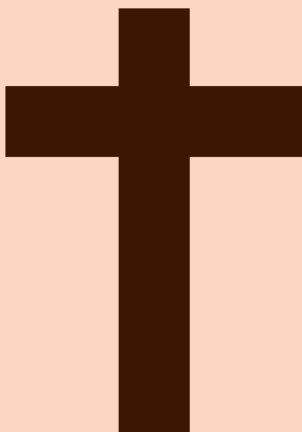

Ritonõpo Omiry: A B́blia Sagrada na ĺngua

Aparai do Brasil

New Testament in Apalaí (BR:apy:Apalaí)

□

Khmer Standard Version of the Holy Bible in the Khmer Language of Cambodia

Copyright © 1997, 2005 The Bible Society in Cambodia

□

© រក្សាសិទ្ធិដោយសមាគមព្រះគម្ពីរសកល

គ្រប់ផ្នែកនៃសៀវភៅ នេះមិនត្រូវបានផលិត ឬប្រើប្រាស់តាមទម្រង់ ឬមធ្យោបាយបែបអេឡិចត្រូនិក ឬម៉ាស៊ីនណាមួយ រួមទាំងការ ថត ចំលង អាត់សំលេង ផ្ទុកនូវទិន្នន័យ ប្រព័ន្ធនាមួយដែលអាចយកមកប្រើ ដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីសមាគមព្រះគម្ពីរកម្ពុជា។ ប្រសិនបើមានការដកស្រង់អត្ថបទគម្ពីរចាប់ពី ១០០០២ ឡើងទៅ ត្រូវសុំការអនុញ្ញាតពីសមាគមព្រះគម្ពីរកម្ពុជា

Quotations of the Bible in Khmer Standard Version in any form, must obtain written permission from the Bible Society in Cambodia if the quoted material is inclusive of at least 1,000 verses, or a copy of any book wholly or partially, which amounts to 50% of the book quoted. For any long quotation, notice of copyright must appear as follows: Text copyright © 1997, 2005 United Bible Societies. Used by permission.

Contents

JENEXI	1
EXUTU	84
REWITIKU	151
NUMERU	199
TEUTERONOMIU	259
JOZUE	318
JUIZE	355
RUTI	395
1 SAMUEU	401
2 SAMUEU	454
1 TUISA	497
2 TUISA	547
1 KORONIKA	596
2 KORONIKA	642
EXTARA	698
NEEMIA	714
EXITE	739
JO	751
SAUMU	808
POROWEPIO	966
EKEREZIAXTI	1007
KĀTIKU	1021
IZAJA	1030
JEREMIA	1123
RAMĒTASÃO	1218
EZEKIEU	1230
TANIEU	1309
OZEJA	1335
JOEU	1349
AMOXI	1356
OPATIA	1367
JONA	1370
MIKEJA	1374
NAUM	1382
APAKUKE	1387
SOWONIA	1392
AJEU	1397
ZAKARIA	1400
MARAKIA	1416
MATEU	1421
MAKU	1498
RUKA	1541

JOÃO	1621
ATOS	1673
ROMANOS	1733
1 KORÍTIU	1766
2 KORÍTIU	1799
KARAXIA	1820
EPEZU	1832
PIRIPO	1843
KOROXI	1851
1 TESARONIKA	1860
2 TESARONIKA	1866
1 TIMOTEU	1870
2 TIMOTEU	1878
TITU	1884
PIREMÔ	1888
EPEREU	1890
TIAKU	1915
1 PETURU	1923
2 PETURU	1933
1 JOÃO	1939
2 JOÃO	1947
3 JOÃO	1949
JUTA	1951
APOKARIPXI	1954

JENEXI

Osemazuhme Tyritopõpyry

Gênesis

Ekarotopo

Sero *Jenexi* ekarõko senohne emero Ritonõpo nyrihpyryme ehtoh poko. Ahno tyrise roropa eya kure rokene. Tõturuse ynororo ahno a zaē toto ehtoh poko tõmipona toto ehtohme repe. Yrome aomipona pyra toehse toto iirypyryme. Atão tõ poko ekarõko, Kaĩ poko Apeu maro, Noe poko, tapyi kaetoko exikety Papeu poko. Moromeĩpo ekarõko roropa mã Aparão tõ poko, Izake tomo, Jako tomo, Joze ytotoopõpyry poko roropa Ejitu pona. Ritonõpo ehtoh poko ekarõko ahno tõ maro. Tõmipona exiketõ pyno mana yronymyryme. Yrome tõmipona pyra exiketõ apiakãko mana toto wãnohtohme.

Sero pape ao

Kapu tõkehko ritopõpyry 1.1–2.25

Iirypyryme ahno toehse 3.1–24

Atão poe Noe pona 4.1–5.32

Noe zueme ehtoh pona 6.1–10.32

Tapyi kaetoko exikety Papeu 11.1–9

Sem poe Aparã pona 11.10–32

Aparã tomo, Izake, Jako 12.1–35.29

Ezau mükuru tomo 36.1–43

Joze irui tõ maro 37.1–45.28

Izyraeu tomo Ejitu po 46.1–50.26

¹ Apitoryme kapu tyrise Ritonõpo a, nono roropa.

² Sero sã pyra, typõke pyra sero nono kynexine, onokyro pyra, otyro pyra, tuna rokene. Xinukutume rokẽ kynexine tuna konõto po, Ritonõpo Zuzenu toytose tuna epozakuroko.

³ – Saereme exiko! tykase Ritonõpo.

Mame tõmehpitose, saereme toehse.

⁴ Saerekatoh tonese Ritonõpo a, kure rokene, xinukutumã sã pyra.

⁵ Moro tosehapse eya saeremãme, moro xinukutumã tosehapse eya “kokome”. Morarame tõmehse rahkene, moro aẽmehpitory osemazupu kynexine.

⁶ Mame ynara tykase Ritonõpo:

– Tuna atapiakako, zokonaka onuhtohme!

⁷ Morarame tuna tãtapiakase zokonaka zopino ehtohme te, zokonaka kakoxi onuhtohme, amerehmã moinakoxi.

⁸ Moro tosehapse eya “kapume”. Xinukutu, sã, moro asakoro aẽmehtoh kynexine.

⁹ Morarame tõmiry ke tuna amerehmã zopino tapiakase Ritonõpo a, esaka tyripose, nono osenetohme! Mame moro sã toehse, nono tonore!

¹⁰ Moro “nonome” tosehapse Ritonõpo a. “Tuna konõto” me moro tuna tõ tosehapse eya. Mame morohne eneryke tyya Ritonõpo zamaro inyrytã kynexine.

¹¹ Morarame ynara tykase ynororo:

– Awahtako emero rokene, tykase otytyko a, topere exiko tupuhtuke roropa oehtohme!

Mame morara toehse kehko.

12 Nono po otyro tōkehko tahtase emero porehme: tupuhtuke exiketomo te, wewe tōkehko, toperere exiketomo. Mame morohne eneryke tyya Ritonōpo zamaro inyrytā kynexine kure exiryke.

13 Xinukutu, sā tōmehse oseruao aehtopo.

14 Morarame ynara tykase Ritonōpo:

– Ezurume exiko kapu poku saerehkaneme, ěmepyyr apiakatohme, koko apiakaneme te, jeimamyry apiakaneme te, ikonopory, enara.

15 Moro ezuru tō saereh āko mā kehko sero nono po, tykase Ritonōpo.

Mame morara toehse.

16 Asakoro ezuru konōto tō tyrise eya: zumono saerehkatohme saereme te, zumo hkopyra exikety saerehkatohme koko. Xirikuato tō tyrise roropa eya.

17 Kapu poku morohne tyrise eya saerehkatohme nono pona,

18 saerehkane tuisaryme xixi, koko tuisaryme nuno. Ritonōpo zamaro kynexine inyrytamo.

19 Xinukutu, sā tōmehse, 4me aehtopo.

20 Morarame ynara tykase Ritonōpo:

– Nakuaōkōme ehtoko, kana tomo pehme tuna ehtohme isene exiketō ke, torō tōme roropa ehtoko taporihkāmē kae ytoketōme!

21 Moro sā isene exiketō konōto tō, nakuaōkō tyrise Ritonōpo a, isene exiketomo, kana tomo emero tyrise eya nakuae ytoketomo, torō tōkehko roropa emero tyotyoro exiketō tyrise eya. Mame tynyrytā eneryhtao tyya Ritonōpo zamaro inyrytā kynexine, kure exiryke.

22 Mame kure tynyrytā tyripose eya, ynara tykase ynororo:

– Oemātoko, tuhke oehtohkōme, pehme tuna konōto ehtohme! Torō tō roropa oemātoko tuhke oehtohkōme sero nono po!

23 Xinukutu, sā tōmehse, 5me aehtopo.

24 Morarame ynara tykase Ritonōpo:

– Nono poro ytoketōme ehtoko, onokyro tomo, okyno tōkehko, zakare tōkehko, tykase.

Morara exiryke moro sā toehse.

25 Onokyro tōkehko tyrise Ritonōpo a inunomo te, pisararano, emero rokē tyrise eya, okyno tōkehko roropa, isene exiketō emero. Mame tynyrytā eneryke tyya Ritonōpo zamaro inyrytā kynexine.

26 Mame ynara tykase ynororo:

– Eropa, ahno syritase kysā exikety. Mame kana esēme exīko mā toto te, torō tō esēme te, okyno tō esēme te, onokyro tō esēme, emero nono poro tyotyoketō esēme roropa.

27 Moro sā ahno tyrise Ritonōpo a; tysā tyrise toto eya. Tyrise toto eya orutuame, nohpome, enara.

28 Mame kure rokē tyripose toto eya, ynara tykase:

– Emūkuatoko, tuhke oemātohkōme, sapararahme oehtohkōme sero nono poro, emero esēme oehtohkōme. Kana esēme ehtoko tunakuaōkō emero te, torō tō esēme roropa te, onokyro tō esēme okyno tō esēme, enara.

29 Anapyrykōme otyro ekarōko ase tupuhtuke exiketomo te, wewe epery roropa.

30 Yrome onokyro tōkehko a, torō tomo a, nono poro ytoketomo a roropa onahpoty ekarōko ase toto napyryme, otyro ary roropa.

Mame moro sā toehse rahkene.

31 Morara exiryke tynyrytā eneryhtao tyya Ritonōpo zamaro inyrytā kynexine. Kure rokē kynexine. Xinukutu, sā tōmehse, 6mano.

2

1 Morarame tõtyhkase Ritonõpo tynyrityä poko: kapu te, nono te, emero epõkõ maro.

2 7me tõmehse ahtao tõtyhkase ynororo tynyriry tõ riry poko, mame tõseremase ynororo, toerohkehxiõpo.

3 Mame moro õmepyyr tyripose eya õmepyyr kurãme, tõtyhkase toexiryke toerohtoh poko te, tõseremase roropa ynororo.

4 Moro sã kapu tyrise kehko, nono maro.

Ritonõpo narykahpyry, Etõ

Kapu tõkehko tyrise ahtao Ritonõpo a, sero nono maro,

5 otyro pyra, onahpoty pyra roropa kynexine, konopo onenehpopytopyra ro Ritonõpo exiryke. Tupito aryananõ pyra roropa kynexine.

6 Yrome nono ae tuna tutõtase nono ehxikatohme.

7 Morarame nono tapoise Ritonõpo a ahnome apuhtohme. Tynyrihpyry tounapũmase eya isene aehtohme, moro sã ahno toehse isene exiketyme.

8 Moromeiõpo tupito tarykase Ritonõpo a, Etõ nonory po, xixi tũtatoh wino. Morotona tynyrihpyry ahnome tyrise eya.

9 Moro po wewe kurãkõ tyrise Ritonõpo a emero rokõ aeperytatohme. Epery kure toperytase kehko. Moroto tupito rãnao eperytakety kynexine isene jũme orihpyra ehtopo. Imepõzoko roropa moroto kynexine kure ehtoh poko tuarõtatopo, popyra ehtoh poko tuarõtatopo, enara.

10 Moro Etõ po iporiry tutõtase otyro ehxikaneme. Morotoino tapiakase moro iporiry 4me tuna ehtohme.

11 Toiro tuna esety kynexine Pisõ, Hawira nonory zomye ytokety. Moroto uuru nae kynexine.

12 Moro uuru kure kynexine. Moroto ixtaratu kurã roropa kynexine, topu kurã roropa moroto kynexine joiamme exikety.

13 Mame imepõzõ tuna esety kynexine Kiõme. Moro rãnakuroko kynexine Kuxe nonory po.

14 3me aehtoh kynexine tuna Tikere mano. Moro kynexine Axiria eh-pikuroko xixi tũtatoh wino. Mame tuna kynexine 4me aehtopo Eupyrati esety kynexine.

15 Naeroro tynarykahpyry po Etõ po mokyro orutua tyrise Ritonõpo a tupito poko aerrohtohme otyro arykatohme.

16 Mame ynara tyripose ynororo eya:

– Wewe epery emero ekarõko ase oya anapyryme,

17 toiro wewe epery rokõ tuarõtatoh zae ehtoh poko te, popyra ehtoh poko roropa, moro epery rokõ osenahno. Moro epery onenahpyra exiko, ynara exiryke, tonahse oya ahtao moro ae ro orihnõko mase.

18 Moromeiõpo ynara tykase Ritonõpo:

– Toiro mose ehtoh popyra nase. Imepõzõ riko ase imarõme aehtohme, akorehmaneme, tykase.

19 Apitoryme nono tapuhse Ritonõpo a emero rokõ onokyrome, torõ tõkehkome roropa. Moko tarose eya toto esehpatohme orutua a. Tosehpase toto eya.

20 Torõ tõ tosehpase eya, okyno tomo, onokyro tõ roropa emero tosehpase toh eya. Yrome toto maro akorehmane onenepyyra kynexine imaro exiketyme.

21 Naeroro mokyro tynyhmapose Ritonõpo a ironaka. Tynyhse ynororo ahtao aoropary zehpyry toiro fouse Ritonõpo a. Mame ipũ tapuruse ropa eya.

²² Moro aoropary zehpyry tyrise nohpome Ritonõpo a. Tarose ynororo eya orutua a.

²³ – To! Mose kure ipunaka!

Upũ mose ro, yzehpyry roropa.

“Nohpome” mose esehpãko ase upũ risẽme exiryke, tykase ynororo.

²⁴ Morara exiryke orutua kõ tumy rumekãko, tyse rumekãko roropa mã toto typyty maro rokẽ toehtohme. Mokaro asakoro toiro pũme exĩko mã toto.

²⁵ Mokyro orutua nohpõ maro, asakoro ro tupoke pyra toh kynexine. Yrome ihximyra toh kynexine.

3

Ritonõpo omipona pyra toehse toto

¹ Morarame okoi tuarohxo kynexine, imehnõ onokyro tõ motye, onekunõtõme kynexine. Tõturupose ynororo nohpõ a:

– Ajohpe pyra “Tupito põ wewe epery osenahno,” naseh oya Ritonõpo?

²⁻³ – Ỹ, wewe tõ epery enahnõko ynanase emero repe, tykase, tozuhse nohpõ a.

– Tupito rãnaõ epery rokẽ onenahpyra ynanase. Moro epery rokẽ: “Osenahnou, anapoipyra ehtoko oorikyrykõino,” nase Ritonõpo yna a, tykase.

⁴⁻⁵ – Ajohpe! tykase okoi eya. – Orihpyra mase. Morara tykase Ritonõpo zuaro toexiryke, moro wewe epery enapyryhtao oya xine tuaro exĩko matose Ritonõpo ehtoh samo, kure ehtoh waro exĩko matose, popyra ehtoh waro exĩko roropa matose, tykase.

⁶ Mame moro wewe kure tonese nohpõ a, epery roropa kure potu tonese eya, tonahsẽme. Tõsenetupuhse ynororo: “Kure exiry emero zuaro toehse jahtao,” tykase ynororo tyya rokene. Naeroro moro wewe epery tapoise eya, tonahse roropa eya; tokarose eya tynio a, tonahse eya roropa.

⁷ Morara ahtao enurukõ tãtapuruhmakase. Iirypyryme toehtohkõ pokõ tuarõtase toto. Ihxipỹke toehse toto, tymetyke pyra toexirykõke. Naeroro ituary ke toemetyhtose toto ihxipỹke toexirykõke.

⁸ Moro ae ro tyryry tykase ahtao kokonie pukuro Ritonõpo omiry totase orutua a ipyty a roropa, aytoryhtao tynarykahpyry poro. Tõtonẽse toto wewe mitaka.

⁹ Yrome orutua tykohmase Ritonõpo a ekaropotohme:

– Otokoh ma?

¹⁰ Ynara tykase orutua:

– Õmiry etã osemazuhme oytoryhtao anarykatyã poro, yrome enaromỹke akene, tupoke pyra jexiryke. Naeroro otonẽno, tykase.

¹¹ – Onoky poe tupoke pyra oehtho waro mexino? Enahpỹ epery menahno? tykase Ritonõpo eya.

¹² Ynara tykase orutua:

– Mose nohpõ onekarohpyry ya ypytyme, mose ro a epery tonahpose ya, mame enahnõ rahkene.

¹³ Mame Ritonõpo tõturupose nohpõ a:

– Oty katoh morara myrino? tykase.

– Okoi jenekunohno, tykase nohpõ, – morara exiryke enahno, tykase.

Toto wãnohtopo

¹⁴ Morarame ynara tykase Ritonõpo okoi a:

– Onyrihpyry pokoino tuãnohsẽme exĩko mase. Taroino onokyro tõ rãnao omoro rokẽ ynara exĩko: arary po ytoketyme exĩko mase nono poro. Nono enahnõko roropa mase.

¹⁵ Oxiehno nohpo maro orīko ase. Ipoenō oxiehno rīko roropa ase opoenō maro, jūme. Mame opuhpyry akurihmōko mana. Omoro ihtainy esekāko mase.

¹⁶ Nohpo a ynara tykase Ritonōpo:

— Itamurumehxo etuarimāko mase poetoēme awahtao, opoenō enururuh-tao oxietūtōko mase. Morara ahtao ro onio poko penetāko ro mase. Oesēme exīko roropa mana.

¹⁷ Mame Atāo a ynara tykase Ritonōpo:

— Omoro Atāo azahkuru makene jomipona pyra makene, opyty omi poe moro wewe epery menahno. Naeroro zae pyra toehse oexiryke popyra nono ripōko ase. Naeroro yronymyryme erohnōko mase otyro arykary poko tynahkē oehtohme.

¹⁸ Ātaryka ahtanohpōko ase, omoxino tōkehko. Mame tykyrysā enahnōko roropa mase.

¹⁹ Yronymyryme erohnōko mase, enākutāko roropa mase otupi poko tŷkyryneke oehtohme, oorikyry ponāmero. Mame nonome exīko ropa mase. Nono apuhsēme oexiryke nonome exīko ropa mase toorihse awahtao, tykase.

²⁰ Mame tpyty tosehapse eya Ewame emero ahno ēme toehse aexiryke.

²¹ Mame upo tyrise Ritonōpo a okyno pihpyry: Atāo zupōme te, ipyty zupōme roropa amurutohme eya xine.

Atāo tō tonyohse tupito kurā poe

²² Mame ynara tykase Ritonōpo:

— Seromaroro mokyro toehse yna samo, tutuarōtase aexiryke zae ehtoh poko te, zae pyra ehtoh poko roropa. Jūme isene ehtoh wewe epery enapyry-htao eya orihpŷme exīko mana, popyra morara exiry eya.

²³ Naeroro Etē poe, tupito kurā poe orutua tonyohse Ritonōpo a ipyty maro osa menekatohme eya itu htao tutupime, nono poko aerohtohme, nono risēme aexiryke.

²⁴ Morotoino orutua taropose Ritonōpo a. Mame osema tao xixi tūtath wino kerupī tō tyrise eya tpyreke, tytapemake apoto sā exikety ke. Eraseme toto ehtohme mokaro tyrise omōpyra ropa ahno ehtohme, moro wewe, jūme isene tyripotoh pūtokoxi.

4

Kaī, Apeu maro

¹ Morarame tpyty Ewa maro toehse Atāo, poetoēme toehse ipyty. Mame toemūkuase orutuame, ynara tykase ynororo:

— Takorehmase Ritonōpo a jexiryke toemūkuase ywy, tykase.

Tumūkuru tosehapse eya Kaīme.

² Imeīpo toemūkuase ropa Apeume, Kaī akorony. Apeu toerohse kaneru tō poko, Kaī kynexine tupito poko erohketyme.

³ Moromeīpo tŷkyryry tapoise Kaī a jahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a.

⁴ Apeu a toky poenō osemazuhme aenuruhpyry tapoise, kaneru pitiko totapase eya, ipū kurā tyahkase eya tynekaroryme Ritonōpo a. Ritonōpo zamaro Apeu kynexine, inekarohpyry roropa,

⁵ yrome Ritonōpo zamaro pyra Kaī kynexine, inekarohpyry se pyra kynexine. Mame Kaī tyekītapāse, tōhne toehse ynororo ipunaka.

⁶ Naeroro ynara tykase Ritonōpo eya:

— Oty katohme ataekymāko mah? Oty katohme karime rokē ytoyōtko mah?

⁷Zae ehtoh tyrise oya ahtao, tãkye mexiry; yrome zae pyra toehse oexiryke oorypyry oeraximãko oporemãkatohme. Naeroro tomeseke exiko orẽpyra oehtohme oorypyry poremãkatohme oya.

⁸Mame ynara tykase Kaĩ takorõ Apeu a:

– Eropa tupito pona.

Toeporehkase tahtao xine tupito pona, takorõ totapase eya. Toorihse Apeu.

⁹Mame Ritonõpo tõturupose Kaĩ a:

– Otoko ãkorõ Apeu nae? tykase.

– Zuaro pyra ase, tykase Kaĩ, – jakorõ eraseme tokoh a? tykase.

¹⁰Mame ynara tykase Ritonõpo eya:

– Oty katoth sã sã mano? ãkorõ metapano? Nono ae imunuru xitãko mana ynetaryme. Kui ãko sã ya mana tymõpotohme.

¹¹Naeroro osanume exiko mase etuarimãko, tupito po anarykasaromepyra exiko mase, ãkorõ munuru tomõse nono aka exiryke, totapase oya exiryke.

¹²Tupito poko oerokuruhtao anarykatyã ahtara mana, eperytara roropa. Tosake pyra exikety sã ytoytõko mase nono poro, epakety samo.

¹³Morarame Kaĩ a Ritonõpo tozuhse:

– Õmiry oneanahtopyra ase. Jetũ ya mana. Juãnohtoh omoxinety sã ya, typtoremãse jexiryke.

¹⁴Seroae jysyryhmapõko mase jesary poe, owinoino. Tosake pyra exiketyme jehtohme ytoytõko rokẽ ase sero nono poro. Imehnõ kurũke epãko ase otõnõnõko. Tonese jahtao imepyny a jetapary se exiko mana.

¹⁵Yrome ynara tykase Ritonõpo eya:

– Arypyra, morara exipyra mana. Imepyny a oetaparyhtao, 7me jekyrykõ orihnõko mana oemõpotohme.

Mame ewomatohme enetupuhpotoh tyrise Ritonõpo a Kaĩ poko. Tonohse eya tuaro imehnõ ehtohme onetapara toto ehtohme.

¹⁶Mame toytose Kaĩ Ritonõpo winoino imepõ pona osesarise. “Ytoytotoh” pona toytose ynororo Etẽ poe xixi tũtatoh winakoxi.

Kaĩ pakomotyamo

¹⁷Mame typyty maro Kaĩ toemũkuase, esety Enoke. Imeõpo pata tyrise Kaĩ a, moro pata tosehapse eya Enokeme tumũkuru esety ae ro.

¹⁸Enoke toemũkuase Irateme. Irate toemũkuase Meujaeume. Meujaeu toemũkuase Metusaeume. Metusaeu toemũkuase Ramekeme.

¹⁹Rameke typytase asakoro nohpo tõ maro: Ata te, Zira, enara.

²⁰Ata toemũkuase Japaume. Japau pakõ pui tõ poko erohketõme toehse, tapyi tõ pisarara tao toh kynexine.

²¹Japau akorõ tõ kynexine Jupau. Jupau pakõ rue etonanõme toh kynexine, rira maro.

²²Mame Zira toemũkuase Tupaukaĩme. Tupaukaĩ toerohse kurimene riry poko te, metau riry poko roropa. Aoryxiry kynexine Naama.

²³Morarame Rameke a typyxia turuse:

– Ata, Zira maro jomiry ke etatoko, orutua nuasemã etapano totapase jexiryke eya.

²⁴7me Kaĩ etapahpõ ekyry taorihmapose ahtao Kaĩ etapatopõpyry emetakame,

morara ahtao imepyny a jetaparyhtao, 77me jetapahpõ ekyry tõ orihnõko mã toto jetapatopõpyry emetakame, tykase.

Sete te, Eno, enara

²⁵ Mame Ewa maro toemūkuase ropa Atāo. Ynara tykase Ewa:

– Imepŷ umūkuru tokarose Ritonōpo a ya, Apeu myakāme, totapase exiryke Kāi a.

Tosehpase ynororo eya Seteme.

²⁶ Sete toemūkuase Enome. Morara ahtao Ritonōpo esety kure tyripitose eya xine, Ritonōpo toahmapitose, tōseahmarykohtao eya xine.

5*Atāo pakomotyamo**(1 Koronika 1.1-4)*

¹ Ynara mā Atāo pakomotyā esetykomo. Ahno tyrise ahtao Ritonōpo a tyszā tyrise toto eya.

² Orutua te, nohpo roropa tyrise toto eya, kure rokē tyrise toto eya, mame “ahnome” tosehpase toto eya.

³ Mame 130me jeimamyry taropose Atāo ahtao toemūkuase ynororo tyszā exiketyme, esety Sete.

⁴ Moromeīpo 800me jeimamyry taropose Atāo a. Toemūkuase ropa imehnō mūkuru tomo, ēxiry tō roropa.

⁵ Mame toorihse ynororo 930me jeimamyry taropose ahtao.

⁶ Mame 105me jeimamyry taropose Sete ahtao toemūkuase Enome.

⁷ Moromeīpo 807me jeimamyry taropose Sete a. Toemūkuase ynororo imūkuru tomo te, ēxiry tomo, enara.

⁸ Mame toorihse ynororo 912me jeimamyry taropose ahtao.

⁹ Mame 90me jeimamyry Eno nae ahtao toemūkuase ynororo Kaināme.

¹⁰ Moromeīpo 815me jeimamyry taropose eya, toemūkuase orutua kōme, nohpo tōme, enara.

¹¹ Mame toorihse ynororo 905me jeimamyry taropose ahtao eya.

¹² Mame 70me jeimamyry nae Kainā ahtao toemūkuase Maarareume.

¹³ Morotoino 840me jeimamyry taropose Kainā a. Toemūkuase ropa orutua kōme nohpo tōme, enara.

¹⁴ Mame toorihse ynororo 910me jeimamyry taropose ahtao eya.

¹⁵ Mame 65me jeimamyry Maarareu nae ahtao toemūkuase Jareteme.

¹⁶ Morotoino 830me jeimamyry taropose Maarareu a. Toemūkuase orutua kōme nohpo tōme, enara.

¹⁷ Mame toorihse ynororo 895me jeimamyry taropose ahtao eya.

¹⁸ Mame 162me jeimamyry taropose Jarete a ahtao toemūkuase Enokeme.

¹⁹ Morotoino 800me jeimamyry taropose eya. Toemūkuase ropa ipoenōme.

²⁰ Mame toorihse ynororo 962me jeimamyry taropose ahtao eya.

²¹ Mame 65me jeimamyry taropose Enoke a ahtao toemūkuase Matuzarēme.

²² Morotoino 300me jeimamyry taropose eya Ritonōpo omipona yronymyryme, toemūkuase ropa ynororo orutua komo, nohpo tomo, enara.

²³ 365me jeimamyry isene kynexine.

²⁴ Ritonōpo maro osepepe exikehpyra kynexine, imaro oturūko kynexine. Mame osenepyra toehse ynororo, tarose Ritonōpo a exiryke.

²⁵ Morarame 187me jeimamyry taropose Matuzarē a ahtao toemūkuase Ramekeme.

²⁶ Morotoino 782me jeimamyry taropose ahtao eya, toemūkuase ropa ynororo orutua komo, nohpo tomo, enara.

²⁷ Mame toorihse ynororo 969me jeimamyry taropose ahtao eya.

²⁸ Mame 182me jeimamyry taropose Rameke a ahtao toemūkuase ynororo.

²⁹ Mame ynara tykase ynororo:

– Sero nono popyra tyripose Ritonōpo a, morara exiryke kuerohthokō tupime toehse kyya xine; yrome mose, aimo oserematoh enehnōko ropa mana kyya xine.

Tumūkuru tosehapse Rameke a Noeme.

³⁰ Moromeīpo 595me jeimamyry taropose eya, toemūkuase imehnō mūkuru tomo, ēxiry tomo, enara.

³¹ Mame toorihse ynororo 777me jeimamyry taropose ahtao eya.

³² Mame 500me jeimamyry taropose ahtao Noe a toemūkuase ynororo oseruao: Sem te, Kam te, Jape, enara.

6

Popyra ahno ehtopōpyry

¹ Morarame ahno tātahpahpitose ahtao sero nono poro, ēxiry tō tonuruse ahtao roropa,

² mokaro nohpo tō oryxime exiketō tonese orutua komo a, Ritonōpo poetory tomo a. Tynymenekahpyry tō tapoise eya xine typyxiākōme toto ehtohme.

³ Naeroro ynara tykase Ritonōpo:

– Moxiā ahno jūme isene onyripopyra ase, orihketōme mā toto. Taroino 120me jeimamyry onymotyēkara exīko mā toto.

⁴ Moro zano ahno konōto kynexine moroto. Imeīpo roropa, ahno ēxiry tō tapoise ahtao Ritonōpo poetory tomo a typyxiākōme, toemūkuase toto. Mokaro ahno konōto tō, orēpyra exiketōme toh kynexine pake ahtao, imehxo toh kynexine.

⁵ Mame popyra ahno ehtoh eneryke tyya, popyra rokē aosenetupuhtokō eneryke roropa tyya,

⁶ tātasamase Ritonōpo kynexine ahno ritopōpyry poko tyya. Toemynyhmase ynororo,

⁷ ynara tykase:

– Mokaro enahkapōko ase, nono pōkomo, ynyrytyā emero, ahno te, onokyro tōkehko te, torō tomo te nono poro ytoytoke tomo. Yzamaro pyra ynyrytyā toehse, tykase.

⁸ Yrome Noe nyryry Ritonōpo zamaro kynexine.

Noe kanary

⁹⁻¹⁰ Sero nase Noe ehtopōpyry poko. Toemūkuase ynororo oseruao: Sem te, Kam te, Jape, enara. Zae exiketyme Noe kynexine, Ritonōpo omipona. Sero nono pōkō rānao, Noe rokē Ritonōpo maro oturuketyme kynexinē.

¹¹ Ritonōpo neneryme imehnō emero popyra rokē toh kynexine, imeimehnō ryhmāko toh kynexine.

¹² Sero nono pōkō tonese Ritonōpo a, tyrypyrykō poko rokē toh kynexine emero porehme, popyra ehtoh poko rokē toh kynexine.

¹³ Mame ynara tykase Ritonōpo Noe a:

– Osenetupuhno: ahno enahkapōko ase emero porehme. Toto orihmapōko ase emero, esarykō roropa zumyhapōko ase, pehme exiryke oxiehno exiketō ke.

¹⁴ Wewe kurā akohko kanawa konōto ritohme oya. Osa tō tyriko zao, ikurihpako azawa ke erurukara ehtohme, zao te, jarao, enara.

¹⁵ Zumo ehtoh ynara tyriko: 133 meturume mosa exiry te, 22 meturume ipurorony, 13 meturume kakoxi ehtopo.

¹⁶ Tapyi sã tyriko eworiko kae, apurume. Mame amohpyry zopino ynara tyriko: ½ meturume anapurupyra exiko ehpiryme wino tyryrykane omõtohme. Oseruao zara apõ tyriko, oseose poe, omõtoh tyriko ehpiry poko.

¹⁷ Tuna kumanohpõko ase sero nono po isene exiketõ enahkatohme emero porehme. Sero nonõ põkõ emero orihnõko mana.

¹⁸ Yrome oya åkorehmatoh ekarõko ase. Naeroro omõtoko kanawa aka opyty maro te, omükuru tõ maro, opoenõ pyxiamo, enara.

¹⁹⁻²⁰ Tyriko roropa kanawa aka onokyro tpytypye asasakoro emero, nono poro ytoketõ maro, toto osepynanohtohme.

²¹ Tonahsẽ apoiko roropa anapyrykõme te, mokaro onokyro tõ napyryme roropa, okyno tõkehko emero napyryme, enara.

²² Mame moro tymoise Noe a, Ritonõpo omihpyry ae porehme.

7

Tuna konõto

¹ Morarame ynara tykase Ritonõpo Noe a:

— Omõtoko kanawa aka, omoro atapyi taõkõ maro emero. Omoro rokẽ zae exiketyme mase yneneryme.

² Aroko amaro onokyro tõkehko okyno tõkehko roropa. 7me aroko nuri-amãkõkara, asakoro aroko nuriamãkomo orutua, nohpo, enara.

³ Torõ tõ roropa emero rokẽ 7me aroko amaro, toto emãtohme ropa sero nono po.

⁴ Ynara exiryke; taroino 7me ãmepyyry taropose ahtao konopo enehpõko ase, 40me ãmepyyry pona, saereme, koko, enara. Moro ke isene exiketõ enahkapõko ase, emero nyrytyamo.

⁵ Mame Ritonõpo nyripohpyry emero tyrise Noe a, aomipona.

⁶ 600me jeimamyry nae Noe kynexine tuna konõto tukumase ahtao nono zumyhtatohme porehme.

⁷ Tõsepynanohtohme kanawa konõto aka tõtyrise Noe, tpyty maro, typoenõ maro, tumükuru tõ pyxiã maro, enara.

⁸ Onokyro tõkehko maro te, okyno tõ maro te, nuriamãkõ maro, nuri-amãkõkara maro nono poro ytoytoketõ maro te, torõ tõ maro.

⁹ Tõtyrise toto Noe tõ maro kanawa aka asasakoro, orutua te, nohpo, enara, Ritonõpo nyripohpyry omipona.

¹⁰ Mame 7me ãmepyyry taropose ahtao nono tumyhpitose, tuna konõto kumaryke.

¹¹ Moro zano 600me jeimamyry Noe nae kynexine. Mame ãmepyyry 17mã po, nuno asakoro ehtoh po, tuna eutary tõ tuna konõto poe, nono zopino, toehmose kehko. Konopo konõto toehse roropa kapu ae, osenuhmatoh konõto tõ tãtapuruhmakase samo.

¹² Konopo toehse itamurume nono pona 40me ãmepyyry, koko saereme, enara.

¹³ Mame moro ãmepyyry ae Noe tõ tpyty maro tõtyrise kanawa konõto aka tumükuru tõ oseruao maro Sem, Kam, Jape te, ipyxiãkõ roropa.

¹⁴ Toto maro onokyro tõkehko tõtyrise roropa, okyno tõkehko roropa te, nono po ytoytoketõ roropa, torõ tõ roropa, enara.

¹⁵ Emero tomõse toto Noe maro, kanawa aka asasakorone rokene.

¹⁶ Tōtyrise toto orutua te, nohpo roropa, emero tyotyoro toto: onokyro tōkehko, okyno tōkehko Ritonōpo nyripohpyry ae ro Noe a. Mame Ritonōpo a omōto tapuruse, kanawa aka omōtopo.

¹⁷ Morarame konopo konōto oehkepyra nexiase 40me ěmepyyry pona. Itamura xiriri tykase, sã katohro, sã katohro, sã katohro, zueme toehse tuna, mame kanawa tanÿse tuna a.

¹⁸ Zueme toehse tuna exiryke kanawa tanÿse.

¹⁹ Zuemehxo toehse tuna, ypy tō tumyhkase emero kaetoko exiketō ro-ropa.

²⁰ Mame ypy tō emero tymyhse ahtao tukumase ro tuna, 7 meturume.

²¹ Toorihse emero isene exiketomo, nono pōkomo: torō tomo te, okyno tōkehko te, onokyro tōkehko te, nono poro tyoytoketomo te, ahno, enara.

²² Toorihse emero toto nono pōkomo, isene exiketomo, oseremaketomo.

²³ Noe rokē, tymaro exiketō maro isene ro toh kynexine. Imehnō emero tonahkapose Ritonōpo a, ahno te, okyno tōkehko te, onokyro tōkehko te, nono poro tyoytoketomo te, torō tomo, enara.

²⁴ Mame 150me ěmepyyry taropose ahtao rokē tuna tāpaipitose ropa.

8

Tuna konōto tāpaise ropa

¹ Mame wenikehpyra Noe poko Ritonōpo kynexine, Noe maro exiketō poko roropa, onokyro tō poko te, okyno tō poko kanawa aōkō poko wenikehpyra kynexine. Tyryrykane tonyohse Ritonōpo a sero nono pona, mame tāpaipitose ropa tuna.

² Tuna eutary roropa nono zopino nakua, soesokane tapuruse ropa Ritonōpo a, kapu tapuruse roropa Ritonōpo a konopo oehpyra ehtohme.

³ 150me ěmepyyry ae tuna tāpaipitose ropa, axī pyra, pitiko, pitiko, tāpaise tuna.

⁴ Mame 7me nuno ehtoh po 17me ěmepyyry aehtoh po totypohse moro kanawa ypy tō Ararate po.

⁵ Apaīko ro tuna kynexine, 10me nuno ehtoh pona toehse kynexine. Morara ahtao ypy tō emory tōsenepitose ropa kehko.

⁶ 40me ěmepyyry taropose ahtao osenuhmatoh totapuruhmakase Noe a, tynyrihpyry kanawa ao.

⁷ Atōko tonyohse eya. Mame oehpyra ropa mokyro tokurehse. Xiaxiake toytose ynororo tuna apaisā pona.

⁸ Moromeīpo utuku tonyohse eya tuna apaisē waro toehtohme.

⁹ Yrome toeramase ropa utuku, zueme ro tuna exiryke. Tuna etyhyppyry onenepyyra tokurehse ynororo. Morara exiryke toeramase ropa ynororo. Naeroro mokyro tapoise ropa Noe a tomary ke ěmatohme ropa kanawa aka.

¹⁰ Toraximase ropa Noe a 7me ěmepyyry pona. Mame saeremā pona utuku tonyohse ropa.

¹¹ Toehse ropa ynororo kokonie pukuro, wewe, oriwera ary, tonehse eya tÿtao. Moro eneryke tyya tuaro toehse Noe tuna apaisē poko.

¹² Naeroro toraximase ropa mya roropa 7me ěmepyyry pona utuku eny-ohthome ropa. Tonyohse ropa ahtao utuku eramara ropa toehse.

¹³ 601me jeimamyry nae Noe ahtao moro tuna konōto tāpaise ropa, nono tanoryse ropa. Mame ěmepyyry apitorymā po, nuno apitorymā po kanawa totapuruhmakase ropa eya, nono tonese eya tonore pohto.

¹⁴ Mame ěmepyyry 27mā po, nuno asakoro ehtoh po nono tanoryse kure.

¹⁵ Naeroro ynara tykase Ritonõpo Noe a:

¹⁶ — Otūtatoko ropa kanawae opyty maro, opoenõ maro opoenõ pyxiamo, enara.

¹⁷ Onokyro tõkehko roropa, okyno tõ roropa itütanohpoko ropa toto, torõ tomo te, nono poro ytoytoke tomo, enara. Sapararahme aropoko toto nono poro toto emätohme ropa, pehme nono ehtohme ropa.

¹⁸ Morara exiryke Noe tutütase ropa kanawae tyyty maro, tyopenõ maro, ipoenõ pyxiã maro.

¹⁹ Tutütase roropa onokyro tõkehko te, okyno tõkehko te, torõ tõkehko, enara. Oximaro tutütase ropa toto.

Apoto apõ tyrise Noe a

²⁰ Morarame apoto apõ tyrise Noe a okyno zahkatohme tynekaroryme Ritonõpo a. Torõ tõ tapoise eya okyno tõ maro, toitoine imeimehnõ okyno toh tae. Tyahkase toto eya tynekaroryme apoto apõ po Ritonõpo eahmatohme.

²¹ Mame Ritonõpo zamaro Noe nyahkahpyry kynexine. Typoxine inekarohpyry kynexine eya. Ynara tõsenetupuhse Ritonõpo: taroino sero nono põkõ onenahkapozomopyra ase te, popyra ehtoh onenehpopyra ropa ase sero nono pona ahno pokoino. Zuaro ase, typoetõkõ ae ro tyrypyrykõ poko rokõ osenetupuhnõko ahno tõ mana.

²² Taroino isene exiketõ onenahkapozomopyra ase. Sero nono nae ahtao otyro arykatoh nae exiko te, apoitoõ roropa exiko te, kuenime ehtopo te, axitü ehtopo te, jeimamyry te, ikonopory te, ãmepyry te, koko, enara.

9

Ritonõpo a tõmiry totapose Noe a

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Noe a:

— Kure rokõ oriko ase omükuru tõ maro. Emükuatoko oemätohkõme sero nono po, sapararahme apakomotyäkõ ehtohme.

² Onokyro tõ emero te, torõ tomo te, nono poro ytoke tomo te, kana tõkehko ouno xine exiko mã toto. Toto esõme exiko matose.

³ Onokyro tõ õnõko matose. Otyro enahnõko roropa matose. Morohne ekarõko ase oya xine anapyrykõme te, õtykõme, enara.

⁴ Yrome toiro rokõ onõpyra ehtoko, tõsemy imunuru maro, munu ao isene ehtoh exiryke.

⁵ Imehnõ onetapara ehtoko. Etaparyhtao, etapahpõ tuãnohsõme exiko mana. Ahno tosekase ahtao onokyro a mokyro tuãnohsõme exiko mana, orihnõko mana.

⁶ Ritonõpo ehtoh sõ ahno tyrise exiryke ahno etapahpõ, totapaposõme exiko roropa mana imehnomo a.

⁷ — Emükuatoko oemätohkõme ropa, sapararahme apakomotyäkõ ehtohme sero nono poro.

⁸ Ynara tykase roropa Ritonõpo Noe tomo a, imükuru tomo a roropa:

⁹ — Seromaroro jomiry etapõko ase oya xine te, opoenomo a te, apakomotyamo a te,

¹⁰ isene exiketomo a te, amaro xine kanawae itütatyã ropa a, torõ tomo a te, okyno tõkehko te, onokyro tõkehko te, emero sero nono põkomo a.

¹¹ Ynara jomiry etapõko ase oya xine, jüme jomiry onytyromara ase: Taroino tuna onukumanohpomopyra ase isene exiketõ enahkapotohme. Taroino sero nono onynerymapopyra ropa ase.

¹² Mame jüme jomiry oya xine, onytyromara ropa ase. Zae jehtoh enetupuhpotoh ekarõko ase oya xine;

¹³ okohkuri rīko ase akurū pokona. Moro okohkuri eneryhtao enetupuhnōko matose jomihpyry poko, ynekarohpyry poko sero nono pōkomo a.

¹⁴ Akurū tō riryhtao ya kapu poko, okohkuri eneryhtao ya,

¹⁵ akurū poko wenikehpyra ase jomihpyry poko oya xine, onokyro tōkehko a te, isene exiketomo a emero. Morara exiryke imep̄y tuna konōto kumara ropa mana isene exiketō emero enahkatohme.

¹⁶ Taroino okohkuri oseneporyhtao akuru poko, enēko ase. Mame wenikehpyra ase jomihpyry poko oya xine, emero isene exiketomo a sero nono pōkomo a.

¹⁷ Moro okohkuri enetupuhpotohme mana, jūme jomihpyry poko, emero isene exiketomo a sero nono po.

Noe typoenō maro

¹⁸ Mame Noe mūkuru tomo, kanawae itūtatyā ropa ynara kynexine: Sem te, Kam te, Jape, enara (Kam toemūkuase Kanaāme).

¹⁹ Mokaro oseruao Noe mūkuru tō kynexine. Noe pakomotyā tātahpahse toto, sero nono poro porehme.

²⁰ Mame Noe tupito poko erohketyme kynexine. Apitorymāme kynexine tupito esēme, uwa zoko tuhke tupito po nexiase.

²¹ Morarame uwa eukuru jehnahpyry tyrise eya, tōse eya pitiko rokē pyra, toet̄yse ynororo. Mame tohrame toehse ynororo tupoke pyra tytapyī tao.

²² Moro tao tumy tupoke pyra tonese Kam a, Kanaā zummy a, tutūtase ynororo ekātotohme turui tomo a, tumyko tupoke pyra ehtoh poko.

²³ Naeroro kopeta tapoise Sem a, Jape maro, tymotary po kopeta tyrise ahtao tanue tomōse toto, tumyko tyōtose eya xine kopeta ke, tupoke pyra aexiryke. Tupoke pyra tumyko enery se pyra toexirykōke morara tyrise eya xine.

²⁴ Moromeīpo typakase ropa tahtao toet̄ykehxīpo, tutuarōtase ynororo Kam, tumūkuru akomihpyry nyrihpyry poko.

²⁵ Naeroro ynara tykase Noe:

— Popyra ehtoh ripōko ase Kanaā pona.

Iruī tō namotome exīko mana myarotokorome.

²⁶ Ynara tykase roropa Noe:

— Kure rokē Ritonōpo mana, Sem Esemy, ipoetoryme zakorō Kanaā ripory se ase.

²⁷ Ritonōpo poe, tuhke nono esēme Jape ripōko ase.

Ipakomotyā Sem pakomotyā maro toto ripōko ase.

Yrome Jape poetoryme, Kanaā tō ripōko ase.

²⁸ Morarame zueme tuna konōto kumatopōpyry poe 350me jeimamyry taropose Noe a.

²⁹ Mame toorihse ynororo 950 anome toehse tahtao.

10

Noe, imūkuru tomo, ipakomotyamo, enara (1 Koronika 1.5-23)

¹ Noe mūkuru tō oseruao: Sem te, Kam te, Jape, enara toh kynexine. Mame tuna kumatopōpyry poe, imeīpo toemūkuase toto.

² Jape poenō ynara kynexine: Komea, Makoake, Matai, Jawā, Tupau, Meseke, Tira, enara.

³ Komea pakomotyā Axikenaze tomo te, Ripate tomo te, Tokarama tomo, enara.

⁴ Jawā pakomotyā Erisa tomo te, Expania tomo te, Xipere tomo te, Rote tomo, enara.

⁵ Mokaro kynexine Jape pakomotyamo. Tuna ehpio toh kynexine, ahmōta po roropa. Tosatosake toh kynexine tynonoke te, ataomiry ae ro toh kynexine, enara.

⁶ Kam poenō ynara kynexine: Kuxe te, Ejitu te, Ripia te, Kanaā, enara.

⁷ Kuxe poenō kynexine Sepa, Hawira, Sapata, Raama, Sapateka, enara. Raama poenō kynexine Sepa te, Tetā, enara.

⁸ Kuxe kynexine Ninirote zumy. Ninirote orēpyra kynexine, apitoryme imehnō poremākaoneme kynexine.

⁹ Takorehmase Ritonōpo a exiryke, orēpyra urakanaketyme kynexine. Imehxo aexiry waro imehnō kynexine, tuhkākomo. Morara exiryke ynara tykase imehnō ipoko: “Ninirote sā exiko. Takorehmase Ritonōpo a exiryke orēpyra tohse ynororo urakanaketyme.”

¹⁰ Apitoryme pata tō esēme tohse ynororo Papironia pata te, Ereke pata te, Akate pata, enara. Moroto pata tō oseruao Xiñara po.

¹¹ Moro nono poe toytose Ninirote, Axiria nonory pona. Pata tō tyrise eya moroto: Niniwe te, Reopote-Ia, Kara te,

¹² Resē, enara. Resē pata irānao kynexine Niniwe poe, pata konōto Kara pona.

¹³ Ejitu pakomotyā kynexine Ritia te, Anā te, Reape te, Napatu te,

¹⁴ Pataru te, Kasaru te, Kereta (pirixteu tō tamuru kynexine), enara.

¹⁵ Kanaā kynexine Xitō zumy osemazupu, Hete zumy roropa.

¹⁶ Imehnō Kanaā poenō roropa kynexine: jepuseu tomo te, amoreu tomo te, kirikaseu tomo te,

¹⁷ heweu tomo te, arakita tomo te, xineu tomo te,

¹⁸ arawatita tomo te, zemareu tomo te, hamateu tomo, enara.

¹⁹ Mame Kanaā pakomotyā saparahme toytose toto. Toto nonory kynexine Xitō patary poe Jeraa pona, Kaza pūto. Xixi tūtatoh wino toto nonory kynexine Sotomā po te, Komora po te, Atama po te, Zepoī po, Rasa pūto, enara.

²⁰ Mokaro kynexine Kam pakomotyamo. Oxiekyry tō tohse toh kynexine te, ataomiry ae, enara.

²¹ Sem, Jape rui epereu tō tamurume kynexine.

²² Sem poenō ynara kynexine: Erāo te, Asua te, Arapaxate te, Rute te, Arā, enara.

²³ Arā pakomotyā ynara kynexine: Uze te, Huru te, Ketea te, Masa, enara.

²⁴ Arapaxate kynexine Sera zumy. Sera kynexine Epea zumy.

²⁵ Epea tumūkue asakoro kynexine: Perekeme tosehapse apitorymā, sero nono pōkō tātapiakase exiryke tonuruse ynororo ahtao. Zakorō esety kynexine Jokotā.

²⁶ Jokotā pakomotyā ynara kynexine: Aramata tomo te, Serepe tomo te, Hazaa-Mawe tomo te, Jera tomo te,

²⁷ Atonirāo tomo te, Uzau tomo te, Tikira tomo te,

²⁸ Opau tomo te, Apimaeu tomo te, Sapa tomo te,

²⁹ Opia tomo te, Hawira tomo te, Jopape tomo, enara. Mokaro emero Jokotā pakomotyā kynexine.

³⁰ Toto esaryme kynexine Meza nonory poe Sepaa pona, ypy tō poro xixi tūtatoh wino.

³¹ Mokaro Sem pakomotyā kynexine. Oxiekyry tō tohse toh kynexine te, ataomiry ae, enara.

³² Ynara kynexine Noe pakomotyamo, ahno tomo. Tuna kumatopõpyry poe tarona tuhke tomãse toto Noe pakomotyamo.

11

Tapyi kaetokõ, Papeu

¹ Apitoryme sero nono põkõ ataomiry ae toh kynexine. Toiro rokẽ aomirykõ kynexine.

² Morarame toytorykohtao xixi tütatoh wino toeporehkase toto nono konõto jakuraramã pona Papironia pona, Sinaa nonory po, moroto ehse toto.

³ Mame tõturuse toto oxime:

– Ehmaropa! Tijoro tõ syritone; syahkatone tũpore ehtohme!

Naeroro tijoro nae toehse, tyrise eya xine exiryke, topu samo. Azawa panõ ke tyrise eya xine.

⁴ Mame ynara tykase toto:

– Seromaroro pata syritone, tapyi kaetokohxo exikety roropa, akurũ pona ehtohme. Morara kuahtao xine orẽpyra exiko sytatose kuario xine exiko imehnõ mana emero. Atahpahpyra roropa sytatose sero nono poro.

⁵ Mame tyhtose Ritonõpo, toto nyrihpyry enese. Ipatarykõ tonese eya, tapyi kaetokõ roropa tonese eya.

⁶ Ynara tykase Ritonõpo:

– Moxiã oximõme mã toto. Aomirykõ toiro rokene. Sero tyrise eya xine apitorymãme. Taroino okynã pyra typenetatohkõ riko mã toto emero porehme.

⁷ Eropa, aomirykõ sytyorõmapotase. Aomirykõ tytyoromapose ahtao osetara exiko mã toto aotururukohtao oseyä.

⁸ Morarame sapararahme tyripose toto Ritonõpo a sero nono poro emero. Mame moro pata riry turumekase eya xine.

⁹ Mame moro pata esety Papeume toehse, moroto ahno omiry tytyoromaposse Ritonõpo a exiryke. Mame moro poe tãtahpahse toto nono poro emero.

Sem pakomotyamo

(1 Koronika 1.24-27)

¹⁰ Ynara Sem pakomotyã kynexine. Asakoro jeimamyry taropose Sem ahtao, tuna kumatopõpyry poe 100me jeimamyry Sem nae ahtao toemũkuase ynororo Arapaxateme.

¹¹ Moromeĩpo 500me jeimamyry taropose Sem a. Toemũkuase ropa ynororo imũkuru tomo te, õxiry tomo, enara.

¹² Mame 35me jeimamyry taropose ahtao Arapaxate a toemũkuase Serame.

¹³ Moromeĩpo 403me jeimamyry taropose eya. Toemũkuase ropa ynororo imũkuru tomo te, õxiry tomo, enara.

¹⁴ Mame Sera, 30me jeimamyry taropose ahtao toemũkuase Epeame.

¹⁵ Moromeĩpo 403me jeimamyry taropose eya. Toemũkuase ynororo imũkuru tomo te, õxiry tomo, enara.

¹⁶ Mame Epea, 34me jeimamyry taropose ahtao toemũkuase Perekeme.

¹⁷ Moromeĩpo 430me jeimamyry taropose eya. Toemũkuase ynororo imũkuru tomo te, õxiry tomo, enara.

¹⁸ Mame Pereke, 30me jeimamyry taropose ahtao, toemũkuase Reume.

¹⁹ Moromeĩpo 209me jeimamyry taropose eya. Toemũkuase ynororo imũkuru tomo te, õxiry tomo, enara.

²⁰ Mame Reu 32me jeimamyry taropose ahtao toemũkuase Serukeme.

²¹ Moromeīpo 207me jeimamyry taropose eya. Toemūkuase ynororo imūkuru tomo te, ěxiry tomo, enara.

²² Mame Seruke 30me jeimamyry taropose ahtao toemūkuase Naoame.

²³ Moromeīpo 200me jeimamyry taropose eya. Toemūkuase ynororo imūkuru tomo te, ěxiry tomo, enara.

²⁴ Mame Naoa 29me jeimamyry taropose ahtao toemūkuase Terame.

²⁵ Moromeīpo 119me jeimamyry taropose eya. Toemūkuase ynororo imūkuru tomo te, ěxiry tomo, enara.

²⁶ Mame Tera 70me jeimamyry taropose ahtao toemūkuase: Aparāme te, Naoa te, Harā, enara.

Tera pakomotyamo

²⁷ Ynara kynexine Tera mūkuru tomo: Aparā te, Naoa te, Harā, enara. Harā toemūkuase Rome.

²⁸ Tera isene ro kynexine imūkuru Harā toorihse ahtao Papironia po, pata Ua po, tonurutopōpyry po.

²⁹ Aparā tpyytase Sarai maro. Naoa tpyytase Miuka maro. Miuka te, Ixika maro Harā ěxiry tō kynexine.

³⁰ Sarai emūkuasaromepyra kynexine.

³¹ Typatary Ua, Papironia pō turumekase Tera a, Kanaā pona toytotohme. Tymaro tumūkuru Aparā tarose te, typary Ro, Harā mūkuru te, typary ě Sarai, Aparā pyty, enara. Toeporehkase toto pata Harā pona, moroto tōsesarise toto.

³² Moroto Tera toorihse, pata Harā po, 205me jeimamyry taropose ahtao eya.

12

Aparā kohmatopōpyry Ritonōpo a

¹ Morarame ynara tykase Ritonōpo Aparā a:

— Ononory irumekako, oekyry tō roropa, omy tapyī roropa. Imepy pona ytokose. Moro enepōko ase oya.

² Apakomotyā mā tuhke emānōko mana. Kure rokē orīko ase, tuhkākō awaro exīko mā toto, kure rokē imehnō rīko roropa mase.

³ Kure orinanō rīko ase kure. Yrome popyra orinanō rīko ase popyra. Mame opoe kure ehtoh enehpōko ase imehnomo a, sero nono pōkomo a emero.

⁴ 75me jeimamyry nae Aparā kynexine Harā nonory turumekase ahtao eya, Ritonōpo omī poe. Imaro Ro toytose roropa.

⁵ Tpyty tarose Aparā a tymaro te, turui mūkuru Ro te, imōkomory roropa te, ipoetory komo, Harā po tynapoityā tarose tymaro. Mame Kanaā pona toeporehkase tahtao xine,

⁶ toytose Aparā Kanaā nonory kuroko Xikē pona, Ritonōpo eahmatoh esary pona. Moroto wewe kurā kynexine More po, Ritonōpo eahmatopo. Morara ahtao kananeu tō moroto kynexine.

⁷ Moroto tōsenepose Ritonōpo Aparā a. Ynara tykase ynororo eya:

— Sero nono ekarōko ase apakomotyamo a.

Moroto apoto apō tyrise Aparā a, Ritonōpo eahmatohme, moroto tōsenepose eya exiryke.

⁸ Moromeīpo pyty tō nonory pona toytose Aparā, Peteu pata poe xixi tūtath winakoxi. Moroto tōsesarise ynororo. Peteu kynexine xixi omōtoh wino. Pata Ae kynexine xixi tūtath wino. Moroto roropa apoto apō tyrise Aparā a Ritonōpo eahmatohme, toahmase eya moroto.

⁹ Morotoino, xiaxiake toytose ynororo, ikurenaka rokē toytoryme Kanaā nonory poro.

Ejitu pona Aparā ytotoṗōpyry

¹⁰ Morara ahtao konopo toehkehse Kanaā po. Tynahke pyra toehse toto, tomirykō tyrohse eya xine. Naeroro Ejitu pona toytose Aparā okynā toehtohme moroto.

¹¹ Morarame eporehkasasaka Aparā tō ahtao Ejitu pona, ynara tykase ynororo tyyty Sarai a:

– Etako pahne! Nohpo enekurā mase, oryxime ipunaka.

¹² Oeneryhtao tyya xine Ejitu pōkō opoko penetāko mā toto. Ynara āko mā toto: “Mokyro pyty mose ro!” āko mā toto opoko. Naeroro jetapāko mā toto, opokoino.

¹³ Morara exiryke “Ypiry mose ro” kaxiko eya xine jetapara toto ehtohme. Mame kure jyriko mā toto, tykase Aparā.

¹⁴ Mame toeporehkase Aparā tō ahtao Ejitu pona, ipyty Sarai tonese moro pōkomo a, nohpo oryxime nymyry.

¹⁵ Tuisa a tokātose ynororo, Ejitu esē akorehmananomo a. Tosēkō turuse eya xine mokyro nohpo kurā, oryxime ehtoh poko. Morarame tarose ynororo tuisa tapyī konōto taka.

¹⁶ Mame nohpo se toexiryke kure rokē Aparā tyrise tuisa a. Kaneru tō tokarose eya te, pui tomo te, jumētū tomo te, orutua komo ahno, nohpo tō maro ipoetorymē toto ehtohme te, jumētū nohpory tomo te, kameru tomo, enara.

¹⁷ Yrome Sarai pokoino tuisa tuānohse Ritonōpo a, itapyī taōkō maro tyrohsē xihpyrymā ke, jetū exikety ke.

¹⁸ Mame tuisa a Aparā tonehpose tyya, tuisa a tōturupotohme. Ynara tykase ynororo eya:

– Oty katohme jurupyra mexiase opytyme aexiry poko? Oty katoh “Ypyty mose ro” kara mexiase?

¹⁹ Ajohpe mexiase. “Woryxiry mose ro,” mase ya, wenekunopyase. Morara exiryke tapoise ynororo ya, ppytyme aehtohme repe. Naeroro mose, opyty aroko ropa; ytoko ropa taroino mose maro!

²⁰ Morarame tuisa omi poe, soutatu tomo a Aparā tarose ropa Ejitu poe ipyty maro ipoetory tō maro, imōkomory tōkehko maro.

13

Tātapiakase toto Aparā, Ro maro

¹ Mame Ejitu poe Aparā toytose tyyty maro, typoetory tō maro roropa, tymōkomorykō maro, Kanaā nonory pona ikurenaka. Jū pary Ro imaro toytose.

² Itamurume tymōkomoke Aparā kynexine: pui tomo te, parata te, uuru, enara.

³ Xiaxiake toytose ynororo eporehkatohme Peteu pona. Morotoino tosaipyry pona toytose ropa ynororo, irānaka Peteu poe Ae pona.

⁴ Toeporehkase Aparā tynyrihpyry pona, apoto apōme. Moroto Ritonōpo toahmase eya Tosēme.

⁵ Ro, Aparā maro ytokety, tymōkomoke kynexine roropa. Tymaro kaneru tō tarose eya, poti tomo te, pui tomo te, ipoetory tomo te, tytapyī taōkō maro.

⁶ Mame onahpoty ipune pyra toehse mokaro asakoro oximaro ahtao, ekykō tuhke toehse exiryke.

⁷ Naeroro Aparā poetory tō tōsetōsezuhse Ro poetory tō maro. Morara ahtao kananeu tomo te, perizeu tō roropa moroto ro toh kynexine.

⁸ Mame ynara tykase Aparā Ro a:

– Oxiekyryme sytase. Zae pyra sytase kuakuatapoiryhtao, ypoetory tō atatapoiry roropa opoetory tō maro.

⁹ Morara exiryke satapiakane. Omoro imenekako! Opozery wino oytory se awahtao, apotunuru wino ytōko ase; apotunuru wino oytoryhtao, ywy opozery wino ytōko ase.

¹⁰ Mame Ro tōsenuhmase jakanahmā Joatāo wino emero, tymenekase eya mya pata Zoa pona, tuna nae kynexine itamurume, Ritonōpo narykahpyry sã kynexine, Ejitu nonory sã roropa kynexine. Moro jakanahmā po pata tō kynexine, Sotoma, Komora roropa, moro pata tō onenahkapopyra ro Ritonōpo ahtao.

¹¹ Moro jakanahmā Joatāo emero tymenekase Ro a tosaryme. Mame toytose ynororo xixi tūtatoh winakoxi. Moro sã tãtapiakase mokaro asakorōkomo.

¹² Moroto Aparā kynexine Kanaã nonory po, mame Ro toytose osesarise pata tō pona jakanahmā pona. Toytose ynororo osesarise ropa Sotoma pūtokoxi.

¹³ Moroto ahno kynexine, popyra exiketomo. Tyrypyry xihpyry poko toh kynexine. Ritonōpo zamaro pyra toh kynexine.

Ritonōpo omihpyry Aparā a

¹⁴ Moromeīpo toytose Ro ahtao, ynara tykase Ritonōpo Aparā a:

– Oesary poe osenuhmako mya inikahpozakoxi te, ikurenaka roropa te, xixi tūtatoh wino te, xixi omōtoh wino, enara.

¹⁵ Sero nono emero onenehpyry ekarōko ase oya, apakomotyamo a roropa jūme oesarykōme ehtohme.

¹⁶ Apakomotyā rīko ase tuhke, ekuhpỹme, isawā samo sero nono po. Isawā onukuhsaromepyra. Moro sã apakomotyā tuhke exiry onukuhsaromepyra exīko mā toto.

¹⁷ Seromaroro ytoko sero nono poro porehme inikahpozakoxi, ikurenaka, osenuhmase, xixi tūtatoh wino xixi omōtoh wino roropa. Emero sero ekarōko ase oya.

¹⁸ Morarame tãtakimase ropa Aparā ahtao toytose ynororo osesarise wewe kurā pūtokoxi Māre pona, pata Eperō pona. Moroto apoto apō tyrise Aparā a, Ritonōpo eahmatopo.

14

Ro typynanohse Aparā a

¹ Morarame asakoropane tuisa tō: Anarapeu, Sinaa tuisary, Arioke, Erasaa tuisary, Ketoaraomea, Erāo tuisary, Titau, Koī tuisary, enara

² toytose toto etonase imehnō 5mākō tuisa tō maro: Pera, Sotoma tuisaryme te; Pirisa, Komora tuisaryme te; Xinape, Atama tuisaryme te; Semepea, Zepōi tuisaryme te; Pera, Zoa tuisaryme, enara.

³ Mokaro 5mākō tōximōse toto tysoutatu tō maro jakanahmā Xiī po, tuna konōto Aorikyhpury moroto kynexine.

⁴ Tuisa Ketoaraomea mokaro esēme kynexine 12me jeimamyry. Yrome jeimamyry 13mā toehse ahtao, tutuisarykōme mokyro se pyra toehse toto.

⁵ Mame jeimamyry 14me ehtoh po imehnō typoremākapose Ketoaraomea tomo a takorehmananō maro: repaī tomo, Axīferote-Karanaī po te, zuzī tō Hā po te, emī tō, Sawe-Kiriataī po te,

⁶ horeu tō, Seia ypy tō po, enara. Mokaro tokahmase eya xine, totapase toto osema ae Eu-Parā pona, ona ehpio pona, ahno esaka pyra.

⁷ Morotoino toeramase ropa toto Kate pona (Morara ahtao Ē-Mixpate moro pata esety kynexine). Amarekita tō porehme typoremākase eya xine te, amoreu tō, Hazazāo-Tamara pōkō typoremākase roropa eya xine.

⁸ Mame 5me tuisa tō: Sotoma esemy, Komora esemy, Atama esemy, Zepoī esemy, Pera esē maro toytose toto tysoutatu tō maro jakanahmā Sifī pona osetapase

⁹ mokaro 4mākō tuisa tō maro: Erāo esemy te, Koī esemy te, Sinaa esemy te, Erasaa esē maro.

¹⁰ Moro jakanahmā Sifī tuhke eutary nae, azawa panō eutary ao kynexine. Toepary se toehse toto ahtao toepukase toto eutary aka Sotoma esemy, Komora esemy, enara. Imehnō tuisa tō oseruao toepase ypy tō pona.

¹¹ Mame toto mōkomory tapoise mokaro tuisa tō 4mākomo a, tonahsemy te, toto kyryry typyne exiketomo emero Sotoma pōkō kyryry te, Komora pōkō kyryry, mame toytose toto.

¹² Ro, Aparā rui mūkuru moroto kynexine, Sotoma po. Naeroro tarose roropa ynororo eya xine typoetoryme, imōkomory maro, emero porehme.

¹³ Yrome toiro orutua toepase. Toytose ynororo Aparā, epereu a zuruse emero. Aparā esary wewe kurā pūto kynexine, Māre, amoreu esary pūto. Māre tō zakorō tō maro Exikou te, Anea maro Aparā epeme toh kynexine.

¹⁴ Mame zuaro toehse Aparā ahtao jū pary, Ro arotopōpyry poko, oximōme typoetory tō tykohmase tyya, amorepatyamo etonatoh poko, aenurutyamo itapyī tao. 318me toh kynexine atapona. Toto maro toytose Aparā mokaro 4mākō tuisa tō ekahmase, pata Tā pona.

¹⁵ Moroto typoetory tō tapiakase Aparā a asakoro oximōmākō ehtohme. Koko tōsetapase toto topetōkara maro, typoremākase toto Aparā a. Mame tokahmase roropa eya toto ryhmaryme Hōpa pona, Tamaxiku poe inikah-pozakoxi.

¹⁶ Mame mōkomo tonehse ropa eya xine emero, epetōkara narohpyry. Tummy pary roropa, Ro tonehse ropa Aparā a, imōkomory maro, ipyxiamo, ipoetory tomo, enara.

Kure Aparā ripotopōpyry Meukizeteke a

¹⁷ Moromeīpo Ketoaraomea tō typoremākapokehse Aparā a ahtao, aepyry ropa ahtao, tōsēpatakāmase imaro Sotoma tuisary jakanahmā Sawe po, esety akorō jakanahmā Tuisa esary.

¹⁸ Mame Meukizeteke, Sarē tuisary, Ritonōpo Imehxo Exikety poe oturuketyme kynexine. Eya wyi tonehse, uwa eukuru jehnahpyry maro.

¹⁹ Kure rokē Aparā tyripose Meukizeteke a, ynara tykase ynororo: – Kure rokē Aparā ripōko ase Ritonōpo Imehxo Exikety a, kapu Rihpōme nono roropa Rihpōme mā ynororo.

²⁰ Ritonōpo eahmatoko, Imehxo Exikety aexiryke, oepetōkara typoremākapose eya, orēpyra oriase.

Mame mōkomo zokonaka tynenepyhpyry ropa tokarose Aparā a Meukizeteke a 10me aehtoh, toiro touse ekarotohme eya, akoīpyry tōxinamase 9me kynexine.

²¹ Morarame ynara tykase Sotoma tuisary Aparā a:

– Mōkomo apoiko emero omōkomoryme. Ahno rokē ekaroko ya tykase.

²² Yrome Aparā a tozuhse ynororo:

– Omōkomory se pyra ase. Amaro xine omōkomorykō arotoko ropa porehme. Morara āko ase Ritonōpo Imehxo Exikety netaryme, kapu Rihpōme nono roropa Rihpōme mā ynororo. Jemary anŷnōko ase zae jomiry enepuhtohme oya.

²³ Ajohpe pyra omōkomory anapoipyra ase ipunaka. Upo eary rokē ahtao ro, sātaja myhtoh roropa anapoipyra ase: “Ypoe Aparā tymōkomoke toehse” karyino imehno a.

²⁴ Eephyry se pyra ase ykyryryme. Tonahsē rokē ekaroko ypoetory tō napyrymē. Yrome jakorehmananō Anea te, Exikou te, Māre maro, moxiama a omōkomorykō apiakako apiakary se awahtao xine, tykase.

15

Tōmiry etapotoh Aparā a

¹ Moromeīpo tōsenepose Ritonōpo Aparā a, ynara tykase ynororo eya:

– Aparā, enaromyra exiko. Oewomāko ase oryhmara oepetōkara ehtohme, kurā ke rokē oepehmāko ase.

² Aparā a tozuhse, ynara tykase:

– Ritonōpo, Jesemy! Otyme kure onekarory kurā ya, tumūkue pyra ase. Erieze rokē ynamoto Tamaxiku pono, mokyro rokē mā ymōkomohpyry esēme exīko toorihse jahtao.

³ Umūkuru onekaropyra ro mase ya. Naeroro ypoetory rokē, ytapyi tao aenuruhpyry ymyakāme exīko ymōkomory esēme.

⁴ Mame ynara tykase ropa Ritonōpo eya:

– Omūkuru nymyry mā omyakāme exīko omōkomohpyry esēme, mokyro opoetory Erieze kara.

⁵ Mame itapyi tae Aparā tarose Ritonōpo a jarānaka, ynara tykase eya:

– Kapu eneko xirikuato ikuhko tuhke exiry waro oehtohme. Moro sā apakomotyā tuhke emānōko mana, ekuhpūme exīko mā toto.

⁶ Mame zae Ritonōpo omiry ehtoh tonetupuhse Aparā a. Naeroro Ritonōpo zamaro Aparā kynexine, zae Aparā tokarose eya.

⁷ Ynara tykase roropa Ritonōpo eya:

– Ywy ase Ritonōpo Oesemy. Kuenehne Papironia nonory poe, pata Ua poe xiaro, sero nono ekarotohme oya, ononoryme ehtohme.

⁸ – Ritonōpo Jesemy! tykase Aparā. – Otāto zuaro exīko ywy, sero nono esēme jexiry poko?

⁹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Pui nohpo enehta xiaro, poti maro te, kaneru maro, emero oseruao jeimamyry pune exiketomo. Enehta roropa toiro utukuimo te, toiro utuku roropa.

¹⁰ Mame mokaro okyno tō tonehse Aparā a tynekaroryme Ritonōpo a. Mame mokaro tyrakase toto eya. Irakahpyry tō tyrise eya ososēpataka asakoro atakenaka, yrome torō tō onysahkara kynexine.

¹¹ Mame kurumu tō tyhtose okyno ekepyry pona repe, yrome torehse toto Aparā a.

¹² Mame kohmāsasaka ahtao, Aparā tynyhse tyrōnaka. Mōtoino rokē tōserehse ynororo, enaromyke toehse, tykytyky tykase.

¹³ Mame ynara tykase Ritonōpo eya:

– Tuaro exiko, apakomotyā mā katonōme exīko imehnō nonory po. Moroto topehke pyra erohnōko mā toto imehnō poetoryme. Toto ryhmāko mā toto 400me jeimamyry pona.

¹⁴ Yrome mokaro apakomotyā ryhmahpōkō wānohnōko ase, toto tyrohmanohpose eya xine exiryke topehke pyra. Mame apakomotyā moro nono poe oehnōko ropa mā toto tymōkomoke, pitiko rokē pyra.

¹⁵ Mame tamuhpōme awahtao kure rokē orīko ase. Torētyke pyra orihnōko mase. Oekeyry zonēnōko mā toto.

¹⁶ Moromeĩpo 400me jeimamyry taropose ahtao apakomotyã mã oehnõko ropa xiaro; mokaro amoreu tõ anaropopyra ase aporo, iirypyryme toehse toto ahtao rokẽ ipunaka, toto wãnohnõko ase.

¹⁷ Mame tykohmãse rahkene, xinukutume toehse koko. Mõtoino rokẽ apoto ẽ tõsenepose orexĩto maro te, apoto maro. Moro apoto toytose moro okyno tõ, irakahpyry tõ rãnakuroko.

¹⁸ Morara toehse ahtao tõmiry totapose Ritonõpo a Aparã a, ynara tykase eya:

– Ajojpe pyra, jomihpyry ae ro sero nono ekarõko ase apakomotyamo a, Ejitu ehpio poe tuna Eupyrati pona,

¹⁹ keneu tõ nonory maro te, kenezu tõ nonory maro, katamoneu tõ nonory maro te,

²⁰ heteu tõ nonory maro, perizeu tõ nonory maro te, repaĩ tõ nonory maro,

²¹ amoreu tõ nonory maro te, kananeu tõ nonory maro, kirikaseu tõ nonory maro te, jepuseu tõ nonory maro, enara.

16

Akara, Iximaeu maro

¹ Morarame Aparã pyty, Sarai emũkuara ro kynexine. Tynamotoke kynexine ynororo, nohpo, Ejitu pono, topehke pyra erohketyme itapyĩ tao, esety Akara.

² Mame ynara tykase Sarai tynio, Aparã a:

– Umũkuru onekaropyra Ritonõpo ya tokurehse. Naeroro ypoetory maro exiko. Otarame mose ae tumũkue exĩko ase, tykase.

Aparã ýme kynexine Sarai omiry tymoise eya,

³ mame typoetory tokarose Sarai a, tynio a ipytye ehtohme. Morara toehse 10me jeimamyry taropose ahtao Aparã a Kanaã nonory po.

⁴ Akara maro toehse Aparã, poetoẽme toehse nohpo. Mame poetoẽme toexiry waro toehse Akara ahtao, tosẽ Sarai tyhtomapitose eya.

⁵ Naeroro ynara tykase Sarai tynio a:

– Onyrihpyry pokoino jyhtomãko Akara nase. Ywy roro mose ekaroase oya ipoko oehtohme repe; seromaroro poetoẽme toehse toexiryke ymotye kure osekarõko nase, jyhtomãko. Naeroro Ritonõpo a kuapiakary se ase onoky tyryrypyhpyke: ywy, omoro?

⁶ – Kure, tykase Aparã. – Opoetoryme Akara mana, ituisaryme mase. Tyriry se oehtoh tyriko ipoko.

Morara exiryke yronymyryme typoetory tyrohmanohpose Sarai a, ajoajohpã samo. Naeroro tosẽ tapyĩ tae toepase ynororo.

⁷ Yrome Ritonõpo nenyokyhpyry tõsenepose eya, ona po, tuna eutary pũto osema tao Sua po,

⁸ tõturupose ynororo eya:

– Akara, Sarai poetory, ozeino moehno? Aza ytõko mah?

– Jesẽ winoino epãko ase, tykase ynororo.

⁹ Mame ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya:

– Ytoko ropa oesemy a. Aomipona exiko emero poko.

¹⁰ Ynara tykase roropa Ritonõpo nenyokyhpyry eya:

– Ypoe, apakomotyã tuhke exĩko, ekuhpyẽme tuhke toto exiry exĩko mana.

¹¹ Poetoẽme mase.

Emũkuãko mase omũkurume.

Mokyro esehpãko mase Iximaeume,

oxitary, oetuarimary, totase Ritonõpo a exiryke.

¹² Mokyro omūkuru, jumētu tosēke pyra exikety sã exīko mana; etonãko mana imehnõ maro emero porehme, imehnõ mã emero etonãko roropa imaro. Morararo esary moe exīko mana, ameke exīko mana tyekyry tomo a.

¹³ Mame tyorõme Ritonõpo tosehapse Akara a: “Mã jeneneme Ritonõpo”. Ynara exiryke imaro tõturuse Ritonõpo nenyokyhpyry, tõturupose rorõpa ynororo tyya rokene: “Ajojpe pyra nae, Mokyro eneno, Jeneneme?” tykase.

¹⁴ Morara exiryke moro tuna eutary irãnao Kate poe Perete pona tosehapse “Isene Exikety tuna eutary, Jeneneme” tosehapse eya.

¹⁵ Mame Akara toemūkuase Aparã mūkurume. Tosehapse ynororo eya Iximaume.

¹⁶ 86me jeimamyry Aparã nae kynexine, tonuruse Iximaeu ahtao.

17

Aipotapihpyry sahkary poko

¹ Morarame 99me jeimamyry taropose Aparã ahtao tõsenepose ropa Ritonõpo eya, ynara tykase ynororo eya:

– Ywy ase Ritonõpo Jamihmehxo Exikety. Jomiry omipona exiko, zae ehtoh poko rokẽ exīko roropa.

² Jomiry etapõko ase oya, tuhke apakõ ekarõko ase oya.

³ Mame tosekumuru po typorohse Aparã Ritonõpo ĕpataka, tõmyty roropa tyrise nono pokoxi. Mame ynara tykase Ritonõpo eya:

⁴– Jomiry etapõko ase oya: Ajojpe pyra, ahno imoihmãkõ tamurume orīko ase, tuhke tyotyorõkõ tamurume exīko mase.

⁵ Taroino oesety Aparãome exīko, Aparã kara, tuhkãkõ tamurume oriryke ya.

⁶ Apakõ emãkapõko ase imoihme toto ehtohme, toitoine tuisamehxo exīko roropa mã toto.

⁷ Ynara mã jomiry oya, opoeno a, apakomotyamo a roropa, jūme etyorõmara mana: jūme wyw, Ritonõpo Oesẽkõme exīko ase apakomotyã Esẽme roropa.

⁸ Sero nono ekarõko ase oya, apakomotyamo a roropa. Seromaroro katonõme rokẽ matose taro. Sero nono Kanaã emero ekarõko ase jūme apakomotyã esaryme ehtohme, mame wyw toto Esẽme exīko ase.

⁹ Ynara tykase ropa Ritonõpo eya:

– Omoro Aparão yme exīko mase Jomihpyry omipona, omoro, apakomotyã roropa, yme exīko matose jūme.

¹⁰ Sero jomiry omipona oehtohõkõme, apakomotyã maro, ynara tyrīko matose: Orutua kõ emero, amarokõ aipotapihpyry tysahkasẽme exīko mana.

¹¹ Moro aipotapihpyry sahkary enetupuhthohme exīko mana jomipona oexirykõ ehtoh poko.

¹² Taroino opoenõkõ aipotapihpyry isahkatoko, enurusenã, 8me ĕmepyry taropose ahtao aipotapihpyry isahkatoko. Opoetory poenõ tonuruse ahtao isahkatoko roropã.

¹³ Mokaro aipotapihpyry tysahkasẽme exīko mana emero. Moro enetupuhthohme exīko õkokõ poko jūme jomihpyry ehtoh poko.

¹⁴ Orutua aipotapihpyry onysahkara ahtao ypoetoryme pyra exīko mana, amaro xine ehsaromepyra mana jomihpyry omipona pyra toehse exiryke.

¹⁵ Moromeĩpo ynara tykase Ritonõpo Aparão a:

– Taroino opyty esety Saraimẽ pyra mana. Sarame esehpãko ase.

¹⁶ Kure rokē opyty rīko ase. Tumūkue orīko ase, opyty Sara mūkurume. Kure rokē mose rīko ase, tuhkākō ēme exīko mana imehnō ahno tō ēme, tuisa tō ēme roropa.

¹⁷ Tosekumuru po typorohse Aparāo tōmyty po nono pokoxi roropa eya Ritonōpo ēpataka. Toexianapitose ynororo moro poko tōsenetuputyry ke:

– Orutua emūkuasaromepyra 100me jeimamyry nae ahtao. Sara roropa emūkuasaromepyra mana 90me jeimamyry nae ahtao?

¹⁸ Ynara tykase Aparāo Ritonōpo a:

– Kure rokē Iximaeu tyriko, ymyakāme ehtohme, emātohme roropa.

¹⁹ Yrome Ritonōpo a tozuhse ynororo, ynara tykase:

– Arypyra, opyty Sara emūkuāko mana. Mokyro esehpāko mase Izakeme. Jomihpyry, ynekarohpyry oya ekarōko ase roropa eya ipakomotyamo a roropā, jūme.

²⁰ Ōmiry roropa Iximaeu poko etano; kure rokē mokyro rīko ase roropa, tuhke tumūkue exīko mana, tuhke typakōke roropa. 12me tuisamākō zūme exīko mā ynororo, mame ipakomotyā ahno imoihme exīko mā toto.

²¹ Yrome jomiry etapōko ase omūkuru, Izake a. Taroino toiro jeimamyry Sara emūkuāko mana.

²² Mame tōturukehse Ritonōpo ahtao Aparāo maro tōnuhse ropa ynororo. Aparāo tynomose eya.

²³ Mame moro ae ro Ritonōpo nyripohpyry tyrise Aparāo a. Tumūkuru, Iximaeu aipotapihpyry tysahkase eya, orutua kō emero tytapyī taōkō maro.

²⁴ 99me jeimamyry Aparāo nae kynexine aipotapihpyry tysahkase ahtao,

²⁵ imūkuru, Iximaeu 13me jeimamyry nae kynexine.

²⁶ Mororo ae ro, mokaro asakoro aikōpotapihpyry tysahkase.

²⁷ Morararo emero Aparāo poetory tō aipotapihpyry tysahkase itapyī tao aenurutyamo te, imehnō patary poe epekahtyā maro, enara.

18

Ritonōpo omihpyry Aparāo mūkuru poko

¹ Morarame tōsenepose Ritonōpo Aparāo a wewe kurā zopino, pata Māre po. Moroto xixi jetū ahtao Aparāo typorohse tytapyī pota tao.

² Mame tōsenuhmase ynororo. Oseruao orutua kō tonese eya xikihme oema tao. Toto eneryhtao tururume toytose ynororo toto ēpatakāmase. Tosekumuru po typorohse ynororo, tōmyty po nono pona toto ēpataka.

³ Ynara tykase ynororo:

– Moehtou? Ajohpāme sā ehmaropa ytapyī taka oseremase pitiko.

⁴ Tuna enehpōko ase opupurukō kurikatohme. Moromeīpo oseremāko matose taro wewe zopino.

⁵ Tonahsē pixo enehnōko ase. Mame ētaikaxīpo, jamihmehxo ytōko ropa matose. Jākyemāko matose tooehse tarona oexirykōke. Anapyrykō pixo enehtā aporo, tykase.

– Kure, tykase toto, – ētaikāko ynanase amaro, tykase toto.

⁶ Axī toytose Aparāo tapyi taka Sara zuruse:

– Axī ke tiriiku apoiko kurano wyi ritohme axitunety.

⁷ Moromeīpo tururume toytose ynororo pui tō esaka, pui mūkuru kurā menekase. Mokyro tokarose eya typoetory a etapatohme te, ipurutohme, tōsēme.

⁸ Mame pui suhsuru akyhsemy tapoise Aparāo a pui suhsuru roropa te tōsē maro. Morohne typorohkase eya toto napyryme. Moroto, wewe zopino moro tonahsē tokarose eya toto otuhtohme, toto enēko kynexine.

⁹ Mame tōturupose ynaroro:

- Otoko na Sara, opyty?
- Tapyi tao, tykase Aparão.

¹⁰ Toiro orutua ynara tykase:

– Taroino toiro jeimamyry taropose ahtao oenese oehnōko ropa ase. Morara ahtao opyty Sara emūkuāko mana, tykase.

Sara tapyi tao kynexine toto mykae, tapyi pota tao, toto omiry etāko.

¹¹ Aparão tamuhpōme kynexine, Sara kunumuxime roropa, pake tumūkehse ynororo.

¹² Naeroro toto omiry etaryhtao tyya toexianase tukurohtao, tounohse toto eya:

– Nary! Emūkuapỹme toehse ase ipunaka. Ypoko pyra roropa ynio toehse mana tamuhpōme toexiryke, tykase.

¹³ Mame ynara tykase Ritonōpo Aparão a:

– Oty katohme jomiry eunohnōko opyty nahe? “Emūkuapỹme ase ipunaka, kunumuxime,” āko oty katohme?

¹⁴ Oty tupime nae Ritonōpo a? Arypyra, emero tupime pyra ya. Naeroro morara ykano: “Taroino jeimamyry taropose ahtao oehnōko ropa ase. Mame morara ahtao Sara emūkuāko mana.”

¹⁵ Moro etaryke tyya, ihxipỹke toehse ynororo, ynara tykase:

– Ōmiry oneunohpyra akene, exianara akene.

Yrome ynara tykase Ritonōpo:

– Arypyra, ajohpe pyra jomiry meunohno; mexianano.

Aparão oturutopōpyry Sotoma poko

¹⁶ Morarame toytose toto orutua komo Sotoma osenetoh pona. Toto maro toytose Aparão toto esemary ae toto aropotohme.

¹⁷ Mame ynara tykase Ritonōpo tyya rokene: “Josenetupuhtoh ononēpyra ase Aparão wino. Ynyriry poko zurūko ase.

¹⁸ Ipakomotyā mā imoihme exīko mā toto, ahno imehxo exīko mā toto. Mose pokoino kure rokē imehnō ahno rīko ase, emero.

¹⁹ Mose tymenekase ya jomiry omipona typoenō ripotohme, typakomotyā roropa jomipona ripotohme, zae toto ehtohme. Morara toto ahtao, zae rokē ehtoh riryhtao eya xine, jomihpyry ae ro kure rokē mose rīko ase.”

²⁰ Mame ynara tykase Ritonōpo Aparão a:

– Iiryppyryme xihpyryme Sotoma pōkō toehse, Komora pōkō roropa, āko mā imehnomo toto poko.

²¹ Naeroro morotona ytōko ase toto enese, ajohpe pyra toto ekātotoh waro jehtohme.

²² Mame asakoro mokaro toytose Sotoma pata esemary ae. Yrome Ritonōpo maro ro Aparão kynexine.

²³ Ameke pyra toehse Aparão eya tōturupotohme.

– Yrome ahno kurākō nae ahtao Sotoma po, mokaro wānohnōko mah popyra exiketō mahro?

²⁴ Otarame 50me ahno kurā nae moro pata po ahtao, morara ahtao pata enahkapōko mah? Pata onypynanohpyra hma mokaro kurākō 50mākō moroto ahtao?

²⁵ Ahno kurā onetapasaromepyra mase pohnō maro, iiryppyryme pyra toto ahtao. Morara onyripyra exiko. Omoro rokē zae sero nono pōkō apiakaneme mase. Zae rokē ahno apiakāko mase.

²⁶ Ynara tykase Ritonōpo eya:

– 50me ahno kurā eneryhtao ya Sotoma po, moro pata pynanohnōko ase tytororo mokaro pokoino, tykase.

²⁷ Mame Aparão ynara tykase ropa:

– Ajohpāme sã yzehno pyra exiko jomiry poko. Omoro mase Ritonōpo, ywy ase ahnome rokene.

²⁸ Otarame 45me rokē kurākō nae ahtao, pata enahkāko ma 5me pyra ahtao 50me ehtohme?

Tozuhse ropa Ritonōpo a:

– 45me kurākō eneryhtao ya pata onenahkara ase.

²⁹ Mame Aparão tōturupose ropa mya roropa eya:

– 40me rokē kurākō nae ahtao, otara exīko? tykase.

– Mokaro 40mākō, kurākō pyno jexiryke morotōkō onenahkara ase, tykase Ritonōpo.

³⁰ Mame ynara tykase Aparão:

– Yzehno pyra exiko, Ritonōpo, ajohpāme samo ynara karyhtao, 30me kurākō nae ahtao, otara exīko? toto enahkapōko mah?

Ynara tykase Ritonōpo eya:

– 30me nae ahtao pata pōkō pynanohnōko ase. Iirypyrykō korokāko ase, tykase.

³¹ Ynara tykase Aparão:

– Ehxirōko ase, yrome zae pyra jahtao yyrypyry ikorokako: 20me rokē kurākō ahtao otara āko mah moro pōkō enahkāko ro mahno?

– Mokaro 20mākō pyno jexiryke pata pōkō onenahkara ase, tykase Ritonōpo.

³² Etyhpyryme ynara tykase Aparão:

– Ajohpāme sã yzehno pyra exiko ynara ekaroporyhtao etyhpyryme rahkene. Otarame 10me rokē kurākō enēko mase moroto, tykase.

– Mokaro 10mākō pokoino moro pata pōkō onenahkara ase, tykase Ritonōpo.

³³ Mame tōturukehse Ritonōpo ahtao Aparão maro toytose ynororo. Aparão toytose ropa tytapyī taka.

19

Sotoma iirypyryme ehtopōpyry

¹ Morarame kohmānōko kynexine, mokaro Ritonōpo nenyohytā asakoro toeporehkase ahtao Sotoma pona.

Typorohse Ro kynexine pata omōtoh pūto. Mame mokaro Ritonōpo nenyohytā tonese tyya ahtao towōse ynororo toto omikase. Tosekumuru po typorohse ynororo toto ēpataka.

² Ynara tykase ynororo eya xine:

– Moehtou? Taro ase ākorehmatohkōme. Ajohpāme sã ehmaropa tytapyī taka. Moroto opupurukō kurikāko matose oytotohkōme ropa.

– Arypyra, tykase toto, jarānao, pata rānao ēmehnōko ynanase, tykase toto eya.

³ Yrome otuhparo Ro exiryke tymoise eya xine. Imaro toytose toto Ro tapyī taka. Mame otuhtoh tyripose Ro a wyi ekeisenā maro. Tōtuhse toto.

⁴ Yrome ataxikara ro mokaro ahtao, Sotoma pōkō, emero orutua kō toehse poetohtimākomo, tamuhpomākō maro, Ro tapyī tapurupose eya xine.

⁵ Ro tykohmase eya xine:

– Otoko toh nae mokaro orutua komo, amaro exiketomo? Toto enehko xiaro jarānaka. Mokaro poko se ynanase, tykase toto.

⁶ Tytapyī tae tutūtase Ro, orutua kō zurutohme. Kure omōtoh tapuruse eya, ynara tykase:

⁷ – Jepe tomo, ajohpāme sã morohne xihpyry poko pyra ehtoko.

⁸ Etatoko pahne, asakoro tōxike ase, orutua poko exipitopyra exiketomo. Toto enehnōko ase jarānaka oya xine. Jēxiry tō poko ehtoko ise awahtao xine. Yrome mokaro orutua kō poko pyra ehtoko. Tooehse toto ytapyī taka ēmehtohme, naeroro toto ewomāko ase toto onyryhmara imehnō ehtohme, tykase Ro.

⁹ Yrome tozuhse ynororo eya xine:

– Ytoko taroino, yna wapo pyra exiko!

Oseyā ynara tykase toto:

– Imepý nono poe aepyhpyry mose ro. Tōmipona kyrirykō se ynororo tuisame exikety samo! Oty katohme?

Mame toeramase toto Ro a ynara katohme:

– Seromaroro mokaro oepe tō ryhmary se yna ehtopōpyry motye oryhmāko ynanase.

Ro tupurohmase Sotoma pōkomo a. Toeporehkase toto tapyi omōtoh pona tapyi etapuruhmakatohme repe, omōtohme repe.

¹⁰ Yrome mokaro a Ro tapoise asakoro aehtyamo a, tytywyhmase tapyi taka. Mame omōtoh tapuruse eya xine.

¹¹ Morarame jarānao exiketō emero tonukehkapose toto omōtoh onepyra toto ehtohme.

Sotoma rumekatopōpyry Ro a

¹² Mame ynara tykase mokaro asakorōkō Ro a:

– Oekyry tō imehnō nae hma taro? Omūkuru tō aroko te, oēxiry tō maro te, oēxiry tō nio tō maro te, imehnō oekyry tō maro, toto arotohme emero sero pata poe.

¹³ Ynara exiryke: sero pata pōkō enahkāko Ritonōpo mana. Sero pata pōkō ehtoh xihpyry poko totase eya. Naeroro yna tonehpose eya Sotoma enahkatohme.

¹⁴ Mame Ro tutūtase oturutohme typaniry tō maro. Ēxiry tō eraximāko toh kynexine pytatohme repe toto maro. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Atakimatoko axiny sero rumekatohme. Sero pata enahkāko Ritonōpo mana!

Yrome Ro atahmākaryme rokē tokarose eya xine.

¹⁵ Mame ēmehsasaka ahtao atarypōko Ritonōpo nenyohityā kynexine. Ynara tykase toto Ro a:

– Axiny! tykase toto. – Opyty aroko, oēxiry tō aroko amaro asakoro ro. Axī ke ytotoke taroino, oorikyrykōino pata enahkaryhtao.

¹⁶ Mame axī pyra Ro exiryke emary tapoise Ritonōpo nenyohityamo a, Ro te, ipyty te, ēxiry tō maro. Tarose toto pata poe Ro pynanopyry se Ritonōpo exiryke.

¹⁷ Mame toiro Ritonōpo nenyokyhpyry ynara tykase Ro a:

– Seromaroro tururume ytoko osepynanohtohme! Ōkakoxi xine osenuhmara ehtoko. Sero jakanahmā wino roropa osenuhmara ehtoko. Epatoko ppy pona; epara awahtao xine orihnōko matose.

¹⁸ Yrome tozuhse ynororo Ro a:

– Tuisa, morara jyripopyra exiko, ajohpāme samo!

¹⁹ Kure make ya seroae. Typynanohe ywy oya orihpyra jehtohme. Yrome moro ppy moe mana, eporehkara ro jahtao yryryhmatoh jetapāko nase.

²⁰ Moroto pata pitiko enēko mah? Moe hkopyra mana morotona epatohme. Ytoxi morotona osepynanohtohme. Enēko mah? Pata pitiko nase.

²¹ Mame ynara tykase Ritonōpo nenyokyhpyry eya:

– Ÿ, kure mana. Moro pata onenahkara ase.

²² Axī ke ytoko tururume. Onenahkapopyra ase eporehkara ro awahtao xine morotona. Moro “pata pitiko” tykase Ro exiryke, esety Zoame toehse.

Sotoma enahkary Komora maro

²³ Xixi tōnuhse pixo ahtao, Ro toeporehkase Zoa pona.

²⁴ Mame mōtoino rokē apoto tonehpose Ritonōpo a konopo samo, sautu panō orihmatō maro kapu ae pata Sotoma pona, Komora maro.

²⁵ Moro pata tō asakoro tonahkase Ritonōpo a jakanahmā maro, moro pōkō maro, otyro tōkehko maro, wewe tō maro.

²⁶ Ynara toehse roropa, tŷkakoxi tōsenuhmase Ro pyty ahtao sautume, xik-ihme exiketyme toeramase ynororo.

²⁷ Yrokokoro towōse Aparāo, pakeimo. Toytose ynororo tōturutopōpyry pona Ritonōpo maro.

²⁸ Tōsenuhmase ynororo Sotoma wino te, Komora wino roropa jakanahmā pona roropa. Orexīto konōto tonese eya onuhnōko nono poe, apoto konōto erexītory samo.

²⁹ Moro sā pata tō tonahkase Ritonōpo a jakanahmā po. Mame tōsenetupuhse roropa ynororo Aparāo poko. Naeroro Ro takorehmase eya epatohme, orihpyra aehtohme ipatary tonahkase ahtao.

Moapita tō amonita tō maro

³⁰ Mame Zoa po Ro ahtao enaromŷke toehse ynororo. Naeroro ppy tō pona toytose ynororo tōxiry tō maro. Moroto tōsesarise toto oramao, asakorōkō tōxiry maro.

³¹ Mame ěxiry apitorymā ynara tykase takorony a:

– Papa tamuhpōme toehse. Imepŷ orutua pyra roropa taro. Morara exiryke niotasaromepyra sytase. Emūkuasaromepyra sytase, imehnō saaro emero nono po.

³² Eropa papa sauhpane aetŷtohme. Mame toetŷse ahtao imaro exīko sytase, emūkuatohme imūkurume.

³³ Naeroro moro kohmamyry ae eukuru tokarose eya xine tumykomo a. Mame ěxiry osemazupu tumy maro toehse. Yrome toetŷse exiryke tuaro pyra kynexine.

³⁴ Yrokokoro ynara tykase ěxiry apitorymā takorony a:

– Kokonie papa maro akene. Seroae sauhpane ropa etŷtohme ropa, imaro oehtohme koko. Morarame emūkuāko sytase typakōke papa ehtohme, tykase ynaroro.

³⁵ Mame tykohmāse ahtao eukuru tokarose ropa, tumykō tauhpase ropa. Mame ěxiry etyhpyrymano tumy maro toehse. Yrome tuaro pyra ynororo kynexine toetŷse exiryke.

³⁶ Morara exiryke ěxiry tō asakoro poetoēme toehse tumykō mūkuru ěme.

³⁷ Mokyro ěxiry apitorymā toemūkuase Moapeme. Moape tō tamurume toehse ynororo.

³⁸ Mokyro Ro ěxiry etyhpyrymā roropa toemūkuase orutuame, tumūkuru tosehapse eya Pē-Amime. Amonita tō tamurume toehse ynororo.

20

Apimereke maro Aparāo

¹ Mame Aparāo toytose Māre poe ikurenaka Kanaā nonory poro. Tōsesarise ynororo irānao pata Kate poe pata Sua pona. Moromeīpo Jeraa po tōsesarise Aparāo ahtao,

² toryxiryme Sara tokarose eya. Mame Sara tonehpose Apimereke, Jeraa tuisary a tytapyi konōto taka.

³ Yrome koko tōsenepose Ritonōpo Apimereke a aosenety. Ynara tykase ynororo eya:

– Oorikyry ke awānohōko ase, mokyro nohpo onenepyhpyry pokoino atapyi taka, imep̄y pytyme exiryke.

⁴ Mokyro Apimereke Sara poko pyra ro kynexine. Naeroro ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo, mokyro poko pyra akene! Yna enahkāko mah ypatary pōkō maro?

⁵ Mokyro ro, Aparāo morara tykase: “Woryxiry mose ro, Sara,” tykase ynororo. Morara tykase roropa nohpo. Zae rokē se exiase. Imep̄y pyty apoiry se pyra akene ipunaka, tykase.

⁶ Aosenety ynara tykase sā Ritonōpo eya:

– Zuario ase, ajoajohpe se pyra mexiase. Morara exiryke iirypyryme pyra oehtohme yneneryme, nohpo towomase ya ipoko pyra oehtohme.

⁷ Seromaroro nohpo ekaroko ropa inio a. Morararo urutōme aexiryke oturūko ya mana opoko orihpyra oehtohme. Yrome nohpo onekaropyra ropa awahtao ourūko ase, orihōko mase rahkene oekyry tō maro.

⁸ Yrokokoro towōse ropa Apimereke pakeimo. Typoetory tō tykohmase tyya osekarotohme eya xine. Enarom̄yke toehse toto itamurume.

⁹ Moromeīpo Aparāo tykohmase Apimereke a. Ynara tykase ynororo eya:

– Oty myri yna a? Oty popyra yrino oya? Opokoino yna wānohsasaka Ritonōpo toehse, iirypyryme ehtoh poko exisasaka toehse jexiryke. Moro sā tyriry popyra mana ipunaka.

¹⁰ Oty katoh sē poko mosenetupuhno sē sā tyritohme ypohko? tykase ynororo eya.

¹¹ Ynara tykase Aparāo eya:

– Sero nono pōkō Ritonōpo omipona pyra emero ekaroase repe, jetapāko mā toto ypyty apoitohme tpytytyme, ekaroase repe.

¹² Ajohpe pyra ro mana, woryxiryme Sara mana, papa ēxihpyryme exiryke, aja ēxiryme pyra rokene. Naeroro tapoise ya ypytyme.

¹³ Mame papa tapyi tae taropose jahtao Ritonōpo a imehnō nonory poro jytotohme, ynara ase Sara a: “Imehnō nonory po kuahtao, woryxiryme osekaroko jewomatohme,” ase eya.

¹⁴ Mame Sara tokarose ropa Apimereke a Aparāo a. Imaro kaneru tō tokarose eya pui tō maro te, orutuā komo te, nohpo tō maro ipoetoryme.

¹⁵ Ynara tykase ynororo eya:

– Eneko ke, Aparāo, sero ynonoryme mana emero. Ise oehtoh imenekako oesaryme.

¹⁶ Mame ynara tykase Apimereke Sara a:

– Parata ekarōko ase opiry a, 11me kiru zokonaka zuaro imehnō amaro xine exiketō ehtohme zae oehtoh poko. Ynara zuaro exīko mā toto azahkuru pyra mexiase ipunaka.

¹⁷⁻¹⁸ Morara toehse Sara exiryke, Aparāo pyty, tyrohsē tonehpose Ritonōpo a Apimereke tapyi taōkō pona. Nohpo tō emero emūkuasaromepyra tyripōse toto Ritonōpo a. Mame Aparāo tōturuse Ritonōpo a Apimereke tō poko, tukurākase ropa toto Ritonōpo a, Apimereke te, ipyty te, ipoetory tō maro emero, toto emūkuatohme ropa.

¹ Mame tōmihpyry ae ro kure rokē Sara tyrise Ritonōpo a.

² Poetoēme toehse ynororo. Mame tamuhpōme Aparão toehse ahtao toemūkuase ynororo. Morara toehse aenurutoh po, Ritonōpo omihpyry ae ro.

³ Tumūkuru tosehpase Aparão a Izakeme.

⁴ Mame 8me ěmepyyry taropose ahtao tumūkuru aĩpotapihpyry tysahkase Aparão a, Ritonōpo omihpyry omi poe.

⁵ 100me jeimamyry Aparão nae kynexine, Izake tonuruse ahtao.

⁶ Morarame ynara tykase Sara:

– Ritonōpo nekarohpyry poko tākye toehse ywy. Exianāko ase. Moro poko etaryhtao imehnomo a ymaro exianāko roropa mā toto.

⁷ Ynara tykase roropa ynororo:

– Morara kasaromepyyra imehnō nexiase Aparão a: “Opyty emūkuāko mana. Suhsu ekarōko roropa mana omūkuru a. Mame tamuhpōme toehse ynororo ahtao emūkuase rahkene, imūkurume.”

⁸ Mame tuātase aimo pitiko. Mame suhsu tōkehse eya ahtao otuhtoh konōto tyrise Aparão a.

Akara taropose imūkuru maro

⁹ Morarame Iximaeu, Akara mūkuru osemeikāko kynexine Izake maro, Sara mūkuru maro.

¹⁰ Mokaro eneryke tyya ynara tykase Sara Aparão a:

– Mose ypoetory aropoko ywinoino imūkuru maro. Ypoetory mūkuru omōkomohpyry anapiakara mana umūkuru Izake maro.

¹¹ Torētyke toehse Aparão morara kary etaryke tyya, Iximaeu tumūkurume roropa exiryke.

¹² Yrome ynara tykase Ritonōpo eya:

– Aparão, torētyke pyra exiko poeto poko, opoetory Akara poko roropa. Tyriko emero, Sara omi poe. Typakōke exīko mase Izake poenō ke.

¹³ Opoetory mūkuru omūkurume roropa mana. Naeroro ipakomotyā ro-ropa ripōko ase imoihmākōme.

¹⁴ Yrokokoro towōse Aparão pakeimo. Tonahsē tapoise eya tuna maro ě ao, eukuru. Morohne tokarose eya Akara a poeto maro. Mame taropose ynororo eya mya aytotohme. Akara toytose. Xīaxiake toytose ynororo ona poro ahno esary poro pyra Peresepa nonory poro.

¹⁵ Mame tuna tonahse ahtao, tumūkuru tynomose eya wewe zopino.

¹⁶ Myahme sã pitiko 100 meturume toytose nohpo porohse nono pona. Tōsenetupuhse ynororo “Umūkuru orikyry enery se pyra ase”. Toraximase sokohme moroto. Imūkuru tyxitase.

¹⁷ Mame poeto xitary totase Ritonōpo a. Kapu ae tōturuse Akara a Ritonōpo nenyokyhpyry, ynara tykase ynororo:

– Oty poko torētyke mahno? Enaromyra exiko, poeto xitary totase Ritonōpo a.

¹⁸ Eropā! Poeto anỹko xikihme, emary apoiko, ipoenō rīko ase imoihme, tykase ynororo eya.

¹⁹ Mame pimỹme pyra Akara enuru tyripose Ritonōpo a, tuna eutary tonese eya. Toytose ynororo, tuna ě typehkase eya, tuna ke tumūkuru Iximaeu tauhpase eya.

²⁰ Towomase Iximaeu Ritonōpo a, tuātase ynororo ona Parã po. Emese kure toehse ynororo. Morararo tykarimotary waro toehse pyrou ke.

²¹ Mame jeny a nohpo tymenekase, Ejitu pono, ipytyme.

Apimereke maro Aparão

²² Morarame Apimereke toytose oturuse Aparão maro. Tymaro takorehmane Pikou tarose, soutatu tō tuisary. Ynara tykase Apimereke Aparão a:

— Ritonōpo amaro mana. Ākorehmāko mana onyriry tō poko emero.

²³ Naeroro ōmiry etapory se ase, Ritonōpo netaryme, yna onenekunohpyra oexiry poko te, umūkuru tō roropa, ypakomotyā roropa. Zae rokē exiase amaro. Naeroro zae rokē exiko yna maro, sero nono pōkō maro, enara.

²⁴ — Ÿ, jomiry etapōko ase oya, tykase Aparão.

²⁵ Mame Apimereke turuse Aparão a tuna eutary poko, tapoise exiryke Apimereke poetory tomo a jamihme toexirykōke, tuna anapoipyra Aparão poetory tō ehtohme.

²⁶ Ynara tykase Apimereke:

— Onoky a morara tyrise? Zuario pyra akene. Jurupyra mexiase. Seromaroro rokē moro poko etāko ase.

²⁷ Mame kaneru tō tapoise Aparão a pui tō maro, toky tō ekarotohme Apimereke a. Tōturuse toto oseya tōmiryko totapose eya xine.

²⁸ Mame 7me kaneru tō tymenekase Aparão a toky toh tae, ekarotohme eya.

²⁹ Apimereke a tōturupose, ynara tykase eya:

— Oty katoh moxiā tapiakase oya, 7me kaneru tomo?

³⁰ — Moxiā mā ynekaroryme oya, tykase Aparão. — Moxiā 7me kaneru tō apoiryhtao oya, ynara āko mase: “Ÿ, zuaro ase: sero tuna eutary tahkase Aparão a,” āko mase, tykase ynororo.

³¹ Morara exiryke moroto tosehpase Peresepame eya xine, moroto tōmiryko totapose oseya exiryke.

³² Moromeīpo Peresepa po tōmiryko etapoxīpo Apimereke toytose ropa takorehmane Pikou maro pirixteu tō nonory pona ropa.

³³ Mame moroto Peresepa po wewe tarykase Aparão a, moroto roropa Ritonōpo toahmase Aparão a, Jūme Exiketyme aexiry poko.

³⁴ Mame okynahxo Aparão moroto ehse pirixteu tō nonory po.

22

Aparão kuhtopōpyry Ritonōpo a

¹ Morarame Aparão tukupse Ritonōpo a. Esety ae tykohmase ynororo:

— Aparão! tykase eya.

— Taro ase, tykase ynororo.

² Ynara tykase Ritonōpo eya:

— Omūkuru apoiko, Izake, omūkuru toirono, ipyno oehtopo, mame ytoko mya Moria nonory pona. Moroto ypy po, ynenepory oya, omūkuru iahtako onekaroryme ya, tykase.

³ Yrokokoro towōse Aparão pakeimo, apotopokō tyrakase eya, jumētu pona tyrise eya, mame toytopitose Ritonōpo a katopōpyry pona. Imaro Izake toytose, asakoro ipoetory tō maro.

⁴ Oseruao tōmehse toytorykō poko, mame osa tonese Aparão a amekeino.

⁵ Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

— Taro rokē ehtoko jumētu maro, yna eraximatoko. Ytōko ynanase mōtona Ritonōpo eahmase. Okynā pyra oehnōko ropa ynanase, tykase Aparão eya xine.

⁶ Apotopokō tyrise Aparão a tumūkuru motary pona. Rato tapoise eya apotō ē maro, toytose toto asakoro rokene oximaro.

⁷ Okynā pyra ynara tykase imūkuru tumy a:

– Papa! tykase.

– Otara aimo? tykase jумы.

Tõturupose Izake tumy a:

– Apotopokõ seny, apoto roropa, yrome otoko kaneru nah tyahkasehmy? tykase imükuru eya.

⁸Aparão a tozuhse, ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo ro mokyro ekarõko mana totapasẽme, tykase jумы eya.

Toytose ro toto myahme samo asakoro rokene.

⁹Toeporehkase tahtao xine Ritonõpo nenepohpyry pona, apoto apõ tyrise Aparão a, epona apotopokõ tyrise eya. Moromeĩpo Izake tymyhse eya apoto apõ pona tyrithome, apotopokõ pona.

¹⁰Mame rato tapoise eya tuotohme.

¹¹Yrome kapu ae tõmitase Ritonõpo nenyokyhpyry:

– Aparão! Aparão!

– Taro ase, tykase ynororo.

¹²– Omükuru onuopyra exiko, onyryhmara exiko, tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya. – Zuarõ ase seromaroro ypyno oexiry poko, jomipona oexiry warõ ase, omükuru ekarory se make ya jõmi poe, omükuru toirono.

¹³Mame tỹkakoxi tõsenuhmase ahtao Aparão a kaneru tonese eya tyryhse tyretyry ae wewe ehmatao. Toytose Aparão mokyro apoise, totapase eya jahkatohme, apoto apõ pona tyrise eya tumükuru myakãme.

¹⁴Moroto tosehapse Aparão a “Ekarõko Ritonõpo mana” me tosehapse eya. Morara exiryke seroae ro ynara ãko moro põkõ mana: “Ypy po, tosary po tokarosẽ ekarõko Ritonõpo mana.”

¹⁵Morarame Aparão tykohmase ropa Ritonõpo nenyokyhpyry a kaino.

¹⁶Ynara tykase ynororo eya:

– Omükuru toirõ ekarory se ya oexiryke, jomiry omipona, ynara ãko ase oya: Ywy roro jomiry etapõko ase oya, jesety mã Ritonõpo Oesemy, kure rokẽ orõko ase.

¹⁷Apakomotyã tuhke emãnõko mã toto ypoe, ikuhpỹme toto ehtohme xirikuato ikuhpỹme ehtoh samo kapu ao te, isawã ikuhpỹme ehtoh sã roropa tuna konõto ehpio. Topetõkara poremãkapõko mã toto.

¹⁸Apakõ ae kure rokẽ imehnõ rõko ase emero nonory po jomihpyry omipona toehse oexiryke, ynyriphpyry tyrise oya exiryke.

¹⁹Mame toytose ropa Aparão morotona ropa typoetory tomo a, mame oximaro toytose toto Peresepa pona, Aparão tapyĩ faka ropa.

Naoa pakomotyamo

²⁰Moromeĩpo Aparão turuse zakorõ Naoa poko. Imükuru tõ tonuruse 8me, ipyty Miuka poenõme.

²¹Apitorymã kynexine Uze; imeĩpo Puze te, mame Kemueu, Arã zũme;

²²imeĩpo tonuruse Kesete te, Hazo te, Piuta te, Jitirape te, Petueu, enara.

²³Mokyro Petueu tõxike toehse Repekame. Mokaro kynexine Miuka poenomõ Naoa maro, Aparão akorony.

²⁴Reuma maro Naoa pyty roropa, tonuruse: Tapa te, Kaã te, Taasa te, Maaka, enara.

23

Sara orihtopõpyry

¹Mame 127me jeimamyry taropose Sara a.

²Toorihse ynororo pata Eperõ po. Moroto esety akorõ Kiriante-Arapa kynexine, Kanaã nonory po. Tyhnamose ynororo Aparão a.

³ Moroto typyty ekepyry tynomose aporo, toytose ynororo heteu tō maro oturuse.

⁴ Ynara tykase ynororo eya xine:

— Katonōme ase ononorykō po. Naeroro oya xine osa pitiko epekatyry se ase ypyty ekepyry zonētohme, tykase Aparão.

⁵ Mame tozuhse ynororo heteu tomo a:

⁶ — Etako pahne, tuisa! Yna a omoro mase tamuximehxo exiketyme. Osa imenekako nono kurano aorihtyā zonētohme. Yna esary pyno pyra ynanase. Ise oehtoh ekarōko ynanase oya, tykase toto.

⁷ Mame towōse Aparão. Toepuisse ynororo heteu tō ēpataka. Ynara tykase ynororo:

⁸ — Kure oya xine ahtao ypyty ekepyry zonemyry taro ononory po ekaropoko Eporō a, Zoa mūkuru,

⁹ topu eutary, Makapera ekarotohme ya. Moroto mana esary ehpio. Tineru ke zae epehmāko ase epehpyry tytororo. Morarame zonētopōpyry esēme exīko ase taro.

¹⁰ Eporō moroto kynexine typorohse oximōmākō maro, pata omōtoħ pūto. Oporē tōturuse ynororo imehnō emero netaryme.

¹¹ — Arypyra, tam. Etako pahne, moro nono ekarōko ase oya topehke pyra oesaryme ehtohme, topu ao eutary maro. Wekyry tō neneryme morohne ekarōko ase oya topehke pyra opyty ekepyry zonētohme oya.

¹² Yrome toepuisse ropa Aparão heteu tō ēpataka.

¹³ Eporō a ynara tykase ynororo opore pitiko mokaro emero netaryme:

— Etako ke, ajohpāme samo! Tineru ke moro nono epekatyry se ase. Kaxiko otāto epehpyry se hmahno, oepehmāko ase. Moromeīpo ypyty ekepyry zonēnōko ase moroto.

¹⁴ Tozuhse ynororo Eporō a:

¹⁵ — Etako ke, Pāna! Moro nono epehpyry 400me parata mana. Yrome epehpyry poko torētyke pyra exiko, osepepe sytase. Opyty ekepyry zonēta morotona.

¹⁶ — Ÿ zae mase, moro epehmāko ase, tykase Aparão oximōmākō netaryme. Moro epehpyry, Eporō a ekarohpyry, 4 kiru zokonaka kynexine, parata tukuhse ahtao, mōkomo ekamonanō nukuhtoh po.

¹⁷ Morarame moro nono esēme toehse Aparão, Eporō tupīpyry Makapera po, Māre poe xixi tūtatoħ wino. Tupito topekahse eya topu eutary maro, wewe tō maro mya esary ehpio pona.

¹⁸ Mokaro heteu tō emero moroto oximōmākō moro nono epekatyry enene toto.

¹⁹ Moromeīpo typyty Sara ekepyry tonēse Aparão a topu eutary ao Makapera nonory po, Māre poe xixi tūtatoħ wino. Moro nono esety Eperōme, Kanaā nonory po.

²⁰ Morara exiryke heteu tō nonory topu eutary maro Aparão nonoryme toehse, esaryme, okepy zonētohme.

24

Izake pyty menekary poko

¹ Morarame tamuhpōme Aparão kynexine. Kure rokē tyrise ynororo Ritonōpo a, takorehmase eya inyiriry poko emero.

² Mame typoetry tykohmase tyya. Mokyro imōkomory eraseme kynexine emero porehme. Ynara tykase Aparão eya:

— Oemary tyriko waxiry zopikoxi, Ritonōpo netaryme ōmiry etapoko ya:

³ Ritonõpo kapu Esemy, sero nono Esēme roropa mana. Mokyro netaryme kaxiko ya umūkuru Izake pytyme tarōkō, Kanaā pōkō onymenekara exiko.

⁴ Ytoko ynonory pona wekyry tō esaka, nohpo menekatohme oya Izake pytyme.

⁵ Tōturupose ipoetory:

– Oty riko ywy mokyro nohpo toepiry se pyra ahtao ymaro. Omūkuru arōko ha ymahro, oesahpyry pona ropa?

⁶ – Arypyra, tykase Aparão. – Umūkuru anaropopyra ase myaro ipunaka!

⁷ Ritonõpo, Kapu Esemy a tonehse ywy papa tapyī tae, wekyry tō nonory poe. Tōmiry totapose ya: sero nono ekarōko ase apakomotyamo a, tykase ynororo ya. Tynenyokyhpyry aropōko mana oesemary enepotohme oya, naeroro ekurehpyra mase, nohpo epekahnōko mase umūkuru pytyme.

⁸ Māpyra nohpo toepiry se pyra ahtao, tymyhpokasēme exiko ropa sã mase. Yrome umūkuru anaropyra mase myaro ipunaka.

⁹ Mame tomary tyrise ipoetory a Aparão axiry zopikoxi, tōmiry totapose eya tošē nyripory ritohme tyya.

¹⁰ Morarame Aparão poetry a tošē eky kameru tō tapoise, 10me, mōkomo maro, tynekaroryme. Mame toytose ynororo Naoa patahpyry pona, Mesopotamia pona.

¹¹ Toeporehkase tahtao, kameru tō tosekumurukō po typorohkapose eya tuna eufary myhtokoxi, pata pūtokoxi. Kokonie pukuro kynexine, tuna puimatoh po nohpo tomo a.

¹² Ynara Ritonõpo a tōturuse ynororo:

– Ritonõpo, jesē Aparão Esemy, emero zae ehtoh tyripoko, kure rokē jesē tō tyriko roropa.

¹³ Taro ase pēkamā pūto, nohpo tō oryximākō tuna enehse oehketō eraximāko.

¹⁴ Ynara āko ase toiro nohpo a: “Ajohpāme sã tuna pixo jokuru ekaroko,” āko ase eya. Mame johpāko mana: “Oeky tō roropa ohpāko ase,” karyhtao ya, mokyro onymenekahpyryme opoetry Izake pytyme aehtoh waro exiko ase. Moro tonese ya exiryke tuaro exiko ase kure oehtoh poko jesē maro.

¹⁵ Aotururuhtao ro Ritonõpo a, Repeka toehse, tuna ē ke tymotapō ke. Petueu ēxiry kynexine ynororo, Miuka pary Naoa pary, enara. Aparão akorō kynexine Naoa.

¹⁶ Nohpo oryxime kynexine, orutua poko exipitopỹ kynexine; ipoko exipitopyra orutua kō kynexine. Tyhtose ynororo tuna anỹse, mame tōnuhse ropa ynororo tuna anỹxīpo.

¹⁷ Tururume Aparão poetry toytose eya, ynara tykase ynororo eya:

– Ajohpāme sã jokuru tuna pitiko ekaroko ya, tykase eya.

¹⁸ – Ÿ, ēkose, tykase nohpo eya. Axī tuna ē typorohkase eya. Tuna ē tapoise ro eya enyryhtao eya.

¹⁹ Mame tuna ekarokehxīpo eya, ynara tykase oryximā eya:

– Tuna anỹnōko ase roropa oeky tō ohpatohme.

²⁰ Axī tarykase tuna eya okyno tō okuru ē aka. Mame toytose ropa ynororo tuna anỹse ropa tuna pēkamāka kameru tō okurume. Tauhpase tofo ise pyrah katoh pona.

²¹ Moro eneryke tyya: “Tyk,” tykase Aparão poetry. Mokyro nohpo enēko rokē kynexine, tuaro toehthohme, Ritonõpo nymenekahpyryme nymyry ynororo exiry poko.

²² Mame kameru tomo a tōkehse ahtao, uuru tapoise eya ounasere, 6 karama mano, tyritohme oryximā eunary pokona. Wāsere roropa asakoro tokarose eya uuru risemy, 100 karama motye.

23 Mame tōturupose ynororo eya:

— Onoky mokyro omy? tykase tōturupose eya. Osa nae nah atapyīkō tao ynanyhtohme ypoetry tō maro? tykase.

24 — Ywy Petueu ēxiry ase, Miuka pary Naoa pary, enara, tykase ynororo.

25 Yna tapyī tao nyhtoh nae. Nae roropa onahpoty oeky tō napyryme.

26 Mame tosekumuru po typorohse ynororo Ritonōpo ēpataka, Tosē toah-mase eya.

27 Ynara tykase ynororo:

— Kure mase Ritonōpo, jesē Aparāo Esemy! Kure rokē tonehpose ywy Oya topohme Aparāo ekyry tapyī taka, tykase.

28 Tururume toytose nohpo oryximā tyse tapyī taka toto zuruse Aparāo poetry oehtopōpyry poko.

29-30 Typiry ke Repeka kynexine, esety Rapāo. Moro ounasere uuru risemy te, wāserē tō maro toryxiry emekū poko eneryke tyya te, toryxiry otururu etaryke roropa tyya, toytose Rapāo tururume Aparāo poetry enehse. Moroto ro kynexine toky tō maro, pēkamā pūto.

31 Ynara tykase Rapāo eya:

— Osehko, ymaro eropa! Kure rokē tyrise mase Ritonōpo a. Oty katohme taro rokē mah jarao? Oesary nae tapyī tao, osa nae roropa oeky tō esaryme, tykase ynororo eya.

32 Mame tapyi taka tomōse ynororo. Kameru tō narotyā typorohkapose Rapāo a. Onahpoty tokarose eya toto napyryme. Moromeīpo tuna tonehse eya Aparāo poetry a, imaro exiketomo a roropa, tupupurukō ikurikatohme.

33 Morarame tonahsē tonehse ahtao eya xine, ynara tykase Aparāo poetry:

— Otuhpyra ase aporo oturupyra ro jexiryke, tykase.

— Ÿ kaxiko, oturuko tykase Rapāo eya.

34 Mame ynara tykase ynororo:

— Ywy ase Aparāo poetry.

35 Kure rokē jesē tyrise Ritonōpo a. Itamura tymōkomoke toehse ynororo Ritonōpo nekarotyā eya kaneru tō tuhke te, poti tō roropa te, pui tomo te, parata te, uuru maro te, ipoetry tomo, orutua komo te, nohpo tomo te, kameru tomo te, jumētu tomo, enara.

36 Ipyty Sara toemūkuase kunumuxime tahtao jesē mūkurume. Tummy mōkomohpyry esēme exīko mana emero.

37 Tōmihpyry omipona tyripose ywy jesemy a Ritonōpo netaryme. Ynara tyripose ywy eya: “Umūkuru Izake pytyme nohpo onymenekara exiko Kanaā pono, tarono.

38 Mya ytoko papa ekyry tō esaka. Moroto wekyry tō maro nohpo menekāko mase ipytyme,” tykase

39 Mame ekaropoase eya: “Oty rīko ah mokyro nohpo oryximā toepyry se pyra ahtao ymarō?”

40 Ynara tykase ynororo ya: “Ritonōpo omipona exikehpyra ase. Ty-nyenyokyhpyry aropōko mana amaro oesemary enepotohme oya. Wekyry tō rānao, papa ekyry tō maro nohpo oryximā menekāko mase umūkuru pytyme.

41 Wekyry tō maro otururuhtao, mame tōxirykō ekarory se pyra toto ahtao, morara ahtao tymyhpokase ropa sā mase. Torētyke pyra exiko,” tykase Aparāo ya.

42 — Morarame toeporehkase jahtao tuna pēkamā pona oturuno Ritonōpo a: “Ritonōpo, jesē Esemy kuakorehmako zae jesē nyriphopyry ritohme ya.

⁴³ Taro ase pēkamā pūto. Nohpo oryximā tooehse ahtao tuna anÿse, tuna ekaropōko ase eya, jokurume.

⁴⁴ Ÿme ynororo ahtao tuna ekarōko ya mana. Mame tuna ekarory se ynororo ahtao jeky tomo a, ah onymenekahpyryme mokyro nexi, jesē mükuru pytyme,” āko akene.

⁴⁵ Oturukehpyra ro jahtao Ritonōpo a ukurohtao, tooehse Repeka tuna ē ke tymotapō ke. Tyhtose ynororo tuna anÿse pēkamā aka. Mame ynara yka eya: “Jokuru pixo ekaroko ya otunary ē poe, ajohpāme samo,” ykano.

⁴⁶ Axī tuna ē typorohkase eya. Ynara nykano: “Ēko. Tuna anÿnōko ase roropa oeky tō okurume, kameru tō okurume.”

⁴⁷ Morarame ekaropō eya: “Onoky mokyro omy?” ykano. Mame jezuhno ynororo: “Petueu ēxiry ase, Miuka pary Naoa pary roropa ase,” nykano. Mame ounasere yrino eunary pokona te, wāsere roropa yrino emekū pokona.

⁴⁸ Jesekumuru po yporohno Ritonōpo eahmatohme. “Kure mase, Ritonōpo jesē Aparāo Esemÿ,” ykā eya. “Kuenehno topohme xiaro jekyry tomo a, ēxiry enetohme, jesē mükuru pytyme.”

⁴⁹ Seromaroro kahtoko ya kure jesē maro se awahtao xine. “Arypyra,” kahtoko jūme rokene, moro kary se awahtao xine zuaro jehtohme, ynyriry waro jehtohme.

⁵⁰ Ynara tykase Rapāo tomo, jū maro:

– Sero emero Ritonōpo poe nase. Naeroro oezuhsaromepyra ynanase.

⁵¹ Mose Repeka; aroko amaro. Ritonōpo poe, ah oesē mükuru pytyme nexino. Ritonōpo omihpyry ae ro, tykase.

⁵² Morara kary etaryke tyya, Aparāo poetry toepuisse Ritonōpo eahmatohme, “Kure mase” katohme.

⁵³ Mame upo tōkehko touse eya, parata roropa te, uuru risē roropa ekarotohme Repeka a. Mōkomo typyne exiketō tokarose roropa eya, ipiry a te, jeny a, enara.

⁵⁴ Morarame tōtuhse ynororo imarōkō maro, eukuru tōse eya xine, tōmehse toto moroto. Yrokokoro towōse ropa tahtao xine, ynara tykase Aparāo poetry:

– Ytoxi ropa jesē tapyī taka ropa.

⁵⁵ Yrome Repeka piry tō, jē maro ynara tykase:

– Kurehxo taro oexiry aporo, otarame 10me ēmepyyry. Moromeīpo ytōko ropa matose, tykase toto.

⁵⁶ Yrome ynara tykase Aparāo poetry:

– “Taro exiko aporo” kara ehtoko ya. Zae rokē tonehse ywy Ritonōpo a xiaro jesē ekyry tomo a, tynymenekahpyry enepotohme ya. Naeroro ytoxi ropa jesemy a ropa, tykase ynororo.

⁵⁷ – Repeka kohmāko ynanase, tykase toto, – ekaropotohme eya. Otara āko mā ynororo tarame?

⁵⁸ Tykohmase ynororo eya xine oturupotohme:

– Oytory se hma mose maro? tykase.

– Ÿ, ytōko ase, tykase ynororo.

⁵⁹ Mame Repeka taropose eya xine, kunumuximehxo exikety maro, ako-rehmaneme tē, Aparāo poetry maro imaro ytoketō maro.

⁶⁰ Kure rokē Repeka tyripose eya xine Ritonōpo a. Ynara tykase toto:

– Omoro, yna oryxiry, tuhkākō ēme oripory se ynanase Ritonōpo a tuhke miujāome exiketō ēme.

Apakomotyā orēpyra tyriporo se ynanase eya tyzehnotokō patary tō poremakatohme eya xine, tykase toto.

⁶¹ Mame Repeka tō typoetory maro, tātakimase toto. Tōtyrise ynaroro kameru tō pona. Aparāo poetory maro toytose toto.

⁶² Mame Izake tooehse ona pona, tuna eutary pona. Moro pēkamā esety “Isene Exikety Jenene tunary” kynexine. Moroto esary kynexine ikurenæ Kanaā po.

⁶³ Ytoytōko osenetupuhnōko kynexine, kohmāsasaka ahtao, ona po. Mame kameru tō oepypy tonese eya.

⁶⁴ Repeka roropa tōsenuhmase. Izake eneryhtao, tyhtose ynororo kameru poe.

⁶⁵ Tōturupose ynororo Aparāo poetory a:

— Onoky mokyro orutua ytoytokety ona po, xiaro oehnōko?

— Jesē mūkuru mokyro, tykase ynororo.

Mame kamisa tapoise eya tōmyty apurutohme.

⁶⁶ Mame Izake turuse Aparāo poetory a tynyrityā poko emero.

⁶⁷ Morarame Repeka tarose Izake a tytapyī taka, tyse tapyinīpyry taka, Izake pytyme toehse ynororo. Repeka pyno toehse ynororo ipunaka, torēnase toto, tākye toehse ynororo, tomukehse roropa tyse orihptōpyry poko.

25

Imehnō Aparāo pakomotyamo

(1 Koronika 1.32-33)

¹ Mame imepī nohpo maro typtase ropa Aparāo, esety Keturā.

² Toemūkuase ynororo 6me: Zinirā te, Jokosā te, Metā te, Mitiā te, Ixipake te, Sua, enara.

³ Jokosā toemūkuase asakoro: Sepa te, Tetā, enara. Tetā pakomotyā ynara kynexine: asureu tomo te, retuseu tomo te, remueu tomo, enara.

⁴ Mitiā toemūkuase: Epame te, Epeame te, Enokeme te, Apitame te, Ere-tame, enara. Mokaro emero Keturā pakomotyāme toh kynexine.

⁵ Tymōkomory emero tokarose Aparāo a Izake mōkomoryme ehtohme.

⁶ Yrome mōkomo pitiko tokarose eya tpyxiā poenomo a. Mame orihpyra ro tahtao taropose toto eya Izake winoīno xixi tūtatoh wino, Oriēte noñory pona.

Aparāo orihptōpyry

⁷ 175me jeimamyry taropose Aparāo a.

⁸ Mame toorihse ynororo tamuhpōme toehse ahtao.

⁹ Ekepyry tonēse imūkuru tomo a: Izake te, Iximaeu, enara. Tonēse ynororo oramāka topu aka, Makapera po, Māre wino xixi tūtatoh wino, Eporō tupi po. Eporō, Zoa mūkurume kynexine, heteume exikety.

¹⁰ Moro tupito kynexine Aparāo nepekatyhperry heteu tō wino; moroto Aparāo ekepyry tonēse ipyty ekepyry maro.

¹¹ Moromeīpo toorihse Aparāo ahtao, kure rokē imūkuru Izake tyrise Ritonōpo a. Moroto esary kynexine, Isene Exikety Jeneneme Pēkamā po.

Iximaeu pakomotyamo

(1 Koronika 1.28-33)

¹² Iximaeu, Aparāo mūkurume kynexine Akara mūkurume roropa, Sara poetory, Ejitu poño. Mame Iximaeu toemūkuase, imūkuru tō

¹³ ynara kynexine: osemazupu Nepaiote te, imeīpo Ketaa te, Atapeeu te, Mipisāo te

¹⁴ Mixima te, Tuma te, Masa te,

¹⁵ Hatate te, Tema te, Jetua te, Napi te, Ketema, enara toh kynexine,

¹⁶ Iximaeu mükuru tomo, 12mäkomo. Toto nonory tosehke toehse, esē esety ae ro. Tyekyry tō tuisaryme toehse toh kynexine.

¹⁷ 137me jeimamyry nae Iximaeu kynexine toorihse ahtao.

¹⁸ Iximaeu pakomotyā moroto kynexine Hawira wino Sua pona, Ejitu poe xixi tūtatoh wino, Axiria esemary ehpio. Atameke toto esary kynexine imehnō Aparão pakomotyā maro.

Ezau Jako maro enurutopōpyry

¹⁹ Sero nase Izake, Aparão mükuru ehtopōpyry poko.

²⁰ 40me jeimamyry nae Izake ahtao tyyptase ynororo Repeka ke, Petueu ēxiry, Rapão oryxiry. Arameume toh kynexine Mesopotamia po.

²¹ Mame emūkuasaromepyra Repeka kynexine, naeroro tōturuse Izake Ritonōpo a tyypty poko. Aomiry totase Ritonōpo a, mame poetoēme toehse ynororo.

²² Zuakuru ao kamarama poeto tō kynexine, atatapoiko toh kynexine tysekō wakuru ao. Jēkō ynara tōsenetupuhse: “Oty katohme paupauāko itamurume, jerekohmäko umükuru tō nae?” tykase. Tōturupose ynororo Ritonōpo a,

²³ mame ynara tykase Ritonōpo eya:

“Awakuru ao oopenō kamaramākō ahno tamurume exīko mā toto.

Emūkuāko mase kamarama,

oxise pyra exīko mā toto.

Toiro omükuru orēpyra exīko mana.

Osemazupuru poremäkapōko akomihpyry mana,”

tykase Ritonōpo eya.

²⁴ Morarama toemūkuase Repeka ahtao kamarama imükuru tō tonuruse.

²⁵ Osemazupu tonuruse kamirarama samo, ipihpyry tuhpose, upo samo, okyno pihpyry risē samo. Naeroro tosehpase ynororo Ezaume.

²⁶ Zakorō tonuruse ahtao turui ihtaī tapoise eya tomary ke. Naeroro Jakome tosehpase ynororo eya xine. 60me jeimamyry nae Izake kynexine toemūkuase Repeka ahtao.

Imehxo toehtoh ekarory poko

²⁷ Mame tuātase toto aimo tomo. Emese kure toehse Ezau urakanaketyme. Torēnase ynororo toytory poko ona poro. Māpyra Jako tyoro, tehme kynexine tapyi tao.

²⁸ Ezau sehxo Izake kynexine, tōsē enepyryke eya. Yrome Jako sehxo Repeka kynexine.

²⁹ Morarama kumataimo ahnōko Jako kynexine oripo ao. Ezau tooehse ropa urakanaxīpo, totaehse kynexine.

³⁰ Ynara tykase ynororo:

– Orihnōko ase omise jexiryke. Kynahpako pixo onyrihpyry kamiraramā ke. (Naeroro Etōme Ezau tosehpase eya xine.)

³¹ – Ÿ, seny ekarōko ase oya, yrome imehxo oehtoh ekaroko ya, osemazupume oexiryke, tykase.

³² – Kure, omorohko, tykase Ezau. – Orihnōko ase jemiryke; Otyme kure imehxo jehtopōpyry nae, osemazuhme jenurutopōpyry nah, toorihse jahtao? Arypyra ipunaka.

³³ – Ahtao, jūme rokē ōmiry etapoko ya: “Ime jehtoh ekarōko ase jakorony a imehxo aehtohme,” kaxiko, tykase. Tōmiry totapose Ezau a takorony a. Naeroro ime toehtoh tokarose Ezau a imehxo Jako ehtohme.

³⁴ Mame tonahsē tokarose Jako a turui a, wyi maro, kumataimo tōkehko. Mame tōtuhkehse Ezau ahtao, eukuru tōse ahtao roropa eya, towōse ynororo. Jarānaka toytose ropa. Morara exiryke ime toehtopōpyry se hkopyra Ezau kynexine, tokarose tyya exiryke tonahsē poko rokene.

26

Izake pirixteu tō nonory po

¹ Morarame moro nonory po tonahsē pyrahme sā toehse, konopo oehpyra exiryke, pake ehtopōpyry saaro, Aparāo orihpyra ro ehtopōpyry saaro. Morara exiryke pata Jeraa pona toytose Izake, Apimereke, pirixteu tō tuisary esaka.

² Moroto Ritonōpo tōsenepose Izake a. Ynara tykase ynororo eya:

— Ejitu pona ytopyra exiko. Taro rokē exiko, oesary enepōko ase oya.

³ Tehme rokē exiko sero nono po, amaro exikehpyra exīko ase, kure rokē orīko ase. Apakomotyamo a sero nono ekarōko ase porehme, jomihpyry ae ro omy, Aparāo a.

⁴ Tuhke apakō rīko ase ikuhpỹme, xirikuato ikuhpỹme ehtoh samo kapu poko, mame eya xine sero nono ekarōko ase porehme. Apakō ke kure rokē emero sero nono pōkō rīko ase kure.

⁵ Ynara exiryke: Jomipona Aparāo kynexine, ynyriphopyry tyrise eya, jomiry omipona kynexine.

⁶ Naeroro moroto Izake kynexine Jeraa po.

⁷ Mame morotōkō tōturupose ahtao ipyty poko, toryxiryme tyrise eya. Oryxime Repeka kynexine. Enaromỹke Izake kynexine tpytytyme Repēka ekarory poko. Ynara tōsenetupuhse ynororo: Otaramē jetapāko tarōkō mana ypyty apoitohme tyya xine imaro toehtohkōme, tykase ynororo tyya rokene.

⁸ Moroto Izake ehse rahkene okynahxo. Mame tytapyī tae, osenuhmatoh ae Izake tonese tuisa Apimereke a. Tpyty Repeka eahmāko Izake kynexine.

⁹ Mame Izake tykohmapose Apimereke a ekaropotohme eya. Ynara tykase ynororo eya:

— Opytyme mokyro nae? Ajohpe pyra hnae? Oty katoh “Woryxiry mose ro,” mase opyty poko? tykase ynororo Izake a.

— Imehnomo a jetaparyino, mokyro poko ypyty mose ro, kara exiase, tykase Izake.

¹⁰ Morarame ynara tykase Apimereke eya:

— Oty katohme morara mase yna a? Popyra mexiase. Zuaro pyra yna ahtao opytyme mose exiry poko, tupime pyra yna a opyty apoiry yna a ipoko yna ehtohme. Morara ahtao, ipoko toehse toiro orutua ahtao, iirypyryme konōto ynanexiry Ritonōpo a.

¹¹ Morarame tōmiry taropose Apimereke a tuaro emero toto ehtohme. Ynara tykase ynororo:

— Popyra mose orutua riryhtao oya xine te, ipyty riryhtao popyra roropa, awānohtoryko ase oorihthokō ke, tykase Apimereke.

¹² Morarame moro jeimamyry ae otyro tarykase Izake a, mame otyro tapoise eya itamurume, 100me inarykahpyry motye tapoise eya, kure rokē tyrise ynororo Ritonōpo a exiryke.

¹³ Imōkomory tōkehko, eky tō roropa tomāse itamurume, imehxo toehse ynororo tymōkomoke, tytineruke, enara.

¹⁴ Kaneru tō tuhke nae te, poti tuhke roropa te, pui tō tuhke te, typoetoke roropa tuhke nae kynexine, naeroro zumoxike toehse pirixteu tomo.

¹⁵ Nono ke pēkamā tapuruse ropa eya xine emero, Aparāo poetory tō nahkatyamo, isene ro Aparāo, Izake zū ahtao.

16 Moromeĩpo ynara tykase Apimereke Izake a:

– Yna esary irumekako. Yna motye jamihme toehse mase.

17 Moroto turumekase Izake a, tōsesarise ropa ynororo jakanahmã Jeraa po. Moroto ehse. Moroto ehse okynano.

18 Tuna eutary tō totapuruhmakase ropa eya, Aparão nahkatyamo, isene ro tahtao. Morohne tapuruse ropa kehko toorihse Aparão ahtao, pirixteu tomo a. Mame moro pēkamã tosehapse ropa Izake a tumy a esehpatopōpyry ae ro.

19 Morarame pēkamã tahkase Izake poetry tomo a, tuna kurã tonese eya xine.

20 Yrome toky tō poko erohketō, morotōkō tōsezusezuhse Izake poetry tō maro. “Yna tunary sero,” tykase toto. Morara exiryke moro pēkamã tosehapse Izake a “Oseosezuhtopōpo” me tosehapse eya.

21 Moromeĩpo imepỹ tuna eutary tahkase Izake poetry tomo a, moro poko roropa tōsezusezuhse morotōkomo. Naeroro moro pēkamã tosehapse Izake a “Osepeme pyra Ehtopōpo” me tosehapse eya.

22 Morotoino toytose Izake. Imepỹ pēkamã tahkase ropa eya. Moro poko oseosezupya toh kynexine. Morara exiryke moro tosehapse “Osa Zumohxo” me tosehapse eya. Ynara tykase ynororo:

– Seromaroro oĩa zumohxo tokarose Ritonōpo a kyya xine. Naeroro oesariiko sytatose taro. Emãnōko roropa sytatose, tykase ynororo.

23 Morotoino toytose Izake Peresepa pona.

24 Moroto ahtao koko tōsenepose Ritonōpo eya, ynara tykase ynororo eya:

– Ywy ase Ritonōpo omy Aparão esemy. Enaromyra exiko amaro jexiryke. Ypoetry Aparão pokoino kure rokẽ orĩko ase, apakõ rĩko ase tuhke.

25 Moroto apoto apõ tyrise Izake a tynekarory zahkatohme Ritonōpo eahmatohme. Moroto tōsesarise roropa ynororo, mame ipoetry tomo a imepỹ tuna eutary tahkase.

Apimereke Izake maro

26 Morarame Jeraa poe Apimereke toytose oturuse Izake maro. Imaro akorehmane toytose Auzate te, Pikou roropa, soutatu tō tuisary.

27 Tōturupose Izake eya xine:

– Oty kase moehtou? tykase. – Yzehno mexiatose, oesarykõ poe kuenyokyatose xiario, tykase.

28 Ynara tykase toto eya:

– Seromaroro tuaro ynanase Ritonōpo amaro mana. Ynara osenutupuhnōko ynanase: kure exiry amaro yna otururu, õmiry etapotohme Ritonōpo netaryme

29 yna onyryhmapopyra oehtohme. Morararo yna oryhmara exiko ynanase. Zae ynanexiase amaro, yna wino toytose awahtao. Kure rokẽ toytose omoro osepeme ro. Seromaroro tuaro ynanase Ritonōpo kure rokẽ orĩko mana.

30 Morarame otuhtoh konõto tyrise Izake a. Tõtuhse toto, eukuru tōse roropa eya xine.

31 Yrokokoro towõse ropa toto pakeimo, tōmirykõ totapose eya xine jũme osepeme toehtohkõme. “Ritonōpo netaryme jomiry ekarõko ase oya,” tykase toto oseya. Mame, “Kure rokẽ ytotoke ropa,” tykase Izake eya xine. Naeroro osepeme toehse toto. Mame toytose ropa toto tosaka xine.

32 Morarame moro ae ro Izake turuse ipoetry tomo a, tuna nae toehse yna nahkahpyry ao.

33 Moro pēkamã tosehapse Izake a Sepame “Osepeme oturutopōpo” me tosehapse. Morara exiryke moro pata esety Peresepame toehse.

Ezau pyxiamo

³⁴ 40me jeimamyry taropose ahtao Ezau a tyyptase ynororo Jutite maro, Peeri ěxiry te, Pasemate maro roropa, Erō ěxiry. Mokaro asakoro heteu tō kynexine.

³⁵ Mokaro nohpo tō poko tākye pyra Izake tō toehse Repeka maro, tyamaro pyra toto exiryke.

27*Jako tyripose kure Izake a*

¹ Morarame tamuhpōme toehse Izake ahtao tonukehse ynororo. Mame morara ahtao tumūkuru Ezau tykohmase tyya, ynara tykase ynororo eya:

- Aimo, umūkuru!
- Taro ase, papa, tykase ynororo.

² – Tamuhpōme jexiry enēko mase. Okynā pyra orihnōko ase.

³ Naeroro ourakanata joh tuota.

⁴ Morarame tompore ahnoko yzamaro, moro enehko ya. Tōtuhkehse jahtao kure rokē oripōko ase Ritonōpo a orihpyra ro jahtao, tykase Izake Ezau a.

⁵ Yrome tumūkuru a Izake otururu totase Repeka a. Naeroro urakanase toytose Ezau ahtao,

⁶ ynara tykase jeny tumūkuru Jako a:

– Omy omiry etano seromaroro orui Ezau a. Ynara nykano eya:

⁷ “Urakanase ytoko, joh tuota. Mame ahnoko tompore. Tōtuhse jahtao kure rokē oripōko ase Ritonōpo a orihpyra ro jahtao,” nykano.

⁸ Seromaroro, aimo, tykase Repeka, – etako pahne, ynara tyrīko sytase,

⁹ ytoko kuekykō esaka, asakoro poti kurā enehta. Ywy roro tōsē ahnōko ase tompore, omy zohme.

¹⁰ Mame moro tōšē arōko mase omy zohme, autuhtohme. Imēpo kure oripōko mana Ritonōpo a orihpyra ro tahtao.

¹¹ Yrome ynara tykase Jako tyse a:

– Urui tuhpose itamurume, ywy arypyra.

¹² Tapose jahtao papa a, tuaro exīko mana ywy ase. Ya tonekunopyry waro exīko mana. Mame popyra jyripōko mana. Kure jyripopyra ekurehnōko mana.

¹³ Yrome ynara tykase jeny eya:

– Morara ahtao popyra oriporyhtao ypokona exīko mana, ypoē exiryke. Aimo, jomipona exiko: poti tō enehta ya, tykase jeny.

¹⁴ Toytose Jako, poti tō tapoise eya, tarose toto tyse a, ipū tahnose tompore eya Izake zamaro aexihpyry samo.

¹⁵ Mame Ezau zupō kurā tapoise jeny a, tapyi tao ikurākahpyry Jako a amurutohme.

¹⁶ Mame poti pihpyry ke emary tyōtose, ipymyry tyōtose roropa eya Jako tuhpose pyra exiryke.

¹⁷ Moromepo tōsē tompore exikety tokarose eya wyi maro, tynyrihpyry.

¹⁸ Mame toytose Jako tummy a. Ynara tykase:

– Papa!

– Taro ase, tykase jumy. – Onoky mahno, aimo? tykase.

¹⁹ – Ywy ase omūkuru Ezau, osemazupu, tykase Jako. – Ōty mose, onyrihpyry. Owōko, ajohpāme samo; oporohko ōtuhtohme. Mame kure jyripōko mase Ritonōpo a, tykase ynororo tummy a.

²⁰ – Axī rukuh moehno rōpa, aimo. Otara mexino? tykase Izake.

– Ritonõpo Oesemy a takorehmase ywy, tykase ynororo eya.

²¹ Ynara tykase Izake Jako a:

– Osehko xiaro ya, äpory se ase. Zuaro exiiko ase Ezau nymyry mahno? tykase.

²² Ameke pyra toehse Jako tumy a, tapose ahtao eya ynara tykase jumy:

– Ömiry Jako omiry sä nase yrome äpory Ezau apory sä nase, tykase.

²³ Morara exiryke Jako onenetupuhpyra Izake kynexine emary tyhpotyke exiryke Ezau emary samo. Naeroro kure rokë tyripose ynororo.

²⁴ Yrome töturupose ropa toiro, kure onyrippyra ahtao ro:

– Omoro hma umükuru Ezau nymyry? tykase.

– Ywy ase, tykase Jako.

²⁵ Mame ynara tykase jumy eya:

– Joty enehko, onyrippyry, joutuohme. Imeiipo kure oripõko ase.

Moro ahnohpyry tokarose Jako a tumy a. Eukuru tokarose roropa eya. Mame tötuhse Izake, eukuru tõse roropa eya.

²⁶ Mame ynara tykase ynororo:

– Osehko, aimo, kueahmakose.

²⁷ Tумы typohse ahtao Jako a zupõ typohse Izake a, Ezau zupony. Mame kure rokë Jako tyripose eya. Ynara tykase ynororo:

– Aimo, typoxine mase,
umükuru mase jaraõ tupito sä mase,
onahpoty typoxine ehtoh samo,
kure tyripose ahtao Ritonõpo a.

²⁸ Kure rokë oripory se ase Ritonõpo a.

Konopo enehpory se ase otupi tõ pona tynahke oehtohme itamurume, tiriiku itamurume, eukuru roropa.

²⁹ Ahno tõ tuisaryme oripory se ase imehxo oexiry enetupuhtohme imeimehnomo a.

Oekyry tõ esëme oehtohme,
oekyry tomo a kure oritohme.

Popyra oripory se exiketõ popyra roropa exiiko mã toto.

Kure exiiko mã toto kure oripory se exiketomo,
tykase ynororo Jako a.

“Kure kyripoko roropa,” katopõpyry Ezau a

³⁰ Mame töturukehse Izake ahtao kure Jako ripory poko Ritonõpo a, Jako tütaryhtao ro Ezau toehse ropa urakanaxiipo.

³¹ Tõsë tompore tahnose eya ekarotohme tumy a, ynara tykase ynororo:

– Owõko ty! Ajohpãme sä otuhkose õty mose, unuohpyry. Imeiipo kure rokë kyripoko.

³² Mame töturupose Izake a, ynara tykase:

– Onokyh koh mano? tykase.

– Ywy, Ezau, omükuru osemazupu.

³³ Aomiry etaryke tõserehse Izake. Tykytyky tykapitose itamurume, ynara tykase ynororo:

– Onoky koh, joh enehno osemazuhme? Otuhno seromaroro oehpyra ro awahtao. Mokyro kure rokë yripono Ritonõpo a. Kure mokyro riko Ritonõpo mana.

³⁴ Morara kary etaryke tyya kui tykase Ezau opore tãtasamaryke. Ynara tykase ynororo:

– Papa, kure kyripoko roropa, tykase.

³⁵ Yrome ynara tykase Izake eya:

– Ākorō toehse, tonekunohse ywy eya, naeroro kure rokē ynororo tyripose ya Ritonōpo a, kure oripory se jehtopōpyry samo.

³⁶ Ynara tykase Ezau:

– Ÿ sero maro asakoro tonekunohse ywy eya. Zae tosehpase ynororo Jakome. Apitoryme ime jehtoh tapoise eya osemazuhme jenurutopōpyry. Seromaroro kure jyripotoh tomatonanohe eya. Papa, kure jyripotoh akoīpyry onukurākara make, toiro rokehxo jyripotohme roropa?

³⁷ Ynara tykase Izake:

– Jako tyripose ya otuisaryme. Jekyry tō emero tyripose ya inamotome. Itamurume tiriiku, eukuru roropa ekaropō eya. Seromaroro kure oriposaromepyra ase, aimo, tykase Izake.

³⁸ Yrome otuhparo Ezau kynexine:

– Toiro rokē kure tyripotoh nae hma? Kure kyripoko roropa, papa, tykase. Mame tyxitapitose ynororo opore samo.

³⁹ Naeroro ynara tykase Izake:

– Ameke nono kurā poe osesarīko mase. Ameke roropa konopo wino exīko mase.

⁴⁰ Atatapoīko mase imehnō maro osewomatohme, isene oehtohme.

Ākorō poetoryme exīko mase.

Morararo typenekehse awahtao

ākorō namotome oehtoh rumekāko mase.

Jako ytotoopōpyry Mesopotamia pona

⁴¹ Morarame takorō zehno toehse Ezau, kure Jako tyripose jūkomo a exiryke. Mame ynara tōsenetupuhse ynororo: “Okynā pyra papa orihnōko mana. Moromeīpo tyhnamokehse ahtao jakorō etapāko ase.”

⁴² Mame tuaro Repeka kynexine takorō zehno Ezau ehtoh poko. Jako tykohmase eya, ynara tykase ynororo eya:

– Etako pahne! Orui ozehno toexiryke, toemỹpory se ynororo; oetapary se mana.

⁴³ Morara exiryke, etako pahne, aimo. Ytoko seromaroro ypiry Rapão tapyī taka, Harā pona.

⁴⁴ Moroto exiko orui ekurākatohme ropa, ozehno pyra aehtohme ropa.

⁴⁵ Wenikehnōko ynororo onyrihpyry poko. Morara toehse ahtao omi arone enyohnōko ase oenehtohme ropa moro poe. Umūkuru tō asakoro natokō osetapary se pyra ase toiro ěmepyyry ae, tykase.

⁴⁶ Mame tōturuse Repeka Izake maro, ynara tykase ynororo eya:

– Typenekehse ywy mokaro Ezau pyxiā heteu tō poko. Typytase Jako ahtao nohpo heteu maro, kurehxo ya jorikyry, tykase.

28

¹ Morarame Jako tykohmase Izake a, taomikase eya. Mame ynara tykase ynororo eya:

– Nohpo tarō maro pytara exiko, Kanaā pono.

² Atakimako oytotohme Mesopotamia pona, atamuru Petueu tapyī taka. Rapão, asa piry, ěxiry imenekako opytyme.

³ Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety a, kure rokē oripōko ase opoenō tuhke ehtohme, apakomotyā roropa, tuhke toto ehtohme.

⁴ Eya kure rokē oripōko ase, apakomotyā roropa, kure Aparão ritopōpyry samo, sero nono esēme toto ehtohme, Ritonōpo nekarohpyry Aparão a. Moroto katonōme sā rokē tytoytoketyme nexiase.

⁵ Morarame Jako taropose Izake a Mesopotamia pona Rapão tapyĩ taka. Rapão kynexine Petueu mükuru, arameu, Repeka piry, Ezau tō eny, Jako maro.

Ezau tpyytase ropa Iximaeu ěxiry maro

⁶ Mame zuaro toehse Ezau kure Jako ripotopōpyry poko Izake a, Jako aropotopōpyry poko roropa Mesopotamia pona ipytatohme. Zuaro toehse roropa ynororo tumy omihpyry poko Jako a pytara ehtohme Kanaã pōkō nohpory maro.

⁷ Zuaro toehse roropa ynororo Jako ytotoopōpyry poko, tumy tō omi poe, Mesopotamia pona.

⁸ Morara exiryke tonetupuhse ynororo tumy zamaro pyra Kanaã pōkō nohpory exiry poko.

⁹ Naeroro toytose ynororo Iximaeu tapyĩ taka, Aparão mükuru a. Tpyytase ynororo Maarate ke, Iximaeu ěxiry, Nepaiote oryxiry ke.

Jako osenehtopōpyry

¹⁰ Mame Jako toytose Peresepa poe osema ae Harã pona toytotohme.

¹¹ Tykohmãse ahtao toeporehkase ynororo osa kurã pona. Tōmehse moroto ynororo. Topu tapoise eya moroto tupuhpyry apōme, tohrame toehse ynororo, tynyhse.

¹² Mame tōsenhse ynororo. Opyi sã tonese eya aosenty nono poe kapu pona. Ritonōpo nenyohyã tonese eya onuhnōko, yhtōko roropa eporo.

¹³ Moroto Ritonōpo panō tonese eya xikihme, ynara tykase ynororo eya:
– Ywy ase Ritonōpo, atamuru Aparão Esemy, omy Izake Esē roropa. Oya, apakomotyamo a roropa sero nono, ekarōko ase.

¹⁴ Apakomotyã roropa tuhke exiko mã toto, ikuhpỹme isawã samo sero nono po. Sapararahme exiko mã toto inikahpozakoxi te, ikurenaka te, xixi tūtatoh wino te, xixi omōtoh wino, enara. Mame opokoino xine apakomotyã maro, kure rokē imehnō riko ase emero nono pōkomo.

¹⁵ Amaro exikehpyra ase. Oewomãko ase emero pata pona oytoryhtao. Mame oenehnōko ropa ase xiaro sero nonory pona ropa. Orumekara ase. Jomihpyry ae ro kure rokē oritorỹko ase, myarotokorome.

¹⁶ Mame typakase ropa Jako ahtao ynara tykase: “Ajojpe pyra Ritonōpo nase taro. Zuaro pyra akene.”

¹⁷ Enaromỹke toehse ynororo, ynara tykase: “Enaromỹke ase taro. Otaram Ritonōpo tapyĩ sero. Otaram omōtoh sero kapu aka,” tykase ynororo tyra rokene.

¹⁸ Yrokokoro pakeimo towōse Jako. Moro topu, tupuhpyry aponỹpyry tanỹse eya sokohme wenikehpyra ehtohme. Mame azeite tukuãse eya moro topu pona tynekaroryme Ritonōpo a.

¹⁹ Moro pũto pata kynexine, esety Ruze. Yrome moro tosehapse eya Peteume.

²⁰ Moroto tōturuse Jako Ritonōpo a. Ynara tykase ynororo:

– Ymaro exikehpyra awahtao, jewomaryhtao oya jesemary ae jytoryhtao, tonahsē ekaroryhtao ya, upo roropa,

²¹ mame kure rokē joepyyry ropa ahtao papa tapyĩ taka ropa, omoro, Ritonōpo, Jesēme exiko mase.

²² Sero topu ynryhpyry xikihme wenikehpyra jehtohme oesaryme, oeahmatohme exiko mana. Mame onekarohpyry ya apiakãko ase, 10me ahtao toiro tousēme ekarōko ase oya, tykase ynororo Ritonōpo a.

29

Jako eporehkatopõpyry Rapão tapyĩ taka

¹ Mame Jako toytose, toeporehkase ynororo Oriête pona.

² Mame tõsenuhmase ahtao, ona rãnao, nono ahkahpyry tonese eya. Moro tuna eutary zomye tokykõ enenanõ oseruao tonese eya, tokykõ maro, kaneru tomo, poti tõ maro. Moro tuna eutary tapuruse kynexine topu konõto ke. Naeroro tuna ananõsaromepyra enenanõ kynexine.

³ Tõximõse tokykõ enenanõ emero tahtao, topu tanõse eya xine tuna anõtohme tokykõ ohpatohme. Mame tõtyhkase tahtao xine topu tyrise ropa apuru.

⁴ TõturuPOSE Jako eya xine, ynara tykase:

– Oty pata põkõ hmatou, jepe tomo? tykase.

– Harã põkõ ynanase, tykase toto.

⁵ – Rapão waro hmatou, Naoa mükuru? tykase Jako.

– Ÿ, mokyro waro ynanase, tykase toto.

⁶ – Kure hnae ynororo? tykase Jako, tõturupose.

– Ÿ, kure mana, tykase toto. – Eneko ke! Mokyro õxiry, Rakeu oehnõko mana toky tõ maro.

⁷ Mame ynara tykase Jako:

– Kohmãpyra ro nase, kaneru tõ apurutoh popyra ro. Oty katoh tuna onekaropyra hmatou oekykomo a, toto arotahme ropa ona pona ropa? tykase Jako eya xine.

⁸ Ynara tykase toto:

– Tuna ananõsaromepyra ynanase anapuruhmakara ro ahtao. Tysyryhmase topu ahtao rokẽ yna eky tõ ohpãko ynanase.

⁹ Toto maro Jako otururuhtao ro Rakeu tooehse toky tõ maro, toky tõ eneneme exiryke.

¹⁰ Mokyro eneryhtao Jako a kaneru tõ maro poti tõ maro, tyse piry õxiry tonese eya. Mame topu tysyryhmase eya pẽkamã eutary poe, eky tõ ohpatohme.

¹¹ Imeĩpo Rakeu typohse eya. Tyxitapitose ynororo tãkye toexiryke.

¹² Ynara tykase ynororo eya:

– Omy ekyryme ase. Repeka mükuru ase, tykase ynororo eya.

Tururume toytose Rakeu tumy zuruse, emero.

¹³ Mame typatũ poko zuaro toehse Rapão ahtao, toytose ynororo tururume. Jako eneryhtao toahmase ynororo eya. Typohse eya roropa. Mame tarose ynororo tytapyĩ taka. Mame tory turuse Jako a emero toehstopõpyry poko.

¹⁴ Mame ynara tykase Rapão:

– Aõ! Ajohpe pyra. Wekyry nymyry mase, tykase Rapão eya.

Jako pytatopõpyry poko

Toiro nuno taropose ahtao Jako a tory tapyĩ tao,

¹⁵ ynara tykase Rapão eya:

– Zae pyra nase oerokuru ypoetoryme topehke pyra, wekyryme oexiryke.

Otãto epehpyry apoiry se hma oerohtamitume?

¹⁶ Asakoro tõxike Rapão kynexine. Osemazupu esety kynexine Reia, zakorony Rakeu.

¹⁷ Reia enuru kure potu kynexine. Yrome Rakeu õmyty oryxime kuhse kynexine. Zoko roropa enekure kynexine.

¹⁸ Mame Rakeu pynohxõ Jako exiryke ynara tykase ynororo:

– Erohnōko ase 7me jeimamyry Rakeu apoitohme ypytyme.

¹⁹ Ynara tykase Rapāo:

– Kure ya jēxiry ekarory oya opytyme. Popyrahxo imepyny a, mose ekarory. Taro exiko ymaro, tykase.

²⁰ Naeroro toerohse Jako 7me jeimamyry Rakeu apoitohme tpytyme. Yrome ise toexiryke 7me jeimamyry tuhke pyra saerehkatoh sā kynexine eya.

²¹ Morarame 7me jeimamyry taropose ahtao, ynara tykase Jako Rapāo a:

– Ypyty se ase rahkene 7me jeimamyry taropose ya exiryke, tykase ynororo.

²² Mame otuhtoh konōto tyrise Rapāo a Jako pytatoh po. Morotōkō emero toahmase eya.

²³ Yrome moro kohmamyry ae Reia tapoise Rapāo a. Tokarose ynororo Jako a. Imaro toehse ynororo.

²⁴ Ipoetory Ziupa tokarose Rapāo a, Reia a ipoetoryme ehtohme.

²⁵ Tōmehse ahtao tonetupuhse Reia eya. Naeroro tōturuse ynororo Rapāo a. Ynara tykase ynororo eya:

– Oty katohme sē sā make ymaro? Toerohse ywy 7me jeimamyry Rakeu apoitohme ya. Oty katohme kuenekunohno, eo? tykase.

²⁶ Ynara tykase Rapāo:

– Taro yna nonory po, toipe ynanase. Yna ēxiry okominoto onekaropyra ynanase osemazuhme. Osemazupu rokē ekarōko ynanase osemazuhme.

²⁷ Eraximako. Sero 7me ēmepyry oseahmatoh erēnatoh poko rokē sytatose aporo. Tōtyhkase ahtao ōmiry etary se ase: “Imepỹ 7me jeimamyry erohnōko ase amaro,” karyhtao oya, Rakeu ekarōko ase oya, tykase Rapāo Jako a.

²⁸ Ūme Jako kynexine. Naeroro moro otuhtoh konōto tōtyhkase ahtao Reia maro erēnatoh poko, Rakeu tokarose roropa Rapāo a Jako pytyme.

²⁹ (Ipoetory Pira tokarose Rapāo a Rakeu maro ehtohme ipoetoryme).

³⁰ Tpyty Rakeu sehxo Jako kynexine, Reia se toehtoh motye. Mame toerohse ynororo Rapāo poetoryme 7me jeimamyry ropa.

Jako mūkuru tomo

³¹ Reia se hkopyra Jako ehtoh tonese Ritonōpo a. Naeroro Reia takorehmase Ritonōpo a aemūkuatohme. Yrome Rakeu tumūkue pyra tyripose Ritonōpo a.

³² Poetoēme toehse Reia, toemūkuase Rupēme. Ynara tykase ynororo:

– Tākye pyra jehtopōpyry tonese Ritonōpo a, yrome taroino ypyno exīko ynio mana.

³³ Mame poetoēme toehse ropa Reia, toemūkuase ropa ynororo, esety Ximeāo. Ynara tykase ynororo:

– Jatasamary tonese Ritonōpo a, naeroro umūkuru tokarose eya.

³⁴ Mame poetoēme toehse ropa Reia, toemūkuase ropa Rewime. Ynara tykase ynororo:

– Taroino ysehxo ynio exīko mana toemūkuase oseruao jexiryke, tykase ynororo.

³⁵ Mame poetoēme toehse ropa Reia, toemūkuase ropa, esety Jutame. Ynara tykase ynororo:

– Taroino Ritonōpo eahmāko ase, tykase ynororo.

Mame emūkuara ropa kynexine.

30

1 Morarame tuaro Rakeu toehse ahtao emūkuasaromepyra toexiry poko typaxiry Reia zumoxike toehse ynororo. Ynara tykase ynororo tynio a:

– Umūkuru tō ekaroko ya, jorikyryino, tykase.

2 Morara kary etaryke tyya tohne toehse Jako, Rakeu zehno. Ynara tykase ynororo eya:

– Ritonōpome jekarōko mah? Ynoro rokē omūkuapopyra mana.

3 Mame ynara tykase Rakeu eya:

– Mose esety Tāme exīko, zae toehse Ritonōpo exiryke ymaro. Jomiry totase exīko mana. Morara ahtao tumūkue exīko ase.

4 Naeroro typoetory tokarose Rakeu a tynio a ipytyme ynororo ehtohme, imaro toehse ynororo.

5 Mame Pira poetoēme toehse, toemūkuase orutuame.

6 Mame ynara tykase Rakeu.

– Mose esety Tāme exīko, zae toehse Ritonōpo exiryke ymaro. Jomiry totase eya, poeto pitīko tokarose eya umūkurume ehtohme.

7 Mame poetoēme toehse ropa Pira, toemūkuase ropa ynororo Jako mūkurume ropa.

8 Naeroro ynara tykase Rakeu:

– Mose esehpāko ase Napatarime tātatapoise jexiryke ypaxiry maro, mame orēpyra toehse ywy.

9 Mame zuaro toehse Reia ahtao emūkuara ropa toehse toexiry poko, typoetory Ziupa tokarose eya tynio a, ipytyme ehtohme.

10 Mame toemūkuase Ziupa Jako mūkurume.

11 Ynara tykase Reia:

– Ohkato ywy! Mose esehpāko ase Kateme.

12 Imēpo toemūkuase ropa Ziupa Jako mūkurume ropa.

13 Ynara tykase Reia:

– Tākye rokē ase! Taroino imehnō nohpo tō tākye jekarōko mā toto. Tumūkuru tosehapse eya Aseame.

14 Morarame tiriiku apoitoh toehse ahtao tupito pona toytose Rupē. Moroto otyro, mātarakora tō tonese eya, mame tarose eya tyse, Reia a. Morohne tonese ahtao Rakeu a tokaropose typaxiry a:

– Ajohpāme sā morohne mātarakora ekaroko ya, omūkuru nenepyhpyry.

15 Ynara tykase Reia:

– Epo pyra hnae oya ywino ynio apoiry oya? Seromaroro umūkuru nekarohpyry ya mātarakora tō apoiry se roropa hma? tykase.

Ynara tykase Rakeu:

– Morohne omūkuru mātarakora tō ekaroryhtao ya ynio ekarōko ase oya imaro oēmehtohme, tykase.

16 Mame kokonie pukuro toehse Jako ahtao tupito poe, tōseporyse Reia imaro. Ynara tykase ynororo eya:

– Seroae ēmehnōko mase ymaro, jakorō topehmase ya exiryke umūkuru nenepyhpyry ke, mātarakora tō ke, tykase.

Mame typyty Reia maro toehse Jako. Ipoko toehse ynororo.

17 Reia otururu totase Ritonōpo a, poetoēme toehse ropa ynororo, mame toemūkuase 5me ehtopo.

18 Mame ynara tykase Reia:

– Mose esehpāko ase Isakaame, umūkuru ke topehmase ywy Ritonōpo a, typoetory tokarose ya exiryke ynio Jako pytyme.

19 Imēpo poetoēme toehse ropa Reia, 6me ehtopo toemūkuase ynororo Jako mūkurume.

²⁰ Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo nekarohpyry kurā mose ro. Taroino ymaro ynio exīko mana 6me tumūkuapose ya exiryke, tykase ynororo.

Morara exiryke tumūkuru tosehapse eya Zepurõme.

²¹ Mame etyhypryme Reia toemūkuase nohpome, esety Tina.

²² Mame wenikehypra Ritonõpo kynexine Rakeu poko. Aotururu tyya totase Ritonõpo a, takorehmase ynororo emūkuatohme.

²³ Poetoẽme toehse ynororo, toemūkuase orutuame. Mame ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo poe ehxiropyra toehse wyw toemūkuase jexiryke.

²⁴ Ritonõpo a ise ro ase toiro. Naeroro tumūkuru tosehapse Jozeme eya.

Jako Rapão maro oturutopõpyry oseyä

²⁵ Mame tonuruse Joze ahtao ynara tykase Jako Rapão a:

– Ytoxi ropa ynonory pona.

²⁶ Umūkuru tõ ekaroko ya ypyxiä maro. Topekahse toto ya jerohtoh ke opoetoryme. Naeroro ytõko ropa ase. Tuaro mase itamurume erokuase amaro.

²⁷ – Jurumekara exiko, tykase Rapão. – Tuaro toehse wyw kure rokē jyrīko Ritonõpo mana opokoino ymaro oexiryke.

²⁸ Kaxiko, otāto se hma oerohtamitume. Oepehmāko ase, tykase Rapão eya.

²⁹ Ynara tykase Jako eya:

– Zuaro mase emese kure jerohtopõpyry poko oeky tõ poko.

³⁰ Oehpyra ro jahtao oeky tõ tuhke pyra nexiase. Yrome seromaroro tuhke tomāse toto. Kure rokē tyrise omoro Ritonõpo a yneneryme emero pona toytose jahtao. Seromaroro jytyry se ropa ase ypoenõ akorehmatohme, tykase Jako eya.

³¹ – Oty se hma epehypryme. Oepehmāko ase, tykase Rapão eya.

Ynara tykase Jako Rapão a:

– Epehyry se pyra reh ase. Erohnõko ro ase oeky tõ poko josenetupuhtoh kure oya ahtao.

³² Seroae oeky tõ enēko ase. Mame toto apiakāko ase kaneru tõ xinukutumākō rokē jekyme ehtohme, poti tõ roropa pitahpitahmākō rokē jekyme exīko mā toto. Mokaro rokē se ase jerohtamitume.

³³ Taroino tupime pyra exīko zae jehtoh enetuputyry. Jepehyry enery se awahtao, jeky tõ maro imepỹ kaneru nae ahtao, xinukutumā kara te, poti tõ nae ahtao pitahpitahmākō kara tuaro exīko mase, “Mokyro tomatonanohse Jako a” kara ehtohme. Morara exiryke xinukutumākō se rokē ase pitahpitahmākō maro, tykase Jako eya.

³⁴ – Ÿ kure, tykase Rapão, repe. – Ōmiry zae mana ya, tykase.

³⁵ Mame moro ae ro toky tõ tapiakase eya: poti tõ pitahpitahmākomo te, xinukutumākomo te, kaneru xinukutumākomo, enarā. Mya taropose toto Rapão a typoenomo a.

³⁶ Mame Jako maroino toytose toto oseruao ĕmepyyry pune. Imehnõ akoĩpyry tõxinamase Jako maro.

³⁷ Mame wewe amoriry tapoise Jako a, typikase eya ipũ karimutume ehtohme.

³⁸ Moro amoriry tyrise eya tuna ĕtoh po, okyno tõ ĕpataka. Morara tyrise eya pitahpitahmākō toehse ahtao

³⁹ mokaro emātohme xinukutumākō emātohme roropa.

⁴⁰ Morarame kaneru tõ tapiakase Jako a poti toh tae. Tyripose toto ĕkō aka. Moromeĩpo tapiakase toto eya, toky tõ Rapão eky toh tae.

⁴¹ Mame okyno jamihme ahtao morara tyrise Jako a jamihmākō emūkuatohme tokyme. Wewe amoriry tyrise eya toto ēpataka, tuna ētoh pona.

⁴² Yrome jamihme pyra toto ahtao moro amoriry onyripyra kynexine. Morara exiryke Rapāo eky tō jamihme pyra toehse. Yrome Jako eky tō jamihme toehse.

⁴³ Morara exiryke tymōkomoke itamurume toehse Jako te, tuhke kaneru tomo te, poti tō maro te, tuhke ipoetory tomo, orutua komo te, nohpo tō maro te, kameru tomo te, jumētu tomo, enara.

31

Rapāo rumekatoṽpyry Jako a

¹ Mame tykerekeremary Rapāo mūkuru tomo a totase Jako a, ynara tykase toto ipoko:

— Papa mōkomory apoīko Jako nase tymōkomoryme. Tokyke tuhke exīko roropa mana papa eky tō ke.

² Osepeme hkopyra Rapāo ehtoh tonetupuhse roropa Jako a.

³ Mame ynara tykase Ritonōpo Jako a:

— Ytoko ropa omy tō nonory pona oekyry tomo a ropa. Amaro ase exīko.

⁴ Naeroro Jako a typyxiā tykohmase tyya, Rakeu te, Reia, enara, toto oehtohme tyya ona pona, okyno tō esaka.

⁵ Ynara tykase ynororo eya xine:

— Omy osepeme hkopyra toehse ymaro pake apitoryme toehtopōpyry sā pyra. Moro enēko ywy. Yrome Ritonōpo, papa Esē, ymaro toehse mana.

⁶ Zuaro matose jerohtopōpyry poko yronomyryme omy poetoryme.

⁷ Yrome tonekunohse ywy eya. Jerohtamitu tyotyoro tyrise eya tuhke, omame porehme. Yrome towomase ywy Ritonōpo a yryhmara aehtohme.

⁸ Ynara tykase ynororo ahtao: “Poti tō oepehpyryme exīko mana oerohtamitume pitahpitahmākomo,” tykase ahtao, toemūkuase toto pitahpitahmākō rokene. Mame ynara tykase ynororo ahtao: “Poti tō karimutumākō rokē oepehpyryme exīko mana,” tykase ahtao toemūkuase toto karimutumākō rokene.

⁹ Moro sā tyrise Ritonōpo a omy eky tō poe tuhkehxo, ekarotohme ya.

¹⁰ Morarama okyno tō emūkuatoh po toehse ahtao tōsenehse ywy. Poti orutua kō poti tō poko exiketō emero pitahpitahme toh nexiase.

¹¹ Mame tykohmase ywy Ritonōpo nenyokyhpyry a jesety ae. “Taro ase,” ase eya.

¹² Mame ynara nase ynororo ya: “Eneko ke! Poti orutua kō poti tō poko exiketō emero pitahpitahme mā toto. Moro sā tyripōko ase, Rapāo nyrihpyry oya tonese ya exiryke.

¹³ Ywy ase Ritonōpo, osenepoase oya Peteu po awahtao. Moroto topu tan̄yse oya xikihme. Oriu tukuāse oya moro topu pona onekaroryme ya, ōmiry metapoase ya. Seromaroro atakimako sero nonory poe oytotohme ropa oenurutopōpyry pona ropa.”

¹⁴ Mame ynara tykase Rakeu tō eya, Reia maro:

— Papa mōkomory tonahse, tokarosē pyra toehse yna a.

¹⁵ Katonōme sā toehse ynanase eya. Yna tokamose eya tineru poko. Mame moro tineru tonahkase eya emero porehme.

¹⁶ Imōkomohpyry, Ritonōpo napoihpyry yna mōkomoryme toehse yna poenō mōkomoryme roropa. Naeroro tyriko kēty emero Ritonōpo nyripohpyry oya, tykase toto eya.

17-18 Naeroro tātakimase Jako toytotohme ropa Kanaã pona, tummy Izake esaka. Typyxiã tyripose eya kameru tō pona, typonō maro. Tymōkomory emero tapoise eya. Mame toytopytose rahkene toky tō maro emero, ty-napoytamo toerohtamitume, Mesopotamia po.

19 Mokyro Rakeu tō zummy imep̄y po kynexine erohnōko toky tō poko kaneru tō hpoty sahkāko. Mokyro esahpyo tomōse Rakeu itapyī taka tummy neponāmarykō ematonanohse.

20 Moro sã kynexine Jako ytotopōpyry ropa Kanaã pona, tokare pyra, Rapão, arameu tonekunohse eya.

21 Toepase Jako tymōkomory maro emero. Tuna Eupyrati takuohse eya, mame toytose ynororo ypy tō Kireate nonory wino.

Rapão ytotopōpyry Jako ekahmase

22 Mame oseruao tōmhese ahtao tuaro toehse Rapão Jako ytotopōpyry ropa poko omatome.

23 Toky tō tynomose eya Jako tō ekahmatohme tyya. Mame 7me ěmepyr̄y taropose ahtao tōsepor̄yse ynororo Jako tō maro ypy tō po Kireate nonory po.

24 Moro kohmamyry ae tōsenepose Ritonōpo Rapão a, arameume exikety. Ynara tykase ynororo eya:

– Tomeseke exiko! Apatū onyenonohpyra ke exiko. Zae rokē exiko imaro.

25 Tōsepor̄yse Rapão Jako tō maro ypy tō po Kireate nonory po. Moroto tōsesarise ynororo kynexine. Naeroro Rapão roropa tōsesarise moroto tyekyry tō maro.

26 Mame tōturupose Rapão Jako a:

– Oty katoh kuenekunopyase? Jēxiry tō arōko mase juruxīpo pyra.

27 Oty katoh kuenekunopyase? Mepase rokene osekazumara mexiase ya? Turuse jahtao oya otuhtoh konōto yriry atākyematohme, õsekazumatohme, eremiatoh ke, etotoh maro, rue tō etory ke, pāteru te, rira tō maro. Morohne yriry turuse jahtao.

28 Ypakō onypohpopyra mexiase ya, jēxiry tō onypohpopyra roropa mexiase ya toto osekazumaryme. Zae pyra mexiase ymaro.

29 Awānopyry se jahtao, kuānopyry. Yrome koko turuse ywy Ritonōpo, omy Esemy a. Ynara nase ya: “Tomeseke exiko! Apatū onyenonohpyra exiko. Zae rokē exiko imaro,” nase ya.

30 Zuaro ase: omuhpe oexiryke omy tō poko, toytose omoro. Yrome oty katohme yneponāmary tomatonanohe roropa oya, ytapyī taono? tykase.

31 Ynara tykase Jako eya:

– Enarom̄yke exiase, oēxiry tō puxihkary ropa oya zuno exiase, jamihme-hxo oexiryke.

32 Yrome oneponāmary eneryhtao oya yna maro, mokyro, omato etapako. Wekyry tō neneryme omōkomory eneryhtao oya yna maro, aroko ropa.

Tuaro pyra Jako kynexine, Rapão neponāmary enehtopōpyry poko Rakeu a.

33 Tomōse Rapão Jako tapyī taka, Reia tapyī taka, toto poetory tapyī taka roropa, yrome tyneponāmarykō onenepyra kynexine. Mame Rakeu tapyī taka tomōse ynororo.

34 Tupise eya rene. Yrome tykyryry onenepyra tokurehse ynororo. Ineponāmary tonēse Rakeu a kameru kyryry aka, epona typorohse ynororo.

35 Tummy a ynara tykase Rakeu:

– Yzehno pyra exiko, owōsaromepyra ase oēpataka; munume ase.

Moro sã tykyryry tupise Rapão a repe. Yrome onenepyra tokurehse ynororo.

³⁶ Mame tyenonohse Jako, ynara tykase ynororo Rapão a:

— Oty azahkuru ehtoh tyrise ya? Oty yriase popyra, jekahmatohme oya yzehno exikety samo?

³⁷ Seromaroro ykyryry tō poko mexi emero porehme. Okyryry meneno jemah po? Okyryry tonese oya ahtao, tyriko kehko jarānaka imehnō neneryme emero porehme. Kuapiakāko mā toto: onoky zae pyra hnae omoro? Ywy? Onoky zae nae?

³⁸ 20me jeimamyry toerohse jahtao opoetoryme oeky tō emūkuakehpyra kynexine, kaneru tomo te, poti tō roropa. Oeky tō onōpyra exiase roropa.

³⁹ Tosekase oeky tō ahtao onokyro a ekepyry akoīpyry onenehpyra exiase oya. Yrome ya rokē topehmase mokyro eheppyryme. Oeky tō tomatonahse ahtao, ya rokē topehmase toto oya tarose ahtao koko te, saereme, enara.

⁴⁰ Ynara sã exiase: saereme ahtao xixi jetū toehse ya, koko roropa tykōxitapāse exiase. Tuhke tōmehse ywy nyhpyra rokene.

⁴¹ 20me jeimamyry taropose ya atapyī tao. 14me jeimamyry toerohse ywy oēxiry tō asakorōkō apoitohme ya. Mame 6me jeimamyry aropoase oeky tō apoitohme. Moro poko jahtao jerohtoh tuhponamazomose ropa oya 10me.

⁴² Ritonōpo ytamuru tō Esē ymaro pyra ahtao, Aparāo Esemy te, Izake Esē roropa, oya tonehpose jahtao tymōkomoke pyra jexiry ipunaka. Yrome jetuarimatopōpyry tonese Ritonōpo a, jerohtopōpyry roropa, naeroro kokonie koko ōsenety ae zae ehtoh tonepose oya.

Oseya tōmiry kō ekarotopōpyry

⁴³ Ynara tykase Rapão Jako a:

— Moxiā jēxiry me mā toto. Ipoenō roropa wekyryme mā toto. Moxiā kaneru tō te, poti tōkehko jeky me mā toto. Ajohpe pyra senohne emero ymōkomoryme nase. Yrome seromaroro jēxiry tō anarosaromepyra ropa jexiryke ytapyyī taka, moroto toto ehtohme toto poenō maro,

⁴⁴ soturune zae rokē kuehtohme oseya. Topu tō syrine otuotuhpokoxi wenikehpyra kuehtohme kuomihpyry poko.

⁴⁵ Mame topu tapoise Jako a xikihme tyritohme.

⁴⁶ Jekyry tomo a topu tō tonehse, epona tyritohme. Mame moro kaetoko tyrikese ahtao eya xine tōtuhse toto moroto topu tō myhto.

⁴⁷ Moro tosehapse Rapão a Jekaa-Saaututame. Jako a tosehapse Kareeteme.

⁴⁸ Mame ynara tykase Rapão a:

— Sero kaetokō, topu tō kutuarōtanohpōko mana wenikehpyra kuehtohme kuomihpyry poko oseya.

Morara exiryke moro esety Kareeteme toehse.

⁴⁹ Tosehapse roropa Mixipame, ynara tykase Rapão exiryke:

— Ritonōpo kuenēko ro mana tātapiakase kuahtao!

⁵⁰ Jēxiry tō ryhmaryhtao oya te, imehnō nohpo apoiryhtao oya opytyme, zuaro pyra jahtao ro wenikehpyra exiko Ritonōpo kuenēko mana.

⁵¹ Sero nase kaetokō topu tomo, sero topu xikihmā roropa kynyrihpyry kyrānao.

⁵² Sero kaetokō maro, xikihmā maro kutuarōtanohpōko mana wenikehpyra kuehtohme kuomihpyry poko oseya. Mya ytopyra ase oryhmasse te, omoro roropa xiaro oehpyra etonatohme ymaro.

⁵³ Ritonōpo, Aparāo Esemy, Naoa Esē roropa Kuapiakaneme mana.

Mame Ritonõpo, tumy Izake Esë netaryme, tõmiry totapose Jako a moro omipona ehtohme.

⁵⁴ Toky toiro totapase eya tynekaroryme, moroto ypy po. Mame tyekyry tõ tykõhmase eya otuhtohme tymaro. Tõtuhse toto, tõmhese toto moroto ypy po.

⁵⁵ Yrokokoro towõse ropa Rapão pakeimo, tõxiry tõ typõhse typakõ maro. Kure rokë tyripose toto eya Ritonõpo a. Mame toytose ropa ynororo tynonory pona ropa.

32

Jako osetutputyry tõsepyry poko turui maro

¹ Mame toesyryhmase roropa Jako toytotohme. Tõsepyryse ynororo Ritonõpo nenyõhtyã maro.

² Tonese toto ahtao, ynara tykase ynororo tyya rokene:

– Sero, Ritonõpo esaryme taro nah?

Naeroro moroto tosehþase eya Maanaïme.

³ Mame tõmiry aronanõ tonyõhse Jako a Seia pona (moroto esety akorõ Etõme kynexine) osepyryse Ezau maro,

⁴ ynara katõhme eya: “Ywy, Jako, opoetoryme ase. Eo, Rapão, maro exiase.

⁵ Pui tõ nae ase te, jumõtu tomo te, kaneru tomo te, poti tomo te, ahno roropa ypoetry tõ nae orutua komo te, nohpo tomo, enara. Morara exiryke jomiry enehnanõ enyõhno oya ourutohme õsepeme kuehtohme.”

⁶ Toõehse ropa aomihpyry aronanomo. Ynara tykase toto:

– Orui, Ezau maro ynanexiase. Oehnõko mana õeporyse. 400me orutua kõ maro õehnõko mana.

⁷ Mokaro omiry etaryke tyya enaromõke toehse Jako, torõtyke ipunaka. Naeroro tymaro exiketõ tapiakase eya asakoro oximõme toto ehtohme. Ahno te, kaneru tomo te, poti tomo, pui tomo, kameru tomo, enara.

⁸ Ynara tõsenetupuhse ynororo: osetapary se Ezau ahtao, toiro oximõmãkõ totapase ahtao eya, otarame zakorõ oximõmãkõ epãko mana.

⁹ Moromõipo tõturuse ynororo Ritonõpo a:

– Jomiry etako Ritonõpo, Tam Aparão Esemy, Papa Izake Esë roropa! Oya tonehpose wy, õehtohme ropa xiaro, ynonory pona ropa, wekyry tomo a. Õmiry metapoase ya, ynara mase: “Kure rokë orõko ase,” mase ya.

¹⁰ Ywy popyry rokë exiase oneneryme, yrome kure mexiase ya, opoetoryme ase, õmihpyry ae ro. Tuna Joatão takuõhse ya ahtao ymyxiry rokë nae exine. Seromaroro õehnõko ropa ase moxiã oximõmãkõ asakoro maro; ahno tomo te, okyno tomo, enara.

¹¹ Ritonõpo, kuewomako jetapara urui Ezau ehtohme. Enaromõke ase, jetapary zuõ ase eya, nohpo tõ maro, ypoenõ maro.

¹² Wenikehpyry exiko õmihpyry poko: “Kure rokë orõko ase te, apakomotyã tuhke exõko, ekuhþyme isawã samo tuna konõto ehþio,” katopõpyry.

¹³ Moroto tõmhese ynororo. Moromõipo okyno tymenekase eya ekarõtohme tynekaroryme Ezau a.

¹⁴ 200me poti nohpo tõ tymenekase eya, 20me poti orutua kõ maro, 200me kaneru nohpo tomo te, 20me kaneru orutua kõ maro,

¹⁵ 30me kamera nohpo tomo, tumükue exiketomo, ipoenõ suhsu õnõko ro exiketomo te, 40me pui nohpo tomo te, 10me pui orutua kõ maro, 20me jumõta tomo te, 10me jumõtu tomo, enara.

¹⁶ Mokaro tapiakase Jako a oximõme tyrise toto. Mame typoetry toiro tyrise eya oximõmãkõ eneneme. Ynara tykase ynororo typoetry tomo a:

– Ytotoko osemazuhme, atakenaka, atamekehme sã ehtoko, tykase ynororo.

¹⁷ Ynara tykase Jako typoetory osemazupu a:

– Toehse Ezau ahtao oya, ekaropõko mana oya: “Onoky mokyro oesemy? Aza ytõko mah? Onoky mõxiã esemy?” äko mana.

¹⁸ Ynara äko mase eya: “Moxiamo opoetory Jako eky tomo. Inekarory tosemy a Ezau a,” kaxiko eya. “Oehnõko mã ynororo okomino,” kaxiko eya, tykase ynororo typoetory tõ osemazupu a.

¹⁹ Oximomäkõ ìkaponato komo a roropa, ynara tykase:

– Ezau eneryhtao oya, morararo kaxiko eya, oxisamo.

²⁰ Wenikehpyra ehtoko. Ynara kahtoko: “Opoetory Jako oehnõko okomino,” kahtoko eya.

Ynara osenetupuhnõko Jako kynexine: “Urui kuremãko ropa ase ynekarory tõ ke, osemazuhme ynaropotyã ke. Tõseporyse jahtao imaro otarame azahkuru jehtopõpyry korokapõko mana.”

²¹ Moro sã toky tõ tonyohse Jako a osemazuhme, tõmehse ynororo moroto tosarý po.

Jako atapoitoipõpyry Penieu po

²² Moro kohmamyry ae ro towõse ropa Jako, iporiry Japoke akuhtohme. Tymaro typyxiã asakoro tarose eya, ipoetory tõ typyxiãme aexityã maro, toto mükuru tõ 11mãkõ maro.

²³ Mame moro iporiry takuohse ahtao ahno a emero, toky tõ emero taropose eya tymõkomory maro.

²⁴ Yrome ynororo rokẽ tõxinomose toiroro.

Mame orutua toehse eya. Tãtatapoise imaro ãmepýry pona.

²⁵ Jako onyporemãkaposaromepyra toexiry waro toehse ynororo ahtao, ipety tytemuhmase eya, tysokorohmase eya.

²⁶ – Kurumekakoh jepe! Ëmehnõko nase, tykase mokyro Jako a.

– Arypyra, orumekara ase kure jyripopyra ro awahtao, tykase Jako.

²⁷ Mame tõturupose eya:

– Onoky oesety? tykase.

– Ywy ase Jako, tykase ynororo.

²⁸ – Taroino tyoro oesehpãko ase, Jakome pyra, tykase ynororo. Tãtatapoise oexiryke Ritonõpo maro te, ahno maro roropa, orẽpyra mexino. Naeroro oesety Izyraeume exiko mana.

²⁹ – Kuruko, onoky oesety? tykase Jako.

– Oty katoh jesety poko ekaropõko mah? tykase ynororo. Mame kure rokẽ tyripose ynororo eya.

³⁰ Ynara tykase Jako: “Ritonõpo eneno osẽpataka. Yrome orihpyra ywy, isene ro ase.”

Naeroro moro tosehpase eya Penieume.

³¹ Xixi tutõtase, Penieu poe Jako toytose ahtao. Sekunahme toytose ynororo ipety tytemuhmase Ritonõpo nenyokyhpyry a exiryke.

³² Seroae ro okyno pety pũ onõpyra Izyraeu pakomotyamo, moro poko tytamurukõ tytemuhmase Ritonõpo nenyokyhpyry a exiryke.

33

Jako oseporyry poko Ezau maro

¹ Ezau oepýry eneryhtao Jako a, 400mãkõ maro, typoenõ tapiakase eya oxioximõme toh tyrise eya Reia maro te, Rakeu maro te, inamoto nohpo tõ asakoro maro, enara.

² Inamoto tō typoenō maro tyrise eya osemazuhme. Imeīpo Reia typoenō maro. Mame etyhyryme Rakeu tumūkuru Joze maro.

³ Imeīpo mokaro kuroko toytose Jako osemazuhme ehtohme. Tosekumuru po typorohse ynororo tōmyty po nono pokoxi. 7me moro sā typorohse ynororo Ezau ēpataka oseporytohme turui maro.

⁴ Yrome tururume toytose Ezau oseporyse Jako maro. Atapory ae tātapoise toto tōseahmatohkōme. Takorō typohse roropa eya. Tyxitase foto asakorō ro.

⁵ Mame tomye tōsenuhmase Ezau ahtao, nohpo tō eneryke tyya ipoenō maro tōturupose ynororo:

– Onokākō moxiamo amaro exiketomo? tykase Ezau.

– Umūkuru tō moxiamo Ritonōpo nekarohpyry opoetory a, tykase Jako.

⁶ Mame ipyxiā namoto tō asakoro toeporehkase typoenō maro, toepuisse toto Ezau ēpataka.

⁷ Imeīpo Reia toehse typoenō maro, toepuisse roropa toto. Etyhyryme Rakeu toehse Joze maro, toepuisse roropa toto Ezau ēpataka.

⁸ Mame tōturupose Ezau:

– Otara mokaro okyno tō oximōme exiketomo, enē toto osema tao?

Ynara tykase Jako:

– Mokaro oya ynekarory tomo. Ynara tōsenetupuhse ywy. Mokaro ke ynekaroryme osepeme exīko ropa ase urui maro.

⁹ Ynara tykase Ezau:

– Ymōkomory ipune nase ya, aimo. Omōkomory ikurākako omōkomoryme.

¹⁰ Yrome Jako otuhparo kynexine. Ynara tykase:

– Ajohpāme sā, apoiko toto oekyme. Ynekaroryme mā toto tākye jexiryke oēmyty enery poko ya. Tonese ywy oya yrome yzehno pyra mase. Naeroro oēmyty eneryke ya Ritonōpo ēmyty enery samo typynanohse oya jexiryke.

¹¹ Ajohpāme sā ynenepyhpyry apoiko ynekarory oya. Kure rokē tyrise ywy Ritonōpo a. Emero ise jehtoh tokarose ya, tykase ynororo.

Otuhpāro Jako exiryke inekarohpyry tapoise Ezau a.

¹² – Kure, ehmaropa, tykase Ezau. – Ywy ytōko ase osemazuhme.

¹³ Yrome ynara tykase Jako eya:

– Tuisa, tuaro mase moxiā poetohti jamihme pyra mā toto. Osene-tupuhnōko ase roropa kaneru tō poko, pui tō poko roropa typoenoke exiketomo. Axī toto taropose ahtao, toiro ēmepry rokē ahtao ro, otarame orihnōko mā toto.

¹⁴ Kurehxo osemazuhme oytory. Ywy opoetoryme okomino ytōko, axī pyra okyno tō ekahmāko poetohti maro, eporehkatoh pona, Etō pona, oesaka, tykase Jako Ezau a.

¹⁵ Mame ynara tykase Ezau:

– Morara ahtao ah ypoetory tō amaro nytō toto, ākorehmatohme, tykase Ezau.

Yrome Jako a tozuhse:

– Takorehmanekō se nymyry pyra mā toto. Toiro se rokē ase oya. Osepeme se rokē ase amaro, tuisa.

¹⁶ Mame moro ae ro toytose ropa Ezau tosemary ae ropa Etō nonory pona.

¹⁷ Yrome Jako toytose Sukote pona. Moroto tōsesarise ynororo. Tapyi tyrise eya tytapyīme. Tapyi tō tyrise roropa eya toky tō tapyīme. Morara exiryke moroto tosehapse eya xine Sukoteme.

¹⁸ Moro sā kynexine Jako oehthopōpyry ropa Mesopotamia poe Kanaā pona. Kure rokē toeporehkase ynororo pata Xikē pona, oesarise moro pūtokoxi.

¹⁹ Mame tupito topekahse eya Hamoa mūkuru tō wino, Xikē zummy. 100me parata ke topehmase eya moro tupito tosaryme ehtohme.

²⁰ Moroto apoto apō tyrise eya, ipoko tymerose Ritonōpo esety, Izyraeu tō Esemy.

34

Tina poko Xikē ehtopōpyry

¹ Morarame Tina Jako ēxiryne kynexine Reia maro. Toytose ynororo pata pona imehnō oryximākō enese.

² Moroto Hamoa, heweume exikety, tuisame kynexine. Tumūkue kynexine ynororo esety Xikē. Tina tonese eya, tapoise eya, ipoko toehse ynororo.

³ Mame ise moino toehse ynororo, typenetase ynororo ipoko. Morara exiryke typytyme apoiry se kynexine.

⁴ Ynara tykase ynororo tumy a:

– Mokyro oryximā ekaropoko, papa, ypytyme aehtohme.

⁵ Jako tuaro toehse tōxiry maro Xikē ehtoh poko. Yrome ipoenō kynexine ona po erohnōko, pui tōkehko poko. Morara exiryke “Teh” tykase rokē ynororo, toto oehtoh ropa eraximāko.

⁶ Mame oehpyra ro toto ahtao toytose Hamoa, Xikē zумы, oturuse Jako maro.

⁷ Morarame toeporehkase Jako mūkuru tō ahtao, tuaro toehse toto toryxirykō poko Hamoa mūkuru maro ehtoh poko. Tyekūtapāse toto yronomyryme. Xikē zehno toehse toto inyrihpyry xihpyry poko. Popyra kynexine eya xine Jako ēxiry maro aehtopo. Moro zae pyra kynexine ipunaka eya xine.

⁸ Yrome ynara tykase Hamoa eya xine:

– Oēxiry se umūkuru Xikē mana. Typytyme se mā ynororo. Ajohpāme sā ah nerēnā toto.

⁹ Morara ahtao oxiekyryme exīko sytatose. Erēnāko ynanase oēxiry tō maro. Amarokō roropa pytāko yna ēxiry tō maro matose.

¹⁰ Taro ehtoko yna maro, yna nonory po. Oesarykō menekāko matose ise oehtohkō menekāko. Osepekahnōko matose yna a. Tupito esēme exīko roropa matose.

¹¹ Mame ynara tykase Xikē Tina zумы a, ipiry tomo a roropa:

– Ajohpāme sā mose ekaroko ya. Oepehmatorŷko ase ise oehtohkō ekarōko ase oya xine.

¹² Ekaropotoko ya: Oty se hmatou? Oepehmatorŷko ase mose epehpyryme, mame mose ekaroko ya ypytyme.

¹³ Morarame toryxirykō tyryhmase Xikē a exiryke, ipoko toehse exiryke, azahkuru tozuhse jummy Hamoa eya xine.

¹⁴ Ynara tykase toto eya:

– Yna oryxiry onekarosaromepyra ynanase orutua a jāipotapihpyry onysahkapyny a, yna ehxiroryino.

¹⁵ Yna omiry etapōko ynanase oya xine ynara toehse awahtao xine. Amarokō orutua kō yna sā toehse awahtao xine, āikōpotapihpyry tysahkase oya xine ahtao yna samo.

¹⁶ Morara awahtao xine yna ēxiry tō maro pytāko matose. Oēxirykō maro pytāko ynanase. Oesarīko ynanase oesao xine. Oximaro exīko sytatose oxiekyryme roropa.

¹⁷ Yrome morara se pyra awahtao xine, āikōpotapihpyry onysahkara awahtao xine ytōko ynanase taroino. Yna oryxiry arōko ynanase, tykase toto.

¹⁸ Morara kary etaryke tyya xine, ŷme toehse Hamoa, imūkuru Xikē maro.

¹⁹ Okynā pyra tyaīpotapihpyry tysahkapose Xikē a, typenetase toexiryke Jako ēxiry poko, imaro torēnary se roropa toexiryke. Hamoa tapyī tao imūkuru Xikē imehxo etiketyme kynexine.

²⁰ Moromeīpo Hamoa toytose tumūkuru Xikē maro pata omōtoh pona. Moroto oximōtoh kynexine oturutohme, osepekahtohme, enara. Ynara tykase toto pata pōkomo a:

²¹ — Mokaro yna epeme mā toto. Ah tytapyīkō rī toto taro, osepekahnōko te, kuesarykō mā ipune toto esaryme roropa. Pytāko sytatose toto ēxiry tō maro. Pytāko roropa mā toto kuēxirykō maro.

²² Mame tōmirykō etapōko mā toto kyaa xine oxiekyryme kuehtohkō poko kuaikōpotapihpyry tysahkase ahtao rokene.

²³ Mame mokaro ekykō, pui tōkehko emero kuekykōme roropa exīko mā toto. Naeroro yme kuahtao xine toto nyripohpyry poko osesarīko mā toto kymaro xine ehtohme.

²⁴ Morara kary etaryhtao tyaa xine, yme toehse toto, Hamoa tō omiry etaryke tyaa xine. Mame tyaīkōpotapihpyry tysahkase eya xine porehme.

²⁵ Morarame oseruao tōmehse ahtao, mokaro orutua kō jetū ahtao itamurume, Jako mūkuru tō asakoro toytose, Ximeāo te, Rewi, enara. Tina piry tō toytose, tytapemā tarose eya xine tokare pyra pata pona. Orutua kō totapase eya xine emero porehme.

²⁶ Hamoa te, imūkuru Xikē roropa totapase. Moromeīpo toryxiry tarose Ximeāo a Rewi maro Xikē tapyī tae, mame toytose ropa toto.

²⁷ Imeīpo totapase mokaro ahtao imehnō Jako mūkuru tō toytose mokaro mōkomohpyry ematonanohse, mōkomo kurā tapoise eya xine, toryxirykō ryhmatopōpyry emetakame samo.

²⁸ Kaneru tō tarose eya xine te, poti tō maro te, pui tomo te, jumētu tomo te, mōkomo kurā emero, pata poe te, tupito tō poe, enara.

²⁹ Toto tapyī tae mōkomo kurā tarose eya xine. Typoetoryme nohpo tō tarose eya xine poetohti tō maro.

³⁰ Mame ynara tykase Jako tumūkuru tomo a, Ximeāo te, Rewi maro:
— Opokoino xine tupime toehse ya. Imeimehnō yzehno exīko mā toto, Kanaā pōkomo te, perizeu tomo te, sero nono pōkō emero. Tuhke pyra sytatose, tuhke pyra orutua komo. Yzehnotokō tōximōse ahtao etonatotome ymaro, kyporemākapotorŷko mā toto, kuenahkatorŷko mā toto kypoenoōkō maro.

³¹ Yrome tummykō tozuhse eya xine:

— Yna oryxiry onyriposaromepyra ynanexiase emero rokē poko aehotome, tykase toto.

35

Kure rokē Jako ritopōpyry Peteu po

¹ Morarame ynara tykase Ritonōpo Jako a:

— Atakimako oytotohkōme Peteu pona. Moroto Peteu po apoto apō tyriko jeahmatohme. Ywy ase Ritonōpo, osenepoase oya orui, Ezau poe oeparyhtao.

² Naeroro ynara tykase Jako tytapyī taōkomo a, tymarōkō maro emero:

— Neponāmary ipahtoko, imeimehnō neponāmarykō, amaro xine ahtao. Oorypyrykō ikorokapotoko te, epytoko te, upo amurutoko, ikurikasenano.

³ Atakimatoko, Peteu pona ytōko sytatose. Moroto apoto apō rīko ase Ritonōpo eahmatohme kyaa xine. Typynanohse ywy eya etuarimaryhtao. Morararo ymaro exikehpyra toehse ynororo emero pona toytose jahtao.

⁴ Mame tyneponāmarykō tokarose eya xine, panasere tōkehko tokarose roropa eya xine. Mame Jako a morohne tonēse wewe karawario zopikoxi, pata Xikē pūto.

⁵ Morotoino toytose toto ahtao Jako tō zuno toehse toto, moe pyra roropa imehnō patary kynexine, Ritonōpo poe toto zuno toehse toto. Morara exiryke Jako tō onekahmara toh kynexine emȳpotohme.

⁶ Morarame toeporehkase Jako tomo, imarōkō maro emero Ruze pona. Moro pata esety akorō Peteume kynexine, Kanaā nonory po.

⁷ Moroto apoto apō tyrise Jako a Ritonōpo eahmatohme. Moroto tosehpase eya “Ritonōpo, Peteu Esem̄y” me. Moroto tōsenepose Ritonōpo exiryke eya toepase ynororo ahtao turui kurūke.

⁸ Moroto kynexine Repeka akorehmahpō Tepora orihtopōpyry. Ekepyry tonēse kynexine wewe kurā zopikoxi ikurenaka Peteu wino. Moroto toseh-pase “Wewe Karawario Xitatohme”.

⁹ Moromeīpo toehse ropa Jako ahtao Mesopotamia poe, tōsenepose ropa Ritonōpo eya. Kure tyripose roropa ynororo eya.

¹⁰ Ynara tykase ynororo eya:

– Oesety Jakome mana,
yrome oesety myakamāko ase;
taroino Jakome pyra mase,
Izyraeume oesehpāko ase.

Naeroro tosehpase ynororo Ritonōpo a Izyraeume.

¹¹ Ynara tykase roropa Ritonōpo eya:

– Ywy ase Ritonōpo Jamihmehxo Exikety.
Emūkuako tuhke, typakōke tuhke oehtohme.
Ahno imoihme, apakō emānōko mā toto,
tuhke exiketōme exīko mā toto,
toitoine tuisa tōme exīko mā toto.

¹² Sero nono ynekarohpyry Aparāo a,

Izake a roropa ekarōko ase oya roropa, apakomotyamo a roropa.

¹³ Mame tōturukehse Ritonōpo ahtao Jako maro tōnuhse ynororo, moro poe toesyryhmase ropa.

¹⁴ Mame topu tapoise Jako a xikihme tyritohme, moroto tymaro Ritonōpo oturutopōpyry po. Moro topu po oriu tukuāse Jako a eukuru jehnahpyry maro tynekaroryme Ritonōpo a.

¹⁵ Moro tosehpase eya Peteume.

Rakeu orihtopōpyry

¹⁶ Morarame Peteu poe toytose Jako tytapyī taōkō maro, mame moe pyra toehse toto ahtao Epyrata pona, Rakeu enurutoh toehse, toxietūtose ynororo. Yrome tupime kynexine eya, okyna enurupopyra toehse.

¹⁷ Morarame sam tykase itamurume ahtao, imaro exikety, nohpo ynara tykase:

– Enaromyra exiko; emūkuāko mase orutuame.

¹⁸ Yrome orihnōko Rakeu kynexine. Orihasaka ahtao ynara tykase:

– Mose esehpāko ase Penonime, tykase. Yrome jumy a tosehpase ynororo Pējamīme.

¹⁹ Moro sā toorihse Rakeu, ekepyry tonēse Epyrata esemary ehpio. Imeīpo Pērēme toehse moro pata.

²⁰ Zonētoh pona topu tyrise Jako a xikihme, wenikehpyra ehtohme, Rakeu ekepyry zonētopōpyry poko. Moroto ro mana seroae ro.

²¹ Morotoino toytose Jako osesarise tapyi kaetokō Etea esary mōpozakoxi.

*Jako poenomo**(1 Koronika 2.1-2)*

²² Morarame moroto Jako tō toehse ahtao, imūkuru Rupē Pira poko toehse tumy pyty poetory, yrome ipytyme ro. Moro waro toehse Jako ahtao tyekītapāse ynororo.

Jako toemūkuase 12me

²³ Tyypty Reia maro toemūkuase 6me: Rupē osemazupu te, Ximeão te, Rewi te, Juta te, Isakaa te, Zepurō, enara.

²⁴ Rakeu maro toemūkuase asakoro: Joze te, Pējamī, enara.

²⁵ Pira maro Rakeu poetory toemūkuase asakoro: Tā te, Napatari, enara.

²⁶ Ziupa maro Reia poetory toemūkuase asakoro: Kate te, Asea, enara. Mokaro Jako mūkuru tō tonuruse Mesopotamia po.

Izake orihtopōpyry

²⁷ Jako toytose tumy Izake maro ehse Māre pona, esety akorō Arapame kynexine, Eperō pūto. Moroto Aparāo esahpyry kynexine Izake maro.

²⁸ Mame 180 jeimamyry taropose Izake ahtao,

²⁹ tamuḥpōme toehse ynororo ahtao toorihse ynororo. Mame ekepyry tonēse imūkuru tomo a, Ezau, Jako, enara.

36*Ezau pakomotyamo**(1 Koronika 1.34-37)*

¹ Sero Ezau pakomotyā poko, esety akorō Etō kynexine.

² Ezau tyyptase Kanaā pō maro asakoro: Ata, Erō ēxiry, heteume exikety te, Ooripama, Ana ēxiry, Zipeão pary, heweume exikety roropa.

³ Ezau tyyptase ropa Pasemate maro, Iximaeu ēxiry, Nepaiote oryxiry.

⁴ Ata toemūkuase Eripazeme. Pasemate toemūkuase Reueume.

⁵ Ooripama toemūkuase oseruao: Jeu te, Jarā te, Kora, enara. Ezau mūkuru tō mokaro kynexine, tonuruse toto Kanaā po, moroto ynororo ahtao.

⁶ Morotoino toytose Ezau tyyxiā maro, tumūkuru tō maro, tōxiry tō maro, tytapyī taōkō maro, atameke toehtohkōme takorō Jako maro. Tymaro toky tō tarose Ezau a: kaneru tomo te, poti tomo te, pui tomo emero tynapoityā Kanaā nonory po.

⁷ Moro turumekase Ezau a. Mokaro asakoro natokō esaryme pune pyra Jako esary kynexine. Tokyke tuhke toto exiryke oximaro ehsaromepyrā toh kynexine.

⁸ Morara exiryke toytose Ezau osesarise ypy tō pona, Seia nonory po, esety akorō Etō.

⁹ Ynara Ezau pakomotyā kynexine, Etō pōkō tamurume, moroto ypy tō Etō po, Seia po.

¹⁰⁻¹³ Ata, Ezau pyty toemūkuase Eripazeme. Eripaze toemūkuase 5me: Temā te, Omara te, Zepo te, Kaetā te, Kenaza, enara. Tyypty Timina maro toemūkuase Eripaze Amarekeme.

Tyypty Pasemate maro Ezau toemūkuase Reueume. Reueu toemūkuase 4me: Naate te, Zera te, Sama te, Miza, enara.

¹⁴ Imep̄y nohpo maro tyype Ezau kynexine Ooripama, Ana ēxiry, Zipeão pary. Oseruao mūkuru nae ynororo kynexine: Jeu te, Jarā te, Kora, enara.

¹⁵ Ezau pakomotyā tuhke tomāse toto. Ezau mūkuru osemazupu, Eripaze toemūkuase ynara: Temā te, Omara te, Zepo te, Kenaza te,

¹⁶ Kora te, Kaetā te, Amareke, enara. Mokaro emero Ata poenōme kynexine, Ezau pyty poenomo.

¹⁷ Reueu toemūkuase ynara: Naate te, Zera te, Sama te, Miza, enara. Mokaro Pasemate poenōme toh kynexine, Ezau pyty poenomo.

¹⁸ Typty Ooripama maro, Ana ēxiry, Ezau toemūkuase: Jeu te, Jarā te, Kora, enara.

¹⁹ Mokaro emero Ezau pakomotyāme toh kynexine.

Seia pakomotyamo

(1 Koronika 1.38-42)

²⁰⁻²¹ Mame Etō pōkō osemazupu tō Seia mūkuru tō pakomotyā kynexine: Rotā te, Sopau te, Zipeāo te, Ana te, Tisō te, Esea te, Tisā, enara. Mokaro emero Seia, horeume exikety mūkurume tō kynexine.

²² Rotā ahno tō tamuxiry kynexine: Hori tomo te, Homā tomo, enara. Rotā toryxike kynexine, esety Timina.

²³ Sopau ahno tō tamuxiry kynexine: Awā tomo te, Manaate tomo te, Epau tomo te, Sepo tomo te, Onā tomo, enara.

²⁴ Zipeāo tumūkue asakoro kynexine: Aia te, Ana, enara. Mokyro Ana kynexine pēkamā axitunety enehpono ona po, tumy eky, jumētu tō poko aerokuruhtao.

²⁵⁻²⁶ Ana toemūkuase Tisōme. Tisō toemūkuase: Hētā te, Exipā te, Itirā te, Kerā, enara. Ana tōxike kynexine, esety Ooripama.

²⁷ Esea toemūkuase: Pirā te, Zaawā te, Akā, enara.

²⁸ Tisā toemūkuase: Uze te, Arā, enara.

²⁹⁻³⁰ Mokaro kynexine horeu tō oxiekyryme exiketomo Etō nonory po: Rotā tomo te, Sopau tomo te, Zipeāo tomo te, Ana tomo te, Tisō tomo te, Esea tomo te, Tisā tomo, enara.

Etō tuisary tomo

(1 Koronika 1.43-54)

³¹ Ynara tuisa tō kynexine Etō nonory pōkō esamo. Atakenaka tuisame toh kynexine tuisa pyra Izyraeu tō ahtao ro:

³² Pera, Peoa mūkuru, pata Tinapa pono.

³³ Pera toorihse ahtao imyakāme Jopape, Zera mūkuru, Posora pono tuisame toehse.

³⁴ Jopape myakāme Husā, Temā pono tuisame toehse.

³⁵ Husā mykapo Hatate, Petate mūkuru, Awite pono tuisame toehse. Mitiā tō tybremākase eya Moape nonory po.

³⁶ Hatate mykapo Samara, Masareka pono tuisame toehse.

³⁷ Samara mykapo Sauu, pata Reopote-Tuna-Eupyrati pono tuisame toehse.

³⁸ Sauu mykapo Paaui-Hanā, Akapoa mūkuru tuisame toehse.

³⁹ Paaui-Hanā, Akapoa mūkuru mykapo Hatate, Pau pono tuisame toehse (ipyty Meetapeu kynexine Mataretē ēxiry, Me-Zaape paryme).

⁴⁰ Ezau pakomotyā tomāse tuhke, etomita tomo: Timina tomo, Arawa tomo, Jetetē tomo,

⁴¹ Ooripama tomo, Era tomo, Pinō tomo,

⁴² Kenaza tomo, Temā tomo, Mipisara tomo,

⁴³ Makatieu tomo, Irāo tomo, enara. Morotōkō esary tosehapse toto tosetykō ae.

¹ Mame moroto toehse Jako Kanaã po, tumy esary po.

² Sero nase Jako tõ ehtopõpyry poko.

¹⁷ Me jeimamyry nae Joze ahtao, toerohse ynororo turui tõ maro kaneru tõ poko poti tõ maro. Iruui tomo Pira mükuru tõ kynexine Ziupa mükuru tõ roropa, jü pyxiamo. Mame tumy turuse Joze a, turui tõ nyrytã poko, azahkuru toto ahtao.

³ Tamuhpõme Jako kynexine tonuruse Joze ahtao. Naeroro ipynohxo kynexine irui tõ pyno ehtoh motye. Upo kurã tyripose Jako a Joze zupõme, upo mosano, apory mosano sÿsÿkamã potu.

⁴ Tumükuru Joze pynohxo Jako ehtoh tonese irui tomo a, naeroro takorõkõ zumoxike toehse toto. Zehno toexirykõke xihpyryme tõturuse toto, imaro aotururuhtao.

⁵ Mame tõsenehse Joze, tõsenehtopõpyry tokarose eya turui tomo a. Moro pokoino itamurumehxo takorõkõ zehno toehse toh kynexine.

⁶ Ynara tykase exiryke eya xine:

– Etatoko pahne, josenehtopõpyry poko ourutorÿko ase.

⁷ Erohnõko sã exiase tupito po tiriiku myhnõko. Mõtoino rokẽ tamoreme ynynykyhpyry towõse xikihme. Zomye onynykyhpyrykõ toepuise kehko ynynykyhpyry õpataka, tykase ynororo turui tomo a.

⁸ Mame tõturupose irui tomo:

– Oty kary moro? Yna tuisaryme exiko mah? Õmiry omipona exiko ynanae?

Takorõkõ zehnohxo toehse toh kynexine aosenehtopõpyry pokoino, epyrypakety sã aexiry poko roropa tõsenehtopõpyry ekaroryhtao eya.

⁹ Mame tõsenehse ropa Joze, moro tõsenehtopõpyry tokarose roropa turui tomo a. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Tõsenehse ropa wyy. Morarame xixi sã enease, nuno maro, xirikuato tõ 11mãkõ maro. Mame nepuiase kehko ykyryry xirikuato õpataka.

¹⁰ Tõsenehtopõpyry tokarose ahtao Joze a tumy a, turui tomo a roropa, tõturupose jü eya. Ynara tykase:

– Oty kary se õsenehtopõpyry nae? Asa maro wyy õõpataka yna esekumuru po porohnõko ynanae, orui tõ maro, tuisamehxo oekarotohme?

¹¹ Yrome irui tõ Joze zumoxike toehse toto. Yrome jükõ “Teh,” tykase rokene. Tõsenetupuhse rokẽ tukurohtao.

Joze tokamose, tarose Ejitu pona

¹² Mame kaneru tõ tarose, poti tõ maro, Joze rui tomo a, ona pona pata Xikẽ pütokoxi.

¹³ Mame ynara tykase Jako tumükuru Joze a:

– Osehko. Aaropory se ase Xikẽ pona. Moroto orui tõ kaneru tõ otuhmapõko, poti tõ maro.

– Tarõ ase, tãtakimase, tykase Joze.

¹⁴ Ynara tykase Jako:

– Ytoko morotona orui tõ eneta, okyno tõ roropa kure toto ehtoh eneta, mame osehko ropa jurutohme toto ehtoh poko.

Mame moro poe, Eperõ jakanahmã poe tumükuru Joze taropose Jako a Xikẽ pona. Toytose ynororo. Toeporehkase ahtao morotona,

¹⁵ ytoytkõ kynexine ona poro. Moroto orutua a tonese ynororo, tõturupose eya:

– Oty zupiko hma? tykase eya.

¹⁶ – Uruui tõ zupiko ase. Ona po toky tõ arõko mã toto kaneru tõ nahpãko poti tõ maro. Zuarõ hma, aza nÿtõ totõ? tykase Joze.

17 Mokyro orutua ynara tykase:

– Taroino toytose toto. “Ytōko ynanase Totā pona,” kary totase ya.

Mame toytose Joze turui tō zupise. Tonese toto eya Totā po.

18 Joze tonese eya xine moino aepyryhtao. Eporehkara ro ynororo ahtao tōturupitose toto etapary poko.

19 Ynara tykase toto:

– Mokyro oehnōko, osenehkety!

20 Ehmaropa, setapatone seromaroro. Imeīpo ekepyry sēmatone oramāka. “Tosekase onokyro a,” āko sytatose. Morarama aosenehtopōpyry enatryy enēko sytatose.

21 Yrome mokaro omiry etaryke tyya, takorō ewomary se Rupē toehse. Ynara tykase ynororo takorō tomo a:

– Onetapara sehtone.

22 Sero eutary aka mokyro tyritoko, yrome onyryhmara ehtoko.

Morara tykase Rupē, takorō ewomary se toexiryke aropotohme ropa tumy a.

23 Toeporehkase Joze ahtao turui tomo a, zupō mosā tyxihkase eya xine, apory mosa exikety.

24 Moromeīpo takorōkō tapoise eya xine, tōmase ynororo eya xine oramāka. Moro ao tuna pyra kynexine, tonore rokē zao.

25 Mame typorohse toto tōtuhtokōme. Tōtukurukohtao tōsenuhmase toto. Iximaeu tō tonese eya xine ytoketomo. Kireate poe toehse toto, Ejitu pona ytōko toh kynexine. Mōkomo arōko kameru tō kynexine, ixtaratu te, kanera tōkehko.

26 Ynara tykase Juta takorō tomo a:

– Otyme kure kuakorōkō totapase ahtao kyya xine? Imeīpo ajohpāme exīko sytatose onekunohtōme aorihotopōpyry poko?

27 Sekarotone mose mokaro Iximaeu tomo a parata apoitohme kyya xine. Morarama kuakorōkō onetapara sehtone kuakorōkōme ro exiryke.

Atae toehse toto Juta maro.

28 Mame osepekahketō, mitianita tō tooehse ahtao Joze touse ropa irui tomo a oramae. Tokarose ynororo eya xine 20me parata apoitohme. Mame Joze tarose Iximaeu tomo a Ejitu pona.

29 Toehse ropa Rupē tahtao oramāka tonese eya repe. Joze onenepyra moro tao. Tupō tyxihkase eya tātasamaryke ipunaka.

30 Takorō tomo a toytose ynororo. Ynara tykase:

– Mokyro, aimo arypyra toehse. Seromaroro oty rīko ywy?

31 Mame poti totapase eya xine. Munu tyrise eya xine Joze zuponỹpyry pokona munuhpe ehtohme.

32 Moromeīpo zuponỹpyry s̄s̄s̄ȳkamā potu tarose Jako a. Ynara tykase toto eya:

– Sero upo tonese yna a. Omūkuru zuponỹpyry otarame nae?

33 Zuponỹpyry tonetupuhse Jako a. Ynara tykase ynororo:

– Ÿ umūkuru zuponỹpyry sero! Tosekase otarame onokyro a, otarame tōse.

34 Mame toemynyhmartyke yronymyryme tupō tyxihkase Jako a, saku risē tamuruse eya. Tumūkuru orihotopōpyry tyhnamose eya okynano.

35 Imūkuru tō emero toytose Jako a, ēxiry tō roropa akorehmatohme omuhpe pyra aehtohme repe. Yrome tyxtary se rokē kynexine.

– Umūkuru hnamōko ase. Onyhnamokehpyra ase joorihtoh pona ro. Morara ahtao imaro exīko ropa ase, tykase ynororo.

Kitakehpyra kynexine tumūkuru Joze poko.

³⁶ Morarame Joze tarose Ejitu pona. Tokarose ynororo mitianita tomo a Potipaa a, ipoetoryme aehtohme. Ejitu tuisary konôto akorehmaneme Potipaa kynexine, tapyi konôto erase tō tuisaryme.

38

Juta Tamara maro

¹ Morara ahtao takorō tō turumekase Juta a, imepÿ tapyi taka toytotohme, mokyro esety Hira, pata Aturā pono.

² Moroto Juta ahtao kananeu ěxiry waro toehse, jū esety Sua kynexine. Typytase Juta imaro,

³ toemūkuase ynororo, esety Ereme.

⁴ Mame poetoĕme toehse ropa ynororo, toemūkuase ropa, tosehapse Onāme.

⁵ Imeïpo toemūkuase ropa ynororo, tosehapse Serame. Kezipe po Juta kynexine tonuruse imūkuru ahtao.

⁶ Mame nohpo tymenekase Juta a tumūkuru Ere pytyme, esety Tamara.

⁷ Yrome Ritonōpo zamaro pyra Ere kynexine popyra exiryke, naeroro taorihmapose ynororo eya.

⁸ Mame ynara tykase Juta tumūkuru Onā a:

– Orui pytÿpyry apoïko opytyme, emūkuatohme orui poenōme. Morara awahtao zae exīko mase, tykase.

⁹ Yrome tuaro Onā kynexine, toemūkuase ahtao tumūkurume pyra ehtoh waro kynexine, turui mūkurume aehtoh waro. Morara exiryke turui pytÿpyry maro tahtao jeipyry tukuāse eya nono pona rokene, emūkuara toehtohme turui mūkurume.

¹⁰ Moro poko typenekehse Ritonōpo, Onā nyrihpyry poko, naeroro totapase ynororo eya.

¹¹ Mame ynara tykase Juta typary eny a:

– Ytoko ropa omy tapyi taka, pytÿpome rokĕ exiko umūkuru Sera eraximatohme, tuātase ahtao ipytyme oehtohme, tykase.

Morarara tykase ynororo, Sera orikyry zuno toexiryke, irui tō samo. Naeroro toytose Tamara tumy tapyi taka ropa.

¹² Mame okynahtao Juta pyty toorihse. Tyhnamokehse ahtao toytose Juta Timinate pona toky tō kaneru tō hpoty sahkary enese. Tope Hira, Aturā pō maro toytose ynororo.

¹³ Tamara turuse imehnomo a: “Onio zū toytose Timinate pona toky tō kaneru tō hpoty sahkase.”

¹⁴ Naeroro tupō tymakāmase eya, pytÿpome toehtoh zupō turumekase, tōmyty tapuruse eya kamisa ke tonetupuhpyra imehnō ehtohme. Mame toytose ynororo porohse pata Enaī omōtoħ pūtokoxi, Timinate esemary ae. Morara tyrise eya tuaro toexiryke Sera tuātase repe, yrome mokyro onekaropyra Juta kynexine iniome.

¹⁵ Mokyro eneryke Juta a tōsenetupuhse ynororo: “Mose nohpo poko se exikety mā epehpyry ekarōko imaro ehtohme, ěmyty tapuruse exiryke.”

¹⁶ Toytose ynororo oturuse imaro osema ehpikoxi, tuaro pyra ynororo kynexine typary ěme aehtoh poko. Ynara tykase ynororo eya:

– Otāto se hma epehpyryme ymaro oehtohme? tykase.

– Oty ekarōko mah ya? tykase ynororo.

¹⁷ – Poti enehpōko ase oya, jeky tō poe, tykase ynororo.

– Ÿ, kure, tykase nohpo. – Yrome okyryry inomoko ymaro, poti enehpohto oya.

18 – Oty se hma ykyryryme inomotohme amaro? tykase Juta.

– Sinete te, korotāo maro te, omyxiry maro, enara, tykase ynororo.

Morohne tokarose Juta a eya. Imaro toehse ynororo, poetoēme toehse nohpo.

19 Mame toytose ropa Tamara tytapyī taka, tupō tymyakāmase ropa eya, pytỹpo zupō tamuruse ropa eya, kamisa touse tōmyty poe.

20 Moromeīpo tope, Hira taropose Juta a poti ekarotohme nohpo a tykyryry tō enehtohme ropa, yrome nohpo onenepyra tokurehse ynororo.

21 Tōturupose ahtao orutua komo, Enaī pōkomo a: “Otoko na mokyro nohpo, topehke imehnō maro exikety, taro osema ehpio kohrame exikety?”

– Taro arypura, orutua kō poko exikety pyra taro nase, tykase toto.

22 Naeroro Hira toeramase ropa, ynara tykase ynororo Juta a:

– Mokyro nohpo onenepyra tokurehse ywy. Morotōkō orutua kō ynara tykase ya: “Orutua kō poko exikety pyra taro nase,” nykā toto.

23 Mame ynara tykase Juta:

– Ah ykyryry tō imaro nexino. Morararo kykerekere mara imehnō mana. Poti aropono eya repe, yrome nohpo onenepyra mexiase.

24 Morotoino oseruao nuno taropose ahtao toytose imehnō Juta zuruse:

– Apary eny, Tamara poetoēme mana. Otarame imeimehnō orutua kō mūkuru ēme toehse ynororo, tykase toto.

Ynara tykase Juta:

– Mokyro nohpo enehko jarānaka, jahkatohme!

25 Morara exiryke enehse toytose toto ahtao itapyī tae, ynara tykase nohpo tymeretamuru zurutohme: “Mokyro, senohne esē poe poetoēme ase. Ynoro rokē ypoko toehse. Senohne eneko zuaro oehotohme sinete te, korotāo te, myxiry, enara.”

26 Tonetupuhse Juta a tykyryryme morohne exiry poko. Ynara tykase ynororo:

– Zae rokē mā ynororo; zae pyra toehse ywy. Ynara tykase ywy repe: “Umūkuru, Sera ekarōko ase oya oniome,” tykase ywy repe yrome onekaropyra tokurehse ywy.

Mame ipoko exizomopyra ropa toehse ynororo.

27 Morarame enurutoh po nohpo toehse ahtao kamarama poeto ehtoh waro toehse toto.

28 Tonurupitose toto ahtao toiro emary tutūtase. Axī moro emary tymyhse eary tahpiremā ke. Ynara tykase mokyro enurumapone:

– Mose tutūtase osemazuhme.

29 Yrome tomary tutuyhmase ropa eya. Mokyro kamaramā tonuruse rahkene apitorymāme. Naeroro ynara tykase mokyro enurumapone:

– To! Oya oesemary totapuruhmakase.

Mame tosehapse ynororo Perezeme.

30 Imeīpo zakorō tonuruse, emary tymyhse exikety eary tahpiremā ke, tosehapse ynororo Zerame.

39

Joze Potipaa tapyī tao

1 Mame Joze tarose Ejitu pona. Moroto tokamose ynororo iximaue tomo a Ejitu pono a, esety Potipaa. Tuisa konōto akorehmaneme Potipaa kynexine, erase tō tuisaryme tuisa tapyī konōto tao.

2 Kure rokē Joze tyrise Ritonōpo a, imaro exiryke. Tosē Potipaa tapyī tao Joze kynexine, emero poko emese kure kynexine.

³ Mame Joze maro Ritonōpo ehtoh tonese esemy a, emero poko kure rokē tyrise ynororo Ritonōpo a exiryke.

⁴ Potipaa zamaro Joze kynexine, naeroro takorehmaneme tyrise ynororo eya. Tytapyī eraseme te, tymōkomory emero eraseme roropa tyrise ynororo eya.

⁵ Morara exiryke, Joze pokoino, kure rokē Potipaa tapyī tyrise Ritonōpo a, imōkomory maro te, itupī tōkehko maro.

⁶ Tykyryry tō emero tynomose Potipaa a Joze maro ipoko erohtohme, torētyke pyra toehtohme morohne poko, tynapyry poko rokē osenetupuhno.

Joze kynexine orutua kuranoryme, enekure kynexine, nuaseme roropa kynexine.

⁷ Morarame okynahtao Joze poko typenetapitose Potipaa pyty. Ynara tykase ynororo eya:

– Jenaka osehko, tykase.

⁸ – Arypyra, tykase ynororo eya. – Etako pahne. Torētyke pyra jesē mana tykyryry tō poko, sero itapyī tao taro jexiryke. Tyrise ywy eya tykyryry emero eraseme, zae rokē erohtohme ikyryry tō poko.

⁹ Sero itapyī tao tuisame ase isaaro. Taro emero ise jahtao apoīko ase. Omoro rokē poko pyra ase, ipytyme oexiryke. Naeroro opoko ehsaromepyra ase. Opoko jahtao zae pyra jexiry, iiryryryme jexiry roropa Ritonōpo a.

¹⁰ Kokoro rokē Joze tukuhse nohpo a repe:

– Jenaka osehko, tykase ynororo eya. Yrome nohpo omiry onetapỹ sã Joze kynexine. Ameke rokē toehse ynororo eya.

¹¹ Morarame ěmepyrime tomōse Joze tosē tapyī taka erohse, kokoro rokē saaro, yrome imehnō erohketō pyra kynexine.

¹² Zupō tapoise nohpo a, ynara tykase:

– Osehko jenaka, tykase.

Yrome toepase ynororo, jarānaka. Tupō rokē tynomose eya.

¹³ Moro eneryke nohpo a, toeparyme zupō tynomose Joze a tomary ao,

¹⁴ tyoetory tō tykohmase tyya, ynara tykase ynororo eya xine: “Enetoko ke! Mokyro epereu, ynio nenepyhpyry tapyi taka, yna osanumary se mana. Jynyhtoh taka nomōno ypoko toehtohme repe, yrome kui tykase ywy opore.

¹⁵ Mame kui tykase jahtao toepase ynororo, tupō rokē tynomose eya,” tykase ynororo.

¹⁶ Joze zupō tukurākase nohpo a tynio oehtoh pona ropa.

¹⁷ Mame tooehse ropa inio ahtao turuse ynororo morararo ajohpe rokene. Joze tyhxirose eya, ynara tykase: “Mokyro opoetory epereu, onenepyhpyry tapyi taka, nomōno jynyhtoh taka ypoko ehtohme.

¹⁸ Yrome kui tykase ywy opore. Naeroro toepase jarānaka ynororo. Tupō rokē tynomose eya jynyhtoh tao,” tykase ynororo tynio a.

¹⁹ Mame pyty omiry etaryke tyya tyekītapāse Joze esemy.

²⁰ Joze tapoise eya, tōmase ynororo eya āpuruhpyry taka, tuisa konōto nēmapotyā maro ehtohme, moroto Joze toehse.

²¹ Yrome Ritonōpo imaro kynexine, kure rokē tyrise ynororo eya, āpuruhpyry esē zamaro toehse ynororo.

²² Joze tyrise eya mokaro āpuruhpyry taōkō tuisaryme. Āpuruhpyry esē akorehmaneme toehse ynororo emero poko āpuruhpyry tao.

²³ Mokyro āpuruhpyry esē torētyke pyra toehse, emero tokarose eya Joze a tyritohme, Ritonōpo imaro exiryke. Kure rokē Joze tyrise Ritonōpo a emero poko aerohtohme.

40

Osenehtoh waro Joze ehtopõpyry poku

¹ Morarame okynahtao typoetory tõ asakoro natokõ zehno toehse Ejitu tuisary. Tõkuru rinanõ tuisary te, turu rinanõ tuisary, enara.

² Mokaro poku tyekitapāse tuisa konõto kynexine.

³ Tõmase toto eya āpuruhpyry taka, soutatu tõ tuisary tapyi tao. Moro tao roropa Joze kynexine āpuruhpyry tao.

⁴ Moroto tapuruse okynahxo mokaro asakoro kynexine. Toto eraseme Joze tyrise tapyi esemy a.

⁵ Mame moroto āpuruhpyry tao, koko tõsenehse eukuru rihpono, morararo wyi rihpono roropa tõsenehse. “Oty kary se hnae josenety?” tykase toto tyya xine rokene.

⁶ Tõmehse ahtao mokaro asakoro tonese Joze a. Torētyke toehse toto tõsenehtopõpyrykõ poku.

⁷ – Oty katohme karime hmatou seroae? tykase ynororo eya xine.

⁸ – Tõsenehse yna koko. Yrome tuaro exikety pyra nase yna amorepatohme yna osenehtopõpyry poku, tykase toto eya.

– Ritonõpo mā tuaro, õsenehtopõpyry enetupuhpõko mana, tykase Joze eya xine. – Kurutoko õsenehtopõpyrykõ poku, tykase.

⁹ Mame mokyro eukuru rihpono a tõsenehtopõpyry tokarose eya. Ynara tykase ynororo:

– Osenehno ynara, uwa zoko sā nexiase jēpataka.

¹⁰ Oseruao amoriry sā nexiase zoko poku. Tarýtase ahtao tokutase, toperytase roropa, uwa epery toehsehxo exiketomo.

¹¹ Jemah po eukuru ē sā nexiase, tuisa kyryry, kopu; naeroro uwa eukuru euhkase kopu aka ekarotohme tuisa a.

¹² Ynara tykase Joze:

– Ynara enetupuhnõko ase, moro uwa amoriry oseruao ėmepyyry oseruao ehtoh enetupuhtohme mana.

¹³ Taroino oseruao tõmehse ahtao tütāko ropa mase sero āpuruhpyry tae. Oerohtoh pona ytõko ropa mase, eukuru ekarõko ropa mase tuisa a apityrme oehtopõpyry saaro.

¹⁴ Yrome kure toehse oya ahtao wenikehpyra exiko ypoko. Ajohpāme sā oturuko ypoko tuisa konõto a. Kuakorehmako jutūtatohme ropa sero āpuruhpyry tae.

¹⁵ Tapoise ywy imehnomo a jesary po jahtao. Tonehse ywy xiaro Ejitu pona. Taro Ejitu po azahkuru exipitopyra exiase. Zae pyra nase juānopyyry sero āpuruhpyry tao, tykase.

¹⁶ Morara kary etaryke tyya wyi rinanõ tuisary kure Joze oturuye totase tyya ahtao, tõsenehtopõpyry tokarose eya.

– Ywy roropa tõsenehse koko. Jupuhpyry po ruto oseruao puimāko sā exiase, wyi ke pehme.

¹⁷ Toiro ruto ao, kae exikety ao, tyotyoro pāo tõkehko nexiase zao tuisa konõto zuru panono. Mame morohne enahnõko sā torõ tõ kynexine josenety, tykase ynororo.

¹⁸ Morarame ynara tykase Joze:

– Ynara kary se õsenehtopõpyry mana: moro oseruao ruto ėmepyyry oseruao ehtoh enetupuhtoh moro.

¹⁹ Taroino oseruao tõmehse ahtao tuisa konõto aarõko sero äpuruhpyry tae. Opuhpyry kohpõko mana. Oekeypyry riko mana wewe pona. Opü enahnõko torõ tõ mana.

²⁰ Morarame oseruao tõmehse ahtao otuhtoh tyrise tuisa konõto a aniwesario poko oseahmatohme. Typoetory tõ emero toahmase eya. Mokaro asakoro tutütanothpose eya äpuruhpyry tae: eukuru rinanõ tuisary te, wyi rinanõ tuisary maro otuhtoh pona toto ytotohme.

²¹⁻²² Mame morara toehse Joze omihpyry ae ro: eukuru rinanõ tuisary taropose eya arohtoh pona ropa uwa eukuru ke tuisa ohpatohme ropa. Yrome mokyro wyi poko erohketõ tuisary taorihmapose eya.

²³ Yrome Joze poko tuenikehse mokyro eukuru poko erohketõ tuisary. Tuenikehse ynororo ipoko ipunaka.

41

Tuisa zurutopõpyry aosenehtopõpyry poko Joze a

¹ Morarame asakoro ikonopory taropose ahtao tõsenehse Ejitu tuisary. Aosenety xikihme sä kynexine tuna Niro ehpio.

² Mõtoino rokẽ tuisa osenuhmaryhtao pui tõ 7me tokuõse nakuae tupune exiketomo. Mame onahpoty tonahpitose sä eya xine tuna ehpiuroko.

³ Moromeiõpo tutütase tuna kuae imehnõ 7me pui tomo xihpyryme tupune pyra exiketomo. Toytose toto, oximaro toehtohkõme, osemazuhme aekuõtyä maro, tuna ehpio.

⁴ Mame mokaro pui tõ 7mãkõ tupune exiketõ tõse tupunãkara a, xihpyrymãkomo a.

Mame typakase ropa tuisa.

⁵ Yrome tynyhse ropa mya roropa ynororo. Mame tõsenehse ropa ynororo, 7me oxinase epery poko; oxinase kurãkomo, pehme ipuhturu ke.

⁶ Moromeiõpo 7me oxinase epery xihpyry sä tonese eya tonore, tyahse tyryrykane axitunety ke.

⁷ Mame moro 7mãkõ oxinase kurã tonahse moro 7me xihpyrymãkomo a.

Typakase ropa tuisa: osenehnõko kynexine.

⁸ Tõmehse ahtao torëtyke toehse ynororo. Naeroro tuaro exiketõ tykohmapose eya, Ejitu põkomo, oximõme toto oehtohme. Tõsenehtopõpyry tokarose eya xine repe. Yrome zuaro pyra toh kynexine emero. Oty moro? Zuaro pyra ynanase ipunaka.

⁹ Mame tuisa okuru rinanõ tuisary tutuarõtase ropa Joze poko. Ynara tykase ynororo tuisa konõto a:

– Seromaroro zae pyra jehtopõpyry ekarõko ase oya.

¹⁰ Pake yzehno toehse mexiase, wyi rinanõ tuisary roropa zehno mexiase. Yna maropoase äpuruhpyry taka, soutatu tõ tuisary tapyi tao.

¹¹ Moro tao jahtao tõsenehse yna koko. Yrome yna osenehtopõpyry oxisä pyra nexiase.

¹² Moroto äpuruhpyry tao yna maro nuasemã epereu nexiase, äpuruhpyry esë namotome. Yna osenehtopõpyry poko turuse yna eya. Mame yna osenehtopõpyry tonetupuhse eya.

¹³ Zae toehse aomiry: toytose ropa wyy jerohtoh pona ropa aomihpyry ae ro. Mokyro wyi rinanõ tuisary taorihmapose aomihpyry ae ro, ouhkapõko ma oesemy, katopõpyry ae ro eya.

¹⁴ Mame Joze tykohmapose tuisa a. Toytose toto taryporyke enehse äpuruhpyry tae. Tõsetypokase ynororo, upo kurã tamuruse eya. Toehse ynororo tuisa ëpataka.

15 Ynara tykase tuisa eya:

– Tōsenehse ywy. Yrome josenehtopōpyry waro pyra mokaro kynako emero. Mokyro osenehtopōpo waro mana, āko mā toto opoko.

16 – Ywy kara, tykase Joze. – Ritonōpo tuaro ehtoh ekarōko mana, kure rokē oritohme, tykase Joze.

17 Mame ynara tykase tuisa eya:

– Tōsenehse ywy: Xikihme sã exiase tuna Niro ehpio.

18 7me pui nohpo kurākō enease josenety, tupune exiketomo. Tokuōse toto nakuae. Onahpōty tonahpitose eya xine tuna ehpiuroko.

19 Moromeīpo imehnō 7me pui tō xihpyrymākomo tokuōse, tupune pyra exiketomo. Mokaro panō onenepitopyra ywy Ejitu po. Imehnō motye emero xihpyrymehxo toh nexiase.

20 Mame mokaro pui 7mākō kurākō tōse sã mokaro pui xihpyrymākomo a.

21 Yrome etyorōmara nexiase toto xihpyrymākomo. Tupune pyra xihpyryme ro toh nexiase, apitorymā saaro nexiase toto. Mame typakase ropa ywy.

22 Moromeīpo tōsenehse ropa ywy. 7me oxinase enease topere tyerē kurā samo, toiro zoko poko.

23 Imeīpo nutūtase oxinase, moro saaro 7me. Yrome tysapakāse nexiase epery ehmataono.

24 Moro oxinase 7me toporemy tonahse moro 7mākō xihpyrymākomo a. Josenehtopōpyry ekaroase tuaro exiketomo a, yrome onenetupuhpyra nexiase toto.

25 Mame ynara tykase Joze tuisa a:

– Ōsenehtopōpyry asakoro oxisā mā kehko. Tuaro oehtohme tynyriry tonepose oya Ritonōpo a.

26 Mokaro 7me pui nohpo kurā, tupune exiketō mā 7me jeimamyry enetupuhtohme mā toto. Moro 7me oxinase kurākomo morararo mana. Ōsenehtopōpyry asakoro oxisā mā kehko.

27 Mokaro pui tō tupune pyra, xihpyryme exiketō tokuōse nakuae mokaro 7mākō kurākō mykapo te, moro oxinase roropa isapakamyhpyry 7mākomo 7me jeimamyry enetupuhtoh moro, tonahsā pyra exīko mana.

28 Morara ykã oya: Ritonōpo a tynyriry tonepose oya, tuisa, tuaro oehtohme.

29 7me jeimamyry exīko mana: itamurume tonahsā nae exīko mana Ejitu po.

30 Moromeīpo 7me jeimamyry ehtopo tonahsā pyra exīko mana konopo pyra exiryke. Morara toehse ahtao apotūkehnōko mā toto sero pōkomo tomirykōke.

31 Mame wenikehnōko mā toto tonahsā itamurume nae toehtopōpyrykō poko Ejitu po.

32 Taosenehkazomopose omoro ynara katohme: moro sã tyrīko Ritonōpo mana, katohme oya tuaro oehtohme.

33 Tōturuse ro Joze:

– Morara exiryke kure orutua menekary oya, tuisa, ākorehmaneme tuaro exikety.

34 Kure roropa imehnō menekary ytotohme sero nono poro tonahsē apoitohme, 5me saku ahtao toiro apoitohme ikurākatohme, sero 7me jeimamyry tonahsē nae ro ahtao.

³⁵ Sero 7me jeimamyry kurā po tonahsā kurākāko mokaro mana, tiriiku te, oxinase tōkehko, itamurumehxō nae ahtao, osa kurā taka pata tō poro; emero ōmiry omi poe tyriko mā toto.

³⁶ Morara ahtao tonahsē nae exīko mana tokamosēme ise exiketomo a. Mame orihpyra exīko sytatose.

Kowenatume Joze Ejitu po

³⁷ Tuisa zamaro Joze omiry kynexine ipoetory tō maro.

³⁸ Mame ynara tykase tuisa konōto eya xine:

– Imepŷ pyra mana Joze panō pyra kowenatume ehtohme ymaro. Imaro Ritonōpo Zuzenu mana.

³⁹ Mame ynara tykase tuisa Joze a:

– Senohne tonepose oya Ritonōpo a, naeroro ynara enetupuhnōko ase, imehnō motye emese kure mase, imehnō motye tuarohxo mase.

⁴⁰ Tuisame exīko mase ytapŷi konōto tao. Mame ōmiry omipona exīko ypoetory tō mana emero. Ywy rokē omotye ase tuisame jexiryke.

⁴¹ Seromaroro orīko ase Ejitu kowenatume.

⁴² Tomary poe omahtao touse tuisa a, Joze emary aka tōmase omahtao eya. Moromeīpo upo kurā tamurupose eya, mauru panono risemy. Keti uuru risē tyrise eya ipymyry ae.

⁴³ Mame Joze tyrise tuisa konōto a tykanary aka. Typoetory tō tonyohse eya osemazuhme, opore oturutohme: “Osema apuruhmakatoko, osema apuruhmakatoko tuisa esemaryme,” tykase toto. Moro sā Joze toehse kowenatume, Ejitu tuisaryme.

⁴⁴ Ynara tykase tuisa Joze a:

– Ywy tuisame ase Ejitu esemy. Taroino ōmiry omipona tarōkō exīko mana emero, Ejitu nonory po.

⁴⁵⁻⁴⁶ Joze tosehpase tuisa a Zapenate Paneiame. Potipera ěxiry Asenate tokarose eya ipytyme. Oturuketyme Potipera kynexine pata Heriopori po.

³⁰me jeimamyry nae Joze ahtao Ejitu tuisary akorehmaneme toehse ynororo. Mame toytose ynororo tuisa tapŷi tae Ejitu poro emero.

⁴⁷ Morarame 7me jeimamyry itamurume tonahsā toehse.

⁴⁸ Morohne tapoise Joze a ikurākatohme esary kurā taka pata tō punero. Emero pata tō po tapŷi konōto tyripose eya tonahsā kurākato po tapoise ahtao tupito tō po.

⁴⁹ Itamurume tonahsā tapoise ahtao Joze a, onukuhpyra toehse. Itamurume toehse, isawā tuhke ehtoh samo.

⁵⁰ Mame moro jeimamyry tō etuarimatoh exipyra ro ahtao toemūkuase Joze asakoro tpyty Asenate maro.

⁵¹ Osemazupu tosehpase eya Manaseme, ynara karyke: “Ritonōpo poe tuenikehse ywy jetuarimatopōpyry poko, papa tapŷi taōkō poko roropa.”

⁵² Zakorō tosehpase eya Eparaīme, ynara tykase: “Umūkuru tō ekaroase Ritonōpo ya sero pata po, jetuarimatoh po.”

⁵³ Morarame tonahse moro 7me jeimamyry itamurume tonahsā nae toehse Ejitu po.

⁵⁴ Mame Joze omihpyry ae ro omise ehtoh toehse, 7me jeimamyry pune. Imehnō nonory po tomitapāpitose toto tonahsā pyra exiryke. Yrome Ejitu po tonahsē nae kynexine.

⁵⁵ Morarame mokaro Ejitu pōkō omise toehse ahtao toytose toto tuisa a tonahsē ekaropose. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ytotoko oturuse Joze maro. Inyriphopyry tyritoko.

⁵⁶ Morarame tomitapãse toto ahtao yronymyryme, tonahsã tapyĩ totapuru-
rumakase Joze a, tonahsã ekamotohme Ejitu pōkomo a.

⁵⁷ Imehnō nonory poe toehse ahno Ejitu pona, tonahsã epekahtohme Joze
a, tonahsã pyra toehse exiryke emero nonory po.

42

Joze rui tō ytotoöpōpyry Ejitu pona

¹ Morarame zuaro toehse Jako ahtao tonahsã nae exiry poko Ejitu po,
ynara tykase ynororo tumūkuru tomo a:

— Oty katoh otupīko matou?

² Tonahsã nae Ejitu po, āko toto. Ytotoke morotona, kynapyrykō epekahta-
toko orihpyra kuehtohkōme kuemirykōke.

³ Naeroro toytose Joze rui tomo Ejitu pona tonahsē epekahse.

⁴ Yrome Joze akorō, Pējamī, anaropopyra Jako kynexine irui tō maro.
Tumūkuru akomihpyry ryhmary zuno kynexine irui tō maro.

⁵ Mame tonahsē epekahse toytose Jako mūkuru tomo, imehnō ahno maro.
Konopo oehpyra exiryke Kanaã nonory po, tomitapãse toto.

⁶ Kowenatume Joze exiryke Ejitu po, tonahsã ekamoneme kynexine
ynororo imeimehnomo a, toehse tofo ahtao imehnō nonory poe. Toe-
porehkase Joze rui tō ahtao tosekumurukō po typorohse toto Joze ēpataka,
tōmytykō nono pokoxi tyrise roropa eya xine.

⁷ Turui tō eneryhtao tyya, tonetupuhse toto Joze a, yrome toto waro pyra
exikety sã toehse ynororo. Tōturupose ynororo eya xine zehnoto samo:

— Oty nonory poe moehtou? tykase.

— Kanaã nonory poe, tykase toto. — Tonahsã epekahse ynanoehno.

⁸ Turui tō tonetupuhse Joze a, yrome takorōkō onenetupuhpyra toh kynex-
ine.

⁹ Wenikehpyra kynexine Joze tōsenehtopōpyry poko toto poko. Ynara
tykase ynororo eya xine:

— Yna epekara matose. Yna enese moehtou, jamihme pyra yna ehtoh waro
oehtohkōme.

¹⁰ — Arypyra tuisa, tykase toto. — Opoetoryme ynanase. Tonahsē epekahse
rokē ynanoehno.

¹¹ Atakorōme ynanase. Yna zummy toiro mana. Imehnō etapary se pyra
ynanase, tuisa! Zae exiketyme ynanase.

¹² — Ajohpe matose, tykase Joze. — Yna enese moehtou jamihme pyra yna
ehtoh waro oehtohkōme.

¹³ — Kanaã pōkōme ynanase, tykase toto. — 12me ynanase, papa mūkuru
tomo. Yrome toiro yna akorō toorihse, mokyro akomihpyry papa maro
mana.

¹⁴ — Morara yka, tykase Joze. — Yna enese moehtou, jamihme pyra yna
ehtoh waro oehtohkōme.

¹⁵ Okuhtorỹko ase ajohpe pyra oehtohkō waro jehtohme: ākorōkō akomih-
pyry onenehpyra awahtao xine xiaro, ytopyra ropa matose taroino. Ajohpe
pyra ase, morara āko ase isene ro Ejitu tuisary ahtao.

¹⁶ Toiro ytōko amarokomo mokyro enehse xiaro. Yrome amarokomo
āpuruhpyry taka ytōko, mokyro oehtoh pona ro, ajohpe pyra oexirykō waro
jehtohme. Zae pyra awahtao xine yna enese moehtou jamihme pyra yna
ehtoh waro oehtohkōme.

¹⁷ Mame tōmapose toto eya āpuruhpyry taka oseruao ēmepyyry pune.

¹⁸ Mame oseruao tōmehse ahtao ynara tykase Joze turui tomo a:

– Ritonõpo enetupuhneme ase. Opynanohtorỹko ase orihpyra oehthokõme ynara ahtao:

¹⁹ Ajohpe pyra awahtao xine, toiro amarokõ äpuruhpyry tao exïko. Imehnomo mã ytõko ropa atapyĩkõ taka ropa, tonahsẽ arose oekyry tomo a.

²⁰ Imeĩpo ãkorõkõ akomihpyry enehtoko xiaro. Ahtao zuaro exïko ase zae õmirykõ ehtoh poko. Ajohpe pyra õmirykõ ahtao orihpyra matose.

– Ý, zae mase, tykase toto.

²¹ Oseya rokẽ ynara tykase toto:

– Ajohpe pyra. Etuarimãko sytatose seromaroro, kynyrihpyrykõ poko kuakorõkõ poko. Aetuarimary tonese kyya xine, taosanumase kyya xine, aomiry onetapỹ sã toehse kymarokomo. Morara exiryke etuarimãko sytatose seromaroro.

²² Ynara tykase Rupẽ:

– Kuurutone: “Aimo onyryhmara ehtoko,” ake oya xine repe. Yrome jomiry onetapỹ sã mexiatose. Morara exiryke seromaroro aorihpõpyry epehmãko sytatose.

²³ Tuaro pyra toh kynexine, tõmirykõ onetara Joze ekarõko toh kynexine, ynara exiryke, imepỹ epereu omiry waro exikety ae rokẽ tõturuse Joze toto maro.

²⁴ Mokaro maro ehxĩpo tutõtase Joze xitase. Mame tyxitakehse tahtao toeramase ropa ynororo toto a. Mame Ximeão tymenekase eya imyhtohme toto neneryme.

Iru tõ ytotopõpyry ropa Kanaã pona

²⁵ Mame typoetory tomo a turui tõ sakũ typehkapose tonahsã ke te, itinerũkõ tokarose ropa eya. Saku tõ aka toto tinerũ tyripose eya. Tonahsẽ tokarose roropa eya xine osema ae toto napyryme toto ytory ropa ahtao. Morara tyrise eya xine.

²⁶ Mame tätakimase Joze rui tomo. Tynepekatyhpyrykõ tyrise toky tõ jumõtu tõ pona. Mame toytose toto.

²⁷ Toeporehkase tahtao xine, etypohtoh pona, nyhtoh pona toiro mokaro a tykyryry tymyhpokase saku tonahsẽ outhme toky nahpatohme. Moroto tysaku ao tytinerũ tonese eya.

²⁸ Ynara tykase ynororo imehnomo a:

– Enetoko ke! Ýtinerũ taro mana saku ao tonahsẽ maro! Tokarose ropa eya xine!

Mame tõserehse toto. Tykytyky tykase toto enaromỹke toehse toexirykõke. Tõturuse toto oseya rokene:

– Otara ãko Ritonõpo nae kyya xine?

²⁹ Toeporehkase ropa tahtao xine Kanaã pona, tumykõ turuse emero toehtopõpyrykõ poko. Ýnara tykase toto:

³⁰ – Mokyro Ejitu kowenatu zehno exikety sã tõturuse yna maro. Ynara tykase ynororo yna a: “Yna epekara matose. Yna enese moehtou jamihme pyra yna ehtoh waro oehthokõme,” nase yna a.

³¹ “Arypyra,” tykase yna. “Zae exiketõme ynanase. Imehnõ ryhmary se pyra ynanase.

³² 12me ynanase papa mükuru tomo. Yrome toiro arypyra toehse. Yna akorõ akomihpyry seromaroro papa maro Kanaã po,” tykase yna.

³³ Ynara tykase mokyro kowenatu: “Okuhtorỹko ase zae nymyry oehthokõ waro jehtohme. Toiro amarokõ oxinomõko mana, taro ymaro. Amarokõ rokẽ ytõko ropa matose anapyrykõ arose oekyry tomo a omise toto exiryke.

³⁴ Yrome ākorōkō akomihpyry enehtoko ya. Morara ahtao tuaro exīko ase, yna etapary se pyra oexirykō poko, zae exiketōme oexirykōke. Morarame ākorōkō ekarōko ropa ase oya xine. Osepekahñōko roropa matose.”

³⁵ Mame tonahsā touse eya xine ahtao tykyryry tō saku tō ae tytinerūkō tonese eya xine emero porehme. Moro tineru eneryhtao tyya xine, jūkō roropa, enaromŷke toehse.

³⁶ Mame ynara tykase Jako:

– Ypoenō enahkāko matose emero? Joze aryryra. Ximeāo roropa aryryra toehse. Āko ropa mya roropa amarokomo. Seromaroro Pējamī arory se amarokomo. Onoky sam ākohxo? Ywy!

³⁷ – Pējamī ewomāko ase, tykase Rupē tummy a. – Ywy mose enehnōko ropa oya. Onenehpyra ropa jahtao, umūkuru tō asakoro etapako, tykase ynororo tummy a.

³⁸ Ynara tykase Jako:

– Ytopyry mā umūkuru amaro xine ipunaka. Iruī, Joze toorihse. Pējamī rokē tōxinamase. Otara tyko toehse ynororo ahtao, oytorykohtao, otara āko matou? Morara awahtao xine jorihmapōko matose jatasamaryke, tamuhpōme jexiryke, tykase ynororo eya xine.

43

Joze rui tō ytotopōpyry ropa Ejitu pona

¹ Morarame omise ehtoh mynyhpāpyra ro kynexine Kanaā po.

² Mame toto napyry tonahkase Jako ekyry tomo a Ejitu po inepekatyhpyrykomo. Mame ynara tykase Jako tumūkuru tomo a:

– Ytotoko ropa Ejitu pona ropa tonahsā pitiko epekahtatoko ropa kynapyrykomo.

³ Yrome wenikehpyra Juta. Ynara tykase ynororo:

– Mokyro Ejitu kowenatu tōturuse topohme yna a: “Yna akorō anaropyra yna maro ahtao yna onēmapopyra manā tōpataka.”

⁴ Naeroro mokyro aroporyhtao oya, yna maro ytotohme, ytōko ynanase kynapyrykō epekahse.

⁵ Mokyro anaropopyra awahtao, ytopyry ynanase. Mokyro kowenatu ynara tykase: “Omōnōko matose jēpataka ākorōkō akomihpyry eneporyhtao amaro xine.”

⁶ – Oty katoh sē sā matou yryhmāko? Oty katohme mokyro turuse oya xine imepŷ ākorōkō poko? tykase Jako.

⁷ Ynara tykase toto:

– Mokyro tōturupose itamurume yna ehtoh poko te, yna ekyry tō poko te, opoko. Ynara tykase ynororo: “Omykō isene ro nae? Nae ro matou imepŷ ākorōkomo?” Tozuhse rokē yna a. Tuaro pyra ynanexiase: “Ākorōkō enehtoko xiaro,” katoh poko eya.

⁸ Ynara tykase Juta tummy a:

– Aimo aropoko ymaro. Axī ytōko ynanase seromaroro. Mame orihpyra sytatose; yna, omoro, yna poenomo, enara.

⁹⁻¹⁰ Ywy tomeseke ase Pējamī poko, ewomāko ase. Kure onenehpyra ropa jahtao, jyhxiroko mase iirypyryme jexiryke. Kyryh kara oexiryke taro ro yna, māpyra kywyh tykase awahtao, pake toytose ynanexiry, toehse ropa ynanexiry roropa, tykase Juta tummy a.

¹¹ Mame ynara tykase jūkomo:

– Imenekatoh pyra exiryke ynara tyritoko. Kynekarorykō arotoko saku ao ekarotohme eya. Kykyryrykō kurā aroko taroīno: pausamu pitiko te, ano zeni pitiko te, ixtaratu kehko te, noze tōkehko te, amētoa, enara.

¹² Tineru roropa arotoko asakoro, otinerūkō apitorymā ekarotohme ropa, onenepyhpyrykō saku ao, tonahsē maro. Otarame tōsenekunohse rokē ynororo.

¹³ Ākorōkō arotoko amaro xine. Axī ytotoko mokyro a.

¹⁴ Ritonōpo Jamihme Exikety amaro xine mana, ākorehmatorỹko mokyro opyno xine ehtohme, oruikō enehpotohme ropa Pējamī maro tapyi taka ropa. Otara āko ywy? Ypoenō tonahse ahtao? Toto onewomasaromepyra ase.

¹⁵ Morara exiryke tynekarorykō tapoise Jako mūkuru tomo a, tineru maro asakoro, toytotohkōme ropa Ejitu pona, takorōkō Pējamī maro. Toeporehkase tahtao xine toytose toto oturuse Joze maro.

¹⁶ Takorō Pējamī tonese ahtao Joze a irui tō maro ynara tykase ynororo typoetory a tytapyī erase a:

– Moxiā aroko ytapyī taka. Okyno etapako otuhtoh ritohme. Otuhnōko mā toto ymaro tāxiahta, tykase ynororo typoetory a.

¹⁷ Moro sã tyrise itapyī erase a. Mame irui tō tarose eya Joze tapyi taka.

¹⁸ Morotona tarose tahtao xine enaromyķe toehse toto. Oseyā ynara tykase toto:

– Tonehse kymarokō xiaro moro tineru pokoino, tonehse ropa kyya xine exiryke saku ao tonahsā maro kynarohpyrykomo. Kyporemākatorỹko mā toto. Kuekykō apoīko mā toto. Tynamotome kyritoryķo roropa mā toto.

¹⁹ Naeroro toeporehkase tahtao xine tapyi omōtoħ taka ynara tykase toto tapyi erase a:

²⁰ – Ajoħpāme sã! Pake pixo ynanoepuase xiaro tonahsē epekahse.

²¹ Mame yna ytory ropa ahtao, totypohse yna ahtao nyhse, saku tō tymyh-pokase ahtao yna a, yna tinerū ynanenease emero. Naeroro moro tineru ynanenepyase ropa.

²² Nae ynanase tineru tonahsē epekahtohme ropa. Onoky a yna tinerū tyrise ropa saku tō aka tonahsē maro? Zuario pyra ynanase.

²³ Ynara tykase tapyi erase eya xine:

– Torētyke pyra ehtoko. Enaromyra ehtoko. Ritonōpo Oesēkomo, omykō Esēme roropa mana, kure rokē oritorỹko mana. Eya otarame otinerūkō tyrise saku tō aka tonahsā maro. Ya otinerūkō tapoise topehmase oya xine ahtao.

Mame Ximeāo tonehse tapyi erase a eya xine.

²⁴ Tapyi taka tarose toto eya. Tuna tokarose eya xine ipupurukō kurika-tohme. Tonahsē tokarose eya jumētu tomo a.

²⁵ Mame tynekarorykō touse eya xine ekarotohme Joze a tooehse ropa ahtao tāxiahta zuario toehse toexirykōke tōtukurukō poko moroto.

²⁶ Mame tooehse Joze ahtao tytapyī taka tynekarorykō tokarose eya. Tosekumurukō po typorohse toto Joze ēpataka nono pokoxi tōmytykō tyrise roropa.

²⁷ Tōturupose ynororo toto ehtoħ poko. Mame ynara tykase:

– Otāto pāna omykō nae, tamuxi? Kuruatose ipoko. Isene ro hna?

²⁸ – Ÿ, opoetory, yna zummy, papa isene ro mana. Kure ro mana.

²⁹ Tōsenuhmase Joze. Takorō Pējamī tonese ahtao ynara tykase:

– Mose ākorō akomihpyry, moturuatose ipoko? Kure rokē orīko Ritonōpo mana, aimo!

³⁰ Takorõ eneryke tyya, omuhpe toexiryke, tosenakunuhse tyxitary se toehse. Turumekase toto eya tynyhtoh taka toytotohme xitase.

³¹ Tyxitakehse tahtao tõmyty tukurikase eya. Tutütase ropa ynororo. Ynara tykase:

— Otuhtoh enehtoko rahkene, tykase ynororo.

³² Mame imepõ meza po Joze otuhtoh tyrise eya xine. Imepõ po irui tõ otuhtoh tyrise eya xine. Mame imepõ meza po roropa Ejitu põkõ otuhtoh tyrise eya xine, epereu tõ maro otuhpyra Ejitu põkõ exiryke.

³³ Irui tõ typorohkaposse toto Joze õpataka. Atakenaka tyrise toto eya xine; Rupõ apitoryme aenuruhpyry osemazupume tyrise eya xine. Põjamõ etyhporyme okominotome. Morara tonese tyya xine ahtao tõsenuruhkase toto, oßenõko rokõ toh kynexine. “Te,” åko rokene.

³⁴ Oxiså zohkõ tyrise Joze zoh samo, yrome Põjamõ zoty 5me paratu ao tyrise eya xine. Eukuru tõse roropa eya xine Joze maro. Tåkye toehse toto.

44

Joze õtopo, parata risemy

¹ Mame ynara tykase Joze tytapyõ erase a:

— Mokaro saku aka tonahså tyriko. Itinerõkõ tyriko roropa toto saku aka emero.

² Mame toto akorõ akomihpyry saku aka kyryry, kopu, parata risõ tyriko itinerrõ maro, inapyry epehpyry maro.

Moro tyrise eya emero Joze omi poe.

³ Mame tõmehse tahtao xine pakeimo toytose toto Joze rui tomo, Põjamõ maro, jumõtu tõ maro.

⁴ Mame mya ytopyry ro toto ahtao, ynara tykase Joze tytapyõ erase a:

— Ytoko axiny mokaro orutua kõ ekahmata. Tõseporyse ropa toto ahtao oya ynara kaxiko eya xine: “Oty katoh kure ehtoh epehmåko matou popõ ke?”

⁵ Oty katoh jesõ kopu mematonanopyatose, parata risemy? Ikopõ moro eukuru õtohme te, zae pyra ehtoh apiakatohme roropa eya. Zae pyra matoke ipunaka imaro,” kaxiko eya xine, tykase Joze tytapyõ erase a.

⁶ Mame toytose tapyi erase rahkene. Joze omihpyry tokarose eya xine ahtao,

⁷ tozuhse ynororo eya xine. Ynara tykase toto:

— Oty katoh morara åko mah yna a? Oesõ kyryry onematonanohsaromepyra ynanase.

⁸ Moro tineru ynanenepyase ropa ynanarohpyry ropa saku ao. Mororo tonehse ropa yna a saku ao. Naeroro oty katohmõhxo parata te, uuru roropa ematonanohnõko ynanah oesõ tapyõ tao? tykase toto eya.

⁹ Oesõ kyryry eneryhtao oya yna maro, ah norihno mokyro enepyhpono. Yna emero opoetoryme exõko ynanase.

¹⁰ — Õ, kure, tykase ynororo. — Mokyro rokõ ypoetoryme exõko mana, jesõ kopu apoihpono. Yrome amarokõ ytõko ropa matose.

¹¹ Naeroro axõ saku tõ typorohkase eya xine nono pona. Tykyryrykõ tymyhpokase eya xine porehme.

¹² Toto saku ao tupise Joze poetory a. Tamuhpõmhõxo exikety saku ao tupise eya osemazuhme. Mame atakenaka tupise eya, akomihpyry saku ao etyhporyme. Moro kopu tonese eya Põjamõ saku ao tonahså maro.

¹³ Moro eneryke tyya xine tupõ tyxihkase irui tomo a tåkye pyra toexirykõke. Saku tõ tyrise ropa eya xine jumõtu tõ pona, toytotohkõme ropa mya roropa Joze tapyõ taka ropa.

¹⁴ Toeporehkase Juta tō ahtao Joze tapyī taka, moroto ro kynexine ynororo. Tosekumuru po typorohse toto Joze ēpataka, tōmytykō tyrise eya xine nono pokoxi.

¹⁵ Mame tōturupose Joze. Ynara tykase eya xine:

– Oty katoh sē sā matou? Tuaro pyra hmatou? Tuisamehxo ywy. Otyro poko zuaro se jahtao zuaro exīko ase rahkene, tykase ynororo eya xine.

¹⁶ Ynara tykase Juta:

– Tuisa, otara āko yna oya? Oty ekarōko ynanah oya zae rokē yna ehtoh waro oehtohme. Ritonōpo a yna rypyry tumakapose. Taro ynanase emero opoetryme yna, mose roropa okopū imaro enehpyry.

¹⁷ – Arypyra, tykase Joze. – Moro sā onyripyra ase! Mose rokē imaro ykyryry tonese exiryke ypoetryme exīko mana. Amarōkō ytōko ropa matose omykō tapyī taka ropa.

Juta omiry Pējamī pynanohtohme

¹⁸ Mame eponaro toytose Juta, Joze maro oturuse:

– Tuisa, ajohpāme sā oturuxi amaro. Yzehno pyra exiko. Sero nonory esēme mase.

¹⁹ Mekaropoase yna a: “Omykō nae ro nah? Ākorōkō nae roropa hmatou?”

²⁰ Tokarose emero yna a: “Papa nae ro mana, tamuhpōme exikety. Yna akorō akomihpyry tonuruse tamuhpōme nymyry papa ahtao. Mose rui toorihse. Seromaroro toiroro mose ro nase jē ekepyry mūkuhpyry. Ipynohxo mā jummy ipunaka.”

²¹ Mokyro tonehpose oya xiaro aenery se oexiryke.

²² Mame ynara ynanase oya: “Jū mā enehpory se pyra aeatamyryino.”

²³ Yrome ynara mase yna a: “Oehpyra ākorōkō akomihpyry ahtao omōpyra ropa matose jēpataka,” mase yna a.

²⁴ – Mame toeporehkase yna ahtao tapyi taka, papa turuse yna a, ōmihpyry tokarose yna a emero.

²⁵ Imeīpo yna tonyohse ropa eya tonahsā epekahtohme ropa.

²⁶ Tozuhse ynororo yna a: “Ytosaromepyra ynanase mokyro ēpataka yna akorō akomihpyry anaropyra yna ahtao. Ytōko ynanase mose ytoryhtao rokene yna maro.”

²⁷ Mame ynara tykase papa: “Zuaro matose ypyty Rakeu toemūkuase asakoro.

²⁸ Toiro ywinoino toytose. Mame onenepyra ropa tokurehse ywy. Otaramē toatāse ynororo, onokyro a tosekase otaramē.

²⁹ Seromaroro mose aroryhtao oya xine, mame tyryrhmasē ynororo ahtao, joorihmapōko matose, sam karyke tamuhpōme toehse jexiryke,” tykase papa yna a.

³⁰⁻³¹ – Seromaroro, tuisa, tōturuse ro Juta, – jytory ropa ahtao tapyi taka mose anaropyra ropa jahtao, oorihnōko papa mana. Mame isene aehtoh tōsexihse sā mana tumūkuru isene ehtoh maro. Tākye pyra oorihnōko mana ynanryhpyry pokoino.

³² Ynara ase papa a, aimo enehnōko ropa ase oya. Ynara ase: “Mose omūkuru onenepyra ropa jahtao oya, tyrypyhpyke exīko ase jūme, joorihthoh ponāmero.”

³³ Morara exiryke ajohpāme sā opoetryme ehxi mose myakāme. Ah mose nyto ropa turui tō maro.

³⁴ Ytosaromepyra ase tapyi taka mose anaropyra ropa jahtao. Papa enery se pyra ase, mose anaropyra ropa jahtao, tykase Juta.

45

Joze osekartopōpyry

¹ Mame Joze tosenakunuhse yronymyryme. Morara exiryke typoetory tō taropose eya, toiroro tyekyry tō maro toehtohme. Opure ynara tykase:

– Otūtatoko emero porehme sero tae!

Naeroro Joze poetory tō pyra toehse moro tao. Tutūtase toto ahtao porehme tōsekarose Joze turui tomo a.

² Tyxitapitose ynororo opore. Ixitary totase Ejitu pōkomo a. Moro tokātose imehnomo a tuisa konōto tapyī tao.

³ Mame ynara tykase Joze turui tomo a:

– Ywy ase Joze, ākorōkomo. Papa isene ro hnae?

Morara kary etaryke tyya xine tōserehse toto yronymyryme. Onezuh-saromepyra toehse toto.

⁴ Ynara tykase Joze eya xine:

– Osehtoko xiaro ya, ajohpāme samo.

Ameke hkopyra toehse toto eya, mame tōturuse ro ynororo eya xine:

– Ywy ase Joze, ākorōkomo, onekarohpyrykomo, Ejitu pona onenehpoh-pyrykō ase.

⁵ Seromaroro emynymara ehtoko. Ehxiropyra roropa ehtoko jekaro-topōpyry poko oya xine jenehtohme xiaro. Orihpyra oehtōhkōme tonehpose ywy Ritonōpo a xiaro.

⁶ Asakoro jeimamyry pune toehse, tonahsē ahtara sero nono po. Āko ro mana 5me jeimamyry pune tonahsē ahtara ehtopo.

⁷ Ritonōpo a tonehpose ywy osemazuhme opynanohtohkōme, orihpyra oehtohkōme, oopenōkō maro. Emese kure Ritonōpo mana.

⁸ Naeroro oya xine pyra tonehpose ywy xiaro. Ritonōpo a tonehse ywy. Eya tyripose ywy tuisamehxo, tuisa konōto akorehmaneme. Tuisamehxo tyrise ywy eya tytapyī tao te, tynonory kowenatume roropa, Ejitu nonory esēme porehme.

⁹ – Seromaroro ytotoko ropa axiny tapyi taka, papa zurutatoko: “Omūkuru, Joze a tōmiry tonehpose oya, ynara āko: ‘Ritonōpo a Ejitu kowenatume tyrise ywy porehme. Axī ke osehko xiaro; ekurehpyra exiko.

¹⁰ Oesary Kosē po exīko mana, moe pyra ytapyī poko, omoro te, omūkuru tomo te, apakomo te, oeky tomo kaneru tomo te, poti tō maro te, pui tomo te, emero.

¹¹ Tonahsē pyra ro exīko mana 5me jeimamyry pona. Kosē po awahtao tonahsē ekarōko ase oya xine; atapyī taōkomo a te, oeky tomo a, enara. Morara ahtao etuarimara matose.’”

¹² – Jenēko matose, jakorō Pējamī roropa jenēko. Ywy ase Joze, amaro xine oturukety, tykase Joze.

¹³ – Papa zurutoko tuisamehxo jehtoh poko taro Ejitu po. Zurutoko emero onenehporykō poko. Axī ke ytotoko papa tō enehse xiaro.

¹⁴ Takorō toahmase Joze a, tyxitapitose ynororo. Pējamī roropa tyxitase turui eahmaryhtao.

¹⁵ Mame ixitaryhtao ro turui tō toahmase Joze a, typhse roropa toto eya atakenaka. Moromeīpo tōturupitose toto imaro.

¹⁶ Mame Ejitu tuisary turuse imehnomo a itapyī konōto tao: “Joze rui tō toehse,” tykase toto. Tuisa zamaro toehse, imarōkō maro, morara kary etaryke tyya.

¹⁷ Joze a ynara tykase ynororo:

– Kaxiko orui tomo a: “Tonahsē tyritoko oeky tō pona, arotohme Kanaā pona.

¹⁸ Omykõ enehtatoko xiaro, ipoenõ maro, itapyĩ taõkõ maro. Nono kurã ekarõko ase eya xine. Kure rokẽ otuhnõko mã toto taro Ejitu po.

¹⁹ Kahosa tõ aropoko orui tomo a typyxiãkõ enehtohme te, typoenõkõ maro te, tumykõ maro, enara.

²⁰ Torëtyke pyra ehtoko moero onynomohpyrykõ poko. Taro Ejitu po kurã ke imyakamãko exino mana,“ kaxiko eya xine.

²¹ Morara tykase aexiryke, moro sã tyrise eya xine aomi poe. Kahosa tõ tokarose eya xine Joze a tuisa omi poe, tonahsẽ maro toto napyryme osema ae.

²² Upo kasenato tokarose roropa eya xine. Yrome Pëjamĩ a 300me parata tokarose eya, upo tytororo 5me roropa.

²³ Tummy a tonahsã kurã Ejitu põkõ kyryry, 10me jumëtu po taropose eya, imehnõ 10me jumëtu tõ maro tiriiku ke pehme te, pão te, imehnõ tonahsã maro otuhtohme osema tao aytorykohtao.

²⁴ Tõsekazumase toto irui tomo. Mame toto ytotoh toehse ahtao ynara tykase Joze eya xine:

– Atatapoipyra ehtoko osema ae oytorykohtao.

²⁵ Toytose toto Ejitu poe. Mame toeporehkase toto ahtao Kanaã pona tumykõ jako tapyĩ taka toytose toto,

²⁶ Ynara tykase toto eya:

– Joze isene ro mana! Kowenatume mana Ejitu tõ esẽme porehme!

– Ajojhe! Atahmãkara ehtoko, tõserehse ynororo.

²⁷ Mame turuse ynororo ahtao Joze omihpyry tokarose eya xine. Kahosa tõ eneryke tyra roropa Joze nenehpohpyry aarotohme Ejitu pona, sekese toehse ropa ynororo.

²⁸ Ynara tykase ynororo:

– Epo hnae! Umükuru Joze isene ro mana. Enery se ropa ase orihpyra ro jahtaõ.

46

Jako tõ ytotoõpyry Ejitu pona

¹ Morarame jako toytose tytapyĩ taõkõ maro, tykyryry tõ maro emero Peresepa pona. Moroto tynekarory tyahkase eya Ritonõpo eahmatohme, tummy Izake Esẽ eahmatohme.

² Morarame moro koko tao tõsenepose Ritonõpo eya, tõturuse ynororo eya, ynara tykase:

– Jako, jako!

– Taro ase, tykase ynororo.

³ Ynara tykase Ritonõpo:

– Ywy ase Ritonõpo, omy Esemy. Enaromyra exiko oytory poko Ejitu pona. Moroto opoenõ emãkapõko ase tuhkehxo toto ehtohme.

⁴ Amaro xine ytõko ase Ejitu pona. Imẽpo apakomotyã enehnõko ropa ase xiaro sero nonory pona ropa. Mame oorikyryhtao omükuru Joze amaro exiko mana.

⁵ Mame Peresepa poe jako toytose. Kahosa tõ ae, Ejitu tuisary nenehpohpyry ae jako tõ tarose imükuru tomo a te, typyxiãkõ maro te, typoenõkõ maro, enara.

⁶ Jako tõ toytose typoenõ maro, toky tõ maro emero, tymõkomory maro tynapoityã Kanaã po porehme Ejitu pona.

⁷ Typoenõ tarose jako a, typakomotyã maro emero, orutua komo, nohpo tomo, enara.

⁸ Ynara Izyraeu tō toytose Ejitu pona: Jako tomo: Rupē, imūkuru ose-mazupu te

⁹ Rupē mūkuru tomo: Enoke te, Paru te, Ezerō te, Karami, enara.

¹⁰ Ximeāo, imūkuru tō maro: Jemueu te, Jamī te, Oate te, Jakī te, Zoa te, Sauu, enara. Sauu eny Kanaā pō kynexine.

¹¹ Rewi, imūkuru tō maro: Jeresō te, Koate te, Merari, enara.

¹² Juta, imūkuru tō maro: Sera te, Pereze te, Zera, enara. (Imehnō imūkuru tō asakoro toorihse Kanaā po: Ere te, Onā, enara.) Pereze mūkuru tō: Ezerō te, Hamuu, enara.

¹³ Isakaa, imūkuru tō maro: Tora te, Pua te, Jasupe te, Xinorō, enara.

¹⁴ Zepurō, imūkuru tō maro: Serete te, Erō te, Jareeu, enara.

¹⁵ Mokaro kynexine Reia mūkuru tō Jako maro Mesopotamia po aenu-rutyamo. Mokaro maro ēxirykō Tina kynexine. Atapona 33me toh kynexine Jako poenomo Reia maro.

¹⁶ Kate, imūkuru tō maro: Zipiāo te, Haki te, Suni te, Exipom te, Eri te, Aroti te, Areri, enara.

¹⁷ Asea, imūkuru tō maro: Imina te, Ixiwa te, Ixiwi te, Peria te, aoryxirykō Sera, enara. Peria mūkuru tō kynexine: Hepea te, Maukieu, enara.

¹⁸ Mokaro 16mākō Jako poenō kynexine Ziupa maro, Rapāo nekarohpyry Reia poetoryme.

¹⁹ Rakeu, Jako pyty toemūkuase asakoro: Joze te, Pējamī, enara.

²⁰ Joze mūkuru tō Asenate maro ynara kynexine: Manase te, Eparaī, enara, tonuruse toto Ejitu po. Potipera ēxiryyme Asenate kynexine, oturukety Heriopori po.

²¹ Pējamī mūkuru tō ynara kynexine: Pera te, Pekea te, Asapeu te, Jera te, Naamā te, Ei te, Roso te, Mupī te, Hupī te Arate, enara.

²² Mokaro 14mākō Jako poenō kynexine Rakeu maro.

²³ Tā, imūkuru maro Huxī.

²⁴ Napatari imūkuru tō maro: Jazeeu te, Kuni te, Jezea te, Xirē, enara.

²⁵ Mokaro 7mākō Jako poenō kynexine Pira maro, Rapāo nekarohpyry Rakeu a, ipoetoryme.

²⁶ Atapona 66mākō Jako poenomo te, ipakomotyā maro, toytose Ejitu pona. (Imūkuru tō pyxiā onukuhpyra kynexine.)

²⁷ Joze mūkuru tō asakoro tonuruse Ejitu po. Naeroro atapona 70mākō Jako tō toytose Ejitu pona.

Toto eporehkatopōpyry Ejitu pona

²⁸ Mame tumūkuru Juta tonyohse Jako a osemazuhme ytotohme Joze enehpotohme oseporytohme Kosē po. Mame toeporehkase toto ahtao,

²⁹ tykanary tukurākapose Joze a toytotohme Kosē pona oseporyse tumy maro. Tōseporyse tahtao xine tumy tapoise Joze a okynano. Tyxitase ynororo tumy maro, tumy apoiryhtao tyya.

³⁰ Mame ynara tykase Jako:

— Seromaroro tākye rokē oorihnōko ase, tonese ropa ya oexiryke. Isene ro oexiry waro ase rahkene!

³¹ Moromeīpo ynara tykase Joze turui tomo a, tumy tomo a roropa:

— Ytōko ase oturuse Ejitu tisuary maro. Zurūko ase oehotopōpyrykō poko Kanaā poe xiaro ymaro ehse.

³² Mokyro zurūko ase oerokurukō poko pui tō poko te, kaneru tō maro te, poti tō maro. Zurūko roropa ase, oeky tō enehotopōpyry poko oya xine porehme.

³³ Mame mokyro tuisa konōto ekaroporyhtao oya xine oerohtoh poko,

³⁴ ynara kahtoko eya: “Moino ro ynanerokuase kaneru tō poko yna tamuru tō saaro.” Morarame osesarīko matose Kosē po, atameke imehnō Ejitu pōkō wino, ynara exiryke, okyno poko erohketō se pyra Ejitu pōkō mana ipunaka.

47

¹ Morarame tuisa zuruse toytose Joze. Ynara tykase ynororo:

– Papa tō toeporehkase urui tō maro, Kanaā poe Kosē pona, toky tō maro, kaneru tomo te, poti tō maro te, pui tō maro te, tymōkomorykō maro, enara.

² Imeīpo turui tō 5me tarose eya enepotohme tuisa a.

³ – Oty poko erohketyme hmatou? tykase tuisa tōturupose eya xine.

Tozuhse ynororo eya xine:

– Kaneru poko erohketyme ynanase, yna tamuru tō saaro.

⁴ Toehse ynanase tarona osesarise, Kanaā po onahpoty tonahse exiryke moroto omirohtoh rokene. Ajohpāme sā ynanehxi Kosē po.

⁵ Ynara tykase tuisa Joze a:

– Toehse omy exiryke orui tō maro, amaro toto ehtohme,

⁶ Ejitu nonory emero toto esaryme nase. Osa ekaroko eya xine Kosē po kure exiryke, moroto toto ehtohme. Mame tuaro mase, orui tō maro emese kure exiketō nae ahtao, tyriko toto jeky tō pui poko erohketō tuisaryme.

⁷ Imeīpo tumy Jako tarose Joze a enepotohme tuisa a. Kure rokē tyripose ynororo eya.

⁸ – Otāto jeimamyry nae hma? tykase tōturupose tuisa Jako a.

⁹ – 130me jeimamyry nae ase xiaksiake jytoytohtoh poko rokē tytāhpōpāse ywy. Tupime roropa nexiase ya, ytamuru tō ehtopōpyry sā pyra exiase. Tuhke roropa jeimamyry taropose eya xine. Yrome tupime ro nexiase eya xine.

¹⁰ Kure rokē tuisa tyripose Jako a, mame toytose ropa ynororo.

¹¹ Mame tumy esaryme turui tō esaryme roropa, nono tokarose Joze a, osa kurā po Ejitu po, pata Ramese pūto, tuisa omi poe. Moro nono esēme toehse toto, moroto toehse toto.

¹² Tonahsē tokarose Joze a tumy a te, turui tomo a, tyekyry tomo a emero, ise toto ehtoh tokarose eya.

Joze nyrihpvy kowenatume

¹³ Mame tonahsē pyra toehse pata tō po porehme. Tātaosanumase toto tomirykōke, tapotūkehse toto yronomyryme. Ejitu pōkō tyjamihkehse, Kanaā pōkō roropa, tonahsē pyra exiryke tapotūkehse toto.

¹⁴ Tytineru ke tonahsē topekahse ahno a. Moro tineru tapoise Joze a, tarose eya tuisa tapyī konōto taka.

¹⁵ Morarame tineru tonahse ahtao Ejitu po, Kanaā po roropa oturuse toytose Ejitu pōkō Joze a. Ynara tykase toto:

– Ajohpāme sā tonahsē ekaroko yna a. Tineru pyra ynanase toehse. Orihnōko ynanase yna emiryke, tykase toto Joze a.

¹⁶ Ynara tykase Joze eya xine:

– Tineru pyra awahtao xine oeky tō pui tōkehko enehtoko, ike anapyrykō epehmatohme.

¹⁷ Naeroro toky tō tonehse Ejitu pōkomo a Joze a: kawaru tomo te, kaneru tomo te, poti tomo te, pui tomo te, jumētu tomo, enara, tynapyrykō epehpvyryme moro jeimamyry ae porehme.

¹⁸ Mame moro jeimamyry tonahse. Yro jeimamyry ae toytose ropa toto Joze a ynara kase:

¹⁹ – Tuisa, oenekunohsaromepyra ynanase. Yna tineru tonahse, yna eky tō roropa oekyme toehse. Oty ke yna napyry epekahnōko ynanah? Yna zoko epekahko yna nonory roropa yna napyry epehpyryme. Tuisa poetoryme exīko ynanase. Yna nonory esēme exīko roropa mana. Tonahsē ekaroko yna a isene ro yna ehtohme, ipuhturu roropa tupito tō arykatohme ropa.

²⁰ Ejitu pōkō nonory topekahse Joze a tuisa nonoryme ehtohme. Tutupikō tokarose eya emero porehme omise konōto exiryke. Morara exiryke tupito tō porehme tuisa nonoryme toehse.

²¹ Tuisa poetoryme Ejitu pōkō tyripose Joze a porehme.

²² Ritonōpo a oturuketō tupi anapoipyra Joze kynexine. Tutupikō onekaropyra toh kynexine, tonahsē ekaroryke tuisa a toto napyryme.

²³ Mame ynara tykase Joze ahno a:

– Seromaroro tuisa poetoryme matose, otupikō roropa inonoryme toehse, topekahse ya exiryke ikyryryme. Ipuhturu apoitoko arykatohme tupito tō po.

²⁴ Morarame apoitoh toehse ahtao, 5me ahtao toiro ekarotoko tuisa a. 4me okyryryme exīko ipuhturu arykatohme ropa te, anapyrykōme, enara.

²⁵ Ynara tykase toto eya:

– Tuisa, kure mexiase yna a. Yna typynanohse oya orihpyra yna ehtohme. Tuisa poetoryme ynanase rahkene.

²⁶ Naeroro tōmihpyry omipona toto tyripose Joze a. Seroae aomihpyry nae ro mana. Ynara tyripose ynororo: Ejitu po tonahsē apoiryhtao 5me ahtao, toiro tuisa napyryme exīko mana. Ritonōpo poko oturuketō nonory rokē tuisa nonoryme pyra mana.

Jako ekaropotopōpyry etyhpyryme

²⁷ Moroto Ejitu po Izyraeu tō ehse rahkene Kosē po. Moroto nono topekahse eya xine. Toemūkuase roropa toto tuhke.

²⁸ 17me jeimamyry taropose Jako a moroto Ejitu po. 147me jeimamyryme toehse ynororo.

²⁹ Morarame toorikyry moe pyra toehse ahtao tumūkuru Joze tonehpose tyra. Ynara tykase ynororo eya:

– Ajohpāme sã oemary tyriko waxiry zopikoxi ōmiry etapotohme ya: Ynara tyriporo se ase oya, jekepyry ononēpyra exiko taro Ejitu po.

³⁰ Toorihse jahtao, jekepyry aroko ropa taroino, Ejitu poe zonētohme kytamurukō zonētopōpyry pona.

Ynara tykase Joze:

– Ÿ, kure, tyrīko ase omi poe.

³¹ – Ahtao ōmiry etapoko ya: ynara kaxiko: “Ritonōpo netaryme tyrīko ase ōmihpyry ae ro,” kaxiko tykase Jako.

– Ÿ, Ritonōpo netaryme, morara tyrīko ase, tykase Joze.

Mame tōturuse Jako Ritonōpo a: “Kure mase, Ritonōpo,” tykase.

48

Kure rokē Joze tō tyripose Jako a

¹ Morarame Joze turuse jumy kure pyra ehtoh poko. Naeroro toytose Joze tumy enese, tumūkuru tō asakorōkō tarose eya, Manase te, Eparaī, enara.

² Mame Jako turuse imepyny a:

– Omūkuru Joze noehno oenese.

Tyjamihtase ropa pitiko sēpe towōse ynororo tynyhtoh po.

³ Ynara tykase ynororo Joze a:

– Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a, tōsenepose ya pata Ruze po, Kanaā nonory po. Kure rokē tyripose ywy eya moroto.

⁴ Ynara tykase ynororo ya: “Tuhke opoenō riko ase; apakomotyā roropa. Sero nono ekarōko ase apakomotyamo a toto esaryme ehtohme jūme.”

⁵ Mame ynara tykase roropa Jako Joze a:

– Seromaroro omūkuru tō Eparaī te, Manase maro, taro Ejitu po aenu-rutyamo oehpyra ro jahtao, umūkurume mā toto. Eparaī te, Manase maro umūkurume mā toto, umūkuru Rupē ehtoh samo te, Ximeāo sã roropa.

⁶ Toemūkuase ropa awahtao mokyro omūkurume mana. Mame atakorōme toto exiryke Eparaī maro, Manase maro tumykō mōkomohpyry apiakāko mā toto tymōkomorykōme.

⁷ Moro sã tyriko ase, asa Rakeu pokoino. Joepyry ropa ahtao Mesopotamia poe sam tykase ywy, asa toorihse ahtao Kanaā po eporehkasasaka kuahtao xine Epyrata pona. Moroto ekepyry tonēse ya osema ehpio. (Seromaroro Epyrata Perēme toehse.)

⁸ Mame Joze mūkuru tō tonese ahtao Jako a, tōturupose ynororo:

– Onokākō moxiamo?

⁹ – Moxiā umūkuru tomo, Ritonōpo nekarotyā ya Ejitu po, tykase Joze.

– Enehko toto xiaro ya, tykase Jako, – kure rokē toto ripotohme Ritonōpo a.

¹⁰ Tamuhpōme Jako toehse exiryke jamihme pyra enuru toehse kynexine. Popyrahme sã tōsenuhmase ynororo. Tumūkuru tō tarose Joze a eya. Toah-mase toto Jako a. Typohse toto eya.

¹¹ Ynara tykase Jako Joze a:

– Oenepyra ropa ekaroase jūme repe, yrome seromaroro Ritonōpo poe opoenō enēko ase roropa.

¹² Mame tumūkuru tō tapoise Joze a tumy enaino. Morotoino tosekumuru po typorohse ynororo tōmyty tyrise nono pokoxi.

¹³ Mame tumūkuru Eparaī tapoise tapotunuru wino exikety ke Jako pozery winaxoxi tyritohme. Tumūkuru Manase tapoise eya typozeri wino Jako emary apotunuru wino pūtokoxi tyritohme.

¹⁴ Mame Jako a tomary tapotunuru wino exikety tyrise Eparaī zupuhpyry pona, poetomehxo ynororo ahtao ro. Tomary typozeri wino tyrise eya Manase zupuhpyry pona, osemazupume ahtao ro.

¹⁵ Morarame kure rokē Joze tyripose eya Ritonōpo a. Ynara tykase ynororo:

“Ritonōpo, tam Aparāo Esemy,

papa Izake Ešē roropa,

kure rokē moxiā aimo tō tyriko.

Jesemary enepone me mase, Ritonōpo,

moe poetome jehtopōpyry poe

taronā tamuhpōme jehtoh pona ro.

¹⁶ Kure rokē toto tyripoko onenyokyhpyry a,

ypynanohtopōpyry samo,

moro sã moxiā ewomako.

Ypoko wenikehpyra tyripoko toto,

tam Aparāo poko te,

papa Izake poko roropa

wenikehpyra toto ehtohme.

Tumūkue tuhke tyriko toto,

typakōke roropa sero nono po,”

tykase ynororo.

¹⁷ Joze zamaro pyra Jako nyrihpyry, tomary apotunuru wino riryhtao eya Eparaĩ zupuhpyry pona. Naeroro tumy emary tapoise eya toutohme Eparaĩ zupuhpyry poe tyritohme Manase zupuhpyry pona.

¹⁸ – Arypyra, papa, tykase Joze. – Moro sã pyra exiko. Mose osemazupu seino, ãpotunuru winõ oemary tyriko zupuhpyry pona.

¹⁹ Moro sã se pyra Jako kynexine. Ynara tykase ynororo:

– Zuaro ase, aimo. Zuaro ase. Manase pakomotyã tuhkãkõme exiko roropa. Yrome zakorõ tuisamehxo exiko mana, ipakomotyã tuhkehxo exiko, tuhke imoihmãkõme exiko mana.

²⁰ Kure rokẽ toto tyripose Jako a, ynara tykase:

– Oesetykõ ae kure imehnõ tyripõko Izyraeu tomo a. Ynara ãko mã toto: “Kure rokẽ oripõko ase Ritonõpo a, inyrihpyry sã Eparaĩ poko, Manase poko roropa.”

Morara Eparaĩ tyrise Jako a osemazuhme, imeĩpo Manase.

²¹ Tumũkuru Joze a ynara tykase ynororo:

– Jenẽko mase tamuhpõme, orihnõko ase. Yrome Ritonõpo amaro xine exikehpyra mana. Aarotorỹko ropa mana atamuru tõ nonory pona ropa.

²² Xikẽ nonory ekarõko ase oya, orui tomo a pyra. Xikẽ tõ nonory tapoise ya amoreu tõ wino, atatapoiry ke ya ppyre ke, taky ke te, tapema ke, enara.

49

Jako omiry etyhporyme

¹ Mame tumũkuru tõ tykohmase tyya Jako a. Ynara tykase ynororo:

– Jomye ehtoko, imeĩpo ehtoh ekarõko ase oya xine.

² “Oximõme ehtoko jomye

jomiry etatohme,

umũkuru tomo, etatoko omykõ, Izyraeu omiry.

³ “Rupẽ, umũkuru mase osemazupu.

Yjamtunuru mase, jeperyme mase,

omoro mase epery osemazupu,

jamihme ro jahtao.

Ãkorõ tõ motye epyrypaketyme mase,

imehnõ motye jamihme exikety mase.

⁴ Orẽpyra mase iporiry samo, zueme ahtao,

yrome imehxo exiketyme pyra mase,

ppyty poko toehse oexiryke.

Zae pyra mexiase omy pyty poko toehse oexiryke.

⁵ “Atakorõme mã toto Ximeão te, Rewi maro,

typyekõ ke imehnõ tyryhmase eya xine.

⁶ Toto maro oximõpyra ase,

atamoreparyhtao tynyrirykõ poko.

Oseme toto otururuhtao toto maro pyra ase.

Imehnõ totapase eya xine exiryke,

toto zehno toehse toto ahtao.

Pui tõ axiry tysahkase eya xine osemeikatoh samo.

⁷ Zehno toto ehtoh popyra tyriposẽme exiko

yronymyrmehxo exiryke!

Tohne toto ehtoh popyra tyriposẽme exiko iirypyryme exiryke.

Tãtapiakasẽme exiko mã toto Izyraeu nonory po,

sapararahme toto ripõko ase jekyry tõ maro.

8 “Juta eahmāko zakorō tō mana, irui tō maro.
Tupue exīko mā toto oēpataka.
Oepetōkara pymyry apoīko mase.

9 Aimo Juta, reāo mūkurume sã mase,
tōsē tosekase ahtao,
mame tosaka ytōko ropa mana.
Tohrame exīko reāo samo,
reāo nohpory sã roropa.

Ipoko toexiry zuno imehnō mana emero.

10 Juta tuisame exīko mana.
Ipakomotyã tuisame exikehpyra mana.
Imehnō ahno tynekarory enehnōko eya.
Aomipona exīko imehnō nonory pōkō mana.

11 Toky jumētu myhnōko mana,
uwa zoko pokona, uwa zoko kurã pokona.
Zupō kurikāko mā eukuru ke,
tupō jaraō kurikāko roropa mana
eukuru tahpiremã ke, munu panō ke.

12 Enuru kamirame mana eukuru enyryke eya.
Jery karimutume mana pui suhsuru enyryke eya.

13 “Zepurō esary exīko mana tuna konōto ehpio.
Moroto wapu tō opyime exīko,
esary ehpio exīko Xitō po.

14 “Isakaa jumētu jamihme exikety sã mana,
typorohse tynarotyã asakoro rãnao.

15 Nono kurã tonese ahtao eya,
tosaryme kurã oserematohme,
toraximase ynororo imehnomo a omoxinety ritohme ĩpatarãnaka.
Onykerekeremara erohnōko mana imehnō namotome.

16 “Tã tyekyry tō tuisaryme exīko mana.
Imehnō oxiekyry tō sã exīko mana,
Izyraeu tō ekry samo.

17 Okoi sã exīko mana osema ehpio,
orihmatō samo osema ehpio exikety,
kawaruhtainy esekane samo;
Mokyro kawaru po ytokety emapotohme ĩkakoxi.

18 “Ritonōpo Jesemy,
ypynanopyry oya eraximāko ase!

19 “Kate tō maro atatapoīko omato kō mana.
Yrome imeīpo toto ekahmāko mana.

20 “Asea nonory po tykyrysã kurã exīko mana, tonahsēme.
Tuisa tō napyryme exīko mana.

21 “Napatari kapau sã exīko mana,
jarao tururume ytokety samo,
tumūkue nupunato exikety samo.

22 “Joze, wewe eperytakety sã mana
tuna enatyry pũto.

Itamurume eperytãko mana.
Amoriry apuru motye exĩko mana.

23 Epetõkara iiryhmãko mã toto zehnotokõ samo.
Typyre ke ekahmãko mã toto,
taky tõ pyrou tõ maro.

24 Yrome poremãpyra mana.
Ipyre jamihme emary po mana.
Aporykõ jamihme ro

tyjamihtanohse Ritonõpo a,
jamihme Exikety a, Jakõ Esemy a;
Esety Topuimo, Izyraeu Ewomane.

25 Ritonõpo, omy Esẽ, ãkorehmãko mana,
jamihmehxo Exikety kure rokẽ orĩko mana.
Kapu ae kurãkõ ekarõko mana.

Tuna kurohtae kurãkõ ekarõko mana.
Oeky tõ tuhke ekarõko mana.
Opoenõ roropa ekarõko mana tuhke.

26 Tonahsã itamurume ekarõko mana,
ekuru tõkehko roropa,
kurãkõ ypy tõ poe moĩno ro exikety poe
kurãkõ ekarõko mana.

Otyro tõkehko, kurãkõ ypy tõkehko po exiketomo.
Emero kurãkõ exĩko Joze zupuhpyry pona parimã sã zupuhpyry po,
exĩko mana tymenekase ynõroro irui toh tae.

27 “Pẽjamĩ kaikuximome exĩko mana,
kaikuxi sã exĩko, zehno exikety samo.
Ëmepyryme toh apoĩko mana.

Kokonie pukuro zoh nae ro mana ekamotohme.”

28 Moxiã mã 12mãkõ oxiekyry tõme Izyraeu poenomo. Morara tykase
jũkõ tumũkuru tomo a kure tyripose toto ahtao. Atatakomino typoenomo a
tõturuse tõsekazumaryme.

Jako orihtopõpyry

29 Morarame ynara tykase Jako tumũkuru tomo a:

— Orihnõko ase. Ytõko ase wekyry tomo a. Jekepyry zonõtoko papa tõ esaka
oramãka, Eporõ, heteu tupĩpyry po,

30 Makapera po, Mãre poe xixi tũtatoh wino, Kanaã nonory po. Moro
Aparão nepekatyhyry Eporõ wino, oramã topu, tupito maro tyekyry
ekepyry zonõtohme.

31 Moroto Aparão ekepyry tonẽse, ipyty Sara maro; Izake roropa ipyty
Repeka maro; moroto Reia ekepyry tonẽse ya.

32 Moro tupito oramã maro topekahse heteu tomo a.

33 Tõturukehse Jako ahtao tumũkuru tõ maro tohrame toehse ropa ynõroro
tynyhtoh po, mame toorihse rahkene. Zuzenu toytose oseporyse tyekyry tõ
maro, aorihytã esaka.

50

1 Tummy ekepyry pona tõtomase Joze, ihnamõko, xitãko, ãmyty pohnõko
tyxityme.

² Mame tumy ekepyry pona opi tyripose opi warōkomo a, motara ehtohme, okyna ehtohme.

³ 40me ěmepyyry taropose eya xine moro poko. Toipe toto moro samo tokepyry epinopyry poko. Mokaro tokepyrykō pona opi rise toto, motara ehtohme. Mame Ejitu pōkomo a 70me ěmepyyry pona tyhnamose.

⁴ Moromeīpo tyhnamokehse toto ahtao tōturuse Joze imehñō tuisa ako-rehmananomo a. Ynara tykase ynororo.

– Ajohpāme sã jomihpyry arotatoko tuisa konōto a. Ynara kahtoko eya:

⁵ “Orihpyra ro tahtao, tyripose ywy papa a ekepyry zonētoh poko, tunukurākahpyry aka Kanaã po. Ajohpāme sã ytōko ase aporo papa ekepyry zonēse. Imeīpo oehnōko ropa ase,” kaxiko, tykase Joze.

⁶ Ynara tykase tuisa:

– Ytoko, omy ekepyry zonēta, aomihpyry ae ro zonēta morotona.

⁷ Morarame toytose Joze tumy ekepyry zonēse. Imaro toytose tuisa ako-rehmananomo te, tuisa tapyī tao erohketomo te, Ejitu pōkō tuisary tomo, enara.

⁸ Toytose roropa Joze tapyī taōkomo, irui tapyī taōkō roropa Jako ekyry tomo, enara. Tynomose eya xine Kosē po poetohti tomo te, kaneru tomo te, poti tomo te, pui tomo, enara.

⁹ Toytose roropa orutua komo kawaru po te, kahu ao te, oximōmākō tuhke.

¹⁰ Toeporehkase toto ahtao Atate pona, tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino tiriiku poko erohtoh pona, tyxitase foto, ihnamōko okynahxo. 7me ěmepyyry taropose Joze a moroto tumy hnamory poko.

¹¹ Mokaro ixitarykō eneryke tyya xine: “Tōsenuruhkase moro pōkomo mokaro Ejitu pōkō xitary etaryke tyya xine.” Naeroro moro tosehapse eya xine Apeu-Miziraīme.

¹² Moro sã toehse Jako poenomo, tumykō ekepyry poko, aomihpyry ae ro.

¹³ Ekepyry tarose eya xine Kanaã pona. Tonēse ynororo eya xine oramāka, Makapera po, Māre poe xixi tūtatoh wino, tupito po, Aparāo nepekatyhpyry po. Topekahse eya Eporō, heteu a, tyekyry ekepyry zonētohme.

¹⁴ Moromeīpo ekepyry tonēkehse ahtao, toytose ropa toto Ejitu pona, Joze, irui tō maro, tymarōkō maro emero, enara.

Joze ehtopōpyry poko

¹⁵ Morarame jūkō toorihse ahtao, ynara tykase Joze rui tomo:

– Otarame Joze kyzehno xine, kuānohtorỹko mana taosanumatopōpyry mỹpōko mana, tykase toto osey a rokene.

¹⁶ Naeroro tōmirykō taropose Joze a. Ynara tykase toto:

– Orihpyra ro papa ahtao,

¹⁷ taropose yna ekaropose oya ynara: “Ajohpāme sã yna rypyry iko-rokapoko, zae pyra yna ehtopōpyry amaro.” Naeroro ekaropōko ynanase oya, yna rypyry iko-rokapoko, popyra yna ehtopōpyry amaro, ynara exiryke: Ritonōpo, omy Esē poetoryme ynanase.

Mokaro omiry totase ahtao Joze a tyxitase ynororo.

¹⁸ Moromeīpo irui tō toehse eya. Toepuisse toto Joze ěpataka. Ynara tykase:

– Taro ynanase, opoetoryme.

¹⁹ Yrome tozuhse toto Joze a. Ynara tykase ynororo:

– Enaromyra ehtoko. Oty kara ase opoko yna.

²⁰ Ajohpe pyra, mosenetuputyatose josanumatoh poko repe. Yrome moro popyra ehtoh tymyakāmase Ritonōpo a kure ehtoh ke. Moro enēko matose seromaroro. Tuhkākō typynanohse Ritonōpo a orihpyra toto ehtohme.

²¹ Enaromyra ehtoko. Opynanohtorỹko ase opoenōkō maro.

Morara kary etaryke tyya xine, typyno xine Joze exiry eneryke tyya xine, mynyhme toehse toto tukurohtao xine.

²² Mame moroto ehse Joze Ejitu po, jumy ekyry tō maro. 110me jeimamyry taropose eya,

²³ Eparaĩ mūkuru tō, ipakomotyā roropa tonese eya. Tonaō tapoise toto eya typoenōme, typary Makia mūkuru tō roropa. Manase mūkurume Makia kynexine.

²⁴ Morarame ynara tykase Joze takorō tomo a, turui tomo a roropa:

— Orihsasaka ywy. Ýrome Ritonōpo opynanohtorýko mana. Aārotorýko ropa ynororo taroino, imepý nonory pona, tynenepóhpyry Aparāo a, Izake a, Jako a, enara.

²⁵ Mame toto omiry tokaropose Joze a, tyekyry tomo a, ynara tykase:

— Ynara enetupuhnōko ase, Ritonōpo ākorehmatorýko mana, oytotohkōme taroino. Morara toehse ahtao jekepyry arotoko amaro xine.

²⁶ Mame toorihse Joze 110me jeimamyry taropose ahtao eya. Ekepyry topinohse opi ke motara ehtohme. Mame okepy ē aka ekepyry tyrise eya xine Ejitu po.

EXUTU

Izyraeu tō Esyryhmatopōpyry Ejitu poe

Éxodo

Ekarotopo

Sero *Exutu* kary tūtatópōpyry. Ynara ekarōko: 1) Izyraeu tō ytótopōpyry Ejitu poe, namotome toto ehtópōpyry poe; 2) Aytótopōpyry poko ypy Xinai pona; 3) Ritonōpo a tōmiry etapótopōpyry Izyraeu tomo a ypy Xinai po tōmipona toto ehtohme; 4) Tapyi Kurā ritópōpyry Izyraeu tomo a Ritonōpo eahmatohme, Ritonōpo omiry poko oturuketō erohtohme, eahmary poko roropa zae rokē toto ehtohme.

Sero ekarōko roropa Ritonōpo nyrihpyry poko Izyraeu tomo a, orēpyra toto ehtohme. Moeze poko ekarōko roropa, Ritonōpo nymenekahpyry typoetory aroneme. Tykohmase Moeze ahtao tosetymē ynara tykase Ritonōpo eya: Ywy Ase. Jesetyme Ywy Ase. 10me inyriphopyry tokarose eya roropa Aomipona toto ehtohme (Exutu 20).

Sero pape ao

Izyraeu tō pynanohtópōpyry Ejitu tō namotome ehxīpo 1.1–15.21

Tuna Tahpiremā poe ypy Xinai pona 15.22–18.27

Ritonōpo Nyriphopyry, Inetapohpyry, enara 19.1–24.18

Ritonōpo Tapyi Kurano, inamorepatoh eahmary poko 25.1–40.38

Izyraeu tō etuarimatopōpyry Ejitu po

1 Mame Jako mūkuru tō toytose tumykō maro Ejitu pona tytapyi taōkō maro. Ynara toh kynexine:

2 Rupē te, Ximeão te, Rewi te, Juta te,

3 Isakaa te, Zepurō te, Pējamī te,

4 Tā te, Napatari te, Kate te, Asea, enara.

5 Jako poenō maro ipakomotyā maro atapona 70me kynexine. Imūkuru Joze toytose apitoryme Ejitu pona.

6 Morarame okynahtao toorihse Joze, irui tō roropa emero, zakorō roropa. Imehnō roropa toorihse emero mokaro zumakahpōkomo.

7 Yrome Jako mūkuru tō, ipakomotyā roropa Izyraeu tō toemūkuase tuhke. Tomāse toto. Jamihme toehse roropa toto. Tātahpahse toto Ejitu nonory punero.

8 Moromeīpo imepỹ tuisame toehse Ejitu esēme. Joze ehtópōpyry poko tuaro pyra kynexine ynororo ipunaka.

9 Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Enetoko ke! Mokaro Izyraeu tomo jamihme mā toto. Kymarokō motye emānōko roropa mā toto.

10 Imepỹ nonory pōkō maro kuosetaparykohtao otarame kuepetōkara maro osepeme exīko mā toto. Toto akorehmāko kyporemākaporykō poko. Mame kurumekatoryko otarame mā toto. Naeroro tuaro sehtone toto poko. Emāpyra syriptonone toto.

11 Morara exiryke Izyraeu tō rohmanohponanō tyrise Ejitu pōkomo a tōmipona xine Izyraeu tō ritohme te, yronomyryme toto rohmanohpotohme, erohtoh tupimā ke. Morarame pata tō tyrise eya xine: Pitom te, Ramese roropa, tonahsā kurākatohme Ejitu tuisary a.

¹² Yrome itamurumehxo tyrohmanohpose toto ahtao Ejitu pōkomo a itamurumehxo Izyraeu tō tomāse. Toto zunō toehse Ejitu pōkomo,

¹³ naeroro topehke pyra typoetoryme toto tyripose eya xine. Orēpyrahxo tyrohmanohpose toto eya xine.

¹⁴ Toetuarimase toto toerokurukō poko; omoxinety puimary poko te, tijoro tō riry poko, tapyi tō riry poko te, tupito tō arykary poko, enara. Emero poko toerohse toto ahtao ro, toto zehno sã esēkō kynexine, popyrahme sã toto tyrise eya xine.

¹⁵ Mame ynara tykase tuisa Xipara a, Pua maro Izyraeu nohpory tō onurumapotōkomo a:

¹⁶ – Izyraeu nohpory akorehmaryhtao oya xine enururu poko ynara tyritoko: tonuruse orutuame ahtao etapako; yrome nohpome ahtao onetapara ehtoko. Ah isene nexino.

¹⁷ Yrome Ritonōpo tonetupuhse eya xine. Naeroro tuisa omipona pyra toh kynexine. Orutua kō tonuruse ahtao typynanohse toto eya xine.

¹⁸ Naeroro tuisa a onurumapotōkō tykohmapose tyya ekaropotohme eya xine. Ynara tykase ynororo:

– Oty katoh morara myritou? Oty katoh enurusenã orutua kō py-nanohñōko matou?

¹⁹ Ynara tykase toto:

– Mokaro Izyraeu tō nohpo tō Ejitu tō nohpory sã pyra mã toto. Tupime pyra enurūko mã toto. Eporehkara ro yna ahtao, poeto tō enurūko mã toto.

²⁰⁻²¹ Ritonōpo omipona se onurumapotōkō exiryke, kure tyrise toto Ritonōpo a. Oximaro tyrise Ritonōpo a jekyry tō maro; tynioke, typoenōke, enara.

Mame Izyraeu tō tomāse itamurume. Jamihme toehse roropa toto.

²² Mame ynara tykase tuisa, typoetory tomo a emero:

– Izyraeu mūkuru tō enurusenã kō ematoko tuna Niro kuaka. Nohpo tō ipynanohtoko isene toto ehtohme.

2

Moeze enurutopōpyry poko

¹ Morarame orutua kynexine, Rewi parỹpyryme exikety. Typytase ynororo nohpo, Rewi parỹpyrymã maro.

² Mame poetoēme toehse mokyro nohpo. Toemūkuase ynororo, orutua kurã potume. Tumūkuru kurã eneryhtao tyya tonēse ynororo eya oseruao nuno ehtoh pona.

³ Morarame tumūkuru zonētoh pune pyra toehse ahtao ruto tapoise eya arumaimo risemy, mame tapuhse eya azawa ke. Moro aka tumūkuru tyrise eya, inomotohme nakuaka tuna ehpioksi, sapisapirimoh taka.

⁴ Aoryxiry tehme kynexine ameke rokē typiry eraseme.

⁵ Mame Ejitu tuisary ěxiry toytose nakuataka epyse, ipoetory tō ytoytoryhtao ehpirokoko. Mame ruto tonese nohpo a sapisapirimoh tao. Typoetory a moro fonehpose tyya enetohme.

⁶ Ruto totapuruhmakase tuisa ěxiry a. Poeto pitiko tonese eya, xitāko. Nupunato tonese eya. Ipyno toehse ynororo, ynara tykase:

– Izyraeu tō mūkuru mose ro.

⁷ Morarame poeto pitiko oryxiry tōturupose tuisa ěxiry a. Ynara tykase:

– Zuãtanohne se hma? Nohpo Izyraeu mã enehpōko ha suhsu ěponeme, ākorehmatohme? tykase.

⁸ – Ÿ, enehta, tykase tuisa ěxiry eya.

Naeroro aoryxiry toytose poeto ã enehse. Tonehse eya rahkene.

⁹ Mame ynara tykase tuisa ãxiry eya:

– Mose, poeto pitiko, aroko zuãtanohtohme umũkurume. Oepehmãko ase oerohtamitume.

Naeroro tumũkuru tarose eya zuãtanohtohme.

¹⁰ Imeĩpo tuãtase poeto ahtao, tarose eya tuisa ãxiry a. Tuisa ãxiry mũkurume toehse ynororo. Tosehpase ynororo Moezeme eya ynara karyke:

– Mose anymyase nakuae.

Moeze epatopõpyry Ejitu poe

¹¹ Morarame tuãtase Moeze ahtao tutũtase ynororo osenuhmase, tyekyry tõ enese. Mame Izyraeu tõ rohmanohpotoh tupimã poko tonese eya. Tyekyry pipokuru Ejitu pono a tonese roropa eya. Tyekĩtapãse ynororo.

¹² Tỹkakoxi tõsenuhmase Moeze. Imehnõ pyra kynexine moroto. Mame mokyro Ejitu põ totapase eya. Ekepyry tonẽse eya isawã htaka rokene.

¹³ Yrokokoro toytose ropa ynororo osenuhmase ropa. Izyraeu tõ tonese eya asakoro. Atatapoĩko toh kynexine. Mame tõturupose Moeze zae pyra exikety a. Ynara tykase ynororo eya:

– Oty katohme oekyry pipohnõko mah? tykase Moeze.

¹⁴ Tozuhse ynororo eya:

– Onoky omi poe yna zupokãko mahno? Yna tuisaryme awahtao sahmo? Jetapary se hmahno ahno etapatopõpyry sã oya?

Mame enaromyke toehse Moeze. Ynara tõsenetupuhse ynororo: “Tuaro toehse mã toto nyryhpyry poko.”

¹⁵⁻¹⁶ Mame zuaro toehse Ejitu tõ esẽ ahtao Moeze nyryhpyry poko, etapary se toehse ynororo, yrome toepase Moeze Ejitu poe Mitiã pona, moroto ehse.

Jetoro, Ritonõpo maro oturuketyme kynexine Mitiã po. Tõxike kynexine ynororo 7me, nohpo tomo. Morarame Moeze typorohse kynexine tuna eutary pũto. Mokaro nohpo tõ toehse tuna anyse toky tõ ohpatoh pehkatohme, kaneru tõ ohpatohme poti tõ maro, tumykõ eky tomo.

¹⁷ Mame imehnõ kaneru tõ ekahmananõ toeporehkase Jetoro ãxiry tõ ererehse toto aropotohme morotoino. Yrome Moeze towõse. Towomase toto eya. Tuna tanỹse eya toto eky tõ ohpatohme.

¹⁸ Mame toytose ropa toto tumykomo a. Jũkõ tõturupose eya xine:

– Oty katohme axĩ moehtou ropa, kohmãpyra ahtao ro seroae? tykase.

¹⁹ – Orutua toehse, Ejitu pono. Eya towomase yna imehnõ toky tõ nahpananõ winoino. Tuna tanỹse eya yna okurume, yna eky tõ okurume roropa, tykase toto.

²⁰ – Otoko hnae ynororo? tykase Jetoro. – Oty katohme mokyro tynomose oya xine moroto? Ytotoko mokyro enehtohme autuhtohme kymaro xine.

²¹ Mame Moeze toahmase Jetoro a moroto aehtohme tymaro xine. Naeroro moroto tõsesarise Moeze kynexine. Mame tõxiry Zipora tokarose eya jumy a ipytyme.

²² Mame toemũkuase Moeze ahtao, tumũkuru tosehpase eya Jeresõme. Ynara tykase ynororo:

– Katonõme ase taro imehnõ nonory po.

²³ Imeĩpo Ejitu tuisary toorihse. Yrome Izyraeu tõ etuarimãko ro, pusuh ãko toh kynexine. Topehke pyra toerohse toto Ejitu tõ tuisary poetoryme. Tyxitase toto, takorehmanekõ ekaroporyme Ritonõpo a.

²⁴ Mokaro pusuhkatoh totase Ritonõpo a. Wenikehpyra kynexine tõmihpyry poko Aparão a te, Izake a te, Jako a, enara.

²⁵ Izyraeu tō rohmanohpotoh topehke pyra tonese Ritonōpo a. Toto pynanopyry se kynexine ynororo.

3

Ritonōpo oturutopōpyry Moeze a

¹ Moroto toerohse Moeze, tymeretamuru eky tō poko. Imeretamuru, Jetoro, Ritonōpo maro oturuketyme kynexine Mitiā po. Eky tō tynahpase eya, kaneru tomo, poti tō maro. Mame toto tarose Moeze a mya ona poro, ypy Xinai myhtokoxi. Moro ypy tymenekase Ritonōpo a, tosaryme ehtōhme kurāme.

² Moroto tōsenepose Ritonōpo nyenyokhyppyry Moeze a, apoto samo. Pika zatyry tonese Moeze a tororo āko, yrome ezehpyra kynexine.

³ Moro eneryke tyya toemynyhmase ynororo. “Otāto puhkoke pika ezehpyra nae? Enetā aporo,” tykase ynororo tukurohtao rokene.

⁴ Morarame enese toytose Moeze. Ameke pyra toehse ynororo ahtao taomirose Ritonōpo a pika wino. Ynara tykase ynororo:

– Moeze! Moeze!

– Taro ase, tykase Moeze.

⁵ Ynara tykase Ritonōpo eya:

– Oetypohko moroto! Asātājā tō touko. Sero osa jesaryme kurā nase.

Mame ynara tykase Ritonōpo eya:

⁶ – Ywy ase Ritonōpo atamuru tō Esemy, Aparāo te, Izake te, Jako, enara. Toto esēkōme ase, tykase.

Morara kary etaryke tyya tonuru tapuruse Moeze a tomary ke. Osenuhmara toehse ynororo tōserepyryke, Ritonōpo enery zuno toexiryke.

⁷ Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Ypoetory tō tuarimapory tonese ya Ejitu pōkomo a. Toto omiry totase roropa ya typynanohnekō ekaropory, toto rohmanohponanō pokoino. Zuario ase toto etuarimary poko.

⁸ Morara exiryke tyhtose ywy toto pynanohtohme Ejitu tō wino, toto arotōhme Ejitu poe nono konōto pona, nono kurano. Moroto nono kure mana, otyrō zamaro mana. Moroto kananeu tō nae te, heteu tomo te, amoreu tomo te, perizeu tomo te, heweu tomo te, jepuseu tomo, enara.

⁹ Ypoetory tō xitary totase ya rahkene, typynanopyrykō ekaropotopōpyry ya. Toto ryhmary Ejitu tomo a tonese roropa ya.

¹⁰ Seromaroro aaropōko ase Ejitu tuisary a, ypoetory tō enehtohme oya Izyraeu tomo, Ejitu poe.

¹¹ Yrome ynara tykase Moeze Ritonōpo a:

– Tuisame pyra ase, jamihme pyra exiketyme roropa. Otāto ytōko ywy oturuse Ejitu tō tuisary a, morotoino Izyraeu tō enehtohme?

¹² Ynara tykase Ritonōpo:

– Amaro exīko ase. Ypoetory tō enepyyryhtao oya Ejitu poe, sero ypy pona oehñōko matose jeahmase. Morara toehse ahtao tuaro exīko matose ywy roro kuenyohno.

¹³ Yrome ynara tykase Moeze:

– Jytoryhtao oturuse Izyraeu tomo a, ynara karyhtao eya xine: “Ritonōpo kytamuru tō Esemy a tonyohse ywy oya xine.” Ynara ekaropōko mā toto: “Ōnoky mokyro esety?” Otara āko ywy eya xine?

¹⁴ Ynara tykase Ritonōpo:

– Ywy ase. Jesety Ywy Ase, tykase.

Mame ynara tykase roropa:

– Ynara āko mase eya xine: “Ywy Ase jenehpoase oya xine.

¹⁵ Ritonõpo, atamuru tõ Esemy: Aparão Esemy te, Izake Esemy te, Jako Esemy roropã jenehpõase oya xine. Sero esety nase jüme. Taroino apakomotyã wenikehpyra mã toto sero esety ke Ritonõpo esehtõko mã toto.”

¹⁶ – Ytoko, Izyraeu tõ tamuximãkõ oximõme enehpoko. Zuruko toto ypoko. Ynara kaxiko eya xine: “Ritonõpo, atamuru tõ Esemy, Aparão Esemy te, Izake Esemy te, Jako Esẽ roropa nosenepõase ya. Ynara nase ya ourutohkõme: ‘Oetuarimarykõ tonese ya. Oryhmarykõ pokõ Ejitu põkomo a zuaro ase.

¹⁷ Naeroro ynara tyriko ase, aarotorõko ase Ejitu poe, oryhmatohkõ poe nono kurã pona, otyro zamaro ehtoh pona, kananeu tõ nonory pona; heteu tõ, amoreu tõ, perizeu tõ, heweu tõ, jepuseu tõ nonory pona, enara.”

¹⁸ – Õmiry etãko ypoetory tõ mana. Imeïpo Izyraeu tõ tamuximãkõ maro ytõko mase Ejitu tuisary zuruse. Ynara kahtoko eya: “Ritonõpo epereu tõ Esemy a tõsenepõase yna a. Seromaroro ah ynanytoxi ona pona ahno esaka pyra, oseruao emepyy yna ytory pokõ. Moroto okyno zahkãko ynanase ynanekaroryme Ritonõpo yna Esemy a.”

¹⁹ – Yrome zuaro ase, mokyro Ejitu tõ esẽ morara onyripopyra jahtao yjमितunuru ke aaroporykõ se pyra exiko mana.

²⁰ Morara exiryke yjमितunuru enepõko ase eya xine. Iiryhmatohkõ enehpõko ase Ejitu tõ wãnohtohme. Moromẽipo aaropotoryko ituisary mana Ejitu poe.

²¹ – Ozehno xine pyra Ejitu põkõ riko ase. Mame oytorykohtao Ejitu poe tymõkomoke kurã ke ytõko matose.

²² Izyraeu tõ nohpo tõ ekaropõko tykatonomory a, Ejitu põkomo a, parata risemy te, uuru risemy te, upo roropa opoenõkomo a amurutohme. Morara Ejitu tõ mõkomory arõko matose oytorykohtao.

4

Moeze tyjamihtanohse Ritonõpo a

¹ Morarame ynara tykase Moeze Ritonõpo a:
– Yrome otarame zae jehtoh onenetupuhpyra Izyraeu tõ tamuximãkõ exiko mana. Otarame jomiry etary se pyra exiko mã toto. Otarame, “Ajohpe, Ritonõpo osenepopyra nase oya,” ãko mã toto.

² Naeroro ynara tykase Ritonõpo:

– Oty moro oemahpo?

– Ymyxiry, tykase Moeze.

³ – Emako nono pona, tykase Ritonõpo.

Tomase ahtao eya okoime tanyhtase imyxiry. Toepase Moeze okoi kurũke.

⁴ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Arokyry pokõ apoiko oemary ke.

Morarame okoi tapoise Moeze a arokyry pokõ. Tanyhtase ropa imyxiry me ropa emahpo.

⁵ Mame ynara tykase Ritonõpo:

– Morara tyriko Izyraeu tõ neneryme tuaro toto ehtohme Ritonõpo itamurukõ Esẽkõ, Aparão Esemy te, Izake te, Jako enara Esẽkõ nosenepõase oya.

⁶ Ynara tykase ropa Ritonõpo Moeze a:

– Seromaroro oemary tyriko opuroh pokoxi.

Aomi poe morara tyrise Moeze a. Mame tomary touse ropa ahtao eya orukoimo panõ toehse emary pokõ. Ekurãkapõme sã toehse.

⁷ – Oemary tyriko ropa opuroh pokoxi, tykase Ritonõpo.

Tyrise eya. Mame touse ropa ahtao eya, emary kure ropa toehse tupũ osemazuhme aexihpyry samo.

⁸ Mame ynara tykase Ritonõpo eya:

— Onyrihpyry yjमितunuru ke apitorymã eneryhtao Izyraeu tomo a, oenepuhpyra toto ahtao zakorõ tyriko. Oenetupuhnõko mã toto.

⁹ Yrome moro asakoro onyriyã yjमितunuru ke eneryhtao eya xine, onenetupuhpyra ro toto ahtao, õmiry etary se pyra roropa toto ahtao, tuna anyõko Niro kuae aekuãtohme nono pokoxi. Munume anyhtãko moro tuna mana.

¹⁰ Ynara tykase Moeze Ritonõpo a:

— Ritonõpo, moino ro tupime jotururu ya. Seromaroro oturũko mase ya. Yrome morararo ywy, tupime ro ya jotururu. Otupĩko ywy jotururuhtao.

¹¹ Yrome ynara tykase Ritonõpo eya:

— Onoky myta ekarõko ahno a? Onoky ahno tyripõko otato pyra te, sekere kara roropa? Onoky imehnõ riko tonure te, tonurẽkara roropa? Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

¹² Naeroro ytoko. Åkorehmãko ase õtururu poko. Õturutoh ekarõko ase oya.

¹³ Yrome Moeze a tozuhse. Ynara tykase:

— Arypyra, Ritonõpo. Ajohpãme sã imepỹ aropoko.

¹⁴ Tohne toehse Ritonõpo Moeze poko. Ynara tykase eya:

— Otara ãko mah orui Arão poko, Rewi parỹpyry? Otupipyra ynororo tõtururuhtao. Zuario ase. Oehnõko mana oenese seromaroro. Tãkye exiko mana oeneryhtao.

¹⁵ Oturũko mase Arão maro. Zurũko mase aoturutohme. Åkorehmatorỹko ase õtururukõ poko te, ãmorepatorỹko ase onyriyãko poko.

¹⁶ Mame õmiry ekarõko mã ynororo ahno netaryme. Ritonõpo sã exiko mase, õmiry ekarory poko eya, ahno zurutohme.

¹⁷ Sero omyxiry aroko amaro. Ike yjमितunuru enepõko mase.

Ejitu pona Moeze ytory ropa

¹⁸ Mame toytose Moeze tymeretamuru, Jetoro tapyĩ taka. Ynara tykase:

— Ytoxi Ejitu pona ropa wekyry tõ enese. Toto enery se ase isene ro toto ahtao.

— Y, kure rokẽ ytoko, tykase Jetoro.

¹⁹ Mitiã nonory po Moeze ahtao ro, morara tykase Ritonõpo eya:

— Ytoko ropa Ejitu pona. Mokaro, oetapary se aehtyã toorihse mã toto.

²⁰ Mame tyyty tyrise Moeze a jumẽtu pona, tumũkuru tõ roropa. Toytopitose ropa toto Ejitu pona. Tymyxiry tarose Moeze a tomahpo, Ritonõpo naropohpyry.

²¹ Tõturuzomose ropa Ritonõpo Moeze a. Ynara tykase:

— Yjमितunuru ekaroase oya enepotohme te, enetupuhpotohme. Toeporehkase awahtao Ejitu pona yjमितunuru enepõko mase morotõkõ tuisary epataka. Yrome mokyro ripõko ase aosenetupuhtoh tũpore. Ypoetory tõ Izyraeu anaropopyra exiko mã ynororo moro poe.

²² Mame mokyro zurũko mase, ynara ãko ywy, Ritonõpo oya: “Izyraeu tõ umũkume mana, apitorymano.

²³ Kuuruase, ah umũkuru nytono jeahmase. Yrome anaropopyra mexino. Morara exiryke omũkuru apitorymã etapãko ase.”

²⁴ Mame aytoryhtao Ejitu pona, totypohse Moeze tytapyĩ taõkõ maro moroto emehtohme. Mame tõseporyse Ritonõpo Moeze etapatohme repe.

²⁵ Mame topu taere exikety tapoise ipyty Zipora a. Tumũkuru aĩpotapihpyry tyszahkase eya. Moro tomase eya Moeze pupuru pona, ynara tykase ynororo: — Ynio mã munuhpe exiketyme mase ya.

²⁶ Morara tykase eya aĩpotapihpyry sahkary pokoino. Naeroro Moeze typynanohse Ritonõpo a, iseneme ehtohme.

²⁷ Morarame ynara tykase Ritonõpo Arão a:

– Ytoko osēpatakamase Moeze maro ona pona.

Toytose ynororo. Tōsēpatakamase toto ypy Xinai po. Typohse ynororo eya.

²⁸ Mame Arão turuse Moeze a Ritonõpo omihpyry emero, taropose tahtao Ejitu pona toytotohme ropa. Turuse roropa eya Ritonõpo nyrirophpyry poko tyjamitunuru ke.

²⁹ Mame Arão maro toytose Moeze Ejitu pona. Tōximōse toto Izyraeu tō tamuximākō maro emero.

³⁰ Mame toto turuse Arão a, Ritonõpo omihpyry Moeze a. Mame Ritonõpo nyrirophpyry tyrise Moeze a Ritonõpo jamitunuru enepotohme eya xine.

³¹ Tonetupuhse eya xine. Mame tuaro toehse toto ahtao Ritonõpo oeppyry poko tyya xine toetuarimarkō eneryke eya, toepuisse toto Ritonõpo eahmaryme eya xine.

5

Ejitu tuisary zurutopōpyry Moeze tomo a

¹ Moromeĩpo toytose Moeze tō Arão maro oturuse Ejitu tuisary maro. Ynara tykase toto eya:

– Ynara āko Ritonõpo Izyraeu tō Esē oya: “Ah ypoetory tō nytō toto ona pona, ahno esaka pyra otuhtoh konōto ritohme, toto oseahmatohme jeahmaryme.”

² – Onoky mokyro, Ritonõpo? tykase tuisa. – Oty katohme aomiry etāko ha, Izyraeu tō aropory poko ona pona? Mokyro Ritonõpo waro pyra ase. Izyraeu tō anaropopyra ase taroino.

³ Ynara tykase Moeze tō, Arão maro eya:

– Ritonõpo, epereu tō Esē nosenepoase yna a. Naeroro ah ynanytoxi oseruao ěmepyyry ae ona pona, yna eky tō zahkatohme ynanekaroryme Ritonõpo yna Esemý a. Ytopyry yna ahtao yna enahkāko mana tyrohsē ke, etonatotō ke, enara.

⁴ Ynara tykase Ejitu tō tuisary Moeze tomo a, Arão maro:

– Oty katoh ypoetory tō akorekehkāko hmatou? Ypoetory tō topehke pyra erohketō aropoko ropa toerohtohkō pona ropa.

⁵ Ynara tykase roropa ynororo:

– Enetoko ke, tuhkehxo matose toehse. Oty katoh aerohtohkō rumekapōko matou oserematohme rokene?

⁶ Moro ěmepyyry ae ro Izyraeu tō tyrohmanohpose itamurumehxo tuisa a. Ynara tykase ynororo irohmanohponanomo a, erohketō tuisary tomo a roropa:

⁷ – Taroino onahpoty onekaropyra ehtoko erohketomo a tijoro tō ritohme. Ah nytō toto tamoreme xine, onahpoty zupiry poko, anýtōhme eya xine.

⁸ Yrome tijoro tuhke tyripoko eya xine apitoryme toto nyrytā samo. Toiro tijoro onyripyra ahtao eya xine, toto wānohnōko matose. Akīme mā toto. Naeroro kohtāko mā toto: “Ehmaropa okyno zahkatohme kynekarorykōme Ritonõpo a,” āko mā toto.

⁹ Naeroro yronymyrmehxo irohmanohpoko toto, erohkehpyra toto ehtohme, oseremara toto ehtohme, ajohpe ehtoh onetara toto ehtohme, tykase tuisa.

¹⁰ Mame mokaro irohmanohponanomo, erohketō tuisary tō roropa tutūtase Izyraeu tō zuruse. Ynara tykase toto eya xine:

– Tuisa ynara nase: taroino onahpoty onekaropyra mana oya xine.

¹¹ Aomi poe amarokō, amoreme xine, onahpoty zupīko, anýtōhme. Yrome tuhke tijoro rīko ro matose apitoryme tuhke onyrytākō samo.

12 Morara exiryke saporarahme toytose toto Ejitu nonory poro onahpoty apoitohme tyya xine, tiriiku zoko roropa ipuhturu tapoise ahtao esêkomo a.

13 Mame kokoro rokê Izyraeu tō tātarypose irohmaponanomo a tijoro riry poko, tuhke tyripotohme eya xine, apitoryme toto nyrytā samo onahpoty tokarose ahtao eya xine.

14 Izyraeu tō tamuximākō typitypipohse irohmaponanomo a. Tōturupose toto eya xine. Ynara tykase toto:

– Oty katohme tuhke hkopyra tijoro tō rīko hmatou? apitorymā sā pyra?

15 Mame Izyraeu tō tamuximākō toytose ekaropose tuisa a. Ynara tykase toto:

– Oty katohme yna ryhmāko mahno? Opoetoryme ynanase.

16 Seromaroro onahpoty onekaropyra mase yna a. Yrome tuhke tijoro tyripōko ro mā toto yna a. Moro motye yna pipohnōko mā toto. Mokaro, yna rohmanohponanō zae pyra mā toto.

17 Yrome ynara tykase Ejitu tō esemy:

– Amarokō akīme rokê matose. Oerokurukō se pyra matose. Morara exiryke ekaropōko matose ya oytotohkō poko oeky tō zahkatohme onekarorykōme Ritonōpo a.

18 Ytotoko ropa oerohtohkō pona. Onahpoty onekaropyra oya xine mā toto. Yrome tuhke tijoro rīko ro matose apitoryme onyrytākō samo.

19 Morara kary etaryke tyya xine, Izyraeu tō tamuximākō mā tuaro toehse tupime toehtohkō poko. Kokoro rokê tuhke tijoro tyripose eya xine apitoryme toto nyrytā samo.

20 Moromeīpo tōturukehse toto ahtao tuisa maro tōsepyryse Moeze tō maro Arāo maro. Toto eraximāko toh kynexine.

21 Ynara tykase toto:

– Onyryrykō enēko Ritonōpo mana. Awānohtoryko mana. Opokoino xine yna zehno tuisa mana, ipoetory tō roropa yna zehno mā toto. Opokoino xine yna orihmapōko mā toto.

Ritonōpo maro Moeze oturutopōpyry

22 Mame tōturuse ropa Moeze Ritonōpo maro. Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo, oty katohme opoetory tō ryhmāko mah? Oty katohme kuenehpoase xiaro?

23 Ynara exiryke: Ōmihpyry omi poe tōturupitose jahtao Ejitu tō tuisary maro, opoetory tō tyryhmase eya. Yrome toto onypynanohpyra mekurehno roropa.

6

1 Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Seromaroro nyryry Ejitu tuisary a enēko mase. Ynara tyripōko ase eya: ypoetory tō akorehmāko mana aytorykō poko. Ý, tātaryporyke toto aropōko mana tynonory rumekatohme eya xine.

Moeze kohmatopōpyry Ritonōpo a

2 Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Ywy ase Ritonōpo Oesêkomo.

3 Osenepoase Aparāo a te, Izake a te, Jako a roropa Ritonōpo Jamihmehxo Exiketyme. Yrome jesety kurā Oesêkōme onekaropyra exine eya xine.

4 Jomihpyry ekarone eya xine. Ynara akene: Sero nono ekarōko ase, Kanaā ekarōko ase apakomotyamo a. Moro nono po katonōme sā rokê toh kynexine.

⁵ Seromaroro Izyraeu tō pusuh kary totase ya. Topehke pyra toto rohmanohpotoh Ejitu pōkomo a tonese ya. Wenikehpyra ase jomihpyry poko.

⁶ Naeroro ynara kahtoko Izyraeu tomo a: “Ywy ase Oesēkomo. Opy-nanohtoryko ase otuarimatohkō wino Ejitu po. Yjamtunuru ke Ejitu pōkō wānohnōko ase yronomyryme. Opynanohtoryko ase.

⁷ Oritoryko ase ypoetory tōme. Ywy Oesēkōme exīko ase. Tuaro exīko matose Ritonōpome jexiry poko, Oesēkōme, opynanopyrykohtao ya otuarimatohkō wino Ejitu po.

⁸ Aarotoryko ase, jomihpyry ae ro Aparāo a te, Izake a te, Jako a roropa: ‘Sero nono emero ekarōko ase apakomotyamo a,’ katopōpyry ae ro. Mame moro nono ekarōko ase oya xine oesarykōme. Ywy ase Oesēkomo.”

⁹ Izyraeu tō turuse Moeze a, Ritonōpo omihpyry emero. Yrome onetara toh kynexine, typoremākapse toto exiryke ikurohtao xine, yronomyryme toto rohmanohporyke Ejitu pōkomo a.

¹⁰ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

¹¹ – Ytoko, Parao, Ejitu tuisary zuruse: “Ah Izyraeu tō nytō toto ononory poe.”

¹² Yrome ynara tykase Moeze Ritonōpo a:

– Izyraeu tō jomiry etary se pyra toehse. Mokaro motye jomiry etary se pyra tuisa exīko mana. Tupīme jotururu ya roropa.

¹³ Mame tōmipona Moeze tō tyripose Ritonōpo a Arāo maro, ynara katohme Izyraeu tomo a, Ejitu tuisary a roropa:

– Yna tonyohse Ritonōpo a, Izyraeu tō arotohme, Ejitu nonory poe.

Moeze tō tamuru tomo, Arāo maro

¹⁴ Ynara mā oxiekyryme exiketomo, Moeze tō tamuru tomo, Arāo maro:

Rupē, Jako mūkuru apitorymano toemūkuase asakoropane: Enoke te, Paru te, Ezerō te, Karami, enara. Mokaro mā Rupē ekery tomo.

¹⁵ Ximeāo toemūkuase 6me: Jemueu te, Jamī te, Oate te, Jakī te, Zoa te, Sauu, enara. Sauu eny Kanaā pōme kynexine. Mokaro mā Ximeāo ekery tomo.

¹⁶ Rewi toemūkuase oseruao: Jeresō te, Koate te, Merari, enara. 137me jeimamyry taropose Rewi a.

¹⁷ Jeresō toemūkuase asakoro: Ripani te, Ximei, enara. Tuhke tumūkue te, typakōke roropa toehse toh kynexine.

¹⁸ Koate toemūkuase asakoropane: Anarāo te, Isara te, Eperō te, Uzieu, enara. 133me jeimamyry taropose Koate a.

¹⁹ Merari toemūkuase asakoro: Mari te, Muxi, enara. Mokaro Rewi ekery tō kynexine.

²⁰ Anarāo tyyptase tumy oryxiry maro. Toemūkuase toto asakoro: Arāo te, Moeze, enara. 137me jeimamyry taropose Anarāo a.

²¹ Isara toemūkuase oseruao: Kora te, Nepeke te, Zikiri, enara.

²² Uzieu roropa toemūkuase oseruao: Misaeu te, Euzapā te, Xitiri, enara.

²³ Arāo tyyptase Erisepa maro, Aminatape ēxiry, Nasō oryxiry. Toemūkuase toto asakoropane: Natape te, Apiu te, Ereaza te, Itamaa, enara.

²⁴ Kora toemūkuase oseruao: Axia te, Eukana te, Apiasape, enara. Mokaro Kora ekery tō kynexine.

²⁵ Ereaza, Arāo mūkuru, tyyptase toiro Putieu ēxiry maro. Toemūkuase toto toiro: Pineiame. Mokaro oxiekyry tō tuisary kynexine Rewi ekery tomo.

²⁶ Arāo tō taropose Ritonōpo a Moeze maro ynara karyke: Izyraeu tō arotoko Ejitu poe.

²⁷ Toytose ynaroro oturuse Parao, Ejitu tuisary a, Ejitu poe Izyraeu tō arotohme.

Moeze turuse Ritonōpo a

²⁸ Moeze maro tōturuse Ritonōpo ahtao Ejitu po,

²⁹ ynara tykase ynororo:

– Ywy ase Oesēkomo. Parao, Ejitu tuisary zuruko emero ynekarory oya.

³⁰ Yrome Moeze a tozuhse. Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo, tupime ya jotururu. Otāto jomiry etāko tuisa nae?

7

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Ynara tyrīko ase: ritōme sã orīko ase tuisa a; orui Arão oturuketyme tyrīko ase, ōmiry ekaroneme.

² Arão zurūko mase emero ynekarory oya. Mame oturūko ynororo tuisa maro, Izyraeu tō aropotohme Ejitu nonory poe.

³ Yrome tuisa aosenetupuhtoh tūpore sã tyripōko ase. Mame yjamitunuru ke toto enaroxitapākāko ase, Ejitu pōkomo.

⁴ Ōmirykō onetara exīko tuisa mana. Mame mokyro wānohnōko ase iiryh-matoh ke. Ypoetory tō arōko ase Ejitu poe, Izyraeu tomo.

⁵ Mame tuānohse toto ahtao ya, ypoetory tō Izyraeu tō tarose ahtao ya Ejitu poe tuaro exīko mā toto: Ywy ase Ritonōpo emero Esemý.

⁶ Mame Ritonōpo nyripohpyry tyrise Moeze a Arão maro, aomihpyry omipona.

⁷ Tōturuse toto ahtao Ejitu tuisary a, 80me jeimamyry Moeze nae kynexine, Arão 83me jeimamyry nae kynexine.

Arão myxiry

⁸ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a, Arão maro:

⁹ – Yjamitunuru enery se Ejitu tuisary ahtao, omoro Moeze, orui zuruko tymyxiry ematohme nono pona tuisa ēpataka. Okoime anyhtāko mana.

¹⁰ Mame morara tyrise Moeze a Arão maro. Toytose toto osēpatakamase tuisa maro. Tymyxiry tomase Arão a nono pona tuisa ēpataka oximōmākō neneryme. Mame okoime tanyhtase Arão myxiry.

¹¹ Mame pyaxi tō tykohmase tuisa a, tuarohxo exiketomo. Isaaro tyrise eya xine.

¹² Tymyxiry tomase ahtao nono pona pyaxi tomo a okoime tanyhtase toto imyxirykō roropa. Yrome Arão myxiry a toto myxiry tō tonahse porehme.

¹³ Morohne eneryhtao ro tuisa aosenetupuhtoh tūpore ro kynexine Ritonōpo nekarohpyry ae ro. Moeze tō omiry, Arão maro onymoipyra kynexine.

Iiryhmarykō apitorymano: tuna tanyhtase munume

¹⁴ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Ejitu tuisary aosenetupuhtoh tūpore mana. Ejitu poe ypoetory tō anaropopyra mana aporo.

¹⁵ Kokoro pakeimo mokyro zupiko aytoryhtao Niro kuaka. Omyxiry aroko, okoime tanyhtase aexihpyry. Mame eraximatatoko tuna ehpiokoxi.

¹⁶ Ynara kaxiko eya: “Ritonōpo epereu tō Esemý jenehpoase ourutohme: Ah ypoetory tō nytō toto ona pona jeahmatohme. Yrome Ritonōpo nyripohpyry omipona pyra mexino.

¹⁷ Seromaroro, āko Ritonōpo, inyiriry eneryke oya Ritonōpome aexiry waro exīko mase. Tuisa, seromaroro tuna etapāko ase nakuatao, sero ymyxiry ke. Mame sero tuna anyhtāko munume.

¹⁸ Kana tō nakuaōkō orihnōko mā toto. Sero tuna su āko mana, tymoke. Mame moro tuna xihpyry enyry se pyra exīko Ejitu pōkō mana.”

¹⁹ Ynara tykase roropa Ritonōpo Moeze a:

– Kaxiko Arāo a, tymyxiry anytōhme tuna tō poro, iporiry tō maro, ikuhpo tō maro, morohne tunary anyhtatōhme munume. Ahtao munume exīko paxiha tō wewe risē ao, oripo tō topu risē ao roropa.

²⁰ Ritonōpo nyripohpyry tyrise Moeze a Arāo maro. Tuisa ēpataka, ipoetory tō maro tymyxiry tanỹse Arāo a, tuna totapase eya nakuatao, munume moro tuna tanyhtase.

²¹ Kana tō toorihse, tymoke toehse tuna, su āko xihpyryme. Tuna onēsaromepyra toehse Ejitu pōkomo. Emero esarykō po, Ejitu po munume toehse kynexine.

²² Yrome pyaxi tō a roropa tukupse ahtao morara tyrise eya xine isaaro. Naeroro tuisa aosenetupuhthō tūpore ro kynexine. Ritonōpo omihpyry ae ro Moeze tō omiry Arāo maro onymoipyra kynexine.

²³ Morarame toeramase tytapyī konōto taka ropa, torētyke pyra morohne poko.

²⁴ Eutary tō tahkase Ejitu pōkomo a emero, tuna ehpio tuna kurā zupitōhme, moro tuna kuaō onēsaromepyra toexirykōke.

²⁵ 7me ēmepyyra taropose eya xine, tuna Niro totapase ahtao Ritonōpo a.

8

Pororu tomo

¹ Moromeīpo ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Ytoko tuisa zuruse, kaxiko ynara āko Ritonōpo eya: “Ah ypoetory tō nytō toto sero nonory poe jeahmatōhme.

² Toto anaropopyra awahtao awānohtorỹko ase pororu tō ke.

³ Tuna Niro pehkāko pororu tō mana. Moro kuae tūtāko mā toto omōtōhme tuisa tapyī konōto taka, tuisa nythōh taka te, etuety pona te, ipoetory tō tapyī taka te, imehnō tapyī taka te, wyi ritōh aka, ekeitōh aka, paxiha tō aka wyi riryhtao, enara.

⁴ Pyhseky āko pororu tomo opona xine te, ahno pona te, otuisary tō pona, enara.”

⁵ Ynara tykase roropa Ritonōpo Moeze a:

– Arāo zuruko tymyxiry anytōhme tuna poro te, iporiry tō po te, pēkamā kō po te, pororu tō kohmatōhme nakuae nono po pororu tuhke ehtōhme Ejitu nonory po.

⁶ Mame Ejitu tunary tō poro tymyxiry tanỹse Arāo a. Pororu tō tutūtase tuna kuae Ejitu nonory pehnōko sā porehme.

⁷ Yrome pyaxi tō a roropa tukupse ahtao pororu tō tonehpose Ejitu nonory pona.

⁸ Mame Moeze tō tykohmapose tuisa a Arāo maro. Ynara tykase ynororo:

– Oturutoko Oesēkō Ritonōpo a pororu tō aropotōhme ropa yna wino. Izyraeu tō aropōko ase amaro xine okyno tō zahkatōhme onekarorykōme eya, tykase repe.

⁹ Ynara tykase Moeze:

– Kure. Tākye ase jotururu poko Ritonōpo a opoko xine. Kaxiko ya otara ahtao jotururu se hma Ritonōpo a ākorehmatōhme te, opoetory tō akorehmatōhme te, ononory pōkō emero akorehmatōhme, pororu tō aropotōhme

ropa atapyī konōto tae, imehnō tapyī tō tae roropa, tuna kuaō rokē toto ehtohme.

¹⁰ – Kokoro oturuko ypoko, tykase tuisa.

– Ỹ, morara tyrīko ase ōmihpyry ae ro, tykase Moeze. Mame zuaro exīko mase; imep̄y isā pyra mana, Ritonōpo rokene Kuesēkomo.

¹¹ Owino xine pororu tō ytōko ropa, atapyī tō tae te, otuisary tō wino te, Ejitu pōkō wino porehme, enara. Tuna Niro kuaō rokē pororu tō exīko mana.

¹² Mame tuisa tapyī tae tutūtase Moeze tomo, Arāo maro. Tōturuse Moeze Ritonōpo a pororu tō aropotohme ropa, inenehpotyā tuisa wānohtohme.

¹³ Mame Moeze omiry totase Ritonōpo a: pororu tō toorihse tapyi tō tao te, tupto tō po te, ona po roropa, enara.

¹⁴ Kaetoko tuhke tyrise Ejitu pōkomo a, pororu tomo. Su āko kynexine Ejitu nonory po porehme.

¹⁵ Mame pororu tō toorihse exiry tonese ahtao tuisa a, aosenetupuhtoh tūpore toehse ropa, Ritonōpo nekarohpyry ae ro. Moeze tō onymoipyra toehse, Izyraeu tō anaropopyra tokurehse ynororo.

Azamo panono

¹⁶ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Kaxiko Arāo a: “Nono etapako omyxiry ke.” Mame Ejitu nonory po nono anyhtāko azamo panōme.

¹⁷ Tymyxiry ke nono totapase Arāo a. Mame Ejitu nonory poro emero nono tanyhtase azamo panōme. Ahno poko toehse toto okyno tō poko roropa.

¹⁸ Morara riry tukuhse pyaxi tomo a. Yrome azamo panō onyrisaromepyra toh kynexine. Ahno poko ro, okyno poko roropa azamo panō kynexine.

¹⁹ Ynara tykase pyaxi tomo tuisa a:

– Azamo panō onyrisaromepyra ynanase Ritonōpo a rokē mokaro tyrise, tykase toto.

Yrome tūpore ro tuisa osenetupuhtoh kynexine. Ritonōpo omihpyry ae ro Moeze omiry onenetupuhpyra kynexine, Arāo maro.

Moromoro

²⁰ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Kokoro pakeimo, tuisa ytoryhtao nakuataka ytoko eya oturuse. Kaxiko eya, ynara āko Ritonōpo oya: “Ah ypoetory tō nytō toto Ejitu nonory poe, jeahmase.

²¹ Toto anaropopyra awahtao moromoro tō enehpōko ase awānohtohme te, opoetry tō maro te, ahno maro emero. Ejitu pōkō tapyī tō pehme exīko mā kehko moromoro ke. Nono pehme exīko moromoro ke.

²² Yrome ypoetory tō esary Kosē pynanohnōko ase, moroto moromoro pyra ehtohme. Morara ahtao zuaro exīko matose ywy, Ritonōpo taro ase sero nonory po.

²³ Tyoro tyrīko ase ypoetory tomo a, opoetry tomo a ynyriry sā pyra. Kokoro morara tyrīko ase.”

²⁴ Mame morara tyrise Ritonōpo a. Moromoro tuhke tomōse tuisa tapyī taka ipoetry tō tapyī taka roropa. Tyrohsē konōto kynexine Ejitu tō nonory po porehme.

²⁵ Naeroro Moeze tō tykohmapose tuisa a, Arāo maro. Ynara tykase ynororo:

– Ytotoko okyno tō zahkase onekarorykōme Oesēkō Ritonōpo a, yrome morara tyritoko taro Ejitu nonory po, tykase.

26 – Arypyra, tykase Moeze, morara zae pyra mana. Ynara exiryke: yna eky tō etapary yna a jahkatohme ynanekaroryme Ritonōpo a oenurukō zamaro pyra mana. Oryhpopākatorŷko mana. Mame yna zehno exīko Ejitu pōkō nase. Yna etapāko topu ke mā toto.

27 Oseruao ěmehnōko ynanase yna ytory poko ahno esaka pyra. Moroto yna eky etapāko ynanase jahkatohme ynanekaroryme Ritonōpo yna Esemy a, aomihpyry omipona se yna exiryke.

28 Mame ynara tykase tuisa:

– Ÿ, ytotoko. Aaropotorŷko ase. Oekykō etapatatoko jahkatohme onekarorykōme Ritonōpo Oesěkomo a. Yrome mya nymyry pyra ytotoko. Oturutoko ypoko roropa, tykase Ejitu tuisary eya xine.

29 Ynara tykase Moeze:

– Jytoryhtao taroino oturūko ase Ritonōpo a moromoro tō aropotohme kokoro owino te, opoetry tō wino te, ahno wino porehme, enara. Yrome yna onekunohpyra ropa exiko. Ah Izyraeu tō nytō toto tynekarorykō zahkase, Ritonōpo tosěkō eahmaryme.

30 Mame tutūtase Moeze tuisa tapŷi konōto tae. Tōturuse Ritonōpo a.

31 Mame Moeze omiry totase Ritonōpo a. Moromoro tō taropose ropa Ejitu tuisary poe te, ipoetry tō poe te, ahno poe emero, enara. Moromoro pyra toehse ipunaka.

32 Yrome tuisa osenetupuhtoh tūpore toehse ropa. Izyraeu tō anaropopyra tokurehse ropa ynororo.

9

Ejitu pōkō eky tō orihpopyry

1 Morarame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Ytoko tuisa zuruse ropa. Kaxiko eya Ritonōpo, epereu tō Esemy, ynara āko oya: “Ah ypoetry tō nytō toto sero nono poe jeahmase.

2 Toto anaropopyra awahtao,

3 tyrohsě konōto enehpōko ase oeky tō pona awānohtohme, kawaru tomo te, kameru tomo te, pui tomo te, kaneru tomo te poti tomo, enara.

4 Ypoetry tō Izyraeu eky tō apiakāko ase toto ewomatohme. Ejitu pōkō eky tō rokě tyrohsě apoīko mana, yrome Izyraeu tō eky tō orihpyra exīko mana.

5 Ywy Ritonōpo imenekano, kokoro morara tyritohme.”

6 Yrokokoro morara tyrise Ritonōpo a tōmihpyry ae ro. Tyrohsě tooehse Ejitu tō eky tō pona. Toorihse toto emero. Yrome Izyraeu tō eky tō orihpyra toh kynexine.

7 Enenanō tonyohse tuisa a tuaro toehthohme. Turuse ynororo, Izyraeu eky tō orihpyra tokurehse toto porehme. Yrome aosenetupuhtoh tūpore ro kynexine. Izyraeu tō anaropopyra kynexine ynororo.

Zaozao toh enehpotohpyry Ritonōpo a

8 Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze tomo a Arāo maro:

– Oemary ke oruno apoitoko apoto esary poe, ipahtohme kakoxi Ejitu tuisary ěpataka.

9 Sapararahme oruno ytōko Ejitu nonory po porehme. Emero esao zaozao toh exīko. Soporome exīko ahno pihpyry poko, okyno pihpyry poko, enara.

10 Naeroro oruno tapoise Moeze a Arāo maro. Tuisa ěpataka toytose toto. Mame Moeze a oruno tomase kakoxi. Zaozao toh toehse, soporome toehse roropa ahno pihpyry poko te, okyno pihpyry poko, enara.

11 Mame pyaxi tō oehsaromepyra toh kynexine Moeze ěpataka zaozao toh pokoino tyhiphyrykō poko, imehnō Ejitu pōkō pihpyry samo.

¹² Yrome Ritonõpo a tuisa osenetupuhtoh tyripose tūpore. Ritonõpo omih-pyry ae ro Moeze tō omiry onenetupuhpyra ro tuisa kynexine.

Konopoimo poko ekarōko

¹³ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Kokoro pakeimo ytoko osēpatakamase tuisa maro. Zuruco ynororo, ynara āko Ritonõpo epereu tō Esemý: “Ah ypoetory tō nytō toto sero nono poe jeahmase.

¹⁴ Seromaroro oryhmatoh epukāko opona xine te, otuisary tō pona te, ahno pona, enara, zuaro oehtōhkōme, sero nono po imep̄y ysā exikety pyra mana.

¹⁵ Oryhmarykō se nymyry jahtao tyrohsē ke amarokō tonahse exiry porehme.

¹⁶ Yrome isene ro onomōko ase, yjमितunuru enepotohme oya xine juaro imehnō ehtohme sero nono pōkō porehme.

¹⁷ Epyrypāko ro mase. Ypoetory tō Izyraeu anaropopyra roropa mase ononory poe.

¹⁸ Naeroro kokoro konopoimo enehpōko ase, topu sā exikety maro, orēpyra exikety. Sero konopoimo onenepitopyra Ejitu pōkō mana.

¹⁹ Morara exiryke oekykō enehtoko, jarao exiketō emero, tapyi tō taka. Omōpyra toto ahtao, koṇopoimo toehse ahtao, topuimo epukāko kaino. Mame orihnōko mā toto ahno tomo te, okyno roropa, enara.”

²⁰ Toitoinē enarom̄ke tuisa poetory tō toehse morara kary etaryke tyya xine. Typoetory tō tarose eya xine tytapyikō taka, toky tō maro.

²¹ Yrome imehnō tuisa poetory tō putupyra rokē kynexine. Typoetorykō tynomose eya xine jarao rokene, toky tō maro tutupikō po.

²² Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Oemary an̄ko kakoxi konopoimo oehtohme, topuimo maro. Ejitu nonory pona epukāko mana, emero ahno pona te, okyno tō pona te, otyro tōkehko pona tupito po.

²³ Tymyxiry tan̄se Moeze a kakoxi. Konomeru tonehpose Ritonõpo a te, konopoimo maro te, nenenehkane nono poro porehme. Tonehpose eya

²⁴ konopoimo, topu panō ke, nenenehkane maro, Ejitu nonory po porehme, okynano. Mōro konopoimo, jamihme exiry panō exipitopyra kynexine Ejitu ehpitotop̄pyry poe.

²⁵ Ejitu poro porehme konopoimo a jarao exiketomo tonahkase, ahno tomo te, okyno tō roropa te, otyro tōkehko tupito tō po te, wewe roropa, enara.

²⁶ Kosē nonory po rokē, Izyraeu tō esary po konopoimo oehpyra kynexine.

²⁷ Moeze tykohmapose tuisa a, Arāo maro. Ynara tykase ynororo:

– Toerypymase ywy seromaroro. Zae Ritonõpo Oesēkō mana. Ywy, ypoetory tō maro, azahkuru ynanase.

²⁸ Oturuko Ritonõpo a. Epo mana konomeru, konopoimo topu tō maro! Aaropotoryko ropa ase. Tarōino oneraximazomopopyra ase oya xine, tykase tuisa.

²⁹ Ynara tykase Moeze:

– Pata poe tutūtase jahtao jemary tō an̄nōko ase jotururume Ritonõpo Kuesēkomō a. Konomeru mynyhpānōko, konopoimo oehkehnōko. Mōro eneryke oya zuaro exiko mase, sero nono Ritonõpo kyryryme mana.

³⁰ Yrome zuaro ase, Oesēkōme Ritonõpo onenetupuhpyra ro matose opoetory tō maro.

³¹ Mauru panō, otyro roropa anarykatyā tonahkase, tupuhtuke exiketomo te, tokure exiketō roropa.

³² Yrome tiriiku onenahkara exipyra ro exiryke.

³³ Mame tuisa maro ehxīpo tutūtase Moeze pata poe. Tomary tō tanŷse eya tōtururume Ritonōpo Tosēkomo a. Mame konomeru tymynyhpāse, konopoimo roropa.

³⁴ Yrome konopoimo te, konomeru roropa mynyhpātopōpyry eneryke tuisa a, iirypyryme toehse ropa ynororo. Izyraeu tō anaropopyra toehse ropa ynororo ipoetory tō maro.

³⁵ Mame Ritonōpo omihpyry ae ro, Moeze maro Izyraeu tō anaropopyra tuisa kynexine tynonory poe.

10

Taparara tō enehpotopōpyry Ritonōpo a

¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Ytoko tuisa zuruse. Aosenetupuhtoh tyripose ya tūpore, ituisary tō maro. Jomiry onetara ynaroro tyripose ya yjamtunuru enepotohme eya xine.

² Omūkukurō te, apakomotyākō zurutohme roropa oya xine imeīpo, Ejitu pōkō poremakatopōpyry poko ya te, yjamtunuru enepotopōpyry poko eya xine. Morarame tuaro exīko matose, ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

³ Moeze toytose Arāo maro tuisa zuruse. Ynara tykase toto eya:

– Ritonōpo epereu tō Esē ynara āko: “Otarahtao jomiry moīko mano? Jomiry omīpona exīko mano? Ah ypoetory tō nytō toto sero nono poe jahmase.

⁴ Toto anaropopyra awahtao, kokoro taparara tō enehpōko ase xiaro.

⁵ Nono onenesaromepyra exīko matose pehme exiryke taparara ke, Ejitu nonory po. Otyro enahnōko emero konopoimo nynomohpyry. Wewe roropa amoriry enahnōko mā toto.

⁶ Atapyīkō pehkāko mā toto, otuisary tō tapyī tao roropa, ahno tapyī tao roropa. Sero oryhmatoh panō onenepitopyra omykomo, atamuru tō roropa moino ro.”

Morara tykase Moeze. Mame tutūtase ynororo tuisa tapyī tae.

⁷ Mame ynara tykase tuisa poetory tō eya:

– Otara ahtao kuerekohmakehnōko mokaro nae? Ah mokaro orutua kō nytō toto tosēkō Ritonōpo eahmase. Tuaro pyra ro mahno Ejitu enahkatoh poko?

⁸ Mame Moeze tō tarose ropa Arāo maro tuisa ēpataka ropa. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Jomi poe ytotoko Ritonōpo Oesēkō eahmase. Yrome zuaro se ase: onokākō ytōko nae?

⁹ – Yna ytōko emero, tykase Moeze, yna poenō maro, tamuhpomākō maro. Yna mūkuru tō arōko ynanase, yna ēxiry tō maro te, yna eky tō maro: kaneru tomo te, poti tō maro te, pui tomo, enara. Otuhtoh konōto riko ynanase Ritonōpo yna Esē eahmaryme.

¹⁰ Ynara tykase tuisa:

– Otarame Ritonōpo amaro xine ytōko mana. Yrome opyxiākō anaropopyra ase opoenō maro. Tuaro ase oeparykō poko atamorepāko matose, yna rumekatohme.

¹¹ Arypyra! Orutua kō rokē aropōko ase Ritonōpo eahmatohme, moro se awahtao xine.

Mame Moeze tō taropose Arāo maro tuisa maro ehxīpo.

¹² Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Oemary anŷko Ejitu po taparara tō oehthome. Oehnōko mā toto otyro enahkase emero, konopoimo nenahkahpyry akoīpyry enahkase.

¹³ Tymyxiry tanÿse Moeze a Ejitu po. Tyryrykane tonehpose Ritonõpo a xixi tûtatoh wino. Tyryry tykase nono poro saereme, koko, enara. Mame tõmehse ahtao taparara tõ tonehse tyryrykane a.

¹⁴ Saparahme toytose toto Ejitu poro porehme, taparara tuhke. Moro panono exipitopyra kynexine moino ro. Mokaro panõ exipyra ropa exiry jumãme.

¹⁵ Nono typehkase eya xine. Xinukutume toehse. Otyro akoïpyry tonahse eya xine, epery tõkehko wewe poko, konopimo nenahkahpyry akoïpyry. Wewe ary te, onahpoty roropa, tonahkase eya xine Ejitu nonory po porehme.

¹⁶ Taryporyke Moeze tykohmapose Arão maro tuisa a. Ynara tykase ynororo:

– Iirypyryme toehse ywy Ritonõpo Oesëkomo a, oya xine roropa.

¹⁷ Seromaroro yyrypyry ikorokapoko Ritonõpo a. Oturuko roropa eya sero juãnohtoh xihpyry aropotohme ropa ywinoino.

¹⁸ Tuisa tapyĩ tae tutütase ropa Moeze. Tõturuse ynororo Ritonõpo Tosemy a.

¹⁹ Mame tyryrykane tonehpose Ritonõpo a xixi omõtoh wino jamihme exikety. Taparara tõ tanÿse eya, tomase toto tuna konõto Tahpiremã kuaka emero porehme. Taparara pyra toehse ipunaka Ejitu nonory po.

²⁰ Yrome Ritonõpo poe tuisa osenetupuhtoh tûpore exikehpyra toehse. Izyraeu tõ anaropopyra kynexine ynororo.

Ikohmãkatopõpyry

²¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Oemary anÿko kakoxi, ikohmãkapotohme Ejitu nonory poro porehme, xinukutume ehtohme ipunaka, moro xinukutumã apõko sã mã toto.

²² Tomary tanÿse Moeze a kakoxi. Tykohmãse Ejitu po. Oseruao ikohmamry taropose ãmehpyra.

²³ Imehnõ onenaromepyra Ejitu põkõ kynexine. Morara ahtao tytapyĩkõ tae tûtara toh kynexine. Yrome Izyraeu tõ tapyĩ tao saereme kynexine.

²⁴ Moeze tykohmapose tuisa a tyya. Ynara tykase ynororo eya:

– Ytotoko. Izyraeu tõ aropõko ase Ritonõpo eahmase Oesëkomo. Opyxiãkõ arotoko opoenõkõ maro. Yrome oeky tõ: kaneru tomo te, poti tomo te, pui tõ maro taro rokẽ exïko mã toto.

²⁵ – Morara ahtao, tykase Moeze, – omoro ro okyno tõ ekarõko mase yna a etapatohme, jahkatohme ynanekaroryme Ritonõpo yna Esë eahmaryme.

²⁶ Morara se pyra ynanase. Yna eky tõ arory se ynanase. Toiro okyno onynomopyra ynanase. Imenekary se ynanase toitoine ynanekaroryme Ritonõpo eahmatohme, yna Esẽme. Morotona eporehkara ro yna ahtao, zuaro pyra ynanase onokãkõ etapãko ynanase ynanekaroryme Ritonõpo a.

²⁷ Yrome Ritonõpo a tuisa osenetupuhtoh tûpore tyripose. Naeroro Izyraeu tõ anaropopyra kynexine Ejitu poe.

²⁸ Ynara tykase ynororo Moeze a:

– Epo hnae! Esyryhmako taroino! Jũme oehpyra ropa exiko tarona! Tooehse ropa awahtao orihnõko mase!

²⁹ – Zae mase, jenepyra ropa mase jũme, tykase Moeze eya.

11

Iiryhmatopõpyry etyhpory, 10mano

¹ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

— Toiro Ejitu tuisary wānohtoh enehpōko ro ase Ejitu pōkō wānohtohme. Moromeīpo aaropotorŷko mana. Ajohpē pyra aaropotorŷko mā rahkene.

² Seromaroro Izyraeu tō zuruko, orutua komo, nohpo tō maro: uuru risē ekaropotohme parata risē roropa, Ejitu pōkomo a.

³ Ritonōpo poe Izyraeu tō akorehmary se toh kynexine. Ajohpe pyra, Moeze tonetupuhse tuisa poetory tomo a, orutua imehxo exiketyme.

⁴ Mame tuisa turuse Moeze a, ynara tykase Ritonōpo: “Onoa ytōko ase Ejitu poro.

⁵ Ononorykō poro porehme omūkurukō osemazupu tō orihnōko mā toto: emero tapyi tao, tuisa mūkuru poe, jummy nymenekahpyry tuisame tymyakāme, erohkety mūkuru pona, tiriiku apory poko exikety. Orihnōko roropa okyno mūkuru tomo, apitoryme aenurutyamo.

⁶ Ejitu poro kui āko mā toto, xitāko sam karyke. Sero panō exipitopyra kynexine moino ro. Ipanō exipyra ropa exīko jūme.

⁷ Yrome Izyraeu tō esary po mynyhme rokē exīko. Kaikuxi tō roropa hoho kara exīko mā toto. Zuario oehtohōme, ywy, Ritonōpo Ejitu pōkō apiakāko ase Izyraeu tō wino.”

⁸ Etyhpyryme ynara tykase Moeze:

— Opoetory tō esā emero jupīko mā toto, tosekumuru po porohnōko mā toto jēpataka, “Ajohpāme sā ytofoko taroino. Izyraeu tō aroko porehme,” āko mā toto. Moromeīpo ytōko ase.

Tutūtase Moeze tohne tuisa oturutoh poe.

⁹ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

— Ōmiry onetara tuisa mana, yjamitunuru ke ynyrityā ritohme osenu-rukhatohme Ejitu po.

¹⁰ Morohne tyrise Moeze tomo a Arāo maro, Ritonōpo jamitunuru enepo-
tohme Ejitu tuisary ēpataka. Yrome Ritonōpo poe aosenetupuhthoh tūpore rokē
kynexine. Izyraeu tō anaropopyra kynexine Ejitu nonory poe.

12

Epozakuroko Ritonōpo ytotopōpyry

¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze tomo a Arāo maro Ejitu po:

² — Sero nuno apitorymāme exīko, jeimamyry ae oya xine.

³ Ynara kaxiko Izyraeu tomo a emero: Ēmepyyry 10mā po, sero nuno po emero jūkō kaneru menekāko, kaneru pyra ahtao poti menekāko tytapyī taōkō zotyme.

⁴ Tuhke pyra itapyī taōkō ahtao, tokykō onōsaromepyra toto ahtao tytororo, imepŷ tapyi esē maro exīko mana oximaro toiro okyno apiakatohme eya xine. Tōsē apiakāko mā toto ahno pune ehtohme.

⁵ Okyno menekāko kaneru mūkuru te, otarame poti orutuame atapuropyra exikety, toiro jeimamyry nae exikety.

⁶ Meme kokonie pukuro Ēmepyyry 14mā po, sero nuno po tokykō etapāko mā Izyraeu tō porehme.

⁷ Imunuru pitiko ke omōtoeh ehipiry zonohnōko mā toto iratozome, kae roropa, enara. Mame moro tapyi tao moro tōsē ōnōko mā toto.

⁸ Koko moro tōsē purūko mā toto ikarā po, tōtohme otyro itū exiketō maro, wyi iporutatoh maro pyra exikety maro.

⁹ Moro tōsē onōpyra matose onupurupyra ahtao, tahnose ahtao tuna maro roropa onōpyra matose. Okyno tytororo purūko matose, zupuhpyry maro, jaxiry tō maro te, erery te, eano tōkehko purūko matose ikarā po.

10 Tõsē akoĩpyry onukurākara ehtoko yrokokoro. Akoĩpyry ahtao jahkatoko.

11 Otupohtotoko, asapatũkõ amurutoko roropa, omyxirykõ apoitoko. Taryporyke sã mokyro pũ õnõko matose. Sero mã Paxikoame, Otuhtoh Epozakuroko jeahmatohme Ritonõpo Oesẽkomo.

12 – Sero koko ytõko ase Ejitu nonory poro imũkurukõ apitorymãkõ etapase emero, ahno mũkuru tomo te, okyno mũkuru tomo, enara. Ejitu põkõ ritõ tõ wãnohnõko ase pohme. Ywy ase Ritonõpo.

13 Munu, tapyi omõtoh ehpiry poko eneryhtao ya enetupuhnõko ase Izyraeu tõ tapyĩme exiry pokõ. Ejitu põkõ wãnopryhtao ya, moro munu eneryhtao ya, epozakuroko ytõko ase etypohpyra ase, oryhmara xine exiko ase.

14 Mame emero ikonopory punero oseahmãko matose sero ãmepyyry ae. Jeahmãko roropa matose wenikehpyra oehthõkõme; ywy, Ritonõpo, nyryihpyryme moro. Oseahmatoh Epozakuroko ytotopõpyry poko tyrĩko matose oseahmatohme. Apakomotyã roropa morara tyrĩko mã toto jũme.

Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra

15 Mame 7me ãmepyyry wyi enahnõko matose iporutatoh maro pyra exikety. Porutapỹ rokẽ enahnõko matose. Naeroro ãmepyyry apitorymã po porutakety ipahtoko emero aryppya ehtohme atapyĩkõ htao. Morarame ãmepyyry apitorymã poe 7mã pona wyi iporutatoh maro enapyryhtao imepyny a mokyro taroposẽme exiko mana ypoetory tõ Izyraeu tõ winoino.

16 ãmepyyry apitorymã po te, 7mã po roropa oximõme ehtoko Ritonõpo eahmatohme. Moro ãmepyyry tõ ae erohpyra exiko matose, yrome tonahsẽ riry poko erohnõko ro matose.

17 Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra, emero jeimamyry ae. Sero nuno po, sero ãmepyyry po, õseahmatohkõ tyritoko, wenikehpyra oehthõkõme, seroae Ejitu nonory poe Izyraeu tõ tarose ya. Naeroro sero oseahmatoh tyripõko ase oya xine jumãme onytyoromara ehtohme. Jũkõ tumũkuru tõ amorepãko mã toto, moro nyryipohpyry poko.

18 Kokonie pukuro ãmepyyry 14mã poe, nuno apitorymã po, ãmepyyry 21 pona kokonie pukuro nuno apitorymã poro, ourukõ enahnõko matose porutapỹ rokene.

19 7me ãmepyyry pune iporutatoh pyra atapyĩ tao tyritoko. Ynara exiryke wyi enapyryhtao iporutatoh maro, moro 7me ãmepyyry ae, katonõme ahtao ro ehse ononory po te, Izyraeume exikety ahtao ro, taroposẽme exiko Izyraeu tõ winoino.

20 Naeroro moro 7me ãmepyyry ae tonahsẽ iporutatoh maro onenahpyra ehtoko. Atapyĩkõ tao wyi porutapỹ risẽ tonahsẽme exiko mana.

Epozakuroko apitorymano

21 Izyraeu tõ tamuximãkõ tykohmapose Moeze a. Ynara tykase ynoro eya xine:

– Okyno imenekatoko kaneru te, kaneru pyra ahtao, poti etapatohme kuohkõme, Izyraeu tõ emero oseahmatohme, Epozakuroko ytosẽ poko.

22 Otyro hissopo amoriry apoitoko ehxikatohme munu ke paxiha ao. Mame atapyĩkõ omõtoh ehpiry isỹmako, iratozo tomo te, epoe, enara. Mame tũtara matose tapyi tae ãmehtoh pona.

23 Ejitu põkõ etapase Ritonõpo ytoryhtao moro munu enẽko mana omõtoh ehpiry poko. Tynenyokyhpyry anaropopyra mana atapyĩ tõ taka oetapatohkõme.

24 Nyryipohpyry oya xine omipona ehtoko jũme; amarokomo te, oopenomo te, apakomotyã roropa, enara.

25 Oytorykohtao Ritonõpo nekarory pona, ononorykõ pona, Ritonõpo omihpyry omipona jeimamyry ae oseahmatoko sero samo, eahmaryme.

26 Morarame opoenõkomo a ekaroporyhtao: “Oty kary se sero oseahmatoh nae?”

27 Ynara äko matose: “Kuekykõ etapäko sytatose Epozakuroko ayto-topõpyry poko Ritonõpo eahmatohme, Ejitu po kytapyikõ epozakuroko toytose Ritonõpo exiryke. Etyppohpyra kynexine Izyraeu tapyikõ tao. Ejitu tõ totapase eya, yrome Izyraeu tõ typynanohse eya.”

Morarame tosekumuru po typorohse Izyraeu tomo, Ritonõpo eahmaryme Tosëkõme.

28 Mame toytose toto. Tyrise eya xine emero, Ritonõpo nyripohpyry Moeze tomo a Arão maro.

Ejitu põkõ mükuru tõ orihtopõpyry

29 Onoa Ejitu põkõ mükuru tõ osemazuhme aenurutyä totapase Ritonõpo a emero tapyi tao; tuisa mükuru osemazupu tumy myakäme exikety poe, äpuruhpyry tao exikety mükuru pona, okyno poenõ roropa totapase eya.

30 Moro koko ae ro tynyhtoh poe towõse tuisa te, ipoetory tomo te, Ejitu põkõ emero. Ejitu poro ahno kynexine xitäko, kui äko toiro imükuru toorihse exiryke emero tapyi tao.

31 Moro koko ae ro Moeze tykohmapose tuisa a, Arão maro. Ynara tykase: – Ytotoko taroino! Amarokomo, Izyraeu tõ maro porehme! Ynonory irumekatoko. Ytotoko Ritonõpo Oesëkõ eahmase onekaropohpyrykõ ae ro ya.

32 Oekey tõ arotoko, kaneru tomo te, poti tõ maro te, pui tõkehko maro. Ytotoko taroino. Ekaropoko Ritonõpo a kure rokë jyrithme.

33 Taryporyke Izyraeu tõ aropory se toehse Ejitu põkomo. Ynara tykase toto:

– Ytopyry awahtao xine orihnõko ynanase porehme.

34 Naeroro wyi risë tapoise porutapÿ Izyraeu tomo a, emero tapyi taõkomo a, paxiha aka tyrise eya xine, tyõtose kamisa ke arotohme tymotä po xine.

35 Mame Moeze omihpyry ae ro Ejitu põkomo a uuru risë tokaropose Izyraeu tomo a te, parata risë maro te, upo roropa.

36 Ritonõpo poe mõkomo tokarose Ejitu põkomo a, ekarory se toexirykõke Izyraeu tomo a, emero tokaropose ahtao eya xine. Morara Ejitu põkõ mõkomory kurä tarose Izyraeu tomo a.

Ejitu rumekatopõpyry Izyraeu tomo a

37 Morarame Izyraeu tõ toytopitose pupu po Ramese poe Sukote pona. 600 miime orutua kõ kynexine, nohpo tõ onukuhyrya tuhke aehtoõkomo te, poetohti roropa te, tamuhpomäkö roropa, enara.

38 Toto maro imehnõ kynexine tuhke, toky tõ maro tuhke kaneru tomo te, poti tomo te, pui tomo, enara.

39 Mame wyi tyrise Izyraeu tomo a iporutatoh maro pyra. Moro wyi risë tonehse tymaro eya xine Ejitu poe. Taryporyke Ejitu poe toto taropose Ejitu põkomo a exiryke tonahsë onyrisaromepyra toh kynexine, wyi roropa onyrisaromepyra toh kynexine iporutatoh maro.

40 430me jeimamyry taropose Izyraeu tomo a Ejitu po.

41 Morarame moro 430mäkö tõtyhkase ahtao moro emepyyry ae ro tutütase Ritonõpo poetory tõ emero porehme.

42 Moro koko toto enëko Ritonõpo kynexine toto arotohme Ejitu poe. Moro koko Ritonõpo eahmatohme toehse jüme. Moro koko tõseahmarykõme nyhpyra Izyraeu tõ porehme Ritonõpo omihpyry omi poe.

Epozakuroko poko ripotopōpyry Ritonōpo a

⁴³ Ynara tykase Ritonōpo Moeze tomo a Arāo maro:

— Ynara tyripōko ase oya xine Epozakuroko jytotopōpyry poko. Moro Otuhtoh Epozakuroko poko otuhnōko Izyraeu tō rokene. Imehnomo a moro oneahpyra ase.

⁴⁴ Yrome opoetory tō, topekahse exiketō oya xine, otuhnōko mā toto aīkōpotapihpyry tysahkase ahtao.

⁴⁵ Imehnō Izyraeu tō kara otuhpyra mā toto, axītao rokē tōsesarise toto ahtao te, okynahxo ehse exiketō roropa amaro xine topehke erohketōme toto ahtao ro otuhpyra mā toto.

⁴⁶ Moro otuhtoh tōnōko matose tapyi tao, moro tao tupuruse ahtao: moro tae anaropyra ehtoko imepỹ pona. Kaneru zehpyry onytahkara ehtoko ipunaka.

⁴⁷ Jomi poe Izyraeu tō emero moro otuhtoh enahnōko mā toto jeahmaryme.

⁴⁸ Imehnō oneahpyra mā toto tyaīkōpotapihpyry onysahkara exiketomo. Yrome imehnō amaro xine ehse exiketō moro otuhtoh poko tōtukuru se ahtao jeahmatohme, ah apitoryme aīpotapihpyry tysahkase nexino imehnō itapyī taōkō maro, orutua komo te, poeto tō maro. Moromeīpo Otuhtoh Epozakuroko poko otuhnōko mana Izyraeume aenurutyā samo.

⁴⁹ Sero jomihpyry omipona exīko Izyraeu tō aenurutyā Izyraeu nonory po te, imehnō nonory poe aehtyā roropa amaro xine ehtohme.

⁵⁰ Mame Izyraeu tō emero Ritonōpo nyripohpyry omipona toehse, in-ryipohpyry Moeze tomo a, Arāo maro.

⁵¹ Moro ěmepyyry ae Ejitu poe Izyraeu tō tarose Ritonōpo a, oxiekyrymākō porehme.

13*Osemazupu tō Ritonōpo poenōme*

¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

² — Osemazuhme aenurutyā umūkurume mā toto. Okyno mūkuru osemazuhme aenurutyā roropa jekyme mā toto.

Oseahmator Wyi poko Iporutatoh maro pyra

³ Ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

— Wenikehpyra ehtoko sero ěmepyyry poko. Seroae Ejitu turumekase oya xine. Moroto imehnō namotome mexiatose. Sero ěmepyyry ae amarokō tonehse Ritonōpo a tyjमितunuru ke. Wyi porutatoh maro oneahpyra ehtoko.

⁴ Ejitu rumekāko matose seroae, nuno apitorymā po, nuno apipe po.

⁵ Tōmihpyry tokarose Ritonōpo a atamuru tomo a kananeu tō nonory ekarory poko oya xine te, heteu tō nonory te, amoreu tō nonory te, heweu tō nonory te, jepuseu tō nonory, enara. Moro nono kure mana otyro zamaro exiketū. Tarose awahtao xine eya morotona otuhtoh konōto tyritoko oeahmatohkōme nuno apitorymā po, emero jeimamyry ae.

⁶ 7me ěmepyyry ae wyī enahnōko matose iporutatoh maro pyra ipunaka. Mame ěmepyyry 7mā po otuhtoh konōto rīko matose Ritonōpo eahmatohme, Oesēkomo.

⁷ Sero 7mā ěmepyyry ae wyī enahnōko matose iporutatoh maro pyra. Naeroro ononorykō po porehme iporutatoh ipahtoko, iporutatoh pyra ehtohme ononorykō po, wyī porutatoh risē pyra ehtohme roropa.

⁸ Sero ĕmepýry ae opoenõkõ zurutoko onyrirykõ poko: Serara rĩko sytatose Ritonõpo nyrihpyry pokoino Ejitu nonory poe toesyryhmase kuahtao xine.

⁹ Sero otuhtoh konõto enetupuhpotohme exĩko oya xine imykyhpyry samo oemary poko te, opery poko roropa. Ākorehmatorỹko mana wenikehpyra oehtohkõme, Ritonõpo omihpyry otururu poko, atamorepary poko, enara. Tyjamitunuru ke Izyraeu tõ tarose Ejitu poe.

¹⁰ Naeroro oseahmatoko sero ĕmepýry ae, sero nuno po jeimamyry ae rokene.

Omũkuru tõ apitorymãkomo

¹¹ Ritonõpo Oesẽkõ aarotorỹko mana kananeu tõ nonory pona, tõmihpyry ae ro atamuru tomo a. Morarame sero nono ekaroryhtao oya xine,

¹² emero mũkuru apitoryme aenurutyã ekarõko matose Ritonõpo a, emero okyno mũkuru apitoryme aenurutyã roropa Ritonõpo ekyme mã toto.

¹³ Yrome jumẽta mũkuru apitorymã se awahtao xine oekyme, kaneru mũkuru ekaroko Ritonõpo a. Yrome oekyme ise pyra awahtao jumẽtu orihmanohpõko matose, ipymyry tohkãko rokene. Ahno mũkuru apitorymãkõ emero epekahtoko roropa.

¹⁴ Imeĩpo opoenõkõ oturuporyhtao oya xine: “Oty kary morohne?” toto ezuhnõko matose: “Tyjamitunuru ke Ritonõpo a tarose yna Ejitu poe. Moroto imehnõ namotome ynanexiase.

¹⁵ Yna aropory se pyra Ejitu tuisary ahtao Ritonõpo omipona pyra, Ejitu põkõ mũkuru tõ apitorymãkõ totapase Ritonõpo a, ahno poenomo te, okyno poenomo, enara. Morara exiryke okyno mũkuru apitorymãkõ ekarõko ynanase ynanekaroryme Ritonõpo a. Epehpyry ke rokẽ yna mũkuru apitorymãkõ epekahnõko ynanase.

¹⁶ Morara tyrĩko ynanase wenikehpyra ehtohme, enetupuhtoh mykyry sã yna emary poko te, yna pery poko roropa; wenikehpyra ynanase yna arotopõpyry poko Ritonõpo a Ejitu poe, tyjamitunuru ke.”

Akurũ xikihme exikety, apoto roropa

¹⁷ Morarame Izyraeu tõ taropose ahtao tuisa a Ejitu nonory poe, tarose toto Ritonõpo a tophme pyra, pirixteu tõ esemary ae pyra. Ynara tõsenetupuhse Ritonõpo: Izyraeu tõ eramary ropa Ejitu pona se pyra ase. Otarame pirixteu tõ maro osetapary kurũke toeramarykõ se exĩko mã toto.

¹⁸ Morara exiryke tarose toto eya ona esemary ae tuna konõto Tahpiremã ehpiokoxi. Ejitu poe Izyraeu tõ toytose atakenaka, soutatu tõ samo, osetapaketõ samo.

¹⁹ Joze ekepyry tarose Moeze a, ynara exiryke, Izyraeu tõ omihpyry tokaropose Joze a orihpyra ro tahtao moro riry poko. Ynara tykase ynororo: “Aarorykohtao Ritonõpo a taroino jekepyry arotoko amaro xine.”

²⁰ Sukote poe toytose Izyraeu tomo Etã pona osesarise. Moroto ahno esary pyra ona ehpio kynexine.

²¹ Saereme ahtao toto esemazupurume toytose Ritonõpo akurũ, xikihme exikety samo, toto esemary enepõtõhme eya xine. Koko toehse ahtao toto esemazupurume toytose ynororo apoto xikihme exikety samo, toto esemary zeipõtõhme, Izyraeu tõ ytõtõhme saereme ahtao te, koko ahtao, enara.

²² Moro akurũ xikihme exikety toto esemazupurume exikehpyra kynexine saereme ahtao. Koko moroto ro apoto xikihme exikety sã exikehpyra kynexine.

¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

² – Izyraeu tō zuruko toto eramatohme ropa, osesarise Pi-Hairote etonie, irānao, Mikitou poe tuna konōto Tahpiremā pona, Paau-Zepō pūtokoxi.

³ Izyraeu tō tytahse, ekarōko Ejitu tuisary mana. Ytoyōko rokene, aza rokē ahno esao pyra.

⁴ Mame tuisa aosenetupuhtoh ripōko ase tūpore oekahmatohkōme, mame iporemākapōko ase soutatu tō maro, yjamtunuru enepotohme. Ejitu pōkō juaro exīko mā toto, ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

Mame aomipona toehse Izyraeu tomo.

⁵ Mame Ejitu tuisary turuse ahtao ipoetry tomo a, Izyraeu tō toepase mā toto owinoino, tokarose ahtao, toetyorōmase ynororo ipoetry tō maro. Ynara tykase toto:

– Enetoko ke kynyrihpyrykomo! Kynamotokō Izyraeu tō taropose kyaa xine. Epāko mā toto kywinoino xine!

⁶ Mame tykanary tukurākapose tuisa a, soutatu tō maro.

⁷ Toytose ynororo tykanary tō maro emero, etonatohme. 600me tykanary tō kurākō tarose eya, tosēke exiketomo, tuisa poetry tomo.

⁸ Mame Ritonōpo poe Ejitu tuisary osenetupuhtoh tūpore ro kynexine. Izyraeu tō tokahmase eya. Ytōko Izyraeu toh kynexine orēpyra exiketō samo.

⁹ Mame toytose Ejitu pōkomo, kawaru tō maro te, tykanary tō maro aronanō maro etonatohme. Izyraeu tō tokahmase eya xine. Toeporehkase toto Izyraeu tō osesaritoh pona, tuna konōto Tahpiremā ehpioko, Pi-Hairote pūtokoxi, Paau-Zepō pūtokoxi roropa.

¹⁰ Tuisa tō tonese ahtao Izyraeu tomo a soutatu tō maro enaromŷke toehse toto. Kui tykase toto Ritonōpo a takorehmapotohkōme.

¹¹ Ynara tykase toto Moeze a:

– Yna ekepyry zonētoh nae nexiase Ejitu po. Oty katohme yna menehno xiaro sero ona pona, ahno esaka pyra yna orihotohme? Eneko ke onyrihpyry, Ejitu poe yna enepyyryke oya.

¹² Oty tykase yna oya Ejitu po kuahtao xine? Ah ynanexino tehme rokene, Ejitu pōkō namotome. Kurehxo yna a Ejitu tō namotome yna exiry. Popyrahxo yna orikyry taro ona po!

¹³ Yrome toto tozuhse Moeze a. Ynara tykase ynororo:

– Oserehpyra ehtoko! Enaromyra ehtoko! Epara ehtoko! Orēpyra ehtoko. Opynanopyrykō Ritonōpo a enēko matose seroae! Mokaro Ejitu pōkō onenezomopyra ropa exīko matose.

¹⁴ Tehme rokē ehtoko oepetōkara poremākapōko Ritonōpo mana.

¹⁵ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Oty katohme ākorehmapōko matou ya? Kaxiko eya xine mya toto ytothme.

¹⁶ Omyxiry anŷko tuna epoe. Atapiakāko tuna mana Izyraeu tō ytotohme nono tonore poro, tuna konōto Tahpiremā rānakuroko.

¹⁷ Ejitu pōkō osenetupuhtoh ripōko ase tūpore. Izyraeu tō ekahmāko mā toto tuna kuaka. Mame Imehxo jekarōko imehnō mana, Ejitu tuisary te, soutatu tō maro te, ikanary tō aronanō maro toto poremākaporyhtao ya.

¹⁸ Ejitu pōkō poremākaporyhtao ya tuaro exīko mā toto, ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

¹⁹ Mame toesyryhmase Ritonōpo nenyokyhpyry Izyraeu tō esemazupuru poe, toto mykakoxi. Akuru xikihme exikety roropa toesyryhmase

²⁰ irānakuroko Ejitu tō maro Izyraeu tō maro. Moro akurū kynexine ikohmamyhpyry sā Ejitu tomo a. Yrome saereme toehse Izyraeu tomo a. Naeroro Ejitu tō soutatu tō oseporopyra toh kynexine Izyraeu tō maro koko.

²¹ Tomary tanÿse Moeze a tuna epozakoxi. Tyryrykane jamihme tonehpose Ritonōpo a xixi tūtatoh wino tuna aropotohme. Tyryry kary poko tōmehse moro tuna konōto esahpyry nono tonore toehse. Moro tuna tapiakase,

²² Izyraeu tō toytose tuna konōto kuroko nono tonorē poro. Apuru sã kaetokohxo tuna toehse toto esemary ehpiuroko, apotunuru wino, ipozery wino, enara.

²³ Toto tokahmase Ejitu pōkomo a toto apoitohme repe, osema ae tuna rānakuroko, kawaru tō maro te, ikanary tō maro kawaru aroponanō maro.

²⁴ Ēmehsasaka ahtao Ejitu pōkō tonese Ritonōpo a akurū xikihme exikety poe apoto xikihme exikety maro. Enaromyke tyripose toto eya. Tōserehse toto.

²⁵ Kahu tō ytory tupime toehse. Ritonōpo poe ipupuru tō tomōse nono aka. Ytopÿme toehse toto. Ynara tykase Ejitu pōkomo:

– Ehmaropa! Sepatone Izyraeu tō wino! Toto akorehmāko Ritonōpo mana. Kuakorekehkatōryko nase.

²⁶ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Oemary anÿko tuna epozakoxi tuna oehtohme ropa Ejitu pōkō nerymapotohme kahu tō maro te, kawaru tō aroponanō maro.

²⁷ Tomary tanÿse Moeze a tuna epozakoxi. Mame tōmehse ahtao tuna konōto tooehse ropa apitoryme toehtopōpyry samo. Ejitu pōkō tutūtarykō tukuhse tuna konōto kuae repe. Yrome Ritonōpo a tynerymapose toto tuna kuaka.

²⁸ Tuna konōto toeramase, ikanary tō tyneryse te, kawaru tō maro, Ejitu tō soutatu tō maro porehme, Izyraeu tō ekahmahpōkomo tuna konōto kuaka. Osepynanohpyra toh kynexine porehme.

²⁹ Yrome Izyraeu tomo a tuna konōto takuohse nono tonore poro kaetokohxo tuna toehse ahtao apuru samo apotunuru wino, ipozery wino, enara.

³⁰ Moro ēmepry ae Izyraeu tō typynanohse Ritonōpo a, toto anapoipyra Ejitu pōkō ehtohme. Mokaro Ejitu pōkō ekepyry tonese isawã po tuna ehpiuroko Izyraeu tomo a.

³¹ Ritonōpo jamitunuru tonese ahtao Izyraeu tomo a Ejitu pōkō poremākapory poko, Ritonōpo tonetupuhse eya xine. Aomipona se toehse toh kynexine. Moeze omipona se roropa toehse toto.

15

Moeze eremiatopo

¹ Mame toremiase Moeze tomo Izyraeu tō maro Ritonōpo Tosēkō eahmaryme. Ynara tykase toto:

– Eremiāko ase Ritonōpo eahmaryme
typoremākapose toto eya exiryke,
orēpyrahxo toexiryke,

kawaru tō tomase eya,

kawaru aronanō maro tuna konōto kuaka.

² Jewomane jamihme Ritonōpo mana.

Eya typynanohse ywy;

Ritonōpo Jesēme mana, eahmāko ase.

Papa Esēme mana, eremiāko ase,

Imehxo Aexiry poko.

³ Ritonōpo etonaketyme mana.

Esety mā Ritonōpo.

4 Tuna konōto kuaka Ejitu soutatu tō tomase ikanarykō maro.
Soutatu tō esā, imehxo exiketō tynerymapose tuna konōto Tahpiremā kuaka.

5 Tynerymase toto tuna konōto zue me exikety a.
Topu sã tyneryse toto zue aka.

6 Ritonōpo, jamihmehxo oemary apotunuru wino mana,
osenuruhkãko ynanase oepetōkara etohtohkary eneryke yna a.

7 Emero motye orēpyra mexino.
Oepetōkara poremākapory poko,
toto zehno oexiryke jahkãko mase
onahpoty samo tonore ahtao.

8 Typūmase oya, tuna kaetokohxo toehse.
Pohkane tō tōnuhse xikihme, apuru samo pata zomye.
Tūpore toehse tuna konōto zue ao, jeru samo.

9 Kuepetōkara ynara tykase:
“Mokaro ekahmãko sytatose, toto apoīko sytatose,
Imōkomory emero apoīko sytatose, kymōkomorykōme.
Kypyreko ke toto poremākapōko sytatose.”

10 Yrome Omoro, Ritonōpo,
typūmase oya ahtao Ejitu pōkō tyneryse,
zue aka tomōse toto xūpu samo, pohkane xihpyry kuaka.

11 Imepỹ ritō apanō pyra mana, Ritonōpo!
Onoky nae kuranō, Imehxo Exiketyme apanono?
Onokãkō tyjमितunuru ke tyrīko nae,
typoetory tō ewomãko roropa nae?

12 Oemary tanỹse ahtao oya āpotunuru wino,
mokaro tonahkase nono a, yna ekahmahpōkomo.

13 Yna pyno oexiryke, opoetory tō arōko mase typynanohse toto oya,
ajमितunuru ke tarose foto oya ononory kurã pona, Ritonōpo.

14 Onyrihpyry poko totase imehnō nonory pōkomo a,
tykytyky āko mã toto enaromỹke toexirykōke.
Pirixteu tō oserehnōko mã toto.

15 Etō pōkō tamuximãkō roropa tonaroxitapãse mã toto.
Moapē pōkō jamihmãkō typoremãse mã toto.
Kanaã pōkō emero tykytyky āko mã toto.

16 Enaromỹke toehse toto,
ouno mã toto ipunaka.
Ajमितunuru eneryke tyya xine
totypohse mã toto, topume anyhtahpyry sã toexirykōke,
opoetory tō ytoytory eneryke tyya xine,
opoetory tō typynanohse oya Ejitu pōkō namotome toto ahtao.

17 Toto enehnōko mase, ypy pona,
oesary pona onymenekahpyry oesaryme,
Atapyī esaryme, onyrihpyry esaryme.

18 Ritonōpo, yna Esemy,
yna Tuisary Imehxo mase,
jūme exikehpyra mase.

¹⁹ Tuna konōto takuohse Izyraeu tomo a nono tonore poro. Yrome tykanarykō tarose ahtao Ejitu pōkomo a, kawaru tō maro Izyraeu tō ekahmaryme, tuna tonehpose ropa Ritonōpo a toto nerymapotohme.

²⁰ Urutōme Miriā kynexine Arāo oryxiry. Pāteru tapoise eya imehnō nohpo tō emero imaro toehse, pāteru tō etōko, wāko toto.

²¹ Mame toremiase Miriā, toto netaryme. Ynara tykase:
– Eremiatoko Ritonōpo eahmaryme,
typoremākapose toto eya,

Imehxo toehse ynororo ipunaka;

kawaru tō tomase eya,

kawaru aronanō maro tuna konōto kuaka.

Tuna itunety

²² Mame Izyraeu tō tarose Moeze a tuna konōto Tahpiremā poe ona Sua pona. Oseruao tōmehse toytorykō poko toto ona poro, tuna zupiry poko repe.

²³ Toeporehkase toto Mara pona. Yrome moro tuna onēsaromepyra toh kynexine, itū exiryke. Morara exiryke moro esety Mara kynexine.

²⁴ Tykerekemase toto Moeze netaryme; tōturupose toto:

– Oty ēnōko ynanae? tykase toto.

²⁵ Jarao tōturuse Moeze yronymyryme Ritonōpo a takorehmatohme. Mame wewe zokonaka tonepose Ritonōpo a eya. Morō wewe tōmase eya ahtao tuna kuaka, tuna kure toehse toto okurume.

Moroto tōmihpyry tokarose Ritonōpo a eya xine, Aomipona toto ehtohme. Moroto tukuhse roropa toto Ritonōpo a.

²⁶ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Tomeseke awahtao xine jomihpyry poko, zae ehtoh riryhtao oya xine roropa, jomihpyry omipona awahtao xine awānohpyra xine exīko ase tyrohsē ke Ejitu pōkō wānohtopōpyry ke. Ywy ase Ritonōpo okurākanekomo.

²⁷ Moromeīpo toeporehkase Izyraeu tomo Erī pona. Moroto 12me tuna eutary nae kynexine te, 70me airiki panō roropa. Moroto tōsesarise toh kynexine tuna eutary tō pūto.

16

Manā, aramixi tomo

¹ Morotoino Erī poe toytose Izyraeu tomo ona Xī pona, irānaka Erī poe ypy Xinai pona. Toeporehkase toto morotona ēmepyyry 15mā po, nuno 2mā po, Ejitu rumekatopōpyry poe.

² Moroto, ona tonorē po Moeze tō netaryme Arāo maro tykerekerepapi-tose ropa toto.

³ Ynara tykase toto eya xine:

– Kurehxo yna a exiry toorihse yna ahtao Ejitu po! Moroto tōsē nae yanexiase. Typorohse yna ahtao otuhtohme tuesapare toehse yna. Yrome kuenepyatose ahno esaka pyra ynaemitapamyryke orihtohme, emero porehme.

⁴ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Seromaroro wyi enehpōko ase kapu ae konopo samo. Ahno tūtāko mā toto tytapykō taē kokoro rokene tynapyrykō anŷtohme ipune xine ehtohme. Morame toto kuhnōko ase, jomiry omipona toto ehtoh waro jehtohme.

⁵ Ēmepyyry 6mā po asakoro ēmepyyry pune ehtoh tynapyrykō anŷnōko mā toto ikurākatohme.

⁶ Mame ynara tykase Moeze tō Arāo maro imoihmākomo a:

– Seroae mōtahtao zuaro exīko matose, Ritonōpo Oesēkomo a tonehse matose Ejitu poe.

⁷ Kokoro pakeimo Ritonōpo ezuru imehxo exikety enēko matose, tykerek-erematopōpyry oya xine totase eya exiryke. Yna kerekeremaryhtao oya xine, yna poko pyra, Ritonōpo kerekere māko matose aomipona exiketyme rokē yna exiryke.

⁸ Tōturuse ro Moeze eya xine:

– Ritonōpo Oesēkō Mokyro tōsē ekaroneme kokonie pukuro te, wyi ekaroneme roropa pakeimo, ōmihpyrykō totase eya exiryke ikerekere maryhtao oya xine. Yna kerekere maryhtao oya xine Ritonōpo kerekere māko matose.

⁹ Mame ynara tykase Moeze Arāo a:

– Kaxiko imoihmākomo a, toto oehtohme xiaro Ritonōpo Kuesēkō ēpataka, tykerekere matopōpyry totase eya exiryke.

¹⁰ Toto zururuhtao Arāo a, tōsenuhmase toto ona pona. Ritonōpo ezuru imehxo exikety tonese eya xine akuruhtao.

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

¹² – Ykerekere matopōpyry Izyraeu tomo a totase ya. Kaxiko eya xine. Seroae ro kokonie pukuro tōsē ōnōko mā toto. Mame kokoro pakeimo wyi ōhnōko mā toto. Tuesapare exīko mā toto. Tuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo, toto Esemu.

¹³ Mame kokonie pukuro aramixi panō tooehse tuhke. Nono typehkase Izyraeu tō esary po. Mame yrokokoro pakeimo onahpoty tahxikure kynexine toto tapyī tō zomye.

¹⁴ Morarame moro axitaku tonore toehse ahtao isawā po ona po ohpetu tōxinamase, tonahsē kāseme exikety mauru panono.

¹⁵ Moro eneryhtao Izyraeu tomo a zuaro pyra toh kynexine. Tōturupose toto oseya xine:

– Otyhkoh seny? tykase toto.

– Sero Ritonōpo nenehpohpyry anapyrykōme, tykase Moeze.

¹⁶ Ynara tykase Ritonōpo tyripotohme oya xine: “Emero matose anapyrykō anŷnōko matose atapyī taōkō pune ehtohme. Toiro ahno napyryme asakoro riturumā ipune exīko mana.”

¹⁷ Morara tyrise Izyraeu tomo a, toitoine itamurumehxo tanŷse, imehno mo a tuhke hkopyra.

¹⁸ Mame tukuhse ahtao eya xine ipune kynexine. Tuhkehxo apoihpōkomo a tuhke nymyry pyra kynexine. Tuhke hkopyra apoihpōkomo a ipune ro inanymyhpyrykomo. Emero pune inapyrykō kynexine.

¹⁹ Mame ynara tykase Moeze eya xine:

– Moro onukurākara ehtoko enahtohme kokoro, tykase.

²⁰ Yrome toitoine aomihpyry omipona pyra toehse. Moro tonahsē akoīpyry tukurākase eya xine. Yrokokoro ikurākahpyry tonese eya xine. Moromoro hpe toehse, tymoke roropa. Tohne toehse Moeze moro eneryke eya.

²¹ Kokoro rokē tonahsē tanŷse eya xine tytapyī taōkō napyryme moro ēmepyy ae. Mame xixi jamihme toehse ahtao inynomohpyry nono po tuname toehse.

²² Mame 6me aehtoh po tonahsē tanŷse eya xine asakoro ēmepyy pune ehtohme 4 riturumano tapoise toiro ahno napyryme. Izyraeu tō tamuximākō toytose Moeze zuruse imoihmākō nyriry poko.

²³ Ynara tykase Moeze eya xine:

– Kokoro oserematohme mana, ēmepyy tapiakase Ritonōpo eahmatohme, oserematoh kurano. Morara exiryke ynara tyripose toto Ritonōpo a: “Seroae

ekeiry se exiketō ekeīko mā toto. Ahnory se exiketō ahnōko ikurākatohme akoīpyry enahtohme yrokokoro.”

²⁴ Moeze omihpyry omipona moro tonahsē akoīpyry tukurākase eya xine. Motara, tymoke pyra, moromoro hpe exipyra, enara.

²⁵ Ynara tykase Moeze:

– Sero enahtoko seroae, oserematohme exiryke, oserematoh ēmepyyr tapiakase Ritonōpo Oesēkō eahmatohme. Seroae tonahsē onenepyyra exīko matose ona po.

²⁶ Sero tonahsē apoīko matose 6me aēmehtoh pona. Yrome 7mā ēmepyyr ae, oserematohme exiryke, tonahsē exipyra mana nono po.

²⁷ Mame ēmepyyr 7me aehtoh po toitoine tutūtase tonahsē apoitohme repe. Yrome onenepyyra tokurehse toto.

²⁸ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Oty katohme jomiry onetara hmatou? Oty katoh ynyriophpyry onyripyra hmatou?

²⁹ Wenikehpyra ehtoko, Ywy, Ritonōpo toiro ēmepyyr ekaroase oya xine ōserematohkōme. Morara exiryke ēmepyyr 6mā po tonahsē ekarōko ase oya xine asakoro ēmepyyr pune ehtohme. Naeroro 7me aehtoh po tehme ehtoko oesarykō po. Tūtara rokē ehtoko.

³⁰ Morame erohpyra toh kynexine ēmepyyr 7me aehtoh po.

³¹ Mame moro tonahsē tosehase Izyraeu tomo a manāme. Ipuhturu pisarara sā kynexine, karimutume. Tonahse ahtao kāsēmā sā kynexine ano zen risē samo.

³² Ynara tykase Moeze:

– Manā tukurākaposē Ritonōpo a, asakoro riturumā ao pehme, imeīpo enepotohme kypakomotyākomo a, zuaro toto ehtohme sero tonahsē poko, Ritonōpo nekarohpyry kyra xine ona po, tarose eya kuahtao xine Ejitu poe.

³³ Mame ynara tykase Moeze Arāo a:

– Oripo apoiko. Manā tyriko asakoro riturumā tomo moro oripo aka tyritohme Ritonōpo ēpataka, ikurākatohme kypakomotyākō neneryme.

³⁴ Ritonōpo nyriophpyry tyrise Arāo a. Moro oripo tyrise Moeze a Ritonōpo omihpyry ē ēpataka ikurākatohme moroto.

³⁵ 40me jeimamyry manā nae Izyraeu tō kynexine tonahsēme, toeporehkatoh pona nono tytaōke exikety pona, Kanaā ehpiokoxi toeporehkatohkō pona.

³⁶ Toiro ahno napyry toiro ēmepyyr ae asakoro riturume tukuhse kynexine, toiro ikuhtopo. 10me moro tonahsē kuhtoh 20 riturume kynexine.

17

Topu wino tuna tūtatoōpyry

(Numeru 20.1-13)

¹ Ona Xī poe toytose Izyraeu tomo imeimehnō osa pona Ritonōpo omi poe. Mame Repitū pona toytose toto. Yrome tuna pyra kynexine moroto, eukuru pyra.

² Tykerekere mase ropa Moeze eya xine:

– Tuna ekaroko yna a, yna okurume, tykase toto.

– Oty katohme ykerekere māko matou? tykase Moeze. – Oty katohme Ritonōpo kuhhōko matou?

³ Yrome tutunazehnase imoihmākō kynexine. Onykerekere makehpyra toh kynexine. Kui tykase toto Moeze netaryme. Ynara tykase toto:

– Oty katohme yna menepyase Ejitu poe? Yna orihmapotohme tuna peneryke? Yna te, yna poenomo te, yna eky tō maro kaneru tomo poti tō maro?

⁴ Mame Moeze tōturuse yronomyryme Ritonōpo a takorehmatohme. Ynara tykase ynororo:

– Oty rīko ywy moxiā poko? Jetapary se exisasaka mā toto topu ke.

⁵ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Toitoinē Izyraeu tō tamuximākō imenekako amaro toto ytotohme ose-mazuhme. Omyxiry aroko amaro, ike tuna Niro etapatopōpyry oya.

⁶ Oēpataka exīko ase topu po ypy Xinai po. Moro topu etapako, mame ewino tuna tūtāko mana imoihmākō okurume.

Morara tyrise Moeze a Izyraeu tō tamuximākō neneryme.

⁷ Mame moroto tosehpase eya xine Masame te, Meripame rorōpa, moroto Moeze tykerekeremase Izyraeu tomo a exiryke. Ritonōpo tykerekeremase rorōpa eya xine. Ynara karyke Ritonōpo tukupse eya xine:

– Ritonōpo kymaro xine nae? Otaramē kymaro xine pyra mana, karyke eya xine.

Amarekita tomo

⁸ Mame amarekita tō toehse osetapase Izyraeu tō maro Repitī po.

⁹ Ynara tykase Moeze Jozue a:

– Orutua kō imenekako toto arotohme, kokoro pakeimo, etonatohme amarekita tō maro. Ypy emory pona ytōko ase Ritonōpo myxiry apoiry poko.

¹⁰ Moraramē toytose Jozue, Moeze omi poe osetapase amarekita tō maro. Moeze tō tōnuhse ypy emory pona turui maro Huru maro.

¹¹ Mame tapory tō tanŷse ahtao kakoxi Moeze a, orēpyrahxo Izyraeu tō toehse. Yrome tukuromoxinase Moeze apory ahtao amarekita tō orēpyra toehse.

¹² Mame Moeze apory tukuromoxinase ahtao, topu tonehse Arāo tomo a Huru maro epona Moeze porohtohme. Mame apory tō tapoise eya xine. Moraramē apory tō tanŷse eya xine xixi omōtoh pona.

¹³ Moraramē amarekita tō typoremākapose Jozue tomo a.

¹⁴ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Onyrihpyrykō poko imeroko wenikehpyra oehtohkōme, oepetōkara poremākatoopōpyry poko oya xine. Kaxiko Jozue a: “Amarekita tō enahkapōko ase porehme.”

¹⁵ Moroto apoto apō tyrise Moeze a. Moro tosehpase eya: “Ritonōpo Kuesēkō Jewōmaneme mana.”

¹⁶ Mame ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo esety kamisa poko anŷtoko kakoxi. Kuepetōkara amarekita tō poremākapōko Ritonōpo mana, jumāme.

18

Jetoro ytotoopōpyry Moeze enese

¹ Moraramē Moeze enese toytose imeretamuru, Jetoro, Ritonōpo maro oturukety Mitiā po. Tuarō toehse ynororo Ritonōpo nyrihpyry poko Moeze maro, Izyraeu tō maro. Izyraeu tō arotopōpyry Ejitu poe Ritonōpo a, waro rorōpa ynororo kynexine.

² Mame toytose ynororo Moeze esaka. Tymaro Zipora, Moeze pyty tarose eya, Jetoro tapŷi tao Zipora tynomose Moeze a tumūkuru asakoro ro toytose tahtao Ejitu pona.

³ Toiro imūkuru esety Jeresō kynexine, ynara tykase Moeze exiryke: “Katonōme toehse ywy imehnō nonory po.”

⁴ Zakorō esety Erieze kynexine ynara karyke Moeze a: “Ritonōpo, Papa Esemey a takorehmase ywy jetapara Ejitu tō tuisary ehtohme,” katopo.

⁵ Toytose Jetoro, Moeze meretamuru, ipyty maro te, imūkuru tō maro Moeze esaka, ypy kurā pona, Ritonōpo esary pona.

⁶ Apitoryme tōmihpyry taropose eya Moeze a, ynara katopo: “Oehnōko ase, opyty maro, omūkuru tō maro.”

⁷ Mame tutūtase Moeze oseporyse Jetoro maro. Toepuisse ynororo tymeretamuru ēpataka. Typohse eya. Tātaomikase toto, tōturupose kure toto ehtoh poko. Mame tomōse toto Moeze tapyi taka.

⁸ Tymeretamuru turuse eya emero Ritonōpo nyrihpyry poko, typoetory tō Izyraeu pyno exiry poko te, Ejitu tuisary wānohtopōpyry poko Ejitu pōkō maro. Turuse roropa tupime Izyraeu tō ytotoptōpyry poko te, toto pynanohtopōpyry poko roropa Ritonōpo a.

⁹ Tākye toehse Jetoro morara kary etaryke tyya, Ritonōpo nyrihpyry poko, Izyraeu tō arotoptōpyry poko eya Ejitu poe.

¹⁰ Ynara tykase ynororo:

– Kure Ritonōpo Kuesēkō mana typynanohse oexirykōke eya Ejitu tō tuisary winoino, Ejitu pōkō winoino, enara.

¹¹ Seromaroro zuaro toehse ywy. Imehnō ritō kō motye jamihmehxo Ritonōpo mana, Izyraeu tō typynanohse exiryke eya Ejitu jamitunuru wino, tyryrhmasse toto ahtao Ejitu pōkomo a.

¹² Mame toky tō tonehse Jetoro a etapatohme jahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a. Arāo tō Izyraeu tō tamuximākō maro toytose toto imaro otuhse Ritonōpo eahmaryme.

Takorehmananō menekatoptōpyry Moeze a (Teuteronomiū 1.9-18)

¹³ Yrokokoro typorohse Moeze, ahno nekaropotoh etatohme, apiakatohme zae ehtoh enetupuhpotohme. Moro poko tykohmāse Moeze.

¹⁴ Mame Moeze nyriy eneryke Jetoro a tōturupose ynororo eya:

– Oty katohme morara tyrīko mahno toiroro, imoihmākō nekaropory tō apiakāko, zae ehtoh waro toto ehtohme? Moxiā roropa xikihme oeraximary poko kohmānōko toh nae?

¹⁵ – Morara tyrīko ase moxiā oepyyryke ya zae ehtoh waro toehtohkōme Ritonōpo poe.

¹⁶ Asakoro ahno atae pyra toto ahtao ya oehnōko mā toto. Mame toto ezuhnōko ase, zae ehtoh waro toto ehtohme. Toto amorepāko ase Ritonōpo omihpyry poko te, Inyriphpyry poko, enara, tykase Moeze.

¹⁷ – Ÿ, onyriy zae nymyry pyra mana, tykase Jetoro.

¹⁸ Serara awahtao etaehnōko mase. Penekehnōko roropa mā imoihmākō mana. Sero oerohtoh itamurume tyriryke oya toiroro.

¹⁹ Jomiry etako, ākorehmāko Ritonōpo mana. Zae ro nase Izyraeu tō arory Ritonōpo ēpataka inekaroporykō pona.

²⁰ Zae roropa toto amorepary Ritonōpo omihpyry poko inyriphpyry omipona toto ehtohme.

²¹ Yrome kurehxo orutua kō menekary oya, tuaro exiketomo tuisame toto ehtohme: miumākō tuisaryme te, 100mākō tuisaryme te, 50mākō te, 10mākō tuisaryme, enara. Ritonōpo omipona se exiketomo, zae rokē exiketomo, ajoajohpe pyra exiketomo, enara.

²² Mokaro tyriko ahno apiakananõme aherohtohkõme kokoro rokene. Mame tupimäkõ enehnõko ro mã toto oya. Yrome tupimäkara enetupuhnõko mã toto zae ehtoh poko. Morara ahtao äkorehmäko mã toto omoxi hkopyra oerohtoh ehtohme.

²³ Serara tyrise ahtao oya, tyripose ahtao Ritonõpo a etaehpyra mase exiiko. Moxiä roropa ytõko mã toto tytapykõ taka täkye rokene.

²⁴ Kure Jetero omiry totase Moeze a.

²⁵ Orutua kõ emese kure exiketõ, Izyraeu tõ tymenekase Moeze a miumäkõ tuisaryme te, 100mäkõ tuisaryme te, 50mäkõ tuisaryme te, 10mäkõ tuisaryme, enara.

²⁶ Toerohse toto imehnõ akorehmary poko atae pyra toto ahtao tupimäkõkara topohmäko. Yrome tupimäkõ tarose Moeze a.

²⁷ Mame tõsekazumase Moeze Jetero maro. Toytose ropa ynororo tytapyi taka ropa.

19

Xinai myhtokoxi Izyraeu tõ ytotopõpyry

(Exutu 24.1-8)

¹⁻² Repiti poe toytose Izyraeu tomo, ãmepyyry apitorymä po, 3me nuno aehtoh po toto ytotopõpyry poe Ejitu poe. Ona Xinai pona toeporehkase toto. Tõsesarise toto moroto ypy Xinai myhto.

³ Mame ypy pona tõnuhse Moeze osepyryse Ritonõpo maro.

Ypy emory poe tykohmase ynororo Ritonõpo Izyraeu tõ Esemy a. Ynara tykase ynororo:

– Oturuko Jako pakomotyamo a, Izyraeu tomo a. Ynara kaziko:

⁴ “Ynyrihpyry Ejitu põkomo a meneatose oenurukõ ke, oenehtopõpyrykõ roropa ya meneatose, ymaro oehtohkõme, piano a tumükuru puimary samo, taporykõ po. Ywy ase Ritonõpo.

⁵ Seromaroro jomiry omipona awahtao xine, ynyriphpyry riryhtao oya xine, ypoetoryme exiiko matose. Sero nono emero ykyryryme mana. Yrome amarokõ ypoetoryme exiiko matose, tymenekase ya oexirykõke.

⁶ Amarokõ tapiakase ya, imehnõ wino jomipona oehtohkõme, ymaro oturuketõme sä oehtohkõme.” Morara kaziko Izyraeu tomo a, tykase Ritonõpo Moeze a.

⁷ Naeroro Moeze toytose Izyraeu tõ tamuximäkõ kohmase. Mame turuse toto eya emero Ritonõpo nekaropohpyry.

⁸ Mame ynara tykase toto oximõme:

– Ritonõpo nyriphpyry riiko ynanase emero porehme.

Mame toto omihpyry tarose Moeze a Ritonõpo a.

⁹ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Amaro oturüko ase akurü xinukutumah tae jomiry etatohme imoihmäkõmo a, taroino õmiry zae ehtoh waro toto ehtohme.

Imoihmäkõ omiry tokarose Moeze a Ritonõpo a.

¹⁰ Ynara tykase ropa Ritonõpo:

– Ytoko imoihmäkõ zuruse: Seroae nuriam ehtoh irumekatoko. Morararo kokoro oorypyrykõ irumekatoko jeahmatohme oya xine. Oupõkõ roropa ikurikatoko

¹¹ Jeraximatohme yrokokoro. Moro ãmepyyry ae yhtõko ase ypy Xinai emory pona. Moroto jenõko matose.

¹² Ypy zomye enetupuhth tyriko ahno ytopyra ehtohme, ypy pona onuhpyra toto ehtohme te, ypy pütokoxi ytopyra toto ehtohme. Imepyny a tupupuru tyrise ahtao ypy pona, taorihmaposẽme exiiko mana.

¹³ Mokyro anapopyra ehtoko. Topu ke totapasēme exīko mana, pyrou ke tuosēme roropa exīko mana. Ahno ahtao, okyno ahtao roropa morara tyrīko matose. Yrome rue totose ahtao ah imoihmākō nytō toto pyy myhtokoxi.

¹⁴ Mame tyhtose Moeze pyy poe. Imoihmākō tukurākaposē toto eya nuriame pyra toto ehtohme, Ritonōpo eahmatohme. Naeroro tupōkō tukurikase eya xine emero porehme.

¹⁵ Mame ynara tykase Moeze eya xine:

– Epytatoko. Oupōkō ikurikatoko Ritonōpo eahmatohme mokokoro. Opyxiākō poko pyra ehtoko roropa Ritonōpo eraximaryme.

¹⁶ Mame oseruao ēmepyrymā po konomeru totase eya xine. Nenenehkane tonese roropa eya xine. Akuru xinukutumehme sā exikety tyhtose pyy pona. Rueimo tōsetose opore samo imoihmākō netaryme. Moro etaryke tyya xine enaromŷke morotōkō kynexine emero porehme.

¹⁷ Mame imoihmākō tarose Moeze a tosarikō poe jarānaka oseporyse Ritonōpo maro. Totypohse toto pyy myhtokoxi.

¹⁸ Ypy Xinai orexītohpā sā kynexine, epona typorohse Ritonōpo exiryke apoto maro. Moro orexīto tōnuhse apoto konōto erexītory samo apotoimo poe samo. Tykytyky tykase toto morohne kurūke.

¹⁹ Oporehxo toehse moro rueimo osetory. Moeze tōturuse. Mame tozuhse ynororo Ritonōpo a konomeru ae.

²⁰ Mame tyhtose Ritonōpo pyy emory pona. Moeze tykohmase eya aunuh-tohme morotona. Naeroro Moeze tōnuhse.

²¹ Ynara tykase Ritonōpo eya:

– Oyhtoko ropā mokaro zuruse oehpyra toto ehtohme pyy pona jenese. Ypy pona tooehse toto ahtao orihnōko mā toto tuhkākomo.

²² Ymaro oturuketō zuruko roropa tyrypyrykō korokapotohme nuriame pyra toto ehtohme, toto oehthohme ya. Toto rypyrykō onykorokapopyra toto ahtao etapāko ase.

²³ Ynara tykase Moeze Ritonōpo a:

– Mokaro onuhсарomepyra mā toto onenehpopyra oya exiryke. Onutūmapopyra pyy po mexiase. Enetupuhtoh tyripose roropa oya pyy zomye onuhpyra toto ehtohme, tykase.

²⁴ – Oyhtoko eya xine, tykase Ritonōpo Moeze a. – Moromeīpo Arāo enehta amaro xiaro. Yromē mokaro ymaro oturuketō, imoihmākō roropa oehсарomepyra mā toto sero pona, jesaka. Tooehse toto ahtao toto etapāko ase.

²⁵ Naeroro tyhtose ropā Moeze imoihmākomo a. Turuse toto emero Ritonōpo omihpyry.

20

Ritonōpo nyripytyā 10mākomo (Teuteronomiu 5.1-21)

¹ Ritonōpo tōturuse. Ynara tykase ynororo:

² – Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo. Kuenepyatose Ejitu poe, imehnō namome awahtao xine.

³ – Imepŷ ke ymyakāmara ehtoko. Ywy rokē kueahmatoko.

⁴ – Ahno panō anaxikara ehtoko oneahmarykōme: torō tomo te, onokyro tō roropa te, tunakuaōkō roropa, enara.

⁵ Anaxikahpyrykō ēpataka porohpyra ehtoko oesekumurukō po mokaro eahmaryme. Ywy ro rokē Ritonōpome ase Oesēkomo. Imepŷ ymyakā se pyra ase ipunaka zumoxike jexiryke. Yzehno exiketō wānohnōko ase: ipakō roropa te, ipakō poenomotyamo te, ipary pakomotyā roropa, enara.

⁶ Yrome ypyno exiketō pynanohnōko ase, jomipona exiketomo te, ynyripohpyry rinanō roropa. Toto poenō te, ipakomotyā roropa pynanohnōko ase miume zumakahpōkomo a, jomiry se toto exiryke.

⁷ – Jesety zuno exiketōme ehtoko. Atahmākara ehtoko jesety poko, onykenāpara ehtoko. Ywy Ritonōpo imehnō wānohnōko ase zae pyra toehse toto ahtao jesety poko.

⁸ – Ēmepyy 7me aehtoh poko wenikehpyra ehtoko ypoko oehtohkōme, jeahmaryme.

⁹ Oerohtohkō poko ehtoko 6me Ēmepyy ae.

¹⁰ Yrome 7mā po Ēmepyy ōserematohkōme mana, ypoko eahmatohme mana. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo. Oerohtoh poko pyra ehtoko seroae: amarakomo te, omūkurukomo, oēxirykō maro te, anamotokomo orutuame toto ahtao te, nohpo tō roropa, oeky tō roropa te, imehnō nonory pōkō roropa tōsesarise toto ahtao ononorykō po, enara.

¹¹ 6me Ēmepyy taropose ya, Ritonōpo, kapu riry poko, nono roropa, tuna konōto te, kana tōkehko maro. Yrome 7me aehtoh po tōseremase ywy. Morara exiryke Ēmepyy 7me aehtoh tyrise ya kurāme. Sero tapiakase ya Ēmepyy kurāme ehtohme.

¹² – Kure omykō tyritoko. Asakō roropa kure tyritoko. Kure toto riryhtao oya xine okynā sēt orihpopyra matose ynekarohpyry po ononorykōme.

¹³ – Ahno onetapara ehtoko.

¹⁴ – Imepỹ nohpo poko pyra ehtoko. Morararo imepỹ orutua poko pyra ehtoko.

¹⁵ – Imepỹ mōkomory onematonanohpyra ehtoko. Imepỹ nykyryry onematonanohpyra ehtoko.

¹⁶ – Imehnō poko ajohpe pyra ehtoko.

¹⁷ – Imepỹ tapyī poko penetara ehtoko. Ipyty poko penetara ehtoko. Ipoetory tō poko penetara ehtoko. Eky tō poko penetara ehtoko, pui tomo te, jumētū tomo te, imōkomory tōkehko poko roropa, enara.

Enaromyke Izraeu tō ehtopōpyry

(Teuteronomiu 5.23-33)

¹⁸ Moro konomeru totase imoihmākomo a rueimo osetory maro. Nenenehkane tonese roropa eya xine orexīto maro ypy po. Enaromyke toehse toto. Tykytyky tykase toto. Ameke rokē toehse toh kynexine.

¹⁹ Ynara tykase toto Moeze a:

– Yna zururuhtao oya etāko ynanase. Yrome yna zururuhtao Ritonōpo a orihnōko ynanase, tykase toto.

²⁰ – Enaromyra ehtoko, tykase Moeze eya xine. – Okuhtorỹko rokē Ritonōpo mana. Zuno exikehpyra awahtao xine, aomihpyry omipona exikehpyra matose, oorypyrykō poko pyra roropa matose.

²¹ Yrome ameke rokē imoihmākō kynexine xikihme. Moeze rokē toytose akurū xinukutumā pūtokoxi, Ritonōpo pūtokoxi.

Apoto apō poko

²² Mame tōturuse Ritonōpo Moeze a ynara katohme Izraeu tomo a:

– Joturutopōpyry oya xine kapu ae tonese oya xine:

²³ Imehnō oneponāmarykō onyripyra ehtoko parata risemy te, uuru risemy eahmatohme jeahmaryhtao oya xine.

²⁴ Apoto apō tyritoko nono risemy epona oeky tō zahkatohme tytororo: kaneru tomo te, pui tomo, osepeme ehtohme. Osa tō menekāko ase moroto jeahmatohme. Moroto oseporyko ase amaro xine. Kure rokē oritorỹko ase roropa.

²⁵ Apoto apō riryhtao oya xine topu ke, topu onyhkohpyra ehtoko kurimene ke. Ynara exiryke apoto apō tyrise ahtao jeahmatohme topu se pyra ase tyhkohse aexityā kurimene ke.

²⁶ Apoto apō ykiryryme onyripyra ehtoko opyi maro onuhtohme epona. Morara āko ase osenepopyra oehthokōme apoto apō poko oerokurukohtao oeky tō jahkary poko jeahmaryme.

21

Ritonōpo nekarohpyry namoto tō poko (Teuteronomiu 15.12-18)

¹ Mame ynara Izyraeu tō zuruko, tykase Ritonōpo Moeze a:

² — Epereumā epekatyryhtao namotome oya xine, 6me jeimamyry erohnōko opoetoryme mana. Mame 7mā po tymyhpokase sã exīko roropa mana. Onepehmapopyra eya aytotohme ropa.

³ Typpe pyra ynororo namotome toehse ahtao morararo typpe pyra ytōko ropa mana. Yrome typpe ynororo ahtao namotome toehse ahtao tpyty arōko mana tymaro.

⁴ Namoto esemy a nohpo tokarose ahtao eya ipytyme, toemūkuase roropa nohpo ahtao, esē poetoryme ro mā toto. Mokyro namoto ytōko ropa toiroro.

⁵ Yrome ynara tykase namoto ahtao, “Ypyty pyno ase, ypoenō maro te, jesemy roropa, moxiā rumekary se pyra ase, toiroro jytotohme,”

⁶ Ritonōpo eahmatoh taka typoetory arōko esē mana. Moroto omōtoh pūtokoxy ipanary posohkāko mana iposohkatoh ke. Mame ipoetoryme exikehpyra exīko mana toorikyry ponāmero.

⁷ — Tōxiry ekamoryhtao orutua a imepỹ poetoryme ehtohme, orutua sã pyra tymyhpokase ropa sã exipyra mana.

⁸ Topekahse ynororo ahtao orutua a, pytary se toexiryke imaro, yrome imeīpo ise pyra toehse ahtao, nohpo epekahpoko ropa jumy a. Onekamopopyra exiko imehnō nonory pōkomo a, zae pyra toehse esē exiryke imaro.

⁹ Nohpo epekatyryhtao imepyny a tumūkuru pytyme aehtohme, ipy-nanohnōko mana tōxiry pynanopyry saaro.

¹⁰ Orutua tpytyase ropa ahtao imepỹ nohpo ke, kure rokē ipyty osemazupu rīko ro mana. Tonahsē ekarōko ro eya mana te, upo ekarōko ro eya mana apitoryme inekarohpyry saaro, ipyno toehtoh enepōko eya mana imaro aehpitolopōpyry saaro.

¹¹ Morohne onyripyra ahtao eya, tymyhpokase ropa sã nohpo exīko mana, epehpyry anapoipyra roropa inio mana.

Imehnō iiryhmary poko

¹² — Imehnō etaparyhtao aorihtohme, taorihmaposēme exīko etapahpō mana.

¹³ Yrome tuamekaro rokē imepỹ taorihmapose eya ahtao, etapary se pyra ahtao, kure mokyro etapahpō epary osewomatoh pona, ynymenekahpyry pona ehse.

¹⁴ Yrome imepỹ zehno orutua toehse ahtao, etaparyhtao eya, mokyro etapahpō totapasēme exīko, aeparyhtao ro ymaro oturutoh taka osewomatohme totapasēme exīko mana.

¹⁵ — Tummy etaetaparyhtao ahno a mokyro taorihmaposēme exīko. Tyse etaetaparyhtao eya morararo mokyro taorihmaposēme exīko mana.

¹⁶ — Imepỹ tapoise ahtao ekamotohme tineru poko te, tynamotome tyrihtohme mokyro taorihmaposēme exīko.

17 – Tummy osanumane taorihmaposēme exīko. Tyse osanumane taorihmaposēme exīko roropa.

18 – Atatapoiryhtao imep̄y etaparyhtao topu ke te, tomary ke roropa orihpyra ynororo ahtao, mokyro onuwānohpyra matose. Yrome mokyro owōsaromepyra toehse ahtao,

19 yrome imeīpo toekurākase ropa ahtao, jarānaka ytoyōtko tymyxiry maro, mokyro etapahpō epehmāko mana aerohtopōpyry poko erohsaromepyra aexihpyry te, opi tōkehko aekurākatoh ropa ehehpyryme, enara, tokurehnanohpose eya exiryke.

20-21 – Typoetory pipokuruhtao orutua a. Mame toorihse ynororo typipohse ahtao, mokyro etapahpō wānohnōko matose. Yrome okynā orihpyra ynororo ahtao toiro te, asakoro ēmepyyry ahtao, esē onuwānohpyra matose. Tynamoto orihpōpyry ke tuānohse sã exīko mana. Morararo nohpo tō namotome toto ahtao.

22 – Orutua kō atatapoiryhtao nohpo poetoēme exikety ryhmaryhtao, mame moro pokoino poeto toepukase ahtao yrome nohpo kure ro, mokyro iiryhmapohpō epehmāko mana mokyro nio epehmapory, juize nekaropohpyry ae ro.

23 Yrome nohpo tyryymase ahtao yronymyryme iiryhmapō wānohnōko matose, taorihmaposēme exīko mana, toorihse mokyro ahtao.

24 Enuru epehmāko enuru ke, jery epehmāko jery ke, oma epehmāko oma ke te, pupu epehmāko pupu ke.

25 Jahkatoh epehmāko jahkatoh ke, isahkatoh epehmāko isahkatoh ke, iiryhmatoh epehmāko iiryhmatoh ke.

26-27 – Imepyny a tynamoto enukaryhtao, tynamoto myhpokāko mana enuru ehehpyryme tyryymasēme exiryke esemy a. Imepyny a tynamoto zery tahkaryhtao, tynamoto myhpokāko mana jery ehehpyryme. Serara tyriposēme exīko nohpome inamoto ahtao roropa.

Okyno esēme ahtao

28 – Mame ahno totapase ahtao pui a, mame toorihse ahtao, mokyro pui totapasēme exīko topu tō ematoh ke. Ipū onōpyra matose. Yrome esemy onuwānohpyra matose.

29 Yrome mokyro pui torēnase ahtao ahno ekahmary poko, toto wotohme tyretyry ke, zuaro roropa esemy ahtao mokyro ehtoh poko, yrome anapuryra tokurehse ahtao, mame ahno totapase eya ahtao nohpo te orutua, enara, mokyro pui etapāko matose topu ke. Esē roropa taorihmaposēme exīko.

30 Māpyra tineru ke epehmary se esē ahtao orihpyra toehtohme, epehmāko mā ynororo emero epehmapotopōpyry menekatōkomo a.

31 Poeto totapase ahtao pui orutua a nohpome ahtao te, poetome ahtao esemy epehmapōko matose moro jomihpyry ae ro.

32 Imep̄y namoto totapase ahtao pui orutua a, inamoto orutuame ahtao te, nohpome ahtao roropa, namoto esē 30me parata tō apoīko ehehpyryme. Mame mokyro pui orutua totapasēme exīko topu tō ke mana.

33 – Imepyny a tuna eutary totapuruhmakase ahtao te, eutary tahkase ahtao roropa eya, yrome apuru onyripyra ahtao pui toepukase zaka te, jumētū toepukase ahtao zaka,

34 okyno esē epehmāko mokyro mana tineru ke. Mame mokyro eky ekepyry zotyme exīko mana.

35 Imep̄y eky pui orutua osetaparyhtao pui orutua maro. Mame mokyro pui totapase ahtao toorihse, mokyro pui orihpyra aexihpyry tokamosēme

exīko tineru poko apiakatohme mokaro asakoro esēkō tinerūme. Pui ekepyry roropa tapiakasēme exīko mokaro asakoro zotyme.

³⁶Yrome mokyro pui orutua orihpyra exikety moino ro etapahpōme ahtao, moro waro roropa toto ahtao, yrome mokyro anapurupyra tokurehse esē ahtao mokyro esemy imep̄y pui orutua ekarōko mana isene exikety mokyro orutua a. Yrome mokyro pui ekepyry zotyme exīko.

22

Omato a epehmapory ropa

1 – Imep̄y eky tomatonano hse ahtao ahno a, pui te, kaneru tōkehko, mame totpase eya ahtao te, tokamose eya ahtao, 5me pui tō ke epehmāko ropa mana. Kaneru ahtao 4me kaneru tō ekarōko ropa mana toiro tapoise ahtao eya.

²⁻⁴Omato a tomatonanohtopōpyry epehmapoko. Epehmatoh pyra ynororo ahtao, tokamosēme exīko mā ynororo namotome, inapoihpyry epehmatohme. Okyno tomatonano hse ahtao, pui te, jumētu te, kaneru tōkehko, tonese ropa ahtao isene ro omato emahpo, epehmapoko asakoro, toiro tapoise eya ahtao.

– Omato tapoise ahtao koko, aematonyrhtao, totpase ynororo ahtao, etapahpō zae ro ekarōko matose, omato etapatopōpyry poko. Yrome saereme ahtao etapahpō ekarōko matose ikarimotahpyryme.

5 – Okyno esemy a toky tō tynomose ahtao, tykyrysā enahse imep̄y tupi po te, imep̄y uwa esary po te, imehnō napyry tonahse ahtao eya xine, t̄ykyryry kurā ke mokaro epehmāko mana, tutupi poe, tynarykahpyry poe uwa esary poe.

6 – Imepyny a apoto tukase ahtao tutupi po, mame ātaryka htaka toytose apoto ahtao imep̄y tupi pona tiriiku zahkase te, inarykahpyry zahkase, mokyro apoto zukahpō mokaro epehmāko mana jahkatopōpyry epehpyryme.

7 – Imep̄y tineru te, imōkomory tokarose ahtao oya ikurākatohme, mame atapyī tae tomatonano hse ahtao, omato tonese ahtao epehmāko mā ynororo asakoro ro.

⁸Yrome omato onenepyra ahtao tapyi esē arotoko oximōto h taka, Ritonōpo eahmatoh taka, morotō tōmiry etapōto hme Ritonōpo neneryme, onematonano hpyra toexiry poko, morohne riryhtao eya zae aehtoh enetupuhnōko matose.

9 – Pui esēme toehse ahtao te, jumētu te, kaneru te, upo te mōkomo tōkehko, mame imep̄y toehse ahtao, “Sero esēme ase,” karyhtao. Mokaro arotoko Ritonōpo eahmatoh taka. Mokyro zae pyra tykase Ritonōpo ahtao, epehmāko mana āsakoro, esemy a.

¹⁰– Okyno esemy a toky tynomose ahtao imep̄y maro eneneme ehtohme, jumētu te, pui te, kaneru te, emero, mame toorihse eky ahtao te, ytop̄yme toehse eky ahtao te, tomatonano hse eky ahtao omato onenepyra ahtao,

¹¹ mokyro okyno enene tōmiry etapōko Ritonōpo a onematonano hpyra toexiry poko. Onematonano hpyra ahtao aomiry etāko esē mana. “Otara kara,” āko mana. Enene a onepēhmapopyra matose.

¹²Yrome eya tomatonano hse mokyro eky ahtao epehmāko mana esemy a eky epehpyryme.

¹³Eky tosekase ahtao onokyro tomo a, akoīpyry enehnōko enene tuaro esē ehtohme. Onepēhmara enene mana mokyro eky esekato pōpyry poko.

14 – Imepý eky tapoise ahtao axítao rokene, mame takuruhtase te, toorihse esemy esahpokoxi, mokyro eky apoihpō axítao rokene epehmāko mana eky epehpyryme.

15 Ýrome morara toehse esemy moroto ahtao, onepehmara mokyro mana. Topheke mokyro eky tapoise ahtao eya axítao rokene, moro axítao rokē zurupohpyry epehmāko rokē mana.

Zae ehtoh ripotopo

16 – Tynioke pyra exikety poko toehse orutua ahtao, jū epehmāko mana ipyty epehpyryme. Iniome exīko mana.

17 Ýrome ise pyra jū ahtao tōxiry niome, epehmāko ro mana tineru ke tynioke pyra exikety epehpyryme.

18 – Joroko poko exikety me nohpō ahtao, aorihmapoko.

19 – Okyno maro osehnōko ahno ahtao taorihmaposēme exīko mana.

20 – Imehnomo a toky tō etaparyhtao jahkatohme imepý neponāmary eahmaryme wyw kara, mokyro aorihmapoko. Ywy rokē ase Ritonōpo.

21 – Imehnō nonory pōkō onyryhmara ehtoko, tōsesarise toto ahtao ononorykō po. Zae rokē ehtoko toto maro. Wenikehpyra katonōme oehtopōpyrykō poko Ejitu po.

22 Pytýpo tō onyryhmara ehtoko, poetōpo tō roropa.

23 Toto ryhmaryhtao oya xine, wyw Ritonōpo toto akorehmāko ase aotururuokhta oya.

24 Ozehno xine exīko ase. Oetapatoryko ase atatapoiry poko awahtao xine. Mame pytýpome opyxiākō exīko, tummyke pyra opoenō exīko mā toto.

25 – Tineru ekaroryhtao oya xine ypoetory tomo a, tymōkomokākara a, tineru ekarone sā pyra ehtoko. Imoty e onepehmapopyra ehtoko.

26 Imepý zupō tapoise ahtao oya, axítao rokene tineru axítao rokē ekaroryke eya, zupō ekaroko ropā eya kohmāpyra ahtao ro.

27 Otarame moro zupō ke rokē oxitōtko nyhtohme, kōxikene pyra ehtohme. Otarame tātyke pyra ynororo, tupoke pyra toexiryke. Mame ykohmaryhtao takorehmapotohme aomiry etāko ase, zae jexiryke.

28 – Omi xihpyry ke Ritonōpo onykerekeremara ehtoko. Popyra otuisary tō onyrippyra ehtoko.

29 – Ya onekarory tō enehtoko toehse tiriiku tōkehko ahtao, uwa eukuru, oriu ahtao roropa.

– Omūkuru tō apitorymākō ekarotoko ya.

30 Oeky tō mūkuru tō apitorymākō ekarotoko ya: pui tomo te, kaneru tomo. Ah tyse maro nexī toto 7me ěmepry pona. Mame 8me ěmepry ahtao etapako jahkatohme onekaroryme ya.

31 – Ypoetoryme matose. Naeroro tōsē onōpyra ehtoko onokyro tō ne-sekahpyryme aexihpyry, tokarosēme mana kaikuxi tō zohme.

23

Zae ehtoh poko

1 – Ajohpe ehtoh poko oturupyra ehtoko imehnomo a te. Zae pyra exikety anakorehmara ehtoko zae pyra imenekane zururuke oya.

2 Imoihmākō maro pyra ehtoko azahkuru toto ahtao. Omihpo ajohpe onekaropyra ehtoko imoihmākō akorehmatohme zae pyra toto ehtoh poko.

3 Zae pyra ehtoh poko pyra ehtoko, tymōkomokākara akorehmary se awahtao ro.

4 – Oepekara eky eneryhtao oya aytoyoryhtao, tytahse ahtao: pui ahtao te, jumëtu ahtao, aroko ropa eya.

5 Oepekara eky jumëtu toepukase ahtao omoxinety puimary poko, moroto onurumekara exiko. Yrome esë akorehmako toky anymyry poko tupupuru pona ropa ehtohme.

6 – Tymõkomokākara tooehse ahtao apiakane ëpataka zae ehtoko imaro.

7 Imehnõ onyhxiropyra exiko ajohpe ehtoh ke. Zae exiketõ anaorihmapopyra exiko roropa. Moro rihpono hxirõko ase popyra exiryke, aorihmapõko ase roropa.

8 Tineru anapoipyra ehtoko ekarory se imehnõ ahtao zae pyra ehtohme. Moro tineru tonurëkara sã ahno rïko mana zae ehtoh onenepyra ehtohme. Morarame kurākõ akorekehkãko mã rahkene.

9 – Imehnõ nonory põkõ onyryhmara ehtoko ononorykõ po tõsesarise toto ahtao. Katonõme ehtoh waro matose, katonõme mexiatose roropa Ejitu po.

Jeimamyry 7mano

10 – 6me jeimamyry otupikõ arykãko matose, anapyrykõ apoïko matose toehse ahtao.

11 Yrome jeimamyry 7mã po otupikõ anarykara ehtoko. Tykyrysã anapoipyra ehtoko roropa otupikõ poë. Yrome ah tymõkomokākara notuhno toto tÿkyryry toehse ahtao. Onokyro tõ roropa enahnõko mã toto akoïpyry nae ahtao. Morara tyritoko roropa uwa tõ ke anarykatyã poko te, azeitona ke anarykatyã poko roropa.

12 – Erohtoko 6me ëmepyry ae, yrome 7mã po erohpyra ehtoko, anamotokõ oserematohme te, oekykõ roropa te, katonõ roropa imehnõ nonory põkõ opoetoryme erohketõ oserematohme roropa.

13 – Tomeseke ehtoko jomihpyry omipona oehtohkõme, Ritonõpome ase. Imehnõ neponãmary tomo a oturupyra ehtoko. Esetykõ onesehtopyra ro-pa ehtoko.

Oseruao otuhtoh konõto

(Exutu 34.18-26; Teuteronomiu 16.1-17)

14 – Otuhtoh konõto rïko matose oseruao, oseahmatohme, jeahmatohme, enara.

15 Nuno apipe po, moro ae tutütase oexirykõke Ejitu poe, oseahmatoko õtuhtohkõ ke, Wyi Porutapÿ maro, jomihpyry ae ro. 7me ëmepyry ae wyi ohnõko matose iporutatoh risë pyra. Jeahmãko matose onekarorykõ enepyry ke ya.

16 – Oseahmatoko Tykyrysã Apoitoh poko anarykahpyrykõ toehse ahtao, apoitoryhtao oya xine.

– Oseahmatoko roropa Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko eina enatryhtao, uwa tõ apoiryhtao te, wewe epery roropa.

17 Moro oseahmatoh oseruao pona ro, jeimamyry ae ro, orutua kõ emero oximõnõko mã toto jeahmase. Ýwy ase Ritonõpo Oesëkomo.

18 – Oeky tõ etaparyhtao oya xine jahkatohme onekarorykõme ya, wyi porutatoh maro onenepyra ehtoko ya. Onetapatyã kasery zahkãko matose jeahmaryme. Moro ëmepyry ae ro jahkãko matose.

19 – Jeimamyry ae rokë anarykahpyrykõ toehse ahtao anapohpyrykõ apitorymã enehtoko ytapÿi taka. Ýwy ase Ritonõpo Oesëkomo.

– Okyno mükuru poti te, kaneru mükuru roropa anahnopyra ehtoko jë suhsuru maro.

Ritonõpo omihpyry

20 — Ynenyokyhpyry aropōko ase oesemazupurukōme oewomatohkōme osema ae oyoytorykohtao aarotohkōme oesaka xine, ynukurākahpyry oesarykōme.

21 Tomeseke ehtoko aomiry omipona oehtohkōme. Ozehno xine onyripopyra ehtoko, tonyohse ya aexiryke. Ozehno xine toehse ynororo ahtao azahkuru oehtohkō onykorokara mana.

22 Yrome aomipona yronymyryme awahtao xine, inyripohpyry riryhtao oya xine, oepetōkara poremākapōko ase.

23 Ynenyokyhpyry ytōko osemazuhme. Aarotorỹko mā ynororo amoreu tō nonory pona te, heteu tō te, perizeu tō te, kananeu tō te, heweu tō te, jepuseu tō maro. Mokaro enahkāko ase.

24 Mokaro neponāmarykō ēpataka epuiipyra ehtoko. Oneahmara ehtoko. Toto namorepatoh poko pyra ehtoko ipunaka. Toto neponāmarykō enahkātoko, xikihme exiketō Paau kyryryme ikararahtoko.

25 Jeahmaryhtao oya xine Ritonōpome, Oesēkōme, kure rokē oritorỹko ase. Tonahsē ekarōko ase oya xine tuna roropa. Owino xine tyrohsē arōko ase mya.

26 Ononory po opyxiākō emūkuāko mā toto. Epukara poeto tō exīko mā toto. Ypoe isene matosē exīko okynahxo.

27 — Oepetōkara rīko ase enaromỹke, juno toto ehtohme. Tuaro pyra toto rīko ase, otupīko mā toto imaro xine ōsetaparykohtao. Owino xine oepetōkara enepanohpōko ase.

28 Ouno xine oepetōkara ripōko ase. Mame oyoytorykohtao ononorykō apoitohme heweu tō aropōko ase te, kananeu tomo te, heteu tō maro owinoino xine.

29 Mokaro anaropopyra ase toiro jeimamyry ae. Morara tyrise ahtao ya tytaōke pyra moro nono exiry repe, onokyro tō esaryme exiry roropa repe, popyra exiry oya xine.

30 Māpyra toitoine mokaro aropōko ase tuhkehxo oemātohkōme te amarokō osesaritohme sero nono po.

31 Ononorykō ehpiry rīko ase Akapa tunary poe tuna Eupyrati pona te, tuna Metiteraneu poe ona tonorē pona. Ajamihtanohtorỹko ase imeimehnō poremākapotohme oya xine, toto nonory apoitohme oya xine oesarykōme, toto aroporyhtao oya xine.

32 Osepeme pyra ehtoko toto maro te, toto neponāmarykō maro osepeme pyra ehtoko ipunaka.

33 Oesarykō onekaropyra ehtoko mokaro a ononorykō po. Oesarykō ekaroryhtao eya xine iiryppyryme oritorỹko mā toto yneneryme. Jomipona pyra oritorỹko mā toto. Mokaro neponāmary tō eahmaryhtao oya xine toatākaposēme exīko matose.

24

Ritonōpo omiry etatopōpyry

1 Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

— Onuhtoko ppy pona jēpataka: omoro, Arāo te, Natape, Apiu maro te, 70me Izyraeu tō tamuximākō maro. Mame ameke ro awahtao xine oesekumurukō po oporohtoko jeahmatohme.

2 Omoro rokē, Moeze, upūtokoxi oehnōko mase. Mokaro arypyra. Ahno tō imoihmākō onuhpyra tyripoko toto ppy pona.

3 Imoihmākō zuruse toytose Moeze, Ritonōpo omihpyry emero, inyripohpyry roropa. Mame ynara tykase Izyraeu tō oximōme:

– Ritonõpo omihpyry emero omipona exiko ynanase.

⁴ Ritonõpo, Izyraeu tō Esē nyripohpyry emero tymerose Moeze a. Yrokokoro pakeimo apoto apō tyrise eya ypy myhto. 12me xikihme exiketō, topu tō tyrise eya, 12me Izyraeu oxiekyrymākō pune ehtohme.

⁵ Mame nuasemākomo a okyno tō zahkary poko tyripose Moeze a Ritonõpo eahmaryme, pui orutua kō totapapose roropa eya tynekaroryme osepeme ehtohme.

⁶ Munu tapiakase Moeze a, zokonaka tyrise eya paxiha tō aka te, zokonaka tukuāse apoto apō pona.

⁷ Mame Ritonõpo papē tapoise eya, moro poko tymerose Ritonõpo omihpyry te, inyripohpyry, enara. Moro pape tysekeremase eya imoihmākō netaryme. Ynara tykase toto:

– Ritonõpo Kuesēkō omiry omipona exiko ynanase, inyripohpyry rīko ynanase pōrehme.

⁸ Mame moro munu paxiha ao tapoise Moeze a, sapararahme tomase eya imoihmākō pona. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Sero munu enetupuhtohme mana, kure oritorỹko Ritonõpo mana, tōmihpyry ae ro senohne inyripohpyry tokarose ahtao oya xine.

⁹ Tōnuhse toto ypy pona, Moeze, Arāo maro te, Natape te, Apiu maro, 70mākō Izyraeu tō tamuximākō maro.

¹⁰ Ritonõpo, Izyraeu tō Esē tonese eya xine. Ipuuru zopino zara sā tonese sapira tō risemy, ezuezume kapu samo.

¹¹ Mokaro Izyraeu tō tamuximākō onetapara Ritonõpo kynexine; tonese ynororo eya xine, moromeiṗo tōtuhse toto eukuru tōse eya xine oximōme.

Moeze ypy Xinaī po

¹² Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Onuhko ypy pona ya, tehme ehse tarona. Ynymerohpyry topu tō poko ekarōko ase, ynyripohpyry, Izyraeu tō amorepatohme.

¹³ Mame tātakimase Moeze tomo takorehmane Jozue maro. Tonuhpitose ynororo ypy kurā pona.

¹⁴ Ynara tykase Moeze Izyraeu tō tamuximākomo a:

– Yna eraximatoko taro, yna oepyyropa pona. Amaro xine Arāo te Huru maro. Ekaropotōh nae awahtao xine oturutoko eya xine.

¹⁵ Mame tōnuhse Moeze ypy Xinaī pona, ypy tyōtose akurū a.

¹⁶⁻¹⁷ Mame Ritonõpo ezuru tyhtose ypy pona. Apoto sā ezuru tonese Izyraeu tomo a ypy emory po. 6me ēmepyy taropose moroto akurū ypy po. Mame 7mā po Moeze tykohmase Ritonõpo a akurū poe.

¹⁸ Tomōse Moeze moro akurū htaka. Moroto tehme toehse ynororo 40me ēmepyy, 40me kohmamyry, enara.

25

Ahno nekarotyā Ritonõpo Tapyī ritohme

(Exutu 35.4-9)

¹ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

² – Izyraeu tō zuruko tynekarory tō enehtohme ya. Toto nekarotyā apoiko emero ekarory se aehthōkomo.

³ Kure ynara ekaroryhtao: uuru te, parata te, metau te;

⁴ kaneru hpoty earyme tyrise ahtao ezuezume te, puupura te, tahpiremano te; mauru panono te; kamisa poti hpoty risemy te;

⁵ kaneru pihpyry tonohse tahpire ahtao te, okyno pihpyry kurano te; wewe akaxiame te;

6 oriu, azeite nãparina eukurume, jahkatohme te; typoxine exiketomo azeite maro zoximatohme ahno popatohme te, jahkatohme roropa ixtaratu zahkatoh po typoxine exiketyme;

7 topu tō kurano, onixi te, imehnō typyne exiketō tyritohme Ritonōpo maro oturukety zupō pokona.

8 Tapyi Kurã tyripoko Izyraeu tomo a jesaryme ehtohme toto rãnao.

9 – Omoro Moeze, moro tapyi tyripōko ase, itaōkō maro, ynenepory sã oya.

Ritonōpo omihpyry eny

(Exutu 37.1-9)

10 – Kaxo tyripoko wewe akaxia risemy, 1,10 meturume mosa exiry te, 66 sētimeturume ipuroroje exiry te, 66 sētimeturume kae exiry, enara.

11 Uuru kurã ke moro kaxo apuhko zao te, jarao, enara. Ehpikuroko uuru risē tyriko roropa.

12 4me parihmã tyriko uuru risemy ipupuru 4mãkō pokona, tyritohme asakoro seino, asakoro moino arotohme.

13 Asakoro mara tyriko epurume, wewe akaxiame tapuhse uuru ke.

14 Moro mara tō tyriko moro parihmã aka kaxo ratozo ae asakoro.

15 Moroto parihmã ao mara tō inomoko, morohne onoupopyra exiko esary tō poe.

16 Topu risē asakoro ekarōko ase oya, ipoko nyrypohpyry tymerose mana. Morohne tyriko kaxo aka, jomihpyry ē aka.

17 – Kaxo apuru tyriko roropa, uuru kurã risemy, 1,10 meturume mosa exiry te, 66 sētimeturume ipuroroje exiry, enara.

18 Asakoro taporihke exiketō tyriko, uuru tapitapīse risemy, kaxo apuru etyhpyry tō po.

19 Toiro tyriko seino, toiro moino apuru etyhpyry tō po kaxo apuru maro toiro kyryryme ehtohme.

20 Tyriko toto osēpataka aporiry tō totapuruhmakase kaxo apuru epoe.

21 Kaxo aka moro topu risē asakoro tyriko. Epona kaxo apuru tyriko.

22 Moroto amaro oseporỹko ase, oturũko ase kaxo apuru epoe, taporihke exiketō asakoro rãnao. Ynyrypohpyry emero ekarōko ase oya Izyraeu tomo a ekarotohme.

Wyi apō Ritonōpo ēpataka

(Exutu 37.10-16)

23 – Meza tyriko wewe akaxia risemy, ynara samo: 88 sētimeturume mosa exiry te, 44 sētimeturume ipuroroje exiry te, 66 sētimeturume kae exiry, enara.

24 Uuru kurã ke meza apuhko. Ehpikuroko uuru risē tyriko roropa.

25 Meza zomye ehpiry tyriko 7 sētimeturume, uuru risē roropa tyriko ehpiry zomye.

26 4me parihmã tyriko uuru risemy tyritohme meza poko ipupuru 4mãkō pũtokoxi.

27 Moro parihmã tyriko meza ehpio pũtokoxi mara tō apoitohme, meza epurume, arotohme.

28 Moro epuru tō tyriko wewe akaxia ke, uuru kurã ke apuhko kehko. Meza arōko matose moro mara tō poko.

29 Uuru kurã ke paratu tō tyriko te, kopu tomo te, paxiha tomo te, jaha tomo uwa eukuru eny, onekarorykō kyryryme.

30 Moro meza tyriko jomihpyry ē ēpataka. Meza po wyi tō tyriko kokoro rokene. Ynyrypohpyry onekarorykōme ya.

Ezuru apony
(*Exutu 37.17-24*)

³¹ – Ezuru apõ tyriko uuru risemy. Apõ tyriko uuru tapitapise exikety ke, zoko roropa. Ekuru tõ tyriko emeporyme te, potão tõ maro petara tõ maro toiro kyryryme ehtohme.

³² 6me amoriry tyriko zoko poko, oseruao toiro eriety poko, oseruao zakorõ eriety poko.

³³ Toiro amoriry poko oseruao ekuru tyriko, amẽtoeira ekuru panono potão tõ maro, petara tõ maro. Oxisã amoriry tõ tyriko.

³⁴ – Ezuru apõ zoko poko 4me ekuru tõ tyriko amẽtoeira ekuru samo potão tõ maro, petara tõ maro.

³⁵ Asakoro amoriry zopino toiro potão tyriko amẽtoeira kyryry, oseruao potão tomo.

³⁶ Moro potão tomo te, amoriry tomo te, ezuru apõ zoko maro toiro kyryryme tyriko uuru risẽme, tapitapise exikety.

³⁷ 7me nãparina tyriko ezuru apõ po, saereme ehtohme ezuru epataka.

³⁸ Jahpi tõ ezuru tõ aryry kyrytohme te, oruno kyryry roropa tyriko uuru kurã ke.

³⁹ 34 kirume uuru kurã ke moro ezuru apõ tyriko ikyryry tõ maro emero.

⁴⁰ – Tomeseke roropa tyritohme emero ynenepohpyry sã oya ypy po.

26

Ritonõpo maro oturutopo
(*Exutu 36.8-38*)

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– 10me kamisa tõ tyriko tapyi, ymaro oturutoh apurume, zao: kamisa mauru panõ risemy te, kaneru hpoty risẽ eary maro, ezuezume te, puupura te, tahpire, enara. Sero kamisa tõ tyriko enekure taporihkã panõ maro.

² Toiro kamisa tyriko 12,5 meturume mosa exiry te, 1,80 meturume ipuroroje.

³ 5me kamisa tõ ixixĩnõko mase toiro kamisa konõto ehtohme. Morara tyriko roropa zakorõ 5me kamisa tõ ke.

⁴ Imyhtoh tyriko kamisa ezuezumã ke kamisa ehpiõ poko jarao exikety etyhpury poko. Morara tyriko roropa zakorõ kamisa konõto poko.

⁵ 50me imyhtoh tyriko kamisa apitorymã ehpiõ poko te, 50me roropa kamisa etyhpury ehpio zakorõ kamisa konõto poko, imyhtoh tonõ osẽpataka ehtohme.

⁶ 50me apoitoh tyriko roropa uuru risemy kamisa tõ asakoro osexihtohme toiro sã moro kamisa tõ ehtohme.

⁷ – Amotoh tyriko tapyi amotohme. 11me kamisa tõ apoiko poti hpoty risemy.

⁸ Oxisã zumo kehko tyriko 13,30 meturu mosa exiry te 1,80 meturume ipuroroje exiry, enara.

⁹ 5me moro kamisa tõ ixixĩnõko mase toiro kamisa konõto ehtohme. Moro imehnõ 6mãkõ ixixĩnõko mase osepokona toiro kamisame ehtohme. Moro kamisa 6mano osẽtaponã exĩko tapyi potataõ po.

¹⁰ 50me imyhtoh tyriko kamisa etyhpury ehpio kamisa apitorymã po te, 50me imyhtoh roropa zakorõ kamisa ehpio.

¹¹ 50me apoitoh tyriko roropa metau risemy. Imyhtoh 50mãkõ pokona moro apoitoh tonõ tyriko kamisa tõ asakoro osexihtohme, toiro tapyi amotohme ehtohme.

¹² Moro kamisa zokonaka akoĩpyry tyhwyme exĩko tapyi mykae.

13 45 sētmeturume kamisa akoĩpyry tapyi panakotuh pokoxi moroto exĩko tapyi amotohme.

14 – Imepỹ amotoh asakoro tyriko: toiro tyriko kaneru pihpyry ke, zonopyhpyry tahpireme. Moro pona imepỹ amotoh tyriko onokyro pihpyry kurã ke.

15 – Wewe risẽ tyriko akaxia risẽme xikihme exiketomo tapyi kyryryme.

16 4,45 meturume mosa aehtoh tyriko te, ipuroroje 67 sētmeturume.

17 Asakoro tyrãmatoh ke moro wewe risẽ tyriko aosexihthohme imepỹ maro. Morara tyriko emero wewe risẽ poko, tapyi kyryry kehko.

18 20me wewe risẽ tyriko tapyi apurume ikurenaka exikety a.

19 Moro 20mãkõ wewe risẽ apõme 40me parata risẽ tyriko asakoro apõ tyritohme toiro wewe risẽ apõme, tũpore moro aosexihthohme.

20 20me wewe risẽ tyriko tapyi apurume inikahpozakoxi exikety a.

21 40me parata risẽ tyriko wewe risẽ apõme, toiro wewe ahtao asakoro apony.

22 Tapyi mykae, xixi omõtoh wino, 6me wewe risẽ tyriko.

23 Asakoro wewe risẽ tyriko roropa tapyi eriety tõ kyryryme.

24 Moro wewe risẽ eriety tõ kyryryme osexihnõko mã kehko apõ poe zupuhpyry pokona toiro kyryryme sã ehtohme. Moro asakoro wewe risẽ, moro eriety tõ ritohme morara tyrihpyryme exĩko mã kehko.

25 Morara exiryke 8me wewe risẽ exĩko, 16me parata risẽ apõ maro. Asakoro apõ exĩko toiro wewe risẽ apõme.

26 – 15me wewe tyriko akaxia risemy moro wewe risẽ kuroko ehtohme 5me ehtohme wewe kuroko ikurenaka exikety a.

27 5me wewe kuroko ehtohme inikahpozakoxi exikety a te, 5me wewe kuroko ehtohme tapyi mykae, xixi omõtoh wino.

28 Toiro wewe irãnaono tyriko; irãnakuroko wewe risẽ apitorymã poe tapyi etyhpyry pona.

29 Moro wewe risẽ tõ atapuhnoko uuru ke. Parihmã tyriko uuru risẽme moro wewe risẽ pokona epuru ritohme. Moro epuru roropa atapuhnoko uuru ke.

30 Tapyi anỹtoko xikihme ynenepohpyry saaro oya ypy po.

31 – Kamisa tyriko apurume samo mauru panõ kurã risẽme kaneru hpoty eary maro ezuezume te, puupura te, tahpiremã maro, enara. Taporihkã panõ ke emeporyme tyriko.

32 4me wewe xikihmãkõ pona tyhwyme moro kamisa tyriko. Akaxiame wewe pona tapuhse uuru ke, apoitoh ke uuru risemy, tapõ ke 4mãkõ ke parata tõme.

33 Tyhwyme moro kamisa tyriko apoitoh uuru risẽ zopino. Mame moro apurume moino akoxi kaxo, jomihpyry ẽ tyriko, topu risẽ asakorõkõ eny. Moro kamisa Osa Kurã apiakãko mana Osa Kurã Kuhse wino.

34 Mame kaxo apuru tyriko jomihpyry ẽ pona, Osa Kurã Kuhse tao.

35 Jarao Osa Kurã Kuhse ẽpataka meza tyriko inikahpozakoxi tapyi tao. Ikurenaka tapyi tao ro ezuru apõ tyriko.

36 – Tapyi omõtoh tao kamisa tyriko, mauru panõ kurã risemy kaneru hpoty eary maro ezuezumano te, puupura te, tahpire te, emepory maro.

37 Moro kamisa apoitohme, wewe akaxia risẽ xikihme exiketõ tyriko 5me, tapuhse uuru ke, kamisa apoitoh ke roropa uuru risemy. Moro 5me wewe apõ tyriko metau risẽ ke.

27

*Apoto apō okyno zahkatohme
(Exutu 38.1-7)*

¹ Ȳnara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Wewe akaxia ke apoto apō tyriko, tahramehme sā ehtohme, 2,20 meturume mosa exiry te, ipuroroje exiry morararo 2,20 meturume te, 1,30 meturume kae exiry, enara.

² Ipotyry tō po, 4me iretyry tō tyriko, aosexihthohme apō maro, toiro kyryryme sā ehtohme. Apoto apō tytororo tapuhse tyriko metau ke.

³ Otyro ē tō tyriko oruno ēme ehtohme ikasery ēme roropa, anȳtoḥ tonō maro te, paxiha tomo te, okaimo tomo te, ikarā eny tō maro. Morohne emero tyrihpyryme exīko metau risēme.

⁴ Metau risē tyriko apoto ēme, 4me parihmā maro metau risēme, ipotyry 4mākō poko, epuru ritohme, arotohmē.

⁵ Moro apoto ē tyriko apoto apō ao, irānao ehtohme.

⁶ Epuru tō tyriko wewe akaxia risēme, tapuhse metau ke.

⁷ Tyriko kehko parihmā aka apoto apō eriety poko asakoro, arotohme.

⁸ Moro apoto apō wewe risemy tytaōke pyra exīko mana, ynenepohpyry saaro oya ypy po.

*Ritonōpo Tapyī zarany
(Exutu 38.9-20)*

⁹ – Zara tyriko tapyi ymaro oturutoh zomye, tapuruse kamisa ke, mauru panō risē ke. Apuru ikurenae exikety kamisa mosa ehtoh 44 meturume exīko.

¹⁰ 20me xikihme exiketō tyriko tapōkōke 20me metau risēme. Apoitoh xikihmākō poko tyriko mase parata ke, epuru roropa parata risēme kamisa ryhkatohme.

¹¹ Morararo tyriko zara ehpiuroko inikahpoe aehtopo a.

¹²⁻¹³ Moro zara ipuroroje 22 meturume exīko. Naeroro apuru rīko mase kamisa risē ke 22 meturume mosa exiry xixi omōtoḥ wino te, xixi tūtatoḥ wino, enara. Moro kamisa apoitoh tonō 10me xikihmākō tyriko 10me apō tō maro.

¹⁴⁻¹⁵ Omōtoḥ erietyme kamisa exīko 6,60 meturume mosa exiry te, 3me xikihme exiketomo, 3me apō maro, apotunuru wino te, ipozery wino, enara.

¹⁶ Omōtoḥ tao zara pona kamisa rīko mase 8,80 meturume mosa exiry. Moro kamisa tyriko mauru panō kurā ke, kaneru hpoty maro: ezuezume exikety te, puupura te, tahpiremano, enara, emeporyme ehpiō poko. Moro kamisa apoitohme 4me xikihmākō tyriko, 4me apō tō maro.

¹⁷ Moro xikihmākō zara zomye oximaro tymyhsēme exīko parata risē ke. Kamisa apoitoh, iryhkatoh tonō mā parata risēme exīko te, tapō tō metau risēme exīko.

¹⁸ Moro zara mosa exiry 44 meturume exīko. Ipuroroje 22 meturume exīko. Apuru kamisa risē kae exiry 2,20 meturume exīko. Moro kamisa mauru panō risē kurāme exīko te, apō tō metau risēme exīko.

¹⁹ Tapyi mōkomory kehko emero metaume exīko te, epuru tō roropa tapyi myhtohme te, zara apuru myhtohme roropa metau risēme rokē kehko.

*Oriu, ezuru eukurume
(Rewitiku 24.1-4)*

²⁰ – Oriu, azeite kurā enehpoko Izyraeu tomo a, ezuru eukurume, kokoro rokene, kokonie pukuro, ezuru zukatohme.

²¹ Moro ezuru apō arōko Arāo tomo a imūkuru tō maro, tapyi taka, ymaro oturutoh taka, jarao kamisa myhtokoxi, kaxo, jomiry ē ēpataka. Moroto oriu zahkāko saerekatohme jēpataka kokonie pukuro poe ēmehtoh pona. Sero omipona exīko Izyraeu tomo ipoenōkomo, ipakomofyākomo jūme, kakehpyra ehtoko.

28

Ritonōpo maro oturuketō zupōme (Exutu 39.1-7)

¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Orui Arāo enehpoko imūkuru tō maro, Natape, Apiu, Ereaza, Itamaa, enara. Toto imenekako Izyraeu tō wino ypoko toto erohtohme, ymaro oturuketōme.

² Upo tyriko, ymaro oturukety zupōme, ekarotohme orui a imehxo exiketyme aehtohme imehnō neneryme te, kure potu aehtohme roropa.

³ Ypoe emese kure exiketō ikohmako emero, Arāo zupōme tyritohme eya xine, ynmenekahpyryme Arāo ehtohme ymaro oturuketyme aehtohme.

⁴ Ynara tyripoko eya xine: ipuropuru apuru, upo oturukety mose ro katopo, oturukety zupō mosano jaraōme exikety, kamisa emepory xixīsemy enekure exikety, zupuhpyry zōty, zamareary, enara. Morohne upo tyripoko eya xine ymaro oturuketō zupōme, orui Arāo zupōme ehtohme, imūkuru tō maro jomiry omipona toto erohtohme ymaro oturuketōme.

⁵ Mokaro emese kure exiketō moro upo rīko mā toto kaneru hpoty eary ezuezumā ke te, puupuramā ke te, tahpīremā ke te, mauru panō eary kurā ke te, uuru eary ke, enara.

Ritonōpo maro oturukety mose ro katopo (Exutu 39.2-7)

⁶ – Mame oturukety zupō tyripoko emese kure exiketomo a, mauru panō kurā ke te, kaneru hpoty eary ezuezumā ke te, puupura ke te, tahpīremā ke te, uuru earyme te, ixiximyhpyry ke emepory ke, enara.

⁷ Moro upo aretyry pokona asakoro kamisa tō tyriko eary panō imotary kyryryme, tyxixīse moro upo ratozo asakoro pokona.

⁸ Zamareary kahnōko matose mauru panō kurā ke, moro upo risē samo, moro upo pokona ixixītohme toiro exikety sā ehtohme moro upo maro.

⁹ Topu tō kurā apoiko asakoro akata ipokona Jako mūkuhpyry tō esetykō imerotohme.

¹⁰ 6me esetykō toiro akata pona, 6me esetykō zakorō pokona atakenaka aenurutopōpyry poe ro.

¹¹ Emese kure exikety imenekako moro topu tō asakoro pokona Jako mūkuhpyry tō esetykō merotohme te, uuru pokona moro topu tō tyritohme.

¹² Moro topu tō tyriko eary tō pokona, moro upo kyryry pona Izyraeu tō esetykō arotōhme Arāo a Ritonōpo ēpataka, aerokurukohtao tapyi kurā tao. Morara ahtao ywy, Ritonōpo, wenikehpyra ase ypoetory tō poko.

¹³ Uuru risē asakoro, apoihity tō tyriko, topu tō kurā apoihityme,

¹⁴ Keti tō asakoro roropa uuru risēme eary samo aosexihthohme apoihity tō pokona.

Puopu apuru (Exutu 39.8-21)

¹⁵ – Puopu apuru tyriko moro upo samo, mauru panō kurā ke te, kaneru hpoty eary ezuezumā maro te, puupura maro te, tahpīremā maro te,

ipanō tō ke iiximihyppyry roropa, Ritonōpo maro oturuketō imehxo exikety Ritonōpo nyripory waro ehtohme,

¹⁶ Puropu apuru tahramehme sã tyrīko mase asakoro iramahppyry sã exiketymē ehtohme, 22 sētimenturume mosa exiry te, 22 sētimenturume ipuro-roje exiry, enara.

¹⁷ Ipokona 4me atakenaka topu tō kurā tyriko; atakenaka apitorymā ao rupi, topazio, karanata;

¹⁸ atakenaka zakorō ao ezemerauta, sapira, tiamāte;

¹⁹ atakenaka oseruaō ao turukeza, akata, ametixta;

²⁰ atakenaka 4mano ao periō, onixi, jasape, enara. Morohne tyriko uuru pokona.

²¹ Toiro topu ahtao Jako mūkuhppyry esety toiro imeroko ipokona 12me topu tō kurā pokona 12mākō Jako mūkuhppyry tō esetykō tymerose ehtohme, 12mākō oxiekyrymākō enetupuhtohme Ritonōpo ēpataka.

²² Ketī tō asakoro tyriko uuru eary ke. Earyme tyriko moro uuru ipuropuru apoihtyme ehtohme.

²³ Parihmā asakoro tyriko uuru risēme puropu apuru potyry pokona kae aosexihtohme.

²⁴ Moro eary tō asakoro uuru risē tyriko parihmā tō asakorōkō kuroko.

²⁵ Eary tō etyhyppyry tō tyriko uuru risē pokona puropu apuru osexihtohme apoihty pokona, moro upo pokona.

²⁶ Imehnō parihmā tyriko uuru risē asakoro puropu apuru potyry pokona zopino, ehpio poko zao moro upo ao.

²⁷ Parihmā asakoro tyriko uuru risēme aosexihtohme apoihty tō etyhyppyry pokona moro upo pokona osexihtoh pūto zamareary epozakoxi.

²⁸ Eary ezuezumā ke puropu apuru imyhko parihmā poko moro upo parihmā poko aosexikyhyppyry sã ehtohme epukara ehtohme, zamareary epozakoxi.

²⁹ – Mame Osa Kurā taka Arāo omomyryhtao Ritonōpo Esary Kurā taka puropu apuru amurūko mana tymerose Izyraeu tō esetykō ke, wenikehpyra jehtohme ypoetory tō poko. Ywy ase Ritonōpo.

³⁰ Puropu apuru pokona Urim tyriko Tumī maro Arāo eano po sã Izyraeu tō ehtohme jēpataka tooehse ynororo ahtao. Morara ahtao puropu apuru enēko mana ise jehtoh waro ehtohme tyripotohme Izyraeu tomo a.

Imehnō oturuketō zupony

(Exutu 39.22-31)

³¹ – Upo tyriko kamisa ezuezumā ke Arāo tō a amurutohme moro upo kurā zopino.

³² Eutary tyriko zupuhppyry omōtohme. Moro eutary zomye kamisa xixīnōko matose exihkara ehtohme.

³³⁻³⁴ Moro upo ehpiuroko zopino emepory tyritoko romā epery panono, kaneru hpoty eary risemy ezuezumā ke te, puupura ke te, tahpiremā ke, enara. Epery asakoro rānaka imarakā pitiko tyriko uuru risēme.

³⁵ Moro kamisa ezuezumā ke Arāo a amurupoko toerokuru poko tahtao, ymaro oturutohme. Aomomyryhtao jēpataka Jesary Kurā taka te, itūtary ropa ahtao moro marakany osetāko, mokyro onetaparaino.

³⁶ – Uuru risē pipahmā tyriko, ipokona tymerose: Imenekahpyryme Ritonōpo Poetoryme.

³⁷ Moro uuru risē pipahmā imyhko Arāo zuhzōty pokona eary ezuezumā ke.

³⁸ Arão a amurupoko moro uuru pipahmã ke ipery pokona, ywy Ritonõpo yzamaro Izýraeu tō nekarotyã ehtohme, toto onyhxiropyra jehtohme azahkuru toehse toto ahtao tynekarorykō enepýryhtao ya.

³⁹ – Kamisa tō tykahtoko oturukety Arão zupõme mauru panõ kurã karimutumã ke te, zuhzõty roropa mauru panõ kurã ke te, zamareary panõ emepory ke ixiximhyphyry ke.

⁴⁰ – Arão mükuru tō zupõ tō ixixõtoko, kamisa, zamareary, zuhzõty tō roropa, tuisamehxo toto enetupuhpotohme te, toto enetohme kure.

⁴¹ Moro upo kurã ke orui Arão a amurupoko imükuru tō maro. Mame toto ekaroko ya ypoetoryme toto ehtohme. Azeite pitiko ke ahpako toto, ymaro oturuketõme toto ehtohme.

⁴² Axiakã tyriko toto zupõme mauru panõ karimutumã ke zamareary poe ipety tō pona.

⁴³ Moro upo amurupoko Arão a imükuru tō maro aomomyryhtao Tapyi Kurã taka, ymaro oturutoh taka te, apoto apõ pütokoxi toto ytoryhtao roropa erohse Jesary Kurã taka, toto etaparyino. Tomeseke toto ahtao orihpyra exiko mã toto, emurukõ osenepýra exiryke. Moro omipona Arão tyripoko imükuru tō maro, ipakomotýãkõ maro jüme.

29

Oturuketõ menekatoñ poko (Rewitiku 8.1-36)

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Ynara tyriko Arão tō menekaryme imükuru tō maro, erohtohme ymaro oturuketõme. Pui mükuru apoikõ wātara ro exikety kaneru tō asakoro ahmitatyã kara rokene.

² Tiriiku risë wyi tō tyriko toitoine oriu maro te, toitoine oriu maro pyra, emero iporutatoñ maro pyra exiketõme, enara. Wyi pipahme exiketõ tyriko roropa epona azeite ritohme.

³ Morohne tyriko ruto aka onekarorykõme ya, pui mükuru wātara ro exikety etaparyhtao, kaneru tō asakoro maro onekarorykõme ya.

⁴ – Arão tō enehko imükuru tō maro Tapyi omõtoñ taka, ymaro oturutoh taka, aekurikatohkõme.

⁵ Mame Arão a upo amurupoko, oturukety zupõ ke: kamisa te, oturukety zupõ zopinono te, zupõ jaraono te, puropu apuru te, zamareary imetý earyme, enara.

⁶ Zupuhpyry pona zuhzõty tyriko. Uuru risë pipahmã imyhko ipokona, imeroñpyry: “Imenekahpyry Ritonõpo poetoryme,” katopo.

⁷ Mame zupuhpyry oriu ke ahpako.

⁸ – Arão mükuru tomo a roropa upo amurupoko toto kamisa ke.

⁹ Kamisa tyriko zamarearyme imetýkõ earyme. Zuhzõty tō imyhko zupuhpyrykõ pona. Morara Arão tō ekarõko mase imükuru tō maro ya ymaro toto erohtohme. Jüme ypoetoryme Arão tō erohnõko mã toto imükuru tō maro te, ipakomotýã maro, ymaro oturuketõme.

¹⁰ – Pui mükuru enehña Tapyi eñpataka. Arão tō, imükuru tō maro, tomarykõ riko mã toto zupuhpyry pona.

¹¹ Mame pui mükuru etapako jẽpataka Tapyi omõtoñ myhtokoxi.

¹² Imunuru apoiko oemary ke tyritohme apoto apõ retyry pokona. Munu akoñpyry ikuãko apoto apõ myhtokoxi.

13 Mame apoto apō po ynara okyno jahkako onekaroryme ya: ikasery emero zuahxiririny poko exikety te, erery zokonaka kurano te, epyasyhny asakoro ikasery maro.

14 Yrome mokyro zoko jahkako ameke, jarao Izyraeu tō esary poe: ipihpyry maro te, zuahxiririny maro. Moro mā oturuketō nekaroryme ya, tyrypyrykō korokapotohme.

15 – Mame kaneru apoiko toiro, zupuhpyry pona Arão tō imūkuru tō maro tomarykō ritohme.

16 Mokyro kaneru etapako. Imunuru emako apoto apō ehpiry 4mākō pokona.

17 Kaneru zoko isahkako. Zuahxiririny ikurikako tuna ke, jaxiry tō maro ātykyry wino. Zupuhpyry pona senohne tyriko.

18 Mame kaneru iahkako emero apoto apō po onekaroryme, tōsēme. Moro typoxine exīko ya mana, yzamaro mana.

19 – Mame kaneru zakorō apoiko. Zupuhpyry pona Arão tō emary tyripoko imūkuru tō emary maro.

20 Mokyro kaneru etapako imunuru zokonaka tyritohme Arão panary etyhpury pona apotunuru wino, imūkuru tō panary pokona roropa apotunuru wino. Imunuru tyriko roropa emarykō omazūpona apotunuru wino, ipupurukō pupuzū pokona apotunuru wino, enara. Munu akoīpyry isaparrahmako apoto apō ehpiry 4mākō pokona.

21 Munu apoiko zokonaka apoto apō poe, oriu ahpatoh maro, Arão pona isapararahmatohme, zupō pona te, imūkuru tō pona, zupōkō pona, enara. Morara ahtao Arão tō imūkuru tō maro zupōkō maro tokarosēme exīko mā toto ya, ypoetoryme te, ykyryryme roropa ehtohme, enara.

22 Sero kaneru onekaroryme mana oturuketō tymenekase ahtao ymaro oturuketōme toto ehtohme. Kaneru kasery apoiko: arokyry kasery te, zuahxirirī poko exikety te, erery zokonaka kurano te, epyasyhny asakoro ikasery maro te, ipety maro apotunuru wino.

23 – Mame ruto wyi ē ae iporutatoh pyra exikety risemy, onekarohpyry ya, wyi apoiko osehta: toiro wyi oriu maro exikety te, imepý oriu maro pyra te, toiro wyi pipahmano, enara.

24 Morohne tyriko Arão emahpokoxi, imūkuru tō emahpokoxi roropa. Mame morohne anŷpoko eya xine jēpataka, tynekarorykōme ya.

25 Mame moro wyi apoiko toto emary poe jahkatohme apoto apō po onekarorykōme ya, tonahsēme. Typoxine moro ehtoh yzamaro mana.

26 Kaneru puropuru apoiko apiakatohme onekaroryme kurā ya. Moro okyno pū ōtykōme exīko mana.

27 – Ymaro oturuketō menekaryhtao ypoetoryme, kaneru puropuru, ipety roropa apiakako onekarory kurāme ya, ekarotohme oturuketō zohme.

28 Izyraeu tō tynekarory tō ekaroryhtao osepeme ehtohme morara tyrīko mā toto jumāme. Okyno puropuru ipety maro oturuketō zohme exīko. Sero nase ahno nekarohpyry ya. Ywy ase Ritonōpo.

29 – Toorihse oturukety Arão ahtao zuponŷpyry tokarosēme exīko imūkuhpury tomo a. Moro upo amurūko mā toto tymenekase toto ahtao ymaro oturuketyme.

30 Arão mūkuru tumy myakāme toehse ahtao ymaro oturuketyme omōnōko mana Tapyi taka, ymaro oturutoh taka erohtohme Jesary Kurā tao. Moro upo amurūko 7me ēmepury pona.

31 – Moro kaneru pū totapase exikety, Arão tō menekary poko ymaro oturuketōme, moro tōsē ahnoko osa kurā tao.

³² Mame Tapyi ymaro oturutoh omōtoħ tao moro tōsē ōnōko mā toto wyi maro, ruto ao aexihpyry.

³³ Oturuketōme tymenekase toto aħtao, tynekarorykō ōnōko mā toto, tyrypyrykō korokapotohme moro tokarose exiryke. Oturuketō rokē tōnōko mā toto tokarose Ritonōpo a exiryke.

³⁴ Morara exiryke morohne akoīpyry enahpyra aexihpyry moro ěmepyyry ae ro, tyahkasēme exīko mana. Yrokokoro onenahpyra eħtoko tokarose Ritonōpo a exiryke.

³⁵ – Jomihpyry ae ro 7me ěmepyyry aropoko oseahmary poko Arāo menekary poko imūkuru tō maro ymaro oturuketōme toto eħtoħme.

³⁶ Kokoro rokē pui orutua wātara ro exikety etapako onekarorykōme oorypyrykō korokapotohme. Onekarorykō apitorymā ke apoto apō kurākāko roropa matose. Oriu pitiko ikuāko ipona ykyryry kurāme eħtoħme.

³⁷ Morara tyritoko kokoro rokene 7me ěmepyyry ae. Mame moro apoto apō tokarosēme exīko ykyryryme ipunaka. Mame imepyny a tytorohmase aħtao, tyryyħmasēme exīko mana yjamitunuru a ykyryryme exiryke.

Kokoro rokē onekarorykomo

(Numeru 28.1-8)

³⁸ – Kokoro rokē jūme ynara tyriko matose: kaneru asakoro zahkāko matose apoto apō po, toiro jeimamyry nae exiketomo.

³⁹ Toiro kaneru pakeimo jahkāko matose te, toiro kokonie pukuro.

⁴⁰ Kaneru apitorymā maro tiriiku tapose exikety enehko toiro kirume, otowie oriu maro toiro riturume te, epona uwa eukuru jehnahpyry tyriko toiro riturume onekaroryme ya.

⁴¹ Kokonie pukuro zakorō kaneru ijahkako tiriiku maro, oriu maro uwa eukuru jehnahpyry maro pakeimo onekarohpyry saaro. Moro onekarohpyry tonahsēme sā ya. Ritonōpome ase. Moro tyroxine eħtoħ yzamaro mana.

⁴² Moro onekarorykō zahkāko matose jūme jēpataka Tapyi omōtoħ tao, ymaro Oturutoh tao. Moroto oseporŷko ase ypoetory tō maro, amaro xine oturūko ase.

⁴³ Moroto Izyraeu tō maro oseporŷko ase. Jezuru ke sero jesary riiko ase osa kurāme.

⁴⁴ Sero Tapyi riiko ase Jesaryme Kurano, apoto apō roropa ykyryry kurāme. Arāo tō menekāko ase imūkuru tō maro ypoetoryme toto eħtoħme eroħtoħme ymaro oturuketōme.

⁴⁵ Osesariiko ase ypoetory tō Izyraeu tō rānao. Toto Ritonōpome exīko ase.

⁴⁶ Tuaro exīko mā toto: Ywy, Ritonōpo, toto Esēme ase. Ya toto tonehse Ejitu poe toto maro jeħtoħme. Ywy ase Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy.

30

Apoto apō ixtaratu zahkatopo

(Ēxutu 37.25-28)

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Apoto apō tyriko roropa, wewe akaxia risēme epona ixtaratu jahkaħtoħme.

² Tahrameħme sā tyriko, 45 sētīmeturume mosa exiry te, 45 sētīmeturume ipuroroje exiry te, 90 sētīmeturume kae exiry. Ipotyry tō 4mākō pokona iretyry tyriko aoseħtoħme apoto apō pokona, toiro kyryryme toto eħtoħme apoto apō maro.

³ Apurutoh apuhnōko matose uuru kurā ke te, iratozo 4mākō maro te, iretyry tō maro, enara. Apoto apō zomye uuru risē tyriko ehpyryme.

⁴ Parihmã asakoro tyriko uuru risēme, ehpiry zopino, toiro seino, toiro moino. Mara tō tyriko parihmã tō aka, epurume ehtōhme arotōhme.

⁵ Moro epuru tō tyriko wewe akaxia ke tapuhse uuru ke.

⁶ Moro apoto apō tyriko kamisa ēpataka, Osa Kurã Kuhse ēpataka, kaxo Ritonōpo omihpyry ē etonie. Moroto oseporỹko ywy amaro.

⁷ Pakeimo, nāparina tō poko Arão ahtao, ixtaratu tyroxine exikety jahkapoko eya.

⁸ Mame kokonie pukuro, nāparina tō tukase ropa ahtao eya, morararo tyripoko ropa eya. Moro onekarory jahkary poko exikehpyra ehtoko jūme, apakō pakomotyã pona ro.

⁹ Sero apoto apō po, imepỹ ixtaratu onyahkara ehtoko te, okyno tōkehko te, tiriiku tōkehko te, eukuru jehnahpyry roropa.

¹⁰ Jeimamyry ae sero apoto apō kurākako Arão mana, tynekarory ke. Okyno munuru tyriko ynororo apoto apō retyry 4mākō pokona, totapase ahtao ahno rypyry korōkapotohme. Morara kakehpyra ehtoko jeimamyry ae rokene. Sero apoto apō nuriame onyripyra ehtoko, tymenekase exiryke ykyryry kurāme. Ýwy ase Ritonōpo.

Ritonōpo Tapyĩ tinerume

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

¹² – Izyraeu tō kukuruhtao tuhke toto ehtoh waro ehtohme, tineru pitiko epehmapōko mase eya xine, emero porehme, isene toexirykōke, etuarimara toto ehtōhme toto kukuruhtao.

¹³ Oxisã epehmãko matose emero porehme, tukupse awahtao xine, onekarorykōme ya, Oesēkomo a.

¹⁴ 20me jeimamyry exiketō tukupse ahtao epehmãko mã toto.

¹⁵ Isene oehtohko epehpyry epehmaryhtao oya xine, tytineruke exiketō onymotyēkara mã toto te, tymōkomokēkara roropa zae epehmãko mã toto.

¹⁶ Moro tineru apoiko mase Izyraeu tō nekarory tō, akorehmatohme Ytapyĩ, Ýmaro oturutōh kurākary poko. Moro epehpyry Izyraeu tomo a isene toehtohko epehpyryme ya. Wenikehpyra ase toto ewomatohkōme.

Osemahtoh metau risemy

(Exutu 38.8)

¹⁷ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

¹⁸ – Metau risē osemahtoh tyriko, tuna ēme, apō po metau risē po. Tapyi maro apoto apō maro irānaka moro osemahtoh tyriko. Tuna tyriko zaka.

¹⁹ Moro tuna ke Arão tō osemahnōko mã toto, imūkuru tō maro te, tupupurukō kurikāko roropa mã toto,

²⁰ omōtohto Tapyi taka te, apoto apō pona toto ytoryhtao roropa tonahsē jahkatohme tynekarorykōme. Morara ahtao orihpyra mã toto.

²¹ Osemahnōko mã toto te, tupupurukō kurikāko roropa mã toto aorikyrykōino. Sero ynyriphopyry eya xine omipona tyripoko jūme eya xine, ipakomotyamo a, enara.

Oriu ahpatohme

²² Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

²³⁻²⁵ – Ixtaratu tō imenekako tyroxine exikety tomo, oriu kurã ritohme ahpatohme, ixtaratu rinanō nyripy samo: 3,5 riturume azeite maro ynara tyriko: mira eukuru 6 kirume te, kanera 3 kirume te, axikaru tyroxinemy 3 kirume te, kasia 6 kirume, enara. (Emero tukupse tuisa ikuhtoh ke.)

²⁶ Sero ahpatoh ke Tapyi Kurã, ymaro Oturutōh ahpako te, kaxo jomihpyry eny roropa te,

²⁷ meza imōkomory emero te, ezuru apō imōkomory maro te, apoto apony ixtaratu zahkatopo te,

²⁸ apoto apō, okyno zahkatopo, imōkomory maro emero te, osemahtopo apō maro.

²⁹ Morara morohne apiakāko matose ykyryryme kurano. Mame ipoko toehse imepý ahtao tyryryhmasēme exiko mana yjamtunuru ke morohne kurāme exiryke.

³⁰ Mame Arāo ahpako imūkuru tō maro. Toto imenekako jomipona toto ehtohme ymaro oturuketōme.

³¹ Ynara kaxiko Izyraeu tomo a:

— Sero ahpatoh, azeite risē tyrīko matose jūme, ykyryry tō rokē ahpatohme, ymaro oturutoh poko, imōkomory tōkehko, enara.

³² Ike imehnō anahpara ehtoko, zoko pona onyripyra ehtoko ymaro oturuketye pyra ahtao. Sero ahpatoh panō onyripyra ehtoko. Ykyryry kurā sero. Naeroro tomeseke ehtoko ipoko.

³³ Imehnomo a sero ahpatoh panō riryhtao te, imehnō ahparyhtao ipanō ke ymaro oturuketye pyra ahtao, taroposēme exiko mana ypoetory tō tae.

Ixtaratu zahkatoh jeahmatohme

³⁴⁻³⁵ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

— Ixtaratu zahkatoh tyrīko ykyryryme kurano tyriry waro exiketō nyriry samo. Ynara zoximako oxisamo: pējoī te, onika te, azawa opime exikety te, ixtaratu kurano. Sautu tyrīko roropa imaro kure rokē ehtohme.

³⁶ — Ako aka tyrīko zokonaka, pisarara ehtohme. Moromeīpo moro arota Tapyi taka, ymaro Oturutoh taka. Moro tao oseporýko ywy amaro. Moroto moro ixtaratu tyrīko kaxo, jomihpyry ē ēpataka. Tomeseke ehtoko moro ixtaratu poko ykyryry kurāme exiryke.

³⁷ Ixtaratu riryhtao yua xine okyryrykōme, ykyryry panō onyripyra ehtoko. Sero ixtaratu ykyryry kurāme mana, jeahmatohme rokē mana.

³⁸ Ykyryry panō riryhtao imehnomo a tykyryryme ehtohme, mokyro taroposēme exiko ypoetory tō htae.

31

Emese kure exiketomo

(Exutu 35.30–36.1)

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

² — Pezareu tymenekase ya, Uri mūkuru, Huru pary Juta tō ekyry.

³ Eya Juzenu ekaroase akorehmaneme. Tuaro tyripose ya, emese kure aehtohme, nyriptyā riry waro aehtohme tompore ehtohme,

⁴ emepory riry waro ehtohme te, uuru poko te, parata te, metau riry waro ehtohme

⁵ joia tō kotyry poko te, tyriry poko roropa te, wewe riry poko te, emero aatesenatu riry poko roropa zuaro ehtohme.

⁶ Aoriape tymenekase ya roropa, Aisamake mūkuru Tā tō ekyryme mokyro akorehmaneme ehtohme. Imehno roropa tuaro tyripose ya emese kure toto ehtohme nyriptyā riry waro toto ehtohme:

⁷ Tapyi, ymaro oturutohme te, kaxo jomihpyry eny te, kaxo apuru maro, tapyi mōkomory porehme;

⁸ meza, imōkomory maro te, ezuru apony, imōkomory maro te, ixtaratu zahkatoh apony te,

⁹ apoto apō roropa, okyno zahkatopo, imōkomory maro te, paxiha konōto tuna ēme, apō maro te,

¹⁰ upo kurano, ymaro oturuketō zupōme, Arāo tō zupony imūkuru tō maro amurutohme aomomyryhtao ymaro oturutoh taka erohtohme te,

¹¹ oriu, ipopatohme te, ixtaratu tyroxine exikety, Jesary Kurā kyryry. Morohne emero tyripoko eya xine ynyriphopyry ae ro oya.

Oserematopo

¹² Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a,

¹³ Izyraeu tō zurutohme:

– Kure rokē ěmepyyry 7mā tyritoko, ynymenakahpyry oserematohme. Moro enetupuhtohme exīko mana jūme, ywy Ritonōpo opynanohnekōme ase ypoetoryme oehtohkōme.

¹⁴ Naeroro kure rokē oserematoht tyritoko, ypoko oehtohkōme moro ěmepyyry ae. Kure rokē oserematoht onyripyra ahno ahtao, aerokuruhtao, taorihmaposēme exīko mana.

¹⁵ 6me ěmepyyry erohnōko matose, yrome 7mā po oserematohme nase, ypoko oehtohkōme. Morara exiryke toerohtoh poko exikety moro ae taorihmaposēme exīko.

¹⁶ Izyraeu tomo a oserematoht ikurākapoko enetupuhtohme ypoetoryme toto ehtoh poko, jūme.

¹⁷ Jūme enetupuhtohme moro exīko ya, ypoetory tō Izyraeu tomo a, enara. Ynara exiryke senohne emero yrine 6me ěmepyyry ae, kapu, nono roropa. Mame 7mā po toerohekhe exine oserematohme. Ywy ase Ritonōpo.

¹⁸ Morarame tōturukehse Ritonōpo ahtao Moeze maro ppy Xinai po, topu tō asakoro tokarose eya, tynymerohpyry inyriptyamo.

32

Pui mūkuru panono

(Teuteronomiu 9.7-29)

¹ Mame okynā Moeze ahtao ppy po, typenekehse imoihmākō kynexine eraximary poko. Tōximōse toto Arāo maro, oturutohme. Ynara tykase toto eya:

– Otoko keh Moeze nae? Otarahxo tā nexiase? Eatāpyrahxo pāna nexiase. Eya tonehse kymarokō Ejitu poe. Naeroro ritō tyriko kuesemazupurukōme ytotohme.

² Ynara tykase Arāo eya xine:

– Panasere tō uuru risē toutoko opyxiā kyryry te, opoenō kyryry roropa enehtohme ya.

³ Naeroro typanarykō poe panasere tō uuru risē touse eya xine, ekarotohme Arāo a.

⁴ Mame morohne panasere tō tyrise Arāo a apoto pona. Tutunatanohpose ahtao, pui mūkuru sā tyrise eya. Mame ynara tykase toto:

– Izyraeu tomo, mose ro kuesēkō myakāme, eya tonehse kymarokō Ejitu poe.

⁵ Mame apoto apō tyrise Arāo a tynyrihpyry ěpataka, pui mūkuru uuru risē ěpataka. Ynara tykase ynororo imoihmākomo a:

– Kokoro otuhtoh konōto rīko sytatose Ritonōpo Kuesēkō eahmatohme.

⁶ Yrokokoro pakeimo okyno tō tonehse eya xine jahkatohme tynekarorykōme te, tōsēme roropa tōtuhtohkōme osepeme toehtohkōme. Imēpo ty-porohse toto otuhtohme, eukuru ětohme roropa. Mame towōse ropa toto tuatuohtohkōme.

⁷ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Oyhtoko axiny, opoetory tō, onenehtyā Ejitu poe nerypyhtō toto, jurumekā toto.

⁸ Toeramase ropa mā toto jesemary poe, ynyriphopyry omipona pyra toehse mā toto. Pui mūkuru panō tyrise eya xine, uuru risemy, eahmatohme, êpataka tynekarorykō zahkatohme. Tyrihpōkōme pui panō uuru risē ekarōko mā toto, typynanohnekōme, Ejitu poe tonepyhpōkōme.

⁹ Moxiā waro ase. Putupyra rokē mā toto ipunaka.

¹⁰ Seromaroro ukuremary onukuhpyra exiko. Toto zehno jexiryke toto wānohnōko ase, toto enahkāko ase. Imēipo oemākapōko ase imoihme omūkuru tō maro, apakomotyā maro.

¹¹ Yromē tōturuse Moeze Ritonōpo a. Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo, yna Esemy, oty katohme opoetory tō zehno mexino ajamitunuru ke toto enehxīpo Ejitu poe?

¹² Oty katoh ynara kamexipōko mase Ejitu pōkomo a: “Typoetory tō tarose Ritonōpo a yna wino, Ejitu poe, toto etapatohme ypy tō po, toto enahkatohme ipunaka?” Moro sā pyra exiko, toto zehno pyra exiko. Opoetory tō onahkara exiko.

¹³ Wenikehpyra exiko opoetory tō poko, Aparāo, Izake, Jako, enara. Wenikehpyra exiko ōmihpyry poko eya xine: “Apakomotyā emānōko mā toto tuhke toto ehtohme xirikuato samo kapu poko.” Wenikehpyra roropa exiko ōmihpyry poko: “Sero nono ekarōko ase apakomotyamo a jūme toto esaryme ehtohme.”

¹⁴ Naeroro, “Teh,” tykase rokē Ritonōpo. Izyraeu tō onenahkapopyra tokurehse ynororo.

¹⁵ Mame ypy poe tyhtose Moeze topu tō asakoro emahpo, Ritonōpo nymerohpyry ipokona. Inyripotyā tymerose topu tō pokona.

¹⁶ Ritonōpo nyrytyā moro topu tō kynexine. Tynyripotyā tymerose eya roropa ipokona.

¹⁷ Mame imoihmākō kohtary etaryke tyya ynara tykase Jozue Moeze a:

– Otara panaikatō etāko ah? Otarame osetapāko mā toto Izyraeu tō esao.

¹⁸ Ynara tykase Moeze:

– Moro panaikatō imehnō poremākatopōpyry sā pyra mana te, typoremāse exiketō kui kary sā pyra roropa mana. Eremiatoh sā etāko ase.

¹⁹ Mame ameke pyra toehse Moeze tō ahtao Izyraeu tō esaka pui mūkuru panō, uuru risē, tonese eya, ahno roropa wāko. Tyekītāpāse ynororo. Moroto ypy myhto topu tō pipāhmā asakoro ipuimatyā tomase eya nono pona. Tātakuhmose kehko.

²⁰ Mame moro pui mūkuru panō, uuru risē tapoise eya, toto nyrihpyry. Tyahkase eya apoto ke. Mame tyhmose eya akumurume pisarara ehtohme. Mame tuna kuaka tomase eya. Moromeīpo moro tuna ke Izyraeu tō tauhpase eya.

²¹ Mame ynara tykase Moeze Arāo a:

– Otara tykase toto oya, toto arotohme oya tyryrypyrykō xihpyry poko toto ehtohme?

²² Ynara tykase Arāo:

– Yzehno pyra exiko. Tuaro mase. Tupime pyra moxiamo a tyryrypyrykō poko toto exiry.

²³ Ynara tykase toto ya: “Otara toehse mokyro Moeze, kuenepyhōkōmo Ejitu poe? Zuaro pyra sytatose. Naeroro ritō tyriko kutuisarykōme.”

²⁴ Mame ikyryrykō uuru risē tonehpose ya ekarotohme ya. Moro uuru tomase ya apoto htaka. Mame tutūtase mokyro pui mūkuru panōme.

²⁵ Eraseme Arão ahtao imoihmäkō tynomose eya ajoajohpe toehtohkō poko toto ehtohme, epetōkara a toto eunohpotohme. Morara fonese Moeze a.

²⁶ Morara exiryke toytose ynororo Izyraeu tō esary omōtohtaka. Ynara tykase ynororo opore:

– Onokākō Ritonōpo Kuesēkō maro nae? Osehtoko xiaro imaro se awahtao xine.

Naeroro Rewi tō ekyry tō emero tōximōse toh kynexine Moeze ēpataka.

²⁷ Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo Izyraeu tō Esē ynara tyripōko oya xine: Atapemākō apoitoko. Ytotoko Izyraeu tō rānakuroko ehpiry pōe etyhyppy pona, ōekyry tō etapase, oepe tō maro, katonō maro.

²⁸ Naeroro Rewi tō toytose Moeze omi pōe ahno etapase. 3 miumākō totapase eya xine, orutua komo.

²⁹ Ynara tykase Moeze Rewi tomo a:

– Seroae omūkuru tō totapase oya xine, ākorō tō maro. Morara tyrise oya xine exiryke, tapiakase matose Ritonōpo Kuesēkō maro oerohthōkōme. Aomipona oexirykōke kure rokē oritorōko Ritonōpo mana, seroae ro.

³⁰ Yrokokoro ynara tykase Moeze imoihmākōmo a:

– Ooryppyrykō xihppyry poko mexiatose Ritonōpo neneryme. Māpyra sero-maroro onuhnōko ropa ase ypy pona oturuse Ritonōpo maro. Otaramē jomiry etaryhtao eya ooryppyrykō korokāko mana.

³¹ Mame toytose ropa Moeze Ritonōpo ēpataka ropa, ynara tykase ynororo: – Moxiā tyrypyhykye toehse ipunaka. Okyno panō uuru risē tyrise eya xine, tyneahmarykōme.

³² Ajohpāme sā iirypyrykō ikorokako ropa! Māpyra ikorokary se pyra awahtao, jesety imikako ropa apapē pōe. Moroto opoetory tō esetykō tymerose oya.

³³ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Mokaro esetykō mikāko ropa ase, tyryppyrykō poko aexityamo, jomipona pyra toehse aexirykōke.

³⁴ Seromaroro mokaro arota ynarpohppyry pona. Wenikehpyra exiko ynenyokyhyry oesemarykō enepōko oya xine mana. Yrome okynā pyra mokaro wānohnōko ase toto rypyry epehyryme.

³⁵ Morara exiryke tyrohsē ke Izyraeu tō tuānohse Ritonōpo a, pui mūkuru panō, uuru risē tyripose Arão a eya xine exiryke.

33

Xinai pōe Izyraeu tō aropotopōpyry

¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Ytotoko taroino, omoro, opoetory tō maro, onenepyhpyry tō Ejitu pōe. Ytotoko ononorykō pona. Moro nono poko jomihppyry ekarone Aparão a te, Izake a, Jako a, imūkuru tō maro, ipakomotyā maro. “Sero nono ekarōko ase oya xine,” akene.

² Ynenyokyry aropōko ase amaro xine oesemarykō enepotohme oya xine te, kananeu tō aropotohme owinoino xine te, amoreu tomo te, heteu tomo te, perizeu tomo te, heweu tomo te, jepuseu tomo, enara.

³ Ytōko matose nono kurā pona, otyro zamaro exikety pona. Yrome amaro xine ywy ytopyra ase awaro xine jexiryke, putupyra sā rokē oexirykōke, oenahkarykō ino ya osema tao oytorykohtao.

⁴ Mame Izyraeu tō turuse ahtao Moeze a Ritonōpo omiry poko tyxitapitose toto. Tynamururukō anamurupyra toehse toto emero pōrehme.

⁵ Ynara tykase Ritonõpo exiryke Moeze a, toto zurutohme:

– Putupyra exiketõme matose. Amaro xine jahtao, axĩtao rokẽ jahtao ro oenahkarykomo ipunaka. Naeroro okyryry tõ anamururukõ toutoko; osenetupuhxi otara oritorỹko ha?

⁶ Naeroro moromeĩpo Xinai poe toytose Izyraeu tõ ahtao tynamururukõ anamurupyra toehse toto.

Ritonõpo maro oturutopo

⁷ Morarame Izyraeu tõ totypohse ahtao tõsesaritohkõme, Tapyi Kurã, Ritonõpo maro oturutoh tyrise Moeze a ameke pixo imoihmãkõ wino. Moro Tapyi esety Ritonõpo maro Oturutohme kynexine. Mame ekaropory se toto ahtao Ritonõpo a moro Tapyi taka toytose toto.

⁸ Morarame toytose Moeze ahtao Tapyi Kurã taka, Ritonõpo maro Oturutoh taka, ahno emero toraximase tosärykõ omõtohtao. Moeze enẽko toh kynexine, aomomyryhtao.

⁹ Tomõse Moeze ahtao akurũ tyhtose xikihme exikety samo. Totypohse akurũ Tapyi omõtohtaka. Mame akurũ poe tõturuse Ritonõpo Moeze maro.

¹⁰ Moro akurũ eneryke Izyraeu tomo a Tapyi omõtohtao tosekumuru po typorohse toto emero porehme.

¹¹ Moroto osẽpataka tõturuse Ritonõpo Moeze maro ahno otururu sã tope maro. Moromeĩpo toytose ropa Moezẽ imoihmãkõ esaka ropa. Yrome Jozue, Num mũkuru, Moeze akorehmane nuasemã, tehme rokẽ kynexine moro Tapyi tao.

Ritonõpo omiry typoetory tõ maro toehtoh poko

¹² Ynara tykase Moeze Ritonõpo a:

– Zae turuse ywy oya moxiã imoihmãkõ arotohme onekarohpyry pona. Yrome onoky ymaro ytõko nae? Mokyro onekaropyra ro mase ya. Juarohxo oehtoh mekarooase. Azamaro jehtoh roropa ekarõko mase.

¹³ Morara awahtao õsenetupuhtoh poko kuruko zuaro jehtohme õmipona jehtohme, azamaro ro jehtohme. Wenikehpyra exiko, moxiã tymenekase oya opoetoryme toto ehtohme.

¹⁴ Ynara tykase Ritonõpo eya:

– Amaro ytõko ase. Orẽpyra orĩko ase oepetõkara poremãkapotohme oya.

¹⁵ Mame ynara tykase Moeze:

– Moxiã, opoetory tõ maro ytopyra awahtao yna anaropopyra exiko taroino.

¹⁶ Otãto yna pyno oehtoh poko, azamaro yna ehtoh poko roropa waro exĩko imehnõ nae yna maro pyra awahtao? Yna maro oexiry eneryke tyya xine imehnõ ahno sã pyra yna ehtoh enetupuhnõko mã toto.

¹⁷ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Onyriphopyry ya tyrĩko ase awaro jexiryke, yzamaro roropa oexiryke.

¹⁸ Mame tokaropose ropa Moeze a:

– Ajohpãme sã oẽmyty ezuru imehxo exikety enexi, tykase.

¹⁹ Ynara tykase Ritonõpo eya:

– Ynara tyrĩko ase. Ytõko ase oẽpataka jezuru imehxo exikety maro. Jesety kurã ekarõko roropa ase onetaryme. Ywy ase Ritonõpo. Imehnõ pyno ase ise jahtao. Imehnõ onuãnohpyra ase ipynanopyrykõ se jahtao.

²⁰ Ynara tykase roropa:

– Jẽmyty onenepopyra ase oya, ynara exiryke, jẽmyty eneryhtao imepyny a isene ehsaromepyra exĩko mana.

²¹ Yrome taro osa nae upũto. Moroto exiko topu konõto po.

²² Jezuru ytoryhtao oēpataka oramāka oripōko ase topu ao. Jemary rīko ase opona jenepyra oehtohme jytoryhtao opūtokoxi.

²³ Moromeīpo jemary anŷnōko ropa ase ŷpary enetohme oya. Yrome jēmyty onenepyra ekurehnōko mase.

34

Topu tō tyrise ropa (Teuteroniū 10.1-5)

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Topu tō asakoro pipahmākō axikako, onyhmpotyā samo. Mame omi merōko ase ipokona, nymerohpyry saaro apitoryme.

² Kokoro pakeimo atakimako onuhtohme ypy Xinai pona oseporyse ymaro moroto ypy emory po.

³ Imehnō anaropyra exiko amaro. Imehnō emero moro ypy poe aropoko. Kaneru tomo, poti tomo, pui tō roropa ameke rokē aropoko toto ypy poe.

⁴ Mame topu tō pipahmā taxikase Moeze a apitorymākō samo. Yrokokoro Ritonōpo omihpyry ae ro towōse ynororo pakeimo. Tōnuhse ypy Xinai pona. Moro topu tō pipahmākō tarose tymaro.

⁵ Akuru ao tyhtose Ritonōpo Moeze maro toehtohme. Tosety tokarose eya. Ywy ase Ritonōpo.

⁶ Mame toytose Ritonōpo Moeze ēpataka. Opore ynara tykase ynororo:

– Ywy ase Ritonōpo, jūme Exikety. Opyno xine exiketyme ase. Etuari-maketō pynanohnōko ase. Axī pyra awānohtorŷko ase. Kure rokē ehtoh enehpōko ase oya xine, anamonohpyra ase opyno xine jexiryke ipunaka.

⁷ Jomihpyry omipona ase miu motye zumakahpōkomo a, azahkuru oehtohkō, oorypyrykō korokāko roropa ase. Yrome ajoajohpe exiketō wānohnōko ase, ipoenō roropa, ipakō roropa te, ipoenō pakō roropa jūkō rypyry emetakame.

⁸ Tosekumuru po typorohse Moeze, tōmyty po nono pokoxi Ritonōpo eahmatohme.

⁹ Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo, ajohpe pyra azamaro jahtao, ajohpāme sā yna maro ytoko. Moxiā mā putupyra exiketōme mā toto. Yrome yna rypyry ikorokako, popyra yna ehtopo. Opoetoryme yna tyriko rahkene.

Tōmiry ekarotopōpyry ropa Ritonōpo a (Exutu 23.14-19; Teuteroniū 7.1-11; 16.1-17)

¹⁰ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Seromaroro jomiry ekarōko ase oya xine oekyry tō maro. Toto ēpataka jyamitunuru enepōko ase. Ynyriry panō onenepitopyra sero nono pōkō porehme imehnō nonory po. Ahno morotōkō emero yjamitunuru enēko mā toto. Ywy, Ritonōpo ākorehmatohkō eneryke tyya xine osenuruhkō mā toto.

¹¹ Jomihpyry omipona ehtoko, nyrirohpyry oya xine seroae. Sero nono pona oytorykohtao, owino xine imehnō aropōko ase: amoreu tomo te, kananeu tomo te, heteu tomo te, perizeu tomo te, hewe u tomo te, jepuseu tomo, enara.

¹² Osepeme pyra ehtoko morotōkō maro. Ataomihpykara ehtoko eya xine osewomatohme, apoitoh sā exīko oya xine morara riryhtao oya xine, oorihmapotohkōme.

¹³ Māpyra toto nyrihpyry tō, apoto apō tō ikararahtoko, xikihme exiketō Paau kyryry te, wewe axikatyā tyneponāmarykō Asera roropa, enara.

14 – Imehnō neponāmarykō oneahmara ehtoko. Ywy Ritonōpo osesehpāko ase Zumoxikatome. Jeahmapory se rokē ase oya xine.

15 Ōmirykō onekaropyra ehtoko morotōkomo a atakorehmatohme ononorykō pona oytorykohtao. Tyneponāmarykō eahmaryhtao eya xine tynekarorykō zahkāko mā toto. Mame oeahmatorŷko mā toto oximōtohme ty-marō xine. Mame tutuksēme exīko matose tōsē ōtohme, toto nekarohpyry tyneponāmarykomo a.

16 Mame omūkuru tō pytāko mā toto otarame katonō nohpory tō maro. Toto pokoino jomihpyry omīpona pyra exīko matose, jurumekāko imehnō neponāmary tō eahmatohme oya xine imaro xine.

17 – Metau risē oneponāmarykō onyripyra ehtoko, oneahmara ehtoko roropa.

18 – Atākyematoko Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra. Jomihpyry ae ro wyi ohnōko matose iporutatoh maro pyra exikety 7me ēmehtoh pona, nuno apipe po, moro nuno po toesyryhmase oexirykōke Ejitu poe.

19 – Omūkurukō apitorymākō umūkurume mā toto, oeky tō mūkuru apitoryme aenurutyā roropa jekyme mā toto.

20 Yrome jumēta mūkuru apitorymā epeahnōko matose kaneru mūkuru ke onekaroryme imyakāme. Jumētu mūkuru onepekahpyra awahtao xine aorihmapōko matose ipŷ tohkatoh ke. Omūkuru tō emero apitoryme aenurutyā epekahtoko.

– Jēpataka oehpyra ehtoko tokarosē maro pyra, onekaroryme ya.

21 – 6me ēmepyry ae erohtoko emero poko. Yrome 7mā po erohpyra ehtoko, arykatoh toehse ahtao ro te, otyro apoitoh toehse ahtao roropa.

22 – Oseahmatoko Otyro Apoitoh poko tiriiku apoipitoryhtao oya xine. Mame Oseahmatoko Tapyi Pisarara poko wewe epery apoiryhtao oya xine.

23 – Jeimamyry ae oseruao otuhtoh konōto rīko matose, Izyraeu tō pprehme, jeahmatohme, Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy.

24 Apatarykō poe imehnō ahno aropōko ase ouno xine toto ehtohme. Morara ahtao oesarykō zumohxo exīko. Mame imehnō okuhpyra xine mā toto oporemākapory poko ononorykō apoitohme, oepypkykohtao jeahmase moro oseahmatoh oseruao poko awahtao xine.

25 – Okyno etaparyhtao oya xine jahkatohme onekarorykōme ya, wyi iporutatoh risē maro onehpyra ehtoko. Mokyro punu akoīpyry onukurākara ehtoko otuhtohme yrokokoro Oseahmatoh Epozakuroko ytotoḍpyry poko ahtao.

26 – Jeimamyry ae rokē tiriiku tō apoipitoryhtao oya xine apitorymā enehtoko ymaro oturutoh taka, Ritonōpo Oesēkōme jexiryke. Kaneru mūkuru, poti roropa anahnopyra ehtoko jē suhsuru maro.

27 Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Senohne jomihpyry imeroko, wenikehpyra oehtohkōme omipona oehtohkōme. Morara awahtao xine kure oritoryko ase jomihpyry ae ro.

28 Moroto 40me ēmepyry taropose Moeze a Ritonōpo maro, Izyraeu tō Esemy, otuhpyra, tuna onēpyra. Omi tymerose eya topu tō pipahmā asakoro pokona. Tynyriphopyry 10me tymerose eya.

Ypy Xinai poe Moeze yhtotopḍpyry

29 Mame tyhtose Moeze ahtao topu pipahmā asakoro tarose eya, Ritonōpo omihpyry. Ēmyty saereh āko kynexine Ritonōpo maro tōturuse exiryke, yrome zuaro pyra kynexine ynororo.

³⁰ Mame ěmyty saerehkary eneryke tyya xine enaromýke toehse Arão tomo, imoihmākō maro, ameke se rokē toehse toh kynexine.

³¹ Yrome toto tykohmase tyya Moeze a. Arão tō toeporehkase ahtao Izyraeu tō tamuximākō maro, tōturuse ynororo toto maro.

³² Moromeĭpo Izyraeu tō porehme tōximōse Moeze zomye. Turuse toto emero Ritonōpo nyripohpyry, inekarohpyry eya ypy Xinai po.

³³ Mame toto maro tōturukehse Moeze ahtao kamisa ke tōmyty tapuruse eya.

³⁴ Mame toytose ropa Moeze ahtao Tapyi Kurā taka oturuse Ritonōpo maro moro kamisa touse ropa eya. Tutūtase ropa ynororo ahtao Izyraeu tō turuse eya Ritonōpo nekarohpyry emero.

³⁵ Ěmyty tonese imoihmākomo a, saereh āko. Mame kamisa ke tōmyty tapuruse ropa eya toytotohto ropa Tapyi taka oturuse ropa Ritonōpo maro.

35

Oserematopo

¹ Mame Izyraeu tō tykohmase Moeze a oximōtohme toto zurutohme. Ynara tykase ynororo:

– Ynara tyripose Ritonōpo oya xine:

² 6me ěmepyry nae matose erohtohme. Yrome ěmepyry 7mā kure nase, emero rokē poko pyra ehtohme, Ritonōpo poko ehtohme. Ahno toerohse ahtao moro ěmepyry ae tuānohsēme exīko maña, totapasēme exīko mana.

³ Ěmepyry 7mā po, oserematoh po, apoto onyripyra ehtoko atapyīkō htiao.

Tynekarorykō Tapyi Kurā ritohme (Ěxutu 25.1-9)

⁴ Ynara tykase Moeze Izyraeu tō imoihmākomo a:

– Ynara tyripose Ritonōpo oya xine:

⁵ Onekarorykō enehtatoko Ritonōpo a. Uuru ekarory se awahtao xine te, parata te, metau te,

⁶ kaneru hpoty ezuezumano te, puupura te, tahpiremano te, mauru panō topuru te, kamisa, poti hpoty risemy te,

⁷ kaneru pihpyry tonohse tahpire ke, okyno pihpyry kurano te, wewe akaxia te,

⁸ oriu nāparina eukuru te, typoxine exiketō tyritohme azeite maro ahpatohme te, jahkatohme typoxine ehtohme.

⁹ Topu kurā onixi te, imehnō topu kurā roropa tyritohme Ritonōpo maro oturuketō zupō poko te, oturuketō tuisary purupuru poko exikety, enara.

Tapyi Kurā kyryry (Ěxutu 39.32-43)

¹⁰ Orutua kō emero, emese kure exiketō enehpōko ase, erohtohme Ritonōpo nyripohpyry poko:

¹¹ Tapyi Kurā, amotoh tonō maro (zao exikety te, jarao exikety, enara) te, apotoh tonomo te, wewe risē xikihme exiketomo te, apō tomo te, wewe kuroko exiketomo te, xikihme exiketō tapōke exiketō maro,

¹² kaxo, Ritonōpo omihpyry eny, epuru tō maro wewe risā te, apuru maro te, kamisa, risemy Osa Kurā Kuhse apiakatohme, Osa Kurā apurume,

¹³ meza, epuru tō maro, imōkomory maro te, wyi kehko ahno nekarohpyry Ritonōpo a,

¹⁴ ezuru apony imōkomory maro te, nāparina tomo oriu maro te,

¹⁵ apoto apony, ixtaratu zahkatopo, epuru tō maro te, oriu oturuketō ahpatohme te, ixtaratu typoxine exikety te, kamisa Tapyi omōtohme te,

¹⁶ apoto apō okyno tō zahkatopo, apoto ē maro metau risemy te, epuru tō maro, imōkomory maro te, tuna eny osemahtohme, apō maro te,

¹⁷ kamisa, zara zomye apurume exikety te, xikihme exiketō apō tō maro te, kamisa roropa zara pona omōtohme te,

¹⁸ inepuru tomo nono aka tyritohme tapyi eary myhtohme te, zara eary myhtohme roropa te, eary tō roropa te,

¹⁹ upo roropa, Ritonōpo maro oturuketō zupony, Arāo zupō kurano te, imūkuru tō zupō kurano, amurutohme omōtohme Ritonōpo Esary Kurā taka.

Tynekarorykō enehtopōpyry ahno a

²⁰ Mame Izyraeu tō toytose ropa tytapyi taka ropa,

²¹ tynekarorykō enepyyry se exiketō toeramase ropa tynekarorykō enehse Ritonōpo a, Tapyi Kurā Ritonōpo maro oturutoh ripotohme. Tonehse eya xine emero, Ritonōpo eahmatohme, upo kurā ritohme Ritonōpo maro oturuketō zupōme.

²² Toehse orutua komo, nohpo tō maro, pino tō enehse te, panasere tomo te, omahtao tomo te, omekumy tomo, uuru risē tōkehko. Morohne tokarose eya xine Ritonōpo a.

²³ Mauru panō kurā tonehse eya xine, kaneru hpoty ezuezumano te, puupura te, tahpiremano te, kamisa poti hpoty risemy te, kaneru pihpyry tonohse tahpirē ke, onokyro pihpyry kurano, enara.

²⁴ Parata tonehse ekarory se exiketomo a, imehnō a metau tonehse tynekarorykōme Ritonōpo a te, imehno a wewe akaxia tonehse emero rokē tyritohme.

²⁵ Tynrytyā tonehse nohpo tomo a, emese kure exiketomo a: mauru panō kurano te, kaneru hpoty ezuezumano te, puupura te, tahpiremā, enara.

²⁶ Kamisa tyrise roropa eya xine poti hpoty risemy.

²⁷ Topu tō kurā tonehse tamuximākomo a: onixi te, imehnō topu tō kurā roropa, Ritonōpo maro oturuketō tuisary zupō ritohme.

²⁸ Typoxine exiketō tonehse eya xine te, oriu roropa nāparina eukurume te, ahpatohme te, jahkatohme typoxine ehtohme.

²⁹ Tynekarory tō tonehse Izyraeu tomo a porehme, ekarory se toexirykōke Ritonōpo a, Inyriphopyry Moeze a tyritohme.

Ritonōpo maro oturutoh riry poko

(Exutu 31.1-11)

³⁰ Mame ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

— Pezareu, Uri mūkuru, Huru pary, Juta tō ekyyry tymenekase Ritonōpo a.

³¹ Tuzenu tokarose Ritonōpo a eya tuaro ehtohme, emese kure ehtohme roropa tyriry poko, zuaro ehtohme emero poko,

³² enekure ehtoh riry waro ehtohme te, uuru poko tyriry waro te, parata poko te, metau poko, enara.

³³ Topu tō kurākary waro, tyriry waro roropa apō pona te, wewe roropa te, emero rokē tyriry waro ehtohme.

³⁴ Pezareu akorehmane Aoriape kynexine, Aisamake mūkuru, Tā ekyyryme. Mokaro asakoro takorehmase Ritonōpo a imehnō amorepaneme toto ehtohme.

³⁵ Emese kure tyrise toto Ritonōpo a enekure ehtoh riry poko te, uuru tōkehko poko erohtohme parata poko te, metau poko te, kamisa riry poko roropa mauru panō kurā ke te, kaneru hpoty ke ezuezumano te, puupura

te, tahpiremā te, imep̄y kamisa roropa, enara. Emese kure toh kynexine toerohtohkō poko te, tonesā riry poko roropa, enara.

36

¹ Pezareu tomo, Aoriape maro, imehnō orutua kō roropa emese kure tyrise Ritonōpo a. Tuaro tyrise roropa Ritonōpo a Tapyi Kurā ritohme eya xine. Mokaro emero tyripose Ritonōpo a zae tōmipona toto ehtohme tynyrīpohpyry ritohme eya xine.

Ahno nekarotyamo

² Mame Pezareu tō tykohmase Moeze a, Aoriape maro, imehnō orutua kō maro, Ritonōpo nymenekatyā, emese kure exiketomo, toerokuru se exiketomo. Tyrohmanohpopitose toto Moeze a.

³ Izyraeu tō nekarotyā tokarose Moeze a eya xine Tapyi Kurā ritohme. Kokoro rokē ēmep̄yry ae tynekarorykō tonehse Izyraeu tomo a Moeze a.

⁴⁻⁵ Mame mokaro Tapyi Kurā poko erohketō toytose toto oturuse Moeze maro. Ynara tykase toto eya:

– Tynekarorykō itamurume enehnōko mā toto. Imotyēkāko roropa mā toto, Ritonōpo nyriphopyry motye.

⁶ Naeroro toto nekarotyā Tapyi Kurā kyryryme onenehpopyra ropa toehse Moeze. Morara exiryke tonehkehse eya xine.

⁷ Toto nekarotyā ipune kynexine, Ritonōpo nyriphopyry pune, imotyē roropa kynexine.

Tapyi Kurā ritopōpyry (Exutu 26.1-37)

⁸ Ritonōpo maro oturutoh Tapyi Kurā tyrise emese kurehxo exiketomo a. Apurume kamisa tyrise 10me mauru panō kurā ke te, kaneru hpoty, ezuezumano te, puupura te, tahpiremā, enara. Morohne kamisa poko taporihkā tyxixīse kynexine emeporyme.

⁹ Moro kamisa tō oxisā kynexine, zumo exiry 12,5 meturume mosa toto exiry te, 1,80 meturume ipuroroje exiry.

¹⁰ 5me moro kamisa tō tyxixīse osepokona toiro kamisame ehtohme. Morarame tyrise eya xine imep̄y 5mākō maro.

¹¹ Imyhtoh tyrise eya xine kamisa ezuezumā ke, kamisa etyhpyry eh-pikuroko moro kamisa konōto asakorō pokona.

¹² 50me imyhtoh tyrise eya xine kamisa apitorymā eh-pikuroko te, 50me imyhtoh tyrise roropa eya xine zakorō kamisa konōto etyhpyry eh-pikuroko osēpataka moro imyhtoh tonōme ehtohme.

¹³ Mame 50me apoitoh tyrise eya xine uuru risēme kamisa konōto asakoro osexihtohme oximaro toiro konōtome ehtohme.

¹⁴ Tapyi amotoh tyrise eya xine kamisa 11mākō ke, poti hpoty risē ke.

¹⁵ Oxisā kehko morohne kynexine, zumo exiry 13,30 meturume mosa exiry, 1,80 meturume ipuroroje exiry.

¹⁶ 5me moro kamisa tyxixīse eya xine oximaro toiro kamisa konōto ehtohme. Zakorō 6mākō tyxixīse eya xine zakorō kamisa konōtome ehtohme.

¹⁷ 50me imyhtoh tyrise apitorymā etyhpyry eh-pikuroko te, 50me imyhtoh tyrise roropa zakorō eh-pikuroko.

¹⁸ Moromeīpo 50me apoitoh tyrise eya xine, metau risēme moro kamisa konōto asakorō osexihtohme oximaro, toiro amotohme ehtohme.

¹⁹ Imep̄yry amotoh tyrise roropa eya xine, kaneru pihpyry ke tonohse tahpire. Moro po imep̄yry amotoh tyrise eya xine okyno pihpyry kurano, jarao exikety.

²⁰ Wewe risē tyrise eya xine, akaxia risēme, xikihme exiketomo, Tapyi apurume ehtohme.

²¹ Toiro wewe risē 4,45 meturume kynexine kae exiry te, ipuroroje 67 sētimeturume.

²² Asakoro tyetyere tyrise kehko eya xine osexihtohme. Morara tyrise emero wewe risē eya xine.

²³ 20me wewe risē tyrise eya xine apurume ikurenae.

²⁴ Moro wewe risē zopino 40me apō tyrise eya xine parata risēme, toiro wewe risē ahtao asakoro apō tyrise jamihmehxo aosexihtohme.

²⁵ 20me wewe risē tyrise eya xine Tapyi apurume inikahpozakoxi.

²⁶ 40me apō tyrise eya xine parata risēme, toiro wewe risē ahtao, asakoro apō kynexine.

²⁷ Tapyi apuru mykae, xixi omōtoh wino 6me wewe risē tyrise eya xine.

²⁸ Asakoro wewe risē tyrise roropa eya xine eriety tō kyryryme.

²⁹ Moro wewe risē eriety tō kyryryme toxixihmase kehko kynexine apō poe zuhpokoxi toiro kyryryme ehtohme. Moro wewe risē asakoro morara tyrise eya xine eriety tō ritohme.

³⁰ Naeroro 8me wewe risē kynexine 16me apō tō maro. Toiro wewe risē ahtao asakoro apō nae kynexine.

³¹⁻³² 15me wewe risē kuroko exiketō tyrise eya xine, akaxia risēme, 5me tyritohme wewe risē kuroko ikurenae te, 5me inikahpozakoxi te, 5me xixi omōtoh wino Tapyi mykae.

³³ Moro wewe irānaono tyrise eya xine irānakuroko, wewe risē apitorymā poe Tapyi etyhyrymā pona.

³⁴ Moro wewe risē tapuhse eya xine uuru ke. Parihmā tyrise eya xine uuru risemy wewe risē pokona epuru ritohme. Moro epuru roropa tapuhse uuru ke eya xine.

³⁵ Kamisa tyrise eya xine apurume mauru panō kurā risēme, kaneru hpoty maro ezuezumā te, puupura te, tahpiremā maro, enara. Taporihkā panō ke emeporyme tyrise eya xine.

³⁶ 4me wewe xikihmākō tyrise eya xine ipokona kamisa ritohme tyhwyme. Moro xikihmākō tyrise eya xine wewe akaxia ke tapuhse uuru ke. Kamisa apoitoh tyrise eya xine uuru ke te, apō tō 4mākō tyrise eya xine parata ke.

³⁷ Tapyi omōtoh tao kamisa tyrise eya xine mauru panō kurā ke, kaneru hpoty maro: ezuezumā te, puupura te, tahpiremā maro te, emepory maro tyxixīse.

³⁸ Moro kamisa apoitohme wewe akaxia risē xikihme exiketō tyrise eya xine 5me, kamisa apoitoh maro, zupuhpyry tō tapuhse uuru ke. Moro wewe apō 5me tyrise eya xine metau risēme.

37

Kaxo, Ritonōpo omihpyry eny (Exutu 25.10-22)

¹ Mame wewe akaxia ke kaxo tyrise Pezareu a, Ritonōpo omihpyry ēme, 1,10 meturume mosa exiry kynexine te, 66 sētimeturume ipuroroje exiry te, 66 sētimeturume kae exiry, enara.

² Uuru kurā ke moro kaxo tapuhse eya zao te, jarao, enara. Ehpikuroko kaxo zomye uuru risē tyrise eya.

³ 4me parihmā tyrise eya uuru risemy, ipupuru 4mākō pokona, asakoro osetatoro apotunuru wino te, asakoro ipozery wino, enara.

⁴ Mame mara asakoro tyrise eya epurume, wewe akaxia risemy, tapuhse uuru ke.

⁵ Moro parihmā aka kaxo ratozome mara tō tyrise eya epurume, arotohme.

⁶ Kaxo apuru tyrise Pezareu a, uuru kurā risē ke, 1,10 meturume mosa exikety te, 66 sētimiturume ipuroroje, enara.

⁷ Asakoro taporihke exiketō tyrise eya uuru apimyhpyry ke kaxo apuru etyhyry tō po.

⁸ Toiro tyrise eya seino, toiro moino, apuru etyhyry tō po toiro kyryryme toto ehtohme kaxo apuru maro.

⁹ Osēpataka mokaro taporihke exiketō tyrise eya. Aporiry tō tyrise eya totapuruhmakase kaxo apuru epoe.

*Meza wyi esary Ritonōpo ēpataka
(Exutu 25.23-30)*

¹⁰ Meza tyrise Pezareu a, wewe akaxia risemy, 88 sētimiturume mosa exiry te, 44 sētimiturume ipuroroje exiry te, 66 sētimiturume kae exiry, enara.

¹¹ Uuru kurā ke meza tapuhse eya. Ehpikuroko meza zomye uuru risē tyrise roropa eya.

¹² Meza zomye ehpiry tyrise eya 7 sētimiturume uuru risemy. Moro ehpiry maro uuru risē tyrise roropa eya.

¹³ 4me parihmā tyrise eya uuru risemy. Meza pokona morohne tyrise eya ipupuru 4mākō pokona.

¹⁴ Meza ehpiry pokona parihmākō tyrise eya mara tō esaryme, epurume, arotohme.

¹⁵ Mara tō asakoro tyrise eya wewe akaxia ke tapuhse uuru ke.

¹⁶ Uuru kurā ke eukuru ē tyrise eya te, paratu tomo te, kopu tomo te tijera tomo te, jaha tomo, uwa eukuru puimatohme, enara.

*Ezuru apō ritopōpyry
(Exutu 25.31-40)*

¹⁷ Mame ezuru apō tyrise eya uuru kurā ke. Apony te, zoko roropa tyrise eya uuru tapīsehme exikety ke. Ekuru tō enekure tyrise eya, potāo tō maro te, petara tō maro toiro kyryryme tyrise zoko pokona.

¹⁸ 6me amoriry tō tyrise eya zoko poko, oseruao seino te, oseruao moino, enara.

¹⁹ Toiro amoriry oseruao ekuru nae kynexine emeporyme, amētoeira ekuru panono potāo tō maro te, petara tō maro, enara.

²⁰ Ezuru apō zoko 4me ekuru tō tyrise eya, amētoeira ekuru samo, potāo tō maro, petara tō maro.

²¹ Asakoro amoriry ahtao toiro potāo tyrise eya amētoeira potāome samo, oseruao potāome ehtohme atapona.

²² Morohne potāo tomo te, amoriry tō maro, ezuru apō maro zoko maro toiro kyryryme tyrise eya, uuru kurā tapīsehme exikety ke.

²³ 7me nāparina tō tyrise Pezareu a, ezuru apō po, jahpi tō roropa ezuru tō aryry kyrytohme te, oruno ē roropa. Uuru kurā ke morohne tyrise eya.

²⁴ 34 kirume uuru kurā ke moro ezuru apō tyrise eya, ikyryry tō maro.

*Apoto apō ixtaratu zahkatopo
(Exutu 30.1-10)*

²⁵ Apoto apō tyrise Pezareu a, wewe akaxia risēme, ixtaratu zahkatohme. Moro apoto apō tahrimehme sā kynexine; 45 sētimiturume mosa exiry te, 45 sētimiturume ipuroroje exiry te 90 sētimiturume kae exiry, enara. Iretry tō 4mākō toiro kyryryme kynexine apoto apō maro.

²⁶ Moro apurutoh tapuhse Pezareu a uuru kurā ke te, iratozo tō 4mākō maro te, iretyry tō maro, enara. Apoto apō zomye uuru risē tyrise eya ehpiryme.

²⁷ Parihmā asakoro tyrise eya uuru risemy ehpiry zopino, toiro seino te, toiro moino. Mara tō tyrise eya moro parihmā tō aka, epurume, arotohme.

²⁸ Moro mara tō tyrise wewe akaxia ke tapuhse uuru ke.

Oriu ahpatohme, ixtaratu zahkatohme

(Exutu 30.22-38)

²⁹ Oriu kurā, Ritonōpo nyripohpyry tyrise Pezareu a ahpatohme, ixtaratu roropa kurā, typoxine exikety, ixtaratu panono.

38

Apoto apō okyno zahkatopo

(Exutu 27.1-8)

¹ Mame apoto apō tyrise Pezareu a okyno tō zahkatohme Izraeu tō nekaroryme Ritonōpo a. Moro apoto apō tyrise wewe akaxia ke tahramehme samo, 2,20 meturume mosa exiry te, 2,20 meturume ipuroroje exiry te, 1,30 meturume kae exiry, enara.

² Iretyry tyrise eya 4me, apoto apō potyry pokona, toiro kyryryme ehtohme apoto apō maro. Moro apoto apō tapuhse metau ke eya, tytororo.

³ Apoto apō kyryry, ipoko erohtoh tōkehko tyrise roropa eya, oripo tomo te, pa tomo te, paxiha tomo te, kaafu tomo te, apoto ē tomo, enara. Senohne emero metau ke tyrise eya.

⁴ Apoto ē tyrise eya otuato samo, metau risē ke, irānao, apoto apō ao, ehpio zopino tyrithome. Kae exiry zokonaka kynexine apoto apō ao.

⁵ 4me parihmākō tyrise eya metau risēme apoto ē, otuato panō eriety tō pokona tyrithome, mara tō ritohme epurume, arotohme.

⁶ Moro epuru tō tyrise eya wewe akaxia ke, tapuhse metau ke.

⁷ Mame morohne tyrise eya parihmā tō aka seino te, moino, enara, apoto apō epurume, arotohme. Wewe akaxia risēme moro apoto apō kynexine kaxo samo, apuruhmakahpyry sā ehtohme.

Osemahtoh ē metau risemy

(Exutu 30.17-21)

⁸ Mame osemahtoh paxiha tyrise eya metau risemy, apō maro. Moro metau tapoise eya xine, nohpo tō nekarotyamo, osene tomo. Erohketōme toh kynexine Tapyi Kurā omōtoho tao.

Zara apurutopo Tapyi Kurā esaryme

(Exutu 27.9-19)

⁹ Tapyi Kurā zomye osa tapuruse Pezareu a, zarame. Moro zara tapuruse eya xine kamisa ke, mauru panō kurā risē ke. Apuru ikurenae kamisa mosa exiry tyrise eya 44 meturume.

¹⁰ Xikihme exiketō tyrise eya 20me, metau risemy, apō tō maro metau risemy. Kamisa apoitoh tyrise, mara tō roropa parata risemy.

¹¹ Zara apurume inikahpozakoxi morararo tyrise Pezareu a.

¹²⁻¹³ Moro zara ipuroroje exiry 22 meturume kynexine. Naeroro apurume xixi omōtoho wino te, xixi tūtatoho wino roropa kamisa tyrise eya 22 meturume mosa exiry. Xikihme exiketō 10me kynexine 10me apō tō maro. Apoitoh tonō tyrise eya mara tō maro parata ke. Omōtoho kynexine xixi tūtatoho wino.

¹⁴⁻¹⁵ Omōtoho erietyme kamisa tō tyrise eya xine 6,60 meturume mosa exiry. Oseruao xikihme exiketō tyrise eya xine tapō maro oseruao seino apotunuru wino te, moino roropa ipozery wino, enara.

¹⁶ Moro kamisa tō, zara apurume, emero mauru panō kurā risē kynexine, karimutume.

¹⁷ Xikihme exiketō apō tō metau risēme kynexine. Kamisa apoitoh tonomo te, mara tō maro te, xikihme exiketō zupuhpyry tō roropa parata risēme kynexine. Moro xikihme exiketō emero tymyhse sã oximaro kynexine mara tō parata risē ke.

¹⁸ Omōtoh tao zara pona kamisa tyrise mauru panō kurā karimutumã ke. Enekure tyrise kynexine, kaneru hpoty ke ezuezumã ke te, puupura ke te, tahpiremã ke, enara. 8,80 meturume moro kamisa mosa exiry kynexine te, kae exiry 2,20 meturume, imehnō kamisa tō samo zara apurume.

¹⁹ Inepuru xikihme exiketō 4me tyrise eya xine tapō ke metau risē ke. Kamisa apoitoh te, inepuru zupuhpyry tō te, mara tō roropa parata risã kehko kynexine.

²⁰ Inepuru tō Tapyi eary myhtohme nono pokona te, zara apuru eary myhtohme roropa emero metau risãme kehko kynexine.

Metau tōkehko Tapyi Kurā risēme

²¹ Mame Tapyi Kurā risē omoxiny ehtoh tymerose kynexine, uuru te, parata te, metau, enara. Moroto Ritonōpo Tapyi tao aomihpyry ē kynexine, topu tō pipahmã tymerose Ritonōpo a, inyripohpyry 10mãkomo. Moeze a morohne omoxiny ehtoh tymeropose Rewi tomo a. Toto tuisary Itamaa kynexine, Arão pary.

²² Ritonōpo nyripohpyry Moeze a, emero tyrise Pezareu a, Uri mūkuru, Huru pary, Juta tō ekyry.

²³ Akorehmane kynexine Aoriape, Aisamake mūkuru Tã tō ekyry. Emese kure Aoriape kynexine tutuaronyry ke, kamisa kurã mauru panō karimutumã riry waro kynexine. Tyxixise eya otyro panō tō kaneru hpoty ke: ezuezumã ke te, puupuramãkō ke, tahpiremã ke, enara.

²⁴ Uuru emero ahno nekarotyã Ritonōpo a Tapyi Kurã ritohme atapona miu kirume kynexine, ikuhtoh zae exikety ae tukupse ahtao, tuisa kyryry ke.

²⁵ Parata tapoise ahno tukupse ahtao, 3.430 kirume tukupse tuisa kyryry ke.

²⁶ Orutua kō emero tukupse kynexine 20me jeimamyry nae ahtao. Orutua a emero topehmase epehmapotopōpyry, tuisa ikuhtoh ae ro. Orutua kō esetykō 603.550 kynexine.

²⁷ Parata 3.400 kirume tapoise 100me apō tō ritohme, Tapyi kyryryme kamisa apoitohme. Toiro apō 34 kirume parata nae kynexine.

²⁸ Morarame akoipyry 30 kirume parata ke apoitoh tonō tyrise Pezareu a te, mara tomo te, xikihme exiketō zupuhpyry tomo, enara.

²⁹ Metau, imoihmãkō nekarohpyry Ritonōpo a atapona 2.425 kirume kynexine.

³⁰ Moro metau ke omōtoh apō tō tyrise Pezareu a, Tapyi taka aomōtohme Ritonōpo maro oturutoh taka te, apoto apony metau risēme, kereuja maro apoto eny, otuato samo, imōkomory maro ipoko erohtohme te,

³¹ xikihme exiketō apō tomo zara zomye exiketomo te, omōtoh apō roropa te, inepuru tō Tapyi myhtohme nono pokona te, zara apuru roropa myhtohme Tapyi zomye exikety myhtohme nono pokona, enara.

¹ Mame upo kurā tyrise Pezareu tomo a, Aoriape maro, Arāo tō zupōme, aotupohtohkōme erohtohme Ritonōpo Esary Kurā tao. Moro upo tyrise kaneru hpoty ke, ezuezumā ke, puupura ke, tahpiremā ke, enara Ritonōpo nyriphopyry ae ro Moeze a.

Ritonōpo maro oturukety zupō kurano

(Exutu 28.6-14)

² Ritonōpo maro oturukety zupō kurā tyrise eya xine mauru panō kurā ke; kaneru hpoty ezuezumā maro te, puupura maro, tahpiremā maro; uuru topuru maro, enara.

³ Uuru tapīse eya xine kāseme sã ehtohme, mauru topuru sã ehtohme kamisame tyritohme mauru panō kurā maro te, kaneru hpoty maro, ezuezu-mano, puupura, tahpiremā maro, enara.

⁴ Kamisa eary asakoro tyrise eya xine, upo pokona, imotary kyryry.

⁵ Zamareary tykahse Ritonōpo maro oturukety zupony, mauru panō kurā risēme. Moro tyxixīse Ritonōpo maro oturukety zupō pokona. Tyrise kynexine Ritonōpo nyriphopyry ae ro Moeze a.

⁶ Topu kurā akata asakoro tyhkohse eya xine. Tyrise uuru pokona eya xine. Jako mūkuhpyry tō esetykō 12mākō tymerose moro topu pokona emese kure exikety a.

⁷ Mame moro topu tō asakoro tyrise eya xine eary tō pokona, oturukety zupō pokona, Jako mūkuhpyry tō, oxiekyry tō maro esetykō arotohme Ritonōpo ēpataka, Ritonōpo omihpyry ae ro Moeze a.

Puopu apuru

(Exutu 28.15-30)

⁸ Puopu apuru kurā tyrise eya xine upo apitorymā ehtoh saaro. Mauru panō kurā tykahse eya xine kaneru hpoty maro, ezuezumā te, puupura te, tahpiremā te, tyxixīse roropa otyro panō ke, enara.

⁹ Tahramehme sã kynexine, tureturement, 22 sētimenturume mosa exiry te, 22 sētimenturume ipuroroje exiry, enara.

¹⁰ Ipokona topu tō kurā tyrise eya xine atakenaka exikety asakoropane exikety. Atakenaka exikety apitorymā ao: rupi tyrise te, topazio te, karanata, enara.

¹¹ Atakenaka exikety zakorō ao ezemerauta te, sapira te, tiamāte, enara.

¹² Atakenaka exikety oseruaono ao turukeza te, akata te, ametixta, enara.

¹³ Atakenaka exikety 4mano ao peri-ro te, onixi te, jasape, enara. Morohne tyrise uuru pokona.

¹⁴ Toiro topu ahtao, Jako mūkuhpyry esety toiro tymerose ipokona. 12me topu tō kurā pona 12mākō Jako mūkuhpyry tō esetykō tymerose, 12mākō oxiekyry tō enetupuhtohme Ritonōpo ēpataka.

¹⁵ Ketī tō asakoro tyrise eya xine uuru kurā ke. Oximaro tyrise kehko earyme ehtohme ipuropuru apururu kyryryme ehtohme, imyhtohme Ritonōpo maro oturukety zupō kurā pokona.

¹⁶ Parihmā asakoro tyrise eya xine uuru risemy puopu apuru potyry pokona, kae aosexihtohme.

¹⁷ Moro eary tō asakoro uuru risē tyrise moro parihmā kuroko.

¹⁸ Eary tō etyhyry tō tyrise uuru pokona puopu apuru poko. Mame puopu apuru tymyhse eya xine eary pokona, oturuketō zupō kurā poko.

¹⁹ Parihmā imehno asakoro tyrise eya xine uuru risē ke puopu apuru potyry pokona zopino, ehpio poko zao oturukety zupō pūto.

²⁰ Parihmā asakoro tyrise ropa uuru risē aosexihtohme eary tō etyhyry pokona oturukety zupō pokona aosexihtoh pūto zamareary epozakoxi.

²¹ Puropu apuru parihmā tō tymyhse oturukety zupō kurā parihmā pokona eary ezuezumā ke, zamareary epozakoxi ehtohme, oturukety zupō kurā poe epukara ehtohme roropa. Morohne tyrise eya xine Ritonōpo nyriphopyry ae ro Moeze a.

Imepÿ upo Arāo tō zupōme.
(Exutu 28.31-43)

²² Upo tyrise eya xine kamisa ezuezumā ke Arāo tomo a amurutohme oturukety zupō kurā zopino.

²³ Eutary tyrise eya xine zupuhpyry omōtohme. Moro eutary zomye kamisa tyxixise exihkara ehtohme.

²⁴ Moro upo ehpiry zopino ehpiuroko emeporyme tyrise eya xine romā tō panono, kamisa ke tyrise: mauru panō kurā ke, kaneru hpoty maro ezuezumā te, puupura te, tahpiremano, enara.

²⁵ Titi katoth pitiko tyrise roropa eya xine, uuru kurā risemy, romā tō asakoro rānao, upo ehpiry poko, Arāo tō a amurutohme toerohtohkō poko toto ahtao.

²⁶ Morara Arāo tō zupō ehpiry zopino enekure kynexine titi katoth pitiko ke atakenaka romā tō maro: toiro titi katopo, toiro romā te, imepÿ titi katoth, imepÿ romā, enara, Ritonōpo nyriphopyry ae ro Moeze a.

²⁷ Kamisa tō tyrise eya xine mauru panō kurā ke Arāo zupōme imūkuru tō zupōme, enara.

²⁸ Zuhzōty roropa mauru panō kurā risē ke Arāo zupuhpyry pona amurutohme te, xapeu tō roropa, imetÿ tō roropa mauru panō risēme imūkuru tō zupōme.

²⁹ Zamareary Arāo zupōme tyrise eya xine mauru panō kurā ke tyxixise enekure ehtohme kaneru hpoty ke, ezuezumano, puupura, tahpiremano, enara, Ritonōpo nyriphopyry ae ro Moeze a.

³⁰ Uuru pipahmā pixo tyrise eya xine, tymerose “Tymenekase Ritonōpo maro ehtohme.”

³¹ Moro tyrise Arāo zuhzōty pokona, tymyhse eary ke ezuezumā ke Ritonōpo nyriphopyry ae ro Moeze a.

Aerohtopōpyry tōtyhkase ahtao
(Exutu 35.10-19)

³² Mame tōtyhkase toto toerohtohkō poko Ritonōpo maro oturutoh, Tapyi Kurā poko. Izyraeu tomo a emero tyrise, Ritonōpo nyriphopyry Moeze a.

³³ Tynyrihpyrykō tarose eya xine Moeze a, Tapyi Kurā, mōkomoryme, emero erohtoh kyryry maro, apoitoh tonomo te, wewe risē xikihme exiketomo te, wewe kurōko exiketomo te, xikihme exiketomo apō tō maro.

³⁴ Tapyi amotoh tarose eya xine kaneru pihpyry risemy tonohse tahpire te, imepÿ amotoh roropa okyno pihpyry risē kurano te, kamisa konōto, Ritonōpo Esary Kurā apurume Esary Kurā Kuhse apuru maro.

³⁵ Xaxo, Ritonōpo omihpyry eny, topu pipahmā maro tymerose Ritonōpo nymeropopyry 10mākō tymoisemy te, epuru tō maro, apurutoh maro.

³⁶ Meza tarose eya xine imōkomory maro te, wyi tomo tynekaroryme Ritonōpo a.

³⁷ Ezuru apony uuru kurā risemy te, imōkomory maro nāparina tomo te, oriu te, nāparina eukurume, enara.

³⁸ Apoto apony uuru risemy te, oriu ahpatohme te, ixtaratu zahkatohme te, kamisa Tapyi omōtoh po te,

³⁹ Apoto apō metau risemy okyno zahkatohme te, apoto ē otuato panō te, epuru tomo te, imōkomory maro te, osemahtoh ē apō maro.

⁴⁰ Kamisa tō tarose eya xine, Tapyi zomye osa apurutohme xikihme exiketō maro te, apō tō maro te, kamisa zara pona omōtoh kamisa te, eary tomo te, inepuru tō, Tapyi kyryry tōkehko te, Tapyi mōkomory emero, erohtohme Tapyi Kurā tao.

⁴¹ Upo kurā Arāo tō zupony imūkuru tō zupony roropa amurutohme erohse toytose toto ahtao Osa Kurā taka, toerohtohkō poko toto ahtao, Ritonōpo maro oturuketōme, okyno etapary poko, zahkary poko tynekarorykōme, enara.

⁴² Toerohtohkō tyrise Izyraeu tomo a zae, Ritonōpo nyriphopyry ae ro Moeze a.

⁴³ Mame toto nyrihpyry tonese Moeze a. Emero tyrise eya xine zae ipunaka, Ritonōpo nyriphopyry ae ro. Mame tōturuse Moeze Ritonōpo a kure rokē Izyraeu tō ritohme.

40

Ritonōpo Tapyi Kurā amory poko

¹ Morarame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

² — Ēmepyry apitorymā po, nuno apitorymā po Tapyi Kurā amotoko, ymaro ōturutohkōme.

³ Kaxo jomihpyry ē tyriko Tapyi taka. Moro kaxo ao topu pipahmā tukurākase nyriropyā omame porehme; kamisa anŷko tyhwyme jomihpyry ē ēpataka.

⁴ Meza aroko Tapyi taka. Ykyryry tō tyriko epona. Ezuru apō aroko Tapyi taka nāparina tō tyriko esaka xine.

⁵ Apoto apō uuru risē ixtaratu zahkatoh tyriko kaxo, jomihpyry ē, ēpataka. Kamisa tyriko Tapyi omōtoh tao.

⁶ Apoto apō okyno tō zahkatoh tyriko Tapyi ēpataka.

⁷ Osemahtoh ē tyriko irānaka, apoto apō poe Tapyi pona. Tuna tyriko osemahtoh ē aka.

⁸ Kamisa tō tyriko zara zomye, Tapyi zomye, apurume te, kamisa tyriko roropa zara omōtoh taka.

⁹ — Mame oriu apoiko, ahpatohme. Ikuāko pitiko Tapyi pona te, imōkomory pona roropa, apiakatohme ykyryry tō kurāme ehtohme.

¹⁰ Apoto apō pona oriu ikuāko pitiko okyno zahkatoh po imōkomory maro apiakatohme ykyryryme ehtohme.

¹¹ Osemahtoh ē pona oriu ikuāko pitiko apō maro apiakatohme ykyryryme kurāme ehtohme.

¹² — Mame Arāo tō imūkuru tō maro enehko Tapyi omōtoh taka toto ekurikatohme tuna ke.

¹³ Mame upo kurā amurupoko Arāo a, oriu ke ahpako apiakatohme erohtohme, ymaro oturuketyme ehtohme.

¹⁴ Imūkuru tō a roropa amurupoko, oturukety zupō kurā ke.

¹⁵ Oriu ke toto ahpako jūkō saaro ymaro toto erohtohme, ymaro oturuketōme toto ehtohme. Tahpase toto oya exiryke oriu ke, jūme ymaro oturuketōme exīko mā toto.

¹⁶ Mame morara tyrise Moeze a emero Ritonōpo nyriphopyry ae ro.

¹⁷ Ēmepyry apitorymā po, nuno apitorymā po, jeimamyry asakorō po, Ejitu rumekatopōpyry poe, Tapyi Kurā tamose eya xine.

¹⁸ Moeze omihpyry omi poe Tapyi apō tō tyrise eya xine, wewe risē xikihme exiketō tanŷse eya xine, wewe kuroko exiketō tyrise esaka, xikihme exiketō kamisa apō tanŷse eya xine.

¹⁹ Mame amotoh tyrise eya xine Tapyi pona, Ritonōpo nyriphopyry ae ro.

²⁰ Topu pipahmā asakoro tyrise eya xine kaxo aka, Ritonōpo omihpyry ē aka. Mara tō tyrise parihmā aka kaxo pokona, epurume. Apurutoh tyrise kaxo pona.

²¹ Mame kaxo, Ritonōpo omihpyry ē tarose eya, Osa Kurā taka, Tapyi Kurā taka. Kamisa tyrise eya xine Osa Kurā Apurume, jaraōkō osenuhmara ehtohme, kaxo kurā onenepyra toto ehtohme. Morara tyrise eya Ritonōpo nyriphopyry ae ro.

²² Meza tyrise Moeze a Tapyi Kurā taka inikahpozakoxi kamisa ēpataka.

²³ Moro meza po wyi tyrise eya tynekaroryme Ritonōpo a, Ritonōpo nyriphopyry ae ro.

²⁴ Mame ezuru apō tyrise eya Tapyi Kurā tao, ikurenaka meza etonie.

²⁵ Nāparina tō tyrise eya ezuru apō po, Ritonōpo ēpataka. Tukase Ritonōpo nyriphopyry ae ro.

²⁶ Apoto apō uuru risē, ixtaratu zahkatoh tyrise eya Tapyi taka kamisa ēpataka, Osa Kurā Kuhse ēpataka.

²⁷ Ixtaratu tyahkase epona, Ritonōpo nyriphopyry ae ro.

²⁸ Kamisa tyrise eya Tapyi Kurā omōtoho tao.

²⁹ Apoto apō okyno zahkatoh tyrise eya omōtoho ēpataka. Moro apoto apō po tynekaroryme okyno tō tyrise eya. Tyahkase toto tiriiku tōkehko maro, Ritonōpo omihpyry ae ro.

³⁰ Osemahtoh ē tyrise eya irānaka Tapyi poe apoto apō pona. Tuna tyrise zao.

³¹ Moro osemahtoh ē ao tōsemahse, tupupurukō tukurikase Arāo tomo a, imūkuru tō maro

³² aomomyrykohtao Tapyi taka te, apoto apō pona toytose toto ahtao, Ritonōpo omihpyry ae ro.

³³ Moeze omihpyry omi poe kamisa tō tyrise zara zomye, apurume Tapyi Kurā zomye, apoto apō maro. Kamisa tyrise omōtoho taka zara pona omōtohme. Mame tōtyhkase rahkene.

*Akurū tooehse Tapyi Kurā pona
(Numeru 9.15-23)*

³⁴ Mame akurū tooehse Tapyi Kurā pona. Ritonōpo Ezuru tomōse Tapyi taka.

³⁵ Moro pokoino omōsaromepyra Moeze kynexine Tapyi taka.

³⁶ Mame akurū tōnuhse ahtao rokē Tapyi poe toesyryhmase Izyraeu tomo tosarykō poe imepỹ pona.

³⁷ Yrome onuhpyra akurū ahtao tehme rokē Izyraeu tō kynexine akurū onukuru ropa eraximāko.

³⁸ Mame aytorykohtao akurū tonese eya xine, saereme ahtao tymaro xine Ritonōpo exiry, akurūme, Tapyi epoe. Koko apoto tonese eya xine, saereh āko, Tapyi epoe.

REWITIKU
Amorepatopõpyry Emero Tymoisã poko
Levítico
Ekarotopo

Sero *Rewitiku* ao Ritonõpo nyriphopyry nae inekarohpyry Moeze a ekarotohme Izyraeu tomo a zae toto ehtohme oximõme toto ahtao Ritonõpo eahmatohme, zae toto ehtohme roropa tynekarory tõ ekarory poko te, zae oturuketõ ehtoh poko toto erohtoh poko. Rewi tõ rokẽ tyripose Ritonõpo a erohketõme Tapyi Kurã tao, oturuketõ akorehmananõme. Moro enepuhpotohme mana kure rokẽ Ritonõpo ehtoh poko. Naeroro typoetory tõ tymenekase eya zae toto ehtohme Tosẽkõ omipona. Sero ao ynara mana: “Imehnõ pyno ehtoko osepyno oehtohkõ samo” (Rewitiku 19.18).

Sero pape ao

Ritonõpo nyriphopyry juteu tõ nekarory tõ poko 1.1–7.38

Arão tõ menekatopõpyry oturuketyme 8.1–10.20

Ritonõpo nyriphopyry zae ehtoh poko te, nuriame pyra ehtoh poko 11.1–15.32

Ëmepyyry Ahno Rypyyry Korokatopo 16.1-34

Ritonõpo nyriphopyry zae ehtohme isene ahtao, zae Ritonõpo eahmary poko roropa 17.1–27.34

¹ Moraramo Moeze tykohmase Ritonõpo a tymaro Oximõtoh Kurã tae, ynara tyripotohme

² Izyraeu tomo a tynekarorykõ zahkaryhtao eya xine:

Okyno zahkary poko apoto apõ po

Tokykõ zahkaryhtao ahno a tynekaroryme Ritonõpo a tokykõ menekãko mã toto pui te, kaneru te, poti, enara.

³ Pui ekaroryhtao eya jahkatohme apoto apõ po, pui orutua menekãko mana kurãkõ rokene. Mokyro arõko mana Tapyi Kurã omõtoh taka zae ehtohme Ritonõpo a.

⁴ Moroto tomary riko mana okyno zupuhpyry pona zae ehtohme Ritonõpo a iirypyry tykorokase ehtohme.

⁵ Toky etapãko mokyro mana moroto Tapyi Kurã ãpataka. Mame oturuketõ, Arão pakomotyã imunuru ekarõko mã toto Ritonõpo a. Mame imunuru kuãnõko mã toto apoto apõ ehpiry 4mãkõ pokona Tapyi ãpataka.

⁶ Moromeipo okyno ekepyry pikãko mokyro mana, mame zoko sahsahkãko mana.

⁷ Apoto zukãko oturuketõ mana apoto apõ po. Ikemehtõko mã toto apotopokõ ke.

⁸ Mame apoto pona mokyro pui orutua isahsahkahpyry riko mã toto: zupuhpyry, ikasery zuahxiririny te,

⁹ epyasyhny tõkehko kurikãko mokyro mana jaxiry tõ roropa. Mame apoto pona morohne riko oturukety mana jahkatohme. Mokyro pui orutua ekepyry zahkãko oturukety mana, porehme tynekaroryme, typoxine potu Ritonõpo a.

¹⁰ Kaneru menekaryhtao ahno a jahkatohme tynekaroryme Ritonõpo a te, poti roropa, orutua menekãko mana kurãkõ rokene.

¹¹ Mame mokyro etapãko mana Ritonõpo ãpataka apoto apõ poe inikahpozakoxi. Imunuru kuãnõko oturuketomo apoto apõ ehpiry poro 4mãkõ pona.

¹² Moromeīpo okyno sahsahkāko mokyro mana. Mame oturukety mokyro pū zupuhpyry maro, ikasery maro zuahxirirī roropa apoto pona tyriko mana apoto apō pona.

¹³ Mame okyno esē toky epyasyhny tōkehko kurikāko mana jaxiry tō maro, mame morohne zahkāko oturukety mana tynekaroryme Ritonōpo a. Okyno tytororo jahkāko mana, tynekaroryme Ritonōpo a. Moro typoxine mana eya.

¹⁴ Torō menekaryhtao ahno a jahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a, utukuimo te, parutopuru menekāko mana enehtohme.

¹⁵ Mokyro torō arōko oturukety mana apoto apō pona, zukāko mana jahkatohme apoto apō po, imunuru tūtāko apoto apō ehpiry poro.

¹⁶ Mame torō napyry ē oūko mana ipahtohme oruno htaka apoto apō poe xixi tūtatoh winakoxi.

¹⁷ Mame torō apoīko mana aporiry poko aporiramāko mana, yrome anapiakara mana asakorō ehtohme, mame mokyro zahkāko mana apoto apō po. Zahnōko mana tytororo inekaroryme, typoxine exiketyme Ritonōpo Oesēkomo a.

2

Tiriiku tōkehko ekaroryhtao Ritonōpo a

¹ Mame tiriiku tōkehko enepyyryhtao ahno a tynekaroryme Ritonōpo a, moro otyro puhturu apōko mana aporo kurehxo exikety outhome tynekaroryme. Imēpo azeite zoximāko mana ixtaratu maro, tiriiku apotopōpyry maro.

² Mame morohne ekarōko mana oturuketomo a, Arāo pakomotyamo a. Mame moro tiriiku toiro tomary ao apoīko oturukety mana azeite maro, ixtaratu maro, jahkatohme apoto apō po enetupuhpotohme moro emero tokarose Ritonōpo a. Ahno nekaroryme mana, tonahsēme, typoxine exiketyme, Ritonōpo zamaro exiketyme.

³ Moro akoīpyry oturuketō napyryme mana, Arāo mūkuru tomo, ipakomotyamo, enara; morohne Ritonōpo zamaro mana, touse exiryke ahno nekarohpyry poe, tokarose ahtao Ritonōpo Oesēkomo a.

⁴ Mame tynekaroryme tiriiku risē enepyyryhtao ahno a ekeihpyry orinato po, tiriiku kurā apohpyry kure yrome iporutatoh maro pyra mana. Inūme tyrise ahtao azeite maro kure mana, pipahmā pisarara tyrise ahtao typopase azeite ke kure roropa mana.

⁵ Tiriiku risē tupuruse ahtao oripo ao ekarotohme onekaroryme tiriiku apohpyry tyriko otoxie azeite maro, yrome iporutatoh maro pyra.

⁶ Moro enepyyryhtao oya onekaroryme moro pāo itohkako azeite ritohme epona.

⁷ Onekaroryme pāo tō tupuruse ahtao ekeitoah ao tiriiku apohpyry tyriko azeite maro.

⁸ Onekaroryme morohne ekaroko Ritonōpo Oesemy a; morohne ekaroko oturukety a, mame moro arōko mana apoto apō pona.

⁹ Onekarohpyry zokonaka apoīko mana pitiko rokene jahkatohme apoto apō po enetupuhpotohme moro tytororo tokarose Ritonōpo a. Onekaroryme mana tonahsēme, typoxine exikety Ritonōpo zamaro exiketyme mana.

¹⁰ Mame akoīpyry oturuketō napyryme exīko mana, Arāo mūkuru tomo te, ipakomotyā roropa. Ritonōpo kyryry kurāme mana touse exiryke onekarohpyry poe Ritonōpo Jumāme Exikety a.

¹¹ Onekarorykō tiriiku risē emero tyritoko iporutatoh maro pyra, iporutatoh maro pyra te, ano zeni maro pyra roropa tyritoko onekarorykōme Ritonōpo Jumāme Exikety a.

¹² Tiriiku tōkehko osemazuhme anapoihpyrykomo oya xine ekarotoko onekarorykōme Ritonōpo a. Yrome morohne onyahkara ehtoko apoto apō po.

¹³ Sautu tyritoko onekarorykō maro, tiriiku tōkehko risē tomepore ehtohme. Sautu enetupuhtohme mana Ritonōpo omihpyry poko, inetapohpyry poko typoetory tomo a. Onekarorykō emero tiriiku risē ahtao sautu tyritoko epona, tomepore ehtohme.

¹⁴ Mame otyro epery apoipitoryhtao oya xine, osemazuhme anapoityā ekaroryhtao Ritonōpo a, ipuhturu exipyra ro exiketō aroko, apohpyryme aexihpyry apoto pona.

¹⁵ Azeite tyriko ixtaratu roropa moro onekarory pona.

¹⁶ Morohne tiriiku tōkehko zokonaka zahkāko oturukety mana, apoto apō po, azeite maro te, ixtaratu maro enetupuhtohme moro onekarohpyry emero Ritonōpo Oesēkō kyryryme mana.

3

Onekarorykō Ritonōpo a osepeme ehtohme

¹ Okyno enepiryhtao ahno a tynekaroryme Ritonōpo a osepeme ehtohme, pui menekaryhtao eya orutua kure, nohpome ahtao kure roropa, yrome kure rokē exiketū menekāko mana.

² Ritonōpo Tapyī ēpataka tomary rīko mokyro mana pui zupuhpyry pona, mame etapāko mana. Imunuru kuānōko oturuketō, Arāo pakomotyā mana apoto apō ehpiry tō pona, asakoropane exiketō pona.

³ Mame tonahsēme ynara ekarōko oturukety mana Ritonōpo a: ikasery zuahxiririny poko te,

⁴ epyasyhny asakoro, ikasery maro ipoko te, erery zokonaka kurehxo aexihpyry touse ahtao epyasyhny tō maro.

⁵ Morohne emero jahkāko oturuketō mana apoto apō po, moro zahkatoh maro tyriyā apotopokō pona, apoto apō po. Morohne ahno nekarohpyry tonahsēme exīko, typoxinē kure Ritonōpo zamaro exikety.

⁶ Okyno enepiryhtao ahno a tynekaroryme Ritonōpo a osepeme ehtohme, toky menekaryhtao eya orutuame kure, nohpome ahtao kure roropa, yrome kure rokē exiketū menekāko mana.

⁷ Kaneru mūkuru menekaryhtao eya tynekaroryme Ritonōpo a,

⁸ tomary rīko mokyro mana toky zupuhpyry pona; mame etapāko mana Ritonōpo Tapyī ēpataka. Imunuru apoīko oturuketomo, Arāo pakomotyamo, ikuātohme apoto apō ehpiry asakoropanē pona.

⁹ Mokyro kasery apoīko toiro oturukety mana ekarotohme tonahsēme Ritonōpo a: arokyry maro tytororo tuhkohse ātykyry pūto, ikasery maro zuahxirirī maro te,

¹⁰ epyasyhny asakoro maro ikasery tŷpokōke exikety maro, erery zokonaka kurehxo exikety, touse epyasyhny tō maro.

¹¹ Morohne emero zahkāko oturukety mana apoto apō po, tonahsēme samo, tynekaroryme Ritonōpo a.

¹² Poti menekaryhtao ahno a tynekaroryme Ritonōpo a,

¹³ tomary rīko mana toky zupuhpyry pona, mame etapāko mana Ritonōpo Tapyī ēpataka. Imunuru kuānōko oturuketō, Arāo pakomotyā, apoto apō ehpiry asakoropanē exikety pona.

¹⁴ Mame ikasery zahkāko toiro oturukety mana, tynekaroryme Ritonōpo a tonahsēme samo: ikasery zuahxirirī poko,

¹⁵ epyasyhny asakoro maro, ikasery maro ipoko, erery zokonaka kurehxo exikety touse epyasyhny tō maro.

¹⁶ Morohne emero zahkāko oturukety mana apoto apō po tynekaroryme tonahsēme samo, typoxine Ritonōpo a. Ikasery emero Ritonōpo kyryryme mana.

¹⁷ Morara exiryke Izyraeu tō emero osa po toto ahtao ikasery onenahpyra mā toto, munu roropa onenahpyra mā toto. Jūme moro Ritonōpo nyripohpyry omipona ehtoko, apakomotyā roropa.

4

Onekarorykō oorypyrykō korokapotohme

¹ Mame Moeze turuse Ritonōpo a

² Izyraeu tō zurutohme ynara tyritohme iiryppyryme se pyra tahtao xine ro Ritonōpo nyripohpyry tamonohse eya xine, aomipona pyra toehse.

Oturukety imehxo exikety nekarory

³ Mokyro Oturukety imehxo exikety iiryppyryme toehse ahtao, tyryppyry korokapotohme Ritonōpo a pui mūkuru kure exikety enehnōko mana.

⁴ Mokyro arōko mana Ritonōpo Tapyī omōtoh taka, tomary rīko mana zupuhpyry pona, mame mokyro etapāko mana moroto Ritonōpo ēpataka.

⁵ Mame imunuru zokonaka apoīko mana arotohme Tapyi taka.

⁶ Moro tao tomahxikyry rīko mana munu aka, mame Ritonōpo ēpataka munu pixo saporarahmāko mana 7me kamisa Osa Kurā apuru ēpataka.

⁷ Mame, Ritonōpo ēpataka ro, munu pitiko rīko mana apoto apō potyry pona moro Tapyi tao, ixtaratu zahkatoh po. Munu akoīpyry kuānōko mana apoto apō okyno zahkatoh myhtokoxi Tapyi ēpataka.

⁸ Mame okyno kasery apoīko oturukety mana zuahxirirī poko exikety emero te,

⁹ epyasyhny asakoro ikasery maro ipoko exikety te, erery zokonaka kurehxo exikety touse ahtao epyasyhny tō maro,

¹⁰ morohne apoiry samo okyno zahkaryhtaonekaroryme osepeme ehtohme. Mamē morohne emero zahkāko oturukety mana apoto apō po, okyno tō zahkatoh po.

¹¹ Yrome ipihpyry apoīko mana, ipū maro emero, zupuhpyry te, jaxyry tomo te, zuahxirirī maro, zuehtoto maro.

¹² Morohne arōko mana jarānaka apatarykō poe, osa nuriame pyra exikety pona, oruno pahotoh pona. Moroto mokyro okyno zahkāko mana tytororo, apotopokohtao.

Onekarorykō imoihmākō rypyry korokapotohme

(Numeru 15.22-26)

¹³ Tyryppyrykō se pyra ro imoihmākō ahtao Ritonōpo omiry omipona pyra toehse toto ahtao, inyripohpyry tamonohse eya xine. Moro toehse ahtao iiryppyryme mā toto tuaro pyra toto ahtao ro. Mame

¹⁴ tuaro toehse toto ahtao tyryppyrykō poko pui mūkuru arōko mā toto jahkatohme tynekarorykōme tyryppyrykō korokapotohme. Mokyro arōko mā toto Tapyi Kurā ēpataka.

¹⁵ Moroto, Ritonōpo ēpataka, tomarykō rīko tuisa tō mana okyno zupuhpyry pona, mame mokyro etapāko mā toto.

¹⁶ Okyno munuru zokonaka arōko Oturukety imehxo exikety mana Tapyi taka.

¹⁷ Tomahxiky ehxikāko mana munu ke, mame Ritonōpo ēpataka munu pixo saporarahmāko mana 7me kamisa ēpataka Osa Kurā tao.

18 Morarame Ritonōpo ēpataka ro munu pitiko rīko mana apoto apō potyry pokona moro Tapyi tao; munu akoīpyry kuānōko mana apoto apō, okyno zahkatoh myhtokoxi Tapyi ēpataka.

19 Mame okyno kasery apoīko oturukety mana emero jahkatohme apoto apō po,

20 sero okyno rīko mana tynryhpyry saaro zakorō poko tyrypyry korokapotohme. Morara tyrīko oturukety mana ahno tō rypyhpyry korokapotohme, mame tykorokasēme exīko mana.

21 Mame okyno apitorymā ritopōpyry saaro sero pui mūkuru arōko oturukety mana jarānaka, pata poe jahkatohme. Mokyro onekarorykōme mana imoihmākō rypyhpyry korokapotohme.

Onekarorykō tuisa rypyry korokapotohme

22 Iiryryryme se pyra ro tuisame exikety ahtao, Ritonōpo omiry omipona pyra toehse ynororo ahtao, popyra ehtoh tyrise ahtao eya, morohne poko pyra ehtoko, tykase Ritonōpo ahtao,

23 mame tuaro tyripose ynororo ahtao iiryryryme aehtoh poko, poti enehnōko mana kure rokē exikety enehnōko mana tynekaroryme Ritonōpo a.

24 Tomary rīko mokyro mana toky zupuhpyry pona, mame Ritonōpo ēpataka etapāko mana apoto apō myhto inikahpozakoxi. Moroto okyno tō etapāko mā toto jahkatohme. Inekaroryme mokyro mana tyrypyry korokapotohme.

25 Mame tomahxikyry ehxikāko oturukety mana okyno munuru ke, munu rīko mana apoto apō okyno zahkatoh potyry pona, munu akoīpyry kuānōko mana moro apoto apō myhtokoxi.

26 Ahno nekarory sā osepeme ehtohme, mokyro poti kasery emero tyahkasēme exīko mana apoto apō po. Moro saaro mokyro nekarohpyry zahkako oturukety mana mokyro rypyry korokapotohme. Mame iiryryrykō tykorokasēme ropa exīko mana.

Toiro ahno rypyry korokapotohme

27 Mame ahno iiryryryme se pyra ahtao ro, Ritonōpo omiry omipona pyra toehse ahtao, popyra ehtoh tyrise ahtao eya ipoko pyra tyripose ahtao Ritonōpo a,

28 tuaro tyripose ynororo ahtao iiryryryme toehtoh poko, okyno poti enehnōko mana kure exikety tynekaroryme Ritonōpo a tyrypyry korokapotohme.

29 Tomary rīko mokyro mana okyno zupuhpyry pona, mame etapāko mana apoto apō poe inikahpozakoxi. Moroto okyno tō etapāko mā toto tyahkasēme.

30 Mame tomahxikyry ehxikāko oturukety mana okyno munuru ke, munu ritohme apoto apō potyry pokona, okyno tō zahkatoh pona. Mame munu akoīpyry kuānōko mana moro apoto apō myhtokoxi.

31 Moromeīpo okyno kasery apoīko mana emero jahkatohme apoto apō po, ahno nekarory osepeme ehtoh riry samo. Typoxine moro ehtoh Ritonōpo Oesēkō zamaro mana. Moro sā ahno rypyry korokapōko oturukety mana, mame iiryryry tykorokasēme exīko mana.

32 Kaneru enepyrhtao ahno a tynekaroryme tyrypyry korokapotohme kure rokē exikety enehnōko mana.

33 Tomary rīko mokyro mana kaneru zupuhpyry pona, mame apoto apō poe inikahpozakoxi, okyno tō etapato po, toky etapāko mana jahkatohme tynekaroryme tyrypyry korokapotohme.

³⁴ Oturukety tomahxikyry ehxikāko mana kaneru munuru ke munu ri-tohme apoto apō potyry pokona okyno tō zahkatoh pona, munu akoīpyry kuānōko mana apoto apō myhtokoxi.

³⁵ Ahno nekarory osepeme ehtoh riry sã, kaneru kasery emero apoīko oturukety mana jahkatōhme apoto apō po, imehnō jahtyã maro ahno nekaroryme Ritonōpo a. Moro sã inekarory zahkãko oturukety mana ahno rypyry korokapotohme, mame iirypyrypyry tykorokasēme exīko mana.

5

Ahno nekarory tyrypyry korokapotohme

¹ Ahno nekarory se jahkatōhme ynara toehse ahtao:

Tymenekase ahno ahtao eneneme, yrome tynenehpyry onekaropyra ynororo ahtao, inetahpyry onekaropyra roropa ynororo ahtao iirypyryme mana, tuānohsēme.

² Imepyny a nuriame exikety tapose ahtao; onokyro ekepyry te, okyno ekepyry te, okoi tōkehko ekepyry, nuriame exīko mokyro mana, tuānohsēme.

³ Imepyny a ahno kyryry nuriame exikety, emero rokē tapose ahtao eya, nuriame exīko mana, mame tuaro toehse ahtao inyrihpyry pokoino tuānohsēme exīko mana.

⁴ Imepý ahno a osenetupuhpyra tōmiry totapose ahtao otyro ritohme, mame tuenikehse moro poko, tuaro toehse ynororo ahtao, tuānohsēme exīko mana.

⁵ Azahkuru toehtoh waro toehse ahtao iirypyryme osekarōko mana,

⁶ tynekaroryme okyno enehnōko mana Ritonōpo a tyrypyry korokapotohme, toiro kaneru, kaneru pyra ahtao poti etapotohme. Mame oturukety mokyro zahkãko mana iirypyry korokapotohme.

⁷ Kaneru te, poti roropa onepekahsaromepyra tahtao asakoro utukuimo enehnōko mana, utukuimo pyra ahtao utuku tō asakoro enehnōko mana tynekaroryme, toiro torō inekaroryme tyrypyry korokapotohme, zakorō inekaroryme jahkatōhme tytororo.

⁸ Mokaro torō tō asakoro enehnōko mokyro mana oturukety a, toiro etapotohme tyrypyry korokapotohme. Ipymyry tohkãko oturukety mana, yrome zupuhpyry onyhkohpyra mana.

⁹ Munu zokonaka emãko mana apoto apō zomye, akoīpyry yhtōko apoto apō myhtokoxi. Ahno rypyry korokapotohme, enara.

¹⁰ Moromeīpo zakorō torō etapãko oturukety mana jahkatōhme, Ritonōpo nyriphpyry omi poe. Moro sã tynekarory zahkãko oturukety mana ahno rypyry korokapotohme, mame mokyro rypyry tykorokasēme exīko mana.

¹¹ Tytineruke pyra toexiryke asakoro utuku te, utukuimo tō onepekahsaromepyra ahtao, toiro kirume tiriiku apohpyry kurã enehnōko mana tynekaroryme tyrypyry korokapotohme. Azeite onyripyra mana otoxie moro tiriiku tapose aexihpyry maro, ixtaratu roropa onyripyra mana, inekaroryme exiryke tyrypyry korokapotohme.

¹² Moro tiriiku apoīko oturukety mana, mame tomahpo zokonaka apoīko mana jahkatōhme apoto apō po, imehnō nekarotyã maro, tokarose aexihpyry Ritonōpo a. Moro enetupuhpotohme mana emero tokarose Ritonōpo a. Inekaroryme mana iirypyry korokapotohme.

¹³ Moro sã morohne ekarōko oturukety mana Ritonōpo a ahno rypyry korokapotohme, mame iirypyry tykorokasēme exīko mana. Inekarohpyry akoīpyry oturukety napyryme exīko mana, tiriiku tōkehko ekarory samo ahno nekaroryme Ritonōpo a.

Ahno nekarory tyrypyry korokapotohme

¹⁴ Ynara tyripose roropa Ritonōpo a Moeze a:

¹⁵ Iiryppyryme toehtoh se pyra ahno ahtao ro, iiryppyryme toehse: tynekarory onenehpyra tokurehse ahtao, Ritonōpo kyryryme, mame moro epehmatohme, kaneru enehnōko mana, kure rokē exikety tynekaroryme Ritonōpo a. Mokyro epehpyry zae ehtoh kuhñōko mā toto pape eneryke Ritonōpo Tapyī tao. Moro poko okyno tō epehpyry tymerose. Mokyro okyno totapasēme exīko ahno nekaroryme tyryppyry korokapotohme.

¹⁶ Moro motye oturukety a epehpyry enehnōko mokyro mana ipune ehtohme, imotye roropa 20%me. Mame kaneru apoīko oturukety mana, etapāko mana, jahkāko roropa mana ahno rypyry korokapotohme; moro ke mokyro rypyry tykorokasēme exīko mana.

¹⁷ Imep̄y ahno, iiryppyryme se pyra ahtao ro, iiryppyryme toehse, Ritonōpo nyriphopyry omipona pyra, popyra ehtoh poko toehse ipoko pyra tyripose ahtao Ritonōpo a, moro tyriise eya exiryke iiryppyryme mana, tuānohsēme.

¹⁸ Naeroro tyryppyry korokapotohme kaneru enehnōko mana kure rokē exikety oturukety a. Mokyro kaneru epehpyry zae ehtoh kuhñōko mā toto pape eneryke Ritonōpo Tapyī tao. Moro poko okyno tō epehpyry tymerose mana. Mame mokyro okyno etapāko oturukety mana jahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a ahno rypyry korokapotohme, iiryppyryme toehse exiryke tyryppyry poko se pyra ahtao ro. Mame mokyro rypyry tykorokasēme exīko mana.

¹⁹ Iiryppyryme toehse ynororo Ritonōpo omiry omipona pyra, mame moro inekarory iiryppyry korokapotohme mana.

6

¹ Mame tōturuse Ritonōpo Moeze a, ynara tyripotohme Izyraeu tomo a:

² Tyryppyry korokapotohme okyno enehnōko ahno mana jahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a ynara toehse ahtao: imep̄y mōkomory onekaropyra ropa toehse ahtao esemy a tynomose ahtao eya ikurākatohme rokene. Mame imep̄y mōkomory onekaropyra ropa tokurehse ahtao tynomose ahtao axītao rokene, tineru epehmatohme imeīpo te; imep̄y mōkomory apoiryhtaō omatome. Mame imep̄y mōkomory apoiryhtaō tonekunohse ahtao;

³ ajohpe ahtao imep̄y mōkomory poko, tonese ropa ahtao: “Onenepyra exiase,” āko ajohpe; morohne panō riryhtaō imepyny a, enara.

⁴⁻⁵ Tyryppyry korokapotohme ropa mokyro tyryppyryhpyke exikety mokyro mōkomory ekarōko ropa mana esemy a, imep̄y kyryry ekarōko ropa mana tapoise tyra enekunopyry ke te, imep̄y kyryry ekarōko ropa mana tonese ropa aexihpyry, emero zae pyra toehstopōpyry kurākāko ropa mana. Mame tynekarory ekaroryhtaō tyryppyry korokapotohme morohne tynemato-naohtyā epehmāko ropa mana toiro kītu maro.

⁶ Mame kaneru mūkuru enehnōko mana oturukety a, kure rokē exikety tynekaroryme Ritonōpo a tyryppyry korokapotohme. Mokyro epehpyry kuhñōko ropa mana pape eneryke Ritonōpo Tapyī tao.

⁷ Mame inekarory etapāko oturukety mana jahkatohme iiryppyry korokapotohme, mame iiryppyry korokāko Ritonōpo mana.

Okyno zahkatoh tytororo

⁸ Mame Ritonōpo tōturuse Moeze a

⁹ ynara tyripotohme Arāo tomo a imūkuru tō maro okyno tō zahkary poko tytororo:

Onekarory zahkatoh tytororo apoto apō po ēmehnōko mana, morara ahtao apoto onezehkara tyripōko mase apoto apō po.

10 Imeīpo mokyro tyahkase ahtao porehme oturukety tupoke mauru panono risē ke oruno oūko mana apoto apō poe tyritohme apoto apō myhtokoxi.

11 Morarame tupō myakamāko mana oruno arotohme mya osa kurā pona jarānaka pata poe.

12 Moro apoto jūme onezehkara matose apoto apō po; kokoro rokē moro apoto ezehpura ehtohme. Kokoro rokē apotopokō rīko oturukety mana apoto pona, tynekarory rīko epona jahkatohme tytororo, ahno nekarory kasery zahkāko roropa mana osepeme ehtohme.

13 Jūme apoto ezehpura ehtohme apoto apō po; zemime rokē aehtohme.

Tonahsē ekarory poko Ritonōpo a

14 Ynara Ritonōpo nyriphopyry mana tiriiku tōkehko ekarory poko.

Tiriiku tōkehko enehnōko oturuketō mana tynekaroryme Ritonōpo a apoto apō ēpataka.

15 Toiro tomahpo apoīko oturukety mana ahno nekarohpyry wino tiriiku apohpyry, azeite maro, ixtaratu maro, otoxie jahkatohme apoto apō po enetupuhpotohme emero tokarose Ritonōpo a. Moro zatyry tyroxine mana, Ritonōpo zamaro mana.

16 Moro tiriiku tōkehko akoīpyry oturuketō napyryme exīko mana, Arāo pakomotyā napyryme. Moro ke pāo rīko mā toto iporutatoh maro pyra, otuhtohme osa kurā po, Tapyi Kurā zara po.

17 Moro pāo rīko mā toto iporutatoh maro pyra. Moro zokonaka ahno nekarohpyry, tiriiku tōkehko oturuketō napyryme, Ritonōpo kyryryme ro mana. Naeroro tomeseke ehtoko ipoko nuriame onyripyra ehtohme. Moro sā roropa ahno nekarohpyry tyrypyry korokapotohme te, ahno nekarohpyry zae pyra toehtopōpyry kurākapotohme roropa.

18 Arāo mūkuru tō, ipakomotyā roropa emero Ritonōpo omi poe moro pāo ohnōko mā toto. Moro ahno nekarohpyry Ritonōpo a, zokonaka tokarose eya xine zohkōme. Yrome popyra ehtoh exīko mana imepyny a morohne tapose ahtao eya, tapiakase exiryke Ritonōpo kyryryme kurano.

Oturuketō nekarohpyry tyropase ahtao

19 Tōturuse Ritonōpo Moeze a

20 ynara tyripotohme Arāo pakomotyamo a tapiakase toto ahtao aertohkō poko, oturuketōme:

Oturukety tyropase ahtao toiro kirume tiriiku enehnōko mana tynekaroryme Ritonōpo a, tiriiku zahkatoh samo kokoro rokene. Moro tiriiku zokonaka jahkāko mana pakeimo, akoīpyry jahkāko kokonie pukuro.

21 Moro tiriiku, apohpyry otoxie exīko azeite maro, mame tokeisēme exīko mana pāome orinato po. Mame oturukety mā moro pāo tohtohkāko pisarara jahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a. Moro tyroxine exīko Ritonōpo a mana.

22 Sero nyriphopyry jūme mana: Arāo pakomotyā emero Oturukety imehxo toehse ahtao, moro rīko mā toto. Moro inekarory tyahkasēme exīko emero inekaroryme Ritonōpo Jūme Exikety a.

23 Moro tiriiku, oturukety nekarohpyry Ritonōpo a, tonahsēme pyra mana, tyahkasēme exīko mana porehme.

Ahno rypyry korokapotopo

24 Mame Ritonōpo tōturuse Moeze a,

25 sero ripotoh ekarotohme Arāo tomo a, imūkuru tō maro ahno nekarory poko tyrypyry korokapotohme:

Okyno tonehse ahtao ahno a tyrypyry korokapotohme etapāko mana Ritonōpo ēpataka, apoto apō myhto inikahpozakoxi. Moroto okyno tō etapāko mā toto okyno tō etapatoḥ po. Morohne ahno nekarory Ritonōpo kyryryme kure mana.

²⁶ Mokyro oturukety, okyno etapahpono ipū ðnōko mana osa kurā po, Tapyi Kurā zara po.

²⁷ Yrome imepyny a mokyro pū tapose ahtao, popyra ehtoh oehnōko eya, moro ahno nekarohpyry Ritonōpo kyryryme kurā exiryke. Munu mokyro wino toepukase ahtao ahno zupō pona, moro upo tukurikasēme exīko mana osa kurā po.

²⁸ Oripo ao, orino risē ao mokyro okyno pū tahnose ahtao, moro oripo tythokasēme exīko mana. Metau risē ao mokyro pū tahnose ahtao, moro oripo akurihñōko, ikurikahpyryme exīko mana tuna ke.

²⁹ Mokyro tōsē ðnōko mā oturuketō ekryy emero. Ritonōpo kyryryme kurā mana.

³⁰ Yrome okyno totapase ahtao ahno rypyry korokapotohme, mame imunuru tarose ahtao Tapyi Kurā taka ahno rypyry korokapotohme, mokyro pū onōpyra matose, tyahkasēme exīko mana porehme.

7

Zae pyra ehtoh korokapotopo

¹ Ynara tyripōko ase ahno nekarory poko zae pyra ehtoh korokapotohme. Sero onekarorykō kure kuhse mana.

² Onekaroryme okyno totapasēme exīko apoto apō myhto, okyno tō etapatoḥ po, jahkatohme. Imunuru tukuāse apoto apō ehpiry pokona.

³ Ikasery emero tyahkasēme exīko onekaroryme Ritonōpo a; arokyry te, ikasery roropa, zuahxiriri roropa tyahkasēme exīko mana,

⁴ epyasyhny asakoro ikasery maro ipoko exikety, erery zokonaka kurehxo exikety maro.

⁵ Morohne zahkāko oturukety mana apoto apō po tynekaroryme, tōsē samo Ritonōpo a. Ahno nekaroryme mana zae pyra toehtoh korokapory.

⁶ Orutua kō emero oturukety ekryryme ahtao otuhnōko mā toto moro poko. Osa kurā po rokē moro ðnōko mā toto, kure kuhse moro ahno nekarohpyryme exiryke Ritonōpo a.

⁷ Ritonōpo nyripohpyry ahno nekarohpyry poko tyrypyry korokapotohme yrōro mana ahno nekarohpyry zae pyra toehtoh korokapotohme: okyno pū mokyro oturukety zohme exīko mana, toerohse exiryke ahno rypyry korokapotohme.

⁸ Okyno pihpyry mokyro oturukety kyryryme exīko roropa mana typikase exiryke eya ipū zahkatohme.

⁹ Tiriiku risē roropa taise ahtao apoto po te, oripo ao te, orinato po roropa oturukety napyryme exīko mana inekarohpyryme exiryke Ritonōpo a.

¹⁰ Yrome tiriiku tōkehko ahno nekarory tō emero ahnopyra ahtao, azeite maro otoxie ahtao, azeite maro pyra ahtao, emero oturuketō napyryme exīko, tapiakase mana zokonaka ekarotohme emero oturuketomo a.

Ahno nekarory osepeme ehtohme

¹¹ Ynara tyripōko ase oya xine onekarorykō poko osepeme ehtohme ekaroyhtaō Ritonōpo Oesēkomo a.

¹² Okyno enepyyryhtaō onekaroryme “Kure mase” katohme Ritonōpo a, mokyro okyno maro pāo tō enehnōko mase tiriiku risē azeite maro, yrome iporutatoḥ maro pyra; pāo pipahmā enepyyryhtaō kure iporutatoḥ maro

pyra, tahpase azeite pitiko ke; pão inunõ enepyrhntao kure tiriiku risẽme azeite maro otoxie.

¹³ Morohne onekarory maro “Kure mase” katohme Ritonõpo a, pão enehnõko mase, tyrise iporutatoh maro.

¹⁴ Morohne poe toiro anõnõko mase emero pão tõ poe osehta onekaroryme Ritonõpo Oesẽkomo a; oturukety napyryme moro exiko mana, okyno munuru tukuãse eya exiryke apoto apõ pona.

¹⁵ Okyno pũ emero tõsẽme exiko mana moro õmepyry ae ro totapase ahtao jahkatohme apoto apõ po; akoõpyry onukurãkara exiko yrokokoro pona.

¹⁶ Okyno tonehse ahtao ahno a tynekaroryme osepeme ehtohme: tõmihpyry omipona toehtohme te, typoe rokẽ ahtao roropa, mokyro pũ õnõko matose asakoro õmepyry ae; totapase ahtao te, yrokokoro akoõpyry õnõko matose, enara.

¹⁷ Yrome õmepyry oseruaono akoõpyry nae ahtao tyahkasẽme exiko mana.

¹⁸ Mokyro pũ tõse ahtao ahno a õmepyry oseruaõ po, popyra exiko mana Ritonõpo a, inekarohpyry toiparo rokẽ exiko roropa mana. Moro tõsemy akoõpyry nuriame mana, mame tõse ahtao ahno a tuãnohsẽme exiko mana.

¹⁹ Tõsemy tapose ahtao nuriame exikety a, tyahkasẽme exiko mana; tõsẽme pyra mana.

Ahno nuriame pyra exiketõ emero tõnõko mã toto onekarorykõ osepeme ehtoh poko.

²⁰ Yrome moro tõse ahtao ahno a nuriame ahtao taroposẽme exiko mana ypoetry tõ poe.

²¹ Mame nuriame exikety tapose ahtao ahno a, ahno kyyryry nuriame exikety te, onokyro kyyryry nuriame exikety, moromeõpo tõsẽ onyryhtao eya, ahno nekarohpyry Ritonõpo a osepeme ehtohme, mokyro aropõko ropa toh mana Ritonõpo poetry tõ poe.

Ikasery, munu roropa

²² Mame tõturuse Ritonõpo Moeze a

²³ ahno zurutohme. Ynara tykase ynororo:

Pui tõ kasery onõpyra ehtoko te, kaneru tõ kasery roropa, poti tõ kasery roropa.

²⁴ Okyno kasery tamoreme toorihse ahtao te, tosekase ahtao roropa onokyro tomo a, mokyro kasery ke emero rokẽ tyrõko matose, yrome onõpyra rokẽ matose.

²⁵ Okyno totapase ahtao jahkatohme onekaroryme ya, Ritonõpo Oesẽkomo a, mame ikasery tõse ahtao ahno a taroposẽme ropa exiko mokyro mana ypoetry tõ poe ikasery tõse eya exiryke.

²⁶ Emero Izyraeu tõ esary po, okyno munuru torõ tõ munuru roropa onenahpyra ehtoko.

²⁷ Munu tonahse ahtao ahno a taroposẽme exiko mokyro mana ypoetry tõ poe.

Oturuketõ zoty

²⁸ Mame tõturuse Ritonõpo Moeze a

²⁹ ahno zurutohme, ynara tyripotohme eya xine:

Okyno enepyrhntao jahkatohme onekaroryme Ritonõpo a osepeme ehtohme zokonaka apiakako tyoro sã ehtohme onekaroryme kurano.

³⁰ Oemary ke moro tõsẽ apoõko mase tyritohme apoto pona onekaroryme Ritonõpo a; ipuropuru, ikasery maro ipuropuru poko onekaroryme kurã kuhse tokarosẽme Ritonõpo a.

³¹ Ikasery zahkãko oturukety mana apoto apõ po, yrome ipuropuru oturuketõ zohme exiiko mana.

³² Okyno pety apotunuru wino ahno nekarohpyryme osepeme ehtohme, oturukety zohme exiiko mana,

³³ okyno munuru ekarohpono Ritonõpo a, ikasery maro.

³⁴ Okyno puropuru, ipety maro ahno nekaroryme kurã Ritonõpo a, moro apoiko Ritonõpo mana Izyraeu tõ wino ekarotohme oturuketomo a, Arão pakomotyamo. Jũme moro tõsẽ apoiko mã toto ahno nekarohpyry osepeme ehtoh wino, Ritonõpo omi poe.

³⁵ Morohne okyno zokonaka, totapase ahtao jahkatohme ahno nekaroryme Ritonõpo a, Arão zohme mana, ipoenõ maro, ipakomotyã maro moro emepyry poe tymenekase toto ahtao erohtohme oturuketõme.

³⁶ Moro emepyry ae tymenekase toto ahtao Ritonõpo a erohtohme oturuketõme, Izyraeu tõ tyripose eya tynekarorykõ zokonaka ekarotohme eya xine. Moro Ritonõpo nyriphopyry jũme mana, aomipona Izyraeu tõ ehtohme ipakomotyã maro.

³⁷ Morohne Ritonõpo nyriphopyry ahno nekarory tõ poko jahkatohme tytororo te, inekarory tõ tiriiku tõkehko te, inekarory tõ tyrypyry korokapotohme te, inekarory tõ zae pyra toehtopõpyry korokapotohme te, inekarory tõ oturuketõ typopase ahtao te, inekarory tõ osepeme ehtohme, enara.

³⁸ Morohne Ritonõpo nyriputyã tokarose Moeze a pyy Xinai po ona tonorẽ po, Izyraeu tõ tyripose ahtao Moeze a okyno tõ enehtohme jahkatohme tynekarorykõme Ritonõpo a.

8

Arão tõ popatopõpyry imũkuru tõ maro (Exutu 29.1-37)

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

² — Arão tõ aroko imũkurukõ maro Ytapyĩ Kurã omõtoht taka. Oturukety zupõ aroko, azeite maro ipopatohme, pui mũkuru maro onekaroryme iirypyry korokapotohme te, asakoro kaneru tomo te, ruto roropa pehme pão tiriiku risẽ ke, iporutatoh maro pyra.

³ Mame ahno emero oximõme enehpoko Tapyi Kurã epataka.

⁴ Moro tyrise Moeze a, Ritonõpo nyriphopyry omi poe, mame imoihmãkõ tõximõse toto Tapyi Kurã epataka.

⁵ Mame ynara tykase Moeze eya xine:

— Ritonõpo nyriphopyry riko ase seromaroro.

⁶ Moeze a Arão tõ tonehpose tyya, mame aomi poe toekurikase toto.

⁷ Moromeiõpo oturukety zupõ ke Arão tupohtose, kamisa ke, zamareary ke, upo mosahxo exikety ke, enara. Mame oturukety zupony tyrise eya, imetĩ eary roropa, enara.

⁸ Ipuropuru apuru tyrise roropa eya Arão zupõme, ipoko Urim tyrise eya Tumĩ maro.

⁹ Zupuhpyry pona zuhzõty tyrise eya, uuru risẽ pipahmã tymyhse eya ipokona enetupuhpotohme Arão menekatopõpyry poko oturuketyme. Morohne emero tyrise Moeze a Ritonõpo omi poe.

¹⁰ Moromeiõpo azeite tapoise Moeze a, Ritonõpo kyryry, Tapyi Kurã popatohme te, zao aexityã popatohme roropa emero porehme, Ritonõpo kyryryme rokẽ morohne ehtohme.

11 7me azeite pitiko ke apoto apō typopase eya, ikyryry tō roropa typopase, paxiha roropa osemahtopo te, osemahtoh apō roropa typopase Ritonōpo kyryryme morohne ehtohme.

12 Mame Arão zuhpokoxi azeite kurā tukuāse Moeze a, typopase ynororo oturuketyme ehtohme Ritonōpo a.

13 Imeīpo Arão mūkuru tō tonehpose tyya. Toto tupohtose Moeze a oturukety zupō ke, kamisa, zamareary maro, zupuhpyry tō pona zuhzōty tyrise eya, Ritonōpo nyripohpyry omipona toto ehtohme.

14 Mame pui mūkuru tapoise Moeze a iirypyrykō korokapotohme. Tomarykō tyrise Arão tomo a typonō maro okyno zuhpokoxi.

15 Mame mokyro pui mūkuru totapase Moeze a. Imunuru tapoise eya tyritohme tomahkixyry ke apoto apō potyry pokona, asakoropane. Moro ke apoto apō nuriame pyra tyripose eya Ritonōpo a. Imeīpo munu akoīpyry tukuāse eya apoto apō myhtokoxi Ritonōpo nyripohpyry poko rokē moro apoto apō ehtohme, nuriame pyra moro ehtohme roropa Ritonōpo a.

16 Imeīpo okyno kasery tapoise Moeze a zuahxirirī te, erery kurehxo exikety te, epyasyhny asakorō, ikasery maro jahkatohme apoto apō po.

17 Akoīpyry tarose eya, ipihpyry maro, ipū maro, zuahxirirī maro, zuehtoto maro jarānaka, pata poe jahkatohme, Ritonōpo nyripohpyry omi poe.

18 Mame kaneru tapoise Moeze a etapatohme tynekaroryme jahkatohme. Arão tomo a imūkuru tō maro tomary tō tyrise okyno zuhpokoxi.

19 Mame kaneru totapase Moeze a, imunuru tukuāse eya apoto apō ehpiry poro asakoropane.

20-21 Mame okyno tysahsahkase Moeze a, zuahxirirī tukurikase eya, jaxiry tō maro. Mame zupuhpyry tōkehko tyahkase eya apoto apō po ikasery maro, akoīpyry maro emero, Ritonōpo nyripohpyry omi poe. Moro inekarory tyahkase tōsēme Ritonōpo a, tyroxine nexiase eya, Ritonōpo zamaro.

22 Mame zakorō kaneru tonehse Moeze a Arão tō popatohme Ritonōpo poko toto erohtohme. Tomary tō tyrise Arão tomo a imūkuru tō maro kaneru zuhpokoxi.

23 Mame okyno totapase Moeze a, imunuru pitiko tapoise eya Arão panary pona apotunuru wino tyritohme, Arão emary zū pona apotunuru wino tyritohme te, ipupuru zū pona tyritohme apotunuru wino roropa.

24 Mame Arão mūkuru tō tonehpose tyya Moeze a, munu ritohme ipanarykō pona apotunuru wino te, emary zū pona apotunuru wino tyritohme, ipupuru zū pona apotunuru wino roropa, enara. Mame munu akoīpyry tukuāse eya apoto apō ehpiry tō asakoropane pokona.

25 Ikasery tapoise eya te, arokyry te, ikasery roropa zuahxirirī poko exikety te, erery zokonaka kurehxo exikety te, epyasyhny asakoro ikasery maro te, ipety maro apotunuru wino.

26 Mame toiro pāo tapoise eya ruto wino, pāo pehme exikety iporutah maro pyra, inekarotyā Ritonōpo a, toiro pāo tapoise roropa eya tūriiku risē otoxie azeite maro te, toiro pāo pipahmā tapoise roropa eya. Moro pāo tō oseruao tyrise eya okyno kasery pona, ipety pona roropa apotunuru wino exikety.

27 Morohne tyrise Moeze a Arão tō emary aka imūkuru tō maro morohne ekarotohme tynekarorykōme kurā Ritonōpo a.

28 Mame morohne tapoise ropa Moeze a Arão tō emary wino jahkatohme apoto apō po, tynekarory zahkatopōpyry po. Moro inekarohpyry oturuketō popatohme nexiase Ritonōpo nyripohpyry poko toto erohtohme. Morohne tyahkase eya tynekaroryme tōsēme, tyroxine exiketyme, Ritonōpo zamaro exiketyme.

²⁹ Mame kaneru puropuru tapoise Moeze a ekarotohme Ritonõpo a tynekaroryme kurano. Moro okyno pũ Moeze zohme toehse Ritonõpo nyriphopyry ae ro.

³⁰ Mame azeite kurã tapoise Moeze a apoto apõ poe munu zokonaka maro Arão pona ematohme zupõ pona roropa, Arão mũkuru tõ pona te, toto zupõ pona roropa. Moro ke Arão tõ imũkuru tõ maro zupõkõ maro typopase toh nexiase Ritonõpo poko erohtohme, inyriphopyry omipona toehtohkõme.

³¹ Ynara tykase Moeze Arão tomo a imũkuru tõ maro:

– Tõsẽ arotoko Tapyi Kurã omõtoht taka, moroto ahnotohme, tõtohme oya xine pão maro, ruto ao exikety maro, onekaroryme mana sero poko ehtohme, Ritonõpo nyriphopyry ae ro.

³² Mame tõsẽ akoĩpyry pão akoĩpyry roropa jahkatoko.

³³ Tapyi Kurã omõtoht onurumekara matose 7me ãmepyyry ae sero oseahmatoht poko. 7me ãmepyyry aropõko matose otyhkatohme.

³⁴ Senohne tyrise kyya xine seroae, Ritonõpo nyriphopyry ae ro, oorypyrykõ korokapotohme eya.

³⁵ Tehme ehtoko taro Tapyi Kurã omõtoht tao 7me ãmepyyry ae 7me ikohmamyry maro Ritonõpo nyriphopyry omipona oehtohkõme ipunaka oorikyrykõino. Moro tokarõse Ritonõpo a ya ourutohkõme.

³⁶ Morohne emero tyrise Arão tomo a, Ritonõpo omiry omi poe, inekarohpyry Moeze a.

9

Arão erohpitotopõpyry

¹ 7me ãmepyyry taropose eya xine oseahmary poko Arão tõ popatopõpyry poko, mame yrokoko Arão tõ tykohmase Moeze a, imũkuru tõ maro Izyraeu tõ tamuximãkõ maro.

² Ynara tykase ynororo Arão a:

– Okyno tõ asakoro apoiko kure rokẽ exiketomo, toiro pui mũkuru etapatohme ahno rypyry korokapotohme te, toiro kaneru etapatohme jahkatohme tytororo, onekaroryme Ritonõpo Kuesẽkomo a.

³ Moromeĩpo ahno tomo a okyno tõ enehpoko: toiro poti etapatohme jahkatohme ahno rypyry korokapotohme; toiro pui mũkuru te, toiro kaneru maro, kure exiketomo, toiro jẽimamyry exiketomo etapatohme, jahkatohme tytororo;

⁴ toiro pui mũkuru roropa, toiro kaneru maro etapatohme jahkatohme ahno nekaroryme osepepe ehtohme. Mokaro jahkako onekarorykõme Ritonõpo a tiriiku tõkehko maro otoxie azeite maro. Morohne tyripoko eya xine, seroae osenepõko Ritonõpo exiryke eya xine.

⁵ Moeze nenehpohpyry emero tonehse ahno a Ritonõpo Tapyĩ omõtoht taka. Mame tõximõse toto moroto Ritonõpo Tosẽkõ ãpataka.

⁶ Ynara tykase Moeze:

– Moro tyripose Ritonõpo a oya xine tysaerehkatoh enepotohme oya xine.

⁷ Mame ynara tykase Moeze Arão a:

– Ytoko apoto apõ pona onekarory zahkatohme oorypyrykõ korokapotohme, onekarory zakorõ roropa jahkako tytororo oorypyrykõ korokapotohme Ritonõpo a, oekyry tõ rypyry tõ maro, moro Ritonõpo nyriphopyryme exiryke.

⁸ Mame Arão toytose apoto apõ pona, pui mũkuru totapase eya tynekaroryme Ritonõpo a, tyrypyry korokapotohme.

⁹ Okyno munuru tonehse Arão mūkuru tomo a eya. Tomahxikyry tohxikase eya munu ke pitiko tyritohme apoto apō potyry asakoropane pokona, mame munu akoīpyry tukuāse eya apoto apō myhtokoxi.

¹⁰ Mame apoto apō po ikasery tyahkase eya, epyasyhny tō maro, erery zokonaka kurehxo exikety maro Ritonōpo nyriphopyry ae ro Moeze a.

¹¹ Mame osa mya tapyi tō poe okyno pū tyahkase Arão a ipihpyry maro.

¹² Imeīpo kaneru totapase Arão a tynekaroryme jahkatohme tytororo. Okyno munuru tonehse imūkuru tomo a eya ematohme apoto apō ehpiry asakoropane pokona.

¹³ Mame okyno zupuhpyry tonehse eya xine Arão a okyno sahsahkasamo akoīpyry maro jahkatohme apoto apō po.

¹⁴ Mame zuahxirirī tukurikase eya kaneru axiry tō maro; morohne tyahkase roropa eya tynekarory akoīpyry po, apoto apō po.

¹⁵ Moromeīpo ahno nekarory tonehse Arão a. Poti tapoise eya ose-mazuhme ahno rypyry korokapotohme. Mokyro totapase eya, tyahkase roropa eya ahno nekaroryme Ritonōpo a, tynekarohpyry zahkatopōpyry samo tyrypyry korokapotohme.

¹⁶ Mame okyno tapoise eya etapasemy jahkatohme tytororo, totapase eya tynekaroryme Ritonōpo a, inyriphopyry omi poe.

¹⁷ Mame tiriiku tōkehko tonehse eya tynekaroryme Ritonōpo a, tomary ao moro tapoise eya apoto apō pona tyritohme, jahkatohme (moro nexiase imep̄y jahkatoh maro, kokoro rokē pakeimo tyahkase eya xine).

¹⁸ Pui mūkuru totapase Arão a, kaneru roropa ahno nekaroryme osepeme ehtohme. Munu tonehse ipoenomo a, mame moro munu tukuāse eya apoto apō pona.

¹⁹ Mokaro okyno tō asakoro kasery tonehse Arão mūkuru tomo a, arokyry maro, ikasery zuahxirirī poko te, epyasyhny tomo, erery zokonaka kurehxo exikety,

²⁰ morohne tyrise Arão a okyno tō puropuru pona arotohme apoto apō pona. Ikasery tyahkase eya apoto apō po,

²¹ Yrome ipuropuru, ipety tō roropa apotunuru wino tokarose Arão a Ritonōpo a tynekaroryme kurano. Moro onyahkara nexiase, tukurākase eya oturuketō zohme, Moeze nyriphopyry omi poe.

²² Moromeīpo tōtyhkase Arão ahtao morohne ekarory poko Ritonōpo a, tomary tan̄se eya ahno tō ēpataka kure toto ripotohme Ritonōpo a. Mame tyhtose ynororo, apoto apō poe.

²³ Moeze maro tomōse ynororo Ritonōpo Tapyī taka; tutūtase ropa tahtao xine kure ahno ripotohme, saerehkatoh tonepose Ritonōpo a imoimākomo a porehme.

²⁴ Mōtoino rokē apoto tōtumakase Ritonōpo ēpataka, mokaro nekarohpyry tonahkase emero, ikasery tōkehko apoto apō po. Moro eneryke tyya xine kui tykase Izyraeu tomo tākye toehtōhkōke, tosekumuru po typorohse toto tōmytykō po nono pokoxi Ritonōpo eahmatohme.

10

Natape tō orihtopōpyry Apiu maro

¹ Mame ixtaratu zahkatoh tapoise Natape tomo a Apiu maro, Arão mūkuru tomo; ixtaratu tyrise eya xine zaka, apoto tyrise roropa eya xine enehtohme Ritonōpo Tosēkō ēpataka, tynekarorykōme. Yrome moro tyrise eya xine Ritonōpo nyriphopyry omipona pyra. Morara exiryke mokaro nekarohpyry Ritonōpo zamaro pyra kynexine.

² Mōtoino rokē apoto tutūtase Ritonōpo ēpatae. Mokaro tyahkase; toorihse toto moroto Ritonōpo ēpatao.

³ Mame ynara tykase Moeze Arāo a:

– Sero poko oturūko Ritonōpo nexiase kyaa xine ynara tykase ahtao: “Oehketō upūtokoxi tomeseke toexirykō se mā toto zae toehtohkōme ipunaka, orihpyra toehtohkōme. Imoihmākō ēpataka imehxo jyriporo se ase ypoetory tomo a.”

Yrome mynyhme rokē Arāo kynexine.

⁴ Mame Misaeu tō tykohmase Moeze a, Euzapā maro, Uzieu mūkuru tomo, Arāo ekyry. Ynara tykase eya xine:

– Oekyry tō ekepyry apoitoko Tapyi Kurā ēpatae arotohme mya jarānaka pata poe.

⁵ Toytose toto, mokaro ekepyry tō tapoise eya xine zupō poko, toto arotohme jarānaka pata poe, Moeze omi poe.

⁶ Mame ynara tykase Moeze Arāo tomo a ipoenō maro Ereaza, Itamaa maro:

– Imehnō Izyraeu tō omūkuru tō hnamōko mā toto taorihmapose toto exiryke Ritonōpo a apoto ke. Yrome amarokō oūsetykō ekurināko rō matose, oupōkō onyxihkara ehtoko oemynyhmarykohtao, oorikyrykōino, typoetory tō zehno Ritonōpo exiryino roropa.

⁷ Ritonōpo Tapyi Kurā omōtoh onurumekara ehtoko oorikyrykōino, ty-popase oexirykōke azeite kurā ke, Ritonōpo kyryry ke, Oesēkomo.

Mame Moeze omipona toehse toto, oseruaōkomo.

Ritonōpo nyripotyā oturuketō ritohme

⁸ Ynara tykase Ritonōpo Arāo a:

⁹ – Ytapyi Kurā taka omōpyra ehtoko, omoro te, opoenō roropa eukuru jehnahpyry tōse ahtao oya xine; moro riryhtao oya xine orihnōko matose. Opoenōmō a, apakomotyamo a roropa moro jomiry omipona tyripotoko jūme.

¹⁰ Tuaro oehtohkō se ase: zae ehtoh ya oxisā pyra mana popyra ehtoh maro te; nuriame pyra ehtoh tyoro, nuriame ehtoh sā pyra mana.

¹¹ Mame Izyraeu tō amorepāko matose emero ynekarohpyry poko eya xine. Ywy, Ritonōpo, morohne ekaroase Moeze a.

¹² Mame ynara tykase Moeze Arāo tomo a, Ereaza maro, Itamaa maro, Arāo mūkuru tō isene ro exiketomo:

– Tiriiku akoīpyry apoitoko, ahno nekarohpyry Ritonōpo a, pāo ritohme iporutatoh maro pyra. Mame moro pāo enahtoko apoto apō pūto awahtao xine Ritonōpo kyryry kurāme exiryke.

¹³ Ritonōpo esary kurā po moro pāo ohnōko matose, tokarose exiryke Ritonōpo a ourukōme ehtohme opoenōkō maro. Moro tyripose Ritonōpo a ya.

¹⁴ Okyno puropuru, ipety maro ōtykōme exīko mana, tanŷse aexihpyry Ritonōpo ēpataka. Ōtyme mana omūkuru tō maro oekyry tō maro. Tōnōko matose osa kurā po; Izyraeu tō nekaroryme kurā mana osepepe ehtohme.

¹⁵ Moro okyno pety enehnōko Izyraeu tō mana, ipuropuru maro, ikasery tyahkase ahtao anŷtohme Ritonōpo ēpataka. Moro okyno pū tanŷse aexihpyry ōtykōme mana jūme, apakomotyā roropa Ritonōpo nyripohpyry ae ro.

¹⁶ Mame poti tupise Moeze a ahno rypyry korokapotohme. Zuaro toehse tahtao mokyro jahkahpyry poko porehme, tohne toehse Moeze Ereaza tō poko Itamaa maro, tōturupose ynororo eya xine:

17 — Oty katohme mokyro onõpyra matokene osa kurã po, tokarose exiryke ahno rypyry korokapotohme? Ahno nekarohpyry kurãme mana, tokarose Ritonõpo a oya xine, otuhtohme Ritonõpo êpataka ahno rypyry korokatohme eya.

18 Mokyro munuru anaropyra exiryke Tapyi Kurã taka; ipũ tõsẽme nexiase oya xine moroto, ynyriphopyry ae ro.

19 Ynara tykase Arão eya:

— Seroae okyno tõ tonehse ahno a jahkatohme tynekarorykõme Ritonõpo Kuesêkomo a, tyrypyrykõ korokapotohme, imehnomo a roropa tynekarorykõ roropa tonehse jahkatohme tytororo, yrome morohne tyrise ahtao ro popyra ehtoh toehse ya. Naeroro ahno nekarohpyry pũ tõse ahtao ya seroae, iiryryrykõ korokapotohme, moro Ritonõpo zamaro exiry? Naary rokene.

20 Mame “To” tykase rokẽ Moeze, tãkye toehse ropa ynororo kure tozuhse exiryke Arão a.

11

Nuriame pyra tõsẽ poko (Teuteronomiu 14.3-20)

1 Ritonõpo, Izyraeu tõ Esẽ, tõturuse Moeze tomo a Arão maro

2 ynara tyripotohme Izyraeu tomo a:

Okyno tõ onokyro tõ roropa kure mã toto õtykõme,

3 ipepexipuhturu tãtapiakase ahtao, kayhkayhkame roropa toto ahtao.

4-6 Yrome kameru tõ onõpyra matose, koeriu tõ roropa, repere tõ maro, ynara exiryke, kayhkayhãko mã toh repe yrome ipepexipuhturu atapiakara exiketõme mã toto. Oya xine mokaro nuriame mã toto.

7 Poinokoimo pũ onõpyra matose. Oya xine poinoko tõ nuriame mã toto, ipepexipuhturu tãtapiakase repe, yrome kayhkayhkara mã toto.

8 Mokaro pũ onõpyra ehtoko, toto ekepyry anapopyra ehtoko toorihse ahtao. Mokaro emero nuriame mã toto oya xine.

9 Emero rokẽ kana tõ õnõko matose tozakoke ahtao, ipuhturu nae ahtao roropa.

10 Yrome onokyro tõ nakuaõkõ tozakoke pyra ahtao, tupuhtuke pyra, mokaro onõpyra ehtoko;

11 mokarohne nuriame mã toto oya xine. Naeroro toto onõpyra ehtoko, ekepyry anapopyra ehtoko toorihse ahtao.

12 Nakuaõkõ emero onõpyra ehtoko tozakoke pyra toto ahtao, ipuhturu maro.

13 Ynara torõ tõ onõpyra ehtoko, nuriame mã toto oya xine: piano tomo, kurumu tomo, pianoimo tomo,

14 asore tomo, parakão tomo te,

15 kurou tomo te,

16 awexituruze tomo, suhsuku tomo, kumarako panõ komo muramura tomo,

17 moxo tomo, kurou marĩjo tomo, ipi tomo,

18 kararia tomo, perikano tomo te, imotatyã enahnanomo,

19 sekonia tomo, akarara tomo te, poupa tomo; rere tõ roropa.

20 Nuriame oya xine onokyro tõ emero nono po ytoketomo te, taporihke exiketõ roropa.

21 Yrome onokyro tõ tyaxike exiketomo pyhseky kananomo, mokaro õnõko matose.

22 Taparara tõ emero tõnõko matose, kiriru tõ roropa.

²³ Yrome imehnō onokyro tō ytoketomo nono po, taporihke ytoketō roropa nuriame mā toto.

²⁴⁻²⁸ Okyno tō ekepyry tapose ahtao oya nuriame exīko mase xixi omōtoḥ pona: onokyro tomo te, okyno tō roropa typepexipuhturu atapiakara exiketomo te, kayhkayhkara roropa exiketomo te, emero tupupuke asakoropane te, tomahtopuke exiketomo. Mokaro ekepyry tapoise ahtao oya xine oupōkō ikurikatoko, mame nuriame exīko ro mase xixi omōtoḥ pona. Mokaro nuriame oya xine mā toto.

²⁹⁻³⁰ Onokyro tō esyryhmetō nono poro ynara nuriame mā toto oya xine: oruko tomo te, rakaatixa tomo, mūpo tomo, toupeira tomo te, zuana tomo, enara.

³¹ Mokaro tapose ahtao oya xine toorihse ahtao nuriame exīko matose xixi omōtoḥ pona.

³² Mokaro ekepyry toepukase ahtao mōkomo pona, nuriame exīko mana: wewe risēme ahtao te, kamisa te, ipihpyry risemy te, kamisa topuxiximano te, emero rokene. Mame ikurākatoḥme ropa morohne tyritoko tuna kuaka, yrome nuriame exīko ro mana xixi omōtoḥ pona.

³³ Mokaro ekepyry toepukase ahtao oripo orino risē aka, emero moro ao exikety nuriame exīko mana. Mame moro oripo itohtohkatoko.

³⁴ Tuna moro oripo ao exikety epukaryhtao tonahsē pona, moro tonahsē nuriame exīko mana. Emero eukuru moro oripo ao exikety nuriame mana.

³⁵ Nuriame exikety ekepyry toepukase ahtao mōkomo pona nuriame exīko mana. Orino risēme ahtao, orinato tōkehko nuriame exīko mana, typahsēme exīko mana;

³⁶ tuna enatyrime ahtao, tuna ē konōto ahtao roropa kure ro mā tuna moro aono, yrome nuriame aexihpyry apohpono nuriame exīko mana.

³⁷ Nuriame exikety ekepyry toepukase ahtao ipuhturu pona, tarykasē pona kure ro mana, nuriame pyra;

³⁸ yrome moro ipuhturu tō ehxikaryhtao tuna ke mame nuriame exikety ekepyry toepukase ahtao epona, nuriame exīko mā morohne.

³⁹ Okyno tōsēme exikety tamoreme toorihse ahtao, mokyro ekepyry apohpono nuriame exīko mana xixi omōtoḥ pona.

⁴⁰ Mame mokyro pū tōse ahtao ahno a tupō kurikāko mana, mame nuriame exīko mana xixi omōtoḥ pona; mokyro okyno ekepyry tupuimase ahtao ahno a tupō kurikāko ropa mana, mame nuriame exīko roropa mana xixi omōtoḥ pona.

⁴¹ Onokyro tō nono poro ytoketō onōpyra ehtoko; nuriame mā toto oya xine.

⁴² Sarahme ytoketō onōpyra ehtoko te, ytoyoketō asakoropane pupu po te, tuhke tupupurukō po roropa.

⁴³ Nuriame pyra ehtoko, mكارohne onōpyra ehtoko ipunaka.

⁴⁴ Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo; anamonohpyra ehtoko jomiry omipona, zae rokē jexiryke nuriame pyra. Naeroro nuriame pyra ehtoko ysamo, mكارohne nuriame exiketō poko pyra ehtoko.

⁴⁵ Ywy ase Ritonōpo, kuenepyatose Ejitu poe Oesēkōme jehtohme. Naeroro nuriame ehtoh poko pyra ehtoko kure rokē ehtoh poko jehtoh samo.

⁴⁶ Morohne nnyripohpyry oya xine onokyro tō poko, torō tō poko, isene exiketō poko nakuakōkō poko, nono poro ytoketō poko, enara.

⁴⁷ Morohne āmorepatohkomo nuriame pyra ehtoh poko te, nuriame ehtoh poko roropa, onokyro tō pū tōsēme ehtoh poko, tyorō pū onōpyra oehthōkōme, enara.

12

Nohpo kurākary ropa poeto enururuhtao

¹ Mame tōturuse Ritonōpo Moeze a ynara tyripotohme

² Izyraeu tomo a:

Nohpo enururuhtao orutuame, 7me ěmepyry aropōko mana nuriame toeh-toh poko, munume exikety samo nuno po.

³ Mame ěmepyry 8mā po enurusenā āipotapihpyry sahkāko mana.

⁴ Moromeīpo munu topuru toepukase exiryke tehme exīko mana 33me ěmepyry pona. Morara ahtao Ritonōpo kyryry anapopyra mana. Ytosaromepyra roropa mana Tapyi Kurā pona.

⁵ Ěxiry tonuruse ahtao 14me ěmepyry aropōko mana tehme toeh-toh poko, munume exikety samo nuno po. Moromeīpo munu topuru toepukase exiryke asakoro nuno aropōko mana nuriame exikety samo.

⁶ Moromeīpo moro ěmepyry tō taropose ahtao ekuṛākatohme, orutuame tonuruse ahtao, nohpo tonuruse ahtao, ytōko mokyro nohpo mana Tapyi Kurā omōtoḥ taka kaneru ekarotohme oturukety a toiro jeimamyry nae exikety tynekaroryme jahkatohme tytororo te, toiro utuku maro, utuku pyra ahtao utukuimo tynekaroryme tyyrypyry korokapotohme.

⁷ Mokaro ekarōko oturukety mana Ritonōpo a nohpo rypyry korokapotohme. Mame ikuṛākahpyryme exīko mokyro nohpo mana, nuriame pyra. Moro Ritonōpo nyripohpyry nohpo poko tonuruse ahtao.

⁸ Tytineruke pyra nohpo ahtao kaneru epekahtohme, asakoro utukuimo enehnōko mana ekarotohme oturukety a, utukuimo pyra ahtao utuku tō enehnōko mana; toiro tynekaroryme jahkatohme tytororo, zakorō tynekaroryme tyyrypyry korokapotohme. Morohne ekaroryke oturukety a nohpo rypyry korokāko Ritonōpo mana, ikuṛākāko ropa mana, nuriame pyra aehtohme.

13

Pihpo poko tyrohsē ehtoh poko

¹ Mame tōturuse Ritonōpo Moeze tomo a Arāo maro ynara tyripotohme:

² Tyrohsē hpe toehse ahno ahtao ipihpyrykō poko, tyaose ahtao, zuzu nae ahtao, apurotoḥ nae ahtao, otarame imehnō apoipōko mana. Mokyro aroko Arāo a, Arāo pyra ahtao imūkuru a, oturuketyme ahtao.

³ Mokyro pihpyry enēko oturukety mana, mame moro ātahporohpyry po ihpoty karimutume toehse ahtao, moro tyrohsē ikurohtaka ahtao roropa, otarame atahpahnhōko mana imehnō pokona. Naeroro, “Nuriame mana,” āko oturukety mana.

⁴ Yrome moro ātahporohpyry karimutume ahtao, zumo pyra roropa ahtao ihpoty moro karimutume pyra roropa ahtao, mokyro apiakāko oturukety mana, ahno maro pyra ehtohme 7me ěmepyry pona.

⁵ Mame 7me ěmepyry taropose ahtao mokyro pihpyry enēko ropa oturukety mana; ātahporohpyryhtao, etyorōmara roropa ahtao, toiroro mokyro ripōko ropa mana 7me ěmepyry pona.

⁶ Mame 7me ěmepyry taropose ahtao mokyro pihpyry enēko ropa oturukety mana; moro ātahporohpyry pohto toehse ahtao, atahpahpyra roropa ahtao ipihpyry pokono, ekuṛākāko ropa mana. Tupō kurikāko mokyro mana, nuriame pyra mokyro ekarōko oturukety mana.

⁷ Yrome imeīpo moro ātahporohpyry tātahpahse ahtao mokyro pihpyry pokono, ytōko ropa mana oturuse oturukety a.

⁸ Mokyro pihpyry enēko oturukety mana, tātahpahse ahtao ipihpyry poko ahtao, mokyro “Nuriame mana,” āko oturukety mana; moro tyrohsē popyra mana.

⁹ Tyrohsēke popyra ahno ahtao ipihpyry poko, mokyro arotoko oturukety a.

¹⁰ Mokyro pihpyry enēko mana, ipihpyry tyaose ahtao karimutume ro-ropa, ihpoty moro poko karimutume ahtao roropa, muretano hpe roropa ahtao kunu ke pehme,

¹¹ tyrohsē popyra mana, moino ro. Mokyro “Nuriame mana,” āko oturukety mana. Yrome mokyro toiroro anapiakara mana, tuaro emero exiryke, nuriame mana.

¹² Tyrohsē popyra toehse ahtao ahno pihpyry poko, mame tātahpahse zoko poko porehme, zupuhpyry poe ipupuru pona,

¹³ mokyro enēko oturukety mana. Ajohpe pyra, moro tyrohsē tātahpahse zoko poko porehme, mame ipihpyry karimutume toehse, morara ahtao mokyro nuriame pyra mana, kure rokene. Mokyro ekarōko nuriame pyra oturukety mana.

¹⁴ Yrome tōsēxipuhutase ahtao ipihpyry poko nuriame exīko mana.

¹⁵ Mokyro pihpyry enēko ropa oturukety mana. Moro ēxipuhutase ēneryhta-otyya, “Nuriame mose,” āko mana. Tōsēxipuhutase ahtao, tyrohsē popyra enetupuhnōko mana.

¹⁶ Yrome totyhse ropa ahtao, karimutume toehse ahtao osenepōko mokyro mana oturukety a,

¹⁷ moro enepōko ropa mana. Mame moro karimutume toehse ahtao, mokyro kure rokē mana, nuriame pyra ekarōko oturukety mana.

¹⁸ Ahno zuzu hpe ahtao, mame totyhse ropa,

¹⁹ yrome moro esahpokoxi tyaose ahtao karimutume roropa te, kamirame ahtao roropa, moro enepōko mana oturukety a.

²⁰ Moro enēko oturukety mana, muretano hpe zumo ahtao te, ihpoty moroto karimutume ahtao, “Nuriame mase,” āko oturukety mana. Moro tyrohsē popyra mana, toehpitose moro zuzu hpe toehse ahtao.

²¹ Yrome moro eneryhtaot urukety a ihpoty moro ao karimutume pyra te, muretano hpe zumo pyra, yrome ipihpyry moro karimutume ahtao mokyro toiroro tyripōko mana 7me ēmepyy pona.

²² Moro muretano tātahpahse ahtao, tyrohsē popyra enetupuhnōko oturukety mana, “Nuriame mase,” āko eya.

²³ Yrome moro muretano atahpahpyra ahtao, etyorōmara roropa ahtao, toshpyry rokē tynomose muretano a ipihpyry poko; “Mokyro kure mana, nuriame pyra,” āko oturukety mana.

²⁴ Ahno pihpyry tyahse ahtao, mame moro jatyhpyry muretano sā toehse ahtao kamirarame, kamirarame pyra ahtao karimutume,

²⁵ moro ipihpyry enēko oturukety mana. Ihpoty moro poko karimutume ahtao te, moro muretano zumo ahtao, tyrohsē popyra mana toehpitose jatyhpyry maro, “Mokyro nuriame,” āko oturukety mana.

²⁶ Yrome moro muretano eneryhtaot urukety a, ihpoty enēko mana karimutume pyra, moro muretano zumo pyra roropa te, moro kamirarame hkopyra toehse roropa ahtao, mokyro apiakāko mana toiroro ehtohme 7me ēmepyy pona.

²⁷ Mame 7me ēmepyy taropose ahtao mokyro enēko ropa oturukety mana. Moro muretano tātahpahse ahtao tyrohsē popyra mana. Naeroro, “Nuriame mase,” āko oturukety mana eya.

28 Yrome moro muretano atahpahpyra ahtao, etyorōmara roropa ahtao, kamirarame hkopyra ahtao, tyaose rokē mana jatyhpyry poe. Naeroro, “Mokyro kure, nuriame pyra,” āko oturukety mana esahpyry rokē exiryke jatyhpyry po.

29 Ahno muretano hpe toehse ahtao, orutua te nohpo roropa zupuhpyry poko te, jematary poko ahtao roropa,

30 moro ipihpyry enēko oturukety mana. Moro muretano zumo ahtao, ihpoty moro poko seweme ahtao, tuhke pyra roropa ahtao, tyrohsē popyra mana. “Mokyro nuriame,” ekarōko oturukety mana.

31 Yrome moro ipihpyry eneryhtao eya, muretano zumo pyra ahtao te, yrome ihpoty xinukutumā moro poko onenepyra ahtao mokyro apiakāko mana toiroro ehtohme 7me ěmepyyry pona.

32 Mame 7me ěmepyyry taropose ahtao moro muretano enēko ropa oturukety mana. Atahpahpyra moro muretano ahtao, ihpoty sewemā pyra ahtao roropa ipoko te, zumo exipyra moro ahtao roropa

33 zūsety sahkāko mokyro mana zupuhpyry poko, jematary poko ahtao, yrome muretano esary poko onysahkara mana. Mame toiroro mokyro ripōko ropa oturukety mana 7me ěmepyyry pona ropa.

34 Morarame 7me ěmepyyry taropose ahtao ipihpyry enēko oturukety mana. Atahpahpyra moro muretano ahtao, zumo exipyra roropa ahtao, “Kure mana, nuriame pyra,” āko oturukety mana. Tupō kurikāko mokyro mana, mame nuriame pyra exīko mana.

35 Yrome, moromeīpo moro muretano tātahpahse ahtao,

36 mokyro pihpyry enēko oturukety mana. Moro eneryhtao eya, ajohpe pyra moro muretano tātahpahse ahtao, ūshepo sewemā onupipyra mana; mokyro nuriame mana.

37 Yrome moro muretano eneryhtao oturukety a, atahpahpyra eneryhtao, moroto ūshepo kurā ahtāko ropa, moro muretano etyhnōko mana. Mokyro kure, “Nuriame pyra mana,” ekarōko oturukety mana.

38 Ahno pihpyry tyrohsē hpe ahtao, orutua te, nohpo ahtao roropa, ipihpyry karimutume toehse ahtao,

39 mokyro enēko oturukety mana. Moro tyrohsē karimutumā sā rokē ahtao kure ro mana. Nuriame pyra mokyro mana.

40-41 Mame orutua zūsety toepukase ahtao, merehkusasame toehse ynororo ahtao, kure ro mana, nuriame pyra.

42 Yrome zūsety esahpokoxi zupuhpyry poko tyrohsē toehse ahtao tahpiremy, tyrohsē popyra mana.

43 Mokyro enēko oturukety mana, moro tahpirē eneryhtao tyya zupuhpyry poko, ěmyty poko ahtao, tyrohsē ipihpyry poko samo,

44 tyrohsē popyra mana. Mokyro orutua nuriame mana. “Nuriame mokyro mana,” āko oturukety mana moro tyrohsē exiryke tyya zupuhpyry poko.

45 Tyrohsemy a tapoise typihpyry pokona ahtao, upo ixihpyryme exikety amurūko mana, tūsety onekurinara mana, tōmyty zokonaka zopino apurūko mana. Mame kohtāko mana: “Nuriame! nuriame!”

46 Mame tyrohsē popyra nae ahtao nuriame exikehpyra mokyro mana, toiroro osesarīko mana mya, imehnō tapyī poe.

Inyripotoh mapiuhtatoh poko

47 Mame upo tymapiuhtase ahtao, kaneru hpoty risemy te, mauru panō ahtao te,

48 kamisa poko ahtao roropa mauru panono risēme ahtao te, kaneru hpoty risēme ahtao te, okyno pihpyry poko ahtao te, okyno pihpyry risēme ahtao roropa,

49 moro imapiuhtahpyry ezuezume ahtao, kamirarame ahtao roropa, moro imapiuhtahpyry enepotoko oturukety a.

50 Moro mōkomo enēko oturukety mana, imapiuhtahpyry. Mame tyorō pona apiakāko mana 7me ēmepyyry pona amerehmā pona.

51 Mame 7me ēmepyyry taropose ahtao imapiuhtahpyry enēko mana; mame tātahpahse ahtao moro imapiuhtahpyry tyrohsē popyra mana; moro upo te, moro kamisa, okyno pihpyry, mōkomo okyno pihpyry tyrihpyry ahtao, moro nuriame mana.

52 Mame moro tymapiuhtase exikety zahkāko oturukety mana. Moro imapiuhtahpyry tyrohsēme popyra mana, enahkatoko apoto ke.

53 Yrome moro upo tonese ahtao oturukety a, kamisa te, okyno pihpyry risēme roropa ahtao, mame moro imapiuhtahpyry atahpahpyra ahtao,

54 moro kyryry ikurikapōko mana, mame torō pona apiakāko mana 7me ēmepyyry pona.

55 Imēīpo moro kyryry enēko ropa mana. Mame moro imapiuhtahpyry etyorōmara ahtao, atahpahpyra ahtao ro, nuriame mana. Jahkatoko apoto ke. Moro imapiuhtahpyry tyrohsēme popyra mana zao ahtao te, jarao ahtao roropa.

56 Yrome moro kyryry tonese ahtao oturukety a, mame moro imapiuhtahpyry kamirarame hkopyra te, ezuezume hkopyra toehse ahtao ikurikaxīpo moro imapiuhtahpyry rokē ixihkāko mana: okyno pihpyry poe, kamisa poe, enara.

57 Yrome moromeīpo moro kyryry poko imapiuhtahpyry toehse ropa ahtao moro imapiuhtahpyry tyrohsēme popyra mana. Naeroro moro kyryry jahkatoko apoto ke.

58 Moro kyryry tukurikase ahtao moro imapiuhtahpyry osenepyra toehse ahtao, ikurikatoko ropa toiro, kure ehtohme ropa, nuriame pyra ehtohme.

59 Ynara rokē inyripohpyry imapiuhtahpyry poko upo poko ahtao, kaneru hpoty risēme ahtao, mauru panō risēme ahtao te, kamisa poko ahtao te, mōkomo poko roropa okyno pihpyry risēme ahtao, enetupuhtohme kure ehtoh poko te, nuriame ehtoh poko roropa, enara.

14

Ahno pihpyry toekurākase ropa ahtao

1 Ritonōpo tōturuse Moeze a

2 ynara tyripotohme ahno a nuriame pyra ehtohme ropa ipū imotahpyry ekurākase ropa ahtao. Mokyro arotoko oturukety a enetohme.

3 Imaro ytōko oturukety mana jarānaka tapyi tae ipihpyry enetohme. Toekurākase ropa mokyro ahtao,

4 asakoro torō tō kurā enehpōko oturukety mana, wewe apupari maro, kaneru hpoty kamiraramano te, toiro amoriry hisso, enara.

5 Mame oturukety omi poe toiro torō tohkāko mā toto oripo epoe, pehme tuna ke enatryr wino.

6 Imēīpo zakorō torō apoīko mana wewe apupari maro, kaneru hpoty kamiraramā maro, hisso, maro ehxikatohme torō itohkahpyry munuru ke.

7 Mame munu pixo kuānōko mā 7me mokyro ahno pona ikurākatohme. “Nuriame pyra mase,” āko oturukety mana eya. Moromeīpo torō aropōko oturukety mana ona pona isene ro exikety.

8 Mame tupō kurikāko mokyro mana, tūsety sahkāko mana, osetypokāko te, epŷko; mame kure exīko mana, nuriame pyra. Pata pona ytōko ropa mana, yrome 7me ěmepypy ropōko mana omōpyra tytapyī taka.

9 Mame 7me ěmepypy taropose ahtao tūsety sahkāko ropa mana, osetypokāko ropa, osepixihpokāko roropa, imepŷ tuhpoty tō maro toko pokō maro, tupō kurikāko mana, epŷko roropa mana; mame kure exīko mana, nuriame pyra.

10 Yrokokoro kaneru mūkuru asakoro enehnōko mokyro mana, toiro kaneru nohpo maro, toiro jeimamyry nae exiketomo, kurākō rokene. Tynekaroryme roropa 3 kirume tiriiku apohpyry enehnōko mana otoxie azeite maro te, ¼ rituru azeite maro.

11 Mokyro arōko oturukety mana inekarotyā maro Tapyi Kurā omōtoh taka. Moroto Ritonōpo ěpataka,

12 toiro kaneru mūkuru apoīko mana azeite maro jahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a nuriame ehtoh korokapotohme. Inekarory moro kurāme mana, tokarose Ritonōpo a, oturukety zohme ehtohme.

13 Mokyro kaneru etapāko mana osa kurā po, okyno tō etapatoh po ahno rypyry korokapotohme, ahno nekarory zahkatohme tytororo roropa. Moro rīko oturukety mana, ahno nekarory zae pyra ehtoh korokapotohme oxisā exiryke inekarory maro tyrypyry korokapotohme: kure kuhse morohne mā kehko, oturukety zohme roropa mā kehko.

14 Okyno munuru zokonaka apoīko oturukety mana, tomahxikyry ke munu rīko mana mokyro panary pona apotunuru wino te, emary zū pona apotunuru wino, ipupuru zū pona apotunuru wino roropa mokyro tukurākase.

15 Mame azeite zokonaka kuānōko oturukety mana tomary aka ipozery wino,

16 toiro tomahxikyry ke tapotunuru wino ehxikāko mana, azeite pitiko ke isapararahmāko 7me Ritonōpo ěpataka.

17 Moromeīpo tomahxikyry ke azeite pitiko rīko mana mokyro ikurākahpyry pona okyno munuru ritopōpyry saaro, ipanary etyhpypy pona apotunuru wino te, emary zū pona apotunuru wino te, ipupuru zū pona apotunuru wino, enara.

18 Azeite akoīpyry kuānōko mana zupuhpyry pona. Moro ke, Ritonōpo ěpataka mokyro rypyry korokapōko oturukety mana.

19 Mame okyno zahkāko oturukety mana tynekaroryme, mokyro rypyry korokapotohme, mame mokyro tukurākasēme ropa exīko mana. Moromeīpo okyno etapāko mana ahno nekarohpyry, jahkatohme tytororo.

20 Mokyro zahkāko mana apoto apō po, tiriiku tōkehko maro. Moro ke mokyro ikurākahpyry rypyry tykorokasēme ropa exīko mana, kure rokē exīko mana, nuriame pyra.

21 Yrome tytineruke pyra mokyro ahtao, morohne emero onepekahsaromepyra ahtao, toiro kaneru mūkuru arōko mana oturukety a, tynekaroryme zae pyra ehtoh korokapotohme. Inekarory kure mana, tokarose Ritonōpo a, oturukety zohme ehtohme. Tiriiku apohpyry toiro kirume rokē arōko mana otoxie azeite maro te, ¼ riturume azeite maro te,

22 asakoro utukuimo maro, utukuimo pyra ahtao asakoro utuku arōko mana ipune itinerū ahtao. Toiro torō totapasēme exīko iirypyry korokapotohme, zakorō totapasēme exīko inekaroryme jahkatohme tytororo.

23 Mame ěmepypy 8me taropose ahtao, emero arōko mokyro mana Tapyi Kurā omōtoh taka ekarotohme oturukety a. Mame moroto Ritonōpo ěpataka

24 kaneru mūkuru apoïko oturukety mana azeite maro ekarotohme Ritonôpo a tynekaroryme kurano, oturukety zohme ehtohme.

25 Mame kaneru mūkuru etapāko mana. Imunuru zokonaka apoïko mana, tomahixyry ke munu rïko mana mokyro panary aretyry pokona apotunuru wino, emary zū pona apotunuru wino, ipupuru zū pona apotunuru wino, mokyro kurākatohme ropa.

26 Mame azeite zokonaka kuānōko oturukety mana tomary ao ipozery wino,

27 tomahixyry ke apotunuru wino azeite pitiko ke isapararahmāko mana 7me moroto Ritonôpo ēpataka.

28 Mame tomahixyry ke azeite pitiko rïko mana ikurākahpyry ropa pona, okyno munuru ritopōpyry saaro, ipanary aretyry pona apotunuru wino te, emary zū pona apotunuru wino te, ipupuru zū pona apotunuru wino, enara.

29 Azeite akoïpyry kuānōko mana mokyro zuhpokoxi. Moro ke Ritonôpo ēpataka mokyro rypyry korokapōko oturukety mana. Ikorokāko Ritonôpo mana.

30 Moromeïpo mokaro utukuimo asakoro apoïko oturukety mana, utukuimo pyra ahtao asakoro urutukue apoïko mana, ipune itinerū ahtao, ekarotohme Ritonôpo a.

31 Toiro torō totapasēme exïko inekaroryme iirypyry korokapotohme, zakorō totapasēme exïko inekaroryme jahkatohme tytororo. Moro ke Ritonôpo ēpataka mokyro rypyry korokapōko oturukety mana. Ikorokāko Ritonôpo mana.

32 Sero Ritonôpo nyriphopyry ahno a toekurākase ropa ahtao tyrohsēke popyra ehxïpo ipihpyry poko, yrome tytineruke pyra exiryke emero onepekahsaromepyra mana.

Tapyi tymauhtase ahtao

33 Mame tōturuse Ritonôpo Moeze tomo a, Arão maro

34 ynara tyripotohme Izyraeu tomo a tapyi tymauhtase ahtao. Sero tyripotoh tokarose eya xine omïpona toto ehtohme Kanaā pona toeporehkase toto ahtao, Ritonôpo nekarory eya xine, toto esaryme.

Mame imauhtahpyry tonehpose ahtao Ritonôpo a ahno tapyī taka

35 oturukety a ytōko tapyi esē mana oturuse: “Imauhtahpyry tonese ya tapyī poko,” ekarōko mana.

36 Osemazuhme tapyi mōkomory emero toupōko oturukety mana ytopyra ro tahtao moro tapyi enese; onoupyra ahtao emero tapyi tao exiketō nuriame ekarōko matose. Imeïpo ytōko oturukety mana tapyi taka

37 moro imauhtahpyry enese. Tapyi apuru tō poko imauhtahpyry ezuezumā sã te, kamiraramā sã ahtao roropa, tapyi apuru poko ahtao,

38 tūtāko oturukety tapyi taē, tapyi apurupōko mana 7me ěmepyyry pona.

39 Mame 7me ěmepyyry taropose ahtao ytōko ropa mana tapyi enese ropa. Tonese ahtao eya moro zumo tātahpahse ahtao apuru poko,

40 topu tōkehko, ipoko imauhtahpyry ahtao, toupōko mana ematohme mya pata poe osa nuriame ehtoh pona.

41 Tapyi apuru mikamikapōko mana. Mame moro imimikahpyry arotoko pata poe osa nuriame ehtoh pona.

42 Imeïpo topu tō kasenato rïko matose moro esahpyry pona. Mame tapyi apuru tō apuhnōko ropa matose.

43 Moromeïpo morohne emero tyrise ahtao oya xine imauhtahpyry enery ropa ahtao moro tapyi tao,

⁴⁴ moro enēko oturukety mana. Moro imauhtahpyry tō zumohxo tātahpahse ahtao apuru tō poko, imauhtahpyry popyra exiketyme mana. Moro tapyi nuriame toehse mana.

⁴⁵ Moro tapyi ikararahotoko topu te, wewe te, apuhtopōpyry emero arotohme ipahtohme jarānaka pata poe osa nuriame ehtoh pona.

⁴⁶ Moro tapyi taka, tomōse ahno ahtao, moro 7me ēmepyyry ae tapuruse ahtao, nuriame exīko mana xixi omōtoh pona.

⁴⁷ Moro tao tātaxikase ahno ahtao, tōtuhse roropa moro tao ahtao, tupō kurikāko mokyro mana nuriame toehse exiryke.

⁴⁸ Yrome toehse ropa oturukety ahtao tapyi enese tapuhse ropa ahtao, mame imauhtahpyry onenepyyra ahtao apuru tō poko: “Kure rokē mana, nuriame pyra,” āko mana, imauhtahpyry tonahse exiryke ipunaka.

⁴⁹ Mame moro tapyi kurākatohme asakoro torō tō apoīko oturukety mana, wewe apupari maro te, kaneru hpoty kamiraramano te, hissopo amoriry maro.

⁵⁰ Mame toiro torō etapāko mana oripo epoe tuna ke pehme tuna enatryry ae anymyhpyry.

⁵¹ Mame zakorō torō apoīko mana wewe apupari maro, kaneru hpoty kamiraramā maro, hissopo maro ehxikatohme torō osemazuhmā munuru ke, imeīpo moro tuna kurā ke, pitiko ke sapararahmāko tapyi pona, 7me.

⁵² Moro riryke tapyi kurākāko mana torō munuru ke, tuna kurā maro, torō isene ro exikety maro, wewe apupari maro, hissopo maro, kaneru hpoty maro kamirarama exikety.

⁵³ Mame pata poe torō arōko mana isene exikety aropotohme ona pona. Moro riryke tapyi kurākapōko oturukety mana, kure rokē moro tapyi exīko mana.

⁵⁴⁻⁵⁶ Morohne Ritonōpo nyripohpyryme mā kehko: tyrohsē popyra nae ahtao ipihpyry poko te, zupuhpyry poko roropa; tyaose ahtao, zuzu tō nae ahtao, ēxipuhturu nae ahtao ipihpyry poko; imapiuhtahpyry upo poko ahtao te, tapyi poko ahtao roropa.

⁵⁷ Āmorepatohkōme mā morohne nuriame exiketyme ahtao te, kure rokē ahtao roropa nuriame pyra. Morohne Ritonōpo nyripohpyryme mana morohne toehse ahtao.

15

Inyripohpyry nuriame ahno ehtoh poko

¹ Ritonōpo, Izyraeu tō Esemey, tōturuse Moeze tomo a Arāo maro ynara tyripotohme

² Izyraeu tomo a:

Kunu tūtaryhtao ahno aī ae, nuriame mana,

³ moro kunu tūtakehpyra ahtao, totypohse ahtao roropa. Moro kunu pokoino mokyro nuriame mana.

⁴ Emero nyhtoh pona tātaxikase ynororo ahtao, emero epehtoh pona typorohse mokyro ahtao moro nuriame exīko mana.

⁵ Mame mokyro nyhtoh tapose ahtao ahno a te,

⁶ typorohse ahtao roropa mokyro porohtopōpyry pona, tupō kurikāko mana te, epŷko roropa mana; mame nuriame exīko mana xixi omōtoh pona.

⁷ Mokyro kunu tūtakehpyra exikety tapose ahtao imepyny a, tupō kurikāko mana te, epŷko roropa mana; mame nuriame exīko mana xixi omōtoh pona.

8 Mokyro kunu tūtakehpyra exikety ituh tykase ahtao ahno nuriame pyra exikety pona, tupō kurikāko mokyro mana, ep̄yko roropa mana; mame nuriame exīko mana xixi omōtoh pona.

9 Mame mokyro tukunuke exikety tōtyrise ahtao sera pona, epehtoh pona roropa, moro nuriame exīko mana.

10 Mame moro tapose ahtao ahno a epona typorohse moro pona ahtao, nuriame exīko mana xixi omōtoh pona. Moro tarose ahtao imepyny a, epona typorohse tukunuke exikety ahtao, tupō kurikāko mana, ep̄yko roropa mana; mame nuriame exīko mana xixi omōtoh pona.

11 Mame ahno tapose ahtao mokyro a kunu tūtakehpyra exikety a tomary onukurikara ahtao, mokyro tapose aexihpyry tupō kurikāko mana, ep̄yko roropa mana; mame nuriame exīko mana xixi omōtoh pona.

12 Oripo tapose ahtao mokyro a, orino risemy, moro itohkatoko; wewe risēme ahtao ikurikako tuna ke.

13 Mame mokyro toekurākase ropa ahtao, 7me ēmepyyry eraximāko mana tukurākapotohme ropa, nuriame pyra ehtohme. Mame 7me ēmepyyry taropose ahtao tupō kurikāko mana, ep̄yko roropa mana tuna anymyhpyry ke tuna enatyry ae; moraramē kure exīko ropa mana, nuriame pyra.

14 Mame ēmepyyry 8mā po asakoro utukuimo apoiko mana, arypyra ahtao asakoro urutukue arōko mana Tapyi Kurā omōtoh taka, mame moroto Ritonōpo ēpataka torō tō ekarōko mana oturukety a.

15 Toiro torō etapāko oturukety mana inekaroryme iirypyry korokapo-tohme, zakorō etapāko mana jahkatohme tytororo. Moro ke, Ritonōpo ēpataka, mokyro kurākapōko mana, kure rokē exīko mana nuriame pyra.

16 Mame orutua wino jeipyry tutūtase ahtao, ep̄yko mokyro mana, mame nuriame exīko mana xixi omōtoh pona.

17 Upo ahtao, okyno pihpyry risēme ahtao roropa, epona jeipyry pitahtykase ahtao, moro tukurikasēme exīko mana, mame nuriame exīko ro mana xixi omōtoh pona.

18 Orutua maro nohpo osenao toehse toto ahtao, ep̄yko mā toto, asakoro ro, mame nuriame exīko mā toto xixi omōtoh pona.

Nohpo nuriame ehtoh poko

19 Munume nohpo ahtao nuno po, 7me ēmepyyry aropōko mana nuriame toehtoh poko. Mokyro tapose ahtao imepyny a moro sā ynororo ahtao nuriame exīko mana xixi omōtoh pona.

20 Emero nyhtoh pona tātaxikase mokyro munume exikety ahtao, emero epehtoh pona typorohse ynororo ahtao morohne nuriame exīko.

21-23 Moro nyhtoh tapose ahtao ahno a, moro epehtoh roropa tapose ahtao ahno a epona typorohse mokyro munume exikety ahtao, tupō kurikāko mana, ep̄yko roropa mana; mame nuriame exīko mana xixi omōtoh pona.

24 Mame orutua nohpo poko toehse ahtao munume ynororo ahtao nuriame exīko mana 7me ēmepyyry pona; emero nyhtoh pona tātaxikase ynororo ahtao, moro nyhtoh nuriame exīko mana.

25 Nohpo munuru mynyhpāpyra ahtao, munuimohpe ynororo ahtao oky-nahxo, nuriame exīko mana munume toehtoh samo nuno po.

26 Emero nyhtoh pona tohrame toehse ynororo ahtao, emero epehtoh pona typorohse ynororo ahtao munume ahtao, morohne nuriame exīko mana.

27 Mame ahno a moro nyhtoh tapose ahtao, morohne epehtoh tonō tapose ahtao roropa eya epona typorohse nohpo munume exikety ahtao, nuriame

exīko mana, tupō kurikāko mana, ep̄yko roropa mana; mame nuriame exīko mana xixi omōtoh pona.

²⁸ Tumūkehse ahtao, 7me Ēmepyyry eraximāko mana, kure ehtohme ropa, nuriame pyra.

²⁹ Mame 8me Ēmepyyry taropose ahtao asakoro utukuimo apoīko mana, utukuimo pyra ahtao asakoro urutukue arōko mana Tapyi Kurā omōtoh taka ekarotohme oturukety a.

³⁰ Toiro torō etapāko oturukety mana tynekaroryme iiryyryry korokapotohme, zakorō etapāko mana jahkatohme tytororo. Moro ke, Ritonōpo ěpataka mokyro kurākapōko mana, mame kure nohpo exīko ropa mana nuriame pyra.

³¹ Morohne Ritonōpo nyripohpyry tō Izyraeu tō akorehmatohme, toto kurākatohme nuriame toto ehtoh winoino, aorikyrykōino. Nuriame toehthōkō tarose ahtao eya xine Ritonōpo Tapyi taka Izyraeu tō rānao totapase me toh exiry.

³² Morohne Ritonōpo nyripohpyry tō orutua komo a nuriame toehse ahtao kunu tūtakehpyra ahtao jāikō ae te, jeipyry tutūtase ahtao te,

³³ nohpo tō roropa munume ahtao nuno po; orutua kō roropa nohpo poko toehse ahtao munume ahtao.

16

Ēmepyyry Ahno Ryyryry Korokatopo

¹ Moromeīpo, Arāo mūkuru tō asakoro toorihse ahtao, ixtaratu zahkaryhta eya xine tynekaroryme Ritonōpo a repe, yrome Ritonōpo nyripohpyry omipona pyra, tōturuse ropa Ritonōpo Moeze a.

² Ynara tykase:

– Orui Arāo zuruko omōpyra ehtohme emero rokē xixi ahtao, Osa Kurā Kuhse taka, kamisa moinakoxi Tapyi Kurā tao. Moro taka aomomyryhta orihñōko mana, moroto joseneppyryke akuru ao Jomiry ě apuru epoe. Moroto mā ahno ryyryry tykorokase mā kehko.

³ Ynara ahtao rokē Osa Kurā Kuhse taka omōñōko Arāo mana, pui mūkuru totapase ahtao eya tynekaroryme tyrypyry korokapotohme te, kaneru roropa totapase ahtao eya tynekaroryme jahkatohme tytororo.

⁴ Omōtohme Osa Kurā Kuhse taka Arāo ep̄yko mana, mame oturukety zupō amurūko mana, mauru panono risemy exiketomo emero, upo zopinono, upo jaraono, zamareary, zupuhpyry pona kamisa mauru panono risemy.

⁵ Mame tōturuse Ritonōpo Moeze a ynara tyripotohme Ēmepyyry Ahno Ryyryry Korokatoh poko: asakoro poti tō enehñōko Izyraeu tō mana Arāo a tynekarorykōme tyrypyrykō korokapotohme, toiro kaneru maro jahkatohme tytororo.

⁶ Pui mūkuru apoīko Arāo mana jahkatohme tynekaroryme tyrypyry korokapotohme. Moro ke iiryyryry tō tykorokase me exīko, jekyry tō ryyryry tō roropa.

⁷ Mame poti tō asakoro arōko mana Tapyi Kurā omōtoh taka. Moroto, Ritonōpo Tōsēkō ěpataka,

⁸ imenekatoh emāko mana poti menekatohme, toiro etapatohme tynekaroryme Ritonōpo a, zakorō aropotohme ona pona, Azazeume tosehkemy.

⁹ Mokyro poti, Ritonōpo eky etapāko Arāo mana ahno nekaroryme iiryyryry tō korokapotohme.

¹⁰ Zakorō poti tosehke Azazeume ekarōko mase isene ro Ritonōpo a. Imeīpo taropose me exīko mana ona pona ahno ryyryry korokapotohme Ritonōpo a.

11 Mame pui mūkuru apoīko Arão mana tynekaroryme tyrypyry korokapotohme, moro ke iiryryry tykorokasēme exīko mana, jekyry tō ryryry tō roropa tykorokasēme exīko mana. Mame mokyro pui totapase ahtao eya

12 ikarā eny apoīko Arão mana, ikarā ke pehme tanýse apoto apō poe, mame ixtaratu typpoxine exikety maro, asakoro tomary ao pehme, omōnōko mana Osa Kurā Kuhsē taka.

13 Moroto, Ritonōpo ēpataka, moro ixtaratu rīko mana apoto pona, orexīto akurū sã Ritonōpo Omiry ē apuru apurutohme, moro apuru osenepyra ehtohme. Moro ke orihpyra Arão exīko mana.

14 Pui mūkuru munuru zokonaka apoīko mana, mame tomahxikyry ke munu pitiko ke isapararahmāko mana Ritonōpo Omiry ē apuru pokona xixi tūtatoh wino; mame munu pitiko ke isapararahmāko mana 7me Ritonōpo Omiry ē ēpataka.

15 Moromeīpo poti etapāko Arão mana ahno tō ryryry korokapotohme Ritonōpo a. Munu arōko mana Osa Kurā taka. Munu pitiko ke isapararahmāko mana Ritonōpo Omiry ē apuru pokona te, moro kaxo ēpataka roropa tynryihpyry saaro pui mūkuru munuru ke.

16 Moro ke Osa Kurā Kuhse kurākāko Arão mana. Ahno ryryry tō, popyra toto ehtoh te, zae pyra Izyraeu tō ehtopōpyry emero korokapōko mana. Mame moro rīko roropa mana Tapyi Kurā kurākatohme roropa, ahno rānao exikety, nuriame exiketō rānao.

17 Osa Kurā Kuhse tao Arão ahtao moro kurākary poko, imehnō omōpyra exīko mā toto Tapyi taka. Mame tyryryry tykorokapose Arão a ahtao jekyry tō ryryry roropā te, ahno ryryry roropa emero,

18 tūtāko mana Tapyi Kurā tae. Apoto apō pona ytōko mana Tapyi ēpataka. Moroto apoto apō kurākāko roropa mana. Pui mūkuru munuru zokonaka apoīko mana, poti munuru zokonaka maro tyritohme apoto apō potyry pokona, asakoropane.

19 Tomahxikyry ke munu pitiko ke isapararahmāko mana 7me apoto apō pona. Moro ke ikurākāko mana. Izyraeu tō nuriame ehtoh emero korokapōko mana. Mame tapiakase moro apoto apō exīko mana Ritonōpo nyriphpyry poko rokē ehtohme.

20 Mame tōtyhkase Arão ahtao Osa Kurā Kuhse kurākary poko te, Tapyi Kurā kurākary poko te, apoto apō kurākary poko roropa, poti isene ro exikety apoīko mana aropotohme Azazeume ona pona,

21 tomary rīko mana okyno zupuhpyry pona, Izyraeu tō ryryry esehtōko mana, emero Izyraeu tō zae pyra ehtopōpyry roropa. Moro ke tyryryrykō rīko mana poti zupuhpyry pona. Mame mokyro poti aropōko mana ona pona. Toiro ahno menekāko mana mokyro arotohme,

22 mame imyhpokāko mokyro mana ona tonorē po. Morarame poti ytōko mana ahno esaka pyra, tymaro ahno ryryry arōko mana.

23 Mame Tapyi Kurā taka omōnōko ropa Arão mana tupō outohme ropa oturukety zupony. Moro upo tamuruse eya ytotohme Osa Kurā Kuhse taka. Moroto moro upo nomōko mana.

24 Moroto, Tapyi Kurā tao, epýko mana. Mame tupō amuruxīpo tūtāko ropa mana okyno enehtohme tynekaroryme Ritonōpo a jahkatohme tytororo, ahno nekarory roropa zahkatohme tytororo. Moro ke iiryryry tykorokasēme exīko mana, ahno ryryry roropa emero.

25 Apoto apō po okyno kasery zahkāko mana ahno nekarohpyry tyryryrykō korokapotohme.

26 Mame mokyro poti arohpono ona pona tupō kurikāko mana, epýko roropa mana toehtohme ropa pata pona.

²⁷ Mame tōtyhkase ahtao okyno tō zahkary poko ahno rypyry korokapotohme te, Osa Kurā Kuhse kurākary poko roropa, pui mūkuru munuru ke poti munuru maro, mokaro okyno tō ekepyry asakoro tarosēme exīko mya oesarykō poe jarānaka. Moroto ipihpyry te, ipū te, zuahxiririny, zuhtoto maro tyahkasēme exīko.

²⁸ Mame mokyro morohne zahkahpono tupō kurikāko mana, epŷko roropa mana toehto to ropa pata pona.

*Ēmepyry Ahno Rypyry Korokatoh poko
(Rewitiku 23.26-32)*

²⁹ Sero Ritonōpo nyriphopyry omipona ehtoko jūme:

– Ēmepyry 10me ehtoh po, nuno 7me ehtoh po, Izyraeu tō emero, imehnō maro emero aoesarityā Izyraeu tō maro otuhpyra kohmānōko mā toto, erohpyra roropa kohmānōko mā toto ipunaka,

³⁰ ynara exiryke: sero Ēmepyry ae okyno tō totapasēme exīko, tyahkasēme exīko ahno rypyry korokapotohme Ritonōpo a. Moro ke kure exīko matose, nuriame pyra Ritonōpo Oesēkō ēpataka.

³¹ Sero Ēmepyry atākyematohme exikehpyra exīko mana jūme, morara exiryke amarokō emero otuhpyra matose, erohpyra roropa kohmānōko matose moro ae.

³² Oturukety imehxo exikety typopase exikety tumy myakāme upo amurūko mana oturukety zupō ke māuru panō risemy;

³³ mame morohne emero tyrīko mana Osa Kurā Kuhse kurākatohme, Tapyi Kurā maro, apoto apony te, oturuketō maro, ahno maro porehme.

³⁴ Sero Ritonōpo nyriphopyry omipona exīko matose, jūme. Emero jeimamyry ae atākyematōh rīko matose; mame morohne rīko matose ahno emero rypyry korokapotohme.

Mame moro emero tyrise eya xine Ritonōpo nyriphopyry ae ro Moeze a.

17

Ritonōpo nyriphopyry okyno tō etapary poko

¹ Mame tōturuse Ritonōpo Moeze a,

² ynara tyriplotohme Arāo a, imūkuru tō maro, Izyraeu tō maro emero:

³ Okyno etaparyhtao oya xine, pui te, kaneru te, poti roropa, pata po, moe jarānaka pata poe roropa

⁴ mokyro onenehpyra awahtao xine Tapyi Kurā omōtohtaka imunuru ekarotohme Ritonōpo Oesēkomo a, taroposēme exīko mase Izyraeu tō poe iirypyryme oexiryke, ahno etapatopōpyry sā oya.

⁵ Naeroro Izyraeu tomo, oekykō onetapara ehtoko moe ona po. Enehtoko toto oturukety a Tapyi Kurā ēpataka. Moroto rokē oekykō etapāko matose onekaroryme Ritonōpo a, osepeme ehtohme.

⁶ Munu kuānōko oturukety mana apoto apō pona Tapyi Kurā ēpataka. Moroto roropa okyno kasery zahkāko mana. Onekarorykō zahkaryhtao tyboxine exīko Ritonōpo a mana.

⁷ Taroino jūme Izyraeu tō morohne rīko mā toto. Tynekarorykō onekaropyra ropa mā toto joroko tomo a ona po; ynara exiryke moro riryhtao eya xine Ritonōpo omiry omipona pyra exīko mā toto.

⁸ Tynekarorykō enehnōko Izyraeu tō mana emero porehme Tapyi Kurā omōtohtaka rokene. Morararo imehnō roropa Izyraeu tō maro exiketomo, tokykō enehnōko mā toto Ritonōpo a tynekarorykōme jahkatohme tytororo, emero tynekarorykō roropa

⁹Tapyi Kurā omōtoḥ taka rokene, imep̄y esaka pyra. Ritonōpo nyriphopyry omipona pyra exikety taroposēme exīko mana ipoetory tō poe.

Munu onenahpyra ehtoko

¹⁰Munu enapryhtaō Izyraeume exikety a te, imepyny a roropa Izyraeu tō maro exikety a, mokyro wānohnōko Ritonōpo mana, typoetory tō poe mokyro aropōko mana.

¹¹Isene exiketō emero isene ehtoḥ munu ao mana. Morara exiryke moro tyripose Ritonōpo a: okyno tō, ahno nekaroryme ahtaō imunuru tukuāsēme exīko apoto apō pona, ahno rypyry korokapotohme. Ynara exiryke: munu, isene ehtoḥ, ahno rypyry korokāko mana.

¹²Morara exiryke moro poko turuse Ritonōpo a: Izyraeu tō emero imehnō roropa Izyraeu tō maro exiketō roropa, munu onenahpyra aehtohkōme.

¹³UraKANASE oytorykohtaō, Izyraeu tomo, imehnō roropa, okyno tuose ahtaō oya torō roropa, tōsēme, imunuru kuānōko matose nono pona, imeīpo nono ke moro munu ēputohmatoko.

¹⁴Isene ehtoḥ mā munu ao mana. Morara exiryke Izyraeu tō tyripose Ritonōpo a: onokyro tō emero munu onenahpyra tyripose eya, imunuru isene exiryke. Munu tonahse ahtaō ahno a taroposēme exīko mana Izyraeu tō poe.

¹⁵Tōsē onyryhtaō Izyraeume exikety a, imehnomo a roropa Izyraeu tō maro exiketyme ahtaō, mokyro tamoreme toorihse ahtaō te, tosekase ahtaō roropa onokyro tomo a, tupō kurikāko mokyro mana, ep̄yko roropa mana. Mame nuriame exīko ro mana xixi omōtoḥ pona. Imeīpo kure rokē exīko ropa mana, nuriame pyra.

¹⁶Yrome tupō onukurikara mokyro ahtaō, epyppya roropa mokyro ahtaō, tuānohsēme exīko mana.

18

Ritonōpo nyriphopyry erēnatoḥ poko

¹Tōturuse Ritonōpo Moeze a

²ynara tyripotoḥme Izyraeu tomo a:

— Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

³Ejitu pōkō nyriy sā onyripyra ehtoko, mokaro maro mexiatose. Kanaā nonory pona aarotoryko ase, yrome Kanaā pōkō nyriy sā onyripyra ehtoko. Mokaro nyriphopyry tō omipona pyra ehtoko.

⁴Morara exiryke jomihpyry omipona ehtoko. Ynyriphopyry oya xine omipona ehtoko. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

⁵Jomihpyry omipona awahtaō xine, ynyriphopyry oya xine omipona roropa awahtaō xine, isene exīko matose. Ywy ase Ritonōpo.

⁶Ynara tyripōko ase oya xine: Nohpo poko pyra ehtoko oekyryme ynororo ahtaō.

⁷Asa maro osenao pyra ehtoko; omy hxirōko mana moro sā tyriyryhtaō oya, asa hxirōko roropa mase.

⁸Imep̄y ke typye omy ahtaō, mokyro maro pyra exiko, ipoko pyra exiko.

⁹Ooryxiry poko pyra exiko: omy ēxiryryme ahtaō asa maro te, omy ēxiryryme rokē ahtaō; tuātase ynororo ahtaō atapyī tao, imep̄y tapyī tao roropa.

¹⁰Apary poko pyra exiko oehxiryryno.

¹¹Ooryxiryryme roropa omy pyty ēxiryry mana omy maro. Mokyro poko pyra ehtoko.

¹²Omy oryxiryry poko pyra ehtoko omy ekyryryme exiryryke.

¹³ Asa akorõ poko pyra ehtoko, ipaxiry poko pyra ehtoko roropa asa ekyryme exiryke.

¹⁴ Omy akorõ pyty poko pyra ehtoko, omy rui pyty poko pyra roropa ehtoko, eohpyryme exiryke oya.

¹⁵ Omükuru pyty poko pyra ehtoko apary ãme exiryke.

¹⁶ Åkorõ pyty poko pyra ehtoko, orui pyty poko pyra ehtoko roropa, åkorõ ehxiroryino, orui ehxiroryino roropa.

¹⁷ Nohpo maro toehse awahtao, ãxiry poko pyra ehtoko, ipary poko pyra ehtoko roropa. Otarama oekyryme mã toto. Toto poko pyra ehtoko, popyra oexiryino.

¹⁸ Opyty akorõ anapoipyra ehtoko opytyme, ipaxiry anapoipyra ehtoko opytyme, orihpyra ro opyty ahtao, toto oxiehno exiryino.

¹⁹ Nohpo maro osenao pyra ehtoko munume ahtao.

²⁰ Imepÿ pyty poko pyra ehtoko, iirypyryme oexiryino, nuriame.

²¹ Opoenõ onekaropyra ehtoko tyahkasẽme onekaroryme imehnõ neponãmary tomo a Moroke eahmaryme. Moro poko toehse awahtao xine Ritonõpo Oesẽkõ Esety kurã, nuriame tyrïko matose.

²² Imepÿ orutua maro osenao pyra ehtoko; moro se pyra Ritonõpo mana ipunaka.

²³ Ahno osehpyra ehtoko onokyro maro, okyno maro roropa; popyra moro exiryke ipunaka, nuriame oexirykõino.

²⁴ Ynara tykase Ritonõpo Izyraeu tomo a:

– Morohne poko pyra ehtoko ipunaka. Moro popyra ehtoh riryhtao oya xine nuriame exïko matose, mokaro nuriame aexihpyry samo, mokaro taroposẽme ya moro nono poe, ynekaroryme oya xine.

²⁵ Mokaro ahno tõ rypyry pokoino moro nono nuriame toehse. Morara exiryke moro nono wãnohtoh enehpõko ase, epõkõ taroposẽme exïko mã toto.

²⁶ Yrome amarokõ emero, Izyraeu tomo, imehnõ roropa amaro xine exiketomo, jomihpyry omipona ehtoko. Ynyripohpyry roropa oya xine omipona ehtoko. Mokaro popyra ehtoh poko pyra ehtoko ipunaka.

²⁷ Morohne popyra ehtoh poko toehse moro nono põkomo, morara exiryke moro nono nuriame toehse.

²⁸ Zae awahtao xine, jomihpyry omipona, ononorykõ poe amarokõ anaropopyra exïko, mokaro nuriame aexityã aropotopõpyry samo, osemazuhme sero nono po aexityamo.

²⁹ Morohne iirypyrykõ tyrise ahtao oya xine, mokyro tyrypyry poko exikety tuãnohsẽme exïko, taroposẽme exïko mana Izyraeu tõ wino.

³⁰ Morara exiryke jomihpyry omipona ehtoko, popyra ehtoh poko pyra oehtohkõme, mokaro osemazuhme sero nono po aexityã sã pyra. Nuriame pyra ehtoko. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

19

Ritonõpo nyripohpyry tõ Izyraeu tomo a

¹ Mame tõturuse Ritonõpo Moeze a

² ynara tyripotohme Izyraeu tomo a:

– Zae rokẽ ehtoko, ywy, Ritonõpo Oesẽkõ, zae rokẽ jexiryke.

³ Kure rokẽ asakõ tyritoko, omykõ roropa kure rokẽ tyritoko. Kure oserematoht tyritoko jeahmatohtme. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

⁴ – Ritõ panõ oneahmara ehtoko, oneponãmarykõ onyripyra ehtoko metau risẽme. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

5 – Okyno tō etaparyhtao oya xine onekaroryme, osepeme ehtohme, ynyriphopyry oya xine omipona ehtoko, zae oehtohkōme yneneryme.

6 Mokyro pū ōnōko matose moro ěmepyry ae ro, mokyro etapatopōpyry ae ro te, yrokokoro roropa mokyro pū ōnōko matose nae ro ahtao. Yrome akoīpyry nae ro ahtao oseruao ěmepyry po, jahkatoko rokene,

7 nuriame toehse exiryke. Tōse oya ahtao ěmepyry oseruao ae popyra mana, onekaroryme ya ahtao roropa popyra mana.

8 Moro tōsē ahtao onyhpono tuānohsēme exīko mana. Ynyriphopyry kurā tymyakāmase exiryke eya nuriame ehtohme. Naeroro mokyro taroposēme exīko mana Izryaeu tō poe.

9 – Tykyrysā toehse ahtao, tiriiku tōkehko tapoise ahtao oya xine otupikō po moro onysahkara ehtoko tupito ehpikurokō. Ytopyra ropa ehtoko otyro akoīpyry apoise.

10 Ytopyra ropa ehtoko uwa zoko esary pona uwa epery akoīpyry anŷse tynomose ahtao apitoryme, ytopyra ropa ehtoko uwa epery apoise toepukase ahtao roropa nono pona. Morohne inomotoko tymōkomokākara napyryme ehtohme, imehnō nonory pōkō napyryme roropa. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

11 – Ematonara ehtoko, ajohpe pyra ehtoko, imehnō onenekunohpyra ehtoko.

12 Ōmirykō onetapopyra ehtoko jesety maro ajohpe awahtao xine, moro ke jesety rīko matose nuriame. Ywy ase Ritonōpo.

13 – Imehnomo a oepehmarykohtao onymotyēkara ehtoko, onematonahopyra ehtoko. Erōhkety toerohse ahtao opoetoryme, aerrohtamitu ekaroko eya jūme rokene. “Kokoro oepehmāko ase,” kara ehtoko epehpyry nae awahtao.

14 Popyra ehtoh onehpopyra ehtoko otato pyra exikety pona, osetapopotoh onyripyra ehtoko tonurākara esema tao. Jōmiry omipona ehtoko. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

15 – Zae rokē ehtoko imehnō apiakaryhtao oya xine; tymōkomokākara akorehmary se rokē pyra ehtoko, tamuximehxo exiketō zuno pyra ehtoko. Zae rokē imehnō apiakatoko, emero porehme.

16 Ajohpe ehtoh anahpahpyra ehtoko ahno rānao. Imehno onyhxiropyra ehtoko ajohpe ehtoh ke, aorihmaporyino. Ywy ase Ritonōpo.

17 – Okurohtao imepŷ Izryaeume exikety zehno pyra exiko, yrome axī ke ekurākako ropa. Ajohpe pyra oturuko imaro iiryryryme oexiryino mokyro pokoino.

18 Emŷpopyra ehtoko, imepŷ zehno pyra ehtoko, yrome imehnō pyno ehtoko osepyno oehtoh samo. Ywy ase Ritonōpo.

19 – Ynyriphopyry tō oya xine omipona ehtoko. Okyno tō onumūkuapopyra ehtoko tyorono a. Otyro puhturu otoxie anarykara ehtoko otupikō po. Kamisa tyorō risē otoxie upo anamurupyra ehtoko.

20 – Nohpo poko toehse orutua ahtao imepŷ namotome mokyro nohpo ahtao, tymenekase ynororo imepŷ pytyme repe, yrome onepekahpyra ro mana, onymyhpokara roropa ynororo, morara ahtao tuānohsēme exīko mā toto asakoro ro, yrome toto onetapara exīko imykyhpyry sā mokyro nohpo exiryke, imepŷ namotome.

21 Moro toehse ahtao tyryrypyry korokapotohme, okyno enehnōko orutua mana tynekaroryme Ritonōpo a, kaneru enehnōko mana Tapyi Kurā omōtohtaka.

²² Moroto, Ritonõpo ěpataka kaneru etapāko oturukety mana inekaroryme Ritonõpo a, iirypyhyry korokapotohme. Mame mokyro rypyry korokāko ropa Ritonõpo mana.

²³ – Tomõse awahtao xine Kanaā pona, moroto ehse, epery zoko tō arykaryhtao oya xine, moro epery onenahpyra ehtoko oseruao jeimamyry pona; nuriame oya xine mana.

²⁴ Mame jeimamyry asakoropane toehse ahtao moro epery emero kure ya mana; enehtoko ya, Oesěkomo a, onekarorykōme jeahmatohme.

²⁵ Jeimamyry omame ahtao moro epery enahnōko matose. Morarame itamurumehxo eperytao moro wewe tomo. Ywy ase Ritonõpo Oesěkomo.

²⁶ – Tõsě onõpyra ehtoko munu maro ahtao. Pyaxime ehtoh onukuhpyra ehtoko, joroko tō poko pyra ehtoko imeĩpo ehtoh waro oehthokōme.

²⁷ Oũsetykō onysahkara ehtoko apanarykō myhtokoxi exikety, oetyotykyō onysahkara ehtoko roropa.

²⁸ Ahno hnamoryhtao opihpyry onysahkara ehtoko, õkokō onyryhmara ehtoko, imerohpyry roropā onyripyra ehtoko õkokō poko. Ywy ase Ritonõpo.

²⁹ – Oĕxirykō onekaropyra ehtoko imehnomo a tineru apoitohme. Morohne riry popyra mana ipunaka, moro riryhtao oya xine imehnō neponāmary poko exiko matose, iirypyrymehxo exiko roropa matose.

³⁰ Kure rokĕ oserematoht tyritoko, Ritonõpo eahmatohme oya xine moro ae, tomeske ehtoko kure rokĕ jeahmatohme oya xine. Ywy ase Ritonõpo.

³¹ – Ytopyra ehtoko aorihtyā zuzenu maro oturuketomo a ākorehmapotohme, joroko tō poe imeĩpo ehtoh waro exiketomo a roropa. Moro iirypyryme mana, ipokoino nuriame exiko matose. Ywy ase Ritonõpo Oesěkomo.

³² – Owõtoko xikihme tamuhpomākō ěpataka, kure rokĕ tyritoko toto roropa; kure rokĕ kyritoko roropā, Oesěkomo. Ywy ase Ritonõpo.

³³ – Imehnō nonory poe aehtyā onyryhmara ehtoko, ononorykō pona toehse ahtao amaro xine ehtohme.

³⁴ Kure rokĕ tyritoko toto Izyraeu tō ritohme sã oya xine; imehnō nonory poe aehtyā pyno ehtoko, katonōme oehthõpyrykō sã mã toto Ejitu po. Naeroro katonõ pyno ehtoko osepyno oehthokō samo. Ywy ase Ritonõpo Oesěkomo.

³⁵ – Imehnō onenekunohpyra ehtoko. Ematonara ehtoko ajohpe ehtoh kuhtoh ke, mosa kuhtoh ke, omoxinety kuhtoh ke, rituru kuhtoh kĕ, enara.

³⁶ Omoxinety kuhtoh zae exikety rokĕ poko ehtoko, zae rokĕ mōkomo kuhtohme ekamoryhtao, epekatyryhtao, enara. Ywy ase Ritonõpo Oesěkomo. Kuenepyatose Ejitu poe.

³⁷ – Jomihpyry omipona ehtoko, nyriphopyry tō oya xine. Ywy ase Ritonõpo.

20

Iirypyrymākō wãnohtoh poko

¹ Mame tõturuse Ritonõpo Moeze a

² ynara tyriopotohme Izyraeu tomo a:

– Tumükuru ekaroryhtao Izyraeu a, imehnomo a roropa, ritõ panõ Moroke poetoryme ehtohme, mokyro totapasĕme exiko mana topu ke ahno tomo a.

³ Mokyro zehno exiko ase, aorihmapõko ase tumükuru tokarose eya exiryke Moroke eahmatohme. Moro ke Ytapyĩ Kurã nuriame tyripose eya, moroto jesaryme, jesety kurã nuriame tyriise roropa eya.

4 Mame mokyro onyhxiropyra ahno ahtao typoenō ekaroryhtao Moroke a, mokyro onetapara roropa toto ahtao

5 ywy roro mokyro wānohnōko ase, itapyī taōkō maro. Mokaro aropōko ase ypoetory tō winoino, imaro emero isā tyneponāmarykō Moroke eah-mananomo.

6 – Ahno ytoryhtao aorihyā zuzenu kohmananomo a takorehmapo-tohme, mokaro a roropa joroko poko exiketomo a imeīpo ehtoh waro ehtohme, mokyro wānohnōko ase iiryppyry pokoino, aropōko ase ypoetory tō tae.

7 Osekarotoko ya zae ehtoh poko rokē oehtohkōme, ywy, Ritonōpo Oesēkōme jexiryke.

8 Jomiry omipona ehtoko, ynyrippyry oya xine. Ywy ase Ritonōpo, āpiakanekōme imehnō wino, ymaro rokē oehtohkōme.

9 – Tummy pona popyra ehtoh enehporyhtao, tyse pona moro riryhtao roropa ahno a, mokyro totapasēme exīko iiryppyry epehpyryme iiryppyryme toehse exiryke, tummykō pona popyra ehtoh enehporyke eya mokyro wānohnōko ase.

10 – Imepý pyty poko toehse orutua ahtao totapasēme exīko mana, nohpo roropa totapasēme exīko mana.

11 Tummy pyty poko toehse orutua ahtao, popyra tummy rīko mā ynororo. Naeroro totapasēme exīko mana, nohpo roropa totapasēme exīko, zae pyra toehse toto exiryke.

12 Tumūkuru pyty poko toehse orutua ahtao, mokaro asakoro ro totapasēme exīko iiryppyrykō epehpyryme, zae pyra toehse toto exiryke.

13 Orutua imepý orutua poko toehse ahtao, mokaro asakoro ro totapasēme exīko mana, nuriame ehtoh poko toehse toto exiryke. Tyryppyrykō epehmāko mā toto, toorikyrykō ke.

14 Orutua typytase ahtao nohpo maro, jeny maro roropa, moro popyra mana ipunaka. Mokaro oseruao tyahkasēme exīko mā toto, isene ro toto ahtao; moro popyra ehtoh enahnōko mana ypoetory tō rānao.

15 Okyno maro orutua tōsehse ahtao, mokaro asakoro ro totapasēme exīko mana.

16 Nohpo tohse ahtao okyno a, mokaro asakoro ro totapasēme exīko mana, morohne epehpyryme.

17 – Orutua typytase ahtao toryxiry maro, tummy ěxiryme ahtao te, tyse ěxiryme ahtao, mokaro asakoro ro taroposēme exīko mā toto ypoetory tō winoino. Ehxirotoh moro toryxiry tapoise exiryke orutua a, moro poko tuānohsēme exīko mā toto.

18 Orutua nohpo poko toehse ahtao munume ahtao, mokaro asakoro ro taroposēme exīko mana ypoetory toh tae. Nuriame toehse toto exiryke ynyrippyry omipona pyra toehse toexirykōke.

19 Orutua nohpo poko toehse ahtao, aohpyryme ahtao, mokaro asakoro ro tuānohsēme exīko mā toto oxiekyryme toto exiryke.

20 Orutua tohpyry poko toehse ahtao, inio hxirōko mana. Mokaro asakoro ro tuānohsēme exīko mā toto; typoenoke pyra exīko mā toto.

21 Ahno a takorō pyty apoiryhtao typytyme, turui pyty apoiryhtao eya typytyme, inio hxirōko mana. Zae pyra mana, tumūkue pyra orihnōko mā toto.

22 – Jomihpyry omipona ehtoko, ynyrippyry oya xine roropa omipona ehtoko, moro nono nyekarohpyry oya xine aaropopyra xine ehtohme.

23 Imehnō ahno ehtoh onyppenohpyra ehtoko. Mokaro aropōko ase moro nono poe ōmomorykohtao osesaritohme. Typenekehse ywy mokaro poko, popyra ehtoh poko toto exiryke.

²⁴ Yrome jomiry etapoase: moro nono ekarōko ase oya xine oesarykōme kurano, otyro zamaro exiketey. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo; imehnō ahno tō wino kuapiakatose.

²⁵ Morara exiryke okyno tō apiakatoko, torō tō roropa kure exiketō wino nuriame exiketomo. Ywy ro rokē okyno tō menekāko ase, torō tō roropa, nono poro ytoketō maro, nuriame exiketomo te, nuriame pyra exiketō roropa. Ynara tyripōko ase oya xine: nuriame exiketō onōpyra ehtoko, nuriame pyra oehtohkōme.

²⁶ Zae ehtoh poko rokē ehtoko zae rokē jexiryke, Oesēkōme. Kuapiakatose imehnō ahno tō winoino ypoetoryme rokē oehtohkōme.

²⁷ – Aorihtyā zuzenu maro oturuketyme ahno ahtao, orutuame ahtao, nohpome ahtao roropa, joroko tō poko tahtao roropa imeīpo ehtoh waro toehtohme, totapasēme exīko mā toto topu ke. Zae pyra toehse toto exiryke tuānohsēme exīko mana, aorikyry ke topehmasēme exīko mana.

21

Ritonōpo nyripohpyry oturuketomo a

¹ Mame Ritonōpo tōturuse Moeze a ynara tyripotohme oturuketomo a, Arāo mūkuru tomo a, ipakomotyamo a roropa:

– Nuriame pyra ehtoko oekyry toorihse ahtao. Ekepyry anapopyra ehtoko zonemyry poko oekyryme ahtao ro.

² Yrome ameke pyra oekyryme ahtao, asame ahtao, omyme ahtao, omūkurume, oēxiryryme ahtao te, ākorōme, oruime ahtao te,

³ ooryxiryryme tynioke pyra, atapyī tao exiketyme ahtao, apoīko mase.

⁴ Yrome tynioke ooryxiryry toorihse ahtao ekepyry anapopyra exiko, nuriame pyra ehtoko ipoko.

⁵ – Tūsety onysahkara oturuketō mana, osetypokara te, tyhippyry onysahkara roropa tyekyry hnamoryhtao.

⁶ Zae ehtoh poko anamonohpyra mā toto, nuriame pyra toehtohkōme, Ritonōpo nyripohpyry omipona. Okyno tō enehnōko mā toto etapatohme jahkatōhme, tynekaroryme Ritonōpo a. Moro mā tonahsēme sā Ritonōpo a mana. Naeroro nuriame pyra tahtao xine rokē, ytōko mā toto Ritonōpo ēpataka.

⁷ Tapiakase mā toto imehnō wino Ritonōpo ēpataka ytotohme erohse. Morara exiryke pytara mā toto imeimehnō poko aexihpyry maro te, turumekase ropa aexihpyry maro te, orutua poko exipitopyra exiketey maro rokē pytākō mana.

⁸ Tonahsē enehnōko oturukety mana tynekaroryme Ritonōpo a. Naeroro zae rokē exiketyme, nuriame pyra oturukety ekarōko ahno mana. Ywy ase Ritonōpo. Zae rokē ase nuriame pyra, ypoetory tō Izyraeu tō tymenekase ya zae rokē toto ehtohme roropa, nuriame pyra.

⁹ – Imeimehnō poko toehse oturukety ēxiry ahtao, tumy hxirōko mana; tuānohsēme exīko mana, tyahkasēme exīko aorihthohme apoto ke.

¹⁰ – Oturukety imehxo exiketyme tymenekase, zupuhpyry typopase ahtao azeite kurā ke, Ritonōpo kyryry ke, oturukety zupō tamuruse roropa ahtao eya; morara exiryke tūsety onekurinakehpyra mā ynororo, tupō onyxihkara roropa mana aorihtyā hnamoryhtao.

¹¹ Aorihtyā ekepyry anapopyra mana, tumyme ahtao ro, tyseme ahtao roropa, nuriame toexiryryno. Nuriame toehse ynororo ahtao

¹² aomomyryhtao Ritonōpo Tapyī Kurā taka, nuriame moro rīko mana. Ywy ase Ritonōpo.

13 Oturukety imehxo exikety pytāko mana imehnō maro exipitopŷ maro rokene;

14 pytŷpo maro pytara mana, imepŷ nurumekahpyry maro pytara roropa te, imeimehnō pōko exikety maro pytara mana, mōkarohne anapoipyra mana tyyptyme. Orutua pōko exipitopyra exikety maro rokē pytāko mana, Izyraeume exiketyme mokyro ahtao,

15 kure rokē ipoenō, ipakomotyā roropa ehtohme nuriame pyra. Ywy ase Ritonōpo, ya mokyro tapiakase oturuketyme ehtohme.

16 Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

17 – Oturuko Arāo a, apakomotyā kurākō ahtao rokē tonahsē enehnōko mā toto tynekaroryme ya. Jūme moro nnyriphopyry omipona ehtoko.

18 Orutua kō kure rokē exiketō omōnōko mā toto tynekarory maro jēpataka: tonurākara omōpyra mana, ahmitahpyryme exikety te, ēmyhpopyra exikety te, zoko pōko tynyrohke exikety te,

19 emahpopyra exikety te, jaxiry aehtahkahpyry ahmitahpyry te,

20 tupue exikety te, kae pyra zuātahpyry exikety te, tyrohsē hpe exikety enuru ao te, tyrohsē hpe exikety ipihpyry pōko te, emukahpyry, enara.

21 Orutua kō emero oturukety Arāo pakōme ahtao, jaxiry miramirame exiketyme ahtao tonahsē onenehpyra mana tynekaroryme ya; emero nuriame exiketō ahtao tynekarory onekaropyra mā toto ya, jotyme.

22 Moro tonahsē enahnōko mokyro mana, ahno nekarohpyry ya, inekarohpyry kurāme ahtao te, inekarohpyry kure kuhse ahtao roropa.

23 Yrome oehpyra mana Osa Kurā Kuhse kamisā pūtokoxi te, oehpyra roropa mana apōto apō pūtokoxi, kure pyra exiketyme exiryke, morohne ykyryry asakoro nuriame kamexiporyino. Ywy ase Ritonōpo. Morohne tapiakase ya nuriame pyra ehtohme.

24 Moro emero tokarose Moeze a, Arāo tomo a, imūkuru tō maro, Izyraeu tō maro emero.

22

Ahno nekarotyā tapiakase kurāme ehtohme

1 Mame tōturuse Ritonōpo Moeze a

2 ynara tyripotohme Arāo tomo a imūkuru tō maro:

– Tomeseke ehtoko kure rokē ahno nekarotyā ritohme oya xine, ya tokarose exiryke, jesety nuriame onyripyra oehtočkōme. Ywy ase Ritonōpo.

3 Apakomotyā nuriame ahtao ahno nekarory kurā etaparyhtao tynekaroryme ya, jūme oturuketyme pyra exīko mokyro mana. Sero nnyriphopyry oya xine jūme aomipona exikehpyra exīko matose. Ywy ase Ritonōpo.

4 – Arāo pakomotyā tyrohsē hpe popyra ahtao ipihpyry pōko te, kunu tūtaryhtao jāi ae otuhyra mana ahno nekarotyā pōko ya. Toekurākase ropa ahtao rokē, nuriame pyra toehse ahtao moroto otuhnōko ropa mana. Nuriame exīko oturukety mana nuriame exikety tapose ahtao eya, ahno ekepyry aporyke eya. Nuriame exīko mana jeipyry tufūtase ahtao jāi ae te,

5 onokyro nuriame exikety tapose ahtao eya, ahno nuriame exikety tapose ahtao eya, enara.

6 Nuriame exīko mana xixi omōtoh pona, mame toepyse ahtao rokē ahno nekarotyā kurā po otuhnōko mana.

7 Mame xixi tomōse ahtao nuriame pyra exīko mana, otuhnōko mana ahno nekarotyā kurā po, morohne mokyro zohme exiryke.

8 Tamoreme toorihse okyno ahtao ipū onōpyra mana, tosekase ahtao onokyro tomo a ipū onōpyra mana. Mokyro pū tōse ahtao eya nuriame exīko mana. Ywy ase Ritonōpo Jumāme Exikety.

9 – Oturuketō emero ynyriphopyry omipona exīko mā toto; moro omipona pyra toehse toto ahtao iirypyryme exīko mā toto, aorikyry ke tuānohsēme exīko mā toto. Ywy ase Ritonōpo, tapiakase toto ya nuriame pyra toto ehtohme.

10 – Oturuketō rokē jekyry tō maro otuhnōko mā toto ahno nekarotyā kurā po. Katonomo te, itapyī tao nyhketomo, oturuketō poetory tō roropa otuhyra mā toto, ahno nekarotyā kurā po.

11 Yrome inamotokō topekahse ahtao eya te, tonuruse exiketō roropa itapyī tao otuhnōko mā toto ahno nekarotyā kurā po.

12 Oturukety ēxiry niotaryhtao orutua maro, oturukety kara, otuhyra exīko mana ahno nekarotyā kurā po.

13 Pyt̄pome toehse ahtao, turumekase ynororo ahtao inio a, tumūkue pyra ynororo ahtao, toehse ropa ahtao tumy tapyī taka ropa moroto ehse poetome toehtopōpyry samo, otuhnōko mana ahno nekarotyā kurā po. Oturuketō rokē jekyry tō maro otuhnōko mā toto ahno nekarotyā kurā po.

14 – Imep̄y oturukety ekyryme pyra ahtao, tuaro pyra ahtao, ahno nekarotyā kurā tōse ahtao eya, moro epehmāko mana oturukety a tōsē epehpyry maro me exikety maro.

15 Oturuketō tomeseke sã exīko mā toto ahno nekarotyā kurā poko, tokarose exiryke Ritonōpo a, nuriame exipyra ehtohme.

16 Ahno nekarotyā Ritonōpo a onōpoppyra mā toto imehnomo a, oturuketō ekyryme pyra exiketomo a. Tōse ahtao mokaro a zae pyra exīko mā toto, tuānohsēme exīko mā toto. Ywy ase Ritonōpo, ahno nekarotyā rīko ase kurāme.

Inyriphopyry okyno tō poko tokarosēme

17 Mame tōturuse Ritonōpo Moeze a,

18 ynara tyripotohme Arāo a, imūkuru tō maro, Izyraeu tō maro emero:

Okyno enepyyryhtao Izyraeu tomo a, imehnomo a roropa tynekaroryme Ritonōpo a jahkatohme tytororo te, tōmihpyry zae ehtohme te, tamoreme tynekarory ekarory se tahtao,

19 okyno orutua kure exikety rokē kure mana. Pui ahtao te, kaneru te, poti roropa kure mā toto

20 tynyrohke pyra exiketyme ahtao. Okyno kure rokē exikety tonehse ahtao Ritonōpo zamaro mana.

21 Okyno tonehse ahtao tynekaroryme osepeme ehtohme te, tōmihpyry omipona ehtohme te, tamoreme ekarory se tahtao, okyno atapuropyra exiketyme ahtao rokē kure mana. Pui mūkurume ahtao te, kaneru te, poti roropa, atapuropyra exiketyme ahtao rokē kure mana.

22 Okyno tonurēkara onenehpyra ehtoko onekarorykōme Ritonōpo a te, ātakamatyā onenehpyra ehtoko, tynyrohke exikety, zuzu hpe te, ōxi hpe ahtao, imep̄y tyrohsē ipihpyry poko ahtao roropa, mokaohne onenehpyra ehtoko onekaroryme Ritonōpo zohme.

23 Amoreme xine okyno ekarory se awahtao xine onekarorykōme, pui mūkuru te, kaneru tynyrohke ro exikety kure ro mā repe. Yrome ōmihpyry zae ehtoh epehpyryme mokyro onekaropyra ehtoko.

24 Okyno onenehpyra ehtoko onekarorykōme Ritonōpo a emuru nuriame ahtao, tapurose ahtao, touse ahtao, tysahkase ahtao. Morohne zae pyra onekarorykōme mana Ritonōpo a Izyraeu tō nonory po.

²⁵ Mokaro sã exiketõ ekarory se imehnõ nonory põkõ ahtao tynekaro-rykõme Ritonõpo a, anapoipyra ehtoko. Nuriamãkõ se pyra Ritonõpo mana.

²⁶ Ynara tykase roropa Ritonõpo Moeze a:

²⁷ — Okyno tonuruse ahtao, pui te, kaneru te, poti roropa, ah tyse maro nexĩ toto 7me ãmepyry pona. Moromeĩpo mokyro enepyry se awahtao enehnõko mase onekaroryme Ritonõpo zohme.

²⁸ Toiro ãmepyry ae pui onetapara ehtoko ipoenõ maro onekaroryme Ritonõpo a te, kaneru ipoenõ maro te, poti ipoenõ maro, enara.

²⁹ Okyno etaparyhtao oya xine onekarorykõme “Kure mase” katohme ya, Ritonõpo Oesẽkomo a, ynyriphopyry omipona ehtoko moro poko zae oehtohkõme, yzamaro onekarorykõme ehtohme.

³⁰ Onekarohpyry pũ õnõko matose toiro ãmepyry ae, emero, akoĩpyry pyra ehtohme yrokoro. Ywy ase Ritonõpo.

³¹ — Ynyriphopyry tõ omipona ehtoko. Ywy ase Ritonõpo.

³² Popyra ehtoh poko pyra ehtoko nuriame jesety kurã onyripyra ehtohme, Izyraeu tõ emero kure jehtoh ekarotohme! Ywy ase Ritonõpo. Tapiakase matose ya ypoetoryme oehtohkõme.

³³ Kuenepyatose Ejitu poe Oesẽkõme jehtohme. Ywy ase Ritonõpo.

23

Atãkyematoh tonõ Ritonõpo eahmatohme

¹ Mame tõturuse Ritonõpo Moeze a

² ynara tyripotohme Izyraeu tomo a atãkyematoh tonõ ritoh poko Ritonõpo eahmatohme:

Oserematoh poko

³ Erohnõko matose 6me ãmepyry ae, yrome ãmepyry 7mã po oserematohme mana Ritonõpo omi poe. Moro ae erohpyra ehtoko. Oserematohme mana Ritonõpo poko oehtohkõme emero oesarykõ po.

Oseahmatoh Paxikoa, Wyi Iporutatoh maro pyra

(Exutu 12.1-20; Numeru 28.16-25; Teuteronomiu 16.1-8)

⁴ Ynara atãkyematoh rĩko matose Ritonõpo eahmatohme, oseahmatoh ãmepyry toehse ahtao.

⁵ Oseahmatoh tapyi tõ Epozakuroko Ritonõpo nenyokyhpyry ytotopõpyry poko, Ritonõpo Oesẽkõ eahmapitõko matose ikohmamyry ae ro ãmepyry 14mã po, nuno apitorymã po.

⁶ Yrokoko ãmepyry 15mã po moro nuno poro Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra tyripitõko matose, Ritonõpo Oesẽkõ eahmaryme. 7me ãmepyry ae moro oseahmatoh poko pão ohnõko matose iporutatoh maro pyra exikety.

⁷ Moro ãmepyry apitorymã po moro oseahmatoh poko erohpyra exĩko matose emero porehme, oximõnõko matose emero porehme Ritonõpo eahmatohme.

⁸ 7me ãmepyry ae anapyrykõ enehtoko onekarorykõme Ritonõpo a. Mame ãmepyry 7mã po oximõtoko ropa Ritonõpo eahmatohme. Moro ãmepyry ae erohpyra exĩko matose emero porehme.

Oseahmatoh Tỹkyryry Apoitoh poko

⁹ Mame tõturuse Ritonõpo Moeze a,

¹⁰ Izyraeu tõ zurutohme:

– Tomõse awahtao xine moro nono pona, ynekarory pona oya xine, tiriiku apopitoryhtao oya xine, anapoihpyry osemazuhme toiro tymõse aroko oturukety a.

¹¹ Oserematoh mykapo moro tymõse tiriiku enehnõko oturukety mana Ritonõpo êpatata Ritonõpo zamaro oehtohkõme.

¹² Moro êmepyyry ae ro okyno enehnõko matose onekarorykõme Ritonõpo a jahkatohme tytororo, toiro kaneru mûkuru maro toiro jeimamyry exikety, kurã rokene.

¹³ Mokyro maro tiriiku apohpyry enehnõko matose 2 kirume otoxie azeite maro. Moro tyahkase ahtao tyvoxine exîko Ritonõpo a mana. Enehtoko roropa eukuru onekarorykõme toiro rituru uwa eukuru jehnahpyry.

¹⁴ Tiriiku onenahpyra ehtoko, exipyra ro ahtao te, tupuruse ahtao te, pãome tyrise ahtao, onekaropyra ro awahtao xine onekarorykõme Ritonõpo a. Sero nyrypohpyry oya xine omipona ehtoko emero oesarykõ po, amarokomo opoenõkomo, apakomotyã roropa, jûme.

*Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko 50me êmehtoh po
(Numeru 28.26-31; Teuteronomiu 16.9-12)*

¹⁵ – Mame moro tiriiku apitorymã tonehse oya xine ahtao onekarorykõme Ritonõpo a, 7me semana aropotoko.

¹⁶ Moromeïpo yrokokoro, 50me êmepyyry taropose ahtao tiriiku apitorymã tokarose ahtao Ritonõpo a, imepÿ tykyrysã enehtoko onekarorykõme Ritonõpo a, anapoihpyrykõ poe.

¹⁷ Emero tapyi esê asakoro pão tõi enehnõko, tiriiku kurã risemy iporutatoh maro tyrihpyry. Toiro pão 2 kirume exiketyme exîko mana. Moro pão tõi onekarorykõme exîko mana Ritonõpo Oesêkomo a.

¹⁸ Moro pão tõi maro 7me kaneru mûkuru tõi enehnõko matose, toiro jeimamyry nae exiketomo, kure rokê exiketomo, toiro pui mûkuru maro te, asakoro kaneru tõi maro. Mokarohne etapãko matose, jahkatohme tytororo onekarorykõme Ritonõpo a, moro tiriiku maro te, uwa eukuru jehnahpyry maro. Moro tonahsê zatyry tyvoxine exîko Ritonõpo a mana.

¹⁹ Toiro poti etapako roropa jahkatohme, oorypyrykõ korokapotohme te, asakoro kaneru tõi maro, toiro jeimamyry nae exiketomo onekarorykõme osepeme ehtohme.

²⁰ Mokaro kaneru asakoro etapãko oturukety mana jahkatohme tynekaroryme Ritonõpo a pão tõi maro tynekarory kurãme Ritonõpo a. Morohne ahno nekarohpyry kurã oturuketõ zohme exîko mana.

²¹ Moro êmepyyry ae erohpyra exîko matose emero porehme, oximõnõko ro-ropa matose Ritonõpo eahmatohme. Moro nyrypohpyry oya xine omipona ehtoko emero oesarykõ po, amarokomo, opoenõmo te, apakomotyã roropa, jûme.

²² – Tiriiku tõihekho tapoise ahtao oya xine otupikõ po moro onysahkara ehtoko tupito ehpiukuroko, ytopyra ropa ehtoko otyro akoïpyry apoise. Moro inomoko tymõkomokãkara napyryme, imehnõ nono poe aehtyã napyryme, enara. Ywy ase Ritonõpo Oesêkomo.

*Oseahmatoh Jeimamyry Kasenato poko
(Numeru 29.1-6)*

²³ Mame tõturus Ritonõpo Moeze a

²⁴ ynara Izyraeu tõi zurutohme:

– Êmepyyry apitorymã po, nuno 7mã po oserematohme mana atãkyematohme jeahmatoh poko, rue tõi etory poko; oximõtoko emero porehme Ritonõpo eahmatohme.

²⁵ Moro ěmepýry ae erohpyra ehtoko, tonahsĕ enehtoko onekarorykōme Ritonōpo Oesĕkomo a.

*Ěmepýry Ahno Rypyry Korokatoh poko
(Rewitiku 16.29-34)*

²⁶ Mame tōturuse Ritonōpo Moeze a:

²⁷ – Ěmepýry 10me aehtoh ae, nuno 7mā po, ahno rypyry korokatohme exĭko mana. Moro ěmepýry ae otuhyra ehtoko emero porehme te, tonahsĕ enehtoko jahkatohme onekarorykōme Ritonōpo Oesĕkomo a.

²⁸ Moro ěmepýry ae erohpyra ehtoko, moro ae okyno totapasĕme exĭko jahkatohme onekarorykōme Ritonōpo Oesĕkomo a, oorypyrykō korokapotohme.

²⁹ Moro Ěmepýry Ahno Rypyry Korokatoh ae tonahsĕ enapyryhtao ahno a, mokyro taroposĕme exĭko mana Izyraeu tō htae.

³⁰ Moro ěmepýry ae erohtoh poko toehse ahno ahtao, ywy roro mokyro enahkapōko ase.

³¹ Moro ěmepýry ae erohpyra ehtoko; emero oesarykō po, amarokomo, opoenomo te, apakomotyamo, jūme moro ynyriphopyry omipona exikehyra ehtoko.

³² Xixi omōtoho poe ěmepýry 9me aehtoh po xixi omōtoho pona ěmepýry 10me aehtoh pona, oserematohme exĭko mana Ritonōpo omi poe, moro ěmepýry ae otuhyra matose emero porehme.

*Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko
(Numeru 29.12–30.1)*

³³ Tōturuse Ritonōpo Moeze a

³⁴ ynara tyripotohme Izyraeu tomo a:

Ěmepýry 15me aehtoh po, nuno 7mā po Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko exĭko mana. Moro oseahmatoh ae Ritonōpo Imehxo Exikety eahmāko matose, 7me ěmepýry arópōko matose moro poko.

³⁵ Ěmepýry osemazupu po oximōnōko matose Ritonōpo eahmatohme, erohpyra exĭko matose emero porehme.

³⁶ Kokoro rokĕ tonahsĕ enehnōko matose jahkatohme onekarorykōme Ritonōpo Oesĕkomo a, 7me ěmepýry ae moro rĭko matose. Mame ěmepýry 8me aehtoh po oximōnōko matose emero porehme Ritonōpo eahmatohme, tonahsĕ zahkatohme roropa onekarorykōme eya. Moró ěmepýry ae Ritonōpo eahmary poko rokĕ exĭko matose oximōme, erohpyra matose emero porehme.

³⁷ (Morohne oseahmatoh tonō mā imoihmākō oximōtohme, Ritonōpo Tosĕkō eahmatohme. Moro poko ōseahmarykohtao tonahsĕ enehnōko matose jahkatohme onekarorykōme Ritonōpo a, okyno tō zahkatohme tytororo, tiri-iku tōkehko, okyno tomo, uwa eukuru jehnahpyry onekarorykōme. Emero oseahmatoh tonō tyrise eya xine ěmepýry po, nuno po, Ritonōpo nyriphopyry omi poe.)

³⁸ Morohne maro oserematoh tonō tapiakase Ritonōpo eahmatohme Tosĕkōme, Oseahmatoh tonō tyritoko te, onekarorykō enehtoko Ritonōpo a imehnō nekarory tō maro te, onekarorykō ōmihpyrykō anamonohpyra oehtohkōme te, onekarorykō amoreme xine ekarory se oehtohkō roropa Ritonōpo a.)

³⁹ Ōkyryrykō tapoikehse ahtao oseahmatoh rĭko matose Ritonōpo eahmatohme Oesĕkomo. Moro oseahmatoh exipitōko ěmepýry 15me aehtoh poe,

nuno 7mã po. Mame oseahmãko ěmepýry 22me aehtoh pona. Ěmepýry osemazuhmã po etyhpýrymã po roropa erohpyra exĩko matose.

⁴⁰ Ěmepýry osemazuhmã po epery apoĩko matose, wewe kurã epery, marariary tũkehko sahãko roropa matose, wewe amoriry roropa tarĩke exiketomo. Mame 7me ěmepýry ae oseahmãko matose, kure Ritonõpo riry poko, Oesẽkomo.

⁴¹ Jũme, emero jeimamyry ae, nuno 7mã po moro oseahmatoh rĩko matose 7me ěmepýry ae.

⁴² Mame moro 7me ěmepýry ae Izyraeu tũ emero exĩko tapyi tũ pisarara tao, moro wewe amoriry risẽ tao,

⁴³ wenikehpyra toto ehtohme, ipoenomo te, ipakomotyã roropa jũme tyopotory tũ tyripose Ritonõpo a tapyi tũ pisarara taka, Ejitu poe tarose toto ahtao eya. Ritonõpome mana, Oesẽkomo.

⁴⁴ Moro sã Ritonõpo nyripohpyry tokarose Moeze a Izyraeu tomo a, oseahmatoh tonõ riry poko eya xine, Ritonõpo Imehxo eahmatohme, Tosẽkõme.

24

Ezuru apony

(Exutu 25.31-40; 27.20-21)

¹ Mame tũturuse Ritonõpo Moeze a ynara tyripotohme

² Izyraeu tomo a: Azeite kurã enehtoko ezuru ezehpyra ehtohme Tapyi Kurã tao.

³ Kokoro rokẽ kokonie pukuro nãparina tũ zukãko Arão mana ezuru apõ po, saereh kakehpyra ěmehtohme moroto Ritonõpo, Izyraeu tũ Esẽ ěpataka, kamisa poe jarãnaka, Ritonõpo omiry ě etoniẽ. Sero nyripohpyry omipona ehtoko, amarokomo, opoenomo te, apakomotyã roropa jũme jomiry omipona exikehpyra oehtohkõme.

⁴ Moro nãparina tũ zuru kurãkãko Arão mana ezuru apõ uuru risẽ po, ezehpyra ehtohme Ritonõpo ěpataka.

Pão ritopõpyry Ritonõpo ěpataka

⁵ 12me pão tũ tyriko, toiro ahtao asakoro kirume ehtohme, tiriiku kure apohpyry risemy,

⁶ tyritohme meza uuru risẽ pona Ritonõpo Oesẽkõ ěpataka. Moro pão tũ tyriko asakoro atakenaka ehtohme, 6me toiro atakenaka ehtohme, 6me zakorõ atakenaka ehtohme.

⁷ Moro atakenaka exiketõ pona ixtaratu kurã tyriko enetupuhpotohme moro pão tũ emero tokarose Ritonõpo a tonahsẽme.

⁸ Emero oserematoh ae, jũme, pão tũ rĩko Oturukety imehxo exikety mana atakenaka, meza pona Ritonõpo ěpataka. Moro pão tũ enetupuhpotohme mã kehko jũme osepeme Izyraeu tũ ehtoh poko Ritonõpo maro.

⁹ Naeroro jũme Arão tũ napyryme exĩko mana ipakomotyã maro. Moro pão kure kuhse mana tokarose exiryke Ritonõpo a tonahsẽme; morara exiryke moro pão ohnõko oturuketõ mana osa kurã tao.

Ahno rypyry tuãnohse

¹⁰ Mame orutua nexiase Ejitu pũ mũkuru Izyraeu nohpory maro. Mokyro nohpo esety Seromiteme nexiase, Tipiri ěxiry, Tã tũ ekyryme nexiase. Mame tupito po ahtao tãtatapoipitose ynororo Izyraeume exikety maro.

¹¹ Atatapoiryhtao tomiase ynororo xihpyryme, Ritonõpo tosehtose eya popyra ehtoh enehpotohme. Mokyro tarose eya xine Moeze a,

¹² āpuruhpyry tao tynomose eya xine, Ritonõpo omiry etatohme otara tyko mokyro ritohme.

¹³ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

¹⁴ — Mokyro arotoko pata poe jarānaka. Mame mokaro, aomiry etahpõkomo tomary rīko mā toto mokyro zuhpokoxi, mame mokyro etapāko mā toto imoihmākomo topu tō ke.

¹⁵ Ynara kaziko ahno a: “Popyra Ritonõpo Oesēkō tyripose mokyro a. Naeroro tyrypyry epehmāko mana.

¹⁶ Taorihmaposēme exīko mana imoihmākomo a topu tō ke. Izyraeume exiketyme ahtao te, imepỹ nono pōme ynororo ahtao otara kara; popyra Ritonõpo esety tyripose ahtao taorihmaposēme exīko mana.

¹⁷ — “Imepỹ etapahpono taorihmaposēme exīko mana.

¹⁸ Imepỹ eky totapase ahtao ahno a, esemy a imepỹ okyno ekarōko mokyro mana isā exiketyme ipunaka, mokyro eky myakāme.

¹⁹ Imepỹ tyryhmase ahtao ahno a, isaaro mokyro ryhmāko roropa toh mana nyrihpyry sā ipunaka:

²⁰ zehpo tytahkase eya ahtao, isaaro jehpyry tahkāko toh mana; enuru typosohkase ahtao, isaaro enukāko roropa mā toto; imepỹ zery tytahkase ahtao, isaaro jery tahkāko roropa toh mana; tapurose ahtao, apurōko roropa mā toto isaaro.

²¹ Okyno etaparyhtao imepỹ eky, mokyro esē epehmāko roropa toh mana ipanō ke. Ahno etaparyhtao, totapasēme exīko mokyro mana.

²² Moro nyriphopyry oxisā mā oya xine Izyraeume exiketomo a, imehnomo a roropa. Ywy ase Ritonõpo Oesēkomo.”

²³ Mame moro emero tokarose Moeze a Izyraeu tomo a. Mame mokyro popyra Ritonõpo esety popyra rihpono tarose mya pata poe. Moroto totapase ynororo eya xine topu tō ke. Moro ke emero tyrise eya xine Ritonõpo nyriphopyry ae ro Moeze a.

25

Jeimamyry 7mano

(Teuteronomiu 15.1-11)

¹ Mame tōturuse Ritonõpo Moeze a ypy Xinai po

² ynara tyripotohme Izyraeu tomo a:

Toeporehkase awahtao xine ynekarory pona ononorykōme, 7me, 7me jeimamyry taropose ahtao, jomi poe otupikō anarykara ehtoko.

³ 6me jeimamyry ae otupikō arykāko matose, uwa zoko amoriry tō sahkāko matose te, anarykahpyrykō epery apoiko matose.

⁴ Yrome jeimamyry 7mā po ononorykō oserematohme exīko mana, Ritonõpo imehxo Ehtoh enetupuhtohme. Moro jeimamyry ae otupikō anarykara exīko matose, uwa amoriry onysahkara exīko matose, enara.

⁵ Tamoreme tiriiku toperytase ahtao, moro epery anapoipyra ehtoko, uwa amoriry tō onysahkara ehtoko, uwa epery anapoipyra roropa ehtoko. Jeimamyry oserematohme exīko mana ipunaka, nono oserematohme.

⁶ Otupikō anarykara ahtao ro moro jeimamyry ae, tonahsēme exīko mana anapyrykōme, anamotokō napyryme, topehke erohketō napyryme imehnō nonory poe aehtyā napyryme te,

⁷ okyno tō napyryme te, onokyro tōkehko napyryme ona po, enara. Tykyrysā emero ahtatyā tonahsēme exīko mana.

Jeimamyry Emyhpkatoh ropa poko

8 7me 7mākō jeimamyry kuhñōko matose, atapona 49me jeimamyry ehtohme.

9 Mame ěmepyry 10me ehtoh po, nuno 7mā po, Ěmepyry Ahno Rypyry Korokatohme mana, ahno aropoko rue etotohme ononory poro porehme.

10 Moro jeimamyry 49me jeimamyry mykapo, jeimamyry aosanumatyā myhpokatohme exīko ropa mana Ritonōpo omi poe. Moro ae imoihmākō zurūko matose: emero porehme sero nono pōkō tymyhpokasēme ropa exīko mā toto. Moro jeimamyry ae emero ahno, ekamotyā imehnō namotome aehťyā oehnōko ropa mā toto imyhpokatyā ropa tyekyry tomo a ropa; nono roropa ekarohpyry ahtao, esē apitorymā apoīko ropa mana.

11 Moro jeimamyry ae otupikō anarykara matose, tiriiku anapoipyra matose tamoreme tahtase ahtao, uwa amoriry onysahkara exīko matose, uwa epyry anapoipyra roropa matose.

12 Moro Jeimamyry Emyhpokatoh ropa mana, tapiakase jeimamyry kurāme Ritonōpo nyriphopyry ae, moro ae otuhnōko matose moroto, tamoreme ahtatyā enahnōko matose.

13 Moro Jeimamyry Emyhpokatoh ae tupito tō ekamotyā apoīko ropa esē osemazuhme aexihpyry ropa mana.

14 Nono epekatyryhtao oya, ekamoryhtao roropa oya, imehnō onymotyěkara ehtoko typyneho epehmapory poko.

15-16 Epehpyry menekāko matose jeimamyry kukuruhtao Jeimamyry Emyhpokatoh ropa poe; ynara exiryke nono nymyry onepekahpyra matose, jeimamyry ae tykryrsā apoīko rokē matose. Naeroro epekahne a epehpyry enyhtōko matose jeimamyry tō kuhñōko Jeimamyry Emyhpokatoh ropa poe; ekamone roropa jeimamyry kuhñōko mana otāto ise ro Jeimamyry Emyhpokatoh ropa pona. Tuhkehxo jeimamyry ise ro ahtao epehpyry typyneho exīko mana, tuhke pyra ise ro ahtao typyne hkopyra nono epehpyry exīko mana.

17 Imehnō onymotyěkara ehtoko typyneho epehmapory poko; Ritonōpo Oesěkō omipona ehtoko. Ywy ase Ritonōpo.

Jeimamyry 7mano

18 Ritonōpo omihpyry omipona ehtoko, inyriphopyry tō roropa oya xine omipona ehtoko towomase oehtohkōme moro nono po.

19 Tykryrsā ahtāko mana, anapyrykō apoīko matose, opune xine exīko mana, mame towomaneke exīko matose, emero porehme.

20 Yrome otarame ahno ynara ekaropōko: Otāto tonahsē exīko nae jeimamyry 7mā po otyro anarykara emero ahtao, apoitoh po pyra ahtao roropa?

21 Ezuhtoh ynara mana: jeimamyry 6mā po kure rokē nono rīko Ritonōpo mana, itamurumehxo ahtāko mana, mame ōkyryrykō apoīko matose oseruao jeimamyry pune ehtohme.

22 Mame otupikō tarykase ahtao oya xine jeimamyry 8mā po tonahsē enahnōko ro matose anapoihpyrykō jeimamyry 6mā po, anapyrykō ipune exīko mana apoitoh jeimamyry 9mā pona.

Ritonōpo nyriphopyry nono esēme ehtoh poko

23 Nono esēme Ritonōpo mana; naeroro nono topekahse ahtao ahno a jūme pyra moro nono esēme exīko mokyro mana. Esēme nymyry Ritonōpo mana, katonōme rokē sytatose eya, axītao rokē osesarīko sytatose inonory po.

24 Nono tokamose ahtao, esemýpyry apitorymā osemazuhme epekahñōko mana, epekatyry se tahtao rokene.

²⁵ Izyraeume exikety tytineruke pyra toehse ahtao, tynonory zokonaka ekamory se toehse tahtao, jekyry ameke pyra exikety moro nono epekatyry se tahtao, epekahnōko mana.

²⁶ Yrome tyekye pyra ahno ahtao inonory epekahtohme, otarame imeīpo tytineruke exīko ropa mā nrororo, mame moro nono tynekarohpyry epekatyry se exīko ropa mana.

²⁷ Moro nono epehmāko mana, jeimamyry tō kuhnōko: otāto tykyrysā apoitoh exīko nah imep̄y Jeimamyry Emyhpokatoh ropa pona? Mame moro epehmaryke tynonor̄yppy esēme exīko ropa mana.

²⁸ Yrome itinerū ipune pyra ahtao moro nono epekahtohme, moro nono exīko ro epekatyhpō maro imep̄y Jeimamyry Emyhpokatoh ropa pona. Mame moro Jeimamyry Emyhpokatoh ropa ae moro nono apoīko ropa esem̄yppy apitorymā mana.

²⁹ Tapyi tokamose ahtao ahno a pata apuruhpyryme exikety po, tytapyin̄yppy epekatyry se ropa tahtao toiro jeimamyry anaropopyra ro ahtao epekahnōko ropa esem̄yppy mana.

³⁰ Yrome toiro jeimamyry taropose ahtao, tytapyin̄yppy onepekahpyra ropa ahtao, jūme moro tapyi epekatyhpō tapyīme exīko mana ipoenō maro, ipakomotyā maro. Mame jeimamyry Emyhpokatoh ropa toehse ahtao moro tapyi anapoīpyra ropa esem̄yppy apitoryme aexihpyry mana.

³¹ Yrome tapyi pata po ahtao, apuru pyra pata ahtao, nono sã rokē exīko mana. Esem̄yppy apitorymā tytapyin̄yppy epekatyry se ropa ahtao epekahnōko ropa mana. Mame jeimamyry Emyhpokatoh ropa toehse ahtao esem̄yppy apitorymā moro tapyi esēme exīko ropa mana.

³² Jūme tytapyin̄yppykō epekahnōko rewita tō mana typtarykō po ise tahtao xine.

³³ Yrome tytapyi tokamose ahtao rewita a, typtary po, mame moro tapyi onepekahpyra ropa ahtao eya, jeimamyry Emyhpokatoh ropa toehse ahtao moro tapyi ikyryryme exīko ropa mana; ynara exiryke, tapyi tō rewita tō patary tō po jūme rewita tō kyryryme exīko mana Izyraeu tō nonory po.

³⁴ Yrome ona te, tupito tō roropa rewita tō patary zomye onekamosaromepyra matose; rewita tō kyryryme morohne exikehpyra mā kehko, jūme.

Inyriphpyry tymōkomokākara poko

³⁵ Izyraeume exikety tymōkomoke pyra toehse ahtao, aetuarimaryhtao mokyro akorehmatoko. Ipyno ehtoko imehnō nono poe aepyhpyry samo, isene ro aehtohme amaro xine.

³⁶ Axītao rokē tineru ekaroryhtao eya, moro motye onepehmapopyra ehtoko eya. Ritonōpo nyriphpyry omipona ehtoko, isene ro mokyro ehtohme amaro xine.

³⁷ Axītao rokē tineru tokarose oya xine ahtao eya moro motye onepehmapopyra ehtoko eya, tonahsē ekamoryhtao eya, epehpyry onymotyēkara ehtoko tuhke tineru apoitohme.

³⁸ Moro Ritonōpo Kuesēkō nyriphpyryme mana kyya xine. Ejitu poe kueneptyatose sero nono ekarotohme kyya xine Kanaā po, Kuesēkōme aehtohme roropa.

Ritonōpo nyriphpyry namoto tō poko

³⁹ Izyraeume exikety tymōkomoke pyra toehse ahtao ipunaka, mame tōsekarory se toehse ahtao oya anamotome tineru apoitohme, mokyro onyrohmanohpyry ehtoko namotome.

40 Topehke erohkety me rokē mokyro tyritoko, katonōme sā mokyro tyritoko. Erohnōko amaro xine mana Jeimamyry Emyhpokatoh ropa pona.

41 Mame moro jeimamyry toehse ahtao typoenō maro ytōko ropa mana tyekyry tomo a, tytamurukō nonory pona ropa.

42 Tosēkō Ritonōpo namotome rokē Izyraeu tō mana, tonehse toto eya Ejitu poe; imehnō namotome toto onekamopyra ehtoko.

43 Naeroro toto onyrohmanohpopyra ehtoko, Ritonōpo nyriphopyry omipona ehtoko.

44 Namoto tō epekatyry se awahtao xine imehnō nonory pōkō epekahtoko.

45 Imehnō nonory pōkō poenō, amaro xine aexityā epekatyry se awahtao xine, mokaro epekahtoko anamotokōme toto ehtohme.

46 Mokaro esēkō ise tahtao toto nomōko mana tumūkuru tō namotome, jūme mokaro maro toto ehtohme toorikyrykō ponāmero. Yrome Izyraeume exikety imepŷ Izyraeume exikety anamotome onyripyra ehtoko, onyryhmara roropa ehtoko.

47 Otarame imepŷ nonory poe aepyhpyry itamuraume tytineruke exīko mana. Mame otarame Izyraeume exikety tymōkomoke pyra toehse ahtao tōsekarory se exīko mana mokyro namotome, jekyry namotome roropa.

48 Moro toehse ahtao tōsekarose Izyraeume exikety ahtao tymyhpokary se ropa ynororo ahtao osepekahnōko ropa mana. Iru te, otarame zakorony,

49 jū akorony te, irui roropa, jekyryme ahtao mokyro epekahnōko mana. Tineru tapoise ahtao eya rō, ipune ahtao tymyhpokatoh epehmāko mana tosēke pyra toytotohme ropa.

50 Oturūko mana tosē maro atae toto ehtohme epehpyry poko. Ikuhnōko mā toto otāto jeimamyry nae tōsekarotopōpyry poe Jeimamyry Emyhpokatoh ropa pona. Mame ikuhnōko mā toto erohkety epehpyry poko aerohtamitume.

51 Tuhke jeimamyry ise ro ahtao Jeimamyry Emyhpokatoh ropa pona isā zokonaka ekarōko ropa mana moro tineru apoihpyry poe.

52 Yrome tuhke pyra jeimamyry ise ro ahtao pitikohxo epehmāko mana.

53 Mokyro esemy mokyro rīko mana erohkety samo jeimamyry ae topehmase ahtao typoetoryme aerohtohme. Mokyro onyryhmara esē montehane kamexipotoko eya.

54 Moro sā onymyhpokara mokyro toehse ahtao, Jeimamyry Emyhpokatoh ropa toehse ahtao tymyhpokasēme exīko mokyro mana ipoenō maro.

55 Ynara exiryke Izyraeu tō Ritonōpo namotome mā toto tonehse exiryke eya Ejitu poe. Ynororo rokē Ritonōpome mana, toto Esēme mana.

26

Kure ehtoh poko Aomiry omipona ahtao (Teuteronomiu 7.12-24; 28.1-14)

1 Mame ynara tykase Ritonōpo Izyraeu tomo a:

– Ritō panō, oneponāmarykō onyripyra ehtoko ipunaka, ahno panono te, xikihme exikety eahmatohme te, topu risē imehnō panō axikahpyry eahmatohme. Mokaro oneahmara ehtoko; ywy Ritonōpo Ōesēkōme ase.

2 Kure rokē oserematoh tyritoko jeahmatohme, jesary roropa kure tyritoko moroto toahmase jexiryke oya xine. Ywy ase Ritonōpo.

3 – Jomihpyry omipona awahtao xine, onyriphopyry tō roropa, emero riryhtao oya xine jomipona,

⁴konopo enehpōko ase konopo oehtoh po toehse ahtao. Anarykarykō kure ahtāko mana, itamurume tykyrysā exīko mana, wewe tō roropa eperytāko mā kehko.

⁵Tonahsā apoiryhtao oya xine itamurume exīko mana, tiriiku tōkehko apoīko ro matose uwa epery apoitoh po toehse ahtao, mame uwa apoīko ro matose tupito po arykatoh toehse ahtao. Anapyrykō opune xine exīko mana tuesapare emero oehtohkōme, towomasēme exīko roropa matose ononorykō po.

⁶— Osepeme ehtoh ekarōko ase oya xine torētyke pyra oehtohkōme ononorykō po. Enaromyra nyhnōko matose emero porehme, onokyro tō, osekatō kō pyra tyripōko ase, etonatoh enahkapōko ase roropa.

⁷Oepekōkara poremākāko matose, toto enahkāko matose;

⁸amarokō omame ahtao 100me oepetōkara poremākāko matose, 100me awahtao xine 10 miumākō poremākāko matose. Toto etapāko matose emero porehme.

⁹Kure ehtoh enehpōko ase oya xine, opoenōkō tuhke ekarōko ase oya xine. Jomiry etapotopōpyry oya xine tyrīko ase oya xine.

¹⁰Ōkyryrykō apoiryhtao oya xine itamurumehxo apoīko matose, tiriiku pakato pahñōko matose osa nae ehtohme apoisenā kurākatohme.

¹¹Osesarīko ase arānao xine, Ytapyī Kurā tao, jūme orumekara xine exīko ase.

¹²Amaro xine exikehpyra exīko ase; ypoetryme exīko matose, Oesēkōme exīko ase.

¹³Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo. Kuenepyatose Ejitu poe, Ejitu tō namotome pyra oehtohkōme. Amarokō tymyhpokase ya imehnō namotome pyra oehtohkōme, xikihme oytotohkōme, oupuhpyrykō kae rokē ehtohme.

*Omiḡona pyra exiketō wānohtopo
(Teuteronomiu 28.15-68)*

¹⁴— Yrome nyriropyā oya xine omiḡona pyra awahtao xine,

¹⁵jomihpyry rumekaryhtao oya xine, nyriropopyry se pyra awahtao xine, ynetapohpyry oya xine omiḡona pyra awahtao xine,

¹⁶awānohtorŷko ase. Popyra ehtoh enehpōko ase oya xine, tyrohsemy, oxirohtopo, tonure pyra ehtopo, jamihme pyra zoko ehtoh roropa. Toiparo rokē tupito tō arykāko matose, anapyrykō enahnōko oepekōkara mana.

¹⁷Ākorekehkatorŷko ase, oporemākapotorŷko ase oepekōkara a. Typoetryme oritorŷko mā toto, epāko matose oekahmara xine imehnō ahtao ro.

¹⁸— Morarame morohne toehse ahtao jomiry omiḡona pyra ro awahtao xine, yrome oorypyrykō poko ro awahtao xine, awānohtopōpyrykō motye 7me enehpōko ase awānohtohkōme.

¹⁹Ajamitunurukō enahkapōko ase, ipoko epyrypāko mexiatose; konopo onehpopyra exīko ase, mame nono tūpore exīko mana kurimene samo.

²⁰Toiparo rokē erohnōko matose otupikō poko etaehnōko; anarykahpyrykō eperytara exīko mā kehko, wewe tō roropa eperytara ekurehnōko mā kehko.

²¹— Mame morohne toehse ahtao oorypyrykō poko ro awahtao xine, jurumekaryhtao ro, nyriropopyry tō omiḡona pyra roropa awahtao xine awānohtohkō popyrahxo 7me enehpōko ase.

²²Onokyro tōkehko enehpōko ase arānaka xine, zehno exiketomo opoenō esekatohme, oeky tō enahkāko mā toto, ahno esekāko roropa tuhke, ytyotoketō pyra exīko mana osema ae.

23 — Mame moro sã toehse ahtao, oehpyra ropa awahtao xine ya, yrome jomiry omipona pyra ro awahtao xine,

24 oepeme pyra exiiko ase, mame awãnohtorÿko ase 7me jetuhxo exikety ke.

25 Osetapatoh enehpõko ase opona xine awãnohtohkõme ynetapohpyry oya xine omipona pyra toehse oexirykõke. Mame õximomyrykohta pata tõ po õsewomatohkõme, tyrohsë popyra exikety enehpõko ase oya xine, morarame rokë exiiko matose osekarõtõhme oepetõkara a.

26 Awãnopyrykõke ya anapyrykõ pitikohxo exiiko mana, 10me nohpo tõ pune toiro orinato exiiko mana wyi ekeitõhme. Mame wyi zokonaka pitiko rokë apoiko toiro ahno mana, omise ro exiiko mana, tuesapare pyra toexiryke.

27 — Moro sã toehse ahtao jomiry omipona pyra ro awahtao xine, yrome oorypyrykõ poko ro awahtao xine,

28 tohne jexiryke awãnohtorÿko ase oorypyrykõ pokoino 7me popyrahxo exikety ke.

29 Tonahsë pyra exiiko mana yronymyrymehxo, opoenõkõ õnõko matose omise oexirykõke.

30 Tõhne exiiko ase ipunaka opoko xine: toponãmasã eahmatoh esary pahõko ase, ixtaratu zahkatoh tonõ roropa, oekepyrykõ emãko ase oneponãmarykõ aepukatyã pona.

31 Pata tõ enahkãko ase, patãpome inomõko ase kehko. Tapyi tõ Kurã jeahmatoh pahõko ase, oeky tõ zahkaryhta onekarorykõme ya ise pyra exiiko ase.

32 Oesarykõ pahõko ase nono pona ipunaka, oepetõkara moro eneryke tyya xine osenuruhkãko mã toto, oserehnõko mã toto.

33 Osetapatoh enehpõko ase oya xine. Sapararahme aropotorÿko ase imeimehnõ nonory pona; ononorykõ po ahno pyra exiiko mana, patãpome exiiko mã kehko.

34 Moro sã moro nono oseremãko sã mana jeimamyry tõ ae. Tytaõke pyra toehse nono ahtao, sapararahme awahtao xine imehnõ nonory po, moro nono jeimamyry tõ ae oseremãko sã mana;

35 oseremara exiryke jeimamyry tõ ae, moroto awahtao xine.

36 — Amarokõ isene ro exiketõ imeimehnõ nonory po oserehnõko matose, ituary epukary etaryhta oya xine epãko matose; epãko matose oekahmanekõ sã oepetõkara a, epukãko matose ozehnotokõ pyra ahtao opũto xine.

37 Osetapãko matose osepona, osetapaketõ samo, ozehno exiketõ pyra ahtao. Mame oepetõkara toehse ahtao apotũkepyhpyry sã exiiko matose, osetapasaromepyra exiiko matose.

38 Orihnõko matose imeimehnõ nonory po, moroto tonësẽme exiiko matose.

39 Åkoipyrykõ isene ro exiketõ oepetõkara nonory po, osenahkãko matose oorypyrykõ pokoino, atamurukõ rypypyry pokoino roropa.

40 — Yrome apakomotyã osekarõko mã toto iiryryryme toexirykõ poko te, tytamurukõ rypypyry tõ ekarõko roropa mã toto; nyryriphopyry omipona pyra aexityamo, ofato pyra toexirykõke

41 tymaro xine pyra tyripose ywy eya xine. Naeroro taropose toto ya epekõkara nonory pona. Moromeipo tyrypyrykõ rumekary se ropa toehse toto ahtao, imehnõ neponãmary tõ poko se pyra toehse toto ahtao, tuãnohse toto ahtao tyrypyrykõ epehpyryme,

42 ywy wenikehpyra exiiko ase ynetapohpyry poko Jako a, Izake a, Aparão a, enara. Wenikehpyra exiiko ase roropa nono, ynekarory poko.

43 — Yrome apakomotyã saporarahme ahtao imehnõ nonory po, moro nono ynekarohpyry oya xine patãpome exiko mana, oseremãko sã rokẽ mana jeimamyry tõ ae. Apakomotyã ynryriphopyry omipona pyra toehse toexirykõke tyryryrykõ epehmãko mã toto.

44 Yrome topekõkara nonory poro toto ahtao toto onurumekara exiko ase, toto onenahkara exiko roropa ase. Ynetapohpyry eya xine anamonohpyra ase. Ywy ase Ritonõpo, toto Esemý.

45 Mãpyra jomihpyry poko wenikehpyra ase, ynetapohpyry itamurukomo a yjमितunuru tonepose ya ahtao imehnõ nonory põkomo a, emero, Ejitu poe ypoetory tõ tonehse ahtao ya, toto Esẽme Jehtohme. Ywy ase Ritonõpo.

46 Morohne Ritonõpo omiry, inyriphopyry tõ roropa, ekarotohme Izyraeu tomo a. Morohne tokarose eya Moeze a, ypy Xinai po.

27

Ahno nekarohpyry Ritonõpo a

1 Tõturuse Ritonõpo Moeze a

2 ynara tyripotohme Izyraeu tomo a:

Ahno tapiakase ahtao Ritonõpo namotome ehtohme, mame tymyhpokary se ropa toehse ynororo ahtao, zae epehpyry epehmãko mana.

3 Ynara imerõko mase zae epehmatoh waro emero ehtohme:

Orutua 20me jeimamyry nae exikety 60me exikety pona 50me parata ke epehmãko mana.

4 Nohpo tõ moro sã ahtao 30me parata ke epehmãko mana.

5 Aimo tõ 5me jeimamyry poe 20me ehtoh pona 20me parata ke epehmãko mana. Oryxi tõ 5me jeimamyry nae exikety 20me exikety pona 10me parata ke epehmãko mana.

6 Poetohti orutuame toiro nuno nae exikety 5me exikety pona 5me parata ke epehmãko mana. Nohpome poeto tõ oseruao rokẽ parata ke epehmãko mana.

7 Orutua kõ 60me jeimamyry motye nae ahtao 15me parata ke epehmãko, nohpõ tomo 60me jeimamyry nae ahtao 10me parata ke epehmãko.

8 Yrome tytineruke pyra ahno ahtao, moro epehpyry onepehmasaromepyra ynororo ahtao, ytõko mã ynororo oturuse oturukety maro. Mame zokonaka rokẽ mokyro epehmapõko mana nae ynororo ahtao.

9 Mame okyno tapiakase ahtao, totapasẽme ahno nekaroryme Ritonõpo a, Ritonõpo ekyme kurã exiko mana,

10 mokyro onymyakãmara matose imepỹ ke, kurehxo exikety ke, kure hkopyra exikety ke roropa. Yrome tymyakãmase ahtao imepỹ ke, mokaro asakoro Ritonõpo ekyme exiko mã toto.

11 Okyno nuriame exiketyme ahtao, Ritonõpo ise pyra ehtoh ahtao, mokyro arõko esẽ mana oturukety a,

12 mokyro epehpyry waro ehtohme. Mokyro eneryke tyya epehpyry poko zurũko oturukety mana.

13 Toky epekatyry se esẽ ahtao mokyro epehpyry ekarõko mana, imotye zokonaka.

14 Tytapyĩ ekaroryhtao ahno a tynekaroryme kurã Ritonõpo a, moro tapyi enẽko oturukety mana, kure ehtoh waro ehtohme, mame jũme epehpyry menekãko mana.

15 Mame moro tapyi epekatyry se ropa esẽ ahtao epekahnõko mana, imotye zokonaka epehmãko mana.

¹⁶ Tynonory zokonaka tokarose ahtao ahno a Ritonõpo kyryryme ehtohme tumy nekarohpyry, moro nono enẽko oturukety mana, epehpyry enetupuhnõko mana otãto kirume ipuhturu se moro nono arykatohme, 50me parata tinerume epehpyryme 100 kirume sewata ahtao.

¹⁷ Tynonory ekaroryhtao Ritonõpo a Jeimamyry Emyhpokatoh ropa toehse ahtao, epehpyry tytororo inonory epehpyry exiõko mana.

¹⁸ Yrome moro riryhtao Jeimamyry Emyhpokatoh ropa mykapo ahtao moro nono epehpyry enetupuhnõko oturukety mana, jeimamyry tõkuhnõko mana otãto ise ro imepõy Jeimamyry Emyhpokatoh ropa pona, moro sã typyne hkopyra exiõko mana.

¹⁹ Mame moro nono epekatyry se ropa esẽ ahtao moro epehpyry epehmãko mana imotyẽ zokonaka.

²⁰ Yrome moro nono epekatyry se pyra esẽ ahtao, imepyny a moro nono topekahse ahtao, moromeiõpo onepekahpyra ropa esẽ exiõko mana.

²¹ Mame Jeimamyry Emyhpokatoh ropa toehse ahtao moro nono tokarosẽme exiõko Ritonõpo a, inonoryme ehtohme; oturuketõ nonoryme kurãme exiõko mana.

²² Tynonory ekaroryhtao ahno a Ritonõpo a tynepekatyhyry tineru ke, anapoipyra aexihpyry tumy wino,

²³ moro epehpyry enetupuhnõko oturukety mana, jeimamyry tõkuhnõko mana otãto ise ro Jeimamyry Emyhpokatoh ropa pona. Moro emepyny ae ro moro nono epehpyry ekarõko esẽ mana, tytororo tynekaroryme Ritonõpo a.

²⁴ Mame Jeimamyry Emyhpokatoh ropa toehse ahtao moro nono apoõko ropa esẽ mana, jũ nynomohpyry esẽ maro, ipoenõ maro.

²⁵ Nono epehpyry emero tukuhsẽme exiõko moro onymerohpyry eneryke oturukety a.

²⁶ Okyno apitorymãme aenurutyã Ritonõpo ekyme mã toto pui, kaneru, poti. Mokaro anapiakara exiõko matose onekarorykõme Ritonõpo a ekyme toto exiryke.

²⁷ Yrome nuriame exikety aenuruhpyry osemazuhmã epekahnõko ropa mase ise awahtao. Mokyro epehpyry epehmãko mase, imotyẽ zokonaka. Onepekahpyra ropa mokyro ahtao esemy a, imehnomo a tokamosẽme exiõko mana epehpyry poko rokene.

²⁸ Ritonõpo kyryryme kurã tapiakase ahtao aomipona rokẽ ehtohme: ahno ahtao te, mõkomo ahtao, okyno ahtao, nono ahtao, tokarose ahtao Ritonõpo a, mokarohne onepekahsaromepyra ropa matose, onekamopyra roropa matose. Ritonõpo kyryryme kurãme mokarohne mana.

²⁹ Ahno tapiakase ahtao Ritonõpo maro ehtohme, mokyro onepekahsaromepyra ropa exiõko mana. Taorihmaposẽme exiõko mana.

³⁰ Anapoityãkõ 1/10me zokonaka Ritonõpo kyryryme mana: tiriiku tõkehko, wewe epery tõkehko, naeroro morohne ekarotoko eya.

³¹ Moro 1/10me zokonaka exikety wino, zokonaka epekatyry se esẽ ahtao moro epehpyry epehmãko mana, imotyẽ me zokonaka maro.

³² Mame 10me okyno tõ toehse ahtao toiro Ritonõpo ekyme mana. Toky tõ riõko mana atakenaka tuhke exiry waro toehthohme. Pui tomo, kaneru tomo, poti tomo roropa 10me ahtao, toiro Ritonõpo ekyme mana,

³³ kure mokyro ahtao, popyra mokyro ahtao roropa. Mokyro onymyakãmara esẽ mana imepõy ke. Yrome imyakãmaryhtao mokaro asakoro Ritonõpo ekyme exiõko mã toto. Mokaro onepekahpyra ropa esẽ mana.

³⁴ Morohne Ritonõpo nyriphopyry tõ nexiase, tokarose Moeze a, ypy Xinai po, ekarotohme Izyraeu tomo a.

NUMERU Izyraeu tō Tuhke Ehtoh Kuhtopōpyry

Números Ekarotopo

Sero *Numeru* ao Izyraeu tō tukuhse tuhke toto ehtoh waro ehtohme toesyryhmase toto ahtao Ejitu nonory poe (Numeru 1). Imeīpo tukuhse ropa toh kynexine 40me jeimamyry taropose ahtao, eporehkasasaka toto ahtao Kanaā pona (Numeru 26). Ekarōko mana Izyraeu tō ytotopōpyry poko Kate-Panea pona repe, yrome omōsaromepyra toh kynexine Kanaā pona. Tuhke jeimamyry taropose eya xine toytorykō poko. Mame toeporehkase toto tuna Joatāo pūtokoxi, xixi tūtatoh wino. Moroto tōsesarise Izyraeu tō zokonaka, imehnō zokonaka tuna Joatāo akuotyry se toh kynexine Ritonōpo nekarory pona tosarykōme.

Ekarōko Izyraeu tō enaromỹke ehtoh poko tupime toehse ahtao toytorykō poko. Tahxime toeramase toto Ritonōpo wino; Āomiry omipona pyra toehse toto, Moeze ekahmary se pyra toehse. Yrome Ritonōpo nymenekahpyryme Moeze kynexine Izyraeu tō aroneme. Ekarōko roropa anamonohpyra Ritonōpo ehtopōpyry poko, typoetory tō pyno toehtopōpyry poko roropa ajoajohpe toto ahtao ro.

Sero pape ao

Ypy Xinai rumekapitory 1.1–9.23

Xinai poe Moape pona 10.1–21.35

Moape po Izyraeu tomo 22.1–32.42

Ejitu poe Moape pona 33.1–49

Joatāo akuohtōhtō 33.50–36.13

Ahno tuhke ehtoh kuhtopōpyry apitorymano

¹ Mame jeimamyry asakoro taropose ahtao, Izyraeu tō esyryhmatopōpyry poe Ejitu poe, nuno asakoro aehtoh po, ĕmepyyry apitorymano, Ritonōpo tōturuse Moeze a ona Xinai po, tapyi pitiko Tymaro oturutoh tao. Ynara tykase ynororo:

² – Arāo maro Izyraeu tō ikuhtoko, oxiekyrymākomo, itapyī taōkomo, enara.

³ Orutua kō esety imerotoko 20me jeimamyry nae exiketomo, emero tuātase exiketomo, soutatume exiketomo.

⁴ Tamuxime exiketō imenekako, toiro tuisame exikety toiro oxiekyrymākō wino ākorehmatohkōme.

⁵⁻¹⁶ Ynara mā toto orutua komo, tyekyrykō tuisaryme exiketomo, ākorehmatohkōme:

Rupē tō tuisary Erisua, Seteua mūkuru.

Ximeāo tō tuisary Serumieu, Zurisatai mūkuru.

Juta tō tuisary Nasō, Aminatape mūkuru.

Isakaa tō tuisary Netaneu, Zuaa mūkuru.

Zepurō tō tuisary Eriape, Herō mūkuru.

Eparaī tō tuisary Erisama, Amiute mūkuru.

Manase tō tuisary Kamarieu, Petasua mūkuru.

Pējamī tō tuisary Apitā, Kiteoni mūkuru.

Tā tō tuisary Aiezea, Amisatai mūkuru.

Asea tō tuisary Pajieu, Okarā mūkuru.

Kate tō tuisary Eriasape, Teueu mūkuru.

Napatari tō tuisary Aira, Enã mūkuru.

Mokaro tymenekase tuisame toto ehtohme tyekyry tō akorehmaneme toto ehtohme Izyraeu tō rānao.

¹⁷⁻¹⁸ Naeroro nuno asakoromã po, ěmepyry apitorymã po Moeze a Arão maro mokaro 12mãkō maro, ahno imoihmãkō taoximōnohpose toto, toto kuhtohme, oxiekyrymãkō oximōme, tapyi taðkō oximōme, orutua kō, 20me jeimamyry nae exiketō esetykō merotohme.

¹⁹ Moro sã tukuhse toh nexiase ona Xinai po, Ritonõpo omi poe Moeze a.

²⁰⁻⁴³ Orutua kō 20me jeimamyry nae exiketō, soutatume exiketō esetykō tymerose oximaro tyekyry tō maro.

Osemazuhme Rupē tō, Jako mūkuru apitorymã tymerose. Atapona toto ehtoh tymerose:

Rupē tomo, 46.500.

Ximeão tomo, 59.300.

Kate tomo, 45.650.

Juta tomo, 74.600.

Isakaa tomo, 54.400.

Zepurō tomo, 57.400.

Eparaĩ tomo, 40.500.

Manase tomo, 32.200.

Pējamĩ tomo, 35.400.

Tã tomo, 62.700.

Asea tomo, 41.500.

Napatari tomo, 53.400.

⁴⁴⁻⁴⁶ Orutua kō 20me jeimamyry nae exiketō, soutatume exiketō 603.550me nexiase.

Rewita tomo

⁴⁷ Yrome rewita tō esetykō onymeropyra toh nexiase imehnō oxiekyry tō maro.

⁴⁸ Ynara tykase Ritonõpo exiryke Moeze a:

⁴⁹ — Orutua kō tuātase exiketō, soutatume exiketō kukuruhtao oya, rewita tō onukuhpyra exiko.

⁵⁰ Yrome rewita tō tyripoko Ytapyĩ Kurã kurãkananõme, imōkomory maro. Morohne aronanõme toto tyripoko, ipoko toto erohtohme Tapyi zomye toto osesaritohme.

⁵¹ Ytotoh toehse ahtao rewita tō ymaro oturutoh kararahnõko mã toto. Toeporehkase awahtao xine osesaritoh pona Ytapyĩ amõko ropa rewita tō mana imehnō oehpyra ehtohme Ytapyĩ Kurã pütokoxi aorikyrykõino.

⁵² Imehnō Izyraeu tō tehme exiko mã toto tosarykō po, kamisã risē pãteira pütö tyekyry tō maro.

⁵³ Yrome rewita tō osesariko mã toto ymaro oturutoh zomye eraseme, imehnō rewita tō kara oehpyra ehtohme moro pütokoxi Izyraeu tō zehno jexiryino.

⁵⁴ Moro tyrise Izyraeu tomo a emero Ritonõpo nyriphopyry ae ro Moeze a.

2

Oxiekyrymãkō esary poko osesariryhtao

¹ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a Arão maro:

² — Osesariryhtao Izyraeu tomo a tykamisã, pãteira pütö exiko mã toto, oxiekyrymãkō maro, tyekyry tō kamisã pãteira pütö. Osesariko mã toto Ymaro Oturutoh Kurã zomye, atameke pohto ehtohme.

3-8 – Xixi tūtatoh wino mokaro Juta tō maro exiketō tosarykō rīko mā toto oximaro, tyekyry tō maro, Juta tō kamisā, pāteira pūto. Ynara mā toto tutuisarykō maro soutatu tō maro:

Juta tō soutatu tomo: 74.600 mākomo, tuisa Nasō maro, Aminatape mūkuru. Isakaa tō soutatu tomo: 54.400 mākomo, tuisa Netaneu maro, Zuaa mūkuru. Zepurō tō soutatu tomo: 57.400 mākomo, tuisa Eriape maro, Herō mūkuru.

9 – Juta tō maro ytoketō atapona 186.400me ytoytōko osemazuhme.

10-15 – Ikurenae ytoytoketō Rupē tō tykamisā, pāteira maro. Ynara mā toto tutuisarykō maro, soutatu tō maro:

Rupē tō soutatu tomo: 46.500 mākomo, tuisa Erisua maro, Seteua mūkuru. Ximeāo tō soutatu tomo: 59.300 mākomo, tuisa Serumieu maro, Zurisatai mūkuru.

Kate tō soutatu tomo: 45.650 mākomo, tuisa Eriasape maro, Teueu mūkuru.

16 – Rupē tō maro ytoketō atapona 151.450me ytoytōko okomino, Juta tō mykapo.

17 – Mame mokaro asakoro oximōmākō mykapo Ymaro Oturutoh arōko rewita tō mana. Oximaro ytōko mā toto atakenaka toetopōpyrykō sā totyphse toto ahtao osesarise tykamisā, pāteira pūto.

18-23 – Xixi omōtoh wino ytoytoketō Eparaī tō tykamisā, pāteira maro ynara mā toto tutuisarykō maro soutatu tō maro:

Eparaī tō soutatu tomo: 40.500 mākomo, tuisa Erisama maro, Amiute mūkuru.

Manase tō soutatu tomo: 32.200 mākomo, tuisa Kamarieu maro, Petasua mūkuru.

Pējamī tō soutatu tomo: 35.400 mākomo, tuisa Apitā maro, Kiteoni mūkuru.

24 – Eparaī tō maro ytoketō atapona 108.100me ytoytōko oximōmākō oseruaome samo rewita tō mykapo.

25-30 – Inikahpoēkō ytoytoketō Tā tō tykamisā, pāteira maro ynara mā toto tutuisarykō maro soutatu tō maro:

Tā tō soutatu tomo: 62.700 mākomo, tuisa Aiezea maro, Amisatai mūkuru.

Asea tō soutatu tomo: 41.500 mākomo, tuisa Pajieu maro, Okarā mūkuru.

Napatari tō soutatu tomo: 53.400 mākomo, tuisa Aira maro, Enā mūkuru.

31 – Tā tō maro ytoketō atapona 157.600me toh nexiase. Etyhpyryme ytoytōko toh nexiase.

32 Atapona Izyraeu tō esetykō tymerose soutatu tōme: 603.550me nexiase.

33 Ritonōpo omi poe Moeze a rewita tō onukuhpyra toh nexiase imehnō Izyraeu tō maro.

34 Moro saaro Ritonōpo nyriphopyry Moeze a, moro tyrise Izyraeu tomo a emero. Tōsesarise toh nexiase tyekyry tō maro tykamisā, pāteira pūto. Mame toytotose toto oximōme tyekyry tō maro.

3

Arāo mūkuru tomo

1 Ynara Arāo poenō nexiase, Moeze poenō roropa tōturuse Ritonōpo ahtao Moeze maro ypy Xinai po.

2 Arāo poenō esetykō ynara nexiase: Natape, apitorymano; ĩkapo Apiu te, Ereaza te, Itamaa, enara.

3 Typopase toh nexiase, tymenekase roropa, oturuketyme toto ehtohme Ritonōpo ēpataka.

4 Yrome Natape tō Apiu maro toorihse ona Xinai po tynekarorykō ekaro-ryhtao Ritonōpo a apoto tyorō maro, Ritonōpo nyriphopyry apoto kurā maro

pyra. Tumūkue pyra toh nexiase. Naeroro Ereaza tō, Itamaa roropa toerohse oturuketōme isene ro Arāo ahtao.

Rewita tō erohtopo

⁵ Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkō Moeze a:

⁶ — Rewita tō enehpoko ekarotohme oturukety Arāo a, ipoetoryme toto ehtohme akorehmatohme aerohtoh poko.

⁷ Erohnōko mā toto ymaro Oturutoh poko te, oturuketō akorehmāko mā toto te, ahno emero akorehmāko roropa mā toto.

⁸ Erohnōko mā toto Ytapyī mōkomory poko emero te, toerohthōkō poko roropa Izyraeu tō myakāme.

⁹ Toiro rokē erohtoh ekarōko ase rewita tomo a: Arāo tō omipona toto ehtopo, ipoenō maro, ipakomotyā maro.

¹⁰ Naeroro Arāo tō rokē ripōko mase ymaro oturuketōme, ipoenō maro ipakomotyā maro. Imepy orutua moro erohtoh poko tukupse ahtao, mokyro tapiakasēme exīko aorihmapotohme.

¹¹ Ynara tykase roropa Ritonōpo Moeze a:

¹²⁻¹³ — Rewita tō seromaroro ypoetoryme mā toto. Ejitu tō osemazuhme aenurutyā totapase ahtao ya, Izyraeu tō poenō, osemazuhme aenurutyā tapiakase ya ypoetoryme toto ehtohme, eky tō osemazuhme aenurutyā maro. Seromaroro Izyraeu tō osemazuhme aenurutyā myakāme rewita tō ypoetoryme mā toto. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

Rewita tō tuhke ehtoh kuhtopōpyry

¹⁴ Ona Xinai po Moeze a tōturuse Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy, ynara tyripose eya:

¹⁵ Rewita tō oxiekyry tō esetykō imeroko, tapyi tačkōme, orutua kō emero, toiro nuno motye exiketomo.

¹⁶ Naeroro toto tukupse Moeze a Ritonōpo nyriphopyry omipona.

¹⁷ Rewi tumūkue oseruao kynexine: Jeresō te, Koate te, Merari, enara.

¹⁸ Jeresō mūkuru tō ynara kynexine: Ripani te, Ximei, enara.

¹⁹ Koate mūkuru tō asakoropane kynexine: Anarāo te, Isara te, Eperō te, Uzieu, enara.

²⁰ Merari tumūkue kynexine asakoro: Mari te, Muxi, enara. Mokaro rewita tō ekyry tō tamurume toh kynexine.

²¹⁻²² Jeresō poe Ripani tō toehse, Ximei tō roropa. Mokaro ekyry tō orutua kō toiro nuno motye exiketō ynara nexiase: 7.500me.

²³ Mokaro esaryme nexiase Ritonōpo maro Oturutoh moino akoxi, xixi omōtoh wino.

²⁴ Eriasape, Raeu mūkuru mokaro tuisaryme nexiase.

²⁵ Mokaro Jeresō ekyry tō toerohse Ritonōpo Tapyī poko, moro Tapyi amotoh zao exikety te, Tapyi amotoh jarao exikety roropa te, kamisa tō poko omōtoh kyryry roropa,

²⁶ kamisa tō poko zara ehpikuroko exikety Tapyi Kurā zomye, apoto apō maro te, kamisa tō poko roropa omōtoh kyryry zara pona te, eary tō poko roropa.

²⁷ Koate ekyry tō ynara nexiase: Anarāo tomo te, Isara tō maro te, Eperō tō maro te, Uzieu tō maro, enara.

²⁸ Mokaro tuhke exiry, orutua kō rokene, toiro nuno motye exiketō ynara toh nexiase: 8.600me. Ritonōpo maro Oturutoh poko toerohse toh nexiase.

²⁹ Mokaro ekyry tō, koatita tō esary nexiase Tapyi Kurā poe ikurenae.

³⁰ Mokaro tuisary Erisapā, Uzieu mūkuru nexiase.

³¹ Mokaro toerohse Ritonõpo omihpyry ã poko, meza poko, wyi apony te, saerehkatoñ apony te, apotõ apõ tomo, oturuketõ kyryry erohtohme Osa Kurã tao te, kamisa poko Osa Kurã Kuhse omõtoñ kyryry. Morohne emero poko toerohse toñ nexiase.

³² Mokaro rewita tuisary tõ tuisaryme nexiase Ereaza, Arão mükuru. Mokaro erohketõ Ritonõpo maro Oturutoñ tao, Osa Kurã tao, tuisaryme nexiase.

³³ Merari ekyry tõ ynara nexiase: Mari tomo te, Muxi tomo, enara.

³⁴ Mokaro tuhke ehtoh, orutua kõ rokene, toiro nuno motye exiketõ ynara nexiase: 6.200me.

³⁵ Merari ekyry tõ tuisary: Zurieu, Apiaiu mükuru nexiase. Mokaro esary nexiase Tapyi Kurã poe inikahpozakoxi.

³⁶ Toerohse toñ nexiase Tapyi Kurã kyryry wewe risẽ poko: tapua tomo te, itararany tomo te, xikihme exiketomo te, apõ tomo te, erohtoh kyryry emero poko.

³⁷ Toerohse roropa toto xikihme exiketõ poko zara po, Tapyi zomye, apõ tõ poko, inepuru tomo te, eary tomo, enara.

³⁸ Moeze tõ esary nexiase Tapyi Kurã ãpataka, Arão tõ maro, imükuru tõ maro, xixi tütatoñ wino. Toerohse toto Osa Kurã tao Izyraeu tõ akorehmary poko. Yrome imepỹ mokaro erohtoh poko tukupse ahtao, mokyro tapi-akasẽme exiko totapasẽme ehtohme.

³⁹ Ritonõpo nyriphopyry omipona Moeze nexiase Arão maro. Rewita tõ esetykõ tymerose eya xine, orutua kõ emero toiro nuno motye exiketomo; 22.000me toñ nexiase.

Izyraeu tõ tymyakãmasẽ rewita tomo a

⁴⁰ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Izyraeu tõ osemazuhme aenurutyã esetykõ imeroko, orutua komo, toiro nuno motye exiketomo, ypoetoryme toto exiryke emero.

⁴¹ Yrome mokaro myakamãko ase rewita tõ ke, ypoetoryme toto ehtohme. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo. Rewita tõ eky tõ tyriko roropa imehnõ Izyraeu tõ eky tõ osemazuhme aenurutyã myakãme.

⁴² Ritonõpo omi poe Izyraeu tõ mükuru tõ osemazuhme aenurutyã tymerose Moeze a.

⁴³ Mokaro toiro nuno motye exiketõ atapona: 22.273me nexiase.

⁴⁴ Moromeĩpo ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Rewita tõ tyriko mokaro Izyraeu tõ mükuru tõ osemazuhme aenurutyã myakãme, rewita tõ eky tõ roropa tyriko imehnõ Izyraeu tõ eky tõ myakãme. Moxiã rewita tõ ypoetoryme mã toto. Ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

⁴⁶ Yrome Izyraeu tõ mükuru tõ osemazuhme aenuruhpyryme exiketõ rewita tõ motye mã toto, 273me. Morara exiryke mokaro poko epehmãko mase.

⁴⁷⁻⁴⁸ 5me parata epehmãko mase toiro ahno poko. Moro tineru ekaroko Arão tomo a imükuru tõ maro.

⁴⁹ Naeroro moro tineru tapoise Moeze a.

⁵⁰ 15,5 kirume parata,

⁵¹ moro tokarose eya Arão tomo a imükuru tõ maro, Ritonõpo nyriphopyry ae ro eya.

4

Koatita tõ erohtopo

¹ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

² — Rewita tō, koatita tō ikuhko, oxiekyryme exiketomo, jūkō tapyī taōkomo, enara.

³ Orutua kō esety imeroko 30me jeimamyry nae exiketomo, 50me jeimamyry ehtoh pona erohtohme Ytapyī Kurā poko.

⁴ Koatita tō erohtoh Ytapyī tao ynara mana: ykyryry tō kurā kuhse pyno exīko mā toto.

⁵ — Atapyīkō tymyhpokase ahtao atakimatohme Arāo tō ytōko imūkuru tō maro Ytapyī taka, kamisa tyhwyme exikety apoīko mā toto jomihpyry ē ēpataka exikety. Moro kamisa ke Jomihpyry ē zōtōko mā toto.

⁶ Mame moro pona āty rīko mā toto onokyro pihpyry risē kurano. Mame moro pona kamisa rīko mā toto ezuezumano. Moromeīpo mara tō rīko mā toto parihmā tō aka, kaxo epurume.

⁷ — Kamisa ezuezumā rīko roropa mā toto meza pona, wyi apō pona tynekaroryme tokarosēme aexityā Ritonōpo a. Moro pona paratu tōkehko tyrīko mā toto: tijera tō ixtaratu ē maro te, kopu tomo te, uwa eukuru jehnahpyry ē tomo, enara. Moro po pāo jūme exikehpyra exīko mana.

⁸ Moromeīpo moro pona kamisa kamiraramā rīko mā toto. Moro kamisa po āty rīko mā toto onokyro pihpyry kurā risemy. Moromeīpo mara tō rīko mā toto epurume parihmā tō meza kyryry aka.

⁹ — Mame kamisa ezuezumā apoīko mā toto, saerehkatoh apō zōtōko mā toto nāparina tō maro, jahpi te, mauru panō tō sahkatohme, nāparina aryry te, ezechkatoh tonomo te, azeite ē tomo, enara.

¹⁰ Moromeīpo morohne emero jōtōko mā toto onokyro pihpyry kurā risē ke mara tō pona tyritohme arotohme.

¹¹ Apoto apō uuru risē pona kamisa ezuezumā rīko mā toto. Mame moro pona āty rīko mā toto onokyro pihpyry kurā risemy. Moromeīpo mara tō rīko mā toto epurume parihmā tō aka, apoto apō kyryry aka.

¹² Mame Osa Kurā kyryry tō emero apoīko mā toto, jōtotohme kamisa ezuezumā ke. Mame morohne zōtōko onokyro pihpyry kurā risē ao tyritohme mara tō pona arotohme.

¹³ — Mame oruno oūko mā toto apoto apō poe, epona kamisa kamiraramā ritohme.

¹⁴ Moro pona apoto apō poko erohtoh kyryry kehko tyrīko mā toto: apoto ē tomo te, kaafu tomo te, pa tomo, paxiha tomo, enara. Morohne pona āty rīko mā toto onokyro pihpyry kurā risemy. Mame mara tō rīko mā toto parihmā tō aka, apoto apō epurume.

¹⁵ Atapyīkō tykararahse ahtao atakimatohme, Koate poenō oehnōko mā toto Ritonōpo mōkomory kurā arotohme tōtyhkase Arāo tō ahtao rokē Tapyi Kurā jōtory poko imōkomory maro emero. Koate ekyry tō morohne kurā anapopyra tyripoko toto aorikyrykōino.

— Morohne tyripoko Koate tomo a Tapyi Kurā esyryhmatoh toehse ahtao.

¹⁶ — Ereaza, oturukety Arāo mūkuru, moro Tapyi Kurā poko erohketō esēme exīko mana, azeite esēme roropa nāparina eukuru te, ixtaratu esēme, tiriiku tōkehko esēme, ahno nekarotyā Ritonōpo a te, azeite esēme roropa ipopatohme, emero Tapyi Kurā tao exiketomo tokarose ahtao Ritonōpo a.

¹⁷ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a Arāo maro:

¹⁸ — Koate ekyry tō anaorihmapopyra ehtoko

¹⁹ ameke pyra aepyrykōke ykyryry tō kurā pona. Mokaro orikyrykōino Arāo tō omōnōko mā toto imūkuru kō maro Tapyi Kurā taka zurutohme eya xine oty ritohme te, oty arotohme, enara.

²⁰ Yrome koatita tō omōsaromepyra mā toto osenuhmatohme morohne kurā jōtoryhtao Arāo tomo a aorikyrykōino.

Jeresō tō erohtopo

²¹ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

²² — Jeresō ekyry tō ikuhko, oxiekyryme exiketomo te, tumyko tapyi taōkomo roropa.

²³ Toto esetykō imeroko orutua kō 30me jeimamyry nae exiketōme ahtao 50me jeimamyry ehtoh pona erohtohme Tapyi Kurā tao Ritonōpo maro Oturutoh tao.

²⁴ Jeresō ekyry tō erohnōko mā toto Ritonōpo Tapyi tao, imōkomory arory poko, enara.

²⁵ Moro Tapyi arōko mā toto, Tapyi amotoh zao exikety te, jarao exikety roropa te, amotoh onokyro pihpyry kurā risemy te, tyhwyme exikety kamisa risē roropa omōtoh kyryry.

²⁶ Tyhwyme exiketō kamisa risē roropa zara po te, tyhwyme exikety kamisa omōtoh kyryry zara pona Tapyi zomye, apoto apō maro te, eary tō roropa te, erohtoh kyryry emero roropa.

²⁷ Jeresō ekyry tō erohtoh emero, mōkomo arory poko te, toerokurukō poko roropa emero riko mā toto Arāo tō omipona imūkuru tō maro. Tyripōko mā toto morohne arory poko eya xine.

²⁸ Morohne mā Jeresō ekyry tō erohtoh moro Tapyi Kurā tao. Moro erohtoh esēme exīko Itamaa, oturukety Arāo mūkuru.

Merari ekyry tō erohtopo

²⁹ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

— Merari ekyry tō ikuhko, jūkō tapyi taōkomo te, oxiekyryme exiketomo,

³⁰ orutua kō esety imeroko emero 30me jeimamyry nae exiketō 50me jeimamyry ehtoh pona, toto erohtohme Ritonōpo Tapyi Kurā tao.

³¹ Ynara arōko mā toto toerohtoh poko Tapyi Kurā poko: wewe risē kehko, tapua tomo te, xikihme exiketō inepurume exiketomo, Tapyi apō tō roropa;

³² xikihme exiketō zara po, Tapyi zomye exiketō te, apō tomo te, xikihme exiketomo te, eary tomo te, mōkomo roropa emero erohtoh kyryry. Pape imeroko ekarotohme emero erohketomo a ikyryry tō emero anaropotyā eya.

³³ Morohne mā Merari ekyry tō erohtohme mana Tapyi Kurā poko. Moro erohtoh esēme Itamaa exīko mana, oturukety Arāo mūkuru.

Rewita tō kuhtopōpyry Moeze a

³⁴⁻⁴⁸ Morarame Ritonōpo nyripohpyry omi poe rewita tō tukuhsē Moeze a Arāo maro, Izyraeu tō tuisaryme toexirykōke. Oseruao oxiekyry tō tukuhsē eya xine: Koate tomo te, Jeresō tomo te, Merari tomo, enara. Jūkō tapyi taōkō tukuhsē eya xine. Orutua kō esety tymerose eya xine 30me jeimamyry nae exiketō 50me jeimamyry ehtoh pona, erohtohme Tapyi Kurā poko. Ynara tuhke toto ehtoh nexiase:

Koatita tomo: 2.750 mākomo.

Jeresonita tomo: 2.630 mākomo.

Merarita tomo: 3.200 mākomo.

Atapona: 8.580 mākomo.

⁴⁹ Mokaro orutua kō esety tymerose pape pokona Ritonōpo nyripohpyry ae ro Moeze a. Mame erohtoh tokarose Moeze a mokaro a emero imōkomory waro toto ehtohme, arotohme. Morohne tyrise Moeze a Ritonōpo nyripohpyry omipona.

¹ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

² – Oturuko Izyraeu tomo a tyrohsē hpe exiketō ipihpyry poko aropo-tohme tosarykō poe te, kunu hpe exiketomo, munu hpe exiketō roropa te, nuriamē exiketō roropa ekepyry tapose exiryke eya.

³ Mokaro aropoko oesarykō poe moino akoxi oesarykō nuriamē onyripyra toto ehtohme, moroto jesarymē exiryke ypoetory tō maro.

⁴ Morohne tyrise Izyraeu tomo a, Ritonõpo omipona; mokaro taropose eya xine tosarykō poe.

Azahkuru toehtopõpyry epehmary ropa

⁵ Ynara tykase ropa Ritonõpo Moeze a:

⁶ – Oturuko Izyraeu tomo a, ynara kaxiko eya xine: azahkuru toehse awahta xine imepỹ poko, Ritonõpo zamaro pyra mase, iirypyrymē mase.

⁷ Naeroro oorypyry ekaroko Ritonõpo a. Mame moro epehmãko ropa mase imoty roropa 20%me mokyro a.

⁸ Yrome mokyro toorihse ahtao itapyĩ taõkō pyra ahtao roropa moro tineru ekaroko Ritonõpo a, oturukety kyryrymē ehtohme. Moro epehpyry maro okyno ekarõko mana etapatohme tynekarorymē Ritonõpo a tyrypyry korokapotohme.

⁹ Morarame ahno nekarotyã Ritonõpo a oturuketō kyryrymē exiko mokyro a tokarose ahtao.

¹⁰ Oturuketō emero ahno nekarohpyry apoïko mã toto tykyryrymē tokarose ahtao eya xine.

Typyty zumoxike inio ahtao

¹¹ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

¹² – Oturuko Izyraeu tomo a, ynara kaxiko eya xine: Typye orutua ahtao, mame ipyty imepỹ poko toehse ahtao,

¹³ imepỹ orutua maro iirypyrymē toehse ynororo. Yrome inio zuaro pyra onenepyra imehnō exiryke;

¹⁴ otarame typyty poko zumoxike toehse inio. Imepỹ maro pyra ipyty ahtao ro

¹⁵ ipyty enehpoko inio a oturukety ěpataka inekarory maro, toiro kirume sewata tapose aexihpyry maro. Azeite onyrippyra exiko oturukety a moro sewata pona ixtarafu onyrippyra exiko roropa, zae ehtoh enetupuhpotohme moro ekaroryke eya.

¹⁶ – Mokyro nohpo arõko oturukety apoto apō ěpataka, Ritonõpo ěpataka.

¹⁷ Tuna kurã arykãko mana ě aka, orino risē aka, nono pixo riko roropa mana Tapyi Kurã poe moro tuna kuaka.

¹⁸ Mame mokyro nohpo xikihme ro apoto apō ěpataka, zūsety myhpokãko mana, moro sewata ekarõko mana emary aka, moro tuna itunety nono maro apoïko oturukety mana, popyra ehtoh enehpotopo.

¹⁹ – Mame ynara ãko oturukety nohpo a: “Ajohpe pyra imehnō poko pyra awahta towomasēme exiko mase, sero tuna oryhmara mana.

²⁰ Yrome imepỹ poko toehse awahta iirypyrymē mase

²¹ ah Ritonõpo awãnohno oekyry tō rãnao. Ah omone nakyhno. Ah awakuru tyaose nexino.

²² Sero tuna tōse ahtao oya awakuru tyaosēme exiko, omone akyhnōko mana.” Mame nohpo ynara ãko: “Aõ, ah Ritonõpo morohne sã nyripono!”

²³ – Mame okyno pihpyry pona moro popyra tyripotoh imerõko oturukety mana. Moro omi kurikãko mana moro tuna kuaka.

²⁴ Imeĩpo moro tuna itunety ěnõko nohpo mana. Sam ãko nohpo mana zuakuru ao.

²⁵ Yrome moro tuna onēpopyra ro ahtao moro sewata apoïko ropa oturukety mana nohpo emary poe, anÿtohme Ritonōpo ēpataka, apoto apō pona tyritohme.

²⁶ Tomary ao sewata apoïko mana jahkatohme apoto apō po. Mame etyhparyme moro tuna ēpōko mana nohpo a.

²⁷ Imepÿ poko toehse ynororo ahtao sam kamexipōko moro tuna mana. Zuakuru tyaosēme exïko mana. Imone akyhnōko mana. “Popyra mokyro mana,” āko mā jekyry tō ipoko.

²⁸ Yrome imehnō poko exipitopyra ynororo ahtao jetū pyra exïko mana. Poetoēme exïko ro mana.

²⁹ – Moro Ritonōpo nyripohpyry zumoxike ehtoh poko, orutua pyty tynio kuroko imepÿ poko toehse ahtao te,

³⁰ zumoxike toehse orutua ahtao. Mame typty arōko mana Ritonōpo ēpataka oturukety a morohne ritohme eya.

³¹ Mame mokyro inio ehxiropyra exïko mana. Yrome ipyty imepÿ poko toehse ahtao tuānohsēme exïko mana.

6

Ritonōpo nyripohpyry nazireume ehtoh poko

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

² – Oturuko Izyraeu tomo a. Ynara kaxiko eya xine: orutua komo, nohpo tō roropa, osekarory se awahtao xine Ritonōpo a nazireume ehtohme, tapiakase oehtohme, Ritonōpo omipona ehtoh poko rokē oehtohme yronymyryme,

³ uwa eukuru jehnahpyry onēpyra ehtoko. Uwa eukuru onēpyra, uwa epery onenahpyra, uwa asarananohpohpyry tō roropa onenahpyra ehtoko.

⁴ Nazireume awahtao xine uwa epery tōkehko onenahpyra ehtoko, ipuh-turu te, ipihpyry roropa onenahpyra exïko matose.

⁵ – Tapiakase awahtao nazireume oūsety onysahkara exiko, osetypokara exiko roropa. Tōtyhkase awahtao rokē nazireume oehtoh poko morohne rïko ropa mase, oūsety sahkāko.

⁶⁻⁷ Oūsety onysahkara ehtoh enetupuhpotohme mana āpiakatopōpyry poko Ritonōpo omiry omipona rokē oehtohme. Morara exiryke tomeseke exiko nuriame pyra oehtohme Ritonōpo a, aorikyhpary ekepyry pūto pyra exiko: omy ekepyryme ahtao ro te, asa ekepyryme ahtao ro, ākorō ekepyryme ahtao, orui roropa te, ooryxiry ekepyryme ahtao roropa, enara.

⁸ Nazireume awahtao tapiakase mase Ritonōpo Oesē omiry omipona rokē oehtohme.

⁹ – Imepÿ orikyryhtao mōtoino rokē opūto, nuriame oūsety toehse ahtao moro pokoino nazireume oexiryke, ynara tyrïko mase: 7me ēmepÿpy taropose ahtao oūsety sahkāko mase, osetypokāko roropa mase ekurikatohme ropa nuriame pyra oehtohme ropa.

¹⁰ Yrokokoro, ēmepÿpy 8mā po parutopuru asakoro enehnōko mase moro pyra ahtao utuku poenō asakoro enehnōko mase oturukety a Ritonōpo Tapyï omōtohtaka.

¹¹ Toiro zahkāko oturukety mana tynekaroryme iirypyry epehparyme, zakorō zahkāko mana tytororo okurākatoh epehparyme, nuriame toehse oexiryke, ekepyry pūto awahtao. Moro ēmepÿpy ae ro oūsety ekarōko ropa mase Ritonōpo a.

12 Osekarōko ropa mase Ritonōpo Oesemy a, nazireume, Ritonōpo omiry omipona rokē oehtohe. Moro emepyrý tō apitoryme nazireume oep̄top̄opyry onukuhpyra exīko matose oūsety nuriame toehse exiryke tokarose ahtao Ritonōpo a. Ikuhpitōko ropa mase. Mame oorypyry korokapotohme ropa, kaneru mūkuru enehnōko mase toiro jeimamyry exikety, onekaroryme Ritonōpo a.

13 – Ynyriophpyry sero Nazireume ehtoh poko, tōtyhkase ahtao ynara tyriko: ytōko mase Ymaro Oturutoh omōtoh taka

14 okyno tō oseruao ahmitara exiketō ekarōko mase Ritonōpo Oesēkomo a: toiro kaneru mūkuru toiro jeimamyry exikety zahkatohme tytororo te, toiro kaneru toiro jeimamyry exikety zahkatohme oorypyry korokapotohme te, toiro kaneru onekaroryme osepeme ehtohme.

15 Pāo tō enehnōko roropa mase ruto pehme, tyrise pāo porutatoh maro pyra: pāo tō topuxixime exiketō tiriiku risē azeite maro te, pāo tō pitiko pipahme exiketomo azeite pitiko epona te, tiriiku tōkehko maro, uwa eukuru jehnahpyry maro, enara.

16 – Morohne emero arōko oturukety Ritonōpo ēpataka. Moroto okyno zahkāko mana tynekaroryme iirypyry korokatohme, zakorō roropa zahkatohme tytororo.

17 Kaneru zahkāko roropa mana tynekaroryme Ritonōpo a osepeme ehtohme, tynekarory ekarōko roropa mana, pāo tō ruto pehme, tyrise pāo porutatoh maro pyra. Tiriiku tōkehko ekarōko roropa mana tynekaroryme, uwa eukuru jehnahpyry maro.

18 Ritonōpo Tapyī omōtoh tao mokyro nazireume exikety tūsety sahkāko mana. Tūsety apoīko mana tyritohme apoto htaka tynekarory zahkatoh taka osepeme ehtohme.

19 – Mame kaneru zokonaka tupuruse ahtao moro tōsē apoīko, zokonaka, oturukety mana nazireume exikety emary aka tyritohme, pāo asakoro maro ruto poe, toiro zumono, toiro zumōkara, enara. (Moro tyrise mokyro nazireume exikety zūsety tysahkase ahtao.)

20 Moromeīpo mokyro oturukety morohne ekarōko mana tynekaroryme kurā Ritonōpo a. Mokarohne kurā tokarosēme exīko oturukety zohme kaneru purupuru maro, ipety maro oturukety zohme, Ritonōpo nyriophpyry ae ro. Moromeīpo mokyro nazireume exikety uwa eukuru jehnahpyry ēnōko mana ise tahtao.

21 – Moro Ritonōpo nyriophpyryme mana nazireume toexiry se exikety poko Ritonōpo Tosē omiry omipona rokē toehtohe. Yrome tōmiry totapose ahtao nazireu a inep̄y kyryry ekarory poko morohne maro, ah mokyro tōmihpyry omipona nexino.

Kure ahno tyriporý oturukety a

22 Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

23 – Oturuko Arāo tomo a, imūkuru tō maro kure rokē Izyraeu tō ripotohme ynara samo:

24 “Kure rokē oriporykō se ase Ritonōpo a, oewomarykō se ase roropa eya.

25 Kure ehtoh oya ekaropōko ase Ritonōpo a, awānohpopyra xine roropa ase eya.

26 Nupunato oeneporykō se ase Ritonōpo a, opyno xine aehtohme, osepeme oehtohekōme imehnō maro, emero.”

27 Ynara tykase Ritonōpo:

– Moro sã Arāo tō, imūkuru tō maro kure rokē Izyraeu tō ripōko mã toto ya. Mame kure rokē toto rīko ase.

7

Oxiekyry tō tuisary tō nekarotyamo

¹ Morarame tōtyhkase Moeze ahtao Ritonōpo Tapyī riry poko, Ritonōpo Tapyīme Kurā typopase eya, Tapyi mōkomory maro, apoto apō mōkomory maro. Morohne tapiakase eya Ritonōpo poko rokē ehtohme.

² Mame oxiekyrymākō tuisary tomo a, tamuximehxo toexirykōke, Moeze akorehmaneme roropa toh nexiase tyekyry tō kuhtopōpyry poko,

³ tynekarorykō tonehse Ritonōpo Tosēkomo a: 6me kahosa tomo, pui tō maro 12me. Asakoro tuisa tō a toiro kahosa tokarose, toiro tuisa a toiro pui tokarose roropa. Morohne emero tyrise eya xine Tapyi ēpataka.

⁴ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

⁵ – Kahosa tō apoiko pui tō maro erohtohme Tapyi poko. Morohne ekaroko rewita tomo a toto akorehmatohme toerohtohkō poko.

⁶ Naeroro rewita tomo a moro kahosa tō tokarose Moeze a, pui tō maro.

⁷ Jeresō pakomotyamo a asakoro kahosa tō tokarose eya 4me pui tō maro mokaro erohtoh pokoino.

⁸ Merari pakomotyamo a, toto erohtoh pokoino, 4me kahosa tō tokarose Moeze a 8me pui tō maro. Mokaro erohtoh esēme Itamaa nexiase, oturukety Arāo mūkuru.

⁹ Yrome Koate pakomotyamo a morohne onekaropyra Moeze nexiase, Ritonōpo mōkomory kurā toto motary tō po rokē tupuimaposē exiryke Ritonōpo omi poe.

¹⁰ Tuisa tomo a tynekarorykō tonehse oseahmatohme, apoto apō ekarory poko Ritonōpo a ikyryryme kurano. Morohne enepyyry se toehse toto ahtao apoto apō pona,

¹¹ ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Kaxiko eya xine 12me toto exiryke 12me ēmepyyry ae tynekarory tō enehnōko mā toto. Atakenaka toiro ēmepyyry ae toiro tuisa tynekarory enehnōko mana moro apoto apō apiakaryme ykyryryme kurano.

¹²⁻⁸³ Ynara tynekarory tonehse eya xine atakenaka:

Ēmepyyry apitorymā po Juta tō tuisary Nasō, Aminatape mūkuru.

2mā po Isakaa tō tuisary Netaneu, Zuaa mūkuru.

3mā po Zepurō tō tuisary Eriape, Herō mūkuru.

4mā po Rupē tō tuisary Erisua, Seteua mūkuru.

5mā po Ximeāo tō tuisary Serumieu, Zurisatai mūkuru.

6mā po Kate tō tuisary Eriasape, Teueu mūkuru.

7mā po Eparaī tō tuisary Erisama, Amiute mūkuru.

8mā po Manase tō tuisary Kamarieu, Petasua mūkuru.

9mā po Pējamī tō tuisary Apitā, Kiteoni mūkuru.

10mā po Tā tō tuisary Aiezea, Amisatai mūkuru.

11mā po Asea tō tuisary Pajieu, Okarā mūkuru.

12mā po Napatari tō tuisary Aira, Enā mūkuru.

Mokaro nekarotyā oxisā kehko nexiase: toiro paratu parata risemy 1,5 kirume; toiro paxiha parata risemy 800 karamame; tuisa konōto kuhtoh ae ro. (Moro paratu, paxiha roropa tonehse eya xine pehme tiriiku ke azeite maro, tynekaroryme) te, paratu uuru risemy 115 karamame ixtaratu ke pehme te, toiro pui mūkuru te, toiro kaneru te, toiro kaneru mūkuru 1 anome exikety zahkatohme apoto apō po te, toiro poti zahkatohme iiryppyry korokapotohme te; osepeme, 2me pui tomo, 5mē kaneru tomo, 5me poti tomo te, 5me kaneru mūkuru tomo toiro jeimamyry nae exiketomo.

⁸⁴⁻⁸⁵ Atapona Izyraeu tō tuisary tō nekarohpyry moro apoto apō apiakary poko Ritonōpo nyriphopyry poko ynara nexiase: 12me paratu tomo parata risemy te, 12me paxiha tō parata risemy te, atapona omoxinety 27,5 kīrume nexiase;

⁸⁶ 12me paratu tō uuru risemy, omoxinety 1 kiru 380 karamame (Moro paratu tō pehme kehko nexiase ixtaratu ke);

⁸⁷ tynekarorykō zahkatohme tytororo: 12me kaneru tomo te, 12me kaneru mūkuru tō 1 anome exiketomo te, tiriiku tōkehko maro moro tynekarorykō maro ehtohme; iiryppyry korokapotohme, 12me poti tomo te,

⁸⁸ tynekarorykō osepeme ehtohme, 24me pui tomo te, 60me kaneru tomo, 60me poti tomo te, 60me kaneru mūkuru tō toiro jeimamyry nae exiketomo, enara.

⁸⁹ Mame tomōse Moeze ahtao Ritonōpo maro Oturutoh taka, oturuse Ritonōpo maro, Ritonōpo omiry totase eya. Oturūko nexiase, aomihpyry ē apuru poe, mokaro kerupī tō rānae. (Moro sā tōturuse Ritonōpo Moeze maro.)

8

Nāparina tō riry poko

¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

² – Arāo zuruko moro 7me nāparina tō riryhtao saerehkatoth apō pona, tyripoko saerehkatothme moro apō wapokoxi.

³ Moro tyrise Arāo a, aomiry omipona, nāparina tō tyrise eya saerehkatothme moro zuapokoxi.

⁴ Moro nāparina apō tyrise nexiase emero uurume tapitapīse Ritonōpo nenepohpyry sā Moeze a.

Rewita tō apiakatopōpyry toerohtoh poko toehtohkōme

⁵ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

⁶ – Rewita tō apiakako imehnō Izyraeu tō winoino toto kurākatothme.

⁷ Toto kurākatothme tuna pitiko emako toto pona, zūsety emero isahkako toto zoko poko te, zupōkō ikurikapoko roropa. Moro ke tukurākasēme exīko mā toto, nuriame pyra.

⁸ Mame pui mūkuru apoīko mā toto, tiriiku kurā maro, azeite maro. Imepý pui mūkuru apoīko mase onekaroryme ooryppyrykō korokapotohme.

⁹ Mame Izyraeu tō emero oximōme enehpōko mase, rewita tō ripōko mase Tapyi Kurā ēpataka.

¹⁰ Mame Izyraeu tō tomarykō rīko mā toto rewita tō zupuhpyry pona.

¹¹ Mokaro rewita tō apiakāko Arāo mana toto ekarotothme ya, Izyraeu tō nekaroryme kurano. Ahtao rewita tō exīko mā toto ypoetoryme.

¹² Tomarykō rīko rewita tō mana mokaro pui asakoro zupuhpyry pona. Toiro tokarosēme exīko iiryppyry korokapotohme, zakorony tyahkasēme exīko tytororo rewita tō kurākatothme.

¹³ Rewita tō apiakako onekarorykōme kurā ya. Mame Arāo tomo imūkuru tō maro toto tuisaryme exīko mā toto.

¹⁴ Rewita tō apiakako imehnō Izyraeu tō winoino, ypoetoryme toto ehtohme.

¹⁵ Moromeīpo rewita tō tukurākase ahtao te, tapiakase roropa toto ahtao ypoetoryme kurā omōnōko mā toto erohtohme ymaro oturutoh taka.

¹⁶ Tapiakase toh nexiase imehnō Izyraeu tō winoino ypoetoryme toto ehtohme Izyraeu tō mūkuru tō osemazuhme aenurityā myakāme. Ypoetoryme mā toto.

¹⁷ Ejitu tō mūkuru tō osemazuhme aenurutyā totapase ahtao ya, Izyraeu tō mūkuru tō osemazuhme aenurutyā emero tapyi tao tapiakase ya ypoetoryme toto ehtohme, eky tō osemazuhme aenurutyā maro.

¹⁸ Rewita tō tapoise ya Izyraeu tō mūkuru tō osemazuhme aenurutyā myakāme.

¹⁹ Seromaroro rewita tō ekarōko ase Arāo tomo a imūkuru tō maro Izyraeu tō nekaroryme aehohtohme Ytapyi tao Izyraeu tō akorehmatohme iirypyrykō korokapotohme te, toto ewomatohme roropa popyra ehtoh oehpyra ehtohme toto wānohtohme Osa Kurā pūtokoxy aepyrykohtao.

²⁰ Naeroro Ritonōpo nyripohpyry Moeze a rewita tō poko, emero tyrise Moeze a te, Arāo a te, Izyraeu tō maro rewita tomo a.

²¹ Toekurākase toh nexiase rewita tomo, tupōkō tukurikase roropa eya xine. Mame toto tapiakase Arāo a tynekaroryme kurā Ritonōpo a, okyno tō tyahkase Arāo a iirypyrykō korokapotohme.

²² Ritonōpo nyripohpyry Moeze a rewita tō poko, emero tyrise eya xine Ritonōpo omihpyry omipona. Moro sã tymenekase rewita tomo aehohtohme Tapyi Kurā tao, Arāo tō poetoryme imūkuru tō maro.

²³ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

²⁴ – Ynara tyripōko ase rewita tomo a: 25me jeimamyry nae toto ahtao erohpitōko mā toto Ytapyi Kurā tao,

²⁵ 50me jeimamyry nae ahtao toerohtoh rumekāko mā toto.

²⁶ Moromeiṑo 50me jeimamyry motye toto ahtao tope tō akorehmāko ro mā toto toerohtoh poko Tapyi Kurā tao. Yrome tuisame pyra exiko mā toto moro erohtoh poko. Moro sã rewita tō erohtoh apiakāko mase toto erohtohme.

9

Oseahmatoh Paxikoa 2mano

¹ Morarame jeimamyry 2mā po Izyraeu tō ytotoṑpyry poe Ejitu nonory poe, nuno apitorymā po Ritonōpo tōturuse Moeze maro ona Xinai po. Ynara tykase:

²⁻³ – Ēmepyyry 14mā po sero nuno po, kohmāsasaka ahtao, otuhtoh konōto “Epozakuroko” tyripoko Izyraeu tomo a ynyripohpyry ae ro moro poko.

⁴ Naeroro Epozakuroko Paxikoa otuhtoh tyripose Moeze a Izyraeu tomo a.

⁵ Ēmepyyry 14mā po, nuno apitorymā po oseahmatoh tyrise Izyraeu tomo a kohmāsasaka ahtao, ona Xinai po. Emoro tyrise Izyraeu tomo a Ritonōpo nyripohpyry ae ro Moeze a.

⁶ Yrome orutua kō nexiase nuriame, aorikyhperry ekepyry tapose eya xine exiryke. Naeroro Paxikoa poko ehsaromepyra toh nexiase moro ae. Toytose toto oturuse Moeze a, Arāo maro.

⁷ Ynara tykase toto:

– Nuriame ynanase aorikyhperry ekepyry tapose exiryke yna a. Ajohpe pyra, ynanekarory onekarosaromepyra ynanae Ritonōpo a imehnō Izyraeu tō maro moro Ēmepyyry po, onymenekahpyry po?

⁸ Mame tozuhse toto Moeze a. Ynara tykase:

– Apoaporo, oturūko ase Ritonōpo a zuaro jehtohme, oty ripōko ynororo oya xine.

⁹ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

¹⁰ – Ynara kaxiko Izyraeu tomo a: nuriame toehse awahtao xine opoeno te, apakomotyā roropa nuriame toehse ahtao ahno ekepyry tapose exiryke eya te, moe ynororo ahtao roropa te, mya ayatoryhtao

roropa, moro toehse ahtao otuhnōko ro mā toto Paxikoa poko, Ritonōpo eahmaryme.

¹¹ Toiro nuno eraximako. Moromeīpo Paxikoa oseahmāko matose, ěmepyy 14mā po, nuno 2mā po, kohmāsasaka ahtao. Mame moro poko awahtao xine okyno ōnōko matose wyi maro, iporutatoh maro pyra exikety ke, otyro ary itunety maro.

¹² Tōsē akoīpyry onukurākara ehtoko yrokokoro pona, okyno zehpyry onytahkara ehtoko roropa. Moro Paxikoa tyritoko ynyriphopyry ae ro.

¹³ Yrome ynara toehse ahtao, ahno nuriame pyra ahtao, mya ytoytopyry ynororo ahtao, Paxikoa otuhtoh onyripyra ahtao, mokyro aropōko matose owinoino xine, tynekarory onenehpyra exiryke ya zae ekarotoh po toehse ahtao. Tuānohsēme exīko mokyro mana iirypyry emetakame.

¹⁴ – Imepŷ nonory poe exikety, tosake toehse exikety amaro xine, tōtukuru se ynororo ahtao Paxikoa poko amaro xine, ynyriphopyry omipona exīko mana moro poko. Moro saaro matose imepŷ nonory poe aehtyā samo, ynyriphopyry omipona ehtoko.

Akurū Tapyi Kurā epoe

(Exutu 40.34-38)

¹⁵ Mame Ritonōpo Tapyī tyrikehse ahtao akurū toehse epozakoxi. Tykohmāse ahtao moro akurū apoto sā nexiase ěmepyy pona.

¹⁶ Morarame kokoro rokē moro sā nexiase tōmehse ahtao akurume nexiase Tapyi epoe, koko apoto sā nexiase.

¹⁷ Tōnuhse moro akurū ahtao Tapyi poe Izyraeu tō toytopitose. Mame totypohse akurū ahtao moroto tōsesarise toh nexiase.

¹⁸ Toytopitose toto, totypohse roropa toto Ritonōpo nyriphopyry omipona. Mame tehme toh nexiase moroto, moro akurū tehme ahtao Tapyi epoe.

¹⁹ Okynahxo Tapyi epoe akurū ahtao, Ritonōpo omipona Izyraeu tō nexiase. Ytopyra toh nexiase moro poe.

²⁰ Toitoine moro akurū okynā nexiase Tapyi epoe tuhke pyra ěmepyy pona. Morarame tehme toh nexiase te, toytose ropa toh nexiase Ritonōpo omiry omipona.

²¹ Toitoine moro akurū okynā pyra nexiase Tapyi epoe, kokonie pukuro poe ěmepyy pona yrokokoro. Tōnuhse ahtao ěmepyyrime ahtao toytopitose toto. Tahxime tōnuhse akurū ahtao, saereme ahtao te, tykohmāse ahtao roropa toytopitose toto.

²² Yrome totypohse akurū ahtao Tapyi epoe asakoro ěmepyy te, nuno tytororo te, jeimamyry porehme, totypohse pixo moro akurū ahtao, Izyraeu tō roropa tehme toh nexiase. Ytoytopyry toh nexiase. Yrome tōnuhse yroro ahtao ytōko toh nexiase.

²³ Ritonōpo nyriphopyry ae ro totypohse toh nexiase, toytose roropa toh nexiase. Ritonōpo nyriphopyry Moeze a moro omipona Izyraeu tō nexiase toto.

10

Rue tō asakoro parata risemy

¹ Ritonōpo Izyraeu tō Esē ynara tykase Moeze a:

² – Rue asakoro tyriko parata apimyhpyry risemy. Moro rue tō ke ahno kohmāko mase oximōtohme te, toto kohmāko ropa mase esyryhmatohme.

³ Asakoro rue totose ahtao ahno emero oximōnōko mā toto amaro Tapyi Kurā omōtoh taka.

⁴ Yrome toiro rokē rue totose ahtao, oxiekyrymākō tuisary tō rokē oximōnōko mā toto amaro.

⁵ Rue tō totose ahtao mytyhse samo, jamihme sã roropa oxiekyrymākō, tosake exiketō xixi tūtatoh wino ytopitōko mā toto.

⁶ Mame rue tō totose ropa ahtao mytyhse samo jamihme sã roropa oxiekyrymākō, tosake ikurenae exiketō ytopitōko mā toto. Enetupuhtohme toytorykō poko moro rue etory mytyhse sã exīko, jamihme sã roropa;

⁷ yrome ahno emero kohmatohme oximōme rue tō etōko okynahme samo.

⁸ Oturuketō moro rue etoneme exīko mā toto, Arão poenomo, ipakomotyã roropa.

– Ýnara tyripōko ase oya xine, Izyraeu tomo, jũme omipona oehtohkōme.

⁹ Amarokō õsetaparykohtaõ ononorykō po, Osewomarykō poko oepetōkara winoino sero rue tō etotoko etonatoh poko. Ywy, Ritonõpo Oesēkomo ākorehmatorỹko ase, oepetōkara poremākatohme.

¹⁰ Ātãkyemarykohtaõ roropa, Nuno Kasenato poko õseahmarykohtaõ, tyorõ otuhtoh roropa riryhtao oya xine, rue tō etotoko onekarorykō zahkaryhtao tytororo apoto apõ po te, osepeme ehtoh zahkaryhtao roropa oya xine. Mame ākorehmatorỹko ase, ywy ase Ritonõpo Oesēkomo.

Izyraeu tō ytotopõpyry ona Xinai poe

¹¹ Mame jeimamyry 2me aehtoh po Ejitu rumekatoõpyry poe, ãmepyry 2me aehtoh po, nuno 2me aehtoh po, akurũ tõnuhse Tapyi Kurã poe.

¹² Moro ae Izyraeu tō toytopytose ona Xinai poe. Mame moro akurũ totyphse ona Parã po.

¹³ Moro saaro, toytopytose toto apitoryme samo, Ritonõpo nyripohpyry ae ro Moeze a.

¹⁴ Osemazuhme toytose Juta kamisã pãteira maro ytoytoketomo oxikone, oxiekyrymākomo. Ituisarykō nexiase Nasõ, Aminatape mükuru.

¹⁵ Netaneu, Zuaa mükuru, Isakaa ekyry tō tuisaryme nexiase;

¹⁶ Eriape, Herõ mükuru, Zepurõ ekyry tō tuisaryme nexiase.

¹⁷ Mame Tapyi Kurã tymyhpokase. Rewita tomo, Jeresõ ekyry tomo, Merari ekyry tō maro toytopytose toto Tapyi arory poko.

¹⁸ Mokaro mykapo Rupẽ tō kamisã pãteira maro ytoytoketō toytose, oxiekyry tō oxikone. Ituisarykō Erisua nexiase, Seteua mükuru.

¹⁹ Serumieu, Zurisatai mükuru, Ximeão ekyry tō tuisaryme nexiase.

²⁰ Eriasape, Teueu mükuru, Kate ekyry tō tuisaryme nexiase.

²¹ Moromeĩpo rewita tō, Koate ekyry tō toytose, Tapyi Kurã mõkomory kurã arõko toh nexiase. Mame toeporehkase toto ahtao osa kasenato pona, moro Tapyi Kurã tamose nexiase.

²² Mame Eparaĩ tō kamisã pãteira maro exiketō toytose oxiekyrymākō oximōme tutuisarykō maro, Erisama, Amiute mükuru.

²³ Kamarieu, Petasua mükuru, Manase ekyry tō tuisaryme nexiase.

²⁴ Apitã, Kiteoni mükuru, Pẽjamĩ ekyry tō tuisaryme nexiase.

²⁵ Moromeĩpo etyhyryme Tã tō kamisã pãteira maro exiketō toytose oxiekyrymākō oxikone tutuisarykō maro Aiezea, Amisatai mükuru.

²⁶ Pajieu, Okarã mükuru, Asea ekyry tō tuisaryme nexiase.

²⁷ Aira, Enã mükuru, Napatari ekyry tō tuisaryme nexiase.

²⁸ Moro sã Izyraeu tō atakenaka toytopytose toto, oxiekyrymākō oxikone.

Hopape, Moeze akono

²⁹ Mame ynara tykase Moeze tokono a, Hopape a, Jetoro mükuru, Mitiã pono:

— Ytōko ynanase Ritonōpo nekarory pona. Inetapohpyry ae kure rokē Izyraeu tō rīko mana tymōkomoke itamurume toto ehtohme. Naeroro yna maro eropa, Ritonōpo a yna riryhtao kure, kure orīko roropa ynanase.

³⁰ Ynara tykase Hopape:

— Arypyra. Ytōko ropa ase jesaka ropa, wekyry tomo a.

³¹ — Ajohpāme sā morara kara exiko, tykase Moeze. — Sero ona emero waro mase. Osa tō kurā waro roropa mase yna osesaritohme; yna aroneme exiko.

³² Yna maro oytoryhtao Ritonōpo nekarory yna a apiakāko ynanase zokonaka okyryryme ehtohme.

Typoetory arōko Ritonōpo mana

³³ Morarame toytose Izyraeu tō ahtao Xinai poe, Ritonōpo ypy poe, toytose toto oseruao ēmepyry ae. Ritonōpo omihpyry ē aronanō toytose osemazuhme osa menekatohme osesaritohme.

³⁴ Toytose toto ahtao Ritonōpo akurū mokaro epoe nexiase saereme ahtao.

³⁵ Tahxime Ritonōpo omihpyry ē taropitose ahtao ynara tykase Moeze: “Ritonōpo, yna Esemý owōko! Saparahme oepetōkara aropoko! Ah ozehno exiketō nepā toto oēpatae oytoryhtao.”

³⁶ Mame totyphse Ritonōpo omihpyry ē ahtao, ynara tykase Moeze: “Osehko ropa, Ritonōpo yna Esemý, tuhke miumākō Izyraeu tomo a.”

11

Tykerekeremase toto Tapera po

¹ Mame toetuarimarykō poko tykerekeremase Ritonōpo eya xine. Aomirykō etaryke tyya, tohne toehse Ritonōpo nexiase. Apoto tomapose eya toto pona. Moro apoto a tyahkase mokaro rānao, toitoine tyahkase toh nexiase tosarykō etyhpypy po.

² Kui tykase toto, tykohtase Moeze a takorehmapotohkōme; tōturuse Moeze ahtao Ritonōpo a, apoto tozehse.

³ Moroto tosehpase eya xine Taperame, moroto apoto tonehpose Ritonōpo a exiryke toto rānaka.

Moeze akorehmananomo, 70mākomo

⁴ Izyraeu tō maro imehñō nonory pōkō nexiase, ytōko imaro xine. Tōsē poko typhenetase toh nexiase. Izyraeu tō maro tykerekeremapitose, ynara tykase toto tyxitarykōme:

— Tōsē sehxo ynanano!

⁵ Ejitu po kana nae sexiataose tuhke, tuesapare sexiataose kana ke, topehke pyra roropa nexiase. Omuhpe sytatose pepino poko te, merāo roropa te, otyro ary te, sepora tomo te, ariu roropa!

⁶ Yrome seromaroro tapotūkehse sytatose. Tonahsē pyra toehse sytatose, manā rokē nae kokoro rokene!

⁷ (Manā ipuhturu pitiko sā nexiase karimutume, sewemehme sā pitiko.)

⁸⁻⁹ Toepukase koko ahtao konopo samo. Yrokokoro pakeimo ahno toytose moro wyi panō apoise tytapykō zomye. Moro manā tapose eya xine ako aka te, moījo aka roropa. Mame tahnose eya xine oripo ao te, wyi panō pipahme exikety tyrise roropa eya xine, kure nexiase pāo samo tupuruse ahtao azeite maro.)

¹⁰ Mame mokaro xitary totase Moeze a. Emero tapyi taōkō tyxitase tytapyi omōtohtao. Tohne toehse Ritonōpo, Moeze roropa forekohmase.

¹¹ Ynara tykase ynororo Ritonōpo a:

– Oty katohme popyra jyrīko mah sero samo? Oty katoh terekohmase mahno ypoko? Oty katohme sero erohtoh tupimā mekaroase ya mokaro emero arory poko?

12 Mokaro onyripyra exiase, toto enurumaponeme pyra roropa exiase. Oty katoh suhsu ekaroneme jyrīpōko mah, syhryme mokaro arotohme poeto pisarara samo mya moro nono pona, onekarory eya xine ōmihpyry ae ro itamuru tomo a?

13 Otokoino tōsē apoīko hano ekarotohme mokaro zohme? Ya oehnōko mā toto tyxitarykōme, tōsē ekaropōko mā toto.

14 Ywy toiroro mokaro emero onypynanohsaromepyra ase, omoxiho mā toto ya!

15 Sero sā jyriryhtao oya ypyno exiko kuetapako jūme rokene! Azamaro jahtao ypyno exiko sam kakehtohme ya!

16 Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– 70me orutua kō imenekako, zae exiketomo, tuisame exiketomo ahno neneryme, enehtohme ya, Tapyi Kurā taka. Amaro xikihme toto tyripoko.

17 Mame yhtōko ase oturuse amaro moroto. Juzenu, ynekarohpyry oya apoīko ase zokonaka ekarotohme eya xine. Mame ākorehmāko mā toto oerohtoh poko ahno pyno oexiry poko, toiroro pyra oehthohme mokaro arory poko oya.

18 Seromaroro ynara kaxiko ahno a: “Atapiakatoko oorypyrykō winoino nuriame pyra oehthokōme kokoro. Tōsē ōnōko matose. Oxitarykō totase Ritonōpo a ynara kary maro: ‘Tōsē poko penetāko ynanase, Ejitu po kure nexiase.’ Naeroro tōsē ekarōko oya xine mana. Otuhnōko matose.

19 Tōsē ōnōko matose toiro ēmepry ae rokē pyra, 2me rokē pyra, 5me pyra, 10me pyra te, 20me pyra.

20 Yrome toiro nuno pune tōsē ōnōko matose, tūtatah pona oeunarykō ae, ise pyra oehthokō pona. Moro sā exīko Ritonōpo se pyra toehse oexirykōke, arānao xine jahtao. Tykerekere mase roropa oya xine: ‘Oty katohme Ejitu turumekase kyua xine? Kurehxo exiry moroto ro kuahtao xine,’ āko.”

21 Ynara tykase Moeze:

– 600 miume orutua kō arōko ase. Mokaro zoh ekarōko mah, tōsē ōthohme eya xine nuno pune?

22 Kaneru tō tuhke, pui tō tuhkākō maro totapasēme exīko nae toto pune ehtohme? Kana tō emero tuna konōto kua tanysēme exīko nae mokaro zohme?

23 Moeze tozuhse Ritonōpo a. Ynara tykase:

– Yjamitunuru ipune pyra toehse nahe? Seromaroro ynyriry enēko mase jomihpyry ae ro, “Naary!” kara oehthohme.

24 Mame Moeze tutūtase Ritonōpo omihpyry ekarotohme ahno a. 70me orutua kō, tuisamehxo exiketō tonehpose eya Tapyi Kurā zomye.

25 Mame Ritonōpo tyhtose akurū ao oturuse eya. Tuzenu tapoise eya tynekarohpyry Moeze a zokonaka ekarotohme mokaro 70mākomo a. Tuzenu tokarose ahtao Ritonōpo a eya xine, tōturupitose toto opore urutō kō samo, Ritonōpo omiry ekaroryme axītao rokene.

26 Yrome asakoro orutua kō mokaro maro pyra toh nexiase. Tytapyikō pūto nexiase toto. Toiro esety Eutate nexiase, zakorō Metate nexiase. Ritonōpo Zuzenu toehse ahtao toto pona opore tōturupitose toto urutō kō samo.

27 Moro eneryke tururume toytose nuasemano ekarotohme Eutate tō poko Metate maro, toto otururu poko urutō kō samo tytapyikō pūto.

28 Mame Jozue, Num mūkuru, moino ro Moeze akorehmaneme exikety, ynara tykase:

– Moeze, jesemy, moro sã kamexipopyra exiko mokaro a!

²⁹ Ynara tykase Moeze:

– Oty katohme torëtyke mahno? Tuisame jehtoh poko jewomary se hma? Kurehxo ya exiry Ritonõpo poetyry tõ emero urutõme toto ahtao, Ritonõpo Zuzenu tokarose roropa ahtao eya xine!

³⁰ Mame toytose ropa Moeze tomo mokaro 70mãkõ maro, Izyraeu tõ tuisary tõ maro tosaka xine ropa.

Aramixi tõ enehpotopõpyry Ritonõpo a

³¹ Mame tyryrykane tonehpose Ritonõpo a tuna konõto wino. Moro tyryrykane a aramixi tõ tonehse tuhke mokaro tapyi tõ zomye. Mokaro ke nono pehme toehse. Tõnuhse toto ahtao toiro meturume toytose toto nono epozakuroko.

³² Naeroro tykohmãse toto aramixi apoiry poko, tõmehse roropa toto, tykohmãse ropa toto mokaro apoiry poko eya xine; tuhke tapoise eya xine, toiro ahno ahtao miu kirume sã tapoise eya. Mame xixi aka mokaro pũ tyrise eya xine anorytohme.

³³ Itamurume tõsë nae ro ahtao mokaro zehno toehse Ritonõpo. Tyrohsë ke tuãnohse toto eya, tuhkãkõ toorihse.

³⁴ Morara exiryke moroto tosehphase eya xine Kiporote-Ataawa, ynara katohme “Penetaketõ Zonëtopõpyry”; moroto tõsë poko ipenatatyã ekepyry tonëse exiryke.

³⁵ Moromeiõpo Izyraeu tõ toytose Hazerote pona osesarise.

12

Miriã wãnohtopõpyry

¹ Mame Moeze tykerekereemase Miriã tomo a Arão maro, tpyytase Moeze exiryke nohpo, Etiopia põ maro.

² Ynara tykase toto:

– Ritonõpo tõturuse Moeze ae rokë pyra. Tõturuse roropa ynororo kymoro ae.

Mame mokaro otururu totase Ritonõpo a.

³ (Moeze epyrypara ipunaka, imehnõ motye imehxo toexiry poko epyrypara nexiase.)

⁴ Ynara tykase Ritonõpo Moeze tomo a, Arão maro, Miriã maro:

– Osehtoko, amarokõ oseruao, ymaro oturutoh taka! Naeroro toytose toto.

⁵ Tyhtose Ritonõpo akurũ ao Tapyi omõtoht taka. Mame Arão tykohmase eya Miriã maro. Toeporehkase toto ahtao,

⁶ ynara tykase Ritonõpo:

– Seromaroro, etatoko ke jotururu oya xine. Urutõ tõ nae ahtao arãnao xine osenepõko ase eya xine enepotoh ae te, oturũko ase roropa toto maro aosenetykõ ae.

⁷ Yrome ypoetyry Moeze maro moro sã pyra mana, tymenekase ya ynororo ypoetyry tõ emero esëme ehtohme.

⁸ Naeroro imaro oturũko ase osëpataka, topohme, tupimãkõ ke pyra, enetupuhpotoh ke pyra; tonese roropa ywy eya! Oty katohme zuno pyra hmatokene ypoetyry Moeze kerekereemary poko oya xine?

⁹ Mame toytose Ritonõpo tohne mokaro poko.

¹⁰ Moro akurũ toytose ahtao Tapyi epoe axi Miriã pihpyry tyrohsë hpe toehse, karimutume akurũ samo. Arão a tonese Miriã, tyrohsemyimo hpe rahkene.

¹¹ Ynara tykase Arão Moeze a:

– Ajohpame sã tuisa, yna onuãnohopyra exiko azahkuru yna ehtoh poko, ajoajohpe toehse yna exiryke.

¹² Ajohpame sã poeto aepukahpyry sã Miriã onyrippyra exiko, zokonaka tonahkase aexihpyry sã aenururuhtao.

¹³ Naeroro ynara tōturuse Moeze Ritonōpo a:

– Ritonōpo ajohpãme sã ikurãkako ropa!

¹⁴ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Jumy ituh tykase ahtao ēmyty pona, toehxirose ynororo exiry 7me ēmepyy. Naeroro ah ynororo taroposēme nexino owinoino xine 7me ēmepyy. Imeīpo enehko ropa.

¹⁵ Mame 7me ēmepyy taropose Miriã a ameke tapyi tō wino. Tehme rokē toh nexiase mokyro enehtoh ropa pona itapyī taka ropa.

¹⁶ Moromeīpo toytose toto Hazerote poe ona Parã pona osesarise.

13

Nono enenanō 12mākomo (Teuteronomiu 1.19-33)

¹ Ritonōpo Izyraeu tō Esē ynara tykase Moeze a:

² – Orutua kō aropoko Kanaã nonory enetohme, moro nono ekarōko ase Izyraeu tomo a. Toiro orutua imenekako tuisame exikety Jako poenomotyã punero.

³ Ona Parã poe mokaro tonyohse Moeze a nono enetohme Ritonōpo Tosēkō nyrippyry ae ro. Tuisame toh nexiase Izyraeu tō oxiekyrymākō tuisaryme

⁴⁻¹⁵ Ynara toh nexiase:

Rupē tō tuisary Samua, Zakua mūkuru.

Ximeão tō tuisary Sapate, Hori mūkuru.

Juta tō tuisary Karepe, Jepone mūkuru.

Isakaa tō tuisary Ikau, Joze mūkuru.

Eparã tō tuisary Ozeja, Num mūkuru.

Pējamī tō tuisary Pauti, Rapu mūkuru.

Zepurō tō tuisary Katieu, Soti mūkuru.

Mānase tō tuisary Kati, Suxi mūkuru.

Tā tō tuisary Amieu, Kemari mūkuru.

Asea tō tuisary Setua, Mikaeu mūkuru.

Napatari tō tuisary Napi, Wopixi mūkuru.

Kate tō tuisary Keueu, Maki mūkuru.

¹⁶ Moro sã mokaro orutua kō esety nexiase. Mokaro tonyohse Moeze a nono enetohme. Ozeja, Num mūkuru esety tymyakāmase eya Jozueme.

¹⁷ Mokaro tonyohse ahtao Moeze a nono enetohme ynara tykase eya xine:

– Ytotoko inikahpozakoxi nono ikurenae poro, onuhtohme ppy tō poro.

¹⁸ Enetoko kure moro nono ehtoh poko. Ahno, moro nono pōkō enetoko: jamihme toh nae? jamihme pyra? tuhke nae? tuhke pyra?

¹⁹ Enetoko roropa moro nono: otyro zamaro nae? Otyro zamaro pyra nae? pata tō enetoko: apuru tō nae? arypyra nae?

²⁰ Nono enetoko ropa, oty sã nae? Kure arykatohme? Popyra? Wewe tō roropa enetoko. Orēpyra ehtoko otyro epery enehtatoko roropa moro poe (Uwa epery tō toehse ehtoh exipitōko nexiase).

²¹ Naeroro mokaro orutua kō toytose toh nexiase nono enese ona Zim poe inikahpozakoxi Reope pona, onuhtoh Hamate pūtokoxi.

²² Toytose toto nono ikurenae poro Eperō pona. Moroto anakī tō nexiase ahno konōto pakomotyamo: Aimā te, Sesai te, Taumai, enara. (Eperō pata tyrise kynexine osemazuhme, okomino 7me jeimamyry taropose ahtao pata Zoā tyrise Ejitu po.)

²³ Moromeīpo toeporehkase toto jakanahmā Exikou pona. Moroto uwa amoriry tysahkase eya xine uwa epery tō maro zumo, omoxihxo, asakoro orutua kō se nexiase ipuimatohme tyhwyme mara poko. Imehnō epery tō tarose roropa eya xine: romā tomo, fiku tomo, enara.

²⁴ (Moroto tosehapse eya xine Jakanahmā Exikoume, uwa amoriry konōto tysahkase moroto exiryke eya xine.)

²⁵ Morarame moro nono tonese ahtao eya xine 40me ěmepyry ae,

²⁶ toytose ropa toto. Toeohse ropa toto Kate pona, ona tonorē Parā pona. Moroto Moeze nexiase, Arāo maro, Izyraeu tō maro emero. Tōturuse toto imaro xine tynenehpyrykō poko. Moro epery tōkehko tonepose eya xine, tynenepyhpyrykō moro nono poe.

²⁷ Ynara tykase toto Moeze a:

– Ynanytoase moro nono pona yna aropotopōpyry ae ro oya. Ajohpe pyra, otyro zamaro moro nono mana, kure kuhse mana. Seny otyro epery kehko.

²⁸ Yrome moro pōkō jamihme mā toto, ipatarykō zumo mana, tapuruse roropa. Moro motye roropa ahno konōto pakomotyā ynanenease moroto.

²⁹ Amarekita tō moroto nono ikurenae po. Heteu tō ypy tō po mā toto, jepuseu tō maro te, amoreu tō maro. Kanaā pōkō tuna konōto Metiteraneu pūto mā toto, tuna Joatāo ehpīo po roropa.

³⁰ Mame Moeze tykerekereemase toto a yrome toto tymynyhpākaposē Karepe a ynara karyke:

– Ęhmaropa etonatohme seromaroro moro nono pōkō poremākatohme. Jamihme sytatose, orēpyra exīko sytatose!

³¹ Yrome imehnō mokaro imaro aytotyā ynara tykase:

– Arypyra. Osetapasaromepyra sytatose mokaro maro, jamihmehxo mā toto, kymotye xine.

³² Moro ke ajohpe omi tokarose eya xine Izyraeu tomo a moro nono poko tynenehpyrykō poko. Ynara tykase toto:

– Moro nono pōkō osenahkāko mā toto. Mosahxo roropa moro pōkō tonese yna a.

³³ Moroto ahno konōto ynanenease roropa, Anake pakomotyamo. Mokaro pūto taparara sā ynanexiase yna a. Eya xine roropa taparara sā rokē ynanexiase.

14

Ajoajohpe Izyraeu tō ehtopōpyry poko

¹ Mame tyxitarykō poko kui kary poko roropa tōmehse toh nexiase.

² Moeze tō tykerekereemase nexiase Arāo maro. Ynara tykase toto:

– Kurehxo exiry toorihse kuahtao xine Ejitu po, sero ona tonorē po roropa!

³ Oty katohme kymarokō tonehse xiaro Ritonōpo Kuesēkomo a sero nono pona? Orihnōko sytatose osetapary poko, kypyxiākō kypoēnō roropa apoīko imehnō mana typoetory tōme. Kurehxo exiry Ejitu pona kytorykō ropa.

⁴ Ynara tykase toto oseya xine:

– Imepý tuisa symenekatone Ejitu pona kytotohkōme ropa!

⁵ Mame tosekumuru po typorohse Moeze tomo, Arāo maro tōmytykō nono pokoxi imoihmākō ěpataka.

⁶ Jozue a, Num mūkuru, Karepe a roropa, Jepone mūkuru tupōkō tyxihkase toemynyhmarykō enetupuhpotohme. Tuisa tō nexiase asakoro, nono enese aytotyamo.

⁷ Tōturuse toto imoihmākomo a. Ynara tykase toto:

— Moro nono, ynanenehpyry kure kuhse mana.

⁸ Ritonōpo Kuesēkō kuakorehmarykohta, kuarotorŷko mana moro nono pona. Moro ekarōko kyya xine mana kuesarykōme, nono kurano, otyro zamaro exikety.

⁹ Yrome Ritonōpo onurumekara ehtoko, moro nono pōkō zuno pyra ehtoko. Toto poremākapōko sytatose. Tupime pyra exīko mana Ritonōpo kymaro xine exiryke. Mokaro neponāmarykō pake typoremākase eya. Towomaneke pyra toehse mokaro mana; naeroro enaromyra ehtoko, tykase Karepe, Jozue maro.

¹⁰ Imoihmākō emero toto etapary se toh nexiase topu ke. Yrome ezuru jamihmā tonese eya xine emero, Ritonōpo Tapyī epoe.

Moeze otururu Ritonōpo a ahno pynanohtohme

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

— Otara ahtao jurumekakehnōko moxiā nae? Otara ahtao jenetupuhpitōko toh nae, tuhke yjamtunuru enepoase eya xine?

¹² Tyrohsē enehpōko ase mokaro enahkapotohme. Yrome opoenō, apakomotyā roropa rīko ase imoihme, mokaro motye; jamihme roropa, mōkaro motye.

¹³ Yrome Ritonōpo tozuhse Moeze a, ynara tykase ynororo:

— Ajamtunuru ke moxiā menehoase Ejitu poe. Ejitu pōkō zuaro toehse ahtao onyriry poko moxiamo a,

¹⁴ moro ekarōko mā toto sero nono pōkomo a. Tuaro toehse mā toto omoro, Ritonōpo, opoetory tō rānao oexiry poko, osenepōko mase eya xine akurū ao tyhtose awahtao yna epoe. Zuarō roropa mā toto oytory poko osemazuhme akurū ao saereme ahtao, apoto ao, xikihme exikety ao tykohmāse ahtao.

¹⁵ Opoetory tō etaparyhtao oya, moro ekarory etāko imehnō nonory pōkomo. Mame ynara āko mā toto:

¹⁶ Typoetory tō totapase eya ona po, toto anarosaromepyra toexiryke moro nono pona, sero nono ekarōko ase oya xine oesarykōme, kaxīpo.

¹⁷ Seromaroro, Ritonōpo, ajohpāme sā ajamtunuru enepoko onetapohpyry ae ro ynara karyhtao:

¹⁸ “Ywy, Ritonōpo, penekehpyra ase, imehnō pynanohnōko ase; popyra toto ehtoh korokāko ase, iirypyry roropa. Yrome iirypyrymākō onyripyra ase zae ehtoh poko exiketō samo. Popyra exiketō rypyry epehmapōko ase imūkuru tomo a, ipakomotyamo a, imūkuru tō pakomotyamo a roropa, asakoropane zumakahpōkomo a.”

¹⁹ Naeroro seromaroro, Ritonōpo, sero ahno rypyry ikorokako imehnō pyno exikehpyra oexiryke, onyrihpyry sā Ejitu poe tarona.

²⁰ Ynara tykase Ritonōpo:

— Onekaropohpyry ae ro iirypyrykō korokāko ase.

²¹ Yrome isene jexiryke, taro jexiryke roropa amaro, imehxo jehtoh sero nono pehkaryke, jomiry etapōko ase:

²² mokaro orutua kō emero eporehkara mā toto moro nono pona. Syaerekatoh tonese eya xine, yjamtunuru roropa Ejitu po ona po roropa repe. Yrome jukukuase toto 10me, penekehpyra jexiry tukuhse eya xine, jomiry omipona se pyra toexirykōke.

²³ Jūme mokaro omōpyra exīko mā toto moro nono pona, moro ekarōko ase, katopōpyry atamurukomo a. Mokaro emero jurumekahpōkō moro nono onenepyra ekurehnōko mā toto.

²⁴ Yrome ypoetory Karepe tyoro sã tuzenuke mana emero rokē sã pyra. Anamonohpyra jomiry omipona toehse mā ynororo. Naeroro moro pata pona tyripōko ase, inenehpyry pona. Ipakomotyã roropa ripōko ase moro nono esēme.

²⁵ Seromaroro amarekita tō moroto mā toto, kananeu tō maro jakanahmã tō po; Naeroro kokoro ytotoke ropa ona tonorē pona ropa, tuna Akapa etonie ropa.

Typoetory tō wãnohtopōpyry Ritonōpo a

²⁶ Ritonōpo, toto Esē ynara tykase Moeze tomo a Arão maro:

²⁷ – Ykerekerematopōpyry Izyraeu tomo a totase ya. Penekehnōko ase mokaro, popyra exiketō ykerekeremary poko.

²⁸ Ynara kaxiko eya xine: “Jomiry etapōko ase oya xine, onekaropohpyrykō ya ekarōko ase oya xine. Ywy, Ritonōpo, oturuno.

²⁹ Orihnōko matose, oekepyry tō sapararahme exīko mā toto ona po. Tykerekeremase ywy oya xine. Naeroro amarokō emero 20me jeimamyry motye exiketō omōpyra matose moro nono pona.

³⁰ Jomihpyry totapose ya moro nono ekarory poko oya xine oesarykōme. Yrome amarokō emero omōpyra matose moro nono pona. Karepe rokē Jepone mūkuru, Jozue maro, Num mūkuru ytōkō mā toto moro nono pona.

³¹ Omūkuru tō tapoisēme exīko imehnō poetyrime mekarootose. Yrome mokaro omūkuru tō arōko ase moro nono pona, ise pyra oehtopōpyrykō pona, moroto toto esaryme exīko mana.

³² Yrome amarokō orihnōko matose, oekepyrykō taro exīko sero ona po.

³³ Taro omūkuru tō ytoytōko mā toto 40me jeimamyry. Tamonohse oya xine, naeroro sam āko matose, amarokō emero oorihthōkō ponāmero taro.

³⁴ 40me jeimamyry aropōko matose oetuarimarykō poko oorypyrykō pokoino. 40me ēmepyyry maropootose moro nono enery poko oya xine. Naeroro toiro ēmepyyry ahtao toiro jeimamyry etuarimāko matose. Zuaro exīko matose ymaro osepeme pyra oehtōkō poko.

³⁵ Jomiry etapōko ase oya xine, popyra exiketomo, oximōme jurumekary se exiketomo: amarokō emero orihnōko matose, tonahkasēme exīko matose sero ona tonorē po. Ywy, Ritonōpo oturuno.”

³⁶⁻³⁷ Mokaro orutua kō, Moeze naropotyã moro nono enese, ajohpe tōturuse moro poko imoihmākomo a. Morara exiryke tykerekeremase toto Ritonōpo netaryme Moeze poko. Naeroro tyrohsē tonehpōse Ritonōpo a kure pyra toto ehtohme, toorihse roropa toto.

³⁸ Mokaro 12mākō, nono enese aytotyã wino, Jozue rokē Karepe maro tōxinamase isene ro.

Izyraeu tō typoremākase

(Teuteronomiu 1.41-46)

³⁹ Mame Ritonōpo omiry tokarose ahtao Moeze a Izyraeu tō netaryme tãkye pyra toehse toh nexiase ipunaka.

⁴⁰ Yrokokoro pakeimo toytōpitose toto somokyhmã pona, ynara karyke:
– Seromaroro ehmaropa Ritonōpo nekarohpyry pona. Ajohpe pyra iirypyryme sexiataose.

⁴¹ Yrome ynara tykase Moeze:
– Naeroro oty katohme aomiry omipona se pyra hmatou? Orēnōko matose.

⁴² Ytopyra ehtoko moro somokyhmã pona. Ritonõpo amaro xine pyra mana. Oepetõkara oporemãkapõko mã toto.

⁴³ Amarekita tõ moroto mã toto, kananeu tõ maro etonatohme amaro xine, oetapatõhkõme. Ritonõpo amaro xine pyra mana, turumekase ynororo oya xine exiryke.

⁴⁴ Yrome putupyrahme sã toytose toto ypy tõ pona; Ritonõpo omihpyry ã ytopyra nexiase. Moeze roropa ytopyra nexiase.

⁴⁵ Mame Amarekita tõ kananeu tõ roropa moro ypy tõ põkõ osetapano poko toh nexiase. Izyraeu tõ typoremãkase eya xine. Tokahmase toto eya xine Horoma pona.

15

Ritonõpo nyriphopyry ahno nekarory tõ poko

¹ Mame Ritonõpo tõturuse Moeze a:

² — Ynara tyripõko mase, sero omipona Izyraeu tõ ehtohme toeporehkase awahtao xine moro nono pona, ynekarory pona oesarykõme.

³ Okyno enepyyryhtao oya xine onekaroryme Ritonõpo a: pui orutua te, kaneru te, poti ahtao, mokyro ekarõko mase: jahkatohme tytororo apoto apõ po te, otarame õmihpyry omipona oehtohme te, otarame mokyro ekarory se rokõ oexiryke te, otarame oseahmatoh po onekaroryme mana. Typoxine mokaro exiko mã toto Ritonõpo a.

⁴⁻⁵ Mame kaneru enepyyryhtao oya jahkatohme onekaroryme Ritonõpo a, poti enepyyryhtao roropa, mokyro maro tiriiku enehko toiro kirume, azeite maro 1 riturume, uwa eukuru jehnahpyry maro 1 riturume.

⁶ Toiro kaneru maro onekaroryme tiriiku enehko 2 kirume otoxie azeite maro 1¼ rituru te,

⁷ uwa eukuru jehnahpyry 1¼ riturume roropa. Morohne typoxine exiko mana Ritonõpo a.

⁸ Pui mükuru ekaroryhtao jahkatohme onekaroryme Ritonõpo a te, õmihpyry omipona oehtohme te, osepeme ehtohme,

⁹ imaro tiriiku enehtoko 3 kirume tapose aexihpyry kurano otoxie azeite maro 1¾ riturume

¹⁰ moro maro roropa uwa eukuru jehnahpyry 1¾ riturume. Moro tyahkase ahtao typoxine exiko mana Ritonõpo a, Oesëkomo.

¹¹ Moro sã tyriko matose pui orutua maro te, kaneru orutua maro te, kaneru mükuru maro te, poti mükuru maro, enara.

¹² Toiro okyno motye ekaroryhtao oya xine onekarorykõme, imaro xine itamurumehxo tiriiku tõkehko enehnõko matose tuhke mokaro ehtoh samo.

¹³ Izyraeu tõ emero moro sã tyriko mã toto tynekarorykõ enepyyryhtao jahkatohme, typoxine ehtohme Ritonõpo a.

¹⁴ Moro saaro imehnõ nonory põkõ amaro xine exiketõ asã xine tyriko mã toto tynekarorykõ enepyyryhtao, tiriiku tõkehko maro, typoxine exiketety Ritonõpo a.

¹⁵ Ynyriphopyry omipona tyriko mã mokaro, asã xine, imepõ nono poe aehtyamo, amaro xine exiketomo. Toiro jomihpyry mana eya xine, oya xine roropa jüme etyorõmara mana, opoenõ poenomo a roropa. Ritonõpo a oxisã matose mokaro maro;

¹⁶ moro ynyriphopyry omipona oehtohkõme mana, mokaro roropa, asã xine.

¹⁷ Ritonõpo, Izyraeu tõ Esë tõturuse ropa Moeze a:

¹⁸ Tynyriphopyry tokarose eya aomipona Izyraeu tõ ehtohme toeporehkase toto ahtao moro nono pona, inekarory eya xine esarykõme.

19 Morarame tonahsē enapyryhtao oya xine, moroto toehse aexihpyry, zokonaka apiakāko matose ekarotohme onekarorykōme kurā Ritonōpo a.

20 Wyi riryhtao oya xine, moro wyi osemazuhme tyrise ahtao tiriiku ekeisenā ke, moro ekarōko matose onekarorykōme kurā Ritonōpo a.

21 Amarokomo, oopenomo te, apakomotyā roropa moro pāo ekarōko matose Ritonōpo a onekarorykōme kurā eya.

22 Mame tyrypyhpyke toehse awahtao xine, tuamekaro rokē oexirykōke: nyriropopyry Moeze a omipona pyra toehse awahtao xine,

23 emero Ritonōpo nyriropopyry oya xine, Moeze a, apitorymā poe moro tyripotoh turuse ahtao Ritonōpo a tarona, oopenō poenomo a, ynara tyriko matose:

24 awamekaro xine rokē iirypyryme toehse awahtao xine, zuaro pyra imoihmākō ahtao, toiro pui mūkuru ekarōko mā toto jahkatohme, typoxine ehtohme Ritonōpo a, tiriiku maro, uwa eukuru jehnahpyry maro, Ritonōpo nyriropopyry ae ro te, toiro poti mūkuru maro tyrypyrykō korokapotohme.

25 Naeroro mokaro nekarory zahkāko oturukety mana, imoihmākō nekaroryme, iirypyrykō korokapotohme. Tykorokasēme exīko mā toto. Iirypyryme toexirykō se pyra tahtao xine iirypyryme toehse, naeroro tynekarorykō tyahkapose eya xine tyrypyrykō korokapotohme Ritonōpo a, tonahsēme sā roropa eya.

26 Izyraeu tō emero, imehnō roropa imepỹ nono poe amaro xine exiketō tykorokasēme exīko, iirypyryme toehse oexirykōke emero awamekaro xine rokē awahtao xine.

27 Toiro ahno iirypyryme toehse ahtao tuenikaroro rokene, poti enehnōko mana toiro jeimamyry exikety jahkatohme tyrypyry korokapotohme.

28 Okyno zahkāko oturukety mana apoto apō po mokyro rypyry korokapotohme tuenikaroro rokē iirypyryme aexihpyry, mame tykorokasēme exīko mana.

29 Ritonōpo nyriropopyry toiro mana tuenikaroro iirypyryme toehse exiketō pokō Izyraeume exiketyme ahtao imepỹ nono poe exiketyme roropa amaro xine ahtao.

30 Yrome tyrypyry pokō toehse ahno ahtao, tuaro ahtao Izyraeume exikety ahtao, imepỹ nono poe exiketyme ahtao amaro xine, tuānohsēme exīko Ritonōpo omiry omipona pyra toehse exiryke. Taorihmaposēme exīko mana,

31 Ritonōpo nyriropopyry turumekase exiryke eya. Aomihpyry omipona pyra toehse toexiryke tuānohsēme exīko mana tynyrihpyry emetakame.

Toerokuru pokō exikety oserematoh ae

32 Mame ona po Izyraeu tō ahtao orutua tonese eya xine apotopokō apoiko oserematoh ae.

33 Mokyro tarose enenanomo a Moeze a Arāo maro imoihmākō maro.

34 Orutua kō tyrise eya xine mokyro eraseme ekaropotohto Ritonōpo a oty ritohme eya, zuaro pyra ro toexirykōke.

35 Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Mokyro totapasēme mana; ah imoihmākō mokyro etapā toto topu tō ke ameke tapyi tō poe!

36 Naeroro Ritonōpo nyriropopyry ae ro Moeze a, mokyro tarose eya xine tapyi tō poe, totapase ynororo eya xine topu tō ke aorihtoh pona.

Aretyry

37 Ynara tykase ropa Ritonōpo Moeze a:

38 – Oturuko Izyraeu tomo a, ipakomotyamo a roropa aretyry tō ritohme tupō ehpyry tō pokona. Emero aretyry tō pokona eary ezuezume tyripotoko.

³⁹ Mame moro aretyry tō eneryhtao oya xine, osenetupuhnōko matose emero Oesēkō nyripohpyry poko oya xine omipona oehtohkōme. Ananohpyra ehtoko jomiry omipona oehtohkō poko, openetatohkō poko pyra ehtoko, oenurukō penetatoh poko pyra roropa ehtoko.

⁴⁰ Moro aretyry tō ākorehmatorŷko jomihpyry tō poko wenikehpyra oehtohkōme, jomipona oehtohkōme. Ahtao, ahno apiakasē sā exīko matose ypoetoryme rokē rahkene.

⁴¹ Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo. Kueneptyatose Ejitu poe ypoetoryme oehtohkōme, Oesēkōme roropa jehtohme. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

16

Ritonōpo rumekatopōpyry Kora tomo a

¹⁻² Kora, Isara mūkuru, Koate ekyry, Rewi pakomotyā ekyry ajoajohpe toehse. Typenekehse ynororo Moeze tutuisarykōme ehtoh poko. Tōximōse ynororo oseruao orutua kō maro, Rupē pakomotyamo. Asakoro toh nexiase Eriape mūkuru tomo, Tatā te, Apirāo maro; imepŷ nexiase Om, Perete mūkuru. Imehnō orutua kō 250mākō toahmase roropa Kora a, tamuximākomo, orēpyra exiketomo, tuisamākomo.

³ Oximōme toytose toto oturuse Moeze tō maro Arāo maro. Ynara tykase toto:

– Epo hnae tuisamehxo oehtohkomo! Moxiā emero Ritonōpo Kuesēkō poetyryme mā toto. Typoetyry tō rānao Ritonōpo mana. Naeroro oty katohme tuisamehxo osekārōko matou, Ritonōpo poetyry tō esāme?

⁴ Morara kary etaryke Moeze a tosekumuru po typorohse ynororo tōmyty po nono pokoxi oturutohme Ritonōpo a.

⁵ Ynara tykase ynororo Kora tomo a, imaro exiketō maro:

– Kokoro pakeimo typoetyry tō enepōko Ritonōpo mana, tapiakase exiketō tymaro aerohtohme. Tynymenekahpyry enehpōko Ritonōpo mana apoto apō pūtokoxi toto ehtohme.

⁶⁻⁷ Kokoro pakeimo ixtaratu zahkatoh apoitoko, omoro Kora amaro exiketō maro, ikarany tyritoko zaka ixtarafu maro arotohme apoto apō pūtokoxi. Mame enēko sytatose onoky kywino xine Ritonōpo nymenekahpyryme nae. Seromaroro epo hnae, amarokō tymotyēkase mexiatose, rewita tomo!

⁸ Ynara tykase roropa Moeze Kora a:

– Etatoko ke seromaroro rewita tomo!

⁹ Amarokō tapiakase Ritonōpo Kuesēkomo a, imehnō Izyraeu tō winoino tupūtokoxi oehtohkōme, erohtohme Tytapyī Kurā tao, typoetyry tō akorehmary poko. Morohne oya xine ipune pyra nae?

¹⁰ Moro oerokurukō kurā tokarose Ritonōpo a oya xine, rewita tomo. Seromaroro oturuketōme oexirykō se roropa hmatou?

¹¹ Arāo kerekeremaryhtao oya xine, Ritonōpo Kuesēkō kerekeremāko matose, amaro exiketō maro. Inyripohpyry omipona pyra exīko matose.

¹² Mame Tatā tō tonehpōse Moeze a, Apirāo maro, Eriape mūkuru tomo. Yrome omi arone tozuhse eya xine:

– Ytopyry ynanase!

¹³ Epo mana. Nono kurā poe, otyro zamaro exikety poe kueneptyatose yna orihmapotohme sero ona tonorē po. Moro motye yna arōpōko mase tuisamehxo awahtao samo.

¹⁴ Ajohpe pyra, yna onenehpyra mekuretyase nono kurā pona, otyro zamaro exikety pona, tupito tō onekaropyra mexiase yna a ona kurā maro

yna esaryme ehtohme. Moro motye yna enekunopyry se mahno. Ytopyrya ynanase!

¹⁵ Mame Moeze tyekitapāse, ynara tykase ynororo Ritonōpo Tosemy a:

– Mokaro omiry onetara exiko tynekarorykō enepyyryhtao oya. Mokaro onenekunohpitopyra exiase, ekykō jumētu anapoipitopyra roropa exiase!

¹⁶ Mame Kora a ynara tykase Moeze:

– Kokoro osehko amaro 250mākō maro Ritonōpo Tapyī Kurā taka. Arāo roropa moroto exīko mana.

¹⁷ Amarokō emero ixtaratu zahkatoh apoitoko, ixtaratu tyritoko zaka arotohme apoto apō pūtokoxi.

¹⁸ Naeroro tykyryrykō, ixtaratu zahkatoh tapoise eya xine, ikarany tyrise eya xine zaka ixtaratu maro, xikihme toh nexiase emero Tapyi omōtoho tao Moeze tō maro Arāo maro.

¹⁹ Mame mokaro emero taoximōnohpose Kora a, Moeze tō maro osēpataka toehse toto Arāo maro Ritonōpo Tapyī omōtoho tao. Mame Ritonōpo saerehkatoh konōto tonese eya xine emero.

²⁰ Ynara tykase Ritonōpo Moeze tomo a Arāo maro:

²¹ – Ameke ehtoko moxiā winoino, toto enahkatohme ya axiny.

²² Yrome tosekumuru po typorohse Moeze tomo Arāo maro tōmytykō po nono pokoxi, ynara tykase toto:

– Ritonōpo isene ehtoh ekaroneme mase ahno a emero. Toiro rokē ahno iirypyryme ehtoh pokoino opoetory tō emero zehno exīko mah?

²³ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

²⁴ – Oturuko imoihmākomo a ameke toto ehtohme Kora tō tapyī winoino, Tatā tapyī winoino, Apirāo tapyī winoino roropa, enara.

²⁵ Mame Moeze toytose imehnō tamuximākō maro Tatā tō esaka Apirāo maro.

²⁶ Ynara tykase Moeze imoihmākomo a:

– Ameke ehtoko mokaro, popyra exiketō tapyī winoino, ikyryrykō anapopyra ehtoko ipunaka; tomeseke pyra awahtao xine amarokō roropa tonahkasēme exīko matose mokaro popyra ehtoh pokoino.

²⁷ Naeroro ameke toytose imoihmākomo Kora tō tapyī winoino, Tatā maro, Apirāo maro.

Tatā tō tutūtase Apirāo maro, tehme toh nexiase tytapyī omōtoho tao, typyxiākō maro typoenō maro.

²⁸ Mame ynara tykase Moeze imoihmākomo a:

– Ourutoryko ase zuaro exīko matose ywy poe pyra senohne emero toehse. Ritonōpo nyriphopyry omipona senohne tyrise ya.

²⁹ Mokaro orutua kō orikyry emero rokē orikyry sā ahtao, toto onuānohpyra Ritonōpo ahtao, jenyohpyra Ritonōpo nexiase.

³⁰ Yrome tyoro sā tyrise ahtao eya enetupuhpotohme, sero nono ētakaryhtao mokaro enahtohme itapyī taōkō maro, imōkomory maro, tomōse toto ahtao isene ro aorihtyā esaka, zuaro exīko matose Ritonōpo turumekase moxiāmo a.

³¹ Morarame tōturukehse Moeze ahtao nono totapuruhmakase mokaro zopino,

³² tonahse toto itapyī taōkō maro, Kora ekahmananō maro emero, imōkomory maro.

³³ Moro sā tyhtose toto isene ro nono aka aorihtyā esaka imōkomory maro emero porehme. Mame nono tapuruse ropa, osenepyra toehse toh nexiase.

³⁴ Mokaro kui kui kary etaryke tyya xine tururume toytose Izyraeu tomo, moroto aexityamo. Kui āko roropa toh nexiase, ynara tykase toto:

— Epatoko! Kuenahkatorŷko nono mana!

³⁵ Mame apoto tonehpose Ritonōpo a mokaro 250mākō orihmapotohme, ixtaratu zahkahpōkomo.

Ixtaratu zahkatoh tonomo

³⁶ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

³⁷ — Oturuko Ereaza a, oturukety Arão mūkuru a, moro metau risē ixtaratu zahkatoh kehko apoitohme eya apoto zahkatopōpyry poe, oruno akoōpyry pahtohme eya, Ritonōpo kyryryme kurā, moro ixtaratu zahkatoh tonō exiryke.

³⁸ Ritonōpo kyryry kurāme toehse toh nexiase tokarose toto ahtao Ritonōpo a apoto apō po. Naeroro moro ixtaratu zahkatoh tonō apoiko mokaro tyahkase aexityā ekepyry winoino, tyryryrykō emetakame tyahkase toto. Mame moro ixtaratu zahkatoh tonō etapako metau risemy, paratu kāseme ehtohme apoto apō apurume tyritohme. Izyraeu tō enetupuhpotohme exiko mana, enaroximatohme.

³⁹ Naeroro moro ixtaratu zahkatoh tonō tapoise Ereaza a. Tapīpose kehko eya paratu kāsēmā apoto apō apuru ritohme.

⁴⁰ Ritonōpo oturutopōpyry ae ro Moeze a, Izyraeu tō enaroximatohme toehse moro, imehnō pyra, Arão poenō rokē ipakomotyā roropa oehtohme ixtaratu zahkatohme Ritonōpo ēpataka. Imehnō tuānohse exiry Kora tō wānohtopōpyry samo, imarōkō maro.

Ahno pynanohtopōpyry Arão a

⁴¹ Yrome yrokokoro Izyraeu tō emero tykerekereapitose toto Moeze tō poko Arão maro. Ynara tykase toto:

— Ritonōpo Kuesēkō poetory tō totapase oya xine!

⁴² Moraramē tōximōse imoihmākō ahtao Moeze tō kerekereamase Arão maro toeramase toto Ritonōpo Tapyī winakoxi. Akurū tonese eya xine Tapyi epoe. Ritonōpo saerehkatoth konōto tōsenepose eya xine.

⁴³ Moeze tō toytose Arão maro Tapyi omōtoth ēpataka xikihme.

⁴⁴ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

⁴⁵ — Ytotoko mokaro winoino. Toto enahkāko ase seromaroro rahkene! Yrome tosekumuru po typorohse Moeze tomo Arão maro tōmytykō po nono pokoxi.

⁴⁶ Ynara tykase Moeze Arão a:

— Okyryry ixtaratu zahkatoh apoiko, ikarā tyriko zaka apoto apō poe, ixtaratu roropa tyriko ikarā pona. Axī ke ytoko ahno tō pona onekarory zahkatohme mokaro rypyry korokapotohme. Axiny! Toto zehno Ritonōpo ehtoh osenepopitōko mana. Tyrohsē toehpitose mana!

⁴⁷ Naeroro tykyryry, ixtaratu zahkatoh tapoise Arão a Moeze omihpyry omipona. Tururume toytose ynororo ahno rānaka. Tyrohsē oehpitory tonese ahtao Arão a, ixtaratu tyriase eya ikarā pona, tynekarory tokarose eya Ritonōpo a mokaro ahno rypyry korokapotohme.

⁴⁸ Moro ke tyrohsē tymynypāse, moroto Arão nexiase xikihme ahno rānao, xia isene exiketomo, mya aorihtyā ekepyry tomo, enara.

⁴⁹ Mokaro toorihse aexityā tuhke exiry 14.700me nexiase, Kora tō toorihse aexityā maro pyra.

⁵⁰ Mame tyrohsē tonahse ahtao, Arão toytose ropa Ritonōpo Tapyī omōtoth taka, moroto Moeze exiryke.

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

² — Oturuko Izyraeu tomo a, 12me oxiekyrymãkõ tuisary tomo a imyxiry enehtohme, 12me imyxiry tõ ehtohme atapona. Mame tuisa esety imeroko imyxiry pokona.

³ Moromeĩpo Arão esety imeroko Rewi tõ myxiry pokona. Toiro myxiry exiko toiro oxiekyrymãkõ tuisary esety ke.

⁴ Mame moro imyxiry tõ tyriko Tapyi Kurã tao, jomihpyry ã ãpataka kuoseporytoh po.

⁵ Morarame ynymenekahpyry myxiry arýtãko mana. Moro eneryke tyya xine okerekeremakehnõko Izyraeu tõ mana, typenekehse ywy okerekeremary etaryke ya.

⁶ Naeroro Moeze tõturuse Izyraeu tomo a. Ituisary tomo a tymyxiry tõ tokarose eya, oxiekyrymãkõ tuisary 12me toh nexiase, imyxiry tõ 12me roropa nexiase. Arão myxiry mokaro myxiry tõ maro nexiase.

⁷ Moro imyxiry tõ tyrise Moeze a Ritonõpo Tapyĩ taka, aomihpyry ã ãpataka.

⁸ Yrokokoro Moeze tomõse Tapyi Kurã taka. Imyxiry tonese eya Arão esety ke ipoko, Rewi ekyry tõ tuisary kyryryme tarýtase. Tokutase roropa, toperetohse roropa, amẽtoa tõ toehsehxo exiketomo.

⁹ Mame moro imyxiry tõ tarose emero Moeze a Ritonõpo ãpatae Izyraeu tomo a. Tonese eya xine. Mame tymyxiry tõ tapoise ropa eya xine.

¹⁰ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

— Tyriko ropa moro imyxiry Arão esety ke tymerose exikety jomihpyry ã ãpataka. Moroto exiko mana Izyraeu tõ ajoajohpe exiketõ enaroximatohme; ykerekere makehnõko mã toto aorikyrykõino.

¹¹ Mame moro tyrise Moeze a Ritonõpo nyriphopyry omipona.

¹² Ynara tykase imoihmãkõ Moeze a:

— Orihnõko ynanase! Orihketõme ynanase! Kymarokõ emero orihnõko sytatose.

¹³ Ritonõpo Tapyĩ pütokoxi ytokety orihnõko mana. Morara ahtao kymarokõ emero orihketõme sytatose!

18

Ritonõpo nyriphopyry oturuketomo a rewita tõ maro

¹ Ynara tykase Ritonõpo Arão a:

— Amarokõ tymenekase ya Ytapyĩ poko oerohtohkõme: omoro, omükuru tomo, imehnõ rewita tõ maro. Tomeseke ehtoko zae rokẽ oehthokõme Ytapyĩ poko oerohtohkõ poko. Azahkuru awahtao xine amarokõ rokẽ tuãnohsẽme exiko. Yrome omoro Arão, omükuru tõ maro rokẽ tymenekase ya oturuketõme. Azahkuru toehse awahtao xine oturuketõ erohtoh poko amarokõ rokẽ tuãnohsẽme exiko matose.

² Imehnõ rewita tõ enehko, oekyry tomo ãkorehmatohkõme omükuru tõ maro Ytapyĩ tao oerohtohkõ poko.

³ Mokaro rewita tõ erohnõko mã toto onyriphopyry poko, erohnõko roropa mã toto Ytapyĩ poko. Yrome ykyryry tõ kurã pütokoxi toto onenehpopyra exiko Osa Kurã tao, apoto apõ po roropa. Morohne pütokoxi toehse toto ahtao orihnõko matose, mokaro roropa orihnõko mã toto.

⁴ Mokaro rewita tõ erohnõko mã toto amaro Ytapyĩ erohtoh poko emero poko, yrome imehnõ onyrohmanohpopyra exiko amaro xine.

⁵ Omoro rokẽ omükuru tõ maro erohnõko matose Osa Kurã tao, apoto apõ poko roropa Izyraeu tõ zehno ropa jexiryino.

⁶ Izyraeu tō poe oekyry tō tymenekase ya, rewita tomo ynekaroryme oya xine, oturuketomo. Mokaro rewita tō tapiakase ya mā toto erohtohme Tapyi Kurā poko.

⁷ Yrome omoro omūkuru tō maro erohnōko oturuketō erohtoh poko apoto apō poko, ykyryry tō poko roropa Osa Kurā Kuhse tao. Morohne poko erohnōko matose tapiakase oexirykōke ya oturuketōme oehtohkōme. Yrome imehnō orihihōko mā toto tooehse toto ahtao ykyryry kurā pūtōkoxi.

Oturuketō epehpyry Ritonōpo poe

⁸ Ynara tykase Ritonōpo, Izyraeu tō Esē Arāo a:

– Seromaroro ahno nekarohpyry tō tonehse ahtao ya, jahkara ahtao, morohne ekarōko ase oya, emero, omūkuru tomo a roropa, apakomotyamo a, enara, ōtykōme ehtohme jūme.

⁹ Ykyryry tō kurā poe, jahkara ahtao ynara apoīko matose: ahno nekarory tō tiriiku tōkehko te, inekarory tō tyryrypyry korokapotohme te, inekarory tō onyxiropyra ehtohme, emero tonehse ahtao ahno a tynekaroryme ya ekarōko ase oya, omūkuru tomo a roropa.

¹⁰ Morohne ōnōko matose Osa Kurā tao. Orutua kō rokē otuhnōko mā toto moro poko. Tonahsē kurāme exīko oya xine mana ypoe.

¹¹ Morohne maro imehnō nekarohpyry tonehse ahtao Izyraeu tomo a ōtykōme exīko. Morohne ekarōko ase oya, omūkuru tomo a, oēxiry tomo a roropa jūme samo. Oekyry tō emero toekurākase exiketō otuhnōko mā toto.

¹² Emero kurehxo exiketō ekarōko ase oya, osemazuhme toperytase aexityā tonehse ahtao ya Izyraeu tomo a: azeite kurehxo exiketū, uwa eukuru jehnahpyry kurehxo exiketū, tiriiku kurehxo exiketū, enara.

¹³ Osemazuhme toehse tykyrysā ahtao, tokarose ahtao ya, moro anapyrykōme exīko. Mame atapyī taōkō emero toekurākase exiketō morohne eahnōko mā toto.

¹⁴ Izyraeu tō nonory po emero, tapiakase ahtao ahno nekaroryme Ritonōpo Oesēkō kyryryme, ekarōko ase oya.

¹⁵ Emero osemazuhme aenuruhpyry ahno mūkurume, okyno mūkurume roropa Izyraeu tō nekaroryme ya exīko. Yrome ahno epehmāko mā toto typoenō pynanohtohme, okyno nuriame exiketō pynanohtohme roropa epehmāko esē mana.

¹⁶ Moro epehpyry ahno mūkuru pynanohtohme topehmasēme exīko oya toiro nuno toehse poeto ahtao. 5me parata epehmāko mā toto, (55 karame parata tukuhe ahtao Ritonōpo Tapyi tao).

¹⁷ Yrome pui mūkuru osemazuhme aenuruhpyry te, kaneru tō roropa, poti tō roropa tokarose ahtao ya, mokaro poko onepemara esē mana ipynanohtohme. Jekyme mā toto, totapasēme exīko jahkatohme. Imunuru tomasēme exīko apoto apō pokona, ikasery tyahkasēme exīko onekaroryme, tonahsēme sā ya, typoxine exīko mana ya.

¹⁸ Mokyro pū ōtyme exīko mana imehnō ahno nekarotyā kurā samo: ipuropuru te, ipety apotunuru wīno maro ōtyme ehtoh samo.

¹⁹ Izyraeu tō nekarory tō tonehse ahtao ya, morohne ekarōko ase oya, omūkuru tomo a, oēxiry tomo a roropa, jūme. Moro jomiry etapōko ase jūme etyorōmara ehtohme. Naeroro sautume esehpāko ase jūme etyorōmara exiryke.

²⁰ Mame ynara tykase Ritonōpo Arāo a:

– Nono esēme exipyra exīko mase Izyraeu tō nonory po, tupito pyra, ona pyra, imehnō Izyraeu tō sā pyra. Izyraeu tō rānao ywy ase oesarykōme samo, atapyīkōme sā roropa, otupīkōme sā roropa, enara.

Rewita tō epehpyry

²¹ Ynara tykase Ritonōpo Arão a:

– Omame porehme exiketō ousemy toiro exikety ekarōko ase rewita tomo a. Moro tineru tokarose ahtao Izyraeu tomo a ya, moro tokarosēme exīko rewita tomo a Tapyi Kurā poko toto erohtamitume.

²² Taroino imehnō Izyraeu tō onenehpopyra exiko Tapyi Kurā pūtokozi aorikyrykōino, moro iirypyryme exiryke eya xine.

²³ Yrome rewita tō rokē erohnōko mā toto Ytapyi Kurā poko. Tomeseke exīko mā toto zae rokē toerohtohkō poko toto ehtohme, toto wānopyryino. Sero ynyriophpyry jūme mana, ipakomotyā pona. Rewita tō nono esēme exipyra exīko mā toto jūme Izyraeu tō nonory po.

²⁴ Ynara exiryke: Izyraeu tō omame porehme exiketō ousemy toiro exikety ekarōko mā toto ya tynekarorykōme, moro ekaroase rewita tomo a nono myakāme samo toto kyryryme ehtohme. Morara exiryke moro tykase ywo, nono esēme pyra rewita tō exīko mā toto.

Omame porehme exiketō ousemy toiro exikety

²⁵ Ritonōpo, Izyraeu tō Esē turupose Moeze a

²⁶ Rewita tō zurutohme ynara:

– Izyraeu tō nekarohpyry tō tapoise ahtao oya xine, omame porehme exiketō ousemy toiro exikety, Ritonōpo nekarohpyryme oya xine, omame porehme exiketō ousemy toiro exikety apiakāko matose ekarotohme onekarorykōme kurā Ritonōpo a.

²⁷ Moro onekarohpyrykō tupito poko erohkety nekarory sā mana tykyrysā apoitoryhtao, uwā eukuru jehnahpyry tyripitoryhtao roropa eya.

²⁸ Naeroro emero omame porehme exiketō ousemy toiro exikety apoiryhtao oya xine Izyraeu tō nekarohpyry tō poe, amarokō roropa onekarorykō ekarōko matose Ritonōpo a, Oesēkomo a. Moro ekarōko matose oturukety Arão a.

²⁹ Imehnō nekarohpyry tō tapoise ahtao oya xine, zokonaka, kurehxo exikety ekarotoko ya.

³⁰ Imeīpo kurehxo exikety tokarose oya xine ahtao ya, akoīpyry emero okyryryme exīko, tupito poko erohkety samo, zokonaka tokarose ahtao eya tynekaroryme, akoīpyry emero imaro exīko mana.

³¹ Moro akoīpyry enahnōko matose oekyry tō maro emero rokē po oephepyrykōme exiryke.

³² Morohne enapyryhtao oya xine iirypyryme pyra matose, kurehxo exikety tapiakase oya xine ahtao onekarorykōme Ritonōpo a. Zae pyra exīko matose Izyraeu tō nekarohpyry tō enapyryhtao oya xine kurehxo exikety onekaropyra ro awahtao xine ya. Ynyriophpyry omipona pyra awahtao xine orihnōko matose.

19*Pui ēxiry zahkary poko*

¹ Ritonōpo, Izyraeu tō Esē tōturuse Moeze tomo a Arão maro,

² ynara tyripotohme Izyraeu tomo a:

– Pui ēxiry wātasenā enehtoko kamiraramano, ātakamahpyryme pyra exikety, erohpitopyra exikety tupito po.

³ Mame mokyro ekarotoko oturukety Ereaza a, arotohme ahno esary poe jarānaka, moroto pui totapasēme exīko ineneryme.

⁴ Mame munu apoīko Ereaza mana, tomary ke, omahxiky ke emāko mana 7me, Tapyi Kurā omōtoh winakoxi.

⁵ Moromeïpo mokyro pui zoko tytororo tyahkasēme exīko: ipihpyry te, ipunu te, muņu te, zuahxiririny, zuehtoto maro tyahkasēme exīko oturukety ēpataka.

⁶ Apupari zokonaka apoïko oturukety mana ematohme apoto htaka, otyro hissopo amoriry maro te, kaneru hpoty zonopyhpyrymē aexihpyry tah-piremy. Morohne emāko mana apoto pona pui zahkaryhta.

⁷ Mame tupō kurikāko oturukety mana, epŷko roropa mana. Moromeïpo omōnōko ropa mana ahno esaka ropa, yrome iirypyry onykorokara ro exīko ikohmātoh pona.

⁸ Mokyro roropa pui zahkahpono roropa tupō kurikāko mana, epŷko roropa mana. Yrome nuriame exikehpyra exīko mana xixi omōtoh pona.

⁹ Mame orutua nuriame pyra exikety moro oruno, pui zahkasē apoïko mana arotohme jarānaka ahno esary poe Osa Kurā pona. Moroto tukurākāsēme exīko Izyraeu tō imoihmākō kyryryme, moro oruno ke tuna rīko nuriame ehtoh kurikapotohme, iirypyryme ehtoh korokapotohme.

¹⁰ Mame mokyro oruno apoihpono, pui erunory, tupō kurikāko mana, yrome nuriame aehtoh tykorokasēme exīko mana xixi omōtoh pona rokene. Morohne tymerosēme exīko jūme moro ynyripohpyry omipona Izyraeu tō ehtohme te, moro omipona imehnō nonory pōkō ehtohme roropa, Izyraeu tō maro exiketomo.

Aorihtyā ekepyry tapose ahtao

¹¹ – Aorihtyā ekepyry tapose ahtao ahno a nuriame exīko mana 7me ěmepyyry pona.

¹² ěmepyyry oseruao taropose ahtao te, 7me ěmepyyry taropose ahtao roropa ekurikāko mana moro tuna ekurikatoh ke nuriame pyra ehtohme. Yrome ekurikara mokyro ahtao ěmepyyry oseruao taropose ahtao te, 7mā pona roropa nuriame exikehpyra mana.

¹³ Aorihtyā ekepyry tapose ahtao ahno a, mame ekurikara mokyro ahtao nuriame exikehpyra mana, epona tuna ekurikatoh onemara exiryke. Nuriame Ritonōpo Tapyi Kurā rīko mokyro mana. Mokyro anaorihmapopyra ahtao taroposēme exīko mana Izyraeu tō maro pyra ehtohme.

¹⁴ – Toorihse ahno ahtao tapyi tao, moro taka ōmomorykohta nuriame exīko matose 7me ěmepyyry pona.

¹⁵ Oripo ahtao, tuna eny roropa totapuruhmakase ahtao nuriame exīko mana.

¹⁶ Ona po aorihtyā ekepyry tapose ahtao, totapase ahtao, tamoreme toorihse ahtao roropa ahno zehpyry tapose ahtao, zonētoh tapose ahtao, nuriame exīko mokyro mana 7me ěmepyyry pona.

¹⁷ – Ekurikatohme nuriame pyra ehtohme ropa, oruno apoïko mokyro pui ěxiry kamiraramā zahkatopōpyry erunory. Mokyro tyahkase ahno rypyry korokapotohme. Moro oruno tyriko oripo aka. Mame tuna kurā emako epona.

¹⁸ Aorihtyā ekepyry tapose ahtao ahno a, imepŷ orutua, nuriame pyra exikety hissopo amoriry apoïko, zumyhhkatohme moro tuna ekurikatoh kuaka. Mame moro hissopo ke tuna emāko moro tapyi pona, imōkomory pona te, ahno pona, emero moro tapyi tao exiketō pona. Ahno zehpyry tapose ahtao te, zonētopōpyry tapose ahtao moro tuna ekurikatoh tomasēme exīko epona imepyny a, nuriame pyra exikety a.

¹⁹ ěmepyyry 3mā po te, ěmepyyry 7mā po roropa, nuriame pyra exikety moro tuna emāko nuriame exikety pona. Mame 7me ěmepyyry pona mokyro

nuriamē pyra exīko mana, tupō kurikāko mana, epŷko mana, mame xixi tomōse ahtao tykorokasēmē exīko mana.

²⁰ – Yrome nuriamē toehse ahno ahtao, mame ekurikara mokyro ahtao nuriamē exikehpyra mana epona tuna ekurikatoh onemara exiryke. Mokyro Ritonōpo Tapyī Kurā nuriamē tyrīko mana. Naeroro mokyro taro-posēmē exīko mana Izyraeu tō winoino.

²¹ Sero nyriphopyry oya xine omipona ehtoko jūme. Mame mokyro moro tuna emane nuriamē pyra ehtohme, tupō kurikāko mana. Moro tuna apohpono nuriamē exīko ro mana xixi omōtoh pona.

²² Ēmero tapose aexihpyry nuriamē exiketŷ a, nuriamē exīko; mokyro nuriamē exiketŷ apohpono nuriamē exīko roropa mana xixi omōtoh pona.

20

Tuna se Meripa po (Exutu 17.1-7)

¹ Mame nuno apitorymā po Izyraeu tō emero toytose ona tonorē Zim pona. Tōsesarise toh nexiase Kate po. Moroto Miriā toorihse; ekepyry tonēse nexiase.

² Moroto tuna pyra nexiase; naeroro tōximōse toto, Moeze tō tykerekere-mase Arāo maro.

³ Ynara tykase toto:

– Kurehxo exiry toorihse yna ahtao Ritonōpo Kuesēkō ēpataka imehnō kuekyrykō maro.

⁴ Oty katohme Ritonōpo poetory tō menepŷase sero ona tonorē pona? Kuenepyatose xiaro orihthohme yna eky tō mahro?

⁵ Oty katohme yna menepŷase Ejitu poe xiaro, osa xihpyry pona, tykyrysā pyra taro, wikeira tō pyra, uwa zoko tō pyra, romā tō pyra? Morohne motŷe tuna pyra mana taro kuokurukōme!

⁶ Naeroro Moeze tō toytose Arāo maro imoihmākō poe Tapyi Kurā omōtoh taka. Tosekumuru po typorohse toto tōmtykō po nono pokoxi. Mame Ritonōpo saerekatoh tōsenepose eya xine.

⁷ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

⁸ – Omyxiry apoiko moro jomihpyry ē ēpataka, Arāo maro ahno enehpoko oximōme. Mame imoihmākō neneryme oturuko topuimo a, tuna tūtatohme topuimo poe. Moro sā tuna apoiko matose topuimo poe ekarotohme ahno a aukurukōme te, okyno tō okurume, enara.

⁹ Naeroro Ritonōpo nyriphopyry omi poe tymyxiry tapoise Moeze a Ritonōpo ēpataka aexihpyry.

¹⁰ Ahno imoihmākō tanonohpose eya Arāo maro topuimo ēpataka, mame ynara tykase Moeze:

– Etatoko ke, Ritonōpo omiry omipona pyra exiketomo! Tuna tūtanohpōko matou yna a sero topuimo poe?

¹¹ Mame tomary tanŷse Moeze a. Topuimo totatotapase eya asakoro, tymyxiry ke, tuna tutūtase itamurume. Mame tōse ahno a, okyno tomo a, enara.

¹² Yrome ynara tykase Ritonōpo Moeze a, Arāo maro:

– Jenetupuhpyrahme sā mexitou. Yjamitunuru kurā onenetupuhpopyra mexitou Izyraeu tomo a. Morara exiryke Izyraeu tō anaropyra exīko matose moro nono pona ynekarory pona esarykōme.

¹³ Moro toehse Meripa po, moroto Izyraeu tō tykerekere-mase Ritonōpo Tosēkō poko. Moroto tyjamitunuru kurā tonepose Ritonōpo a eya xine.

Etō tuisary ŷme pyra ehtopōpyry

14 Morarame pata Kate poe, tōmiry aronanō tonyohse Moeze a Etō tuisary a ynara katohme:

– Sero omi oekyry tō poe mana, Izyraeu tō poe. Zuaro mase yna etuari-matopōpyry poko emero.

15 Zuaro mase yna tamuru tō ytotoptōpyry poko Ejitu pona, moroto toehse yna, tuhke jeimamyry. Yna tamuru tō, yna roropa tyrohmanohpose Ejitu pōkomo a, tyryhmase yna eya xine.

16 Naeroro Ritonōpo a yna akorehmary ynanekaropoase. Yna a ekaropo-topōpyry totase eya. Tynenyokyhpyry tonyohse eya yna syryhmatohme Ejitu poe. Seromaroro pata Kate po ynanase, ononory ehpiō po.

17 Ajohpame samo, ah ynanytoxi ononory kuroko. Yna, yna eky tō roropa osema ae rokē ytōko ynanase. Tupito tō pona ytopyry exīko ynanase, uwa tō anarykahpyry tō pona ytopyry. Tuna eutary tō poe onēpyra exīko ynanase. Oesarykō po yna ahtao osema konōto ae rokē ytōko ynanase.

18 Yrome tozuhse Etō tuisary a, ynara tykase:

– Yna nonory rānakuroko ytopyry matose. Irānakuroko toytose awahtao xine etonāko sytatoše.

19 Mame ynara tykase Izyraeu tō eya:

– Osema konōto ae rokē ytoytōko ynanase. Tuna enyryhtao yna a yna eky tomo a roropa, otunary epehmāko ynanase. Pupu po rokē yna ytory se ynanase oesarykō rānakuroko.

20 Yrome Etō tuisary ynara tykase:

– Arypyra. Ytopyry matose!

Mame Etō tō toehse soutatu tō jamihme exiketō maro etonase Izyraeu tō maro.

21 Moro sā Izyraeu tō anaropopyra etomita tō nexiase tosarykō rānakuroko. Naeroro Izyraeu tō toytose imepý osema ae.

Arāo orihtopōpyry

22 Mame Izyraeu tō emero toytose pata Kate poe ypy Hoa pona,

23 Etō tō nonory ehpiō po. Moroto ynara tykase Ritonōpo Moeze tomo a Arāo maro:

24 – Arāo omōpyra mana moro nono pona, ynekarory pona Izyraeu tomo a. Orihnōko mana ynara exiryke: tuna poko Meripa po jomiry omipona pyra mexiatose.

25 Arāo enehko, imūkuru Ereaza maro, toto onuhmapotohme ypy Hoa pona.

26 Mame Arāo zupō apoiko, moro amurutohme Ereaza zupōme. Moroto Arāo orihnōko mana.

27 Moeze a moro tyrise Ritonōpo nyriphopyry ae ro. Tōnuhse toto ypy Hoa pona ahno imoihmākō neneryme.

28 Oturukety Arāo zupō tapoise Moeze a, moro upo amurutohme Ereaza a. Moroto Arāo toorihse ypy emory po. Moromeīpo Moeze tyhtose ropa Ereaza maro.

29 Mame zuaro toehse imoihmākō ahtao Arāo orihtopōpyry poko tyhnamose ynororo eya xine emero, 30me ěmepýry ae.

21

Tuisa Arate poremākatopōpyry

1 Mame Kanaā tuisary, Arate ešē zuaro toehse ahtao Izyraeu tō oepýry poko Atarī esemary ae, toytose ynororo osetapase Izyraeu tō maro. Tuhke pyra Izyraeu tō tarose eya typoetoryme.

² Naeroro Izyraeu tō ynara tykase Ritonōpo a:

– Yna akorehmaryhtao oya mokaro poremäkatohme ipatary tō enahkāko ynanase ipunaka.

³ Aomirykō totase Ritonōpo a, Izyraeu tō takorehmase eya kananeu tō poremäkatohme. Naeroro toto tonahkase Izyraeu tomo a ipatary tō maro. Moroto tosehapse eya xine Horomame.

Okoime, metau risemy

⁴ Mame ypy Hoa poe Izyraeu tō toytose osema ae, tuna Akapa winakoxi Etō nonory ehpikuroko toytotohkōme. Yrome osema ae toytorykohtao tytenekehse toh nexiase.

⁵ Ritonōpo tykerekemase toto a, Moeze tykerekemase roropa eya xine, ynara tykase toto:

– Oty katohme Ejitu poe tonehse yna Ritonōpo a, Moeze a roropa? Kuorih-tohkōme sero ona tonorē po, wyi pyra ehtoh po, tuna pyra roropa ehtoh po? Tytenekehse sytatose sero tonahsē xihpyry pokol!

⁶ Naeroro okoi tō orihmatō kō tonehpose Ritonōpo a ahno rānaka; tosekase toto eya xine, tuhke Izyraeu tō toorihse toh nexiase.

⁷ Naeroro toytose toto Moeze a oturuse imaro, ynara tykase toto:

– Iirypyryme toehse ynanase, Ritonōpo kerekerekemaryke yna a, okerekerekemaryke roropa yna a. Oturuko Ritonōpo a okoi tō arotohme ropa yna winoino.

Tōturuse Moeze Ritonōpo a ahno pyno ehtohme.

⁸ Ynara tykase Ritonōpo eya:

– Okoi panō tyriko metau risemy, wewe ixikihmahpyry pokona exixihmapoko. Mame esekatyamo a moro enepoko toto ekurākatohme ropa.

⁹ Naeroro okoi panō tyrise Moeze a metau risemy. Toxixihmase eya wewe pokona. Mame mokaro okoi nesekatyamo a Moeze nyrihpyry okoi panō tonese ahtao toekurākase ropa ynaroro.

Ypy Hoa poe jakanahmā Moape tō esary pona

¹⁰ Mame moro poe Izyraeu tō toytose Opote pona nyhse.

¹¹ Morotoino Opote poe toytose toto patāpo Aparī pona, ona tonorē pona Moape tō nonory poe xixi tūtatoh wino.

¹² Morotoino toytose toto jakanahmā Zerete pona.

¹³ Morotoino toytose toto osesarise tuna Aranō ehpikoxi inikahpozakoxi ona tonorē po amoreu tō esary pūto (Tuna Aranō Moape tō nonory apiakāko mana amoreu tō esary winoino).

¹⁴ Morara exiryke ynara tymerose Ritonōpo Nymeropohpyry pokona etonatoh pokol: “Pata Waepe, Supa nonory po, jakanahmā tō roropa; tuna Aranō

¹⁵ yhtotoh roropa jakanahmā tō pata Ara pona, Moape nonory ehpiō winakoxi.”

¹⁶ Morotoino toytose toto osa pona, esety Peea, moroto ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

– Oximōme mokaro enehpokol, tuna ekarōko ase eya xine.

¹⁷ Naeroro Izyraeu tō toremiase moro pokol:

“Eutary tomo, tuna ekaroko, soesoekaneme ehtokol, aomikāko sytatose eremiatoh ke.

¹⁸ Eutary tahkase tuisa poenomol, tuisa tomo a tymara ke, tymyxiry ke rahkene.”

Morotoino ona tonorē poe toytose toto Matana pona.

19 Morotoino Matana poe toytose toto Naarieu pona, morotoino Naarieu poe Pamote pona.

20 Morotoino Pamote poe toytose toto jakanahmã pona, Moape nonory pona, ypy Pixika emory myhtokoxi, moro emory poe ona tonorë oßenêko mana.

*Seõ poremãkatopõpyry Oke maro
(Teuteronomiu 2.26–3.11)*

21 Mame omi aronanõ taropose Izyraeu tomo a Seõ zuruse. Ynara tykase toto eya:

22 – Ajojhpame sã ah ynanytoxi ononory rãnakuroko. Tupito tõ poro ytopyra exïko ynanase, uwa zoko tõ anarykatyãkõ poro ytopyra roropa ynanase. Tuna onẽpyra ynanase eutary tõ poe; osema konõto ae rokẽ ytõko ynanase oesarykõ rãnakuroko.

23 Yrome tynonory rãnakuroko Izyraeu tõ anaropopyra Seõ nexiase. Typoetory tõ emero oximõme tyripose eya etonatohme Izyraeu tõ maro ona tonorë po. Toytose ynoro Jasa pona etonatohme Izyraeu tõ maro.

24 Yrome tõsetaparykohtaõ tuhke amoreu tõ totapase Izyraeu tomo a. Toto esary tapoise eya xine tuna Aranõ poe tuna Japoke pona, Amõ nonory ehpiõ pona. Moroto apuru tõ nexiase, Amõ tõ nonory ehpiõme.

25 Morara exiryke amoreu tõ patary tõ tapoise Izyraeu tomo a emero. Moro pata tõ tyrise eya xine typatarykõme, Hexipõ te, pata pisarara roropa Hexipõ zomye exiketomo.

26 Hexipõ nexiase Seõ patary, amoreu tõ tuisary patary. Osemazuhme tõsetapase ynoro nexiase moapita tuisary maro. Moape tõ nonory tapoise eya tosaryme ehtohme tuna Aranõ pona.

27 Morara exiryke tuaro exiketõ moro poko ynara ãko mã toto:

“Osehtoko Hexipõ pona,
tuisa Seõ patary pona!
Moro pata rïko ropa mana,
kure rokẽ Seõ patary exïko ropa mana.

28 Apoto tutõtase exiryke Hexipõ poe,
apoto tuisa Seõ patary poe,
isoutatu tõ apoto sã nexiase,
pata Ara tonahkase eya xine, Moape po.
Ypy tõ tonahkase, tuna Aranõ inikahpozakoxi.

29 Myhẽ matose, Moape põkomo!
Oneponãmarykõ, Kemo eahmananomo,
typoremãkase matose!
Oneponãmarykõ omi poe osoutatukõ toepase mã toto,
oẽxiry tõ tokarose Seõ,
amoreu tõ tuisary namotome.

30 Yrome seromaroro Hexipõ jamitunuru tonahse;
Hexipõ poe Tipõ pona, emero tonahkase.
Nopã tonahse, apoto toehse Metepa pona.”

31 Naeroro Izyraeu tõ tõsesarise amoreu tõ nonory po.

32 Moromeïpo ahno tonyohse Moeze a pata pona, Jazea enetohme. Mame ipatarykõ tapoise eya xine, amoreu tõ tonyohse moro poe eya xine.

33 Morarame toeramase ropa toto tonuhtokõme Pasã esemary ae. Mame Oke, Pasã tuisary tutõtase osetapase Izyraeu tõ maro pata Etereï po.

34 Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Mokyro zuno pyra exiko. Toto tuisary ekarōko ase oya xine ipoetory tō maro, inonory maro. Mame mokyro tyriko onyrihpyry sã Seō, amoreu tō tuisary a Hexipō po.

³⁵ Naeroro Oke typoremākase Izyraeu tomo a. Totapase ynoroero eya xine, imūkuru tō maro, ipoetory tō maro porehme; epasaromepyra toh nexiase. Mame toto nonory tapoise eya xine tosarykōme.

22

Tuisa Parake oturutopōpyry Paraão a

¹ Mame Izyraeu tō toytose osesarise ona pona, Moape nonory po, tuna Joatão poe xixi tūtatoh wino, pata Jeriko etonie, tuna moino Jeriko nexiase.

² Morarame Moape tō tuisary, Parake, Zipoa mūkuru, zuaro toehse tahtao Izyraeu tō nyrihpyry amoreu tō poko,

³ tonaroxitapāse ynoroero Izyraeu tō poko, tuhke toto exiryke. Enaromýke Moape tō toehse rahkene Izyraeu tō zuno.

⁴ Tōturuse Moape tō mitianita tō tamuximākomo a, ynara tykase toto:

– Senohne emero kuomye xine enahkāko mokaro imoihmākomo, onahpoty enahkary samo pui orutua a.

Mame moapita tō tuisary, Parake a

⁵ omi aronanō tonyohse Paraão, Peoa mūkuru a, enehtohme tyya. Pata Petoa po nexiase ynoroero tuna Eupyrati pūto, Amawe nonory po. Ynara tykase omi aronanō Paraão a: “Ahno imoihme tutūtase Ejitu poe, sero nono pehkāko mā toto. Seromaroro xiaro toehse mā toto osesarise yna pūtokoxi.

⁶ Ajohpame sã, osehko xiaro axiny mokaro ripotohme popyra. Ymotye jamihme mā toto. Popyra ehtoh tonehpose mokaro pona awahtao otarame mokaro poremākapōko ase, toto aropotohme taroino. Zuarō ase: imehnō kure tyripose ahtao oya, kure toto exiko. Yrome popyra toto ehtoh tonehpose ahtao oya popyra ehtoh oehnōko toto pona.”

⁷ Naeroro Moape tō tamuximākō toytose mitianita tamuximākō maro. Tineru tarose eya xine popyra Izyraeu tō ripotohtamitume. Toeporehkase toto ahtao Paraão esaka, Parake omiry tokarose eya xine Paraão a.

⁸ Mame ynara tykase Paraão eya xine:

– Taro oēmehtoko, kokoro Ritonōpo a ezuhtho ekarōko ase oya xine.

Naeroro mokaro Moape tō tamuximākō moroto tōmehse Paraão maro.

⁹ Mame Ritonōpo toehse Paraão a. Ynara tykase:

– Onokākō mokaro amaro?

¹⁰ Paraão a tozuhse, ynara tykase:

– Parake a, moapita tō tuisary, tōmiry tonehpose ya ynara kase:

¹¹ Ahno tutūtase Ejitu poe, sero nono pehkāko mā toto. Jaropory se mana, popyra mokaro ripotohme. Moro tyrise ahtao otarame toto poremākāko māna, toto aropotohme taroino.

¹² Ynara tykase Ritonōpo Paraão a:

– Mokaro maro ytoppyra exiko, popyra Izyraeu tō onyrippyra exiko roropa, ahno kurāme tyripose toto exiryke ya.

¹³ Yrokoro pakeimo Paraão towōse, ynara tykase tamuximākomo a, Parake nenyohyamo a:

– Ytotoko ropa oesaka xine. Amaro xine jaropopyra Ritonōpo mana.

¹⁴ Naeroro toytose ropa toto, tōturuse toto Parake maro. Ynara tykase:

– Paraão toepyry se pyra nexino yna maro.

¹⁵ Imehnō tuisame exiketō tonyohse ropa Parake a, tuhkehxo, tuisamehxo exiketō roropa.

¹⁶ Toytose toto oturuse Paraão maro, ynara tykase toto:

– Wyw Parake, Zipoa mūkuru ynara āko oya: Axī ke osehko xiaro!

¹⁷ Epehpyry ekarōko ase oya itamurume, emero ise oehtoh ekarōko ase oya. Ajohpame sā osehko, mokaro ahno popyra ripotohme.

¹⁸ Ynara tykase Paraão:

– Uuru emero ekaroryhtao Parake a ya, parata maro emero tytapyī konōto tao aexityamo, Ritonōpo omiry onytyoromasaromepyra ase. Aomiry onymotyēkara ase, Ritonōpo nyriphopyry omipona pyra jexiryino.

¹⁹ Yrome seromaroro taro oēmehtoko zuaro jehtohme. Otarame Ritonōpo oturutoh nae ro mana tōturutohme ya.

²⁰ Mame koko toehse Ritonōpo Paraão a, ynara tykase:

– Mokaro toehse exiryke okōhmase tymaro xine oytotohme, atakimako toto maro oytotohme. Yrome nyriropy rokē tyriko.

²¹ Naeroro tōmehse ahtao Paraão towōse, tātakimase, tykyryry tō tyrise jumētu nohpo pona, toytose moape tamuximākō maro.

Jumētu te, Ritonōpo nenyokhyppyry

²² Tohne toehse Ritonōpo, toytose Paraão exiryke. Jumētu po typorohse Paraão nexiase toytoryme; imaro ipoetory tō asakoro toytose roropa. Mōtoino rokē Ritonōpo nenyokhyppyry tyhtose osema taka, ytopyra aehtohme.

²³ Mokyro, Ritonōpo nenyokhyppyry tomahpōke, tapema ke nexiase. Mokyro eneryhtao jumētu a osema turumekase eya, tātapiakase ona pona toytotohme. Naeroro toky typipohse Paraão a aeramatohme ropa tosemataka.

²⁴ Mame mya ropa Ritonōpo nenyokhyppyry toytose, toexikihmase osema tao. Moroto nexiase tupito uwa arykasē nexiase osetatoro. Moro rānakuroko osema pitiko nexiase, osetatoro apuru tomo topu tō risemy.

²⁵ Moroto Ritonōpo nenyokhyppyry tonese ahtao jumētu a torōme toehse ynororo apuru pokona, Paraão axiry tysokorohmapose eya. Naeroro toky jumētu typipohse ropa eya.

²⁶ Moromeīpo Ritonōpo nenyokhyppyry toytose mya pitiko eraximase osema pitiko ehtoh pona. Moroto osema onurumekasaromepyra nexiase apotunuru wino, ipozery wino, enara.

²⁷ Ritonōpo nenyokhyppyry tonese ahtao jumētu a, pōme toehse ynororo nono po. Paraão tyekītapāse yronomyryme, toky typitypipohse eya myxi ke.

²⁸ Mame Ritonōpo poe jumētu tomitapitose, ynara tykase Paraão a:

– Oty yryno yzehno oehtohme? Oty katohme kypipohno oseruao?

²⁹ Tozuhse ynororo eya, ynara tykase:

– Ajoajohpe toehse oexiryke, jomiry omipona pyra mase. Tytapemake jahtao, kueatākary seromaroro!, tykase Paraão.

³⁰ Naeroro ynara tykase jumētu Paraão a:

– Oekyme ase. Moino ro ōmiry omipona ase topekahse jehtopōpyry poe. Kuenease ōmiry omipona pyra, sero samo?

– Arypyra, tykase ynororo.

³¹ Mame Ritonōpo poe, Paraão a Ritonōpo nenyokhyppyry tonese moroto osema tao tapema ke tomahpōke. Paraão typorohse tosekumuru po nono pona, tōmyty po nono pokoxi.

³² Ynara tykase Ritonōpo nenyokhyppyry eya:

– Oty katohme oeky jumētu mypipohno oseruao? Oehno oya oepekara samo aaropotohme ropa, onyryry zae pyra exiryke ya.

³³ Yrome oeky, jumētu jenido; toeramase ynororo ywinoino oseruao. Eramara tokurehse ynororo ahtao, pake kueatākary, ynororo rokē typynanohse exiry isene ro aehtohme.

³⁴ Mame ynara tykase Paraão Ritonõpo nenyokyhpyry a:

– Iirypyryme toehse ywy. Zuaro pyra exiase moroto osema tao oetopõpyry poko jetyphokapotohme. Yrome seromaroro jytyry se pyra awah-tao morotona, eramãko ropa ase tapyi taka ropa.

³⁵ Ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry:

– Ytoko moxiã maro; yrome oturuko ynekarory ae rokene.

Naeroro Paraão toytose mokaro tamuximãkõ, Parake nenyoytyã maro.

Parake, Paraão maro

³⁶ Mame Parake zuaro toehse ahtao Paraão oepyyry poko toytose ynororo oseporyse imaro pata Ara pona, tuna Aranõ ehpiKOxi, Moape nonory ehpio po.

³⁷ Ynara tõturupose Parake:

– Oty katohme oepyyry se pyra mexiase okohmaryhtao ya apitoryme? Kure opepemasaromepyra jexiry menetuputyase otarame?

³⁸ Ynara tykase Paraão eya:

– Yrome taro ase seromaroro amaro rahkene. Yrome oturusaromepyra ase jamoreme; Ritonõpo nekarory ke rokẽ ourũko ase, onymotyẽkara ase.

³⁹ Naeroro toytose Paraão, Parake maro pata Huzote pona,

⁴⁰ moroto Parake a tynekarory tõ tyahkase pui orutua tomo te, kaneru tomo roropa. Mame tõsẽ zokonaka tokarose eya Paraão a, tymaro tamuximãkomo a roropa.

Paraão oturutoh apitorymano

⁴¹ Yrokokoro tõmehse ahtao Paraão tarose Parake a Pamote-Paau pona. Moroto toto ahtao Izyraeu tõ zokonaka tonese eya xine.

23

¹ Mame ynara tykase Paraão Parake a:

– Apoto apõ 7me tyriko taro, pui mũkuru tõ enehko 7me, 7me kaneru tõ maro.

² Moro tyrise Parake a, Paraão omiry omipona. Mame toiro pui mũkuru tyahkase eya xine toiro kaneru maro apoto apõ po emero.

³ Ynara tykase Paraão, Parake a:

– Taro exiko onyahkahpyry pũto, morotona ytõko ase. Otarame Ritonõpo oehnõko ya oturuse. Mame inyripohpyry emero ekarõko ase oya.

Naeroro Paraão tõnuhse toirorõ somokyhmã emory pona.

⁴ Moroto Ritonõpo tõseporyse imaro. Ynara tykase Paraão:

– Apoto apõ 7me yrino. Pui mũkuru tõ 7me tyahkase ya 7me kaneru tõ maro moro apoto apõ tõ po.

⁵ Mame omi tokarose Ritonõpo a Paraão a ekarotohme Parake a. Mame tonyohse ropa ynororo eya Parake zurutohme.

⁶ Naeroro toytose ynororo Parake a. Tynyahkatopõpyry pũto ro nexiase Moape tamuximãkõ maro.

⁷ Mame ynara tykase Paraão Ritonõpo poe:

“Parake, Moape tõ tuisary,
jenepyase xiario, Xiria poe,
ypy tõ poe xixi tũtatoh wino.

‘Osehko, – tykase ynororo ya,

– ajohpãme sã popyra Izyraeu tõ tyripoko!

Popyra ehtoh enehpoko Izyraeu tõ pona!’

⁸ Mokaro popyra onyriposaromepyra ase,
popyra toto onyripyra Ritonõpo ahtao.

Toto onuãnohposaromepyra ase,

toto wānopry se pyra Ritonōpo ahtao.

⁹ Topuimo emory poe,

ypy emory poe Izyraeu tō enēko ase.

Oxiemyryme mā toto toiroro samo.

Imehnō ahno motye kure ehtoh tokarose Ritonōpo a, eya xine.

Moro waro mā toto.

¹⁰ Jako pakomotyā putoh katoh sā mā toto;

tuhke mā toto, ikuhp̄me.

Jorikyry se ase mokaro Ritonōpo poetory tō samo.

Jorikyry se ase torētyke pyra,
ajohpe pyra exiketō samo.”

¹¹ Mame ynara tykase Parake Paraāo a:

— Otara kyrino? Kuenehpoase xiara popyra jepetōkara tyripotohme repe.
Yrome kure rokē toto ripōko mase.

¹² Ynara tykase Paraāo:

— Ritonōpo nurutopōpyry rokē poko oturūko ase.

Paraāo oturutoh asakoro ehtopo

¹³ Mame ynara tykase Parake Paraāo a:

— Eropa imep̄y pona, moro poe Izyraeu tō enēko mase zokonaka rokene,
emero pyra. Ajohpame sā popyra mokaro tyripoko moro poe.

¹⁴ Tarose ynororo Parake a ona Zofim pona, ypy Pixika emory pona.
Moroto apoto apō tō tyrise eya 7me. Epona xine tynekarory tyahkase eya
toiro pui mūkuru toiro kaneru maro emero apoto apō po.

¹⁵ Mame ynara tykase Paraāo Parake a:

— Taro exiko onekarohpyry pūto. Morotona ytōko ase oseporose Ritonōpo,
Jesē maro.

¹⁶ Mame Ritonōpo tōseporose Paraāo maro. Omi tokarose eya Parake
zurutohme. Mame tonyohse ropa ynororo Parake a omi ekarotohme eya.

¹⁷ Naeroro tooehse ropa Paraāo, tōseporose Parake maro tynyahkahpyry
pūto, Moape tō tamuximākō maro. Parake a tōturupose eya Ritonōpo
nekarohpyry poko.

¹⁸ Sero omi tokarose Paraāo a Parake netaryme:

“Osehko Parake, Zipoa mūkuru,
etako ke ynekarory oya.

¹⁹ Ahno sā pyra Ritonōpo mana,
ajohpe exiketō sā pyra;
tōsenetupuhtoh onytyromara mana.

Tōmiry totapose ahtao Ritonōpo a,
moro rīko mana;

‘Tyrīko ase,’ tykase ahtao Ritonōpo a tyrīko mā rahkene.

²⁰ Tyripose ywy eya kure rokē tyripotohme;
kure rokē tyripose ahtao eya,
moro onytyromasarmepyra ase.

²¹ Enēko ase imeīpo Izyraeu tō ehtopo,
toto onyporemākara exīko imehnō mana,
toto onutuarimapopyra exīko roropa mā toto.
Ritonōpo, Izyraeu tō Esē, toto maro mana,
kohtāko mā toto Ritonōpo,

Tutuisarykōme exiry poko.

²² Tonehse toh nexiase Ritonōpo a Ejitu poe.
Jamihmehxo mā ynororo pui orutua itu htaō samo.

²³ Pyaxi tomo a, popyra toto ripory kukuruhtao

toiparo rokē moro kuhnōko mā toto,
 Izyraeu tō onyryhmara mā toto.
 Seromaroro ynara āko mā toto emero Izyraeu tō poko:
 ‘Enetoko ke Ritonōpo nyrihpyry!’

²⁴ Izyraeu owōnōko mana reāo nohpory samo,
 reāo sã roropa oseremara mana
 tykarimory onōpyra ro tahtao,
 imunuru onēpyra ahtao roropa.”

²⁵ Mame ynara tykase Parake Paraāo a:
 – Mokaro Izyraeu tō popyra onyriposaromepyra awahtao, kure toto
 onyrippyra exiko roropa.

²⁶ Ynara tykase Paraāo eya:
 – Morara exiryke moro sã tykase ywy oya, Ritonōpo nekarory rokē
 ekarōko ase oya, tykase ywy.

Omi oseruaō aehtopo

²⁷ Mame ynara tykase Parake Paraāo a:
 – Ajohpame sã ymaro eropa imepý pona. Otaramo moro poe Ritonōpo
 zamaro exiko mana popyra mokaro tyrippyra oya.

²⁸ Naeroro Paraāo tarose Parake a pyy Peoa emory pona ona enetohme
 mya.

²⁹ Ynara tykase Paraāo eya:
 – Apoto apō 7me tyriko, 7me pui mūkuru tō zahkatohme 7me kaneru tō
 maro.

³⁰ Moro tyrise Parake a Paraāo omipona. 7me pui mūkuru tō tyahkase eya
 7me kaneru tō maro moro apoto apō tō po.

24

¹ Morarame kure rokē Izyraeu tō riry se Ritonōpo ehtoh tonetupuhse
 Paraāo a. Naeroro mya ytopyra nexiase enetupuhpotoh eraximase Ritonōpo
 poe. Toeramase rokē ynoroona amerehmā wiño rokene,

² Izyraeu tō enese. Tōsesarise, oxiekyrymākō oximōme, tosarykō po. Mame
 Ritonōpo Zuzenu poe tōturupitose Paraāo:

³ Ynara tykase ynoroona Ritonōpo poe:
 “Sero nase Paraāo nekarory, Peoa mūkuru,
 ynekarory sero jenuru kure rokē osenuhmaryhtao,

⁴ kure rokē Ritonōpo omiry etāko roropa.
 Jesekumuru po typorohse ywy,

jenuru tō onetō sã,
 Ritonōpo a tyripose,
 Jamihmehxo Exikety enepotohme.

⁵ Enekure potu oesarykomo, Izyraeu tomo!
 Enekure atapyikomo!

⁶ Airiki panō tō sã mā toto,
 tarykase exiketō samo atakenaka,
 tupito po sã tuna ehpio, tykyrysã samo
 tarykase ahtao Ritonōpo Kuesēkomo a,
 apupari tō samo ahtāko tuna tō ehpio.

⁷ Konopo itamurae nae Izyraeu tō exiko aukurukōme mana te,
 otyro puhturu ehkikatohme tarykase ahtao eya xine.

Ituisarykō jamihmehxo exiko mana,
 Akake motye, tuisamehxo exiko roropa mana tuisa tō rānao.

⁸ Izyraeu tō tonehse Ritonōpo a Ejitu poe

epetōkara poremākapōko mana pui orutua itu htaō
samo. Topetōkara enahkāko mā toto,
Toto zehpyry akuakuhmōko mā toto,
ipyrekō tahtahkāko mā toto.

⁹ Reāo jamihmā sā Izyraeu mana:
tynyhse ynororo ahtao
ipakary zuno mā toto.

Kure rokē Izyraeu tō ripory se exiketō,
kure rokē exīko mā toto.
Popyra Izyraeu tō riponanō,
popyra tyriposēme exīko mā toto.”

¹⁰ Mame Parake tyekītapāse Paraāo poko. Tomary totapase eya zakorō ke zehno toexiryke, ynara tykase ynororo:

— Kykohmase ooehtohme popyra jepetōkara ripotohme. Yrome kure rokē toto tyripose oya oseruao.

¹¹ Seromaroro ytoko ropa atapyī taka. Oepehmary se exiase repe. Yrome Ritonōpo, Oesē oepehmapopyra mana.

¹² Ynara tykase Paraāo:

— Ōmiry aronanomo a oturuase, ynara ase eya xine,

¹³ parata ke topehmase jahtao oya, uuru maro emero atapyī tao exikety, Ritonōpo, Jesē nyripohpyry omipona pyra ehsaromepyra ase. Mokaro zuruase: jamoreme emero rokē onyrisaromepyra ase, Ritonōpo omi poe rokē oturūko ase.

Paraāo omiry etyhpymano

¹⁴ Ynara tykase Paraāo Parake a:

— Seromaroro ytōko ropa ase wekury tomo a; yrome osemazuhme ekarory se hano Izyraeu tō nyriy poko opoetory tomo a imeīpo.

¹⁵ Mame ynara tykase ynororo imeīpo ehtoh poko:

“Sero nase Paraāo otururu, Peoa mūkuru,
ynekarohpyry sero jenuru kure osenuhmaryhtao,

¹⁶ kure rokē Ritonōpo omiry etaryhtao,
tuaro ehtoh apoitohme Imehxo Exikety wino.

Jesekumuru po typorohse ywy,
jenuru tō onetō sā Ritonōpo a tonepose ya, Jamihmehxo Exikety.

¹⁷ Imeīpo ehtoh enēko ase,
Izyraeu tō enēko.

Tuisa konōto, xirikuato saeremehxo
exikety sā exīko mana mokaro wino.

Tonesā samo oehnōko mana Izyraeu tō poe.

Moape tō tuisamākō poremākapōko mana.

Mokaro ahno epyrypaketō enahkapōko mana.

¹⁸ Izyraeu tō epetōkara poremākāko mana, etomita tomo.

Mokaro nonory apoīko mana Izyraeu tō nonoryme ehtohme.

Tyjamitunuru enepōko Izyraeu tō mana.

¹⁹ Jako pakomotyā wino,
orēpyra exikety exīko mana;
pata pōkō enahkapōko mana.”

²⁰ Mame moro enepotoh ae amarekita tō tonese Paraāo a, naeroro ynara tykase:

“Amareke tō imehnō motye orēpyra toh nexiase repe.

Yrome etyhpymy tonahkasēme exīko mā toto jūme.”

²¹ Mame enepotoh ae keneu tō tonese Paraāo a, ynara tykase ynororo:

“Oesarykō jamihme mana, omyny ewomahypyry sã topu konõto ao.

²² Yrome tonahkasẽme exĩko matose tarose awahtao xine axirio tomo a typoetory tõme.”

²³ Ynara tykase roropa Paraão:

“Onokãkō mokaro ahno oximõnõko inikahpozakoxi?

²⁴ Xipere poe epetõkara oehnõko mã toto tywapukõ ae.

Axirio tõ poremãkapõko mã toto,

Hepea tõ maro.

Yrome imeĩpo tonahkasẽme exĩko mã toto, jumãme.”

²⁵ Moromeĩpo tãtakimase ropa Paraão toytotohme tytapyĩ taka ropa. Parake roropa toytose ropa.

25

Paau-Peoa eahmatopõpyry Izyraeu tomo a

¹ Mame Izyraeu tõ tehme ahtao jakanahmã Akaxia tõ po, moapita nohpory tõ poko toehpitoze Izyraeu tõ orutua kō nexiase.

² Oseahmatoh tonõ pona toahmase tomo mokaro nohpo tomo a, tynekarory tõ tyahkase eya xine tyneponãmarykõ eahmatohme. Izyraeu tõ tõtuhse toto maro, toto neponãmarykõ toahmase roropa eya xine.

³ Moro saaro Izyraeu tõ tõximõse mokaro maro tyneponãmarykõ Paau-Peoa eahmary poko, morara exiryke tohne toehse Ritonõpo toto poko.

⁴ Ynara tykase ynororo Moeze a:

– Oximõme Izyraeu tõ tuisary tõ enehpoko, jomi poe toto etapatohme jẽpataka saereme ahtao. Moro tyrise ahtao oya xine, mokaro zehno jehtoh mynyhpãnõko ropa mana.

⁵ Ynara tykase Moeze tuisa tomo a:

– Amarokõ ytotoko emero, oekyry tõ etapatohme, tyneponãmarykõ Paau-Peoa eahmase aytotyamo.

⁶ Imoihmãkõ maro Moeze xitãko nexiase Ritonõpo Tapyĩ omõtoth ãpataka. Mame nohpo mitianita tonehse Izyraeume exikety a tytapyĩ taka Moeze tõ neneryme.

⁷ Moro eneryhtao Pineia a, Ereaza mükuru, Arão pary, towõse ynororo, tutõtase oximõtoth poe. Warata tapoise eya,

⁸ mokyro orutua tokahmase eya, tomõse itapyĩ taka, mokaro tuose eya warata ke zuakuru tõ pona, orutua, nohpo maro. Moro ke tyrohsẽ tymynyhpãkapose Izyraeu tõ rãnao.

⁹ Moro tyrohsẽ ke 24 mieme ahno toorihse nexiase.

¹⁰ Mame ynara tykase Ritonõpo, Izyraeu tõ Esẽ Moeze a:

¹¹ – Pineia nyrihpyry ke Izyraeu tõ zehno jehtoh tymynyhpãse. Ysamo Pineia mana: imehnõ neponãmary eahmary poko se pyra mana ipunaka. Jahmary se rokẽ mana. Pineia nyrihpyry pokoino Izyraeu tõ onenahkara exiase toto zehno jehtoh ke.

¹² Naeroro kaxiko eya, jomiry etapõko ase eya, imaro osepeme ase.

¹³ Ynoro, ipoenõ maro, ipakomotyã maro, jũme oturuketõme exĩko mã toto, imehnõ neponãmarykõ oneahmapopyra aexiryke Izyraeu tomo a, ywy ro rokẽ eahmatohme eya xine. Moro ke mokaro rypyry tykorokapose eya.

¹⁴ Mokyro esety, totapase aexihpyry mitianita maro Ziniri nexiase, Saru mükuru, tamuxime exikety Ximeão ekyryme.

¹⁵ Mokyro nohpo mitianita, tuose aexihpyry esety Koxipi nexiase, Zua õxiry. Tuisame Zua nexiase mitianita tõ maro.

¹⁶ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

17 — Oetonatatoko mitianita tō maro toto etapatohme.

18 Popyra ehtoh tonehse eya xine opona xine, oenekunopyrykōke aaroykohtao tyneponāmarykō eahmatohme Peoa po. Tonekunohse roropa mexiatose Koxipi poko, mitianita tuisary ēxiry. Tuose ynororo nexiase tyrohsē toehse ahtao, moroto ypy Peoa po.

26

Izyraeu tō kuhtopōpyry ropa

1 Moromeīpo, tyrohsē tymynyhpāse ahtao, ynara tykase Ritonōpo Moeze tomo a, Ereaza maro, oturukety Arāo mūkuhpyry:

2 — Izyraeu tō orutua kō ikuhtoko emero 20me jeimamyry nae exiketomo, emero tapyi taōkomo, emero tōsetapary waro exiketomo.

3-4 Naeroro Ritonōpo omiry omipona toehse Moeze tomo Ereaza maro, oximōme orutua kō tonehpose eya xine soutatume exiketomo. Tōximōse toto ona Moape po, tuna Joatāo ehpīō po, pata Jeriko etonie, tuna Joatāo moino Jeriko nexiase. Ynara toh nexiase Izyraeu tomo, Ejitu poe aepyhpyamo:

5 Rupē tō oxiekyrymākomo (Rupē osemazuhme aenuruhpyryme nexiase Jako mūkurume): Ipoenō nexiase Enoke te, Paru te,

6 Ezerō te, Karami, enara.

7 Mokaro 43.730me orutua kō nexiase.

8 Paru poe tonuruse Eriape,

9 imūkuru tō maro: Nemueu te, Tatā te, Apirāo (Tatā, Apirāo maro tymenekase ahno a tuisame toto ehtohme. Yrome toeramase toto Moeze tō omipona pyra Arāo maro. Osepeme toh nexiase Kora maro, Ritonōpo omipona pyra.

10 Mame nono toētakase toto enahkatohme. Toorihse nexiase Kora tō maro. Mame apoto a 250mākō tyahkase nexiase. Moro toehse imehnō enaroximatohme.

11 Yrome Kora mūkuru tō orihpyra toh nexiase.)

12 Ximeāo ekyry tomo: Nemueu tomo te, Jamī tomo te, Jakī tomo te,

13 Zera tomo te, Sauu tomo, enara.

14 Mokaro 22.200me orutua kō nexiase.

15 Kate ekyry tomo: Zepō tomo te, Hakī tomo te, Suni tomo te,

16 Ozini tomo te, Eri tomo te,

17 Arote tomo te, Areri tomo, enara.

18 Mokaro 40.500me orutua kō nexiase.

19-21 Juta ekyry tomo: Sera tomo te, Pereze tomo te, Zera tomo te, Ezerō tomo te, Hamuu tomo, enara. (Juta mūkuru tō asakoro toorihse toh nexiase Kanaā po, Ere te, Onā, enara.)

22 Juta tō poe 76.500me orutua kō nexiase.

23 Isakaa ekyry tomo: Tora tomo te, Puwa tomo te,

24 Jasupe tomo te, Xinorō tomo, enara.

25 Mokaro poe 64.300me orutua kō nexiase.

26 Zepurō ekyry tomo: Serete tomo te, Erō tomo te, Jareeu tomo, enara.

27 Mokaro poe 60.500me orutua kō nexiase.

28 Manase ekyry tomo, Eparaī ekyry tō maro, Joze mūkurume mokaro toh nexiase.

29 Manase ekyry tomo: Makia, Manase mūkuru, Kireate zumy nexiase. Kireate poe:

30 Iezea tomo te, Hereke tomo te,

31 Axirieu tomo te, Xikē tomo te,

³² Semita tomo te, Hepea tomo, enara.

³³ Zeropeate, Hepea mūkuru tōxike rokē nexiase tumūkue pyra. Zeropeate ěxiry tō nexiase: Makara, Noa, Hokara, Miuka, Tiriza, enara.

³⁴ Mokaro poe 52.700me orutua kō nexiase.

³⁵ Eparaĩ ekry tomo: Sutura tomo te, Pekea tomo te, Taã tomo te,

³⁶ Erã tomo; Sutura mūkurume Erã nexiase.

³⁷ Mokaro poe 32.500me orutua kō nexiase. Mokaro Joze pakomotyãme toh nexiase.

³⁸ Pējamĩ ekry tomo: Pera tomo te, Asapeu tomo te, Airão tomo te,

³⁹ Supã tomo te, Hupã tomo te,

⁴⁰ Arate tomo te, Naamã tomo, enara. Arate, Naamã roropa Pera pakomotyãme nexiase.

⁴¹ Mokaro poe 45.600me orutua kō nexiase.

⁴² Tã ekry tomo: Suão tō nexiase.

⁴³ Mokaro wino 64.400me orutua kō nexiase.

⁴⁴ Asea ekry tomo: Imina tomo te, Ixiwi tomo te, Peria tomo te,

⁴⁵ Hepea tomo te, Maukieu tomo, enara. Hepea, Maukieu roropa Peria mūkurume toh nexiase.

⁴⁶ Asea ěxiry esety Sera nexiase.

⁴⁷ Mokaro poe 53.400me orutua kō nexiase.

⁴⁸ Napatari ekry tomo: Jazeeu tomo te, Kuni tomo te,

⁴⁹ Jezea tomo te, Xirē tomo, enara.

⁵⁰ Mokaro poe 45.400me orutua kō nexiase.

⁵¹ Atapona Izyraeu tomo 601.730me orutua kō nexiase.

⁵² Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

⁵³ – Nono apiakako Izyraeu tō esaryme ehtohme. Tuhkehxo Izyraeu tō ahtao oxiekyryme, nono zumohxo ekaroko eya xine.

⁵⁴⁻⁵⁶ Nono tapiakase ahtao imenekatoh ke nono ekamoko oxiekyry mākō nonoryme ehtohme; tuhkehxo oxiekyryme exiketomo a nono zumohxo ekaroko; tuhke hkopyra oxiekyryme exiketomo a nono zumo hkopyra ekaroko.

Rewita tomo

⁵⁷ Rewi ekry tō ynara kynexine: Jeresõ tomo te, Koate tomo te, Merari tomo te,

⁵⁸ Ripani tomo te, Eperõ tomo te, Mari tomo te, Muxi tomo te, Kora tomo, enara. Koate toemūkuase Anarãome.

⁵⁹ Anarão pytyme Jokepete nexiase, Rewi ěxiry; tonuruse ynororo Ejitu po. Anarão maro Jokepete toemūkuase asakoro: Arão, Moeze maro. Tonuruse toiro ěxiry roropa, esety Miriã.

⁶⁰ Arão toemūkuase asakoropane: Natape te, Apiu te, Ereaza te, Itamaa, enara.

⁶¹ Yrome Natape, Apiu maro toorihse toh nexiase azahkuru toehse toto ahtao, apoto tyorõ tokarose ahtao eya xine tynekaroryme Ritonõpo a.

⁶² Rewita tō tukupse nexiase 23.000me orutua kō rokene, toiro nuno motye exiketomo. Imehnõ Izyraeu tō maro pyra tukupse toh nexiase nono anapoipyra rewita tō exiryke tynonorykõme, Izyraeu po.

⁶³ Mokaro oxiekyry tō emero tukupse toh nexiase Moeze tomo a, oturukety Ereaza maro, Izyraeu tō tukupse ahtao ona Moape po tuna Joatão ehpiõ, pata Jeriko etonie. Tuna Joatão moino Jeriko nexiase.

⁶⁴ Mokaro maro pake tukupse aexityã pyra nexiase, Moeze tomo a Arão maro, apitoryme ona tonorē Xinai po.

⁶⁵ Ritonõpo omihpyry ae ro: Orihnõko mã toto emero porehme ona tonorẽ po, katopõpyry ae, toorihse toh nexiase. Karepe, Jepone mükuru te, Jozue, Num mükuru maro rokẽ orihpyra toh nexiase.

27

Zeropeate êxiry tomo

¹ Manase ekryr tõ maro nohpo tõ atakorõmãkõ omame nae nexiase: Makara, Noa, Hokara, Miuka, Tiriza, enara. Jükõ Zeropeate nexiase, Hepea mükuru, Kireate pary, Makia pary mükuru, Manase pary, Joze mükurume Manase kynexine.

² Toytose mokaro nohpo tõ oturuse Moeze maro, Ereaza maro tamuximãkõ maro Ritonõpo Tapyĩ omõtoh tao. Ynara tykase toto:

³ — Yna zumy toorihse ona tonorẽ po tumükue pyra orutuame. Kora maro pyra nexiase, Ritonõpo omipona pyra exikety maro pyra, yrome tamoreme toorihse ynororo tyrypyry emetakame.

⁴ Yna zumy tuenikehse ahtao Izyraeu tõ rãnao, tumükue pyra exiryke orutuame zae pyra exiry. Nono ekaroko yna a papa ekryr tõ maro, yna esaryme.

⁵ Mokaro omiry tarose Moeze a Ritonõpo a.

⁶ Mame ynara tykase Ritonõpo:

⁷ — Zeropeate êxiry tõ nekaropohpyry zae mana. Nono ekaroko eya xine esarykõme jükõ ekryr tõ pũto. Mame jükõ nonory tokarosẽme exiko mokaro nohpo tõ esaryme.

⁸ Izyraeu tõ zuruko: orutua toorihse ahtao tumükue pyra orutuame, inonory tokarosẽme exiko êxihpyry a.

⁹ Tõxike pyra ynororo ahtao inonory tokarosẽme exiko zakorõ tomo a.

¹⁰ Takorõke pyra ahtao inonory tokarosẽme exiko jumy akorõ tomo a.

¹¹ Mame jumy takorõke pyra ahtao inonory tokarosẽme exiko jekyry ameke pyra exikety a inonoryme ehtohme. Izyraeu tomo a morara tyripoko zae ehtohme, ywy, Ritonõpo nyripohpyry ae ro oya, Moeze.

Jozue menekatopõpyry (Teuteronomiu 31.1-8)

¹² Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

— Onuhko sero ypy Aparĩ pona moro nono enetohme, ynekarory Izyraeu tomo a.

¹³ Moromeĩpo, moro nono tonese ahtao oya, orihnõko mase orui, Arão orihpõpyry saoro,

¹⁴ jomiry omipona pyra toehse oexirykõke asakoro ro moroto ona Zim po. Ykereremaryhtao imoihmãkomo a Meripa po yjamtunuru kurã enetuputyry se pyra mexiatose mokaro êpataka. (Meripa tuna enatyryme mana Kate po, ona tonore Zim po.)

¹⁵ Mame ynara tykase Moeze:

¹⁶ — Ritonõpo yna Esemey, opoe isene ynanase emero, onoky ymyakãme exiko nae, mokaro, opoatoryr tõ aroneme

¹⁷ toto tuisaryme atapoiry poko, kaneru sã pyra toto ehtohme tosẽke pyra toto ahtao?

¹⁸ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

— Jozue ikohmako, Num mükuru, orutua emese kure exikety me mã ynororo, oemaryr tõ tyriko epona.

¹⁹ Mokyro xikihme tyriko oturukety Ereaza êpataka, imoihmãkõ êpataka roropa; omyakãme mokyro ekaroko toto neneryme.

²⁰ Tuisame oehtoh zokonaka ekaroko eya, aomiry omipona Izyraeu tō ehtohme.

²¹ Oturukety Ereaza omiry etāko mana ise jehtoh waro ehtohme. Ereaza ise jehtoh waro exīko mana Urim eneryke eya Tumim maro. Moro ke Jozue amorepāko mana Izyraeu tō maro ise jehtoh ritohme eya xine emero.

²² Mame Ritonōpo nyripohpyry tyrise Moeze a. Jozue tonehse eya imoihmākō ēpataka, Ereaza ēpataka roropa.

²³ Mame Ritonōpo omi poe tomary tō tyrise eya Jozue zupuhpyry pona. Moro ke Moeze myākāme Jozue toehse.

28

Izyraeu tō nekarotyā kokoro rokene (Ēxutu 29.38-46)

¹ Ynara tykase Ritonōpo, Izyraeu tō Esē Moeze a:

² – Ynara tyripoko Izyraeu tomo a: kokoro rokē inekarory tō enehtohme ya, tōsemy, tonahsē maro zahkatohme typoxine exiketomo, yzamaro exiketomo.

³ – Ynara enehpōko mase eya xine tōsēme, toto nekaroryme kokoro rokene, jūme: kaneru mūkuru tō asakoro, toiro jeimamyry exiketomo, atapuropyra exiketomo.

⁴ Toiro mokyro tyahkasēme exīko pakeimo te, zakorō tyahkasēme exīko kokonie pukuro.

⁵ Kaneru mūkuru maro tiriiku kurā toiro kirume ekarōko matose otoxie azeite toiro riturumā maro.

⁶ Moro onekarory zahkāko matose tytororo, kokoro rokene. Moro tokarose apitoryme ypy Xinaī po. Tonahsēme moro onekarory mana, typoxine mana Ritonōpo Oesēkomo a.

⁷ Kaneru mūkuru maro uwa eukuru jehnahpyry, toiro riturume ekarōko matose. Moro eukuru ikuānōko matose Osa Kurā pona onekarorykōme Ritonōpo a.

⁸ Kokonie pukuro zakorō kaneru mūkuru tyahkasēme exīko tiriiku maro toiro kirume, azeite maro, uwa eukuru jehnahpyry maro, pakeimo onekarohpyry samo. Moro onekarohpyry tonahsēme mana ya, typoxine ya mana, yzamaro mana, tykase Ritonōpo.

Onekarotyā oserematoh ae

⁹ – Mame oserematoh ae kaneru mūkuru asakoro enehnōko matose ya, toiro jeimamyry exiketomo, tynyrohke pyra exiketomo. Mokaro maro tiriiku kurā enehtoko asakoro kirume otoxie azeite maro, uwa eukuru jehnahpyry maro.

¹⁰ Moro onekarory zahkāko matose tytororo emero oserematoh ae, onekarorykō maro kokoro rokē tyahkasēme exiketō maro, uwa eukuru jehnahpyry maro onekaroryme.

Onekarotyā Oseahmatoh Nuno Kasenato ae

¹¹ – Emero nuno po, ēmepyy apitorymā po ynara enehtoko onekaroryme ya, Oesēkomo a, oekykō zahkatohme tytororo: pui mūkuru tō asakoro te, toiro kaneru orutua te, 7me kaneru mūkuru tomo toiro jeimamyry exiketomo, tynyrohke pyra exiketomo, enara.

¹² Toiro pui mūkuru maro oseruao kirume tiriiku kurā enehtoko otoxie azeite maro. Toiro kaneru orutua maro asakoro kirume tiriiku enehtoko otoxie azeite maro,

¹³ toiro kaneru mükuru maro toiro kirume tiriiku enehtoko. Moro onekarory tō tyahkasēme exīko mā kehko tytororo, onekarorykōme ya, tytoxine exīko mā kehko ya, Ritonōpo a.

¹⁴ Uwa eukuru jehnahpyry onekarorykōme ya ynara mana: toiro pui mükuru maro asakoro riturume uwa eukuru jehnahpyry enehnōko matose, kaneru orutua maro 1½ riturume uwa eukuru jehnahpyry enehnōko matose, kaneru mükuru maro toiro riturume uwa eukuru jehnahpyry enehnōko matose. Morohne enehnōko matose onekarorykō zahkatohme tytororo ěmepyry apitorymā po emero nuno po emero jeimamyry ae.

¹⁵ Moro onekarorykō tyahkase aexihpyry tytororo maro, tonehse oya xine kokoro rokene, uwa eukuru jehnahpyry maro, toiro poti enehtoko roropa jahkatohme onekarorykōme Ritonōpo a, ahno rypyry korokapotohme eya.

Onekarytā Oseahmatoh Paxikoa poko

(Exutu 12.1-13; Rewitiku 23.5-8; Teuteroniu 16.1-2)

¹⁶ Ěmepyry 14mā po, nuno apitorymā po Oseahmatoh Paxikoa, Ritonōpo nenyokyhpyry ytotoöpypyry poko oseahmāko matose Ritonōpo Oesēkō eahmaryme.

¹⁷ Yrokokoro, ěmepyry 15me aehtoh po otuhtoh konōto rīko matose; 7me ěmepyry ae pāo ohnōko matose iporutatoh maro pyra.

¹⁸ Sero otuhtoh konōto ěmepyry apitorymā po erohpyra exīko matose emero porehme; oximōnōko matose Ritonōpo eahmatohme.

¹⁹ Mame onekarorykō enehtoko jahkatohme porehme onekarorykōme Ritonōpo a: pui mükuru tō asakoro te, toiro kaneru orutua te, 7me kaneru tō, toiro jeimamyry exiketomo, tynyrohke pyra exiketomo.

²⁰ Toiro pui mükuru maro 3 kirume tiriiku kurā zahkāko matose otocie azeite maro. Kaneru orutua maro 2 kirume tiriiku zahkāko matose otocie azeite maro,

²¹ toiro kaneru maro toiro kirume tiriiku zahkāko matose.

²² Onekaroryme roropa Ritonōpo a poti enehko jahkatohme, ahno rypyry korokapotohme.

²³ Morohne enehnōko matose onekarorykōme ya, kokoro rokē onekarorykō maro jahkatohme porehme.

²⁴ Mokarohne ke, kokoro rokē 7me ěmepyry ae onekarorykō Ritonōpo a jahkāko matose tonahsēme, tytoxine exiketyme eya. Morohne enehnōko matose onekarorykōme, kokoro rokē onekarotyā maro, jahkatohme porehme te, uwa eukuru jehnahpyry maro, onekarorykōme.

²⁵ Mame ěmepyry 7mā po oximōnōko matose Ritonōpo eahmatohme, moro ěmepyry ae erohpyra exīko matose emero porehme.

Onekarytā Oseahmatoh Tykryrsā Apoitoh poko

(Rewitiku 23.15-22)

²⁶ Ěmepyry apitorymā po Oseahmatoh Tykryrsā Apoitoh poko, Otuhtoh Konōto Semana tō poko roropa, onekarorykō enepyyryhtao oya xine Ritonōpo Oesēkomo a, anapoityākō apitorymā tiriiku tōkehko, oximōnōko matose jeahmatohme. Erohpyra exīko matose, emero porehme.

²⁷ Onekarory tō enehnōko matose jahkatohme onekarorykōme ya, Ritonōpo a. Moro tytoxine exīko ya mana. Ynara enehnōko matose ya: pui orutua mükuru tō asakoro te, toiro kaneru orutua te, 7me kaneru mükuru tomo, toiro jeimamyry exiketomo, tynyrohke pyra exiketomo.

²⁸ Toiro pui mükuru maro oserua kirume tiriiku kurā zahkāko matose otocie azeite maro. Kaneru orutua maro asakoro kirume tiriiku zahkāko matose otocie azeite maro,

²⁹ toiro kaneru maro toiro kirume tiriiku zahkãko matose.

³⁰ Toiro poti enehtoko roropa jahkatohme ahno rypyry korokapotohme.

³¹ Morohne enehtoko uwa eukuru jehnahpyry maro onekarorykõme jahkatohme kokoro rokẽ onekarohpyrykõ maro, tiriiku tõkehko onekarotyãkõ maro.

29

Onekarotyã Jeimamyry Kasenato poko (Rewitiku 23.23-25)

¹ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a Izyraeu tõ ripotohme:

– Ëmepyyry apitorymã po nuno 7mã po oximõtoko Ritonõpo eahmatohme, moro ae erohpyra ehtoko. Moro ãmepyyry ae rueimo etotoko.

² Okyno tõ zahkãko matose tytororo onekarorykõme Ritonõpo a typoxine ehtohme: toiro pui mükuru te, toiro kaneru orutua te, 7me kaneru mükuru tomo toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

³ Pui mükuru maro 3 kirume tiriiku kurã enehtoko otoxie azeite maro. Kaneru orutua maro 2 kirume tiriiku enehtoko otoxie azeite maro,

⁴ toiro kaneru mükuru maro toiro kirume tiriiku enehtoko otoxie azeite maro.

⁵ Toiro poti roropa jahkatoko onekaroryme Ritonõpo a ahno rypyry korokapotohme.

⁶ Morohne enehtoko, onekarorykõ maro jahkatohme tytororo ãmepyyry apitorymã po nuno po, onekarorykõ tiriiku tõkehko maro, onekarorykõ maro roropa jahkatohme kokoro rokene tiriiku tõkehko maro, uwa eukuru jehnahpyry maro. Morohne tonahsẽ zahkaryhtao onekarorykõme typoxine mana Ritonõpo a.

Onekarotyã Ëmepyyry Ahno Rypyry Korokatoh poko (Rewitiku 23.26-32)

⁷ – Ëmepyyry 10mã po nuno 7mã po oximõtoko Ritonõpo eahmatohme. Moro ãmepyyry ae otuhyra ehtoko ipunaka erohpyra ehtoko, enara.

⁸ Okyno tõ enehtoko Ritonõpo a jahkatohme porehme onekarorykõme typoxine exiketyme eya. Ynara enehnõko matose: toiro pui mükuru te, toiro kaneru orutua te, 7me kaneru mükuru tomo toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

⁹ Pui mükuru maro 3 kirume tiriiku kurã enehtoko otoxie azeite maro. Kaneru orutua maro asakoro kirume tiriiku enehtoko otoxie azeite maro,

¹⁰ toiro kaneru mükuru maro toiro kirume tiriiku enehtoko.

¹¹ Poti mükuru zahkatoko roropa onekarorykõme oorypyrykõ korokapotohme; morohne maro onekarotyã zahkatohme ahno kurãkatohme te, kokoro rokẽ onekarory maro zahkatohme tiriiku maro, uwa eukuru jehnahpyry maro.

Oseahmatoh Tapyi Pisarara (Rewitiku 23.33-44)

¹² – Ëmepyyry 15mã po, nuno 7mã po oximõtoko Ritonõpo eahmatohme. Sero otuhtoh konõtome exiko 7me ãmepyyry ae Ritonõpo eahmary poko.

¹³ Ëmepyyry apitorymã po sero oseahmatoh poko tonahsẽ enehtoko jahkatohme onekarorykõme Ritonõpo a, typoxine exikety jamaro ehtohme. Ynara enehtoko 13me pui mükuru tomo te, asakoro kaneru orutua komo te, 14me kaneru mükuru tomo, toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

14 Toiro pui mükuru maro 3 kirume tiriiku kurã enehtoko otoxie azeite maro. Toiro kaneru orutua maro asakoro kirume tiriiku enehtoko otoxie azeite maro,

15 toiro kaneru mükuru maro toiro kirume tiriiku enehtoko, uwa eukuru jehnahpyry maro onekarorykõme.

16 Poti roropa jahkatoko onekarorykõme ahno rypyry korokapotohme. Mokarohne jahkatoko onekarorykõme, moro kokoro rokê kaneru tã zahkatoh maro, tiriiku maro, uwa eukuru jehnahpyry maro.

17 – Yrokokoro, êmepyyry asakoromã po 12me pui mükuru tã enehtoko jahkatohme onekarorykõme, kaneru orutua kã asakoro te, 14me kaneru mükuru tã maro, toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

18-19 Mokaro maro morohne enehtoko onekaroryme emero Ritonõpo nenehpohpyry êmepyyry apitorymã po.

20 – Êmepyyry 3mã po 11me pui mükuru tã enehtoko, 2me kaneru orutua komo te, 14me kaneru mükuru tã maro toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

21-22 Mokaro maro morohne enehtoko roropa emero Ritonõpo nenehpohpyry êmepyyry apitoryme aexihpyry samo.

23 – Êmepyyry 4mã po 10me pui mükuru tã enehtoko, 2me kaneru orutua komo te, 14me kaneru mükuru tomo toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

24-25 Mokaro maro morohne enehtoko roropa emero Ritonõpo nenehpohpyry êmepyyry apitoryme aexihpyry samo.

26 – Êmepyyry 5mã po 9me pui mükuru tã enehtoko, 2me kaneru orutua komo te, 14me kaneru mükuru tomo toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

27-28 Mokaro maro morohne enehtoko roropa emero Ritonõpo nenehpohpyry apitoryme aexihpyry samo.

29 – Êmepyyry 6mã po 8me pui mükuru tã enehtoko, 2me kaneru orutua komo te, 14me kaneru mükuru tomo toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

30-31 Mokaro maro morohne enehtoko roropa emero Ritonõpo nenehpohpyry êmepyyry apitoryme aexihpyry samo.

32 – Êmepyyry 7mã po 7me pui mükuru tã enehtoko, 2me kaneru orutua komo, 14me kaneru mükuru tomo toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

33-34 Mokaro maro morohne enehtoko roropa emero Ritonõpo nenehpohpyry êmepyyry apitorymã po jahkatohme.

35 – Êmepyyry 8mã po oximõtoko Ritonõpo eahmatohme, erohpyra ehtoko.

36 Okyno enehtoko jahkatohme tytororo onekarorykõme Ritonõpo a typoxine exiketyme eya. Ynara enehtoko: toiro pui mükuru te, kaneru orutua toiro te, 7me kaneru mükuru tomo toiro jeimamyry exiketomo, emero tynyrohke pyra exiketomo.

37-38 Mokaro maro morohne enehtoko roropa emero Ritonõpo nenehpohpyry êmepyyry apitoryme aehtoh ae.

39 – Morohne tyripõko ase oya xine okyno tã enehtohme jahkatohme tytororo tiriiku tõkehko maro, uwa eukuru jehnahpyry maro onekarorykõme Ritonõpo a osepeme ehtohme osehmatoh poko awahtao xine, êmepyyry inymenekahpyry toehse ahtao. Mekarohne enehpõko ase oya xine enehtohme onekarorykõme Ritonõpo a te, onekarorykõ maro omihpyry ae ro totapose

ahtao oya xine te, imep̄y ropa onekarorykō ekarory se rokē awahtao xine amoreme xine, enara.

⁴⁰ Naeroro Izyraeu tō turuse Moeze a morohne emero Ritonōpo nyripoh-pyry eya xine.

30

Ahno a tōmiry totapose ahtao

¹ Mame Moeze tōturuse Izyraeu tō oxiekyry tō tuisary tomo a. Ynara tykase: – Sero nase Ritonōpo nyripohpyry oya xine:

² Ōmirykō totapose ahtao oya xine onekarorykō enepyyry poko Ritonōpo a te, ōmirykō totapose ahtao oya xine otytyko riry poko oya te, otytyko onyripyra oehtohkō poko roropa, ōmihpyrykō omipona ehtoko emero porehme.

³ – Mame nohpo oryximā tummy tapyī tao ro tahtao tōmiry etaporyhtao otytyko ekarory poko Ritonōpo a te, otytyko riry poko eya te, otytyko onyripyra toehtoh poko roropa,

⁴ jummy moro waro ahtao, oturupyra ynororo ahtao, zae mokyro nohpo mana moro riryhtao eya emero tyneta Pohpyry ae ro.

⁵ Yrome moro waro toehse jummy ahtao, moro onyrippyra ahtao, mokyro nohpo zae ro mana onyripyra tahtao. Iirypyry korokāko Ritonōpo mana, aomiry onyrippyra jummy exiryke.

⁶ – Nohpo, tynioke pyra exikety, tōmiry totapose ahtao Ritonōpo a, osenetupuhpyra ahtao te, tuaro ynororo ahtao roropa, otytyko ritohme te, onyripyra toehtohme roropa, mame niotāko mana,

⁷ inio moro waro tahtao oturupyra ynororo ahtao, zae mokyro nohpo mana morohne riryhtao tōmihpyry ae ro.

⁸ Yrome, inio moro waro toehse ahtao, moro onyrippyra ahtao eya, mokyro nohpo zae ro mana tōmihpyry onyripyra tahtao. Iirypyry korokāko Ritonōpo mana.

⁹ – Pyt̄y tomo te, tynio a turumekase aexityā roropa tōmiry totapose ahtao tynekarory poko Ritonōpo a te, otytyko riry poko te, otytyko onyripyra toehtoh poko roropa, zae mā ynororo tōmihpyry ae emero riryhtao eya.

¹⁰ – Nohpo tynioke exikety tōmiry totapose ahtao eya tynekarory poko Ritonōpo a te, tōmiry totapose ahtao eya otytyko riry poko te, otytyko onyripyra toehtoh poko,

¹¹ inio moro waro toehse ahtao, oturupyra ynororo ahtao, zae mokyro nohpo mana morohne riryhtao eya tōmihpyry ae ro.

¹² Yrome inio moro waro toehse ahtao, moro onyrippyra ynororo ahtao eya, mokyro nohpo zae ro mana tōmihpyry onyripyra tahtao. Iirypyry korokāko Ritonōpo mana inio aomihpyry onyrippyra exiryke eya.

¹³ Inio ŷme se ahtao tyyty omihpyry poko zae mana. Tyripory se pyra inio ahtao zae ro mana onyrippyra ahtao.

¹⁴ Yrome moro waro inio toehse ahtao, mame yrokokoro oturupyra ro mana, zae nohpo mana moro riryhtao eya emero, tyneta Pohpyry ae ro. Inio ŷme toehse mana tyyty omihpyry maro oturupyra exiryke tuaro toehse ahtao moro poko.

¹⁵ Yrome imeīpo inio moro onyrippyra toehse ahtao, tōmihpyry totapose nohpo ahtao, tuānohsēme exīko inio mana, nohpo onuānohpyra exīko mana.

¹⁶ Morohne Ritonōpo nyripohpyry Moeze a tōmihpyry totapose ahtao nohpo a tynioke pyra exiketyme ahtao te, tynioke exikety roropa, enara.

31

Etonatoh mitianita tō maro

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

² — Izyraeu tō enyohko etonatohme mitianita tō maro, emỹpotohme popyra toto nyrytā poko Izyraeu tomo a. Moromeĩpo orihnōko mase.

³ Naeroro ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

— Opyrekō tyritoko oytotohkōme emero pyra etonatohme mitianita tō maro, emỹpotohme zae pyra toehse toto exiryke Ritonōpo Kuesēkomo a.

⁴ Emero oxiekyry tō toiro miume soutatu tō imenekatoko, aropotohme etonatohme.

⁵ Naeroro Izyraeu tō oxiekyry tō poe 12 miumākō tymenekase ytotohme etonatohme; emero oxiekyry tō poe toiro miumākō tymenekase.

⁶ Mokaro 12 miumākō taropose Moeze a etonatohme, Pineia poetoryme, oturukety Ereaza mūkuru. Ritonōpo kyryry tō kurā tarose roropa eya, rueimo tō maro tuaro ehtoh enetupuhpotohme.

⁷ Mame Ritonōpo nyriphopyry Moeze a omipona tōsetapase toto mitianita tō maro; orutua kō totapase eya xine emero porehme.

⁸ Aorihtyā ekepyry tō maro Ewi nexiase te, Rekē te, Zua te, Huru te, Repa, enara; 5me mitianita tuisary tomo. Paraão roropa totapase eya xine Peoa mūkuru.

⁹ Mitianita nohpory tō tarose Izyraeu tomo a typoetory tōme, poeto tō maro. Kaneru tō roropa tapoise eya xine, poti tō maro, pui tōkehko maro, imōkomohpyry maro.

¹⁰ Apoto tukase eya xine mitianita tō patary tō zahkatohme, soutatu tō tapyinỹpyry tō tyahkapose roropa eya xine emero porehme.

¹¹ Mame imōkomohpyry tapoise eya xine, ahno maro, okyno tō maro.

¹² Morohne emero tarose eya xine Moeze a, oturukety Ereaza a roropa, imoihmākō Izyraeu tomo a roropa, tosarykō po toto ahtao, ona Moape po, tuna Joatão ehpiō pūto, pata Jeriko etonie. Tuna moino Jeriko nexiase.

Izyraeu tō soutatu tō oehtopōpyry ropa

¹³ Mame Moeze tomo, oturukety Ereaza maro, Izyraeu tō tamuximākō maro tutūtase toto tosarykō poe osepyryse soutatu tō maro.

¹⁴ Tohne toehse Moeze, soutatu tō tuisary tō zehno, miumākō tuisary tomo te, 100mākō tuisary tō maro.

¹⁵ Ynara tykase Moeze:

— Oty katohme mokaro nohpo tō emero typynanohse oya xine isene ro?

¹⁶ Wenikehpyra ehtoko, nohpo tō nexiase Paraão omi poe Izyraeu tō ewokananōme toehse, Ritonōpo Omihpyry omipona pyra Izyraeu tō ehtohme, tyneponāmarykō Paau-Peoa eahmatohme eya xine. Morara exiryke tyrohsē toehse Ritonōpo poetory tō pona.

¹⁷ Seromaroro mokaro mūkuru tō emero etapatoko, nohpo tō maro emero orutua maro toehse aexityamo.

¹⁸ Yrome mokaro ēxiry tō ipynanohko nohpo tō maro, emero orutua maro exipitopyra exiketomo; opoetoryme mā toto.

¹⁹ Seromaroro amarokō emero, ahno etapahpōkomo te, ekepyry apoihpōkō roropa omōpyra matose atapyikō taka, 7me ěmepyyry aropotoko jarānaka. ěmepyyry oseruaō po, 7mā po roropa, amarokō opoetory tō maro ekurikatoko.

²⁰ Oupōkō roropa ikurikatoko, okyno pihpyry risē roropa te, poti hpoty risemy te, wewe risē roropa emero.

21 Mame ynara tykase oturukety Ereeza, mokaro orutua komo a toehse ropa aexityamo a etonatoḥ poe:

– Ritonōpo Kuesēkō nyripohpyry Moeze a ynara mana:

22-23 Mōkomo emero zahpyra exiketō apoto ke, uuru te, parata te, metau te, kurimene te, exitanio te, xūpu, enara tyriposēme exīko apoto htaka ikurākatoḥme nuriame pyra ehtoḥme. Yrome mōkomo emero apoto ke zahketomo, morohne ikurikāko matose tuna ke.

24 Mame ēmepyy 7mā po, ekurākatoḥme oupōkō ikurikatoko emero. Mo-
romeīpo omōnōko ropa matose oesaka xine.

Mitianita tō mōkomohpyry apiakary poko

25 Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

26 – Pape pona imerotoko, emero mokaro nenehtyā mitianita tō poe, oturukety Ereeza ākorehmāko mana te, tamuximākō ākorehmāko roropa mā toto. Ahno tō imeroko, okyno tō roropa.

27 Mame morohne apiakako irānakuroko, asakoro zokonaka ehtoḥme, oxisamo. Toiro zokonaka soutatu tō kyryryme exīko; toiro zokonaka imehnō ahno kyryryme exīko.

28 Mame soutatu tō kyryry poe zokonaka pitiko apoīko matose ekarotoḥme Ritonōpo a: 500me ahno ahtao toiro ahno ekarōko matose Ritonōpo a. Morararo pui tomo te, jumētu tomo te, kaneru tomo te, poti tomo, enara.

29 Moro Ritonōpo kyryry tō apoiko ekarotoḥme oturukety Ereeza a.

30 Mame moro ahno kyryry poe apiakako: 50me ahno ahtao toiro touko te, pui tomo te, jumētu tomo te, kaneru tomo te, poti tomo te, imehnō okyno tō roropa ekarotoḥme rewita tomo a, Ritonōpo Tapyī Kurā poko eroḥketomo a.

31 Mame Ritonōpo nyripohpyry tyrise Moeze tomo a Ereeza maro.

32 Ynara tymerose eya xine soutatu tō napoityamo, (onymeropyra nexiase mōkomo tapoise ahtao soutatu tomo a tykyryrykōme rokene) 675 miume kaneru tomo poti tō maro te,

33 72 miume pui tomo te,

34 61 miume jumētu tomo te,

35 32 miume ahno tomo, enara.

36 Moro zokonaka soutatu tō eky tōme 337.500me kaneru tō nexiase poti tō maro.

37 Moro poe 675me tapiakase Ritonōpo eky tōme.

38 Pui tomo 36 miume nexiase soutatu tō ekyme. Mokaro wino 72me tapiakase Ritonōpo eky tōme.

39 Jumētu tō 30.500me soutatu tō ekyme nexiase. Mokaro wino Ritonōpo ekyme 61me nexiase.

40 Nohpo tomo 16 miume nexiase soutatu tō poetoryme nexiase. Mokaro wino 32me tokarose Ritonōpo a.

41 Moro zokonaka pitiko tokarose Moeze a Ereeza a tynekaroryme kurā Ritonōpo a Izyraeu tō Esemu, Ritonōpo nyripohpyry omipona.

42 Moro zokonaka ahno kyryryme oxisā nexiase soutatu tō kyryry maro.

43 337.500me kaneru tō nae nexiase poti tō maro te,

44 36 miume pui tomo te,

45 30.500me jumētu tomo te,

46 16 miume ahno maro, enara.

47 Mame Ritonōpo nyripohpyry ae ro moro zokonaka ahno tō kyryry poe 50me ahtao toiro tapoise Moeze a Ritonōpo kyryryme ahno, okyno tomo, enara. Mame Ritonōpo kyryry tō tokarose eya xine rewita tomo a, Ritonōpo Tapyī Kurā poko eroḥketōme toto exiryke.

Soutatu tō tuisary tō nekarohpyry

⁴⁸ Mame soutatu tō tuisary tomo, miumākō tuisary tomo, 100mākō tuisary tō maro toytose toto oturuse Moeze a.

⁴⁹ Ynara tykase toto eya:

— Soutatu tō tukupse yna a, yna poetory tomo emero isene ro mā toto.

⁵⁰ Naeroro ynanekaroryme uuru risē ynanenehno keti tomo te, omekumy tomo te, omahtao tomo te, panasere tōkehko, Ritonōpo epehpyryme “Kure mase” katohme yna ewomaryke eya.

⁵¹ Morohne tapoise Moeze tomo a Ereaza maro.

⁵² Moro uuru tukupse ahtao atapona 191 kirume nexiase soutatu tō tuisary tō nekarohpyry Ritonōpo a.

⁵³ Soutatu tō tuisame pyra exiketomo a tynapoityā tukurākase tykyryrykōme rokene.

⁵⁴ Mame moro uuru, soutatu tō tuisary tō nekarohpyry tarose Moeze a Ereaza maro Ritonōpo Tapyī taka wenikehpyra ehtohme Izyraeu tō ewomaneme Ritonōpo ehtoh poko.

32

*Tuna Joatão poe xixi tūtatoh wino
(Teuteronomiu 3.12-22)*

¹ Mame Rupē ekry tō Kate ekry tō roropa tokyke tuhke nae toh nexiase, pui tōkehko. Moro nono, Jazea nonory te, Kireate nonory roropa tonese ahtao eya xine, nono kure pui tō nahpatohme,

² toytose toto oturuse Moeze tomo a, oturukety Ereaza maro, Izyraeu tō tuisary tō maro. Ynara tykase toto:

³⁻⁴ — Sero nono typoremākase Ritonōpo Kuesēkomo a, Izyraeu tō esaryme, pata Atarote te, Tipō te, Jazea te, Ninira te, Hexipō te, Ereau te, Sepā te, Nepo te, Peō, enara; sero nono kure mana pui tō nahpatohme. Tokyke ynanase tuhke pui tōkehko.

⁵ Naeroro azamaro yna ahtao sero nono ekaroko yna a, yna esaryme ehtohme, tuna Joatão mōpozakoxi yna anaropopyra oehtohme.

⁶ Yrome ynara tykase Moeze Kate tomo a Rupē tō maro:

— Tehme oehtohkō se hmatou taro imehnō Izyraeu tō ytoryhtao etonahtohme?

⁷ Oty katohme oekyrykō, Izyraeu tō omipohtomāko matou, ytopyry toto ehtohme moro nono pona, Ritonōpo nekarory pona?

⁸ Moro sā tyrise omy tomo a taropose toto ahtao ya Kate-Panea poe sero nono enetohme.

⁹ Toeporehkase toto ahtao jakanahmā Exikou pona, nono tonese eya xine; yrome toehse ropa toto ahtao, ahno taomipohtomase eya xine, omōpyra tokurehse toto nono, Ritonōpo nekarory pona.

¹⁰ — Morarame moro ěmepyyr ae tohne toehse Ritonōpo nexiase. Ynara tykase ynororo:

¹¹ “Mokaro orutua kō, Ejitu poe aehtyā 20me jeimamyry motye exiketō jomihpyry omipona pyra toehse. Naeroro jomiry etapōko ase: moro nono onenepyra ekurehnōko mā toto, sero ekarōko ase oya, katopōpyry ya Aparão a, Izake a, Jako a, enara.”

¹² Karepe rokē, Jepone mūkuru, kenezeume exikety, Jozue roropa, Num mūkuru, Ritonōpo omiry omipona exikehpyra toh nexiase.

13 Izyraeu tō zehno toehse Ritonōpo exiryke toto taropose eya toytorykō poko ona tonorē poro 40me jeimamyry ae; mokaro emero Ritonōpo zamaro pyra aexityā orihtoh pona.

14 Seromaroro enetoko ke, amarokō omykō myakāme matose, iirypyryme matose roropa, Ritonōpo Izyraeu tō zehnohxo ripōko matose.

15 Ritonōpo omiry omipona se pyra awahtao xine Izyraeu tō rumekāko ropa mana ona tonorē po, tonahkasēme exīko mā toto opokoino xine.

16 Mame Moeze ēpataka toehse toh nexiase. Ynara tykase toto:

– Topu ke kaneru tō esary rīko ynanase taro, pui tō esary roropa, pata tō rīko roropa ynanase yna poenō esaryme yna pyxiā maro.

17 Moromeīpo typyreke ytōko ynanase imehnō Izyraeu tō maro osetapase toto akorehmarmyē nono apoitohme toto esaryme. Yrome yna poenomo yna pyxiā maro tehme exīko mā toto taro pata tō tapuruse aexityā ao, towomase imehnō sero nono pōkō wino.

18 Oehpyra ropa ynanase exīko otyhkara ro kuahtao xine Izyraeu tō nonory apoiry poko, ekamory poko roropa eya xine toto esarykōme.

19 Nono anapoipyra exīko ynanase moroto Izyraeu tō rānao tuna Joatāo moinakoxi, nono tapoise yna exiryke taro Joatāo poe xixi tūtatoh wino.

20 Mame ynara tykase Moeze:

– Ajohpe pyra awahtao xine tyritoko ōmihpyrykō ae ro Ritonōpo neneryme, opyrekō tyritoko oytotohkōme etonase.

21 Mame amarokō, orutua kō typyreke exiketō emero tuna Joatāo akuohnōko matose Ritonōpo Kuesēkō omipona, kuetpōkara emero aropotohme Ritonōpo ēpataka,

22 moro nono poremākatohme. Imēpo oehnōko ropa matose xiaro, Ritonōpo Oesēkō nyriphopyry tyrise oya xine exiryke, Izyraeu tō takorehmase oya xine exiryke. Mame sero nono oesarykōme exīko mana Ritonōpo poe tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino.

23 Yrome, ōmihpyrykō omipona pyra awahtao xine iirypyryme exīko matose Ritonōpo a; tuaro ehtoko tuānohsēme exīko matose oorypyrykō pokoino.

24 Pata tō tyritoko opyxiākō esaryme opoenō maro, oeky tō esary tō tyritoko roropa: kaneru tō esary tomo, pui tō esaryme roropa. Tyritoko emero ōmihpyrykō ae ro.

25 Ynara tykase Kate tomo, Rupē tō maro Moeze a:

– Onyriphopyry omipona exīko ynanase.

26 Yna poenomo, yna pyxiamo, yna eky tomo: kaneru tomo te, poti tō maro, pui tō maro emero taro rokē exīko mā toto pata tō po Kireate po.

27 Yrome yna orutua kō emero ytōko ynanase etonatohme. Ōmiry omipona ytōko ynanase tuna Joatāo mōpozakoxi etonatohme Ritonōpo omiry omipona.

28 Naeroro tōmiry tokarose Moeze a Rupē tō poko, Kate tō poko roropa oturukety Ereaza a te, Jozue, Num mūkuru a te, Izyraeu tō tuisary tomo a roropa.

29 Ynara tykase ynoro:

– Ritonōpo omiry omipona, Kate tō, Rupē tō maro ytōko mā toto tuna Joatāo mōpozakoxi typyrekō maro etonatohme. Moro nono typoremākase oya xine ahtao Joatāo poe xixi omōtoh wino, sero nono Kireate ekarotoko eya xine esarykōme.

30 Yrome tuna Joatāo anakuohpyra toto ahtao typyrekō maro, amaro xine, nono apoīko rokē mā toto Kanaā po asā xine.

31 Ynara tykase Kate tomo Rupē tō maro:

— Ŷ, Ritonōpo Kuesēkō nyriphopyry omipona tyrīko ynanase.

³² Aomiry omi poe ytōko ynanase tuna Joatāo mōpozakoxi yna pyre tō maro etonatohme Kanaā nonory po. Yrome sero nono tuna Joatāo poe xiaro yna esaryme exīko mana.

³³ Morara exiryke ynara tokarose Moeze a, Kate tomo a te, Rupē tomo a te, Joze mūkuru, Manase zokonaka a: Seō nonory amoreu tō tuisary te, Oke nonory, Pasā tuisary te, pata tō maro, nono maro moro pata tō zomye.

³⁴ Mame pata tō tyrise ropa Kate tomo a: Tipō te, Atarote te, Aroea te,

³⁵ Atarote-Sofā te, Jazea te, Jokopea te,

³⁶ Pete-Ninira te, Pete-Harā. Apuru tō tyrise eya xine moro pata tō apurume, okyno tō apurutoh roropa.

³⁷ Mame pata tō tyrise ropa Rupē tomo a: Hexipō te, Ereau te, Kiriataī te,

³⁸ Nepo te, Paau-Meō, (moro pata tō esety tytyorōmase nexiase) te, Xipima, enara. Imehnō esety ke pata tō tosehapse eya xine tyrise ahtao eya xine.

³⁹ Oxiekyry tō Makia ekyrymākō, Manase mūkuru, toytose toto Kireate pona. Moro pōkō typoremākase eya xine, amoreu tomo. Taropose toto moro poe eya xine.

⁴⁰ Naeroro Kireate tokarose Moeze a Makia tomo a, moroto toto esaryme ehtohme.

⁴¹ Imehnō amoreu tō patary tō typoremākase Jaia a, Manase pary. Moro pata tō tosehapse eya “Jaia patary” me.

⁴² Mame pata Kenate typoremākase Nopa a pata pisarara maro moro pata zomye. Moro pata tosehapse eya Nopamē, tosety ae ro.

33

Ejitu poe Moape pona

¹ Sero nase Izyraeu tō ytotopōpyry poko toesyryhmase toto ahtao Ejitu poe oxiekyrymākō maro, tarose toto ahtao Moeze tomo a, Arāo maro.

² Ritonōpo nyriphopyry omipona, osa tō esety tymerose Moeze a ytoytopyrytao. Ynara tymerose Moeze a toytorykō poko:

³ Ejitu poe Izyraeu tō toytose ēmepyy 15mā po, nuno apitorymā po. Yrokokonie Otuhtoh Paxikoa apitorymā tonahse eya xine. Mame pata Ramese poe toytose toto orēpyra samo, Ejitu pōkō neneryme,

⁴ tumūkuru tō zonemyryke eya xine, osemazuhme aenurutyā totapase Ritonōpo a exiryke. Moro ke Ejitu pōkō neponāmarykō motye tyjamtunuru tonepose Ritonōpo a, Ejitu pōkomo a.

⁵ Morotoino Ramese poe Izyraeu tō toytose osesarise Sukote pona.

⁶ Morotoino Sukote poe toytose toto Etā pona osesarise ona tonorē ehpiō pona.

⁷ Morotoino Etā poe toeramase toto Pi-Hairote pona, Paau-Zepō poe xixi tūtatoh wino, osesarise Mikitou pūtokoxi.

⁸ Morotoino Pi-Hairote poe toytose toto tuna konōto Tahpiremā rānakuroko ona tonorē Sua pona. Toytose toto oseruao ēmepyy ae ona tonorē poro osesarise Mara pona.

⁹ Morotoino toytose toto Erī pona osesarise. Moroto Erī po 12me tuna enatyy nae nexiase, 70me airiki panō tō roropa.

¹⁰ Morotoino toytose toto Erī poe osesarise tuna Suezē pūtokoxi.

¹¹ Morotoino toytose toto osesarise ona tonorē Xī pona.

¹² Morotoino toytose toto osesarise Topika pona.

¹³ Morotoino toytose toto Topika poe Aru pona osesarise.

14 Morotoino toytose toto Aru poe osesarise Repitī pona. Yrome moroto tuna pyra nexiase ahno okurume.

15-37 Morotoino toytorykōme Repitī poe mya ypy Hoa pona tōsesarise toh nexiase ynara pona: ona tonorē Xinai pona te, Kiporote-Ataawa te, Hazerote te, Ritima te, Rimō-Pereze te, Ripina te, Risa te, Keerata te, ypy Sepea te, Harata te, Makerote te, Taate te, Tera te, Mitika te, Hasamona te, Moserote te, Pene-Jaakā te, Hoa-Hajitikate te, Jotopata te, Aparona te, Eziō-Kepea te, ona tonorē Zim te, (esety akorō Kate mana), ypy Hoa roropa Etō tō nonory ehpiō po kynexine.

38 Moroto Ritonōpo nyripohpyry omipona oturukety Arāo tōnuhse ypy Hoa pona. Toorihse ynororo moroto, ēmepyry apitorymā po, nuno 5mā po, 40me jeimamyry taropose ahtao Izyraeu tomo a, tutūtatopōpyrykō poe Ejitu poe.

39 123me jeimamyry Arāo nae nexiase. Mame toorihse ynororo.

40 Mame kananeu tō tuisary Arate tosake nexiase ikurenae Kanaā nonory po. Izyraeu tō oepyy poko zuaro toehse ynororo.

41-49 Morotoino ypy Hoa poe toytorykōme Moape tō nonory pona; ynara pata tō pona toytose toto osesarise: Saumona te, Punō te, Opote te, patāpo Aparī, Moape ehpio po te, Tipō-Kate po te, Aramō-Tipirataī te, ypy tō Aparī te, ypy Nepo pūto, nono topohmā po Moape po, irānao Pete-Jeximote po jakanāhmā Akaxia tō po, tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino, pata Jeriko etonie. Jeriko kynexine tuna moinakoxi.

Kanaā pōkō aropotopōpyry Ritonōpo a

50 Mame nono topohmā po Moape po, tuna Joatāo ehpiō, pata Jeriko etonie, tōturuse Ritonōpo Moeze a,

51 ynara katohme Izyraeu tomo a:

– Tuna Joatāo takuohse ahtao oya xine, omōtohme Kanaā pona,

52 moro pōkō aropotoko emero porehme moro nono poe. Mokaro neponāmary tō enahkatoko: metau risemy te, topu risē maro te, mokaro eahmatoh roropa, emero.

53 Moro nono apoitoko oesarykōme, ekarōko ase oya xine.

54 Moro nono apiakatoko ekamotohme imenekatoh ke, oxiekyry tō esaryme. Oxiekyry tō tuhkehxo ahtao, nono zokonaka zumohxo ekarotoko eya xine; oxiekyry tō tuhke hkopyra ahtao, nono zokonaka zumo hkopyra ekarotoko eya xine.

55 Yrome moro pōkō anaropopyra awahtao xine moro nono poe, moroto ro aexityā omoxino tō sā exīko mā toto oenurukō ao, purutō sā roropa ōparykō poko. Atatapoīko mā toto amaro xine moro oesarykō po.

56 Morarame oritorŷko ase mokaro riry se jehtopōpyry samo.

34

Izyraeu tō nonory ehpio

1 Mame ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

2 – Ynara tyripoko Izyraeu tomo a: Oeporehkarykohtao Kanaā pona, nono ynekarory oya xine, ynara sā ehpiōme exīko mana:

3 – Ehpio ikurenae exīko ona tonorē Zim poe Etō nonory ehpiuroko. Ehpio xixi tūtatoh wino exīko tuna konōto Aorikyhpyry potyry ikurenae poe.

4 Moro poe ytōko ikurenae onuhtoh Akarapī pokoxi, Zim rānakuroko Kate-Panea pona. Morotoino ytōko Hazaa-Ataa poro Azamō pona.

5 Morotoino Azamō poe ytōko iporiry ehpiokoxi, Ejitu ehpiome exikety tuna konōto Metiteraneu pona.

⁶ – Moro tuna konōto Metiteraneu ononorykō ehpiōme exīko xixi omōtoho wino.

⁷ – Ononorykō ehpio inikahpozakoxi exīko tuna konōto Metiteraneu poe ypy Hoa pona.

⁸ Morotoino ytōko onuhtoh Hamate pona, moromeīpo Zetate pona.

⁹ Zetate poe ononorykō ehpio inikahpozakoxi ytōko Zipirō pona, mame Hazaa-Enā pona, etyhypryme.

¹⁰ – Ononorykō ehpio xixi tūtatoho wino exīko Hazaa-Enā poe Sepā pona.

¹¹ Mame Sepā poe ytōko Ripira pona, Aim poe xixi tūtatoho wino. Morotoino ononorykō ehpio yhtōko ikuhpo Karirea ehpiuroko xixi tūtatoho wino.

¹² Tuna Joatāo rānakuroko ytōko ikurenaka tuna konōto Aorikyhypry eh-pikoxi.

– Morohne ononorykō ehpiō asakoropane.

¹³ Mame ynara tyripose Moeze a Izyraeu tomo a:

– Sero nono apiakāko matose imenekatoh ke ononorykōme. Sero nono Ritonōpo Kuesēko nekarohpyryme mana ekamotome 9½me oxiekyryme exiketomo a.

¹⁴⁻¹⁵ Ynara exiryke: nono tapoise tosarykōme tuna Joatāo poe xixi tūtatoho wino, pata Jeriko etonie 2½me oxiekyryme exiketomo a, Katē tomo te, Rupē tomo te, zokonaka Manase tomo a, enara. Tuna Joatāo moino Jeriko nexiase.

Ritonōpo nymenekatyā nono apiakananōme

¹⁶ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

¹⁷ – Oturukety Ereaza, Jozue maro, Num mūkuru, nono ekamōko mā toto ahno esaryme.

¹⁸ Imehnō tamuximākō imenekatoko roropa, toiro orutua toiro oxiekyrymākō wino ākorehmatohme nono apiakary poko.

¹⁹⁻²⁸ Ynara ikohmatoko ākorehmatohkōme:

Juta tō tuisary Karepe, Jepone mūkuru.

Ximeāo tō tuisary Sāmueu, Amiute mūkuru.

Pējamī tō tuisary Eritate, Kixirō mūkuru.

Tā tō tuisary Puki, Jokiri mūkuru.

Joze (Manase) tō tuisary Hanieu, Epote mūkuru.

Eparāi tō tuisary Kemueu, Xipitā mūkuru.

Zepurō tō tuisary Erisapā, Paranake mūkuru.

Isakaa tō tuisary Pautieu, Azā mūkuru.

Asea tō tuisary Aiute, Seromi mūkuru.

Napatari tō tuisary Petaeu, Amiute mūkuru.

²⁹ Mokaro tymenekase Ritonōpo a nono apiakatohme Kanaā po ekamotome Izyraeu tomo a tosarykōme.

35

Rewita tō patary tomo

¹ Mame nono pipahmā Moape po, tuna Joatāo ehpio pūto pata Jeriko etonie tōturuse Ritonōpo Moeze a. Tuna mōpoe pata Jeriko nexiase. Ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

² – Ynara tyripoko Izyraeu tomo a: nono tapoise oya xine ahtao pata tō ekarotoko rewita tomo a, toto esaryme ehtohme ona maro pata tō zomye.

³ Moro pata tō rewita tō esaryme exīko mana, moro tao tytapyīke toto ehtohme, moro pata tō zomye ona pui tō esaryme exīko, kaneru tō esaryme, poti tō maro, imehnō okyno tō maro.

⁴ Moro okyno tō esary pata tō zomye exīko 450 meturume pata apuru poe.

⁵ Moro ehpio 900 meturume exīko tahramehme samo, xixi tūtatoh wino xixi omōtoh pona, inikahpoe roropa ikurenaka. Moro pata exīko irānao, onahpoty exīko pata zomye.

⁶ – Pata tō 6me ekarotoko rewita tomo a moro taka epaketō ytotohme. Imepý etapary se pyra orutua ahtao te, osenekunopyryhtao ahno etaparyhtao, moro pata pona epāko mā ynororo. Morohne maro imehnō 42 pata tō ekarotoko rewita tomo a.

⁷ Naeroro atapona 48me pata tō ekarōko matose rewita tomo a ona maro toto zomye.

⁸ Moro pata tō imehnō oxiekyrymākō rānao tuhkehxo exīko moro oxiekyrymākō nonory zumohxo ahtao. Tuhke hkopyra exīko moro nono zumo hkopyra ahtao.

Pata tō epaketō esaryme

(Teuteronomiu 19.1-13; Jozue 20.1-9)

⁹ Tōturuse Ritonōpo Moeze a,

¹⁰ ynara Izyraeu tō zurutohme:

– Tuna Joatāo takuohse ahtao oya xine Kanaā nonory pona oytotohkōme,

¹¹ pata tō imenekatoko, moro taka epaketō ytotohme, imepý etapary se pyra exikety te, osenekunopyryhtao imepý totapase ahtao eya.

¹² Moro tao exīko mana towomase aorikyhyry ekyry tō wino, emýpory se toto ahtao. Mame orihpyra exīko mana anapiakara ro ahtao ahno ēpataka.

¹³ 6me pata tō imenekatoko moro taka epaketō ytotohme.

¹⁴ Oseruao pata tō tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino, oseruao roropa Kanaā nonory po.

¹⁵ Moro 6me pata tō epaketō ewomatohme exīko mana: Izyraeu tō ewomatohme te, imehnō nonory pōkō ewomatohme roropa amaro xine toehse aexityamo axītao rokē amaro xine toehse toto ahtao, jūme toehse toto ahtao roropa.

¹⁶⁻¹⁸ – Imepý tapurose ahtao orutua a kurimene risē ke te, topu ke te, wewe ke, mokyro orihmaporyke, tyrypyhyke mā ynororo, aorikyry ke tuānohsēme exīko mana.

¹⁹ Mame mokyro aorikyhyry ekyry toehse ahtao, tyekyry etapahpō etapāko mana.

²⁰ – Imepý tupurohmase ahtao orutua a zehno toexiryke te, otyro emaryhtao epona iiryhmatohme, mame taorihmapose ynororo ahtao,

²¹ topekara typipohse ahtao orutua a, mame taorihmapose ahtao roropa ynororo, mokyro etapahpono tuānohsēme exīko aorikyry ke ahno totapase eya exiryke. Aorihtyā ekyry, toeporehkase ahtao, tyekyry etapahpō etapāko mana.

²² – Yrome otarame ahno tupurohmase orutua a iiryhmary se pyra ahtao, osepeme toto ahtao; otarame iiryhmary se pyra ahtao otyro emāko mana epona.

²³ Otarame onenepyra ahtao topu emāko mana, mame moro topu epukāko ahno pona, aorihtohme. Yrome mokaro asakoro osepeme toh nexiase. Tope etapary se pyra nexiase repe.

²⁴ Moro toehse ahtao ynara apiakāko ahno tō mana: mokyro onuānohpyra matose, ahno totapase eya etapary se pyra ahtao. Naeroro mokyro onekaropyra ehtoko aorikyhyry mýpone a.

²⁵ Mokyro ewomāko imoihmākō mana etapary se pyra ynororo exiryke, mokyro onetapara aorikyhyry ekyry ehtohme. Mokyro arōko ropa mā toto pata epatoh taka, moroto aehtohme Oturukety imehxo exikety orihtoh pona, typopase exikety azeite kurā ke, Ritonōpo kyryry ke.

²⁶ Yrome mokyro, imepÿ etapahpono tütaryhtao pata poe, epatoh poe,
²⁷ mame aorihtyã mÿpone a tõseporyse ahtao mokyro totapasẽme exiko mana. Mokyro etaparyhtao eya zae ro mana. Onuãnohpyra matose.

²⁸ Mokyro, imepÿ etapahpono tehme exiko mana moro pata epatoh po, Oturukety imehxo exikety orihtho pona. Moromeipõ ytõko mana tytapyi taka ropa.

²⁹ Sero nyripyro omipona ehtoko, opoenõ maro, apakomotyã roropa emero nono pona oytorykohtao.

³⁰ – Imepÿ etapahpono tuãnohsẽme exiko mana, totapasẽme exiko mana, tonese ahtao asakoro enenanomo a te, tuhkehxo enenanõ ahtao; yrome toiro rokẽ enene ahtao, mokyro onetapara ehtoko.

³¹ Ahno totapase ahtao orutua a aorihmapotoh ke tuãnohsẽme exiko mana. Tineru ke onepehmasaromepyra mana orihpyra toehtohme. Mokyro etap-atoko.

³² Tineru anapoipyra ehtoko roropa toepase exikety wino epatoh taka. Otarame toytory se ropa mã ynororo tytapyi taka orihpyra ro Oturukety imehxo exikety ahtao.

³³ Ononorykõ onyripyra ehtoko nuriame. Ahno etaparyhtao nuriame nono exiko mana. Moro toehse ahtao ahno etapahpõkõ totapasẽme exiko mana nono kurãkatohme ropa.

³⁴ Omõnõko matose ononorykõ pona osesaritohme. Moro ononorykõ nuriame onyripyra ehtoko, ynara exiryke: Ywy roropa moroto ase. Ywy, Ritonõpo, Izyraeu tõ Esẽ amaro xine ase.

36

Tynioke exiketõ nono esẽme ahtao

¹ Morarame tamuximãkõ, Kireate ekyry tõ, Makia ekyry, Manase mükuru, Joze mükuru, toytose oturuse Moeze tomo a tuisa tõ maro. Ynara tykase toto eya:

² – Ritonõpo Kuesẽkõ nyripyro omi poe sero nono tapiakase imenekatoh ke. Aomi poe ro nono tokarose zokonaka yna ekyry Zeropeate a, õxiry tõ maro.

³ Yrome mokaro nohpo tõ tyniotase ahtao orutua kõ maro, imehnõ oxiekyrymãkõ maro, inonorykõ yna oxiekyrymãkõ kyryryme pyra exiko mana, moro oxiekyrymãkõ kyryryme exiko imaro tyniotase ahtao. Morarame moro toehse ahtao yna oxiekyrymãkõ nonory zumo hkopyra exiko mana.

⁴ Mame Jeimamyry Emyhpokatoh ropa toehse ahtao, inonorykõ imehnõ oxiekyrymãkõ kyryryme exiko imaro tyniotase exiryke, yna oxiekyrymãkõ kyryryme pyra.

⁵ Mame ynara tykase Moeze, Ritonõpo nyripyro omi poe ro:

– Moxiã Joze ekyry tõ zae mã toto. Ritonõpo nyripyro Zeropeate õxiry tomo a ynara mana:

⁶ Inymenekatyã maro niotãko mã toto tumykõ ekyryme ynororo ahtao.

⁷ Moro sã Izyraeu tõ nonory onytyromara exiko mana, toiro oxiekyrymãkõ poe imepÿ pona. Mame Izyraeu tõ tynonory esẽme exiko mã toto jũme samo, tumy nonory esẽme exiko mã toto.

⁸ Mame õxiry tõ emero, nono esẽme toehse ahtao, niotãko mã toto orutua maro, jumy ekyryme ynororo ahtao.

⁹ Mame Izyraeu tõ mükuru tõ nono esẽme exiko tumykõ myakãme jumy ekyry tõ maro. Nono esẽ onytyromara mana toiro oxiekyrymãkõ wino imepÿ pona. Emero oxiekyry tõ jũme tynonory esẽme exiko mana.

¹⁰⁻¹¹ Naeroro Makara, Tiriza, Hokara, Miuka, Noa maro, Zeropeate ẽxiry tomo Ritonõpo nyripohpyry omipona toehse toh nexiase. Tyniotase toh nexiase tumykõ ekyry mūkuru tõi maro.

¹² Tyniotase toto Manase ekyry tõi maro, Joze mūkuru, inonorykõ moroto rokẽ nexiase Joze ekyry tõi nonory maro.

¹³ Enara nexiase Ritonõpo nyripohpyry tõi Moeze a ekarotohme Izyraeu tomo a moroto nono pipahmã Moapẽ po tuna Joatão ehpiõ po, pata Jeriko etonie. Tuna Joatão mõpoe pata Jeriko nexiase.

TEUTERONOMIU

Izyraeu tō Amorepatopōpyry ropa

Deuteronomio

Ekarotopo

Sero *Teuteronomiu* tymerose Moeze a, Moape nonory po Izyraeu tō ahtao, tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino. Moroto Izyraeu tō totypohse, 40me jeimamyry taropokehse toto ahtao toytorykō poko ona tonorē poro. Eporehkasasaka toh kynexine Kanaā pona Ritonōpo nekarory apoitōhme tosarỹkōme.

Wenikehpyra tyripose toto Moeze a Ritonōpo nyrihpyry poko moro 40me jeimamyry ae: tarose toto eya Ejitu poe namotome toto ehtopōpyry poe nono kurā pona toto esaryme. Ritonōpo omipona tyripose toto Moeze a inetapohpyry omipona toto ehtohme. Ritonōpo nyriphopyry 10mākō tokarose ropa Moeze a eya xine: Ritonōpo rokē eahmatohme tytamurukō Esemỹ.

Morarame Jozue tymenekase Moeze a tymyakāme. Mame tōnuhse ynororo ypy Pixika pona moro nono, Ritonōpo nekarory, enetohme moe tuna Joatāo moinakoxi. Mame moroto toorihse ynororo.

Kuamorepatorỹko typoetory tō pyno Ritonōpo ehtoh poko. Izyraeu tō tymenekase eya orēpyra toto ehtohme tōmiry omipona, kure rokē toto ri-tohme. Ynara tymerose 6.4-6: Ritonōpo pyno ehtoko yronomyryme okurohtaō xine, ōsenetupuhtohkō ke te, ajamihtatohkō ke, enara.

Sero pape ao

Moeze omiry apitorymano 1.1–4.43

Aomiry asakoromano 4.44–28.68

Aomiry oseruaono 29.1–30.20

Aomiry etyhpyrymano 31.1–32.52

Kure toto ripotopōpyry eya 33.1-29

Moeze orihtopōpyry 34.1-12

Moeze oturutopōpyry osemazupu

1.1–4.43

1 Sero pape ao Moeze oturutopōpyry tō mana, inekarohpyry Izyraeu tō netaryme ona po, tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino. Moroto Izyraeu tō nexiase Joatāo jakanahmā po, pata Supe pūto. Xia pata Parā nexiase, mya ynara pata tō nexiase: Topeu te, Rapā te, Hazerote te, Ti-Zaape, enara.

2 (Ypy Xinai poe pata Kate-Panea pona, 11me ēmepyry aropōko ytoytokety mana, osema poro ypy tō rānakuroko Etō nonory po.)

3 Morarame 40me jeimamyry taropese Izyraeu tomo a toesyryhmatopōpyry poe Ejitu poe. Mame ēmepyry apitorymā po, nuno 11mā po ahno turuse Moeze a emero Ritonōpo nekaropohpyry eya, toto zurutohme.

4 Morara kynexine Seō tō poremākaxīpo Moeze a, amoreu tō tuisary, pata Hexipō pono, Oke maro, Pasā tuisary, pata Axitarote pono, Etereĩ pōme roropa.

5 Moape tō nonory po Izyraeu tō ahtao, tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino, Izyraeu tō tamorepapatose Moeze a, Ritonōpo nyriphopyry tō poko, inamorepatoh tonō poko roropa. Ynara tykase ynororo:

6 – Ypy Xinai myhto kuahtaō xine, Ritonōpo Kuesēkō tōturuse kyaa xine, ynara tykase: “Epo mana, tehme oehtohkō taro.

7 Seromaroro ytotoko taroino ypy tō winakoxi amoreu tō nonory pona, imehnō nonory pona roropa emero tuna Joatāo jakanahmā po, ypy tō myhto

kuroko Juta tō nonory topohmā poro, ikurenāe te, tuna konōto Metiteraneu ehpikoxi roropa. Kanaā nonory apoitoko oesarykōme emero, ypy tō Ripano poe inikahpozakoxi, mya tuna Eupyrati pona xixi tūtatoh wino.

⁸ Sero nono emero ekarōko ase oya xine. Ywy ase Ritonōpo. Jomihpyry etapoase Aparāo a, Izake a, Jako a roropa, atamuru tomo, sero nono ekarory poko oya xine, opoenomo a, apakomotyamo a roropa. Naeroro ytotoko moro nono apoise oesarykōme.”

*Takorehmananō menekatopōpyry Moeze a
(Exutu 18.13-26)*

⁹ Mame ynara tykase Moeze ahno a:

– Ypy Xinai myhto ro kuahtao xine oturuase oya xine: “Toiroro opyno xine ehsaromepyra ase.

¹⁰ Tomākapose matose Ritonōpo Kuesēkomo a, tuhke oehtohkōme xirikuato samo kapu poku.

¹¹ Ritonōpo a, atamurukō Esemy a, oemākapory se ro ase tuhkehxo, miume motye oehtohkōme, tymōkomoke roropa oehtohkōme, aomihpyry ae ro!

¹² Yrome toiroro āpiakasaromepyra xine ase atae pyra oehtohkō poku.

¹³ Naeroro orutua kō tuaro exiketō imenekatoko oekyry tomo zuarohxo exiketomo, emese kure exiketō roropa, otuisarykōme toto ritohme ya.”

¹⁴ – Mame moro kure nexiase oya xine. “Ÿ, moro tyriry ōmihpyry ae ro,” tykase amarokō ya.

¹⁵ Naeroro tuisa tō tapoise ya oekyry tō wino, tuaro exiketomo, emese kure roropa exiketomo tyritohme otuisarykōme. Toitoine miumākō tuisaryme toehse; imehnō 100me exiketō tuisaryme toehse; imehnō 50mākomo; imehnō 10mākō tuisaryme toehse. Mokaro maro imehnō tuisa tō tymenekase ya oxiekyry tō tuisaryme toto ehtohme.

¹⁶ Morarame moro poku jahtao ynara tykase ywy akorehmane tomo a: “Atae pyra ahno ahtao, zae rokē toto apiakatoko, asakoro Izyraeume exiketō ahtao te, toiro Izyraeume exiketū maro imepŷ nono poe exiketyme ahtao tōsesarise amaro xine.

¹⁷ Ajohpe pyra ehtoko, zae rokē imehnō tyritoko. Oxisā toto tyriko tuisame pyra exiketō ahtao, tuisame exiketō maro. Imehnō zuno pyra ehtoko, Ritonōpo ākorehmatorŷko mana zae tyripotohme. Mame tupime exiketō toehse ahtao, zae ehtoh waro pyra awahtao, moro enehko ya apiakatohme.”

¹⁸ Mame tyripotoh tonō ekaroase oya xine emero rokē poku, morohne ritohme oya xine.

*Enenanō tonyohse Kanaā pona
(Numeru 13.1-33)*

¹⁹ Tōturuse ro Moeze ahno a, ynara tykase:

– Ritonōpo Kuesēkō nyripohpyry omipona sexiataose, ypy Xinai poe sytoatose. Ona tonorē konōto meneatose, tupimehxo exiketū, ikuroko toytose kuahtao xine, ypy tō pona kytorykohtao amoreu tō nonory pona. Mame seporehkatone pata Kate-Panea pona.

²⁰ Moroto ynara tykase ywy oya xine: “Seromaroro ypy tō pona tooehse sytatose amoreu tō nonory pona. Sero nono ekarōko Ritonōpo kyaa xine mana.

²¹ Enetoko ke, moroto mana. Ytotoko sero nono apoitohme oesarykōme, Ritonōpo, kytamurukō Esē nyripohpyry omipona. Enaromyra ehtoko, osehepyra roropa ehtoko.”

²² Mame moepyatose ya ynara kase: “Kure exiry orutua kō aropory osemazuhme, nono enetohme, tuaro ehtoh enehtohme ropā kyaa xine kuesemarykō poku te, pata tō poku roropa, moroto aexityamo.”

23 Țme exiase, 12me orutua kō tymenekase ya, 12me oxiekyrymākō poe.

24 Toytose toto ppy tō nonory pona, toeporehkase toto jakanahmā Exikou pona. Moromeīpo jakanahmā tonese ahtao eya xine,

25 tooehse ropa toh nexiase, epery tonehse eya xine tymaro xine tyneneh-pyrykō moroto. Tōturuse toto kyya xine moro nono poko Ritonōpo nekarory poko, kure kuhse nexiase.

26 – Yrome Ritonōpo nyripohpyry omipona pyra mexiatose, moro nono apoiry se pyra mexiatose ononorykōme.

27 Atapyīkō tao ahtao Ritonōpo tykerekerehemase oya xine, ynara matose: “Kyse xine pyra Ritonōpo mana, kyzehno xine mana. Ejitu poe kueneypyatose ekarotohme amoreu tomo a, kyporemākatohkōme kuetapatohkōme.

28 Oty katohme ytōko sytatou morotona? Enaromȳke toehse sexiataose mokaro omiry etaryke kyya xine; mokaro, moro nono pōkō tuhkehxo mā toto, jamihmehxo roropa mā toto kymotye xine, to patary tō zumohxo mā kehko, towomase apuru tō konōto ke, kae exiketō ke kapu aka samo! Moroto ahno konōto tonese roropa eya xine, tokarose toto.”

29 – Mame ynara ase: “Oserehpyra ehtoko, mokaro zuno pyra ehtoko.

30 Ritonōpo Kuesēkō osemazuhme ytōko mana, etonatoh poko kuako-rehmatorȳko mana. Tyrīko mana tynyrihpyry sã Ejitu pōkomo a oneneh-pyrykō samo

31 tynyrihpyry sã roropa ona tonorē po. Kueneypyrykohtao xiaro ona tonorē po meneatose, tomeseke samo, oewomarykōme, poeto zū tumūkuru arory samo.”

32 – Morara kary etaryhtao ro oya xine Ritonōpo onenetupuhpyra mexi-atose, aomiry omipona pyra mexiatose.

33 Kokoro rokē toytose ynororo osemazuhme, apoto xikihme exiketyme koko ahtao, akurū xikihme exiketyme saereme ahtao. Moro tyrise eya oesarykō enepotohme oya xine osesaritohme ropa totypohse awahtao xine te, oesemarykō enepotohme roropa oya xine oytotoh toehse ahtao.

*Izyraeu tō wānohtopōpyry Ritonōpo a
(Numeru 14.26-45)*

34 Tōturuse ro Moeze, ynara tykase:

– Tykerekereamatopōpyry oya xine totase Ritonōpo a, naeroro ozehno xine toehse ynororo, ynara tykase:

35 “Amarokō, Izyraeu tomo, popyra matose. Morara exiryke amarokō, emero tuātase exiketō ynekarory oneneypyra ekurehnōko matose, moro nono kurano, ‘Moro ekarōko ase oya xine,’ katopōpyry ya atamuru tomo a.

36 Karepe rokē, Jepone mūkuru moro nono kurā enēko mana. Jomihpyry omipona anamonohpyra nexiase ynororo. Naeroro nono ekarōko ase eya, ipakomotyamo a roropa, epona aytotopōpyry.”

37 – Amarokō pokoino tohne toehse ypoko Ritonōpo nexiase. Ynara tykase ynororo ya: “Omoro roropa omōpyra exīko mase moro nono kurā ynekarory pona.

38 Ākorehmane Jozue, Num mūkuru omōnōko mana. Mokyro ijamihtanohko. Izyraeu tō arōko mana moro nono poremākatohme.”

39 – Mame ynara tykase Ritonōpo kyya xine: “Opoenō poetome ro mā toto, zae ehtoh apiakary waro pyra ro mā toto zae pyra ehtoh winoino, omōnōko mā toto. Tapoisēme exīko epetōkara a mekaroatose repe. Yrome ynaroro, omūkuru tomo omōnōko mā toto ynekarory pona. Eya xine sero nono ekarōko ase, esēme toto ehtohme.

40 Seromaroro eramatoko ropa oytotohkōme ona tonorē poro tuna konōto Tahpiremā winakoxi.”

41 – Mame tozuhse oya xine: “Moeze, iirypyryme toehse ynanase Ritonõpo omipona pyra. Yrome seromaroro osetapase ytõko ynanase Ritonõpo omipona, yna epetõkara poremākapose.” Opyrekõ tapoise oya xine õsetapatohkõme. Tupime pyra mokaro ypy tõ põkõ poremākary mekarooatose repe.

42 Yrome tonyohse ywy Ritonõpo a ourutohkõme: “Ytopyra ehtoko morotona, osetapara ehtoko. Amaro xine ytopyra exiko ase, oepetõkara oporemākako mã toto.”

43 Yrome otato pyra mexiatose. Oepyryparykõke Ritonõpo Oesẽkõ omiry omipona pyra mexiatose. Mytoatose morotona ypy tõ nonory pona.

44 Mokaro amoreu tõ, moro põkõ tutõtase toto ano zũ tõ samo, zehno exiketõ samo. Amarokõ toepase, tokahmase amoreu tomo a Etõ nonory pona, pata Horoma pona. Moroto typoremākase mexiatose eya xine.

45 Mame moepyatose ropa oxitarykõ ke Ritonõpo a åkorehmapotohkõme. Yrome onetara Ritonõpo nexiase. Otato pyra nexiase.

46 Moromeipo moroto sexiataose Kate po, okynahxo.

2

Izyraeu tomo ona tonorẽ po

1 Moeze tõturuse Izyraeu tomo a, ynara tykase ynororo:

– Mame sytoatose ona poro tuna konõto Tahpiremã winakoxi, Ritonõpo Kuesẽkõ nyriphopyri omipona. Okynahxo sytoatose ypy tõ myhto kuroko Etõ nonory po, xiaksiake tytoytõko rokene.

2 Mame ynara tykase Ritonõpo:

3 “Epo mana oytorykõ poko xiaksiake rokene. Seromaroro ytotoke inikahpozakoxi.”

4 Mame ynara tykase Ritonõpo ya, Izyraeu tõ zurutohme: “Etõ tõ nonory kuroko ytõko matose. Oekyrykõme mã toto, Ezau pakomotyamo. Ouno xine exiko mã toto. Yrome tomeseke ehtoko

5 osetapara oehtohkõme toto maro. Mokaro nonory onekaropyra exiko ase oya xine, ipunaka, Ezau pakomotyamo a Etõ nonory tokarose ya exiryke.

6 Tonahsẽ epekahnõko matose ewino xine, tuna roropa ise oehtohkomo.”

7 – Wenikehpyra ehtoko, kure rokẽ amarokõ tyrise Ritonõpo a, Kuesẽkomo, oytorykohtao sero ona tonorẽ konõto poro, 40me jeimamyry. Opoko xine wenikehpyra toehse ynororo, opyno xine nexiase, ise oehtohkõ tokarose eya oya xine.

8 – Morarame Etõ nonory ehpikuroko toytose kuahtao xine sytoatose osemã poe, Erate esemary Eziõ-Kepea maro tuna konõto Aorikyhpory pona, imepõ osemã ae ona tonorẽ Moape pona.

9 Ynara tykase ropa Ritonõpo ya: “Osetapara ehtoko Moape tõ maro, Ro pakomotyamo, mokaro poko pyra ehtoko. Pata Ara ekaroase eya xine, inonorykõ onekaropyra ase oya xine ipunaka.”

10 (Pake ahtao ahno konõto nexiase moroto, tuhke jamihmåkomo, esetykõ emĩ tõme, moro pata Ara po. Mosa toh nexiase anakĩ tõ samo, imehnõ ahno konõto.

11 Mokaro anakĩ tomo, emĩ tõ roropa repaime toh nexiase. Yrome emĩme rokẽ toto tosehtose moapita tomo a.

12 Apitoryme horeu tõ Etõ po toh nexiase, yrome mokaro taropose moro poe Ezau pakomotyamo a. Mokaro enahkaxipo toto esary tapoise eya xine tosarykõme. Ezau nyrihpyry sã tyrise roropa Izyraeu tomo a imeipo, Ritonõpo nekarory tapoise ahtao eya xine.)

13 — Imeĩpo iporiry Zerete takuohse kyya xine, Ritonõpo nyriphopyry omipona.

14 Moro toehse 38me jeimamyry taropose ahtao kyya xine Kate-Panea poe toytose kuahtao xine. Moro jeimamyry tõ ae emero toehse Ritonõpo omihpyry ae ro: Orutua kõ norikyase jüpätýamo, soutatume exiketõ roropa.

15 Mokaro epeme pyra Ritonõpo nexiase, toto etapãko nexiase toto enahka-tohme, arypyra toto ehtoh pona.

16 — Morarame mokaro emero tonahse ahtao,

17 ynara tykase Ritonõpo ya:

18 “Ytotoko seroae pata Ara rãnakuroko Moape tõ nonory ehpiõ pona.

19 Amonita tõ nonory pona toeporehkase awahtao xine, Ro pakomotýamo, ananapoipyra ehtoko toto marõ. Eya xine moro nono ekaroase. Naeroro moro nono onekaropyra exiko ase oya xine ipunaka.”

20 (Moro nono esety roropa “repaĩ tõ nonoryme”. Pake ahtao ahno konõto esaryme nexiase, mokaro tosehtose amonita tomo a “zanzumĩ tõme”.

21 Tuhke toh nexiase pake, mosa exiketomo, jamihme roropa, anakĩ tõ samo. Yrome zanzumĩ tõ tonahkase Ritonõpo a. Mame inonorykõ amonita tõ nonoryme toehse, morotona toytose toto exiryke.

22 Moro sã tyrise Ritonõpo a osa ekaroryhta etomita tomo a, Ezau pakomotýamo: horeu tõ tonahkase eya, etomita tõ esaryme ehtohme. Moroto mã toto, seroae ro.

23 Moro sã tyrise roropa keretẽse tomo a: ahmõta Kereta poe toytose toto tuna Metiteraneu ehpio pona, awim tõ nonory pona. Toytose toto ikurenaka pata Kaza pona, mame awim tõ tonahkase keretẽse tomo a, mokaro patarýpyry tõ po toehtohkõme rahkene.)

24 — Mame Moape tõ nonory takuohse ahtao kyya xine, ynara tykase Ritonõpo: “Tuna Aranõ akuhtoko. Seõ, amoreu tõ tuisary, poremãkãko matose, pata Hexipõ pono. Osetapatoko imaro inonory apoitohme oesarykõme.”

25 Ynara tykase roropa Ritonõpo ya: “Taroino ahno tõ emero ouno xine tyripõko ase, sero nono po. Enaromýke exiko mã toto, tykytyky ako mã toto ahno otururu etaryke opoko xine.”

*Tuisa Seõ poremãkary poko Izýraeu tomo a
(Numeru 21.21-30)*

26 Mame tõturuse ro Moeze:

— Ona tonorẽ, Ketemote poro kuahtao xine, omi aronanõ tonyohse ya tuisa Seõ zuruse, pata Hexipõ po, osepeme kuehtohkõme imaro:

27 “Ajohpãme samo yna ytory se ynanase ononory rãnakuroko. Osema ae rokẽ ytõko ynanase, topohme rokene. Atapiakara;

28 tonahsẽ epehmãko ynanase, eukuru roropa enyryhta epehmãko ynanase. Yna ytory se rokẽ ynanase ononory rãnakuroko,

29 tuna Joatão ehpiokoxi. Mame tuna akuohnõko ynanase moro nono pona, Ritonõpo yna Esẽ nekarory pona, yna esaryme. Tynonory Etõ rãnakuroko yna taropose Ezau pakomotýamo a te, moapita tomo a roropa Ara po, yna taropose tynonory rãnakuroko.”

30 Yrome tuisa Seõ kuaropopyra xine nexiase tynonory rãnakuroko, putupyra sã tyripose ynororo exiryke Ritonõpo a, Kuesẽkomo. Moro tyrise Ritonõpo a tuisa Seõ poremãkatohme, inonory poremãkatohme kyya xine inonory apoitohme kyya xine kuesarykõme, seroae ehtoh samo.

31 — Mame ynara tykase Ritonõpo Kuesẽkõ ya: “Eneko ke! Tuisa Seõ tyrise ya jamihme pyra. Axĩ ke osetapatoko imaro xine inonory apoitohme oya xine ononorykõme.”

³² Seõ toytose tysoutatu tõ maro emero, tõsetapatohkõme kymaro xine pata Jasa po.

³³ Orëpyra kymarokõ tyripose Ritonõpo a, Kuesëkomo a. Seõ tõ ty-poremäkase kyya xine, ipoenõ tõ maro isoutatu tõ maro porehme.

³⁴ Moro motye ipatary tõ emero typoremäkase kyya xine, ahno emero totapase kyya xine, orutua komo te, nohpo tomo, poetohti roropa. Epasaromepyra toh nexiase.

³⁵ Pui tõkehko tapoise kyya xine. Mõkomo kurã roropa tapoise kyya xine tonese ahtao pata tõ po.

³⁶ Ritonõpo a takorehmase sexiataose pata tõ poremäkatohme, Aroea poe, jakanahmä Aranõ püto, pata poe roropa moroto jakanahmä po Kireate nonory pona. Pata tõ emero typoremäkase kyya xine, pata tõ roropa tapuruke exiketomo, kae exiketomo, jamihmäkõ roropa.

³⁷ Amonita tõ nonory pona omõpyra sexiataose, pata tõ roropa tuna Japoke ehpiuroko te, pata tõ roropa ypy tõ nonory po, imehnõ pata tõ roropa omõpyra sexiataose, morohne taka kuëmapopyra xine Ritonõpo exiryke.

3

Tuisa Oke poremäkatopõpyry (Numeru 21.33-35)

¹ Tõturuse ro Moeze, ynara tykase:

– Imeipo sytoatose inikahpozakoxi Pasã nonory pona. Tuisa Oke tutütase, Pasã esemy, tysoutatu tõ maro emero, tõsetapatohkõme kymaro xine, pata Etereï po.

² Yrome ynara tykase Ritonõpo ya: “Enaromyra exiko. Äkorehmatorÿko ase Oke tõ poremäkatohme isoutatu tõ maro inonory apoitohme oya xine. Orëpyra exiko matose, mokaro poremäkäko matose Seõ, amoreu tõ tuisary poremäkatopõpyry sã oya xine Hexipõ po.”

³ – Mame Ritonõpo Kuesëkomo a, kymarokõ takorehmase Oke tõ poremäkapotohme isoutatu tõ maro. Totapase toto kyya xine, toto enahkatohme.

⁴ Imehnõ pata tõ typoremäkase kyya xine Arakope po, Pasã nonory po, Oke nonory porehme. Atäpona 60me pata tõ tapoise kyya xine,

⁵ tapuruse exiketomo apuru tõ konõto ke, kae exiketomo, omõtoh roropa jamihme exiketõ ke. Pata tõ tuhke sapoiatose roropa tapuru pyra exiketomo.

⁶ Moro pata tõ tonahkase kyya xine ipunaka. Ahno totapase emero orutua komo te, nohpo tomo te, poetohti roropa, kynyrihpyrykõ samo kuosetaparykohtao tuisa Seõ maro, Hexipõ pono.

⁷ Yrome pui tõkehko sapoiatose kuekykõme, mõkomo kurã roropa sapoiatose tonese ahtao kyya xine pata tõ po.

⁸ – Moro sã moro nono sapoiatose mokaro tuisa tõ asakoro, amoreu tõ winoino, tuna Joatão poe xixi tütatoh wino, tuna Aranõ poe ypy Heremõ pona.

⁹ (Ypy Heremõ esehtõko xitonio tõ mana “Xiriõme”. Moro ypy esehtõko amoreu tõ mana “Seniame”.)

¹⁰ Pata tõ emero sapoiatose, ona topohmä Kireate po, Pasã po roropa, pata tõ Sauka po te, Etereï po roropa, Pasã poe xixi tütatoh wino.

¹¹ (Tuisa Oke, Pasã esemy, ahno konõto, repã tõ etyhparyme exikety nexiase. Inyhtoh nexiase kurimene risemy. 4 meturume nexiase mosa exiry, ipuroroje 1,80 meturume, tukupse ahtao ikuhtoh ke. Inyhtoh moroto ro, Rapã po, Amõ nonory po.)

*Izyraeu ekyry tō tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino
(Numeru 32.1-42)*

¹² Tōturuse ro Moeze, ynara tykase:

– Moromeīpo moro nono tapoise ahtao kyya xine tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino, moro nono ekaroase Rupē tomo a, Kate tomo a roropa, nono Aroea poe inikahpozakoxi, tuna Aranō jakanahmā ehpikuroko, ypy tō nonory Kireate zokonaka roropa, pata tō maro moroto.

¹³ Mame Manase ekyry tomo a zokonaka, Kireate akoīpyry ekaroase Pasā nonory maro. Moroto tuisa Oke esahpyry nexiase, Arakope nonory emero. (Tuaro emero toh nexiase Pasā nonory poko repai tō esahpyryme.

¹⁴ Jaia Manase parīpyryme nexiase. Arakope nonory emero typoremākase eya, Pasā maro Kesua ehpio pona Maaka maro. Tosety tyripose eya pata tō esetye moroto, seroae ro moro pata tō waro imehnō toehse Jaia patary tōme.)

¹⁵ – Moro nono, Kireate nonoryme ekaroase Makia ekyry tomo a.

¹⁶ Rupē tomo a, Kate tomo a roropa nono ekaroase Kireate poe ikurenae, jakanahmā tuna Aranō pona; ehpiome toehse moro tuna rānakuroko. Inikahpozakoxi inonorykō tuna Japoke ehpikoxi, amonita tō nonory ehpiome.

¹⁷ Xixi omōtoh wino inonorykō ytōko tuna Joatāo pona, ikuhpo Karirea poe inikahpozakoxi, tuna konōto Aorikyhyry poe ikurenaka, ypy Pixika myhtokoxi xixi tūtatoh wino.

¹⁸ – Morara ahtao Ritonōpo nyripohpyry ekaroase Rupē tomo a, Kate tomo a, zokonaka Manase tomo a xixi tūtatoh wino roropa. Ynara ase: “Ritonōpo a sero nono tokarose oya xine tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino oesarykōme. Seromaroro opyrekō apoitoko tuna Joatāo akuohtohme oekyry tō maro toto akorehmatohme tynonorykō apoiry poko.

¹⁹ Yrome nohpo tomo, poetohti maro okyno tō maro, pui tō tuhke nae matose zuaro ase, taro rokē exīko mā toto pata tō po ynekarohpyry po oya xine.

²⁰ Oekyry tō akorehmatoko tynonorykō apoitohme eya xine, Ritonōpo nekarory, tuna Joatāo poe xixi omōtoh winakoxi. Mame tōsesarise toto ahtao, tātatapokehse toto ahtao tosarykō po asā xine, eramāko ropa matose oesarykō pona ehse, ynekarohpyry pona Joatāo poe xixi tūtatoh wino.”

²¹ – Oturuase roropa Jozue a. Ynara ase: “Ritonōpo nyrihyry menease mokaro tuisa tō asakorō poko, Seō poko Oke maro. Moro sā tyriko roropa mana mokaro tuisa tomo a emero, inonorykō pona oytorykohtao.

²² Enaromyra ehtoko, mokaro zuno pyra, Ritonōpo Oesēkō osetapāko mana, ākorehmarykōme.”

Moeze anaropyry Kanaā pona

²³ – Moro toehse ahtao oturuase Ritonōpo Kuesēkomo a. Ynara ase:

²⁴ “Ritonōpo Jesemy, zuaro ase, imehxo oehtoh enepopitōko mase ya opoetoryme. Imepy ritō pyra mana kapu ao te, sero nono po roropa asā exikety pyra mana. Senohne onyrytā kurā riry waro exikety pyra mana. Omoro rokē senohne osenuhkatoh rineme mase.

²⁵ Ekaropoxi, ajohpāme samo, kuaropoko tuna Joatāo akuohtohme moro nono kurā enetohme, tuna mōpozakoxi, ypy tō nonory Ripano pona.”

²⁶ – Yrome amarokō pokoino tohne toehse Ritonōpo ymaro. Ynekarohpyry onekaropyra ynororo nexiase ya. Yrome ynara tykase: “Epo mana! Kara exiko moro poko!

²⁷ Ypy Pixika pona onuhko emory pona osenuhmatohme inikahpozakoxi, ikurenaka roropa te, xixi tūtatoh wino, xixi omōtoh wino roropa. Kure rokē osenuhmako tuna Joatāo anakuohpyra oexiryke.

28 Oturuko Jozue a orēpyra ehtohme. Mokyro ijamihtanohko, Izyraeu tō arotohme moro nono poremäkatohme eya xine. Moro enēko mase.”

29 – Mame totypohse moroto sexiataose jakanahmä po ameke pyra pata Pete-Peoa poe.

4

Ritonōpo omipona ehtoko

¹ Mame ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

– Ritonōpo omihpyry omipona ehtoko, nyriphopyry tō roropa emero. Morohne ekarōko ase oya xine seromaroro isene oehtohkōme, Ritonōpo, kytamurukō Esē nekarory, apoitohme roropa oya xine oesarykōme.

² Ynyriphopyry oya xine onymotyēkara ehtoko, moro wino toiro omi onoupyra roropa ehtoko. Ritonōpo Kuesēkō omiry emero omipona ehtoko.

³ Amarokō meneatose emero Ritonōpo nyrihpyry ypy Peoa pūto. Moroto ahno totapase eya emero kymaro xine exiketō tyneponāmarykō Paau eahmananomo.

⁴ Yrome Ritonōpo Kuesēkō omipona exiketō isene ro matose.

⁵ – Ritonōpo, Jesē nyriphopyry ae ro ya, kuamorepatose Aomihpyry poko te, nyriphopyry tō poko roropa, morohne omipona oehtohkōme toeporehkase awahtao xine moro nono pona, nono apoitohme oesarykōme.

⁶ Naeroro tomeseke ehtoko yronymyryme ynyriphopyry tō omipona oehtohkōme. Mame imehnō oenetyrōko mā toto, tuaro exiketōme oekarotoryko mā toto zae ehtoh waro exiketōme roropa. Mame Ritonōpo Omihpyry etaryhtao eya xine ynara āko mā toto opoko xine: “Tuaro mokaro mā toto. Itamurume zuaro mā toto. Ahno imehxō mā toto.”

⁷ – Imehnō ahno imehxo exiketō pyra mana. Ineponāmarykō ameke pyra, tyya xine, Ritonōpo Kuesēkō ameke pyra ehtoh samo, kymaro xine. Kuomirykō etāko mana ikohmaryhtao kyya xine kuakorehmatohkōme.

⁸ Imehnō ahno imehxo exiketō nae, zae tyripotoh ke, zae amorepatoh ke roropa, Ritonōpo omiry samo, ynekarohpyry sã oya xine seroae? Arypyra.

⁹ Naeroro tomeseke ehtoko anamonohpyra oehtohkōme, wenikehpyra oehtohkōme onenehpyrykō poko. Morohne poko opoenōkō zurutoko apakotyā roropa

¹⁰ onenehpyrykō poko ypy Xinai myhto, moro ėmepyyry ae Ritonōpo Kuesēkō ėpataka, ynara kary htāo: “Imoihmākō oximōme enehpoko jēpataka jomiry etatohme eya xine, jūme jomiry omipona toto ehtohme, tyepenō amorepatohme roropa eya xine.”

¹¹ – Mame toytose amarokomo ypy Xinai myhtokoxi eraximase. Moroto ypy emory po xinukutume nexiase toxiōtose akurū xinukutumā ke. Apoto nexiase ypy emory po onuhnōko kapu pokona.

¹² Mame apoto htae tōturuse Ritonōpo oya xine. Aomiry totase oya xine. Yrome ynororo onenepyyra mexiatose; totase rokē oya xine.

¹³ Tōmiry totapose Ritonōpo a oya xine, tynyriphopyry oya xine 10mākomo omipona oehtohkōme. Mame morohne tymerose eya asakoro topu pipahmä pokona.

¹⁴ Morarame amarokō tamorepaposē Ritonōpo a ya, tōmihpyry poko, tynyriphopyry tō poko roropa oya xine, morohne omipona oehtohkōme, moro nono pona toeporehkase awahtao xine osa apoitohme oesarykōme.

Oneponāmarykō oneahmara ehtoko

¹⁵ Mame tōturuse ro Moeze, ynara tykase:

— Apoto htae ypy Xinai po töturuse Ritonõpo ahtao oya xine ahno panõ onenepyra mexiatose. Morara exiryke tomeseke ehtoko

¹⁶ azahkuru pyra oehtohkõme, tyorõ neponãmary onyripyra oehtohkõme eahmatohme. Oneponãmarykõ onyripyra ehtoko ipunaka eahmatohme, ahno panono, orutua te, noho roropa te,

¹⁷ onokyro panono te, okyno roropa, torõ panono te,

¹⁸ nono poro ytokety panono, kana panõ roropa.

¹⁹ Mame kakoxi õsenuhmarykohtao kapu aka, xixi oneahmara ehtoko, nuno maro, xirikuato tõ maro. Mokarohne tokarose Ritonõpo a emero ahno a sero nono po, ikyryrykõme ehtohme; ah neahmä toto.

²⁰ Yrome amarokõ typynanohse matose Ritonõpo a, Ejitu poe tonehse eya apoto ã tae samo, typoetoryme oritohkõme. Moro sã matose seromaroro.

²¹ Amarokõ pokoino tohne toehse Ritonõpo ymaro. Tõmiry totapose ya jũme ytopyra jehtohme tuna Joatão mõpozakoxi, ytopyra jehtohme moro nono kurã pona, Ritonõpo Kuesekõ nekarory pona oya xine.

²² Ywy tuna Joatão anakuohpyra exiõko ase; taro orihnõko ase rahkene. Yrome amarokõ akuohnõko matose moro nono kurã apoitohme oesarykõme.

²³ Tomeseke ehtoko wenikehpyra oehtohkõme Ritonõpo Kuesekõ nekarohpyry poko oya xine, jũme osepeme oehtohkõme imaro. Aomihpyry omipona ehtoko. Oneponãmarykõ onyripyra ehtoko eahmatohme.

²⁴ Ynara exiryke, Ritonõpo Kuesekõ apotome mana imehnõ enahkaneme. Imehnõ neponãmarykõ se pyra mana ipunaka.

²⁵ — Morarame tuhke jeimamyry taropose oya xine ahtao Kanaã nonory po, tamuhpõme toehse awahtao xine, typoenõke awahtao xine, typakomotyãke roropa, azahkuru pyra ehtoko, õneponãmarykõ onyripyra ehtoko. Moro poko iirypyryme exiry, popyra ipunaka, ozehno xine Ritonõpo exiry opoko xine.

²⁶ Kapuaõkõ kohmäko ase, nono põkõ roropa eneneme toto ehtohme: tyorõ neponãmarykõ eahmaryhtao oya xine osenahkãko matose moro nono po, oesarykõ po tuna Joatão mõpozakoxi. Axitao rokẽ moro nono po exiõko matose. Okynã pyra tonahkasẽme exiõko matose ipunaka.

²⁷ Sapararahme amarokõ pahnõko Ritonõpo Oesekõ mana imeimehnõ nonory pona, moroto tuhke pyra isene exiõko matose.

²⁸ Mokaro nonory po tyorõ neponãmarykõ eahmäko matose wewe risemy, topu risẽ roropa, osenuhmara exiketomo te, otato pyra, otuhpyra mã toto onypohpyra roropa.

²⁹ Moroto Ritonõpo Oesekõ zupiko matose. Mame imaro oseporyõko matose, yronymyryme mokyro zupiryhtao oya xine aomiry omipona oehtohkõme.

³⁰ Mame imeiõpo oetuarimarykohtao, morohne emero toehse ahtao oya xine, toeramase ropa awahtao xine, oehtohkõme ropa Ritonõpo Kuesekõmo a, aomiry omipona toehse ropa awahtao xine,

³¹ orumekara xine exiõko mana. Ritonõpo opynanohnekomo, oenahkara xine exiõko mana. Wenikehpyra mana tõmihpyry poko, inetapohpyry kyta-muru tomo a, jũme osepeme toehtohme toto maro, jũme tõmiry omipona exikehpyra toehtohme.

³² — Atamorepatoko pake ehtopõpyry poko, ahno ritopõpyry poe sero nono po. Imeimehnõ nonory po porehme ekaropotoko imehnomo a sero panõ tonese ahtao eya xine, sero panõ kurã poko otururu totase ahtao roropa eya xine.

³³ Ahno nae isene ro exiketomo, ritõ etaryhtao eya xine aatururuhtao apoto poe? Morara toehse oya xine?

³⁴ Imepÿ ritō nae na tōsenetupuhse ynara tyritohme, ahno enepÿry eya imehnō nonory pōkō wino, typoetoryme rokē toto ehtohme, Ritonōpo Kuesēkō nyrihpyry sã opoko xine Ejitu po? Meneatose: eya tyjamitunuru tonepose orēpyra toehtoh roropa. Meneatose: popyra ehtoh ke te, tynyrihpyry kurã ke roropa, etonatoh ke, tynyriy ke osenuruhkatoh ke roropa tonehse mexiatose eya Ejitu poe.

³⁵ Morohne emero tonepose Ritonōpo a oya xine Ritonōpome toexiry waro oehtohkōme; imepÿ ritō pyra mana, ynororo rokene.

³⁶ Āmorepatohkōme tōturuse Ritonōpo kapu poe, sero nono po apoto konōto tonepose oya xine. Mame apoto htae tōturuse amaro xine.

³⁷ Kytamuru tō pyno Ritonōpo nexiase, morara exiryke amarakō tymenekase eya; tyjamitunuru ke tysyryhmapose mexiatose eya Ejitu poe.

³⁸ Moromeīpo osemazuhme toytose ynororo, imeimehnō ahno tuhkākō taropose eya, omotyte xine exiketomo, jamihmehxo exiketō roropa. Mame moro sã mokaro nonory tokarose Ritonōpo a oya xine oesarykōme.

³⁹ — Zuario ehtoko seromaroro, jūme wenikehpyra ehtoko roropa: Ritonōpo rokē Kuesēkōme mana moroto kapu ao te, taro roropa sero nono po. Imepÿ ritō pyra mana.

⁴⁰ Morara exiryke aomihpyry omipona ehtoko, inyrihpyry tō oya xine emero porehme, ynekarohpyry oya xine seroae. Mame amarakomo opopenomo, apakomotyã roropa tãkye exīko matose. Tuhke jeimamyry aropōko matose sero nono po, Ritonōpo Kuesēkō nekarory po jūme oesarykōme.

Epaketō patary tomo (Jozue 20.1-9)

⁴¹ Mame oseruao pata tō tymenekase Moeze a tuna Joatão poe xixi tūtatoh wino

⁴² moro pata tō pona ahno epatohme imepÿ totapase ahtao eya, zehno pyra ahtao, etapary se pyra roropa ahtao. Mame toiro moro pata pona toehse ynororo ahtao towomasēme foehse mana. Mokyro onetapara imehnō toehse moroto ahtao.

⁴³ Rupē oxiekyrymākō pataryme Pezea tymenekase eya ona po nono tophmã po. Kate oxiekyrymākō pataryme Ramote tymenekase eya, Kireate nonory pō. Manase oxiekyrymākō xixi tūtatoh wino pata Korã tymenekase eya Pasã nonory po.

Moeze oturutoh asakoromano

4.44–28.68

Ekarotopo

⁴⁴ Mame Ritonōpo omihpyry tokarose Moeze a Izyraeu tomo a,

⁴⁵ aomihpyry te, inyrihpyry tomo te, inamorepatopōpyry tō maro. Moro nexiase toesyryhmase Izyraeu tō ahtao Ejitu poe

⁴⁶ toeporehkase toto ahtao jakanahmã pona, pata Pete-Peoa pūto, tuna Joatão poe xixi tūtatoh wino. Moro nono Seō nonohpyryme nexiase, amoreu tō tuisary, pata Hexipō pono. Mokyro typoremākase Moeze tomo a Izyraeu tō maro

⁴⁷ inonory apoitohme tyya xine tosarykōme. Moro sã tyrise roropa eya xine tuisa Oke a, Pasã esemy. Moro sã amoreu tō tuisary asakoro typoremākase Izyraeu tomo a inonorykō apoitohme tosarykōme tuna Joatão poe xixi tūtatoh winakoxi.

⁴⁸ Inonorykō nexiase pata Aroea poe, jakanahmã Aranõ pũto ikurenae, ypy Xiriõ pona (ypy Heremõ) inikahpozakoxi.

⁴⁹ Inonorykō zokonaka nexiase tuna Joatão poe xixi tũtatoh winakoxi tuna konõto Aorikyhyry kuaka ikurenaka mya ypy Pixika myhtokoxi xixi tũtatoh winakoxi.

5

Ritonõpo nymoipotoh tonõ 10mãkomo (Exutu 20.1-17)

¹ Mame Izyraeu tõ tykohmase Moeze a toto zurutohme, ynara tykase:

— Izyraeu tomo, otato ehtoko Ritonõpo Omihpyry poko, Inyriphpyry tõ poko, ynekarory poko oya xine, seroae. Atamorepatoko sero Aomiry poko, yronymyryme aomipona oehtohkõme.

² Tõmiry totapose kyaa xine, Ritonõpo Kuesëkomo a jũme osepepe kuehtohkõme ypy Xinai po.

³ Kytamurukomo a morohne poko oturupyra nexiase, kyaa xine tõturuse ynoro, kymaro xine emero, isene ro exiketõ taro, seroae.

⁴ Apoto htae Ritonõpo Kuesëkõ tõturuse kymaro xine osëpataka ypy po.

⁵ Enaromyke mexiatose, moro apoto zuno, onuhpyra mexiatose ypy pona. Morara exiryke tõturyse ywy arãnaka xine Ritonõpo maro. Ynara nase ynoro:

⁶ “Ywy, Ritonõpo Oesëkõme ase. Kuenepyatose Ejitu poe, moroto imehnõ namotome awahtao xine.

⁷ — “Tyorõ neponãmaly oneahmara ehtoko; kueahmatoko rokene.

⁸ — “Oneponãmalykõ onyripyra ehtoko ipunaka: kapu ao exikety panono te, sero nono po exikety te, tuna kua exikety panono roropa zue ao, enara.

⁹ Oesekumurukõ po porohpyra ehtoko oneponãmalykõ êpataka, eahmaryme. Ywy, Ritonõpo Oesëkõme jexiryke tyorõ neponãmalykõ poko oneanahtopyra ase. Yzehno exiketõ wãnohnõko ase, ipoenomo roropa te, ipakomotyamo, ipoenõ pakomotyã roropa, enara.

¹⁰ Yrome ypyno exiketomo a kure ase, jomiry omipona exiketomo a, kure rokë mõkaro poenõ rĩko ase, ipakomotyã roropa miu motye zumakahpõkomo a.

¹¹ — “Nuriame jesety onyripyra ehtoko, Imehxo Exikety me jexiryke, Ritonõpome jexiryke, Oesëkomo. Nuriame jesety rinaõ wãnohnõko ase, tome-seke pyra exiketõ roropa jesety poko.

¹² — “Kure rokë oserematoht tyritoko, ypoko oehtohkõme, jeahmaryme. Ywy, Ritonõpo Oesëkõme ase, Jomipona ehtoko.

¹³ 6me ãmepyry ae oerohtohkõ tyritoko, semana ae ro.

¹⁴ Yrome ãmepyry 7mã po oserematohme mana, tapiakase ypoko oehtohkõme, Oesëkõme jexiryke. Moro ae erohpyra ehtoko, omoro, omũkuru tomo, oẽxiry tomo, anamoto tomo: orutua komo, nohpo tõ roropa, okyno tomo te, imehnõ nonory poe aehtyamo amaro xine ehse. Oseremalykõ sã, ah opoetry tõ noseremã toto roropa.

¹⁵ Wenikeypyra ehtoko imehnõ namotome oehtopõpyrykõ poko Ejitu po. Mame ywy Ritonõpo Oesëkõ kuenepyatose moro poe yjamitunuru ke, orẽpyra jehtoh ke. Morara exiryke morohne ripõko ase oya xine: oserematoht oserematoht po jeahmaryme oya xine.

¹⁶ — “Kure rokë omykõ tyritoko, asakõ roropa kure rokë tyritoko, Ritonõpo Oesëkõ nyriphpyry omipona. Moro sã awahtao xine okynã sã orihpyra exĩko matose, kure rokë exĩko roropa matose ynekarory po ononorykõme.

17 – “Ahno onetapara ehtoko.

18 – “Imepÿ nohpo poko pyra ehtoko; imepÿ orutua poko pyra ehtoko.

19 – “Omatome pyra ehtoko.

20 – “Imepÿ poko ajohpe kara ehtoko, onenekunohpyra ehtoko.

21 – “Imepÿ pyty poko penetara ehtoko. Imepÿ kyryry poko penetara ehtoko: itapyiny te, inonory, ipoetory tomo, eky tomo, imõkomory poko, emero rokë poko penetara ehtoko.”

22 – Morohne Ritonõpo nekarohpyry Izyraeu tomo a ypy Xinai myhto toto ahtao. Apoto htae, akurü xinukutumã htae tõturuse ynororo opore. Morohne inyripohpyry tõ rokene, imepÿ onyripopyra nexiase. Mamë morohne tymerose eya topu pipahmä pokona ekarotohme ya, tykase Moeze.

Enaromÿke ahno toehse

(Exutu 20.18-21)

23 – Morarame moro apoto zemime ahtao ro ypy emory po, aomiry totase oya xine akurü xinukutumã htae. Mame otuisary tõ imehnõ tamuximãkõ maro toehse toto ya.

24 Ynara tykase toto ya: “Ritonõpo a, Kuesëkomo a, saereme toehtoh tonepose kyya xine, aomiry totase kyya xine apoto htae. Seroae enëko sytatose: ahno isene ro mã toto tõturuse ahtao Ritonõpo maro.

25 Yrome enaromÿke ynanase. Moro apoto konõto yna enahkãko mana. Ritonõpo otururu etary ropa ahtao yna a orihnõko ynanase rahkene.

26 Ahno isene ro exipitopyra nexiase Ritonõpo omiry etaxïpo, aomiry etatopõpyry sã kyya xine, Ritonõpo Isene Exikety otururu apoto rãnao.

27 Moeze, ytoko ropa ypy pona Ritonõpo omiry etase. Imeïpo osehko ropa yna zuruse inekarohpyry poko emero. Etãko ynanase, aomiry omipona exïko ynanase.”

28 – Õmirykõ totase Ritonõpo a õtururukohtao ya. Ynara tykase ynororo: “Mokaro omiry etano aotururuhtao oya, aomirykõ zae mana.

29 Kure exiry jÿme aosenetupuhtohkõ moro sã ahtao, juno toto ahtao, ynyripohpyry tõ omipona exikehpyra toto ahtao! Kure rokë exiry eya xine, ipakomotyamo a roropa jÿme rahkene.

30 Ytoko, Moeze, mokaro aropoko ropa tytapyïkõ taka.

31 Yrome taro ymaro exiko, ynyripohpyry tõ ekarõko ase oya tyripotohme eya xine. Jomiry poko toto amorepako jomihpyry omipona toto ehtohme ynekarory pona eya xine esarykõme.”

32 – Izyraeu tomo, yronomyryme Ritonõpo Kuesëkõ nyripohpyry tõ omipona ehtoko. Tomeseke ehtoko aomihpyry omipona õehtohkõme ipunaka.

33 Jÿme zae õehtohkõ onurumekara ehtoko, zae ehtoh tonepose ahtao eya oritohkõme. Moro sã awahtao xine, kure rokë exïko oya xine mana, okynahxo orihpyra exïko matose moro nono oesarykõ po.

6

Ritonõpo pyno ehtoko

¹ Tõturuse Moeze Izyraeu tomo a. Ynara tykase:

– Senohne Ritonõpo Kuesëkõ omihpyry, inyripohpyry tõ ya amorepatohme oya xine. Morara exiryke aomihpyry omipona ehtoko moro nono pona toeporehkase awahtao xine, apoitohme oesarykõme.

² Ritonõpo, Imehxo Exikety enetupuhtoko Oesëkõme, amarokomo, opoenomo, apakomotyã roropa, inyripohpyry omipona exikehpyra õehtohkõme, okynahxo orihpyra õehtohkõme moro nono po.

³ Izyraeu tomo, tomeseke ehtoko Ritonõpo omihpyry omipona oehthõkõme. Mame kure rokẽ exiko oya xine mana, emãnõko roropa matose, Ritonõpo omihpyry ae ro kytamurukomo a, moro nono kurã po, otyro zamaro exikety oesarykõ po.

⁴ — Etatoko pahne Izyraeu tomo! Ritonõpo rokẽ mã Kuesëkõme mana.

⁵ Morara exiryke Ritonõpo pyno ehtoko yronymyryme, okurohtao xine, õsenetupuhtohkõ ke te, ajamitunurukõ ke, enara.

⁶ Ritonõpo omiry ekarõko ase oya xine seroae ikurãkatohme oya xine okurohtao xine.

⁷ Ynyrirohpyry tõ poko opoenõ anamorepakehpyra ehtoko. Zurutoko toto ynyrirohpyry tõ poko tapyi tao, jarãnao roropa, ätaxikarykohtao te, owomyrykohtao roropa.

⁸ Ynyrirohpyry tõ imyhtoko oemarykõ pokona, operykõ pokona roropa morohne poko wenikehpyra oehthõkõme.

⁹ Ynyrirohpyry tõ imerotoko atapyi omõtoeh ehpio pokona, omõtoeh pokona roropa oesao xine.

Wenikehpyra ehtoko

¹⁰ Tõturuse ro Moeze Izyraeu tomo a ynara tykase ynororo:

— Tõmihpyry totapose Ritonõpo a Aparão a, Izake a, Jako a roropa sero nono ekarory poko oya xine. Sero nono po pata konõto tõ nae, tymõkomoke kurã ke itamurume, pata tõ onyripyra mexiatose.

¹¹ Tapyi tõ nae roropa, mõkomo kurã ke pehme onepekahpyra mexiatose. Tuna eutary tõ anahkara mexiatose; tupito tõ tarykase exiketõ uwa zoko ke, azeitona tõ ke roropa anarykara mexiatose. Tarose awahtao xine Ritonõpo a moro nono pona, tuesapare toehse awahtao xine,

¹² tomeseke ehtoko wenikehpyra oehthõkõme Ritonõpo poko, eya tonehse oexirykõke Ejitu poe, imehnõ namotome oehthõkõpyrykõ poe.

¹³ Ritonõpo Oesëkõ imehxo ehtoh enetupuhtoko, Aomiry rokẽ omipona ehtoko. Ritonõpo netaryme rokẽ õmirykõ etapoko imehxo a zae ehtoh poko rokẽ oehthõkõme.

¹⁴ Tyorõ neponãmarykõ oneahmara ehtoko, imehnõ katonõ neponãmarykõ oneahmara ehtoko.

¹⁵ Ynara exiryke Ritonõpo Kuesëkõ amaro xine mana, tyorõ neponãmarykõ se pyra mã ipunaka. Oneponãmarykõ eahmaryhtao oya xine, tohne Ritonõpo exiko mana opoko xine. Mame oenahkapotoryko mana ipunaka.

¹⁶ — Ritonõpo Oesëkõ onukuhpyra ehtoko, ikuhtõpõpyry sã oya xine Masa po.

¹⁷ Tomeseke ehtoko inyrirohpyry tõ omipona oehthõkõme, inekarohpyry oya xine omipona oehthõkõme roropa.

¹⁸ Zae ehtoh poko ehtoko Ritonõpo neneryme. Morara awahtao xine kure rokẽ exiko oya xine mana. Omõnõko matose moro nono kurã pona, moro apoitohme oesarykõme, Ritonõpo nekarory moro tõmihpyry ae ro kytamuru tomo a.

¹⁹ Tõmihpyry ae ro oepetõkara arõpõko ropa mana owinoino xine, toto eneryhtao oya xine.

²⁰ — Imeipo opoenõkõ ekarõpõko mã toto oya xine: “Oty katohme tynyrirohpyry tokarose kyya xine Ritonõpo a omipona kuehtõkõme?”

²¹ Mame toto ezuhnõko matose: “Ejitu tuisary namoto tõme ynanexiase. Yrome Ritonõpo a typpynanohse yna tyjमितunuru ke.

²² Ritonõpo nyrihpyry Ejitu pōkomo a ynanenease. Tōsenuruhkase ynanexiase inyrihpyry eneryke yna a Ejitu pōkomo a, ituisarykomo a, tamuximākomo a roropa emero.

²³ Mame yna typynanohse Ritonõpo a, Ejitu poe yna enehtohme xiaro sero nono ekarotohme kyaa xine tōmihpyry ae ro kytamuru tomo a.

²⁴ Tōmihpyry omipona yna a tyripose eya, imehxo aehto enetupuhtohme roropa yna a Kuesēkōme. Moro riryhtao kyaa xine kuewomatorỹko mana popyra ehtoh kypoko xine pyra ehtohme, inyrihpyry saaro seroae, kure rokē kuehtohkōme roropa.

²⁵ Mame tomeseke kuahtao xine aomihpyry omipona kuehtohkōme, inyripohpyry tō roropa omipona kuehtohkōme Ritonõpo Kuesēkō zamaro exiko sytatose.”

7

Ritonõpo nymenekatyā typoetoryme

(Exutu 34.10-16)

¹ Moeze tōturuse ahno tomo a. Ynara tykase:

– Ritonõpo Oesēkō aarotorỹko mana moro nono pona; mame ononorykōme moro nono exiko mana. Imehnō ahno aropōko mana toto eneryhtao oya xine. Oytorykohtao ahno tō 7mākō poremākāpōko Ritonõpo mana, omoty xine tuhke exiketomo te, omoty xine jamihme exiketō roropa: hetue tomo, kirikaseu tomo, amoreu tomo, kananeu tomo, perizeu tomo, heweu tomo, jepuseu tomo, enara.

² Mokaro ekarōko Ritonõpo oya xine mana toto poremākatohme, toto enahkatohme porehme. Ōmirykō onetapopyra ehtoko eya xine, osepeme oehto kōme toto maro. Toto pyno pyra ehtoko ipunaka.

³ Pytara ehtoko mokaro maro, amarokomo te, opoenomo te, oēxiry komo,

⁴ Ritonõpo rumekapōko toto exiryke, opoenōkomo a, tyneponāmarykō eahmatohme eya xine. Mame tohne exiko Ritonõpo mana opoko xine, oenahkapotorỹko mana jūme rokene.

⁵ Naeroro mokaro apoto apō tō itahkatoko ipahtohme; toto neponāmarykō Paau xikihme exiketō itahkatoko, toto neponāmarykō Asera xikihme exiketō akotoko jahkatohme, toto neponāmarykō emero jahkatoko.

⁶ Ynara exiryke, tymenekase matose Ritonõpo a, Kuesēkomo a ahno tō rānao sero nono po typoetoryme rokē oehto kōme.

⁷ – Opyno xine toehse Ritonõpo nexiase, omenekatoase imehnō ahno motye oexirykōke pyra; tuhke hkopyra oexirykōke, imehnō emero omoty xine mā toto.

⁸ Yrome opyno xine Ritonõpo nexiase, tyjamitunuru ke amarokō typynanohse eya Ejitu tuisary Paraō winoino, inamotokōme awahtao xine. Moro tyrise eya tōmihpyry omipona toehto, tōmihpyry totapose exiryke eya kytamuru tomo a.

⁹ Wenikehpyra ehtoko, Ritonõpo Kuesēkō rokē Ritonõpome mana. Anamonohpyra roropa mana. Tōmihpyry omipona exikehpyra mana. Typoetory tō pyno exikehpyra roropa mana miume zumakahpōkō pona, tosēkōme ipyno exiketomo a, aomiry omipona exiketomo a.

¹⁰ Yrome tōmiry omipona pyra exiketō wānohnōko mana, okynā pyra toto wānohnōko mana, toto enahkapōko mana.

¹¹ Naeroro aomihpyry omipona ehtoko, inyripohpyry tō roropa ynekarohpyry tō oya xine seroae. Ynyripohpyry tō oya xine omipona ehtoko, emero porehme.

*Kure rokē aomiry omipona ahtao**(Rewitiku 26.3-13; Teuteronomiu 28.1-14)*

12 – Tomeseke awahtao xine Ritonōpo nyriphopyry omipona oehtohkōme, anamonohpyra roropa awahtao xine tōmihpyry omipona exīko Ritonōpo Kuesēkō roropa mana. Opyno xine exikehpyra exīko mana tōmihpyry ae ro kytamuru tomo a.

13 Opyno xine exīko mana, kure ehtoh enehpōko oya xine mana, tuhkehxo amarakō emākapōko roropa mana. Opoenōkō tuhke ekarōko roropa mana oya xine, tiriiku tōkehko itamurume ekarōko oya xine mana, uwa tomo te, azeitona tomo, pui mūkuru tō tuhke, kaneru poenō tuhke. Morohne ekarōko Ritonōpo oya xine mana moro nono po, inekarory po, tōmihpyry etapopotōpyry ae ro kytamuru tomo a.

14 Imehnō sero nono pōkō motye kure oritorỹko Ritonōpo mana. Amarakō emero tumūkue exīko matose, oeky tō roropa emero tumūkue exīko mā toto.

15 Oewomatorỹko Ritonōpo mana tyrohsē anapoipyra oehtohkōme, jūme awānohpyra xine exīko mana Ejitu pōkō wānohtopotōpyry sā eya, zuaro matose. Yrome morohne tyrohsē ke ose xine pyra exiketō wānohnōko mana.

16 Mokaro ahno emero enahkatoko, Ritonōpo Kuesēkō nekarory tō oya xine. Toto pyno pyra ehtoko, ineponāmarykō oneahmara ehtoko, oorikyrykōino.

17 – Ynara osenetupuhpyra ehtoko: “Kymarokō motye tuhke mokaro mā toto. Otāto toto poremākapōko sytatou?”

18 Mokaro zuno pyra ehtoko. Wenikehpyra ehtoko Ritonōpo Kuesēkō nyrihpyry poko Ejitu tuisary maro, ipoetory tō maro.

19 Wenikehpyra ehtoko morohne popyra ehtopotōpyry poko, Ritonōpo jami-tunuru ke inyriyā osenuruhkatoh tonō tonese oya xine. Wenikehpyra ehtoko typynanohse ehtopotōpyry poko Ritonōpo a tyjमितunuru ke Ejitu poe. Moro sā tyriko ropa Ritonōpo Kuesēkō mana mokaro a, zuno oehtohkō riko mana, Ejitu pōkō ritopotōpyry sā eya.

20 Mokaro enepanohpōko Ritonōpo mana owinoino xine, ouno xine toexirykōke. Toto enahkapōko mana aeparykohtao, tōtonēse toto ahtao owinoino xine.

21 – Naeroro mokaro zuno pyra ehtoko amaro xine Ritonōpo exiryke, Kuesēkomo. Jamihmehxo Exiketyme mana, zuno ehtoh kamexiponeme roropa mana.

22 Axī pyra mokaro aropōko mana oēpataka xine. Axī toto onenahkara exīko matose. Axī mokaro tonahkase ahtao onokyro tō emamyry, ahno esekary eya xine.

23 Oepetōkara ekarōko Ritonōpo oya xine mana, enaromỹke toto ripōko mana, tonahkasēme exīko mā toto.

24 Mokaro tuisary tō ekarōko roropa Ritonōpo mana oya xine. Toto etapāko matose, toto esety poko wenikehnōko imehnō mana. Oepetōkara emero poremākapōko matose; oporemākasaromepyra exīko mā toto.

25 Ineponāmarykō emero jahkatoko, mokaro kyryry tomo. Parata ke tyrihpyry te, uuru ke tyrihpyry roropa poko penetara ehtoko, anapoipyra ehtoko roropa okyryrykōme, oorikyrykōino. Tyorō neponāmarykō eahmary nuriame Ritonōpo a mana ipunaka.

26 Ahno neponāmary anaropyra ehtoko atapyikō taka, popyra ehtoh imaro exiketey opoko xine exiryino. Ahno neponāmarykō se pyra ehtoko ipunaka, toto zehno ehtoko okurohtao xine, toto pona popyra ehtoh tonehpose Ritonōpo a exiryke.

8

Nono kurā apoitohme

¹ Ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

– Tomeseke ehtoko Ritonōpo nyripohpyry tō, ynekarohpyry oya xine omipona oehtohkōme, isene oehtohkōme, oemātohkōme, Ritonōpo nekarory apoitohme oya xine, inetapohpyry ae ro kytamuru tomo a.

² Wenikehpyra ehtoko aarotopōpyrykō poko Ritonōpo a ona tonorē poro 40me jeimamyry ae. Oytorykohta epyrypara tyripose mexiatose eya. Tuhkse roropa mexiatose eya awaro xine toehtohme tōmiry omipona oexirykō waro toehtohme, inyripohpyry tō roropa oya xine omipona oexirykō waro toehtohme.

³ Omise amarokō tyripose eya, moromeīpo anapyrykōme manā tokarose oya xine. Moro tonahsē waro pyra mexiatose. Morararo moro waro pyra atamurukō nexiase. Moro tyrise Ritonōpo a zuaro oehtohkōme: wyi kure repe, yrome wyi poko rokē ahno ahta o Orihnōko mana, māpyra Ritonōpo omiry omipona awahta o xine ipunaka orihp̄yme exīko matose.

⁴ Moro 40me jeimamyry ae oupōkō onenahkapopyra nexiase. Opupurukō zao pyra nexiase roropa.

⁵ Naeroro zuaro ehtoko okurohta o xine: tumūkuru amorepary sā jumy a, moro sā kuānohtor̄yko Ritonōpo mana zae pyra kuahta o xine.

⁶ Naeroro inyripohpyry tō oya xine omipona ehtoko. Inamorepatopōpyry tō omipona roropa ehtoko. Imehxo Aehto enetuphtoko Oesēkōme.

⁷ Nono kurā pona aarotor̄yko mana, tuna pehme mana, iporiry tōkehko, tuna enatry tomo te, sororokane tomo ppy tō po, jakanahmā po roropa.

⁸ Otyro zamaro exiketyme moro nono mana: tiriiku te, sewata roropa, uwa tomo te, fiku tomo, romā tomo roropa, azeite te, ano zeni roropa.

⁹ Moro nono po tonahsē enahp̄yme exīko mana, emero kyryry kurā enahp̄yme roropa exīko mana. Moroto kurimene nae topu tō ao. Ypy tō ao kopyre ahkāko matose (metaume).

¹⁰ Tuhke tonahsā nae exīko matose. Mame tōtuhse awahta o xine tuesapare toehse awahta o xine, Ritonōpo Oesēkō eahmāko matose moro nono kurā pokoino, inekarohpyry oya xine.

Epyrypara ehtoko

¹¹ – Tomeseke ehtoko, Ritonōpo Oesēkō poko wenikehpyra oehtohkōme. Inyripohpyry tō, ynekarohpyry seromaroro oya xine omipona ehtoko emero pohme.

¹² Moro nono po tuhke tonahsā nae exīko matose opune xine ro. Tapyi tō amōko matose, atapyikō kurano, oesarykō po.

¹³ Oekykō emānōko mā toto, pui tomo te, kaneru tō roropa. Parata apoiko matose, uuru roropa emero, omōkomorykō roropa.

¹⁴ Moro toehse ahta o tomeseke ehtoko epyrypara oehtohkōme, wenikehpyra roropa oehtohkōme Ritonōpo Oesēkō poko, eya tonehse mexiatose Ejitu poe, moroto mexiatose imehnō namoto tōme.

¹⁵ Amarokō tarose eya ona tonorē konōto kuroko, okoi tomo hpe, mynoto tomo hpe, tuna pyra ehto pona. Yrome moroto ona tonorē po tuna tutūtanohpose Ritonōpo a topu konōto ae ōkurukōme.

¹⁶ Anapyrykōme manā tokarose eya, oya xine, moro waro pyra atamurukō nexiase. Morohne tyrise eya epyrypara oehtohkōme, tukuhse mexiatose eya, kure rokē oritohkōme imeipo.

¹⁷ – Ynara kara ehtoko: “Ÿ, kuamoreme xine, kyjamitunurukō ke kuerohtohkō ke kymōkomorykō sapoiatose.”

¹⁸ Wenikehpyra ehtoko Ritonõpo Oesëkö poko. Eya ajamitunurukõ tokarose oya xine omõkomorykö apoitohme oya xine. Ritonõpo nyriy enëko matose tõmihpyry ae ro, inetapohpyry ae ro kytamurukomo a.

¹⁹ Yrome Oesëkö poko tuenikehse awahtao xine, imehnõ neponãmarykö eahmaryhta oya xine, enaroximatorÿko ase seroae, tonahkasëme exiko matose rahkene.

²⁰ Ritonõpo Kuesëkö omihpyry omipona pyra awahtao xine orihnõko matose mokaro samo, mokaro enahkãko Ritonõpo mana oneneryköme.

9

Ritonõpo omiry omipona pyra

¹ Ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

– Etatoko pahne, Izyraeu tomo! Seroae tuna Joatão akuohnõko matose imehnõ nonory apoitohme oesaryköme, omotye xine tuhkehxo mokaro mã toto, jamihmehxõ roropa mã toto. Ipatarykö inũme roropa mã kehko, tapuruse mã kehko kaetokohxo exiketõ ke.

² Mokaro ahno mosahxo mã toto, jamihme roropa; ahno konõto mã toto. Mokaro poko ynara ãko imehnõ mana: “Mokaro anakĩ tõ onyporemãkasaromepyra imehnõ mana.”

³ Yrome seromaroro tuaro ehtoko, Ritonõpo Oesëkö ytõko osemazuhme oesemarykö ae apoto samo, emero enahkatohme. Ahno tõ poremakãko mana, toto enahkãko roropa mana. Mame aomihpyry ae ro oya xine, ytõko matose oepetõkara aropose, toto etapase roropa axiny.

⁴ – Yrome mokaro ahno taropose ahtao Ritonõpo Kuesëkomo a owinoino xine, ynara kara ehtoko okurohta oya xine: “Kymarokõ tonehse xiaro Ritonõpo a sero nono ekarotohme kyya xine kure kuexiryköke.” Morara oexiryköke pyra tonehpose matose, yrome mokaro aropõko Ritonõpo mana owinoino xine popyra toto exiryke.

⁵ Moro nono anapoipyra matose kure oehtohkõ pokoino, zae oexiryköke pyra roropa. Yrome mokaro ahno popyra exiryke toto aropõko Ritonõpo mana owinoino xine, tõmihpyry totapose roropa exiryke kytamurukomo a: Aparão te, Izake te, Jako roropa.

⁶ Naeroro tuaro ehtoko, moro nono kurã onekaropyra Ritonõpo oya xine mana kure oexiryköke. Arypyra, tuamekaro rokë matose.

⁷ – Jũme wenikehpyra ehtoko, ona tonorë po awahtao xine Ritonõpo tykerekeremase oya xine pitiko rokë pyra. Tohne Oesëkö tyripose oya xine. Ejitu poe oehtopõpyrykö poe oehtohkõ pona xiaro Ritonõpo omiry omipona pyra mexiatose.

⁸ Ypy Xinai po tykerekeremase ynororo oya xine. Ozehno xine toehse ynororo, oenahkarykö se toehse nexiase.

⁹ Tõnuhse exiase moro ypy pona Ritonõpo nymerohpyry apoise topu pipahmã apoise asakoro. Moro pokona tõmihpyry tymerose eya inetapohpyry oya xine. Moroto tehme exiase ypy po 40me ãmepyyry ae, 40me ikohmamyyry ae roropa. Moroto jahtao otuhpyra exiase, tuna onëpyra, enara.

¹⁰ Mame moro topu tõ asakoro tokarose Ritonõpo a ya. Ipokona tõmihpyry tymerose, emero inekarohpyry oya xine apoto htae tõximõse awahtao xine ypy myhto.

¹¹ – Moro 40me ãmepyyry etyhpymy ahtao moro topu tõ asakoro tynumerohpyry tokarose Ritonõpo a ya.

¹² Ynara tykase ynororo ya: “Axĩ ke yhtoko taroino ahno a ropa onenehtyã Ejitu poe. Tyrypyrykö xihpyry poko toehse toh mana. Axiny ynyriphpyry

omipona pyra toehse mã toto. Ritõ panõ tyrise eya xine metau risemy eahmatohme.

¹³ Zuaro ase, tykase Ritonõpo, mokaro otato pyra sã mã toto.

¹⁴ Jakorekehkara exiko. Mokaro enahkãko ase toto poko imehnõ wenikehtohme, emero porehme. Mame oopenõ rĩko ase toto myakãme jamihme exiketomo, mokaro motye.”

¹⁵ – Mame yhtoase ropa moro ypy poe. Moro poe apoto tûtãko nexiase. Moro topu tõ pipahmã aroase ymaro, Ritonõpo nymerohpyry tomo.

¹⁶ Ameke pyra toehse jahtao iiryppyryme oehtopõpyrykõ enease, Ritonõpo Kuesẽkõ nyriphpyry omipona pyra oehtopõpyrykomo. Pui panõ onyrihpyrykõ enease, metau risemy, oneahmarykõme.

¹⁷ Mame onenerykõme moro topu pipahmã emase nono pona. Toehmose.

¹⁸ Morotoino jesekumuru po yporotyase Ritonõpo êpataka. 40me êmepyyry ae, 40me ikohmamyry ae roropa, jẽmyty nono pokoxi. Apitorymã sã otuhpyra exiase tuna onẽpyra roropa exiase moro 40me êmepyyry ae. Moro sã exiase tyryppyhpyke toehse oexirykõke Ritonõpo neneryme, inyriphpyry oya xine omipona pyra, ozehno xine mokyro tyripose oya xine.

¹⁹ Enaromyẽke exiase, ozehno xine Ritonõpo ehtoh zuno. Tohne toexiryke oenahkarykõ se toehse ynororo. Yrome jomiry totase ropa Ritonõpo a opynanohtohkõme.

²⁰ Arão zehno toehse roropa ynororo, etapary se nexiase. Morara exiryke oturuase Ritonõpo a, Arão pynanohtohme ropa.

²¹ Mame moro pui panõ, metau risẽ apoiase, onyrihpyrykomo nuriame exikety, emase apoto htaka. Imeĩpo tytahkase ya, tapose roropa ya pisarara ehtohme, ematohme iporiry kuaka moro ypy myhto.

²² – Ritonõpo tykerekerebase ropa oya xine ozehno xine aehtohme Tamera po te, Masa po te, Kiporote-Ataawa po roropa.

²³ Tykerekerebase roropa ynororo oya xine Kate-Panea po taropose awahtao xine eya omõtõhme moro nono pona, inekarory apõtõhme oya xine oesarykõme. Oesẽkõme Ritonõpo onenetupuhpyra mexiatose. Aomiry omipona pyra mexiatose, inyriphpyry oya xine omipona pyra.

²⁴ Awaro xine toehpitose jahtao, Ritonõpo Kuesẽkõ omiry omipona pyra mexiatose. Morara sã exikehpyra matose!

Moeze oturutopõpyry Ritonõpo a

²⁵ Tõturusẽ ropa Moeze eya xine. Ynara tykase:

– 40me êmepyyry ae, 40me ikohmamyry maro tehme exiase jesekumuru po jẽmyty po nono pokoxi, Ritonõpo Kuesẽkõ êpataka, oenahkarykõ se toexiry poko tokarose ya exiryke.

²⁶ Ynara oturuase Ritonõpo a: “Ritonõpo yna Esemy! Opoetory tõ onenahkara exiko, onymenekatyamo. Ajamitunuru ke orẽpyra oexiryke toto typynanohse oya, Ejitu poe tonehse oya, imehnõ namotome toto ahtao.

²⁷ Wenikehpyra exiko opoetory tõ poko: Aparão, Izake te, Jako roropa. Yrome moxiã putupyra ehtoh onenepyra exiko, popyra toto ehtoh roropa, iiryrykõ roropa.

²⁸ Opoetory tõ enahkaryhtao oya, ynara ãko Ejitu põkomo: opoetory tõ anarosaromepyra mexiase moro nono pona, õmihpyry onetaphpyry ae. Moxiã se pyra mexiase ipunaka, ãko mã toto. Morara exiryke toto tarose oya ona tonorẽ pona toto etapathme.

²⁹ Yrome opoetoryme mã toto, onymenekatyamo opoetoryme toto ehtohme, typynanohse toh nexiase oya Ejitu poe ajamitunuru ke orẽpyra oexiryke.”

10

*Ritonõpo nyriphopyry tõ tymerose ropa
(Exutu 34.1-9)*

¹ Tõturuse Moeze ahno tomo a, ynara tykase:

– Moromeïpo ynara tykase Ritonõpo ya: “Asakoro topu pipahmä isahmako ropa, osemazuhme aexihpyry samo. Kaxo roropa tyriko wewe risemy, jomihpyry ãme ehtohme. Mame osehko ya ypy pona.

² Ynyriphopyry tõ merõko ropa ase topu pipahmä pokona ynymerohpyry saaro moro onyhmoypyry saaro. Imeïpo moro topu ikuräkako moro kaxo aka.”

³ – Kaxo yriase wewe risemy, akaxia risemy, topu asakoro pipahmä tysahmase ya, moro osemazuhme aexihpyry saaro. Mame onukuase ypy pona, topu maro.

⁴ Mame tynyriphopyry tõ omame porehme tymerose ropa Ritonõpo Kuesëkomo a moro topu pipahmä pokona, tynyrihpyry saaro osemazuhme. Yroro inymerohpyry nexiase, inekarohpyry sä oya xine, apoto htae tõturuse ynororo ahtao ypy po oximõme awahtao xine ãpataka. Moro topu tõ tokarose Ritonõpo a ya,

⁵ mame tyhtose wvy ypy poe. Aomihpyry omi poe moro topu yriase kaxo aka, ynyrihpyry aka, moroto mä yro.

⁶ (Moromeïpo Izyraeu tõ toytose tuna eutary tõ Pene-Jakã poe Mosera pona. Moroto Arão toorihse, ekepyry tonëse moroto, imükuru Ereaa imyakãme toehse oturuketyme.)

⁷ Morotoino toytose Izyraeu tomo Kutukota pona, morotoino toytose toto Jotopata pona, moroto iporiry tõ tuhke nexiase.

⁸ Morarame Rewi tõ tymenekase Ritonõpo Kuesëkomo a, mokaro orutua kõ erohtohme aomihpyry ã arory poko te, oturuketõme toto ehtohme te, kure rokë Izyraeu tõ ripotohme Ritonõpo a, toto akorehmatohme Ritonõpo eahmary poko, enara. Morohne poko ro mä toto seroae ro.

⁹ Morara exiryke nono anapoipyra Rewi tõ nexiase Kanaã po imehnõ oxiekyrymäkõ maro. Ritonõpo omihpyry ae ro, erohtoh tokarose Ritonõpo a Rewi tomo a, oturuketõme toto ehtohme Tosëkõ ãpataka.)

¹⁰ Tõturuse ro Moeze, ynara tykase:

– Tehme exiase ypy po 40me ãmepyry ae 40me ikohmamyyry ae roropa, apitorymä samo. Jotururu totase Ritonõpo Kuesëkomo a, opyno xine toehse, oenahkara xine toehse ynororo.

¹¹ Mame ynara tykase Ritonõpo ya: “Owõko ty! Izyraeu tõ aroko moro nono apoitohme tosarykõme ynekarory jomihpyry ae ro atamuru tomo a.”

Oty se Ritonõpo nae?

¹² – Izyraeu tomo, etatoko pahne Ritonõpo Kuesëkõ nyripori oya xine: Ritonõpo eahmatoko Oesëkõme, aomihpyry omipona ehtoko. Ipyno ehtoko. Aomiry omipona ehtoko yronymyyryme, ajamitunuru ke porehme.

¹³ Inyriphopyry tõ oya xine omipona ehtoko, ynekarory oya xine seroae, kure rokë ehtohme oya xine.

¹⁴ Kapu tõkehko kaehxo exiketõ emero Ritonõpo Kuesëkõ kyryryme mana. Ikyryryme roropa sero nono tõkehko mana, emero epo exiketõ maro.

¹⁵ Yrome atamurukõ pyno nexiase ipunaka. Amarokõ tymenekase eya typoetoryme oehthokõme emero ahno tõ poe, sero nono põkõ poe. Seroae ro inyemenekahpyryme matose.

¹⁶ Naeroro Ritonõpo omihpyry omipona ehtoko, putupyra exiketõ sä pyra ehtoko.

¹⁷ Emero tuisa tō Esēme Ritonōpo mana, Kuesēkomo, kowenu tō Esēme, ritō tō Esēme. Imehxo mana, Jamihmehxo Exiketyme, zuno ehtoh kamexiponeme roropa mana. Tōmipona imehnō ripōko mana. Oxisā imehnō ripōko mana. Zae rokē mana. Imehnō nekarory anapoipyra mana zae pyra ehtoh tryitohme.

¹⁸ Poetōpo tō ewomāko mana, pytyōpo tō roropa. Imehnō nono pōkō pyno mana tōsesarise exiketō kymarō xine. Tonahsē ekarōko eya xine mana, upo roropa.

¹⁹ Mokaro pyno ehtoko, imepỹ nono poe aehtyā sā mexiatose Ejitu po awahtao xine.

²⁰ Ritonōpo zuno ehtoko, Kuesēkōme mana, ynoro rokē eahmatoko; anamonohpyra ehtoko, imaro exikehpyra ehtoko. Ineneryme rokē ōmiry etapoko.

²¹ Ritonōpo eahmatoko; kuesēkōme mana. Inyrihpyry jamitunuru tonese oya xine oenurukō ke, ōsenuruhkatohkō roropa tonese oya xine kure rokē orirykō poko.

²² Kytamurukō toytose ahtao Ejitu pona 70me rokē ahno nexiase. Yrome seromaroro kure rokē toto riryke Ritonōpo Kuesēkomo a tuhkehxo matose xirikuato tō samo kapu poko.

11

Ritonōpo imehxo ehtopo

¹ Ynara tykase Moeze ahno a:

– Ritonōpo Oesēkō pyno ehtoko, Aomiry omipona exikehpyra ehtoko.

² Osenetupuhtoko seroae imehxo Ritonōpo ehtoh poko, zuaro toehse oehthōkō poko roropa ijamitunuru poko. Inyrihpyry meneatose, amarokomo, omūkurukō kara, morohne emero meneatose.

³ Wenikehpyra ehtoko Ritonōpo nyrihpyry poko emero tyjamitunuru ke Ejitu po, Parao, Ejitu tuisary poremākatohme Ejitu pōkō maro porehme.

⁴ Ejitu tō soutatu tomo, kawaru tō maro, kahu tō maro poremākatopōpyry Ritonōpo a meneatose, oekahmarykohtao. Tuna tonehpose Ritonōpo a, tuna konōto Tahpiremā mokaro pona, toto nerymapotohme, toto enahkatohme jūme.

⁵ Ritonōpo nyrihpyry meneatose ona tonorē po oepyrkohtao xiara.

⁶ Inyrihpyry roropa Tatā a, Apirāo maro, Eriape mūkuru tomo, Rupē ekyry tomo. Imoihmākō neneryme nono totapuruhmakase, mokaro asakorōkō toepukase itapyī taōkō maro, tapyi tō maro, ipoetory tō maro, eky tō maro.

⁷ Morohne Ritonōpo nyrihpyry tyjamitunuru ke meneatose rahkene.

Kure rokē ehtoh nono kurā po

⁸ – Morara exiryke Ritonōpo nyrihpyry omipona ehtoko, emero ynekarohpyry oya xine seroae, jamihme oehthōkōme, orēpyra roropa oeprehkarykohtao moro nono pona, moro nono apoitohme oesarykōme.

⁹ Mame okynahxo isene exīko matose moro nono po, otyro zamaro exikety, nono kurano, Ritonōpo nekarory tōmihpyry ae ro, aomiry totapose ahtao kytamurukomo a, ipakomotyamo a roropa toto esaryme.

¹⁰ Moro nono, ynekarory oya xine Ejitu nonory sā pyra mana oesahpyrykomo. Moroto otyro puhturu tarykase ahtao, oerokurukō se mexiatose itamurume tuna ematohme nono ehxikatohme, otyro ahtatohme.

¹¹ Yrome sero nono ynekarory oya xine ypy tō nae jakanahmā roropa; moroto konopo oehkehpyra mana.

12 Moro nono pyno Ritonõpo Kuesëkõ mana, ipoko wenikehpyra mana jeimamyry exipitory poe enatyry pona.

13 Morara exiryke Ritonõpo nyripohpyry tõ omipona awahtao xine, ynekarohpyry oya xine seroae, Ritonõpo Kuesëkõ pyno nymyry awahtao xine, aomiry omipona awahtao xine yronymyryme okurohtao xine,

14 konopo ekarõko oya xine mana, konopo oehtoh toehse ahtao, eina etyhpyry po te, eina exipyra ro ahtao roropa. Mame itamurume tiriiku tõkehko apoïko matose, uwa epery tõ roropa te, azeitona tomo te,

15 onahpoty nae exïko pui tõ napyryme. Tonahsë emero ise oehtohkõ nae exïko matose.

16 Tomeseke ehtoko osenekunohpyra oehtohkõme okurohtao xine. Ritonõpo onurumekara ehtoko imehnõ ritõ panõ poko ehtohme, toto eahmatohme roropa.

17 Moro riryhtao oya xine tohne exïko Ritonõpo mana opoko xine. Mame konopo onenehpopyra exïko mana. Ahtao anarykahpyrykõ ahtara exïko mana, eperytara roropa exïko mana. Okynã pyra arypyra matose exïko moro nono po, Ritonõpo nekarory po oya xine.

18 – Moro inyripohpyry tõ poko wenikehpyra ehtoko. Ikurãkatoko okurohtao xine. Morohne imyhtoko oemarykõ pokona te, operykõ pokona te, ipoko wenikehpyra oehtohkõme.

19 Ipoko opoenõ amorepatoko, oturutoko imaro xine typorohse awahtao xine atapykõ tao, osema ae oytorykohtao te, ätaxikarykohtao te, owomyrykohtao roropa.

20 Morohne imerotoko roropa atapyi omõtõh ehpiry pokona te, oesary omõtõh pona roropa,

21 okynahxo isene oehtohkõme, opoenõkõ roropa moro nono po Ritonõpo nekarory, tynetapohpyry ae atamurukomo a esarykõme. Sero nono nae ro ahtao oesarykõme exikehpyra exïko mana.

22 – Naeroro Ritonõpo nyripohpyry tõ omipona ehtoko emero, ynekarohpyry oya xine. Ritonõpo Kuesëkõ pyno ehtoko, inyripohpyry tõ omipona ehtoko, imaro exikehpyra ehtoko.

23 Moro riryhtao oya xine, mokaro ahno tõ aropõko Ritonõpo mana emero owinoino xine. Moro nono apoïko matose oesarykõme, ahno tuhkehxo exiketõ, jamihmehxo exiketõ nonohpyry.

24 Oesarykõme exïko moro nono, emero epona oytorykohtao, ona tonorë poe, ikurenae, ypy tõ Ripano pona, inikahpozakoxi; Eupyrati tunary poe, xixi tütatoh wino, tuna konõto Metiteraneu pona, xixi omõtõh wino.

25 Emero rokë pona oytorykohtao, ouno xine mokaro tyripõko Ritonõpo mana tõmihpyry ae ro; oporemãkasaromepyra exïko ropa mã toto.

Kure ehtopo, popyra ehtoh roropa

26 Ȳnara tykase Moeze ahno tomo a:

– Seroae imenekatoh ekarõko ase oya xine, kure ehtopo te, popyra ehtopo, enara.

27 Kure ehtoh apoïko matose Ritonõpo Kuesëkõ nyripohpyry tõ omipona awahtao xine, ynekarohpyry oya xine seroae.

28 Popyra ehtoh apoïko matose inyripohpyry tõ omipona pyra awahtao xine, ynekarohpyry oya xine rumekaryhtao oya xine, imehnõ neponãmarykõ eahmatohme, zuaro exipitopyra oehtopõpyrykomo.

29 Mame aarorykohtao Ritonõpo a moro nono pona, oesarykõ apoitohme oya xine, kure ehtoh tyritoko ypy Kerizĩ emory pona, kure ehtoh poko zurutõhme moro poe, yrome popyra ehtoh tyripotoko ypy Epau pona.

³⁰ (Moro ypy tō asakoro tuna Joatāo poe xixi omōtoḥ wino, kananeu tō nonory po, jakanahmā Joatāo po. Moe pyra mā toto pata Kiukau poe, ameke pyra roropa wewe kurā More poe.)

³¹ – Seromaroro ytōko matose tuna Joatāo akuohse, Ritonōpo Kuesēkō nekarory apoitohme oesarykōme. Morarame moro nono typoremākase ahtao oya xine, torēnase awahtao xine moroto,

³² tomeseke ehtoko Ritonōpo nyripohpyry tō omipona oehtoḥkōme emero, ynekarohpyry oya xine seroae.

12

Ritonōpo eahmatoh esary

¹ Ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

– Ynara Ritonōpo nyripohpyry tō oya xine mana aomipona exikehpyra oehtoḥkōme moro nono po, Ritonōpo, atamurukō Esē nekarory oya xine.

² Mokaro ahno tō taropose ahtao oya xine moro nono poe, mokaro neponāmarykō eahmatoh tonō ematoko nono pona emero porehme, ypy tō po ahtao, somohmā emory po roropa ahtao te, wewe tō jerutunuru zopino ahtao roropa.

³ Mokaro nyryry apoto apō tomo ikararahtoko, ineponāmarykō Paau xikihme exiketomo te, noḥpo panō Asera xikihme exiketō akohtoko, ineponāmarykō emero jahkatoko, mokaro poko wenikehtohme, emero porehme.

⁴ – Ritonōpo Kuesēkō oneahmara ehtoko tyneponāmarykō eahmary samo mokaro ahno a.

⁵ Toiro oxiekyrymākō esary po osa menekāko Ritonōpo Oesēkō mana tosaryme, moroto ehse, moroto mokyro eahmāko matose. Morotona ytōko matose,

⁶ okyno tō arōko matose jahkatohme apoto apō po onekarorykōme. Imepý roropa enehnōko matose onekarorykōme. Morotona oekykō omame porehme ahtao toiro enehnōko matose, anapyrykō poe roropa tapoise ahtao oya xine te, onekarorykomo te, omiry totapose ahtao te, amoreme xine ekarory se awahtao xine te, oeky tō poenomo, osemazuhme aenuruhpyry tomo: pui tomo, kaneru tō roropa.

⁷ Moroto Ritonōpo Kuesēkō ēpataka onekarory tō pū ōnōko matose atapyī taōkō maro. Atākyemāko matose kure rokē oerohtoh tyripose Ritonōpo a exiryke.

⁸ – Seromaroro tyrīko matose emero zae ehtoh oya xine ahtao. Yrome moro sā pyra exīko mana toeporehkase awahtao xine moro nono pona.

⁹ Eporehkara ro matose moro nono pona, Ritonōpo Kuesēkō nekarory oya xine. Moroto osetapakehnōko matose, mame oseremāko matose.

¹⁰ Tuna Joatāo takuohse oya xine ahtao moro nono pona ehtohme, Ritonōpo nekarory oya xine, oewomatorýko mana oepetōkara wino emero, oseremāko matose.

¹¹ Mame tosarý menekāko Ritonōpo mana, moroto toahmatohme. Morotona onekarorykō emero arōko matose eya: okyno tomo zahkatohme apoto apō po, imehnō onekarorykō roropa, oeky tō poe, anapyry tōkehko poe 10me ahtao, toiro arōko matose eya, okyryrykō ekarory se awahtao xine Ritonōpo a te, onekarorykō ōmihpyrykō ae totapose ahtao oya xine ekarotohme Ritonōpo a.

12 Ritonõpo Kuesëkõ ãpataka atãkyematoko emero: amarokomo, omũkuru tomo, oẽxiry tõ maro, anamoto tomo te, rewita tomo apatarykõ po exike-tomo. Nono anapoipyra exiko mã toto Kanaã po imehnõ samo, nono apoiryhtao tosarykõme.

13 – Naeroro otato ehtoko, oekykõ onyahkara ehtoko emero rokẽ po,

14 Ritonõpo nymenekahpyry po rokene. Moroto rokẽ onekarorykõ zahkãko matose, moroto ynyripohpyry tõ riko roropa matose.

15 Yrome tõsẽ onyry se awahtao xine, oekykõ etapatoko õtykõme oesarykõ po. Tuhkehxo oekykõ onyry se awahtao xine tõnõko matose tokarose exiryke Ritonõpo a oya xine. Amarokõ, emero tõnõko matose, nuriame exiketomo, nuriame pyra exiketomo onokyro pũ onyry sã oya xine, kapau tõkehko.

16 Yrome mokaro munuru onenahpyra ehtoko; mokaro munuru ikuãtoko nono pona, tuna kuamyry samo.

17 – Onekarorykõ, tokarose ahtao Ritonõpo a, onõpyra ehtoko oesarykõ po. Anapyrykõ 10me ahtao toiro Ritonõpo kyryryme mana, tiriiku tõkehko, uwa eukuru jehnahpyry, azeite roropa; pui poenõ osemazupu te, kaneru tomo roropa; oekykõ ekarory poko totapose ahtao oya xine; amoreme xine oeky ekarory se awahtao xine, imehnõ onekarorykõ roropa, emero rokene.

18 Morohne onekarorykõ emero tõnõko matose Ritonõpo Kuesëkõ nymenekahpyry po rokene. Moroto Ritonõpo ãpataka onekarory pũ õnõko matose: amarokomo, omũkuru tomo, oẽxiry tomo te, anamoto tomo, rewita tomo apatary po exiketomo. Atãkyemãko matose, emero kure rokẽ oerohtoh tyripose Ritonõpo a exiryke.

19 Wenikehpyra ehtoko rewita tõ pyno exikehpyra oehtohkõme moro nono po awahtao xine.

20 – Mame tõmihpyry ae oesarykõ zumohxo tyripõko Ritonõpo Kuesëkõ mana. Mame tõsẽ õnõko matose, emero rokẽ ise awahtao xine.

21 Ritonõpo nymenekahpyry, toahmatoh esaryme ameke ahtao, ise awahtao xine oeky tõ etapãko matose, Ritonõpo nekarory tõ oya xine otuhtohme atapyi tao, jomihpyry ae ro.

22 Moro tõsẽ õnõko matose nuriame awahtao xine, nuriame pyra awahtao xine roropa, onokyro tõ pũ onyry sã oya xine, kapau tõkehko onyry samo.

23 Yrome imunuru onenahpyra ehtoko: isene ehtoh imunuru ao mana, tõsẽ onõpyra ehtoko imunuru maro.

24 Munu onenahpyra ehtoko; ikuãtoko nono pona, tuna kuamyry samo.

25 Sero Ritonõpo Oesëkõ nyripohpyry omipona ehtoko, zae oehtohkõme eya. Moro sã awahtao xine tãkye exiko matose, apakomotyã roropa tãkye exiko mã toto.

26 Onekarorykõ tokarose oya xine ahtao Ritonõpo a, õmirykõ totapose ahtao roropa oya xine onekarory poko Ritonõpo a, morohne arotoko Ritonõpo nymenekahpyry pona tosaryme.

27 Mame moroto apoto apõ po, Ritonõpo kyryry po oeky tõ zahkãko matose tytororo. Imehnõ oeky tõ ekarõko roropa matose eya; imunuru ikuãtoko moro apoto apõ pona te, mame ipũ õnõko matose.

28 Anamonohpyra ehtoko, Ritonõpo nyripohpyry tõ, ynekarohpyry omipona ehtoko, zae oehtohkõme Ritonõpo Kuesëkomo a. Mame tãkye exiko matose, apakomotyã roropa tãkye exiko mã toto jũme samo.

Ritõ panõ oneahmara ehtoko

29 Moeze tõturuse eya xine, ynara tykase:

– Mokaro ahno enahkapõko Ritonõpo Kuesëkõ mana moro nono pona toeporehkase awahtao xine moro nono apoitohme oesarykõme.

³⁰ Mame tōsesarise awahtao xine moroto, moro pōkō onypoehpyra ehtoko. Ineponāmarykō poko pyra ehtoko, toto oneahmara ehtoko. Moro iirypyryme exiry oya xine, orihtohme mana.

³¹ Ritonōpo Kuesēkō oneahmara ehtoko mokaro a tyneponāmarykō eahmary samo. Mokaro nyrihpyry se pyra Ritonōpo mana ipunaka tōximōse toto ahtao oseahmase. Typoenō zahkāko mā toto apoto apō po tyneponāmarykō eahmaryme.

³² – Senohne Ritonōpo nyriphpyry omipona ehtoko, ynekarohpyry oya xine onymotyēkara ehtoko, onoupyra roropa ehtoko aomihpyry ae.

13

¹ – Urutō kō nae ahtao arānao xine, tōsenehtopōpyry poko āmorepananō roropa osenuruhkatoh eneporyhtao oya xine te, ynara karyhtao:

² “Imeīpo ynara exīko mana,” karyhtao eya, mame moro toehse ahtao ro aomihpyry ae, aarorykō se ynororo ahtao imehnō neponāmarykō eahmatohme

³ mokyro urutō omiry onetara ehtoko. Tōsenehsē poko amorepane omiry roropa onetara ehtoko. Moro ke Ritonōpo Oesēkō okuhtorŷko mana typyno yronymyryme oehtohkō waro ehtohme.

⁴ Ritonōpo Kuesēkō nyriphpyry tō omipona ehtoko; zuno ehtoko, aomihpyry omipona ehtoko. Aomiry emero poko otato ehtoko. Ritonōpo pyno rokē ehtoko, imaro exikehpyra ehtoko.

⁵ Yrome mokyro urutono, tōsenety poko amorepane roropa, aarorykō se exikety Ritonōpo rumekatohme oya xine, totapasēme exīko mana, tōturuse ynororo oya xine aramapotohkōme Ritonōpo Oesēkō winoino. Ritonōpo a typynanohse mexiatose Ejitu po awahtao xine Ejitu tuisary namoto tōme awahtao xine. Mokyro urutō ajohpe exikety etapatoko popyra ehtoh outohme owinoino xine.

⁶ – Otarame atapyī taono: ākorony, omūkuru, oēxiry te, opyty te, oepe roropa ynara karyhtao oya: “Eropa imehnō neponāmary eahmatohme,” oneahmapitopyra aexityamo,

⁷ imehnō neponāmary poko omye exiketō kyryry ameke pyra toto ahtao, ameke toto ahtao roropa, sero nono etyhpyry poe etyhpyry pona,

⁸ mokyro omiry onetara ehtoko, otato pyra ehtoko, ipyno pyra roropa ehtoko, onewomara roropa ehtoko.

⁹ Mokyro etapatoko topu tō ke, omoro ro topu emako osemazuhme, mame imehnō emero topu emāko mā toto epona.

¹⁰ Moro sā mokyro etapāko matose aarorykō se toexiryke Ritonōpo Oesēkō rumekatohme oya xine. Typynanohse mexiatose eya Ejitu po awahtao xine, imehnō namotome.

¹¹ Morarame moro poko ekarory etāko Izyraeu tō mana emero; enaromŷke exīko mā toto. Moro sā popyra ehtoh riry se pyra exīko mā toto emero Izyraeu tō rānao.

¹² – Tōsesarise awahtao xine pata tō po moro nono po, Ritonōpo Kuesēkō nekarory po, otarame ynara kary etāko matose:

¹³ “Imepŷ pata po, popyra exiketō moro pōkō arōko mā toto tyneponāmarykō eahmatohme.” Moro panō oneahmapitopyra matose.

¹⁴ Mame moro enetoko tomeseke samo zuaro oehtohkōme. Zuaro nymyry awahtao xine, ajohpe pyra iirypyryme toh toehse Izyraeu tō rānao,

¹⁵ amarokō emero ytotoko moro pōkō etapase emero porehme. Ekykō etapatoko roropa, ipatarykō enahkatoko emero porehme.

16 Imēīpo imōkomorykō kurā apoitoko pata rānaka tyritohme kaetokohxo, jahkatohme pata maro onekarorykōme Ritonōpo Kuesēkomo a. Jūme ty-pahsēme rokē oxinomōko mana, moro pata onyripyra ropa exīko mana.

17 Ritonōpo omi poe enahkapohpyry onukurākara ehtoko okyryrykōme. Moro sā awahtao xine tohne exikehnōko Ritonōpo mana, opyno xine exīko mana. Tōmihpyry ae ro tōturutopōpyry ae ro kytamurukomo a amarokō oemākapotoryko mana tuhke oehtohkōme.

18 Moro rīko Ritonōpo mana, Kuesēkomo, aomihpyry omipona awahtao xine te, inyriphopyry tō oya xine emero omipona awahtao xine, inekaroh-pyry oya xine seroae te, zae ehtoh riryhtao roropa oya xine ineneryme.

14

Aorihtyā hnamory poko

1 Ynara tykase Moeze ahno a:

— Ritonōpo Oesēkō poenōme matose. Naeroro aorihtyā hnamoryhtao oya xine, opihpyrykō onysahkara ehtoko, oūsetykō onysahkara ehtoko roropa, imehnō nyryry samo,

2 Ritonōpo poetoryme tymenekase oexirykōke. Ahno tō emero wino tymenekase mexiatose Ritonōpo Oesēkomo a typoetoryme rokē oehtohkōme.

Tōsē nuriame exikety

(Rewitiku 11.1-47)

3 — Tōsē onōpyra ehtoko nuriame tokarose ahtao Ritonōpo a.

4 Ynara tōnōko matose: pui tomo te, kaneru tomo, poti tomo,

5 kapau tomo te, kazera tomo, koaso tomo, poti itu htaō komo, ātirope tomo, kaneru itu htaō komo, kamo tomo,

6 onokyro tō okyno tō roropa ipepexipuhturu tapiakase asakoro exiketōme, kayhkayhkame roropa toto ahtao, mokaro ōnōko matose.

7 Yrome mokaro onōpyra matose ipepexipuhturu anapiakara ahtao, kayhkayhkame pyra roropa ahtao. Naeroro kameru tō onōpyra ehtoko, repere tomo te, koeriu tomo itu htaō komo, kayhkayhkame toh mā repe; yrome ipepexipuhturu anapiakara mā toto. Oya xine mokaro nuriame mā toto.

8 Poinokoimo onōpyra ehtoko. Oya xine nuriame mā toto, ipepexipuhturu tapiakase toh mā repe, yrome kayhkayhkame pyra mā toto. Mokaro onōpyra ehtoko ipunaka, ekepyry anapopyra ehtoko roropa toorihse ahtao.

9 — Kana tō ōnōko matose ezakory nae ahtao, ipuhturu roropa.

10 Yrome kana onōpyra ehtoko ezakory pyra ahtao, ipuhturu pyra roropa ahtao. Oya xine mokaro nuriame mā toto.

11 — Torō tō ōnōko matose nuriame pyra exiketomo.

12 Yrome ynara onōpyra ehtoko: piano tomo te, kurumu tomo, pianoimo tuna ehpiōkomo,

13 asore tomo te, pianoimo tyorō roropa,

14 kurou tomo,

15 awexituruze tomo te, suhsuku tomo, kumarako panō komo, piano tomo,

16 moxo tomo te, ipi tomo, kararia tomo,

17 perikano tomo te, imotatyā enahnanomo, kurou marījo tomo,

18 sekonia tomo te, akarara tomo, poupa tō roropa; rere tō roropa, enara.

19 — Tupuhke 6me exiketomo, taporihke roropa nuriame mā toto oya xine; mokaro onōpyra ehtoko.

20 Yrome 6me tupuhke exiketō nuriame pyra ahtao tōnōko matose.

21 – Okyno pū onōpyra ehtoko tamoreme toorihse ahtao. Mokyro pū ekarotoko imehnō nonory poe aehtyamo a, oesao xine exiketomo a, mokyro pū ekamoko tineru poko imehnō nonory poe aehtyamo a. Yrome amarokō mokyro pū onōpyra ehtoko, ahno toh tae tymenekase oexirykōke Ritonōpo Kuesēkomo a.

– Poti anahnopyra ehtoko jē suhsuru maro, kaneru mūkuru roropa jē suhsuru maro anāhnopyra ehtoko.

10me ahtao toiro Ritonōpo kyryryme

22 – Emero jeimamyry ae tonahsē apoiryhtao oya xine 10me ahtao toiro apiakatoko,

23 arotohme Ritonōpo Kuesēkō nymenekahpyry pona toahmatohme. Moroto Ritonōpo Kuesēkō ēpataka onekarorykō eya enahnōko matose, tiriiku tōkehko, uwa eukuru jehnahpyry, azeite roropa, pui mūkuru osemazuhme aenuruhpyry, kaneru tō roropa. Morara tyritoko Ritonōpo zuno ehtoh waro oehtohkōme jumāme.

24 Māpyra Ritonōpo nymenekahpyry toahmatohme amekhexo ahtao, onekarory tō tapiakase ahtao oya arotohme, yrome emero anarosaromepyra awahtao xine,

25 ynara tyritoko: moro anapyrykō ekamotoko tineru apoitohme. Moro tineru arotoko morotona, Ritonōpo nymenekahpyry toahmatoh pona.

26 Mame moroto ise oehtohkō epekahko, pui punu te, kaneru te, uwa eukuru jehnahpyry, emero rokē ise oehtopo. Moroto Ritonōpo Kuesēkō ēpataka morohne enahnōko matose atapyī faōkō maro, oseahmāko roropa matose.

27 – Wenikehpyra ehtoko rewita tō poko apatarykō po tōsesarise toto ahtao; tynonoke pyra mā toto Kanaā po imehnō oxiekyry tō samo.

28 Oseruao, oseruao jeimamyry ae, etyppyry po, anarykahpyry apoiryhtao oya xine omame porehme ahtao toiro apiakatoko enehtohme pata tō pona ikurākatohme.

29 Moro tonahsē ekarotoko Rewita tomo a, tynonoke pyra toto exiryke te, imehnō nonory poe aehtyamo a te, poetōpo tomo a te, pytŷpo tomo a roropa apatarykō po. Mokaro oehnōko mā toto ise toehtohkō apoise. Moro riryhtao oya xine kure rokē oritorŷko Ritonōpo Kuesēkō mana onyryrykō poko emero porehme.

15

Jeimamyry 7mā po (Rewitiku 25.1-7)

1 – Emero 7me jeimamyry etyppyry po, imehnō tynepehmake oya ahtao, “Oty kara, onepehmary tykorokase mana,” kahtoko eya.

2 Ynara tyrīko matose: otinerū tokarose oya ahtao imepŷ Izyraeume exikety a, inepehmary poko wenikehnōko matose. Moro tineru onepehmapopyra ehtoko. “Moro inepehmary tykorokase sā mana,” āko Ritonōpo mana.

3 Imehnō nono pōkomo a tineru epehmapōko ro matose tynepehmaryke oya ahtao. Yrome imehnō Izyraeume exiketō tynepehmaryke oya xine ahtao, inepehmary tonahse mana.

4 – Kure rokē oritorŷko Ritonōpo Kuesēkō mana moro nono po, inekarory po oya xine. Tymōkomokākara pyra exīko amaro xine mana Izyraeu nonory po,

5 tomeseke awahtao xine, emero Ritonōpo nyripohpyry poko, aomiry omipona oehtohkōme, ynekarohpyry oya xine seroae.

⁶ Tõmihpyry ae ro kure rokẽ oritorỹko Ritonõpo Oesẽkõ mana: imehnõ nono põkomo a tineru ekarõko matose axĩtao rokene. Yrome imehnõ wino tineru anapoipyra exiko matose axĩtao rokene; imehnõ ahno tuhkãkõ esẽme exiko matose, yrome imehnõ oesẽkõme exipyra exiko mã toto.

⁷ – Imepỹ Izyraeume exikety nae ahtao tymõkomoke pyra apatarykõ po Ritonõpo nekarory po oya xine, mokyro pyno ehtoko akorehmatoko.

⁸ Oyamene se pyra ehtoko. Tineru ekaroko eya axĩtao rokene ise ynororo ahtao etuarimara ynororo ehtohme.

⁹ Moro toehse ahtao ameke pyra jeimamyry 7mã ahtao, tineru poko tynepehmake ehtoh otyhkatoz zano ehtoh po ahtao, otarame mokyro akorehmary se pyra okurohta xine. Moro sã õsenetuputyrykõ popyrya exiry mana, moro õsenetuputyrykõ ekarotoko Ritonõpo a ikorokatohme. Izyraeume exikety akorehmatoko rahkene. Anakorehmara awahta, Ritonõpo a kohtãko mokyro mana ohxirotohme, iirypyryme oexiryke tuãnohsẽme exiko mase.

¹⁰ Emynyhmara ehtoko, tãkye ehtoko otinerũ ekaroryhta, oyamene se pyra ehtoko, pitiko rokẽ pyra ekarotoko. Morarame kure rokẽ oritorỹko Ritonõpo mana, ãkorehmãko roropa mana tyriry se oehtohkõ poko.

¹¹ – Tymõkomokãkara te, etuarimaketõ roropa amaro xine exikehpyra mã toto. Morara exiryke moro tyripõko ase oya xine: oyamene se pyra ehtoko, pitiko rokẽ pyra okyryrykõ ekarotoko eya xine.

*Namoto tomo
(Exutu 21.1-11)*

¹² – Izyraeume exikety tokamose ahtao oya anamotome, nohpome ahtao orutuame ahtao roropa, 6me jeimamyry ae rokẽ anamotome exiko mana; 7mã po mokaro myhpokãko matose aytothme ropa.

¹³ Mame mokaro ytory ropa ahtao, anaropopyra ehtoko mõkomo maro pyra.

¹⁴ Oyamene se pyra ehtoko. Pitiko rokẽ pyra mõkomo ekarotoko eya xine, kure rokẽ tyrise oexirykõke Ritonõpo a: anamoto a kaneru tõ ekaroko, tiriiku tõkehko, uwa eukuru jehnahpyry roropa.

¹⁵ Wenikehpyra exiko namotome oehtopõpyry poko Ejitu po, moro poe oenehtopõpyry poko roropa Ritonõpo Kuesẽkomo a. Morara exiryke moro ripõko ase oya xine seroae.

¹⁶ – Yrome otarame anamoto ose toehse mana atapyĩ taõkõ maro, torẽnase roropa ynororo atapyĩ tao imepỹ pona toytory se pyra mana.

¹⁷ Morara ahtao mokyro aroko atapyĩ omõtoz taka ipanary iposohkako iposohkatoz ke. Mame jũme anamotome exiko mana toorikyry ponãmero. Moro tyriko roropa nohpõ a anamotome ahtao.

¹⁸ Oserekohmara ehtoko anamoto myhpokaryhta oya tamoreme aytothme ropa. Toerohse ynororo amaro 6me jeimamyry ae, tineru zokonaka rokẽ mepehmase eya, imehnõ erohketõ epehpyry sã pyra. Ynyripohpyry oya omipõna exiko. Kure rokẽ orĩko Ritonõpo Oesẽkõ mana onyryry poko emero pohme.

Oeky tõ enururu osemazupu

¹⁹ – Pui te, kaneru roropa tonuruse ahtao osemazuhme orutuame Ritonõpo ekyme mana. Naeroro onyrohmanohpopyra ehtoko pui mũkurume ahtaõ, ihpoty onysahkara ehtoko kaneru mũkurume ahtaõ.

²⁰ Emoro jeimamyry ae mokaro arotoko Ritonõpo nymenekahpyry pona toahmatohme. Moroto Ritonõpo õpataka mokaro pũ õnõko matose atapyĩ taõkõ maro.

²¹ Yrome oeky tapurose ahtao, tonurēkara ahtao te, ahmitahpyryme ahtao te, imep̄y popyra ehtoh nae ahtao mokyro onekarosaromepyra mase onekaroryme Ritonōpo a.

²² Mokyro pū ōnōko matose atapyīkō tao; amarokō emero, nuriame pyra exiketomo te, nuriame exiketō maro mokyro tapurose exikety pū ōnōko matose, kazera pū onyry s̄a oya xine kapau s̄a roropa.

²³ Yrome munu maro tōsē onōpyra ehtoko. Munu ikuāko nono pona tuna samo.

16

Oseahmatoh Paxikoa

(Exutu 12.1-20; Rewitiku 23.5-8; Numeru 28.16-25)

¹ Ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

– Otuhtoh konōto tyritoko Epozakuroko Ritonōpo nenyokyhpyry yto-
topōpyry poko, Ritonōpo eahmaryme, nuno apipe po; toiro ikohmamyry ae
moro nuno po amarokō tpyynanohse exiryke Ritonōpo Kuesēkomo a Ejitu
poe.

² Ytotoko Ritonōpo nymenekahpyry pona toahmatohme, moroto oeky tō
etapatoko, toiro kaneru oeky tō wino, toiro pui roropa Oseahmatoh Paxikoa
poko Ritonōpo eahmaryme.

³ Mame 7me ĕmepyyry ae p̄āo, iporutatoh maro tyrihpyry onenahpyra
ehtoko. Wyi iporutatoh maro pyra exikety rokē enahtoko, moro s̄a rokē
wyi tonahse oya xine exiryke axī tutūtase awahtao xine Ejitu poe. Moro wyi
rokē, “etuarmaketō zuru,” enahtoko kokoro rokene oseahmatoh poko jūme
wenikehpyra oehtohkōme otūtatorōpyrykō poko Ejitu poe.

⁴ Moro 7me ĕmepyyry ae oseahmatoh poko iporutatoh onyripyra ehtoko
atapyīkō htaka emero porehme moro nono po. Mokyro oeky totapase
exikety ĕmepyyry apitorymā po, oseahmatoh poko, tōtoko moro ikohmamyry
ae ro, akoīpyry pyra ehtohme yrokokoro.

⁵⁻⁶ – Okyno tō Otuhtoh Paxikoa poko etapatoko toiro osa po, Ritonōpo
Kuesēkō nymenekahpyry po toahmatohme. Imep̄y osa po, Ritonōpo
nekarory po oesarykōme oeky tō onetapara ehtoko. Kokonie pukuro oeky tō
etapatoko xixi ezehsasaka ahtao, moro s̄a tyrise oya xine otūtarykohtao Ejitu
poe.

⁷ Moroto, Ritonōpo nymenekahpyry po toahmatohme oekykō pū ipuru-
toko, tōtoko roropa. Mame ĕmepyyryme ytotoko ropa atapyīkō taka.

⁸ Moromeīpo 6me ĕmepyyry ae wyi iporutatoh maro pyra exikety rokē
enahnōko matose. Moro ĕmepyyry ae erohpyra matose exīko.

Oseahmatoh Tykryrsā Apoitoh poko

(Exutu 34.22; Rewitiku 23.15-21; Numeru 28.26-31)

⁹ – Mame 7me semana tō taropose ahtao anapyrykō apoipitory poe oya
xine,

¹⁰ otuhtoh konōto rīko matose Oseahmatoh Tykryrsā Apoitoh poko, Ri-
tonōpo Kuesēkō eahmatohme. Ise oehtohkō enehnōko matose onekaro-
rykōme eya kure rokē tyrise oexirykōke, kurākō tokarose Ritonōpo a exiryke
oya xine.

¹¹ Ritonōpo ĕpataka atākyematoko inymenekahpyry po toahmatohme, os-
eahmatoko emero porehme omūkurukō maro, oēxiry tō maro, anamoto tō
maro, rewita tō maro, imehnō nono poe aehtyamo, poetōpo tō maro, pyt̄y-
pō tō maro, emero oesao xine exiketomo.

¹² Wenikehpyra ehtoko imehnõ namotome oehstopõpyrykõ poko Ejitu po. Ynyriophpyry tõ omipona anamonohpyra ehtoko.

*Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko
(Rewitiku 23.33-43; Numeru 29.12-38)*

¹³ – Tõtyhkase awahtao xine tiriiku tõkehko pikary poko, uwa epery euhkary poko roropa oseahmatoko Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko 7me ãmepyyry ae.

¹⁴ Oseahmatoko emero porehme ätãkyemarykõme, omũkurukomo, oẽxiry tõ roropa, anamoto tomo orutua komo, nohpo tõ roropa, rewita tomo, imehnõ nonõ poe aehtyamo, poetõpo tomo, pytõpo tõ roropa oesao xine aehtyamo.

¹⁵ Oseahmatoko 7me ãmepyyry ae Ritonõpo Kuesẽkõ eahmaryme, inymenakahpyry po toahmatohme. Tãkye ehtoko, atãkyematoko kurãkõ ekaroryke Ritonõpo a oya xine, kure rokẽ onyriirykõ riko roropa Ritonõpo exiryke.

¹⁶ – Morohne oseruao oximõtohme mana Izyraeu tõ emero ytotohme Ritonõpo õpataka, inymenakahpyry pona toahmatohme: Oseahmatoh Paxioka te, Oseahmatoh Tykyrysã Apoitoh poko te, Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko, enara. Mame oytorykohtao tokarosẽ arotoko onekarorykõme Ritonõpo a.

¹⁷ Onekarorykõ nae awahtao xine, morohne ekarotoko Ritonõpo a, inekarory sã oya xine, kure rokẽ tyrise oexirykõke Ritonõpo Oesẽkomo a.

*Ritonõpo nyripotoh juize tomo a
(Exutu 23.1-9)*

¹⁸ – Pata tõ po, Ritonõpo Kuesẽkõ nekarory po oya xine juize tõ imenekatoko, tuisa tõ roropa emero oxiekyrymãkõ tuisaryme. Atae pyra exiketõ apiakãko mã toto zae rokẽ ehtoh ke, ajohpe pyra toehtohkõke roropa.

¹⁹ Imehnõ wãnopyyryhtao onymotyẽkara ehtoko; oxisã emero tyritoko. Tineru anapoipyra ehtoko zae pyra exikety wino. Tineru apoiryhtao zae pyra exiketõ nekarohpyry zae pyra exiko mase tuaro ehxõpo, ajohpe pyra ehxõpo roropa, mame zae pyra apiakãko mase.

²⁰ Ajohpe pyra ehtoko. Zae rokẽ exikehpyra ehtoko, isene oehtohkõme moro nono apoitohme roropa oya xine, Ritonõpo Kuesẽkõ nekarory oya xine.

Ritõ panõ poko pyra ehtoko

²¹ Ynara tykase Moeze roropa eya xine:

– Apoto apõ riryhtao oya xine Ritonõpo Oesẽkõ eahmatohme, wewe xikihme exikety onyripyra ehtoko moro pũto imehnõ neponãmarykõ Asera samo.

²² Ritõ panõ Paau kyryry xikihme exikety onyripyra roropa ehtoko. Morohne Ritonõpo waro pyra exiketõ neponãmarykõ se pyra Ritonõpo Kuesẽkõ mana ipunaka.

17

¹ – Okyno tõ onenehpyra ehtoko onekarorykõme Ritonõpo Kuesẽkomo a tapurose exiketyme ahtao, pui te, kaneru ahtao; moro se pyra Ritonõpo mana ipunaka.

² – Otaramẽ apatarykõ po, Ritonõpo Kuesẽkõ nekarory po orutua iiryppyryme mana; otaramẽ nohpo iiryppyryme exiko mana, Ritonõpo nyriophpyry omipona pyra:

³ imepõ ritõ panõ eahmãko mana, otaramẽ xixi eahmãko, otaramẽ nuno, otaramẽ xirikuato tomo, Ritonõpo nyriophpyry omipona pyra.

4 Mame moro poko zuaro toehse awahtao xine moro enetoko tomeseke samo zuaro nymyry oehthokōme. Mame ajohpe pyra iirypyryme toehse mokyro ahtao Izyraeu tō rānao,

5 mokyro arotoko, orutuame ahtao, nohpome ahtao pata poe jarānaka etapatohme topu tō ke.

6 Yrome asakoro enenanō nae ahtao rokē mokyro hxirotohme, mokyro popyra exikety etapāko matose. Onetapara ehtoko toiro rokē enene ahtao ihxironeme.

7 Mame ihxironanō topu emāko mā toto osemazuhme aorihmapotohme, imeīpo imehnō emero topu emāko mā toto. Mokyro etapatoko popyra ehtoh enahkatohme Izyraeu tō rānao.

Atae pyra ehtoh tupime ahtao

8 – Otaramē imepỹ pata po atae pyra ehtoh tupimā exīko mana, moro apiakary waro pyra juize exīko mana. Otaramē totapase ahno ahtao, otaramē nono apiakary poko, otaramē atapoīko mā toto, otaramē emero rokene. Moro toehse ahtao ytotoko Ritonōpo Kuesēkō nymenekahpyry pona toahmatohme.

9 Mame moro atae pyra ehtoh ekarotoko oturuketomo a, rewita tomo a, juize a roropa moro enetupuhthohme eya xine. Moro apiakāko mā toto.

10 Mame mokaro nyriphopyry rīko matose emero, aomirykō omipona.

11 Otato ehtoko aomirykō poko, toto nyriphopyry tō omipona ehtoko emero pohme.

12 Yrome epyrypakety nae ahtao juize tō omiry etary se pyra exikety, oturukety omiry roropa, aomirykō omipona pyra mokyro ahtao totapasēme exīko mokyro mana popyra ehtoh enahkatohme Izyraeu tō rānao.

13 Imehnō zuaro toehse ahtao moro poko enaromỹke exīko mā toto, moro sā tyryry se pyra exīko mā toto.

Tuisa konōto zae ehtoh poko

14 – Imeīpo toeporehkase awahtao xine moro nono pona, Ritonōpo Kuesēkō nekarory pona, moro nono tapoise oya xine ahtao oesarykōme, torēnase moroto awahtao xine tuisa konōto se exīko matose oesēkōme imehnō nono pōkō ōmye xine exiketō samo.

15 Orutua menekaryhtao oya xine otuisarykōme, Ritonōpo Oesēkō nymenekahpyry rokē tyritoko otuisarykōme. Imepỹ nono pō onymenekara ehtoko; Izyraeume exikety, oekyrykō rokē imenekatoko tuisame.

16 Tuhke kawaru tō esēme pyra ynororo tyripōko Ritonōpo mana, soutatu tō eky tomo, orutua kō aropory se pyra roropa Ritonōpo mana Ejitu pona kawaru tō epekahse, ynara tykase Ritonōpo exiryke: “Ypoetory tō jūme ytopyra ropa exīko mā toto Ejitu pona.”

17 Otuisarykō typyxiāke tuhke pyra tyripōko Ritonōpo mana, mokyro aro-ryno Ritonōpo rumekatohme. Parata apoiry te, uuru roropa itamurume pyra tyripōko mana eya.

18 – Tuisame toehpitose ynororo ahtao Ritonōpo omiry imeropōko mana, inyriphopyry tō tukurākase oturuketomo a Rewita tomo a roropa imerosē nae ynororo ehtohme.

19 Moro imerosē apoīko mana, kokoro rokē isekerematohme otato ehtohme, Ritonōpo Kuesēkō omiry omipona ehtohme anamonohpyra ehtohme.

20 Moro riryhtao eya epyrypara exīko mana; imehnō motye kure os-ekaropyra exīko mana. Ritonōpo nyriphopyry omipona exīko mana emero pohme. Moraramē tuhke jeimamyry aropōko mana tuisame toehthoh poko, ipoēnō roropa okynahxo tuisame exīko mā toto Izyraeu tō tuisaryme.

18

Rewita tō kyryry, oturuketō roropa

¹ Ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

– Rewita tō, oturuketō oxiekyrymākō nono anapoipyra exīko mā toto Kanaā po imehnō oxiekyrymākō samo. Yrome ahno tō nenehpyry apoīko mā toto tonehse ahtao tynekaroryme Ritonōpo a.

² Nono anapoipyra exīko mā toto Ritonōpo omihpyry ae ro, inekarohpyryme erohnōko mā toto oturuketōme Ritonōpo ēpataka.

³ – Pui orutua totapase ahtao ahno a tynekaroryme Ritonōpo a, poti tō roropa, apopakuriny tokarosēme exīko oturuketomo a, jematary maro te, zuakuru roropa.

⁴ Anapoihpyry tō osemazuhme otupi tō poe, tiriiku tōkehko, eukuru jehnahpyry, azeite te, kaneru hpoty onekarorykōme Ritonōpo a apoīko mā toto.

⁵ Tymenekase toto exiryke Ritonōpo Kuesēkomo a Izyraeu tō poe oturuketōme toto ehtohme ipoenō maro, ipakomotyā maro jūme rahkene.

⁶ – Mame toiro rewita, imep̄y pata pono Izyraeu nonory po, toytory se ahtao erohse Ritonōpo nymenekahpyry pona toahmatohme, ytōko mana.

⁷ Moroto erohnōko mana oturuketyme, Ritonōpo Kuesēkō poetoryme imehnō rewita tō maro.

⁸ Mame tonahsē apoīko mana imehnō oturuketō samo; moro motye jekyry tō nenehpoipyry eya kurākāko mana tykyryryme.

Moro pōkō onyponohpyra

⁹ – Ritonōpo Kuesēkō nekarory apoiryhta oya xine oesarykōme moro nono pōkō nyryry onyponohpyra ehtoko.

¹⁰ Opoenō onetapara ehtoko onekaroryme jahkatohme apoto apō po. Joroko poe oturuketō enahkapotoko ononorykō po, imeīpo ehtoh ekaronanō roropa, aorihtyā zuzenu a oturuketomo te, pyaxime exiketō roropa,

¹¹ joroko jamitunuru ke imehnō orihmaponanomo te, popyra ehtoh riponanomo te, aorihtyā zuzenu kohmananomo.

¹² Morohne poko exiketō se pyra Ritonōpo mana ipunaka, morohne nuriame mana eya. Morara exiryke morohne poko exiketō aropōko mana moro nono poe, morotona oomōtohkōme.

¹³ Zae ehtoh poko rokē ehtoko Ritonōpo neneryme anamonohpyra oehthkōme aomiry omipona.

Imep̄y urutono enehpōko Ritonōpo mana

¹⁴ Ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

– Mokaro ahno tō aropōko matose moro nono poe inonorykō apoitohme oesarykōme. Joroko poko exiketō omipona mokaro mā toto, pyaxime exiketō omiry omipona roropa. Yrome amarokomo a morohne onyrippyra Ritonōpo mana.

¹⁵ Oekyry tō wino urutō menekāko Ritonōpo mana ysā exikety. Mokyro omiry omipona exīko matose.

¹⁶ Wenikehpyra hmatou, moro ēmep̄yry ae tōximōse mexiatose ppy Xinai ākatao? Moturuase Ritonōpo a, ynara matose: “Ritonōpo omiry onetapopyra ropa exiko yna a. Apoto konōto onenepopyra ropa exiko yna a yna orikyryino.”

¹⁷ Mame ynara tykase Ritonōpo ya: “Mokaro omiry zae mana.

¹⁸ Jekyry tō wino urutō menekāko ase asā exikety. Jomiry ekarōko ase eya ahno zurutohme, ynyrippyry emero porehme.

19 Jomiry omi poe oturūko mā ynororo. Mame aomiry omipona pyra exiketō wānohnōko ase.”

Ajohpe exiketō urutōme

20 — Yrome urutō otururuhtao jomiry ekaroryme samo mokyro anaropopyra jahtao, orihnōko mana. Morararo urutō otururuhtao ritō panō omiry ekaroryme taorihmaposēme exīko mokyro mana.

21 Yrome ynara osenetupuhnōko matose: “Otāto zuaro exīko ynanae Ritonōpo omiry pyra urutō otururuhtao?”

22 Zuaro ehtoko: Urutō otururuhtao Ritonōpo nekarohpyryme, yrome inekarohpyry exipyra tokurehse ahtao, zuaro exīko matose Ritonōpo omiry pyra nexiase. Typoe rokē mokyro tōturuse. Mokyro zuno pyra ehtoko.

19

Pata tō menekary ipona epatohme

(Numeru 35.9-29; Jozue 20.1-9)

1 Tōturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

— Moro nono pōkō enahkapōko Ritonōpo Kuesēkō mana, inonorykō ekarōko mana oya xine. Mokaro aropōko matose, mame omōnōko matose ipatarykō pona, itapyīkō taka ōsesaritohkōme.

2-3 Mame moro nono apiakatoko oseruao osa konōtome ehtohme. Moro osa konōto tō ao pata imenekatoko, moro pona tupime pyra ahno epatohme. Mame imepỹ ahno totapase ahtao orutua a, ytōko mana moro pata pona tōsewomatohme. Moroto mokyro onuosaromepyra imehnō mana.

4 — Mame imepỹ ahno totapase ahtao orutua a, mokyro etapary se pyra ynororo ahtao, tōsenekunohse ahtao, osepeme ro toto ahtao, epāko mana toiro moro pata pona, mureto onetapasaromepyra imehnō ehtohme.

5 Ynara samo: otarame wewe akohnanō asakoro ytōko mā toto itu htaka apotopokō akohse. Mame wewe akotyryhtao orutua a wywy epuru tūtāko mana kurimene winoino, ahno etapāko kurimene mana, orihnōko mana. Mame mokyro orutua ytōko mana toiro moro pata pona, moroto ahtao onetapasaromepyra imehnō mana.

6 Toiro rokē pata nae ahtao morotona epatohme otarame moe exīko mana, mame ahno etapahpono eparyhtao ro osewomatoh pona otarame tapoisēme exīko mana imỹpone a, aorikyhyppyry ekyry a. Mame mokyro zehno imỹpone exiryke etapāko mana, totapasēme pyra ynororo ahtao, tope totapase eya exiryke etapary se pyra tahtao.

7 Morara exiryke ynara tyripōko ase oya xine: Oseruao pata tō apiakatoko osewomatoh pataryme ehtohme, morotona epaketō ytotohme.

8 — Itamurumehxo nono ekaroryhtao Ritonōpo Kuesēkomo a oya xine, tōmihpyry ae ro kytamurukomo a,

9 imepỹ pata tō oseruao imenekatoko, epaketō osewomatohme. (Nono itamurumehxo ekarōko Ritonōpo oya xine mana, inyripohpyry tō omipona awahtao xine, ynekarohpyry oya xine seroae: Ritonōpo Kuesēkō pyno awahtao xine yronomyryme, aomiry omipona anamonohpyra roropa awahtao xine.)

10 Morohne tyritoko zae ehtoh poko exiketō orihpyra ehtohme Ritonōpo nekarory po oesarykōme; mame ohxiropyra xine Ritonōpo exīko mana zae ehtoh poko exiketō etapary poko oya xine.

11 — Yrome otarame orutua imepỹ zehno toehse. Eraximāko mana mokyro etapatohme, aorihmapōko mana. Mame epāko mana toiro moro pata pona osewomatohme repe.

¹² Moro sã toehse ahtao, mokyro enehpõko tamuximãkõ, ipatary tuisary tõ mã toto moro poe, ekarotohme imýpone a, aorihmapotohme.

¹³ Mokyro pyno pyra ehtoko, zae ehtoh poko exiketõ etapahpõ aorihmapotoko popyra ehtoh enahkatohme Izyraeu po, kure rokẽ ehtohme amaro xine.

Oesarykõ ehpiry poko

¹⁴ – Imehnõ esary ehpiry onysyryhmara ehtoko, morohne tyrise exiryke pake ahtao moro nono po, Ritonõpo Kuesëkõ nekarory oya xine.

Enenanomo

¹⁵ – Ahno hxiryryhtao popyra ehtoh ritopõpyry poko, emero rokẽ ahtao, toiro rokẽ enehpono ipune pyra mana; asakoro enehpõkõ se, ihxiryry zae ehtoh waro ehtõhme.

¹⁶ Imepý hxirone ajohpe ahtao popyra ehtoh ritopõpyry poko,

¹⁷ mokaro asakoro, ihxirohpõ maro ytõko mã toto Ritonõpo nymenekahpyry pona toahmatohme, tapiakase toto ehtohme oturuketomo a, juize tomo a, erohketomo a moro poko.

¹⁸ Morohne enëko mã toto tomeseke samo. Mame zuaro nymyry toehse toto ahtao, mokyro orutua ajohpe imepý Izyraeume exiketety hxiryry poko,

¹⁹ mokyro iirypyryme ekarõko mã toto. Mokyro wãnohpõko mã toto inyryry se ehtoh ke imepyny a. Moro ke popyra ehtoh enahkapõko matose Izyraeu tõ rãnao.

²⁰ Moro poko zuaro exõko Izyraeu tõ mana emero; enaromýke exõko mã toto, mame moro saaro popyra ehtoh kukuru se pyra exõko mã toto Izyraeu tõ rãnao.

²¹ Popyra exiketõ pyno pyra ehtoko; zae rokẽ toto wãnohtoko popyra toto ehtohmatumite: imepý etaparyhtao mokyro totapasëme exõko mana, ahno tonukase ahtao eya tonukasëme exõko mana isaaro, jery tytahkase ahtao jery tahkãko isaaro, oma tyhkohe ahtao emahkãko isaaro, tupuhkase eya ahtao ipuhkãko, enara.

20

Etonatoh poko

¹ Tõturuse Moeze Izyraeu tomo a:

– Oytorykohtao etonatohme oepetõkara maro, mame mokaro soutatu tõ tuhkehxo eneryhtao oya xine amarokõ motye, tuhkehxo kawaru tõ roropa kahu tõ etonatoh roropa, mokaro zuno pyra ehtoko. Ritonõpo Kuesëkõ opynanohpõkõ Ejitu poe amaro xine mana.

² Osetapapitopyra ahtao oturukety ytõko soutatu tõ ëpataka toto zuruse. Ynara ãko mana:

³ “Izyraeu tomo, etatoko ke jomiry! Taro matose etonatohme oepetõkara maro. Oserehpyra ehtoko enaromyra ehtoko mokaro zuno pyra ehtoko.

⁴ Ritonõpo Kuesëkõ amaro xine mana ãkorehmatohkõme osetapary poko, opynanohtohkõme roropa oepetõkara winoino.”

⁵ Moromeipo soutatu tõ tuisary tõ oturõko ahno tomo a. Ynara ãko mã toto: “Orutua nae ahtao tytapyi tamokehse eya, yrome moro taka omõpyra ro, ah nyto ropa tytapyi taka. Arypyra ahtao, otarame orihnõko mana osetaparyhtao mame imepý itapyi esëme exõko mana.

⁶ Orutua nae roropa ahtao tutupi tarykase eya uwa zoko tõ ke, yrome uwa epery anapoipyra ro, ah nyto ropa tytapyi taka. Arypyra ahtao, otarame orihnõko mana osetaparyhtao mame imepý inarykahpyry epery apoiko mana.

⁷ Orutua nae ahtao taro tōmiry totapose exikety nohpo zumy a ipytatohme ēxiry maro, yrome typytyme nohpo anapoipyra ro, ah nyto ropa tytapyī taka. Arypyra ahtao, otarame orihnōko mana osetaparyhtao mame imep̄y orutua pytāko mokyro nohpo maro.”

⁸ – Mame soutatu tō tuisary tō ynara āko roropa: “Orutua nae ahtao taro enarom̄yke exikety toorikyry zuno, ah nyto ropa tytapyī taka. Arypyra ahtao, otarame imehnō soutatu tō enarom̄yke exīko roropa.”

⁹ Mame tōturukehse tuisa tō ahtao, soutatu tō tuisary tō menekāko mā toto soutatu tō esēme, typoetory tō maro toytotohme.

¹⁰ – Mame pata pona toehse awahtao xine osetapara ro ahtao osekarako osepeme ehtohme.

¹¹ Moro pata pōkō osepeme se toto ahtao, osekaroryhtao oya xine, opoetoryme exīko mā toto anamotokōme aerohtohkōme ōmiryko omipona.

¹² Yrome osekapyra toto ahtao osetapapitoryhtao, ipatarykō apurutoko.

¹³ Mokaro ekarōko Ritonōpo mana oya xine. Orutua kō etapatoko emero porehme,

¹⁴ yrome nohpo tō apoitoko, poeto tō maro, okyno tō maro, mōkomo kurā maro emero onenehpyrykō moro pata po. Oepetōkara kyryry emero ekarōko Ritonōpo oya xine mana, morohne apoitoko okyryrykōme.

¹⁵ Moro s̄a tyritoko pata tō poko ameke toto ahtao ononorykō po pyra.

¹⁶ – Yrome pata tō typoremākase oya xine ahtao moro nono po, Ritonōpo Kuesēkō nekarory po oya xine, moro pata pōkō etapatoko emero porehme.

¹⁷ Ritonōpo omihpyry omi poe mokaro ahno enahkapotoko emero: heteu tomo, amoreu tomo, kananeu tomo, perizeu tomo, heweu tomo, jepuseu tomo, enara.

¹⁸ Mokaro etapatoko āmorepara xine toto ehtohme, toto onypoehpyra oehthokōme oseahmarykō nuriame ehtoh poko, tyneponāmarykō eahmaryme. Morohne poko ehtoh iirypyryme mana Ritonōpo Kuesēkomo a.

¹⁹ – Otaramē pata tapuruse oya xine ahtao, okynahxo matose moro pata poremarykō poko. Moro s̄a toehse ahtao wewe epery zoko anakohpyra ehtoko, moroto exiketomo. Epery enahtoko yrome eperytakety zoko anakohpyra ehtoko. Oepeme moro wewe mā kehko. Ipynaoh̄toko kehko.

²⁰ Yrome imehnō wewe akohnōko matose ise awahtao xine, eperytakety kara, morohne ke moro pata apurutohme iporemākatoh pona.

21

Totapase ahno ahtao

¹ Moeze tōturuse Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Ahno ekepyry tonese ahtao oya xine moro nono po, Ritonōpo Kuesēkō nekarory oya xine oesarykōme, totapase aexihpyry, yrome etapahpō waro pyra matose.

² Moro s̄a toehse ahtao tamuximākō juize tō roropa ytōko mā toto moe ehtoh kuhtohme pata tō poe ekepyry poṅa.

³ Mame pata tuisary tō ameke hkopyra ipatary ahtao morotona ekepyry pona pui apoīko mā toto nohpome exikety erohpitopyra exikety.

⁴ Mokyro okyno arōko mā toto jakanahmā pona, iporiry anorypyra exikety pona, nono anarykapitopyra exikety pona. Moroto okyno pymyry tahkāko matose.

⁵ Oturuketō, rewita tō roropa ytōko mā toto morotona tymenekase toexirykōke Ritonōpo Kuesēkomo a erohtohme typoetoryme, kure ehtoh

enehpotohme Ritonõpo a, ahno apiakatohme roropa oxiehno toehse toto ahtao, totapase ahno ahtao roropa.

⁶ Mame pata tuisary tõ ameke pyra exikety ekepyry pona osemahnõko mã toto okyno ekepyry epoe.

⁷ Ynara äko mã toto: “Mokyro orutua onetapara ynanexiase, zuaro pyra roropa ynanase mokyro etapahpono.

⁸ Naeroro, Ritonõpo yna Esemy, Izyraeu tõ rypyry ikorokako, opoetory tõ Ejitu poe onypynanohtyamo. Yna onyhxiropyra exiko mokyro etap-atopõpyry poko.” Morarame ahno onyhxiropyra Ritonõpo exiko mana, Izyraeu tõ onuãnohpyra mana mokyro orutua etapatopõpyry emetakame.

⁹ Naeroro, morohne riryhtao oya xine Ritonõpo nyrirophpyry omipona zae exiko matose Ritonõpo a, ahno rypyry korokapõko roropa matose awãnohpyra xine Ritonõpo ehtohme ahno kurã etapatopõpyry emetakame.

Ahno apoiry poko osetaparyhtao

¹⁰ – Mame Ritonõpo a takorehmase awahtao xine oepetõkara typoremãkase ahtao oya xine ahno aroryhtao oya xine opoetorykõme,

¹¹ otarame mokaro rãnao nohpo kurã potu enõko mase. Mokyro se awahtao, imaro oerẽnary se awahtao,

¹² aroko atapyi taka. Moroto tũsety sahkãko mana, tomaxipuhturu sahkãko roropa tyekyry hnamoryme,

¹³ tupõ myakamãko roropa mana. Mame tehme exiko mana atapyi tao tumykõ hnamoryme toiro nuno. Imeipo erẽnãko mase imaro.

¹⁴ Yrome imeipo mokyro nohpo se pyra awahtao, ah nytono tamoreme tymyhpokase samo. Mokyro onekamosaromepyra mase tineru poko, mokyro onyryhmasaromepyra roropa mase, ipoko toehse oexiryke, tapoise oya exiryke opytyme aehtohme.

Omũkuru osemazuhme aenuruhpyry

¹⁵ – Otarame Izyraeume exikety asakoro typye toehse. Mame toiro typyty sehxo mana zakorõ motye. Mame mokaro asakoro emũkuãko mã toto. Yrome imũkuru enurũko osemazuhme nohpo ise hkopyra exikety mũkurume.

¹⁶ Morarame tymõkomory apiakaryhtao ekarotohme tumũkuru tomo a itamurumehxo mõkomo onekarosaromepyra mana nohpo isehxo exikety mũkuru a, osemazuhme aenuruhpyryme ahtao samo.

¹⁷ Tymõkomory itamurumehxo ekarõko mana tumũkuru osemazuhme aenuruhpyryme exikety a, nohpo ise hkopyra exikety mũkurume ahtao ro. Osemazuhme aenuruhpyryme exikety mõkomo apoiko mana asakoro imehnõ apoiry samo.

Tumykõ omipona pyra imũkuru ahtao

¹⁸ – Otarame Izyraeume exikety mũkuru otato pyra mana onymoipyra, tumykõ omipona pyra mana tupokase ahtao ro.

¹⁹ Morarame tumũkuru arõko jũkõ mana pata tuisary tõ õpataka juize õpataka apiakatoh taka.

²⁰ Ynara äko mã toto: “Yna mũkuru putupyra mana jomiry onymoipyra; yna omiry omipona pyra mana, tineru ahnikãko mana, etýketyrme roropa mana.”

²¹ Mame orutua kõ emero moro pata po mokyro etapãko mã toto topu tõ ke, moro ke popyry ehtoh enahkapõko matose Izyraeu tõ rãnao. Morohne waro exiko mã toto emero porehme, enaromýke exiko mã toto.

Ritonõpo nyripotoh tonomo

²² Tõturuse Moeze ahno tomo a, ynara tykase:

– Ahno totapase ahtao popyra toehtamitume, mame ekepyry toxixihmase ahtao wewe xikihme exikety pokona,

²³ mokyro ekepyry onynomopyra ehtoko tykohmāse ahtao. Ekepyry zonētoko omōpyra ro xixi ahtao. Ahno ekepyry tyhwyme wewe pokona popyra ehtoh enehpōko Ritonōpo a sero nono pona. Naeroro ekepyry zonētoko nuriame pyra moro nono ehtohme, Ritonōpo Kuesēkō nekarory oya xine oesarykōme.

22

¹ – Imep̄y eky eneryhtao oya, pui, kaneru, epāko tosē wino, otonēpyra exiko; mokyro apoiko arotohme ropa esemy a.

² Yrome esē esary moe ahtao, esē waro pyra roropa awahtao, okyno aroko atapyī taka amaro ehtohme, esē oehtohto toky apoise; mame mokyro ekaroko eya.

³ Moro sã tyriko jumētū poko te, upo poko roropa te, emero rokē kyryryme ahtao, imep̄y Izyraeume exikety kyryry tonese oya ahtao, “Kū, zuaro pyra ase moro poko,” kara exiko.

⁴ – Imep̄y Izyraeume exikety eky toepukase ahtao osema tao, pui te, jumētū ahtao, moro tonese ahtao oya otonēpyra exiko anakorehmara oehtohme onenepyra exikety samo. Mokyro esē akorehmako eky anŷtohme ropa xikihme.

⁵ – Nohpo tomo, upo anamurupyra ehtoko orutua zupōme ahtao. Orutua kō roropa, nohpo zupō anamurupyra ehtoko; moro se pyra Ritonōpo Kuesēkō mana ipunaka.

⁶ – Torō myny eneryhtao wewe poko, toepukase ahtao roropa nono pona jeny moroto typoenō maro, otarame ihmo maro, jeny anapoipyra ehtoko.

⁷ Ipoenō aroko, yrome ah jē nytono tamoreme kure ehtoh oehtohme oya xine, tuhke jeimamyry isene oehtohme roropa.

⁸ – Tapyi riryhtao oya kae exikety, ewomatoh tyriko wewe risemy zara ehpiuroko apururume. Mame ohxiropyra imehnō exiko toepukase ahno ahtao moro pōe, toorihse.

⁹ – Uwa zoko tō tarykase ahtao imep̄y otyro anarykara exiko uwa tō esary po; imep̄y otyro tarykase ahtao oya moro epery, uwa epery roropa onenahpyra exiko. Morohne ekaroko emero oturuketomo a.

¹⁰ – Oximaro pui onymyhyra exiko jumētū maro nono ahkatohme.

¹¹ – Upo anamurupyra exiko kaneru hpoty risē maro otoxie mauru panō maro.

¹² – Surusurukumano tyriko asakoropane aretyry pokona, upo riryhtao oya oupōme.

Nuriame pyra ehtoh Ritonōpo a

¹³ – Otarame orutua tyyptase nohpo maro. Mame ipoko ehxīpo ise pyra toehse ynororo.

¹⁴ Mame ihxiropitōko ynororo, ajohpe oturūko ipoko, imep̄y poko aexihpyryme tyypty ekarōko mana, imehnō maro exipitopyra ahtao ro.

¹⁵ Moro toehse ahtao nohpo zū tō ytōko mā toto oturuse pata tuisary tō maro. Mame juize ēpataka apiakatoh tao kamisa enepōko mā toto munume aexihpyry, nohpo nyhtopo tyniotase ahtao, imep̄y maro exipitopyra nohpo ehtopōpyry enetupuhtohme tokarose ahtao inio a.

¹⁶ Mame nohpo zū ynara āko tamuximākomo a: “Jēxiry ekaroase mose a ipytye ehtohme, yrome ise pyra mana.

¹⁷ Seromaroro jëxiry hxirōko mana azahkuru ehtoh poko. Ynara āko mana: ‘Oëxiry imehnō maro aexihpyryme mana. Orutua poko exipitopÿ karame ynororo mana,’ āko repe. Seny imepÿ maro exipitopyra aexiry enetupuhtohme nase,” kamisa enepōko mana eya xine.

¹⁸ Mame nohpo nio apoïko pata tuisary tomo, ipipohnōko mǎ toto,

¹⁹ tineru epehmapōko roropa mǎ toto eya, 100me parata ekarotohme nohpo zумы a, nohpo tykerekemase eya exiryke zaе exiketyme nohpo ahtao Izyraeu tō êxiryme. Moromeïpo jǔme ipytyme nohpo exïko mana. Typyty onurumekasaromepyra mana toorikyry ponāmero.

²⁰ – Yrome ajohpe pyra inio omiry ahtao, imehnō poko toehse nohpo ahtao,

²¹ mokyro arōko tamuximākomo, jǔ tapyī omōtoh pütokoxi. Mame orutua kō moro pata pōkō topu tō emāko nohpo pona aorihmapotohme. Popyra toehse mokyro nohpo Izyraeu tō rānao: niotara ro tahtao, jǔ tapyī tao ro tahtao orutua poko toehse ynororo. Moro ke popyra ehtoh enahkapōko matose Izyraeu po.

²² – Orutua type exikety tonese ahtao osenao imepÿ pyty maro mokaro asakoro totapasēme exïko, orutua nohpo maro. Moro ke popyra ehtoh enahkapōko matose Izyraeu po.

²³ – Pata po nohpo poko toehse orutua ahtao tapiakase nohpo ahtao imepÿ pytyme ehtohme,

²⁴ mokaro asakoro arotoko pata omōtoh taka etapatohme topu tō ke. Nohpo totapasēme exïko kui kui kara exiryke takorehmapotohme imehnomo a. Orutua totapasēme exïko imepÿ pyty poko toehse exiryke. Moro ke popyra ehtoh enahkapōko matose Izyraeu tō rānao.

²⁵ Yrome ameke pata poe tupito po ahtao nohpo poko toehse orutua ahtao mokyro orutua rokē totapasēme exïko.

²⁶ Mokyro nohpo onuānohpyra ehtoko popyra ehtoh onyripyra exiryke. Morara ehtoh ahno etapatopÿpyry sǎ inepyny a: tyryhmase exikety iirypyryme pyra mana.

²⁷ Mokyro poko toehse orutua tupito po, tapiakase ynororo ahtao imepÿ pytyme. Kui kui tykase ynororo takorehmapotohme repe, yrome ako-rehmane pyra nexiase.

²⁸ – Nohpo, tynioke pyra exikety poko toehse orutua ahtao, moro waro toehse ahtao,

²⁹ mokyro a 50me parata epehmapōko matose ekarotohme nohpo zумы a, imepÿ orutua poko exipitopyra exikety epehpyryme. Ipoko toehse exiryke, ipytyme exïko mana. Jǔme mokyro anaropopyra ropa exïko mana.

³⁰ – Orutua komo, omy pyxiā poko pyra ehtoko ipunaka, omy ehxiroryino.

23

Ritonōpo poetry tomo

¹ Tōturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Orutua komo tomukase exiketō omōsaromepyra mǎ toto Ritonōpo tapyī taka ipoetory tō maro, jainy tysahkase ahtao roropa omōpyra mana.

² – Anoryme tonuruse exikety omōsaromepyra mana Ritonōpo tapyī taka, ipoetory tō maro. Ynororo, imūkuru, ipary tomo 10me zumakahpōkō pona omōsaromepyra mǎ toto Ritonōpo tapyī taka.

³ – Orutua kō amonitame ahtao, moapitame ahtao roropa 10me zumakahpōkō pona omōpyra mǎ toto Ritonōpo Tapyī taka ipoetory tō maro. Jarānao rokē exïko mǎ toto

⁴ tonahsē onekaropyra exiryke, tuna roropa onekaropyra exiryke oya xine tutūtase awahtao xine Ejitu poe. Paraão, Peoa mükuru topehmase roropa exiryke eya xine, Petoa pono, Mesopotamia po, popyra ehtoh enehpotohme opona xine.

⁵ Yrome Paraão omiry onetara Ritonōpo Kuesēkō nexiase; popyra ehtoh inehpohpyry tymyakāmase Ritonōpo a kure ehtohme opyno xine Ritonōpo exiryke.

⁶ Jūme mokaro anakorehmara ehtoko orēpyrahxo toto ehtohme.

⁷ – Popyra etomita tō onyripyra ehtoko oekyrykōme toto exiryke; popyra Ejitu pōkō onyripyra ehtoko inonorykō po katonōme mexiatose exiryke.

⁸ Etomita tō pakomotyā, Ejitu pōkō pakomotyā roropa amaro xine exiketō ononory kurā po omōnōko mā toto Ritonōpo Tapyī taka ipoetory tō maro.

Oesarykō kurākary nuriame pyra ehtohme

⁹ – Oytorykohtao etonatohme oepetōkara maro, popyra ehtoh poko pyra ehtoko nuriame pyra oehtohkōme.

¹⁰ Koko ahtao, nuriame toehse awahtao, jeipyry tūtaryke, ěmepyyry toehse ahtao tūtāko mase atapyī esary poe.

¹¹ Kokonie pukuro epỹko mase, mame xixi tomōse ahtao oehnōko ropa mase tapyi tō esary pona ropa.

¹² – Osa imenekatoko roropa ameke pixo tapyi tō poe wekatoh esaryme.

¹³ Opyre tōkehko maro nono ahkatoh arotoko roropa eutary ahkatohme, mame tuekase awahtao, ato pona nono emako, zonētohme.

¹⁴ – Ritonōpo Kuesēkō amaro xine mana atapyīkō esary po oewomatohkōme, ākorehmatohkōme roropa oepetōkara poremākatohme. Naeroro oesarykō kure rokē ikurākatoko, nuriame ehtoh onenepyyra Ritonōpo ehtohme, orumekara xine aehtohme.

Imehnō nyriptomoh tonomo

¹⁵ – Ahno namoto onekaropyra ropa ehtoko esemy a, toepase ynororo ahtao tošē winoino, amaro ehtohme oewomatohme.

¹⁶ Osesarīko mana Izyraeu tō patary po, inymenekahpyry po, mokyro onyryhmara ehtoko.

¹⁷ – Izyraeume exiketomo, nohpo tomo, orutua kō roropa, omōpyra ehtoko ritō panō eahmatoh taka, imeimehnō poko pyra ehtoko ipunaka.

¹⁸ Tineru tapoise ahtao nohpo poko eheppyryme morō tineru anaropyra ehtoko Ritonōpo Tapyī taka, onetapohpyry epehmatohme Ritonōpo Kuesēkomo a. Moro tineru se pyra Ritonōpo mana ipunaka.

¹⁹ – Eheppyry motyēkatoh onepehmapopyra ehtoko Izyraeume exikety a, tineru ekaroryhtao eya axītao rokene, tonahsē ekaroryhtao eya, emero rokē ekaroryhtao eya.

²⁰ Eheppyry motyēkatoh epehmapōko matose imehnō nonory pōkomo a. Yrome Izyraeume exiketomo a eheppyry motyēkatoh onepehmapopyra ehtoko, kure rokē Ritonōpo Kuesēkō oritohkōme emero poko oerokurukohtao, moro nono po oesarykōme toehse ahtao.

²¹ – Onekarory poko ōmiry etaporyhtao oya Ritonōpo Kuesēkō netaryme, ekurehpyra exiko. Axī ke epehmako ōmihpyry ae ro, zae oehtohme Ritonōpo a. Ōmihpyry omipona oehtoh ripōko Ritonōpo mana. Iirypyryme exīko mase ōmihpyry omipona pyra tokurehse awahtao.

²² Iirypyryme pyra mase ōmiry onetapopyra awahtao Ritonōpo a,

²³ yrome amoreme ōmiry etaporyhtao Ritonōpo a onekarory ekarotohme onekaroryme eya, moro tyriko ōmihpyry ae ro, ekurehpyra exiko.

24 – Oytoryhtao osema ae uwa tō esary kuroko, imep̄y Izyraeume exikety narykahpyry, uwa epery enahnōko mase ise oehtoh pona, yrome uwa epery anaropyra exiko ruto ao.

25 Imep̄y Izyraeume exikety nonory rānakuroko oytoryhtao, tiriiku tarykase ahtao, sewata tarykase ahtao, morohne enahnōko mase emero tapoise ahtao oemary ke. Yrome atapemā ke moro onysahkara exiko apoitohme anapyryme.

24

Nohpo rumekary poko inio a

1 Mame tōturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Nohpo tapoise ahtao orutua a tyytyme, mame imeīpo ise pyra toehse ynororo, ise pyra rokē toexiryke. Moro toehse ahtao pape merōko inio mana irumekatoh poko, moro pape ekarōko mana tyypty a, mame tosae nohpo aropōko mana.

2 Ytōko mokyro nohpo mana, niotāko ropa mana imep̄y orutua maro.

3 Mame otarame inio ise pyra toehse ahtao irumekāko ropa mana; otarame orihnōko inio mana.

4 Morarame moro toehse ahtao inio apitorymā pytasaromepyra ropa mana mokyro nohpo maro; nuriame toehse ynororo eya. Tyyptary ropa imaro popyra exiry Ritonōpo Kuesēkomo a. Moro popyra ehtoh onyripyra ehtoko moro nono po, Ritonōpo Kuesēkō nekarory oya xine oesarykōme.

Imehnō tyripotoh tonomo

5 – Pytasenāme orutua ahtao mokyro anaropopyra ehtoko etonatoh pona, kowenu poko erohtoh pokona roropa. Ah tehme nexino toiro jeimamyry tytapyī tao, tākye tyypty ritohme.

6 – Axītao rokē okyryry ekaroryhtao oya imepyny a, ikyryry topu tō, tiriiku apotoh anapoipyra ehtoko, otinerū ekarotohto ropa oya. Topu epoe exikety anapoipyra exiko. Tapoise ahtao oya tiriiku anaposaromepyra exiko mana. Mame tomitapāse orihnōko mana.

7 – Ahno a imep̄y Izyraeume exikety tapoise ahtao namotome ehtohme, ekamotohme tineru poko, mokyro popyra exikety totapasēme exiko mana. Moro ke popyra ehtoh enahkapōko matose Izyraeu tō rānao.

8 – Tyrohsē konōto toehse ahtao, opihpyry motaryke, tomeseke ehtoko oturuketō Rewita tō omiry omipona oehtohkōme. Ynyripyry tō eya omipona ehtoko, emero porehmē.

9 Wenikehpyra ehtoko Ritonōpo Kuesēkō nyrihpyry Miriā a Ejitu poe tutūtase kuahtao xine.

10 – Axītao rokē okyryry ekaroryhtao oya imep̄y Izyraeume exikety a, mame moro ekarotohto ropa tykyryry ekarōko mana oya, zupō ahtao, āty ahtao, omōpyra exiko itapyī taka ikyryry apoitohme.

11 Jarao rokē eraximako moro enepiryhtao eya ekarotohme oya.

12 Tymōkomoke pyra ynororo ahtao zupō onukurākara exiko owino koko, ikyryry maro ēmehpyra exiko.

13 Kokonie pukuro ikyryry ekaroko ropa esemy a xixi ezehpyra ro ahtao, otarame moro ātyme mana eya. Mame moro sā awahtao, kure oekarōko mana, kure ehtoh rīko roropa mase Ritonōpo Kuesēkō neneryme.

14 – Erohkety tymōkomoke pyra exikety ihtomara ehtoko, ime pyra exikety. Kokoro rokē epehpyry apoineme exikety Izyraeume exikety ahtao, imehnō nono poe aepyhpyryme ahtao apatary pona,

¹⁵ mokyro epehmako moro ěmepyry ae ro aerohtamitume xixi ezehpyra ro ahtao, tymōkomoke pyra exiryke, torětyke roropa exiryke topehpyry eraximaryme. Onepehmara awahtao ohxirōko mana Ritonōpo Oesě netaryme iiryppyryme oexiryke.

¹⁶ – Jūkō onetapara ehtoko popyra ipoenō nyrihpyry pokoino. Ipoenō onetapara ehtoko jūkō nyrihpyry pokoino. Ahno tuānohsěme ro exiko mana nyrihpyry pokoino rokene.

¹⁷ – Poetōpo tō ewomatoko, imepỹ nono poe aehtyā roropa zae rokě oehtohkōme toto poko. Pytỹpo tō zupō anapoipyra exiko axĭtao rokě tineru tokarose ahtao eya moro epehmatoho ropa.

¹⁸ Wenikehpyra ehtoko namotome mexiatose Ejitu po, mame typy-nanohse mexiatose Ritonōpo Kuesěkomo a. Morara exiryke moro tyripōko ase oya xine, nyrirohpyry omipona ehtoko.

¹⁹ – Otarame tiriiku apoiryhtao oya, sewata roropa toiro tyhkohse aexihpyry poko tuenikehse awahtao, ytopyra ropa exiko otupi pona moro apoise; inomoko moroto otupi po imepỹ nono poe aehtyā napyryme, poetōpo tō napyryme, pytỹpo tō napyryme, enara. Moro sā awahtao xine kure rokě oritorỹko Ritonōpo Kuesěkō mana emero onyriirykō poko.

²⁰ Azeitona epery apoiryhtao oya zoko poe tanukase oya ahtao, ytopyra ropa exiko azeitona tō akoipyry apoitohme amoriry poko ro exiketomo; epery akoipyry inomoko imepỹ nono poe aehtyā napyryme, poetōpo tō napyryme, pytỹpo tō napyryme, enara.

²¹ Toiro rokě uwa tō apoitoh tyritoko otupi tō po; uwa epery akoipyry zoko poko ro inomoko imepỹ nono poe aehtyā napyryme, poetōpo tō napyryme, pytỹpo tō napyryme, enara.

²² Wenikehpyra ehtoko namotome mexiatose Ejitu po; mame typy-nanohse mexiatose Ritonōpo Kuesěkomo a. Morara exiryke morara āko ase, nyrirohpyry omipona ehtoko.

25

¹ – Asakoro Izyraeume exiketō atae pyra ahtao moro atae pyra ehtoh arotoko juize ěpataka apiakatohme. Toiro ekaroryhtao zae exiketyme zakorō zae pyra ekarōko mana.

² Mame mokyro zae pyra exikety tuānohse ahtao ipipohtoh ke, imihme mokyro tyripōko juize mana nono pona ipipohtohme mokyro juize neneryme. Mame typipohsěme exiko mana zae pyra toehtamitu pune rokene.

³ 40me ipipohtoh onymotyěkara ehtoko popyra ehtamitume. Moro motye onypipohpyra ehtoko Izyraeume exikety ehxiroryino imehnō neneryme.

⁴ – Pui mytary onymyhypra ehtoko tiriiku ipikary poko itūtūmaryhtao.

Ahno pytary turui pytỹpyry maro

⁵ Tōturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Orutua takorō tō maro oximōme ahtao, mame toiro orihnōko mana ipytỹpyry tumūkue pyra ahtao, mokyro nohpo niotāko ropa mana tynio ekyry maro. Aorihtyā akorony zae mana pytaryhtao turui pytỹpyry maro inio akorōme exiryke.

⁶ Mame toemūkuase ynororo ahtao imūkuru apitorymā aorihtyā mūkurume sā exiko mana, aorihtyā esety enahpyra ehtohme Izyraeu tō rānao.

⁷ Yrome mokyro orutua pytary se pyra ahtao turui pytỹpyry maro nohpo ytōko mana juize ěpataka oturuse pata tuisary tō maro. Ynara āko mana: “Ynio akorō torěnary se pyra mana ymaro. Toemūkuary se pyra mana turui mūkurume, Izyraeu tō nonory po.”

⁸ Mame mokyro kohmāko pata tuisary tō mana oturutohme imaro. Yrome orēpyra ynororo ahtao, pytary se pyra tahtao ipunaka turui pytūpyry maro,

⁹ irui pytūpyry oehnōko eya tuisa tō neneryme, isātajā toiro oūko mana ipupuru wino, ituh āko mana ēmyty pona. Mame ynara āko mana: “Ynara tyrisēme exīko orutua a turui pytūpyry maro emūkuara ahtao turui mūkurume Izyraeu nonory po.”

¹⁰ Moromeīpo jekyry tō ynara esehtōko mā toto: “Mokyro ekyryme mā toto isātajā touse aexihpyry,” āko.

Imehnō tyripotoh tonomo

¹¹ – Asakoro orutua kō atatapoiryhtao, mame toiro orutua pyty toehse ahtao tynio pynanohse, epekara emuru anapolisaromepyra mana tomary ke.

¹² Omu tapoise ahtao eya tomary ke, emary ihkohtoko moro tyrise eya exiryke.

¹³ – Omoxinety kuhtoh asakoro anaropyra ehtoko, toiro omoxihxo exikety enekunohtohme.

¹⁴ Atapyī tao roropa asakoro ikuhtoh onukurākara ehtoko oxisā pyra ikuhtohme, toiro zumohxo exikety.

¹⁵ Ikuhtoh zae exiketō poko rokē ehtoko okynahxo isene oehthkōme moro nono po, Ritonōpo Kuesēkō nekarory oya xine.

¹⁶ Morohne zae pyra rinanō imehnō enekunohtoh se pyra Ritonōpo mana ipunaka.

Amarekita tō enahkapory poko

(Exutu 17.8-14; Numeru 24.20; 1 Samueu 15.2-9)

¹⁷ – Wenikehpyra ehtoko amarekita tō nyrihpyry oya xine otūtarykohtao Ejitu poe.

¹⁸ Otato pyra toh nexiase Ritonōpo omiry poko. Totaehse awahtao xine tapotūkehse samo, tōsetapase toh nexiase tokare pyra. Jamihme pyra exiketō totapase eya xine, okomino ytoketomo.

¹⁹ Naeroro moro nono tokarose ahtao Ritonōpo Kuesēkomo a, oesarykōme oepetōkara typoremākase ahtao oya xine, emero porehme omye xine, amarekita tō enahkatoko. Toto etapatoko emero porehme imehnō wenikehtohme toto poko. Sero ynyriphopyry poko oya xine, wenikehpyra ehtoko!

26

Onekarorykō Ritonōpo a anapyrykō apoiryhtao

¹ Tōturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Ritonōpo Kuesēkō nekarory apoīko matose oesarykōme. Imeīpo tōsesarise awahtao xine moroto

² anapyrykō apiakāko matose, toehpitose exikety ononorykō po, Ritonōpo Kuesēkō nekarory po oya xine, tyritohme ruto aka arotohme Ritonōpo nymenekahpyry pona toahmatohme.

³ Ytoko oturuse oturukety maro, erohkety moro ēmepyyry ae, mame ynara kaxiko eya: “Ynara jotururu se ase seroae: tōsesarise ywy sero nono po, ipoko tōmiry totapose Ritonōpo Kuesēkomo a kytamurukomo a: ‘Sero nono ekārōko ase oya xine.’ ”

⁴ Mame ruto apoīko mokyro oturukety mana. Tyrīko mana apoto apō ēpataka, Ritonōpo Kuesēkō kyryry ēpataka.

⁵ Mame Ritonōpo ēpataka ynara āko mase: “Ytamuru arameume kynexine, tynonoke pyra exikety. Ejitu pona toytose ynororo tytapyī taōkō maro, moroto ehse katonōme sā rokene, imepū nono pōme exikety. Morotona

toytose toto ahtao tuhke pyra toh kynexine, yrome tomäse toh kynexine, tuhke toehse, ahno orëpyra, jamihme roropa.

⁶ Yrome Ejitu pōkomo a tyryrhmasē sexiatoše, tyrohmanohpose sexiatoše eya xine yronymyryme.

⁷ Mame tōturuse kymarokō Ritonōpo kytamurukō Esemy a kypynanohtokōme. Kuomirykō totase eya, kuetuarimarykō tonese, kyyryhmarykomo te, kyrohmanohpotopōpyrykomo.

⁸ Tyjमितunuru ke typynanohse sexiatoše, osenuruhkatoh ke kymarokō tarose eya Ejitu poe,

⁹ sero nono kurā pona; otyro zamaro exikety inekarohpyry kuesarykōme.

¹⁰ Naeroro seromaroro ynapoihppyry zokonaka ekarōko ase Ritonōpo a ynapoiitory sero nono po, inekarohpyry ya.”

– Mame moro onekarory tyriko Ritonōpo Kuesēkō ēpataka. Oesekumuru po oporohko moroto Ritonōpo ēpataka.

¹¹ Atākyemako Ritonōpo nekarohpyry kurā poko oya atapyī taōkō maro. Otuhtoh konōto tyriko rewita tō maro imepý nono poe aehtyā maro moroto ehse amaro xine.

10me ahtao toiro Ritonōpo kyryryme mana

¹² – Oseoseruao jeimamyry taropose ahtao anapoihppyry tō apiakako 10me ahtao toiro ekarotohme rewita tomo a, imepý nono poe aehtyamo a, poetōpo tomo a pytýpo tomo a roropa apatary po, tonahsē nae toto ehtohme.

¹³ Mame moro tyrikehse awahtao Ritonōpo Kuesēkō ēpataka ynara kaxiko: “Ynapoihppyry zokonaka okyryryme exikety ekarono rewita tomo a, imepý nono poe aehtyamo a, poetōpo tomo a, pytýpo tomo a roropa. Onyriphopyry omipona exiase; wenikehpyra exiase ōmihpyry poko emero, ynapoihppyry zokonaka okyryryme exikety ekarory poko.

¹⁴ Moro anapyry onenahpyra exiase jemynymaryhtao imepý hnamoryme, moro anapyry anaropyra exiase jarānaka pata poe nuriame jahtao, anapyry onekaropyra exiase ynekaroryme aorihtyamo a. Ōmihpyry omipona exiase, Ritonōpo Jesemy, onyriphopyry yriase emero.

¹⁵ Yna eneko oesary poe kapu ao, kure rokē opoetory tō Izyraeu tyriko. Kure rokē sero nono tyriko, otyro zamaro exikety, onekarohpyry ōmihpyry ae ro yna tamuru tomo a.”

Izyraeu Ritonōpo poetory

¹⁶ Tōturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Seroae tōmihpyry omipona oexirykō se Ritonōpo Kuesēkō mana. Naeroro inyriphopyry tō oya xine omipona ehtoko yronymyryme, ajamitunuru ke porehme.

¹⁷ Seroae Ritonōpo mekarooatose Oesēkōme, ōmirykō etapōko roropa matose imaro ytokehpyra oehtokōme, aomiry omipona exikehpyra oehtokōme, jūme inyriphopyry tō oya xine ritohme, emero porehme.

¹⁸ Mame seroae tōmihpyry ae ro ynara āko Ritonōpo Kuesēkōmo: amarokō ypoetoryme rokē matose, naeroro nnyriphopyry oya xine omipona ehtoko emero porehme.

¹⁹ Moro sā awahtao xine kure rokē oritorýko mana, awaro xine imehnō tuhkākō ehtohme, imehnō ahno motye imehxo oehtokōme. Mame aomihpyry ae ro ipoetory kurāme exīko matose, Oesēkō poetoryme rokene.

1 Morarame ynara tykase Moeze, Izyraeu tō tuisary maro, Izyraeu tomo a: – Ynyriphopyry tō oya xine seroae omipona ehtoko.

2 Tuna Joatão takuohse ahtao oya xine, tomōse awahtao xine moro nono pona, Ritonōpo Kuesēkō nekarory pona, topu tō konōto anýtoko, kau ke zonohtoko kehko. Mame

3 senohne ynyriphopyry tō oya xine imerotoko ipokona. Nono kurã pona ytōko matose, otyro zamaro exikety pona, Ritonōpo, kytamurukō Esē nekarory oya xine tōmihpyry ae ro.

4 Morarame toeporehkase awahtao xine tuna Joatão mōpozakoxi, moro topu tō arotoko ypy Epau pona, ynyriphopyry seroae omipona, zonohtoko kau ke.

5 Moroto apoto apō tyritoko Ritonōpo Kuesēkō eahmatohme, topu risemy, isahmahpyry tō kara kurimene ke.

6 Topu tō imenekatoko tytororo exiketomo moro apoto apō ritohme. Mame epona onekarorykō zahkatoko tytororo te,

7 osepeme ehtoh roropa. Morohne onekarorykō pū ònōko matose, atākyemāko matose moroto, Ritonōpo Oesēkō ēpataka.

8 Moro topu tō tonohse aexityã pokona Ritonōpo nyriphopyry imerotoko tomeseke sã emero porehme.

9 Mame ynara tykase Moeze, oturuketō maro, rewita tō maro Izyraeu tō netaryme:

– Izyraeu tomo, otato ehtoko jomiry etatohme oya xine. Seroae amarokō Ritonōpo Kuesēkō poetoryme toehse matose.

10 Morara exiryke aomiry omipona ehtoko, inyriphopyry tō emero ynekarory oya xine seroae.

Popyra ehtoh enehpotopo

11 Moro ěmepyyr ae ro ynara tykase Moeze Izyraeu tomo a:

12 – Tuna Joatão takuohse ahtao oya xine, kure rokē tyriposēme exīko matose ypy Kerizī emory po. Moro ypy po ynara oxiekyrymākō exīko mā toto: Ximeão, Rewi, Juta, Isakaa, Joze, Pėjami, enara.

13 Popyra ehtoh enehpotoh poko zuruhpyryme exīko toh mana ypy Epau poe. Moroto ynara oxiekyrymākō exīko mā toto: Rupē, Kate, Asea, Zepurō, Tã, Napatari, enara.

14 Rewita tō oturūko mā toto opore imoihmākō netaryme. Ynara āko mā toto:

15 – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wānohtohme, tyneponāmarykō rihpono topu ke, wewe ke, metau ke, eahmatohme tokare pyra. Oneponāmarykō eahmary se pyra Ritonōpo mana ipunaka!” Mame toto ezuhnōko imoihmākō mana: “Aō! Amem!”

16 – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wānohtohme otato pyra exiketyme ahtao tunykō omiry poko, tyse maro, aomirykō omipona pyra!” Mame toto ezuhnōko imoihmākō mana: “Aō! Amem!”

17 – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wānohtohme tosary etyhpyry mo-tyĕkaryhta imepỹ nonory ematonanohtohme!” Imoihmākō ynara āko: “Aō! Amem!”

18 – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wānohtohme tonurākara aroryhta azahkuru!” Mame imoihmākō ynara ezuhnōko mā toto: “Aō! Amem!”

19 – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wānohtohme imepỹ nono poe aehtyã pyno pyra ahtao, poetōpo tō te, pytỹpo tō roropa pyno pyra mokyro ahtao!” Mame mokaro ezuhnōko imoihmākō mana: “Aō! Amem!”

20 – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wānohtohme tumy pyty poko toehse aexihpyry, moro ehxirotoh konōto jumy a!” Mame ezuhnōko imoihmākō mana: “Aō! Amem!”

21 – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wānohtohme okyno poko toehse aexihpyry!” Mame ezuhnōko imoihmākō mana: “Aō! Amem!”

22 – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wānohtohme toryxiry poko toehse aexihpyry, jē ēxiryne ahtao, jū ēxiryne ahtao!” Mame ezuhnōko imoihmākō mana: “Aō! Amem!”

23 – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wānohtohme tyyty ē poko toehse aexihpyry!” Mame ezuhnōko imoihmākō mana: “Aō! Amem!”

24 – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wānohtohme imep̄y Izyraeume exikety etapahpono tokare pyra!” Mame ezuhnōko imoihmākō mana: “Aō! Amem!”

25 – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wānohtohme tineru tapoise ahtao eya imep̄y zae exikety etapatohme!” Mame ezuhnōko imoihmākō mana: “Aō! Amem!”

26 – “Popyra ehtoh enehpoko ahno wānohtohme senohne, Ritonōpo nyriphopyry tō omipona pyra toehse aexihpyry!” Mame ezuhnōko imoihmākō mana: “Aō! Amem!”

28

Ritonōpo omiry omipona ahtao, kure rokē exīko (Rewitiku 26.3-13; Teuteronomiu 7.12-24)

¹ Tōturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Tomeseke awahtao xine Ritonōpo Kuesēkō omiry omipona oehtohōkōme, inyriphopyry tō ynekarohpyry oya xine seroae anamonohpyra awahtao xine moro omipona oexirykō poko, imehnō ahno motye jamihme oritorỹko Ritonōpo mana, orēpyrahxo oehtohōkōme sero nono po.

² Ritonōpo Oesēkō omiry omipona ehtoko, mame kure rokē oritorỹko mana:

³ – Kure oritorỹko Ritonōpo mana oesarykō po, otupikō po roropa.

⁴ – Kure oritorỹko mana tuhke opoenōkō ekarōko oya xine mana, itamurume tonahsamo, tuhke okyno tomo, pui tomo, kaneru tō roropa.

⁵ – Kure oritorỹko mana, itamurume tonahsē apoīko matose, tiriiku, sewata, imep̄y tonahsā roropa, itamurume.

⁶ – Kure oritorỹko mana emero poko oerokuruhtao.

⁷ – Oepetōkara toehse ahtao etonase amaro xine, toto enahkapōko Ritonōpo Kuesēkō mana onenerykōme. Oximōme osetapase oehnōko mā toto atakenaka samo. Yrome saporarahme epāko mā totō, otupīko rokē rahkene.

⁸ – Kure oritorỹko Ritonōpo Kuesēkō mana emero poko oerokuruhtao, tiriiku itamurume ekarōko oya xine mana, pehme anapyrykō ke atapyikō ehtohme. Kure oritorỹko mana moro nono po, inekarory oya xine.

⁹ – Ritonōpo Kuesēkō omihpyry omipona awahtao xine, inyriphopyry tō omipona awahtao xine, typoetory tōme, tynymenakahpyryme oritorỹko mana tōmihpyry ae ro, tynetaphopyry ae ro oya xine.

¹⁰ Ritonōpo poetoryme oehtohōkō waro exīko imehnō ahno tō emero sero nono po ouno xine exīko roropa mā toto.

¹¹ Tuhke opoenōkō ekarōko oya xine mana, tuhke okyno tō roropa, itamurume anapyrykō roropa moro nono po inekarory po oya xine tōmihpyry ae ro tynetaphopyry ae ro kytamurukomo a.

¹² Konopo enehpōko Ritonōpo mana kapu ae konopo ehtoh toehse ahtao, kure oerohtoh rīko mana emero poko oerokuruhtao. Tuhkākomo a tineru

ekarōko matose axītao rokene. Yrome imehnō wino axītao rokē tineru anapoipyra exīko matose.

¹³ Ritonōpo Kuesēkō nyriphopyry omipona anamonohpyra awahtao xine ynekarohpyry oya xine seroae tuisamehxo oritorýko Ritonōpo mana ahno tō rānao poetome pyra; orēpyra exīko roropa matose namotome pyra.

¹⁴ Ritonōpo nyriphopyry tō ynekarohpyry oya xine seroae omipona exikehpyra ehtoko, mokarohne onurumekara ehtoko, jūme imehnō neponāmarykō oneahmara ehtoko toto poko pyra ehtoko ipunaka.

*Ritonōpo omiry omipona pyra exiketō wānohtopo
(Rewitiku 26.14-46)*

¹⁵ – Yrome tomeseke pyra awahtao xine Ritonōpo Kuesēkō omipona oehtohkō poko, nyriphopyry tō omipona pyra awahtao xine ynekarohpyry oya xine seroae, awānohtorýko mana ynara popyra ehtoh ke:

¹⁶ – Popyra ehtoh enehpōko oya xine mana apatarykō po otupi tō po roropa.

¹⁷ – Popyra ehtoh enehporyke pitiko rokē anapyrykō apoiko matose, tiriiku, sewata, tyorō anapyrykō roropa.

¹⁸ – Popyra ehtoh enehporyke oya xine tuhke pyra emūkuāko matose, pitiko anapyrykō apoiko matose, tuhke pyra pui tomo kaneru tō roropa enurūko mā toto oeky tomo.

¹⁹ – Popyra ehtoh enehpōko oya xine mana emero poko oerokurukohtao.

²⁰ – Oorypyrykō poko awahtao xine Ritonōpo rumekaryhtao roropa popyra ehtoh enehpōko oya xine mana, otupīko matose, etuarimāko roropa emero poko awahtao xine oenahkatoh pona.

²¹ Awānohtorýko Ritonōpo mana tyrohsē ke, imepý tyrohsē ke ropa amarokō enahkatoh pona moro nono po, seromaroro morotona ytōko matose moro nono apoise oesarykōme.

²² Awānohtorýko mana tyrohsē konōto ke, tyrohsē ātahporohpyry ke, oxirohtoh ke; tonorē konōto ke, tyryrykane axitunety ke otyro tō enahkatohme. Morohne exikehpyra exīko mana oorihthokō ponāmero.

²³ Konopo oehpyra exīko mana, nono tūpore exīko kurimene samo.

²⁴ Konopo esahpokoxi putoputoh katoh enehpōko Ritonōpo Kuesēkō mana, isawany roropa moro nono pona, oenahkatohkō pona.

²⁵ Oporemākāpōko Ritonōpo mana oepetōkara a. Ytōko matose oximōme etonatohme atakenaka samo. Yrome sapararahme epāko matose. Imehnō nono pōkō emero oserehnōko mā toto Ritonōpo nyripy opoko xine eneryke tyya xine.

²⁶ Orihnōko matose, oekepyrykō enahnōko torō tō mana onokyro tō roropa, mokaro onerehpyra exīko imehnō mana.

²⁷ Awānohtorýko Ritonōpo mana zaozao toh ke Ejitu pōkō ritopōpyry samo eya: orekyimo te, muretaimo te, kirikirikaneimo ekurākara exiketō ke.

²⁸ Awānohtorýko roropa Ritonōpo mana, rowo ke, enukehtoh ke, watawataimo ke.

²⁹ Tāxiahtao xiaxiake ytoytōko matose tonurākara samo, oemary ke oesemary zupīko matose. Orēnōko matose emero poko oerokurukohtao, oryhmatorykō imehnō mana, omōkomory kurā arōko imehnō mana, typynanohneke pyra exīko matose.

³⁰ – Nohpo oryximā menekāko mase ipyatohme imaro, yrome imepý ipoko exīko; tapyi amōko mase, yrome omōpyra atapyi taka ekurehnōko mase; uwa zoko tō arykāko mase repe, yrome uwa epery anapoipyra ekurehnōko mase.

³¹ Oeky tō etapary enēko mase repe, yrome ipū onōpyra ekurehnōko mase. Oeky tō jumētu tō arory imehnomo a enēko mase, jūme toto onenehpyra ropa exīko mā toto. Oeky tō kaneru tō tarosēme exīko mā toto oepetōkara a, yrome ākorehmane pyra exīko mana.

³² – Onenerykōme omūkuru tō oēxiry tō maro tokarosēme exīko imehnō nono pōkomo a toto namotome. Kokoro rokē mokaro oepiry ropa eraximāko matose repe omuhpe, yrome toto onenehposaromepyra ropa exīko matose.

³³ Anarykahpyrykō poko toiparo rokē sā aerokuhpyryme exīko matose, imepý nono pōkō napoiry me exīko mana emero porehme, oxinamara exīko mana. Kokoro rokē oryh māko mā toto, orohmanōhpōko roropa mā toto,

³⁴ rowohpe exīko matose oryhmarykōke.

³⁵ Awānohtorýko Ritonōpo mana zaozao toh tonō ke, ekurākapyrýme exīko mana āxiry tō poko, opuhpyry poe opupuru tō pona orukoimo hpe exīko matose.

³⁶ – Aarotorýko Ritonōpo mana otuisarykō maro, onymenekahpyrykomo imepý nono pona, zuaro pyra oehtohkō pona, moro waro pyra atamurukō roropa kynexine. Moroto oneponāmarykō eahmāko matose, wewe risamo, topu risamo, enara.

³⁷ Morotona tarose awahtao xine, moro nono pōkō oserehnōko mā toto zuaro toehse toto ahtao Ritonōpo nyrihpyry poko oya xine. Okerekerematorýko mā toto oeuohtorýko roropa mā toto.

³⁸ – Otyro puhturu arykāko matose itamurume repe. Pitiko rokē apoīko matose enahkaryke emero taparara tomo a.

³⁹ Uwa zoko tō arykāko matose, toto kurākary poko erohnōko matose, yrome uwa epery anapoipyra ekurehnōko matose, eukuru jehnahpyry onēpyra ekurehnōko roropa matose otyro enahkaryke oruko tomo a.

⁴⁰ Ononory po porehme oriwera tō tuhke nae exīko yrome azeite pyra exīko matose atahpatohme, epery epukaryke exipyra ro ahtao.

⁴¹ Emūkuāko matose omūkuru tomo oēxiry tō maro, yrome toto arōko imehnō nono pōkō mana typoetorykōme.

⁴² Ononorykō po otyro tō emero, wewe tōkehko maro, taparara tō nahkaryme exīko mana.

⁴³ – Imepý nono poe aehtyā osesaritohme ononorykō po orēpyrahxo exīko mā toto, amarokō jamihme hkopyra exīko matose.

⁴⁴ Axītao rokē tytinerūkō ekarōko mā toto oya xine, yrome otinerūkō axītao rokē anapoipyra exīko mā toto; tuisamehxo exīko mā toto, imehnō poetoryme exīko matose.

Moeze oturutopōpyry asakoromā etyhpyry

⁴⁵ Tōturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Morohne popyra ehtoh emero oehnōko oya xine mana, orumekara exīko roropa mā kehko oenahkatohkō pona ipunaka, Ritonōpo Kuesēkō omihpyry poko otato pyra oexirykōke, inyriphopyry tō omipona pyra toehse oexirykōke roropa.

⁴⁶ Morohne popyra ehtoh eneryke imehnomo a enetupuhnōko mā toto awānohtopōpyrykō Ritonōpo a, opoenō maro, apakomotyā maro.

⁴⁷ Kurākō emero ekarōko oya xine Ritonōpo mana; yrome aomiry omipona pyra awahtao xine, oneahmara roropa awahtao xine atākyemaryme, “Kure mase,” karyke roropa,

⁴⁸ oepetōkara namotome exīko matose, Ritonōpo nenehpory oya xine oporemākatohme. Omise exīko matose, tuna se zehnāko matose, tupoke

pyra exīko matose, emero se exīko matose. Yronymyryme orohmanohpōko Ritonōpo mana oenahkarykō pona.

49 – Moino, sero nono etyhpyry poe ahno enehpōko Ritonōpo mana eto-natohme amaro xine, imepý nono pōkomo, imepý omiry ae oturuketomo, moro omi waro pyra matose ipunaka. Axī oporemākaposē oehnōko mā toto, pianoimo samo.

50 Ahno ryhmaneme mā toto, kure tamuhpomākō onyripyra mā toto, poetome exiketō roropa pyno pyra mā toto.

51 Oeky tō, pui tōkehko ðnōko mā toto emero porehme, anapyrykō ro-ropa enahnōko mā toto, omise oehtohkōke oriñnōko matosē. Tiriiku tōkehko onynomopyra exīko mā toto, eukuru jehnahpyry, azeite roropa, pui poenomo kaneru poenō roropa onynomopyra exīko mā toto.

52 Apatarykō emero Ritonōpo nekarory oya xine apurūko mā toto, apuru tō, topu tō risē, kaehxo exiketō, jamihme exiketō roropa, epukāko mā kehko, oewomatohkōme tonetupuhse oya xine repe.

53 Apatarykō apururu popyra exīko mana ipunaka. Moro pata pōkō typynanohneke pyra exīko mā toto, omise toexirykōke typoenōkō ðnōko mā toto, Ritonōpo nekarotyā eya xine.

54-55 Mame popyrahxo exīko mana, tonahsē pyra exīko ipunaka. Orutua tamorepase exikety, tuisa ekyryme roropa omise toehse ahtao typoenō pū ðnōko mana, mame popyra toexiryke tumūkuru pū anapiakara roropa mana takorō tō zohme, typyty zohme, tumūkuru tō zohme, enara.

56-57 Nohpo tamorepase exikety, tuisa ekyryme, tytineruke exikety, pupu po ytopitopyra exikety tytapyī tae tutūtase ahtao, omisehxo toehse ahtao tumūkuru enurusenā ðnōko mana tokare pyra zuramihpyry roropa. Popyra toexiryke ipunaka tumūkuru pū anapiakara mana zokonaka pitiko ekarotohme tyniō zohme, typoenō zohme roropa.

58 – Ritonōpo omihpyry emero omipona pyra awahtao xine, inymeropohpyry sero pape pokona, kure rokē Ritonōpo Kuesēkō esety onyripyra awahtao xine, mokyro esety pokoino enaromýke exīko sero nono pōkō mana,

59 awānohtorýko mana, apakomotyā maro popyra ehtoh ke, tyrohsē ke xihpyry, okynahxo kure pyra ehtoh ke, enara.

60 Awānohtorýko mana kure pyra ehtoh ke, Ejitu pōkō wānohtopōpyry samo, tyrohsē onukurākasaromepyra exiketomo, morohne poko enaromýke matose.

61 Imehnō tyrohsē enehpōko roropa Ritonōpo mana, popyra ehtoh roropa, onymeropyra exiketomo sero Ritonōpo nyriphopyry pape ao oenahkapotohme.

62 Amarokomo, tuhkākōme mexiatose xirikuato tō samo kapu poko, tuhke pyra exīko matose Ritonōpo Kuesēkō nyriphopyry tō omipona pyra toehse oexirykōke.

63 Morarame tākye Ritonōpo ehtopōpyry sã kure orirykō poko, tuhke oemākapyrykō poko roropa, moro saaro atākyemāko mana awānopyrykō poko, oenahkarykō poko roropa. Tousēme exīko ropa matose, moro nono poe, epona ytōko matose apoitōhme oesarykōme.

64 – Imeimehnō nono pona sapararahme aaropōko Ritonōpo mana nono etyhpyry poe imepý etyhpyry pona. Moroto oneponāmarykō eahmāko matose wewe risemy, topu risē roropa, mokarohne waro exipitopyra mexiatose, toto waro pyra atamurukō nexiase roropa.

65 Mame moro nono tō po awahtao xine osepeme nymyry pyra exīko matose, torētyke exikehpyra exīko matose, etuarimāko matose, typynanohneke pyra exīko matose, enaromýke exīko roropa matose.

⁶⁶ Oenahkary se imehnõ exikehpyra exiiko; mokaro zuno exikehpyra exiiko matose saereme ahtao, koko roropa, osewomasaromepyra exiiko matose.

⁶⁷ Enaromyke exikehpyra oexirykõke, popyra ehtoh xihpyry tonese exiryke oya xine. Ëmepyyryhtao ikohmamyry sehxo exiiko matose; mame kohmãsasaka ahtao ãmepyyry sehxo exiiko matose.

⁶⁸ Wapu tõ ae Ejitu pona aaropotorýko Ritonõpo mana, ynara tykase ahtao ro opoko xine: “Jũme ytopyra ropa mã toto morotona.” Moroto õsekarorykõ se exiiko matose tineru poko, orutua komo, nohpo tõ roropa imehnõ namotome, oepetõkara Ejitu põkõ namotome. Yrome oepekatyry se pyra exiiko mã toto emero.

Moeze nekarohpyry oseruaono

29

29.1–30.20

Tõmiry etapory Ritonõpo a Izyraeu tomo a

¹ Morarame tõturuse Ritonõpo Moeze a, tõmiry etapotohme Izyraeu tomo a, Moape nonory po toto ahtao, wenikehpyra toto ehtohme aomihpyry poko, inetapohpyry poko ypy Xinaí po.

² Izyraeu tõ emero tanonohpose oximõme Moeze a. Mame ynara tykase ynororo eya xine:

– Ejitu po awahtao xine, Ritonõpo nyrihpyry meneatose tuisa poko, tuisa akorehmananõ maro, Ejitu põkõ poko roropa emero.

³ Popyra ehtoh tonõ meneatose, Ritonõpo nyrihpyry tyjमितunuru ke, inyrihpyry tõ roropa osenuruhkatohme.

⁴ Yrome seroae ro Ritonõpo poe onenetupuhpyra ro matose emero inyrihpyry onenerykõme.

⁵ 40me jeimamyry pune aaroatose ona tonorẽ poro. Moro 40me jeimamyry ae oupõkõ osenahkara nexiase, asãtajã tõ enahpyra roropa nexiase.

⁶ Wyi pyra mexiatose enahtohme, eukuru jehnahpyry pyra mexiatose õkurukõme. Yrome emero ise oehtohkõ tokarose Ritonõpo a oya xine zuaro oehtohkõme, Ritonõpome mã ynororo, Kuesõkomo.

⁷ Toeporehkase kuahtao xine tarona Moape nonory pona, Seõ, Hexipõ tuisary tutõtase tysoutatu tõ maro, Oke, Pasã tuisary roropa tutõtase tysoutatu tõ maro etonatohme kymarõ xine. Mokaro typoremãkase kyya xine.

⁸ Inonorykõ tapoise kyya xine ekarotohme Rupẽ tomo a, Kate tomo a, zokonaka Manase tomo a, enara.

⁹ Naeroro Ritonõpo omiry, inetapohpyry oya xine omipona ehtoko emero, kure rokẽ oripotohkõme Ritonõpo a, emero onyrirykõ poko.

¹⁰ – Seroae taro matose emero, Ritonõpo Kuesõkõ ãpataka: otuisary tomo, tamuximãkomo, kowenume erohketomo, orutua komõ emero,

¹¹ poeto tomo, nohpo tomo, imepý nono poe aehtyamo tarona ehse, apotopokõ akohnanõ maro tuna puimananõ maro.

¹² Taro matose õmirykõ etapotohme Ritonõpo omihpyry etatohme oya xine, aomiry omipona oehtohkõme,

¹³ ipoetoryme oehtohkõme inymenekatyamo, Oesõkõme Ritonõpo ehtohme tõmihpyry ae ro oya xine, tõmihpyry ae ro Aparãõ a, Izake a, Jako a roropa.

¹⁴ Amarokomo a rokẽ pyra tõmiry etapõko Ritonõpo mana ipoetoryme oehtohkõme, aomihpyry omipona roropa oehtohkõme,

15 tōmiry etapōko Ritonōpo Kuesēkō mana opoenomo a, apakomotyamo a roropa enurupyra ro exiketomo a.

16 – Wenikehpyra matose Ejitu po kuehtopōpyrykō poko, imehnō nono tō poko roropa, takuohse ahtao kyya xine.

17 Mokaro neponāmarykō xihpyry meneatose toahmase aexityā moro nono pōkomo a: wewe risemy, topu risē roropa, parata te, uuru risē roropa.

18 Tomeseke ehtoko amarokō poko, Ritonōpo onurumekara oehtohkōme emero, orutua komo, nohpo tomo, atapyī tao exiketomo, oekyry tō roropa emero Ritonōpo Kuesēkō onurumekara oehtohkōme imehnō neponāmarykō eahmatohme. Tomeseke ehtoko Ritonōpo rumekapone pyra amaro xine Kuesēkō oneahmara oehtohkōme.

19 Tomeseke ehtoko sero omi etaryhtao oya xine ynara kara oehtohkōme okurohtao xine: “Kure rokē exīko ywy, ypenetatoh poko jahtao, Ritonōpo nyripohpyry omipona pyra.” Moro sã awahtao xine popyra ehtoh enehpōko mokyro mana, kurākō enahkatohme popyra exiketō maro.

20 Mokyro ryppyry onykorokara Ritonōpo Kuesēkō exīko mana moro riryhtao eya. Mokyro wānohnōko yronymyryme moro popyra ehtoh ke, tymerose aexityā sero pape poko, mame mokyro poko wenikehnōko imehnō mana porehme.

21 Mokyro apiakāko Ritonōpo mana Izyraeu tō oxiekyrymākō winoino, mame mokyro wānohnōko mana tōmihpyry etapopotōpyry ae ro, tymerose exikety Ritonōpo Nyripohpyry papē pokona.

22 – Imeīpo moro popyra ehtoh, emero tyrohsē enehtopōpyry Ritonōpo a opona xine enēko apakomotyā mana, imehnō nono poe aehtyā roropa tarona.

23 Ononory ona tonorē sã exīko mana tyōtose ēxofere ke sautu maro. Tupito tō anarykara, otyro anapoipyra exīko matose, ātaryka ahtara roropa moroto. Ononory pata tō Sotoma sã exīko mana Komora maro, Atama roropa Zepōī maro, tonahkase aexityamo Ritonōpo a toto zehno toehse ahtao.

24 Mame imeīpo imehnō nono pōkō ekaropōko mā toto. Ynara āko: “Oty katohme morohne tyrise Ritonōpo a moro nono pōkomo a? Oty katohme toto zehno toehse ynororo yronymyryme?”

25 Mame mokaro ezuhnōko mā toto: “Moro tyrise Ritonōpo a tōmihpyry tamonohse eya xine exiryke, inetapohpyry eya xine, tonehse toto ahtao eya Ejitu poe.

26 Tosekumuru po typorohse toh nexiase imepỹ tyneponāmarykō ēpataka, toto eahmaryme, toto onypynanohpyra aexityamo, oneponāmarykō onekaropyra aexityā typoetory tomo a eahmatohme.

27 Tohne toehse Ritonōpo yronymyryme typoetory tō zehno. Morara exiryke toto wānohtohme inonory pona popyra ehtoh tonehpose eya, emero tynyeropohpyry ae ro sero pape pokona.

28 Tohne toehse ynororo yronymyryme. Naeroro toto zehno toexiryke toto touse eya tynonorykō poe, toto aropotohme sapararahme, imepỹ nono pona. Moroto mā toto seromaroro.”

29 – Imepỹ tuaro ehtoh waro pyra sytatose, tokare pyra aexityā Ritonōpo Kuesēkomo a. Yrome sero inekarohpyryme mana kyya xine, aomihpyry inyripohpyry kyya xine, kypoenōkomo a, kypakomotyākomo a roropa, jūme mana aomiry omipona exikehpyra kuehtohkōme.

¹ Töturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

– Imenekatoh ekaroase oya xine: kure ehtoh enehpory poko Ritonõpo a, popyra ehtoh enehpory poko eya. Mame morohne emero toehse ahtao oya xine, saporarahme taropose awahtao xine Ritonõpo Kuesëkomo a imeimehnõ nonory pona, wenikehpyra exïko matose moro imenekatoh ynekarohpyry poko.

² Oeramarykõ ropa ahtao Ritonõpo Oesëkomo a, aomiry omipona oehtohkõme, ynyriphopyry tõ oya xine seroae, amarokomo opoenõ maro, yronymyryme ajamitunuru ke,

³ opynanohtorÿko ropa Ritonõpo Oesëkõ mana. Oximõme oenehtorÿko mana moro nono tõ poe, saporarahme taropose morotona eya oexirykõke.

⁴ Mya taropose awahtao xine sero nono etyhpyry pona, oximõme oritorÿko Ritonõpo Kuesëkõ mana oenehtohkõme ropa

⁵ atamurukõ nonohpyry pona ropa. Oesarykõme exïko ropa mana, kure rokë oritorÿko Ritonõpo mana kure atamurukõ nyrihpyry motye eya.

⁶ Aomiry omipona se oehtohkõ ekarõko Ritonõpo mana oya xine opoenomo a roropa, ipyno oehtohkõme yronymyryme, ajamitunuru ke, ononorykõ po exikehpyra oehtohkõme.

⁷ Moro popyra ehtoh ke oepetõkara wãnohnõko Ritonõpo Oesëkõ mana, ose pyra xine exiketõ emero orohmanohpõko,

⁸ mame aomiry omipona exïko ropa matose, inyriphopyry tõ roropa, ynekarohpyry oya xine seroae.

⁹ Mame kure rokë oritorÿko Ritonõpo mana emero poko oerokurukohtao, opoenõ tuhke ekarõko oya xine mana, tuhke okyno tõ ekarõko roropa mana, anapyrykõ itamurume apoïko roropa matose. Tãkye exïko mana kure orirykõ poko, kure atamurukõ ritopõpyry samo eya.

¹⁰ Moro tyrïko mana Ritonõpo Kuesëkõ omiry omipona awahtao xine, inyriphopyry tõ omipona roropa awahtao xine, tymerose aexihpyry sero pape pokona, Ritonõpo nyriphopyry pokona, oepyrykõ se ropa awahtao xine eya ipyno oehtohkõke yronymyryme, ajamitunurukõ ke, enara.

¹¹ – Ynyriphopyry tõ oya xine seroae tupime pyra mã kehko enetupuh-tohme, tupime pyra roropa mã kehko tyritohme.

¹² Kakoxi pyra mana kapu ao, naeroro ekaropory se pyra matose: “Onoky onuhnõko nae kapu aka inyriphopyry tõ enehtohme, etatohme kyya xine, aomipona kuehtohkõme?”

¹³ Tuna konõto mõpoe pyra roropa mã kehko, ekaropotohme imehnomo a: “Onoky tuna konõto akuohnõko nae aomiry enehtohme kyya xine etatohme, aomipona kuehtohkõme?”

¹⁴ Arypyra, taro inyriphopyry mana amaro xine; okurohtao xine mã kehko, ekarory waro roropa matose. Morara exiryke aomipona se rokë matose.

Isene ehtopo, orih topo

¹⁵ – Seroae imenekatoh ekarõko ase oya xine: kure ehtopo, popyra ehtopo te, isene ehtopo, aorih toh roropa.

¹⁶ Ritonõpo Kuesëkõ nyriphopyry tõ omipona awahtao xine, ynekarohpyry oya xine seroae, ipyno awahtao xine, aomiry omipona roropa awahtao xine, inyriphopyry tõ omipona awahtao xine isene exïko matose okynahxo moro nono, inekarory po, oesarykõme. Mame kure rokë oritorÿko Ritonõpo mana, tuhke opoenõkõ ekarõko oya xine mana.

¹⁷⁻¹⁸ Yrome ynara äko ase oya xine seroae: Ritonõpo rumekaryhtao oya xine, aomiry omipona se pyra awahtao xine, imehnõ oneponãmarykõ eahmaryhtao oya xine, moro toehse ahtao tonahkasëme exïko matose. Okynã

pyra exīko matose moro nono po, Ritonōpo nekarory oya xine oesarykōme tuna Joatāo mōpozakoxi.

¹⁹ Seroae kapu kohmāko ase onenerykōme, nono roropa. Imenekatoh ekarōko ase oya xine: isene ehtopo, orihtopo te, kure ehtopo, popyra ehtopo. Isene oehtohkō imenekatoko okynahxo isene oehtohkōme, oopenō maro, apakomotyā maro.

²⁰ Ritonōpo Kuesēkō pyno ehtoko, inyriphopyry omipona ehtoko, oximaro ehtoko Ritonōpo maro. Moro sā awahtao xine isene exikehpyra exīko matose, tuhke jeimamyry aropōko matose moro nono po, moro nono ekarory poko tōmiry totapose Ritonōpo a kytamurukomo a: Aparāo a, Izake a, Jako a, enara.

31

Moeze myakāme Jozue ehtopōpyry

¹ Tōturuse Moeze Izyraeu tomo a, ynara tykase:

² – 120me jeimamyry nae ase, otuisarykōme erohsaromepyra ase toehse. Ynara tykase roropa Ritonōpo ya: “Ytopyra mase Izyraeu tō maro tuna Joatāo akuohse.”

³ Osemazuhme ytōko Ritonōpo Kuesēkō mana moro nono pōkō enahkase inonorykō apoitohme oya xine oesarykōme. Mame Ritonōpo omiry omi poe Jozue aarotorŷko mana otuisarykōme.

⁴ Mokaro ahno enahkapōko Ritonōpo mana Seō tō enahkatopōpyry samo, Oke tō maro, amoreu tō tuisary tomo, inonorykō maro.

⁵ Mokaro ahno tō ekarōko Ritonōpo mana oya xine, mame toto rīko matose nyriphopyry oya xine omipona ipunaka.

⁶ Orēpyra ehtoko; oserehpyra ehtoko, mokaro zuno pyra roropa ehtoko Ritonōpo Kuesēkō amaro xine exiryke. Ytopyra exīko mana owinoino xine, orumekara xine exīko roropa mana.

⁷ Morarame Jozue tykohmase Moeze a, imoihmākō neneryme ynara tykase ynororo eya:

– Orēpyra exiko; Izyraeu tō arōko mase moro nono poremakase, ekarory poko tōmiry totapose Ritonōpo a kytamurukomo a.

⁸ Ritonōpo osemazuhme ytōko mana; amaro exiko ynororo mana. Ytopyra mana owinoino, orumekara exīko mana. Naeroro oserehpyra exiko, enaromyra exiko.

Ritonōpo nyriphopyry sekeremary poko

⁹ Ritonōpo nyriphopyry tymerose Moeze a, mame tynymerohpyry tokarose eya ahno tuisary tomo a, oturuketomo a roropa, rewita tomo a, Ritonōpo omihpyry ē aronanomo a.

¹⁰ Mame ynara tyripose Moeze a eya xine:

– Emero 7me, 7me jeimamyry taropose ahtao, jeimamyry tymenekase exiketŷ tynepehmake exiketō korokatohme, sero Ritonōpo nyriphopyry isekerematoko, Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko ahtao.

¹¹ Isekerematoko Izyraeu tō netaryme oximōme toto oepyrŷtao Ritonōpo eahmatohme inymenekahpyry po.

¹² Oximōme ahno enehpoko emero – orutua komo, nohpo tomo, poehti, imehnō nono poe aehtyamo apatarykō pona ehse – isekeremary etatohme eya xine, Ritonōpo omiry warō toto ehtohme, Ritonōpo Kuesēkō enetupuh-tohme, inyriphopyry omipona toto ehtohme, anamonohpyra toto ehtohme.

¹³ Morarame apakomotyākō Ritonōpo nyriphopyry waro pyra ro exiketō isekeremary etāko roropa mā toto, Ritonōpo Kuesēkō zuno ehtoh waro exiko

mã toto jũme moro nono po toto ahtao, tuna Joatão mõpozakoxi, oesarykõme moro nono toehse ahtao.

Ritonõpo nyriphopyry Moeze a Jozue maro

¹⁴ Mame ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Okynã pyra orihnõko mase. Jozue ikohmako oximaro oytotohme Ytapyĩ Kurã taka. Moroto nyriphopyry ekarõko ase Jozue a.

Mame toytose Moeze Jozue maro

¹⁵ Ritonõpo Tapyĩ Kurã taka. Moro tao tõsenepose Ritonõpo akuru xikihme exikety htao Tapyĩ omõtoh pũto.

¹⁶ Ynara tykase Ritonõpo Moeze a:

– Okynã pyra orihnõko mase, moromeĩpo moxiã eramãko ropa mã toto; imehnõ neponãmarykõ eahmãko mã toto moro nono põkõ kyrury.

¹⁷ Moro toehse ahtao tohne exiko ase toto poko, toto rumekãko ase; mame toto anakorehmara jexiryke tonahkasẽme exiko mã toto. Popyra ehtoh tuhke oehnõko eya xine, itamurume etuarimãko mã toto, naeroro ynara ãko mã toto: “Etuarimãko sytatose sero samo kymaro xine pyra Ritonõpo exiryke.”

¹⁸ Morarame moro toehse ahtao mokaro rumekãko ase rahkene, zae pyra ehtoh tuhke tyrise eya xine exiryke, imehnõ neponãmarykõ toahmase roropa eya xine.

¹⁹ – Seromaroro sero eremiatoh imeroko, Izyraeu tõ amorepatohme. Moro eremiary waro toto tyripoko, zae ehtoh waro toto ehtohme zae pyra toehse toto ahtao.

²⁰ Ypoetory tõ arõko ase moro nono kurã pona, otyro zamaro exikety pona jomihpyry etapotopõpyry ae ro itamurukomo a. Moroto ise toto ehtoh emero nae exiko mã toto, tymõkomoke exiko roropa mã toto. Mame jurumekãko mã toto, imehnõ neponãmarykõ eahmãko mã toto, tõmihpyrykõ amonohnõko mã toto, jomihpyry omipona pyra.

²¹ Morara exiryke tuãnohsẽme exiko mã toto ya, popyra ehtoh toehse ahtao toto pona, mame sero eremiatoh ke eremiãko ro mã toto, enetupuhpotohme, zae pyra toto ehtopõpyry poko. Seromaroro toto anaropyra rõ jahtao moro nono ynekarory pona ynetapohpyry ae ro, toto osenetupuhtoh ritohme moro nono po zuaro ase.

²² Mame moro õmepury ae ro moro eremiatoh tymerose Moeze a. Mame Izyraeu tomo a moro eremiatoh ke tamorepase eya.

²³ Mame tõturuse Ritonõpo Jozue a, Num mükuru a, ynara tykase:

– Orẽpyra exiko, imehnõ zuno pyra. Ypoetory, Izyraeu tõ arõko mase moro nono pona, ynekarory oya xine poremãkapose, mame amaro xine exiko ase.

Ritonõpo nyriphopyry tymerose

²⁴ Mame tomeseke sã Ritonõpo omiry tymerose Moeze a pape pokona esety Ritonõpo Nyriphopyry.

²⁵ Tõtyhkase ahtao moro pape tokarose eya rewita tomo a, Ritonõpo omihpyry ã aronanomo a. Ynara tykase Moeze eya xine:

²⁶ – Sero pape, Ritonõpo Nyriphopyry tyritoko Ritonõpo Kuesẽkõ omihpyry ã maro enetupuhpotohme zae pyra oehthõkõ poko.

²⁷ Mokaro waro ase, tuamekaro exiketõ sã mã toto, aomipona pyra. Ritonõpo omipona pyra toehse toh nexiase isene ro jahtao, moro motye aomipona pyra exiko mã toto toorihse jahtao!

²⁸ Tuisa tõ enehpoko xiaro ya tamuximãkõ maro jomiry etatohme senohne poko emero. Kapu kohmãko ase nono maro enetupuhpotohme zae pyra toto ehtoh poko.

²⁹ Zuario ase, toorihse jahtao iirypyryme exīko mā toto, ynyripohpyry tō omipona pyra exīko mā toto. Mame imeīpo tuānohsēme exīko mā toto. Iirypyrykō pokoino tohne exīko Ritonōpo mana toto poko.

Moeze eremiatopo

³⁰ Morarame imoihmākō neneryme tynmerohpyry eremiatoh tokarose Moeze a, opore, Izyraeu tō netaryme, apitory poe etyhpyry pona.

32

¹ Etatoko ke, kapu, nono roropa;
otato ehtoko jotururu poko.

² Āmoreparykō ya omipona ehtoko;
konopo oepyyry sã exīko mana otyro pona,
axitaku sã exīko mana onahpoty poko.

³ Ritonōpo eahmāko ase,
esety imehxo mana.
Ipoetory tō oturūko mā toto
imehxo Ritonōpo ehtoh poko.

⁴ Oewomanekōme Ritonōpo mana;
kure kuhse inyrihpyry mana,
zae rokē rahkene.
Anamonohpyra mana,
azahkuru pyra roropa mana ipunaka.

⁵ Yrome ipoetory tō tyrypyrykō poko toehse toh nexiase.
Aerypymahpyryme toehse toh nexiase,
aomiry omipona pyra.

Naeroro ipoenō sã pyra mā toto,
ahno popyra tyrypyhpyke exiketomo.

⁶ Ahno putupyra exiketomo,
tuaro pyra roropa exiketomo,
moro sã Ritonōpo Oesēkō riry se hmatou?
Omykōme mana, Orihpōkōme mana
ahnome imoihme oehtohkōme.

⁷ Osenetupuhtoko pake ehtopōpyry poko,
tuhke jeimamyry pake ahtao.
Omykomo a ekaropotoko:
“Otara toehse pake ahtao?”
Ekaropotoko tamuhpomākomo a pake ehtopōpyry poko.

⁸ Ahno tapiakase ahtao Ritonōpo Imehxo Exikety a,
nono tokarose eya xine esarykōme,
tynenyoytyã tymenekase eya toto esēme ehtohme.

⁹ Yrome jako poenō, ipakomotyã roropa
tymenekase eya typoetoryme totō ehtohme.

¹⁰ Tonese toto eya tytahse toto ahtao ona tonorē po,
onokyro tō osekātō kō esao.

Towomase toto eya, ipyno toehse;
typynanohse toto eya tonuru ewomary samo.

¹¹ Typoenō amorepary sã piano a toto ytoryhtao pohpohme,
mame taporiry ke totapuruhmakase,
typoenō apoīko aepukaryhtao.

Moro sã typoetory tō pynanohnōko Ritonōpo Kuesēkō mana.

12 Toto tarose eya toiroro,
takorehmane maro pyra,
imep̄y ritō maro pyra.

13 Ppy tō esēme typoetory tō tyrise Ritonōpo a,
otyro epery tupito tō po tonahse eya xine.
Ano zeni tokarose eya xine topu tō rānao.
Oriwera tō urome toperytase nono po,
topu tohpe exikety po.

14 Tauhpase toto pui tō suhsuru ke,
poti tō suhsuru ke roropa.
Okyno pū kurā tokarose eya xine,
kaneru tomo, poti tomo,
pui tō roropa, tiriiku kurā roropa,
uwa eukuru jehnahpyry kurā roropa.

15 Tymōkomoke toehse Ritonōpo poetory tomo,
tytineruke toehse, tomāse toto,
tupune toehse, tuesapare roropa.
Māme Ritonōpo turumekase eya xine;
Towomanekō omipona se pyra toehse toh nexiase, typynanohnekomo.

16 Imehnō neponāmarykō ke Ritonōpo tyhtomapose eya xine.
Tynyrytyā xihpyry eahmaryke eya xine
tohne Ritonōpo tyripose eya xine.

17 Okyno tō totapase eya xine jahkatohme tynekarorykōme joroko tomo a,
Ritonōpo a pyra, imehnō neponāmarykomo a.
Mokaro waro exipitopyra toh kynexine,
zuario pyra itamurukō roropa toh kynexine.

18 Tuenikehse toto Towomanekō poko,
Tumykō poko, isene toto Tyrihpō poko.

19 Moro eneryke tyya tohne toehse Ritonōpo.
Typoenō turumekase eya,
imūkuru tomo, ēxiry tō maro.

20 Ynara tykase ynororo:
“Mokaro rumekāko ase,
moromeīpo enēko ase otara exīko toh nae?
Ajoajohpē toto exiryke,
jomiry omipona pyra m̄ã toto ipunaka.

21 Tynyrihpyrykō ke tyhtomapose ywy eya xine,
zumoxike toehse ywy toto neponāmarykō eahmaryke eya xine.
Morara exiryke zumoxike toto ripōko ase roropa ahno poko imoihmākōme
exiketō kara,
tohne toto ripōko ase,
imehnō tuaro hkopyra exiketō ke.

22 Tohne jehtoh apoto zukāko sã mana,
senohne emero enahkapōko mana sero nono po;
ypy tō apō zahkāko roropa mana,
ijahkapōko mana aorihtyā esary pona.

23 “Toto pona popyra ehtoh enehpōko ase, enahp̄yme,
toto tuarimapōko ase etuarimatoh ke itamurume.

24 Omise konōto emitapānōko mā toto,
 oxirohnōko mā toto,
 tyrohsē konōto ekuṛākapỹ ke toto enahkapōko mana.
 Onokyro tō enehpōko ase toto esekatohme,
 okoi tō roropa orihmato exiketomo, toto esekatohme.

25 Jarao orihnōko mā toto osetapary poko,
 tapyi tao orihnōko mā toto enaromỹke.
 Aimo tō orihnōko, orymo tō roropa,
 poetome exiketomo, tamuhpomākō roropa.

26 Saparahme toto aropōko ase sero nono poe,
 tykase repe, toto poko imehnō wenikehtohme,

27 yrome toto eunopyry se pyra exiase epetōkara a,
 ynara kary etary se pyra exiase ajohpe:
 'Ritonōpo poetory tō typoremākase kyya xine,
 Ritonōpo a pyra tonahkase toto.' "

28 Putupyra exiketō sā Izyraeu tō mana,
 tuaro pyra exiketō sā ipunaka.

29 Tuaro toto ahtao, enetuputyry oty katohme tonahkase toto,
 zuaro roropa toto exiry oty katohme tuānohse toto ya.

30 Oty katohme miumākō toepase toh nexiase
 toiro rokē topetōkara winoino?

Oty katohme 10 miumākō toepase,
 tokahmase ahtao asakoro ahno a?
 Towomanekomo a turumekase toto exiryke;
 tokamose toto Ritonōpo a epetōkara a.

31 Kuepetōkara neponāmarykō jamihme hkopyra mā toto,
 Kuewomanekō sā pyra;
 morara āko roropa mā kuepetōkara.

32 Popyra mā toto, Sotoma pōkō ehtopōpyry samo,
 Komora pōkō maro;
 uwa zoko sā mā toto,
 toperē popyra exikety samo,
 itunety, orihmatō sā roropa.

33 Okoi zekaxiri eukuru risē sā mā toto,
 okoi kyryry orihmatō risē samo.

34 Topetōkara nyrihpyry poko wenikehpyra Ritonōpo mana,
 toto wānohtoh eraximāko mana toto wānohtohme.

35 Imỹpōko Ritonōpo mā rahkene;
 toto wānohnōko rahkene.
 Okynā pyra osetapāko epetōkara mā toto oximōme.
 Okynā pyra typoremāsēme exīko mā toto.

36 Typoetory tō pynanohnōko Ritonōpo mana,
 tyjamihkehse toto ehtoh eneryhtao eya.
 Typoetory tō pyno exīko mana
 typoremākase toto exiryke.

37 Mame typoetory tomo a ekaropōko mana:
 "Otoko na oneponāmarykomo?
 Otoko oewomanekōme onenetuputyhpyrykomo?"

38 Okyno tō totapase oya xine

jahkatohme onekarorykōme eya xine,
uwa eukuru jehnahpyry maro.

Ah noehno toto seromaroro ākorehmatohkōme.
Ah tururume noehno toto opynanohtohkōme!

39 “Tuaro ehtoko:

Ywy rokē ase, Ritonōpo;

imepŷ ritō pyra manā ysamo.

Etapāko ase, aorihtyā ēsemākapōko roropa ase;

apurōko ase, ikurākāko ropa ase.

Tyriry se jehtoh onytyromasarepepyra imehnō mana.

40 Seromaroro jemary anŷnōko ase kakoxi, kapu aeino,
jomiry etapōko ase, isene exikehpyra exiketyme jahtao ynara tyrīko ase:

41 Ytapemā zemime exikety aehtōko ase,

zae apiakapitōko ase.

Jepetōkara epehmāko ase,

yse pyra exiketō wānohnōko ase yzehno toto exiryke.

42 Tuhkākō wōko ase,

ypyre tō ekurihpāko mana munu ke,

jepetōkara etapāko ytapemā mana.

Epasaromepyra exīko mā toto,

osetapaketomo ymaro;

tapoise exiketō totapasēme exīko mā toto.”

43 Atākyematoko imeimehnō nono pōkomo,

Ritonōpo poetory tō maro!

Imŷpōko Ritonōpo mana,

typoetory tō etapahpōkō wānohnōko mana.

Imŷpōko mana,

topetōkara wānohnōko mana.

Yrome typoetory tō rypyry korokāko mana.

44 Moro eremiatoh ke turuse Moeze a Jozue maro, Num mūkuru,
imoihmākō netaryme.

Moeze nyriphopyry tō etyhporyme

45 Mame tōtyhkase Moeze Izyraeu tō amorepary poko, Ritonōpo omiry
poko,

46 ynara tykase ynororo:

– Osenetupuhtoko senohne emero poko, āmorepatopōpyrykō poko ya seroae. Emero tymerose Ritonōpo nyriphopyryme omipona opoenōkō ripotome oya xine.

47 Senohne ynamorepatopōpyry tō omime rokē pyra mana, isene oehthokōme mana. Aomiry omipona awahtao xine okynahxo isene exīko matose moro nono po, tuna Joatāo takuohse ahtao oya xine, moro apoitohme.

48 Moro ēmepyyry ae ro ynara tykase Ritonōpo Moeze a:

49 – Ytoko ppy tō Aparī pona, taro Moape tō nonory po, ppy Nepo pona onuhko, pata Jeriko etoniē. Moro emory poe Kanaā nonory enēko mase, ynekarory Izyraeu tomo a.

50 Moroto ppy po orihnōko mase, orui, Arāo orihthopōpyry samo ppy Hoa po.

51 Amarokomo, asakoro ro a, tamonohse yneneryme oya xine, Izyraeu tō ēpataka. Meripa tunary enatyry pūto awahtao xine, moe pyra pata Kate poe, ona tonorē Zīm po, imehxo jyripyra mexiatose.

⁵² Morara exiryke amekeino rokē moro nono enēko mase, ynekarory Izyraeu tomo a. Yrome morotona ytopyra ekurehnōko mase.

33

Kure oxiekyrymākō ripotopōpyry

¹ Orihpyra ro tahtao kure rokē Izyraeu tō oxiekyrymākō tyripose Moeze a, Ritonōpo poetory. Ynara tykase ynororo Izyraeu tō netaryme:

² Ritonōpo noepyase ypy Xinai poe;

Etō epozakoxi tōnuhse ynororo xixi samo.

Saereh tykase ynororo typoetory tō pona, ypy Parā poe.

Ineyohtyā 10 miumākō imaro foehse.

Emary pūto apotunuru wino apoto zemime exikety nexiase.

³ Typoetory tō pyno Ritonōpo mana, toto ewomāko mana.

Porohnōko mā toto Ritonōpo ēpataka atamorepatohme inyriphopyry tō poko.

⁴ Ritonōpo nyriphopyry omipona sytatose,

Moeze nekarohpyry kyaa xine,

Izyraeu tō mōkomory kurā sā mana.

⁵ Tuisa konōtome toehse Ritonōpo, tynymenekatyā esēme, oximōme toehse oxiekyrymākō ahtao tutuisary tō maro.

⁶ Rupē tō poko ynara tykase Moeze:

“Ah, Rupē tō isene exikehpyra nexi toto!

Ah mokaro tuhkehxo nexi toto.”

⁷ Juta tō poko ynara tykase Moeze:

“Ritonōpo, Juta tō otururu oya etako.

Oximaro tomo tyriko ropa imehnō Izyraeu tō oxiekyrymākō maro, toto akorehmako etonaryhtao topetōkara maro.”

⁸ Rewi tō poko ynara tykase ynororo:

“Ritonōpo, tyriry se oehtoh enetupuhpōko mase Urim ke, Tumī maro opoetory tomo a, anamonohpyra exiketomo a, Rewi tomo a.

Tukuhse toh nexiase oya Masa po.

Mame tuna enatyry tō pūto Meripa po zae toto ehtoh menepoase.

⁹ Anamonohpyra toh nexiase onetapohpyry omipona,

tumykō pyno toehtohkō motye opyno toh nexiase, takorō tō pyno ehtoh motye,

tumūkuru tō pyno ehtoh motye roropa opyno nexiase toto.

Onyriphopyry tō omipona toh nexiase.

¹⁰ Onyriphopyry tō poko opoetory tō amorepāko mā toto,

ixtaratu zahkāko mā toto oēpataka,

okyryry apoto apō po tynekarory tō zahkāko mā toto.

¹¹ Ritonōpo, kure rokē Rewi tō tyriko,

orēpyrahxo toto tyriko.

Toto akorehmako emero poko toto ahtao azamaro toto ehtohme.

Toto epetōkara enahkapoko jūme owōpyra ropa toto ehtohme.”

¹² Pējamī tō poko ynara tykase Moeze:

“Pējamī tō pyno Ritonōpo mana, toto ewomāko roropa mana.

Toto pynanopyry poko kohmānōko mana.

Toto rānaome Ritonōpo mana toto ewomaneme.”

¹³ Joze tō poko ynara tykase ynororo:

“Kure rokē Joze nonory tyriko, Ritonōpo,

konopo itamurume enehpoko,

tuna enatyry tō ekaroko roropa eya xine nono ao!

14 Ritonõpo, otyro epery ekaroko eya xine tahpirāse exiketomo xixi ao toto tupi tō po,

itamurume tonahsē kurā ekaroko eya xine apoitohme!

15 Ypy tō po roropa, moino ro exiketomo, tonahsē kurā emākapoko apoitohme eya xine.

16 Inonorykō kure rokē tyriko, Ritonõpo, emero epo exiketō roropa, kure rokē ehtoh ekaroko, emero, eya xine!

Mame Ritonõpo, aosenepohpyry omoxino zahkety panō htae, kure rokē toto tyriko!

Ah morohne kurākō emero kure oehtoh nexī Joze ekyry tomo a, imehxo Joze toehse exiryke turui tō motye!

17 Kure potu mana pui orutua wātasenāme exikety samo, tyretyke exikety samo.

Iretyry mā miu motye Manase pakomotyamo, tuhke miumākō roropa Eparaī pakomotyamo.

Mokaro maro Joze tō osetapāko topetōkara maro, toto purohmāko mana sero nono poro porehme.”

18 Zepurō tō poko, Isakaa tō poko roropa ynara tykase Moeze: “Tymōkomoke Zepurō tō tyripoko tōsepekatyry poko imehnō nono pōkō maro. Isakaa tō tymōkomoke tyripoko tōsepekatyry poko toto ahtao Izyraeu tō nonory po.

19 Imeimehnō ahno eahmāko mā toto ypy pona aehtohme tosarykō pona.

Moroto tynekarory tō zahkāko mā toto,

Ritonõpo zamaro exiketomo.

Tytinerū itamurume apoīko mā toto tuna konōto wino te, isawā po roropa tuna konōto ehpio.”

20 Kate tō poko ynara tykase ynororo:

“Kure rokē Ritonõpo mana, zumohxo Kate tō nonory tyrise eya exiryke!

Kate tō reāo sā eraximāko topetōkara winoino apory apoitohme te, otarame zupuhpyry.

21 Nono kurehxo exikety tapoise eya xine, Ritonõpo nekarory po;

tuisa esary tokarose eya xine.

Ritonõpo omihpyry, inyripohpyry tō roropa omipona toh nexiase, tōximōse ahno tō tuisary tō ahtao.”

22 Tā tō poko ynara tykase ynororo:

“Reāo mūkurume sā Tā tō mana,

pyhseky āko Pasā nonory po.”

23 Napatari tō poko ynara tykase ynororo:

“Kure rokē Napatari tō tyrise Ritonõpo a.

Inonoryme exīko ikuhpo Karirea poe, ikurenaka.”

24 Asea tō poko ynara tykase ynororo:

“Izyraeu tō rānao, Asea tō imehnō motye kure rokē tyrise Ritonõpo a.

Asea tō pyno exīko imehnō oxiekyrymākō mana.

Inonory po oriwera tō tuhke exīko mana.

25 Ah ipatarykō towomaneke nexī kehko omōtoh jamihmā ke, kurimene risē ke, metau risē ke roropa.

Apatarykō pōkō ewomahpyryme exīko mā toto.”

26 Izyraeu tomo, imepý ritō pyra mana, Ritonõpo rokē mana!

Jamihme, Tuisamehxo, kapu akuohnōko mana akuru tō po, ākorehmatohkōme.

27 Ritonõpo, Jūme Exikehpyra Exikety, Kuewomaneкомо, kuewomatorýko mana tomary tō ke.

Kuepetōkara aropōko mana kynenerykōme,
toto enahkapōko mana kyya xine.

²⁸ Mame Izyraeu tō towomasēme exīko mā toto tosarykō po.
Osepeme exīko mā toto tynonorykō po.
Moroto tiriiku ahtāko,
uwa eukuru exīko,
axitaku nono ehxikāko mana.

²⁹ Izyraeu tomo, atākyemāko matose!
Imehnō asā xine pyra mana,
ahno typynanohse Ritonōpo Oesēkomo a.
Oewomatohkōme Ritonōpo mana,
atapemākōme roropa mana Oewomanekōme, orēpyra oritohkōme roropa.
Tosekumurukō po porohnōko oepetōkara mana,
osepynanohpōko oya xine.
Mame inonorykō apoiko matose ononorykōme.

34

Moeze orihtopōpyry

¹ Mame toytose Moeze ona topohmā poe, Moape nonory po, ypy Nepo pona. Tōnuhse ynororo ypy Pixika emory pona, pata Jeriko etonie, tuna mōpozakoxi. Moro poe Kanaā nonory tonepose Ritonōpo a eya, Kireate nonory moro pata Tā pona, inikahpozakoxi;

² Napatari tō nonory, Eparaī nonory, Manase roropa xixi omōtoh wino; Juta tō nonory tuna konōto Metiteraneu pona, xixi omōtoh wino;

³ nono ikurenaka, ona topohmā maro Zoa poe Jeriko pona, airiki panō tō patary.

⁴ Mame ynara tykase Ritonōpo eya:

— Jomiry etapoase Aparāo a, Izake a, Jako a roropa sero nono ekarory poka ya ipakomotyamo a. Moro enepōko ase oya enetohme oya oenuru ke, yrome moro pona eporehkara exīko mase.

⁵ Morarame Ritonōpo poetory Moeze toorihse moroto Moape nonory po, Ritonōpo omihpyry ae ro.

⁶ Moroto ekepyry tonēse Ritonōpo a jakanahmā po, pata Pete-Peoa ēpataka. Seroae ro zuarō pyra imehnō mana otoko ekepyry zonētopōpyry esary mana.

⁷ 120me jeimamyry nae Moeze ahtao toorihse ynororo, enuru kure ro nexiase, jamihme ro nexiase roropa.

⁸ Mame 30me ēmepyyry pune tyxitase Izyraeu tomo moroto Moape nonory po, ona pipahmā po, Moeze hnamoryme.

⁹ Jozue, Num mūkuru tymenekase Moeze a tymyakāme ehtohme. Tomary tyrise eya Jozue zupuhpyry pona, naeroro Ritonōpo Zuzenu imaro kynexine, tuaro tyripōko mana. Aomiry omipona toehse Izyraeu tomo, Ritonōpo nyriphopyry tō omipona roropa Moeze nekarohpyry eya xine.

¹⁰ Jūme exipyra ropa Izyraeu tō rānao urutono Moeze samo. Imaro tōturuse Ritonōpo osēpataka.

¹¹ Jūme exipyra ropa Ritonōpo jamitunuru enepory waro exikety Moeze nyriyā samo Ritonōpo omiry omi poe Ejitu po, Ejitu pōkō tuisary poka, akorehmanā poka, ipoetry tō poka, enara.

¹² Jūme exipyra ropa imepū urutono osenuruhkatoh riry waro exikety Ritonōpo jamitunuru ke, Moeze nyrihpyry samo Izyraeu tō neneryme.

JOZUE

Josué

Ekarotopo

Sero pape *Jozue*, ekarōko Izyraeu tō oehtopōpyry poko Kanaã pona, moro nono apoitohme tosarykōme. Moro nono pōkō typoremākase Izyraeu tomo a tuisame Jozue ahtao, Moeze myakāme. Ekarōko Joatāo akuohtopōpyry poko eya xine, pata Jeriko apuru epukatopōpyry poko roropa, pata Ae poremākatopōpyry poko, Izyraeu tō osekarotopōpyry ropa poko Ritonōpo a inetapohpyry omipona toehtohkōme. Jozue 24.15 ynara āko: Imenekatoko seroae, onoky omipona exīko matou? Yrome ywy ytapyi taōkō maro, Ritonōpo omipona exīko.

Sero pape ao

Kanaã poremākatopōpyry 1.1–12.24

Nono apiakatopōpyry 13.1–21.45

Ytotoh ropa xixi tūtatoh pona 22.1–34

Jozue osekazumatopōpyry 23.1–24.33

Moeze myakāme Jozue ehtopōpyry

¹ Moromeīpo Moeze toorihse ahtao, ynara tykase Ritonōpo imyakāme exikety a, Jozue a, Num mūkuru:

² — Ypoetory Moeze toorihse. Seromaroro atakimatoko, omoro, Izyraeu tō maro emero, tuna Joatāo akuohtohme oya xine, oytotohkōme ynekarory pona oesarykōme.

³ Jomihpyry ae ro ynara ase Moeze a, sero nono ekarōko ase oesarykōme, epona oytorykohtao.

⁴ Oesarykō ehpio ynara exīko: ikurenae, oname tonorē poe; inikahpozakoxi ypy tō Ripano tomo; xixi tūtatoh wino tuna zumo Eupyrati te, heteu tō nonory maro emero; xixi omōtoh pona tuna konōto Metiteraneu, enara.

⁵ Oporemākasaromepyra xine imehnō exīko mana jūme. Amaro exīko ase Moeze maro jehtopōpyry saaro. Jūme orumekara ase.

⁶ Orēpyra exiko, enaromyra roropa exiko, moko aroryke oya toto tuisaryme sero nono apoiryhtao eya xine tosarykōme, “Moro nono ekarōko ase apakomotyamo a,” katopōpyry ya atamurukomo a.

⁷ Naeroro orēpyra exiko, enaromyra roropa exiko. Tomeseke exiko Jomihpyry omipona oehtohme porehme, ynekarohpyry ypoetory Moeze a ekarotohme oya. Moro onurumekara exiko ipunaka, ekurehpyra mase exīko, orēpyra exīko mase, emero pona oytoryhtao.

⁸ Oturukehpyra exiko Jomihpyry sekeremaryme; atamorepako ipoko saereme, kokō roropa, tomeseke sā ynimeropohpyry omipona oehtohme. Morara awahtao kure ehtoh oehnōko oya mana.

⁹ Ynyrirohpyry poko wenikehpyra exiko: “Jamihme exiko orēpyra roropa exiko! Poremāpyra exiko, enaromyra roropa. Ynara exiryke Ywy, Ritonōpo Oesēkomo amaro exikehpyra exīko ase emero pata tō pona oytoryhtao.”

Jozue nyrirohpyry Izyraeu tomo a

¹⁰ Naeroro ynara tykase Jozue Izyraeu tō tamuximākomo a tōmipona toto ehtohme:

11 — Ytotoko Izyraeu tō zurutatoko, ynara kahtoko eya xine: “Tonahsē tyritoko, taroino oseruao tōmehse ahtao tuna Joatāo akuohnōko matose ōsesaritoḥkōme Ritonōpo Kuesēkō nekarohpyry po.”

12 Ynara tykase Jozue Rupē tomo a, Kate tomo a roropa Manase tomo a roropa, xixi tūtatoḥ wino exiketomo a:

13 — Ritonōpo poetory Moeze omihpyry poko wenikehpyra ehtoko: “Ritonōpo Kuesēkō sero nono ekarōko oya xine mana ōsesaritoḥkōme, taro Joatāo poe xixi tūtatoḥ wino, oesarykō po, towomase oehtohkōme.

14 Opyxiākomo te, opoenōkō roropa, oekykō maro, pui tōkehko taro exīko mā toto Moeze nekarohpyry po oesarykōme. Yrome orutua kō typyreke exiketō ytōko mana osemazuhme tuna Joatāo akuohse takorōkō, Izyraeu tō akorehmatohme etonatoḥ poko.

15 Tosarykō rīko mā toto tynonorykō po, Ritonōpo Kuesēkō nekarohpyry po. Moroto mā exīko toto. Mame morara toehse ahtao oehnōko ropa matose tarona, Moeze Ritonōpo poetory, nekarohpyry pona oya xine, taro Joatāo poe xixi tūtatoḥ wino.”

16 Mame ynara tykase toto Jozue a:

— Onyriphopyry rīko ynanase emero. Yna aroporyhtaḥ oya ytōko ynanase ōmīry omīpona.

17 Moeze omīpona yna ehtopōpyry saaro, ōmīry omīpona exīko ynanase. Ritonōpo amaro ehtoḥ se ynanase Moeze maro aehtopōpyry samo.

18 Tutuisaryme ose pyra exikety ahtao, ōmīry omīpona pyra ynororo ahtao, totapasēme exīko mokyro mana. Orēpyra exiko, jamihme roropa exiko!

2

Enenanō aropotopōpyry Jozue a Jeriko pona

1 Mame tosarykō poe, Akaxia po, enenanō asakoro taropose Jozue a tokare pyra. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Mokaro nonory enetatoko, ipatarykō Jeriko roropa ipoko tuaro oehtohkōme.

Mame toytose toto. Moroto noḥpo kynexine, esety Raape, orutua kō poko exikety. Mokyro tapyī taka tomōse toto nyhse.

2 Mame Jeriko tuisary turuse imehnoḥmo a kynexine. Ynara tykase toto:

— Izyraeu tō toehse xiaro kynonorykō enese, koko.

3 Mame tōmīry taropose tuisa a Raape a. Ynara tykase ynororo eya:

— Mokaro orutua kō atapyī tao exiketō tooehse mā toto kynonorykō enese, imeīpo oehnōko mā toto xiaro kuetapase xine! Enehko toto xiaro jarānaka! tykase toto, tuisa naropotyā eya.

4 Yrome noḥpo a tonēse toto, ynara tykase ynororo tuisa poetory tomo a:

— Ajohpe pyra orutua kō tooehse ytapyī taka, yrome ozeino noehno toto, zuaro pyra akene.

5 Tykohmāse ahtao, pata omōtoḥ apurusasaka ahtao, tutūtase toto. Aza nytō toto, zuaro pyra ase. Yrome axī oytorykohtaḥ toto eporyko ropa matose.

6 Yrome mokaro, asakoro exiketō taunuhmase toḥ kynexine tapyī my-patarānaka, zara pona. Moroto tonēse toto eya mauru panō mitaka, tynyrihpyry moroto.

7 Tuisa poetory tō toytose, pata poe tutūtase toto ahtao, omōtoḥ tapuruse. Enenanō tupise eya xine repē, osema ae toytose toto tuna Joatāo akuohtoḥ pona.

8 Nyhpyra ro enenanō ahtao, tōnuhse Raape tapyī my-patarānaka oturuse eya xine, zara po. Ynara tykase ynororo:

9 – Zuaro ase, sero nono tokarose Ritonõpo a Izyraeu tomo a. Oserehnõko ynanase porehme, ouno xine.

10 Zuaro toehse yna tuna konõto Tahpiremã tapiakase ahtao Ritonõpo a, oesemarykõme, Ejitu poe tutütase awahtao xine. Tuaro toehse yna roropa tuna Joatão moinõkõ etapatopõpyry poko oya xine, amoreu tõ tuisary tõ, etapatopõpyry poko oya xine, soutatu tõ imoihmãkomo.

11 Morohne waro toehse yna ahtao, typoremãse ynanase, enaromÿke toehse yna opoko xine. Ritonõpo Oesëkõ kapu esëme mana. Sero nono esëme roropa mana.

12 Morara exiryke seromaroro õmirykõ etapoko ya Ritonõpo netaryme wekyry tõ pynanohtohme oya xine, tooehse ropa awahtao xine, tyyynanohse oexirykõke ya. Naeroro enetupuhtoh ekarotoko ya zae oehtohkõ waro jehtohme.

13 Wekyry tõ ipynanohtoko, Papa tõ aja maro, ypiramo, jakorõ tomo te, itapyĩ taõkõ maro. Yna onetapapopyra ehtoko.

14 Ynara tykase orutua kõ eya:

– Ajohpe pyra, yna omiry anamonohpyra ynanase opoko xine, opynanohtorÿko ynanase, oetapara xine ynanase. Ýrome yna omiry omipona pyra toehse yna ahtao ah orihketyme ynanexino, omoro kara! Sero poko onekaropyra awahtao imehnomo a yna omihpyry omipona exiko ynanase. Sero nono ekaroryhtao Ritonõpo a yna a kure rokẽ oriko ynanase.

15 Pata apuru po Raape tapyĩ kynexine. Morara exiryke tapyi osenuhmatoh ae mokaro tyhtose eary poko.

16 Ynara tykase nohpo eya xine:

– Ytotoko ypy tõ pona, oenepyra xine tuisa poetory tõ ehtohme. Otonëtoko moroto oseruao ãmepyry pona oupinanõkõ oehtãne ropa rokene. Moromeiþo ytotoko ropa.

17 Mame ynara tykase enenanõ eya:

– Yna omihpyry omipona exiko ynanase; onekaropohpyry ae ro yna a. Ýrome ynara tyripõko ynanase oya:

18 yna omomyryhtao ononorykõ pona, sero eary tahpiremã imyhko atapyĩ eutary ae yna yhtotopõpyry osenuhmatoh pokona. Morararo omy tõ enehpoko atapyĩ taka, asa maro, opirãkõ maro, ãkorõ tõ roropa, omy ekery tõ maro porehme.

19 Atapyĩ tae tutütase toto ahtao, typoe xine rokẽ orihnõko mã toto, yna poe pyra. Ýrome amaro exiketõ tyryrhmasa ahtao tapyi tao, ehxirõko ynanase, zae pyra toehse yna exiryke.

20 Imehnõ turuse oya ahtao yna nyriry poko yna omihpyry amonohnõko ynanase yna towokase oya exiryke.

21 Ynara tykase Raape:

– Ý, moro sã zae ya mana.

Mame taropose ropa toto eya. Moro eary tahpirẽ tymyhse eya osenuhmatoh pokona.

22 Mame mokaro, nono enenanõ asakorõkõ toytose toto ypy pona otonëse oseruao ãmepyry pune, tupise toto ahtao tuisa poetory tomo a. Tupise, tupise nono poro porehme. Onenepyra tokurehse ahtao toeramasa ropa toto Jeriko pona ropa.

23 Mame tyhtose ropa toto, nono enenanomo, ypy poe, tuna Joatão takuohse ropa eya xine. Mame tõseporyse toto Jozue maro. Turuse ynororo eya xine toytoytohtopõpyrykõ poko emero porehme.

24 Mame etyhypryme ynara tykase toto:

– Tuaro toehse ynanase. Sero nono emero ekarōko Ritonōpo kyaa xine mana. Moro pōkō emero enaromŷke mā toto, kunoxine mā toto.

3

Tuna Joatāo akuohtopōpyry

¹ Morarame Izyraeu tō towōse Jozue maro pakeimo. Tosarykō poe, jakanahmā Akaxia tō poe, toytose toto tuna Joatāo ehpiokoxi. Anakuohpyra ro toto ahtao axītao rokē tōsesarise toh nexiase moroto.

² Morararo oseruao ēmepyyry taropose ahtao Izyraeu tō tamuximākō toytose ahno rānakuroko, toto tuarōmase.

³ Ynara tykase toto Izyraeu tomo a:

– Ritonōpo omiry ē aroryhtao rewita tomo a, oturuketō eneryhtao oya xine atakimatoko mokaro ekahmatohme.

⁴ Morara ahtao oesemarykō waro exīko matose, sero osema ae ytopitopyra mexiatose. Yrome Ritonōpo omiry ē pūtokoxi oehpyra ehtoko; ameke rokē ehtoko ewino toiro kirometuru pune.

⁵ Ynara tykase Jozue imoihmākomo a:

– Ekurikatoko, oorypyrykō irumekatoko. Kokoro tyjमितunuru enepōko Ritonōpo mana oya xine.

⁶ Mame ynara tykase ynororo Ritonōpo maro oturuketomo a:

– Ritonōpo omiry ē apoitoko oytotohkōme Izyraeu tō esemazupurume.

Mame moro sā tyrise eya xine Jozue omi poe.

⁷ Mame ynara tykase Ritonōpo Jozue a:

– Yjमितunuru eneryke tyaa xine seroae, tuisame imehxo oexiry poko tuaro exīko Izyraeu tō mana emero. Moeze maro jehtopōpyry sā amaro jēxiry waro exīko mā toto tykase Ritonōpo Jozue a.

⁸ Oturuketō jomiry ē aronanō zuruko, ynara kaxiko eya xine: “Joatāo ehpiokoxi toeporehkase awahtao xine oetyohtoko nakuaka.”

⁹ Mame ynara tykase Jozue Izyraeu tomo a:

– Osehtoko xiaro! Ritonōpo Kuesēkō omiry etatohme oya xine.

¹⁰ Ritonōpo nyriy enēko matose, tuaro exīko matose Ritonōpo isene exikety amaro xine mana, ekurehpyra mana kananeu tō aropyry poko owinoino xine, heteu tomo te, heweu tomo, perizeu tomo te, kirikaseu tomo, amoreu tomo te, jepuseu tomo, enara.

¹¹ Ritonōpo omiry ē, sero nono esē kyryry osemazuhme ytōko mana tuna Joatāo akuohtohme.

¹² Seromaroro orutua kō imenekatoko, 12me, Jako mūkuru tō punero.

¹³ Kuesēkō Ritonōpo Imehxo Exikety ōmiry ē aronanō aropōko mana, Joatāo kuaka toehse ahtao tuna etypohnōko mana. Inikahpozakoxi ikurenaka, enara, tuna osepona exīko kaetokohxo.

¹⁴⁻¹⁵ Tiriiku epery tyhkatoh zano kynexine. Morararo zueme tuna Joatāo kynexine. Morara ahtao Izyraeu tō tutūtase tosarykō poe tuna Joatāo akuohse. Ritonōpo maro oturuketō toytose osemazuhme aomiry ē arōko toto. Toeporehkase toto ahtao Joatāo kuaka, tupupurukō tyrise ahtao eya xine nakuaka,

¹⁶ tuna totypohse rahkene. Kaetokohxo toehse inikahpozakoxi, pata Atā pona, Saratā pūtokoxi. Tuna tāpaise mōtohxo kara, ikurenaka tuna konōto Aorikyhyry pona. Mame takuohse eya xine. Jeriko myhtokoxi toeporehkase toto.

¹⁷ Mame nono tonorē poro, tātakuohse Izyraeu tomo, tehme rokē oturuketō kynexine tuna rānao. Mōroto toraximase eya xine emero Izyraeu tō atakuotyry tuna mōpozakoxi.

4

12me topu tō wenikehpyra ehtohme

¹ Mame tōtyhkase Izyraeu tō ahtao Joatāo akuotyry poko ynara tykase Ritonōpo Jozue a:

² – Orutua kō imenekako Izyraeu tomo, oxiekyry tō 12mākō wino.

³ Ynara tyripoko eya xine: “12me topu tō anŷpoko tuna Joatāo rānao exiketomo, oturuketō etypohtopōpyry pono. Moro topu tō arotoko amaro xine oesarykō pona seroae, morotona tyritohme.”

⁴ Mame mokaro orutua kō 12mākō tynymenekatyā tykohmase Jozue a.

⁵ Ynara tykase Jozue eya xine:

– Ytotoko, Ritonōpo Oesēkō omiry ē kuroko ytotoko moinakoxi Joatāo rānaka. Toiro orutua topu anŷnōko toiro tymotary pona, Jako poenomotyā tō ekyrŷpyry pune.

⁶ Moro topu tō eneryke Izyraeu tomo a wenikehpyra exīko mā toto Ritonōpo nyrihpyry poko. Imeīpo opoenōkō oturuporyhta oya xine sero topu tō poko,

⁷ toto zurūko matose, sero Joatāo tunary etypohtopōpyry poko, takuohse Ritonōpo omiry ē ahtao. Sero topu tō eneryke tyya xine wenikehpyra Izyraeu tō exīko mā toto sero poko.

⁸ Jozue nyripohpyry tyrise eya xine. Ritonōpo nyripohpyry ae ro Jozue a, topu tō tanŷse eya xine, Joatāo rānaono, 12me topu tomo; toitoine topu Jako poenō pune ehtohme, 12me ehtohme. Tarose eya xine tōsesaritohkō pona.

⁹ Moro topu tō 12mākō tyrise Jozue a otuotuhpokoxi, Ritonōpo omiry ē aronanō etypohtopōpyry poe tanŷse aexityamo. Moroto ro mā kehko topu tomo seromaroro ponāmero.

¹⁰ Mokaro Ritonōpo omiry ē aronanō tehme rokē toehse toh kynexine Joatāo rānao, mokaro imoihmākō atakuohŷtāne rokene, Ritonōpo nyripohpyry ae ro Moeze a ekarotohme Jozue a Izyraeu tō zurutohme.

Morotoino axī toytose toto, tuna takuohse eya xine.

¹¹ Takuohse ahtao eya xine emero porehme, Ritonōpo omiry ē aronanō toytose toto esemazupurume oturuketō maro.

¹² Orutua kō Rupē tō tyekyrykō poe toytose toto, Kate tomo, Manase tō (xixi tūtatoh wino exiketomo) toytose toto Joatāo akuohse osemazuhme. Typyreke toh kynexine etonatohme Moeze omihpyry ae ro.

¹³ Ritonōpo neneryme tātakuohse toto, 40 miumākomo, orutua komo typyreke exiketomo nono jakuraramā pona Jeriko pūtokoxi.

¹⁴ Moro ėmepyry ae tuisamehxo Jozue tyripose Ritonōpo a Izyraeu tō neneryme. Mame isene ro ynororo ahtao tuisame tyrise eya xine, tuisame Moeze ritopōpyry saaro eya xine, aorikyry ponāmero.

¹⁵ Mame ynara tykase Ritonōpo Jozue a:

¹⁶ – Joatāo kuae ymaro oturuketō itūtanohpoko, jomiry ē arananomo.

¹⁷ Moro sã tyrise Jozue a.

¹⁸ Mame towōse ropa oturuketō ahtao Joatāo kuae, nono tonorē pona toeporehkase toto ahtao, tuna osepokona toehse ropa, tukumase ropa, mororo saaro toehse ropa.

¹⁹ Joatāo takuohse imoihmākomo a, ėmepyry omame porehme aėmehtoh ae, nuno apitorymā po. Tōsesarise ynaroro Kiukau po, Jeriko poe xixi tūtatoh wino.

²⁰ Moroto xikihmā tyrise Jozue a, topu risemy, moro topu tō 12mākō ke, tynanymhpyrykō tuna Joatāo kuae.

²¹ Ynara tykase ynororo Izyraeu tomo a:

— Imeïpo opoenõkomo a ekaroporyhtao oya xine: “Oty kary moro topu tõ xikihme exiketý?”

²² Toto zurüko matose: “Moro Joatão akuohtopõpyry poko tyrise mana Izyraeu tõ wenikehpyra ehtohme.

²³ Ritonõpo Oesëkomo a Joatão tunary tâpaikapose, mokaro atakuohtohme, tuna konõto Tahpiremä akuohtopõpyry saaro mokaro a.

²⁴ Morara exiryke emero nonory põkõ Ritonõpo Oesëkõ jamitunuru waro exiko mã toto. Amarokõ roropa imehxo Aexiry enetupuhnõko matose, jüme.”

5

¹ Morarame Joatão tunary tâpaikapose Ritonõpo a Izyraeu tõ atakuohtohme, kary totase ahtao amoreu tuisary tomo a, Joatão poe xixi omõtohwino exiketomo, kananeu tuisary tomo a roropa tosarykõ po tahtao xine tuna konõto ehpio, enaromýke toehse toto. Izyraeu oepýry zuno toehse roropa toto, typoremãse toto.

Aipotapihpyry sahkary poko Kiukau po

² Ynara tykase Ritonõpo Jozue a:

— Rato tõ tyritoko, topu risamo ratome Izyraeu tõ poenõ aïpotapihpyry sahkatohme.

³ Mame rato tõ tyrise Jozue a. Izyraeu tõ orutua kõ aïpotapihpyry tysahkase eya ypy Aipotapihpyry Sahkatoh po.

⁴ Moro sã tyrise eya ynara exiryke: orutua kõ emero zuãtatyamo tutütase ahtao Ejitu poe toorihse rokẽ toto toytorykohtao ona poro ahno esary poro pyra toytorykohtao.

⁵ Izyraeu tõ orutua kõ itütatyã Ejitu poe emero jaikõpotapihpyry tysahkase kynexine. Yrome imehnõ osema tao aenurytyã aïpotapihpyry onysahkara ro kynexine.

⁶ Izyraeu tõ toytose 40me jeimamyry ona poro. Morara ahtao orutua kõ emero zuãtatyã (20me jeimamyry motye exiketõ Ejitu poe tutütase ahtao) Ritonõpo a taorihmapose toto, Tosëkõ omipona pyra toehse toexirykõke. Ynara tykase Ritonõpo eya xine: “Omõsaromepyra matose nono kurã pona, otyro zamaro exiketý pona: ‘Ononoryme ekarõko ase apakomotyamo a,’ ake atamurukomo a.”

⁷ Yrome ipoenomotýã, tumykõ myakãme yrome tyaikõpotapihpyry onysahkara ro toh kynexine toytorykõke ona poro. Mokaro aïpotapihpyry tysahkapose Jozue a.

⁸ Mame Izyraeu tõ emero tehme toh kynexine moroto ekurãkatohme ropa, jaikõpotapihpyry isahkatyamo.

⁹ Ynara tykase Ritonõpo Jozue a:

— Seroae ohxirotopõpyrykõ ykorokano, õsanomatopõpyrykõ Ejitu põkõ namotome oehtopõpyrykomo.

Morara exiryke moroto tosehþase Kiukaume eya xine. Moro esety mã jumãme toehse.

¹⁰ Moroto tõsesarise toto Izyraeu tomo Kiukau po nono jakuraramã po Jeriko zomye. Moroto tãkye ehtoh tyrise eya xine otuhtoh poko Paxikoa ae, 14 me aëmehtoh ae, tykohmãse ahtao, nuno apitorymã po.

¹¹ Yrokokoro tonahsã, Kanaã po ahtatyã, tonahþitose eya xine tiriiku tõkehko tokoise eya xine, wyi porutatoh maro pyra tyrisamo, enara.

¹² Moromeïpo manã onenahpyra ropa Izyraeu tõ toehse kapu aino ohpahpyra toehse exiryke. Moroto ahtahpyry rokẽ tonahþitose eya xine Kanaã nonory po.

Ritonõpo poetory, soutatu tō Esēme

¹³ Jeriko pūto Jozue kynexine. Mōtoino rokē orutua tonese eya xikihme tōpataka, tapema ke tomahpōke. Eya toytose Jozue, tōturupose eya, ynara tykase:

– Yna maro mahno? yna epetōkara maro?

¹⁴ – Arypyra, amaro xine pyra, oepetōkara maro pyra roropa ase, tykase ynororo. – Ywy ase Ritonõpo poetory tō Esemý, Oesēkomo.

Tosekumuru po typorohse Jozue tōmyty po nono pokoxi eahmatohme. Ynara tykase ynororo:

– Taro ase, Tuisa, ðmipona jehtohme. Oty ripory se hma ya?

¹⁵ Ynara tykase Ritonõpo poetory tō Esē eya:

– Asātajā touko. Sero nono kurano, ynonoryme mana.

Mame moro sã toehse Jozue aomi poe.

6*Jeriko poremäkatopõpyry*

¹ Mame pata Jeriko omōtohtonō tapuruse kynexine, Izyraeu tō omõpyra ehtohme. Omõsaromepyra toh kynexine, tūtasaromepyra roropa toh kynexine.

² Ynara tykase Ritonõpo Jozue a:

– Etako ke! Pata Jeriko ekarōko ase oya, ituisary maro te, soutatu tō jamihme exiketō maro.

³ Seromaroro amaro Izyraeu tō soutatu tō maro ytoytōko mase pata zomyehmase porehme, kokoro rokene 6me ðmepryry pune.

⁴ Osemazuhme, kaxo, Ritonõpo omiry ã esemazupurume ytōko mana. Mame 7me oturuketō rue arōko mã toto, kaneru retyry risemy. Morararo 7me aēmehtoh ae ytōko matose, soutatu tō maro pata zomyehmase 7 pune. Mame rue etōko oturuketō mana.

⁵ Morararo rue etoryhtao eya xine toiro etotohtokynahxo, kui kamexipoko imoihmākomo a opore. Morarame pata apuru epukāko mana. Moro toepukase ahtao omõnõko matose pata pona rahkene.

⁶ Oturuketō tykohmase Jozue a, ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonõpo omiry ã arotoko. Esemazupurume 7me oturuketō ytōko turuēkō maro.

⁷ Mame ynara tykase ynororo Izyraeu tomo a:

– Ytotoko atakenaka pata zomye. Amarokomo typyreke exiketomo ytoto osemazuhme, Ritonõpo Kuesēkō omiry ã esemazupurume.

⁸ Naeroro Jozue omi poe oturuketō 7mākō toytose kaxo moino akoxi, rue totopitose eya xine.

⁹ Esemazupurume soutatu tō toytose, mokaro mykapo oturuketō 7mākō toytose rue maro. Mame kaxo mykapo imehnō erase tomo a roropa tokahmase. Morara ahtao rue tō etōko toh kynexine.

¹⁰ Yrome Jozue omi poe kui kara toh kynexine aporo, mynyhme rokē tyripose toto eya tomitary eraximatohme.

¹¹ Mame oturuketō taropose Jozue a pata zomye toto ytotohme Ritonõpo omiry ã maro. Imēipo toytose ropa toto tosarykō pona ropa ðmehse moroto.

¹² Yrokokoro towōse Jozue ðmepryryme, Ritonõpo omiry ã kaxo, tarose oturuketomo a.

¹³ Osemazuhme typyreke exiketō ytōko toh kynexine. Mokaro mykapo oturuketō 7mākō rue etoryme ytōko toh kynexine kaxo maro. Kaxo mykapo imehnō soutatu tō toytose erase tomo, rue onetokehpyra toh kynexine.

¹⁴ Ēmepyry asakoro aehtoh po toytose toto pata zomye ropa toiro. Mame toytose ropa toto tosaka xine ropa. Morara tyrise eya xine 6me ěmehtoh pona.

¹⁵ Mame 7me aěmehtoh ae towōse toto pakeimo. Pata tomyehmase toto a 7me pune toiro ěmepyry ae. Moro ae rokě pata tomyehmase 7me eya xine.

¹⁶ Mame 7me pata zomye toytorykō poko tōtyhkase tahtao xine, rue etory tōtyhkase roropa ahtao, ynara tykase Jozue imoihmākomo a:

– Kui kahtoko seromaroro! Jeriko ekarōko Ritonōpo oya xine mana!

¹⁷ Pata enahkatoko epōkō maro emero porehme onekarorykōme Ritonōpo a. Nohpo Raape, orutua kō poko exikety rokě ipynanohtoko itapyī taōkō maro, sero enese aehtyā typynanohse eya exiryke.

¹⁸ Yrome mōkomo anapoipyra ehtoko, emero porehme enahkatoko. Tapoise oya xine ahtao, popyra exīko oya xine mana Izyraeu tomo a roropa, morohne emero enahkatoko tykase jexiryke oya xine.

¹⁹ Yrome parata risě kehko, uuru te, metau te, kurimene roropa tapiakasěme exīko, ikurākatohme Ritonōpo kyryry kurākatohtaka.

²⁰ Naeroro rue totose oturuketomo a. Moro totase ahtao imoihmākomo a, kui tykase toto opore, mame pata apuru toepukase. Moro eneryke tyya xine tōnuhse toto, tomōse toto pata pona, pata typoremākase eya xine.

²¹ Tytapemākō ke pata pōkō totapase eya xine; orutua komo, nohpo tō maro, poetohti maro, tamuhpomākō maro roropa. Pui tō totapase roropa eya xine, kaneru tomo te, jumětu tomo, enara.

²² Mame ynara tykase Jozue nono enehpōkō asakorōkomo a:

– Ytotoko Raape, orutua kō poko exikety tapyī taka, mokyro ekyry tō enehtohme jarānaka, ōmihpyrykō ae ro eya.

²³ Toytose toto mokyro enehse jū maro, jě maro, ipiry tō maro, imehnō jekyry tō maro emero. Itapyī tae tarose toto emero jarānaka, toto ewomatoh taka, Izyraeu tō esary myhtokoxi.

²⁴ Mame pata tyahkase eya xine emero enahkatohme. Uuru risě rokě te, parata risemy te, metau roropa, kurimene maro typynanohse eya xine Ritonōpo tapyī kyryryme ehtohme.

²⁵ Raape rokě, orutua kō poko aexihpyry, jekyry tō maro, typynanohse Jozue a, enenanō asakoro tynenyohyā Jeriko pona toněse eya exiryke. Jūme ipakomotyā Izyraeu tō rānao toehse toht kynexine.

²⁶ Morarame popyra Jeriko tyripose Jozue a Ritonōpo omi poe. Ynara tykase ynororo Jeriko poko:

– Pata Jeriko riryhtao ropa tyryry poko exikety akorekehkāko Ritonōpo mana.

Moro pata apō tō riryhtao, tyrine mūkuru osemazupu orihnōko mana.

Omōtoht apuru tō riryhtao,

tyrine mūkuru etyhyrymā orihnōko mana.

²⁷ Naeroro Jozue maro Ritonōpo kynexine. Tuisame aexiry poko tokātose toto pata tō poro, moro nonory po.

7

Akā erypymatopōpyry

¹ Ritonōpo nyripohpyry Izyraeu tomo a ynara kynexine: Mōkomo anapoipyra ehtoko, onukurākara ehtoko, “Enahkatoko” tykase exiryke oya xine. Yrome moro omipona pyra toehse ahno. Mōkomo toněse Akā a. Naeroro tyekitapāse Ritonōpo Izyraeu tō poko. Akā kynexine Karami mūkuru, Zapiti paryme, Žera mūkuru paryme, Juta parŷpyryme, roropa.

²Orutua kō tonyohse Jozue a pata Jeriko poe Ae pona, Peteu poe xixi tūtatoh wino, Pete-Awē pūto. Taropose toto eya osenuhmatohme, nono enetohme eya xine. Toytose toto pata Ae enese rahkene.

³Mame tooehse ropa tahtao xine Jozue turuse eya xine. Ynara tykase toto eya:

– Soutatu tō emero anaropopyra exiko Ae pōkō poremākapose; 2 miu, otarame 3 miu orutua kō ipune, tuhke hkopyra morotōkō exiryke, tykase toto Jozue a repe.

⁴Naeroro 3 miumākō toytose Ae pōkō poremākapose repe. Yrome Ae pōkomo a Izyraeu tō tonepanohpose.

⁵Tokahmase eya xine pata omōtoh poe topu ahkahpyry pona, 36mākō totapase eya xine toto yhtoryhtao. Izyraeu tō typoremāse, enaromŷke toehse.

⁶Tupō tyxihxihkase Jozue a, tātasamaryke. Tosekumuru po typorohse ynororo, tōmyty po nono pokoxi, Ritonōpo Imehxo Exikety omiry ē ēpataka. Izyraeu tamuxiry tō maro moro sã toehse roropa. Moroto nono po tykohmāse toto, nono tyrise tuhpokoxi xine, tãkye pyra toexirykō enepotohme Ritonōpo a.

⁷Ynara tykase Jozue Ritonōpo a:

– Ritonōpo, Jesemy! Oty katohme Izyraeu tō menepyase, Joatão akuotohme? Yna ekarotohme amoreu tomo a, yna etapatohme? Oty katohme Joatão mōpoe rokē yna onyripopyra mexiase?

⁸Ritonōpo, ynahxiropyra exiko, Izyraeu tō toepase topetōkara kurūke. Naeroro otara āko ywy?

⁹Sero poko mã kananeu tō tuaro exīko, emero sero nonory pōkō maro. Yna zomyehmãko mã toto yna etapatohme. Moro sã toehse ahtao otara āko mah oesety imehxo ritohme yna a, okerekeremara imehnō ehtohme?

¹⁰Jozue tozuhse Ritonōpo a, ynara tykase ynororo eya:

– Owōko ropa ty! Oty katoh oēmyty nono po nahe?

¹¹Tyrypyrykō poko toehse Izyraeu tomo. Jomiry omipona pyra toehse toto. Ynara tykase ywy oya xine repe: “Ynyriphopyry omipona ehtoko,” ykã repe. Jeriko pōkō mōkomohpyry tapoise oya xine, “Enahkatoko emero,” tykase jahtao. Tomatonanohse mōkomo eya xine, ajohpe toehse ipoko toto, morohne tonēse tymōkomory maro.

¹²Morara exiryke Izyraeu tō enaromŷke toehse, topetōkara onyporemākasaromepyra mã toto. Epãko mã toto, iirypyryme toehse toexirykōke osenahkapōko mã toto. Morohne anapoityākō onenahkara awahtao xine, amaro xine exikehnōko ase.

¹³Owōko ropa. Moxiã rypyry irumekapoko Izyraeu tō rypyry, toto osenepotohme ya kokoro, nuriame pyra toto ehtohme ya. Ywy Ritonōpo Oesēkō ynara āko: “Izyraeu tomo, mōkomo kurākãko matose. ‘Enahkatoko,’ ase oya xine. Morohne onenahkara awahtao xine oepokōkara onyporemākasaromepyra matose.

¹⁴Kokoro osenepotoko Jako pakomotyamo oxiekyrymãkomo. Atakenaka exīko matose imenekatoh apoitohme. Oxiekyrymãkō enepōko ase te, imoihmãkō ēpataka oehotohme. Moromeŷpo tapii taōkō enepōko ase aehtohme jēpataka. Etyhpyryme tapii taōkō tonepose ahtao orutua kō atakenaka oehnōko jēpataka.

¹⁵Mame mokyro omato tonepose ahtao imenekatoh ke, mokyro zahkãko matose, mōkomo inapoityã maro, itapyŷ taōkō maro, ikyryry tō maro emero. Mokyro nyrihpyry popyra nexiase ipunaka. Ynyriphopyry ypoetory tomo a omipona pyra toehse.”

¹⁶ Naeroro pakeimo towōse Jozue. Izyraeu tō oxiekyry tō tōsenepose atakenaka. Juta tō tymenekase imenekatoĥ ke.

¹⁷ Moromeīpo oxiekyry tō tošēkō maro tōsenepose Jozue a, Juta tō rokene. Zera tō tymenekase imenekatoĥ ke. Mame Zera tō tyekyry tō maro tōsenepose atakenaka. Zapiti tō tymenekase imenekatoĥ ke.

¹⁸ Etyhpyryme Zapiti tō orutua kō tōsenepose Jozue a atakenaka. Akā tymenekase imenekatoĥ ke. Karami mūkuru Akā kynexine, Zapiti paryme, Zera mūkuru paryme, Juta parŷpyry.

¹⁹ Ynara tykase Jozue Akā a:

– Zae osekaroko, aimo, seromaroro, Ritonōpo Izyraeu tō Esē netaryme. Kuruko emero onyrihpyry poko. Ajohpe pyra exiko.

²⁰ Ynara tykase Akā:

– Ajohpe pyra yrypyry poko toehse ywy, Ritonōpo Izyraeu tō Esē omipona pyra. Ynyrihpyry ekarōko ase.

²¹ Mōkomo tapoise kyaa xine ahtao, upo kurā enease Papironia pō zuponŷpyry te, parata roropa 2 kirume otarame, uuru roropa meio kirume, enara. Morohne eneryhtao ya typenetase ywy ipoko ykyryryme ehtohme. Morohne tukurākase ya jesao, tonēse nono ao ytapyī tao, moro parata yriase zopino.

²² Imehnō taropose Jozue a axiny toto ytotohme Akā tapyī taka. Ajohpe pyra morohne tonese eya xine tonēse nono ao, parata kynexine zopino.

²³ Morohne tapoise eya xine esary poe, tarose Jozue a, Izyraeu tomo a roropa, tyrise eya xine emero Ritonōpo Izyraeu Esē ēpataka.

²⁴ Mame Akā tō tapoise Jozue a, Izyraeu tomo a roropa: Akā maro, parata te, upo, uuru, imūkuru tō maro, ēxiry tō maro, eky tō roropa, pui te, jumētū tomo, kaneru tō maro, itapyiny, ikyryry tō emero tarose eya xine jakanahmā Ehxirotōh pona.

²⁵ Ynara tykase Jozue:

– Oty katohme kyyryhmase? Seromaroro oryhmāko Ritonōpo mana.

Mame Akā totapase eya xine topu tō ke. Akā tapyī taōkō emero totapase eya xine. Tyahkase toto eya xine imōkomory maro.

²⁶ Mame epona xine topu tō tyrise eya xine, kaetoko tyrise. Moroto ro mana seroae ro. Morarā exiryke moroto tosehapse jakanahmā Ehxirotōh.

Mame typoetory tō zehno pyra toehse ropa Ritonōpo.

8

Pata Ae poremākatopōpyry

¹ Ynara tykase Ritonōpo Jozue a:

– Enaromyra exiko! Orēpyra exiko! Ytoko opoetory tō, soutatu tō maro emero pata Ae pōkō poremākase. Ituisarykō poremākapōko ase oya xine. Ae pōkō ekarōko ase oya xine ipatarykō maro, inonorykō maro, enara.

² Sero pata pōkō enahkāko matose Jeriko pōkō enahkatopōpyry sā oya xine. Yrome seromaroro imōkomohpyrykomo, ekŷpyrykomo pui tōkehko oekykōme exīko mana. Opyrekō tyritoko oytotohkōme toto etapase, tokare pyra. Moino oehnōko matose etonase pata mykae.

³ Naeroro towōse Jozue tomo soutatu tō maro toytotohkōme Ae pōkō poremākatohme. 30 miumākō orutua kō tymenekase eya orēpyra exiketomo. Tonyohse toto eya koko,

⁴ ynara tyripose toto eya:

— Otonētoko pata moino. Ameke pyra ehtoko, eraximatoko pata pōkō maro etonatohme.

⁵ Ywyypoetory tō maro taroino ytōko ase pata pona. Mame pata Ae pōkō oepyrhtaō yna ekahmase, epāko sã ynanase pake ehtopōpyry samo.

⁶ Mame yna ekahmāko mā toto typatarykō rumekāko myahme samo. Typoe xine yna epato ekarōko mā toto, yna epatopōpyry sã apitoryme.

⁷ Mame tūtāko matose ōtonētohkō poe, pata poremākapose. Ritonōpo Kuesēkō moro pata ekarōko kyaa xine mana.

⁸ Moromeīpo pata tapoise oya xine ahtao, jahkatoko, Ritonōpo nyripoh-pyry ae ro. Moro sã tyripōko ase oya xine.

⁹ Morarame soutatu tō taropose Jozue a. Toytose toto otonēse Ae poe xixi omōtoħ wino, atameke pyra Peteu maro Ae kynexine. Yrome moroto rokē tōmhese Jozue tysoutatu tō maro.

¹⁰ Pakeimo towōse ynororo, soutatu tō tanonohpose eya. Mame toytose ynororo Izyraeu tō tamuximākō maro soutatu tō maro Ae etonie.

¹¹ Soutatu tō Jozue maro ytoketō toytose pata omōtoħ konōto winakoxi, osesarise inikahpoe. Moro Jakanahmā, mōpoe Ae kynexine.

¹² 5 miume soutatu tō taropose Jozue a otonētoħ taka xixi omōtoħ winakoxi, irānaka Ae poe Peteu pona.

¹³ Moro sã soutatu tō tyrise eya. Tuhkehxo toħ kynexine tosarykō po inikahpoe. Imehnō maro toytose Jozue xixi omōtoħ winakoxi jakanahmā pona. Moroto tōmhese Jozue jakanahmā po.

¹⁴ Mame Izyraeu tō eneryhtaō Ae tuisary a, axī toytose ynororo typoetory tō maro, soutatu tō maro, pakeimo, etonase Izyraeu tō maro. Morotona toytose toto tōsetapatopōpyrykō pona jakanahmā pona ropa Joatāo etonie akoxi. Tuaro pyra toħ kynexine Izyraeu tō, t̄ykae xine exiketō oepyry poko zuaro pyra toħ kynexine.

¹⁵ Tonekunohse toto Jozue tomo a, toepase sã toto ona pona enarom̄yke exiketō samo.

¹⁶ Ae pōkō orutua kō emero tātānonohse toto Izyraeu tō ekahmatohme. Jozue tō ekahmaryhtaō eya xine amekehxo toehse toto typatarykomo a.

¹⁷ Orutua kō emero Ae pōkō toytose Izyraeu tō ekahmase. Pata tapuruhmakase kynexine, soutatu pyra ipunaka kynexine ewomane pyra.

¹⁸ Mame ynara tykase Ritonōpo Jozue a:

— Warata potyry tyriko pata Ae wino, moro pata ekarōko ase oya.

Moro tyrise Jozue a aomi poe.

¹⁹ Tomary tan̄yse ahtao Jozue a, orutua kō aotonētyā towōse axiny, tururume toytose toto pata poremākase, mame pata tyahkase eya xine.

²⁰ T̄ykakoxi xine tōsenuhmase Ae pōkō soutatu tō ahtao, orexīto tonese eya xine putoāko kakoxi. Yrome epasaromepyra toħ kynexine, tapuruse toexirykōke Izyraeu tomo a.

²¹ Pata jahkatopōpyry Izyraeu tomo a eneryke Jozue tomo a, toeramase toto Ae pōkō etapase.

²² Imehnō roropa pata poe aehtyā ropa tōsetapase toto Ae pōkō maro. Tapuruse toto eya xine, mame totapase toto emero porehme Izyraeu tomo a.

²³ Ae tuisary rokē tōxinamase arotohme tymhese Jozue a.

²⁴ Topetōkara totapase Izyraeu tomo a ona po, tokahmase toto ahtao eya xine. Mame toeramase ropa toto Ae pona ropa imehnō etapase.

²⁵ Moro ae Ae pōkō totapase atapona 12 miume ahno.

²⁶ Tywaratā onurumekara Jozue kynexine tātaporamase Ae etonie, morotōkō emero enahkatoh pona.

²⁷ Mame Ae pōkō mōkomohpyry tapoise Izyraeu tomo a tykyryrykōme Ritonōpo nyripohpyry ae ro Jozue a.

²⁸ Ae tyahkapose Jozue a, ypyme toehse typahsēme rokene, jūme rokene.

²⁹ Ae tuisary tymyhse Jozue a ipymyry ae wewe pokona ikohmamryry pona. Tykohmāse ahtao ekepyry touse ropa ematohme pata omōtoh taka. Moroto topu tō tomase epona kaetokohxo, moroto ro mā moro seroae ro pona.

Ritonōpo nyripohpyry sekerematopōpyry

³⁰ Mame apoto apō tyrise Jozue a ypy Epau po Ritonōpo Izyraeu tō Esē eahmatohme.

³¹ Moro sā tyrise eya Moeze nyripohpyry ae ro Izyraeu tomo a. Ynara tymerose: “Apoto apōme topu tyriko onyhkohpyra ehtoko kurimene ke ipunaka.” Moro po onekarorykō zahkāko matose tytororo, Ritonōpo eahmatohme, okyno zahkāko roropa matose osepeme ehtohme.

³² Moroto Izyraeu tō neneryme, Moeze nymerohpyry zae ehtoh poko, tymerose Jozue a topu tō pokona.

³³ Morarame Izyraeu tō emero tōximōse toto tutuisarykō maro, tamuximākō maro, juize tō maro, tyotyōrōkō maro. Xikihme toh toehse Ritonōpo omiry ē etonie. Zokonaka seino, imehnō moino, enara toehse toto. Imehnō toehse oturuketō, rewita tō kaxo aronanō ēpataka. Imoihmākō zokonaka toehse ypy Kerizī ēpataka, imepŷ zokonaka ypy Epau ēpataka toehse toto. Moeze, Ritonōpo poetory omihpyry omi poe morara toehse toto, kure toto ripotoh Ritonōpo a toehse ahtao.

³⁴ Mame opore, imoihmākō netaryme Moeze nymerohpyry tysekeremase Jozue a zae ehtoh poko, kure toto riry poko Ritonōpo a te, toto wānopyry poko roropa tymerose exiryke Ritonōpo nyripohpyry ao.

³⁵ Moeze nymerohpyry emero, Ritonōpo nyripohpyry tysekeremase Jozue a Izyraeu tō imoihmākō netaryme, nohpo tomo te, poetohti te, katonomo, tōsesarise exiketomo Izyraeu tō maro, enara. Emoro inymerohpyry tysekere-mase Jozue a.

9

Jozue tonekunohse Kipeāo tomo a

¹ Mame topekōkara poremākatopōpyry poko Izyraeu tomo a, moro waro toehse toto imeimehnō tuisary tomo a, Joatāo poe xixi omōtoh wino exiketomo ypy tō po exiketomo te, nono jakuraramā po exiketomo te, tuna konōto Metiteraneu ehpikuroko exiketō roropa, Ripano etonie exiketomo, enara. Mokaro kynexine heteu tō tuisary te, amoreu tō tuisary, kananeu tō tuisary, perizeu tō tuisary te, heweu tō tuisary, jepuseu tō tuisary, enara toh kynexine.

² Mame tōximōse toto emero etonatohme Jozue tō maro Izyraeu tō maro roropa.

³ Heweu tō kynexine Pata Kipeāo pōkomo. “Jozue tomo a Jeriko pōkō tonahkase te pata Ae pōkō roropa tonahkase,” moro kary totase ahtao eya xine,

⁴ tōsenetupuhse toto Jozue tō enekunopyry poko. Tonahsē tapoise eya xine sakūpo xihpyry tō aka tyritohme, jumētu tō pona tyritohme, eukuru ē xihpyry maro.

⁵ Sātaja pakatokō tamuruse eya xine, upo xihpyry roropa tamuruse eya xine. Wyi tarose eya xine tūpore exikety, imapiuhtahpyry.

⁶ Mame toytose toto Izyraeu tō esary pona Kiukau pona, ynara tykase toto Jozue tomo a:

– Toeporehkase yna moino, yna nonory poe. Taroino moe yna esary ipunaka. Ōmiryō etary se ynanase osepeme amaro xine yna ehtohme.

⁷ Yrome ynara tykase Izyraeu tō orutua kō eya xine:

– Otarama oesarykō moe pyra mana taroino. Otātōhxo osepeme exīko sytatou awaro xine pyra yna ahtao?

⁸ – Opoetorykōme exīko ynanase ise awahtao xine, tykase toto.

– Onokyh matohu? Otokoino moehtou? tykase Jozue eya xine.

⁹ Ynara tykase mokaro Kipeāo pōkomo:

– Opoetoryme ynanase. Toeohse yna moino ipunaka, yna esary poe, totase yna exiryke Ritonōpo Oesēkō poko. Tokātose emero inyrihpyry poko Ejitu po.

¹⁰ Tuaro toehse roropa yna amoreu tō enahkapotopōpyry poko eya tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino, Seō etapatopōpyry poko, Hexipō esemy, Oke etapatopōpyry poko roropa Pasā esemy, Axitarote pō aexihpyry.

¹¹ Yna tonyohse yna esē tomo a yna patary pōkomo a roropa atakimatohme tonahsē maro yna oehtohme xiaro. Yna tonyohse eya xine ouruse xine, ynara katohme: “Opoetorykōme ynanase exīko, yna erohtohme, ōmiryō omipona yna ehtohme! Morara exiryke ōmiryō etapoko yna a osepeme kuehtohkōme.”

¹² Enetoko ke yna zuru! Ekeisene ro nexiase yna oepyrhtaou yna tapyī tae. Yrome enetoko ke! Seromaroro tonore rahkene, tymapiuhtase roropa.

¹³ Senohne eukuru ē kure nexiase kasene kehko. Enetoko ke! Toexihkase kehko. Yna zupony, yna sātajā tō tyyryhtase kehko moino toehse yna exiryke.

¹⁴ Morohne eneryke tyya xine mokaro omiry etaryke tyya xine, ajohpe pyra tokarose Izyraeu tomo. Ritonōpo a onekaropopyra toh toehse osezuhme.

¹⁵ “Ÿ kure,” tykase Jozue Kipeāo pōkomo a. Tōmiry totapose eya osepeme ehtohme, jūme toto onetapara ehtohme. Morararo tamuximākomo “Kure” tykase eya xine jūme toto onetapara ehtohme.

¹⁶ Mame oseruao tōmehse ahtao tōmiryō etapoxīpo Kipeāo pōkomo a, tuaro toehse toto mokaro Kipeāo pōkō esary moe pyra ehtoh poko.

¹⁷ Izyraeu tō toytopotose toto. Mame oseruao ēmepyyry taropose ahtao toeporehkase toto Kipeāo pōkō pataka. Ynara Kipeāo patary pōkō kynexine: Kipeāo, Sepira, Peerote, Kiriate-Jearī, enara.

¹⁸ Yrome “Kure” tykase toexirykōke tōmihpyrykō anamonohpyra toehse toto. Kipeāo pōkō onetapara toehse toto. Morara exiryke tutuisarykō tykerekemase Izyraeu tomo a.

¹⁹ Yrome ynara tykase itamuxirykomo eya xine:

– “Ritonōpo netaryme yna omiry totapose yna a exiryke Kipeāo pōkomo a jūme osepeme kuehtohkōme,” yna omihpyry anamonohpyra ynanase. Seromaroro Kipeāo tō onetapara sehtone.

²⁰ Ah isene nexī toto. Toto onetapara sytatose kuānopyyrykōino Ritonōpo a.

²¹ Ah isene nexī toto. Yrome kypoetorykōme mā exīko toto, apotopokō rakaneme, tuna puimaneme roropa mā toto, enara.

Morarara tykase Izyraeu tō tamuximākō imoilmākomo netaryme.

²² Mame Kipeāo pōkō tykohmase Jozue a, ekaropotohme, ynara tykase ynororo eya xine:

– Oty katohme kuenekunohtou? “Moino tooehse yna,” matose ya moe pyra oesarykō ahtao?

²³ Morara exiryke, taroino awānohtorŷko Ritonōpo mana. Opoenōkomo, apakomotyākō roropa jūme yna namotome erohnōko matose wewe rakary poko te, tuna puimary poko Ritonōpo tapyī kyryryme.

²⁴ Ynara tykase toto Jozue a:

– Moro sã tyrise yna a tuaro toehse yna exiryke Ritonōpo nyriphopyry poko Moeze a, sero nono ekarotoh poko porehme Izyraeu tomo a, sero nono pōkō etapatoh poko roropa emero. Moro sã toehse yna ouno xine exiryke, yna orikŷry zuno.

²⁵ Seromaroro opoetoryme ynanase. Yna tyriko ōsenetupuhtoh ae rokē azamaro ritohme yna a.

²⁶ Naeroro towomase toto eya, toto onetapara Izyraeu tō ehtohme.

²⁷ Yrome Izyraeu tō poetoryme tyrise toto eya wewe akohtohme eya xine, tuna puimatohme roropa eya xine, apoto apō poko toto erohtohme roropa, Ritonōpo tapyī poko roropa, enara. Seromaroro pona ro moro riko mā toto, erohnōko mā toto, Ritonōpo nymenekahpyry po, toahmatohme.

10

Amoreu tō poremākatopōpyry

¹ Mame Ae pōkō enahkatopōpyry poko Jozue a, ituisary etapatopōpyry poko roropa eya totase Atoni-Zeteke, Jerusarē tuisary a. Jeriko pōkō enahkatopōpyry poko ituisary maro totase roropa eya. Kipeāo pōkō poko tuaro toehse roropa ynororo osepeme toto ehtoh poko Izyraeu tō maro.

² Enaromŷke toehse Jerusarē pōkomo, pata zumo Kipeāo exiryke, imehnō pata tuituisake exiketō samo. Ae motye, zumohxo Kipeāo exiryke orutua kō, soutatu tō orēpyra roropa exiryke.

³ Naeroro tōmiry taropose Atoni-Zeteke a imehnō tuisa tomo a: Hoāo a, Eperō tuisary te, Pirā a, Jaramute tuisary te, Japia a, Rakixi tuisary te, Tepia a, Ekorō tuisary, enara. Ynara tykase ynororo:

⁴ – Osehtoko, kuakorehmatokose Kipeāo pōkō poremākatohme osepeme toehse toto exiryke Jozue tō maro, Izyraeu tō maro.

⁵ Mokaro amoreu tō tuisarykō 5mākō tōximōse toto etonatohme: Jerusarē tuisary te, Eperō tuisary te, Jaramute tuisary te, Rakixi tuisary te, Ekorō tuisary, enara. Typoetory tō, soutatu tō maro toytose toto pata Kipeāo zomyehmase. Etonāko toto Kipeāo tō maro.

⁶ Mame omi aronanō tonyohse Kipeāo tomo a, Kiukau pona Jozue zuruse:

– Yna onurumekara ehtoko! Axī ke osehtoko, yna akorehmatokose, yna ewomatokose! Amoreu tō tuisary tō emero tōximōse toto yna poremākapotohme!

⁷ Naeroro Jozue toytose tysoutatu tō maro, emero Kiukau poe.

⁸ Ynara tykase Ritonōpo eya:

– Mokaro tuisa tō zuno pyra exiko. Toto poremākapōko ase oya xine. Jamihme pyra toto ripōko ase.

⁹ Kiukau poe toytose Jozue tomo koko, tōmehse toto toytorykō poko tonukurukō poko. Mame tokare pyra totonase toto imaro xine tuaro pyra toto ahtao.

¹⁰ Ritonōpo poe tōserehse toto Izyraeu tō soutatu tō eneryke tyya xine. Totapase toto Izyraeu tomo a moroto pata Kipeāo po, tokahmase roropa toto yhtoryhtao Pete-Horō esemary ae; totapase toto Azeka pona, Maketā pona roropa.

¹¹ Mame toto eparyhtao, tokahmase toto ahtao Izyraeu tomo a, tururume toto yhtoryhtao ypy esemary ae, Pete-Horō poe Azeka pona, topu tō jerumā

konōto tomase Ritonōpo a, kapu ae toto pona. Ahno tuhkehxo totapase konopoimo a jerumā maro, tuhke hkopyra totapase Izyraeu tomo a.

¹² Mame moro ěmepyr̄y ae, Izyraeu tō epetōkara typoremākapose ahtao Ritonōpo a, amoreu tō maro osetaparyhtao, ynara tykase Jozue Ritonōpo a Izyraeu tō netaryme:

“Xixi, esyryhmara exiko pata Kipeāo epoe, kohmāpyra ehtohme!

Nuno, oetypohko jakanahmā Aijarō epoe!”

¹³ Xixi totypohse, nuno roropa totypohkapose, topekōkara poremākatohme Izyraeu tomo a.

Moro sã tymerose pape pokona esety Zae Exikety Papeny.

Xixi totypohse kapu poko toiro ěmepyr̄y porehme exisasaka.

¹⁴ Sero panō exipitopyra taro, ipanō exipyra ropa mana, toiro ěmepyr̄y ae ahno omipona toehse Ritonōpo. Morara toehse Izyraeu tō akorehmatohme topekōkara enahkatohme.

¹⁵ Moromeīpo Jozue tō toytose ropa tosarykō pona, Kiukau pona tysoutatu tō maro.

¹⁶ Mokaro tuisa tō 5mākō toepase toh repe, tōtonēse toto oramāka Maketa po,

¹⁷ yrome tonese toto imehnomo a. Moroto toto ehtoh waro toehse Jozue.

¹⁸ Ynara tykase ynororo:

– Topu konōto tō tyritoko, apanaritoko moro eutary. Erase tyritoko roropa moroto.

¹⁹ Yrome etypohpyra ehtoko moroto. Kuepetōkara ekahmatoko etapatoko okominoto kō poe. Toto anaropopyra ropa ehtoko ipataka xine. Ritonōpo Oesēkō mā toto poremākapōko mā oya xine etapatohme.

²⁰ Totapase toto Jozue poetry tomo a emero exisasaka. Tuhke pyra toepase toto typataka xine tomōse toto, pata tapuruse exikety tao tōsewomatohkōme.

²¹ Mame Izyraeu tō soutatu tō toehse ropa toto kure rokene, tosarykō Maketa pona, moroto Jozue kynexine. Mame imehnō toto onykerekere-masaromepyra toh toehse.

²² Morarame ynara tykase Jozue:

– Topu tō toutoko ropa oramae, tuisa tō 5mākō enehatoko xiaro.

²³ Mame toytose toto. Tuisa tō tonehse orame ae, Jerusarē tuisary, Eperō tuisary te, Jaramute tuisary te, Rakixi tuisary te, Ekorō tuisary roropa, enara.

²⁴ Tarose toto eya xine Jozue a. Mame soutatu tō tuisary tō tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo:

– Osehtoko, opupurukō tyritoko moxiā tuisa tō pymyry pona.

Moro tyrise eya xine.

²⁵ Mame ynara tykase Jozue:

– Enaromyra ehtoko; penekehpyra ehtoko. Jamihme ehtoko, orēpyra ehtoko, oepokōkara poremākapōko Ritonōpo oya xine mana emero porehme.

²⁶ Mame tuisa tō totapase Jozue a. Ekepyry tō tanỹse eya wewe 5mākō pona. Moroto tykohmāse toto.

²⁷ Kokonie pukuro toupose ropa Jozue a ěmatohme moro oramāka, toto otonētopopyry aka. Moro tapuruse eya xine topu konōto tō ke. Moroto ro mā toto seromaroro pona ro.

Imehnō typoremākapose Jozue a

²⁸ Moro ěmepyr̄y ae ro Maketa pōkō tonahkase Jozue tomo a. Ituisarykō ro-ropa totapase, moro pata pōkō maro porehme. Isene exiketō onynomopyra kynexine. Moro tyrise Jozue a, Jeriko tuisary ritopōpyry samo.

²⁹ Moromeïpo Maketa poe Jozue tō toytose, soutatu tō maro, pata Ripina poremākase.

³⁰ Orēpyra Izyraeu tō tyrise Ritonōpo a. Moro pata pōkō totapase eya xine, pata Ripina tuisary totapase eya xine Jeriko tuisary etapatopōpyry sã tyya xine.

³¹ Mame Ripina poe Jozue tō toytose, soutatu tō maro pata Rakixi pona. Moro pata tomyehmase eya xine etonatohme moro pōkō maro.

³² Yrokokoro, asakoro ěmehtoh ae osetapary pōko, orēpyra Izyraeu tō tyrise Ritonōpo a, pata Rakixi poremākatohme. Mame pata Ripina pōkō etapatopōpyry sã eya xine Rakixi pōkō totapase eya xine emero porehme.

³³ Mame Horã, Kezea tuisary toytose Rakixi pōkō akorehmase repe. Yrome Kezea tuisary tō typoremākase Jozue tomo a Kezea pōkō maro; emero totapase toto eya xine. Ahno isene exikety onynamara kynexine.

³⁴ Moromeïpo Rakixi poe Jozue tō toytose pata Ekorō pona soutatu tō maro. Pata tomyehmase eya xine, iporemākatohme.

³⁵ Moro ěmepyry ae ro moro pata typoremākase eya xine. Ipōkō totapase eya xine emero, Rakixi pōkō etapatopōpyry sã eya xine.

³⁶ Mame Ekorō poe Jozue tō toytose soutatu tō maro pata Eperō pona, tōsetapase toto.

³⁷ Eperō typoremākase eya xine. Tuisa totapase eya xine moro pōkō maro emero, pata pīsarara pōkō moro pata zomye exiketō maro. Moro pata tykararahse eya xine Jozue omi poe, Ekorō karahahtopōpyry samo. Ahno isene exiketō onynamara kynexine.

³⁸ Mame Jozue tō toeramase ropa soutatu tō maro Tepia pona etonatohme.

³⁹ Moro pata tapoise eya xine ituisary maro pata tō pīsarara moro pata zomye exiketō maro. Totapase toto eya xine porehme. Tepia pōkō totapase Jozue tomo a ituisary maro Eperō etapatopōpyry sã tyya xine, Ripina etapatopōpyry sã roropa tyya xine ituisarykō maro.

⁴⁰ Moro sã moro nonory pōkō typoremākase Jozue a. Tuisa tō ypy tō po exiketō totapase eya, ikurenaěkomo roropa te, nono jakuraramã po exiketō roropa, nono roropa ypy tō myhto exiketō maro. Ahno isene exiketō onynomopyra toehse ynororo. Emero porehme totapase toto eya. Moro sã tyripose Ritonōpo Izyraeu tō Esemý a.

⁴¹ Moro pōkō typoremākase Jozue a, Kate-Panea poe Kaza pona, Kosē nonory maro porehme Kipeão pona.

⁴² Ritonōpo Izyraeu tō Esemý a, typoetory tō takorehmase imehnō etapary pōko. Morara exiryke morotōkō tuisary tō typoremākase Jozue a inonory pōkō maro. Toiro rokē etonatoh konōto toehse.

⁴³ Moromeïpo toeramase ropa toto, Jozue tō soutatu tō maro tosarykō pona, Kiukau pona.

11

Japī tō poremākatopōpyry Jozue a

¹ Mame mokaro etapatopōpyry pōko totase ahtao Japī, Hazoa tuisary a, tōmiry aronanō tonyohse eya tuisa Jopape a, Matō tuisary te, Xinorō tuisary tomo a te, Akasape tuisary tomo a roropa toto tuarōtatohme.

² Ypy pōkō tuisary tomo a inikaħpoe tōmiry aronanō tonyohse eya te, jakanahmã Joatão pōkō tuisary tomo a te, ikuħpo Karirea poe ikurenaka pata pōkō tuisary tomo a tuna konōto ehpio, Toa pūto.

³ Tōmiry aronanō tonyohse roropa eya kananeu tomo a, Joatão moindōkomo xixi tūtatoh wino exiketomo a te, xixi omōtoħ wino exiketomo a, amoreu

tomo a, heteu tomo a, perizeu tomo a, jepuseu tomo a ypy pōkomo, heweu tomo a, ypy Heremō myhto, Mixipa nonory po, enara.

⁴ Mame toehse toto tysoutatu tō maro, ahno imoihme. Ikuhp̄yme toh kynexine isawā samo tuna konōto ehpio. Kawaru tuhke nae toh kynexine, kahu tōkehko roropa etonatohme.

⁵ Mokaro tuisa tō tōximōse toto tysoutatu tō maro. Tōsesarise toto iporiry Merom po etonatohme Izyraeu tō maro.

⁶ Ynara tykase Ritonōpo Jozue a:

– Enaromyra exiko toto poko. Kokoro, xixi serara ahtao mokaro etapāko ase emero, Izyraeu tō akorehmāko ase. Mame toto eky tō, kawaru tō jaxiry sahkāko matose, ikanarykō zahkāko matose.

⁷ Naeroro tokare pyra toytose Jozue, soutatu tō maro emero, osetapase toto maro, iporiry Merom pona.

⁸ Orēpyra Izyraeu tō tyrise Ritonōpo a. Topekōkara typoremākase eya xine. Mame tokahmase toto pata konōto Xitō pona, iporiry Mixirepote-Maī pona roropa, jakanahmā Mixipa pona xixi tūtatoh winakoxi. Osetapakehpyra toh kynexine, topetōkara enahkatoh pona ro.

⁹ Ritonōpo nyriphopyry tyrise Jozue a: kawaru tō axiry tysahkase eya te, kahu tō tyahkase roropa eya xine.

¹⁰ Mame toehse ropa Jozue, pata Hazoa typoremākase eya, ituisary to-tapase eya. Morarahtao imehnō pata tō emero motye zumohxo Hazoa kynexine.

¹¹ Moro pata pōkō totapase Izyraeu tomo a emero porehme, pata tyahkase roropa eya xine.

¹² Pata tō typoremākase Jozue a emero, ituisarykō maro. Emero totapase eya, Moeze, Ritonōpo poetory nyriphopyry ae ro.

¹³ Yrome pata tō onyahkara toehse toto patāpome aexihpyry po tyrihpyry tō morohne tynomose eya xine. Pata Hazoa rokē tyahkase Jozue a.

¹⁴ Mōkomo tapoise Izyraeu tomo a, kurākō rokene, pui tōkehko tapoise roropa eya xine tokykōme. Yrome ahno, pata pōkō totapase eya xine, emero porehme.

¹⁵ Moro sã tyripose Ritonōpo a typoetory Moeze a. Moro saaro tokarose Moeze a Jozue a. Mame aomipona Jozue kynexine. Emero Ritonōpo nyriphopyry Moeze a, moro omipona toehse Jozue.

Orēpyra Jozue ehtopōpyry

¹⁶ Moro nono typoremākase Jozue a emero: ypy tō nonory Juta po te, nono emero ikurenaeino te, Kosē nonory emero te, nono jakuraramā Juta po te, jakanahmā Joatāo te, ypy tō nonory maro, nono jakuraramā maro Izyraeu patary ehpiuroko, enara.

¹⁷ Moro nono kynexine ypy Harake poe Seia pūto Paau-Kate pona, jakanahmā Ripano po, ypy Heremō myhto. Morotōkō tuisary tō totapase Jozue a emero porehme.

¹⁸ Okynahxo toehse ynororo totonarykō poko.

¹⁹ Yrome mokaro oturupyra tokurehse toto osepeme toehtohkō poko Izyraeu tō maro. Kipeāo pōkō rokē, heweu tō maro tōturuse toto osepeme toehtohkō poko Izyraeu tō maro.

²⁰ Ritonōpo poe morotōkō osepeme se pyra toehse toto etonatohme Izyraeu tō maro, tofo enahkatohme porehme, toto onypnanohpyra ehtohme. Moro toehse Ritonōpo omihpyry ae ro Moeze a.

²¹ Morarame Jozue toytose ahno konōto etapase toto enahkatohme: anakjana ypy po exiketomo: Eperō po te, Tepia po te, Anape po te, ypy tō

po exiketō Juta po te, Izyraeu po roropa, enara. Mokaro tonahkase Jozue a emero porēhme. Toto patary tonahkase roropa eya.

²² Anakī tō pyra toehse Izyraeu nonory po, ipunaka. Toitoinē nae ro toh kynexine Kaza po te, Kate po, Axitote po, enara.

²³ Ritonōpo nyriphopyry ae ro Moeze a, nono tapoise Jozue a. Mame moro nono tokarose eya Izyraeu tō nonoryme, toto esaryme ehtohme. Moro nono tapiakase eya zokonaka ekarotohme Jako poenomotyamo a, 12mākō pakomotyamo a. Nono zokonaka tokarose eya xine tapiakase, 12mākomo a. Morarame tōsetapakēhse toto.

12

Tuisa tō typoremākase Moeze a

¹ Nono pōkō tuisary tō typoremākapose Moeze a, Joatāo poe xixi tūtatoh wino, typoremākase Izyraeu tomo a. Mame toto esahpyry pona tōsesarise toto. Moro nono kynexine jakanahmā Aranō poe, onuhnōko Joatāo jakanahmā poro inikahpozakoxi ypy Heremō pona. Mokaro tuisa tō, Izyraeu tō nyporemākatyā ynara kynexine toto:

² Apitoryme Seō kynexine, amoreu tō tuisary, Hexipō pono. Inonory kynexine Aroea poe, jakanahmā Aranō ehpiokoxi, moro poe tuna Japoke pona, Amō esary ehpiokoxi. Inonory kynexinē Kireate zokonaka roropa.

³ Jakanahmā Joatāo poe xixi tūtatoh wino, tuisa Seō nonory kynexine ikuhpo Karirea poe ikurenaka Pete-Jeximote wino. Tuna konōto Aorikyhy-pyry poe xixi tūtatoh wino, ikurenaka ypy Pixika myhtokoxi.

⁴ Tuisa Oke, Pasā esemy typoremākase Izyraeu tomo a. Repaī tō etyhyryme kynexine ynororo. Axitarote pōme kynexine, Eterei pōme roropa.

⁵ Inonory kynexine ypy Heremō maro, Sauka te, Pasā nonory maro kesurita tō nonory ehpiokoxi te, maakajana tō nonory ehpiokoxi te, Kireate nonory zokonaka, Seō nonory ehpiokoxi roropa, Hexipō tuisary.

⁶ Mokaro tuisa tō asakoro natokō typoremākase Moeze a, Izyraeu tō maro. Mame moro nono tokarose Moeze, Ritonōpo poetory a, Rupē tomo a, Kate tomo a, Manase tomo a roropa, xixi tūtatoh wino exiketomo.

Tuisa tō typoremākase Jozue a

⁷ Mame tuisa tō nonory, Joatāo poe xixi omōtoh wino exiketō nonory, tapoise Jozue tomo a. Moro nonō esē tō typoremākase eya xine, Paau-Kate poe, jakanahmā Ripano po, ypy Harake pona Seia wino. Moro nono tapiakase Jozue a, Izyraeu tō esaryme jumāme.

⁸ Moro nono kynexine ypy tō nonory te, nono jakuraramano te, Joatāo jakanahmano te, ypy tō pona onuhtopo te, ona tonore exikety te, nono ikurenaeino. Moroto kynexine: heteu tomo, amoreu tomo, kananeu tomo, perizeu tomo, heweu tomo, jepuseu tomo, enara.

⁹ Tuisa tō typoremākase Jozue tomo a ynara pata tō po: Jeriko te, Ae (Petēu pūto),

¹⁰ Jerusarē te, Eperō te,

¹¹ Jaramute te, Rakixi te,

¹² Ekorō te, Kezea te,

¹³ Tepia te, Ketea te,

¹⁴ Horoma te, Arate te,

¹⁵ Ripina te, Aturā te,

¹⁶ Maketa te, Petēu te,

¹⁷ Tapua te, Hepea te,

¹⁸ Apeka te, Rasarō te,

¹⁹ Matō te, Hazoa te,
²⁰ Xinorō-Merō te, Akasape te,
²¹ Taanake te, Mekito te,
²² Ketese te, Jokoneāo (Karameru nonory po) te,
²³ Toa (tuna konōto ehpio) te, Koim (Karirea po) te,
²⁴ Tiriza te, atapona tuhke exiry 31me. Moro pōkō tuisa tō typoremākase
 Jozue tomo a.

13

Nono tapoisēme ro ehtoh poko

¹ Mame tamuhpōme toehse Jozue ahtao ynara tykase Ritonōpo eya:
 – Tamuhpōme mase toehse, nono nae ro nase itamurume anapoipynomo.
² Pirixteu tō nonory anapoipyra ro mase, kesurita tō nonory roropa.
³ (Moro nono mā iporiry Xioro poe, Ejitu poe, Ekorō ehpio pona inikah-
 pozakoxi kananeu tō nonory kynexine; moro nono esē tō kynexine pirixteu
 tomo ipatarykō esety Kaza te, Axitote te, Axikerō te, Kate te, Ekorō, enara.)
 Nae ro tapoisemy Awī nonory
⁴ ikurenaka te, kananeu tō nonory emero, Meara maro (xitonio tō nono-
 ryme) Apeka pona, amoreu tō nonory ehpio po.
⁵ Nae ro tapoisemy jepaujana tō nonory; Ripano nonory roropa emero xixi
 tūtatoh wino, Paaui-Kate poe, ypy Heremō myhto, onuhtoh Hamate pona.
⁶ Mame etyhypryme mā xitonio tō nonory roropa ypy tō po, ypy tō Ripano
 poe Mixirepote-Maī pona. Mokaro aropōko ase tosarykō poe morotona
 oytorykohtao. Nono apiakako seromaroro, nono esēme Izyraeu tō ehtohme,
 jomihpyry ae ro.
⁷ Naeroro moro nono apiakako ekarotohme imehnō Izyraeu tomo a 9me
 zokonaka oxiekyryme exiketomo a, Manase tō maro, xixi omōtoh wino
 exiketomo. Moro nono mokaro esaryme exīko mana.

Nono Joatāo poe xixi tūtatoh wino

⁸ Moxiā oxiekyrymākō: Rupē tomo te, Kate tō maro, Manase tō zokonaka
 tynonorykō esēme toehse toto, moroto Joatāo poe xixi tūtatoh wino. Moro
 nono tokarose eya xine Moeze a.
⁹ Mokaro nonory Aroea poe, jakanahmā Aranō ehpio, imepỹ pata poe
 moro jakanahmā rānao, Tipō pona te, nono jakuraramano Metepa maro.
¹⁰ Inonorykōme toehse pata tō emero Seō patahpyry tomo, amoreu tō
 tuisary, Hexipō tuisahpyry, amonita tō nonory ehpiokoxi.
¹¹ Inonorykōme toehse Kireate te, kesurita tō esahpyry te, maakajana tō
 esahpyry roropa te, ypy Heremō nonory emero te, Pasā nonory maro emero
 Sauka pona.
¹² Mame etyhypryme inonorykōme toehse Oke, repaī tō etyhypryme
 exikety esahpyry. Tuisame kynexine ynororo Axitarote po te, Etereī po
 roropa. Mokaro typoremākase Moeze a taropose roropa toto tosarykō poe
 eya.
¹³ Yrome mokaro kesurita tō te, maakajana tō roropa onenahkara toh
 kynexine. Isene ro toehse toto Izyraeu tō rānao.
¹⁴ Yrome Rewi tomo a nono onekaropyra Moeze kynexine. Tyorō tapoise
 eya xine, Ritonōpo a tokarosā tapoise eya xine tynapyrykōme, Ritonōpo
 omihpyry ae ro Moeze a.

Rupē tō nonory

¹⁵ Nono tapiakase Moeze a ekarotohme Rupē tō esaryme:

¹⁶ Moro nono kynexine pata Aroea poe, jakanahmã Aranõ ehpio te, imepỹ pata roropa moro jakanahmã rãnao, pata Metepa pona, nono jakuraramã maro, moro pata zomye.

¹⁷ Morohne maro Hexipõ kynexine, pata tõ maro moro jakuraramã po: Tipõ te, Pamote-Paau te, Pete-Paau-Meõ te,

¹⁸ Jasa te, Ketemote te, Mepaate te,

¹⁹ Kiriataĩ te, Xipima te, Zerete-Sahara roropa ypy po jakanahmã po.

²⁰ Pete-Peoa roropa te, ypy onuhtoh Pixika te, Pete-Jeximote te,

²¹ emero nono moro jakuraramã po kynexine, pata tõ maro emero Seõ patahpyry tomo, amoreu tuisary, Hexipõ tuisary maro. Morararo Moeze nypporemãkatyamo Mitiã tuisary tõ maro: Ewi te, Rekẽ te, Zua te, Huru te, Repa, enara. Emero mokaro tuisaryme kynexine Seõ.

²² Morararo Izyraeu tomo a totapase roropa Paraão, Peoa mükuru, pyaxime exikety, joroko tõ poko exikety imeĩpo ehtoh waro ehtoh poko exikety.

²³ Rupẽ tõ esary ehpio xixi omõtoho wino tuna Joatão kynexine. Moro pata tõ tokarose Rupẽ tomo a toto esaryme ehtohme, esãme toto ehtohme.

Kate tõ nonory

²⁴ Nono tapiakase Moeze a ekarotohme Kate tõ esaryme ehtohme.

²⁵ Esarykõme ynara kynexine: Jazea te, Kireate patary tõ emero te, amonita tõ esary zokonaka maro pata Aroea pona, Rapa poe xixi tütatoh wino.

²⁶ Inonorykõ kynexine Hexipõ poe Rama-Mixipa pona, Petonĩ maro, Maanaĩ poe roropa Ro-Tepaa ehpiokxi.

²⁷ Jakanahmã Joatão po esarykõ ynara kynexine: pata Pete-Arã te, Pete-Ninira, Sukote te, Zapõ te, imehnõ pata tõ maro, Seõ patahpyry tomo Hexipõ tuisahpyry. Kate tõ esary ehpio xixi omõtoho wino tuna Joatão kynexine, ikuhpõ Karirea pona inikahpozakoxi.

²⁸ Moro pata tõ tokarose Kate põkõ nonoryme toto esaryme ehtohme.

Manase tõ nonory

²⁹ Nono tapiakase Moeze a ekarotohme Manase pakomotyã akoĩpyry esaryme ehtohme.

³⁰ Inonorykõ kynexine pata Maanaĩ poe, emero Pasã nonory maro porehme, tuisa Oke esahpyry, pata tõ maro 60me Jaia patahpyry tõ Pasã po.

³¹ Inonorykõme kynexine Kireate zokonaka, Axitarote te, Etereĩ maro, tuisa Oke patahpyry tõ roropa Pasã po. Moro nono tokarose Makia pakomotyamo a zokonaka, Manase mükurume Makia kynexine.

³² Moro sã nono tapiakase Moeze a, moroto Moape tõ jakuraramã po tahtao, pata Jeriko poe xixi tütatoh wino, tuna Joatão poe xixi tütatoh wino roropa.

³³ Yrome Rewi tomo a nono onekaropyra Moeze kynexine, nono esẽme pyra toto ehtohme. Ynara tykase Moeze rewita tomo a: “Izyraeu tõ Esẽ, Ritonõpo oesarykõme sã exĩko mana.”

14

Kanaã nonory apiakatoõpyry

¹ Ynara kynexine, Izyraeu tõ napoihpyry, tosarykõme Kanaã po.

Moro nono tapiakase Jozue tomo a Ereeza maro, Izyraeu tõ tamuximãkõ maro. Ereeza Ritonõpo maro oturuketyme kynexine.

² Ritonōpo nyripohpyry ae ro Moeze a nono tapiakase eya xine ekarotohme 9me zokonaka oxiekyrymākomo a imenekatoh ke.

³ Nono zokonaka tokamose Moeze a 2me zokonaka oxiekyrymākomo a, tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino. Yrome Rewi tomo nono anapoipyra kynexine tosarykōme.

⁴ Joze pakomotyamo a tapiakase asakoro oxiekyrymākōme: Manase, Eparaī, enara. Rewita tomo a nono onekaropyra toehse. Yrome pata tō tokarose eya xine toto esarykōme ona maro, onahpoty ke toky tō nahpatohme, pui tōkehko kaneru tō roropa.

⁵ Moro nono tapiakase Izyraeu tomo a Ritonōpo omihpyry ae ro Moeze a.

Eperō apoitopōpyry Karepe a

⁶ Morarame Karepe Juta parīpyryme kynexine. Toytose ynororo oturuse Jozue maro Kiukau pona. Karepe kynexine Jepone mūkurume, Kenezu paryme kynexine ynororo. Ynara tykase ynororo Jozue a:

— Tuaro ro hma Ritonōpo omihpyry poko Moeze a Kate-Panea po kuahtao xine?

⁷ Morome exine 40me jeimamyry nae tonyohse jahtao xiaro sero nono enese. Mame zae turuse ynororo ya sero nono poko.

⁸ Imehnomo a ymaro aytotyamo a Izyraeu tō toytoytohe ona poro ahno esary poro pyra. Ritonōpo a typynanohse ywy. Isene ase seroae ro. Kueneko! 85me jeimamyry nae ase.

⁹ Morarame ynara tykase Moeze ya: “Karepe, zae mexiase Ritonōpo Jesē omipona. Morara exiryke tuaro exiko, nono esēme exīko mase, opoenō maro jūme. Emero tutūmase oya ahtao oesarykōme exīko mana.”

¹⁰ Tōturuse ro Karepe:

— Seromaroro eneko ke! Moro turuse Ritonōpo a Moeze a pake. Morotoino 45me jeimamyry taropose. Izyraeu tō toytoytohe ona poro ahno esary poro pyra. Ritonōpo a typynanohse ywy. Isene ase seroae ro. Kueneko! 85me jeimamyry nae ase.

¹¹ Pake jehtopōpyry saaro ase jamihme ro sero nono enese jenyohstopōpyry saaro. Orēpyra ase etonatoh poko jerohtoh poko roropa.

¹² Morara exiryke senohne ekaroko ynonoryme, ypy tō maro. Pake Moeze oturutopōpyry ae ro: “Ekarōko ase oya,” katopōpyry ya, yna omiry tokarose ahtao yna a. Mokaro tokarose ya zae ahno konōto anakī tomo moroto ehtoh poko, pata konōto po apurutyā po. Ritonōpo ymaro ahtao moro poe mya toto aropōko ase aomihpyry ae ro.

¹³ Mame kure rokē Karepe, Jepone mūkuru tyripose Jozue a Ritonōpo a. Pata Eperō tokarose eya esaryme ehtohme.

¹⁴ Seroae ro Eperō esēme Karepe, Jepone mūkuru pakomotyā mana, kenezu pakomotyā roropa, Ritonōpo omipona toto exiryke.

¹⁵ Apitoryme pata Eperō esety Kiriate-Arapa kynexine. Arapa mokyro anakīme, zumohxo exiketyme kynexine.

Mame etonara toehse toto moro nono po.

15

Juta tō nonory poko sero

¹ Mame Juta tomo a, tyekye exiketomo a nono tapoise tosarykōme. Ynara esarykō kynexine: mya ikurenae Etō ehpio pona, ona tonorē Zim pona roropa.

² Toto nonory etyhpory kynexine tuna konōto Aorikyhpory ikurenae,

³ moro poe inonory kynexine ikurenaka onuhtoh Akarapī poe Zim pona. Moro poe inonory kynexine inikahpozakoxi Kate-Panea pona te, Ezerō poro Ataa pona, eramāko Karaka pokoxi.

⁴ Morotoino inonory kynexine Azamō pona te, iporiry kuroko, Ejitu nonory ehpiuroko tuna konōto Metiteraneu pona. Moroto Juta tō nonory etyhyppy kynexine, Juta tō nonory ehpio ikurenae.

⁵ Xixi tūtatoh wino Juta nonory kynexine tuna konōto Aorikyhyppy ehpio, mya tuna Joatāo eporehkary pona. Moroto Juta nonory kynexine inikahpoe,

⁶ mya Pete-Hokara pona, morotoino Pete-Arapa pona. Morotoino onuhnōko topu Poā pona (Rupē mūkurume Poā kynexine).

⁷ Morotoino jakanahmā Ehxirotōh poe Tepia pona, inikahpozakoxi eramāko ropa Kiukau winakoxi ropa, moro onuhtoh Atumī etonie te, jakanahmā po ikurenaka, enara. Mya ropa tuna enatyry tō Seme pona, morotoino tuna enatyry Rojeu pona.

⁸ Morotoino jakanahmā Pē-Hinō takuohse, ypy jepuseu tō nonory ikurenaka, pata Jerusarē pona. Morotoino Juta tō nonory kynexine ypy emory pona te, jakanahmā Hinō etonie, xixi omōtoh wino, jakanahmā Ahno konōto etyhyppy pona inikahpozakoxi.

⁹ Morotoino Juta tō nonory kynexine ypy emory poe mya tuna enatyry tō Nepetoa pona, morotoino pata tō pona ypy Eporō pūtokoxi. Morotoino toeramase ropa Paara pokoxi (Kiriāte-Jearī roropa).

¹⁰ Mame Paara kuroko Juta tō nonory kynexine xixi omōtoh wino ypy Seia pona. Morotoino ypy Jearī kuroko inikahpoe (ypy esety akorō Kesarō), Juta tō nonory tyhtose Pete-Seme pokoxi te, mame Tīmīna myakoxi.

¹¹ Morotoino Juta tō nonory kynexine ypy tō onuhtoh ae Ekorō poe inikahpozakoxi, eramāko ropa Xikerō pona, ypy Paara ehpiuroko, mya Jamania poe tuna konōto Metiteraneu pona.

¹² Juta tō nonory ehpiiry xixi omōtoh wino kynexine tuna konōto Metiteraneu.

Moro sã kynexine Juta tō nonory ehpiōkomo.

*Eperō poremākatopōpyry Karepe a
(Juize 1.11-15)*

¹³ Ritonōpo omihppyry ae ro Jozue toehse, Juta tō nonory zokonaka tokarose Karepe a, Jepone mūkuru. Naeroro Eperō tokarose eya Jozue a, Arapa patahyppy, Anake zū patahyppy.

¹⁴ Moro poe Anake mūkuru tō oseruao taropose Karepe a: Sesai te, Aimā te, Taumai, enara.

¹⁵ Morotoino toytose Karepe Tepia pōkō etapase. Apitoryme moro pata esety kynexine Kiriāte-Sepea.

¹⁶ Ynara tykase Karepe:

– Jēxiry Akasa ekarōko ase orutua a ipytyme ehtohme pata Kiriāte-Sepea typtoremākase ahtao eya.

¹⁷ Moro pata typtoremākase Otonieu a, Kenaza mūkuru, Karepe akorony. Naeroro tōxiry Akasa tokarose eya ipytyme ehtohme.

¹⁸ Mame tyniotase Akasa ahtao Otonieu maro, “Nono ekaropoko omy a,” tykase ynororo eya. Akasa toytose Karepe a, mame tyhtose ynororo ahtao toky jumētu poe tōturupose jumy eya:

– Oty se hma, ohpo?

¹⁹ Ynara tykase nohpo tumy a:

– Ohpetu sehxo hano onekaroryme ya. Nono mekaroase ya, tonore exikety. Nono se ropa ase tuna enatyry nae exikety, tykase. Naeroro tōxiry

a tuna enatyry maro nono tokarose Karepe a, nono kae exikety te, nono kae pyra exikety roropa, enara.

Juta tō patary tomo

²⁰ Nono maro pata tō tapoise Juta tomo a tosarýkōme.

²¹ Ikurenāe, Eto nonory ehpio pūto ynara tapoise eya xine: pata Kapazeu te, Etea te, Jakuru te,

²² Kina, Timona, Atata,

²³ Ketese te, Azoa te, Itinā te,

²⁴ Zipe te, Terē te, Pearote te,

²⁵ Hazoa-Hatata te, Keriate-Ezerō (Haoa roropa),

²⁶ Amā te, Sema te, Morata te,

²⁷ Hazaa-Kata te, Hesemō te, Pete-Parete te,

²⁸ Hazaa-Suau, Peresepa, Piziotia,

²⁹ Paara te, Iimi te, Ezē te,

³⁰ Eutorate, Kexiu te, Horoma te,

³¹ Zikirake, Matamana, Sāsana te,

³² Repaote te, Xiri te, Aim te, Rimō, enara. Atapona 29me pata tō kynexine, morohne zomye roropa pata pisarara nae kynexine.

³³ Mame pata tō nono amimomā po ynara kynexine: Exitaou te, Zora te, Asanate te,

³⁴ Zanoa te, Ene-Kanī te, Tapua te, Enā te,

³⁵ Jaramute te, Aturā te, Soko te, Azeka te,

³⁶ Saaraī te, Atitaī te, Ketea te, Keterotaī, enara. Atapona 14me pata tomo, morohne zomye roropa pata pisarara nae kynexine.

³⁷ Ynara pata tō tapoise roropa eya xine: Zenā te, Hatasa te, Mikitau-Kate te,

³⁸ Tireā te, Mixipa te, Jokoteu te,

³⁹ Rakixi te, Posokate te, Ekorō te,

⁴⁰ Kapō te, Raama te, Kitiri te,

⁴¹ Keterote te, Pete-Takō te, Naama te, Maketa, enara. Atapona 16me pata tō kynexine morohne zomye roropa pata pisarara kynexine.

⁴² Imehnō pata tō tapoise Juta tomo a roropa: Ripina te, Etea te, Asā te,

⁴³ Ipita te, Asanate te, Nezipte te,

⁴⁴ Keira te, Akazipte te, Maresa, enara. Atapona 9me pata tō kynexine, morohne zomye roropa pata pisarara nae kynexine.

⁴⁵ Ekorō tapoise roropa eya xine moro pata zomye roropa pata pisarara kynexine.

⁴⁶ Pata Axitote myhto exiketō roropa tapoise eya xine Ekorō poe tuna konōto Metiteraneu pona.

⁴⁷ Axitote patary tō tapoise roropa eya xine, Kaza patary tō maro pata tō pisarara maro iporiry ehpiokoxi Ejitu ehpiō po, tuna konōto Metiteraneu ehpiokoxi roropa.

⁴⁸ Pata tō ypy tō po: Samia te, Jatia te, Soko te,

⁴⁹ Tana te, Kiriata-Sana (esety akorō Tepia) te,

⁵⁰ Anape te, Exitemoa te, Anī te,

⁵¹ Kosē te, Horō te, Kiro, enara. Atapona 11me pata tō kynexine pata tō pisarara roropa morohne zomye.

⁵² Pata tō tapoise roropa Juta tomo a: Arape te, Tuma te, Esā te,

⁵³ Janī te, Pete-Tapua te, Apeka te,

⁵⁴ Hūta te, Kiriate-Arapa (esety akorō Eperō) te, Zioa, enara. Atapona 9me pata tomo, pata tō pisarara roropa morohne zomye.

- ⁵⁵ Pata tō tapoise roropa eya xine: Maō te, Karameru te, Zipe te, Juta te,
⁵⁶ Jezereu te, Jokoteāo te, Zanoa te,
⁵⁷ Kaī te, Kipea te, Timina, enara. Atapona 10me pata tō kynexine pata tō pizarara roropa morohne zomye kynexine.
⁵⁸ Pata tō tapoise roropa eya xine: Haruu te, Pete-Zua te, Ketoa te,
⁵⁹ Maarate te, Pete-Anote te, Eutekō, enara. Atapona 6me pata tomo, pata tō pizarara roropa morohne zomye kynexine.
⁶⁰ Pata Kiriāte-Paau (esety akorō Kiriāte-Jearī) tapoise roropa eya xine te, Rapa roropa. Asakoro pata tomo pata tō pizarara roropa morohne zomye kynexine.
⁶¹ Pata tō ona tonorē po ynara kynexine: Pete-Arapa te, Mitī te, Sekaka te,
⁶² Nipisā te, “Pata Sautu esary” te, Tuna Enatry Ketī, enara. Atapona 6me pata tō kynexine pata pizarara roropa morohne zomye ropa.
⁶³ Yrome topekōkara, jepuseu tō Jerusarē po exiketō onenahkasaromepyra Juta tō kynexine. Naeroro moroto ro mā toto seroae ro Juta tō maro.

16

Eparaī nonory, Manase nonory xixi omōtoh wino

- ¹ Nono zokonaka tokarose Joze pakomotyamo a. Moroto inonory kynexine tuna Joatāo poe, pata Jeriko pūto ona tonorē pona, Jeriko poe roropa ypy tō nonory poro pata Peteu pona.
² Peteu poe mya inonory kynexine pata Ruze pona te, Atarote pona roropa, arakita tō esary pona.
³ Moro poe inonory ehpio kynexine xixi omōtoh winakoxi japeretita tō esary pona te, Pete-Horō nonory imuae exikety pona. Mame moro poe inonory kynexine Kezea pona te, tuna konōto Metiteraneu pona, enara.
⁴ Moro nono tapoise Manase oxiekyryme exiketomo a, Eparaī tō maro, Joze pakomotyamo a tosarykōme.

Eparaī tō nonory

- ⁵ Mame nono zokonaka tapoise Eparaī tomo a. Moroto inonory kynexine: Atarote-Ataa poe xixi tūtatoh wino Pete-Horō-Epoe pona.
⁶ Moro poe toytose mya tuna konōto Metiteraneu pona. Mikimeta kynexine inikaḥpozakoxi. Moroto inonory kynexine xixi tūtatoh winakoxi pata Taanate-Xiro pona, moino akoxi roropa xixi tūtatoh wino mya Janoa pona.
⁷ Moro poe inonory toytose pata tō pona: Atarote te, Naarate, enara. Mame toeporehkase pata Jeriko pona, mame etyhyryme tuna Joatāo kuaka.
⁸ Mame xixi omōtoh wino inonorykōme toehse pata Tapua poe, iporiry Kana pona, mya etyhyryme tuna konōto Metiteraneu pona. Moro nono tokarose kynexine Eparaī tomo a toto esaryme ehtohme.
⁹ Pata tō tapoise roropa Eparaī tomo a, Manase nonory po exiketomo.
¹⁰ Yrome kananeu tō Kezea pōkō anaropopyra Izyraeu tō kynexine. Isene ro mā toto seroae ro Eparaī tō rānao. Yrome topehke pyra tyrohmanohpose toto eya xine, tynamotōkōme rokē tyrise toto.

17

Manase tō nonory xixi omōtoh wino

- ¹ Nono zokonaka tokarose Manase tomo a, Joze mūkuru esemazupurume exiryke. Makia, Kireate zummy, Manase mūkuru aemūkuapitory kynexine osemazupu; soutatume roropa kynexine ynoro. Kireate nonory tapoise eya Pasā roropa.

² Nono tapoise roropa imehnõ oxiekyry tomo a, Manase pakomo a. Ynara toh kynexine: Apieze te, Hereke te, Axirieu te, Xikē te, Hepea te, Semita, enara. Mokaro Manase poenõ kynexine Joze mükuru poenomo

³ Zeropeate, Hepea mükuru kynexine, Kireate paryme, Makia mükuru paryme, Manase pary paryme. Tumükue pyra Zeropeate kynexine, ěxiry tõ rokene. Ynara toh kynexine: Makara te, Noa te, Hokara te, Miuka te, Tiriza, enara.

⁴ Toytose toto oturuse oturukety Ereeza maro, Jozue maro, tamuximäkõ maro. Ynara tykase toto eya xine:

– Ritonõpo a Moeze nono tokamopose orutua komo a rokē pyra. Yna a roropa nono zokonaka tokarose eya yna esaryme ehtohme.

Naeroro Ritonõpo nyriphopyry ae ro nono tapoise eya xine tosarykõme.

⁵ Moro pokoino nono tapoise kehko Manase tomo a, Kireate te, Pasã maro Joatão poe xixi tütatoh wino. Imepÿ nono tapoise roropa eya xine 10me, Joatão poe xixi omõtoh wino.

⁶ Moro toehse nono tapoise ěxiry tomo a exiryke, imükuru tomo a nono apoitopõpyry saaro. Mame Kireate nonory tokarose imehnõ Manase pakomotyamo a.

⁷ Manase nonory moroto kynexine Asea nonory poe pata Mikimeta pona, pata Xikē poe xixi tütatoh wino. Manase nonory kynexine mya ikurenaka Ene-Tapua põkõ esaka.

⁸ Tapua nonory Manase nonoryme kynexine. Yrome pata Tapua, ehpiõ po, Eparaĩ pakomotyã pataryme kynexine.

⁹ Ene-Tapua poe Manase nonory tyhtose iporiry Kana kuroko. Moro iporiry poe pata tõ ikurenaka Eparaĩ pataryme toh kynexine Manase pakomotyã patary tõ rãnao toto ahtao ro. Manase tõ nonory moroto kynexine iporiry poe inikahpozakoxi mya tuna konõto Metiteraneu pona.

¹⁰ Eparaĩ tõ oxiekyry esarykõ imuae kynexine, Manase tõ nonory kynexine inikahpozakoxi. Inonory tõ kynexine mya tuna konõto Metiteraneu pona. Manase nonory ehpio kynexine Asea tõ nonory pona inikahpozakoxi te, Isakaa tõ nonory pona xixi tütatoh wino.

¹¹ Isakaa tõ nonory po, Asea tõ nonory po roropa, typatake Manase tõ kynexine: Pete-Sã te, pata pisarara maro oseponaro exiketomo, Ipyreão põkõ roropa te, pata Toa roropa tuna ehpio te, Ētoa te, Taanake te, Mekito te, pata pisarara maro oseponaro exiketomo.

¹² Yrome moro pata tõ põkõ anaroposaromepyra Manase tõ kynexine. Morara exiryke kananeu tõ moroto ro mã toto typatarykõ po.

¹³ Mame jamihme toehse Izraeu tõ ahtao, kananeu tõ anaropopyra tokurehse toto. Tyrohmanohpose rokē toto eya xine typoetorykõme.

Nono ekaropotopõpyry ropa Eparaĩ tomo a

¹⁴ Ynara tykase Joze pakomotyã, oxiekyry tõ, Jozue a:

– Oty katoh zokonaka pitiko rokē mekarooase yna a yna esaryme? Tuhke ynanase, kure rokē yna tyrise Ritonõpo a exiryke.

¹⁵ Ynara tykase Jozue eya xine:

– Tuhke awahtao xine te, Eparaĩ nonory ppy tõ po opune xine pyra ahtao, perizeu tõ nonory zokonaka apoitoko te, repaĩ tõ nonory maro, itu tõ maro, akohtohme ikurãkatohme oesarykõme.

¹⁶ Ynara tykase toto:

– Moro ppy tõ nonory yna pune pyra mana. Yrome kananeu tõ nono animomã po tykahuke mã toto kurimene risē ke, mokaro Pete-Sã põkomo te, pata tõ pisarara põkõ roropa, jakanahmã Jezereu põkomo, enara.

17 Mame ynara tykase Jozue Eparaĩ pakomotyamo a Manase pakomotyã maro:

— Ajohpe pyra, tuhke matose, jamihme roropa. Zokonaka toiro rokê pyra esãme exĩko matose.

18 Moro ypy nonory oesarykõme exĩko mana. Itume ahtao ro, akohnõko matose, akorokãko roropa matose oesarykõme ehtohme etyhpury poe etyhpury pona. Kanaã põkõ aropõko matose kurimene risê ke tykahuke toto ahtao ro, jamihme roropa toto ahtao ro toto aropõko matose.

18

Nono akoĩpyry apiakatopõpyry

1 Morarame nono tytororo typoremãkase ahtao Izyraeu tomo a tõximõse toto pata Xiro po, Tapyi Ritonõpo maro Oturutoh ritohme.

2 7me, oxiekyry tõ tosarykõ anapoipyra ro toh kynexine.

3 Morara ahtao ynara tykase Jozue Izyraeu tomo a:

— Otara ahtao, oesarykõ apoĩko matou, Ritonõpo, atamurukõ Esê nekarohpyry oya xine?

4 Orutua kõ imenekatoko oseruao, emero oxiekyry tõ punero. Toto aropõko ase sero nono poro, pape merotohme nono poko, ise toto ehtoh poko roropa tosarykõme. Mame oehnõko ropa mã toto oturuse ymaro.

5 Nono apiakãko mã toto 7me zokonaka ehtohme. Juta tõ tosarykõ po exĩko mã toto, ikurenæ te, Joze pakomotyã roropa tosarykõ po exĩko inikahpozakoxi.

6 Mame onymerohpyrykõ enehnõko matose, nono apiakatohme 7me zokonaka ehtohme. Mame imenekatoh ke Ritonõpo Kuesêkõ neneryme nono ekamõko ase.

7 Rewi tõ rokê nono anapoipyra exĩko mã toto imehnõ sã pyra, Ritonõpo maro oturuketõme erohketõme toexirykõke. Mokaro Kate tomo te, Rupê tomo a te, Manase tomo a xixi tûtatoh wino, tosarykõ tapoise tuna Joatão poe xixi tûtatoh wino nono tokarose ahtao eya xine, Moeze Ritonõpo poetory a.

8 Mame mokaro orutua kõ toytose nono enese te, ipoko pape merose, ynara tykase Jozue ahtao eya xine:

— Ytoytoko sero nono poro porehme. Ipoko pape imerotoko, mame osehtoko ropa ya oturuse. Taro Xiro po Ritonõpo neneryme imenekatoh ke nono apiakãko ase oesarykõme.

9 Naeroro toytose toto nono poro porehme, ipoko imerotohme pape pokona. 7me zokonaka nono tapiakase eya xine. Pata tõ esety tymerose roropa eya xine. Mame tooehse ropa toto Izyraeu tõ esaka Xiro pona Jozue a.

10 Imenekatoh ke Jozue a nono tokamose Ritonõpo neneryme oxiekyry tomo a emero tosake toto ehtohme.

Pëjamĩ tõ nonory

11 Pëjamĩ tomo a nono tapoise irãnaono Juta tõ Pësary maro Joze tõ esary maro.

12 Inonory moroto kynexine ehpio tuna Joatão kuae tõnuhse pata Jeriko kuroko inikahpozakoxi mya xixi omõtõh wino roropa, mya ypy tõ poro ona tonorê Pete-Awê pona.

13 Moro poe mya ikurenaka pata Ruze winakoxi, onuhtoh Ruze pona (esety akorõ Peteu). Mya ropa tyhtose Atarote-Ataa pona ypy pona, Pete-Horõ-Zopino poe ikurenæ.

¹⁴ Morotoino inonory ehpiry toeramase ropa ypy kuroko xixi omōtoho wino, Pete-Horō etonie, ikurenaka mya pata Kiriäte-Paau pona (Kiriäte-Jearī), Juta tō nonory po. Moro inonory ehpiry kynexine xixi omōtoho wino.

¹⁵ Ikurenaka Pējamī tō nonory kynexine Kiriäte-Jearī poe mya xixi omōtoho winakoxi tuna enatyry tō Nepetoa pona.

¹⁶ Moro poe tyhtose mya ypy etyhpyry pona jakanahmā Pē-Hinō etonie, jakanahmā Ahno konōto repai etyhpyry pona. Mame mya ropa ikurenaka jakanahmā Hinō poro, jepuseu tō onuhtoh poe ikurenaka, tuna enatyry Rojeu pona.

¹⁷ Moro poe toeramase mya inikahpozakoxi tuna enatyry Seme pona, morotoino Jerirote pona onuhtoh Atumī etonie. Mame tyhtose topu Poā pona (Rupē mūkuru Poā kynexine).

¹⁸ Mya ropa onuhtoh poe inikahpozakoxi jakanahmā Joatāo etonie. Moromeīpo tyhtose ropa jakanahmā pona.

¹⁹ Mya ropa onuhtoh Pete-Hokara poe inikahpozakoxi, eporehkāko tuna Joatāo etyhpyry pona ikurenaka, moroto tuna konōto Aorikyhpury kuaka tuna Joatāo omōtoho mana. Sero Pējamī nonory ehpiry ikurenaka kynexine.

²⁰ Tuna Joatāo inonory ehpiryme kynexine xixi tūtatoho wino. Moro sā kynexine Pējamī tō nonory ehpiō, toto esaryme.

²¹ Pata tō roropa Pējamī tō pataryme kynexine, Jeriko te, Pete-Hokara te, Emeke-Kexi te,

²² Pete-Arapa te, Zemaraim te, Peteu te,

²³ Awī te, Para te, Opara te,

²⁴ Kepaa-Amonai te, Opini te, Kapa, enara. Atapona 12me pata tō kynexine, moroto roropa pata tō pisarara kynexine.

²⁵ Imehnō pata tō roropa Pējamī pataryme kynexine, Kipeāo te, Rama te, Peerote te,

²⁶ Mixipa te Sepira te, Mosa te,

²⁷ Rekē te, Iripeu te, Tarara te,

²⁸ Zera te, Erepe te, Jepuse (Jerusarē) te, Kipea te, Kiriäte-Jearī, enara. Atapona 14me pata tō kynexine, moroto roropa pata pisarara tō kynexine. Moro sā kynexine nono apoitōppury Pējamī tomo a tosarỹkōme.

19

Ximeāo tō nonory

¹ Moromeīpo nono tokamose Ximeāo tō, oxiekyry tomo a tosaके toto ehtohme. Moroto inonory kynexine, Juta tō nonory rānao.

² Ynara Ximeāo tō pataryme kynexine: Peresepa te, Sepa te, Morata te,

³ Hazaa-Suau te, Para te, Ezē te,

⁴ Eutorate te, Petuu te, Horoma te,

⁵ Zikirake te, Pete-Marakapote te, Hazaa-Susa te,

⁶ Pete-Repaote te, Saruē, enara. Atapona 13me pata tō kynexine; moroto roropa pata tō pisarara moro zomye.

⁷ Ximeāo tō esaryme roropa imehnō pata tō kynexine: Aim te, Rimō te, Etea te, Asā, enara. Atapona 4me pata tomo, moroto roropa pata tō pisarara morohne zomye.

⁸ Ximeāo tō esaryme roropa pata tō pisarara kynexine, moro pata tō konōto zomye exiketomo Paarate-Pea pona, (Rama imuae). Morohne kynexine Ximeāo tō nonory kehko esarykōme.

⁹ Ximeão tō nonory zokonaka touse Juta tō nonory wino, zumohxo Juta tō nonory exiryke, imotyē roropa. Naeroro inonorykō zokonaka tapoise Ximeão tomo a tosarykōme.

Zepurō tō nonory

¹⁰ Mame nono tokamose ropa oseruao ehtopo, Zepurō tō oxiekyry tomo a. Inonory moroto kynexine mya Sarite etyhyry pona.

¹¹ Moro poe tōnuhse mya xixi omōtoḥ winakoxi Marara pona, moro poe mya Tapasete kuroko, iporiry kuaka, Jokoneão poe xixi tūtatoḥ winakoxi.

¹² Sarite mōpoe inonory kynexine mya xixi tūtatoḥ winakoxi Kixirote-Tapoa ehpikoxi, Taperate kuroko, onuhnōko mya Japia pona.

¹³ Mya ropa xixi tūtatoḥ winakoxi Kate-Hepea pona, Ete-Kazī pona roropa, wazah Neia winakoxi, Rimō esemary ae.

¹⁴ Mame inikahpoe inonory ehpiry wazah tykase Hanatō winakoxi ety-pohnōko jakanahmā Ipitaeu pona.

¹⁵ Zepurō nonory maro pata tō kynexine, Katate te, Naarau te, Xinorō te, Itara te, Perē, enara. Atapona 12me pata tō kynexine, pata tō pisarara roropa morohne zomye.

¹⁶ Morara toehse Zepurō tō nonoryme. Morohne tapoise eya xine tosarykōme.

Isakaa tō nonory

¹⁷ Mame nono tokamose ropa 4me ehtopo, Isakaa tō nonoryme.

¹⁸ Inonorykō maro pata tō kynexine: Jezereu te, Kesurote te, Sunē te,

¹⁹ Haparaī te, Seō te, Anakarate te,

²⁰ Rapite te, Kixião te, Epe te,

²¹ Remete te, Ene-Kanī te, Ene-Hata te, Pete-Pase te,

²² Mame mokaro nonory ehpiry moroto kynexine Tapoa pūto te, mya Saazima pona, Pete-Seme pona, tuna Joatāo pona. Atapona 16me pata tō kynexine, pata tō pisarara roropa morohne zomye.

²³ Moro pata tō konōto zomye exiketō maro Isakaa tō nonoryme kynexine. Morohne tapoise eya xine tosarykōme ehtohme.

Asea tō nonory

²⁴ Mame nono tokamose ropa 5me ehtopo, Asea tō oxiekyry tō esaryme.

²⁵ Inonory po pata tō kynexine: Heukate te, Hari te, Petē te, Akasape te,

²⁶ Aramereke te, Amate te, Misau, enara. Moroto inonorykō kynexine, xixi omōtoḥ wino kynexine mya ypy Karameru pona te, Xio-Ripinate pona roropa.

²⁷ Moro poe toeramase mya xixi tūtatoḥ winakoxi, Pete-Takō pona te, mya Zepurō kuroko te, jakanahmā Ipitaeu kuroko roropa, mya inikahpozakoxi Pete-Emeke pona, Nejeu pona roropa. Mya ropa inikahpozakoxi pata Kapuu pona te,

²⁸ Eperō pona te, Reope te, Hamō te, Kana te, eporehkāko Xitō konōto pona.

²⁹ Moroto inonorykō ehpiry kynexine mya Rama winakoxi Tiro pona, pata tapuruse apuru konōto ke. Moro poe toeramase Hosa winakoxi, mya tuna konōto Metiteraneu pona. Moroto Asea nonory po pata tō kynexine: Maarape te, Akazipe te,

³⁰ Uma te, Apeka te, Reope, enara. Atapona pata tō kynexine 22me, pata tō pisarara roropa morohne zomye kynexine.

³¹ Morohne tapoise Asea tō oxiekyry tomo a tosarykōme.

Napatari tō nonory

³² Mame nono tokamose ropa 6me ehtopo Napatari tō, oxiekyry tō esaryme.

³³ Inonory moroto kynexine pata Herepe poe, wewe zaraimo Zaanani poe, mya Atami-Nekepe pona, Japaneeu maro, mya Rakū pona, mya ropa tuna Joatāo pona.

³⁴ Moro poe eramāko xixi omōtoħ winakoxi Azanote-Tapoa pona te, mya ropa Hukoke pona eporehkāko Zepurō pona ikurenaka, mya Asea nonory pona xixi omōtoħ winakoxi te, Juta nonory pona roropa xixi tūtatoħ winakoxi, tuna Joatāo kuaka.

³⁵ Pata tō tapuruse exiketō apuru konōto ke ynara kynexine: Zitī te, Zea te, Hamate te, Rakate te, Kinerete te,

³⁶ Atama te, Rama te, Hazoa te,

³⁷ Ketese te, Eterei te, Ene-Hazoa te,

³⁸ Irō te, Mikitareu te, Horē te, Pete-Anate te, Pete-Seme, enara. Atapona 19me pata tō kynexine moro pata tō pisarara zomye exiketō maro.

³⁹ Moro pata tō zomye exiketō maro Napatari tō esaryme kynexine. Morohne tapoise eya xine tosarỹkōme.

Tā tō nonory

⁴⁰ Mame nono tokamose ropa 7me ehtopo Tā tō oxiekyry tō esaryme.

⁴¹ Mame inonorykō po pata tō kynexine: Zora te, Exitaou te, Ia-Seme te,

⁴² Saarapī te, Aijarō te, Itara te,

⁴³ Erō te, Timina te, Ekorō te,

⁴⁴ Euteke te, Kipetō te, Paarate te,

⁴⁵ Jeute te, Pene-Perake te, Kate-Rimō te,

⁴⁶ Me-Jarakō te, Rakō, enara. Moroto inonorykōme kynexine pata Jope zomye roropa.

⁴⁷ Mame Tā tō nonory tupuxihkase ropa ahtao, toytose toto pata Raixi pona osetapase. Moro pata typoremākase eya xine. Moro pōkō totapase eya xine. Inonorykō tapoise eya xine tosarỹkōme. Pata Raixi esety tymyakāmase eya xine Tāme tytamurukō esety ae ro.

⁴⁸ Moro pata tō morohne zomye exiketō maro Tā tō nonoryme kynexine. Morohne tapoise eya xine tosarỹkōme.

Jozue nonory

⁴⁹ Mame nono tapiakakehse ahtao Izyraeu tomo a, nono tokarose eya xine Jozue a, Num mūkuhpyry, esaryme ehtohme.

⁵⁰ Ritonōpo nyripohpyry ae ro, pata tokarose Jozue a, inekaropohpyry. Ypy tō nonory po moro pata kynexine Eparaī tō nonory po, esety Timinate-Sera. Moro pata tyrise ropa Jozue a; moroto ehse ynororo rahkene.

⁵¹ Moro sā nono tapiakase oturukety Ereaza a, Jozue maro, Izyraeu tō tamuximākō maro, ekamotohme Izyraeu tō oxiekyry tō nonoryme. Moro apiakatohme tōturupose toto Ritonōpo a, imenekatoħ tapoise eya xine Ritōnōpo maro Oturutoh omōtoħ tao Xīro po.

Moraramē tōtyhkase toto nono apiakary poko, ekamory poko roropa, enara.

20

Pata tō aepatyā ewomatopo

(Numeru 35.6-28; Teuteronomiu 4.41-43; 19.1-13)

¹ Ynara tyripose Ritonōpo a Jozue a:

² — Oturuko Izyraeu tomo a, ynara kaxiko: “Pata tō imenekatoko moro pona epaketō osewomatohme. Moro pata tō poko oturuase Moeze a tyriपो-tohme oya xine.

³ Ahno ikarimotatyā, epāko mana moro pata tō pona aosewomatohme etapahpyry ekyry onymypopyra ehtohme.

⁴ Mame epakety ytōko mana morotona omōtoḥ taka, osekarōko mana tamuximākomo a. Mame osa ekarōko mā toto eya moroto aehtohme.

⁵ Mokyro onekaropyra toḥ mana aorikyḥpyry ekyry a, emypory se exikety a. Aepahpyry ewomāko mā toto onetapara mokyro ehtohme tātamorōkase rokē aexiryke zehno pyra roropa toexiryke.

⁶ Mame tehme rokē exīko mā aepahpyry moroto, morotōkō ēpataka apiakane otururu eraximāko mana, Ritonōpo maro Oturukety imehxo orihōtoḥ eraximāko roropa mana. Moromeīpo tosary pona ytōko ropā mana, pata poe toepatopōpyry pona ropā.”

⁷ Ynara tymenekase eya xine pata tōme: Ketese, Karirea nonory po, ypy tō nonory po Napatari po te, Xikē, ypy tō nonory po Eparaī po te, Kiriāte-Arapa, (Eperō) ypy tō nonory po Jutā po.

⁸ Tuna Joatāo poe xixi tūtatoḥ wino, nono amimomā po Jeriko poe xixi tūtatoḥ wino, ona tonorē po Pezea tymenekase, Rupē nonory po; Ramote, Kireate po, Kate nonory po; Korā, Pasā po, Manase nonory po.

⁹ Morohne tymenekase, moro pona Izyraeu tō epatoḥme, katonō tō roropa epatoḥme morotona. Imehnō roropa amoreme pyra ahno etapahpōkomo osewomase roropa epāko mā toto morotona. Moro pata tō po ynororo aḥtao emypopyra etapahpyry jekyrpyry exīko mana. Morotōkō ēpataka toytose exiryke zae aehtoḥ tonetupuhse exiryke eya xine.

21

Rewita tō patary tomo (1 Koronika 6.54-81)

¹⁻² Mame rewita tō tamuximākō toytose pata Xiro pona, Kanaā nonory pona. Tōturuse toto oturukety Ereeza tō maro, Jozue, Num mūkuru maro, Izyraeu tō tamuximākō maro. Ynara tykase toto:

— Ynara tyriपोse Ritonōpo a Moeze a, pata tō ekarotoḥme yna a, yna esaryme ehtohme, ona maro yna eky tō nahpatohme, pata tō zomye.

³ Ritonōpo nyriपोḥpyry omipona toehse Izyraeu tomo, rewita tomo a typtarykō tokarose eya xine ona maro, eky tō nahpatohme.

⁴ Rewita tō oxiekyry, koatita tomo a pata tō tapoise osemazuhme. Arāo pakomotyamo a roropa 13me pata tō tapoise, Jutā nonory po te, Ximeāo nonory po, Pējamī nonory po, enara.

⁵ Imehnō koatita tomo a roropa 10me pata tō tapoise: Eparaī nonory po te, Tā nonory po, Manase tō zokonaka nonory po xixi omōtoḥ wino, enara.

⁶ Jeresonita tomo a 13me pata tō tapoise, Isakaa nonory po te, Asea nonory po, Napatari nonory po, Manase tō zokonaka nonory po, Pasā po Joatāo poe xixi tūtatoḥ wino.

⁷ Merarita tomo a 12me pata tō tapoise Rupē tō nonory po te, Kate tō nonory po, Zepurō tō nonory po, enara.

⁸ Imenekatoh ke pata tō tymenekase Izyraeu tomo a ekarotoḥme rewita tō esaryme ona maro pata tō zomye, Ritonōpo nyriपोḥpyry ae ro Moeze a.

⁹ Ynara pata tō tokarose Jutā tomo a, Ximeāo tomo a roropa

¹⁰ Arāo pakomotyā, Koate tō ekyry tomo a, Rewi mūkuru. Koatita tō esary tymenekase apityrime.

¹¹ Pata Kiriате-Arapa tokarose mokaro a (Arapa, Anake zū kynexine), moro Eperōme toehse, ypy tō nonory po, Juta po, ona maro pata zomye.

¹² Yrome moro pata tō pisarara pata zomye exiketō ona maro tokarose kynexine Karepe a Jepone mūkuru esaryme.

¹³ Arāo pakomotyamo a Eperō tokarose ona maro pata zomye exikety maro. Moro pata tymenekase morotona epaketō ytotohme osewomatohme imepŷ tykarimotase ahtao eya. Pata Ripina tokarose roropa eya xine te,

¹⁴ pata Jatia te, Exitemoa te,

¹⁵ Horō te, Tepia te,

¹⁶ Aim te, Juta te, Pete-Seme, ona morohne zomye exikety maro: atapona 9me pata tō Juta nonory po, Ximeāo nonory po roropa.

¹⁷ Pējamī nonory po 4me pata tō tokarose eya xine: Kipeāo te, Kepa te,

¹⁸ Anatote te, Aramō, enara.

¹⁹ Atapona 13me pata tō tokarose eya xine, ona morohne zomye exikety maro, Ritonōpo maro oturuketomo a, Arāo pakomotyamo a.

²⁰ Imehnō koatita ekryy tomo a, rewita tomo a, pata tō tokarose Eparaī nonory po.

²¹ Ynara tapoise eya xine: Xikē, ona pata zomye exikety maro, ypy tō nonory po, Eparaī po. Xikē tymenekase epaketō morotona ytotohme osewomatohme, imepŷ tykarimotase ahtao, Kezea roropa tapoise koatita tomo a te,

²² Kipizaī maro, Pete-Horō, enara, ona maro pata tō zomye exikety. Atapona 4me pata tomo.

²³ Tā nonory poe asakoropane pata tō tapoise eya xine: Euteke te, Kipetō te,

²⁴ Aijarō te, Kate-Rimō te, ona pata tō zomye exikety maro.

²⁵ Pata tō asakoro tapoise eya xine Manase nonory po: Taanake te, Kate-Rimō ona maro pata tō zomye exikety maro.

²⁶ Mokaro koatita tomo a pata tō tapoise 10me atapona ona maro, pata tō zomye exikety maro.

²⁷ Jeresonita tomo a, imehnō rewita tomo, pata tō tapoise Manase tō, xixi tūtatoh wino exiketō poe: pata Korā, Pasā po ona maro, pata zomye exikety maro. Moro pata tymenekase epaketō morotona ytotohme osewomatohme ahno tykarimotase ahtao. Pata Peexitera roropa tapoise Jeresonita tomo a ona (ekykō napyry) maro, pata zomye exikety maro.

²⁸ Isakaa nonory poe 4me pata tō tapoise eya xine: Kixiāo te, Taperate te,

²⁹ Jaramute te, Ene-Kanī, ona pata tō zomye exikety maro.

³⁰ Asea nonory poe asakoropane pata tō tapoise eya xine: Misau te, Apatō te,

³¹ Heukate te, Reope, ona maro, pata tō zomye exikety maro.

³² Napatari nonory poe pata Ketese tapoise eya xine Karirea po, ona maro, pata zomye exikety maro. Ketese tymenekase epaketō morotona epatohme ahno tykarimotase ahtao. Hamote-Toa tapoise roropa jeresonita tomo a te, Karatā roropa, ona maro, pata tō zomye exikety maro. Atapona oseruao pata tomo.

³³ Oxiekyry, jeresonita tomo a pata tō tapoise atapona 13me pata tomo, ona maro, pata tō zomye exikety maro.

³⁴ Imehnō rewita tō, merarita tomo a asakoropane pata tō tapoise Zepurō nonory po: Jokoneāo te, Karata te,

³⁵ Timina te, Naarau, enara, ona maro, pata tō zomye exikety maro.

³⁶ Rupē nonory po asakoropane pata tō tapoise eya xine: Pezea te, Jasa te,

³⁷ Ketemote te, Mepaate, enara, ona maro, pata tō zomye exikety maro.

³⁸ Kate tō nonory po pata Ramote tapoise eya xine, Kireate po, ona pata zomye exikety marō. Ramote tymenekase, morotona epaketō epatohme imepē ahno tykarimotase ahtao. Maanaī tapoise roropa merarita tomo a te,

³⁹ Hexipō te, Jazea, enara, ona pata tō zomye exikety maro. Atapona asakoropane pata tomo.

⁴⁰ Mokaro rewita tomo, merarita tō oxiekyry tomo a 12me pata tō tapoise atapona.

⁴¹ Izyraeu tō nonory poe 48me pata tō tokarose rewita tomo a, ona pata tō zomye exikety maro.

⁴² Moro pata tō emero ona nae kynexine pata tō zomye exikety.

Nono apoiry Izyraeu tomo a tosarykōme

⁴³ Moro sã Izyraeu tomo a nono tokarose Ritonōpo a emero tōmihpyry etapopotōpyry ae ro itamurukomo a. Mame moro nono tapoise ahtao eya xine tōsesarise toh kynexine moroto.

⁴⁴ Mame totonakehse toto, oxiehno pyra toehse imehnō katonō maro, Ritonōpo omihpyry ae ro itamurukomo a. Epetōkara emero typoremākase Izyraeu tomo a orēpyra toto tyripose Ritonōpo a exiryke.

⁴⁵ Tōmihpyry ae ro kure rokē Izyraeu tō tyrise Ritonōpo a, emero.

22

Rupē tō Kate maro, Manase tō maro aropotopōpyry ropa

¹ Morarame Rupē tō tonehpose Jozue a, oximōme toto ehtohme Kate tō maro te, Manase tō xixi tūtatoh wino exiketomo.

² Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonōpo poetory, Moeze nyriphopyry tyrise oya xine, emero. Jomipona roropa mexiatose emero porehme.

³ Ākorō tō, Izyraeu tō onurumekara mexiatose. Tomeseke sã Ritonōpo nyriphopyry omipona mexiatose.

⁴ Seromaroro oxiehno pyra Izyraeu tō tyripose Ritonōpo a, Oesēkomo a imehnō maro, tōmihpyry ae ro. Naeroro ytōtoko ropa ononorykō pona, anapoihpyrykō pona tuna Joatāo mōpozakoxi, Moeze Ritonōpo poetory nekarohpyry oya xine.

⁵ Moeze, Ritonōpo poetory, nyriphopyry oya xine Ritonōpo omiryne, moro omipona ehtoko, tomeseke samō. Ritonōpo Oesēkō pyno ehtoko, aomiry omipona ehtoko, inyriphopyry oya xine omipona roropa ehtoko. Oesēkō onurumekara ehtoko, imaro ŷme ehtoko yronymyryne ajamitunuru ke porehme.

⁶ Mame kure rokē toto tyripose Jozue a Ritonōpo a. Tōsekazumase ynororo eya xine. Mame toytose ropa toto tosaka xine.

⁷ Nono tokarose Moeze a Manase tomo a zokonaka tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino, Pasã nonory po. Yrome zakorō a zokonaka nono tokarose Jozue a Joatāo poe xixi omōtoh wino, imehnō oxiekyrymākō maro. Tōsekazumase toto ahtao Jozue a kure rokē tyripose toto Ritonōpo a.

⁸ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ytōko ropa matose oesarykō pona, tymōkomoke matose pitiko rokē pyra te, tokyke matose pui tō tuhke te, parata te, uuru te, metau te, kurimene te, upo itamurume, enara. Morohne zokonaka ekarotoko imehnō Izyraeu tomo a anapoihpyrykomo oepekōkara wino.

⁹ Morarame toytose toto: Rupē tomo, Kate tomo, Manase tomo xixi tūtatoh winakoxi ropa, tosaka xine ropa. Imehnō Izyraeu tō tynomose eya xine Xiro

po, Kanaã nonory po, Kireate pona toytotohkōme tosarykō pona ropa. Moro nono typoremākase eya xine Ritonōpo nyriphopyry ae ro Moeze a.

Apoto apō ritopōpyry poko Joatāo ehpio

¹⁰ Mame toeporehkase tahtao xine Jerirote pona, tuna Joatāo ehpiokoxi apoto apō konōto tyrise Rupē tomo a, Kate tō maro, Manase tō maro, moino aosenetohme.

¹¹ Moro poko omi totase imehnō Izyraeu tomo a:

– Etatoko ke! Apoto apō tyrise Rupē tomo a, Kate tō maro, Manase tō maro xixi tūtatoh wino, Jerirote po, Joatāo ehpiō po.

¹² Morara kary etaryke Izyraeu tō, tōximōse toto Xiro po etonatohme toto maro.

¹³ Mame Pineia, oturukety Ereaza mūkuru, taropose Izyraeu tomo a Kireate nonory pona oturutohme Rupē tō maro, Kate tō maro, Manase tō maro xixi tūtatoh wino.

¹⁴ Pineia maro Izyraeu tō 10mākō tamuximākō toytose.

¹⁵ Toytose toto Kireate nonory pona oturuse Rupē tō maro, Kate tō maro te, Manase tō maro xixi tūtatoh wino. Ynara tykase toto eya xine:

¹⁶ – Ritonōpo poetory tō tōximōse toto, ōmirykō etary se mā toto: “Oty katoh moro myriatose? Zae pyra matose Ritonōpo a! Ritonōpo omipona pyra toehse matose moro apoto apō ritopōpyry poko oya xine. Kuesēkō, Ritonōpo rumekāko matou?

¹⁷ Wenikehnōko matou iirypyryme kuehtopōpyrykō poko Peoa po, kuānohtopōpyrykō poko roropa Ritonōpo a? Sam āko ro sytatose moro pokoino. Naeroro oty katohme oorypyrykō poko se ro matou?

¹⁸ Ritonōpo Kuesēkō rumekary se hmatou? Seroae aomiry omipona pyra toehse awahtao xine, kokoro kyzehno xine toexiryke Izyraeu tō wānohnōko mana.

¹⁹ Seromaroro ononorykō popyra oya xine ahtao, osehtoko ropa xiaro Ritonōpo nonory pona, Ritonōpo eahmatoh kurā pona, Ritonōpo maro Oturutoh esaka. Nono zokonaka ekaropotoko taro yna a. Yrome Ritonōpo onurumekara ehtoko; yna roropa onurumekara ehtoko, imep̄y apoto apō riry poko oya xine, Ritonōpo Kuesēkō eahmatoh myakāme.

²⁰ Wenikehpyra ehtoko Akā poko Zera mūkuru. Ritonōpo nyriphopyry omipona pyra toehse ynororo, mōkomo tonahkapose ahtao Ritonōpo a. Mame Izyraeu tō tuānohse Ritonōpo a moro pokoino. Akā rokē kara imehnō taorihmapose eya iirypyry pokoino.”

²¹ Mame mokaro Izyraeu tō tamuximākō tozuhse Rupē tomo a, Kate tō maro, Manase tō maro xixi tūtatoh wino exiketomo a. Ynara tykase toto:

²² – Ritonōpo Imehxo mana! Emero rihpōme mana! Jamihmehxo mana! Emero Esēme mana. Tuarō mā ynororo oty katoh moro tyrise yna a. Amarokō roropa tuaro ehtoko. Moro ynanyrihpyry Ritonōpo rumekatohme tyrise yna a ahtao, ah ynanorihxi.

²³ Sero apoto apō onyripyra ynanexiase okyno zahkatohme te, tiriiku tōkehko zahkatohme osepeme ehtohme. Ritonōpo omihpyry omipona pyra yna ehtohme moro tyrise ahtao yna a, yna wānohnōko Ritonōpo mana.

²⁴ Moro tyrise yna a, enarom̄yke yna exiryke: Imeipo otarame apakomotyā ynara āko yna pakomotyamo a: “Onokā matou? Ritonōpo Izyraeu tō Esē amaro xine pyra mana.

²⁵ Tuna Joatāo tyrise eya kuapiakatohkōme. Rupē tomo, Kate tō maro, Ritonōpo poetoryme nymyry pyra matose,” āko mā toto. Mame morara karyke eya xine yna pakomotyā arōpōko apakomotyā mana Ritonōpo winoino. Mame Ritonōpo eahmakehnōko mā toto.

²⁶ Morara exiryke moro apoto apõ tyrise yna a okyno tõ zahkatohme pyra, ynanekarory tõ roropa zahkatohme pyra.

²⁷ Yrome moro tyrise yna a wenikehpyra yna ehtohme te, wenikehpyra oehtohkõme roropa, kypakomotyäkõ roropa imeïpo wenikehpyra ehtohme. Moro mã enetupuhtohme exïko mana Ritonõpo oneahmakehpyra kuehtohkõme, kynekarorykõ ke Ritonõpo a osepeme ehtohme. Moro tyrise yna a imeïpo apakomotyã ynara kara ehtohme yna pakomotyamo a: “Ritonõpo poetoryme nymyry pyra matose.”

²⁸ Ynara tõsenetupuhse yna: Imeïpo morara tykase ahtao yna pakomotyamo a, ynara äko ezuhnõko mã toto: “Enetoko ke yna tamuru tomo a apoto apõ tyrise Ritonõpo nyripohpyry sä ipunaka. Yrome sero apoto apõ tyrise okyno zahkatohme pyra. Wenikehpyra kuehtohkõme rokẽ moro tyrise yna a.”

²⁹ Moïno ro yna, Ritonõpo rumekary se pyra ynanexiase. Aomiry omipona yna exikepyry se pyra ynanase. Imepÿ apoto apõ riry se pyra ynanexiase ynanekarory tõ zahkatohme, okyno tomo te tiriiku tõkehko roropa Ritonõpo kyryry myakãmatohme, apoto apõme, Itapyĩ etonie. Morohne zahkatohme pyra tyrise yna a.

³⁰ Mame morara kary etaryhtao tyya xine, oturukety Pineia tomo te, Izyraeu tõ tamuximäkõ maro täkye toehse ropa toto.

³¹ Ynara tykase oturukety Pineia, Ereaza mükuru Rupẽ tomo a, Kate tõ maro, Manase tõ maro xixi tütatoh wino exiketomo a:

— Seromaroro zuaro toehse yna, Ritonõpo kymaro xine mana, irumekary se pyra oexirykõke. Izyraeu tõ typynahohse oya xine kuãnohpyra xine Ritonõpo ehtohme.

³² Mame Rupẽ tõ turumekase ropa Kate tõ maro, Kireate nonory po Pineia tomo a, tamuximäkõ maro toytotohkõme ropa Kanaã nonory pona ropa Izyraeu tõ zuruse emero.

³³ Mame aomirykõ Izyraeu tõ zamaro kynexine. Naeroro Ritonõpo toahmase eya xine. Osenetupuhpyra toehse toh kynexine osetapary poko te, Rupẽ tõ nonory enahkary poko te, Kate tõ nonory maro.

³⁴ Mame moro apoto apõ tosehapse Rupẽ tomo a, Kate tõ maro “enetupuhpotopo” ynara karyke: “Moro pokoino enetupuhnõko sytatose Kuesëkõme Ritonõpo exiry poko.”

23

Jozue omihpyry

¹ Mame Ritonõpo poe etonara toehse Izyraeu tomo, imehnõ topetõkara, tomye xine exikety maro. Tuhke jeimamyry taropose, tamuhpõme toehse Jozue.

² Morara toehse ahtao Izyraeu tõ tykohmase tyya, tamuximäkomo te, typatakẽ tomo te, juize tomo te, tuisa tõ maro, ynara tykase ynororo eya xine: — Tamuhpõme toehse ywy.

³ Ritonõpo Kuesëkõ nyrihpyry tonese oya xine, imehnõ typoremäkase eya emero opõkoino xine. Toekuhse Ritonõpo äkorehmatohkõme.

⁴ Etatoko pahne! Nono tokamose ya, oesarykõme, imeimehnõ ahno nonory onyporemäkara ro ahtao. Morararo ahno nonory tokamose ya iporemäkatyã esahpyry tuna Joatão poe xixi tütatoh wino, tuna konõto Metiteraneu pona xixi omõtõh wino.

⁵ Ritonõpo Kuesëkõ mã mokaro aropõko, tynonorykõ poe. Morotoïno epãko mã toto mya rahkene. Toto esahpyry pona osesarïko matose Ritonõpo Kuesëkõ omihpyry ae ro.

⁶ Naeroro tomeseke ehtoko Moeze nymerohpyry omipona oehtohkōme yronomyryme. Inyriphopyry oya xine toiro pitiko onurumekara ehtoko, aomipona ehtoko emero porehme

⁷ mokaro maro osehtakamara oehtohkōme, amaro xine toto ahtao ro. Mokaro tyorō ritō poko mā toto, ineponāmarykō esehtopyra ehtoko: “Mokyro ritō neneryme tyriko ase,” kara ehtoko ipunaka, toto oneahmara ehtoko te, toto ēpataka oesekumurukō po porohpyra ehtoko ipunaka, enara.

⁸ Ritonōpo Oesēkō pyno rokē ehtoko, ŷme ehtoko aomiry omipona, aomipona oehtopōpyrykō saaro tarona.

⁹ Ahno jamihmākō mya taropose Ritonōpo a sero nono poe, tuhkākō taropose eya, mya toto ytotohme. Oporemākaposarokōmepyra tōh kynexine.

¹⁰ Toiro Izyraeume exikety poe, miume epetōkara epāko mā toto, Ritonōpo Kuesēkō amaro xine exiryke. Ākorehmatorŷko mana orēpyra oehtohkōme, tōmihpyry ae ro.

¹¹ Morara exiryke Ritonōpo Kuesēkō rokē pyno ehtoko.

¹² Yrome Ritonōpo omiry omipona pyra awahtao xine, osepeme awahtao xine ipoetory tō kara maro, toto nohporo maro oerēnarykohtao,

¹³ tuaro ehtoko, mokaro oepekōkara anaropopyra ropa exīko Ritonōpo mana owinoino xine. Morarame ākorekehkatorŷko mā toto. Oryhmanekō sā exīko mā toto, jarakapyhpyry aō sā exīko matose, tŷpapipohsē sā exīko matose, oomoxino ke tonuruāōkē sā exīko matose. Morara exikehpyra exīko matose oenatyrykō ponāmero sero nono kurā po, Ritonōpo Kuesēkō nekarohpyry po oya xine.

¹⁴ Seromaroro joorihtoh moe pyra toehse nase. Tuaro matose okurohtao xine, Ritonōpo Kuesēkomo a kykryrykō kurā emero tokarose kyya xine tōmihpyry ae ro. Tōmihpyry ae emero tyrise eya; ekurehpyra ipunaka.

¹⁵ Kurākō tyrise eya emero tōmihpyry ae ro. Morararo tōmihpyry ae ro popŷ riiko roropa mana.

¹⁶ Imehnō ineponāmarykō eahmaryhtao oya xine, oporotyrykohtao toto ēpataka, tohne exīko mana, awānohtorŷko mana. Ynara exiryke moro riryhtao oya xine, aomihpyry omipona pyra exīko matose. Mame enahnōko matose sero nono kurā po, inekarohpyry po oya xine.

24

Jozue osekazumatopōpyry

¹ Moromeīpo Izyraeu tō oxiekyry tō emero tanonohpose Jozue a pata Xikē po.

Tamuximākō toahmase eya te, pata tō esamo te, juize tomo te, Izyraeu tō tuisary tomo, enara. Tōximōse toto Jozue maro Ritonōpo ēpataka.

² Mame ynara tykase Jozue imoihmākomo a:

— Ynara āko Ritonōpo, Izyraeu tō Esē oya xine: “Pake atamurukō moroto kynexine tuna Eupyrati moinō po, imehnō ritō panō toahmase eya xine. Tera kynexine toiro mokyro, Aparāo zумы, Naoa zумы roropa.

³ Yrome moino Aparāo tapoise ya, moro nonory poe, Eupyrati moinō poe ytotohtohme Kanaā nonory poro porehme. Ipakomotyā tuhke ekaroase eya: Aparāo a Izake ekaroase,

⁴ Izake a Jako tō ekaroase Ezau maro. Ezau a osa ekaroase esaryme, ypy tō nonory Seia te, yrome Jako tō tyhtose Ejitu pona tumūkuru tō maro.

⁵ Imeīpo Moeze tō tonyohse ya Arāo maro Ejitu tō wānohtohme. Morara ahtao amarakō touse ya moro poe.

⁶ Atamuru tō tonehse ya Ejitu poe, toeporehkase toto tuna konōto Tah-piremā ehpiokoxi. Yrome Ejitu tomo a tokahmase toto tuna pona kawaru tō maro tykanarykō maro etonatohme.

⁷ Mame ykohmase Izyraeu tomo takorehmatohkōme, mame xinukutume ehtoh yriase ikohmamyhpyry samo toto zonētohme ejitujana tō wino. Tuna konōto enehpoase ejitujana tō pona, inerymapotohkōme. Meneatose ynyrihpyry Ejitu poko. Moromeīpo ona tonorē poro moehtone okynano.

⁸ — “Mame kuaroatose amoreu tō nonory pona, tuna Joatāo poe xixi tūtatoh winakoxi. Tōsetapase amaro xine amoreu tomo. Yrome orēpyra kyriatose, toto poremākatohme. Inonorykō tapoise oya xine oesarykōme, tonahkase toto ahtao ya.

⁹ Mame Moape tuisary Parake, Zipoa mūkuru tōsetapase Izyraeu tō maro. Paraāo, Peoa mūkuru, tonehpose Parake a, popyra oripotohkōme ya repe.

¹⁰ Yrome Paraāo omiry etary se pyra exiase, naeroro kure rokē amarokō tyripose eya. Moro sã kypynanopyatose oryhmara xine Parake ehtohme.

¹¹ Tuna Joatāo takuohse oya xine, mytoatose pata Jeriko pona. Moroto orutua kō, Jeriko pōkō tōsetapase amaro xine te, moromeīpo amoreu tomo te, perizeu tomo, kananeu tomo, heteu tomo, kirikaseu tomo, heweu tomo, jepuseu tomo, enara. Orēpyra kyriatose toto poremākatohme oya xine porehme.

¹² Oehpyra ro awahtao xine, amoreu tō tuisary asakoro aropoase mya, ypoe toepase toto enaromŷke. Warata ke pyra, tapemaimo ke pyra roropa, pyrou ke pyra taky maro, opyrekō ke pyra tonahkase toto.

¹³ Ononorykō ekaroase oya xine ipoko erohpitypyra awahtao xine te, pata tō ekaroase oya xine onyrihpyrykō kara. Moroto tōsesarise amarokomo, uwa epery enahnōko matose, azeitona roropa enahnōko matose uwa zoko poe, azeitona zoko poe roropa anarykahpyrykō kara.”

¹⁴ Mame tōturukehse Jozue moro poko. Mame ynara tykase ropa ynororo:

— Morara exiryke, seromaroro Ritonōpo omipona ehtoko. Ipoetoryme ehtoko, ŷme ehtoko inyripohpyry omipona. Owenikehtoko imehnō ritō kō poko, atamurukō neponāmarykō oneahmara ehtoko; Mesopotamia po toahmase toto eya xine te, Ejitu po, enara.

¹⁵ Yrome Ritonōpo poetoryme se pyra awahtao xine, imenekatoko seroae ro onoky omipona exīko matou? Jūme rokē imenekatoko: atamurukō neponāmarykō, ineahmatyā Mesopotamia nonory po te, amoreu tō neponāmarykō sero nono po, oesarykōme toehse seromaroro. Yrome ywy, ytapŷy taōkō maro, Ritonōpo Kuesēkō omipona exīko ynanase.

¹⁶ Ynara tykase imoihmākō eya:

— Jūme Ritonōpo onurumekara ynanase imehnō ritō panō eahmatohme yna a.

¹⁷ Ritonōpo Kuesēkō kynexine, kypynanopyatose kytamuru tō maro Ejitu poe, Ejitu pōkō namotome yna ahtao. Inyrytŷā kurā tonese yna a, imehxo exiketomo. Towomase yna eya, osema ae yna oepyrŷtao, imeimehnō nonory poro yna ytoryhtao.

¹⁸ Axī pyra inekarohpyry tapoise yna a yna esaryme, imeimehnō nonory pōkō mya taropose ahtao eya, amoreu tō maro, sero nono pōkomo. Naeroro Ritonōpo omiry omipona exīko ynanase, yna Esēme aexiryke.

¹⁹ Ynara tykase Jozue eya xine:

— Ritonōpo omipona ehsaromepyra matose, zae ehtoh se aexiryke. Imehnō ritō panō eahmananō se pyra mana ipunaka. Oorypyrykō onykorokara exīko mana, azahkuru oehtohkomo.

²⁰ Ritonõpo Oesëkõ rumekaryhtao oya xine, imeimehnõ ritõ panõ eahmaryhtao oya xine, oehnõko ropa mana awānohse xine. Oenahkapotorýko mana, apitoryme typynanohse awahtao xine ro eya.

²¹ Jozue tozuhse imoihmākomo a, ynara tykase toto:

– Arypyra! Ritonõpo Kuesëkõ omipona se rokë ynanase.

²² Ynara tykase Jozue eya xine:

– Amarokõ enenanõme matose, etananõme roropa matose. Ritonõpo tymenekase oya xine Oesëkõme, aomipona oehtohkõme.

– Ý, enenanõme ynanase! tykase toto.

²³ Mame tõturuse Jozue eya xine, ynara tykase ynororo:

– Morara ahtao imehnõ neponāmarykõ ipahtoko, nae ahtao amaro xine. Zae oehtohkõ enepotoko Ritonõpo a, Izyraeu tõ Esemý a ýme oehtohkõ poko aomipona oehtohkõ poko.

²⁴ Ynara tykase imoihmākõ Jozue a:

– Ýme ynanase, Ritonõpo Kuesëkõ poetoryme. Inyriphopyry omipona ynanase exīko ipunaka.

²⁵ Moro sã imoihmākõ maro tõmýry totapose Jozue a Ritonõpo netaryme. Mame moro ae ro Xikë po, Ritonõpo omihpyry tokarose eya xine, inyriphopyry roropa.

²⁶ Mame pape pokona morohne tymerose eya Ritonõpo Nyriphopyry Pape Pokona. Imeipo topu konõto tapoise Jozue a tyritohme wewe kurã zopikoxi, xikihme, Ritonõpo maro oturutoh pũto.

²⁷ Ynara tykase ynororo imoihmākomo a:

– Sero topu enetoko ke. Eneneme sã exīko mana. Ritonõpo nekarohpyry kyya xine totase sã eya te, kuomýrykõ roropa totase sã eya, Kuesëkõ õnurumekara oehtohkõme.

²⁸ Mame esaka xine imoihmākõ tonyohse ropa Jozue a.

Jozue orihtopõpyry (Juize 2.6-9)

²⁹ Moromeipo 110me jeimamyry toehse ahtao toorihse Jozue, Num mükuru, Ritonõpo poetory.

³⁰ Ekepyry tonëse esary po, Timinate-Sera po ypy tõ nonory po, Eparaĩ nonory po ypy Kaaxi poe inīkahpoe.

³¹ Isene ro Jozue ahtao, Ritonõpo omipona Izyraeu tõ kynexine. Mame toorihse Jozue ahtao, isene ro Izyraeu tõ tamuximākõ ahtao, tuaro exiketõ Ritonõpo nyrytyã poko, Izyraeu tõ akorehmatohme, aomýry omipona toh kynexine.

³² Joze ekepyry, Izyraeu tõ nenepyhpyrykõ Ejitu poe, tonëse Xikë po, Jako nepekatyhpýry po, Hamoa mükuru tõ wīno, 100me parata ke. Hamoa kynexinë Xikë zumy. Moro nono Joze pakomotyã nonoryme toehse, esarykõme.

³³ Toorihse roropa Ereeza, Arão mükuru. Ekepyry tonëse Kipea po, ypy tõ nonory po, Eparaĩ nonory po. Moro pata tokarose kynexine imükuru Pineia a.

JUIZE

Apiakane tō Ehtopōpyry poko

Juizes

Ekarotopo

Sero pape *Juize* ekarōko Izyraeu tō ehtopōpyry poko Kanaã poremäkatopōpyry poe tuisame Sauu ehtoh pona. Morara ahtao soutatu tō towōse, toto tuisaryme ehtohme, Izyraeu tō akorehmatohme epetōkara poremäkatoh poko, zae ehtoh poko toto ehtohme roropa. Toiro apiakaneme Sāsāo kynexine (Juize 13–16).

Ekarōko sero: Ritonōpo omipona Izyraeu tō ahtao kure ehtoh tokarose Ritonōpo a eya xine. Yrome toeramase foto ahtao Ritonōpo wino typoremāse toh kynexine. Morara ahtao ro eraximāko Ritonōpo kynexine toto pynanohtohme ropa, tyrypyrykō rumekary se toehse toto ahtao, eramatohme ropa Ritonōpo a Tosēkōme.

Sero pape ao

Imēipo toorihse Jozue ahtao *1.1–2.10*
 Izyraeu tō apiakananomo *2.11–16.31*
 Izyraeu tō ehtopōpyry *17.1–21.25*

Tuisa Atoni-Pezeke poremäkatopōpyry

¹ Morarame Jozue toorihse ahtao, Ritonōpo Imehxo Exikety a tōturupose Izyraeu tomo, ynara tykase toto:

– Onokākō aropory se hma osemazuhme Kanaã pōkō poremäkapose?

² Ritonōpo a tozuhse toto, ynara tykase:

– Juta tō ytōko osemazuhme. Sero nono ekarōko ase eya xine.

³ Mame ynara tykase Juta tō Ximeāo tomo a:

– Ehmaropa oximaro Ritonōpo nekarohpyry yna a apoise, Kanaã pōkō poremäkapose. Imēipo ytōko sytatose oximaro Ritonōpo nekarohpyry pona oya xine ononorykōme.

Moro sã Ximeāo tō toytose

⁴ Juta tō maro topekōkara poremäkapose oximaro. Mame orēpyra tyripose toto Ritonōpo a, kananeu tō typoremākāpose eya xine, perizeu tō roropa. 10 miume orutua kō totapase eya xine Pezeke po.

⁵ Moro po tōseporyste toto Atoni-Pezeke maro, tōsetapase toto imaro. Mame kananeu tō typoremākāpose eya xine, perizeu tō maro.

⁶ Atoni-Pezeke toepase, yrome tokahmase ynororo eya xine, tapoise eya xine. Mame emary zū asakoro tuhkohse eya xine, ipupuru zū tō maro.

⁷ Mame ynara tykase Atoni-Pezeke:

– 70me tuisa tō tyripose ya moro samo, emarykō zū, ipupuru zū tō maro tuhkohpose ya. Joh akoīpyry tonahse eya xine joutuhtoh zōpino. Seromaroro moro sã tyripose wyw Ritonōpo a, ynyrihpyry emetakame.

Mame Atoni-Pezeke tarose eya xine Jerusarē pona, moroto toorihse.

Jerusarē typoremākase Eperō maro

⁸ Mame Juta tō orutua kō toytose etonase Jerusarē pōkō maro. Jerusarē tonahkase eya xine. Pata pōkō totapase eya xine. Pata tyahkase roropa eya xine.

⁹ Imeīpo toytose toto osetapase kananeu tō maro ypy tō pōkō maro te, ona tonorē pōkō maro ikurenāe te, nono amimomā pōkō maro Juta nonory po, enara.

¹⁰ Mame toytose toto etonase kananeu tō maro Eperō po, apitoryme esety Kiriate-Arapame kynexine. Sesai tō typoremākase eya xine, Aimā maro te, Taumai maro, enara. Anake mūkurume tō kynexine.

*Tepia poremākatopōpyry
(Jozue 15.13-19)*

¹¹ Morotoino toytose Juta tomo osetapase Tepia pōkō maro. Moro pata esety akorō Kiriate-Sepea kynexine.

¹² Mame ynara tykase Karepe:

– Jēxiry Akasa ekarōko ase orutua a ipytyme ehtohme pata Kiriate-Sepea poremākaryhtaō eya.

¹³ Moro pata typoremākase Otonieu a, Kenaza mūkuru, Karepe akorony. Naeroro tōxiry Akasa tokarose Karepe a ipytyme ehtohme.

¹⁴ Mame tyniotase Akasa ahtaō Otonieu maro: “Nono ekaropoko omy a,” tykase ynoro eya. Akasa toytose Karepe a, mame tyhtosē ahtaō toky, jumētu poe jumy ynara tykase eya:

– Oty se hma, orymo?

¹⁵ Ynara tykase nohpo tumy a:

– Tuna eutary sehxo hano. Nono mekaroase ya, nono tonorē exikety. Tuna eutary maro nono ekaroko ya, tykase.

Naeroro tōxiry a tuna enatiry tō tokarose Karepe a nono kae exikety maro te, nono kae pyra exikety maro, enara.

Orēpyra Juta tō ehtopōpyry Pējamī tō maro

¹⁶ Moeze meretamuru pakomotyā, keneu tō, toytose Juta tō maro pata Jeriko, airiki panō esary poe, ona pona Juta tō nonory pona, pata Arate poe ikurenaka. Moroto kynexine toto amarekita tō maro.

¹⁷ Mame Juta tō toytose Ximeāo tō maro osetapase kananeu tō, Zepate pōkō maro. Moro pata tonahkase eya xine. Mame pata esety tymyakāmase eya xine Horomame.

¹⁸ Yrome Kaza anapoipyra tokurehse toto, Axikerō te, Ekorō roropa, morohne zomye exikety roropa.

¹⁹ Juta tō takorehmase Ritonōpo a ypy tō nonory pōkō poremākapory poko. Yrome tuna konōto ehpiōkō onyporemākasaromepyra toh kynexine tykahuke toh exiryke kurimene risē ke.

²⁰ Moeze nyriphopyry ae ro pata Eperō tokarose Karepe a. Moro poe Anake mūkuru tō oseruao taropose eya.

²¹ Yrome jepuseu tō anaropopyra Pējamī tō kynexine Jerusarē poe. Moroto Jerusarē po jepuseu tō ehse. Moroto ro mā toto seroae ro Pējamī pakomotyā tō maro.

Peteu typoremākase Joze tomo a

²²⁻²³ Mame Eparaī tō toytose Manase tō maro osetapase Peteu pōkō maro. (Apitoryme pata esety kynexine Ruze.) Takorehmase toto Ritonōpo a. Mame pata pona enenanō taropose eya xine;

²⁴ orutua tonese eya xine pata poe tūtāko. Ynara tykase toto eya:

– Otāto omōnōko ynanae pata pona? Yna zuruko oetapara yna ehtohme.

²⁵ Naeroro omōtohtonepose eya. Tomōse toto moro aka, mame moro pōkō totapase eya xine. Mokyro orutua rokē tpyynanohse eya xine jekyry tō maro.

²⁶ Moromeĩpo toytose ynororo heteu tō nonory pona imepỹ pata ritohme. Moro pata tosehphase eya Ruzeme. Moro saaro mã esety seroae ro.

Ahno anaropopyra tokurehse Izyraeu tomo

²⁷ Imeimehnō pata pōkō anaropopyra Manase tō tokurehse: Pete-Sā pōkomo te, Taanake pōkomo te, Toa pōkomo te, Ipyreāo pōkomo te, Mekito pōkomo te, morohne zomye exiketō maro, enara. Moro pata tō poro kananeu tō ehse.

²⁸ Jamihmehxo toehse Izyraeu tō ahtao, kananeu tō tyrohmanohpose typoetorykōme eya xine. Yrome toto anaropopyra tokurehse toto.

²⁹ Morararo kananeu tō, Kezea pōkō anaropopyra Eparaĩ tō kynexine. Morara exiryke kananeu tō toto maro ehse.

³⁰ Kityrō pōkō Naarou pōkō roropa anaropopyra Zepurō tō kynexine. Mokaro maro kananeu tō toehse. Mame tyrohmanohpose toto eya xine, typoetorykōme tyrise eya xine.

³¹ Imehnō pata tō pōkō anaropopyra Asea tō kynexine: Ako pōkomo te, Xitō pōkomo te, Arape pōkomo te, Akazipe pōkomo te, Heupa pōkomo te, Apeka pōkomo te, Reope pōkomo, enara.

³² Asea tō toehse, kananeu tō maro, mokaro anaropopyra toh tokurehse exiryke.

³³ Pete-Seme pōkō te, Pete-Anate pōkō roropa anaropopyra Napatari tō toehse. Kanaā pōkō maro Napatari tō toehse. Yrome tyrohmanohpose toto eya xine.

³⁴ Mame Tā tō taropose amoreu tomo a ypy tō pona toto ytotohme. Jakanahmā pona yhtosaromepyra Tā tō toehse.

³⁵ Ypy tō Here po amoreu tō moroto ro toh kynexine te, Ajarō po te, Saarapĩ po, enara. Yrome typoetorykōme mokaro tyrise Joze tomo a. Tyrohmanohpose toto eya xine.

³⁶ Amoreu tō nonory moroto kynexine, onuhtoh nono esety Mynoto poe, inikahpozakoxi Sera pona.

2

Ritonōpo nenyokyhpyry Pokĩ po

¹ Ritonōpo nenyokyhpyry toytose Kiukau poe Pokĩ pona Izyraeu tō zuruse, ynara tykase ynororo:

– Kuapoiatose Ejitu nonory po awahtao xine, kuenepyatose xiaro, sero nono pona, ynekarohpyry pona atamurukomo a. Ynara akene eya xine: “Jũme jomihpyry onytyoromara ase.

² Naeroro òmiryko onetapopyra ehtoko sero nono pōkomo a. Inyrihpyrykō apoto apōme ikararahotoko ipahtohme,” ase oya xine repe. Yrome jomipona pyra mexiatose. Enetoko ke onyrihpyrykomo!

³ Naeroro seromaroro ourutorỹko ase. Mokaro anaropopyra exiko ase oesemarykō wino oytorykohtao. Oepekōkarame exiko mã toto. Toto neponāmarykō azahkuru ehtoh poko oritorỹko mã toto.

⁴ Moro poko tōturukehse Ritonōpo nenyokyhpyry ahtao, tyxitapitose Izyraeu tō emero.

⁵ Morara exiryke moroto esety Pokĩme toehse. Moroto tynekarorykō tyahkase eya xine, Ritonōpo, Tosēkō eahmatohme.

Jozue orihpōpyry

⁶ Izyraeu tō taropose Jozue a, toytose toto orutua kō emero tynonorykō poko erohtohme.

⁷ Isene ro Jozue ahtao, Ritonõpo, Tosêkõ omipona Izyraeu tõ kynexine. Mame toorihse Jozue ahtao, Ritonõpo omihpyry omipona ro toh kynexine orihpyra ro Izyraeu tõ tamuximãkõ ahtao, Izyraeu tõ akorehmatopõpyry Ritonõpo a enehpõkomo.

⁸ Jozue, Num mükuru, Ritonõpo poetory toorihse 110me jeimamyry taropose ahtao eya.

⁹ Ekepyry tonêse inonory po, Timinate-Here po, ypy tõ nonory Eparaĩ po, ypy Kaaxi poe inikahpozakoxi.

¹⁰ Morarame mokaro emero Jozue maro isene exiketõ toorihse, mame ipoenomotyã tuenikehse Ritonõpo poko, Izyraeu tõ akorehmatopõpyry poko roropa eya.

Ritonõpo rumekatopõpyry Izyraeu tomo a

¹¹ Mame iirypyryme toehse Izyraeu tomo, Ritonõpo Tosêkõ omipona pyra toehse toto, imehnõ neponãmary toahmase eya xine, kananeu tõ samo.

¹² Ritonõpo tytamurukõ Esê eahmary turumekase eya xine, toto enepyhpono Ejitu poe. Imeimehnõ ritõ kõ toahmase eya xine Ritonõpo myakãme. Imehnõ neponãmarykõ eahmaryke eya xine tyekítapãse Ritonõpo toto poko ipunaka.

¹³ Ritonõpo turumekase eya xine, Paau toahmase, Axitarote maro.

¹⁴ Morara exiryke Izyraeu tõ zehno toehse Ritonõpo. Toto onewomara toehse imõkomorykõ tapoise ahtao, tyryhmase roropa toto ahtao imehnomo a. Epetõkara a Izyraeu tõ tokarose eya, toto zomye exiketomo a. Naeroro osewomasaromepyra toehse Izyraeu tomo.

¹⁵ Osetapase toytose toto ahtao, takorekehkase toto Ritonõpo a tõmihpyry ae ro eya xine. Naeroro toetuarimase toto.

¹⁶ Mame tuisa tõ tokarose Ritonõpo a Izyraeu tomo a, orëpyra exiketomo, juize tomo, toto pynanohtohme iirymahpõkõ wino, omato tõ wino roropa.

¹⁷ Yrome mokaro juize tõ omiry onetara toh kynexine. Ritonõpo omihpyry omipona pyra toh kynexine. Imehnõ neponãmary eahmary poko toh kynexine. Jükõ Ritonõpo omihpyry omipona kynexine toto. Yrome mokaro ipoenõkomo, Ritonõpo omipona pyra toehse toto.

¹⁸ Ituisarykõ tokarose Ritonõpo a eya xine, mokyro takorehmase eya. Mame mokyro tuisa isene ro ahtao typoetory tõ typynanohse Ritonõpo a toto poko pyra epetõkara ehtohme. Izyraeu tõ pyno kynexine toto etuarimaryke imehnõ osanoryme toto exiry eneryke tyya.

¹⁹ Yrome mokyro tuisa toorihse ahtao, toeramase ropa toto tyrypyrykõ poko toehtohkõme ropa. Tytamurukõ popyra ehtopõpyry motye toehse toto. Imehnõ neponãmary poko toehse toto, eahmatohme Ritonõpo myakãme. Tuaro pyra exiketõ sã toehse toto. Popyra toehtopõpyrykõ onurumekara toehse toto.

²⁰ Morara exiryke tyekítapãse Ritonõpo typoetory tõ Izyraeu tõ poko. Ynara tykase ynoro:

– Jomihpyry, ynekarohpyry itamurukomo a jomipona toto ehtohme, moro omipona pyra toehse toto. Naeroro jomiry omipona pyra toto exiryke,

²¹ sero nono poe, imehnõ anaropopyra ropa ase, Jozue nynomotyamo toorihse tahtao.

²² Mokaro Izyraeu tõ enêko ase, jomipona toto ehtoh waro jehtohme, itamurukomo a jomipona ehtopõpyry samo.

²³ Naeroro imeimehnõ morotõkõ axĩ anaropopyra Ritonõpo kynexine, mokaro onekaropyra Jozue a, yrome tynomose toto eya moroto.

3

Ahno tō akoīpyry Kanaā po

1 Mame imehnō ahno tynomose Ritonōpo a moro nono po Izyraeu tō kuhtohme, osetapara ro exiketō Kanaā pōkō maro.

2 Moro sã tyrise Ritonōpo a toto amorepatohme rokē osetapary poko, osetapary waro pyra exiketomo, osetapapitopyra ro toexirykōke.

3 Ynara toh tynomose moro nono po: pirixteu tō patary 5me exiketō pōkomo te, kananeu tomo te, xitonio tomo te, heweu tomo ypy tō Ripano pōkomo, ypy Paaū-Heremō poe onuhtoh Hamate pona.

4 Mokaro tōxinamase Izyraeu tō kuhtohme tōmihpyry, tynyripohpyry Moeze ae omipona toto ehtoh enetohme Ritonōpo a.

5 Morara exiryke tōsesarise Izyraeu tomo kananeu tō rānao te, heteu tō maro, amoreu tō maro, perizeu tō maro, heweu tō maro, jepuseu tō maro, enara.

6 Morarame typytase toto imaro xine; toto neponāmarykō toahmase roropa eya xine.

Otonieu

7 Mame Ritonōpo Tosēkō poko tuenikehse Izyraeu tō kynexine. Tyrypyrykō poko toehse toto kananeu tō neponāmarykō eahmary poko toehse, Paaū kuhtopo te, wewe risē Asera roropa.

8 Morara exiryke Izyraeu tō zehno toehse Ritonōpo. Toto onewomara toehse ynororo tuisa Kuxā-Risataī, Mesopotamia esē tooehse ahtao Izyraeu poremākaposē. Typoetoryme Izyraeu tō tyrise eya 8me jeimamyry.

9 Morarame tōturuse Izyraeu tō Ritonōpo a takorehmatohkōme, mame orutua tonehpose Ritonōpo a toto akorehmatohme. Mokyro esety kynexine Otonieu, Kenaza mūkuru, Karepe akorō mūkuru.

10 Takorehmase Otonieu Ritonōpo Zuzenu a, Izyraeu tuisaryme toehse ynororo. Soutatu tō tarose eya etonatohme Mesopotamia tuisary maro, orēpyra tyrise ynororo Ritonōpo a, Mesopotamia tō typoremākase, Izyraeu tō typynanohse eya.

11 Moromeīpo isene ro Otonieu kynexine 40me jeimamyry. Morara ahtao Izyraeu tō epētōkara tehme toh kynexine, osetapara toh kynexine.

Eute

12 Morarame toorihse Otonieu ahtao tyrypyrykō poko toehse ropa Izyraeu tomo Ritonōpo omipona pyra. Morara exiryke orēpyra Ekorō, Moape tuisary tyripose Ritonōpo a, Izyraeu tō motye.

13 Oximaro Ekorō toehse amonita tō maro te, amarekita tō maro etonatohme Izyraeu tō maro. Jeriko tapoise eya xine airiki panō tō esary.

14 Typoetoryme Izyraeu tō tyrise Ekorō tomo a 18me jeimamyry ae.

15 Mame tyxitase Izyraeu tō ahtao Ritonōpo netaryme, imepī orutua tonyohse Ritonōpo a tofo pynanohtohme ropa. Mokyro kynexine Eute, Jera mūkuru, Pējamī ekuryme. Poze exiketyme kynexine ynororo. Eya tineru tokarose Izyraeu tamuximākomo a arotohme, kowenu epehpyryme, Ekorō, Moape tuisary a.

16 Mame puniāo tyrise Eute a, taere exikety asakoro, meio meturume mosa exiry. Moro rato pohsuimano tarose eya tupō zopino, tapotunuru wino.

17 Mame toytose ynororo moro kowenu tinerū arose Ekorō a, mokyro tupune exiketyme kynexine.

18 Mame tineru tokarose ahtao eya, tymarōkō taropose ropa Eute a.

¹⁹ Mame toeramase ropa ynororo, topu tō risē poe, Kiukau pūto, tuisa zuruse, ynara tykase ynororo:

– Tuisa, omi nae ase ourutohme tokare pyra exikety.

Mame moro tae imehnō tutūtanohpose tuisa a. Tutūtase toto porehme.

²⁰ Sokohme tuisa kynexine, tosaο, zara po. Ameke pyra toeporehkase Eute, ynara tykase:

– Omi nae ase Ritonōpo poe ourutohme.

Towōse tuisa.

²¹ Mame tomary ke typozery wino, rato pohsuimano touse tapotunuru winoino Ekorō tuose zuakuru pokona.

²² Tomōse moro rato pohsuimano epuru maro etyhpyry pona, ikasery a tapuruse ipuniāo anoupyra ropa Eute exiryke tuisa wakuru poe. Ipotyry tutūtase ātykyry ae jaxyry tō rānao.

²³ Moromeīpo omōtoħ tapuruse Eute a. Tutūtase ynororo osenuhmatoh ae

²⁴ toytose ynororo. Mame tuisa poetory tō tooehse repe. Omōtoħ tapuruse exiryke omōpyra toħ kynexine. “Otaramē wekāko mana,” tōsenetupuhse toħ repe.

²⁵ Toraximase eya xine repe okynano, yrome etapuruhmakara tokurehse aħtao, soroto tapoise eya xine, tapuruhmakase eya xine. Mame moroto tuisa kynexine toorihse, toepukase nono pokoxi.

²⁶ Mokaro a eraximaryħtao, toepase Eute. Topu tō risē kuroko toytose ynororo Seira pona.

²⁷ Morotona toeporehkase ynororo aħtao ypy tō Eparaī pona, rue totose eya kaneru retyry, Izyraeu tō orutua kō kohmatohme etonatoħme. Tarose toto eya yħtōko ypy tō poe.

²⁸ Ynara tykase ynororo:

– Kuekahmatoko. Kuepetōkara, moapita tō tokarose Ritonōpo a oya xine.

Naeroro Eute tokahmase Izyraeu tomo a, Moape tō esary, tuna Joatāo akuoħtoħ tapoise eya xine. Mame aħno anaropopyra toħ kynexine tuna akuohse.

²⁹ Mame moro osetaparyħtao otaramē 10 miume soutatu moapita tō totapase eya xine jamihme exiketomo, orēpyra exiketomo. Epasaromepyra toħ kynexine.

³⁰ Moro sā Moape tō typoremākase Izyraeu tomo a moro ěmepyyry ae. Moromeīpo etonara Izyraeu tō toehse 80me jeimamyry.

Sākaa

³¹ Moromeīpo tuisame toehse Sākaa, Anate mūkuru. Pirixteu tō 600mākō totapase eya pui poko eroħtoħ ke. Moro sā Izyraeu tō typynanohse eya roropa.

4

Tepora, Parake maro

¹ Imēīpo toorihse Eute aħtao tyrypyrykō poko Izyraeu tō toehse ropa, Ritonōpo Tosēkō omipona pyra toehse toto.

² Morara exiryke toto onowomara toehse Ritonōpo, Japī, Kanaā tuisary tooehse aħtao toto poremākase. Tuisame Japī kynexine pata Hazoa po. Ipoetory tō soutatu tō tuisary kynexine Xisera, Harosete-Hakoīi pono.

³ 900me ikanary tō kynexine, kurimene risemy. Izyraeu tō tyrohmanohpose eya 20me jeimamyry, tutuarimāpose toto eya yronymyryme. Mame takorehmapose ropa Izyraeu tomo Ritonōpo a.

⁴ Urutōme Ritonōpo poe Tepora kynexine, Rapitote pyty. Apiakaneme roropa kynexine ynororo, Izyraeu tō akorehmaneme zae eħtoħ riry poko.

⁵ Airiki panono nae kynexine irānao Rama poe Peteu pona ypy tō nonory po, Eparaī po. Moro airiki panono myhto typorohse Tepora Izyraeu tō etatohme. Eya toehse toto atae pyra toto ahtao apiakapotohme zae ehtoh waro toehtoḥkōme.

⁶ Mokyro a Parake, Apinoāo mūkuru tonehpose tyya, pata Ketese po ynororo ahtao, Napatari nonory po. Ynara tykase ynororo eya:

– Ritonōpo, Izyraeu tō Esē mā ynara tyripōko oya: “10 miume orutua kō imenekako Napatari tō wino Zepurō tō wino roropa, toto arotohme ypy Tapoa pona.

⁷ Xisera, tuisa Japī soutatu tō esē enehpōko ase tuna Kisō pona etonatohme amaro xine. Tykanary maro oehnōko mana kurimene risemy soutatu tō maro. Yrome toto poremākāpōko ase oya xine.”

⁸ Mame ynara tykase Parake Tepora a:

– Ymaro oytoryhtao rokē ytōko ase. Ytopyra awahtao ywy roropa ytopyra ase.

⁹ – Kure, tykase ynororo. – Amaro ytōko ase repe. Yrome orēpyra exiketyme oeahmara mā toto, ynara exiryke, Xisera ekarōko Ritonōpo mana nohpo a etapatohme.

Mame Parake maro Tepora toytose Ketese pona.

¹⁰ Moroto Zepurō tō orutua kō tonehpose Parake a, Napatari tō maro Ketese pona. 10 miumākō tōximōse toto imaro toytotohḥkōme. Tepora roropa toytose imaro.

¹¹ Ameke hkopyra Ketese poe Hepea esary kynexine, keneume exikety. Imehnō keneu tō winoino tātapiakase Hepea kynexine. Hopape, Moeze akono pakomotyā keneu tō kynexine. Moroto tytapyī tamose Hepea a wewe konōto, Zaanānī pūto.

¹² Morarame Xisera turuse imehnomo a Parake, Apinoāo mūkuru onuh-topōpyry poko ypy Tapoa pona.

¹³ Naeroro tykanary tō 900me kurimene risē tonehpose eya tysoutatu tō maro porehme. Taropose toto eya Harosete-Hakojī poe tuna Kisō pona.

¹⁴ Mame ynara tykase Tepora Parake a:

– Ytoko seromaroro. Seroae Xisera poremākāpōko Ritonōpo oya xine mana. Amaro xine Ritonōpo mana.

Morara exiryke tyhtose Parake ypy Tapoa poe 10 miume soutatu tō maro.

¹⁵ Tōsetapapitose Parake tō ahtao tysoutatu tō maro, putupyra Xisera tō tyripose Ritonōpo a isoutatu tō maro. Otupīko toh kynexine Xisera kanary tō aronanō maro. Mame tykanary turumekase Xisera a, pupu po toepase ynororo.

¹⁶ Yrome Xisera tō ikanary tō maro tokahmase Parake tomo a Harosete-Hakojī pona. Xisera tō tonahkase eya xine porehme.

¹⁷ Xisera rokē toepase Jaeu tapyī taka, Hepea pyty, keneume exikety. Toytose ynororo morotona, tošē Japī, Hazoa esemy, Hepea epeme exiryke.

¹⁸ Tytapyī tae tutūtase nohpo, Jaeu, mokyro Xisera maro ēpatakāmase. Ynara tykase ynororo eya:

– Omōko, tuisa, ytapyī taka. Enaromyra exiko.

Naeroro tomōse ynororo. Nohpo a tonēse ynororo tāty zopikoxi.

¹⁹ – Ajohpame sā tuna se hano jokuru; tuna se toehse ywy, tykase Xisera eya.

Kutehi totapuruhmakase nohpo a pui suhsu ekarotohme eya. Tōse eya ahtao, tyōtose ropā ynororo nohpo a.

²⁰ – Moroto rokē exiko omōtoḥ tao, tykase ynororo nohpo a. – Ahno toehse ahtao, ekaroporyhtao oya: “Ahno nae taro? ‘Arypyra,’ kaxiko,” tykase ynororo nohpo a.

²¹ Totaehse Xisera kynexine ipunaka. Tynyhse ynororo tyrōnaka. Morarame mate tapoise Jauē a wewe maro, suimano, omatome tomōse ynororo tapyi taka, zupuhpyry po tuose ipanamukuru poro porehme. Mya roropa nono aka toeporehkase wewe suimano. Toorihse ynororo.

²² Toeporehkase Parake ahtao, Xisera ekahmaryme, tutūtase Jauē osēpatakāmase imaro. Ynara tykase ynororo eya:

– Osehko xiaro. Mokyro enepōko ase oya, onupiry.

Mame tomōse ynororo imaro tapyi taka. Xisera mokyro nono po toorihse wewe suimā zupuhpyry poko.

²³ Moro ae ro Izyraeu tō takorehmase Ritonōpo a, Japī poremākapory poko kananeu tō tuisary.

²⁴ Osetapakehpyra toh kynexine Japī maro, orēpyrahxo toehse roropa toto mokyro enatryy pona ro.

5

Tepora eremiatopōpyry Parake maro

¹ Moro ēmepryy ae Tepora toremiase Parake maro, Apinoāo mūkuru maro. Ynara toremiase toto:

² Ritonōpo eahmatoko,

Kuesēkō Imehxo Exikety!

Tōximōse Izyraeu tomo etonatohme,

tākye rokē tōximōse toto.

³ Etatoko, tuisa tomo!

Otato ehtoko kowenatu tomo!

Rue etōko ase, eremiāko roropa ase,

Ritonōpo, Izyraeu tō Esē eahmaryme.

⁴ Ritonōpo Imehxo Exikety ypy Seia poe tutūtase awahtao,

toeēhse awahtao roropa Etō nonory poe, nono tykytyky tykase.

Konopo itamurume toeēhse kapu ae.

⁵ Ypy tō tykytyky tykase Ritonōpo ēpataka,

tykytyky tykase ypy Xinai roropa,

Ritonōpo Izyraeu tō Esē ēpataka.

⁶ Isene ro Sākaa ahtao, Anate mūkuru,

isene ro Jauē ahtao,

Ytoytoketō pyra kynexine osema tao,

imehnō esemary ae rokē toytose ahno.

⁷ Izyraeu patary tō po, ahno pyra kynexine;

Typōke pyra toeēhse, joehtopōpyry pona,

omoro roropa Tepora,

ahno ēme Izyraeu tō nonory po.

⁸ Imehnō neponāmarykō tymenekase Izyraeu tomo a,

naeroro etonatoh toeēhse esarykō po.

40 miume orutua kō ahtao ro,

tywaratake pyra toh kynexine,

osewomatoh pyra ipunaka!

⁹ Soutatu tō tuisary tō eahmāko ase,

Izyraeu tō tuisary tomo,

ahno maro, tākye osekaroketomo.

Ritonōpo eahmatoko, Kuesēkomo!

¹⁰ Moro poko ekātoto,

jumētu karimutumā po ytoketomo,
typorohse exiketō, oeky tō mypany po,
pupu po ytoytoketō roropa.

11 Etatoko ke! Imoihmākō, panaikato exiketō,
tuna pēkamā tō zomye exiketō,
oturūko mā toto orēpyra Ritonōpo nyrytā poko,
topetōkara poremākatopōpyry poko Izyraeu tomo a!
Mame Ritonōpo poetry tō tyhtose typtarykō pona.

12 Owōko, Tepora, owōko!
Owōko! Eremiako! Owōko!
Ytoytoko, Parake, Apinoāo mūkuru,
oepēkōkara aroko anamoto tōme, anapoihpyrykomo.

13 Mame toytose toto,
enetuputyhpōkomo tutuisarykō esaka,
Ritonōpo Kuesēkō poetry tomo,
tōsetapatohkō eraximaryme,
mame toytose toto oseporyse Parake maro.

14 Eparaī poe tutūtase toto, Amareke tō nonohpyry poe,
toytose toto jakanahmā pona.
Pējami tō mykapo, imoihmākō maro.

Makia poe tuisa tō tyhtose,
Zepurō poe roropa soutatu tuisary tō tooehse.

15 Isakaa tō tamuximākō Tepora maro toytose.
Aō, Isakaa tō toytose, Parake roropa.
Tokahmase ynororo eya xine jakanahmā pona.
Yrome Rupē tō atae pyra toh kynexine;
tōsezusezuhse toto,
mame ytopyry tokurehse toto.

16 Oty katohme tehme se rokē toehse toh nae moroto kaneru tō maro?
Kaneru erase omiry etatohme, toky tō kohmary poko?

Ŷ Rupē tō atae pyra toh kynexine;
tōsezusezuhse toto,
mame ytopyry tokurehse toto.

17 Kate tō tehme toehse toh kynexine
tuna Joatāo poe xixi tūtatoh wino,
Tā tō roropa ona po tokykō nahpatoh po.
Asea tō totypohse roropa tuna konōto ehpio,
isawā po, tuna ehpio tehme toehse toh kynexine.

18 Yrome Zepurō tō toorikyrykō zuno pyra toh kynexine, Napatari tō maro;
toytose toto etonatoh pona.

19 Tuisa tō toehse, tōsetapase toto Taanake po, iporiry Mekito pūto.
Kanaā tuisary tō roropa tōsetapase,
yrome parata anapoiopyra tokurehse toto, topetōkara wino.

20 Xirikuato tō roropa tōsetapase:
aytorykohtao kapu kuroko
Xisera takorekehkase eya xine.

21 Zue a epetōkara tarose, tuna Kisō, zueme exikety a.
Moino ro mase tuna Kisō.
Ytoytōko ase, orēpyra exiketyme ytoytōko ase.

22 Mame kawaru tō tooehse, tururume.

Tururume ytōko, nono tūtūmāko, tupupurukō ke.

²³ “Pata Meroze popyra tyripoko,” āko Ritonōpo nenyokyhpyry;
 “Popyra tyripoko, moro pata pōkō popyra tyripoko,
 oehpyra toto exiryke Ritonōpo akorehmase,
 soufatume oehpyra tokurehse toto
 osetapase Ritonōpo poetoryme.”

²⁴ Tākye kuhse mokyro nohpo, Jaeu,
 Hepea pyty, keneume exikety.
 Imehnō nohpo tō tytapyī taōkō motye,
 tākyehxo mā ynororo.

²⁵ Tuna tokaropose Xisera a,
 yrome pui suhsuru tokarose eya;
 isuhsuru risē tonehse eya kasana kurā ao.

²⁶ Mame wewe suimano tapoise eya tomary ke,
 morararo mate tapoise roropa tomary akorō ke.
 Mame Jaeu a totapase Xisera zupuhpyry pokona,
 takurihmose,
 typosohkase roropa, zupuhpyry.

²⁷ Toepukase ynororo tosekumuru po, ipupuru myhtokoxi.
 Imihme toepukase nohpo myhtokoxi.
 Imyhtokoxi, tosekumuru po toepukase;
 nono pona, toorihse.

²⁸ Xisera eny tōsenuhmase,
 osenuhmatoh ae, tytapyī tae,
 Okynahxo tōsenuhmase, kamisa moino,
 osenuhmatoh ae, ynara tykase:
 “Oty katoh okynahxo oehpyra hnae ikanary?”
 “Oty katoh eky tō kawaru, axī pyra oehnōko nae?”

²⁹ Epe tō, tuaro exiketomo a tozuhse,
 Tyya rokē morohne tozuhzomose ropa,
 tyya rokē tōsezuhse ynororo.

³⁰ “Otaramē mōkomo apiakāko mā toto,
 tynapoityā apiakāko:
 Otaramē nohpo tō roropa tapoise,
 toiro otaramē asakoro soutatu tō punero.
 Upo kurā roropa tapoise Xisera a tupōme.
 Kamisa kure exikety tapoise eya tuisa pyty a ekarotohme.
 Ipymyry pokona tyritohme.”

³¹ Ritonōpo yna Esemy,
 morararo oepetōkara norihno toto, emero porehme,
 yrome ah oepe tō saereme exikety sā orēpyra sā nexī toto, xixi tūtary samo!
 Mame etonara toehse toh kynexine 40me jaimamyry pune.

6

Kiteāo

¹ Moromeīpo iirypyryme Izyraeu tō toehse ropa Ritonōpo omipona pyra.
 Naeroro Mitāā pōkomo a typoremākapose toto Ritonōpo omi poe. Ty-
 rohmanohpose toto eya xine 7me jaimamyry pona.

² Tõtonõse Izyraeu tomo mitianita tõ zuno toexirykõke oramāka ypy tõ zopikoxi, osewomatohme ypy tõ rānao, jamihme mitianita tõ exiryke.

³ Emero rokē t̄kyryrykō tarykase ahtao Izyraeu tomo a, Mitiā pōkō tooehse, amarekita tõ maro roropa, ona pōkō maro etonatohme.

⁴ Tõsesarise moroto toto Izyraeu tõ nonory po. Īkyryrykō tonahkase eya xine tupito tõ poro exiketomo, Kaza pona. Tonahsē onynomopyra toehse toto Izyraeu tõ napyryme okyno onynomopyra roropa toh kynexine kaneru te, pui te, jumētu, enara, tonahkase eya xine emero.

⁵ Tooehse toh kynexine tokykō maro, pui tõkehko, tytapykō maro tuhke taparara tõ samo. Toky tõ kameru tõ maro ikuhp̄yme toh kynexine. Tooehse ynaroro Izyraeu tõ enahkase.

⁶ Izyraeu tõ osewomasaromepyra toh kynexine. Naeroro takorehmarykō tokaropose toto Ritonõpo a.

⁷ Mame tõturuse toto ahtao Ritonõpo a mitianita tõ poko,

⁸ urutõ tonehpose eya oturuse toto a ynara kase:

— Ynara āko Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemy: “Kuenepyatose Ejitu poe Ejitu pōkō namotome awahtao xine.

⁹ Kypynanopyatose Ejitu pōkō winoino, sero nono pōkō oepekōkara winoino roropa õsetaparykohtaõ amaro xine. Oepekōkara aropone, inonorykō ekaroase oya xine.

¹⁰ Kuruatose, ywy ase Ritonõpo Oesēkomo. Sero nono pōkō neponāmary oneahmara ehtoko, ase oya xine. Yrome jomiry onetara mexiatose.”

¹¹ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry tooehse, typorohse ynororo wewe konõto myhtokoxi pata Opara pūto. Moro wewe esē kynexine Joaxi, Apieze ekyry. Imūkuru Kiteāo erohnōko kynexine, tiriiku kyr̄yko uwa euhkatoḥ tao, tõtonõse moro ao, onenepyra mitianita tõ ehtohme.

¹² Mame Ritonõpo nenyokyhpyry tõsenepose eya. Ynara tykase eya:

— Orēpyra mase. Ritonõpo amaro mana, tykase!

¹³ — Ritonõpo yna maro ahtao oty katohme etuarimāko ynanae? tykase Kiteāo eya. — Otara toehse Ritonõpo nyrytā pake ahtao? Morohne poko turuse yna, yna tamuru tomo a; tyjamitunuru ke Izyraeu tõ tonehse Ritonõpo a Ejitu poe. Yrome eya turumekase yna, tokarose yna mitianita tomo a.

¹⁴ Mame Kiteāo a tyripose Ritonõpo a ynara tyritohme:

— Ytoko, orēpyra exiko, Izyraeu tõ ipynanohko mitianita tõ winoino. Ywy roro aaropōko ase oytotohme.

¹⁵ Ynara tykase Kiteāo:

— Ritonõpo, otāto Izyraeu tõ pynanohnōko ha? Papa tõ tymōkomoke pyrahxo mā toto, Manase tõ ekyryme mā toto, ywy roropa tuisame pyra ase papa tapyi tao.

¹⁶ Yrome ynara tykase Ritonõpo eya:

— Sero riko mase amaro jexiryke, ākorehmāko ase mitianita tõ poremkatohme oya orutua toirõ samo.

¹⁷ Ynara tykase Kiteāo:

— Azamaro jahtaõ, oenetupuhpotoh ekaroko ya, zuaro jehtohme omoro nymyry mase oturūko ya.

¹⁸ Ajohpāme sã, ytopyra ropa exiko aporo taroino, ynekarory enehse ytōko ase aporõ ekarotohme oya.

— Ÿ, oeraximāko ase taro ooeypyry ropa pona, tykase ynororo eya.

¹⁹ Mame Kiteāo tomõse tytapyi taka, poti tahnose eya, pão roropa iporutatoḥ maro pyra tiriiku risē 10 kirume tyrise eya. Morohne tyrise eya ruto

aka, kaxiri punohpyry tarose roropa eya oripo ao. Tokarose emero Ritonõpo nenyokyhpyry a, wewe konõto (karawario) myhto.

²⁰ Mame ynara tyripose Ritonõpo nenyokyhpyry:

– Tõsẽ tyriko wyi maro sero topu pona, kaxiri eukuhpyry ikuãko epona. Moro tyrise eya aomi poe.

²¹ Tymyxiry tanÿse Ritonõpo nenyokyhpyry a. Ipotyry ke moro tõsẽ tapose wyi maro. Apoto tutõtase topu ae, moro tõsẽ tyahkase wyi maro. Mame osenepyra toehse Ritonõpo nenyokyhpyry.

²² Moro eneryke tyya tonetupuhse Kiteão a, Ritonõpo nenyokyhpyry nymyry tonese tyya exiryke. Enaromyke toehse ynororo, ynara tykase:

– To! Ritonõpo Jesemy! Onenyokyhpyry eneno jẽpataka!

²³ Yrome ynara tykase Ritonõpo eya:

– Enaromyra exiko. Orihpyra mase. Osepeme sytase.

²⁴ Mame apoto apõ tyrise Kiteão a Ritonõpo eahmatohme. Moro tosehpase eya “Ritonõpo poe torẽtyke pyra sytase.” Moroto ro moro apoto apõ mana pata Opara po, Apieze ekyry tõ esao.

²⁵ Morarame koko ynara tykase Ritonõpo Kiteão a:

– Omy eky aroko, pui orutua, zakorõ maro 7me jeimamyry mano, mame apoto apõ ritõ Paau eahmatoh ipahko, omy nyrihpyry, ritõ panõ Asera roropa wewe risẽ akohko roropa, moroto imaro.

²⁶ Mame taro ypy emory po apoto apõ kurã tyriko topu risemy, Ritonõpo Oesẽ eahmatohme. Mame pui orutua akorõ apoiko, 7me jeimamyry mano apotopokõ maro, ritõ Asera wewe risẽ akotyhyry, morohne jahkako emero onekaroryme ya.

²⁷ Mame typoetory tõ 10mãkõ maro moro tyrise Kiteão a Ritonõpo omi poe. Yrome tyekyry tõ zuno toexiryke, pata põkõ zuno roropa toexiryke morara onyripyra saereme ahtao, moro tyrise eya koko rokene.

²⁸ Yrokokoro pakeimo pata põkõ towõse ahtao, Paau kyryrÿpyry tonese eya xine, ritõ kuhtoh Asera akohsẽ roropa tonese eya xine pui orutua zahsẽ roropa tonese eya xine apoto apõ po, imepÿ nyrihpyry po moroto.

²⁹ Tõturuse toto osey a xine:

– Onoky a serara tyrise? Mame tõturupose ahtao eya xine zuaro toehse toto Kiteão poko, mokyro Joaxi mükuru. Mame ynara tykase toto Joaxi a:

³⁰ – Omükuru enehko xiaro orihtohme, Paau kyryry, apoto apõ tykararahse exiryke eya, ritõ Asera kyryry maro.

³¹ Yrome ynara tykase Joaxi oximõmãkomo a, tumükuru towomase:

– Paau ewomary se hmatou? Kurehxo Paau ewomananõ orikyry ãmehpyra ro ahtao. Ritõme Paau ahtao ah ynororo nosewomano, ikyryry apoto apõ tykararahse exiryke.

³² Moromeïpo Kiteão tosehtose eya xine Jerupaaume, jũ omihpyry pokoino. “Ah Paau roro nosewomano,” ikyryry apoto apõ tykararahse exiryke. Jerupaau kary “Ah Paau roro nosewomano,” kary.

³³ Mame mitianita tõ emero, amarekita tõ maro, ona põkõ maro tõximõse toto, tuna Joatão takuohse eya xine, mame tõsesarise jakanahmã Jezereu po.

³⁴ Ritonõpo Zuzenu Kiteão maro kynexine. Rue totose eya kaneru retyry risemy, mame orutua kõ Apieze ekyry tõ toytose toto oximõme eya.

³⁵ Tõmiry aronanõ tonyohse roropa Kiteão a orutua kõ kohmatohme Manase tomo, Asea tomo, Zepurõ tomo, Napatari tomo, enara. Mame toytose toto eya oximõme.

³⁶ Mame tõturuse Kiteão Ritonõpo a:

– Ya Izyraeu tõ pynanohnõko, mase ya.

³⁷ Morara exiryke kaneru hpoty rīko ase tiriiku apotoh pona. Kokoro konopo ke tahxikure ihpoty rokē ahtao, nono porehme tonore ahtao tuaro exīko ase jakorehmatoh poko oya Izyraeu tō ewomatoh poko oya. Mame towōse Kiteāo pakeimo. Tōmihpyry ae ro kaneru hpoty tonese kutīme.

³⁸ Aomihpyry ae ro morara toehse ihpoty touhkase eya kasana aka, tijera pehme kynexine.

³⁹ Mame tōturupose ropa ynororo Ritonōpo a:

– Yzehno pyra exiko. Toiro ekaropoxi oya. Ajohpame sã zuaro nymyry jehtohme ihpoty poko. Seromaroro ihpoty tonore tyriko nono porehme tahxikure ahtao konopo ke.

⁴⁰ Morarame moro sã tyripose Ritonōpo a koko. Kaneru hpoty tonore toehse, nono rokē moro zomye tahxikure toehse axitaku ke.

7

Mitianita tō poremākatopōpyry Kiteāo a

¹ Mame Jerupaau Kiteāo towōse pakeimo emero tymaro exiketō maro, toytose toto oesarise tuna enatyry Harote pūtokoxi. Mitianita tō esary moroto kynexine jakanahmā po, inīkahpozakoxi, ypy More pūto.

² Ynara tykase Ritonōpo Kiteāo a:

– Tuhkehxo ahno nase amaro. Morara exiryke mitianita tō onyporemākaposaromepyra ase oya xine. Tuhke awahtao xine toto tyeporemākapose ya ahtao otarame amoreme xine tyeporemākase toto, ekarōko matose, osenekunohnōko matose.

³ Ynara kaxiko ahno a: “Enaromyke awahtao xine ytotoko ropa ypy Kiupoa poe atapyīkō taka ropa,” kaxiko eya xine.

Mame morara tykase Kiteāo ahtao 2 miumākō toytose ropa. Yrome 10 miumākō ytopyry toehse toto.

⁴ Ynara tykase Ritonōpo Kiteāo a:

– Tuhke ahno nae ro mā amaro xine. Moxiā aroko tuna kuaka. Moroto toto apiakāko ase tuhke pyra osetapakētō ytotohme amaro. “Mose amaro ytōko mana,” karyhtao ya ytōko māna. “Mose ytopyry,” karyhtao ytopyry mana.

⁵ Naeroro orutua kō tarose Kiteāo a tuna ehpikoxi. Ynara tykase Ritonōpo eya:

– Tuna enyryhtao orutua komo a tunuru ke kaikuxi a tuna enyry samo, mokaro apiakako tosekumuru po tuna ēnanō winoino.

⁶ 300me orutua komo a tuna tanỹse, tomarykō ae ētohme tunurukō ke. Imehnō emero tosekumuru po typorohse toto tuna ētohme.

⁷ Ynara tykase Ritonōpo Kiteāo a:

– Moxiā 300mākomo a, tomarykō ae tuna enyhpōkomo, moxiā maro Izyraeu tō pynanohnōko ase, mitianita tō poremākapōko ase. Mokaro imehnō aropoko ropa esaka xine ropa.

⁸ Morara exiryke mokaro taropose ropa tytapyīkō taka ropa. 300mākō rokē imaro tōxinamase, mokaro nāpyrỹpyry emero tapoise eya xine, mokaro rue tō maro emero. Mitianita tō esary jakanahmā po kynexine ypy tō myhto.

⁹ Koko tykohmāse ahtao, ynara tykase Ritonōpo Kiteāo a:

– Owōko etonatohme mitianita tō maro. Tuaro ase toto poremākāko matose.

¹⁰ Yrome toto zuno awahtao, osetapary poko, opoetory Pura aroko amaro ākorehmaneme mokaro esaka.

¹¹ Mokaro otururu etāko mase. Toto omiry etaryhtao oya enaromyra exīko mase, mokaro maro osetapary zuno pyra exīko.

Mame toytose Kiteão, typoetory Pura maro ameke pyra topetōkara esary myhtokoxi.

¹² Mokaro mitianita tomo, amarekita tō maro, ona pōkō maro saparahame toh kynexine. Moro jakanahmā tpehkase eya xine, taparua imoihmākō samo. Ikuhp̄yme tuhke toto exiry kynexine, ekykō roropa kameru tō maro isawā sã toh kynexine, tuna konōto ehpio exikety samo.

¹³ Toeporehkase Kiteão ahtao orutua omiry totase eya tōsenehtopōpyry poko mokyro otururu totase eya. Ynara tykase ynororo:

– Tōsenehse ywy, pão enease sewata risemy tyhtose moro ypy poe kuesaka xine. Tapyi pokona totapase sã eya, toepukase tapyi, tohpahse kehko emero, moroto tōxinamase nono po.

¹⁴ Ynara tykase epe:

– Kiteão tapemā moro kynako, Izyraeume exikety, Joaxi mūkuru! Ynara kary se ōsenety: “Ritonōpo kuekarotorỹko mana eya, kymarokō soutatu tō emero porehme!”

¹⁵ Mokaro otururu totase tyya ahtao Kiteão a, tãkye toehse ynororo, tosekumuru po typorohse ynororo Ritonōpo eahmatohme. Mame toytose ropa ynororo Izyraeu tō, 300mākomo a, ynara tykase ynororo eya xine:

– Owōtoko! Kuepetōkara tokarose Ritonōpo a kyya xine, mitianita tō soutatu tomo porehme.

¹⁶ Mokaro 300mākō tapiakase Kiteão a oseruao oximōmākōme toto ehtohme. Emero orutua komo a rue tokarose, kaneru retyry te, mukuxi maro, nãparina panono apoto ke taōke saerehkatohme.

¹⁷ Ynara tykase ynororo:

– Kuenetoko! Ameke pyra toehse jahtao kuepetōkara esaka tooehse ahtao kypoenohtoko. Tyritoko ynyriry saaro.

¹⁸ Rue etoryhtao ya ymaroro roropa etotoko, amarokō roropa kuepetōkara esary zomye exiketō rue tō etotoko, kui kahtoko roropa: “Rifonōpo tapemā sero, Kiteão omi poe!” kahtoko!

¹⁹ Onoa exisasaka ahtao, erase tō myakāmatoh toehse ahtao, toeporehkase Kiteão 100mākō maro, ameke pyra mitianita tō esaka. Mame rue totose eya xine. Mukuxi tō tyhmose eya xine, tynarohpyrykomo.

²⁰ Mokaro oseruao oximōmākomo a rue totose, mukuxi tō tyhmose eya xine. Nãparina panō kō tapoise eya xine tomahpokoxti xine ke typozerykō wino. Rue tapoise eya xine tomarykō ke tapotunurukō wino. Kui tykase toto: “Ritonōpo tapemā sero, Kiteão tapemā roropa!” tykase toto.

²¹ Tehme rokē toehse toto tosao xine topetōkara esary zomye. Epetōkara, soutatu tō emero toepase. Kui karyke toepase toto.

²² Mokaro 300mākō rue etōko rokē toh kynexine. Morara ahtao Ritonōpo poe, orutua kō tōsetapapitose toto. Tamoreme xine tōsenahkase toto. Toepase roropa toto pata Zerera esemary ae, Pete-Xita pona, Apeu-Meora pona roropa. Tapate pūtokoxti.

²³ Mame orutua kō Napatari tō tykohmase, Asea tō maro te, Manase tō maro mitianita tō ekahmatohme.

²⁴ Tōmiry taropose Kiteão a ypy pōkomo a, Eparaĩ tomo a. Ynara tykase ynororo:

– Oyhtotoko mitianita tō etapase tuna Joatão pona te, iporiry tō pona Pete-Para pona. Tuna anakuohpopyra ehtoko mitianita tomo a.

Mame Eparaĩ tō toytose osetapase Joatão pona iporiry tō pona Pete-Para pona.

²⁵ Orepe tapoise eya xine Zeepe maro, mitianita tō tuisary tomo. Orepe totapase eya xine topu Orepe po te, Zeepe totapase eya xine uwa euhkatoh

Zeepe po. Mitianita tō tokahmase roropa eya xine. Orepe zupuhpyry tarose eya xine Zeepe zupuhpyry maro Kiteão a tuna Joatão poe xixi tūtatoh wino ynororo ahtao.

8

Mitianita tō poremākatopōpyry

¹ Mame Eparaī tō orutua kō tōturupose Kiteão a, ynara tykase toto:

– Oty katohme yna onykohmara mexiase mitianita tō maro etonatohme toytose awahtao? Oty katohme moro sā toehse omoro?

Opoire tōsezusezuhse toto Kiteão maro.

² Yrome ynara tykase ynororo:

– Ynyrihpyry kuepekōkara maro pitiko rokē nexiase. Onyrihpyrykō ita-murumehxo, ynyrihpyry motye kuhse. Onyrihpyrykō, Eparaī tomo, pitiko nase oya xine repe, yrome Apieze ekiry tō nyrihpyry emero motye nase.

³ Mitianita tō tuisary Orepe, Zeepe maro tokarose oemahpokoxi xine Ritonōpo a. Otara tyrise ya? Ynyrihpyry moro sā pyra mana, tykase.

Morara tykase Kiteão ahtao zehno hkopyra toehse Eparaī tomo.

⁴ Morarame Kiteão tō toytose 300mākō maro tuna Joatão pona. Tātakuohse toto. Totaehse toh kynexine repe. Yrome topetōkara ekahmāko ro toh kynexine.

⁵ Mame tonahsē tokaropose Kiteão a Sukote pōkomo a. Ynara tykase ynororo:

– Mitianita tō ekahmāko ro ynanase: Zepa, Saumuna, enara. Mokaro ymaro exiketō totaehse mā toto. Ajohpame sā tonahsā ekarotoko eya xine.

⁶ Yrome tozuhse ynororo Sukote tamuximākomo a:

– Oty me kure tonahsē ekarory yna a opoetory soutatu tomo a? Zepa tō Saumuna maro anapoipyra ro matose!

⁷ Ynara tykase Kiteão eya xine:

– Ÿ, kure, oty kara. Yrome Zepa tō, Saumuna maro tokarose ahtao Ritonōpo a ya opū ixihkako ase omoxino ke, ona po exiketō ke.

⁸ Mame Penueu pona toytose Kiteão, tonahsē tokaropose orutua komo a, morotōkomo a repe. Yrome onekaropyra, Sukote pōkō omihpyry saaro tozuhse ynororo eya xine.

⁹ Naeroro ynara tykase Kiteão eya xine:

– Toehse ropa jahtao, kure rokē jahtao sero tapyi kae exikety kararahnōko ase! tykase.

¹⁰ Karakoa po Zepa tō kynexine Saumuna maro tysoutatu tō akoīpyry maro. 15 miime rokē tōxinamase ona tonorē pōkō soutatu tomo. 120 miime totpase.

¹¹ Tokare pyra Kiteão tō toytose osema ae, ona ehpikuroko, Nopa poe xixi tūtatoh wino, Jokepa poe roropa. Tuaro pyra topekōkara ahtao totonase toto imaro xine.

¹² Zepa tō toepase repe, Saumuna maro, mitianita tō tuisary tomo. Yrome tokahmase toto eya xine, tapoise toto. Soutatu tō porehme typoremākase eya xine.

¹³ Mame toytose ropa Kiteão, Joaxi mūkuru, osetapakehxīpo onuhtoh Here esemary ae.

¹⁴ Nuase tapoise eya Sukote pono, oturupotohme eya. 77me esetykō tymerose eya Sukote tuisa tomo tuisamākō maro.

¹⁵ Mame Sukote tō orutua kō zuruse toytose Kiteão. Ynara tykase ynororo:

– Tuaro ro hmatou jyhtomary se oehTOPōpyry poko oya xine? Tonahsē onekaropyra mexiatose, ysoutatu tomo a totaehse toto ahtao ro, Zepa tō Saumuna maro anapoipyra ro jexiryke. ǂ, kure, taro moxiamo!

¹⁶ Mame omoxino ke Sukote tuisary tō tuisamākō maro tuānohse eya.

¹⁷ Tapyi kae exikety Penueu po tykararahse roropa eya. Orutua kō moro pata pōkō totapase roropa eya.

¹⁸ Mame tōturupose Zepa tomo a Saumuna maro:

– Onoky sã nexiase tōto, mokaro orutua komo, totapase oya xine Tapoa po?

Tozuhse eya xine:

– Asã toh nexiase ipunaka. Tuisa mūkuru tō sã toh nexiase.

¹⁹ Ynara tykase Kiteāo:

– Jakorō tō nexiase toto, aja mūkuru tomo. Ynara āko ase oya xine Ritonōpo netaryme, typynano hse toto oya xine ahtao, ywy roropa oetapara xine exiry, opynanohtoryko ase.

²⁰ Tumūkuru apitorymã Jetea a, ynara tykase ynororo:

– Aimo owōko, moxiã etapako. Yrome tytapemã anoupyra imūkuru kynexine, enaromȳke toexiryke, wātara ro toexiryke.

²¹ Mame Zepa tō Saumuna maro ynara tykase Kiteāo a:

– Osehko ty, yna etapako omoro orēpyra oexiryke.

Naeroro Zepa tō Saumuna maro totapase Kiteāo a. Ikyryrȳpyry tō typyne exiketō tapoise eya, nuno panō kō kuhsamo, kameru tō esena o exiketō tapoise.

²² Mame ynara tykase Izyraeu tō Kiteāo a:

– Yna tuisaryme exiko typynano hse yna exiryke oya mitianita tō winoino. Imēipo omūkuru omyakāme tuisame exīko, apary roropa tuisame exīko.

²³ – Otuisarykōme exipyra ase, umūkuru roropa tuisame exipyra mana. Ritonōpo Kuesēkō otuisarykōme exīko mana, tykase Kiteāo.

²⁴ Tōturuse ro eya xine:

– Toiro se rokē ase oya xine, panasere tomo, uuru risē anapoityã enehtoko ya, tykase.

Mokaro mitianita tō typanarykō pokona panasere tyrise uuru risemy, ona tonorē pōkōme toto exiryke.

²⁵ Ynara tykase Kiteāo soutatu tomo a:

– Tākye ynanase morohne ekarory poko oya.

Kamisa tyrise eya xine nono pona, epona panasere tō ritohme, mame typanaserenȳpyrykomo tonehse eya xine, tynapoityākomo mitianita tō winoino.

²⁶ Atapona uuru omoxī exiry 20 kirume exisasaka kynexine. Morohne maro: osena o tōkehko, uuru risē emeporyme, upo tō roropa, tuisa tō zuponȳpyry te, kameru tō pymyry kyryry emeporyme, tapoise roropa eya.

²⁷ Moro uuru ke oturukety zupō panō tyrise Kiteāo a. Moro tyrise eya typatary, Opara po. Mame Izyraeu tomo a Ritonōpo eahmary turumekase morotona toto ytotohme, Kiteāo nyrihpyry eahmatohme tyya xine. Morara exiryke Izyraeu tō typoremãse Kiteāo maro ro emero, inyrihpyry eahmaryke eya xine.

²⁸ Mitianita tō typoremākase Izyraeu tomo a. Mame okynahxo oehpyra ropa toehse toto osetapase imaro xine. 40me jeimamyry, isene ro Kiteāo ahtao, etonara Izyraeu tō toehse.

Kiteāo orihtopōpyry

²⁹ Mame toytose ropa Kiteāo tytapyi taka ropa.

³⁰ Tumūkue ynororo 70me, typye tuhke toexiryke.

³¹ Toiro pytyme exikety nae roropa kynexine Xikē po, toemūkuase ynororo Apimerekeme.

³² Mame toorihse Kiteão, Joaxi mūkuru, tamuhpõme toehse ahtao. Ekepyry tonēse Jumy Joaxi zonētopõpyry aka, Opara po, Apieze ekery tō esary po.

³³ Toorihse Kiteão ahtao Ritonõpo turumekase Izyraeu tomo a. Kanaã pōkō neponāmary toahmase eya xine. PaaU-Perite tapoise eya xine eahmatohme Ritonõpo myakāme.

³⁴ Axī tosēkō Ritonõpo omipona pyra toehse toto, topekōkara winoino typynanohtopõpyrykō poko tuenikehse ropa toto.

³⁵ “Kure mase” kara roropa toh kynexine Kiteão tomo a. Tuenikehse toto emero Kiteão nyrihpyry poko kure Izyraeu tō ritopõpyry poko eya.

9

Apimereke

¹ Mame Apimereke, Kiteão mūkuru toytose pata Xikē pona, moroto jē ekery tō esary kynexine. Tōturuse ynororo eya xine:

² – Ekaropotoko Xikē pōkomo a: “Oty sehxo matou oesēkōme: 70me Kiteão mūkuru tomo, toiro rokē orutua? Ynara exiryke oxiekyryme sytatose Apimereke maro,” kahtoko eya xine.

³ Xikē pōkō maro tōturuse jē ekery tomo moro poko, mame Apimereke se toehse toto tyekyrykōme aexiryke.

⁴ 800 karamame parata touse eya xine tyneponāmarykō PaaU-Perite eahmatoh tae ekarotohme eya. Moro parata ke orutua kō, popyra exiketō toehmase eya tymaro toto ytotohme.

⁵ Mame tumy tapyī taka toytose Apimereke, Opara pona. Mame moroto toiro topu po takorō tō totapase eya 70mākomo, tumy Kiteão mūkuru tomo. Yrome imūkuru akomihpyry, Jotão, tōtonēse, morara exiryke onetapara toehse.

⁶ Mame tōximōse toto Xikē pōkomo, Pete-Miro pōkō maro wewe konōto myhtokoxi Xikē po. Moroto tutuisarykōme Apimereke tyrise eya xine.

⁷ Moro poko zuaro toehse Jotão ahtao, tōnuhse ynororo ypy Kerizī emory pona. Moroto tykohtase ynororo:

– Orutua komo, Xikē pōkomo, jomiry etatoko aporo, mame õmirykō etāko Ritonõpo mana!

⁸ – Ynara toehse, tykase Jotão. – Wewe tō tōsenetupuhse tuisa menekary poko tosēkōme. Tōturuse toto oriwera a, ynara tykase toto: “Yna tuisaryme exiko,” tykase toto.

⁹ “Repe,” tykase oriwera eya xine. “Azeite onekarosaromepyra jexiry mana otuisarykōme toehse jahtao. Moro azeite tokarose ya ahtao atākyemāko ritō tō mana ahno tō maro,” tykase oriwera eya xine.

¹⁰ – Mame wewe tō toytose wikeira a ekaropose: “Yna tuisaryme exiko,” tykase toto wikeira a.

¹¹ Mame tozuhse toto wikeira a. Ynara tykase: “Otuisarykōme toehse jahtao fiku tō anusasamāko onekarosaromepyra jexiry mana,” tykase ynororo.

¹² – Moromeïpo wewe tō toytose uwa zoko a ekaropose: “Yna tuisaryme exiko,” tykase.

¹³ Yrome uwa zoko a tozuhse toto: “Otuisarykōme toehse jahtao, uwa eukuru onekarosaromepyra jexiry mana, ritō tō atākyematohme te, ahno atākyematohme roropa,” tykase eya xine uwa zoko.

14 – Mame wewe tō tōturuse omoxino a: “Osehko. Yna tuisaryme exiko,” tykase toto.

15 Mame tozuhse toto omoxino a: “Yse nymyry awahtao xine otuisarykōme, osehtoko xiaro, yzerutū zopikoxi. Yrome oehpyra awahtao xine apoto tūtāko mā ypoe, apupari tō Ripano pōkō, zahkatohme,” tykase omoxino eya xine.

16 Tōturuse ro Jotāo:

– Zae nymyry mosekarotou otuisaryme Apimereke tyrise ahtao oya xine? Ajohpe pyra mosekarotou? Kure rokē Kiteāo tō myriatose ipoenō maro? Zae topehmase ynororo oya xine, inyrihpyry epehpyryme.

17 Wenikehpyra ehtoko opynanohtopōpyry poko papa a. Toorikyry zuno pyra kynexine opynanohtohkōme, oepetōkara mitianita tō winoino.

18 Yrome seroae papa poenomotyā zehno toehse matose. Ipoenō 70mākō totapase oya xine toiro topu po. Moromeīpo imūkuhpyry Apimereke, inamoto mūkuru, Xikē tuisaryme tyrise oya xine. Morara tyrise oya xine oekyrykōme aexiryke.

19 Seromaroro zae rokē awahtao xine, kure rokē Kiteāo tyrise oya xine ahtao ipoenō maro, ajohpe pyra awahtao xine, tākye ehtoko Apimereke maro, ah tākye nexino roropa amaro xine.

20 Yrome zae pyra awahtao xine, ah apoto nutūtano Apimereke poe orutua kō pona, Xikē pōkō zahkatohme, Pete-Miro pōkō maro. Ah apoto nutūtano Xikē pōkō poe roropa, Pete-Miro pōkō maro Apimereke zahkatohme.

21 Mame Jotāo toepase moro poe, Peea pona, turui Apimereke zuno toexiryke.

Kaau

22 Morarame 3me jeimamyry taropose Apimereke a Izyraeu tō tuisaryme toexiry poko.

23 Mame Ritonōpo a Apimereke tyripose osepeme pyra Xikē tō maro. Ise pyra toehse toh kynexine tutuisarykōme.

24 Morara tyripose Ritonōpo a Apimereke wānohtohme Xikē tō maro, iirypyrykō emetakame, Kiteāo mūkuru tō, 70mākō, totapase eya xine exiryke.

25 Orutua kō tyripose Xikē pōkomo a, tonēpose toto ypy tō po Apimereke etapatohme. Ytokefō emero tomatonanhse eya xine osema tao. Moro poko zuaro toehse Apimereke.

26 Mame Xikē pona toytose Kaau, Epete mūkuru, zakorō tō maro. Tōsenetupuhtho poko tōturuse toto eya.

27 Mame toytose toto tutupikō pona uwa tō apoise eukuru ritohme. Tātākyematohkō tyrise eya xine. Mame tyeponāmarykō eahmatoh taka tomōse toto, tōtuhse toto, eukuru tōse eya xine, Apimereke tykerekermase eya xine.

28 Mame ynara tykase Kaau orutua komo a:

– Apimereke kutuisarykō kara mokyro. Xikē pōkōme sytatose. Mokyro Kiteāo mūkurume mana. Pata ešē Zepuu aomiponā toehse nase. Yrome ipoetory kara sytatose. Hamoa kytamurukōme mana, Xikē zummy, ipakomotyāme sehtone.

29 Ajohpe pyra! Tuisame jahtao, ypoetoryme sero pōkō ahtao mokyro Apimereke aropory ywy taroino. Eya ynara ykary: “Ōpoetory tō, soutatu tō oximōme tyryko etonatohme!” ykary.

30 Morara katopōpyry poko zuaro toehse Zepuu, pata ešē ahtao, tyekītapāse ynororo Kaau poko.

31 Tōmiry taropose eya Apimereke a, Aruma po ahtao, ynara katohme eya:

— Kaau, Epete mūkuru toehse Xikē pona takorō tō maro. Okerekeremāko mā toto, ose pyra toto ehtohme. Omōpopyra ropa pata pona oehtohme.

³² Naeroro ynara tyriko: koko ytotoke soutatu tō maro, otonētatoke, ona pona.

³³ Kokoro tōmehse ahtao owōtoko etonatohme tokare pyra pata apoitohme. Mame Kaau tō tutūtase ahtao pata poe, osetapatoko imaro xine iporemākatohme jūme rokene.

³⁴ Morara exiryke Apimereke tō toytose orutua kō maro, koko, otonēse Xikē poe ameke ona pona. 4me tātapiakase toto oximōtohme.

³⁵ Towōse tahtao toytose Kaau pata omōtoh taka. Morara ahtao Apimereke tō tutūtase, tōtonētōpōpyrykō poe.

³⁶ Mokaro eneryke Kaau a ynara tykase ynororo Zepuu a:

— Eneko ke! Ahno yhtōko ypy tō emory poe!

Yrome ynara tykase Zepuu eya:

— Ahno kara morohne. Ypy tō zuzenu rokē moro, ahno samo.

³⁷ — Eneko ke! tykase Kaau. — Ahno ro mokaro oehnōko xiaro. Yhtōko toto xiaro. Imehnō oehnōko mā toto osema ae, wewe karawario poe.

³⁸ Mame ynara tykase Zepuu:

— Ajamitunuru enepoko yna a. “Apimereke kutuisary kara mokyro,” mase. Moxiā poihtōko mexiase. Ytoko seromaroro osetapase imaro xine.

³⁹ Xikē tō orutua kō tarose Kaau a etonatohme Apimereke tō maro.

⁴⁰ Totonase Apimereke, yrome Kaau toepase. Orutua kō tuhke toepukase iiryhmatyamo pata omōtoh pūtōkoxi roropa.

⁴¹ Mame toytose ropa Apimereke Aruma pona. Zepuu toytose Xikē pona, moro poe Kaau tō taropose eya zakorō tō maro.

⁴² Yrokokoro zuaro toehse Apimereke, Xikē tō ytory poko tupito tō pona.

⁴³ Naeroro typoetory tō tapiakase eya. Tōtonēse toto tupito tō po, toto eraximatohme. Pata poe ahno tūtary tonese ahtao Apimereke a towōse ynororo tōtonētoh poe, totapase toto eya.

⁴⁴ Tuaro pyra toto ahtao totapase toto Apimereke tomo a. Axī toytose toto pata omōtoh pona. Mokaro ātapiakatyamo a, tutupikō pona aytotyā totapase eya xine emero.

⁴⁵ Pata pōkō maro tōsetapase Apimereke ikohmamyry pona. Totapase toto eya porehme. Pata tyryymase eya, sautu tomase eya nono pona otyro ahtara ehtohme.

⁴⁶ Tapyi kaetokohxo exikety Xikē po tamuximākō morara kary totase ahtao tyya xine toytose toto jamihmehxo exikety taka, Paauperte eahmatoh taka osewomatohme repe.

⁴⁷ Yrome zuaro toehse Apimereke moroto toto ehtoh poko.

⁴⁸ Naeroro ypy Saumō pona tōnuhse ynororo typoetory tō maro. Wywy ke wewe amoriry takohse eya, tymotary pona moro tyrise eya. Moro saaro typoetory tō tyripose roropa eya axiny.

⁴⁹ Wewe amoriry takohse eya xine. Mame Apimereke tokahmase eya xine wewe amoriry ritohme tapyi jamihmehxo exikety pokona, kaetokohxo exiketyme. Mame apoto tukase eya xine, ahno moro tao. Moro taōkō toorihse emero porehme. Miume toh kynexine tuhke toto exiry orutua komo, nohpo tō maro.

⁵⁰ Mame Tepe pona toytose Apimereke, pata tomyehmase, mame ty-poremākase eya.

⁵¹ Tepe po tapyi kae exikety, jamihme exikety nae kynexine. Orutua kō, nohpo tō maro, pata tuisary tō maro emero tururume toytose moro tapyi

taka osewomatohme. Tomõse toto, omõtoht tonõ tapuruse eya xine, mame zara pona tõnuhse toto.

⁵² Apimereke tooehse tapyi jamihme exikety poremäkase; toytose ynororo omõtoht taka apoto zukase tapyi zahkatohme.

⁵³ Yrome nohpo a topu tomase kaino zupuhpyry pona. Zupuhpyry zehpyry toehmose.

⁵⁴ Axī typoetory tykohmase tyya, typyre puimane. Ynara tykase ynororo eya:

— Opyre ke kuwoko. “Nohpo a totapase,” kary se pyra ase. Naeroro tuose ynororo nuasemano a.

⁵⁵ Apimereke orihtopõpyry tonese ahtao Izyraeu tomo a toytose ropa toto tytapykõ taka.

⁵⁶ Enara Apimereke tuãnohse Ritonõpo a iirypyry ehepyryme tumy mükuru tõ 70mäkõ etapatopõpyry pokoino, takorõ tõ etapatopõpyry pokoino eya.

⁵⁷ Moro saaro Xikë põkõ tuãnohse roropa Ritonõpo a toto rypyry ehepyryme. Morara toehse, Jotão, Kiteão mükuru omihpyry ae ro, popyra ehtoh tonehpose ahtao eya.

10

Tora, Jaia roropa

¹ Imeïpo toorihse Apimereke ahtao, Tora, Pua mükuru, Toto pary tooehse Izyraeu tõ pynanohse. Isakaa ekyryme kynexine ynororo, pata Samia pona, ppy tõ nonory po, Eparaï nonory po.

² Izyraeu tõ tuisaryme toerohse ynororo 23me jeimamyry pona. Mame toorihse ynororo, ekepyry tonëse pata Samia po.

³ Moromeïpo tuisame toehse Jaia, Kireate nonory pona. 22me jeimamyry taropose eya Izyraeu tõ tuisaryme.

⁴ Tumükue toehse ynororo 30me, tokyke imükuru tõ kynexine 30me jumëtu tomo, toky tõ po toto ytotohme. 30me pata nae toh kynexine Kireate nonory po. Moro pata tõ esety Jaia patary tõme kynexine.

⁵ Mame toorihse Jaia, ekepyry tonëse Kamõ po.

Izyraeu tõ poremäkatopõpyry amonita tomo a

⁶ Morarame iirypyryme toehse ropa Izyraeu tomo, Ritonõpo omipona pyra. Imehnõ neponãmary Paau toahmase eya xine imeimehnõ pata tõ po, neponãmary Axitarote roropa nohpo, Xiria tõ neponãmary roropa te, Xitõ tõ neponãmary te, Moape tõ neponãmary te, Amõ tõ neponãmary te, pirixteu tõ neponãmary roropa, enara. Ritonõpo turumekase eya xine, tosëkõme oneahmara toehse toto.

⁷ Naeroro typenekehse Ritonõpo typoetory Izyraeu tõ poka, toto zehno toexiryke: “Teh,” tykase rokë ynororo tyryhmase toto ahtao pirixteu tomo a, amonita tomo a roropa.

⁸ Moro jeimamyry ae ro Izyraeu tõ typoremäkase eya xine. Osanume toehse toto 18me jeimamyry pona, tynamotome Izyraeu tõ tyrise eya xine emero porehme Kireate po exiketomo te, Joatão poe xixi tütatoh wino exiketomo te, amoreu tõ nonory po exiketomo, enara.

⁹ Mame amonita tomo a roropa tuna Joatão takuohse etonatohme Juta tõ maro, Pëjamĩ tõ maro, Eparaï tõ maro roropa. Morara ahtao toetuarimase Izyraeu tõ itamurume.

¹⁰ Mame tõturuse Izyraeu tomo Ritonõpo a takorehmatohkõme eya. Ynara tykase toto:

– Ritonõpo, yna Esemy, iirypyryme toehse ynanase õmiry omipona pyra, kananeu tõ neponāmary toahmase yna a roropa.

¹¹ Ynara tykase Ritonõpo eya xine:

– Pake ahtao amarokõ tyrohmanohpose Ejitu põkomo a, amoreu tomo a, amonita tomo a, pirixteu tomo a,

¹² xitonio tomo a, amarekita tomo a te, maonita tomo a, enara. Ty-namotome oritone toto, naeroro ākorehmatoh mekaropoaotose ya. Mame kuakorehmatose.

¹³ Yrome typynanohse awahtao xine ya kurumekatose imehnõ ritõ tõ eahmatohme oya xine. Naeroro opynanohpyra xine ropa ase.

¹⁴ Seromaroro ytotoko onymenekahpyrykomo a, ritõ kõ kuhsamo a, ākorehmatohkõme eya xine. Otarame ākorehmatorõko mã toto oetuarimaryko-htao.

¹⁵ Yrome Izyraeu tomo a tozuhse ynororo:

– Ajohpe pyra, iirypyryme ynanase. Yna zuānohko ise awahtao. Yrome ajohpāme sã yna ipynanohko seroae ro, tykase toto.

¹⁶ Mame tyneponāmarykõ typahse eya xine. Moromeĩpo Ritonõpo toah-mase eya xine Tosēkõme. Morara exiryke toto pyno toehse ropa ynororo toto etuarimary eneryke tyya.

¹⁷ Mame amonita tõ soutatu tõ toehse, tõsesarise toto moroto Mixipa po.

¹⁸ Mame Kireate põkõ tamuximākõ tõsenetupuhse toto. “Onoky Izyraeu tõ arory waro exikety etonatoth pona, mokyro tuisame exīko Kireate põkõ esēme,” tykase toto.

11

Jepete

¹ Moroto soutatumã kynexine, esety Jepete, orēpyra exikety. Kireate nonory po ynororo. Jumy esety Kireate kynexine, jeny kynexine imeimehnõ orutua kõ maro exikety.

² Imehnõ nae nexiase Kireate poenõ roropa typyty nymyry maro. Tuātase toto ahtao, Jepete taropose eya xine, ynara tykase toto:

– Oya papa mõkomohpyry anapiakara ynanase. Zokonaka imõkomohpyry anapoĩpyra mase imepõ nohpo mūkurume oexiryke.

³ Morotoino toepase Jepete, takorõ tõ maroino, toytose ynororo Tope nonory pona. Moroto imehnõ orutua kõ, popyra ehtoh poko exiketõ imaro toytopitose.

⁴ Moromeĩpo amonita tõ toytose osetapase Izyraeu tõ maro.

⁵ Morara toehse ahtao Kireate tõ tamuximākõ toytose Jepete enehse Tope nono poe,

⁶ ynara tykase toto eya:

– Yna maro eropa, yna tuisaryme exiko etonatothme amonita tõ maro, tykase toto eya.

⁷ Yrome ynara tykase Jepete eya xine:

– Yse pyra yronymyryme oexirykõke papa tapyĩ tae kuaropoaotose. Oty katohme ya oehnõko matou ākorehmatohkõme oetuarimarykõke?

⁸ – Oturuse amaro ynanoehno, omenekary se yna exiryke yna tuisaryme oehthohme, Kireate tõ emero porehme tuisaryme oehthohme, etonatothme amonita tõ maro, tykase toto eya.

⁹ Ynara tykase Jepete:

– Jaroryhtao ropa papa tapyĩ taka, etonatothme amonita tõ maro, mame Ritonõpo poe typtoremākase ahtao ya, otuisarykõme exīko ase. Kure?

10 – Ỹ, tykase toto. – Ōmihpyry ae ro yna tuisaryme orīko ynanase. Ritonōpo yna etāko mana, tykase toto.

11 Naeroro toytose Jepete Kireate tamuximākō maro. Mame tutuisarykōme tyrise ynororo eya xine. Mixīpa po, Ritonōpo eahmatoḥ po, toto omiry totapose Jepete a, emero tyritohme aomihpyrykō ae ro.

12 Mame tōmiry aronanō taropose Jepete a amonita tō tuisary a. Ynara tykase toto eya:

– Oty katohme yna zehno mahno? Oty kase moehtou yna nonory pona?

13 Ynara tykase amonita tō tuisary:

– Izyraeu tō tooehse ahtao Ejitu poe ynonory tapoise eya xine tuna Aranō poe tuna Japoke pona, tuna Joatāo pona roropa. Seromaroro etonary se pyra awahtao ynonory ekaroko ropa yna a, tykase.

14 Imehnō omi aronanō tonyohse Jepete a amonita tō tuisary a,

15 ynara tykase toto eya:

– Ononorykō, Moape tō nonory te, Amō nonory roropa anapoipyra Izyraeu tō kynexine. Ynara kynexine:

16 toesyryhmase Izyraeu tō ahtao Ejitu poe toytose toto ona tonorē poro tuna Akāpa pona, morotoino Kate pona.

17 Omi aronanō tonyohse eya xine etomita tō tuisary a: “Ajoḥpāme sā ynanytoxi ononory kuroko,” tykase toḥ repe. Yrome toto anaropopyra kynexine morotona. Mame tokaropose eya xine Moape tō tuisary a, morararo toto anaropopyra kynexine. Morara exiryke tehme toehse Izyraeu tō Kate po.

18 – Zomye rokē toytose toto ona tonorē kuroko. Etomita tō nonory ehpiuroko toytose toto, moapita tō nonory ehpiuroko roropa, inonorykō poe xixi tūtatoḥ wino, tuna Aranō moinakoxi. Moroto tōsesarise toto, yrome tuna anakuohpyra toḥ kynexine Moape nonory ehpiryyme exiryke.

19 Mame omi aronanō tonyohse eya xine Seō a, amoreu tō tuisary a, Hexipō po. “Ajoḥpame sā ononory kuroko ynanytoxi yna nonory pona,” tykase toḥ repe.

20 Yrome toto anaropopyra Seō kynexine. Typoetory, soutatu tō emero tarose eya, tōsesarise Jasa po, mame totonase ynororo Izyraeu tō maro.

21 Yrome Ritonōpo, Izyraeu tō Esemey a, Seō tō typoremākaposē isoutatu tō maro emero. Amoreu tō typoremākaposē Izyraeu tomo a, inonorykō tapoise eya xine tosarykōme.

22 Amoreu tō nonory tapoise Izyraeu tomo a: tuna Aranō poe ikurenaka, tuna Japoke pona, inikahpozakoxi; ona tonorē poe roropa, xixi tūtatoḥ wino, tuna Joatāo pona, xixi omōtoḥ wino.

23 Moro sā Ritonōpo Izyraeu tō Esemey a amoreu tō taropose, moroto typoetory tō Izyraeu tō esaryme ehtohme. Sero nono anapoisaromepyra matose.

24 Oneponāmarykō, Kemo nekarohpyry oya xine apoitoko oesarykōme.

– Yrome Ritonōpo, yna Esē nekarohpyry yna a, moro emero apoīko ynanase, yna esaryme.

25 Parake motye kurehxo osekarōko mahno, Zipoa mūkuru, Moape tuisary? Etonara kynexine ynororo Izyraeu tō maro. Ỹna nonory apoīry se pyra kynexine.

26 300me jeimamyry taropose Izyraeu tomo a Hexipō po, Aroea po roropa. Imehnō pata tō po tooehse roropa toḥ kynexine morō pata tō pūto, pata tō po roropa emero tuna Aranō ehpiuroko. Oty katoh moro pata tō anapoipyra mexiatose pake?

²⁷ Naeroro azahkuru ehtoh onyripyra exiase oya xine. Zae pyra matose õsetaparykõ se awahtao xine yna maro. Ritonõpo zae apiakaneme mana. Zae exiketõ enepõko mana seroae: Izyraeu tomo, amonita tomo, enara.

²⁸ Yrome Jepete omiry etary se pyra amonita tõ tuisary kynexine.

²⁹ Mame Ritonõpo Zuzenu Jepete maro toehse. Kireate nonory kuroko toytose ynororo te, Manase nonory kuroko roropa, mame toeramase ropa Mixipa pona, Kireate nonory po. Morotoino toytose ynororo Amõ pona,

³⁰ tõmiry totapose Ritonõpo a, ynara tykase:

– Amonita tõ poremäkaporyhtao oya, orẽpyra jyriryhtao,

³¹ tooehse ropa jahtao ytapyĩ taka ropa, osemazuhme aosenepohpyry ya ahtao, mokyro ekarõko ase oya. Jahkãko ase ynekaroryme oya, tykase Jepete Ritonõpo a.

³² Mame tuna takuohse Jepete a etonatohme amonita tõ maro, orẽpyra tyrise ynororo Ritonõpo a.

³³ Amonita tõ typoremãkase eya Aroea poe Minite pütokoxi, 20me pata tõ atapona, toytose ro Apeu-Keramĩ pona. Tuhkãkõ totapase eya xine, amonita tõ typoremãkase Izyraeu tomo a.

Jepete õxiry

³⁴ Mame toehse ropa Jepete ahtao ytapyĩ taka Mixipa pona, õxiry tutõtase tumy enese, wãko, pãteru etõko. Ynoro rokẽ õxiryne kynexine toiro, imepỹ pyra. Mokyro rokẽ kynexine õxiryne.

³⁵ Mokyro tonese tyya ahtao Jepete a, tupõ tyxihkase eya tãtasamaryke, ynara tykase:

– Jẽxiry! jẽxiry pitiko! Atasamãko ywy ipunaka opoko! Ynara tykase jexiryke Ritonõpo a: “Tooehse ropa jahtao ytapyĩ taka, osemazuhme aosenepohpyry ya ahtao, mokyro ekarõko ase oya,” tykase jexiryke eya etyorõmasaromepyra ase.

³⁶ Ynara tykase ynororo tumy a:

– Morara tykase awahtao Ritonõpo a, õmihpyry anamonohpyra exiko. Tyriko ypoko, papa, õmihpyry ae ro, Ritonõpo a kuepetõkara typoremãkapose oya exiryke, amonita tomo.

³⁷ Yrome tumy a, ynara tykase:

– Toiro ekaropory se ase oya: ah ytoxi imehnõ oryximãkõ maro, jepe tõ mokaro, ypy emõry tõ poro. Asakoro nuno aropõko ase toto maro, poetoẽme exipyra ekurehnõko ase exiryke, tykase ynororo tumy a.

³⁸ Taropose ynororo morotona, asakoro nuno aropotohme eya. Toytose ynororo fope tõ maro ypy tõ poro, xitase, poetoẽme exipyra toexiry poko.

³⁹ Imeĩpo asakoro nuno taropose ahtao tooehse ropa ynororo tumy a. Morarame moro sã tõxiry tyrise eya tõmihpyry ae ro. Mame toorihse ynororo orutua poko exipitopyra ahtao. Moro pokoino moro riry poko torẽnase Izyraeu tõ nohpyry tomo

⁴⁰ ayatory poko 4me emepyyry pune, jeimamyry punero, tyxitarykõ poko Jepete õxiry ehtopõpyry poko, Kireate põ õxiry.

12

Eparaĩ tomo

¹ Mame orutua kõ, Eparaĩ tõ tõximõse etonatohme. Tuna Joatão takuohse eya xine Zapõ pona, ynara tykase toto Jepete a:

– Oty katohme yna onykozmara mexiase oytoryhtao amonita tō poremākase? Morara exiryke atapyī zahkāko ynanase azahtohme, tykase toto.

² Yrome ynara tykase Jepete eya xine:

– Ywy, wekyry tō maro tōsezusezuhse yronymyryme amonita tō maro. Kykohmase xine repe, yrome yna onypynanohpyra mexiatose.

³ Jakorehmara oexirykō eneryhtao ya, joorikyry zuno pyra toehse ywy, toytose ywy osetapase imaro xine. Mame Kuesēkomo a Ritonōpo a ty-poremākapose toto yna a. Naeroro oty katohme yna zehno moehtou yna maro osetapase seromaroro?

⁴ Mame Kireate tō tanonohpose Jepete a etonatohme Eparaī tō maro. Eparaī tō ty-poremākase eya xine. Morara tyrise eya xine ynara tykase Eparaī tō exiryke: “Amarokō, kireatita tō, Eparaī nonory pōkōme matose, Manase nonory pōkōme roropa repe, yrome Eparaī rumekahpōkōme matose.”

⁵ Mame Eparaī tō tuna anakuohpyra ehtohme, epara toto ehtohme, Joatāo akuohtoh tapuruse kireatita tomo a. Eparaimita tō toehse ahtao tuna akuohtohme, epatohme, tōturupose Kireate soutatu tomo a:

– Eparaimitame mahno? tykase.

– Arypyra, tykase ynororo ahtao,

⁶ aomirykō tukuohpose eya. “Xiporete” kaxiko, tykase eya xine. Yrome “Siporete” tykase rokē ahtao, moro omi kasaromepyra aexiryke, mokyro totapase eya xine, moroto Joatāo ehpio. Morara ahtao 42 miume eparaimita tō totapase mororome ro.

⁷ Mame 6me jeimamyry taropose Jepete a, Kireate pono, Izyraeu tō tuisaryme toexiry poko. Mame toorihse ynororo, ekepyry tonēse aenuru-topōpyry po, pata Kireate po.

Ipisā, Erō, Apatō, enara

⁸ Moromeīpo Jepete esahpokoxi Ipisā, Perē pono, Izyraeu tō tuisaryme toehse.

⁹ 30me tumūkue kynexine ynororo, 30me tōxike roropa. Tōxiry tō tokarose eya imehnō pyxiāme toto ehtohme tyekyrymākō kara. Imehnō oryximākō tonehse roropa eya, oxiekyrymākō kara, niotatohme typoenō maro. 7me jeimamyry taropose Ipisā a Izyraeu tō tuisaryme toexiry poko.

¹⁰ Mame toorihse ynororo, ekepyry tonēse Perē po.

¹¹ Imeīpo Ipisā mykapo, Erō, Zepurō tō ekyry Izyraeu tuisaryme toehse. 10me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko.

¹² Mame toorihse ynororo ahtao ekepyry tonēse Ajarō po, Zepurō nonory po.

¹³ Imeīpo Erō mykapo, Apatō, Hireu mūkuru Izyraeu tuisaryme toehse, Piratō pono.

¹⁴ 40me tumūkue Apatō kynexine 30me typakōke roropa, 70me jumētū tō po tyotoketōme toh kynexine. Tuisame kynexine 8me jeimamyry pune.

¹⁵ Mame toorihse ynororo, ekepyry tonēse pata Piratō po, Eparaī nonory po, ypy tō nonory po, amarekita tō nonory po.

13

Sāsāo

¹ Mame Izyraeu tō tyrypyhpyke toehse ropa, Ritonōpo Tosēkō omipona pyra toehse ropa toto. Naeroro tyrohmanohpose toto pirixteu tomo a 40me jeimamyry pune.

² Orutua kynexine esety Manoa, pata Zora pono, Tā nonory po. Ipyty emūkuasaromepyra kynexine.

³ Ritonõpo nenyokyhpyry tõsenepose nohpo a, ynara tykase ynororo eya:

– Emũkuasaromepyra mexiase, poetoẽme exisaromepyra. Yrome sero-maroro poetoẽme exiko mase, enurũko mã orutuame.

⁴ Uwa eukuru jehnahpyry imepỹ eukuru jehnahpyry roropa onẽpyra exiko. Mokarohne tonahsẽ onõpyra ehtoko, katopõpyry Moeze a, morohne onõpyra exiko ipunaka,

⁵ ynara exiryke: emũkuãko mase orutuame. Zũsety onysahkara exiko mase jũme, typoetoryme tapiakase ynororo exiryke Ritonõpo a, nazireume aehtohme, aenurutopõpyry poe ro. Erohpitõko mana Izyraeu tõ pynanopyry poko pirixteu tõ winoino.

⁶ Morararo tynio tupise nohpo a oturuse imaro, ynara tykase ynororo eya:

– Ritonõpo poe urutõ tõturuse ya. Ritonõpo nenyokyhpyry sã kynako, jerehno pitiko rokẽ pyra. Otokoino toehse ynororo onekaropopyra akene. Tosety onekaropyra roropa kynako.

⁷ Yrome tõturuse ynororo ymaro: Ynara nyka ynororo ya: poetoẽme exiko mase, emũkuãko mase orutuame. Ynara nyka roropa ya: “Uwa eukuru jehnahpyry onẽpyra exiko. Morararo mokarohne tonahsẽ onõpyra exiko, katopõpyry Moeze a nykã ya. Ynara exiryke mokyro poeto tymenekase exiryke Ritonõpo poetoryme jũme nazireume aehtohme.”

⁸ Mame Manoa tõturuse Ritonõpo a, ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo, ajohpãme sã mokyro, urutõ onenehpohpyry enehpoko ropa xiaro, yna zurutohme, poeto wãtanohtoh poko tonuruse ahtao.

⁹ Mame morara tyrise Ritonõpo a Manoa omihpyry ae: Inenyokyhpyry tõsenepose ropa ipyty a typorohsẽ ahtao tupito po. Inio ameke kynexine.

¹⁰ Mame tururume toytose nohpo eya ynara kase:

– Mokyro ro toehse ropa ymaro mokokonie aoturuhpyry tõsenepose ropa ya.

¹¹ Mame towõse ynororo tyyty maro toytotohkõme mokyro enese, ynara tykase ynororo eya:

– Omoro hma, ypyty maro aoturuhpyry?

– Ỹ, tykase ynororo.

¹² Mame ynara tykase Manoa eya:

– Morara toehse ahtao õmihpyry ae, otara poeto watanohnõko ynanah? Oty sã exiko roropa ynororo?

¹³ Ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya:

– Ah opyty tomeseke nexino ynyriphpyry emero ritohme.

¹⁴ Uwa tõ onenahpyra mana, uwa risẽ onẽpyra roropa mana, uwa eukuru jehnahpyry, imepỹ eukuru jehnahpyry onẽpyra roropa te, mokarohne onõpyra ehtoko, katopõpyry Moeze a onõpyra exiko mana. Ah opyty tomeseke nexino ynyriphpyry emero ritohme eya.

¹⁵⁻¹⁶ Tuaro pyra Manoa kynexine Ritonõpo nenyokyhpyryme aexiry poko, ynara tykase ynororo eya:

– Ajohpãme sã ytopyra exiko aporo. Eraximako aporo, õtyme poti ahnõko ase.

– Eraximaryhtao ro ya õty onõpyra ase, tykase Ritonõpo nenyokyhpyry. – Yrome tyriry se awahtao tyriko. Mame jahkako onekaroryme Ritonõpo a, tykase.

¹⁷ Ynara tykase Manoa eya:

– Onoky mahno? Oesety waro se ynanase, kure oritohme yna a õmiry zae toehse ahtao.

18 — Oty katohme jesety waro se hmatou? tykase Ritonõpo nenyokyhpyry. — Jesety waro ehsaromepyra matose, osenetupuhpotohme mana.

19 Naeroro poti tapoise Manoa a, tiriiku tõkehko maro. Topu pona morohne tyrise kehko eya. Tyahkase eya tynekaroryme Ritonõpo a, Esety osenetupuhpotohme.

20 Apoto tõnuhse ahtao apoto apõ poe, Ritonõpo nenyokyhpyry onukuru tonese eya xine tyyty maro, kapu aka, apoto rānao. Tosekumurukõ po typorohse toto tõmytykõ po nono pokoxi.

21 Ritonõpo nenyokyhpyry onenepyra ropa Manoa tõ toehse jüme. Tone-tupuhse Manoa a, mokyro orutua Ritonõpo nenyokyhpyryme aexiry poko.

22 — Orihnõko sytase Ritonõpo eneryke kyaa, tykase Manoa tyyty a.

23 Yrome ynara tykase ipyty:

— Kuetapary se Ritonõpo ahtao, kynekarory anapoipyra exiry, senohne onenepopyra exiry kyaa, tõmiry onekaropyra exiry roropa kyaa, tykase.

24 Mame Manoa pyty toemükuase, orutuame, tosehapse ynororo Sāsāome. Tuātase poeto, kure rokë tyrise ynororo Ritonõpo a.

25 Mame ona po Tā tõ nonory po Sāsāo kynexine, irānao pata Zora poe Exitaou pona, tuaro toehpitose ahtao Ritonõpo Zuzenu tymarõ exiry poko.

14

Sāsāo pytatopõpyry

1 Morarame pyy poe tyhtose Sāsāo pata Timina pona. Moroto oryximā tonese eya pirixteu exiry.

2 Toytose ropa ynororo tytapyĩ taka oturuse tumy tõ maro, ynara tykase ynororo:

— Nohpo oryximā eneno Timina po. Mokyro ekaropoko ypytyme pytary se jexiryke imaro, tykase ynororo.

3 Mame ynara tykase toto, jumy jë maro:

— Oty katohme pirixteu tõ nohpory poko mah? Ritonõpo nyrirophpyry omipona pyra mã mokaro, jaikõpotapihpyry onysahkara exiryke. Kuekyrykõ oryxia nae. Oty katoh mokaro onenepyra mahno? tykase toto.

Yrome ynara tykase Sāsāo eya:

— Mokyro oryxi se ase, jenuru zamaro exiryke.

4 Zuaro pyra jükõ kynexine: Ritonõpo poe moro riry se Sāsāo ehtoh poko. Pirixteu tõ poremäkapory se Ritonõpo kynexine tynamotome Izyraeu tõ tyrise eya xine exiryke.

5 Tummy tõ maro tyhtose Sāsāo pata Timina pona. Tupito tõ kuroko toytose tahtao, uwa arykatyā kuroko, reão wätasenā tutütase esekase repe.

6 Yrome Ritonõpo Zuzenu a takorehmase ynororo jamihme ehtohme. Tomary ke mokyro reão totapase eya poti etapary samo. Totapase eya, yrome tumy tõ onurupyra kynexine tynyrihpyry poko.

7 Mame toytose oturuse oryxime aexihpyry maro, ise kynexine ynororo.

8 Okynā pyra toehse ropa Sāsāo pytase imaro. Osema tae tutütase ynororo reão ekepyry enese, tynetapahpyry. Tõsenurukase ynororo ano zü eneryke tyya tuhke, reão ekepyry ao. Ano zeni roropa tonese eya mokyro ekepyry ao.

9 Naeroro ano zeni tapoise eya tomary ke, tõse eya toytoryme osema ae. Tummy tomo a toytose ynororo, eya xine roropa ano zeni pixo tokarose ikuhtohme. Tõse eya xine. Yrome toto onurupyra Sāsāo kynexine moro ano zeni outopõpyry poko reão ekepyry ae.

10 Mame Sāsāo zü toytose oryxime aexihpyry tapyĩ taka, moroto otuhtoh konõto tyrise Sāsāo a, toipe moro sã tyrise nuasemakomo.

¹¹ Tonese ynororo ahtao pirixteu tomo a, 30me nuasemäkō tonehpose eya xine atäkyematohme imaro.

¹²⁻¹³ Ynara tykase Säsão eya xine:

– Tupimā nae ase, tuaro oehtohkō kuhtohme. Mame zae ekarory waro toehse awahtao xine sero 7me oseahmatoht otyhkara ro ahtao upo kurā ekarōko ase oya xine, kamisa kurā mauru panō risē 30me. Yrome onekaropyra tokurehse awahtao xine upo kurā mauru panō risē ekarōko matose ya 30me, tykase ynororo eya xine.

– Kaxiko. Tupimā ekaroko yna a, tykase toto eya.

¹⁴ Ynara tykase Säsão eya xine:

– Esekane wino tutūtase tonahsemy, jamihmā wino tutūtase anusasame exikety.

Oseruao tōmehse ahtao ezuhtoh ekarory waro pyra ro toh kynexine.

¹⁵ Tōmehse 4me ahtao ynara tykase toto Säsão pyty a:

– Onio a ezuhtoh ekaropoko zuaro yna ehtohme. Onekaropopyra awahtao omy tapyī zahkāko ynanase, zahnōko mase imaro. Oya xine toahmase yna enekunohtohme, yna tinerū ematonanohtohme, tuaro ynanase.

¹⁶ Naeroro Säsão pyty toytose tyxitaryme eya, ynara tykase ynororo:

– Ypyno nymyry pyra mase! Yse pyra mase! Enetupuhtoh tupimā mekaroaase jepe tomo a, yrome ezuhtoh onekaropyra mase ya!

– Ezuhtoh onekaropyra exino papa tomo a aja roropa, tykase ynororo. – Oty katohme ezuhtoh ekarōko ha oya?

¹⁷ Tyxitase nohpo kokoro rokene. Mame ěmepyry 7mā po xitakehpyra nohpo exiryke ezuhtoh tokarose eya. Morarame tope tomo a ezuhtoh tokarose roropa nohpo a.

¹⁸ Morara exiryke ěmepyry 7mā po kohmāsasaka ahtao, pata pōkō orutua kō ynara tykase Säsão a:

– Oty anusasamehxo nae, ano zeni.

Onoky jamihmehxo nae, reāo mokyro?

Ynara tykase Säsão eya xine:

– Ypyty onenaroximara awahtao xine, ezuhtoh waro pyra ro mehtory.

¹⁹ Mame Ritonōpo Zuzenu poe jamihme toehse Säsão. Toytose ynororo Axikerō pona, moroto 30me orutua kō totapase eya, mokaro zuponypyry kurā touse eya ekarotohme mokaro 30mākomo a, moro tupimā aexihpyry tozuhse eya xine exiryke. Moromeīpo tumy tapyī taka toytose ropa ynororo. Tyekītapāse ynororo moro tupimā aexihpyry waro mokaro toehse exiryke.

²⁰ Mame ipyty tokarose imepyry a, Säsão akorehmahpono a ipytatoh poko.

15

¹ Mame okynahtao tiriiku apoitoh toehse ahtao, tpyty enese toytose Säsão. Poti tarose eya ekarotohme nohpo a. Ynara tykase ynororo nohpo zummy a:

– Ypyty esaka omōxi, tykase.

Yrome onēmapopyra nohpo zū kynexine.

² Ynara tykase ynororo:

– Ise pyra kuekarose. Naeroro ekarose oepe a ipytye. Yrome zakorō nae ase oryxime exikety. Ise awahtao mokyro maro pytāko mase.

³ Ynara tykase Säsão:

– Seromaroro tyrowotase jahtao, opoe rowotāko ase. Morara exiryke pirixteu tomo a epehmapōko ase.

⁴ Mame kaikuxi pitiko sā raposa tō 300mākō tapoise eya tupito tō rānakuroko asasakoro tymyhse toto eya arokyrykō osepokona apoto zuka-tohme tupito tō poro.

⁵ Mame apoto tukase ahtao ipokona xine tutūtano hpose eya pirixteu tō tupi rānakuroko tiriiku zahkatohme. Tiriiku isahkatyā tyahkase emero apoto a, otyro tupito tō po exikety roropa, wewe tō roropa, oriwera tō maro emero tyahse kehko.

⁶ Tōturupose pirixteu tomo, ynara tykase toto:

– Onoky a tyahkapose moro?

Mame zuaro toehse toto, Sāsāo a moro tyahkapose imeretamuru a ipyty tapoise ropa exiryke ekarotohme epe a. Naeroro toytose pirixteu tomo, isene ro Sāsāo pyty tyahkase eya xine jū tapyi maro.

⁷ Mame ynara tykase Sāsāo:

– Morara tyriko matou? Ahtao morararo ase: oseremara ase epehmapory poko oya xine, onyrihpyrykō epehmāko matose.

⁸ Mame tōsetapase mokaro maro orēpyra samo, tuhkākō totapase eya. Morotoino toytose ynororo eutary aka topu konōto Etā po.

Pirixteu tō poremākatopōpyry

⁹ Mame pirixteu tō toytose osesarise Juta tō nonory pona, tōsetapase toto pata Rei pōkō maro.

¹⁰ Tōturupose Juta tō tamuximākō pirixteu tomo a, ynara tykase toto:

– Oty katohme etonāko matou yna maro?

Ynara tykase toto eya xine:

– Ynaneo hno xiaro Sāsāo apoise inyrihpyry sā yna a tyritohme eya.

¹¹ Naeroro Juta tō 3 miumākō toytose Sāsāo zuruse eutary aka topu konōto Etā po. Ynara tykase toto eya:

– Tuaro pyra hma, pirixteu tō kuesēkōme toto? Oty katohme morara myrino?

– Toto yryno toto nyrihpyry sā ymaro, tykase Sāsāo.

¹² – Ynaneo hno xiaro omyhtohme, oekarotohme pirixteu tomo a, tykase toto eya.

– Ōmiry kō etapoko ya, jetapara oexirykō poko, tykase Sāsāo eya xine.

¹³ – Ÿ, yna omiry etapōko ynanase! Omyhnōko rokē ynanase oekarotohme pirixteu tomo a. Oetapara ynanase, tykase toto.

Mame tymyhse ynororo eya xine eary kasenato ke. Tonehse roropa ynororo topu konōto oramaino.

¹⁴ Toeporehkase Sāsāo ahtao Rei pona, pirixteu tō toehpitose tururume kui āko, oseporise imaro. Yrome Ritonōpo Žuzenu poe jamihme toehse Sāsāo. Eary tō tamohmohse eya tapory wino, tomary wino roropa, mauru panō eary iatyhpyry samo.

¹⁵ Moroto jumētu zemata zehpyry tonese eya, anorypyra ro exikety. Moro tapoise eya tykaparume, ike mokaro etapatohme. Ahno totapase eya moro jumētu zematahpyry ke, 1.000me orutua komo totapase eya.

¹⁶ Mame moro poko toremiapitose ynororo, ynara tykase:

– Jumētu zemata zehpyry ke
miume orutua kō etapano.

Jumētu zemata zehpyry ke,
ahno totapase ya tanonohse kaetokohxo ya.

¹⁷ Imeiōpo moro zemata zehpyry typahse eya. Moroto tosehapse “ypy Zemata Zehpyryme”.

¹⁸ Mame tutunazehhase Sāsāo ipunaka. Ynara tykase ynororo Ritonōpo a:
– Orēpyra tyrise ywy oya Ritonōpo. Ajohpāme sā jorihmapopyra exiko tuna peneryke, jekaropyra exiko mokaro, pirixteu tomo a. Ōmiry omipona pyra mokaro mā toto, tyaikōpotapihpyry onysahkara roropa mā toto.

¹⁹ Mame moroto, pata Rei po, tuna enatyry totapuruhmakase Ritonō_{po} a, moro ae tuna tutūtase. Tōse Sāsāo a, mame toekurākase ropa ynororo. Moro tuna eutary tosehapse En-Hakoreme. Moroto ro mana seroae ro.

²⁰ Izyraeu tō tuisaryme Sāsāo kynexine 20me jeimamyry pona, Izyraeu tō tyrohmanohpose pirixteu tomo ahtao.

16

Kaza po

¹ Pirixteu tō patary, Kaza pona toytose Sāsāo. Moroto nohpo tonese eya orutua kō poko exikety, mame ipoko toehse ynororo.

² Aomomyry itapyī taka tonese morotōkomo a. Mame esary zomye tapurupose eya xine, toraximase eya xine, pata omōtoh myhto tōmehse toto Sāsāo tūtary eraximary poko. Mynyhme toh kynexine, ynara tōsenetupuhse toto:

– Seraximatone, ěmepyyryhtao etapāko sytatose.

³ Yrome moroto nyhtoh po Sāsāo kynexine onoa pona rokene. Moromeīpo towōse ynororo, pata omōtoh apuru touse eya, apō tōkehko maro. Tymōta pona morohne tyrise eya, arotohme kakoxi ypy emory pona pata Eperō etonie.

Tarira maro Sāsāo

⁴ Mame nohpo tonese tyamaro exikety Sāsāo a mokyro nohpo esety Tarira, esary kynexine jakanahmā Soreke po.

⁵ Mame 5me pata esā, pirixteu tō toytose nohpo maro oturuse, ynara tykase toto:

– Ekaropoko Sāsāo a ijamitunuru poko, otāto imyhnōko ynanae jamihme pyra ynororo ehtohme. Moro riryhtao oya oepehmāko ynanase, yna punero 1.100me parata ekarōko ynanase oya, tykase foto.

⁶ Naeroro Sāsāo a tōturupose Tarira, ynara tykase ynororo eya:

– Ajohpāme sā, kuruko, oty pokoino imehnō motye jamihme mah? Omykyry se imehnō ahtao oporemākatohme, osewomara oehtohme, oty riry kure jamihme pyra oehtohme? tykase Tarira Sāsāo a.

⁷ Ynara tykase Sāsāo eya:

– Tymyhse jahtao eya xine 7me taky eary panō ke, tyrisenā ke anorypyra ro exikety panō ke, jamihme pyra jexiry mana, imehnō samo, tykase ynororo Tarira a.

⁸ Naeroro pirixteu tō, kowenatu tomo a taky eary panō 7me tokarose Tarira a, tyrisenā komo, Sāsāo myhtohme eya.

⁹ Mame tymyhse ynororo eya. Orutua kō tonēse Tarira a imepỹ nyhtoh tao eraximatohme. Naeroro tykohmase toto eya:

– Sāsāo! Pirixteu tō oehnōko!

Moro taky eary panō tamohse eya, tūpore pyra exikety sā toehse eya eary jatyhpyry samo. Morara exiryke zuaro pyra ro toh kynexine: “Oty pokoino imehnō motye jamihme Sāsāo nae?” tykase toto.

¹⁰ Mame ynara tykase Tarira eya:

– Etako ke, tuarō karamē jekarōko mase, ajohpe mase. Ajohpāme sā zae osekaroko ya, otāto omyhnōko ha?

¹¹ Ynara tykase Sāsāo eya:

– Tymyhse jahtao eary tyrisenā ke, ikenāpapatopỹ ke jamihme pyra exīko ase imehnō samo.

¹² Naeroro eary tyrisenā tapoise Tarira a, apory tō tymyhse eya. Mame tykohmase eya:

– Sāsāo! Pirixteu tō oehnōko mana!

Orutua kō tonēse ropa kynexine, imep̄y nyhtoh tao eraximāko rokē toh kynexine. Yrome Sāsāo a eary tō tamohmōhse, eary pisarara s̄a tyrise eya.

¹³ – Ajohpe rokē mase, tykase Tarira. – Jenekunohnōko rokē mase, kure kuuruko, jenekunohpyra exiko. Otāto imehnō omyhnōko nae jamihme pyra oehtohme?

Ynara tykase ynororo nohpo a:

– Jūsety emero tykahse oya ahtao ikahtoh ke, wewe suimā ke tapoise ahtao tūpore samo, morara ahtao jamihme pyra exīko ase imehnō samo.

¹⁴ Mame Sāsāo tynyhmapose Tarira a. Tynyhse ynororo ahtao zūsety tyrise eya ikahtoh aka, tykahse eya kamisa samo, mame moro tapoise roropa eya, wewe suimā ke tūpore samo. Moromeīpo tykohmase ynororo eya:

– Sāsāo! Pirixteu tō mokaro oehnōko!

Yrome towōse ynororo, wewe suimā touse eya, axī zūsety tātakahpokase ropa.

¹⁵ Mame ynara tykase nohpo eya:

– Oty katohme: “Opyno ase,” āko mah ya, Jenekunohnōko rokē mase, yse nymyry pyra mase? Putuhtome kyriase oseruao pona. Yrome osekaropyra ro mase ya zae nymyry: oty pokoino imehnō mōtye jamihme mahno, zae kuuruko rahkene.

¹⁶ Onekaropokehpyra nohpo kynexine kokoro rokene. Sāsāo typenekehse moro etary pōko tyya.

¹⁷ Etyhpyryme tōsekarose eya rahkene, ynara tykase ynororo:

– Jūsety onysahkapitopyra nase, tykase. – Tymenekase ywy Ritonōpo a typoetoryme, nazireume ase jenurutopōpyry poe ro. Jūsety tysahkase ahtao, jamihme pyra exīko ase, imehnō samo.

¹⁸ Mame zae Sāsāo osekarotopōpyry totase ahtao Tarira a, ajohpe pyra aomiry tonetupuhse ahtao eya, kowenatu pirixteu tō a omi arone tonyohse eya, ynara tykase ynororo eya xine:

– Osehtoko ropa. Seromaroro zae tōsekarose ynororo ya, tykase nohpo.

Naeroro toehse ropa toto, tineru tonehse tymaro xine.

¹⁹ Sāsāo tynyhmapose nohpo a ironaka tapory po. Mame orutua tykohmase eya. Sāsāo zūsety tysahkase eya porehme. Mame tyryhmapitose ynororo Tarira a, ijमितunuru a turumekase ynororo exiryke:

²⁰ – Sāsāo! Pirixteu tō oehnōko mana! tykase tykohkohtase samo.

Towōse ynororo, tōsenetupuhse: “Ywy emyhpokāko ase kokoro rokē nyryry samo.” Zuario pyra kynexine turumekase Ritonōpo a toexiry pōko.

²¹ Tapoise ynororo pirixteu tomo a, enuru typosohkase eya xine osetatoro. Mame tarose ynororo Kaza pona, moroto tymyhse keti ke kynexine metau risē ke. Mame tyrohmanohpose ynororo āpuruhpyry tao, tiriiku akuhmōtoh emerehkary pōko tapory ke.

²² Yrome zūsety tahtapitose ropa.

Sāsāo orihtopōpyry

²³ Morarame pirixteu tō kowenatu tō tōximōse tākye toehtohkōme. Otuh-toh konōto tyrise eya xine, tynekarorykō zahkatohme, tyneponāmarykō Takō eahmatohme. Toremiase toto: “Kuepekōkara, Sāsāo typoremākase kyneponāmarykō Takō a.”

²⁴ Imoihmākomo a, Sāsāo eneryke tyya xine toremiase toto tosēkō Takō eahmaryme. Ynara tykase toto: “Kuepekōkara, Sāsāo typoremākase kyneponāmarykō Takō a, kynonorykō enahkaneme exikety, kynonorykō pōkō ryhmahpono, tuhkākō etapahpono.”

²⁵ Mame oseahmaryhtao ro ynara tykase toto:

– Sāsāo enehpoko xiaro osemiokatohme imaro.

Tonehse ynororo jarānaka āpuruḥpyry tae. Atahmākāko toh kynexine ipoko osemiakāko toh kynexine. Mame tyrise ynororo tapyi nepuru rātaka.

²⁶ Ynara tykase Sāsāo nuasemano a, takorehmaneme exikety aytotohme:

– Tapyi nepuru apoxi topu risemy, morohne pūtokozi jytyry se ase.

²⁷ Moro tapyi Takō eahmatoh pehme kynexine ahno ke, orutua komo te, nohpo tomo, enara. 5me pirixteu tō Kowenatu tō moroto kynexine. Ahno tuhke exiry 3.000 motye kynexine zara po, Sāsāo enēko toh kynexine osemeikary poko.

²⁸ Mame tōturuse Sāsāo Ritonōpo a, ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo Jesemy, wenikeḥpyra exiko ypoko. Ajohpāme sā jamihme kyriko ropa seroae rokene. Kuākorehmako seromaroro pirixteu tō etapa-tohme jem̄ypotohme jenuru posohkatopōpyry emetakame.

²⁹ Mame tapyi nepuru tō asakoro tapoise eya irānao tapyi nepuru tomo. Toiro tapotunuru wino toiro typozyry wino ynara inepuru tō tapoise eya. Mame tupurohmase kehko eya tyjamitunuru ke.

³⁰ Tykohtase ynororo, ynara tykase:

– Jorikyry se ase pirixteu tō maro!

Mame tyjamitunuru ke inepuru tō tupurohmase eya. Toepukase moro tapyi kowenatu 5mākō pona, ahno imoihmākō pona roropa. Moroto ahno totapapose eya tuhke, toorihse ynororo roropa. Tuhke hkopyra totapase eya isene ro tahtao.

³¹ Mame ekepyry poko tooehse zakorō tomo jekyry tō maro porehme. Ekepyry tarose eya xine zonētohme irānaka Zora pōe Exitauou pona, jumy Manoa zonētopōpyry aka.

20me jeimamyry taropose Sāsāo a Izyraeu tō tuisaryme toehtoh poko.

17

Mika tyneponāmary maro

¹ Orutua kynexine esety Mika, ypy tō nonory pono, Eparaī nonory po.

² Ynara tykase ynororo tyse a:

– Otinerū 1.100 parata tomatonanoḥse ahtaο, popyra omato tyripose oya aorihthome. Ōmihpyry etase. Etako pahne, moro parata ymaro mana. Ya tapoise omatome.

Ynara tykase jeny eya:

– Kure oripōko ase Ritonōpo a, aimo!

³ Naeroro moro 1.100 parata tokarose ropa eya tyse a. Mame ynara tykase nohpo tumūkuru a:

– Aimo, popyra oripotopōpyry ya korokapotohme, moro parata apiakāko ase ekarotohme ynekaroryme Ritonōpo a. Ritō panō ripōko ase wewe risemy, tapuhse parata ke. Morara exiryke moro parata ekarōko ropa ase oya.

⁴ Mame moro parata tokarose ropa ahtaο eya tyse a, 200me parata tapoise nohpo a ekarotohme metau poko eroḥkety a. Ritō panō tyrise eya wewe risemy tyōtose parata ke. Mame moro ineponāmary tyrise Mika tapyī taka.

⁵ Osa nae Mika nexiase Ritonōpo poko ehtohme. Imehnō ritō panō tyrise roropa eya, upo roropa tyrise eya Ritonōpo maro oturukety zupōme. Tumūkuru toiro tymenekase eya Ritonōpo maro oturukety ehtohme.

⁶ Morara ahtaο tuisa konōto, Izyraeu tō ešē pyra kynexine. Ise toehtohkō tyrise ahno a emero porehme.

⁷ Nuasemā kynexine pata Perē po, Juta nonory po. Rewi par̄pyryme kynexine.

⁸ Perē poe toytose ynororo imep̄y osa zupiryne, tosaryne ehtohme. Mame aytoryhtao ypy tō nonory poro Eparaī po, toeporehkase ynororo Mika tapyī taka.

⁹ – Oty poe moehno? tykase Mika eya, tōturupose.

– Ywy ase rewita, Perē pono, Juta nonory pō pono. Osa zupīko ase jesaryne ehtohme, tykase ynororo.

¹⁰ – Ymaro exiko, tykase Mika. – Jamorepaneme exiko, oturuketyme Ritonōpo maro. Oepehmāko ase 10me parata ekarōko ase oya jeimamyry punerō, upo maro tē, tonahsē maro, enara, tykase eya ynororo.

¹¹ Mame ūme mokyro nuasemā kynexine, rewitame roropa ynororo. Mika maro toehse ynororo imūkurume sā eya.

¹² Tymenekase ynororo Mika a Ritonōpo maro oturuketyme ehtohme. Moroto kynexine ynororo itapyī tao.

¹³ Ynara tykase Mika:

– Zuario ase. Seromaroro Ritonōpo poe emero kure exīko ya, rewita nae jexiryke, oturuketyme Ritonōpo a.

18

Mika maro Tā tomo

¹ Morara ahtao tuisa konōto, Izyraeu tō esē pyra kynexine. Tā tomo tynonorykō zupīko toh kynexine tosarykōme. Morara toh kynexine tynonorykō anapoipyra ro toexirykōke: “Nono zokonaka apoīko matose,” katopōpyry anapoipyra ro toh kynexine. Imehnō Izyraeu oxiekiry tomo a tynonory tapoise.

² Naeroro Tā tomo a orutua kō tymenekase 5me tuaro exiketomo, tyekyry tō wino. Taropose toto pata Zora poe pata Exitauo pona osenuhmatohme nono waro toehtohkōme. Toytose toto ypy tō nonory Eparaī pona, Mika tapyī taka nyhse.

³ Moroto toto ahtao mokyro nuasemā rewita otururu totase eya xine. Aomiry etaryke tyya xine imep̄y pata pōme aexiry tonetupuhse eya xine. Eya toytose toto ekaropose, ynara tykase toto eya:

– Oty poko mah taro? Onoky a tonehse omoro tarona?

⁴ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Mika maro tōturuse ywy ipoetoryne jehtohme. Jepehmāko mana Ritonōpo poko oturuketyme jehtohme imaro.

⁵ Ynara tykase toto eya:

– Ajohpāme sā ekaropoko Ritonōpo a: “Orēpyra exīko ynanae yna erohtoh poko? Kure rokē oehnōko ropa ynanae?” tykase toto.

⁶ Ynara tykase oturukety eya xine:

– Torētyke pyra ehtoko. Ritonōpo amaro xine exīko mana seromaroro otyrykohtao.

⁷ Mame mokaro 5mākō toytose moro poe, pata Raixi pona. Toeporehkase toto ahtao morotona, morotōkō tonese eya xine, imehnō zuno pyra, xitonio tō samo. Osepeme toh kynexine, tehme rokene, oseosezuhpyra roropa toh kynexine imehnō maro. Tymōkomoke, ise toehtohkō emero nae toh kynexine. Atameke toh kynexine xitonio tomo a, imehnomo a roropa. Toiroro sā toh kynexine.

⁸ Mame mokaro 5mākō toeporehkase ropa ahtao tosaka xine Zora pona, Exitauo poe, tōturupose toto, tyekyry tomo a emero inenehpyrykō poko.

⁹ Ynara tykase toto:

– Ehmaropa mokaro nonory sapoitatose! Nono kurā ynanenease! Ekurehpyra ehtoko, ehmaropa axiny inonorykō apoise kuesarykōme!

10 Morotona toeporehkase awahtao xine morotōkō enēko matose imehnō zuno pyra exiketomo. Toto nonory zumo mana. Emero ise ehtoh nae mana. Moro nono ekarōko Ritonōpo kyaa xine mana.

11 Naeroro 600me orutua kō, Tā tō oxiekyryme exiketō toytose Zora poe Exitaou pona, typyreko ke etonatohme.

12 Tōnuhse toto, tōsesarise toto Kiriate-Jearī pūto, xixi omōtoho wino, Juta nonory po. Morara exiryke moroto tosehapse Tā osesaritōpopyryme.

13 Morotoino toytose toto ypy tō nonory poro Eparaī nonory pona. Toeporehkase toto Mīka tapyī taka.

14 Ynara tykase mokaro 5mākō, tymarōkomo a:

– Zuario pyra hmatou, toiro sero tapyī tao ritō panō nae, wewe risemy jōtohyry parata ke? Imehnō ritō nae roropa te, oturukety zupō roropa. Otara enetupuhnōko matou? Oty rīko sytatou?

15 Naeroro tomōse toto Mīka tapyī taka, nuasemā rewita esaka, taomikase toto.

16 Morara ahtao mokaro 600mākō, soutatu tō, eraximāko toh kynexine omōtoho tao, typyreke etonatohme.

17 Mokaro 5me enenanō tomōse tapyī taka, ritō panō tapoise eya xine wewe risemy jōtohyry parata ke, imehnō ritō panō maro, oturukety zupō maro. Mokyro oturukety tehme kynexine omōtoho tao soutatu tō 600mākō typyreke exiketō maro.

18 Mīka tapyī taka tomōse orutua kō ahtao ritō panō apoitohme, mokyro rewita tōturupose eya xine:

– Oty poko matou? tykase.

19 Ynara tykase toto eya:

– Mynyhme exiko. Oturupyra exiko. Yna maro eropa oturukety Ritonōpo a, yna amorepanemē roropa zae ehtoh poko. Yna ekery tō emero amorepaneme se pyra hma, oturukety roropa? Taro awahtao toiro tapyī taōkō rokē oturukety mase.

20 Tākye toehse mokyro rewita, ritō panō tōkehko tapoise eya. Toytose ynororo mokaro 5mākō enenanō maro, soutatu tō maro.

21 Toeramase toto toytotohme ropa. Typoenōkō tyrise osemazuhme eya xine, pui tō maro tymōkomory maro. Mame toytose toto.

22 Amekehxo toytose toto ahtao, Mīka tō toeporehkase, osetapase. Tykatonomory tō toahmase toh kynexine eya etonatohme Tā tō maro.

23 Mame kui kui kary etaryke tyaa xine, mokaro oepiry Tā tō mykapo, t̄kakoxi toeramase toto, tōturupose Mīka a:

– Otara toehse amarokomo? Oty kase mokaro imoihmākō noehno? tykase.

24 – Arypyra. Ykyryry tō ritō panō tarose oya xine nyrytyamo, jamorepanē roropa, oturukety Ritonōpo maro, tarose oya xine. Oty tynomose oya xine ykyryryme? tykase ynororo eya xine.

25 Ynara tykase Tā tō eya:

– Kurehxo oya exiry mynyhme rokē oeh topo. Ōmiry etaryhtao otarame moxiā ozehno exiko, mame oryhmāko mā toto. Morara ahtao orihnōko mase emero atapyī taōkō maro.

26 Morara kaxīpo Tā tō orutua kō toytose rahkene. Jamihmehxo toto exiry tonese Mīka a; naeroro toeramase ropa ynororo tytapyī taka.

27 Mīka nyrytyā tarose Tā tomo a, ipoetyry roropa, oturukety tarose eya xine. Mame toytose toto osetapase Raixi pōkō maro, mokaro tehme exiketomo, osetapara exiketomo, imehnō zehno pyra exiketomo. Moro pata pōkō totapase eya xine, ipatarykō tyahkase eya xine.

²⁸ Takorehmananōke pyra toh kynexine toto pynanohtohme, moe Raixi exiryke Xitō poe. Osepynanohpopyra roropa toh kynexine imehnomo a. Moro pata kynexine jakanahmā po, Pete-Reope pūto. Mame moro pata tyrise ropa Tā tomo a, moroto ehse toh rahkene.

²⁹ Moro pata tosehphase Tāme eya xine tytamurukō esety ae ro, Jako mūkuru.

³⁰ Moroto tyneponāmarykō tan̄yse xikihme Tā tomo a eahmatohme. Jonata, Jeresō mūkuru, Manase pary oturuketyme kynexine Tā tō amorepaneme. Mokyro oturuketyme kynexine, imūkuru roropa, ipakomotyā roropa Izyraeu tō arotopōpyrykō pona tosarykō poe, imehnō poetoryme.

³¹ Moroto Mika nyrihpyry kynexine okynahxo mokaro maro, Ritonōpo tapyī Xiro po ahtao.

19

Rewita, tyyty maro

¹ Morarame tuisa konōto pyra Izyraeu tō ahtao ro, rewita toytose mya ppy tō nonory pona ehse, Eparāi tō nonory pona. Nohpo tapoise eya Perē pono, Juta nonory pono tyytytyme ehtohme.

² Yrome tōsezusezuhse ynororo tynio maro, mame toeramase ropa tumy tapyī taka ropa, Perē pona. Moroto tehme toehse ynororo, 4me nuno taropose eya.

³ Mame toytose inio Perē pona nohpo enese, oturutohme imaro, otarame tymaro arotohme ropa, tyytytyme aehtohme ropa. Typoetory maro toytose ynororo, jumētū asakoro tarose roropa eya. Toeporehkase ynororo ahtao, nohpo a tarose ynororo tumy tapyī taka. Mokyro rewita eneryhtao nohpo zummy a, tākye toehse ynororo.

⁴ Toahmase ynororo tytapyī taka moroto aehtohme. Moroto tōmehse ynororo oseruao, nohpo maro otuhnōko, oturūko, enara.

⁵ Mame 4me ěmepyyry ae towōse ropa toto pakeimo, tātakimase toto ytohtome repe. Yrome ynara tykase ropa nohpo zummy rewita a:

– Ętaikako ropa aporo kure oytotohme ropa. Imēīpo oytory se awahtao ytōko mase.

⁶ Mame totypohse ropa toto, orutua kō asakoro otuhse, eukuru ěse oximaro. Mame ynara tykase nohpo zummy:

– Ajohpāme sā taro onyhko ropa toiro ěmepyyry.

⁷ Towōse orutua toytotohme ropa repe. Mame mya roropa totypohkase ropa nohpo zummy a. Naeroro moroto tōmehse ropa rewita.

⁸ Sā 5me ěmepyyry toehse atapona. Mame towōse ynororo toytotohme ropa repe yrome nohpo zū ynara tykase:

– Ajohpāme sā otuhko pitiko. Mōtahtao ytoko, tykase eya.

Tōtuhse toto oximaro, orutua kō asakoro.

⁹ Mame orutua toytopytose ahtao, tyyty maro, typoetory maro, ynara tykase nohpo zū eya:

– Eneko ke! Seromaroro kohmāsasaka nase. Kurehxo taro onykyry. Okynā pyra kohmānōko mana. Taro rokē exiko aporo. Kokoro pakeimo owōnōko mase oytotohme ropa atapyī taka.

¹⁰⁻¹¹ Yrome mokyro rewita tynyhzmory se pyra toehse moroto. Toytopitose ynororo tyyty maro, toky tō jumētū asakoro maro, imōkomory maro. Mame kohmāsasaka kynexine, ameke pyra Jepu pona toehse tahtao xine, (Imēīpo Jerusarē me tosehphase moro pata Jepu). Mame ynara tykase ipoetory tosemy a:

– Oty katoh etypohpyra sytatou sero pata po, jepuseu tō patary po?

12 Ynara tykase esē eya:

– Etyphopyra sytatose Izyraeu tō kara patary po. Ehmaropa Kipea pona.

13 Kurehxo myahxo kuytorykomo otarame Kipea pona, otarame Rama pona, tykase ynororo typoetory a.

14 Naeroro pata Jepu kuroko toytose toto. Toytose. Toytose. Xixi osenepyra toehse ahtao toeporehkase toto pata Kipea pona, Pējamī tō patary pona.

15 Osema poe toeramase toto pata pona nyhse. Pata rānaka toeporehkase toto. Moroto typorohse toto, yrome oneahmara morotōkō kynexine tytapyīkō taka nyhse.

16 Moroto toto ahtao, orutua tamuhpomā toehse tutupi poe, toerohtoh poe. Eparaī nonory pō kynexine, ypy tō wino exikety, yrome moroto ehse ynororo Kipea po. Morotōkō kynexine Pējamī tomo.

17 Mokaro tonese tamuhpomano a pata rānao. Tōturupose ynororo eya xine:

– Oty pō matou? Aza ytōko matou? tykase.

18 Ynara tykase rewita eya:

– Ytōko ase Perē poe Juta nonory poe mya ypy tō nonory pona, Eparaī tō nonory pona, jesaka. Ytoase Perē pona, seromaroro ytōko ropa ase ytapyī taka. Yrome jeahmara tarōkō mana tytapyīkō taka, jynyhtohme.

19 Tonahsē nae ynanase, onahpoty roropa jumētu tō nyhtohme. Wyi nae yna napyryme, eukuru roropa yna okuru, enara. Emero ise yna ehtoh nae ynanase.

20 Ynara tykase mokyro tamuhpomā eya:

– Ehmaropa ymaro ytapyī taka. Moroto kure nyhnōko matose. Ajohpāme sã jarao, pata rānao nyhpyra ehtoko.

21 Mame tarose toto eya tytapyī taka. Jumētu tō tynahpase eya. Mame tupupurukō tukurikase eya xine. Tōtuhse foto. Eukuru tōse eya xine.

22 Mame aotururuhtao, atākyemaryhtao, imehnō orutua kō, moro pata pōkō, popyra exiketō toehse. Tapyī tapurupose eya xine. Omōtoh totatopase eya xine. Ynara tykase toto tamuhpomano a:

– Mokyro orutua, atapyī tao exikety enehko jarānaka. Enery se ynanase, tykase toto.

23 Yrome tutūtase mokyro tamuhpomano. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Arypyra, jepe tomo! Ajohpāme sã mokyro poko pyra ehtoko. Morara ehtoh popyra mana! Taro mana ytapyī tao, ewomāko ase.

24 Enetoko ke! Jēxiry mose, oryxime exikety. Mose roropa mokyro pyty. Moxiā asakoro enehpōko ase jarānaka toto poko oehtohkōme ise awahtao xine. Asake mokyro orutua poko pyra ehtoko.

25 Yrome mokyro tamuhpomā omiry onetara toh kynexine, aomipona pyra. Naeroro tpyty tarose rewita a, jarānaka tyripose ynororo eya, tokarose ynororo eya xine. Ipoko toehse toto ēmepry pona ro. Tōmhese ahtao rokē turumekase ynororo eya xine.

26 Mame tōmhese ahtao toehse ynororo, toepukase tapyi pota taka, moroto inio tapyi tao. Tehme rokē nohpo kynexine toepukatopōpyry po ēmepry pona.

27 Tōmhese ahtao towōse inio toytotohme ropa. Yrome tapyi omōtoh totapuruhmakase ahtao eya, tpyty tonese eya, toepukase tapyi eutary pota tao, apuru apō apoine sã emary kynexine.

28 – Owōko ty! Eropa ropa, tykase inio repe.

Onezuhpyra kynexine. Naeroro ekepyry tyrise eya jumētu pona toytotohme tytapyī taka.

²⁹ Toeporehkase ynororo ahtao, tomõse ynororo. Rato tapoise eya. Typyty ekepyry tysahkase eya 12me zokonaka ehtohme. Mame zokonaka taropose eya, Izyraeu tomo a, oxiekyry tomo a.

³⁰ Moro eneryke tyya xine ynara tykase toto emero:

– Sero panõ onenepitopyra sytatose, Ejitu poe Izyraeu tõ oehtopõpyry poe tarona! Osenetupuhtoko! Oty rīko sytatou?

20

Kipea pōkō wānohtoh poko

¹ Morara exiryke Izyraeu tõ emero tõximõse toto moemoēkomo, Tā nonory poe inikahpoēkomo te, Peresepa pōkomo ikurenaēkomo te, Kireate poe xixi tūtatoḥ wīno exiketomo, enara. Tõximõse toto Mixipa pona, Ritonõpo ēpataka, toiro imoihmākō samo.

² Izyraeu tõ tamuximākō moroto kynexine porehme Ritonõpo poetory tõ oximōtoḥ tao. 400 miime orutua kō kynexine, ātamorepatyāmo etonatoḥ poko.

³ Pējamī tõ tuaro toehse toto, imehnõ Izyraeu tõ emero oximōme ehtoh poko Mixipa po. Izyraeu tõ ekaropory se toḥ kynexine:

– Oty katoḥme sero popyra ehtoh toehse?

⁴ Mame turuse toto rewita a, noḥpo taorihmapose exikety niõpyry a. Ynara tykase ynororo:

– Toeporehkase ywy, ypyty maro Kipea pona, Pējamī tõ nonory pona nyhse.

⁵ Morotona orutua kō Kipea pōkō tooehse, tapyi tapurupose eya xine koko. Jetapary se toḥ nexiase, yrome ypyty poko tõmehse toto, mame norikyase ynororo.

⁶ Morara exiryke ekepyry tapoise ya. Tyrakase ya apiakatoḥme zokonaka aropotoḥme Izyraeu tomo a, 12me oxiekyry tomo a. Mokaro a popyra ehtoh tyrise xihpyryme, Izyraeu tõ rānao.

⁷ Amarokõ emero Izyraeu tõme matose. Osenetupuhtoko, otara āko syta-tou?

⁸ Mame imoihmākõ, Izyraeu tõ emero towõse oximōme, ynara tykase toto:

– Ytopyry ropa sehtone tapyi taka emero porehme.

⁹ Orutua kō symenekatone etonatoḥme Kipea pōkō maro.

¹⁰ 10 miime ahtao toiro miime eroḥnõko mā toto soutatu tõ napyry riry poko. Imehnõ emero ytõko mā toto Kipea pōkō wānoḥse toto nyriḥpyry xihpyry emetakame.

¹¹ Morara exiryke Izyraeu tõ tõximõse toto Kipea pōkō maro etonatoḥme.

¹² Omi aronanõ tonyohse Izyraeu tomo a Pējamī nonory poro ynara kase:

– Popyra ehtoh xihpyry tyrise oya xine.

¹³ Morara exiryke mokaro popyra exiketõ, Kipea pōkō enehpotoko xiaro, toto etapatoḥme kyya xine. Morara ahtao sero popyra ehtoh enahkāko sytatose Izyraeu tõ rānao.

Yrome Pējamī tõ Izyraeu tõ omiry onetara toehse toto.

¹⁴ Tutūtase toto typatarykõ poe emero, Kipea pona toytotoḥkõme etonatoḥme Izyraeu tõ maro.

¹⁵ Moro ēmepyry ae 26 miime soutatu tõ toneḥpose eya xine. Moromeīpo Kipea pōkō soutatu tõ tõximõse 700me roropa, inymenekatyamo,

¹⁶ emese kure tomarykõ ke typozyrykõ wīno. Topu ematoḥ ke topu emary waro toḥ kynexine, onyetohpyra toḥ kynexine.

17 Imehnō Izyraeu tō tōximōse 400 miume soutatu tomo, tamorepase aexityamo.

Etonatopōpo Pējamī tō maro

18 Mame Izyraeu tō toytose Ritonōpo eahmatoh pona, Peteu pona. Moroto tōturuse toto Ritonōpo a:

– Onokākō ytōko nah osemazuhme etonase Pējamī tō maro? tykase toto.

– Juta tomo, tykase Ritonōpo eya xine.

19 Yrokokoro Izyraeu tō tōnuhse, oesarise pata Kipea pūtokozi.

20 Tutūtase toto etonatohme Pējamī tō maro. Tosarykō tymenekase toto a pata etonie tōsetapatohkō eraximatohme.

21 Mame Pējamī tō soutatu tō toehse toto pata poe. Izyraeu tō totapase eya xine 22 miume kohmāpyra ahtao ro.

22-23 Mame Izyraeu tō toytose ropa Ritonōpo eahmatoh pona. Ritonōpo ēpataka tyxitase toto kohmamyry pona. Tōturupose toto Ritonōpo a:

– Yna ytory se ropa hma etonatohme yna ekry tō Pējamī tō maro? tykase.

– Ÿ, tykase Ritonōpo.

Morara exiryke tyjamihtase ropa Izyraeu tomo. Soutatu tō tyrise ropa eya xine tosarykō pona, yrokokonie aehtopōpyrykō saaro.

24 Mame Izyraeu tō soutatu tō toytose ropa osetapase Pējamī tō maro.

25 Tutūtase ropa Pējamī soutatu tō pata Kipea poe. Mame 18 miumākō totapase eya xine, Izyraeu tō soutatu tomo, ātamorepatyamo.

26 Naeroro Peteu pona tōnuhse ropa Izyraeu tō porehme xitase. Moroto tehme toh kynexine, Ritonōpo Tosēkō ēpataka. Otuhpyra toh kynexine kohmamyry pona. Okyno tō tyahkase eya xine tynekarorykōme Ritonōpo a. Osepeme ehtoh tokarose roropa eya xine, tynekarorykōme Ritonōpo a.

27 Tōturupose ropa toto toiro Ritonōpo a. (Morara ahtao Ritonōpo omihpyry ē moroto kynexine Peteu po.

28 Ipoko Pineia kynexine, Ereaza mūkuru, Arāo pary, oturuketyme.) Ynara tōturupose toto Ritonōpo a:

– Yna aropory se ropa hma etonatohme yna ekry tō maro, Pējamī tō maro? tykase toto.

– Ÿ ytotoko, osetapatatoko. Kokoro toto poremākapōko ase oya xine, tykase, Ritonōpo a tozuhse ynaroro.

29 Mame Izyraeu tomo a soutatu tō tonēpose pata Kipea zomye.

30 Ēmepyyr oseruaō po toytose toto osetapase ropa Pējamī tō maro. Soutatu tō tosaaka xine toytose toto tōsetapatohkō eraximase Kipea etonie apitoryme toehtopōpyrykō saaro.

31 Pējamī soutatu tō tutūtase osetapase. Amekehxo toehse toh kynexine pata a. Apitoryme sā ahno totapapitose eya xine Peteu esema tao te, Kipea esemary ae te, ona po roropa. Izyraeu tō totapase eya xine, otarame 30me.

32 Ynara tykase toto:

– Mokaro poremākāko sytatose apitoryme kuehtopōpyrykō samō.

Yrome ynara tykase Izyraeu tomo:

– Sepatone aporo, kuekahmapotohkōme eya xine osema tō pona.

33 Naeroro Izyraeu soutatu tō, imoihmākō toesyryhmase moro poe oximōtohme ropa Paaui-Tamara pona. Yrome mokaro aotonētyā pata zomye exiketō, tutūtase toto, axiny tōtonētopōpyrykō poe jakuraramā rānaka.

34 10 miume Izyraeu soutatu tō, orēpyra exiketō toytose osetapase Kipea pōkō maro. Yronomyryme tōsetapase toto. Tuaro pyra Pējamī toh kynexine typtoremākaporykō poko eya xine.

³⁵ Ritonõpo a Pějамĩ soutatu tō typoremākapose Izyraeu tomo a 25.100me soutatu tō totapase eya xine.

³⁶ Mame tonetupuhse Pějамĩ tomo a typoremākatomōpyrykō poko.

Orēpyra Izyraeu tō ehtopōpyry

Izyraeu tō toepase sã Pějамĩ tō poe aporo, osetaparyhtao toto maro, orēpyra tope tō, Kipea zomye aotonētyã tokarose eya xine.

³⁷ Mame tutūtase toto axiny, toytotohkōme Kipea pona. Sapararahme toytose toto, pata pōkō totapase eya xine, emero porehme.

³⁸ Osemazuhme tōturuse toto otonēpyra ro toto ahtao, ynara tykase toto:

– Zuario exīko matose, orexīto eneryhtao oya xine akurū sã konōto onuhnōko pata poe,

³⁹ Izyraeu tō, jarao exiketō, ameke awahtao xine ro, eramatoko etonahme mokaro maro, tykase toto. Moro pona 30me Izyraeu tō totapase Pějамĩ tomo a, ynara tykase mokaro etapahpōkomo:

– Aō, typoremākase ropa toto, kokonie ehtopōpyry samo, mokokonie ehtopōpyry sã roropa, tykase toh repe.

⁴⁰ Mame orexīto tonese akuru sã konōto onuhpitōko pata poe. Tŷkakoxi xine tōsenuhmase Pějамĩ tō ahtao, tōserehse toto, pafa tytororo zatyry eneryke tyya xine.

⁴¹ Naeroro Izyraeu orutua kō toeramase toto, mame tonaroxitapāse Pějамĩ tomo tonatyrykō eneryke tyya xine.

⁴² Toepase toto ona pona, ahno esaka pyra repe. Yrome osewomasaromepyra toh kynexine. Tomyehmase toto Izyraeu soutatu tomo a. Imehnō roropa pata zahkaxīpo tutūtase ropa mokaro ekahmase roropa, tonahkase toto emero.

⁴³ Topetōkara tomyehmase Izyraeu tomo a, tapurupose toto. Toto ekahmaryme totapase toto Kipea poe xixi tūtatoh wino, totatotapase toto eya xine osema ae.

⁴⁴ 18 miume soutatu tō totapase eya xine, emese kure exiketomo, Pějамĩ tomo.

⁴⁵ Imehnō toepase ona pona topu Rimō pona. Yrome 5 miumākō totapase osema takuroko. Imehnō tokahmase Izyraeu tomo a, Kitō pona. 2 miume orutua kō totapase eya xine moroto.

⁴⁶ Atapona 25 miume Pějамĩ tō totapase moro ěmepyyry ae, orēpyra exiketomo.

⁴⁷ Yrome 600mākō toepase toto ona poro topu Rimō pona. Moroto 4me nuno taropose eya xine.

⁴⁸ Imehnō Pějамĩ tō totapase Izyraeu tomo a toto patary tō po ahno totapase porehme okyno tō roropa tapyi tōkehko tonahkase eya xine. Ipatarykō tyahkase eya xine toto nonory po porehme.

21

Pějамĩ tō pyxiāme nohpo tō ehtoh poko

¹ Tōmirykō totapose Izyraeu tomo a Ritonõpo netaryme Mixipa po:

– Kuěxirykō onekaropyra sehtone Pějамĩ tomo a emero porehme, toto pyxiāme, tykase toto.

² Toytose toto Peteu pona tehme ehtohme, Ritonõpo ěpataka toehtohkōme kohmātoh pona. Tyxitase toto yronomyryme Ritonõpo netaryme.

³ Ynara tykase toto:

– Ritonõpo, Izyraeu tō Esemy, oty katohme serara toehse? Seromaroro toiro oxiekryryme ehtoh pyra toehse kuekyrykomo, oty katohme?

⁴ Yrokokoro pakeimo towōse toto, apoto apō tyrise eya xine. Okyno tō tyahkase eya xine tynekarorykōme Ritonōpo a, tytororo jahkatoḥ tonō kehko osepeḥ ehtoḥ roropa.

⁵ Tōturupose toto:

– Izyraeu tō oxiekyryme exiketō poe emero, onokākō rokē onuhpyra tokurehse oximōtoḥ pona, Mixipa pona, Ritonōpo ēpataka?

Apitoryme tōmirykō totapose Ritonōpo a: ytopyra exiketō oximōtoḥ taka, Ritonōpo ēpataka, Mixipa pona, mokaro mā totapasēme ytopyra toehse toto exirykē.

⁶ Izyraeu tō toenupunase tyekyry tō poko, Pējamī tō poko, ynara tykase toto:

– Seroae toiro oxiekyryme exiketō tonahkase Izyraeu tomo a.

⁷ Otarā āko sytatou noḥpo tō enehpotohme, mokaro akoīpyry pyxiāme ehtoḥme? Ynara exirykē, kuomirykō totapose kyya xine Ritonōpo a: “Kuēxirykō onekaropyra sehtone eya xine,” karyke kymarokomo a.

⁸ Naeroro tōturupose toto:

– Izyraeu tō oxiekyryme exiketō poe, onokākō oehpyra tokurehse Ritonōpo ēpataka, Mixipa pona?

Mame tuaro toehse tōto: Jape-Kireate pōkō emero oehpyra tokurehse toto oximōtoḥ taka.

⁹ Imoihmākō tykohmase esetykō ae. Mame Jape-Kireate pōkō emero arypyra toḥ kynexine.

¹⁰ Mame atae toḥ kynexine ynara tyripotoḥme: 12 miume soutatu tō aropotoḥme morotona orēpyra exiketomo. Ynara tyripose toto eya xine:

– Ytotoko Jape-Kireate pōkō etapase emero porehme, orutua komo te, noḥpo tomo te, poetoḥti tomo, enara.

¹¹ Ynara tyritoko Jape-Kireate pōkomo: oryximākō rokē ipynanohtoko orutua kō poko exipitopyra exiketomo.

¹² 400me oryximākō tonese eya xine Jape-Kireate po. Tarose toto eya xine osesaritoh pona, Xiro pona, Kanaā nonory po.

¹³ Mame atae toḥ kynexine omi aronanō aropotoḥme Pējamī tomo a, toḥpo Rimō po etonakehtoḥme, ekurematoḥme ropā.

¹⁴ Mame mokaro Pējamī tō toehse ropā, noḥpo tō tapoise eya xine, 400mākomo, oryximākomo Jape-Kireate pōkomo. Yrome ise ro kynexine noḥpo tomo Pējamī tō emero pune pyra exirykē.

¹⁵ Mame Izyraeu tō toenupunase Pējamī tō poko. Ritonōpo poe toiro oxiekyry tō tonahkase exisasaka exirykē.

¹⁶ Naeroro Izyraeu tō tamuximākō ynara tykase:

– Imehnō noḥpo tō ise ro typyākara nae ro exirykē. Morara exirykē oty rīko sytatou noḥpo tō enehtoḥme mokaro 200mākō pytyme?

¹⁷ Izyraeu tōme, 12me oxiekyry tōme kuehtoḥkō se ropā sytatose. Sata-morepatone Pējamī tō akorehmatohme, enahpyra toto ehtoḥme.

¹⁸ Yrome kuēxirykō onekarosaromepyra sytatose ipyxiākōme.

Morara tykase toto, ynara tykase toexirykōke: “Popyra mokyro ripōko sytatose Ritonōpo a aorihtoḥme tōxiry ekaroryhta Pējamī tomo a ipytyme.”

¹⁹ Morara exirykē ynara tykase toto:

– Jeimamyry ae oseahmatoḥ Ritonōpo eahmatoḥme, pata Xiro po, moe pyra mana.

(Pata Xiro kynexine Peteu poe inikahpozakoxi, Repona poe ikurenaka, osema Peteu poe Xikē pona moro poe xixi tūtatoḥ wino.)

²⁰ Ynara tykase Izyraeu tō tamuximākō Pējamī tomo a:

– Ytotoko otonēse uwa zoko tō rānakuroko.

²¹ Moro poe osenuhmatatoko. Mame oseahmatoh tao, tutūtase oryximākō ahtao watohme, amarokō roropa otūtatoko ōtonētopōpyrykō poe, uwa zoko tō poe. Mame oryximākō apoitoko onymenekahpyrykomo. Arotoko oesarykō pona Pējamī tō nonory pona.

²² Morarame toto piry toehse ahtao oya xine te, jūkō oepyyryhtao oya xine ozenonohse xine, ynara kahtoko jumy a: “Ajohpāme sã ah mose ypytyme nexino, kahtoko eya. Osetaparyhtao Jape-Kireate pōkō maro nohpo tō tapoise yna pytyme ekarotohme. Yrome yna pune pyra toh nexiase. Ohxiropyra xine imehnō mana azahkuru pyra oexirykōke, oēxirykō onekaropyra mexiatose yna a. Tapoise toh nexiase yna a.”

²³ Morara tyrise Pējamī tomo a. Typytyme toiro oryximā tymenekase eya xine oryximākō tuase ahtao. Mame tarose toto eya xine. Moromeīpo toytose ropa toto tosaka xine ropa. Typatarykō tyrise ropa eya xine. Moroto toehse tofo.

²⁴ Morara ahtao imehnō Izyraeu tō toytose ropa tosaka xine ropa, tyekyry tomo a ropa, tynonorykō pona ropa.

²⁵ Morara ahtao tuisa konōto pyra kynexine, Izyraeu tō esēme. Emero rokē typenetatohkō tyrise eya xine rahkene.

RUTI Rute Ekarotopo

Sero ekarōko Ruti ehtopōpyry poko juize tō Izyraeu kowenume ahtao. Ruti oryximā kynexine Moape po. Tyniotase ynororo Izyraeu nuasemā maro. Mame inio toorihse ahtao tymerenotŷpyry rumekary se pyra kynexine Ritonōpo Izyraeu tō Esē enetuputyryke tyya tosēme. Imeīpo tyniotase ropa ynororo Poaze, tyniōpyry ekury maro. Toemūkuase ynororo, mame tuisa Tawi notyme toehse ynororo.

Juize ekarōko nase popyra ehtoh ke Izyraeu tō tuānohse toeramase toto ahtao Ritonōpo winoino tyrypyrykō poko. Yrome sero Ruti ekarōko kure ehtoh poko moapita nohpory a toeramase ahtao Ritonōpo a ipoetoryme ehtohme.

Sero pape ao

Noemi tō aepyry ropa Perē pona 1.1-22

Poaze waro Ruti ehtopōpyry 2.1–3.18

Poaze pytatopōpyry Ruti maro 4.1-22

Erimereke tomo Moape nonory po

¹ Morarame tuisa konōto pyra ro Izyraeu tō ahtao, juize tō rokē nae ahtao kowenatume, konopo oehpyra toehse okynahxo Izyraeu nonory po. Omise konōto toehse tonahsā pyra exiryke moro nono po. Naeroro tosarū turumekase Erimereke a toytotohme tyyty Noemi maro. Tumūkuru tō asakoro ro tarose eya, Moape nonory pona.

² Erimereke ekury tō patary Epyrata kynexine, Perē pūto, Juta nonory po. Imūkuru tō kynexine Marō te, Kiriō, enara. Moape nonory pona toytose toto, moroto ehse, okynano.

³ Imeīpo Erimereke toorihse ahtao, Noemi pytŷpome toehse; tumūkuru tō asakoro exiketō maro rokē toehse ynororo.

⁴ Tyyptase imūkuru tō moapita ēxiry tō ke. Toiro nohpo esety Orapa kynexine, zakorō esety Ruti kynexine. Mame 10me jeimamyry exisasaka taropose ahtao eya xine moroto toexirykō poko,

⁵ toorihse Marō te, Kiriō roropa, enara. Noemi toiroro toehse, tynioke pyra, tumūkue pyra, enara.

Perē pona toto ytotopōpyry

⁶ Morararo ynara katoh totase Noemi a: Izyraeu tō typynanohse ropa Ritonōpo a, katoh totase. Tiriiku tōkehko itamurume toehse ropa. Naeroro moro etaryke tātakimapitose ynororo toytotohme ropa Moape tō nonory poe, tyyary enŷpyry tō maro.

⁷ Toytopitose toh repe Juta tō nonory pona ropa, yrome osema tao

⁸ ynara tykase Noemi tyyary enŷpyry tomo a:

– Ytotoko ropa asakō tapyī taka. Kure rokē oriporykō se ase Ritonōpo a, kure oehtopōpyrykō sā ya te, kure oehtopōpyrykō sā aorihtyamo a, enara.

⁹ Ākorehmaporykō se ase Ritonōpo a oniotatohkōme ropa, typonōke oehthōkōme, tytapyike oehthōkōme roropa, enara.

Mame typhose toto Noemi a tōsekazumaryme. Yrome tyxitapitose toto orēpyra samo.

¹⁰ Ynara tykase toto eya:

– Arypyra! Eramara ropa ynanase. Orumekary se pyra ynanase. Amaro ytōko ynanase oytotoh pona, oekyry tō esaka.

¹¹ Yrome ynara tykase Noemi:

– Ytotoko ropa, orymo tomo. Otyme kure oytorykō ymaro? Emūkuasaromepyra ase onīopatohkōme ropa.

¹² Ytotoko ropa atapyīkō taka kunumuxime jexiryke. Niotasaromepyra ropa ase. Ritonōpo a ynio tokarose ropa ahtao, sero kohmamyry ae ro, toemūkuase roropa jahtao.

¹³ Umūkuru tō wātary eraximary oya xine nae? Nary rokene. Orymo tomo, Ritonōpo a popyra ehtoh tonehpose ya. Morara exiryke atasamāko ywy oetuarimarykō eneryke roropa ya.

¹⁴ Mame tyxitase ropa toto yronymyryme. Morarame tōsekazumase Orapa tymerenotŷpyry a. Typohse ynororo eya. Mame toytose ropa ynororo tyekyry tomo a ropa. Yrome Ruti topyra kynexine.

¹⁵ Naeroro ynara tykase Noemi:

– Eneko ke! Orapa nyto ropa tyekyry tomo a, tyneponāmary a roropa. Ytoko atapyī taka ropa imaro.

¹⁶ Yrome tozuhse ynororo Ruti a. Ynara tykase:

– Orumekapopyra exiko ya. Amaro ytoxi. Oytotoh pona ytōko ase. Onymenekahpyry oesaryme, moroto oesariko ase amaro. Oekyry tō wekyryme exiko mā toto, Ritonōpo Oesemy, Jesēme exiko roropa mana.

¹⁷ Otokohne oorikyryhtao, moroto roropa orihnōko ase. Moroto jekepyry zonēnōko toh mana. Juānohpory se ase Ritonōpo a orumekaryhtao ya jorihtoh ponāmero.

¹⁸ Otuhiparo Ruti ytory se ehtoh tymaro, eneryke tyya tymynyhpāse Noemi.

¹⁹ Toytose ro toto Perē pona.

Toeporehkase toto ahtao morotona, sekese toehse pata pōkō porehme mokaro eneryke tyya xine. Tōturupose nohpo tomo, ynara tykase:

– Noemi nymyry mose ro? tykase toto.

²⁰ Yrome ynara tykase Noemi eya xine:

– Jesehtopyra ehtoko Noemime, tākye exiketyme. Itunetyme jesety ahtao zaehxo mana, tutuarimaposē jexiryke Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a, tykase.

²¹ Toytose jahtao taroino emero nae exine. Yrome tonehpose ropa ywy Ritonōpo a xiaro tomahpōke pyra, typoenōke pyra, enara. Naeroro otyme kure jesehtory Tākye exiketyme, tutuarimaposē itamurume jahtao Ritonōpo Imehxo Exikety a?

²² Morara kynexine Noemi oehpōpōpyry ropa Moape nonory poe, Ruti, Moape pō maro, ipary enŷpyry maro. Toeporehkase toto Perē pona tonahsē zano, sewata apoitoh toehpitosē ahtao.

2

Tynapyry anŷtopōpyry Ruti a

¹ Tyekye kynexine Noemi, esety Poaze. Tymōkomoke kynexine ynororo, tupito tō esēme roropa. Oxiekyryme kynexine Erimereke ekepyry maro, Noemi nio.

² Mame ynara tykase Ruti tymerenotŷpyry a:

– Ytoxi tupito tō pona otytyko anŷse, nono pona aohpahtyamo. Otaramē erohkety enēko ase omomŷke pyra exikety. Mokyro mykapo ytōko ase sewata puhturu anŷse nono poe.

– Ÿ, ytoko, tykase Noemi, imerenotŷpyry eya.

³ Naeroro toytose Ruti tupito tō pona. Erohketō mykapo toytose ynororo, sewata puhturu anÿse nono pona aepukahpyry. Tuarō pyra repe tomōse ynororo Poaze tupi pona, Erimerেকে ekryÿpyry tupi pona.

⁴ Mame okynahtao Poaze toehse Perē poe tutupi enese. Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Amaro xine Ritonōpo exiry se ase, tykase.

– Ÿ, amaro Ritonōpo exiry se ynanase roropa, tykase, tozuhse toto eya.

⁵ Mame ynara tykase Poaze erohketō erase a:

– Onokyh koh moky nohpo? tykase.

⁶ – Mokyro Moape pono. Moape poe aepyhpyry Noemi maro, tykase eya.

⁷ Tokaropose ynororo ya: “Ytoxi erohketō mykapo otytyko anÿse, ajohpāme sã aohpahtyã rokene,” nykã ya. Pakeimo nerohpito, erohnōko ro mana, pitiko rokē tōseremase tapyi pitiko zopino.

⁸ Mame ynara tykase Poaze Ruti a:

– Etako ke, orymo. Imehnō tupi pona ytopyra exiko. Taro rokē otytyko ipohko utupi poko erohketō pūto.

⁹ Tuarō exiko toto maro oytotohme imepÿ pona toto ytoryhtao otytyko sahkase. Turuse toto ya oerekohmara toto ehtohme. Tuna se awahtao ēko, ypoetory tō nanymyhyry, tykase tuna poko ynororo eya.

¹⁰ Tosekumuru po typorohse Ruti tōmyty nono pokoxi, ynara tykase ynororo:

– Oty katohme ypyno mahno, kure rokē mase ya katonōme rokē jahtao? tykase.

¹¹ Ynara tykase Poaze:

– Turuse ywy onyryhpyry poko omerenotÿpyry a, moino ro onio orih-topōpyry poe. Zuarō ase oekyry tō tynomose oya, omy tomo, asa maro, ononorykō roropa xiaro oehtohme osesarise yna maro, yna waro pyra awahtao ro.

¹² Kure rokē oripory se ase Ritonōpo a onyryhpyry emetakame. Osewomary se mexiasē Ritonōpo, Izyraeu tō Esē, maro. Ēya oripory se ase kure rokene.

¹³ Ynara tykase Ruti Poaze a:

– Kure mase ya. Jākymāko mase ymaro ōtururuhtao opore pyra, opoetoryme sã pyra jahtao.

¹⁴ Mame tāxiahtao ynara tykase Poaze Ruti a:

– Osehko xiaro, wyi apoiko eukuru maro, tykase.

Typorohse ynororo erohketō maro. Sewata puhturu ipuruhpyry tokarose Poaze a eya. Tōtuhse ynororo, epo toehse, akoÿpyry nae ro toehse.

¹⁵ Towōse Ruti ahtao toytotohme otytyko anÿse ropa, ynara tykase Poaze typoetory tomo a:

– Ah mose otyro apoino, imykyhpyry tō rānao ro, ise tahtao, onerekohmara ehtoko.

¹⁶ Toitoino touko tyra otyro imykyhpyry toh tae aohpahtohme nono pokoxi apoitohme eya. Oty kara ehtoko roropa.

¹⁷ Tykohmāse Ruti otyro anymyry poko. Typikase ahtao eya 25 kirume exisasaka nae kynexine.

¹⁸ Moro sewata tapoise eya, toytose ropa pata pona, tynapoihpyry tonepose tymerenotÿpyry a. Tynapyry akoÿpyry tokarose roropa eya.

¹⁹ Mame Noemi tōturupose:

– Aza mytono otyro anÿse seroae? Otoko merohno sero anymyry poko. Mokyro tupito esē kure tyripory se ase Ritonōpo a! tykase.

Naeroro toerohtopõpyry poko tõturuse Ruti tymerenotõpyry a, Poaze poko tõturuse roropa ynororo eya emero.

²⁰ – Kure rokē Poaze tyriko, Ritonõpo, tykase Noemi. – Moino ro kure nexiase yna a, aorihtyamo a roropa, enara.

– Mokyro kuekyryme nymyry mana, tykase roropa Noemi. Kypyno exiketyme roropa mana.

²¹ Mame ynara tykase Ruti:

– Morohne motye turuse ywy eya, jerozhomotoh se mā ynororo typoetory tõ maro, otyro anõtoh otyhkatoh ponãmero.

²² – Kure ya mā oytory ipoetory tõ maro, tykase Noemi. – Ynara exiryke, toytose awahtao imepõ tupi pona otyro anymyry poko otarame oerekohmãko imehnõ mana, otarame opoko penetãko toh mana.

²³ Morara exiryke toerohse Ruti Poaze poetory tõ maro, otyro anymyry poko, aerohtohkõ etyhyry pona, sewata te, tiriiku, enara. Tymerenotõpyry maro ro kynexine ynororo.

3

Poaze kure ehtoh poko

¹ Moromeiõpo ynara tykase Noemi Ruti a:

– Orymo, orutua menekary se ase oniome, tytapyiõke oehtohme typoenõke, enara.

² Wenikehpyra hma mokyro Poaze poko; aami poe ipoetory tõ maro erohnõko mexiase, kuekyryme mana. Etako pahne! Seroae koko sewata apõko mana.

³ Naeroro ekurãkako: epyko, atahpako ixtaratu ke, upo kurã amuruko. Imeõpo ytoko Poaze erohtõh pona, yrome osenepopyra exiko eya otuhkehpyra ro ahtao, eukuru onõpyra roropa ahtao.

⁴ Mame nyhse toytose ynororo ahtao, eneko kure inyhtoh esary waro oehtohme. Mame tynyhse ahtao ytoko, äty anõko ipupuru wino, moroto eraximako. Ourũko mana onyriry poko.

⁵ Tozuhse Ruti a, ynara tykase:

– Ÿ, õmiry omipona emero tyriõko ase.

⁶ Mame toytose ynororo sewata apotoh pona, tymerenotõpyry nyripohpyry tyryse eya emero.

⁷ Tõtuhkehse Poaze ahtao, eukuru tõkehse ahtao roropa eya tãkye pitiko toehse ynororo, toytose ynororo nyhse sewata imuxihmahpyry myhtokoxi. Mame Ruti tooehse mynyhme samo, äty tanõse eya ipupuru poe, kohrame toehse ynororo moroto.

⁸ Onoa typakase ynororo. Tõtorimase tahtao tõsenuruhkase ynororo nohpo moroto tupupuru pũto exiryke.

⁹ – Onoky mahno? tykase ynororo.

– Ywy ase Ruti, opoetoryme! tykase. Omoro mase yna ekyryme, jewomane mase, naeroro ajohpame sã opytyme kyriko!

¹⁰ Ynara tykase Poaze:

– Kure rokē oripory se ase Ritonõpo a, orymo! Zae mase ipunaka oekyry tomo a. Zae mexiase omerenotõpyry a ipyno oexiryke, seromaroro moro motye zae mase ya. Imepõ orutua, nuasemano onupipyra mexiase, tymõkomoke exikety, tymõkomoke pyra exikety, enara mexiase onupipyra.

¹¹ Seromaroro, orymo, enaromyra exiko. Sero pata põkõ zae oexiry waro mā toto emero. Ise oehtoh riõko ase emero pohme.

¹² Ajohpe pyra, oekyryme jexiryke opynanohneme ase repe. Yrome nae roropa oekyry mana. Mokyro osemazuhmehxo mana.

¹³ Taro exiko êmehtoh pona, tõmehse ahtao zuaro exïko sytase. Opy-nanopyry se ynororo ahtao tyyptyme otara kara; yrome, moro se pyra ynororo ahtao, ynara âko ase Ritonõpo netaryme, ywy roro opynanohnõko ase. Synyhne ropa.

¹⁴ Naeroro tõmehse Ruti Poaze pupuru pũto. Xinukutume ro ahtao towõse ynororo osenepopyra toehtohme imehnomo a. Morotona nohpo ytotopõpyry waro imehnõ ehtoh se pyra Poaze exiryke.

¹⁵ Mame ynara tykase Poaze eya:

– Awäty tyriko nono pokoxi. Mame nono pokoxi täty tyrise eya. Mame sewata tyrise Poaze a 20 kirume, Ruti naroryme. Mame takorehmase eya moro anymyry poko imotary pona. Toytose ropa Ruti pata pona.

¹⁶ Toeporehkase ynororo ahtao, tõturupose imerenotõpyry, ynara tykase:

– Orymo, otara toehse? tykase.

Tokarose Ruti a emero Poaze oturutopõpyry tymaro. Ynara tykase roropa:

¹⁷ – Sero sewata tokarose roropa ya. Ynara nykã ynororo ya: “Sero sewata aroko omerenotõpyry napyryme,” nykã ynororo ya.

¹⁸ Mame ynara tykase Noemi:

– Seromaroro, orymo, eraximako rokene, zuaro exïko sytase. Poaze oseremara exïko mana zuaro toehtoh pona moro poko, seroae ro.

4

Poaze pytatopõpyry Ruti maro

¹ Mame pata pona toytose Poaze oximõtoht taka, pata omõtoht myhtokoxi, typorohse moroto ynororo. Morara ahtao Erimereke ekyryõpyry tooehse morotona. Tõturuse Poaze eya, ynara tykase:

– Moehno jepe? Osehko xiaro, oporohko, tykase. Naeroro typorohse ynororo.

² Mame 10me ahno toahmase Poaze a, tamuximãkomo, ynara tykase ynororo eya xine:

– Oporohtoko taro, tykase.

Typorohse toto,

³ mame ynara tykase Poaze tyekyry a:

– Tooehse ropa Noemi Moape tõ nonory poe. Tutupi tõ ekamory se mana, Erimereke, kuekyryõpyry tupõpyry tomo.

⁴ Tuaro oehtohme oturũko ase moro poko oya. Seromaroro, ise awahtao, moro tupito tõ epekahko, tamuximãkõ neneryme, moxiã orutua kõ typorohse exiketõ neneryme roropa. Yrome ise pyra awahtao, kaxiko, osemazuhme epekahneme oexiryke ise awahtao, okomino ywy.

Ynara tykase mokyro orutua:

– Ÿ, epekahnõko ase, tykase.

⁵ Ynara tykase Poaze:

– Moro nono epekatyryhtao oya, Noemi a, nohpo roropa apoïko mase opytyme, Ruti, pytõpo moapita, aorihtyã pytõpyry. Morara ahtao aorihtyã ekyryõpyry tupime jũme exikehpyra exïko mana.

⁶ Mame ynara tykase mokyro orutua:

– Morara ahtao moro tupito tõ onepekahpyra ase, ypoenõ akorekehkaryino.

⁷⁻⁸ Omoro ro epekahko ise pyra jexiryke, tykase.

Morara tykase tahtao tyszätajã touse eya ekarotohme Poaze a. (Pake ahtao Izyraeu tã nonory po tupito topekahse ahtao esẽme ehtohme, ekamone a tyszätajã touse ekarotohme epekahne a.)

⁹ Mame ynara tykase Poaze tamuximãkomo a, imehnomo a roropa:

– Seroae enenanõme matose: Noemi a Erimereke tupiypyry tã epekahno emero porehme, Kiriõ nynomohpyry te, Marõ nynomohpyry, enara.

¹⁰ Ruti apoiko ase roropa ypytyme, moapitame exikety, Marõ pytõpyry. Morara ahtao inynomohpyry tupito tã ekurehpyra mana jekyrõpyry tã nonoryme. Marõ esety poko wenikehpyra exiko sero nono põkõ mana, ipatary põkõ roropa mana. Seroae enenanõme matose morohne poko.

¹¹ – Ý, enenanõme ynanase, tykase toto emero. Ynara tykase tamuximãkomo Poaze a:

– Mokyro nohpo ripory se ynanase Ritonõpo a tuhke aemũkuatohme, Rakeu ehtopõpyry samo, Reia ehtopõpyry sã roropa. Tuhke toemũkuase toto jako poenõme. Morara ahtao imoihmãkõ notyme toehse roropa mã toto, Izyraeu tã notyme. Tymõkomoke exiketyme orõpyra roropa oripory se ynanase Ritonõpo a, Perẽ-Epyrata po!

¹² Omũkurukõ tuhke ekaropory se Ritonõpo a ynanase, Pereze poenõ ekarotopõpyry samo, Juta mũkuru Tamara maro!, tykase toto.

¹³ Naeroro Ruti tarose Poaze a tytapyi taka, tyytyme ehtohme. Kure tyrise toto Ritonõpo a, poetoẽme toehse Ruti, toemũkuase orutuame.

¹⁴ Mame ynara tykase nohpo tomo Noemi a:

– Kure Ritonõpo mana, apary ekaro oya opynanohtohme! Orõpyra mose tyripory se ynanase Izyraeu tã rãnao.

¹⁵ Mose pokoino atãkyemãko mase Ritonõpo poe, kunumuxime toehse awahtao opynanohnõko mana. Apary eny opyno mana; 7me omũkuru tã motye kurehxo mã oya.

¹⁶ Moky poeto pitiko tapoise Noemi a. Tonaka tyrise eya eahmatohme.

¹⁷ Mokyro eneryke tyã xine ynara tykase nohpo tomo, katonomo:

– Tonuruse mose ro, Noemi paryme!

Tosehpase ynororo Opeteme.

Opete kynexine Jese zумы, Jese kynexine Tawi zумы.

¹⁸⁻²² Ynara kynexine Tawi tamuru tomo Pereze poe: Pereze kynexine Ezerõ zумы, Ezerõ kynexine Rão zумы, Rão kynexine Aminatape zумы, Aminatape kynexine Nasõ zумы, Nasõ kynexine Saumõ zумы, Saumõ kynexine Poaze zумы, Poaze kynexine Opete zумы, Opete kynexine Jese zумы, Jese kynexine Tawi zумы, enara.

1 SAMUEU

1 Samuel

Ekarotopo

Sero ekarōko apiakane tō ehtopōpyry poe tuisa konōto ehpitotoh pona. Ekarōko oseruaōkō poko: Samueu te, Sauu te, Tawī, enara. Samueu kynexine juize etyhpypymāme. Tuisa konōto apitorymāme Sauu kynexine. Mokyro mykapo Tawī tuisame toehse.

Ekarōko nase Ritonōpo enetuputyryhtao Kuesēkōme kure ehtoh enehpōko kyya xine mana. Yrome Ritonōpo winoino kueramarykohtao aomipona pyra roropa kuahtao xine, poremanōko sytatose. Ynara tykase Eri a: “Jomipona exiketō rīko ase kure. Yrome yse pyra exiketō se pyra roropa ase jomipona pyra toto exiryke” (1 Samueu 2.30).

Apitoryme tuaro hkopyra Izyraeu tō kynexine tuisa konōto ehtoh poko. Ritonōpo tonetupuhse Tutuisarykōme. Morarame ahno se toehse Izyraeu tō exiryke tutuisarykōme, Sauu tymenekase Ritonōpo a ituisarykōme. Tuisa tō Esēme Ritonōpo mana imehnō Esēme roropa mana emero porehme. Zae tymōkomokākara ripory se Ritonōpo mana, oxisamo tymōkomokā maro (1 Samueu 2.7-10).

Sero pape ao

Apiākaneme Samueu ehtopo 1.1–7.17

Sauu menekatopōpyry tuisame 8.1–10.22

Tuisame Sauu ehtoh poko 11.1–15.35

Tawī, Sauu maro 16.1–30.31

Sauu tō orihtopōpyry 31.1-13

Samueu tamuru tomo

¹ Orutua kynexine Eparaī pō paryme, esety Eukana. Ipatary Rama kynexine, ypy tō rānao kynexine Eparaī. Jeroão mūkurume kynexine, Eriu paryme roropa. Eriu Tou mūkurume kynexine, Zupe paryme roropa.

² Eukana asakoro typpe nexiase, Ana, Penina, enara. Penina tumūkue toehse, yrome Ana tumūkue pyra nexiase.

³ Jeimamyry ae rokē typatary poe toytose Eukana Xiro pona Ritonōpo eahmase, tynekarory ekarose roropa, Ritonōpo Imehxo Exikety a. Eri mūkuru tō kynexine Hopini, Pineia, enara. Tynekarorykō etapananōme toh kynexine Ritonōpo maro Oturutoh tao, Xiro po.

⁴ Morarame tynekarory etapatoh toehse ahtao tōsē tokarose Eukana a typyty Penina a, imūkuru tomo a, ěxiry tomo a roropa.

⁵ Yrome itamurumehxo tokarose typyty Ana a, ipyno toexiryke, Ritonōpo poe emūkuara ynororo ahtao ro.

⁶ Tounohse roropa Ana nexiase Penina a, emūkuara aexiryke Ritonōpo poe, ataikymatohme.

⁷ Jeimamyry po rokē morara toehse. Toytose toto ahtao Ritonōpo maro Oturutoh taka tounohse Ana Penina a. Naeroro tyxitase Ana. Morararo otuhpyra toehse ynororo toemynyhmaryke.

⁸ Mame inio tōturupose:

– Ana, oty katoh xitāko mah? Oty katoh otuhpyra hma? Emynyhmāko mase oty katohme? Ywy ase poeto 10me ehtoh motye oya, tykase Eukana typyty a.

Poeto ekaropopotōpyry Ana a Ritonōpo a

⁹ Morarame Xiro po toto ahtao, tõtuhkehxi̯po, Ana toytose Ritonõpo maro Oturutoh taka. Moroto Eri nexiase typrohse epehtoh po Tapyi pota tao. (Ritonõpo maro oturuketyme kynexine Eri.)

¹⁰ Atasamãko yronymyryme Ana nexiase. Tyxitase itamurume tõtukurume Ritonõpo a.

¹¹ Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo Iméhxo Exikety, jotururu etako. Poeto pitiko ekaroryhtao ya umükurume, ekarõko ropa ase oya jũme amaro aerõhtohme toorikyry ponãmero. Morararo zũsety onysahkara mana opoetoryme aexiry waro emero ehtohme, tykase Ana.

¹² Mame moro poko aotururuhtao putiputime rokẽ oturũko nexiase Ritonõpo a. Mame ipotapihpyry tonese Eri a.

¹³ Yrome aomiry onetara nexiase, tukurohtao rokẽ Ana otururuke. Naeroro toetỹse nase tokarose Eri a repe.

¹⁴ Ynara tykase ynororo eya:

– Orymo, toetỹse mase. Serara kara exiko, eukuru irumekako, tykase Eri eya.

¹⁵ – Arypyra, Pãna, tykase ynororo. – Atasamãko ase yronymyryme ukurohtao. Eukuru onẽpyra akene. Oturũko rokẽ akene Ritonõpo netaryme jatasamaryke ukurohtao.

¹⁶ Popyra exiketyme jekaropyra exiko, tykase. – Oturũko rokẽ ase Ritonõpo a jemynyhmaryme, jatasamaryke roropa, tykase Ana.

¹⁷ Mame morara kary etaryke tyya, ynara tykase Eri:

– Ý, ytoko ropa. Torẽtyke pyra exiko. Onekaropohpyry ekarõko Ritonõpo mana Izyraeu Esẽ oya, tykase.

¹⁸ Morara tykase Eri exiryke tãkye toehse Ana:

– Kure mase, tykase ynororo. – Kure rokẽ kueneko zae ehtoh poko se rokẽ jexiryke, tykase. Mame toytose ropa ynororo. Tõtuhse ropa te, toemynyhmakehse roropa ynororo.

Samueu enurutopõpyry

¹⁹ Mame yrokokoro towõse ropa Eukana tomo pakeimo, Ritonõpo Tosẽkõ toahmase ropa eya xine.

Mame toytose ropa toto tosaka xine, Rama pona. Moromei̯po tyyty maro toehse Eukana. Kure tyrise Ritonõpo a, Ana nurupohpyry ae ro.

²⁰ Poetoẽme toehse ynororo. Mame enurutoh po toehse ahtao tonuruse orutuame. Tumükuru tosehpase eya Samueume, ynara karyke:

– Mose umükuru ekaropoase Kuesẽkõ Ritonõpo a.

²¹ Mame tyeimãse ahtao totuehke toytose ropa Eukana typoenõ maro, tyyty Penina maro Xiro pona Ritonõpo maro Oturutoh taka tynekarory zahkapotohme Ritonõpo epataka, tõmihpyry ae ro.

²² Ana rokẽ ytopyra nexiase morome. Ynara tykase ynororo tynio a:

– Meta, ytopyra ase aporo amaro xine, umükuru suhsu enõko ro exiryke. Tõkehse ahtao rokẽ mose arõko ase ekarotohme Ritonõpo a, Kuesẽkomo a, mame jũme moroto exiko mana, tykase jeny.

²³ – Ý, tykase inio Eukana. – Omoro rokẽ zuaro, tykase. – Taro rokẽ exiko tapyi tao kumükuru suhsu ekepyry ponãmero. Ritonõpo a ãkorehmaly se rokẽ hano onetapohpyry omipona oehtohme, tykase inio.

Naeroro tytapyi tao rokẽ tehme toehse nohpo tumükuru maro suhsu ekepyry ponãmero.

²⁴ Moromei̯po tuãtase pitiko imükuru ahtao, tarose ynororo Xiro pona. Tynekarorykõ tarose eya xine, pui mükuru, oseruao jeimamyry exikety te,

tiriiku 10 kirume te, uwa eukuru jehnahpyry maro tarose tynekarorykōme Ritonōpo a. Xiro pona toytose toto Ritonōpo maro Oturutoh taka.

²⁵ Pui totapase ahtao tynekarorykōme Ritonōpo a, poeto tarose Eri a, jē tomo a.

²⁶ Ynara tykase Ana eya:

– Wenikehpyra ro hma ypoko? Ywy roro ase, oturūko ke exiase taro Ritonōpo a, oneneryme.

²⁷ Mose poeto ekaropoase Ritonōpo a. Mame jotururu totase eya. Ynekaropohpyry tokarose ya umūkurume.

²⁸ Morara exiryke seromaroro mose umūkuru ekarōko ase Kuesēkomo a, jūme ipoetoryme aehtohme toorikyry ponāmero, tykase Ana Eri a.

Mame Ritonōpo toahmase eya xine moroto.

2

Ana oturutopōpyry Ritonōpo a

¹ Mame tōturuse Ana Ritonōpo a. Ynara tykase ynororo: Tākye kuhse ase Ritonōpo poko

typynanohse jexiryke eya;

inyrihpyry pokoino ehxiropyra ase.

Exianāko ase yse pyra exiketō poko.

Tākye rokē ase takorehmase jexiryke Jesemy a.

² Emero motye kurāme Kuesēkō mana.

Imepŷ pyra mana, ritō pyra, ewomane pyra.

Kuesēkō rokē Kuewomānekōme mana.

³ “Kurehxo ase, imehnō motye,”

kara ehtoko epyrypara ehtoko opoko xine.

Kuesēkō rokē tuaro mana,

Ritonōpo rokē kynyrihpyrykō apiakāko mana.

⁴ Soutatu tō pyre tahkāko mana.

Yrome imehnō aepukatyā jamihtanohnōko ropa mana.

⁵ Tuesapare exiketō mā omise exīko ropa,

toerohtho zupīko toh mana tonahsē epekahtohme ropa.

Yrome omise aexityā omise pyra ropā exīko.

Emūkuasaromepyra exikety toemūkuase setīme,

yrome mokyro, tumūkue tuhke exikety

tumūkue pyra toehse ropa mana.

⁶ Ritonōpo Kuesēkō aorihmapōko mana,

isene imehnō rīko mana.

Imehnō poremākapōko aorihtho pona,

yrome imehnō ēsemākapōko ropa mana.

⁷ Imehnomo a etuarimatoh enehpōko Kuesēkō mana,

yrome imehnō tymōkomoke tyrīko mana.

Imehnō tuisame pyra tyrīko mana.

Imehnō tuisame tyrīko roropa mana.

⁸ Tymōkomokākara pynanohnōko Kuesēkō mana.

Etuarimaketō anŷnōko mana toto etuarimatohkō poe.

Toto porohkapōko mana tuisa tō maro.

Imehxo exiketō esary ekarōko eya xine mana.

Sero nono apō esēme Ritonōpo mana.

Sero apō po senohne tyrise eya emero porehme.

⁹ Tōmipona exiketō ewomāko mana.

Yrome iirypyryme exiketō osenahkāko mā toto.
Kuamoreme xine osepynanohsaromepyra sytatose.

¹⁰ Ritonōpo Kuesēkō zehno exiketō enahkapōko mana;
konomeru ke toto poremākapōko mana kapu aeino.
Sero nono pōkō apiakāko Kuesēkō mana emero porehme.
Tyjamitunuru ekarōko mana tuisa a.
Tuisamehxo, imehnō esēme tynymenekahpyry rīko mana.

¹¹ Morarame toytose ropa toto, Eukana tomo, tosaka xine Rama pona.
Yrome Samueu ytopyra ropa nexiase. Moroto tynomose jē tomo a, Eri akorehmaneme, Ritonōpo maro Oturutoh tao.

Eri mūkuru tomo

¹² Eri poenō asakoro natokomo popyra toh nexiase, Ritonōpo omiry onymoipyra toh kynexine.

¹³ Inyripohpyry omipona pyra toh nexiase, tōsē apoiry poko tyya xine ahno nekarory tomo. Ritonōpo a tynekarorykō ekaroryhtao ahno a tahnose oripo konōto ao. Mame tōsē apoitoh ke, oseruao tyere exikety ke tōsē touse Arāo pakomotyamo a tohkōme repe.

¹⁴ Mame onymenekara tōsē apoiryhtao, moro rokē tōse eya xine, tynekarory etapary poko erohketōmo a. Morara tyrise Izyraeu tō maro emero toytose toto ahtao Xiro pona tynekarorykō ekarose Ritonōpo a.

¹⁵ Yrome tuaro exiketōme Eri poenō kynexine. Tyamene se toehse toto. Mame tōsē kurā tonese ahtao eya xine, moro tapoise eya xine tohkōme ikasery zahpyra ahtao ro. Typoetry a ahnopý tonehpose ipurutohme tomporehxo exiryke.

¹⁶ Mame ynara tykase ahno ahtao:

– Ikasery ijahkako aporo Ritonōpo omipona, imeīpo onymenekahpyry apoiko, tykase ahtao:

– Arypyra, tykase Hopini tō poetry. – Jūme rokē ekaroko ya, onekaropyra awahtao apoīko ase, tykase.

¹⁷ Morara exiryke iirypyryme toehse toto Ritonōpo a, aomiry onymoipyra toto exiryke ahno nekarory tō poko, Ritonōpo maro Oturutoh tao.

Samueu Xiro po ehtopōpyry

¹⁸ Poetome ro Samueu ahtao toerohse ynororo Ritonōpo poetryme, zumo pyra ro tahtao. Upo Eri zupō panō ao nexiase ynororo.

¹⁹ Mame jeimamyry punero tynyrihpyry enehse jeny, upo kurano, ekarotohme tumūkuru zupōme. Tynio maro toytose Ana tynekarory aroryhtao Ritonōpo maro Oturutoh taka.

²⁰ Mame moro tao toto ahtao kure tyripose toto Ritonōpo a Eri a. Ynara tykase ynororo Ritonōpo a:

– Ritonōpo yna Esemey, mose pyty, imūkuapoko ropa imūkuru myakāme, tykase Eri Ritonōpo a.

Mame toeramase ropa toto tosaka xine.

²¹ Mame Ana takorehmase ropa Ritonōpo a, toemūkuase ropa oseruao orutuame, asakoro nohpo tomo, enara. Mame Samueu tuātase. Ritonōpo maro Oturutoh tao erohketyme toehse.

Tumūkuru tō maro Eri

²² Mame Eri tamuhpōme nexiase ipunaka. Yrome tuaro ro nexiase. Totase ynororo tumūkuru tō iirypyryme ehtoh poko, nohpo tō poko toto ehtoh poko aerokuruhtao Tapyi oximōtoht pota tao.

²³ Morara exiryke ynara tykase ynororo tumūkuru tomo a:

— Oty katohme zae pyra ehtoh poko matou? Emero āko mā toto onyrirykō poko.

²⁴ Epo hnae, aimo tomo. Oorypyrykō xihpyry poko pyra ehtoko. Popyra oekarotorykō mā toto, Ritonōpo poetory tomo.

²⁵ Imepý orutua ryhpopākaryhtao oya xine, mame oekurākary se ropa awahtao xine oxiehno pyra oehtohkōme, otarame ākorehmatorýko Ritonōpo mana. Yrome Kuesēkō ryhpopākaryhtao oya xine, oorypyrykō epehpyryme awānohtorykō Ritonōpo mana, tykase jūkō typonomo a.

Yrome tumykō omipona pyra toehse toto. Typanare pyra exikety sã toh nexiase ynaroro. Naeroro toto orihmapory se Ritonōpo nexiase.

²⁶ Mame Samueu tuātase rahkene. Emero ahno ise toehse nexiase, Ritonōpo roropa ise nexiase.

Ritonōpo omiry Eri tō wānohtoh poko

²⁷ Morarame imepý Ritonōpo poetory tooehse Eri a Ritonōpo omiry ekarose. Ynara tykase ynororo:

— Ynara āko Kuesēkō mana: “Yjमितunuru enepoase atamuru a Arāo a Ejitu po awahtao xine, Ejitu pōkō namotome awahtao xine.

²⁸ Atamurukō Rewi tymenekase ya ypoetoryme aehtohme. Izyraeu tō oxiekery toh tae tymenekase ynororo ya tynekarorykō zahkaneme aehtohme te, ixtarata zahkaneme roropa aehtohme. Tupoke roropa kynexine kurā ke, oturukety zupō ke, ymaro toerohtohme. Ōtykōme tōsē ekarone oya xine, ypoetory tō nekarory tō zokonaka apoto apō po jahkatyamo.

²⁹ Oty katoh ihtomāko matou ynekaropohpyry poko Izyraeu tomo a? Ya tokarose oya xine ōtykōme Ytapyī tao repe. Yrome oyamene se rokē matose. Omoro Eri, opoenō omipona rokē mase. Opokoino tupune exīko mā toto, tōsē kurā rokē ōnōko toto exiryke, ahno nekarotyamo. Yrome jomipona pyra matose.”

³⁰ Naeroro ynara āko Ritonōpo mana, Izyraeu tō Esemy: “Osemazuhme Jomihpyry poe jūme oturuketōme Rewi pakomotyā toehse.” Yrome seromaroro ynara āko mana: “Jomihpyry amonhōnōko ase, jomipona pyra toehse oexirykōke. Jomipona exiketō rīko ase kure. Yrome yse pyra exiketō se pyra roropa ase jomipona pyra toto exiryke.

³¹ Okynā pyra oekery tō enahkāko ase nuaseme ro toto ahtao. Tamuhpōme exipyra mā toto, oekery tomo.

³² Etuarimāko matose Ytapyī tao. Mame Izyraeu tō zumoxike exīko matose kure toto ehtoh eneryke oya xine. Yrome tamuhpōme exipyra matose.

³³ Toitoine opoenō onenahkara jahtao tynekarory poko ya apoto apō po, ipoko xitāko matose, tonurēkara sã atasamāko yronymyryme matose. Opoenō emero ikarimotatyā sã exīko mā toto nuaseme ro toto ahtao.

³⁴ Mame jomihpyry waro oehtohme opoenō asakoro orihnōko mana, Hopini, Pineia, enara. Toiro ěmepyry ae orihnōko mā toto.

³⁵ Mame ypoetory zae exikety menekāko ase, jomipona exikety. Ynyriporý rīko roropa mana. Emero ipoenō rīko ase kure rokene, ipakomotyā roropa; ypoetory maro erohketōme exīko mā toto jūme, ynymenekahpyry maro tuisame.

³⁶ Morarame opoenō akoīpyry toto ěpataka tosekumurukō po porohnōko mā toto: ‘Tineru pitiko ekaroko, yna napyry pitiko roropa,’ āko mā toto. ‘Ajohpāme sã yna erohtoh ekaroko Ritonōpo Tapyī tao, yna napyry epekah-tohme rokehxo,’ āko mā toto,” tykase urutono Eri a.

3

Samueu kohmatopõpyry Ritonõpo a

¹ Mame Samueu pitiko ahtao ro Eri akorehmaneme toehse. Takorehmase ynororo Ritonõpo eahmary poko. Morara ahtao oturupyrahme sã Ritonõpo nexiase. Toitoine rokẽ ipoetory tõ tõsenhse Ritonõpo poe roropa.

² Morararo tykohmãse ahtao Eri tohrame nexiase. Enukehsasaka nexiase, tamuhpõme exiryke.

³ Ritonõpo maro Oturutoh tao Samueu nexiase tohrame, tynyhtoh po. Moroto Ritonõpo omihpyry ã nexiase, kaxo, uuru ke aputyhpyry. Ritonõpo ezuru onezehkara ro nexiase.

⁴ Mame tykohmase Ritonõpo a:

– Samueu, Samueu, tykase.

– Tãse, tykase, Samueu a tozuhse.

⁵ Mame toytose ynororo tururume Eri nyhtoh taka oturupose.

– Oty seh make ya? tykase ynororo Eri a. – Kykohmano.

– Arypyra, tykase Eri. – Okohmara akene. Ytoko ropa oetueh tapokoxi, tykase Eri.

Mame toytose ropa Samueu.

⁶ Morarame tykohmase ropa Ritonõpo a:

– Aimo, Samueu, tykase Ritonõpo. Mame towõse ropa Samueu. Toytose Eri nyhtoh taka ropa. Ynara tykase:

– Kykohmano. Taro ase. Oty se hma? tykase ynororo Eri a.

Yrome tozuhse ropa Eri a:

– Okohmara akene, tykase Eri. – Onyhta, tykase Samueu a.

⁷ Yrome Ritonõpo omiry onenetupuhpyra Samueu nexiase imaro oturupi-topyra Ritonõpo exiryke. Morara exiryke tuaro pyra nexiase Ritonõpo omiry poko.

⁸ Mame oseruao ehtoh po tykohmase ropa Samueu Ritonõpo a:

– Aimo, Samueu, tykase ropa Ritonõpo.

Mame towõse ropa Samueu. Toytose ropa ynororo Eri nyhtoh taka.

– Kykohmã tokoh ro? tykase ynororo, tõturupose Eri a.

Mame tonetupuhse Eri Ritonõpo omiry poko, Samueu kohmãko Ritonõpo nexiase.

⁹ Ynara tykase ynororo Samueu a:

– Ytoko ropa, onyhta ropa. Mame okohmazomoryhtao, ynara kaxiko: “Oturuko, Ritonõpo, Õmiry etãko ase,” kaxiko, tykase Eri Samueu a.

Mame toytose ropa Samueu tynyhtoh taka.

¹⁰ Mame tykohmazomose ropa Samueu Ritonõpo a:

– Aimo, Samueu, tykase.

– Ý, oturuko. Oetãko ase, tykase ynororo Ritonõpo a.

¹¹ Mame tõturuse Ritonõpo Samueu maro. Ynara tykase:

– Taroino Izyraeu tõ wãnohnõko ase yronymyryme. Moro poko etaryhtao imehnomo a oserehnõko mã toto.

¹² Morara ahtao Eri tõ wãnohnõko ase jomihpyry ae ro, emero, apitory poe etyhpyry pona.

¹³ – Jũme awãnohtorýko ase oekyry tõ maro, ase eya iirypyryme imũkuru tõ toehse exiryke. Toto zehno jehtoh waro Eri nexiase repe. Yrome: “Epo hnae, oorypyrykõ poko pyra ehtoko,” kara tokurehse Eri.

¹⁴ Morara exiryke, jomihpyry ae ro Eri a, toto rypyry onykorokara ekurehnõko ase. Tynekarorykõ ekarõko toh mã repe tyrypyrykõ korokatohme repe. Yrome toto rypyry onykorokara ase, ipunaka, tykase Ritonõpo Samueu a.

¹⁵ Mame moro totase tyya ahtao tohrame toehse ynororo ěmepyyry pona ro. Mame tōmehse ahtao towōse ynororo Ritonōpo Tapyī apuruhmakase. Yrome Ritonōpo Omihpyry ekarory poko ihxipŷke nexiase Eri a.

¹⁶ Yrome Eri a Samueu tykohmase tōturupotohme. Ynara tykase ynororo:

¹⁷ – Aimo, oty nykā Ritonōpo oya? Ekaroko emero. Awānohnōko Ritonōpo mana onekaropyra awahtao, tykase.

¹⁸ Morara exiryke Samueu a tokarose Ritonōpo Omihpyry Eri a. Emero tokarose eya Ritonōpo oturutoŷpyry. Morara exiryke ynara tykase Eri:

– Kuesĕkōme mana. Ah nyrino tyriry se toexiryke, tykase.

¹⁹ Mame Samueu tuātase rahkene. Ritonōpo imaro nexiase. Morara exiryke emero tyrise Ritonōpo a Samueu omihpyry ae ro.

²⁰ Morara exiryke Izyraeu tō emero, inikahpoe ikurenaka, Samueu waro toehse, Ritonōpo poe urutōme aexiry waro toehse toto.

²¹ Mame Ritonōpo oturukehpyra ehse Samueu maro Xiro po, aosenepo-topōpyry po. Aomihpyry tokarose ahtao Samueu a otato Izyraeu tō toehse.

4

Ritonōpo omihpyry ě arotopōpyry pirixteu tomo a

¹ Moromeīpo Izyraeu tō toytose osetapase pirixteu tō maro. Tōsesarise Izyraeu tō soutatu tomo Epeneze po. Morararo pirixteu soutatu tō tōsesarise Apeka po nexiase toto.

² Mame tōsetapase toto pirixteu soutatu tō Izyraeu tō maro. Mame Izyraeu tō typoremākase pirixteu tomo a. Izyraeu tō soutatu tō totapase pirixteu tomo a 4 miime.

³ Toytose ropa toto ahtao tynyhtohkō pona, ynara tykase Izyraeu tō ešĕ tomo:

– Otara toehse kymarokomo seroae? Ritonōpo a typoremākapose kymarokomo pirixteu tomo a. Ritonōpo omihpyry ě senehtone Ritonōpo maro Oturutoh tae Xiro poe. Mame kymarō xine arōko sytatose, kypynanohtohkōme, kuetapara xine kyzehnotokō ehtohme, tykase toto.

⁴ Mame orutua kō taropose eya xine Xiro pona Ritonōpo omihpyry ě enehtohme, Ritonōpo maro Oturutoh tae. Moro kaxo po Ritonōpo Imehxo Exikety apō enetupuhtoh nexiase asakoro taporihke rānao. Mame Eri poenō Hopini, Pineia maro tooehse kaxo enehnanō maro.

⁵ Mame pore, toeporehkase Ritonōpo omihpyry ě ahtao kui tykase toto myatokohxo, nono tykytyky tykase samo.

⁶ Mame moro totase tyya xine ahtao, ynara tykase pirixteu tomo:

– Etatoko ke, kohkohtāko toto Izyraeu tō esao. Otara toehse otarame? tykase toto.

Mame zuaro toehse toto ahtao Ritonōpo omihpyry ě toeporehkase exiry poko,

⁷ tōserehse pirixteu tomo yronomyryme. Ynara tykase toto:

– Toiro ritō tooehse Izyraeu tō esaka, myhene. Sero panō onenepitopyra sytatose, tykase toto.

⁸ – To! Onokyhxo nah kypynanohtorŷko mokaro neponāmarykō a kue-nahkarykohtao? Mokarohne mokaro, tyrohsĕ konōto tokarose Ejitu pōkomo a, ona po, ahno esao pyra.

⁹ Morara exiryke orēpyra sehtone pirixteu tomo! Jamihme sehtone kyporemākapopyra xine Izyraeu tō ehtohme, toto namotome kuexirykō ino, kynamotokōme mokaro ehtopōpyry samo. Orēpyra sehtone tuātase exiketōme kuexirykōke! tykase pirixteu tomo oseya.

10 Morara karyke orēpyra tōsetapase pirixteu tomo. Izyraeu tō ty-poremākase eya xine, toepase toto tururume tosaka xine. Tuhke totapase, 30 miume Izyraeu tō totapase pirixteu tomo a.

11 Ritonōpo omihpyry ē roropa tarose pirixteu tomo a. Eri poenō roropa totapase Hopini, Pineia, enara.

Eri orihtopōpyry

12 Mame moro ēmepyry ae ro orutua toytose, Pējamī parŷpyry. Tururume toytose myaro Xiro pona ekātose. Tupō tyxihxihkase eya te, nono ke roropa toeputohmase roropa toemynymaryke.

13 Mame Eri nexiase typorohse epehtoh po osema pūto eraximāko. Torētyke nexiase, Ritonōpo omihpyry ē tarose exiryke ipoenomo a etonatoth pona. Mame mokyro tururume aepyhpyry omiry etaryke pata pōkomo a tōserehse toto nexiase, kui kui tykase toto, tyxitaryme.

14 Moro kui kui kary etaryke tyya tōturupose Eri:

– Otara toehse? tykase.

Mame axī toytose omi arone Eri a.

15 Tamuhpōme Eri nexiase 98 jeimamyryme, tonukehse roropa nexiase.

16 Ynara tykase mokyro Eri a:

– Oehno seromaroro moino etonatoth poe. Seroae ro epano, tykase.

17 – Ÿ, otara toehse, aimo? tykase Eri, tōturupose.

– Izyraeu tō ty-poremākase pirixteu tomo a. Tuhkākō toorihse. Omūkuru tō roropa Hopini, Pineia maro toorihse toto. Ritonōpo Omiry ē tarose pirixteu tomo a roropa.

18 Mame: “Ritonōpo omihpyry ē tarose,” kary etaryke tyya, Eri toepukase epehtoh poe, moroto, pata omōtoth pūto. Mame ipymyry toetohkase omoxī aexiryke. Morara exiryke toorihse ynororo.

40me jeimamyry taropose eya Izyraeu akorehmaneme, zae ehtoh waro toto ehtohme.

Pineia pyty orihtopōpyry

19 Moroto nexiase Eri pary eny, Pineia pytŷpyry. Poetoēme nexiase ynororo, enurusasaka roropa. Mame zuaro toehse tahtao Ritonōpo omihpyry ē arotopōpyry poko pirixteu tomo a te, tynio orihtopōpyry poko te, tymeretamuru orihtopōpyry poko roropa, jetū toehse, tonuruse roropa ynororo.

20 Orihnōko nexiase, yrome ynara tykase poeto enurumaponanomo eya:

– Poremāpyra exiko! Omūkuru nenuruno, tykase toto eya repe.

Yrome onezuhpyra, onetara roropa nexiase ynororo.

21 Mame tumūkuru tosehapse Ikapome, ynara karyke: “Izyraeu ty-jamihkehse, turumekase Ritonōpo a,” tykase, Ritonōpo omihpyry ē tarose exiryke te, imeretamuru toorihse exiryke roropa te, inio roropa toorihse exiryke, enara.

22 Ynara tykase rokē ynororo:

– Izyraeu turumekase Ritonōpo a. Aomihpyry ē tarose exiryke, tykase.

5

Ritonōpo omihpyry ē pirixteu tō nonory po

1 Morarame Ritonōpo omihpyry ē tapoise ahtao pirixteu tomo a, tarose eya xine Epeneze poe tosaka xine pata Axitote pona.

² Mame tyneponāmarykō tapyī taka tarose eya xine, Takō eahmatoh taka. Tyneponāmarykō Takō myhtokoxi moro kaxo tyrise eya xine, Ritonōpo omihpyry eny.

³ Yrome yrokokoro typakase ropa Axitote pōkō ahtao tyneponāmarykō, Takō tonese eya xine, nono pona toepukase, Ritonōpo omihpyry ē ēpataka. Mame tyneponāmarykō tanŷse ropa eya xine esaka tyritohme ropa.

⁴ Yrome yrokokoro typakase ropa toto ahtao tonese ropa eya xine, tyneponāmarykō toepukase ropa Ritonōpo omihpyry ē ēpataka. Zupuhpyry toetohkase, apory tō asakoro ro toetohkase, nono pona toepukase tapyi taka omōtoh po; zōko rokē tōxinamase.

⁵ Morara exiryke seroae ro Takō poko oturuketō, eahmananō roropa moroto onutūmara mā toto.

⁶ Mame mokaro Axitote pōkō tuānohse Ritonōpo a yronomyrme ipatary zomye exiketō roropa. Tyrohsē tonehpose eya itamurume jetū exikety.

⁷ Mame morara eneryke tyya xine, ynara tykase Axitote pōkomo:

– Moro kaxo, Izyraeu tō Esē omihpyry ē taro ehsaromepyra mana, kymaro xine. Taro ahtao kuānohtorŷko Ritonōpo mana. Kyneponāmary, Takō wānohnōko roropa mana, tykase toto.

⁸ Mame omi aronanō tonyohse pirixteu tō kowenatu 5me oehtohme oximōme enetupuhtohme moro pokō.

– Oty rīko sytatou moro kaxo pokō, Izyraeu Esē omihpyry ē pokō? tykase. Mame imehnomo a tozuhse toto:

– Isyryhmako pata Kate pona, tykase toto.

Morara exiryke Ritonōpo omihpyry ē taropose eya xine Kate pona.

⁹ Yrome moro pona tarose ahtao orēpyra morotōkō tuānohse roropa Ritonōpo a. Tōserehse toto ipunaka. Tyrohsē konōto tapoise morotōkomo a, poetohti a te, tamuhpomākomo a roropa, emero.

¹⁰ Naeroro Ritonōpo omihpyry ē taropose eya xine pata Ekorō pona. Yrome Ritonōpo omihpyry ē oepury eneryke morotōkomo a, tykohtase toto:

– Kuorihmapotohkōme moro kaxo tonehse xiario. Oriorihnōko sytatose kuekyrykō maro.

¹¹ Mame pirixteu esēkō tykohmase tyya xine. Ynara tykase toto:

– Izyraeu Esēkō omihpyry ē aropotoko ropa mya, esaka ropa kuorihmaporykōino kuekyrykō maro, tykase toto.

Tuhke orihnōko toh nexiase, tyrohsē ke moro pata po, tuānohse toto yronomyrme exiryke Ritonōpo a.

¹² Mokaro orihpyra exiketō tynyrohke rokē toh nexiase. Toetuarimarykōke xitāko toh nexiase Ritonōpo netaryme moro pata punero.

6

Ritonōpo omihpyry ē oehtopōpyry ropa

¹ Morarame 7me nuno taropose Ritonōpo omihpyry eny moroto, pirixteu tō nonory po.

² Tyneponāmarykō poko exiketō tykohmase moro pōkomo a, pyaxime exiketō maro. Ynara tykase toto eya xine:

– Oty rīko sytatou Ritonōpo omihpyry ē pokō? Oty maro aropōko sytatou esaka rohpa? tykase, tōturupose toto.

³ Mame ynara tozuhse toto:

– Izyraeu tō Esē omihpyry ē aropory ropa ahtao, imaro onekarorykō aropoko, oorypyrykō epehpyrme. Mame tukurākasēme exīko matose. Turo exīko roropa matose, oty katoh tuānohse oehtopōpyrykō poko, tykase toto.

4 – Ahtao, oty aropōko ynanah yna rypyry epehmatohme? tykase pirixteu tomo.

– Tyrohsē kuhtoh tonō 5me uuru risemy, mūpo tō roropa 5me uuru risemy, 5me pirixteu tō esēme oexirykōke, tyrohsē tapoise oya xine exiryke oesēkō maro.

5 Tyrohsē kuhtoh tyritoko uuru risemy, mūpo kuhtoh roropa, uuru risē tyritoko, sero pata enahkaryke mūpo tomo a. Morara ahtao Izyraeu tō Esē eahmāko matose. Otaramē awānohkehtorŷko mana, oneponāmarykō maro oesarykō maro.

6 Ritonōpo Omiry onetapŷ sã pyra ehtoko, Ejitu tuisary samo, Ejitu pōkō maro. Wenikehpyra ehtoko, mōkaro tomīnose ahtao Ritonōpo a Izyraeu tō taropose eya xine Ejitu poe.

7 Ynara tyritoko: asakoro pui nohpo apoitoko, tumūkue exiketomo, eroh-pitopynŷpo tomo kahu poko. Mame kahu tyrisenā pokona imyhtoko. Mame myahme sã ipoenō tyritoko apuruhpyry ao.

8 Mame kahu pona Ritonōpo omihpyry ē tyritoko. Imaro kahu po onyrih-pyrykō, uuru risē tyritoko imepŷ kaxo ao onekarorykō eya, oorypyrykō epehpyryme. Mame pui tō aropotoko osema ae toto ytotohme.

9 Yrome aytory enetoko. Aytoryhta Izyraeu tō esaka Pete-Seme pona enetupuhnōko matose, serara tyrohsē toehse Ritonōpo poe rahkene. Yrome morotona ytopyra toto ahtao enetupuhnōko sytatose, Ritonōpo poe pyra sē tyrohsē toehse. Tamoreme rokē toehse nase, tykase toto.

10 Morara exiryke morohne tyrise eya xine: pui asakoro tapoise, tymyhse toto kahu pokona, ipoenō tapuruse eya xine roropa.

11 Mame kahu pona Ritonōpo omihpyry ē tyrise eya xine. Imepŷ kaxo ao tynyrihpyrykō tyrise roropa eya xine, uuru risemy, mūpo tomo te, tyrohsē enetupuhtoh roropa.

12 Mame pui tō toytose topohme Pete-Seme esemary ae. Typoenō kohmāko toh nexiase toytorykohta, yrome eramara toh nexiase. Mame toto tokah-mase pirixteu esē tomo a, Pete-Seme atapiakatoh pona rokene.

13 Moraramē morotōkō Pete-Seme pōkō erohnōko toh nexiase, tiriiku apoiko toh nexiase jakanahmā po. Mame tōsenuhmase toto, Ritonōpo omih-pyry ē tonese ahtao eya xine tātākyemase toto.

14 Mame moro kahu tarose pui tomo a, toeporehkase toto Jozue, Pete-Seme pō tupi pona. Moroto totopohse toto topu konōto myhtokoxi. Mame moro pōkomo a kahu takohse apotopokōme, pui totapase eya xine jahkatohme tynekarorykōme Ritonōpo Tosēkomo a.

15 Mame Rewi pakomotyamo a Ritonōpo omihpyry ē tapoise, pirixteu tō nenehpohpyry maro, kaxo te, uuru risē maro. Morohne tyrise eya xine moro topu konōto pona. Mame mororo ae ro tynekarorykō totapase Pete-Seme pōkomo a, jahkatohme tynekarorykōme Ritonōpo a.

16 Morohne emero tonese pirixteu tō esē 5mākomo a. Mame toytose ropa toto tosaka xine, Ekorō pona.

17 Ynara nexiase: 5me tyrohsē enetupuhtoh tonō, uuru risē tonehpose pirixteu tomo a tynekarorykōme Ritonōpo a, tyrypyhpyrykō epehpyryme. Toiro pata Axitote wino te, toiro Kaza wino te, toiro Axikerō wino te, toiro Kate wino te, toiro Ekorō wino, enara.

18 Mame 5me mūpo tō uuru risē tonehpose eya xine, 5me pirixteu patary konōto kowenatu tō wino. Moro 5me pata tō konōto tapuruse nexiase, toto zomye pata tō pisarara nexiase. Moroto Jozue, Pete-Seme pō tupi po, topu konōto po Ritonōpo omihpyry ē tyrise eya xine. Moroto ro topu konōto mana seroae ro ajohpe pyra morara ehtopopyry enetupuhpotohme.

19 Yrome morotōkō totapase Ritonōpo a, Pete-Seme pōkomo 70me orutua komo Ritonōpo omihpyry ē totapuruhmakase exiryke eya xine enetohme. Mame tyxitase toto tuhkākō totapase exiryke Ritonōpo a.

Ritonōpo omihpyry ē pata Jearī po

20 Mame tōturupose Pete-Seme pōkomo:

– Onokyhxo owōnōko nae Ritonōpo ēpataka? Zaehxo exiketyme Ritonōpo mā ipunaka. Aza rokē aomihpyry ē aropōko sytatou myahxo taroino?

21 Mame tōmirykō aronanō taropose eya xine pata Jearī pōkomo a. Ynara tykase toto eya xine:

– Ritonōpo omihpyry ē tonehse ropa pirixteu tomo a. Naeroro osehtoko xiaro moro arotohme oesaka xine, tykase.

7

1 Morarame orutua kō, Jearī pōkō toytose morotona, Ritonōpo omihpyry ē tarose eya xine Apinatape tapyī taka, ypy pona. Mame imūkuru Ereaza tymenekase eya xine Ritonōpo omihpyry ē eraseme ehtohme.

Izyraeu tō tuisaryme Samueu

2 Mame moroto rokē Jearī po Ritonōpo omihpyry ē nexiase, okynahxo, 20me jeimamyry taropose moroto. Morara ahtao tōturuse toto Izyraeu tomo, Ritonōpo a:

– Ritonōpo, yna akorehmako ajohpāme samo, tykase toto.

3 Mame ynara tykase Samueu Izyraeu tomo a:

– Ritonōpo Kuesēkō omipona se nymyry awahtao xine, imehnō neponāmary ipahtoko, onyrihpyrykomo, Axitarote enetupuhtoh roropa, pirixteu tō neponāmary. Mame osekarotoko Kuesēkomo a. Ynoro rokē eahmatoko. Mame opynanohtorŷko mana oporemākapopyra xine pirixteu tō ehtohme, tykase Samueu.

4 Naeroro tynyrihpyrykō typahse eya xine, Paa enetupuhtoh tōkehko, Axitarote panō roropa typahse eya xine. Ritonōpo rokē toahmase eya xine tosēkōme.

5 Moromeīpo Izyraeu tō toahmase Samueu a, emero oximōtohme Mixipa po.

– Opoko xine oturūko ase Kuesēkō Ritonōpo a, tykase Samueu eya xine.

6 Naeroro tōximōse toto emero porehme Mixipa po. Mame tuna tupuimase eya xine ikuātohme nono pona tynekarorykōme Ritonōpo a. Otuhpyra toehse toto tōtururukōke Ritonōpo a. Ynara tykase toto:

– Iiryppyryme toehse ynanase oneneryme, Ritonōpo, yna Esem, tykase toto.

Mame moroto, Mixipa po Izyraeu tō takorehmase Samueu a zae ehtoh poko toto ehtoh poko.

7 Morarame pirixteu tō zuaro toehse ahtao, Izyraeu tō imoihme exiry poko Mixipa po, mokaro 5me kowenatu tō tooehse toh nexiase tysoutatu tō maro osetapase, Izyraeu tō poremakapose. Mame tōserehse Izyraeu tomo, pirixteu tō oepiry poko zuaro toehse exiryke enaromŷke toehse.

8 Ynara tykase toto Samueu a:

– Oturukehpyra exiko Ritonōpo Kuesēkomo a, kypynanohtohkōme, kyporemākapopyra xine pirixteu tō ehtohme, tykase.

9 Mame kaneru mūkuru pitiko tapoise Samueu a. Totapase eya, tyahkase eya tytororo tynekaroryme Ritonōpo Imehxo Exiket, a.

– Yna ipynanohko, yna ewomako, yna akorehmako, tykase Samueu Ritonōpo a. Mame aomiry totase Ritonōpo a, ynara tyrise eya:

¹⁰ Tynekarory zahkaryhtao ro Samueu a pirixteu tō tooehse Izyraeu tō esaka etonase repe. Yrome konomeru konōto tonehpose Ritonōpo a. Morara exiryke pirixteu tō otupīko rokē toh toehse, toepase toto.

¹¹ Mame tokahmase toto Izyraeu tomo a, Mixipa poe Pete-Kaa pona. Tuhke totapase toto eya xine osema tao.

¹² Mame topu tapoise Samueu a tyritohme xikihme osema rānaka, Mixipa poe Sem pona. Ynara tykase ynororo:

– Moino tarona takorehmase kymarokō Ritonōpo a.

Morara exiryke Epenezeme moro topu tosehapse eya, Kuakorehmatose Ritonōpo, katohme.

¹³ Mame pirixteu tō typoremākapose Ritonōpo a, naeroro oehpyra ropa tokurehse toto Izyraeu tō esaka isene ro Samueu ahtao.

¹⁴ Pata tō roropa, pirixteu tō napoityā, tokarose ropa Izyraeu tomo a Ekorō poe Kate pona, tosarykō emero tapoise ropa Izyraeu tomo a. Etonara roropa Izyraeu tomo amoreu tō maro.

¹⁵ Mame tuisame Samueu nexiase toorikyry ponāmero, Izyraeu tō ako-rehmane roropa zae ehtoh waro Izyraeu tō ehtohme.

¹⁶ Mame jeimamyry ae rokē Peteu pona toytose ynororo te, Kiukau pona te, Mixipa pona roropa. Morotōkō takorehmase eya zae ehtoh poko tuaro toto ehtohme.

¹⁷ Morarame toytose ropa ynororo tytapyī taka Rama pona ropa. Moroto zae ehtoh apiakaneme nexiase roropa ynororo. Mame moroto Rama po apoto apō tyrise Samueu a tynekarory zahkatohme Ritonōpo Imehxo Exikety eahmatohme.

8

Imepý tuisa se Izyraeu tomo

¹ Mame tamuhpōme toehse Samueu ahtao, tumūkuru tō tyrise eya zae ehtoh apiakananōme.

² Imūkuru apitorymā esety Joeu nexiase, zakorō Apiame nexiase. Zae ehtoh apiakananōme toh nexiase Peresepa po.

³ Yrome tumykō sã pyra toh nexiase. Tineru apoiry se rokē toh nexiase, toerohtoh tamitume. Mame zae pyra exiketō winō tineru tapoise roropa eya xine zae pyra ehtoh poko toto ahtao ro.

⁴ Morara exiryke Izyraeu tō tamuximākō tōximōse toto tōturutohkōme Samueu maro Rama po.

⁵ Ynara tykase toto eya:

– Tamuhpōme mase. Omūkuru tō asã pyra toh mana. Naeroro yna tuisary imenekako, yna esēme aehtohme, imehnō ahno sã yna ehtohme, tykase toto.

⁶ Yrome morara kary etaryke tyya tãkye pyra toehse Samueu. Naeroro tōturuse ynororo Ritonōpo a.

⁷ Mame tozuhse ynororo Ritonōpo a, ynara tykase:

– Mokaro omiry etako, orumekāko rokē pyra mā toto. Jurumekāko roropa mā toto tutuisarykōme, tykase Ritonōpo.

⁸ Moino ro morara toh nexiase, Ejitu poe toto enehtopōpyry poe ro ya, toipe toh mana. Jurumekakehpyra mā toto, imehnō tyneponāmarykō eahmāko rokē mā toto. Morararo seromaroro orumekāko roropa mā toto.

⁹ Morara exiryke toto omiry etako. Tuisa imenekako yrome zuruko toto zuaro toto ehtohme tutuisarykō toto riry poko.

¹⁰ Mame Ritonōpo omiry tokarose Samueu a eya xine, tutuisarykō se exiketomo a.

¹¹ Ynara tykase ynororo:

– Ynara otuisarykō tyrīko mana: omūkurukō apoīko mana typoetoryme toto ehtohme, soutatume toto ehtohme. Tykanary tō poko etonatoḥ poko toto rohanohpōko mana, kawaru tō poko roropa. Mame tururume tyripōko toto, tosemara ae osemazuhme toto ytotohme.

¹² Toitoinē tuisame opoenō rīko mana, miume typoetoke exiketōme, imehnō 50me typoetoke. Tutupi tō poko irohmanohpōko toto, tynapyry apoiry poko roropa. Typyre tōkehko poko etonatoḥme, tykanary kyryry poko roropa.

¹³ Mame typoetoryme oēxiry tō apoīko mana ixtaratu poko erohketyme te, kaxiri ahnoneme toto erohtohme te, wyi rineme roropa toto erohtohme, enara.

¹⁴ Mame otupikō kurā menekāko mana apoitohme tutupime tyritohme, uwa tōkehko anarykahpyrykō roropa, wewe epery tōkehko anarykahpyrykō apoīko mana typoetory tomo a ekarotohme.

¹⁵ 10me okyryry ahtao toiro tapoisēme exīko mana ikyryryme ehtohme, anapyrykō te, uwa tōkehko, ekarotohme typoetory tomo a tytapyī tao.

¹⁶ Typoetoryme opoetory tō menekāko mana te, oeky tō roropa pui tomo te, jumētū tomo te, toto erohtohme toerohtoh poko.

¹⁷ Oeky tō kaneru roropa, 10me ahtao, toiro apoīko mana tokyme ehtohme. Mame amarokō topehke pyra inamotome exīko matose.

¹⁸ Mame morara toehse ahtao xitāko matose yronomyryme, onymenekahpyrykō pokoino otuisarykōme. Yrome ōmirykō onetara exīko Ritonōpo Oesēko mana, tykase Samueu.

¹⁹ Yrome aomiry onetara toḥ nexiase.

– Arypyra! Tuisamā se ynanase

²⁰ imehnō ahno samo, yna esēme ehtohme, tōmipona yna ritohme, yna osetaparyhtao yna zehnotokō maro, tykase toto.

²¹ Toto omiry totase Samueu a. Mame toytose ynororo emero ekarose Ritonōpo Izyraeu Esemy a.

²² Mame ynara tykase Ritonōpo eya:

– Toto omiry omipona exiko. Tuīsa ekaroko eya xine, tykase Ritonōpo.

Moraramē Izyraeu tō emero taropose ropa Samueu a, tytapyīkō taka toto ytotohme ropa.

9

Sauu menekatopōpyry

¹ Mame orutua nexiase, esety Kixi, tymōkomoke exikety. Zae exiketyme roropa nexiase imehnō neneryme. Pējamī parŷpyryme nexiase ynororo, Apieu mūkurume, Zeroa paryme, mya roropa Pekorate mūkuru paryme, mya roropa Apia pary paryme nexiase.

² Toiro tumūkue nexiase ynororo, esety Sauu. Nuaseme exiketyme nexiase, mosa roropa, emero Izyraeu tō motye. Imoihmākō maro tahtao mosahxo aexiry fonese moīno, zupuhpyry, imotary, enara.

³ Mame Kixi eky tō tōtuenikase nexiase, jumētū tomo. Morara exiryke ynara tykase ynororo tumūkuru Sauu a:

– Aimo, toiro ypoetory aroko amaro jumētū tō zupise, tykase.

⁴ Mame toytose toḥ rahkene ypy poro Eparaī poro te, Sarisa nonory poro roropa, yrome onenepyra tokurehse toto. Mame Saarim poro toytose toto te, Pējamī nonory poro roropa tupise eya xine. Yrome onenepyra tokurehse toto.

⁵ Morotoino toytose toto Zupe nonory pona. Mame ynara tykase Sauu typoetory a:

– Seramane ropa. Otarame jumĕtu tō poko osetenupuhkehñōko ropa papa mana. Kypoko rokĕ torĕtyke exĭko mana, tykase.

⁶ Mame ynara tykase ipoetory:

– Apoaporo, sero pata po Ritonōpo poko urutō nae. “Zae exiketyme ynoro,” āko mā toto emero ipoko. Aomĭhpyry amonohkara mana. Morara exiryke soturune imaro. Otarame kunupiry enepōko ropa mana, tykase ynoro.

⁷ Mame Sauu tōturupose eya:

– Kytoryhtao urutono a, oty ekarōko syta eya? Kynapyry tonahse ipunaka. Tineru pyra ase roropa. Oty nae syta ekarotohme eya? tykase.

⁸ Ynara tykase ipoetory eya:

– Etako pahne. Tineru pitiko nae ase, parata. Otarame sĕ rokĕ ekarōko sytase eya, jumĕtu esemary ekarotohme kyaa, toto enetohme ropa, tykase ynoro.

⁹⁻¹¹ – Kure, tykase Sauu eya. – Eropa tuaro exikety a ekaropotohme, tykase. (Pake ahtao tuaro exiketyme urutō tosehtose eya xine.)

Mame urutō patary pona toytose toto. Ypy pitiko pona tonukurukohtao, pata etonie, oryximākō tonese eya xine, tuna puimase ytoketomo. Mame tōturupose eya xine:

– Taro tokoh urutō nae? tykase toto.

¹² – Ÿ, taro mana, tykase nohp tomo. – Ytotoko sĕ osema ae. Mokyro moe ytōko mana osemazuhme. Axĭ ke ytotoko. Seromaroro eporehkāko mana, yna patary pona. Seroae ro tynekarorykō zahkāko sero pōkō mana apoto apō po ypy po, tykase toto.

¹³ Morara exiryke morotona toytose awahtao xine mokyro enĕko matose onuhpyra ro ynoro ahtao kaetokō pona, otuhtoh pona. Otuhyra mā toto urutō pyra ahtao “Kure mase, Ritonōpo,” katohme, tykase toto. Moromeĭpo otuhnōko mā toto morotona toahmase aexityamo. Seromaroro oytorykōhtao oseparatorĕko matose imaro, tykase toto eya xine.

¹⁴ Mame toytose toh rahkene pata pona. Tomomyrykōhtao Samueu tonese eya xine tūtāko toytotohme kakoxi eahmatoh pona.

¹⁵ Kokonie oehpyra ro Sauu ahtao, tōturuse Ritonōpo Samueu a Sauu poko, ynara tykase ynoro:

¹⁶ – Kokoro serara ahtao ynymenakahpyry, orutua enehpōko ase oya Pĕjamĭ parĕpyry. Mokyro zuhsuhmako oriu ke. Izyraeu esĕme exĭko mā ynoro. Toto pynanohñōko roropa mana toto onyporemākāpopyra pirixteu tō ehtohme. Ypoetory tō etuarimary enĕko ase. Toto xitary etāko roropa ase, tykase Ritonōpo Samueu a.

¹⁷ Mame Sauu tonese ahtao Samueu a ynara tykase Ritonōpo eya:

– Mose ynoro, ynekarohpyry oya kokonie. Ypoetory tō esĕme exĭko mā ynoro, tykase Ritonōpo Samueu a.

¹⁸ Mame Sauu toytose Samueu a pata omōtoh tao. Tōturupose ynoro eya:

– Ajohpāme sā, otoko urutō tapyĭ nae? tykase Sauu.

¹⁹ – Ywy ase urutōme, tykase Samueu eya. – Ytoko osemazuhme Ritonōpo eahmatoh pona. Ynara exiryke, seroae otuhnōko matose ymaro. Mame kokoro tōmehse ahtao tuaro se oehtohkō ekarōko ase oya xine, mame ytōko ropa matose.

²⁰ Torĕtyke pyra exiko jumĕtu tō poko, mōkokonie autuenikatyā poko. Ynara exiryke, tonese ropa mā ynoro. Yrome seromaroro onoky sehxo Izyraeu toh nae? Omoro sĕ mā tofo, omy tapyĭ taōkō maro, tykase Samueu Sauu a.

²¹ Sauu a tozuhse:

– Yrome ywy Pějamī parÿpyrme ase. Tuhke pyra ynanase ipunaka. Ime pyra roropa papa tō mana, wekyry tō maro. Naeroro otarame osenekunohnōko mase ypoko, tykase Sauu.

²² Mame Sauu tarose Samueu a, ipoetory maro, osa konōto taka, otuhtoh pona typorohkaposē toto meza zupuhpyry pona, imehxo exiketō apō pona. Moro meza po 30mākō toahmase exiketō typorohse toh nexiase, Samueu eraximāko.

²³ Mame Samueu ynara tykase tōsē purune a:

– Moro tōsē kurā enehta ynekarohpyry oya ikurākatohme, tykase Samueu.

²⁴ Mame tonehse ahtao tōsē ahnone a, jaxiry kurā tyrise eya Sauu ēpataka. Ynara tykase Samueu eya:

– Eneko ke! Sero tymenekase ya ōtyme. Otuhkose. Ōtyme tukurākase ya ātākyematohme moxiā toahmase exiketō maro, tykase Samueu.

Morara exiryke moro ae ro tōtuhse Sauu Samueu maro.

²⁵ Mame tōtuhkehse tahtao xine toytose ropā toto Ritonōpo eahmatoh poe pata pona. Moroto kae tapyi tao nyhtoh tonepose eya zara po.

²⁶ Mame Sauu tynyhse rahkene moroto.

Sauu typopase Samueu a

Mame tōmehse ahtao Sauu tykohmase Samueu a. Ynara tykase eya:

– Owōko, oytotoh po ropā nase seromaroro. Amaro ytōko ase pitiko rokene.

Mame Sauu towōse rahkene toytotohme ropā. Samueu maro toytose ynororo osemā taka.

²⁷ Mame pata tūtatoh pona toeporehkase tahtao xine, ynara tykase Samueu Sauu a:

– Opoetory aropoko osemazuhme aytotohme. Omoro rokē eraximako aporo, tykase.

Mame typoetory taropose eya. Mame ynara tykase Samueu Sauu a:

– Ritonōpo nurutopōpyry ekarory se ase oya, tykase Samueu.

10

¹ Mame oriu tarose Samueu a tymaro, Sauu zuhsuhmatohme. Tuhsuhmase eya ahtao typhse ynororo eya. Ynara tykase:

– Serara yriño tuaro oehtohme. Omoro tymenekase Ritonōpo a typoetory tō tuisaryme oehtohme, Izyraeu tō esēme, tykase. Tuisame erohnōko mase toto akorehmary poko. Toto pynanohnōko roropa mase toto epetōkara wino. Ynara tyrīko Ritonōpo mana enetupuhpotohme oya omoro tymenekase Ritonōpo a typoetory tō tuisaryme oehtohme:

² Seroae oytoryhtao orutua kō maro oseporÿko mase, asakorōkomo Rakeu zonētopōpyry pūto, Zeuza po, Pějamī nonory po. Ynara āko mā toto oya: “Jumētu tō itahtyā tonese ropā toto. Naeroro seromaroro toto poko torētyke pyra exiko. Opoko rokē torētyke omy mana. ‘Oty rīko ywy umūkuru poko,’ āko mana,” āko toto.

³ – Morotoino mya ytōko mase wewe kurā pona Tapoa po. Moroto oseporÿko mase orutua kō oseruaōkō maro, Peteu pona ytokētomo, tynekarorykō zahkatohme Ritonōpo eahmaryme. Toiro mokyro poti poenō oseruao arōko mana; imepÿ mā wyi arōko oseruao roropa; imepyny uwa eukuru jehnahpyry arōko ē ao.

⁴ Ōmikāko mā toto. Mame oya wyi asakoro ekarory se exīko mā toto. Inekarorykō apoiko.

⁵ Moromeīpo ytōko mase Ritonōpo ypy pona Kipea nonory pona. Moroto pirixteu tō soufatu esary enēko mase. Mame pata omōtoh po oseporÿko

mase Ritonõpo omiry poko atamorepaketõ maro. Atakenaka yhtõko mã toto Ritonõpo eahmatoḥ poe. Rue tõkehko etõko mã toto haapa tõ maro, tâpoa tomo, rira tomo, enara. Wãko te, oturũko roropa mã toto Ritonõpo omiry poko.

⁶ Mame Ritonõpo Zuzenu oesẽme exĩko mana, urutõme exĩko mase, toto zurupitõko mase. Mame imepỹ ahno sã exĩko mase.

⁷ Morarame morara toehse ahtao, oerohtoh tyriko emero, orẽpyra samo, Ritonõpo amaro exiryke.

⁸ Ytoko osemazuhme Kiukau pona. Moroto oseporỹko ase amaro, kynekarorykõ zahkãko ase apoto apõ po okyno tõ tytororo, osepeme ehtoh roropa. Yrome kueraximako 7me ãmepyry, joeypyry ponãmero, onyriry ekarotohme oya, tykase Samueu Sauu a.

⁹ Mame tõsekazumase Sauu ahtao Samueu maro tytyromase ikurohtao Ritonõpo a. Mame mororo ae ro emero toehse Samueu omihpyry ae ro.

¹⁰ Kipea pona toeporehkase Sauu tõ ahtao typoetory maro, urutõ kõ maro tõsepyryse toto. Mame Ritonõpo Zuzenu Sauu esẽme toehse. Mokaro urutõ kõ maro toytose ynororo. Toto sã toehse roropa ynororo, wãko, kohtãko, enara.

¹¹ Mame morara mokyro tonese ahtao imehnõ Sauu waro exiketomo a ynara tykase toto, tõturupose:

– Otara toehse Xixi mũkuru? Otarame urutõme Sauu toehse, nary, tykase toto.

¹² Imepỹ moro pata pono a tõturupose:

– Onõky mokaro zũ nae? Urutõ kõme roropa jũkõ toḥ nae? tykase. Naeroro moromeĩpo morara tykase toto:

– Otarame Sauu roropa urutõme toehse, nary, tykase toto.

¹³ Mame tõtyhkase Sauu ahtao watoh poko, kohtary poko roropa urutõ kõ maro, toytose ynororo Ritonõpo eahmatoḥ pona, apoto apõ pona ypy po.

¹⁴ Mame Sauu aory tõturupose eya xine:

– Otoko mexiatose? tykase.

– Jumẽtu tõ zupĩko ynanexiase, tykase Sauu. – Mame toto onenepyra yna ahtao ynanytoase Samueu a oturuse.

¹⁵ – Otara tykase ynororo? tykase, tõturupose aory eya.

¹⁶ – “Oeky tõ tonese ropa mana,” nase yna a, tykase Sauu. Yrome aory a Samueu omihpyry onekaropyra nexiase tuisame toehtoh poko.

Tuisame Sauu Izyraeu tõ esẽme

¹⁷ Mame Izyraeu tõ toahmase Samueu a, Mixipa pona toto ytotohme oximõtõhme Ritonõpo poko.

¹⁸ Ynara tykase:

– Ynara ãko mã Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemy: “Ejitu poe kuenepyatose. Kypynanopyatose Ejitu põkõ namotome awahtao xine oporemãkapopyra xine toto ehtohme, imehnõ tuisa tõ roropa oporemãkapopyra ehtohme.

¹⁹ Yrome Ritonõpo Oesẽkõ turumekase oya xine. Opynanohnekõ turumekase. Ynara tykase amarokomo: ‘Arypyra. Tuisa se ynanase yna esẽme ehtohme.’ Morara exiryke oximõtõme ehtoko Ritonõpo ãpataka. Jako poenõ 12mãkõ oxiekyry tomo ipakomotyã maro.”

²⁰ Mame tonehse toto ahtao Samueu a Pẽjamĩ tymenekase.

²¹ Mame Pẽjamĩ pakomotyã tapiakase ahtao Matiri tymenekase. Mame Matiri tõ tapiakase ahtao Sauu, Xixi mũkuru tymenekase. Yrome Sauu tupise ahtao eya xine onenepyra tokurehse toto.

²² Morarame tõturupose Ritonõpo a toto.

– Mokyro tooehse nae? tykase.

— Ǟ tooehse repe, tōtonēse ynororo mōkomo tōkehko maro, tykase Ritonōpo eya xine.

²³ Mame tururume toytose toto Sauu enehse. Mosahxo nexiase imoihmākō motye, emero. Xikihme ynororo ahtao imoihmākō rānao mosahxo aexiry tonese imehnomo a, zupuhpyry imotary, enara.

²⁴ Mame ynara tykase Samueu eya xine:

— Mose Ritonōpo Kuesēkō nymenekahpyryme mana. Mose sā pyra imehnō mana, tykase.

Mame opore ynara tykase toto oximōme:

— Isene exiko okynahxo, tuisa imehxo! tykase toto.

²⁵ Mame toto turuse Samueu a tuisa zae ehtoh poko inyriry poko, enara, turo toto ehtohme. Mame morohne tymerose eya pape pokona ikurākatohme Ritonōpo maro Oturutoh tao. Mame taropose toto tytapykō taka toto ytothome.

²⁶ Mame Sauu roropa toytose tytapyi taka Kipea pona. Mame tuhke pyra orēpyra exiketō imaro toytose, tymenekase exiketomo Ritonōpo a.

²⁷ Ǟrome imehnō ajoajohpākomo ynara tykase:

— Otarame mose kuewomatoryko nase, nary rokene, tykase toto. Sauu typoihtose eya xine.

Tynekarorykō onekaropyra roropa eya toh nexiase.

11

Amonita tō poremākatopōpyry Sauu a

¹ Morarame toiro nuno taropose ahtao, Naasa, amonita tō tuisary toytose soutatu tō maro pata Jape pōkō poremākapose, Kireate nonory po. Mame typtary zomye tooehse Naasa soutatu tō ahtao ynara tykase Jape pōkō eya:

— Osepeme sehtone, mame opoetoryme exiko ynanase, yna tuisaryme exiko mase, tykase toto.

² Ǟrome tozuhse toto Naasa a, ynara tykase:

— Ǟ, ypoetoryme matose exiko, yrome ynara se rokē ase oya xine: oenurukō posohkāko ase āpotunurukō wino Izyraeu tō hxirotohme emero porehme, tykase.

³ Ǟnara tykase pata Jape pōkō tamuximākō eya:

— 7me ēmepiry ekaroko yna a, yna omiry aropotohme Izyraeu patary tō punero. Mame yna pynanohne oehpyra ahtao yna akorehmase, osekarōko ynanase oya, tykase toto.

⁴ Mame mokaro omi aronanō toeporehkase Kipea pona, Sauu patary pona. Mame Naasa omihpyry totase tyya xine ahtao tyxitapitose toto yronymyryme.

⁵ Morara ahtao Sauu oehnōko nexiase tutupi poe toky tō, pui orutua kō maro.

— Otara toehse? tykase Sauu. Oty katoh xitāko matou?

Mame Jape poe aehtyā omihpyry tokarose eya xine.

⁶ Mame morara kary etaryhtao Sauu a, tyjamihtanohse ynororo Ritonōpo Zuzenu a, zehno toehse ynororo.

⁷ Pui tapoise eya asakoro. Mame tysahsahkase toto eya aropotohme Izyraeu patary tō punero tōmiry maro, ynara tykase:

— Sero sā oekykō tysahsahkasēme exiko mana oehpyra awahtao xine Sauu tō akorehmase Samueu maro etonatoth poko, tykase.

Mame Izyraeu tō emero Ritonōpo kurūke oximōme tooehse toto Sauu ekahmase.

⁸ Mame oximõme tarose toto Sauu a Pezeke pona. Izyraeu tō soutatu tō 300 miime nexiase, Juta tō soutatu 30 miime nexiase.

⁹ Mame ynara tykase toto Jape poe aehtyamo a:

– Ynara kahtoko apatary pōkomo a: “Kokoro tāxiahtao ākorehmatorỹko ynanase,” kahtoko eya xine.

Morara kary etaryke tyya xine tākye toehse toto, Jape pōkomo.

¹⁰ Morarame ynara tykase toto amonita tomo a:

– Kokoro osekarōko ynanase oya xine. Mame tyrīko matose yna poko openetatohkomo, ise awahtao xine, tykase toto.

¹¹ Mame yrokokoro Sauu a soutatu tō tapiakase oseruao imoihmākō ehtohme. Ēmehsasaka ahtao toytose toto amonita tō esaka, osetapase. To-
tapase toto eya xine, tonahkase toto tāxiahtao emero exisasaka. Mokaro orihpyra exiketō toepase toto saporarahme rokē rahkene.

¹² Morarame ynara tykase toto Samueu a:

– Onokākō mokaro: “Sauu kutuisarykōme exipyra mana,” kahpōkomo? Ehtoko toto xiaro aorihmapotohme kyya xine.

¹³ Yrome Sauu ynara tykase:

– Seroae imehnō anaorihmapopyra sytatose, Izyraeu tō typynanohse Ritonōpo a exiryke.

¹⁴ Mame ynara tykase Samueu eya xine:

– Ehmaropa Kiukau pona Sauu ekarotohme ropa kuesēkōme Ritonōpo a Sauu se kuexirykōke.

¹⁵ Naeroro toytose toto emero Kiukau pona. Moroto tōsekarose toto Ri-
tonōpo a: “Mose Sauu kuesēkōme mana,” tykase toto. Mame tynekarorykō
tyahkase kehko Ritonōpo ēpataka, osepeme toto ehtohme. Tātākyemase toto
Sauu maro, Izyraeu tō maro oseahmaryme, enara.

12

Samueu osekazumatopōpyry

¹ Mame ynara tykase Samueu Izyraeu tomo a:

– Ōmirykō omipona toehse ywy: Otuisarykō ekaroase oya xine oesēkōme
aehtohme.

² Seromaroro tosēke matose ākorehmanekōme zae ehtoh poko aarotohkōme.
Ywy tamuhpōme toehse, jūsety karimutume toehse, ypoenō amaro xine mā
toto. Moino ro poetome ro jahtao ākorehmanekōme exiase seromaroro pona
ro.

³ Taro ase. Zae pyra toehse jahtao kyhxirotoko Ritonōpo neneryme,
ynymenekahpyry tuisame neneryme roropa. Otarame imepỹ eky tomato-
nanohse ya, pui te, jumētū? Otarame imepỹ tonekunohse ya te, otarame
imepỹ tyrohmanohpose ya? Otarame tineru tapoise ya zae ehtoh ty-
orōmatohme repe? Morara toehse jahtao ynapoihpyry ekarōko ropa ase,
tykase Samueu.

⁴ Imoihmākomo a tozuhse ynororo:

– Yna onenekunohpyra mexiase, yna onyryhmara te, ematonara roropa
mexiase ipunaka, tykase toto.

⁵ Mame ynara tykase Samueu:

– Ritonōpo neneryme te, inymenekahpyry tuisame neneryme roropa zae
rokē jehtoh ekarōko matose, jyhxiropyra roropa matose ipunaka, tykase.

– Ÿ, zae rokē mase yna a Ritonōpo neneryme, tykase toto.

⁶ Mame tōturuse ro Samueu:

– Ritonõpo kuenetorȳko mana. Eya Moeze tymenekase Arão maro, atamuru tõ enehtohme ropa Ejitu poe.

⁷ Morara exiryke tehme rokē ehtoko aporo, jomiry etatoko. Ritonõpo Kuesēkõ nyrihpyry poko owenikehkapotorȳko ase ohxirotokõme. Tyjami-tunuru ke opynanopyatose, atamuru tõ maro.

⁸ Toytose jako tõ ahtao Ejitu pona tyekyry tõ maro, typoremākase toto Ejitu pōkomo a tynamotome toto ehtohme. Mame atamuru tõ tyxitase Ritonõpo neneryme. Naeroro typynanohnekõ tokaropose ahtao eya xine, Moeze tõ taropose Ritonõpo a Arão maro toto enehtohme xiari, sero nono pona.

⁹ Yrome Ritonõpo Kuesēkõ turumekase atamuru tomo a, ipoko tuenikehse toto. Naeroro tokarose toto Xisera tomo a isoutatu tõ maro, pata Hazoa po Xisera nexiase. Morararo prixteu tomo a tokarose toto te, Moape tomo a roropa. Typoremākapose toto eya xine osetaparykohtao.

¹⁰ Mame tyxitase toto Ritonõpo netaryme, takorehmatokõme ropa: “Ritonõpo Kapuaono, iiryryryme toehse yna orumekary ke yna a te, imehnõ neponāmary toahmase roropa yna a Paau te, Axitarote te, yrome seromaroro yna ipynanohko ropa poremāpyra yna ehtohme ropa. Mame oeahmāko ynanase,” tykase toto Ritonõpo a.

¹¹ Morararo opynanohnekõ tonehpose Ritonõpo a Kiteão te, Parake te, Jepete te, Samueu, enara ākorehmatokõme, oporemākapopyra oepetōkara ehtohme. Towomaneke oexirykōke imehnõ zuno pyra toehse matose.

¹² Mame Naasa amonita esē toehse ahtao oporemākapose xine moserepyatose. Ritonõpo Kuesēkõ turumekase oya xine. Morararo ya ynara matose: “Tuisa se ynanase, yna esēme aehtohme,” matose.

¹³ – Seromaroro, mose ynoro, onymenekahpyrykõ otuisarykõme. Mekaropootose, mame otuisarykõme mose tokarose Ritonõpo a oya xine.

¹⁴ Mame Ritonõpo Kuesēkõ Imehxo Exiketyme enetuputyryhtao oya xine te, eahmaryhtao oya xine te, aomiry etaryhtao oya xine, aomiry omipona roropa awahtao xine, amarokomo, otuisarykõ maro, kure exīko matose.

¹⁵ Yrome Ritonõpo omiry onetara awahtao xine te, aomiry omipona pyra roropa awahtao xine, ākorekehkatorȳko mana atamurukõ ākorekehkatopyry saaro.

¹⁶ Naeroro moroto rokē ehtoko aporo Ritonõpo jamitunuru enetohme oya xine.

¹⁷ Seromaroro konopome pyra mana. Tiriiku apoitohme nase seromaroro. Yrome oturūko ase Ritonõpo a konomeru enehpotohme konopo maro. Morara toehse ahtao onenerykõme enetupuhnōko matose oorypyrykõ poko. Iiryryryme toehse matose Ritonõpo Kuesēkõmaro a tuisa tokaropose ahtao oya xine oesēkõme, tykase Samueu.

¹⁸ Mame tõturuse Samueu Ritonõpo a, moro ae ro konomeru tonehpose Ritonõpo a konopo maro. Mame moro eneryke tyya xine Ritonõpo zuno toehse toto, Samueu zuno roropa toehse toto.

¹⁹ Ynara tykase toto Samueu a:

– Oturuko Ritonõpo a yna poko ajohpāme samo, orihpyra yna ehtohme, tykase toto. – Tyryrypyhpyke ynanexiase, yrome seromaroro zae pyra toehse ropa ynanase tuisa ēkaroporyke yna a yna esēme, tykase toto.

²⁰ – Oserehpyra ehtoko, tykase Samueu. – Oorypyrykõ xihpyry poko toehse matose repe, yrome Ritonõpo Kuesēkõ oneahmakehpyra ehtoko. Aomiry omipona ehtoko yronymryme okurohtao xine.

²¹ Imehnõ neponāmary oneahmara ehtoko, ajohpe rokē toto exiryke. Ākorehmasaromepyra xine mā toto, opynanohsaromepyra xine roropa mā toto, ajohpe rokē toto exiryke.

²² Jūme typoetoryme orirykō se toexiryke tōmihpyry totapose oya xine: “Jūme orumekara xine ase,” tykase ynororo, imehxo Ritonōpo Kuesēkō Esety exiryke.

²³ Mame ywy otara āko ha? Oturukehpyra ase Ritonōpo a opoko xine. Irypyryme jexiry oturupyra jahtao opoko xine. Moro waro Ritonōpo mana. Naeroro āmorepatorŷko ase oesemarykō kurā poko, zae ehtoh poko, enara.

²⁴ Ritonōpo zuno ehtoko, aomihpyry omipona oehtohkōme yronymyryme. Ipyno ehtoko roropa okurohtao xine. Wenikehpyra ehtoko inyrihpyry kurā poko, ākorehmatohkōme.

²⁵ Yrome oorypyrykō poko exikehpyra awahtao xine tonahkasēme exīko matose otuisarykō maro.

13

Pirixteu tō maro osetapatopōpyry

¹ Mame Sauu 30me jeimamyry motye nae nexiase tuisame toehse ahtao, asakoro ikonopory taropose eya tuisame toexiry poko.

² Mame orutua kō, 3 miumākō Izyraeu tō tymenekase eya soutatume toto ehtohme, imehnō taropose ropā tytapyīkō taka. 2 miumākō imaro nexiase Mikima po, ypy tō po, Peteu po. Toiro miumākō imūkuru Jonata maro nexiase, Kipea po, Pējamī nonory po.

³ Mame Jonata toytose pirixteu soutatu tō esaka, Kepa pona. Mokaro esē totapase eya, mame moro poko totase pirixteu tomo a emero. Morara exiryke rue totopose Sauu a Izyraeu patary tō punero Izyraeu tō soutatu tō kohmatohme tyya etonatomē pirixteu tō maro: “Jomiry etatoko, eperēu tomo,

⁴ Sauu a pirixteu tō soutatu esē totapase. Naeroro seromaroro Izyraeu tō zehno mā toto,” tykase. Mame imoihmākō toytose Sauu a Kiukau pona.

⁵ Pirixteu tō roropa tōximōse tōsetapatohkōme Izyraeu tō maro. Kahu tō nae toh nexiase 3 miūme, kahu aronanō 6 miūme nexiase. Mame soutatu tō ikuhpŷme nexiase isawā samo tuna konōto ehpio. Toytose toto Mikima pona, Pete-Awē etonie, xixi tūtatoh wīno, moroto tosarŷkō tyrise eya xine.

⁶ Mame “Orihketōme rokē sytatose,” tykase Izyraeu tomo. Tupime toehse eya xine, toto motye kuhse tuhke pirixteu tō exiryke. Naeroro tōtonēse toto eutary aka ypy tō myhtokoxi, imehnō tōtonēse oramā aka, topu rānaka, wewe zopikoxi, pēkamā aka roropa, tōtonēse toto.

⁷ Imehnō roropa tuna Joatāo takuohse, ytotohme Kate nonory pona, Kireate nonory pona roropa.

Sauu tehme rokē nexiase Kiukau po. Imaro exiketō tonaroxitapāse nexiase toto.

⁸ Samueu omihpyry ae ro Sauu a toraximase 7me ěmēpyry, yrome oehpyra Samueu nexiase morotona. Morarame Sauu turumekapitose eya xine, moro poe toytose toto.

⁹ Morara exiryke ynara tykase Sauu eya xine:

– Okyno tō enehtatoko etapatohme, jahkatohme, osepepe ehtoh zahkatohme roropa, tykase.

Mame tynekarory totapase eya, tyahkase roropa eya.

¹⁰ Mame otyhkara ro ahtao toeporehkase Samueu. Eya toytose Sauu aomikase: “Moehno,” tykase repe;

¹¹ yrome ynara tykase Samueu:

– Oty myrino? tykase.

Sauu a tozuhse. Ynara tykase:

– Mokaro jurumekary eneno. Taroino ytōko toh mana. Oehpyra roropa makene, ōmihpyry ae oehpyra mekurehno. Moroto Mikima po tōximōse roropa pirixteu tomo.

¹² Naeroro tōsenetupuhse ywy: “Pirixteu tō yhtōko xiaro Kiukau pona etonatohme ymaro, yna anakorehmapopyra ro Ritonōpo a, Kuesēkomo.” Morara exiryke kure ya ynanekaroryme pui tō etapary jahkatohme, tykase Sauu.

¹³ – Onyrihpyry zae pyra kynako, rowohpā nyryry sã kynako! tykase Samueu. – Ritonōpo Kuesēkō omihpyry omipona pyra mexino. Aomipona nymyry toehse awahtao jūme tuisame mexiry. Omūkuru roropa te, apakō roropa Izyraeu tō esēme exiry toto, jūme.

¹⁴ Yrome seromaroro tuisame exikehnōko mase. Kuesēkō omipona pyra toehse oexiryke imep̄y zupīko mana toesē zamaro exikety, aomipona se exikety. Typoetory tō esēme mokyro rīko mana, tykase Samueu.

¹⁵ Morarame Samueu toytose Kiukau poe imep̄y pona. Sauu tō roropa toytose Kiukau poe, typoetory akoīpyā maro, tysoutatu tō maro ehse ynororo Kipea po, Pējamī nonory po. Mame tuhke soutatu tō ehtoh tukupse ahtao eya 600me rokē nexiase toto.

¹⁶ Moroto toehse nexiase Sauu, imūkuru Jonata maro, orutua kō maro Kepa po, Pējamī nonory po. Pirixteu tō nexiase Mikima po.

¹⁷ Mame mokaro pirixteu tō soutatu tō tātapiakase oseruao imoihmākō ehtohme, Izyraeu patary tō poro toytotohkōme Izyraeu tō poremākapose. Toiro imoihmākō toytose Opara ehpiKOxi, Suau nonory pona.

¹⁸ Imehnō toytose Pete-Horō ehpiKOxi, imehnō roropa toytose ypy zopikoxi, jakanahmā Zepōi etonie, ona tonorē etonie roropa.

¹⁹ Mame pirixteu tō omihpyry omi poe kurimene poko erohketō pyra nexiase Izyraeu tō esao. Typyrekō onyripyra epereu tō toehse. Warata te, puniāo te, tapema tōkehko onyripyra toehse toto.

²⁰ Morara exiryke wywy tōkehko aehtory se Izyraeu tō ahtao koe te, tapema te, nono ahkatoh roropa tykyryry tō tarose eya xine pirixteu tomo a.

²¹ Mame typyne topehmapose roropa eya xine Izyraeu tomo a, wywy tōkehko aehtotamitume. Typynehxō rōropa nono ahkatoh aehtotamitume nexiase, koe aehtotamitume roropa typynehxō nexiase.

²² Morara exiryke etonatoh toehse ahtao typyreke pyra toh nexiase, Izyraeu tō soutatu tō emero. Sauu rokē, imūkuru Jonata roropa typyreke toh nexiase.

²³ Mame pirixteu tō soutatu tō toytose Mikima esemary pynanohse kaetokohxo exikety, ypy tō rānaka.

14

Orēpyra Jonata ehtopōpyry

¹ Morarame ynara tykase Sauu mūkuru, Jonata, typyre puimane a:

– Eropa pirixteu tō soutatu tō esaka, iporiry moino akoxi, tykase.

Yrome tumy onurupyra nexiase ynororo toytory poko.

² Sauu nexiase Mikirō po, Kipea nonory ehpio. Wewe romā zopino tōsesarise nexiase, imaro soutatu tō nexiase 600me.

³ Mokaro maro Ritonōpo maro oturukety nexiase esety Aia. Ritonōpo maro oturukety zupō tamuruse eya. Aitupe mūkurume kynexine ynororo, Ikapo rui mūkuru. (Ikapo, Pineia mūkurume kynexine, Eri paryme roropa. Eri mokyro, Ritonōpo maro Oturutoh tao erohkety Xiro po.) Mame tuaro pyra toh nexiase Jonata ytotopōpyry poko.

⁴ Esemary ao atakenaka asakoro topu konōto nexiase, moro ae toytory se Jonata nexiase pirixteu esaka toytotohme. Toiro topu konōto esety Pose nexiase. Zakorō esety Sene nexiase.

⁵ Toiro topu konōto apotunuru wino nexiase osema atakenaka ytotoh wino Mikima etonie. Zakorō ipozery wino nexiase Kepa etonie.

⁶ Ynara tykase Jonata tymaro ytokety a:

– Eropa, mokaro Ritonōpo omipona pyra exiketō esaka, Ritonōpo a tako-rehmasē kuahtao orēpyra exīko sytase tuhke pyra kuahtao ro.

⁷ Mokyro a tozuhse:

– Kure oya ahtao tyriko kēty. Amaro ase, tykase.

⁸ – Aō, eropa morotona. Mame sosenepona eya xine.

⁹ “Apoaporo, oehpyra ehtoko,” karyhtao aeapyrykohtao kyaa, aomipona xine exīko sytase.

¹⁰ Yrome: “Osehtoko xiaro,” karyhtao, morotona ytōko sytase. Moro ke rokē enetupuhnōko sytase, Ritonōpo Kuesēkō mokaro poremākāpōko mana, tykase ynororo.

¹¹ Mame tōsenepose toto pirixteu tomo a. Toto eneryhtao tyaa xine ynara tykase toto:

– Enetoko ke! Epereu tō tūtāko eutary ae tōtonētohkō ae, tykase toto.

¹² Mame Jonata tō tykohmase tyaa xine pirixteu tō soutatu tomo a:

– Onuhtokoh xiaro! Enepotoh nae ynanase enepotohme oya xine.

Ynara tykase Jonata tymaro exiketū a:

– Eropa ymaro. Ritonōpo Kuesēkō kuakorehmāko mana pirixteu tō poremākātohme.

¹³ Morarame topu poko tōnuhse Jonata, tokahmase ynororo akorehmane a. Mame pirixteu tō maro tātatapoipitose toto. Tomase toto Jonata a nono pona, īkapo totapase roropa toto ipyre puimane a.

¹⁴ Morarame moro etonatho poko, otarame 20me orutua kō totapase eya xine moroto, tupito panō po.

¹⁵ Mame moroto pirixteu tō soutatu tō esary po enaromŷke toehse. Tōserehse toto emero Ritonōpo poe. Nono tykytyky tykase roropa, otupīko rokē toh nexiase.

Pirixteu tō poremākātopōpyry

¹⁶ Mame Sauu poetory tō, osenuhmaketō Kipea po toh nexiase, Pējamī nonory po, tuaro ehtoh ekarotohme Sauu a. Mame pirixteu tō tonese eya xine toetŷse exiketō samo, xiaxiake tururume ytōko toh nexiase.

¹⁷ Mame ynara tykase Sauu typoetory tuisary tomo a:

– Soutatu tō ikuhtoko zuaro jehtohme. Onokākō taro pyra hnae? tykase Sauu.

Naeroro tukuhse toto ahtao zuaro toehse toto: “Jonata pyra rokē mana, ipyre arone maro,” tykase toto.

¹⁸ Mame ynara tykase Sauu Aia a, Ritonōpo maro oturukety a:

– Ritonōpo omihpyry ē enehta xiaro, tykase Sauu.

Morara tykase ynororo, tymaro xine Ritonōpo omihpyry ē tarose exiryke eya xine Izyraeu tō esemazupurume.

¹⁹ Yrome Sauu otururuhtao ro Aia maro itamurumehxo panaikato toehse pirixteu tō soutatu tō esao.

Naeroro ynara tykase Sauu Ritonōpo maro oturukety a:

– Ah moroto rokē nexino, Ritonōpo a ekaropory se hkopyra exino, tykase Sauu.

²⁰ Mame toytose ynororo Izyraeu tō soutatu tō maro, osetapase pirixteu tō poremäkase. Mokaro otupīko rokē toh nexiase, osetapāko. Tope tō etapāko roropa toh nexiase.

²¹ Toitoine epereu tō, pirixteu akorehmananō esaka xine aytotyā, toerama-se ropā Sauu maro toehtohkōme ropā, Jonata maro.

²² Imehnō Izyraeu tō tōtonēse aexityā ypy tō po Eparāi nonory po, tuaro toehse tahtao xine pirixteu tō epary pokō, tōximōse toto pirixteu tō etapathme roropa.

²³ Tōsetapase toto osema ae toytorykohtao Pete-Awē moino akoxi. Moro ěmepyyr ae typoetory, tō takorehmase Ritonōpo a topetōkara poremäkatohme.

Osetapakehxīpo

²⁴ Morarame Izyraeu tō emero tapotūkehse, jamihme pyra toehse tomirykōke, Sauu omihpyry pokoino: “Popyra exīko mā toto emero tonahsē enapyryhtao jepetōkara onyporemäkara ro jahtao.” Morara exiryke otuhpyra tykohmāse toto.

²⁵ Mame itu htaka toytose tahtao xine ano zeni tonese eya xine nono po.

²⁶ Tūtāko ano zeni nexiase wewe ae. Yrome onenahpyra toh nexiase Sauu omihpyry kurūke.

²⁷ Yrome Jonata tuaro pyra nexiase, tummy omihpyry onetara toexiryke. Naeroro tymyxiry ke ano zeni pitiko tapoise eya, tōse eya. Axī tyjamihtase ropā ynororo.

²⁸ Yrome toiro soutatu tōturuse, ynara tykase eya:

– Jamihme pyra ynanase emero omise yna exiryke, tonaroximase omy a ynara karyke: “Popyra exīko mā emero tonahsē napyryhtao seroae,” tykase.

²⁹ Ynara tykase Jonata:

– Papa omihpyry popyra kynako ipunaka ākorekehkarykōke eya. Enēko matose, jamihme exīko ropā ase pitiko ano zeni enapyryke ya.

³⁰ Kurehxo exiry tōtuhse awahtao xine seroae, tonahsē tonahse oya xine ahtao, pirixteu tō typoremākase oya xine exiry. Otarame tuhkehxo pirixteu tō totapase exiry tōtuhse kuahtao xine, tykase.

³¹ Moro ae ro pirixteu tō typoremākase Izyraeu tomo a, osetapāko toh nexiase Mikima poe Ajarō pona. Morarame jamihme pyra toehsē Izyraeu tomo, tomitapāse toexirykōke.

³² Morara exiryke tynapoihpyrykō totapase eya xine tōtohme, kaneru tomo, pui tōkehko, pui poenomo, totapase moroto eya xine, tōnōko toh nexiase imunuru maro.

³³ Moro eneryke tyya ynara tykase imepý Sauu a:

– Eneko ke! Iirypyryme mā toto Ritonōpo a, tōsē ōnōko mā toto tūtara ro imunuru ahtao, tykase.

Kui tykase Sauu:

– Azahkuru matose! Topu konōto enehtoko xiaro, tykase.

³⁴ Mame ynara tyripose roropa ynororo eya xine:

– Okyno tō enehpotoko xiaro, pui tomo, kaneru tō roropa. Etapatoko toto taro ōtykōme, iirypyryme pyra oehtohkōme, tōsē onōpyra ehtoko imunuru maro.

Morara exiryke tykohmāse ahtao ro tokykō tonehse eya xine morotōna, etapatohme tyya xine.

³⁵ Mame Sauu a tynekarory zahkatoh tyrise Ritonōpo eahmatohme. Moro apoto apō apitoryme ro Sauu nyrihpyry nexiase.

Jonata pynanohtopōpyry

³⁶ Mame Sauu ynara tykase tysoutatu tomo a:

– Ehmaropa, ěmehpyra ahtao ro, pirixteu tō etapase ropa. Toto enahkāko sytatose, imōkomohpyrykō apoīko sytatose emero, tykase Sauu.

– Omoro rokē zuaro, tykase toto.

Yrome ynara tykase oturukety:

– Apitoryme sekaropotone Ritonōpo a, tykase.

³⁷ Naeroro Sauu tōturupose Ritonōpo a:

– Pirixteu tō etapase yōtko hano? Toto poremākapōko mah yna a? tykase Sauu Ritonōpo a repe.

Yrome moro ae onezuhpyra Ritonōpo kynexine.

³⁸ Morarame ynara tykase Sauu tysoutatu tō tuisary tomo a:

– Osehtoko xiaro, tuaro sehtone, onoky rypyry pokoino onezuhpyra toehse Ritonōpo seroae?

³⁹ Ynara āko ase Ritonōpo Kuesēkō netaryme, Izyraeu tō Ewomane netaryme, tyrypyhpyke exikety etapāko ase umūkurume ahtao ro, tykase.

Yrome onezuhpyra toh nexiase emero.

⁴⁰ Morarame Sauu a tapiakase toto:

– Moroto matose emero; taro ynanase, ywy, umūkuru Jonata maro, tykase.

– Omorohko. Omoro rokē zuaro mase, tykase toto.

⁴¹ Mame tōturupose Ritonōpo, Izyraeu Esemy a:

– Ritonōpo, Imehxo Exikety, oty katohme yna onezuhpyra ma keh seroae? Ajohpāme sā yna ezuhko tuaro jehtohme. Ypokoino te, Jonata pokoino roropa tuaro yna tyriko imenekatoh Urim ke. Yrome Izyraeu tō iirypyryme toehse ahtao yna ituarōtanohko topu Tumī ke, tykase.

Mame Sauu tō tymenekase Jonata maro. Imehnō Izyraeu tō soutatu tō onyxiropyra toehse.

⁴² Ynara tykase Sauu:

– Yna apiakako tuaro jehtohme; onoky rypyry pokoino, Jonata, ywy, kyzehno xine Ritonōpo toehse?

Mame Jonata tymenekase.

⁴³ Morarame Sauu tōturupose eya:

– Oty myrino? tykase Sauu Jonata a.

– Arypyra, ano zeni pitiko rokē ěno ymyxiry potyry ke touse ya ahtao, tykase Jonata. – Taro ase, orihketyme ōmiry poe, tykase Jonata.

⁴⁴ Mame ynara tykase Sauu:

– Kuetapako, Ritonōpo, umūkuru onetapara jahtao, tykase.

⁴⁵ Yrome soutatu tomo a tozuhse:

– Arypyra! Orihpyra mana. Jonata pokoino kypynanohtou Ritonōpo. Yna omiry etapōko ynanase Ritonōpo netaryme, mose ewomāko ynanase onyryhmara oehtohme. Inyrihpyry tyrise eya takorehmase Ritonōpo a exiryke, tykase toto.

Morara karyke Jonata typynanohse mokaro soutatu tomo a.

⁴⁶ Moromeīpo pirixteu tō tokahmakehse Sauu a, toytose ropa toto tosaka xine.

Sauu tapyī tādōkomo

⁴⁷ Mame tuisame toehse Sauu ahtao Izyraeu tō esēme, tyehnotokō maro tōsetapase ynororo: Moape pōkomo te, Amō pōkomo te, Etō pōkomo te, Zopa tuisary tomo te, pirixteu tō maro roropa. Emero rokē po osetaparyhtao typoremākase toto eya.

⁴⁸ Mame orēpyra Sauu tōsetapase amarekita tō maro typoremākase toto eya. Izyraeu tō towomase roropa eya imehnō toehse ahtao toto ryhmase.

⁴⁹ Mame tumūkue Sauu nexiase Jonata te, Ixiwi te, Maukisua, enara. Ěxiry apitorymā nexiase Merape, zakorony Mikau.

⁵⁰ Ipyty esety nexiase Ainoã, Aimaa ãxiry. Sauu soutatu tō esē Apinea nexiase, Nea mūkuru. Nea Sauu zummy akorō nexiase.

⁵¹ Xixi Sauu zummy, Nea Apinea zū maro atakorōme toh nexiase, Apieu mūkuru tomo.

⁵² Mame isene ro Sauu ahtao orēpyra nexiase osetapary poko pirixetu tō poremäkary poko. Mame jamihme exiketō, orēpyra exiketō roropa eneryhtao tyya tysoutatume mokaro tyrise eya.

15

Amarekita tō maro etonatopōpyry

¹ Morarame ynara tykase Samueu Sauu a:

– Ywy roro ase Ritonōpo naropohpyry oya tuisame oritohme typoetory tō Izyraeu tō esēme oehthome. Seromaroro etako pahne Kuesēkō Imehxo Exikety omihpyry.

² Amarekita tō wānohnōko mana tōsetapase toexirykōke Izyraeu tō maro aepyrykohtao Ejitu poe.

³ Ytotoko, amarekita tō poremäkapose. Enahkatoko toto emero porehme imōkomorykō maro. Toto pyno pyra ehtoko. Etapako toto orutua komo te, nohpo tomo te, poetohti te, enurusenā komo te, pui tomo, kaneru tō maro, kameru tōkehko, jumētu tō roropa, enara, tykase.

⁴ Morara exiryke oximōme soutatu tō tonehpose Sauu a Teraim po. Moroto tukuhse toto eya. 200 miume nexiase Izyraeu tomo, 10 miume Juta tō roropa.

⁵ Mame Sauu toytose soutatu tō maro Amareke patary pona. Toraximase toto, tōtonēse tuna esemahpyry ao, tuna pyra exiryke.

⁶ Apitoryme ynara tykase Sauu keneu tomo a:

– Ameke rokē ehtoko amarekita tō winoino, toto maro kuetaparykōino. Izyraeu tō pyno mexiatose aepyrykohtao Ejitu poe.

Naeroro ameke toytose mokaro keneu tomo.

⁷ Morarame amarekita tō totapase Sauu a Hawira poe Sua pona, Ejitu poe xixi tūtatoh wino.

⁸ Mame Akake, amarekita esemy tapoise eya, yrome imehnō emero totapase eya xine.

⁹ Akake rokē onetapara Sauu tō nexiase, kaneru kurākō roropa, pui tōkehko roropa, pui poenō roropa, kaneru poenō kurākō, emero kurākō onetapara nexiase toto. Yrome kure hkopyra exiketō, jamihme pyra exiketō roropa, totapase eya xine.

Sauu rumekatopōpyry Ritonōpo a

¹⁰ Mame tōturuse Ritonōpo Samueu a. Ynara tykase:

¹¹ – Typenekehse ase ypoetory tō esēme Sauu ehtoh poko. Jurumekase ynororo, nyriphopyry eya omipona pyra toehse, tykase Ritonōpo.

Mame morara kary etaryke tyya toemynyhmase Samueu yronomyryme. Sauu poko tōturuse ynororo Ritonōpo a, Izyraeu tō Esemu a opore, emepyyry pona.

¹² Mame yrokokoro pakeimo toytose ynororo Sauu zupise. Pata Kameru pona Sauu ytotopōpyry poko zuaro nexiase. Moroto Sauu nyriphopyry nexiase, imehxo toehtoh poko enetupuhpotopo. Morotoino Sauu toytose Kiukau pona.

¹³ Imaro tōsēpatakāmase Samueu maro ahtao, taomikase Sauu a ynororo. Ynara tykase ynororo:

– Samueu, kure rokē oripory se ase Ritonōpo Kuesēkomo a. Ritonōpo nyriphopyry omipona exino rahkene, tykase Sauu.

14 Tōturupose Samueu, ynara tykase:

– Ahtao oty moro etāko ywy? Kaneru tō etāko te, pui tōkehko etāko ywy? tykase.

15 – Ỹ mokaro tapoise soutatu tomo a amarekita tō wino. Kurākō rokē tapoise eya xine, pui tomo, kaneru tō maro ekarotohme Ritonōpo Oesemy a. Imehnō tonahkase eya xine emero porehme, tykase Sauu.

16 – Apoaporo, tykase Samueu Sauu a. – Ritonōpo Omihpyry ekaroxi oya. Koko noturū ya, tykase.

– Kaxiko, tykase Sauu.

17 – Tuisame hkopyra osekarōko mase otarame, yrome Izyraeu tuisaryme mase. Ritonōpo Kuesēkomo a tymenekase oexiryke typoetory tō Izyraeu tō esēme oehtohme.

18 Mame amarekita tō enahkaposē aaropoase, popyra toto exiryke. “Etap-atoko toto aenahtohkōme,” tykase oya repe.

19 Naeroro oty katoh aomipona pyra mexiase? Oty katoh oepetōkara mōkomohpyry poko openetase? Morara exiryke azahkuru mase Ritonōpo a, tykase Samueu.

20 – Yrome Ritonōpo omihpyry omipona exiase. Aomihpyry omi poe ytoase. Tuisa Akake enepyase. Imehnō amarekita tō emero etapase.

21 Yrome pui kurākō onetapara rokē ypoetory tō nexiase. Kurākō rokē typynanohsē eya xine, kaneru tomo, pui tōkehko, tonahkasēme toto ahtao ro. Yrome xiaro tonehse toto eya xine Kiukau pona jahkatohme tynekarorykōme Ritonōpo Oesemy a, tykase Sauu.

22 Ynara tykase Samueu eya:

– Oty kurehxo Kuesēkō Ritonōpo a?

Aomihpyry omipona kuexirykomo? okyno zahkary kynekarorykōme?

Kurehxo Ritonōpo omipona kuehtohkomo,

kure hkopyra kaneru kurā etapary jahkatohme kynekarorykōme eya.

23 Kuesēkō omihpyry omipona pyra awahtao, popyra mase ipunaka Ritonōpo a, pyaxi omipona oehtoh samo.

Imehnō motye kure oexiry poko oepyrypyryhtao,

popyra mase Ritonōpo a, imehnō neponāmary eahmary sã oya.

Ritonōpo omiry turumekase oya exiryke turumekase mase Ritonōpo a Izyraeu tō tuisaryme oehtoh poko.

24 – Tyyrypyhpyke ase, tykase Sauu, – Ritonōpo Kuesēkō omihpyry omipona pyra toehse jexiryke. Ōmihpyry roropa omipona pyra toehse ywy. Ahno zuno jexiryke, ise toto ehtoh tyrise ya.

25 Yrome seromaroro, ajohpāme sã yryrypyhpyry ikorokapoko Ritonōpo a. Ymaro eropa Kuesēkō eahmatohme, tykase Sauu.

26 – Amaro ytopyra ropa ase! tykase Samueu. – Ritonōpo Kuesēkō omihpyry turumekase oya exiryke, turumekase roropa mase eya, Izyraeu tō esēme pyra toehse ropa mase.

27 Mame toeramase ropa Samueu toytotohme ropa. Yrome zupō tapoise Sauu a ehpiry poko, tyxihkase roropa zupony.

28 Naeroro ynara tykase Samueu eya:

– Seroae Izyraeu tō esēme oehtoh tyxihkase Ritonōpo a owinoino imepyny a ekarotohme, omotye kurehxo exikety a, tykase.

29 Ritonōpo Imehxo Exikety, Izyraeu tō Esē ajohpe pyra mana. Tōsenetupuhtoh onytyromara mana. Ahnome pyra toexiryke, tōmiry onytyromara mana.

³⁰ – Tyyrypyhpyke ase, tykase ropa Sauu. – Ajohpāme sã kure kuekaroko Izyraeu tō esē neneryme, imoihmākō neneryme roropa. Ymaro eropa Ritonōpo Oesē eahmase oximaro, tykase.

³¹ Morara exiryke Sauu maro toytose Samueu. Mame Ritonōpo toahmase Sauu a.

³² Mame ynara tyripose toto Samueu a:

– Mokyro Akake enehtoko xiaro, amarekita tō esemy, tykase.

Mame tooehse ahtao, tykytyky tykase ynororo. Ynara tykase:

– Itunety sã myhe kuorikyrykō nase, tykase.

³³ Ynara tykase Samueu:

– Opokoino nohpo tō tuhke tumūkue pyra toehse. Seromaroro asa roropa tumūkue pyra exīko mana, tykase Samueu.

Mame morara kaxīpo, Akake totapase Samueu a. Tysahsahkase ekepyry eya moroto Kiukau po, okyno zahkatoh etonie.

³⁴ Morotoino Samueu toytose Rama pona. Sauu toytose ropa tytapyī taka Kipea pona.

³⁵ Mame ytopyra ropa jūme Samueu nexiase Sauu enese. Yrome toemynyhmasē ynororo ipoko. Ritonōpo roropa toemynyhmasē Sauu poko, Izyraeu tō tuisaryme tynyrihpyryme exiryke, enara.

16

Tawi menekatoḗpyry

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo Samueu a:

– Emynyhmara exiko Sauu poko. Ypoetory tō esēme mokyro se pyra toehse ase. Morara exiryke oriū arykako pui retyry aka arotohme amaro Perē pona. Jese tapyī taka. Imūkuru toiro tymenekase ya tuisame ehtohme, tykase Ritonōpo.

² – Repe, tykase Samueu. – Otāto moro rīko ywy? Moro poko zuaro toehse Sauu ahtao jetapāko mana, tykase Samueu.

Yrome Ritonōpo a tozuhse, ynara tykase:

– Pui mūkuru aroko amaro, mame ynara kaxiko: “Oehno ynekarory zahkase ynekaroryme Ritonōpo a.”

³ Mame Jese aroko onekarory zahkatoh pona. Mame onyriry poko turo orīko ase. Ynymenekahpyry zuhsuhmāko mase Izyraeu tō tuisaryme eneporyhtao oya, tykase Ritonōpo.

⁴ Mame morara tyrise Samueu a, Ritonōpo omihpyry omi poe, Perē pona toytose ynororo. Pore, toeporehkase Samueu ahtao tonaroxitapāse typatakamo, tykytyky tykase toto, tōturupose eya:

– Osepeme moehno? tykase toto.

⁵ – Ÿ, osepeme, tykase ynororo. – Jeky zahkase oehno ynekaroryme Ritonōpo a. Morara exiryke oorypyrykō irumekatoko Ritonōpo neneryme. Mame ymaro ehmaropa ynekarory zahkatoh pona, tykase.

Mame Jese tō roropa iirypyrykō tykorokapose nuriame pyra toto ehtohme ipoenō maro. Toahmase toto eya tynekarory zahkary enetohme eya xine.

⁶ Mame toeporehkase toto ahtao Jese mūkuru osemazupu tonese Samueu a, Eriape. Mokyro eneryhtao tyya tōsenetupuhse ynororo: “Otaramē mose ro Ritonōpo nymenekahpyry,” tykase repe.

⁷ Yrome ynara tykase Ritonōpo eya:

– Arypyra, ynoro kara mose ro. Kure mose enēko mase, mosa roropa repe. Yrome ynymenekahpyry kara mose ro. Asā pyra ase imenekāko. Māpyra matose kure onenerykō rokē menekāko matose. Yrome ywy aosenetupuh-tohkō enēko ase ikurohtao xine, tykase Ritonōpo eya.

⁸ Mame tumükuru Apinatape tonehpose Jese a, tonepose ynororo Samueu a. Yrome ynara tykase ynororo:

– Arypyra, mose ro kara Ritonõpo nymenekahpyry, tykase.

⁹ Morotoino tumükuru Ximeia tonehpose Jese a. Yrome Samueu ynara tykase:

– Mose ro kara Ritonõpo nymenekahpyry, tykase.

¹⁰ Morararo typoenõ 7me tonehpose Jese a. Yrome Samueu ynara tykase:

– Arypyra, Ritonõpo nymenekatyã kara moxiã emero, tykase.

¹¹ Mame tõturupose ynororo Jese a:

– Nenahno opoenõ mõtohxõ kara nexino? tykase Samueu Jese a.

– Ỹ, moxiaro rokene. Nae ro toiro umükuru mana akomihpyrykomo, poetomano. Yrome taro pyra mana. Ona po mã ynororo erohnõko kaneru tõ poko, tykase Jese Samueu a.

– Morara ahtao enehpoko, tykase Samueu. – Otuhpyra sytatose oehpyra ynororo ahtao, tykase Samueu eya xine.

¹² Mame Jese a tonehpose ynororo. Aimo nupunato nexiase, enekurano. Enuru kure roropa nexiase ynororo.

– Mose ro ynorõ, ynymenekahpyry rahkene. Oriu ke zuhsuhmako, tykase Ritonõpo Samueu a.

¹³ Naeroro pui retyry tapoise Samueu a. Oriu tukuãse Tawi zupuhpyry pona irui tõ neneryme. Mame Ritonõpo Zuzenu Tawi esẽme toehse. Jũme imaro toehse Ritonõpo Zuzenu. Mame Samueu toytose ropa Rama pona.

¹⁴ Morarame Sauu turumekase Ritonõpo Zuzenu a. Joroko rokẽ tonyohse eya Sauu akorekehkatohme.

¹⁵ Morara exiryke ynara tykase ipoetory tõ eya:

– Tuaro ynanase, joroko mã, Ritonõpo poe toehse äkorekehkatohme.

¹⁶ Naeroro rira etory waro exikety enehpoko oya oehtohme. Morarame joroko tooehse ahtao oerekohmase, rira etõko mokyro mana onetaryme, morara ahtao pohto exiko mase, tykase.

¹⁷ – Ỹ, kure, tykase Sauu. – Ytotoko, rira etory waro exikety zupitatoko. Mokyro enehta toko xiaro, tykase.

¹⁸ Mame ynara tykase toiro ipoetory:

– Ỹ, nuasemã waro ase, Jese mükuru, Perẽ pono, mokyro mã rira etory waro. Orẽpyra exiketyme mana, soutatume roropa, kure oturuketyme mana, õmyty kure roropa mana, Ritonõpo imaro mana, tykase.

¹⁹ Naeroro typoetory taropose Sauu a Jese zurutohme:

– Omükuru Tawi enehpoko ya, mokyro kaneru poko erohkety.

²⁰ Naeroro Tawi taropose Jese a Sauu a. Tynekarory tarose Tawi a, poti mükuru te, wyi jumõtu po te, uwa eukuru jehnahpyry õ ao, enara ekarotohme Sauu a.

²¹ Tawi toytose Sauu a erohse ipoetoryme. Mame Tawi pyno toehse Sauu yronymyryme. Tyrise ynororo typyre aroneme.

²² Mame Sauu a Jese nenery tymerose:

– Omükuru yzamaro nase. Ah ymaro nexino, ypoetory tõ maro, tykase Sauu.

²³ Moromeĩpo joroko tooehse ahtao, Ritonõpo nenyokyhpyry Sauu erekohmase, rira tapoise Tawi a etotohme. Mame moro etoryhtao eya joroko toesyryhmase ropa Sauu winoino, toekurãkase ropa ynororo.

¹ Mame pirixteu tō soutatu tō tōximōse pata Soko po, Juta tō nonory po Izyraeu tō maro etonatohme. Mame tōsesarise toh nexiase Nono Ehpio Munuhpano po, pata tō rānao, Soko poe Azeka pona.

² Imep̄y po Izyraeu tō tōximōse Sauu maro, tōsesarise toh nexiase jakanahmā wewe konōto po, typyreko kurākāko Izyraeu tō soutatu tō nexiase etonatohme topetōkara maro.

³ Mame pirixteu tō ypy po toh nexiase topetōkara etonie. Morararo Izyraeu tō roropa toytose ypy pona pirixteu tō etonie. Irānao jakanahmā nexiase.

⁴ Morarame toiro orēpyra exikety nexiase pirixteu tō maro, esety Korია. Mokyro Kate pō nexiase. Mosa nexiase ynororo, 3 meturume exisasaka.

⁵ Zuhpo metau risē nexiase zupuhpyry ewomatohme. Ipuropuru ewomatohme metau risēme nexiase, omoxī exiry 60 kirume.

⁶ Jaxiry ewomatoh nae nexiase, metau risemy te, imotary po puniāo tarose eya metau risē roropa.

⁷ Iwaratā zumo nexiase, omoxī roropa, ipotyry kurimene risē nexiase. Moro warata potyry omoxī exiry 7 kirume exisasaka nexiase. Esemazupurume aosewomatoh arone nexiase.

⁸ Korია tooehse ahtao totypohse ynororo, mame tykohtase:

– Oty kase oehñōko matou atakenaka osetapase yna maro? Ywy ase pirixteu, amarakō Sauu namoto tomo. Naeroro toiro orutua imenekatoko ymaro etonatohme.

⁹ Mame onymenekahpyrykomo a totapase jahtao opoetoryme exīko ynanase. Māpyra onymenekahpyrykō totapase ahtao ya, yna poetoryme exīko matose.

¹⁰ – Orēpyra ehtoko Izyraeu tomo. Orutua toiro imenekatoko etonatohme ymaro, tykase Korია, tounohse toto eya.

¹¹ Mame mokyro pirixteu omiry etaryke tyya xine, tōserehse Sauu tomo ipoetory tō maro. Enaromyke toehse toto tonaroxitapāse.

Tawi ytotopōpyry Sauu esaka

¹² Morarame Tawi nexiase Jese mūkuru, pata Epyrata pono, pata Perē pūto, Juta rānaō po. 8me tumūkue Jese nexiase. Tuisame Sauu ahtao tamuhpōme exiketyme Jese nexiase.

¹³ Ipoenō osemazupu tō oseruao nexiase Eriape te, Apinatape te, Ximeia, enara. Soutatume toh nexiase Sauu poetoryme.

¹⁴ Yrome Tawi nexiase akomihpyrykomo. Iruī tō oseruao jūme Sauu maro toh nexiase.

¹⁵ yrome Tawi toytose erohse Sauu maro, tahxime nymyry pyra. Mame toytōse ropa ynororo Perē pona tumy eky kaneru tō poko erohse.

¹⁶ Morarame kokoro rokē ytōsene Korია, 40me ěmep̄yry punero, Izyraeu tō enaroximase pakeimo, kokonie pukuro, enara.

¹⁷ Morarahahtao moe, tosaō ynara tykase Jese tumūkuru Tawi a:

– Axī ke ytoko kajama arose, 10 kirume, wyi maro 10me, orui tō esaka, toto napyryme.

¹⁸ Keiju tō roropa aroko 10me toto esē napyryme. Orui tō eneta kure toto ehtoto waro jehtohme. Mame tooehse ropa awahtao toto ekary etary se ase, kure toto tonese oya exiry waro jehtohme.

¹⁹ Moe Sauu maro orui tō mana, ipoetory tō maro, jakanahmā wewe konōto po, osetapāko pirixteu tō maro.

²⁰ Yrokokoro towōse Tawi pakeimo, toky tō tynomose eya imep̄y maro, tonahsē tapoise, mame toytose tumy omi poe. Toeporehkase ynororo

Izyraeu tō ytory zano etonatoḥ pona. Kohkohtāko toḥ nexiase orēpyra exiketō samo.

²¹ Atakenaka ytōko Izyraeu tō nexiase etonatoḥ pona pirixteu tō etonie.

²² Tynarotyā tynomose Tawi a mōkomo erase maro. Mame tururume toytose ynororo etonatoḥ pona turui tō eporyse, ekaropose roropa kure toto ehtoḥ poko.

²³ Mame turui tō maro aotururuḥtao ro, Korია tōsenepose. Tykohtase ynororo myatoko Izyraeu tō netaryme, kokoro rokē tykohtatoḥ saaro. Yrome totase Tawi a.

²⁴ Mokyro eneryke tyya xine Izyraeu tō toepase ropa tonaroxirykōke.

²⁵ Ynara tykase toto:

– Mose enetoko! Etatoko, kuenaroximarykō eya! Sauu omihpyry meta-tou? Mokyro etaparyḥtao, kurākō ekarōko eya tuisa mana. Tōxiry ekarōko ipytyme ehtoḥme. Mame jekyry tō kowenu nepemapory onepehmarā exiko mana, jūme, tykase toto.

²⁶ Mame imehnoḥmo a tōturupose Tawi:

– Oty apoiko mokyro totapase aḥtao Izyraeu tō eunohkeḥpotohme? tykase Tawi eya xine. – Ritonōpo omipona pyra exiketyme mokyro pirixteu. Imehxo Ritonōpo mana. Ipoetory tō onyporemākasaromepyra mokyro mana, tykase Tawi.

²⁷ Mame mororo saaro Tawi tozuhse, tuisa omihpyry poko:

– Tynekarory kurā ekarōko tuisa mana pirixteuimo Korია etapahpono a, tykase toto eya.

²⁸ Mame takorō omiry etaryke tyya tyekitapāse irui Eriape:

– Oty kasehxo koh moehno xiaro? Onoky maro oeky tō mynomono ona po? tykase. – Awaro ase. Epyrypāko rokē mase okuroḥtao, ajoajohpe rokene. Osetapatoḥ enese rokē moehno, tykase irui Tawi a.

²⁹ – Oty ykahxo hko roropa? tykase Tawi eya. – Oturupō rokehxo puhko, tykase ynororo.

³⁰ Mame ewinoḥno toeramase Tawi imepyny a ekaropotohme ropa tōturupotopōpyry saaro. Mame mororo saaro tozuhse eya xine.

³¹ Mame imepyny a Tawi omiry totase aḥtao, toytose ynororo Sauu zuruse. Mame Sauu a Tawi tykohmase tyya imaro tōturutoḥme.

³² Ynara tykase Tawi eya:

– Torētyke pyra exiko mokyro pirixteu poko. Etapary kuhnōko ase, tykase Tawi.

³³ – Yrome mokyro onetapasaromepyra mase. Poetome ro mase. Moino ro mokyro tōsetapary poko torēnase poetome ro taḥtao ro, tykase Sauu.

³⁴ Yrome ynara tykase Tawi eya:

– Ÿ, etako pahne, papa eky pynanohname ase eroḥnōko. Mame kaikuxi tō tooehse aḥtao papa eky esekase, reāo te, uuso roropa,

³⁵ mokyro ekahmāko ase etapatohme ymyxiry ke kaneru pynanoḥtoḥme. Mame jesekary se reāo aḥtao esenary poko apoiko ase. Etaetapāko ase ymyxiry ke aorikyry ponāmero, tykase.

³⁶ – Morara tyriḥse ya reāo poko te, uuso poko roropa. Morararo mokyro pirixteu etapāko ase, Ritonōpo omipona pyra exikety, ipoetory tō poremākapory se exikety.

³⁷ Ritonōpo a typpynanohse wyw jesekara reāo tō ehtoḥme uuso tō roropa. Moro saaro yppynanohnoḥko mana jetapara mokyro pirixteu ehtoḥme, tykase ynororo Sauu a.

– Ÿ, omorohko. Ytoko. Ritonōpo amaro mana, tykase Sauu.

³⁸ Mame tykyryry, osewomatoh tōkehko metau risē, tokarose Sauu a, Tawi ewome repe. Zupuhpyry ewome te, zoko ewome, enara. Moro ke Tawi tupohtose Sauu a repe.

³⁹ Mame Sauu tapemā roropa tapoise eya repe. Yrome ytopyra toehse ynororo, erēnara toexiryke. Ynara tykase Sauu a ynororo:

– Ytosaromepyra ase senohne poko erēnara jexiryke, tykase Tawi.

Mame Sauu kyryry touse ropa eya.

⁴⁰ Tymyxyry rokē tapoise ropa eya. Mame topu kurākō tymenekase 5me eya iporiry kuao. Moro topu tō tyrise eya typātorona aka. Mame parateira ke tomāhpōke toytose ynororo Korā ēpataka.

Koria etapatopōpyry Tawi a

⁴¹ Mokyro Korā, pirixteu oehnōko nexiase. Akorehmane, aosewomatoh arone esemazupurume oehnōko nexiase. Ameke pyra tooehse ynororo ahtaō Tawi a,

⁴² tōsenuhmase ynororo. Tawi tonese eya, poetome ro, nuasemā enekure exikety. Mame Tawi tounohse eya,

⁴³ ynara tykase:

– Otyme kure moro wewe nae? Oekyme kaikuxi jekarōko ma? Ya oehnōko ma wewe ke ypipohthome? Omi xihpyry ke tykerekereemase Tawi eya. – Popyra oripōko ase pirixteu tō neponāmāry a, tykase Korā.

⁴⁴ Tonaroximase ynororo repe:

– Osehko xiaro. Kurumu zohme oekepyry ekarōko ase, onokyro tō zohme roropa oekarōko ase, tykase Korā.

⁴⁵ Mame Tawi a roropa tozuhse myatoko:

– Omoro mase oehnōko ya tytapemake te, tywaratake te, typuniāoke, enara. Yrome ywy oya ytōko ase Ritonōpo Imehxo Exikety omi poe. Izyraeu tō Esēme Ritonōpo mana, onykerekereamatyā Esemu.

⁴⁶ Seroae ro oekarōko Ritonōpo mana ya. Oporemākāpōko ase. Oupuhpyry kohōko ase. Mame kurumu zohme exīko amaronōpo tō mana, pirixteu tō soutatu tō ekepyry. Onokyro tō zohme exīko roropa matose. Mame sero nono pōkō emero zuaro exīko Ritonōpo poko, Izyraeu tō Esē poko.

⁴⁷ Mame Izyraeu tō roropa tuaro exīko mā toto Ritonōpo poko. Ahno pyre, warata tōkehko se pyra mana ipunaka typoetory tō pynanohtohme. Kuesēkō rokē oetapāko mana, ynoro rokē oporemākāpōko mana yna a, tykase Tawi.

⁴⁸ Mame mokyro pirixteu aepyryhtaō ro tururume toytose Tawi eya, etonatoh pona.

⁴⁹ Topu touse eya parateira aka tyritohme, ematohme Korā pona, ēmyty totapase eya rahkene. Toepukase ynororo tōmyty po nono pokoxi.

⁵⁰⁻⁵¹ Mame tytapemake pyra toexiryke toytose Tawi tururume Korā pona. Itapemā tapoise eya ē ae, zupuhpyry tyhkohse eya itapemanŷpyry ke ro. Moro ke Korā typoremākase Tawi a, parateira ke topu maro.

Moro eneryke tyya xine, topekō pirixteu orēpyrahxo exikety etapatopōpyry eneryke tyya xine typoremāse toto. Toepase toto tururume.

⁵² Mame Izyraeu tō tyjamihtase, Juta tō maro. Towōse toto, tykohtase roropa toto opore. Mame pirixteu tō tokahmase eya xine pata Kate pona Ekorō omōtoh pona roropa. Aorihtyā ekepyry osema ehpiкуроko typhahse nexiase, Saaraī esemary ae pata Kate pona, Ekorō pona roropa, enara.

⁵³ Mame pirixteu tō ekahmaxīpo toeramase ropa Izyraeu tomo topetōkara esahpyry pona. Mame mōkomo itamurume pirixteu tō nynomohpyry tanŷse eya xine tykyryrykōme.

⁵⁴ Mame Korā pyrēpyry tarose Tawi a tytapyī taka. Zupuhpyrŷpyry tarose eya Jerusarē pona.

Tawi tokarose Sauu a

⁵⁵ Mame Tawi enēko Sauu nexiase aytoryhtao pirixteu etapase. Tōturupose ynororo tysoutatu esemy Apinea a:

– Apinea, onoky mūkuru koh mose ro? tykase.

– Kū morararo zuaro pyra ase, tykase ynororo eya.

⁵⁶ – Morara ahtao zurupoko zuaro jehtohme, tykase.

⁵⁷ Naeroro toehse ropa Tawi ahtao, Korja etapaxīpo, tarose ynororo Apinea a Sauu ēpataka. Mame Tawi a Korja zupuhpyry tarose tomahpo.

⁵⁸ Toeporehkase ahtao Sauu ēpataka ynara tykase Sauu eya:

– Aimo, onoky mūkuru mano? tykase.

– Papa mokyro Jese, opoetoryme exikety, pata Perē pono, tykase ynororo Sauu a.

18

¹ Morarame Sauu tōturukehse Tawi maro. Mame imūkuru Jonata Tawi se toehse. Osepeme toehse toto ipunaka Jonata zamaro Tawi exiryke, osepyno toehtoh sā ipyno toehse ynororo.

² Morotoino Tawi tarose Sauu a tytapyī taka. Mame anaropopyra ropa toehse ynororo jū tapyī taka.

³ Mame tōmihpyry totapose Jonata a Tawi a, jūme onytyromara toehtohme, ipyno toexiryke, osepyno toehtoh samo.

⁴ Mame tupō touse eya ekarotohme Tawi a, tykyryry soutatu zupō maro te, tyyre tapema te, taky roropa te, tymetī eary, enara.

⁵ Mame Tawi tyrohmanohpose ahtao Sauu a, emero rokē poko ahtao, orēpyra toehse ynororo. Morara exiryke kapitāome tyrise ynororo Sauu a. Moro pokoino tākye toehse Izryaeu tō soutatu tō emero, toto esā roropa tākye toehse.

Zumoxike Sauu ehtopōpyry

⁶ Mame mokaro soutatu tō oepyyry ropa ahtao, Korja etapaxīpo Tawi a, nohpo tō toehse pata tō poe emero, Sauu tō eahmase. Eremiāko toh nexiase, wāko roropa pāteru tō etōko rira tō maro tōseahmarykōme.

⁷ Mame tuase toto ahtao, ynara tykase toto toremiarykōme:

– Sauu a miumākō totapase; Tawi a 10 miumākō totapase, tykase.

⁸ Naeroro mokaro omiry etaryke tyya tākye pyra toehse Sauu. Tyekītapāse ynororo. Ynara tykase:

– Ya mīume rokē tokarose nohpo tomo a, yrome Tawi a 10 mīume tokarose. Toiro se rokē ynororo tuisame toehtohme, tykase Sauu.

⁹ Morotoino Tawi zumoxike toehpitose Sauu. Zae pyra Tawi ehtoh tupise eya.

¹⁰ Mame yrokokoro joroko tonehpose Ritonōpo a Sauu erekohmase jamihme samo. Rowohpe exikety sā toehse ynororo tytapyī tao. Moro tao Tawi nexiase, rira etōko, kokoro rokē tynyryry samo Sauu netaryme, Sauu emahpo warata nexiase.

¹¹ Mame ynara tōsenetupuhse Sauu:

– Mose wōko ase seromaroro pyyre ke, tykase repe.

Mame warata tomase eya, jamihme samo Tawi wotohme repe. Imēīpo tywaratā tomase ropa eya Tawi wotohme repe; yrome tōsepynanohse Tawi asakoro ehtoh pono.

¹² Tawi maro Ritonōpo nexiase, Sauu maro pyra nexiase, turumekase eya. Morara exiryke enaromīke Sauu nexiase, Tawi zuno.

13 Morarame Tawi taropose Sauu a mya, atameke toto ehtohme, soutatu esēme Tawi tyrise eya, miume soutatu tō tuisaryme aehtohme. Mame toto tuisaryme Tawi ahtao osetaparyhtao,

14 inyrihpyry emero kure rokē nexiase. Imaro Ritonōpo exiryke emese kure toehse ynororo.

15 Mame emese kure Tawi ehtoh eneryke Sauu a, zuno toehse ynororo.

16 Yrome Izyraeu tō emero Tawi se, Juta tō roropa ise nexiase orēpyra toto tarose exiryke, etonatoh pona.

Tawi pytatopōpyry Sauu ěxiry maro

17 Morarame ynara tykase Sauu Tawi a:

– Mose, Merape, jĕxiry apitorymano. Mose ekarōko ase oya opytyme. Oty se rokē hano oya? Ypoetoryme rokē oexiry se ase, soutatume, orēpyra exiketyme, Ritonōpo Kuesĕkō omipona exiketyme osetaparyhtao, tykase Sauu.

Tōsenetupuhse Sauu tukurohtao rokene: “Kure ya pirixteu tomo a Tawi etapary. Morara ahtao onetapara ase, totapase eya xine exiryke.”

18 Yrome tozuhse Tawi a. Ynara tykase:

– Oĕxiry apoiry ppytyme kure ya repe. Yrome ime pyra ase. Papa tō roropa ime pyra mā toto. Tuisamehxo mase. Apaniryne jehtoh poko zuaro pyra ase ipunaka, tykase ynororo.

19 Yrome Merape erĕnatoh po toehse ahtao Tawi a nohpo onekaropyra toh nexiase. Imepyny a rokē tokarose ynororo, Meora pono a, esety Atarieu.

20 Māpyra Mikau, Sauu ěxiry akorō Tawi se toehse yronomyryme. Moro poko zuaro toehse tahtao tākye toehse Sauu.

21 Tōsenetupuhse ynororo:

– Jĕxiry ekarōko ase Tawi pytyme aehtohme. Mame jakorehmāko mā ynororo mokyro etapapotohme pirixteu tomo a, tykase Sauu.

Morara exiryke ynara tykase ropa Sauu Tawi a:

– Ypaniryne exiko mase.

22 Mame typoetory esā taropose Tawi a oturutohme moro poko. Ynara kahtoko Tawi a:

– Tuisa Sauu opyno mana. Ipoetory esā roropa emero opyno mā toto. Naeroro kure ěxiry ke opytary, kahtoko, tykase Sauu.

23 Mame Tawi turuse toto a. Mame ynara tykase ynororo eya xine:

– Tuisa Sauu paniryne jehtoh kure mā repe. Yrome ywy tymōkomoke pyra ase. Ime pyra roropa ase, tykase Tawi.

24 Toytose ropa toto Sauu zuruse Tawi omihpyry poko.

25 Mame tozuhse toto Sauu a:

– Ynara kahtoko Tawi a: “Tuisa Sauu 100me pirixteu tō etapapory se mā oya tōxiry epehpyryme imaro oerĕnatohme, topetōkara mŷpotohme,” kahtoko eya.

Yrome Tawi etapapory se Sauu nexiase pirixteu tomo a.

26 Mame Tawi turuse ahtao Sauu omihpyry poko, tākye toehse ynororo. Sauu paniryne se toehse. Mame aerĕnatoh exisasaka toehse ahtao,

27 soutatu tō tarose Tawi a, 200me pirixteu tō totapase eya xine. Mame mokaro ekepyrykō aipotapihpyry tarose eya Sauu a, 200me tukupse eya ineneryme, ipaniryne toehtohme. Mame tōxiry Mikau tokarose Sauu a, Tawi pytyme ehtohme.

28 Tawi maro Ritonōpo ehtoh tonese, tonetupuhse roropa Sauu a, Tawi pyno nymyry ěxiry Mikau ehtoh poko roropa.

²⁹ Naeroro Tawi zunohxo toehse ynororo. Epeme pyra toehse ynororo jume toorikyry ponāmero.

³⁰ Mame pirixteu tō tooehse ahtao osetapase Izyraeu tō maro Tawi tō toytose toto poremākapose. Mame imehnō Sauu poetory tō esā motye Tawi orēpyra toehse emese kure toexiryke; imehxo aexiry waro toehse toto emero.

19

Tawi ekahmatopōpyry Sauu a

¹ Morarame Tawi etapary se toehtoh tokarose Sauu a tumūkuru Jonata a, imehnō takorehmananomo a roropa. Yrome Tawi epeme Jonata nexiase itamurume.

² Morara exiryke ynara tykase Jonata Tawi a:

– Papa oetapary se toehse. Morara exiryke kokoro pakeimo tomeseke exiko. Otonēko. Mame tehme moroto exiko.

³ Papa oepiry eraximāko ase moroto tupito po oesary etonie. Mame oturūko ase imaro opoko. Tuaro toehse jahtao ourūko ase.

⁴ Mame kure Tawi ehtoh poko tōturuse Jonata tummy a, ynara tykase:

– Papa, opoetory Tawi onyryhmara exiko. Azahkuru pyra ynororo oya roropa. Inyrihpyry emero ākorehmāko.

⁵ Orikyise nexiase pirixteu etaparyhtao eya. Moromeīpo Ritonōpo orēpyra kyriatose pirixteu tō poremākatohme. Menease. Tākye mexiase. Naeroro oty katohme zae exikety etapary se mahno seromaroro? Azahkuru mase Tawi etaparyhtao oya, iiryryyme pyra aexiryke, tykase Jonata.

⁶ Morarame Jonata omiry totase jummy a, aomipona toehse ynororo. Ynara tykase:

– Ajohpe pyra ase Ritonōpo neneryme, Tawi onetapara ase, tykase.

⁷ Naeroro Tawi tykohmase Jonata a. Tōturutopōpyry tokarose ropa eya emero. Morarame tarose ynororo eya tummy ēpataka ropa. Mame Sauu maro nexiase, apitoryme toehtopōpyry saaro.

⁸ Moromeīpo etonatot toehse ropa. Tawi toytose pirixteu tō poremākase ropa. Orēpyrahxo totapase toto ahtao eya toepase toto.

⁹ Yrome moromeīpo joroko tonehpose Ritonōpo a Sauu erekohmase. Typorohse Sauu nexiase tytapyī tao, tywaratāke tomahpōke. Moroto Tawi roropa nexiase rira etōko.

¹⁰ Mame tywaratā ke Tawi wory se toehse ynororo repe, yrome Tawi tōsewomase, tapyi apuru rokē tuose warata ke. Naeroro tururume toepase Tawi mya ropa.

¹¹ Mame moro ae ro koko, orutua kō taropose Sauu a Tawi tapyī enetohme, yrokokoro pakeimo etapatohme repe. Yrome ipyty Mikau a typynanohse ynororo. Ynara tykase:

– Ytopyra awahtao seromaroro koko, kokoro toorihse mexiry, tykase Mikau.

¹² Mame Tawi tonyhtose eya osenuhmatoh ae. Toepase ynororo. Tōsewomase.

¹³ Mame ahno panō wewe axikahpyry tyrise Mikau a Tawi nyhtoh po. Upo tyrise epona. Poti hpoty tyrise eya zūsetyme.

¹⁴ Mame orutua kō taropose ahtao Sauu a Tawi apoitohme, Mikau ynara tykase eya xine:

– Ÿ, kure pyra mana, oxirohnōko, tykase ipyty Mikau.

¹⁵ Mame taropose ropa toto Sauu a Tawi enehtohme repe.

– Mokyro enehtatoko xiaro inyhtoh maro, etapatohme ya, tykase.

¹⁶ Yrome tomõse toto ahtao ahno panõ rokẽ tonese eya xine, inyhtoh po, zupuhpyry esao poti hpoty rokẽ nexiase.

¹⁷ — Oty katohme kuenekunohno? Jepekara maropono, aepatohme? tykase, tõturupose tõxiry a.

— “Kuaropoko oetaparyino,” tykase ynio ya, tykase Mikau tumy a.

¹⁸ Morotoino toepase Tawi ahtao Samueu enese toytose Rama pona. Turuse ynororo emero Sauu nyrihpyry poko typoko. Mame Samueu maro toytose ynororo Naiote pona, urutõ kõ tapyĩ taka.

¹⁹ Mame Sauu tuaro toehse Tawi ehtoh poko urutõ kõ tapyĩ tao, Rama po.

²⁰ Morara exiryke orutua kõ taropose eya Tawi apoitohme. Yrome imoihme urutõ kõ tonese ahtao eya xine, Samueu maro, toto kurohtaka Ritonõpo Zuzenu tomõse. Mame tõturuse toto Ritonõpo omiry poko, Sauu poetory tomo. Urutõ kõ sã toehse toto.

²¹ Mame moro poko tuaro toehse Sauu ahtao, imehnõ orutua kõ tonyohse ropa eya. Mokaro roropa Ritonõpo omiry poko tõturupitose. Urutõ kõ sã toehse roropa toto. Mõromeĩpo imehnõ taropose ropa Sauu a, oseruao aehtopo. Mame morararo tõturuse toto urutõ kõ samo, apitoryme aehtyã saaro.

²² Morara exiryke Sauu roropa toytose Rama pona. Mame toeporehkase tahtao tuna pẽkamã konõto pona, Seko pona, morotõkomo a tõturupose eya:

— Otokohkoh Samueu tõ nae Tawi maro? tykase, tõturupose Sauu a.

— Moe pyra nah, urutõ kõ tapyĩ tao Rama po, tykase toto.

²³ Morara exiryke Sauu toytose urutõ kõ tapyĩ taka, Rama pona. Yrome Ritonõpo Zuzenu tomõse ikurohtaka. Mame aytoryhtao, oturũko nexiase Ritonõpo omiry poko, urutõ kõ tapyĩ taka.

²⁴ ³⁶ Mame moroto tupõ touse eya. Tõturuse Ritonõpo omiry poko Samueu ẽpataka. Mame tohrame tykohmãse ynororo tupoke pyra samo, tõmehse roropa moro saaro. Morara exiryke ynara tykase ahno ipoko: “Sauu roropa urutõ kõ maro nexino, nary.”

20

Tawi akorehmatopõpyry Jonata a

¹ Morarame Tawi toepase urutõ kõ tapyĩ tae, Rama põ poe, Jonata esaka toytose ynororo oturupose. Ynara tykase:

— Oty yriahse? Zae rokẽ exiase repe, yrome omy jetapary se nase, tykase Tawi.

² — Arypyra, tykase Jonata. — Oorihmapopyra Ritonõpo mana. Etako pahne, Papa tynyriry poko jurũko mana emero porehme, zumohxo exikety ahtao, pitiko exikety ahtao, ipoko oturũko mã ymaro. Oetapary se tahtao, ononẽpyra mana, ekarory ya. Oetapara mana, tykase ynororo eya.

³ Yrome Tawi a tozuhse:

— Omy tuaro mana osepeme kuexiry poko. Naeroro ynara ãko mã tyya rokene: “Umũkuru Jonata sero poko zuaro ehsaromepyra mana aemynyhmaryino,” ãko mã ynororo. Naeroro ynara kary se ase oya, Ritonõpo isene exikety zuaro, amẽke pyra jorikyry mana, tykase Tawi.

⁴ Mame Jonata ynara tykase Tawi a:

— Oty se hma ya? Moro rĩko ase omipona, tykase.

⁵ Morara exiryke ynara tykase Tawi:

— Kokoro Oseahmatoh Nuno Kasenato ae exiryke, ywy amonopyry se pyra omy exĩko mana, tymaro meza po. Yrome ytoxi tupito pona otõnẽse, mokokoro ikohmamyry pona.

⁶ Ypoko omy ekaroporyhtao, ynara kaxiko eya: “Tawi ynara tykase: ‘Ajohpāme sã ytoxi Perē pona, papa tō nekarory zahkatoh enese. Jeimamyry ae moro poko oximōnōko papa tō mana,’ nase ya.”

⁷ Mame “ÿ, oty kara,” karyhtao eya, kure rokē exīko mana. Yrome tyekītase omy ahtao tuaro exīko mase, popyra aosenetupuhtoh exiry poko, yyryhmary se mā rahkene.

⁸ Oya ynara kary se hano: “Ajohpāme sã, ypyno exikehpyra exiko, ōmihpyry ae ro, onekarohpyry ya Ritonōpo netaryme. Māpyra tyrypyhpyke jahtao kuetapako, omoro rokene. Yrome jekaropyra exiko omy a,” tykase Tawi Jonata a.

⁹ – Arypyra ipunaka, tykase Jonata. – Ozehno papa exiry waro toehse jahtao axī moro ekarory oya, tykase ynororo.

¹⁰ Mame tōturupose Tawi. Ynara tykase:

– Onoky jurūko nae opoko tyekītapāse omy ahtao? tykase.

– Eropa, tykase Jonata, – tupito pona.

Mame toytose toto oximaro.

¹² Ynara tykase Jonata:

– Ynara āko ase oya Ritonōpo neneryme. Kokoro oturupōko ase papa a opoko. Mame mokokoro kokonie pukuro ahtao, ozehno pyra papa ahtao, ourūko ase tuaro oehtohme.

¹³ Yrome oryhmary se papa ahtao, ourūko ropa ase. Aaropōko ase mya ōsewomatohme. Morara āko ase oya Ritonōpo netaryme. Mame Ritonōpo amaro ehtoh se ase, papa maro aehtopōpyry saaro.

¹⁴ Yrome ypyno exikehpyra exiko, kypyno xine Ritonōpo ehtoh samo, jorikyry ponāmero. Yrome toorihse jahtao

¹⁵ ypoenō pyno exikehpyra exiko, ypakō roropa. Toto maro kure rokē exiko. Mame kuepetōkara tonahkase ahtao Ritonōpo a

¹⁶ kuomihpyry omipona ro sehne. Ōmihpyry omipona pyra awahtao Ritonōpo awānohnōko mana, tykase Jonata.

¹⁷ Morarame Tawi omiry totapose ropa Jonata a ipyno toexiryke yronymyryme.

– Jūme osepepe sytase, tykase ynororo, Tawi pyno toexiryke, osepyno toehtoh samo.

¹⁸ Mame ynara tykase ynororo Tawi a:

– Kokoro Oseahmatoh Nuno Kasenato mana nuno tūtasenāme exiryke. Mame morotona oehpyra awahtao, arypyra oehtoh enēko mā toto.

¹⁹ Mame mokokoro roropa arypyra oexiry enēko mā toto. Naeroro ytoko ōtonētopōpyry pona ropa, topu tō mōpozakoxi.

²⁰ Mame pyrou ke tusarah āko ase oseruao, moro topu tō ehpiuroko, onokyro worry samo.

²¹ Morarame poeto aropōko ase pyrou zupitohme. Mame ynara karyhtao eya: “Eneko seroino. Taro mā kehko. Enehko xiaro,” karyhtao, enetupuhnōko mase. Kure rokē otūtary, typynanohse oexiryke. Ozehno pyra toehse mā toto. Morara āko ase oya Ritonōpo netaryme.

²² Yrome ywy ynara karyhtao eya: “Moino pyrou mā kehko, omoinakoxi typhase,” karyhtao, epako rahkene. Ritonōpo aaropōko mana taroino.

²³ Mame kuomihpyry poko, Ritonōpo Kuesēkō kuakorehmāko mana zae rokē kuehtohme, jūme, kuorihthoh ponāmero, tykase Jonata.

²⁴ Mame tōtonēse Tawi tupito po. Morarame tuisa Sauu toeporehkase Oseahmatoh Nuno Kasenato pona, typorohse ynororo meza pona.

²⁵ Tosary pona typorohse ynororo tapyi apuru pūto, Jonata etonie. Apinea typorohse Sauu pūtokoxi. Yrome Tawi esary po arypyra nexiase.

26 Moro ae oty kara Sauu nexiase. Tõsenetupuhse ynororo: “Otarame tÿpokõke toehse ynororo. Otarame Ritonõpo nyripohpyry onyrisaromepyra ro nexiase ynororo toekurãkatohme, morara exiryke oehpyra kynako.”

27 Yrome yrokokoro, Oseahmatoh Nuno Kasenato mykapo, meza pona oehpyra Tawi ahtao, ynara tykase Sauu tumükuru a:

— Jonata, oty katohme Jese mükuru oehpyra kynako otuhtoh pona kokonie, seroae roropa? tykase ynororo tõturupose.

28 — Tawi nytono Perë pona, tykase Jonata.

29 — Ynara nykã ya: “Ajohpãme sã ytõko ase aporo papa tapyĩ taka. Tynekarory zahkatoh riko mã toto moero Perë po. Urui a tonehpõse ywy morotona jytotohme. Naeroro ytõko ase, urui tõ enese,” nykã ya. Morara exiryke oehpyra kynako tarona otuhtoh taka, tykase Jonata.

30 Morara kary etaryke tyya tyekõtãpãse Sauu, tumükuru zehno toehse.

— Asa ajoajohpã mükurume mase, musurehpã mükurume. Zuario ase jepetõkara maro osepeme oehtoh poko, Jese mükuru maro. Ehxirõko ase opoko, asa kahpyry poko roropa.

31 Mokyro Jese mükuru isene ro ahtao sero nono po, tuisame exipyra ekurehnõko mase. Naeroro mokyro enehko xiaro ya etapatohme, tykase Sauu.

32 — Oty katohme mokyro etapary se hma? Oty tyrise eya? tykase Jonata, tumy a tõturupõse.

33 Mame tywaratã tomase Sauu a tumükuru wotohme repe. Morara exiryke tuaro Jonata toehse, Tawi etapary se tumy ehtoh poko.

34 Mame towõse Jonata meza poe. Tyekõtãpãse ynororo yronomyryme. Moro ae otuhpyra toehse ynororo, õmepyry asakoromano Oseahmatoh Nuno Kasenato ae. Toemynymase ynororo, tumy ajoajohpe exiryke, Tawi etapary se exiryke.

35 Yrokokoro onuhpyra ro xixi ahtao Jonata toytose tupito pona Tawi enese ropa. Poeto tarose tymaro.

36 — Ytoko tururume, pyrou eneha ekomaryhtao ya, tykase ynororo poeto a.

Mame tururume poeto ytoryhtao, myaro tusarah tykase eya poeto moinakoxi.

37 Mame toeporehkase poeto ahtao pyrou aepukahpyry pona, Jonata tykohtase eya:

— Myahxo nepukano, moinakoxi, tykase.

38 Mame tykohtase ropa, ynara tykase:

— Axĩ ke ytoko! Etyphopyra exiko! tykase Jonata poeto a.

Mame pyrou tanÿse poeto a. Tonehse ropa tosemy a.

39 Tuaro pyra nexiase morohne poko poeto. Jonata rokë zuaro, Tawi roropa zuaro.

40 Mame tyyre tokarose Jonata a, poeto a, arotohme ropa pata pona.

41 Mame poeto toytose ahtao, Tawi tutõtase ropa tosae, topu tõ ae. Mame tope eahmaryme tosekumuru po typorohse ynororo Jonata õpataka. Mame typhõse eya. Tyxitase roropa. Itamurumehxo tyxitase Tawi.

42 Mame ynara tykase Jonata Tawi a:

— Ritonõpo amaro se ase! Ytoko, osepeme exikehpyra sytase, kuomihpyry ae ro, Ritonõpo netaryme. Ynara ãko sytase “Ritonõpo kuenëko mana omoro, ywy, enara. Kypoendõkõ enëko roropa mana opoenõ maro, ypoenomo, enara, jũme,” ãko sytase.

Mame toytose ropa Tawi. Morarame pata pona Jonata toeramase ropa.

21

Tawi epatopõpyry

¹ Mame Tawi toytose Nope pona, Ritonõpo maro oturukety enese, Aimereke enese. Tõserehse ynõroro Tawi eneryhtao tyya.

– Otara toehse? Oty katohme toiroro moehno, soutatu tõ maro pyhra? tykase ynõroro eya.

² – Ý tokare pyra tooehse ywy tuisa omi poe: “Ynyripohpyry oya onekaropyra exiko imehnomo a,” tykase ya, ypoetory tõ maro oseporõko ynanase imeõpo, imepõ po, tykase.

³ Naeroro oty nae hma ekarotohme ya, tonahsõme? Sme wyi ahtao kure, emero rokõ ekaroko ya, tykase Tawi.

⁴ Aimereke ynara tykase:

– Wyi, emero rokõ nahpatoh pyra reh ase. Ritonõpo a tokarosõ rokõ nae ase. Ekarõko ase oya anapyrykõme, nohpo tõ poko pyra toehse awahtao xine, tykase ynõroro Tawi a.

⁵ Ynara tykase Tawi:

– Toipe ynanase, nohpo tõ poko pyra, kure rokõ yna ehtohme yna ytoryhtao yna esõ omi poe. Morararo seromaroro, kure rokõ moxiã mã toto, tykase eya.

⁶ Morara exiryke Ritonõpo a tynekarohpyry tokarose eya Tawi napyryme imepõ wyi pyra exiryke. Moro rokõ nexiase, tapoise ropa Ritonõpo õpataka tyriõpyry, moro ae ro tymyakãmase wyi kasenato ke.

⁷ Moroto nexiase Sauu poetry, Ritonõpo maro Oturutoh tao, Toeke, Etõ pono. Sauu eky tõ poko erohketõ esõme nexiase.

⁸ Mame Aimereke a ynara tykase Tawi:

– Typyreke pyra hma taro ekarotohme ya arypyra jexiryke? Tuisa omi poe taryporyke tooehse jexiryke ypyre onenehpyra tokurehse ywy, tykase Tawi.

⁹ – Arypyra, tykase Aimereke. – Koria tapemanõpyry rokõ nae ase taro, onetapahpyry pirixteu kyryrõpyry. Tyõtose mana kamisa ke, jupõ ke, Ritonõpo maro oturukety zupõ mykae. Ise awahtao aroko, imepõ pyra exiryke, tykase.

– Ipanõ pyra roropa nase. Ya ekaroko, tykase Tawi.

¹⁰ Mame moro ae ro Tawi toepase Sauu winoino tuisa Akixi a, Kate põkõ esemy a.

¹¹ Yrome tuisa Akixi a ynara tykase ipoetry tomo:

– Mose reh Tawi, Izyraeu tõ esemy. Ipoko toremiase nohpo tomo, waketomo: “‘Miumãkõ totapase Sauu a, yrome 10 miumãkõ totapase Tawi a,’ tykase toto.”

¹² Mame mokaro omiry etaryke tyya, tõserehse Tawi, tuisa Akixi tunõmase eya.

¹³ Naeroro rowohpã typoenohse eya toto õpataka. Apoiry se toto ahtao rowohpã nyryry sã tyriõ eya, tomary ke tymerose sã eya pata omõtõh pokona. Totypoty etakurõko nexiase.

¹⁴ Mame Akixi ynara tykase takorehmananomo a:

– Mose rowohpe nae! Oty kase menehtou ya?

¹⁵ Rowohpe exiketõ pyra nase taro jesao. Mame imepõ rowohpã menehtou jerekohmase? Ýtapyi taka mose onenehpyra ehtoko, tykase ynõroro eya xine.

22

Oturuketō etapatopōpyry

¹ Mame Tawi toytose Kate poe. Toepase ynororo oramā aka, pata Aturā pūtokoxi. Mame moro poko tuaro toehse tahtao xine, irui tō toytose eya. Imehnō jekyry tō roropa toytose eya.

² Etuarimaketō roropa toytose eya, ipenekehtyamo te, imehnō nepehmary onepehmasaromepyra exiketomo tytineruke pyra toexirykōke, enara. Mokarohne tōximōse toto Tawi maro. Mame toto tuisaryme toehse ynororo. 400me orutua kō imaro toehse nexiase.

³ Morotoino Tawi toytose Mixipa pona Moape nonory pona, ituisary maro tōturuse ynororo, ynara tykase:

– Ajohpāme sã, ah papa tō noehno aja maro tarona amaro xine tohtohkōme, ypoko Ritonōpo nyriporo waro jehtohme, tykase eya.

⁴ Naeroro moroto tumykō tynomose Tawi a Moape esē maro, moroto toh nexiase, tōtonēse Tawi ahtao, soutatu tō tapyī tao.

⁵ Mame urutō Kate toytose Tawi enese. Ynara tykase ynororo eya:

– Taro okunā pyra exiko. Ytoko Juta nonory pona, tykase.

Naeroro moro tynomose Tawi a toytotohme itu htaka Herete pona.

⁶ Morarame Sauu nexiase Kipea po, ypy emory po. Typorohse nexiase wewe myhto, iwaratā nexiase emāho. Ipoetory tō tamuximākō imaro nexiase xikihme. Mame turuse ynororo eya xine Tawi tonese tyya xine exiryke.

⁷ Mame ynara tykase Sauu typoetory esamo a:

– Etatoko pahne wekyry tomo, Pējamī pakomotyamo! Oty ekarōko Jese mūkuru oya xihne nah, tupito tomo te, uwa tōkehko tynarykatyamo, tuisamehxo oritorỹko nae, miumākō esēme te, 100mākō esēme?

⁸ Morara exiryke yporemākapory se hmatou? Jurupyra mexiatose ospepeme umūkuru ehtoh poko Jese mūkuru maro. Ypoko torētyke pyra matose. Jurupyra mexiatose Tawi poko, toirō ypoetorymā jewokāko seromaroro jorihmapotohme, umūkuru ro mā mokyro akorehmāko roropa!

⁹ Mame moroto Sauu poetory esā maro Toeke, Etō pō nexiase, ynara tykase ynororo:

– Tawi enease, toytose ahtao oturuse Aimereke, Aitupe mūkuru maro, Nope po.

¹⁰ Tōturuse Ritonōpo a Aimereke zae Tawi ritoh poko zuaro aehtohme. Tonahsē roropa tokarose eya, pirixteu Korja pyrēpyry tokarose roropa Tawi a, tapema.

¹¹ Naeroro Aimereke tykohmapose Sauu a jekyry tō maro emero, Ritonōpo maro Oturutoh tao erohketō nexiase Nope po. Toytose toto morotona Sauu a.

¹² Ynara tykase Sauu Aimereke a:

– Etako pahne, Aimereke!

– Ÿ, Tuisa, taro ase onyriporo ritohme, tykase ynororo eya.

¹³ – Oty katohme Tawi akorehmāko mexiase jewokary poko? tykase Sauu Aimereke a. – Jese mūkuru makorehmase, tonahsē mekaraoase eya, tapema roropa, moturuase Ritonōpo a akorehmatohme. Naeroro jakorekhekaneme toehse ynororo. Jetapary kuhñoko mā ynororo seroae ro, tykase Tawi poko.

¹⁴ Aimereke a tozuhse, ynara tykase ynororo:

– Opoetory Tawi imehnō motye ōmipona mana. Apaniryne roropa mana. Ākorehmaneme mana, oewomananō tuisaryme. Zae exiketyme aexiry waro emero atapyī tačkō mana.

¹⁵ Toipe ywy oturūko ase Ritonōpo maro imehnō poko zae ehtoh waro toto ehtohme. Jyhxiropyra exiko, ajohpāme samo, wekyry tō roropa onyxiropyra exiko, sero poko zuaro pyra jexiryke ipunaka, tykase Aimereke.

¹⁶ Yrome Sauu ynara tykase:

– Aimereke, orihnōko matose, omoro, oekyry tō maro emero, tykase.

¹⁷ Mame tysoutatu tō esamo a ynara tykase Sauu:

– Ritonōpo maro oturuketō etapatoko Tawi akorehmaneme toehse toto exiryke. Aepary waro toehse toh repe, yrome jurupyra toh nexiase, tykase Sauu.

Yrome toto etapary se pyra isoutatu esã nexiase, Ritonōpo maro erohketōme toto exiryke.

¹⁸ Morara exiryke Toeke a toto taorihmapose eya:

– Etapako toto, omoro! tykase Sauu eya.

Naeroro mokaro emero totapase Toeke Etō pono a. Moro ae ro 85me Ritonōpo maro oturuketō totapase eya.

¹⁹ Mame mokaro maro Nope pōkō totapase Sauu a, Ritonōpo maro oturuketō esaryme exiryke, orutua komo, nohpo tomo, poetohti te, enurusenā komo, pui tomo, jumētu tomo, kaneru tō roropa emero totapase eya.

²⁰ Yrome Apiataa, Aimereke mūkuru, toepase, Tawi maro toehtohme.

²¹ Tawi turuse eya Ritonōpo maro oturuketō etapatopōpyry poko Sauu a.

²² Ynara tykase Tawi eya:

– Moroto jahtao, Toeke tonese ahtao ya, tuaro exiase, eya Sauu zururu waro exiase. Naeroro ypokoino omy tō totapase oekyry tō maro emero.

²³ Ymaro exiko, enaromyra exiko. Mokyro oetapary se exikety jetapary se roropa mana. Ymaro osewomāko mase, tykase Tawi eya.

23

Pata Keira pynanohtopōpyry

¹ Mame zuaro toehse Tawi pirixteu tō eryhmary poko Keira pōkō maro, toto napyry apoisenā ematonanopyry poko roropa eya xine.

² Naeroro tōturupose ynororo Ritonōpo a. Ynara tykase:

– Ytōko ha pirixteu tō poremākapose? tykase.

– Ytoko, tykase Ritonōpo eya, pirixteu tō maro atapoita Keira pōkō ipynanohta, tykase Ritonōpo.

³ Yrome ynara tykase Tawi marōkō eya:

– Taro Juta nonory po enaromŷke sytatose. Sero motye popyrahxo exīko Keira pona kytorykohtaō pirixteu tō maro osetapase, tykase toto.

⁴ Naeroro tōturupose ropa Tawi Ritonōpo a. Mame tozuhse ropa ynororo:

– Ytoko morotona, Keira pona. Ākorehmāko ase pirixteu tō poremākatohme oya, tykase Ritonōpo Tawi a.

⁵ Morara exiryke Tawi tō toytose Keira pona. Mame pirixteu tō ty-poremākase eya xine. Toto eky tō tapoise eya xine. Soutatu tō tuhke totapase roropa eya xine. Keira pōkō typynanohse eya xine.

⁶ Mokyro Apiataa, Aimereke mūkuru toepase ahtao Sauu winoino, Tawi a, Keira pona, Ritonōpo maro oturukety zupō tonehse tymaro.

⁷ Mame imepyny a Sauu turuse ahtao Tawi ytotoopōpyry poko Keira pona. Ynara tykase Sauu:

– Ohkato, Ritonōpo jakorehmāko mana Tawi apoiry poko. Tomōse ynororo ahtao tapure exikety aka, axī mokyro apurūko ase moro tao, tykase Sauu.

⁸ Naeroro typoetory tō soutatu tō tykohmase Sauu a, toto ytotohme Keira pona, pata zomyehmatohme, Tawi tō apurutohme.

⁹ Mame tuaro Tawi toehse ahtao, tapoiry se Sauu ehtoh poko, tōturuse Apiataa maro. Ynara tykase ynororo eya:

– Oupō enehta, Ritonōpo maro oturutohme, tykase.

¹⁰ Tōturupose Ritonōpo a ynororo. Ynara tykase:

– Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy, imehnō otururu etāko ywy Sauu poko. Oehnōko mana xiaro Keira pona, āko toto, sē pata enahkase ypokoino, taro jexiryke. Naeroro otara exīko ah? tykase Tawī.

¹¹ Jekarōko Keira pōkō nae Sauu a? Ajohpe pyra Sauu oehnōko nae xiaro mokaro omihpyry ae? Ajohpāme sā kurukō, Ritonōpo, zuaro jehtohme, tykase Tawī.

– Sauu oehnōko mana, tykase Ritonōpo eya.

¹² Mame Tawī tōturupose ropa Ritonōpo a. Ynara tykase:

– Keira pōkō jekarōko toh nae Sauu a ypoetory tō maro? tykase.

– Ÿ, ekarōko mā toto, tykase Ritonōpo eya.

¹³ Morara exiryke Tawī tō toytose ropa Keira poe imep̄y pona. Imaro 600me toh nexiase. Mame zuaro toehse Sauu ahtao Keira rumekatopōpyry poko Tawī tomo a, ytopyra toehse ynororo morotona.

Tawī ehtopōpyry ona po ypy htao

¹⁴ Mame ona po tōtonēse Tawī nexiase ypy htao roropa otonētoh tao Zipe pūto. Sauu a tupise ynororo repe, yrome onekaropyra Ritonōpo nexiase eya.

¹⁵ Enarom̄yke Tawī nexiase zuaro toehse toexiryke Sauu oep̄pyry poko toetapatoh poko.

Horesa pona toytose ynororo, moroto ehse ona po, pata Zipe pūto.

¹⁶ Morotona Jonata toytose Tawī a akorehmatohme, jamihme ehtohme Ritonōpo enetuputyry poko eya, towomaneme.

¹⁷ Ynara tykase Jonata:

– Enaromyra exiko, Papa Sauu oetapara ekurehnōko mana. Izyraeu esēme exīko mase. Mame ākorehmaneme ase exīko. Moro waro mā papa, tykase.

¹⁸ Mame moroto Ritonōpo neneryme jūme osepepe toehtohkōme tōsekarose toto. Mame Tawī moroto rokē nexiase, Horesa po. Yrome Jonata toytose ropa tytapyī taka.

¹⁹ Morarame Zipe pōkō toytose Kipea pona Sauu zuruse Tawī poko. Ynara tykase toto Sauu ā:

– Tawī tō tōtonēse mā yna nonory po, Horesa po, ypy Hakira po, Jeximom etonie, ikurenāe.

²⁰ Mokyro apoiry se oehtoh waro ynanase. Naeroro ise awahtao ytoko yna maro, mokyro ekarōko ynanase oya, tykase toto Tawī poko.

²¹ – Kure oritor̄yko Ritonōpo mana ypyno oexirykōke! tykase Sauu eya xine.

²² – Ytotoko ropa oesaka xine, ātamorepatohkōme ropa Tawī ytoytory poko, onōky a mokyro ūnese moroto, tuarohxo exiketyme mokyro ekaroryke.

²³ Tawī otonētoh poko roropa atamorepatoko. Mame zuaro toehse awahtao xine eramatokō ropa xiaro, jurutohme ipoko, zuaro jehtohme. Morara ahtao amaro xine ytōko ase; moroto ynororo ahtao, apoiko ase Juta nonory poro porehme zupiry se jahtao ro, tykase Sauu.

²⁴ Morara exiryke toytose toto Zipe pona osemazuhme, okomino Sauu ytotohme. Morara ahtao Tawī tō onā Maō po toh nexiase, Jeximom etonie, ikurenaka.

²⁵ Mame morotona Sauu toytose Tawī tō zupise. Tawī turuse ahtao moro poko, toytose ynororo topuimo pona, moroto ro ona Maō po. Mame moro poko tutuarōtase Sauu ahtao ona Maō pona toytose ynororo, Tawī tokahmase.

²⁶ Ypy mōpoe Sauu tō ytōko nexiase, imō poe Tawi ytōko nexiase axiny typoetory tō maro. Epāko toh nexiase Sauu kurūke. Mame Tawi tō apurupōko Sauu tō nexiase repe. Tawi apoisasaka Sauu tō ahtao,

²⁷ omi enehne tooehse Sauu zuruse. Ynara tykase ynororo.
– Axī ke eropa ropa, pirixteu tō kuesarykō ryhmāko mā toto, ematonahnōko roropa mā toto, tykase.

²⁸ Naeroro Sauu toeramase ropa. Tawi tokahmakehse eya toytotohme pirixteu tō etapase. Morara exiryke tosehapse moroto Topu Atapiakatohme.

²⁹ Morotoino Tawi toytose tōtonētoh pona tōsewomatoh pona, tuna enatyry Ketī nonory pona.

24

Sauu onetapara Tawi ehtopōpyry

¹ Morarame tooehse ropa Sauu ahtao pirixteu tō etapakehxīpo, turuse ropa imehnomo a:

– Tawi mā ona Ketī po, tykase.

² Naeroro 3 miume soutatu tō tymenekase Sauu a, Izyraeu tomo, tymaro toto ytotohme Tawi tō zupise ipoetory tō maro, Topu Kapiritu tō etonie xixi tūtatoh wino.

³ Mame kaneru apurūpyry tō pona tooehse ynororo. Moroto oramā nae nexiase ypy ākatao. Moro aka tomōse Sauu tuekatohme, moro ao roropa Tawi tō nexiase moino ikurohtao.

⁴ Ynara tykase ipoetory tō Tawi a:

– Sero poko turuse mexiase Ritonōpo a, ynara tykase ynororo: “Ozehnotō ekarōko ase oya openetatopōpyry ae ro tyritohme.”

Mame Tawi toytose omatome Sauu a. Zupō ehpiry apopohse eya.

⁵ Moromeīpo toehxirose ynororo Sauu zupō ehpiry apopohxīpo tyya.

⁶ Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Azahkuru akene, moro riryhtao ya Ritonōpo nymenekahpyry a, kutuisarykōme tymenekase aexiryke Ritonōpo a, tykase ynororo.

⁷ Morara karyke Sauu towomase Tawi a. Onetapapopyra toehse ynororo typoetory tomo a. Mame toesyryhmase ropa Sauu. Orāme ae tutūtase ropa ynororo toytotohme osema ae.

⁸ Morarame okomino tutūtase roropa Tawi. Tykohtase Sauu netaryme:

– Sauu tuisa, tykase Tawi.

Mame toeramase Sauu ahtao t̄yakoxi tōsenuhmase, Tawi tonese eya. Nono pona tosekumuru po typorohse Tawi, “Imehxo mase,” katohme eya.

⁹ Ynara tykase ynororo eya:

– Oty katoh imehnō omiry etāko mah? “Tawi oryhmāry se mana,” kananō etāko mah?

¹⁰ Tonese oya seroae: Ritonōpo oekarō ya moroto oramao. Mame “Ozehnoto Sauu etapako,” tykase toto ya repe. Yrome ynara ykano: “Jesē onetapara ase Ritonōpo nymenekahpyryme aexiryke,” ykano.

¹¹ Eneko ke, papa, oupō ehpir̄pyry jemah po. Oupō etyhpyry apopohno. Yrome oetapara akene. Osenetupuhko, azahkuru pyra ase. Oryhmāry se pyra roropa ase. Jekahmāko mase jetapatohme, zuaro ase. Yrome oetapara akene.

¹² Ritonōpo kuapiakāko mana, zae pyra exikety wānohnōko mana. Ynoro rokē oepehmāko mana zae pyra onyrihpyry poko ya. Yrome ywy oetapara ase.

¹³ Ynara katopōpyry ae: “Iirypprymākō zae pyra ehtoh rīko mā toto.” Yrome ywy kure rokē orīko ase, zae jexiryke.

¹⁴ Eneko ke, Izyraeu tō tuisary, onoky etapary se hma? Onoky ekahmāko mah, ahno egy kaikuxi ekepyry otarame? otarame xiko rokene?

¹⁵ Ritonōpo Izyraeu tō Esē kuapiakāko mana. Zae pyra exikety enetupuhnōko mana. Zae jehtoh enēko mā ynororo. Jewomāko mana. Ypy-nanohōko roropa mana jetapara oehtohme, tykase Tawi eya.

¹⁶ Mame tōturukehse Tawi ahtao, ynara tykase Sauu:

— Omoro nymyry mahno, umūkuru Tawī?

Mame tyxitapitose ynororo.

¹⁷ Mame ynara tykase ynororo Tawi a:

— Zae mase. Ywy ase zae pyra. Kure rokē kyriase yrome oryhmmary se rokē exiase.

¹⁸ Seroae ro kure rokē jyritopōpyry poko oya kuruno. Tokarose ywy oya Ritonōpo a, yrome jetapara makene.

¹⁹ Toipe soutatu tō mana, tyehnoto apoiryhtao tyya anaropopyra ropa, etapāko mana, toipe. Ritonōpo kure rokē oepehmāko mana typynanohse oya jexiryke seroae.

²⁰ Ynara zuaro ase; tuisame exīko mase. Izyraeu tō roropa orēpyra exīko mā toto tosēke toexirykōke, toto esēme toehse awahtao, tykase Sauu.

²¹ Naeroro seromaroro ōmiry ekaroko ya Ritonōpo netaryme, ypoenō onetapara oehtohme te, ypakō roropa onetapara oehtohme, tykase.

²² — Toto onetapara ase, āko ase oya Ritonōpo netaryme, tykase Tawī.

Mame Sauu toytose ropa tytapyī taka. Yrome Tawī tō toytose tōtonētohkō taka ropa.

25

Samueu orihtopōpyry

¹ Mame Samueu toorihse. Naeroro tōximōse Izyraeu tomo ihnamose. Mame ekepyry tonēse eya xine itapyī tao, Rama po.

Apikaiu maro Tawi ehtopōpyry

Morotoino Tawi toesyryhmase ona Parā pona.

² Moroto, orutua nexiase Karepe pary, pata Maō pono, esety Napau. Itamurume tymōkomoke nexiase, tupito konōto esēme: miume poti tō nae nexiase te, 3 miume kaneru tomo, enara.

³ Ipyty esety Apikaiu nexiase, nohpo kurano, tuaro exiketyme roropa nexiase. Yrome mokyro inio ajoajohpe exiketyme nexiase.

Mame toky tō kaneru hpokāko nexiase moroto Karameru po.

⁴ Mame ona po Tawi ahtao, tutuarōtase ynororo Napau poko, toky tō hpokary poko, typoetory tō maro.

⁵ Naeroro typoetory tō taropose Tawi a, 10me, nuasemākomo. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Ytotoko Napau a, Karameru pona, oturutatoko.

⁶ Ynara kahtoko eya: “Kure pāna ma repe! Oepe Tawi omi poe ynanoehno oya, tātaomihpykase ynororo. Kure rokē oehtohkō se ynororo atapyī taōkō maro. Okynā oexiry se roropa mā ynororo sero nono po.

⁷ Seromaroro kaneru tō hpokatoh toehse, āko mā toto ya. Oeky tō poko erohketō yna maro tahtao xine kure rokē ynanexiase toto maro. Ynanewomase foto, Karameru po toto ahtao. Toto mōkomory onematō-nanohpyra roropa ynanexiase.

⁸ Oturupoko opoetory tomo a tuaro oehtohme. Naeroro yna akorehmako roropa tākye yna ehtohme tākye oehtohkō samo. Tonaḥsē nae awahtao

ekaroko yna a, oepe Tawi a roropa opoetoryme yna exiryke, kahtoko,” tykase Tawi typoetory tomo a.

⁹ Morarame toeporehkase tahtao xine Tawi omihpyry tokarose eya xine Napau a. Mame toraximase toto a.

¹⁰ Okynahtao Napau a tozuhse toto:

– Tawi? Jese mükuru? Onoky mokyro? Mokyro waro pyra ase! Tuhke namoto tō tosēkō rumekāko mā toto kokoro rokene.

¹¹ Otyme kure ypoetory tō napyry ekarory oya xine, wyi te, tuna maro te, tōsē roropa, awarō xine pyra jahtao? tykase Napau toto a.

¹² Mame toytose ropa toto, Tawi poetory tomo. Mame tooehse ropa toto ahtao Napau omihpyry tokarose Tawi a emero porehme.

¹³ Ynara tykase Tawi typoetory tomo a:

– Opyrekō apoitoko.

Naeroro typyrekō tapoise eya xine, Tawi a roropa typyre tapoise, 400me soutatu tō Tawi maro toytose. 200mākō ytopyra, tehme rokē toehse toh nexiase tymōkomorykō eneneme.

¹⁴ Mame Napau poetory toiro toytose ipyty Apikaiu zuruse:

– Tawi a typoetory tō tonehpōse ona poe yna esē aomikase repe. Yrome ajoajohpe sã rokē eya tozuhse toto.

¹⁵ Yrome mokaro kure toh nexiase yna a. Yna onyryhmara toh nexiase yna maro tahtao xine ona po. Yna mōkomory onematonanohpyra roropa toh nexiase.

¹⁶ Tōmehse ahtao, koko roropa apurume sã toh nexiase kaneru tō poko yna erokuruhtao.

¹⁷ Seromaroro osenetupuhko ikurākatohme ropa. Osenahkāko rokē sytatose emero Napau pōkoino. Ajoajohpe exiryke imaro imehnō oturasaromepyra mā toto, tykase ipoetory.

¹⁸ Apikaiu a axī tonahsē tapoise; wyi tapoise 200me, uwa eukuru jehnahpyry roropa ē ao asakoro pehme, kaneru ipurutyamo 5me, kajama 17 kirume, uwa epery asarahtyã 100me kaxome te, tyoro epery roropa fiku asarahtyã 200me kaxomã tapoise eya, enara. Mame tãtakimase ynororo emero jumētu tō pona tyritohme.

¹⁹ Mame typoetory tō taropose eya osemazuhme toto ytotohme jumētu tō maro.

– Okomino ytōko ase, tykase ynororo.

Yrome tynio onurupyra nexiase morohne poko.

²⁰ Mame aytoryhtao jumētu po ppy tō rãnakuroko, Tawi tō tonese eya ipoetory tō maro. Oehnōko toh nexiase eya, mame tōsēpatakāmase toto.

²¹ Apitoryme ynara tōsenetupuhse Tawi: “Toiparo rokē mokyro kahpyry towomase kyaa xine, itupi tōkehko, ipoetory tomo, imōkomory roropa, onematonanohpyra imehnō ehtohme. Popyra sã jepehmāko mana kure rokē jahtao.

²² Seromaroro Napau tō etapāko sytatose ipoetory tō maro, orutua kō ahtao emero enahkāko sytatose sero koko ēmehpyra ahtao ro, tykase. “Kuãnohko, Ritonōpo, tokurehse jahtao,” tykase.

²³ Mame axī tyhtose Apikaiu jumētu poe Tawi tonese ahtao tyaa. Tosekumuru po typorohse ynororo nono pona, tōmyty tyrise nono pokoxi.

²⁴ Tawi ēpataka imyhtokoxi toehse tahtao ynara tykase ynororo eya:

– Ajoahpāse samo, oturuxi amaro. Ywy ro rokē tyrypyhpyke ase.

²⁵ Naeroro torētyke pyra exiko Napau poko ajoajohpe rokē aexiryke. Tosety sã ynororo mana. Putupyra exiketyme esety Napau. Yrome onenehpotyã, aimo tō onenepyra akene.

²⁶ Seromaroro Ritonõpo a takorehmase omoro imehnõ onetapara oehtohme, emÿpopyra amoreme oehtohme. Ynara se ase Ritonõpo a ozehnotokõ emero tuãnohsẽme, mokyro Napau ehtoh samo.

²⁷ Ajohpãme sã senohne, ynenepyhpyry apoiko anapyrykõme.

²⁸ Ajohpãme sã zae pyra jehtopõpyry ikorokapoko. Mame Ritonõpo orẽpyra orõko mana, okynã sã tuisame oehtohme oopenomo te, apakomotyã roropa, enara. Ynara exiryke, Ritonõpo omipona rokẽ etonãko mase. Morara awahtao zae rokẽ mase exõko oorikyryponãmero, tykase.

²⁹ Imepyny a oekahmaryhtao oetapatohme, oewomãko Ritonõpo Oesẽ mana, isene oehtohme, tÿpynu pynanopyry sã esemy a. Yrome ozehnotokõ pahñõko mana, topu emary sã ematoh ke, ameke toto ehtohme owinoino.

³⁰ Mame tynyryry kurã poko tõtyhkase Ritonõpo ahtao, tõmihpyry ae ro te, Izyraeu tõ esẽme tyrise awahtao,

³¹ ehxiropyra exõko mase, imehnõ tuaro pyra exiketõ onetapara tokurehse oexiryke emÿpopyra roropa oexiryke. Mame tuisame imehxo toehse awahtao Ritonõpo Omihpyry ae, wenikehpyra exiko ypoko, tykase Apikaiu.

³² Mame ynara tykase Tawi eya:

— Kure Ritonõpo mana, Izyraeu Esemy, tonehpose eya oexiryke oseporyse ymaro!

³³ Tuaro exiketyme oexiryke moehno xiaro, imehnõ onetapara jehtohme iirypryme, emÿpopyra jehtohme roropa. Naeroro kure mase, Ritonõpo, ãko ase.

³⁴ Mãpyra oehpyra awahtao ya seroae ro, orutua kõ Napau poetory tõ emero totapase toh exiry, tykase Tawi.

³⁵ Mame nohpo nekarohpyry tapoise Tawi a. Ynara tykase ynororo eya:

— Kure rokẽ ytoko ropa atapyĩ taka. Torẽtyke pyra exiko õmiry totase ya exiryke, tykase Tawi.

³⁶ Mame tooehse ropa Apikaiu ahtao Napau a, atãkyemãko nexiase, otuhnõko, eukuru ãnõko tuisa imehxo exikety samo. Mame toetÿse exiryke, oturupyra nohpo nexiase eya. Yrokokoro,

³⁷ toetÿpokase ropa ynororo ahtao, turuse ipyty a emero. Mame eano tyjamihkehse, pakaihkapÿme toehse ynororo.

³⁸ Moromeĩpo 10me ãmepyry taropose ahtao Ritonõpo a taorihmapose ynororo.

³⁹ Mame tutuarõtase Tawi ahtao Napau orihtopõpyry poko ynara tykase ynororo:

— Kure mase, Ritonõpo. Oya rokẽ tymÿpose ywy, Napau a tykerekemase jahtao, etapary se exiase repe. Yrome kuakorehmase onetapara jehtohme. Oya topehmase ynororo zae pyra aehtopõpyry epehpyryme, tykase Tawi.

Mame tõmiry taropose Apikaiu a ikohmatohme tpytytyme aehtohme.

⁴⁰ Tawi poetory tõ toytose Karameru pona Apikaiu zuruse:

— Tawi yna enehpono oya aarotohme tpytytyme oehtohme, tykase toto.

⁴¹ Mame morara kary etaryke tyya tosekumuru po typorohse Apikaiu, tõmyty nono pokoxi tyrise eya, ynara tykase ynororo:

— Ywy ase Tawi namotome, aomipona se rokẽ ase. Ise tahtao ipoetry pupuru kurikãko ase, tykase ynororo.

⁴² Mame axĩ tõtyrise Apikaiu jumõtu pona, typoetry tõ 5me nohpo tõ maro toytose ynororo Tawi nenyohyã maro, mame ipytytyme toehse ynororo.

⁴³ Osemazuhme Tawi tpyytase Ainoã, Jezereu põ maro. Seromaroro Apikaiu maro tpyytase ropa.

44 Yrome ipyty Mikau tokarose Sauu a, Pauti, Raixi mūkuru a, Karī pōme nexiase ynororo.

26

Sauu onetapara ropa Tawi

1 Morarame Tawi poko, Sauu zuruse toytose Zipe pōkomo Kipea pona, moroto Sauu ahtao. Ynara tykase toto eya:

– Tawi tōtonēse ypy Hakira po, Jeximom etonie, tykase toto.

2 Morara exiryke Sauu toytose ona Zipe pona, 3 miume soutatu tō maro, Tawi zupise.

3 Tōsesarise toh nexiase osema ehpio ypy Hakira po, Jeximom etonie. Yrome Tawi nexiase ona po. Mame tokahmary poko Sauu a tutuarōtase tahtao,

4 typoetory taropose Tawi a aosenuhmatohme, zuaro toehtohme Sauu oepyr̄y poko.

5 Moromeīpo Tawi toytose Sauu esary enese. Sauu tō tonese eya Apinea, Nea mūkuru maro toto nykyryhtao. Soutatu tō esēme Apinea nexiase. Tosary rānao nyhnōko nexiase Sauu. Inyhtoh zomye ipoetory tō nexiase soutatu tomo.

6 Mame Tawi maro Aimereke, heteume exikety nexiase, Apisai maro. Apisai rui Joape nexiase, jēkō esety Zeruia nexiase. Mame tōturupose Tawi eya xine:

– Onoky ymaro ytōko nah Sauu tō enese? tykase Tawi.

– Ywy, tykase Apisai. – Amaro ytōko ase, tykase.

7 Naeroro toytose toto, asakoro rokene, koko. Moroto Sauu tonese eya xine, nyhnōko soutatu tō rānao, iwaratā potyry nono aka xikihme tyrise, zupuhpyry pūto. Apinea tō, soutatu tō maro, nyhnōko rokē toh nexiase.

8 Mame Apisai ynara tykase Tawi a:

– Seroae ozehnoto tokarose Ritonōpo a oya. Sauu uwoxi, iwaratā ke ro, nono po ahtao ro, toiro rokē tuōko ase. Onuozomopyra ropa ase, tykase Apisai.

9 Yrome Apisai tozuhse Tawi a. Ynara tykase:

– Onuopyra exiko. Tuohpō wānohnōko Ritonōpo mana, tynymenekahpyryme aexiryke Izyraeu esēme.

10 Ritonōpo rokē mose etapāko, aorihthoh po toehse ahtao. Otaramē etonahoh poko tahtao orihnōko mana.

11 Yrome ywy, Ritonōpo nymenekahpyry onetapara ase. Ipyre rokē enehta itunary ē maro. Mame eropa ropa, tykase Tawi Apisai a.

12 Mame Sauu waratā tapoise Tawi a itunary ē maro, Sauu zupuhpyry pūto nexiase kehko, morotoino toesyryhmase toto. Toto onenepyr̄a toh nexiase, pakara roropa toh nexiase. Nyhnōko rokē toh nexiase, tynyhmapose toexirykōke Ritonōpo a.

13 Mame toytose Tawi jakanahmā mōpozakoxi, imep̄y ypy emory pona. Toexikihmase ynororo ameke Sauu esary poe.

14 Mame tykohtase ynororo opore Apinea, Nea mūkuru netaryme, soutatu tō netaryme roropa.

– Apinea, jomiry onetara hma? tykase ynororo.

– Onoky mah, tuisa kohmāko? tykase Apinea.

15 Tawi a tozuhse:

– Orutua kara hma? Soutatu imehxo exikety me pyra hma? Oty katoh oesē onewomara make, Izyraeu tō esemy? Imep̄y tooehse seromaroro oesēkō etapase.

¹⁶ Onyrihpyry popyra ipunaka. Oesëkõ, Ritonõpo nymenekahpyry, onewomara tokurehse oexiryke oorikyry zae exiry. Etako ke! Otoko otuisary waratã nah? Otoko itunary ë nah? Zupuhpyry pũto kynako, tykase Tawi Apinea a.

¹⁷ Tawi omiry tonetupuhse Sauu a, ynara tykase ynororo:

– Aimo, omoro mah umũkuru Tawi? tykase.

– Ý, ywy ase! tykase Tawi Sauu a.

¹⁸ – Oty katohme jekahmãko mah? Oty tyrise ya zae pyra jehtohme, jyhxirotohme oya?

¹⁹ Seromaroro jomiry etako. Yzehno oexiry Ritonõpo poe ahtao, jeky kaneru ekarõko ase jahkatohme yyrypyry korokapotohme eya. Mãpyra ahno poe rokë ahtao, toto wãnohpory se ase Ritonõpo a. Jesary poe taropose ywy eya xine, Ritonõpo nekarohpyry poe. “Ytoko taroino, katonõ tõ neponãmary eahmase,” äko sã toh mã ya.

²⁰ Moe jahtao Ritonõpo wino jorihmapopyra exiko, katonõ esary po. Yrome Izyraeu tõ esë tooehse nase xiko zupise samo. Urakanakety sã mã pohno zupine sã ypy tõ poro. Moro sã jekahmãko mase, tykase Tawi Sauu a.

²¹ Mame ynara tykase Sauu:

– Iirypyryme ase, azahkuru exino ipunaka. Osehko ropa Tawi umũkuru! Typynanohse oya jexiryke seroae, oryhmaly onukuhpyra ropa ase. Ajoajohpe exiketyme toehse ase, rowohpe exikety samo, tykase Sauu.

²² – Seny opyre, tuisa, awaratany, tykase Tawi. – Ah toiro opoetory noehno xiaro opyre apoise.

²³ Kuepehmãko Ritonõpo mana zae kuahtao xine, aomiry tymoise kyaa xine ahtao. Seroae ekarõ Ritonõpo ya yrome oetapara akene, Ritonõpo nymenekahpyryme oexiryke.

²⁴ Opynanopyyase seroae isene oehtohme. Moro saaro ypynanopyry se ase Ritonõpo a isene jehtohme yporemãkapopyra imehnõ ehtohme, tykase Tawi.

²⁵ Mame ynara tykase Sauu Tawi a:

– Kure oripory se ase, aimo. Mame onyriry emero kure rokë mã exiko, orëpyra exiko mase roropa, tykase Sauu Tawi a.

Mame Tawi toytose ropa; Sauu roropa toytose ropa tytapyi taka.

27

Pirixteu tõ ränao Tawi ehtopõpyry

¹ Morarame Tawi ynara tõsenetupuhse:

– Okynã pyra Sauu jetapãko mana. Naeroro kurehxo jepary pirixteu tõ esaka. Mame jupikehnõko mã Sauu Izyraeu tõ esao, morarame osewomãko ase, tykase ynororo.

² Naeroro axi toytose Tawi typoetory tõ 600mãkõ maro Akixi, Maoke mũkuru esaka; tuisame nexiase ynororo Kate po.

³ Moroto tõsesarise Tawi tomo typoetory tõ maro Kate po, Akixi esary po, tyekyry tõ maro tõ nexiase. Tawi maro ipyxiã asakoro nexiase: Ainoã, Jezerey pono te, Apikaiu Karameru pono, Napau pytõpyry, enara.

⁴ Mame tutuarõtase Sauu ahtao Tawi epatopõpyry poko Kate pona, tupikehse ynororo eya rahkene.

⁵ Mame ynara tykase Tawi Akixi a:

– Jepeme awahtao pata pitiko ekaroko jesaryme. Otyyme kure apatary konõto po yna exiry? tykase Tawi.

⁶ Morara exiryke Zikirake tokarose Akixi a, Tawi tõ esaryme, jũme Juta tõ pataryme toehse Zikirake.

⁷ Moroto tōsesarise Tawi tō nexiase, toiro jeimamyry 4me nuno pirixteu tō nonory po.

⁸ Mame Tawi tō toytose kesurita tō maro etonase te, kirizita tō maro ropo, amarekita tō maro roropa, moino ro mokaro esary moroto kynexine. Mōkaro maro tōsetapase Tawi tō nexiase Sua poe Ejitu pona ro.

⁹ Imehnō poremākase toytose Tawi ahtao, morotōkō totapase eya, orutua kō emero, nohpo tō maro. Ekŷpyrykō tapoise eya xine, kaneru tomo te, pui tomo, jumētu tomo, kameru tomo, enara. Zuponŷpyrykō roropa tarose eya xine. Mame tooehse ropa toto Kate pona ropa.

¹⁰ Mame Akixi tōturupose Tawi a:

– Aza mytotou seroae etonase? tykase Akixi.

Mame Tawi a tozuhse:

– Ikurenaka Juta nonory pona te, ikurenaka Jerameeu nonory pona te, ikurenaka keneu tō nonory pona, tykase rokē eya.

¹¹ Yrome ahno onynamara nexiase Tawi. Tynamase toto ahtao Kate pona toto ytoryino, pirixteu tō zuruino Tawi nyrihpyry poko. Morara Tawi tō nexiase pirixteu tō esary po.

¹² Mame “Zae rokē Tawi” tokarose Akixi a. Ynara tykase ynororo:

– Osepeme pyra toehse Tawi tyekyry tō maro, Izyraeu tō maro. Jūme pyoetoryme exīko mana, tykase Akixi.

28

¹ Moromeīpo pirixteu tomo a tysoutatu tō tonehpose, oximōme toto ehtohme etonatohme Izyraeu tō maro. Mame Akixi ynara tykase Tawi a:

– Zuaro oehtohme ourūko ase, ymaro etonatoh pona ytōko matose jakorehmananōme, tykase.

² Tawi a tozuhse, ynara tykase:

– Ÿ, taro ynanase ākorehmatohme! Amaro yna ahtao orēpyra yna ehtoh enēko mase, tykase ynororo.

– Kure, tykase Akixi, jūme jewomaneme orīko ase, tykase ynororo Tawi a.

Nohpo pyaxime exikety Ētoa po

³ Samueu toorihse nexiase, tyhnamose Izyraeu tomo a emero. Ekepyry tonēse eya xine ipatary Rama po, aenurutoḗpyry po. Izyraeu nonory po pyaxi pyra nexiase, oremi pyra roropa, pake tonyohse toto Sauu a exiryke.

⁴ Mame pirixteu tō tōximōse toto pata Sunē pūto, moroto tōsesarise toto. Sauu a Izyraeu tō tykohmase aoesaritohkōme ypy Kiupoa pona.

⁵ Mame pirixteu tō soutatu tō tonese ahtao Sauu a tonaroxitapāse ynororo, enaromŷke toehse yronymyryme.

⁶ Tōturupose ynororo Ritonōpo a oty ritohme repe. Yrome onezuhpyra Ritonōpo nexiase aosenety ae, urutō ae, *Urim ae, enara.

⁷ Morara exiryke typoetory tomo a ynara tykase Sauu:

– Nohpo zupitatoko pyaxime exikety, eya ekaropotohme ya kynyryrykō poko, tykase.

– Toiro nae mana pata Ētoa po, tykase toto.

⁸ Mame tyoro sā tōmyty tyrise Sauu a, tyorō upo tamuruse roropa eya. Mame toytose ynororo koko, orutua kō maro asakoro, mokyro pyaxime exikety enese. Tōturuse ynororo imaro, ynara tykase:

* **28:6** Urim kynexine Ritonōpo maro oturukety zupō kyryry; topu tō kurā risēme kynexine ise Ritonōpo ehtoh waro Oturukety imehxo exikety ehtohme.

– Joroko tomo a ekaropoko tuaro jehtohme, oty exīko nae taroino? tykase Sauu. – Aorihtyā zuzenu enehpoko ymaro aoturutohme, esety menekāko ase.

⁹ Yrome ynara tykase nohpo eya:

– Tuaro hma tuisa Sauu nyrihpyry pohko: pyaxime exiketō tonyohse eya emero, oremime exiketō roropa. Tapoise jahtao jorihmapōko mā toto, tykase nohpo.

¹⁰ Mame tōmihpyry totapose Sauu a nohpo a:

– Ritonōpo netaryme ynara āko ase oya: “Awānohpyra mā toto sero poko,” tykase.

¹¹ Mame tōturupose nohpo a:

– Onoky kohmāko ha aunuhohme, oturutohme amaro? tykase pyaxi.

– Samueu enehpoko, tykase Sauu.

¹² Yrome Samueu tonese ahtao nohpo a, kui tykase ynororo opore, ynara tykase ynororo Sauu a:

– Oty katoh kuenekunohno? Omoro mase tuisa Sauu, tykase.

¹³ – Oserehpyra exiko, tykase Sauu eya. – Oty enēko mah?

– Ahno akuaryhpyry enēko ase tūtāko nono ae, tykase nohpo.

¹⁴ – Onoky sā hnae ynororo, tykase, tōturupose.

– Tamuhpomano, tupoke mosā ke, tūtāko mana, tykase nohpo.

Mame Samueume aexiry tonetupuhse Sauu a. Tosekumuru po typorohse ynororo, tōmyty po nono pokoxi “Imehxo mase,” katohme Samueu a.

¹⁵ Ynara tykase Samueu Sauu a:

– Oty katohme kuerekohmano? Oty katohme kuenehporopa xiaro? tykase.

Sauu a tozuhse, ynara tykase:

– Etuarimāko ase yronymyryme! Pirixteu tō etonāko toh mana, yporemākapōko mā toto, turumekase roropa ywy Ritonōpo a. Jezuhpyra toehse ynororo ekaroporyhtao ya, urutō ae te, aosenety ae kara roropa mana. Naeroro oya oehno jurutohme. Oty rīko ahno? tykase Sauu.

¹⁶ Ynara tykase Samueu:

– Oty katohme ya ekaropōko mah, turumekase awahtao Ritonōpo a, ozehnotome toehse ynororo ahtao?

¹⁷ Ritonōpo a tyrise emero tōmihpyry, tynekarohpyry ae ro. Izyraeu tō esēme oehtoh tupuxihkase ropa eya, ekarotohme imepyny a, Tawī a.

¹⁸ Ritonōpo nyripohpyry omipona pyra mexiase, amarekita tō onenahkara mexiase, tonahkapose oya toto ahtao Ritonōpo a. Naeroro serara tyrise oya seroae, tykase

¹⁹ Oekarōko Ritonōpo mana Izyraeu tō maro pirixteu tomo a. Kokoro ymaro exīko mase omūkuru tō maro. Mame Izyraeu tō soutatu tō ekarōko Ritonōpo mana pirixteu tomo a, tykase Samueu.

²⁰ Morara kary etaryke tyya toepukase Sauu nono pona, tonaroxitapāse toexiryke. Tyjamihekhe se ynororo, otuhpyra toexiryke saereme, koko, enara.

²¹ Mame ipūtokoxy toehse nohpo ahtao, enaromŷke Sauu ehtoh tonese eya. Ynara tykase ynororo.

– Eneko ke omipona exino. Azahkuru jexiry se pyra ake repe jorikyryino. Yrome turupose oya jexiryke morara yрино.

²² Seromaroro ajohpāme sā jomiry etako, tonahsē pixo enehxi oya, ōtuhtohme. Otuhko pitiko jamihme oehtohme, oytotohme ropa, tykase nohpo.

23 – Arypyra, tykase Sauu. — Otuhpyra ase, tykase. Yrome imaro typoetory tomo a turuse tahtao toto omiry tofase Sauu a. Towōse ropa ynororo nono poe, typorohse nyhtoh pona.

24 Mame tokye nohpo nexiase pui mūkuru. Inahpāko nexiase tupune aehtohme. Axī toky totapase eya, ipurutohme, wyi tyrise roropa eya.

25 Mame tynyrihpyry tyrise eya Sauu tō ēpataka. Tōtuhse toto, Sauu, ipoetory tō maro, mame moro ae ro koko toytose ropa toto.

29

Tymaro xine Tawi se pyra pirixteu tomo

1 Mame pirixteu tō soutatu tō tōximōse Apeka po. Morararo Izyraeu tō tōsesarise tuna enatyry pūtokoxi, jakanahmā Jezereu po.

2 Mame atakenaka pirixteu tō tuisary 5mākō toytose, oximōme tysoutatu tō maro: 100mākomo te, 1.000mākomo te, tosēkō maro toytose toto. Mame toto etyhpyryme Tawi tō tyoytōko roropa nexiase Akixi tō maro.

3 Mokaro eneryke tyya xine pirixteu tō soutatu tuisary tomo a tōturupose tosēkomo a:

– Otara tyrīko moxiā nae epereu tomo? tykase toto.

– Mose Tawi, Izyraeu tō esē Sauu poetohpyry. Ymaro mā ynororo toiro jeimamyry motye. Azahkuru pyra nase ya, Sauu poe tutūtatopōpyry poe ro tarona, tykase Akixi repe.

4 Yrome tyekītapāse pirixteu soutatu tō esamo.

– Mose aropoko ropa, pata onekarohpyry pona ropa esaryme. Toto anaropopyra exiko kymaro xine, etonatoh pona. Osetaparyhtao otarame kuetaapapitōko mana. Morara ahtao osepeme exīko ropa mā ynororo Sauu maro, kymarokō etaparyke eya.

5 Tawi mokyro, ipoko toremiase nohpo tomo, tuase toto ahtao: “Miumākō totapase Sauu a repe, yrome Tawi a 10 miumākō totapase.”

6 Naeroro Tawi tykohmase Akixi a. Ynara tykase ynororo eya:

– Zae rokē mase ya. Yna maro oytory etonatoh pona yna akorehmase kure ya exiry repe. Azahkuru pyra mase ya oehtopōpyry poe ro tarona. Yrome imehnō tuisa tō ose pyra mā toto.

7 Morara exiryke ytoko ropa atapyī taka, osepeme ro sytase. Naeroro tehme rokē ehtoko ozehno xine pyra pirixteu tō tuisary ehtohme, tykase Akixi.

8 – Yrome oty tyrise ya? tykase Tawi. — Azahkuru ehtoh onyripitopyra ase, moino joehtopōpyry poe ro tarona. Oty katohme jaropopyra hma etonatoh pona, ākorehmatohme ozehnotokō poremākatohme? tykase.

9 Mame ynara tykase Akixi:

– Moro waro ase. Zae rokē mexiase ya, Ritonōpo nenyokyhpyry samo. Māpyra pirixteu tō esamo ynara āko: “Ytopyra mā ynororo etonatoh pona, kymaro xine,” āko.

10 Naeroro kokoro owōtoko pakeimo, omoro, imehnō Sauu poetohpyry tō maro, oytotohkōme ropa, ēmepryhtao, tykase Akixi.

11 Morara exiryke Tawi towōse pakeimo typoetory tō maro toytotohkōme ropa pirixteu tō esaka. Yrome pirixteu tō tōnuhse Jezereu pona.

30

Amarekita tō maro etonatopōpyry

¹ Morarame asakoro tōmehse ahtao Tawi tō toeporehkase ropa typatarykō Zikirake pona repe. Yrome toto esahpyry po, amarekita tō toehse nexiase, Zikirake tyryhmase eya xine, tyahkase roropa eya xine.

² Tynamotome nohpo tō tarose eya xine emero, poetohti tō maro, tamuh-pomākō maro. Toto onetapara toh nexiase, tarose rokē toto tymaro xine.

³ Mame Zikirake pona toeporehkase ropa Tawi tō ahtao, jahkahpyry rokē tonese eya xine. Ipyxiākō tarose nexiase, imūkuru tō maro, ēxiry tō maro.

⁴ Moro eneryke tyya xine tyxitase toto opore, Tawi tomo, ipoetory tō maro. Totaehse toh nexiase tyxitarykōke, tyjamiñkehse roropa ynaroro.

⁵ Tawi pyxiā asakoro ro tarose nexiase Ainoā, Jezereu pono te, Apikaiu, Napau Karameru pō pytŷpyry, enara.

⁶ Otupiko Tawi nexiase; ipoetory tō typoenōkō ihnamōko nexiase. Mame tosekō etapary se toehpitoše toh nexiase topu ke. Yrome tyjamihtanohse ropa ynororo Ritonōpo a.

⁷ Mame ynara tykase Tawi Apiataa, Aimereke mūkuru a:

– Oupō enehta ōturupotohme Ritonōpo a, tykase. Ritonōpo maro oturutoh poko erohketyme nexiase.

Mame tupō tonehse eya ahtao,

⁸ tōturupose Tawi Ritonōpo a:

– Mokaro, yna ryhmananō ekahmāko ynanah? Toto apoiko ynanah? tykase Tawi Ritonōpo a.

– Ŷ, ekahmako toto. Toto apoiko mase, inarotyā pynanohnōko ropa mase, tykase Ritonōpo.

⁹ Naeroro Tawi tō toytose typoetory tō 600mākō maro, toeporehkase tahtao xine iporiry Pesoa ehpioksi, moroto rokē totypohse 200mākō nexiase,

¹⁰ tyjamiñkehse toexirykōke, tuna anakuohsaromepyra toh nexiase. Yrome Tawi maro 400mākō toytose ro, tyryryhmahpōkō ekahmase toytose ro toto.

¹¹ Mame nuasemā tonese Tawi poetory tomo a ona po, Ejitu pono, tomitapāse nexiase. Oseruao ēmepyy taropose eya otuhpyra, tuna onēpyra. Tonehse mokyro eya xine Tawi a. Mame tuna tokarose eya aukurume, tonahsē roropa.

¹² Epery fiku tō asarahtyamo te, uwa epery roropa asarahtyamo tokarose eya. Mame tonahse eya rahkene. Tyjamihtase ropa ynororo.

¹³ Mame tōturupose Tawi a:

– Onoky oesēme nae? Oty pōme mahno? tykase.

– Ejitu pōme ase, amarekita namotome repe. Yrome takuruhtase jahtao jurumekase toto. Mame 3me ēmepyy aropoase taro.

¹⁴ Toytose ynanexiase keretita tō poreməkase, Juta tō nonory kurenaka, Karepe ekyry tō esaka roropa, mame pata Zikirake tyahkase yna a, tykase.

¹⁵ Mame Tawi tōturupose eya. Ynara tykase:

– Jaroryh oya nah amarekita tomo a?

– Ŷ, tykase ynororo, – ōmiry ekaroryhtao ya Ritonōpo netaryme, jetapara oehotohme te, jekaropyra roropa oehotohme jesemy a, enara. Morara ahtao aarōko ase, tykase ynororo.

¹⁶ Mame Tawi tō tarose eya. Moroto amarekita tō tonese eya xine, tātahpahse ropa, otuhnōko, eukuru ēnōko, atākyemāko, mōkomo itamurume tapoise tyya xine exiryke, pirixteu tō patary tō poe, Juta patary tō poe, enara.

¹⁷ Yrokokoro ēmepyyrime Tawi tomo a totapase amarekita tomo ikohmamyry pona ro. Totapase toto eya xine emero exisasaka. Orutua kō 400mākō nuasemākō rokē toepase toto kameru tō po.

¹⁸ Typoenõkõ emero typynanohse ropa Tawi a typyxiäkõ roropa emero amarekita tõ narotyã tonehse ropa eya.

¹⁹ Emero tapoise ropa eya xine, poetohti tomo, tamuhpomãkomo, Tawi poetory tõ poenomo, õxiry tõ roropa, imõkomorykõ roropa, emero tapoise ropa Tawi a.

²⁰ Kaneru tõ emero pui tõkehko roropa tapoise Tawi a. Ipoetory tomo a okyno tõ tarose Tawi a. Ynara tykase toto:

– Moxiã emero Tawi ekyme mã toto, tykase toto.

²¹ Morarame Tawi tõ toytose ropa iporiry Pesoa ehpiKOXI ropa, 200mãkõ tymaro xine ytopyra aehtyamo a, totaehse toexirykõke ytopyra aehtyamo a. Toytose toto Tawi tõ oepýry ropa enese. Tõpatakamase Tawi eya xine, taomikase ropa toto.

²² Yrome ajoajohpãkõ Tawi maro aytotyã ynara tykase:

– Kymaro xine ytopyra toehse moxiã exiryke, mõkomo onekaropyra sýtatose eya xine, kynapoihpyrykomo. Typyxiäkõ rokẽ apoiko ropa mã toto typoenõkõ maro, tykase toto.

²³ – Arypyra, wekury tomo, tykase Tawi. – Moro sã pyra ehtoko. Ritonõpo nekarohpyry senohne. Towomase kymarokõ eya. Kyzehnotokõ tokarose eya kyya xine.

²⁴ Õmirykõ zae pyra mana. Zae mõkomo sapiakatone. Oxisã mõkomo apoiko mã moxiamo, mõkomo erase tomo, etonatoH pona aytotyã samo. Kynapoihpyrykõ sapiakatone zokonaka ekarotohme eya xine emero porehme oxisamo.

²⁵ Morara tykase Tawi jüme tõmihpyry onytyromara imehnõ ehtohme, aomipona Izyraeu tõ ehtohme.

²⁶ Mame Zikirake pona toehse ropa tahtao xine mõkomo taropose Tawi a tynekaroryme Juta põkõ tuisary tomo a, tope tomo a. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Sõ nase ynekaroryme oya xine okyryrykõme Ritonõpo zehnotokõ kyryrypyry.

²⁷ Mame mõkomo taropose eya Peteu põkõ tuisary tomo a te, Rama tuisary tomo a Juta nonory po ikurenae, Jatia põkõ tuisary tomo a,

²⁸ Aroea põkomo a, Xipimote põkomo a, Exitemoa põkomo a,

²⁹ Rakau põkomo a, jerameerita tõ patary tõ põkomo a, keneu tomo a,

³⁰ Horoma põkomo a, Porasã põkomo a, Atake põkomo a,

³¹ Eperõ põkomo a, imehnõ pata tõ põkomo a roropa, emero Tawi epatoõpyry punero, moro põkõ kyryryme, enara.

31

Sauu orihõtõpyry imükuru tõ maro

(1 Koronika 10.1-12)

¹ Morarame pirixteu tõ soutatu tõ totonase Izyraeu tõ maro. Tuhke Izyraeu tõ totapase eya xine ypy Kiupoa po, imehnõ toepase.

² Mame Sauu tõ tomyehmase pirixteu tomo a imükuru tõ maro, Jonata totapase eya xine Apinatape maro, Maukisua maro.

³ Orõpyra totapase toto Sauu zomye, tuose ynororo pirixteu tõ pyre a. Orihnõko nexiase.

⁴ Naeroro ynara tykase Sauu typyre arone a:

– Punião apoiko juotohme jüme rokene. Arypyra ahtao mokaro, Ritonõpo omipona pyra exiketõ jeunohnõko mã toto jetaparyhtao, tykase Sauu.

Yrome ipyre arone enaromÿke nexiase. Tosë worry se pyra nexiase. Naeroro tamoreme toepukase Sauu tywaratã pona tõtuotohme.

⁵ Mame Sauu orikyry tonese ahtao ipyre arone a, toepukase roropa ynoro tytapemã pona toorihtohme imaro.

⁶ Morara exiryke Sauu tõ toorihse tumükuru tõ oseruaõkõ maro typyre arone maro, ipoetory tõ roropa emero toorihse oximõme, toiro ãmepyry ae.

⁷ Morarame Izyraeu tõ soutatu tõ poremäkatopõpyry eneryke tyya xine, typatarykõ turumekase Izyraeu tomo a jakanahmä Jezereu mõpozakoxi, tuna Joatão mõpozakoxi xixi tütatoh winakoxi roropa toepatohkõme. Mame pirixteu tõ tõsesarise Izyraeu tõ esahpyry pona.

⁸ Mame yrokokoro pirixteu tõ toytose ropa ahtao aorihtyã mõkomohpyã kurãkõ apoitohme tyya xine, Sauu ekepyry tonese eya xine imükuru tõ ekepyry maro py Kiupoa po.

⁹ Mame Sauu zupuhpyry tyhkohse eya xine. Aosewomatoh, metau risë tapoise roropa eya xine, zuponÿpyry roropa metau risemy. Mame omi aronanõ taropose eya xine pirixteu tõ patary tõ poro toto zurutohme Sauu orihtopõpyry poko. Mame tyneponãmarykõ eahmatoh tao, ahno rãnao roropa turuse eya xine.

¹⁰ Sauu osewomatoh tyrise eya xine Axitarote eahmatoh taka. Yrome ekepyry toxixihmase pata Pete-Sã apuru pokona.

¹¹ Mame pirixteu tõ nyrihpyry poko Sauu ekepyry poko tuaro toehse Jape-Kireate põkõ ahtao,

¹² Orutua kõ emero orëpyra exiketõ toytose koko Pete-Sã pona. Mame Sauu tõ ekepyry touse ropa eya xine, imükuru tõ ekepyry maro Pete-Sã apuru poe, arotohme ropa Jape pona, jahkatohme.

¹³ Moromeïpo jehpyrykõ tarose eya xine zonëtohme wewe zopikoxi Jape pona, mame 7me tõmehse toto otuhpyra, enara.

2 SAMUEU

2 Samuel

Ekarotopo

Sero 2 *Samueu* ekarōko Izyraeu tō ehtopōpyry 1 *Samueu* ekarotopōpyry mykapo. Ekarōko Tawi ehtopōpyry poko tuisame toehse ahtao ikurenāe Juta tō esēme osemazuhme aporo (2 *Samueu* 1–4). Imeīpo Izyraeu tō emero esēme toehse ynororo inikahpoēkō maro (2 *Samueu* 5–24). Ekarōko Tawi etonary poko topetōkara maro. Yronymyryme Ritonōpo tonetupuhse Tawi a Tosēme, toahmase ynororo eya tyjamifunuru ke. Yrome tyrypyry poko toehse roropa Tawi kynexine, ahno totapapose eya. Morohne otonēsaromepyra kynexine Ritonōpo wino. Mame urutō Natā a Tawi turuse ahtao tōsekarose ynororo iiryryryme toehtoh poko. Tyrypyry wānohtoh tapoise eya, tyrypyry rumekary se toehse, ikorokapotohme ropā.

Tawi pyno toehse Izyraeu tō kynexine. Imeīpo tamuhpōme toehse Tawi ahtao imūkuru se toh kynexine, Tawi sā exikety tosekōme ehtohme.

Sero pape ao

Tawi Juta tō esēme 1.1–4.12

Izyraeu tō esēme roropa 5.1–24.25

1. Jeimamyry apitorymā 5.1–10.19

2. Pate-Sepa maro 11.1–12.25

3. Tupime ehtopōpyry 12.26–20.26

4. Etyhpyrymāme 21.1–24.25

Zuaro toehse Tawi Sauu tō orihotopōpyry poko

¹ Sauu toorihse kynexine. Morarame amarekita tō etapakehxīpo Tawi tooehse ropā Zikirake pona. Moroto tehme nexiase asakoro emepyyry.

² Mame yrokokoro orutua tooehse Sauu tō esahpyry poe. Toemynyhmary enetupuhpotohme tupō tyxihkase eya, nono tyrise tupuhpyry pona roropa eya. Toytose ynororo Tawi a. Mame tosekumuru po typorohse ynororo Tawi ēpataka. Tōmyty nono pona tyrise eya “Imehxo mase” katohme Tawi a.

³ – Ozeino moehno? tykase Tawi eya.

– Epano Izyraeu tō soutatu tō esary poe, tykase.

⁴ – Otara toehse? Kuruko emero, tykase Tawi eya.

– Typoremākase Izyraeu tō ahtao, toepase yna, etonatoh poe. Tuhkākō toorihse. Sauu tō, imūkuru Jonata roropa toorihse, tykase ynororo.

⁵ Mame Tawi tōturupose eya:

– Otāto zuaro hma Sauu tō imūkuru Jonata maro toorihse ehtoh poko? tykase.

Ynara tykase ynororo eya:

⁶ – Ypy Kiupoa pona toeporehkase jahtao, Sauu enease moroto toepukase tywaratā pona. Epetōkara kanary ameke pyra exīko nexiase, kawaru tō po ytoketō maro.

⁷ Mame toeramase ynororo ahtao jenease, ykohmase tyya. Ezukuase roropa: “Taro ase, tuisa,” ase eya.

⁸ “Onoky mahno?” nase ya. “Ywy ase amarekitame,” ase.

⁹ Mame ynara nase ynororo ya: “Juō toto, orihnōko ase. Naeroro kuwoko jūme rokene,” nase ya.

¹⁰ Naeroro ytoase eya, etapase orihsasaka aexiryke. Mame iparimanypyyry uuru risē apoiase zupuhpyry poe enehtohme oya, apory emepory roropa enehno oya.

11 Mame Tawi a tupõ tyxihkase toemynyhmaryke. Ipoetory tõ roropa morararo toehse toto. Tupõkõ tyxihkase eya xine.

12 Tyxitase roropa toto Sauu tõ poko Jonata maro, Izyraeu tõ maro. Mame otuhpyra toehse toto ikohmamyry pona, toorihse Sauu tõ exiryke.

13 Mame Tawi tõturupose ropa nuasemano a:

– Oty põ hmahno?

– Amarekitame ase, yrome taro jesary amaro xine, tykase.

14 – Oty katohme Ritonõpo nymenekahpyry tuisame etapary poko enaromyra makehne? tykase.

15 Mame toiro typoetory a ynara tykase:

– Mose etapako, tykase.

Mame mokyro totapase eya, toorihse.

16 Apitoryme ynara tykase Tawi amarekita a:

– Mehxiro, azahkuru oehtoh poko: “Sauu, Ritonõpo nymenekahpyry totapase ya,” karyke oya.

Sauu tõ hnamotopõpyry Tawi a

17 Mame eremiatoh tymerose Tawi a Sauu tõ hnamotohme, imükuru Jonata maro.

18 Mame Juta tomo a tamorepapose eya. (Sero ihnamotoh tymerose, Zae exikety papõ pokona.)

19 Kutuisarykõ imehxo mā toorihse,
ypy tõ po, Izyraeu tõ nonory po!
Orëpyra exiketõ soutatu tõ toorihse toto!

20 Kate põkõ onurupyra ehtoko,
Axikerõ põkomo onurupyra ehtoko,
tākye pirixteu ãxiry tõ exiryino,
Ritonõpo waro pyra exiketõ ãxiry tõ atākyemaryino.

21 Konopo oehpyra exiko ypy Kiupoa pona.
Otyro ahtara exiko tupito tõ po!
Moroto soutatu tõ osewomatoh typahse exiryke, nuriame nono po;
Sauu osewomatoh zemime pyra toehse
oriu maro onykorokara exiryke.

22 Typyreke orëpyra Jonata nexiase,
tytapemā ke Sauu roropa ekurehpyra nexiase
jamihmākõ etapary poko,
topetõkara orihmapory poko.

23 Sauu maro Jonata, opyno xine toh nexiase.
Oximaro toh nexiase isene ahtao,
oximaro toorihse toto.
Piano tõ motye axī toh nexiase,
reāo tõ motye jamihme roropa.

24 Nohpo tomo Izyraeume exiketomo,
oxitatoko Sauu ihnamotoko!
Tuisame Sauu pokoino tymõkomokehxo Izyraeume exiketõ toehse;
upo kurā ke tupohtose mexiatose
kaneru hpoty kamiraramā ke,
kasuru kurā ke, uuru risē ke roropa.

25 Soutatu tõ orëpyra exiketõ toepukase,
toorihse toh nexiase etonato po.
Jonata toorihse mana ypy tõ põ.

26 Emynyhmāko ase opoko, Jonata urui;
opyno ipunaka exiase!

Ypyno oehtoh kure nexiase,
ypyno nohpo tō ehtoh motye.

27 Soutatu tō orēpyra exiketō toepukase,
toto pyrēpyry turumekase,
typahse rokē kehko.

2

Tuisame Tawi ritopōpyry Juta tō esēme

1 Moromeīpo tōturupose Tawi Ritonōpo a:

– Kure oya jytory pata pona, Juta nonory pona tuisame ehtohme? tykase.

– Ȳ ytoko, tykase Ritonōpo.

– Oty pona ytōko ha? tykase, tōturupose Tawi.

– Eperō pona, tykase.

2 Naeroro Eperō pona toytose Tawi typyxiākō maro asakoro: Ainoā, Jezereu pono te, Apikaiu, Napau Karameru pō pytypyry, enara.

3 Tymarōkō roropa tarose Tawi a, toto tapyī taōkō maro. Mame tōsesarise toh nexiase pata tō po Eperō pūto.

4 Mame orutua kō Juta pōkō toytose Eperō pona, Tawi tyrise eya xine tutuisarykōme, Juta tō tuisaryme.

Mame Sauu tō ekepyry tonēse Jape-Kireate pōkomo a. Moro poko turuse Tawi ahtao,

5 typoetry tō taropose eya Jape-Kireate pōkomo a oturuse:

– Kure rokē oriporykō se ase Ritonōpo a Sauu tō pyno oexirykōke, ekepyry tonēse oya xine exiryke!

6 Naeroro opyno xine Ritonōpo ehtoh se ase, oewomarykō se roropa! Ywy roropa isā opyno xine se ase onyrihpyrykō pokoino.

7 Morara exiryke enaromyra ehtoko, ajamihtatoko! Sauu, otuisarykō toorihse, seromaroro Juta tomo a tymenekase ywy tutuisarykōme jehtohme.

8 Sauu poetry, soutatu tō esē Apinea, Nea mūkuru, toepase kynexine Ixiposete, Sauu mūkuru maro pata Maanaī pona, tuna Joatāo mōpozakoxi.

9 Moroto tuisame Ixiposete tyrise Apinea a, Kireate nonory esēme te, Asea maro te, Jezereu roropa te, Eparaī maro te, Pējamī roropa te, Izyraeu tō emero esēme ehtohme.

10 40me jeimamyry nae Ixiposete, Sauu mūkuru nexiase, Izyraeu esēme toehse ahtāo. Mame asakoro jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko. Yrome Juta tomo a Tawi tyrise tutuisarykōme,

11 toerohse ynororo Eperō po 7me jeimamyry zokonaka, Juta tō esēme.

Izyraeu tō osetapatopōpyry Juta tō maro

12 Mame Apinea, Nea mūkuru toytose, Ixiposete poetry tō esā maro, Maanaī poe pata Kipeāo pona.

13 Joape, Zeruia mūkuru toytose, Tawi poetry tō esā maro, osepyryse imaro xine Kipeāo tunary pūtokoxi. Apinea marōkō typorohse tuna pūtokoxi, Joape marōkō tuna moīno akoxi typorohse toto, mokaro etonie.

14 Mame ynara tykase Apinea Joape a:

– Kure ya nuasemākō osetapary pixo kymarokō neneryme, tykase.

– Kure roropa ya. Ah nosetapā toto, tykase Joape.

15 Naeroro towōse toto xikihme etonahme, 12me Pējamī pakomo, Ixiposete, Sauu mūkuru poetry, 12me roropa Tawi poetry.

16 Mame osetonie exikety zupuhpyry tapoise eya xine. Mame tuose eya xine aoropary zehpyry aka rato pohsuimā ke. Oximaro toepukase toorihse toto. Naeroro moroto tosehapse Rato Pohsuimā kō esaryme.

17 Moromeīpo tōsetapase toto yronymyryme, mame Apinea poetory tō typoremākase Tawi tomo a.

18 Mame Zeruia mūkuru tō oseruao moroto nexiase. Joape te, Apisai te, Asaeu, enara. Mokyro Asaeu axī tururume ytokety nexiase, kapauimo samo.

19 Apinea tokahmase eya, tururume etapatohme repe, eramara roropa nexiase.

20 Mame tŷkakoxi tōsenuhmase Apinea ahtao tōturupose eya:

— Omoro hma Asaeu? tykase.

— Ywy ase, tykase Asaeu.

21 — Jekahmara ke exiko, tykase Apinea. Imepŷ apoiko nuasemano imōkomory apoitohme oya, tykase.

Yrome Asaeu onurumekara nexiase.

22 Turuse ropa Apinea a:

— Epo hnae! Kurumekako! Oetapary se pyra reahse! Otara āko ha orui a oetaparyhtao ya? tykase.

23 Yrome Asaeu irumekary se pyra nexiase. Naeroro Asaeu wakuru typosohkase warata ātykyry ke. Tufūtase warata ipary ae. Moroto toepukase ynororo, toorihse. Totypohse toto emero morotona toeporehkase toto ahtao, Asaeu ekepyry eneryke tyya xine.

24 Yrome Apinea tokahmase irui tomo a, Joape a te, Apisai a, enara. Mame kohmāsasaka ahtao ypy Ama pona toeporehkase toto, pata Kia poe xixi tūtatoh wino, ona Kipeāo esemary po.

25 Pējamī pōkō tōximōse toto Apinea akorehmatohme ypy emory po.

26 Mame Joape tykohmase Apinea a. Ynara tykase ynororo eya:

— Epo hnae osetapary poko. Osetapakehpyra kuahtao xine osenahkāko mā toto emero. Otara ahtao opoetory tō etypohkapōko mah tyekyry tō ekahmary pohko? tykase Apinea.

27 Ynara tykase Joape eya:

— Oturupyra awahtao tyekyry tō onetapakehpyra toh exiry kokoro ěmehtoh ponāmero, tykase.

28 Naeroro rueimo totose Joape a. Mame totyphse toto emero. Izyraeu tō onekahmara toehse toto. Tōtuokehse toto.

29 Mame Apinea tō tōmehse toytorykō poko jakanahmā Joatāo kuroko. Tuna Joatāo takuohse eya xine, mame toytose ro toto tosaka xine, Maanaī pona.

30 Mame Joape tō toehse ropa, Apinea ekahmakehŷipo. Typoetory tō tanonohpose eya, toto kuhtohme. Asaeu maro 20me toorihse, Tawi poetory tomo.

31 Yrome Tawi tomo a 360me totapase Pējamī pōkomo, Apinea poetory tomo.

32 Mame Asaeu ekepyry tapoise eya xine zonētohme jumy ekepyry zonētoh tao, Perē po. Mame toytorykō poko tōmehse toto Joape tomo, Eperō pona toeporehkase ropa toto ěmepyryme.

3

1 Mame okynā sā osetapakehpyra Sauu ekyrŷpyamo, Tawi tō maro. Orēpyrahxo toehse Tawi tomo, Sauu ekyrŷpyry tō jamihme hkopyra toehse.

Tawi mūkuru tomo

2-3 Mame Tawi mükuru tō tonuruse Eperō po: apitoryme Amanō tonuruse, Ainoā, Jezereu pō mükurume. Mokyro mykapo Kireape tonuruse, Apikaiu, Napau, Karameru pō pytŷpyry mükurume. Oseruaōme Apisarāo, Maaka mükurume tonuruse, Taumai, Kesua pōkō tuisary ēxiryne nexiase ynororo.

4 Mokyro mykapo Atonia, Hakite mükurume tonuruse. Mokyro mykapo Sepatia tonuruse, Apitau mükurume.

5 Mame omazū mykaponatome Itireāo, Ekera, Tawi pyty mükurume tonuruse. Mokaro Tawi mükuru tō tonuruse Eperō po.

Tōmirykō etatopōpyry Apinea a, Tawi maro

6 Mame Sauu ekyrŷpyry tō osetaparyhtao Tawi tō maro, Apinea orēpyrahxo toehse Sauu ekyrŷpyry tomo a.

7 Orihpyra ro Sauu ahtao typye nexiase Rixipa, Aia ēxiry maro. Morarame ynara tykase Ixiposete Apinea a:

– Oty katohme papa pytŷpyry poko mexino? tykase.

8 Morara kary etaryke tyya tyekītapāse Apinea. Tozuhse ynororo eya, ynara tykase:

– Onekunohtō jekarōko mah, oepetōkara akorehmaneme toko jekarōko mah? Moino ro omy Sauu ekryro tō ewomaneme ase, epe tō ewomaneme roropa ase oporemākapopyra Tawi ehtohme. Māpyra serōmaroro jyhxirōko mase mokyro nohpo poko jexiry poko repe.

9-10 Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkō Tawi a: “Jomihpyry ae ro Sauu tō tuisame pyra tyrīko ase, Izyraeu tō esēme oehtohme, Tawi, Juta tō esēme roropa.” Naeroro kuetapako Ritonōpo, moro onyripyra jahtao Ōmihpyry ae ro, tykase Apinea.

11 Mame Apinea zuno Ixiposete exiryke “Teh” tykase rokē ynororo.

12 Morara ahtao Tawi nexiase Eperō po. Mame tōmiry taropose Apinea a Tawi a oturupotohme, ynara tykase ynororo:

– Onoky Izyraeu tō tuisaryme exīko nae? Osepeme kuahtao ākorehmāko ase Izyraeu tō enehtohme opoetoryme toto ehtohme emero porehme, tykase.

13 – Ÿ, kure, tykase Tawi, – osepeme exīko sytase. Yrome apitoryme, toiro tyriporo se ase oya: ooepyryhtao, Mikau, Sauu ēxiry enehko ya, tykase.

14 Mame Ixiposete, Sauu mükuru a tōmiry taropose Tawi a ynara katohme: – Ypyty Mikau ekaroko ya, topekahse ya exiryke, 100me pirixteu tō etatopōpyryke ya, tykase.

15 Naeroro Ixiposete a nohpo tapoipose inio Pautieu, Raixi mükuru wino.

16 Inio toytose imaro xitāko osema ae, pata Paurī pona. Mame Apinea a taropose ropa ynororo, ynara tykase eya:

– Ÿtoko ropa atapyī taka, tykase Apinea.

Naeroro toytose ropa ynororo.

17 Mame tōturuse Apinea Izyraeu tō tamuximākō maro. Ynara tykase ynororo:

– Moino ro Tawi riry se mexiatose otuisarykōme.

18 Serōmaroro tyritoko, ynara tykase Ritonōpo exiryke: “Ypoetory Tawi a Izyraeu tō pyranohpōko ase, ypoetory tomo a, pirixteu tō poremākapotohme, imehnō roropa, topetōkara, toto poremākapotohme,” tykase.

19 Mame tōturuse roropa Apinea Pējamī pōkō maro. Toytose ynororo Eperō pona Tawi zuruse Izyraeu tō oturutopōpyry poko, Pējamī pōkō oturutopōpyry poko roropa.

²⁰ Mame toeporehkase Apinea tō ahtao, 20me orutua kō maro Eperō pona, otuhtoh konōto tyrise Tawī a oximaro toto otuhtohme.

²¹ Mame ynara tykase Apinea Tawī a:

– Ytoxi Izyraeu tō eahmase oenetupuhtohme tosēkōme opoetoryme ro-
ropa toto ehtohme, tykase.

Mame Apinea taropose ropa Tawī a, osepeme rokene.

Apinea etapatopōpyry

²² Imēīpo Tawī poetory tō tooehse ropa Joape maro pirixteu tō patary
poremākaxōīpo. Mōkomo itamurume tonehse eya xine. Yrome Apinea
onenepyra Tawī maro toh nexiase moroto Eperō po, taropose ropa exiryke
Tawī a kure aytotohme ropa.

²³ Mame toeporehkase Joape tō ahtao, turuse ynororo Apinea oehstopōpyry
poko Tawī a oturuse, aropotopōpyry ropa poko roropa Tawī a.

²⁴ Naeroro Joape toytose Tawī a. Ynara tykase eya:

– Otara myka Apinea a? Tooehse ynororo oya repe, oty katohme maropō
ropa? Seromaroro toytose ropa mana.

²⁵ Mokyro Apinea, Nea mūkuru waro mase, onekunohto ynororo. Oenese
rokē noehno atamorepase oytory poko, onyriry poko, enara.

²⁶ Mame Tawī turumekase Joape ahtao, orutua kō taropose eya Apinea
enehtohme ropa tuna pēkamā Xira poe. Yrome Tawī tuaro pyra nexiase.

²⁷ Mame tooehse ropa Apinea ahtao Eperō pona tarose ynororo Joape a
pata omōtoh pūtokoxi, toiroro imaro oturutohme samo, tokare pyra. Moroto
faktorō Asaeu etapatopōpyry emetakame, Apinea tuose zuakuru aka rato
pohsuimā ke, toorihse.

²⁸ Moromeīpo tuaro toehse Tawī ahtao ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo zuaro, ypoe pyra mokyro Apinea totapase.

²⁹ Zae Ritonōpo exiryke Joape wānohnōko mana jekyry tō maro, Apinea
etapatopōpyry ehepyryme. Ynara se ase: jekyry tō akuruhtanohpory
se ase, ipūkō motaryke, jaxirykō ahmitary ke, nohpo erohtoh poko rokē
waro exikety, totapasēme exikety etonatoh tao, emitapānohporykō ke, enara,
tykase.

³⁰ Apinea totapase Joape tomo a, zakorō Apisai maro, takorōkō Asaeu
tuose eya exiryke, tōsetaparykohtao Kipeāo po.

³¹ Mame ynara tykase Tawī Joape a imarōkomo a roropa.

– Oxitatoko Apinea orihtopōpyry poko. Oupōkō ixihkatoko roropa oe-
mynyhmarykō enetupuhpotohme. Osemazuhme ytotoko zonētoh pona.
Mame Apinea ekepyry ē mykapo toytose tuisa Tawī.

³² Mame Apinea tonēse eya xine Eperō po. Tyxitase tuisa opore zonētoh po.
Morararo imoihmākō tyxitase toto.

³³ Ynara toremiase Tawī tyxitaryme Apinea poko:

“Oty katoh Apinea norikyase, putupyra exikety orihmapory samo?”

³⁴ Oemary onymyhyra nexiase Opupuru roropa anapoipyra nexiase.

Ajoajohpākō netapahpyry sā, norikyase myhene.”

Naeroro tyxitase toto Apinea poko imoihmākomo.

³⁵ Mame tonahsē ekarory se toh nexiase Tawī a, otuhtohme kohmāpyra
ahtao ro repe. Yrome otuhpyra nexiase. Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo, kuetapako tonahsē enapyryhtao ya xixi omōpyra ro ahtao,
tykase.

³⁶ Moro etaryke tyya xine tākye toh toehse. Emero Tawī nyrihpyry poko
tākye toh nexiase.

³⁷ Morara exiryke moro ae ro Izyraeu tō emero tuaro toehse, Tawi poe pyra Apinea toorihse nexiase.

³⁸ Mame ynara tykase Tawi tymarōkomo a, Izyraeu tō esamo a:

– Tuaro ehtoko, seroae tuisamā, imehxo exikety toorihse Izyraeu tō nonory po.

³⁹ Tuisame tymenekase ywy Izyraeu esēme Ritonōpo a, yrome ya jamihme pyra ase. Mokaro Zerua mūkuru tō orēpyra toh mā repe, yrome jomipona pyra mā toto! Iirypyrymākō wānopyry se ase Ritonōpo a, iirypyrykō emetakame, tykase.

4

Ixiposete etapatopōpyry

¹ Mame Apinea orihthopōpyry poko Eperō po tuaro toehse tahtao, torētyke toehse Ixiposete, Sauu mūkuhpyry. Izyraeu tō roropa emero enaromŷke toehse.

² Morarame asakoro soutatu tō esē nexiase, Ixiposete poetoryme. Ytoy-toketōme toh nexiase pirixteu tō patary poremākapory poko, typoetory tō maro. Toiro esety Paana nexiase, zakorō Rekapē nexiase. Jūkō Rimō nexiase, Peerote pono, Pējamī nonory pō pono. (Pata Peerote Pējamī esaryme tokarose toto a.)

³ Toepase Peerote pōkō exiryke Kitai pona ehse. Moroto ro mā toto seroae ro katonōme sã rokene.)

⁴ Jonata, Sauu mūkuhpyry tumūkue nexiase, esety Mepiposete. Ahmitahpyry nexiase ipupuru asakoro. 5me jeimamyry nae nexiase toorihse Sauu tō ahtao Jonata maro Jezereu po. Moro poko totase ahtao poeto pyno exikety a poeto tapoise eya axiny tururume toepatohme repe. Yrome poeto tomapose eya; ahmitahpyryme toehse ynororo.

⁵ Rekapē tō toytose Paana maro Ixiposete tapyī taka, toeporehkase toto xixi tōnuhsehxo ahtao, tapyi esē oseremaryhtao, otuhxīpo.

⁶ Tomōse toto tapyi taka omatome samo, tapyi omōtoh erase nohpo tynhse exiryke tiriiku poko erohkehxīpo.

⁷ Toytose toto Ixiposete nyhtoh taka tynhse yronymyryme ynororo ahtao, mame tuose ynororo, zupuhpyry tyhkohse eya xine arotohme tymaro xine. Mame koko tōmehse toto toytorykō ropa poko, jakanahmā Joatāo rānakuroko.

⁸ Mame Ixiposete zupuhpyry tarose eya xine Tawi a Eperō pona. Ynara tykase toto tuisa a:

– Seny, Ixiposete, oepekara Sauu mūkuhpyry zupuhpyry. Oetapary se aexihpyryme nexiase ynororo. Seroae Ritonōpo omŷpono oepekara etapano Sauu ekyrŷpyamo, tykase.

⁹ Mame Rekapē tō tozuhse Tawi a, Paana maro, ynara tykase:

¹⁰ – Omi arone a turuse jahtao Sauu wotopōpyry poko tyya tãkye jehtohme repe, mokyro tapoise ya, etapapose Zikirake po. Moro ke topehmase ynororo inyrihpyry epehpyryme.

¹¹ Seromaroro Ritonōpo neneryme awānohtorŷko ase zae pyra onyrihpyrykō poko. Orutua tehme exikety totapase oya xine tynhse ahtao ty-tapyī tao. Seromaroro imŷpōko ase. Ixiposete etapatopōpyry epehpyryme orihñoko matose.

¹² Mame typoetory tomo a totapapose toto. Mame emarykō tyhkohse eya xine, ipupurukō roropa. Mame ekepyrykō tonēse eya xine, Eperō tunary pūtokoxi. Mame Ixiposete zupuhpyry tarose eya xine zonētohme Apinea zonētopōpyry aka Eperō po.

5

*Tawi ritopõpyry Izyraeu tō esēme Juta tō maro
(1 Koronika 11.1-9; 14.1-7)*

¹ Mame Izyraeu tō emero tōximōse toto Tawi maro Eperō po. Ynara tykase toto eya:

— Oekyry tōme ynanase Izyraeu pakōme kuexirykōke, tuisa.

² Pake kutuisarykōme Sauu ahtao, Izyraeu tō soutatu tō aroneme mexiase etonatoḥ pona. Mame ynara tykase Ritonōpo Kuesēkō oya: “Tuisame exīko mase, Ritonōpo poetory tō esēme,” tykase toto.

³ Moro sā Izyraeu tō tamuximākō tōximōse Tawi maro Eperō po, tōmiry totapose eya xine Tawi a Ritonōpo neneryme. Mame Tawi zuhpokoxi, oriu tukuāse eya xine tutuisarykōme tyritohme, Izyraeu tō esēme.

⁴ 30me jeimamyry nae Tawi ahtao tuisame toehse, 40me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko.

⁵ Eperō po Juta tō tuisaryme nexiase 7me jeimamyry zokonaka; Mame Jerusarē po 33me jeimamyry taropose eya Juta tō maro Izyraeu tō tuisaryme.

⁶ Morarame tuisa Tawi toytose soutatu tō maro pata Jerusarē poremākapose. Moro pata jepuseu tō esaryme kynexine. Tosaka xine Tawi tō omōsaromepyra tokarose toḥ repe. Naeroro ynara tykase toto eya:

— Xiaro jūme omōpyra mase. Tonurākara pata eraseme ahtao ro oēmapopyra xine mā toto, pakaihkañōme roropa toto ahtao oēmapopyra xine mā toto, tykase jepuseu tomo.

⁷ Yrome Xiāo jamihme exikety tapoise Tawi a tosaryme ehtohme. Moromeïpo moro pata tosehapse Tawi pataryme. Ynara toehse nexiase:

⁸ Apitoryme Tawi ynara tykase typoetory tomo a:

— Jepuseu tō se pyra ase ipunaka. Mokaro tonurākara sā exiketō, ahmitahpyry sā exiketō roropa poremākapory se awahtao xine, tuna eutary ae nono kuroko onuhnōko matose toto maro etonatoḥme.

Morara exiryke morara tykase mā toto: Tonurākara, ahmitahpyry exiketō maro omōsaromepyra mā toto Ritonōpo Tapyī taka.

⁹ Morarame tōsesarise Tawi moroto, osewomatoh tao, Tawi Esaryme moro tosehapse roropa eya. Mame moro pata zomye ewomatoh tyrise eya, nono ritopõpyry pata poe xixi tūtatoḥ winō tuisa tapyī konōto pona.

¹⁰ Kokoro rokē orēpyrahxo toehse ynororo Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety imaro exiryke.

¹¹ Mame tuisa Hirāo, pata Tiro esemy, Tawi akorehmary se toehse. Naeroro oturuketō taropose eya Tawi zuruse; apupari roropa taropose te, wewe poko erohketomo te, topu poko erohketomo, enara. Mame tapyi kurā tyrise eya xine Tawi tapyīme.

¹² Mame tuisame nymyry toehtoh poko tuaro toehse Tawi, Ritonōpo a tuisame tyrise ynororo, typoetory Izyraeu tō esēme ehtohme. Ritonōpo poe imehxo toehse Tawi Izyraeu tō akorehmatohme.

¹³ Moromeïpo Eperō poe toytose Tawi ahtao, tyyptase ropa ynororo imehñō nohpō tō maro Jerusarē po. Tonuruse ropa imūkuru tomo, ēxiry tomo, enara.

¹⁴ Tawi poenō tonuruse Jerusarē po, enara nexiase toto: Samua te, Sopape te, Natā te, Saromāo te,

¹⁵ Ipaā te, Erisua te, Nepeke te, Japia te,

¹⁶ Erisama te, Eriata te, Eriperete, enara.

*Pirixteu tō poremākatopōpyry Tawi a
(1 Koronika 14.8-17)*

¹⁷ Morarame Izyraeu tō tuisaryme Tawi menekatopōpyry waro toehse pirixteu tō ahtao, tōximōse toto Tawi apoitohme tyya xine repe. Yrome moro poko tuaro Tawi, tyhtose ynororo āpuruhpyry jamihmā taka.

¹⁸ Mame pirixteu tō tooehse. Tōsesarise toto jakanahmā Ahno konōto po.

¹⁹ Naeroro tōturupose Tawi Ritonōpo a, ynara tykase:

– Ytōko ha osetapase pirixteu tō maro? Toto poremākapōko mah? tykase.

– Ytoko! tykase Ritonōpo. – Mokaro ekarōko ase oya, toto poremākapōko roropa matose, tykase.

²⁰ Morara exiryke Paau-Perazī pona toytose Tawi. Moroto pirixteu tō typoremākapose eya, ynara tykase ynororo:

– Zueme tuna ahtao emero arōko. Moro sā mā kuepetōkara ty-poremākapose Ritonōpo a.

Naeroro moroto tosehapse Paau-Perazīme. (Paau-Perazī, kary “Kuesēkō mokyro, kuepetōkara poremākapone.”)

²¹ Moroto tynaxikahpyrykō tyneponāmarykōme turumekase pirixteu tomo a, naeroro mokaro tarose kehko Tawi tomo a moro poe.

²² Imeīpo pirixteu tō tooehse ropa jakanahmā Ahno konōto pona ropa osesarise ropa.

²³ Tōturupose ropa Tawi Ritonōpo a, mame ynara tozuhse ynororo Ritonōpo a:

– Osetapara ehtoko taroino. Mya ytotoko mokaro zomye, wewe amoreira tō htaka. Mame moino wewe etonie osetapatoko.

²⁴ Mame imoihmākō ytoytory sā etaryhtao oya wewe tō epozakuroko, ytotoko axiny. Toytose Ritonōpo osemazuhme mokaro pirixteu tō poremākapose.

²⁵ Morara exiryke Ritonōpo omihpyry omipona toehse Tawi, pirixteu tō taropose eya mya Kepa poe Kezea pōna.

6

*Ritonōpo omihpyry ē arotopōpyry Jerusarē pona
(1 Koronika 13.1-14; 15.25–16.3,37)*

¹ Morarame soutatu tō kurehxo exiketō tonehpose ropa Tawi a, Izyraeu tomo, 30 miumākomo.

² Mame tarose toto eya Paara pona, Juta pō pona, Ritonōpo omihpyry ē enehtohme, tosehke Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, tapō po kerupī tō epozakoxi.

³ Mame moro, Ritonōpo omihpyry ē tyrise eya xine pui tō kanary tyrisenā pona, enehtohme Apinatape tapyī tae ypy emory poe. Moro kanary aronanō Apinatape mūkuru tomo, Uza te, Aio, enara.

⁴ Moro kanary po Ritonōpo omihpyry ē nexiase. Aio ytōko nexiase osemazuhme.

⁵ Tawi tō atākyemāko nexiase Ritonōpo eahmāko imoihmākō maro. Wāko toh nexiase, eremiāko opore samo. Osetoketō etōko toh nexiase haapa tomo te, rira tomo te, tāpoa tomo te, maraka tomo te, paratu tomo, enara.

⁶ Mame toeporehkase toto ahtao Nakō erohtoh pona tiriiku pikary poko, pui tō tōsesekunahmase, mame Ritonōpo omihpyry ē tapoise Uza a.

⁷ Morara ahtao Uza zehno toehse Ritonōpo, zuno pyra aexiryke, taorihma-pose ynororo moroto ro Ritonōpo a. Toorihse ynororo Ritonōpo omihpyry ē myhto.

⁸ Mame Tawi tyekītapāse Uza etapatopōpyryke Ritonōpo a. Naeroro moroto tosehphase eya xine Pereze-Uza. (Pereze-Uza kary: “Taorihmapose Uza.”)

⁹ Mame Ritonōpo zuno Tawi nexiase. Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo omihpyry ē arory waro pyra ase ipunaka, tykase.

¹⁰ Morarame tosaka Jerusarē pona Ritonōpo omihpyry ē anaropyra toehse ynororo. Imepý pona rokē tarose eya Opete-Etō, Kate pō tapyī taka.

¹¹ Mame moroto tynomose Ritonōpo omihpyry eny, oseruao nuno. Morara ahtao kure rokē Opete-Etō tyrise Ritonōpo a, itapyī taōkō maro emero.

¹² Morarame tuaro toehse Tawi ahtao kure rokē Opete-Etō tō riry poko Ritonōpo a, itapyī tao Ritonōpo omihpyry ē exiryke, tapoise ropa eya Opete-Etō tapyī tae. Mame tātākymaryme Ritonōpo omihpyry ē tarose eya Jerusarē pona rahkene.

¹³ Morarame moro aronanō toytopyrytao, 6 meturume tū tykase toto ahtao, okyno tō tyahkase Tawi a tynēkaroryme Ritonōpo a, pui orutua toiro te, pui mūkuru kurano, enara.

¹⁴ Mame Tawi tamuruse Ritonōpo maro oturuketō zupō ke, mauru panō risemy. Tuase ynororo orēpyra samo Ritonōpo neneryme.

¹⁵ Mame Ritonōpo omihpyry ē arorytao, Izyraeu tō imoihmākō maro, tākye toh nexiase kohkohtāko, rueimo etōko, enara.

¹⁶ Morarame aomomyrytao Tawi pataka, Ritonōpo omihpyry ē maro, osenuhmāko Mikau nexiase, tapyī eutary ae. Mame tuisa Tawi tonese ahtao tyra pyhseky āko, wāko Ritonōpo eahmaryme, typoihtose tukurohtao eya.

¹⁷ Mame Ritonōpo omihpyry ē tarose eya xine tapyī pitiko taka, Tawi nyrihpyry taka esaryme. Mame tynekaroryme Ritonōpo a okyno tō tyahkase eya, osepeme ehtoh tyahkase roropa eya.

¹⁸ Moromeīpo okyno tō tyahkakehse ahtao osepeme ehtoh roropa tyahkakehse ahtao, kure imoihmākō tyripose eya Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a.

¹⁹ Mame wyi tokarose eya tōsē maro orutua komo a, nohpo tomo a roropa, uwa epery asarahtyā tokarose Izyraeu tomo a. Moromeīpo tytapyīkō taka toytose ropa toto.

²⁰ Mame Tawi toytose ropa tytapyī taōkō kure tyripotohme Ritonōpo a. Mame Mikau Sauu ēxihpyry tutūtase oseporyse imaro, ynara tykase ynororo eya:

– Nuasemā sā mexi seroae, tuisa Izyraeu esemy. Putupyra exikety sā kueneno, ehxiropyra exikety samo, tupoke pyra sā osenepōko ākorehmananō poetry nohpo tomo a.

²¹ Tawi a tozuhse ynororo, ynara tykase:

– Ritonōpo eahmaryme wāko akene. Eya tymenekase ywy omy myakāme ipoenō maro, tuisame jehtohme Izyraeu tō esēme. Naeroro Ritonōpo oneahmakehpyra exīko ase, wāko ro ase eahmaryme.

²² Ime pyrahxo exīko ase Ritonōpo neneryme. Otarame putupyra exiketyme jekarōko mase repe. Yrome mokaro nohpo oryximākomo, toto poko moturuno, imehxo exiketyme jekarōko mā toto, tykase.

²³ Mame Mikau, Sauu ēxihpyry jūme tumūkue pyra toehse.

7

Natā nurutopōpyry Tawi netaryme

(1 Koronika 17.1-15)

¹ Morarame torēnase Tawi tuisame toexiry poko, tytapyī konōto tao, epetōkara emero typoremākapose roropa Ritonōpo a.

² Morarame tōturuse Tawi urutō Natā a. Ynara tykase ynororo:

– Taro ase tapyi kurā tao, apupari risē tao. Yrome Ritonõpo omihpyry ē tapyi pitiko tao rokē mana, tykase.

³ Ynara tykase Natā eya:

– Tyriry se awahtao õsenetupuhtoh tyriko, amaro Ritonõpo exiryke, tykase.

⁴ Morarame koko tõturuse Ritonõpo Natā a. Ynara tykase:

⁵ – Ytoko ypoetory Tawi a, ynara kaxita: “Ynara āko Ritonõpo oya: Oya pyra ymaro Oturutoh amopõko ase, Ytapyĩme.

⁶ Tapyi tao exipitopyra ase, moino ro Ejitu poe Izyraeu tõ tonehse ya ahtao, tarona. Ytoytõko rokē exiase pata tõ poro, kāmisa risē ke rokē jesaryme.

⁷ Jytojytoryhtao Izyraeu tõ maro, ynara kapitopyra exiase toto tuisaryme ynymenekatyamo a: ‘Tapyi amotoko, apupari risemy, ytapyĩme ehtohme,’ kara.”

⁸ Naeroro seromaroro ypoetory Tawi zuruko: “Ynara āko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety: ‘Kymenekase ona po awahtao, kaneru tõ ekahmaryhtao oya, ypoetory tõ esēme oehtohme, Izyraeu tõ tuisaryme.

⁹ Amaro exiase oyooytoryhtao, emero pata tõ poro. Oepetõkara tonahkase ya oneneryme. Taroino imehxo orõko ase, imehnõ imehxo exiketõ samo, sero nono po.

¹⁰⁻¹¹ Osa tymenekase ya ypoetory tõ Izyraeu tõ esaryme, tytapyĩke toto ehtohme, moroto imehnõ maro osetapara exõko mã toto. Moino ro, sero nono pona tooehse toto ahtao, zehnotokõ oehkehpyra mã toto etonatohme ypoetory tõ maro, toto poremākatohme. Yrome moro otyhkāko mana. Opy-nanohtorõko ase oerekohmara ropa oepetõkara ehtohme. Morara ahtao oopenõ emākapõko ase, apakomotyā roropa.

¹² Mame toorihse awahtao, oekepyry tonēse ahtao atamuru tõ ekepyry tõ maro, omūkuru menekāko ase tuisame ehtohme omyakāme. Tuisamehxo mokyro riko ase.

¹³ Mokyro mã tapyi amõko jesety esaryme. Mame jūme tapõ po tuisame exõko mã ynororo.

¹⁴ Mokyro zūme exõko ase. Umūkurume exõko mana. Mame azahkuru toehse ynororo ahtao, mokyro wānohnõko ase, tumūkuru wānohtoh samo jūkomo a.

¹⁵ Yrome ipyno exikehpyra ase, Sauu rumekatopõpyry sã pyra, imyakāme oehtohme.

¹⁶ Mame atapyĩ taõkõ jūme exõko, tuisame oehtoh roropa enahpõme exõko, jūme yneneryme.’ ”

¹⁷ Mame Tawi turuse Natā a emero Ritonõpo nekarohpyry.

Kure Ritonõpo ritopõpyry Tawi a (1 Koronika 17.16-27)

¹⁸ Mame tuisa Tawi tomõse tapyi pitiko taka porohtohme Ritonõpo ēpataka, ynara tykase ynororo Ritonõpo a:

– Ritonõpo Imehxo Exikety, moino ro kure rokē kyriase kure jehtoh pokoino pyra, papa tõ kure ehtopõpyry pokoino pyra roropa.

¹⁹ Yrome kure jyritopõpyry motye, seromaroro õmihpyry mekaro ya ypoenõ poko, ypakõ poko roropa tuaro yna ehtohme kure toto riry poko oya imeĩpo, Ritonõpo Imehxo Exikety.

²⁰ Oururu waro pyra ase, juaro ipunaka oexiryke, oepoetoryme jexiryke.

²¹ Õmihpyry ae ro morohne tyrise oya, tyriry se oexiryke. Mame morohne poko tuaro kyriase rahkene.

²² Tuisa imehxo mase, Ritonõpo, yna Esemý! Apanõ pyra mana; ynanetase ynapanary ke, omoro rokē mase, Ritonõpo, imepõ pyra mana.

²³ Opoetory tō Izyraeu panō pyra roropa mana sero nono po, typynanohse toto oya opoetoryme toto ehtohme. Imehxo Exiketyme oehtoh waro imehnō ehtohme ajamitunuru ke takorehmase toto oya. Ejitu poe toto tymyhpokase oya. Mame imehnō ahno taropose oya toto neponāmarykō maro, toto esahpyrykō pona opoetory tō ytotohme.

²⁴ Izyraeu tō tyrise oya Ritonōpo, jumanatome opoetoryme toto ehtohme, toto Esēme roropa Oehtohme.

²⁵ – Naeroro seromaroro, Ritonōpo, yna Esemy, ōmihpyry ae ro jūme kure rokē kyriko, ytapyī tačkō maro.

²⁶ Oesety imehxo ehtoh ekātōko mā toto emero, jūme opoko ynara āko imehnō mana: “Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety mā Izyraeu tō Esēme mana. Mame jūme tuisame exikehpyra exīko ypakō mana, enara.

²⁷ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemy! Sero poko kutu- arōtanohpase, ynara karyke ya: ‘Ywy roro apakō rīko ase tuisame jūme.’ Naeroro ehxiropyra ase sero poko jotururu oya.”

²⁸ – Ritonōpo, ōmihpyry kurā mekaroase ya, ōmihpyry onytyoromara mase, Ritonōpome oexiryke.

²⁹ Naeroro ajohpame sā ytapyī tačkō kure tyriko, ypoenō maro, ypakomotyā roropa, jūme toto onewomakehpyra oehtohme. Ritonōpo Imehxo Exikety, moro poko juruase omoro. Morara exiryke kure ypakō riryhtao oya, jūme kure exīko mā toto.

8

Orēpyra Tawi ehtopōpyry (1 Koronika 18.1-17)

¹ Moromeīpo tōsetapase Tawi pirixteu tō maro, typoremākase toto eya. Jamihme pyra toto tyripose eya, osetapara toto ehtohme moro nono po.

² Mame moapita tō typoremākase Tawi a. Imihme tyripose eya nono pona toto ikuhtohme eary ke. Oseruao ahtao asakoro eary pune ehtoh totapase eya, toiro eary pune onetapara nexiase. Naeroro mokaro moapita tō Tawi namotome toehse. Epehpyry tonehse eya xine Tawi a ekarotohme.

³ Morarame tōsetapase Tawi Hatatezea, Reope mūkuru maro, Zopa tuisaryme nexiase ynororo, Eupyrati nonory apoiry se ropa ynororo toehse ahtao.

⁴ Ikanary tōkehko tapoise Tawi a, kawaru po ytoketō miu 700me tapoise, soutatu tō 20 miume tapoise eya, enara. Kawaru tō jaxiry tysahsahkase eya emero exisasaka, 100me ikanary pune rokē kawaru tō typynanohse eya.

⁵ Mame Xiria tō toehse ahtao Tamaxiku poe Hatatezea, Zopa esē ako- rehmasē, 22 miumākō totapase toto Tawi a.

⁶ Mame āpuruhpyry tō soutatu tō esarymā tyripose Tawi a toto nonory po, typoetoryme toto ehtohme, epehpyry enehtohme tyya. Orēpyra Tawi tyrise Ritonōpo a emero pata tō po.

⁷ Hatatezea poetory esā kyryry tapoise Tawi a osewomatoh tonō uuru risemy. Morohne tarose eya Jerusarē pona.

⁸ Metau tapoise roropa eya itamurume Peta poe te, Perotai poe roropa, Hatatezea patary tō poe, enara.

⁹ Morarame Hatatezea poremākatopōpyry poko Tawi a totase ahtao Toi, Hamate esemy a,

¹⁰ tumūkuru, Jorāo taropose eya tuisa Tawi omikase, eahmasē roropa Hatatezea poremākatopōpyry poko eya. Apitoryme Toi tōsetapase tuhke rokē

Hatatezea maro. Tynekaroryme uuru risē tonehse Jorão a, parata risemy te, metau risemy, enara, ekarotohme Tawi a.

¹¹ Morohne tapiakase Tawi a Ritonõpo kyryryme rokē ehtohme, imepỹ parata samo, uuru roropa tapoise tyya ahtao, imeimehnõ ahno wino, ty-poremākase toto ahtao,

¹² etomita tomo te, moapita tomo te, amonita tomo te, pirixteu tomo, amarekita tomo, enara. Moro saaro Hatatezea mōkomohpyry tapiakase Tawi a Ritonõpo kyryryme rokē ehtohme.

¹³ Morarame tuisamehxo Tawi ehtoh tokātose eya xine aepyry ropa ahtao, 18 miume etomita tō totapase ahtao eya, jakanahmã Sautu po.

¹⁴ Mame āpuruhpyry tō jamihme exiketō tyripose Tawi a Etõ po, typoetoryme etomita tō ehtohme. Orēpyra Tawi tyrise Ritonõpo a emero pata tō pona aytoryhtao.

¹⁵ Mame Izyraeu tō esēme Tawi nexiase emero porehme. Otyro kapỹ nexiase ynororo. Zae rokē tyrise roropa eya.

¹⁶ Joape, Zeruia mūkuru, soutatu tō tuisaryme nexiase. Josapa, Airute mūkuru tuaro ehtoh poko Tawi akorehmaneme nexiase.

¹⁷ Zatoke, Aitupe mūkuru te, Aimereke, Apiataa mūkuru roropa Ritonõpo maro oturutoh tao erohketō nexiase. Seraia omi meroneme nexiase.

¹⁸ Penaia, Joiata mūkuru keretita tō esēme te, peretita tō roropa esē nexiase. Tawi mūkuru tō oturuketōme toh nexiase, tumykō akorehmaneme toh nexiase.

9

Mepiposete maro Tawi

¹ Mame tōturupose Tawi, ynara tykase ynororo:

– Sauu ekyrỹpyry nae ro, kure tyritohme, Jonata pokoino?

² Sauu tō poetohpyry nae ro nexiase, esety Zipa. Tykohmase ynororo, aehtohme Tawi a oturupotohme.

– Omoro hma Zipa? tykase Tawi.

– Ÿ, ywy ase, tykase ynororo, opoetoryme ase.

³ Mame tōturupose tuisa a eya, ynara tykase:

– Nae ro Sauu ekyrỹpyry, kure tyritohme, jomihpyry ae ro Ritonõpo netaryme? tykase ynororo.

– Ÿ, nae ro toiro, Jonata mūkuru. Yrome ahmitahpyryme ynororo, ātakamahpyry. Ytoytopỹme ynororo, tykase Zipa.

⁴ – Otoko hnae ynororo? tykase tuisa.

– Makia, Amieu mūkuru tapyi tao mana, pata Ro-Tepaa po! tykase Zipa.

⁵ Naeroro tonehpose ynororo tuisa Tawi a.

⁶ Mame Mepiposete, Jonata mūkuhpyry, Sauu parỹpyry, tooehse tahtao typorohse ynororo tosekumuru po tōmyty nono pokoxi tyrise eya, Tawi ēpataka “Imehxo mase,” katohme eya.

– Mepiposete, tykase Tawi.

– Ÿ, opoetoryme ase, tykase ynororo.

⁷ – Enaromyra exiko, tykase Tawi. – Kure oriry se ase omy Jonata pokoino. Atamuru Sauu tupi tōkehko ekarōko ropa ase oya, emero. Mame jūme oesary ekarōko ase jotuhtho po, tykase.

⁸ Typorohse ropa Mepiposete tosekumuru po, ynara tykase:

– Otyme kure ywy? Typhsēme sã rokē ase, kaikuxi ekepyry sã rokene. Oty katohme kure jyriko mahno? tykase.

⁹ Mame Zipa tykohmase tuisa Tawi a, ynara tykase eya:

— Sauu tapyinĩpyry emero ekarõko ase iparĩpyry a.

¹⁰ Omoro, omũkuru tõ maro, opoetory tõ maro erohnõko itupi tõ poko, tonahsẽ enehtohme, oesẽ parĩpyry napyryme. Yrome jũme otuhnõko mã ynoro ymezã po.

Zipa tumũkue nexiase 15me, typoetoke roropa 20me, enara.

¹¹ Mame tuisa Tawi tozuhse Zipa a:

— Õmipona tyrĩko ase emero, opoetoryme ase, tykase.

Tawi meza po tõtuhse Mepiposete, Tawi mũkuru samo.

¹² Tumũkue Mepiposete nexiase, esety Mika. Zipa ekyry tõ emero Mepiposete poetorymẽ toehse.

¹³ Mame moroto Jerusarẽ po ehse Mepiposete, kokoro rokẽ otuhse ynoro tuisa Tawi maro. Ahmitahpyryme nexiase ynoro, asakoro ipupuru.

10

Amonita tõ typoremãkase Tawi a, xirio tõ roropa

(1 Koronika 19.1-19)

¹ Moromeĩpo Amõ põkõ tuisary Naasa toorihse. Imũkuru Hanũ tuisame toehse.

² Mame ynara tykase Tawi:

— Kure rokẽ Hanũ rĩko ase, kure yritopõpyry sã jumy Naasa a.

Naeroro typoetory tonyohse eya Hanũ zurutohme osepeme se toexiry poko repe. Yrome toeporehkase Tawi nenyoytã ahtao Rapa pona,

³ Amõ põkõ tamuximãkõ ynara tykase tutuisarykomo a:

— Oty enetupuhnõko mah mokaro Tawi nenyoytã poko? Omy orih-topõpyry poko emynyhãko nae, topeme oriry poko nae? Nary, tykase toto. Tonehpose sãtã mã toto Tawi a kypatarykõ enetohme, tuaro ehtohme, imeĩpo kyporemãkatohkõme, tykase toto.

⁴ Naeroro Tawi nenyoytã tapoise Hanũ a, totypokapose zokonaka eya xine te, zupõ tysahkase ätykyry pona, mame taropose ropa toto eya xine.

⁵ Moro poko zuaro toehse Tawi ahtao, imehnõ omi aronanõ taropose eya oseporyse toto maro, itamurume toehxirose toto exiryke. “Ah neraximã toto Jeriko po aporo toto etypoty ahtatohme ropa, toto oehtohme ropa xiaro,” tykase Tawi.

⁶ Morarame tonetupuhse Amõ põkõ topeme pyra Tawi tõ tyrise tyya xine exiry poko. Morara exiryke xirio tõ soutatu tõ 20 miime topehmase eya xine Pete-Reope põkomo te, Zopa põkõ maro. Maaka põkõ esẽ roropa toahmase eya xine miime soutatu tõ maro te, Tope põkõ roropa 12 miumãkõ maro.

⁷ Moro poko tuaro Tawi toehse ahtao Joape tonyohse eya Izyraeu tõ soutatu tõ orẽpyra exiketõ maro etonatotohme.

⁸ Mokaro amonita tõ tutõtase pata Rapa poe etonatotohme typatary omõtõh etonie. Mokaro xirio tõ Zopa põkõ te, Reope põkõ roropa tõximõse toto ameke pixo ona po Tope põkõ maro, Maaka põkõ maro roropa.

⁹ Mame mokaro asakoro oximõtõh tonese Joape a. Naeroro typoetory tõ tapiakase eya, zokonaka tymaro xirio tõ maro etonatotohme.

¹⁰ Typoetory tõ akoĩpyry taropose eya takorõ Apisai maro toto ytotohme amonita tõ maro etonatotohme.

¹¹ Ynara tykase Joape Apisai a:

— Mokaro xirio tõ omotyẽ jamihme ahtao kuakorehmako. Morararo omotyẽ xine amonita tõ ahtao ãkorehmãko ase, tykase.

12 — Oserehpyra exiko! Orēpyra sehtone kuekyry tō ewomatohme, Ritōņo patary tō ewomatohme roropa. Tyriry se toehtoh rīko Ritonōpo mana, tykase.

13 Mame Joape tō toytose soutatu tō maro osetapase xirio tō maro. Toepase mā toto xirio tomo.

14 Mame xirio tō epary tonese ahtao amonita tomo a toepase roropa toh nexiase Apisai wino. Tomōse ropa toto typataka xine ropa. Morarame Joape osetapakehxi po toytose ropa Jerusarē pona.

15 Morarame Izyraeu tomo a typoremākase toexirykō eneryke tyya xine, tōximōse ropa toto xirio tomo, emero porehme.

16 Mame imehnō xirio tō tonehpose Hatatezea a moino Eupyrati poe, xixi tūtatah wino. Mame toytose toto pata Herā pona. Toto esēme Šopake nexiase Hatatezea soutatu tō esēme.

17 Mame moro poko tuaro Tawi toehse ahtao Izyraeu tō soutatu tō tonehse eya oximōme, tuna Joatāo takuohse eya xine. Mame toytose toto Herā pona. Moroto xirio tō tōximōse toto etonatohme Izyraeu tō maro. Tōsetapapitose toto,

18 yrome Izyraeu tō wino xirio tō toepase toto. 700me kahu poko erohketō totapase Tawi tomo a, soutatu tō roropa 40 miume totapase eya xine. Esēkō Šopake tuose roropa Tawi tomo a. Toorihse moroto ona po ynororo, etonatah po

19 Morarame Hatatezea patary tō tuisary tomo a tuaro toehse ahtao typoremākaporykō poko Izyraeu tomo a osepeme se toehse toh nexiase imaro xine. Tōsekarose toto eya xine Izyraeu tō poetoryme toehtohkōme. Morarame mokaro xirio tomo amonita tō akorehmary ropa zuno toehse toh nexiase rahkene.

11

Pate-Sepa maro Tawi

1 Morarame otyro arykatah toehse ahtao, tuisa tō toytory se ahtao topetōkara maro osetapase, Joape tonyohse Tawi a Izyraeu soutatu tō maro porehme. Mame amonita tō typoremākase eya xine te, pata Rapa tomyehmase roropa eya xine. Yrome Tawi tehme nexiase Jerusarē po.

2 Kokonie pukuro, Tawi towōse ropa nyhxīpo pitiko toytotohme zara poro, tytapyī mypatarānakuroko. Moroto tahtao nohpo tonese eya, epyko ahtao, nohpo oryximano.

3 Mame typoetory taropose Tawi a ekaropotohme ipoko. Esety waro toehse ynororo, Pate-Sepa, Eriā ēxiry, Uria, heteume exikety pyty.

4 Mame imehnō omi aronanō taropose Tawi a mokyro enehtohme tyya. Toehse ahtao ipoko toehse Tawi. Toekurikase ynororo nuno po munume ehxi po, Moeze omihpyry ae ro. Mame tytapyī taka toytose ropa ynororo.

5 Imei po poetoēme toehtoh waro toehse ynororo. Naeroro omi taropose Tawi a poetoēme toexiry poko ekarotohme.

6 Morarame Tawi a tōmiry taropose Joape a:

— Uria, heteume exikety enehpoko ya oturutohme, tykase.

Naeroro moro ae ro moro tyrise Joape a.

7 Uria toehse ahtao tōturupose Tawi a eya Joape ehtoh poko, soutatu tō ehtoh poko, etonatohkō poko, enara.

8 Mame ynara tykase Tawi eya:

— Atapyī taka ytoko oseremase pixo, tykase Tawi eya.

Mame tutūtase ynororo, itapyī taka tynekaroryme otyro taropose tuisa a repe.

⁹ Yrome tytapyī taka ytopyra tokurehse ynororo. Tuisa tapyī omōtoh tao rokē tynyhse Uria, imehnō tuisa poetory tō maro.

¹⁰ Mame tuaro toehse Tawi ahtao, ytopyra tytapyī taka Uria ehtopōpyry poko, tōturupose ynororo eya:

— Oehsenāme mase, okynahxo ameke ehxīpo. Oty katohme atapyī taka ytopyra make? tykase eya.

¹¹ Ynara tykase Uria Tawi a:

— Ritonōpo omihpyry ē tapyi pitiko tao mana. Morararo Izyraeu tomo, Juta tō maro, jesē Joape roropa ipoetory tō esā maro, jarao rokē nyhnōko mā toto. Ytosaromepyra ase ytapyī taka, otuhse, eukuru ēse, ypyty maro ehse. Ritonōpo netaryme morara āko ase, morohne onyripyra sātāse, tykase Uria.

¹² Mame ynara tykase Tawi eya:

— Taro exiko seroae. Mame kokoro aaropōko ropa ase, tykase.

Morara exiryke tehme toehse Uria Jerusarē po moro ae, yrokokoro, enara.

¹³ Mame Tawi a toahmase ynororo otuhtohme tymaro, eukuru ētohme roropa. Mame tytōpose ynororo Tawi a. Yrome kokonie pukuro Uria toytose ropa nyhse tynyhthoh pona tapyi erase nyhtoh taka. Tytapyī taka ytopyra toehse ynororo.

¹⁴ Yrokokoro Joape neneryme pape tymerose Tawi a, aropotohme Uria emahpo.

¹⁵ Ynara tymerose eya: “Mose, Uria tyriko etonatoh esemazupurume ehtohme. Mame moroto irumekatoko aorihthohme,” katoh tymerose Tawi a Joape neneryme Uria poko.

¹⁶ Naeroro pata zomye toytose toto ahtao Uria taropose Joape a esemazupurukōme aehtohme. Moroto topetōkara orēpyra exiry waro Joape nexiase.

¹⁷ Mame pata poe soutatu tō tutūtase ahtao osetapase Joape tō maro, toitoine Tawi poetory tō totapase eya xine. Uria roropa totapase.

¹⁸ Mame tōmiry taropose Joape a Tawi zurutohme etonatoh poko.

¹⁹ Ynara tykase Joape tōmiry arone a:

— Tōturukehse awahtao tuisa a etonatoh poko,

²⁰ Tohne toehse tuisa ahtao, otaramē ekaropōko mana: “Oty katohme pata apuru pūtokoxi mytotou etonatohme? Tuaro pyra mexiahse pyrou ke oworykō poko kaino pata apuru poe?”

²¹ Apimereke, Jerupesete mükuru etapatopōpyry poko tuenikehse matou? Topu tomase ahtao nohpo a kaino, apuru poe totapase ynororo pata Tepe po, toorihse. Oty katohme pata apuru pūtokoxi mytotou?” Morara karyhtao eya, ynara kaxiko eya: “Opoetory Uria roropa toorihse,” kaxiko eya.

²² Mame omi arone toytose. Toeporehkase ahtao Tawi turuse eya emero Joape nurupotopōpyry ae ro.

²³ Ynara tykase ynororo Tawi a:

— Typoremākase yna jamihme aexirykōke, yna osetaparyhtao aryhnao. Yrome toto taropose ropa yna a pata omōtoh pona ropa.

²⁴ Mame taky poko exiketō yna woase pyrou ke apuruhpyry poe. Toitoine opoetory tō toorihse. Opoetory Uria roropa toorihse, tykase ynororo eya.

²⁵ Mame ynara tykase Tawi omi arohpono a:

— Ynara kaxita Joape a: “Emynyhmara exiko toitoine kysoutatu kō totapase exiry poko. Toipe osetaparyhtao toitoine orihnōko. Naeroro ajamihatoko ropa moro pata porēmākapotohme oya xine,” kaxita eya orēpyra aehtohme ropa, tykase Tawi.

²⁶ Mame tynio orihtopōpyry poko totase ahtao Pate-Sepa, Uria pyty a, tyxitase ynororo ipoko.

²⁷ Moromeïpo tyhnamokehse ahtao, tonehpose nohpo Tawi a tytapyī taka, ipytyme aehtohme. Mame toemūkuase orutuame ynororo. Yrome Tawi nyrihpyry Ritonōpo zamaro pyra nexiase.

12

Tawi zurutopōpyry Natā a

¹ Morarame Natā tonyohse Ritonōpo a oturuse Tawi a. Toytose tahtao ynara tykase ynororo eya:

– Asakoro orutua nexiase imepỹ pata po; toiro mokyro nexiase tymōkomoke exikety me itamurume, zakorō tymōkomoke pyra nexiase ipunaka.

² Mokyro tymōkomoke exikety kaneru esēme nexiase tuhke, pui tō tuhke roropa esēme nexiase.

³ Yrome mokyro tymōkomokākara myhene toiro rokē kaneru nohpo nae nexiase, inepakatyhpyry rokene. Toky tuātanothpose eya tytapyī tao, typoenō maro. Tynapyryke toky tynahpase eya. Tauhpase ynororo tykasanary ke. Enao tynhse, ēxiry sā toehse eky eya.

⁴ Morarame tymōkomoke exikety katonomory toehse mokyro tapyī taka. Yrome toky toiro menekary se pyra toehse etapatohme, otuhtoh ritohme, tykatonō maro otuhtohme. Tymōkomokākara eky rokē tapoise eya, kaneru nohpo pitiko totapase eya, tahnose eya tykatonō maro otuhtohme.

⁵ Mame Tawi tyekītapāse Natā omiry etaryke tyya. Mokyro tymōkomoke exikety zehno toehse ynororo. Ynara tykase ynororo Natā a:

– Ritonōpo netaryme ynara āko ase: “Mokyro moro rihpono kure aorikyry. ⁶ Mokyro a kure epehmary 4me kaneru, morara tyrise eya exiryke,” tykase.

⁷ Mame ynara tykase Natā Tawi a:

– Omoro mase mokyro. Ynara āko Ritonōpo, Izyraeu esemy: “Kymenekase Izyraeu tuisaryme oehthohme. Kuewomase oetapara Sauu ehtohme.

⁸ Tuisame kyriase Sauu myakāme. Ipytỹpyā ekaroase roropa oya. Izyraeu tō esēme kyriase, Juta esēme roropa. Morohne pitiko ro ahtao oya, itamurumehxo ekarory roropa oya.

⁹ Oty katohme jomihpyry tyhtomase oya? Jomipona pyra toehse, oorypyry poko oexiryke. Uria hetue totapapose oya ipyty apoītohme, opytyme aehtohme. Totapapose ynororo oya amonita tomo a.

¹⁰ Naeroro jomipona pyra toehse oexiryke, Uria pytỹpyry tapoise oya exiryke opytyme, jūme opoenō, apakō roropa etapāko imehnō mana.”

¹¹ Ynara āko roropa Ritonōpo mana: “Oekyry ke ro oryhmapōko ase, awānohnōko roropa ase. Oneneryme opyxiā apoīko ase toto ekarotohme imehno mo. Jarao toto poko exiāko toh mana.

¹² Tokare pyra oorypyry poko mexiase repe. Yrome emetakamāko ase jarao aehtohme, Izyraeu tō neneryme, emero porehme,” tykase.

¹³ Mame ynara tykase Tawi Natā a:

– Yyrypyry poko exiase, iiryryryme ase Ritonōpo neneryme.

– Ÿ, oorypyry korokāko Ritonōpo mana, tykase Natā, orihpyra mase.

¹⁴ Yrome morohne ritopōpyryke oya Ritonōpo tyhtomase oya. Naeroro omūkuru orihnōko mana, tykase Natā.

¹⁵ Mame toytose ropa Natā tytapyī taka.

Tawi mūkuru Pate-Sepa maro orihthopōpyry

Moromeïpo Ritonōpo poe Uria pytỹpyry mūkuru, Tawi mūkurume, takuruh-tase yronymyryme.

16 Töturuse Tawi Ritonõpo a ikurākapotohme ropa repe. Otuhpyra nexiase töturutohme Ritonõpo a. Tytapyī taka tomõse ynororo, imihme nono po tõmehse ynororo tõpatapoe.

17 Mame ipoetory tõ tamuximākõ Tawi owomyry se ropa toh toehse nexiase. Yrome towomyry se pyra nexiase. Tötukuru se pyra roropa nexiase ynororo.

18 Morarame 7me tõmehse ahtao toorihse poeto. Morara ahtao ipoetory tõ enaromÿke toh toehse. Tawi zururu se pyra toh nexiase poeto orihstopõpyry poko. Ynara tõsenetupuhse toexirykõke: “Isene ro poeto ahtao kuotururukõ onetara tuisa nexiase. Otara sytatou poeto orihstopõpyry poko zurũko? Otarama rowohpã sã mã owõnõko ropa, tykase toto.”

19 Mame mokaro puti puti kary oseyä rokẽ tonese ahtao Tawi a, poeto orihtoh poko tonetupuhse eya. Töturupose ynororo:

– Norihno poeto? tykase.

– ÿ, toorihse, tykase toto.

20 Naeroro towõse ropa Tawi nono poe. Toepyse ropa ynororo. Upo imepÿ tamuruse ropa eya. Moromeĩpo Ritonõpo maro oturutoh taka tomõse ynororo Ritonõpo eahmatohme. Mame tytapyī taka toytose ropa tahtao tonahsẽ tokaropose eya. Tonehse eya xine ahtao tõtuhse roropa ynororo.

21 Ipoetory tomo töturupose eya:

– Otara exiryke? Isene ro poeto ahtao otuhpyra mexiase, oxitaryke, oemynyhmaryke. Yrome seromaroro toorihse poeto ahtao, towõse ropa omoro, otuhnõko roropa mase, tykase toto.

22 Ynara tykase ynororo:

– ÿ, isene poeto ahtao tyxitase ywy, otuhpyra roropa exiase, ynara enetuputyryke ya: Otarama Ritonõpo kure exiryke nupunato poeto enẽko mana. Mame anaorihmapopyra exĩko mana, ase repe.

23 Yrome seromaroro toorihse poeto. Otyme kure otuhpyra jexiry? Onẽsemākapyra ropa ase repe. Ytõko ase eya, yrome oehpyra ropa ya mana, tykase ynororo.

Saromão enurutopõpyry

24 Mame tyyty Pate-Sepa tomuhkehkase Tawi a. Oximaro toehse toto. Mame nohpo poetoẽme toehse ropa, toemũkuase ynororo orutuame, mame mokyro tosehphase Tawi a Saromãome. Mokyro pyno Ritonõpo nexiase.

25 Naeroro Natã tonehpose eya esehpatohme Jetitia me, ipynohxo Ritonõpo exiryke.

Pata Rapa apoitopõpyry Tawi a (1 Koronika 20.1-3)

26 Morara ahtao amonita tõ maro tõsetapase Joape tomo, pata Rapa po, amonita tõ tuisary esary po. Mame Rapa põkõ typoremākase eya.

27 Naeroro tõmiry aronanõ tonyohse Joape a Tawi zuruse:

– Rapa põkõ tunary tapoise yna a. Toto patary apoisasaka roropa ynanase.

28 Morara exiryke imehnõ soutatu tõ ehẽko amaro sero pata poremākatohme oya. Mãpyra oehpyra awahtao ywy roro iporemākako ase. Mame jesety ke esehpãko ase, tykase.

29 Mame tysoutatu tõ tonehpose Tawi a emero porehme. Rapa pona toytose toto osetapase, mame moro pata typoremākase eya xine.

30 Moroke, amonita tõ neponãmaly parimã nae nexiase uuru risemy, omoxiny 34 kirume. Moro tapoise Tawi a tykyryrme ehthohme, topu tyyne exikety maro. Moro topu tyyne exikety tyrise Tawi a typarimã pokona. Mõkomo itamurume tarose roropa eya xine, moro pata poe.

³¹ Mame moro pōkō tyrise eya xine erohketōme, wewe rakatoh ke, serra ke te, nono ahkatoh ke te, wywy ke te, tijoro riry poko roropa, enara. Morara tyrise Tawi a emero Amō patary pōkomo. Mame toytose ropa toto soutatu tō maro, Jerusarē pona ropa.

13

Tamara maro Amanō

¹ Morarame Apisarāo, Tawi mūkuru tōxike nexiase, oryxime exikety, esety Tamara. Mokyro poko typhenetase Amanō, imepỹ Tawi mūkuru.

² Takuruhtase sã nexiase toryxiry Tamara poko se toexiryke repe. Yrome imaro ehsaromepyra nexiase. Orutua poko exipitopyra roropa mokyro nohpo nexiase.

³ Morarame Amanō topeke nexiase, esety Jonatape Ximeia mūkuru, Tawi rui Ximeia nexiase. Tuarō exiketyme sã Jonatape nexiase.

⁴ Mame tōturupose ynororo Amanō a:

– Omoro mase tuisa mūkurume. Yrome emynyhãmākohxo mase kokoro rokene. Oty katohme? Kuruko kēty, tykase ynororo. Ynara tykase Amanō eya.

– Tamara poko emynyhãmāko ase, jakorō Apisarāo oryxiry poko, ise jexiryke, tykase.

⁵ Mame ynara tykase Jonatape:

– Imihme exiko onyhtoh pō, kurākara samo, tykase. Mame omy tooehse ahtao oenese, ynara kaxiko eya: “Woryxiry Tamara oepyry se ase ynapyry ekarotohme ya. Ah tonahsē rino yneneryme, inyriy enery se jexiryke. Mame ynahpāko mā ynororo rahkene,” kaxiko, tykase.

⁶ Naeroro tohrame toehse Amanō, kure pyra exikety samo.

Mame tooehse tuisa ahtao, morara tykase ynororo eya:

– Ajojhpāme sã Tamara enehpoko xiaro wyi pixo ritohme yneneryme. Mame ynapyry ekarōko ya mana, tykase.

⁷ Mame tōmiry tonyohse Tawi a Tamara zurutohme:

– Ytoko Amanō tapyĩ taka tonahsē pixo ritohme inapyryme, tykase.

⁸ Naeroro toytose ynororo typiry Amanō tapyĩ taka, moroto ynororo tynyhtoh tao. Mame wyi risē tapoise nohpo a, tykyryse eya ineneryme. Tokeise roropa eya.

⁹ Mame tynyrihpyry touse eya inahpatohme repe. Yrome ise pyra toehse ynororo.

– Emero aropoko taroino, tykase Amanō.

Tutūtase toto emero.

¹⁰ Mame ynara tykase Amanō toryxiry a:

– Onyrihpyry enehko xiaro jynyhtoh taka enahtohme, tykase.

Mame tynyrihpyry tarose Tamara a typiry Amanō nyhtoh taka ekarotohme eya.

¹¹ Yrome tarose eya ahtao ekarotohme eya, tapoise ynororo eya. Ynara tykase:

– Ymaro exiko, woryxiry, tykase.

¹² – Arypyra pihpi, tykase nohpo. – Ypoko pyra exiko. Sero sã pyra Izyraeu tō mana. Azahkuru ehtoh xihpyry poko pyra exiko.

¹³ Otara exīko wywy? Aza ytōko wywy ehxiropyra jehtohme? Omoro roropa otara exīko? Ajojhpā sã rokē exīko mase Izyraeu tō rānao. Ajojhpāme sã oturuko tuisa a. Zuarō ase, oya jekarōko mana opytyme, tykase ynororo eya repe.

14 Yrome aomipona pyra toehse Amanõ. Jamihmehxo toexiryke ipoko toehse ynororo rahkene.

15 Mame ise pyra toehse ynororo yronomyrme. Ajohpe pyra, ipoko typenetatopõpyry motye ise pyra toehse ynororo.

– Ytoko taroino, tykase Amanõ eya.

16 – Arypyra, tykase Tamara eya repe. – Sero saaro jaroporyhtao azahkuru oehtoh motyëkãko mase, yryrhmatoõpyry oya motye, tykase.

Yrome aomiry etary se pyra Amanõ nexiase.

17 Typoetory tykohmase tyya. Ynara tykase:

– Mose nohpo arota taroino, jarãnaka emako, omõtoho apuruko omõpyra ropa aehtohme, tykase.

18 Naeroro ipoetory a Tamara taropose ropa moro tae. Mame omõtoho tapuruse eya.

Upo kurã ke tupoke Tamara nexiase, moša roropa zupõ nexiase, tuisa ëxiry zupõ ke tupoke nexiase, orutua poko exipitopyra ro ahtao.

19 Oruno tyrise Tamara a tuhpkoxi, tupõ kurã tyxihkase roropa eya toemynyhmarmye. Tomary tõ tyrise eya tõmyty apurume. Tyxitase opore roropa ynororo toytoryme.

20 Ipiry Apisarão ynara tykase eya:

– Mokyro Amanõ opoko nexino? Ajohpãme sã xitara exiko, woryxiry. Opiryme mã ynororo. Torëtyke pyra exiko, tykase.

Mame Apisarão tapyĩ taka toytose ynororo toiroro ehse, tãkye pyra toexiryke.

21 Mame moro poko tuaro toehse tuisa Tawi ahtao tyekĩtapãse ynororo.

22 Yrome Amanõ maro oturupyra rokë Apisarão nexiase, tukurohtao turui zehno nexiase yronomyrme, toxyxiry, Tamara tyryhpopãkase eya exiryke.

23 Mame asakoro jeimamyry taropose ahtao, toky tõ hpoty sahkãko Apisarão nexiase, kaneru tomo. Paa-Hazoa po toh nexiase typoetory tõ maro pata Eparãĩ pũto. Mame tuisa Tawi poenõ toahmase eya morotona toto ytotohme.

24 Apisarão tõturuse tuisa maro, ynara tykase ynororo:

– Oseahmatoh rĩko ase kaneru tõ hpoty sahkatoh poko. Naeroro okohmãko ase, tuisa, opoetory tõ esã maro tãkye oehtohme yna maro, tykase.

25 – Arypyra aimo, tykase Tawi. – Yna ytoryhtao emero oerohtoh itamurume exiko mana, tykase.

Tumy tykohmase ropa Apisarão a repe. Yrome toytory se pyra Tawi nexiase. Mame tumükuru taropose tywinõino kure rokë repe.

26 Yrome ynara tykase Apisarão:

– Ytopyra awahtao, ajohpame sã, ah urui Amanõ noehno yna maro, tykase.

– Oty katohme ynororo ytõko nae amaro? tykase Tawi.

27 Yrome otuhparo Apisarão toehse. Naeroro etyhpyrme tumükuru Amanõ taropose Tawi a, imaro aytotohme, imehnõ ipoenõ maro.

Mame otuhtoh konõto tyrise Apisarão a.

28 Mame ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Etatoko pahne, toetÿse urui Amanõ ahtao, ourutorÿko ase: “Amanõ etapako,” ãko ase. Mame mokyro etapatoko. Enaromyra ehtoko. Ywy roro aorihmapõko ase oya xine. Orëpyra ehtoko, tykase ynororo.

29 Naeroro Amanõ totapase eya xine Apisarão omihpyry ae ro. Mame towõse tuisa poenõ emerõ. Tokykõ pona, jumëtu pona tõtyrise toto toepa-tohkõme.

³⁰ Mame toto ytory ropa ahtao tuisa tapyī taka, Tawi turuse imepyny a: “Omūkuru tō emero totapase Apisarāo a, tonahkase toto porehme,” tykase repe.

³¹ Mame towōse Tawi, tupō tyxihkase eya tumūkuru tō hnamoryme, nono pona typorohse ynororo. Ipoetory tomo a emero roropa, tupōkō tyxihkase eya xine.

³² Yrome ynara tykase Jonatape, Ximeia mūkuru, Tawi rui mūkuru:

– Tuisa Tawi, omūkuru tō emero pyra totapase toto. Amanō rokē toorihse. Takorony a totapase ynororo, Apisarāo a, toryxiry Tamara tyryhmase exiryke eya.

³³ Naeroro zae pyra: “Opoenō emero totapase,” katopōpyry. Amanō rokē totapase.

³⁴ Morarame Apisarāo toepase.

Mame soutatu moroto nexiase eraseme. Tōsenuhmase ynororo. Ahno tonese eya, tuhkākō, osema tao, xixi omōtoh wino, yhtōko toh nexiase ppy emory poe. Toytose ynororo Tawi zuruse, ynara tykase:

– Orutua kō yhtōko ppy emory poe osema ae, Horonaī poe.

³⁵ Ynara tykase Jonatape tuisa Tawi a:

– Enēko mase. Omūkuru tō oehnōko ropa mā toto, ynekarohpyry ae ro, tykase.

³⁶ Morara tykase ahtao, Tawi mūkuru tō tomōse. Opoie tyxitase toto, tuisa roropa tyxitase, ipoetory tō roropa tyxitase yronymyryme.

³⁷ Yrome Apisarāo toepase, toytose ynororo Taumai, Amiute mūkuru a, pata Kesua ešē nexiase ynororo. Okynahxo tumūkuru Amanō tyhnamose Tawi a.

³⁸ Mame toytose Apisarāo ahtao Kesua pona oseruao jeimamyry taropose moroto eya.

³⁹ Mame omuhpe toehse Tawi tumūkuru Apisarāo poko, emynyhmara toehse ropa ynororo tumūkuru Amanō poko.

14

Apisarāo oehstopōpyry ropa

¹ Morarame Joape, Zeruaia mūkuru zuaro nexiase Tawi omuhpe ehtoh poko tumūkuru Apisarāo poko.

² Naeroro typoetory tonyohse Joape a Tekoa pona nohpo, tuaro exikety, enehtohme tyya. Ynara tykase eya:

– Emynyhmakety sã exiko. Upo amuruko xitakety zupō sã exikety, oūsety onekurinara exiko. Xitakehpyra exiketō ipoenohko.

³ Mame ytoko tuisa Tawi a oturuse, ynara jomiry ekaroko eya, tykase.

Mame tōmiry tokarose eya Tawi zurutohme.

⁴ Morarame mokyro nohpo toytose ahtao Tawi esaka tosekumuru po typorohse ynororo Tuisa ēpataka tōmyty nono pokoxi “Imehxo mase, tuisa,” katohme. Ynara tykase ynororo:

– Kuakorehmako, ajohpāme samo, tuisa, tykase.

⁵ – Oty se hma? tykase Tawi eya.

Ynara tykase ynororo:

– Pytōpome myhene ase. Ynio toorihse.

⁶ Asakoro tumūkue exiase. Yrome tōsetapase toto oximaro tupito po. Mame zupokanekō pyra exiryke takorō totapase irui a. Toorihse ynororo.

⁷ Seromaroro ypatary pōkō emero yzehno toehse mā toto. Umūkuru apoiry se mā toto aorihmapotohme takorō totapase eya exiryke. Moro riryhtao eya xine tumūkue pyra exiko ase, kure ehtoh eraximary ya enahkapōko mā toto.

Ynio myakā enahkapōko roropa mā toto. Tumūkue pyra typake pyra roropa jyripōko mā toto, tykase.

⁸ Mame ynara tykase Tawi nohpo a:

– Atapyī taka ytoko ropa. Tyripotoh rīko ase ākorehmatohme moro poko, tykase.

⁹ – Tuisa, tykase nohpo. – Emero rokē riryhtao oya yna akorehmatohme, wy rokē hxirory se hano wekyry tō maro: “Zae pyra morara,” kananō nae ahtao. Omoro, tuisa, ohxirory se pyra ase ipunaka oekyry tō maro, tykase.

¹⁰ Ynara tykase tuisa eya:

– Imehnō oerekohmarytao enehko xiaro. Jūme oerekohmara ropa exīko mana, tykase.

¹¹ – Tuisa, tykase nohpo, – ajohpāme sā oturuko Ritonōpo Oesemy a wekyry tō poko, umūkuru mýpory se exiketō poko, umūkuru etyhyprymā onetapara toto ehtohme, tykase.

Mame ynara tykase Tawi eya:

– Ynara āko ase, Ritonōpo netaryme, omūkuru onyryhmara imehnō mā ipunaka, tykase.

¹² – Tuisa, tykase nohpo. – Oturuxi ropa toiro pitiko.

– Oturuko, tykase ynororo.

¹³ – Oty katohme azahkuru ehtoh tyrise oya Ritonōpo poetory poko? tykase nohpo, tōturupose. – Katonō tō esary poe omūkuru onenehpopyra ropa mase. Naeroro ōmihpyry poe ynetaryme, azahkuru osekarōko mase.

¹⁴ Toipe sytatose orihnōko, emero porehme. Kymarokō tuna sā exīko tukuāse ahtao nono pona. Ananýpyra ropa sytatose. Moro saaro toorihse kuahtao xine kuēsemākapopyra xine ropa Ritonōpo mana isene ropa kuehtohme. Yrome orutua enehpory ropa waro mase katonō nonory poe.

¹⁵ Tuisa, oya oehno seromaroro, umūkuru etapary se imehnō exiryke. Ynara tōsenetupuhse wy: “Tuisa maro jotururuhtao otarame jakorehmāko mana.

¹⁶ Otarame ypynanohñko mana umūkuru maro, yna onetapara emýpokety ehtohme. Mokyro mā yna ouru se sero nono poe, Ritonōpo nekarohpyry poe typoetry tō esaryme.

¹⁷ Seromaroro ōmihpyry ae ro oseremāko ase typynanohse oya jexiryke. Ritonōpo nenyokhypry sā mase, ipoe tuaro mase, amaro Kuesēkō Ritonōpo exikehpyra exiry se hano.”

¹⁸ Mame ynara tykase Tawi eya:

– Ekaropory se ase oya, zae rokē kuezuhko roropa.

– Ekaropoko, tuisa, tykase ynororo.

¹⁹ – Joape omi poe moehno ya, morara kase? tykase.

Ynara tykase nohpo:

– Ajohpe pyra tuaro rukukuh ma keh. Ÿ, opoetry Joape omi poe morohne tyrise ya, morara tykase roropa wy, tykase.

²⁰ Tyrise eya ākorehmatohme zae tyritho poko oya. Tuaro mase Ritonōpo nenyokhypry samo. Emero rokē toehse ahtao zuaro mase.

²¹ Imeīpo Joape turuse Tawi a, ynara tykase ynororo eya:

– Ise oehtho rīko ase. Ytoko, umūkuru Apisarāo enehta ropa, tykase Tawi Joape a.

²² Morara kary etaryke tyya Joape typorohse nono pona Tawi ēpataka “Tuisa imehxo mase,” katohme.

– Kure rokē oripōko ase Ritonōpo a. Seromaroro azamaro jehtoh waro ase rahkene, ynekaropohpyry totase oya exiryke, tykase.

²³ Morarame Kesua pona toytose Joape Apisarão enehse Jerusarē pona ropa.

²⁴ Yrome ynara tykase Tawi:

– Ah nytono tytapyī taka, esary pyra mana ytapyī tao, mokyro enery se pyra jexiryke.

Naeroro tytapyī taka toytose Apisarão. Tuisa enese ytopyra tokurehse ynororo.

Apisarão maro toekurākase ropa Tawi

²⁵ Morarame Izyraeu po Apisarão panō pyra nexiase. “Nuasemā kurano,” tykase toto ipoko. Ahmitahpyry pyra nexiase ynororo, kure ynororo zupuhpyry poe ipupuru pona ro.

²⁶ Tūsehke roropa mosa nexiase ynororo. Jeimamyry punero tūsety tysahkapose eya, mosa ahtao, omoxī ahtao. Mame isahkane a zūsety tukuhe ahtao asakoro kirume nexiase, tukuhe ahtao tuisa omoxinety kuhtoh ke.

²⁷ Mame tumūkue nexiase oseruao, tōxike roropa toiro, esety Tamara, oryximā enekure exikety.

²⁸ Mame asakoro jeimamyry taropose Apisarão a Jerusarē po. Yrome tumy onenepyra nexiase.

²⁹ Morarame Joape tykohmapose tyya Apisarão a repe Tawi zurutohme typoko. Yrome toytory se pyra Joape kynexine. Morara exiryke tōmiry taropose ropa eya Joape oehtohme repe. Yrome ytopyra tokurehse ropa ynororo.

³⁰ Naeroro ynara tykase Apisarão typoetory tomo a:

– Enetoko ke, tutupike Joape utupi pūto, inarykahpyry moro sewata. Apoto zukatatoko jahkatohme itupi po, tykase.

Mame toytose toto Joape tupi zahkase.

³¹ Axī toytose Joape Apisarão tapyī taka oturupose:

– Oty katohme utupi tyahkase opoetory tomo a?

³² Ynara tykase Apisarão eya:

– Kykohmapoase repe joturutohme oya. Seromaroro oytory se ase tuisa Tawi a oturupose, ynara kaxita eya: “Oty katoh kuenehpoase ropa Kesua poe? Kurehxo exiry moroto ro jahtao,” tykase Apisarão. – Jotururu se ase tuisa maro. Popyra jahtao eya jetapapory se ase eya, tykase.

³³ Naeroro toytose Joape oturuse Tawi maro. Moromeīpo Apisarão tonehpose tyya Tawi a. Tooehse ahtao tosekumuru po typorohse ynororo Tawi ēpataka “Tuisa imehxo mase,” katohme. Mame typhose ynororo jumy a.

15

Tuisame se Apisarão tumy myakāme

¹ Moromeīpo, tykanary kawaru tō maro topekahse Apisarão a toytotohme ropa. Orutua kō tymenekase roropa eya 50me tosemazupurume ytoketōme tururume.

² Mame towōse ynororo pakeimo toytotohme pata omōtoh taka osema eh-pikoxi. Mame tooehse ahno ahtao oturutohme tuisa Tawi maro, tykohmase ynororo Apisarão a:

– Oty poe moehno? tykase eya. Mame tozuhse eya typatary esety tokarose Izyraeu tō patary.

³ Mame Apisarão ynara tykase eya:

– Etako pahne! Tyriry se oehtoh zae mana. Yrome oetane pyra mana. Tuisa nyripohpyry pyra.

⁴ Mame ynara tykase roropa:

— Tymenekase apiakaneme jahtao, tooehse awahtao ya zae ehtoh poko tuaro oehtohme, zae rokē ākorehmary ya, tykase.

⁵ Morararo imehnō tooehse ahtao porohse tosekumuru po “Imehxo mase,” katohme, mokyro toahmase eyā, emary tapoise eya mokyro eahmaryme.

⁶ Morara tyrise Apisarāo a emero Izyraeu tomo, tooehse toto ahtao tuisa Tawī a, zae ehtoh poko apiakapotohme eya. Moromeīpo Izyraeu tō eano tomatonanhse sā eya jumy pyno toto ehxīpo.

⁷ Morarame 4me jeimamyry taropose ahtao ynara tykase Apisarāo tuisa Tawī a:

— Ytoxi Eperō pona ynekarory zahkatohme jomihpyry ae ro Ritonōpo a.

⁸ Pata Kesua po, Xiria po jahtao ynara akene ya rokene: “Ritonōpo a tarose ropa jahtao Jerusarē pona eahmāko ase Eperō po.”

⁹ — Kure rokē ytoko, tykase tuisa Tawī eya.

Mame toytose ynororo Eperō pona.

¹⁰ Morara exiryke tokare pyra typoetory taropose Apisarāo a Izyraeu tō patary poro ynara katohme: “Rueīmo etaryhtao oya xine ynara kahtoko: ‘Apisarāo tuisame toehse mana Eperō po.’ ”

¹¹ 200me orutua kō toytose toto Jerusarē poe Apisarāo maro. Toahmase toexirykōke toytose toto imaro, yrome tuaro pyra toh nexiase inyriry poko.

¹² Mame tynekarory zahkaryhtao Apisarāo a, Aitopeu tykohmapose eya pata Kiro poe aehtohme. Tawī akorehmaneme Aitopeu nexiase zae ehtoh poko tuarō aehtohme. Moro ke jamihmehxo Tawī myakāmary se exiketō tooehse Apisarāo maro. Tuhkākō roropa imaro tooehse toh nexiase.

Jerusarē poe Tawī epatopōpyry

¹³ Mame omi enehne tooehse Tawī zuruse: “Izyraeu tō emero omūkuru, Apisarāo maro toehse,” tykase.

¹⁴ Naeroro ynara tykase Tawī typoetory esamo a, tymaro exiketomo a Jerusarē po:

— Eparā kuahtao xine kuetaparatoryko Apisarāo mana. Ehmaropa axiny; axī pyra kuahtao xine kuapoitoryko mā toto, kyporemākatoryko mā toto. Sero pata pōkō etapāko roropa mā toto, tykase.

¹⁵ — Aō, taro ynanase ōmipona yna ehtohme, tykase ipoetory tō esā eya.

¹⁶ Toytopitose Tawī tytapyī taōkō maro, emero, atakenaka ekahmāko toh nexiase. Ipyxiā 10mākō rokē tynomose eya tytapyī kurākananōme.

¹⁷ Pata poe tutūtase Tawī tō ahtao, imoihmākō maro tapyi etyhyry kuroko toytose toto ahtao totypohse toto.

¹⁸ Ipoetory tō emero toexikihmase tuisa ēpataka, atakenaka toytose keretūa tō ahtao, peretita tō maro. Mokaro soutatu tō 600mākō Kate poe imaro aehtyā, toytose roropa toto tuisa ēpataka.

¹⁹ Mame ynara tykase Tawī mokaro esemy, Itai a:

— Oty katoh ymaro ytōko mah? Ytoko ropa tuisame exisenā, Apisarāo maro oehtohme. Katonōme mase, apatary poe aepyhyryme oexiryke, moe mase apatary poe.

²⁰ Okynā pyra ro mase taro, naeroro otyme kure oytory ymaro? Aza jytory zuaro pyra ase. Ytoko ropa, amarokō aroko ropa, opyno xine exikehpyra Ritonōpo mana, amaro xine exikehpyra roropa mana, tykase Tawī.

²¹ Yrome Itai a tozuhse. Ynara tykase ynororo:

— Tuisa Tawī, ynara āko ase oya Ritonōpo, isene Exikety netaryme: “Amaro ytōko ase, aza rokē oytoryhtao amaro ytokehpyra ase jorikyry ponāmero.”

²² — Kure! tykase Tawī. — Ahtao ytoko osemazuhme!

Naeroro toytose Itai tomo osemazuhme, orutua kō maro, typoenōkō maro.

²³ Mame Tawi marōkō tūtaryhtao pata poe, xitāko toh nexiase opore. Iporiry Keterō takuohse eya xine ona pona toytotohkōme, ahno esaka pyra.

²⁴ Mokaro maro oturukety Zatoke nexiase rewita tō maro, Ritonōpo omihpyry ē arōko toh nexiase. Moroto typorohkase eya xine nono pona pata poe imoihmākō tūtakepyry eraximatohme. Oturukety Apiataa moroto roropa nexiase.

²⁵ Mame Zatoke a ynara tykase tuisa Tawi:

– Ritonōpo omiry ē arotoko ropa pata pona. Ypyno Ritonōpo ahtao jenehnōko ropa xiaro mana. Ahtao aomihpyry ē enēko ropa ase, esary roropa.

²⁶ Yrome, Ritonōpo zamaro pyra jahtao, ah nyrino t̄ypenery ae rokene, tykase.

²⁷ Mame ynara tykase roropa Tawi Zatoke a:

– Ritonōpo maro oturukety me mase. Ytoko ropa pata pona, torētyke pyra, omūkuru Aimaa maro, Jonata, Apiataa mūkuru maro.

²⁸ Mame ōmiry eraximāko ase, tuna Joatāo akuohtoh po, ona pona ytotoh po, tuaro jehtohme, tykase.

²⁹ Naeroro Ritonōpo omihpyry ē tarose ropa Apiataa tomo a Zatoke maro Jerusarē pona, moroto tehme toh nexiase.

³⁰ Xitāko Tawi nexiase toytoryme ypy Oriwera pona; zupuhpyry tyōtose kamisa ke toemynyhmarmy, tysātajake pyra roropa nexiase. Imarōkō roropa xitāko toh nexiase toytorykōme, tupuhpyrykō tyōtose kamisa ke eya xine.

³¹ Mame Tawi zuaro toehse Aitopeu roropa Apisarāo akorehmaneme ehtoh poko, naeroro ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo Kapuaono, Aitopeu tuaro ehtoh tyriko tuaro pyra exikety omiry samo, Apisarāo otupitohme rokē rahkene, tykase Tawi Ritonōpo a.

³² Mame ypy emory pona toeporehkase Tawi ahtao Ritonōpo eahmatopōpyry pona, tope Husai, arakitame exikety tonese. Moroto eraximāko nexiase, zupō toexihxihkase, nonohpe zupuhpyry po roropa toemynyhma-tohke.

³³ Ynara tykase Tawi eya:

– Ymaro ytopyra exiko jakorekehkaryino.

³⁴ Yrome oytory ropa ahtao pata pona, ynara kaxiko Apisarāo a: “Opotoryme exiko ase, Tuisa, omy poetoryme jehtopōpyry samo.” Morarame jakorehmāko mase Aitopeu omiry Apisarāo netaryme oturuhtao oya tuaro pyra exikety samo, toto otupitohme.

³⁵ Mame moroto amaro Ritonōpo maro oturuketō Zatoke, Apiataa roropa, enara. Toto zuruko emero onetapohpyry tuisa tapyī tao.

³⁶ Toto mūkuru tō Aimaa, Jonata maro moroto exiko ma toto. Omi enehpoko eya xine emero rokē etaryhtao oya, zuaro jehtohme, tykase Tawi.

³⁷ Naeroro Tawi epe Husai toeporehkase Jerusarē pona Apisarāo omomyryhtao pata pona.

16

Zipa maro Tawi

¹ Mame ypy Oriwera emory moino akoxi pitiko toytose Tawi ahtao, tōseporyse ynororo Zipa maro, Mepiposete poetory. Jumētu tō nae nexiase asakoro, wyi nae nexiase 200me te, uwa epery asarahtyā 100 kaxome te,

imepÿ epery roropa oximōtoh 100 kaxome te, uwa eukuru jehnahpyry roropa toiro eukuru ẽ pehme nexiase.

2— Oty katoh senohne menehno? tykase Tawi Zipa a.

— Jumētu tō mā epo oytotohme oekyry tō maro, tykase Zipa. Wyi moro epery tōkehko orutua kō napyryme mana, uwa eukuru jehnahpyry moro totaehse exiketō okurume pixo ona po, tykase.

3 Mame ynara tykase Tawi:

— Otoko Mepiposete, oesē Sauu parÿpyry nae?

— Tehme mā ynororo Jerusarē po ynara exiryke: “Seroae Izyraeu tō jyrīko tuisame, ytamuru esahpokoxi,” āko osenetupuhnōko mana, tykase Zipa.

4 Mame tuisa Tawi ynara tykase Zipa a:

— Mepiposete kyryrÿpyry emero esēme orīko ase, tykase.

Ynara tykase Zipa:

— Opoetoryme ase, tuisa imehxo mase, jesemy, zae ehtoh riry se rokē ase, jūme rokē azamaro jehtohme!

Ximei maro Tawi

5 Mame tooehse tuisa Tawi ahtao pata Paurī pona Ximei, Jera mūkuru, Sauu ekyrÿpyry, tutūtase pata poe oseporÿse Tawi maro. Tuisa tykerekerepapi-tose eya aeppryhtao.

6 Topu tō tomapitose eya Tawi tō pona, ipoetory tō esā pona roropa, Tawi tomyehmase soutatu tomo a ahtao ro.

7 Tawi kerekeremaryme ynara tykase Ximei:

— Taroino ytoko ahno etapahpono! imehnō ryhpopākane!

8 Oepehmāko Ritonōpo mana Sauu ekyrÿpyry etapatopōpyryke oya, tuisame oehotohme imyakāme. Naeroro seromaroro omyakamāko Ritonōpo mana omūkuru ke, tyryymase omoro, otapatono!

9 Mame ynara tykase Apisai, Zerua mūkuru tuisa a:

— Otyme kure okerekeremary mokyro a, tuisa? Ahno xihpyry rokē mose ro, ahtao ytoxi mose zupuhpyry sahkase, tykase.

10 Yrome ynara tykase Tawi, Apisai a, irui Joape a roropa:

— Torētyke pyra ehtoko mose poko. Ritonōpo omi poe mose ro ykerekere-maryhtao, aomiry mynyhpākapyry se pyra ase, tykase.

11 Mame ynara tykase Tawi Apisai a typoetory esamo a roropa:

— Mākara umūkuru ro nymyry, jetapary se toehse. Ahtao oty katoh osenu-ruhkāko hano mose ro Pējami pary jetapary se ahtao isaaro? Naeroro mose ro onerekohmara ehtoko. Ah ykerekeremano Ritonōpo omi poe exiryke morara tyrīko mana.

12 Otarama jetuarimary enēko Ritonōpo mana. Mame kurākō ekarōko ya mana, ykerekerepatopōpyry myakāme.

13 Naeroro Tawi tō toytose ro osema ae. Ximei roropa toytose ypy emory poro toto etonie, ikerekereamāko ro kynexine toytoryme, topu tō emāko, nono tōkehko roropa emāko Tawi pona.

14 Mame toeporehkase toto tuna Joatāo pona, tuisa, tymarōkō maro. Totaehse toh nexiase, moroto tōseremase toto.

Apisarāo Jerusarē po

15 Morarama Apisarāo tō toeporehkase toto Jerusarē pona Izyraeu tō maro, Aitopeu imaro nexiase.

16 Mame Husai, Tawi akorehmane tōsēpatakāmase Apisarāo maro, tyko-htase ynororo, ynara tykase:

— Okynahxo isene exiko tuisa! Okynahxo isene exiko tuisa!

17 Ynara tykase Apisarāo eya:

– Oepe pyno pyra mexihno? Oty katoh imaro ytopyra make? tykase.

¹⁸ Ynara tykase Husai Apisarão a:

– Arypyra, Ritonõpo nymenekahpyry maro ase, moxiã maro, Izyraeu tō emero nymenekahpyry maro. Amaro ase exīko.

¹⁹ Morara exiryke onoky poetoryme erohnōko ha? Ywy jesē mūkuru poetoryme erohnōko ase. Omy poetoryme jehtopōpyry sã, opoetoryme ase erohnōko, tykase.

²⁰ Mame Aitopeu a ynara tykase Apisarão:

– Taronã toehse kuexirykōke kuamorepako seromaroro tuaro jehtohme, oty rīko ha taroino? tykase.

²¹ Ynara tykase Aitopeu:

– Omy pyxiã poko exiko, mokaro tynomose eya tytapyĩ konōto eraseme toto ehtohme. Morara ahtao Izyraeu tō emero zuaro exīko omy epeme pyra oexiry poko. Mame amaro exiketō atākymēako mã toto, tykase.

²² Naeroro tapyi pitiko tyrise eya xine Apisarão kyryryme tuisa tapyĩ zara po. Mame moroto imoihmākō ēpataka nohpo tō poko toehse Apisarão, tumy pyxiã poko.

²³ Tuisa amorepaneme Aitopeu ahtao aomiry omipona toehse etananomo, Ritonõpo omihpyry omipona ehtoh samo; morara Tawi nexiase, morara Apisarão nexiase roropa.

17

Aitopeu akorekehkatopōpyry Husai a

¹ Mame ynara tykase Aitopeu Apisarão a:

– Kuaropoko, 12 miume soutatu tō menekāko ase, toto ytotohme seroae ro, koko, Tawi zupitohme.

² Totaehse ynororo ahtao ro typoremāse sã ahtao imaro yna osetapāko. Oserehnōko mana, imarōkō epāko mã toto. Mame tuisa rokē etapāko ynanase,

³ imarōkō enehnōko ropa ynanase oya, ahno pyty oepyyry ropa samo tynio a ropa. Toiro orutua rokē etapary se oexiryke, totapase ynororo ahtao imehnō towomasēme exīko, tykase Aitopeu.

⁴ Mokyro omiry etaryke tyya xine, “Kure,” tykase Apisarão tomo, Izyraeu tō tamuxiry tō maro.

⁵ Yrome ynara tykase Apisarão:

– Husai ikohmatoko aomiry etatohme kyya xine, tykase.

⁶ Mame Husai toehse ahtao, ynara tykase Apisarão:

– Aitopeu a ynara tyritoh tokarose yna a. Zae oya nae aomihpyry omipona yna ehtohme? Arypyra ahtao oty enetupuhnōko mã? tykase.

⁷ Mame ynara tykase Husai Apisarão a:

– Aitopeu omihpyry seromaroro kure nymyry pyra mana.

⁸ Omy waro mase imarōkō roropa. Osetapaketōme mã toto. Orēpyra exiketōme mã toto, uusa itu htaō samo, ipoenō ewinoino tarose ahtao. Torēnase roropa omy mana etonatoh poko. Nyhpyra mã ynororo typootory tō maro.

⁹ Seromaroro tōtonēse mana oramao, otarame imepỹ otonētoh tao. Naeroro opootory tō etapapitoryhtao omy a, moro poko etananō ynara āko: “Apisarão tō typoremākaposē tao,” āko.

¹⁰ Morara ahtao opootory, soutatu tō, orēpyra toto ahtao ro, reão tō samo, oserehnōko mã toto. Izyraeu tō emero omy orēpyra ehtoh waro, imarōkō roropa orēpyra ehtoh waro mã toto.

11 Naeroro ynara āko ase oya: “Izyraeu tō, emero pata tō poe enehpoko oya, ikuhpŷme isawā sā oehtohkōme. Mame omoro ro toto arōko etonatohme.

12 Mame mokaro enēko sytatose, aza rokē tonēse toto ahtao, tuaro pyra ro ynororo ahtao. Epara mā ynororo, imarōkō roropa epara mā toto.

13 Toepase ynoro ahtao imepŷ pataka, tyrise exikety ypy po, ytōko sytatose emero porehme, eary ke moro pata itywyhmase, topu onynomopyra sytatose moro ypy po.”

14 Mame ynara tykase Apisarāo tomo, Izyraeu tō maro:

– Husai omiry kurehxo. Aitopeu omihpyry kure hkopyra, tykase.

Aitopeu omiry kurā riry se Ritonōpo nexiase tuaro pyra exikety omiry samo, aomipona pyra toto ehtohme, Apisarāo wānohtohme.

Turuse Tawi ahtao toepase ropa

15 Mame Zatoke tō Apiataa maro turuse Husai a: Aitopeu omihpyry Apisarāo tō a, Izyraeu tō tamuxiry a roropa, tokarose eya: “Ynara āko Aitopeu tyritohme repe. Yrome ywytyoro osenetupuhnōko ase. Ynara tyriry ywy.” Mame tōmihpyry Apisarāo a tokarose eya xine, mame ynara tykase Husai eya xine:

16 – Seromaroro axī ke omi aropoko Tawi a, ynara kahtoko eya:

“Ēmehpyra exiko osema tao, ona po. Axī ke tuna Joatāo akuohko, ekurehpyra exiko, orihpyra oehtohme amarōkō maro,” tykase.

17 Jonata tō Aimaa maro tehme toh nexiase Rojeu tunary po, omihpo enehne eraximāko. Pata pōkomo a tōseneporykō se pyra nexiase toto. Imepŷ poetory nohpo rokē toytose toto zuruse, tynetahpyry poko te, tynenehpyry poko roropa, morohne poko toto ytotohme Tawi zuruse.

18 Yrome tonese toto nuasemano a, mokyro a Apisarāo turuse. Tonese toto ahtao axī toytose toto imepŷ tapyī taka Paurī pona. Tuna eutary nae nexiase tapyī pūto. Moro taka tomōse toto.

19 Ahno pyty āty ke tapuruse moro, tiriiku pughturo epona tyrise eya tuaro pyra imehnō ehtohme.

20 Mame Apisarāo nenyohyā tooehse ahtao tōturupose eya xine nohpo a:

– Otoko hna Aimaa, Jonata maro? tykase toto.

– Tuna Joatāo akuohno toto, tykase nohpo.

Mame tupise eya xine repe. Yrome toto onenepyra ahtao toytose ropa toto Jerusarē pona.

21 Mame toytose ropa toto ahtao, Jonata tō tutūtase ropa tuna eutary ae, toytose toto Tawi zuruse. Aitopeu omihpyry tokarose eya xine Tawi a, ynara tykase roropa toto eya:

– Axī ke tuna Joatāo akuohko!

22 Mame Tawi tō toytose imarōkō maro, tuna Joatāo takuohpitose eya xine. Mame ěmepyyrhtao, takuohse eya xine emero porehme.

23 Morarame tōmiry omipona pyra Apisarāo tō ehtoh waro toehse Aitopeu ahtao, toky jumētū pona tōtyrise ynororo, toytose tytapyī taka. Mame tykyryry tō tukurākase ahtao tōsesenāse ynororo. Tonēse ekepyry jumy zonētopōpyry aka.

24 Mame tuna Joatāo takuohse Apisarāo ahtao, Izyraeu tō maro, Tawi toeporehkase pata Maanaī pona.

25 (Soutatu tō esēme Amasa tyrise Apisarāo a, Joape myakāme. Amasa, Itira mūkurume kynexine, iximaēume exikety; Jeny Apikaiu kynexine, Naasa ěxiry, Zerua akorō roropa kynexine, Joape ě akorony.)

26 Mame Apisarāo Izyraeu tō maro tōsesarise toh nexiase Kireate nonory po.

²⁷ Mame Maanaī pona toeporehkase Tawi ahtao, tōseporyste Sopi maro Naasa mūkuru, pata Rapa pō Amō nonory po, Makia maro Amieu mūkuru, Ro-Tepaa pono, Paazirai Rojerī pō maro, Kireate pono.

²⁸ Nyhtoh tonō tonehse eya xine, paxiha tōkehko, oripo maro, tonahsē ro-ropa tonehse eya xine, tiriiku, sewata, kajama, kumataimo tōkehko, okonepy panō puhturu ipuruhpyry, erewija tomo te,

²⁹ ano zenī, keiju, pui suhsuru akyhsemy, kaneru tō, enara. Tuaro toh nexiase Tawi tō omise ehtoh poko, etaehnōko, tutunazehnase toto ona poro toytorykohtao.

18

Apisarāo orihstopōpyry

¹ Mame tysoutatu tō tanonohpose Tawi a, toto apiakatohme, miume oximōme exiketomo te, 100me oximōme exiketomo, enara. Tosēke toto tyrise eya.

² Mame oseruao oximōmākō taropose eya, toiro Joape maro aytotohkōme te, toiro Apisai maro aytotohkōme te (Apisai Joape akorō nexiase, Zeruia mūkuru) imep̄y oximōmākō Itai Kate pō maro taropose eya. Ynara tykase Tawi eya xine:

– Ywy roropa amaro xine ytōko ase, tykase.

³ Yrome ynara tykase toto eya:

– Kurehxo ytopyrya oexiry, tuisa. Typoremākapose yna ahtao, yna eparyh-tao, zokonaka yna etaparyhtao kuepetōkara a, “Otara,” kara mā toto. Yrome omoro mase 10 miume yna ehtoh samo. Naeroro kurehxo tehme oexiry taro pata po, akorehmatoh enehpotohme yna a, tykase toto.

⁴ – Ahtao, ise oehtohkō rīko ase, tykase tuisa Tawi eya xine. Pata tūtatoh po xikihme toehse ynororo, typoetory soutatu tō tutūtase ahtao, miumākō oximaro te, 100mākō oximaro, enara.

⁵ Mame ynara tykase Tawi typoetory esamo a, Joape a te, Apisai a te, Itai a roropa:

– Ypyno awahtao xine, umūkuru Apisarāo onetapara ehtoko, tykase ynororo. Moro Tawi nyripori totase soutatu tomo a, esamo a, enara.

⁶ Morarame toytose toto osetapase Izyraeu tō maro. Tōsetapase toto itu htao Eparaī po.

⁷ Moroto Izyraeu tō typoremākase Tawi poetory tomo a. Tuhke toorihse toto moro ae, 20 miume orutua kō toorihse.

⁸ Sapararahme toehse toto tōsetaparykō poko, moro nono poro porehme, itu htao toorihse tuhkākō roropa, tōsetapatohkō motye.

⁹ Mame Apisarāo tōseporyste Tawi poetory tō maro. Mura po ytōko nexiase, wewe konōto zopikoko aytoryhtao, zūsety tyryhse wewe amoriry pokona. Mura toytose ro axiny, tyhwyme Apisarāo tynomose.

¹⁰ Mame Apisarāo tonese ahtao Tawi poetory a, Joape turuse eya:

– Apisarāo eneno tyhwyme wewe amoriry poko, tykase.

¹¹ – Meneno? tykase Joape. – Oty katoh onetapara make? Totapase oya ahtao parata ekarory oya 10me, soutatu mety eary maro, tykase.

¹² Yrome tozuhse ynororo eya:

– Miume parata ekaroryhtao ya, Tawi mūkuru onetapara jexiry. Tuisa omihpyry etano, oururuhtao, Apisai maro, Itai maro: “Umūkuru ewomato-ko, ypyno awahtao xine,” nykano, tykase.

¹³ Aomipona pyra toehse jahtao, Apisarāo totapase ya ahtao tuisa Tawi zuaro exiry - emero zuaro mana - jewomara mexiry.

¹⁴ – Oneraximara ase, tykase Joape.

Mame oseruao warata ke tuose eya. Apisarāo tuose eya eano pona, tyhwyme ro ynororo ahtao wewe poko.

¹⁵ Mame Joape poetory tomo a, 10mākomo a, Apisarāo tomyehmase, totapakehse ynororo eya xine rahkene.

¹⁶ Mame rueimo totose Joape a, soutatu tō osetapakehpotohme. Mame Izyraeu tō tokahmakehse Tawi poetory tomo a. Tooehse ropa toto.

¹⁷ Apisarāo ekepyry tomase eya xine oramāka itu htao. Epona topu tō tomase eya xine kaetokohxo. Izyraeu tō emero toepase ropa tytapykō taka ropa.

¹⁸ Orihpyra ro tahtao topu risē tyrise Apisarāo a Tuisamākō esary po jakanahmā po, typoko wenikehpyra imehnō ehtohme. Ynara tōsenetupuhse ynororo: “Tumūkue pyra jexiryke sero topu esehpāko ase jesety ke.” Seroae ro moro poko: “Apisarāo nyrihpyry,” āko mā toto inyrihpyry poko.

Tumūkuru hnamotopōpyry Tawi a

¹⁹ Mame Aimaa Zatoke mūkuru ynara tykase:

– Ytoxi axiny, tuisa Tawi zuruse, Ritonōpo a typynanohse aexiry poko epetōkara wino, tykase.

²⁰ – Arypyra, tykase Joape. – Seroae omi kurā anaropyra mase. Imepŷ ēmepŷy ae rokē omi arōko mase. Yrome seroae arypyra, toorihse tuisa mūkuru exiryke, tykase.

²¹ Mame typoetory Etiopia pono a ynara tykase:

– Ytoko omoro, tuisa zuruse onenehpyry poko, tykase.

Tosekumuru po typorohse ynororo Joape ēpataka. Mame toytose axiny.

²² Mame Aimaa tōturuse ropa Joape a:

– Ajohpāme sā ytoxi, omi arose roropa, oty kara otara rokē toehse ahtao.

– Oty katoh oytory se hma aimo? tykase Joape. – Epehpyry anapoipyra mase oytotamitu epehpyryme, tykase.

²³ – Oty kara. Jytory se rokē ase, tykase ropa Aimaa.

– Ahtao ytoko, tykase Joape.

Mame toytose Aimaa tururume ona poro osema ae. Mokyro Etiopia pō tymotyēkase eya.

²⁴ Typorohse Tawi nexiase pata omōtoh pota tao, enene tōnuhse apuru pona, zara po kae. Tōsenuhmase ynororo ahtao orutua tonese eya toiroro, tururume oehnōko.

²⁵ Tuisa turuse eya, mame ynara tykase Tawi:

– Toiroro ynororo ahtao, omi kurā enehnōko mana, tykase.

Moe hkopyra toehse nexiase.

²⁶ Morarame imepŷ tonese enene a, tururume oehkety. Apuru erase tykohtase:

– Eneko ke! Imepŷ oehnōko axiny! tykase.

– Mokyro roropa omi kurā enehnōko mana, tykase tuisa Tawi.

²⁷ Mame ynara tykase enene:

– Mokyro apitorymā tururume aytory Aimaa, Zatoke mūkuru ytory sā mana, tykase.

– Nuasemā kurā mose ro, tykase Tawi. Omi kurā enehnōko mana, tykase.

²⁸ Mame tooehse Aimaa ahtao tykohtase tuisa a:

– Emero kure! tykase, tosekumuru po typorohse ynororo tōmyty po nono pokoxi tyrise eya. Mame ynara tykase ynororo tuisa a:

– Kure Ritonōpo Oesē syritone, oepetōkara typoremākaposē eya exiryke, tykase Aimaa.

²⁹ – Nuasemā Apisarāo kure hnae? tykase tuisa tōturupose.

Ynara tykase Aimaa:

– Itamurume panaikato totase ya, tuaro pyra aexityä tonese roropa ya repe, yrome tonehpose jahtao soutatu tō esē Joape a, otara toehse zuaro pyra akene.

³⁰ – Apoaporo, moroto eraximako! tykase tuisa.

Naeroro morotona toytose, xikihme toraximase eya.

³¹ Mame mokyro Etiopia pō toehse ahtao, ynara tykase ynororo:

– Tuisa Tawi, omi kurā enehno oya! Seroae Ritonōpo a oepetōkara typoremākaposē emero porehme, tykase Etiopia pono.

³² – Umūkuru Apisarāo kure hnae? tykase Tawi eya.

Ynara tykase Etiopia pō eya:

– Oepetōkara emero oryhmary se exiketō ripory se ase mokyro ehtoh saaro, tykase.

³³ Moro etaryke tyya toemynyhmasē konōto tuisa. Tōnuhse osa taka pata omōtoeh epozakoxi xitase. Aytoryhtao xia, mya ropa, tumūkuru hnamōko nexiase.

– Umūkuru Apisarāo! Umūkuru! Umūkuru Apisarāo! Kurehxo joorikyry omyakāme. Aimo Apisarāo! Umūkuru! Umūkuru!

19

Tawi emuhkehkatopōpyry Joape a

¹ Mame Joape turuse toto a:

– Tumūkuru Apisarāo ekepyry hnamōko mā tuisa, xitāko mana, tykase toto Joape a.

² Naeroro moro ae tākye toehtohkō tymyakāmase toemynyhmatohkō ke. Tawi poetry tō roropa toemynyhmasē toto, tumūkuru hnamory poko Tawi a tuaro toehse toexirykōke.

³ Toytose ropa toto tosaka xine mynyhme rokene, etonatoeh poe epaketō samo aehxirohpyry tō samo.

⁴ Tōmyty tapuruse tuisa a, tyxitase opore:

– Aimo umūkuru! Umūkuru Apisarāo! Apisarāo umūkuru!

⁵ Morarame Joape tomōse tapyi taka tuisa Tawi zuruse:

– Seroae opoetry tō tyhxirose oya soutatu tomo typynanohse awahtao eya xine omūkuru tō maro oēxiry tō maro opyxiā maro.

⁶ Opyno exiketō zehno mase ozehno exiketō pyno mase! Seromaroro mase yna tuarōtanohpōko opoetry tō soutatu tomo popy sā rokē mā toto oya. Ynara enetupuhnōko ase: tākye mairy seroae Apisarāo isene ro ahtao yna emero toorihse ahtao roropa.

⁷ Ytoko seromaroro kure opoetry tō soutatu tō zuruse orēpyra toto ehtopōpyry poko. Kara awahtao ajohpe pyra topeke pyra exīko mase ipunaka seroae ro. Morara ahtao popyra kuhse exīko oya, tykase.

⁸ Morara exiryke towōse Tawi, toytose ynororo porohse tapō pona pata omōtoeh pūto. Moro waro soutatu tō toehse ahtao tōximōse toto epataka.

Jerusarē pona Tawi oehtopōpyry ropa

Izyraeu tō emero toepase toh nexiase tytapykō taka ropa.

⁹ Mame Izyraeu patary tō po oseosezuhpitōko toh nexiase.

– Tuisa Tawi a typynanohse kymarokomo, kuepetōkara typoremākase eya pirixteu tō roropa. Yrome seromaroro toepase ynororo Apisarāo wino kynonorykō poe.

¹⁰ Apisarāo tymenekase kyaa xine kutuisarykōme aehtohme repe. Yrome totpase ynororo etonatohtao. Naeroro oty katoh Tawi oneahmara sytatou xiaro aehtohme ropa? tykase toto.

11 Mame Izyraeu tō omihpyry poko tuaro toehse Tawi. Naeroro Zatoke maro Apiataa taropose eya Juta tō tamuximākomo a oturupotohme:

– Oty katohme matou etyhpyryme sã tuisa akorehmãko enehtohme ropa tytapyĩ konõto taka?

12 Wekyryme matose, upũme umunurume roropa matose; osehtoko jakorehmase oehtohme ropa.

13 – Ynara kahtoko roropa Amasa a: “Wekyryme mase. Seromaroro orĩko ase soutatu tō tuisaryme Joape myakãme. Ritonõpo a jetapary se ase moro onyripyra jahtao!” tykase.

14 Morara karyke Tawi a ise toehse ropa Juta põkõ emero. Mame toahmase ynororo eya xine aehtohme ropa ipoetory tō esã maro emero.

15 Mame tooehse ropa Tawi ahtao tuna Joatão pona, Kiukau po tõximõse Juta tō orutua komo. Toytory se toh nexiase osẽpatakãmase tuisa Tawi maro tuna Joatão akuohtohme imaro.

16 Morara ahtao Ximei, Jera mũkuru, Pẽjamĩ parỹpyry, Paurĩ pono, axiny toytose tuna Joatão pona Juta tō orutua kō maro osẽpatakãmase tuisa Tawi maro.

17 Imaro Pẽjamĩ pakõ miume nexiase Zipa Sauu poetohpyry maro, imũkuru tō 15mãkõ maro, ipoetory tō 20mãkõ maro. Taryporyke toytose toto tuna Joatão pona tuisa oehtane.

18 Mame tuna Joatão takuohse eya xine Tawi tō maro akuohtohme ropa, akorehmatohme akuotyry poko, ipenatatohtohme roropa tyya xine.

Morarame Joatão takuohse Ximei ahtao tosekumuru po typorohse ynororo Tawi epataka.

19 Ynara tykase eya:

– Tuisa, azahkuru exiase popyra oriry poko tooehse awahtao Jerusarẽ poe. Yyrypyry ikorokako ajohpame samo. Owenikehko nyrihpyry poko, moro poko osenetupuhpyra ropa oehtohme.

20 Zuaro ase, nyrihpyry azahkuru nexiase ipunaka. Morara exiryke seroae oya oehno osemazuhme Izyraeu tō esary poe oseporyse amaro.

21 Mame Apisai Zerua mũkuru ynara tykase:

– Ximei toorikyry se tyrypyry epehpyryme, Ritonõpo nymenekahpyry tuisame tykerekerehmase eya exiryke.

22 Yrome ynara tykase Tawi Apisai a irui Joape a roropa:

– Õsenetuputyry onekaropopyra akene. Seroae jakorehehkãko matose. Seromaroro Izyraeu tuisaryme ase. Naeroro orihpyra Izyraeu tō mã exiko seroae.

23 Mame Ximei a ynara tykase:

– Ritonõpo netaryme ynara ãko ase: “Orihpyra mase,” tykase.

24 Mame Sauu parỹpyry Mepiposete tyhtose roropa Tawi eporyse. Tupupuru onukurikara, osetypokara, tupõ onukurikara toehse toemynyhmaryke tuisa Tawi tũtatopõpyry poe aehtoh pona ropa orẽpyra exiketyme.

25 Jerusarẽ poe tooehse ynororo ahtao tuisa eporyse, ynara tykase Tawi eya:

– Oty katohme ymaro ytopyra mekuretyase, Mepiposete?

26 – Tuisa, ytoytopyra jehtoh waro mase. Jeky enehpoase ypoetory a amaro jytotohme repe. Yrome ypoetory Zipa a towokase ywy.

27 Jyhxiroase ajohpe roropa oya, tuisa. Yrome Ritonõpo nenyokyhpyryme sã mase. Naeroro openatatohtoh tyriko rahkene.

²⁸ Ytamuru parÿpyã orihmapory oya zae exihpyry, yrome typynanohse ywy oya, jesary mekaroase amaro otuhtoh po. Morohne motye se pyra reahse oya, tuisa.

²⁹ Ynara tykase Tawi eya:

– Epo hnae sekere kary. Jomi poe omoro Zipa maro Sauu tupÿpyry tã apiakatoko otupikõme.

³⁰ – Ah Zipa emero esẽme nexino, tykase Mepiposete. Tãkye rokẽ ase kure rokẽ tooehse ropa oexiryke atapyĩ taka.

³¹ Paazirai, pata Rojerĩ pono, Kireate poe tooehse roropa typatary poe Tawi maro ehse tuna Joatão akuotyry poko.

³² Tamuhpõme nexiase Paazirai, 80me jeimamyry nae nexiase. Tymõkomoke itamurume roropa nexiase, Maanaĩ po tuisa Tawi ahtao tonahsẽ tonehpose eya inapyryme.

³³ Ynara tykase tuisa Tawi Paazirai a:

– Ymaro eropa Jerusarẽ pona ehse. Otuhnõko mase ymaro.

³⁴ Yrome ynara tozuhse ynororo:

– Tuhke pyra jeimamyry isene ro ase sero nono po. Otyme kure jytory Jerusarẽ pona amaro?

³⁵ 80me jeimamyry aropoase, naeroro otyro yzamaro pyra myhene. Tõsẽ tomepore hkopyra ya, eukuru roropa, eremiaketõ onetarahme sã ase roropa. Oerohtoh ripory se pyra ase.

³⁶ Otyme kure epehpyryje ekarory ya? Amaro tuna Joatão akuohnõko ase moe pyra jytotohme.

³⁷ Ytoxi ropa jesaka jorihtohme ypatary po, papa tã zonẽtopõpyry pütokoxi. Mose umükuru, Kimã, aroko opoetoryme. Ah mose ro tuna Joatão akuohnõko amaro, mame ise oehtoh tyriko eya.

³⁸ – Kimã arõko ase ymaro, tykase Tawi. – Mame ise oehtoh rĩko ase eya, ise oehtoh emero rokẽ tyriko ase oya roropa ekaroporyhtao, tykase.

³⁹ Morarame tuna Joatão takuohse imoihmãkomo a, tuisa Tawi a roropa. Mame Paazirai typhose tuisa a: “Ritonõpo amaro exikehpyra,” tykase ynororo eya. Mame tytapyĩ taka toytose ropa Paazirai.

Izyraeu tã osezuhtopõpyry Juta tã maro

⁴⁰ Tuna Joatão takuohse tuisa a, Juta tã maro emero, Izyraeu tã maro roropa zokonaka rokene. Morotoino toytose toto Kiukau pona. Kimã toytose roropa imaro.

⁴¹ Mame Izyraeu tã toytose Tawi a, ynara tykase toto:

– Tuisa, oty katohme yna akorõ tã Juta tã omatome sã toytose oenehse tuna Joatão akuohse, opoenõ maro opoetory tã maro?

⁴² Yrome Izyraeu tã tozuhse Juta tomo a. Ynara tykase toto:

– Tuisa Tawi yna ekyryme exiryke. Yna zehno pyra ehtoko. Tuisa napyry onenahpyra ynanexiase. Imõkomory anapoipyra roropa ynanexiase.

⁴³ Mame Izyraeu tã ynara tykase:

– 10me tuisame Tawi ehtoh nae ynanase, amarakõ toiro, omotye xine ynanase yna esẽme Tawi ehtoh poko. Oty katohme, katonõ xihpyryme yna ekarõko matou? Yna osemazuhme tõturusu kutuisarykõ enepyyry ropa poko, tykase toto.

Yrome tozuhse ropa toto orẽpyrahxo Juta tomo a, Izyraeu tã omiry motye.

¹ Mame moroto nexiase tuisame se exikety, esety Sepa. Pikiri mūkurume kynexine, Pējamī parýpyry. Rueimo totose eya, oximōme toto ehtohme, tykohtase roropa opore ynororo:

– Tuisame pyra mokyro Tawi mana, kuesēkōme pyra roropa! Morara exiryke atapyīkō taka ytotoke ropa Izyraeu tomo! tykase.

² Naeroro toytose Izyraeu tomo, Tawi turumekase eya xine Sepa maro toytotohkōme. Yrome Juta tō tosēkō onurumekara toh nexiase, Tawi maro toytose toto tuna Joatāo poe pata Jerusarē pona ropa.

³ Mame toytose ropa Tawi ahtao tytapyī konōto taka Jerusarē pona, typyxiā 10mākō tyrise eya imepý tapyi taka, towomaneke tyrise toto soutatu tō ke. Tawi tapyī eraseme toh nexiase esahpyo. Tynahpase toto eya, ise toto ehtoh tokarose roropa eya, yrome toto pōko pyra ropa toehse ynororo. Moroto rokē toh nexiase toorihthokō ponāmero, pytýpo tō samo.

⁴ Mame ynara tykase Tawi Amasa a:

– Soutatu tō enehpoko xiaro Juta tomo, toto oehtohme amaro mokokoro, tykase Tawi.

⁵ Juta tō kohmase toytose Amasa. Yrome okynahxo oehpoppyra nexiase Tawi a tykohmapose tahtao.

⁶ Naeroro ynara tykase Tawi Apisai a:

– Seromaroro Sepa kyyryhmatorýko mana, Apisarāo a kyyryhmatopōpyry motye. Naeroro ysoutatu tō aroko mokyro ekahmatohme. Anapoipyra kuahtao xine pata apuruhpyry taka omōnōko mana. Mame epāko rokē mana, tykase.

⁷ Naeroro Joape poetory tō maro toytose keretita tomo te, peretita tō roropa, imehnō soutatu tō orēpyra exiketō maro toytose Apisai poetoryme. Jerusarē poe toytose toto Sepa apoise.

⁸ Mame toeporehkase toto ahtao topu konōto pona pata Kipeāo po, tōsēpatakāmase toto Amasa tō maro. Soutatu zupō ao Joape kynexine, typuniāoke ē ao tymyhse tymety eary pōko. Mame aomikase toytose Joape ahtao ipuniāo toepukase. Tanýse ropa eya tomary ke.

⁹ Ynara tykase ynororo Amasa a:

– Moehno jepe, kure pāna ma repe?

Mame Amasa etypoty pōko tapoise Joape a tomary ke, tapotunuru wino, ipohtohme.

¹⁰ Amasa zuaro pyra nexiase, puniāo onenepyyra roropa Joape emahpo. Amasa tuasakase puniāo ke zuakuru htaka Joape a. Zuahxirirī tutūtase, nono pona sapararah tykase. Toorihse Amasa rahkene, onuozomopyra ropa Joape nexiase.

Mame Joape tō toytose Apisai maro Sepa ekahmase.

¹¹ Moroto ro Joape poetory toiro xikihme Amasa pūto. Tykohtase ynororo: – Joape se awahtao xine, Tawi se roropa awahtao xine Joape ekahmatoko! tykase.

¹² Amasa ekepyry imihme nexiase osema tao tumunuru ao. Totypohse soutatu tō emero mokyro eneryke tyya xine. Naeroro Joape poetory a Amasa ekepyry tytywyhmase osema ehpioksi, mame āty tyrise eya epona.

¹³ Amasa ekepyry tytywyhmase ahtao osema tae, toytose toto emero Joape maro Sepa apoise.

¹⁴ Mame Sepa toytose Izyraeu tō nonory rānakuroko pata Apeu-Pete-Maaka pona. Mame Pikiri ekyry tō emero tōximōse toto, Sepa akorehmatohme. Imaro tomōse toto pata pona.

¹⁵ Mame Joape tō toeporehkase ahtao pata tomyehmase eya xine. Pata apuru pokona onuhtoh tyrise nono ke eya xine. Tahkapitose roropa eya xine, pata apuru zopino aepukatohme.

¹⁶ Mame moro pata po nohpo nexiase, tuaro exiketyme. Apuru poe tykohtase ynororo:

– Etatoko ke! Etatoko ke! Kahtoko Joape a, aehtohme xiaro. Jotururu se ase imaro, tykase ynororo.

¹⁷ Joape toytose eya. Mame tōturupose nohpo:

– Omoro hma Joape?

– Ÿ, Ywy ase, tykase ynororo.

– Jomiry etako, tykase nohpo eya.

– Etāko ase, tykase ynororo.

¹⁸ Mame ynara tykase nohpo eya:

– Pake ahtao ynara tykase toto: “Ytoko Apeu pona ekaropotohme,” zae ehtoh waro ehtohme, enara.

¹⁹ Yna patary zumo mana, imehnō maro etonara ynanase. Imehnō Izyraeu tō akorehmakehpyra ynanase. Yrome yna patary kurā enahkapōko matose. Oty katohme Ritonōpo kyryry pahnōko matou? tykase.

²⁰ – Arypyra, tykase Joape. Apatary onenahkapopyra ase. Onypahpyra ase roropa.

²¹ Oty se rokē ynanah? Toiro orutua ypy tō Eparaī pono esety Sepa, Pikiri mūkuru. Tuisa Tawi epekarama toehse mā ynororo typoetory tō maro. Mokyro ekaroko yna a. Mame ytōko ropa ynanase yna esaka ropa, tykase.

– Župuhpyry emāko ynanase, pata apuru epozakuroko oya xine, tykase nohpo eya.

²² Mame toytose ynororo pata pōkō zuruse. Sepa zupuhpyry tuhkohse eya xine, mame zupuhpyry tomase pata apuru epozakuroko Joape a rahkene. Naeroro rueimo totose eya, pata poe toytose ropa toto, tosaka xine ropa. Joape roropa toytose ropa tuisa a Jerusarē pona.

Tawi akorehmananomo

²³ Joape nexiase Izyraeu tō soutatu tō esēme emero. Penaia, Joiata mūkuru, keretita tō esēme nexiase peretita tō maro.

²⁴ Atonirāo nexiase erohketō esēme, tyrohmanohpose ahtao tuisa Tawi a. Josapa, Airute mūkuru tuisa akorehmaneme nexiase tuaro ehtoh poko.

²⁵ Sewa nexiase omi meroneme. Zatoke te, Apiataa maro Ritonōpo maro oturuketōme toh nexiase.

²⁶ Ira, pata Jaia pō roropa Ritonōpo maro oturuketyme nexiase Tawi omi poe.

21

Sauu ekryrpyry wānohtopōpyry

¹ Morarame Izyraeu tō esēme Tawi ahtao konopo toehkehse, oseruao jeimamyry ponāmero konopo oehpyra nexiase, omise konōto toehse toto. Morara exiryke Tawi tōturupose Ritonōpo a, mame ynara tykase Ritonōpo eya:

– Sauu tō, jekyry maro zae pyra toehse, Kipeāo pōkō totapase eya xine.

² Naeroro Kipeāo tō tonehpose tuisa Tawi a, tōturutohme toto maro. Mokaro Kipeāo tō Izyraeu tō ekryry kara nexiase. Amoreu tō parŷpyryme toh nexiase. “Oewomatorŷko ynanase,” tykase Izyraeu tō eya xine repe. Yrome Sauu toto enahkapory se toehse, imehnō motye Izyraeu tō riry se toexiryke, Juta tō maro.

³ — Oty rīko hano, ākorehmatohkōme? tykase Tawi Kipeāo tomo a. — Oepehmarykō se ase, Sauu nyrihpyry xihpyry emetakame, kure Izyraeu tō ripotohme ropā oya xine Ritonōpo a.

⁴ Ynara tykase toto eya:

— Sauu tō popyra ehtopōpyry onepehmasaromepyra mase uuru ke, parata ke roropa. Yrome Izyraeu tō etapapory se pyra roropa ynanase, tykase toto.

— Morara ahtao oty se hmatou ya ākorehmatohkōme? tykase Tawi.

⁵⁻⁶ Ynara tykase toto Tawi a:

— Yna enahkary se Sauu nexiase, arypyra yna ehtohme, Izyraeu tō patary tō poro. Naeroro orutua kō 7me ekaroko yna a Sauu ekyrōpyamo etapatohme, tyhwyme wewe pokona, Ritonōpo neneryme, pata Kipea po. Moro pata Sauu enurutopōpyryme, mokyro tuisame Ritonōpo nymenekahpyry, tykase toto.

— Ekarōko ase, tykase Tawi.

⁷ Yrome tōmihpyry totapose exiryke Jonata a, imūkuru Mepiposete typynanohse Tawi a, Sauu parōpyry.

⁸ Māpyra, Aramoni, zakorō Mepiposete maro tapoise eya, Sauu mūkuru tomo. Jēkō Rixipa nexiase Aia ēxiry. Toto maro Merape mūkuru tō 5me tapoise. Sauu ēxiryne Merape nexiase, inio Atarieu, Paazirai mūkuru, pata Meora pono.

⁹ Mokaro 7mākō tokarose eya Kipeāo tomo a. Tosenāse toto eya xine, ypy po, Ritonōpo neneryme. Oximōme toorihse toto 7mākomo. Moro toehse eina exisasaka ahtao, tynarykary toehse ahtao, sewata apoipitoryhtao.

¹⁰ Morarame Sauu pytōpyry Rixipa toytose morotona. Kamisāpo ke tapyi pitiko tyrise eya topu po. Moroto tehme nexiase ynororo, tynarykary tō anōpitotoh poe, konopo oehtoh pona ro, aorihtyā tō ekepyry tō ehxikaryino. Ekepyry tō towomase eya ipoko pyra torō tō ehtohme saereme ahtao te, ipoko pyra roropa onokyro tō itu htaō kō ehtohme roropa koko ahtao.

¹¹ Mame Tawi turuse ahtao Rixipa nyrihpyry poko,

¹² toytose ynororo Jape-Kireate pona Sauu tō zehpyry enehse, Jonata zehpyry maro. Tosaka xine Sauu tō zehpyry tarose Jape-Kireate pōkomo a tokare pyra Pete-Sā poe, toto ekepyry toxixihmase ahtao pirixteu tomo a toto etapaxīpo ypy Kiupoa po.

¹³ Morotoino Tawi a Sauu tō zehpyry tonehse Jonata zehpyry maro, mokaro 7mākō esenātyā zehpyry tanōse roropa eya.

¹⁴ Sauu zehpyry, Jonata zehpyry maro tonēse eya xine, Sauu zū Kixi zonētopōpyry aka pata Zera po, Pējamī tō nonory po. Tawi nyrihpyry tyrise eya xine emero porehme. Moromeīpo toto omiry totase Ritonōpo a toto esary kurākary poko.

Pirixteu tō maro ahno konōto kynexine

(1 Koronika 20.4-8)

¹⁵ Moromeīpo pirixteu tō tōsetapase Izyraeu tō maro. Typoetory tō maro toytose Tawi etonase pirixteu tō maro. Mame osetapary poko tahtao tapotūkehse Tawi.

¹⁶ Moroto orutua konōto nexiase pirixteu tō maro, esety Ixipi-Penope. Tywaratake nexiase ynororo, metau risemy, 5 kirume exikety, tytapema roropa nexiase kasenato ke. “Tawi etapāko ase,” tykase tōsenetupuhse ynororo repe.

¹⁷ Yrome Apisai a, Zeruia mūkuru a takorehmasse Tawi, pirixteu maro tōsetapase ynororo, totapase eya rahkene. Moromeīpo ynara tykase Tawi poetory tomo:

— Taroino yna maro ytopyra mase etonatoh pona, tykase toto. — Omoro mase Izyraeu tō esemy. Opokoino kurākō eraximāko sytatose. Oetapapory se pyra ynanase.

¹⁸ Moromei^{po} tōsetapase ropa Izyraeu tomo pirixteu tō maro pata Kope po. Moroto imep^y orutua konōto, esety Sape totapase Xipekai a, pata Husa pono a.

¹⁹ Moromei^{po} tōsetapase ropa toto pirixteu tō maro Kope po. Moroto orutua konōto nexiase esety Korīa, Kate pono. Iwaratā zumo nexiase, omoxī roropa. Totapase ynororo Eranā a, Jaia mūkuru, Perē pono.

²⁰ Imep^y etonatoh poko Kate po, orutua konōto nexiase, emary nexiase 6me omahxikyry ke, ipupuru nexiase 6me ipuhxikyry ke. Atapona 24me nexiase. Rapa paryme roropa nexiase ynororo.

²¹ Mame Izyraeu tykerekemase ahtao eya, totapase ynororo Jonata a, Ximeia mūkuru, Tawī rui.

²² Mokaro 4mākō, orutua konōto, Rapa pakō nexiase Kate po. Totapase toto Tawī tomo a ipoetory tō maro.

22

Tawī eremiatoh Ritonōpo eahmaryme (Saumu 18)

¹ Tawī eremiatoh moro, Ritonōpo eahmatohme, typynanohse tahtao, Sauu tō winoino, imehnō etapary se ēxiketō winoino roropa. Mokaro winoino typynanohse tahtao toremiase ynororo, ynara tykase:

² Ritonōpo jewomaneme mana, Topu konōto, ytapyiny jamihme exikety, ypynanohneme roropa.

³ Ritonōpo jesemy, Topu konōto, imaro otonēnōko ase. Jewomāko mana osewomatoh ke samo; Ypynanohneme jamihmā mana; jewomaneme yryhmara imehnō ehtohme.

⁴ Ritonōpo kohmāko ase jakorehmatohme, ypynanōhnōko mana yporemākapopyra jepetōkara ehtohme. Kuesēkō seahmatone!

⁵ Tomyehmase exiase pohkane konōto ke, joorihmatohme; pohkane konōto jenahkapotoh a, typoremākapose ywy.

⁶ Oorihnōko ase tymyhse jexiryke sã eary ke.

Emynyhmāko ase yronymyryme joorikyry se pyra jexiryke.

⁷ Typoremāse jahtao, tykohtase ywy Ritonōpo a:

— Kuakorehmako myhene! ase eya.

Tyapyi tae jomiry totase eya;
yxitary totase eya rahkene.

⁸ Morarame nono tykytyky tykase,

kywyh tykase roropa;

ypy ātykyry kywyh tykase,

tykytyky tykase roropa tātaekymase Ritonōpo exiryke.

⁹ Eunary ae orexīto tutūtase, itae apoto tutūtase wewe zahkatoh samo.

¹⁰ Kapu totapuruhmakase eya,

tyhtose ynororo.

Akuru xinukutumehme sã toehse, ipupuru zopikoxi.

¹¹ Taporihke exikety pona tōtyrise toytotohme.

Tōnuhse tyryrykane apory po.

12 Tātose, koko tyrise eya;
 akurū xinukutumākomo,
 tuna ke pehme tomyehmase ynororo;
 13 nenenehkane ke apoto tukase esemazapurume.

14 Morarame Ritonōpo omiryne konomeru konōto kapu ae toehse,
 tōmiry totapose Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a.

15 Pyrou taropose eya, topetōkara sapararahme ripotohme;
 nenenehkane ke tonepanohpose tofo eya.

16 Mame topetōkara tupokase ahtao Ritonōpo a, tātackymase,
 konomeru konōto tonehpose toto pona,
 tuna esemary tonese tuna konōto zopino,
 sero nono apō tōsenepose.

17 Kaino tomary ke Ritonōpo a tapoise ywy.
 Tanỹse ywy eya zue konōto kuae.

18 Ritonōpo a typynanohse ywy jepetōkara jamihme exiketō winoino, yzehno
 exiketō winoino.

Mokaro emero ymotye jamihme toh nexiase.

19 Jetuarimaryhtao tōsetapase ymaro toto;
 yrome Ritonōpo, Jesemy a towomase exiase.

20 Tanỹse ywy eya, osa towomase exikety pona.
 Ypynanopyase jamaro jexiryke.

21 Kurākō ke jepehmāko Ritonōpo mana, zae ehtoh poko rokē jexiryke.
 Kure rokē jyrīko mana azahkuru ehtoh poko pyra jexiryke.

22 Ise Ritonōpo ehtoh tyrise ya,
 yrypyry poko pyra ase,
 Kuesēkō onurumekara ase.

23 Inyrirohpyry omipona toehse ywy, emero porehme,
 eramara ropa ase aomiry omipona pyra jehtoh poko.

24 Jyhxiropyra imehnō mana zae rokē jexiryke, Ritonōpo neneryme
 azahkuru ehtoh poko pyra roropa jexiryke.

25 Naeroro kurā ke rokē topehmase ywy Ritonōpo a, ajohpe pyra jexiryke,
 tyrypyhpyke pyra roropa jexiryke ineneryme.

26 Opoko amonohkara exiketomo a, anamonohpyra roropa mase, Ritonōpo.
 Zae rokē roropa mase, zae exiketomo a.

27 Tyrypyhpyke pyra exiketomo a, iiryryryme pyra mase roropa,
 yrome popyra exiketomo a, epekarame mase.

28 Epyrypara exiketō pynanohnōko mase, Ritonōpo.
 Yrome epyrypaketō rīko mase tuisame pyra.

29 Omoro, Ritonōpo, yzeiponeme mase;
 koko ehtoh enahkapōko mase ya, Jesemy.

30 Jakorehmāko mase jepetōkara maro etonatohme,
 ajamitunuru ekarōko mase ya toto osewomatoh poremākatohme ya.

31 Mose Ritonōpo, kure rokē emero tyrīko mana.
 Tōmihpyry omipona anamonohpyra mana.

Ōsewomatohme mana, eya oytorykohtao oewomatohme.

32 Ritonōpo rokē Kuesēkōme mana, imepỹ pyra.
 Ynoro rokē kuewomane kōme mana.

³³ Ritonõpo jamihme exiketyme exiryke imaro jahtao imehnõ suno pyra ase, emero rokẽ pona jytoryhtao jewomãko mana.

³⁴ Upupuru riko mana kapauimo pupuru samo, osetapara sã jehtohme ypy tõ poro.

³⁵ Osetapatoh poko jamorepãko mana, taky tõ jamihmãkõ poko ehtoh zuaro jehtohme.

³⁶ Jewomãko mase Ritonõpo, osewomatoh mekarooase ya ypynanohtohme; typynanohtohse oya jexirykẽ, orẽpyra ase toehse.

³⁷ Jepetõkara a japoipopyra mexiase, naeroro epukapitopyra ase.

³⁸ Jepetõkara ekahmaryhtao ya, toto apoiko ase. Eramara ropa toehse ywy, toto enahkatoh pona ro.

³⁹ Toto poremãkãko ase, owõpyra ropa mã toto.

Nono pona epukãko mã toto, typoremãkase ymyhtokoxi.

⁴⁰ Oya tyjamihtanohtohse jexiryke etonatohtohme, jetapary se exiketõ poremãkapõko mase ya.

⁴¹ Ritonõpo, jepetõkara aropõko mase ywinoino, yse pyra exiketõ enahkapõko ase.

⁴² Takorehmanekõ zupiko toh mã repe, yrome aryppya, toto pyranohtohne pyra mana; Ritonõpo a kohtãko roropa toh repe, yrome onezuhpyra mana.

⁴³ Toto akurihmõko ase, putoh katoh sã exiko mã toto; toto tütümãko ase osema ae purapuramã samo.

⁴⁴ Typynanohtohse ywy oya, wekyry tõ yporemãkapory se toehse ahtao.

Imehnõ ahno tõ tuisaryme kyriase, mokaro ahno tõ waro pyra exiase repe, yrome seromaroro ynamoto tõme toehse mã toto.

⁴⁵ Imehnõ ahno tosekumuru po porohnõko mã toto jẽpataka. Jomiry etaryhtao eya xine, omipona exiko mã toto.

⁴⁶ Osetapary se pyra exiko mã toto, tonõtõpõpyrykõ ae tütãko mã toto, enaromõke toexirykõke.

⁴⁷ Isene Ritonõpo Kuesõkõ mana! “Kure mase” sykatone jewomane a. Imehxo Exiketyme Ritonõpo mana, Jamihmehxo Exiketyme, sekarotone, ypynanohneme exiryke.

⁴⁸ Orẽpyra jyrõko mana, jepetõkara poremãkatohme, toto riko ypoetoryme mana,

⁴⁹ typynanohtohse ywy eya, yzehnotokõ winoino.

Omoro, Ritonõpo orẽpyra jyrõko mase, jepetõkara poremãkatohme ya, jewomãko mase yryhmary se exiketõ winoino.

⁵⁰ Morara exiryke “Kure mase” ãko ase, oeahmãko ase awaro pyra exiketõ pata tõ poro; eremiãko ase oeahmary ke ya.

⁵¹ Tuisame imehxo jyrīko Ritonōpo mana, tynymenakahpyry pyno exikehpyra mana; Tawi hkotano, ipoenomo, ipakomotyā jūme toto pyno exikehpyra mana.

23

Tawi omihpyry etyhpary

¹ Ynara Tawi, Jese mūkuru omihpyry etyhparymano; Ritonōpo nymenakahpyryme nexiase tuisame aehtohme Izyraeu tō esēme. Eya eremiatoh tyrise kurā ke Izyraeu tō eremiatohme. Ynara tykase ynororo:

² Ritonōpo Zuzenu oturūko mana jomiry ae, inekarohpyry ŷtary ae.

³ Ritonōpo, Izyraeu tō esē tōturuse,

Izyraeu ewomane juruase:

Zae ehtoh ke typoetory tō akorehmaryhtao tuisa a, ise Ritonōpo ehtoh riry poko typoetory tō akorehmaryhtao eya,

⁴ ĕmepary sā mana akurume pyra ahtao,

xixi saereme potu ehtoh samo

konopo oehkēhxīpo xirikozuru ehtoh samo.

⁵ Moro saaro kure rokē ypoenō, ypakō roropa rīko Ritonōpo mana, tōmihpyry totapose ya exiryke, jūme onytyorōmara ehtohme.

Moro poko rokē penetāko ase;

moro ke rokē orēpyra exīko ase,

moro rīko Ritonōpo mana, anamonohpyra, zuaro ase.

⁶ Yrome iirypyrymākō, omoxino sā typahse mā toto:

oma ke anapoisaromepyra ahno mana;

⁷ Toto poko ahtao ipoko ehtoh se rokē mana, kurimene risemy te, wewe risē otarame;

mokaro mā tyahsēme exīko ipunaka apoto ke.

Tawi soutatu tō orēpyra exiketomo

(1 Koronika 11.10-47)

⁸ Ynara mā soutatu tomo, Tawi maro orēpyra exiketomo: Josepe-Pasepete, Takemoni pono “Oseruaōkō” tuisary; tywaratā ke tōsetapase ynororo 800mākō maro, totapase toto eya emero porehme toiro etonatoh tao.

⁹ Zakorony Ereeza, Toto mūkuru, Aoi pary “Oseruaōkō” maro nexiase. Osetapatoh po Tawi maro nexiase pirixteu tō maro osetapāko. Izyraeu tō toepase,

¹⁰ yrome ahno etapary poko penekehpyra nexiase ynororo. Mame pirixteu tō totapakehse ahtao tytapemā onurumekasaromepyra emary nexiase, tomahxinaitase toexiryke. Takorehmase ynororo Ritonōpo a pirixteu tō poremākapory poko. Moromeīpo, tōsetapakehse tahtao xine Izyraeu tō soutatu tō toytose ropa Ereeza a aorihtyā ekepyry mōkomohpyry apoitohme.

¹¹ Mokyro mykapo Sama nexiase, Aje mūkuru, Harara pono. Pata Rei po pirixteu tō tōximōse tupito po, erewija tō esao. Moro poe Izyraeu tō toepase pirixteu tō kurūke.

¹² Yrome Sama epara toehse tupito po, tupito ewomatohme, morararo pirixteu tō totapase eya. Ritonōpo a takorehmase ynororo pirixteu tō poremākapory poko.

¹³ Mame eina toehse ahtao, tonahsē anŷtoh zano exisasaka ahtao oseruao soutatu tō “30mākō” wino, tyhtose toto Tawi enese, eutary Aturā pona.

Moroto Tawi nexiase, pirixteu tō roropa tōsesarise jakanahmā Ahno konōto po.

¹⁴ Morara ahtao Tawi nexiase tynyrhipyry jamihme exikety tao, pirixteu tō imoihmākō pata Perē po nexiase.

¹⁵ Mame tyenetase Tawi tuna poko tōkurume, ynara tykase ynororo:

– Tuna sehxo hano, jokurume pixo pēkamā poe, Perē omōtohy myhto. Yrome enehne pyra, myhene, tykasē.

¹⁶ Morara kary etaryke tyya xine, oseruao soutatu tō, orēpyra exiketō toytose pirixteu tō esary rānakuroko, tuna anŷse pēkamae enehtohme Tawi a. Yrome moro tuna onēpyra Tawi nexiase, tukuāse rokē eya nono pona, tyekaroryme Ritonōpo a.

¹⁷ Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo Jesemy, sero tuna onēsaromepyra ase! Moxiā munuru enyry sā mana ya moro tuna tōse ya ahtao, otapatōkō kuroko toytose toto exiryke enehtohme ya, tykase.

Morara karyke moro tuna onēpyra tokurehse Tawi.

Morohne tyrise mokaro a “Oseruaōkō” orēpyra exiketomo a.

¹⁸ Morarame Apisai, Joape akorony, Zeruia mūkuru, “30mākō” tuisaryme nexiase. 300me topetōkara totapase eya, warata ke, naeroro orēpyrahxo exiketyme tokātose ynororo “30mākō” maro.

¹⁹ Mokaro “30mākō” orēpyrahxo exiketō maro Apisai nexiase, toto esēme, imehxo toexiryke. Yrome, mokaro “Oseruaōkō” mokyro motye toh nexiase.

²⁰ Penaia, Jеоiata mūkuru, Kapazeu pō roropa orēpyra exiketyme nexiase, soutatume. Moapita tō soutatu konōto tomo asakoro totapase eya. Mame kuenime konōto tōmhese ahtao, neweme ahtao tyhtose ynororo oramāka, moro tao reāo totapase eya.

²¹ Ejitu pō konōto roropa totapase eya, tywaratake exikety. Tōsetapase Penaia mokyro Ejitu pō maro, tymyxiry ke. Mame warata tapoise eya mokyro emary poe, ike totapase ynororo eya.

²² Morohne tyrise Penaia a. Naeroro tuisame toehse “30mākō” orēpyra exiketō maro.

²³ Imehnō tymarōkō motye orēpyra nexiase. Yrome mokaro “oseruaōkomo” imotye toh nexiase. Morara exiryke mokyro tymenekase ynororo Tawi a towomananō tuisaryme ehtohme.

²⁴ Mokaro “30mākō” orēpyra exiketō maro Asaeu, Joape akorō nexiase te; Eranā, Toto mūkuru, Perē pono te;

²⁵ Sama te, Erika roropa pata Harote pōkomo te;

²⁶ Here, Perete pono te; Ira, Ike mūkuru, Tekoa pono te;

²⁷ Apieze, Anatote pono; Mepunai, Husa pono;

²⁸ Saumō, Aoi pono; Maarai te,

²⁹ Herepe, Paana mūkuru maro, Netopa pōkomo; Itai, Ripai mūkuru, Kipea pono, Pējamī nonory po;

³⁰ Penaia, Piratō pono; Hitai, jakanahmā Kaaxi pono;

³¹ Api-Arapō, Arapa pono; Azamawete, Paurī pono.

³² Eriapa, Saaupō pono; Jasē mūkuru tomo te; Jonata te;

³³ hararita tomo: Sama te, Aiāo, Saraa mūkuru maro te;

³⁴ Eriperete, Akasapai mūkuru, Maaka pono; Eriā, Aitopeu mūkuru, Kiro pono te;

³⁵ Hezero, Karameru pono te; Paarai, Arape pono te;

³⁶ Ikau, Natā mūkuru, Zopa pono; Pani, Kate nonory pono;

³⁷ Zereke, Amõ pono te; Naarai, Peerote pono, Joape pyre aroneme, Zeruia mükuru te;

³⁸ Ira te, Karepe roropa, Jatia pōkomo;

³⁹ Uria, heteume exikety.

Mokaro 37me atapona, soutatu tō, orēpyra exiketomo.

24

Izyraeu tō tuhke ehtoh kuhtopōpyry Tawi a (1 Koronika 21.1-8)

¹ Morarame Izyraeu tō poko tyekītapāse Ritonōpo nexiase. Naeroro osenepuhtoh tokarose Tawi a, Izyraeu tō kuhpotohme, Juta tō maro.

² Morara exiryke Joape, soutatu tō esemy a ynara tykase Tawi:

– Ytoko, soutatu tō esā maro Izyraeu tō patary poro, inikahpoe, Tā poe ikurenaka, Peresepa pona, Izyraeu tō kuhtohme. Zuaro se ase otāto pixo tuhke exiry kymarokō nae.

³ Yrome ynara tykase Joape tuisa a:

– Tuhkehxo Izyraeu tō riry se ase Ritonōpo a. Toiro ahtao 100me emākapory se ase eya. Moro enepory se ase oya isene ro awahtao. Yrome otyme kure Izyraeu tō kukuru? tykase Joape.

⁴ Tōmipona tyripose toto Tawi a. Naeroro toytose toto, Joape tomo, typoetory tō esā maro, Tawi omi poe, Izyraeu tō kuhse.

⁵ Mame tuna Joatāo takuohse eya xine osesarise Aroea pūtokozi, jakanahmā pata pona, Kate nonory po. Morotoino toytose toto inikahpozakoxi pata Jazea pona.

⁶ Mame toytose ro toto Kireate pona. Toeporehkase toto Kate pona, heteu tō nonory pona. Mame Tā nonory pona roropa toytose toto. Mame Tā poe toeramase toto xixi omōtoh pona Xiitō pona.

⁷ Morotoino toytose toto ikurenaka pata apuruhpyry konōto pona Tiro pona. Morotoino toytose toto heweu tō patary pona kananeu patary tō pona roropa. Mame etyhpyryme Peresepa pona toytose toto, ikurenaka Juta pona.

⁸ Morarame 9me nuno taropose ahtao 20me emepyyry roropa toehse ropa toto Jerusarē pona, pata tō poro toytokehse toto ahtao.

⁹ Morarame Tuisa turuse eya xine:

– Atapona Izyraeu po orutua kō, soutatume exiketō 800 miume nexiase toto, Juta po orutua kō 500 miume toh nexiase.

¹⁰ Moromeīpo Izyraeu tō tuhke ehtoh kuhxīpo Tawi a, toehxiropitose ynororo. Ynara tykase ynororo Ritonōpo a:

– Iiryppyryme toehse ywy, Izyraeu tō kuhporyke ya. Ajohpāme sã yryppyry ikorokako, ajoajohpe exikety sã yriase, tykase Tawi Ritonōpo a.

¹¹ Naeroro Kate taropose Ritonōpo a Tawi zuruse. Urutōme Kate nexiase. Ynara tykase Ritonōpo:

¹² – Ytoko, Tawi a, ynara kaxiko eya: “Oseruao imenekatoh ekarōko Ritonōpo mana oya, toiro imenekako tyripotohme Ya. Mame onymenekahpyry rīko ase,” āko Ritonōpo mana.

Yrokokoro towōse Tawi ahtao

¹³ Kate toytose eya oturuse rahkene, ynara tykase:

– Oty menekāko mah Ritonōpo a tyripotohme? Oseruao jeimamyry omise konōto ehtopo konopo oehpyra exiryke te, oseruao nuno aropōko oporemākapory poko oepetōkara a te, oseruao emepyyry tyrohsē konōto oorihmatohkomo, enara? Osenetupuhko, toiro imenekako ekarotohme Ritonōpo a ezuhotohme, tykase.

¹⁴ Ynara tykase Tawi urutono a:

– Emynyhmāko ase yronymyryme, juānohpory se pyra jexiryke ahno a. Ritonōpo a osekarory se ase juānohtohme kypyno xine aexiryke, tykase.

¹⁵ Naeroro tyrohsē tonehpose Ritonōpo a Izyraeu tō pona, moro ěmepyry poe oseruao saerekhatoh etyhpyry pona. Pata tō poro toorihse toto, atapona 70 miume Izyraeu tō toorihse.

¹⁶ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry orihmatō tooehse ahtao Jerusarē pona morotōkō etapase, typenekehse Ritonōpo Izyraeu tō wānopyry poko. Ynara tykase ynororo tynenyokyhpyry a:

– Epo hnae! Toto onetapara exiko, tykase.

Moroto nexiase, Ritonōpo nenyokyhpyry, Arauna nonory po, tiriiku apoth esary pūto, jepuseume exiketyme nexiase ynororo.

¹⁷ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry eneryke tyya ynara tykase Tawi Ritonōpo a:

– Ywy ro rokē tyrypyhpyke toehse, azahkuru ynyriry exiryke. Yrome mokaro kaneru tō samo. Oty tyrise eya xine popyra? Zae mase juānopyryhtao, wekyry tō maro, tykase.

¹⁸ Moro ae ro Kate tooehse Tawi a, ynara tykase eya:

– Onuhko Arauna esary pona, tiriiku apotoh pona. Moroto apoto apō tyriko, okyno zahkatohme onekaroryme Ritonōpo a, tykase.

¹⁹ Mame Tawi toytose. Ritonōpo omiry omipona toehse ynororo, Kate a katopōpyry ae rokene.

²⁰ Mame tosae tōsenuhmase Arauna. Tawi tō oepyry tonese eya ipoetory tō maro, oturuse imaro. Naeroro tosekumuru po typorohse ynororo tuisa ěpataka, tōmyty nono pokoxi tyrise eya, “Tuisa imehxo mase,” katohme eya.

²¹ Tōturupose ynororo:

– Oty kase moehno ya, tuisa? tykase.

– Oesary, tiriiku apotoh esary epekatyry se ase. Okyno zahkatoh riry se ase, okyno zahkatohme, ynekaroryme Ritonōpo a, tyrohsē enahkatohme, Izyraeu tō kurākatohme ropa, tykase Tawi eya.

²² Ynara tykase Arauna Tawi a:

– Ykyryry apoiko emero ise oehtopo. Ekarōko ase emero oya jahkatohme onekaroryme Ritonōpo a. Eneko moxiā, pui tomo zahkatohme apoto apō po, senohne wewe risē, erohtoh kehko, apoiko apotopokōme.

²³ Morohne emero tokarose Arauna a tuisa a, ynara tykase ynororo:

– Ah onekarory Ritonōpo a Kuesēkō zamaro nexino, tykase.

²⁴ Yrome ynara tykase tuisa Tawi Arauna a:

– Arypyra, morohne emero epekahnōko ase oya, tineru ke opepēmāko ase. Okyno onyahkara ase ynekaroryme Ritonōpo Jesemy a onepekahpyra jahtao, onepehmara jahtao roropa.

Naeroro tiriiku apotoh esary topekahse Tawi a pui tō maro, 50me parata ke topehmase eya.

²⁵ Morame tynekarory zahkatoh tyrise moroto Tawi a, okyno tō tyahkase eya tytororo tynekaroryme Ritonōpo a, osepepe ehtoh tyahkase roropa eya. Naeroro Tawi tō omiry totase Ritonōpo a, moro tyrohsē tonahkase Izyraeu tō po.

1 TUISA TOMO

1 Tuisa tō Ehtopōpyry

1 Reis

Ekarotopo

1 *Tuisa tomo* ekarōko Izyraeu tō tuisary tō poko, Samueu nekarohpyry mykapo. 1) Osemazuhme tuisame Saromāo exipitory poko Izyraeu tō esēme Juta tō maro, Tawi orihtopōpyry poko roropa. 2) Saromāo nyrytā poko tuisame ynororo ahtao, Ritonōpo Tapyī ritopōpyry poko eya Jerusarē po. 3) Izyraeu tō nonory atapiakatopōpyry asakoro osetyoro ehtohme, inikahpoe te, ikurenae, enara.

Sero ao tuisa tō zae ehtopōpyry poko enetupuhpōko mana anamonohpyra toto ehtopōpyry Ritonōpo omipona: kure ahno tō toehse kure ituisarykō ahtao Ritonōpo omipona toehto poko. Moromeīpo typoremāse toto tutuisarykō toeramase ahtao Ritonōpo wino, tyneponāmary poko toehse toto. Mokaro inikahpoe tuisa tomo a emero tamonohse, Ritonōpo omipona pyra toehse. Tyneponāmary toahmase eya xine. Ikurenaēkō tuisary tomo a toitoine tamonohse, Ritonōpo omipona pyra toehse, toitoine aomipona ro toehse.

Sero ekarōko orēpyra Ritonōpo omiry tokarose urutō komo a ahno tō netaryme: ahno tō neponāmary poko pyra toto ehtohme, amonohkara toto ehtohme Ritonōpo omipona toexirykō poko. Eria orēpyra toehse tōtururu poko Paaau eahmananomo a (1 Tuisa 18).

Sero pape ao

Tuisame Tawi etyhpory 1.1–2.12

Tuisame Saromāo exipitory 2.13–46

Tuisa Saromāo ehtopōpyry 3.1–11.43

Izyraeu atapiakatopōpyry 12.1–22.53

Tamuhpōme Tawi ehtopōpyry

¹ Morarame tamuhpōme toehse tuisa Tawi ahtao tykōxitapāse kynexine ynororo. Morara exiryke kopeta tō tokarose ipoetory tomo a repe. Yrome kōxikene rokē kynexine.

² Naeroro ynara tykase akorehmananō eya:

– Tuisa Tawi, nohpō oryximā zupīko ynanase amaro ehtohme ākorehmaneme. Amaro nyhñōko mana onyhtoh po kōxikene pyra oehtohme, tykase toto.

³ Mame Izyraeu tō pata tō poro oryximā tupise eya xine ahtao, Apisake tonese eya xine, Sunē pono. Tonehse ynororo tuisa a.

⁴ Oryxime nymyry kynexine ynororo. Mame tuisa typynanohse eya yrome ipoko pyra kynexine Tawi.

Atonia tuisame se ehtopōpyry

⁵⁻⁶ Morarame Apisarāo toorihse kynexine. Naeroro Tawi mūkuru tamuhpōmehxo exikety Atonia kynexine. Jeny Hakite kynexine. Orutua enekure kynexine ynororo. Mame emero rokē poko ynororo ahtao onupokara Tawi kynexine, tuisame toexiry se toehse ynororo. Kahu tō etonatohtopekahse eya, kawaru tō roropa. Orutua kō 50me tymenekase eya tymaro toto ytotohme.

⁷ Mame tōturuse Atonia Joape maro, Zerua mūkuru. Tōturuse roropa ynororo Apiataa maro, Ritonōpo maro oturukety. Imoīko toh kynexine.

⁸ Yrome Atonia maro pyra Zatoke kynexine, Ritonōpo maro oturukety te, Penaia, Joiata mūkuru te, Natā, urutono te, Ximei te, Rei te, tuisa Tawi ewomananō soutatu tō roropa Atonia maro pyra toh kynexine.

⁹ Morarame okyno totapase Atonia a, kaneru tomo, pui tomo, pui poenō tupune exiketomo. Tyahkase toto tynekaroryme Topū Okoimo po, tuna ē Rojeu pūto. Imehnō Tawi poenō toahmase eya, tuisa poetory tō maro, Juta pōkomo.

¹⁰ Yrome takorō Saromāo oneahmara kynexine te, urutō Natā oneahmara te, Penaia roropa, Tawi soutatu tō maro oneahmara kynexine.

Saromāo ritopōpyry tuisame

¹¹ Mame toytose Natā oturuse Pate-Sepa, Saromāo ē maro. Ynara tykase ynororo:

– Zuario make? Atonia, Hakite mūkuru toexiry se tuisame. Tuisa Tawi zuaro pyra mana.

¹² Ourūko ase tuaro oehtohme: Opynanopyry se awahtao, omūkuru Saromāo pynanopyry se roropa awahtao,

¹³ ytoko seromaroro tuisa Tawi zuruse. Ynara kaxiko eya: “Tuisa Tawi, ōmihpyry mekarōase ya Ritonōpo netaryme: umūkuru Saromāo tuisame exīko omyakāme. Tuisa apō po porohnōko ynororo mana oesahpokoxi. Naeroro oty katohme tuisame osekarōko Atonia nae?”

¹⁴ Natā tōturuse ro:

– Morarame ōtururuhtao ro tuisa maro, oehnōko ase zae ōmiry ehtoh ekarotohme.

¹⁵ Mame Pate-Sepa toytose tuisa nyhtoh taka oturuse imaro. Tamuhpōme Tawi kynexine. Ipynanohnōko Apisake, Sunē pō kynexine.

¹⁶ Mame tosekumurukō po typorohse Pate-Sepa tuisa ēpataka “Imehxo mase,” katohme eya. Tōturupose tuisa a eya.

– Oty se hma? tykase.

¹⁷ – Tuisa Tawi, tykase, – Ritonōpo netaryme ōmihpyry mekarōase ya. Umūkuru Saromāo tuisame exīko omyakāme. Porohnōko mana āpō pona Izyraeu tō esēme ehtohme.

¹⁸ Yrome Atonia tuisame osekarōko mana. Moro poko zuaro pyra mase.

¹⁹ Pui tō totapase eya tynekaroryme, kaneru tomo te, pui mūkuru tupune exiketomo, enara. Totapase toto eya tynekaroryme Ritonōpo a. Takorō tō toahmase eya, Apiataa maro, Joape soutatu tō tuisary maro, otuhtoh konōto pona. Yrome omūkuru Saromāo oneahmara kynako.

²⁰ Tuisa Tawi, Izyraeu tō emero oeraximāko, onymenekahpyry ekarotohme, tuisame aehtohme āpō po, omyakāme.

²¹ Onekaropyra awahtao, toorihse awahtao, yna apoīko mā toto umūkuru maro yna wānohtohme popyra exiketō samo.

²² Morarame Pate-Sepa otururuhtao ro tuisa maro, Natā tooehse tuisa tapyī taka.

²³ Tuisa turuse eya xine urutō Natā tooehse exiry poko. Mame tomōse tahtao tosekumurukō po typorohse ynororo tuisa ēpataka “Imehxo mase” katohme.

²⁴ Mame ynara tykase Natā:

– Tuisa Tawi, ekaropoxi, Atonia mymenekano tuisame ehtohme omyakāme?

²⁵ Serōae toytose ynororo tynekarory etapase pui tomo te, pui mūkuru tupune exiketomo te, kaneru tomo, enara, jahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a. Omūkuru tō emero toahmase eya, Joape soutatu tō tuisary maro te, Apiataa, Ritonōpo omihpyry ē puimane maro, enara. Seromaroro otuhnōko

mã toto, eukuru ênõko imaro. Kohkohtãko toto “Imehxo mase tuisa Atonia,” ãko toto.

²⁶ Yrome jeahmara Atonia kynako, Zatoke, Ritonõpo maro oturukety, Penaia te, Saromão, enara oneahmara kynako.

²⁷ Serara tyripose oya tuisa? Yrome oturupyra mexiase yna maro onymenekahpyry poko, tuisame aehtohme, porohtohme tuisa apõ pona, onyakãme.

²⁸ Mame tuisa Tawi ynara tykase:

– Pate-Sepa ikohmako.

Tooehse ropa ynororo tuisa êpataka. Xikihme toehse ynororo moroto, tuisa êpataka.

²⁹ Mame ynara tykase tuisa eya:

– Ritonõpo neneryme, ajohpe pyra.

³⁰ Seroae ro tyrõko ase emero, jomihpyry ae ro. Ritonõpo neneryme omũkuru Saromão riko ase tuisame, japõ pona porohtohme tuisame ymyakãme.

³¹ Mame tosekumuru po typorohse Pate-Sepa, tuisa êpataka:

– Tuisa Tawi, jũme isene oexiry se ase, tykase.

³² Mame Zatoke Ritonõpo maro oturukety tonehpose Tawi a, urutõ Natã roropa te, Penaia roropa Joiata mũkuru, enara. Tooehse toto ahtao ynara tykase Tawi eya xine:

³³ – Ypoetory tõ arotoko amaro xine. Umũkuru Saromão tyriplotoko jeky jumõtu pona. Mame aroko tuna pẽkamã Kiom pona.

³⁴ Moroto Zatoke a, urutõ Natã maro, oriu ke umũkuru ipopako tuisame aehtohme Izyraeu tõ esẽme. Mame rue etotoko. Oopore okohtatoko “Imehxo tuisa Saromão,” kahtoko.

³⁵ Moromeĩpo ekahmatoko xiara. Tuisa apõ pona porohnõko mana. Izyraeu tõ esẽme exõko mana, ymyakãme. Ynoro tymenekase ya tuisame aehtohme Izyraeu tõ esẽme Juta tõ esẽme, enara.

³⁶ Mame Penaia, Joiata mũkuru a tuisa tozuhse, ynara tykase:

– Aõ, ah Ritonõpo Kuesẽkõ morara nyrino roropa.

³⁷ Amaro Ritonõpo ehtopõpyry sã, seromaroro Saromão maro nexino roropa, moro se ase. Mame tuisa Tawi, tuisame oehtopõpyry motye Saromão tuisame ehtoh ripory se ase Ritonõpo a, tykase.

³⁸ Morarame Zatoke tõ toytose toto, urutõ Natã maro te, Penaia maro te, keretita põkõ maro te, peretita põkõ maro, enara. Tawi eky pona, jumõtu pona Saromão tyrise eya xine. Mame imaro toytose toto tuna enatryry Kiom pona.

³⁹ Mame oriu tarose Zatoke a, Ritonõpo maro oturutoh tae, pui retyry pehme oriu ke. Mame ike Saromão typopase eya. Rue totose eya xine. Tykohtase eya xine roropa. Ynara tykase toto:

– Tuisamehxo tuisa Saromão! tykase toto.

⁴⁰ Imaro toytose imoihmãkomo, rue etõko, oseahmãko, kohtãko. Panaikatõ ke nono tykytyky tykase samo.

⁴¹ Moro totase Atonia a ineahmatyamo a roropa, otuhkehxiõpo kynexine toto. Mame rue etory totase ahtao Joape a tõturupose:

– Otyh moro panaikatõ pata põ? tykase.

⁴² Mame aotururuhtao ro Jonata, Apiataa mũkuru toeporehkase.

– Omõko, tykase Atonia eya, – tuaro exiketyme oexiryke. Omi kurã ehnehme mase, tykase.

⁴³ – Omi kure hkopyra sero, tykase Jonata Atonia a. – Tuisa Tawi a tumũkuru Saromão tyrise tuisame.

⁴⁴ Imaro Zatoke, Ritonõpo maro oturukety taropose te, urutõ Natã maro te, Penaia, Joiata mükuru maro te, keretita pökõ maro te, peretita pökõ maro, enara. Tuisa eky jumëtu pona tyrise ynororo eya xine.

⁴⁵ Mame oriu ke tyypase ynororo Zatoke a urutõ Natã maro tuisame aehtohme tuna enatyry Kiom po. Morotoino tõseahmarykõme toytose ropa toto pata pona. Morara exiryke kohkohtãko toto. Wãko toto. Oseahmãko mã toto. Morõ panaikatõ etãko matose.

⁴⁶ Mame tumy apõ po porohnõko Saromão seromaroro tuisa porohtoh po Izyraeu tõ esëme.

⁴⁷ Morarame tuisa Tawi eahmase toytose ipoetory tõ emero. Ynara ãko toto: “Ritonõpo a omükuru Saromão tuisamehxo tyripõko ynanase tuisame oehtoh motyehxo. Ahno tuhkehxo Saromão ime ehtoh waro ehtoh ripõko ynanase Ritonõpo a, ime oehtopõpyry waro exiketõ motye.” Mame tuisa tynueh tykase tynyhtoh po.

⁴⁸ Mame ynara tykase ynororo tõtururume Ritonõpo a: “Kure kuhse Ritonõpo Kuesëkomo, Izyraeu tõ Esemy. Seroae tuisame umükuru toiro tyrise eya, Izyraeu tõ esëme myyakãme. Morara tyrise eya yneneryme, orihpyra ro jahtao,” tykase.

⁴⁹ Morara kary etaryke tyya xine, enaromyke toehse Atonia maro exiketõ emero, towõse toto, toytose toto saparahme tosemarykõ ae.

⁵⁰ Atonia tõserehse yronomyryme, Saromão zuno toehse. Naeroro toytose ynororo Ritonõpo maro oturutoh taka, okyno zahkatoh apõ apoitohme tyya osewomatohme samo.

⁵¹ Mame Saromão turuse enenanomo a:

– Atonia tuisa Saromão zuno toexiryke okyno zahkatoh apõ tapoise eya. Ynara ãko mana: “Tuisa Saromão omiry etary se ywy, Ritonõpo netaryme, jetapapopyra toexiry pokõ.”

⁵² Mame Saromão ynara tykase:

– Zae exiketyme ynororo ahtao, jomiry ekarõko ase, Ritonõpo netaryme onuãnohpyra ase, yrome tyrypyhpyke ahtao, zae ehtoh se pyra ahtao, oorihõko mana.

⁵³ Mame turui Atonia tonehpose, okyno zahkatoh apõ poe. Toehse ahtao, tosekumuru po typorohse ynororo tuisa õpataka “Imehxo mase” katohme. Mame ynara tykase Saromão eya:

– Ytoko atapyi taka.

2

Saromão zurutopõpyry Tawi a

¹ Morarame Tawi orihsasaka ahtao tumükuru Saromão turuse eya. Ynara tykase:

² – Jorihtoh exisasaka mana. Naeroro orõpyra exiko zuãtahpyryme toehse oexiryke.

³ Ritonõpo omiry omipona exiko. Inyripohpyry emero tyriko, in-meropohpyry Moeze a. Morara awahtao emero rokõ pona oytoryhtao, emero riryhtao roropa oya kure rokõ orõko Ritonõpo mana.

⁴ Ritonõpo Kuesëkõ omipona awahtao, tõmihpyry omipona exiko roropa Ritonõpo mana. Ynara tykase ynororo ya: “Omükuru apakõ roropa Izyraeu tõ esëme exiko mã toto, tomeseke toto ahtao, ynyripohpyry riryhtao eya xine yronomyryme, zae ehtoh pokõ rokõ toto ahtao tukurohtao xine.”

⁵ – Tyoro roropa, zuaro mase, Joape, nohpo Zeruaia mükuru nyrihpyry ya. Soutatu tõ esã asakoro totapase eya; Apinea, Nea mükuru te, Amasa, Jetea mükuru roropa. Etonatoh pyra ahtao totapase toto eya imõpotohme toto

netapatyã poko etonatoħ tao. Zae exiketõ totapase Joape a. Seromaroro zae epehmapory se ase inyrihpyry epehpyryme.

⁶Tuaro mase, tyriry waro mase. Aorikyry ke inyrihpyry epehmapoko eya.

⁷— Yrome kure rokẽ Paazirai, Kireate põ mükuru tõ tyriko. Toto pyno exiko. Ypyno toħ nexiase toepase jahtao orui Apisarão winoino.

⁸— Wenikehpyra exiko Ximei Jera mükuru, Paurĩ pono Pëjamĩ nonory pono. Tykerekere mase ywy xihpyryme eya toytose jahtao Maanaĩ pona. Mãpyra tõseporyste ropa yna ahtao Joatão po, jomiry etapoase eya Ritonõpo netaryme onetapapopyra jehtohme.

⁹Yrome tuaro exiketyme mase. Zae exiry mokyro tuãnohse oya ahtao. Tuaro mase, inyrihpyry ya epehmapoko eya aorikyry ke, tykase.

Tawi orihpõpyry

¹⁰Mame Tawi toorihse. Tonẽse ynororo jũ tõ zonẽtopõpyry tao Tawi patary po.

¹¹40me jeimamyry taropose eya Izyraeu tõ esẽme. 7me jeimamyry taropose eya Eperõ po, 33me jeimamyry taropose eya Jerusarẽ po.

¹²Moraramẽ tummy Tawi myakãme toehse Saromão, Izyraeu tõ esẽme. Mame tyjamihtase ynororo Izyraeu tõ tuisaryme toexiry poko.

Atonia orihpõpyry

¹³Moraramẽ Atonia, Hakite mükuru toytose oturuse Pate-Sepa maro, Saromão ẽ maro. Mame tõturupose Saromão eny eya, ynara tykase:

— Osepeme ehtohme moehno ya? tykase.

— Ÿ, osepeme ehtohme, tykase ynororo.

¹⁴Mame ynara tykase:

— Jotururu se ase amaro, tykase.

— Kaxiko! tykase noħpo.

¹⁵Mame ynara tykase Atonia:

— Zuaro mase, Papa myakãme tuisame jahtao zae exiry repe. Izyraeu tõ emero tuisame jexiry eraximãko toħ nexiase. Yrome tyoro toehse. Jakorony tuisame toehse, tyriry se Ritonõpo exiryke.

¹⁶Seromaroro toiro tyriporyste se ase oya. Ajohpãme sã ynekaropohpyry tyriko, tykase.

— Oty se hma? tykase Pate-Sepa.

¹⁷Ynara tykase ynororo:

— Ekaropoko Saromão a Apisake, oryximã Sunẽ pono ypytyme ehtohme. Onekaropohpyry etãko Saromão mana. “Arypyra,” kara ynororo oya. Moro waro ase, tykase.

¹⁸— Kure! tykase noħpo. — Oturũko ase tuisa maro onekaropohpyry poko.

¹⁹Moraramẽ Pate-Sepa toytose, oturuse tuisa maro, Atonia nekaropohpyry poko. Towõse Saromão tyse omikase tomõse ahtao. Tupue toehse ynororo tyse ẽpataka “Opyno ase” katoħme. Mame typorohse ynororo tapõ pona. Imepỹ epehtoh tonehpose eya Pate-Sepa porohtohme tuisa apotunuru wino. Typorohse ynororo rãhkene.

²⁰Mame ynara tykase Pate-Sepa:

— Toiro ekaropotoh nae ase tyritohme oya. Ajohpãme sã “Arypyra,” kara exiko, tykase.

— Ekaropoko, aja, tykase Saromão. “Arypyra,” kara ase oya.

²¹Mame Pate-Sepa ynara tykase:

— Apisake ekaroko orui Atonia pytyme, tykase.

22 — Oty katohme Apisake ekaropōko mah ekarotohme Atonia a? tykase Saromāo. — Tuisame aehtoh ekaropoko roropa. Uruime ynororo, Apiataa, Ritonōpo maro oturukety te, Joape roropa imaro mā toto!

23 Moraramē tomiasē Ritonōpo netaryme Saromāo, ynara tykase:

— Atonia onetapara jahtao Ritonōpo a juānopyry se ase moro tokaropose exiryke eya.

24 Tyjamitunuru ke Ritonōpo a tyrise ywy Izyraeu tō esēme, tuisa Tawi apō po typorohkapose ywy. Tōmihpyry ae ro mōrara tyrise eya tuisame jehtohme umūkuru roropa tuisame ehtohme ypakomotyā roropa, enara. Ajohpe pyra, Ritonōpo neneryme seroae ro Atonia orihnōko mana! tykase.

25 Mame Penaia taropose tuisa Saromāo a Atonia etapase. Mame totapase eya rahkene.

Joape orihtopōpyry

26 Mame Apiataa, Ritonōpo maro oturukety a ynara tykase tuisa Saromāo: — Ytoko ropa ononory pona, Anatote pona. Onyrihpyry epehpyryme oetapary zae exiry repe. Yrome oorihmapopyra ase aporo Ritonōpo omihpyry ē aroneme oehtopōpyryke. Papa maro awahtao metuarimase roropa imaro aetuarimaryhtao.

27 Mame Saromāo a Apiataa touse aerohtoh poe, Ritonōpo maro oturutoh tao. Morara tyrise eya ahtao Ritonōpo omihpyry zae toehse Eri tō poko Xiro po, ipoenō poko roropa.

28 Mame Joape tuaro toehse morara ehtoh poko. (Atonia maro toehse ynororo tuisame toexiry se ahtao, yrome Apisarāo maro pyra kynexine.) Naeroro toepase ynororo Ritonōpo maro oturutoh taka. Moroto okyno zahkatoh apō apoīko kynexine.

29 Moraramē tuisa Saromāo turuse toto a Joape epatopōpyry poko Ritonōpo maro oturutoh taka, okyno zahkatoh apō pūto aehtoh poko roropa. Mame omi arone taropose eya oturupose Joape a oty katohme toepase aexihpyry poko okyno zahkatoh pona. Tozuhse Joape a, toepase ywy Ritonōpo a Saromāo kurūke. Naeroro Penaia taropose Saromāo a Joape etapase.

30 Mame Penaia toytose Ritonōpo maro oturutoh taka. Ynara tykase Joape a:

— Tuisa omi poe osehko xiaro moro tae, tykase.

— Tūtara ase, tykase Joape. — Taro orihnōko ase, tykase.

Naeroro Penaia toytose ropa Joape omihpyry ekarose tuisa a.

31 Mame taropose ropa ynororo Saromāo a, ynara tykase:

— Aomihpyry ae ro etapako. Zonēko roropa. Morara ahtao jyhxiropyra exīko, Tawi pakomotyā roropa onyhxiropyra exīko imehnō mana Joape nyrihpyry poko, zae exiketō totapase exiryke eya.

32 Joape wānohnōko Ritonōpo mana, mokaro etapatopōpyry epehpyryme, totapase eya exiryke tuaro pyra papa Tawi ahtao. Orutua kō asakoro totapase eya, kurākomo. Imotyē kure toh nexiase; Apinea, Izyraeu tō soutatu tō esemy te, Amasa roropa, Juta tō soutatu tō esemy.

33 Mokaro etapatopōpyry epehpyryme Joape tō wānohnōko Ritonōpo mana, ipoenō maro, ipakomotyā maro, enara. Yrome kurākō ekarōko Ritonōpo mana Tawi mūkuru a, ipakomo a roropa Izyraeu tō esēme toehse toto ahtao Tawi myakāme.

34 Naeroro Ritonōpo maro oturutoh taka Penaia toytose. Joape totapase eya. Mame ekepyry tonēse esary po, itupi po.

35 Penaia tyrise tuisa a soutatu tō esēme, Joape myakāme. Zatoke Ritonōpo maro oturukety tyrise eya Apiataa myakāme.

Ximei orihtopõpyry

³⁶ Moromeïpo Ximei tonehpose tyya tuisa Saromão a. Ynara tykase ynororo eya:

– Tapyi amoko taro Jerusarē po, taro rokē oehtohme, sero pata poe ytopyra oehtohme.

³⁷ Tuaro exiko. Pata poe oytoryhtao, iporiry Keterō takuohse oya ahtao orihnōko mase. Mame ehxirōko rokē mase oya roro zae pyra toehse oexiryke.

³⁸ – Zae mase, Tuisa, tykase Ximei. – Omihpyry omipona exiko ase.

Mame moroto toehse Jerusarē po okynahxo kynexine.

³⁹ Moromeïpo oseruao jeimamyry taropose ahtao, Ximei poetory tō asakoro tosekō winoino toesyryhmase. Toytose toto Kate pona, otonēse, pata esē maro Akixi, Maaka mükuru maro.

⁴⁰ Toto poko zuaro Ximei toehse ahtao, toky pona tōtyrise Kate pona toytose ynororo oturuse Akixi maro, typoetory zupiry poko. Tonese toto eya. Mame tarose ropa toto eya, tytapyi taka ropa.

⁴¹ Tuaro Saromão toehse ahtao Ximei nyrihpyry poko,

⁴² tonehpose ynororo tyya. Ynara tykase eya:

– Õmihpyry turupose ya, Ritonõpo netaryme, Jerusarē poe ytopyra oexiry poko. Kuruase, pata rumekaryhtao oya, oorikyry ke rahkene. Ýme mexiase morara katopõpyry poko: “Õmipona exikehpyra ase,” mase ya repe.

⁴³ Naeroro oty katohme õmihpyry omipona pyra mexiahse? Jomihpyry omipona pyra roropa mexiahse?

⁴⁴ Zuarō mase azahkuru oehtopõpyry poko papa Tawi a. Awānohnōko Ritonõpo mana onyrihpyry epehpyryme.

⁴⁵ Yrome kure rokē jyriko mana. Jūme Izyraeu tō esēme papa Tawi pakō rīko roropa Ritonõpo mana.

⁴⁶ Mame tuisa omi poe Penaia toytose Ximei etapase. Naeroro orēpyra toehse Saromão Izyraeu tō esemy.

3*Tuaro ehtoh ekaropotopõpyry Ritonõpo a
(2 Koronika 1.2-13)*

¹ Mame osepeme toehse Saromão, Ejitu tuisary, Parao maro. Typytase ynororo Parao ēxiry maro. Mame tarose ynororo Tawi patary pona, tytapyi konōto otyhkatohto, Ritonõpo maro oturutoh otyhkatohto roropa, pata apuru Jerusarē zomye otyhkatohto roropa, enara.

² Ritonõpo maro oturutoh onyripyra ro kynexine Ritonõpo Tapyime. Morara exiryke imeimehnō ypy tō po tynekarory tō jahkako toh kynexine, apoto apō po kehko.

³ Ritonõpo pyno Saromão kynexine. Tummy Tawi namorepatopõpyry omipona kynexine, yrome okyno totapase eya jahkatohme imeimehnō ypy tō po tynekaroryme Ritonõpo a.

⁴ Morarame toytose tuisa Saromão Kipeão pona tynekarory zahkase kae-tokō po. Moro apoto apō warohxo imoihmākō kynexine. Moroto pake pixo miime okyno tō tyahkase eya tynekaroryme Ritonõpo a.

⁵ Mame moro ikohmamyry ae tōsenepose sã Ritonõpo Saromão a aosenety. Ynara tykase sã ynororo eya:

– Oty se hma ya ekarotohme oya? tykase.

⁶ Mame tozuhse sã eya:

– Papa Tawi pyno mexiase zae ehtoh se aexiryke, ajohpe pyra aexiryke roropa oneneryme. Mame imükuru tyrise oya tuisame imyakāme seroae ro.

⁷ Ritonōpo yna Esemy, kyriase tuisame papa Tawi myakāme, poetome ro jahtao, tuisame ehtoh waro pyra jahtao.

⁸ Taro ase onymenekatyā maro opoetory tōme, tuhke mā toto ikuhp̄yme.

⁹ Naeroro tuaro kyriko zae rokē opoetory tō esēme jerohtohme. Kuako-rehmako kure ehtoh enetupuhtohme, popyra ehtoh isā pyra exiry enetupuhtohme. Moro waro pyra jahtao opoetory tō akorehmary waro pyra jexiry.

¹⁰ Saromāo nekaropohpyry Ritonōpo zamaro kynexine.

¹¹ Ynara tykase ynororo eya:

– Tuaro oehtoh tokaropose oya exiryke zae ypoetory tō akorehma-tohme oya toto tuisaryme; okynahxo isene oehtoh onekaropopyra oexiryke, mōkomo kurā tineru maro onekaropopyra te, oepetōkara orihmapory onekaropopyra roropa oexiryke,

¹² onekaropohpyry ekarōko ase oya. Tuaro orīko ase imehnō motye, pakatokō tuaro ehtopōpyry motye te, imeīpo tuaro exiketō motye roropa, enara.

¹³ Morohne roropa, onekaropopyra aehtyā ekarōko ase roropa oya. Isene awahtao mōkomo ekarōko ase oya tineru maro, imehnō tuisa tō motye tuisamehxo orīko ase.

¹⁴ Mame jomihpyry omipona awahtao, tomeseke awahtao jomiry poko, omy Tawi jomipona ehtopōpyry samo, okynā sā isene orīko ase tamuhpōme oehtoh pona, tykase sā Ritonōpo eya aosenety.

¹⁵ Mame typakase ropa Saromāo ahtao tōsenetupuhse ynororo. Ritonōpo tōturuse nymyry eya aosenety ae. Mame toytose ropa Jerusarē pona. Toexik-ihmase Ritonōpo omihpyry ē ēpataka. Mame okyno tyahkase tynekaroryme Ritonōpo a, osepeme ehtoh roropa tyahkase eya. Mame otuhtoh konōto tyrise eya tyoetory tō esā otuhtohme.

Tupime ehtoh apiakatopōpyry Saromāo a

¹⁶ Mame nohpo tō asakoro, orutua kō poko exiketō tooehse oturuse tuisa Saromāo a.

¹⁷ Toiro nohpo ynara tykase:

– Tuisa Saromāo, mose nohpo tooehse morohno tapyi tao ymaro. Mame umükuru tonuruse tapyi tao, moroto mose ahtao.

¹⁸ Mame asakoro tōmehse ahtao mose roropa tonuruse orutua pitiko. Yna rokē asakoro moroto tapyi tao ynanexiase. Imep̄y pyra nexiase.

¹⁹ Mame koko tynyhse yna ahtao tōtorimase mose ro tumükuru pona. Toorihse imükuru.

²⁰ Mame towōse mose ro koko. Umükuru tapoise eya jenaeno jynykyryhtao. Tarose eya tynyhtoh pona. Mame tumükuru ekepyry tonehse eya jenaka, jynyhtoh pona.

²¹ Yrokokoro pakeimo, typakase jahtao suhsu ekarory se jahtao poeto enease, toorihse nexiase. Yrome poeto ekepyry eneryhtao ya, umükuru kara nexiase, tykase.

²² Yrome mokyro nohpo imarono ynara tykase:

– Arypyra! Mose poeto isene exikety umükurume mana! Mokyro aorikyhp̄yry omükulhp̄yryme mana!

– Arypyra! tykase ropa nohpo apitorymano. – Omükulhp̄yryme mokyro aorikyhp̄yry, orihp̄yry umükuru mose ro! tykase.

Morara tōsezusezuhse toto tuisa ēpataka.

²³ Mame ynara tykase tuisa Saromāo:

– Asakoro ro matose poeto orihp̄ȳ ěme osekarōko. Amarō mūkuhpyryme aorikyhp̄yry ekarōko matose, tykase.

²⁴ Mame tapema tonehpose tyya. Tonehse ahtao,

²⁵ mame ynara tykase typoetory a tuisa:

– Poeto orihp̄ȳ isahkako irānakuroko, imytyhp̄yry ekarotohme toirō nohpo a, zakorony a imytyhp̄yry roropa, tykase.

²⁶ Mame poeto ě nymyry kui tykase tumūkuru pyno toexiryke.

– Arypyra tuisa! Ajohp̄ame sã umūkuru onysahkara exiko. Ekaroko mose nohpo a, tykase.

Yrome imarono ynara tykase:

– Zae poeto sahkary oxisã yna ehtohme, tumūkue pyra, tykase repe.

²⁷ Naeroro ynara tykase ropa tuisa eya xine:

– Mose poeto onetapara ehtoko. Ekaroko nohpo a apitorymano a. Jẽ nymyry mose ro, tykase.

²⁸ Moro poko, zae Saromão ehtoh poko tupimã apiakary poko, zuaro toehse Izyraeu tō emero.

– To! Emese kure kutuisarykō mana, tykase toto. Tuario aexiry Ritonōpo poe, zae Izyraeu tō akorehmatohme toto esẽme, tonetupuhse eya xine.

4

Saromão poetory tō tuisamãkomo

¹ Saromão tuisa imehxo kynexine Izyraeu tō esẽme.

² Mame ipoetory tō esãme ynara tymenekase eya:

Ritonōpo maro oturukety: Azaria, Zatoke mūkuru.

³ Pape meronano: Eriorepe te, Aia maro, Xisa mūkuru tomo.

Tuario tuisa rine: Josapa, Airute mūkuru.

⁴ Soutatu tō tuisary: Penaia, Joiata mūkuru.

Ritonōpo maro oturuketomo: Zatoke te, Apiataa maro.

⁵ Nono kowenatu tō tuisary: Azaria, Natã mūkuru.

Zae ehtoh poko tuaro tuisa rine: Ritonōpo maro oturukety Zapute, Natã mūkuru.

⁶ Tuisa tapyĩ konōto tao erohketō tuisary: Aisaa.

Tyrohmanohpose exiketō tuisary: Atonirão, Apata mūkuru.

⁷ Orutua kō 12me tymenekase Saromão a kowenatume toto ehtohme Izyraeu tō nonory po. Tonahsẽ tonehpose eya xine tuisa tapyĩ taōkō napryme. Toiro kowenatu a toiro nuno po tonehse, jeimamyry punero.

⁸ Ynara kynexine kowenatu tō esetykomo, toto nonory roropa:

Pẽ-Huru: ypy tō nonory po Eparaĩ po.

⁹ Pẽ-Tekea: pata tō Maaze te, Saarapĩ te, Pete-Seme te, Erō te, Pete-Hanã, enara.

¹⁰ Pẽ-Hesete: pata tō Arupote te, Soko maro te, Hepea nonory maro emero.

¹¹ Pẽ-Apinatape, tyyptase Saromão ěxiry Tapate maro: Toa nonory emero.

¹² Paana, Airute mūkuru: patary tō Taanake te, Mekito te, Pete-Sã nonory maro te, pata Saratã pũto, ikurenae pata Jezereu poe, pata tō Apeu-Meora pona, Jokomeão maro.

¹³ Pẽ-Kepea: pata Ramote, Kireate nonory po, imehnō pata tō roropa Kireate po, Jaiã ekyry tō patary tomo Manase pakomotyamo; Arakope nonory roropa Pasã po, moroto 60me pata tō kynexine, zumo exiketomo, tapuruse roropa exiketomo, omōtoħ metau risẽ ke tyrise kehko kynexine.

¹⁴ Ainatape, Ito mūkuru: Maanaĩ nonory po.

15 Aimaa, typytase Pasemate maro, Saromão ãxiry imepyny: Napatari nonory po.

16 Paana, Husai mūkuru: Asea nonory po, pata Pearote maro.

17 Imepÿ Josapa, Parua mūkuru: Isakaa nonory po.

18 Imepÿ Ximei, Era mūkuru: Pëjamĩ nonory po.

19 Imepÿ Kepea, Uri mūkuru: Kireate nonory po. Apitoryme sero nono tuisary Seõ kynexine, amoreu tō tuisary tuisa Oke maro, Pasã esemy.

Mokaro 12me kowenatu tō maro, imepÿ kowenatu tuisaryme kynexine, Juta nonory po.

Tymõkomokehxo Saromão ehtopõpyry

20 Mame Juta põkomo, Izyraeu põkõ maro tuhke toh kynexine, ikuhpÿme, isawã samo, tuna ehpio. Tõtuhse toto, eukuru tōse roropa eya xine. Tãkye toehse toh kynexine.

21 Mame Saromão Izyraeu tō esẽme rokẽ pyra kynexine. Imehnõ ahno esẽme kynexine ynororo, tuna Eupyrati poe pirixteu tō esary pona, Ejitu eh-pikoxi roropa. Tymõkomorykõ, tytinerũ roropa tapiakase eya xine zokonaka epehmatohme eya ipoetoryme toehse toto exiryke, aorikyry ponãmero.

22 Kokoro rokẽ Saromão tonahsẽ se kynexine: tiriiku 3 miu kirume, kajama tōkehko 6 miu kirume,

23 pui inunõ tupune exiketõ 10me, imehnõ pui tomo ona po ytoytoketomo 20me, kaneru tō roropa 100me, kapau tō roropa kazera tomo, oropono tō roropa.

24 Nono esẽme kynexine tuna Eupyrati poe, tuna Tipisa poe pata Kaza pona, tuna Metiteraneu ehpiõkõ maro. Tuisa tō emero esẽme roropa kynexine moro nono po. Mame õxiehno pyra toh kynexine emero katonõ patary põkomo.

25 Mame Saromão isene ahtao Juta põkõ, Izyraeu põkõ maro towomase toh kynexine inikahpoeno ikurenaka. Emero tytapyike exiketõ inarykahpyry nae kynexine, uwa tomo te, fiku tōkehko, enara.

26 Kawaru esary nae Saromão kynexine 4 miume, kahu aronanomo, kawaru poko erohketõ 12 miume roropa nae kynexine.

27 Mame mokamo a kowenatu tomo a nuno po tonahsẽ tonehse tuisa Saromão a, ipoetory tō nahpatohme, emero toahmase exiketomo, tuisa Saromão maro otuhketomo. Enahpÿme inapyry kynexine.

28 Sewata tōkehko tonehse eya xine onahpoty roropa kawaru tō esaka, toto napyryme, etonaketõ kahu poko kawaru tomo te, erohtoh poko okyno tō roropa, enara.

29 Ritonõpo nekarohpyryme, tuaro Saromão tyrise imehnõ tuaro ehtoh motye. Tuaro aexiry onukuhpyra imehnõ kynexine.

30 Tuaro exiketõ motye kynexine xixi tūtatoh wino te, Ejitu põkõ tuarohxo exiketõ roropa, toto motye, tuarohxo Saromão kynexine.

31 Imehnõ orutua kõ emero motye tuarohxo Saromão kynexine: Etã motye, Ezera pono te, Hemã tō motye, Kaukou maro, Taata maro, Maou mūkuru tomo. Imehxo aexiry poko tokãtose imehnomo a katonõ patary tō poro.

32 Aomihpyry tuaro ehtoh tymerose eya 3 miume, eremiatoh tyrise roropa eya miu motye.

33 Tõturuse roropa ynororo wewe poko, apupari poko Ripano po te, otyro tōkehko poko ahtãko pata apuru tō po; tõturuse roropa onokyro tō poko te, torõ tō poko, nono poro ytoketõ poko te, kana roropa, enara.

³⁴ Mame Saromão tuaro ehtoh poko aotururu totase tuisa tomo a. Naeroro orutua kō tonehpose eya xine aomiry etatohme tyya xine.

5

Ritonōpo maro oturutoh riry se Saromão toehse

(2 Koronika 2.1-18)

¹ Mame Hirão, Tiro tuisary, moino ro osepeme kynexine Tawi maro. Mame Tawi myakāme, Saromão tuisame ehtoh poko zuaro toehse tahtao orutua kō taropose eya oturutohme.

² Mame omi taropose Saromão a Hirão a. Ynara tykase:

³ – Zuaro mase. Papa Tawi tōsetapase itamurume imehnō ahno maro, tomye exiketō maro. Naeroro Ritonōpo Tapyī onyrisaromepyra kynexine, Ritonōpo maro oturutohme. Topetōkara poremākapyry sé osemazuhme kynexine emero porehme.

⁴ Seromaroro Ritonōpo poe etonara ynanase, osepeme ynanase imehnō maro. Osetapatoh se pyra mā toto emero.

⁵ Mame tōmihpyry tokarose Ritonōpo a Tawi a. Ynara tykase ynororo papa a:

“Omūkuru rīko ase tuisame, omyakāme. Ytapyī amōko mana.” Naeroro tuaro toehse ywy, Ritonōpo eahmatoh amōko ase.

⁶ Morara exiryke apupari Ripano po akohpoko enehpotohme ya. Ypoetory tō aropōko ase erohtohme opoetory tō maro. Mame opoetory tō erohtamitume, opehmāko ase. Kaxikō omoro, otāto. Tuaro masē, imehnō pyra mana, Xitō pōkō wewe konōto akotyry warohxo mā toto.

⁷ Naeroro Saromão omihpyry totase ahtao Hirão a tākye toehse ynororo. Ynara tykase ynororo:

– Kure kuhse Ritonōpo mana seroae. Eya Tawi mūkuru tuaro exikety tokarose, tumy myakāme tuisame ehtohme, mokaro, ahno imehxo exiketō esēme ehtohme.

⁸ Mame omi taropose Hirão a, Saromão neneryme:

– Ōmihpyry ya totase. Ise oehtoh rīko ase emero apupari tomo te, pinieiro tōkehko.

⁹ Ypoetory tō wewe zoko enehnōko ypy tō poe Ripano poe tuna konōto ehpiokoxi. Moroto imyhnōko mā toto, tuna poro arotōhme ise oehtoh pona. Mame moro wewe zoko myhpokāko ropa mā toto, morotoino opoetory tō arotōhme. Mame ise jehtoh ekarōko mase ya, tonahsē ekarōko ypoetory tō napyryme.

¹⁰ Morarame Hirão a wewe taropose Saromão a apupari te, pinieiro tō roropa, emero tonehpose aexihpyry eya.

¹¹ Jeimamyry ae ro tonahsē taropose Saromão a, Hirão a 2 miu tonerata (1.000 kirume) tiriiku te, 400 miu riturume oriu (azeite) ipoetory tō nahpatohme.

¹² Mame tōmihpyry ae ro Ritonōpo a tuaro ehtoh tokarose Saromão a. Osepeme kynexine ynororo Hirão maro. Tōmirykō tokarose oseya xine atakorehmatohme.

¹³ Mame tuisa Saromão a erohketō tymenekase Izyraeu patary tō po, 30 miume orutua komo.

¹⁴ Mame toto tuisaryme Atonirāo tyrise Saromão a. Mame toto tapiakase eya oseruao 10 miumākōme toto ehtohme. Toiro nuno po 10 miume orutua kō toytose Ripano pona erohse, asakoro nuno taropose eya xine tytapyīkō tao.

¹⁵ 80 miume erohketō taropose Saromāo a ypy tō pona topu tō kohtohme. 70 miume orutua kō tonyohse roropa eya topu tōkehko puimatohme eya xine.

¹⁶ Mokaro erohketō tuisaryme 3.300me tymenekase eya erohketō esāme ehtohme.

¹⁷ Saromāo omihpyry omi poe toerohse toto topu esary ao, topu tō konōto akotyry poko, kurākomo, arotohme Ritonōpo Tapyi apōme ehtohme.

¹⁸ Moro topu tōkehko poko, wewe poko roropa toerohse Saromāo poetyry tomo te, Hirāo poetyry tomo te, imehñō erohketō Pipyro pōkō maro, enara. Toerohse toto Ritonōpo eahmatoh risē riry poko.

6

Eahmatoh ritopōpyry poko Saromāo a

¹ Morarame 480me jeimamyry taropose ahtao Izyraeu tō esyryhmatopōpyry Ejitu poe, asakoropane jeimamyry taropose ahtao Saromāo a tuisame toexiry poko Izyraeu tō esēme, nuno asakoro aehtoh po, ziwe po, Ritonōpo eahmatoh tyripitose eya.

² Moro Tapyi mosa exiry 27 meturume kynexine, ipuroroje 9 meturume, kae exiry 13 meturume zokonaka.

³ Moro Tapyi omōtoh esary mosa exiry 4 meturume zokonaka kynexine, ipuroroje 9 meturume kynexine oxisā Tapyi ipuroroje ehtoh maro.

⁴ Moro Tapyi apuru poko osenuhmatoh nae kynexine. Zumohxo kehko kynexine Tapyi tao, jarao zumo hkopyra kehko kynexine.

⁵ Jarao Tapyi apuru poko iratozome, etyhyryme roropa oseruao zara tyrise eya, osa ke pehmē. Zara kae exiry 2,20 meturume kynexine.

⁶ Osa tōkehko zopino exiketō ipuroroje 2,20 meturume kynexine. Osa tōkehko irānaōkomo ipuroroje 2,70 meturume, osa kae exiketō ipuroroje 3,10 meturume kynexine. Kae zara ahtao Tapyi apuru kāsēmehxo kynexine. Zopino zara ahtao Tapyi apuru topuxiximehxo kynexine. Morara ahtao osa tōkehko tyrise Tapyi apuru pona. Naeroro zara apō wewe omōpyra Tapyi apuru aka.

⁷ Moro Tapyi tyrise eya xine topu ke, tuhkohse exiketō ke topu hkohtoh tao. Morara exiryke Tapyi riryhtao panaikatō onetara toehse, tahtah katoh mate tōkehko wywy roropa onetara.

⁸ Omōtoh osa tō taka Tapyi panakotuh po ikurenaka nexiase. Onuhtoh nexiase zara asakoro aehtoh pona, zara oseruao aehtoh pona, enara.

⁹ Morarame tuisa Saromāo tōtyhkase moro Tapyi riry poko. Tapyi tao tapuruse kae apupari ke.

¹⁰ Oseruao zara tyrise Saromāo a Tapyi apuru pokona tōsexihse wewe ke, apupari ke. Toiro zara kae exiry 2,20 meturume kynexine.

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo Saromāo a:

¹² – Jomihpyry omipona awahtao, ynyripohpyry tō roropa omipona awahtao orīko ase ynekarohpyry ae ro omy Tawi a.

¹³ Taro exīko ase ypoetyry tō Izyraeu tō maro, sero Tapyi tao, onyrihpyry tao. Jūme toto onurumekara exīko ase.

Ritonōpo maro Oturutoh zao exikety

¹⁴ Naeroro moro Tapyi, Ritonōpo maro Oturutoh, taotyhkanohse Saromāo a.

¹⁵ Moro Tapyi tao apuru tō apupari ke tyrise, nono poe amotoh pona. Moro zara tyrise pinijo ke.

¹⁶ Tapyi tao osa tyrise eya, esety Osa Kurā Kuhse mosa exiry 9 meturume. Apuru tō tyrise apupari risē ke nono poe amotoh pona.

¹⁷ Mame imep̄y Osa Kurā tyrise apitorymā ēpataka, Osa Kurā Kuhse ēpataka. Moro Osa Kurā mosa exiry 18 meturume kynexine.

¹⁸ Moro apupari risē taxikase emeporyme ekuru panō ke, kasana panō ke roropa. Emero moro Tapyi tao tapuruse apupari ke topu tō osenepyra ehtohme.

¹⁹ Naeroro moro Osa Kurā moinakoxi, Osa Kurā Kuhse tyrise, Ritonōpo omihpyry ē esary tyrise eya moro taka tyritohme.

²⁰ Moro osa 9 meturume mosa exiry kynexine, 9 meturume ipuroroje exiry, 9 meturume kae exiry, enara. Mame moro osa tapuhse kynexine uuru kurā ke emero. Apoto apō tapuruse eya apupari ke.

²¹ Moro Tapyi tao emero uuru ke tapuhse Saromāo a. Omōtoh Osa Kurā Kuhse taka keī tyrise eya uuru risemy. Moro osa tapuhse uuru ke roropa.

²² Moro Tapyi tao emero tapuhse uuru ke. Apoto apō roropa Osa Kurā Kuhse ēpataka uuru ke tapuhse.

²³ Asakoro kerupī tō tyrise wewe oriwera risēme, Osa Kurā Kuhse taka tyritohme. Mosa xine exiry kehko 4 meturu 40 sētmeturume kae exiry.

²⁴⁻²⁶ Oxisā kehko kynexine, oxisā zumo kehko exiry roropa. Asakoro taporihke kynexine toto, toiro aporiry 2 meturu 25 sētmeturume kynexine mosa exiry. Naeroro toiro aporiry etyhyppy poe zakorō aporiry etyhyppy pona 4,50 meturume kynexine.

²⁷ Mokaro taporihkemy tyrise Osa Kurā Kuhse taka. Toto aporiry ynara kynexine. Toiro aporiry etyhyppy osa apuru pūto kynexine. Zakorō taporihkemy aporiry etyhyppy zakorō apuru pūto kynexine. Osa rānao asakoro aporiry etyhyppy osepūto toh kynexine.

²⁸ Mokaro taporihkamo tapuhse uuru ke kynexine.

²⁹ Osa Kurā apuru, Osa Kurā Kuhse apuru roropa emeporyme taxikase kerupī panō ke, airiki panō ke, ekuru tōkehko ke roropa.

³⁰ Zara roropa moro tao uuru ke tapuhse.

³¹ Omōtoh tao asakoro wewe oriwera risē tyrise Osa Kurā Kuhse taka omōtoh tao. Omōtoh epoehme, wewe oriwera risē tyrise typotyke exikety.

³² Moro omōtoh tonō emepory ke taxikase, kerupī panō ke, airiki panō tōkehko panō ke, ekuru tōkehko panō ke, enara. Moro omōtoh te, taporihke exiketō te, airiki panō roropa tapuhse uuru ke toh kynexine.

³³ Osa Kurā taka omōtoh tyrise wewe oriwera ke.

³⁴ Asakoro omōtoh kynexine asakoro wewe pipahmā ke tyrise piniyo ke,

³⁵ emeporyme taxikase roropa kerupī ke te, airiki panō ke te, ekuru tō panō ke roropa, emero tapuhse uuru ke.

³⁶ Mame zara tyrise eya tapuruse topu risē ke te, wewe ke roropa apupari ke moro Tapyi tao.

³⁷ Mame moro Tapyi apō tyripitose nuno ziwe po, nuno asakoramā po, 4me jeimamyry taropose ahtao Saromāo a tuisame toexiry poko.

³⁸ Mame 11me jeimamyry taropose ahtao Saromāo a tuisame, nuno 8mā po, puu po, moro Tapyi tōtyhkase rahkene. Emero tyrise eya tōsenetupuhpyry ae ro. 7me jeimamyry taropose Saromāo a moro Tapyi riry poko.

¹ Mame tytapyĩ konõto tyrise Saromão a. 13me jeimamyry taropose eya tyryry poko otyhkatohme.

²⁻³ Osa Wewe tõ Ripano tyrise eya, 44 meturume mosa exiry te, 20 meturume ipuroroje exiry, kae exiry 13 meturume zokonaka. Atakenaka xikihme exiketõ oseruao nae kynexine. Toiro atakenaka exikety 15me xikihme exiketõ nae kynexine apupari risẽme. Apupari risẽ roropa amotoh apõme tyrise xikihme exiketõ pãnono. Amotoh tapuruse roropa kynexine apupari ke.

⁴ Tapyi apuru pokona, asakoro iratozo pokona, osenuhmatoh tyrise eya oseruao atakenaka seino te, moino osẽpataka.

⁵ Omõtoh tyrise tahramehme samo. Osenuhmatoh roropa tahramehme sã tyrise eya, oseruao atakenaka seino, morararo moino osẽpataka.

⁶ Imepỹ osa esety Xikihme Exiketõ Esary kynexine. 22 meturume mosa exiry, 13 meturu zokonaka ipuroroje exiry kynexine. Omõtoh esary nae kynexine, tamose exikety. Moro amotoh xikihme exiketõ po kynexine.

⁷ Mame tuisa apõ esary esety akorõ Apiakatoh Esaryme. Moro tao Saromão toerohse zae ehtoh apiakary poko. Moro tapuruse apupari ke, nono poe amotoh pona.

⁸ Tosake Saromão kynexine, imepỹ zara konõto tao, Apiakatoh Esary moino. Moro tapyi tyrise eya imehnõ tynyrytyã samo. Morararo ipanõ tyrise eya tpyty tapyĩme, Parao exiry tapyĩme.

⁹ Morohne inyrytyã emero zara konõto roropa tyrise topu kurã ke, apõ poe amotoh pona. Moro topu tuhkohse topu ahkatoh po. Tuhkuse, mame tuhkohse zae ehtohme serra ke.

¹⁰ Tapyi apõme topu konõto tyrise eya xine. Tuhkohse topu ahkatoh po, topu tuhkohse 3 meturume zokonaka mosa exiry. Imehnõ topu tuhkohse 4 meturume zokonaka mosa exiry.

¹¹ Moro apõ po topu tuhkohse exiketõ tyrise. Moromeĩpo apupari tyrise roropa.

¹² Naeroro tuisa tapyĩ konõto nonory te, Ritonõpo Tapyĩ zarany, omõtoh esary roropa Ritonõpo Tapyĩ taka, oxisã tapuruse tõh kynexine, topu tuhkohse aexityã ke, oseruao osepona topu ahtao, toiro apupari risẽ tyrise.

Hurã erohtopo

¹³ Mame orutua tonehpose tuisa Saromão a, esety Hurã, Tiro pono. Emese kure exiketyme kynexine metau riry poko.

¹⁴ Jumỹpyry roropa, Tiro põ, emese kure kynexine metau riry poko. Jery juteume kynexine Napatari paryme. Hurã tuaro exiketyme kynexine. Toerokuru waro roropa kynexine. Toahmase ahtao tuisa Saromão a metau poko erohketõ tuisaryme ehtohme, tymoise eya rahkene.

Asakoro xikihme exiketõ metau risẽme (2 Koronika 3.15-17)

¹⁵ Mame asakoro xikihme exiketõ tyrise Hurã a, metau risamo. Mosa exiry 8 meturume, zumo exiry 1,70 meturume kynexine. Asakoro ro oxisã tyrise eya. Ritonõpo Tapyĩ omõtoh po tyrise kehko eya.

¹⁶ Mame asakoro emeporyme exiketõ tyrise eya, metau risẽme, moro xikihme exiketõ pokona ehtohme, 2,20 meturume kae toto exiry kynexine.

¹⁷ Moro xikihme exiketõ zupuhpyry emeporyme kynexine keti tõ tykahse exiketõ samo, 7me, toiro xikihme exikety pokona.

¹⁸ Asakoro atakenaka epery roropa, romã tomo metau risemy.

¹⁹ Moro xikihmã zuhpokoxi emepory ekuru sã tyrise, ririo tõ samo, kae exiry 1,80 meturume

²⁰ tyrise kehko keti tō epoehme, parihmā ehtoh pokona. 200me epery romā panō kynexine asakoro atakenaka toiro xikihmā pokona.

²¹ Moro xikihmā asakoro metau risē tyrise Hurā a Ritonōpo Tapyī omōtoh po. Toiro xikihme exikety, ikurenaeino exikety tosehapse Jakīme, zakorō tosehapse Poazeme.

²² Toto emepory, ekuru ririo panō, metau risē, moro xikihmā zuhpo kynexine.

Moraramē tōtyhkase toerohtoh poko, moro xikihmā metau risē riry poko.

Tuna eny metau risemy

(2 Koronika 4.2-5)

²³ Mame tuna ē tyrise roropa Hurā a, metau ke, kaetoko exiry 2,20 meturume, zumo exiry 4,40 meturume, zomye ehtoh 13,20 meturume.

²⁴ Ehpikuroko tuna ē zomye, emeporyme asakoro atakenaka kasana tō pitiko panō metau risemy. Tyrise kehko tuna ē maro, toiro kyryryme tytororo.

²⁵ Moro tuna ē apōme 12me pui orutua kō kynexine metau risemy, jarānaka osenuhmaketō samo. Īpary tō po typorohkase tuna eny: oseruaōkō osenuhmaketō sā inikahtozakoxi, oseruaōkō osenuhmaketō sā xixi omōtoh winakoxi, oseruaōkō osenuhmaketō sā ikurenaka te, oseruaōkō osenuhmaketō sā xixi tūtatoh winakoxi.

²⁶ Moro tuna ē topuxixime exiry 4me omahxiky sā kynexine. Ehpury tuna ētoh ehpury sā kynexine, axika ekuru samo. Tuna ēme 40 miu rituru pune kynexine.

Kahu metau risemy

²⁷ Kahu tō tyrise roropa Hurā a 10me metau risēme. Toiro ahtao 1,80 meturume mosa exiry, 1,80 meturume ipuroroje exiry roropa, kae exiry 1,30 meturume kynexine.

²⁸ Tyrise toto tahramehme exiketō ke, metau pipahmā risē ke. Moro pipahmāme exiketō ke ehpikuroko tyrise eya.

²⁹ Moro pipahme exiketō emeporyme tyrise eya, reāo tō panono, pui orutua panono, taporihke exiketō panō roropa. Morohne ehpikuroko emeporyme reāo tō epoe, toto zopino roropa pui tō epoe, toto zopino roropa tyoro emepory nae kynexine.

³⁰ Toiro kahu 4me tupupuke kynexine, 4me merehmākomo metau risē ke, iteny tō roropa metau risē kynexine. 4me tuna ē apō nae kynexine kahu eriety tō po. Ēmero apō roropa emepory nae kynexine.

³¹ Mame parihme exikety nae kynexine tuna ē apoitohme. Kae exiry 45 sētmeturume kahu po. Orame kahu ao 18 sētmeturume kynexine. Emepory nae moro parihmā zomye.

³² Moro merehmākomo 67 sētmeturume kae exiry. Tahramehme exiketō zopino toh kynexine. Iteny tō kahu maro toiro kyryryme kehko kynexine.

³³ Īpupuru tō kahu etonatoh pupuru sā kynexine. Iteny tomo te, parihmā ehpury tomo te, raio tomo te, kupō tomo roropa metau risē kehko kynexine emero.

³⁴ Asakoropane apō nae kynexine kahu zopino. Kahu maro toiro kyryryme kehko kynexine.

³⁵ Metau risē nae kynexine 22 sētmeturume ipuroroje exikety, kae kahu zomye. Moro apō tō, tahramehme exiketō maro te, kahu maro toiro kyryryme kehko kynexine.

³⁶ Moro apō tō maro, tahramehme exiketō maro emepory nae kehko kynexine, kerupī te, reāo panō te, airiki panō te, imehnō kyryry panō maro.

³⁷ Morara moro kahu kehko tyrise eya xine. Oxisā kehko kynexine zumo exiry, kure exiry oxisā kehko kynexine.

³⁸ Tuna ē tō tyrise Hurā a 10me metau risāme kahu tō pona tyritohme. Toiro tuna ē 1,80 meturume kynexine zumo exiry. Pehme ahtao 830 riturume nae kynexine.

³⁹ Mame 5me kahu tō tyrise eya Ritonōpo Tapyī myhtokoxi ikurenāe samo. 5me kahu tō tyrise eya Tapyi poe inikahpozakoxi samo. Tuna ē konōto tyrise eya Tapyi poe ikurenaka samo xixi tūtatoh wino.

Ritonōpo Tapyī mōkomory

⁴⁰⁻⁴⁵ Oripo tō tyrise roropa Hurā a, pa tō roropa, paxiha tō maro. Mame tōtyhkase ynororo toerohtoh poko, Saromāo nyripohpyry poko, Ritonōpo Tapyī poko. Ynara tyrise eya:

Asakoro xikihme exiketomo;

Asakoro emeporyme, kasana konōto samo xikihme exiketō pona ehtohme;

Keti panō, tykahse exiketō kasana konōto panō pokona.

400me romā tomo metau risemy; asakoro atakenaka 100me exiketomo kasana konōto panō emepory zomye exiketomo.

10me kahu tomo, 10me paxiha tomo tuna ēme exiketomo.

Toiro tuna ē konōto 12me pui orutua panō tuna ē apō kōme, oripo tomo te, pa tomo, paxiha tomo.

Emero morohne tyrise Hurā a metau tykorokase exikety ke Ritonōpo Tapyī kyryryme, tuisa Saromāo omi poe.

⁴⁶ Mame tuisa omi poe morohne tyrise eya tyritoh tao irānao Sukote poe Saratā pona, jakanahmā Joatāo ehpio.

⁴⁷ Mame tynyrpohpyry metau risē onukuhpopyra Saromāo kynexine omoxiny ehtoh wāro ehtohme, itamurume exiryke. Naeroro omoxī ehtoh waro pyra kynexine.

⁴⁸ Uuru risē tyripose roropa Saromāo a Ritonōpo Tapyī kyryryme. Ynara tyripose eya; apofo apony te, meza ipona wyi ritohme tynekaroryme Ritonōpo a.

⁴⁹ 10me ezuru apō tomo Ritonōpo Esary Kurā Kuhse ēpataka tyritohme, 5me ikurenaka samo, 5me inikahpozakoxi samo; ekuru tomo te, nāparina tomo te, tenaze tomo, enara.

⁵⁰ Kasana tomo te, jahpi tomo nāparina kamisā sahkatohme, paxiha tomo, paratu tomo ikarany arotohme, toparatasa tomo omōtoh kyryryme, Osa Kurā Kuhse kyryry te, omōtoh kyryryme roropa Ritonōpo Tapyī tūtatoh kyryry. Morohne emero uuru risēme tyrise eya.

⁵¹ Morarame tōtyhkase Saromāo ahtao, toerohtoh poko, Ritonōpo Tapyī poko. Jумы Tawi nukurākatyā Ritonōpo kyryryme tukurākase eya osa ao, Ritonōpo Tapyī tao, parata te, uuru te, tyoro kyryry roropa.

8

Ritonōpo omihpyry ē arory Tapyi Kurā taka

(2 Koronika 5.2–6.2)

¹ Morarame Izyraeu tō tamuximākō tonehpose tuisa Saromāo a, pata tō tuisary tō maro Jerusarē pona, Ritonōpo omihpyry ē arotohme Xiāo poe, Tawi patahpyry poe Ritonōpo Tapyī taka.

² Mame Izyraeu tō emero tōximōse toto Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko, nuno 7mā po, etanī po.

³ Mame tamuximākō porehme toeporehkase ahtao, kaxo Ritonōpo omihpyry ē tanŷse Ritonōpo maro oturuketomo a,

⁴ arotohme Ritonōpo Tapyī taka. Tapyi pitiko Ritonōpo maro oturutopo imōkomory maro tarose Rewi pakomotyamo a, Ritonōpo maro oturuketomo a roropa, Saromāo nyrihpyry taka, Ritonōpo Tapyī taka.

⁵ Tuisa Saromāo imoihmākō maro tōximōse nexiase Ritonōpo omihpyry ē ēpataka, tynekaroryme kaneru tō tuhke totapase eya xine pui tō maro ikuhpŷme.

⁶ Mame Ritonōpo omihpyry ē tarose Ritonōpo maro oturuketomo a, Ritonōpo Tapyī taka, Osa Kurā Kuhse taka, esaka taporiškā myhtokoxi.

⁷ Aporiry tō kaxo epoehme sã kynexine, kaxo epuru tō maro.

⁸ Moro kaxo epuru etyhyryy osenēko ahno a, Osa Kurā Kuhse ēpataka ahtao rokene. Imepŷy poe osenepyra toh kynexine. (Moroto ro moro kaxo epuru seroae ro.)

⁹ Moro kaxo taōke pyra kynexine, Ritonōpo omihpyry rokē nae, tymerose asakoro topu pipahmã poko. Morohne tyrise Moeze a moro aka, ypy Xinai po, tōmihpyry tokarose ahtao Ritonōpo a, Izyraeu tomo a, toesyryhmase toto ahtao Ejitu poe.

¹⁰ Mame Osa Kurā tae tutūtase oturuketō ahtao Ritonōpo Tapyī typehkase akurū ke,

¹¹ saerehkatoh ke roropa Ritonōpo ehtoh moroto exiryke. Naeroro omōsaromepyra ropa toh kynexine toerohtohkō poko.

¹² Morarame tōturuse Saromāo Ritonōpo netaryme. Ynara tykase: – Oya, Ritonōpo, xixi tyrise kapu ao.

Yrome akurū xinukutumākō mā onymenekahpyryme, oesaryme.

¹³ Seromaroro Tapyi Kurā tyrise ya, jūme oesaryme ehtohme.

Saromāo oturutopōpyry imoihmākomo a

(2 Koronika 6.3-11)

¹⁴ Mame toeramase Saromāo imoihmākō ēpataka, xikihme toto ahtao. Mame kure rokē tyripose toto Ritonōpo a.

¹⁵ Ynara tykase ynororo:

– Kure rokē mase Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy! Tyjमितunuru ke emero tyrise tunurutopōpyry ae ro papa Tawi a. Ynara tykase eya:

¹⁶ “Ypoetory tō Izyraeu tō enehtopōpyry poe ro Ejitu poe pata onymenekara exiase, moroto tapyi amopotohme ytapŷime, jahmatohme. Yrome omoro Tawi tymenekase ya ypoetory tō tuisaryme ehtohme.”

¹⁷ Mame Saromāo tōturuse ro:

– Tapyi amory se papa Tawi kynexine, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē, eahmatohme.

¹⁸ Yrome ynara tykase Ritonōpo eya: “Zae mexiase tapyi amory se oexiryke ytapŷime repe.

¹⁹ Yrome Ytapyī onyrippyra ase oya. Omūkuru tyriko mana.”

²⁰ Seromaroro tōmihpyry ae ro morara tyrise Ritonōpo a. Papa myakāme toehse ywy, Izyraeu tō tuisaryme. Ritonōpo Tapyī tyrise ya roropa Kuesēkō Ritonōpo eahmatohme.

²¹ Osa tyrise ya roropa Ritonōpo Tapyī tao, amihpyry ē esaryme, topu tymerose aexityā ē esaryme. Moro omi Ritonōpo nekarohpyry kytamurukomo a, toto tonehse ahtao Ejitu poe.

Saromāo tōturuse Ritonōpo a

(2 Koronika 6.12-42)

²² Mame imoihmākō neneryme, tōximōse toto ahtao, Saromāo toytose tynekarory zahkatoh ēpataka. Tomary tanŷse eya kakoxi,

²³ ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo, Izyraeu tō Esemy, imep̄y asā pyra mana kapu ao te, sero nono po roropa. Opoetory tō pynanohnōko mase ōmihpyry ae ro, yronymyryme ōmiry omipona toto ahtao.

24 “Ynara tyriko ase,” katopōpyry oya papa Tawi a, tyrise oya seroae ro emero perehme.

25 Seromaroro Ritonõpo, Izyraeu tō Esemy, ajohpāme sā ōmihpyry akorō roropa tyriko. Ynara mekarone papa netaryme: “Jūme omūkuru, apakō roropa toiro, tuisame exikehpyra exīko mana Izyraeu tō esēme, tomeseke ōmiry omipona exikehpyra toto ahtao, Tawi saaro.”

26 Naeroro Ritonõpo, Izyraeu tō Esemy, emero tyriko onekarohpyry ae ro opoetory papa Tawi a.

27 – Yrome otāto exīko mah, Ritonõpo, yna maro sero nono po? Onyrytā maro? Kapu tytororo opune pyra mana. Otāto sero tapyi, ynyrihpyry opune exīko nae?

28 Ritonõpo, yna Esemy, opoetoryme ase. Jomiry etako. Ynekaropohpyry oya, seroae ro tyriko, ajohpāme samo.

29 Sero tapyi eneko saereme ahtao, koko roropa, tymenekase oya exiryke oesaryme, sero tao oeahmatohme. Jomiry etako jotururuhtao jēmyty toeramase ahtao sero tapyi wino.

30 Jomiry etako, opoetory tō otururu roropa, toto ēmyty toeramase ahtao Atapyi wino. Oesary poe, kapu ao, yna omiry etako. Yna ryppyry ikorokako.

31 – Mame imep̄y tyhxirose ahtao azahkuru ehtoh poko. Mame tonehse ynororo ahtao xiaro okyno zahkatoh myhtokoxi, sero Tapyi taka: “Morohne onyripyra exiase,” katohme,

32 etako, Ritonõpo, kapu poe. Zae opoetory tō apiakako. Zae pyra toto ahtao, zae pyra exikety zuānohko. Yrome zae exikety ekaroko iiryppyryme pyra, kurā ke rokē epehmapoko.

33 – Tyryppyhpyke toehse opoetory tō ahtao, mame typoremākaposē toto ahtao epetōkara a, toeramase ropa toto ahtao oya, sero Tapyi taka tooehse ropa toto ahtao oeahmase ropa, tyryppyrykō korokapotohme ropa,

34 toto omiry etako kapu ao. Opoetory tō rypypyry ikorokako. Enehko ropa toto tosaka xine ropa, onekarohpyry pona ropa itamuru tomo a.

35 – Mame konopo onenehpopyra awahtao, opoetory tō tyryppyhpyke toehse exiryke, mame tōsekarory se ropa toto ahtao oya tyryppyrykō rumekatohme ropa, eramaryhtao sero Tapyi a oeahmatohme, tuānohse toto ahtao,

36 toto omiry etako kapu ao. Toto ryppyry ikorokako opoetory tōme Izyraeu exiryke. Amorepako toto zae ehtoh riry poko. Mame konopo enehpoko ropa ononory pona, onekarohpyry pona jūme opoetory tō esaryme.

37 – Mame tonahsē pyra toehse ahtao te, tyrohsē toehse roropa ahtao te, tupito tō tonahkase ahtao tyryrykane axitunety ke, taparara tuhkā ke, aosetapyrykō ke epetōkara maro te, takuruhtase toto ahtao, tyrohsē konōto toehse ahtao

38 toto otururu oya etako. Mame opoetory tō toemynyhmaryke tomary anymyryhtao oneneryme, sero Tapyi winakoxi,

39 toto otururu etako. Kapu ao opoetory tō omiry etako, iiryppyrykō ikorokako, toto akorehmako. Omoro rokē ahno kurohtao aosenetupuhtoh waro mase. Zae epehmako toto, inyrihpyry epehpyryme,

40 kokoro rokē ōmiry omipona opoetory tō ehtohme, sero nonory po isene toto ahtao, onekarohpyry po, yna tamuru tomo a.

41-42 – Mame katonō roropa, imehnō nonory pōkō, imehxo oexiry poko ekarory etaryhtao tyya, onyrihpyry kurā poko opoetory tomo a etaryhtao tyya, aepyryhtao oeahmase te, oturuse roropa oya sero Tapyi tao,

⁴³ aotururu oya etako. Kapu ao, oesao aomiry etako. Tyriko roropa inyripohpyry oya, sero nono pōkō emero awaro ehtohme, ōmiry omipona toto ehtohme, opoetry tō Izyraeu tō samo. Mame zuaro exīko mā toto sero Tapyi nnyrihpyry oeahmatohme nymyry mana.

⁴⁴ Mame opoetry tō aroporyhtao oya etonahme topetōkara maro, aotururuhtao oya emero rokē pata po toto ahtao, toeramase toto ahtao sero pata winakoxi, onymenekahpyryme exiryke, sero Tapyi winakoxi roropa nnyrihpyry oeahmatohme,

⁴⁵ toto otururu oya etako. Kapu ao toto omiry etako. Orēpyra tyriko toto, topetōkara poremākatohme eya xine.

⁴⁶ — Mame tyrypyrykō poko toehse toto ahtao, iiryryryme yna exīko emero porehme, toto wānohtohme typoremākase toto ahtao epetōkara a, toto aroryhtao roropa imepỹ nono pona, moe moro nono ahtao,

⁴⁷ opoetry tō otururu oya etako. Moroto imepỹ po toto ahtao, tyrypyrykō rumekaryhtao eya xine, aotururukohtao roropa oya, aosekarorykohtao oya, tyrypyrykō ekaroryhtao oya, zae pyra toehtopōpyrykō roropa, aomirykō etako, Ritonōpo.

⁴⁸ Mame moero toto ahtao, osekaryryhtao oya, tyrypyrykō rumekary se nymyry toto ahtao, aotururuhtao oya, toeramase toto ahtao sero nono winakoxi, onekarohpyry yna tamuru tomo a, sero pata onymenekahpyry winakoxi, sero Tapyi winakoxi, nnyrihpyry oeahmatohme,

⁴⁹ toto omiry etako. Oesary poe kapu ao toto otururu etako. Toto ipynanohko.

⁵⁰ Iiryryrykō ikorokako ropa, ōmiry omipona pyra toto ehtopōpyry roropa, onyryhmara toto tyripoko epetōkara a.

⁵¹ Opoetry tō mā toto, onenepyhpyā Ejitu poe, apotoimo htao aexityā samo.

⁵² — Ritonōpo Imehxo Exikety, nupunato opoetry tō eneko, toto tuisary roropa. Toto omiry etako, okohmaryhtao eya xine takorehmarykō se toto ahtao oya.

⁵³ Toto tymenekase oya, sero nono pōkō wino, opoetryme toto ehtohme. Moro poko turuse toto oya, Moeze omiry ae, Ejitu poe yna tamuru tō tonehse oya ahtao.

⁵⁴ Mame Saromão tōturukehse ahtao Ritonōpo a, toexikihmase ynoro tynekarory zahkatoh ēpataka. Moroto tosekumuru po toehse apitoryme, tomary tanỹse kakoxi.

⁵⁵ Mame opore kure rokē imoihmākō tyripose eya Ritonōpo a. Ynara tykase:

⁵⁶ — Kure rokē Ritonōpo Kuesēkō mana. Typoetry tō ewomāko mana tōmihpyry ae ro. Tōmihpyry ae ro Moeze a kure rokē typoetry tō riry poko, emero tyrise eya rahkene.

⁵⁷ Yna maro exikehpyra exiko, Ritonōpo yna Esemy, yna tamuru tō maro oehtopōpyry samo. Jūme yna onurumekara exiko.

⁵⁸ Ōmihpyry omipona yna tyriko, zae rokē yna ehtohme ise oehtoh samo. Onyripohpyry yna a omipona te, yna tamuru tō amorepatopōpyry omipona yna ehtohme.

⁵⁹ Ritonōpo yna Esemy, sero ynekaropohpyry oya, wenikehpyra exiko jūme. Yna, opoetry tō, Izyraeu tō pyno exikehpyra exiko, ituisarykō maro, kokoro rokē yna pyno oexiry se yna exiryke.

⁶⁰ Morarame emero ahno, sero nono pōkō tuaro exīko, omoro rokē Ritonōpome mase, imepỹ pyra mana.

⁶¹ Ynara se hano, amarokō jūme Ritonōpo onurumekara oexirykō se hano. Onymoikehpyra oexirykō se ase Kuesēkō maro, aomihpyry omipona inyriphopyry riry sã oya xine seroae ro.

Ritonōpo Tapyīme inekarohpyry

⁶² Mame tynekarory tō tyahkase tuisa Saromão a imoihmākō maro tynekarorykōme Ritonōpo a.

⁶³ Pui totapase eya xine 22 miume, kaneru tō 120 miume, osepeme ehtohme. Moro ke moro Tapyi tokarose Ritonōpo a, tuisa a imoihmākō maro.

⁶⁴ Moro ae ro osa tapiakase Saromão a nono rãnao, Tapyi ēpataka tynekarory tō zahkatohme, okyno tomo tytororo te, tiriiku tōkehko, okyno kasery osepeme ehtohme te. Morara tyrise eya ipune pyra toto exiryke, jahkatoh pō metau risē po, zumo pyra exiryke.

⁶⁵ Moroto Ritonōpo Tapyī pūto tōseahmase toto, Saromão imoihmākō maro. 7me ěmepyry taropose eya xine Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko. Imoihmākō toehse toto pata tō poe inikahpoino, Hamate ypy poe te, Ejitu ehpiō poe roropa ikurenaeino.

⁶⁶ Mame ěmepyry 8me ahtao taropose ropa toto Saromão a itapyīkō taka ropa. Naeroro kure Saromão tyripose Ritonōpo a eya xine. Tōsekazumase toto. Tãkye toytose ropa toto, Ritonōpo nekarohpyry kurã poko Tawi a, Izyraeu tomo a, enara.

9

Tōsenepose ropa Ritonōpo Saromão a (2 Koronika 7.11-22)

¹ Morarame tōtyhkase Saromão ahtao Ritonōpo Tapyī riry poko te, tytapyī konōto riry poko te, emero tyriry se aehtyã riry poko,

² tōsenepose ropa Ritonōpo Izyraeu tō Esē eya, tōsenepotopōpyry saaro Kipeão po.

³ Ynara tykase Ritonōpo eya:

– Ōmihpyry totase ya. Sero onyrihpyry poko “Tapyi Kurano” āko ase, sero tao jeahmatohme jūme. Sero Tapyi enēko ase, ewomãko roropa ase, jūme.

⁴ Zae rokē jomiry omipona awahtao, ajohpe pyra awahtao, omy Tawi jomihpyry omipona ehtopōpyry saaro te, emero ynyriphopyry riryhtao oya,

⁵ ywy roropa emero rīko ase, jomihpyry ae ro omy Tawi a, ynara katopōpyry ae ro: “Jūme apakō Izyraeu tō esēme exikehpyra exīko mase.”

⁶ Yrome jomiry omipona exikepyryhtao oya, apakomo a roropa, imehnō ritō poko toehse awahtao xine,

⁷ ypoetry tō Izyraeu tō syryhmapōko ropa ase toto esary poe, eya xine ynekarohpyry poe. Sero Tapyi rumekãko ropa ase, osa kurã ynymenekahpyry jūme jeahmatohme. Mame Izyraeu tō eunohnōko imehnō mana, imeimehnō pata tō po.

⁸ Sero Tapyi kaetokohxo exikety typahsēme rokē exīko mana. Mame ikuroko ytoketō oserehnōko mã toto moro eneryke tyya xine: “Oty katohme serara tyrise Ritonōpo a sero nono poko, sero Tapyi poko roropa?” āko mã toto.

⁹ Mame toto ezuhnōko imehnō mana: “Ritonōpo turumekase Izyraeu tomo a exiryke, Tosēkōme. Eya itamuru tō tonehse Ejitu poe repe, yrome imehnō neponãmary toahmase eya xine. Morara exiryke toto tuãnohse eya, tyryhmase toto eya sero saaro.”

*Saromão Hirão maro**(2 Koronika 8.1-2)*

¹⁰ 20me jeimamyry taropose Saromão a Ritonõpo Tapyĩ riry poko tytapyĩ konõto riry poko, enara.

¹¹ Morohne ritohme eya wewe tokarose tuisa Hirão a, Tiro esemy a, apupari te, piniyo, enara. Uuru roropa tokarose eya ipoko erohtohme. Naeroro tõtyhkase Saromão ahtao toerohtoh poko, 20me pata tõ tokarose eya Karirea po Hirão a.

¹² Yrome morohne enese toytose Hirão ahtao ire pyra kynexine.

¹³ Naeroro ynara tykase ynororo Saromão a:

— Jakorony, moro rokẽ pata tõ onekarohpyry ya?

Morara exiryke moroto, pata tõ Xihpyryme tosehapse.

¹⁴ Uuru, 4 miu kiru motye taropose Hirão a Saromão kyryryme.

*Imehnõ tapyi tõkehko Saromão nyrytyamo**(2 Koronika 8.3-18)*

¹⁵ Mame topehke pyra erohketõ tyrohmanohpose tuisa Saromão a Ritonõpo Tapyĩ riry poko te, tytapyĩ konõto riry poko te, Jerusarẽ nonory kuråkary poko xixi tûtatoh wino te, pata apuru riry poko, enara. Mame tyrohmanohpose toto eya imehnõ pata tõ riry poko roropa: Hazoa te, Mekito te, Kezea, enara.

¹⁶ (Apityryme Pata Kezea pona toytose Ejitu tuisary etonase. Pata põkõ, kananeu tõ tyoremãkapse eya. Totapase toto eya. Itapyikõ tyahkãpase eya. Mame moro pata tokarose eya tõxiry a, tynekaroryme erẽnatoh poko Saromão pytyyme toehse ahtao.

¹⁷ Mame Saromão a moro pata tukurãkase ropa.) Topehke pyra erohketõ tyrohmanohpose Saromão a Pete-Horõ-Zopino kurãkatohme ropa te,

¹⁸ Paarate te, Tatama roropa ona po Juta nonory po.

¹⁹ Moro pata tõ po tykyryry tõkehko tukurãkase eya, tonahsemy te, kawaru tomo te, kahu tomo osetapaketomo te, wewe tõkehko, topu tõkehko emero tyryry se ehtoh kyryry Jerusarẽ po te, Ripano po te, imehnõ pata tõ po roropa Izyraeu nonory po.

²⁰⁻²¹ Topehke pyra erohketõ tapoise Saromão a Kanaã põkõ pakomotyamo. Mokaro tamuru tõ onetapara tokurehse Izyraeu toh kynexine ipatarykõ tyoremãkapse ahtao eya xine. Mokaro topehke pyra erohketõ ynara kynexine: amoreu tomo te, heteu tomo te, perizeu tomo te, heweu tomo te, jẽpuseu tomo, enara. Mokaro pakomotyã imehnõ namotome erohnõko ro seroae ro.

²² Yrome Izyraeu tõ anapoipyra Saromão kynexine tynamotome erohtohme. Soutatume toerohsẽ Izyraeu tomo te, soutatu tuisaryme te, kapitãome te, kahu arory poko etonatoh tao te, kawaru po ytoytoketyyme soutatume, enara.

²³ 550me erohketõ esã nae kynexine, namoto tõ maro Saromão nyrypory tõ poko.

²⁴ Nono tupuimãpase Saromão a, tophome nono ritohme Jerusarẽ po, xixi tûtatoh wino, ipyty, Ejitu esẽ õxiry toesyryhmase ahtao Tawĩ patary poe, Saromão namopohpyry taka, itapyĩme.

²⁵ Tynekarory tyahkãpase Saromão a, tahxime oseruao, jeimamyry punero, tynyryhpyry apõtõ apõ po, Ritonõpo eahmatohme. Osepeme ehtoh tyahkãpase eya, okynõ tytororo tyahkãpase roropa eya. Ixtaratu tyahkase eya. Ritonõpo Tapyĩ taotyhkanohse roropa eya.

²⁶ Wapu tõ roropa tyrypase Saromão a Eziõ-Kepea po Erate pũto, tuna Akapa ehpio, Etõ nonory po.

²⁷ Wapu poko tuaro exiketō taropose tuisa Hirāo a, Saromāo poetry akorehmatohme.

²⁸ Tuna poro wapu ae toytose toto Opia pona. Uuru tonehse ropa Saromāo a 14 miu kirume motye.

10

Sapa tuisary nohpo oehtopōpyry Saromāo enese (2 Koronika 9.1-12)

¹ Mame Saromāo imehxo ehtoh ekary poko totase Sapa tuisary nohpo a. Naeroro toytose ynororo Jerusarē pona ikuhse, tupimā ke ekaropotohme eya.

² Tymaro typoetory tō tuhke tonehse te, kameru tō roropa tynenehke tuhke emepory tōkehko, tonahsē tomepore ritoh ke te, joia tomo te, uuru itamurume, enara. Mame tōseporyse tahtao Saromāo maro tōturupose ynororo emero tōsenetupuhtoh poko.

³ Tozuhse eya emero porehme. Eya tupime nymyry pyra kynexine nohpo ezukuru.

⁴ Saromāo tuaro ehtoh totase Sapa tuisary a, itapyī konōto tonese roropa eya.

⁵ Tonahsē tonese eya tyrise ahtao meza pona, erohketō esā esary, emese kure erohketō rohmanohpory poko tuisa tapyī konōto tao, zupōkō roropa, otuhtoh konōto poko erohekōmo te, tynekarory zahkatoh poko Ritonōpo maro Oturutoh tao. Morohne poko tōsenuruhkase ynororo.

⁶ Ynara tykase ynororo Saromāo a:

– Opoko ahno nekarohpyry totase ya ypatary po, tuaro oehtoh poko roropa. Ynetahpyry emero zae nexiase ajohpe pyra.

⁷ Yrome onenetupuhсарomepyra exiase onenepyra ro jahtao. Moero emero pyra juruase toto. Tuaro oehtoh, tymōkomoke oehtoh roropa juru-topōpyry motye kuhse mana.

⁸ Tākye mā toto opyxiākomo. Opoetory tō roropa tākye mā toto amaro toexirykōke, otururu etaryke tyya xine, tuaro oehtoh etaryke roropa tyya xine.

⁹ Kure kuhse Ritonōpo mana, Oesemy. Tākye opoko toexiryke oriase Izyraeu tō esēme. Jūme Izyraeu tō pyno aexiry exikehpyra mana. Morara exiryke Izyraeu tō tuisaryme oriase, toto akorehmatohme zae ehtoh poko toto ehtohme.

¹⁰ Mame tuisa Saromāo a tynenehpyry tō tokarose eya; uuru 4 miu kiru motye te, emepory tō itamurume te, joia tomo, enara. Moro panō, Sapa tuisary nekarohpyry Saromāo a, moro panō onenehkomopyra ropa toehse.

¹¹ Mame Hirāo wapu tō ae uuru tonehse Opia nonory poe, wewe roropa tonehse sātaro, joia tō kurā roropa.

¹² Moro sātaro ke apoisē tō tyrise eya Ritonōpo Tapyī tao tytapyī konōto tao roropa. Harpa tō tyrise rira tō roropa eremiatoh etotohme. Moro wewe sātaro panō, onenepitopyra kynexine Izyraeu nonory po, seroae ro moro wewe panō onenepyra ropa toehse.

¹³ Mame tuisa Saromāo a tynekaroryme nohpo Sapa tuisary ise ehtoh emero tokarose eya te, inekaropohpyry roropa emero tokarose eya te, tyoro kurākō tokarose eya roropa. Mame toytose ropa ynororo, tymarōkō maro, tynonory Sapa pona ropa.

Saromāo mōkomory (2 Koronika 9.13-28)

¹⁴ Jeimamyry ae uuru tapoise Saromāo a 23 miu kirume.

¹⁵ Moro maro tineru tapoise eya, mōkomo ekamonanomo a, toto erohtoh poko te, arape tuisary tomo a te, Izyraeu patary tō kowenatu tomo a, enara.

¹⁶ Osewomatoh tyrise Saromão a, uuru risēme, 200me inunomo. Toiro ahtao 3.5 kirume exisasaka uuru ke kynexine.

¹⁷ Inunōkara 300me osewomatoh tyrise eya roropa, uuru risemy. Toiro ahtao 2 kirume exisasaka uuru nae kynexine. Morohne tyrise eya Wewe Ripano tapyī taka.

¹⁸ Tuisa apō konōto tyripose Saromão a uuru kurā risemy maafim maro.

¹⁹⁻²⁰ Moro tuisa apō 6me onuhtoh nae kynexine. Toiro onuhtoh asakoro reão panō nae kynexine etyhyry tō po. Atapona 12me reão tō panō kynexine. Īpary poko pui orutua zupuhpyry panō kynexine. Apory apō poko asakoro reão panō kynexine. Moro panō exipitopyra kynexine tuisa apōme imepỹ nonory po.

²¹ Eukuru ētoh emero Saromão tapyī tao uuru risēme kynexine. Ikyryry Wewe Ripano tapyī tao emero uuru risēme kynexine. Parata poko pyra toh kynexine, Saromão tuisame ahtao, tyyne pyra parata exiryké eya.

²² Wapu tō nae Saromão kynexine, Hirão wapu tō maro ytoketomo. Oseruaō jeimamyry taropose ahtao ikanary wapu tō toehse ropa ahtao, uuru tonehse, parata, maafim, arimi tomo, meku tomo, enara.

²³ Tuisa Saromão imehnō motye emero, tymōkomoke itamurumehxo kynexine, tuarohxo roropa kynexine.

²⁴ Moino imehnō nonory pōkō toytory se kynexine tuaro aexiry etatohme tyya xine, Ritonōpo nekarohpyry eya.

²⁵ Toehse toto ahtao tynekary tō tonehse eya xine parata risemy te, uuru roropa te, upo te, pyrou tōkehko te, emepory tō te, kawaru te, jumētū tō maro. Morara toehse jeimamyry punero rokene.

²⁶ Kahu tō nae toehse Saromão miu 400me, 12 miume kawaru tō nae kynexine etonaketomo. Saparahme toh kynexine imehnō pata tō poro Jerusarē po roropa.

²⁷ Tuisame Saromão ahtao Jerusarē po parata nae toehse itamurume topu tō samo. Apupari itamurume nae kynexine wewe rokē samo ypy tō po Jūta po.

²⁸ Tuisa poetory tō toerohse toto kawaru tō enehpory poko Muxiri poe Xirixia poe te,

²⁹ kahu tō enehpory poko roropa Ejitu poe. Kawaru tō tokamose eya xine kahu tō maro Hefeu tō tuisary tomo a Xiria tō tuisary tomo a roropa, toiro kahu etonatot epehyry 600me parata kynexine te, toiro kawaru epehyry 150me parata kynexine.

11

Toeramase Saromão Ritonōpo winoino

¹ Mame tuhke nohpo tō poko typenetase Saromão, imeimehnō nonory pōkomo. Apitoryme tyyptase ynororo Ejitu tuisary ēxiry maro. Moroméīpo tyyptase ynororo heteu nohpory tō maro te, Moape pōkō maro te, Amō pōkō maro, Etō pōkō maro te, Xitō pōkō maro, enara.

² Mokaro maro tyyptase ynororo Ritonōpo omipona pyra. Ynara tykase Ritonōpo Izyraeu tomo a: “Imeimehnō ahno maro pytara ehtoko. Toto maro opytarykohtao eramāko matose imehnō neponāmary poko roropa oya xine.”

³ Saromão tyyptase 700me tuisa ēxiry tō maro te, imehnō 300me nohpo tō maro roropa. Mame toto pokoino toeramase ynororo Ritonōpo winoino.

⁴ Mame tamuhpõme toehse ynororo ahtao imeimehnõ neponāmary toahmase eya typyxiā pokoino. Ritonõpo omiry omipona pyra toehse ynororo, jumy Tawi ehtopõpyry sã pyra.

⁵ Axitarote, Xitõ põkõ neponāmary toahmase eya, Moroke roropa, Amõ neponāmary xihpyry.

⁶ Tyrypyry poko toehse ynororo. Ritonõpo zamary ehtoh onymoipyra kynexine, jumy Tawi ehtopõpyry sã pyra.

⁷ Ypy po Jerusarē poe xixi tütatoh wino Kemo eahmatoh tyrise eya, Moape neponāmary xihpyry. Moroke eahmatoh tyrise roropa eya, Amõ neponāmary xihpyry.

⁸ Imehnõ neponāmary eahmatoh tyrise roropa eya, typyxiā neponāmary, ixtaratu zahkatohme inekarorykõ zahkatohme roropa tyneponāmary eahmatohme.

⁹⁻¹⁰ Ritonõpo, Izyraeu tõ Esē tōsenepose Saromão a asakoro ahtao ro, tōmiry: “Imehnõ neponāmary oneahmara exiko,” tokarose ahtao roropa eya, aomiry omipona pyra toehse Saromão. Toeramase ynororo ewinoino. Naeroro Saromão zehno toehse Ritonõpo.

¹¹ Ynara tykase ynororo eya:

– Jomiry omipona pyra oexiryke, nyrypohpyry omipona pyra roropa oexiryke, tuisame oehtoh enahkapõko ase. Omyakamãko ase toiro opoetory ke.

¹² Māpyra omy Tawi pyno jehtopõpyryke morara onrypyra ase aporo orihpyra ro awahtao. Omükuru tuisame ahtao morara tyriko ase.

¹³ Mame emero pyra Izyraeu tõ puxihkãko ase ewinoino. Toiro oxiekyrymãkõ nomõko ase imaro ypoetory Tawi pyno jehtopõpyryke, pata Jerusarē tymenekase ya exiryke roropa jesaryme.

Saromão epetõkara

¹⁴ Morarame Ritonõpo poe Hatate, Etõ tuisary ekyry Saromão epekara toehse.

¹⁵⁻¹⁶ Pake, apitoryme, Etõ põkõ typoremãkase ahtao Tawi a, Joape soutatu tõ esē toytose morotona aorihtyã ekepyry zonõtohme. 6me nunõ taropose eya tysoutatu tõ maro Etõ po. Mame moroto toto ahtao Etõ põkõ orutua kõ totapase eya xine emero põrehme.

¹⁷ Hatate rokē, jũ poetory tõ maro, toepase Ejitu pona. Morara ahtao Hatate poetome ro kynexine.

¹⁸ Mame toesyryhmase toto Mitiã poe, toytose toto Parã pona. Moroto imehnõ tõximõse toto maro. Morotoino toytose toto Ejitu pona oturuse tuisa a. Mame Ejitu tuisary a nono tokarose Hatate a, tapyi roropa, tonahsē roropa.

¹⁹ Mokyro maro Hatate osepeme toehse. Naeroro tuisa a typyty akorõ tokarose eya, Tapane akorony, Hatate pytyme ehtohme.

²⁰ Mame toemükuse ynororo Jenupateme. Mokyro tuãtanohpose tuisa pyty a, tuisa tapyi konõto tao tuisa mükuru tõ maro.

²¹ Mame tuaro toehse Hatate ahtao Ejitu po Tawi toorihse ehtoh poko te, Joape, soutatu tõ esē toorihse ehtoh poko roropa, ynara tykase ynororo tuisa a:

– Ytoxi ropa ynonory pona ropa.

²² Ynara tykase tuisa eya:

– Oty katohme oytory se ropa hma? Oty onekaropyra exiase oya? Oty pokoino oytory se ropa hma ononory pona?

— Arypyra, emero nae ase repe. Jytory se rokē ase, tykase Hatate. Naeroro toytose ropa Hatate tynonory pona ropa.

Mame Etō tuisaryme Izyraeu tō zehno kynexine Hatate. Popyra kynexine.

²³ Mame Rezō roropa, Eriata mūkuru, Ritonōpo poe Saromāo epeme pyra toehse. Tosē Hatatezea, Zopa esē poe toepase ynororo,

²⁴ mame tōximōse ynororo imehnō tuisa omipona pyra exiketō maro. Mame mokoaro tuisaryme toehse ynororo. (Morara toehse Hatatezea ty-poremākase ahtao Tawī a te, Xiria tō roropa totapase ahtao eya.) Rezom toytose tymarōkō maro Tamaxiku pona. Moroto epe tomo a Xiria esēme tyrise ynororo.

²⁵ Izyraeu tō epeme pyra kynexine Rezom, tuisame Saromāo ahtao.

Tōmiry etapotopōpyry Ritonōpo a Jeropoāo a

²⁶ Imepy roropa tuisa Saromāo epeme pyra toehse, esety Jeropoāo, Nepate mūkuru, Zereta pono, Eparaī nonory po. Saromāo poetory tuisaryme kynexine ynororo. Jeny pytōpo kynexine, esety Zerua.

²⁷ Ynara Jeropoāo ehtopōpyry nexiase:

Jerusarē nonory kurākāko Saromāo nexiase xixi tūtatoh wino. Pata apuru kurākāko roropa nexiase.

²⁸ Jeropoāo erohkety nymyry nexiase, nuaseme roropa. Mame aerokuru eneryke Saromāo a tuisame tyrise ynororo eya, topehke pyra erohketō esēme, emero Manase nonory poe aehtyā te, Eparaī nonory poe aehtyamo roropa, enara.

²⁹ Morarame Jerusarē poe Jeropoāo ytoryhtao tōseporyse ynororo urutō Aia maro Xiro pono. Toiroto toh nexiase osema tao, ona po.

³⁰ Mame Aia a tupō jaraono kasenato touse eya, tyxihkase eya 12me zokonaka ehtohme,

³¹ ynara tykase ynororo Jeropoāo a:

— 10me zokonaka apoiko, ynara exiryke, Ritonōpo Izyraeu tō Esemu ynara āko oya: “Tuisame Saromāo ehtoh puxihkako ase. 10me oxiekyry tō ekarōko ase oya.

³² Toiro oxiekyry tō Saromāo maro exiko ro ypoetory Tawī pokoino Jerusarē pokoino roropa, ypataryme tymenekase ya exiryke Izyraeu tō nonory po.

³³ Morara tyriko ase turumekase jexiryke Saromāo a imeimehnō neponāmary eahmary poko exiryke: Axitarote, Xitō neponāmary te, Kemo, Moape tō neponāmary te, Moroke, Amō tō neponāmary, enara. Jomiry omipona pyra toehse Saromāo; azahkuru toehse ynororo ynyriphopyry onymoipyra roropa, jomihpyry omipona pyra toehse jumy Tawī ehtopōpyry sā pyra.

³⁴ Yrome tuisame aexiry onupuxihkara ase aporo Saromāo winoino. Tuisame exikehpyra tyripōko ase orihpyra ro ynororo ahtao. Morara tyriko ase ypoetohpyry Tawī, ynymenekahpyry pokoino. Jomiry omipona kynexine, ynyriphopyry omipona.

³⁵ Tuisame aehtoh puxihkako ase Saromāo mūkuru winoino, 10me zokonaka ekarotohme oya,

³⁶ yrome toiro zokonaka oxinomōko ase Saromāo mūkuru maro jūme Tawī pary nae jehtohme tuisame pata Jerusarē ynymenekahpyry po jeahmatohme.

³⁷ Jeropoāo, Izyraeu tō tuisaryme oriko ase, ōpenery tō emero oesaryme ehtohme.

³⁸ Jomiry omipona awahtao yronymyryme, zae ehtoh poko awahtao, jomihpyry omipona awahtao ypoetory Tawī ehtopōpyry saaro, amaro jūme

exikehpyra ase. Izyraeu tō esēme orīko ase. Mame Tawi ritopōpyry sã ya opoenō, apakō roropa rīko ase tuisame omyakāme.

³⁹ Saromāo rypyry pokoino Tawi pakomotyā wānohnōko ase, yrome jūme pyra.”

⁴⁰ Morara exiryke Jeropoāo etapary se toehse Saromāo. Yrome toepase ynororo tuisa Xisake a, Ejitu esemy a. Moroto kynexine ynororo Saromāo orihtoh pona.

Tuisa Saromāo orihtopōpyry
(2 Koronika 9.29-31)

⁴¹ Imehnō Saromāo nyrihpyry poko te, tuaro aehtopōpyry poko, emero tymerose pape pokona esety Saromāo Ehtopōpyry.

⁴² Tuisame toerohse ynororo 40me jeimamyry pona Jerusarē po, Izyraeu tō esēme.

⁴³ Mame Saromāo toorihse, ekepyry tonēse Tawi patary po. Mame imūkuru Ropoāo tuisame toehse imyakāme.

12

Tutuisarykō rumekatopōpyry poko inikahpōēkomo a
(2 Koronika 10.1-19)

¹ Morarame Ropoāo toytose Xikē pona. Moroto tōximōse imoihmākomo, tutuisarykōme Ropoāo ritohme.

² Mame moro poko zuaro toehse Jeropoāo, Nepate mūkuru. Apitoryme toytose ynororo Ejitu pona Saromāo kurūke. Naeroro tooehse ropa ynororo Ejitu poe.

³ Jeropoāo tonehpose inikahpōēkomo a, oximaro toytose toto Ropoāo zuruse. Ynara tykase toto eya:

⁴ — Omy Saromāo a yna tyrohmanohpose itamurume tupimākō poko te, omoxinety puimary poko. Naeroro omoxī hkopyra yna erohtoh riryhtao oya tupime hkopyra opoetoryme yna ehtohme, ōmiry moīko ynanase opoetoryme exikehpyra exīko ynanase, tykase toto.

⁵ — Oseruao tōmehse ahtao osehtoko ropa. Oezuhtohkō ekarōko ase oya xine, tykase ynororo.

Naeroro toytose ropa toto.

⁶ Mame tamuhpomākō maro tōturuse tuisa Ropoāo, tumy Saromāo akorehmahpōkō mokaro.

— Otara āko ha, Izyraeu tō ezuhnōko? tykase ynororo.

⁷ Ynara tykase toto:

— Izyraeu tō akorehmary se nymyry awahtao kure rokē toto ezuhko, mame jūme ōmiry moīko mā toto.

⁸ Yrome tutuarōmatoh onenetupuhpyra sã kynexine. Tamuhpomākō ōmiry onymoipyra kynexine. Nuasemākomo a toytose ynororo ekaropose tymaro zuātatyamo a. Seromaroro tuisa akorehmananōme toh kynexine.

⁹ — Otara āko matou? tykase ynororo eya xine. — Otara āko ywy Izyraeu tomo a zohzohmehxo toerohtoh se exiketomo a?

¹⁰ — Ynara kaxiko eya xine: “Jemahxikyry papa zoko motye exīko mana.

¹¹ Papa nyrohmanohpotopōpyry oya xine omoxinety sã nexiase repe. Yrome moro motye orohmanohpotorŷko ase, omoxihko kuhse. Eya tuānohse mexiatose ahno pipohtoh ke, yrome ywy pui pipohtoh ke awānohtorŷko ase.”

¹² Mame oseruao tōmehse ahtao Jeropoāo toytose ropa tuisa Ropoāo a imarōkō maro, aomihpyry omipona.

13 Mame tamuhpomākō omihpyry omipona pyra toehse tuisa inekarohpyry poko. Tōturuse ynororo toto maro toto zupokane samo,

14 nuasemākō oturutopōpyry ae ro. Ynara tykase:

– Papa nyrohmanohpotopōpyry oya xine omoxinety sã nexiase repe. Yrome moro motye orohmanohpōko ase, omoxihxo kuhse. Tuãnohse mexiatose papa a ahno pipohtoh ke. Yrome ywy pui pipohtoh ke awãnohtorÿko ase, tykase.

15 Izyraeu tō omiry onetara Ropoão kynexine. Morara tyripose Ritonōpo a tōmihpyry ae ro Jeropoão Nepate mūkuru a turuse ahtao urutō Aia a, Xiro pono a.

16 Morarame tonetupuhse Izyraeu tō ahtao tōmiryko onetara tuisa exiry poko, tykohtapitose toto:

– Tuisame pyra Tawi pakomotyã mana jekyrÿpyã maro! Oty kurã tyrise eya xine kypoko xine? Ehmaropa, Izyraeu tomo, tapyi taka ropa! Ah Ropoão nosepynano!hno!

Morara exiryke toytose ropa toto tytapyikō taka.

17 Ropoão tynomose eya xine Juta tō esēme rokene.

18 Morarame Atonirão, topehke pyra erohketō tuisary taropose Ropoão a oturutohme Izyraeu tō maro. Yrome totapase ynororo topu ke eya xine. Morara toehse ahtao, taryporyke sã tōtyrise Ropoão tykahu aka, toepase ynororo Jerusarē pona.

19 Morotoino Izyraeu tomo a, inikahpoëkomo a Tawi ekyry tō turumekase tutuisarykōme.

20 Mame Jeropoão aepyry ropa poko Ejitu poe, tuaro toehse Izyraeu tō ahtao, toahmase ynororo eya xine oximōtoh taka. Mame tutuisarykōme tyrise ynororo eya xine. Juta tō rokē Tawi parÿpyry maro toh kynexine, ipoetory tōme.

Semaia nekarohpyry Ritonōpo poe

(2 Koronika 11.1-4)

21 Mame Jerusarē pona toeporehkase Ropoão ahtao, typoetory tō, soutatu tō, tonehpose tyya, 180 miumākō, Juta tō patary tō poe, Pëjamī patary tō poe, enara. Tōsetapary se kynexine Izyraeu tō maro, typoetoryme toto ripotohme ropa.

22 Yrome urutō Semaia maro tōturuse Ritonōpo. Ynara tykase ynororo:

23 – Kaxiko Ropoão a, Juta tomo a, Pëjamī tomo a roropa.

24 “Osetapara ehtoko, oekyry tō Izyraeu tō maro. Atapyikō taka ytotoko ropa emero porehme. Serara toehse tyripose ya exiryke.”

Mame Ritonōpo omiry omipona toehse toto. Toytose ropa toto tosaka xine.

Ritonōpo rumekatotōpyry Jeropoão a

25 Mame tuisa Jeropoão a, Izyraeu esemy a pata Xikē tapuruse, jamihme ehtohme. Ypy tō rãnao kynexine Eparaī nonory po. Moroto tōsesarise ynororo okynã pyra. Moromeipo toytose ynororo Penueu pona. Moro pata tapuruse roropa eya.

26-27 Ynara tōsenetupuhse ynororo: “Taroino ypoetory tō ytoryhtao Jerusarē pona tynekarory tō zahkatohme, Ritonōpo eahmatohme, otarame osepepe exiko mã toto tuisa Ropoão Juta tō esē maro. Mame jetapãko mã toto.”

28 Naeroro asakoro pui mūkuru uuru risē tyrise eya. Mame ynara tykase ynororo Izyraeu tomo a:

– Epo hnae oytorykō Jerusarē pona Ritonōpo eahmase. Izyraeu tomo, moxiamo oritōkōme mã kehko. Moxiaro Ejitu poe oenepyatose, tykase Jeropoão.

²⁹ Mame toiro pui mükuru panõ uuru risē tyrise eya Peteu po. Zakorõ tyrise eya Tã po.

³⁰ Naeroro moro poko iirypyryme toehse toh kynexine, toytorykõ poko tyneponãmarykõ eahmase Peteu po te, Tã po, enara.

³¹ Imehnõ ypy tõ po tyneponãmarykõ tyrise Jeropoão a. Eahmatoh poko oturuketõ tymenkase eya Rewi pakomotyã kara.

“Oseahmatoh Peteu po popyra mana,” katopõpyry

³² Mame Jeropoão a oseahmatoh tyrise ãmepyry 15me ehtoh po, nuno 8mã po, Ritonõpo eahmatoh samo Juta po. Mame apoto apõ po Peteu po tynekarory tyahkase eya tynyrihpyry pui panõ uuru risē ãpataka. Moroto Peteu po tynymenekatyã tyripose eya erohtohme tynyrityã eahmatoh poko.

³³ Morarame moro ae, ãmepyry 15me ae, nuno 8mã po, tõmihpyry ae ro toytose ynororo Peteu pona tynekarory zahkatohme apoto apõ po oseahmaryme Izyraeu tõ amõrepatopõpyry ae ro eya.

13

¹ Morarame Ritonõpo omi poe urutõ toytose Juta nonory poe Peteu pona. Toeporehkase ynororo morotona apoto apõ ãpataka Jeropoão ahtao tynekarory zahkary poko.

² Mame Ritonõpo omiry omi poe sekere tykase mokyro urutono moro apoto apony netaryme samo, ynara tykase ynororo:

– Apoto apony, apoto apony, ynara ãko Ritonõpo mana: “Poeto enurũko mana Tawi paryme, esety Joxia. Sero apoto apõ po tyneponãmarykõ poko erohketõ etapãko mana, tynekarory zahkananomo, sero apoto apõ po ahno zehpyry tyahkasẽme exũko mana.”

³ Mame mokyro urutõ tõturuse ropa, ynara tykase:

– Sero apoto apõ typahsẽme exũko, tykararahsẽme exũko, oruno epo aexihpyry typahsẽme exũko roropa mana. Moro eneryke oya Ritonõpo omiry enetupuhnõko matose, tõturuse jexiryke aomi poe.

⁴ Mokyro omiry etaryke Jeropoão a, tomary tõximahxinase ynororo mokyro urutõ wõno.

– Mose apoitoko! tykase ynororo repe.

Axĩ pakaihkapỹme toehse tuisa apory. Etywyhmasaromepyra ropa toehse.

⁵ Mame moro apoto apõ axĩ tykararahse, oruno roropa sapararah tykase nono pona, urutõ omihpyry ae ro Ritonõpo omi poe.

⁶ Mame tuisa Jeropoão ynara tykase urutono a:

– Ajohpãme sã ypoko oturuko Ritonõpo Oesemy a, jemary kurãkatohme ropa, tykase.

Naeroro aomi poe tõturuse ynororo Ritonõpo a, mame tuisa emary tukurãkase ropa.

⁷ Mame ynara tykase tuisa eya:

– Ropa ymaro ytapỹi taka ãtaihkase. Oepehmãko ase onyrihpyry emetakame.

⁸ – Omõkomory zokonaka ekaroryhtao ya ytopyra ase amaro; otuhypra ase, eukuru onẽpyra ase taro.

⁹ Ynara tykase Ritonõpo ya: “Otuhypra mase, eukuru onẽpyra, imepỹ osema ae oytotoh ae pyra oehnõko ropa mase atapyĩ taka,” tykase.

¹⁰ Naeroro aytotoh ae pyra, tyoro osema ae toytose ropa ynororo.

Urutõ tamuhpõme exikety Peteu pono

11 Morara ahtao urutō tamuhpomā kynexine Peteu po. Turuse ynororo imūkuru tomo a mokyro urutō poko, Juta pō poko, inyrihpyry poko Peteu po, aomihpyry poko roropa tuisa Jeropoāo zururuhtao.

12 Mame mokyro urutō tamuhpomā tōturupose eya xine:

– Oty osema ae toytose ynororo aytory ropa ahtao? Esemary tonepose tumy a eya xine.

13 Toky jumētu pona tapō tyripose eya tumūkuru tomo a. Tyrise eya xine, mame toky po toytose ynororo

14 urutō Juta pō ekahmase. Mokyro tonese eya kohrame nono po wewe kurā zopino. Tōturupose eya:

– Urutōme mahno Juta poe?

– Ÿ, ywy ase, tykase ynororo.

15 – Eropa ytapyī taka otuhse ymaro, tykase ynororo eya.

16 Yrome mokyro urutō, Juta pō ynara tykase:

– Ytosaromepyra ase amaro atapyī taka ēmehse. Taro otuhpyra ase, eukuro onēpyra ase roropa amaro.

17 Ynara tykase Ritonōpo exiryke ya: “Otuypyra exiko. Onēpyra exiko roropa te, imepŷ osema ae, ooehtoh ae pyra ytoko ropa atapyī taka.”

18 Mame ynara tykase urutō tamuhpomā, Peteu pō eya:

– Ywy roropa urutōme ase asaaro. Ritonōpo omi poe inenyokhyppyry tōturuse ya oeahmatohme ytapyī taka aarotohme, kure oritohme, tykase.

Yrome ajohpe kynexine.

19 Naeroro mokyro urutō, Juta pō toytose urutō tamuhpomā maro itapyī taka. Tōtuhse ynororo imaro.

20 Mame kohrame toto ahtao meza po, Ritonōpo omiry toehse urutō a, tamuhpomano a.

21 Kui tykase ynororo urutō, Juta pō netaryme:

– Ynara āko Ritonōpo: “Jomiry omipona pyra mexino. Ynyripohpyry oya onyripyra makene.

22 Māpyra moehno ropa otuhse onenahpopyra ehtoh pona. Morara exiryke orihñoko mase. Mame oekepyry ononēpyra exīko mā toto omy tō ekepyry zonētoh tao.”

23 Mame tōtuhkehse toto ahtao, mokyro urutō tamuhpomano a apō tyrise jumētu pona urutō Juta pō ytotohme.

24 Mame toytose ynororo rahkene. Yrome osema tao tōseporyse ynororo reāo maro. Tosekase ynororo ekepyry toepukase osema tao. Moroto jumētu kynexine xikihme ekepyry pūto, moroto reāo roropa kynexine tehme.

25 Imehnō toytose ahtao ahno ekepyry tonese osema tao, reāo roropa ipūto. Toytose toto Peteu pona imehnō zuruse tynenehpyrykō poko.

26 Mokaro omihpyry totase ahtao urutō tamuhpomano a, ynara tykase ynororo:

– Mokyro urutono, Ritonōpo omiry omipona pyra aexihpyry. Naeroro reāo tonehpose Ritonōpo a esekatohme, aorihtohme, tōmihpyry ae ro.

27 Mame tumūkuru tomo a ynara tykase ynororo:

– Jeky jumētu pona apō tyritoko jytotohme, tykase.

Morara tyrise eya xine.

28 Mame toytose ynororo, urutō ekepyry tonese eya osema tao. Moroto ro jumētu kynexine reāo roropa tehme rokene. Ekepyry onōpyra reāo kynexine, jumētu onese kara roropa kynexine.

29 Morarame ekepyry tanŷse urutō tamuhpomano a, jumētu pona tyrise eya enehtohme Peteu pona ropa, ihnamotohme, zonētohme.

³⁰ Tonēse mokyro ekepyry eya jekyry tō ekepyry zonētoħ tao. Tyhnamose roropa ynororo eya imūkuru tō maro:

– Aimo jakorony! Jakorony! tykase ynororo.

³¹ Mame tonēkehse aħtao eya xine ynara tykase urutō tumūkuru tomo a:
– Toorihse jaħtao, jekepyry zonētoko sero zonētoħ tao mose ekepyry pūtokoħi.

³² Mose omihpyry Ritonōpo poe, okyno zahkatoh poko Peteu po, emero neponāmarykō eahmatoh poko roropa Samaria patary tō po, ajohpe pyra mose omihpyry ae ro emero exīko mā rahkene.

Jeropoāo tyrypyry poko ro

³³ Morara aħtao ro tuisa Jeropoāo tyrypyry onurumekara kynexine. Emero rokē, Rewi pakomotyā kara, tyrise eya tynekarory zahkatoh poko eroħketōme, tynyrytā poko, tyneponāmarykō eahmatoh poko. Ise exiketō tymenekase eya okyno zahkary poko eroħtoħme.

³⁴ Morara exiryke, iiryryryme aexiryke tuisame aeħtoħ tonahkapose Ritonōpo a, tuisame pyra ipoenō eħtoħme.

14

Jeropoāo mūkuru oriħtopōpyry

¹ Morarame Apia, tuisa Jeropoāo mūkuru, takuruħtase.

² Ynara tykase Jeropoāo tyyty a:

– Tyoro sā oēmyty tyriko, oupō roropa tyoro sā tyriko awaro pyra imehnō eħtoħme. Mame Xiro pona ytoko. Moroto mā urutono, Aia. Aomihpyry ae Izyraeu tō tuisaryme toehse ywy.

³ Wyi aroko 10me onekaroryme eya, pāo tō anusasamā maro te, ano zeni, enara. Mame ekaropoko eya, Otara exīko nae umūkuru? Mame ourūko mā ynororo rahkene.

⁴ Naeroro toytose ynororo Aia tapyī taka, Xiro pona. Tamuhpōme Aia exiryke tonukehse kynexine.

⁵ Yrome turuse ynororo Ritonōpo a Jeropoāo pyty oepyyry poko, ekaropose tumūkuru eħtoħ poko, kure pyra exiryke. Ezuħtoħ tokarose roropa eya Ritonōpo a.

Mame toeporeħkase Jeropoāo pyty aħtao imepỹ poenohnōko kynexine.

⁶ Yrome aomomyry etaryħtao Aia a, ynara tykase ynororo eya:

– Omōko, Jeropoāo pyty! Oty katoħme imepỹ poenohnōko mahno? Omi popỹ rokē nae ase ynekarory oya.

⁷ Ytoko ropa Jeropoāo zuruse: “Ynara āko Ritonōpo Izyraeu tō Esē oya: ‘Omoro tymenekase ya, Izyraeu tō rānao awaħtao, tuisame oeħtoħme Izyraeu tō esēme.

⁸ Tuisame Tawi pakomotyā eħtoħ tupuxihkase ropa ya, ekarotoħme oya. Yrome Tawi eħtopōpyry sā pyra toehse mase. Jomiry tymoise eya, jomihpyry omipona toehse. Ise jeħtoħ tyrise eya yronymyryme, ynyripohpyry tyrise eya rahkene.

⁹ Yrome oorypyry poko toehse mase imehnō tuisame aexityā motye emero poreħme. Kurumekase, ozehno jeħtoħ myripoase ya, imehnō neponāmary riryke oya ymyakāme, toto eahmatoħme.

¹⁰ Morara tyrise oya exiryke popyra eħtoħ enehpōko ase oya xine. Opoenō te, apakomotyā roropa emero orutua kō etapāko ase, nuasemākomo, tamuh-pomākō roropa. Oekyry tō enahkapōko ase, toto tumehnōko ase okyno ety samo.

11 Oekyry tō toorihse ahtao pata rānao, ekepyrykō mā kaikuxi nonyryme exīko. Ona po toorihse tohto ahtao kurumu tō nonyryme exīko. Ywy, Ritonōpo morara āko ase, 'tykase."

12 Mame tōturuse ropa Aia Jeropoāo pyty a:

— Ytoko seromaroro atapyī taka. Toeporehkase awahtao omūkuru orihnōko mana.

13 Izyraeu tō emero ihnamōko mā toto. Ekepyry zonēnōko mā toto. Ynoro rokē Jeropoāo ekyryme tonēsēme exīko zae zonētoh tao, ynara exiryke, ynoro rokē Ritonōpo Izyraeu tō Esē zamaro mana.

14 Imep̄y rīko Ritonōpo mana Izyraeu tō tuisaryme. Ynororo Jeropoāo tuisame ehtoh enahkapōko mana.

15 Izyraeu tō wānohnōko Ritonōpo mana. Tykytyky āko mā toto enarom̄yke, pyrou zoko tykytyky kary samo ahtaryhta iporiry ehpio. Izyraeu tō oūko mana sero nono kurā poe, tynekarohpyry poe itamurukomo a. Sapararahme toto aropōko mana mya tuna Eupyrati moinakoxi. Tyzehno xine tyripose ynororo eya xine, imehnō neponāmary riryke, Asera panō riryke eya xine eahmatohme.

16 Naeroro Izyraeu tō rumekāko Ritonōpo mana Jeropoāo rypyry pokoino, Izyraeu tō tarose eya exiryke tyryrypyrykō poko toto ehtohme.

17 Mame toytose ropa Jeropoāo pyty Tiriza pona. Toeporehkase ynororo ahtao tytapyī taka, imūkuru toorihse.

18 Izyraeu tō emero tyxitase imūkuru poko. Mame ekepyry tonēsē eya xine Ritonōpo omihpyry ae ro, urutō Aia omihpyry ae.

Jeropoāo orihtopōpyry

19 Mame tuisa Jeropoāo nyrihpyry te, imehnō maro osetapatopōpyry te, toerohtopōpyry tuisame toexiry poko, emero tymerose pape pokona, esety Izyraeu Tuisary tō Ehtopōpyry.

20 22me jeimamyry taropose Jeropoāo a tuisame toexiry poko. Mame toorihse ynororo, ekepyry tonēsē kynexine. Mame imūkuru Natape imyakāme toehse Izyraeu tō tuisaryme.

Tuisa Ropoāo Juta esēme ehtopōpyry

(2 Koronika 11.5–12.16)

21 Mame Saromāo mūkuru, Ropoāo 41me jeimamyry nae kynexine Juta esēme toehse ahtao. Mame 17me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po. Moro pata Ritonōpo nymenekahpyryme kynexine Izyraeu tō nonory po, moroto toahmasēme toehtohme. Ropoāo eny Naama kynexine, Amō pono.

22 Mame Juta tō tyryrypyhpyke toehse Ritonōpo omipona pyra. Tyzehno xine Ritonōpo tyripose eya xine, tytamuraukō ehtopōpyry motye.

23 Tynyrytā eahmatoh tyrise eya xine, Ritonōpo kara eahmatohme. Topu tō sokohme tyrise eya xine, Asera enetupuhtoh roropa, eahmatohme, ypy tō po te, wewe konōto zerutumā po, enara.

24 Popyra toh kynexine, orutua komo, nohpo tō roropa imeimehnō poko toehse toh kynexine, tyneponāmary eahmatoh tao. Juta tō tyryrypyrykō xihpyry poko toehse roropa toh kynexine mokaro samo, Ritonōpo naropotyā samo, inonorykō tokarose ahtao typoetory Izyraeu tomo a.

25 Mame 5me jeimamyry taropose Ropoāo ahtao tuisame ehtoh poko, tuisa Xisake, Ejitu esē toehse osetapase Jerusarē pōkō maro.

26 Ritonōpo Tapyī ase mōkomo kurā uuru tōkehko tarose eya, tuisa tapyī konōto tae roropa, oewomatoh tonō roropa uuru risē, Saromāo nyrytā tytyne exiketō tarose eya, emero.

²⁷ Naeroro imehnõ osewomatoh, typyne pyra exiketõ tyripose Ropoão a, metau risemy. Morohne tokarose eya soutatu tomo a, tytapyĩ konõto omõtoh erasamo a.

²⁸ Mame tuisa Ropoão toytose ahtao Ritonõpo Tapyĩ taka, moro osewomatoh tarose ipoetory soutatu tomo a. Moromeĩpo tarose ropa toto eya xine ikurãkatohme erase tõ esaka.

²⁹ Mame imehnõ inyrytã emero tymerose pape pokona esety Juta tõ Tuisary tõ Ehtopõpyry.

³⁰ Mame Jeropoão Izyraeu tõ esẽme ahtao, Ropoão Juta tõ esẽme ahtao roropa osetapakehpyra toh kynexine osepeme pyra toexirykõke.

³¹ Mame Ropoão toorihse. Ekepyry tonẽse kynexine tuisa tõ zonẽtoh tao, Tawi patary po. Mame imũkuru Apia tuisame toehse tumy myakãme. (Ropoão eny Naama kynexine, Amõ pono.)

15

Tuisame Apia ehtopõpyry Juta tõ esẽme

(2 Koronika 13.1–14.1)

¹ Morarame 18me jeimamyry taropose tuisa Jeropoão Nepate mũkuru ahtao Izyraeu tõ tuisaryme, Apia Juta tõ tuisaryme toehse.

² Oseruao jeimamyry taropose ynororo tuisame toexiry poko Jerusarẽ po. Jeny esety Maaka kynexine, Apisarão ẽxiry.

³ Mame tyryrypyhpyke toehse Apia, tumy ehtopõpyry saaro. Ritonõpo Tosẽ omiry onymoipyra kynexine, tytamuru Tawi ehtopõpyry sã pyra.

⁴ Yrome Tawi pokoino Ritonõpo poe Apia tumũkue toehse tuisame aehotme tumy myakãme Jerusarẽ po Jerusarẽ ewomatohme.

⁵ Morara tyrise Ritonõpo a tyamaro Tawi nyrihpyry exiryke inyriphopyry omipona yronymyryme Tawi exiryke roropa, yrome Uria, heteumẽ exiketõ pokõ zae pyra Tawi kynexine.

⁶ Mame etonakehpyra Jeropoão maro Ropoão, Izyraeu tomo Juta tõ maro isene Apia ahtao.

⁷ Mame imehnõ Apia nyrytã emero tymerose pape pokona esety Juta tõ Tuisary tõ Ehtopõpyry.

⁸ Mame Apia toorihse, ekepyry tonẽse Tawi patary po. Mame imũkuru Asa tuisame toehse tumy myakãme Juta tõ esẽme.

Tuisame Asa ehtopõpyry Juta esẽme

(2 Koronika 14.1–16.14)

⁹ Morarame 20me jeimamyry taropose Jeropoão ahtao Izyraeu tõ tuisaryme, Asa tuisame toehse Juta tõ esẽme.

¹⁰ 41me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarẽ po. Inoty esety Maaka kynexine, Apisarão ẽxiry.

¹¹ Mame Ritonõpo zamaro Asa nyrihpyry kynexine, Tawi nyrihpyry samo.

¹² Mya imehnõ neponãmary eahmatoh pokõ exiketõ tonyohse eya Juta tõ nonory poe, orutua komo nohpo tõ roropa, enara. Imehnõ neponãmary touse roropa eya toto eahmatoh tae.

¹³ Tynoty Maaka touse roropa eya tuisa ẽme pyra ehtohme, tyneponãmary xihpyry tyripose eya exiryke Asera. Inyriphopyry takohse Asa a tyahkase roropa eya jakanahmã Keterõ po.

¹⁴ Imehnõ neponãmary eahmatoh onykararahpyra Asa kynexine, yrome Ritonõpo omiry tymoise eya toorikyry ponãmero.

¹⁵ Mame tumy nekarotyã Ritonõpo a emero tyrise eya Ritonõpo Tapyĩ taka, tynekarotyã maro, uuru risemy parata risẽ maro.

16 Mame etonakehpyra Asa Juta tuisary kynexine tuisa Paasa, Izyraeu tō esē maro, tuisame tofo ahtao.

17 Morarame Paasa tomōse Juta tō nonory pona. Pata Rama tapurupitose eya, esama apururu se toexiryke, ytotoh Jerusarē pona.

18 Moro eneryke tyya uuru tapoise tuisa Asa a parata maro Ritonōpo Tapyī tao, tytapyī konōto tao roropa, mame morohne taropose eya tynekaroryme pata Tamaxiku pona, ekarōtohme tuisa Pē-Hatate a. Xiria esemy Pē-Hatate kynexine Taparimō mūkuru, Heziō paryme. Ynara tykase Asa eya:

19 “Osepeme sehne kumykō ehtopōpyry saaro. Sero parata, uuru maro ynekaroryme mana oya. Naeroro tuisa Paasa epeme pyra exiko, Izyraeu esemy. Mokyro anakorehmara awahtao, ytōko ropa mana ynonory poe tosaka ropa.”

20 Morara kure kynexine tuisa Pē-Hatate a. Morara exiryke typoetory esā taropose eya soutatu tō maro etonatohme Izyraeu patary pōkō maro. Ijō tapoise eya, Tā roropa, Apeu-Pete-Maaka te, nono ikuhpo Karirea pūto te, Napatari nonory roropa emero.

21 Mame tuaro toehse Paasa ahtao moro poko pata Rama apuru riry turumekase eya. Toytose ropa ynororo Tiriza pona.

22 Mame Juta tō tonehpose tuisa Asa a, emero pohme aehtohme Rama pona, moro pata poe topu tō arotohme, wewe roropa Paasa kyryrōpyry. Moro topu tō ke wewe maro Mixipa tapuruse Asa a, Kepa roropa Pējamī nonory po.

23 Mame imehnō tuisa Asa nyrytā poko, orēpyra aehtopōpyry poko te, pata tō apurutopōpyry poko eya, tymerose pape poko, esety Juta tō Tuisary tō Ehtopōpyry. Mame tamuhpōme toehse ynororo ahtao kure pyra toehse ipupuru tomo.

24 Mame toorihse Asa. Ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh tao Tawi patary po. Mame imūkuru Josapa tuisame toehse tumy myakāme.

Tuisame Natape, Izyraeu tō esēme

25 Mame asakoro jeimamyry taropose Asa a ahtao Juta tō esēme, Natape, Jeropoāo mūkuru tuisame toehse Izyraeu esēme. Asakoro jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko.

26 Yrome tumy sā tyrypyry poko Natape toehse, Ritonōpo omipona pyra. Izyraeu tō takorehmase eya tyrypyrykō poko toto ehtohme roropa.

27 Mame Paasa, Aia mūkuru, Isakaa ekyryme, tātamorepase Natape etapary poko. Mame totapase eya rahkene, Natape osetaparyhtao Kipetō pōkō maro pirixteu tō nonory po.

28 Morara toehse oseruao jeimamyry tuisa Asa taropose ahtao, Juta tō esēme toexiry poko. Naeroro Natape myakāme Paasa toehse, Izyraeu tō tuisaryme.

29 Mame tuisame toehse Paasa ahtao Jeropoāo ekyry tō totapapitose eya. Ritonōpo omihpyry ae ro, urutō Aia, Xiro pō omihpyry ae ro Jeropoāo ekyry tō emero tonahkase eya. Arypyra toehse jekyry ipunaka.

30 Morara toehse Jeropoāo a tyzehno Ritonōpo, Izyraeu tō Esē tyripose exiryke eya tyrypyry poko toehse toexiryke, Izyraeu tō iirypyryme tyripose roropa eya exiryke.

31 Imehnō Natape nyrytā emero tymerose pape pokona esety Izyraeu tō Tuisary tō Ehtopōpyry.

32 Tuisa Asa, Juta tō esemy, tuisa Paasa Izyraeu tō esē maro osetapakehpyra toh kynexine tuisame toto ahtao osepeme pyra toexirykōke.

Tuisame Paasa ehtopōpyry, Izyraeu tō esēme

³³ Mame oseruao jeimamyry taropose Asa ahtao Juta tō esēme, Paasa, Aia mūkuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme. 24me jeimamyry taropose ynororo tuisame toexiry poko Tiriza po.

³⁴ Mame tuisa Jeropoão ehtopōpyry sā Paasa roropa iirypyryme toehse, Ritonōpo omipona pyra, Izyraeu tō takorehmase roropa eya iirypyry poko toto ehtohme.

16

¹ Morarame Ritonōpo tōturuse urutō Jeu, Hanani mūkuru a, ynara katohme tuisa Paasa a:

² “Ime pyra exiketyme mexiase. Yrome Izyraeu tō tuisaryme kyriase. Mame seromaroro oorypyry poko mase, Jeropoão samo. Ypoetory tō iirypyryme tyripose roropa oya. Toto rypyry eneryke ya ozehno ase.

³ Naeroro oenahkāko ase, oekyry tō maro, Jeropoão enahkatopōpyry samo.

⁴ Oekyry tō toorihse ahtao pata po ekepyry ðnōko kaikuxi tomo. Toorihse toto ahtao ona po, ekepyry tō ðnōko kurumu tomo.”

⁵ Imehnō Paasa nyriyā poko, orēpyra aehtopōpyry poko roropa, tymerose pape poko. Moro pape esety Izyraeu tō Tuisary tō Ehtopōpyry.

⁶ Mame Paasa toorihse. Ekepyry tonēse Tiriza po. Mame imūkuru Era tuisame toehse tumy myakāme.

⁷ Moro omi Ritonōpo poe, Paasa tō poko, jekyry tō wānopyry poko roropa, tokarose urutō Jeu a, Paasa rypypyry pokoino. Tyzehno Ritonōpo tyripose Paasa a, tyrypyry poko toexiry poko rokē pyra tuisa Jeropoão nyrihpyry saaro. Yrome tyzehno Ritonōpo tyripose eya Jeropoão tō etapatopōpyryke roropa eya emero porehme.

Era tuisame, Izyraeu tō esēme

⁸ Mame 26me jeimamyry taropose Asa ahtao Juta tō esēme, Era, Paasa mūkuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme. Mame asakoro jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Tiriza po.

⁹ Toiro ipoetory tō esē, Ziniri tātamorepase tosē etapary poko. Era kyryry tō kahu tō zokonaka esēme Ziniri kynexine.

Morarame Tiriza po Era kynexine Arasa tapyī tao eukuru ēnōko, etŷnōko. Tuisa tapyī konōto eraseme Arasa kynexine.

¹⁰ Mame Ziniri tomōse tapyī taka, tosē totapase eya, mame tuisame toehse ynororo Era myakāme. Morara toehse 27me jeimamyry taropose Asa ahtao Juta tō esēme.

¹¹ Mame tuisame toehse Ziniri ahtao, Paasa ekyry tō totapase eya emero, orutua komo te, epe tō roropa emero totapase eya.

¹² Morarame Paasa tō etapatopōpyry Ziniri a, toehse Ritonōpo omihpyry ae ro urutō Jeu a, Paasa enatyry poko.

¹³ Tyneponāmary eahmatopōpyryke Paasa a, imūkuru Era a roropa, Izyraeu tō akorehmatopōpyryke roropa eya xine tyrypyry kō poko toto ehtohme, toto zehno toehse Ritonōpo Izyraeu tō Esemu.

¹⁴ Emero Era nyrihpyry tymerose kynexine pape pokona esety Izyraeu tō Tuisary tō Ehtopōpyry.

Ziniri tuisame toehse Izyraeu tō esēme

¹⁵ Morarame 27me jeimamyry taropose ahtao tuisa Asa a, Juta tō esēme, Ziniri tuisame toehse Izyraeu tō esēme Tiriza po. 7me ēmepyry taropose eya tuisame toexiry poko. Morara ahtao Izyraeu tō soutatu tō osetapāko toh kynexine pata Kipetō po, pirixteu tō nonory po.

¹⁶ Mame Ziniri nyrihpyry poko zuaro toehse toto ahtao, tuisa Era etap-atopöpyry poko eya, moro ae ro tosëkö, Oniri tymenekase soutatu tomo a Izyraeu tō tuisaryme ehtohme.

¹⁷ Mame Kipetō poe toytose Oniri tomo, typoetory tō maro Tiriza tō poremäkapse.

¹⁸ Mame typatary poremäkatopöpyry eneryke tyya, Ziniri tomōse tapyi konōto taka, osa jamihmä taka irānao, apoto tukase eya, tapyi tyahkase eya, toorihse ynororo apoto htao.

¹⁹ Morara toehse eya tyrypyry poko toehse toexiryke, Ritonōpo omipona pyra. Jeropoão ehtopöpyry saaro tyzehno Ritonōpo tyripose eya, tyrypyry poko toexiry poko te, Izyraeu tō akorehmary roropa tyrypyrykö poko toto ehtohme.

²⁰ Emero Ziniri nyriyā poko, tosë etap-atopöpyry poko roropa eya, tymerose pape pokona esety Izyraeu tō Tuisary tō Ehtopöpyry.

Oniri, Izyraeu tō esēme

²¹ Morarame Izyraeu tō tätapiakase sã toehse, zokonaka Tipini, Jinate mükuru se toh kynexine tutuisaryköme. Imehnō Oniri se toh kynexine.

²² Yrome Oniri se exiketō orëpyrahxo toehse; Tipini toorihse, mame Oniri tuisame toehse.

²³ 31me jeimamyry taropose Asa ahtao Juta tō esēme, Oniri Izyraeu tō tuisaryme toehse. 12me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko. Apitoryme 6me jeimamyry taropose eya Tiriza po.

²⁴ Morarame ypy Samaria topekahse eya 70 kirume parata ke Semea wino. Morarame moro ypy tyjamihtase Oniri a soutatu tō esary ke. Moroto pata tyrise eya tosehke Samaria, esemÿpyry esety Semea pokoino.

²⁵ Imehnō Izyraeu tuisary tō emero motye tyrypyry poko Oniri kynexine.

²⁶ Jeropoão nyrihpyry saaro tyzehno Ritonōpo Izyraeu tō Esë tyripose eya, tyrypyry poko te, Izyraeu tō akorehmary tyrypyrykö poko toto ehtohme, tyneponāmary eahmary poko, enara.

²⁷ Imehnō Oniri nyriyā poko emero tymerose pape pokona esety Izyraeu tō Tuisary tō Ehtopöpyry.

²⁸ Mame Oniri toorihse. Ekepyry tonēse Samaria po. Mame imükuru Akape tuisame toehse tumy myakāme.

Akape, Izyraeu tō esēme

²⁹ Morarame 38me jeimamyry taropose Asa ahtao, Juta tō esēme, Akape, Oniri mükuru tuisame toehse, Izyraeu tō esēme. 22me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko, Samaria po.

³⁰ Mame tyrypyry poko toehse ynororo, Ritonōpo omipona pyra. Imehnō tuisa tō motye emero porehme iirypyryme kynexine.

³¹ Tuisa Jeropoão nyrihpyry xihpyry sã tyrise eya. Moro motye typytase ynororo Jezapeu maro, tuisa Etepaau, Xitō pō ēxiry maro. Tyneponāmary Paa toahmase eya.

³² Mame tapyi tamose eya Paa eahmatoh poko ehtohme. Tynekarory zahkatoh tyrise roropa eya moro tapyi taka Samaria po.

³³ Tyorō neponāmary roropa, Asera nohpo enetupuhtoh tyrise eya eahmapotohme. Tyzehno Ritonōpo Izyraeu tō Esë tyripose eya, imehnō tuisa tō, Izyraeu tō esä motye emero porehme.

³⁴ Morarame Akape tuisame ahtao Hieu, Peteu pō toerohse pata Jeriko kurākary ropa poko. Morarame Ritonōpo omihpyry ae ro Jozue Num mükuru omihpyry ae, Hieu mükuru apitorymä Apirāo toorihse, pata Jeriko apō

riryhtao. Moromeïpo imūkuru etyhpymā, Sekupe toorihse pata omōtoh riryhtao eya.

17

Eria zoty enehtopōpyry torō tomo a

¹ Mame Eria urutō kynexine Ritonōpo poe, Tixipe pono Kireate nonory po. Ynara tykase ynororo tuisa Akape a:

– Ajohpe pyra Ritonōpo omi poe konopo oehpyra onahpoty onehxikara roropa axitaku exīko mana asakoro jeimamyry motye, tykase. Tonehpose ropa ahtao rokē ya konopo oehnōko ropa mana Ritonōpo enetupuhtohme oya xine, ipoetoryme jenetupuhtohme roropa oya xine, tykase Eria.

²⁻³ Moromeïpo ynara tykase Ritonōpo Eria a:

– Ytoko taroīno xixi tūtatoḥ winakōxi, iporiry pitiko pona Kerite pūtokoḥi. Moroto otonēnōko mase tuna Joatāo poe xixi tūtatoḥ wino.

⁴ Tuna ēnōko mase iporiry kuae. Otuhnōko roropa mase, torō tō narohpyry ōnōko. Jomi poe toḥ mana tonahsē arōko anapyryme, tykase Ritonōpo.

⁵ Mame Ritonōpo omipona Eria kynexine. Iporiry pūtokoḥi toytose ynororo Kerite pūtokoḥi. Moroto kynexine ynororo okynahxo.

⁶ Tuna iporiry enyase, kokoro rokē wyi panō tarose torō tomo a Eria zurume tōsē maro pakeimo, kokonie pukuro, enara.

⁷ Morarame okyna ahtao iporiry tāpaise roropa konopo oehpyra exiryke ipunaka.

Pytŷpo, Sarepeta pono

⁸ Morara exiryke Ritonōpo ynara tykase Eria a:

⁹ – Ytoko pata Sarepeta pona Xitō pūtokoḥi moroto ehse. Oturuase pytŷpo a, moro pono a tonahsē ekarotoḥme oya, tykase.

¹⁰ Morara exiryke Eria toytose Sarepeta pona. Mame toeporehkase ahtao pata apuru pona, pytŷpo tonese eya apotopokō anŷnōko apoto zukatoḥme tyya, wyi ritohme tynapyrykōme tumūkuru maro.

Mame Eria ynara tykase eya:

– Ajohpāme sā jokuru pixo ekaroko, tuna. Utunazehnahro, tykase.

¹¹ – Ŷ, tykase noḥpo. Mame toytose ynororo tuna poko. Aytoryhtao ro tuna enehse ynara tykase ropa Eria:

– Ajohpāme sā juru pixo roropa enehko, wyi, tykase.

¹² Yrome ynara tykase ynororo Eria a:

– Arypyra reh ynanahse wyi pyra ipunaka. Pitiko reh tiriiku nae ynanahse te, oriu roropa morararo pitiko. Naeroro apotopokō poko akene wyi ritohme umūkuru napyryme ynapyryme roropa. Otarāme imeïpo tonahse ahtao orihnōko rokē ynanase, tykase pytŷpo Eria a.

¹³ Mame ynara tykase Eria eya:

– Torētyke pyra exiko ouru enatyry poko. Wyi akoïpyry ekeiko anapyrykōme, yrome osemazuhme wyi pitiko tyriko aporo enehtohme ya. Moromeïpo ourukō tyriko. Opune xine exīko mana ourume, omūkuru zurume roropa.

¹⁴ Ynara āko Ritonōpo mana: “Anapyry enahpyra exīko mana, ywy Ritonōpo konopo enehpōry ropa ponāmero,” tykase.

¹⁵ Mame Eria omiry omipona toehse noḥpo. Inapyryme wyi tyrise aporo eya. Mame tōsenuhmase ropa ahtao ē aka, nae ro pixo tonese eya.

– Tee! Nae ro pixo tokoh kynako, tykase noḥpo, nae ro akoïpyry pixo eneryke tyya. Tātakinohse kynexine toto napyry pune imūkuru maro Eria maro.

¹⁶ Mame ěmepyry pune wyi risene pytŷpo tynapyrykōme rahkene. Atakoinohsene tiriiku te, oriu roropa, enara. Toipe rokě Ritonōpo omihpyry ae ro Eria a, pytŷpo takorehmase inapyrykō poko enahpyra ehtohme.

Poeto ěsemākapotopōpyry Eria a

¹⁷ Morarame Eria Sarepeta poro ahtao pytŷpo mŷkuru takuruhtase yronymyryme, mame toorihse ynororo.

¹⁸ Naeroro tyxityme ynara tykase nohpo Eria a:

– Ritonōpo poetoryme mase. Oty katohme moepyase ya, umŷkuru orihtohme tarame? Iirypyryme jehtopōpyry poko wenikehpyra Ritonōpo ehtohme moepyase, umŷkuru orihmapotohme? tykase.

¹⁹ – Omŷkuru ekaroko ya, tykase.

Mame Eria a poeto tapoise jě emahpoe. Tarose ynororo kakoxi tynyhtoh taka, tynyhtoh pona tyrise eya.

²⁰ Morarame tōturuse ynororo Ritonōpo a. Ynara tykase:

– Jesemy Ritonōpo, oty katoh mose pytŷpo mŷkuru taorihmapose oya? tykase.

²¹ Mame poeto ekepyry pona Eria toehse. Moro riryhtao ro tōturuse ropa Ritonōpo a ynororo. Ynara tykase:

– Jesemy Ritonōpo, ynara āko ase oya, mose poeto ěsemākako ropa isene aehtohme ropa ajohpāme samo, tykase. Oseruao poeto pona toehse Eria, tōtururuhtao Ritonōpo maro.

²² Mame otato Ritonōpo kynexine Eria otururu etāko. Morara exiryke poeto tōseremapitose ropa, isene toehse ropa.

²³ Mame Eria a poeto tapoise, yhtotohme ropa ekarotohme ropa jeny a.

– Eneko ke, orihpyra mana. Tōsemāse ropa, tykase Eria.

²⁴ Mame tumŷkuru tonese ropa tyya ahtao, tākye toehse jeny. Ynara tykase ynororo:

– Seromaroro zuaro ase rahkene, Ritonōpo poetoryme oexiry enetupuhnōko ase. Ajohpe pyra mā ōtururu Ritonōpo poe, tykase ynororo Eria a.

18

Eria maro Paau poko urutō komo

¹ Moromeĭpo oseruao jeimamyry taropose ahtao konopo oehpyra ro kynexine. Mame ynara tykase Ritonōpo Eria a:

– Ytoko osenepose tuisa Akape a. Konopo enehpōko ropa ase, tykase.

² Naeroro toytose ynororo.

Moroto Samaria po tonahsě pyra toehse ipunaka. Morotōkō etuarimāko toh kynexine yronymyryme.

³ Morara exiryke Opatia tonehpose Akape a tyya. Tuisa tapyĭ konōto tao erohketō tuisaryme kynexine ynororo. (Ritonōpo omiry omipona exiketyme Opatia kynexine, zae exiketyme roropa.)

⁴ Urutō kō etaetaparyhtao tuisa pyty Jezapeu a, Opatia a 100me urutō kō toněse, toto ewomatohme, asakoro oramao ppy myhtokoxi, 50me toiro oramao, imepŷ oramao 50me roropa. Tonahsě tokarose eya xine tuna maro.)

⁵ Ynara tykase Akape Opatia a:

– Eropa tuna enatŷry zupise, iporiry esemary roropa. Otarama onahpoty pixo eneryhtao kawaru tō orihpyra, jumětu tō roropa. Ahtao kuekykō onetapapopyra exĭko sytase.

⁶ Mame oturukehxĭpo tātapiakase toto onahpoty zupitohme eya xine.

7 Mame Opatia ytoyoryhtao mōtoino rokē tōseporyste Eria maro. Tone-tupuhse ynororo eya. Tosekumuru po typorohse Opatia Eria ēpataka, tōmyty po nono pokoxi. Mame tōturupose ynororo eya:

– Omoro mahno, tuisa? tykase.

8 – Ū, ywy ase Eria, tykase urutono. – Ytoko zuruse oesemy a, tuisa a, taro jetaxy poko, tykase.

9 – Repe, tykase Opatia. – Oty tyrise ya popyra oya, jetapapory se oehtohme tuisa Akape a?

10 Ajohpe pyra ase, Ritonōpo Oesē netaryme, tuisa Akape oupipōko mana emero nono po, sero nono po. Mame imep̄y nonory esē aryppya oexiry ekaroryhtao, mokyro a turupose Ritonōpo netaryme: “Ajohpe pyra ase, taro Eria onenepyra ynanexiase.”

11 Mame seromaroro jaropory se hma eya, taro oehtoh ekarotohme eya?

12 Otara āko ha aaroryhtao Ritonōpo Zuzenu imep̄y pona jytoryhtao? Mame taro oehtoh ekaroryhtao eya, yrome onenepyra tokurehse ynororo ahtao, jetapāko mana. Wenikehpyra exiko, moino ro poetome ro jahtao Ritonōpo Kuesēkō poetoryme ase.

13 Tuaro pyra make, Ritonōpo poe urutō kō etaparyhtao Jezapeu a 100mākō tonēse ya toto ewomatohme oramāka, asakoro 50mākomo? Tonahsē ekaroase eya xine tuna roropa.

14 Naeroro otyme kure jaroporyhtao, tuisa zurutohme, taro oexiry poko? Jetapāko mana.

15 Ynara tykase Eria:

– Ritonōpo Imehxo Exikety poetoryme ase. Inetaryme ynara āko ase oya, Seroae osenepōko ase tuisa a, tykase.

16 Naeroro toytose Opatia Akape zuruse. Mame Akape toytose oseporyste Eria maro.

Apoto enehpotopōpyry kapu ae Ritonōpo a

17 Mame Eria tonese ahtao ynara tykase Akape eya:

– Omoro mase Izyraeu tō erekohmane konōto! Opokoino Izyraeu tō nonory po konopo oehpyra toehse, tykase.

18 Mame Eria a tozuhse:

– Aryppya, Izyraeu tō onerekohmara ase, tykase. – Omoro hkoty Akape, omy roropa, Ritonōpo omipona pyra oexirykōke, oekyry tō maro, konopo onenepopyra mana. Ynara exiryke, opoetory tō mā tyneponāmary rokē eahmāko, Paau eahmāko mā toto, tykase.

19 – Morara exiryke opoetory tō ikohmako emero Paau poko urutō komo, 450mākomo, tyneponāmarykō Asera poko urutō kō 400mākō maro. Mokaro nahpāko mā Jezapeu, opyty. Weporytatoko ypy Karameru pona, tykase Eria Akape a.

20 Naeroro toytose toto ypy Karameru pona. Imoihmākō oximōme tyripose toto Akape a urutō kō maro.

21 Mame Izyraeu tō toporyse Eria a ypy po Karameru po. Ynara tykase ynororo:

– Otāto pixo matou Ritonōpo se nymyry exiketomo? Otupipyra ehtoko. Ritonōpo mokyro tuisa konōto, Kuesēkomo. Morara exiryke aomipona se awahtao xine aomipona ehtoko. Yrome Paau oesēkōme se awahtao xine aomipona ehtoko, tykase Eria eya xine.

Yrome onezuhpyra toto.

22 Mame ynara tykase ropa Eria:

– Wwy ro rokē urutōme ase Ritonōpo poetory. Yrome taro tuhke urutō mana Paau poetoryme, 450me. Onoky imehxo nah apoto enehpory waro kaino kapu ae? Sukuhtone pahne, tykase Eria Paau poko urutō komo a.

²³ Pui enehtoko asakoro orutua komo; toiro Paau a onekarorykomo, etapako, isahkako, apotopokō apō po tyritoko, Paau a onekarorykōme. Yrome apoto onukara ehtoko. Wwy roropa apoto apō rīko ase. Pui akorō etapāko ase, isahkāko, apotopokō pona tyriko ase ynekaroryme Ritonōpo a. Apoto rokē onyripyra ase.

²⁴ Mame apoto enehpōko matose oesēkomo a, tykase. – Wwy roropa Ritonōpo a apoto enehpōko ase. Mame apoto enehporyhtao typoetory tō nekarory zahkatohme, mokyro rokē jamihme mana. Kuesēkōme nymyry enetupuhnōko sytatose, tykase Eria eya xine.

– Ÿ, tykase imoihmākomo, zae ōmiry nase, tykase toto.

²⁵ Mame ynara tykase Eria Paau poko urutō komo a:

– Tuhke oexirykōke pui orutua apoitoko osemazuhme; etapatoko, isahkatoko. Oesēkō Paau a oturutoko, yrome apoto onukara ehtoko.

²⁶ Pui tapoise Paau poetory tomo a, totapase eya xine, tysahkase, apotopokō pona mokyro tyrise roropa eya xine, mame tosēkomo a apoto tokaropose eya xine repe, pakeimo poe tāxiahtao pona.

– Yna omiry etako, Paau, tykase. Yrome ezuhtoh onetara toh kynexine, mōtohxō kara. Tuapitose toto tynyrihpyrykō apoto apō zomye repe. Yrome apoto otukara nexiase kaino.

²⁷ Morarame tāxiahtao toehse ahtao tounohpitose toto Eria a. Ynara tykase ynoro:

– Oturutoko myatokohxo rahkene, ritōme aexiryke! Otaramē tŷpokōke roropa mana, otaramē toytose ynoro wekase, morara exiryke oetara xine mana. Otaramē toytose ynoro mōtohme. Otaramē nyhnōko mana, naeroro typakary se mana, tykase Eria.

²⁸ Morara exiryke Paau urutō kō tōturuse myatokohxo, torētyke sã toexirykōke. Tōtokokose toto tytapemākō ke tyratōkō ke roropa; tumūtase toto tōmiryko ezuhtohme tynyrihpyrykomo a. Morara tyrise eya xine repe.

²⁹ Tykohkohtase roropa repe mōtona xixi toehse ahtao. Morararo tozukurukō onetara tokurehse toto.

³⁰ Mame ynara tykase Eria imoihmākomo a:

– Ameke hkopyra ehtoko. Xiaro osehtoko ya. Ameke hkopyra toehse toto Eria zomye. Mame Ritonōpo nymyry a tynekarory zahkatoh apō tukurākase eya, tykararahse exiryke.

³¹ Mame 12me topu tō tapoise eya, toiro topu, toiro Jako mūkuru kyryryme, 12me imūkuru tō exiryke 12me oxiexirykōme toehse. Jūkō esety tymyakāmase Ritonōpo a Izyraeume.

³² Moro topu tō ke tynekarory apō tukurākase eya Ritonōpo eahmatohme. Mame nono tahkase eya tynekarory zahkatoh zomye, otaramē 12me rituru pune exikety.

³³ Mame apotopokō tyrise eya jahkatoh apō pona. Pui orutua tysahkase eya, mokyro tyrise eya apotopokō pona. Mame ynara tykase ynoro eya xine:

– Tuna ē aka tuna arykatoko, 12me rituru. Mame tuna ikuātoko ynekarory pona apotopokō pona roropa, tykase. Morara tyrise eya xine.

³⁴ – Tyritoko ropa, tykase Eria eya xine.

Morara tyrise ropa eya xine.

– Toiro ise ro! Tyritoko ropa, tykase.

Morara tyrise ropa eya xine.

³⁵ Mame pehme toehse ahkahpyry tuna ke. Ritonõpo a tynekarory zahkary enepory se Eria kynexine tuhkākomo a, kutime tuna ke ahtao.

³⁶ Mame emero tõtyhkase tahtao, tõturuse ynororo Ritonõpo a:

– Ritonõpo, omoro mase Aparão Esemy, Izake Esemy te, Izyraeu tõ Esemy, ajamitunuru enepoko, Ritonõpome nymyry oekarotohme eya xine, opoetoryme jexiry enetupuhtohme roropa eya xine. Õmiry omipona senohne tyrise ya.

³⁷ Jotururu etako, Ritonõpo. Apoto enehpoko inenerykõme, oenetupuh-tohme toto a Tosëkõme, aeramatohkõme ropa oya, tykase Eria Ritonõpo a.

³⁸ Mame Ritonõpo a apoto tonehpose kapu ae. Pui pũ tyahkase wewe maro. Topu tõ roropa apoto apõ tyahkase emero. Nono tyahkase roropa. Tãpaise roropa tuna ahkahpyry aka; pehmã tãpaise.

³⁹ Mame moro eneryke tyya xine tõsenuruhkase toto, Izyraeu tomo. Tosekumurukõ po typorohse toto tõmytykõ nono pokoxi. Ynara tykase toto:

– Ritonõpo yna Esemy, Ritonõpo nymyry mase. Omoro rokë Imehxo Exiketyme mase yna Esemy, tykase toh rahkene.

⁴⁰ Mame ynara tykase Eria orëpyra samo:

– Mokaro Paau poko urutõ kõ apoitoko; toto eparyino!

Mame tapoise toto eya xine emero porehme, tarose toto eya xine, tyhtose iporiry Kisõ pona, totapase toto eya xine.

⁴¹ Mame ynara tykase Eria tuisa Akape a:

– Seromaroro ytoko otuhse. Konopo oepyyry etãko ase, konopo itamurume panaiato samo.

⁴² Morarame toytose Akape ahtao otuhse, Eria tõnuhse ypy Karameru emory pona. Moroto toepuise ynororo nono pokoxi zupuhpyry tosekumuru po.

⁴³ Mame takorehmane a ynara tykase ynororo:

– Ytoko, osenuhmata tuna konõto wino, tykase.

Toytose ynororo. Mame tooehse ropa:

– Arypyra kynako. Onenepyyra akene, tykase.

Morararo takorehmane taropozomose ropa 7me osenuhmase.

⁴⁴ Mame 7mã po tooehse ropa ahtao, ynara tykase ynororo:

– Akuru pitiko eneno onuhnõko tuna epoe, zumo pyra ahno emary sã rokene, tykase.

Ynara tykase Eria eya:

– Ytoko tuisa Akape a. Zuruta aotyritohme kahu aka aytotohme tytapyĩ taka, konopo a mokyro akorekehkaryino, tykase.

⁴⁵ Mame okynã pyra kapu xinukutumehme sã toehse akurũ ke, tyryrykane toehpitose, konopo konõto toehpitose. Akape tõtyrise tykahu aka axĩ toytotohme ropa Jezereu pona.

⁴⁶ Mame Ritonõpo jamitunuru toehse Eria a, tymety eary tymyhse eya, tururume toytotohme osemazuhme Akape esemary ae, Jezereu pona, enara.

19

Eria ypy Xinai po

¹ Morarame tyytyy Jezapeu turuse Akape a Eria nyrihpyry poko te, Paau poko urutõ kõ etapatopõpyry poko roropa eya.

² Mame omi taropose nohpo a Eria a. Ynara tykase ynororo:

– Jetapapory se hano ritõ komo a, kokoro serara ahtao oetapara jahtao, urutõ kõ etapatopõpyry sã oya, tykase.

³ Morara kary etaryke tyya enaromŷke toehse Eria. Toepase ynororo tõsepynanohtohme. Typoetory maro toytose ynororo pata Peresepa pona, Juta nonory pona. Moroto typoetory tynomose eya.

⁴ Mame tykohmāse ynororo toytoyory poko ona poro. Totypohse ynororo, typorohse wewe myhtokoxi jerutume exiryke. Toorikyry se rokē kynexine.
– Epo hnae! Ritonōpo, kuorihmapoko seromaroro. Torēse rokē ywy, ytamuru tõ ehtopōpyry saaro, tykase ynororo.

⁵ Mame imihme toehse ynororo nono po, wewe zopino, tynyhse rahkene. Mōtoino rokē tapose ynororo Ritonōpo nenyokyhpyry a. Ȳnara tykase ynororo:

– Owōko, otuhkose, tykase.

⁶ Mame tõsenuhmase ynororo. Wyi tonese eya topu tõ po tuna maro ē ao, zupuhpyry pūto. Naeroro tõtuhse ynororo. Tuna tõse roropa eya. Mame tynyhse ropa ynororo.

⁷ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry tooehse ropa. Tapose ropa ynororo eya apitoryme apoitopōpyry saaro. Ȳnara tykase eya:

– Owōko, otuhkose. Otuhpyra awahtao poremānōko mase oytory poko, tykase.

⁸ Mame towōse Eria. Tõtuhse ynororo. Tuna tõse roropa eya. Mame moro enahsē poe tyjamihtase ynororo, toytotohme 40me ēmepyry. Toytose ynororo Xinaī pona, ypy Kurā pona. Moroto tomōse ynororo oramāka ypy myhto, ēmehtohme.

⁹ Mōtoino rokē Ritonōpo omiry totase eya. Tōturupose ynororo eya:

– Eria, oty poko ma taro? tykase.

¹⁰ Ȳnara tykase ynororo:

– Ritonōpo Imehxo Exikety, opoetoryme ase ypoeto ae ro. Omoro rokē Jesēme mase. Yrome opoetory tõ Izyraeu tõ ōmihpyry omipona pyra toehse mā toto. Tynekarorykō zahkatoh typhahse eya xine. Opoetory tõ urutō kō totapase eya xine. Ywy ro rokē tōxinamase, jetapary kuhñoko roropa mā toto, tykase.

¹¹ – Moro ae otūtako. Ypy emory pona ytoko. Xikihme exiko jēpataka, tykase Ritonōpo eya.

Mame ipūtokoxi toeporehkase Ritonōpo. Tyryrykane konōto tonehpose eya, ypy tõ tapiakase, topu tõ toehmose, yrome tyryrykane ao pyra Ritonōpo kynexine. Mame tymynyhpāse moro tyryrykane. Mame nono tykytyky tykase, yrome tykytyky katoh ao pyra Ritonōpo kynexine.

¹² Mame nono tykytyky tykakehse ahtao apoto toehse, yrome moro apoto ao pyra Ritonōpo kynexine. Mame apoto tonahse ahtao omi totase puti puti kane samo.

¹³ Mame moro omi etaryke tyya tōmyty tapuruse Eria a tupō ke. Tutūtase ynororo orame ae xikihme ehtohme omōtohtao. Morarame moro omi ynara tykase eya:

– Oty poko mah taro, Eria? tykase.

¹⁴ Ȳnara tykase ynororo:

– Ritonōpo Imehxo Exikety, opoetoryme ase ypoeto ae ro. Omoro rokē Jesēme mase. Yrome opoetory tõ Izyraeu tõ ōmihpyry omipona pyra toehse mā toto. Tynekarory tõ zahkatoh tykararahse eya xine. Opoetory tõ urutō kō totapase eya xine. Ywy ro rokē tōxinamase, jetapary kuhñoko roropa mā toto, tykase.

¹⁵ Mame ynara tykase Ritonōpo eya:

– Ytoko ropa ona pona Tamaxiku pūtokoxi. Mame morotona toeporehkase awahtao pata aka omōko, Hazaeu ahpatohme azeite ke, tuisame aehtohme, Xiria esēme.

¹⁶ Mame Jēu, Ninixi mūkuru, ahpako azeite ke, Izyraeu tuisaryme aehtohme. Eriseu, Sapate mūkuru, Apeu-Meora pō ahpako roropa azeite ke, om yakāme aehtohme, urutōme.

¹⁷ Mame mokaro Paaū poko exiketō anaorihmapopyra Hazaeu ahtao, totapasēme exīko mā toto Jēu a. Mame toto anaorihmapopyra Jēu ahtao, totapasēme exīko mā toto Eriseu a.

¹⁸ Māpyra 7 miumākō pynanohnōko ase, Izyraeu tomo, jomiry tymoise exiketomo, Paaū oneahmara exiketomo onypohpyra roropa exiketomo.

Eriseu kohmatopōpyry

¹⁹ Morarame Eria toytose oseporise Eriseu maro, tupito poko aerokuruhtao. Imaro 12me pui asasakoro erohnōko kynexine. Asakoro pui etyhyrymā ke erohnōko kynexine ynororo. Mame Eriseu pūtokoxi toytose Eria ahtao tupō jaraono tomase eya Eriseu pona.

²⁰ Mame axī toky tō turumekase Eriseu a, tururume toytotohme Eria a:

– Ytoxi aporo osekazumase papa tomo a, aja a roropa, toto pohse roropa, moromeīpo amaro jytotohme, tykase Eriseu.

– Kure, ytoko. Ytopyra exiko, kara ase oya, tykase.

²¹ Morarame toytose ropa Eriseu toky tomo a. Pui tō totapase eya. Ipū tahnose eya. Toerohtoh kyryry wewe tykhohse eya apotopokōme ehtohme.

Mame tōsē tokarose eya morotōkomo a. Tōtuhse toto. Mame tosae toytose ynororo Eria maro. Imaro toerohse ynororo akorehmaneme.

20

Etonatoh Xiria maro

¹ Morarame tuisa Pē-Hatate, Xiria esemy tōximōse typoetory tō maro sou-tatu tō maro. Takorehmase ynororo 32me tuisa tomo a, soutatu tō maro, kawaru tō maro, kahu tō maro. Mame toytose ynororo tymarōkō maro, pata Samaria zomyehmase moro pata pōkō poremakapose.

² Mame omi aronanō taropose eya pata pona tuisa Akape, Izyraeu esē zurutohme. Ynara tykase toto eya:

³ – Tuisa Pē-Hatate ynara se oya mana: parata te, uuru te, nohpo tomo te, oopenomo, jamihme exiketomo, enara, tykase.

⁴ Ynara tykase Akape eya xine:

– Kaxiko jesemy Pē-Hatate a: “Ÿme ase. Ywy, ymōkomory te, ypyxiā maro, emero yna esēme mase. Opoetoryme ynanase,” kaxiko, tykase.

⁵ Moromeīpo Pē-Hatate poe omi aronanō tooehse ropa, Akape zuruse ropa. Ynara tykase:

– Apitoryme ynara ykano oya: “Omōkomory ekaroko ya parata te, uuru te, nohpo tō maro te, oopenō maro.

⁶ Seromaroro ypoetory tō esā omōnōko mā toto, atapyī taka, opoetory tō esā tapyī taka roropa, ise toto ehtoh apoitohme tykyryrykōme, emero porehme. Kokoro serara ahtao ytōko mā toto morotona,” tykase.

⁷ Mame tuisa Akape a takorehmananō tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo:

– Enēko matose. Kyryrymarykō se rokē mokyro mana. Omi tonehpose ya, ypyxiā ekarotohme eya te, ypoenō maro te, ymōkomory parata, uuru maro. Ÿme ase, zae mase, ase eya repe, tykase ynororo.

⁸ Ynara tykase toto, ipoetory tō maro:

– Aomiry onetara exiko. Omōkomory onekaropyra exiko eya, tykase toto.

⁹ Naeroro ynara tykase Akape, Pē-Hatate omiry enehnanomo a:

– Ynara kahtoko jesemy a: “Tuisa, onekaropohpyry poko apitoryme ŷme exiase. Yrome seromaroro onekaropohpyry poko, ŷme ehsaromepyra ase,” tykase.

Mokaro, omi aronanō toytose ropa. Mame tooehse ropa toto ezuhtoh enehse

¹⁰ Pē-Hatate poe omi taropose ropa:

– Soutatu tō enehnōko ase tuhke apatarykō enahkase. Tomary ke apatarykō nonory aroryhtao eya xine pata tonahsēme exīko mana. Jetapapory se ase ritō tomo a, morara onyripyra jahtao, tykase.

¹¹ Mame tozuhse toto tuisa Akape a:

– Kaxiko tuisa Pē-Hatate a: “Soutatu nymyry tātatapoikhese ahtao rokē epyrypāko mana. Osetapara ahtao ro epyrypara mana,” tykase.

¹² Akape ezuhtoh tokarose Pē-Hatate a eukuru enyryhtao eya imehnō tuisa tō maro tosao xine. “Ehmaropa pata poremākase!” tykase ynororo soutatu tomo a. Mame toytopitose toto.

¹³ Morarame Ritonōpo poe urutō toytose tuisa Akape a. Ynara tykase:

– Ynara āko Ritonōpo mana: “Enaromyra exiko mokaro imoihmākō soutatu tō eneryke oya. Seroae ākorehmatorŷko ase toto poremākapory poko oya xine. Mame zuaro exīko matose, Ywy ase Ritonōpo,” tykase.

¹⁴ – Onoky soutatu tō arōko nae? tykase Akape.

Tozuhse ynororo urutono a, ynara tykase:

– Ritonōpo ynara āko: “Soutatu tō nuasemākō morara rīko, tosēkō kowenatu tō maro,” tykase.

– Onoky imoihmākō soutatu tō arōko nae? tykase, tōturupose tuisa.

– Omoro, tuisa, tykase urutono.

¹⁵ Naeroro soutatu tō nuasemākō tykohmase tuisa a kowenatu tō maro; 232me toh kynexine. Mame Izyraeu tō soutatu tō tykohmase eya; 7 miumākō kynexine.

¹⁶ Mame tāxiahtao toytose toto etonase Pē-Hatate tō maro, 32me tuisa tō maro etŷnōko toto ahtao tosao xine.

¹⁷ Nuasemākō toytose osemazuhme. Tonese toto enenanomo a, Pē-Hatate poetory tomo a. Tosēkō turuse eya xine soutatu tō tūtary poko Samaria poe.

¹⁸ – Isene toto apoitoko, etonary se toto ahtao te, osepeme se toto ahtao, toto onetapara ehtoko, tykase Pē-Hatate.

¹⁹ Nuasemākō toytose osemazuhme etonase, okomino Izyraeu tō soutatu tomo.

²⁰ Mame topetōkara totapase eya xine. Toiro soutatu ahtao, topekara toiro totapase eya. Mame toepase Xiria tō rahkene. Tokahmase toto Izyraeu tomo a. Yrome Pē-Hatate toepase kawaru po, imehnō kawaru po ytoketō maro.

²¹ Mame tuisa Akape toytose kawaru tō apoise, kahu tō maro. Xiria tō soutatu tō typoremākapose eya ipunaka.

²² Mame ynara tykase urutono tuisa Akape a:

– Ytoko ropa. Ajamihtatoko ropa soutatu tō maro. Atamorepako tome-seke samo. Ynara exiryke, taroino toiro jeimamyry taropose ahtao Xiria tuisary oehnōko ropa mana etonase ropa kymaro xine.

Xiria tō etonatoh ropa

²³ Mame Pē-Hatate akorehmananō ynara tykase eya:

– Izyraeu tō ritō kō mā ypy tō po exiketōme mā toto. Morara exiryke kymarokō motye jamihme toehse mokaro mā toto. Yrome toto maro osetaparyhtao ona po orēpyrahxo exīko sytatose. Izyraeu tō poremākapōko sytatose.

²⁴ Naeroro ynara syritone: mokaro 32 tuisamākō touko. Toto myakāme kapitāo tō tyrīko.

²⁵ Mame soutatu tō enehpoko oximōme, tuhke, apitoryme amaro aexityā tuhke ehtopōpyry samo, kawaru tō maro, kahu tō maro, apitoryme tuhke toto exiry samo. Osetapāko sytatose Izyraeu tō maro ona po. Mame toto poremākapōko sytatose rahkene, tykase toto.

Mame tuisa Pē-Hatate ŷme toehse kynexine. Morara tyrise eya mokaro omihpyry ae ro.

²⁶ Mame toiro jeimamyry taropose ahtao typoetory tō soutatu tō tonehpose eya oximōme toto ytotohme Apeka pona, etonatohme Izyraeu tō maro.

²⁷ Mame Izyraeu tō soutatu tō tykohmase, toto tonahsē tokarose eya xine; mame toytose toto. Tātapiakase toto asakoro oximōmākō toehtohkōme Xiria tō etonie. Mokaro Izyraeu tō eneryhtao, poti tō oximōmākō asakorōkō sā toh kynexine. Xiria tō tuhke kynexine, ona pehme sā kynexine.

²⁸ Mame urutō toytose tuisa Akape a oturuse. Ynara tykase ynororo:

– Ynara āko Ritonōpo mana: “Mokaro Xiria tō mā ypy tō esēme rokē jekarōko mā toto, jakanahmā esēme pyra. Naeroro ākorehmatorŷko ase toto poremākapory poko tuhke toto ahtao ro. Morarame zuaro exīko matose, ywy ase Ritonōpo.”

²⁹ Morarame 7me tōmehse toto, tehme rokē osēpataka, Xiria tō tosao xine, Izyraeu tō roropa tosao xine. Mame ēmepyyry 7mā po tātatapoipitose toto. 100 mīme Xiria tō totapase Izyraeu tomo a, moro ēmepyyry ae.

³⁰ Mame Xiria tō akoīpyry toepase toto Apeka pona. Moro tao pata apuru toepukase 27 mīumākō pona.

Pē-Hatate roropa toepase pata pona. Tōtonēse ynororo osa ao tapyi tao.

³¹ Mame mokyro akorehmananō toytose eya. Ynara tykase toto:

– Ynara totase yna Izyraeu tuisary tō poko. Kure mā toto. Topetōkara typoremākase ahtao, tofo pynanohnōko mā toto. Yna aropoko Izyraeu tuisary a, tupoke kamisa topuxiximā risē ke, otuato eary roropa tymyhse yna pymyry pokona “Anamōtome ynanase” katohme. Mame ofarame opy-nanohnōko mana isene oehtohme, tykase toto.

³² Naeroro kamisa topuxiximā risē ke tupohtose toto, otuato eary panō tyrise eya xine typymyrykō pokona. Mame toytose toto Akape a. Ynara tykase:

– Anamoto Pē-Hatate, ajohpāme sā ekaropōko oya, mokyro anaorihmapopyra oehtohme, tykase toto.

– Orihpyra ro hnae? Kure. Atakorōme ynanase, tykase Akape.

³³ Pē-Hatate akorehmananō omi kurā eraximāko toh kynexine. Naeroro, “Atakorōme ynanase” kary etaryke tyya xine, omi kurāme tonetupuhse eya xine. Tozuhse eya xine, ynara tykase toto:

– Aō, zae mase. Pē-Hatate ākorōme mana, tykase.

– Pē-Hatate enehtatoko xiaro ya, tykase Akape.

Pē-Hatate toehse ahtao, taunuhmanohpose ynororo Akape a, kahu aka aotyritohme tymaro.

³⁴ Mame ynara tykase Pē-Hatate eya:

– Pata tō, papa napoityā omy wino, ekarōko ropa ase oya. Mame osepekah-toh tyrīko tyriry se āwahtao Tamaxiku po, papa nyrihpyry sā Samaria po.

Mame ynara tykase Akape eya:

– Morara ahtao, osepepe kuexiryke, oēmara ase āpuruhpyry taka. Ytoko ropa oesaka.

Naeroro imaro Akape osepepe tōsekarose toh kynexine. Mame taropose ropa ynororo eya.

Urutono a Akape hxirotopõpyry

³⁵ Morarame Ritonõpo omi poe urutõ toytose imepÿ urutono a. Ynara tykase ynororo:

– Kypipohko orẽpyra samo, tykase.

Yrome ipipokuru se pyra kynexine.

³⁶ Naeroro ynara tykase ynororo eya:

– Ritonõpo nyripohpyry omipona pyra oexiryke reão oesekãko mana jurumekaryhtao, tykase.

Mame toytose ahtao, reão tooehse mokyro esekase. Toorihse.

³⁷ Mame mokyro urutõ toytose imepyny a, morara kase:

– Kypipohko, tykase ynororo.

Mame aomi poe mokyro typipohse eya, jamihme samo. Jetũ toehse.

³⁸ Mame mokyro urutõ a tõmyty tymyhse kamisa ke zuaro pyra imehnõ ehtohme. Toytose ynororo osema ehpikoxi Izyraeu tõ tuisary oepyry eraximatohme.

³⁹ Morarame tuisa Akape oepyryhtao, tykohmase ynororo urutono a. Ynara tykase ynororo:

– Tuisa imehxo! Osetapãko akene. Mame jepekara toiro tonehse ya soutatu a, inapoihpyry. “Mose eneko. Toepase ynororo ahtao oorikyry ke epehmãko mase. Oorikyry se pyra awahtao 3 miu parata ke epehmãko mase,” tykase ya.

⁴⁰ Yrome tÿpokõke jahtao tyorõ poko, toepase ynororo, tykase.

Ynara tykase tuisa eya:

– Omihpyry ae ro epehmãko mase. Zae nase, morara epehmary oya, tykase.

⁴¹ Mame kamisa touse ropa urutõ tõmyty poe. Mame tonetupuhse ynororo tuisa a urutõme aexiry.

⁴² Mame ynara tykase urutõ tuisa a:

– Ynara ãko Ritonõpo mana: “Oya orutua taropose ropa, taorihmapose ahtao ya. Opokoino Pẽ-Hatate toepase. Naeroro oorikyry ke epehmãko mase. Opooetry tõ, soutatu tõ tonahkasẽme exiko, mokyro poetry tõ taropose ropa oya exiryke.”

⁴³ Mame toytose ropa tuisa tytapyĩ taka, Samaria pona, torẽtyke, toemynyhmaryke roropa, enara.

21*Napote narykahpyry uwa zoko*

¹ Mame tapyi konõto nae tuisa Akape kynexine Jezereu po. Moe pyra moro tapyi poe imepÿ tupi kynexine, uwa zoko ke tarykase. Moro tupito esẽ Napote kynexine.

² Morarame ynara tykase Akape tupito esemy a:

– Otupi epekahxi ise jexiryke, ytapyyĩ pũto mana, ÿkyryry arykary se ase ynapyryme. Tyoro tupito ekarõko ase oya, kurano. Ise awahtao parata ekarõko ase oya, tykase.

³ – Repe, tykase Napote eya. – Ytamuru tõ nynomohpyry sero, utupime. Naeroro Ritonõpo neneryme onekaropyra ase oya, tykase.

⁴ Mame toytose ropa Akape tytapyĩ taka toemynyhmaryme. Tohne roropa kynexine, tupito ekarory se pyra Napote exiryke. Tohrame toehse ynororo tynyhtoh po, emyty osa apuru wino. Tõtukuru se pyra toehse ynororo.

⁵ Mame ipyty Jezapeu toytose oturuse imaro. Tõturupose ynororo, ynara tykase eya:

– Oty katohme emynyhmäko mah? Oty katohme õtukuru se pyra roropa mahno? tykase.

6 – Mokyro Napote omihpyry pokoino, tykase Akape. – “Otupi epekatyry se ase, uwa anarykahpyry. Tineru se pyra awahtao imep̄y ke imyakamāko ase,” ase eya repe. Yrome Napote a tozuhse ywy: “Onekaropyra ase,” tykase.

7 Mame ynara tykase Jezapeu, tynio Akape a:
– Izyraeu tō esē kara mahno? Owōko h̄koty! Tākye exiko! Otuhko. Ywy roro Napote tupi ekarōko ase oya, Jezereu pono.

8 Mame pape tō tymerose eya. Ipokona Akape esety tymerose eya. Tapuhse kehko tuisa kyryry ke: “Tuisa nymerohpyry nymyry sero,” katohme. Mame tynyerohpyry taropose nohpo a tuisa tomo a, Jezereu tamuximehxo exiketomo a roropa.

9 Ynara tymerose pape pokona: “Toiro ãmep̄yry imenekatoko otuhpyra oehtohkōme apatary po. Mame oximōtoh tyritoko. Napote tyritoko aporesymyryme.

10 Mame ajoajohpākō asakoro tyritoko mokyro ãpataka ihxirotahme: Popyra Ritonōpo esety tyripose mose a, popyra tuisa tyripose roropa eya, katohme. Mame mokyro arotoko pata poe, etapatohme topu ke.”

11 Morarame Jezereu tuisary tomo a, tamuximākomo a roropa, morara tyryse Jezapeu omihpyry omipona.

12 Toiro ãmep̄yry tyripose eya xine otuhpyra typatary pōkō ehtohme. Mame oximōme toto tonehpose eya xine. Aporesemyryme Napote tyryse eya xine.

13 Mame ajohpākō asakoro imoihmākō ãpataka tooehse. Napote tyhxirose eya xine. “Popyra Ritonōpo esety tyripose mose a, popyra tuisa tyripose roropa eya,” tykase toto ihxiroyryme. Mame tarose ynororo jarānaka pata poe. Topu ke totapase ynororo eya xine.

14 Mame omi taropose Jezapeu a: “Napote totapase topu ke,” katohme.

15 Mame moro omi tooehse ahtao eya, ynara tykase Jezapeu Akape a:
– Napote norihno. Naeroro itupi apoiko uwa arykahpyry, oya ekarory se pyra aexihpyry.

16 Mame tuaro toehse Akape ahtao Napote orih̄topōpyry poko, toytose ynororo osesarise Napote narykahpyry pona.

17 Morarame ynara tykase Ritonōpo urutō Eria Tixipe pono a:

18 – Ytoko oturuse tuisa Akape a, Samaria pona. Mokyro enēko mase Napote narykahpyry po. Moroto osesariko mana.

19 Ynara kaxiko eya: “Ywy Ritonōpo ynara āko ase oya: Mokyro etapax̄ipo, itupi apoiko mah otupime roropa?” Zuruko ropa, ynara āko Ritonōpo mana: “Moroto Napote munuru tomesē kaikuxi tomo a, moroto omunuru roropa emēko mā toto,” tykase.

20 Mame Eria tonese ahtao Akape a, ynara tykase ynororo eya:

– Kueneropa, jepekara? tykase.

– Aō, kueneropahxo! Õsekaroryke yronymyryme azahkuru ehtoh poko Ritonōpo neneryme,

21 ynara āko mā Ritonōpo oya: “Awānohnōko ase. Oenahkapōko ase. Oekyry tō orutua kō roropa enahkapōko ase, nuasemākō maro tamuhpomākō maro.

22 Amarokō, oekyry tō maro tuisa Jeropoāo s̄a ex̄iko, Nepate m̄kuru jekyry tō maro. Tuisa Paasa, Aia m̄kuru s̄a roropa ex̄iko mase jekyry tō maro, ozehno tyryse jexiryke oya, Izyraeu tō aroryke oya tyrypyrykō poko toto ehtoh poko,” tykase Eria. Mame tōturuse ro ynororo:

23 – Jezapeu poko roropa, ynara āko Ritonōpo mana, “Jezapeu ekepyry õnōko kaikuxi tomo Jezereu po.

²⁴ Jekyry tō roropa, toorihse toto ahtao pata po, ekepyry tō ñnōko kaikuxi tomo. Ona po toorihse toto ahtao, ekepyry tō ñnōko kurumu tomo,” tykase.

²⁵ (Imehnō motye Akape tōsekarose popyra ehtoh poko toehtohme, Ritonōpo zamaro pyra. Zae pyra ehtoh poko kynexine typty Jezapeu omi poe roropa.

²⁶ Tyrypyry xihpyry poko toehse Akape, tyneponāmary eahmary poko eya amoreu tō ehtopōpyry saaro. Mokaro tuānohse Ritonōpo a, toto taropose eya tosarykō poe, tonahkase roropa toto eya esahpyrykō Izyraeu tō esaryme ehtohme.)

²⁷ Mame tōturukehse Eria ahtao, tupō tyxihkase Akape a. Tupō touse roropa eya, kamisa topuxiximā risē tamuruse “iiryryryme ase” katohme. Otuhpyra toehse ynororo. Saku risē po rokē tynyhse roropa ynororo. Toytoytose toemynyhmaryme, tākye pyra ipunaka.

²⁸ Mame ynara tykase Ritonōpo Eria a:

²⁹ — Akape enēko mah? Emynyhmāko mana yneneryme. Morara exiryke mokyro onuānohpyra ase orihpyra ro ynororo ahtao. Imūkuru isene ahtao moro rīko ase, Akape ekry tō enahkapōko ase, tykase.

22

Akape enaroximary urutō Mikaia a

(2 Koronika 18.2-27)

¹ Morarame asakoro jeimamyry taropose etonara Izyraeu toh kynexine Xiria tō maro.

² Yrome oseruao jeimamyry ae tuisa Josapa, Juta tō esē toytose Akape enese, Izyraeu tō esemy.

³ Mame tōturupose Akape takorehmananomo a:

— Oty katoh Ramote-Kireate anapoipyra ropa sytatou Xiria tuisary winoino? Kypatarykōme mana.

⁴ Mame tōturupose Akape Josapa a:

— Oytory se hma ymaro etonase Ramote pata pōkō maro?

— Oytotoh tōtyhkase awahtao etonatoh taka oytotohme, ywy roropa amaro ytōko ysoutatu tō maro, kawaru tō roropa.

⁵ Yrome osemazuhme sekaropotone Ritonōpo Kuesēkomo a.

⁶ Mame urutō kō tykohmase Akape a, 400mākomo ekaropotohme:

— Oty zae exiry? Yna ytory etonase Ramote pōkō maro? Ytopyry yna exiry?

— Ytoko etonase. Orēpyra orīko Ritonōpo mana, Ramote pōkō poremākapōko mase, tykase toto.

⁷ Mame tōturupose Josapa a. Ynara tykase ynororo:

— Ritonōpo poe urutō pyra hnae ekaropotohme Ritonōpo a? tykase.

⁸ — Nae, mokyro Mikaia, Inira mūkuru. Yrome mokyro se pyra ase ipunaka, kure jehtoh poko onekaropyra aexiryke popyra jehtoh rokē ekarōko mana, tykase Akape.

— Morara kara exiko, tykase Josapa.

⁹ Mame typoetry tuisary tykohmase Akape a aropotohme Mikaia enehse.

¹⁰ Mokaro tuisa tō asakoro tupō kurā tamuruse eya xine. Typorohse toh nexiase tuisa apō po, tiriiku pikary poko erohtoh pō, Samaria omōtoh pūto; toto ēpataka urutō kō emero oturūko toh nexiase.

¹¹ Toiro mokyro nexiase Zetekia, Kenaana mūkuru. Iretyry tyrise eya kurimene risemy. Ynara tykase ynororo Akape a:

— Ynara āko Ritonōpo mana: “Senohne ke Xiria tō poremākapōko mase ipunaka etonaryhtao toto maro,” tykase.

12 Morara tykase toto, urutō kō emero. Ynara tykase toto:

– Ytotoko osetapase Ramote pōkō maro. Toto poremäkapōko mase, tykase toto.

– Orēpyra orīko Ritonōpo mana, tykase.

13 Morara ahtao ro Akape naropohpyry Mikaia enehtohme ynara tykase eya:

– Mokaro urutō kō emero orēpyra tuisa ekarōko mā toto. Morara kaxiko mokaro saaro kure rokē oehtohme, tykase.

14 Yrome ynara tykase Mikaia eya:

– Ritonōpo rokē Imehxo Exiketyme mana. Inetaryme ynara āko ase oya; inekarory rokē zurūko ase! tykase.

15 Mame toeporehkase Mikaia ahtao tuisa tō ēpataka, ynara tykase Akape eya:

– Mikaia, tuisa Josapa ymaro zuaro se ynanase. Zae yna ytory etonase Ramote pōkō maro? Zae pyra hnae? tykase.

– Ytoko etonase, mokaro poremäkapōko mase. Orēpyra orīko Ritonōpo mana.

16 Yrome tozuhse ynororo Akape a:

– Ajohpe pyra exiko Ritonōpo Kuesēkō omiry ekaroryhtao ya. Tuhke rokē morara tykase ywy oya.

17 Mame ynara tykase Mikaia eya:

– Izyraeu tō soutatu tō enēko ase saparahame ppy tō poro kaneru tō samo tosēke pyra. Mame ynara tykase Ritonōpo Kuesēkomo: “Moxiā tosēke pyra mā toto; ah nytō toto tosaka xine ropa, osetapara ehtohme,” tykase.

18 – Ynara tykase Akape Josapa a:

– Morara yka, toipe ynororo. Omi kurā onekaropyra mana ypoko. Omi popyra rokē ypoko ekarōko mana! tykase.

19 Tōturuse ro Mikaia, ynara tykase:

– Seromaroro Ritonōpo omiry etatoko kēty, Ritonōpo tonese ya typorohse tapō po kapu ao. Imaro ipoetory tō, inenyohtyā xikihme toh nexiase tapotunuru wino, typozery wino, enara.

20 Mame tōturupose Ritonōpo: “Onoky Akape enekunohnōko nae, ayto-tohme Ramote pona, totapasēme aehtohme?” tykase. Mame tozuhse ynororo tynenyohtyamo a toiro ikuhtoh poko, imehnomo a tyoro ikuhtoh poko.

21 Etyhpyryme toiro mokyro tōsenepose, ynara tykase ynororo: “Ywy Akape enekunohnōko ase,” tykase.

22 Mame tōturupose Ritonōpo eya: “Otāto?” tykase. Mokyro a tozuhse: “Ytōko ase Akape poetory tomo a, urutō kō emero ajohpe tyripotohme, ajohpe rokē zurūko mā toto,” tykase. Naeroro taropose ynororo Ritonōpo a: “Ytoko, Akape enekunohse. Mokyro enekunohnōko mase rahkene,” tykase.

23 Mame tōturukehse Mikaia ynara karyke Akape a:

– Tuisa Akape, Ritonōpo nyrihpyry enēko mase seromaroro. Opoetory tō urutō kō ajohpe mā toto. Yrome tōmihpyry ae ro oorihmanohpōko Ritonōpo mana.

24 Morarame urutō Zetekia toytose Mikaia a, ēmyty etapase tomary ke:

– Otara ahtao jurumekase Ritonōpo Zuzenu ytotohme oturuse amaro? tykase.

25 – Zuaro exīko mase otonēse oytoryhtao tapyi taka, tykase Mikaia eya.

26 Mame takorehmane toiro tyripose tuisa Akape a:

– Mikaia apoiko arotohme pata esemy Amō a, umūkuru Joaxi a roropa.

²⁷ Toto zuruta mose ěmatohme āpuruhpyry taka, wyi rokē ekarotohme eya tuna maro kure rokē joehtohto ropa, tykase.

²⁸ – Kure rokē oopyry ropa awahtao, jomiry ae oturupyra Ritonōpo exiry, tykase Mikaiia.

Mame ynara tykase:

– Otato ehtoko jomihpyry poko! tykase.

Akape orihtopōpyry

(2 Koronika 18.28-34)

²⁹ Morarame toytose toto tuisa Akape, Izyraeu tō esemy, tuisa Josapa, Juta tō esē maro etonase pata Ramote-Kireate poremākapose.

³⁰ Ynara tykase Akape Josapa a:

– Etonatoh taka kytoryhtao, tyoro upo amurūko ase juaro pyra imehnō ehtohme. Yrome oupō kurā, tuisa zupō amurūko mase, tykase.

Naeroro Izyraeu tō esē toytose etonatoh taka tyoro upo ke tōtupomase.

³¹ Morarame Xiria esē ynara tykase tysoutatu tō esamo a, 32mākomo a, kahu aronanō tuisary tomo a: “Imehnō onetapara ehtoko, Izyraeu esē rokē etapatoko.”

³² Naeroro tuisa Josapa tonese ahtao eya xine, Izyraeu esēme tokarose ynoro eya xine repe. Tokahmase ynoro eya xine etapatohme. Yrome kui tykase ynoro ahtao,

³³ tonetupuhse eya xine, Izyraeu tuisary kara. Naeroro onekahmara toehse toto.

³⁴ Mame pyrou tusarah tykase Xiria soutatu a, onenepyra ahtao ro tuisa Akape tuose eya ewomatoh kuroko. Naeroro kui tykase ynoro kahu arone a:

– Tuose ywy! Eramako ropa. Kuaroko taroino etonatoh poe.

³⁵ Mame osetaparyhtao ro tuisa Akape takorehmase eya xine xikihme ehtohme tykahu ao ěmyty Xiria tō winō. Imunuru tutūtase pyrou ke ipū wotopōpyry ae, nono pona kahu ao. Mame tykohmāse ahtao toorihse.

³⁶ Xixi omōsasaka ahtao, ynara tyripose Izyraeu soutatu tomo a:

– Ononorykō pona, apatarykō pona ytotoko ropa emero porehme, tykase.

³⁷ Moro sã tuisa Akape toorihse. Ekepyry tarose Samaria pona, moroto tonēse kynexine.

³⁸ Ikahū tukurikase tuna pēkamā pūto Samaria po. Moroto imunuru tomes kaikuxi tomo a. Moroto roropa nohpo tō imeimehnō poko exiketō toekurikase toh kynexine. Morara toehse Ritonōpo omihpyry ae ro.

³⁹ Imehnō tuisa Akape nyrytā, itapyī konōto ehtoh poko, maafim ke enekure tyrise, pata tō roropa inyrytā poko tymerose pape pokona esety Izyraeu tō Tuisary tō Ehtopōpyry.

⁴⁰ Mame toorihse Akape ahtao imūkuru Akazia tuisame toehse tummyakāme.

Tuisame Josapa ehtopōpyry Juta po

(2 Koronika 20.31–21.1)

⁴¹ Mame 4me jeimamyry taropose ahtao Akape a Izyraeu tō tuisaryme, Josapa, Asa mūkuru tuisame toehse, Juta tō esēme.

⁴² 35me jeimamyry nae kynexine tuisame toehse ahtao. Mame 25me jeimamyry taropose ynoro tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jeny Azupa kynexine Xiri ěxiry.

⁴³ Zae rokē kynexine Josapa, Ritonōpo neneryme, jummy Asa ehtopōpyry saaro.

⁴⁴ Yrome ahno neponāmary eahmatoh onypahpyra kynexine. Tynekarory tō zahkāko ro toh kynexine, morotōkomo. Ixtaratu tyahkase roropa eya xine.

⁴⁵ Josapa osepe me toehse tuisa Akape maro, Izyraeu tō esemy.

⁴⁶ Imehnō Josapa nyrytā, orēpyra aexiry poko, etonatoh poko roropa, emero tymerose pape poko esety Juta tō Tuisary tō Ehtopōpyry.

⁴⁷ Imeimehnō poko exiketō tonahkase eya, orutua komo te, nohpo tō roropa tyneponāmarykō eahmatoh tao. Tōxinamase toh kynexine jumy, Asa ehtopōpyry poe.

⁴⁸ Mame Etō nonory pōkō tutuisaryke pyra toh kynexine. Juta tō tuisary nymenekahpyry rokē toto kowenatume kynexine.

⁴⁹ Tuisa Josapa a wapu tō konōto tyripose Opia pona ytotohme uuru enehse. Yrome toetoromase toto Eziō-Kepea po. Ytopyra tokurehse toto.

⁵⁰ Moromeīpo tuisa Akazia, Akape mūkuhpyry, typoetory tō aropory se kynexine Josapa poetory tō maro wapu tō ae. Yrome ise pyra Josapa kynexine.

⁵¹ Mame Josapa toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh taka, Tawi patary po. Imūkuru Jeorāo tuisame toehse tumy myakāme.

Akazia, Izyraeu tō esēme

⁵² Mame 17me jeimamyry taropose Josapa ahtao Juta tō tuisaryme, Akazia, Akape mūkuhpyry tuisame toehse Izyraeu tō esēme. Asakoro jeimamyry taropose ynororo tuisame toexiry poko Samaria po.

⁵³ Iirypyryme kynexine ynororo Ritonōpo Omihpyry omipona pyra, jumy Akape tō ehtopōpyry saaro, Akape te, Jezapeu te, tuisa Jeropoāo, enara. Izyraeu tō takorehmase mokaro a tyrypyrykō poko toto ehtoh poko.

⁵⁴ Tyneponāmary Paau toahmase eya, ipoko toerohse roropa ynororo. Mame tumy ehtopōpyry saaro tyzehno Ritonōpo Izyraeu tō Esē tyripose eya.

2 TUISA TOMO

2 Tuisa tō Ehtopōpyry

2 Reis

Ekarotopo

Sero 2 *Tuisa tomo* ekarōko Izyraeu tō poko tātapiakase toto ahtao Juta tō winoino. Ekarōko osemazuhme 1) Juta tō poko jeimamyry 850mā oehpyra ro Jezu ahtao Samaria poremākatopōpyry pona, 721 jeimamyry po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. 2) Moromeīpo Juta tō ehtopōpyry poko; toto poremākatopōpyry pona. Jerusarē tonahkapose tuisa Napukotonozo a, Papironia esemy a, 586 jeimamyry po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Etyhpyryme ekarōko Ketaria kowenatume ehtopōpyry poko Juta nonory po te, tuisa Joakī tūtatopōpyry ropa poko āpuruhpyry tae, Papironia po.

Izyraeu te, Juta tō roropa tonahkapose Ritonōpo a tamonohse toto exiryke; Ritonōpo netapohpyry omipona pyra toehse toto, ahno neponāmary poko toehse. Morara exiryke tuānohse toto Ritonōpo a. Jerusarē tonahkapose eya, Juta tō taropose roropa Papironia pona Napukotonozo namotome toto ehtohme.

Sero pape ao

Izyraeu tō atapiakatopōpyry 1.1–17.41

1. Urutō Eriseu 1.1–8.15

2. Juta tuisary tō Izyraeu tuisary tō roropa 8.16–17.4

3. Samaria poremākatopōpyry 17.5–41

Juta tō tuisary tomo 18.1–24.20

1. Ezekia poe Joxia pona 18.1–21.26

2. Tuisame Joxia ahtao 22.1–23.30

3. Juta tō tuisary etyhpyrymākomo 23.31–24.20

Jerusarē poremākatopōpyry 25.1–30

Eria, tuisa Akazia maro

¹ Morarame tuisa Akape, Izyraeu esē toorihse ahtao Moape pōkō Izyraeu poetoryme toexirykō se pyra toehse.

² Mame tuisa Akazia toepukase kaino zara poe tytapyī konōto tao Samaria po. Jetū toehse kynexinē pitiko rokē pyra. Naeroro typoetory taropose eya Paa-Zepupe, pirixteu tō neponāmary a, pata Ekorō po, ekaropotohme toekurākary ropa poko.

³ Yrome Eria tonyohse Ritonōpo nenyokyhpyry a oseporyse tuisa Akazia poetory tō maro. Eria urutō kynexine, Tixipe pono. Tonyohse ynororo ekaropotohme eya xine: “Oty katohme Paa-Zepupe a ytōko matou, Ekorō neponāmary a ekaropose? Ritonōpo pyra hnae Izyraeu po?”

⁴ Ynara kahtoko tuisa Akazia a Ritonōpo omiryryme: ‘Ekurākara mase; oorihnōko mase.’”

Morara tyrise Eria a Ritonōpo nyripohpyry omipona.

⁵ Mame toytose ropa toto, tuisa poetory tō tutuisarykomo a ropa.

— Oty katohme moehtou ropa? tykase, tōturupose tuisa.

⁶ Ynara tykase toto:

— Tōseporyse yna orutua maro. Tonehpose ropa yna eya ourutohme Ritonōpo omiry ae oya: “Oty katoh opoetory tō aropōko ma Paa-Zepupe, Ekorō neponāmary a ekaropose? Ritonōpo pyra taro Izyraeu po, ekarōko matou? Ekurākara mase. Oorihnōko mase,” tykase toto.

7 – Oty sã nexi ynororo? tykase tuisa.

8 – Zupõ nexino okyno pihpyry risemy. Imety eary okyno pihpyry roropa, tykase toto.

– Eria mokyro kynako, urutõ Tixipe pono, tykase tuisa.

9 Mame kapitão taropose eya 50me soutatu tõ maro, Eria apoitohme. Mame tonese ynororo typorohse ypy emory po. Ynara tykase kapitão eya:

– Urutono Ritonõpo poe. Ynara ãko tuisa oya: “Osehko xiaro,” tykase.

10 – Urutõme jahtao Ritonõpo poe, apoto epukãko mana kaino oenahkase xine opoetry tõ maro, tykase Eria.

Axĩ sã apoto toepukase kaino. Mokyro kapitão tyahkase isoutatu tõ maro.

11 Morarame imepỹ kapitão taropose tuisa a 50me soutatu tõ maro. Tõnuhse ynororo Eria a. Ynara tykase eya:

– Urutono Ritonõpo poe, tuisa oenehpõko mana. Axĩ ke oyhtoko xiaro, tykase.

12 Eria a tozuhse:

– Urutõme jahtao Ritonõpo poe, apoto epukãko mana opona xine kapu ae, oenahkase xine opoetry tõ maro.

Axiny apoto toepukase Ritonõpo poe. Mokyro kapitão tyahkase ipoetry tõ maro.

13 Morarame imepỹ kapitão taropose ropa tuisa a, 50me orutua kõ maro. Tõnuhse ynororo pyy pona. Mame tosekumuru po typorohse ynororo Eria êpataka ynara tykase:

– Urutono Ritonõpo poe, Ajohpãme sã yna pyno exiko, ywy, ypoetry tõ maro. Yna onenahkapopyra exiko.

14 Asakoro kapitão tõ ipoetry tõ maro, tyahkase apoto ke kapu ae ayhtohpyry. Yrome yna pyno exiko ajohpãme samo.

15 – Mose maro ytoko. Enaromyra exiko, tykase Ritonõpo nenyokyhpyry Eria a. Mame toytose Eria soutatu esẽ maro tuisa a.

16 Mame ynara tykase ynororo eya:

– Ritonõpo ynara ãko oya: “Paau-Zepupe a opoetry tõ taropose oya exiryke Ekorõ neponãmary a ekaropose, Ritonõpo pyra exiry sã Izyraeu po, ekurãkara mase exĩko. Oorihnõko mase.”

17 Mame toorihse Akazia, Ritonõpo omihpyry ae ro, Eria ae. Tumükue pyra Akazia. Naeroro zakorõ Jorão tuisame toehse turui myakãme. Morara toehse asakoro jeimamyry taropose Jeorão, Josapa mükuru ahtao, tuisame toexiry poko, Juta tõ esẽme.

18 Imehnõ tuisa Akazia nyrytyã poko emero tymerose pape pokona, esety Izyraeu tõ Tuisary tõ ehtopõpyry poko.

2

Eria tarose kapu aka

1 Morarame Eria arotoh toehse Ritonõpo a, wiriwirikane ae kapu aka. Mame toytose Eria Eriseu maro Kiukau poe.

2 Mame osema tao ynara tykase Eria tymarono Eriseu a.

– Taro exiko; tonyohse ywy Ritonõpo a Peteu pona jytotohme, tykase.

Yrome ynara tykase Eriseu Eria a:

– Ritonõpo Kuesẽkõ netaryme onetaryme roropa: orumekara sãtã ase, tykase. Naeroro toytose toto Peteu pona.

3 Mame urutõ kõ, morotõkõ oximõmãkõ toytose toto Eriseu a oturupose:

– Tuaro mahno? Oesẽ arõko Ritonõpo mana owinoino, seroae ro? tykase.

– Ÿ, zuaro ase, yrome moro poko oturupyra sehtone, tykase Eriseu.

4 Mame ynara tykase Eria Eriseu a:

– Taro exiko, tonyohse jexiryke Ritonõpo a, Jeriko pona jytotohme, tykase. Yrome ynara tykase Eriseu:

– Ritonõpo Kuesêkõ netaryme onetaryme roropa, ynara âko ase oya: Orumekara ase rahkene, tykase.

Naeroro toytose toto Jeriko pona.

⁵ Mame urutõ kõ oximõmãkõ, morotõkõ toytose toto Eriseu a oturupose:

– Zuario mahno? Seroae oesê arõko Ritonõpo owinoino mana, tykase toto.

– Ÿ, zuaro ase, tykase Eriseu, – yrome moro poko oturupyra sehtone, tykase.

⁶ Mame ynara tykase Eria Eriseu a:

– Taro rokê exiko. Tonyohse ywy, tuna Joatão pona jytotohme, tykase.

Yrome tozuhse ynororo Eriseu a:

– Ritonõpo Kuesêkõ netaryme, onetaryme roropa orumekara ase rahkene, tykase.

Naeroro toytose ro toto.

⁷ Morarame 50me urutõ kõ toto ekahmãko kynexine tuna Joatão ehpikoxi. Totypohse Eria maro Eriseu tuna ehpio. Mokaro urutõ kõ 50mãkõ xikihme toh nexiase ameke pyra.

⁸ Mame tupõ jaraõ tupokase Eria a, tamêse eya, mame moro ke tuna totapase eya. Typipohse tuna ahtao tãtapiakase, mame Eriseu maro takuohse toto nono tonorê poro.

⁹ Moroto ynara tykase Eria Eriseu a:

– Kaxiko ya, oty se hma ya ekarotohme oya jaropyra ro Ritonõpo ahtao, tykase.

– Ritonõpo Zuzenu se rokê ase orẽpyra jehtohme aomipona, omyakãme jehtohme, tykase Eriseu.

¹⁰ Ynara tykase Eria:

– Moro, onekaropohpyry tupime ekarotohme oya. Yrome moro apoïko mase jeneryhtao, tarose jahtao owinoino, jenepyra awahtao anapoipyra mase, tykase.

¹¹ Oturũko ro toh nexiase toytorykohtao; mame mõtoino rokê tapiakase toto kahu a apoto ao tutuyhmase kawaru tomo a, toto rãnakuroko. Mame wiriwirikane a Eria tarose kakoxi kapu aka.

¹² Moro eneryke Eriseu a tykohtase ynororo:

– Papa! Papa! Izyraeu tõ ewomane! Arypyra mase!

Mame Eria onenepyra ropa toehse ynororo.

Mame tãtasamaryke tupõ tyxihkase Eriseu a irãnakuroko.

¹³ Eria zuponỹpyry tanỹse eya, nono pona aepukahpyry. Toeramase ropa ynororo tuna Joatão ehpikoxi ropa.

¹⁴ Eria zuponỹpyry ke tuna typipohse eya. Ynara tykase:

– Otoko Ritonõpo nae, Eria esemy?

Mame tuna totapase ropa eya, tãtapiakase moro irãnakuroko, mame tãtakuohse ynororo tuna Joatão mõpozakoxi.

¹⁵ Mame mokaro urutõ kõ 50mãkõ Jeriko põkõ moro eneryke tyya xine ynara tykase:

– Eria jamitunuru Eriseu maro mana! tykase toto. Toytose toto tõsepyrytohkõme imaro. Tosekumuru po typorohse toto Eriseu êpataka, “Imehxo mase,” katohme,

¹⁶ mame ynara tykase toto:

– Taro ynanase 50me orutua komo, jamihme exiketomo. Yna enyohko oesê zupise. Otaramẽ Ritonõpo Zuzenu a tarose ynororo ypy emory pona, otaramẽ jakanahmã pona tarose, tykase toto.

– Arypyra, oenyohpyra xine ase. Ytopyra ehtoko, tykase Eriseu.

¹⁷ Yrome kakehpyra toto exiryke, kuremŷme taropose toto eya. Oseruao ĕmepyrŷ taropose toto Eria zupiry poko repe. Yrome onenepyrŷ tokurehse toto.

¹⁸ Mame toeramase ropa toto Jeriko pona ropa. Moroto Eriseu kynexine toto eraximāko. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ytopyra ehtoko, ase oya xine.

Tuna kurākatopōpyry Eriseu a

¹⁹ Mame orutua kō, Jeriko pōkō toytose oturuse Eriseu maro:

– Tuaro mase, sero pata kure repe, yrome tuna rokē popyra nase, ipokoino poeto tō exipyra ro ahtao epukāko.

²⁰ Naeroro ynara tykase Eriseu:

– Sautu tyriko kasana kasenato aka, mame enehko ya, tykase. Tonehse eya xine,

²¹ mame toytose Eriseu tuna enatyry pona, tuna kuaka moro sautu tomase eya, ynara tykase ynororo:

– Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana: “Sero tuna kurākāko ase, taroino anaorihmapopyra ropa mana, poeto tō epukara roropa exīko mana sero tuna pokoino.”

²² Mame moro tuna tukurākase rahkene. Kure mana seroae ro, Eriseu omihpyry ae ro.

Urutō erekohmananomo

²³ Morarame Eriseu toytose Jeriko poe Peteu pona. Osema ae aytoryhtao ahno, nuasemāko tutūtase pata poe, ipoihtōko toh kynexine, eunohnōko, ynara tykohtase eya xine:

– Ytoko taroino, merehkusasame exikety! Onuhko ty! tykase toto.

²⁴ Toeramase Eriseu toto enese:

– Awānohtorŷko Ritonōpo mana, tykase. Mame uusa tō asakoro tutūtase itu htae toto esekase. Tosekase toto 42mākomo.

²⁵ Morotoino toytose Eriseu ypy Kameru pona. Imēīpo Samaria pona toytose ynororo.

3

Izyraeu tō etonatopōpyry Moape tō maro

¹ Mame 18me jeimamyry taropose ahtao Josapa a tuisame toexiry poko, Juta tō esēme, Jorāo, Akape mūkuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme. 12me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Samaria po.

² Tyryrypyhpyke toehse ynororo, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē omipona pyra. Yrome tumy, Akape sã pyra kynexine, tyse, Jezapeu sã pyra roropa kynexine. Paau neponāmary, jū nyriphopyry typahse Jorāo a.

³ Māpyra tuisa Jeropoāo, Nepate mūkuru nyrihpyry sã, Izyraeu tō takorehmase eya tyryrypyrykō poko toto ehtoh poko. Morara exikehpyra kynexine.

⁴ Mame tuisa Meza, Moape esemy kaneru esē kynexine. Jeimamyry ae rokē 100 miume kaneru poenō tokarose eya Izyraeu tuisary a kaneru hpoty maro 100 miume kaneru wino.

⁵ Yrome tuisa Akape, Izyraeu esē toorihse ahtao, morohne tokarokehse Meza a.

⁶ Naeroro axī tuisa Jorāo toytose Samaria poe typoetory tō soutatu tō anonhpose.

⁷ Mame omi tonyohse eya tuisa Josapa, Juta tō esemy a. Ynara tykase ynororo:

– Moape tō tuisary mā jomihpyry rumekāko. Jakorehmary se pyra hma etonary poko?

– Ȳ, tykase tuisa Josapa, – amaro ase. Amaro ytōko ynanase ypoetory tō maro, jeky tō, kawaru tō maro.

⁸Oty osema ae ytōko sytatoh etonatoh taka? tykase.

– Ehmaropa moe, ona rānakuroko, Etō nonory poro, tykase Jorāo.

⁹Naeroro toytose toto, tuisa Jorāo maro, Juta esemy te, Etō esemy, enara. Mame 7me ěmepyyry taropose ahtao toytorykō poko, tonahse tuna. Ahno okuru pyra toehse, eky tō okuru pyra roropa toehse.

¹⁰– Xe! tykase tuisa Jorāo. – Orihnōko rokē sytatose myhene! Ritonōpo a tonehse kymarokō, osekaro-tohme Moape tō tuisary a.

¹¹Mame tuisa Josapa tōturupose. Ynara tykase ynororo:

– Urutō Ritonōpo poe pyra hnae taro? Eya ekaropotohme Ritonōpo a? tykase.

Toiro kapitāo, Jorāo poetory ynara tykase:

– Eriseu, Sapate mūkuru taro mana. Eria akorehmaneme kynexine, tykase.

¹²– Urutō nymyry mokyro. Ritonōpo poe oturūko mana, tykase Josapa. Naeroro Eriseu a toytose toto, tuisa tō oseruao.

¹³– Oty katoh ākorehmarykō se moehtou ya? tykase Eriseu Izyraeu tō esemy a. – Ytoko omykō poetory tomo a, asakō maro, ekaropose eya xine.

– Arypyra, Ritonōpo a rokē yna tonehpose xiario, oseruao tuisa, osekaro-tohme Moape esemy a, tykase Jorāo.

¹⁴Ynara tykase Eriseu eya:

– Ritonōpo Isene Exikety netaryme ynara āko ase, mose tuisa Josapa, Juta tō esē zae ehtoh enetupuhnōko ase. Tuisa Josapa hnao ōmiry onetara jexiry ipunaka.

¹⁵Seromaroro eremi kurā enehta.

Mame haapa totose ahtao Eriseu tyjamihtase Ritonōpo Zuzenu poe,

¹⁶ynara tykase ynororo:

– Ynara āko Ritonōpo mana: “Nono ahkatoko iporiry esemary ae tuhke, tonore ahtao ro.

¹⁷Konopo onenepyyra awahtao xine, tyryrykane pyra roropa ahtao, sero iporiry pēhme exīko tuna ke. Mame amarokō, oeky tō roropa kawaru tō emero tuna ěnōko, itamurume tuna nae exiryke,” tykase.

¹⁸Tōturuse ro Eriseu, ynara tykase:

– Sero tupime pyra Ritonōpo a, Ākorehmatorȳko roropa mā ynororo, Moape tō poremākapotohme oya xine.

¹⁹Ipatarykō kurā poremākapōko roropa matose, tapuruse ipatarykō ahtao ro. Toto narykatyā eperytaketō akohnōko matose. Tuna eutary tō apurūko roropa matose. Itupikō ryhmāko roropa matose, topu tō emaryke saporahme nono poro.

²⁰Mame yrokokoro, tynekarorykō zahkatoh toehse ahtao, tuna toehse Etō winoino nono poro. Nono zueme sã toehse tuna ke.

²¹Morarame Moape tō tuaro toehse oseruao tuisa tō oepyyry poko etonase tymaro xine. Naeroro oximōme tykohmase toto emero, tamuhpomākō maro nuasemākō maro, etonary waro exiketomo. Tynonorykō ehpiuroko toh nexiase.

²²Yrokokoro towōse toto ahtao xixi tonese eya xine saereh āko tuna poro. Tahpire tuna tonese eya xine munu samo.

²³– Munuhxo moro! Mokaro oseruao oximōmākō tōsetapase toto oximaro. Tōsenahkase toto. Ehmaropa toto mōkomohpyry apoise, tykase toto.

²⁴ Yrome toeporehkase toto ahtao Izyraeu tō tōsetapapitose toto maro, taropose ropa toto eya xine. Mame tokahmase toto Izyraeu tomo a, totapase toto.

²⁵ Ipatarykō typahse eya xine. Toto tupi tō poro toytose Izyraeu tō ahtao topu tomase eya xine epona. Morara exiryke toto tupi pehme toehse topu ke; tuna eutary tō tapuruse roropa eya xine, eperytaketō takohse eya xine. Mame etyhpyryme toiro pata rokē tōxinamase, tuisa patary Kia-Here. Mame moro pata tomyehmase topu emanano a, iporemākatohme.

²⁶ Mame typoremākase toexirykō poko tuaro Moape esē toehse ahtao 700me soutafu tō maro toepary tukuhse repe. Xiria tuisary a toepary se toh toehse repe, yrome epara tokurehse toto.

²⁷ Naeroro tumūkuru apitorymā, tynyakāme tynyriry tuisame tyahkase eya pata apuru po tyekaroryme Moape tō neponāmary a. Moro eneryke tyra xine tōserehse toto, Izyraeu tomo. Naeroro toesyryhmase ropa toto tosaka xine ropa.

4

Pyt̄pyo akorehmatop̄opyry Eriseu a

¹ Mame nohpo kynexine urutō ekepyry pyt̄pyry. Etuarimāko ynororo, inio ekepyry atamorepaketye kynexine atamorepaketō maro. Eriseu a toytose ynororo toetuarimary ekarose:

– Amorepatono, yniō toorihse, Ritonōpo omipona exiketyme nexiase, zuaro mase. Tōsepekahse ynororo, mame onepehmara ro tahao norikyase. Seromaroro mokyro noehno inepakatyhpyry esem̄pyry umūkuru tō asakoro apoise myhene tynamotome toto ritohme moro epehmatohme. Kuakorehmako, nupunato kueneko ajohpāme samo, tykase.

² – Oty riko ha ākorehmatohme? Kaxiko ya, oty nae hma atapyī tao? tykase Eriseu eya.

– Arypyra reh ahse, tymōkomoke pyra reh ahse, tytineruke pyra roropa ase. Toiro rokē nae ase oriu azeite ē p̄itiko ao, tykase pyt̄pyo.

³ Mame ynara tykase Eriseu eya:

– Ÿ, kure roropa moro. Ekaropota oepe tomo a oripo tōkehko, taōke pyra exiketomo. Tuhke ke ekaropota.

⁴ Moromeīpo atapyī taka ytoko opoenō maro. Mame tapyi apuruxīpo oriu arykako ē tō aka emero porehme. Pehme toehse ahtao ikurākako, tykase.

⁵ – Ÿ, tykase ynororo. Mame morara tyrise eya rahkene, Eriseu omipona. Tytapyī taka tomōse typoenō maro, tapyi tapuruse eya, mame oripo tō tonehse ahtao ipoenomō a, oriu azeite ke taryhitose kehko oripo tomo eya.

⁶ Emero typehkase ahtao:

– Toiro ise ro nase, enehtoko ropa oriu eny, tykase repe.

– Nenahno, tykase imūkuru toirō eya.

Mame tarykakehse eya, tonahse ē exiryke.

⁷ Mame toytose ropa nohpo urutō zuruse:

– Ōmipona akene. Tuhke oripo ypehkano, tykase.

– Ÿ, kure. Moro oriu ekamota tineru poko, onio ekepyry nepekahtyā epehmatohme. Akoīpyry oxinamāko mana otinerūkōme, opoenō maro, tykase Eriseu eya. Mame morara tyrise eya rahkene.

Nohpo Sunē pō ehtop̄opyry

⁸ Morarame toytose Eriseu Sunē pona. Moroto nohpo kynexine tymōkomoke exikety. Toahmase ynororo eya otuhtohme. Mame morotoino toytose ropa Eriseu ahtao Sunē pona ytosene itapyī taka otuhse.

⁹ Mame ynara tykase mokyro nohpo tynio a:

– Tuarō ase mokyro oehsene exikety, Ritonōpo poetoryme nymyry nase.

¹⁰ Osa pitiko syrīne, kae tapyi tao. Moro tao inyhtoh syrīne, meza te, epehtopo te, nāparina, enara. Tyrīko sytase, mokyro esaryme ehtohme toohse ynororo ahtao. Morara tyrise eya xine, osa tyrise Eriseu esaryme.

¹¹ Mame toohse Eriseu ahtao Sunē pona, tōnuhse ynororo tosaaka osere-mase.

¹² Mame typoetory Keazi tonyohse eya mokyro nohpo kohmase. Tooehse ynororo ahtao,

¹³ ynara tykase ynororo typoetory Keazi a:

– Ekaropoko eya, oty se ynororo nae aerohtopōpyry emetakame, kypyno aehtamitume. Otaramē jotururu se ynororo Izyraeu tō tuisary a, otaramē soutatu tō esemy a typoko, akorehmapotohme.

– Emero ise jehtoh nae ase taro wekyry tō maro, tykase.

¹⁴ – Morara ahtao, oty rīko ywy eya, inyrihpyry epehpyryme? tykase Eriseu Keazi a.

– Etako pahne, tumūkuē pyra mokyro mana, inio tamuhpōme roropa nase.

¹⁵ – Mokyro enehpoko xiara, tykase Eriseu.

Tonehpose ahtao, tooehse ynororo omōtoht taka, xikihme.

¹⁶ – Taroino toiro jeimamyry taropose ahtao, omūkuru aroarōko mase, tykase Eriseu nohpo a.

– To! Ajohpāme sā jenekunohpyra exiko! Urutōme mase Ritonōpo poetoryme! tykase ynororo.

¹⁷ Yrome, Eriseu omihpyry ae ro, toiro jeimamyry taropose ahtao, toemūkuase ynororo.

¹⁸ Mame tuhke pyra jeimamyry taropose ahtao, tŷkyryry apoitoh toohse ahtao, mokyro aimo toytose tupito pona oseporose tumy maro, xixi tōnuhse pohto ahtao. Jū kynexine imehnō erohketō maro tupito po.

¹⁹ Mōtoino rokē tyxitapitose poeto tumy netaryme.

– Jupuhpyry jetuhxo! Jupuhpyry jetuhxo! tykase poeto.

– Mose aroko jeny a, tykase typoetory a, poeto zumy.

²⁰ Mame tarose ynororo, erohkety a, jeny a. Mame tonaka tumūkuru tyrise repe. Yrome tāxiahtao toorihse.

²¹ Mame tarose poeto jeny a kakoxi, Eriseu nyhtoh taka, inyhtoh pona tyritohme. Moroto tynomosē eya. Mame osa tapuruse eya.

²² Mame tynio tykohmase eya. Ynara tykase ynororo:

– Opoetory enehpoko xiara jumētu maro. Jytory se ase urutō Eriseu enese. Okynā pyra oehnōko ropa ase, tykase.

²³ – Oty katoht oytory se hma seroae? tykase inio. – Oserematoht kara seroae. Oseahmatoht Nuno Kasenato kara roropa nase, tykase.

– Torētyke pyra exiko, tykase.

²⁴ Mame apō tyripose ahtao jumēta pona, ynara tykase ynororo typoetory a:

– Axī ke mose jeky aropoko. Etypohpopyra exiko, kara jahtao, tykase.

²⁵ Mame toytose ynororo ypy Karameru pona, moroto Eriseu exiryke.

Mame aepyry tonese Eriseu a, moero ynororo ahtao ro. Ynara tykase ynororo typoetory Keazi a:

– Eneko ke mokyro, nohpo, Sunē pono oehnōko mana.

²⁶ Axī ke ytoko eya ekaropotohme kure aexiry poko te, inio te, imūkuru, enara.

Mame Keazi a emero kure tokarose eya repe.

27 Yrome toeporehkase tahtao Eriseu a, tosekumuru po typorohse ynoroh, Eriseu myhtokoxi. Ipuuru tapoise eya. Morara eneryke tyya ipurohmary se Keazi toehse repe. Yrome ynara tykase Eriseu eya:

– Ah nexino. Onenepyra hma? Atsamāko mana yronymyryme. Kara roropa Ritonōpo ya mana sero poko.

28 Mame ynara tykase nohpo Eriseu a:

– Pāna, umūkuru onekaropopyra exiase oya. Toiro rokē ekaropoase oya, jenekunohpyra oehtohe, tykase.

29 Toeramase Eriseu Keazi a. Ynara tykase:

– Ymyxiry apoiko oytotohme. Mame ytoko. Imehnō maro oturupyra exiko tofo eneryhtao oya osema tao. Imehnō otururuhtao oya onezuhpyra exiko. Topohme rokē ytoko. Mame ymyxiry tyriko mose mūkuru pona.

30 Yrome ynara tykase mokyro nohpo Eriseu a:

– Ritonōpo Kuesēkō netaryme, onetaryme roropa, orumekara ase taro, tykase.

Naeroro toytotitose ropa toto, asakoro ro.

31 Keazi toytose osemazuhme. Mame toeporehkase tahtao Eriseu myxiry tyrise eya poeto pona repe. Yrome oseremara poeto kynexine. Isene exikety sã pyra kynexine ynororo. Naeroro toytose ropa ynororo Eriseu a. Ynara tykase:

– Pakara poeto kynako, tykase.

32 Mame toeporehkase Eriseu ahtao, toytose ynororo toiroto tynyhtoh taka poeto tonese eya toorihse tynyhtoh po.

33 Moro omōtohtapuru eya, tōturuse ynororo Ritonōpo a.

34 Mame imihme toehse ynororo poeto ekepyry po. Tÿtary te, tonuru te, tomary roropa tyrise eya poeto itary pona, enuru pona, emary pona, enara. Mame poeto po imihme ynororo ahtao, axitū toehpitose ropa poeto ekepyry.

35 Mame towōse Eriseu, toytotose ynororo nyhtoh tao. Mame toytose ropa imihme ehtohme ropa poeto pona. Mame atiu tykase poeto, atiu tykazomose 7me, mame tonuru totapuruhmakase, tōsenuhmase ynororo.

36 Keazi tykohmase tyya, poeto ē kohmatohme. Toehse ynororo ahtao, ynara tykase eya:

– Mose omūkuru, tykase.

37 Mame tosekumuru po typorohse ynororo Eriseu myhtokoxi, kure Ritonōpo mana, katohme. Mame tumūkuru tapoise eya, toytose ropa.

Tonahsē orihmatōme sã exikety

38 Moromeīpo tonahsē pyra toehse ahtao Izyraeu tō nonory po Eriseu toytose ropa Kiukau pona. Moroto urutō kō amoreparyhtao eya, typoetory a oripo konōto tyripose eya apoto pona tonahsē ahnotohme.

39 Mame toiro atamorepakety toytose tÿkyryry apoise repe. Otyroimo tonese eya toperē kurā panono. Mame moro epery typhse eya tuhke. Tarose eya tapyi taka. Mame tynenehpyry tysahsahkase eya tyritohme oripo aka. Tuarō pyra kynexine ynororo moro epery poko.

40 Mame tahnose tynapyrykō ahtao tokamose eya xine enahtohme repe. Yrome tukuhse tyya xine ahtao kui tykase toto Eriseu a:

– Orihmato sero! Popyra nase ipunaka, tykase toto.

Enapyry se pyra toehse toto.

41 – Kajama nae hmatou? tykase Eriseu. Mame kajama tyrise eya oripo aka. Ynara tykase ynororo:

– Seromaroro ahnohpyry ekamoko ropa pixo toto otuhtohme, tykase.

Mame moro tonahsē tukuhse ropa eya xine ahtao kure rokē kynexine rahkene.

20me wyi 100me orutua komo

⁴² Morarame imepý ěmepyrime ahtao, orutua tooehse Paaui-Sarisa poe. 20me wyi pixo tonehse eya ekarotohme Eriseu a sewata risemy, apoisenano moro jeimamyry ae, ipuhturu roropa exipyra ro exiketomo. Mame typoetory a mokaro atamorepaketō tynahpahpose eya.

⁴³ Yrome tozuhse ynororo ipoetory a:

– Ipune pyra hnae otuhtohme, 100me orutua kō exiryke, tykase.

Ynara tykase Eriseu:

– Inahpako toto, ynara āko Ritonōpo exiryke: Otuhnōko mā toto, mame wyi atakoinohnōko mana.

⁴⁴ Naeroro ipoetory a tonahsē tyrise meza pona toto otuhtohme, Ritonōpo omihpyry ae ro tōtuhse toto emero, akoīpyry tōxinamase roropa, enara.

5*Naamā kurākatopōpyry*

¹ Mame Naamā, soutatu tō esē kynexine Xiria po. Orēpyra kynexine ynororo, osepepe roropa Xiria tuisary maro takorehmase exiryke Ritonōpo a orēpyra Xiria tō ritopōpyry poko. Soutatume kure kynexine repe, yrome ipihpyry motaryke tyrohsēke kynexine.

² Mame Naamā pyty akorehmane nexiase Izyraeu tō ěxihpyry. Tapoise ynororo tosao ahtao Xiria soutatu tomo a arotohme tosaka xine tynamotome aehtohme.

³ Ynara tykase ynororo tosemy Naamā pyty a:

– Kure Samaria pona onio ytory urutono a. Ahtao ikurākary ropa, ipihpyry motary kurākary ropa, tykase.

⁴ Mame morara kary totase ahtao tyya, toytose Naamā tosē zuruse, ynara tykase ynororo eya:

– Ynara ekarōko Izyraeu pō ěxihpyry: Kurākōkara kurākane nae Izyraeu tō nonory po, tykase Naamā.

⁵ – Kure. Ytoko ke Izyraeu tō esemy a. Pape merōko ase ineneryme, tykase Xiria esemy.

Naeroro toytose Naamā, 350 kirume parata tarose eya, 70 kirume uuru maro, 10me upo kurā maro tukurākatamitume. Mame toeporehkase ynororo Izyraeu tō esaka.

⁶ Xiria pōkō tuisary nymerohpyry ynara tykase: “Sero nymerohpyry oneneryme. Kure pāna mā repe? Ypoetory Naamā aropoase oya, ikurākapotohme oya. Ipihpyry motaryke tynyrohke mā ynororo,” tykase.

⁷ Mame moro pape tysekeremase ahtao Izyraeu tō tuisary a tōserehse kynexine. Tupō tyxihkase eya. Ynara tykase ynororo:

– Onokyme jekarōko Xiria pōkō tuisary nae? Ritonōpo kara ase. Aorihtyā ěsemākapory waro pyra ase. Ipū imotatyā kurākary waro pyra roropa ase ipunaka. Otarame etonary se toexiryke morara āko mana, tykase.

⁸ Yrome moro poko tutuarōtase Eriseu ahtao, Izyraeu tō tuisary otupiry poko, tōmiry taropose eya, ynara tykase:

– Oty katohme oserehnōko mah? Mokyro enehpoko ya. Urutōme jexiry poko zuaro exīko mana, tykase.

⁹ Naeroro Naamā taropose eya Eriseu tapyī taka. Toytose ynororo kawaru po kahu tōkehko maro. Pore, toeporehkase ynororo Eriseu tapyī omōtoh taka.

¹⁰ Yrome tūtara Eriseu, typoetory taropose eya Naamā zuruse, ynara tykase ynororo:

– Ytoko Joatão kuaka, epyse. 7me tōpurihse awahtao ekurākāko ropa mase kure rokē rahkene, tykase Eriseu poetry.

¹¹ Yrome morara kary etaryke tyya tyenonohse Naamā ipunaka. Toeramase ynororo toytotohme ropa tosaka. Ynara tykase ynororo typoetry tō netaryme:

– Jenese oehpyra kynako. Oturupyra ynororo tosemy Ritonōpo a ukurākatoh poko, tomary ke upū anapopyra kynako jukurākatohme.

¹² Tuna kurā nae roropa jesao Tamaxiku po, nae Apana te, Paa-paa roropa, Izyraeu tunary kurā motye kuhse. Oty katohme morohne kuaka epysaromepyra hano, jekurākatohme, tykase ynororo tumoxitapāse toexiryke.

Mame toytose ropa ynororo tohne toexiryke.

¹³ Mame Naamā poetry tō toytose eya. Ynara tykase toto eya:

– Tupimā tyripose oya ahtao mokyro a onyripyra mexiry? Myriry ro. Naeroro kurehxo exiry oytory tuna Joatão kuaka, mokyro omihpyry ae, oekurākatohme ropa, tykase toto eya.

¹⁴ Naeroro Joatão kuaka toytose ynororo. Tōpurihse 7me Eriseu omihpyry omipona. Mame toekurākase ropa rahkene. Ipū totyhse ropa kure, poeto pū sā toehse ropa.

¹⁵ Morarame toeramase ropa ynororo Eriseu esaka typoetry tō maro emero. Ynara tykase ynororo eya:

– Seromaroro zuaro ase, sero nono po porehme imepŷ Ritonōpo panō pyra mana ipunaka. Toiro rokē mā Izyraeu tō Esemŷ; naeroro ajohpāme sā ynekarory apoiko, mōkomo, “Kure mase,” kary se jexiryke oya, tykase ynororo Eriseu a.

¹⁶ Yrome Eriseu a tozuhse:

– Arypyra, Ritonōpo neneryme onekarory anapoipyra ase ipunaka, tykase.

– Ajohpāme sā ynekarory apoiko omōkomoryme, tykase ropa Naamā eya repe. Yrome anapoipyra tokurehse Eriseu.

¹⁷ Mame ynara tykase Naamā eya:

– Ynekarory apoiry se pyra oexiryke, ajohpāme sā nono aroxi taroino asakoro jumētu tō po. Ynara exiryke, taroino imehnō neponāmary a ynekarory onekaropyra ase, jeky tō roropa onyahkara ase ynekaroryme eya xine, Ritonōpo a rokē ynekarory ekarōko ase.

¹⁸ Yrome toiro yrypyry korokapory se ase Ritonōpo a, jytoryhtao jesē maro, Rimō, Xiria tō neponāmary eahmatoh taka, moro taka tomōse jesē ahtao Rimō eahmatohme, jemary apoiryhtao eya, jesekumuru po typorohse ahtao, Rimō ēpataka, moro poko ykorokapory se ase Ritonōpo a, tykase.

¹⁹ – Torētyke pyra exiko. Kure rokē ytoko, tykase Eriseu eya.

Keazi wānohtopōpyry

Mame Naamā toytose. Ameke pyra toytose ynororo ahtao

²⁰ Keazi, Eriseu akorehmane, tōsenetupuhse: Naamā taropose ropa jesemy a, epehpyry anapoipyra ahtao ipunaka. Kurehxo exiry Xiria pō nekarory apoiry eya. Naeroro Ritonōpo Isene Exikety neneryme tururume ytōko ase mokyro ekahmase, mōkomo pitiko apoitohme, tykase.

²¹ Mame toytose Keazi tururume. Mokyro oepyyry tururume eneryhtao tyya Naamā tyhtose tykahu poe, ekaropose eya:

– Otara toehse? tykase.

²² – Arypyra, tykase Keazi. – Yrome tonehpose ywy jesemy a ouruse. Seromaroro toehse mā toto, urutō kō asakoro, ypy tō poe Eparaī nonory

po. Naeroro kure eya exiry parata ekarory eya xine 30 kirume te, upo kurā roropa asakoro, tykase.

²³ – Ajohpāme sā 60 kirume parata apoiko, tykase Naamā.

Orēpyra sā moro ekarory se toehse eya, mame parata tyrise eya saku tō aka asakoro. Moro tokarose eya, parata te, upo kurā asakoro typoetory a asakoro, morohne arotohme Keazi esemazupurume.

²⁴ Mame toeporehkase toto ahtao ypy pona, Eriseu esaka, saku asakoro tarose Keazi a tapyi taka. Mame Naamā poetory tō taropose ropa eya.

²⁵ Tapyi taka tomōse ropa oturutohme Eriseu maro. Mame tōturupose Eriseu:

– Aza mytono? tykase.

– Arypyra, ytopyra akene! tykase Keazi.

²⁶ Yrome ynara tykase Eriseu eya:

– Juzenu amaro kynako mokyro tyhtose ahtao tykahu poe tōturutohme amaro. Seromaroro eheppyry apoitoh kara mana, tineru te, upo kurano te, tupito tōkehko tarykase oriwera ke te, uwa ke roropa te, kaneru tomo te, pui tomo te, erohketomo roropa.

²⁷ Seromaroro Naamā nyrokuru amaro exīko, opoenō maro, apakō maro jūme, tykase.

Mame tutūtase Keazi ahtao ipū Naamā nyrokuru nae toehse, ipihpyry karimutume toehse, mauru samo.

6

Wywy anymyry ropa tuna kuae

¹ Morame urutō kō Eriseu poetory tō tykerekemase tamorepanekomo a:

– Sē tapyi pitiko nase, kupune xine pyra nase, tykase toto.

² – Yna enyohko tuna Joatāo ehpiokoxi, wewe akohse. Moro wewe ke tapyi amōko ynanase yna esaryme, tykase toto.

– Ytotoko, tykase Eriseu.

³ – Yna maro awahtao kurehxo mana, tykase toiro orutua eya.

– Aō, amaro xine ase ytōko, tykase.

⁴ Naeroro oximōme toytose toto. Tuna Joatāo ehpiokoxi toeporehkase toto ahtao toerohpitose toto.

⁵ Mame toerohse toiro orutua ahtao wewe akotyry poko, mōtoino rokē wywy epuru tōtouse, wywy toepukase nakuaka.

– Oty rīko ywy? tykase ynororo, tykohtase Eriseu a. – Axītao rokē moro wywy tapoise ya.

⁶ – Otoko toepukase? tykase Eriseu.

Mame aepukatopōpyry tonepose eya ahtao, mara tysahkase Eriseu a. Moro wewe tomase eya nakuaka. Mame toekuōse wywy kurimene nakuae.

⁷ – Apoiko, tykase ynororo.

Mame wywy tapoise eya. Tanỹse ropa eya rahkene.

Xiria tō soutatu tō typoremāse

⁸ Mame Izyraeu tō poremākapory se toehse Xiria tuisary. Naeroro tōturuse ynororo tysoutatu tō esā maro: “Ehmaropa myaro Izyraeu tō esaka, ohpetu pona, osesarise, toto poremākapose,” tykase repe.

⁹ Mame Izyraeu tuisary tutuarōmase urutō a Ritonōpo poe. Ynara tykase ynororo Izyraeu tō tuisary a:

– Tomeseke ehtoko oytorykohtao ohpetu pona. Morotona ytōko Xiria tuisary tysoutatu tō maro oetapase xine, tykase.

¹⁰ Morara exiryke enene rokē taropose Izyraeu tuisary a tuaro mo-rotōkō ehtohme. Tuhke pixo Izyraeu tuisary tutuarōtanohpose urutono a tōsepynanohtohme, osekaropyra toehtohme topetōkara a.

¹¹ Mame Xiria tuisary tyekītapāse. Tysoutatu tō esā tykohmase tyya tōturupotohme eya xine:

– Onoky taro nae kymaro xine, kuewokanekōme, Izyraeu tō tuisary akorehmaneme? tykase.

¹² – Arypyra, yna emero ākorehmananōme ynanase. Yrome moe Izyraeu po urutō nae. Mokyro rokē mā tutuisary tuarōtanohnōko ōmiry poko toiroro atapyī tao awahtao ro. Mokyro Eriseu, tykase toirono.

¹³ Mame ynara tykase Xiria tuisary:

– Ahtao ytotoke mokyro zupise. Tonese oya xine ahtao soutatu tō aropōko ase mokyro apoitohme, tykase typoetory tomo a. Mame toytose toto, tonese ynororo eya xine. Mame toeramase ropa toto, ynara tykase:

– Mō pata po Eriseu mana, Totā po, tykase toto.

¹⁴ Mame soutatu tō taropose tuisa a, kawaru po. Tuhke kawaru taropose eya Totā pona, Eriseu enehse. Koko toytose toto, pata tomyehmase eya xine.

¹⁵ Mame yrokokoro Eriseu poetory tutūtase tapyi tae. Tōsenuhmase ynororo imoihmākō tonese eya soutatu tomo, kawaru tō maro. Pata tapuruse eya xine. Naeroro tomōse ropa ynororo tapyi taka ropa, ynara tykase:

– Tee! Eriseu, otara āko syta? Kuenahkatohkō toehse, tykase.

¹⁶ – Oserehpyra exiko, kuakorehmananō tuhkehxo mana, moxiā motye kuhse kymaro exiketō mana, tykase Eriseu eya.

¹⁷ Mame tōturuse ynororo Ritonōpo a, ynara tykase:

– Ritonōpo yna Esem, mose akorehmako kurehxo enuru osenuhmatohme, tykase.

Mame morara tyrise Ritonōpo a rahkene. Morarame kurehxo tōsenuhmase urutō poetory. Kawaru tō tonese eya te, kahu tō maro apoto ao samo, ypy tō poro Eriseu tō zomye, toto pynanohtohme.

¹⁸ Morarame tōsetapapitose Xiria tō ahtao tōturuse Ritonōpo a Eriseu:

– Ritonōpo Kapuaonō, mokaro tonure pyra tyriko, tykase Eriseu.

Mame aomihpyry omipona tonure pyra toto tyripose Ritonōpo a.

¹⁹ Mame toytose Eriseu eya xine, ynara tykase ynororo:

– Sero osema kara. Sero pata yro kara roropa. Kuekahmatoko. Aarotorŷko ase mokyro a onupirykomo a, tykase.

Mame tarose toto eya Samaria pona.

²⁰ Morarame tomōse toto ahtao Samaria pona, tōturuse ropa Eriseu Ritonōpo a, ynara tykase:

– Enurukō ikurākako ropa Ritonōpo, kure toto osenuhmatohme ropa, tykase.

Mame aomiry totase Ritonōpo a. Aomihpyry ae ro toto enuru tukurākase ropa eya. Tōsenetupuhse toto Samaria po toexirykō poko.

²¹ Mame toto eneryke tyya, ynara tykase Izyraeu tō esemy Eriseu a:

– Moxiā etapāko ha? Toto enahkatohme? tykase.

²² – Arypyra. Soutatu tō apoiryhtao etonary poko awahtao, onetapara mexiry. Tonahsē ekaroko eya xine, eukuru roropa. Mame toto aropoko ropa esēkomo a.

²³ Naeroro otuhtoh konōto tyrise Izyraeu tō esemy a, toto otuhtohme. Mame tōtuhkehse toto ahtao, eukuru tōse roropa ahtao eya xine, taropose ropa toto Xiria esemy a. Moromeīpo Xiria tō oehpyra ropa toehse Izyraeu patary tō pahse.

Omise konōto pata Samaria po

²⁴ Mame okynahtao tuisa Pē-Hatate, Xiria tō esē, toytose tysoutatu tō maro etonase Izyraeu tō maro. Mame Samaria tapuruse eya xine.

²⁵ Morara exiryke tonahsē pyra toehse moro pata po. Tonahsē pyra exiryke jumētu tō tōse eya xine, utuku ety tonahse roropa eya xine. Jumētu zupuhpyry topekahse ahtao typyneho kynexine, 80me parata epehpyry toehse; utuku ety roropa topekahse epehpyry typyne kahpyry kynexine, 200 karamame ahtao epehpyry 5me parata kynexine.

²⁶ Mame Izyraeu tō tuisary ytoyoryhtao pata apuru poro nohpo tykohtase, ynara tykase ynororo eya:

— Kuakorehmako, tuisa! tykase.

²⁷ — Ritonōpo Kuesēkō ākorehmara ahtao oty rīko ha ākorehmatohme? Tiriiku esēme jekarōko mah? Eukuru esēme roropa jekarōko mah?

²⁸ Yrome kaxiko! Oty popyra hnae oya? tykase.

Ynara tykase ynororo:

— Mōkokonie mokyro nohpo ynara tykase ya: “Eropa omūkuru sōne seroae. Mame kokoro umūkuru ōnōko sytase,” tykase.

²⁹ Naeroro umūkuru tahnose, tōse yna a. Yrokokoro: “Seromaroro omūkuru sōne,” ase eya repe. Yrome tumūkuru tonēse eya! tykase.

³⁰ Morara kary etaryke tyya tupō tyxihkase tuisa a toemynyhmaryke, mokaro pata apuru pūto exiketomo a tuisa zupō zopinono tonese, kamisa topuxiximā risē nexiase.

³¹ — Kuetapako, Ritonōpo, Eriseu zupuhpyry onykohtopyra jahtao seroae ro, tykase tuisa tykohtase.

³² Mame typoetory tonyohse eya Eriseu enehse.

Tytypyī tao Eriseu nexiase, Izyraeu tō tamuximākō maro, oturūko. Mame oehpyra ro tuisa nenyokyhpyry ahtao ynara tykase Eriseu tamuximākomo a:

— Mokyro ahno etapahpono a jetapapōko mana seromaroro typoetory a. Tooehse ynororo ahtao sē etapuru apurutoko omōpyra aehtohme. Mokyro mykapo tuisa roropa oehnōko mana, tykase.

³³ Mame Eriseu oturuhtao ro tuisa tooehse, ynara tykase ynororo:

— Ritonōpo poe etuarimāko sytatose. Oty me kure kypynanopyrykō ekaropory eya? Kuakorehmara xine mā ynororo, tykase.

7

¹ Mame tozuhse ynororo Eriseu a, ynara tykase:

— Etako pahne! Ynara āko Ritonōpo mana: “Kokoro, serara xixi ahtao tonahsē epekahnōko typyne pyra kuhse Samaria po; tiriiku 3 kirume zokonaka epehpyry toiro parata exīko, sewata 7 kirume ahtao epehpyry toiro parata exīko,” tykase Eriseu.

² Yrome ynara tykase tuisa akorehmane Eriseu a:

— Osenuhmatoh riryhtao Ritonōpo a kapu ao tiriiku epukatohme sewata maro morara ehsaromepyra mana, tykase.

Ynara tykase Eriseu eya:

— Oenuru ke morohne enēko mase repe, yrome onenahpyra ekurehnōko mase, tykase.

Xiria soutatu tō epatopōpyry

³ Mame 4me orutua kō ipihpyry tyrohsē hpe jarao nexiase pata Samaria omōtohy myhto. Oximaro oturūko toh nexiase ynara tykase toto osey a:

— Oty katoh typorohse rokē sytatou kuorikyrykō eraximāko?

⁴ Pata pona omomyry anakorehmara mana. Moro tao emitapānōko mā toto. Tehme rokē kuahtao xine taro morararo orihnōko sytatose. Naeroro

ehmaropa Xiria soutatu tō esaka; otarame kuetaparatoryko mā toto, yrome otarame kypynanohtoryko mā toto, tykase.

⁵ Naeroro kohmāsasaka ahtao toytose toto Xiria soutatu tō esaka. Yrome toeporehkase toto ahtao ahno pyra nexiase ipunaka.

⁶ Panaikatō totapose Ritonōpo a Xiria soutatu tomo a imoihmākō oepiry samo; soutatu tomo te, kawaru tomo te, kahu tomo oepiry samo. Naeroro ynara tōsenetupuhse toh nexiase; heteu tō tuisary, Ejitu tō tuisary maro topehmase Izyraeu tō tuisary a soutatu tō enehtohme etonatohme kymaro xine, tykase toto.

⁷ Naeroro tykohmāse ahtao ro toepase toto, Xiria soutatu tomo, tōsepynanohtohkōme. Tytapyikō kamisa risē tynomose eya xine te, kawaru tomo te, jumētu tomo te, tosarykō roropa tynomose eya xine morara ehtopōpyry samo.

⁸ Mame mokaro asakoropane exiketō toeporehkase ahtao tomōse toto tapyi tō kamisa risē taka, tōtuhse toto eukuru tōse roropa eya xine, parata tapoise eya xine uuru maro upo roropa. Toytose toto tynapoityā zonēse; mame tooehse ropa toto, imepý taka omōtohme, mōkomo apoitohme zonētohme apitorymā saaro.

⁹ Yrome ynara tykase toto oseya rokene:

– Zae nymyry pyra sytatose! Kure ehtoh enēko sytatose, Moro poko onekaropyra imehnomo a kuahtao xine popyra exiry. Ēmepyry eraximaryhtao kyaa xine ekarotohme, tuānohsēme exīko sytatose. Ehmaropa seromaroro tuisa akorehmananō zuruse tuisa tapyi konōto taka.

¹⁰ Naeroro toytose toto Xiria soutatu tō esary poe Samaria pona ropa. Tykohtase toto pata apuru erase tomo a:

– Toytose yna Xiria tō soutatu tō esaka. Ahno onenepyra ynanakene ipunaka, toto onetara roropa ynanakene, tykase toto. Mokaro eky tō, kawaru tō tymyhse ro, jumētu tō roropa tymyhse ro toh kynako. Itapyikō moroto ro, Xiria soutatu tō nynomohpyry saaro.

¹¹ Mame toto omiry taropose pata omōtoh erasamo a, tuisa akorehmananomo a tuisa tapyi konōto tao.

¹² Koko nexiase repe, yrome towōse tuisa tynyhtoh poe. Ynara tykase ynororo takorehmananomo a:

– Ourutoryko ase Xiria soutatu tō atamorepatopōpyry poko. Tuarō mā toto tonahsē pyra kuexirykō poko. Morara exiryke tosarykō turumekase eya xine otonētohme ona po. Pata poe kutūtarykō eraximāko mā toto, tonahsē zupise kytorykohtao. Morara ahtao kuapoitoryko mā toto, kypatarykō poremākāko roropa mā toto.

¹³ Toiro akorehmane ynara tykase:

– Taro, pata po exiketō orihnōko rokē mā toto, imehnō aorihtyā samo. Naeroro orutua kō saropotone 5me kawaru tō tōxinamase exiketō maro, tuaro kuehtohkōme. Otara toehse rahkene?

¹⁴ Naeroro orutua kō tymenekase eya xine. Taropose toto tuisa a kahu tō asakoro maro: “Ytotoko osenuhmase tuaro ehtohme Xiria soutatu tō poko. Otara toehse toh rahkene?”

¹⁵ Mame toytose toto tuna Joatāo pona. Osema tao upo tonese eya xine mōkomo roropa, ipyrekō tōkehko typahse Xiria soutatu tomo a aeparykohtao. Mame tooehse ropa toto tuisa zuruse.

¹⁶ Morarame tutūtase Samaria pōkō axī samo Xiria soutatu tō nynomohpyry apoitohme tyaa xine tykyryrykōme. Mame Ritonōpo omihpyry ae ro 3½ kiru tiriiku kurā epehpyryme, 7 kiru sewata epehpyryme saaro, toiro parata rokē nexiase.

¹⁷ Morarame mokyro tuisa akorehmane tyripose tuisa a pata omōtoh eraseme. Mame imoihmākomo a tytūtūmase ynororo toorihse. Eriseu omihpyry ae ro toytose tuisa ahtao oturuse imaro.

¹⁸ Morara ahtao tuisa turuse Eriseu a: “Sero sā xixi ahtao kokoro 3½ kiru tiriiku epehpyryme, 7me kiru sewata epehpyryme sā toiro parata rokē exīko,” tykase.

¹⁹ Morara kary etaryke tuisa akorehmane a morara tykase eya:

– Morara ehsaromepyra mana, Ritonōpo a tonahsē tonehpose ahtao ro kapu poe, tykase. Mame Eriseu a tozuhse:

– Oenuru ke morohne enēko mase repe, yrome onenahpyra mase ekurehnōko.

²⁰ Mame morara toehse eya, toorihse ynororo tytūtūmase ahtao imoihmākomo a pata omōtoh po.

8

Nohpo, Sunē pō oehstopōpyry ropa Izyraeu pona

¹ Morarame mokyro nohpo Sunē pō turuse Eriseu a. Mokyro mūkuru tōsemākase ropa Eriseu a. “7me jeimamyry enehpōko Ritonōpo mana konopo oehpyrahme samo. Tonahsē pyra exiryke omise konōto exīko mana. Tarōkō etuarimāko mā toto. Naeroro kurehxo oytory oekyry tō maro imepỹ pona,” tykase eya.

² Morara exiryke urutō omi poe toesyryhmase ynororo tytapyĩ taōkō maro pirixteu tō nonory pona, 7me jeimamyry taropose.

³ Mame 7me jeimamyry taropose ahtao toeramase ropa ynororo Izyraeu tō nonory pona ropa. Toytose ynororo tuisa a tytapyĩ tōkehko tutupi roropa ekaropotohme ropa tyya.

⁴ Toeporehkase ynororo ahtao, tuisa oturūko nexiase Keazi maro Eriseu akorehmane maro. Tuarō se tuisa nexiase Eriseu nyrytyā poko, Ritonōpo jamitunuru ke.

⁵ Poeto ēsemākapotopōpyry ropa poko Eriseu a, ekarōko Keazi nexiase tuisa a. Morara ekaroryhtao ro, nohpo toehse tykyryry ekaropose ropa tuisa a. Mokyro eneryke tyya, Keazi ynara tykase:

– Tuisa! Mose nohpo ynororo. Mose imūkuru, Eriseu nēsemākaphopyry ropa.

⁶ Tōturupose ahtao zae Keazi nurutopōpyry tokarose nohpo a tuisa a. Naeroro takorehmane tonehpose tuisa a nohpo kyryry ekarotohme ropa eya, tapyi te, tupito te, ikyryry roropa epehpyry; emero toto narykatyā epery tapoise ahtao esē esahpyo 7me jeimamyry taropose ahtao, ekarotohme ropa eya.

Tuisa Pē-Hatate Eriseu maro

⁷ Morarame Tamaxiku pona toytose Eriseu kure pyra Pē-Hatate Xiria esē ahtao. Mame moroto Eriseu ehtoh tokarose ahtao tuisa a,

⁸ ynara tykase ynororo takorehmane Hazaeu a:

– Kynekarory arota urutono a. Oturuko eya, oturutohme Ritonōpo Kuesēkomo a zuaro ehtohme ekurākāko ropa hano?

⁹ Naeroro 40me kameru tō pona mōkomo kurā Tamaxiku pōkō mōkomory tyripose Hazaeu a arotohme tynekaroryme Eriseu a. Mame toytose ynororo oturuse Eriseu maro. Ynara tykase:

– Tuisa Pē-Hatate, omūkurume sā mana. Ekaropory se ynororo oya toekurākary ropa poko kure pyra toexiryke, tykase.

¹⁰ Ynara tykase Eriseu eya:

– Ritonõpo a turuse ywy tuisa orihnõko mana. Yrome kaxiko eya: “Ekurākāko ropa mase,” tykase.

¹¹ Mame okynahxo mokyro eneryke Eriseu a, toehxirose sã Hazaeu nexiase. Mame tyxitapitose Eriseu rahkene.

¹² Hazaeu tõturupose eya:

– Oty katohme mah xitāko? tykase.

– Tuaro jexiryke onyriry tõ xihpyry poko Izyraeu tõ ryhmaryke, tykase Eriseu. Izyraeu tõ soutatu tõ tapyi jamihme exiketõ zahkāko mase. Toto poenõ etapāko mase, ipoenõ pitūko roropa, nohpo tõ ryhmāko mase poe tõme exiketomo, tykase.

¹³ – Otāto morohne xihpyry rīko ywy? tykase, tõturupose Hazaeu. – Ime pyra ase ipunaka, tykase.

– Ritonõpo poe zuaro ase; Xiria tuisaryme exīko mase, tykase Eriseu.

¹⁴ Mame toytose ropa Hazaeu tuisa Pē-Hatate esaka. Tõturupose tuisa a eya:

– Otara nykā Eriseu? tykase.

– Ekurākāko ropa mase rahkene nykā ynororo, tykase Hazaeu.

¹⁵ Yrome yrokokoro kamisa topuxixime exiketõ tapoise Hazaeu a. Moro kamisa tyrise eya tuna kuaka tahxikure ehtohme. Mame ike tuisa ēmyty tytõse oseremara ehtohme. Toorihse ynororo.

Mame Pē-Hatate myakāme toehse Hazaeu, Xiria pōkõ tuisaryme.

Tuisa Jeorão Juta tõ esemy

(2 Koronika 21.2-20)

¹⁶ Mame 5me jeimamyry taropose Jorão, Akape mükuru a ahtao Izyraeu tõ tuisaryme toexiry poko, Jeorão, Josapa mükuru tuisame toehse Juta tõ esēme.

¹⁷ 32 anome nexiase. Mame 8me jeimamyry taropose ynororo tuisame toexiry poko Jerusarē po.

¹⁸ Ipyty Akape ēxiry kynexine. Mame Akape tõ ehtopõpyry sã popyra nexiase, imehnõ Izyraeu tõ tuisary tõ ehtopõpyry sã roropa. Ritonõpo omihpyry omipona pyra nexiase.

¹⁹ Yrome Juta tõ enahkapory se pyra Ritonõpo nexiase, tõmihpyry pokoino, typoetory Tawi a. Omükuru, apakõ roropa tuisame exikehpyra exīko mǎ toto, katopõpyry pokoino.

²⁰ Mame Jeorão tuisame ahtao Etõ tõ typenekehse Juta tõ poetoryme toexirykõ poko. “Yna esē kara mase,” tykase toto Jeorão a.

²¹ Naeroro Jeorão toytose soutatu tõ maro kahu tõ ae pata Zaia pona. Moroto tomyehmase ynaroro Etõ soutatu tomo a. Mame koko tukuhse ynororo kahu aronanõ maro tutūtarykõ poko. Tutūtase toto ahtao toepase toto, Jeorão poetory tõ emero tytapyikõ taka ropa.

²² Morotoino Etõ tõ, Juta poetory tõme exipyra ropa toehse toh nexiase. Mame morara ahtao pata Ripina pōkõ roropa Juta turumekase tosēkõme.

²³ Imehnõ Jeorão nyrytyā emero tymerose pape pokona esety Juta tõ Tuisary tõ Ehtopõpyry.

²⁴ Mame Jeorão toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tõ ekepyry tõ maro Tawi patary po. Imükuru Akazia tuisame toehse tumy esahpyõme.

Tuisa Akazia Juta tõ esēme

(2 Koronika 22.1-6)

²⁵ Mame 12me jeimamyry taropose Jorão, Akape mükuru ahtao tuisame toexiry poko Izyraeu tõ esēme, Akazia, Jeorão mükuru tuisame toehse, Juta tõ esēme.

²⁶ 22 jeimamyry nae kynexine tuisame toehse ahtao. Mame toiro jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jeny Ataria kynexine, Akape ēxiry, tuisa Oniri pary, Izyraeu tō esemy.

²⁷ Oxikeyryme Akazia exiryke tuisa Akape maro, tyyptase jū exiryke Akape ēxiry maro, tyyryppyry poko toehse ynororo Akape tō ehtopōpyry samo.

²⁸ Mame Akazia toytose tuisa Jorão, Izyraeu tō esē akorehmase etonase tuisa Hazaeu Xiria tō esē, poremākapyry poko. Mame tōsetapase toto Ramote-Kireate po. Moroto Jorão tyyryhmase.

²⁹ Naeroro toytose ropa ynororo pata Jezereu pona aekurākatohme ropa. Mame Akazia toytose roropa morotona mokyro enese.

9

Jeu tahpase Izyraeu tō esēme ehtohme

¹ Morarama urutō nuasemā tykohmase tyya, urutō Eriseu a. Ynara tykase ynororo eya:

– Atakimako oytotohme Ramote-Kireate pona. Sero oriu aroko kutehi ao amaro.

² Mame morotona toeporehkase awahtao Jeu zupiko, Josapa mūkuru, Ninixi paryme. Mokyro arota imepỹ osa taka ameke pixo epe tō winoino.

³ Mame sero oriu ikuāko zupuhpyry pona. Ynara kaxiko eya: “Ritonōpo Kuesēkō omi poe kuahtano tymenekase oexiryke Izyraeu tō esēme.” Moromeipo otūtako ropa, axi ke oytotohme ropa.

⁴ Naeroro mokyro urutō nuasemā toytose Ramote-Kireate pona.

⁵ Moroto soutatu tō esēkō tonese eya oximōme. Ynara tykase ynororo:

– Omi enehno ekarotohme oya, tykase.

– Onoky a morara āko mah? tykase Jeu.

– Oya, pāna! tykase ynororo.

⁶ Naeroro toytose mokaro asakoro ro imepỹ osa taka. Mame moro tao oriu tukuāse eya Jeu zupuhpyry pona. Ynara tykase ynororo eya:

– Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy ynara āko: “Omoro tymenekase ya ypoetory tō, Izyraeu tō esēme oehtohme.

⁷ Oesemy tuisa Jorão, Akape mūkuru, etapapōko ase oya Jezapeu wānohtohme urutō kō totapase eya exiryke imehnō ypoetory tō maro.

⁸ Akape ekyry tō emero etapapōko ase, orutua kō emero aorihmapōko ase, nuasemākomo, tamuhpomākō maro.

⁹ Akape tō riko ase tuisa Jeropoāo Nepate mūkuru ritopōpyry sã ya, tuisa Paasa Aia mūkuru ritopōpyry sã roropa ya.

¹⁰ Jezapeu ekepyry ononēpyra exiko mana; ipũ ãnōko kaikuxi tō mana pata Jezereu pũto,” tykase.

Morara kaxipo mokyro urutō nuasemā tutūtase moro tae. Mame morotoino toepase ynororo rahkene.

¹¹ Mokaro soutatu tō esamo a toehse ropa Jeu ahtao, tōturupose toto a:

– Emero kure repe? Oty se kynako oya mokyro rowohpano? tykase toto.

– Zuaro matose ise aexiry, tykase Jeu.

¹² – Arypyra pāna! Kaxiko, otara nyka? tykase toto.

– Ynara tykase ynororo ya: “Ritonōpo ynara tykase: Ywy omenekāko ase, Jeu, tuisame ehtohme, Izyraeu tō esēme,” nykā ya.

¹³ Morara kary etaryke tyya xine Jeu marōkomo, soutatu tō esamo a, tupōkō tomase onuhtoh pona, epona xikihme Jeu ehtohme. Rue totose eya xine. Tykohtase toto:

– Jeu tuisame mana! tykase toto.

Tuisa Jorão etapatopõpyry

¹⁴⁻¹⁵ Morarame Jeu tātamorepase tuisa Jorão etapatoh poko. Jezereu po tuisa Jorão nexiase, ekurākāko. Morotona toytose ynororo tyryhmasē ahtao, osetaparyhtao tuisa Hazaeu, Xiria esē maro, Ramote-Kireate po. Naeroro ynara tykase Jeu tymarōkō soutatu tō esamo a:

– Ymaro awahtao xine tomeseke ehtoko tarōkō ytopyra ehtohme tokare pyra, Ramote-Kireate poe Jezereu pōkō zuruse ypoko.

¹⁶ Mame tōtyrise ynororo tykahu aka toytotohme Jezereu pona. Tuisa Jorão etyhñōko ro nexiase. Tuisa Akazia Juta tō esē moroto roropa nexiase imaro, Jezereu po.

¹⁷ Morarame soutatu nexiase, kae tapyi tao, pata omōtoh eraseme, Jezereu po. Jeu oepyyry typoetory tō maro tonese eya. Tykohtase:

– Ahno oehnōko kawaru tō maro! tykase.

Ynara tykase Jorão:

– Soutatu enyohko kawaru po, ekaropotohme epeme toto exiry poko, epetōkaramē toto exiry poko, enara.

¹⁸ Mokyro omi arone toytose oseporise Jeu maro. Ynara tykase:

– Tuisa zuaro toexiry se epeme moehno?

– Oty poko torētyke mahno? Juaro pyra hma? Kuekahmako ty, tykase Jeu.

Mame mokyro soutatu kae ehtoh tao ynara tykase: “Omi arone tōseporise toto maro yrome oehpyra ropa mana.”

¹⁹ Imepỹ omi arone tonyohse ekaropose Jeu a, apitorymã saaro. Mokyro tozuhse roropa eya:

– Torētyke pyra exiko! Juaro pyra hma? Kuekahmako ty, tykase.

²⁰ Mokyro erase kae ehtoh tao tōturuse:

– Omi arone tōseporise toto maro yrome oehpyra ropa mana. Ynara tykase roropa ynororo:

– Mokaro tuisary tykahu arōko rowohpã samo, Jeu kahu arory sã hkotano!

²¹ – Ykahu enehta, tykase tuisa Jorão. Tonehse eya xine. Mame tōtyrise tuisa Jorão tykahu aka. Tuisa Akazia toytose roropa tykahu ao. Toytose toto asakoro ro oseporise Jeu maro. Mame tōseporise toto tupito po, Napote esahpyry po. Mame Jorão tōturupose:

²² – Osepeme moehno? tykase.

– Otāto osepeme exiko syta joroko poko ro tarōkō ahtao, tyneponāmarykō eahmary poko toto ahtao, asa, Jezapeu nyripohpyry ae ro? tykase.

²³ Naeroro tykahu ae toeramase Jorão epatohme, kohtāko nexiase Akazia a:

– Kuewokāko mana! Yrypo mokyro, Akazia!

²⁴ Mame tyyre ke tuose Jeu a jamihme samo. Jorão tuose ĩpary pokona eano pona. Toorihse, toepukase tykahu ao.

²⁵ Mame ynara tykase Jeu takorehmane Pitikaa a:

– Mokyro ekepyry emako tupito pona, Napote esahpyry pona. Wenikehpyra hma kawaru po kytoryhtao Akape, Jorão zū maro? Morara tykase Ritonõpo Akape poko:

²⁶ “Kokonie Napote etapatopõpyry enease imūkuru tō maro. Naeroro jomiry etapōko ase oya, awānohnōko ase taro, sero tupito po.”

– Morara exiryke Jorão ekepyry emako Napote tupĩpyry pona, Ritonõpo omihpyry ae ro, tykase Jeu takorehmane a.

Akazia orihtopõpyry

²⁷ Morara tonese tuisa Akazia a. Naeroro tykahu ae toepase ynororo Pete-Hakā esemary ae. Yrome tokahmase Jeu a ynororo. Ynara tykase Jeu typoetory tomo a:

– Akazia etapako roropa! tykase.

Tuose ynororo eya xine tykahu ae aytoryhtao osema ae Kua pona, pata Ipyreāo pūto. Yrome toytose ro ynororo, jetū ahtao ro Mekito pona. Moroto tooihse.

²⁸ Mame Akazia ekepyry tarose ipoetory tō esamo a Jerusarē pona ropa kahu ae. Moroto tuisa tō zonētoħ tao tonēse ynororo Tawi patary po.

²⁹ Akazia tuisame toehse Juta tō esēme 11me jeimamyry taropose Jorāo, Akape mūkuru ahtao tuisame toexiry poko Izyraeu tō esēme.

Jezapeu etapatoĉpyry

³⁰ Morarame Jeu toeporehkase Jezereu pona. Inyrihpyry poko totase Jezapeu a. Tōmyty tonohse eya, tonuru tōkehko, tūsety tokurinase eya. Toexik-ihmase ynororo tuisa tapyī konōto tao kaino osema enēko osenuhmatoh ae.

³¹ Mame Jeu toehse ahtao pata omōtoħ ae, tykohtase Jezapeu eya:

– Moehno, Ziniri, oesē etapahpono?

³² Tōsenuhmase kakoxi Jeu, tykohtase ynororo:

– Onoky jakorehmāko nae?

Tōsenuhmase osenuhmatoh ae orutua komo tapyi poko erohketomo asakoro otarame oseruao.

³³ – Mose emako moro tae! tykase Jeu eya xine.

Tomase ynororo eya xine. Imunuru sapararah tykase tapyi apuru pokona, kawaru pokona roropa. Ekepyry pona kawaru tō tarose Jeu a, kahu maro.

³⁴ Mame tuisa tapyī konōto taka tomōse ynororo. Tōtuhse, eukuru tōse eya. Mame otuhkehxiĉo ynara tykase ynororo:

– Mokyro popyra aexihpyry ekepyry aroko zonētoħme; ynara exiryke: tuisa ēxihpyryme mana, tykase.

³⁵ Yrome mokaro noħpo ekepyry zonēse aytotyā toytose ahtao onenepyra toħ nexiase. Zupuhpyry zehpyry rokē tonese, ipupuru zehpyry, emary zehpyry roropa, enara rokene.

³⁶ Mame Jeu turuse ahtao moro poko eya xine, ynara tykase ynororo:

– Morara exīko, tykase Ritonōpo, Eria Tixipe pō omiry ae: “Kaikuxi tō Jezapeu ekepyry ōnōko mana pata Jezereu po.

³⁷ Akoĉpyry sapararahme exīko okyno ety samo. Moromeĉpo ipoko ynara kasaromepyra exīko imehnō mana: ‘Mose Jezapeu ekepyry taro nexiase.’ ”

10

Akape mūkuru tō etapatoĉpyry

¹ Morarame Samaria po Akape poenō kynexine ipakō roropa, 70mākō kynexine. Mame pape tymerose Jeu a pata esā neneryme, tamuximākō neneryme roropa, Akape ekyry tō pyno exiketō neneryme roropa. Ynara tykase ynororo:

² – Tuisa mūkuru tō eraseme matose. Kahu tō nae matose te, kawaru tomo, tpyreke roropa matose. Pata tō tapuruse exiketō nae roropa matose. Naeroro sero pape, nymerohpyry tapoise oya xine ahtao,

³ tuisa ekyrypyry toiro imenekatoko, imehxo exikety, otuisarykōme ehtohme. Mame etonāko matose mokyro ewomatohme.

⁴ Yrome mokaro Samaria pōkō esā tōserehse. Ynara tykase toto:

– Otāto osetapāko sytatou? Jeu onyporemākaposaromepyra sytatose. Tuisa Jorāo typporemākase eya, tuisa Akazia roropa, tykase toto.

⁵ Naeroro tōximōse toto; tuisa tapyī konōto erase te, pata tuisary maro te, tamuximākō maro, Akape ekyry pyno exiketō maro. Oximaro omi taropose eya xine Jēu a ynara katohme: “Opoetoryme ynanase. Ōmiry omipona se rokē ynanase. Yrome tuisa ekyry onymenekara ynanase tuisame tyritohme. Naeroro zae ehtoh oya tyriko,” tykase toto.

⁶ Morara exiryke imep̄y pape tymerose Jēu a toto neneryme. Ynara tykase: – Ymaro awahtao xine, jomiry omipona se nymyry awahtao xine, tuisa Akape mūkuru tō etapatoko emero, zupuhpyrykō enehtohme ya, Jezereu pona kokoro serara ahtao, tykase.

Mokaro 70mākō, tuisa Akape mūkuru tō ewomāko Samaria pōkō tamuxiry nexiase, toto wātanohpōko toh nexiase.

⁷ Mame Jēu nymerohpyry tonese tyya xine ahtao, mokaro Akape mūkuru tō 70mākō totapase Samaria pōkō tuisary tomo a. Zupuhpyrykō tyryse ruto aka eya xine. Taropose toto Jezereu pona, Jēu a.

⁸ Mame Jēu turuse ahtao Akape mūkuru tō zupuhpyry enehtopōpyry poko, asakoro oximōtohy tyripose eya, zupuhpyrykomo, pata omōtohy po. Moroto tynomose toto eya xine ēmehtoh pona.

⁹ Tōmehse ahtao Jēu toytose pata omōtohy pona. Ynara tykase ynororo moroto ytoytoketomo a:

– Ywy roro tātamorepase tuisa Jorāo etapary poko. Oya xine pyra, ya mokyro totapase. Yrome moxiamo, onoky a totapase toto?

¹⁰ Morara exiryke tuaro ehtoko, Ritonōpo omihpyry Akape tō poko, emero exiko mana Ritonōpo omihpyry ae ro. Emero tyryse Ritonōpo a, Eria omihpyry ae ro.

¹¹ Mame imehnō Akape ekyry tō totapase Jēu a, Jezereu po exiketomo, tuisa Akape akorehmanānō roropa, epēpyry tō maro, ineponāmarykō eahmatohy poko erohketō maro. Tonahkase toto eya emero porehme.

Tuisa Akazia ekyry tō etapatopōpyry

¹² Morarame toytose Jēu Jezereu poe Samaria pona. Osema tao patāpo kynexine, esety Kaneru Esā Esaryme.

¹³ Moroto tōseporyse ynororo Akazia ekyrypyry tō maro, Juta tō esemyrypyry. Tōturupose ynororo:

– Onokākō matou? tykase.

– Akazia ekyryme ynanase, tykase toto. – Jezereu pona ytōko ynanase Jezapeu poenō maro oseahmase, imehnō tuisa ekyry tō eahmase roropa, tykase toto.

¹⁴ – Moxiā apoitoko! Isene ro toto se ase! tykase Jēu typoetory tomo a.

Tapoise toto eya xine, mame toto totapase moroto, tuna eutary pūto. 42me toh kynexine atapona, emero totapase eya xine.

Akape ekyry tō etapatopōpyry

¹⁵ Morotoino toytose Jēu ahtao, tōseporyse ynororo Jonatape, Rehape mūkuru maro, aepyryhtao oturuse tymaro. Taomikase Jēu ahtao, ynara tykase:

– Oxisā osetupuhnōko sytah? Jakorehmāko mah? tykase.

– Ÿ, ākorehmāko ase, tykase Jonatape.

– Ahtao, oemary ekaroko ya! tykase Jēu.

Tomary tokarose eya. Mame Jonatape takorehmase Jēu a onuhtohme tykahu aka.

¹⁶ – Eropa ymaro, tykase Jēu. – Orēpyra Ritonōpo omipona jehtoh enēko mase.

Tarose ynororo tykahu ae Jēu a, Samaria pona.

17 Mame toeporehkase toto ahtao, Akape ekyry tō totapase Jeu a, emero porehme. Morara toehse Ritonōpo omihpyry ae ro Eria a.

Paau toponāmasē eahmananō etapatopōpyry

18 Morarame Samaria pōkō taoximōnohpose Jeu a. Ynara tykase ynoro: – Paau toahmase Akape a pitiko rokene. Yrome ywy pitiko rokē pyra, itamurumehxo eahmāko ase.

19 Paau poko urutō kō enehpoko oximōme, eahmananō maro, Paau poko erohketō roropa. Ekurehpyra ehtoko. Ynekarory konōto zahkāko ase Paau eahmatohme. Oehpyra exiketō orihmanohpōko ase, tykase.

Yrome morara tykase Jeu, Paau poko exiketō enehtohme oximōme, toto etapatohme.

20 Mame ynara tykase Jeu:

– Toiro ēmepyyry imenekatoko Paau eahmatohme. Tymenekase eya xine.

21 Mame omi taropose Jeu a, emero pata tō pona, Izyraeu nonory po. Paau eahmananō tōximōse toto, emero porehme. Mame Paau eahmatoh taka tomōse toto. Tapyi typehkase eya xine.

22 Mame Jeu omi poe Paau poko erohketō tuisary a upo tonehse Paau poko erohketō zupony ekarotohme Paau eahmananomo a.

23 Moromeīpo Jeu tomōse Paau tapyi taka Jonatape Reape mūkuru maro. Ynara tykase ynoro moro taōkomo a:

– Tomeseke ehtoko Paau eahmananō rokē taro ehtohme Ritonōpo eahmananō omōpyra ehtohme xiara, tykase.

24 Mame tomōse ynoro Jonatape maro tynekarory zahkatohme Paau eahmaryme. Yrome 80me soutatu tō tyrise eya jarānao. Ynara tykase eya xine:

– Moxiā etapāko matose emero porehme. Toiro tynamase oya xine ahtao aepatohme epehmāko matose oorihthokō ke, tykase.

25 Morarame tynekarory tyahkakehse ahtao Jeu a, ynara tykase ynoro soutatu tō esamo a:

– Omōtoko toto etapatohme emero porehme epara toto ehtohme, tykase.

Naeroro tomōse toto tyyrekō maro, toto etapatohme. Ekepyrykō tarose jarānaka eya xine. Mame tomōse toto osa taka Paau tapyi taō taka.

26 Moro tae Paau neponāmary tarose eya xine jahkatohme.

27 Naeroro Paau neponāmary tonahkase eya xine tapyi roropa. Mame moro tapyi Paau eahmatoh ahno suhtatohme toehse. Moroto ro mana seroe ro.

28 Moro ke Paau eahmary tonahkapose Jeu a Izyraeu tō nonory po.

29 Yrome tuisa Jeropoāo Nepate mūkuru nyrihpyry iirypyryme onurumekara kynexine. Mokyro Jeropoāo a Izyraeu tō takorehmase tyyrypyrykō poko toto ehtohme. Pui mūkuru panō uuru risē tyrise eya Peteu po te, Tā po roropa mokaro eahmatohme, enara.

30 Ynara tykase Ritonōpo Jeu a:

– Akape ekyry tonahkase oya jomihpyry omipona. Morara exiryke ynara āko ase oya: “Omūkuru tuisame exīko, apakō roropa Izyraeu tō esēme exīko mǎ toto 4me aemāsamo.”

31 Yrome Ritonōpo Izyraeu tō Esē omihpyry omipona hkopyra Jeu toehse. Jeropoāo ehtopōpyry typoehse eya Izyraeu tō akorehmary poko toto rypyry poko toto ehtoh poko roropa.

Jeu orihtopōpyry

32 Morarame Izyraeu tō nonory zumo hkopyra tyriplitose Ritonōpo a. Tuisa Hazaeu Xiria esemy a Izyraeu tō nonory typtoremākapose

³³ Joatão poe xixi tūtatoh wino ikurenaka pata Aroea pona tuna Aranō pona. Tapoise eya Kireate nonory roropa Pasā nonory roropa. Moroto Kate pakomotyā kynexine te, Rupē pakomotyamo te, Manase pakomotyā xixi tūtatoh wino.

³⁴ Imehnō Jeu nyrytyā, orēpyra aexihpyry tymerose pape pokona esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopōpyry.

³⁵ Toorihse ynororo. Ekepyry tonēse Samaria po. Imūkuru Jeoakaze tuisame toehse tumy myakāme.

³⁶ 28me jeimamyry taropose Jeu a Samaria po Izyraeu tō esēme toexiry poko, enara.

11

Tuisa nohpo Ataria Juta tō esēme

(2 Koronika 22.10–23.15)

¹ Morarame tuisa Akazia eny, Ataria tuaro toehse ahtao tumūkuru etapatopōpyry poko, tyekyry tō tonahkapose eya toiroro toehtohme tuisa myakāme.

² Yrome toiro Akazia ekepyry mūkuhpyry onetapara kynexine, esety Joaxi. Typynanohse ynororo jumýpyry oryxiry Jeosepa a onetapara mokyro kunumuxi ehtohme. Tuisa Jeorāo êxihpyryme kynexine ynororo. Omatome tarose ynororo ipynanohne maro nyhtoh taka, Ritonōpo Tapyī taka. Moro tao tonēse ynororo onenepyra Ataria ehtohme.

³ 6 me jeimamyry taropose Jeosepa a poeto pynanopyry poko, tonēse Ritonōpo Tapyī tao, tuisame Ataria ahtao tumūkuru myakāme.

⁴ Moromeīpo jeimamyry 7mā po soutatu tō esā tykohmase oturukety, Joiata a Ritonōpo Tapyī taka toto ýtotohme. Moro tao tōturuse toto Ritonōpo neneryme, zae rokē toehtohkōme oximōme. Mame tuisa ekepyry mūkuhpyry Joaxi tonepose eya xine.

⁵ Ynara tykase Joiata eya xine:

– Ynara tyrīko sytatose: Oturuketō toehse ahtao rewita tō maro erohse oserematoh ae, oseruao oximōmākōme atapiakāko sytatose, toiro oximōmākō tuisa tapyī konōto enetohme eraseme.

⁶ Imepý oximōmākō tehme exīko Omōtoh Sua tao eraseme. Imepý oximōmākō exīko omōtoh eraseme roropa, mokaro erasā mykapo.

⁷ Mokaro asakoro oximōmākō toerohtoh rumekaryhtao tehme exīko ro Ritonōpo Tapyī eraseme tuisa ewomatohme.

⁸ Mame rewita tō imoihmākō maro Joiata omihpyry omipona toehse. Mame toerohkehse toto ahtao oserematoh po toerohtohkō onurumekara toh toehse. Naeroro tuhke toehse oehsenākō maro, aotyhykatyā maro. Morarame tamorepase toto eya Joaxi riry poko tuisame. Tomeseke toto ehtohme tamorepase toto eya Joaxi ewomatohme, ipoko pyra imehnō ehtohme.

⁹⁻¹¹ Mame Joiata omipona soutatu tō esā nexiase. Typoetory tō tonehse eya xine Joiata a, toerohkehse aehtyamo oserematoh po te, erohse aepyhpyamo roropa, enara. Warata tō tokarose eya xine Joiata a osewomatoh tonō maro, Tawī kyryrýpyry tukurākase exiryke Ritonōpo Tapyī tao. Mame tpyrekō tapoise eya xine tuisa mūkuhpyry ewomatohme Joiata omi poe.

¹² Mame Joaxi tonehse Joiata a jarānaka, zupuhpyry pona parimā tyrise eya, uuru risemy. Mame pape tokarose eya, tymerose Ritonōpo omiryne, zae tuisame ehtoh poko. Mame tuhsuhmase eya xine oriu ke. “Tuisame mase,” katohme. Tātākyemase toto, tahtah tykase. Ynara tykase roropa toto:

– Orēpyra tuisame exiko! tykase toto.

¹³ Mame panaikatō totase tuisa nohpo Ataria a. Soutatu tō, imehnō roropa oseahmāko toh nexiase. Mame taryporyke toytose ynororo Ritonōpo Tapyī taka, imoihmākomo a.

¹⁴ Moroto tuisa exisenā tonese eya xikihme Saromāo nyrihpyry xikihme exikety myhtokoxi, Ritonōpo maro Oturutoh omōtoh tao. Morara tyrise toipe eya xine, tuisame toehse ahtao. Tomyehmase ynororo soutatu tō esamo a te, rue etonanomo a, imehnomo a roropa. Oseahmāko toh nexiase, kohtāko, rue etōko. Typoremākase exikety sã tupō tyxihkase nohpo a toemynymaryme. Kui tykase ynororo:

– Zae pyra matose, jewokāko! Popyra matose! tykase.

¹⁵ Mame Ataria etapapory se pyra Joiata nexiase, Ritonōpo Tapyī tao. Naeroro ynara tykase ynororo soutatu tō esemy a:

– Mose arotoko jarānaka, soutatu tō atakenaka exiketō rānakuroko. Ipy-nanopyry se exiketyme ahtao etapatoko, tykase.

¹⁶ Mame mokyro tapoise, tarose eya xine tuisa tapyī konōto taka. Mame moroto, kawaru tō omōtoh po mokyro totapase eya xine.

Joiata nyriyamo (2 Koronika 23.16-21)

¹⁷ Morarame tuisa Joaxi imoihmākō maro takorehmase oturukety Joiata a osekarotohme Ritonōpo a, ipoetoryme toto ehtohme. Ynara tykase toto Ritonōpo netaryme: “Ritonōpo, ōmihpyry omipona se ynanase yronymyryme,” tykase. Mame tuisa takorehmase roropa eya imoihmākō maro tōmirykō etapotohme osepeme toehtohkōme.

¹⁸ Morarame toytose imoihmākō Paau eahmatoh taka. Moro tapyi typhase eya xine. Okyno zahkatoh typhase roropa eya xine, Paau neponāmary maro. Mame Paau poko pyaxime exikety Matā totapase eya xine, tynekarory zahkatoh ēpataka mokyro ahtao.

Soutatu tō tyrise Joiata a eraseme toto ehtohme Ritonōpo Tapyī omōtoh tao.

¹⁹ Mame tuisa Joaxi tarose eya, tuisa ewomananō maro, tuisa tapyī konōto erase tō maro Ritonōpo Tapyī tae tuisa tapyī konōto taka. Imoihmākomo a tokahmase toto. Mame Joaxi tomōse Soutatu Omōtoh ae. Typorohse ynororo tuisa konōto porohtoh pona.

²⁰ Imoihmākō tākye toh kynexine. Mame mynytyme pata Jerusarē toehse, totapase Ataria exiryke tuisa tapyī konōto tao.

²¹ 7me jeimamyry nae Joaxi ahtao tuisame toehse ynororo Juta tō esēme.

12

Tuisame Joaxi ehtopōpyry (2 Koronika 24.1-16)

¹ Morarame 7me jeimamyry taropose Jeu ahtao Izraeu tō esēme ehtoh poko, Joaxi tuisame toehse Juta tō esēme. 40me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jē kynexine Zipia, Peresepa pono.

² Ritonōpo omipona kynexine ynororo toorikyry ponāmero. Takorehmase ynororo Joiata a.

³ Yrome imehnō neponāmary eahmatoh tonō onypahpyra toh kynexine. Tynekarorykō te, ixtaratu roropa tyahkase ro ahno a moroto.

⁴ Mame Ritonōpo maro oturuketō tonehpose Joaxi a tyya tōturutohme toto a. Ynara tykase ynororo eya exine:

– Tineru oximōme tyritoko, tapoise oya xine ahtao Ritonōpo Tapyī tao; tineru topehmase ahtao ahno a tynekarory tō epekahtohme te, tineru

tokarose ahtao roropa Tapyi Kurã kurãkatohme te, tineru tonehse ahtao ahno a roropa tynekarorykõme rokene.

⁵ Oturuketõ emero tomeseke tyriropy se tuisa kynexine, tineru tokarose ahtao eya xine ikurãkatohme Ritonõpo Tapyi kurãkatohme, kure pyra Tapyi tohse ahtao.

⁶ Yrome 23me jeimamyry taropose ahtao Joaxi a tuisame toexiry poko, Ritonõpo Tapyi onukurãkara ro toh kynexine.

⁷ Naeroro Joiata tykohmase tyya imehnõ oturuketõ maro. Tokaropose eya xine:

— Oty katohme Ritonõpo tapyi onukurãkara ro hmatou? Taroino tineru tapoise oya xine ahtao onukurãkara ehtoko. Ekarotoko rokẽ rahkene Ritonõpo Tapyi kurãkapotohme, tykase.

⁸ Ýme oturuketõ kynexine moro poko. Yrome ýme roropa toh kynexine Ritonõpo Tapyi onukurãkara toexirykõ poko.

⁹ Naeroro kaxo tapoise Joiata a tapuruse exikety. Mame eutary tyrise eya apuru poko. Moro kaxo tyrise eya okyno zahkatoh pütokoxi, apotunuru wino tomõse ahtao Ritonõpo Tapyi taka. Mame moro kaxo aka tineru tyrise, Ritonõpo maro oturuketomo a, Ritonõpo eahmananõ nekarohpyry emero. Mame moro kaxo aka tineru tyrise oturuketomo a, Ritonõpo eahmananõ nekarohpyry emero.

¹⁰ Mame moro kaxo ao tineru itamurume toehse ahtao, tuisa akorehmane tooehse, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary maro, kaxo etapuruhmakase. Moro tineru tuhke ehtoh tukuhse eya xine otãto moro ehtoh waro ehtohme. Mame saku aka moro tyrise eya xine.

¹¹ Mame pape pokona itamurume ehtoh tymerose zae eya xine. Mame moro tineru tokarose eya xine erohketõ esamo a, Ritonõpo Tapyi kurãkananomo a. Mame mokaro a wewe poko erohketõ topehmase, tapyi amonanõ roropa,

¹² topu poko erohketomo te, topu hkohnanomo roropa. Wewe tõkehko topekahse eya xine, topu tõ roropa, tapyi kurãkatohme. Mame ise ehtoh emero topehmase eya xine Ritonõpo Tapyi kurãkatohme.

¹³ Moro tineru anapoipyra toh kynexine parata risẽ, kopu tõkehko epehmatohme te, paxiha tõ, rue tõ, erohtoh kyryry nãparina poko ehtopo, imepý kyryry uuru risẽ parata risẽ roropa, enara.

¹⁴ Erohketõ epehmatohme te, wewe tõkehko epekahtohme roropa Tapyi kurãkatohme rokẽ moro tineru tapoise eya xine.

¹⁵ Mokaro Ritonõpo tapyi kurãkananõ zae rokẽ toh kynexine. Naeroro pape merory se hkopyra toh nexiase, enene a enepotohme.

¹⁶ Mame tineru tokarose ahtao tynekaroryme tyryrypyro korokapotohme te, tynekaroryme ehxiropyra ehtohme roropa, moro tineru onyripyra nexiase kaxo aka. Moro tineru tokarose oturuketomo a.

¹⁷ Morarame tuisa Hazaeu, Xiria tõ esẽ tõsetapase Kate põkõ maro. Toto patary typoremãkase eya. Mame Jerusarẽ poremãkapory se roropa tooehse ynororo repe.

¹⁸ Yrome tuisa Joaxi a uuru tõkehko tapoise, tuisãpo tõ nekarotyã Ritonõpo a, Jopasa nekarohpyry te, Jeorão nekarohpyry te, Akazia nekarohpyry maro te, tynekarohpyry maro. Morohne maro imepý uuru tapoise eya Ritonõpo Tapyi tao, tuisa tapyi tao roropa, emero taropose eya tynekaroryme tuisa Hazaeu a. Naeroro tytsoutatu tõ maro Jerusarẽ turumekase eya.

¹⁹ Imehnõ tuisa Joaxi nyrytyã emero tymerose pape pokona, esety Juta tõ Tuisary tõ Ehtopõpyra.

²⁰⁻²¹ Morarame tuisa Joaxi akorehmananõ esã tãtamorepase tosẽkõ etapary poko tyya xine. Mame totapase ynororo asakorõkomo a; Jozakaa, Ximeate

mūkuru te, Jozapate, Somea mūkuru, enara. Totapase ynororo tapyi tao nono topohmā po, Jerusarē po xixi tūtatoh wīno, pata Xira esema tao. Mame Joaxi ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh tao, Tawī patao. Mame imūkuru Amazia tuisame toehse, Juta tō esēme, tumy myakāme.

13

Joakaze Izyraeu tō esēme

¹ Mame 23me jeimamyry taropose Joaxi, Akazia mūkuru ahtao, Juta tō esēme, Jeokaze, Jeu mūkuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme. Mame 17me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Samaria po.

² Tuisa Jeropoāo, Nepate mūkuru ehtopōpyry sā tyrypyry poko toehse ynororo Ritonōpo omipona pyra. Izyraeu tō takorehmase roropa eya tyrypyrykō poko toto ehtohme. Tyrypyrykō xihpyry onurumekāra toh kynexine.

³ Naeroro Izyraeu tō zehno toehse Ritonōpo. Tuhke rokē toto ty-poremākapose Hazaeu Xiria tuisary a, imūkuru Pē-Hatate a roropa.

⁴ Mame Jeokaze tōturuse Ritonōpo Izyraeu tō esemy a, mame typoetory Izyraeu tō ryhmatopōpyry Xiria tō tuisary a eneryke tyya, aomiry totase eya.

⁵ Orēpyra exikety tonehpose Ritonōpo a Izyraeu tō pynanohtohme, toto onyryhmara ropa Xiria tō ehtohme. Mame torētyke pyra toehse ropa Izyraeu tomo osemazuhme toehtopōpyrykō samo.

⁶ Yrome tyrypyrykō poko Izyraeu akorehmatopōpyry Jeropoāo a onurumekāra toh kynexine, morohne poko ro toh kynexine. Mokaro neponāmary Asera nohpo moroto ro kynexine Samaria po.

⁷ Morarame Jeokaze soutatu tō tonahkase sā Xiria tomo a. 50me rokē kawaru po ytoketō tōxinamase te, kahu tō 10me rokene te, pupu po ytoketō soutatu tō 10 miume rokē tōxinamase. Imehnō tonahkasē Xiria tuisary a putoh katoh sā tupuhtūmase toto eya.

⁸ Imehnō Jeokaze nyrytā emero, orēpyra aehtopōpyry roropa tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopōpyry.

⁹ Mame toorihse ynororo, ekepyry tonēse Samaria po. Imūkuru Jeoa tuisame toehse Izyraeu tō esēme tumy myakāme.

Tuisame Jeoa ehtopōpyry

¹⁰ Morarame 37me jeimamyry taropose tuisa Joaxi a ahtao Juta tō esēme, Jeoa, Jeokaze mūkuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme. Mame 16me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Samaria po.

¹¹ Tyrypyry poko toehse roropa ynororo Ritonōpo omipona pyra tuisa Jeropoāo, Nepate mūkuru ehtopōpyry samo, Izyraeu tō takorehmase eya tyrypyrykō poko toto ehtohme.

¹² Imehnō Jeoa nyrytā emero, orēpyra aexihpyry poko roropa etonaryhtao tuisa Amazia, Juta tō esē maro, tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopōpyry.

¹³ Mame Jeoa toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh tao Samaria po. Imūkuru Jeropoāo 2mano, imepý tuisa Jeropoāo esety ae ro, tuisame toehse tumy myakāme.

Eriseu orihpōpyry

¹⁴ Morarame urutō Eriseu takuruhtase, ekurākara ehtoh ke. Mame orih-sasaka toehse ynororo ahtao tuisa Jeoa, Izyraeu tō esē toytose mokyro enese. — Papa! Papa! tykase ynororo, tyxitaryme. — Omoro mase Izyraeu tō ewomane. Orēpyra mexiase, tykase.

15 — Opyre enehta, tykase Eriseu, — taky, pyrou tō maro.

Morohne tonehse Jeoa a.

16 — Pyrou apoiko taky maro tuotohme samo, tykase. Morara tyrise Jeoa a. Mame tomary tyrise Eriseu a tuisa emary pona.

17 — Osenuhmatoh apuruhmakako Xiria nonory wino, tykase.

Tapuruhmakase ahtao tuisa a, ynara tykase Eriseu eya:

— Pyrou ke tusarah kaziko! tykase.

Mame tusarah tykase ahtao eya, ynara tykase Eriseu eya:

— Omoro mase Ritonōpo pyreme. Pyrou sā aaropōko Ritonōpo mana Xiria tō poremäkapose. Osetapāko mase Xiria tō maro pata Apeka po, toto poremäkatoh pona.

18 Morarame Eriseu a imehnō pyrou tapoipose Jeoa a ike nono etapatohme eya. Oseruao rokē nono totapase eya. Mame totapakehse eya.

19 Moro eneryke tyya, tyekītapāse Eriseu. Ynara tykase ynororo:

— Oty katohme nono onetapara make tuhkehxo, otarame 5me, 6me roropa? Morara ahtao Xiria tō typoremākaposēme exiry oya tuhkehxo. Seromaroro oseruao rokē toto poremäkapōko mase, tykase.

20 Mame toorihse Eriseu, ekepyry tonēse.

Jeimamyry ae rokē moape tō oximōmākō tomōse Izyraeu tō nonory pona ematonanohse.

21 Morarame toiro aorihtyā zonemyryhtao Izyraeu tomo a, moape tō oximōmākō tonese eya xine. Taryporyke sā aorihtyā ekepyry tomase eya xine Eriseu zonētopōpyry aka epatohme. Mame Eriseu zehpyry tapose ahtao mokyro ekepyry a tōsemāse ropa ynororo towōse ropa.

Etonatopōpo Xiria tō maro

22 Morarame Izyraeu tō tyryhmase tuisa Hazaeu Xiria esemy a, tuisame Jeoakaze ahtao Izyraeu tō esēme.

23 Yrome typoetory tō typynanohse Ritonōpo a. Towomase roropa eya, Izyraeu tō onenahkapopyra nexiase. Takorehmase toto osepeme osekaroryke Aparāo a te, Izakē a te, Jako a, enara. Naeroro jūme wenikehpyra kynexine typoetory tō poko.

24 Morarame tuisa Hazaeu toorihse ahtao, imūkuru Pē-Hatate tuisame toehse Xiria tō esēme.

25 Mame Pē-Hatate typoremākase tuisa Jeoa Izyraeu tō esemy a. Typoremākase ropa eya. Mame typoremākazomose ropa oseruao. Pata tō tapoise ropa eya, Pē-Hatate napoityamo tuisame Jeoakaze ahtao, Jeoa zумы.

14

Tuisa Amazia Juta tō esemy

(2 Koronika 25.1-24)

1 Morarame asakoro jeimamyry taropose Jeoa Joakaze mūkuru ahtao Izyraeu tō esēme aexiry poko, Amazia, Joaxi mūkuru tuisame toehse Juta tō esēme.

2 25me jeimamyry nae Amazia kynexine tuisame toehse tahtao. Mame 29me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jeny esety Jeoa tō kynexine, Jerusarē pono.

3 Ritonōpo zamaro Amazia nyrihpyry kynexine, aomihpyry omipona aexiryke. Yrome tuisa Tawi ehtopōpyry sā pyra kynexine. Jummy Joaxi nyrihpyry sā rokē tyrise eya.

4 Imehnō neponāmary eahmatoh tonō onypahpyra nexiase. Naeroro ytokehpyra ahno nexiase mokaro eahmatoh taka tynekarorykō zahkatohme ixtaratu zahkatohme roropa moro tao.

⁵ Morarame tyjamihtase Amazia ahtao tuisame, tumy, tuisa Joaxi etapahpōkō taorihmapose eya.

⁶ Yrome toto poenō onetapara nexiase, Ritonōpo omihpyry omipona nexiase ynororo, Moeze nymerōhpyry: “Jūkō onetapara ehtokō zae pyra ipoenō ehtopōpyry pokoino, ipoenō onetapara ehtokō zae pyra jūkō ehtopōpyry pokoino; zae pyra exikety tuānohsēme exīko tynyrihpyry pokoino rokene,” enara.

⁷ Moromeīpo etonaryhtao Etō tō maro 10 miume soutatu tō totapase eya Jakanahmā Sautu po; pata Sera tytoremākase eya, mame moro pata tosehapse eya Jokoteeume, morara esety mana seroae ro.

⁸ Mame omi tonyohse Amazia a Izyraeu tō esē Jeoa a etonatohme imaro.

⁹ Yrome tuisa Jeoa a tozuhse ynororo, ynara tykase:

– Omoxino nexiase ppy tō Ripano po. Mame moro omoxino a omi tonyohse Apupari a, ynara āko: “Oēxiry ekaroko umūkuru a ipytyme.” Yrome onokyro toytose moro kuroko, moro omoxino tytūtūmase eya.

¹⁰ Ajohpe pyra, Etō tō tytoremākase oya. Naeroro epyrypaketyme mase seromarōro. Tākye exiko orēpyra oexiry poko, moro poko zuaro imehnō exiryke. Mame tehme rokē exiko atapyī tao. Otyme kure etonaryhtao imehnō maro etonary se pyra toto ahtao? Ehxirōko rokē mase, opoetory tō ryhmāko roropa mase, tykase.

¹¹ Yrome aomiry onetarahme sã Amazia nexiase. Naeroro tuisa Jeoa toytose soutatu tō maro etonase imaro Pete-Seme pona, Juta nonory po.

¹² Mame Amazia tō tytoremākase. Ipoetory, soutatu tō toepase toh nexiase tytapyīkō taka ropa.

¹³ Amazia tapoise Jeoa a Pete-Seme po, mame toytose Jerusarē pona. Moroto pata apuru tykararahse eya, 200 meturume Omōtoh Eparaī poe Omōtoh Wazahmatoh pona.

¹⁴ Mame parata tapoise eya emero, uuru maro Ritonōpo Tapyī tae, tuisa tapyī konōto tae roropa, arotohme ropa Samaria pona. Ahno roropa tarose eya tymaro Samaria pona.

¹⁵ Imehnō Jeoa nyrytā emero, orēpyra aexihpyry poko roropa etonaryhtao tuisa Amazia, Juta tō esē maro, tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopōpyry.

¹⁶ Mame Jeoa toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh tao, Samaria po. Mame imūkuru Jeropoāo asakoromano tuisame toehse, tumy myakāme.

Amazia orihpōpyry

(2 Koronika 25.25-28)

¹⁷ Mame Izyraeu tō esē Jeoa, Jeokaze mūkuru, toorihse ahtao, 15me jeimamyry taropose Amazia a, Juta tō esēme.

¹⁸ Inryityā emero tymerose pape pokona, esety Juta tō Tuisary Ehtopōpyry.

¹⁹ Mame imehnō atamorepāko toh nexiase, Jerusarē po, Amazia etapatohme. Naeroro toepase ynororo pata Rakixi pona. Yrome tokahmase ynororo epetōkara a morotona. Mame totapase ynororo eya xine.

²⁰ Ekepyry tarose ropa kawaru po Jerusarē pona. Mame tonēse kynexine tuisa tō zonētoh tao Tawī pary po.

²¹ Morarame imūkuru, Uzia tyrise Juta tomo a, tutuisarykōme, 16me jeimamyry nae ynororo ahtao.

²² Mame jumy toorihse ahtao, pata Erate tapoise ropa Uzia a, ikurākatohme ropa eya.

Tuisa Jeropoāo Asakoromano Izyraeu tō esēme

²³ Morarame 15me jeimamyry taropose Amazia, Joaxi mükuru ahtao Juta tō esēme, Jeropoão, Jeoa mükuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme. Mame 41me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Samaria po.

²⁴ Tyyryppyry poko toehse ynororo, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē omipona pyra. Tuisa Jeropoão, Nepate mükuru nyrytā xihpyry onurumekara kynexine. Izyraeu tō takorehmase eya, tyyryppyrykō poko toto ehtohme.

²⁵ Mame Izyraeu patahpyry tapoise ropa Jeropoão Asakoromano a pyy Hamate poe, inikahpoe tuna konōto Aorikyhpyry pona, ikurenaka. Ritonōpo omihpyry ae morarā toehse, urutō Jona, Amītai mükuru omihpyry ae, Kate-Hepea pono.

²⁶ Mame typoetory tō, Izyraeu tō etuarimary tonese Ritonōpo a. Toto akorehmane pyra kynexine ipunaka.

²⁷ Yrome jūme toto enahkapory se pyra Ritonōpo kynexine. Naeroro typpyanohse ropa toto eya, tuisa Jeropoão Asakoromano ke.

²⁸ Imehnō Jeropoão Asakoromano nyrytā, orēpyra aexihpyry poko etonaryhtao te, pata Tamaxiku apoitōpopyry ropa poko eya, pata Hamate maro Izyraeu tō pataryme, emero tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary Ehtōpopyry.

²⁹ Mame Jeropoão Asakoromano toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh tao. Mame imükuru Zakaria tuisame toehse tumy myakāme.

15

Tuisa Uzia Juta tō esemy (2 Koronika 26.1-23)

¹ Morarame 27me jeimamyry taropose tuisa Jeropoão Asakoromano ahtao, Izyraeu tō esēme, Uzia, Amazia mükuru tuisame toehse, Juta tō esēme.

² 16me jeimamyry nae kynexine tuisame toehse ynororo ahtao. Mame 52me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jeny Jekoria kynexine Jerusarē pono.

³ Jumy zae ehtōpopyry sā, zae Uzia nyryhpyry nexiase, Ritonōpo Tosē zamaro nexiase.

⁴ Yrome imehnō neponāmary tō eahmatoh esary onykararahpyra tokurehse ynororo. Naeroro ahno ytokehpyra toh nexiase oseahmatoh taka, tynekarorykō zahkatohme, ixtaratu zahkatohme roropa.

⁵ Mame tyrohsē tonehpose Ritonōpo a Uzia a, ipū motaryke toehse toorikyry ponāmero. Tytapyī tao toiroro kynexine ynororo, tuisame ehtoh poko erohpyra toehse. Imükuru Jotāo toerohse tuisame ehtoh poko Juta tō esēme.

⁶ Mame imehnō Uzia nyrytā emero tymerose pape pokona, esety Juta tō Tuisary Ehtōpopyry.

⁷ Mame Uzia toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh tao Tawi patary po. Mame imükuru tuisame toehse tumy myakāme.

Tuisa Zakaria Izyraeu tō esēme

⁸ Morarame 38me jeimamyry taropose tuisa Uzia a ahtao Juta tō esēme, Zakaria, Jeropoão Asakoromā mükuru tuisame toehse, Izyraeu tō esēme. 6me nuno taropose eya tuisame toexiry poko Samaria po.

⁹ Izyraeu tō tuisāpo tō nyrytā sā tyyryppyry poko toehse Zakaria, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē omipona pyra. Tuisa Jeropoão, Nepate mükuru nyrytā xihpyry onurumekara kynexine; Izyraeu tō takorehmase eya tyyryppyrykō poko toto ehtohme.

10 Mame Sarū, Jape mūkuru tātamorepase tuisa Zakaria etapary poko. Totapase ynororo eya Ipireão po, mame imyakāme toehse ynororo tuisame.

11 Imehnō Zakaria nyrytā emero tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopōpyry.

12 Morara toehse Ritonōpo omihpyry ae ro tuisa Jeu turuse ahtao eya: “Omūkuru, apakō roropa tuisame exīko asakoropane zumakahpōkō pona.”

Tuisa Sarū ehtopōpyry Izyraeu tō esēme

13 Morarame 39me jeimamyry taropose Uzia a ahtao tuisame toexiry poko Juta tō esēme, Sarū, Jape mūkuru tuisame toehse, Izyraeu tō esēme; toiro nuno taropose eya tuisame toexiry poko Samaria po.

14 Morarame Menaem, Kati mūkuru toytose pata Tiriza poe Samaria pona Sarū etapase. Mame totapase Sarū ahtao, inyakāme toehse ynororo tuisame.

15 Imehnō Sarū nyrytā emero, Izyraeu tuisary etapatoōpyry poko roropa eya, tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopōpyry.

16 Tiriza poe Menaem ytoryhtao, pata Tapua tykararahse eya, pata pōkō totapase roropa eya, pata zomye aexityā maro, osekaropyra toexirykōke eya. Nohpo tō poetoēme aexityā emero wakuru tyxihkase roropa eya.

Tuisa Menaem Izyraeu tō esēme

17 Morarame 39me jeimamyry taropose ahtao Uzia a tuisame toexiry poko Juta tō esēme, Menaem Kati mūkuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme, 10me jeimamyry taropose eya tuisame Samaria po.

18 Tyrypyry poko kynexine Ritonōpo Izyraeu tō Esē omipona pyra. Toorikyry ponāmero tuisa Jeropoão Nepate mūkuru nyrytā xihpyry onurumekara kynexine. Izyraeu tō takorehmase eya tyrypyrykō poko toto ehtohme.

19 Mame Tikirate-Piresea, axirio tō esē toehse Izyraeu tō poremakapose. Naeroro parata tokarose eya Menaem a. 34 miu kirume parata tokarose eya, takorehmapotohme tuisame toexiry poko Izyraeu tō esēme.

20 Moro parata nae ehtohme, 50me parata tonehpose eya, emero Izyraeu tomo a, tineru nae exiketomo a. Mame moro parata tokarose ahtao Tikirate-Piresea a toytose ropa ynororo tosaka ropa.

21 Imehnō Menaem nyrytā emero tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopōpyry.

22 Mame toorihse ynororo. Ekepyry tonēse. Mame imūkuru Pekaia tuisame toehse tumy myakāme.

Tuisame Pekaia ehtopōpyry Izyraeu tō esēme

23 Mame 50me jeimamyry taropose ahtao Uzia a tuisame toexiry poko Juta tō esēme, Pekaia, Menaem mūkuru tuisame toehse, Izyraeu tō esēme. Mame asakoro jeimamyry taropose eya tuisame Samaria po.

24 Tyrypyry poko kynexine ynororo, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē omipona pyra. Tuisa Jeropoão, Nepate mūkuru nyrytā xihpyry onurumekara kynexine; Izyraeu tō takorehmase eya tyrypyrykō poko toto ehtohme.

25 Morarame Peka, Remaria mūkuru, Pekaia soutatu tō esemy tātamorepase 50me Kireate pōkō maro, tosekō etapary poko. Mame Pekaia totapase eya xine osa jamihme exikety tao, tuisa tapyī konōto tao Samaria po, mame tose myakāme tuisame toehse ynororo.

26 Imehnō Pekaia nyryhpyry emero tymerose pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopōpyry.

Tuisame Peka ehtopōpyry Izyraeu tō esēme

²⁷ Morarame 52 jeimamyry taropose Uzia ahtao Juta tō esēme, Peka, Remaria mūkuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme. Mame 20me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Samaria po.

²⁸ Tyyrypyry poko toehse ynororo, Ritonōpo Tosēkō omipona pyra. Tuisa Jeropāo, Nepate mūkuru, nyriyā xihpyry onurumekara kynexine. Izyraeu tō takorehmāse eya tyyrypyrykō poko toto ehtohme.

²⁹ Morarame tuisame Peka ahtao Izyraeu tō esēme, tuisa Tikirate-Piresea, Axiria esē, toehse pata tō poremākāpose; Ijō te, Apeu-Pete-Maaka te, Janoa te, Ketese te, Hazoa te, Kireate nonory te, Karirea maro, Napatari, enara. Mame morotōkō tarose eya typoetoryme Axiria pona.

³⁰ Mame 20me jeimamyry taropose ahtao Jotāo a, Uzia mūkuru, tuisame ehtoh poko Juta tō esēme, Ozeja, Era mūkuru, fātamorepase tosē Peka etapary poko, mame totapase ynororo eya, tuisame toehse tosē myakāme.

³¹ Imehnō Peka nyriyā emero tymerose pape pokona, esety Izyraeu Tuisary tō Ehtopōpyry.

Tuisame Jotāo ehtopōpyry Juta tō esēme

(2 Koronika 27.1-9)

³² Mame asakoro jeimamyry taropose ahtao Peka Remaria mūkuru a, tuisame ehtoh poko Izyraeu tō esēme, Jotāo, Uzia mūkuru, tuisame toehse Juta tō esēme.

³³ 25me jeimamyry nae kynexine tuisame toehse ahtao. Mame 16me jeimamyry taropose eya tuisame Jerusarē po. Jē esety Jerusa kynexine, Zatoke ēxiry.

³⁴ Tummy Uzia ehtopōpyry sã zae rokē Jotāo kynexine, Ritonōpo Tosē omiry omipona.

³⁵ Yrome imehnō neponāmary tō onykararahpyra tokurehse ynororo. Naeroro ytokehpyra ahno kynexine moro taka tynekarorykō zahkatohme, ixtaratu zahkatohme roropa.

Morarame omōtoh tyrise Jotāo a Ritonōpo Tapyī poe inikahpozakoxi.

³⁶ Imehnō Jotāo nyriyā emero tymerose pape pokona, esety Juta tō Tuisary Ehtopōpyry.

³⁷ Tuisame Jotāo ahtao Juta tō esēme, Rezī, Xiria esē tonehpopitose Ritonōpo a, Peka, Izyraeu tō esē maro Juta tō erekohmase.

³⁸ Mame Jotāo toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh tao, Tawi patary po. Mame imūkuru Akaze tuisame toehse tummy myakāme.

16

Tuisa Akaze ehtopōpyry Juta tō esēme

(2 Koronika 28.1-27)

¹ Morarame 17me jeimamyry taropose ahtao Peka, Remaria mūkuru a, tuisame ehtoh poko Izyraeu tō esēme, Akaze, Jotāo mūkuru tuisame toehse Juta tō esēme.

² 20me jeimamyry nae Akaze kynexine tuisame toehse tahtao. Mame 16me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po. Yrome zae tuisa Tawi ehtopōpyry sã pyra nexiase. Inyrihpyry Ritonōpo zamaro pyra nexiase.

³ Izyraeu tō tuisary tō ehtopōpyry sã toehse ynororo. Tumūkuru tyahkaposse roropa eya tynekaroryme tyneponāmary eahmatohme, Ritonōpo waro pyra exiketō nyrihpyry xihpyry poenohnōko kynexine. Mokaro tonahkaposse Ritonōpo a, inonorykō poe taropose toto, Izyraeu tō esaryme ehtohme.

⁴ Tyneponāmary tō eahmatoḥ tao, ypy tō emory po te, wewe jerutumā zopino roropa tynekarory tō tyahkase Akaze a, ixtaratu roropa tyahkase eya.

⁵ Mame Rezi, Xiria ešē tooehse Jerusarē pona, Izyraeu ešē, Peka maro. Totonase toḥ nexiase. Yrome Akaze onyporemākasaromepyra toḥ nexiase.

⁶ Morara aḥtao pata Erate tapoise ropa Etō tuisary a. Moro poe juteu tō taropose eya, tošarykō poe. Mame toto esahpyry pona Etō tō tooehse osesarise. Moroto ro mā tofo seroae ro.

⁷ Mame tōmiry taropose Akaze a, Tikirate-Piresea, Axiria tuisary a, ynara tykase: “Opoatoryme ase, omūkurume hkotano. Osehko ypynanohse Xiria tuisary winoino, Izyraeu tuisary maro, yporemākaporyino,” tykase ynororo.

⁸ Morarame parata tapoise Akaze a, uuru roropa, Ritonōpo Tapyī tae, tytapyī konōto tae roropa, aropotoḥme tynekaroryme Axiria tuisary a.

⁹ Mame Akaze omi poe, Tikirate-Piresea toytose soutatu tō maro Tamaxiku pona. Xiria tō typoremākapose eya, ešēkō Rezi totapase eya. Mame moro pōkō tarose eya tyoatoryme, Kia pona.

¹⁰ Tuisa Akaze toytose Tamaxiku pona oseporyste tuisa Tikirate-Piresea maro. Moroto okyno zahkatoḥ tonese eya. Mame omi taropose Akaze a, Ritonōpo maro oturukety, Uria a ipanō ritohme Jerusarē po.

¹¹ Naeroro ipanō apoto apō tyrise Uria a, tuisa omihpyry omi poe. Tao-tyhkanohse eya oehpyra ro Akaze aḥtao.

¹² Mame tooehse ropa Akaze aḥtao Tamaxiku poe, tynyripohpyry tonese eya, tōtyhcase.

¹³ Naeroro epona okyno tō tyahkase eya tynekaroryme te, tiriiku tōkehko roropa te, uwa eukuru te, okyno munuru roropa tynekaroryme, osepeḥme ehtoḥme.

¹⁴ Moro okyno zahkatoḥ, metau risē, Saromāo nekarohpyry Ritonōpo a, irānao nexiase moro apoto apō tyrisenā poe Ritonōpo tapyī omōtoḥ taka. Naeroro Akaze a moro metau risē tysyryhmase moro apoto apō tyrisenā wino inikahpozakoxi.

¹⁵ Mame ynara tykase ynororo Uria a:

– Ykyryry apoto apō zumō po, okyno zahkāko mase tytororo pakeimo, kokoniē pukuro roropa tiriiku tōkehko zahkāko mase, moro po kynekarorykō tytororo zahkāko mase, tiriiku tōkehko roropa tuisa nekaroryme, ahno nekaroryme te, eukuru jehnahpyry roropa ahno nekaroryme. Epona okyno munuru emero ikuāko. Yrome moro metau risē ikurākako ya ekaropotoḥme Ritonōpo a, tykase.

¹⁶ Mame tuisa Akaze nyripohpyry tyrise Uria a.

¹⁷ Mame kahu tō paxiha maro exiketō, metau risē tykararahse Akaze a, moro paxiha tō tanŷse roropa eya Ritonōpo Tapyī tao exiketomo. Paxiha konōto tanŷse roropa eya 12me pui orutua panō, metau risē, ipary poe, topu risē apō pona tyritohme.

¹⁸ Mame tākye axirio tō ešē ehtoḥme, zara touse Akaze a, Ritonōpo Tapyī tae, tuisa apō maro. Moro Tapyi taka tuisa rokē omōtoḥ tapuruse roropa eya.

¹⁹ Imehnō tuisa Akaze nyrytyā emero tymerose pape pokona, esety Juta tō Tuisary Ehtpōpyry.

²⁰ Mame Akaze toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tō zonētoḥ tao, Tawi patary po. Imūkuru Ezekia tuisame toehse tumy myakāme.

¹ Morarame 12me jeimamyry taropose tuisa Akaze a ahtao tuisame ehtoh poko, Juta tō esēme, Ozeja, Era mükuru tuisame toehse Izyraeu tō esēme. 9me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Samaria po.

² Tyrypyry poko nexiase ynororo, Ritonōpo Izyraeu tō Esē omihpyry onymoipyra. Popyra nexiase yrome Izyraeu tō tuisāpo tō popyra ehtopōpyry sã pyra.

³ Mame tuisa Saumanesea, Axiria esē totonase imaro; typoremākase Ozeja Saumanesea a, ipoetoryme toehse ynororo. Naeroro jeimamyry ae rokē tineru topehmase eya aomi poe, osepeme ehtohme.

⁴ Yrome typenekehse Ozeja Saumanesea poetoryme toexiry poko. Typoetory tonyohse eya So, Ejitu esē zuruse. “Kuakorehmako, ajohpāme samo,” tykase ynororo. Mame tineru taropokehse eya Axiria tuisary a. Mame moro poko tuaro Saumanesea ahtao towokaneme Ozeja tokarose eya. Āpuruhpyry taka tōmase ynororo eya.

Samaria poremākatopōpyry

⁵ Mame Saumanesea toytose, soutatu tō maro, Izyraeu nonory pona. Pata Samaria tapuruse eya. Asakoro jeimamyry taropose eya xine moro pata apururu poko.

⁶ Mame Samaria typoremākase eya xine, 9me jeimamyry taropose ahtao Ozeja a tuisame ehtoh poko. Mame morotōkō tarose Axiria tuisary a typoetoryme, Axiria pona. Toto zokonaka taropose eya pata Hara pona te, imehñō tyripose eya tuna Hapoa pūtokoxi, Kozã nonory po, imehñō roropa taropose eya pata Metia pona, enara.

⁷ Pata Samaria typoremākapose, tyrypyrykō poko toehse Izyraeu tō exiryke, Ritonōpo omihpyry omipona pyra. Eya typynanohse toto Ejitu tuisary namotome toto ahtao pake, Ejitu poe toto tarose eya. Yrome imeimehñō neponāmary toahmase eya xine.

⁸ Toto nyrihpyry xihpyry typoenohse eya xine. Mokaro tonahkapose Ritonōpo a toto wānopryme esary ekarotohme typoetory tomo a. Izyraeu tō tuisāpo tō namorepatopōpyry typoenohse roropa eya xine.

⁹ Onyripopyra Ritonōpo ehtopōpyry tyrise eya xine. Tyneponāmary tō eahmatoh tyrise eya xine typatarykō po emero, pitiko rokē pata ahtao, inunō pata ahtao roropa.

¹⁰ Ypy tō emory po te, wewe jerutumã zopino, topu tō sokohme tyrise eya xine, tyneponāmary tō Paau enetupuhtohme, tyneponāmary tō Āsera enetupuhtohme roropa.

¹¹ Ixtaratu tyahkase eya xine tynekarotyã zahkatoh po, tyneponāmary tō eahmatohme, Ritonōpo nenahkapotyã nyrihpyry typoenohse eya xine. Toto nyrihpyry xihpyry eneryke tyya tyekitapāse Ritonōpo.

¹² Aomihpyry omipona pyra toh kynexine: “Imehñō neponāmary oneahmara ehtoko,” katopōpyry.

¹³ Morarame typoetory tō, urutō kō, tonehpose Ritonōpo a Izyraeu tō zurutohme Juta tō roropa: “Oorypyrykō irumekatoko jomihpyry omipona oehthōkōme. Jomihpyry ekaroase atamurukomo a, oya xine roropa, ypoetory tō, urutō kō ae.”

¹⁴ Yrome mokaro, Izyraeu tō, inikahpoēkō tytamurukō ehtopōpyry sã kynexine; Otato pyra toh kynexine roropa. Ritonōpo Tosēkō omipona pyra toh kynexine.

¹⁵ Morararo mokaro, Ritonōpo omiry omipona se pyra toh kynexine. Aomihpyry tytamurukomo a turumekase eya xine. Otato pyra toehse toto. Imehñō neponāmary tō toahmase eya xine, Ritonōpo kara. Mame

tyneponāmarykō poetoryme toehse toto, imehnō Ritonōpo waro pyra exiketō samo. Ritonōpo omipona pyra toehse toto: “Mokaro onypoehopyra ehtoko,” katopōpyry omipona pyra.

¹⁶ Ritonōpo Omihpyry emero omipona pyra toehse toh kynexine, asakoro pui mūkuru panō metau risē tyrise eya xine eahmatohme. Nohpo Asera enetupuhtoh tyrise roropa eya xine. Xirikuato tō toahmase eya xine, Paau roropa: “Kyneponāmarykō mose ro,” karyke eya xine.

¹⁷ Typoenōkō tyahkase eya xine, tynekarorykō zahkatoh po, tynekarorykōme, tyneponāmarykō ēpataka. Pyaxi tomo a toytose toto ekaropose, Ritonōpo poetory kara, urutō kō a roropa ekaropose, azahkuru ehtoh poko rokē tyrise eya xine Ritonōpo neneryme. Naeroro tyekītapāse ynororo toto poko.

¹⁸ Izyraeu tō zehno toehse Ritonōpo. Naeroro taropose toto tywinoino. Juta tō rokē tynomopose eya moroto inonorykō po.

¹⁹ Yrome Juta tō roropa, Ritonōpo Tosēkō Omihpyry omipona pyra toehse toh kynexine. Izyraeu tō nyrihpyry xihpyry typoehse eya xine.

²⁰ Morara exiryke Izyraeu tō emero turumekase Ritonōpo a. Tuānohse toto eya. Epekōkara a tokarose toto eya, zehno exiketomo a toto ryhmatohme. Mame etyhpyryme taropose toto eya tywinoino.

²¹ Izyraeu tō tapiakase ahtao Ritonōpo a, Juta tō wino, Jeropoāo, Nepate mūkuru tymenekase eya xine tutuisarykōme. Takorehmase toh kynexine Jeropoāo a Ritonōpo rumekatohme, tyrypyrykō xihpyry poko toto ehtohme.

²² Jeropoāo namorepatopōpyry onurumekara toh kynexine. Typoenohse ynororo eya xine tyrypyrykō poko toexirykō poko.

²³ Mame etyhpyryme taropose toto Ritonōpo a tywinoino, tōmihpyry ae ro typoetory tō, urutō kō omihpyry ae. Naeroro Izyraeu tō taropose axirio tō nonory pona. Moroto ro toh mana seroae ro.

Axirio tō tōsesarise Izyraeu tō nonory po

²⁴ Morarame Axiria tuisary a ahno tonehse Papironia patary tō poe; Kuta poe te, Iwa poe te, Hamate poe te, Separawaī poe roropa Samaria patary tō pona, Izyraeu tō esahpyry pona. Mokaro axirio tō tōsesarise toh kynexine Izyraeu tō patary tō po.

²⁵ Mame mokaro axirio tō oehsenāme toto ahtao, Ritonōpo oneahmara toh kynexine. Naeroro reāo tō tonehpose eya. Toitoine axirio tō tosekase reāo tomo a.

²⁶ Mame Axiria tuisary turuse mokaro poko, inaropotyā Samaria patary tō pona tuaro pyra Izyraeu nonory pōkō neponāmary poko. Naeroro reāo tō tonehpose eya toto esekase.

²⁷ Naeroro ynara tykase Axiria tuisary: “Oturuketō wino kuenepyhōkō kypoetorykōme aropoko ropa toiro morotona mokaro amorepatōhme inepōnāmarykō omiry poko.”

²⁸ Naeroro toiro Ritonōpo maro oturukety Izyraeume exikety Samaria poe axirio tō narohpyry toytose ropa Peteu pona, morotōkō amorepase Ritonōpo eahmatoh poko Tosēkōme.

²⁹ Yrome mokaro Samaria pona aehtyamo a toponāmasē tō tyrise ro, oseahmatoh taka tynyrytyākō tyrise eya xine Izyraeu tō namohpyry taka. Imeimehnō oximaro exiketomo a toponāmasē tyrise typatarykō po:

³⁰ Papironia poe aehtyamo a toponāmasē Sukote-Penote panō tyrise; mokaro Kuta poe aehtyamo a toponāmasē Nerekau panō tyrise; mokaro Hamate poe aehtyamo a toponāmasē tyrise Axima panono;

³¹ mokaro Iwa poe aehtyamo a toponāmasē tyrise Nipaze panono, Taratake panono roropa; mokarō Separawaī poe aehtyamo a typoenō tyahkase tynekarorykōme tyneponāmarykō Ataramereke a te, Anamereke a roropa.

³² Ritonōpo toahmase roropa eya xine repe, yrome emero rokē ahno tymenekase eya xine oturuketyne tyneponāmarykō eahmatoh tao, tynekarorykō zahkatohme roropa moro tao.

³³ Naeroro Ritonōpo toahmase eya xine repe. Yrome tyneponāmarykō toahmase roropa eya xine imeimehnō nonory pōkō namorepatopōpyry ae ro.

³⁴ Morararo mā toto seroae ro. Ritonōpo oneahmara mā toto, aomihpyry omipona pyra roropa mā toto. Tōmihpyry tokarose eya Jako pakomotyamo a, tosehapse ropa eya Izryaeume.

³⁵ Tōmihpyry tokarose Ritonōpo a eya xine. Ynara toto tyripose roropa eya: “Imeimehnō neponāmary tō oneahmara ehtoko. Oesekumurukō po porohpyra ehtoko toto ēpataka. Toto poetoryme pyra ehtoko. Okyryrykō onekarorykōme eya xine.

³⁶ Jomipona rokē ehtoko. Ywy ase Ritonōpo, yjamitunuru ke kuenepyatose Ejitu poe. Ya rokē ‘Imehxo mase,’ āko matose; oesekumurukō po porohnōko matose jēpataka rokene. Ya rokē okyno zahkāko matose onekarorykōme.

³⁷ Jūme jomihpyry omipona ehtoko, ynymeropohpyry onenerykōme. Imehnō neponāmary tō omipona pyra ehtoko.

³⁸ Wenikehpyra ehtoko jomihpyry poko.

³⁹ Jomipona ehtoko. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo. Ywy opynanohtorŷko ase ozehno xine exiketō winoino,” tykase.

⁴⁰ Yrome aomihpyry onetara toh kynexine. Tynyrihpyrykō xihpyry onurumekara toh kynexine, torēnase morohne poko toexirykōke.

⁴¹ Naeroro Ritonōpo toahmase eya xine repe. Yrome tyneponāmarykō toahmase roropa eya xine. Morararo ipakomotyā seroae ro mana, morara tyriko mā toto.

18

Ezekia tuisame ehtopōpyry Juta po (2 Koronika 29.1-2; 31.1)

¹ Morarame oseruao jeimamyry taropose ahtao Ozeja a, Era mūkuru, tuisame ehtoh poko Izryaeu tō esēme, Ezekia, Akaze mūkuru tuisame toehse Juta tō esēme.

² 25me jeimamyry nae Ezekia kynexine tuisame toehse ahtao. Mame 29me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jeny esety Apia kynexine, Zakaria ēxiry.

³ Tuisa Tawi ehtopōpyry typoehohse Ezekia a exiryke Ritonōpo zamaro inyrihpyry kynexine.

⁴ Imeimehnō neponāmary tō eahmatoh tykararahse eya. Topu risē xik-ihme exiketō Paau kyryryme typhse eya. Nohpo panō, toponāmasē Asera enetupuhtoh takohse roropa eya. Okoi panō, metau risē Moeze nyrihpyry tyhmose eya, tosehapse Neuxitāme, ixtaratu tyahkase Izryaeu tomo a exiryke mokyro okoi panō eahmaryme.

⁵ Ritonōpo tonetupuhse Ezekia a yronymyryme Izryaeu tō esēme. Imepŷ tuisa Ezekia panō exipitopyra kynexine Juta tō esēme. Moromeīpo ipanō pyra kynexine roropa.

⁶ Ritonōpo omiry tymoise eya. Aomihpyry omipona tomeseke kynexine Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a.

7 Naeroro Ezekia maro Ritonõpo kynexine. Takorehmase ynororo eya orëpyra ehtohme emero inryityã poko. Axiria tuisary turumekase Ezekia a ipoetoryme toexiry poko typenekehse toexiryke.

8 Pirixteu tõ typoremãkapose eya, imõkomory tapoise eya toto patary tõ po, pitiko pata ahtao, pata tõ inunõ maro, Kaza maro, zomye exiketõ maro.

9 Morarame 4me jeimamyry taropose Ezekia a ahtao tuisame toexiry poko Juta tõ esëme, 7me jeimamyry taropose tuisa Ozeja ahtao Izyraeu tõ esëme, tuisa Saumanesea, Axiria esë tomõse soutatu tõ maro, Izyraeu tõ nonory pona. Pata Samaria tomyehmase eya xine iporemãkapotohme.

10 Mame asakoro jeimamyry taropose eya xine ahtao pata poremmãkapory poko Samaria typoremãkase eya xine. Morara toehse 6me jeimamyry taropose ahtao Ezekia a tuisame ehtoh poko, 9me jeimamyry taropose ahtao roropa Ozeja a Izyraeu tõ tuisaryme ehtoh poko.

11 Morarame Izyraeu tõ tarose Axiria esemy a, typoetoryme tynonory pona. Tarose toto zokonaka pata Hara pona, imehnõ tarose eya tuna Hapoa pütokoxi, Kozã nonory pona, imehnõ tarose roropa eya pata tõ Metia nonory pona.

12 Samaria typoremãkase Ritonõpo omihpyry omipona pyra Izyraeu tõ toehse exiryke. Ritonõpo Tosëkõ omiry onymoipyra toh kynexine. Inyriphory pyra Moeze a, nyripyra toh kynexine. Aomiry etary se pyra toh kynexine, aomipona pyra roropa toh kynexine.

*Jerusarë poremmãkapory se axirio tomo
(2 Koronika 32.1-19; Izaja 36.1-22)*

13 Morarame 14me jeimamyry taropose tuisa Ezekia a ahtao Juta tõ esëme ehtoh poko, Senakeripe, Axiria tuisary tooehse Juta tõ nonory pona. Juta patary tõ tapuruse aexityã maro totonase ynororo. Typoremãkase toto eya.

14 Mame Ezekia a omi taropose Senakeripe neneryme, Rakixi po ynororo ahtao, ynara tykase ynororo eya: “Azahkuru toehse ywy. Ajohpãme sã ynonory irumekako. Oepehmãko ase ise oehtoh ke,” tykase.

Mame tozuhse ynororo eya: “Parata enehpoko ya 10 miu kirume uuru maro miu kirume.”

15 Naeroro parata taropose eya, Ezekia a, Ritonõpo tapyĩ tae emero, tytapyĩ tae roropa parata taropose eya emero.

16 Uuru tapoise roropa eya Ritonõpo Tapyĩ omõtoeh poe, tynyrihpyry roropa, uuru, tapyi omõtoeh apõ poko exikety tapoise ropa eya aropotohme, emero taropose eya Senakeripe a repe.

17 Yrome soutatu tõ tonehpose Axiria tuisary a tuhke, Rakixi poe Jerusarë pona, etonase Ezekia maro. Mokaro soutatu tõ tuisary tõ oseruao nexiase, imehxo exiketomo. Mame toeporehkase toto ahtao Jerusarë pona osema tao toh nexiase, kamisa rinanõ erohtoh püto, nono ahkahpyry tuna esemary püto, tuna enehtohme kaino pëkamã poe.

18 Mame tuisa Ezekia tykohmapose tyya xine oturuse tymaro xine repe. Oseruao Ezekia poetory esã toytose oseporyse toto maro: Eriakĩ, Hiukia mükuru, tuisa tapyĩ konõto eraseme ynororo; Sepena, omi merone te, Joa, Asape mükuru, tuisa akorehmane zae ehtoh poko zuaro ehtohme, enara.

19 Mame Axiria soutatu tõ esë toiro ynara tykase eya xine:

– Sero omi aroko Ezekia a, tuisa konõto Axiria esë omiryne: “Onoky enetupuhnõko mah äkorehmaneme, enaromyra oehtohme?”

20 Onoky omiry yna jamitunuru motye nae? Torënase yna imehnõ poremmãkapory poko. Yna soutatu tõ orëpyra mã toto. Onoky äkorehmatorýko nae Axiria tuisary rumekary poko oya xine, yna poetoryme pyra oehtohkõme?

²¹ Otaramē Ejitu tuisary eraximāko matose ākorehmatohkōme. Morara ahta aruma apoiry sã exiry omyxiryne. Etohkāko mana, oemary posohkāko. Moro sã Ejitu esē mana, ākorehmaneme tyrise ynororo ahtaō.”

²² Tōturuse ro mokyro Axiria soutatu tō tuisary: “Otaramē Ritonōpo Oesēkō enetupuhnōko matou ākorehmanekōme? Yromē ikyryry tykararahse Ezekia a; okyno zahkatoh tōkehko, oseahmatoh roropa, Jerusarē po rokē Ritonōpo eahmatoh tyripose ahtaō eya.

²³ Ynara āko ase oya xine ytuisary omi poe: ‘Asakoro miu kawaru ekarōko ase oya xine epona orutua kō riry waro awahtaō xine!

²⁴ Yna poetory esemy, putupyra exiketyme ahtaō ro, omotye xine kuhse mana. Morara ahtaō ro Ejitu tō eraximāko matose kawaru tō enehtohme kahu tō maro!

²⁵ Ritonōpo maro pyra, yna a rokē apatary tō typoremākase, ekarōko matou? Arypyra. Ritonōpo a tonehpose yna oporemākapose xine, oenahkapose xine.’ ”

²⁶ Mame ynara tykase Eriakī tomo, Sepena maro, Joa maro mokyro a:
– Oturuko aramaiku omiry ae; enetupuhnōko ynanase. Epereu omiry ae, yna omiry ae, oturupyra exiko; mokaro, pata apuru po exiketō oetāko mā toto.

²⁷ Ynara tykase ynororo:
– Tuisa konōto a tonyohse ywy senohne poko oturuse, oya xine rokē pyra, tuisa Ezekia maro. Arypyra! Mokaro, pata apuru po typorohse aexityā netaryne oturūko ase, aetuarimarykō poko zuaro toto ehtohme, tyetykō enahnōko mā toto, tusukurukō ēnōko roropa mā toto. Amarokō roropa morara exīko matose, tykase.

²⁸ Mame towōse ynororo xikihme, tykohtase, Epereu omiry ae:
– Etatoko pahne, tuisa konōto, Axiria esē omiry oya xine!

²⁹ Osenekunohpopyra ehtoko Ezekia a, opynanohsaromepyra xine aexiryke.

³⁰ Aomiry onetara ehtoko: “Ritonōpo Kuesēkō kypynanohtorŷko mana,” karyhtaō. Tuarō ehtoko, opynanohpyra xine exīko Ritonōpo mana. Oe-womara xine mana, apatarykō onyporemākapopyra axirio tō soutatu tō ehtohme.

³¹ Ezekia omiry onetara ehtoko. Axiria tuisary omi poe osehtoko xiaro apatarykō poe ōsekarotohkōme yna a. Morara awahtaō xine tuisa omi poe uwa epery enahnōko matose anarykahpyrykō wino, fiku epery enahnōko matose otupikō po. Tuna ēnōko matose otunary eutary ao,

³² aarorykō ponāmero, tuisa konōto a, imepŷ pona sero ononorykō panō pona. Moroto uwa tōkehko nae mana, eukuru ritohme te, tiriiku nae pāo ritohme. Moroto oriwera nae, azeite roropa, ano zeni roropa. Tuisa konōto omipona awahtaō xine orihpyra matose, isene matose exīko. Naeroro osenekunohpopyra ehtoko Ezekia a: “Ritonōpo opynanohtorŷko mana,” karyhtaō oya xine.

³³ Imehñō neponāmary a ahno typynanohse, Axiria esemy a toto anapoipyra ehtohme?

³⁴ Otoko na toponāmasē Hamate, Arapate roropa seromaroro? Otoko na Separawaī te, Hena te, Iwa roropa? Samaria pōkō towomase toh nae tyneponāmarykomo a, yna winoino?

³⁵ Otara ahtaō sero pata pōkō typynanohse toponāmasē tomo a toto onyporemākapopyra Axiria esē ehtohme? Morara exiryke oty pokoino: “Jerusarē pynanohñōko Ritonōpo,” ekarōko matou?

³⁶ Mame mynyhme rokē toh kynexine tuisa Ezekia omi poe. Omikara toh kynexine.

³⁷ Mame Eriakī a te, Sepena a te, Joa a roropa tupō tyxihkase, toemynyhmaryme. Mame toytose toto tuisa zuruse mokyro Axiria soutatu tō tuisary oturutopōpyry poko.

19

Tuisa oturutopōpyry Ritonōpo a takorehmapotohme (Izaja 37.1-7)

¹ Morarame mokaro omiry etaryke tyya, tātasarame tyya, tātasarame tupō tyxihxihkase Ezekia a. Tupō kamisa topuxiximā risē tamuruse eya, tokozeremy, toemynyhmaryke. Mame Ritonōpo Tapyī taka toytose ynororo.

² Typoetry Eriakī tō, tuisa tapyī konōto erase, Sepena maro, omi merone taropose eya oturuse urutō Izaja maro. Upo kamisa topuxiximā risē tamuruse eya xine toemynyhmarykōke.

³ Ynara tykase toto Izaja a:

– Ynara āko Ezekia: “Seroae etuarimatoh mana; tuānohsēme exīko sytatoše, ehxirōko sytatoše. Nohpo enurukety samo, tonurutoh po toehse ahtao jamihkehnōko mana. Moro sā sytatoše.

⁴ Mokyro, Axiria esemy a typoetry soutatu tō esē tonehpose Ritonōpo Imehxo Exikety eunohtohme. Kure exiry mokyro omiry etaryke tyya mokyro wānopyry Ritonōpo Kuesēkomo a. Naeroro oturuko Ritonōpo a kypoko xine, tonepanohse exiketō poko.”

⁵ Mame Ezekia naropotyā omiry totase ahtao Izaja a,

⁶ Ynara tykase ynororo:

– Ynara kahtoko oesēkomo a, Ezekia a: “Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana: ‘Oserehpyra exiko onetapohpyry poko, Axiria tuisary poetry omihpyry poko, ynara karyke jeunohtopōpyry ke, opynanohsaromepyra xine Ritonōpo mana.

⁷ Etako pahne, Ritonōpo poe imehnō omihpyry etāko mana; eramāko ropa mā ynororo tosaka ropa. Oetapara ekurehnōko mana. Mame moroto esao mokyro etapāko imehnō mana, āko Ritonōpo mana,” tykase Izaja.

Axirio tō naropotopōpyry ropa (Izaja 37.8-20)

⁸ Morarame mokyro Axiria soutatu tō tuisary zuaro toehse, Rakixi tumekase, tuisa, Axiria esemy a, etonatohme pata Ripina pōkō maro, ameke hkopyra exikety po. Naeroro toytose ynororo morotona oturuse imaro.

⁹ Omi totase axirio tomo a Ejitu tō soutatu tō poko, tuisa Tiraka maro, Etiopia pono. Aepyry poko totase eya xine, etonase tymaro xine. Mame moro poko tuaro toehse Axiria tuisary ahtao pape tymerose eya Ezekia, Juta esē, neneryme.

¹⁰ Ynara tykase: “Oneponāmarykō oewomanekōme enetupuhnōko matose repe. ‘Oewomatoryko ase oporemākapopyra xine axirio tō ehtohme,’ āko ynororo oya xine, repe. Yrome osenekunōhpopopyra ehtoko.

¹¹ Orēpyra Axiria tuisary ehtoh poko tuaro matose. Imehnō nonory poremākapory se ahtao, iporemākapōko mana. Osepynanohsaromepyra matose.

¹² Pake ahtao pata tō typoremākapose ytamuru tomo a, Kozā te, Harā te, Rezepe te, Etē pōkō totapase eya xine, Terasaa patary pōkomo. Toto neponāmary onewomasaromepyra toh kynexine.

¹³ Otoko na mokaro pata tō esē seromaroro? Hamate esemy te, Arapate esemy te, Separawaī esemy te, Hena esemy te, Iwa esemy, enara? Tonāhse mā toto.”

14 Moro pape enexīpo toytose Ezekia Ritonōpo maro Oturutoh taka. Moro tao moro pape tonepose Ritonōpo a.

15 Mame tōturuse Ezekia Ritonōpo a. Ynara tykase:

– Yna Esemy, Ritonōpome mase, Izyraeu tō Esemy. Āpō moroto taporihke exiketō epoe. Omoro rokē mase tuisa tō esēme. Kapu Rihpō mase, nono Rihpō roropa.

16 Eneko ke Ritonōpo, yna poremākapōko mokaro mā toto. Mokyro Senakeripe omiry etako, oeunohnōko maña, Ritonōpo, Isene Exikety.

17 Ajohpe pyra tuhke pata pōkō typoremākase Axiria tuisary tomo a. Toto esary tyryhmase roropa eya xine.

18 Ineponāmarykō wewe risē tomase eya xine apoto htaka toto enahka-tohme, asā pyra toto exiryke. Tyrytyāme rokē exiryke, wewe risā rokene, topu risamo, enara.

19 Seromaroro yna esēme mase, Ritonōpo. Naeroro yna ipynanohko yna onyporemākapopyra Axiria pōkō ehtohme. Mame imehnō nonory pōkō emero awaro exīko mā toto. Omoro rokē Ritonōpome mase yna esēme, tykase tōturuse Ezekia Ritonōpo a.

Omi aropotopōpyry Izaja a Ezekia neneryme
(Izaja 37.21-38)

20 Mame tōmihpyry taropose Izaja a Ezekia neneryme. Ynara tykase ynororo:

21 – Ōmiry etaryke tyya ynara āko Ritonōpo, Izyraeu tō Esē oya mana: “Senakeripe, Jerusarē pōkō exianāko mā toto opoko, oeunohnōko mā toto.

22 Onokyme jekarōko mā ykerekeremaryhtao oya? ypoihtoryhtao oya? Yrome Ritonōpome, Orēpyrahxo exiketyme jekaropyra makene! Izyraeu Esē Kurā ase.

23 Opoetory tō tonehpose oya oepyrpatohme orēpyra oexiry poko; okyryry tuhke kahu tō ke ypy tō kaehxo exiketō Ripano po typoremākase oya. Moroto wewe konōto takohse oya, apupari tōkehko kaetokōhxo exiketomo, xipirexite tō kurā roropa, mya wewe htāo awahtao, moro poko toepyrpase mexiase.

24 Toepyrpase roropa mexiase tuna pēkamā ahkatopōpyry poko oya tuna ētohme imehnō nonory po. Toepyrpase opoetory tō soutatu tō tuhke exiry poko, ipupurukō ke tunā Niro tonore tyripose oya.

25 “Tuaro pyra toko hma moino ro tōsenetupuhse ywy senohne ritoh poko. Seromaroro emero tyripose ya rahkene. Ajamitunuru ekaroase oya pata tō apuru kararahthohme oya, ypyme sā ipapyhpyry anonohsē ehtohme.

26 Naeroro moro pata pōkō tyjamihkehse toh nexiase. Enaromŷke toh nexiase. Toehxirose toto. Onahpoty sā toehse toh nexiase ona po. Ātarykahmā sā roropa tapyi po, tyryrykane axitū toehse ahtao xixi tūtatah wino.

27 “Yrome awaro ase ipunaka, onyriry poko, aza rokē oytory poko roropa. Yzeho oexiry waro ase.

28 Zuario exiase yzehno oexiry poko te, imehnō motye imehxo oehthoh poko oepyrpary poko, enara. Naeroro seromaroro oeunary aka oka rīko ase, ōtaka kurimene rīko ase, kawaru mytaka kurimene riry sā esemy a tōmipona kawaru ehtohme. Mame aarōko ropa ase oesemary ae, ooehtopōpyry ae ropa.”

29 Mame ynara tykase Izaja tuisa Ezekia a:

– Ynara zae tōmiry ehtoh enetupuhpotoh rīko Ritonōpo mana. Sero jeimamyry ae, moae roropa, tamoreme tahtase exiketō enahnōko matose.

Yrome moromeiŋo otyro arykãko matose, tiriiku tōkehko, ipuhturu apoiko roropa matose. Uwa zoko arykãko matose, epery enahnōko roropa matose.

³⁰ Morarame mokaro Juta tō, tonepanohse exiketō ekurãkãko mã toto, otyro samo, tymise exikety samo, mya imity nono aka tomōse ahtao, eperytao mana.

³¹ Jerusarē po ahno tuhke exiiko ropa toh mana, ypy Xião po roropa. Morara se Ritonōpo exiryke tyripōko mã ynōro.

³² — Mame ynara ãko Ritonōpo mokyro Axiria esē poko: “Sero pata pona omōpyra mana. Pyrou onuopyra roropa mana sero pata po. Soutatu tō, tōsewomatohke exiketō oehpyra mã toto pata pūtokoxi. Nono anãnonohpyra mã toto kaetoko ehtohme, pata apuru pokona, pata poremãkapotohme.

³³ Tosemahpyry ae ro ytōko ropa mana, tosaka ropa, omōpyra toehse toexiryke sero pata pona. Ywy, Ritonōpo morara ãko ase.

³⁴ Ywy sero pata pynanohnōko ase. Ewomãko ase imehxo jehtoh waro imehnō ehtohme, jomihpyry tokarose ya exiryke roropa ypoetory Tawi a.”

³⁵ Mame moro kohmamyry ae ro Ritonōpo nenyokyhpyry toytose Axiria esē poetory tō poko. Soutatu tō taorihmapose eya 185 miumãkomo. Mame imehnō typakase ahtao aorihtyã ekepyry rokē tonese eya xine.

³⁶ Mame Senakeripe, Axiria esē tōtouse ropa. Tosaka toytose ropa ynōro Niriwe pona ropa, moroto ehse.

³⁷ Moromeiŋo tyneponãmary eahmaryhtao eya, Nixiroke eahmatoh tao, takohse ynōro imūkuuru tomo a, Ataramereke a, Sarezea maro, enara. Tytapemãkō ke tumykō takohse eya xine. Mame toepase toto Ararate nonory pona. Moromeiŋo imepỹ imūkuhpyry Esaa-Hatō tuisame toehse tumy myakãme.

20

*Tuisa Ezekia kurãkatopōpyry
(2 Koronika 32.24-26; Izaja 38.1-8,21-22)*

¹ Morarame tuisa Ezekia takuruhtase yronomyryme. Orikyiŋe nexiase. Mame urutō Izaja, Amoxi mūkuuru toytose oturuse eya. Ynara tykase ynōro eya:

— Ynara ãko Ritonōpo oya: “Okryry tō ikurãkako emero, ekurãkara ropa oexiryke, orihnōko mase,” tykase.

² Naeroro tōmyty tyramase Ezekia a tapyi apuru pona. Tōturuse ynōro Ritonōpo a, ynara tykase:

³ — Ritonōpo, yna Esemý, wenikehpyra exiko opoetoryme jehtoh poko. Ōmihpyry omipona ase yronomyryme. Onyriphopyry ya tymoise ya ipunaka kokoro rokene.

Mame tyxitase tãtasamaryke yronomyryme.

⁴ Moromeiŋo tutūtase Izaja tuisa nyhtoh tae, yrome zara mōpozakoxi ytopyra ro ahtao tuisa tapyi konōto rãnao, turuse ynōro Ritonōpo a.

⁵ — Ytoko ropa Ezekia zuruse, ypoetory tō tuisary. Ynara kaxiko eya: “Ywy, Ritonōpo, atamuru Tawi Esemý, ōmiry etano, oenuru xity eneno. Okurãkãko ropa ase. Mame taroino oseruao tynyhse ahtao ymaro Oturutoh taka ytōko mase.

⁶ 15me jeimamyry ekarōko ropa ase oya isene ro oehthohme. Opy-nanohtoryko ase sero apatary Jerusarē maro Axiria tuisary winoino. Sero pata ewomãko ase imehxo jehtoh waro imehnō ehtohme te, jomihpyry etapopotōpyryke roropa ypoetory Tawi a.”

⁷ Mame ynara tykase Izaja tuisa akorehmananomo a:

– Peteme exikety opime tyriko, fiku tō epery risemy, jetū exikety esary pona, tuisa erukoimory pona, aekurākatohme ropa.

⁸ Mame tōturupose Ezekia eya:

– Oty rīko Ritonōpo nae, jukurākary ropa waro jehtohme? Oseruao tynyhse jahtao jytotohme Ritonōpo Tapyī taka?

⁹ Ynara tykase Izaja eya:

– Zae tohtoh enetupuhtho ekarōko Ritonōpo oya mana. Naeroro imenekako, oty se hma? Jerutumā opyi pona oytory se hma ikurenaka 10me onuhtoh pona? Jerutumā opyi pona onukuru se hma kakoxi ropa 10me onuhtoh opyi pona? tykase Izaja.

¹⁰ Mame ynara tykase Ezekia eya:

– Jerutumā aropory myaro 10me onuhtoh pona kakoxi tupime hkopyra mana ya. Naeroro opyi pona jerutumā enehpoko ropa 10me onuhtoh zopikoxi ropa, tykase ynororo eya.

¹¹ Mame tōturuse Izaja Ritonōpo a. Mame jerutumā tonehpose ropa Ritonōpo a 10me onuhtoh pona tuisa Akaze nyrihpyry pona opyime.

Papironia pōkō oehtopōpyry (Izaja 39.1-8)

¹² Mame morara ahtao Papironia tuisary, Merotake-Paratā, Paratā mūkuru tuaro toehse Ezekia kure pyra ehtopōpyry poka. Naeroro tynymerohpyry tonehpose eya Ezekia neneryme, tynekarory maro.

¹³ Enehnanō toahmase Ezekia a tytapyī konōto taka toto omōtohme. Mame tymōkomory kurā tonepose eya: parata, uuru maro, otytyko tonahsā emeporyme, ixtaratu te, tyyre tōkehko, emero tonepose eya xine.

¹⁴ Morarame urutō, Izaja toytose tuisa Ezekia a ekaropose:

– Otokoino toehse mokaro nae? Otara tykase toto oya? tykase ynororo.

– Moino nono imepŷ poe toehse mā toto, Papironia poe, tykase Ezekia eya.

¹⁵ – Oty tonese eya xine atapyī tao? tykase, tōturupose Izaja.

– Tonese eya xine emero porehme, tykase Ezekia. – Emero enepoase eya xine.

¹⁶ Mame ynara tykase Izaja tuisa a:

– Ynara āko Ritonōpo oya mana:

¹⁷ “Imeīpo ynara exīko mana. Omōkomory emero atapyī tao exiketō, atamuru tō nukurākahpyry, emero tarosēme exīko mana Papironia pona. Arypyra exīko mana.

¹⁸ Toitoino oopenōkō, apakō roropa tarosēme exīko mā toto. Mame to-mukase toto ahtao, erohnōko mā toto Papironia tuisary tapyī konōto tao,” tykase.

¹⁹ Morara kary etaryke tyya, ynara tōsenetupuhse tuisa Ezekia; etonara exīko sytatose isene ro jahtao, joorikyry ponāmero. Naeroro ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo nekarohpyry oya jurutohme kure mana, tykase ynororo.

Tuisame Ezekia ehtoh etyhyry (2 Koronika 32.32-33)

²⁰ Imehnō tuisa Ezekia nyrytyā emero, orēpyra aehtopōpyry poka te, nono ahkatopōpyry eya tuna kurākatohme, tuna enehtopōpyry eya eutary ae, nono zopino pata pona, emero tymerose pape pokona esety Juta tō Tuisary tō Ehtopōpyry.

²¹ Mame Ezekia toorihse, imūkuru Manase tuisame toehse tumy myakāme.

21

*Tuisame Manase ehtoh poko Juta tō esēme**(2 Koronika 33.1-20)*

¹ Morarame 12me jeimamyry nae Manase ahtao, tuisame toehse ynororo Juta tō esēme. 55me jeimamyry taropose eya Jerusarē po, tuisame ehtoh poko. Jeny esety Hepezipa kynexine.

² Tyrypyry poko toehse Manase kynexine, Ritonōpo omipona pyra. Imeimehnō ahno tō, Ritonōpo naropotyā tynonory poe, toeporehkase ipoetory tō ahtao morotona, mokaro nyrytyā xihpyry typoenhse eya.

³ Imehnō neponāmary tō eahmatoh typhase jumy a, Ezekia a repe. Yrome morohne tyrise ropa eya. Okyno zahkatoh tyrise eya Paau eahmatohme. Toponāmasē nohpo Asera enetupuhtoh taxikase eya, tuisa Akape, Izyraeu tō esē, nyryhpyry saaro. Xirikuato tō toahmase roropa Manase a.

⁴ Imehnō neponāmary tō eahmatohme, okyno zahkatoh tyrise eya Ritonōpo Tapyī tao. Moro Tapyi poko: “Ywy ro rokē Ritonōpo Oesēkō eahmatoh sero,” tykase Ritonōpo tytapyī poko.

⁵ Yrome asakoro zara po, Ritonōpo Tapyī tao, okyno zahkatoh tyrise eya xirikuato tō eahmatohme.

⁶ Tumūkuru tyahkase eya okyno zahkatoh po. Pyaxiamo a toytose ynororo, ekaropotohme joroko tomo a, tynyriry tō poko te, zuaro toehtohme imeīpo ehtoh poko te, imehnō ryhmary poko, enara. Tyrypyry poko toehse ynororo yronomyryme, Ritonōpo omipona pyra. Tyzehno Ritonōpo tyripose eya.

⁷ Tynaxikahpyry, toponāmasē nohpo Asera enetupuhtoh tyrise eya Ritonōpo Tapyī tao. Moro poko ynara tykase Ritonōpo Tawi a, imūkuru Saromāo a roropa: “Taro Jerusarē po, sero Tapyi tao, ynymenekahpyryme mana, jesaryme Izyraeu tō nonory po, jeahmatohme jūme.

⁸ Mame jomihpyry moiryhtao Izyraeu tomo a, Moeze nyrirophpyry riryhtao eya xine emero porehme, toto anaropopyra ase esarykō poe, ynekarohpyry itamurukomo a.”

⁹ Yrome Juta tō Ritonōpo omiry omipona pyra toh nexiase. Takorehmase toto Manase a orēpyrahxo toto ehtohme tyrypyrykō poko. Mokaro ryryry motye iiryryryme toehse toto, Ritonōpo naropotyā tynonory poe motye, epona toehse ipoetory tō ahtao.

¹⁰ Typoetory urutō komo a ynara tykase Ritonōpo:

¹¹ – Tuisa Manase, Juta tō esē nyryhpyry xihpyry amoreu tō nyrytyā motye kuhse mana. Tyneponāmary tō ke Ritonōpo myakamāko mana, Juta tō takorehmase eya tyrypyrykō poko toto ehtohme.

¹² Naeroro ywy Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy, Jerusarē ryhmapōko ase Juta tō roropa. Mame toto wānopyry poko etananomo mā: “To!” āko, oserehnōko mā toto.

¹³ Jerusarē pōkō wānohnōko ase, Samaria pōkō wānohtopōpyry sā ya te, tuisa Akape, Izyraeu tō esē, wānohtopōpyry sā roropa ipakomotyā maro. Paratu korokary sā pata Jerusarē korokāko ase, tytaōke pyra ehtohme, tōtorimase paratu ehtoh samo zuhkurenaka.

¹⁴ Morarame akoīpyry tonepanhse exiketō rumekāko ase. Epekōkara a toto ekarōko ase, toto poremākatohme, imōkomorykō kurā apoitohme eya xine arotohme tymaro xine.

¹⁵ Morara tyriko ase ypoetory tomo a tyrypyrykō poko toehse toto exiryke, jomihpyry omipona pyra. Tyzehno xine tyripose ywy eya xine moino ro itamuru tō Ejitu rumekatopōpyry poe tarona.

¹⁶ Kurākō tuhke totapase Manase a exiryke Jerusarē esemary tō tyneryse munu ke; morara tyrise eya Juta tō akorehmaryhtao tyryppyrykō poko toto ehtoh poko, tyneponāmarykō eahmary poko eya xine, Ritonōpo myakāme repe.

¹⁷ Imehnō Manase nyrytā emero, iirypyry tō poko roropa tymerose pape pokona esety Juta tō Tuisary tō Ehtopōpyry.

¹⁸ Mame Manase toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tapyī konōto myhtokoxi, Uza narykahpyry po. Mame imūkuru Amō tuisame toehse tumy myakāme.

Amō Juta tō esēme

(2 Koronika 33.21-25)

¹⁹ 22me jeimamyry nae Amō kynexine tuisame toehse ahtao, Juta tō esēme. Mame asakoro jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jeny Mesuremete kynexine, Haruze ēxiry, Jotopata pono.

²⁰ Mame tumy Manase sã, azahkuru Amō nyrihpyry nexiase, Ritonōpo zamaro pyra nexiase.

²¹ Tummy nyrihpyry typonohse eya. Ahno neponāmary tō toahmase eya, tumy a toto eahmatopōpyry saaro.

²² Ritonōpo, itamurukō Esē, turumekase eya. Aomihpyry omipona pyra toehse ynororo.

²³ Mame Amō poetory tō tuisaryme exiketō tātamorepase tosēkō etapary poko tyya xine. Mame tuisa Amō totapase eya xine tuisa tapyī konōto tao.

²⁴ Mame Amō etapahpōkō totapase Juta tomo a, imūkuru Joxia tyrise tuisame eya xine.

²⁵ Imehnō Amō nyrytā emero tymerose pape pokona esety Juta tō Tuisary tō Ehtopōpyry.

²⁶ Amō ekepyry tonēse zonētoh tao Uza narykahpyry po. Mame imūkuhpyry tuisame toehse tumy myakāme.

22

Tuisame Joxia ehtopōpyry Juta tō esēme

(2 Koronika 34.1-2)

¹ 8me jeimamyry nae Joxia kynexine tuisame toehse ahtao Juta tō esēme. Mame 31me jeimamyry taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarē po. Jeny esety Jetita kynexine, Ataia ēxiry, Posokate pono.

² Mame Joxia nyrihpyry Ritonōpo zamaro nexiase. Tytamuru tuisa Tawi ehtopōpyry typonohse eya, zae ehtoh riry poko onurumekara nexiase.

Moeze nymerohpyry enetopōpyry ropa

(2 Koronika 34.8-28)

³ Morarame 18me jeimamyry taropose Joxia ahtao tuisame ehtoh poko, ty-poetory Sapã, omi meroneme exikety, Azaria mūkuru, Mesurã pary, taropose eya Ritonōpo Tapyī taka. Ynara tykase ynororo:

⁴ – Ytokō Ritonōpo maro Oturukety imehxo exikety, Hiukia a oturupose: “Otãto tineru tapoise Ritonōpo tapyī tao erohketomo a, ahno nekarohpyry?”

⁵ Kaxiko eya: “Moro tineru ekaroko ikurākaponanomo a, Ritonōpo Tapyī kurākapotohme eya xine. Erohketō epehmãko mã toto,

⁶ wewe poko erohketomo te, tapyi amory waro exiketomo, topu poko erohketō roropa, wewe epekahñoko roropa mã toto, topu tō roropa ikurākatohme.

⁷ Mokaro ikurākaponanō zae rokē mã toto, onenekunohpyra mã toto. Naeroro tineru ekaroko eya xine, emero. Inyrihpyrykō poko moro tineru ke ekaropory se hkopyra roropa matose.”

⁸ Mame Sapā a tuisa omihpyry tokarose Hiukia a. Mame Hiukia ynara tykase Sapā a: “Ritonōpo Omihpyry eneropa imaro Oturutoh tao, seny,” tykase. Ritonōpo papē tokarose eya. Mame tysekeremase Sapā a.

⁹ Mame toytose ropa ynororo tuisa a. Ynara tykase ynororo eya:

— Opoetory tomo ā tineru tapoise, Ritonōpo Tapyī tao aexihpyry, tokarose roropa eya xine ikurākaponanomo a, tykase.

¹⁰ Mame ynara tykase Sapā:

— Sero pape jemah po Hiukia nekarohpyry ya.

Mame jarao moro tysekeremase eya tuisa netaryme.

¹¹ Morarame Ritonōpo omiry sekeremary etaryke tuisa a, tupō tyxihkase eya tātasamaryme.

¹² Mame tyripose eya typoetory tomo a; Hiukia a, Ritonōpo maro oturukety te, Aikā a, Sapā mūkuru te, Akapoa a, Mikaia mūkuru te, Sapā a, omi merone te, Asaia a, tuisa akorehmane, enara. Ynara tykase ynororo eya xine:

¹³ — Ytotoko ekaropose Ritonōpo Kuesēkomo a ypoko te, Juta tō poko roropa, kuamorepatohkō poko sero pape ao. Kyzehno xine Ritonōpo mana inyriphopyry omipona pyra kytamurukō toehse exiryke, tykase tuisa.

¹⁴ Toytose Hiukia tomo, Aikā te, Akapoa te, Sapā te, Asaia maro ekaropose nohpo urutono a, esety Huuta. Esary Jerusarē po kynexine, pata zokonaka tyrisenā po. Inio esety Sarū, Tikiwa mūkuru, Hara pary, upo eraseme kynexine ynororo Ritonōpo Tapyī tao. Huuta turuse toto Ritonōpo papē sekerematopōpyry poko tuisa a kehko.

¹⁵ Mame ynara tykase nohpo urutō eya xine:

— Ytotoko ropa tuisa a Ritonōpo nekarohpyry ekarose eya.

¹⁶ Ynara kahtoko eya:

“Ywy, Ritonōpo, Izyraeu tō Esemý pata Jerusarē wānohnōko ase, pata pōkō roropa emero porehme, jomihpyry, ynmeropohpyry ae ro moro pape ao, tuisa nysekeremahpyry ae ro.

¹⁷ Turumekase ywy eya xine. Tynekarorykō tyahkase eya xine tyneponāmarykō eahmatohme, ywy kara. Toto zehno tyripose ywy tynyrihpyry xihpyry ke. Jerusarē zetū tanÿse ya, apaipyra ropa mana.

¹⁸ Ywy, Ritonōpo, Izyraeu tō Esemý ynara āko ase mokyro tuisa poko. Jomiry, ynmeropohpyry pape pokona totase oya.

¹⁹ Tonetupuhse ywy oya. Iiryprymē oehtoh poko mosekarono. Oupō myxihkase oemynhmaryke. Oxitase roropa tuaro toehse awahtao: ‘Jerusarē pōkō emero wānohnōko ase,’ kary etaryke oya. Moro pata enahkatoh eneryke tyya xine oserehnōko yronymyryme enenanō mana. Sero pata esehtōko mā toto popyra ehtoh enehpory se toto ahtao imepÿ pata pona. Yrome otururu ya etano.

²⁰ Imēpo, toorihse awahtao rokē, Jerusarē pōkō wānohnōko ase. Naeroro kure rokē orihnōko mase, torētyke pyra.”

Mame toytose ropa toto tuisa Joxia a, mokyro omihpyry ekarose eya.

23

Tuisa Joxia nyrihpyry zae ehtoh poko

(2 Koronika 34.3-7,29-33)

¹ Morarame Juta tō tamuximākō tonehpose tuisa Joxia a, Jerusarē tamuxiry tō maro, oximōtohme tymaro.

² Mame oximōme toytose toto Ritonōpo Tapyī taka, oturuketō maro, urutō kō maro, imehnō emero rokē maro tuisame exiketomo, tuisame pyra exiketō maro, enara. Toto netaryme jarao Ritonōpo omiry tysekeremase tuisa Joxia a tytororo, Ritonōpo netapohpyry tonese ropa aexihpyry Ritonōpo Tapyī tao.

³ Xikihme toehse ynororo Saromão nyrihpyry xikihme exikety myhtokoxi. Mame Ritonõpo netaryme tõmiry totapose eya. Aomihpyry omipona toehthokõme te, inyrirophpyry ritohme tyya xine te, aomipona yronymyryme toehthokõme, zae rokõ toehthokõme, Ritonõpo nymerophpyry omipona ipunaka. Mame imoihmãkomo a tõmirykõ totapose Ritonõpo netaryme, aomipona toehthokõme.

⁴ Mame Hiukia tõ tyrohmanohpose Joxia a Ritonõpo Tapyĩ kurãkatohme eya xine. Hiukia oturukety tuisamehxo exiketyme kynexine. Imaro Ritonõpo maro oturuketõ kynexine te, soutatu tõ roropa, tapyi omõtõh erasamo. Eya xine Paau eahmatõh kyryry tonehpose tapyi tae jarãnaka, nohpo neponãmary Asera kyryry maro, xirikuato tõ eahmatõh kyryry maro. Morohne tyahkase tuisa a emero, pata poe jarãnaka, jakanahmã Keterõ pũto. Mame moro oruno taropose eya Peteu pona.

⁵ Oturuketõ touse ropa eya Ritonõpo waro pyra exiketomo. Toto tyripose Juta tõ tuisary tomo a tynekarory tõ zahkatohme, toponãmasã eahmatõh tao, Juta patary tõ po, Jerusarẽ pũto roropa. Oturuketõ touse roropa eya Paau eahmaryme tynekarory tyahkase aexityamo emero, xixi eahmaryme te, nuno eahmaryme te, xirikuatoimo eahmaryme te, xirikuato tõ eahmaryme, enara.

⁶ Ritonõpo Tapyĩ tae, nohpo neponãmary Asera touse eya. Jarãnaka pata poe tarose eya jakanahmã Keterõ pona. Moroto morohne tyahkase eya orunome ehtohme, mame moro typahse eya aorihtyã ekepyry tõ zonõtõh po.

⁷ Nyhtõh typhase eya, Ritonõpo Tapyĩ tao, imeimehnõ poko exiketõ esary. Moro tao upo tyrise nohpo tomo a, Asera eahmary poko aexityamo.

⁸ Mame Juta patary tõ poe oturuketõ tarose eya Jerusarẽ pona, Izyraeu tõ nonory poe roropa, Kepa poe Peresepa pona. Toto nekarotyã zahkatõh tonõ typahse roropa eya. Apoto apõ tõ joroko tõ, ona po aexityã eahmatõpõpyry typhase eya. Morohne kynexine pata omõtõh pũto, Jozue, pata kowenatu nyrihpyry pũto, omõtõh konõto ipozery wino, omonohta pata pona.

⁹ Mokaro oturuketõ omõpyra tyripose toh nexiase Ritonõpo Tapyĩ taka erohse. Yrome wyi porutatõh maro pyra tonahse eya xine imehnõ oturuketõ maro.

¹⁰ Topete neponãmary eahmatõh typahse roropa tuisa Joxia a, jakanahmã Hinõ po, typoenõkõ onyakhara imehnõ ehtohme, tumũkurukomo te, tõxirykõ roropa, tynekarorykõme, toponãmasẽ Moroke a.

¹¹ Kawaru tõ touse ropa eya, Ritonõpo tapyĩ esary poe. Juta tõ tuisary a tyrise toto moro taka, xixi eahmatõhme tyya xine. Moro kahu tõ tyahkase eya ineahmahpyrykomo. Moroto Ritonõpo Tapyĩ zarã po toh nexiase, omõtõh pũto, tuisame exikety, Natã-Mereke esary pũto.

¹² Okyno zahkatõh, Juta tõ tuisary tõ nyrytyã zarã po, tuisa tapyĩ konõto tao, Akaze esary epoe, typahse tuisa Joxia a. Imehnõ okyno zahkatõh roropa, Manase nyrytyã asakoro, Ritonõpo Tapyĩ zarã po typahse eya kehko. Mame moro akumuru typahse eya jakanahmã Keterõ po.

¹³ Mame apoto apõ tõ, Saromão nyrytyã, Jerusarẽ poe xixi tũtatõh wino, ypy Oriwera tõ poe ikurenaka, typahse Joxia a. Morohne neponãmary xihpyry eahmatõhme: Axitarote nohpo Xitõ põkõ neponãmary te, Kemo xihpyry moape tõ neponãmary te, Moroke xihpyry amonita tõ neponãmary, enara. Morohne typahse Joxia a.

¹⁴ Topu risẽ, xikihme aexityã Paau kyryry typahse tuisa Joxia a, nohpo toponãmasẽ, Asera kyryry takõhse eya. Esahpyry pona ahno zehpyry tõ typahse eya nuriame ehtohme, tyneponãmarykõ oneahmara ropa ahno ehtohme.

¹⁵ Peteu po ahno neponāmary tō eahmatoh typahse roropa Joxia a, tuisa Jeropoāo, Nepate mūkuru nyrihpyry, Izyraeu tō takorehmase ahtao eya tyrypyrykō poko toto ehtohme. Okyno zahkatoh typahse Joxia a, ikyryry topu tō tyhmose eya, takutakuhmose kehko eya putohme aehtoh pona. Ahno naxikahpyry Asera kyryryme tyahkase roropa eya.

¹⁶ Mame Joxia tōsenuhmase, aorihtyā ekepyry zonētopōpyry tō tonese eya ypy emory po. Moro zehpo tō tahkapose eya, toutohme, jahkatohme okyno zahkatoh po. Morara tyripose eya nuriame moro zahkatoh ehtohme. Morara tyrise eya urutō omihpyry ae ro, pake ahtao, tuisa Jeropoāo xikihme ahtao moro apoto apō pūto, otuhtoh konōto zano. Mame tōsenuhmase ropa tuisa Joxia. Urutō ekepyry zonētopōpyry tonese eya: “Morara exīko manā,” kahpono.

¹⁷ – Onoky zonētopōpyry seny? tykase ynororo, tōturupose.

Mokaro Peteu pōkomo a tozuhse. Ynara tykase toto:

– Urutō ekepyry zonētopōpyry moro. Pake Juta nonory poe toehse ynororo amorepase emero onyrihpyry poko seromaroro, sero okyno zahkatoh poko, tykase.

¹⁸ – Ah moroto rokē nexino, tykase Joxia. – Jehpyry poko pyra ehtoko.

Naeroro mokyro zehpyry anahkara toh nexiase. Mokyro urutō Samaria pō zehpyry roropa anahkara tokurehse toh nexiase.

¹⁹ Morarame Izyraeu tō patary tō po emero, toponāmasē tō eahmatoh typahse tuisa Joxia a. Mokarohne tyrise Izyraeu tō tuisary tomo a, tyzehno xine Ritonōpo tyripose eya xine. Mame okyno zahkatoh typahse Joxia a emero porehme, Peteu po okyno zahkatoh pahtopōpyry saaro tyya.

²⁰ Mame toponāmasē pokō oturuketō totapase eya, emero porehme. Mame ekepyrykō tyahkase apoto apō po, inyrihpyrykō poro. Ahno zehpyry tyahkase roropa eya tofo nekarory zahkatoh po, emero. Mame toytose ropa ynororo Jerusarē pona.

Oseahmatoh Paxikoa tyrise Joxia a

(2 Koronika 35.1-19)

²¹ Morarame oseahmatoh tyripose tuisa Joxia a: Oseahmatoh Paxikoa pokō Ritonōpo eahmatohme. Moro otuhtoh konōto tyrise eya xine, inymeropohpyry ae ro, Inetapohpyry Pape ao.

²² Moro Oseahmatoh Paxikoa panō onyripitopyra Izyraeu tō tuisary toh kynexine. Juta tō tuisary tō roropa moro otuhtoh konōto panō onyripyra toh kynexine moino ro juize tō ehtopōpyry poe ro.

²³ Morarame etyhpyryme 18me jeimamyry taropose Joxia ahtao tuisame toexiry pokō, Oseahmatoh Paxikoa tyrise eya xine Ritonōpo eahmatohme Jerusarē po.

Joxia nyrytamo zae ehtoh pokō

²⁴ Mame Juta tō akorehmatohme Ritonōpo omipona toto ehtohme, Inyriphpyry pape ao, Hiukia nenehpyry ropa Ritonōpo Tapyī tao, ynara tarōpose tuisa Joxia a Jerusarē poe, Juta nonory poe roropa: pyaxi tomo te, jōroko poe urutō komo te, toponāmasā tō te, ahno naxikahpyry tomo te, tyneponāmarykō eahmatoh kyryry emero porehme.

²⁵ Imepý tuisa, ipanō exipitopyra kynexine; Ritonōpo omipona nexiase ipunaka, ise toehtoh ke te, osenetupuhtoh ke te, tyjamitunuru ke, enara. Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a omipona nexiase. Imēpo tuisa ipanō exipyra roropa nexiase.

²⁶ Yrome Juta tō zehno toehse Ritonōpo, tuisa Manase nyrihpyry pokoino, toto zehno exiry enahpyra ro kynexine.

²⁷ Mame ynara tykase Ritonõpo:

– Juta tõ wānohnõko ase, Izyraeu tõ wānohtopõpyry sã ya. Mya Juta tõ aropõko ase ywinoino. Pata Jerusarē ynymenekahpyry jesaryme irumekãko ase. Ytapyĩ roropa, moro tao jeahmatohme mana, katopõpyry ya irumekãko ase.

Joxia tuisame ehtoh etyhpyry

(2 Koronika 35.20–36.1)

²⁸ Imehnõ tuisa Joxia nyriyã emero tymerose pape pokona esety Juta tõ Tuisary tõ Ehtopõpyry.

²⁹ Mame tuisame Joxia ahtao, Parao Neko, Ejitu tõ esē toytose soutatu tõ maro tuna Eupyratĩ pona, Axiria tuisary akorehmase. Tuisa Joxia toytose Mekito pona etonase tuisa Neko maro, mame totapase ynororo.

³⁰ Ekepyry tarose ropa kahu ae Jerusarē pona. Moroto tonēse ynororo tuisa tõ zonētoh tao.

Mame imükuru Joakaze tymenekase Juta tomo a tuisame ehtohme Joxia myakãme.

Tuisa Joakaze, Juta tõ esēme

(2 Koronika 36.2-4)

³¹ Mame 23me jeimamyry nae Joakaze ahtao tuisame toehse ynororo Juta tõ esēme. Oseruao nuno taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarē po. Jeny esety Hamutau, Jeremia ĕxiry, Ripina pono.

³² Tytamurukõ nyrihpyry typonohse Joakaze a azahkuru toehtoh poko, Ritonõpo Tosē omipona pyra.

³³ Tuisame aehtoh tonahse tapoise ynororo ahtao tuisa Neko a, Ejitu esemy a pata Ripira po, Hamate nonory po. Mame tuisa Neko a Juta tomo a parata ke topehmapose eya: 3.400 kirume te, 34 kirume uuru maro.

³⁴ Mame Eriakĩ, Joxia mükuru tyrise tuisame, tuisa Neko a, Joxia myakãme. Mame mokyro esety tymyakãmase Jeokĩme. Joakaze tarose tuisa Neko a Ejitu pona. Moroto toorihse ynororo.

Tuisame Jeokĩ Juta tõ esemy

(2 Koronika 36.5-8)

³⁵ Morarame tuisa Jeokĩ a tineru zokonaka tapoise Juta tõ winoino, toto mõkomory zokonaka tapoise eya, tineru nae ehtohme Ejitu tuisary epehmatohme.

³⁶ 25me jeimamyry nae Jeokĩ kynexine tuisame toehse ahtao. Mame 11me jeimamyry taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarē po. Jeny esety Zepita, Petaia ĕxiry, pata Ruma pono.

³⁷ Mame tytamurukõ nyrihpyry typonohse eya. Tyrypyry poko toehse ynororo, Ritonõpo omipona pyra.

24

¹ Morarame Jeokĩ tuisame ahtao, tuisa Napukotonozo, Papironia esē toehse Juta tõ poremakapose. Typoetoryme Jeokĩ tyripose eya. Morarame oseruao jeimamyry taropose Jeokĩ a Napukotonozo poetoryme. Mame tytenekehse ynororo, aomipona pyra toehse.

² Mame imeimehnõ oximõmãkõ tonehpose Ritonõpo a. Jeokĩ erekohmase, Juta tõ wānohtohme, papironio tomo te, Xiria tomo te, Moape tomo te, Amõ tomo, enara. Ritonõpo poe urutõ kõ omihpyry ae ro, Juta tõ enahkatohme mokaro tonehpose Ritonõpo a.

³ Morara toehse Ritonõpo omi poe, Juta tõ aropotohme tywinoino, tuisa Manase nyrihpyry xihpyry pokoino; iiryryryme

⁴ ahno kurā etapatopōpyry pokoino eya hkotano. Naeroro Manase rypyry onykorokasaromepyra Ritonōpo kynexine.

⁵ Jeoakī nyrihpyry emero tymerose pape pokona esety Juta tō Tuisary tōme Ehtopōpyry.

⁶ Jeoakī toorihse, mame imūkuru Joakī tuisame toehse tumy myakāme.

⁷ Mame Ejitu tuisary oehpyra ropa toehse Ejitu poe soutatu tō maro, inonory tapoise Papironia esemy a exiryke, tuna Eupyrati poe Ejitu ehpiō pona.

*Tuisa Joakī, Juta tō esē arotopōpyry
(2 Koronika 36.9-10; Jeremia 27.19-20)*

⁸ Mame 18me jeimamyry nae Joakī kynexine tuisame toehse ahtao Juta tō esēme. Oseruao nuno taropose eya tuisame ehtoh poko, Jerusarē po. Jeny esety Neuxita kynexine, Eunatā ēxiry, Jerusarē pono.

⁹ Tomy nyrihpyry typoehohse Joakī a, tyrypyry poko. Ritonōpo Tosē zamaro pyra kynexine.

¹⁰ Morarame Joakī tuisame ahtao, Papironia soutatu tō tooehse tuisa Napukotonozo poetory tō esā maro, Jerusarē zomyehmase.

¹¹ Mame pata Jerusarē tapuruse ahtao soutatu tomo a Napukotonozo roropa tooehse morotona, Jerusarē pona.

¹² Mame tuisa Joakī, tyse maro, tumūkuru tō maro, ipoetory tō esā maro, tytapyī erase maro, tōsekarose toto papironio tomo a. 8me jeimamyry taropose ahtao Napukotonozo a tuisame toehtoh poko Joakī tarose eya typoetoryme.

¹³ Mame Ritonōpo Tapyī mōkomory, tuisa tapyī konōto mōkomory roropa tarose eya Papironia pona. Ritonōpo omihpyry ae ro, Saromāo nyryfā, uuru risē, Ritonōpo Tapyī kyryry tōkehko tyhmose Napukotonozo a.

¹⁴ Jerusarē pōkō tarose Napukotonozo a typoetoryme toto ehtohme; tuisa poenomo te, tamuximehxo exiketomo te, 10 miume atapona. Emese kure erohketō roropa, kurimene poko erohketō maro taropose eya Papironia pona. Tytineruke pyra exiketō rokē, tymōkomokākara tynomose eya Juta nonory po.

¹⁵ Joakī tō tarose Napukotonozo a Papironia pona typoetoryme: ynororo te, jeny te, ipyxiā te, ipoetory tō esamo te, Juta tō tamuximākō maro.

¹⁶ Mokaro tamuximehxo exiketō emero taropose Napukotonozo a Papironia pona, 7 miumākomo, miume emese kure erohketō roropa, kurimene poko erohketō maro. Emero jamihme exiketōme kynexine, etonatoh waro exiketomo.

¹⁷ Mame Joakī zū akorony, Matania tyrise tuisame Napukotonozo a, Juta tō esēme. Mame Matania esety tymyakāmase eya Zetekiamē.

*Tuisa Zetekia Juta tō esemy
(2 Koronika 36.11-12; Jeremia 52.1-3)*

¹⁸ 21me jeimamyry nae Zetekia kynexine tuisame toehse ahtao Juta tō esēme. 11me jeimamyry taropose ynororo a tuisame ehtoh poko Jerusarē po. Jeny esety Hamutau kynexine, Jeremia ēxiry, Ripina pono.

¹⁹ Tuisa Zetekia nyrihpyry iiryryryme kynexine Ritonōpo omipona pyra, tuisa Joakī nyrihpyry samo.

²⁰ Mame tyekītapāse Ritonōpo exiryke Jerusarē pōkō poko, Juta tō poko roropa toto taropose eya tywinoino.

25

*Jerusarē poremākatopōpyry**(2 Koronika 36.13-21; Jeremia 39.1-10; 52.4-11)*

¹ Morarame Napukotonozo omipona pyra toehse Zetekia. Naeroro Napukotonozo tooehse tysoutatu tō maro Jerusarē poremākapose. Morara toehse jeimamyry 9mā po, nuno 10mā po, ěmepyyry 10me ehtoh po Zetekia tuisame ehtoh poko. Mame tosarykō tyrise Papironia soutatu tomo a jarānao, pata pūto. Opyī tō, pata apuru pona onuhtoh tyrise roropa eya xine Jerusarē poremākatohme.

² Mame moroto onurumekara toh kynexine jeimamyry 11mā po Zetekia tuisame ehtoh pona.

³ Mame moro poro, nuno 4mā po, ěmepyyry 9mā po, tynahke pyra toehse moro taōkō ahtao,

⁴ pata apuru typosohkase soutatu tomo a omōtohme pata pona. Papironia soutatu tomo a tomyehmase pata ahtao ro, Juta tō soutatu tō toepase, koko, pata poe. Tutūtase toto tuisa tupi esemary ae, omōtoh ae, asakoro apuru rānakuroko. Toepase toto Joatāo jakanahmā mōpozakoxi repe.

⁵ Yrome tuisa Zetekia tokahmase Papironia soutatu tomo a. Tapoise ynororo eya xine ona po, Jeriko pūto. Turumekase ynororo ipoetory tomo a emero.

⁶ Mame Zetekia tarose eya xine Papironia tuisary ěpataka, Ripira po ynororo ahtao. Moroto Zetekia wānohtohtokarose Napukotonozo a;

⁷ ineneryme imūkuru tō totapase, mame Zetekia enuru tō typosohkase Napukotonozo a, keti ke metau risē ke tymyhse ynororo, mame Papironia pona tarose ynororo.

*Ritonōpo Tapyī pahtopōpyry**(2 Koronika 36.17-21; Jeremia 52.12-23)*

⁸ Morarame jeimamyry 19mā po, nuno 5mā po, ěmepyyry 7mā po tuisame Napukotonozo ehtoh poko, Papironia pōkō esēme, akorehmane Nepuzaratā, soutatu tō tuisary, tomōse Jerusarē pata pona.

⁹ Ritonōpo Tapyī tyahkase eya te, tuisa tapyī konōto roropa te, emero tamuximehxo exiketō tapyī tō roropa Jerusarē po.

¹⁰ Pata apuru roropa tytohtohkase isoutatu tomo a.

¹¹ Morarame ahno akoīpyry tarose Nepuzaratā a, Papironia pona, emese kure erohketō akoīpyry maro te, mokaro maro tōsekarose aexityamo Papiro-
nia pōkomo a.

¹² Yrome tymōkomokākara tynomose eya Juta nonory po; tyrohmanohpose toto eya tupito tō poko te, uwa esary tō poko, enara.

¹³ Mame metau risē asakoro, xikihme exiketō tyhmose Papironia pōkomo a, kahu tō roropa Ritonōpo Tapyī tao, tuna ě konōto roropa, Papironia pona moro metau arotohme, emero.

¹⁴ Ritonōpo Tapyī mōkomory tarose roropa eya xine: pa tomo te, oruno eny tōkehko, oruno arotohme apoto apō poe, jahpi tomo, nāparina aryry kryrytohme te, paxiha tōkehko munu apoitohme, ixtaratu zahkatoh tonomo te, tyoro metau risē roropa Ritonōpo Tapyī kyryry kehko.

¹⁵ Uuru risē emero, parata risē roropa tarose eya, paxiha tō pitiko, paratu tō roropa ikarā puimatohme.

¹⁶ Moro metau, tuisa Saromāo nyrytyamo Ritonōpo kyryryme; moro xik-
ihme exiketō asakoro te, kahu tomo te, tuna ě konōto maro omoxihxo toh
kynexine. Naeroro omoxī toto ehtoh onukuhyra tokurehse toto.

¹⁷ Moro asakoro xikihme exiketō oxisā kehko kynexine, 8 meturume kae ehtoh kynexine. Zupuhpyryme emepory kynexine toiro meturume 30 sētimeturume. Moro zupuhpyry zomye emepory kurā, metau risē kynexine romā tō panono.

Juta pōkō tarose Papironia pona
(Jeremia 52.24-30)

¹⁸ Morarame Seraia, Ritonōpo maro Oturukety imehxo exikety tarose typoetoryme soutatu tō tuisary, Nepuzaratā a; Sowonia, oturukety imehkopyra exikety tarose roropa eya, imehnō oturuketō maro oseruaō.

¹⁹ Mame pata poe soutatu tō tuisary tarose eya, 5me tuisa akorehmanā maro, Jerusarē poro exiketomo te, soutatu tuisary akorehmane maro, soutatu tō esety merone te, 60me tamuximākō maro.

²⁰ Mokaro tarose Nepuzaratā a Papironia esemy a, pata Ripira po ynororo ahtao,

²¹ Hamate nonory po. Moroto typipohpose toto tuisa a, moromeīpo totapapose toto eya.

Naeroro Juta pōkō tarose tynonorykō poe Papironia pōkō poetoryme.

Ketaria kowenatume Juta po
(Jeremia 40.7-10,13–41.18)

²² Mame Ketaria, Aikā mūkuru, Sapā pary kowenatume tyrise tuisa Napukotonozo, Papironia esemy a. Juta pōkō esēme tyrise ynororo, Papironia pona anaropyra aexityā esēme.

²³ Morarame Juta tō soutatu tō esā, soutatu tō maro, osekaropyra aexityā tuaro toehse ahtao kowenatume Ketaria ritopōpyry poko Papironia tuisary a, tōseporyste toto Ketaria maro Mixipa po. Mokaro, soutatu tō tuisary ynara kynexine: Iximaeu, Netania mūkuru; Joanā, Karea mūkuru; Seraia, Tanumete mūkuru, Netopa pono; Jazania, Maaka pono, enara.

²⁴ Mame ynara tykase Ketaria eya xine:

– Jomiry etapōko ase oya xine: “Enaromyra ehtoko, Papironia tuisary tō oryhmara xine exīko mā toto. Taro rokē ehtoko. Papironia tuisary omipona ehtoko. Mame kure rokē exīko oya xine mana,” tykase Ketaria.

²⁵ Yrome nuno 7mā po moro jeimamyry poro Iximaeu, Netania mūkuru, Erisama pary, Juta tō tuisary ekyry, toytose Mixipa pona 10mākō maro. Totonase Ketaria maro, totapase ynororo eya. Imarōkō totapase roropa eya Izyraeu tomo te, Papironia pōkomo, enara.

²⁶ Mame Izyraeu tō emero, tamuximehxo exiketomo te, tymōkomoke pyra exiketō maro, soutatu tō esā maro toytose toto Ejitu pona, Papironia pōkō zuno toehse toexirykōke.

Joakī tūtary ropa āpuruhpyry tae
(Jeremia 52.31-34)

²⁷ Morarame Ewiu-Merotake tuisame toehse ahtao Papironia pōkō esēme, tuisa Joakī, Juta tō esē tynpanohse eya, tutūtanoḥpose ynororo eya āpuruhpyry tae. Morara toehse jeimamyry 37mā po, nuno 12mā po, emepory 27mā po Joakī arotopōpyry poe papironio tō poetoryme.

²⁸ Mame Ewiu-Merotake kure kynexine eya, imehnō tuisa tō motye tamuximehxo tyrise ynororo eya moroto Papironia po.

²⁹ Naeroro Joakī a āpuruhpyry taō zupō turumekapose eya, tupō kurā amurutohme autuhtohme tuisa otuhtoh po, toorikyry ponāmero.

³⁰ Mame toorikyry ponāmero tuisa nekarohpyry tapoise eya; tonahsē pixo, tineru pixo ise toehtoh epekahtohme tyya.

1 KORONIKA

1 Tymerosã Kurãkatopõpyry

1 Crônicas

Ekarotopo

Sero 1 Koronika ekarõko Izyraeu tõ ehtopõpyry poko Juta tõ ehtopõpyry poko roropa 1 Samueu poe 2 Samueu etyhpyry pona. Ekarõko Izyraeu tuisary tõ poko Juta tõ tuisary tõ poko roropa, ynara enetupuhpotohme: 1) Popyra ehfoh poko toehse Izyraeu tõ ahtao ro Juta tõ roropa, tõmihpyry ae ro erohnõko Ritonõpo kynexine. Typoetory tõ akoĩpyry pyno ro kynexine Juta tõ nonory po. Ekarõko orẽpyra Tawi ehtopõpyry poko. 2) Ekarõko roropa Ritonõpo eahmapitotopõpyry poko Itapyĩ Kurã tao Jerusarẽ po. Ekarõko roropa oturuketõ rohmanohpotopõpyry poko Tawi a, rewita tõ maro. Morohne tyripose Tawi a, Ritonõpo eahmatohme.

Sero pape ao

Izyraeu tõ ekyrõpyamo 1.1–9.44

Sauu orihtopõpyry 10.1-14

Tuisame Tawi ehtopõpyry 11.1–29.30

1. Tupimã, orẽpyra ehtopo 11.1–22.1

2. Ritonõpo Tapyĩ risamo 22.2–29.30

Atão pakomotyã esetykõ Aparão pona
(Jenexi 5.1-32)

¹ Atão kynexine Sete zумы. Sete kynexine Eno zумы. Eno kynexine Kainã zумы.

² Kainã kynexine Maarareu zумы. Maarareu kynexine Jarete zумы.

³ Jarete kynexine Enoke zумы. Enoke kynexine Matuzarẽ zумы. Matuzarẽ kynexine Rameke zумы.

⁴ Rameke kynexine Noe zумы. Noe kynexine oseruao tumũkue: Sem te, Kam te, Jape, enara.

Noe pakomotyamo
(Jenexi 10.1-32)

⁵ Jape poenõ kynexine: Komea, Makoke, Matai, Jawã, Tupau, Meseke, Tira, enara. Ahno zũ tõ kynexine tosety ae ro exiketomo.

⁶ Komea pakomotyã Axikenaze tõ toehse te, Ripate tomo te, Tokarama tomo, enara.

⁷ Jawã pakomotyã Erisa tõ toehse te, Expania tõ te, Xipere tõ te, Rote tõ, enara.

⁸ Kam poenõ kynexine: Kuxe te, Ejitu te, Ripia te, Kanaã, enara.

⁹ Kuxe poenõ kynexine Sepa, Hawira, Sapata, Raama, Sapateka, enara. Raama poenõ kynexine Sapa te, Tetã, enara.

¹⁰ (Kuxe kynexine Ninirote zумы. Ninirote orẽpyra kynexine apitorymã imehnõ poremãkapory poko exikety.)

¹¹ Ejitu pakomotyã kynexine Ritia te, Anã, Reape, Napatu, enara.

¹² Pataru, Kasaru, Kereta (pirixteu tõ tamuru).

¹³ Kanaã kynexine Xitõ zумы apitoryme te, Hete zумы roropa. Ahno zũ toh kynexine tosety ae ro exiketomo.

¹⁴ Imehnõ zũme roropa Kanaã kynexine: jepuseu tomo te, amoreu tomo te, kirikaseu tomo te,

¹⁵ heweu tomo te, arakita tomo te, xineu tomo te,

¹⁶ arawatita tomo te, zemareu tomo te, hamateu tomo, enara.

¹⁷ Sem poenõ ynara kynexine: Erão te, Asua te, Arapaxate te, Rute te, Arã te, Uze te, Huru te, Ketea te, Meseke, enara. Ahno zũ fõh kynexine tosety ae ro exiketomo.

¹⁸ Arapaxate kynexine Sera zummy. Sera kynexine Epea zummy.

¹⁹ Epea tumükue asakoro kynexine: Perekeme tosehapse apitorymã sero nono põkõ tãtapiakase exiryke tonuruse ynororo ahtao. Zakorõ esety kynexine Jokotã.

²⁰ Jokotã poenõ ynara kynexine: Aramota tomo te, Serepe tomo te, Hazaa-Mawe tomo te, Jera tomo te,

²¹ Atonirão tomo te, Uzau tomo te, Tikira tomo te,

²² Opau tomo te, Apimaeu tomo te, Sapa tomo te,

²³ Opia tomo te, Hawira tomo te, Jopape tomo, enara.

Sem pakomotyamo

(Jenexi 11.10-26)

²⁴ Mame Sem poe emükuary Aparão pona ynara kynexine: Sem te, Arapaxate te, Sera te,

²⁵ Epea te, Pereke te, Reu te,

²⁶ Seruke te, Naoa te, Tera te,

²⁷ Aparã, enara. Esety roropa Aparão kynexine.

Iximaeu pakomotyamo

(Jenexi 25.12-18)

²⁸ Aparão asakoro tumükue kynexine: Izake te Iximaeu, enara.

²⁹ Mame Iximaeu mükuru tõ 12me ahno tamuxiryme toehse: Nepaiote, imükuru apitorymano te, Ketaa te, Atapeeu te, Mipisão te,

³⁰ Mixima te, Tuma te, Masa te, Hatate te, Tema te,

³¹ Jetua te, Napi te, Ketema, enara.

³² Imepý pyty nae Aparão kynexine esety Katura. Toemükuaese ynororo 6me. Ynara toh kynexine: Zinirã te, Jokosã te, Metã te, Mitiã te, Ixipake te, Sua, enara. Jokosã tumükue asakoro kynexine: Sepa te Tetã, enara.

³³ Mitiã tumükue 5me kynexine. Ynara toh kynexine: Epa te, Epea te, Enoke te, Apita te, Ereta, enara.

Ezau pakomotyamo

(Jenexi 36.1-19)

³⁴ Izake, Aparão mükuru asakoro tumükue kynexine: Ezau te, Jako, enara.

³⁵ Ezau mükuru tõ ynara kynexine: Eripaze te, Reueu te, Jeu te, Jarã te Kora, enara.

³⁶ Eripaze ahno tõ tamuxiry kynexine: Temã te, Omara te, Zepo te, Kaetã te, Kenaza te, Timina te, Amareke, enara.

³⁷ Reueu ahno tõ tamuxiry kynexine. Ynara toh kynexine: Naate te, Zera te, Sama te, Miza, enara.

Etõ põkõ apitorymãkomo

(Jenexi 36.20-30)

³⁸ Mame Etõ põkõ apitorymãkõ Seia mükuru tõ pakomotyã kynexine. Ynara toh kynexine Seia mükuru tomo:

³⁹ Rotã te, Sopau te, Zipeão te, Ana te, Tisõ te, Eser te, Tisã, enara. Rotã ahno tõ tamuxiry kynexine: Hori tomo te, Homã tomo, enara. (Rotã oryxiry Timina kynexine.)

⁴⁰ Sopau ahno tō tamuxiry kynexine: Arawā te, Manaate te, Epau te, Sopo te, Onā, enara.

Zipeão mūkuru tō asakoro ynara kynexine: Aia te, Ana, enara.

⁴¹ Ana tumūkue kynexine: Tisō. Tisō tumūkue kynexine: Hanarāo te, Exipā te, Itirā te, Kerā, enara.

⁴² Esea tumūkue kynexine: Pirā te, Zaawā te, Jaakā, enara.

Tisā tumūkue kynexine: Uze te Arā, enara.

Etō tuisary tomo

(Jenexi 36.31-43)

⁴³ Ynara tuisa tō kynexine Etō nonory pōkō esamo. Atakenaka tuisame toh kynexine tuisa pyra Izyraeu ahtao ro:

Pera, Peoa mūkuru. Ipatary Tinapa kynexine.

⁴⁴ Pera toorihse ahtao imyakāme Jopape, Zera mūkuru, Posora pono tuisame toehse.

⁴⁵ Jopape myakāme Husā, Temā pono tuisame toehse.

⁴⁶ Husā mykapo Hatate, Petate mūkuru, Awite pono tuisame toehse Mitiā tō typoremākase eya Moape nonory po.

⁴⁷ Hatate mykapo Samara, Masareka pono tuisame toehse.

⁴⁸ Samara mykapo Sauu, pata Reopote-Tuna-Eupyrati pono tuisame toehse.

⁴⁹ Sauu mykapo Paau-Hanā, Akapoa mūkuru tuisame toehse.

⁵⁰ Paau-Hanā mykapo Hatate, Pau pono tuisame toehse. Ipyty Meetapeu kynexine Matarētē ēxiry, Me-Zaape paryme.

⁵¹ Hatate mykapo Etō tō tātapiakase ynara ahno tōme: Timina tomo te, Arawa tomo te, Jefete tomo te,

⁵² Ooripama tomo te, Era tomo te, Pinō tomo, enara.

⁵³ Kenaza tomo te, Temā tomo te, Mipisara tomo te,

⁵⁴ Makatieu tomo te, Irāo tomo, enara.

2

Juta pakomotyā esetykō Tawi pona

¹ Jako tumūkue kynexine 12me: Rupē te, Ximeão te, Rewi te, Juta te, Isakaa te, Žepurō te,

² Tā te, Joze te, Pējamī te, Napatari te, Kate te, Asea, enara.

³ Juta tumūkue kynexine 5me. Ipyty Kanaā pōme exikety, Pate-Sua, 3mākō ēme kynexine: Ere te, Onā te, Sera, enara. Yrome Ere, apitorymā, popyra rokē exiryke totapase Ritonōpo a.

⁴ Tamara, Juta mūkuru pytŷpyry toemūkuase asakoro Juta mūkuru tomo: Pereze te, Zera, enara.

⁵ Pereze toemūkuase asakoro: Ezerō te, Hamuu, enara.

⁶ Zera toemūkuase 5me: Ziniri te, Etā te, Hemā te, Kaukou te, Tara, enara.

⁷ Akara, Karami mūkuru, Zera pary kynexine azahkuru, mōkomo tapoise ahtao eya tykyryryme, osetapakehxīpo tapiakase ahtao Ritonōpo kyryryme.

⁸ Etā toemūkuase toiro, Azariame esety kynexine.

Tawi tamuru tomo

⁹ Ezerō toemūkuase oseruao: Jerameeu te, Rāo te, Karepe, enara.

¹⁰ Rāo toemūkuase Aminatapeme. Aminatape toemūkuase Nasōme, Juta tō tuisary.

¹¹ Nasō toemūkuase Saumame. Sauma toemūkuase Poazeme.

¹² Poaze toemūkuase Opeteme. Opete toemūkuase Jeseme.

13 Jese toemūkuase 7me: Apitorymāme Eriape te, Apinatape te, Ximeia te,

14 Netaneu te, Ratai te,

15 Ozem te, Tawī, enara.

16 Jese asakoro ēxiry nae kynexine: Zeruia te, Apikaiu, enara. Zeruia tumūkue kynexine oseruao: Apisai te, Joape te, Asaeu, enara.

17 Apikaiu tyniotase Jetea maro, Iximaeu pary. Toemūkuase ynaroro Amasame.

Ezerō pakomotyamo

18 Karepe, Ezerō mūkuru typtase Azupa maro. Toiro ēxiry tonuruse esety Jeriote. Jeriote toemūkuase oseruao: Jesea te, Sopape te, Aratō, enara.

19 Mame toorihse Azupa ahtao Karepe typtase ropa Epyrata maro. Toemūkuase toto: Huru.

20 Huru toemūkuase Urime. Huru pary kynexine Pezareu.

21 60me jeimamyry Ezerō nae ahtao typtase Makia ēxiry maro, Kireate oryxiry. Toemūkuase toto toiro: esety Sekupe.

22 Sekupe toemūkuase toiro: esety Jaia. Tuisame toehse Jaia 23me pata tō esēme Kireate nonory po.

23 Yrome tuisame Kesua ahtao Arā maro, 60me pata tō typoremākase eya xine Jaia patary tō maro, pata Kenate maro pata tō pizarara izomye exiketō maro. Moro pōkō emero Makia pakomotyāme toh kynexine Kireate zummy.

24 Mame Ezerō toorihse ahtao, imūkuru Karepe typtase Epyrata maro tummy pytūpyry. Toemūkuase toto toiro: esety Azua. Pata Tekoa rihpōme kynexine ynaroro.

Jerameeu pakomotyamo

25 Jerameeu, Ezerō mūkuru apitorymano toemūkuase 5me: Rāo apitorymano te, Puna te, Orem te, Ozem te, Aia, enara.

26-27 Rāo toemūkuase oseruao: Maaze te, Jamī te, Ekea, enara. Jerameeu typtase ropa Atara maro. Toemūkuase toto toiro: esety Onā.

28 Onā toemūkuase asakoro: Samai te, Jata, enara. Samai roropa toemūkuase asakoro: Natape te, Apisua, enara.

29 Apisua typtase Apiaiu maro. Toemūkuase toto asakoro: Apā te, Morite, enara.

30 Natape toemūkuase asakoro: Serete te, Apaī, enara. Serete toorihse tumūkue pyra ahtao.

31 Apaī toemūkuase Ixime. Ixi toemūkuase Sesāme. Sesā toemūkuase Araime.

32 Jata, Samai akorony toemūkuase asakoro: Jetea te, Jonata, enara. Jetea toorihse tumūkue pyra.

33 Jonata toemūkuase asakoro: Perete te, Zaza, enara. Jerameeu pakomotyā toh kynexine mokaro.

34 Sesā tumūkue pyra kynexine, ēxiry rokene. Ipoetory Ejitu pō kynexine esety Jara.

35 Tōxiry toiro tokarose eya Jara pytyme. Toemūkuase toto toiro: esety Atai.

36 Atai toemūkuase toiro; esety Natā. Natā toemūkuase toiro: esety Zapate.

37 Zapate toemūkuase toiro: esety Eperau. Eperau toemūkuase toiro: esety Opete.

38 Opete toemūkuase toiro: esety Jeu. Jeu toemūkuase toiro: esety Azaria.

39 Azaria toemūkuase toiro: esety Here. Here toemūkuase toiro: esety Ereasa.

40 Ereasa toemūkuase Xisamaimē. Xisamai toemūkuase Sarūme.

41 Sarū toemūkuase Jekamiame. Jekamia toemūkuase Erisamame.

Imehnō Karepe pakomotyamo, Jerameeu akorony

⁴² Karepe mūkuru apitorymā esety Mesa kynexine. Mesa toemūkuase Zipeme. Zipe toemūkuase Maresame. Maresa toemūkuase Eperōme.

⁴³ Eperō toemūkuase 4me: Kora te, Tapua te, Rekē te, Sema, enara.

⁴⁴ Sema toemūkuase Raāome. Raāo toemūkuase Jorokeāome. Rekē toemūkuase Samaime.

⁴⁵ Samai toemūkuase Maōme. Maō toemūkuase Pete-Zuame.

⁴⁶ Karepe a imepỹ nohpo tapoise, esety Epa. Toemūkuase oseruao: Harā te, Mosa te, Kazeze, enara. Harā toemūkuase Kazezeme roropa.

⁴⁷ (Orutua kynexine esety Jatai. Toemūkuase ynororo 6me: Rekē te, Jotāo te, Kesā te, Perete te, Epa te, Saape, enara.)

⁴⁸ Imepỹ nohpo tapoise Karepe a, esety Maaka. Toemūkuase toto asakoro: Sepea te, Tiranā, enara.

⁴⁹ Imeīpo toemūkuase ropa nohpo asakoro: Saape te, Sewa, enara. Saape a pata tyrise Matamana. Pata tō tyrise Sewa a: Makapena, Kipea, enara.

Tōxike toehse Karepe roropa esety Akasa.

⁵⁰ Ynara Karepe pakomotyā kynexine: Huru kynexine imūkuru apitorymā ipyty Epyrata maro. Sopau, Huru mūkuru pata Kiriāte-Jearī rihpō kynexine.

⁵¹ Sauma a, Huru akorō, pata Perē tyrise. Harepe a, Sauma akorō pata Pete-Katea tyrise.

⁵² Sopau, pata Kiriāte-Jearī rihpō Haroe pōkō tamurume kynexine te, zokonaka Menuote pōkō tamurume roropa.

⁵³ Imehnō tamurume kynexine roropa ynororo: itirita tomo te, puita tomo te, sumateu tomo te, mixiraeu tomo, enara. Zora pōkō te, Exitaou pōkō te, Kiriāte-Jearī pōkō maro oxiekyryme toh kynexine Sopau pakomotyāme.

⁵⁴ Sauma, Perē rihpono ahno tamurume kynexine: Netopa pōkomo te, Atarote-Pete-Joape pōkomo te, zoreu tomo te, oxiekyry toh kynexine zokonaka Manaate pōkomo.

⁵⁵ (Jape patary po oxiekyry tō kynexine, emese kure exiketō pape merory poko, pape tō poenopyry poko, enara. Ynara toh kynexine: tirātita tomo te, ximeatita tomo te, sukatita tomo. Keneu tō kynexine toto, typtytase toh kynexine rekapita tō maro, enara.)

3*Tuisa Tawi poenomo**(2 Samueu 3.2-5)*

¹ Tawi toemūkuase 6me Eperō po tahtao:

Apitorymā Amanō tonuruse Ainoā, Jezereu pō mūkurume; mame Tanieu tonuruse, Apikaiu, Karameru pō mūkurume;

² mame Apisarāo, Maaka mūkurume. Maaka, Taumai ēxiry kynexine Kesua tuisary ēxiry; mame Atonia, Hakite mūkurume;

³ mame Sepatia Apitau mūkurume te; mame Itireāo, Ekerā mūkurume, enara.

⁴ Mokaro 6mākō tonuruse Eperō po 7me zokonaka jeimamyry taropose Tawi ahtao tuisame moroto.

Mame 33me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po.

⁵ Tuhke toemūkuase ynororo moroto. Ipyty Pate-Sepa, Amieu ēxiry maro toemūkuase 4me: Samua te, Sopape te, Natā te, Saromāo, enara.

⁶ Tawi toemūkuase ropa imehnō 9me: Ipaā te, Erisua te, Ereperete te,

⁷ Noka te, Nepeke te, Japia te,

⁸ Erisama te, Eriata te, Eriperete, enara.

⁹ Mokaro maro toemūkuase ropa ynororo imehnō nohpo tō maro. Tonuruse roropa ēxiry esety Tamara.

Tuisa Saromão pakomotyamo

¹⁰ Saromão toemūkuase Ropoãome. Ropoão toemūkuase Apiame. Apia toemūkuase Asame. Asa toemūkuase Josapame.

¹¹ Josapa toemūkuase Jeorãome. Jeorão toemūkuase Akaziame. Akazia toemūkuase Joaxime.

¹² Joaxi toemūkuase Amaziame. Amazia toemūkuase Uziamē. Uzia toemūkuase Jotãome.

¹³ Jotão toemūkuase Akazeme. Akaze toemūkuase Ezekiamē. Ezekia toemūkuase Manaseme.

¹⁴ Manase toemūkuase Amō me. Amō toemūkuase Joxiamē.

¹⁵ Joxia toemūkuase 4me: Joanã te, Jeoakī te, Zetekia te, Joakaze, enara.

¹⁶ Jeoakī toemūkuase asakoro: Joakī te, Zetekia, enara.

Tuisa Joakī pakomotyamo

¹⁷ Ynara kynexine Joakī pakomotyamo. Papironia pona tarose ynororo tuisa poetoryme. Joakī toemūkuase 7me: Saratieu te,

¹⁸ Maukirão te, Petaia te, Senazaa te, Jekamia te, Hosama te, Netapia, enara.

¹⁹ Petaia toemūkuase asakoro: Zoropapeu te, Ximei, enara. Zoropapeu toemūkuase asakoro: Mesurã te, Hanania, enara. Tōxike toehse roropa ynororo toiro: esety Seromite.

²⁰ Zoropapeu toemūkuase 5me: Hasupa te, Oeu te, Perekia te, Hasatia te, Jusape-Hesete, enara.

²¹ Hanania toemūkuase asakoro: Peratia te, Jesaia, enara. Jesaia toemūkuase Repaiame. Repaia toemūkuase Aranãme. Aranã toemūkuase Opatiamē. Opatia toemūkuase Sekaniamē.

²² Sekania toemūkuase Semaia. Ipakō 5me: Hatu te, Ikau te, Paria te, Nearia te, Sapate, enara.

²³ Nearia toemūkuase oseruao: Erioenai te, Ezekia te, Azarikã, enara.

²⁴ Erioenai toemūkuase 7me: Hotawia te, Eriaxipe te, Peraia te, Akupe te, Joanã te, Teraia te, Anani, enara.

4

Juta pakomotyamo

¹ Mame Juta pakomotyã ynara kynexine: Pereze te, Ezerō te, Karami te, Huru te, Sopau, enara.

² Sopau toemūkuase Reaiame. Reaia toemūkuase Jaateme. Jaate toemūkuase asakoro: Aumai te, Raate, enara. Mokaro asakoro Zora pōkō tamurume toh kynexine.

³⁻⁴ Huru, Karepe mūkuru apitorymã kynexine ipyty Epyrata maro. Pata Perē tyrise ipakomotyamo a. Huru toemūkuase oseruao: Etã te Penueu te, Ezea, enara. Etã toemūkuase oseruao: Jezereu te, Ixima te, Itipa, enara. Ēxiry kynexine toiro: esety Hazereuponi. Penueu a pata Ketoa tyrise. Ezea a pata Husa tyrise.

⁵ Azua a pata Tekoa tyrise. Asakoro typye kynexine: Hera te, Naara, enara.

⁶ Naara maro toemūkuase ynororo 4me: Auzã te, Hepea te, Temeni te, Haasatari, enara.

⁷ Hera maro Asua toemūkuase oseruao: Zerete te, Isara te, Etenã, enara.

⁸ Koze toemūkuase asakoro: Anupe te, Zopepa, enara. Imehnō tamurume kynexine Akareu, Harū mūkuru, pakomotyā tamurume.

⁹ Orutua kynexine esety Jape. Zae exiketyme ynororo tokarose imehnomo a jekyry tō motye imehxo. Japezeme tosehpase ynororo jeny a jetuhxo exiryke aenururuhtao.

¹⁰ Ynara tykase ynororo Ritonōpo Izyraeu Esemy a:

– Ritonōpo, kure rokē kyriko. Nono konōto ekaroko ya. Ymaro exikehpyra exiko. Kypynanohko jetū kamexipory se exiketō winoino emero. Mame totase ynororo Ritonōpo a, ipenatatoh tokarose eya.

Imehnō oxiekyry tomo

¹¹ Kerupe, Sua akorony toemūkuase Meiaeme. Meia toemūkuase Exitōme.

¹² Exitō toemūkuase oseruao: Pete-Rapa te, Paseia te, Teina, enara. Teina a pata Naasa tyrise. Ipakomotyā esary kynexine pata Reka po.

¹³ Kenaza toemūkuase asakoro: Otonieu te, Seraia, enara. Otonieu roropa toemūkuase asakoro: Hatate te, Meonotai, enara.

¹⁴ Meonotai toemūkuase Oparame.

Seraia toemūkuase Joapeme. Jakanahmā Tyritho Esary rihpōme Joape kynexine. Morotōkō emero emese kure toh kynexine tynyrikyō poko.

¹⁵ Karepe, Jepone mūkuru toemūkuase oseruao: Iru te, Era te, Naā, enara. Era toemūkuase Kenazame.

¹⁶ Jearereu toemūkuase 4me: Zipe te, Zipa te, Tiria te, Asareeu, enara.

¹⁷ Extara toemūkuase 4me: Jetea te, Merete te, Epea te, Jarō, enara. Merete tpyytase Pitia maro, Ejitu tuisary ěxiry. Toemūkuase toto toiro ěxiry, esety Miriā, asakoro imūkuru tomo: Samai te, Ixipa, enara. Ixipa pata Exitemoa rihpōme toehse.

¹⁸ Merete tpyytase Juta tō nohpory maro roropa. Toemūkuase toto oseruao: Jerete, pata Kētoa rihpono te, Hepea, pata Soko rihpono te, Jekutieu, pata Zanoa rihpono, enara.

¹⁹ Hotia tpyytase Naā oryxiry maro. Toto pakomotyā oxiekyryme Karami tō toehse pata Keira po te, oxiekyry tō Maaka roropa Exitemoa po.

²⁰ Ximāo toemūkuase 4me: Amanō te, Rina te, Pē-Hanā te, Tirō, enara.

Ixi toemūkuase asakoro: Zoete te, Pē-Zoete, enara.

Sera pakomotyamo

²¹ Sera, Juta mūkuru toemūkuase Ereme, pata Reka rihpono te; Ratame roropa, pata Maresa rihpono te; oxiekyry tamuru roropa Sera kynexine, mauru panono rinanomō pata Pete-Asapeia pōkomo.

²² Jokī tamurume roropa Sera kynexine te; Kozepa pōkō tamurume roropa te; Joaxi roropa te; Sarape roropa, Moape nohpory tō maro tpyytase toto. Mame Perē pō tōsesarise toh kynexine. (Morohné esetykō moino ro tymerose kehko.)

²³ Mokaro toerohse orino apuhnanōme tuisa poetoryme orino riry poko pata Netai po te, Ketera po roropa, enara.

Ximeāo pakomotyamo

²⁴ Ximeāo toemūkuase 5me: Nemueu te, Jamī te, Jaripe te, Zera te, Sauu, enara.

²⁵ Sauu toemūkuase Sarumme. Sarū toemūkuase Mipisāome. Mipisāo toemūkuase Mixiname.

²⁶ Mixima toemūkuase Hamueume. Hamueu toemūkuase Zakuame. Zakuame toemūkuase Ximeime.

²⁷ Ximei toemūkuase 16me orutua komo te, 6me ěxiry tō maro. Yrome jekyry tō tuhke hkopyra toemūkuase. Naeroro Juta tō sā pyra tuhke hkopyra tomāse Ximeāo tomo.

²⁸ Tuisa Tawi ehtoh pona Ximeāo pakomotyā esary kynexine sero pata tō po: Peresepa te, Morata te, Hazaa-Suau te,

²⁹ Pira te, Ezē te, Torate te,

³⁰ Petueu te, Horoma te, Zikirake,

³¹ Pete-Marakapote te, Hazaa-Suxī te, Pete-Piri te, Saaraī, enara.

³² Mokaro esary roropa kynexine imepỹ 5me pata tō po: Etā te, Aim te, Rimō te, Tokē te, Asā te,

³³ moro pata tō zomye exiketō pona roropa mya pata Paau pona. Mokarohne Ximeāo pakomotyā oxiekyry tō kynexine ipatary tō roropa.

³⁴ Ynara oxiekyry tō tuisary toh kynexine: Mesopape te, Janareke te, Josa, Amazia mūkuru te,

³⁵ Joeu te, Jeu (Joxipia mūkuru, Seraia pary, Axieu mūkuru pary ro)

³⁶ Erioenai te, Jaakopa te, Jesoia te, Asaia te, Atieu te, Jeximieu te, Penaia te,

³⁷ Ziza (Xipi mūkuru, Arō pary, Jetaia mūkuru pary, Xiniri pary, Samaia mūkuru pary).

³⁸ Mokaro ekyry tō tomāse ro toto. Naeroro

³⁹ tātapiakase toto xixi omōtoho wino, Jeraa pona exisasaka. Toto eky tō, kaneru tō tarose ona poro jakanahmā ehpikuroko xixi tūtatoho wino moro pata pūto.

⁴⁰ Moroto ona kurā tonese eya xine, nono zumo roropa mynytyme samo. Apitoryme Kam pakomotyā moroto toehse toh kynexine.

⁴¹ Morarame tuisa Ezekia Juta tō esēme ahtao mokaro orutua kō, esetykō tymerose, aexityā toytose toto Jera pona moro pōkō tapyī tō enahkase. Ahno taropose eya xine moro poe. Mame tōsesarise toh kynexine mokaro esahpyry po ona peneryke tyya xine toky tō nahpatohme.

⁴² 500me orutua kō, Ximeāo pakomotyā toytose xixi tūtatoho wino Etō pona. Toto esēkō Ixi mūkuru tō kynexine: Peratia te, Nearia te, Repaia te, Úzieu, enara.

⁴³ Amarekita tō akoīpyry isene ro aexityā totapase eya xine. Mame moroto toehse toto seromaroro pona ro.

5

Rupē pakomotyamo

¹ Ynara mā Rupē pakomotyamo, Jako mūkuru apitorymano. (Tumy pyty toiro poko toehse toexiryke ime toehtopōpyry tomāpose eya. Imehxo ehtoh tokarose Joze a turui myakāme.)

² Imēpo Juta tō jamihmehxo toehse. Mame Juta tō poe tuisa toehse Izyraeu tō esēme porehme.)

³ Rupē, Jako mūkuru apitorymā, toemūkuase 4me: Enoke te, Paru te, Ezerō te, Karami, enara.

⁴ Joeu toemūkuase Semaia. Semaia toemūkuase Kokeme. Koke toemūkuase Ximeime.

⁵ Ximei toemūkuase Mikame. Mika toemūkuase Reaia. Reaia toemūkuase Paaume.

⁶ Paau toemūkuase Peera. Peera tuisame kynexine tapoise ahtao. Mame tarose ynororo tuisa Tikirate-Piresea a, typoetoryme, Axiria pona.

⁷ Ynara tymerose oxiekyry tō tuisary tō esetykomo, Rupē tomo: Jeieu te, Zakaria,

⁸ Pera, Azaze mükuru, Sema pary, oxiekyryme Joeu maro. Pata Aroea po toehse toh kynexine, moro poe inikahpozakoxi Nepo pona Paau-Meō roropa.

⁹ Tokyke tuhke toh kynexine Kireate nonory po. Naeroro tosarykōme moro nono tyrise eya xine xixi tūtatoh wino ahno esaka pyra, tuna Eupyrati pona.

¹⁰ Tuisame Sauu ahtao, Rupē pakomotyamo a hakarita tō typoremākase esarykō ritohme tosarykōme, Kireate poe xixi tūtatoh wino.

Kate pakomotyamo

¹¹ Kate tō esary kynexine Rupē esary poe inikahpozakoxi Pasā nonory po, xixi tūtatoh wino Sauka pona.

¹² Joeu kynexine oxiekyry tō tuhkehxo exiketō tamurume. Sapā kynexine oxiekyry tō tuhke hkopyra exiketō tamurume. Imehnō oxiekyry tō tamuru tō kynexine: Janai te, Sapate, enara, Pasā nonory po.

¹³ Imehnō Kate tō tātapiakase 7me oxiekyry tomo: Mikaeu te, Mesurā te, Sepa te, Jorai te, Jakā te, Zia te, Hepea, enara.

¹⁴ Apiaiu, Huri mükuru, pakomotyāme toh kynexine. Toto tamuru tō ynara kynexine: Apiaiu, Huri mükuru, Jaroa mükuru, Kireate mükuru, Mikaeu mükuru, Jexisai mükuru, Jato mükuru, Puze mükuru.

¹⁵ Ae, Apatieu mükuru, Kuni pary tuisame kynexine mokaro oxiekyry tō esēme.

¹⁶ Pasā nonory po te, Kireate nonory po roropa toehse toh kynexine moro pata tō po te, ona po roropa Sarō nonory po.

¹⁷ Mokaro esetykō tymerose pape pokona Jotāo tuisame ahtao Juta po te, Jeropoāo tuisame ahtao roropa Izyraeu po.

Soutatu tō Izyraeu pakomotyā Joatāo xixi tūtatoh wino

¹⁸ Rupē tō maro te, Kate tō maro te, Manase tō maro xixi tūtatoh wino soutatu tō kynexine 44.760me, amorepatyamo osewomatoh poko, warata poko te, taky poko roropa pyrou maro, enara.

¹⁹ Karimotase toytose toto hakarita tō maro Jetua po te, Napi po te, Notape po, enara.

²⁰ Tōturuse toto Ritonōpo a takorehmatohkōme. Tonetupuhse tosēkōme eya xine. Naeroro orēpyra toehse toto Ritonōpo poe, hakarita tō typoremākase eya xine epe tō maro.

²¹ Toto eky tō tapoise eya xine: kameru tō 50.000me te, 250 miu kaneru tomo te, 2.000 jumētu tomo te, ahno roropa 100 miume typoetoryme, enara.

²² Topetōkara totapase tuhke roropa eya xine Ritonōpo omi poe. Mame moroto tōsesarise toh kynexine toto arotah pona imehnō poetoryme imepý pona.

Manase tō xixi tūtatoh wino

²³ Moroto ehse Manase xixi tūtatoh wino toh kynexine Pasā nonory po te, pata tō po Paau-Heremō po te, Senia po te, ypy Heremō po inikahpoē po, enara. Tuhke tomāse roropa toh kynexine.

²⁴ Ynara toto esēkō kynexine: Epea te, Ixi te, Erieu te, Azariu te, Jeremia te, Hotawia te, Jatieu, enara. Orēpyra toh kynexine soutatu tōme emero. Oxiekyry tō esēme roropa toh kynexine.

Izyraeu tō xixi tūtatoh wino tarose

²⁵ Yrome Ritonōpo tytamuru tō esē omipona pyra toehse toh kynexine. Turumekase ynororo eya xine imeimehnō eahmatohme. Ritonōpo naropotyā toto nonory poe typoetory tō esaryme ehtohme, mokaro neponāmary eahmary se toehse toto.

²⁶ Morara exiryke Ritonõpo poe Puu, axirio tõ tuisary toehse toto nonory pona toto poremäkapse. Mokyro esety akorõ Tikirate-Piresea kynexine. Eya Rupẽ tõ tarose Kate tõ maro te, Manase tõ xixi tütatoh wino maro tosaka. Tonyohse toto eya pata tõ: Hara pona te, Hapoa te, Hara pona roropa tuna Kozã ehpiokxi. Moroto ro mã toto seroae ro.

6

Rewi pakomotyamo

- ¹ Rewi toemũkuase oseruao: Jeresõ te, Koate te, Merari, enara.
² Koate toemũkuase 4me: Anarão te, Isara te, Eperõ te, Uzieu, enara.
³ Anarão toemũkuase asakoro: Arão te, Moeze, enara. Êxiry toiro kynexine, esety Miriã.
 Arão toemũkuase 4me: Natape te, Apiu te, Ereeza te, Itamaa, enara.
⁴ Ereeza toemũkuase Pineiame. Pineia toemũkuase Apisuame.
⁵ Apisua toemũkuase Pukime. Puki toemũkuase Uzime.
⁶ Uzi toemũkuase Zeraiaame. Zeraia toemũkuase Meraioteme.
⁷ Meraiote toemũkuase Amariame. Amaria toemũkuase Aitupeme.
⁸ Aitupe toemũkuase Zatokeme. Zatoke toemũkuase Aimaame.
⁹ Aima toemũkuase Azariame. Azaria toemũkuase Joanãme.
¹⁰ Joanã toemũkuase Azariame. Azaria toerohse Ritonõpo maro oturuketyme, Saromão nyrihpyry Tapyi Kurã tao Jerusarẽ po.
¹¹ Azaria toemũkuase Amariame. Amaria toemũkuase Aitupeme.
¹² Aitupe toemũkuase Zatokeme. Zatoke toemũkuase Sarũme.
¹³ Sarũ toemũkuase Hiukiaame. Hiukia toemũkuase Azariame.
¹⁴ Azaria toemũkuase Seraiame. Seraia toemũkuase Jeozatakeme.
¹⁵ Jeozatake tarose kynexine Juta tõ maro Jerusarẽ põkõ maro, Ritonõpo a taropose toto ahtao Papironia pona, tuisa Napukotonozo a.

Imehnõ Rewi pakomotyamo

- ¹⁶ Rewi toemũkuase oseruao: Jeresõ te, Koate te, Merari, enara.
¹⁷ Jeresõ toemũkuase asakoro: Ripani te, Xime, enara.
¹⁸ Koate toemũkuase 4me: Anarão te, Isara te, Eperõ te, Uzieu, enara.
¹⁹ Merari toemũkuase asakoro: Mari te, Muxi, enara.
²⁰ Jeresõ toemũkuase Ripanime. Ripani toemũkuase Jaateme. Jaate toemũkuase Zimame.
²¹ Zima toemũkuase Joame. Joaxi toemũkuase Itome. Ito toemũkuase Zerame. Zera toemũkuase Jeateraime.
²² Koate toemũkuase Aminatapeme. Aminatape toemũkuase Korame. Kora toemũkuase Axiaame.
²³ Axia toemũkuase Eukaname. Eukana toemũkuase Epiasapeme. Epiasape toemũkuase Axiaame.
²⁴ Axia toemũkuase Taateme. Taate toemũkuase Urieume. Urieu toemũkuase Uziamme. Uziamme toemũkuase Sauume.
²⁵ Eukana toemũkuase asakoro: Amasai te, Aimote, enara.
²⁶ Aimote toemũkuase Eukaname. Eukana toemũkuase Zopaimme. Zopaimme toemũkuase Naateme.
²⁷ Naate toemũkuase Eriapeme. Eriape toemũkuase Jeroãome. Jeroãome toemũkuase Eukaname.
²⁸ Samueu toemũkuase asakoro: Joee apitoryme te, Apia, enara.
²⁹ Merari toemũkuase Marime. Mari toemũkuase Ripanime. Ripanimme toemũkuase Ximeime. Ximeime toemũkuase Uzame.

30 Uza toemūkuase Ximeia. Ximeia toemūkuase Hajjame. Hajja toemūkuase Asaiame.

Rewi tō eremiaketomo rue tōkehko etonanomo

31 Rewi tō orutua kō tyrohmanohpose tuisa Tawi a eremiatohme, rue tōkehko etotohme roropa, Ritonōpo eahmaryme Jerusarē po, Ritonōpo omihpyry ē tyrise ahtao esaka.

32 Toerohtohkō poko toh kynexine Ritonōpo Tapyī tao, Imaro Oturutoh tao, Itapyiny onyripyra ro Saromāo ahtao.

33 Moro tao erohketō ynara toh kynexine:

Koate tō ekyry tō ynara kynexine: Hemā, eremiakety apitorymano, Joeu mūkurume. Joeu kynexine Samueu mūkurume.

34 Samueu kynexine Eukana mūkurume. Eukana Jeroão mūkurume kynexine. Jeroão Erieu mūkurume kynexine. Erieu Toa mūkurume kynexine.

35 Toa Zupe mūkurume kynexine. Zupe Eukana mūkurume kynexine. Eukana Maate mūkurume kynexine. Maate Amasai mūkurume kynexine.

36 Amasai Eukana mūkurume kynexine. Eukana Joeu mūkurume kynexine. Joeu Azaria mūkurume kynexine. Azaria Sowonia mūkurume kynexine.

37 Sowonia Taate mūkurume kynexine. Taate Axia mūkurume kynexine. Axia Epiasape mūkurume kynexine. Epiasape Kora mūkurume kynexine.

38 Kora Isara mūkurume kynexine. Isara Koate mūkurume kynexine. Koate Rewi mūkurume kynexine. Rewi Jako mūkurume kynexine.

39 Asape, eremiaketō 2mākō tuisary, Perekia mūkurume kynexine. Perekia Ximeia mūkurume kynexine.

40 Ximeia Mikaeu mūkurume kynexine. Mikaeu Paaseia mūkurume kynexine. Paaseia Maukia mūkurume kynexine.

41 Maukia Etini mūkurume kynexine. Etini Zera mūkurume kynexine. Zera Ataia mūkurume kynexine.

42 Ataia Etā mūkurume kynexine. Etā Zima mūkurume kynexine. Zima Ximei mūkurume kynexine.

43 Ximei Jaate mūkurume kynexine. Jaate Jeresō mūkurume kynexine. Jeresō Rewi mūkurume kynexine.

44 Etā, Merari tō ekyry, eremiaketō oximōmākō 3mā tuisaryme kynexine. Etā Kixi mūkurume kynexine. Kixi Apati mūkurume kynexine. Apati Maruke mūkurume kynexine.

45 Maruke Hasapia mūkurume kynexine. Hasapia Amazia mūkurume kynexine. Amazia Hiukia mūkurume kynexine.

46 Hiukia Anazi mūkurume kynexine. Anazi Pani mūkurume kynexine. Pani Semea mūkurume kynexine.

47 Semea Mari mūkurume kynexine. Mari Muxi mūkurume kynexine. Muxi Merari mūkurume kynexine. Merari Rewi mūkurume kynexine.

48 Mokaro ekyry rewita tō tymenekase imoihmākō akorehmatohme Ritonōpo eahmary poko Ritonōpo Tapyī tao Jerusarē po.

Arāo pakomotyamo

49 Arāo tomo a imūkuru tō maro tynekarory tō tyahkase apoto apō po tynekarorykōme Ritonōpo a te, ixtaratu tyahkase roropa eya xine jahkatoh po. Tyrohmanohpose toto Ritonōpo eahmatohme Esary Kurā Kuhse tao, okyno etapary poko roropa jahkatohme tynekarorykōme Ritonōpo a, Izyraeu tō rypyry korokapotohme eya. Morara tyrise eya xine Moeze, Ritonōpo poetory omihpyry omipona.

50 Arāo toemūkuase Erezame. Ereaza toemūkuase Pineiame. Pineia toemūkuase Apisuame.

⁵¹ Apisua toemūkuase Pukime. Puki toemūkuase Uzime. Uzi toemūkuase Zeraiaime.

⁵² Zeraia toemūkuase Meraioteme. Meraiote toemūkuase Amariame. Amaria toemūkuase Aitupeme.

⁵³ Aitupe toemūkuase Zatokeme. Zatoke toemūkuase Aimaame.

Rewi tō patary tomo

⁵⁴ Sero nono tokarose Koate ekyry tomo a, Arāo pakomotyamo a. Tosarykōme nono tapoise apitoryme eya xine, nono tokarose rewita tomo a.

⁵⁵ Ynara kynexine: pata Eperō, Juta tō nonory po, pata zomye ona maro toto eky tō nahpatohme.

⁵⁶ Yrome moro ona pata zomye, pata tō pizarara maro tokarose kynexine Karepe a, Jepone mūkuru a.

⁵⁷⁻⁵⁹ Ynara pata tō tokarose Arāo pakomotyamo a: Eperō, moro pona epatohme osewomatohme te, pata Jatia maro te, Ripina te, Exitemoa te, Hirē te, Tepia te, Asā te, Pete-Seme maro, ona maro pata tō zomye okyno tō nahpatohme.

⁶⁰ Pējamī nonory po ynara pata tō tapoise eya xine ona maro pata zomye exikety: Kepa te, Aremete te, Anatote, enara. Morohne atapona 13me pata tō kynexine Arāo pakomotyā esaryme.

⁶¹ 10me pata tō Manase xixi tūtatoh nonory po tokarose kynexine Koate tō ekyry tomo a. Imenekatoh ke moro pata tō tymenekase eya xine toto esaryme.

⁶² Jeresō ekyry tomo a pata tō tokarose 13me Isakaa nonory po te, Asea nonory po te, Napatari nonory po, Manase xixi tūtatoh wino nonory po, Pasā nonory po.

⁶³ Morararo 12me pata tō tokarose Merari tō ekyry tomo a. Rupē nonory po te, Kate nonory po te, Zepurō nonory po, enara oxiekyry tō esaryme ehtohme.

⁶⁴ Morara pata tō tokarose Izyraeu tomo a Rewi pakomotyamo a, toto esaryme ehtohme, nono maro pata tō zomye toto eky tō nahpatohme.

⁶⁵ Moro pata tō Juta nonory po te, Ximeāo nonory po te, Pējamī nonory po roropa tapiakase kehko imenekatoh ke ekarotohme eya xine.

⁶⁶ Koate ekyry tomo a toitoine tosarykō tapoise Eparaī nonory po: pata tomo, ona maro,

⁶⁷ Xikē, epona epatohme, ppy tō po exikety te, Kezea te,

⁶⁸ Jokomeāo te, Pete-Horō te,

⁶⁹ Aijarō te, Kate-Rimō, enara.

⁷⁰ Manase po xixi omōtoh wino, pata tō tokarose eya xine: Anea te, Pireāo maro, ona maro pata tō zomye exikety okyno tō nahpatohme.

⁷¹ Jeresō ekyry tomo a pata tō tokarose ona maro pata zomye exikety okyno tō nahpatohme.

Manase xixi tūtatoh wino, Korā, Pasā nonory po te, Axitarote, enara.

⁷² Isakaa nonory po: Ketese te, Taperate te,

⁷³ Ramote te, Anē, enara.

⁷⁴ Asea nonory po: Masau te, Apatō te,

⁷⁵ Hukoke te, Reope, enara.

⁷⁶ Napatari nonory po: Ketese, Karirea nonory po te, Hamō te, Kiriataī, enara.

⁷⁷ Merari tomo a oxiekyry tomo a pata tō tokarose ona maro toto zomye okyno tō nahpatohme:

Zepurõ nonory po: Rimõ te, Tapoa, enara.

⁷⁸ Rupẽ nonory po, Joatão poe xixi tũtatoh wino, Jeriko etonie: Pezea nono topohmã po te, Jasa te,

⁷⁹ Ketemote te, Mepaate, enara.

⁸⁰ Kate nonory po: Ramote, Kireate po te, Maanaĩ te,

⁸¹ Hexipõ te, Jazea, enara.

7

Isakaa pakomotyamo

¹ Isakaa toemũkuase 4me: Tora te, Pua te, Jasupe te, Xinorõ, enara.

² Tora toemũkuase 6me: Uzi te, Repaia te, Jerieu te, Jamaĩ te, Ipisão te, Samueu, enara. Oxiekyry tõ tuisaryme toh kynexine, Tora ekyry tomo, soutatu tõ orẽpyra exiketõme roropa toh kynexine. Tuisame Tawi ahtao toto pakomotyã tuhke ehtoh 22.600me toehse.

³ Uzi toemũkuase Izyraiaeme. Izyraia toemũkuase 4me: Mikaeu te, Opatia te, Joeu te, Ixia, enara. Oxiekyry tuisaryme toh kynexine jumy, imũkuru tomo, enara.

⁴ Ipyxiã tuhke exiryke ipoenõ tuhke exiryke roropa tomãse toto 36.000me soutatu tõ nae toh kynexine.

⁵ Isakaa tõ oxiekyry tõ esetykõ tymerose kynexine: 87.000me soutatu tõ nae toh kynexine.

Pẽjamĩ pakomotyã Tã tõ maro

⁶ Pẽjamĩ toemũkuase oseruao: Pera te, Pekea te, Jetiaeu, enara.

⁷ Pera toemũkuase 5me: Exipom te, Uzi te, Uzieu te, Jerimote te, Iri, enara. Tuisa tõ kynexine oxiekyry tõ tuisaryme. Soutatu tõ imehxo exiketyme toh kynexine. Toto pakomotyã 22.034me soutatu tõ kynexine.

⁸ Pekea toemũkuase 9me: Zemira te, Joaxi te, Erieze te, Erioenai te, Onori te, Jerimote te, Apia te, Anatote te, Aremete, enara.

⁹ Ipakomotyã esetykõ tymerose oxiekyry tõ maro, 20.200me orutua kõ kynexine, soutatu tõme.

¹⁰ Jetiaeu toemũkuase Pirãme. Pirã toemũkuase 7me: Jeu te, Pẽjamĩ te, Eute te, Kenaana te, Zetã te, Taraxi te, Aisaa, enara.

¹¹ Tuisame toh kynexine oxiekyry tõ tuisaryme, soutatume roropa toh kynexine orẽpyra exiketomo. Ipakomotyamo 17.200me orutua kõ kynexine, soutatu tomo.

¹² Supĩ te, Hupĩ roropa ipakomotyãme toh kynexine.

Tã toemũkuase Huxĩme.

Napatari pakomotyamo

¹³ Napatari toemũkuase 4me: Jazieu te, Kuni te, Jezea te, Sarũ, enara. (Pira pakomotyãme toh kynexine.)

Manase pakomotyamo

¹⁴ Typyty xiriajana maro Manase toemũkuase asakoro: Axirieu te, Makia, enara. Makia toemũkuase Kireate me.

¹⁵ Makia a nohpo tymenekase Hupĩ pytyme imepỹ nohpo tymenekase eya Supĩ pytyme, mame Supĩ oryxiry tapoise Makia a typytyme, esety Maaka. Toemũkuase ropa Makia Zeropeateme. Zeropeate toemũkuase nohpo tõ rokene.

¹⁶ Maaka, Makia pyty toemũkuase asakoro: esetykõ Pereze te, Sere, enara. Pereze toemũkuase asakoro: Urão te, Rakẽ, enara.

17 Urāo toemūkuase Petāme. Mokaro Kireate pakomotyāme toh kynexine. Kireate, Makia mūkurume kynexine, Manase paryme.

18 Hamorekete, Kireate oryxiry, toemūkuase oseruao: Isote te, Apieze te, Makara, enara.

19 (Semita toemūkuase 4me: Aiā te, Xikē te, Riki te, Aniāo, enara.)

20 Eparaī toemūkuase Suterame. Sutura toemūkuase Pereteme. Perete toemūkuase Taateme. Taate toemūkuase Ereatame. Ereata toemūkuase Taateme.

21 Taate toemūkuase Zapateme. Zapate toemūkuase Suterame. Eparaī toemūkuase ropa asakoro Sutura meīpo: Ezea te, Ereate, enara. Totapase toto pui tō ematonanopyry tukuhse toto ahtao Kate pōkō eky tomo.

22 Jūkō, Eparaī tyxitase tuhke ěmepyyry, tumūkuru tō hnamoryme. Iruī tō toytose eya emuhkehkase zakorō tō maro.

23 Imēipo tyytyy maro toehse ropa. Poetoēm toehse nohpo, toemūkuase ropa. Periamē tosehapse eya xine toetuarimarykō pokoino.

24 Eparaī tōxike toehse: Seera. Pata tō tyrise eya: Pete-Horō-Zopino te, Pete-Horō-Epoe te, Uzem-Seera, enara.

25 Eparaī toemūkuase ropa Repame. Repa toemūkuase Resepeme. Resepe toemūkuase Terame. Tera toemūkuase Taāme.

26 Taā toemūkuase Ratāme. Ratā toemūkuase Amiuteme. Amiute toemūkuase Erisamame.

27 Erisama toemūkuase Numme. Num toemūkuase Jozueme.

28 Toto esaryme nono tapoise eya xine pata Peteu maro, pata tō maro zomye exiketomo, xixi tūtatoh wino Naarā pona te, xixi omōtoh wino Kezea pona, pata tō roropa Kezea zomye exiketomo, Xikē maro te, Aia maro toto zomye exiketō pata tō maro.

29 Manase pakomotyā pata tō esāme toh kynexine: Pete-Sā te, Taanake te, Mekito te, Toa, enara, morohne zomye exiketō roropa.

Morohne Joze, Jako mūkuru, pakomotyā esary kehko.

Asea pakomotyamo

30 Ynara kynexine Asea pakomotyamo. Asea toemūkuase 4me: Imina te, Ixiwa te, Ixiwi te, Peria, enara. Ěxiry toiro kynexine, esety Sera.

31 Peria toemūkuase asakoro: Hepea te, Maukieu, enara. Maukieu a pata tyrise: Pirizawite.

32 Hepea toemūkuase oseruao: Japarete te, Somea te, Hotāo, enara. Ěxiry toiro kynexine, esety Sua.

33 Japarete roropa toemūkuase oseruao: Pasake te, Pimau te, Asuate, enara.

34 Somea, zakorony, toemūkuase oseruao: Roka te, Jeupa te, Arā, enara.

35 Hotāo, zakorony, toemūkuase 4me: Zopa te, Imina te, Sere te, Amau, enara.

36 Zopa mūkuru tō ynara kynexine: Sua te, Haranepēa te, Suau te, Peri te, Inira te,

37 Pezea te, Hote te, Sama te, Xiusa te, Itirā te, Peera, enara.

38 Jetea mūkuru tō ynara kynexine: Jepone te, Pixipa te, Ara, enara.

39 Ūra mūkuru tō ynara kynexine: Ara te, Hanieu te, Rizia, enara.

40 Mokaro emero Asea pakomotyāme toh kynexine. Oxiekyry tō tuisaryme toh kynexine; soutatu tōme, orēpyra exiketomo, tamuxime exiketomo. Asea pakomotyā 26.000me soutatu tō kynexine, emese kure exiketomo.

¹ Pējamī toemūkuase 5me: apitorymā esety Perame kynexine te, mame Asapeu te, Aara te,

² Noa te, Rapa, enara.

³ Pera toemūkuase 9me: Ataa te, Jera te, Apiute te,

⁴ Apisua te, Naamā te, Aoa te,

⁵ Jera te, Sepupā te, Hurā, enara.

⁶⁻⁷ Eute mūkuru tō ynara kynexine: Naamā te, Aia te, Jera, enara. Oxiekyry tō tuisaryme toh kynexine Kepa po. Yrome moro poe tisyryhmase toto, tonyohse toto ahtao Manaate pona. Jera, Uza tō zumy, Aiute maro, toto tuisaryme kynexine tisyryhmase toto ahtao.

⁸⁻⁹ Saaraī a typyxiā asakoro turumekase: Huxī te, Paara, enara. Imēīpo Moape nonory po tōsesarise ynororo ahtao tyyptase ropa Hote maro. Toemūkuase toto 7me: Jopape te, Zipia te, Mesa te, Maukā te,

¹⁰ Jeu te, Sakia te, Mirima, enara. Imūkuru tō emero oxiekyry tuisaryme toh toehse.

¹¹ Saaraī tumūkue kynexine roropa Huxī maro: Apitupe te, Eupaau, enara.

¹² Eupaau toemūkuase oseruao: Hepea te, Misā te, Semete, enara. Semete a pata tō tyrise: Ono te, Rote te, toto zomye exiketō maro, enara.

Pējamī pakomotyā Kate po, Aijarō po roropa

¹³ Peria te, Sema maro oxiekyry tō tuisaryme toh kynexine pata Aijarō po. Kate pōkō typoremākase eya xine. Taropose toto eya xine tosarykō poe.

¹⁴ Peria mūkuru tō maro kynexine: Ajo te, Sasake te, Jeremote te,

¹⁵ Zepatia te, Arate te, Etea te,

¹⁶ Mīkaeu te, Ixipa te, Joa, enara.

Pējamī pakomotyā Jerusarē po

¹⁷ Eupaau pakomotyā maro ynara toh kynexine: Zepatia te, Mesurā te, Hizeki te, Hepea te,

¹⁸ Iximerai te, Izyria te, Jopape, enara.

¹⁹ Ximei pakomotyā maro kynexine: Jakī te, Zikiri te, Zapiti te,

²⁰ Erienaī te, Ziretai te, Erieu te,

²¹ Ataia te, Peraia te, Xinirate, enara.

²² Sasake pakomotyā maro kynexine: Ixipā te, Epea te, Erieu te,

²³ Apatō te, Zikiri te, Hanā te,

²⁴ Hanania te, Erāo te, Ātotia te,

²⁵ Ipiteia te, Penueu, enara.

²⁶ Jeroão pakomotyā maro kynexine: Sāserai te, Searia te, Ataria te,

²⁷ Jaarexia te, Eria te, Zikiri, enara.

²⁸ Mokaro kynexine Jerusarē pōkō tamuru tō apitorymākomo, ipakō imeho exiketō maro.

Pējamī pakomotyā Kipeão po Jerusarē po

²⁹ Jeiera tōsesarise pata Kipeão po, moroto ehse. Ipyty kynexine Maaka.

³⁰ Imūkuru apitorymā kynexine Apatō. Imehnō imūkuru tō kynexine: Zua te, Kixi te, Paaū te, Nea te, Natape te,

³¹ Ketoa te, Ajo te, Zekea te,

³² Mikirote, Ximeia zumy, enara. Ipakomotyā tosake toehse toh kynexine Jerusarē po oximaro, oxiekyry tō maro.

Tuisa Sauu ekryr tomo

³³ Nea toemūkuase Kixime. Kixi toemūkuase Sauume. Sauu toemūkuase 4me: Jonata te, Maukisua te, Apinatape te, Exipaaū, enara.

³⁴ Jonata toemūkuase Meripe-Paaume. Meripe-Paau toemūkuase Mikame.

³⁵ Mika toemūkuase 4me: Pitō te, Mereke te, Tareia te, Akaze, enara.

³⁶ Akaze toemūkuase Jeoatame. Jeoata toemūkuase oseruao: Aremete te, Azamawete te, Ziniri, enara. Ziniri toemūkuase Mosame.

³⁷ Mosa toemūkuase Pineame. Pinea toemūkuase Rapame. Rapa toemūkuase Ereasame. Ereasa toemūkuase Azeume.

³⁸ Azeu toemūkuase 6me: Azarikā te, Pokoru te, Iximaeu te, Searia te, Opatia te, Hanā, enara.

³⁹ Eseke, Azeu akorony toemūkuase oseruao: Urāo te Jēu te, Eriperete, enara.

⁴⁰ Urāo mūkuru tō orēpyra soutatu tōme toh kynexine, pyrou emāko kure. 150me imūkuru tomo, ipakomotyā maro Urāo nae kynexine. Emero Pējamī pakomotyāme toh kynexine.

9

Aepyry ropa exiketomo Papironia poe

¹ Izyraeu tō esetykō tymerose, oxiekyry tō maro, pape pokona, esety Izyraeu tō Tuisary tō Ehtopōpyry.

Juta tō tarose toh kynexine Papironia pona Papironia pōkō namotome toto wānohtohme iirypyryme toexirykōke.

² Morarame apitoryme aepyry ropa exiketō tosaka xine ropa ynara kynexine: ahno te, oturuketomo te, Rewi tomo te, Ritonōpo Tapyī poko erohketomo, enara.

³ Juta tomo te, Pējamī tomo te, Eparaī tomo te, Manase tō maro toytose toto oesarise Jerusarē pona.

⁴⁻⁶ 690me jūkomō tytapyī taōkō maro, Juta ekyry tomo, Jerusarē po toh kynexine.

Juta mūkuru Pereze pakomotyā tuisary kynexine Utai, Amiute mūkuru, Onori pary. Itamuru tō kynexine: Iniri te, Pani, enara.

Juta mūkuru Sera pakomotyā tošēke toh kynexine Asaia, tyekyry tō tuisary.

Juta mūkuru Zera pakomotyā tuisary Jeueu kynexine.

⁷⁻⁸ Jerusarē po ynara Pējamī tō toehse toh kynexine:

Saru, Mesurā mūkuru, Hotawia pary, Hasenua mūkuru pary te;

Ipinea, Jeroāo mūkuru;

Ēra, Uzi mūkuru, Mikiri pary te;

Mesurā, Sepatia mūkuru, Reueu pary, Ipinija mūkuru pary.

⁹ 956me jūkomo tytapyī taōkō maro Pējamī ekyry tō moroto toh kynexine Jerusarē po. Mokaro emero esetykō tymerose exiketō oxiekyry tuisaryme toh kynexine.

Ritonōpo maro oturuketō Jerusarē po

¹⁰⁻¹² Jerusarē po oturuketō tosake toh kynexine:

Jetaia te, Jēoiaripe te, Jakī, enara. Moroto roropa tosake toehse Azaria Ritonōpo Tapyī tuisary. Hiukia mūkurume kynexine, Mesurā paryme, Zatoke mūkuru paryme, Meraiote paryme roropa, Aitupe paryme roropa.

Ataia, Jeroāo mūkuru, Pasua paryme, Maukia mūkuru paryme.

Masai, Atieu mūkuru, Jazera paryme, Mesurā mūkuru paryme, Mexiremite paryme roropa, Imea paryme roropa.

¹³ 1.760me oturuketō kynexine, tyekyry tō tuisaryme exiketomo. Emese kure toh kynexine toerohtohkō poko Ritonōpo maro Oturutoh tao.

Rewi tō Jerusarē po

¹⁴⁻¹⁶ Jerusarē po ynara rewita tō tosake toehse toh kynexine:

Semaia, Hasupe mūkuru, Azarikā pary, Hasapia mūkuru pary. Merari ekyry tō maro kynexine.

Pakepakaa te, Here te, Karau maro.

Matania, Mika mūkuru, Zikiri paryme, Asape mūkuru paryme.

Opatia, Semaia mūkuru, Karau paryme, Jetutū mūkuru paryme.

Perekia, Asa mūkuru, Eukana paryme, pata Netopa nonory po tosave toehse kynexine.

Ritonōpo Tapyī omōtoh erase tō Jerusarē po

¹⁷ Jerusarē po Ritonōpo Tapyī omōtoh erase tō tosave toehse toh kynexine: Sarū te, Akupe te, Taumō te, Aimā, enara. Sarū tuisame kynexine.

¹⁸ Moro ehtopōpyry poe tarona mokaro ekyry tuisa konōto omōtoh eraseme toh toehse, Tapyī omōtoh xixi tūtatoh wino. Apitoryme omōtoh eraseme toh kynexine rewita tō esary tō pona.

¹⁹ Sarū, Kore mūkuru, Epiasape paryme, jekyry tō maro, Kora ekyry tō maro, tyrohmanohpose toto, Ritonōpo maro Oturutoh omōtoh eraseme ehtohme. Tytamuru tō ehtopōpyry sā toh kynexine, toerohtoh poko toto ahtao Ritonōpo, Izyraeu tō Esē ekahmaryhtao ona tonorē po.

²⁰ Morara ahtao Pineia, Ereza mūkuru - ah Ritonōpo Pineia maro nexino - toto tuisaryme kynexine.

²¹ Zakaria, Meseremia mūkuru roropa, Ritonōpo maro Oturutoh omōtoh eraseme kynexine.

²² Atapona 212me orutua kō tymenekase omōtoh eraseme ehtohme. Esetykō tymerose pape pokona tyekyry tō esetykō maro toto esary maro. Tuisa Tawi a urutō Samueu maro, toto tamuru tō tymenekase omōtoh eraseme ehtohme, amonohkara exiketō se exiryke.

²³ Naeroro ynaroro te, ipakomotyā roropa Ritonōpo Tapyī omōtoh eraseme toerohse toh kynexine.

²⁴ Omōtoh nae kynexine 4me ēmyty tō poko: inikahpozakoxi te, ikurenaka te, xixi tūtatoh wino te, xixi omōtoh wino, enara. Toiro omōtoh, toiro erase tō tuisary nae kynexine.

²⁵ Mokaro erase tō takorehmase jekyry tomo a. Typatary tō poe tooehse toh kynexine erohse 7me ēmepyy ae.

²⁶ Mokaro 4me erase tō tuisary tō rewitame toh kynexine. Toerohtoh poko toehse toh kynexine te, osa tō eneneme roropa toh kynexine Ritonōpo Tapyī tao, mōkomo kurā eneneme roropa tukurākase aexihpyry moro tao.

²⁷ Tytapyīke toh kynexine Ritonōpo Tapyī pūto tyrohmanohpose toto exiryke Tapyī eraseme ehtoh poko te, omōtoh etapuruhmakaneme roropa ēmepyy ae rokene.

Imehnō rewita tomo

²⁸ Imehnō rewita tō tyrohmanohpose Ritonōpo eahmatoh kyryry kurākatohme. Morohne poko exiketomo a morohne tapoise ahtao tuhke ehtoh tukuhse eya xine, te tonehse ropa morohne ahtao tuhke ehtoh tukuhse ropa eya xine.

²⁹ Imehnō rewita tō tyrohmanohpose Ritonōpo Tapyī kyryry poko, tiriiku tapose aexihpyry te, uwa eukuru jehnahpyry te, azeite te, ixtaratu te, kanera tōkehko, enara.

³⁰ Yrome oturuketō rokē ixtaratu kehko zoximaneme toh kynexine.

³¹ Toiro rewita esety Matitia, Sarū mūkuru apitorymano, Kora tō ekyryme exikety, tyrohmanohpose pāo kehko riry poko tynekarory tōme.

³² Imehnō rewita tō, Koate ekyry tō tyrohmanohpose pāo ritohme osere-matoh ae rokē arotohme Ritonōpo Tapyī taka meza kurā pona tyritohme.

³³ Imehnõ rewita tõ tyrohmanohpose eremiatoh poko Ritonõpo Tapyĩ tao. Mokaro tamuximäkõ tõsake toehse Ritonõpo Tapyĩ tao. Moro poko rokẽ toh kynexine saereme koko, enara.

³⁴ Mokaro kynexine rewita tomo, oxiekyry tõ tuisaryme, tytamurukõ esety ae ro. Tamuximäkõme toh kynexine Jerusarẽ po.

*Sauu tamuru tõ, ipakomotyã, enara
(1 Koronika 8.29-38)*

³⁵ Jieiu a pata Kipeão tyrise, mame moroto esary kynexine. Ipyty kynexine Maaka.

³⁶ Imükuru apitorymä kynexine Apatõ, imehnõ imükuru tõ kynexine: Zua te, Kixi te, Paau te, Nea te, Natape te,

³⁷ Ketao te, Ajo te, Zakaria te, Mikirote, enara.

³⁸ Mikirote, Ximeia zũ kynexine. Ipakomotyã tõsake toehse toh kynexine Jerusarẽ po oximaro, oxiekyry tõ maro.

Tuisa Sauu ekyry tomo

³⁹ Nea toemükuase Kixime. Kixi toemükuase Sauume. Sauu toemükuase 4me: Jonata te, Maukisua te, Apinatape te, Exipaau, enara.

⁴⁰ Jonata toemükuase Meripe-Paaume. Meripe-Paau toemükuase Mikame.

⁴¹ Mika toemükuase 4me: Pitõ te, Mereke te, Tareia te, Akaze, enara.

⁴² Akaze toemükuase Jaerame. Jaera toemükuase oseruao: Aremete te, Azamawete te, Ziniri, enara. Ziniri toemükuase Mosame.

⁴³ Mosa toemükuase Pineame. Pinea toemükuase Repaiame. Repaia toemükuase Ereasame. Ereasa toemükuase Azeume.

⁴⁴ Azeu toemükuase 6me: Azarikã te, Pokoru te, Iximaeu te, Searia te, Opatia te, Hanã, enara.

10

*Tuisa Sauu orihstopõpyry
(1 Samueu 31.1-13)*

¹ Morarame pirixteu tõ soutatu tõ tõsetapase Izyraeu tõ maro. Tuhke Izyraeu tõ totapase eya xine ypy Kiupoa po. Imehnõ toepase toto. Sauu tõ rozamawete toepase imükuru tõ maro.

² Yrome Sauu tõ tomyehmase, Jonata, Apinatape, Maukisua maro totapase pirixteu tomo a.

³ Orõpyra tõsetapase toto Sauu maro. Mame pirixteu tõ pyre a Sauu tuose. Orihnõko kynexine.

⁴ Naeroro ynara tykase ynororo tyyre arone a:

– Punião apoiko juotohme jũme rokene. Arypyra ahtao mokaro Ritonõpo omipona pyra exiketõ jyyryhmãko mã toto jetaparyhtao, tykase.

Yrome mokyro nuasemã iwaratã arone enaromyke kynexine. Tosẽ etapary se pyra kynexine. Naeroro tamoreme toepukase Sauu tytapemã pona tõtuotohme.

⁵ Mame Sauu orihstopõpyry tonese ahtao tyya, mokyro nuasemã roropa toepukase tytapemã pona orihtohme imaro.

⁶ Morara exiryke Sauu tõ toorihse imükuru tõ oseruaõkõ maro, tumükue pyra toehse ynororo tuisame ehtohme imyakãme.

⁷ Morarame Izyraeu tõ soutatu tõ typoremãkatopõpyrykõ tonese ahtao tyya xine, tuaro toehse toto ahtao roropa Sauu tõ orihstopõpyry poko imükuru tõ maro, typatarykõ turumekase eya xine epatohme. Mame pirixteu tõ tomõse toto Izyraeu tõ patary tõ pona.

⁸ Mame yrokokoro pirixteu tō toytose ropa toto ahtao aorihtyã mōkomohpyry apoitohme tykyryrykōme, Sauu ekepyry tonese eya xine imūkuru tō ekepyry maro ypy Kiupoa po.

⁹ Mame Sauu zupuhpyry tyhkohse eya xine. Aosewomatoh metau risē tapoise roropa eya xine, zuponŷpyry roropa metau risemy. Mame omi aronanō taropose eya xine pirixteu tō patary tō poro zurutohme Sauu orihtopōpyry poko. Tyneponāmarykō eahmatoh tao te, ahno rānao roropa turuse eya xine.

¹⁰ Mame aosewomatoh tarose eya xine tyneponāmarykō eahmatoh taka, zupuhpyry tymyhse eya xine kakoxi tyneponāmarykō Takō eahmatoh tao.

¹¹ Mame pirixteu tō nyrihpyry poko Sauu ekepyry poko tuaro toehse Jape-Kireate pōkomo ahtao,

¹² orutua kō orēpyra exiketō toytose Sauu tō ekepyry enehse imūkuru tō ekepyry maro. Tarose eya xine Jape pona zonētohme wewe karawario zopikoxi. Mame 7me tōmehse otuhpyra toh nexiase, enara.

¹³ Morara toorihse Sauu Ritonōpo omiry onymoipyra exiryke. Ritonōpo omipona pyra kynexine; mame tuaro toehtohme toytose ynororo ekaropose aorihtyã zuzenu a,

¹⁴ Ritonōpo a onekaropopyra nexiase. Morara exiryke taorihmapose ynororo Ritonōpo a, Tawi, Jese mūkuru tuisame ehtohme imyakāme.

11

Tuisa Tawi Izyraeu tō esēme (2 Samueu 5.1-10)

¹ Mame emero Izyraeu tō patary tō poe tōximōse toto Tawi maro Eperō po. Ynara tykase toto eya:

– Tuisa, oekyry tōme ynanase Izyraeu pakōme kuexirykōke.

² Pake kutuisarykōme Sauu ahtao, yna esēme mexiase, soutatu tō aroneme etonatoh pona. Mame ynara tykase Ritonōpo Kuesēkō opoko: “Omororo mase tuisame exīko, Ritonōpo poetry tō esēme,” tykase toto.

³ Mame Izyraeu tō tamuximākō toytose ahtao Tawi a Eperō pona tōmirykō totapose eya xine Ritonōpo netaryme. Mame Tawi zuhpokoxi, oriu tyrise eya xine tutuisarykōme Tawī ritohme, Izyraeu tō esēme, Ritonōpo omihpyry ae ro urutō Samueu a.

⁴ Morarame tuisa Tawi toytose Izyraeu tō soutatu tō maro emero Jerusarē pona etonase jepuseu tō maro. Morara ahtao moro pata esety Jepume kynexine, morotō jepuseu tō esaryme exiryke.

⁵ Tosaka xine ahno omōsaromepyra tokarose eya xine repe. Naeroro ynara tykase toto Tawi a:

– Xiara omōsaromepyra mase, tykase. Yrome Xiāo tapoise Tawi a tosaryme ehtohme “Tawi pataryme”.

⁶ Ynara tykase Tawi:

– Jepuseu etapahpō apitorymā soutatu tō tuisaryme exīko mana.

Joape, Zeruiā mūkuru, toytose takorehmananō maro jepuseu tō poremakapose. Mame soutatu tō tuisaryme toehse ynororo.

⁷ Morarame tōsesarise Tawi moroto jamihme ehtoh tao. Morara exiryke “Tawi Pataryme” tosehapse moro eya xine.

⁸ Moro pata tyrise ropa eya tomye, nono ematopōpyry poe xixi tūtatah wino, mame moro tyrikehse Joape a.

⁹ Orēpyrahxo toehse Tawi imaro Ritonōpo exiryke.

Soutatu tō orēpyra exiketomo
(2 Samueu 23.8-39)

¹⁰ Ynara mā Tawi akorehmananomo, soutatu tō orēpyra exiketomo. Imoihmākō maro, Izyraeu tō maro, Tawi takorehmase eya xine tuisame ehtohme Ritonōpo omihpyry ae ro. Tawi maro oximaro orēpyra toh kynexine.

¹¹ Apitoryme Jasopeão, Hakamoni pō kynexine, “Oseruaōkō” tuisaryme kynexine ynororo. Tywaratā ke tōsetapase ynororo 300mākō maro. Totapase toto eya emero porehme toiro etonatoh po.

¹² Mokyro mykapo “Oseruaōkō” maro Ereaza, Toto mūkuru kynexine. Aoi ekryrme kynexine.

¹³ Tawi maro Ereaza kynexine pirixteu tō maro osetapāko. Moro etonatoh esety Pase-Tamī kynexine. Tupito rānao kynexine, sewata ke arykahpyry. Mame Izyraeu tō toepapitose.

¹⁴ Yrome osetapakehpyra kynexine ynororo typoetory tō maro, tupito rānao. Pirixteu tō totapase eya xine. Ritonōpo a takorehmase toto pirixteu tō poremākapory poko.

¹⁵ Mame oseruao “30mākō” soutatu tō toytose toto topu konōto pona Tawi enese, Aturā eutary pūto. Moroto pirixteu tō tōsesarise jakanahmā Ahno konōto po.

¹⁶ Morara ahtao Tawi kynexine, tynyrihpyry jamihmā tao. Pirixteu tō imoihmākō Perē po toh kynexine.

¹⁷ Mame tōkurume tuna poko typhenetase Tawi. Ynara tykase ynororo:

– Tuna pitiko sehxo hano pēkamā poe, Perē omōtohy myhto. Yrome enehne pyra myhene, tykase.

¹⁸ Morara kary etaryke tyya xine, mokaro “Oseruaōkō” soutatu tō toytose pirixteu tō esary rānakuroko, tuna anŷse pēkamae. Moro tuna tonehse eya xine Tawi a. Yrome mokaro nenepyhpyry onēpyra Tawi kynexine. Tukuāse rokē eya nono pona, tynekaroryme Ritonōpo a.

¹⁹ Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo, sero tuna onēsaromepyra ase! Moxiā munuru enyry sā exiry ya moro tuna tōse ya ahtao, etapananō rānakuroko toytose toto exiryke enehtohme ya, tykase.

Morara karyke eya moro tuna onēpyra tokurehse ynororo.

Morohne tyrise mokaro a, “Oseruaōkō” orēpyra exiketomo a.

²⁰ Morarame Apisai, Joape akorony, “30mākō” tuisaryme kynexine. 300me topetōkara totapase eya, warata ke. Naeroro orēpyrahxo exiketyme toehse ynororo “30mākō” maro.

²¹ Mokaro “30mākō” orēpyrahxo exiketō maro Apisai kynexine. Toto tuisaryme toehse ynororo, toto motye toexiryke. Yrome mokaro “Oseruaōkō” imotye toh kynexine.

²² Penaia, Jeoiata mūkuru, Kapazeu pō roropa orēpyra exiketyme kynexine soutatume. Moape pōkō soutatu konōto asakoro totapase eya. Mame kuenime konōto tōmēhse ahtao, neweme ahtao tyhtose ynororo oramāka reão etapase. Moro tao totapase eya rahkene.

²³ Ejitu pō konōto roropa, 2,25 meturume exikety, totapase eya, emary po waratā konōto nexiase omoxi roropa. Tōsetapase Penaia mokyro Ejitu pō maro, tykaparuke. Mame iwaratā tapoise eya emary poe, ike etapatohme. Totapase eya rahkene.

²⁴ Morohne tyrise Penaia a. Naeroro tuisame toehse, “30mākō” orēpyra exiketō maro.

²⁵ Imehnō “30mākō” maro orēpyrahxo kynexine. Yrome mokaro “Oseruaōkō” imotyte toh kynexine. Tymenekase ynororo Tawī a towomananō tuisaryme ehtohme.

²⁶ Ynara roropa soutatu tō orēpyra exiketō kynexine:

Asaeu, Joape akorony; Eranā, Toto mūkuru, Perē pono;

²⁷ Samote Harote pono; Here, Perete pono te,

²⁸ Ira, Ike mūkuru, Tekoa pono; Apieze, Anatote pono;

²⁹ Xipekai, Husa pono; Irai, Aoi pono;

³⁰ Maarai te, Herete, Paana mūkuru, Netopa pōkomo;

³¹ Itai, Ripai mūkuru, Kipea pono Pējamī po; Penaia, Piratō pono;

³² Hurai, Kaaxi jakanahmā pono; Apieu Arapa pono;

³³ Azamawete, Paarū pono; Eriapa, Saaupō pono;

³⁴ Hasē mūkuru tomo Kizō pono; Jonata, Sake mūkuru, Harara pono;

³⁵ Aiāo, Sakaa mūkuru, Harara pono; Eripau, Ua mūkuru;

³⁶ Hepea, Mekera pono; Aia, Perō pono;

³⁷ Hezero, Karameru pono; Naarai, Ezepai mūkuru;

³⁸ Joeu, Natā akorony; Mipaa, Hakari mūkuru;

³⁹ Zereke, Amō pono; Naarai, Peerote pono, mokyro Joape pyre aroneme kynexine;

⁴⁰ Ira, Karepe maro, Jatia pōkomo;

⁴¹ Uria, heteume exikety, Zapate, Arai mūkuru;

⁴² Atina, Xiza mūkuru, tamuxime exikety Rupē ekyryme, tysoutatu tō 30mākō maro;

⁴³ Hanā, Maaka mūkuru; Josapa Mitā pono;

⁴⁴ Uzia Asatera pono; Sama, Jeieu maro, Hotāo mūkuru tomo Aroea pōkomo;

⁴⁵ Jetiaeu, Joa maro, Xiniri mūkuru tomo, Tize pōkomo;

⁴⁶ Erieu, Maawa pono; Jeripai, Josawia maro, Eranā mūkuru tomo; Itima Moape pō exikety;

⁴⁷ Erieu, Opete, Jaazieu maro, Zopa pōkomo.

12

Pējamī tō Tawī akorehmapitory

¹ Tawī moroto kynexine pata Zikirake po, ameke ehtohme Sauu wino. Morotona toytose toto eya, soutatu tō tuhke, tuaro exiketomo, zae exiketomo.

² Pējamī tō kynexine Sauu tamuru tō ekyrēpyry. Emese kure toh kynexine pyrou emary poko, topu emary poko, oma ke apotunuru wino te, oma ke opozery wino, enara.

³ Toto esā kynexine Aiezea te, Joaxi, enara, Semaa mūkuru tomo, Kipea pōkomo.

Mokaro soutatu tō ynara kynexine:

Jezieu te, Perete maro, Azamawete mūkuru tomo; Peraka te, Jeu maro, Anatote pōkomo;

⁴ Iximaia, Kipeāo pono, soutatu orēpyra exiketyme, “30mākō” esēme ro-ropa; Jeremia te, Jaazieu te, Joanā te, Jozapate, Ketera pōkomo;

⁵ Eruzai te, Jerimote te, Pearia te, Semaria te, Sepatia, enara Haripe pōkomo;

⁶ Eukana te, Ixia te, Azareu te, Joezea te, Jasopeāo, enara, Kora tō ekyry tomo;

⁷ Joera te, Zepatia, Jeroāo mūkuru tomo, Ketao pōkomo.

Kate tō Tawi maro exiketomo

⁸Ynara soutatu tō kynexine, orēpyra exiketomo, tamorepase roropa exiketomo, Kate tomo. Tawi a toytose toto, inyrihpyry jamihmā taka, ona po Tawi ahtao. Osetapary waro toh kynexine osewomatoh maro warata maro. Orēpyra toh kynexine reāo tō samo, axī roropa kapauimo samo.

⁹Esetykō ynara kynexine:
Ezea te, Opatia te, Eriape te,

¹⁰Miximana te, Jeremia te,

¹¹Atai te, Erieu te,

¹²Joanā te, Euzapate te,

¹³Jeremia te, Makapanai, enara.

¹⁴Mokaro Kate pakomotyā soutatu tō tuisaryme kynexine, toitoine miume soutatu tō tuisaryme, imehnō 100me soutatu tō tuisaryme kynexine.

¹⁵Mokaro a Joatāo takuohse, nuno apitorymā po, zuemehxo tuna ahtao, morotōkō aropotohme tosarykō poe, jakanahmā pōkomo, tuna poe xixi tūtatoh wino te, xixi omōtoh wino, enara.

Pējamī tō maro Juta tō oehtōpōpyry Tawi a

¹⁶Morarame oximōmākō toytose Pējamī tomo te, Juta tō maro Tawi a, jamihme exikety tao ynororo ahtao.

¹⁷Tōseporyse toto maro Tawi toytose. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Jakorehmase oepopyrkohtao ya kure, osepeme sehtone. Yrome jewokary se awahtao xine oryhmara xine jahtao, Ritonōpo kytamurukō Esemu tuaro exīko mana, awānohtorŷko mana.

¹⁸Morarame toiro orutua maro tohse Ritonōpo Zuzenu yronomyrme. Esety Amasai kynexine, imeīpo “30mākō” tuisaryme toehse ynororo. Ynara tykohtase ynororo:

— Tawi, Jese mūkuru, opoetryme ynanase! Kure rokē oriry se ynanase. Kure exīko roropa ākorehmananō mana! Amaro Ritonōpo mana.

Mame osepeme toto tapoise Tawi a, typoetory tō tuisaryme toto tyrise eya.

Manase tō Tawi maro

¹⁹Toitoine soutatu tō Manase tō toytose Tawi a imaro toytotohme, pirixteu tō akorehmase toytose Tawi ahtao osetapase Sauu epeme pyra. Māpyra pirixteu tō anakorehmara Tawi tokurehse kynexine, towokary zuno toehse pirixteu tō esē tō exiryke. “Otaramē kuekarotorŷko mā ynororo tosemŷpyry tuisa Sauu a,” tykase toto. Mame taropose ropa ynororo eya xine Zikirake pona.

²⁰Ynara mā toto Manase tomo Tawi a aytotyamo aytory ropa ahtao: Atina te, Jozapate te, Jetiaeu te, Mikaeu te, Jozapate te, Eriu te, Ziretai, enara. Manase po mokaro ahtao emero miumākō tuisaryme toh kynexine.

²¹Tawi takorehmase eya xine, ipoetory tō tuisaryme, orēpyra soutatu tōme toexirykōke. Imeīpo Izyraeu tō soutatu tō tuisaryme toehse toh kynexine.

²²Kokoro rokē exisasaka imehnō toehse Tawi maro ehse. Naeroro okynā pyra tuhke toehse Tawi poetry tō kynexine.

Tawi maro soutatu tō esetykomo

²³Morarame Eperō po Tawi ahtao, tuhke soutatu tō tamorepase exiketō, imaro toehse toh kynexine. Tawi akorehmary se toh kynexine, tuisame aehtohe, Sauu myakāme, Ritonōpo omihpyry ae ro.

²⁴Ynara tuhke toto ehtoh kynexine:

Juta tomo: 6.800me orutua komo, typyreke kurā ke exiketomo, osewomatoh ke te, warata ke, enara.

²⁵ Ximeão tomo: 7.100me orēpyra exiketomo, tamorepase etonath poko exiketomo.

²⁶ Rewi tomo: 4.600me orutua komo.

²⁷ Jeoiata maro exiketō, Arão pakomotyā 3.700me orutua komo.

²⁸ Zatoke, orēpyra exiketyme kynexine. Imaro jekyry tō: 22me tamuximākomo, kapitāo tomo.

²⁹ Pējamī tomo, Sauu ekyrŷpyry: 3.000me rokē orutua komo. Mokaro emero exisasaka Sauu ekyrŷpyry tō kynexine.

³⁰ Eparaī tomo: 20.800me orēpyra exiketomo, mokaro warohxo jekyry tō kynexine, toto esao.

³¹ Manase tomo xixi omōtoh wino: 18.000me orutua komo tymenekase exiketō Tawi ritohme tuisame.

³² Isakaa: 200me tuisa tomo, typoetory tō maro. Mokaro tamuximākō tuaro exiketōme toh kynexine zae Izyraeu tō ritoh poko te, otara ahtao kurehxo moro ritohme roropa.

³³ Zepurō: 50.000me orutua komo, tymoise exiketomo, zae exiketōme tamorepase exiketō typyrekō poko, tōsetapary poko, enara.

³⁴ Napatari: 1.000me tuisa tomo, 37 miume soutatu tō maro, typyreke exiketomo tōsewomatohke, tywaratake, enara.

³⁵ Tā: 28.600me orutua komo, tamorepase exiketomo.

³⁶ Asea: 40 miumākomo, tōsetapary waro exiketomo.

³⁷ Rupē tomo te, Kate tomo te, Manase zokonaka Joatāo mōpoe, xixi tūtath wino: 120 miumākomo tamorepase exiketomo typyrekō poko.

³⁸ Mokaro emero, tōsetapary poko zuaro exiketomo Eperō pona toytose toto, oximōme, Tawi ritohme tutuisarykōme, Izyraeu tō esēme. Imoihmākō roropa oximaro toh kynexine Tawi riry se toh kynexine tutuisarykōme.

³⁹ Mame oseruao tōmhese toh kynexine moroto, Tawi maro, otuhnōko te, eukuru ēnōko, jekyry tō nyrihpyry toto napyryme.

⁴⁰ Morarame moino inikahpoe tonahsē enehnōko toh kynexine, Isakaa nonory poe te, Zepurō nonory poe te, Napatari nonory poe jumētū tō po te, kameru tō po te, mura tō po te, pui tō po, enara. Tonahsē tonehse, tiriiku te, fiku tō te, uwa epery asarahtyā tō te, uwa eukuru jehnahpyry te, oriu te, pui tomo te, kaneru tomo tuhke, tākye toehse toexirykōke Izyraeu tō nonory po porehme.

13

Ritonōpo omihpyry ē arotopōpyry (2 Samueu 6.1-11)

¹ Mame tuisa Tawi tōturuse soutatu tō tuisary tō maro, miumākō tuisary tomo te, 100mākō tuisary tō maro, enara.

² Morarame imoihmākomo a ynara tykase ynororo:

— Kure oya xine ahtao, ise Ritonōpo Kuesēkō ahtao omi aronanō saropone pata tō poro, Ritonōpo maro oturuketomo a, rewita tomo a xiaro toto oehtohme kymaro xine oximōtohme.

³ Morarame Ritonōpo omihpyry ē enehnōko ropa sytatoše, tuenikehse ipoko tuisame Sauu ahtao.

⁴ Imoihmākō zamaro morara katopōpyry, ŷme toehse toto emero.

⁵ Naeroro imoihmākō oximōme toto ehtohme tonehpose toto Tawi a Izyraeu patary tō poe, Ejitu ehpiry poe ikurenae, ypy Hamate pona inikahpozakoxi. Ritonōpo omihpyry ē enehtohme Kiriarte-Jearī poe Jerusarē pona.

⁶ Mame toytose Tawi imoihmākō maro Paara pona, pata esety akorō Kiriäte-Jearī, Juta tō nonory po Ritonōpo omihpyry ē enehtōhme. Moro kaxo tosehke, Ritonōpo Imehxo Ēkikety tymerose ipoko, typorohse ynororo tapō po kerupī tō epoe.

⁷ Mame Apinatape tapyī tae Ritonōpo omihpyry ē tonehse eya xine, kahu tyrisenā pona tyritōhme. Moro kahu aroponanō Apinatape mūkuru tō kynexine, Uza te, Aio, enara.

⁸ Tawi tō oseahmāko kynexine Ritonōpo eahmāko imoihmākō maro. Wāko toh kynexine, eremiāko opore samo. Osetoketō etōko toh kynexine haapa tomo te, rira tomo te, tāpoa tomo te, pratu tomo te, rueimo tomo, enara.

⁹ Mame toeporehkase toto ahtao Kitō erohtoh pona, tiriiku pikatoh pona, pui tō tōsesekunahmase. Mame tomary ke kaxo tapoise Uza a, Ritonōpo omihpyry eny.

¹⁰ Morara ahtao Uza zehno toehse Ritonōpo, tōmihpyry ē tapose exiryke eya. Taorihmapose ynororo moroto Ritonōpo a. Toorihse ynororo Ritonōpo ēpataka.

¹¹ Mame Tawi tyekītāpāse, Uza zehno toehse Ritonōpo exiryke tuānohse eya. Naeroro moroto tosehapse eya xine Pereze-Uza.

¹² Mame Ritonōpo zuno Tawi kynexine. Ynara tykase ynororo:

— Ritonōpo omihpyry ē arory waro pyra ase ipunaka, tykase.

¹³ Morarame tosaka Tawi patary pona Ritonōpo omihpyry ē anaropyra toehse ynororo. Imepỹ pona rokē tarose eya Opēte-Etō tapyī taka, Kate pō tapyī taka.

¹⁴ Mame moroto toehse Ritonōpo omihpyry eny, oseruao nuno. Morara ahtao kure rokē Opēte-Etō tyrise Ritonōpo a, emero itapyī taōkō maro.

14

Tawi ehtopōpyry Jerusarē po

(2 Samueu 5.11-12)

¹ Morarame tuisa Hirāo Tiro esē, Tawi akorehmary se toehse. Naeroro takorehmananō taropose eya Tawi zuruse. Apupari zoko roropa taropose eya te, wewe poko erohketomo te, topu poko erohketomo, enara. Mame tapyi kurā tyrise eya xine Tawi tapyīme.

² Mame tuisame nymyry toehtoh poko tuaro toehse Tawi. Ritonōpo a tuisame tyrise typoetory Izyraeu tō pyno toexiryke. Ritonōpo poe imehxo toehse Tawi Izyraeu tō akorehmatohme.

Tawi poenō tonuruse Jerusarē po

(2 Samueu 5.13-16; 1 Koronika 3.5-9)

³ Mame typytase ropa Tawi Jerusarē po. Mame tonuruse ropa imūkuru tomo, ēxiry tomo, enara.

⁴ Ipoenō esetykō, enara:

Samua, Sopape, Natā, Saromāo,

⁵ Ipaā, Erisua, Ereperete,

⁶ Noka, Nepeke, Japia,

⁷ Erisama, Peeriata, Eriperete, enara toh kynexine.

Pirixteu tō poremākatopōpyry

(2 Samueu 5.17-25)

⁸ Morarame Izyraeu tō tuisary imehxo toehse Tawi ahtao, tuaro toehse pirixteu tomo. Morara exiryke tōximōse toto Tawi zupitohme, apoitohme repe. Yrome toto poko tuaro Tawi. Tyhtose ynororo oseporyse toto maro.

⁹ Mame pirixteu tō toeporehkase jakanahmā Ahno konōto repaī pona morotōkō erekohmapitose.

¹⁰ Naeroro tōturupose Tawi Ritonōpo a. Ynara tykase ynororo:

– Ytōko ha osetapase pirixteu tō maro? Toto poremākāpōko mah? tykase.

– Ytoko, tykase Ritonōpo. – Pirixteu tō ekarōko ase oya, toto poremākāko matose, tykase.

¹¹ Morara exiryke Paau-Perazī pona toytose Tawi. Moroto pirixteu tō typoremākase eya. Ynara tykase ynororo:

– Zueme tuna ahtao emero arōko mana. Moro sā ymaro kuepetōkara typoremākase Ritonōpo a.

Naeroro moroto tosehapse Paau-Perazimme.

¹² Moroto tynaxikahpyrykō tyneponāmarykō turumekase pirixteu tomo a. Mame tyahkapose toto Tawi a.

¹³ Mame pirixteu tō tooehse ropa jakanahmā pona ropa osetapase.

¹⁴ Naeroro tōturupose ropa Tawi Ritonōpo a. Yrome ynara tykase ynororo eya:

– Osetapara ehtoko taroino. Mya ytotoko mokaro zomye wewe amoreira htaka. Mame moino wewe etonie osetapatoko.

¹⁵ Mame imoihmākō ytoytory sā etaryhtao oya wewe tō zupuhpyry poko, ytotoko axiny. Toytose Ritonōpo osemazuhme mokaro pirixteu tō poremākāpōse.

¹⁶ Morara exiryke Ritonōpo omihpyry omipona toehse Tawi. Pirixteu tō totapase eya Kipeāo poe Kezea pona.

¹⁷ Morarame orēpyra Tawi exiry poko totase pata pōkomo a emero. Ritonōpo poe Tawi zuno toehse imehnō nonory pōkō emero.

15

Ritonōpo omihpyry ē enepyyry Jerusarē pona

¹ Tytapyī tō tyrise Tawi a typatary po. Osa tyrise roropa eya Ritonōpo omihpyry ē esaryme, tapyi tamōse roropa eya moro tao ehtohme.

² Mame ynara tykase ynororo:

– Rewi pakomotyā rokē Ritonōpo omihpyry ē arōko mā toto, Ritonōpo a tymenekase toto exiryke, tōmihpyry ē aronanōme toto ehtohme, jūme.

³ Naeroro Izyraeu tō emero toahmase Tawi a, Jerusarē pona toto ytotohme Ritonōpo omihpyry ē enehtohme tunukurākahpyry pona, esaryme.

⁴ Moromeīpo Arāo pakomotyā tonehpose eya rewita tō maro.

⁵ Morarame Koate tō poe, rewita tō poe, Urieu tooehse 120mākō jekyry tō maro.

⁶ Merari tō poe Asaia tooehse 220me tyekyry tō maro.

⁷ Jeresō tō poe, Joeu tooehse 130mākō maro.

⁸ Erisapā tō poe, Semaia tooehse 200mākō maro.

⁹ Eperō tō poe, Erieu tooehse 80mākō maro.

¹⁰ Uzieu tō poe, Aminatape tooehse 112mākō maro.

¹¹ Mame Tawi a Ritonōpo maro oturuketō tykohmase tyya: Zatoke te, Apiataa maro te, rewita tō 6mā maro: Urieu te, Asaia te, Joeu te, Semaia te, Erieu te, Aminatape, enara.

¹² Ynara tykase ynororo eya xine:

– Rewita tō tuisaryme matose. Naeroro osekarotoko Ritonōpo a oekyrykō maro, oorypyrykō korokapotohme, nuriame pyra oehtohkōme Ritonōpo a. Mame aomihpyry ē enehnōko matose kure rokene, unukurākahpyry pona esaryme.

¹³ Yna maro pyra oeh̄top̄pyryk̄o ke apitoryme arotohme yna tuānohse Ritonōpo a, zae oneahmara yna ehtop̄pyryke.

¹⁴ Naeroro toekurikase toto, tyrypyryk̄o tykorokapose ropa Ritonōpo maro oturuketomo a te, rewita tomo, enara, Ritonōpo omihpyry ē arotohme tyra xine.

¹⁵ Mara ke moro kaxo tupuimase rewita tomo a, tymotary tō po, Ritonōpo nyriphopyry omipona, Moeze omihpyry ae.

¹⁶ Morarame Tawi omi poe, rewita tō tuisary tomo a, imehnō rewita tō tyripose eremiaketōme. Imehnō tyripose eya eremiatoh tāk̄ye etotohme rue tōkehko poko te, haapa tō ke, rira tō ke, paratu tō metau risē ke, enara.

¹⁷ Mame mokaro eremiaketō, oximōmākō poe, paratu etonanō tymenekase rewita tomo a: Hemā, Joeu mūkuru te, jekyry Asape, Perekia mūkuru te, Etā, Kukaia mūkuru, enara, Merari tō wino.

¹⁸⁻²¹ Toto akorehmatohme rewita tō tymenekase haapa tō etotohme: Zakaria te, Jaazieu te, Semiramote te, Jeieu te, Uni te, Eriape te, Maaseia te, Penaia, enara; totose eya xine zumōkara pona.

Imehnomo a totose zumō pona roropa. Moro poko, rewita tō tymenekase eya xine: Matitia te, Eriperu te, Mikinea te, Azazia te, Ritonōpo Tapyī erase tō maro: Opete-Etō te, Jeieu, enara.

²² Emese kure Kenania exiryke eremiatoh poko, tymenekase ynororo rewita tō eremiaketō tuisaryme ehtohme.

²³⁻²⁴ Perekia tō tymenekase Eukana maro te, Opete-Etō maro te, Jeia maro, enara, Ritonōpo omihpyry ē eraseme toto ehtohme. Rueimo etonanōme ynara Ritonōpo maro oturuketō tymenekase Sepania te, Josapa te, Netaneu te, Amasai te, Zakaria te, Penaia te, Erieze, enara.

Ritonōpo omihpyry ē arotop̄pyry Jerusarē pona

(2 Samueu 6.12-19)

²⁵ Morarame Opete-Etō tapyī taka toytose toto, tuisa Tawi te, Izyraeu tō tamuximākomo te, soutatu tō tuisary tō maro, enara, Ritonōpo omihpyry ē enhse. Atāk̄yemāko toh kynexine itamurume.

²⁶ Tynekarorykōme 7me pui orutua tyahkase eya xine, 7me kaneru tō maro, Ritonōpo a rewita tō akorehmapotohme aomihpyry ē aroryhtao eya xine.

²⁷ Mame Tawi a tamuruse upo, mauru panono risē kurā ke. Morararo eremiary poko exiketomo, Kenania, toto tuisary, rewita tō roropa Ritonōpo omihpyry ē puimananomo. Ritonōpo maro oturuketō zupō mauru panono risē kurā nae roropa Tawi kynexine.

²⁸ Morarame Izyraeu tō imoihmākō tōnuhse Jerusarē pona, Ritonōpo omihpyry ē maro, ytōko, oseahmākō, kohkohtāko, rue etōko te, kaneru retyry etōko te, paratu tō metau risē etōko te, haapa tō maro te, rira tō roropa, enara.

²⁹ Morarame aomomyryhtao Tawi pata aka, Ritonōpo omihpyry ē maro, osenuhmāko Mikau kynexine, Sauu ēxiry, tapyi osenuhmatoh ae. Mame tynio tonese tyra ahtao tuisa Tawi pyhsekyhsekyh āko, wāko Ritonōpo eahmaryme, tyhtomase ynororo tukurohtao: mokyro ahno sā kahpyry mana, tykase ynororo.

16

¹ Mame esaka Ritonōpo omihpyry ē tyrise eya xine tapyi taka, Tawi nyrihpyry taka. Mame tynekarorykō Ritonōpo a okyno tō tyahkase tytororo eya xine, osepe me ehtoh tyahkase roropa eya xine.

² Moromeīpo okyno tō tyahkakehse Tawi ahtao, kure imoihmākō tyripose eya Ritonōpo Imehxo Exikety a.

³ Mame wyi tokarose eya imoihmākomo a, uwa tōkehko tasarahse exikety, tōsē tupuruse exikety maro, orutua komo a te, nohpo tomo a emero Izyraeu pōkomo a tonahsē tokarose eya.

⁴ Mame toitoine rewita tō tyrise Tawi a imoihmākō akorehmananōme, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē, eahmary poko, aomihpyry ē esemary ae ose-mazuhme toto ytotohme, eremiatohme, Ritonōpo eahmaryme.

⁵ Asape tymenekase, toto tuisaryme te, Zakaria tyrise eya mokyro ako-rehmaneme. Rira etonanōme ynara tymenekase: Jeieu te, Semiramote te, Jeieu te, Matitia te, Eriape te, Penaia te, Opete-Etō te, Jeieu, enara. Paratu etoneme Asape tymenekase.

⁶ Rueimo etotohme kokoro rokene Ritonōpo omihpyry ē ēpataka, Ritonōpo maro oturuketō tymenekase: Penaia te, Jaazieu, enara.

⁷ Moro ēmepyyry ae Asape tō tyripitose Tawi a, rewita tō maro eremi-aketōme, Ritonōpo, Izyraeu Esē, eahmatohme.

Ritonōpo eahmatoh sero

(Saumu 105.1-15; 96.1-13; 106.1,47-48)

⁸ “Kure mase” kahtoko Ritonōpo a, imehxo aexiry ekarotoko; imehnō nonory pōkō zuruko inyrihpyrykō poko.

⁹ Oeremiatoko Kuesēkō eahmaryme, inyrytā kurā ekarotoko.

¹⁰ Tākye ehtoko ipoetoryme kuexirykō poko. Kuesēkō poko oseahmaketomo emero, atākyematoko!

¹¹ Ritonōpo zupitoko, ākorehmatohkōme; oneahmakehpyra ehtoko, kokoro rokene.

¹²⁻¹³ Ritonōpo poetory, Jako pakomotyāme matose, inymenekahpyry, Izyraeu, pakōme. Wenikehpyra ehtoko inyrytā poko tyjमितunuru ke, kuepekōkara wānohtopōpyry poko eya.

¹⁴ Kuesēkōme Ritonōpo mana, inyripohpyry sero nono pōkō akorehmatohme mana, emero porehme.

¹⁵ Jūme wenikehpyra mā ynororo tōmihpyry poko, miu motye zumakahpōkomo a aomiry enahpyra mana.

¹⁶ Tōmihpyry totapose Aparāo a: “Morara tyrīko ase,” tykase Izake a.

¹⁷ Tōmihpyry totapose Jako a, jūme enahpyra ehtopo.

¹⁸ Morara ahtao ynara tykase Ritonōpo: “Kanaā nonory ekarōko ase oya xine, jūme oesarykōme ehtohme.”

¹⁹ Tuhke pyra toh kynexine Ritonōpo poetory tomo, katonōme sã rokē moro nono po, “Oesarykōme sero nono exīko mana,” katopōpyry po.

²⁰ Imeimehnō nonory poro toytose toto, toiro tuisa konōto nonory poe imepỹ pona.

²¹ Yrome typoetory tō onyporemākapyra Ritonōpo kynexine.

Typoetory tō ewomatohme ynara tykase ynororo tuisa tomo a:

²² “Ynymenekatyā ypoetory tōme onerekohmara ehtoko; urutō kō onyryhmara ehtoko.”

23 Eremiatoko Ritonõpo netaryme,
sero nono pōkō emero!

Kokoro rokē imehnō zurutoko,
typynanohse eya kuexirykō poko.

24 “Ritonõpo imehxo ehtoh poko,”
ekarotoko imehnō nonory pōkomo a;
inyrihpyry poko tyjमितunuru ke zurutoko emero pata tō pōkomo a.

25 Tuisame Ritonõpo mana eahmatohme kyaa xine;
imehnō motye emero, tuisamehxo mana.

26 Imehnō nonory pōkō tynepōnāmarykō poko rokē mā toto,
yrome kapu rihpōme Ritonõpo mana.

27 Ritonõpo zomye saereh āko mana,
tuisamehxo aexiry osenēko;
ijamitunuru ke tākye ehtoh ke roropa Itapyī pehme mana.

28 Kure Ritonõpo mana, eahmatoko, sero nono pōkō emero.
Tynyrihpyry motye aexiry poko eahmatoko, ijamitunuru poko roropa.

29 Kuesēkō esety kurā eahmatoko;
onekarory enehtoko omōtohme Itapyī taka.
Kuosekumurukō po syporohtone Kure Exikety ēpataka oseneporyhtao.

30 Tykytyky kahtoko ēpataka, nono pōkō emero!
Sero nono esyryhmasaromepyra mana, esaka tyrise mana.

31 Tākye ehtoko nono, kapu roropa!

Imehnō nonory pōkō zurutoko:
“Ritonõpo tuisame mana!”

32 Panaikato mase, tuna konōto, onokyro tō emero tuna kuaō.
Atākyematoko, ona tomo, ona pōkō roropa, Ritonõpo nyriyā emero.

33 Wewe tomo itu tō kohtāko mā kehko tōseahmaryme, Ritonõpo Kuesēkō
ēpataka,

oehnōko ropa mana emero Esēme ehtohme.

34 “Kure mase” kahtoko Ritonõpo a kure aexiryke,
kypyno xine exikehpyra mana.

35 Ynara kahtoko eya: “Yna ipynanohko, Ritonõpo, yna Esemy!
Yna enehko oximōme,

yaa anỹko imehnō awaro pyra exiketō nonory poe.

Morara ahtao ‘Kure mase,’ āko ynanase,
tākye oeahmāko, Ritonõpo Kurano.”

36 Ritonõpo, kurā mase, Izzyraeu tō Esemy.
Eahmatoko seromaroro, jūme kakehpyra roropa.

Imoihmākō “Yje,” tykase;
Ritonõpo toahmase eya xine.

Ritonõpo eahmary Jerusarē po, Kipeāo po roropa

37 Morarame Asape tyripose Tawī a, Ritonõpo eahmatoh esēme rewita tō maro, Ritonõpo omihpyry ē esao. Moroto Ritonõpo eahmary poko toerohse toto kokoro rokene.

38 Takorehmase toto Opete-Etō, Jetutū mūkuru a, jekyry tō 68mākō maro. Mame mokyro Opete-Etō te, Hosa maro omōtoh eraseme toh kynexine.

39 Yrome Ritonõpo eahmatoh tao Kipeāo po, Zatoke, Ritonõpo maro oturukety, tuisame kynexine takorehmanānō maro, Ritonõpo eahmary poko.

40 Kokoro rokene pakeimo te, kokonie pukuro, tynekarorykō tyahkase eya xine, okyno tytōroro, zahkatoh po, Ritonõpo nyriphpyry ae ro, in-ymeropohpyry ae ro Moeze a, ekarotohme Izzyraeu tomo a.

⁴¹ Mokaro maro Hemā kynexine Jetutū maro, imehnō maro tymenekase exiketō eremiatohme Ritonōpo eahmatohme, kypyno xine exikehpyra exiryke.

⁴² Rueimo tō te, paratu tō, metau risē tōkehko, eraseme roropa Hemā tō kynexine Jetutū maro. Morohne totose eremiaketō eremiaryhtao Ritonōpo eahmaryme. Jetutū ekry tō omōtoh eraseme roropa toh kynexine.

⁴³ Mame toytose ropa toto tytapyīkō taka ropa. Tawi roropa toytose tytapyī taka, tytapyī taōkō maro ehtohme.

17

Natā oturutopōpyry Tawi a (2 Samueu 7.1-17)

¹ Morarame torēnase Tawi tuisame toexiry poko tytapyī kurā tao. Mame urutō Natā tonehpose tyya, ynara tykase ynororo eya:

– Taro ase tapyi konōto apupari risē tao, yrome Ritonōpo omihpyry ē tapyi pitiko tao rokē mana, tykase.

² Ynara tykase Natā eya:

– Tyriry se awahtao ōsenetupuhtoh tyriko, amaro Ritonōpo exiryke, tykase.

³ Yrome koko tōturuse Ritonōpo Natā a. Ynara tykase:

⁴ – Ytoko ypoetory Tawi a ynara kase: “Oya pyra, ymaro Oturutoh amopōko ase, ytapyīme.

⁵ Tapyi kurā tao exipitopyra ase, moino ro Ejitu poe Izyraeu tō tonehse ya ahtao tarona, tapyi kamisa risē rokē jesaryme nexiase, esryrhmäko rokē exiase pata tō poro.

⁶ Jytojytoryhtao Izyraeu tō maro, ynara kapitopyra exiase toto tuisaryme ynymenekatyamo a: ‘Tapyi amoko, apupari risemy, ytapyīme ehtohme’ kara exiase.”

⁷ Naeroro seromaroro ypoetory Tawi zuruko: “Ynara āko Ritonōpo Imehxo Exikety Oesemy, kymenekase ona po awahtao, kaneru tō ekahmaryhtao oya, ypoetory tō esēme oehthohme, Izyraeu tō tuisaryme.

⁸ Amaro exiase oyoytoryhtao, emero pata tō poro. Oepetōkara tonahkase ya oneneryme. Taroino imehxo orīko ase, imehnō imehxo exiketō samo, sero nono po.

⁹⁻¹⁰ Mame osa tymenekase ya ypoetory tō Izyraeu tō esaryme tytapyike toto ehtohme. Moroto imehnō maro osetapara exīko mā toto. Moino ro zehnotokō oehkehpyra mā toto etonatohme ypoetory tō maro, toto poremäkapotohme. Yrome moro otyhkāko mana. Opynanohtoryko ase oerekohmara ropa oepetōkara ehtohme. Mame ywy roro oepetōkara poremäkapōko ase, poetō tō ekarōko ase oya, oopenōme, apakōme, enara.

¹¹ Mame toorihse awahtao omūkuru menekāko ase tuisame ehtohme omyakāme. Tuisa imehxo mokyro rīko ase.

¹² Mokyro mā tapyi amōko jesety esaryme. Mame jūme ipakomotyā tuisame tyripōko ase.

¹³ Mokyro zūme exīko ase, umūkurume roropa exīko mana. Mame jūme ipyno exīkehpyra exīko ase, Sauu rumekatopōpyry sā pyra ya, touse ynororo ahtao ya imyakāme oehthohme.

¹⁴ Mokyro rīko ase ypoetory tō tuisaryme, jūme ypoetory tō esēme. Tuisame aehtoh enahpīme exīko mana, jūme.”

¹⁵ Mame Tawi turuse Natā a emero Ritonōpo nekarohpyry tomo.

Ritonōpo eahmatopōpyry Tawi a (2 Samueu 7.18-29)

16 Mame tuisa Tawi tomõse moro tapyi taka, typorohse Ritonõpo ãpataka, tõturuse eya, ynara tykase:

– Ritonõpo Imehxo Exikety, moino ro kure rokẽ kyriase kure jehtoh pokoino pyra, kure papa tõ ehtopõpyry pokoino pyra roropa.

17 Yrome kure jyritopõpyry motye, Ritonõpo Imehxo Exikety, seromaroro õmiry mekaro ya ypoenõ poko, ypakõ poko roropa tuaro yna ehtohme kure toto riry poko oya imeĩpo. Morara oexiryke imehxo exiketyme jekarõko mase.

18 Oururu waro pyra ase. Juaro ipunaka awahtao ro tuisame jekarõko mase.

19 Õmihpyry ae ro morohne tyrise oya, tyriry se oexiryke. Mame imeĩpo tuisame jehtoh poko tuaro kyriase rahkene.

20 Tuisa imehxo mase Ritonõpo, apanõ pyra mana. Moino ro zuaro ynanexiase, omoro rokẽ Ritonõpome mase.

21 Opoetory Izyraeu tõ panõ pyra roropa mana sero nono po. Typynanohse toto oya opoetoryme toto ehtohme. Imehxo Exiketyme oehtoh poko zuaro imehnõ sero nono põkõ ehtohme porehme. Ajamifunuru ke takorehmase toto oya. Ejitu poe tarose toto oya. Mame imehnõ ahno taropose oya, ononory poe morotona opoetory tõ ytotohme osesaritohme.

22 Morarame opoetoryme Izyraeu tõ tyrise oya jũme opoetoryme toto ehtohme, omoro, Ritonõpo, toto Esẽme roropa toehse mase.

23 – Naeroro Ritonõpo Imehxo Exikety, õmihpyry ae ro jũme kure rokẽ kyriko, ytapyi taõkõ maro.

24 Jũme oesety imehxo exĩko mana. Morarame opoko ynara ãko imehnõ mana: “Ritonõpo Orẽpyra Exikety mã Izyraeu tõ Esẽme mana. Mame tuisame yna rĩko mase jũme, ywy, umũkuru ypakomotyamo, enara.

25 Ritonõpo Jesemy, ehxiropyra ase jotururu poko oya, sero poko kutu- arõtanohpoase exiryke, ynara karyke: ‘Ywy roro apakõ rĩko ase tuisame jũme.’

26 Omoro Ritonõpome mase, õmihpyry onytyorõmara mase, kure rokẽ yna tyriko õmihpyry ae ro ya.

27 Naeroro ajohpame sã ytapyi taõkõ ewomako, ypoenõ maro, ypakomotyã roropa, jũme exikehpyra yna ehtohme oneneryme. Ritonõpo Imehxo Exikety, kure ypakõ riryhtao oya, jũme kure exĩko ynanase.”

18

Orẽpyra Tawi ehtopõpyry (2 Samueu 8.1-18)

1 Moromeĩpo pirixteu tõ typoremãkase tuisa Tawi a. Toto patary Kate tapoise eya, patã tõ pisarara moro zomye exiketõ maro.

2 Mame moapita tõ typoremãkase roropa eya. Ipoetoryme toehse toto. Tineru tonehse eya xine Tawi a kowenu tinerũme.

3 Morarame tõsetapase Tawi tuisa Hatatezea, Zopa tuisary, maro, Eupyrati kuaõkõ poremãkapory se toehse mokyro ahtao. Zopa, Xiria nonory po mana, Hamate pũto.

4 Mame kahu tapoise Tawi a miume te, kawaru po ytoketõ 7 miume tapoise eya te, soutatu tõ 20 miume tapoise eya, enara. Mame kawaru tõ jaxiry tyszahkase eya emero exisasaka. 100me rokẽ kahu pune ehtohme kawaru typynanohse eya tokyme toto ehtohme.

5 Mame Xiria tõ toehse ahtao Tamaxiku poe tuisa Hatatezea akorehmase, Tawi a totapase toto 22 miumãkomo.

⁶ Mame āpuruhpyry tō jamihme exiketō, tysoutatu esarymā tyripose Tawi a toto esao, typoetoryme toto ehtohme, epehpyry enehtohme tyya. Mame orēpyra Tawi tyrise Ritonōpo a emero pata tō po.

⁷ Hatatezea poetrye esā kyryry tapoise Tawi a uuru risemy osewomatoch tonomo. Tonehse eya Jerusarē pona.

⁸ Metau tapoise roropa eya itamurume pata Tipate poe te, pata Kum poe roropa, Hatatezea patary tō poe. (Imeīpo, tuisame Saromāo toehse ahtao, morō metau tyrise tuna ēme te, xikihme exiketō roropa, Ritonōpo Tapyī kyryryme tōkehko.)

⁹ Morarame Hatatezea poremākatopōpyry poko totase ahtao tuisa Toi a, Hamate esemy a,

¹⁰ tumūkuru Jorāo taropose eya tuisa Tawi aomikase, eahmase ro-ropa Hatatezea poremākatopōpyry poko. Apitoryme Toi tōsetapase tuhke Hatatezea maro. Tynekaroryme uuru risē tonehse Jorāo a, parata risemy te, metau risemy maro ekarotohme Tawi a.

¹¹ Morohne tukurākase Tawi a Ritonōpo eahmary poko rokē ehtohme, imepŷ parata maro te, uuru roropa kurākatoopōpyry saaro tapoise tyya ahtao, imeimehnō ahno wino, typoremākase toto ahtao: etomita tomo te, moapita tomo te, amonita tomo te, pirixteu tomo, amarekita tomo, enara.

¹² Morarame etomita tō typoremākase Apisai Zeruaia mūkuru a. 18 mi-umākō totapase eya Sautu jakanahmā po.

¹³ Mame āpuruhpyry tō jamihme exiketō soutatu esarymā tyrise eya Etō tō nonory po porehme tuisa Tawi poetryme toto ehtohme. Mame orēpyra Tawi tyrise Ritonōpo a emero pata tō po.

¹⁴ Mame Izyraeu tō esēme Tawi kynexine emero porehme. Otyro kapŷ kynexine ynororo. Zae rokē tyrise roropa eya.

¹⁵ Joape, Apisai rui, soutatu tō tuisaryme kynexine. Josapa, Airute mūkuru, tuaro ehtoh poko Tawi akorehmaneme kynexine.

¹⁶ Zatoke, Aitupe mūkuru te, Aimereke, Apiataa mūkuru roropa Ritonōpo Tapyī tao erohketō kynexine. Seraia pape merone kynexine.

¹⁷ Penaia, Joiata mūkuru keretita tō esēme te, peretita tō esēme roropa kynexine. Tuisa Tawi mūkuru tō tumykō akorehmananōme toh kynexine.

19

Amonita tō poremākatopōpyry Tawi a (2 Samueu 10.1-19)

¹ Moromeīpo Amō tuisary Naasa toorihse, imūkuru Hanū tuisame toehse.

² Mame ynara tykase Tawi:

– Kure rokē Hanū rīko ase, kure jyritopōpyry sã jumy Naasa a.

Naeroro typoetory tō tonyohse eya Hanū zurutohme osepeme se toexiry poko repe. Yrome toeporehkase Tawi nenyohyā ahtao Amō pona tuisa Hanū zuruse;

³ amonita tō tamuximākō ynara tykase tutuisarykomo a:

– Osenetupuhnōko mah mokaro Tawi nenyohyā omy orikyry poko emynyhmāko? Osepeme oeahmāko toh nae? Nary, tykase toto. Toneh-
pose sātā mā toto Tawi a kypatarykō enetohme, atamorepatohme, ky-
poremākatohkōme, tykase toto.

⁴ Naeroro Tawi nenyohyā tapoise Hanū a. Toto etypoty tysahkase zokon-
aka eya xine te, zupō tysahkase ātykyry pona, enara. Mame taropose ropa
toto eya xine.

⁵ Itamurume toehxirose toto exiryke tytapyĩkō taka toytorykō se pyra toehse toh nexiase. Mame moro poko zuaro toehse Tawi ahtao, tōmiry taropose eya xine eraximatohme Jeriko po aporo toto etypoty ahtatohme ropa, moromeĩpo toto oehtohme ropa.

⁶ Morarame tuisa Hanū, amonita tō maro tuaro toehse topekōme pyra Tawi tyrise tyya xine exiry poko. Naeroro imehnō toahmase eya xine topehke takorehmapotohkōme: Mesopotamia pōkomo te, Maaka pōkomo te, Zopa pōkō maro, Xiria nonory po, kahu tomo etonaketomo te, soutatu tomo te, kawaru tomo, enara. Moro poko 34 miu kirume parata topehmase eya xine.

⁷ Mame 32 miu kahu etonaketō, Maaka tuisary kyryry tō toytose soutatu tō maro Metepa pona. Mokaro amonita tō soutatu tō toytose tosarykō poe etonatotome.

⁸ Mame moro poko tuaro Tawi toehse ahtao, Joape tonyohse eya Izyraeu tō soutatu tō maro emero, etonatotome.

⁹ Mame mokaro amonita tō toytose tosaka xine tutuisarykō patary Rapa omōtoh etonie. Mokaro akorehmananō tuisary tō tōximōse toto ona poro.

¹⁰ Mame mokaro asakoro oximōtoh tonese Joape a. Naeroro typoetory tō tapiakase eya, imehxo exiketō tymaro Xiria tō maro etonatotome.

¹¹ Typoetory tō akoĩpyry taropose eya takorō Apisai maro toto ytotohme amonita tō maro etonatotome.

¹² Ynara tykase Joape Apisai a:

– Mokaro Xiria tō ymotye jamihme ahtao kuakorehmako. Morararo omotye xine amonita tō ahtao ākorehmāko ase, tykase.

¹³ Oserehpyra exiko! Orēpyra sehtone kuekyry tō ewomatohme, Ritonōpo patary tō ewomatohme roropa. Mame tyriry se toehtoh rīko Ritonōpo mana, tykase.

¹⁴ Mame Joape tō toytose soutatu tō maro osetapase, mame mokaro xirio tō toepase.

¹⁵ Mokaro Xirio tō epary tonese ahtao amonita tomo a toepase roropa toto Apisai wino. Tomōse ropa toto typataka xine ropa. Mame Joape toytose ropa Jerusarē pona.

¹⁶ Morarame Izyraeu tomo a typoremākase toexirykō eneryke tyya xine, imehnō xirio tō tonehpose eya xine moino tuna Eupyrati poe, xixi tūtatoh wino, Sopake akorehmatohme Hatatezea, Zopa pō soutatu tō esemy.

¹⁷ Mame moro poko tuaro Tawi toehse ahtao Izyraeu tō soutatu tō tonehse eya oximōme. Tuna Joatāo takuohse eya xine, tysoutatu tō tyrise esaka xine xirio tō ēpataka. Moroto xirio tō tōximōse toto etonatotome Izyraeu tō maro. Mame tōsetapapitose toto.

¹⁸ Yrome xirio tō toepase Izyraeu tō kurūke. Tawi tomo a totapase toto, 7 miume kawaru poko erohketō totapase, soutatu tō roropa 40 miume totapase. Esēkō Sopake totapase roropa Tawi a.

¹⁹ Morarame Hatatezea patary tō esamo a tuaro toehse typoremākatopōpyry poko Izyraeu tomo a osepeme toehse toto imaro xine. Tōsekarose toto eya xine Izyraeu tō poetoryme toehtohkōme. Morarame mokaro, xirio tomo, amonita tō akorehmary se pyra ropa toehse toh rahkene.

20

Rapa poremākatopōpyry Tawi a (2 Samueu 12.26-31)

¹ Morarame otyro arykatoh toehse ahtao, tuisa tō toytory se ahtao osetapase topetōkara maro, soutatu tō tarose Joape a Amō tō nonory

poremākapose. Yrome tuisa Tawi tehme nexiase Jerusarē po. Mame pata Rapa tomyehmase Joape tomo a, tōsetapase toto, mame moro pata tonahkase eya xine.

² Mokaro amonita tō neponāmarykō Moroke kynexine. Zupuhpyry po parimā nexiase uuru risemy, 34 kirume omoxi exikety. Moro parimā poko topu typyne exikety nae roropa nexiase. Moro topu tapoise Tawi a tykyryry parimā pokona tyrithome. Mōkomo itamurume tarose roropa eya xine moro pata poe.

³ Mame moro pata pōkō tyrise eya erohketōme, seroroti ke te, kurimene risē koe ke, wywy ke, enara. Morara tyrise eya emero Amō tō patary pōkomo a. Mame toytose ropa ynororo soutatu tō maro emero Jerusarē pona ropa.

Etonatoh ahno konōto maro

(2 Samueu 21.15-22)

⁴ Moromei po tōsetapase ropa Izyraeu tō pirixteu tō maro Kezea po. Morara ahtao ahno konōto, esety Xipai, totapase Xipekai, Husa pono a. Mame pirixteu tō typoremākapose eya xine.

⁵ Mame tōsetapase ropa toto pirixteu tō maro. Morara ahtao Rami, Korja akoronypyry, Kate pono totapase Eranā, Jaia mūkuru a. Mokyro konōto waratany zumohxo kynexine, omoxi roropa.

⁶ Imepý etonatoh kynexine Kate po. Moroto kynexine pakatokō ahno konōto pary. Emary 6me omahxikyry nae kynexine. Ipuuru 6me ipuhxikyry tō nae kynexine, atapona 24me kynexine.

⁷ Mame Izyraeu tykerekermase ahtao eya, totapase ynororo Jonata, Ximeaia mūkuru a, Tawi rui mūkuru a.

⁸ Mokaro oseruaōkō totapase Tawi a, ipoetory soutatu tō maro. Pakatokō ahno konōto pakōme toh kynexine, Kate pōkomo.

21

Tuhke ahno ehtoh kuhtopōpyry Tawi a

(2 Samueu 24.1-25)

¹ Morarame Izyraeu tō erekohmary se joroko tamuru toehse. Naeroro osetupuhthoh tokarose eya, Tawi a Izyraeu tō kuhtotohme Juta tō maro tuhke toto ehtoh waro ehtohme.

² Morara exiryke Joape a, imehñō soutatu tō tuisary tomo a roropa ynara tykase Tawi:

– Ytoko Izyraeu tō patary tō poro, inikahpoe ikurenaka, Izyraeu tō kuh-tohme, tuhke toto ehtoh waro se ase.

³ Yrome ynara tykase Joape tuisa a:

– Tuhkehxo Izyraeu tō tyripory se ase Ritonōpo a, toiro ahtao 100me tyripory se ase eya. Tuisa Tawi, opoetoryme mā toto, emero. Oty katohme Izyraeu tō kuhñōko mah, iirypyryme kyritohkōme Ritonōpo neneryme? tykase.

⁴ Yrome tōmipona Joape tyripose Tawi a. Naeroro toytose Joape, Tawi omi poe, Izyraeu tō kuhse, Izyraeu tō patary tō poro porehme, imei po tooehse ropa Jerusarē pona.

⁵ Tuisa Tawi turuse eya: atapona Izyraeu tō orutua kō soutatume exiketō 1.100.000me te, Juta tō orutua kō 470.000me, enara.

⁶ Yrome tukurohtao ŷme nymyry pyra Joape exiryke tuisa nyripohpyry poko, Rewi tō, Pējamī tō roropa onukuhpyra kynexine.

⁷ Mame Tawi tō nyrihpyry Ritonōpo zamaro pyra kynexine. Naeroro Izyraeu tō tuānohse eya.

⁸ Ynara tykase Tawi Ritonōpo a:

– Iiryppyryme toehse ywy Izyraeu tō kuhporyke ya. Ajohpāme sã yryppyry ikorokako. Ajoajohpe exikety sã yriase, tykase.

⁹ Naeroro Kate tonyohse Ritonōpo a Tawi zuruse. Urutōme Kate kynexine. Ynara tykase Ritonōpo eya:

¹⁰ – Ytoko Tawi a, ynara kaxiko eya: “Ynara āko Ritonōpo oya: ‘Oseruao imenekatoh nae mase. Toiro imenekako tyripotohme ya. Mame onymenekahpyry rīko ase,’ āko Ritonōpo,” tykase.

¹¹ Morara exiryke urutō Kate toytose Tawi a, Ritonōpo omihpyry ekarose eya. Ynara tykase ynororo eya:

– Oty menekāko mah tyripotohme Ritonōpo a?

¹² Oseruao jeimamyry ae Izyraeu tō emitapākapōko konopo oehpyra ehtoh ke te, moro pyra ahtao oseruao nuno ae oporemākapōko oepetōkara mana te, moro pyra ahtao oseruao ēmepyyry ae oporemākapōko Ritonōpo mana tyyryre ke, tyrohsē konōto enehpōko mana Izyraeu tō nonory pona, tynenyokyhpyry a oorihmanohpōko mana Izyraeu patary tō poro? Otara āko ywy Kuesēko ezuhnōko? tykase Kate.

¹³ Ynara tykase Tawi urutono a:

– Emynyhmāko ase yronymyryme; yrome juānohpory se pyra ase ahno a. Ritonōpo a joserakory se ase juānohtohme kypyno xine aexiryke, tykase.

¹⁴ Naeroro tyrohsē tonehpose Ritonōpo a Izyraeu tō pona. Mame 70 miumākō toorihse.

¹⁵ Mame tynenyokyhpyry tonyohse eya Jerusarē enahkase repe. Yrome typenekehse ynororo Izyraeu tō wānopyry poko. Ynara tykase ynororo eya: – Epo hnae! tykase.

Moroto nexiase Ritonōpo nenyokyhpyry Arauna esary po, tiriiku apotoh pūto, jepuseume exikety kynexine Arauna.

¹⁶ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry tonese Tawi a xikihme, nono epoehme, emahpo tapema nexiase Jerusarē pōkō etapatohme. Mame Tawi, ipoetry tō tamuximākō maro, upo, kamisa topuxiximā risē ke tamuruse toto a, tupueh toehse toto. Tosekumurukō po typorohse toto tōmytykō po nono pokoxi.

¹⁷ Mame Ritonōpo a Tawi tōturuse, ynara tykase:

– Ritonōpo Imehxo, ywy ro rokē tyrypyhpyke toehse, azahkuru ehtoh tyrise ya exiryke. Yrome mokaro kaneru tō samo. Oty tyrise eya xine popyry? tykase. Zae mase juānopyryhtao, wekury tō maro, yrome mokaro, opoetry tō pyno exiko, tykase.

¹⁸ Morarame Ritonōpo nenyokyhpyry omi poe Kate toytose Tawi zuruse:

– Oeky zahkatoh tyriko, onekarory zahkatohme, onekaroryme Ritonōpo a Arauna nonory po, tiriiku apotoh po, tykase.

¹⁹ Mame Ritonōpo omihpyry omipona toehse Tawi, Kate nekarohpyry ae.

²⁰ Moroto toerohtoh po Arauna nexiase erohnōko tiriiku poko tumūkuru tō asakoropane maro. Ritonōpo nenyokyhpyry eneryke tyya xine imūkuru tō toepase otonētohme.

²¹ Tuisa Tawi oepyyry eneryke tyya toerohtoh poe toytose Arauna, tosekuru po typorohse ynororo, tōmyty po nono pokoxi.

²² – Oesary, tiriiku apotoh esary epekatyry se ase apoto apō ritohme, okyno zahkatohme ynekaroryme Ritonōpo a, tyrohsē enahkapotohme, Izyraeu tō kurākatohme ropa. Zae oepehmāko ase tineru ke, tykase Tawi eya.

²³ Ynara tykase Arauna:

– Morohne apoiko, jahkatohme onekaroryme Ritonōpo a. Eneko moxi-mo pui tō zahkatohme, senohne wewe risē apoiko roropa apotopokōme, tiriiku roropa ekarotohme onekaroryme. Morohne emero ekarōko ase oya.

²⁴ Yrome ynara tykase tuisa Tawi Arauna a:

— Arypyra! Zae tineru ke oepehmāko ase, okyno onyahkara ase ynekaroryme Ritonōpo a onepekahpyra ya ahtao, onepehmara jahtao.

²⁵ Naeroro tiriiku apotoh esary topekahse eya. 600me uuru ke topehmase eya.

²⁶ Morarame tynekarory zahkatoh apō tyrise moroto Tawi a. Pui tō tyahkase eya tynekaroryme Ritonōpo a, osepehme ehtoh roropa. Tōturuse ynororo Ritonōpo a, mame tozuhse Ritonōpo a apoto enehporyke kapu poe inekarory zahkatohme okyno zahkatoh po.

²⁷ Mame tyненыokyhpyry a ipyre tukurākaposse ropa ē aka. Aomipona toehse ynororo.

²⁸ Moro eneryke tyya, aomiry totase Ritonōpo a tonetupuhse Tawi a. Naeroro tynekarory tyahkase eya, okyno zahkatoh po, Arauna erohtopōpyry po.

²⁹ Morara ahtao, Moeze nyrihpyry tapyime, Ritonōpo maro oturutohme ona poro toto ahtao, okyno zahkatoh apō roropa, Kipeāo poro nexiase Ritonōpo eahmatoh po.

³⁰ Yrome morotona Tawi ytosaromepyra kynexine Ritonōpo eahmase, inenyokyhpyry pyre zuno toexiryke.

22

¹ Mame ynara tykase Tawi:

— Taro, Ritonōpo Tapyī exīko. Sero okyno zahkatoh po, tynekarory tō zahkāko Izyraeu tō mana.

Ritonōpo Tapyī risē epekatyry poko

² Morarame imehnō nonory poe aehtyā tonehpose tuisa Tawi a oximōtohme, Izyraeu tō nonory po tōsesarise aexityamo. Mame toto tyrohmanohpose eya topu tō kurākary poko Ritonōpo Tapyī ritohme.

³ Kurimene tonehpose eya perēku tōkehko ritohme, omōtoh kyryry roropa te, metau roropa itamurume, omoxī ehtoh onukuhsaromepyra toh kynexine.

⁴ Apupari zoko tuhke tonehpose eya Xitō tomo a te, Tiro pōkomo a roropa

⁵ Ynara tōsenetupuhse Tawi: “Ritonōpo Tapyiny, umūkuru Saromāo nyryry, tapyi kurāme ehtōhme mana, ipoko tuaro imehnō nonory pōkō ehtōhme emero. Yrome umūkuru poetome ro mana, tuaro nymyry pyra ro mana. Naeroro akorehmary se ase topu tōkehko te, wewe tōkehko roropa, moro tapyi risē enepyyry poko.” Naeroro toerohse Tawi morohne kurākary poko itamurume orihpyra ro tahtao.

⁶ Mame tumūkuru Saromāo tonehpose tyya, tapyi kurā ripotohme, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē tapyīme ehtōhme.

⁷ Ynara tykase Tawi eya:

— Aimo, tapyi kurā riry se exiase repe, imehxo Ritonōpo Jesemy ehtoh enetupuhpotōhme.

⁸ Yrome Ritonōpo a turuse ywy: “Ahno tuhke totapase oya, etonatoh poko tuhke mexiase,” tykase. Naeroro, itamurume munu tukuāpose ya exiryke, tapyi onyripopyra ynororo ya tytapyīme.

⁹ Yrome tōmiry tokarose eya. Ynara tykase ynororo ya: “Omūkuru exīko tuisame etonatoh poko pyra exiketyme. Tehme epetōkara tyripōko ase emero. Esety Saromāome exīko. Tuisame ynororo ahtao Izyraeu tō ewomāko ase osetapara toto ehtōhme imehnō maro.

¹⁰ Ytapyī amōko ynororo. Umūkurume exīko mana. Ywy roropa jūme exīko ase. Imūkuru te, ipakomotyā jūme tuisame exīko Izyraeu tō esēme.”

¹¹ Tōturuse ro Tawi:

– Seromaroro aimo, Ritonōpo Oesē, amaro se ase. Aomihpyry ae ro ākorehmary se ase orēpyra oehtohme tapyi kurā riry poko itapyīme.

¹² Mame tuaro oripory se ase Ritonōpo Oesemy a, emese kure oehtohme Izyraeu tō tuisaryme oexiry poko, Ritonōpo omipona toto ehtohme.

¹³ Ritonōpo omihpyry omipona awahtao emero porehme, Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a, ekarotohme Izyraeu tomo a, orēpyra exīko mase. Orēpyra exiko; tuaro exiko, enaromyra exiko.

¹⁴ Toerohse ywy Ritonōpo Tapyī ritoh tonō enehtohme, ikurākatohme, uuru 3.400 toneratame te, parata 34 miu toneratame te, metau itamuraume, kurimene roropa omoxī ehtoh ikuhpŷme te, wewe roropa te, topu kurā, enara. Yrome ise ro nase.

¹⁵ Erohketō nae mase tuhke: topu kurākananomo te, wewe poko erohketomo te, topu tō poko erohketomo te, emese kure exiketō roropa, emero rokē poko

¹⁶ uuru poko te, parata poko te, metau te, kurimene roropa te, erohketō ikuhpŷme. Naeroro tyriko kēty. Mame Ritonōpo ākorehmāko mana.

¹⁷ Mame Tawi a Saromāo takorehmapose Izyraeu tō tamuximākomo a emero.

¹⁸ Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo Oesēkō amaro xine toehse mana. Oewomatorŷko mana. Tehme oepetōkara tyripose eya. Takorehmase ywy eya sero nono pōkō porehmākapory poko. Seromaroro opoetoryme toehse mā toto, Ritonōpo poetoryme roropa.

¹⁹ Seromaroro Ritonōpo Oesēkō nyripohpyry omipona exiko yronomyryme. Itapyī kurā tyripitoko, aomihpyry ē, kaxo, esaryme ehtohme, imōkomory maro, moroto Ritonōpo eahmatohme oya xine.

23

¹ Mame tamuhpōme toehse Tawi ahtao tumūkuru Saromāo tyrise tuisame eya, Izyraeu tō esēme.

Rewita tō erohtopo

² Morarame Izyraeu tō tamuximākō tonehpose tuisa Tawi a oximōme toto ehtohme Ritonōpo maro oturuketō maro, rewita tō maro.

³ Mame rewita tō, tuātase exiketō, orutua kō tukuhse eya, 30me jeimamyry motye exiketomo. Atapona 38 miume toh kynexine.

⁴ Mame 24 miumākō tyripose eya erohketōme Ritonōpo maro Oturutoh riry poko; 6 miumākō pape meronanōme toto ehtohme te, zae ehtoh poko imehnō akorehmatohme roropa.

⁵ 4 miumākō tyripose eya soutatume toto ehtohme omōtohtō tonō eraseme toto ehtohme. 4 miumākō roropa tyripose eya Ritonōpo eahmananōme, rue tōkehko etonanōme oseahmatohme.

⁶ Mame mokaro rewita tō tapiakase Tawi a, oseruao oximōmākōme ehtohme; Jeresō pakomotyamo te, Koate pakomotyamo, Merari pakomotyamo, enara.

⁷ Jeresō tumūkue asakoro kynexine Ratā, Ximei, enara.

⁸ Ratā oseruao tumūkue kynexine: Jeieu, Zetā, Joeu, enara,

⁹ tamuximehxo exiketōme toh kynexine, Ratā pakomotyā tuisaryme. (Ximei tumūkue kynexine oseruao: Seromite, Hazieū, Harā, enara.)

¹⁰⁻¹¹ Ximei asakoropane tumūkue kynexine: Jaate, Ziza, Jeu, Peria, enara, atakenaka toto enurutopōpyry pokoino. Jeu, Peria roropa tuhke hkopyra tpyakōke toh kynexine. Naeroro oximaro tukuhse toh kynexine.

¹² Koate asakoropane tumūkue kynexine: Anarāo, Isara, Eperō, Uzieu, enara.

¹³ Anarāo, imūkuru apitorymā, asakoro tumūkue kynexine: Arāo, Moeze, enara. (Arāo, ipakomotyā maro tymenekase Ritonōpo a, eahmatoḥ kyryry kurā, kurākary poko te, ixtaratu zahkary poko, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē, eahmaryme; aomipona toexirykō poko te, kure ipoetory tō ripory poko, enara.)

¹⁴ Yrome Ritonōpo poetory, Moeze, mūkuru tō rewita tō maro toḥ kynexine.)

¹⁵ Moeze asakoro tumūkue kynexine: Jeresō, Erieze, enara.

¹⁶ Jeresō pakomotyā tuisaryme kynexine Sepueu.

¹⁷ Erieze toiro rokē tumūkue kynexine, esety Reapia, yrome Reapia tuhke tumūkue kynexine, typakōke roropa kynexine.

¹⁸ Isara, Koate mūkuru asakoromā tumūkue toehse esety Seromite. Tuisameḥzo toehse ynororo tyekyry tō esēme.

¹⁹ Eperō, Koate mūkuru oseruaono, asakoropane tumūkue toehse: Jeria, Amaria, Jaazieu, Jekameāo, enara.

²⁰ Uzieu, Koate mūkuru asakoropanemā, asakoro tumūkue kynexine Mika, Ixia, enara.

²¹ Merari, asakoro tumūkue kynexine: Mari, Muxi, enara. Mari roropa tumūkue asakoro kynexine: Ereaza, Kixi, enara.

²² Yrome tumūkue pyra ro aḥtao Ereaza toorihse. Tōxike rokē kynexine. Ēxiry tō tyniotase Kixi mūkuru tō maro.

²³ Muxi, Mari mykapo Merari mūkurume, oseruao tumūkue kynexine: Mari, Etea, Jerimote, enara.

²⁴ Mokaro kynexine Rewi pakomotyamo, oxiekyry tomo; esetykō tymerose emero pape pokona. Ipakomotyā emero 20me jeimamyry nae toehse aḥtao toerohpitose toto Ritonōpo, Izyraeu tō Esē Tapyī poko.

²⁵ Ynara tykase Tawi:

— Izyraeu tō epetōkara tehme tyripose Ritonōpo a, mame jūme osesarīko mā ynororo Jerusarē po.

²⁶ Morara exiryke Ritonōpo maro Oturutoh Tapyi anaropyra toehse Rewi pakomotyamo, eahmatoḥ kyryry anaropyra toehse roropā foto.

²⁷ Morara exiryke Tawi nyriphopyry ae ro rewita tō pakomotyā 20me jeimamyry nae aḥtao esetykō tymerose aerohtohme.

²⁸ Naeroro Ritonōpo maro oturuketō Arāo pakomotyā akorehmananōme toehse Ritonōpo eahmary poko, Itapyī tao zara tō kurākary poko te, osa tō kurākary poko te, Ritonōpo eahmatoḥ kyryry kurā kurākary poko, nuriaḥe pyra Ritonōpo kyryry kurā ehtohme;

²⁹ wyi kurākary poko tynekarorykōme Ritonōpo a te, tiriiku kurākary poko roropa tynekarorykōme te, pāo pipahmā iporutatoḥ maro pyra tyriḥe exikety tynekaroryme tupuruse exikety orinato po, kajama roropa azeite maro otocie. Tyripose roropa toto ahno tō nekarory tō omoxinety kuhtohme tonehse aḥtao eya xine Ritonōpo Tapyī taka;

³⁰ kokoro rokē Ritonōpo eahmary poko te, kure Ritonōpo esety riry poko pakeimo, kokonie pukuro roropa te,

³¹ tynekarory tō Ritonōpo a tyahkase aḥtao roropa Oserematoḥ po, Oseahmatoḥ Nuno Kasenato ae te, imehnō Otuhotoḥ Konōto aḥtao roropa. Tyripotoh tymerose zuaro toto ehtohme: otāto pixo rewita tō menekatohme morōhne riry poko. Jūme tyripose toto Ritonōpo eahmary poko.

³² Tyripose toto tomeseke toto ehtohme Ritonõpo maro Oturutoh poko, Ritonõpo Tapyĩ kurā poko roropa, tyekyry tõ Ritonõpo maro oturuketõ Arão pakomotyã akorehmary poko, Ritonõpo eahmary poko roropa Itapyĩ tao.

24

Ritonõpo maro oturuketõ erohtopo

¹ Arão pakomotyamo ynara oximaro exiketõme toh kynexine. Arão asakoropane tumükue kynexine: Natape, Apiu, Ereaza, Itamaa, enara.

² Natape toorihse Apiu maro orihpyra ro jūkõ ahtao. Tumükue pyra toorihse toto. Mame zakorõ tõ Ereaza te, Itamaa roropa Ritonõpo maro oturuketõme toehse.

³ Morarame Arão pakomotyã tapiakase tuisa Tawi a. Oximõme tyripose toto eya toto erohtoh poko. Takorehmase ynoro moro poko Ereaza pary a, Zatoke a te, Itamaa pary a roropa, Aimereke a.

⁴ Mokaro Ereaza pakomotyã tapiakase toto, 16me oximõmãkõme toto ehtohme. Itamaa pakomotyã tapiakase toto 8me oximõmãkõme toto ehtohme. Moro sã tyriose eya xine tuhkehxo jūkõ exiryke Ereaza pakõme.

⁵ Ritonõpo Tapyĩ tao erohketõ tuisaryme exiketõ te, imehnõ amorepananõ roropa Ritonõpo omiry poko kynexine: Ereaza pakõme, Itamaa pakõme roropa. Naeroro tymenekase toto, imenekatoh ke, toerohtoh poko toto ehtohme.

⁶ Ereaza pakomotyamo, Itamaa pakomotyã roropa tymenekase imenekatoh ke toiro mose, toiro mokyro, enara. Mame esetykõ tymerose pape pokona, imerone a, Netaneu mükuru a, Semaia a. Enenanõme ynara toh kynexine: tuisamãkomo te, ipoetory tõ esamo te, Ritonõpo maro oturukety Zatoke te, Apiataa mükuru Aimereke te, oturuketõ ekyry tõ tuisary te, rewita tõ ekyry tõ tuisary, enara.

⁷⁻¹⁸ Mame imenekatoh tapoise tyya xine ahtao, 24me oxiekyryme exiketomo a, atakenaka toerohtoh tapoise eya xine. Ynara mokaro oximõmãkõ kynexine: 1) Jeoiaripe; 2) Jetaia; 3) Harĩ; 4) Seorim; 5) Maukia; 6) Miamĩ; 7) Hakoze; 8) Apia; 9) Jesua; 10) Sekania; 11) Eriaxipe; 12) Jakĩ; 13) Hupa; 14) Jesepeape; 15) Piuka; 16) Imea; 17) Hezia; 18) Hapise; 19) Petaia; 20) Jeezekeu; 21) Jakĩ; 22) Kamuu; 23) Teraia; 24) Maazia, enara.

¹⁹ Mokaro esety tymerose pape pokona, toto rohmanõpotoh maro; Ritonõpo Tapyĩ taka toto ytotohme erohse emero poko, tytamurukõ Arão namorepatopõpyry ae ro, Ritonõpo Izyraeu tõ Esẽ omihpyry omipona toto ehtohme.

Rewita tomo

²⁰ Ynara roropa oxiekyrymãkõ zũ tomo, Rewi pakomotyamo: Jetia, Anarão parỹpyry, Sepueu paryme roropa.

²¹ Ixia, Reapia parỹpyry;

²² Jaate, Isara parỹpyry, Seromite parỹpyry roropa.

²³ Jeria te, Amaria te, Jaazieu te, Jekameão, enara, Eperõ mükuru tõ atakenaka, toto enurutopõpyry ae ro.

²⁴ Samia, Uzieu parỹpyry, Mika parỹpyry roropa.

²⁵ Zakaria, Uzieu parỹpyry, Ixia parỹpyry roropa, Mika akorony.

²⁶ Mari te, Muxi te, Jaazia, enara, Merari pakomotyamo.

²⁷ Jaazia tumükue kynexine, oseruao: Soão te, Zaku te, Ipiri, enara.

²⁸⁻²⁹ Mari asakoro tumükue kynexine: Ereaza te, Kixi, enara. Ereaza tumükue pyra kynexine, yrome Kixi tumükue toehse, esety Jerameeu.

³⁰ Muxi oseruao tumükue kynexine: Mari te, Etea te, Jerimote, enara.

Mokaro oxiekyry tō, rewita tō kynexine.

³¹ Imenekatoh tapoise roropa eya xine tyekyry tō Arāo pakomotyā samo. Morara tyrise eya xine tuisa Tawi neneryme te, Zatōke tō neneryme Aimereke maro te, jūkō neneryme oturuketō ekyry te, rewita tō ekyry, enara. Tamuximākō ekyry tō tyrise eya xine zakorō tō ekyry tō riry samo. Oxisā toto tyrise eya xine.

25

Eremiaketō Ritonōpo Tapyī tao

¹ Morarame rewita tō tymenekase tuisa Tawi a rewita tō tuisary tō maro, Ritonōpo eahmary poko imoihmākō akorehmatohme: Asape, Hemā, Jetutū, enara. Ritonōpo omiry ekarory poko tyrohmanohpose toto, rue tōkehko etory poko roropa, haapa tomo te, rira tomo te, paratu tomo, enara. Ynara orutua kō tymenekase imoihmākō akorehmatohme Ritonōpo eahmary poko:

² Asape mūkuru tomo asakoropane: Zakua, Joze, Netania, Asarera, enara. Toto tuisary Asape kynexine. Ritonōpo omiry ekaroneme roropa kynexine ynororo, tokaropose ahtao tuisa a.

³ Jetutū mūkuru tō 6me kynexine: Ketaria, Zeri, Jesaia, Ximei, Hasapia, Matitia, enara. Toto tuisaryme jūkō kynexine. Ritonōpo omiry totapose roropa eya xine, rira totose eya xine toremiase roropa toto Ritonōpo eahmaryme, “Kure mase,” āko toto Ritonōpo a.

⁴ Hemā mūkuru tō 14me kynexine: Pukia, Matania, Uzieu, Sepueu, Jerimote, Hanania, Hanani Eriata, Kitauti, Romanti-Ezea, Josepekasa, Maroti, Hotia, Maaziote, enara.

⁵ Hemā urutōme kynexine, Tawi akorehmaneme. Imūkuru tō 14me, ēxiry tō oseruao roropa tokarose Ritonōpo a, eya, tōmihpyry ae ro, orēpyra aehtohme.

⁶ Imūkuru tō emero toremiase, Ritonōpo eahmaryme, Ritonōpo maro Oturutoh tao, rue tōkehko totose roropa eya xine, paratu poko, rira poko, haapa poko, enara. Toto tuisaryme jūkō kynexine. Mame Asape te, Jetutū te, Hemā roropa tuisa omiry omipona toh kynexine.

⁷ Mokaro tamorepase exiketō rue tōkehko etory poko, eremiatoh poko roropa 288me toh kynexine.

⁸ Atakenaka toto erohtohme Ritonōpo Tapyī tao, imenekatoh tapoise eya xine; nuasemākomo te, tamuhpomākomo roropa, amorepananomo te, atamorepaketomo, enara.

⁹⁻³¹ Mokaro 288 mākō tapiakase oxiekyry tōme, 24me oximōmākōme ehtohme. Toiro oximōmākō 12me kynexine oximōme tutuisarykō maro. Mame atakenaka mokaro oximōme toerohse toto: 1) Joze, Asape tō poe; 2) Ketaria; 3) Zakua; 4) Zeri; 5) Netania; 6) Pukia; 7) Jesarera; 8) Jesaia; 9) Matania; 10) Ximei; 11) Uzieu; 12) Hasapia; 13) Sepueu; 14) Matitia; 15) Jerimote; 16) Hanania; 17) Josepekasa; 18) Hanani; 19) Maroti; 20) Eriata; 21) Hotia; 22) Kitauti; 23) Maaziote; 24) Romanti-Ezea.

26

Ritonōpo Tapyī omōtsh erase tomo

¹ Morarame mokaro rewita tō tymenekase erohtohme Ritonōpo Tapyī omōtsh eraseme. Toiro kynexine Meseremia, Kore mūkuru, oxiekyryme Asape tō maro, Kora pakomotyamo.

² Tumūkue 7me kynexine ynororo, imūkuru tō atakenaka toto enuru-topōpyry ae ro Zakaria, Jetiaeu, Zepatia, Jatanieue,

³ Erāo, Joanā, Erioenai, enara.

4-5 Imepÿ kynexine Opete-Etõ. Eya 8me mükuru tõ tokarose Ritonõpo a. Ynara toh kynexine toto enurutopõpyry ae ro: Semaia, Jeozapate, Joa, Sakaa, Netaneu, Amieu, Isakaa, Peuretai, enara.

6-7 Semaia, Opete-Etõ mükuru apitorymã tumükue kynexine 6me: Otoni, Rapaeu, Opete, Euzapate, Eriu, Semakia, enara. Emese kure toto exiryke imehxo toh kynexine tyekyrykõ maro. Mokaro asakoro etyhporymãkõ ime kuhse toh kynexine.

8 Opete-Etõ ekyry tõ wino 62me orutua kõ, orõpyra exiketõ toehse erohse Ritonõpo Tapyĩ omõtoh eraseme.

9 Meseremia ekyry tõ wino 18me orutua kõ toehse, orõpyra exiketomo.

10 Merari ekyry tõ wino Hosa toehse tumükue exikety 4me: Xiniri tuisame tymenekase jumy a, apitoryme pyra tonuruse ahtao ro te,

11 Hiukia, Teparia, Zakaria, enara. Atapona 13me Hosa ekyry tõ tymenekase erohtohme Ritonõpo Tapyĩ omõtoh eraseme.

12 Mame mokaro Ritonõpo Tapyĩ omõtoh erase tõ tapiakase, tuhke oximãkõme toto ehtohme, oxiekyry tõme roropa. Mame toto erohtoh tokarose Ritonõpo Tapyĩ tao, imehnõ rewita tõ menekatopõpyry samo.

13 Mokaro oxiekyry tomo a imenekatoh tapoise, tuhke toto ahtao, tuhke pyra roropa toto ahtao, omõtoh poko eraseme toto erohtohme.

14 Seremia tymenekase erohtohme omõtoh poko, xixi tütatoh wino te, imükuru Zakaria, imehnõ akorehmaneme exikety zae ehtoh waro toto ehtohme, tymenekase ynororo erohtohme omõtoh poko inikahpozakoxi.

15 Opete-Etõ tymenekase erohtohme omõtoh poko ikurenaka, imükuru tõ tymenekase erohtohme mõkomo esary eraseme.

16 Supĩ te Hosa maro tymenekase erohtohme omõtoh poko xixi omõtoh wino te, omõtoh Sarekete, osema ae inikahpozakoxi. Mokaro erase tõ erohtoh tapiakase ynara:

17 kokoro rokẽ 6me erase tõ kynexine omõtoh xixi tütatoh wino; 4me inikahpozakoxi, 4me ikurenaka. 4me toytose mõkomo esaka: asakoro toirõ tao, asakoro zakorõ tao, enara.

18 Mame zara konõto po xixi omõtoh wino 4me erase tõ kynexine osema pũto, asakoro roropa zara po nymyry.

19 Morara tapiakase erase tõ erohtoh kynexine, Kora ekyry tõ erohtohme te, Merari ekyry tõ erohtohme, enara.

Tyoro erohtoh Ritonõpo Tapyĩ tao

20 Mame imehnõ rewita tõ tyrohmanohpose Ritonõpo Tapyĩ mõkomory kurã poko te, ahno nekarotyã tynekarorykõme Ritonõpo a, morohne kurãkary poko roropa esao.

21 Ratã, Jeresõ mükuru, tuhkãkõ tamurume kynexine: Jeieri te,

22 Zetã te, Joeu, enara. Tymenekase toto mõkomo kurãkaneme, esary kurãkaneme roropa Ritonõpo Tapyĩ tao, enara.

23 Anarã pakomotyamo, Isara pakomotyamo, Eperõ pakomotyamo, Uzieu pakomotyã roropa toerohtoh tapoise.

24 Sepueu, Jeresõ ekyryme, Moeze mükuru tymenekase tuisame Ritonõpo Tapyĩ mõkomory kurãkananõ esẽme.

25 Oxiekyryme kynexine ynororo Seromite maro, Erieze, Jeresõ maro atakorõme exiketõme. Erieze, Reapia zũ kynexine. Reapia, Jesaia zũ kynexine. Jesaia, Jorão zũ kynexine. Jorão, Zikiri zũ kynexine. Zikiri, Seromite zũ kynexine, enara.

26 Seromite jekyry tõ maro tymenekase ahno nekarohpyry kurãkatohme emero, tokarose ahtao Ritonõpo a: tuisa Tawi nekarohpyry te, tamuxi tõ

nekarohpyry te, oxiekyrymākō tuisary nekarohpyry te, soutatu tō tuisary nekarohpyry, enara.

²⁷ Mōkomo tapoise epetōkara wino osetaparyhtao. Morohne tapiakase eya xine Ritonōpo Tapyī kyryryme ehtohme.

²⁸ Seromite jekyrykō maro tyrohmanohpose Tawi a mōkomo kurākary poko, emero, tokarose ahtao Ritonōpo Tapyī kyryryme. Morohne rānao urutō Samueu nekarohpyry kynexine te, tuisa Sauu nekarohpyry te, Apinea, Nea mūkuru nekarohpyry te, Joape, Zeruia mūkuru nekarohpyry, enara.

Imehnō Rewita tō erohtopo

²⁹ Kenania, ipoenōkō maro, Isara pakomotyamo, tymenekase pape merothme emero poko te, Izyraeu tō akorehmatohme roropa zae ehtoh poko zuaro toto ehtohme.

³⁰ Hasapia, ekery tō 1.700mākō maro, orēpyra exiketō emero, Eperō pakomotyāme toh kynexine. Tyrohmanohpose toto Joatāo poe xixi omōtoh wino, Izyraeu tō akorehmatohme, emero rokē poko, zae ehtoh waro toto ehtohme, osepeme toto ehtohme.

³¹ Jeria tuisame kynexine Eperō pakomotyā tuisaryme. 40me jeimamyry taropose Tawi ahtao tuisame toehtoh poko tātamorepase ynororo Eperō pakomotyā poko, esetykō tymerose exiryke pape pokō. Mame soutafu tō orēpyra exiketō tonese Jazea po, Kireate nonory po, Eperō ekery tomo.

³² Jeria ekery tō wino 2.700mākō tymenekase Tawi a emese kure exiketō emero poko. Mame mokaro tyrohmanohpose eya imehnō akorehmatohme zae ehtoh poko zuaro toto ehtohme. Mame Joatāo poe xixi tūtath wino tuisame toto tyrise eya Rupē nonory po te, Kate nonory po te, Manase nonory po, enara.

27

Soutatu tō rohmanohpory Tuisa Tawi a

¹ Ynara Izyraeu tō tamuximākō kynexine, oxiekyry tō tuisary tomo, Tawi akorehmananō roropa soutatu tō rohmanohpory poko. Nuno ae ro imehnō oximōmākō, 24 miumākō tooehse erohse tutuisarykō poetoryme, moro nuno punero.

²⁻³ Ynara typoetory tō rohmanohpōkō kynexine tynunory ae:

Nuno apitorymā po: Jasopeão, Zapitieu mūkuru. Pereze ekeryme kynexine ynororo Juta tō ekeryme.

⁴ Nuno 2mā po: Totai, Aoi parỹpyry. Mikirote kynexine mokyro akorehmaneme tuisame aexiry poko.

⁵ Nuno 3mā po: Penaia, Ritonōpo maro oturukety Joiata mūkuru.

⁶ Penaia kynexine “30mākō imehxo exiketō” tuisaryme, mame imūkuru Amizapate imyakāme toehse mokaro tuisaryme.

⁷ Nuno 4mā po: Asaeu, Joape akorony. Imeĩpo imūkuru Zepatia imyakāme toehse.

⁸ Nuno 5mā po: Samute, Isara parỹpyryme, kynexine.

⁹ Nuno 6mā po: Ira, Ike mūkuru, Tekoa pono kynexine.

¹⁰ Nuno 7mā po: Here, Eparaĩ tō poe, Perō pono kynexine.

¹¹ Nuno 8mā po: Xipekai, Husa pono kynexine, Zera ekeryme, Juta tō poe.

¹² Nuno 9mā po: Apieze, Anatote pono, Pějамĩ nonory po kynexine.

¹³ Nuno 10mā po: Maarai, Netopa patary pono, Zera ekeryme kynexine.

¹⁴ Nuno 11mā po: Penaia, Piratō pono, Eparaĩ nonory po kynexine.

¹⁵ Nuno 12mā po: Heutai, Netopa pono, Otonieu parỹpyryme kynexine.

Izyraeu tō tuisary oxiekyry tomo

16-22 Morarame Izyraeu tō oxiekyry tō tuisary tō ynara kynexine:

Rupē tō tuisary Erieze, Zikiri mūkuru.

Ximeão tō tuisary Sepatia, Maaka mūkuru.

Rewi tō tuisary Hasapia, Kemueu mūkuru.

Arão tō tuisary Zatoke.

Juta tō tuisary Eriu, tuisa Tawi rui.

Isakaa tō tuisary Oniri, Mikaeu mūkuru.

Zepurō tō tuisary Iximaia, Opatia mūkuru.

Napatari tō tuisary Jerimote, Azarieu mūkuru.

Eparaī tō tuisary Ozeja, Azazia mūkuru.

Manase xixi omōtoh wino tō tuisary Joeu, Petaia mūkuru.

Manase xixi tūtatoh wino tō tuisary Ito, Zakaria mūkuru.

Pējamī tō tuisary Ito, Zakaria mūkuru.

Tā tō tuisary Azareu, Jeroão mūkuru.

23 Orutua kō onukuypyra tuisa Tawi kynexine 20me jeimamyry pyra ro toto ahtao, ynara tykase Ritonōpo exiryke: “Izyraeu tō emākapōko ase tuhke toto ehtohme, ikuhp̄yme, xirikuato samo kapu poko.”

24 Tukuhpitose toto Joape, Zerua mūkuru a. Yrome otyhkara tokurehse ynororo. Izyraeu tō tuānohse Ritonōpo a exiryke toto kukuru se aexirykōke. Naeroro ikuhtopōpyry atapona onymeropyra tokurehse tuisa Tawi papē pokona.

Tuisa Tawi kyryry tō poko erohketō tuisary tomo

25 Mokaro tuisa Tawi kyryry poko erohketō tuisary tō ynara kynexine:

Imōkomory kurākaneme tapyi jamihmā tao: Azamawete, Atieu mūkuru.

Imōkomory kurākaneme tupito tō po te, pata tō po te, ahno esao te, jamihme ehtoh tao, enara: Jonata, Uzia mūkuru.

26 Erohketō tupito tō poko: Ezeri, Kerupe mūkuru.

27 Tupito tō po uwa tōkehko arykary poko: Ximei, Rama pono.

Uwa eukuru riry poko, ikurākary poko roropa: Zapiti, Sepā pono.

28 Oriwera tōkehko poko te, wikeira tōkehko roropa Juta tō nonory po: Paau-Hanā, Ketera pono.

Azeite poko: Joaxi.

29 Pui tō poko ona Sarō po: Xitarai, Sarō pono.

Pui tō poko jakanahmā po: Sapate, Atarai mūkuru.

30 Kameru tō poko: Opiu, iximaeume exikety.

Jumētu tō poko: Jetia, Meronote pono.

31 Kaneru tō poko te, kaneru tō maro, poti tō maro: Jazize, hakaritame exikety.

Tuisa Tawi akorehmananomo zae ehtoh waro ehtohme

32 Jonata, tuisa Tawi ory emese kure kynexine, tātamorepari poko te, imehnō amorepari poko, enara. Tuisa Tawi poenō amorepaneme kynexine ynororo, Jeieu, Hakamoni mūkuru maro.

33 Aitopeu tuisa akorehmaneme kynexine zae ehtoh waro ehtohme. Husai, arakitame roropa tuisa epeme kynexine, akorehmaneme roropa zae ehtoh waro ehtohme.

34 Mame Aitopeu toirihse ahtao, Apiataa te, Jeoiata roropa Penaia mūkuru, tuisa akorehmananōme toehse zae ehtoh waro ehtohme. Joape kynexine soutatu tō tuisary imehxo exikety.

28

Tawi nyrohmanohpotoh Ritonōpo Tapyī riry poko

¹ Morarame Izyraeu tō tamuximākō tonehpose tuisa Tawi a, Jerusarē pona toto ytotohme, oximōtohme. Naeroro tōximōse toto, oxiekyry tō tuisary tomo te, tuisa poetory tō esamo te, tuisa kyryry poko erohketō tuisary tomo: pui tōkehko poko, tuisa eky tō poko, ipoenō eky tō poko, tuisa tapyī poko erohketō esamo te, soutatu tō tuisary tomo te, tamuximākomo, enara.

² Mame mokaro ēpataka toexikihmase Tawi, toto zurutohme. Ynara tykase ynororo:

– Jepe tomo, etatoko pahne: tapyī riry se exiase, Ritonōpo omihpyry ē esaryme, Ritonōpo pupuru apō esaryme. Uuru kurākako ase parata maro, topu tomo, apupari roropa, tapyi ritohme: “Imehxo mase, Izyraeu tō Esemý,” katohme.

³ Yrome ya tytapyī onyripopyra nexiase, soutatume jexiryke, tuhkākō totapase roropa ya exiryke.

⁴ Tymenekase wyy Ritonōpo a, Izyraeu tō Esemý a, umūkuru tō maro, ypakō maro tuisame yna ehtohme jūme. Juta tō tymenekase eya, toto poe typeatory tō esēme ehtohme. Papa tō tymenekase eya. Mame papa poenō poe tymenekase wyy tuisame jehtohme, Izyraeu tō esēme.

⁵ Tuhke tumūkue toehse wyy. Umūkuru tō poe Saromāo tymenekase eya tuisame ehtohme, Izyraeu tō, Ritonōpo poetory esēme aehtohme.

⁶ Tōturuse ro Tawi:

– Ynara tykase Ritonōpo ya: “Omūkuru, Saromāo, ytapyī amoneme exīko mana. Mokyro tymenekase ya umūkurume aehtohme, wyy jūme exīko.

⁷ Jūme tuisame tyrīko ase, jomihpyry omipona exikehpyra ynororo ahtao, ynyripohpyry riryhta oya, seromaroro aehtoh saaro.”

⁸ – Naeroro, seromaroro, wekyry tomo, Ritonōpo neneryme ipoetory tō Izyraeu tō oximōmākō neneryme roropa, ourutorýko ase: tomesēke ehtoko Ritonōpo omiry omipona oehtohkomē emero porehme, sero nono kurā oesarykomē exikehpyra ehtohme imeīpo ekarofohme opoenomo a apakomotyamo a roropa jūme toto esaryme ehtohme.

⁹ Mame tumūkuru Saromāo a ynara tykase ynororo:

– Aimo, oya ynara āko ase, Ritonōpo omy esē enetupuhko, aomiry omipona exiko, ynoro rokē pyno exiko, ýme exiko aomihpyry omipona. Kuosenetupuhthkō waro mā ynororo te, kypenetathkō roropa. Eya oytoryhta opynanohno ko mana; yrome irumekaryhta oya, orumekāko roropa mana jūme.

¹⁰ Tuaro exiko tymenekase omoro Ritonōpo a, tymaro Oturutoh ritohme Tytapyī kurāme. Naeroro orēpyra exiko. Tyrīko kēty!

¹¹ Mame tumūkuru Saromāo a tyrītoh enetupuhth tokarose Tawi a, Tapyi esary tō amotohme, mōkomo esary tomo te, imehnō osa tomo te, Osa Kurā Kuhse roropa. Moroto iipyrymākō rypyry korokapotohme.

¹² Tyriry enetupuhth tokarose roropa eya zara tō ritohme, osa tō ritohme zara tō zomye, osa tō roropa Tapyi mōkomory esaryme te, ahno nekarotyā tynekarorykomē Ritonōpo a, morohne esaryme, enara.

¹³ Tonetupuhth tokarose roropa Tawi a Ritonōpo maro oturuketō riry poko, rewita tō maro, toto rohmanohpotohme Ritonōpo maro Oturutoh tao te, moro Tapyi mōkomory kurākary poko, enara.

¹⁴ Tawi osenetupuhth nexiase Ritonōpo Tapyi mōkomory riry poko roropa uuru risē omoxī exiry poko te, parata risē omoxī exiry poko,

¹⁵ nāparina tō ritohme te, ezuru apō tō roropa te,

¹⁶ meza tō parata risē ritohme te, imehnō meza tō, uuru risē roropa wyi apōme, tynekaroryme Ritonōpo a.

¹⁷ Tōsenetupuhtoh tokarose eya roropa uuru omoxī exiry poko: kaafu tō ritohme te, paxiha tomo te, jaha tomo, enara, parata omoxī exiry poko, uuru roropa paratu tō ritohme,

¹⁸ uuru omoxī exiry poko ixtaratu zahkatoh ritohme te, kahu ritohme roropa kerupī tō taporihke exiketō riry poko, uuru risemy, Ritonōpo omihpyry ē epozakoxi.

¹⁹ Ynara tykase tuisa Tawi:

– Morohne emero Ritonōpo nekarohpyryme ya, imerotohme, tyriptomhe.

²⁰ Ynara tykase roropa tumūkuru Saromāo a:

– Tuaro exiko. Orēpyra exiko. Erohko! Poremāpyra exiko. Ritonōpo amaro mana. Ākorehmāko mana. Orumekara mā ynororo. Ākorehmakehpyra mana tytapyī otyhkatoh pona.

²¹ Mokaro Ritonōpo maro oturuketomo, rewita tō maro tyrohmanohpose toto Ritonōpo Tapyī tao. Erohketō, emese kure exiketō oeraximāko mā toto ākorehmatohme. Mokaro roropa imoihmākō tosēkō maro oeraximāko mā toto ōmiry omipona toto ehtohme.

29

Ahno nekarotyā Ritonōpo Tapyī ritohme

¹ Morarame ynara tykase Tawi imoihmākomo a:

– Umūkuru Saromāo tymenekase Ritonōpo a. Yrome poetome ro nase. Toerokuru waro hkopyra mana. Sero erohtoh tupimehxo nase ahno rokē tapyīme pyra exiryke. Ritonōpo Kapuaō tapyīme exiryke imaro oturutohme.

² Toerohse ywy Ritonōpo maro Oturutoh risē apoitohme, uuru te, parata te, metau te, kurimene te, wewe apupari te, topu tō kurano (onixi) te, joia tomo te, topu tyotyoro tonohse sā aexityamo te, maamore itamurume, enara.

³ Yrome morohne ynapoityā motye Ritonōpo Tapyī risēme, uuru ekaroase, parata roropa ykyryry wino, itapyī pyno jexiryke.

⁴ Ekaroase 100 miu kiru motye uuru kurano, 240 tonerata parata moro tapyi apuru emeporyme te,

⁵ moro tapyi mōkomory ritohme, tyriryhtao emese kure exiketomo a. Seromaroro onoky roropa tynekaroryme tineru ekarory se Ritonōpo a?

⁶ Morarame oxiekyry tō tuisary tomo te, Izyraeu mūkuru tō pakomotyā esamo te, soutatu tō tuisary tomo te, tuisa kyryry poko erohketō esamo roropa tynekarorykō ekarory se toehse toto.

⁷ Ynara atapona tokarose eya xine Ritonōpo Tapyī ritohme: uuru 170 miu kirume te, 10 miume uuru risē roropa, 340 miu kirume parata te, 615 miu kirume metau te, kurimene 3.420 miu kirume, enara.

⁸ Mame joia tō nae exiketō tykyryrykō, joia tō tokarose, Ritonōpo Tapyī kyryryme ehtohme. Morohne eraseme Jeieu nexiase, Jeresō ekyry, rewita tō poe exikety.

⁹ Tykyryrykō tokarose eya xine, tynekarorykōme Ritonōpo a, ekarory se toexirykōke. Tākye toehse toh kynexine, itamurume tynekarotyā atapona eneryke tyya xine. Tuisa Tawi roropa tākye nexiase.

Ritonōpo eahmatopōpyry Tawi a

¹⁰ Naeroro imoihmākō ēpataka Ritonōpo toahmase tuisa Tawi a. Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo, yna tamuru Jako Esemy, “Kure mase,” kakehpyra ynanase.

11 Imehxo mase, orēpyra Exikety, xixi motye saerehkaneme mase, ěmepyry motye, ypy tō konōto sā osenuruhkapŷme mase toto rihpōme oexiryke. Emero kapu ao exiketō, nono pōkō roropa okyryryme mā kehko. Tuisamehxo mase emero Esēme.

12 Tineru te, uuru te, mōkomo emero owino exīko. Senohne emero ōmiry omipona tyripōko mase ajamitunuru ke te, orēpyra oexiryke. Imepŷ riry se awahtao tuisame te, jamihme roropa, tyrīko mase rahkene.

13 Seromaroro Ritonōpo yna Esemy “Kure mase,” āko ynanase oya. Oeahmāko ynanase, oesety kurāme exiryke yna a.

14 – Māpyra oya yna kyryry onekarosaromepyra ynanase, yna mōkomory emero onekarohpyryme exiryke yna a. Ynanekarohpyry oya okyryryme ro nexiase.

15 Yna waro mase, Ritonōpo, enurūko ynanase, wātāko, tamuhpōme exīko, imehnō nonory po ytoketō samo, tosave pyra exiketō samo, yna tamuru tō ehtopōpyry samo. Ěmehnōko ynanase, kohmānōko roropa ynanase zuzenu ytory samo. Mame yna orihotoh toehse ahta, epasaromepyra ynanase.

16 Ritonōpo Kapuaono, senohne ynanekarotyā tonehse yna a, tapyi ritohme oeahmatohme, imehxo oehotoh enepotohme imehnomo a. Ýrome owino senohne toehse emero te, okyryryme ro mana.

17 Imehnō osenetupuhtoh waro mase, ikurohtao xine enēko mase, tākye mase zae exiketō eneryke oya. Ajohpe pyra ase, zae rokē ynara āko ase, senohne ekarōko ase oya, emero, ekarory se jexiryke, tākye ase roropa moxiamo opoetory tō oximōmākō eneryke ya tynekarorykō enepyryhtao oya.

18 Ritonōpo, yna tamuru tō Esemy, Aparāo, Izake, Jako, enara, opoetory tō akorehmako jūme opyno exikehpyra toto ehtohme, tukurohtao xine te, omihpyry omipona exikehpyra toto ehtohme.

19 Umūkuru Saromāo akorehmako ōmiry omipona se rokē aehtohme, onyripohpyry ritohme eya, Atapyī kurā ritohme. Moro poko senohne emero tonehpose ya xiaro.

20 Mame ynara tykase Tawi imoihmākomo a:

– “Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko; eahmatoko, Kuesēkomo!

Mame tōseahmase imoihmākomo Ritonōpo poko, tytamuru tō Esē poko. Tupue toehse toto, tosekumuru po typorohse toto Ritonōpo eahmaryme, tuisa Tawi eahmaryme roropa.

21 Mame yrokokoro toky tō totapase eya xine jahkatohme tynekarorykōme Ritonōpo a. Mame tōsē tokamose imoihmākō zohme, otuhtohme. Moro motye miume pui mūkuru tō totapase eya xine, kaneru orutua kō miume, kaneru tō miume totapase eya xine jahkatohme tytororo, jahkatoh apō po. Uwa eukuru jehnahpyry tonehse roropa eya xine tynekarorykōme.

22 Naeroro moro ae ro tātākyemase toto, tōtukurukohtao te, eukuru enyryhtao roropa eya xine Ritonōpo neneryme.

Morarame apitoryme sã, Saromāo tyrise ropa tutuisarykōme eya xine, Ritonōpo neneryme, oriu ke typopase ynororo tosēkōme, Zatoke roropa Ritonōpo maro oturuketyme, typopase eya xine.

23 Naeroro tumy Tawi myakāme Saromāo toehse Izyraeu tō tuisaryme. Orēpyra toehse ynororo tuisame. Aomiry omipona toehse Izyraeu tō emero.

24 Imehnō tuisa tō emero, soutatu tō maro, Tawi mūkuru tō emero tōmirykō totapose Saromāo a: “Yna esemy imehxo mase, orumekara ynanase,” tykase.

25 Morarame Ritonōpo poe orēpyra Saromāo toehse Izyraeu tō neneryme. Imehnō tuisa tō motye tuisamehxo Saromāo tyrise eya.

Tuisame Tawi ehtopõpyry poko

²⁶ Mame Tawi, Jese mūkuru tuisame kynexine Izyraeu tō esēme

²⁷ 40me jeimamyry: Eperō po tuisame kynexine 7me jeimamyry. Mame Jerusarē po tuisame kynexine 33me jeimamyry.

²⁸ Mame tamuhpōme toehse ahtao toorihse ynororo, tymōkomoke exiketyme, topeke exiketyme roropa. Mame imūkuru Saromāo imyakāme toehse tuisame.

²⁹ Morarame tuisame Tawi ehtopõpyry poko, apitory poe etyhpyry pona tumerose urutō kō oseruao papē pokona: Samueu te, Natā te, Kate, enara.

³⁰ Mokaro nymerohpyry ekarōko arohtopõpyry poko te, orēpyra aehpõpyry poko te, emero ehtopõpyry ipoko te, Izyraeu tō nonory poko te, imehnō nonory poko roropa Izyraeu tō nonory zomye, enara.

2 KORONIKA

2 Tymerosã Kurãkatopõpyry

2 Crônicas

Ekarotopo

Sero 2 *Koronika* ekarõko Izyraeu ehtopõpyry poko 1 *Koronika* mykapo. Ekarõko tuisame Saromão ehtopõpyry poko, Izyraeu tõ esẽme Juta tõ maro. Imeipo toorihse Saromão ahtao Izyraeu tõ nonory tãtapiakase asakoro tutu-isake ehtohme, Jeropoão te, Ropoão, enara. Juta tõ ehtopõpyry poko ekarõko Jerusarẽ poremãkatopõpyry pona, jeimamyry 586 po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Morara ahtao juteu tõ tarose Papironia pona, morotõkõ namotome. Etyhpyryme tuisa Xiro, Perexia esẽ nyrirophpyry poko ekarõko sero nase. Juteu tõ taropose ropa eya Jerusarẽ pona ropa Ritonõpo Tapyĩ ritohme ropa eya xine.

Sero pape ao

Tuisame Saromão ehtopõpyry 1.1–9.31

Tosẽkõ rumekary Inikahpõkomo a 10.1-19

Juta tõ tuisary tomo 11.1–36.12

Jerusarẽ poremãkatopõpyry 36.13-23

Tuisa Saromão tuaro se Ritonõpo a

(1 Tuisa 3.4-15)

¹ Mame tuisa Saromão, Tawi mükuru tyjamihtase tuisame toexiry poko, Izyraeu tõ esẽme. Kure tyrise ynororo Ritonõpo a, orẽpyrahxo tyrise roropa ynororo eya.

² Mame tõturuse tuisa Saromão soutatu tõ miumãkõ esamo a te, 100mãkõ tuisary tomo a te, kowenume erohketomo a te, oxiekyry tõ tamuximãkomo a te, emero Izyraeu tomo a roropa,

³ toto ytotohme tymaro Kipeão pona, Ritonõpo eahmatoh taka. Morotona toytose toto, Ritonõpo maro Oturutoh moroto exiryke, Moeze nyrihpyry ona po.

⁴ (Ritonõpo omihpyry ã Jerusarẽ po nexiase tosao, tapyi tuisa Tawi nyrihpyry tao, morotona tarose ahtao eya Kiriate-Jearĩ poe.)

⁵ Moroto Kipeão po, okyno zahkatoh apõ kynexine, metau risemy, Pezareu, Uri mükuru, Huru pary, nyrihpyry, Tapyĩ Kurã myhtokoxi. Morotona Saromão toytose Izyraeu tõ maro emero Ritonõpo eahmase.

⁶ Moroto okyno zahkatoh po, metau risẽ po miume okyno tyahkase Saromão a tyekaroryme Ritonõpo a, tyahkase toto tytororo.

⁷ Mame koko Ritonõpo tõsenepose Saromão a. Ynara tykase ynororo eya:

– Oty se hma ya ekarotohme oya? tykase.

⁸ Tozuhse eya:

– Papa Tawi pyno exikehpyra mexiase. Mame ywy, imükuru tuisame tyrise oya imyakãme.

⁹ Ritonõpo Kapuaono, tyriko emero õmihpyry ae ro papa a. Opoe tuisame ase imoihmãkõ esẽme. Tuhke mã toto, ikuhpỹme.

¹⁰ Naeroro tuaro kyriko, zae ehtoh waro jehtohme zae rokẽ toto tuisaryme jerohtohme, jamoreme opoetory tõ tuhãkõ akorehmary waro pyra jexiryke.

¹¹ Ynara tykase Ritonõpo Saromão a:

— Tuaro oehtoh tokaropose oya exiryke zae ypoetory tō akorehmatohme oya, toto tuisaryme, openetatoh onekaropopyra oexiryke roropa; mōkomo te, tineru te, oepetōkara orihmapory te, tuisamehxo oexiry te, okynahxo isene oehtoh roropa,

¹²tuaro oehtoh ekarōko ase oya zae ehtoh waro oehtohme. Mōkomo roropa ekarōko ase oya te, tineru te, tuisamehxo oehtoh ekarōko ase oya imehnō tuisa tō motye oehtohme roropa.

Tuisa Saromāo jamitunuru, imōkomory, enara
(1 Tuisa 10.26-29)

¹³Naeroro tuisa Saromāo toytose ropa Ritonōpo eahmatoh myhtoino, Kipeāo po. Moroto Tapyi Kurā kynexine, Ritonōpo maro Oturutopo. Mame Jerusarē pona toytose ropa ynororo erohse Izyraeu tō tuisaryme ehtoh poko.

¹⁴Mame jamihmehxo toehtohme kahu tō tyripose eya 1.400me te, kawaru tō 12 miume, enara. Zokonaka tyrise eya Jerusarē po. Imehnō tyrise eya imehnō pata tō po.

¹⁵Moraramē tuisame Saromāo ahtao parata itamurume toehse, uuru roropa Jerusarē po, topu tō samo. Apupari itamurume nae kynexine, wewe tō sã rokē ypy tō po, Juta nonory po.

¹⁶Tuisa Saromāo poetory tō toerohse kawaru tō enepyyrý poko Muxiri poe te, Xirixia poe roropa toto esē samo,

¹⁷kahu tō etonath enepyyrý poko roropa Ejitu poe. Morohne kahu tō kawaru tō maro tokamose eya xine heteu tō tuisary a te, xirio tō tuisary a, enara. Toiro kahu epehpyry 600me parata kynexine, toiro kawaru epehpyry 150me parata, enara.

2

Saromāo oturutopōpyry Hirāo maro
(1 Tuisa 5.1-11; 7.13-14)

¹Mame tuisa Saromāo tōsenetupuhse Ritonōpo Tapyi riry poko, tapyi kurano, Ritonōpo eahmatohme. Tytapyi konōto riry se roropa toehse ynororo.

²70.000mākō tyrohmanohpose eya tapyi ritoḥ puimary poko. 80.000mākō tyrohmanohpose eya topu kōtyry poko ypy tō po. Imepỹ 3.600mākō tyripose eya erohketō enenanōme.

³Mame tynmerohpyry taropose Saromāo a tuisa Hirāo neneryme, Tiro esemy. Ynara tykase ynororo eya:

— Apupari mekarōase papa, tuisa Tawi a, tytapyi konōto ritoḥme. Seromaroro morara ekaroko roropa ya.

⁴Ritonōpo maro Oturutoh rīko ase, itapyiḥme, Ritonōpo eahmatohme. Moro tao, osa kurā tao ynanekaroryme ixtaratu zahkāko ynanase, ywy, Izyraeu tō maro Ritonōpo eahmaryme, wyi kurā onekarokehpyra exiḥo ynanase eya, okyno zahkāko roropa kokoro rokene pakeimo te, kokonie pukuro te, osere-matoh po te, otuhtoh konōto po te, nuno kasenato po te, imehnō oseahmatoh po roropa, imehxo Ritonōpo yna Esē ehtoh enepotohme. Aomihpyry ae ro morohne onyrikehpyra ynanase jūme.

⁵Tapyi kurā rīko ase zumo roropa, Ritonōpo yna Esē imehxo exiryke, imehnō motye kuhse mā ynororo.

⁶Yrome kapu tytororo Ritonōpo pune pyra ahtao itapyi nymyry onyrisaromepyra ahno mana. Tapyi kurā nymyry itapyiḥme onyrisaromepyra ase. Naeroro osa rīko ase ixtaratu zahkatohme rokene ynanekaroryme eya.

⁷Morara exiryke orutua enehpoko ya, emese kure exikety toerokuru poko uuru poko te, parata te, metau te, kurimene roropa; kamisa riry poko roropa, puupura te, kamiraramē te, ezuezume te, wewe poko toerokuru waro

roropa exikety. Erohketō tarōkō maro erohnōko mana, Juta po Jerusarē po roropa, papa nymenekatyā maro.

⁸ Opoetory tō emese kure ehtoh wewe akotyry poko waro ase. Naeroro Ripano poe apupari enehpoko ya, piniyo maro, sātaro roropa. Ypoetory tō aropōko ase opoetory tō akorehmatohme,

⁹ wewe tuhke akohtohme, ynyriry zumo exiryke, kure roropa.

¹⁰ Mokaro erohketō napyryme tiriiku aropōko ase 2.000 toneratame te, sewata 2.000 toneratame te, oriu 400 miu riturume te, uwa eukuru 400 miu riturume, enara.

¹¹ Mame tuisa Hirāo a pape tonehpose Saromāo neneryme. Ynara tykase: – Ritonōpo Kapuaono typoetory tō pyno exiryke oriasse toto esēme.

¹² Kure kuhse Ritonōpo, Izyraeu tō Esē mana. Kapu Rihpōme mana sero nono roropa. Kure kuhse Ritonōpo mana, tuisa Tawī a imūkuru tuaro exiketyme tokarose eya, zae enetupuhnōko mase, emese kure roropa mase. Seromaroro Ritonōpo tapyī kurā rīko mase, atapyī konōto roropa!

¹³ Seromaroro emese kure exikety, Hurā, aropōko ase oya, tuaro exiketyme ynororo metau tōkehko riry poko.

¹⁴ Jeny Tā tō ekyryme nexiasse, jумы Tiro pono. Toerokuru poko emese kure mā ynororo uuru poko te, parata te, metau te, kurimene te, topu te, wewe roropa; kamisa riry poko roropa puupura te, ezuezumano te, tahpiremano, enara. Tuaro roropa ynororo imerory poko emero te, tyripose ahtaō tyriiry waro ynororo. Ah nerohno opoetory tō maro, omy tuisa Tawī akorehmahponanō maro.

¹⁵ Naeroro tiriiku enehpoko te, sewata te, uwa eukuru te, azeite ōmihpyry ae ro.

¹⁶ Wewe akohnōko ynanase ypy tō Ripano po emero ise oehtopo. Zoko tō arōko ynanase tuna ehpiokoxi. Imyhnōko ynanase arotohme tuna poro Jope pona. Moro poe morohne arōko matose Jerusarē pona.

Otyro kurākatoh poko Tapyi Kurā ritohme (1 Tuisa 5.13-16)

¹⁷ Tuisa Saromāo a ahno tukuhse imehnō nonory poe exiketomo Izyraeu tō nonory po, Izyraeu kuhtopōpyry sā jумы Tawī a. Mokaro 153.600me kynexine.

¹⁸ 70.000mākō tyrohmanohpose eya tapyi ritoh puimary poko. 80.000mākō tyrohmanohpose eya topu kotyry poko ypy tō po. Imepý 3.600mākō tyripose eya erohketō enenanōme toto ehtohme.

3

Ritonōpo Tapyi Kurā riry poko (1 Tuisa 6.1-30)

¹ Ritonōpo Tapyi esary tymenekase tuisa Tawī a, Saromāo zumy a Jerusarē po, ypy Moria po. Moroto Ritonōpo osenepotopōpyry kynexine Tawī a, Arauna, jepuseu erohtopōpyry po tiriiku apory poko.

² Moro tapyi tyripitose tuisa Saromāo a, asakoropane jeimamyry taropose ahtaō eya tuisame toexiry poko, nuno asakorō po.

³ Tuisa Saromāo nyrihpyry Ritonōpo Tapyime, 27 meturume kynexine mosa exiry, ipuroroje 9 meturume.

⁴ Omōtoh esary mosa ehtoh 4 meturume zokonaka kynexine, ipuroroje 9 meturume kynexine, oxisā tapyi ipuroroje exiry, kae exiry 9 meturume kynexine. Moro tao wewe emero tapuhse uuru kurā ke eya.

⁵ Osa Kurā tapuruse eya wewe ke, apupari ke. Moro wewe tapuhse uuru kurā ke eya, emeporyme airiki panō ke, keti tō roropa.

⁶ Moro Tapyi Kurā emeporyme topu kurā tyrise tuisa a, joia tomo uuru kurā maro tonehse Parawaī nonory poe.

⁷ Moro uuru kurā ke wewe tapuhse apuru tō poko te, itararany poko te (ipuroteny poko) tapyi omōtoh poko te, omōtoh apuru tō poko, enara. Tapyi apuru tō poko taporihke exiketō tyrise erohketomo a jamaromatohme.

⁸ Moro Tapyi tao Osa Kurā Kuhse kynexine; 9 meturume kynexine mosa exiry te, 9 meturume roropa ipuroroje exiry, oxisamo Tapyi ipuroroje ehtopo. Moro Osa Kurā Kuhse apuru tō tapuhse uuru kurā ke 20 miu kirume motye.

⁹ Uuru tyrise eya perēku poko meio kiru motye. Osa tō kae exiketō apuru tō roropa tapuhse uuru ke kynexine.

¹⁰ Asakoro taporihke exiketō (kerupim) tyripose Saromāo a, wewe risēme, tapuhpose uuru ke, tyritohme Osa Kurā Kuhse taka.

¹¹⁻¹³ Moro tao xikihme toehse toto omōtoh ēpataka. Asakoro taporihke exiketō kynexine. Toiro aporiry 2,25 meturume kynexine mosa exiry. Toiro aporiry etyhpury osa apuru pūto kynexine. Zakorō taporihkemy aporiry etyhpury zakorō apuru pūto kynexine. Osa rānao asakoro aporiry etyhpury atapōko toh kynexine. Atapona tātaporamase aporirykō 9 meturume, toiro apuru poe zakorō pona, etozo pona.

¹⁴ Mame kamisa tyripose Saromāo a Osa Kurā Kuhse apurutohme. Moro mauru panono risē kynexine, imep̄y eary maro, kaneru hpoty ezuezumano, pūpura, tahpiremano, enara. Taporihkā panō tyrise roropa moro kamisa poko.

Xikihme exiketō asakoro (1 Tuisa 7.15-22)

¹⁵ Mame asakoro xikihme exiketō tyripose Saromāo a metau risē moro Tapyi omōtoh pūto. Mokaro mosa exiry 8 meturume toh kynexine. Asakoro jamaromatoh tyripose moroto xikihme exiketō pona ehtohme 2,20 meturume kae toto exiry.

¹⁶ Moro xikihme exiketō zupuhpyry emeporyme kynexine keti tō panō ke tykahse exiketō samo, romā tō panō metau risē maro, 100me.

¹⁷ Moro xikihme exiketō tyrise Tapyi ēpataka omōtoh pūto. Toiro ikurenaka exikety tosehke Jakīme kynexine. Zakorō esety Poazeme kynexine.

4

Ritonōpo Tapyi mōkomory (1 Tuisa 7.23-51)

¹ Morarame okyno zahkatoh apō tyripose Saromāo a, metau risemy. Moro zumo ehtoh 9 meturume kynexine, tahramehme exikety (9 meturume mosa exiry te, 9 meturume ipuroroje exiry). Kae ehtoh 4,5 meturume kynexine.

² Mame tuna ē tyripose eya metau risemy, zueme ehtoh 2,25 meturume, zumo exiry 4,5 meturume, zomye ehtoh 13,5 meturume.

³ Ehpikuroko tuna ē zomye jamaromatoh tonō asakoro kynexine pui orutua panono. Tyrise toto tuna ē maro toiro kyryryme.

⁴ Moro tuna ē apōme 12me pui orutua kō panō kynexine metau risemy. Jarānaka osenuhmetō sā toh kynexine, ĩparykō po tuna eny; oseruaōkō osenuhmāko sā inikahpozakoxi te, oseruaōkō osenuhmāko sā xixi omōtoh winakoxi, oseruaōkō osenuhmāko sā ikurenaka, oseruaōkō osenuhmāko sā xixi tūtatah winakoxi, enara.

⁵ Moro tuna ē topuxixime exiry 4me omahxiky sã kynexine. Ehpīry tuna ētoh ehpīry sã kynexine, axika ekuru samo. Tuna ěme otarame 60 miu rituru pune kynexine.

⁶ 10me paxiha tō tyrise roropa eya xine, 5me tyritohme Tapyi wino ikurenaka, 5me tyritohme inikahpozakoxi. Moro tuna ē kynexine otyro kurikatohme, okyno zahkatohto tynekarorykōme. Moro tuna ē konōto tunary oturuketō ekurikatohme kynexine.

⁷⁻⁸ Nāparina apō 10me tyrise eya xine uuru risēme pakato exiketō samo te, 10me meza tō tyrise roropa eya xine, tyritohme osā konōto taka, Ritonōpo Tapyi tao: 5me nāparina apō maro 5me meza tomo apotunuru wino te, 5me nāparina apō maro 5me meza tomo ipozery wino. 100me kasana tō tyrise roropa eya xine uuru risemy.

⁹ Zara tyrise moro tao oturuketō esaryme te, tyorō zara konōto tyrise roropa eya xine. Omōtoh zara tō pona, apuru tyrise eya xine wewe risemy tapuhse metau ke.

¹⁰ Moro tuna ē konōto tyrise Tapyi myhtokoxi ikurenaka, xixi tūtatoh winakoxi.

¹¹⁻¹⁶ Oripo tō tyrise roropa Hurā a, pa tō roropa, paxiha tō maro. Mame tōtyhkase ynororo toerohtōh poko, Saromāo nyriphopyry poko, Ritonōpo Tapyi poko. Ynara tyrise eya: Asakoro xikihme exiketomo;

Asakoro jamaromatoh kasana konōto samo, moro xikihme exiketō pona ehtohme;

keti panō tykahse exiketō kasana konōto panō pokona;

400me romā tomo metau risemy, tyrise asakoro atakenaka kasana konōto panō zomye imenurume exiketōme;

10me kahu tomo;

10me paxiha tomo tuna ěme exiketomo;

Toiro tuna ē konōto;

12me pui orutua panō tuna ē apō kōme;

oripo tomo te, pa tomo, kaafu tomo.

Emero morohne tyrise Hurā a metau ke tyserehmase exikety Ritonōpo Tapyi kyryryme, tuisa Saromāo omi poe.

¹⁷ Mame tuisa omi poe morohne tyrise eya tyritoh tao irānao Sukote poe Zereta pona, jakanahmā Joatāo ehpio.

¹⁸ Mame tynyriphopyry metau risē onukuhpopyra Saromāo kynexine omoxiny ehtoh waro ehtohme, tuhke exiryke. Naeroro omoxi ehtoh waro pyra ynoro nexiase.

¹⁹ Uuru risē tyripose roropa Saromāo a Ritonōpo Tapyi kyryryme. Ynara tyripose eya: jahkatoh apony te, meza tomo epona wyi ritohme Ritonōpo a tynekaroryme te,

²⁰ nāparina apō tō nāparina tō maro uuru risemy, ezehyra exiketomo Osa Kurā Kuhse myhto, Ritonōpo nyriphopyry ae ro;

²¹ ekuru tomo te, nāparina tomo te, tenaze tomo, enara,

²² jahpi tomo nāparina aryry mauru kohtohme te, kasana tomo te, typoxine exiketō ē tomo te, ikarā ē tomo. Emero tyrise uuru kurā ke. Omōtoh Osa Kurā taka te, omōtoh roropa Osa Kurā Kuhse taka moro apuru tō tapuhse uuru ke kynexine.

5

¹ Mame tōtyhkase tuisa Saromāo ahtao toerohtoh poko Ritonōpo maro Oturutoh riry poko, tumy Tawi nekarohpyry Ritonōpo kyryryme tukurākase

eya mōkomo esary ao, Ritonōpo Tapyī tao: parata te, uuru te, imehnō nekarotyā roropa, enara.

*Ritonōpo omiry ē enehtopōpyry itapyī taka
(1 Tuīsa 8.1-11)*

² Moraramē Izyraeu tō tamuximākō tonehpose tuisa Saromāo a pata tō tuisary tō maro Jerusarē pona toto ytotohme, Ritonōpo omiry ē arotohme Xiāo poe, Tawī patahpyry poe, Ritonōpo maro Oturutoh taka.

³ Mame Izyraeu tō emero tōximōse toto nuno 7mā po, Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko.

⁴ Mame tamuximākō emero porehme toeporehkase ahtao, Ritonōpo omiry ē tapoise rewita tomo a,

⁵ mame moro tarose eya xine Ritonōpo Tapyī taka. Tapyi roropa Ritonōpo maro Oturutoh, imōkomory maro tarose rewita tomo a, Ritonōpo maro oturuketomo a roropa, Ritonōpo Tapyī taka.

⁶ Mame tuisa Saromāo maro, imoihmākō kynexine, tōximōse toto Ritonōpo omiry ē myhtokoxi. Toky tō tuhke totapase eya xine tynekarorykōme, kaneru tō tuhke, pui tō maro, ikuhp̄me.

⁷ Mame Ritonōpo omiry ē tarose Ritonōpo maro oturuketomo a Ritonōpo Tapyī taka, Osa Kurā Kuhse taka. Moro tyrise eya xine esaka, taporihkā myhtokoxi.

⁸ Mokaro aporiry tō kaxo epoehme sā nexiase, kaxo epuru tō maro.

⁹ Moro kaxo epuru tō etyhp̄pyry osenēko oturuketomo a, Osa Kurā Kuhse myhto ahtao rokene. Imep̄y esary poe onenepyra kynexine (Moroto ro kaxo epuru tō mana seromaroro pona ro).

¹⁰ Moro kaxo tytaōke kynexine, Ritonōpo omiry rokene, tymerose asakoro topu pipahmā poko. Morohne tyrise Moeze a moro taka, ypy Xinaī po, tōmiry totapose Ritonōpo a ahtao, Izyraeu tomo a, toesyryhmase toto ahtao Ejitu poe.

Ezurume Ritonōpo osenepotopōpyry

¹¹ Mame oturuketō emero moroto exiketō tōsekarose toto Ritonōpo a, tyyrypyrykō tykorokapose nuriamē pyra toto ehtohme Ritonōpo a. Torētyke pyra toh kynexine tapiakatopōpyrykō poko atakenaka toerohtohkō poko toto ehtohme Ritonōpo Tapyī tao.

¹² Mame mokaro rewita tō eremiaketō: Asape te, Hemā te, Jetutū te, toto ekry tō maro, xikihme toh kynexine ekry tō zahkatoh wino xixi tūtatah wino, tupoke karimutumā ke mauru panono risē ke, tykyryrykō eremiatah maro, paratu tomo te, haapa tomo te, rira tō maro emahpo xine. Mokaro maro 120me oturuketō kynexine rue etory waro exiketomo.

¹³ Mame oximōme rueimo totopitose eya xine. Toremiase opore roropa toto kure Ritonōpo Kuesēkō ehtoḥ poko, Ritonōpo eahmaryme. Rueimo tō maro paratu tōkehko maro Ritonōpo toahmase eya xine. Ȳnara toremiase toto:

“Ritonōpo eahmatoko, Kuesēkomo.

Kure mā ynororo.

Kypyno xine aexiry enahp̄me mana, jūme.”

Mame Osa Kurā tae tutūtase oturuketō ahtao, mōtoino rokē Ritonōpo Tapyī typehkase akurū a,

¹⁴ saerehkatoh a roropa Ritonōpo moroto exiryke. Naeroro omōsaromepyra toh kynexine toerohtohkō taka Ritonōpo maro oturutohme ropa.

6

Saromão oturutopōpyry
(1 Tuisa 8.12-21)

¹ Morarame tōturuse Saromão Ritonōpo netaryme. Ynara tykase: “Ritonōpo, akurū xinukutumākō mā onymenekahpyry oesaryme.

² Seromaroro tapyi kurā tyrise ya, jūme oesaryme ehtohme.”

³ Mame toeramase Saromão imoihmākō enetohme, xikihme toto ahtao. Mame kure rokē tyripose toto Ritonōpo a.

⁴ Ynara tykase ynororo:

– Kure mase Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy! Ajamitunuru ke tyrise emero ōturutopōpyry ae ro papa Tawi a, ynara tykase awahtao:

⁵ “Ypoetory tō Izyraeu tō enehtopōpyry poe ro Ejitu poe tarona pata onymenekara exiase, tapyi amotohme ytapyīme, jeahmatohme. Orutua onymenekara roropa exiase ypoetory tō Izyraeu tō tuisaryme ehtohme.

⁶ Yrome seromaroro Jerusarē tymenekase ya jesaryme jeahmatohme, omoro, Tawi, tymenekase roropa ya ypoetory tō tuisaryme ehtohme.”

⁷ Mame Saromão tōturuse ro:

– Tapyi amory se papa Tawi kynexine, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē eahmatohme.

⁸ Yrome ynara tykase Ritonōpo eya: “Zae mexiase tapyi amory se oexiryke ytapyīme repe.

⁹ Yrome ytapyī onyrippyra ase oya. Omūkuru exīko mana Ytapyī rineme.”

¹⁰ Seromaroro tōmihpyry ae ro morara tyrise Ritonōpo a. Papa myakāme toehse ywy Izyraeu tō tuisaryme. Ritonōpo Tapyī tyrise ya roropa Ritonōpo Izyraeu tō Esemy eahmatohme.

¹¹ Moro taka aomiry ē tyrise ya roropa Ritonōpo Tapyī taka, topu imerohpyry eny. Moro omi Ritonōpo nymoipory kytamurukomo a.

Ritonōpo a Saromão oturutopōpyry
(1 Tuisa 8.22-53)

¹² Mame imoihmākō neneryme, tōximōse toto ahtao, Saromão toytose tynekarory zahkatoh ēpataka. Tomary tanŷse eya kakoxi.

¹³ Zara pitiko tyrise Saromão a metau risemy zara konōto rānao tahramehme exikety, 2,20 meturume, mosa exiry, kae exiry 1,30 meturume kynexine. Mame tōnuhse ynororo moro apō pona imoihmākō neneryme, tosekumuru po typorohse ynororo, tomary tanŷse kakoxi Ritonōpo a tōturutohme.

¹⁴ Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy! Imepŷ asā exikety pyra mana kapu ao te, sero nono po roropa. Opoetory tō pynanohnōko mase ōmihpyry ae ro, yronymyryme ōmihpyry omipona toto ahtao.

¹⁵ “Ynara tyrīko ase,” katopōpyry oya papa Tawi a, morohne tyrise oya seroae emero porehme.

¹⁶ Seromaroro, Ritonōpo Izyraeu tō Esemy, ajohpāme sā ōmihpyry akorō roropa tyriko, ynara mekarone Papa netaryme mekarone: “Jūme omūkuru tō pōe, apakomotyā pōe roropa, toiro tuisame exīko Izyraeu tō esēme,” tomeseke ōmihpyry omipona exikehpyra ynororo ahtao, Tawi saaro.

¹⁷ Naeroro, Ritonōpo Izyraeu tō Esemy, tyriko emero onekarohpyry ae ro, opoetory Tawi a, tykase.

¹⁸ – Ritonōpo, otara exīko ma omoro, ahno maro sero nono po? Kapu tytororo opune pyra mana. Otāto sero Tapyi, ynyrihpyry opune exīko nah?

¹⁹ Ritonõpo, yna Esemy, opoetoryme ase. Jomiry etako. Ynekaropohpyry oya seroae ro tyriko, ajohpāme samo.

²⁰ Sero Tapyi eneko saereme ahtao, koko roropa, tymenekase oya exiryke oesaryme, sero tao oeahmatohme. Jomiry etako oya jotururuhtao jēmytyramase ahtao sero Tapyi wino.

²¹ Opoetry tō otururu oya roropa etako, toto ēmytykō toeramase ahtao Atapyi winakoxi. Oesary poe, kapu aeino yna omiry etako. Yna rypyry ikorokako.

²² – Mame imepỹ tyhxirose ahtao azahkuru ehtoh poko. Mame tonehse ynororo ahtao xiaro okyno zahkatoh myhtokoxi, sero Tapyi taka, “Morohne onyrypyra exiase” katohme.

²³ Omoro, Ritonõpo, etako kapu poe. Zae opoetry tō apiakako. Zae pyra ahtao, zae pyra exikety zuānohko. Yrome zae exikety ekaroko iirypyryme pyra.

²⁴ – Tyyrypyhykye toehse opoetry tō ahtao, mame typoremākapose toto ahtao epetōkara a, toeramase ropa toto ahtao oya, sero Tapyi taka tooehse ropa toto ahtao, oeahmase ropa, tyyrypyrykō korokapotohme ropa,

²⁵ toto omiry etako kapu aeino. Opoetry tō rypyrypyry ikorokako. Toto enehko ropa esaka xine ropa, onekarohpyry pona ropa itamura tomo a.

²⁶ – Mame konopo onenehpopyra awahtao, opoetry tō tyyrypyhykye toehse exiryke, mame aosekarorykō ropa ahtao oya tyyrypyrykō rumekatohme ropa, eramaryhtao sero Tapyi winakoxi, oeahmatohme, oturutohme ropa oya,

²⁷ toto omiry etako kapu aeino. Toto rypyry ituisary rypyry roropa ikorokako. Toto amorepako zae ehtoh riry poko. Mame konopo enehpoko ropa ononory pona, onekarohpyry pona, jūme opoetry tō esaryme.

²⁸ – Mame tonahsē pyra toehse ahtao te, otarame tyrohsē toehse ahtao te, otarame tupito tō tonahkase tyryrykane axtunety ke, taparara tuhkā ke osetapary ke epetōkara maro te, takuruhtase toto ahtao, tyrohsē konōto toehse ahtao,

²⁹ toto otururu oya etako. Mame opoetry tō toemynyhmaryke tomary anymyryhtao, sero Tapyi wino,

³⁰ toto otururu etako. Opoetry tō omiry etako oesary poe kapu aeino, iirypyrykō ikorokako, toto akorehmako. Omoro rokē ahno osenetupuhtoh waro mase. Zae toto epehmako inyrihyrykō epehpyryme,

³¹ ōmiry omipona opoetry tō ehtohme, sero nono po tosake toto ahtao, onekarohpyry yna tamuru tomo a.

³² – Mame katonō roropa, imehnō nonory pōkō, imehxo oexiry poko etaryhtao tyya xine te, onyrihpyry kurā poko opoetry tomo a etaryhtao tyya xine, aepyrykohtao oeahmase te, oturuse roropa oya sero Tapyi taka

³³ aotururu oya etako. Oesary poe kapu aeino aomiry etako. Tyriko roropa inyriphopyry oya, sero nono pōkō emero awaro ehtohme, ōmipona toto ehtohme opoetry tō Izyraeu tō samo. Mame zuaro exīko mā toto, sero Tapyi nyrihpyry onymenekahpyryme mana, oeahmatohme.

³⁴ – Mame opoetry tō aroporyhtao oya etonatohme topetōkara maro, mame aotururuhtao oya emero rokē pata po toto ahtao, toeramase toto ahtao sero pata winakoxi, onymenekahpyryme exiryke, sero Tapyi wino roropa nyrihpyry oeahmatohme,

³⁵ toto otururu oya etako, kapu aeino toto omiry etako. Orēpyra tyriko toto, epetōkara poremākapotohme eya xine.

36 – Mame tyyrypyrykō poko toehse toto ahtao, iiryrypyrme exīko ynanase emero porehme, mame toto wānohtohme toto poremākapyryhtao epētōkara a toto aroryhtao roropa imepỹ nono pona, moe moro nono ahtao ro,

37 opoetory tō otururu etako. Moroto moe imepỹ nono po toto ahtao, tyyrypyrykō rumekaryhtao eya xine, aotururuhtao roropa oya te, osekaroryhtao oya, tyyrypyrykō ekaroryhtao oya, zae pyra toehstopōpyrykō roropa, aomirykō etako, Ritonōpo.

38 Mame moero toto ahtao ro, osekaroryhtao oya, tyyrypyrykō rumekary se nymyry toto ahtao, aotururuhtao oya, toeramase toto ahtao sero nono wino, onekarohpyry yna tamuru tomo a, sero pata wino, onymenekahpyry, sero Tapyi wino nyryhpyry oeahmatohme,

39 toto omiry etako. Oesary poe kapu aeino toto otururu etako, orēpyra toto tyriko ropa. Iiryryrykō ikorokako ropa, emero porehme.

40 – Seromaroro, Ritonōpo yna Esemy, yna eneko. Yna omiry etako yna otururuhtao oya sero tao.

41 Owōko, Ritonōpo, osehko Atapyĩ oserematoh taka, ōmiry ě maro, ajamitunuru enetupuhtoh moro. Kure rokē amaro oturuketō tyriko inyriry tō poko. Tākye opoetory tō tyriko kure rokē oexiryke eya xine.

42 Ritonōpo yna Esemy onymenekahpyry tuisame onurumekara exiko. Wenikehpyra exiko opoetory Tawi pyno oehstopōpyry poko.

7

Ritonōpo Tapyĩme inekarohpyry

(1 Tuisa 8.62-66)

1 Morarame tōtyhkase tuisa Saromāo ahtao tōtururu poko Ritonōpo a apoto tyhtose kapu aeino. Inekarory tyahkase eky tō zahkatoh po. Mame ezuru xixi sã tomōse moro Tapyi taka, tyeiphkase samo Ritonōpo ehtoh ke.

2 Moro ezuru pokoino omōsaromepyra oturuketō kynexine Tapyi taka.

3 Moro apoto epukary kapu ae eneryke tyya xine, Ritonōpo ezuru roropa Tapyi tyeipose exiryke, tosekumuru po typorohse toto tōmytykō po nono pokoxi. Ritonōpo toahmase eya xine ynara tykase toto:

“Ritonōpo eahmatoko, Kuesēkomo,
kure rokē aexiryke,
kypyno xine aexiry
jūme enahpyra roropa mana.”

4 Mame okyno tō tuhke tyahkase Saromāo a imoihmākō maro tynekarorykōme Ritonōpo a.

5 Pui totapase eya xine 22 miume, kaneru tō 120 miume. Osepeme ehtoh tyahkase eya xine. Moro ke moro Tapyi tokarose eya xine Ritonōpo a, tuisa a imoihmākō maro.

6 Oturuketō tosao xine toh kynexine, rewita tō roropa, tykyryrykō kurā maro eremiatohme tuisa Tawi nyrytyā etotohme eremiatetō maro ynara eremiāko: “Yna pyno oehtoh jūme exikehpyra mana,” Tawi omihpyry ae ro. Oximōmākō xixihme rokē toehse toh kynexine rueimo tō etoryhtao oturuketomo a, rewita tō ēpataka.

7 Moro ae ro osa tapiakase nono rānao Saromāo a, tapyi myhto tynekarory tō zahkatohme tytororo, okyno kasery roropa ahno nekarotyā osepeme ehtohme. Morara tyrise eya ipune pyra exiryke, jahkatoh metau risē po, zumo pyra exiryke, tynekarory tō zahkatohme tytororo, tiriiku tōkehko te, okyno kasery roropa ahno nekarotyā osepeme ehtohme.

8 Moroto tōsehmasse toto, Saromāo imoihmākō maro. 7me ěmepyyra taropose toto moro zahkatoh apō ekarory poko Ritonōpo a. Imoihmākō tooehse

toto pata tō poe inikahpoe, ypy Hamate poe te, Ejitu ehpiry poe roropa ikurenae.

⁹Moromeīpo 7me ěmepyyrō ropa taropose eya xine Ritonōpo eahmary poko Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko. Mame oseahmatoh etyhypryme otuhtoh konōto tyrise eya xine.

¹⁰Yrokokoro ahno taropose ropa Saromāo a itapyīkō taka ropa. Tākye toh kynexine kure Tawi tyrise Ritonōpo a exiryke te, kure Saromāo tyrise roropa eya te, Izyraeu tō roropa.

*Tōsenepose ropa Ritonōpo Saromāo a
(1 Tuisa 9.1-9)*

¹¹Moraramē tōtyhkase Saromāo Ritonōpo Tapyī riry poko te, tytapyī konōto riry poko, enara. Emero tyriry se aehtoh tonō kure tōtyhkase.

¹²Mame tōsenepose Ritonōpo eya koko. Ynara tykase ynororo eya:

– Ōmihpyry totase ya. Sero Tapyi, onyrihpyry tymenekase ya, sero tao onekarory tō zahkatohme jeahmatohme oya.

¹³Kapu tapuruse ahtao ya, konopo onenehpopyra jahtao, taparara tuhke enehporyhtao ya anarykahpyrykō enahkatohme te, tyrohsē enehporyhtao ya ypoetory tō pona,

¹⁴mame ypoetory tō otururuhtao ya, tyrypyrykō poko emynyhmaryhtao, zae pyra toto ehtoh rumekaryhtao roropa eya xine, toto otururu etāko ase kapu aeino, iirypyrykō korokāko ase, esarykō kurākāko ropa ase.

¹⁵Kure rokē ōmirykō etāko ase, ya ōtururukohtao sero Tapyi tao.

¹⁶Sero Tapyi tymenekase ya, tapiakase jesaryme ehtohme, sero tao jeahmatohme jūme. Sero enēko ase, ewomāko roropa ase jūme.

¹⁷– Zae rokē jomiry omipona awahtao, Saromāo, amonohpyra awahtao, omy Tawi jomipona ehtopōpyry saaro te, emero ynyriphopyry riryhtao oya,

¹⁸orēpyra orīko ase tuisame, jomihpyry ae ro omy Tawi a, ynara katopōpyry ae ro: “Jūme apakō Izyraeu tō esēme exikehpyra mana.”

¹⁹Yrome jomiry omipona pyra awahtao xine, apakomo a roropa, imehnō neponāmarykō poko toehse awahtao xine,

²⁰ypoetory tō Izyraeu tō oūko ropa ase toto esary poe, ynekarohpyry eya xine. Sero Tapyi rumekāko roropa ase: “Osa kurā sero, jūme jeahmatohme,” karyhtao ro ya. Mame sero Tapyi eunohnōko imehnō ahno tō mana, imeimehnō nonory pōkomo.

²¹Seromaroro enekurāme mana, typahsēme rokē exīko mana. Mame ikuroko ytoketō oserehnōko mā toto moro eneryke tyya xine. “Oty katohme serara tyrise Ritonōpo a sero nono poko, sero Tapyi poko roropa?” āko mā toto.

²²Mame toto ezuhnōko imehnō mana: “Ritonōpo turumekase Izyraeu tomo a exiryke, Tosēkōme. Eya itamurukō tonehse Ejitu poe. Imehnō neponāmarykō tokahmase eya xine, toahmase toto eya xine. Morara exiryke toto tuānohse eya, typoremākase toto eya sero saaro,” āko mā toto.

8

*Saromāo nyrytamo
(1 Tuisa 9.10-28)*

¹20me jeimamyry taropose Saromāo a Ritonōpo Tapyī riry poko tytapyī konōto riry poko roropa.

²Pata tō, Hirāo, Tiro esē nekarotyā eya, tyrise ropa eya. Mame Izyraeu tō tonyohse eya moro pata tō pona oehtohkōme ropa.

³ Mame tōsetapase Saromão Hamate-Zopa pōkō maro. Typoremākase toto eya.

⁴ Pata Tatamoa tyrise ropa eya ona tonorē po, imehnō pata tō roropa Hamate nonory po, tymōkomory esaryme ehtohme.

⁵ Imehnō pata tō tyrisenāme tyrise ropa Saromão a: Pete-Horō-Epoe te, Pete-Horō-Zopino, pata tō tōsewomase apuru tō ke, omōtohamamā ke roropa kurimene risē ke epetōkara omōpyra ehtohme,

⁶ pata Paarate te, emero pata tō tynapyry tōkehko esaryme te, toky tō esaryme roropa kahu etonatohtōnō maro. Tātamorepatopōpyry emero tyrise Saromão a Jerusarē po te, Ripano po te, pata tō po emero tynonory po.

⁷⁻⁸ Topehke pyra erohketō tapoise Saromão a Kanaā pōkō pakomotyamo. Mokaro tamuru tō onetapara tokurehse Izyraeu tō kynexine toto patary tō typoremākase ahtao eya xine. Mokaro, topehke pyra erohketō ynara kynexine: amoreu tomo te, heteu tomo te, perizeu tomo te, heweu tomo te, jepuseu tomo, enara. Mokaro pakomotyā topehke pyra erohnōko ro seroae ro.

⁹ Yrome Izyraeu tō anapoipyra Saromão kynexine topehke pyra erohtohme. Soutatume toerohse Izyraeu tomo te, soutatu tuisaryme te, kahu aroneme etonatohtōnōna te, kawaru po ytoketō soutatume, enara.

¹⁰ 250me erohketō tuisaryme kynexine, erohketō maro Saromão nyrohmanohpotopōpyry tō poko.

¹¹ Mame tyyty, Ejitu tuisary ēxiry tarose Saromão a Tawi Patary poe tytapyī konōto, tynyrhpyry taka. Ynara tykase ynororo:

— Mokyro exisaromepyra mana Tawi tapyī konōto tao, Izyraeu tō esemy. Ritonōpo omiry ē esahpyry emero kurāme mana, Ritonōpo esaryme.

¹² Tynekarory tō tyahkapose Saromão a okyno zahkatoh po tynyrhpyry po Ritonōpo Tapyī myhto.

¹³ Okyno tō tyahkapose eya Moeze nymerohpyry omipona, Ritonōpo eahmatohme Oserematohtōnōna po te, Nuno Kasenato ahtao te, oseruao oseahmatohtōnōna po roropa jeimamyry punero: Oseahmatohtōnōna Wyi poko Iporutatohtōnōna maro pyra te, Oseahmatohtōnōna Tykyrysā Apoitohtōnōna poko te, Oseahmatohtōnōna Tapyī Pisarara poko, enara.

¹⁴ Tummy Tawi nyripohpyry omipona, oturuketō tyrohmanohpose Saromão a, rewita tō maro, oturuketō akorehmary poko aeremiarykō poko te, toto erohtoh poko, enara. Ritonōpo Tapyī omōtohtōnōna erase tō tyrohmanohpose eya, toto tapiakase kokoro rokē toto erohtohme omōtohtōnōna poko Tawi, Ritonōpo poetory nyripohpyry ae ro.

¹⁵ Tawi nyripohpyry oturuketomo a, rewita tomo a roropa Ritonōpo mōkomory esary tō poko, tyrise eya xine porehme.

¹⁶ Morarame tōtyhke Saromão emero, tyriry se aehtopōpyry tomo, Ritonōpo Tapyī apō ritopōpyry poe, aotyhkatohtōnōna pona, emero tyrise eya kure rokene.

¹⁷ Mame Saromão toytose nakuataka Eziō-Kepea pona te, Erate pona ro-ropa tuna Akapa ehpiokoxi, Etō nonory pona.

¹⁸ Wapu tō tonehpose tuisa Hirāo a tyoetory tō maro wapu poko tuaro exiketomo. Toytose toto Saromão poetory tō maro Opia nonory pona. Moro poe uuru tonehse Saromão a 15 miu kiru motye.

9

*Sapa tuisary nohpo oehtopōpyry Saromão enese
(1 Tuisa 10.1-13)*

¹ Mame Saromão imehxo ehtoh poko omi totase Sapa tuisary nohpo a. Naeroro toytose ynororo Jerusarē pona ikuhse, tupimā ke ekaropotohme eya. Tymarō typoetory tō tuhke toeporehkase, kameru tō maro tymōkomoke pehme, tonahsē tompore ritohe ke te, joia tomo te, uuru itamurume, enara. Mame tōseporyse tahtao Saromão maro tōturupose ynororo emero tōsenetupuhtoh poko.

² Tozuhse ynororo eya emero porehme; tupime nymyry pyra kynexine eya nohpo ezukuru.

³ Mame Saromão tuaro ehtoh totase Sapa tuisary a, itapyī konōto inyrihy-pyry tonese roropa eya.

⁴ Tonahsē tonese eya tyrise ahtao imezā pona, tapyi tō tonese eya, erohketō tuisary tō esaryme, emese kure erohketō irohmanohpory poko tuisa tapyi tao, zupōkō roropa, otuhtoh konōto poko erohketomo te, tynekarory zahkatoh poko Ritonōpo maro Oturutoh tao. Morohne poko tōsenuruhkase ynororo.

⁵ Ynara tykase ynororo tuisa Saromão a:

– Opoko omi totase ya ypatary po jahtao, tuaro oehtoh poko roropa. Emero ynetahpyry zae nexiase ajohpe pyra.

⁶ Yrome zae aexiry onenetupusaromepyra exiase onenepyra ro jahtao. Moero zokonaka jurupyra toh nexiase tuaro oexiry poko, tuaro oehtoh jurutopōpyry motye kuhse nase ōmiry.

⁷ Tākye mā opoetory tomo amaro toexirykōke, ōmiry etaryke roropa tyaa xine, tuaro oehtoh poko ōtururu etaryke tyaa xine.

⁸ Kure rokē Ritonōpo mana, Oesemy, tākye opoko toehse toexiryke oriase Izyraeu tō tuisaryme. Jūme Izyraeu tō pyno exikehpyra mana. Morara exhiryke Izyraeu tō tuisaryme oriase, toto akorehmatohme zae ehtoh poko toto ehtohme.

⁹ Mame tuisa Saromão a tynenepyhpyry tō tokarose eya: uuru, 4 miu kiru motye te, tonahsē emepory itamurume te, topu tō typyne exiketō joia tomo, enara. Moro panō tonahsē emepory tō, Sapa tuisary nohpo nekarohpyry kurā Saromão a, moro panō onenezomopyra ropa toehse kynexine.

¹⁰ (Mame tuisa Hirão poetory tomo a tuisa Saromão poetory tomo a roropa uuru tonehse Opia nonory poe, wewe sātaro tonehse roropa eya xine, joia tō kurā roropa.)

¹¹ Moro wewe ke opyi onuhtohme tyrise eya Ritonōpo Tapyi tao, tytapyi konōto tao roropa, haapa tō tyrise roropa, rira tō roropa eremiatoh etohme. Morohne panō, onenepitopyra kynexine Izyraeu po, seroae ro moro panō onenepyra ropa toehse.)

¹² Mame tuisa Saromão a tynekaroryme emero Sapa tuisary ise ehtoh tokarose eya te, emero inekaropohpyry roropa tokarose eya te, tyoro kurākō tokarose eya roropa. Mame toytose ropa ynororo, tymarōkō maro, tynonory Sapa pona ropa.

Tuisa Saromão mōkomory

(1 Tuisa 10.14-29)

¹³ Emero jeimamyry ae uuru tapoise Saromão a 23 miu kirume.

¹⁴ Moro maro tineru topehmapose eya kowenu tinerūme, mōkomo ekamonanomo a, toto erohtoh poko te, arape tuisary tomo a te, Izyraeu patary tō kowenatu tomo a, enara. Uuru tonehse parata roropa eya.

¹⁵ Osewomatoh tyrise Saromão a, uuru risemy, 200me inunomo. Toiro ahtao 7 kirume exisasaka uuru ke kynexine.

¹⁶ Inunōkara 300me osewomatoh tyrise eya roropa, uuru risemy. Toiro ahtao 3½ kirume uuru nae kynexine. Morohne tyrise eya osa Itu Ripano taka.

¹⁷ Tuisa apō konōto tyripose Saromāo a uuru risemy maafim maro.

¹⁸ Moro tuisa apō opyi nae kynexine, 6me onuhtoh maro. Moro apō konōto poko pupu apō kynexine tapuhse uuru ke. Moro panō exipitopyra kynexine tuisa apōme imep̄y nonory po.

¹⁹ Toiro onuhtoh po asakoro reāo kynexine etyhyppy po. Atapona 12me reāo panō nae kynexine onuhtoh po. Moro panō exipitopyra kynexine tuisa apōme imep̄y nonory po.

²⁰ Eukuru ētoh Saromāo tapyī tao uuru risē kynexine. Ikyryry osa Itu Ripano tao emero uuru risēme kynexine. Parata poko pyra toh nexiase, Saromāo tuisame ahtao, typyne pyra parata exiryke eya.

²¹ Wapu tō nae nexiase Saromāo, Hirāo wapu tō maro mya ytoketomo Expaniā pona roropa. Oseruao jeimamyry taropose ahtao toipe wapu tō toehse ropa ahtao, uuru tonehse, parata, maafim, arimi tomo, meku tomo, enara.

²² Tuisa Saromāo imehnō motye emero tymōkomokehxo kynexine, tuaro-hxo roropa kynexine.

²³ Moino imehnō nonory pōkō tuisa tō toytory se nexiase tuaro aexiry etatohme tyya xine, Ritonōpo nekarohppy eya.

²⁴ Toehse toto ahtao tynekarory tō tonehse eya xine parata risemy te, uuru risē roropa te, upo te, typyre te, tonahsē emery tomo, kawaru tomo, mura tō maro. Morara toehse jeimamyry ae rokene.

²⁵ Tuisa Saromāo 4 miu osa nae kynexine kawaru tō esaryme kahu tō maro. 12 miūme kawaru tō nae kynexine osetapaketomo. Zokonaka rokē mokaro tyriase eya Jerusarē po, imehnō sapararahme toh kynexine imehnō pata tō po, osa tō tyriase eya exiryke moro pata tō po toto esaryme.

²⁶ Tuisamehxo kynexine ynororo imehnō tuisa tō tuisaryme emero tuna Eupyrati poe pirixteu tō esary pona Ejitu nonory ehpiō pona roropa.

²⁷ Tuisame Saromāo ahtao parata nae toehse itamurume, topu tō samo. Apupari itamurume nae kynexine, wewe tō sã rokene ypy tō po Juta nonory po.

²⁸ Kawaru tō tonehpose Saromāo a Muxiri poe imehnō nonory poe roropa emero.

Tuisa Saromāo orihtop̄opyry

(1 Tuisa 11.41-43)

²⁹ Saromāo nyriyā emero apitory poe etyhyppy pona tymerose pape pokona Urutono Natā a te, Urutono Nymerohppyry Aia Xiro pono a te, Enepotopyry Urutono Ito a; sero pape etyhyppymā ekarōko roropa Jeropōāo, Nepate mūkuru poko.

³⁰⁻³¹ Tuisa Saromāo toerohse tuisame 40me jeimamyry Jerusarē po, Izyraeu tō esēme. Mame Saromāo toorihse. Tonēsē ekeppyry Tawi patary po. Mame imūkuru Ropoāo tuisame toehse kynexine imyakāme.

10

Izyraeu tō atapiakatop̄opyry

(1 Tuisa 12.1-20)

¹ Morarame Ropoāo toytose Xikē pona. Moroto tōximōse Izyraeu tomo, imoihme, tutuisarykōme Ropoāo ritohme.

² Mame moro poko zuaro toehse Jeropōāo, Nepate mūkuru. Toytose apitoryme ynororo Ejitu pona Saromāo kurūke. Mame toehse ropa ynororo Ejitu poe tytapyī taka.

³ Jeropoão tonehpose mokaro a, inikahpoëkomo a oximaro toto ytotohme Ropoão zuruse. Ynara tykase toto eya:

⁴ – Omy Saromão a yna tyrohmanohpose itamurume, tupimã poko te, omoxinety puimary poko. Naeroro omoxĩ hkopyra yna erohtoh riryhtao oya, tupime hkopyra, õmiry moĩko ynanase, opoetoryme exikehpyra exĩko ynanase, tykase toto.

⁵ – Oseruao tõmehse ahtao osehtoko ropa. Oezuhtoh ekarõko ase oya xine, tykase Ropoão eya xine.

Naeroro toytose ropa toto.

⁶ Mame tamuhpomãkõ maro tõturuse tuisa Ropoão, tumy Saromão ako-rehmahpõkomo.

– Otara ãko ha, Izyraeu tõ ezuhnõko? tykase ynororo.

⁷ Ynara tykase toto:

– Izyraeu tõ akorehmary se nymyry awahtao, kure rokẽ toto ezuhko. Mame jũme õmiry moĩko mã toto.

⁸ Yrome tamuhpomãkõ omiry onetara kynexine. Nuasemãkomo a toytose ynororo ekaropose tymaro tuãtase toh exiryke. Seromaroro takorehmananõme tyrise toto eya.

⁹ – Otara ãko matou? tykase ynororo eya xine. Otara ãko ywy Izyraeu tomo a, zohzohmehxo toerohtoh se exiketomo a? tykase.

¹⁰ – Ynara kaxiko eya xine, tykase toto: “Jemahxiky papa wakuru motye, zumohxo exĩko.

¹¹ Papa nyrohmanohpotopõpyry oya xine omoxinety sã nexiase repe. Yrome ywy moro motye orohmanohpotorỹko ase, omoxihxo kuhse. Ynoro opipokuase ahno pipohtoh ke. Ywy pui pipohtoh ke opipohtorỹko ase,” tykase toto Ropoão a.

¹² Mame oseruao tõmehse ahtao Jeropoão, imarõkõ maro, toytose ropa tuisa Ropoão a aomihpyry omipona.

¹³ Mame tuisa Ropoão a tamuhpomãkõ nekarohpyry onezuhpyra toehse. Tõturuse ynororo tofo maro toto zupokary samo,

¹⁴ nuasemãkõ omiry samo. Ynara tykase ynororo:

– Papa nyrohmanohpotopõpyry oya xine omoxinety sã nexiase repe. Yrome moro motye orohmanohpõko ase, omoxihxo kuhse. Opipokuase ynororo ahno pipohtoh ke. Ywy pui pipohtoh ke opipohtorỹko ase, tykase.

¹⁵ Izyraeu tõ omiry onetara Ropoão nexiase. Morara tyripose Ritonõpo a tõmihpyry ae ro Jeropoão a, turuse ahtao urutono Aia a, Xiro pono.

¹⁶ Morarame tonetupuhse Izyraeu tõ ahtao, tõmiryko onetara tuisa exiry poko, tykohtase toto:

– Tuisame pyra Tawi nase, jekyry tõ maro. Otyme kure tyrise eya xine kypoko xine? Ehmaropa, Izyraeu tomo, tapyi taka ropa! Ah Ropoão nosepynanohno!

Morara exiryke toytose ropa toto tytapyĩkõ taka.

¹⁷ Ropoão tynomose eya xine, Juta tõ nonory põkõ esẽme rokene.

¹⁸ Naeroro typoetory Atonirão taropose Ropoão a oturutohme Izyraeu tõ maro, topehke pyra erohtetõ tuisaryme Atonirão kynexine. Yrome totapase ynororo, topu ke, Izyraeu tomo a. Morara toehse ahtao, taryporyke sã tõtyrise ropa Ropoão tykahu aka epatohme Jerusarẽ pona.

¹⁹ Morotoino Izyraeu tomo a inikahpoëkomo a Tawi ekyry tõ turumekase tutuisarykõme eya xine.

11

Ritonõpo poe Semaia omihpyry
(1 Tuisa 12.21-24)

¹ Mame Jerusarē pona toeporehkase Ropoão ahtao, typoetory tō, soutatu tō, tonehpose tyya, 180 miumākomo, Juta patary tō poe, Pějami patary tō poe, enara. Tōsetapary se kynexine Izyraeu tō inikahpoëkō maro typoetoryme toto ritohme ropā.

² Yrome urutō Semaia turuse Ritonõpo a. Taropose ynororo Ropoão zuruse,

³ ynara katohme Ropoão a, Juta tomo a, Pějami tomo a roropa:

⁴ “Osetapara ehtoko, oekyry tō Izyraeu tō maro. Atapyĩkō taka ytotoko ropā emero porehme. Serara toehse, tyripose Ritonõpo a exiryke.”

Mame Ritonõpo omiry omipona toehse toto. Ytopyra toehse toto osetapase Jeropoão maro.

Pata tō tyjamihtanohpose Ropoão a

⁵ Naeroro tehme toehse Ropoão Jerusarē po. Tynonory ewomatohme pata apuru tō tyrise eya, tapyi jamihmākō roropa Juta patary tō po Pějami patary tō po roropa:

⁶ Perē po te, Etā po, Tekoa po,

⁷ Pete-Zua po te, Soko po, Aturā po,

⁸ Kate po te, Maresa po, Zipe po,

⁹ Atoraī po te, Rakixi po, Azeka po,

¹⁰ Zora po te, Aijarō po, Eperō po, enara.

¹¹ Typoetory tō tuisary tō tyrise Ropoão a moro pata tō jamihmākō po. Tonahsē roropa tyrise eya ikurākatohme moro pata tō po, tiriiku tōkehko te, azeite te, uwa eukuru jehnahpyry, enara.

¹² Osewomatoh tonō roropa, warata tō roropa tyrise eya moro pata tō jamihmākō po emero. Morara exiryke jamihmehxo moro pata tō toehse. Morara riryke eya Juta tō esēme Pějami tō esēme roropa exikehpyra Ropoão kynexine.

Oturuketō rewita tō maro ytory Jerusarē pona

¹³ Mame Izyraeu patary tō poe emero inikahpoe oturuketō toytose rewita tō maro ikurenaka Juta nonory pona.

¹⁴ Tosarykō ona po turumekase eya xine, tutupikō roropa Juta nonory pona toytotohkōme Jerusarē pona roropa, Ritonõpo maro oturuketōme erohsaromepyra toexirykōke, toto onyrohmanohpopyra Izyraeu tō tuisary Jeropoão exiryke imūkuru tō maro.

¹⁵ Tynymenekatyā tyrise Jeropoão a oturuketōme erohtohme tynyrityā eahmatoh tao, joroko tō eahmatohme, pui orutua panō roropa inyriphopyry eahmatohme.

¹⁶ Mame Izyraeu oxiekyrykō poe, emero pata tō poe Ritonõpo, Izyraeu tō Esē nymyry eahmary se exiketō toytose toto rewita tō maro Jerusarē pona tynekarorykō zahkatohme tynekarorykōme Ritonõpo a, tytamurukō Esemy a.

¹⁷ Morara exiryke Juta tō tyjamihtase tutuisarykō maro. Oseruao jeimamyry Ropoão, Saromāo mūkuru takorehmase eya xine, tuisa Tawi ehtopōpyry Saromāo ehtopōpyry roropa typonohse ahtao eya.

Ropoão tapyi taōkomo

¹⁸ Ropoão tytytase Maarate maro, Jerimote, Tawi mūkuru ěxiry. Jē kynexine Apiaiu, Eriape ěxiry, Jese pary.

¹⁹ Oseruao tumükue Maarate kynexine: Jeu te, Semaria te, Zaão, enara.

²⁰ Imeïpo Ropoão tpyytase ropa Maaka, Apisarão ãxiry maro. 4me tumükue toehse ynororo: Apia te, Atai te, Ziza te, Seromite, enara.

²¹ Atapona 18me nohpo tō tapoise Ropoão a tpyyxiãme, imehnō 60mãkō tapoise roropa eya tpyyxiãme. Toemükuase toto 28me orutua komo te, 60me nohpo tomo. Maaka pynohxo kynexine ynororo imehnō nohpo tō emero motye.

²² Morara exiryke imükuru Apia tymenekase eya tuisame ehtohme tymyakãme Juta tō esẽme.

²³ Kure tōsenetupuhse Ropoão tumükuru tō poko: tyrohmanohpose toto saporarahme pata tō jamihmã po Juta tō nonory po Pějãmĩ nonory po roropa. Tonahsẽ tokarose roropa eya xine itamuraume, toto takorehmase roropa eya ipyatohkõme.

12

Ejitu tuisary oehstopõpyry Juta poremãkapose (1 Tuisa 14.25-28)

¹ Morarame torẽnase Ropoão ahtao tuisame toexiry poko Juta tō esẽme, Ritonõpo omiry turumekase eya typoetory tō maro emero.

² Mame 5me jeimamyry taropose Ropoão ahtao tuisame ehtoh poko, Ritonõpo omiry onymoipyra toto exiryke, tuãnohse toto Ritonõpo a. Tuisa Xisake, Ejitu esẽ toehse osetapase Jerusarẽ põkõ maro.

³ Tymaro 1.200me kahu tō kynexine te, 60 miume kawaru po ytoketõ te, soutatu tō ikuhpỹme roropa: ripio tomo te, sukita tomo te, etiope tomo, enara.

⁴ Pata tō jamihme exiketõ Juta tō nonory po typahse eya. Mame toytose ynororo tysoutatu tō maro Jerusarẽ pona.

⁵ Mame urutõ Semaia toytose Ropoão a imehnō Juta tō tamuximãkõ maro, Jerusarẽ po tõximõse toh kynexine Xisake kurũke. Ynara tykase ynororo eya xine.

– Ynara ãko Ritonõpo mana oya xine: “Turumekase ywy oya xine. Naeroro orumekatorỹko ase Xisake poetoryme oehthokõme,” tykase.

⁶ Mame tuisa Ropoão tō, tamuximãkõ maro tōsekarose toto tyrypyrykõ poko. Ynara tykase toto:

– Ajohpe pyra iirypyryme toehse sytatose. Zae Ritonõpo nase kuãnoprykohtao, tykase toto.

⁷ Mokaro emynyhmary eneryke tyya, ynara tykase Ritonõpo urutõ Semaia a:

– Iirypyryme tōsekarose toto exiryke, toto onenahkapopyra ase: toehse Xisake ahtao osetapase toto maro, toto pynanohnõko ase. Zehno ro ase repe, yrome Jerusarẽ põkõ onenahkapopyra ase Xisake a.

⁸ Toto poremãkãko ro Xisake mana, mame zuaro exĩko mã toto ypoetoryme ehtoh sã pyra ahno tuisary poetoryme ehtoh mana.

⁹ Mame Jerusarẽ pona toehse Xisake, moro pata typoremãkase eya. Uuru tõkehko tarose eya Ritonõpo maro Oturutoh tae te, tuisa tapyĩ konõto tae, enara. Emero tarose eya: osewomatoh tonõ uuru risẽ roropa, Saromão nyriptyamo.

¹⁰ Mame imyakãme osewomatoh tonõ tyrise Ropoão a, metau risemy. Morohne tokarose eya omõtoh erase tomo a.

¹¹ Mame tuisa Ropoão toytose ahtao Ritonõpo Tapyĩ taka, moro osewomatoh tonõ tapoise mokaro soutatu tomo a arotõhme. Moromeïpo tarose ropa toto eya xine ikurãkatohme ropa erase tō esaka.

¹² Tõsekarose ynororo Ritonõpo a exiryke onenahkara Ritonõpo kynexine zehno toehtoh ke. Naeroro kure pohto toehse Juta tõ nonory po.

Ropoão tuisame ehtoh poko

¹³ Mame Ropoão tuisame kynexine Jerusarē po. Orēpyrahxo toehse ynororo Juta tõ esēme. 41me jeimamyry nae kynexine tuisame toehse ahtao. Mame 17me jeimamyry taropose ynororo tuisame ehtoh poko Jerusarē po, Ritonõpo nymenekahpyry tosaryme, Izyraeu tõ nonory po, pata kurano, zae Ritonõpo eahmatopo. Ropoão eny Naama kynexine, Amõ pono.

¹⁴ Zae pyra toehse Ropoão, azahkuru, Ritonõpo omihpyry omipona se hkopyra toehse exiryke.

¹⁵ Mame imehnõ Ropoão nyrytã apitory poe etyhpyry pona, emero tymerose pape pokona Urutõ Semaia Nymeroahpyry ao te, Urutõ Ito Nymeroahpyry ao roropa, enara. Ropoão, Jeropoão maro osetapakehpyra toh kynexine.

¹⁶ Mame Ropoão toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tõ zonētoh tao, Tawi patary po. Mame imükuru Apia tuisame toehse tumy myakāme.

13

Juta tõ esēme Apia ehtoh poko (1 Tuisa 15.1-7)

¹ Morarame 18me jeimamyry taropose tuisa Jeropoão, Nepate mükuru a ahtao, Izyraeu tõ tuisaryme, Apia Juta tõ tuisaryme toehse.

² Oseruao jeimamyry taropose ynororo tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jery esety Mikaiia kynexine, Urieu ěxiry Kipea pono.

Mame tõsetapase toto Apia, Jeropoão maro.

³ Apia toytose 400 miu soutatu tõ maro, orēpyra exiketomo. 800 miu soutatu tõ tarose Jeropoão a etonatohme, orēpyra exiketomo.

⁴ Mame tõnuhse Apia ypy Zemaraim pona, ypy tõ rãnao Eparaĩ nonory po. Tykohtase ynororo ypy emory poe Jeropoão netaryme, soutatu tõ maro. Ynara tykase ynororo:

– Etatoko pahne.

⁵ Tuaro pyra hmatou? Ritonõpo Izyraeu tõ Esemy a tõmiry totapose Tawi a, jumāme aomiry onytyromara mana. Ynara tykase eya: “Omükuru, apakõ roropa jüme Izyraeu tõ esēme exiko.”

⁶ Yrome Jeropoão, Nepate mükuru, Saromão poetory, Tawi mükuru poetory, tošē zehno toehse, turumekase eya.

⁷ Imehnõ ajoajohpākõ Jeropoão maro toehse akorehmatohme etonatohme Ropoão, Saromão mükuru maro. Nuaseme ro Ropoão kynexine, zuaro hkopyra roropa. Topetõkara nyporemākasaromepyra kynexine.

⁸ Amarokõ tuhke matose. Amaro xine pui orutua panono, uuru risē Jeropoão nyrytã oneponāmarykõme, Ritonõpo myakāme. Osenetupuhnõko matou mokaro maro, Ritonõpo jamitunuru inekarohpyry tuisa Tawi pakomotyamo a, moro poremākapõko matou?

⁹ Ritonõpo maro oturuketõ, Arão pakomotyã taropose oya xine owinoino xine. Toto myakāme emero rokē tyryse oya xine, Ritonõpo waro pyra exiketõ nyryry samo. Emero rokē oturuketyme se tahtao xine, pui orutua enepyrhtaotao eya, pui pyra ahtao 7me kaneru tõ enepyrhtaotao eya, oturuketyme exiko oneponāmarykõ poko exikety.

¹⁰ – Yrome asã xine pyra ynanase. Yna Esēme Ritonõpo mana. Aomiry onurumekara ynanase. Yna oturuketõ Arão pakomotyãme mã toto. Ritonõpo poetoryme mã toto. Toto akorehmananõme rewita tõ mana.

11 Kokoro rokē tynekarory tō zahkāko mā toto pakeimo te, kokonie pukuro okyno zahkāko tytororo te, ixtaratu tyroxine exikety te, Ritonōpo neneryme meza kurā pona wyi rīko mā toto. Kokonie pukuro apoto rīko nāparina uuru risē pona. Moro rīko ynanase Ritonōpo omihpyry omipona, yna Esemy. Yrome turumekase mā ynororo oya xine.

12 Ritonōpo yna maro mana yna akorehmāko, yna esemazupurume ytōko mana. Ipoetorykō oturuketō rue etosasaka mā toto, yna osetapapitotohme. Izyraeu tomo, osetapara ehtoko Ritonōpo, atamurukō Esē maro. Onyporemākaposaromepyra matose!

13 Yrome soutatu tō emero pyra taropose Jeropoāo a Juta tō zomye, etonahome toto mykapo. Imoihmākō osēpataka toh kynexine toto maro.

14 Mame tŷkakoxi tōsenuhmase Apia soutatu tō ahtao, tomyehmase toexirykō Jeropoāo soutatu tomo a tonese eya xine, tykohtase toto Ritonōpo a takorehmatohkōme. Rue tō totose roropa oturuketomo a.

15 Opore tykohtase Juta tō soutatu tomo. Mame Jeropoāo typoremākapose Ritonōpo a Izyraeu tō maro osetaparyhtao Apia tō maro Juta tō soutatu tō maro.

16 Mame Izyraeu tō soutatu tō toepase Juta tō wino, Ritonōpo a takorehmase toto exiryke.

17 Tuhkākō totapase eya xine, 500 miume Izyraeu tō totapase Apia a ipoetory tō maro.

18 Morara kynexine, Izyraeu tō soutatu tō typoremākase. Orēpyra Juta tō soutatu tō toehse Ritonōpo enetuputyryke eya xine, tytamurukō Esemy.

19 Mame Jeropoāo tō tokahmase ipoetory akoīpyry maro, Apia tomo a. Pata tō typoremākase eya xine: Peteu te, Jesana te, Eporō, enara, pata tō pisarara moro zomye exiketō maro.

20 Moromeīpo tuisame Apia ahtao, Jeropoāo jamihme exipyra ropa tokurehse. Mame etyhyryme Jeropoāo zehno Ritonōpo exiryke totapase ynororo eya, toorihse.

21 Apia jamihmehxo toehse. Typytase 14me nohpo tō maro. Imūkuru tō 22me tonuruse, ēxiry tō 16me.

22 Mame emero Apia ehtopōpyry poko imehnō inyrytā poko, aomihpyry roropa tymerose pape pokona Urutō Ito Nymerohpyry ao.

14

Tuisa Asa Juta tō esemy

(1 Tuisa 15.8-24)

1 Mame tuisa Apia toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh tao Tawi patary po. Imūkuru Asa tuisame toehse tumy myakāme. 10me jeimamyry taropose Juta tomo a osetapara, tuisame Asa ahtao.

2 Asa nyrihpyry zae kynexine Ritonōpo Tosemy a. Ritonōpo zamaro kynexine.

3 Imehnō okyno zahkatoh apō typhase eya, imehnō neponāmary eahmatoh roropa. Xikihme exiketō topu risē Paau eahmatoh typhase roropa eya, ahno neponāmary nohpo Asera enetupuhtoh roropa takohse eya.

4 Mame Ritonōpo omipona Juta tō tyripose ropa eya, itamurukō Esē namorepatopōpyry te, inyriophpyry roropa omipona toto ehtohme.

5 Imehnō neponāmary eahmatoh typhase eya, ixtaratu zahkatoh apō tō roropa emero pata tō po Juta tō nonory po. Naeroro osetapara toehse toto, Juta tō tuisaryme Asa ahtao.

⁶ Pata apuru tō te, soutatu tō esary jamihmākō tyrise eya Juta tō patary tō po. Morara ahtao Ritonōpo poe osetapara toh kynexine tuhke pitiko jeimamyry ae.

⁷ Ynara tykase ynororo Juta tomo a:

– Kyzehno xine exiketō pyra ahtao kypatarykō sapurutone. Tapyi tō jamihmākō kaetokohxo exiketō syritone roropa soutatu tō esaryme. Pata omōtoh apurutoh syritone roropa kurimene ke. Ritonōpo Kuesēkō toahmase kyya xine. Inyripohpyry omipona tukuhse kyya xine roropa. Morara exiryke Ritonōpo poe kyzehno xine exiketō pyra toehse.

Naeroro morohne tyrise eya xine. Kure tyrise toto Ritonōpo a.

⁸ Mame Juta tō soutatu tō nae Asa kynexine 300 miumākomo tōsewomatohke warata tō ke te, 280mākō Pējamī tō maro tōsewomatohke taky tō maro. Orēpyra toh kynexine, tamorepase roropa toh kynexine.

⁹ Morarame Etiopia pō toehse, esety Zera, osetapase Juta tō poremākapose. Ipoetory tō soutatu tō miujāome kynexine te, 300me kahu tō nae roropa kynexine. Maresa pona toeporehkase toh kynexine.

¹⁰ Mame Asa toytose soutatu tō maro osetapase jakanahmā po Zepata po Maresa pūto. Asakoro imoihmākō kynexine osēpataka.

¹¹ Mame Asa tōturuse Ritonōpo Tosemy a takorehmapotohme eya. Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo, yna akorehmary waro mase, jamihme yna ahtao te, jamihme pyra yna ahtao roropa. Yna akorehmako seromaroro, Ritonōpo, yna Esēme oenefuputyryke yna a. Ritonōpome mase, opoetoryme ynanase. Ytōko ynanase osetapase mokaro imoihmākō maro. Ritonōpo, yna Esēme mase. Oporemākaposaromepyra imehnō mana porehme.

¹² Mame Asa tō, typoetory tō maro tōsetapapitose ahtao, etiope tō ty-poremākase Ritonōpo a. Toepase toto.

¹³ Tokahmase toto Asa tomo a tysoutatu tō maro Jeraa pona. Etiope tō totpase emero. Arypyra toehse toto ipunaka, Ritonōpo a ty-poremākase toto. Mame Asa poetory tomo a mōkomo tarose tymaro xine arory se toto ahtao.

¹⁴ Moromeīpo imehnō pata tō Jeraa pūto exiketō ty-poremākase Juta tomo a, morotōkō Ritonōpo zuno toehse exiryke. Mame Asa poetory tomo a toto mōkomory tarose emero porehme mokaro patary tō poe.

¹⁵ Tokyke exiketō roropa ty-poremākase eya xine. Kaneru tō tuhke tapoise eya xine, kameru tō roropa. Mame toytose ropa toto Jerusarē pona.

15

Zae ehtoh poko Asa nyrytyamo

(1 Tuisa 15.13-15)

¹ Morarame Ritonōpo Zuzenu tooehse Azaria Otete mūkuru pona.

² Toytose ynororo tuisa Asa zuruse. Ynara tykase ynororo eya:

– Tuisa Asa, Juta tō maro emero, etatoko pahne! Ritonōpo Izyraeu tō Esemy amaro xine mana, imaro awahtao xine. Zupiryhtao oya xine osenepōko oya xine mana. Yrome irumekaryhtao oya xine orumekatoryko roropa mana.

³ Okynahxo samo tuhke jeimamyry Izyraeu tō Ritonōpo nymyry oneah-mara mā toto, imaro oturukety pyra mā toto, tamorepaneke pyra, Aomiry pyra roropa toehse mā toto.

⁴ Yrome aetuarimarykohtao toeramase ropa toto Ritonōpo Izyraeu tō Esemy a. Tupise ynororo eya xine, mame tonese ropa ynororo.

⁵ Aetuarimarykohtao osetapakehpyra toh kynexine, ajoajohpākō nae exiryke emero nono po.

⁶ Imehnõ ahno imepÿ nonory põkõ maro osetapakehpyra toh kynexine. Pata põkõ imehnõ pata põkõ onyporemākapokehpyra toh kynexine. Ritonõpo poe etuarimāko toh kynexine.

⁷ Yrome orēpyra ehtoko! Penekehpyra ehtoko. Ākorehmatorÿko Ritonõpo mana oerohtokõ poko, kure rokē otyhkatohme.

⁸ Mame Azaria, Otete mükuru omiry etaryke Asa a, tyjamihtase ynororo. Imehnõ neponāmary xihpyry typahse eya Juta nonory po te, Pējamī nonory po roropa, pata tō po roropa tynapoityā ypy tō po Eparaī po. Okyno zahkatoh apō tukurākase eya Ritonõpo eahmatopo, Ritonõpo maro Oturutoh ēpataka.

⁹ Tuhke Izyraeu tō tooehse Asa maro ehtohme imehnõ nonory poe, Eparaī nonory poe te, Manase nonory poe te, Ximeāo nonory poe roropa, Asa maro Ritonõpo ehtoh tonese eya xine exiryke. Mame mokaro tonehpose Asa a Juta tō maro Pējamī tō maro Jerusarē pona toto ytotohme oximõme.

¹⁰ Naeroro tōximõse toto Jerusarē po nuno 3mā po, 15me jeimamyry taropose Asa ahtao tuisame ehtoh poko.

¹¹ Mame moro ėmepyry ae okyno tō totapase eya xine 700me pui orutua komo te, 7 miune kaneru tō maro tynekarorykõme Ritonõpo a.

¹² Mame tōmirykõ totapose eya xine Ritonõpo a, tytamuru tō Esemy a, ynororo rokē eahmatohme yronomyryme.

¹³ Tōmirykõ totapose roropa eya xine: Ritonõpo eahmary se pyra exikety ahtao, nohpo tomo te, orutua komo, poetohti tomo te, tuātasehxo exikety ahtao, Ritonõpo eahmary se pyra ynororo ahtao totapasēme exiry.

¹⁴ Mame opore tōsekarose toto eya tykatonomory tō imeimehnõ ahno tō maro. Omipona toexirykõ poko, jūme. Moromeīpo tykohtase toto, tākye toexirykõke, rueimo totose roropa eya xine.

¹⁵ Mokaro Juta tomo atākyemāko toh kynexine tōmihpyrykõ ekaroryke Ritonõpo a. Tōsekarose toto eya zae ehtoh poko se toexirykõke. Ritonõpo tupise eya xine aomiry omipona toehtokõme, tōsenepose ynororo eya xine, osepeme tyrise roropa toto eya tykatonomory tō imeimehnõ ahno tō maro.

¹⁶ Tynoty Maaka touse roropa tuisa Asa a, tuisa ėme pyra ehtohme, tyneponāmary xihpyry tyripose eya exiryke, Asera nohpoimo, eahmatohme. Inyripohpyry takohse Asa a, tysahsahkase eya, mame moro tyahkase eya jakanahmā Keterō po.

¹⁷ Emero neponāmary eahmatoh onenahkara ahtao ro Asa a, Ritonõpo omiry tymoise eya toorikyry ponāmero.

¹⁸ Mame Ritonõpo Tapyī taka tumy nekarohpyry Ritonõpo a emero tonehse eya, uuru risemy roropa, parata risē maro tynekarotyā Ritonõpo a.

¹⁹ Mame osetapara ropa toh kynexine okynahxo, 35me jeimamyry tuisame Asa ehtoh pona.

16

Etonatopõpyry Izyraeu tō maro (1 Tuisa 15.16-22)

¹ Morarame 36me jeimamyry taropose tuisa Asa a ahtao Juta tō esēme, Paasa, Izyraeu tō esē tomõse tysoutafu tō maro Juta tō nonory pona. Pata Rama tapurupitose eya, osema apururu se toexiryke, ytoto po Jerusarē pona.

² Morara exiryke tuisa Asa a uuru tapoise Ritonõpo Tapyī tao parata maro tytapyī tao roropa, morohne taropose eya tynekaroryme typoetory a Tamaxiku pona tuisa Pē-Hatate a ekarotohme, Xiria esemy a. Ynara tonyohse Asa a eya, tōmiryme:

³ “Osepeme sehne kumy tō saaro. Sero parata, uuru maro ynekaroryme mana oya. Naeroro tuisa Paasa epeme pyra exiko Izyraeu esemy. Anako-rehmara awahtao, ytōko ropa mana ynonory poe.”

⁴ Morara kure kynexine tuisa Pē-Hatate a. Morara exiryke typoetory tuisary tō taropose eya soutatu tō maro etonatohme Izyraeu patary tō maro. Ijō tapoise eyā te, Tā roropa te, Apeu-Maī te, Napatari nonory po roropa emero pata tō tonahsē esaryme exiketomo.

⁵ Mame tuaro toehse Paasa ahtao moro poko Rama apuru tō riry poko turumekase eya.

⁶ Mame Juta tō tonehpose tuisa Asa a, emero porehme aehtohme Rama pona topu tō puimase wewe roropa Paasa kyryrŷpyry, Rama apururu risē kehko. Moro topu tō ke wewe maro Mixipa tapuruse Asa a te, Kepa roropa.

Urutō Hanani

⁷ Morarame moro toehse ahtaourutō Hanani toytose oturuse tuisa Asa a, Juta tō esemy a. Ynara tykase ynororo eya:

– Ākorehmaneme Xiria tuisary tyrise oya. Yrome Ritonōpo jamitunuru onenetupuhpyra mexiase. Morara exiryke Izyraeu tō soutatu tō toepase rokē owinoino.

⁸ Etiopia soutatu tō Ripia tō maro tuhke toh nexiase, ikyryrykō kahu tō tuhke roropa nexiase kehko, kawaru po soutatu tō tuhke roropa toh nexiase. Yrome Ritonōpo tonetupuhse oya exiryke toto typoremākase oya.

⁹ Kokoro rokē sero nono pōkō enēko Ritonōpo mana emero porehme. Tyjamitunuru ekarōko mana yronomyryme aomiry omipona exiketomo a. Putupyra exikety sā myriase, naeroro taroino osetapakehpyra mase.

¹⁰ Morara kary etaryke tyyaurutō zehno toehse Asa. Tymyhpōse ynororo eya keti ke ēmatohme āpuruhpyry taka. Morara ahtao roropa imehnō Juta tō tyryhmapitose Asa a.

Tuisame Asa etyhpūpyry

(1 Tuisa 15.23-24)

¹¹ Mame tuisa Asa nyrytā emero tuisame toehpitotopōpyry poe etyhpūpyry pona, emero tymerose pape pokona esety Juta tō Izyraeu tō roropa Tuisary Ehtopōpyry.

¹² Mame 39me jeimamyry taropose ahtao eya tuisame ehtoh poko, tyrohsē popyry tapoise eya ipupuru poko. Ahmitahpyryme toehse, yrome morara ahtao ro Ritonōpo a eramara ropa tokurehse ynororo tukurākatoh ekaropose. Opi warōkomo a rokē tātakorehmapose eya.

¹³ Mame asakoro jeimamyry taropose ahtao toorihse ynororo.

¹⁴ Ekepyry tonēse kynexine zonētohtao topu oramao, inaxikapohpyry aotykyryryme Tawi patary po. Ixtaratu te kanera kehko roropa tyrise eya xine ekepyry maro zonētohtaka. Mame apoto konōto tyrise eya xine tuisamehxoaehtopōpyry enetupuhpotohme tyya xine.

17

Tuisa Josapa ehtopōpyry Juta tō esēme

¹ Morarame Josapa tuisame toehse tumy Asa myakāme. Tyjamihtase ynororo osewomatohme, Juta tō onyporemākara Izyraeu tō ehtohme.

² Soutatu tō tyrise eya typatary jamihmākō tao, Juta tō nonory po te, pata tō po roropa tumy Asa napoityā Eparaī nonory po.

³ Mame kure rokē Josapa tyrise Ritonōpo a jū ehtopōpyry sā exiryke tuisa exisenāme ahtao. Paau oneahmara kynexine,

⁴ tumy Esē Ritonōpo toahmase, aomihpyry omipona kynexine. Izyraeu tō tuisary nyrityā onypoenohpyra kynexine.

⁵ Ritonōpo a jamihme Josapa tyripose tuisame, Juta tō esēme. Tynekarorykō tonehse Juta tomo a emero, ekarotohme eya. Naeroro tymōkomokehxo toehse ynororo, tuisamehxo roropa.

⁶ Tākye toehse ynororo Ritonōpo omipona toexiry poko. Imehnō neponāmary eahmatoh typhahse eya, xikihme exiketō nohpo toponāmasē Asera enetupuhtoh Juta po typhahse roropa eya.

⁷ Mame oseruao jeimamyry taropose ahtao eya tuisame ehtoh poko Ritonōpo omiry amorepananō tonyohse eya pata tō pona Juta pona. Ynara tonyohse eya: Pē-Haiu te, Opatia te, Zakaria te, Netaneu te, Mikaia, enara.

⁸ Mokaro maro rewita tō tonyohse roropa eya: Semaia te, Netania te, Zepatia te, Asaeu te, Semiramote te, Jonata te, Atonia te, Topia te, Topetonia, enara. Ritonōpo maro oturuketō toytose roropa: Erisama te, Jeorāo, enara.

⁹ Ritonōpo Omiry tymerose pape pokona tarose tymaro xine. Mame Juta patary tō pona toytose toto, morotōkō amorepase Ritonōpo omiry poko.

¹⁰ Ritonōpo poe imehnō nonory pōkō Juta nonory zomye Josapa zuno toehse toto. Naeroro osetapara toh kynexine imaro.

¹¹ Tynekarory tō tonehse pirixteu tomo a parata roropa ekarotohme Josapa a kowenu ehepyryme. Imehnō arape tomo a kaneru tō tonehse 7.700me te, poti tō roropa 7.700me roropa.

¹² Tyjamihtase ro Josapa, tapyi jamihmā tyrise eya soutatu tō esaryme. Mōkomo esary tō roropa tyrise eya,

¹³ tonahsē itamurume esaryme. Mame tuaro exiketō tyrise eya Jerusarē po, orēpyra exiketomo, tuisame toto erohtohme.

¹⁴ Ynara toh kynexine tyekyry tō maro: Atina, Juta tō soutatu tō tuisaryme kynexine, 300 miime soutatu tō imaro kynexine.

¹⁵ Mokyro mykapo Joanā kynexine 280 miime orutua kō maro.

¹⁶ Imeiō Amaxia kynexine, Zikiri mūkurume. 200 miime orutua kō imaro kynexine. Tamoreme tōsekarose Amaxia erohtohme Ritonōpo omipona.

¹⁷ Soutatu tō Pējamī tō poe tosēke toh kynexine Eriata, tuisame orēpyra exiketyme. Imaro 200 miime orutua kō kynexine tpypreke tōsewomatohke, taky tō maro, pyrou tō maro, enara.

¹⁸ Etyhpyryme Jozapate kynexine. Tuisame kynexine 180 miime soutatu tō tpypreke exiketō esēme.

¹⁹ Mokaro emero erohnōko toh kynexine Josapa poetoryme Jerusarē po. Imehnō soutatu tō roropa tyrise eya emero pata tō poro tapuruke exiketō po Juta nonory po.

18

Akape enaroximatopōpyry urutō Mikaia a (1 Tuisa 22.1-28)

¹ Morarame tuisa Josapa tymōkomoke toehse ahtao, topeke tuhke roropa toehse ahtao, tyekyry takorehmase eya pytatohme tuisa Akape Izyraeu tō esē ekyry maro.

² Moromeiō tuhke pixo jeimamyry taropose ahtao Samaria pona toytose Josapa, Akape enese. Tuhke kaneru tō totapase Akape a pui tō roropa otuhtoh konōto ritohme Josapa tō eahmatohme imehxo aexiry enepotohme. Morarame Josapa toahmase Akape a tymaro ytotohme etonase pata Ramote-Kireate poremākatohme.

³ Tōturupose ynororo Josapa a:

– Oytory se pyra hma ymaro etonase pata Ramote maro?

Josapa a tozuhse, ynara tykase ynororo:

– Oytory se awahtao etonase ywy roropa amaro jytyry se ase ypoetyory soutatu tō maro ākorehmatohme, tykase.

⁴ Yrome osemazuhme sekaropone Ritonōpo Kuesēkomo a.

⁵ Mame urutō kō tykohmase Akape a, 400mākomo ekaropotohme.

– Oty zae exīko nae: jytyry etonase Ramote maro, ytopyra exiry?

– Ytoko, tykase toto. – Orēpyra orīko Ritonōpo mana Ramote poremākapory poko.

⁶ Mame tōturupose Josapa, ynara tykase:

– Ritonōpo poe urutō pyra hnae ekaropotohme Ritonōpo a? tykase.

⁷ – Nae, mokyro esety Mikaia, Inira mūkuru. Yrome mokyro se pyra ase ipunaka, kure jehtoh poko onekaropyra aexiryke. Popyra rokē jehtoh ekarōko mana, tykase Akape.

– Morara kara exiko! tykase Josapa.

⁸ Mame typoetyory tamuxime exikety tykohmase Akape a aropotohme Mikaia enehse.

⁹ Mokaro, tuisa tō asakoro, tuisa zupō kurā ke typorohse toh kynexine tuisa apō po, osa amerehmā po, Samaria omōtoho pūto. Mame toto ēpataka urutō kō oturūko toh kynexine.

¹⁰ Toiro mokyro kynexine Zetekia, Kenaana mūkuru. Iretyry tō tyrise eya kurimene risemy, ynara tykase ynororo Akape a:

– Ynara āko Ritonōpo mana: “Senohne iretyry ke xirio tō poremākāko mase ipunaka ōsetaparyhtao toto maro,” tykase.

¹¹ Morara tykase imehnō urutō kō emero:

– Ytotoko etonase Ramote pōkō maro. Toto poremākāko mase. Orēpyra orīko Ritonōpo mana, tykase.

¹² Morara ahtao mokyro, Akape naropohpyry Mikaia enehse ynara tykase eya:

– Mokaro urutō kō emero, orēpyra tuisa exīko mana, ekarōko mā toto. Moro saaro kaxiko omoro kure rokē oehtohme, tykase.

¹³ Yrome ynara tykase Mikaia eya:

– Ritonōpo rokē Imehxo Exiketyme mana. Inetaryme ynara āko ase oya, inekarory rokē ekarōko ase! tykase.

¹⁴ Mame toeporehkase Mikaia ahtao tuisa tō ēpataka, ynara tykase Akape eya:

– Mikaia, tuaro se ynanase tuisa Josapa maro, kure Ritonōpo a yna ytory etonase Ramote pōkō maro? Ytopyra ynanae? tykase.

Ynara tykase Mikaia:

– Oetonatoko. Orēpyra exīko matose Ritonōpo poe. Toto poremākāko matose.

¹⁵ Yrome tozuhse ynororo Akape a:

– Ajohe pyra exiko Ritonōpo omiry ekaroryhtao ya. Tuhke rokē morara tykase ywy oya.

¹⁶ Mame ynara tykase Mikaia eya:

– Izraeu tō soutatu tō enēko ase sapararahme ypy tō poro kaneru tō samo tosēke pyra. Ynara tykase roropa Ritonōpo ya: “Mokaro orutua kō tosēke pyra mā toto. Ah nytō ropa toto fosaka xine, forētyke pyra,” tykase.

¹⁷ – Morara yka, tykase Akape Josapa a, – toipe mā ynororo. Omi kurā onekaropyra mana ypoko. Omi popyra rokē ypoko ekarōko mana.

¹⁸ Tōturuse ro Mikaia, ynara tykase:

– Seromaroro Ritonōpo omiry etatoko kēty! Ritonōpo eneno typorohse tuisa apō po kapu ao. Imaro ipoetory tō, inenyohtyā xikihme toh nexino.

¹⁹ Mame tōturupose Ritonōpo: “Onoky Akape enekunohnōko nae, ayto-tohme Ramote pona, totapasēme aehtohme moroto?” tykase. Mame tozuhse ynororo inenyohtyamo a tōsenetupuhtoh komo. Imehnomo a tyoro turuse.

²⁰ Etyhpyryme tiro mokyro tōsenepose. Ynara tykase ynororo: “Ywy Akape enekunohnōko ase,” tykase. Mame tōturupose Ritonōpo a: “Otāto?” tykase.

²¹ Mokyro a tozuhse: “Ywy ytōko ase Akape poetry urutō komo a, toto ritohme ajohpe. Mame ajohpe rokē oturūko mā toto,” tykase. Naeroro tonyohse ynororo Ritonōpo a: “Ytoko, Akape enekunohse. Enekunohnōko mase rahkene.”

²² Mame tōtyhkase Mikaia ynara karyke Akape a:

– Tuisa Akape, Ritonōpo nyrihpyry enēko mase seromaroro. Opoetry tō urutō kō emero enekunohnōko mā toto. Yrome tōmihpyry ae ro oya oorihmanohpōko Ritonōpo mana.

²³ Morarame urutō Zetekia toytose Mikaia a, ēpāmase tomary ke, mame tōturupose:

– Otara ahtao toytose Ritonōpo Zuzenu ywinoino, oturuse amaro? tykase.

²⁴ – Zuaro exīko mase, otonēse oytoryhtao tapyi taka, mya osa tapyi taō taka, tykase Mikaia.

²⁵ Mame takorehmane taropose tuisa Akape a Mikaia apoise:

– Mose apoiko arotohme Amō a, pata kowenatu a, tuisa mūkuru Joaxi a roropa.

²⁶ Toto zuruta: mose ēmatoko āpuruhpyry taka. Wyi rokē ekarotoko eya tuna maro kure rokē joehtoh pona ropa, tykase.

²⁷ Ynara tykase Mikaia:

– Kure rokē oepyyry ropa ahtao, jomiry ae oturupyra Ritonōpo exiry!

Mame ynara tykase ropa ynororo:

– Otato ehtoko jomihpyry poko! tykase.

Akape orihtopōpyry

(1 Tuisa 22.29-35)

²⁸ Morarame toytose tuisa Akape tuisa Josapa maro etonase pata Ramote-Kireate pōkō maro.

²⁹ Ynara tykase Akape Josapa a:

– Osetapatoh taka kytoryhtao, tyoro upo amurūko ase juaro pyra imehnō ehtohme. Yrome oupō kurā, tuisa zupō amurūko ro mase, tykase.

Naeroro Izyraeu tō esē toytose etonatoh taka tyoro upo ke tamuruse.

³⁰ Mame mokyro Xiria esē ynara tykase takorehmananomo a, kahu aronanō tuisary tomo a: “Imehnō onetapara ehtoko, Izyraeu esē rokē etapatoh,” tykase.

³¹ Naeroro tuisa Josapa tonese ahtao eya xine, Izyraeu tō esemy ynororo tokarose eya xine repe. Tokahmase ynororo eya xine etapatohme. Yrome kui tykase ahtao typynanohse ynororo Ritonōpo a. Osetapaketō toeramase ropa ewinoino,

³² tonetupuhse eya xine, Izyraeu tuisary kara. Naeroro onekahmara toehse toh kynexine.

³³ Yrome pyrou tusarah tykase soutatu xirio a tuisa Akape onenepyra ahtao ro. Akape tuose aosewomatoh kuroko. Kui tykase tykahu arone a:

– Tuose ywy! Eramako, kuaroko taroino etonatoh poe, tykase.

³⁴ Mame tōsetaparyhtao ro tuisa Akape takorehmase eya xine xikihme aehtohme tykahu ao ěmyty xirio tō wino, ikohmā pona. Mame tykohmāse ahtao toorihse ynororo.

19

Josapa zupokatopōpyry urutono a

¹ Moromeīpo tuisa Josapa Juta tō esemy toytose ropa kure rokene tytapyī konōto taka Jerusarē pona.

² Mame urutō Jeu Hanani mūkuru toytose oseporyse tuisa maro, ynara tykase ynororo eya:

– Zae oya nae popyra exiketō akorehmary oya, osepeme oexiry Ritonōpo epetōkara maro? Onyrihpyry pokoino awānohnōko Ritonōpo mana.

³ Yrome morara ahtao ro toitoine onyrytā kure ro nase, ahno naxikatyā tyneponāmarykōme Asera nohpo eahmatoḥ tonō tonahkapose oya te, Ritonōpo omiry omipona tukuhse roropa oya. Morara kure nase.

Josapa zae ehtoh kukuru

⁴ Jerusarē po tosake tuisa Josapa ahtao ro toytotytose ynororo Juta tō enese pata tō po ikurenae Peresepa poe inikahpozakoxi ppy tō pona, Eparaī po. Toerohse ynororo Izyraeu tō akorehmary poko eramatoḥme ropa Ritonōpo tytamuru tō Esemu omipona ropa.

⁵ Zae exiketō juize tō tyrise eya Juta patary tō po, pata tō tapuruke exiketō po.

⁶ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Tomeseke ehtoko ahno apiakaryhtao oya xine, Ritonōpo poe zae ehtoh menekāko matose, ahno poe rokē pyra. Ritonōpo amaro xine mana zae ehtoh zupiryhtao oya xine.

⁷ Ritonōpo Imehxo Exikety enetupuhtoko. Mame tomeseke ehtoko ahno nyrytā apiakary poko. Ynara se pyra Ritonōpo mana: zae pyra ehtoh poko exiketomo te, asakoro omoxinety kuhtopo te, asakoro zumō ehtoh kuhtoh ke roropa imehnō apiakaryhtao.

⁸ Jerusarē po rewita tō tymenekase Josapa a, oturuketō maro te, tamuximākō roropa ahno apiakaneme toto erohtohme: Ritonōpo omihpyry omipona ehtoh poko te, atae pyra toehse ahno ahtao pata tō po, enara.

⁹ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonōpo enetupuhtoko Oesēkō Imehxo Exiketyme. Mame erohtoko ipoetoryme samo, yronymyryme aomiry omipona, emero poko oerokurukohtao.

¹⁰ Morarame imehnō Izyraeu tō tooehse ahtao oya xine imehnō pata tō poe ahno etapatopōpyry ekarose te, imepŷ azahkuru ehtopōpyry ekarose roropa, Ritonōpo omiry omipona pyra ahno aexihpyry, toto amorepatoko tomeseke samo, tuaro toto ehtohme zae ehtoh poko toto apiakaryhtao, awānohpyra xine Ritonōpo ehtohme. Mame zae Ritonōpo nyripohpyry riryhtao oya xine kure rokē oritorŷko Ritonōpo mana.

¹¹ Oturuketō tuisamehxo exikety Amaria zae ehtoh waro exiketyme mana Ritonōpo nyripohpyry poko. Kowenatu Zepatia, Iximaeu mūkuru, Juta tō esemy imehnō ezuhtoh waro exikety imehxo mana. Rewita tō akorehmāko mā toto juize tō omihpyry omipona toto ehtoh poko. Orēpyra ehtoko. Jomiry omipona ehtoko. Mame ākorehmatorŷko Ritonōpo mana zae ehtoh poko oehthōkōme.

20

Etonatopōpo Etō tō maro

¹ Moromeīpo moapita tō toytose amonita tō maro, meunita tō maro Juta tō nonory pona osetapase.

² Mame orutua kō tooehse tuisa Josapa zuruse. Ynara tykase toto eya:

– Soutatu tō tuhke tooehse Etō nonory poe tuna konōto Aorikyhyppy moinō poe amaro osetapase. Pata Hazazāo–Tamara typoremākase eya xine. Moro pata esety akorō kynexine Ēketi.

³ Enaromȳke tooehse Josapa. Tōturuse ynororo Ritonōpo maro, tuaro ehtoh ekaropotohme. Moromeīpo otuhypra Juta tō tyripose eya tōtururukōke Ritonōpo a.

⁴ Tōximōse toto takorehmapotohkōme Ritonōpo a; Juta tō patary tō poe emero tooehse toh kynexine Jerusarē pona.

⁵ Mame zara tyrisenā po Ritonōpo Tapyī ēpataka tōximōse Juta tomo te, Jerusarē pōkō maro. Mame toto rānao xikihme tooehse Josapa,

⁶ tōturuse ynororo Ritonōpo a, ynara tykase:

– Ritonōpo yna tamuru tō Esemy! Ritonōpome mase, kapu Esemy, sero nono roropa emero nonory pōkō Esēme mase. Jamihme mase, orēpyra mase, imehnō emero poremākāko mase.

⁷ Yna Esēme mase Ritonōpo. Sero nono pōkō mya taropose oya, opoetory tō, Izyraeu tō esaryme sero nono ehtohme, jūme oepe Aparāo pakomotyā esaryme ehtohme.

⁸ Tōsesarise toto taro. Mame Tapyi Kurā tyrise yna a oeahmatohme, imehxo oehtoh enepotohme. Ynara tykase yna:

⁹ popyra ehtoh tooehse ahtao yna wānohtohme, osetapatopo te, tyrohsemy te, omise ehtoh roropa, morohne tooehse ahtao yna a, xiaro oximōme oehnōko ynanase sero Tapyī ēpataka, oeahmatoh esaryme exiryke. Mame oturūko ynanase oya yna etuarimaryhtao ro yna akorehmatohme oya. Mame etāko mase, yna pynanohtōko mase.

¹⁰ – Seromaroro yna nonory pōkō maro osetapāko amonita tomo te, moapita tō maro, etomita tō maro. Ejitu poe yna tamuru tō tarose ahtao oya, mokaro nonory pona toto anaropopyra mexine. Naeroro mokaro nonory ehpiuroko rokē yna tamuru tō toytose. Mokaro onenahkara toh kynexine.

¹¹ Seromaroro yna epehmāko mā toto: yna maro osetapāko mā toto yna aropotohme sero nono poe, jūme onekarohpyry yna esaryme.

¹² Yna Esēme mase Ritonōpo! Mokaro zuānohko, jamihme pyra yna exiryke, osewomary waro pyra ynanase, imoihme mokaro soutatu tō exiryke. Yna poremākāko mā toto. Yna atakorehmary waro pyra ynanase. Yrome oya osekarōko ynanase. Ajohpāme sā yna akorehmako!

¹³ Mame orutua kō Juta tō emero moroto kynexine typyxiākō maro, typoenō maro Ritonōpo Tapyī ēpataka.

¹⁴ Mōtoino rokē Ritonōpo Zuzenu tyhtose rewita pona moroto oximōmākō rānao. Mokyro esety Jaazieu, Asape ekyry, Zakaria mūkuru, Penaia paryme, Jieiu pary mūkuru, Matania pary.

¹⁵ Ynara tykase Jaazieu:

– Juta pōkomo, Jerusarē pōkō maro, tuisa Josapa roropa, etatoko pahne! Ynara āko Ritonōpo Kuesēkomo: “Oserehpyra ehtoko! Mokaro soutatu tō imoihmākō zuno pyra ehtoko. Poremāpyra roropa ehtoko. Amaro xine pyra, osetapāko mā toto ymaro.

¹⁶ Kokoro ytotoko osetapase mokaro maro aepyrykohtao onuhtoh Zize pona. Oseporȳko matose toto maro jakanahmā etyhpyry po ona tonorē Jerueu etonie.

17 Mame tõseporyse toto ahtao osetapara exīko matose. Tehme rokē ehtoko moroto. Ritonõpo Oesēkomo a opynanopyrykō enēko matose. Juta tomo, Jerusarē pōkomo, oserehpyra ehtoko. Enaromyra ehtoko; kokoro ytotoko oepetōkara poremākapose, ywy, Ritonõpo, amaro xine exīko ase,” tykase.

18 Mame tosekumuru po typorohse tuisa Josapa ēmyty nono pokoxi; imaro Juta tõ emero Jerusarē pōkō maro tosekumuru po typorohse toto Ritonõpo Tosēkō ēpataka, Ritonõpo eahmatohme.

19 Mame rewita tõ, Koate pakomotyā te, Kora pakomotyā roropa toexikih-mase, opore Ritonõpo Izyraeu tõ Esē toahmapitose eya xine.

20 Yrokokoro pakeimo toytose toto ona tonorē pona Tekoa pūtokoxi. Ayto-rykohtao tōturuse Josapa toto netaryme. Ynara tykase ynororo:

– Juta tomo, Jerusarē pōkō roropa, etatoko pahne! Zae Ritonõpo ehtoh enetupuhtoko, Oesēkomo. Mame oewomatoryko mana. Urutō kō, ipoetry tõ zae ehtoh enetupuhtoko. Mame orēpyra exīko matose.

21 Mame ekaropoxīpo ahno a, eremiaketō tymenekase Josapa a, tupōkō kurā tamurupose eya xine toytotohme soutatu tõ esemazupurume, Ritonõpo eahmaryme. Ynara eremiāko toh kynexine:

“Ritonõpo eahmatoko, Kuesēkomo,
Kypyno xine exiry jūme exikehpyra mana.”

22 Mame mokaro eremiapitoryhtao Ritonõpo eahmaryhtao Ritonõpo poe tõsetapase toto oxime rokene moapita tomo, amonita tõ maro te, etomita tõ maro roropa. Typoremākase toto Ritonõpo a.

23 Mokaro amonita tomo te, moapita tõ maro tõsetapase toto etomita tõ maro. Tonahkase toto eya xine. Moromeīpo amonita tõ tõsetapase moapita tõ maro. Tōsenahkase toto.

24 Mame Juta tõ soutatu tõ toeporehkase ahtao kaetokō pona, ona tonorē po, tõsenuhmase toto topetōkara ekepyā tonese eya xine sapararahme nono po; toorihse toto emero.

25 Mame toytose Josapa, ipoetry tõ maro toto mõkomohpyry apoise, topekōkara mõkomohpyry. Pui tõkehko tonese eya xine te, soutatu tõ pyre te, upo te, joia tomo, enara. Oseruao ēmepyy taropose eya xine mõkomo arory poko, yrome itamurume exiryke emero toto mõkomohpyry anarosaromepyra toh kynexine.

26 Mame asakoropane ēmepyy ae tõximōse toto jakanahmā Peraka po Ritonõpo eahmatohme. Morara exiryke moro jakanahmā tosehapse Perakame; Peraka kary: Ritonõpo eahmatohme mana.

27 Moromeīpo toeramase ropa soutatu tomo, Juta tomo, Jerusarē pōkō maro, tuisa Josapa toto esemazupurume kynexine. Täkye rokē toytose ropa toto Jerusarē pona ropa. Tätäkyemase toto topekōkara typoremākapose Ritonõpo a exiryke. Morara exiryke orēpyra toehse toto.

28 Toeporehkase toto ahtao pata Jerusarē pona toytose toto Ritonõpo Tapyī taka eremiatoh tonõ maro, haapa tõ tofose te, rira tomo, rue tomo, enara.

29 Morarame imehnō ahno tuaro toehse ahtao Izyraeu tõ epetōkara poremākatopōpyry poko Ritonõpo a enaromyke toehse toto.

30 Naeroro osetapara ropa Juta tõ toehse tuisame Josapa ahtao ro osepeme toto tyrise Ritonõpo a, emero katonõ nonory pōkō maro.

Tuisa Josapa etyhpyry

(1 Tuisa 22.41-50)

31 35me jeimamyry nae Josapa ahtao tuisame toehse Juta tõ esēme. Mame 25me jeimamyry taropose ynororo tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jeny Azupa kynexine Xiri ēxiry.

³² Zae rokē kynexine Josapa Ritonõpo neneryme, jumy Asa ehtopõpyry saaro.

³³ Yrome imehnõ neponāmary eahmatoh onenahkara tokurehse ynororo. Mokaro Juta tō yronymyryme eramara ropa toh kynexine Ritonõpo eahmatohme rokene, tytamurukō Esemy.

³⁴ Imehnõ Josapa nyrytā, tuisame aexipitory poe etyppyry pona, tymerose pape pokona esety Jeu, Hanani mūkuru Ehtopõpyry, imep̄y pape ao esety Izyraeu tō Tuisary tō Ehtopõpyry.

³⁵ Tuisa Josapa, Juta tō esemy, osepeme toehse tuisa Akazia, Izyraeu tō esē maro. Yrome ifamurume Akazia nyrytā popyra kynexine.

³⁶ Tātakorehmase toto wapu tō riry poko Expania pona ytotohme. Moro wapu tō tyrise Eziō-Kepea po.

³⁷ Yrome Ritonõpo poe urutō Erieze, Totawa mūkuru, tōturuse Josapa a, ynara tykase:

– Onyrytā enahkapōko Ritonõpo mana osepeme toehse oexiryke Akazia maro, tykase.

Mame morohne wapu tō toehmose kehko. Expania pona ytopyra tokurehse toto.

21

¹ Mame Josapa toorihse. Ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh taka, Tawi patary po. Imūkuru Jeorāo tuisame toehse tumy myakāme.

Tuisa Jeorāo Juta tō esemy

(2 Tuisa 8.16-24)

² Jeorāo, tuisa Josapa mūkuru, Juta tō esemy, takorōke kynexine 6me: Azaria, Jeieu, Zakaria, Azariau, Mikaeu, Sepatia, enara.

³ Uuru tōkehko mōkomo roropa tokarose jūkomo a tumūkuru tomo a. Pata tapuruke jamihme exiketō tokarose eya xine, toiro imūkuru toiro pata tuisaryme ehtohme Juta po. Mame Jeorāo osemazupu tumūkuru tyrise tymyakāme Juta tō esēme.

⁴ Mame jamihme toehse Jeorāo ahtao Juta tō tuisaryme takorō tō totapase eya emero, imehnõ Izyraeu tō tamuximākō maro.

⁵ 32me jeimamyry Jeorāo nae kynexine tuisame toehse ahtao. Mame 8me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po.

⁶ Ipyty tuisa Akape ēxiryry kynexine. Naeroro Akape tō ehtopõpyry sã imehnõ Izyraeu tō tuisary tō ehtopõpyry sã roropa popyra ehtoh poko kynexine ynororo, Ritonõpo omiry omipona pyra.

⁷ Yrome tuisa Tawi pakomotyã enahkapory se pyra Ritonõpo kynexine tōmihpyry etapotopõpyry pokoino typoetory Tawi a, “Omūkuru tō apakō roropa tuisame exikehpyra mã toto,” katopõpyry ae ro.

⁸ Mame Jeorāo tuisame ahtao etomita tō typenekehse Juta tō poetoryme toexirykō poko. “Yna esē karamexino,” tykase toto Jeorāo a.

⁹ Naeroro Jeorāo toytose soutatu tō maro tykahu tō maro emero osetapase Etō nonory pōkō maro repe. Mame moroto tomyehmase ynaroro etomita tō soutatu tomo a. Yrome koko tutūtarykō tukuhse eya xine kahu aronanõ maro. Tutūtase tahtao xine toepase toto. Saparahme toepase ipoetory tō tytapykō taka ropa.

¹⁰ Morotoino etomita tō Juta poetory tōme exipyra ropa toehse toh kynexine. Mame morara ahtao pata Ripina pōkō roropa Juta tō tuisary turumekase eya xine. Moro sã toehse Ritonõpo turumekase Jeorāo a exiryke, tytamuru tō Esemy.

¹¹ Imehnõ neponāmary eahmatoh tyrise eya Ritonõpo myakāme ypy tō po Juta po. Mame Juta tō takorehmase eya Jerusarē pōkō maro tyryrypyrykō poko toto ehtohme, Ritonõpo omipona pyra toehse toto.

¹² Mame urutō Eria a pape tymerose Jeorāo neneryme, ynara tykase ynororo:

– Ynara āko Ritonõpo atamurukō Tawi Esē oya: “Onyriry omy tuisa Josapa nyrytā sā pyra mana te, atamuru tuisa Asa nyrytā sā pyra roropa mana.

¹³ Yrome Izyraeu tō tuisary tō nyrytā popyra tyopenohse oya. Juta tomo Jerusarē pōkō roropa takorehmase oya imehnõ neponāmary eahmatohme eya xine Izyraeu tō tuisary tō samo. Ākorō tō roropa metapase, orutua kō kure aexityamo, omotyē kuhse.

¹⁴ Naeroro awānohtorỹko xihpyryme Ritonõpo mana, Juta tomo te, opoenõ roropa te, opyxiā roropa, omōkomory enahkāko roropa mana.

¹⁵ Omoro roropa etuarimāko mase tyrohsē zetunuru ke. Awahxirirī jetuhxo exīko mana itūtatoh pona awakuru ae.”

¹⁶ Mame pirixteu tomo arape tō maro moroto toh kynexine etiope tō esary pūto tuna konōto ehpio. Ritonõpo poe Jeorāo zehno toehse toh kynexine.

¹⁷ Juta tō nonory pona toytose toto osetapase. Tuisa Jeorāo typoremākase eya xine, itapyī tae imōkomory emero tarose eya xine. Tynamotokōme Jeorāo poenõ tarose eya xine ipyxiā roropa. Imūkuru akomihpyry, Akazia rokē tynomose eya xine.

¹⁸ Moromeīpo tyrohsē ke Jeorāo tuānohse Ritonõpo a, zuahxirirī kure pyra toehse, opi pona pyra exiketey.

¹⁹ Kokoro rokē jetuhxo toehse eya, mame asakoro jeimamyry exisasaka taropose ahtao jetū itamurume toehse rahkene, zuahxirirī tutūtase zuakuru ae, toorihse ynororo. Ipoetry tō apoto onyripyra, xitara roropa toh kynexine toorihse ynororo ahtao.

²⁰ 32me jeimamyry nae Jeorāo kynexine tuisame toehse ahtao Juta tō esēme. Mame 8me jeimamyry taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarē po. Toorihse ynororo ahtao emynyhmarā toh kynexine. Ekepyry tonēse eya xine Tawi Patary po. Yrome tuisa tō zonētoh tao pyra tonēse ynororo.

22

Tuisa Akazia Juta tō esemy

(2 Tuisa 8.25-29; 9.27-29)

¹ Tuisa Jeorāo mūkuru tō totapase arape tomo a toytose toto ahtao Jerusarē poremakapose. Akazia rokē, Jeorāo mūkuru akomihpyry tōxinamase kynexine. Naeroro tutuisarykōme Akazia tyrise Jerusarē pōkomo a jū myakāme.

² 22me jeimamyry nae kynexine tuisame toehse ahtao. Mame toiro jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po.

³ Jeny Ataria kynexine, tuisa Akape ēxiry, tuisa Oniri pary, Izyraeu tuisaryme exiketomo. Zae pyra tamorepase Akazia jeny a, naeroro azahkuru inyryry kynexine Akape tō nyrytā samo.

⁴ Akape tō nyrytā samo iirypyryme kynexine Akazia, Ritonõpo omipona pyra. Ynara exiryke, jumy toorihse ahtao, imehnõ Akape ekyry tō tooehse eya akorehmatohme, amorepaneme roropa toto ehtohme. Mōkaro pokoino tonahkasēme toehse ynororo.

⁵ Morarame takorehmananõ omihpyry ae toytose ynororo Jorāo, Akape mūkuru akorehmase soutau tō marō Ramote-Kireate pona etonatohme, tuisa Hazaeu, Xiria esē poremakapose. Mame Jorāo tuose repe etonatoh po tahtao, yrome orihpyra kynexine.

⁶ Naeroro toytose ropa typataka Jezereu pona osepinohpōse ropa. Mame eya toytose Akazia, enese.

⁷ Yrome Ritonōpo poe Akazia orihtoh exiry Jorāo maro ahtao. Toeporehkase tahtao Akazia toytose Jorāo maro oseporyse Jeu, Ninixi mūkuru maro. Ritonōpo nymenekahpyryme Jeu kynexine Akape tō enahkatohme.

⁸ Mame Akape ekiry tō etaparyhtao Jeu a, Ritonōpo nyriophpyry ae ro, Juta tō tamuxi tō tonese eya, Akazia patū tō maro. Akazia maro tooehse toh kynexine osenuhmase. Mame totapase toto Jeu a emero.

⁹ Mame Akazia zupiryhtao tonese eya xine Samaria po tōtonēse. Tonehse ynororo Jeu a, mame totapase eya xine. Ekepyry tonēse eya xine Josapa parūpyryme exiryke, yronymyryme Ritonōpo omiry omipona Josapa kynexine. Morarame Akazia ekyrūpyā pyra kynexine tuisame ehtohme Juta tō esēme.

Tuisame Ataria Juta tō esemy

(2 Tuisa 11.1-3)

¹⁰ Morarame tuisa Akazia eny, Ataria, tuaro toehse ahtao tumūkuru etapatopōpyry poko, tyekyry tō tonahkapose eya toiroro toehtohme tuisa myakāme.

¹¹ Toiro Akazia ekepyry mūkuhpyry rokē onetapara kynexine, poeto pitiko, esety Joaxi. Typynanohse ynororo Jeosepa a, aorihtyā tuisa Jeorāo ēxiry, Akazia oryxiry, onetapara mokyro kunumuxi ehtohme. Jeosepa oturukety Joiata pytyme kynexine. Omatome tarose ynororo nyhtoh taka, Ritonōpo Tapyī taka. Morarame moro tao tonēse ynororo autuhmane maro, onepyra Ataria ehtohme. Morara exiryke mokyro onetapara kynexine.

¹² 6me jeimamyry taropose Joaxi a tonēse Ritonōpo maro Oturutoh tao, towomananō maro. Morara ahtao Ataria tuisame toerohse tumūkuru myakāme.

23

Ataria tuisame ehtoh enahkatopōpyry

(2 Tuisa 11.4-16)

¹ Morarame 6me jeimamyry taropose ahtao Joiata a, Ritonōpo maro oturukety, tōsenetupuhse ynororo Joaxi riry poko tuisame. Soutatu esē 5mākō tykohmase tyyā tōsenetupuhtoh ekarotohme eya xine atae toto ehtohme atakorehmatohme: Azaria, Jeorāo mūkuru; Iximaau, Jeonā mūkuru; Azaria, Opete mūkuru; Maaseia, Ataia mūkuru; Erisapate, Zikiri mūkuru, enara. Ÿme toh kynexine.

² Naeroro Juta patary tō poro toytose toto rewita tō enehse, oxiekyrymākō maro, tamuximākō maro Jerusarē pona.

³ Tōximōse toto Ritonōpo maro Oturutoh tao. Moroto Ritonōpo neneryme tōsekarose toto zae rokē toehtohkōme Joaxi maro, tuisa mūkuru, akorehmatohme. Ynara tykase Joiata oturuketō esemy eya xine:

– Mose Joaxi, tuisa mūkuru, tykase. Tonepose ynororo eya xine. Tuisame mose ro Ritonōpo omihpyry ae ro tuisa Tawī parūpyry poko.

⁴ Ynara tyrīko sytatose. Oturuketō tooehse ahtao rewita tō maro erohse oserematoh ae, oseruao oximōmākōme atapiakāko sytatose, toiro zokonaka omōtoh enēko Ritonōpo Tapyī omōtoh eraseme.

⁵ Imepy zokonaka tuisa tapyī konōto enēko, eraseme. Akoīpyry tehme exīko Apō Omōtoh tao eraseme. Imoihmākō oximōnōko Ritonōpo Tapyī ēpataka, zara konōto po.

6 Ahno emero omõpyra mã toto Ritonõpo Tapyĩ taka, Osa Kurã taka. Oturuketõ rokẽ rewita tõ maro toerokurukõ poko toto ahtao, omõnõko mã toto tapiakase toto nuriamẽ pyra Ritonõpo a exiryke. Yrome imehnõ emero Ritonõpo omihpyry ae ro omõsaromepyra mã toto.

7 Mame rewita tõ tuisa ewomananõme exiko, tuisa zomye, tytapemake tomahpõke. Tuisa maro rokẽ exiko mã toto otokohne aytoryhtao. Mame Ritonõpo Tapyĩ taka tomomyry kukuruhtao ahno a totapasẽme exiko mã toto.

8 Mame rewita tomo imoihmãkõ maro Joiata omihpyry omipona toehse. Mame toerohkehse toto ahtao oserematoh po toerohtohkõ onurumekara toh toehse. Naeroro typoetoke exiketõ tuhke typoetoke toehse oehsenãkõ maro, aotyhkatyã maro.

9 Warata tõ te, osewomatoh roropa tokarose Joiata a soutatu tuisary tomo a. Tuisa Tawi kyrrypyry tõ kynexine, tukurãkase rokẽ Ritonõpo Tapyĩ tao.

10 Mame typyreke exiketõ tyrise eya Ritonõpo Tapyĩ õpataka tuisa ewomahme.

11 Mame Joaxi tonehse Joiata a jarãnaka, parimã tyrise eya zupuhpyry pona. Mame pape tokarose eya tymerose zae tuisame ehtoh exiry poko. Moro sã tuisame tyrise ynororo eya xine. Mame azeite ke typopase Joaxi, Ritonõpo maro oturukety, Joiata a, imũkurukõ maro. Mame tykohtase toto emero: “Tuisamehxo kurã mase! Okynahxo tuisame exiko!” tykase toto.

12 Mame ahno kohtary totase tuisa noty Ataria a, soutatu tõ imehnõ roropa oseahmãko toh kynexine. Toytose ynororo Ritonõpo maro Oturutoh taka, moroto imoihmãkõ kynexine.

13 Moroto tuisa exisenã tonese eya xikihme Saromão nyrihpyry xikihmã myhtokoxi, Ritonõpo maro Oturutoh omõtohtao. Tomyehmase ynororo soutatu tõ esẽ tomo a, rueimo etonanomo a roropa, imehnõ emero oseahmãko toh kynexine, kohtãko, rue etõko roropa. Rewita tõ, Ritonõpo Tapyĩ tao eremiaketõ rue tõkehko etõko toh kynexine, imoihmãkõ akorehmãko Ritonõpo eahmary poko. Mame typoremãse exikety sã tupõ tyxihkase Ataria a, tykohtase roropa ynororo:

– Zae pyra matose! Popyra matose! Sero popyra onyrytyã epehmãko matose! tykase.

14 Ataria etapapory se pyra Ritonõpo maro oturuketõ tuisary Joiata kynexine Ritonõpo maro Oturutoh zarã po. Naeroro ynara tykase ynororo soutatu tõ erase tomo a:

– Mose arotoko jarãnaka, soutatu tõ atakenaka exiketõ rãnakuroko. Ipy-nanopyry se exikety nae ahtao mokyro etapatoko, tykase.

15 Mame mokyro nohpo tapoise eya xine, tarose eya xine tuisa tapyĩ taka. Mame moroto kawaru tõ omõtohtao po totapase ynororo.

Zae ehtoh poko toto ripotopõpyry Joiata a (2 Tuisa 11.17-20)

16 Morarame tuisa Joaxi maro, imoihmãkõ maro takorehmase Joiata a oskarotohme Ritonõpo a, ipoetoryme ehtohme. Ynara tykase toto: “Ritonõpo yna Esemy, opoetoryme rokẽ ynanase õmipona yna ehtohme,” tykase.

17 Morarame toytose imoihmãkõ Paau eahmatoh taka, moro tapyĩ tomase eya xine. Okyno zahkatoh tomase roropa eya xine, ahno neponãmary maro. Mame Paau poko pyaxime exikety Matã totapase eya xine, tynekarory zahkatoh õpataka.

18 Mame Ritonõpo maro oturuketõ rewita tõ roropa tymenekase Joiata a erohtohme Ritonõpo Tapyĩ poko. Tuisa Tawi nyrohmanohpotopõpyry ae ro tyripose toto Joiata a okyno tõ zahkary poko tynekarorykõme Ritonõpo a, Moeze nyriphopyry ae ro eremiatoh poko eahmatoh poko roropa.

¹⁹ Soutatu tō tyrise Joiata a eraseme toto ehtohme, Ritonōpo maro Oturu-toh omōtoħ tao, moro taka nuriame exiketō onēmapopyra ehtohme.

²⁰ Mame soutatu tō tuisary tō maro, tuisa ewomananō maro, tuisa tapyī erase tō maro, tuisa tarose Joiata tomo a, Ritonōpo maro Oturutoh tae, tuisa tapyī taka. Imoihmākomo a tokahmase toto. Mame tomōse toto omōtoħ konōto ae, tuisa proħtoħ pona typorohse tuisa kynexine.

²¹ Imoihmākō tākye toħ kynexine. Moro pata mynytyme toehse, Ataria totapase exiryke.

24

Tuisame Joaxi ehtopōpyry Juta tō esēme

(2 Tuisa 12.1-16)

¹ Morarame 7me jeimamyry Joaxi nae aħtao, tuisame toehse Juta tō esēme. 40me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarē po.

² Jē kynexine Zipia, Peresepa pono. Ritonōpo omipona Joaxi kynexine isene ro oturukety Joiata aħtao.

³ Asakoro noħpo tō tymenekase Joiata a tuisa Joaxi pyxiāme. Toemūkuase Joaxi imūkuru tomo ěxiry tomo, enara.

⁴ Morarame okynahxo tuisame Joaxi aħtao Ritonōpo Tapyī kurākary se toehse ynororo.

⁵ Ritonōpo maro oturuketō tonyohse eya rewita tō maro Juta patary tō pona toto ytotoħme tineru apoitohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ytotoko aħno nekarohpyry apoitohme jeimamyry ae Ritonōpo Tapyī kurākatoħ eħmatohme. Axī ke tyritoko moro, tykase repe.

Yrome axī pyra toħ kynexine, taryporyke pyra.

⁶ Naeroro oturuketō tuisary Joiata tykohmase tyya ekaropotohme:

– Oty katohme tineru anapoipyra rewita tō nexiase, aħno nekarohpyry Moeze omihpyry ae, Ritonōpo Tapyī kurākatoħme?

⁷ (Mokyro Ataria a, popyra aexihpyry, imehnō imaro aexityamo a roropa Ritonōpo Tapyī tyryhmase. Ritonōpo kyryry kurā tapoise roropa eya xine tyneponāmarykō Paaue eħmatohme.)

⁸ Mame kaxo tyripose tuisa a tineru ěme, Ritonōpo Tapyī omōtoħ tao tyritohme, jarao.

⁹ Mame omi arone tonyohse Jerusarē pona, Juta tō patary tō poro roropa morotōkō emero tynekarorykō tineru, enehpotohme Ritonōpo a, Moeze, Ritonōpo poetry, nyriphopyry ae ro ona po.

¹⁰ Tākye toehse toto morara kary etaryke tyya xine, tuisa tomo, aħno tō maro emero. Inekarohpyry kō tonehse eya xine kaxo aka tyritohme, typeħkase eya xine.

¹¹ Kokoro rokē rewita tomo a moro kaxo tarose erase a. Mame pehme toehse aħtao tuisa akoreħmane a oturuketō tuisary nymenekahpyry maro tineru touse kaxo ae. Mame kaxo tyrise ropa eya xine esaka Ritonōpo Tapyī tao. Morarame tineru itamurume tapoise eya xine.

¹² Mame moro tineru tarose tuisa a, Joiata maro ekarotoħme eroħketō esē tomo a, Ritonōpo Tapyī kurākanaanomo a. Mame mokaro a topu poko eroħketō topeħmase te, wewe poko eroħketomo te, metau poko eroħketō maro, kurimene roropa, Ritonōpo Tapyī kurākatoħme.

¹³ Mokaro emero yronymyryme toerohse toto. Tyrisenā sã Ritonōpo Tapyī tyrise ropa eya xine, jamihme kuhse.

¹⁴ Mame tōtyhkase toto ahtao uuru akoīpyry, parata maro tokarose ropa tuisa Joaxi a Joiata maro. Moro tineru akoīpyry ke paratu tōkehko tyrise eya xine Ritonōpo Tapyī mōkomoryme, akorehmatohme Ritonōpo eahmatoh tao.

Joiata nyriphopyry tymyakāmase

Mame isene ro Joiata ahtao toky tō onyahkakehpyra toh kynexine tynekarorykōme Ritonōpo a Oturutoh tao.

¹⁵ Mame tamuhpōme toehse Joiata ahtao 130me jeimamyry taropose ahtao eya toorihse.

¹⁶ Ekepyry tonēse eya xine tuisa tō zonētoh taka Tawi patary po, inyrihpyry kurā enetuputyryke eya xine Izyraeu tō akorehmary poko te, Ritonōpo omipona toexiry poko, Ritonōpo Tapyī kurākary poko, enara.

Joaxi iirypyryme ehtoh poko

¹⁷ Yrome toorihse Joiata ahtao Juta tō tamuximākō toytose oturuse tuisa maro. Tosekumuru po typorohse toto tuisa ēpataka “Imehxo mase,” katohme eya. Mame ŷme toehse tuisa toto omiry etaryke tyya.

¹⁸ Mame ahno ytopyry toehse Ritonōpo Tapyī taka, toahmakehse eya xine Imaro Oturutoh tao. Tytamuru tō Esemy turumekase eya xine, imehnō neponāmary eahmatohme, nohpo Asera eahmatohme roropa Ritonōpo myakāme. Iirypyryme toto exiryke Juta tō zehno toehse Ritonōpo, Jerusarē pōkō zehno roropa.

¹⁹ Urutō kō tonyohse Ritonōpo a toto zurutohme eramatohme ropa repe. Yrome onetara toh nexiase.

²⁰ Mame Ritonōpo Zuzenu tyhtose Zakaria pona, oturukety Joiata mūkuru. Xikihme toehse ynororo kaetokō po imoihmākō zurutohme. Ynara tykase ynoro:

– Ekaropōko Ritonōpo oya xine mana: “Oty katohme jomihpyry omipona pyra hmatou, awānoprykō se hmatou eya? Ritonōpo turumekase oya xine, naeroro orumekatorŷko roropa Ritonōpo mana.”

²¹ Mame ahno tō tōsenetupuhse oximōme Zakaria etapatoh poko; mame tuisa omi poe Zakaria totapase topu ke eya xine Ritonōpo Tapyī zarā po.

²² Osenetupuhpyra tuisa nexiase Zakaria zumy, Joiata nyrihpyry kurā poko takorehmaryke; imūkuru totapapose eya xine. Toorikyryhtao ynara tykase Zakaria:

– Oenatorŷko Ritonōpo mana, awānohtorŷko mana!

Tuisa Joaxi etyhpyry

²³ Morarame jeimamyry exisasaka ahtao xirio tō soutatu tō toehse etonase Juta tō maro. Jerusarē typoremākase eya xine. Tuisa tō totapase eya xine. Imōkomory emero tarose eya xine Xiria tuisary a Tamaxiku pona.

²⁴ Tuhke hkopyra xirio tō soutatu tō kynexine repe. Yrome Ritonōpo poe tuhkākō typoremākase eya xine, Juta tō soutatu tomo, turumekase ynororo eya xine exiryke, tytamurukō Esemy. Moro sã tuisa Joaxi tuānohse kynexine inyrihpyry emetakame.

²⁵ Osetapatoh tao tapurose nexiase pitiko rokē pyra. Mame toytose ropa xirio tō ahtao ipoetory tō esē asakorō tōsenetupuhse tutuisarykō etapatoh poko. Mame totapase ynororo eya xine inyhtoh po, oturukety Joiata, mūkuru etapatopōpyry mŷpotohme. Ekepyry tonēse Tawi patary po yrome tuisa zonētoh tao pyra.

²⁶ Mokyro etapahpōkō ynara toh kynexine: Zapate, Ximeate mūkuru; jeny Amō nonory pono kynexine te, Jeozapate, Xinirite mūkuru; jeny Moape nonory pono kynexine.

²⁷ Pape pokona, Tuisa tō Ehtopōpyry poko, Joaxi poenō ehtopōpyry poko tymerose kehko, tymerose roropa Ritonōpo omiryne tuisa wānohtoh poko te, Ritonōpo Tapýl ritopōpyry ropa poko, enara. Mame Amazia, Joaxi mūkuru tuisame toehse tumy myakāme.

25

Tuisa Amazia Juta tō esemy

(2 Tuisa 14.1-6)

¹ Morarame 25me jeimamyry nae Amazia ahtao tuisame toehse Juta tō esēme. 29me jeimamyry taropose ynororo tuisame toexiry poko Jerusarē po. Jē esety Jeoať kynexine, Jerusarē pono.

² Nyrihpyry Ritonōpo zamaro kynexine aomiry omipona aexiryke repe, yrome yronymyryme pyra.

³ Jamihme toehse tahtao Juta tō tuisaryme tumy etapahpōkō, soutatu tō tuisary taorihmapose eya.

⁴ Yrome mokaro poenō onetapara kynexine Ritonōpo nyrihpyry omipona, Moeze nymerohpyry ae ro: “Jūkō onetapara ehtoko, zae pyra ipoenō ehtopōpyry ehepyryme. Imehnō poenō onetapara ehtoko, zae pyra jūkō ehtopōpyry ehepyryme. Zae pyra exiketō tuānohsēme exīko, zae pyra toehtopōpyry pokoino rokene.”

Etonatopōpyry Etō tō maro

(2 Tuisa 14.7)

⁵ Mame tuisa Amazia a orutua kō 20me jeimamyry nae ahtao tonehpose tyya Juta tō oxiekyrymākomo, Pējamī tō oxiekyrymākō roropa. Mame oximōmākō tyrise eya tutuisarykō maro, miumākō tutuisarykō maro te, 100mākō tutuisarykō maro. Atapona 300 miime toh kynexine, soutatu tō imenekatyamo, orēpyra exiketomo, tuaro roropa exiketomo. Typyreke toh kynexine warata ke te, osewomatoh ke roropa, enara.

⁶ Mokaro maro imehnō soutatu tō topekahse eya 100 miumākomo, Izyraeu tomo takorehmatohkōme; 3.400 kiru parata ke topehmase eya.

⁷ Yrome urutō toytose mokyro tuisa a zuruse. Ynara tykase ynororo eya:
– Tuisa, mokaro Izyraeu tō anaropyra exiko amaro. Mokaro inikahpōēkō maro pyra Ritonōpo mana.

⁸ Otarame mokaro maro jamihmehxo osekarōko mase repe. Yrome Ritonōpo poe oporemākāpōko oepetōkara mana. Ritonōpo jamitunuru ke orēpyra kyritoryko mana ise tahtao te, kyporemākāpotoryko mana ise tahtao.

⁹ Tōturupose Amazia a:

– Yrome otara exīko moro parata, ynekarohpyry, soutatu tō ehepyryme jakorehmatohme eya xine repe?

Tozuhse ynororo urutono a:

– Moro motye oya ekarōko ropa Ritonōpo mana ekarory se tahtao.

¹⁰ Naeroro Izyraeu tō soutatu tō taropose ropa Amazia a. Toytose ropa toto, yrome aytorykohtao Juta tō zehno toh kynexine yronymyryme.

¹¹ Mame Amazia tyjamihtase toytotohme tysoutatu tō maro Jakanahmā Sautu pona etonatohme Etō tō maro. Moroto tōsetapase toto. 10 miime Etō tō soufatu tō totapase eya xine.

¹² Imehnō 10 miumākō tapoise Amazia soutatu tomo a. Tarose toto eya xine ypy emory pona, topu kaetokō pona; moro poe tomase toto aorih-tohkōme topu pona.

¹³ Moro poko toto ahtao, Amazia naropotyā, Izyraeu tō soutatu tō toytorykōme ropa tosaka xine Juta patary tō tyryymase eya xine irānakuroko,

Samaria poe Pete-Horō pona. 3 miumākō totapase eya xine te, mōkomo itamurume tarose roropa eya xine.

¹⁴ Mame Amazia tooehse ropa ahtao Etō tō etapaxīpo, toto neponāmary tonehse eya tymaro. Morohne tyrise eya tyneponāmaryme, eahmatoh taka; tosekumuru po typorohse ynororo, ixtaratu tyahkase roropa eya morohne eahmatohme tyya.

¹⁵ Tyenonohse Ritonōpo Amazia nyrihpyry eneryke tyya. Mame urutō tonyohse eya tuisa zuruse. Ynara tykase ynororo eya:

– Oty katohme imehnō neponāmary eahmāko mah? Tosē onewom-asaromepyra nexiase morohne onetapara imehnō ehtohme.

¹⁶ Yrome urutō tymynyhpākaposē tuisa a, ynara karyke:

– Otara ahtao tuisa amōrepaneme kyriase? Mynyhme exiko oorihmaporyno ya, tykase.

Naeroro mynyhme toehse urutō ynara kaxīpo:

– Oenahkapōko Ritonōpo mana, zuaro ase morohne tyrise oya exiryke, jomiry onetara roropa oexiryke, tykase ynororo.

Etonatoh Izyraeu tō maro

(2 Tuisa 14.8-14)

¹⁷ Mame tuisa Amazia Juta tō esē tātamorepase takorehmananō maro Izyraeu tō poremākatoth poko. Omi taropose eya tuisa Jea a, Izyraeu tō esemy a. Jeaokaze mūkurume Jea kynexine, Jea paryme roropa kynexine. Ynara tykase Amazia eya: “Karimotase eropa,” tykase.

¹⁸ Yrome tuisa Jea a tozuhse, ynara tykase:

– Otyro pika nexiase ppy tō Ripano po. Omi taropose eya apupari a, ynara kase: “Oēxiry ekaroko umūkuru pytyme.” Mame onokyro toytose moro pika tytūtūmase eya.

¹⁹ Ajohpe pyra etomita tō typoremākase oya, Amazia. Epyrypāko mase seromaroro. Tākye exiko orēpyra oexiry poko tuaro imehnō exiryke. Mame tehme exiko atapyī tao. Otyeme kure osetaparyhtao imehnō maro tōsetaparykō se pyra toto ahtao? Eryhmāko rokē mase opoetory tō maro, tykase.

²⁰ Yrome aomiry onetarahme sā Amazia nexiase. Ritonōpo poe morara nexiase, Amazia poremākapory se Ritonōpo toehse, Etō tō neponāmary toahmase eya exiryke.

²¹ Naeroro tuisa Jea, Izyraeu tō esē, toytose soutatu tō maro osetapase imaro Pete-Seme pona, Juta nonory po.

²² Mame Amazia tō typoremākase, ipoetory tō toepase toto emero tytapyīkō taka ropa.

²³ Amazia tapoise Jea a. Mame Jerusarē pona tarose ynororo eya. Pata apuru topu risē typhase eya, 200 meturume Omōtoth Eparaī poe Omōtoth Wazahmatoh pona.

²⁴ Mame parata tapoise eya uuru maro, Ritonōpo maro Oturutoh tae, Ritonōpo Tapyī mōkomory, Opete-Etō ekyry tō nukurākahpyry. Tuisa tapyī tae mōkomo tapoise roropa eya, arotohme Samaria pona. Ahno roropa tarose eya tymamōtokōme. Mame Samaria pona toytose ropa toto.

Tuisa Amazia orihthopōpyry poko

(2 Tuisa 14.17-20)

²⁵ Mame tuisa Amazia isene ro kynexine 15me jeimamyry, toorihse mokyro Izyraeu tō esē Jea, Jeaokaze mūkuru, ahtao.

²⁶ Imehnõ Amazia nyriyã emero, tuisame toehpitotopõpyry poe etyhyryry pona tymerose pape pokona esety Juta tõ tuisary, Izyraeu tõ tuisary roropa ehtopõpyry poko.

²⁷ Ritonõpo omipona pyra Amazia toehse ahtao imehnõ tätamorepase Jerusarë po Amazia etapatohme. Naeroro toepase ynororo pata Rakixi pona. Yrome tokahmase ynororo epetõkara a morotona. Mame totapase ynororo eya xine.

²⁸ Ekepyry tarose ropa Jerusarë pona kawaru po. Mame tonëse kynexine tuisa tõ zonëtoh taka Tawî patary po.

26

Tuisame Uzia Juta tõ esemy

(2 Tuisa 14.21-22; 15.1-7)

¹ Morarame Uzia, Amazia mükuru tymenekase Juta tomo a emero, tuisame ehtohme tumy myakãme. 16me rokë jeimamyry nae kynexine.

² Mame Amazia toorihse ahtao pata Erate tapoise ropa Uzia a, tukurãkase ropa eya tyrisenã sã ehtohme ropa.

³ Uzia tuisame toehse 16me jeimamyry nae ahtao. Mame 52me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarë po. Jeny Jekoria kynexine Jerusarë pono.

⁴ Zae, jü ehtopõpyry sã Uzia nyrihyry Ritonõpo zamaro nexiase.

⁵ Mame isene ro Zakaria ahtao Ritonõpo omipona Uzia nexiase yronomyryme, zae tamorepase ynororo exiryke eya, Ritonõpo zuno ehtoh poko. Kure tyrise ynororo Ritonõpo a roropa.

⁶ Mame pirixteu tõ maro tõsetapase Uzia. Toto patary tõ apuru typhase eya Kate te, Jamania te, Axitote, enara. Imeipo pata tõ tyrise eya, tapure exiketomo, Axitote püto te, imehnõ pata tõ po roropa pirixteu tõ nonory po.

⁷ Takorehmase ynororo Ritonõpo a pirixteu tõ poremäkapory poko te, arape tõ roropa Kua-Paau põkomo te, meunita tõ roropa, enara.

⁸ Jamihmehxo toehse Uzia, orëpyra aexiry poko tokãtose Ejitu põkomo a roropa; mame amonita tomo a tineru tokarose Uzia a kowenu tinerüme.

⁹ Jamihmehxo Jerusarë apuru tõkehko tyrise Uzia a, tapyi tõ kaetokohxo exiketõ tyrise roropa eya soutatu tõ esaryme, Omõtoh Wazahmatoh po te, Omõtoh Jakanahmä po te, wazahme apuru ehtoh po, enara.

¹⁰ Kaetoko exiketõ osenuhmatohme tyrise roropa eya ona po. Tuna pëkamã kehko tyrise eya, tuhke pui tõkehko nae exiryke, ypy tõ myhto, jakanahmä po roropa. Tupito pokõ erohketõ tuhke nae roropa nexiase, uwa arykary poko te, tÿkyryry poko ypy tõ po te, tupito tõ po, otyro zamaro nono exiryke, tutupi sehxo toexirykõke.

¹¹ Soutatu tõ tuhke nae nexiase tõsetaparykõ waro exiketomo. Tuhke oximõtoh ae toytose toto atakenaka etonatoh pona. Mame esetykõ tymerose pape pokona pape meronanomo a: Jeieu a te, Maaseia a, enara. Mokaro tuisary Hanania nexiase, tuisa akorehmane, soutatu tõ tuisary.

¹² Soutatu tõ tuisary tõ 2.600me toh nexiase, typoenõke exiketomo, emero orëpyra exiketomo.

¹³ Toto poetory soutatu tõ 307.500me emese kure exiketomo, osetapary waro exiketomo tuisa epetõkara poremäkapory poko.

¹⁴ Osewomatoh tokarose Uzia a tysoutatu tomo a te, warata tõkehko te, zupuhpyrykõ ewomatoh tonõ te, zokokõ ewomatoh tonõ, taky, pyrou tõ maro te, topu tõ emapotoh kehko, enara.

¹⁵ Jerusarē po tykyryrykō rinanomo a ipyre tōkehko tyrise, pyrou ematohme te, topu konōto ematohme roropa tapyi kaetokō poe, pata apuru poe, osenuhmatoh poe. Naeroro emese kure aexiry waro toehse imeimehñō nonory pōkomo, emero pata tō po. Jamihme kuhse toehse ynororo takorehmase Ritonōpo a exiryke.

¹⁶ Yrome tuisa Uzia jamihme toehse ahtao, epyrypaketyme toehse ynororo. Moro pokoino typoremāsehme sã ynororo. Mame tuānohse Ritonōpo a azahkuru toehse aexiryke, Ritonōpo omipona pyra. Tomōse ynororo Ritonōpo maro Oturutoh taka ixtaratu zahkase jahkatoh apō pona.

¹⁷ Ritonōpo maro oturukety Azaria a, 80me orēpyra oturuketō maro tokahmase ynororo

¹⁸ apoitohme, arotohme moro tae. Ynara tykase toto eya:

– Uzia! Zae pyra mase, Ritonōpo omipona pyra, ixtaratu zahkaryhtao oya onekaroryme Ritonōpo a. Ritonōpo maro oturuketō Arāo pakomotyā rokē, tymenekase Ritonōpo a, moro poko ehtohme. Ytoko taroino Ritonōpo Esary Kurā tae, iirypyryme toehse mase Ritonōpo a. Naeroro kure oripyra exīko mana, oewomara mana, tykase.

¹⁹ Mokaro omiry etaryke tyya, tyekītapāse Uzia oturuketō zehno. Ritonōpo Tapyī tao nexiase, ixtaratu zahkatoh apō pūto, jahkatoh apoīko tomary ke. Mame tyekītapāse ynororo ahtao tyrohsē popyra tutūtase ipery pokona.

²⁰ Moro eneryke Azaria a oturuketō maro onenekehpyra toh nexiase tyrohsēke ipery poko exiryke, taryporyke tarose ynororo eya xine Ritonōpo Tapyī tae. Taryporyke tutūtase ynororo, tuānohse Ritonōpo a exiryke.

²¹ Moromeīpo tuisa Uzia nuriame exikehpyra nexiase moro tyrohsē pokoino. Tytapyī tao tehme toehse nexiase tapiakase imehñō winoino. Omōsaromepyra nexiase Ritonōpo Tapyī taka. Imūkuru Jotāo toerohse tuisame tuisa tapyī konōto tao, Juta tō esēme ehtoh poko roropa.

²² Morarame emero tuisa Uzia nyrytyamo apitorymā poe etyhpyry pona tymerose pape pokona urutō Izaja a, Amoxi mūkuru.

²³ Mame Uzia toorihse, ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh po Jerusarē po, yrome mokyro tyrohsē pokoino tuisa tō zonētoh taka ekepyry onyripyra toh nexiase. Imūkuru Jotāo tuisame toehse tumy myakāme.

27

Tuisa Jotāo Juta tō esemy

(2 Tuisa 15.32-38)

¹ Morarame tuisame toehse Jotāo 25me jeimamyry nae tahtao. Mame 16me jeimamyry taropose eya tuisame Jerusarē po. Jē esety Jerusa kynexine, Zatoke ēxiry.

² Jумы Uzia ehtopōpyry sã zae rokē Jotāo nexiase, Ritonōpo omipona, Ritonōpo zamaro ehtohme. Yrome tumy nyrihpyry panō onyripyra nexiase, ixtaratu tyahkase jумы a Ritonōpo Tapyī tao. Moro onyripyra Jotāo nexiase. Yrome tyrypyrykō poko ro ahno nexiase.

³ Jotāo a Omōtoh tyrise Ritonōpo maro Oturutoh tao Inikahpozakoxi. Toerohse itamurume roropa ynororo Jerusarē apuru riry poko, moroto pata esary po esety Opeume.

⁴ Ypy tō po Juta tō nonory po pata tō tyrise eya. Itu htao tapyi jamihmā exiketō tyrise eya, kaetoko exiketō roropa osenuhmatohme soutatu tō esaryme.

⁵ Tōsetapase toto Amō tuisary maro soutatu tō maro. Typoremākase toto eya xine. Mame amonita tomo a epehpyry tapoise eya jeimamyry ae oseruao

jeimamyry pona: 3.400 kirume parata te, miu toneratame tiriiku te, miu toneratame sewata roropa.

⁶Jamihme toehse Jotão, Tosê Ritonõpo omipona yronymyryme exiryke.

⁷Imehnõ tuisa Jotão nyriyã, tykarimotatopõpyrykõ poko te, inyriphopyry poko emero tymerose pape pokona, esety Izyraeu tuisary tõ Juta tuisary tõ roropa ehtopõpyry poko.

⁸25me jeimamyry Jotão nae kynexine tuisame toehse tahtao, mame 16me jeimamyry taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarê po.

⁹Mame toorihse ynororo, ekepyry tonêse tuisa tõ zonêtoh tao, Tawi Patary po. Mame imükuru Akaze tuisame toehse, tumy myakãme.

28

Tuisa Akaze Juta tõ esemy

(2 Tuisa 16.1-4)

¹20me jeimamyry nae Akaze kynexine tuisame toehse ahtao. Mame 16me jeimamyry taropose eya tuisame toexiry poko Jerusarê po. Yrome tuisa Tawi ehtopõpyry sã pyra kynexine. Inyrihpyry Ritonõpo zamaro pyra kynexine.

²Izyraeu tõ tuisary tõ ehtopõpyry sã toehse ynororo. Tyneponãmary Paau poko enetupuhtoh tyripose eya metau risemy.

³Ixtaratu tyahkase eya Jakanahmã Pê-Hinõ po. Tumükuru tõ roropa tyahkase eya tynekaroryme, tyneponãmary eahmatohme, tynonory poe Ritonõpo naropotyã nyrihpyry xihpyry tyoenohse eya. Tynonory poe taropose toto Ritonõpo a, Izyraeu tõ esaryme ehtohme.

⁴Tyneponãmarykõ eahmatoh tao, ypy tõ emory po te, wewe jerutumã zopino roropa tynekarory tyahkase Akaze a, ixtaratu roropa tyahkase eya.

Etonatoh xirio tõ maro, Izyraeu tõ maro

⁵Morara exiryke iirypyryme Akaze exiryke, Ritonõpo a, Akaze Esemy a xirio tõ tonehpose Juta tõ poremäkapose. Tuhkãkõ Juta tõ tarose eya xine tynamotokõme Tamaxiku pona. Izyraeu tõ esê, Peka, Remaria mükuru tonehpose roropa Ritonõpo a Akaze tõ poremäkapose.

⁶120 miu Juta tõ soutatu tõ orëpyra exiketõ totapase eya xine toiro ãmepyry ae ikohmamyry pona. Morara tyripose Ritonõpo a, Tosêkõ, tytamurukõ Esê turumekase Juta tomo a exiryke.

⁷Morame Maaseia, Akaze mükuru totapase Zikiri a. Izyraeu tõ soutatu orëpyra exikety kynexine ynororo. Azarikã, tuisa tapyi poko erohketõ tuisary totapase roropa eya te, Eukana roropa, tuisa Akaze akorehmane imehxo exikety, totapase eya, enara.

⁸Mame Juta tõ nonory poe tuhkãkõ tarose Izyraeu tõ soutatu tomo a tynamotokõme. Tyekyry tõ 200 miume nohpo tomo poetohti maro tarose eya xine. Mõkomo roropa tarose tymaro xine Samaria pona.

Urutono Otete

⁹Mame Ritonõpo poe urutono Samaria po kynexine, esety Otete. Toytose ynororo oseporyse Izyraeu tõ soutatu tõ maro aepyry ropa ahtao Juta nonory poe. Ynara tykase Otete eya xine:

– Ritonõpo atamurukõ Esê tyekitapãse Juta tõ poko. Naeroro toto ty-poremäkapose eya oya xine. Yrome toto zehno toehse oexirykõke totapase toto oya xine. Moro tonese Ritonõpo a.

¹⁰Seromaroro anamotokõme Juta tõ, Jerusarê põkõ roropa riry se matose. Tuaro pyra hmatou iirypyryme oexirykõ poko Ritonõpo Oesêkõ neneryme?

¹¹ Naeroro jomiry etatoko! Moxiã oekyry tõ arotoko ropa, onenepyh-pyrykõ opoetorykõme, ozehno xine Ritonõpo exiryino yronymyryme.

¹² Morarame asakoropane Izyraeu tõ tamuximäkõ ynara kynexine: Azaria, Joanã mükuru te, Perekia, Mexiremote mükuru te, Jeizikia, Sarü mükuru te, Amasa, Hatarai mükuru, enara. Zae pyra Izyraeu tõ soutatu tõ nyrihpyry tonetupuhse eya xine.

¹³ Ynara tykase toto eya xine:

– Moxiã anapoityä onenehpyra ehtoko xiaro! Iiryppyryme toehse sytatose itamurume Ritonõpo neneryme. Seromaroro onyrirykõ moxiã poko popy-raho Ritonõpo a. Kyzehno xine toehse ynororo ipunaka.

¹⁴ Naeroro tynapoityä tokarose ropa Izyraeu tõ soutatu tomo a mõkomo maro, Juta põkõ maro, ahno tomo a, itamuxirykõ maro.

¹⁵ Mokaro asakoropanemäkõ tymenekase eya xine soutatu tõ napoityä pyno ehtohme. Mõkomo poe upo tapoise eya xine sätaja tõ roropa ekarotohme arypyra exiketomo a. Mame tonahsë te, eukuru roropa tokarose eya xine. Toto topinohse roropa eya xine. Mame tarose ropa toto emero porehme Juta nonory pona ropa. Tynomose toto Jeriko po, airikih pã po. Jamihme pyra exiketõ tyrise eya xine jumëtu tõ po.

Mame toeramase ropa toto Izyraeu tomo Samaria pona ropa.

Axirio tomo a tãtakorehmapose Akaze a

(2 Tuusa 16.7-9)

¹⁶ Morarame omi taropose tuisa Akaze a Axiria tuisary a takorehmatohme

¹⁷ Juta tõ nonory pona tomõpitose ropa Etõ tõ exiryke te, Akaze soutatu tõ typporemäkase eya xine te, soutatu tõ tarose roropa eya xine typoetorykõme.

¹⁸ Mororome ro pirixteu tõ totonase toto Juta patary põkõ maro, Juta nonory jakuramã po ikurenae. Pata tõ tapoise eya xine: Pete-Semë te, Aijarõ, Keterote maro te, Soko te, Timina te, Kinizo te, toto zomye pata tõ pïsarara exiketõ maro. Moro pata tõ apoixipo tõsesarise pirixteu tõ nexiase toto moro pata tõ po.

¹⁹ Morara tyripose Ritonõpo a tuisa Akaze, Juta tõ esë pokoino. Juta tõ takorehmase eya iiryppyryme toto ehtohme. Ritonõpo omipona pyra nexiase.

²⁰ Morarame tuisa Tikirate-Piresea, Axiria esë toytose soutatu tõ maro Akaze a, yrome anakorehmara nexiase. Tyripose ynororo etuarimatohme.

²¹ Mokyro epehmatohme, Ritonõpo kyryry kurã tapoise Itapyĩ tae te, tuisa tapyĩ tae te, tamuximäkõ tapyĩ tõ tae roropa ekarotohme Axiria tuisary a; yrome anakorehmara nexiase.

Tyrypyhyke Akaze toorihse

(2 Tuusa 16.19-20)

²² Morarame toetuarimasehxo Akaze ahtao, tyrypyry poko itamurume-hxo nexiase Ritonõpo omipona pyra.

²³ Okyno tyahkase eya tynekaroryme xirio tõ neponãmary eahmatohme, yrome mokaro pokoino typporemäkase ynororo. Ynara tykase:

– Xirio tõ tuisary tõ takorehmase ineponãmarykomo a; nororo ynekarory zahkãko ase ynekaroryme eya xine, mame jakorehmãko roropa mã toto, tykase.

Yrome moro pokoino mokyro tuisa toetuarimase itamurume, ipoetory tõ roropa porehme toetuarimase toto.

²⁴ Ritonõpo Tapyĩ kyryry typahse eya. Omõtoh tapuruse eya Ritonõpo maro Oturutoh zara konõto taka. Okyno zahkatoh tyripose eya emero rokë esary po Jerusarë po.

²⁵ Imehnõ neponãmary eahmatoh tyripose eya Juta tõ patary tõ po ixtaratu zahkatohme, mokaro neponãmary ěpataka, toto eahmatohme. Morohne riry poko tyzehno Ritonõpo, itamuru tõ Esë tyripose eya ipunaka.

²⁶ Imehnõ tuisa Akaze nyrityã, tuisame exipitory poe etyhyry pona, tymerose pape pokona esety Juta tuisary tõ Izyraeu tuisary tõ roropa ehtopõpyry poko.

²⁷ Akaze toorihse, ekepyry tonëse pata Jerusarë po. Yrome tuisa tõ zonëtoh taka ekepyry anaropyra toh kynexine; mame imũkuru Ezekia tuisame toehse tumy myakãme.

29

Tuisame Ezekia Juta tõ esëme

(2 Tuisa 18.1-3)

¹ 25me jeimamyry nae Ezekia kynexine tuisame toehse ahtao. 29me jeimamyry taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarë po. Jë esety Apia kynexine, Zakaria ěxiry.

² Mame tytamuru tuisa Tawi ehtopõpyry typoenohse eya. Naeroro Ritonõpo zamaro Ezekia nyrihpyry nexiase.

Ritonõpo Tapyĩ kurãkatopõpyry

³ Morarame nuno apitorymã po tuisame Ezekia toehse ahtao, Ritonõpo Tapyĩ omõtoh totapuruhmakase ropa eya zara pona, tukurãkase roropa kehko eya.

⁴ Mame Ritonõpo maro oturuketõ oximõme tonehpose eya rewita tõ maro, Ritonõpo Tapyĩ zara po, xixi tütatoh wino.

⁵ Moroto toto turuse eya, ynara tykase:

– Rewita tomo, osekarotoko Ritonõpo a oorypyrykõ korokapotohme nuriame pyra oehtohkõme Ritonõpo a. Mame Ritonõpo Tapyĩ ikurikatoko nuriame pyra ehtohme kytamurukõ Esemý a. Nuriame aexityã nae ahtao toutoko Ritonõpo Tapyĩ tae ipahtohme.

⁶ Kytamurukõ Ritonõpo Kuesëkõ omihpyry omipona pyra toh kynexine. Tyrypyrykõ poko toehse toh kynexine. Tosëkõ turumekase eya xine, Imaro Oturutoh wino toeramase roropa toh kynexine.

⁷ Itapyĩ omõtoh tapuruse eya xine, ezuru tõ tozehkase, ixtaratu onyahkara toehse toto Ritonõpo ěpataka. Okyno tõ onyahkara toehse roropa toto tytororo tynekarorykõme apoto apõ po Ritonõpo, Izyraeu tõ Esë, Tapyĩ ěpataka.

⁸ Morara exiryke tyekõtase Ritonõpo Juta tõ poko, Jerusarë põkõ poko roropa. Inyrhpyry poko eya xine tõsenuruhkase toto emero porehme, tõserehse roropa toto. Morarame kymarokõ tomĩnopitose imehnomo a, zuaro matose.

⁹ Kumykõ totapase etonath po kypyxiãkõ, kypoenõkõ roropa tarose imehnomo a tynamotokõme.

¹⁰ Seromaroro osenetupuhxĩpo tuaro toehse ywy; jomiry etapõko ase Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemý a, kyzehno xine exikehtohme.

¹¹ Aimo tomo, ýme ehtoko. Amarokõ tymenekase Ritonõpo a erohtohme Itapyĩ tao, imoihmãkõ akorehmatohme Ritonõpo eahmary poko, ixtaratu zahkatohme roropa onekaroryme eya.

¹² Ynara rokë rewita tõ moroto kynexine:

Koate tõ poe: Maate, Amasai mũkuru te, Joeu, Azaria mũkuru, enara. Merari tõ poe: Kixi, Apati mũkuru te, Azaria, Jearereu mũkuru, enara. Jeresõ tõ poe: Joa, Zima mũkuru te, Etë, Joa mũkuru, enara.

¹³ Erisapã tõ poe: Xiniri te, Jeueu, enara. Asape tõ poe: Zakaria te, Matania, enara.

14 Hemã tō poe: Jeueu te, Ximei, enara.

Jetutū: Semaia te, Uzieu, enara.

15 Imehnō Rewi tō tonehpose mokaro a oximōme toto ehtohme. Mame tōsekarose toto Ritonōpo a tyrypyrykō korokapotohme nuriame pyra toto ehtohme Ritonōpo a. Mame tuisa omihpyry omipona Ritonōpo maro Oturutoh tukurākapitose eya xine nuriame pyra ehtohme Moeze nymerohpyry ae ro.

16 Mame Ritonōpo maro oturuketō tomōse Ritonōpo Tapyī taka ikurākatohme, moro tae typahsē tupuimase eya xine jarānaka, zara konōto pona, emero nuriame aexityamo, kure nymyry pyra aexityamo. Moro tae morohne tarose rewita tomo a pata poe jarānaka jakanahmā Keterō pona.

17 Tukurākapitose eya xine ēmepyyry apitorymā po, nuno apitorymā po. Mame 8me tōmehse ahtao toeporehkase toto omōtoh esaka Ritonōpo Tapyī taka. Toerohse toto 8me ēmepyyry pona ropa. Mame 16me ēmepyyry ae tōtyhkase toto Ritonōpo Tapyī kurākary poko.

18 Naeroro toytose toto tuisa tapyī taka tuisa Ezekia zuruse. Ynara tykase toto eya:

– Ritonōpo maro Oturutoh ynanukurikano porehme, okyno zahkatoh apō te, ikyryry tō roropa, wyi apō roropa, meza, pāo ritohme Ritonōpo ēpataka, ikyryry tō maro.

19 Toytose roropa yna imōkomory anŷse ropa. Morohne typahse Akaze a Ritonōpo omipona pyra toexiryke, tuisame tahtao ro. Morohne tapoise ropa yna a tukurikase, tukurākase yna a, tyritohme ropa jahkatoh apō ēpataka, Ritonōpo kyryryme.

Ritonōpo a Itapyī ekarory ropa

20 Yrokokoro towōse Ezekia pakeimo, Jerusarē tamuximākō tonehpose eya toto ytotohme tymaro Ritonōpo maro Oturutoh taka.

21 Okyno tō tonehpose Ezekia a: 7me pui mūkuru tomo te, 7me kaneru mūkuru tomo, 7me kaneru nohpory tomo, 7me poti tō roropa jahkatohme apoto apō po tynekarorykōme Ritonōpo a. Morara tyrise eya xine tyrypyrykō korokapotohme Ritonōpo a, tuisa ekyry tō rypyry te, Juta tō rypyry te, Ritonōpo Tapyī kurākary poko roropa, enara. Mame Ritonōpo maro oturuketō, Arāo pakomotyā tyripose tuisa a okyno zahkanaanōme apoto apō po.

22 Pui mūkuru tō totapase oturuketomo a osemazuhme. Imunuru pitiko tomase eya xine apoto apō pokona. Mame morara tyrise eya xine kaneru mūkuru tō ke, morararo kaneru nohpory tō ke roropa.

23 Mame etyhporyme poti tō tapoise eya xine, tynekarorykō tyrypyrykō korokapotohme, mokaro tarose eya xine tuisa a, imehnō Ritonōpo eahmananomo a roropa tomary ritohme zupuhpyrykō pona.

24 Moromeīpo mokaro poti tō totapase oturuketomo a. Imunuru tukuāse apoto apō pona, tynekarorykōme Ritonōpo a, ahno tō emero rypyry korokapotohme; mokaro okyno tō totapapose tuisa a, jahkatohme tytororo apoto apō po tynekarorykōme Ritonōpo a, Izyraeu tō emero rypyry korokapotohme.

25 Ritonōpo nyripohpyry tuisa Tawi a, urutō Kate omiry ae, Natā omiry ae roropa, moro omipona toehse Ezekia: rewita tō tyripose eya Ritonōpo Tapyī tao otyro etotoh ke; paratu tomo te, haapa tomo te, rira tomo, enara.

26 Moroto xikihme toh nexiase Tawi nyripohpyry ae ro, oturuketō roropa rueimo nae toh nexiase.

²⁷ Ezekia omi poe okyno tō tyahkapitose eya xine tynekarorykōme Ritonōpo a. Mame tynekarorykō zahkaryhtao toremiase toto Ritonōpo eahmaryme. Rueimo tō totopitose paratu tōkehko maro.

²⁸ Mame morotōkō emero tōximōse eremiaketō maro Ritonōpo eahmananō maro eremiāko toh nexiase. Eremiakehpyra toh nexiase tynekarorykō zahkatoth otyhkatoh pona ro.

²⁹ Mame tosekumurukō po typorohse tuisa Ezekia imoihmākō maro Ritonōpo eahmaryme.

³⁰ Mame rewita tō turuse tuisa a tamuximākō maro:

– Oeremiatoko Ritonōpo eahmaryme, Tawī nymerohpyry ae ro, urutō Asape nymerohpyry ae ro roropa. Toremiasse toto tākye rokē rahkene. Moromeīpo tosekumurukō po typorohse toto Ritonōpo eahmatothme.

³¹ Mame ynara tykase Ezekia imoihmākomo a:

– Seromaroro tōsekarose oexirykōke Ritonōpo a aomipona oehtohkōme, onekarorykō enehtoko eya eahmatothme, “Kure mase,” katohme eya.

Aomiry omipona toehse toto. Toitoino okyno tonehse eya xine jahkatothme tynekarorykōme Ritonōpo a.

³² Pui orutua tonehse eya xine 70me te, 100me kaneru mūkuru tomo te, 200me kaneru nohpory tomo jahkatothme tynekarorykōme Ritonōpo a.

³³ 600me pui orutua kō tonehse eya xine te, 3.000me kaneru tō roropa tynekaroryme imoihmākō otuhtohme.

³⁴ Tuhke pyra Ritonōpo maro oturuketō exiryke okyno tō ipikary pune pyra toh nexiase. Naeroro rewita tomo a takorehmase toto aetrohtoth otyhkatohme. Morarame imehnō oturuketō roropa tōsekarose tyrypyrykō korokapotothme nuriame pyra toehtohkōme. (Ritonōpo nyriphopyry poko tymoisēho rewita tomo a nexiase nuriame pyra toehtohkō poko. Mokaro oturuketō tomeseke hkopyra toh nexiase.)

³⁵ Okyno tō totapase oturuketomo a jahkatothme tytororo te, okyno kasery tyahkase roropa eya xine ahno nekarohpyry osepepe ehtohme. Uwa eukuru jehnahpyry ahno nekarohpyry nāe roropa nexiase okyno maro tokarose ahtao tynekaroryme Ritonōpo a.

Moro sã Ritonōpo toahmapitose ropa Ritonōpo Tapyī tao.

³⁶ Tuisa Ezekia imoihmākō roropa atākyemāko toh nexiase, takorehmase toexirykōke Ritonōpo a; morohne emero toehse axiny.

30

Oseahmatoth Paxikoa

¹⁻³ Mame Oseahmatoth Paxikoa, Ritonōpo eahmatothme onyrisaromepyra toh nexiase nuno apitorymā po Ritonōpo maro oturuketō pyra exiryke. Nae repe, yrome tuhke hkopyra tykorokase toh nexiase nuriame pyra toehtohkōme Ritonōpo a. Tuhke pyra ahno nexiase roropa oximōme Jerusarē po. Naeroro tātamorepase tuisa Ezekia Juta tō tamuximākō maro Jerusarē pōkō maro moro poko. Atae toh nexiase moro Oseahmatoth Paxikoa riry poko nuno asakoromā po. Morara exiryke tōmiry taropose tuisa a Izyraeu patary pōkomo a, emero Juta tomo a roropa, Eparāi tomo a Manase tomo a roropa toto eahmatothme aehtohkōme Ritonōpo Tapyī taka Jerusarē pona Oseahmatoth Paxikoa poko.

⁴ Tākye tuisa nexiase takorehmananō maro tōsenetupuhtohkō poko.

⁵ Naeroro Izyraeu tō toahmase eya xine emero, pata Peresepa poe ikurenae inikahpozakoxi Tā patary tō pona. Toahmase toto aehtohkōme Jerusarē pona Oseahmatoth Paxikoa poko Ritonōpo eahmatothme. Moino ro sero

Otuhtoh Konõto onyripyra imoihmãkõ kynexine Ritonõpo nyriphopyry ae ro Jerusarë po.

⁶ Omi aronanõ toytose tuisa omihpyry ae ro akorehmananõ maro Juta patary tõ poro Izyraeu patary tõ poro roropa. Ynara tykase toto:

– Izyraeu tomo, eramatoko Ritonõpo a ropa, Aparão Esemy, Izake Esemy, Jako Esë roropa. Mame eramãko ropa mã ynororo oya xine. Typoremãkase mexiatose Axiria tuisary tomo a, yrome orihpyra mexiatose, tpyynanohse oexirykõke.

⁷ Atamurukõ sã pyra ehtoko, oekyrykõ sã pyra roropa, Ritonõpo omipona pyra aexityamo. Ritonõpo omiry onymoipyra exirykë, tuãnohse toto itamurume eya.

⁸ Onetara toh nexiase, putupyra exiketõ samo. Naeroro mokaro sã pyra ehtoko, naeroro Ritonõpo omipona ehtoko. Osehtoko Itapyĩ taka, Jerusarë pona. Inymenekahpyry moro jũme tosaryme ehtohme, moro tao eahmatohme. Ritonõpo eahmatoko ozehno xine exikehtohme.

⁹ Mame ooeypyrykõ ropa ahtao Ritonõpo a, oepeskõkara opoenõkõ aronanõ tynamotokõme nupunato toto enõko, mame toto enehpõko ropa mã toto tapyi taka ropa. Ynara exiryke Ritonõpo Kuesëkõ kure mana, etuarimaketõ pyno mana. Ooeypyrykõ ropa ahtao nupunato oenotorỹko mana, opynanohtorỹko ropa mana.

¹⁰ Mokaro omi aronanõ toytose emero pata tõ pona Eparaĩ nonory pona te, Manase nonory pona, enara. Toeporehkase toto Zepurõ nonory pona inikahpozakoxi. Yrome tounohse rokë toto, typoihtose mokaro omiry etaryke tyya xine.

¹¹ Yrome toitoine mokaro Asea tomo te, Manase tomo te, Zepurõ tomo roropa tyyrypyrykõ rumekary se toehse toto. Jerusarë pona toytose toto.

¹² Mame Juta tõ Ritonõpo poe emero atae toh nexiase, Ritonõpo nyriphopyry omipona se toehse, tuisa nyriphopyry ae ro, takorehmananõ maro.

¹³ Mame nuno asakoromã po tuhke ahno tõximõse toh nexiase Jerusarë po atãkyematohme Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra.

¹⁴ Mame apoto apõ tõ Jerusarë po, ahno nyrytã okyno tõ zahkatohme te, ixtaratu zahkatoh roropa typahse eya xine jakanahmã Keterõ pona.

¹⁵ Mame ãmepyry 14 ae, nuno 2mã po kaneru tõ totapase eya xine, Oseahmatoh Paxikoa poko Ritonõpo eahmatohme. Ritonõpo maro oturuketomo, rewita tõ maro toehxirose toto tyyrypyrykõ onekaropyra ro toexirykõke Ritonõpo a ikorokapotohme nuriame pyra toehtokõme. Naeroro tõsekarose toto Ritonõpo a. Mame okyno tõ zahkary poko toerohse toto Ritonõpo Tapyĩ tao.

¹⁶ Tosarykõ pona toytose toto Ritonõpo Tapyĩ taka, Moeze, Ritonõpo poetory, nymerohpyry omipona. Tynekarorykõ munuru tokarose rewita tomo a Ritonõpo maro oturuketomo a, tyrithome apoto apõ pona.

¹⁷ Tuhkãkõ nuriame ro toh nexiase, Ritonõpo nyriphopyry onyripyra ro toh nexiase nuriame pyra toehtokõme. Naeroro tokykõ onetapasaromepyra toh nexiase. Morara exiryke rewita tomo a toto eky totapase toto nekaroryme Ritonõpo a.

¹⁸ Morarame tuhke mokaro aehtyã Eparaĩ poe te, Manase poe te, Isakaa poe te, Zepurõ poe roropa tõtuhse toto Paxikoa po osekaropyra ro toto ahtao, tyyrypyrykõ onekaropyra ro toh nexiase ikorokapotohme Ritonõpo a, Ritonõpo omihpyry ae ro. Yrome Ezekia tõturuse Ritonõpo a toto ryppyry korokapotohme. Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo, yna tamuru tõ Esemy, yna pyno oexiryke yna ryppyry ikorokako.

¹⁹ Oeahmary se mā mokaro yronymyryme. Yrome tyrypyrykō onykorokapopyra ro toh mana. Kure rokē toto tyriko, ajohpāme samō.

²⁰ Mame Ezekia omiry totase Ritonōpo a. Mokaro rypyry tykorokase eya. Toto onuānohpyra nexiase.

²¹ 7me ěmepyyry taropose eya xine, Ritonōpo eahmary poko, Izyraeu tomo Jerusarē po exiketomo. Atākyemāko toh nexiase Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra. Kokoro rokē toremiase toto Ritonōpo maro oturuketomo rewita tō maro, kure Ritonōpo riry poko, rue tō totose eya xine opore rahkene.

²² — Emese kure matose imoihmākō takorehmase oya xine Ritonōpo eahmary poko, tykase Ezekia rewita tomo a. 7me ěmepyyry ae imoihmākō takorehmase oya xine Otuhtoh poko, tynekarorykō tyahkase eya xine osepeme ehtohme, Ritonōpo, tytamurukō Esē toahmase eya xine.

²³ Mame oximōme tōsenetupuhse toto atākyematohme ropa 7me ěmehtoh pona ropa Ritonōpo eahmatohme ropa. Naeroro tākye rokē tōseahmase toto.

²⁴ Mame toky tō tokarose tuisa Ezekia a imoihmākō zohme, 1.000me pui orutua komo te, 7.000 kaneru tomo. Mame ipoetory tō tuisary tomo a imep̄y 1.000me pui orutua kō tokarose, 10.000me kaneru tō maro. Ritonōpo maro oturuketō tuhke tōsekarose Ritonōpo a nuriame pyra toehtohkōme.

²⁵ Naeroro tākye toh nexiase emero: Juta tomo te, Ritonōpo maro oturuketomo te, rewita tomo te, inikahpoe aehtyamo te, katonomo roropa imeimehnō nonory poe aehtyamo Izyraeu tō esaka, Juta tō nonory po aosesarityā roropa.

²⁶ Atākyemāko Jerusarē po toh nexiase moro oseahmatoh panō onenepi-topyry toh nexiase moino ro tuisa Saromāo, Izyraeu tō tuisary, Tawī mūkuru ehtopōpyry poe.

²⁷ Ritonōpo maro oturuketō xikihme toh nexiase rewita tō maro, kure rokē imoihmākō ripōko Ritonōpo a. Toto omiry totase Ritonōpo a tosary kurā poe, kapu ae, toto omihpyry ae ro kure rokē tyrise toto eya.

31

Ezekia nyrihpyry Juta tō akorehmatohme

¹ Morarame tōtyhkase toto ahtao oseahmatoh poko Izyraeu tō toytose Juta tō patary tō pona. Topu risē xikihme exiketō tytohtohkase eya xine, imehnō neponāmary Paau enetupuhtoh wewe risē takohse roropa Asera nohpō neponāmary, apoto apō tytohtohkase eya xine, imehnō neponāmary eahmatoh roropa tytohtohkase eya xine. Morara tyrise eya xine imehnō pata tō po Juta nonory po te, Pējamī po te, Eparaī po te, Manase nonory po, enara. Mame toytose ropa toto tosaka xine.

² Mame Ritonōpo maro oturuketō tapiakase Ezekia a rewita tō maro oximaro toto ehtohme toerohtohkō poko, okyno zahkary poko tytororo, tynekarorykōme Ritonōpo a, okyno zahkary osepeme ehtohme roropa; rewita tō eremiako toh nexiase, kure Ritonōpo riry poko te, omōtoh eraseme ehtoh poko roropa Ritonōpo Tapyī tao.

³ Toky tō wino pui tō tokarose Ezekia a kaneru tō roropa etapatohme, jahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a pakeimo, kokonie pukuro, enara. Okyno tokarose roropa eya jahkatohme tynekaroryme Oserematoh ae te, Nuno Kasenato oseahmatoh ae, imehnō oseahmatoh ae roropa Ritonōpo nyrihpyry ae ro.

4 Moromeiþo Jerusarē pōkō turuse tuisa a inekarorykō enehtohme Ritonōpo maro ofuruketomo a, rewita tomo a roropa, toto ehepyryme, yronymyryme toto erohtohme Ritonōpo Omiry poko.

5 Mame tuisa omihpyry totase tyya xine ahtao tonahsē tonehpitose Izyraeu tomo a: tiriiku kurano te, uwa eukuru jehnahpyry, azeite te, ano zeni te, tykyrysā tōkehko tutupikō poe; mōkomo itamurume tonehse eya xine tynekarorykōme, tymōkomorykō 10me ahtao toiro tapiakase eya xine tynekarorykōme.

6 Juta tō patary pōkomo a tokykō 10me ahtao toiro tapiakase eya xine tynekarorykōme, pui tomo te, kaneru tomo te, tymōkomorykō emero, morohne tonehse tynekarorykōme Ritonōpo Tosēkomo a. Ypyrme kaetokohxo toehse oxikone.

7 Mokaro nekarotyā toehpitose nuno oseruaō po. Mame 4me nuno taropose mōkomo oehkehpyrā kynexine.

8 Ahno nekarohpyry itamurume ehtoh tonese ahtao tuisa Ezekia a takorehmananō maro, “Kure Ritonōpo mana,” tykase toto. “Kure matose,” tykase roropa toto Izyraeu tomo a.

9 Mame oturuketō maro rewita tō maro tōturuse tuisa Ezekia ahno nekarohpyry poko.

10 Ynara tykase Azaria, Ritonōpo maro oturuketō tuisary, Zatoke pary, tuisa a:

– Tynekarorykō enehpitoryhtao ahno a Ritonōpo Tapyī taka, tonahsē yna napyryme epo toehse nase, imoty roropa. Kure typoetory tō tyrise Ritonōpo a, morara exiryke senohne nae ynanase.

11 Mame tuisa omi poe mōkomo esary tō tyrise eya xine Ritonōpo maro Oturuth tao.

12 Zae toto exiryke moro taka ahno nekarotyā tyrise eya xine emero, imōkomory zokonaka 10me ahtao toiro ekarōko, mame mōkomo eraseme, rewita tyrise eya xine esety Konania, mokyro akorehmaneme zakorō nexiase esety Ximei.

13 Mame imehnō rewita tō tymenekase tuisa Ezekia a, oturuketō tuisaryme exikety Azaria a roropa erohketōme toto ehtohme, Konania tō poetoryme Ximei maro: Jeieu te, Azaria te, Naate te, Asaeu te, Jerimote te, Jozapate te, Erieu te, Iximakia te, Maate te, Penaia, enara.

14 Mame Ritonōpo Tapyī omōtoh erase xixi tūtatoh wino, Kore, Imina mūkuru tymenekase ahno nekarotyā apoineme, tonehse ahtao Ritonōpo Tapyī taka, toto nekarotyā apiakaneme roropa.

15 Imehnō pata tō po oturuketō nae ahtao takorehmase ynaroro imehnō rewita tomo a Kore poetoryme: Etē te, Miniamī te, Jesua te, Semaia te, Amaria te, Sekania, enara. Ahno nekarotyā tapiakase eya xine ekamotohme imehnō rewita tomo a tonahsē nae toto ehtohme erohtoh ehepyryme samo.

16 Tonahsē tokarose eya xine orutua komo a 30me jeimamyry nae aexityamo a, erohketōme toto ahtao kokoro rokene Ritonōpo Tapyī tao, ty-marōkō maro, tyrohmanohpotopōpyrykō ae ro.

17 Ritonōpo maro oturuketō esetykō tymerose oxiekyryme exiketō maro. Mokaro rewita tomo 20me jeimamyry nae aexityamo, esetykō tymerose oximaro erohketō maro.

18 Nohpo tō esetykō tymerose roropa toto poenō maro, imūkuru tomo, ēxiry tō roropa, tapyi taōkō porehme. Oturuketomo rewita tō maro tōsekarose toto Ritonōpo a nuriname pyra toehtohkōme. Kokoro rokē toerohtohkō Ritonōpo omiry poko toh nexiase.

19 Tonahsē ekamonanō tymenekase toh nexiase, oturuketō napyry ekamotohme Arāo pakomotyamo a, oturuketō patary tō po aexityamo a, ona po

roropa moro pata tō zomye. Tonahsē tapiakase eya xine rewita tomo a roropa emero, esetykō tymerose ahtao rewita tō esetykō maro.

²⁰ Juta tō patary tō po emero, zae ehtoh tyrise tuisa Ezekia a. Inyrihpyry Ritonōpo zamaro nexiase.

²¹ Orēpyra nexiase ynororo ŷme toexiryke Ritonōpo omipona Ritonōpo Tapyī poko toerokuru poko te, Ritonōpo nyriphopyry omipona toexiry poko roropa, enara.

32

Jerusarē enaroximatopōpyry Senakeripe a (2 Tuisa 18.13-37; 19.35-37; Izaja 36.1-22; 37.36-38)

¹ Moromeīpo Ritonōpo omipona yronomyryme Ezekia toerohse ahtao ro, Senakeripe, Axiria tuisary, toēhse Juta tō nonory pona soutatu tō maro. Juta tō patary, tomyehmase eya xine toto poremākatohme eya xine.

² Mame tuaro toehse Ezekia ahtao, Jerusarē poremākapory se Senakeripe ehtoh poko,

³ tōsenetupuhse ynororo tysoutatu tō esā maro, imehnō tamuximākō maro tuna ē, pēkamā tō roropa apururu poko jarao typatarykō pūto. Atae toh nexiase.

⁴ Naeroro tuhkākō tōximōse toto tuna ē tō apurutohme, nono ahkahpyry tuna esemaryme roropa apurutohme, tuna pyra ehtohme axirio tō toeporehkase ahtao pata Jerusarē pona.

⁵ Mame jamihmehxo typatary tyrise tuisa Ezekia a: pata apuru tukurākase eya te, tapyi tō kaetokohxo exiketō tyrise eya apuru po osenuhmatohme. Imepŷ apuru tyrise roropa eya jaraohxo typatary zomye. Mame soutatu esary tō tyrise eya pata ewomatohme nono topohmā po xixi tūtatoh wino, Tawi Patary pakato po. Warata tō tuhke tyripose eya, osewomatoh roropa tuhke.

⁶ Mame moro pata pōkō orutua kō emero soutatume tyrise eya tošēke, soutatu tuisary. Oximōme tonehpose toto eya osa konōto pona pata omōtoh pūto toto zurutohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

⁷ – Orēpyra ehtoko, jamihme roropa. Enaromyra ehtoko, Axiria tuisary zuno pyra ehtoko, isoutatu tō maro. Kymaro xine exikety mokaro motye kuhse jamihme mana.

⁸ Mokaro mā ahno tuhke repe, yrome kymaro xine Ritonōpo Kuesēkō mana. Kuakorehmatorŷko mana, etonāko kymaro xine mana, tykase ynororo.

Mame tutuisarykō omiry etaryke tyya xine tyjamihtase toto.

⁹ Imeīpo pata Rakixi apurūko Senakeripe, Axiria tuisary ahtao tysoutatu tō maro, tōmiry taropose eya Ezekia a Juta tomo a roropa Jerusarē pona. Ynara tykase ynororo eya xine:

¹⁰ – Ywy, Senakeripe, Axiria tuisary, ynara ekaropory se ase oya xine: Oty katohme oserehpyra hmatou oesarykō zomye soutatu tō oepetōkara toehse ahtao?

¹¹ Ezekia ynara āko: “Ritonōpo Oesēkō, opynanohtorŷko mana opoko xine pyra axirio tō ehtohme,” āko ynororo repe. Ezekia oenekunohtorŷko mana. Orihnōko matose tuna peneryke, omise oexirykōke, enara.

¹² Mokyro a Ritonōpo kyryry tytohtohkase oseahmatopo te, apoto apō tō roropa. Mame Juta tomo, Jerusarē pōkō roropa tyripose eya Ritonōpo eahmatohme toiro apoto apō ēpataka rokene, moro po rokē ixtaratu zahkase roropa.

¹³ Tuaro pyra hmatou imeimehnō ahno poremākatopōpyry poko ya, yta-muru tomo a roropa? Toto neponāmary toto onewomara tokurehse Axiria tuisary tō winoino.

¹⁴ Ahno onypynanohpyra ineponāmary kynexine yna winoino? Naeroro oty katohme Ritonōpo oewomanekōme ekarōko matou?

¹⁵ Osenekunohpyra ehtoko Ezekia a. Ajohpe ynororo. Aomiry onetara ehtoko. Ritō exipitopyra mana ahno ewomaneme exikety onyryhmara axirio tō ešē ehtohmē. Naeroro ya oewomasaromepyra Ritonōpo roropa mana.

¹⁶ Omi xihpyrymehxo tōturuse Axiria soutatu tuisary tomo, Ritonōpo tyk-erekeremase, Ezekia, Ritonōpo poetory tykerekemase roropa eya xine.

¹⁷ Pape tymerose Axiria tuisary a Ezekia neneryme, Ritonōpo, Izyraeu tō Ešē, jamihme pyra tokarose eya repe pape pokona. Ynara tymerose eya: “Imehnō neponāmary typoetory tō onewomasaromepyra toh kynexine. Typoremākapose toto ya. Moro saaro Ezekia esemy, Ritonōpo, typoetory tō onypynanohpyra ekurehnōko mana,” tykase.

¹⁸ Mokaro soutatu tō tuisary tō morara tykohtase epereu omiry ae Jerusarē pōkō erehtohme, apuru po typorohse aexityamo, enaromŷke toto ehtohme tupime hkopyra pata poremākapotohme tyya xine.

¹⁹ Mokaro soutatu tō tuisary tō tōturuse toto Ritonōpo, Jerusarē Ešē poko, imehnō neponāmary samo, ahno nyrytyamo tomary ke.

²⁰ Mame tuisa Ezekia urutō Izaja maro, Amoxi mūkuru, tōturuse Ritonōpo a takorehmatohkōme.

²¹ Mame tynenyokyhpyry tonyohse Ritonōpo a, soutatu tō emero totapase eya, axirio tō tuisary tō maro. Naeroro tuisa Senakeripe toeramase ropa toehxirose toexiryke, tynonory pona ropa. Moromeīpo tyneponāmary eah-matoh tao ahtao, imūkuru tomo a totapase ynororo tapema ke.

²² Moro sā tuisa Ezekia typynanohse Ritonōpo a, Jerusarē pōkō maro toto onyporemākapopyra Senakeripe, Axiria tuisary ehtohme te, imehnō epetōkara roropa emero. Mame osepeme tyripose toto Ritonōpo a imeimehnō nonory pōkō maro emero.

²³ Mame ahno tuhke toehse Jerusarē pona tynekarorykō enehtohme Ritonōpo a te, mōkomo ekarotohme Ezekia a roropa. Tuisamehxo Ezekia ehtoh tonetupuhse imehnō nonory pōkomo a exiryke.

Takuruhtase Ezekia (2 Tuisa 20.1-11; Izaja 38.1-8)

²⁴ Morarame takuruhtase Ezekia, orikyise nexiase. Mame tōturuse ynororo Ritonōpo a. Aomiry totase Ritonōpo a, ikurākary ropa enetupuhtoh tokarose eya.

²⁵ Kure nexiase ynororo Ezekia a; tukurākase ropa eya. Yrome “Kure mase” kary se pyra nexiase. Toepyrypyry se rokē nexiase. Morara exiryke tynekehse Ritonōpo ipoko, Juta tō poko roropa, Jerusarē pōkō poko, enara.

²⁶ Imeīpo tyrypyry turumekase ropa Ezekia a, Jerusarē pōkomo a roropa. Epyrypara toehse ropa toto. Kure Ritonōpo ehtoh tonetupuhse eya xine. Naeroro toto onuānohpyra toehse Ritonōpo orihpyra ro Ezekia ahtao.

Ezekia tymōkomokehxo ehtopōpyry

²⁷ Mame tymōkomoke toehse Ezekia itamura. Tuisamehxo tokarose ynororo eya xine emero. Osa tō tyripose eya tymōkomory kurākatohme: uuru te, parata maro, joia tomo te, tonahsē emepory kanera tōkehko te, osewomatoh tonomo, imepŷ mōkomo kurā esaryme, enara.

²⁸ Imehnõ tapyi tõ tyripose roropa eya tiriiku tõkehko kurākatohme te, uwa eukuru jehnahpyry te, azeite roropa, pui tõ tapyi tomo te, kaneru tõ tuhkākō esary, enara.

²⁹ Pata tõ roropa tyrise eya. Pui tõ tuhke esēme toehse ynororo, kaneru tõ tuhke roropa Ritonõpo nekarohpyryme eya, mōkomo maro itamurume.

³⁰ Tuna enatyry tūtatoh kaehxo exikety Kiom po tapurupose tuisa Ezekia a. Nono tahkapose eya Jerusarē poe xixi omōtoh wino tuna esemaryme tuna ytotohme pata pona. Emese kure nexiase morohne riry poko emero.

³¹ Mame orutua kō tonehpose Papironia esamo a ekaropotohme Ezekia a Ritonõpo nyrihpyry poko, Juta pynanohtopõpyry poko. Yrome anakorehmara toehse ynororo Ritonõpo a, ikuhtohme, aosenetupuhthoh ikurohtao waro ehtohme.

Ezekia orihtopõpyry
(2 Tuisa 20.20-21)

³² Imehnõ tuisa Ezekia nyriyā emero, Ritonõpo pyno aexiry poko roropa tymerose pape pokona, esety Ritonõpo Enepotopõpyry Izaja a, Amoxi mükuru te, Juta tõ Tuisary tõ Ehtopõpyry Izyraeu tõ Tuisary tõ roropa, enara.

³³ Ezekia toorihse, ekepyry tonēse kynexine kae ehtoh tao, tuisa tõ ekepyry Tawi parõpyry tõ zonētoh tao. Omi kurā ke turuse toto Juta tomo te, Jerusarē pōkō maro tuisamehxo aexiry enetuputyryke eya xine, ipyno roropa toto exiryke. Mame imükuru Manase tuisame toehse tumy myakāme.

33

Tuisame Manase ehtopõpyry poko Juta tõ esēme
(2 Tuisa 21.1-9)

¹ Morarame 12me jeimamyry nae Manase ahtao, tuisame toehse ynororo Juta tõ esēme. 55me jeimamyry taropose eya Jerusarē po, tuisame toehthoh poko.

² Tyrypyry poko toehse Manase Ritonõpo omipona pyra. Imehnõ, Ritonõpo naropotyā tynonory poe, epona tooehse ipoetory tõ ahtao, mokaro nyriyā xihpyry typonohse eya.

³ Imehnõ neponāmary eahmatoh tyrise ropa eya, tumy nypahtyā tyrise ropa eya. Okyno zahkatoh tyrise eya Paau eahmatohme. Nohpo toponāmasē Asera enetupuhthoh taxikase eya, xirikuato tõ toahmase roropa eya.

⁴ Imehnõ neponāmary eahmatohme okyno zahkatoh tyrise eya Ritonõpo Tapyi tao. Moro Tapyi poko: “Ywy ro rokē eahmatohme sero, jūme,” tykase Ritonõpo.

⁵ Mame asakoro zara po Ritonõpo Tapyi myhto, okyno zahkatoh tyrise eya xirikuato tõ eahmatohme.

⁶ Tumükuru tyahkase eya okyno zahkatoh po jakanahmā Pē-Hinõ po. Pyaxiamo a toytose ynororo ekaropotohme joroko tomo a tynyryry poko te, zuaro toehthohme imeipo ehtoh poko te, imehnõ ryhmary poko, enara. Tyrypyry poko toehse ynororo yronomyryme, Ritonõpo omipona pyra, tyzehno Ritonõpo tyripose eya.

⁷ Tynaxikahpyry, nohpo toponāmasē Asera enetupuhthoh tyrise eya Ritonõpo Tapyi tao. Moro Tapyi poko ynara tykase Ritonõpo Tawi a, imükuru Saromāo a roropa: “Sero Tapyi, taro Jerusarē po, ynymenekahpyryme mana Izyraeu tõ nonory po, jūme jeahmatohme.

⁸ Mame jomiry moiryhtao Izyraeu tomo a, Moeze nyriphopyry riryhtao eya xine, emero porehme, toto anaropopyra ase esarykō poe, ynekarohpyry itamurukomo a.”

⁹ Yrome Juta tomo Jerusarē pōkō maro takorehmase Manase a orēpyrahxo toto ehtohme tyrypyrykō poko, mokaro motye, Ritonōpo naropotyā tynonory poe, epona tooehse ipoetory tō ahtao.

Tyrypyry rumekatopōpyry Manase a

¹⁰ Morarame Manase turuse Ritonōpo a ahno maro, toto wānopyry poko. Yrome onetara toh nexiase.

¹¹ Naeroro Ritonōpo poe Axiria soutatu tō tooehse tutuisarykō maro Juta tō nonory pona. Manase tapoise eya xine oka konōto panō ke, keti ke tymyhse ynororo eya xine, mame Papironia pona tarose ynororo.

¹² Mame toetuarimaryhtao tōsenetupuhse ropa ynororo, tyrypyry rumekary se toehse eramatohme ropa Ritonōpo a. Tyxıtase takorehmary se toexiryke Ritonōpo a.

¹³ Mame Manase omiry totase Ritonōpo a, tozuhse ynororo eya, taropose ropa ynororo Jerusarē pona ropa tuisame ehtohme ropa. Morara toehse ahtao Ritonōpo tonetupuhse eya Tosēme.

¹⁴ Moromeīpo kaehxo pata apuru tyripose Manase a jarao exikety, Tawi Patary zomye. Moro apuru tyripitose jakanahmā po, Kiom tunary poe xixi omōtoh wino, mame toytose inikahpozakoxi Kana Omōtoh pona, pata rānakuroko, moro esety Opeume. Soutatu tō tyrise roropa eya toto tuisary maro pata tō po, tapure toh nexiase tōsewomatohkōke Juta nonory po.

¹⁵ Ahno nyrytā tyneponāmary touse ropa eya Ritonōpo Tapyī tae, tynyrihyry roropa morotona, apoto apō tō roropa tyahse ropa eya. Morohne touse eya Ritonōpo Tapyī esary poe, ypy poe te, imehnō esary tō poe roropa Jerusarē po. Pata poe morohne tarose eya ipahtohme.

¹⁶ Mame apoto apō tukurākase ropa eya Ritonōpo eahmatohme. Tynekarory tyahkase eya osepepe ehtohme te, “Kure mase Ritonōpo,” katohme roropa. Juta tō tonehpose eya Ritonōpo eahmatohme Izyraeu tomo a.

¹⁷ Imehnō po tynekarorykō tyahkase roropa eya xine, yrome Ritonōpo a rokē tynekarorykō tokarose eya xine, Ritonōpo eahmaryme.

Tuisame Manase etyhyry

(2 Tuisa 21.17-18)

¹⁸ Imehnō Manase nyrytā emero, aoturutoopōpyry Ritonōpo a te, Ritonōpo poe urutō kō omihpyry, tōturuse toto ahtao eya Ritonōpo omiryne, Izyraeu tō Esemy. Emero tymerose pape pokona esety Izyraeu tō Tuisary Ehtopōpyry poko.

¹⁹ Tuisa Manase oturutoopōpyry Ritonōpo a te, ezuhtopōpyry Ritonōpo a te, inyrytā iirypyryme tyrypyry onurumekara ro ahtao te, ahno nyrytā eahmatopōpyry eya Ritonōpo myakāme te, imehnō neponāmary eahmatoh ritopōpyry eya te, ahno naxikahpyry roropa eahmatohme, morohne emero tymerose pape pokona esety Urutō kō Ehtopōpyry.

²⁰ Toorihse Manase, ekepyry tonēse tuisa tapyī myhtokoxi. Mame imūkuru Amō tuisame toehse tumy myakāme.

Tuisame Amō ehtopōpyry Juta tō esēme

(2 Tuisa 21.19-26)

²¹ 22me jeimamyry nae Amō kynexine tuisame toehse ahtao, Juta tō esēme. Asakoro jeimamyry taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarē po.

²² Tummy Manase sā, azahkuru inyryry nexiase, Ritonōpo zamaro pyra nexiase. Toky tō tyahkase eya tynekaroryme tumy nyrytā ēpataka emero eahmatohme.

²³ Yrome tumy sã pyra tyrypyry onurumekara nexiase Ritonõpo omipona toehto me ropa. Iirypyry me tumy ehtopõpyry motye tyrypyry poko nexiase.

²⁴ Mame Amõ poetory tõ tosẽkõ etapary se toehse toh nexiase. Totapase ynororo eya xine tuisa tapyĩ tao.

²⁵ Mame Amõ etapahpõkõ totapase Juta tomo a. Imükuru Joxia tyrise tuisame eya xine, jумы myakãme.

34

Tuisa Joxia Juta tõ esẽme ehtopõpyry

(2 Tuisa 22.1-2)

¹ 8me jeimamyry nae Joxia kynexine tuisame toehse ahtao Juta tõ esẽme. Mame 31me jeimamyry taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarẽ po.

² Joxia nyrihpyry Ritonõpo zamaro nexiase; tytamuru tuisa Tawi ehtopõpyry typoenohse eya, zae ehtoh riry poko onurumekara nexiase.

Imehnõ neahmary enahkatopõpyry poko Joxia a

(2 Tuisa 23.4-20)

³ Morarame 8me jeimamyry taropose Joxia ahtao tuisame ehtoh poko, nuaseme ro tahtao, Ritonõpo toahmapitose eya tytamuru tuisa Tawi Esemý. Mame 4me jeimamyry taropose ahtao Juta tõ nonory, pata Jerusarẽ roropa tukurãkapitose ropa eya, imeimehnõ neponãmary eahmatoh tytohtohkapitose eya, nohpo toponãmasẽ enetupuhtoh wewe risẽ roropa te, topu risẽ maro, metau risemy, enara.

⁴ Ineneryme apoto apõ Paau eahmatoh tytohtohkase eya xine. Ixtaratu zahkatoh apõ tytohtohkase roropa eya ro. Morohne akumurume tyrise eya xine, Asera nohpo toponãmasẽ enetupuhtoh te, imehnõ ahno naxikatyamo, enara. Moro akumuru typahse eya xine aorihtyã zonẽtopõpyry poro, tyneponãmary eahmahpõkomo ekepyry zonẽtopõpyry poro.

⁵ Moromeĩpo mokaro zehpyry, tyneponãmary eahmahpõkõ poko oturuketõ zehpyry tyahkapose eya apoto apõ po. Moro riryke Juta tõ nonory tukurãkase ropa Joxia a Jerusarẽ maro.

⁶ Moro sã tyrise eya pata tõ po roropa Manase nonory po te, Eparaĩ nonory po, Ximeãõ nonory po, inikahpozakoxi Napatari nonory po te, patãpo tõ po roropa moro pata tõ zomye.

⁷ Izyraeu tõ nonory poro porehme toytose ynororo ahno neponãmary eahmatoh apoto apõ tytohtohkase, Asera nohpo typonãmasẽ enetupuhtoh tomase, akumuru typahse, ixtaratu zahkatoh tomase roropa. Mame toytose ropa ynororo Jerusarẽ pona ropa.

Moeze nymerohpyry enery ropa poko

(2 Tuisa 22.3-20)

⁸ Morarame 18me jeimamyry taropose ahtao Joxia a tuisame ehtoh poko, tõtyhkase ahtao tynonory kurãkary poko te, Ritonõpo Tapyĩ kurãkary poko roropa nuriame pyra ehto me, oseruao orutua kõ tonyohse eya Ritonõpo maro Oturutoh kurãkatohme: Sapã, Azaria mükuru te, Maaseia, kowenatu Jerusarẽ po te, tuisa akorehmane Joa, Joakaze mükuhpyry, enara.

⁹ Oturuketõ tuisary imehxo Hiukia kynexine. Eya toytose mokaro oseruaõkõ oturuse, tineru ekarose roropa eya, rewita tõ napoihpyry Ritonõpo Tapyĩ tao. Moro tineru ahno nekarohpyry me nexiase Manase tõ nekarohpyry te, Eparaĩ tõ nekarohpyry te, imehnõ Izyraeu tõ nekarohpyry roropa te, Juta tõ nekarohpyry te, Pẽjamiõ nekarohpyry te, Jerusarẽ põkõ nekarohpyry maro, enara.

10 Mame moro tineru tokarose mokaro oseruaõkomo a Ritonõpo Tapyĩ kurākananomo a. Moro tineru tokarose eya xine

11 wewe poko erohketomo a, tapyi amonanõ maro topu tõkehko epekah-tohme, wewe roropa tapyi tõ kurākatohme, aepukatyamo onukurākapopyra Juta tõ tuisary exiryke.

12 Mame mokaro erohketõ zae ipunaka toh nexiase. Toto enenanõ 4me rewita tõ nexiase: Jaate te, Opatia maro, Merari ekyry tomo te, Zakaria te, Mesurā maro, Koate ekyry tomo. Mokaro rewita tõ Tapyi omõtõh erase tõ tuisaryme toh nexiase, imehnõ erohketõ maro emero Ritonõpo Tapyĩ tao. Emero rewita tõ emese kure toh nexiase eremiatõh etory poko,

13 toitoine rewita tõ pape meronanõme nexiase, imehnõ erohketõ eneneme toh nexiase te, omõtõh eraseme, enara.

14 Morarame tineru apoiryhtao Hiukia a ahno nekarohppyry Ritonõpo Tapyĩ tinerũme, pape tōnese eya Ritonõpo Nyripohppyry, inekarohppyry Moeze a.

15 Ynara tykase ynororo Sapā a, pape merone a:

– Pape eneropa, Ritonõpo nymerophppyry Moeze a, taro Tapyi tao. Mame Sapā a moro pape tokarose eya.

16 Sapā a moro pape tarose tuisa a. Ynara tykase ynororo:

– Tõtyhkase ynanase onyripohppyry emero.

17 Tineru tapoise yna a Ritonõpo Tapyĩ tae, ynanekaroase erohketomo a te, ituisary tomo a roropa.

18 Mame ynara tykase Sapā:

– Sero pape jemah po Hiukia nekarohppyry ya.

Mame moro pape tysekeremase eya tuisa netaryme.

19 Ritonõpo omiry sekeremary etaryhtao tuisa a tupõ tyxihkase eya tātasarayke.

20 Ynara tykase ynororo Hiukia tomo a, Ritonõpo maro oturukety te, Aikā maro, Sapā mūkuru te, Apatõ maro, Mikaia mūkuru te, Sapā maro, pape merone te, Asaia maro, tuisa akorehmane:

21 – Ytotoko ekaropose Ritonõpo a, kypoko xine, ypoko te, Juta tõ poko emero, kuamorepatõhkõ poko sero pape ao. Kyzehno xine Ritonõpo mana inyripohppyry omipona pyra kytamurukõ toehse exiryke, inymerohppyry omipona pyra roropa.

22 Mame toytose toto, Hiukia te, orutua kō maro, tuisa naropotyamo, ekaropose nohpo a esety Huuta. Urutõme kynexine ynororo. Esary Jerusarē po kynexine pata kasenato po. Inio, Sarũ, Tikiwa mūkuru, Hara pary, upo eraseme nexiase Ritonõpo maro Oturutõh tao. Huuta a turuse toto emero Ritonõpo papē sekerematopõppyry poko tuisa netaryme.

23 Mame ynara tykase nohpo eya xine:

– Ytotoko ropa tuisa a oturuse eya Ritonõpo nekarohppyry poko.

24 Ynara kahtoko eya: “Ywy, Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemy, Jerusarē pōkõ wānohnõko ase, emero porehme, jomihppyry ae ro, moro pape poko tymerose, tuisa nysekeremahppyry ae ro.

25 Turumekase ywy eya xine. Tynekarorykõ tyahkase eya xine imehnõ eahmatõhme, ywy kara. Toto zehno toehse ywy inyrihppyrykõ xihppyry pokoino. Jerusarē zetũ tanỹse ya. Apaipyra ropa mana.

26 Ywy, Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemy, ynara āko ase mokyro tuisa a: Jomiry, nymerophppyry pape pokõna totase oya,

27 ooryppyry rumekary se mexino, iirypyryme oehtõh mekarono, oupõ myxihkanõ oemynyhmaryke. Oxitano roropa tuaro toehse awahtao: ‘Jerusarē pōkõ emero wānohnõko ase,’ kary etaryke oya. Ōtururu ya etano.

²⁸ Naeroro imeīpo, toorihse awahtao rokē. Jerusarē pōkō wānohnōko ase. Morara exiryke torētyke pyra exiko. Kure rokē orihnōko mase.”

Mame toytose ropa toto tuisa Joxia a, mokyro omihpyry ekarose eya.

Tuisa Joxia tōmiry etapotopōpyry Ritonōpo a

(2 Tuisa 23.1-3)

²⁹ Morarame Juta tō tamuximākō tonehpose tuisa Joxia a, Jerusarē tamuxiry tō maro, oximōtohme tymaro.

³⁰ Mame oximōme toytose toto Ritonōpo maro Oturutoh taka, Ritonōpo maro oturuketō maro, rewita tō maro, emero Jerusarē pōkō maro, Juta tō maro, tuisamehxo exiketomo, ahnome rokē exiketomo, enara. Mame toto netaryme Ritonōpo omiry tysekeremase tuisa Joxia a tytororo, Ritonōpo papeny Inetapohpyry, tonese ropa Ritonōpo maro Oturutoh tao.

³¹ Saromāo nyrihpyry myhtokoxi toexikihmase ynororo. Ritonōpo netaryme tōmiry tokarose eya, aomihpyry omipona toehtohme te, inyriphopyry ritohme, aomipona yronymyryme toehtohme, zae rokē toehtohme, Ritonōpo nymeropohpyry omipona ipunaka.

³² Mame tuisa omi poe Pējamī tomo a emero imoihmākō maro Jerusarē po, tōmiry tō totapose eya xine Ritonōpo netaryme, aomipona toehtohkōme. Morarame tōmihpyrykō ae ro Jerusarē pōkō Ritonōpo omihpyry omipona toehse toh nexiase, tytamurukō Esē omihpyry omipona.

³³ Mame tuisa Joxia a, ahno nyrytā xihpyry tyneponāmarykō tytohtohkase Izyraeu tō nonory po porehme. Ritonōpo rokē eahmatoh poko Izyraeu tō tyripose eya. Mame toorikyry ponāmero ahno tyripose eya Ritonōpo omipona, tytamurukō Esē omipona.

35

Oseahmatoh Paxikoa tyriase Joxia a

(2 Tuisa 23.21-23)

¹ Morarame Oseahmatoh Paxikoa tyripose Joxia a Jerusarē po Ritonōpo eahmatohme Tosēkōme. Ēmepyy 14me ehtoh po, nuno apitorymā po kaneru tō totapase eya xine.

² Oturuketō tyrohmanohpose eya toerohtohkō poko toto ehtohme Ritonōpo Tapyī tao. Turuse toto eya atākyematohme tynyrirykō poko.

³ Rewita tō roropa turuse eya, Izyraeu tō amorepananō Ritonōpo nyriphopyry poko, tymenekase toto exiryke Ritonōpo nyripyry tō poko erohketōme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonōpo omihpyry ē tyritoko tuisa Saromāo, Tawi mūkuru, namohpyry taka, Ritonōpo Tapyīme. Taroino pata tō pona anaropyra ehtoko. Naeroro osekarotoko Ritonōpo Oesēkomo a, aomiry omipona oehtohkōme, ipoetory tō Izyraeu tō akorehmatohme, aomipona toto ehtohme.

⁴ Oesaka xine Ritonōpo Tapyī taka ytotoko oekyrykō maro, tuisa Tawi nyrohmanohpotopōpyry ae ro oya xine te, imūkuru tuisa Saromāo maro.

⁵ Mame atapiakatoko, oximaro oxiekyry tō ehtohme, akorehmananō nae ehtohme rewita tomo, Izyraeu tō emero akorehmatohme.

⁶ Kaneru tō etapāko matose poti tō maro Atākyematoh Paxikoa poko. Mame osekarotoko Ritonōpo a nuriame pyra oehtohkōme, onekarorykō kyrŷko matose Izyraeu tō emero neneryme, Ritonōpo nyriphopyry omipona toto ehtohme, inymeropohpyry ae ro Moeze a.

⁷ Mame Oseahmatoh Paxikoa poko, tuisa Joxia a tokykō 30.000me kaneru tō tokarose, kaneru poenō maro, poti poenō maro te, 3.000me pui orutua kō maro, enara.

⁸ Ipoetory tō esē tomo a tokykō tokarose roropa ahno a te, oturuketomo a te, rewita tomo a roropa. Mame imehnomo a tokykō tokarose roropa Hiukia a, oturuketō tuisary te, Zakaria a te, Jeieu a, Ritonōpo Tapyī erase tō mokaro. Eya xine oturuketomo a kaneru tō tokarose 2.600me poti poenō maro, 300me pui orutua kō maro etapatohme tynekarorykōme, Paxikoa poko atākyematohme.

⁹ Mame rewita tō tamuxiry tomo a Konania te, zakorō tō maro Semaia te, Netaneu maro te, Hasapia tō maro te, Jeieu te, Jozapate maro 5.000me kaneru tō tokarose poti poenō maro te, 500me pui orutua kō maro rewita tomo a etapatohme tynekarorykōme Paxikoa po.

¹⁰ Morarame emero esaka tyrikehse ahtao eya xine Paxikoa ritohme, tosaka xine toytose oturuketomo te, rewita tō roropa oxikone tuisa omihpyry ae ro.

¹¹ Mame kaneru tō totapase ahtao poti tō maro, rewita tomo a typikase toto, imunuru tokarose oturuketomo a, mame mokaro a munu tukuāse apoto apō pona.

¹² Mame okyno pū tapiakase eya xine ekarotohme ahno a, oximōmākō oxiekyry tomo a, toky tō kasery zahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a, Izyraeu tō Esemý, Moeze nymerohpyry omipona. Moro sã tyrise roropã eya xine pui tō poko.

¹³ Mame rewita tomo a okyno tō pū tupuruse apoto po Ritonōpo omihpyry ae ro; imepý tynekarorykō tahnose oripo tōkehko ao, tōsē ekamotohme axiny ahno a.

¹⁴ Moro poko tōtyhkase ahtao tōsē tyrise rewita tomo a ynaroro otuhtohme, oturuketomo roropa, Arão pakomotyamo. Morohne tyrise rewita tomo a erohkehpyra oturuketō exiryke ikohmamyry pona, okyno zahnōko tytororo tynekaroryme Ritonōpo a, ikasery maro.

¹⁵ Eremiakētō rewita tomo Asape ekyry tomo tosao xine toh kynexine, tuisa Tawi nyrippyry ae ro, Asape maro, Hemã maro, Jetutū maro, urutono tuisa akorehmaneme. Ritonōpo Tapyī omōtoh erase tō tosarykō onurumekara toh nexiase, imehnō rewita tō toerohse exiryke toto myakāme toto eky tō poko.

¹⁶ Naeroro tuisa Joxia omihpyry ae ro emero tyrise moro ae Ritonōpo eahmatohme; Oseahmatoh Paxikoa poko Ritonōpo eahmaryme, tynekarorykō zahkary poko tytororo apoto apō po.

¹⁷ 7me ěmepýry taropose Izyraeu tomo a Jerusarē po atākyemary poko Oseahmatoh Paxikoa poko te, Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra, enara.

¹⁸ Urutō Samueu ehtopōpyry poe sero Oseahmatoh Paxikoa panō onyripyra Izyraeu toh kynexine. Imehnō tuisa tō Izyraeu esēkō sero Oseahmatoh Paxikoa panō onyripyra toh kynexine Joxia nyrippyry panono, oturuketō maro, rewita tō maro, Juta tō maro, Izyraeu tō maro moroto aexityamo te, Jerusarē pōkō maro.

¹⁹ Moro tyrise eya xine 18me jeimamyry taropose Joxia ahtao tuisame ehtoh poko.

Tuisa Joxia orihtopōpyry
(2 Tuisa 23.28-30)

²⁰ Moromeīpo tōtyhkase Joxia ahtao Ritonōpo Tapyī kurākary poko te, Ritonōpo eahmary poko roropa, tuisa Neko, Ejitu tō esē toytose tysoutatu tō maro etapatohme Karakemi pona, tuna Eupyrati ehpiō pona. Joxia toytose soutatu tō maro etonatohme imaro xine,

²¹ yrome omi taropose Neko a, Joxia neneryme, ynara tykase ynaroro eya:

– Juta tō tuisary, amaro pyra etonase toehse ywy. Jepetōkara maro osetapāko ase. “Axī ke ytoko etonase,” tykase Ritonōpo ya. Ritonōpo jakorehmāko mana; naeroro yzehno exiketyme ōsekaroryhtao oenahkāko Ritonōpo mana.

²² Yrome eramara ropa Joxia nexiase; Ritonōpo omiry onenetupuhpyra nexiase. Onetapŷ sã toehse ynororo. Mame toytose soutatu tō maro osetapase Neko maro jakanahmã Mekito po.

²³ Pyrou tō tusarah tykase Ejitu tō soutatu tomo a Joxia wotohme. Kui tykase ynororo typoetory tō esē tomo a:

– Ykyy, juohxo toto! Kuarotoko ropa taroino!

²⁴ Tarose ynororo eya xine ikahū ae etonatoh poe, imepŷ kahu aka tyritohme. Mame Jerusarē pona tarose ynororo eya xine. Yrome toorihse ynororo, ekepyry tonēse tuisa tō zonētoh aka. Mame tyhnamose ynororo Juta tomo a Jerusarē pōkomo a roropa emero.

²⁵ Mame ihnamotopōpyry tymerose Jeremia a Joxia imehxo ehtopōpyry poko, ekepyry zonemyryhtao. Moro ihnamotopōpyry poko toremiase toto eremiaketomo a Izyraeu patary tō po, nohpo tomo, orutua kō roropa, Joxia hnamoryhtao eya xine. Moro eremiatoh nae ro imehnō hnamotoh maro.

²⁶ Mame Joxia nyrytŷ emero, Ritonōpo eahmatopōpyry eya te, aomihpyry omipona ehtopōpyry te,

²⁷ emero inyrytŷ apitory poe etyhpyry pona, tymerose pape pokona esety: Izyraeu tō Tuisary tō Ehtopōpyry, Juta tō Tuisary tō maro.

36

Tuisame Joakaze Juta tō esēme

(2 Tuisa 23.30-34)

¹ Mame Joakaze, Joxia mūkuhpyry tymenekase Juta tomo a tutuisarykōme aehtohme Jerusarē po, jū myakāme.

² Mame 23me jeimamyry nae Joakaze ahtao tuisame toehse ynororo Juta tō esēme. Oseruao nuno taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarē po.

³ Mame tapoise ynororo tuisa Neko a, Ejitu esemy a, typoetoryme tyrise ynororo eya. Mame 3.400 kirume parata te, 34 kirume uuru maro topehmapose Juta tomo a eya.

⁴ Mame Eriakī, Joakaze rui tyrise tuisa Neko a tuisame Juta po, Jerusarē po roropa, Joakaze myakāme. Mame esety tymyakāmase Jeoakīme. Joakaze tarose tuisa Neko a Ejitu pona.

Tuisame Jeoakī Juta tō esēme

(2 Tuisa 23.35–24.6)

⁵ 25me jeimamyry nae Jeoakī nexiase tuisame toehse ahtao. Mame 11me jeimamyry taropose eya tuisame ehtoh poko Jerusarē po. Mame tyrypyry poko toehse ynororo, Ritonōpo zamaro pyra.

⁶ Mame Juta nonory typoremākase tuisa Napukotonozo a, Papironia esemy. Jeoakī tapoise eya, tynamotome tarose ynororo eya tymyhse keti ke, Papironia pona.

⁷ Ritonōpo Tapyī tae mōkomo kurã zokonaka tarose Napukotonozo a tyritohme tytapyī konōto taka, Papironia po.

⁸ Jeoakī nyrytŷ emero, iiryppry xihpyry roropa, Ritonōpo omipona pyra aehtopōpyry tymerose pape pokona esety Izyraeu tō Tuisary tō Ehtopōpyry Juta tō Tuisary tō maro. Mame imūkuru Joakī tuisame toehse tumy myakāme.

*Tuisame Joakī Juta tō esēme**(2 Tuisa 24.8-17)*

⁹ Mame 18me jeimamyry nae Joakī nexiase tuisame toehse ahtao Juta tō esēme. Oseruao nuno rokē taropose eya tuisame toehthoh poko Jerusarē po. Tyyrypyry poko toehse ynororo, Ritonōpo zamaro pyra nexiase.

¹⁰ Mame jeimāsasaka ahtao tynamotome Joakī tarose Napukotonozo a Papironia pona, Ritonōpo maro Oturutoh mōkomory kurā tarose roropa eya. Mame Joakī zū akorō Zetekia tyrise tuisame Napukotonozo a Juta tō esēme Jerusarē po.

*Tuisame Zetekia Juta tō esēme ehtopōpyry**(2 Tuisa 24.18-20; Jeremia 52.1-3a)*

¹¹ 21me jeimamyry nae Zetekia nexiase tuisame toehse ahtao Juta tō esēme. 11me jeimamyry taropose eya tuisame toehthoh poko Jerusarē po.

¹² Inyrihpyry iiryryryme nexiase, Ritonōpo zamaro pyra. Urutō Jeremia omiry onetara nexiase, Ritonōpo omiry ekaroryhtao eya. Aomiry omipona pyra nexiase.

*Jerusarē poremākatopōpyry**(2 Tuisa 25.1-21; Jeremia 52.3b-30)*

¹³ Morarame Napukotonozo omipona pyra toehse Zetekia. Apitoryme ŷme nexiase, tōmipona tyripose ynororo ahtao Napukotonozo a Ritonōpo netaryme repe. Turuse ynororo ahtao eramara ropa Ritonōpo a, tyyrypyry onurumekara ropa. Ritonōpo Izyraeu tō Esē omipona pyra nexiase ipunaka.

¹⁴ Mame imeimehñō Ritonōpo waro pyra exiketō typoehohse Juta tō tuisary tomo a, oturuketō maro te, ahno maro. Tynyrytā tyneponāmarykōme toahmase eya xine. Naeroro morohne ke Ritonōpo Tapyī nuriame tyrise eya xine, Ritonōpo nymenekahpyry tosary kurāme ehtohme repe, moro tao Tosēkō eahmatohme ipoetory tomo a repe.

¹⁵ Urutō kō tonehpose Ritonōpo a, mokaro tamuru Esemy, toto enaroximatohme toto wānopyry poko, toto pynanopyry se toexiryke, Tytapyī maro repe.

¹⁶ Yrome inenyohytā urutō kō typoihtose eya xine. Aomirykō onetara toh nexiase. Urutō kō tounohse eya xine. Mame etyhyryryme typoetory tō zehno toehse Ritonōpo, yronomyryme. Toto kurākatoh pyra toehse; toto wānohtoh toehse rahkene.

¹⁷ Naeroro Papironia tuisary tonehpose eya toto poremākatohme. Juta tō nuasemākō tōtapase eya Ritonōpo Tapyī tao ro. Toto onypynanohpyra nexiase poetohti tomo te, nuasemākomo, orutua komo te, nohpo tomo, kure pyra exiketomo te, kurākomo, enara. Tokarose toto emero Ritonōpo a.

¹⁸ Mōkomo kurā tapoise Papironia tuisary a Ritonōpo Tapyī tae, uuru tōkehko Ritonōpo Tapyī taono te, tuisa tapyī taōkomo tamuximākō kyryry kurā roropa, emero tarose eya Papironia pona.

¹⁹ Ritonōpo Tapyiny tyahkase soutatu tomo a, pata apuru tō tytohtohkase eya xine, tapyi konōto tō tyahkase eya xine, emero typyne exiketō tonahkase eya xine.

²⁰ Mame ahno akoīpyry orihpyra aexityā tarose emero Papironia pona tynamotokōme. Topehke pyra toerohse toto inamotome, ipakomotyā namote moropa, imehxo Perexia ehtoh pona.

²¹ Morara toehse rahkene Ritonōpo omihpyry ae ro Jeremia nekarohpyry ae: “Sero nono typahsēme sã exīko. Mame 70me jeimamyry mynyhme sero nono mā exīko, oserematoh poko rokene.”

*Tuisa Xiro omihpyry**(Extara 1.1-4)*

²² Mame jeimamyry apitorymã po Xiro tuisame toehse ahtao Perexia esẽme, Ritonõpo omihpyry ae ro urutõ Jeremia nekarohpyry ae ynara tyrise eya, omi tyripose eya Xiro kurohtaka, enyohtohme pata tõ pona isekerematohme emero netaryme:

²³ “Ywy ase Xiro, Perexia tõ esemy. Ritonõpo Kapu Esẽ omi poe tuisamehxõ ase sero nono emero esẽme. Eya tymenekase ywy Tytapyĩ ripo-tohme tosaryme Jerusarẽ po, Juta nonory po. Naeroro ynara tyripõko ase: amarokomo Ritonõpo poetory tomo, ytotoko morotona Jerusarẽ pona, Ritonõpo Oesẽkõ amaro xine exiko mana.”

EXTARA Esdras Ekarotopo

Sero *Extara* ekarōko juteu tō oepryy ropa poko 2 *Koronika* mykapo, Papironia poe namotome toto ehxīpo. Tōsesarise toh kynexine Jerusarē po. Ritonōpo toahmase eya xine Itapyī tao. Ekarōko: 1) Izyraeu tō apitorymākō oepryy ropa Papironia poe Xiro, Perexia tuisary omi poe. 2) Ritonōpo Tapyī tyrise ropa Jerusarē po, typopase Tapyī Kurāme. Mame moro tao Ritonōpo toahmase ropa Jerusarē pōkomo a. 3) Imeīpo, imehnō juteu tō toehse ropa Jerusarē pona *Extara* maro. Atamorepaketyme Ritonōpo Omiry poko *Extara* kynexine. Ahno takorehmase eya Ritonōpo omipona toto ehtoh poko te, imehnō maro zae toto ehtoh poko roropa.

Sero pape ao

Aehpitory ropa Papironia poe 1.1–2.70
Ritonōpo Tapyī Kurā tyrise ropa 3.1–6.22
Extara tō oepryy ropa 7.1–10.44

Tuisa Xiro nyripohpyry (2 *Koronika* 36.22-23)

¹ Jeimamyry apitorymā po, tuisame toehse Xiro ahtao, Perexia esemy, moro tyrise Ritonōpo a tōmihpyry ae ro Jeremia a. Osenetupuhtoh tyrise eya Xiro kurohtaka sero ripotoh aropotohme pata tō pona porehme, emero ahno neneryme. Ynara tykase ynororo:

² – Ywy, Xiro, Perexia esemy ynara āko ase: “Ritonōpo, Kapu Esē omi poe, sero nono pōkō kowenatume ase, emero porehme. Tōmihpyry tokarose ya Tytapyī ritohme Jerusarē po, Juta nonory po.

³ Kure Ritonōpo exiry se ase amaro xine emero, ipoetoryme awahtao xine! Ytotoko Jerusarē pona Ritonōpo maro Oturutoh ritohme ropa. Izyraeu tō Esēme mana. Moroto Jerusarē po Ritonōpo eahmatohme mana.

⁴ Amarokō roropa, tehme exiketō oesarykō po, mokaro ytoketō akorehmatoko parata ke te, uuru ke te, tonahsē ke te, okyno tōkehko ke te, onekarorykō ke roropa aropotohme Ritonōpo Tapyī taka, Jerusarē pona.”

Izyraeu tō ytory ropa Jerusarē pona

⁵ Mame oxiekyry tō tamuximākō Juta tomo te, Pējamī tō maro te, oturuketō maro, Rewi tō maro te, imehnō maro, emero toahmase exiketō Ritonōpo a ikurohtao xine, tātakimapitose toto, toytotohkōme Jerusarē pona, Ritonōpo Tapyī ritohme ropa.

⁶ Tykatonomorykomo a takorehmase toto emero. Mōkomo tokarose eya xine, parata risemy te, uuru roropa te, tonahsemy te, pui tomo te, tineru te, tynekarorykō roropa tarose eya xine Ritonōpo Tapyī taka.

⁷ Tijera tō te, eukuru ētoh tonō maro, Napukotonozo narotyā Ritonōpo Tapyī tae Jerusarē poe tyneponāmarykō eahmatoh taka, tokarose ropa tuisa Xiro a.

⁸ Morohne tokarose tuisa Xiro a, Mitiretate, mōkomo erase a. Morohne tymerose emero eya pape pokona. Mame tokarose emero Sesepazaa a kowenatu, Juta esemy a.

⁹⁻¹⁰ Ynara tymerose eya: tijera uuru risemy 30me, tijera parata risemy 1.000me, tijera imehnomo 29me, tasa uuru risemy 30me, tasa parata risemy 410me, imehnō oripo tōkehko 1.000me tokarose, enara.

¹¹ Atapona uuru risē, parata risē maro 5.400me kynexine. Morohne emero tarose Sesepazaa a Jerusarē pona, toytory ropa tahtao Papironia poe Izyraeu tō maro, Papironia pona arotyamo moro pōkō poetoryme.

2

Papironia poe aehtyā ropa

(Neemia 7.4-73)

¹ Izyraeu tō tarose ahtao Napukotonozo a typoetoryme Papironia pona, Juta pōkō tuhke tarose eya. Mokaro tooehse ropa Jerusarē pona Juta patary tō pona roropa, tosaka xine ropa.

² Toto tuisary tō ynara kynexine: Zoropapeu te, Jozue te, Neemia te, Seraia te, Reeraia te, Moatekai te, Piusā te, Mixipaa te, Pikiwai te, Reū te, Paana, enara.

Sero nase tymerose atakenaka, oxiekyry Izyraeu tomo, Papironia poe aehtyamo. Tuisa tō esety tymerose imaro exiketō roropa:

Oxiekyry tomo

³ Paro tomo: 2.172me,

⁴ Sepatia tomo: 372me,

⁵ Ara tomo: 775me,

⁶ Paate-Moape, Jesua pakomotyamo, Joape roropa: 2.812me,

⁷ Erāo tomo: 1.254me,

⁸ Zatu tomo: 945me,

⁹ Zakai tomo: 760me,

¹⁰ Pani tomo: 642me,

¹¹ Pepai tomo: 623me,

¹² Azakate tomo: 1.222me,

¹³ Atonikā tomo: 666me,

¹⁴ Pikiwai tomo: 2.056me,

¹⁵ Atim tomo: 454me,

¹⁶ Atea tomo, esety akorō Ezekia: 98me,

¹⁷ Pesai tomo: 323me,

¹⁸ Jora tomo: 112me,

¹⁹ Hasū tomo: 223me,

²⁰ Jipaa tomo: 95me.

Pata tomo

²¹ Tooehse ropa ahno, itamurukō ehtopōpyry ynara pata tō po kynexine: Perē po: 123me,

²² Netopa po: 56me,

²³ Anatote po: 128me,

²⁴ Azamawete po: 42me,

²⁵ Kiriāte-Arī po, Sepira po, Peerote po: 743me,

²⁶ Rama po, Kepa po: 621me,

²⁷ Mikima po: 122me,

²⁸ Peteu po Ae po: 223me,

²⁹ Nepo po: 52me,

³⁰ Makapi po: 156me,

³¹ Imepy Erāo po: 1.254me,

³² Harī po: 320me,

³³ Rote po, Hatite po Ono po: 725me,

³⁴ Jeriko po: 345me,

³⁵ Senaa po: 3.630me.

Oturuketomo

³⁶ Sero nase oturuketō ekyry tō aehtyamo Papironia poe, tuisa esety, imarōkō tuhke exiry, enara: Jetaia, Jesua pakōme tomo: 973me,

³⁷ Imea tomo: 1.052me,

³⁸ Pasua tomo: 1.247me,

³⁹ Harī tomo: 1.017me.

Rewita tomo

⁴⁰ Sero nase rewita tō oxiekyry tō esetykomo, aehtyamo ropa Papironia poe:

Jesua pakomotyamo, Katamieu pakomotyā maro, Hotawia pakomotyā mokaro: 74me.

⁴¹ Rue tō etonanomo, eremiaketō roropa, Asape pakomotyā: 128me.

⁴² Ritonōpo Tapyī apuru erase tomo, Sarū pakomotyā te, Atea te, Taumō te, Akupe te, Hatita te, Sopai pakomotyā, enara, atapona 139me kynexine.

Erohketō Ritonōpo Tapyī poko

⁴³ Sero nase Ritonōpo Tapyī poko erohketō pakomotyā, aehtyā ropa Papironia poe. Toto tuisary esetykō tymerose: Zia te, Hasupa te, Tapaotē te,

⁴⁴ Kero te, Xia te, Patō te,

⁴⁵ Repana te, Hakapa te, Akupe te,

⁴⁶ Hakape te, Saumai te, Hanā te,

⁴⁷ Jiteu te, Kaa te, Reaia te,

⁴⁸ Rezī te, Nekota te, Kazā te,

⁴⁹ Uza te, Paseia te, Pesai te,

⁵⁰ Asanate te, Meunim te, Nepixī te,

⁵¹ Pakepuke te, Hakupa te, Harua te,

⁵² Pasarute te, Meita te, Harasa te,

⁵³ Parako te, Xisera te, Tema te,

⁵⁴ Nexia te, Hatipa, enara.

Saromāo poetory

⁵⁵ Sero nase Saromāo poetory pakomotyā poko, aehtyā ropa Papironia poe: Tuisa tō esety rokē tymerose: Sotai te, Soperete te, Peruta te,

⁵⁶ Jaara te, Tarakō te, Jiteu te,

⁵⁷ Sepatia te, Hatiu te, Pokerete-Hazepai te, Ami, enara.

⁵⁸ Atapona mokaro Ritonōpo Tapyī poko erohketō pakomotyā maro Saromāo poetory pakomotyā 392me kynexine.

⁵⁹⁻⁶⁰ Imehnō 652me ahno kynexine oxiekyryme repe Teraia ekyryme, Topia ekyryme, Nekota ekyryme, enara; aehtyamo pata tō poe: Teu-Mera poe te, Teu-Harasa poe te, Kerupe poe te, Atā poe te, Imea poe, enara. Yrome Izyraeu tōme toto ehtoh onenetupuhpyra toh nexiase. Naeroro Izyraeu pakōme nymyry toto exiry waro pyra toh nexiase.

⁶¹ Oturuketō ekyry tō Hapaia te, Koze te, Paazirai roropa esetykō onenepyra pape poko toh nexiase tytamurukō ehtoh waro toto ehtohme. (Paazirai epe, ipakomotyā tamuru typtase Paazirai exiry maro, Paazirai Kireate pono, mame tymeretamuru esety tapoise eya tosetyme.)

⁶² Oturuketōme ehsaromepyra toh kynexine tytamurukō waro nymyry pyra toexirykōke.

⁶³ Oturuketō napyry kurā onenahpopyra kowenatu nexiase eya xine imep̄y Oturukety imehxo exikety oehtoh to, Urim maro, Tumī maro.

(Mokyro Oturukety imehxo exikety imenekary waro mana Ritonõpo poe Urim poko te, Tumí maro.)

⁶⁴⁻⁶⁷ Mame atapona Izyraeu tō aehtyā ropa 42.360me nexiase.

Ipoetory tō atapona 7.337me nexiase.

Eremiaketō 200me nexiase.

Kawaru tō 736me nexiase.

Mura tomo 245me nexiase.

Kameru tomo 435me nexiase.

Jumētu tomo 6.720me nexiase, enara.

⁶⁸ Toeporehkase toto ahtao Ritonõpo Tapyī taka Jerusarē pona, tynekarorykō tokarose tamuximākomo a Ritonõpo Tapyī ritohme ropa esahpyry po ropa.

⁶⁹ Tytinerūkō tokarose eya xine Tapyi ritohme uuru 514 kirume te, parata 2.800 kirume te, oturuketō zupō 100me.

⁷⁰ Oturuketomo te, rewita tō maro, imehnō ahno roropa tōsesarise Jerusarē po, moro pūto roropa. Imehno moyose toto tytamurukō patahpyry tō pona osesarise ropa. Moxiamo rue etonanomo te, eremiaketō roropa, erohketomo te, omōtoḥ erase tō roropa Ritonõpo Tapyī tao, imehnō Izyraeu tō roropa toytoḥ toto tytamuru tō patahpyry tō pona osesarise.

3

Ritonõpo eahmapitory ropa

¹ Mame 7me nuno taropase ahtao, Izyraeu tō typatarykō po toḥ nexiase. Mame tōximōse toto Jerusarē po.

² Moroto Jozue nexiase, Jozatake mūkuru te, imarōkō maro, imehnō oturuketō maro, Zoropapeu, Saratieu mūkuru te, jekyry tō maro. Apoto apō tyrise eya xine Ritonõpo, Izyraeu tō Esē eahmatohme, okyno tō zahkatohme tynekarorykōme, Moeze, Ritonõpo poetory nyriphopyry ae ro.

³ Moro pōkō zuno toto ahtao ro moro apoto apō tyrise eya xine esahpyry pona ropa. Mame moro apō po okyno tō tyahkapitose eya xine kokoro rokene, pakeimo te, kokonie pukuro, enara.

⁴ Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko tōseahmase roropa toto Moeze nymerohpyry ae ro. Kokoro rokē okyno tyahkase eya xine inyriphopyry ae ro.

⁵ Okyno tō tonehse eya xine jahkatohme tytororo kokoro rokene. Imehno roropa tynekarorykō tonehse Oseahmatoh Nuno Kasenato ae te, imehnō oseahmatoh poko roropa Ritonõpo eahmatohme. Tynekarorykō tyahkase roropa eya xine, typoe xine rokē tynekarorykō tonehse ahtao eya xine.

⁶ Tynekarorykō tyahkapitose eya xine Ritonõpo eahmatohme, osemazupu ēmepyyry po, nuno 7me aehtoh po, Ritonõpo Tapyī onyripitopyra ro toto ahtao.

Ritonõpo Tapyī ripitory poko

⁷ Tineru tokarose eya xine tapyi rinanō epehmatohme te, wewe poko erohketō epehmatohme roropa. Tonahsē tokarose roropa eya xine, eukuru te, azeite roropa aropotohme pata tō pona, Tiro pona Xitō maro apupari epekahtohme, enehtohme tuna ehpiukuroko Ripano poe, otyryhkatoh Joḥe pona. Morara tyrise eya xine emerō Xiro, Perexia tuisary omi poe.

⁸ Morarame yro jeimamyry ae, nuno asakoro aehtoh po, toeporehkase toto ahtao Jerusarē pona, toerohpitose toto, Izyraeu tomo Ritonõpo Tapyī riry poko. Yronymyryme toerohse toto: Zoropapeu, Saratieu mūkuru te, Jozue, Jozatake mūkuru te, tyekyry tō maro, oturuketō maro, rewita tō maro, Izyraeu tō maro emerō Jerusarē pona aehtyā roropa oximaro toerohpitose

toto. Rewita tō 20me jeimamyry motye toehse ahtao, erohtoh aporesemyryme tyripose toto.

⁹ Jozue imūkuru tō maro, zakorō tō maro toerohse toto oximaro, Katamieu tō maro, imūkuru tō maro, Hotawia pakomotyamo. Mokaro a imoihmākō tyrohmanohpose Tapyī riry poko. Takorehmase roropa toto Rewita tomo a Henatate ekyyr tomo a.

¹⁰ Morarame Ritonōpo Tapyī apō tyrikehse ahtao tyrinanomo a, xikihme toehse oturuketomo. Tupōkō kurā tamuruse eya xine, rue ke tomahpōke toh nexiase. Rewita tō, Asape pakomotyamo a paratu tō tarose eremiatoh ritohme, Ritonōpo eahmatohmē Tawi, Izyraeu tō tuisary nyriphopyry ae ro.

¹¹ Ritonōpo eahmatohme toremiase toto. Imehnomo a tozuhse. Ynara tykase toto:

“Kure Ritonōpo mana,
Kypyno xine aexiry,
Izyraeu tō pyno aexiry
enahp̄yme mana!”

Tykohtase toto opore Ritonōpo eahmatohme, Ritonōpo Tapyī tyriplitose exiryke.

¹² Tuhkākō mokaro tamuhpōmehxo kynexine: oturuketomo te, rewita tomo te, typakōke exiketomo. Ritonōpo Tapyī apitorymā tonese eya xine exiryke, tyxitase toto yronymyryme Ritonōpo Tapyī apō ritopōpyry eneryke tyya xine. Pakatokō Ritonōpo Tapyī poko tōsenetuputyrykōke, tyxitase toto. Osemazupu Ritonōpo Tapyī kurehxo toehse eya xine. Yrome imehnō tykohtase, tākye toexirykōke.

¹³ Moro kui kui katoh totase imehnomo a moēkomo a. Moro waro pyra toh nexiase kui kary etaryke tyya xine, otarame tākye toto exiry te, otarame tākye pyra toto exiry roropa, opore tykohtase toto exiryke.

4

Akorekehkatopōpyry epetōkara a

¹ Morarame Juta tō oehtopōpyry ropa poko, Papironia poe, Pējamī tō maro zuaro toehse epetōkara. Ritonōpo, Izyraeu tō Esē Tapyī riry ropa poko ekary totase roropa eya xine.

² Naeroro toytose toto Zoropapeu tō a oturuse. Ynara tykase toto:

– Ākorehmarykō se ynanase Ritonōpo Tapyī amory poko. Ritonōpo Oesēkō eahmāko roropa ynanase. Okyno tō onyahkakehpyra ynanase ynanekaryme eya moino ro yna enehpotopōpyry poe ro Esaa-Hatō a, axirio tō esemy a.

³ Yrome tozuhse toto Zoropapeu tomo a, Jozue maro, imehnō typoenōke exiketō maro. Ynara tykase toto:

– Ritonōpo, yna Esē Tapyī riry poko yna akorehmary se pyra ynanase. Sero rīko ynanase toiroro, tuisa Xiro, Perexia esē nyriphopyry ae ro.

⁴ Mame moro nono pōkomo a emero tukupse Izyraeu tō poremākapotohme, enarom̄yke toto ehtohme, aerohtohkō poko pyra toto ehtohme.

⁵ Tineru tokarose eya xine kowenu poetory tomo a Izyraeu tō akorekehkatohme. Morara onyrikehpyra epetōkara nexiase tuisa Xiro Perexia esēme ahtao, mya Tariu tuisame ehtoh ponāmero, Perexia esemy.

Pape merotopōpyry tuisa neneryme

⁶ Tuisame toehse Xerexe ahtao, ineneryme pape tymerose Juta pōkō epetōkara a, Jerusarē pōkō epetōkara a roropa toto hxirotohme.

⁷ Moro pape tymerose Pixirã tomo a, Mitiretate maro, Tapeeu maro, toto maro exiketõ maro, aropotohme tuisa Arataxerexe, Perexia esemy a. Moro pape tymerose aramaiku omiry ae, mame tyripose Perexia omiry aka.

⁸ Imepÿ pape tymerose roropa kowenatu Reü a, pape merone Xÿsai maro, tuisa Arataxerexe neneryme, Jerusarë pökõ hxirototome. Ynara tykase ynororo:

⁹ “Sero nymerohpyry oneneryme tuisa Arataxerexe. Ywy ase Reü, kowenatu. Ymaro mã Xÿsai, omi merone, yna marõkõ maro, juize tomo te, imehnõ kowenu poetyry tõ emero: Ereke poe aehtyamo te, Papironia poe aehtyamo te, Susã poe aehtyamo Erão nonory po,

¹⁰ imehnõ roropa, tuisa konõto Asurupanipau nenehpotyã inonorykõ poe pata Samaria pona, sero nono Eupyrati-Oeste pona roropa.”

¹¹ Ynara tymerose moro pape pokona:

“Tuisa Arataxerexe, opoetyry tõ taro Eupyrati-Oeste po, ynara kary se ynanase:

¹² “Tuisa, tuaro oehtotome, juteu tomo, onenehpotyã xiaro toeporehkase toto Jerusarë pona. Moro pata rÿko ropa mã toto, pata zae ehtoh poko pyra exiketõ, õmiry omipona pyra exiketõme roropa exÿko mã toto. Pata apuru tyripitose eya xine. Okynã pyra otyhkãko mã toto.

¹³ Tuaro oehtotome, sero pata tyrise ropa ahtao, apuru tõ tõtyhkase ahtao, kowenu tinerü epehmary se pyra exÿko mokaro mana, tuisame oehtoh akorekhkãko mã toto.

¹⁴ Opoetyryme yna exiryke, tuisame oexiry akorehmary se yna exiryke, ynara ãko ynanase oya:

¹⁵ Atamorepaketomo a pape poko zupipoko atamuru tõ nymeropohpyry. Morara tyrise ahtao oya enëko mase pata Jerusarë toipe imehnõ tuisa tõ omipona pyra exiketõme mana. Moino ro tutuisarykõ tyrohmanohpose eya xine: Tuisa konõto tomo te, kowenatu tomo, tynonorykõ esamo. Pake ahtao tõsetapase toto tutuisarykõ maro, naeroro tonahkase toto.

¹⁶ Morara exiryke, tuisa konõto, ynara enetupuhnõko ynanase: Sero pata tyrise ropa ahtao, apuru tõ tõtyhkase ahtao roropa, õmiry omipona pyra exÿko Eupyrati-Oeste pökõ mana.”

Toto ezuhtopõpyry Arataxerexe a

¹⁷ Mame ynara tozuhse toto tuisa Arataxerexe a:

“Sero nymerohpyry onenerykõme kowenatu Reü, Xÿsai roropa omi merone, amaro xine exiketõ roropa, Samaria pökomo te, imehnõ Eupyrati-Oeste pökõ roropa: Kure pãna matou?

¹⁸ “Onymerohpyrykõ tyripose ya persa omiry aka, tysekeremase roropa nyetaryme.

¹⁹ Mame tupipose ya zuaro jehtotome, ynara enease: Moino ro Jerusarë pökõ tuisa konõto omipona pyra toh kynexine. Osetapatoh poko exiketõ mokaro, popyra ehtoh poko exiketõ mokaro, toipe rokene Jerusarë po.

²⁰ Tuisa tõ orëpyra exiketõ tuisame toehse moroto, Eupyrati-Oeste tytororo tyrise eya xine tosarykõme. Moroto tineru topehmapose eya xine imehnomo a.

²¹ Morara exiryke aerohtohkõ poko pyra tyripoko. Moro pata onyripopyra ehtoko aporo, ya tyriporyhtao rokë tyritotome eya xine.

²² Axÿ ke sero nyriphopyry omipona ehtoko tomeseke samo, jako-rekhkara imehnõ ehtotome.”

²³ Mame tuisa Arataxerexe nymerohpyry tysekeremase Reü tomo a, Xÿsai maro te, toto marõkõ maro. Mame toytose toto axiny Jerusarë pona, typyre ke Izyraeu tõ tonaroximase, aerohtohkõ roropa turumekapose eya xine.

Ritonōpo Tapyī ritopōpyry ropa

²⁴ Mame toto erohtoh Ritonōpo Tapyī riry poko totypohkapose. Ipoko erohpyra ropa toehse toto asakoro jeimamyry pona tuisame Tariu toehse ahtao, Perexia tuisaryme.

5

¹ Ritonōpo omiry tokaropitose urutō Ajeu a te, urutō Zakaria, Ito mūkuru a roropa Izyraeu tō netaryme, Juta nonory po, Jerusarē po roropa.

² Mokaro nekarohpyry Ritonōpo poe totase Zoropapeu, Saratieu mūkuru a te, Jozue, Jozatake mūkuru a roropa. Naeroro toerohpitosse toto Ritonōpo Tapyī riry poko ropa Jerusarē po. Mokaro a takorehmase roropa toto, urutō komo a, asakorōkomo a.

³ Morara ahtao Jerusarē pona toytose Tatenai kowenatu Eupyrati-Oeste esemy te, Setaa-Pozenai maro te, toto maro esiketō maro. Tōturupose eya xine, ynara tykase toto:

– Onoky omi poe sero Tapyi rīko ropa matou? Senohne apuru tō kurākāko roropa matou? tykase toto.

⁴ Erohketō esety turupose roropa eya xine Ritonōpo Tapyī rinanō akorehmanānō esety.

⁵ Yrome typoetory tō esā ewomāko Ritonōpo kynexine. Morara exiryke kowenu persa poetory tō Izyraeu tō onerekohmara toehse pape meroryhtao eya xine tuisa Tariu neneryme, ezuhtho eraximaryhtao roropa eya xine.

⁶ Ynara tymerose Tatenai tomo a aropotohme tuisa Tariu neneryme:

⁷ “Ynanymerohpyry moro oneneryme, tuisa Tariu. Opoetory tō kure rokē ehtoh se ynanase, osepeme toto ehtohme emero porehme ononory po.

⁸ Tuaro oehthome: toytose yna Juta tō nonory pona. Moroto ynara ynanenease: Ritonōpo Imehxo Exikety Tapyī rīko ropa mā toto. Topu konōto tō rīko mā toto tapyi apōme. Apuru rīko roropa mā toto wewe ke. Tomeseke moro rīko mā toto. Axī sā tyrīko roropa mā toto.

⁹ “Tōturupose ahtao mokaro esamo a, onoky omi poe sero tapyi rīko matou? sero pata apuru kurākāko roropa matou?

¹⁰ Esetykō ynanekaropoase eya xine, ekarotohme oya toto tuisary waro oehthome.

¹¹ Ynara tykase rokē toto: ‘Ritonōpo kapu esē poetoryme ynanase nono esēme roropa mana. Itapyī rīko ropa ynanase. Itapyiny apitorymā tyrise Izyraeu tō tuisary a. Taotyhkanohsē pake eya.

¹² Yrome yna tamuru tomo a tyzehno xine Ritonōpo tyripose. Morara exiryke typoetory tō onewomara toehse ynororo. Napukotonozo, Papironia tuisary, tonehpose eya Izyraeu tō poremnākapotohme. Kautea nonory pō kynexine ynororo. Ritonōpo Tapyī kurā tykararahse eya xine. Ahno tarose Papironia pona.

¹³ Yrome tuisa Xiro Papironia esēme toehse ahtao, jeimamyry osemazupu po Ritonōpo Tapyī tyripose ropa eya.

¹⁴ Paratu tō, tijera tōkehko tokarose ropa eya, uuru risemy te, parata risē roropa, tuisa Napukotonozo narotyā Ritonōpo Tapyī tae, Jerusarē poe tyritohme tyneponāmary eahmatoh taka, Papironia po. Tuisa Xiro a morohne tokarose ropa orutua a, esety Sese pazaa, inymenakahpyry Juta tō kowenatume.

¹⁵ Morohne taropose tuisa konōto a Sese pazaa maro Ritonōpo Tapyī taka tyritohme ropa Jerusarē pona. Ritonōpo Tapyī tyripose ropa eya apitorymā esahpyry pona ropa.

¹⁶ Naeroro Sese pazaa tooehse ropa, Ritonōpo Tapyī apō ritohme. Tyrīko ro mā toto moino ro tarona. Otyhkara ro mā toto.’

17 “Seromaroro ise awahtao, Tuisa, zupiko Papironia tuisary papē ao zuaro oehtohme tuisa Xiro nyripohpyry poko: otarame Ritonōpo Tapyī tyripose eya Jerusarē po. Otarame aryppya. Imēpo ōmiry enehpoko yna a, zuaro yna ehtohme, oty ripory se mah yna a moro poko,” tykase pape meropōkomo.

6

Xiro nyripohpyry tonese ropa

1 Naeroro tupipose tuisa Tariu a, Papironia tuisary tō papē ē ao. Moroto tuisa tō nyripohpyry tō tukurākase kynexine.

2 Mame pata Ekepatana po, Metia nonory po moro pape tonese ropa. Ynara tymerose ipoko:

3 “Jeimamyry osemazupu po tuisame toehse Xiro ahtao Tapyi tyripose eya Ritonōpo Tapyīme Jerusarē po, moro tao okyno tō zahkatohme tytororo tynekarorykōme Ritonōpo a. Moro Tapyi kae exiry 27 meturume, ipuroroje 27 meturume.

4 Apuru tō tyritoko toiro wewe risemy, oseruao topu akenahthopyry po. Tyritoh epehpyryme kowenu nepemaryme.

5 “Moro motye ikyryry tō uuru risemy te, parata risē roropa Napukotonozo narotyā Ritonōpo Tapyī tae Jerusarē poe Papironia pona, tokarose ropa tyritohme esaka ropa Ritonōpo Tapyī taka Jerusarē po.”

Tuisa Tariu nyripohpyry

6 Mame pape tymerose tuisa Tariu a kowenatu neneryme. Ynara tykase: “Ynara tyripōko ase oya Tatenai, kowenatu Eupyrati-Oeste tuisaryme, Setaa-Pozenai roropa, amaro xine exiketō maro kowenu poetory tomo, kowenu nyripory riponanomo, erohketomo Eupyrati-Oeste pōkomo:

“Ameke ehtoko Ritonōpo Tapyī poe.

7 “Sero Tapyi onyripyra ehtoko, kara ehtoko. Ah kowenatu Juta tō tuisary nyripono, Izyraeu tamuximākō maro, Ritonōpo Tapyī rī toto, apitorymā esahpyry po.

8 Sero pape ae ynara tyripōko ase oya xine: toto akorehmako inyriyrkō poko. Ise toto ehtoh ekarotoko eya xine seromaroro, etypohpyra aherohtohkō ehtohme. Morohne epehmatohme touko kowenu tinerū ao, tapoise oya xine ahtao Eupyrati-Oeste pōkomo a.

9 Kokoro rokē oturuketomo a Jerusarē po, ise toto ehtoh ekarotoko, amonohkara: pui tomo te, kaneru tomo te, kaneru mūkuru tomo jahkatohme tytororo tynekarorykōme Ritonōpo Kapu Esemu a. Tonahsē roropa tiriiku te, sautu te, eukuru jehnahpyry te, azeite ekaroko eya xine.

10 Morara tyripōko ase tynekarorykō ekarotohme eya xine Ritonōpo Kapu Esē eahmaryme te, oturukehpyra toto ehtohme ypoko ypoenō poko roropa kure rokē yna ripotohme eya.

11 Sero nyripohpyry omipona pyra exiketū ahtao, ynara tyripōko ase: wewe touko itapyī wino ipokona exixihmapotohme. Mame moro wewe xikihme tyritoko nono aka. Moromeīpo itapyiny ikararahtoko ypy sã typahsēme ehtohme.

12 Jerusarē tymenekase Ritonōpo a toahmatohme moroto. Naeroro sero jomihpyry omipona pyra exiketō wānohnōko Ritonōpo mana, Itapyī Jerusarē po kararapyry se exiketō ahtao, tuisame ahtao ro te, imoihmākō ahtao roropa. Ywy Tariu, morara tyripōko ase moro jomihpyry omipona emero ehtoko.”

Ritonōpo Tapyī tōtyhkase

¹³ Mame kowenatu Tatenai tō a emero tyrise tuisa nyripohpyry ae ro, Setaa-Pozenai maro te, imarōkō maro.

¹⁴ Ritonōpo Tapyī riry poko toerohse Izyraeu tō tamuximākomo. Tākye toh kynexine Ajeu tō omiry etaryke tyya xine te, Zakaria, Ito mūkuru omiry etaryke roropa tyya xine. Mame tōtyhkase toto Ritonōpo Tapyī riry poko, Ritonōpo omiry omipona te, tuisa Xiro tō omihpyry omipona roropa te, tuisa Tariu maro, Arataxerexe maro, enara. Perexia tuisary tō mokaro.

¹⁵ Tōtyhkase toto Ritonōpo Tapyī riry poko ěmepyyry oseruao ehtoh po, nuno ataa po 6me jeimamyry taropose ahtao Tariu a tuisame.

¹⁶ Mame Ritonōpo eahmaryme Tapyi tapiakase eya xine Itapyī Kurāme ehtohme: Izyraeu tomo te, oturuketomo te, rewita tō maro te, imehnō maro emero aepyhpyamo Papironia poe. Tātākyemase toto Ritonōpo eahmaryme.

¹⁷ Tātākyematohkōme 100me pui orutua kō totapase eya xine tynekarorykōme te, 200me kaneru tō maro, 400me kaneru poenō maro, 12me poti tō roropa tynekaroryme tyrypyrykō korokapotohme; toiro poti toiro oxiekyry tō nekaroryme ehtohme, 12me Izyraeu mūkuru tō ekyry tō nekaroryme.

¹⁸ Morararo toto erohtoh tapiakase eya xine, tuaro oturuketō ehtohme, rewita tō roropa toerohkō poko, Ritonōpo Tapyī poko Jerusarē po, Moeze nymerohpyry ae ro.

Oseahmatoh Paxikoa

¹⁹ Mame Oseahmatoh Paxikoa poko, tātākyemase toto emero aehtyamo Papironia poe, ěmepyyry 14me aehtoh ae nuno osemazupu po.

²⁰ Oturuketō a emero tyrypyrykō tykorokapose, rewita tō roropa nuriame pyra toto ehtohme Ritonōpo neneryme. Naeroro okyno tō totapase eya xine imoihmākō nekaroryme Oseahmatoh Paxikoa poko. Okyno tō totapase eya xine Papironia poe aehtyā akorehmatohme te, imehnō oturuketō akorehmatohme te, takorehmatohkōme roropa.

²¹ Izyraeu tō, Papironia poe aehtyā emero tōtuhse toto, tynekarorykō tōse eya xine. Imehnō roropa Kanaā pōkomo a, iirypyryme toehtohkō turumekase ahtao eya xine Ritonōpo rokē eahmatohme Izyraeu tō Esem, tōtuhse toto.

²² 7me ěmepyyry taropose eya xine Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra. Atākyemāko toh kynexine, Axiria tuisary tyripose Ritonōpo a toto akorehmaneme, Ritonōpo Tapyī riry ropa poko.

7

Jerusarē pona Extara ytotoöpypyry poko

¹ Moromeīpo jeimamyry tuhke pixo taropose ahtao Arataxerexe a tuisame, Perexia esēme ahtao, orutua toytose Papironia poe Jerusarē pona, esety Extara. Arāo parīpyryme kynexine ynororō. Arāo kynexine Oturukety imehxo exikety. Extara kynexine Seraia mūkurume, Azaria paryme roropa, Azaria Hiukia mūkurume kynexine.

² Ynara roropa kynexine itamuru tomo: Sarū te, Zatoke te, Aitupe te,

³ Amaria te, Azaria te, Meraiote te,

⁴ Zeraia te, Uzi te, Puki te,

⁵ Apisua te, Pineia te, Ereaza, enara. Ereaza kynexine Arāo, Oturukety imehxo, mūkuhpyryme, enara.

⁶⁻⁷ Amorepaneme Extara kynexine zae ehtoh poko. Moeze nymerohpyry waro kynexine ynororo, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē nekarohpyry. Extara toytose oturuse tuisa Arataxerexe maro. Mame Extara nekaropohpyry

tokarose eya, emero porehme, takorehmase ynororo Ritonōpo a. Naeroro jeimamyry 7mā po tuisame Arataxerexe ahtao, toytose Extara Papironia poe Jerusarē pona imehñō Izyraeu tō maro: oturuketomo te, rewita tomo te, eremiaketomo te, Ritonōpo Tapyī apuru erase tomo, erohketō roropa Ritonōpo Tapyī poko, enara.

⁸⁻⁹ Toytopitose toto Papironia poe ěmepyy apitorymā po, nuno apitorymā po. Mame takorehmase toexirykōke Ritonōpo a toeporehkase toto Jerusarē pona ěmepyy apitorymā po, nuno 5me aehtoh po.

¹⁰ Extara tōsekarose Ritonōpo a, aomiry poko atamorepatohme, Ritonōpo nyriphopyry omipona toehtohme te, imehñō Izyraeu tō amorepatohme roropa inyriphopyry poko porehme.

Arataxerexe nymerohpyry

¹¹ Sero nase tuisa Arataxerexe nymerohpyry pape pokona, oturukety Extara neneryme, Ritonōpo omihpyry poko atamorepakety, tuarohxo exiketyme roropa kynexine emero inyriphopyry poko Izyraeu tomo a.

¹² “Sero nymerohpyry; ywy ase Arataxerexe, tuisa tō tuisary, oneneryme sero aropōko ase, omoro Extara, oturukety, amorepatono Ritonōpo Kapu Esē omihpyry poko: Kure pāna mano?

¹³ Ynara tyripōko ase: ynonory poe emero toytory se exiketō Jerusarē pona amaro, ytotokō, Izyraeu tomo te, oturuketomo te, rewita tomo, enara.

¹⁴ Ywy, tuisa, jakorehmananō 7mākō maro aaropotorỹko ase Jerusarē pona, Juta tō nonory pona, osenuhmatohme, Ritonōpo Oesēkō omihpyry, inekarohpyry oya xine, omipona morotōkō exiry waro oehtohkōme.

¹⁵ Uuru tōkehko parata roropa, ynanekarory, ywy, jakorehmananō maro, arota ekarotohme Ritonōpo a, Izyraeu tō Esemey a, Tytapyīke Exikety Jerusarē po.

¹⁶ Uuru arota roropa parata maro anapoihpyrykō Papironia nonory po: Izyraeu tō nekarory te, oturuketō nekarory Ritonōpo Tapyī kyryryme Jerusarē po.

¹⁷ “Tomeseke sã osepekahko moro tineru ke: pui orutua kō epekahko te, kaneru tomo te, kaneru poenomo te, tiriiku tōkehko te, apoto apō pona tyritohme jahkatohme, uwa eukuru jehnahpyry kuātohme roropa moro pona Ritonōpo Tapyī tao, Jerusarē po.

¹⁸ Tineru akoīpyry ke ise oehtoh epekahko, amarokō ise ehtoh roropa ise roropa Ritonōpo Oesēkō ahtao.

¹⁹ Erohtoh kyryry, ahno nekarotyā erohtohme Ritonōpo Tapyī poko, arota ekarotohme Ritonōpo a, Jerusarē pona.

²⁰ Imepỹ kyryry se ro awahtao Ritonōpo Tapyī kyryryme epekahko tineru ke, tuisa tinerū ke.

²¹ “Ywy ase tuisa Arataxerexe, ynara tyripōko ase oya xine kowenu tinerū erase tomo a, Eupyrati-Oeste po, ekarotoko seromaroro oturukety Extara a, amorepane Ritonōpo Kapu Esē omihpyry poko, emero ise aehtoh ekaroporyhtao,

²² parata ahtao 3.400 kiru pona te, tiriiku ahtao 12.500 kiru pona te, uwa eukuru jehnahpyry ahtao 2 miu rituru pona te, azeite ahtao 2 miu rituru pona te, sautu ahtao ise ehtoh pona, ekaroko rokene.

²³ Tomeseke ehtoko Ritonōpo Kapu Esē nyriphopyry omipona oehtohkōme Itapyī poko zuaro jehtohme jūme yzehno pyra exiko Ritonōpo mana, ypoenō zehno pyra roropa exiko mana tuisame toehse toto ahtao ymyakāme.

²⁴ Ynara tyripōko ase oya xine: kowenu tinerūme onepehmapopyra ehtoko oturuketomo a te, rewita tomo a te, eremiaketomo a te, tapyī omōtoh erase

tomo a te, erohketomo a Ritonõpo Tapyĩ poko te, imehnomo a roropa sero Tapyĩ poko exiketomo.

²⁵ “Omorõ Extara, tuaro oexiryke Ritonõpo poe, ãkorehmananõ imenekako, juize tõ roropa Eupyrati-Oeste põkõ tuisaryme toto ehtohme, Ritonõpo Oesëkõ omiry waro exiketomo, emero. Imehnõ amorepako Aomiry waro pyra exiketomo, zuaro toto ehtohme.

²⁶ Ritonõpo Oesëkõ omipona pyra exiketomo te, Perexia kowenu omipona pyra ahtao roropa tuãnohsëme exiko axiny: totapasëme exiko roropa te, taroposëme exiko inonory poe te, ãpuruhpyry taka tõmaposëme exiko te, imõkomory tõkehko tapoisëme exiko mana, enara.”

Ritonõpo eahmatopõpyry Extara a

²⁷ Mame ynara tykase Extara:

– Kure mase, Ritonõpo, yna tamuru tõ Esemy. Oya tyrise tuisa kurohtaka, oeahmary se ehtopo te, kure rokë Atapyĩ riry se ehtoh roropa, sero saaro Jerusarë po.

²⁸ Ymaro oehtoh waro jexiryke tyjamihtase ywy oturutohme tuisa konõto a, tuisa akorehmananõ maro te, ipoetory tõ tamuximehxo exiketõ roropa kowenu maro erohketomo. Tyjamihtanohe oya jexiryke, Ritonõpo, Izyraeu tõ tamuximãkõ tuhke toahmase ya toto ytotohme ropa ymaro tyekyrykõ maro, yna nonory pona ropa.

8

Extara ytotoopõpyry Papironia poe

¹ Ynara tymerose oxiekyry tõ tamuximãkõ esetykõ nexiase, Papironia põkomo, Extara maro aytotyã ropa Arataxerexe tuisame ahtao:

² Jeresõ, Pineia tõ ekyryme exikety; Tanieu, Itamaa tõ ekyryme exikety; Hatu, Sekania mükuru, Tawi tõ ekyryme exikety,

³ Zakaria, Paro tõ ekyryme exikety, 150me orutua kõ maro (itamuru tõ esetykõ tymerose tyekyry tõ waro toto ehtohme);

⁴ Erioenai, Zeraia mükuru, Paate-Moape tõ ekyry, 200mãkõ maro;

⁵ Sekania, Jazieu mükuru, Zatu tõ ekyry, 300mãkõ maro;

⁶ Epete, Jonata mükuru, Atim tõ ekyry, 50mãkõ maro;

⁷ Jesaia, Ataria mükuru, Erão tõ ekyry, 70mãkõ maro;

⁸ Zepatia, Mikaeu mükuru, Sepatia tõ ekyry, 80mãkõ maro;

⁹ Opatia, Jeieu mükuru, Joape tõ ekyry, 218mãkõ maro;

¹⁰ Seromite, Joxipia mükuru, Pani tõ ekyry, 160mãkõ maro;

¹¹ Zakaria, Pepai mükuru, Pepai tõ ekyry, 28mãkõ maro;

¹² Joanã, Hakatã mükuru, Azakate tõ ekyry, 110mãkõ maro;

¹³ Eriperete te, Jeieu te, Semaia, enara, Atonikã tõ ekyry, 60mãkõ maro. Etyhpyryme toeporehkase toh nexiase.

¹⁴ Utai te, Zapute maro, Pikiwai tõ ekyry, 70mãkõ maro.

Rewita tõ enehpotopõpyry

¹⁵ Ywy, Extara, mokaro emero oximõmãkõme enehpoase, tuna ehpiKOXI pata Aawa kuroko ytokety ae. Moroto tõsesarise yna 3me ãmepyry aehtoh ae. Mame tomesekhxo mokaro imoihmãkõ tonese ahtao ya, oturuketõ enease toto maro, yrome rewita tõ onenepyra exiase.

¹⁶ Naeroro tamuximãkõ 9me enehpoase: Erieze te, Arieu te, Semaia te, Eunatã te, Jaripe te, Eunatã te, Natã te, Zakaria te, Mesurã, enara. Asakoro amorepatõkõ enehpoase roropa: Joiaripe te, Eunatã, enara.

17 Pata Kaxipia tuisary, Ito tupipose ya oturutohme imarōkō maro, erohketō Ritonōpo Tapyī tao, ahno enehpotohme Ritonōpo Tapyī tao arothōkōme.

18 Mame kure rokē yna riryke Ritonōpo a, orutua tonehpose eya xine yna a, tuaro exikety, emese kure roropa exikety, Serepia, rewita, Mari tō ekyryme exikety. 18mākō tooehse imaro, ipoenomo, zakorō tō roropa, enara.

19 Hasapia te, Jesaia roropa Merari tō ekyry tonehpose roropa eya xine 20mākō maro, imūkuru tomo, zakorō tō maro, enara.

20 220me Ritonōpo Tapyī tao erohketō tooehse roropa, tuisa Tawi tō nymenekatyā pakomotyā rewita tō akorehmananōme. Mame mokaro esety tymerose eya xine emero, pape pokona.

Otuhyra oturutoh poko Ritonōpo a

21 Mame moroto tuna Aawa ehpio tyripose toto ya otuhyra toto ehtohme toiro ēmepiry ae, emero yna esekumuru po typorohse Ritonōpo ēpataka ya oturutohme eya kure yna arothohme te, yna ewomatohme, yna poenō ewomatohme roropa yna mōkomory maro porehme.

22 Tuisa turuse ya exiryke Ritonōpo yna Esē tyoetory ewomary poko: “Emero tosēme Ritonōpo enetupuhnanō ewomāko mana, yrome irumekary se exiketō zehno, tyjamtunuru ke toto wānohnōko mana.” Naeroro ywy ehxirory soutatu tō kawaru maro tokaropose ahtao eya, yna maro toto tytohme yna ewomatohme osema tao yna epetōkara wino.

23 Naeroro otuhyra tooehse yna Ritonōpo a yna otururume, yna ewomatohme, mame yna omiry totase Ritonōpo a.

Ahno nekarory Ritonōpo Tapyī mōkomoryme

24 Oturuketō tuisary tō wino, Serepia tymenekase ya te, Hasapia te, imehnō 10mākō roropa.

25 Mame parata tukuhse ya omoxī exiry waro jehtohme, uuru roropa, mōkomo roropa, tuisa konōto nekarohpyry, akorehmananō nekarotyā roropa te, kowenu poetry tō nekarotyā maro te, Izyraeu tō nekarotyā maro tyritohme Ritonōpo Tapyī taka. Morohne emero tokarose ya oturuketomo a.

26-27 Ynara kynexine ynekarohpyry eya xine: parata 22 miu kirume te, 100me parata risē roropa omoxī ehtoh 70 kirume te, uuru 3.500 kirume, 20me uuru risē eukuru ētoh tonomo 8,5 kirume, metau risē kurā asakoro typne exiketō uuru samo.

28 Ynara tykase ywy eya xine:

– Tapiakase matose Ritonōpo atamurukō Esē poetryme oerothōkōme. Senohne roropa tapiakase mana ikyryryme ehtohme parata te, uuru te, ahno a tonehse typoe xine rokē tynekarorykōme Ritonōpo a.

29 Tomeseke sā senohne arotatoko mya Ritonōpo Tapyī taka. Moroto osa ao, Ritonōpo Tapyī tao emero ikuhnōko ropa matose. Moro ekarōko matose oturuketō tuisary tomo a, rewita tō tuisary tomo a roropa, Izyraeu tō tamuxiry tomo a Jerusarē po.

30 Mame oturuketomo a, rewita tomo a roropa moro parata tōkehko, uuru roropa, mōkomo roropa tapoise arothohme Ritonōpo Tapyī taka Jerusarē pona.

Ytotoh ropa Jerusarē pona

31 Mame ēmepiry 12mā po, nuno apitorymā po toytose yna tuna Aawa poe yna ytotohme Jerusarē pona. Ritonōpo yna Esē yna maro nexiase yna ytyryhta, yna towomase eya, yna onetapara yna zehnotokō ehtohme yna poko pyra omato kō ehtohme roropa.

³² Toeporehkase yna ahtao Jerusarē pona tōseremase yna 3me ěmepýry aehtoh pona.

³³ Mame 4me ěmepýry aehtoh ae toytose yna Ritonōpo Tapyī taka parata kuhse, uuru roropa, mōkomo roropa uuru risemy. Morohne tokarose yna a oturukety Meremote a, Uria mūkuru a. Imao Ereaza, Pineia mūkuru kynexine rewita tō maro asakoro: Jozapate, Jesua mūkuru te, Noatia, Pinui mūkuru, enara.

³⁴ Moro parata tōkehko te, uuru roropa te, mōkomo roropa tukuhse nexiase tuhke morohne ehtoh merotohme te, omoxī moro otyro ehtoh merotohme roropa.

³⁵ Moromeīpo okyno tō tokarose Papironia poe aehtyamo a jahkatohme tynekarorykōme Ritonōpo Izyraeu tō Esemy a. Pui orutua 12me totapase eya xine Izyraeu tō nekaroryme te, kaneru 96me te, kaneru mūkuru tō 77me, morararo iirypyrykō korokapotohme poti tō 12me totapase eya xine. Morohne tyahkase eya xine tytororo tynekarorykōme Ritonōpo Tosēkomo a.

³⁶ Mame tuisa konōto nymerohpyry tymoīsē tokarose tuisa tomo a, Eupyrati-Oeste nonory kowenatu tō maro. Takorehmase imoihmākō eya xine Ritonōpo eahmary poko Itapyī tao.

9

Extara oturutopōpyry Ritonōpo a

¹ Moromeīpo morohne emero tyrise ahtao eya xine, oturuse tooehse Izyraeu tō tamuximākō ya. Ynara turuse ywy eya xine: “Ahno sero pōkō Ritonōpo omipona pyra toehse toh monexiano, oturuketō roropa, rewita tō roropa. Atapiakara toh nexiase kananeu tō winoino te, heteu tō winoino te, perizeu tō winoino te, jepuseu tō winoino te, amonita tō winoino te, moape tō winoino te, Ejitu pōkō winoino te, amoreu tō winoino, enara. Mokaro nyryry xihpyry poko toehse toto.”

² Typytase toto juteutōkara ěxiry tō maro. Naeroro Ritonōpo nymenekatyā typoetoryme otoxie toehse imehnō maro, Ritonōpo poetory tō kara maro. Morara tyrise Izyraeu tō tamuximākomo a, tuisa tomo a roropa. Imehnō motye toh nexiase tyrypyrykō poko toexirykō poko.

³ Moro poko zuaro toehse jahtao, jupō tyxihkase ya, jemynyhmaryke, jūsety tumukase ya, jetyoty roropa mame typorohse ywy, sam āko yronymyryme jexiryke.

⁴ Moroto tehme exiase typorohse, jemynyhmaryke, okyno zahkatoh kokonie pukuro pona. Mame ahno toehpitose, tōximōse toto jomye; enaromýke toh nexiase Ritonōpo Izyraeu Esē omihpyry Izyraeu tō Papironia poe aehtyā rypyhpyrykō poko.

⁵ Mame okyno tō zahkatoh toehse tynekaroryme Ritonōpo a kokonie pukuro. Mame towōse ywy jemynyhmatoh poe jupō tyxihkase ro ahtao, typorohse ywy jsekumuru po joturutohme Ritonōpo a, jemary tanýse ya Ritonōpo Jesemy a.

⁶ Ynara tykase ywy:

– Ritonōpo, ehxirōko ase yronymyryme. Enaromýke ywy jupuhpyry anymyry poko oĕpataka. Yna rypyry itamurume nae nase, zuemā sā nase yna a. Tyneryse sā ynanase yna rypyry aka. Kaetokohxo yna rypyry toehse, kapu pona samo.

⁷ Moino ro yna tamuru tō ehtopōpyry poe tarona, opoetory tō, tyrypyrykō poko toehse itamurume, Ōmihpyry omipona pyra. Yna rypyry pokoino yna tuisary tō maro oturuketō maro yna tarose imehnō tuisary tomo a. Totapase

yna, tomatonanhse roropa, tarose yna mya imehnō poetoryme ehtohme roropa. Seroae ro “Ahno kahpyry,” āko mā imehnō yna poko.

⁸ Yrome seromaroro, Ritonōpo yna Esemy, axītao rokē kure rokē mexiase yna a. Toitoine yna typynanhse oya imehnō poetoryme yna ehxīpo. Tonehse ropa yna xiaro roropa ononory kurā pona. Towomase yna oya isene yna ehtohme, tōsemākase ropa samo.

⁹ Imehnō poetoryme ynanexiase. Yrome moroto yna onynomopyra mexiase. Kure rokē yna tyripose oya, Perexia tuisary tomo a, Atapyī ritohme ropa yna a tytohtohkase ahtao. Taro osewomatoh tonehse ropa yna a Juta nonory po, Jerusarē po roropa.

¹⁰ – Yrome seromaroro, Ritonōpo, morara emero toehse ahtao, otara āko yna nae? Ōmihpyry yna a, omipona pyra toehse ynanase,

¹¹ onekarotyā opoetory tō urutō komo ae. Tuaro yna tyripose eya xine sero nono poko omōsasaka yna ahtao yna esaryme tyritohme. Nuriame nexiase moro pōkō emero tyryryrykō xihpyry pōko exikehpyra toto exiryke.

¹² Turuse yna eya xine: mokaro maro pytara ehtoko jūme. Osepeme pyra toto maro ehtoko te, toto anakorehmara ehtoko roropa orēpyrahxo toto ehtohme, tykrysā enapyry se awahtao xine moro nono po te, moro nono nomory se roropa awahtao xine opoenomo a, apakomotyamo a roropa jūme.

¹³ Yrome emero toehse ahtao yna wānopyryme yna ryppyry epehpyryme azahkuru yna ehtopōpyry emetakame, zuaro ynanase; oya, Ritonōpo, tuānohse yna zokonaka rokene emero pyra yna rypyry epehpyryme. Opoe isene ro ynanase.

¹⁴ Naeroro yna akorehmako, Ritonōpo, ōmiry omipona yna ehtohme, pytara yna ehtohme tyrypyry xihpyry pōko exiketō maro. Morara tyrise yna ahtao yna zehno exīko mase. Yna enahkāko mase ipunaka, akoīpyry oxinomopyra mana.

¹⁵ Ritonōpo Izyraeu tō Esemy, zae mase ipunaka. Yrome yna typynanhse oya. Opoe isene ro ynanase. Osekarōko ynanase oya, iirypyryme ynanase, oēpataka omōsaromepyra ynanase.

10

Typyxiākō aropotopōpyry ropa poko

¹ Mame tosekumuru po typorohse Extara, Ritonōpo Tapyī ēpataka. Oturūko nexiase Ritonōpo a. Xitāko roropa nexiase, tyrypyry ekarory pōko Ritonōpo a. Morara ahtao Izyraeu tō tuhke tōximōse zomye, orutua komo, nohpo tō roropa, poetohti maro. Xitāko roropa toh nexiase.

² Mame ynara tykase Sekania, Jeieu mūkuru, Erāo tō ekyry, Extara a:

– Iryppyryme toehse ynanase Kuesēkō omihpyry omipona pyra, yna pytaryhtao imehnō Izyraeu tō kara ēxiry tō maro. Yrome seromaroro, morara ahtao ro, Ritonōpo enetuputyryke kyya xine kure ehtoh eraximāko ro Izyraeu tō mana.

³ Naeroro seromaroro kuomirykō sekarotone Ritonōpo a: “Mokaro nohpo tō aropōko ropa sytatose ipoenōkō maro.” Morara tyrīko ynanase ōmiry etaryke yna a te, imehnō Ritonōpo omihpyry omipona exiketō omiry etaryke roropa yna a. Morara yna ahtao Ritonōpo omiry omipona exīko sytatose.

⁴ Owōko ty! Omoro mase sero ripōko. Ākorehmāko ynanase. Naeroro oseanahtoko oerohtoh ritohme.

⁵ Naeroro towōse Extara. Oturuketō tuisary tō omiry totapose eya, rewita tō tuisary tō omiry roropa te, imoihmākō omiry roropa, Sekania omihpyry omipona toehtohkōme, aomirykō totapose eya.

⁶ Mame Extara Ritonõpo Tapyĩ myhtoino toytose ropa Joanã Eriaxipe mükuru nyhtoh taka, moroto tõmehse ynororo, otuhyra nexiase, tuna onẽpyra roropa toemynyhmaryke zae pyra Papironia poe aehtyã ehtopõpyry poko.

⁷ Moromeĩpo tõmiry taropose eya Jerusarẽ pona Juta pona roropa Papiro-
nia poe aehtyã oximõtohme emero porehme Jerusarẽ pona.

⁸ Turuse roropa toto kowenatu tõ omi poe imehnõ tamuximãkõ omi poe roropa: 3me ãmepyry ae oehpyra exikety ahtao oximõtõh taka mokyro nonory te, itapyĩ tõkehko esẽme pyra exĩko mana, Izyraeume pyra exĩko roropa mana.

⁹ Morara exiryke 3me tõmehse ahtao, ãmepyry 20mã po, nuno 9mã po orutua kõ Juta nonory põkõ Pẽjamĩ tõ nonory põkõ roropa toeporehkase toto Jerusarẽ pona oximõtõhme Ritonõpo Tapyĩ myhtokoxi. Konopo oehnõko nexiase itamurume, jamihme roropa. Moro pokoino, tupimã poko toto osetuputyryke roropa tykytyky ãko toh nexiase.

¹⁰ Mame towõse oturukety Extara imoihmãkõ zurutohme. Ynara tykase eya xine:

– Zae pyra mexiatose Ritonõpo omiry omipona pyra imehnõ ahno ãxiry tõ tapoise oya xine ahtao opyxiãkõme. Opokoino xine Izyraeu tõ iirypyryme mana.

¹¹ Naeroro seromaroro osekarotoko oorypyrykõ poko Ritonõpo atamurukõ Esemy a. Ritonõpo zamaro oehtohõkõme ropa nyripohpyry tyritoko, atapiakatoko Izyraeu tõ kara winoino. Kynonorykõ po toto ahtao ro nohpo tõ aropotoko ropa Izyraeu tõ ãxiry me pyra toto ahtao toto maro tyyptase awahtao xine.

¹² Imoihmãkomo a tozuhse opore samo. Ynara tykase toto:

– Ỹ, onyripohpyry yna a tyrĩko ynanase porehme!

¹³ Yrome tuhke ynanase, konopo itamurume oehnõko mana. Taro jarao tehme ehsaromepyra ynanase. Onyripohpyry yna a onyrisaromepyra ynanase axiny, toiro rokẽ, asakoro roropa ãmepyry ipune pyra yna ryppyry kurãkary poko tuhke yna exiryke.

¹⁴ Ah yna tuisary tõ tehme nexĩ toto Jerusarẽ po zae ehtoh tyripotohme. Mame orutua kõ yna patary põkõ typpe Izyraeu tõ ãxiry kara maro oehnõko mã toto ãmepyry tynymenakahpyryme ahtao, tutuisary maro juize tõ maro typatary pono. Morara ahtao kyzehno xine Ritonõpo ehtoh kyyrypyrykõ poko exikehnõko mana.

¹⁵ “Morara se pyra ynanase,” kara imoihmãkõ nexiase. Jonata rokẽ Asaeu mükuru moro se pyra nexiase te, Jazeia roropa, Tikiwa mükuru. Mesurã roropa te, Sapetai maro, rewitame exikety, mokaro maro toh nexiase.

¹⁶ Mokaro Papironia poe aehtyamo moro omi omipona se toehse. Naeroro oturukety Extara a tamuximãkõ tymenekase oxiekyrymãkõ tuisary tomo, toto esety tymerose eya. Toerohpitose toto moro poko ãmepyry apitorymã po nuno 10mã po.

¹⁷ Morarame 3me nuno taropose eya xine moro poko erohnõko atamorepãko orutua kõ pytatopõpyry poko Izyraeu tõ ãxiry me pyra exiketõ maro.

Orutua kõ typpe juteutõkara ãxiry tõ maro

¹⁸ Sero nase esetykõ typpe exiketõ juteutõkara maro: Oturuketomo, Jozue tõ ekury, zakorõ tõ maro, Jozatake mükuru tomo: Maaseia te, Erieze te, Jaripe te, Kætaria, enara.

¹⁹ Tõmirykõ totapose eya xine typyxiã rumekatohme. Kaneru tokarose eya xine tynekarorykõme Ritonõpo a tyrypyrykõ korokapotohme.

²⁰ Imea ekyry tõ wino: Hanani te, Zepatia, enara.

²¹ Harī ekyry tõ wino: Maaseia te, Eria te, Semaia te, Jeieu te, Uzia, enara.

²² Pasua ekyry tõ wino: Erioenai te, Maaseia te, Iximaueu te, Netaneu te, Jozapate te, Ersa, enara.

²³ Rewita tomo: Jozapate te, Ximei te, Keraia te, (esety akorõ Keritame) Petaia te, Juta te, Erieze, enara.

²⁴ Eremiakety: Eriaxipe.

Ritonõpo Tapyī omõtoḥ erase tomo: Sarū te, Terē te, Uri, enara.

²⁵ Imehnomo: Paro ekyry tomo: Ramia te, Jezia te, Maukia te, Miamī te, Ereaza te, Maukia te, Penaia, enara.

²⁶ Erão ekyry tomo: Matania te, Zakaria te, Jeieu te, Apati te, Jerimote te, Eria, enara.

²⁷ Zatu ekyry tomo: Erioenai te, Eriaxipe te, Matania te, Jerimote te, Zapate te, Aziza, enara.

²⁸ Pepai ekyry tomo: Jeoanã te, Hanania te, Zapai te, Atarai, enara.

²⁹ Pani ekyry tomo: Mesurã te, Maruke te, Ataia te, Jasupe te, Seu te, Jerimote, enara.

³⁰ Paate-Moape ekyry tomo: Atina te, Kerau te, Penaia te, Maaseia te, Matania te, Pezareu te, Pinui te, Manase, enara.

³¹⁻³² Harī ekyry tomo: Erieze te, Joxia te, Maukia te, Semaia te, Ximeão te, Pëjamī te, Maruke te, Semaria, enara.

³³ Hasū ekyry tomo: Matenai te, Matata te, Zapate te, Eriperete te, Jeremai te, Manase te, Ximei, enara.

³⁴⁻³⁷ Pani ekyry tomo: Maatai te, Anarão te, Ueu te, Penaia te, Petia te, Kerui te, Wania te, Meremote te Eriaxipe te, Matania te, Matenai te, Jaasau, enara.

³⁸⁻⁴² Pinui ekyry tõ wino: Ximei te, Seremia te, Natã te, Ataia te, Makanatapai te, Sasai te, Sarai te, Azareu te, Seremia te, Semaria te, Sarū te, Amaria te, Joze, enara.

⁴³ Nepo ekyry tõ wino: Jeieu te, Matitia te, Zapate te, Zepina te, Jatai te, Joeu te, Penaia, enara.

⁴⁴ Mokaro emero typytase toḥ nexiase juteutõkara maro. Typyxiã tu-rumekase ropa eya xine, taropose ropa toto ipoenõkõ maro.

NEEMIA Neemias Ekarotopo

Sero pape *Neemia* atapiakāko nase oserua: 1) Jerusarē apuru ritopōpyry ropa poko *Neemia* tomo a, tyripose exiryke Perexia esemy a kowenatume tyrise ynororo ahtao Juta tō nonory po. 2) Ritonōpo Omiry sekerematopōpyry Extara a te, ahno imoihmākō osekarotopōpyry roropa iirypyryme toehtohkō korokapotohme. 3) *Neemia* nyrytā tōkehko poko kowenatume ynororo ahtao. Yronymyryme Ritonōpo tonetupuhse eya Tosēme, oturukehpyra ehse ynororo eya.

Sero pape ao

Neemia oepyyry ropa 1.1–2.20

Apuru ritopōpyry ropa 3.1–7.73

Aomiry sekeremary 8.1–10.39

Neemia nyrytā tōkehko 11.1–13.31

Jerusarē poko Neemia otururu Ritonōpo a

¹ Sero nase *Neemia*, Hakaria mūkuru ehtopōpyry poko.

Nuno kisereu po, jeimamyry 20mā po tuisame Arataxerexe ahtao, Perexia esēme, Susā po exiase, pata tamuru po, kowenu esary po. Ywy ase *Neemia*.

² Mame jakorō Hanani toeporehkase Juta nonory poe imehnō juteu tō maro. Naeroro tōturupose toto ya moero ehtoh poko te, Jerusarē poko, morotōkō poko roropa, Papironia poe aytotyā poko.

³ Ynara tokarose toto ya: “Juteu tō akoīpyry etuarimāko mā toto. Toto htomāko roropa imeimehnō nonory poe morotona aytotyamo. Pata Jerusarē apuru tō tykararahse mā kehko, omōtoh roropa onukurākara tyahse rokē mā kehko apoto ke.”

⁴ Morara kary etaryke ya, typorohse rokē exiase tyxitase ywy.

Sā tyxitase, sā tyxitase ywy. Otuhpyra toehse ywy omise pyra jemynyhmaryke. Ynara tykase ywy Ritonōpo Kapu Esemu a:

⁵ — Ritonōpo, Kapu Esemu! Tuisa Imehxo mase. Osenuruhkako ynanase onyrytā eneryke yna a. Ōmihpyry omipona exikehpyra mase. Opoetory tō pynanohnōko mase, opyno exiketomo, Ōmihpyry omipona exiketō roropa.

⁶ Kueneko, Ritonōpo, jotururu etako. Oturukehpyra ase oya saereme, koko roropa opoetory, Izyraeu tō poko. Osekarōko ase oya. Yna, Izyraeu tō, tyrypyhpyke toehse oneneryme. Ytamuru tō maro ywy iirypyryme toehse.

⁷ Ynanyrytā iirypyryme oya mana. Ōmihpyry omipona pyra toehse yna. Onyriphopyry yna a, Moeze, opoetory nymerohpyry ae, omipona pyra toehse yna.

⁸ Wenikehpyra exiko ōmihpyry poko eya: “Jurumekaryhtao oya xine, Izyraeu tomo, amarokō pahnōko ase imehnō nonory poro.

⁹ Yrome moromeīpo toeramase ropa awahtao xine jomipona oehtohme ropa onyriphopyry ritohme oya xine, oenehtoryko ropa ase osa ynymenekahpyry pona jeahmatohme, sapararahme toehse awahtao xine ro nono etyphpyry pona,” katopōpyry oya Moeze a. Moro onymoipyra toehse yna.

¹⁰ — Ritonōpo, opoetoryme moxiā mā toto, onymenekatyamo. Typynanohse toto oya imehnō winoino ajamitunuru ke orēpyra oexiryke.

¹¹ Seromaroro jotururu oya etako opoetory tō otururu roropa emero oeahmary se exiketomo. Kuakorehmako seroae ise jehtoh apoitohme ya kure rokē tuisa konōto ehtohme ya.

Morara ahtao erokuase tuisa okuru poko.

2

Jerusarē pona Neemia ytotoṗpyry

¹ Morarame 4me nuno taropose ahtao, jeimamyry 20me tuisame Arataxerexe ahtao ynara toehse ya; Tuisa Arataxerexe otuhnōko nexiase kokonie pukuro. Uwa eukuru jehnahpyry tapoise ya ekarotohme tuisa a. Akye pyra jehtoh onenepitopyra tuisa nexiase.

² Naeroro tōturupose ynororo, ynara tykase ya:

– Oty katohme sekese pyra mahno? Akuruhtara mase; naeroro tākye pyra rokē mase.

Mame tōserehse ywy.

³ Ynara tykase ywy eya:

– Tuisa, jūme isene oehtoh se ase! Tākye nymyry ehsaromepyra ase ytamuru tō zonētopōpyry, pata Jerusarē tyhtomase ahtao, omōtoḥ tonō tyahkase roropa ahtao apoto ke?

⁴ – Oty se hma? tykase tuisa ya.

Oturuase Ritonōpo Kapuaono a.

⁵ Mame ynara tykase ywy tuisa a:

– Azamaro jahtao, ynekaropory oya ekarory se awahtao, kuaropoko Juta nonory pona, ytamuru tō zonētopōpyry pona, tykase ywy.

⁶ Mame tuisa konōto, ipyty typorohse imaro, ŷme nexiase. Tōturupose ya ynororo: “Otāto nuno, otāto jeimamyry roropa aropory oya oehtohme ropa?”

Moro ekaroase eya.

⁷ Mame ynara ekaropoase eya:

– Ajohpame sā pape ekaroko ya arotohme kowenatu tō neneryme Eupyrati-Oeste nonory po, zurutohme kure jytotohme Juta nonory pona.

⁸ Pape ekaropoase roropa Asape neneryme, itu erasemy, wewe ekaropotohme eya tapyi jamihmā omōtoḥ ritohme Ritonōpo Tapyi ewomatohme te, pata apuru ritohme roropa, ytapyi roropa ritohme jesaryme. Morohne emero tokarose tuisa a ya ynekaropohpyry eya, ymaro Ritonōpo exiryke.

⁹ Soutatu tō tamuximākō taropose tuisa konōto a ymaro toto ytotohme te, soutatu tō roropa kawaru po ytoketomo. Naeroro ynanytoase Eupyrati-Oeste nonory pona. Moroto pape tō ekaroase kowenatu tō neneryme tuisa konōto nymerohpyry.

¹⁰ Yrome Sāparate, Pete-Horō pono te, Topia maro, Amō nonory esē tohne toehse zuaro toehse ahtao ahno oepyyry poko Izyraeu tō akorehmase.

¹¹ Toeporehkase ywy Jerusarē pona. Mame oseruao ēmepyyry ae

¹² josenetupuhtoh onekaropyra exiase imehnomo a, Ritonōpo nyrihpyry ukurohtaka pata kurākary ropa poko. Towōse ywy koko jytotohme onoa, imehnō ymaro exiketō maro. Toiro rokē okyno aroase, jumētū rokene, epo jytotohme.

¹³ Tutūtase ywy koko Omōtoḥ Jakanahmā ae xixi omōtoḥ wino, ytoase ikurenaka Tuna eutary Zakareimo kuroko Omōtoḥ Typahsē pona. Ytoyto-ryhtao pata apuru enēko exiase tytohkase aexityā te, omōtoḥ tonō roropa jahkatyā apoto ke.

¹⁴ Morotoino toeramase ywy inikahpozakoxi Omōtoh Tuna Enatryy pona te, Tuisa Tunary Pēkamā pona roropa. Moroto jeky, jumētu tosemary onenepyra tokurehse typahsā rānakuroko,

¹⁵ morara exiryke tyhtose ywy jakanahmā Keterō pona. Moro irānakuroko ytoase pata apuru enēko rokē exiase. Mame eramase ropa jesemahpyry ae ropa. Pata pona tomōse ropa ywy Omōtoh Jakanahmā ae.

¹⁶ Pata tuisary tō zuaro pyra toh nexiase jytotopōpyry poko te, ynyrihpyry poko, enara. Morara ahtao juteu tō onurupyra ro exiase: oturuketomo te, tuisa tomo te, kowenu poetry tomo te, imehñō roropa imeīpo pata kurākary poko akorehmary se exiketomo.

¹⁷ Yrome ynara tykase ywy eya xine:

– Enetoko ke! Etuarimāko sytatose! Kypatarykō Jerusarē tytohtokhase mana. Omōtoh tonō tyahkase kehko. Ehmaropa apuru tō rītohme ropa ehxiropyra kuehtohkōme.

¹⁸ Mame toto zuruase kure jyritopōpyry poko Ritonōpo a te, jako-rehmatopōpyry poko roropa eya. Ekaroase roropa tuisa konōto omihpyry poko ya.

– Ehmaropa erohpitose apuru tō riry ropa poko, tykase toto.

Tātakimase toto erohpitotohme.

¹⁹ Yrome zuaro toehse Sāparate ahtao, Topia maro, arape Jesē roropa yna erohtoh poko, toexianase toto. Yna tounohse roropa eya xine. Ynara tykase toto:

– Oty riry se hmatou? Tuisa konōto epetōkarame exīko matou? tykase toto.

²⁰ Ynara tykase ywy eya xine:

– Ritonōpo Kapuaō yna akorehmāko mana yna erohtoh poko otyhka-tohme kure. Ipoetryme ynanase. Erohpitōko ynanase pata apuru riry poko. Yrome tosake pyra matose Jerusarē po, moro tao tapyi esēme ehsaromepyra matose. Izyraeu tō ekyryme pyra roropa matose. Ritonōpo tapyi poko te, okyno zahkary poko ynanekaroryme Ritonōpo eahmaryme, morohne poko ehsaromepyra matose ipunaka.

3

Apuru tō riry ropa

¹ Pata apuru tō tyrise ropa kehko nexiase ynara samo: Omōtoh Kaneru tyrise ropa Eriaxipe tomo a. Oturukety imehxo exiketyme kynexine ynororo, imaro oturuketō nexiase. Moromeīpo moro omōtoh tokarose eya xine Ritonōpo a, Omōtoh apuru tyrise eya xine tosaka xine. Mame pata apuru tyrise ropa eya xine, tapyi Kaetokohxo Exiketuy 100mā pona, tapyi Kaetokohxo Exiketuy Hananeu pona roropa.

² Mokaro mykapo Jeriko pōkō toerohse pata apuru riry ropa poko. Mokaro mykapo toerohse Zakua, Iniri mūkuru pafa apuru riry poko.

³ Mame Omōtoh Kana tō tyrise Hasenaa tomo a, oxiekyry tō maro. Omōtoh apō tyrise eya xine xikihme exiketō te, omōtoh apuru tō roropa, kurimene risē maro apurutohme.

⁴ Moromeīpo pata apuru zokonaka oseruao tyrise orutua komo a:

Apitorymā tyrise Meremote a, Uria mūkuru, Hakoze pary. Mokyro mykapo Mesurā toerohse, Perekia mūkuru, Mesezapeu pary. Mokyro mykapo Zatoke toerohse, Paana mūkuru.

⁵ Mokyro mykapo orutua kō, Tekoa pōkō toerohse nexiase. Yrome mokaro tamuximākō toerokurukō se pyra toh nexiase tomarykō ke tyrohmanohpose toto ahtao erohtoh erasamo a.

⁶ Mokaro mykapo toerohse Joiata, Paseia mūkuru, Mesurā maro, Pesotia mūkuru, Omōtoh Pakato riry poko. Wewe konōto tō tyrise eya xine esaka xine, omōtoh apuru tō roropa, kurimene risē maro, enara.

⁷ Mokaro mykapo toerohse Meratia, Kipeāo pono te, Jatō, Meronote pono te, Kipeāo pata pōkō maro te, Mixipa pōkō maro mya kowenatu Eupyrati-Oeste tapyī pona.

⁸ Mokaro mykapo toerohse Uzieu, Haraia mūkuru, uuru poko erohkety. Mokyro mykapo toerohse Hanania, ixtaratu poko erohkety, mya Apuru Topuxiximā pona.

⁹ Moro mykapo toerohse Repaia, Huru mūkuru, kowenatume, Jerusarē nonory zokonaka tuisaryme.

¹⁰ Moro mykapo toerohse Jetaia, Harumape mūkuru, tytapyī pūto. Moro mykapo toerohse Hatu, Hasapaneaia mūkuru.

¹¹ Moro mykapo toerohse Maukia, Harī mūkuru te, Hasupe roropa Paate-Moape mūkuru. Pata apuru poko toerohse toto te, Kaetokohxō exikety Ekeifoh tonō poko roropa.

¹² Moro mykapo toerohse Sarū, Haroe mūkuru, kowenatume Jerusarē nonory zokonaka zakorō tuisaryme. Takorehmase ynororo tōxiry tomo a toerohtoh poko.

¹³ Omōtoh Jakanahmā tyrise Hanū tomo a, Zanoa pōkō maro. Omōtoh apō tō tyrise eya xine te, apurutoh tonō roropa tosaka xine tyrise eya xine, kurimene risē maro. Mame pata apuru tyrise roropa eya xine 500 meturume, Omōtoh Typahsē pona.

¹⁴ Moro Omōtoh Typahsē tyrise ropa Maukia a, Rekape mūkuru, kowenatume, Pete-Hakerē nonory tuisaryme. Omōtoh apō tyrise eya, apurutoh tonō roropa tosaka xine kurimene risē maro.

¹⁵ Omōtoh Tuna Enatry tyrisē Sarū a, Kou-Howe mūkuru, kowenatume Mixipa nonory tuisary. Amotoh tyrise eya omōtoh pona. Apurutoh tonō tyrise tosaka xine kurimene risē maro. Sera tunary po pata apuru tyrise roropa Sarū a, tuisa tupi ehpiuroko, opyi pona, Tawi Pātary myhtokoxi yhtotoh pona.

¹⁶ Moro mykapo toerohse Neemia, Azepuke mūkuru, kowenatume Pete-Zua nonory zokonaka tuisaryme. Pata apuru tyrise eya mya Tawi ekepyry zonētoppyry pona te, tuna pēkamā pona te, soutatu tō tapyī pona, enara.

Rewita tō erohtopōpyry

¹⁷ Moro mykapo Rewita tō roropa toerohse: Reū, Pani mūkuru toerohse pata apuru riry poko; Mokyro mykapo toerohse Hasapia, kowenatume, Keira nonory zokonaka tuisaryme.

¹⁸ Mokyro mykapo toerohse Pawai, Henatate mūkuru, kowenatume, Keira nonory zokonaka akorō tuisaryme.

¹⁹ Moro mykapo toerohse Ezea, Jesua mūkuru, kowenatume Mixipa tuisaryme, onuhtoh etonie soutatu tō pyre esaka, moro poe mya apuru erama-toh pona.

²⁰ Moro eriety poe toerohse Paruke, Zapai mūkuru apuru riry poko mya Eriaxipe, Oturukety imehxo exikety tapyī omōtoh pona;

²¹ Moro mykapo toerohse Meremote, Uria mūkuru, Hakoze pary apuru riry poko Eriaxipe tapyī omōtoh poe tapyī etyhyry pona.

Oturuketō erohtopōpyry

²² Oturuketō roropa toerohse pata apuru riry ropa poko. Jerusarē zomye tosake exiketō moro mykapo toerohse toh nexiase.

²³ Moro mykapo toerohse Pëjamī tomo, Hasupe maro tytapyĩkō ěpataka. Moro mykapo toerohse Azaria, Maaseia mūkuru, Anania pary tytapyĩ ěpataka.

²⁴ Moro mykapo toerohse Pinui, Henatate mūkuru mya Azaria tapyĩ poe pata apuru eriety pona.

²⁵⁻²⁶ Moro mykapo toerohse Parau, Uzai mūkuru pata apuru eriety poe, tuisa tapyĩ kaetokohxo exikety poe, nono kae ehtoh poe, soutatu tō zarā pūto.

Moro mykapo toerohse Petaia, Paro mūkuru mya, xixi tūtatoh wino Omōtoh Tuna tō pūto, tapyĩ kaetokohxo exikety pūto roropa, Ritonōpo Tapyĩ ewomatopo. Moroto kynexine pata zokonaka Opeu pūto, Ritonōpo Tapyĩ poko erohketō esarykomo.

Imehnō roropa

²⁷ Moro mykapo toerohse ropa Tekoa pōkomo, pata apuru riry poko ropa tapyĩ kaetokohxo exikety, Ritonōpo Tapyĩ ewomatoh poe, moroto apuru, Opeu pūtokoxi.

²⁸ Moro mykapo oturuketō toerohse Kawaru tō Omōtoh poe inikahpozakoxi. Toerohse toto tytapyĩkō ěpataka.

²⁹ Moro mykapo toerohse Zatoke, Imea mūkuru tytapyĩ ěpataka. Moro mykapo toerohse Semaia, Sekania mūkuru, Omōtoh Xixi tūtatoh wino ewom-aneme exikety.

³⁰ Moro mykapo toerohse Hanania, Seremia mūkuru, Hanū maro Zarape mūkuru omazūpona. Moroto nexiase toto erohtoh asakoro aehtopo.

Moro mykapo toerohse Mesurā, Perekia mūkuru tytapyĩ etonie.

³¹ Moro mykapo toerohse Maukia, uuru poko erohkety. Toerohse ynororo pata apuru riry poko Ritonōpo Tapyĩ poko erohketō tapyĩ pona. Moro tapyĩ osepekahketō esaryme roropa kynexine. Erase Omōtoh pūto kynexine oša kae exikety pūto roropa, pata apuru eriety po inikahpozakoxi, xixi tūtatoh winakoxi.

³² Moro mykapo toerohse uuru poko erohketō te, osepekahketō maro. Apuru tyrise eya xine etyhpyry pona, oša apuru eriety poe Omōtoh Kaneru pona.

4

Neemia Epetōkara

¹ Morarame pata apuru riry poko juteu tomo a, zuaro toehse Sāparate ahtao, tyenonohse ynororo, yna typoihtopitose eya.

² Tope tō netaryme, Samaria pōkō soutatu tō netaryme roropa, ynara tykase ynororo:

– Oty rīko hna mokaro juteu tō kahpyry? Otaramē pata rīko ropa toh mana, nary! Otaramē okyno tō zahkary ke eya xine tynekarorykōme, axī toerohthokō otyhkatomā toto, osenetupuhnōko mā toto. Otaramē ypy tō typhāsā wino topu tō rīko mā toto tapyĩ tō ritohme ropa, nary rokene! tykase Sāparate a, tounohse toto.

³ Imaro Topia nexiase Amō pono. Ynara tykase ynororo:

– Oty rīko toh nae pata apurume? Onokyro pitiko, raposa itohtohkāko mana! tykase Topia.

⁴ Mame ynara tykase ywy Ritonōpo a: “Ritonōpo, mokaro omiry etako yna poihtory eya xine! Yna eunohtoh eya xine iramapoko ropa epona xine. Ah ĩkyryry tō tomatonanohse nexī kehko. Ah imehnō toto arō toto, typoetorykōme imepý nonory pona.

⁵ Mokaro zae pyra ehtoh onykorokara exiko! Iirypyryme toto ehtoh poko wenikehpyra exiko, yna zuroryke eya xine, yna nyriry tō eunopyryke roropa eya xine.”

⁶ Mame erohkehpyra ynanexiase pata apuru tō riry poko. Okynā pyra apuru zokonaka tōtyhkase, kae exiry. Yronymyryme toerohse toto, tākye toto exiryke.

⁷ Jerusarē apuru riry poko erohkehpyra yna ehtoh waro toehse Sāparate tō ahtao, Topia maro, Arapia pōkō maro, Amō pōkō maro, Axitote pōkō maro tyekītapāse toh nexiase, orame exiketō tapuruse yna a exiryke.

⁸ Tōximōse toto tōturutohkōme, tōsetapatohkōme Jerusarē pōkō maro, yna otupitohme.

⁹ Yrome tōturuse yna Ritonōpo a. Orutua kō tyrise yna a enenanōme, yna epetōkara enetohme saereme ahtao, koko, enara.

¹⁰ Juta tō toremiase toh nexiase. Ynara tykase toto:

“Topu tō puimanānō pake totaehse mā toto,

yrome typahsē moro nae ro,

enahp̄yme sā mana,

apuru poko erohnōko;

otara ahtao otyhkāko?

Otarame otyhkara ekurehnōko.”

¹¹ Osenepyra yna a tōsekarose yna epetōkara. Tuario pyra yna tokarose roropa eya xine, omatome aepyrykohtao yna poremākapose, yna etapase roropa, yna erohtoh etypohkapotohme repe.

¹² Tuhke pixo juteu tō tooehse yna a, yna epetōkara rānao exiketomo, yna zuruse yna epetōkara omiry poko yna ryhmary se toto ehtoh poko.

¹³ Naeroro erohketō tpyrehtose ya: tapema ke te, warata ke te, taky ke pyrou tō maro. Mame oximōme oxiekyry tō tyrise ya pata apuru mykakoxi, ikurākary poko otyhkara ro ahtao.

¹⁴ Torētyke toto ehtoh eneryke ya ynara tykase ywy eya xine, tamuximākomo a te, toto tuisary tomo a roropa:

– Enaromyra ehtoko. Toto zunō pyra ehtoko. Ritonōpo Kuesēkō Imehxo nase, orēpyra mana. Osetapatoko oekyry tō pynanohtohme: opoenomo te, opyxiā tomo te, oesarykomo, enara.

¹⁵ Mame yna epetōkara zuaro toehse toh nexiase yna ryhmary se toto ehtoh poko tuaro yna ehtoh poko. Tonetupuhse eya xine tōsenetupuhtohkō yna poko tykararahse Ritonōpo a. Naeroro toeramase ropa ynanase porehme yna erohtoh poko, pata apuru kurākary ropa poko.

¹⁶ Moromeīpo zokonaka yna orutua kō toerohse pata apuru kurākary ropa poko, imehnō enenanōme toehse. Mame yna epetōkara toehse ahtao erohketō towomase eya xine tywarata ke te, osewomatoh ke te, tytakykō ke pyrou tō maro, tupō osewomatoh ke roropa, enara. Mame tuisa tō roropa erohketō akorehmary se toehse toh nexiase

¹⁷ pata apuru riry poko toerohse toto ahtao. Toiro oma ke topu tōkehko tupumase erohketomo a; zakorō tomary ke tpyrekō arōko toh nexiase.

¹⁸ Mokaro erohketō emero tytapemake toh nexiase imet̄ykō myhtoh eary poko. Mokyro, enene, rue etonē epetōkara aepyry eneryhtao tyya, upūto nexiase.

¹⁹ Ynara tykase ywy erohketomo a, tamuximākomo a, tuisa tomo a roropa:

– Atameke sytatose kuerohthokō poko apuru tō po kuahtao xine.

²⁰ Naeroro rue etaryhtao oya xine oximōme ehtoko jomye. Kuesēkō Ritonōpo etonāko mana kuepekōkara maro, kypynanohnekōme aexiryke.

²¹ Morara exiryke kokoro rokē, ěmepyry poe ikohmamyry pona, xiriku-ato tō enepitoryhtao, erohketō zokonaka toerohse apuru tō poko, imehnō zokonaka eneneme toehse ahtao, tyypreke warata ke.

²² Morara ahtao ynara tykase ywy erohtoh erasamo a: amarokō emero ākorehmananō maro oĕmehtoko Jerusarē po. Morarame erohnōko sytatose saereme ahtao. Koko eneneme exīko sytatose.

²³ Yna zupō onoupyra ynanexiase, ywy te, ymaro exiketomo te, ypoetory tomo te, soutatu tomo jewomananomo, emero tupoke rokē tynyhse yna. Tyypreke exikehpyra ynanexiase yna emahpo.

5

Tymōkomokākara rohmanohpory poko

¹ Moromeīpo juteu tō tykerekere-mapitose tuhkākomo a, orutua komo a, nohpo tomo a, enara.

² Ynara tykase toitoine exiketomo:

– Yna tapyī taōkō tuhke nase. Tonahsā se ynanase, tiriiku tōkehko, isene ro yna ehtohme, tykase toto.

³ Imehnō ynara tykase:

– Yna emitapāpyra ehtohme yna tupi tō tokamose yna a, yna narykahpyry uwa zoko tōkehko, yna tapyī tō roropa tonahsē epekahtohme, tykase toto.

⁴ Imehnō roropa ynara tykase:

– Tineru tokaropose yna a axītao rokē tuisa konōto epehmatohme kowenu tinerume tupito tō poko yna narykahpyry uwa tō poko roropa.

⁵ Oxisā ynanase imehnō juteu tō maro repe. Yna poenō kure roropa mā toto, mokaro poenō sā repe. Yrome yna poenō irohmanohpōko ynanase topehke pyra. Toitoine yna ěxiry tō tokamose yna a tineru poko, imehnō namotome. Otupīko ynanase yna tupi tō tupuxihkase exiryke yna wino yna narykahpyry uwa tō roropa.

⁶ Morara kary etaryke ya tyekītapāse ywy.

⁷ Orēpyra sā toto tuisary tō tupokase ya, ynara tykase ywy eya xine:

– Oekyry tō htomāko matose. Epehpyry motye epehmaporyhtao oekyry tomo a tonahsē poko, eukuru poko roropa aosanumāko matose. Morara popyra mana.

Mame taoximōnohpose toto ya morara zae pyra ehtoh kurākatohme.

⁸ Ynara tykase ywy:

– Tineru nae kuahtao xine kuekyrykō topekahse kyya xine imehnō ahno wino, toto namotome toehse toto ahtao. Yrome seromaroro oekyry tō tyripōko matose osekarotohme anamotome toto ehtohme, tykase ywy.

Yrome jezuhpyra tamuximākomo, mynyhme rokē toh nexiase.

⁹ Mame ynara tykase ywy:

– Onyrihpyrykō zae pyra nase ipunaka! Ritonōpo omipona ehtoko zae oehtohkōme. Morara awahtao xine kuepetōkara, juteutōkara kykerekere-masaromepyra exīko mā toto.

¹⁰ Ahno a tineru ekarose, tiriiku roropa axītao rokē repe. Morara tyrise ymaro exiketomo a te, ypoetory tō a roropa, morohne tokarose ahno a axītao rokene. Seromaroro morohne onepehmapopyra ropa sehtone eya xine.

¹¹ Amarokō roropa onepehmapopyra ropa ehtoko eya xine, tineru te, uwa eukuru te, azeite, enara. Itupī tō roropa ekarotoko ropa eya xine seromaroro, uwa ke inarykatyamo te, oriwera tō inarykatyamo te, itapyīkō roropa.

¹² Ynara tykase tamuximākomo:

– Kure. Morara tyrīko ynanase onyriphopyry ae ro. Esarykō ekarōko ropa ynanase eya xine. Ynanekarohpyry roropa onepehmapopyra ropa ynanase, tykase toto.

Morara exiryke oturuketō tonehpose ya tuisa tō omiry etatohme eya xine, ekurehpyra toto ehtohme, tōmihpyrykō omipona toto ehtohme.

¹³ Mame jupō zamareary touse ya, moro tytohtohmase ya. Ynara tykase ywy:

– Ynara amarokō tytohtohmasēme exīko Ritonōpo a ōmihpyrykō omipona pyra exiketyme awahtao xine zae ehtoh ritohme. Mokyro tapyī puxihkāko Ritonōpo mana. Tymōkomoke pyra inomōko mana.

Mame morotōkomo a tozuhse:

– Kure. Morara zae mā yna a!

Mame Ritonōpo toahmase eya xine. Tōmihpyrykō omipona toehse roropa toh nexiase.

Zae Neemia ehtopōpyry

¹⁴ 12me jeimamyry ae kowenatume jahtao Juta nonory po, jeimamyry 20mā poe Arataxerexe tuisa konōtome ahtao jeimamyry 32mā pona, kowenatu tōnahsē anapoipyra exiase wekyry tō maro, moro apoipory se kowenu ahtao ro yna a.

¹⁵ Osemazuhme, kowenatume pyra ro jahtao, imehnō kowenatu tomo a ahno tyrohmanohpose tupimā ke. 40me parata tonehpose tyya xine ahno a kokoro rokē tynapyrykō epekahtohme tōkurukō maro. Ipoetory tomo a roropa ahno tyrohmanohpose. Yrome tyoro exiase Ritonōpo omipona jexiryke.

¹⁶ Erokuase yronymyryme pata apuru riry ropa poko. Jesaryme imehnō esary anapoipyra exiase. Ypoetory tō emero toerohse toto akorehmatohme pata apuru riry poko.

¹⁷ Morararo kokoro rokē tōtuhse juteu tō ytapyī tao 150me tuisa tō maro imehnō oehketō maro jenese imeimehnō nonory poe.

¹⁸ Kokoro rokē toiro pui totapapose ya te, 6me kaneru kurano te, kuratiri tuhke roropa. 10me ěmepyyr taropose ahtao eukuru kurā tyripose ya. Yrome tupime ahno erohtoh waro jexiryke osepehmapopyra exiase eya xine kowenatu epehpyryme.

¹⁹ Oya, Ritonōpo, ynara āko ase: “Wenikehpyra exiko ynyrihpyry kurā poko moxiā akorehmatohme.”

6

Neemia kuhtopōpyry Epetōkara a

¹ Mame pata apuru taotyhkanohse yna a. Orame pyra toehse, yrome omōto apuru etapuru tō onyripyra ro toh nexiase esaka. Moro waro toehse Sāparate tō Topia maro, Jesē maro, imehnō yna epetōkara maro.

² Naeroro tōmiry tonehpose ya Sāparate a, Jesē maro. Toahmase ywy eya xine jytotohme oximōtohme toto maro imepý pata pona, jakanahmā Ono pona. Yrome popyra jyriry se toh nexiase.

³ Jomiry aronanō aropoase eya xine ynara katohme:

– Ritonōpo nyriphopyry poko erohnōko ase. Onurumekasaromepyra ase jytotohme myaro. Jerōtoh onurumekara ase oturutohme rokē amaro xine.

⁴ 4me aehtoh pona morara tōmirykō tonehpose ropa ya, eya xine. Moro saaro tozuhse ropa ya oxisamo.

⁵ Mame tōmiry tonehpose ropa Sāparate a ya 5 pona ropa. Sero tymerose pape pokona, tonehse ya Sāparate poetory a, toiro.

⁶ Moro pape totapuruhmakase nexiase. Ynara tymerose:

“Ynara juruno Jesē: Ahno emero oturūko mā toto opoko xine. Tuisa konōto omipona pyra exīko juteu tō mana. Morara exiryke pata apuru rīko mā toto. Ynara nase roropa ynororo opoko: Toto tuisary konōtome oexiry se mase,

⁷ urutō tymenekase roropa oya Jerusarē po, morotōkō zurutohme tuisa konōtome oehtoh poko Juta nonory po. Tuisa Arataxerexe moro waro exīko sātā mana. Morara exiryke oeahmary se ase kymoro rokē oximōtohme oturutohme moro poko.”

⁸ Ezuhtoh aropoase eya. Ynara tykase ywy:

– Ōmihpyry emero zae pyra mana. Ajohpe mase. Ōsenetupuhtoh rokē moro.

⁹ Enaromŷke yna riry se toh nexiase yna erohtoh poko pyra yna ehtohme. “Seromaroro, Ritonōpo, jamihmehxo yna tyriko!”

¹⁰ Morara ahtao, Semaia, Teraia mūkuru, Meetapeu pary tūtasaromepyra nexiase tytapyī tae. Naeroro mokyro enese ytoase. Ynara tykase ynororo ya:

– Eropa otonēse Ritonōpo Tapyī taka, Osa Kurā taka. Moro tao omōtohtonō apurūko sytase osewomatohme, moko a oetaparyino. Ynara exiryke: koko oehnōko mā toto oetapase rahkene, tykase ynororo.

¹¹ Ynara ase eya:

– Ywy moro sã pyra ase, epaketyme pyra ase, otonētohme. Epaketyme jekarōko mah? osepynanohtohme otonēketyme Ritonōpo Tapyī tao? Morara onyripyra ase ipunaka.

¹² Moro poko tōsenetupuhse jahtao, tuaro toehse ywy. Ritonōpo poe pyra Semaia omiry nexiase. Topehmase rokē ynororo Topia a Sāparate a roropa moro omi ekarotohme ya.

¹³ Tineru tokarose eya xine jerehmapotohme, yyrypyry poko jehtohme. Mame morara toehse jahtao, ykerekeremary ynaroro, zae pyra toehse jahtao.

¹⁴ “Ritonōpo Jesemy, wenikehpyra exiko Topia tō nyrihpyry poko Sāparate maro toto wānohtohme. Wenikehpyra exikō nohpo Noatia poko imehnō urutō kō poko roropa enaromŷke jyriry se toto ehtoh poko.”

Apuru riry poko aotyhkatoŷpyry

¹⁵ Pata apuru tō poko tōtyhkase ěmepyyry 25mã po, nuno eruu po, 52me ěmepyyry taropose ahtao tyripyry poko.

¹⁶ Moro waro toehse yna epetōkara ahtao, typoremãse sã toh nexiase. Tonetupuhse eya xine, Ritonōpo a takorehmase yna exiryke moro erohtoh taotyhkanohse yna a rahkene.

¹⁷ Morara ahtao pape tō tuhke tymerose juteu tō tuisary tomo a Topia neneryme. Inymerohpyry tō roropa tapoise eya xine.

¹⁸ Juteu tō tuhke Topia epeme toh kynexine, juteu paniryyme exiryke esety Sekania, Ara mūkuru. Moro motye roropa imūkuru Joanã tyyptase Mesurã ěxiry maro, Perekia mūkuru.

¹⁹ Jĕpataka tōturuse toto Topia nyriyã kurã poko. Eya tokarose roropa jomiry emero eya xine. Pape tonehzomose ropa Topia a yneneryme, enaromŷke jyrirtohme repe.

7

¹ Morarame pata apuru tyrise ahtao te, omōtohtonō apuru tō tyrise roropa ahtao esaka te, soutatu tō tymenekase ahtao omōtohtonō erase tō te, eremiaketō, rewita tō roropa toerohtohkō poko tyrohmanohpose toto ahtao,

² orutua kō asakoro tymenekase ya pata Jerusarē tuisaryme toto ehtohme: jakorō Hanani te, Hanania, soutatu tō tuisary, tapyi janihmā tao. Ritonōpo omipona exiketyme kynexine, zae exiketyme roropa, imehnō motye.

³ Mokaro asakoro turuse ya, pata Jerusarē omōtoh etapuruhmakatohme xixi tōnuhse ahtao rokene, axitū toehpitose ahtao. Mame foto a apurutohme ropa kokonie pukuro, tysorotohtose ehtohme, moroto ro erase tō ahtao. Imehnō erase tō tymenekapose eya xine ahno Jerusarē pōkō rānao, eraseme toto ehtohme osa tō tao te, imehnō roropa eraseme ehtohme tytapyikō etonie.

Aehtyamo Papironia poe
(Extara 2.1-70)

⁴ Mame pata Jerusarē zumo nexiase, yrome pata pōkō tuhke pyra nexiase. Tuhke pyra roropa tapyi tō nexiase tukurākase ropa exiketomo.

⁵ Ritonōpo a osenetupuhtoh tyrise ukurohtaka ahno enehpotohme oximōme, tuisa tō maro, tamuximākō maro, toto ekyry tō esetykō enetohme. Pape enease ropa tymerose, apitoryme aehtyā ropa Papironia poe esetykomo. Ynara tymerose moro pape pokona:

⁶ Izraeu tō tarose ahtao Napukotonozo a typoetoryme Papironia pona, Juta pōkō tuhke tarose eya. Mokaro tooehse ropa Jerusarē pona Juta patary tō pona roropa, tosaka xine.

⁷ Ituisary tō ynara nexiase: Zoropapeu te, Jozue te, Neemia te, Azaria te, Raamia te, Naamani te, Moatekai te, Piusā te, Mixiperete te, Pikiwai te, Neum te, Paana, enara.

⁸ Sero nase tymerose atakenaka, Izraeu tō oxiekyry tō, Papironia poe aehtyamo, tuisa tō esety tymerose, atapona tuhke imaro xine exiketō roropa:

Oxiekyry tomo:

Paro tomo 2.172me,

⁹ Sepatia tomo 372me,

¹⁰ Ara tomo 652me,

¹¹ Paate-Moape (Jesua pakomotyā Moape roropa) 2.818me,

¹² Erāo tomo 1.254me,

¹³ Zatu tomo 845me,

¹⁴ Zakai tomo 760me,

¹⁵ Pinui tomo 648me,

¹⁶ Pepai tomo 628me,

¹⁷ Azakate tomo 2.322me,

¹⁸ Atonikā tomo 667me,

¹⁹ Pikiwai tomo 2.067me,

²⁰ Atim tomo 655me,

²¹ Atea tomo (esety akorō Ezekia) 98me

²² Hasū tomo 328me,

²³ Pesai tomo 324me,

²⁴ Haripe tomo 112me,

²⁵ Kipeāo tomo 95me.

Pata tomo

²⁶ Tooehse ropa ahno, itamuru tō ynara pata tō po nexiase: Perē po, Netopa po roropa 188me.

²⁷ Anatote po 128me,

²⁸ Pete-Azamawete po 42me,

²⁹ Kiriante-Jearī po, Sepira po, Peerote po roropa 743me,

³⁰ Rama po, Kepa po roropa 621me,

- 31 Mikima po 122me,
 32 Peteu po Ae maro 123me,
 33 Nepo po 52me,
 34 Imepÿ Erão po 1.254me,
 35 Harĩ po 320me,
 36 Jerikó po 345me,
 37 Rote po, Hatite po Ono maro 721me,
 38 Senaa po 3.930me.

Oturuketomo

- 39 Sero nase oturuketō ekýry tō aehtyamo Papironia poe: tuisa esety, imaro xine exiketō tuhke exiry, enara: Jetaia tomo (Jesua pakomotyamo) 973me,
 40 Imea tomo 1.052me,
 41 Pasua tomo 1.247me,
 42 Harĩ tomo 1.017me.

Rewita tomo.

- 43 Sero nase rewita tō oxiekyry tō aehtyamo Papironia poe Jesua tomo, Katamieu tō maro (Hotawia pakomotyamo) 74me,
 44 Rue etonanomo, eremiaketō roropa, (Asape pakomotyamo) 148me,
 45 Ritonōpo Tapyĩ omōtoher erase tomo, (Sarũ tō pakomotyamo, Atea maro, Taumō maro, Akupe maro, Hatita maro, Sopai maro, enara) atapona 138me toh nexiase.

Erohketō Ritonōpo Tapyĩ poko

- 46 Sero nase Ritonōpo Tapyĩ poko erohketō ekýry tō, aehtyamo Papironia poe. Tuisa tō esety tō tymerose: Zia te, Hasupa te, Tapaote,
 47 Kero te, Xia te, Patō te,
 48 Repana te, Hakapa te, Saumai te,
 49 Hanã te, Jiteu te, Kaa te,
 50 Reaia te, Rezĩ te, Nekota te,
 51 Kazã te, Uza te, Paseia te,
 52 Pesai te, Meunim te, Nepixĩ te,
 53 Pakepuke te, Hakupa te, Harua te,
 54 Pasarite te, Meita te, Harasa te,
 55 Parako te, Xisera te, Tema te,
 56 Nexia te, Hatipa, enara.

Saromão poetory

- 57 Sero nase Saromão poetory tō ekýry tō aehtyamo Papironia poe: Tuisa tō esety rokē tymerose: Sotai te, Soperete te, Perita te,
 58 Jaara te, Tarakō te, Jiteu te,
 59 Sepatia te, Hatiu te, Pokerete-Hazepai te, Amō, enara.
 60 Atapona mokaro Ritonōpo Tapyĩ poko erohketō ekýry tō, Saromão poetory ekýry tō maro 392me nexiase.
 61-62 Imehnō aehtyamo, oxiekyry tō Teraia tomo, Topia tō maro te, Nekota tō maro 642me ahno nexiase, pata tō Teu-Mera poe, Teu-Harasa poe, Kerupe poe, Atō poe, Imea poe, enara. Yrome Izyraeu tōme toto ehtoh enetupuhpo-toh pyra toh nexiase, Izyraeu pakōme nymyry toto exiry waro ehtohme.
 63 Oturuketō ekýry tō Hopaia tomo, Hakoze tō maro, Paazirai tō roropa pape tō onepýra toh nexiase tytamurukō ehtoh waro toto ehtohme. (Mokaro Paazirai tō tamuru typtase kynexine Paazirai pata Kireate pō ěxiry maro. Tymeretamuru esety tapoise eya tosetyme.)

⁶⁴ Oturuketōme erohsaromepyra toh nexiase tytamurukō waro nymyry pyra toexirykōke.

⁶⁵ Oturuketō napyry kurā, ahno nekarotyā Ritonōpo a onenahpopyra kowenatu nexiase eya xine imep̄y oturukety, imehxo exikety oehtohto, imenekary waro exikety Urim poko, Tumī maro.

⁶⁶ Atapona Izyraeu tō aehtyā 42.360me nexiase.

⁶⁷ Ipoetory tō atapona 7.337me nexiase. Eremiaketo 245me nexiase.

⁶⁸ Kawaru tō 736me nexiase. Mura tomo 245me nexiase.

⁶⁹ Kameru tomo 435me nexiase. Jumētū tomo 6.720me nexiase.

⁷⁰ Tuhkākomo a tytinerū tokarose akorehmatohme Ritonōpo Tapyī ritohme ropa. Uuru tokarose kowenatu a 8,4 kirume te, 50me paxiha tōkehko Ritonōpo eahmary poko ehtohme, oturuketō zupō 530me.

⁷¹ Oxikeyry tō tamuximākomo a uuru tokarose Ritonōpo a 168 kirume te, parata roropa 1.257 kirume tokarose eya xine.

⁷² Imehnō ahno a uuru tokarose 168 kirume te, parata roropa 1.142 kirume te, upo roropa 67me, oturuketō zupōme.

⁷³ Morarame mokaro juteu tō emero tōsesarise toh nexiase Juta patary tō po, pata pitiko po roropa. Oturuketōme toh nexiase te, rewita tomo te, Ritonōpo Tapyī erase tomo te, eremiaketomo te, ahno rokē roropa te, Ritonōpo Tapyī poko erohketomo, enara.

8

Ritonōpo Omihpyry sekerematopōpyry Extara a

¹ Morarame nuno 7mā toehse ahtaō juteu tō emero toh nexiase typatarykō po. Ēmepyy apitorymā po nuno 7mā po tōximōse toto emero Jerusarē po, Omōtoh Tuna tō ēpataka. Ritonōpo Omihpyry tonehpose eya xine oturukety Extara a, amorepaneme aexiryke, Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a ekarotome Izyraeu tomo a.

² Moro pape tonehse Extara a oximōmākomo a: orutua komo, nohpo tomo, poeotohti tō maro, enetuputyry waro exiketomo.

³ Mame moroto, jaraō, omōtoh ēpataka Ritonōpo nymeropohpyry tysekere-mase Extara a imoihmākō netaryme, ēmehtopōpyry poe tāxiahtaō pona. Kure rokē totase eya xine.

⁴ Xikihme Extara nexiase zara pitiko po, wewe risē po. Moro zara pitiko tyrise eya xine moro poko ehtohme. Extara apotunuru wino xikihme nexiase Matitia te, Semā te, Anaia te, Uria te, Hiukia te, Maaseia, enara.

Xikihme roropa opozery wino nexiase: Petaia te, Misaeu te, Maukia te, Hasū te, Hasapatana te, Zakaria te, Mesurā, enara.

⁵ Moroto Extara nexiase zara pitiko po, kaehxo, imoihmākō epoe. Mokyro enēko toh nexiase emero. Pape totapuruhmakase ahtaō eya, xikihme toehse toto emero.

⁶ Ynara tykase Extara:

— Kure mase Ritonōpo, sykatone. Imehxo mase, yna Esemy!

Tomarykō tan̄yse imoihmākomo a. Ynara tykase toto:

— Ije! Aō! (Amem! Amem!)

Tosekumurukō po typorohse toh nexiase, tōmytykō po nono pokoxi Ritonōpo eahmaryke Tosēkōme.

⁷ Imeīpo towōse ropa toto xikihme tosao xine. Tamorepase toto rewita tomo a Ritonōpo Nyriphopyry poko, Aomihpyry poko: Jesua a, Pani a, Serepia a, Jamī a, Akupe a, Sapetai a, Hotia a, Maaseia a, Kerita a, Azaria a, Jozapate a, Hanā a, Peraia a, enara.

⁸ Ritonõpo Omiry, Moeze nymerohpyry sekeremãko toh nexiase, Aomiry apiakãko toh nexiase. Toto amorepãko roropa toh nexiase zae isekeremahpyry enetupuhtohme eya xine.

⁹ Ritonõpo omiry sekeremary etaryke tyya xine, toemynyhmase toto tukurohtaõ xine. Tyxitapitose toto. Naeroro turuse toto kowenatu Neemia a, oturukety Extara a roropa, Ritonõpo omiry poko amorepane, rewita tomo a roropa, amorepane akorehmananomo. Ynara tykase toto:

– Sero ãmepyry Ritonõpo Kuesêkõ eahmatohme nase. Morara exiryke xitara sehtone, emynyhmara roropa sehtone.

¹⁰ Ytotoko atapyĩkõ taka. Otuhtoh konõto tyritoko. Anapyrykõ apiakato eukuru roropa ekarotohme imehnomo a, tynahke pyra exiketomo a. Seroae Ritonõpo kurã eahmatohme mana; naeroro emynyhmara ehtoko. Atãkyematoko Ritonõpo poko, morara awahtao xine jamihme matose exiko.

¹¹ Ahno rãnakuroko toytose Rewita tomo xitaketõ mynyhpãkapose.

– Emynyhmara ehtoko. Kure Ritonõpo ehtoh poko tãkye rokẽ ehtoko.

¹² Naeroro toytose toto, emero tytapyĩkõ taka, otuhse te, eukuru ãse, atãkyematohme. Tynahke exiketõ a tynapyrykõ tapiakase ekarotohme imehnomo a, Ritonõpo omiry sekerematopõpyry tonetupuhse eya xine exiryke.

Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko

¹³ Yrokokoro toytose toto, oxiekyry tõ tamuximãkomo, oturuketõ maro, rewita tõ maro, Extara a, atamorepase imaro, Ritonõpo nyripohpyry poko.

¹⁴ Ritonõpo nyripohpyry Moeze a tonese eya xine, ynara tymerose: tapyi tõ pitiko aõ Izyraeu tõ nyhnõko mã toto, Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko ahtao.

¹⁵ Naeroro omi taropose eya xine Jerusarẽ poro porehme, imehnõ pata tõ pona roropa porehme. Ynara tykase toto:

– Ytotoko ypy tõ pona wewe amoriry tõ enehse, pinieiro tomo, oriwera tomo, murta tomo, airiki panõ tõkehko, imehnõ roropa tapyi tõ pitiko tyritohme, Moeze nyripohpyry ae ro.

¹⁶ Naeroro toytose toto amoriry tõ enehse. Tapyi pitiko tyrise eya xine tytapyĩkõ zarã po, tytapyĩkõ myhtokoxi te, Ritonõpo Tapyi zarã po, nono pipahmã po Omõtoh Tuna tõ ãpataka te, Omõtoh Eparaĩ ãpataka, enara.

¹⁷ Papironia poe aehtyamo a emero tapyi tõ pitiko tyrise. Morohne taka tomõse toto Otuhtoh enahtoh pona ro. Moino ro, Jozue, Num mükuru ehtopõpyry poe, moro panõ onyripyra Izyraeu toh nexiase. Tãkye toh nexiase emero porehme.

¹⁸ Kokoro rokẽ ãmepyry apitorymã poe etyhyry pona Ritonõpo Omiry zokonaka tysekeremase eya xine. Tõseahmase toto 7me ãmepyry ae. Mame ãmepyry 8mã po tõximõse toto, Ritonõpo eahmaryme otuhtoh konõto etyhyryme Moeze nymerohpyry ae ro.

9

Ahno osekarory tyrypyrykõ poko

¹⁻² Mame ãmepyry 24mã po, nuno 7mã po, tõximõse Izyraeu tomo, otuhpyra ehtohme, toemynyhmatohkõme tyrypyrykõ poko. Osemazuhme tätapiakase toto juteutõkara wino. Toemynyhmarykõ enetupuhpotohme upo tamuruse eya xine, kamisa topuxiximã risemy. Tupuhpyrykõ pona nono tyrise roropa eya xine. Mame towõse toto xikihme, tyrypyrykõ tokaropitose eya xine, tytamurukõ rypypyry tõ roropa.

³ Okynahxo, 3 orame exisasaka Ritonõpo Omiry tysekeremase toto a, imoihmākō netaryme. Moromei po 3 orame ropa tōsekarose toto, tyrypyrykō tokarose eya xine, kure Ritonõpo tokarose roropa eya xine eahmaryme.

⁴ Rewita tō xikihme toh nexiase tyzarā pitiko po, kae. Tōturuse toto opore samo Ritonõpo a, Tosēkomo a. Ynara toh nexiase zara po: Jesua te, Pani te, Katamieu te, Sepania te, Puni te, Serepia te, Pani te, Kenani, enara.

⁵ Mame ahno tykohmase rewita tomo a Ritonõpo eahmatohme. Ynara toh nexiase rewita tomo: Jesua te, Katamieu te, Pani te, Hasapaneia te, Serepia te, Hotia te, Sepania te, Petaia, enara. Ynara tykase toto:

“Owōtoko! Ritonõpo Oesēkō eahmatoko!

‘Kure mase, Ritonõpo,’
kakehpyra ehtoko jūme.

Ah emero sero nono pōkō, ‘Kure mase,’ nykā toto eya,
Imehxo aexiryke, eahmary kyaa xine ipune pyra ahtao ro.”

Aoturutopōpyry kō Ritonõpo a

⁶ Ynara tykase Izyraeu tō Ritonõpo eahmaryme:

“Ritonõpo, omoro rokē yna Esēme mase.

Kapu tyrise oya, xirikuato tō roropa.

Sero nono tyrise oya, tuna konōto roropa, emero zae exiketō roropa.

Isene toto tyrise oya, emero porehme.

Tosekumurukō po kapuaōkō porohnōko mā toto oeahmaryme.

⁷ “Oya, Ritonõpo, Aparā tymenekase,
touse ynororo oya Ua wino, Papironia poe;
Esety tymyakāmase oya Aparāome.

⁸ Ÿme aexiry oya, tonese oya.

Ōmihpyry metapoase eya.

Sero nono ekarōko ase Aparāo a, makene:

Kanaā pōkō nonory, heteu tō nonory, amoreu tō nonory,

perizeu tō nonory, jepuseu tō nonory, kirikaseu tō nonory,

ipakomotyā esaryme ehtohme.

Morara tyrise oya, omihpyry ae ro, ekurehpyra oexiryke.

⁹ “Yna tamuru tō etuarimatopōpyry tonese oya Ejitu po.

‘Yna ipynanohko!’

katopōpyry okohmaryme eya xine totase oya tuna konōto Tahpiremā ehpiō po.

¹⁰ Tōsenuruhkase toto ajamitunuru eneryke tyaa xine Ejitu tuisary wānopryrime,

Kowenu tuisary akorehmananō wānopryrime roropa, Ejitu pōkō maro,

zuario oexiryke opoetory tō rohmanohpotopōpyry eya xine.

Morara exiryke imehxo oexiry waro toehse sero nono pōkō mā emero,

seroae ro imehxo oexiry waro mā toto emero porehme.

¹¹ Tuna konōto tapiakase oya yna tamuru tō ēpataka,

Tarose toto oya tuna kuroko, osema ae akuohtohme, nono tonorē poro.

Mokaro ekahmananō tynerymapose oya zue ao.

Tyneryse toto topu neryry samo pohkane konōto kuao.

¹² Akurū ke toto tarose oya saereme ahtao,

koko apoto xikihmā ke, tykohmāse ahtao.

Osema saerehkatohme, zae osema ae toto ytotohme.

¹³ Ypy Xinai pona tyhtose omoro, kapu ae Opoetory tō zurutohme.

Ōmihpyry kurā mekarose eya xine

zae ehtoh poko tamorepase toto oya.

¹⁴ Tamorepase toto oya ěmepýry 7mã apiakary poko, opoko ehtohme, oeahmatohme eya xine. Opoetory, Moeze ae, onyriphopyry mekaroase eya xine.

¹⁵ Omise toehse toto ahtao, kapu ae tonahsě menehpoase inapyrykomo, topu poe tuna tutũtanohpose oya tutunazehnase toto ahtao. Tynonorykõ tapoipose oya tosarykõme, õmihpyry ae ro, itamuru tomo a.

¹⁶ Yrome yna tamuru tõi epyrypaketõme toh nexiase putupyra exiketõ sã toehse toto õmihpyry omipona se pyra toh kynexine, Onyriphopyry tomo.

¹⁷ 'Arypyra, Õmiry omipona pyra ynanase,' tykase toto. Tuenikehse toto onyrihpyry poko emero; tuenikehse toh kynexine ajamitunuru enepotopõpyry poko. Toepyryparykõme, imepỹ tymenekase eya xine tutuisarykõme, Ejitu pona toto arotohme ropa, topehke pyra imehnõ namotome toehtohkõme ropa.

Yrome omoro, Ritonõpo, yna rypyry korokaneme mase. Kurãme mase, yna pyno exiketyme.

Okynã sã yna zehno pyra mase, opoetory tõi pynanopyry enahpyra mana. Morara exiryke toto onurumekara mexiase.

¹⁸ Pui mũkuru panõ tyrise eya xine, uuru risemy.

'Ritõ mose ro' tykase toto, 'Kuenepyhþõkomo Ejitu nonory poe.' Ritonõpo, tyhtomase mexiase eya xine.

¹⁹ Yrome toto onurumekara mexiase ona tonorẽ po, ahno pyno itamurume oexiryke. Akuru onupuxihkara mexiase apoto roropa osema enepotohme eya xine saereme ahtao, koko, enara.

²⁰ Ouzenu kurã mekaroase eya xine toto amorepaneme zae ehtoh poko toto ehtohme; Tonahsě manã mekaroase eya xine tuna roropa tutunazehnase toto ahtao.

²¹ 40me jeimamyry taropose eya xine ona tonorẽ po, tynahpase toto oya, omise pyra toto ehtohme. Toto zupõ onenahkara roropa kynexine, ipupurukõ zaozao pyra toh kynexine.

²² "Oya ahno typoremãkapose eya xine, tuisa konõto tomo, katonõ nonory, tosarykõ ehpiõ po, Hexipõ nonory typoremãkase Izýraeu tomo a, tuisa Seõ nonory roropa, Pasã nonory roropa, moroto Oke tuisame ahtao.

²³ Oya ipoenõ tomãkapose, tuhke ikuhpỹme, xirikuato sã kapu ao. Mame tonehse toto oya sero nono pona, õmihpyry ae ro, itamuru tomo a.

²⁴ Kanaã nonory typoremãkase eya xine; oya morotõkõ typoremãkapose. Opoetory tomo a, ajamitunuru mekarone, typenetatohkõ ritohme Kanaã þõkomo a, ituisary tomo a roropa.

²⁵ Pata tõi jamihmãkõ tapoise eya xine tapuruse toto ahtao ro, tupito tõi kurã roropa,

tapyi tō maro tymōkomoke pehme,
 tuna pēkamā tō tahkase toto ahtao, oriwera tomo, wewe eperytaketomo,
 uwa zoko ke tarykase exiketomo.
 Typenetatohkō tonahsēme tonahse eya xine,
 tupunase toto, tōseahmase toto
 onekarohpyry kurā ke porehme.

26 “Yrome opoetory tō orumekary se toehse,
 owino toeramase toto;
 ōmiry omipona pyra toehse toh kynexine.
 Toeramase toto ōmihpyry omipona toehxīpo xine.

Ōmiry poko urutō kō totapase eya xine,
 zae ehtoh poko tutuarōtase toto ahtao,
 ‘Ehmaropa Ritonōpo a ropa,’ tykase toto ahtao.
 Tyzehno xine orine toto, tynyrihpyrykō ke, tōmihpyrykō ke roropa.

27 Morara exiryke tokarose toto oya toto epetōkara a, toto poremākatohme,
 irohmanohpotohme.

Yrome toetuarimārykohtao, okohmane toto takorehmapotohkōme,
 tozuhse toto oya, kapu ae.
 Toto pyno exikehpyra oexiryke,
 toto akorehmananō tonyohse oya, toto pynanohtohme epetōkara wino.

28 Mame osepeme toehse ropa toto ahtao tykatonomorykō maro,
 tyryrypyrykō poko toehse ropa toto, ōmiry omipona pyra.
 Morarame toto typoremākapose ropa oya, topetōkara a.

Mame toeramase ropa toto ahtao,
 tyryrypyrykō rumekātohme ropa,
 toto pynanohtohme ropa oya,
 Aomirykō totase oya, kapu ao,
 toto typynanozhomose ropa oya,
 toto pyno exikehpyra oexiryke.

29 Turuse toto oya: ‘Kurehxo exiry Jomiry omipona awahtao xine,’
 yrome aepyryparykōke Ōmihpyry turumekase eya xine.

Ōmihpyry omipona ahtao isene exīko ynanase.
 Orumekary se toh kynexine, putupyra exiketō samo,
 Ōmihpyry omipona pyra toehse toto.

30 Tuhke jeimamyry ae turuse toto oya,
 penekehpyra mexiase.

Urutō kō ae tōturuse Ouzenu toto netaryme repe,
 yrome onetara toh kynexine.

Naeroro toto mekarone imehnō nono pōkomo a toto poremākatohme eya
 xine.

31 Māpyra, toto pyno exikehpyra oexiryke,
 toto onurumekara mexiase
 toto onenahkara roropa mexiase.
 Omoro mase Ritonōpo,
 opoetory tō pyno exikehpyra, kurāme oexiryke!

32 “Ritonōpo, yna Esemy, Imehxo Exiketyme mase!
 Osenuruhkāko ynanase, ajamitunuru eneryke yna a!

Ōmihpyry yna tamuru tomo a anamonohpyra mase.
 Moino typoremākase yna ahtao, axirio tomo a tarona, toetuarimase yna!
 Yna tuisary tomo, yna tamuximākomo, oturuketomo te, urutō kō roropa,

yna tamuru tomo te, yna ekyry tomo emero toetuarimase yna!
Wenikehpyra exiko yna etuarimatoh poko!

³³ Zae mase ipunaka yna wānopyry poko;
zae ro mexiase, iirypyryme toehse yna ahtao ro.

³⁴ Onyriphopyry omipona pyra yna tamuru tō kynexine,
yna tuisary tomo te, tamuximākomo, oturuketō roropa.

Ōmiry onetara toh kynexine, turuse toto ahtao oya.

³⁵ Kure oexiryke opoetory tomo a, tuisa tō tyrise oya toto esēme.

Moroto toh kynexine nono konōto po, nono kurā po, onekarohpyry;
yrome oeahmara toh kynexine, tyrypyrykō onurumekara, popyra toto
ehtopōpyry poko.

³⁶ Seromaroro imehnō namotome ynanase,
sero nono onekarohpyry po, nono kurā, tŷkyryry zamaro exikety,
ipoe otuhnōko ynanase.

³⁷ Tykyrysā tōkehko arōko tuisa tomo,

onekarotyā yna a

ynarohmanohpotohme yna rypyry pokoino.

Typhenetatohkō rīko mā toto yna a te, yna eky tō poko, pui tōkehko poko, enara.
Naeroro yna ryhmatopōpyryke otupīko ynanase.”

Tosetykō merotopōpyry tōmiryko etaporyme

³⁸ Morara exiryke, morohne toehse exiryke, kymarokō Izyraeu tō,
kuomirykō merōko sytatose Ritonōpo omihpyry omipona kuehtohkōme.
Mame moro pokona tosetykō merōko kutuisarykō mana, rewita tō maro,
oturuketō roropa, enara.

10

¹ Mame tosety merohpō osemazupu, kowenatu Neemia, Hakaria mūkuru
nexiase. Mokyro mykapo Zetekia nexiase. Mokaro mykapo imehnomo a
tosetykō tymerose. Ynara toh nexiase:

² Oturuketomo: Seraia te, Azaria te, Jeremia te,

³ Pasua te, Amaria te, Maukia te,

⁴ Hatu te, Sepania te, Maruke te,

⁵ Harī te, Meremote te, Opatia te,

⁶ Tanieu te, Kinetō te, Paruke te,

⁷ Mesurā te, Apia te, Miamī te,

⁸ Maazia te, Piukai te, Semaia, enara.

⁹ Rewita tomo: Jesua, Azania mūkuru te, Pinui, Henatate ekyry tō wino te,
Katamie te,

¹⁰ Sepania te, Hotia te, Kerita te, Peraia te, Hanā te,

¹¹ Mika te, Reope te, Hasapia te,

¹² Zakua te, Serepia te, Sepania te,

¹³ Hotia te, Pani te, Peninu, enara.

¹⁴ Tamuximākomo: Paro te, Paate-Moape te, Erāo te, Zatu te, Pani te,

¹⁵ Puni te, Azakate te, Pepai te,

¹⁶ Atonia te, Pikiwai te, Atim te,

¹⁷ Atea te, Ezekia te, Azua te,

¹⁸ Hotia te, Hasū te, Pezai te,

¹⁹ Haripe te, Anatote te, Nopai te,

²⁰ Makapia te, Mesurā te, Hezia te,

²¹ Mesezapeu te, Zatoke te, Jatua te,

²² Peratia te, Hanā te, Anaia te,

- 23 Ozeja te, Hanania te, Hasupe te,
 24 Haroe te, Pirea te, Sopeke te,
 25 Reū te, Hasapana te, Maaseia te,
 26 Aia te, Hanā te, Anā te,
 27 Maruke te, Harī te, Paana, enara.

Toto netapohpyry

28 Kymarokomo, Izyraeu tomo te, oturuketomo te, rewita tomo te, Ritonōpo Tapyī erase tomo te, Itapyī poko erohketō maro te, eremiaketomo te, imehnō maro, emero Ritonōpo Omihpyry omi poe tātapiakase exiketomo juteutōkara wino, yna nonory po toto ahtao ro: kypyxiākō maro, kypoenōkō maro, tuātase toto ahtao, enetuputyry waro toto ahtao,

29 oximōnōko sytatose kutuisarykō maro kuomirykō etapotohme Ritonōpo netaryme: aomihpyry omipona kuehtohkōme, inekarohpyry Moeze a. Ritonōpo Kuesēkō Nyripohpyry omipona exīko sytatose emero porehme. Aomipona pyra toehse kuahtao xine kuānohtorŷko Ritonōpo maña popyry ehtoh enehporyke eya.

30 Kuēxirykō onekaropyra exīko sytatose juteutōkara pyxiāme te, mokaro ēxiry tō onymerkara roropa exīko sytatose kumūkurukō pyxiāme.

31 Ēmepyyry 7mā oserematoḥ po osepekahpyra exīko sytatose. Tiriiku tōkehko enepyyrhtao juteutōkara a, ekamotohme 7mā po onepekahpyra exīko sytatose. Imepŷ ēmepyyry tapiakase ahtao Ritonōpo eahmatohme ipotory tomo a, moro po osepekahpyra exīko sytatose.

Jeimamyry 7mā po kutupikō poko erohpyra exīko sytatose. Mame imehnō nepehmary ro ahtao, moro onepehmapopyra exīko sytatose.

32 Jeimamyry ae rokē 4 karamame parata ekarōko sytatose emero Ritonōpo Tapyī tinerūme.

33 Ynara ekarōko sytatose Ritonōpo eahmatohme Itapyī tao: pāo tomo kynekarorykōme Ritonōpo a te, kokoro rokē tiriiku te, sēwata maro, okyno tomo zahkatohme tytororo kynekarorykōme kokoro rokene te, imehnō okyno tō kynekarorykōme ēmepyyry 7mā po te, oseahmatoḥ Nuno Kasenato po, imehnō oseahmatoḥ po roropa te, imehnō kynekarorykō roropa Ritonōpo a te, kynekarorykō roropa Izyraeu tō rypyry korokapotohme te, emero rokē Ritonōpo Tapyī kyryryme roropa ise ahtao.

34 Emero jeimamyry ae kymarokomo, Izyraeu tomo te, oturuketomo te, rewita tō maro, imenekatoḥ emāko apotopokō poko erohketō menekatohme okyno tō zahkatohme Ritonōpo Tapyī tao, kynekarorykōme Ritonōpo Kuesēkōmo a, Inyripohpyry ae ro.

35 Emero jeimamyry ae tiriiku, apitoryme toehse exikety enehnōko sytatose Ritonōpo Tapyī taka kynekarorykōme te, sēwata roropa apitoryme toehse exikety te, wewe tō epery tōkehko roropa apitoryme toehse exiketomo.

36 Kumūkurukō osemazupu tonuruse exiketō enehnōko sytatose Ritonōpo Tapyī taka, oturuketō a mokaro ekarotohme Ritonōpo a, Inyripohpyry ae ro. Kuekykō mūkuru tō osemazupu tonuruse exiketō roropa ekarōko sytatose Ritonōpo a, pui mūkuru osemazupu tonuruse exiketomō te, kaneru mūkuru osemazupu tonuruse exiketomo te, poti mūkuru osemazupu tonuruse exiketomo, enara.

37 Pāo enehnōko sytatose oturuketomo a Ritonōpo Tapyī taka, tyrise tiriiku apitorymā toehse exikety ke, emero jeimamyry ae te, uwa eukuru jehnahpyry ekarōko roropa sytatose, tyrisenano, kynekarorykōme te, azeite te, wewe epery tō roropa.

10me ahtao toiro ekarōko sytatoše rewita tomo a tÿkyryry tapoise ahtao kyya xine, Ritonōpo Omihpyry ae ro.

³⁸ Oturuketety toiro Arāo paryme, rewita tō maro exīko moro zokonaka apoiryhtao eya xine. Mame morohne tapoise ahtao 10me ahtao toiro tarosēme exīko rewita tomo a ikurākatohme Ritonōpo Tapyī taka, Ritonōpo Tapyī tao enahtohme.

³⁹ Morohne ahno nekarotyā arōko toto, Izyraeu tomo te, rewita tomo ikurākatoh taka: tiriiku tōkehko te, uwa eukuru jehnahpyry te, azeite, enara. Moro tao Ritonōpo Tapyī mōkomory mana. Moroto oturuketō esary toerohthoko toto ahtao te, omōtoherasamo te, eremiaketō roropa, enara.

Ritonōpo Kuesēko Tapyī onurumekara sytatoše.

11

Jerusarē po exiketomo

¹ Izyraeu tō tuisary tō moroto rokē kynexine toto Jerusarē po. Imehnomo a imenekatohtomase, 10me tapyi tō ahtao toiro tapyi taōkō menekatohme ytotohme Jerusarē pona osesaritohme, Ritonōpo nymenekahpyry tosaryme. Imehnō nexiase imehnō pata tō po, pata tō pitiko po roropa.

² Jerusarē po toytory se exiketō ahtao, kure rokē tyripose toto morotona imoihmākomo a.

³ Izyraeu tō nexiase imehnō pata tō po, oturuketō roropa te, rewita tomo te, Ritonōpo Tapyī poko erohketō te, Saromāo poetory tō pakomotyamo, enara. Tosarykō po toh nexiase.

Juta tō tuisary tō, Jerusarē po exiketō ynara nexiase:

⁴ Juta pakomotyamo:

Ataia, Uzia mūkuru, Zakaria pary. Itamuru tō kynexine: Amaria te, Sepatia te, Maarareu, enara, Pereze, Juta mūkuru pakomotyamo;

⁵ Maaseia, Paruke mūkuru, Kou-Howe pary. Itamuru tō kynexine: Hazaia te, Ataia te, Joiaripe te, Zakaria, enara, Sera, Juta mūkuru pakomotyamo.

⁶ Pereze pakomotyā 468me orutua kō nexiase, soutatume exiketomo.

⁷ Pējamī pakomotyamo: Saru, Mesurā mūkuru, Joete pary. Itamuru tō kynexine Petaia te, Koraia te, Maaseia te, Itieu te, Jesaia, enara;

⁸ Kapai roropa Sarai maro, Saru ekyry tomo, enara.

Atapona 928me orutua komo, Pējamī tomo toh nexiase Jerusarē po;

⁹ Joeu, Zikiri mūkuru toto tuisaryme nexiase. Juta, Senua mūkuru tuisa akorehmaneme nexiase.

¹⁰ Oturuketomo:

Jetaia, Joiaripe mūkuru, Jakī maro;

¹¹ Seraia, Hiukia mūkuru, Mesurā pary. Itamuru tō kynexine: Zatoke te, Meraiote te, Aitupe, oturuketō tuisary Ritonōpo Tapyī tao.

¹² Atapona 822me orutua komo, erohketōme toh nexiase Ritonōpo Tapyī tao;

Ataia, Jeroão mūkuru, Peraria pary. Itamuru tō kynexine Anazi te, Zakaria te, Pasua te, Maukia, enara.

¹³ Atapona 242 orutua kō nexiase, typoenoke exiketomo;

Amasai, Azareu mūkuru, Azai pary. Itamurukō kynexine Mexiremote te, Imea, enara.

¹⁴ 128me orutua kō nexiase, oxiekyry tomo, soutatu tō orēpyra exiketomo. Toto tuisary nexiase Zapitieu, orēpyra exiketō ekyry.

¹⁵ Rewita tomo:

Semaia, Hasupe mūkuru, Azarikā pary. Itamuru tō kynexine Hasapia te, Puni, enara;

¹⁶ Sapetai te, Jozapate roropa rewita tō emese kure exiketomo. Erohketō tuisaryme toh nexiase Ritonōpo Tapyī poko jarao.

¹⁷ Matania, Mika mūkuru, Zapiti pary, Asape ekyryme nexiase. Ritonōpo Tapyī tao eremiaketō tuisaryme nexiase, toto eremiary poko, “Kure mase, Ritonōpo,” kary poko eya xine Ritonōpo eahmaryme;

Pakepukia, Matania akorehmaneme nexiase.

Apata, Samua mūkuru, Karau pary. Jetutū ekyryme nexiase ynororo.

¹⁸ Atapona 284 rewita tō nexiase pata kurā Jerusarē po.

¹⁹ Ritonōpo Tapyī omōtoherase tomo: Akupe te, Taumō maro, jekyry tō maro: 172 orutua kō atapona.

²⁰ Imehnō Izyraeu tō nexiase tosarykō po, imehnō pata tō po, pata pitiko po roropa Juta nonory po, imehnō oturuketomo te, imehnō rewita tomo, enara.

²¹ Ritonōpo Tapyī poko erohketō toh nexiase Opeu po, Jerusarē po. Toerohkō tuisary tō nexiase Zia te, Kixipa, enara.

²² Mokaro rewita tō Jerusarē po exiketō tuisary nexiase Uzi, Pani mūkuru, Hasapia pary. Itamurukō kynexine Matania te, Mika, enara. Asape ekyryme nexiase ynororo. Mokaro nexiase eremiaketomo, eremiatoh rinanomo, Ritonōpo eahmary poko Itapyī tao.

²³ Tuisa konōto nyripohpyry nexiase, imoihmākō akorehmananō atakenaka etyorōmāko mā toto kokoro rokē eremiatoh poko, Ritonōpo eahmary poko Itapyī tao.

²⁴ Petaia, Mesezapeu mūkuru, Zera ekyryme, Juta parūpyryme roropa toerohse Izyraeu tō akorehmaneme, Perexia tuisary konōto ēpataka.

Imehnō pata tō pōkomo

²⁵ Izyraeu tō tuhke toh nexiase pata tō po tutupikō pūto. Juta tō nexiase Kiriāte-Arapa po te, Tipō po te, Jekapazeeu te, pata tō pitiko po roropa, moro pata tō pūto.

²⁶ Tōsesarise toto: Jesua po te, Morata po te, Pete-Parete po te,

²⁷ Hazaa-Suau po te, Peresepa po te, pata pitiko tō po roropa moro pata tō zomye.

²⁸ Zikirake po toh nexiase te, Mekona po te, pata pitiko tō po roropa moro pata tō pūto te,

²⁹ Ene-Rimō po te, Zora po te, Jaramute po te,

³⁰ Zanoa po te, Aturā po te, pata pitiko tō po roropa moro pata tō pūto. Pata Rakixi po toh nexiase te, tutupi tō po roropa ameke pyra; pata Azeka po te, pata pitiko tō po roropa moro pata pūto. Ynara nexiase, Juta tō moroto ehse toh nexiase Peresepa poe ikurenaka, jakanahmā Hinō pona inikahpozakoxi.

³¹ Pējamī tō nexiase moroto Kepa poe inikahpozakoxi te, Mikima pona te, Aia pona te, Peteu pona te, pata tō pitiko po roropa moro pata tō pūto te,

³² Anatote po te, Nope po te, Anania po te,

³³ Hazoa po te, Rama po te, Kitaī po te,

³⁴ Hatite po te, Zepoī po te, Neparate po te,

³⁵ Rote po te, Ono maro, jakanahmā Emese kure Erohketō esary po.

³⁶ Toitoine rewita tō roropa, Juta tō nonory po aepyhpyā taropose toh nexiase Pējamī tō nonory pona.

12

Oturuketō esetykō rewita tō maro

¹ Papironia poe oturuketō tooehse toh nexiase rewita tō maro, Zoropapeu, Saratieu mūkuru maro, Jozue, Oturukety Tuisamehxo exikety maro.

² Ynara toh nexiase oturuketomo: Seraia te, Jeremia te, Extara te, Amaria te, Maruke te, Hatu te,

³ Sekania te, Reū te, Meremote te,

⁴ Ito te, Kinetoi te, Apia te,

⁵ Miami te, Maatia te, Piuka te,

⁶ Semaia te, Joiaripe te, Jetaia te,

⁷ Saru te, Amoke te, Hiukia te, Jetaia, enara.

Mokaro tuisamehxo toh nexiase, oturuketō rānao isene Jozue ahtao.

⁸ Rewita tomo:

Ynara tymenekase toh nexiase erohtohme eremiatoh poko Ritonōpo eahmary poko: Jesua te, Pinui te, Katamieu te, Serepia te, Juta te, Matania, enara.

⁹ Ynara tymenekase toh nexiase eremiatohme oximōme mokaro ezuh-neme: Pakepukia te, Uni te, imehnō imarōkō maro, rewita tomo.

Jozue, Oturukety imehxo exikety pakomotyamo

¹⁰ Jozue toemūkuase Joiakīme, Joiakī toemūkuase Eriaxipeme, Eriaxipe toemūkuase Joiatame.

¹¹ Joiata toemūkuase Jonatame. Jonata toemūkuase Jatuaame.

Oturuketō oxiekyry tō tuisary tomo

¹²⁻²¹ Oturuketō tuisarymehxo exiketyme Joiakī ahtao, ynara toh nexiase oturuketō ekyry tō tuisaryme:

Meraia: Seraia tō oturukety.

Hanania: Jeremia tō oturukety.

Mesurā: Extara tō oturukety.

Joanā: Amaria tō oturukety.

Jonata: Maruki tō oturukety.

Joze: Sepania tō oturukety.

Atina: Harī tō oturukety.

Heukai: Meraiote tō oturukety.

Zakaria: Ito tō oturukety.

Mesurā: Kinetō tō oturukety.

Zikiri: Apia tō oturukety.

Piutai: Miniamī tō oturukety Moatia tō maro.

Samua: Piuka tō oturukety.

Jonata: Semaia tō oturukety.

Matenai: Joiaripe tō oturukety.

Uzi: Jetaia tō oturukety.

Karai: Sarai tō oturukety.

Hepea: Amoke tō oturukety.

Hasapia: Hiukia tō oturukety.

Netaneu: Jetaia tō oturukety.

Typoenōke exiketomo, rewita tomo oturuketō roropa

²² Typoenōke exiketō rewita tomo, oturuketō roropa, isene Oturuketō Imehxo Exiketō ahtao: Eriaxipe te, Joiata te, Joanā te, Jatua, enara. Mokaro esetykō tymerose, tuisa papē ao tuisa konōtome Tariu ahtao Perexia po.

²³ Rewita tō typoenōke exiketō esetykō tymerose tuisa papē ao, Joanā, Eriaxipe mūkuru ehtoh pona rokene.

Ritonōpo Tapyī poko erohtoh apiakary poko

²⁴ Mame Rewita tō tapiakase tuhke pixo oximōmākō ehtohme. Tyrohmanohpose toto Hasapia a te, Serepia a te, Jesua a te, Pinui a te, Katamieu a, enara. Mame eremiakētō tapiakase asakoro oximōmākō ehtohme; toiro

oximōmākō a toremiase, zakorō a tozuhse. Eremiaryhtao, “Kure mase Ritonōpo,” tykase toto, tuisa Tawi, Ritonōpo poetory nyriphopyry ae ro.

²⁵ Ynara toh nexiase, mōkomo esary erase tō Ritonōpo Tapyī omōtoḥ pūto: Matania te, Pakepukia te, Opatia te, Mesurā te, Taumō te, Akupe, enara.

²⁶ Mokaro isene toh nexiase isene Joiakī, Jozue mūkuru, Jozatake pary ahtao, kowenatome Neemia ahtao te, isene roropa Extara, oturuketyme ahtao, Ritonōpo omihpyry poko amorepaneme rorōpa.

Pata apuru tō ekarotopōpyry Ritonōpo a

²⁷ Pata Jerusarē apuru ekarotōhme Ritonōpo a, rewita tō tonehpose tosae xine oseahmatōhme, oximōmākō maro. Toremiasse toto, kure Ritonōpo ehtōh poko, “Kure mase Ritonōpo,” kary poko, toremiarykōme, paratu tō maro, haapa tō maro, rira tō maro.

²⁸ Rewita tō eremiaketō, oxiekyry tō tōximōse toh nexiase. Tosae xine tooehse toh nexiase, Jerusarē zomye tōsesarise toexirykōke. Tooehse roropa toto pata tō pitiko poe, pata Netopa zomye te,

²⁹ Pete-Kiukau poe te, Kepa poe te, Azamawete poe, enara.

³⁰ Mame toekurikase toh nexiase oturuketomo, rewita tomo, enara, nuriame pata toehtōhkōme Ritonōpo a. Morarame imoihmākō kure tyripose eya xine te, pata omōtoḥ tonō kure tyripose te, pata apuru roropa kure tyripose eya xine.

³¹ Juta tō tamuximākō taunuhmapose ya, Neemia, oximōtohme pata apuru po, eremiaketō maro. Toto tapiakase ya asakoro oximōmākōme ehtōhme toto ytotohme pata zomye, pata apuru pūtokuroko, “Kure mase Ritonōpo,” katōhme, eremiaryme Ritonōpo eahmaryme.

Toiro oximōmākō toytose apotunuru wino Omōtoḥ Typahsē pokoxi.

³² Eremiaketō mykapo toytōytose Hosaiā. Mokyro mykapo toytōytose Juta tō tamuximākō zokonaka te,

³³ oturuketō roropa ytoytōko, rue tō etōko: Azaria te, Extara te, Mesurā te,

³⁴ Juta te, Pējamī te, Semaia te, Jeremia, enara.

³⁵ Mokaro mykapo tooehse Zakaria, Jonata mūkuru, Semaia pary. (Itamurukō kynexine: Matania te, Mikaia te, Žakua te, Asape ekyry tomo, enara.)

³⁶ Zakaria mykapo toytose imehnō jekyry tomo: Semaia te, Azareu te, Mirarai te, Kirarai te, Maai te, Netaneu te, Juta te, Hanani, enara. Harpa tō tarose eya xine, emero, rira tō maro, eremiatōh etotohme, Ritonōpo poetory Tawi etotopōpyry samo. Extara Ritonōpo omiry poko atamorepakety toytose osemazuhme, toto aroneme.

³⁷ Omōtoḥ Tuna Enatyry po tōnuhse toto opyi poro, Tawi patary pona ytotoḥ ae. Toytose toto Tawi tapyī konōto kuroko, apuru pona ropa Omōtoḥ Tuna tō pona, pata ehpio xixi tūtatoḥ wino.

³⁸ Zakorō oximōmākō, Ritonōpo eahmananō toytose opozery wino pata apuru poro. Toto tokahmase yna a imoihmākō zokonakākō maro. Toytose yna Tapyi Kaetokohxo exikety Ekeitōh tonō poe Apuru Topuxiximā pona.

³⁹ Morotoino toytose yna Omōtoḥ Eparaī epozakuroko te, Omōtoḥ Jesana epozakuroko te, Omōtoḥ Kana tō epozakuroko te, Tapyi Kaetokohxo exikety Hananeu kuroko te, Tapyi Kaetokohxo exikety 100mā kuroko te, Omōtoḥ Kaneru pona. Mame toytōkehse yna Omōtoḥ pūto, Ritonōpo Tapyi taka ytotohme.

⁴⁰ Naeroro oximōmākō asakoro, eremiaketō Ritonōpo eahmaryme toeporehkase toto Ritonōpo Tapyi esaka. Oximōme yna maro, tamuximākō maro,

⁴¹ oturuketō nexiase, rue tō etonanomo: Eriakī te, Maaseia te, Miniamī te, Mikaia te, Erioenai te, Žakaria te, Hanania, enara.

⁴² Maaseia roropa te, Semaia te, Ereeza te, Uzi te, Joanã te, Maukia te, Erão te, Ezea, enara. Eremiaketo, tutuisarykõ Jezeraiã maro, toremiase toto myatokohxo.

⁴³ Moro ãmepýry ae okyno tuhke tyahkase eya xine tynekarorykõme Ritonõpo a. Oseahmãko toh nexiase, tãkye toexirykõke. Ritonõpo poe atãkyemãko toh nexiase. Nohpo tõ roropa poetohti tõ maro oseahmãko toh nexiase, toto panaikatõ totase imehnomo a moe exiketomo a.

Ritonõpo Tapyĩ poko erohketõ napyry kehko

⁴⁴ Moro ãmepýry ae orutua kõ tymenekase mõkomo esary eraseme toto ehtohme Ritonõpo Tapyĩ tao. Moro tao ahno nekarotyã tukurãkase: Ritonõpo Tapyĩ kyryryme te, lõme ahtao toiro tokarosẽme te, tỹkyryry apitorymã tanỹse aexityã jeimamyry ae, enara. Mokaro a ahno nekarory apoise toytose toto, tupito tõ pona, pata tõ zomye, Moeze nyriphopyry ae ro, oturuketõ napyryme te, rewita tõ napyryme, enara. Juta tõ tãkye toh nexiase oturuketõ nyrihpyry poko, rewita tõ nyrihpyry poko roropa,

⁴⁵ Ritonõpo nyriphopyry tyrise exiryke eya xine imoihmãkõ kurãkary poko te, iiryppýry korokapory poko Ritonõpo a, enara. Eremiaketo roropa Ritonõpo Tapyĩ tao, erase tõ roropa, toerohtohkõ tyrise eya xine tyrohmanohpotoþýry ae ro tuisa Tawi a, imũkuru Saromão a roropa.

⁴⁶ Tuisa Tawi ehtopõpyry poe, eremiakety Asape poe roropa pake, ahno takorehmase eremiaketomo a, eremiatoh poko Ritonõpo eahmaryme te, "Kure mase Ritonõpo," kary poko, eremiaryme, enara.

⁴⁷ Isene Zoropapeu ahtao te, Neemia isene ahtao roropa, tynekarorykõ tokarose ahno a kokoro rokene, eremiaketõ napyryme te, Ritonõpo Tapyĩ erase tõ napyryme roropa. Tynekarorykõ kurã tokarose eya xine rewita tomo a, mame morohne tapiakase rewita tomo a zokonaka ekarotohme oturuketomo a.

13

Atapiakatopõpyry juteutõkara wino

¹ Morarame Moeze nyriphopyry sekeremãko toh nexiase imoihmãkõ ne-taryme. Ynara tysekeremase eya xine: "Jũme moapita tõ oximõpopyra ehtoko Ritonõpo poetory tõ maro te, amonita tõ roropa jũme oximõpopyra ehtoko imaro xine."

² Morara tykase Moeze tonahsã onekaropyra, tuna maro Amõ tõ exiryke, Moape tõ roropa Izýraeu tomo a tutõtase toto ahtao Ejitu poe. Mãpyra Paraõo a tineru topehmase eya xine popyra Izýraeu tõ ripotohme eya. Yrome popyra toto ripotopõpyry tymyakãmase Ritonõpo a kure rokẽ toto riryke.

³ Morara isekeremary etaryke tyya xine, juteutõkara taropose eya xine tywinoino xine.

Zae ehtoh tyriplotopõpyry Neemia a

⁴ Morara exipyra ahtao ro, Oturukety Eriaxipe, mõkomo esary tõ erasemy Ritonõpo Tapyĩ tao, osepeme toehse kynexine Topia maro oxiekyryme toehthkõ samo.

⁵ Morara exiryke osa konõto tokarose eya Topia esaryme Ritonõpo Tapyĩ tao. Apitoryme moro osa ao ahno nekarotyã tukurãkase: tiriiku tõkehko te, ixtaratu tõkehko te, Ritonõpo mõkomory Ipoko ehtohme Itapyĩ tao te, ahno nekarohpyry oturuketõ otuhtohme te, tykyrysã lõme ahtao toiro tonehse eya xine, uwa eukuru jehnahpyry te, azeite roropa tokarosẽme rewita tomo a, eremiaketomo a, Rifonõpo Tapyĩ erase tomo a, enara.

⁶ Morara toehse Jerusarē po pyra jahtao, jeimamyry 32me tuisa konōtome Arataxerexe ahtao Papironia po, toytose ropa ywy morotona, ynyrippyry poko Jerusarē po ekarotohme eya. Yrome imeiṗo okynahtao, aomi poe toyase ropa Jerusarē pona ropa.

⁷ Mame tooehse ropa jahtao Jerusarē pona zuaro toehse ywy Eriaxipe nyrippyry poko popyra, osa ekarory eya Topia a, esaryme Ritonōpo Tapyī tao.

⁸ Tyekītapāse ywy moro eneryke ya, Topia mōkomory emero tomase ya jarānaka.

⁹ Imeiṗo moro osa tukurikapose ya nuriame pyra ehtohme, Ritonōpo Tapyī mōkomory enehtohme ropa moro taka, tiriiku tōkehko ahno nekarotyamo te, ixtaratu tōkehko roropa.

¹⁰ Zuaro toehse roropa ywy eremiaketō Ritonōpo Tapyī tae toytose ropa toto imehnō rewita tō maro Jerusarē poe tutupikō pona ropa, ahno nekarohpyry toto napyryme ipune pyra exiryke.

¹¹ Tamuximākō tupokase ya Ritonōpo Tapyī turumekapose eya xine exiryke. Mame rewita tō tonehpose ropa ya eremiaketō maro Ritonōpo Tapyī taka ropa toto erohtohme ropa moro tao.

¹² Mame tykyrysā 10me ahtao toiro tonehpitose ropa Izyraeu tomo a Ritonōpo Tapyī taka tiriiku tōkehko te, uwa eukuru jehnahpyry te, azeite, enara.

¹³ Orutua kō tymenekase ya mōkomo esary eraseme toto ehtohme: oturukety Seremia te, Zatoke omi merone te, toiro rewita roropa esety Petaia, enara. Mokaro akorehmaneme tymenekase ya Hanā, Zakua mūkuru, Matania pary. Mokaro zae ehtoh waro exiase. Anamonohpyra toh nexiase. Zae rokē tonahsē apiakary waro toh nexiase tymaro xine erohketō maro oturuketomo te, rewita tomo, enara.

¹⁴ “Ritonōpo Jesemy, wenikehpyra exiko ynyrityā poko Atapyī kurākary ropa poko te, oeahmary ropa poko Atapyī tao.”

Ēmepyyry 7mā kurākary ropa poko

¹⁵ Moraramē ahno tonese ya Jerusarē po, uwa epery euhkary poko erohnōko ēmepyyry 7mā po. Imehnō toky tō jumētu tō po tykyrysā puimāko toh nexiase: tiriiku tōkehko te, uwa eukuru te, uwa epery te, fiku tomo te, otyro tōkehko arotohme pata Jerusarē pona. Naeroro tyripose toto ya, tykyrysā onekamopyra toto ehtohme ēmepyyry 7mā po.

¹⁶ Orutua kō nexiase pata Tiro poe aehtyā Jerusarē pona. Kana tōkehko tonehse eya xine Jerusarē pona ekamotohme juteu tomo a ēmepyyry 7mā po.

¹⁷ Mame juteu tō tamuximākō tupokase ya. Ynara tykase ywy eya xine:

– Enetoko ke! Azahkuru matose sero poko. Ēmepyyry 7mā rīko matose nuriame Ritonōpo a!

¹⁸ Morara exiryke atamurukō tuānohse Ritonōpo a, sero pata typoremākapose roropa. Seromaroro ēmepyyry 7mā rīko matose nuriame, Izyraeu tō zehnohxō Ritonōpo ehtohme.

¹⁹ Morara exiryke pata omōtoḥ tonō tapurupose ya kohmāsasaka ahtao 7mā exipitoryhtao, etapuruhmakatohme ropa 7mā tonahse ahtao rokene. Ypoetory tō emero pyra tyripose ya omōtoḥ tonō po, mōkomo onenehpoppyra toto ehtohme pata pona ēmepyyry 7mā po.

²⁰ Mame osepekahketō tōmehse toiro toh nexiase jarao, omōtoḥ tonō ēpataka, mōkomo ekamonanomo. Toitoine tōmehzomose ropa toto jarao sexta-feira tykohmāse ahtao.

²¹ Yrome turuse toto ya. Ynara tykase ywy:

– Oty katohme jarao ěmehnõko matou? Ekurehnõko matose. Zomory āpoiõpõko ase soutatu tomo a.

Moromeĩpo oehzomopyra toh nexiase ěmepyry 7mã po.

²² Mame rewita tō toekurikapose ya nuriame pyra toto ehtohme Ritonõpo a. Tyripose toto ya pata omõtoħ eraseme toto ehtohme, zuaro yna ehtohme ěmepyry 7mã kurākary poko Izyraeu tomo a.

“Ritonõpo Jesemy, wenikehpyra exiko ypoko, ynyrihpyry poko roropa. Ypyno exiko roropa, opoetory tō pyno Exiketyme oexiryke.”

Ipytatopõpyry kō kurākary ropa poko

²³ Morarame juteu tō tonese ya, typytase exiketō juteutõkara maro: nohpo tō Axitote põkõ maro te, Amõ põkõ maro te, Moape põkõ maro, enara.

²⁴ Ipoenõ zokonaka Axitote omiry waro rokē nexiase, imepỹ omiry roropa, juteu tō omiry waro pyra toh nexiase.

²⁵ Mokaro orutua kō tupokase ya, popyra ehtoh tonehpose ya toto pona roropa, toitoine typipohse toto ya, zūsetykō tumukase roropa ya. Toto omiry totapose ya Ritonõpo netaryme jūme juteutõkara ěxiry anapoipyra toto ehtohme tumūkurukō pyxiāme, typyxiākõme, enara.

²⁶ Ynara tykase ywy eya xine:

– Nohpo tō juteutõkara apoiryke tuisa Saromã a typyxiāme iirypyryme toehse ynororo. Imehnõ motye tuisamehxo kynexine ynororo repe. Ipyno Ritonõpo exiryke tyrise ynororo Izyraeu tō tuisaryme porehme. Mõrara aħtao ro tyryrypyhpyke toehse ynororo nohpo tō juteutõkara apoiryke eya typyxiāme.

²⁷ Naeroro Saromã iirypyryme ehtopõpyry sã pyra sehtone; Ritonõpo omipona sehtone, pytara sehtone juteutõkara maro.

²⁸ Joiata, Eriaxipe mūkurume nexiase, Oturukety imehxo exikety. Yrome Joiata mūkuru toiro typytase Sãparate ěxiry maro, Pete-Horõ pono. Mõrara exiryke Joiata aropoase Jerusarē poe.

²⁹ “Ritonõpo Jesemy, wenikehpyra exiko: nuriame oturuketyme ehtoh tyripose mokaro a te, Őmihpyry etapotopõpyry nuriame tyrise eya xine, Őmihpyry rewita tomo a te, oturuketomo a, enara.”

³⁰ Mokaro ahno tukurākapose ya juteutõkara maro pyra toto ehtohme. Oturuketō tyrohmanohpose ya, rewita tō roropa, toerõhtohkō waro toto ehtohme porehme.

³¹ Apotopokō rakananõ tyrohmanohpose roropa ya, apotopokō enehohme eya xine, tynekarorykō zahkatohme, amonohkara toto ehtohme. Tamorepase toto ya tynekarorykō enepyry poko, tiriiku tōkehko aeperytapitoryme, wewe epery aeperytapitoryme roropa.

“Wenikehpyra exiko senohne poko, Ritonõpo Jesemy. Kure rokē kyriko!” tykase ywy Ritonõpo a.

EXITE Ester Ekarotopo

Sero ekarōko Exite poko, juteu ěxiry. Tuisa Xerexe pytyme toehse ynororo Perexia esemy. Mame tuisa akorehmane, Hamā, juteu tō se pyra kynexine. Juteu tō enahkary se emero porehme, yrome Exite tuaro toehse moro poko. Hamā typoremākase Exite a, tyekyry Moatekai maro. Hamā taorihma-pose inyripohypyra wewe kaetokohxo exikety pona. Mame typynanohse toexirykōke, epetōkara typoremākase exiryke roropa atākyematoh tyrise juteu tomo a jeimamyry punero.

Sero pape ao

Tuisa pytyme Exite toehse 1.1–2.23

Hamā juteu tō enahkary se 3.1–5.14

Hamā orihthopōpyry 6.1–7.10

Juteu tō osepynanopyry 8.1–9.19

Oseahmatoh Purimme 9.20–10.3

Tuisa konōto omiry onetara Waxti ehtopōpyry

¹⁻² Pake ahtao Xerexe kynexine tuisa konōto Perexia tuisaryme. Tuisa tapyī konōto kynexine Susā po. Inonoryme 127me pata nonory tō kynexine Ītia poe Etiopia pona.

³ Mame oseruao jeimamyry tuisame ahtao atākyematoh konōto tyrise eya. Typoetory tō tuisary tō toahmase eya, takorehmananō maro. Soutatu tō tuisary tō toehse roropa, Perexia pōkomo te, Metia pōkomo roropa, kowenatu tomo te, tamuximākomo roropa inonorykō poe, enara.

⁴ 6me nuno taropose tuisa Xerexe a tymōkomory kurā enepory poko, uuru tōkehko tykyryry typynehxo exiketō tytapyī taōkomo.

⁵ Moromeīpo, otuhtoh konōto tyrise tuisa a tytapyī konōto myhto Susā pōkō emero atākyematohme; tymōkomoke exiketomo te, tymōkomokākara roropa. Mame moro atākyematoh taropose toiro semaname.

⁶ Moro atākyematoh esary emeporyme tyrise eya xine kamisa karimutumā ke te, ezuezumā ke roropa, tymyhse eary ke mauru panō risē tahpiremā ke parihmā parata risē pokona, xikihmākō maamore risē pokona. Epehtoh kurā moroto nexiase kehko uuru risemy te, parata risē roropa zara kurā po maamore karimutumā ke te, topu tō kurā ke, ezuezumā ke te, matareperora topu tō typyne exiketō tahpiremā kehko.

⁷ Eukuru tokarose eya xine oseahmaketomo a kopu tō, uuru risē ao, osehta, oxisā pyra kopu tō exiryke. Eukuru enahpỹme sā nexiase.

⁸ Ise toto ahtao, eukuru tōse eya xine. Tuisa omi poe ipoetory tomo a eukuru tokamose ise exiketomo a.

⁹ Tuisa pyty a roropa otuhtoh tyrise tuisa tapyī tao toahmase exiketō pyxiā atākyematohme roropa.

¹⁰ 7me ěmepory taropose ahtao atākyematoh poko, tākye tuisa nexiase eukuru tōse eya exiryke pitiko rokē pyra. Typoetory tō 7mākō tykohmase tyya, emukatyamo, Meumā te, Pizita te, Harapona te, Pikita te, Apakata te, Zetaa te, Karaka, enara.

¹¹ Taropose toto tuisa a, tuisa pyty Waxti enehtohme tyya typarimāke, uuru risē ke zupuhypyry po. Oryxime kynexine ynororo. Naeroro atākyemaketomo a typtyty kurā enepory se nexiase repe.

¹² Yrome tuisa pyty aomipona pyra nexiase. Ytopyra tokurehse ynororo. Morara exiryke tyekítapāse inio.

¹³ Toipe kynexine ynororo, takorehmananō tuaro exiketomo a tōturupose ynororo zuaro se tahtao tynyriry poko. Naeroro toto tykohmase tyya

¹⁴ zae ehtoh waro toto exiry enetupuhpory se exiryke eya xine: Kasena te, Setaa te, Atamata te, Taraxi te, Mere te, Masena te, Memukā, enara. Mokaro 7mākō tuisa akorehmananōme nexiase Perexia kowenu poko te, Metia maro. Tamuximehxo toh nexiase, tuisa amorepananōme roropa toh nexiase.

¹⁵ Tōturupose ynororo eya xine:

– Ywy, tuisa Xerexe, ypyty Waxti enehpono ya aehtohme ypoetory tō maro repe, yrome jomipona pyra toehse ynororo. Naeroro otara āko ywy eya? Otara āko tuisa Xerexe omipona pyra exikety wānohtohme?

¹⁶ Mame ynara tykase Memukā tuisa a imarōkō maro:

– Oya rokē pyra, tuisa pyty Waxti azahkuru toehse ākorehmananō maro, yna roropa orutua kō emero ononory pōkomo a azahkuru toehse ynororo.

¹⁷ Ynara exiryke, tuisa pyty nyrihpyry waro toehse nohpo tō ahtao emero ononory pōkomo, tyniokō omiry onetara exīko mā toto. Ynara āko mā toto: “Tuisa Xerexe a taropose tpyty Waxti enehtohme tyya repe, yrome ytopyra ynororo tokurehse.”

¹⁸ Seroae ro nohpo tō, tamuximākō pyxiā Perexia po, Metia po roropa tyniokō zurūko mā toto tuisa pyty nyrihpyry poko. Tyniokō omipona se pyra exīko nohpo tō mana. Mame typyxiākō zehno exīko inio kō mana.

¹⁹ Morara exiryke azamaro jomiry ahtao, ōmiry imeroko jūme opyty Waxti oehpyra ropa ehtohme oēpataka. Mame moro ōmihpyry tyripoko Perexia tuisary tō, Metia tuisary tō nyrihpyry maro kowenu omiryne, jūme onytoromara ehtohme. Imeīpo nohpo imenekako kurano opytyme, Waxti myakāme ehtohme.

²⁰ Mame ōmiry tarose ahtao sero ononory poro porehme, nohpo tō emero ōmiry etāko mā toto. Kure rokē tyniokō rīko mā toto, toto omipona exīko, tymōkomoke exiketomo te, tymōkomokākara, enara.

²¹ Mokyro Memukā omiry tuisa tō zamaro nexiase akorehmananō maro. Morara tyrise ynororo Memukā omihpyry ae ro.

²² Pape tō tymeropose eya, tōmiry aropotohme pata tomo a tynonory po. Imeimehnō omiry ae morara tymerose eya xine, emero neneryne tōmirykō ae. Tuisa konōto omi poe emero nohpo nio tuisamehxo sā exīko tytapyī tao, aomipona itapyī taōkō ehtohme.

2

Tuisa pytyme Exite toehse

¹ Imeīpo tpyty zehno pyra toehse tuisa ahtao, toemynyhmase ynororo tpyty Waxti nyrihpyry poko te, tynymerohpyry poko roropa Waxti poko, oehpyra ropa aehtohme tyya.

² Mame ynara tykase ipoetory tō, osepemehxo exiketō eya:

– Tuisa, oryximehxo exiketō enehpoko oya ononory poe.

³ Opoetory tō imenekako nohpo tō oryximākō zupitohme emero pata nonory tō poe enehtohme xiaro nohpo tō tapyī takā apatary Susā pona. Opoetory Hekai emukahpyry toto pynanohnōko mana, toto amorepāko oryximehxo ehtoh poko emese kure toto ehtohme typoko xine.

⁴ Mame oryximehxo exikety menekāko mase opytyme ehtohme Waxti myakāme.

Morara kary kure nexiase tuisa a, morara tyrise eya rahkene.

⁵ Morarame pata Susã po juteu nexiase, esety Moatekai, Jaia mũkuhpyry, Ximei parÿpyryme, Kixi mũkuru paryme, Pëjamĩ ekuryme roropa.

⁶ Jerusarë pökõ tarose ahtao Napukotonozo a, Papironia tuisary a, tuisa Joakĩ, Juta põ tarose eya tynamotome. Imaro Moatekai tõ tarose roropa eya imehnõ maro.

⁷ Morarame tõxiryne Hatasa tarose Moatekai a, esety akorõ Exite, poeto nupunato, oryximehxo exikety roropa. Jükõ toorihse kynexine, morara exiryke tõxiryne mokyro tyrise eya zuãtanohtohme tytapyĩ tao.

⁸ Mame tõmiry taropose ahtao tuisa a oryximãkõ tuhke tarose tuisa patary Susã pona ekarotohme Hekai a ipynanohtohme, nohpo tõ tapyĩ erase a, tuisa tapyĩ konõto tao. Exite roropa tarose tuisa tapyĩ taka. Tokarose ynororo Hekai a.

⁹ Mame Exite sehxo Hekai kynexine, enuru zamaro kynexine ynororo. Naeroro okynã pyra ise aehtoh tokarose eya aekurãkatoh tonomo, tonahsë kurã roropa. 7me nohpo tõ kurehxo exiketõ tokarose eya tuisa tapyĩ tae aomiry omipona toto ehtohme. Exite tysyryhmase Hekai a ipoetory 7mãkõ maro osa kurã taka nohpo tõ esao.

¹⁰ Yrome juteu ãxiryne toexiry onekaropyra Exite nexiase: “Morara kara exiko,” tykase Moatekai exiryke eya.

¹¹ Kokoro rokë toytotose Moatekai moro tapyi myhtokoxi Exite kurehtoh waro toehtohme, otara tyko aexiry waro roropa toehtohme.

¹² Tãtamorepase toto oryximãkomo 12me nuno pune porehme. 6me nuno taropose toto a atamorepary poko oriu mira marõ te, 6me nuno roropa taropose eya xine imehnõ ixtaratu tõ maro oryximehxo toehtohkõme. Tõtyhkase toto ahtao tarose toto toitoiro tuisa Xerexe neneryme.

¹³ Mame toytotoh toehse ahtao, nohpo tõ tapyĩ tae tuisa tapyĩ konõto taka, tupõme tynymenekatoh tarose tymarõ, emerõ rokene.

¹⁴ Kokonie pukuro toytose ynororo tuisa tapyĩ taka. Tõmehse ahtao toytose ynororo imepÿ nohpo tõ tapyĩ taka. Morotõ erase kynexine Saaxkaze, emukahpyry tuisa pyxiãpyã ewomaneme erohkety. Morotoino eramara ropa toh toehse tuisa maro ehtohme ropa. Mãpyra ise tuisa ahtao rokë esety ae ikohmapõko ropa mana aehtohme ropa.

¹⁵ Morarame tuisa tapyĩ konõto taka Exite ytotoh toehse, Apiaiu ãxihpyry Moatekai ãxirymane, tytapyĩ tao inuãtanopyhpyry oryxime exikety imehnõ emero zamaro exikety. Toytotohme tuisa tapyĩ taka tuisa maro ehtohme, Hekai nenepyhpoypyry rokë tarose tymarõ, tuisa poetoryme ynororo, emukahpyry, nohpo tõ tapyĩ erase.

¹⁶ Exite tarose nexiase tuisa tapyĩ konõto taka osenepose tuisa Xerexe a. Nuno tepete nexiase, nuno 10mano, jeimamyry 7mano tuisame Xerexe ehtoh poko.

¹⁷ Mame imehnõ motye tuisa zamaro Exite nexiase. Ise nexiase ynororo, imehnõ oryximãkõ motye. Mokaro motye Exite pyno toehse ynororo. Naeroro uuru risë parimã tyrise eya zupuhpyry pona. Typytyme tyrise eya Waxti myakãme.

¹⁸ Moromeĩpo otuhtoh konõto tyrise eya Exite eahmatohme imehxo exiketyme aehtohme, tamuximãkõ maro kowenu poetoryme erohketõ maro roropa toahmase toto. Moro ãmepyyry ae erohpyra tyripose eya, tynonory po porehme. Tynekarory tõ kurã tokarose eya imehnomo a tãkye toto ehtohme, tuisa nekarory kurã samo.

¹⁹ Morarame nohpo tō oryximākō tarose ropa ahtao tyorō tapyī taka, Moatekai tymenekase tuisa a aerohtohme tymaro kowenu erohtoh poko.

²⁰ Moatekai omihpyry ae ro osekaropyra ro Exite nexiase juteu ěxiry me toexiry poko. Moatekai omipona ro nexiase, poetome toehtopōpyry saaro, zuātanohporyhtao Moatekai a.

²¹ Mame morara ahtao, toerokuru poko Moatekai ahtao, tuisa tapyī konōto tao, zuaro toehse ynororo Pikitā tō poko Terexi maro asakoro emukatyamo. Omōtoħ eraseme toħ nexiase. Morararo Tuisa konōto zehno toehse toto. Naeroro atamorepāko toħ nexiase tuisa etapary poko, etapary se toexirykōke.

²² Morara exiryke tynetaħpyry tokarose Moatekai a tuisa pyty Exite a. Mame Exite tōturuse tuisa maro Moatekai netahpyry poko.

²³ Naeroro tupipose tuisa a ajohpe pyra katoħme tyya moro poko zuaro toehtohme. Tuarō toehse ynororo, ajohpe pyra nexiase. Naeroro mokaro emukatyā tosenāpose eya wewe pokona aorihtohme. Mame morohne tymeropose tuisa a typapē pokona tuisame toehtoh poko.

3

Juteu tō enahkapory se Hamā ehtopōpyry

¹ Moromeīpo orutua tymenekase tuisa konōto Xerexe a, takorehmane imehxo exiketyme ehtohme. Mokyro esety kynexine Hamā, Hametata mūkuru, Akake ekryřpyryme.

² Mame typoetory tō emero, erohketō tytapyī konōto tao tyripose tuisa konōto a, tosekumuru po porohohme, tupueħ katoħme roropa Hamā ěpataka, “Imehxo mase” katoħme. Naeroro erohketō emero morara tyripitose toto. Toiro rokē, Moatekai tupueħ kara, tosekumuru po porohpyra roropa nexiase.

³ Mame tōturupose mokaro erohketomo Moatekai a: “Oty katoħme tuisa konōto omipona pyra hma?” tykase toto.

⁴ Naeroro kokoro rokē turuse ynororo eya xine repe: “Tuisa omipona exiko,” tykase toħ repe. Yrome onetapỹ sã nexiase. Mame turuse toto eya: “Juteume jexiryke aomipona pyra ase,” tykase ynororo. Mame moro tokarose eya xine Hamā a, enery se toexirykōke: otarame tuisa omihpyry omipona exiko mana, otarame arypyra.

⁵ Mame porohpyra tosekumuru po Moatekai eneryke tyya tyekitapāse Hamā.

⁶ Mame juteume Moatekai ehtoh waro toehse tahtao, Moatekai rokē kara etapary se toehse Hamā; tātamorepase ynororo juteu tō emero etapapotoħme roropa tuisa Xerexe nonory pōkō emero porehme.

⁷ Morarame jeimamyry 12me aehtoh po Xerexe tuisame exiry poko, nuno apitorymā po, nuno nisā po, imenekatoh “purim” tomapose Hamā a ěmepury menekatoħme, nuno roropa, juteu tō etapatoħme. Ěmepury 13mā tymenekase, nuno ataa po, 12mā po. (Moro imenekatoh esety “purim” me mana.)

⁸ Mame toytose Hamā oturuse tuisa maro. Ynara tykase ynororo:

– Sapararahme ahno ononory po nae tyorōkomo. Imepỹ omihpyry omipona mā toto. Popyrahxo mana, tuisa, onyripohpyry omipona pyra mā toto. Naeroro kurehxo exiry toto enahkapory.

⁹ Ise awahtao ōmiry aropoko mokaro orihmapotoħme. Morara ahtao akorehmāko ase, 342 miu kirume parata ekarōko ase oya moro epehmary akorehmatohme.

¹⁰ Mame tomary ae omahtao touse tuisa a, moro ke tosety tyrise eya tōmihpyry merosē pokona tynyriphopyry ripotohme, moro omahtao tokarose tuisa a Hamā emahpokoxi, Hametata mūkuhpyry, Akake ekryŷpyry, juteu tō epekara.

¹¹ Ȳnara tykase tuisa eya:

– Otinerū ikurākako, mokaro ahno ekarōko ase oya. Ise oehtoh tyriko ipoko xine.

¹² Ĕmepyyry 13mā po, nuno apitorymā po, pape meronanō tykohmase Hamā a tuisa tapyī taka, tynyriphopyry ekarotohme eya xine. Tōmiry tyripose eya emero omiry ae roropa tuisa nonory poro exiketomo a ekarotohme. Tynyriphopyry taropose eya emero tuisa tō neneryme, kowenu akorehmananomo a, kowenatu tomo a roropa, ahno tamuximākomo a, enara. Moro tymerose eya tuisa Xerexe omiryne, tuisa esety tyrise roropa ipokona. Mame moro tapuhse tuisa omahtaō ke.

¹³ Moro otyhkaxīpo pape tarose aronanomo a ekarotohme emero tuisa tō punero tuisa tō neneryme. Inyriphopyry nexiase juteu tō etapatohme toiro Ĕmepyyry ae, Ĕmepyyry 13mā po nuno 12mā ataa po. Emero juteu tō enahkatohme, enupunara toto poko ehtohme, emero toto etapatohme, nohpō tomo, poetohtī tomo, tamuhpomākomo nuasemākomo, imōkomohpyrykō roropa emero. Moro imōkomohpyrykō tapoisēme exiry kowenu kyryryne.

¹⁴ Emero pata po punero sero tuisa omihpyry tysekeremasēme exīko mana, imoihmākō netaryme tuaro emero ahno ehtohme, etapatoh toehse ahtao, typreke toto ehtohme.

¹⁵ Tōmiry tokarose tuisa a ahtao aomihpyry aronanō toytose axiny pata tō pona pata nonory tō pona roropa. Pata Susā po tuisa esary po moro tysekeremase jarao, imoihmākō netaryme. Mame typorohse tuisa konōto Hamā maro eukuru Ĕtohme. Ȳrome imehnō pata pōkō emero tonaroxitapāse toto.

4

Moatekai nyriplotopōpyry Exite a

¹ Mame zuaro toehse Moatekai ahtao morohne poko emero, tupō tyxihkase eya toemynyhmaryne, tyorō upo, kamisa topuxiximā risē rokē tamuruse eya, tupuhpyry pona oruno tyrise eya, toytotose ynoro pata esemary ae tyxitaryne, kui kui āko roropa, enara.

² Mame toeporehkase tahtao, tuisa tapyī konōto omōtoht taka omōpyra nexiase, moro sā kamisa topuxiximā risē ke tōtupohtose ahtao omōsaromepyra nexiase moro taka.

³ Mame pata tō po pata nonory tō po emero, tuisa konōto nyriphopyry tysekeremase ahtao, tyxitapitose toto opore juteu tō rānaka. Tyhnamose toto, tyxitase toto, otuhpyra toehse toh nexiase toemynyhmarykōke. Tuhkākomo a upo saku risē tamuruse eya xine. Imihme toehse toto oruno po tyxitarykōme.

⁴ Mame typoetory tō omiry etaryke tyya torētyke toehse Exite, emukahpyry tō nekarohpyry poko tynenehpyrykō poko. Upo taropose eya Moatekai a amurutohme repe yrome ise pyra nexiase.

⁵ Mame typoetory Hatake tykohmase tyya. Hatake emukahpyry kynexine, tuisa tapyī tao exikety, tymenekase aexihpyry tuisa pyty omipona ehtohme. Taropose ynoro Exite a oturutohme Moatekai maro zuaro ehtohme: “O tara toehse? Oty pokoino morohne toehse?”

⁶ Mame Moatekai zupise toytose Hatake osa pona tuisa tapyī konōto Ĕpataka.

⁷ Turuse ynororo Moatekai a morohne poko, emero typoko ehtopõpyry poko te. Turuse roropa eya otãto pixo tineru ekarory se Hamã ehtopõpyry poko juteu tõ etapananõ epehmatohme tuisa akorehmatohme, enara.

⁸ Mame tuisa nymeropohpyry isekeremahpyry moro tokarose Hatake emahpokoxi Moatekai a, imoimãkõ netaryme isekeremahpyry pata Susã po, juteu tõ emero etapatohme. Tokarose Hatake emahpokoxi Moatekai a moro imerohpyry ekarotohme Exite neneryme, tuaro aehtohme morohne poko. Mame Exite tonyohse eya aoturutohme tuisa a, kure aoturutohme tyekyry tõ pynanohpotohme eya.

⁹ Morara tyrise Hatake a.

¹⁰ Mame Hatake tonyohse ropa Exite a Moatekai zurutohme ropa:

¹¹ “Emero zuaro mã toto tuisa tapyĩ konõto tao erohketomo te, pata nonory tõ po exiketõ emero, omõsaromepyra sytatose, tuisa esaka oturuse onykohmara ynororo ahtao, orutuame ahtao te, nohpo ahtao roropa. Tonehpose ahtao rokẽ tuisa a omõnõko mana, tamoreme tomõse ahtao taorihmaposẽme exiko mana, mãpyra tuisa a mara pitiko uuru risẽ tanõse ahtao ahno eahmatohme orihpyra mana. Seromaroro toiro nuno ykohmara toehse tuisa mana.”

¹² Mame Exite omihpyry totase ahtao Moatekai a,

¹³ ynara tozuhse eya:

– Orymo, ynara osenetupuhpyra exiko, tuisa tapyĩ tao oexiry poko. Osewomãko ase, imehnõ wekyry tõ tonahkase ahtao.

¹⁴ Mynyhme rokẽ awahtao serara ahtao, juteu tõ akorehmatoh enehpõko Ritonõpo mana kapu ae toto pynanohtohme; yrome orihnõko mase, omy tapyĩ taõkõ tonahkasẽme exiko mana. Mãpyra otarame sero pokoino tuisa ptyyme toehse mase oekyry tõ pynanohtohme, tykase Moatekai.

¹⁵ Naeroro tõmiry taropose Exite a, Moatekai neneryme. Ynara tykase ynororo:

¹⁶ “Juteu tõ emero oximõme tyripoko pata Susã põkomo, otuhpyra ehtoko õtururukõme ypoko. Oseruao emepyyry ae otuhpyra ehtoko otytyko onẽpyra ehtoko õtururukõme, saereme, koko, enara. Ywy roropa otuhpyra ase ypoetyry tõ nohpo tõ maro. Moromeĩpo ytõko ase tuisa a oturuse, aomiry onymoĩpyra exikety samo. Mame moro pokoino taorihmapose jahtao, ‘O tara’ kara, orihnõko ase,” tykase Exite.

¹⁷ Morara exiryke, Exite omiry omi poe toytose Moatekai, moro sã tyrise eya emero Exite nyriphopyry ae.

5

Tuisa maro Hamã eahmatopõpyry Exite a

¹ Morarame 3me emepyyry toehse ahtao, otuhpyra toto ehtoh poko tõtururume, upo kurã tamuruse Exite a, tuisa pyty zupony. Mame toytose ynororo zara pona eraximase tuisa esary epataka, itapyĩ konõto tao. Moro tao tuisa nexiase typorohse, tapõ konõto po, tosary omõtoh etonie.

² Typty Exite tonese ahtao eya, jarao zara po eraximãko. Ise toexiryke, mara pitiko uuru risẽ tanõse eya eahmatohme omõtohme. Tomõse Exite. Tuisa marã tapose eya ameke pyra toehse ahtao.

³ Tõturupose tuisa eya, ynara tykase:

– O tara exiko hnae, meta Exite? Oty se hma, ekaropoko ya? Ise oehtoh ekarõko ase oya, tuisame jehtoh zokonaka se awahtao ro, tykase.

⁴ Tozuhse Exite a, ynara tykase:

– Kure oya ahtao okohmary se ase Hamã maro oytotohme otuhtoh kurã pona, seroae. Tyrïko ase seroae ätäkyematohkomo.

⁵ Mame typoetory tonyohse tuisa a:

– Kaxitatoko Hamã a aehtohme xiaro axiny. Ytõko ynanase Exite tapyĩ taka otuhse imaro. Naeroro toytose toto, tuisa tõ Hamã maro Exite nyrihpyry otuhtoh taka.

⁶ Mame eukuru enyryhtao ro eya xine tõturupose ropa tuisa Exite a:

– Oty se nymyry mahno? Kaxiko ya. Ise oehtoh ekarõko ase oya ynonory zokonaka se awahtao, tykase tuisa.

⁷ Ynara tykase Exite eya:

– Ynara se hano

⁸ azamaro jahtao, ypenetatohekary se nymyry awahtao, okohmary se ropa ase kokoro ooehtohme ropa Hamã maro otuhtoh kurã pona ropa. Ynara tyrïko ase kokoro õtykõ kurã rïko ase, amaro xine joutuhtohme. Morara ahtao ise jehthohekaryõko ase oya, tykase Exite tynio a.

Moatekai orihmapory se Hamã ehtopõpyry

⁹ Mame tãkye tutõtase Hamã otuhkehõpo. Yrome toeporehkase ynororo ahtao tuisa tapyĩ konõto omõtoht taka, Moatekai tonese eya moroto. Mokyro eneryke tyya tyekõtapse ynororo, tupueh kara Moatekai exiryke tõpataka, tosekumuru po porohpyra roropa exiryke “Imehxo mase,” kara ynororo ipunaka.

¹⁰ Yrome “Syk,” tykase rokẽ Hamã. Tytapyĩ taka toytose ynororo, tope tõ tykohmase, typyty Zere roropa tykohmase tyya.

¹¹ Mame teopyrypapitose ynororo imehxo toexiry poko: tytineruke toexiry poko te, typoenõ tuhke exiry poko te, imehnõ tuisa tõ motye imehxo toehtoh poko, tuisa konõto akorehmananõ tuisaryme toehtoh poko.

¹² Tõturuse ro ynororo:

– Morara emero motye, toahmase ywy toiroro tuisa maro otuhtoh kurã pona, tuisa pyty Exite nyrihpyry, tynio eahmatohme. Toahmase ywy roropa eya jytotohme ropa kokoro imaro otuhtohme ropa!

¹³ Yrome morohne emero jãkyemara mana Moatekai eneryhtao ya, ju-teume exikety, typorohse tuisa tapyĩ omõtoht tao.

¹⁴ Mame ynara tykase ipyty, epe tõ roropa, imaro exiketomo:

– Wewe risẽ tyripoko xikihme exikety, 20 meturume exikety. Kokoro pakeimo ekaropoko tuisa a Moatekai anõpotohme ipymyry ae tyhwyme moro wewe pokona. Moromeõpo ytoko tãkye tuisa maro otuhtoh kurã pona.

Morara kary kure nexiase Hamã a, wewe risẽ tyripose eya rahkene.

6

Orõpyra Moatekai ehtopõpyry

¹ Moro kohmamyry ae nyhsaromepyra tuisa nexiase, naeroro typapẽ tonehpose tyya. Moro tao pape pokona tymerose emero toehtopõpyry poko. Morararo tysekeremapose typoetory tomo a tynetaryme.

² Tysekeremase eya xine Moatekai nyrihpyry poko, zuaro toehse ahtao, Pikitã tõ poko Terexi maro, emukatyamo, soutatu tomo, tuisa tapyĩ omõtoht erase tomo. Tãtamorepase toto tutuisarykõ etapary poko repe. Yrome mokaro oko tokarose Moatekai a tuisa a.

³ Tõturupose tuisa a eya xine:

– Oty tyrise yna a Moatekai nyrihpyry kurã epehmatohme? tykase tuisa tope tomo a.

– Arypyra. Kure ehtoh onekaropyra ro moro eephyryme, tykase ipoetory tomo.

⁴ Morara tykase ahtao osa zara taka toeporehkase Hamã, tuisa nyhtoh pütokoxi, ekaropotohme Moatekai anÿpotohme tyhwyme tynyrihpyry pokona. Töturupose tuisa:

– Onoky noehno zara taka?

⁵ – Hamã mose ro! tykase ipoetory tomo.

– Enehpoko xiaro! tykase tuisa eya xine.

⁶ Tomõse Hamã, mame ynara tykase tuisa eya:

– Kurã ke orutua eepmary se jahtao, oty rïko ha eya? tykase.

Tõsenetupuhse Hamã: “Onoky eepmary se tuisa kurã ke? Ywy tarame,” tykase tõsenetupuhse.

⁷ Naeroro ynara tykase ynororo tuisa a:

⁸ – Upo enehpoko, tuisa zupõ nymyry te, oeky kawaru roropa eporo oytotopõ, parimã uuru risẽ tyripoko kawaru zupuhpyry pona.

⁹ Mame oupõ ekaroko kawaru maro opoetry imehxo exikety a. Eya amurupoko mokyro onymenakahpyry kurã ke eepmatohme. Moromeïpo mokyro arõko ynororo kawaru po pata rãnakuroko, ynara ãko opore: “Serara rïko tuisa konõto orutua a kurã ke eepmary se tahtao!”

¹⁰ Mame ynara tykase tuisa Hamã a:

– Axï ke jupõ apoiko kawaru roropa. Morara tyriko juteu Moatekai a morohne emero õmihpyry ae ro. Mokyro enẽko mase typorohse tapyi omõtohy myhto. Wenikehpyra exiko tyritohme emero onekarohpyry ae ro.

¹¹ Naeroro upo tapoise Hamã a kawaru roropa, Moatekai a tamuruse tuisa zupony. Moromeïpo Moatekai tarose eya kawaru po pata rãnakuroko, opore tõturuse ynororo: “Ynara tyriko tuisa konõto orutua a kurã ke eepmary se tahtao!” tykase Hamã.

¹² Moromeïpo toytose ropa Moatekai tuisa tapyi omõtohy myhtokoxi, yrome Hamã toehxirose toytose ropa tururume tytapyi taka tõmyty tyõtose, sekese pyra toexiryke.

¹³ Typyty a tokarose emero, tope tomo a roropa morara ehtopõpyry poko tyya. Mame ynara tykase ipyty, epe tõ maro, tuaro exiketomo:

– Poremãpitõko mase õsetaparykõ poko Moatekai maro. Juteume mã ynororo, onyporemãkapopyra mase rahkene. Poremãnõko rokẽ mase rahkene.

¹⁴ Oturũko ro toto ahtao, tuisa poetry tõ, emukatyã, toehse. Hamã tarose eya xine topohme Exite nyrihpyry otuhtoh kurã pona.

7

Hamã orihmapotopõpyry

¹ Morara exiryke toytose tuisa, Hamã maro otuhse tuisa pyty Exite maro.

² Mame uwa eukuru jehnahpyry enyryhtao, tuisa a tõturupose ropa Exite a apitoryme õturutopõpyry saarõ, ynara tykase ynororo:

– Oty ekaropyry se hma ya? Ise oehtoh zurupoko ya. Ise oehtoh ekarõko ase oya ynonory zokonaka ise awahtao, tykase tuisa.

³ Ynara tykase Exite eya:

– Azamaro jahtao, tuisa, ise jehtoh ekarory se awahtao, ynara se rokẽ hano oya, ypynanopyry se ase oya orihpyra yna ehtohme, wekyry tõ maro.

⁴ Ynara exiryke: ywy, wekyry tõ maro tokarose ynanase, yna enahkatohme emero porehme, totpasẽme yna ehtohme. Tokarose rokẽ yna ahtao imehnõ poetryme yna ehtohme, topehke pyra yna erohtohme roropa,

otara, kara ase, oerekohmara ynanexiry, yna hxirotopõpyry pokoino rokene. Mäpyra opepekara jüme onepehmasaromepyra mana owino tomatonahohtopõpyry emetakame.

⁵Ynara tõturupose tuisa Xerexe tyyty Exite a:

– Onoky mokyro moro riry se exikety? Otoko hnae ynororo?

⁶– Yna epekara, yna enahkary se exikety, mose Hamã popyra exikety! tykase Exite.

Tonaroxitapãse Hamã tuisa enëko rokene, tuisa pyty enëko roropa ynororo.

⁷Tutütase tuisa, zehno ipunaka otuhtoh tae, aryhnaka. Tonetupuhse Hamã a tuãnopyry tuisa a oehsasaka exiry poko. Naeroro tehme moro tao nexiase typynanopyry ekaropõko tuisa pyty a.

⁸Tyxitaryme toepukase ynororo Exite porohtoh pona: “Ajohpãme sã kypynanohko, jetapapopyra exiko!” kary poko. Morara ahtao tomõse ropa tuisa aryhnae. Hamã eneryke eya, opore ynara tykase ynororo:

– Tee! Ypyty poko roropa tokoh nae ytapyi tao, jëpataka? tykase tuisa.

Morara tykase tuisa ahtao Hamã zupuhpyry tyõtose tuisa poetory tomo a.

⁹Toiro mokyro, esety Harapona, ynara tykase ynororo tuisa a:

– Hamã tapyi puto wewe risë xikihme exikety nae mana, 20 meturume kae exikety, tyrise eya Moatekai tyhwyme tyripotohme ipokona repe. Yrome Moatekai a typynanohse mexiase.

– Tyhwyme Hamã tyritoko moro pokona, tykase tuisa.

¹⁰Naeroro Hamã tanÿse tyhwyme eya xine inyripohpyry pokona, Moatekai orihmapotopõpyry pokona.

Morara exiryke tyekitapãkehse tuisa roropa.

8

Tuisa nyripohpyry juteu tõ akorehmatohme

¹Mame moro êmepyyry ae ro Hamã tapyi tokarose tuisa a tyyty Exite a imõkomory maro, mokyro juteu tõ epekara. Mame Moatekai tonepose tuisa a, tyekyryme Moatekai ehtoh tonepose eya.

²Naeroro omahtao touse tuisa a tomary ae, tapoise ropa exiryke Hamã winoino, moro tokarose eya Moatekai a. Mame Moatekai tyrise Exite a Hamã kyryrÿpyry eraseme.

³Moromeïpo tosekumuru po typorohse Exite tuisa ëpataka. Tyxitase ynororo, tokaropose tuisa a Hamã, Akake ekryÿpyry nyripohpyry xihpyry tyorõmatohme juteu tõ enahkapotoh exipyra ehtohme.

⁴Tymarã pixo tanÿse tuisa a tyyty Exite eahmatohme; towõse ynororo xikihme tuisa ëpataka.

⁵Ynara tykase ynororo tuisa a:

– Azamaro jahtao, zae jomiry ahtao roropa oya, tuisa, õmiry aropoko Hamã nyripohpyry puxihkatohme ropa, Hametata mükuru, Akake ekryÿpyry. Inymerohpyry juteu tõ enahkapotoh nase pata tõ po porehme ononory po.

⁶Wekyry tõ enahkary oneanahtosaromepyra ase, wekyry tõ etapary poko roropa.

⁷Ynara tykase tuisa Xerexe tyyty Exite a, juteu Moatekai a roropa:

– Hamã taorihmapose ya wewe pokona juteu tõ etapary se exiryke. Imõkomohpyry porehme ekaroase Exite a.

⁸Yrome inyripohpyry tymerose ahtao jomiry, tapuhse roropa ahtao jesety ke onytyromasaromepyra mana. Mäpyra ise oehtohkõ imerotoko

juteu tō neneryme. Jesety tyritoko ipokona, mame moro apuhtoko jemahtao ke.

⁹ Morara toehse 23me ěmehtoh po nuno oseruað po, nuno xiwã po. Pape meronanō tonehpose Moatekai a tynyriphopyry merotohme juteu tō neneryme te, tuisa omi poe erohketō neneryme te, kowenatu tō neneryme te, tamuximãkō neneryme emero 127me pata nonory tō po Ītia nonory poe Etiopia nonory pona. Inyriphopyry tyripose eya emerō omiry ae tōtururu waro exiketō nae ahtao. Imeimehnō omiry ae imerohpyry roropa pape tymeropose eya pata nonory tō pōkō ipoko torēnase toto moro imerohpyry poko. Tōmiry tymeropose roropa eya juteu tō omiry ae.

¹⁰ Tynmeropohpyry tymerose tuisa omiry, tapuhse tuisa esety ke, tuisa emahtað ke. Mame moro pape tō tarose kawaru po ytoketomo a, tuisa eky tō po.

¹¹ Moro pape tō ao juteu tō osewomatoh tyripose tuisa a emero pata tō po, tynonory po, oximōme tyripose toto eya osewomatohme imehnō tooehse ahtao toto ryhmase. Imehnō tyyreke exiketō tooehse ahtao osetapase juteu tō maro, tuisa omi poe osewomãko mã toto poremãpyra toto ehtohme. Tuisa omi poe oepetōkara emero enahkapoko ipyxã maro te, ipoenō maro, imōkomohpyry apoitoko roropa omōkomorykōme.

¹² Pata nonory tō po emero juteu tō morara tyripose toto toiro ěmepyyry ae juteu tō etapatoh po, 13me aehtoh po, nuno 12mã, ataa po.

¹³ Moro tuisa nymerohpyry, inyriphopyry tokamopose isekerematohme emero netaryme, pata nonory tō po emero, moro ěmepyyry toehse ahtao tymenekase juteu tō etapatohme, tyyreke juteu tō ehtohme emÿpotohme topetōkara maro.

¹⁴ Tuisa omi poe kawaru tō po, aomiry aronanō toytose, axī tururume ytoketō po, tuisa eky tō po. Inyriphopyry tysekeremase roropa Susã po, tuisa konōto patary po, jarao emero netaryme.

¹⁵ Tutūtase Moatekai tuisa tapyī konōto tae, upo kurã tamuruse ezuezumã karimutumã maro te, parimã panō nexiase zupuhpyry po uuru risemy te, upo jaraono, kapa tahpirē maro mauru panō risemy. Osema tao tãkye toh nexiase, tykohtase toto tãkye exiketomo.

¹⁶ Juteu tō atãkyematoh konōto toehse, enaromyra toh toehse, emero oseahmãko toto, orēpyra exiketō samo.

¹⁷ Emero pata tō po tuisa nyriphopyry tysekeremase ahtao, tãkye toehse juteu tomo, erohpyra toehse toto, oseahmatohme, otuhtoh konōto ritohme tãtãkyematohkōme. Morararo ajohpe pyra imeimehnō tuhkãkō juteume toehse toh nexiase juteu tō kurūke.

9

Topetōkara etapatopōpyry juteu tomo a

¹ Morarame ěmepyyry 13me aehtoh toehse, nuno 12mã, ataa po, tuisa konōto nyriphopyry ritohme. Moro ěmepyyry ae juteu tō epetōkara juteu tō poremãkapory se toh nexiase repe; mãpyra juteu tō orēpyra toehse toh nexiase topetōkara poremãkapory poko.

² Pata tō po emero Xerexe nonory po moroto toehse juteu tō ahtao, tōximōse toh nexiase, toto etapary se exiketō poremãkatohme. Juteu tō etapary se exiketō tyyremãse toh nexiase, juteu tō zuno toehse toto exiryke.

³ Mame kowenu maro erohketomo a emero pata nonory tō po: tamuximãkomo te, tuisa konōto poetory tomo te, kowenatu tō maro, juteu tō takorehmase eya xine Moatekai zuno toehse toexirykōke.

⁴ Mya Moatekai ehtoh waro toehse toh nexiase, tuisamehxo aexiry waro toehse, tuisa konōto akorehmaneme. Kokoro rokē tuisamehxo toehse ynororo.

⁵ Morara exiryke topetōkara typoremākase juteu tomo a emero porehme. Totapase toto eya xine typyrekō ke; tyzehno xine exiketō tonahkase eya xine rahkene.

⁶ Pata Susā po, tuisa konōto esary po 500me orutua kō totapase eya xine.

⁷⁻¹⁰ Hamā mūkuhpyry tō roropa 10mākō totapase eya xine. Hametata mūkuhpyryme Hamā kynexine, juteu tō zehno exikety. Mokaro esetykō ynara kynexine: Parasātata te, Taupāo te, Axipata te, Porata te, Ataria te, Aritata te, Pamaxita te, Arisai te, Aritai te, Waizata, enara. Yrome mokaro mōkomohpyry anapoipyra juteu tō nexiase.

¹¹ Moro ěmepyyry ae ro tuisa turuse tuhke totapase ahno exiry poko Susā po.

¹² Naeroro ynara tykase ynororo Exite a:

— Taro Susā po 500me orutua kō totapase juteu tomo a. Hamā mūkuhpyry tō roropa 10mākō totapase. Tuhke otarame totapase eya xine pata nonory tō po. Oty se hma seromaroro? Ekaropoko rokē ya. Ise oehtoh ekarōko ase oya, tykase.

¹³ Ynara tykase Exite:

— Kure oya ahtao, juteu tō tyripoko ropa kokoro, taro Susā po, onyripohpyry saoro eya xine seroae. Ekaropory se ase roropa Hamā mūkuhpyry tō 10mākō ekepyry tō poko, tanŷse toto tyhwyme tyrise wewe pokona.

¹⁴ “Ÿ,” tykase tuisa, tōmiry tysekeremapose eya jarao imoihmākō netaryme pata Susā po. Mame Hamā mūkuhpyry tō 10mākō ekepyry tō tanŷse kae tyhwyme wewe pokona.

¹⁵ Yrokokoro, ěmepyyry 14me aehtoh ae, tōximōse juteu tō kynexine Susā po tyzehno exiketō totapase ropa. 300mākō totapase eya xine. Yrome imōkomohpyrykō anapoipyra toh nexiase.

¹⁶⁻¹⁷ ěmepyyry 13me aehtoh ae, nuno ataa po, juteu tō tōximōse toto, pata nonory tō po osewomatohme. 75 miumākō totapase eya xine, tyzehno xine exiketomo. Morara exiryke tōsepynanohse toh nexiase tyzehno xine exiketō wino. Yrome imōkomohpyry anapoipyra toh nexiase. Yrokokoro, 14me aehtoh ae tōseremase toto, tōseahmase roropa otuhtoh poko te, atākyematoh poko, enara.

¹⁸ Yrome juteu tō Susā po tōseahmase toto ěmepyyry 15me aehtoh ae. ěmepyyry 13me aehtoh ae te, 14me aehtoh ae roropa tyzehno exiketō totapase eya xine. Mame ěmepyyry 15me aehtoh ae rokē tōseremase toto.

¹⁹ Morara exiryke juteu tomo, pata pisarara pōkomo te, pata zomye exiketō roropa oseahmāko mā toto ěmepyyry 14me aehtoh ae, nuno ataa po. Oseahmāko mā toto otuhtoh kurā ke te, watoh ke te, tonahsē ekaroryke imehnomo a roropa.

Atākyematoh esety Purim

²⁰ Mame pape tymerose Moatekai a morara ehtopōpyry poko emero, aropotohme juteu tō neneryme moe pyra exiketomo a te, moehxo exiketomo a roropa, Perexia nonory po exiketomo a porehme.

²¹ Tyripose toto moro pape pokona atākyematohme, emero jeimamyry ae, ěmepyyry 14me aehtoh ae, 15me aehtoh ae roropa nuno ataa po,

²² moro ěmepyyry tō ae tōsepynanohse juteu tō exiryke tyzehno xine exiketō wino. Moro nuno po toemynyhmatopōpyrykō te, tyxitarykō roropa tymyakāmase tākye ehtoh ke, atākyematoh ke roropa. Naeroro otuhtoh kurā

tyritoko, watoh roropa, tonahsā aropoko imehnomo a, mōkomo ekarotoko onekarorykōme tymōkomokākara a.

²³ Morara kynexine Moatekai nymerohpyry ae ro, juteu tō tōseahmapitose toto moro ěmepyyry tō poko.

²⁴ Topu tō pitiko, imenekatoh (purim) tomase Hamā a, Hametata mūkuhpyry, Akake ekyrŷpyry, juteu tō zehno aexihpyry, ěmepyyry menekatohme juteu tō etapatohme, toto enahkatohme.

²⁵ Yrome Exite toytose oturuse tuisa konōto maro, inyrirohpyry tymeropose eya, juteu tō ryhmary se Hamā ehtopōpyry iramapotōhme ropa Hamā tō ryhmatohme. Morarame Hamā tanŷse tyhwyme imūkuhpyry tō maro wewe pokona.

²⁶ Morara exiryke moro ěmepyyry tō oseahmatoh tosehapse eya xine “Purimme”, imenekatoh katohme.

Morara toehse Moatekai nymerohpyry pokoino te, tynenehpyrykō pokoino te, morohne ehtopōpyry pokoino roropa juteu tomo a,

²⁷ ynara tyripose toto tyya xine te, typoenō a te, typakomotyā a roropa, imehnomo a roropa, juteume toeramase exiketomo a: emero jeimamyry ae oseahmatohme moro ěmepyyry asakorō poko, Moatekai nymerohpyry ae ro.

²⁸ Naeroro morara tyripose eya xine, moromeīpo emero juteu tapyī tađkō, emero pata tō po, tuisa konōto nonory po, oseahmakehpyra Otuhtoh Purim poko, wenikehpyra juteu tō ehtohme jūme, toehtopōpyrykō poko. Jūme moro Otuhtoh konōto poko oseahmatoh onurumekara toto ehtohme.

²⁹ Mame tuisa pyty Exite roropa, Apiaiu ěxihpyry pape merone juteu Moatekai maro, nymerohpyry saaro, ŷme toexiryke Moatekai nyrirohpyry poko, juteu tō oseahmatoh poko, Otuhtoh Purim tō poko.

³⁰ Ipapē taropose nexiase juteu tomo a emero, 127me pata nonory tō po, tuisa konōto nonory po. Ynara se ase oya xine: torētyke pyra oexirykō se hano, ozehno xine pyra imehnō ehtoh se roropa ase.

³¹ Morara tyripōko ase roropa, Moatekai omihpyry ae ro, Oseahmatoh Purim poko. Moro poko oseahmatoko ěmepyyry tō po, inymenekatoh po, amarokomo te, opoenomo te, apakomotyā roropa, imehnō otuhtoh konōto saaro, otuhpyra ehtoh saaro roropa, yna omihpyry omipona toto ehtohme Moatekai omihpyry te, tuisa pyty omihpyry, enara.

³² Exite nyrirohpyry, Moatekai omihpyry ae ro, Atākyematoh Purim poko, tymerose pape pokona.

10

Tuisamehxo Moatekai ehtopōpyry

¹ Mame tynonory pōkō tyrohmanohpose tuisa Xerexe a, emero ehpio exiketomo te, nono rānao exiketō roropa. Typoetory tōme tyrohmanohpose toto eya.

² Tuisa Xerexe nyriptyā kurā emero tymerose pape pokona esety Tuisa tō Ehtopōpyry Metia po Perexia po, enara. Moro ao tymerose roropa Moatekai menekatopōpyry eya takorehmaneme, erohtohme kowenu erohtoh poko.

³ Tuisamehxo toehse Moatekai tuisa Xerexe akorehmaneme. Imehnō emero motye toehse ynororo. Tuisa Xerexe rokē imotyē kynexine. Juteu tō emero ise toh nexiase, ipyno toh nexiase, toerohse yronymyryme Moatekai exiryke toto ewomatohme, kure rokē toto ehtohme, enara.

JO Jó

Ekarotopo

Sero ekarōko *Jo* ehtopōpyry poko. Zae ehtoh poko Jo kynexine, Ritonōpo eahmaneme. Tymōkomoke exiketyme roropa kynexine, tākye exiketyme roropa. Tomeseke nexiase iirypyryme ehtoh poko pyra toehtohme, typoenō pynō roropa nexiase. Yromē Jo onewomara Ritonōpo nexiase ikukuru toehse jorōko tamuru ahtao. Jo mūkuru tō totapase, eky tō tonahkase epetōkara a, takuruhtase roropa ynororo yronymyryme. Mame epe tō toehse Jo enese.

Ynara osenetupuhnōko Jo epe toh nexiase: kurā ke rokē zae exiketō epehmāko Ritonōpo mana, yrome popyra exiketō wānohnōko mana. Yrome zae rokē toehtopōpyry waro Jo nexiase. Naeroro: “Oty katohme etuarimāko hano,” tōturupose ynororo Ritonōpo a. Onenetupuhkehpyra Jo nexiase, yrome ezuhtoh se rokē nexiase Ritonōpo poe.

Jo nurupohpyry onezuhpyra Ritonōpo nexiase aporo. Tōturuse ynororo tyjamtunūru poko, tuaro toehtoh poko roropa. Morara exiryke Jo tōsenetupuhse pītiko rokē toexiry poko, jamihme pyra toexiry poko tōsekarose ynororo Ritonōpo ēpataka: “Zae pyra exiase orēpyra sā jotururuke Oya, Ritonōpo,” tykase Jo.

Etyhpyryme Jo tokarose zae exiketyme Ritonōpo a; yrome epe tō zae pyra tokarose. Mame Jo tukurākase ropa, ipyty toemūkuase ropa 7me imūkuru tomo, oseruao ēxiry tomo, enara. Mame Jo epe tō tupokase Ritonōpo a zae pyra tōsenetupuhse toto exiryke Jo etuarimary poko, zae pyra tōsenetupuhse Ritonōpo poko roropa aexirykōke.

Sero pape ao

Jo ehtopōpyry ekaropitory 1.1–2.13

Jo tope tō maro 3.1–31.40

Eriu otururu 32.1–37.24

Ezuhtopōpyry Ritonōpo a 38.1–42.6

Jo ehtopōpyry etyhpyryme 42.7-17

Jo ehtopōpyry apitoryme

Jo 1–2

Jo ehtopōpyry itapyī taōkō maro

¹Uze nonory po orutua kynexine, esety Jo. Zae exikety kynexine ynororo, ajohpe pyra exiketyme ipunaka. Ritonōpo eahmaneme kynexine ynororo. Tomeseke nexiase zae pyra ehtoh poko pyra ehtohme.

²Tumūkue Jo nexiase 7me, tōxike roropa oseruao.

³Tokyke nexiase: kaneru tomo 7 miume te, kameru tomo 3 miume te, pui tomo toiro miume te, jumētū tomo 500me, enara. Tuhke roropa typoetoke nexiase. Imehnō motye tymōkomoke nexiase ynororo moro nono po, xixi tūtatoh wino.

⁴Mame toytose Jo poenomo tytapyīkō taka atakenaka otuhtoh ritohme, oximōme atākyematohme. Toryxiry tō oseruaōkō toahmase roropa eya xine otuhtohme, eukuru ētohme, enara.

⁵Mame tōtyhkase toto ahtao otuhtoh riry poko jūkō Jo towōse pakeimo okyno zahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a typoenō emero kurākapotohme Ritonōpo a. Morara tyrise eya ynara karyke tukurohtao: “Otarame umūkuru

toiro iirypyryme toehse tukurohtao Ritonõpo neneryme.” Moro sã toto rypyry tykorokapose Jo a.

Jo hxirotopõpyry joroko tamuru a

⁶ Morarame ãmepyry toehse ahtao Ritonõpo nenyohtyã tõsenepose Ritonõpo ãpataka. Toto maro joroko tamuru roropa tooehse.

⁷ Tõturupose Ritonõpo eya:

– Ozeino moehno? tykase.

– Arypyra. Ytoytõko rokẽ exiase nono poro xiaxiake ytoytõko rokene, tykase joroko tamuru.

⁸ – Ypoetory Jo menease? Moroto nono po imehnõ isã exiketõ pyra mana. Kure mã ynororo, ajohpe pyra exiketyme. Jahmaneme mana, zae rokẽ exiketyme, tykase Ritonõpo.

⁹ Ynara tykase joroko tamuru Ritonõpo a:

– Topehke pyra oeahmãko nae? Nary rokene.

¹⁰ Ewomãko mase, itapyĩ taõkõ maro, emero, eky tõ roropa. Kure rokẽ inyryry rĩko mase. Imõkomory emãnõko mana opokoino.

¹¹ Morohne tonahkase oya ahtao: “Popyra mase,” ãko oya mana, tykase joroko tamuru Ritonõpo a.

¹² Naeroro ynara tykase Ritonõpo joroko tamuru a:

– Morara ahtao ikyryry emero onewomara exĩko ase, ipoko oehtohme.

Yrome ynororo nymyry poko pyra exiko, tykase Ritonõpo joroko tamuru a. Mame toytose ropa joroko tamuru Ritonõpo winoino.

Jo poenõ enahkatopõpyry

¹³ Morarame oseahmãko Jo mükuru toh nexiase, ãxiry tõ maro, otuhtoh konõto poko, imükuru osemazupu tapyĩ tao.

¹⁴ Morara ahtao Jo tapyĩ taka toeporehkase ipoetory tururume. Ynara tykase:

– Nono poko erohnõko ynanakene pui tõkehko maro. Jumõtu tõ moroto onahpoty enahnõko toh kynako.

¹⁵ Axĩ sapeu tõ tooehse osetapase, mame emero tarose eya xine. Opoetory tõ totapase roropa eya xine. Ywy rokẽ epano moro ekarotohme oya.

¹⁶ Mame mokyro aotururuhtao ro, ipoetory imepõ tooehse tururume. Ynara tykase ynororo:

– Neneneh tykase kaneru tõ pona, erase tõ pona roropa. Totapase toto porehme. Ywy rokẽ epano moro ekarotohme oya.

¹⁷ Mame moro poko aotururuhtao ro ipoetory oseruao ehtoh toeporehkase. Ynara tykase ynororo:

– Kauteu tõ oximõmãkõ oseruao tooehse omatonanohtõkomo. Opoetory tõ totapase eya xine. Kameru tõ tarose emero porehme. Ywy rokẽ epano moro ekarotohme oya.

¹⁸ Mame moro poko aotururuhtao ro ipoetory imepõ tooehse. Ynara tykase Jo a:

– Opoenõ atãkyemãko toh kynako, otuhtoh konõto po, oãxiry tõ maro omükuru osemazupu tapyĩ tao.

¹⁹ Morotoino tyryrykane konõto noehno ona tonorẽ poe. Wirikane a tapyi tomase. Toepukase opoenõ pona. Emero toorihse toto. Ywy rokẽ epano moro ekarotohme oya.

²⁰ Mame towõse Jo morara kary etaryke tyya. Toemynyhmarmy tupõ tyxihkase eya, tõximerehkase roropa ynororo. Moromeipo tosekumuru po typorohse ynororo tõmyty po nonõ pokoxi, Ritonõpo toahmase eya.

²¹ Mame ynara tykase ynororo:

– Tupoke pyra tonuruse ywy, tymōkomoke pyra roropa. Morararo tymōkomoke pyra orihñōko ase. Ritonōpo a morohne tokarose ya. Eya tapoise ropa ahtao, kure rokē Ritonōpo mana, tykase Jo.

²² Mame morara toehse ahtao ro, tyrypyry poko pyra Jo nexiase. Ritonōpo onykerekeremara nexiase. Onyhxiropyra nexiase ynororo ipunaka.

2

Jo kuhtopōpyry ropa joroko tamuru a

¹ Moromeīpo kapuaōkō oximōtoh toehse ropa, osenepotohme Ritonōpo ēpataka. Toto maro joroko tamuru tooehse roropa.

² Ynara tykase Ritonōpo eya:

– Ozeino moehno? tykase.

– Sero, nono poro ytoyōko rokene, tykase joroko tamuru, xiaxiake ytōko, nono pōkō enēko rokene.

³ Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Ypoetory Jo meneno? Moro nono po imepỹ pyra mana Jo panono. Zae exiketyme mana. Ajohpe pyra exiketyme, jeahmaneme roropa mana. Zae pyra ehtoh poko pyra mā ynororo ipunaka. Ōmiry omi poe onewomara toehse ywy, iiryhmatohme oya, zae aexiry kuhtohme oya repe. Oerekohmara ynororo ahtao ro tyryhmase ynororo oya. Morara ahtao ro zae ro exiketyme mana, ajohpe pyra ipunaka, tykase Ritonōpo joroko tamuru a.

⁴ Ikuhxi ropa toiro, tykase joroko tamuru:

– Takuruhtanohpose Jo ahtao tyoro exīko mana. Ahno otara kara ikyryry tō tonahkase ahtao, ipoenō roropa, emero, tonahkase ahtao.

⁵ Yrome ipũ tyryhmase oya ahtao tyrohsē ke popyra oripōko mana okerekeremāko, tykase joroko tamuru Ritonōpo a.

⁶ Ynara tykase Ritonōpo joroko tamuru a:

– Kure, inomōko ase amaro. Mame openetatoh tyriko. Yrome anaorihmapopyra exiko, tykase.

⁷ Mame tutūtase ropa joroko tamuru Ritonōpo ēpatae. Tyrohsē tyripose eya Jo pũ poko. Itamurume muretanoimo hpe toehse ynororo kunu maro. Ipupuru poe zupuhpyry pona tymoke toehse ynororo.

⁸ Mame typorohse Jo oruno htaka. Oripōpo tuhmosē akoīpyry tapoise eya tyrihpyry zurīkatohme.

⁹ Morara ahtao ynara tykase ipyty eya:

– Zae ehtoh poko roh mah? Popyra Ritonōpo tyriko oorihthohme, tykase ipyty.

¹⁰ Yrome Jo ynara tykase eya:

– Ōtururu ajoajohpā otururu sã mana. Ritonōpo nekarotyã kurã apoīko sytase. Morararo etuarimatoh apoīko roropa sytase Ritonōpo winoino, tykase Jo typyty a.

Morara ahtao ro Ritonōpo onykerekeremara Jo nexiase. Tyrypyry poko pyra roropa nexiase ipunaka.

Epe tō oehtopōpyry Jo enese

¹¹ Morarame topeke Jo nexiase, oseruao, Eripaze, Temã pono te, Piutate, Sua pono te, Zopaa, Naama pono, enara. Zuarō toehse toto ahtao Jo etuarimatoh poko tōturuse toto oseya, oximōme, toto ytotohme Jo enese, akorehmatohme emuhkehkatohme.

¹² Ameke ro toto ahtao Jo onenetupuhpyra toh nexiase, yrome imeīpo, tonetupuhse ynororo ahtao eya xine tyhnamopitose eya xine, tyxitase toto

yronymyryme. Jo eneryke tupõkõ tyxihkase eya xine toemynymarykõke. Nono tomase eya xine tupuhyrykõ pona, sam karyke yronymyryme.

¹³ Morarame typorohse toto nono pona topekõ maro. Moroto tõmehse toto 7me, tykohmãse roropa mynyhme rokene. Tõtururukõ waro pyra toh nexiase, itamurume Jo etuarimary eneryke tyya xine.

Aoturutoþpyry osemazupy

3

Jo 3–14

Jo nykerekereematopþpyry

(Jo 3)

¹⁻² Morarame okynahtao Jo tõturupitose. Popyra rokõ tonurutoþpyry tyripose eya. Ynara tykase ynororo:

³ “Popyra kahpyry moro ãmepyry tyripoko, jenurutoþpyry!

Popyra kahpyry moro kohmamyry tyripoko, morara tykase ahtao:

‘Tonuruse! Orutuame mana!’ tykase ahno tomo.

⁴ Moro ãmepyry tyriporo se ase ikohmamyryme konõto!

Moro ãmepyry wenikehkapory se ase Ritonõpo a Kapu ao, jũme ãmehpyra ehtohme, saerehkara roropa ehtohme!

⁵ Moro ãmepyry kohmanohpory se ase, xinukutume rokõ ehtohme, moro ãmepyry oxiõtory se ase akurũ tõ ke, xixi ezehkatohme.

⁶ Moro koko jũme ãmehpyra exiry se ase, tykorokase ehtohme karõtariu poe.

⁷ Moro kohmamyry toiroro exiketyme se ase, emynyhmatohme atãkyemaketõ kohtary onetara moro ae ehtohme.

⁸ Moro koko popyra tyriporo se ase pyaxi tomo a, mokaro tyjamitunuru ke onokyroimo Rewiatã, zakareimo kuremary waro exiketomo a!

⁹ Moro ãmepyry ae maparukawa tozehse aexiry se ase ãmehpyra ehtohme.

¹⁰ Popyra moro ãmepyry tyripoko, moro ae tonuruse jexiryke.

Aja a jenurumara jahtao sero jetuarimary exipyra exiry.

Oty katohme toorihse enurupyra exiahse?

¹¹ “Oty katohme toorihse enurupyra exiahse?

Oty katoh tonuruse jahtao orihpyra exiahse?

¹² Oty katoh tonao tapoise ywy aja a?

Oty katoh tauhpase ywy aja a tysuhsuru ke?

¹³ Toorihse jahtao jenururuhtao, seromaroro oseremakety sã exiry torõtýke pyra.

¹⁴ Tuisa tõ sã exiry, imehxo exiketõ samo tytapyĩ konõto rinanõ samo.

¹⁵ Otarame kowenatu sã exiry tytapyĩkõ pehkananõ uuru ke, parata maro.

¹⁶ Otarame poeto aepukahpyry ropa sã exiry,

tonuruse exikety toorihse;

tonõse, ãmepyry saerehkatoh onenepitopyra exikety samo.

¹⁷ Aorihtýã esao popyra exiketõ tyrypyrykõ poko pyra exĩko mana, moroto totaehse exiketõ oseremãko.

¹⁸ Moroto ãpuruhyry tao exiketõ oseremãko oximõme,

tyrohmanohponanõ kohtary onetara mã toto.

¹⁹ Moroto emero rokõ mã toto, tuisamehxo exiketomo te, tuisame pyra exiketomo.

Moroto ahno poetory tõ namotome pyra mã toto.

Oty katoh isene ro etuarimaketō nae?

²⁰ “Oty katoh isene ro etuarimaketō nae?

Oty katohme emynnyhmetō ēmehnōko nae?

²¹ Toorikyrykō eraximāko toh mā repe,
yrome oehpyra, mōkomo kurā motye isehxo toto ahtao ro.

²² Atākyemāko mā toto, tākye exīko mā toto.

Etyhpyryme toorihthokō po toehse ahtao.

²³ Ritonōpo poe zuaro pyra mā toto imeīpo toto ehtoh poko,
ipoe tapuruse sã mā toto zomye.

²⁴ “Tyoro tynahke ase, yxitaryke.

Pusuh kakehpyra ase, tuna kuamyry sã ya.

²⁵ Popyra ehtoh zuno jehtopōpyry toehse ya.

Enaromŷke jehtopōpyry a tapoise ywy.

²⁶ Oserekohmāko ase, oseremasaromepyra ase;
jerekohmakehpyra mana.”

4*Eripaze oturutopōpyry
(Jo 4–5)**Oetuarimatoh toehse mana*

¹ Mame Eripaze a tozuhse, Temā pono. Ynara tykase ynororo:

² “Oturuxi oya, Jo, ajohpame samo.

Mynyhme exisaromepyra toehse ywy.

³ Tuhkākō tamorepase oya.

Ahno tō tuhke takorehmase roropa oya tapotūkehse toto ahtao.

⁴ Tōsetapase ahno ahtao, totaehse toto ahtao,
jamihme pyra toehse toto ahtao, ōmiry ke takorehmase,
toto tanŷse ropa xikihme.

⁵ Yrome seromaroro oetuarimatoh toehse mana,
oty katoh penehehnōko mah?
Oty katoh torēse mahno?

⁶ Ritonōpo omipona oexiryke onenetupuhkehpyra exiko!
Zae ehtoh poko rokē oexiryke kure ehtoh eraximako!

⁷ Osenetupuhko imehnō ahno kurā poko.

Zae exiketō osenahkara mā toto.

Otara ahtao ajohpe pyra exiketō tyryhmase toh nexiahse?

⁸ Ynara rokē tonese ya:

tupito riry poko erohketō sã mana,

popyra ehtoh arykaryhtao ahno a popyra ehtoh apoīko mana.

⁹ Tyryrykane sã konōto toto enahkako Ritonōpo mana zehno toehtoh ke.

¹⁰ Popyra exiketō reāo jamihmã sã kohtāko toh mā repe,
yrome toto mynyhpākāpōko Ritonōpo mana,
mokaro zery tahkako roropa mana.

¹¹ Tyere pyra reāo ahtao urakanara mana,
orihnōko mana omise exiryke.
Imūkuru tō saporarahme ytōko mā toto.

Zae ehsaromepyra ahno mana Ritonōpo ēpataka

¹² “Omi toehse ya, opore pyra,
totase ya ypanary ao puti puti katoh samo.

¹³ Koko, tynyhse imehnō ahtao yronymyryme, taosenehkase ywy, tōserehse exiase.

¹⁴ Enaromŷke toehse ywy, tykytyky tykase joko porehme.

¹⁵ Tyryrykane toehse jēmyty poro, jūsety towōse sã,

ypihpyry tupupiarŷse roropa enaromŷke.

¹⁶ Ahno panō nexiase moroto; osenuhmase, yrome ahno onenepyra exiase.

Mynyhme rokē nexiase.

Mame omi etase, ynara tykase:

¹⁷ ‘Zae exīko ahno nae Ritonōpo ēpataka?

Kure nymyry ahno ehsaromepyra mana Ritonōpo neneryme?

¹⁸ Typoetory kapuaōkomo a tamonohse ahtao, moro enēko mana.

Tynenyohŷtã azahkuru toehse ahtao toto hxirōko mana.

¹⁹ Morararo kymarokomo, nono risēme exiketomo, amonohnōko sytatose.

Takurihmosēme exīko sytatose, nuko samo.

Morohne enetupuhnōko Ritonōpo mana.

²⁰ Isene sytatose tōmehse ahtao,

yrome mōtahtao orihnōko sytatose jūme rokene.

Otara kara imehnō mana.

²¹ Orihnōko sytatose, tapyi epukary samo,

orihnōko sytatose tuaro exipyra ro kuahtao xine.’

5

Kypokoino xine kuetuarimatohkō mana

¹ “Okohŷtako, Jo! Otarame oezuhnōko imepŷ mana.

Onoky Ritonōpo nenyokyhpyry kohmāko mah?

² Otyme kure imehnō zehno oexiry?

Oorihmapōko rokē mana.

Toiparo rokē torētyke tuaro pyra exikety mana imehnō poko.

Orihnōko mana, imehnō zumoxike toexiryke.

³ Tuaro pyra exikety enease ekuŷrākāko samo, otyro ahtary samo.

Yrome axī popyra ehtoh toehse itapyī taōkō pona.

⁴ Imūkuru tō osewomasaromepyra mā toto;

apiakane tō ēpataka tuānohsēme mā toto,

zae ehtoh poko toto ahtao ro,

toto onewomara roropa imehnō mana.

⁵ Omise exiketō mokyro narykahpyry enahnōko mā toto,

omoxino rānao otyro ahtao ro.

Imōkomory poko penetāko roropa mā toto.

⁶ Tupito nonory poe etuarimatoh exipyra mana,

popyra ehtoh tamoreme exipyra roropa mana.

⁷ Kypokoino xine popyra ehtoh oehnōko kyya xine mana.

Ajohpe pyra ikarany poko samo,

apoto poko ahtao ikarany pisarara onuhnōko kakoxi mana.

Kure ehtoh eraximatoh ekarōko Ritonōpo mana

⁸ “Jo, omorome jahtao eramary ropa Ritonōpo a popyra jehtoh ekarotohme eya.

⁹ Inyiriry tō osenuruhkatoh enetupuhsaromepyra sytatose.

Inyirihpyry tō tyjamitunuru ke enahpŷme mā kehko.

- 10 Konopo enehpōko Ritonōpo mana nono pona,
tuna kuānōko mana tupito tō pona, ona pona roropa.
- 11 Osenetaonohpyra exiketō anŷnōko mana tuisamehxo toto ehtohme.
Xitaketō anŷnōko mana osa towomase exikety pona.
- 12 Tuario exiketō osenetupuhth enahkapōko Ritonōpo mana.
Jamihme pyra toto ripōko mana tyriry se toehtohkō onyrisaromepyra ae-
htohkōme.
- 13 Zuarohxo exiketō tapoisēme exīko zuaro
toehtopōpyrykōke; ekurehnōko mā toto tynyrirykō poko.
- 14 Tāxiahtao tykohmāse eya xine mana,
tonurākara sā tomarykō ke osema zupīko mā toto.
- 15 Tymōkomokākara pynanohnōko Ritonōpo mana orihpyra toto ehtohme;
etuarimaketō pynanohnōko mana orēpyra exiketō winoino.
- 16 Naeroro kure ehtoh eraximatoh ekarōko Ritonōpo mana jamihme pyra
exiketomo a.
Popyra exiketō mynyhme tyripōko mana.

Ritonōpo emary kukurākatorŷko mana

- 17 “Tākye mokyro mana, tukurākase exikety Ritonōpo a!
Naeroro tohne pyra exiko tuānohse awahtao Ritonōpo Jamihmehxo Exikety
a.
- 18 Apurōko Ritonōpo mana,
yrome epinohnōko roropa mana.
liryhmāko mana,
yrome tomary ke ro ikurākāko ropa mana.
- 19 Tuhke ēmepyyr ae opynanohnōko Ritonōpo mana popyra ehtoh wino,
oryhmapopyra roropa mana popyra ehtoh oryhmaryino.
- 20 Omise ehtoh konōto toehse ahtao opynanohnōko mana oorikyryino,
etonatoh toehse ahtao opynanohnōko mana oetaparyino.
- 21 Oewomāko mana omi xihpyry a oryhmaryino,
enaromyra exīko mase enahkatoh toehse ahtao.
- 22 Etonatoh toehse ahtao exianāko mase,
omise ehtoh konōto toehse ahtao roropa,
onokyro tō itu htaō kō zuno pyra exīko roropa mase.
- 23 Otupi tō po topu tō ākorekehkara exīko mana,
onokyro tō oesekara roropa mā toto.
- 24 Atapyī tao torētyke pyra exīko mase,
okyryry tō eneryhtao emero moroto exīko mana.
- 25 Emūkuāko mase tuhke,
apakomotā emānōko mā toto onahpoty ary samo ona po.
- 26 Tamuhpōme orihnōko mase, jamihme ro,
otyro epery toehsehxo ahtao samo.
Moro samo tamuhpōme orihnōko mase, jamihme ro.
- 27 Etako pahne, Jo, morohne enease zae ehtoh waro jehtohme.
Ajohpe pyra mana.
Moro poko osenetupuhko tuaro oehtohme.”

6

*Tozuhse Jo a
(Jo 6–7)*

Kure ehtoh oneraximara jahtao, otyme kure isene jexiry?

1 Mame tozuhse Jo a. Ynara tykase:

2 “Jetuarimary kuhpory se ase sam kary roropa ikuhtoh po.

3 Isawā motye omoxihxo exiry tuna konōto ehpio po.

Morara exiryke oturuno zehno exikety samo.

4 Ritonōpo Jamihmehxo Exikety pyre ke tuose ywy,

opi orihmatō ke topinohse toto.

Juzenu aka moro opi omōnōko mana.

Tōsetaparyke ymaro tonaroximase ywy Ritonōpo a.

5 Tuesapare jumētu exīko mana onahpoty nae ahtao.

Pui rorōpa tehme exīko mana tonahsē ipune ahtao.

6 Yrome sautu pyra ahtao tompore pyra tōsē exīko mana.

Oty sã kuratirihmo tunary nae enapryhtao?

Anusasame pyra mana.

7 Morohne enapry se pyra ase ipunaka,

emero enapryhtao ya juakuru jetū exīko mana.

8 “Oty katohme ise jehtoh onekaropyra Ritonōpo nae ya?

Oty katoh jotururu onezuhpyra Ritonōpo nae?

9 Jetapary se ase eya,

jorihmapotohme jūme rokene.

10 Moro riry eya waro jahtao, pyhseky ykary tãkye jehtoh ke jetuhxo toehse

jahtao ro.

Kure rokē Ritonōpo mana.

Aomiry onykerekeremapitopyra exiase.

11 Tapotūkehse ywy,

kure ehtoh oneraximasaromepyra toehse ywy.

Otyme kure isene ro jexiry,

kure ehtoh oneraximara jahtao?

12 Topu risē sã jamihme hano?

Joko metau risēme nae?

13 Atakorehmasaromepyra ase,

topeke pyra roropa ase jakorehmatohme.

Jeahmara jepe tō tokurehse myhene

14 “Popyra ehtoh toehse ahtao ahno a typynanopyry sehxo mana tope tomo

a,

Ritonōpo Jamihmehxo Exikety omipona toehtoh turumekase ahtao ro eya.

15 Yrome tonekunohse ywy oya xine,

jepe tomo, iporiry sã matose eina toehse ahtao, tonore ipunaka.

16 Osemazuhme pehme mana jerumā ke, newe maro.

17 Yrome imeīpo tuname exīko,

mame axitū pohto toehse ahtao anorỹko mana.

Axitū nymyry toehse ahtao,

tonore exīko mana tūpore roropa.

18 Ahno tō ytoketō tahnōko mā toto tuna zupiry poko repe,

onenepyra toto ahtao orihnōko mā toto ona tonorē porō toytorykohtao.

19 Mokaro oehketomo Tema poe, Sapa poe roropa,

moro iporiry tō zupīko tōkurukōme repe.

20 Yrome pore, toeporehkase toto ahtao

akye pyra mā toto iporiry tonoryse exiryke.

21 Moro iporiry tonorē sã matose;

jetuarimary enēko matose,

mame oserehnōko matose.

²² Omōkomory onekaropopyra exiase oya xine.

'Onekaroryme uuru ekaroko ya!'

kapitopyra ase oya xine.

²³ 'Kypynanohko jepetōkara winoino,' te,

'Kuewomatoko omato tō winoino,' kara exiase.

Popyra jekaropyra ehtoko

²⁴ "Kuamorepatoko,

mame oezuhpyra exīko ase;

azahkuru jehtopōpyry enepotoko ya.

²⁵ Ajohpe pyra exikety zae ehtoh ekarōko mana.

'Ajohpe pyra,' kamexipōko mana etananomo a.

Yrome jyhxirory oya xine zae pyra rokē mana.

²⁶ Jotururu hxirory se hmatou?

Tyryrykane sã rokē jomiry ekarōko matou,

orutua tyhtomase exiketyme jahtao?

²⁷ Zae pyra matose:

otaramē tумыke pyra exikety ekarory oya xine tineru apoitohme;

otaramē oepe ekarory oya xine tineru poko!

²⁸ Kuenetoko jenuru aka, ajohpe jekarotohme;

ajohpe pyra ase ipunaka.

²⁹ Epo hnae ōtururukomo.

Ajohpe pyra ehtoko.

'Popyra mase,' kara ehtoko ya;

zae jexiryke.

³⁰ Okurohtao xine, ajohpe jekarōko matou?

Zae ehtoh onenetuphsaromepyra jekarōko matou, zae pyra ehtoh wino?

7

Tōsenekunohse rokē exiase

¹ "Isene ehtoh sero nono po tupime mana,

soutatu tō erohtoh samo;

erohnōko mā toto emero porehme yronymyryme,

² namoto samo penetāko jerutume exikety poko wewe myhto,

erohkety sã roropa toerohtamitu eraximary samo.

³ Tuhke nuno rokē tōsenekunohse exiase,

tykohmāse ahtao jetuarimary poko ēmehnōko ase.

⁴ Jataxikaryhtao nyhtohme okynahxo nyhpyra ase.

Eraeramakehpyra ase ēmehtoh pona.

Ekaropōko rokē ase: jowōtoħ pune hna?

⁵ Upū tyryryhmase ahtao moromoro tomo a,

wewe pihpyry sã jerukoimory tō mana;

yphpyry tyrakase mana, kunu tūtāko mana.

⁶ Isene jehtoh axī enahnōko mana.

Kure ehtoh eraximakehnōko ase.

⁷ Ritonōpo, wenikehpyra exiko, isene jehtoh puu katoh sã rokē mana.

Jenuru ke jūme tākye ehtoh onenepyra ropa exīko ase.

⁸ Jenēko mase seromaroro,

yrome zomory jenekehnōko mase.

Jupīko mase repe, yrome ywy tonahse.

Kurumekako ty!

⁹ “Akurū samo osenepyra toehse ahtao, moro sã ahno orihñõko mana, ytõko aorihtyã tõ esaka oehpyra ropa ehtohme jũme.

¹⁰ Oehpyra ropa exĩko mana tytapyĩ taka; ipoko wenikehnõko mokyro waro aexityamo.

¹¹ Morara exiryke, mynyhme ehsaromepyra ase. Etuarimãko ase, sekere kary se ase. Ikerekeremary se ase, sam karyke yronomyryme ukurohtao.

¹² Oty katoñ jenẽko mah tuna konõtome jahtao samo? Ihporyme jekaroryke tuna konõto kuaõ, otarame?

¹³ Ataxikãko ase jynyhtoh po, oserematohme, nyhtohme pitiko, jetuhkopyra jehtohme,

¹⁴ jerehnõko mase josenehtoh ke, josenehkary ke jenaroximãko mase.

¹⁵ Kurehxo ya josesenamyry; joorikyry kurehxo, isene jehtoh sero joko ao popyra mana.

¹⁶ Isene jehtoh se pyra ase ipunaka; jorikyry se ase. Kurumekako, toiparo rokẽ isene ase.

Oty katoñ yna enẽko mah?

¹⁷ “Oty katoñme imehxo exikety sã yna enẽko mah? Oty katoñ ahno poko osenetupuhnõko mah?”

¹⁸ Kokoro rokẽ yna enẽko mase, yna onukuhkehpyra roropa mase.

¹⁹ Otara ahtao jenekehnõko mah, axĩtaõ rokẽ toiroro jehtohme?

²⁰ Ahno Eneneme, iirypyryme jahtao, oty tyrise ya oryhmatohme? Oty katoñ opyre ke juõko mah?

Otarame omoxihxo toehse hano oya?

²¹ Oty katoñme yrypyry onykorokara mah, popyra jehtopõpyry onukurikara mah?

Okynã pyra tonẽsẽme exĩko ase nono aka; jupiryhtao jenepyra exĩko mase, aryryra jexiryke.”

8

Piutate oturupitotopõpyry

(Jo 8)

Eramako ropa Ritonõpo a

¹ Mame Piutate, Sua pono tõturupitose. Ynara tykase ynororo:

² “Jo, otara ahtao moro sã sekere kakehnõko mah?

Õmiry tyryrykane konõto sã mana, otara ahtao mynyhme exĩko mah?

³ Ritonõpo zae ehtoh onytyorõmara mana.

Ritonõpo Jamihmehxo Exikety popyra ehtoh onyripyra mana.

⁴ Ajohpe pyra omũkuru tõ iirypyryme toehse Ritonõpo neneryme, naeroro tuãnohse toto eya, popyra toto ehtohamtume.

⁵ Seromaroro eramako ropa Ritonõpo a, oturuko Jamihmehxo Exikety a.

⁶ Iirypyryme pyra awahtao, ajohpe pyra roropa, axĩ oehñõko Ritonõpo mana ãkorehmase ropa, atapyĩ ekarõko ropa oya mana zae rokẽ oexiryke.

⁷ Pitiko sã rokẽ okyryry tonahkase mana:

morohne motye kuhse ekarōko Ritonōpo oya imeīpo.

Toiparo rokē kure ehtoh eraximāko popyra exiketō mana

8 “Ekaropoko kytamuru tomo a.

Atamorepako mokaro ehtopōpyry poko.

9 Pake hkopyra tonuruse kymarokomo,

tuario pyrahme sã sytatose.

Isene sytatose sero nono po axītao rokene jerutumã samo.

10 Ah kytamuru tō noturū toto oya, āmorepatohme.

Tuario toehtohkō poe ynara āko mã toto:

11 ‘Wezamo ahtara mana tuna esaryme pyra ahtao, tamutamui mo roropa tuna kua o rokē ahtāko mana.

12 Tuna tonore toehse ahtao ahtaryhtao ro,

onysahkara ahtao,

anorŷko mã kehko axiny,

imehnō otyro sã pyra.

13 Moro sã exīko mokaro a,

tuenikehse exiketō Ritonōpo poko.

Toiparo rokē kure ehtoh eraximāko popyra exiketō mana.

14 Eary pisarara jamitunuru enetupuhnōko mã toto.

Ipune, āko toh mã repe.

Ŷrome arakaku etuety sã rokē mana.

15 Epona omoxinyety riryhtao atamohnōko mana.

Eary apoiryhtao anakorehmara mana xikihme aowōtohme.’

16 “Popyra exiketō ahtāko ātarykahme sã xixime ahtao.

Ātarykahme sã tupito po emānōko mã toto.

17 Imity tō osexihnōko topu tō pona,

topu konōto pokona roropa.

18 Ŷrome touse ahtao, mokaro a tuaro pyra exīko imehnō mana.

‘Oty nexiase moroto?’

kara mã toto ipoko.

19 Moro rokē tākye ehtoh nae popyra exiketō mana.

Mokaro mykapo imehnō oehnōko mana,

morotona osesarise, toto esahpyry pona.

20 “Zuaro sytatose, zae ehtoh poko exiketō onurumekara Ritonōpo mana.

Popyra exiketō anakorehmara roropa mana.

21 Ritonōpo poe exianāko ropa mase,

kui āko roropa mase ātākyemaryke.

22 Ŷrome ozehno exiketō otupīko mã toto.

Popyra exiketō tapyī tō osenāhkāko mana.”

9

Tozuhse Jo a
(Jo 9–10)

Ritonōpo onezuhsaromepyra ahno mana

1 Mame tozuhse Jo a; ynara tykase ynoro ro:

2 “Moro waro ase, yrome otāto zae jehtoh enetupuhpōko ha Ritonōpo a?

3 Ritonōpo onezuhsaromepyra ahno mana.

Ekaropotoh miu motye ekaropōko mana, onezuhsaromepyra kymarokomo.

⁴ Tuarohxo Exiketyme mā ynororo, Jamihmehxo Exiketyme roropa. Atatapoiry se ahno ahtao imaro, onyporemākasaromepyra mana.

⁵ Tokare pyra ypy tō syryhmāko mana esarykō poe, zehno tahtao foto enahkapōko mana.

⁶ Nono tykytyky kamexipōko mana, tykytyky āko nono mana.

Serō nono apō kywyh kywyh kamexipōko mana.

⁷ 'Xixi tūtara exiko,' āko mana.

Mame saerehkara mana.

Xirikuato tō ezhkāko roropa mana zemime pyra aehtohme koko.

⁸ Takorehmane maro pyra kapu tyrise Ritonōpo a. Toiroro pohkane poro ytoytōko mana tuna konōto kuaō.

⁹ Xirikuato tō tyrise eya kapu ao oximōme:

Uusa Zumohxo, Oseruao Maria tomo, 7me xirikuato tō puripurikaneme, xirikuato tō roropa ikurenaka.

¹⁰ Onenetupuhsaromepyra sytatose emero Ritonōpo nyrytyā kurano.

Inyrytyā poko osenuruhkāko sytatose.

Inyrytyā tyjमितunuru ke enahp̄yme mana, ikuhp̄yme roropa mana.

¹¹ Upūtokoxi Ritonōpo ytoryhtao onenepyra ase.

Ytoytōko mana yrome inyryry osenepyra mana ya.

¹² Okyryry arory se Ritonōpo ahtao, anaropopyra ehsaromepyra mase.

Onoky ekaropōko eya: 'Oty poko mah?'

¹³ Zehno toehse Ritonōpo ahtao eramara ropa mana;

epetōkara, ihpory Raape* akorehmananō epukāko mā toto ipupuru myh-tokoxi.

Zae ase, ajohpe pyra

¹⁴ "Naeroro ime pyra ase ipunaka,

otāto Ritonōpo ezuhnōko ha?

Otoko omi enēko hano osezuhthome imaro?

¹⁵ Zae rokē jahtao ro onezuhpyra jexiry.

Japiakaneme mana;

'Ajohpāme samo, ypyno exiko,'

āko rokē ase.

¹⁶ Otarame Ritonōpo kohmaryhtao ya apiakatoh taka ytotohme,

mame toytose ynororo ahtao, ynara enetupuhnōko ase:

jomiry onetara Ritonōpo exiry mana.

¹⁷ Tyryrykane konōto ke jetapāko Ritonōpo mana,

popyra ehtoh poko pyra jahtao ro

jutuarimāko mana itamurumehxo.

¹⁸ Joseremanohpopyra mana.

Sam kakehpyra ase isene ro jahtao.

¹⁹ Jamihme ehtoh kuhnōko ha?

Jamihme Exiketyme mana.

Ikohmaryhtao apiakane ēpataka,

onoky Ritonōpo enehpōko nae apiakane ēpataka?

²⁰ Zae ase ajohpe pyra,

yrome jomiry jyhxirōko mana,

popyra jekarōko mana.

²¹ Zae ase, yrome moro poko oty kara ase;

* **9:13** Raape kary: Ritonōpo epetōkara, Ejitu roropa.

typenekehse ywy isene jehtoh poko.

²² Ya, emero rokē oxisā mana;
morara exiryke ynara āko ywy:
kurākō enahkāko Ritonōpo mana popyra exiketō samo.

²³ Popyra ehtoh toehse ahtao axiny,
ahno kurā orihmapose,
Ritonōpo exianāko mana.

²⁴ Sero nono tokarose Ritonōpo a popyra exiketomo a,
apiakane tō enuru tapuruse ēya
zae ehtoh onenetupuhpyra toto ehtohme.
Moro onyripyra Ritonōpo ahtao onoky a morohne tyrise?

Zae jekaropyra Ritonōpo mana

²⁵ “Ĕmepry tō ytōko mana axihxo,
tururume ytokety motye epāko mā kehko
tākye ehtoh onenepyra ro ahtao.

²⁶ Isene jehtoh enahnōko mana,
kanawa axihxo exikety ytory samo,
piano yhtory samo onokyro apoise.

²⁷ Ikuhnōko ase.

Wenikehnōko ase mokyro kerekeremary ya.
Tākye pyra jehtoh rumekāko ase, tākye jehtohme ropa.

²⁸ Yrome jetuarimatoh tonō jenēko mana,
ynara zuaro jexiryke:
zae pyra jekarōko Ritonōpo mana.

²⁹ Iiryppyyme Ritonōpo jekaroryhtao toiparo rokē erohnōko ase
ekurākatohme.

³⁰ Sahpau jakorehmara yryppyry kurikary poko.
Sahpau jamihmehxo exikety nyrihpyry xihpyry onukurikasaromepyra
mana.

³¹ Ritonōpo jēmāko mana eutary aka, ikurepato htaka.
Jupō yse pyra sā mana, nuriame jexiryke.

³² Ysā pyra Ritonōpo mana, ahnome pyra.
Morara exiryke eya onezuhsaromepyra ase,
ytosaromepyra ynanase apiakane ēpataka atae pyra yna ehtoh zurupo-
tohme.

³³ Yna a asakoro, apiakane pyra mana,
yna atae pyra ehtoh apiakatohme:
ywy, Ritonōpo maro, atae yna ripotohme.

³⁴ Ritonōpo, juānohpyra exiko!

Ouno pyra kyriko, enaromyra jehtohme.

³⁵ Morarame oturūko ase oya,
enaromyra ase zae jehtoh ukurohtao waro ase.

10

Emero tyrīko ase aryhnaka

¹ “Typenekehse ywy isene jehtoh poko.

Emero tyrīko ase aryhnaka,
sam ykary poko, ukurohtao,
sekere āko ase.

² Ritonōpo, popyra exiketyme jekaropyra exiko!
Kuruko oty poko jyhxiroko mah?

³ Omoro ro kyriase.

Kure oya nae yyryhmary?

Jyhtomary roropa?

Kure roropa oya jyhtomary popyra exiketomo a?

⁴ Oenuru ahno enuru sã nae?

Ahno sã rokê osenuhmãko mah?

⁵ Ahno sã orihnõko mah okynã pyra ahtao?

Arypyra.

⁶ Naeroro oty katoth yyrypyry tõ emero enẽko mah?

Oty katohme ynyrityã xihpyry zupĩko mahno?

⁷ Zae rokê jehtoh waro mase,

ypynanohne pyra jexiry waro roropa mase jewomatohme owinoino.

Nonome jyrĩko ropa mahno?

⁸ “Oya tyrise ywy,

mame seromaroro jenahkãko mase.

⁹ Wenikehpyra exiko orino risẽme kyriase;

ikurepatome jyrĩko ropa mahno?

¹⁰ Papa tyrise oya aja maro emũkuatohme, isene jehtohme.

¹¹ Joko tapuhse oya zehpo maro, imity tõ maro.

Tyõtose ywy oya upũ ke ypihpyry maro.

¹² Isene kyriase,

ypyno roropa mexiase.

Ypyno oexiryke, isene ro ase.

¹³ Yrome seromaroro zuaro ase,

osenetupuhnõko mexiase okurohtao ynara tyrithome tokare pyra:

¹⁴ Jenery se mexiase iirypyryme toehse jahtao, moromeĩpo popyra jehtoh onykorokara oehtohme.

¹⁵ Iirypyryme jahtao juãnopryy eraximãko rokê ase oya;

zae jahtao, jupuhpyry anymyry zuno ase, ehxirõko roropa ase jetuarimatoh eneryke ya.

¹⁶ Jupuhpyry anymyryhtao ya, epyrypany zae rokê jehtoh poko, omoro, reã samo, jekahmãko mase;

ajamitunuru enepõko mase yyryhmatohme.

¹⁷ Enenanõ onenehkehpyra mase jyhxirotohme.

Yzehno oehtoh emãnõko mana.

Osetapakehpyra mase ymaro soutatu tõ imoihmãkõ samo.

Ritonõpo, kurumekako ty!

¹⁸ “Ritonõpo, oty katohme jenurutopõpyry tyripose oya?

Kurehxo exiry toorihse jahtao jenepyra ro imehnõ ahtao.

¹⁹ Topohme jytotopõpyry aja wakuru poe zonẽtoth pona, jenuru toh pyra exiry.

²⁰ Orihsasaka ywy.

Naeroro kurumekako ty!

Tãkye pixo ehxi,

²¹ ytopyra ro jahtao, oehpyra ropa jehtoh pona,

ytopyra ro jahtao kohmãtoth pona, xinukutume ehtoh pona,

²² jerutume ehtoh nonory pona, otupitoh pona.

Moroto saereme ehtoh ikohmamyry sã mana, xinukutume rokene.”

11

Zopaa otururu
(Jo 11)

Zokonaka rokē awānohnōko Ritonōpo mana onyrihpyry emetakame

- 1 Mame Zopaa, Naama pono tōturuse, ynara tykase ynororo:
 2 “Mose Jo sekere kary onezuhsaromepyra sytatau?
 Itamurume sekere karyke zae aexiry ekarōko sytatau?
 3 Jo, onezuhsaromepyra yna ekarōko mah?
 Yna poihtory oya yna mynyhpātoh ekarōko mah?
 4 Ōsenetupuhtoh zae rokē ekarōko mase.
 Ritonōpo a iirypyryme pyra oehtoh ekarōko roropa mase.
 5 Ritonōpo otururu etary se ase,
 oezukuru eya etary se,
 6 Āmorepary roropa tuaro ehtoh poko, tokare pyra ro ahtao ro, itamurume
 zuaro ehtoh nae ro mana.
 Yrome zuaro ehsaromepyra sytatose.
 Tamorepase awahtao eya ynara enetupuhnōko mase:
 zokonaka rokē awānohnōko Ritonōpo mana onyrihpyry emetakame.

Tuaro Ritonōpo ehtoh tonēse exiketō enery se mahno?

- 7 “Imehxo Ritonōpo ehtoh tonēse mana.
 Moro enery se mahno?
 Emero Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ehtoh poko zuaro ehsaromepyra
 mase.
 8 Kapu atapurupyra mana Ritonōpo omōpyra ehtohme.
 Yrome morotona ytosaromepyra mase.
 Aorihtyā esary waro Ritonōpo mana.
 Yrome moro waro pyra mase.
 9 Sero nono zumo ehtoh motye mana,
 tuna konōto zumo ehtoh motye roropa.
 10 Toytory se Ritonōpo ahtao ahno apoise arotohme apiakatoh taka,
 ‘Moro poko pyra exiko, Ritonōpo,’
 kasaromepyra sytatose.
 11 Ahno tō popyra exiketō waro Ritonōpo mana;
 inyriyrkō popyra ehtoh onenekehpyra mana.
 12 Jumēta ona pono emūkuasaromepyra mana ikuremahpyryme exikety.
 Moro saaro putupyra exiketō tuaro ehsaromepyra mā toto.

Oorypyry irumekako

- 13 “Jo, okurohtao eramako ropa Ritonōpo a.
 Oemary tō anŷko ōtururume eya.
 14 Onyriyr xihpyry irumekako.
 Oorypyry, nuriame exikety, onyripyra exiko atapyī tao.
 15 Morararo ehxiropyra exīko mase,
 kure rokē ytoytoōko mase,
 imehnō zuno pyra.
 16 Wenikehnōko mase oetuarimatopōpyry poko, zueme tuna ehtopōpyry
 samo.
 Tāpaise ropa ahtao axī tuenikehse ropa mana.
 17 Mame isene oehtoh saereh āko mana xixime ehtoh samo tāxiahtao.
 Oemynyhmatoh tonō ikohmamyry sā tymyakāmase ēmehtoh samo.
 18 Towomaneke exīko mase, torētyke pyra,

kure ehtoh eraximāko rokē mase.

Oewomāko Ritonōpo mana, kure rokē nyhnōko roropa mase koko.

¹⁹ Enaromyra exīko mase imehnō poko, õseremaryhtao.

Tuhkākō oehnōko mā toto takorehmapotohkōme oya.

²⁰ Yrome popyra exiketō t̄ykakoxi osenuhmāko mā toto, enarom̄yke, otonētoh zupīko mā toto epatohme repe.

Yrome onenepyra mā toto;

toorikyrykō rokē eraximāko mā toto.”

12

Jo a tozuhse

(Jo 12–14)

Ywy roropa zuaro ase

¹ Mame Jo a tozuhse, ynara tykase ynororo:

² “Tuaro exiketō sã oturūko matose.

Otarame toorihse awahtao xine

tuaro ehtoh enahnōko mana amaro xine.

³ Yrome ywy roropa zuaro ase,
asã xine ase.

Onoky senohne waro pyra hnae?

⁴ Jeunohnōko jepe tō mana, ywy, ajohpe pyra exikety, zae exikety.

Oturuase Ritonōpo a,

mame tozuhse ywy eya.

⁵ Etuarimaketō poihtōko towomaneke exiketō mā toto,

epukasasaka exiketō purohmāko mā toto.

⁶ Omato kō torētyke pyra mā toto tytapyīkō tao,

Ritonōpo kerekeremananō roropa. Ritonōpo oneahmara mā toto;

tyjamitunuru rokē moīko mā toto.

Onokyro tō āmorepāko mā toto

⁷ “Zopaa, ekaropoko torō tomo a, onokyro tomo a roropa,

āmorepāko mā toto.

⁸ Ekaropoko onokyro a, nono poro ytoketomo a, tuna konōto kuaōkomo a,
enetupūhpotoh ekarōko mā toto oya.

⁹ Mokaro emero zuaro mā toto,
tyrihpōkō Ritonōpo waro mā toto.

¹⁰ Onokyro isene emero Ritonōpo poe mā toto.

Ipoē rokē ahno tō emero isene exikehpyra mana.

¹¹ Jepe tomo, omi etary sã kypanarykomo a, omi kurã apiakary samo, omi
xihpyry winoino.

Morararo kynapyrykō kuhnōko roropa kunurukō mana.

Moro sã õmirykō etāko ase,

zae ehtoh rokē menekāko ase.

Akohnōko Ritonōpo mana; ipahnōko, enahkāko, enara

¹²⁻¹³ “Tamuhpōme exiketō tuaro exīko mana.

Ritonōpo zuaro mana, yrome jamihme roropa mana.

Tamuhpōme exiketō enetupuhnōko mana.

Ritonōpo enetupuhnōko māna, yrome

jamihme roropa mana zae ehtoh ritohme.

¹⁴ Itahkaryhtao Ritonōpo a, onyrisaromepyra ropa ahno mana.

Tymyhse ahtao Ritonōpo a, onymyhpokasaromepyra ropa ahno mana.

15 Konopo onenehpopyra Ritonõpo ahtao tonore exiko mana.
Konopo enehporyhtao eya zueme tuna tō exiko mana.

16 “Ritonõpo jamihme mana,
orēpyra roropa mana.
Tonekunohse exikety Esēme mana, onekunohto Esēme roropa.

17 Tuisa tō tuaro ehtoh puxihkāko ropa Ritonõpo mana.
Tamuximākō putupyra exiketō sã tyripõko mana.

18 Tuisa tō tuisame pyra tyripõko Ritonõpo mana,
imehnõ poetoryme toto riko mana.

19 Oturuketomo, orēpyra exiketō roropa imehnõ poetoryme toto riko mana.

20 Zae ehtoh poko imehnõ amorepananõ riko mynyhme Ritonõpo mana
osepeme toto ahtao ro.

Tamuhpõme exiketō tuaro ehtoh enahkapõko mana.

21 Tuisamehxo exiketō hxirõko mana.

Orēpyra exiketō jamitunuru enahkapõko mana.

22 Saerehkatoth aropõko mana, tonēse exiketō xinukutumao enepotohme.
Saereh kamexipõko mana tykohmāse itamurume ahtao.

23 Ahno tō imehxo tyripõko mana jamihme roropa.

Yrome imeipo toto poremākapõko mana,
toto enahkapõko roropa.

24 Ahno tuisary tō putupyra exiketō sã tyripõko mana.

Toto arõko mana ona tonorē poro, tytahse exiketō samo.

Otupiko mā toto, osema ae pyra ytoketō samo.

25 Ixinukuturu htoko toytorykō kuhnõko mā toto,
tonurākara, osetapāko mā toto, toetýse exiketō samo.

13

Jotururu se ase Ritonõpo maro

1 “Morohne emero enease jenuru ke;
etase roropa emero ypanary ke,
morohne emero zuaro ase.

2 Jepe tomo, asã xine ase, ime hkopyra jekarõko matose repe.

Yrome ymotye pyra matose:
emero zuaro oehtohkō waro roropa ase.

3 Yrome jotururu se ase Ritonõpo maro, Jamihmehxo Exikety, jezuhtohme
zae jehtoh poko.

4 Tuaro pyra oehtohkō zonēnõko matose ajohpe ehtoh ke;
Opi warõkō sã matose kurākõkara kurākary warõkara samo.

5 Mynyhme rokē toehse awahtao xine, kurehxo exiry, tuaro oekarõko
imehnõ mana!

Ritonõpo enekunopyry waro osekarõko matou?

6 “Etatoko ke jotururu,
zae jehtoh poko josenetuputyry ekarõko ase oya xine.

7 Oty katohme ajohpe oturũko matou?

Ritonõpo akorehmatohme?

Ritonõpo ewomāko matou omi zae pyra ehtoh ke?

8 Ritonõpo akorehmaneme osekarõko matou?

Mokyro ewomāko matou juize ēpataka oturutoh tao?

9 Oenerykohtao kure ehtoh enēko Ritonõpo nae?

Ritonõpo enekunopyry kuhnõko matou, ahno enekunopyry sã oya xine?

10 Zae pyra awahtao xine,
tokare pyra ro awahtao xine,
iiryppyryme oekarotorŷko mana, oupokatorŷko roropa.

11 Imehxo aexiry enaromyŷke oritorŷko mana.
Zunohxo yronymyryme exiko matose.

12 Imehnō amorepatoh tonō oya xine oruno sã toiparo rokē mana;
toto ezuhtoh oya xine jamihme pyra mana ipunaka, orino risē sã rokene.

Zae jehtoh poko oturūko ase Ritonōpo ēpataka

13 “Mynyhme ehtoko,
oturuxi aporo,
otara exiko nae ya? ah nexino.

14 Osewomara toehse ywy,
jytory zuno pyra ase Ritonōpo ēpataka,
joorikyry zuno pyra roropa ase.

15 Typenekehse ywy kure ehtoh eraximary poko,
naeroro Ritonōpo jetaparyhtao,
enetupuhnōko ro ase Jesēme,
zae jehtoh ekarōko ase ēpataka.

16 Otarame zuno pyra jexiryke typynanohsēme exiko ase, ynara exiryke:
popyra exiketō mā ytopyra Ritonōpo ēpataka.

17 Etatoko pahne jotururu oya xine,
otato ehtoko āmoreparykohtao josenetuputyry poko.

18 Ezuhtoh tonō tymenekase ya zae jehtoh poko oturutohme.
Zae jehtoh poko zuaro ase rahkene.

Ritonōpo, oty katohme yyryhmāko mah?

19 “Yrome Ritonōpo ynara karyhtao:
‘Onoky mose ro tōsezusezukuru zuno pyra hnae ymaro, apiakane ēpataka?’
Morara ahtao mynyhme rokē exiko ase,
orihnōko ase.

20 Ritonōpo, asakoro rokē se ase oya.
Morarame otonēpyra ase owinoino.

21 Juānohpyra ke exiko te,
ouno pyra kyriko enaromyra jehtohme.

22 “Ritonōpo, kykohmako apiakatoh taka
jytotohme, mame oezuhnōko ase; aryryra ahtao
oturuxi osemazuhme, mame kuezuhko.

23 Oty popyra jehtopōpyry nae?
Otāto yyrypyry tō nae?
Oty pokoino tyhxirose ywy?

24 “Oty katohme otonēnōko mah ywinoino?
Oty katohme oepekara sã jyhxiroko mah?

25 Ywy ase wewe ary sã rokene, tarose ahtao tyryrykane a:
oty katohme jerehnōko mah?
Onahpoty tonorē sã ase:
Oty katoh jekahmāko mah?

26 “Jyhxirotah itunety sã imerōko mase.
Mame popyra jehtopōpyry poetome ro jahtao epehmapory se roropa mase
ya.

27 Keti ke upupuru tō myhnōko mase,

jesemary tō emero enēko mase. Yputahpyry tō enēko mase ynutumahpyry
osema tao.

²⁸ Naeroro osenahkāko ase wewe samo tymotase ahtao,
upo sã roropa ase nuko tomo a tonahse ahtao.

14

Tuhke pyra jeimamyry isene sytatose

¹ “Jamihme pyra sytatose, emero, kuenurutopōpyry poe ro.

Tuhke pyra jeimamyry isene sytatose,
yrome popyra ehtoh enēko sytatose pítiko rokē pyra.

² Ekuru sã sytatose ekutāko,
mame aremānōko sã sytatose.
Jerutumã sã exikehnōko sytatose
osenepyra exīko.

³ Ritonōpo, aypyra sã ynanase;
naeroro oty katoh yna enēko mah?
Oty katoh jarōko mah apiakatoh taka?

⁴ Ahno mã, nuriame exiketyme mana,
kure nymyry ehtoh onyrisaromepyra mana.

⁵ Isene yna ehtoh tuhke jeimamyry waro Ritonōpo mana.
Otāto nuno isene exīko ynanase?
Omorō, Ritonōpo, zuarō mase.

Moro tyrise oya,
onytyoromasaromepyra ynanase.

⁶ Yna enēko mase, osenuhmakehko yna pona.
Yna irumekako toiroro yna ehtohme, ěmepyry etyhyppyry pona,
erohkety samo toerohtoh tōtyhkase ahtao kokonie pukuro.

⁷ “Wewe kure ehtoh eraximāko mana;
takohse ahtao arýtāko ropa mana.
Ahtāko ropa mana.

⁸ Imity tō xihpyryme toehse ahtao,
ãtykyry toorihse ahtao roropa nono ao,

⁹ ehxikaryhtao arýtāko ropa mana,
amoriry tō ropa mã kehko otyro arykasenã samo.

¹⁰ Yrome ahno toorihse ahtao, aypyra exīko mana;
orihnōko exino mana,
mame otara exīko nae?

¹¹ “Ikuhpo tō samo tonore toehse ahtao, tuna sã roropa tãpaise ahtao,

¹² moro sã orihnōko sytatose, emero, kapu nae ro ahtao.
Nyhñoko sytatose kuorikyrykōme, jũme pakara ropa ehtohme.

Kurehxo ehtoh eraximāko ase

¹³ “Ynara se hano oya:
kyriko aorihtyã tō esaka, moroto tonēse jehtohme, zehno pyra oehtoh
ropa.

Morararō okynahtao ypoko wenikehpyra ehtoh tyripoko!

¹⁴ Toorihse ahno ahtao ěsemānōko ropa nae?
Yrome kurehxo ehtoh eraximāko ase, jetuarimatoh tonahse ahtao.

¹⁵ Morararo ykohmāko mase,
ywy roropa oezuhnōko ase;
tãkye exīko mase ypoko, onyrihyppyryme jexiryke.

¹⁶ Ypynanohnōko mase azahkuru pyra jehtohme, jēnēpyra mase popyra ynyriry tō ehtoh kuhtohme.

¹⁷ Yyrypyry poko wenikehnōko mase. Ynyrihpyry xihpyry korokāko mase.

Kure ehtoh eraximary ahno a enahkapōko mase

¹⁸ “Morararo ypy tō osenahkary sā, topu tō esyryhmary sā roropa.

¹⁹ Topu tō ahkary sā tuna a, nono arory sā roropa opotunety a, moro saaro kure ehtoh eraximary ahno a enahkapōko mase.

²⁰ Yna poremākapōko mase, orihnōko ynanase.

Yna ēmyty tyoro sā tyriko mase sero nono poe yna osekazumatohme.

²¹ Imūkuru tō eahmaryhtao ahno a imehxo toto ehtoh poko, moro waro pyra mā ynororo.

Tyhxirose toto ahtao azahkuru toehse toto exiryke, eya onekaropyra imehnō mana moro poko.

²² Jetū tupū ehtoh waro rokē mana, tukurohtao sam katoh roropa, tuzenu ao.”

Aoturutopōpyry asakoromano

15

Jo 15–21

Eripaze a tozuhse ropa (Jo 15)

Tyrypyhykyke oexiryke sekere āko mase moro samo

¹ Mame Jo tozuhse Eripaze Temā pono a. Ynara tykase ynororo:

² “Jo, tuaro exikety mā moro sā pyra ezuhnōko.

Sekere āko rokē mase; tyryrykane sā rokē ōmiry mana.

³ Tuaro exikety toiparo rokē sekere kara mana.

Onezuhpyra roropa mana zuaro pyra exikety omiry ke.

⁴ Etako pahne, Ritonōpo zuno ahno ehtoh enahkapory se hma?

Ōtururu etaryhtao imehnomo a, oturupyra exīko mā toto Ritonōpo a.

⁵ Tyrypyhykyke oexiryke sekere āko mase moro samo.

Imehnō enekunopyry se mase ōtururu ke rokene.

⁶ Ohxirory se pyra ase repe;

yrome ōmiry ro ohxirōko mana iirypyryme oehtoh poko.

⁷ “Osemazuhme aenuruhpyryme osekarōko mah?

Otarame tonuruse mexiase ypy tō exipyra ro ahtao.

⁸ Ritonōpo osenetupuhtoh tonō waro hma

tokare pyra toto ahtao ro?

Omoro rokē tuaro exikety me mahno?

⁹ Zuaro pyra yna ehtoh waro mahno?

Yna motye senohne enetupuhnōko mah?

Zuaro oehtoh waro ynanase roropa emero.

¹⁰ Tamorepase ynanase tamuhpōme exiketomo a, osemazuhme aenurutyamo a, enurupyra omy ahtao ro.

¹¹ “Oemuhkehkary se Ritonōpo mana, yrome moro se pyra mase, oty katohme?

Ipoē tōturuse yna amaro tomeseke samo.

¹² Oty katohme openetatoh ekahmāko rokē mah?

Oty katoh yna zehno exikety sã yna enēko mah, yna se pyra exikety samo?

¹³ Oty katohme Ritonōpo zehno mexino okurohtao?

Oty katohme ikerekeremāko mah?

¹⁴ “Otara āko mah: iiryppyryme pyra ahno exīko nae Ritonōpo a?

Ahnome aenuruhpyry kure nymyry exīko nae?

Arypyra.

¹⁵ Ritonōpo a inenyoytyā kure nymyry pyra mā toto, kapu roropa eya kure nymyry pyra mana ineneryme.

¹⁶ Moro motye ahno popyra ehtoh nuriamo, tuna ēnōko sã tyryppyrykō poko mā toto.

Popyra exiketō etuarimāko mana

¹⁷ “Etako pahne, Jo, josenetupuhtoh ekarōko ase oya;

ynenehpýry ekarōko ase oya.

¹⁸ Tuaro exiketō imehnō amorepāko ajohpe pyra ehtoh poko, tummykō namorepatoh tonō poko,

¹⁹ tynonorykō po, imehnō nonory poe aepyhpyā pyra nexiase: ahno pyra nexiase morotōkō arotohme Ritonōpo winoino.

²⁰ “Popyra exiketyme ahno ahtao, imehnō ryhmaneme ynororo ahtao etuarimāko mana toorikyry ponāmero.

²¹ Panaikatō etaryhtao oserehnōko mana;

tōsewomase osekarōko mana, moro ae ro omato tō oehnōko osetapase imaro.

²² Popyra ehtoh toehse ahtao tpyynanopyry oneraximara mana, totapary zuno mā ynororo imehnomo a.

²³ Aorikyry eraximāko kurumu tō mana, ekepyry pū ōtohme.

Toorikyry a rokē zuaro mana, okynā pyra xinukutume mā exīko eya.

²⁴ Popyra ehtoh oepýry, aosanumatoh tonō roropa, enaromyke tyrīko mana. Iporēmākapōko mā toto tuisa konōto samo, tysoutatu tō maro.

²⁵ Moro sã exīko emero osepepe se pyra ahtao Ritonōpo maro.

Tātatapoiry se mā ynororo, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety poremākatohme repe.

²⁶⁻²⁷ Epyrypaketyme mā ynororo, Ritonōpo omipona pyra,

osewomāko mana osewomatoh konōto ke, mame tururume ytōko Ritonōpo poremākapose.

²⁸ “Pata tō typoremākase mokyro popyra exikety a, tapyi tō, irumekatyā, apoitohme tytapyīme.

Yrome moro pata tō tapyi tō maro patāpome exīko, otyro xihpyry ipapyhpyry kaetoko ehtoh samo.

²⁹ Tymōkomoke exikety axītao rokē mana, imōkomory enahnōko mana, emero porehme.

Jerutu roropa osenepyra exīko sero nono po.

³⁰ Mokyro popyra exikety, xinukutume ehtoh wino epara mana, orihnōko.

Wewe amoriry sã exīko mana tyahse ahtao apoto ke, ekuru tomo tyryrykane a tarosēme exīko.

³¹ Tuaro pyra exiketyme mana, ajohpe ehtoh ke tuisame toehse ahtao, ajohpe ehtoh apoīko mana tynyrīhpyry epehpyryme.

- 32 Anorŷko mana tamuhpõme nymyry pyra ahtao, wewe amoriry aremamyyry samo, arŷtara ropa ekurehnõko mana.
- 33 Uwa zoko sã exiõko mana epery ohpapyry sã exipyra ro ahtao, oriwera zoko sã roropa ekuru tõ ohahtoh samo.
- 34 Popyra exiketõ typoenõke pyra exiõko mã toto, tapyi tõ tyrise ahtao imehnõ enekunohtoh ke, moro zahnõko mã kehko apoto ke.
- 35 Osenetupuhnõko mã toto popyra ehtoh ritohme, zae pyra ehtoh riko mã toto.
Osenetupuhkehpyra mã toto imehnõ enekunopyry poko.”

16

Mokaro ezuhtoh Jo a (Jo 16–17)

Openekhekatorŷko jomiry ke

- ¹ Mame mokaro ezuhtohme ynara tykase Jo:
² “Morohne panõ emero etase pake.
Jemuhkehkara matose,
jerekohmãko rokẽ matose.
³ Sekere kakehpyra hmatou, jũme?
Oty katoh jyhtomary se hmatou?
⁴ Jesao awahtao xine, oesarykõ po jahtao roropa,
ywy sekere kary oya xine asã xine.
Jupuhpyry kywyh kywyh ykamexipory asã xine tuaro exikety samo.
Morararo openekhekatorŷko ase jomiry ke, asã xine.
⁵ Mãpyra omi kurã ekaroryhtao emuhkehkananomo a, emynyhmara oeh-
tohkõme, jetuhkopyra oetuarimarykõ exiry.
⁶ Yrome jotururuhtao jetũ jehtoh onymynyhpãkara mana,
morararo mynyhme jahtao jetuarimary onymynyhpãkara roropa mana.

Jakurihmoase Ritonõpo

- ⁷ “Ritonõpo, opoe tapotũkehse ywy,
ytapyi taõkõ tonahkase oya.
⁸ Typoremãkase ywy oya, yzehno exikety me mase.
Tupune pyra toehse ywy, ipihpyry rokene zehpo maro,
morara exiryke jyhxiõko mã toto, iirypyryme jekarõko.
⁹ “Zehno toexiryke tyxihkase ywy Ritonõpo a;
jenẽko mana yse pyra toehtoh ke.
Onokyro samo jekahmãko mana, jenaroximãko.
¹⁰ Imehnõ emero jenaroximãko mã toto,
ẽtakãko mã toto ykerekere matohme,
ypipohnõko mã toto jẽmyty pokona.
¹¹ Ritonõpo jekaroase ajoajohpãkomo a, popyra exiketõ emahpokoxi tokarose
ywy.
¹² Torẽtyke pyra exiase, osepeme imehnõ maro,
yrome jakurihmoase Ritonõpo;
jesenary ae japoiasse ynororo,
tytahkase ywy eya.
Tuotohme exikety sã tyrise ywy eya.
¹³ Emero rokẽ poe tuose ywy eya typyre ke;
jepyasyhny tuose eya, typosohkase,

ypyno pyra nexiase, juahxirirī wino jeresukuru toekuāse nono pona.

¹⁴ Soutatu oehtoh sā tooehse ynororo ya. Jyyryhmāko roropa nexiase, ywy tytahtahkase porehme eya.

¹⁵ “Jemynyhmaryke upo, topuxiximā risē, amuruase. Mame typorohse ywy nono pona, typōremākase jexiryke.

¹⁶ Tyxitase ywy itamurume.

Jēmyty tōpire toehse,

jenuru tō tyaose roropa, ikohmamyry samo, xinukutume.

¹⁷ Yrome imehnō onyryhmara exiase, oturūko exiase Ritonōpo a zae rokē ehtoh poko.

Jewomane nae ase kapu ao

¹⁸ “Nono, zae pyra yryrhmatoṗpyry imehnomo a ononēpyra exiko! ‘Zae kuapiakako!’ ikohmaryhtao ya, jomiry onymynyhpākapopyra exiko!

¹⁹ Jewomane nae ase kapu ao, moro waro ase.

Mokyro oturukety, jakorehmane moroto mana.

²⁰ Jepe tō ykerekeremāko mā toto; eramāko ropa ase Ritonōpo a yxitaryme.

²¹ Tope ewomary sā imepyry a,

morō sā jewomane se hano zae jehtoh ekarotohme Ritonōpo a.

²² Jeimamyry tō, tuhke pyra toehse,

tōtyhkase ahtao ytōko ase moro osema ae oehpyra ropa jehtohme.

17

¹ Apotūkehnōko ase.

Isene jehtoh enahsasaka mana; jekepyry zonētoḥ jeraximāko mana seromaroro.

² Jeunohnanō japurūko mā toto, aomirykō eanahtōko ase.

Ahno oehnōko ituh kase jēmyty pona

³ “Ritonōpo, omoro rokē jakorehmāko mase; imep̄y pyra ase zae jehtoh enetupuhponeme.

⁴ Osenetupuhsaromepyra mokaro tyrise oya, ypoihtonanomo, onenetupuhpyra toto ehtohme senohne poko;

ypōremākapopyra exiko eya xine.

⁵ Tuario aexihpyry omihpyry samo:

‘Mokyro mūkuru tō omise exīko mā toto, tineru poko tope tō towokase exiketyme ahtao.’

⁶ Moro omihpyry ekarōko mā ahno tomo ya, mame ituh āko mā toto jēmyty pona.

⁷ Tonurēkara sā exīko ase jemynyhmaryke, waxiry tomo japory tō roropa jerutumā sā rokē mā kehko.

⁸ Jeneryke zae ehtoh poko exiketō osenuruhkāko mā toto. ‘Ritonōpo turumekase eya,’ āko mā toto ypoko.

⁹ Zae exiketyme osekaroketō mokaro, tamuximehxo exiketomo, orēpyrahxo zae ehtoh poko exikehpyra mā toto.

Nuriame ehtoh poko pyra exiketōme, orēpyrahxo zae exiketōme osekarōko mā toto.

¹⁰ Yrome aepyry ropa toto ahtao xiaro, toiro tuaro exikety onenepyra jexiry toto maro.

Otoko hna moro kure ehtoh eraximatopo?

- 11 “Isene jehtoh enahnōko mana; josenetupuhtopōpyry tō torēse mā kehko, kure ehtoh eraximary se jehtopōpyry tonahse mana.
- 12 Yrome jepe tō mā koko ekarōko ēmepyryme; moe hkopyra ēmepyrē ekarōko mā toto, yrome zuaro ase xinukutumao ro ase.
- 13 Aorihtyā esary riryhtao ya ytapyīme, moroto ataxikāko ase jynyhtohme xinukutumao.
- 14 Jekepyry zonētoh papame ekarōko ase, moromoro ajame ekarōko ase, woryxiry tōme roropa, morara ahtao
- 15 otoko kure ehtoh eraximary ya? Onoky kure ehtoh eraximatoh enēko nae?
- 16 Kure ehtoh eraximary ya yhtopyra mana ymaro nono zopikoxi aorihtyā esaka?”

18

Piutate omiry ropa (Jo 18)

Mynyhme exiko, Jo, otatōme oehtohme

- 1 Mame Piutate Sua pono a tozuhse. Ynara tykase ynororo:
- 2 “Jo, oty katoh sekere kakehpyra mahno? Mynyhme exiko, otatōme oehtohme, mame oturūko sytatose oximaro.
- 3 Oty katohme tuaro pyra exiketōme yna ekarōko mah, okyno sã yna ekarōko?
- 4 Onyetū ke atapurōko rokē mase. Tohne oexirykē sero nono patāpome exīko nae? Opokoino ppy tō syryhmapōko Ritonōpo nae? Nary.
- Popyra exiketō etyhpyry*
- 5 “Popyra exiketō orihnōko mā toto, saerekatoh ezhkary samo, apoto sã roropa tozehse ahtao.
- 6 Ezuru itapyī tao tozehsēme exīko, saerekara roropa mana. Saerekane esahpokoxi, xinukutume exīko mana.
- 7 Jamihme exikety sã ytoytōko nexiase, yrome seromaroro osetapāko mana. Tōsenetupuhtoh riry poko epukāko mana.
- 8 Tarāpa pona toytoryhtao, ipupuru tō apoīko mana.
- 9 Ihtainy tapoise apoitopo a, tūtara ropa aehtohme.
- 10 Apoitoh tonēse nexiase nono po, osema tao, mokyro esemary ao.
- 11 Popyra ehtoh toto zomye toto enaroximāko, toto ekahmāko roropa aytorykohtao.
- 12 Tytineruke nexiase, yrome seromaroro omise mā toto; mokaro enahkary eraximāko popyra ehtoh mana mokaro apoitohme.
- 13 Tyrohsē popyra orihmatō emānōko mana zoko tō poko, naeroro jaxiry tomo, apory tō roropa motāko.
- 14 Tousēme exīko mā toto tytapyīkō htae, moro tao torēnase toh nexiase towomase sã roropa, mame tasyryhmasēme exīko mā toto Tuisa Orihtoh ēpataka.
- 15 Itapyinīpyry tukurikasēme exīko ēxofere ke nuriame pyra ehtohme,

mame imeĩpo imepỹ moro taka omõnõko mana, moroto ehse.

¹⁶ Wewe sã toorihse aexihpyry sã exĩko mana, tonore imity tõ poe amoriry tõ pona.

¹⁷ Mokyro poko wenikehnõko imehnõ mana.

Esety poko roropa wenikehnõko mã toto inonory põkomo.

¹⁸ Mokyro taroposẽme exĩko mana isene exiketõ esary winoino.

Saereme ehtoh winoino roropa taroposẽme exĩko mana xinukutumã aka.

¹⁹ Tumũkue pyra exĩko mana,

typakõke pyra roropa exĩko itapyinỹpyry tosẽke pyra ehtohme.

²⁰ Mokyro orihthoh poko zuaro exiketõ, xixi tũtatoh winoino xixi omõtoh pona, tykytyky ãko mã toto, enaromỹke toexirykõke.

²¹ Moro sã popyra exiketõ orihnõko mã toto, Ritonõpo se pyra exiketomo.”

19

Ezuhtopõpyry ropa Jo a (Jo 19)

Typoihtose ywy oya xine

¹ Mame Jo a tozuhse. Ynara tykase ynororo:

² “Oty katohme jyhtomãko matou?

Otara ahtao japurokehnõko matou õmirykõ ke?

³ Tuhke rokẽ typoihtose ywy oya xine.

Ehxiropyra hmatou azahkuru oehtopõpyrykõ poko ypoko?

⁴ Azahkuru jahtao ro, otãto oryhmatorykõ hano?

⁵ Ymotye kure osekarõko matose.

Popyra ehtoh toehse ya exiryke iirypyryme jekarõko matose.

Tysoutatu tõ tonehpose Ritonõpo a etonatohme ymaro

⁶ “Tuaro ehtoko zae pyra Ritonõpo toehse ypoko.

Ahno apoitoh tyrise eya japoitohme.

⁷ Kohtãko ase, yryhmara Ritonõpo ehtohme.

Yrome onetara imehnõ mana.

Kohtãko ase opore repe,

yrome zae ehtoh onyripyra mã toto.

⁸ Jesemary tapuruse eya, ytopyra jehtohme.

Jesemary tõ tonẽse eya ikohmamry a.

⁹ Ymõkomory emero tupuxihkase eya, ime jehtopõpyry tonahkase roropa eya.

¹⁰ Ypipohnõko mana emero rokẽ poe jenahkatohme.

Kure ehtoh eraximary ya touse roropa eya, otyro mity oury samo.

¹¹ Yzehno toehse ynororo, tyahse sã ywy;

topekarama jekaroase.

¹² Tysoutatu tõ tonehpose eya etonatohme ymaro.

Nono ahkãko mã toto;

tõsesarise mã toto ytapyĩ zomye.

Turumekase ywy wekyry tomo a, jepe tomo a roropa

¹³ “Turumekapose ywy Ritonõpo a wekyry tomo a.

Imepỹ nono põme exiketyme jyriko jepe tõ mana.

¹⁴ Wekyry tomo a turumekase ywy,

jepe tõ tuenikhese mã toto ypoko.

¹⁵ Ytapyĩ tao tynyhse aexityã juaro pyra sã mã toto;

ypoetory tō roropa ytapyī tao imepỹ nono poe aeyp̄hpyryme jekarōko mā toto.

¹⁶ Ypoetory kohmāko ase repe onetara mana, 'Ajohpāme sā kuakorehmako,' karyhtao ro eya.

¹⁷ Ỹtary tymoke mana ypyty a, typoxine pyra; nuriame ase jakorō tomo a.

¹⁸ Poetohti tō yse pyra mā toto; jeunohnōko mā toto jowomyryhtao.

¹⁹ Jepe tō mā yse pyra ipunaka, imehnō pyno exiase repe, yrome jepeme pyra toehse mā toto.

²⁰ Ipihpyryme rokē toehse wyy tupunatāse. Orihsasaka toehse wyy.

²¹ Oenupunako ypoko, jepe tomo, Ritonōpo a tapurose jexiryke.

²² Oty katohme yyryhmāko matou, yyryhmary sā Ritonōpo a? Penekehpyra hmatou sam kamexipory poko ya?

Jewomane isene mana

²³ "Kure ya exiry jomiry poko wenikehpyra ahno ahtao, pape pokona tymerose ahtao roropa!

²⁴ Kure roropa exiry jomiry tymerose ahtao kurimene ke xūpu pokona te, topu pokona roropa, jūme ehtohme!

²⁵ Ynara zuaro ase: Jewomane isene mana; etyhpyryme oehnōko mana jewomase sero nono pona.

²⁶ Ypihpyry tonahkase ahtao ro tyrohsē ke, ynara zuaro ase: sero joko ao Ritonōpo enēko ase.

²⁷ Wyy roro jenuru ke nymyry mokyro enēko ase, mokyro waro exīko ase rahkene. Moro sehxo wyy yronymyryme!

²⁸ Typoremāse exiase ynara karyke oya xine: 'Otāto mokyro sam kamexipōko sytatou?

Ipokoino rokē moro popyra ehtoh toehse eya.'

²⁹ Yrome Ritonōpo tapemā zuno ehtoko.

Moro ke popyra exiketō wānohnōko Ritonōpo mana. Tuaro ehtoko, Apiakane nae mana, kymarokō apiakāko mana."

20

Zopaa tōturuse ropa (Jo 20)

¹ Morarame Zopaa, Naama pono tōturuse. Ynara tykase ynororo:

² "Jo, jerehnōko mase; torētyke jexiryke axī oezuhnōko ase.

³ Jupokaryke oya jyhxirōko mase, yrome oezukuru waro ase zae ehtoh ke.

Popyra exiketō tākye ehtoh axītao rokē mana

⁴ "Ynara zuaro mase, moino ro nexiase, ahno exipitotopōpyry poe sero nono po etyorōmara mana:

⁵ Popyra exiketō axītao rokē tākye exīko mā toto.

Okynā pyra tākye toto ehtoh enahnōko ropa mana.

⁶ Tōnuhse ynororo ahtao kakoxi, kapu aka samo, zupuhpyry akurū aka,

7 jūme tonahkasēme exīko mana oruno samo.
Mokyro waro exiketō ipoko zuaro pyra exīko mā toto.
'Otara toehse mokyro?' āko.

8 Osenehto sā onenepyra exīko ropa mana, koko osenehtopōpo sā, jūme onenepyra ehtohme.

9 Popyra exikety onenepyra exīko imehnō mana, esary po exīko.

10 Imōkomohpyry ekarōko ropa imūkuru tō mana tymōkomokākara a, inematonanopyhpyry, inapoihpyry imehnō enekunohtopōpyry ke.

11 Zokokō nuaseme aexihpyry, jamihme roropa, okynā pyra nonome exīko mana.

Popyra ehtoh opi orihmatō itunety sā exīko

12 "Popyra exikety a, popyra ehtoh anusasame mana.
Tunuru zopino moro zonēnōko mana.

13 Týtary ao ikurākāko mana, tompore mana, emepory jamaro exiryke.

14 Yrome imeīpo zuakuru ao zehnāko mana.

Itū exīko, opi orihmatō itunety samo.

15 Mokyro popyra exikety enarutāko mana, mōkomo kurā tomatonanoehse ahtao eya;

morohne oūko Ritonōpo mana zuakuru ae.

16 Okoi epity ētoh samo;
moro opi mokyro orihmāko mana.

17 Iporiry tō azeite ke pehme onenepyra ekurehnōko popyra exikety mana, suhsu onēpyra, ano zenī onenahpyra roropa mana.

18 Emero tymōkomory rumekāko mana.
Toerohtamitu nomōko mana.

Tytinerū poko ehsaromepyra exīko mana, enara.

19 Tymōkomokākara tyrohmanohpose eya, mame tuenikehse ynororo toto poko, imepý tapyī tapoise eya esē winoino tytapyīme, yrome tytapyī onyripyra tokurehse ynororo.

20 Tākye nymyry pyra mana tymōkomory poko; itamurumehxo ise ro exikehpyra mana.

21 Emero rokē apoiry kuhñōko mana, yrome imōkomory enahnōko mana.

22 Imehxo toehse ynororo ahtao popyra ehtoh epona epukāko mana; totapase sā exīko mana toetuarimaryke.

Zehno Ritonōpo ehtoh tukuāse popyra exiketō pona

23 "Ah notuhno tuesapare ehtohme!

Mokyro zehno toehtoh ke mokyro wānohnōko Ritonōpo mana; konopo sā mokyro zehno Ritonōpo ehtoh oehnōko mana epona.

24 Epanohtao tapema kurimene risē wino osepynanohtohme, pyrou ke tuosēme exīko mana ipotyry metau risē ke.

25 Moro pyrou oūko mā toto ĩpary wino, tūtāko mana zemime imunuru ke. Mame enaroxitapānōko mana.

26 Imōkomory emero inapoityā tonahkasēme exīko mana. Apoto ke, ahno onyripyra aexihpyry ke, tyahkasēme exīko mana itapyī taōkō maro.

27 “Popyra exiketō rypyry enepōko kapu mana, sero nono owōnōko mana toto hxirotohme.
 28 Moro ěmepyry ae zehno Ritonōpo ehtoh tukuāse ahtao epona xine, itinerū imōkomory roropa tonahkasēme exīko mana, emero porehme.
 29 Senohne rīko Ritonōpo mana popyra exiketō pona; moro kurākāko mana, epehpyryme popyra exiketō epehmatohme.”

21

*Tozuhse ropa toto Jo a
(Jo 21)*

Ahno maro oseosezuhpyra ase

1 Mame tozuhse ropa Jo a, ynara tykase:
 2 “Jemuhkehkary se awahtao xine, jotururu etatoko rokene.
 3 Penekehpyra ehtoko jotururuhtao oya xine; imeīpo tōtyhkase jahtao jurōko matose ise awahtao xine.
 4 Ahno maro oseosezuhpyra ase, morara exiryke typenekehse ywy.
 5 Kuenetoko osenuruhkatohme, oemary tyritoko ōtarykō pona.
 6 Josenetuputyryhtao senohne jehtopōpyry poko oserekohmāko ase tykytyky āko joko porehme.

Popyra exiketō eremiāko, oseahmāko roropa

7 “Oty katohme popyra exiketō isene exikehpyra nae toto? Oty katohme tymōkomoke exīko toh nae? Tamuhpōme exīko roropa toh nae?
 8 Tumūkue exīko mā toto, typakōke roropa, isene ro mā toto, mokaro wātary enetohme tymaro xine.
 9 Itapyī tao imehnō zuno pyra mā toto, onuānohpyra roropa Ritonōpo mana.
 10 Eky tō, pui tōkehko amonohkara emūkuāko mā toto, enurūko mā toto mynyhkara.
 11 Imūkuru tō tururume ytōko mā toto kaneru poenō samo, pyhseky āko mā toto tātākyemarykōme.
 12 Eremiāko mā toto, oseahmāko roropa mā toto eremiatoh ke, pāteru tō ke, rira tō ke, rue tōkehko maro.
 13 Popyra exiketō kure ehtoh apoīko mā toto, kurehxo ehtoh ke roropa, orihnōko mā toto torētyke pyra, etuarimara roropa mā toto.
 14 “Moro sā toto ahtao ro Ritonōpo a ynara āko mā toto: ‘Yna inomoko torētyke pyra; zuaro se pyra ynanase onyriphopyry tō poko.
 15 Onoky mokyro, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, eahmapotohme yna a? Oty me kure yna otururu eya?’
 16 Popyra exiketō ynara āko mā toto: ‘Toerohse jexiryke yronymyryme tytineruke toehse ywy, tymōkomoke roropa, emero.’
 Yrome moro omi zae pyra mana ya.

Ah mokyro iiryryryme exikety tuānohsēme nexino

17 “Otara ahtao popyra exiketō ezuru tozehse nexiase?
Otara ahtao toiro popyra exikety tonahkase, tuānohse Ritonōpo a, zehno toexiryke?”

18 Otara ahtao popyra exiketō typahse Ritonōpo a tiriiku akumuru samo, tiriiku pihpyry sã roropa tarose ahtao tyryrykane a?”

19 “Ynara āko matose: ‘Ahno mūkuru wānohnōko Ritonōpo mana jū rypyry emetakame.’
Yrome zae exiry jumy tuānohse ahtao iirypyry emetakame zomory zuaro ehtohme.

20 Ah mokyro iirypyryme exikety tuānohsēme nexino, sam katohme, popyra ehtoh zehno Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ehtoh waro ehtohme!

21 Yrome, toorihse ynororo ahtao, aorihtyã esao ynororo ahtao, oty kara mana tyekyry atasamary poko.

22 Ahno Ritonōpo Jamihmehxo Exikety amorepāko nae, kapuaōkō apiakaryhtao eya?”

23 “Ahno nae tākye exiketomo, jamihme, torētyke pyra toorihthokō poko, tymōkomoke tahtao xine ro orihnōko mā toto,

24 tyrohsēke pyra, kure rokene.

25 Māpyra imehnō tyoro sã mā toto, tākye ehtoh onukuhpitopyra, orihnōko mā toto sam karyke tukurohtao xine.

26 Yrome oxisã etyhyryme orihnōko mā toto.

Tonēse toto ahtao oxisã tyōtosēme exīko mā toto moromoro tō maro.

Jepe tomo, jemuhkehkara matose

27 “Ōsenetupuhthokō waro ase.

Popyra jekarōko matose, zuaro ase.

28 Ekaropōko matose:

‘Otoko mokyro imehxo exikety tapyiny seromaroro, tyryryhpyke exikety tapyiny?’

29 “Ytoketō maro oturupyra ro mexiatose?

Aomirykō imeimehnō pōko onetara ro mexiatose?”

30 Ynara ekarōko mā toto:

‘Tohne toehse Ritonōpo ahtao, mame ahno tuānohse ahtao eya, popyra exikety epāko mana;
typynanohsēme exīko mana.

31 Mokyro onyhxiropyra imehnō mana inyrihpyry xihpyry poko.

Mokyro onepehmara imehnō mana zae pyra inyrihpyry emetakame.

32 Mokyro ekepyry tarose ahtao zonētoh pona, erase tō moroto eraximāko mā toto.

33 Ahno tuhkākō miu motye mokyro ekepyry ekahmāko mā toto, tomeseke sã ekepyry enyhtōko eutary aka,
mame zohzohme sã nono ěmāko mā toto etapurutohme.’

34 “Jepe tomo, jemuhkehkasaromepyra matose,
ōmirykō emero ajohpe rokē mana.”

Aoturutopōpyry oseruaono

*Eripaze oturutopōpyry ropa oseruao aehtopo
(Jo 22)*

Tyrypyhpyke mase pitiko rokē pyra

- 1 Mame Eripaze, Temā pono tōturuse ropa, ynara tykase:
 2 “Ahno tuarohxo ahtao ro ipunaka, Ritonōpo akorehmaneme ehsaromepyra mana.
 3 Tākye exīko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety nae ajohpe pyra ehtoh poko awahtao?
 Zae rokē awahtao emero onyriry poko, Ritonōpo akorehmāko nae?
 4 Awānopyryhtao Ritonōpo a, okohmaryhtao apiakatoh taka, Ritonōpo eahmaryke oya awānohnōko nae? aomiry omipona oexiryke roropa?
 5 Arypyra. Tyrypyhpyke oexiryke pitiko rokē pyra, onyrihpyry tō popyra ikuhpyme roropa exiryke, awānohnōko Ritonōpo mana.
 6 Axītao rokē otinerū mekaroase imehnō ononory pōkomo a repe, yrome zupō tapoise oya, tupoke pyra toto tynomose oya, oepehmapotohme ropa eya xine.
 7 Tuna onekaropyra mexiase tapotūkehse exiketomo a, tonahsē onekaropyra mexiase omise exiketomo a roropa.
 8 Ajamitunuru ke, imehxo oexiryke roropa nomo esēme toehse mase.
 9 Poetōpo tō winoino ijamitunuru tomatonanohse oya, pytōpo tō anakorehmara mexiase ipunaka.
 10 Morara exiryke seromaroro popyra ehtoh tuhke āpurūko mana, mōtoino rokē enaroxitapānōko mase.
 11 Tykohmāse opona, osenuhmasaromepyra mexino, tuna zueme toehse opona.

Popyra exiketō esemary ae oytory se hma?

- 12 “Ritonōpo kaehxo mana kapu ao; zopikoxi osenuhmāko mana xirikuato tō pona, kae kuhse kehko ahtao ro kyya xine.
 13 Yrome ekaropōko mase: ‘Oty waro Ritonōpo nae? Akurū tō xinukutumākō moroto mana, irānao. Otāto kuapiakatoryko nae?’
 14 Jo, kuenesaromepyra xine Ritonōpo ekarōko mah akurū xinukutumākō pokoino, kapu kuroko aytoryhtao?
 15 “Popyra exiketō esemary ae oytory se hma? Moino ro tynyrirykō popyra onyrikehpyra toh nexiase.
 16 Mōtoino rokē toorihse toh nexiase, tarose samo tuna zueme exikety a.
 17 Ynara tykase toto Ritonōpo a: ‘Yna inomoko torētyke pyra!’
 Ynara tykase roropa: ‘Oty rīko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety nae kypoko xine?’
 18 Yrome Ritonōpo a, popyra exiketō tapyī tō pehme tyrise mōkomo kurā ke, naeroro mokaro omiry zae pyra mana ya.
 19 Popyra exiketō enahkary eneryke zae exiketomo a exianāko mā toto tākye toexirykōke, toto eunohnōko mā toto,
 20 popyra exiketō mōkomory enahkary eneryke tyya xine. ‘To! Myhene! Kuepetōkara tonahkase mā toto!’ āko mā toto.

Osepeme exiko Ritonõpo maro

- 21 “Jo, osepeme exiko Ritonõpo maro,
 oepekara sã mokyro onyripyra exiko,
 morarame kure rokẽ oriko ropa mana.
 22 Otatõme exiko ãmoreparyhtao Ritonõpo a,
 aomiry ikurãkako okurohtao.
 23 Oeramary ropa ahtao Jamihmehxo Exikety a oesekumuru po, popyra
 ehtoh enahkaryhtao oya atapyĩ tao emero porehme,
 24 otinerũ uuru tõkehko pyno nymyry pyra awahtao, morohne tomase ahtao
 oya nakuaka,
 25 Ritonõpo Jamihmehxo Exikety uurume sã exiko mã oya, parata kurãme sã
 roropa itamurume oya exiko mana.
 26 Morarame atãkyemãko mase Ritonõpo poko,
 enaromyra exiko mase ajoajohpãkarama oexiryke.
 27 Õtururu eya etãko mana,
 õmihpyry ae ro onekarory tõ enehnõko mase ekarotohme eya.
 28 Onyriry tõ emero kure rokẽ exiko mana.
 Saereme exikehpyra exiko mana oesemary ae.
 29 Epyrypaketõ ime pyra tyriko Ritonõpo mana.
 Yrome epyrypara exiketõ pynanohnõko mana.
 30 Opynanohnõko Ritonõpo mana popyra ehtoh poko pyra awahtao, zae
 ehtoh poko rokẽ exikehpyra awahtao.”

23*Tozuhse ropa Jo a
 (Jo 23–24)**Zuaro jexiry se ase otoko oseporyko ha Ritonõpo maro*

- 1 Yrome tozuhse Jo a, ynara tykase ynororo:
 2 “Seroae ro Ritonõpo kerekeremãko ase;
 pusuh kakehsaromepyra ase.
 3 Zuaro jexiry se ase otoko oseporyko ha imaro;
 jytory se ase esaka,
 4 oturuse jehtoh poko, ekarotohme zae jehtopõpyry poko emero porehme.
 5 Zuaro jexiry se ase Ritonõpo omiry poko,
 jezuhtoh se roropa ase eya.
 6 Otarama tyjमितunuru ke yporemãkãko mana.
 Otarama arypyra!
 Ynara enetupuhnõko ase:
 jotururuhtao jomiry etãko mana.
 7 Ajohpe pyra exiketyme ase.
 Otarama osekarõko ase emero porehme inetaryme.
 Mame jũme rokẽ iirypyryme pyra jekarõko mana.

Ritonõpo zupiko ase

- 8 “Ritonõpo zupiryhtao ya xixi tũtatoh wino, moroto pyra mana;
 jytoryhtao xixi omõtoh wino, onenepyra ase.
 9 Toerokuru poko ynororo ahtao inikahpozakoxi, ikurenaka roropa, moroto
 onenepyra ekurehnõko ase.
 10 Yrome jytojytory waro mana ipunaka;
 tukuhse jahtao eya, uuru kurã sã exiko ase ineneryme.
 11 Esemary ae ytõko ase,

inenepohpyry ya ekahmāko ase aomiry omipona,
zae ehtoh esemary onurumekara ase.

¹² Anamonohpyry ase Ritonōpo nyriphopyry omipona jehtoh poko;
ise Ritonōpo ehtoh sehxo hano, ypenetatoḥ se jehtoh motye.

Jyrīko Ritonōpo mana tōsenetupuhtopōpyry ae ro

¹³ “Tyriry se Ritonōpo ehtoh rīko mana,
tōsenetupuhse ynororo ahtaḥ tyritohme, onytyoromara imehnō mana.

¹⁴ Tōsenetupuhtoh ritohme ymaro tyrīko mana etyḥpyry pona.
Imehnō riry se aehtoh tuhke rīko roropa mana.

¹⁵ Morara exiryke orēnōko ase ēpataka.
Moro poko osenetuputyryhtaḥ enaromŷke exīko ase.

¹⁶⁻¹⁷ Ikoḥmamyry a tonurēkara sā tyrise ywy;
yrome Ritonōpo Jamihmehxo Exikety mā jerehpōko mana,
ikoḥmamyry a jerehpopyra mana.

24

Ematonanohnōko popyra exiketō mana

¹ “Oty katohme ēmepyyry onymenekara Ritonōpo Jamihmehxo Exikety nae
ahno apiakatohme, zae ehtoh ekarotohme typoetry tomo a?

² Ahno nae tosary ehpio menuru sryryhmāko zumohxo tynonory ritohme.
Kaneru tō ematonanohnōko toky tō maro toto ritohme.

³ Jumētu tō arōko mā toto poetōpo tō eky tomo,
pui mūkuru apoīko mā toto pytŷpo eky, tineru, inapoiḥpyry axītaḥ rokē
epehmapotohme ropa.

⁴ Tymōkomokākara onewomara mā toto,
toto anakorehmara mā toto zae ehtoh apoitohme eya xine.
Tytineruke pyra exiketō erehnōko mā toto, tururume toto ytotohme,
otonētohme.

Tymōkomokākara enekunohnōko popyra exiketō mana

⁵ “Tytineruke pyra exiketō, jumētu tō tośēke pyra exiketō sā,
ytoytōko mā toto ona poro tonahsē zupiry poko typoenō napyryme.

⁶ Tytineruke pyra exiketō toerokurukō se mā toto popyra exiketō poetoryme,
uwa tō epery apoiry poko.

⁷ Tātyke pyra mā toto oxiōtotohme koko,
tupoke pyra roropa mā toto osewomatohme kuenime toehse ahtaḥ.

⁸ Ypy tō po tohxikasēme exīko mā toto, konopome ahtaḥ,
eutary zupiko mā toto moro taka omōtoḥme osesaritohme.

⁹ Poetōpo tō pitiko apoīko popyra exiketō mana, tynamotome toto ritohme.
Tymōkomokākara poenō apoīko roropa mā toto jūkō nepehmary epeh-
pyryme.

¹⁰ Tupoke pyra exisasaka ytoytōko mā toto tupoke pyra toexirykōke,
omise exīko mā toto aerokurukohtaḥ tiriiku anymyry poko.

¹¹ Azeitona tō akurihmōko mā toto azeite ritohme,
uwa tō purihmāko roropa mā toto uwa eukuru ritohme, popyra exiketō
poetoryme.

Yrome orihnōko mā toto tutuna zehnarykōke aerokurukohtaḥ.

¹² Tapurose aexityā, orihsasaka exiketō roropa kohtāko mā toto
tātakorehmapotoḥkōme repe.

Yrome onetara Ritonōpo mana.

Iiryryymākomo, etapananomo, omato komo

- 13 “Popyra exiketō saereme ehtoh se pyra mā toto.
Toto esemary ao emero, inyriroy poko emero rokē poko ahtao saereme ehtoh
se pyra mā toto.
- 14 Ahno etapane owōnōko mana tōmehse ahtao tytineruke pyra exiketō
etapatohme.
Mame tykohmāse ahtao omatome exīko mana.
- 15 Imeimehnō nohpo poko exikety kokonie pukuro eraximāko
tōmyty zōtōko mana onenepyra imehnō ehtohme.
- 16 Koko, imehnō tapyī taka omōnōko omato kō mana.
Ytoytopyra mā toto saereme ahtao, saereme ehtoh se pyra toexirykōke.
- 17 Saereme ehtoh zuno mā toto.
Yrome ikohmamaryhtao enaromyra mā toto.”

Zopaa otururu ropa
(24.18-25)

Popyra exiketō enahkāko Ritonōpo mana

- 18 “Popyra exiketō tarosēme exīko mana tuna zueme exikety a.
Popyra inonorykō ripōko Ritonōpo mana,
oehpyra ropa mā toto tutupikō pona erohse uwa tō poko.
- 19 Newe tuname exiry sā xixime ahtao, axitū toehse ahtao, moro sā
iiryppyyme exiketō tonahkasēme exīko isene exiketō nonory po.
- 20 Mokaro poko wenikehnōko jēkō roropa mana.
Tyhmokasēme exīko toto moromoro tomo a,
tonahkasēme exīko mā toto wewe aepukahpyry samo.
- 21 Morohne exīko mana pytŷpo tō anakorehmara toto exiryke, nohpo tō
emūkuahno pyno pyra roropa aexirykōke.
- 22 Tyjamitunuru ke popyra exiketō enahkapōko Ritonōpo mana;
tyripōko mana,
mame tyryrypyhpyke exiketō orihnōko mana.
- 23 Imehnō ewomāko Ritonōpo mana isene ro,
yrome toto onenekehpyra mana.
- 24 Axītao rokē orēpyra exīko popyra exiketō mana.
Mame axī sā aremānōko mā toto onahpoty samo, tiriiku sā roropa tyszahkase
ahtao.
- 25 Onoky sero jomiry zae pyra ekarōko nae?
Onoky ajohpe jekarōko nae?
Moro joturutopōpyry zae mā ipunaka.”

25

Piutate oturutopōpyry oseruao
(25.1-6)

Zae rokē ehsaromepyra sytatose Ritonōpo neneryme

- 1 Mame Piutate, Sua pono a tozuhse, ynara tykase:
- 2 “Ritonōpo jamihme mana.
Imehxo aexiry senetupuhtone;
Ritonōpo poe osepemē emero kapuaōkomo.
- 3 Inenoyhtā tukuhse imepyny a tuhke toto ehtoh waro ehtohme?
Ahno nae epona Ritonōpo ezuru saerekara ro nae?
- 4 Zae rokē ehsaromepyra sytatose Ritonōpo neneryme.
Ahno nae, sero nono po tyryrypyhpyke pyra exiketyme?
- 5 Ritonōpo a nuno roropa saerekarahme sā mana.

Xirikuato tō roropa saerehkarahme sã mana.

⁶Naeroro otara ãko nae ahno poko, maikuato sã exiketyme?
Otyme kure sytatou mukuku sã exiketō Ritonōpo a?”

26

Jo oturutopōpyry Piutate netaryme
(26.1-4)

¹Mame Jo a tozuhse, ynara tykase ynororo:

²“Piutate, jamihme pyra ase,
tapotūkehse ywy.

Ohkato toehse mase jakorehmase!

³Emese kure mase imep̄y akorehmary poko zae ehtoh waro ehtohme.
Tuarohxo oehtoh ke putupyra exiketey ysã exiketey amorepãko mase!

⁴Onoky a takorehmase mano õtururu poko, moro samo?
Onoky zuzenu poe morohne poko ekarory waro mexino?”

Piutate oturũko ropa oseruaono
(26.5-14)

Ritonōpo jamitunuru imehxo ehtopo

⁵“Aorihtyã zuzenu tō tykytyky ãko mã toto enarom̄yke toexirykõke, tunakuaõkomo nono zopino.

⁶Ritonōpo a aorihtyã esary totapuruhmakase mana;
apuru pyra mana, morohne enẽko mana.

⁷Kapu tyrise Ritonōpo a amerehmã epoe, inikahpozakoxi.
Serõ nono tyhwyme sã tyrise eya amerehmã po.

⁸Tuna rĩko mana akurũ aka, xinukutume ehtoh taka.

Yrome moro akurũ tō ohpahpyra mã kehko omoxĩ tuna ahtao ro.

⁹Nuno êmyty oxiõtõko mana akurũ ke zumome ahtao.

¹⁰Saerehkatoh apiakãko mana ikohmamyry wino,
parihmã ke tymerose tuna konõto pokona.

¹¹Xikihme exiketõ, kapu apõ tō enaroximaryhtao eya oserehnõko mã kehko,
tykytyky ãko mã kehko enarom̄yke toehtohkõke.

¹²Tyjमितunuru ke tuna konõto kuremãko mana.
Tuarõ toehtoh ke ihpory Raape tonahkapose eya.

¹³Pũ katoh ke kapu tukurãkase Ritonōpo a,
tomary ke Okoimo epakety totapase eya.

¹⁴Yrome moro enetupuhpotoh pitiko rokẽ mã kehko, puti puti katoh sã rokẽ
inyriry waro kuehtohkõme.

Ijamitunuru nymyry imehxo ehtoh waro ehsaromepyra ahno mana.”

27

Jo oturutopōpyry tope tomo a
(27.1-12)

Zae jehtho poko oturukehpyra ase

¹Mame Jo tõturuse ropa, ynara tykase:

²“Jomiry etapõko ase Ritonōpo Jamihmehxo Exiketey netaryme,
zae jyriry se pyra mã ynororo,
itunety rokẽ ekarõko ya mana, ukurohtaka.

³Ritonōpo poe oseremãko ro jahtao,

⁴zae pyra ehtoh oturupyra exĩko ase,

ajohpe exipyra roropa ase.

⁵ ‘Zae mexiatose jyhxiroyhtao,’
kara ase jūme.

Isene ro jahtao, zae rokē jehtoh poko kakehpyra ase.

⁶ Etyorōmara ase,

zae rokē jehtoh poko oturukehpyra ase, ehxiropyra jexiryke ukurohtao.

Jepetōkara wānopyry se ase Ritonōpo a

⁷ “Ah jepetōkara emero popyra jyriry se exiketomo tuānohse nexī toto popyra exiketō samo, iirypyrymākō samo.

⁸ Oty kure ehtoh eraximāko Ritonōpo waro pyra exiketō nae aorihtho toehse ahtao?

⁹ Popyra ehtoh toehse ahtao eya xine,
kui karyhtao takorehmapotohkōme
aomirykō onetara exīko Ritonōpo mana.

¹⁰ Atākyemara mā toto Ritonōpo poko,
oturupyra roropa mā toto Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a.

¹¹ “Āmorepatorỹko ase Ritonōpo Imehxo Exikety jamitunuru poko,
mokyro Jamihmehxo Exikety osenetupuhtoh ritoh ekarōko ase oya xine.

¹² Yrome āmoreparykō se pyra matose ya, morohne tonese oya xine exiryke.
Morara exiryke oty katoth putupyra exiketō sã sekere āko matou?

Zopaa oturutopōpyry asakoropanemano
(27.13-23)

Popyra exiketō wānohnōko Ritonōpo mana

¹³ “Popyra exiketō, imehnō ryhmananō wānopyry poko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a ekarōko ase oya.

¹⁴ Ipoenō emitapānōko mā toto,
imūkurukō tuhke toto ahtao ro orihnōko mā toto etonatoth poko;

¹⁵ akoīpyry isene ro exiketō tyrohsē ke orihnōko mā toto.

Mame ipytỹpyrykō xitara exīko mā toto tyniokō hnamotohme.

¹⁶ “Parata itamurume apoiryhtao eya, nono samo, upo roropa apoiryhtao eya kaetoko exikety samo,

¹⁷ imepỹ zae ehtoh poko exikety moro upo amurūko mana,
mame ajohpe pyra exikety moro parata esēme exīko mana.

¹⁸ Popyra exikety wewe xihpyrymã ke tapyi amōko mana.

Okynã pyra exīko mana, arakaku nyrihpyry samo, tupito erase nyrihpyry sã roropa tupito po.

¹⁹ Etyhpyryme ataxikãko mokyro mana itamurume tineru esēme mā repe,
yrome typakase ropa ynororo ahtao pake itinerū tōtuenikase.

²⁰ Popyra ehtoh mokyro pona oehnōko mana tuna zueme exikety samo.

Koko tarosēme exīko mana tyryrykane konōto a.

²¹ Itapyĩ tae tarosēme exīko mana tyryrykane jamihme exikety a xixi tūtatoth wino.

²² Tyryrykane konōto ahno ryhmãko yronomyryme toeparykō se ahtao ro.

²³ Tururume ytōko mana toehse toexiryke,
jamihme exiryke emero enahkãko mana.”

28

*Tuaro ehtoh kure kuhse mana
(Jo 28)**Otyro kurã emero enẽko sytatose*

- ¹ Nono ahkatoh nae parata outhme,
osa tõ nae roropa uuru zahkatoh tonõ ikurãkatohme.
- ² Kurimene tõkehko touse mana nono ae,
topu tõ poe metau osenẽko, tuname tyrise ahtao apoto ke.
- ³ Tymaro xine ezuru arõko ahno mana nono zopikoxi;
moroto xinukutumao uuru tõkehko zupõko mã toto.
- ⁴ Moe pata tõ poe eutary ahkãko mana, ahno esahpokoxi,
morotona ahno ytopyra ipunaka.
Toiroro erohnõko mana tyhwyme,
kywyh åko mana.
- ⁵ Epoe tiriiku ahtãko tupito tõ po nono po,
yrome zopino emero tyxihkase sã mana, tykararahse.
- ⁶ Topu tõ ao sapira tõ nae mana,
nono ao uuru nae roropa mana.
- ⁷ Osema eutary aka nono aka onenepyra piano tomo,
morohne onenepyra kurumu tomo roropa.
- ⁸ Moro osema ae ytopyra kaikuxi tamuru tomo, imehnõ onokyro tõ orẽpyra
exiketõ roropa, osekatõ komo.
- ⁹ Topu tõ tũpore exiketõ ahkãko ahno mana.
Ypy tõ akohnõko mã toto aryhnaka imity tõ rithome.
- ¹⁰ Eutary tõ ahkãko mã toto topu tõ aka,
otyro kurã emero enẽko mã toto.
- ¹¹ Ahkãko mã toto tuna enatyry tõ pona,
morohne osenepyra aexityã enehnõko mã toto saereme ehtoh aka.

Tuaro ehtoh typyne exikety sã mana

- ¹² Yrome otoko tuaro ehtoh enẽko sytatou?
Otoko zuaro ehtoh tukurãkase nae?
- ¹³ Tuaro ehtoh typyne exiry waro pyra ahno mana,
moro onenepyra roropa mã toto sero nono po.
- ¹⁴ Tuna konõto zueme ehtoh ynara åko sã roropa:
“Tuaro ehtoh yna maro pyra mana,” åko.
- ¹⁵ Tuaro ehtoh osepekahsaromepyra mana uuru ke te, parata ke roropa.
- ¹⁶ Uuru kurã motye mana,
topu kurã motye roropa typyne tuaro ehtoh mana, akata te, sapira tomo,
enara.
- ¹⁷ Uuru motye tuaro ehtoh kure mana, kutehi kurã motye roropa.
Uuru risẽ kurano ipune pyra mana tuaro ehtoh epehmatohme.
- ¹⁸ Korau motye, kyrixtau motye, morohne motye tuaro ehtoh kure mana
rupi tõ motye, perora tõ motye roropa.
- ¹⁹ Topazio motye Etiopia poe, uuru kurã roropa;
moro motye kuhse tuaro ehtoh mana.

Otoko tuaro ehtoh nae? Ritonõpo rokẽ zuaro

- ²⁰ Oty poe tuaro ehtoh oehnõko nae?
Otoko na zuaro ehtoh seromaroro?
- ²¹ Tuaro ehtoh onesaromepyra isene exiketõ mã emero porehme.

Torō tō roropa, pohpohme ytoytoryhtao tuaro ehtoh onenesaromepyra mā toto.

²² Aorihtoh roropa enahkatoh maro ynara āko sã mã toto: “Tuaro ehtoh poko imehnō otururu totase rokē yna a,” āko.

²³ Ritonōpo rokē zuaro mana tuaro ehtoh esemary poko. Ynororo rokē tuaro ehtoh esary waro mana.

²⁴ Sero nono etyhpyry tō eneryke eya, emero osa tō enēko mana, sero nono pōkō nyriry roropa emero enēko mana.

²⁵ Tyryrykane jamitunuru tokarose ahtao eya, tuna konōto zumo ehtoh tymerose roropa ahtao eya,

²⁶ tōmiry omipona konopo tyripose ahtao eya, tyryrykane esemary tyripose roropa ahtao eya,

²⁷ morohne toehse ahtao tuaro ehtoh tonese eya, tukuhse roropa eya, “Kure mana,” tykase ynororo ipoko.

²⁸ Ynara tykase ynororo ahno a:

“Tuaro oexirykō se awahtao xine, Imehxo Ritonōpo Ehtoh enetupuhtoko aomiry omipona oehtohkōme; zuaro ehtoh enetuputyry se awahtao xine popyra ehtoh irumekatoko.”

Etyhpyryme Jo oturutopōpyry

29

Jo 29–31

Jo esemary pona Ritonōpo saereh katopōpyry

¹ Mame Jo tōturuse ropa, ynara tykase:

² “Pake ehtopōpyry poko penetāko ase, towomase jehtopōpyry Ritonōpo a!

³ Morarahtao jesemary pona saereh tykase Ritonōpo, ezuru ae ytoase ixinukuturu htoko.

⁴ Moro ěmepyyry tō ae kure rokē exiase, osepeme jehtopōpyryke Ritonōpo maro ytapyī towomase nexiase.

⁵ Ritonōpo Jamihmehxō Exiketety ymaro nexiase, ypoenō roropa tytapyīke toh nexiase ytapyī pūto.

⁶ Ytapyī tao suhsu nae nexiase pitiko rokē pyra, azeite roropa, azeitona zoko tō roropa tahtase topu tō rānao.

⁷ Toytose jahtao oximōtohtaka apiakatoh tao, typorohse jahtao juize tō maro, ⁸ nuasemākō tātapiakase toh nexiase jesemary etapuruhmakatohme jyto-tohme,

tamuhpomākō roropa towōse toh nexiase.

⁹ Ahno tuisary tō tymnyhphāse toh nexiase, sekere kara toehse;

¹⁰ tamuximehxō exiketō mynyhme toehse tuisamehxō jekaroryke eya xine.

Papame exiase tymōkomokākara a

¹¹ “Jotururu etaryhtao imehno a kure rokē tyripose ywy eya xine, jenenanō tōturuse kure ypoko.

¹² Tymōkomokākara takorehmase ya takorehmarykō se exiketomo, poetōpo tō pyno exiase, towomaneke pyra exiketomo.

¹³ Kure rokē tyripose ywy etuarimaketomo a, pytyōpo tō tātākyemase takorehmarykō poko ya.

¹⁴ Zae rokē exiase imehnō poko, ajohpe pyra roropa exiase. Upo amururu sã torēnase exiase zae rokē imehnō riry poko.

- 15 Tonurākara enurume sã exiase, pupume exiase ahmitahpyryme exike-
tomo a.
16 Jũme exiase tymõkomokākara a; ewomaneme
exiase imehnõ nonory poe aepyhpyamo a.
17 Imehnõ ryhmananõ jamitunuru tonahkapose ya, iiryhmatyã tyy-
nanohse ya.

Jomiry etaryke eya xine otato nexiase toto

- 18 “Ynara osenetuputyase:
‘Okynahxo isene ro exīko ase.
Imeīpo orihnõko ase ytapyī tao jetũ pyra, tãkye rokene.
19 Wewe sã exiase tymise exikety,
imity tõ ytõko tuna pona,
amoriry tõ tohxikase mã kehko konopo ke.
20 Kure rokẽ jekãtõko imehnõ mana,
ywy jamihme exikehpyra exīko ase, orẽpyra exiketyme roropa.’
21 Imehnõ turuse ya ahtao, otatõme toh nexiase mynyhme rokene.
Tomeseke sã jomiry totase eya xine.
22 Tõturukehse jahtao jezuhpyra toh nexiase.
Osenetupuhnõko rokẽ toh nexiase jomihpyry poko.
Konopo sã jomiry nexiase etananomo a.
23 Toto zamaro jomiry nexiase,
konopo oepiry sã tupito esẽ zamaro eina pyra ro ahtao.
24 Tõseahmase ywy mokaro maro, typenekehse aexityã kurãkõ eraximary
poko.
Otaramẽ jẽmyty eneryke tyya xine tõseanahtose nexiase toto.
25 Mokaro tuisaryme sã exiase,
toto esemary menekãko,
toto nyriry menekãko roropa.
Toto maro tuisa sã exiase tysoutatu tõ maro,
toto arõko etonatoh taka;
toto emuhkehkãko roropa exiase ihnamoryhtao.

30

Mokaro ahno jeunohnõko mã toto

- 1 “Yrome seromaroro ahno poetomehxo exiketõ jeunohnõko mã toto.
Jũkõ toerokurukõ waro pyra toh nexiase.
Akĩme exiketyme toh nexiase.
Toto anaropopyra jexihpyryme kaikuxi tõ maro jeky tõ kaneru tõ py-
nanohtõhme.
2 Tupunatãse exiketomo,
jamihme pyra mã toto, erohsaromepyra exiketomo.
3 Torẽse aehtyamo,
tomitapãse tuhke toexirykõke, toetuarimase toto.
Tykohmãse ahtao ahno esaka pyra ytõko mã toto otyro mity enahse, takyhse
exiketomo.
4 Otyro ary apoĩko mã toto, wewe pihpyry roropa,
imity tõ enahnõko repe, tonahsẽme pyra aexityamo.
5 Taropose toh nexiase ahno a, ikohtary ke omato tõ aropory samo.
6 Eutary ao tõsesarise toh nexiase, eutary tahkase ahtao eya xine ypy tõ
pokona.
7 Itu htao kui tykase toto onokyro tõ samo,
itu zopikoxi toytose toto oximõme.

8 Popyra exiketomo, tosehke pyra, tynonory poe taropose toto.

9 “Yrome seromaroro jeunohnōko ipoenō mā toto toremiarykō ke. Inypoihtorykōme rokē ase.

10 Nuriame rokē ase eya xine. Ameke rokē exīko mā toto ywino. Oehnōko mā toto ituh kase jēmyty pona.

11 Tyjamihkehse jexiryke Ritonōpo a, takorehmaneke pyra tyripose roropa jexiryke eya itamurumehxo yzehnotokō yyryhmāko toto.

12 Mokaro, popyra exiketō, osetapase oehnōko mā toto, tururume jaropōko mā toto. Jenahkary kuhnōko mā toto.

13 Epasaromepyra ase mokaro poeino, jenahkary kuhnōko mā toto. Takorehmaneke pyra ase ipunaka mokaro poremākatohme.

14 Japurū tō tahkatopōpyry ae omōnōko mā toto. Patāpo rānao pohkane konōto sã osemāko mā toto ypona.

15 Tonaroxitapāse ywy. Ime jehtopōpyry tonahse, tarose sã tyryrykane a. Tymōkomoke jehtopōpyry tonahse akuru ehtopōpyry samo.

Zehno exikety sã yyryhmāko mase

16 “Seromaroro typenekehse ywy isene ro jehtoh poko; sam katoh a typoremākase ywy.

17 Koko ahtao yzehpyry jetū mā ipunaka. Jetū jehtoh enahp̄yme mana.

18 Jesenary tapoise Ritonōpo a jamihme samo, jupō anānonohpopyra nexiase.

19 Ikurepato htaka tomase ywy eya. Typahsēme sã rokē ase, nono sã rokene, oruno sã roropa.

20 “Ritonōpo, kohtāko ase oya, jakorehmatohme, yrome jezuhpyra mase.

Oturūko ase oya, yrome onetara mase.

21 Yyryhmaneme toehse mase, ajamitunuru ke yrohmanohpōko mase.

22 Tyryrykane konōto ke jaropōko mase, tyryrykane jamihme exikety ke jemajemāko mase mya, xiaro ropa.

23 Jarōko mase aorihtyã esaka, zuaro ase.

Morotona isene exiketō ytōko mā toto emero porehme.

24 Oty katohme orutuame aexihpyry maro osetapāko mah? Atakorehmasaromepyra mana ipunaka.

‘Ypyno exiko,’ āko rokē mana.

25 Otarame xitara exiase imehnō etuarimaketō maro?

Otarame tytineruke pyra exiketō pyno nymyry pyra exiahse?

26 Tãkye jehtoh eraximāko exiase, yrome popyra ehtoh toehse; saerekatoh eraximāko roropa exiase, yrome xinukutume sã toehse.

Kuakorehmako ajohpāme samo

27 “Torētyke ase jetuhxo jexiryke,

oseremasaromepyra ase;

kokoro rokē etuarimāko ase.

²⁸ Jytoryhtao emynyhämäko ase,

ēmeypyry xinukutume sã toehse,

xixi saerehkaryke pyra;

ahno rãnao owõnõko ase ajohpãme sã jakorehmapotohme.

²⁹ Jomiry pusuhkatoh emynyhmakety sã mana,

toiroro exikety samo, kaikuximo omiry samo, awexituruze omiry sã roropa.

³⁰ Ypihpyry xinukutume exiiko mana,

joko axitũ exiiko mana oxirohnõko.

³¹ Torẽnase exiase eremiatoh tãkye etary poko, rue tõ maro, rira tõ roropa.

Yrome seromaroro ihnamory rokē etãko ywy,

ahno xitãko rokē rahkene.

31

Jukukuru se ase Ritonõpo a zae ikuhtoh ke

¹ “Jomihpyry etapoase ya ro imepỹ nohpo onenepyra jehtohme ipoko ipenetaryino.

² Moro jomihpyry omipona pyra toehse jahtao, oty rĩko Ritonõpo Jamihme-hxo Exikety nae juãnohtohme?

Oty ke kuepehmatorỹko nae kynyrirykõ emetakame.

³ Popyra ehtoh enehpõko mana, iiryhmatoh roropa popyra exiketõ wãnohtohme.

⁴ Ynyriry emero waro Ritonõpo mana.

Jytojytory enẽko roropa mana.

⁵ “Popyra ehtoh poko exipitopyra exiase, imehnõ onenekunohpitopyra roropa exiase.

⁶ Jukukuru se ase Ritonõpo a ikuhtoh ajohpe pyra exikety ke.

Zae rokē jehtoh enẽko mana.

Imehnõ kyryry poko penetapitopyra exiase

⁷ “Zae ehtoh poko turumekase ahtao ya, iirypyryme jehtoh poko typenetase jahtao imepỹ kyryry tapoise ahtao ya,

⁸ ah imehnõ notuhno toto ynarykahpyry epery poko.

Ah ynarykahpyry enahno toto.

⁹ Typenetase jahtao imepỹ pyty poko, tõtonẽse jahtao itapyĩ omõtoh enery poko,

¹⁰ moro sã jahtao ah ypyty imepỹ namotome nexino.

Ah imehnõ ipoko nexi toto.

¹¹ Moro popyra ehtoh tyrise ahtao ya,

zae exiry tapiakase jahtao, joorikyry ke tuãnohse roropa jahtao,

¹² moro rypry apoto konõto sã exiry, tapiy zatyry samo, popyra ipunaka, ÿkyryry tõ kurã emero enahkatohme.

Jũme sã zae exiase

¹³ “Tykerekeremase jahtao ypoetory a zae oturuase imaro moro kurãkatohme atae yna ehtohme.

¹⁴ Moro sã pyra jahtao otara ykary Ritonõpo a tapiakase jahtao eya?

Otara ezuhnõko ha tõturupose jahtao Ritonõpo a ynyrihpyry poko?

¹⁵ Ritonõpo ro, Yrihpono ypoetory tõ Rihpõme roropa mana.

16 “Tymōkomokākara anakorehmakehpyra exiase, pytȳpo tō roropa ixitarykohtao aetuarimarykohtao.

17 Toiroro otuhpyra exiase, tonahsē ekaroase poetōpome aexityamo a.

18 Toto pyno exiase ypoenō pyno jehtoh samo, pytȳpo tō towomase roropa ya nexiase.

19 Ahno eneryhtao ya orihnōko, kuenime toehse exiryke, tupoke pyra axitunety ke exiryke,

imep̄y tytineruke pyra exikety tonese ahtao ya tāt̄yke pyra,

20 upo axitunety ekaroase eya kaneru hpoty risemy, jeky tō poe. Tāk̄ye toehse ynororo toahmase ywy eya yronymyryme.

21 Poetōpo tyryhmase ahtao ya takorehmase jahtao juize tomo a,

22 ah japory tō tytahkase nexino,

ah japory tō touse nexī kehko ymotary tō poe.

23 Morohne onyripitopyra exiase juānopyry Ritonōpo a zuno jexiryke, ytosaromepyra exiase mokyro Imehxo Exikety ēpataka.

Moino ro anamonoypyra exiase Ritonōpo omipona

24 “Uuru onyripitopyra exiase Ritonōpo myakāme, ipoko penetatohme orēpyrahxo jehtohme.

25 Epyrypapitopyra exiase itamurume tineru esēme jehtoh poko, itamurume tineru apoiry poko roropa ya.

26 Xixi enease saereme ahtao, nuno roropa enekure kapu kuroko aytoryhtao,

27 yrome toto oneahmapitopyra exiase ukurohtao ro, tokare pyra roropa.

Jemary onypohpyra exiase toto eahmaryme.

28 Morohne tyrise ahtao ya iirypyryme jexiry Ritonōpo Imehxo Exikety me pyra ekaroryke ya,

mame tuānohsēme jexiry rahkene.

Em̄yopyra exiase

29 “Atāk̄yemapitopyra exiase jepetōkara etuarimary poko, mokaro ryhmatopōpyry poko roropa.

30 Oturupitopyra exiase Ritonōpo a mokaro etapapotohme.

31 “Ypoetory tō zuaro mā toto imehnō toahmase

ya, kure tōtuhse toto tōsē kurano ynekarohpyry eya xine.

32 Imep̄y nono poe aepyhyā jarao onynomopyra exiase osema tao ēmehtohme,

osa ekaroase eya xine nyhtohme ytap̄yī tao.

33 Azahkuru jehtopōpyry ononēpitopyra exiase, imehnō sã pyra.

34 Imehnō omiry zuno pyra exiase;

Otonēpyra exiase ytap̄yī tao,

mynyhme pyra exiase ykerekere mary kurūke eya xine.

Jomiry etyhyry

35 “Jomiry etary sehxo hano imehnomo a!

Oturukehnōko ase zae jehtopōpyry poko;

jezukuru sehxo hano Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a!

Jyhxirotōh tymerose ahtao moro enery se exiry.

36 Morohne yriry ymotary po epyrypakety samo,

jupuhpyry pona morohne yriry roropa parimã samo.

37 Ritonōpo a ynyrihpyry emero ekarory, ēpataka xikihme jexiry, ihximyra, tupuehme kara.

38 “Ynonory onematonanohipyra exiase esē wino.
Tomatonanohe ahtao ya,

39 otyro epery tonahse ahtao ya topehke pyra,
ipoko aerohtyā onepehmara jahtao,
tomitapākapose toto ahtao ya,

40 ah omoxino tō nahtano tiriiku myakāme, ātarykahme roropa sewata
myakāme.”

Ynara rokē sero Jo oturutopōpyry.

Eriu oturutopōpyry

32

Jo 32–37

1 Zae rokē toehtoh poko oturukehpyra Jo nexiase. Morara exiryke epe tō
oseruaōkō tōturukehse toto, onezuhpyra toehse toh nexiase.

2 Yrome moroto imep̄y orutua nexiase, esety Eriu, Parakeu mūkuru, Puze
ekyry, Rāo ekyryme roropa. Tohne toehse Eriu nexiase Jo poko, zae rokē
tōsekarose ynororo exiryke, zaēkara sā Ritonōpo ekaroryke roropa eya.

3 Mokaro roropa, Jo epe tō oseruaōkō zehno roropa nexiase, Jo onezuh-
saromepyra toto exiryke. Morara exiryke zae pyra Ritonōpo tokarose sā eya
xine.

4 Toraximase Eriu a aporo, etyhyryme rokē tōturutohme, tamuhpōmehxo
mokaro exiryke.

5 Yrome Jo ezukuru waro pyra mokaro ehtoh eneryke tyya, tohne toehse
Eriu rahkene.

Eriu oturupitory (Jo 32–33)

Jamihmehxo Exikety Zuzenu tuaro kamexipōko

6 Mame Eriu, Parakeu mūkuru, Puze pary ynara tykase:

“Poetome ro ase, amarokō tamuhpōmehxo matose.

Morara exiryke enarom̄yke exiase,
josenetupuhtoh ekarory oya xine zuno exiase.

7 Ynara osenetuputyase:

Ah mokaro tamuhpomākō noturū toto,
tuarohxo mā toto, ase.

8 Yrome tuzenuke ahno mana,
Ritonōpo Jamihmehxo Exikety Zuzenu tuaro kamexipōko mana.

9 Tuarohxo exipyra sytatose tamuhpōme toehse rokē kuahtao xine,
ahno nae, zae ehtoh waro pyra ro týtamuhpopāse toto ahtao.

10 Naeroro etatoko pahne jomiry.

Josenetupuhtoh ekarōko roropa ase.

Ritonōpo rokē Jo ezuhnōko mana

11 “Ōtururukō eraximase, mokyro ezuhtho oya xine etatohme repe.
Omi kurā tymenekase ahtao oya xine,

12 ōmirykō etāko rokē exiase.

Yrome Jo osenetupuhtoh onytyromara mexiatose,
aomiry onezuhpyra tokurehse mexiatose.

13 ‘Tuaro toehse ynanase,’ kasaromepyra matose.

Ritonōpo rokē, ahno kara, Jo ezukuru waro mana.

14 Mokyro onezuhpyra jexiry asā xine.

Yrome amaro xine oturūko Jo nexiase ymaro pyra.

Josenetupuhtoh ekarory se ase

15 “Jo, moxiã oseruaõkõ tõturukehse toto, mynyhme toehse toh mana.

16 Tymynyhpãse mã toto, sekere kara toehse. Eraximãko ro hano oturupyra toto ahtao?

17 Arypyra! Ezuhtoh ekarõko ase seromaroro. Oturũko ase josenetupuhtoh moro poko.

18 Itamurume nae ase oturutohme, mynyhme ehsaromepyra toehse ywy.

19 Oturupyra jahtao otarame ehmõko ase eukuru ã samo, eukuru jehnahpyry ke pehme exikety samo.

20 Oneanahtopyra toehse ywy, jotururu se hano jetuhkopyra ehtohme. Josenetupuhtoh ekarory se ase.

21 Zae rokẽ oturũko ase, ajohpe pyra ipunaka, opyrypara xine ase ipunaka.

22 Jepyrypary waro pyra ase, moro riryhtao ya, axĩ juãnohnõko Ritonõpo mana.

33*Josenetupuhtoh ekarõko ase*

1 “Naeroro, Jo, etako pahne jomiry, otato exiko jotururu poko.

2 Tõsenetupuhse ywy, josenetupuhtoh ekarory se ase oya.

3 Topohme josenetupuhtoh ekarõko ase oya, ajohpe pyra ase.

4 Ritonõpo Zuzenu a tyrise ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety oseremaryke isene ase.

5 “Kuezuhko jezikuru waro awahtao. Ezuhtoh anonohko osezuhthohme.

6 Ritonõpo a oxisã sytase; ywy roropa ase orino risemy.

7 Morara exiryke junõ pyra exiko; åkurihmory se pyra ase.

Zae rokẽ oehtoh ekarõko mase

8 “Õmiry etase ynara karyhtao oya:

9 Iiryppyryme pyra ase, popyra ehtoh poko pyra jexiryke ipunaka. Zae rokẽ ase; azahkuru pyra ipunaka

10 Ritonõpo ikonehmãko rokẽ mana etonatohme ymaro. Topekarame jekarõko mana.

11 Upupuru tõ tymyhse eya keti tõ ke. Jenekehpyra roropa mana ynyriry emero enetohme.’

Ritonõpo otururu osehta mana

12 “Yrome ynara ãko ase oya: Azahkuru mase, tynyryhpyry ahnomãkõ motye Ritonõpo mana.

13 Oty katohme Ritonõpo hxirõko mah, ynara karyke: “Tykerekemary kyya xine onetara mana?”

14 Osehta oturũko Ritonõpo mana,

yrome otato pyra sytatose.

15 Koko, nyhtoh po, tynyhse kuahtao xine yronymyryme, osenehtoh ae, aosenepotoh ae roropa,

16 oturūko Ritonōpo mana ahno a ipanary aka, enaroximāko mana.

17 Oturūko mana ahno a iirypyrykō rumekatohme, epyrypara toto ehtohme roropa.

18 Morararo ahno pynanohnōko mana orihpyra ehtohme, kuetapara xine imehnō ehtohme.

Kukurākatorŷko Ritonōpo mana

19 “Toitoina ahno wānohnōko Ritonōpo mana kure pyra ehtoh ke, jetū itamurume ehtoh ke, okynahxo roropa.

20 Mokyro kurākara omise pyra exīko mana, tonahsē tompore exikety enery se pyra exīko mana.

21 Punatānōko mana, osenahkāko mana, ipihpyryme rokē exīko mana, jēhpyry tō osenēko mā kehko;

22 orihsasaka mana, okynā pyra ekepyry arōko mā toto zonētohme.

23 “Otarama ipynanohnōko Ritonōpo nenyokyhpyry mana. Tuhke miumākō nae inenyohtyamo.

Ahno amorepāko mā toto zae ehtoh riry poko.

24 Ipyno tahtao oturūko mana Ritonōpo a: ‘Imyhpokako ropa, orihpyra aehtohme! Sero mana ipynanohtoh epehpyryme.’

25 Mame ekurākāko ropa mana, jamihme zoko exīko ropa, nuaseme exiketye samo, poetome toehtopōpyry samo.

26 Aotururuhtao Ritonōpo a, etāko mana.

Tākye toehtoh ke Ritonōpo eahmāko mana.

Ritonōpo zamaro exīko roropa mana, zae exikety ehtoh samo.

27 Ynara āko mana imehnomo a emero:

‘Iirypyryme exiase, zae pyra ehtoh poko exiase.

Yrome juānohpyra Ritonōpo nexiase.

28 Typnanohse exiase eya orihpyra jehtohme.

Saereme ehtoh enēko ro ase.’

29 “Morohne emero rīko Ritonōpo mana kyaa xine.

Mame tyrizomōko ropa mana.

30 Kuorihmapopyra xine mana.

Naeroro isene rō sytatose saerehkatoh enetohme kyaa xine, saerehkatoh ao isene kuehtohkōme.

31 “Seromaroro, Jo, otato exiko;

oturupyra exiko jotururuhtao ro.

32 Ezuhtoh nae awahtao, kaxiko ya, tākye jexiry zae oehtoh enetuputyryhtao ya.

33 Yrome arypyra ahtao mynyhme rokē exiko jomiry etatohme.

Āmorepāko ase tuaro oehtohme.”

34

Eriu oturutopõpyry ropa
(Jo 34)

¹ Eriu tõturuse ropa, ynara tykase:

² “Tuaro exiketomo, tamorepase exiketõ roropa, etatoko ke jotururu.

³ Tõsē kurā waro sytatose tomepore ahtao kyya xine, ahno omiry etaryhtao kyya xine zae aomiry ehtoh kuhñõko sytatose.

⁴ Naeroro seromaroro Jo ehtoh poko satamorepatone zae ehtoh waro kuehtohkõme.

Azahkuru pyra Ritonõpo mana ahno poko

⁵ “ ‘Zae rokē ase,’ āko Jo mana;
‘Ya zae ehtoh onyripyra Ritonõpo mana,’
ekarõko roropa mana.

⁶ Ekaropõko mana:

‘Otyme kure ajohpe jotururuhtao, azahkuru jekaroryhtao?
Kure pyra ase, ekurākapŷme, iirypyryme pyra jahtao ro.’

⁷ “Sero nono po imepŷ pyra mana Jo sã exikety.

Eya Ritonõpo kerekeremary tupime pyra mana, tuna enyry samo.

⁸ Popyra exiketõ maro ytoytõko mana,
zae pyra exiketõ maro oximõnõko roropa mana.

⁹ Ynara āko roropa mana:

‘Toiparo rokē mana Ritonõpo zamaro ehtoh kukuruhtao kyya xine.’

¹⁰ “Seromaroro, tuaro exiketomo, jomiry etatoko.

Azahkuru ehtoh rīko Ritonõpo nae?

Ritonõpo Jamihmehxo Exikety zae pyra ehtoh onyripyra mana.

¹¹ Zae kuepehmatorŷko mana kynyrihpyrykõ epehpyryme, kure kuehtopõpyrykõ emetakame.

¹² Ritonõpo Jamihmehxo Exikety popyra ehtoh onyripyra mana.

Zae ehtoh poko rokē mana imehnomo a emero porehme.

¹³ Onoky a tyjamihtanohse Ritonõpo nae?

Onoky omi poe kapuaõkõ Esēme emero toehse roropa nae?

¹⁴ Ise Ritonõpo toehse ahtao, kuoserematohkõ puxihkãko ropa mana;

¹⁵ moro toehse ahtao ahno emero orihñõko oximõme,
nonome exiko ropa mã toto.

Zae Ritonõpo mana jamihme roropa

¹⁶ “Seromaroro, Jo, tuaro awahtao jomiry etako,
otato exiko.

¹⁷ Zae ehtoh se pyra Ritonõpo ahtao otãto senohne emero tõmiry omipona
tyrīko nae?

Iirypyryme mokyro riry se hma,

zae Exiketyme ynororo ahtao ipunaka, Jamihme Exiketyme roropa mana?

¹⁸ Tuisa tõ wãnohnõko Ritonõpo mana, kowenume erohketõ roropa zae pyra
toto ahtao,

toto wãnohnõko mana popyra toto exiryke.

¹⁹ Kurehxo tuisame exiketõ onyripyra Ritonõpo mana, tamuximãkõ roropa,
popyrahxo tymõkomokãkara onyripyra roropa mana, emero ahno tyrise
exiryke eya.

²⁰ Ahno orikyry otarame oehnõko mõtoino rokene, otarame onoa.

Eano mynyhpānōko mana,
 mame orihnōko mokyro mana.
 Takorehmane se pyra Ritonōpo mana tuisame exiketō etapatohme.

- ²¹ Ynara exiryke kynyryrykō emero enēko mana.
 Kuenetoryōko roropa mana ytoyōko kuahtao xine.
²² Osa pyra mana, otonētohme xinukutumehxo exikety, iirypyryme exikety
 otonētohme onenepyra Ritonōpo ehtohme.
²³ Ēmepyry menekary se pyra Ritonōpo mana zae ahno apiakatohme,
 iirypyrykō emero zuaro mana.
²⁴ Tamorepary se pyra roropa mana tuisamehxo exiketō kuhtohme, toto
 enahkatohme, esarykō ekarotohme imehnomo a.
²⁵ Ynara exiryke, mokaro nyryry waro Ritonōpo mana; koko toto akohnōko
 mana, toto akurihmōko roropa mana.
²⁶ Jarao, emero rokē neneryme, toto wānohnōko Ritonōpo mana popyra
 exiketō wānopyry samo.
²⁷ Irumekary se toehse toto exiryke, inyriphopyry tō omipona pyra toehse
 roropa toto exiryke.
²⁸ Tymōkomokākara kui tykamexipose eya xine Ritonōpo netaryme,
 aomirykō totase eya, tykohmary takorehmatohkōme.

- ²⁹ “Yrome Ritonōpo mynyhme toehse ahtao, ‘Popyra mana,’ kasaromepyra
 exīko imehnō mana.
 Tōmyty tonēse ahtao eya takorehmaneke pyra kymarokō exiry, towomaneke
 pyra roropa.
³⁰ Moro toehse ahtao osewomara exīko sytatose popyra tuisa tō winoino,
 kowenume toto exīko, kynonorykō ryhmatohme.

Popyra ehtoh rumekāko mah?

- ³¹ “Jo, oorypyry epehpyryme oetuarimary ehtoh menetupuhno Ritonōpo
 ēpataka.
 Ōmiry etapōko mah eya oorypyry poko pyra ropa oehtohme?
³² Mekaropoase Ritonōpo a azahkuru oehtoh enepotohme oya?
 Oorypyry tō rumekary se mexino morohne poko pyra ropa oehtohme?
³³ Ritonōpo nyryry se pyra awahtao, oty katohme ise oehtoh eraximāko mah
 inyryryme?
 Omoro rokē ezuhnōko mase, ywy kara.
 Kaxiko seromaroro, ōsenetupuhtoh tonō ekaroko yna a.

- ³⁴ “Tuaro exiketō atae mā toto emero,
 zuaro se exiketō roropa jomiry etaryke eya xine ynara āko mā toto:
³⁵ Jo zuaro pyra exikety sã oturūko mana;
 sekere āko rokē mana.
³⁶ Aomiry etaryhtao kyya xine enetupuhnōko sytatose:
 ajoajohpe exikety sã rokē ezuhnōko mana.
³⁷ Jo tyrypyhpyke mana, tyrypyry rumekary se pyra roropa mana.
 Kynetarykōme Ritonōpo kerekeremāko mana.
 Sekere kakehpyra mana Ritonōpo hxiroryme, zae pyra Ritonōpo ekaroryme.’

¹ Mame ynara tykase Eriu:

² “Jo, zae pyra mase, zae rokē exikety me osekaryhtao Ritonōpo a.

³ Ynara kary Ritonōpo a zae pyra roropa mana:

‘Ritonōpo, jetū exīko mah yrypyry poko jahtao?

Otyme kure ya yrypyry poko pyra jexiry?’ āko mase.

⁴ Oezuhnōko ase,

oepe tō ezuhnōko roropa.

Popyra oehtoh Ritonōpo onyryhmara mana

⁵ “Kakoxi osenuhmako kapu enetohme akurū tō roropa.

Kaehxo mā kehko omoty.

⁶ Oorypyry poko awahtao Ritonōpo Kapuaō onyryhmara mase.

Itamurume popyra awahtao ro, ‘Oty’ kara mana,

sam kamexipopyra mase eya.

⁷ Kure ehtoh riryhtao oya, moro ke Ritonōpo anakorehmara mase.

Okyryry se pyra Ritonōpo mana ipunaka.

⁸ Oorypyry poko awahtao imehnō ahno rokē etuarimāko.

Ahno rokē akorehmāko roropa mase kure ehtoh poko awahtao.

⁹ “Tyryhmase ahtao itamurume kohtāko etuarimaketō mana.

Takorehmane kohmāko mā toto, typynanohtohkōme jamihme exiketō winoino.

¹⁰ Yrome eramara ropa mā toto Ritonōpo a, tyrihpōkomo a.

Ijamitunuru ekarōko mokyro mana, koko ahtao.

¹¹ Yrome eramara ropa mā toto Ritonōpo a, tamorepase tahtao xine ro eya, torō tō motye, onokyro tō motye roropa.

¹² Takorehmane kohmāko toh mā repe.

Yrome toto epyrypyryke onezupyra Ritonōpo mana, popyra roropa toto exiryke.

¹³ Yrome zae pyra mana ynara kary Ritonōpo poko:

‘Onetara mana, onenepyra roropa Ritonōpo mana, Jamihmehxo Exikety.’

Tuaro pyra exikety sã sekere āko mase

¹⁴ “Jo, Ritonōpo onenepyra oexiry ekarōko mase.

Yrome penekehpyra exiko eraximary poko;

oehtoh poko zuaro mana.

¹⁵ Popyra ehtoh poko exiketō onuānohpyra Ritonōpo, ekarōko mase.

Irypyrykō poko oty kara roropa,

ekarōko roropa mase.

¹⁶ Oturukehpyra oexiry toiparo rokē mana.

Oturūko mase itamurume repe,

yrome tuaro pyra exikety sã sekere āko mase.”

36

Eriu oturutopōpyry asakoropane

(Jo 36–37)

¹ Mame tōturuse ropa Eriu. Ynara tykase:

² “Jo, penekehpyra exiko, ajohpame samo.

Oturutoh nae ro ase ekarotohme oya zae Ritonōpo ehtoh poko.

³ Tuaro jehtoh pitiko rokē pyra mana.

Moro ke enetupuhpōko ase oya zae Ritonōpo ehtoh poko, Jyrihpono.

⁴ Ynekarory emero ajohpe pyra mana;
ywy, oturukety amaro, tuaro exiketyme ase.

Ewomāko Ritonōpo mana, ahno wānohndōko roropa

⁵ “Jamihmehxo Ritonōpo mana!
Imehnō onyhtomara mana.
Emero ehtoh waro mana.

⁶ Okynahxo isene ro iirypyrymākō onyripopyra mana,
zae rokē tymōkomokākara rīko roropa mana.

⁷ Zae ehtoh poko exiketō ewomāko Ritonōpo mana,
tuisame toto ripōko mana,
jūme tuisamehxo toto ripōko mana.

⁸ Yrome āpuruhpyry taka tōmase ahno ahtao,
tymyhse toto ahtao keti ke, eary panō ke roropa etuarimatohme,

⁹ moro toehse ahtao mokaro enetupuhpōko Ritonōpo mana,
inyrihpyrykō pokoino tuānohsēme exīko mā toto, iirypyrykō emetakame, toto
epyrpyryke roropa.

¹⁰ Otatōme ahno ripōko Ritonōpo mana, enaroximatoh ekaroryhtao eya xine,
iirypyrykō rumekapōko roropa mā eya xine.

¹¹ Ritonōpo omipona toto ahtao, eahmaryhtao roropa eya xine, ewomanekō
nae exīko mā toto,
kure rokē exīko roropa mā toto toorihthkō ponāmero.

¹² Yrome aomiry omipona pyra toto ahtao, orihndōko rokē mā toto tuaro pyra
exiketō samo,
tuna akuohndōko mā toto aorihtyā esaka.

¹³ “Ritonōpo waro pyra exiketō mā zehno exikehpyra tukurohtao xine,
tuānohse toto ahtao ro, takorehmanekō onykoħmara mā toto.

¹⁴ Zae pyra mā toto,
Ritonōpo omiry omipona pyra, imeimehnō poko mā toto.
Naeroro orihndōko mā toto poetome ro toto ahtao.

¹⁵ Yrome etuarimatoh ke ahno amorepāko Ritonōpo mana.
Popyra ehtoh eneryke enurukō etapuruhmakāko mana enetupuhthome
Ritonōpo poko.

Etuarimāko mase popyra toehse oexiryke

¹⁶ “Jo, typnanohse mexiase Ritonōpo a popyra ehtoh wino,
towomase mexiase eya torētyke pyra oehtohme.

Okyryry otuhtoh kurā po rokē motukuase,
tonahsē kurā menapyase.

¹⁷ Yrome seromaroro tapiakase mase,
iirypyryme mase.

Naeroro tuānohse mase onyrihpyry emetakame.

¹⁸ Tomeseke exiko imehnō nekarory anapoipyra oehtohme zae ehtoh tyoro-
matohme;

osenekunohpopyra exiko tineru ke.

¹⁹ Ākorehmane kohmary oya anakorehmara mana.
Ajamitunuru anakorehmara roropa mana seromaroro.

²⁰ Ikohmamyry poko penetara exiko, ahno tō enahtoh poko.

²¹ Etuarimāko mase popyra oehtoh pokoino.

Tomeseke exiko eramara ropā oehtohme moro poko ropā.

Jamihme kuhse Ritonōpo mana

22 “Jamihme kuhse Ritonõpo mana!

Onoky imehnõ amoreparý waro nae isamo?

23 Ritonõpo onynamotomasaromepyra sytatose.

Onyxhirosaromepyra roropa sytatose zae pyra ehtoh riry poko eya.

24 Sero nono pökõ emero Ritonõpo eahmäko mã toto inyriry poko.

Omoro roropa wenikehpyra exiko mokyro eahmatohme.

25 Amekeino inyriry enẽko sytatose, emero porehme.

Osenuruhkäko sytatose inyriry kurã eneryke kyya xine.

26 Ritonõpo imehxo kuhse mana.

Zumo aexiry waro ehsaromepyra sytatose.

Otãto jeimamyry nae ynororo?

Moro onukuhsaromepyra sytatose.

Ritonõpo jamitunuru, imehxo aexiry roropa

27 “Tuna onuhmapõko mana nono poe esaka.

Mame konopome moro ripõko mana.

28 Akurũ poe konopo oehnõko mana, nono ehxikatohme, ahno maro, enara.

29 Akurũ tõ ytory waro pyra sytatose.

Otãto konomeru panaikato exiko roropa kapu ao, Ritonõpo esao?

30 Sappararahme nenenehkane aropõko Ritonõpo mana tomye.

Yrome zue ao tuna konõto kua, xinukutume rokẽ mana.

31 Moro sã tonahsẽ ekarõko Ritonõpo mana ahno a otuhtohme tuesapare ehtohme.

32 Nenenehkane apoiko mana tomary ke topohme aropotohme tuotoh pona.

33 Konomeru mã enaroximãko tyryrykane jamihmä oepyyry poko,

pui tõ zuaro mã toto tyryrykane oehsasaka exiry poko.

37

1 Tyryrykane konõto oepyyryhtao, jeano tuhãko itamurume, pyhseky kary se sã mã upuropuru winoino.

2 Etatoko ke Ritonõpo omiry poko, aomiry konomeru sã tütãko mã itae.

3 Nenenehkane aropõko mana nono etyhpyry poe imepỹ etyhpyry pona, emero rokẽ pona roropa kapu zopikoko.

4 Moromeipo omi konõto osetãko mana, panaikato konõto, konomeru exiry samo;

moro toehse ahtao nenenehãko ro mana.

5 Ritonõpo omiry takararahãko mana; tyjamitunuru ke imehxo exiketõ riko mana, morohne onenetupuhsaromepyra sytatose.

6 Aomiry omi poe newe epukãko konopo oepyyry samo nono pona, konopo itamurume jamihme roropa enehpõko mana.

7 Moro ke tehme ahno ripõko mana itapyikõ tao. Erohsaromepyra mã toto, zuaro toto ehtohme, moro tyrise eya.

8 Onokyro tõ omõnõko mã toto tosaka xine, moroto rokẽ tõtonẽse mã toto.

9 Tyryrykane konõto oehnõko mana ikurenaeino, kuenime ehtoh oehnõko inikahpoe ino.

10 Pu katoth ke Ritonõpo a tuna akyhnõko mana jerume. Tuna zumõ tüpore exiko mana jerume.

11 Akurũ tõ atanonohnõko mana konopo maro, nenenehkane emãko mana kapu zopikoko.

12 Ritonõpo omi poe, saporarahme ytõko akurũ tõ mana emero rokẽ ehtoh tonõ pona.

Ritonõpo nyripohpyry ae ro exõko mana, emero porehme, sero nono pona.

13 Konopo enehpõko Ritonõpo mana nono pona, toitoine ahno wãnohtohme, kypyno xine toehtoh waro kuehtohkõme roropa.

Tuaro Ritonõpo ehtopo

14 “Etako pahne, Jo, osenetupuhko aporo Ritonõpo nyryry kurã poko.

15 Zuario hma otãto nenenehkane tyripõko Ritonõpo nae akurũ tõ saerehkatohme?

16 Zuario hma otãto akurũ tõ tyhwyme exõko nae kae?

Morohne mã enetupuhthme tuarohxo Ritonõpo ehtoh poko.

17 Omoro axitũ exõko mase oupõ ao tyryrykane oehpyra ro ahtao isawã maro ikurenae,

18 Ritonõpo akorehmary waro mah kapu riry poko esaka, tũpore tyritohme metau samo?

19 Yna amorepako kure oturutohme eya, moro poko onenetupuhpyra yna exiryke.

20 Ywy oseosezuhpyra ase Ritonõpo maro jenahkaporyino eya.

21 “Xixi osenepyra mana tonẽse ahtao akurũ tomo a.

Yrome saereme exõko ropa mana akurũ tõ tarose ropa ahtao tyryrykane a.

22 Inikahpozakoxi saereh ãko mana uuru zemime exikety samo.

Ritonõpo saerehkatoh imehxo ehtoh eneryke eahmary se sytatose.

23 Ritonõpo Jamihmehxo Exikety jamihme kuhse mana, naeroro oehsaromepyra sytatose ipũtokoxi, zae rokẽ mana, ahno onyryhmara mana.

24 Morara exiryke zuno mã toto emero, yrome oty kara mana tuaro osekaroketõ poko.”

Ritonõpo oturutopõpyry Jo maro

38

38.1–42.6

Ritonõpo otururu Jo a apitorymano

(38.1–40.2)

1 Moromeiþo tyryrykane konõto wino tõturuse Ritonõpo, ynara tykase ynororo Jo a:

2 “Õtururu mã tuaro pyra oehtoh enetupuhpõko; onoky mahno, tuarõ jehtoh onenetupuhpyra tyripõko mah?

3 Owõko ty xikihme orutuame awahtao.

Ekaropõko ase oya jezuhtohme oya.

Sero nono nyryhpyryme mana

4 “Otoko mexiahse sero nono tyrise ahtao ya? Tuaro nymyry awahtao moro poko oturuko ya.

5 Onoky a sero nono zumo ehtoh tymenekase?

Onoky a morohne tukuhse, zuaro hma?

6 Oty po xikihmãkõ tyrise nã kehko sero nono apõme?

Onoky a topu konõto tyrise esaka epoehme sero nono ehtohme?

7 Moro ěmepyry ae senohne emero tyrise ahtao xirikuato tō toremiase toto oximōme.

Ynenohtyā tykohtase toto tākye toehtočkōke.

8 “Onoky a tuna konōto tapuruse myahxo ytopyra ehtohme tonuruse ahtao sero nono wakuru ae?”

9 Ya moro tuna konōto tyōtose akurū ke, ya ro moro tuna tyōtose ikohmamyryke.

10 Ehpīry tō tyrise ya, apuru tō ke tapuruse ya.

11 Ynara tykase ywy eya: ‘Oehnōko mase farona rokene, mya ytopyra mase.

Pohkane tō kaetokohxo exiketō mā etypohnōko kehko taro.’

Ozeino saerehkatoh oehnōko nae, ikohmamyry roropa?

12 “Jo, isene awahtao sero nono po ěmepyry tonehpose oya saereh kapitotohme?”

13 Xixi tōmehkaposē oya nae sero nono po popyra exiketō erehtohme toto ahpahpotohme aotonētohkō tae?”

14 Saereme ppy tō ehtoh tonō enepōko mana jakanahmā kō roropa upo mirihmā samo arihnao, imenuru sā roropa orino pokona.

15 Saereme ahtao zae pyra exiketomo a saeremehxo mana, toto akorekehkāko mana popyra ehtoh poko toexirykō se toto ahtao.

16 “Jo, ytopitopyra mexiase tuna konōto enatyry tō enese? Zue aka tuna konōto kuaka ytopitopyra roropa mexiase?”

17 Omōtoht tonō aorihtyā esaka tonepose oya imepyny a? Moroto mā xinukutume konōto ikohmamyry enahpŷme mana.

18 Sero nono zumo ehtoh waro hma? Kuezuhko morohne waro awahtao.

19 “Otokoino saerehkatoh oehnōko nae?

Ozeino roropa ikohmamyry oehnōko nae?”

20 Ohpetu pona morohne ytory enepory waro hma, imeīpo aropotohme ropo toto esyryhmapitotopōpyry pona ropo?”

21 Otarame morohne waro mase tamuhpōme oexiryke, pake tonuruse oexiryke sero nono onyripyra ro ahtao.

Onoky newe rineme exikety nae?

22 “Mytoase ykyryry newe kurākatoh enese, konopoimo topu xikirimā kurākatoh roropa?”

23 Morohne kurākāko ase etuarimatoh ehtoh pona, etonatotoh pona roropa.

24 Mytoase xixi tūtatotoh pona, tyryrykane exipitotoh pona roropa xixi tūtatotoh wino?”

Onoky konopo te, jeru tōkehko rineme nae?

25 “Onoky a konopo esemary tyrise konopo itamurume oehtohme, onoky a tyryrykane esemary tyripose roropa tyryrykane konōto ytotohme?”

26 Onoky omi poe konopo oehnōko nae ona tonorē pona ahno esaka pyra?”

27 Onoky omi poe nono tonorē ehxikāko nae onahpoty ahtatohme?”

28 Tummyke konopo nae?”

Otokoino tuna oehnōko nae otyry ehxikatohme?”

29 Onoky kuenimā jeru ěme nae, newe roropa?

30 Onoky mokyro tuna tūpore rineme topu samo, ikuhpo eworīko jerume aehtohme?

Kapu poko exiketō ytory poko zuaro hma?

31 “7me xirikuato tō mykyry waro mah eary ke, puripurikaneme, Oseruao Maria tō myhpokary waro roropa hma?

32 Xirikuato ěmepyrime maparukawa osenepory waro hma, Uusa Zumohxo arory waro mahno, Uusa Zumōkara roropa?

33 Xixi tōkehko Rihpō waro hma, nuno roropa xirikuato tō roropa Rihpō waro mahno? Morohne Rihpō waro hma sero nono po?

Onoky tuna emary waro nae konopome aehtohme?

34 “Ōmiry etapory waro hma kakoxi akurū tō a, konopo itamurume enehpo-tohme zueme tuna ehtohme opona?

35 Nenenehkane enepory waro hma aropotohme, ynara kaxīpo oya:

‘Taro ynanase ōmiry omipona ehtohme?’

36 Onoky a torō tō tuaro tyripose, ipi tomo a, poroporo roropa, zueme tuna kumary ehtoh ekarotōhme?

Morararo onoky kuratiri orutua zurūko konopo oepory poko?

37-38 Onoky akurū tō kukuru waro nae?

Onoky konopo enehpory waro roropa nae nono ehxikatohme tūpore toehse ahtao?

Onoky okyno tō nahpāko nae torō tō roropa?

39 “Ōmoro hma kaikuxi tamuru tō nahpāko mah tuesapare ipoenō ehtohme, 40 tōtoněse toto ahtao tosao xine, eutary ao tykarimory eraximaryhtao eya xine?

41 Onoky torō tō nahpāko nae ipoenō xitaryhtao ynetaryme, toto ytoytoryhtao roropa tonahsě zupiry poko?

39

Onoky a onokyro tō tyrise tyotyoro?

1 “Ōtara ahtao poti tō ypy tō po exiketō enurūko nae?

Zuaro hma? Kapau tō enururu meneahse?

2 Toto nunory tō kukuru waro hma aroporyhtao eya xine enurutohme?

Zuaro roropa hma otara ahtao enurūko toh nae?

3 Ātykry kuehme exīko tumūkuru enururuhtao;

poa, sam kakehnōko mana.

4 Imūkuru tō wātāko,

jamihme exīko ona po;

imeipo mya ytōko mā toto oehpyra ropa ehtohme.

5 “Onoky a jumětu tō ona pōkō tmyhpokase tamoreme xine toto ytotohme, tosěke pyra exiketomo?

6 Ona tonorě ekaroase eya xine esarykōme ehtohme.

Nono sāme aexityā ekaroase roropa eya xine, esarykōme.

7 Panaikato kō etary se pyra mā toto pata tō myhto; toto onukuremasaromepyra mā toto, omoxinety puimatohme.

8 Otuhnōko mā toto ypy tō po, emero rokě otyro ahtaryhtao enahnōko mā toto.

9 “Pui orutua itu htaō toerokuru se exīko nae oekyme?
Oehnōko mokyro nae oeky tō esaka nyhse?

10 Mokyro myhnōko mah eary tō ke nono ahkatoh pokona, raxiteru pokona
roropa nono poro itywyhmatohme?

11 Jamihme mana ajohpe pyra.

Yrome onyriry tupime exikety onyripyra mana, aerohtohme tyripose ahtao
oia.

12 Tiriku tōkehko anapoihpyry enehpōko mah eya atapyī taka?

Ōmiry omipona mokyro ehtoh enetupuhnōko mah? Naary!

13 “Awexituruze aporiry tō pohpoh āko mā toto axī sā repe.

Yrome onuhсарomepyra mā awexituruze tomo, sekonia sā pyra mana.

14 Mokyro awexituruze ehmokāko mana nono pona rokene,
ihmo axihnanohnōko isawā mana toto atahtohme.

15 Wenikehnōko mana pupu a akurihmory poko, onokyro tomo a itūtūmary
roropa.

16 Ehmokāko mana yrome tuhmo a wenikehnōko
mana. Oty kara mana tyhmose ahtao.

17 Ya ro mokyro tyrise tuaro pyra exiketyme, tuaro ehtoh onekaropyra
jexiryke eya.

18 Yrome tururume toytoryhtao axī ytōko mana.

Kawaru eunohnōko sā mana, epo ytokety maro.

19 “Jo, omoro hma kawaru rihpōme jamihme?

Ipymyry pokona irehkyxī tyripose oia?

20 Mokyro pyhseky kamexipōko mahno taparara samo, ahno erehtohme
aryrykatoh ke?

21 Typenekehse ahtao nono ahkāko mā toto tupupurukō ke toytorykō se
toexirykōke tururume etonatot pona tyjamitunurukōke.

22 Enaromyra mā toto.

Oserehpyra roropa mā toto.

Tapema tō erylhtao eramara ropa mā toto toorikyry zuno pyra
toexirykōke.

23 Epozakuroko xine etakinakety sā pyrou ytōko mā kehko, warata tōkehko
zemime mā kehko xixi ao.

24 Tywyh tywyh āko toytorykō se toexirykōke,
tururume ytōko mā toto, axiny.

Rue etoryhtao etypohсарomepyra mā toto.

25 Opore rueimo totose ahtao, aryrykatoh ke ezuhnōko mā toto;

moino etonatot pohnōko mā toto,

soutatu tō tuisary kohtary etāko roropa mā toto.

26 “Piano ytōko nae,

pohpoh āko nae tamorepase oia exiryke,
aporiry tō pohpoh āko mana aytoryhtao ikurenaka?

27 Ōmiry eraximāko pianoimo nae tymy ritohme kaetokō po?

28 Esary topu tō po, kaetokō po.

Moroto topu kae ehtoh po tymy rīko mana jamihme samo.

29 Moro poe tykarimory enēko mana,
enurukō moino enēko.

30 Onokyro toorihse ahtao, moroto oximōnōko
piano tomo, munu ēnōko ipoenō mā toto.”

40

1 Mame ynara tykase Ritonōpo Jo a:

2 “Jo, ymaro oseosezukuru se mexiase azahkuru jehtoh kurākatohme. Yrome Jamihmehxo Exiketyme ase; seromaroro typoremāse osekarōko mah te, jezuhnōko ro mah?”

*Ritonōpo ezuhtopōpyry Jo a
(40.3-5)*

3 Mame Ritonōpo tozuhse Jo a. Ynara tykase ynororo:

4 “Otara āko ywy?

Oezuhsaromepyra ase.

Kurehxo mynyhme rokē jexiry.

5 Tymotyēkase ywy jotururu sero poko.

Seromaroro ezuhtoh pyra ase ipunaka.”

*Ritonōpo tōturuse ropa Jo a
(40.6–41.34)*

6 Morarame tyryrykane konōto htae Ritonōpo tōturuse Jo a. Ynara tykase ynororo:

7 “Owōko ty xikihme seromaroro ynekaropory ezuhtohme oya.

8 Jyhxiroy se hma zae pyra jexiry poko, iirypyryme jehtoh poko, zae rokē ōsekarotohme?

9 Ajamitunuru ekarōko mah yjamitunuru samo?

Ōmiry ke konomeru riry waro mahno panaikato konōto, jomiry samo?

10 Morohne riry waro awahtao tuisamehxo oexiry enepoko, saeremehxo oexiry enepoko roropa, upo kurā amurutoh sā oya.

11 Epyrypaketō eneko;

toto zehno oehtoh zumakako epona xine toto tuarimatohme.

12 Ajohpe pyra, epyrypaketō eneko toto poremākatohme, popyra exiketō enahkatohme esarykō po.

13 Zonēko toto nono aka.

Imyhko roropa toto aorihyā tō esary ao.

14 Morohne riryhtao oya ywy roropa oeahmāko ase:

‘Āmoreme orēpyra mexino,’ āko ase oya.

Ihporry Peemote kuremary waro hma?

15 “Onokyro Peemote eneko.

Ya tyrise ynororo oritopōpyry samo.

Onahpoty enahnōko mana pui samo.

16 Morararo ijamitunuru eneko, jaxiry pū jamihme mā kehko, zuakuru pū roropa!

17 Arokyry tanÿse ahtao tūpore mana, wewe amoriry samo, jaxiry tō pū roropa jamihme mā kehko.

18 Mokyro zehpyry tūpore mā kehko metau samo, jaxiry kurimene sā roropa.

19 Mokyro eneryhtao oya osenuruhkāko mase, nyrihpyryme mā mokyro, jamihme roropa emero motye!

Ywy ro rokē, mokyro Rihpōme ase.

Morararo iporemākapory waro ase.

20 Onahpoty inapyry ahtāko mana ypy tō po, moroto imehnō onokyro tō osemeikāko mā toto.

21 Ataxikāko mana omozino zopikoxi, otonēnōko mana sapisapiriimo htaka tuna ehpiukurok.

22 Omoxino tō sā zerukumānōko mā kehko, saukeyru tō roropa.

²³ Enaromyra mana tuna kumaryhtao;
oserehpyra roropa mana tuna Joatão zuemehxo ahtao eunary pona.

²⁴ Onenukehkasaromepyra matose apoitohme;
onoky apoitoh riry waro nae mokyro apoitohme erēnanohtohme?

41

Ihpory Rewiatã apoiry waro mahno?

¹ “Onokyroimo Rewiatã apoiry waro mahno oka ke?
Inuru mykyry waro mahno eary ke?

² Eutary aka eunary ae eary riry waro hma,
jematary posohkary waro mahno oka konōto ke?

³ Emyhpokapōko ropa nae oya?
'Ajohpāme samo ypyno exiko,' āko nae oya?

⁴ Tōmiry etapōko nae oya toerohtohme opoetoryme, toorikyry ponāmero?

⁵ Imaro osemeikāko mano torō pitiko maro osemeikary samo?
Oekyme imyhnōko mano opoetory tō osemeikatohme imaro?

⁶ Mokyro ekamōko mah kana anỹnanomo a?
Ipū sahkatohme?

⁷ Warata tō emary waro mahno ipihpyry wotohme?

Zupuhpyry pokona tuotoh waro mahno pyrou potyry tō ke kana wotoh
samo?

⁸ Ikuhko oemary ke mokyro apory, itemuhmako toiro, moro onyrizomopyra
mase,
jūme wenikehpyra exīko mase moro oesekatopōpyry poko eya.

⁹ “Mokyro ihpory Rewiatã eneryhtao rokē oserehnōko ahno mana,
enaroxitapānōko mana,
epukāko nono pona aorikyhpory samo.

¹⁰ Ihtomaryhtao zehno exīko mana.
Onoky ytōko nae mokyro ēpataka ikuhtohme?

¹¹ Onoky imaro osetapāko nae, osesekapopyra roropa?
Arypyra, osewomara sero nono pōkō mā emero porehme.

¹² “Seromaroro oturuxi oya onokyroimo Rewiatã axiry tō poko, zumo aexiry
poko te, jamihme aexiry poko, enara.

¹³ Ipihpory onousaromepyra ahno mana; ipū eworine.
Mokyro osewomatoh onyposohkasaromepyra roropa mā toto.

¹⁴ Onoky mokyro mytary mytakapōko nae, mokyro zery taere exikety?

¹⁵ Īpary tupuhtuke tūpore topu samo tyōtose aosewomatohme, tuhke ose-
pokona, zakare puhturu samo.

¹⁶ Morararo osepokona tōsexihse mā kehko kure samo, tyryrykane omōpyra
ehtohme zaka, enara.

¹⁷ Tōsexihse mā kehko osepokona;
morararo anapiakasaromepyra ahno mana.

¹⁸ Mokyro ihpory Rewiatã ahtiuh karyhtao ikarany pisarara sã osenēko
mana,

enuru tō zemime sã exīko mā kehko xixi tūtary samo.

¹⁹ Ītary ae apoto tūtāko mana ikarany pisarara samo roropa.

²⁰ Eunary ae orexito tūtāko mana, oripo zopino amoriry tō zatyry samo.

²¹ Mokyro puu karyhtao apoto zukāko mana,
ītary ae apoto tūtāko roropa.

- 22 Ipymyry ao ijamitunuru mana,
 ēmyty eneryhtao enaromyke exīko emero porehme mā toto.
- 23 Ipihpyry jamihme, tūpore roropa kurimene samo.
- 24 Ipuropuru topu samo, imehnō zuno pyra;
 tūpore mana topuimo samo.
- 25 Towōse ynororo ahtao jamihme exiketō oserehnōko mana;
 epasaromepyra mā toto.
- 26 Tapema mokyro anakohpyra mana.
 Warata, pyrou roropa mokyro onuopyra mā kehko.
- 27 Eya kurimene jamihme pyra mana, tiriiku zoko samo, metau eya wewe
 motasē samo.
- 28 Pyrou tō mokyro onerehpyra mana.
 Topu tō tomase ahtao epona otyro akumuru sā rokene eya.
- 29 Etaetaparyhtao kaparu ke tiriiku zoko ke etapatoh sā rokē mana eya.
 Eunohnōko mana ahno a warata tō emaryhtao epona.
- 30 Zuakuru mā toxiōtose ipuhturu tō ke, oripo ehmosē sā, suisuime mā kehko.
 Morohne ke ikurepato ahkāko mana
 kurimene risē ke samo.
- 31 Tuna zueme exikety kurokuro kamexipōko mana oripo ao samo, oriu
 samo kurokuro karyhtao oripo konōto ao.
- 32 Aytoryhtao tuna kuaa, esemary saerehkaneme sā exīko mana,
 tuna konōto akurome tyrīko mana.
- 33 Onoky sā nā ynororo?
 Imepy ipanō pyra mana, tyrise ynororo imehnō zuno pyra aehtohme.
- 34 Imehnō enēko mā mokyro emero popyra exiketō samo.
 Onokyo tō rānao epyrypaketō maro ynororo rokē tuisamehxo osekarōko
 mana.”

42

Ritonōpo ezuhtopōpyry Jo a (42.1-6)

- 1 Morarame Ritonōpo tozuhse Jo a. Ynara tykase ynororo:
 2 “Enetupuhnōko ase, Ritonōpo, jamihmehxo mase.
 Tyriry se oehtoh emero tyrīko mase.
 Oetypohkaposaromepyra imehnō mana.
 3 Mekaropono ya:
 ‘Onoky mose ro, aotururu enetupuhpōko nae tuaro hkopyra jekarōko nae?’
 Ywy tuaro pyra exiketyme rokē ase.
 Sekere āko exiase tuaro pyra jehtoh poko, josenuhkatoh tonō poko roropa,
 morohne onenetupuhsaromepyra jahtao.
 4 Ōmiry etatohme tyripose ywy oya, oezuhtohme ya.
 5 Apitoryme awaro exiase imehnō omiry etaryke rokē ya,
 yrome seromaroro oenēko ase jenuru ke nymyry.
 6 Morara exiryke ehxirōko ase joturutopōpyry poko emero.
 Yyrypyry tō ekarōko ase oya, taro typorohse jahtao nono pona, oruno htao.”

Jo ehtopōpyry etyhpymy

42.7-16

Jo epe tō oseruao

- 7 Mame tōturukehse Ritonōpo ahtao Jo maro tōturuse ynororo Eripaze maro,
 Temā pono. Ynara tykase eya:

– Tohne ase opoko oepe tō asakoro natokō maro, zae pyra tōturuse oexirykōke ypoko, ypoetory Jo sã pyra.

⁸ Seromaroro 7me pui orutua kō apoitoko, 7me kaneru tō maro ekarotohme Jo a. Mame onekarorykōme etapako toto jahkatohme opanohtohkōme. Ypoetory Jo oturūko mana ya opoko xine. Aomiry etãko ase. Awãnohpyra xine exiko ase oorypyrykō emetakame, zae pyra oturutoöpopyry ke ypoko, Jo nekarohpyry sã pyra.

⁹ Naeroro Eripaze, Temã pono te, Piutate, Sua pono te, Zopaa, Naama pono maro toytose toto tyritohme emero Ritonōpo nyripohpyry ae rokene. Mame Jo otururu totase Ritonōpo a.

Jo pyty toemūkuase ropa Jo poenōme

¹⁰ Moromeïpo tōturuse Jo ahta tope tō oseruaōkō poko, kure rokē Jo tyrise ropa Ritonōpo a, imōkomory itamurumehxo tokarose roropa Ritonōpo a.

¹¹ Jo akorō tō maro, aoryxiry tō maro, epe tō roropa tooehse toh nexiase Jo tapyi taka, oseahmatoh taka, otuhtoh konōto ponã. Tōturuse roropa toto tãkye pyra toexirykō poko kure pyra Jo ehtopōpyry poko, enara. Mame Jo tomuhkehkase eya xine emero popyra ehtoh poko, Ritonōpo nenehpohpyry poko eya. Mame tineru tokarose eya xine Jo a omahtao roropa uuru risemy tynekaroryme eya.

¹² Mame kure rokē Jo tyrise ropa Ritonōpo a apitoryme kure aehtopōpyry motye. Eky tō tomākase: kaneru tō 14 miime toehse, kameru tō 6 miime toehse, pui tō asakoro miime, jumēta tō miime.

¹³ Toemūkuase roropa 10me ipoenomo, 7me orutua komo, oseruao ēxiry tomo.

¹⁴ Osemazupu esety Jemima nexiase, zakorony Kaxia, imepỹ roropa Kerē-Hapuke.

¹⁵ Emero nono pōkō motye oryximehxo Jo ēxiry tō nexiase. Mame toto tyrise eya mōkomo esãme Ipirykō maro.

¹⁶ Moromeïpo Jo isene ro nexiase 140me jeimamyry typakomotyã enetohme, typakomotyã poenō enetohme roropa eya.

¹⁷ Mame toorihse ynororo tamuhpōme toehse ahta rahkene.

SAUMU
Izyraeu tō Eremiatopōpyry
Salmos
Ekarotopo

Saumu pehme mana eremiatoh ke, oturutoh ke roropa Ritonōpo a. *Saumu* tō tyszerose imeronanomo a 700me jeimamyry ae (miūme jeimamyry ehtoh poe 333me jeimamyry ehtoh pona oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao). Senohne *Saumu* tō tysekeremase juteu tomo a tōximōse toto ahtao Ritonōpo eahmatohme.

Nae *Saumu* tomo osehta: eremiatoh tonomo, Ritonōpo eahmatoh tonō, oturutoh tonō Ritonōpo a akorehmapotohme, osewomapotohme, ipy-nanohtohme; iiryppyry korokapotohme te, “Kure mase,” katohme Ritonōpo a inyrihpyry pokoino; kure tuisā ripotohme Ritonōpo a; ahno amorepatohme zae ehtoh poko; epetōkara wānohpotohme; oturutohme Ritonōpo a typoko te, oturutohme roropa Ritonōpo poetory tō poko porehme.

Sero pape ao

Saumu tomo atapiakāko 5me imerohpyry tōme:

Saumu 1–41

Saumu 42–72

Saumu 73–89

Saumu 90–106

Saumu 107–150

1

Tākye ehtoh poko

- ¹ Tākye exīko matose popynō omihpyry
omipona pyra awahtao xine,
iiryppyrymākō onypoehpyra roropa awahtao xine,
Ritonōpo kerekeremananō maro oxīmōpyra
roropa awahtao xine.
- ² Yrome Ritonōpo nymeropohpyry omipona
oexirykō poko atākyemāko matose,
inymeropohpyry poko osenetupuhnōko matose
saereme, koko, enara.
- ³ Moro sā awahtao xine wewe tō sā exīko
matose tarykase ahtao tuna ehpio;
ahtāko mana, eperytāko roropa
toperytatoḥ pō toehse ahtao,
zary mā aremāpyra roropa mana.
Moro sā orēpyra exīko matose,
onyrirykō kure exīko roropa mana emero.
- ⁴ Yrome Ritonōpo omipona pyra exiketō
moro sā pyra mana;
otupīko mā toto, tyryrykane a arexi pihpyry
arory sā exīko mā toto.
- ⁵ Naeroro tōmipona pyra exiketō
apiakāko Ritonōpo mana,
ameke exīko mā toto
Ritonōpo omipona exiketō winoino.

⁶ Ynara exiryke, tōmipona exiketō
pynanoohnōko Ritonōpo mana,
yrome popyra exiketō wānohnōko mana.

2

Ritonōpo nymenekahpyry tuisame

¹ Oty katohme atamorepāko sero nono pōkō nae
Ritonōpo poremākapory poko?

Toiparo rokē moro poko osenetupuhnōko mā toto.

² Sero nono pōkō tuisary tō typyrekō rīko mā toto,
kowenu poko erohketō maro atamorepāko mā toto
Ritonōpo epeme pyra toehtočkōme, tuisame
inymenekahpyry epeme pyra toehtočkōme roropa.

³ Ynara āko mā toto:

“Tuisame mokaro ehtoh surumekatone;
mame inyripohpyry kyaa xine senahkatone.”

⁴ Tapō po Exikety kapu ao exianāko mana;
mokaro eunohnōko Kuesēkō mana.

⁵ Mame tohne toexiryke mokaro zurūko mana,
toto enaroximāko mana tyjमितunuru ke,
toto zehno toexiryke.

⁶ Ynara āko mana:

“Ynymenekahpyry yriase tuisame japō po,
moroto Jerusarē po, ypy Xiāo kurā po.”

⁷ “Jarao omi ekarōko ase,” āko tuisa mana.

“Ritonōpo omiry ekarōko ase.

Ynara nase ya:

‘Umūkurume mase; seroae omyme toehse ywy.

⁸ Ekaropoko ya,
imeimehnō nonory pōkō ekarōko ase oya
opoetoryme toto ehtohme;

sero nono emero ononoryme exīko mana.

⁹ Toto esēme exīko mase
omyxiry mā kurimene risēme exīko;
zae pyra exiketō wānohnōko mase
oripo ehmory sā topu pona.’ ”

¹⁰ Naeroro etatoko, tuisa tomo;
otato ehtoko, kowenu poko erohketomo!

¹¹ Kuesēkō eahmatoko tomeseke samo.

Tykytyky kaxitoko,
oeseikumurukō po oporohtoko ēpataka;

¹² ozehno xine aexiryino te,
oenahkaryino oesemary ae oytoryhtao.

Tākye matose exīko
owomaneme Ritonōpo riryhtao oya xine!

3

Atakorehmapotoh Ritonōpo a

Tawi nymerohpyry sero toepase ynororo ahtao tumūkuru Apisarāo kurūke.

¹ Ritonõpo, jepetõkara tuhke mã toto!
Tuhkãkõ zehno toehse mã toto!

² Oturũko mã toto ypoko, ynara ãko mã toto:
“Mokyro anakorehmara Ritonõpo exiko mana!”

³ Yrome omoro, Ritonõpo,
jewomãko mase osewomatoh samo.
Orẽpyra jyrũko mase,
imehnõ zuno pyra jyrũko ropa mase.

⁴ Ritonõpo kohmãko ase jakorehmaneme,
tosary ypy kurã poe jezuhnõko mana.

⁵ Ataxikãko ase, torẽtyke pyra nyhnõko ase,
imeĩpo pakãko ropa ase Kuesẽkõ jewomaryke.

⁶ Enaromyra ase, jepetõkara miu motye toto ahtao,
jomye toehse toto ahtao, toto zuno pyra ase.

⁷ Osehko, Ritonõpo! Kypynanohko Jesemy!
Etonãko mase jepetõkara maro;
mokaro popyra exiketõ poremãkãko mase,
toto jamitunuru enahkapõko mase.

⁸ Orẽpyra kyritorỹko Ritonõpo Kuesẽkõ mana.
Kure rokẽ opoetory tõ tyriko, Ritonõpo.

4

Atakorehmapotoh Ritonõpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonõpo, Jewomane, kuezuhko jotururuhtao oya!
Etuarimãko exiase, yrome kuakorehmase.
Ypyno exiko seromaroro, jotururu oya etako!

² Orutua komo, oty katohme orẽpyra jehtopõpyry
tyromãko matou jyhxirotoh ke?
Oty katoh popyra ehtoh se rokẽ matou?
Oty katoh ajohpe ehtoh etãko roropa matou?

³ Wenikehpyra ehtoko:
zae ehtoh poko exiketõ tymenekase
Ritonõpo a typoetoryme toto ehtohme;
jotururu etãko mana ikohmaryhtao ya.

⁴ Enaromỹke ehtoko, oorypyrykõ poko exikehtoko;
mynyhme ehtoko onyhtohkõ po
õsenetupuhtohkõ waro oehtohkõme.

⁵ Zae onekarorykõ ekarotoko Ritonõpo a,
Oesẽkõme enetupuhtoko.

⁶ Imehnõ ynara ãko oya:
Kure ehtoh ekaroko yna a itamurumehxo,
Ritonõpo, nupunato yna eneko, yna pyno exiko!

⁷ Yrome opoko tãkye jehtoh, onekarohpyry
ya mokaro tãkye ehtoh motye mana
tykyrysã apoiry poko eya xine.

⁸ Ataxikāko ase torētyke pyra,
kure rokē nyhnōko ase, omoro rokē Ritonōpo,
jewomāko mase.

5

Osewomapotoh Ritonōpo a

Sero saumu tyszerose Tawī a.

¹ Ritonōpo, jotururu etako josenetupuhtoh roropa!

² Tuisa konōto Jesemy, Ritonōpo, otato exiko,
kuakorehmako, āko ase;
oya oturūko ase, yna Esemy!

³ Pakeimo ēmepryhtao jomiry etāko mase;
xixi tūtapitoryhtao, oturūko ase oya,
mame jezuhtoh eraximāko ase oya.

⁴ Omoro mase Ritonōpo, popyra ehtoh
azamaro pyra mana;
Popyra ehtoh poko exiketō onenehpopyra mase oēpataka.

⁵ Epyrypaketō se pyra mase ipunaka.
Popyra exiketō zehno mase emero porehme.

⁶ Ajohpe exiketō enahkapōko mase,
imehnō ryhmananō se pyra mase ipunaka,
imehnō enekunohnanō roropa.

⁷ Yrome yna pyno oexiryke yronymyryme
omōnōko ase azarā pona Atapyī taka,
jeseukumuru po porohnōko ase oēpataka
oeahmāko ase Atapyī Kurā tao.

⁸ Ritonōpo, jepetōkara tuhke mā toto!
Kuakorehmako zae jehtohme,
ōmiry omipona jehtohme.

Jesemary zae ehtoh poko enepoko ya
epona jytotohme.

⁹ Jepetōkara omiry zae pyra mana ipunaka.
Imehnō enahkary poko rokē
osenetupuhnōko mā toto.
Aomirykō kure sā mā repe, imepŷ pyrypāko.
Yrome enekunohnōko mā toto aorihmapotohme.

¹⁰ Ajohpāme sā mokaro apiakako,
toto wānohtohme, Ritonōpo!
Osenetupuhnōko mā toto imehnō ryhmary poko,
naeroro tyripoko toto osenahkapotohme!
Aropoko toto owinoino, tahximē ōmiry omipona
pyra toexirykōke, orumekary se roropa toexirykōke.

¹¹ Yrome amaro tōsewomary se exiketō
tākye exīko mā toto, tātākyemarykōme eremiāko mā
toto, toto ewomāko oexiryke.

Opyno exiketō tākye exīko mā toto opokoino.

¹² Ritonōpo, yna Esemy, kure rokē mokaro rīko mase,
ōmiry omipona exiketomo,
kure oehtoh toto ewomāko mana osewomatoh samo.

6

Kurākara atakorehmapotoh Ritonōpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonōpo Jesemy, jupokara exiko yzehno awahtaō! Juānohpyra exiko zehno awahtaō!

² Ypyno exiko tapotūkehse jexiryke. Kukurākako ropa takuruhtase jexiryke.

³ Torētyke ase ipunaka ukurohtao. Ritonōpo, otara ahtao oehnōko ma jukurākase? Ekurehpyra exiko.

⁴ Kypynanohko, Ritonōpo Jesemy! Yna pyno oexiryke kuanŷko orihpyra jehtohme.

⁵ Aorihyā ekepyry esao tuenikehse mase, moroto oeahmasaromepyra mā toto.

⁶ Penekehñōko ase yxitary poko. Kokoro rokē jynyhtoh tahxikure exīko nase yxitatoh ke; jupuhpyry apō tahxikure exīko yxity ke.

⁷ Jepetōkara pokoino jenuru tyaose nase xitakehpyra jexiryke. Pitiko osenuhmasaromepyra ase.

⁸ Ameke ehtoko ywinoino, popyra ehtoh poko exiketomo! Ritonōpo Jesemy, jotururu etāko yxitaryhtaō;

⁹ jotururu etāko mana jakorehmapory ekaroporyhtaō ya, otato mana jotururuhtaō eya.

¹⁰ Jepetōkara ehxirōko mā toto; oserehñōko mā toto, epāko axiny tuaro pyra exiketō sā ipunaka.

7

Zae ehtoh ekaropōko Ritonōpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonōpo Jesemy, oya oehnōko ase jewomatohme; kuanŷko, kypynanohko jekahmananō winoino emero porehme.

² Reāo sā jarory se mā toto ypynanohsaromepyra imehñō ehtoh pona, moroto yxihxihkatohme.

³ Ritonōpo, Jesemy, zae pyra ehtoh poko toehse jahtaō, imepŷ popyra tyrise ya ahtaō,

⁴ jepeme exikety towokase ahtaō ya te, imepŷ jepekara popyra tyrise ya ahtaō

⁵ moro sā toehse jahtaō ah jepetōkara jekahmā toto, ah japoī toto. Ah jemā toto nono pona totapase, tynomose ekepyryme nono po.

⁶ Ritonōpo, owōko ty zehno oehtoh ke, jepetōkara yzehno ipunaka, iporemākapoko toto!

Xikihme exiko, kuakorehmako, zae ehtoh se oexiryke.

⁷ Oximōme imeimehnō nonory pōkō enehpoko
ōmye toto ehtohme, toto tuisaryme exiko kaino kapu poe.

⁸ Ritonōpo yna Esemý, yna apiakaneme mase,
ahno apiakane emero.

Kuapiakako zae exiketyme, Ritonōpo, zae ehtoh
poko rokē jexiryke, ajohpe pyra jexiryke.

⁹ Ajohpāme sã popyra exiketō nyrihpyry xihpyry
enahkapoko, kurã ke zae ehtoh poko exiketō
epehmako. Zae Ritonōpome oexiryke ipunaka, yna
osenetupuhtoh apiakãko mase, yna penetatoh roropa.

¹⁰ Ritonōpo, kuewomako osewomatoh samo;
ajohpe pyra nymyry exiketō ipynanohko.

¹¹ Zae rokē apiakaneme Ritonōpo mana;
kokoro rokē popyra exiketō wãnohpōko mana.

¹² Tyrypyrykō rumekary se pyra toto ahtao,
tytapemã aehtōko Ritonōpo mana.

Tytaký toaryhtose eya pyrou tō ekomatohme.

¹³ Typyre tō apoiko mana toto wotohme,
pyrou ke tuōko mana apoto zukatoh tonō samo.

¹⁴ Enetoko ke popyra exiketō popyra ehtoh poko
osenetupuhnōko mã toto.

Atamorepãko mã toto popyra ehtoh riry poko,
ajohpe exikehpyra mã toto.

¹⁵ Ahno apoitoh riko mã toto,
yrome ynaroro omōnōko mã toto moro aka.

¹⁶ Moro sã tuãnohsēme exiko mã toto
popyra toehtohkomo a.

Tyryrhmasēme exiko mã toto,
imehnō ryhmary se toexirykōke.

¹⁷ Yrome ywy: “Kure mase, Ritonōpo,”
ãko ase zae rokē oexiryke imehnō apiakary poko.

Eremiãko ase oeahmaryme, Jesemy
Ritonōpo Imehxo Exikety.

8

Ritonōpo saerekatoh poko

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonōpo yna Esemý, imehxo oehtoh
tōsenepose sero nono poro porehme!

Oeahmãko mã toto kapu etyhpyry pona,
² oeahmãko poeto tō pïsarara, eremiãko
enurusenã komo, mïreremã kō roropa oeahmãko
mã toto, oepetōkara poremãkatohme ōzehno
exiketō mynyhpãkapotohme emero porehme.

³ Kapu eneryhtao ya, onyrihpyry, nuno te,
xirikuatō tō roropa, esao xine tyrise kehko oya,

⁴ onokyme kure yna, ahnome rokē ynanase?

Yrome yna poko osenetupuhnōko mase.
 Orihketōme ynanase, yrome yna pyno ro mase.

- ⁵ Tyrise ynanase oya, Ritonōpo,
 opoetoryme yna ehtohme,
 yna Esē imehxo oehtohme.
 Yrome tuisame kyriase roropa imehnō esēme yna ehtohme.
- ⁶ Ajamitunuru mekaroase yna a,
 onyrytā esēme yna ehtohme.
 Onokyro tōkehko, okyno tō roropa,
 yna ekyme toto ehtohme:
- ⁷ Kaneru tomo te, pui tōkehko, onokyro tomo emero.
- ⁸ Torō tomo te, kana roropa tuna konōto kuaōkō,
 isene exiketō porehme.
- ⁹ Ritonōpo, yna Esemy, imehxo oehtoh
 tonepose mana sero nono po porehme.

9

“Kure mase,” kary Ritonōpo a zae aexiryke

Sero saumu tymerose Tawi a.

- ¹ Ritonōpo Jesemy, oeahmāko ase yronymyryme.
 Onyrytā poko osenuruhkāko ase,
 ipoko xine imehnō zurūko ase.
- ² Opokoino atākyemāko ase,
 eremiāko ase yzamaro oexiryke.
 Oeahmaryme eremiāko ase onetaryme,
 Ritonōpo, Imehxo Exiketū.

- ³ Ooepiryhtao jepetōkara epāko mā toto;
 epukāko, orihnōko roropa mā toto.
- ⁴ Ahno apiakaneme mase, zae exiketyme,
 typorohse awahtao tuisa konōto apō po zae
 ehtoh rīko mase, zae ypynanohnōko mase.
- ⁵ Imeimehnō nonory pōkō, awaro pyra exiketō
 tuānohse oya.
 Popyra exiketō tonahkase oya;
 tuenikehsēme toto ehtohme jūme.
- ⁶ Kuepetōkara patary tō takuhkumose oya;
 tonahkase toto oya jūme
 tuenikehse ipunaka mā toto.

- ⁷ Yrome Kuesēkō Ritonōpo jūme tuisa imehxo mana.
 Typorohse tapō po, tuisa konōto apō po,
 imehnō apiakāko mana.
- ⁸ Kure rokē erohnōko Ritonōpo mana
 sero nono pōkō tuisaryme;
 zae toehtoh ke ahno apiakāko mana,
 zae ehtoh waro toexiryke.
- ⁹ Tapyi jamihmā sā Kuesēkō mana
 tyryhmase exiketō osewomatohme;
 aetuarimarykohtao toto ewomāko mana.

- ¹⁰ Ritonõpo yna Esemy, awaro exiketõ
oenetupuhnõko mā toto Tosēkõme,
oya ytoketõ atakorehmapotohme,
jūme mokaro onurumekara mase.
- ¹¹ Oeremiatoko Ritonõpo eahmaryme,
tuisa imehxo mana Jerusarē po.
Imeimehnõ nonory pōkõ zurutoko inyrytā poko.
- ¹² Wenikehpyra Ritonõpo mana
taosanumase exiketõ poko;
pusuhkatoh poko eya xine wenikehpyra mana,
imehnõ osanumary se exiketõ wānohnõko mana.
- ¹³ Ritonõpo Jesemy, kuewomako, kypynanohko!
Josanumary eneko jepetōkara a, yzehno exiketomo a.
Kypynanohko orihpyra jehtohme.
- ¹⁴ Mame owōnõko ase xikihme opoetory tō
ēpataka Jerusarē po oturutohme tākye
jehtoh poko: “Tākye ase oeahmaryhtao
typynanohse jexiryke orihpyra jehtohme,” āko ase.
- ¹⁵ Ozehnotokomo a eutary ahkahpyry aka
toepukase toto.
Ahno apoitoh aka tomōse toh nexiase,
tynyrihpyrykō aka.
- ¹⁶ Ritonõpo, awaro exiko imehnõ mana,
zae rokē imehnõ apiakaryke oya.
Mokaro popyra exiketõ, tynyrytā aka
omōnõko mā toto, ahno apoitoh aka.
- ¹⁷ Etyhpyryme orihnõko mā toto,
Ritonõpo rumekananō maro emero.
- ¹⁸ Wenikehpyra mā tymōkomokākara poko.
Mokaro etuarimaketō kure Ritonõpo ehtoh
oneraximakehpyra mā toto.
- ¹⁹ Osehko Ritonõpo!
Sero nono pōkõ oenetuputyry se pyra mā toto
Tosēkõme; orēpyra exiko toto neneryme.
Awaro pyra exiketõ enehpoko
oēpataka toto apiakatohme.
- ²⁰ Toto tyripoko ouno toto ehtohme, Ritonõpo!
tuaro toto tyripoko orihketyme toehtohkō
waro toto ehtohme!

10

Zae ehtoh tyripōko Ritonõpo a

- ¹ Ritonõpo yna Esemy,
oty katoh ameke mahno ya?
Oty katohme otonēnõko mah jetuarimaryhtao?
- ² Popyra exiketõ epyrypāko mā toto,
tymōkomokākara tuarimapōko mā toto.
Apoiko toto, Ritonõpo, ahno apoitoh aka,
inyrihpyrykō aka.

- 3 Popyra ehtoh poko exiketō
 epyrypāko mā toto typenatohkō poko.
 Tyamene se exiketō imehnō ryhmāko mā toto,
 popyra ehtoh tyripōko mā toto Ritonōpo a,
 tosekōme Ritonōpo onenetupuhpyra mā toto.
- 4 Popyra exiketō Ritonōpo onupipyra mā toto;
 toepyrypatohkōke oty kara mā toto Ritonōpo poko.
- 5 Emero rokē poko mokyro ahtao typenatoh apoīko mana.
 Onenetupuhсарomepyra mana Ritonōpo napiakary
 poko, topetōkara poihtōko roropa mana.
- 6 Ynara osenetupuhnōko mokyro mana:
 Orēpyra exikehpyra ase; jūme etuarimara exīko ase.
- 7 Oturukehpyra mana popyra ehtoh
 enehpōry poko te, omī ajohpanory ke,
 imehnō enaroximary poko.
 Imehnō hxirōko roropa mana,
 popyra toto ehtoh poko oturukehpyra mana.
- 8 Otonēnōko mokyro mana pata tō rānao;
 ahno kurā eraximāko moroto mana etapatohme,
 towomaneke pyra exiketō zupīko mana
 toto apoitohme.
- 9 Eraximāko mana tōtonētoho tao, reāo samo,
 imehnō enēko mana,
 osewomasaromepyra exiketomo.
 Tāto tao eraximāko mana urakanakety samo,
 tykarimory apoīko mana apoitoh tao,
 tymōkomoke pyra exikety, iiryhmatohme.
- 10 Totapase toto, epukāko toto;
 typoremākase jamihme exikety a.
- 11 Mokyro popyra exikety ynara āko mana
 tyya rokene:
 “Ritonōpo ‘Oty’ kara mana.
 Pimỹme rokē mana, osenuhmara mana!”
- 12 Osehko, Ritonōpo yna Esemy,
 mokaro popyra exiketō zuānohko!
 Wenikehpyra exiko aosanumatyā poko!
- 13 Ritonōpo onypoihtosaromepyra popyra
 exiketō mana, eunopyryhtao eya xine:
 “Juānohpyra Ritonōpo mana,”
 āko osenetupuhnōko mā toh repe.
- 14 Yrome omoro, Ritonōpo, osenuhmāko mase,
 imehnō osanumary enēko mase, emynyhmaketō
 akorehmary se mase toto atasamaryhtao ro.
 Osewomasaromepyra exiketō oeraximāko mā toto.
 Etuarimaketō anakorehmakehpyra mase.
- 15 Ritonōpo, popyra exiketō jमितunuru
 enahkapoko, zae pyra exiketomo.
 Toto zuānohko inyrytākō popỹ epehpyryme,
 zae pyra toehtohkō poko pyra ropā

toto ehtohme.

¹⁶ Ritonõpo tuisame mase jüme;
imehnõ tyneponãmarykõ eahmananõ
osenahkãko mã toto ononory po.

¹⁷ Ritonõpo yna Esemy, taosanumase exiketõ
otururu oya etãko mase, orẽpyra toto rĩko mase.

¹⁸ Iiryhmatyã kohtary etãko mase,
tumyke pyra exiketõ roropa;
zae apiakãko mase toto akorehmaryme,
toto onyryhmara ropa ahno tõ ehtohme.

11

Ritonõpo Kuewomane komo

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonõpo Kuesẽkõ maro towomase ywy.
Tuaro pyra exikety sã mase ynara karyhtao ya:
“Epaiko torõ samo ypy tõ pona,

² popyra exiketomo a taky tõ tapoise exiryke
tõtonẽtohkõ tao, tpyrekõ tanỹse eya xine
zae ehtoh poko exiketõ worry eraximãko mã toto.

³ Ajohpe pyra exikety kure ehtoh
onyrisaromepyra mana Ritonõpo nyripohpyry,
zae ehtoh roropa turumekase ahtao ahno a.”

⁴ Ritonõpo Kuesẽkõ Tytapyĩ Kurã tao mana;
tuisa imehxo mana, tapõ po kapu ao.
Sero nono põkõ emero enẽko mana,
toto nyryry waro mana.

⁵ Tõmiry omipona exiketõ enẽko mana,
popyra ehtoh poko exiketõ roropa; imehnõ
osanumananõ se pyra Ritonõpo mana ipunaka.

⁶ Apoto emãko mana õxofere maro
popyra exiketõ pona; toto wãnohnõko mana
tyryrykane axitunety ke apoto samo.

⁷ Zae ehtoh rĩko Ritonõpo mana,
ajohpe pyra ehtoh jamaro mana;
aomiry omipona exiketõ jüme
isene exĩko mã toto Ritonõpo õpataka.

12

Yna ipynanohko Ritonõpo

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Yna ipynanohko, Ritonõpo yna Esemy,
zae ehtoh poko exiketõ tonahse mã toto,
õmiry omipona exiketõ osenepyra toehse.

² Ajohpe oturũko mã toto oseyã; imehnõ
enekunohnõko mã toto ipyrypany ke eya xine.

³ Ritonõpo, mokaro imynyhpãkapoko
imehnõ pyrypaketomo!

Ītarykō apuruko mokaro epyrypaketomo.

Ynara āko mā toto:

⁴“Yna omiry ke yna penetatoh emero apoīko ynanase. Mynyhme yna onyrisaromepyra imehnō mana, tōmipona yna onyrisaromepyra mā toto.”

⁵Yrome ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana: “Seromaroro oehnōko ase, tymōkomokākara tuarimaporyke imehnomo a, pusuh āko mā toto sam katoh ke. Toto ewomāko ase towomarykō se toexirykōke.”

⁶Ritonōpo omiry zae ehtoh enetupuhnōko ase. Parata kurā sã aomiry mana tukurikase ahtao apoto ao 7me ototomosē pona.

⁷Ritonōpo yna Esemý, yna onewomakehpyra exiko, yna ipyanohko yna onyryhmara popyra exiketō ehtohme,

⁸ynara exiryke, emero rokē po ytōko mā toto popyra ehtoh poko; moro poko “Kure nase,” āko mā toto emero.

13

Atakorehmapotoh Ritonōpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹Ritonōpo Jesemy, jūme ypoko tuenikehse mahno?

Otara ahtao otōnēkehnōko mah, oēmyty enetohme ropa ya?

²Otāto ise ro jetuarimatoh eanahtotohme ya? Otāto ise ro jemynyhmara ukurohtao saereme, koko, enarā?

Otāto ise ro yporemākary jepetōkara a?

³Ritonōpo Jesemy, kueneko, kuezuhko! Kyjamihtanohko ropa, orihpyra jehtohme.

⁴Moraramē jepetōkara atākyemasaromepyra exīko mā toto yporemākapory poko; ynara kasaromepyra exīko mā toto: “Mokyro typoremākase kyya xine!”

⁵Ypyno oehtoh enetupuhnōko ase. Atākyemāko ase ukurohtao ypynanopyryke oya.

⁶Naeroro eremiāko ase oeahmaryme, Ritonōpo, kure tyrise jexiryke oya.

14

Popyra ahno ehtopo (Saumu 53)

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹Putupyra exiketō mā mokaro, ynara kananō tukurohtao xine: “Ritonōpo pyra mana,” kananomo.

Popyra rokē mā mokaro, inyrytā nuriame;

zae ehtoh poko exikety pyra mana ipunaka.

² Kapu poe sero nono pōkō enēko Ritonōpo mana,
zae ehtoh waro exikety zupīko mana,
toiro Ritonōpo pyno exikety zupīko mana.

³ Mame tamonohse toto a emero,
zae ehtoh esemary.

Oxisā mā toto popyra ipunaka, tymotase samo.

Zae ehtoh poko exiketō pyra mana,
toiro zae exikety pyra mana ipunaka.

⁴ Ritonōpo, ynara āko ekaropōko:

“Zae ehtoh waro pyra toh nae,
mokaro popyra exiketomo?”

Torēnase toto ypoetory tō kyryry kurā
ematonanopyry poko.

Oturupyra roropa mā toto ya.”

⁵ Yrome imeīpo enaromŷke exīko mā toto,
tykytyky āko, tōmiry omipona exiketō maro
Ritonōpo exiryke.

⁶ Tymōkomoke pyra exiketō ise ehtoh
kararahnōko popyra exiketō mana.

Yrome mokaro ewomāko Ritonōpo mana.

⁷ Ritonōpo, Izyraeu tō pynanohne enehpoko,
Jerūsarē poe!

Opoetory tō enepyry ropa ahtao
imeimehnō nonory poe,

tākye exīko mā toto Jako pakomotyamo.

15

Ritonōpo Tapyī taka ytokety

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonōpo, onoky Atapyī taka ihximyra
omōnōko nae?

Onoky enaromyra oesary kurā taka
ytōko nae oeahmase ypy kurā po?

² Mokyro mā Ritonōpo omipona rokē exikety,
zae rokē exikety imehnō poko,
aomiry ajohpe pyra roropa mana.

³ Imehnō onykerekeremara exiketye mana,
tope tō onyryhmara roropa exikety,
imeimehnō anaomihptopyra roropa mana.

⁴ Kure rokē Ritonōpo omipona exiketō rīko mana,
tōmihpyry anamonohpyra exiketye mana
tyriry tupime toehse ahtao ro,
yrome popyra exiketō se pyra mā ynororo ipunaka.

⁵ Tytinerū ke imehnō akorehmāko mana,
imoty eonepehmapopyra ropa mana,
ajohpākō nekarory anapoipyra mana
zae pyra ehtoh epehpyryme.

Morara awahtao jūme orēpyra exīko mase, enara.

16

Ymaro Ritonõpo exikehpyra mana

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Kuewomako, Ritonõpo, oenetuputyryke ya,
towomase ywy oya!

² Ritonõpo a ynara ase:
“Omoro mase Jesemy; ymõkomory kurã
emero onekarohpyryme mana.”

³ Kure rokē mā mokaro,
Ritonõpo omipona exiketomo!
Atãkyemãko ase toto maro jahtao.

⁴ Etuarimãko mā mokaro imehnõ
neponãmary ekahmananomo.

Toto maro ytopyry ase, tynekarorykõ
etaparyhtao eya xine;
ineponãmarykõ oneahmara ase.

⁵ Omoro rokē mase ymõkomoryme,
Ritonõpo Jesemy, omise jahtao ise jehtoh ya ekarõko mase, jesemary ae
jarõko mase.

⁶ Kure rokē jyrõko mase!
Onekarory kurã poko tãkye rokē ase,
osenuruhkãko ase!

⁷ Ritonõpo, oeahmãko ase Jesēme oexiryke.
Jamorepaneme mase zae jehtoh poko,
koko josenetupuhtoh ekarõko mase ya.

⁸ Ynara zuaro ase: Ritonõpo ymaro
exikehpyra ehtoh waro ase.
Ameke pyra mana, emero rokē toehse ahtao,
enaromyra ase.

⁹ Morara exiryke tãkye ase osenetupuhnõko opoko.
Orihketyme ro jahtao, torëtyke pyra ase,
oenetuputyryke ya.

¹⁰ Oya, Ritonõpo, towomase jexiryke
jurumekara mase aorihthyã esao jahtao.
Onymenekahpyry kurã onymotanohpopyra mase.

¹¹ Oya, isene exiketõ esemary poko
tutuarõtanohpose ywy.

Ymaro oexiry jãkyemãko mana,
yzamaro exikehpyra mana jüme.

17

Tawi oturutopõpyry Ritonõpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonõpo Jesemy, jomiry etako,
zae ehtoh ekaropõko rokē hano!

Jotururu etako, kuakorehmako, josekarory etako oya,
ajohpe pyra jexiryke.

² “Zae mase,” kary etary se ase, õmiry ya,

zae ehtoh waro oexiryke.

³ Josenetupuhtoh waro mase, jenēko mase ukurohtao,
koko ahtao, tukuhsē jahtao oya yyrypyry pokō
ypenetatoh onenēpyra mase.

Azamaro pyra exikety pokō oturupyra ase oya,

⁴ imehnō orutua kō sã pyra ase.

Ōmihpyry omipona toehse ywy,
imehnō ryhmananō ehtoh sã pyra ase.

⁵ Osema kurã ae ytokety sã, ōmiry omipona ase,
azahkuru ehtoh pokō pyra exiase.

⁶ Ritonōpo, oya oturūko ase, jezuruke oya.
Naeroro jomiry etako, jotururu oya.

⁷ Ypyno oehtoh, enepoko ya, kurano.

Yna pynanohneme mase. Amaro yna ahtao
osewomāko ynanase yna pokō pyra
yna zehnotokō ehtohme.

⁸ Kuewomako, oenuru ewomary sã oya;
taporihke exikety typoenō ewomary sã,
taporiry zopikoxi,

⁹ otonēxi amaro, ypoko pyra popyra exiketō ehtohme.
Yzehnotokō jomye mā toto.

¹⁰ Imehnō enupunara mā toto,
zurūko mā toto epyrypaketō samo.

¹¹ Ameke pyra jekahmāko mā toto.
Seromaroro jomye toehse mā toto
jematoh eraximāko mā toto, nono pona.

¹² Reão tō sã mā toto,
tōtonēse jeraximāko toto yyryhmatohme.

¹³ Osehko, Ritonōpo, Jesemy, atatapoiko
jepetōkara maro, toto enahkatohme.
Atapemã ke kypynanohko popyra exiketō wino.

¹⁴ Ritonōpo, kypynanohko mokaro orutua kō wino;
sero nono po ipenetatohkō nae mā toto emero porehme!
Zuãnhko toto etuarimatoh ke
onukurākahpyry toto epehpyryme.

Moro etuarimatoh ipune tyriko roropa
toto poenomo wãnohtohme,
ipakōmotyã etuarimatohme roropa.

¹⁵ Yrome oenēko ase, azahkuru pyra jexiryke;
mame typakase ropa jahtao,
oēpataka atākyemāko ase oeneryke ya.

18

*Tawi, tuisamehxo ehtoh pokō
(2 Samueu 22.2-51)*

Sero saumu tymerose Tawi a Ritonōpo eahmatohme typynanohse ahtao
Sauu tō wino.

¹ Ritonōpo Jesemy, opyno ase ipunaka!
Omoro mase jewomaneme.

² Ritonõpo ytopũme konõto nase, jeraseme nase, ytapyĩ jamihmano.
Ypynanohneme roropa nase, imaro jexiryke
yporemãkasaromepyra jepetõkara mana.

Ritonõpo Jesemy jewomãko nase
tõsewomatohke jehtohme;
ytapyĩme nase, imaro enaromyra ase.

³ Ritonõpo kohmãko ywy jakorehmatohme;
ypynanõhnõko mana yporemãkara
jepetõkara ehtohme.
Kuesékõ Seahmatone!

⁴ Tapurupose exiase, joorihmatoh ke;
zue sã konõto, yyryhmatoh nexiase,
typoremãkapose ywy.

⁵ Orihnõko ase tarãpa ke apoihpyry samo.
Emynyhmãko ase yronomyryme
jorikyry se pyra jexiryke.

⁶ Typoremãse jahtao, tykohtase ywy Ritonõpo a:
“Kuakorehmako myhene!” ase eya.
Tytapyĩ tae kapu ao jomiry totase eya,
yxitary etase rahkene.

⁷ Morarame nono tykytyky tykase,
kywyh tykase roropa, ypy tõ apõ kywyh tykase.
Tykytyky tykase roropa, tãtaekymase Ritonõpo exiryke.

⁸ Eunary ae orexĩto tutõtase,
ĩtae roropa apoto tutõtase oahmame pyra.

⁹ Kapu totapuruhmakase eya, tyhtose ynororo,
akurũ xinukutumã maro, ipupuru zopikoxi.

¹⁰ Taporihke exikety pona tõtyrise toytotohme,
tõnuhse axiny tyryrykane aporiry tõ maro.

¹¹ Toxiõtose ynororo akurũ konõto ke,
akurũ xinukutumã ke; konopo itamurume zomye.

¹² Ikarany konopoimo maro topuxikiri panono,
tõtãko nenenehkane poe mokyro epataka,
akurũ xinukutumãkõ kuroko roropa.

¹³ Morarame konomeru konõto tyrise Ritonõpo a;
tõmiry totapose Ritonõpo Imehxo Exikety a.

¹⁴ Pyrou tokomase eya, sapararahme topetõkara taropose toto eya;
nenenehkane ke tonepanohpose toto.

¹⁵ Oepetõkara tupokase ahtao oya, Ritonõpo,
zehno oexiryke konomeru tonehpose oya;
morara ahtao tuna kurohtaonõpo tõsenese tãpaise,
sero nono apaisẽ tõsenepose.

¹⁶ Kaino Ritonõpo a tomary ke tapoise ywy;
tanỹse ywy eya zue konõto kuae.

¹⁷ Ritonõpo a typynanohse ywy jepetõkara
jamihme exiketõ poe, yzehno exiketõ poe.
Mokaro emero ymotye jamihme toh nexiase.

¹⁸ Jetuarimaryhtao tõsetapase ymaro toto;
yrome Ritonõpo a towomase ywy.

- 19 Tonehse ywy eya, osa konōto pona,
mame ypynanopyase ypyno toexiryke.
- 20 Kurākō ke jepehmāko Ritonōpo mana
zae ehtoh poko rokē jexiryke;
kure rokē jyrīko mana,
azahkuru ehtoh poko pyra jexiryke.
- 21 Ise Ritonōpo ehtoh tyrise ya, ynara onyripyra exiase:
Kuesēkō onurumekara exiase.
- 22 Inyriphopyra omipona toehse ywy, emero porehme.
Eramara ropa exiase aomipona pyra jehtoh poko.
- 23 Jyhxiropyra imehnō mana zae rokē jexiryke,
Ritonōpo neneryme yyrypyry poko pyra roropa jexiryke.
- 24 Naeroro kurā ke rokē topehmase ywy Ritonōpo a,
ajohpe pyra jexiryke, tyryrypyhyke pyra
roropa jexiryke ineneryme.
- 25 Opoko amonohkara exiketomo a,
anamonohpyra mase, Ritonōpo,
zae roropa mase, zae exiketomo a.
- 26 Tyryrypyry poko pyra exiketomo a kure rokē mase,
yrome popyra exiketō zehno mase.
- 27 Tyamene se pyra exiketō pynanohnōko mase,
Ritonōpo, yrome tyamene se exiketō rīko mase
tuisame pyra.
- 28 Omoro, Ritonōpo, saerehkaneme mase ya;
koko enahkapōko mase ya, Jesemy.
- 29 Yjamitunuru mekarōase ya jepetōkara etypohkapotohme.
Ymaro oexiryke toto patary apuru kuroko
pyhseky āko ase.
- 30 Onyriry, Ritonōpo, kure rokē mana.
Ōmihpyry omipona mase, anamonohpyra mase.
Ewomaneme mase, towomaneme ose exiketō ewomaneme mase.
- 31 Ritonōpo rokē Kuesēkōme mana, imep̄y pyra.
Ynoro rokē kuewomanekōme mana, topuimome.
- 32 Ritonōpo mana yjamihtanohneme,
emero rokē poro jytoryhtao jewomāko mana.
- 33 Osetapara upupuru rīko mana
kapau pupuru samo, ypy tō po jewomāko mana.
- 34 Osetapary poko jamorepāko mana taky tūporemā,
jamihmehxo exikety kyryry, kenāpatohme ya.
- 35 Jewomāko mase, Ritonōpo,
osewomatoh mekarōase ya;
tynnanohse oya jexiryke, orēpyra ase toehse.
- 36 Japoipopyra mexiase jepetōkara a,
epukara roropa exiase ipunaka.
- 37 Jepetōkara ekahmāko ase, toto amorōkāko ywy;
eramara ropa ase toto enahkatoh pona.
- 38 Typoremākase toto ya, owōsaromepyra ropa toehse toto.
Nono pona toepukase toto ymyhtokoxi.

39 Yjमितुनुरु ekarōko mase ya etonatohme,
mokaro jetapary se exiketō poremākapōko
roropa mase ya.

40 Ritonōpo, opoe jepetōkara epāko mā toto,
naeroro yzehno exiketō enahkāko ase.

41 Takorehmanekō zupīko toh mā repe.
Yrome toto pynanohne pyra mana.
Ritonōpo a kohtāko toh repe.
Yrome toto onezuhpyra mana.

42 Toto enahkāko ase, putoh katoh sā
exīko mā toto, tyryrykane a putoh kane
arory samo.

Toto tūtūmāko ase ikurepato samo osema tao.

43 Typynanohse exiase oya, ahno tō rānaino, osetaparyhtao.
Ahno tō tuisaryme kyriase.

Toto waro pyra exiase repe,
yrome ypoetoryme toehse mā toto.

44 Tyotyorōkō omiry ae exiketō oehnōko ya mā toto
jomipona se toexirykōke;

jomiry etaryhtao eya xine, omipona mā toto.

45 Tōsetapary se pyra mā toto,
enaromŷke tūtāko mā toto jamihme tosarykō htae.

46 Isene Ritonōpo mana! “Kure mase,”
sykatone eya, Jewomaneme mana.

Imehxo Ritonōpo mana, Ypynanohne.

47 Jepetōkara poremākāko mana,
imehnō ahno tō rīko ypoetoryme,

48 ypynanohnōko mana yzehno exiketō poe.

Omoro, Ritonōpo, orēpyra jyrīko mase,
yzehnotokō poremākaneme,
jewomāko mase yryhmary se imehnō ahtao.

49 Morara exiryke “Kure mase,” āko ase.

Oeahmāko ase imeimehnō pata tō po.
Eremiāko ase oeahmaryme.

50 Tuisame orēpyrahxo jyrīko Ritonōpo mana.

Tynymenekahpyry pyno exikehpyra mana;
ywy Tawi pyno mana, ypoenomo,

ypakomotyā roropa,
jūme yna pyno exikehpyra mana.

19

Imehxo Ritonōpo ehtoh poko

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Kapu eneryke imehxo Ritonōpo ehtoh
enetupuhnōko ase!

Senohne emero inyrihpyryme mana.

² Imehxo aehtoh enepōko ěmepryry mana,
kokoro rokene,

koko roropa tuaro aehtoh enetupuhpōko mana.

3 Sekere kara inyiryã mã repe omikara roropa mana,
omi osetara ipunaka repe.

4 Yrome kapu omiry enetupuhnõko sytatose
sero nono po porehme.

Aomiry enetupuhnõko mã toto,
imehnõ pata tõ po sero nono etyhyry po.

Kapu poko xixi esary tyrise Ritonõpo a.

5 Pytakety sã tosae tütãko xixi mana,
tururume ytokety sã mana,
tururume toytory se ahtao.

6 Tütãko mana kapu etyhyry poe,
mya ytõko imepỹ etyhyry pona;
piukah äko mana emero pona.

7 Kure kuhse Kuesëkõ omiry mana,
kyjamihtanohtorỹko kukurohtao xine mana.
Aomiry zae mana, naeroro enetupuhnõko sytatose,
tuaro pyra exiketõ tuarõtanohnõko mana.

8 Zae Ritonõpo nyriptyã mana,
aomipona exiketõ atãkyemãko mã toto.
Inyriptyã kure mana, kutuarõtanohtorỹko mana.

9 Tuisamehxo Kuesëkõ enetuputyryhtao kyya xine,
zae exiko sytatose jũme rahkene.
Zae kuapiakatorỹko Kuesëkõ mana,
zae ehtoh waro toexiryke.

10 Uuru kurã motye kure Ritonõpo
namorepatoh mana, uuru itamurume
kure kuhse Ritonõpo omiry mana.
Morararo ano zenì anusasame ehtoh motye
anusasame Ritonõpo omiry mana.

11 Ritonõpo, õmiry etaryke ya zae ehtoh waro ase, opoetoryme;
kurãkõ apoiko ase õmiry omipona jahtao.

12 Tupime kyya xine azahkuru kuehtohkõ
enery kyya xine.
Naeroro azahkuru jahtao yyrypyry ikorokako,
zuario pyra jehtopo.

13 Yyrypyry poko jahtao, ikorokako
ukurohtao ipoko pyra jehtohme;
yyrypyry xihpyry namotome pyra kyriko.
Morara jahtao zae ehtoh poko rokẽ exiko ase.
Yyrypyry poko pyra exiko roropa ase.

14 Kuakorehmako kure rokẽ jomiry ehtohme oya,
josenetupuhtoh roropa kure ehtohme oya,
Ritonõpo, Jesemy.
Jewomaneme roropa mase, Ypynanohneme! Enara.

20

Oturutopõpyry orẽpyra toehtohme

Sero saumu tymerose Tawi a.

- ¹ Tuisa, oxitaryhtao Ritonõpo netaryme,
 õmiry etary se ynanase eya,
 oezukuru se ynanase eya!
 Oewomary se ynanase Ritonõpo a, Jako Esemy!
² Opynanohtoh enehpory se ynanase Ritonõpo a,
 Tytapyĩ tae, ãkorehmary se ynanase eya,
 ypy Xião poe!
³ Onekarotyã eya emero apoiry se ynanase eya,
 onyahkatyã apoto apõ po emero
 Ritonõpo zamaro se ynanase!
⁴ Ise oehtoh, tuisa, ekaropory se ynanase Ritonõpo a,
 tyriry se oehtoh tyripory se ynanase eya.
⁵ Mame kohtãko ynanase atãkyemaryme,
 oepetõkara typoremãkase oya exiryke,
 Ritonõpo eahmaryme atãkyemãko ynanase
 orẽpyra toehse oexiryke.
 Tuisa, onekaropory tõ Ritonõpo a,
 ekaropory se ynanase eya emero porehme!

- ⁶ Tuisa: Seromaroro zuaro ase:
 tuisame tynymenekahpyry riko
 orẽpyra Ritonõpo mana.
 Tosary poe kapu kurã poe ezuhnõko mana,
 tyjamitunuru ke orẽpyra mokyro riko mana.
⁷ Toitoine ahno ynara ãko: “Orẽpyra ase
 tykahuke jexiryke etonatohme,” ãko.
 Imehnõ ynara ãko: “Tykawaruke jexiryke
 orẽpyra ase,” ãko roropa.
 Yrome kymarokõ Ritonõpo Kuesẽkõ
 jamitunuru enetupuhnõko sytatose.
⁸ Mokaro osetapãko mã toto,
 epukãko roropã mã toto,
 yrome kymarokõ owõnõko sytatose xikihme,
 orẽpyra exiko sytatose.

- ⁹ Ritonõpo, yna Esemy, orẽpyra tuisa tyriko!
 Yna ezuhko yna akorehmatoh ekaroporyhtao oya.

21

Ritonõpo eahmaryme

Sero saumu tymerose Tawi a.

- ¹ Ritonõpo, tãkye mã tuisa,
 eya ajamitunuru mekarooase exiryke;
 atãkyemãko mã ynororo,
 opoe topetõkara typoremãkase exiryke eya.
² Ipenetatoh mekarooase eya
 inekaropohpyry oya mekarooase eya.
³ Toehse omoro eya, kure rokẽ tyrise ynororo oya,
 zupuhpyry pona parimã myriase, uuru risemy.
⁴ Isene toehtoh tokaropose tuisa a,
 isene ehtoh mekarooase eya, okynã exikehpyra mana.

- 5 Imehxo nase opokoino, takorehmase oya exiryke.
 Tanŷpose ynororo oya epe tō motary pona:
 “Imehxo mase,” āko imoihmākō eya,
 opoetoryme aexiryke.
- 6 Kure rokē tyrīko mase, jūme kakehpyra,
 amaro toexiryke atākyemāko mana.
- 7 Ritonōpo Jamihmehxo Exiketyme
 enetupuhnōko tuisa mana, ipyno Ritonōpo exiryke,
 tuisame exikehpyra mana.
- 8 Topetōkara apoīko tuisa mana;
 tyjamtunuru ke tyzehnotokō apoīko mana, emero.
- 9 Toto enahkāko mana apoto zemime
 exikety samo toeporehkase ahtao.

Toto zehno Ritonōpo exiryke, toto enahkāko mana,
 apoto ke toto zahkāko mana.

- 10 Ipakomotyā isene pyra exīko mā toto;
 emero etapāko tuisa mana.
- 11 Atamorepāko epetōkara mana
 tuisa poremākatohme tyya xine repe,
 yrome ekurehnōko mā toto.
- 12 Pyrou tō ekomāko mana toto pona,
 toto erehtohme eramatohme epatohme.
- 13 Ritonōpo, oeahmāko ynanase jamihme
 kuhse oexiryke; eremiāko ynanase,
 oeahmaryme ajamtunuru poko.

22

Etuarimatoh poko, eahmary poko

Sero saumu tymerose Tawi a.

- 1 Ritonōpo Jesemy, oty katohme kurumekase?
 Oty katoh amেকে toehse mahno?
 Kykohmase repe jakorehmatohme
 yrome jomiry onetara mexiase.
- 2 Ritonōpo, saereme ahtao okohmāko ase,
 yrome jēzuhpyra mase.
 Koko okohmāko ase, yrome oseremasaromepyra ase.
- 3 Tuisa apō po typorohse mase, Ritonōpo kurano.
 Omoro mase Izyraeu tō neahmahpyry.
- 4 Typynanohnekōme, tonetupuhse
 omoro yna tamuru tomō a;
 omoro tonetupuhse eya xine, oya typynanohse toto.
- 5 Tōturuse toto oya, takorehmatohkō poko oya,
 tōsepynanohse toto, tyzehnotokō wino;
 amonohkara oehtoh tonetupuhse eya xine,
 moromeīpo tākye rokē toh nexiase.
- 6 Yrome ywy orukome rokē ase; ahnome pyra.
 Jeunohnōko mā toto emero,
 ypoihtōko roropa mā toto.
- 7 Jeneryhtao emero eunohnōko mā toto,

tunurukō enepōko mā toto,
tupuhpyrykō wykywykyhmāko mā toto.

⁸Ynara āko mā toto: “Ritonōpo enetupuhnōko
mase Oesēme; oty katohme opynanohpyra hnae?
Ose ynororo ahtao oty katohme ākorehmara nae?”
āko mā toto ya.

⁹Omoro, Ritonōpo, kuenehne sero nono pona
tonuruse jahtao,
mame poetome jahtao kuewomane.

¹⁰Jenurutopōpyry poe tōsekarose ywy oya;
jūme Jesēme mexiase, Ritonōpo.

¹¹Ameke pyra exiko ya, jetuarimatoh oehsasaka
mana, mame takorehmaneke pyra ase.

¹²Pui orutua kō zomyehmary sã jomyehmāko
jepetōkara mana,
Pasã nonory poe pui aehtyã samo.

¹³Reão tō samo ētakāko mā toto,
pyhseky kary se mā toto ypona.

¹⁴Yjमितunuru tonahse; ywy ase tuna tukuãse
aexihpyry samo nono pona.

Yzehpyry tō toesyryhmase tosaē xine;
jeano moronapu sã nase toetunamase ahtao.

¹⁵Jesenary tonore nase, putokane samo.
Unuru tōsexihse sã nase ŷtary pokona.

Kynomoase aorikyhpyry samo, nono po.

¹⁶Popyra exiketō jomyehmāko mā toto;
kaikuxi tō sã ya oehnōko mā toto,
jemah xihxihkāko mā toto upupuru roropa
xihxihkāko mā toto.

¹⁷Yzehpyry tō jarao exīko mana.

Yzehpyry tuhke exiry kuhnōko mā toto.
Jenēko jepetōkara, okynano jenekehpyra mā toto.

¹⁸Jupō apiakāko mā toto tupōkōme.

Tuaro ehtoh emāko mā toto
juponŷpyry esē menekatohme.

¹⁹Ritonōpo, ya ameke pyra exiko!

Axī ke kypynanohko.

²⁰Kuewomako jetapara toto ehtohme,
isene jehtohme, kaikuxi tomo a jesekaryino.

²¹Kypynanohko mokaro reão tō poe;
osewomasaromepyra ase, mokaro pui, zehnotokohtae.

²²Mame wekury tō zurūko ase onyrytã poko; oeahmāko ase toto rãnao,
oximōme toto ahtao:

²³“Ritonōpo a eremiatoko, emero ipoetory tomo.
Inyrytã kurã ekarotoko, jako pakomotyamo!
Oesēkōme eahmatoko Izyraeu tomo!

²⁴Tymōkomokākara onurumekara mana,
wenikehpyra roropa mana toto
etuarimatopōpyry poko.

Otonēpyra ynororo toto wino,
yrome ezuhnōko mana tykohmase ahtao eya xine.”

²⁵ Ritonōpo, imoihmākō rānao oeahmāko ase
onyrityā poko.

Ōmihpyry omipona exiketō neneryme
ynekarory tō ekarōko ase oya, jomihpyry ae ro.

²⁶ Tymōkomokākara otuhnōko mā toto,
tuesapare exīko; Ritonōpo a oehketō eremiāko
mā toto, eahmaryme.

Kure rokē toto ripory se ase eya, jūme, exikehpyra.

²⁷ Imeimehnō nonory pōkō emero osenetupuhnōko
mā toto Ritonōpo poko.

Sero nono etyhpyry pō eramāko mā toto eya,
Tosēkōme aenetupuhnōko mā toto,
eahmāko mā toto, emero.

²⁸ Tuisame Ritonōpo mana,
emero nono pōkō Ēsēme mana.

²⁹ Tymōkomoke exiketō tosekumuru po
porohnōko mā toto oēpataka.

Sero nono pōkō emero tosekumuru po
porohnōko mā toto oēpataka.

Orihketōme mā toto.

³⁰ Ahno imeīpo exiketō aomipona exīko;
Ritonōpo Kuesēkō poko typoenō zurūko mā toto,
imep̄y zumakahpōkomo a roropa.

³¹ Enurupyra ro exiketō etāko mā toto,
turuse toto ahtao Ritonōpo nyrityā poko:
“Eya typoetory tō typynanohse!” āko mā toto.

23

Kaneru pynoto sã Jesē mana

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Jesē ypyno mana kaneru pynoto samo;
emero nae exikety sã ase ukurohtao.

² Osa kurã po toky tō eremapōko esē mana,
tuna kurã pona toto arōko roropa mana.

³ Moro saaro yjamihtanohnōko Jesē mana,
ya oserematoh ekarōko roropa mana ukurohtao.
Zae ehtoh poko jakorehmāko mana
tōmihpyry ae ro.

⁴ Jemynyhmaryhtao yronomyryme enaromyra ase
ymaro oexiryke, Ritonōpo Jesemy;
jewomāko mase, zae tyritoh enepōko mase
ya azamaro jehtohme.

⁵ Otuhtoh konōto rīko sã mase jotuhtohme
tomyehmase jahtao jepetōkara a.

Oty kara ase toahmase jexiryke oya, tãkye ase
oepeme jekaroryke oya, pehme sã ase
ukurohtao ypyno oexiryke.

⁶ Ypyno exikehpyra mase,
kure rokē jyrikehpyra roropa mase jorikyry ponāmero.
Mame atapyī taka ytōko ase osesarise,
jūme oesary mā jesaryme exīko mana.

24

Ritonōpo tapyī kurā taka ytory

Tawi nymerohpyry.

¹ Sero nono esēme Ritonōpo Kuesēkō mana,
emero esēme roropa mana;
sero nono epōkō maro, ahno te, onokyro tomo,
otyro tōkehko emero esēme mana.

² Tuna konōto epoe nono tyrise eya,
apō tō tyrise eya tuna konōto zue ao.

³ Onokākō ytōko nae Kuesēkō ypy pona?
Onoky Itapyī kurā taka ytōko nae?

⁴ Zae exiketō rokē omōnōko mā toto,
zae roropa aosenetupuhtho exiketomo,
imepý neponāmary oneahmara exiketō
Ritonōpo myakāme.

Tōmiry anamonohpyra roropa exiketomo.

⁵ Kure rokē mokaro rīko Ritonōpo Kuesēkō mana,
ipynanohnōko mana, ewomāko roropa mana.
“Zae mose mana,” āko Ritonōpo mana apiakatoh tao.

⁶ Moro sā mā mokaro Ritonōpo pyno exiketomo,
Jako Esē eahmananomo.

⁷ Omōtohtōnō etapuruhmakatoko,
omōtohtōnō pakato tō etapuruhmakatoko.
Mame mokyro omōnōko mana, Tuisa Imehxo Exikety.

⁸ Onoky mokyro Tuisa Imehxo Exikety?

Ritonōpo Kuesēkomo, jamihme exikety,
tuarohxo exiketye roropa mana.
Kuesēkō orēpyrahxo, jamihme mana,
topetōkara poremākapōko mana.

⁹ Kure rokē omōtohtōnō etapuruhmakatoko,
etapuruhmakatoko omōtohtōnō pakatokomo,
mame Tuisa konōto Imehxo Exikety omōnōko mana.

¹⁰ Onoky mokyro Tuisa konōto Imehxo Exikety?
Ritonōpo mokyro Kuesēkomo Jamihmehxo Exikety.
Ynororo rokē Tuisa konōtome mana,
Imehxo Exikety.

25

Kuakorehmako, kuewomako, katoh Ritonōpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ritonōpo Jesemy, oya jotururu se hano.

² Jesemy, oenetupuhneme ase.

Kypynanohko eporemākapopyra jehtohme,
ehxiropyra jehtohme;

jepetōkara anākyemapopyra exiko,
yporemākapory se exiketomo.

³ Oenetupuhnanō ehxiropyra exīko mā toto,
toto onyporemākapopyra oexiryke.

Yrome mokaro orumekary se exiketō
poremāketōme exiko mā toto.

⁴ Ritonōpo, kuamorepako zae onyriry tō poko!
Oesemary tō kurā enepoko ya.

⁵ Kuamorepako zae ehtoh poko jehtohme,
zae rokē oexiryke,

Jesēme mase, Ritonōpo, Ypynanohne.
Jūme oenetupuhnōko ase.

⁶ Ritonōpo, wenikehpyra exiko kure
oehtopōpyry poko yna a,
yna pyno oehtopōpyry, moino ro
moro menepoase yna a.

⁷ Moino ro iirypyryme toehse ywy,
poetome ro jahtao azahkuru
jehtopōpyry poko owenikehko.

Yna pyno oexiryke, kure roropa oexiryke
wenikehpyra exiko ypoko, Ritonōpo, Jesemy!

⁸ Zae Ritonōpo mana, kure roropa,
naeroro iirypyryme exiketō amorepāko mana
zae ehtoh poko toto ehtohme.

⁹ Imehnō motye kure osekaropyra exiketō arōko
Ritonōpo mana zae ehtoh esemary ae.
Toto amorepāko mana ise toehtoh poko.

¹⁰ Tōmihpyry anamonohpyra mana,
kypyno xine toexiryke aomihpyry onurumekara
exiketō amorepāko mana,
Ritonōpo omiry omipona se exiketomo.

¹¹ Ritonōpo Jesemy, ōmihpyry omipona exiko,
yyrypyry tō ikorokako, tuhke toehse exiryke!

¹² Ritonōpo enetupuhnanō tosēkōme
ipoe tuaro exīko mā toto
tosemarykō poko zae toehtohkōme.

¹³ Kure rokē osesarīko mā toto osa kurā po,
ipoenōkō roropa moro nono kurā esēme exīko mā toto.

¹⁴ Ritonōpo Kuesēkō, osepeme mana
Tosēkōme enetupuhnanō maro.
Toto amorepāko mana tōmihpyry poko,
tynyripohpyry poko eya xine.

¹⁵ Ritonōpo wino tahxime enēko ase,
ypynanohnōko mana popyra ehtoh winoino.

¹⁶ Ritonōpo, kueneko; ypyro exiko,
toiroro jexiryke towomaneke pyra roropa jexiryke!

¹⁷ Torētyke jehtoh ikorokako ukurohtao,

kypynanohko popyra ehtoh winoino emero porehme.

¹⁸ Jetuarimatoh eneko, sam katoh ya roropa,
yyrypyry tō ikorokako emero porehme.

¹⁹ Jepetōkara eneko tuhke toto exiry waro oehtohme;
yzehno toto ehtoh eneko roropa.

²⁰ Kuewomako, kypynanohko roropa;
yporemākapopyra exiko jyhxiroryino.
Oya oehnōko ase josewomapotohme.

²¹ Emese kure oehtoh enetuputyryke ya
kuewomako ajohpe pyra jexiryke,
zae ehtoh se jexiryke.

²² Ritonōpo, opoetory tō Izyraeu tō ipynanohko
popyra ehtoh wino emero porehme.

26

Zae ehtoh poko exikety otururu Ritonōpo a

Tawi nymerohpyry.

¹ Ritonōpo Jesemy, zae exiketyme kuekaroko
zae ehtoh poko jexiryke,
oenetuputyryke ya roropa yronymyryme.

² Kueneko ukurohtao, ikuhko roropa, Ritonōpo;
ypenetatoh apiakako josenetupuhtoh roropa.

³ Ypyno exikehpyra oexiryke
zae osema ae jarōko mase;
anamonohpyra oexiryke jarokehpyra mase.

⁴ Ajohpākō maro ytoytopyra ase,
kurākō panō ajohpe exiketō maro osepeme pyra ase.

⁵ Popyra exiketō maro oximomyry
se pyra ase ipunaka,
zae pyra exiketō maro ytoytopyra ase.

⁶ Ritonōpo, osemahnōko ase
zae jehtoh waro imehnō ehtohme.
Okyryry apoto apō zomye ytoytōko ase
imehnō oeahmananō maro,

⁷ eremiāko opoko, “Kure mase,” āko oya,
onyrityā kurā ekarōko.

⁸ Ritonōpo Jesemy, atapyī sehxo hano, oesary;
saeremé oehtoh moroto mana.

⁹ Iirypyrymākō enahkaporyhtao oya jenahkara exiko;
kypynanohko imehnō etapananō wānopryhtao oya,

¹⁰ popyra ehtoh poko exikehpyra
mokaro mā toto; tineru apoiry sehxo
mā toto zae pyra toehtamitume.

¹¹ Yrome ywy, zae ehtoh poko rokē ase,
kypynanohko, juānohpyra exiko roropa.

¹² Towomase ywy popyra ehtoh ypoko pyra ehtohme;

Ritonõpo poetory tõ oximomyryhtao
Ritonõpo eahmäko ase, Kuesëkomo.

27

Towomase Ritonõpo a

Tawi nymerohpyry.

¹ Ritonõpo Jesemy jezurume mana,
ypynanohneme roropa;
enaromyra exiko ase.
Jewomäko Ritonõpo mana popyra ehtoh
ypoko pyra ehtohme;
imehnõ zuno pyra jyriko mana ipunaka.

² Popyra exiketõ etonary se ahtao ymaro,
jetapary kukuruhtao roropa eya xine
osetapäko mä toto, epukäko.

³ Tapuruse jahtao soutatu tomo a,
zuno pyra jyriko mase;
ymaro jepetõkara etonaryhtao,
Ritonõpo onenetupuhkehpyra exiko ase.

⁴ Toiro ekaropoase Ritonõpo a,
moro se rokë ase eya: Itapyi tao jexiry se ase jüme,
isene ro jahtao, atäkyematohme kure aexiry poko,
zae ehtoh poko ekaropotohme eya.

⁵ Mame popyra ehtoh toehse ahtao
jewomäko mana tytapyi tao.
Jukuräkäko mana Tytapyi kurä tao,
jewomäko mana kaetoko exikety ao, topu konõto po.

⁶ Moro sä jepetõkara poremäkapõko ase,
japuruhpõkomo. Kohtäko ase atäkyemaryme,
okyno tõ zahkäko ase ynekaroryme Itapyi tao;
eremiäko ase Ritonõpo Kuesëkõ eahmaryme.

⁷ Ritonõpo, jomiry etako okohmaryhtao ya!
Ypyno exiko, kuezuhko roropa.

⁸ Ynara mase ya: "Osehko jeahmase."
Kuezukuase: "Oehnõko ase oeahmase,
Jesemy Ritonõpo."

⁹ Otonëpyra exiko ywinoino.

Yzehno pyra exiko; owinoino jaropopyra exiko.
Jakorehmahpono, jurumekara exiko, toiroro
ynomopyra exiko, Ritonõpo Ypynanohne.

¹⁰ Jurumekaryhtao papa tomo a, aja maro,
ypyno ro mase exiko, Ritonõpo.

¹¹ Ritonõpo Jesemy, kuamorepako zae ehtoh poko õmiry omipona jehtohme.
Kuaroko zae ehtoh poko jehtohme,
kuewomako jepetõkara tuhke exiryke.

¹² Jekaropyra exiko jepetõkara a,
ajohpe jyhxrõko mä toto jenaroximäko mä toto.

¹³ Zuario ase isene ro jahtao Ritonõpo Jesē
nyriry kurā enēko ase orihpyra ro jahtao.

¹⁴ Ritonõpo enetupuhko. Wenikehpyra exiko
inyrihpyry poko, enaromyra roropa exiko.
Ritonõpo Kuesēkō enetupuhko.

28

Takorehmapotoh Ritonõpo a

Tawi nymerohpyry.

¹ Ritonõpo Jewomane, okohmāko ase;
kuakorehmako! Otato exiko.

Jezuhpyra awahtao, mokaro orihketō maro
exiko ase, yhtōko mā toto aorihtyā esaka.

² Jomiry etako okohmaryhtao ya
jakorehmatohme oya, jemary tō anymyryhtao
ya Atapyī kurā ēpataka.

³ Juānohpyra exiko iiryppyryme exiketō maro,
popyra ehtoh poko exikehpyra exiketō maro.
Osepeme sā oturūko mā toto,
yrome ikurohtao xine popyra mā toto.

⁴ Mokaro zuānohko inyrytyā epehpyryme,
popyra toto nyrytyā emetakame.
Popyra exiketō zuānohko tyryrypyhyke toexirykōke.

⁵ Tuario toexirykō se pyra mā toto
Ritonõpo nyrihpyry poko.
Inyrytyā tyjamtunuru ke,
morohne poko osenetupuhpyra mā toto;
naeroro toto wānohnōko mana,
jūme toto enahkapōko mana.

⁶ “Kure mase,” sykatone Ritonõpo Kuesēkomo a,
jomiry totase eya exiryke
tykohmase ahtao ya jakorehmatohme.

⁷ Jewomāko Ritonõpo mana,
yjamtunurume roropa mana;
Jesēme enetupuhnōko ase. Jakorehmāko mana;
morara exiryke atākyemāko ase, eremiatoh kurā
eremiāko ase Ritonõpo eahmaryme.

⁸ Typoetory tō ewomāko Kuesēkō mana.
Inymenekahpyry tuisame ewomāko mana.

⁹ Opoetory tō ipynanohko, Ritonõpo,
kure rokē toto tyriko opoetoryme aexirykōke!
Kaneru pyno exikety sā opoetory tō pyno exiko,
jūme toto pyno exiko.

29

Ritonõpo jamitunuru tyryrykane konōto ao

Tawi nymerohpyry.

¹ Kuesēkō eahmatoko, Ritonõpo nenyoyhtyamo;
imehxo aehtoh eahmatoko,

jamihmehxo aexiryke eahmatoko roropa.

² Ritonõpo saerehkatoh ekarotoko imehnomo a;
oeseikumurukõ po oporohtoko Kuesëkõ Kurã
ëpataka tõsenepose ynororo ahtao.

³ Ritonõpo omiry osetãko mana tuna tõ epoe;
Ritonõpo Imehxo Exikety takararahãko mana,
tuna konõto epoe aomiry osetãko mana.

⁴ Ritonõpo omiry tyjमितunuru ke pehme mana;
tuisamehxo toehtoh ke pehme roropa mana.

⁵ Wewe konõto apupari tahkãko aomiry mana.
Apupari tahkãko mana ypy tõ Ripano po.

⁶ Ypy tõ Ripano pyhseky kamexipõko mana
pui poenõ samo;

Ypy Heremõ pyhseky kamexipõko mana
pui mükuru wãtasene exikety samo.

⁷ Neneneh kamexipõko Ritonõpo omiry mana.

⁸ Ona tonorë tykytyky kamexipõko aomiry mana.
Ona tonorë Kate tykytyky kamexipõko
Ritonõpo omiry mana.

⁹ Wewe karawario tykytyky kamexipõko
Ritonõpo omiry mana.

Ituary emapõko mana wewe tõ poe.

Moro sã toehse ahtao Ritonõpo Tapyĩ Kurã tao
ynara kohtãko mã toto:

“Saeremehxo Ritonõpo mana, imehxo mana,” ãko toto.

¹⁰ Tuisame Ritonõpo Kuesëkõ mana,
tuna tõ zueme exiketõ epoe;

Tuisame, jũme exikehpyra mana.

¹¹ Typoetory tomo a tyjमितunuru
ekarõko Ritonõpo mana,

kure rokë toto riko roropa mana;

eya xine kurãkõ emero ekarõko roropa mana.

30

“Kure mase,” katopõpyry typynanohse exiryke

Tawi nymerohpyry.

¹ “Kure mase, Ritonõpo,” ãko ase eremiãko,
tanõse jexiryke oya jorihtoh poe; jepetõkara
epyrpypasaromepyra mã toto jenatyry poko.

² Ritonõpo Jesemy, kykohmase jakorehmatohme,
mame tukurãkase ywy oya.

³ Kypynanopyase orihpyra jehtohme.

Mokaro orihketõ marõ exiase, yhtõko mã toto
aorihtyã esaka, yrome isene ropa kyriase.

⁴ Eremiatoko Ritonõpo Kuesëkõ eahmaryme,
emero aomiry omipona exiketomo!

Wenikehpyra ehtoko Ritonõpo Kurã nyrytyã poko,
“Kure mase,” kahtoko eya.

⁵ Zehno Ritonõpo ehtoh axĩtao rokë mana,
yrome kure aexiry exikehpyra mana

isene ro kuahtao xine.

Kyxitarykō poko ěmehnōko sytatose repe,
yrome tōmehse ahtao atākyemāko ropa sytatose.

⁶ Torĕtyke pyra exiase, towomase oya jexiryke.
Ynara osenetuputyase: “Sero sā exikehpyra mana,
jūme etuarimara exīko ase.”

⁷ Ritonōpo Jesemy, kure rokĕ mexiase ya,
kuewomase tapyi jamihmā samo ypy po.
Yrome moromeīpo tōtonĕse mexiase ywinoino,
mame enaromŷke toehse ywy.

⁸ Ritonōpo Jesemy, kykohmase jakorehmatohme.

⁹ Otyme kure jorikyry oya nae?
Ahno ekepyry oeahmasaromepyra mana.
“Emese kure Ritonōpo mana,
anamonohpyra mana,” kasaromepyra mā toto.

¹⁰ Ritonōpo, etako pahne ypyno exiko!
Kuakorehmako, Ritonōpo Jesemy!

¹¹ Jemynyhmary tymyakāmase oya watoh ke,
jatākyemary ke.

Yxitatopōpyry tymyakāmase oya tākye ehtoh ke.
Jomye tākye jehtoh tyrise oya.

¹² Naeroro mynyhme pyra exīko ase,
eremiāko ase oeahmaryme.
Ritonōpo, omoro mase Jesemy;
jūme “Kure mase,” kakehpyra exīko ase.

31

Ritonōpo enetupuhnōko

Tawi nymerohpyry.

¹ Ritonōpo yna Esemey, oya ytōko ase jewomapose;
yporemākapopyra exiko jepetōkara a.
Zae mase; kuakorehmako ajohpāme samo.

² Jomiry etako! Kypynanohko seromaroro!
Ajohpāme sā topu konōtome exiko ytapyīme,
jewomatohme, ypynanohneme.

³ Ytapyīme mase, topu konōtome,
josewomatoh jamihmāme mase;
kuaroko, kuamorepako ōmihpyry ae ro ya.

⁴ Kuanŷko ahno apoitoh tae,
imehnō nyrihpyry tokare pyra japoitohme,
omoro mase josewomatohme.

⁵ Oya isene jehtoh ekarōko ase.
Ypynanohnōko mase, Ritonōpo,
jūme amonohpyra exiketyme oexiryke, Jesemy.

⁶ Imehnō neponāmary eahmananō se pyra mase
ipunaka; ajohpe rokĕ mā toto.
Yrome ywy oenetupuhnōko ase.

⁷ Tākye exīko ase,

atãkyemãko roropa ase ypyno oexiryke.

Jetuarimatoh enẽko mase,
tyrohsẽ hpe jehtoh waro mase.

⁸ Japoipopyra mexiase jepetõkara a.

Osa konõto mekarooase ya,
jytotohme jytory se jehtoh pona torẽtyke pyra.

⁹ Ritonõpo, Jesemy, ypyno exiko,
etuarimãko jexiryke!

Jenuru typenekehse nase, itamurume yxitary
poko; tapotũkehse upũ mana, juzenu roropa.

¹⁰ Yjamtunuru tonahse jemynyhmaryke;

okyna hkopyra orihnõko ase yxitaryke.

Jamihme pyra ase tyrohsẽ ke;

yzehpyry roropa osenahkãko nase.

¹¹ Ypoihtõko jepetõkara mana,
ykerekeremãko ypãnary tomo.

Juaro exiketõ junõ mã toto,
epãko mã toto jeneryhtao osema tao.

¹² Tuenikehse ywy jepe tomo a emero,
toorihse jehtoh samo;

typahse aexihpyry sã ase.

¹³ Jepetõkara tuhke etãko ase puti puti ãko;

jenaroximãko imehnõ mana emero rokẽ po.

Atamorepãko mã toto yyryhmary poko,
jetapatohme tyya xine.

¹⁴ Yrome jewomaneme oenetupuhnõko ase, Ritonõpo;
omoro mase Jesemy.

¹⁵ Ypyno exikehpyra mase.

Kypynanohko jepetõkara winoino,
yyryhmary se exikehpyra exiketõ winoino.

¹⁶ Nupunato kueneke, opoetoryme ase;
kypynanohko ypyno oexiryke.

¹⁷ Ritonõpo Jesemy, okohmãko ase.

Yporemãkapopyra exiko jepetõkara a.

Mokaro popyra exiketõ iporemãkapoko,
mynyhme toto ytotohme aorihyã esaka!

¹⁸ Ah ajohpe exiketõ mynyhme nexĩ toto,

mokaro epyrypaketomo,

imehnõ motye kure osekaroketomo,

imehnõ ajohpe pyra exiketõ poihtonanomo!

¹⁹ Kure kuhse okyryry tõ onukurãkahpyry
ekarotohme õmiry omipona exiketomo a!

Kure oehtoh enẽko imehnõ mana emero,
oenetupuhnã ewomary oya enẽko mã toto.

²⁰ Imaro xine oehtoh ke toto ewomãko mase,
toto ryhmary kuhtoh wino popyra exiketomo a.

Otonẽtohamihmã tao toto zonẽnõko mase
toto hxirory tõ wino topetõkara a.

²¹ Kure kuhse Ritonõpo Kuesëkõ mana!
Japururuhtao jepetõkara a, etonatohme ymaro,
ypyno toexiry tonepose eya. Osenuruhkãko ase.

²² Enaromÿke toehse ywy, taropose ywy eya
ëpatary winoino, ekaroase repe.
Yrome ykohtary totase eya jakorehmatohme
tykohmase ynororo ahtao ya.

²³ Ritonõpo pyno ehtoko,
aomiry omipona exiketõ emero!
Aomiry omipona exiketõ ewomãko mana,
yrome epyrypaketõ wãnohnõko mana
inyrityã emetakame.

²⁴ Ajamihtatoko orëpyra roropa ehtoko,
amarokõ emero Oesëkõme Ritonõpo enetupuhnanomo!

32

Osekarõko, akorokãko

Tawi nymerohpyry.

¹ Tãkye mã mokyro, popyra aexihpyry
topehmase ahtao Ritonõpo a,
iirypyry tykorokase ahtao eya.

² Tãkye mã mokyro onyhxiropyra Ritonõpo ahtao
popyra ehtoh poko, ajohpe pyra roropa
ynororo ahtao imehnõ onenekunohpyra exiryke!

³ Yyrypyry onekaropyra jahtao totaehse exiase,
yxitary poko rokë kohmãnõko exiase.

⁴ Saereme ahtao koko roropa tuãnohse exiase oya,
Ritonõpo; yjamtunuru tonãhse axitaku samo
axitü toehse ahtao eina ahtao.

⁵ Mame osekaroase oya, yyrypyry ekaroase,
popyra jehtoh ononëpyra exiase,
zae pyra jehtopõpyry emero ekaroase oya,
mame yyrypyry tõ emero mykorokase.

⁶ Morara exiryke, popyra ehtoh toehse ahtao,
kure opoetory tõ otururu exiry emero oya;
pohkane konõto sã popyra ehtoh toehse ahtao
taryporyke, toto pona eporehkara exiiko mana.

⁷ Omoro mase jotonëtohme;
jewomãko mase etuarimara jehtohme.
Eremiãko ase imehnõ netaryme ypynanohtopõpyry
poko oya, towomase jexiryke oya.

⁸ Ynara tykase Ritonõpo Jesemy ya:

“Åmorepãko ase oesemary ae zae oytotohme;
ãkorehmãko ase oesemary menekary poko,
zae ehtoh enepõko ase oya tuaro oehtohme.

⁹ Tuaro pyra exiketõ sã pyra exiko, kawaru samo
te, mura sã roropa, kurimene se mã toto itao,
eary se roropa zae toto ytotohme tosëkõ omipona.”

10 Popyra exiketō etuarimāko mā toto
pītiko rokē pyra. Yrome Ritonōpo enetupuhanō
Tosēme, towomase mā toto ipyno xine aexiryke.

11 Tākye ehtoko emero zae ehtoh poko exiketomo,
Ritonōpo nyrihpyry poko atākyematoko!
Eremiatoko tākye rahkene,
amarokō emero aomiry omipona exiketomo!

33

Eremiatoh Ritonōpo eahmaryme

1 Eremiatoko Ritonōpo Kuesēkō eahmaryme,
amarokō emero aomiry omipona exiketomo.

Atākyematoko inyriyā poko,
eahmatoko emero zae ehtoh poko exiketomo.

2 “Kure mase,” kahtoko Ritonōpo a rira tō maro,
eremiatoko eahmaryme haapa tō etory maro,
10me eary nae exiketomo.

3 Eremiatoko Ritonōpo netaryme,
eremiatoh ke kasenato,
haapa tō etotoko, okohtatoko roropa opore samo.

4 Ritonōpo omiry ajohpe pyra mana;
inyriyā emero zae manā ipunaka.

5 Zae ehtoh sehxo Ritonōpo Kuesēkō mana,
ajohpe pyra exiketō jamaro mana; sero nono
pehme mana kypyno xine Ritonōpo ehtoh ke.

6 Tōmiry ke kapu tōkehko tyrise Kuesēkomo a.
“Exiko,” karyke xixi tyrise eya te,
nuno te, xirikuato tō roropa.

7 Oximōme tuna konōto tō tyrise Ritonōpo a
esaka toiro; tukurākase kehko eya ikurākato tonō ao.

8 Ah sero nono pōkō emero Ritonōpo Kuesēkō
omiry omipona nexī toto!

Imehxo aexiry enetupuhtoko,
ahno emero, sero nono po.

9 Aotururuhtao sero nono tyrise kehko.
“Exiko,” tykase ynororo ahtao, emero toehse rahkene.

10 Ahno tō osenetupuhtoh tyritohme,
morohne enahkapōko Ritonōpo mana,
mokaro penetatoh onyrippyra mana.

11 Yrome tyriy se Ritonōpo ehtoh
jūme exikehpyra mana.
Inymenekahpyry nyritoh enahpŷme mana jūme.

12 Tākye mā mokaro tosēke exiketomo,
Ritonōpo ke! Tākye kuhse mā toto
tymenekase exiketomo Ritonōpo a typoetoryme!

13 Ritonōpo Kuesēkō kapu poe osenuhmāko
mana, ahno tō enēko mana, kymarokō porehme.

¹⁴ Tosae enēko mana,
isene exiketō emero sero nono po.
¹⁵ Aosenetupuhtohkō rīko Ritonōpo mana,
inyriry tō waro mana emero porehme.

¹⁶ Tuisa tō osepynanohpyra mā toto
soutatu tō ke, tuhke nae toexirykōke.
Soutatu tō roropa imehnō onyporemākara
mā toto jamihme toexirykōke.

¹⁷ Kawaru tō osetapaketō topetōkara
onyporemākapopyra mā toto osetapary poko,
tyjमितunuru ke osepynanohsaromepyra mā toto.

¹⁸ Ritonōpo Kuesēkō rokē mā
tōmiry omipona exiketō ewomāko mana.
Ynoro rokē mā typyno xine aehtoh
enetupuhnanō kurākāko mana.

¹⁹ Toto pynanohnōko mana orihpyra toto ehtohme.
Mame omise konōto toehse ahtao
isene ro toto kurākāko mana.

²⁰ Ritonōpo enetupuhnōko sytatose Kuesēkōme;
kuakorehmanekōme mana, kuewomanekekōme roropa.

²¹ Atākyemāko sytatose Kuesēkō nyrihpyry pokoino;
enetupuhnōko sytatose kure rokē aexiryke.

²² Ritonōpo yna Esemy, yna pyno exikehpyra exiko, oenetupuhnōko ynanase!

34

Kure Ritonōpo ehtoh poko

Tuisa Apimereke ēpataka Tawi ahtao rowohpā samo

¹ “Kure mase, Ritonōpo Jesemy,” kakehpyra ase;
Oeahmary poko kohmānōko ase.

² Eahmāko ase inyrytā kurā pokoino.
Ah taosanumasā moro poko netā toto, atākyematohme!

³ Oximaro imehxo Ritonōpo ehtoh sekarotone
imehnomo a; oximōme Kuesēkō Seahmatone!

⁴ Tōturuse ywy Kuesēkomo a jakorehmatohme,
mame tozuhse ywy eya;
typynanohse ywy joserehtopōpyry tō poe.

⁵ Typynanohnekomo a eramaketō atākyemāko mā
toto; jūme atasamara exīko mā toto.

⁶ Takorehmaneke pyra jahtao tykohtase ywy;
totase Ritonōpo a, mame typynanohse ywy eya
yyryhmatoh tonō poe emero.

⁷ Ritonōpo nenyokyhpyry osesarīko mana
aomipona exiketō zomye, toto ewomāko mā
ynororo toto onyryhmara imehnō ehtohme.

⁸ Anusasame Ritonōpo Kuesēkō ehtoh
ikuhko tuaro oehtohme kure aexiry poko.
Tākye mā mokaro, imaro osewomaketomo.

9 Imehxo Kuesēkō enetupuhnanō,
aomiry omipona ehtoko, emitapāpyra mā toto,
aomiry omipona exiketomo!

10 Reāo tō omise exīko, emitapānōko mā toto,
yrome Kuesēkō omiry omipona
exiketō mā emitapāpyra mana.

11 Osehtoko, jepe tō poetohti, kuetatoko ke,
āmopatorŷko ase kure Ritonōpo Kuesēkō ritoh poko oya xine.

12 Oseahmary se hmatou isene ehtoh poko?
Okynahxo isene oehtohkō se hmatou,
tākye roropa oehtohkōme?

13 Ahtao omi xihpyry ke oturupyra ehtoko,
ajohpe pyra ehtoko roropa.

14 Popyra ehtoh irumekatoko,
zae ehtoh poko oehtohkōme;
osepeme ehtoko kure rokē oehtohkōme oximaro.

15 Zae ehtoh poko exiketō pyno Kuesēkō mana,
aomirykō etāko mana ekaroporyhtao eya xine.

16 Yrome popyra ehtoh poko exiketō
akorekehkāko mana; naeroro toorihse toto ahtao axī toto poko
wenikehnōko mā toto.

17 “Kuakorehmako, Jesemy!” tykohmase ahtao
zae ehtoh poko exiketomo a, etāko Ritonōpo mana,
toto pynanohnōko mana aetuarimatohkō wino.

18 Sekese pyra exiketō wino moe pyra Kuesēkō mana, atasamaketō py-
nanohnōko mana.

19 Zae ehtoh poko exiketō etuarimāko roropa mana, yrome morara toehse
ahtao toto
pynanohnōko Kuesēkō mana.

20 Toto ewomāko mana, ipunaka;
jehpyry onyhmpopyra exīko mana emero porehme.

21 Popyra ehtoh poko exiketō orihnōko mā toto
tynrytyā xihpyry pokoino.
Kurākō zehno exiketō mā tuānohsēme exīko mā toto.

22 Typoetory tō pynanohnōko Kuesēkō mana;
Eya ytoketō osewomapose,
mokaro pynanohnōko mana.

35

Kuakorehmako Ritonōpo, katopōpyry Tawi a

Tawi nymerohpyry.

1 Ritonōpo Jesemy, atatapoiko yyryhmary se
exiketō maro, yporemākary se exiketō iporemākapoko!

2 Okyryry osewomatoh apoiko, oupō kurimene
risē maro, mame osehko jakorehmase.

3 Awaratā apoiko, kaparu roropa yyryhmananō
poremākatohme.

Ōmiry etapoko ya pynanopyry poko oya rahkene.

- 4 Ah mokaro jetapary se exiketō typoremākase
nēxī toto! Ah toehxirose nēxī toto!
Ah nepā toto otupīko rokē rahkene,
yyryhmary se aexityamo!
- 5 Ah tiriiku pihpyry sã nēxī toto
tarose tyryrykane a, tokahmase toto ahtao
Ritonōpo nenyokyhpyry a!
- 6 Ah toto esemary xinukutumehme sã nexino,
tykohmãse samo, piserehkatoh sã roropa toto
ekahmaryhtao Ritonōpo nenyokyhpyry a!
- 7 Ahno apoitoh tyrise exiryke eya xine japoitohme
zae rokē jahtao eya xine;
eutary tahkase eya xine japoitohme.
- 8 Yrome, zuaro pyra toto ahtao,
tonahkasēme exīko mã toto.
Tynyrihpyrykō ao tapoisēme exīko mã toto;
epukāko mã toto zaka, osenahkāko mã toto.
- 9 Mame atākyemāko ase Ritonōpo
Jesē nyrihpyry poko; tākye exīko ase
typynanohse jexiryke eya, joorihtoh winoino.
- 10 Yronymyryme ynara āko ase: “Omoro rokē mase,
Ritonōpo, imepỹ pyra mana asã exikety!
Jamihme pyra exiketō ewomāko mase,
toto poko pyra jamihmākō ehtohme,
tymōkomokākara ewomāko mase
omise exiketō roropa iiryhmananō winoino.”
- 11 Popyra exiketō ykerekere mākō mã toto;
jyhxiōko mã toto popyra ehtoh poko
ipoko pyra jahtao.
- 12 Kurākō riryhtao ya jepehmāko mã toto
popyra ehtoh ke, morara exiryke ihtomāko ase.
- 13 Yrome kure pyra toehse mokaro ahtao
upo tamuruse ya jemynyhmatoh ke,
otuhpyra roropa exiase. Tupue jupuhpyry yriase,
oturuase Ritonōpo a toto poko.
- 14 Oturuase Ritonōpo a jepe poko jotururu samo,
jakorō poko sã roropa.
Toytoytose ywy tupuehme samo, jemynyhmaryke,
xitakety sã tyse poko.
- 15 Yrome tyhtomase jahtao,
mokaro tākye toehse mã toto,
oximōme tooehse toh nexiase jomye, jeunohtohme.
Typipohse exiase imehnomo a, zuaro pyra exiketomo a,
tapurose ywy eya xine toiro rokē pyra.
- 16 Pakaihkapỹ poihtory ahno a, moro sã jeunohtōko
mokaro nexiase. Xihpyryme jenēko toh nexiase,
yse pyra sã ipunaka.
- 17 Otāto ise ro hma, Ritonōpo, enēko rokē mahno?
Kuewomako mokaro winoino

atatapoiiryhtao yporemākatohme.

Kypynanohko mokaro reāo tomo a jesekaryino.

¹⁸ Mame “Kure mase,” āko ase jarao, ahno netaryme;
oeahmāko ase imoihmākō rānao.

¹⁹ Tākye jepetōkara onyrippyra exiko
yporemākary poko; ajohpākō mokaro.

Yzehno mā toto, popyra toto onyrippyra jahtao.

Tākye mokaro onyrippyra exiko,
aexianarykōino typoremākapose jahtao oya.

²⁰ Aotururuhtao osepemākō sā pyra mā toto;
yrome ajohpe rokē mā toto, imehnō zae ehtoh
se exiketō kerekeremāko mā toto.

²¹ Jyhxirokō mā toto, kohtāko mā toto:
“Onyrippyra ynanenease!”

²² Yrome, Ritonōpo Jesemy, emero tonese oya.
Naeroro mynyhme pyra exiko, Ritonōpo,
ameke pyra exiko ywino!

²³ Apakako, Ritonōpo, jewomatohme!
Owōko, Jesemy, zuruko toto zae nyrippyra poko!

²⁴ Ritonōpo Jesemy, zae rokē mase.
Naeroro mokaro zuruko zae jehtoh poko.
Tākye jepetōkara onyrippyra exiko
yporemākapory poko!

²⁵ Ynara kamexippyra exiko oseya xine:
“Mokaro tonahkase kyaa xine. Moro se rokē sextiatose.”

²⁶ Mokaro, atākyemaketō jetuarimary poko,
iporemākapory se ase oya, toto ehxirotohme ipunaka!
Mokaro ehxiropy se ase,
ymoty kure tōsekarose ynaroro exiryke.

²⁷ Yrome atākyemāko kohtāko roropa mokaro
mana zae jehtoh ekary etary se exiketomo!
Ynara kakehpyra ase eya xine:
“Imehxo kuhse Ritonōpo mana!
Jamara mana kure rokē emero toehse ahtao
ipoetory maro.”

²⁸ Mame anamonohpyra oehtoh poko
imehnō zurūko ase, oeahmāko ase,
kure rokē oriry poko kohmānōko ase.

36

Popyra ahno ehtopo

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Ynara enetupuhnōko ase ukurohtao
popyra exiketō iirypyryme ehtoh poko:
Ritonōpo zuno pyra mā toto,
turumekase ynororo eya xine.

² Orēpyrahxo osekarakōko mana.
Tyryppyry onenepyra Ritonōpo mana ekarōko,
tuānohpyra roropa ekarōko mana.

³ Mokyro otururu popyra mana,
ajohpe itamurume mana; tuaro nymyry pyra mana,
zae ehtoh riry se pyra roropa mana.

⁴ Tātaxikase tahtao tynyhtoh po,
osenetupuhñoko mana popyra ehtoh riry poko.
Zae pyra ehtoh esemary ae ytoytōko mana.
Popyra ehtoh poko: “Moro se pyra ase,”
kapitopyra mana.

Kure Ritonōpo ehtopo

⁵ Ritonōpo Jesemy, yna pyno oehtoh kaetoko
exikety sā mana kapu pona exikety samo.
Anamonohpyra oehtoh yna ewomary poko
itamurume mana, akurū pona exikety samo.

⁶ Zae ehtoh poko oehtoh onytyromara mana,
ypy tō konōto samo, yna apiakary oya zae mana,
zueme tuna konōto ehtoh samo.
Ritonōpo yna Esemey, ahno pyno mase,
onokyro tō roropa.

⁷ Kure kuhse yna pyno oehtoh mana!
Āporiry tō zopino jerutumā po osewomāko ynanase.

⁸ Tuesapare ynanase onekarohpyry ke yna napyryme,
itamurume mekarose yna a exiryke;
kure oehtoh tuna enahpyme exikety sā mana,
moro ēpōko mase yna a.

⁹ Tuna enatyry sā mase, opoe isene ynanase.
Saerehkaneme oehtoh poe, saerehkatoh enēko ynanase.

¹⁰ Ritonōpo awaro exiketō pyno exikehpyra exiko.
Kure rokē mokaro tyriko
ajohpe pyra exiketō tukurohtao xine!

¹¹ Epyrypaketomo a, popyra exiketomo a roropa
onutūtūmapopyra exiko.
Jepary se pyra ase mokaro winoino.

¹² Moroto mā toto, toepukase; typoremākase toh
nexiase, owōsaromepyra ropā mā toto.

37

Iiryryrymākō etyhyry, kurākō etyhyry roropa

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Torētyke pyra exiko popyra exiketō poko.
Zae pyra ehtoh poko exiketō poko zumoxike pyra exiko.

² Onahpoty anoryry sā,
okynā pyra osenepyra exiko mā toto;
orihñoko mā toto otyro orikyry sā xixi ao.

³ Ritonōpo enetupuhko Oesēme,
kure ehtoh poko exiko roropa;
morara awahtao kure exiko mase,
imehnō zuno pyra Ritonōpo nekarohpyry po.

⁴ Atākyemako Kuesēkō poko!
Mame openetatoh ekarōko oya mana.

5 Osekaroko Kuesēkomo a. Oesēme nymyry
enetupuhko. Mame ākorehmāko mana.

6 Ajohpe pyra oehtoh ēmepyry sā tyripōko mana.
Zae oehtoh ripōko mana saerekatoh samo
tāxiahtao exiketŭ samo.

7 Imehnō zumoxike pyra exiko,
tineru itamurume apoiryhtao eya xine,
oserētykyro pyra exiko imehnō poko,
typenetatohkō xihpyry riryhtao roropa eya xine.
Mynyhme rokē exiko Ritonōpo nyriry eraximaryme.

8 Zehno pyra exiko, zenonohpyra roropa.
Imehnō poko atakirimara roropa exiko,
torētyke pyra exiko popyra oexiryino.

9 Ritonōpo Kuesēkō enetupuhnanō mā kure rokē
exīko inekarohpyry po kuesarykōme. Yrome
popyra exiketō mā taroposēme exīko mā toto.

10 Okynā pyra popyra exiketō mā
osenepyra exīko mana; toto zupiry se awahtao,
toto zupīko mase repe,
yromē toto onenepyra exīko mase.

11 Tyamene se pyra exiketō towomasēme exīko mā toto
Ritonōpo nekarohpyry po, tākŷe exīko mā toto,
kure rokē exīko torētyke pyra roropa.

12 Popyra exiketō mā atamorepāko mā toto
kurākō poremākatohme tyya xine.
Zehno sā toto enēko mā toto.

13 Yrome pohnō eneryke tyya, exianāko
Kuesēkō mana, okynā pyra enahnōko mā toto.
Moro waro Kuesēkō mana.

14 Popyra exiketō typyrekō apoīko mā toto:
tapema tomo, taky tō maro, tymōkomokākara
etapatohme, etuarimaketō maro, zae ehtoh poko
exiketō roropa etapatohme.

15 Yrome mokaro popyra exiketō totapasēme
exīko mā toto tytapemānkō ke,
itakykō tytahkasēme exīko roropa mā kehko.

16 Kurehxo mōkomo pitiko,
zae ehtoh poko exiketō mōkomoryme ahtao;
popyraxō mōkomo itamurume,
zae pyra exiketō mōkomoryme ahtao.

17 Ynara exiryke mokaro zae pyra exiketō jamitunuru
enahnōko mana, yrome zae ehtoh poko exiketō
ewomāko Kuesēkō mana.

18 Tōmihpyry omipona exiketō pynanohnōko
Kuesēkō mana;

jūme inekarohpyry esēme exīko mā toto.

19 Popyra ehtoh toehse ahtao,

etuarimara exīko mā toto.
Inaprykō ipune mana emitapātoḥ konōto toehse ahtao.

²⁰ Yrome popyra exiketō orihnōko mā toto;
Kuesēkō zehnotokō osenepyra exīko mā toto
onahpoty ekuru sā jakanahmā po.
Orexīto sā osenepyra exīko mā toto.

²¹ Popyra exiketō tineru ekaropōko mā
axītao rokē repe,
yrome onepehmara ropa ekurehnōko mā toto.
Māpyra zae ehtoḥ poko exiketō imehnō
pynanohnōko mā toto,
tykyryrykō ekarōko mā toto pitiko rokē pyra.
²² Kure rokē Ritonōpo nyrytyā moroto exīko mā toto
inekarohpyry po toto esaryme.
Yrome popyra tyripose aexityā enahkāko mana.

²³ Zae kuesemarykō ae kuarotorŷko Kuesēkō mana,
tyamaro exiketō ewomāko mana.

²⁴ Aepukarykohtaḥ jūme toto onemapopyra
Esēkō mana,
toto akorehmāko mana owōtoḥme ropa.

²⁵ Poetome exiase, seromaroro tamuhpōme toehse ywy,
yrome yneneryme zae ehtoḥ poko
exiketō onurumekapitopyra Kuesēkō mana.
Ipoenō roropa: “Ise, ise,” kara toto tonahsē poko.

²⁶ Imehnō pynanohnōko mana, tytineru ke
imehnō akorehmāko mana.
Ipoenōko roropa Ritonōpo nekarohpyryme mā toto.

²⁷ Zae pyra ehtoḥ poe eramako, zae ehtoḥ
poko oehtoḥme;
mame opoenō maro apakō maro exikehpyra
matose Ritonōpo nekarohpyry po.

²⁸ Zae ehtoḥ poko exiketō Kuesēkō zamaro mā
toto, typoetory ŷme exiketō onurumekara mana,
toto ewomāko mana.

Yrome zae pyra ehtoḥ poko exiketō pakomotyā
enahketōme mā toto.

²⁹ Zae ehtoḥ poko exiketō mā nono esēme
exīko mā toto Ritonōpo nekarohpyry po.
Jūme moroto exīko mā toto.

³⁰ Tuaro exiketōme mā oturūko mā toto,
zae ehtoḥ poko exikehpyra aomirykō mana.

³¹ Ritonōpo omiry ikurohtaḥ xine mana
ikurākahpyry samo.
Aomiry omipona exikehpyra mana.

³² Zae ehtoḥ poko exiketō enēko
popyra exiketō mana. Toto etapary se mā toto.

³³ Yrome typoetory tō kurā onurumekara Kuesēkō

mana, zehno exiketõ emahpo ahtao;
 mame apiakane êpataka tarose toto ahtao
 toto anaorihmapopyra mana.

34 Ritonõpo enetupuhko Oesême,
 aomiry omipona exiko.
 Nono esême orïko mana moroto tynekarohpyry po,
 popyra aexityã enêko mase tonahkase toto ahtao.

35 Popyra exikety enease tuisame toehse ahtao;
 imehnõ ryhmãko kynexine, imehnõ motye tuisamehxo
 tõsekarose ynororo repe,
 apupari samo ypy Ripano tõ po.

36 Yrome imeïpo esary kuroko toytose jahtao
 onenepyra exiase;
 upiase repe, yrome mokyro onenesaromepyra exiase.

37 Zae ehtoh poko exiketõ eneko,
 ajohpe pyra exiketõ roropa; atatapoipyra exiketõ
 typoenõke, typakõke roropa mã toto,

38 yrome Ritonõpo omiry omipona pyra exiketõ
 osenahkãko mã toto,
 ipakomotyã osenepyra exïko, tonahkase.

39 Zae ehtoh poko exiketõ pynanohnõko Kuesëkõ
 mana, toto ewomãko mana popyra ehtoh toehse ahtao.

40 Toto akorehmãko mana,
 toto pynanohnõko roropa mana;
 tõsewomaporykõke roropa eya xine Ritonõpo a
 toto ewomãko mana zehnotokõ poe.

38

Etuarimaryhtao otururu Ritonõpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

1 Ritonõpo Jesemy, juãnohpyra exiko tohne awahtao!
 Jupokara exiko yzehno awahtao!

2 Tapurose ywy opyre a, jetuhxo ase;
 oemary omoxi sã ya juãnopryhtao oya.

3 Yzehno oexiryke takuruhtase ywy yronymyryme.
 Joko porehme kure pyra mana popyra jehtopõpyryke.

4 Nerÿko ase zue aka samo, yyrypyry tõ zue aka;
 omoxi sã toehse mã kehko, anarosaromepyra ase.

5 Tuaro pyra exiketyme toehse jexiryke,
 japurotopõpyry sũ äko mana, motãko.

6 Tapotũkehse ywy, tupuehme ase,
 yxitary poko kohmãnõko ase.

7 Takuruhtase ywy itamurume,
 oxirohnõko ase yronymyryme.

8 Jamihme pyra ase ipunaka,
 taomipohtomase ywy;
 torëtyke ase ukurohtao, pusuh äko ase sam karyke ya.

- ⁹ Ritonõpo, ise jehtoh waro mase,
pusuhkatoh ya etaryke oya emero.
- ¹⁰ Tuhtuhäko jeano axihxo, jamihme pyra ase,
jenuru zemime pyra toehse mana.
- ¹¹ Muretano hpe jexiryke jepe tō oehpyra mā toto
upütokoxi;
wekyry tō roropa ameke rokē exīko mā toto ywinoino.
- ¹² Apoitoh rīko jetapary se exiketō mana japoitohme;
japūrory se exiketō jenaroximāko mā toto,
yyryhmary poko osetupuhkehpyra mā toto.
- ¹³ Yrome otato pyra exikety poenohnōko ase
onetara sã jehtohme; tōtururu waro pyra exikety
poenohnōko ase oturupyra jehtohme.
- ¹⁴ Onezuhpyra exikety sã ase otato pyra exikety samo.
- ¹⁵ Yrome oenetupuhnōko ase, Ritonõpo;
omoro, Ritonõpo Jesemy, jezuhnōko mase.
- ¹⁶ Jepetōkara anākyemapopyra exiko
torēse jehtopōpyryke;
tākye toto onyripopyra exiko yporemākatopōpyry poko.
- ¹⁷ Epukakasaka ywy, jetuarimatoh enahp̄yme samo.
- ¹⁸ Popyra jehtoh ekarōko ase, yyrypyhpyry
roropa, morohne torētyke jyrīko mā rahkene.
- ¹⁹ Jepetōkara jamihme mā toto akuruhtara mā toto,
tuhke ahno yzehno mā toto katoh ke pyra.
- ²⁰ Mokaro imehnō epehmāko mā toto popyra
ehtoh ke; yse pyra mā toto kure ehtoh riryke ya.

- ²¹ Ritonõpo Jesemy, jurumekara exiko!
Ameke pyra exiko ywinoino, Jesemy!
- ²² Kuakorehmako seromaroro, Jesemy,
Ypynanohneme oexiryke!

39

Etuarimakety omihpyry Ritonõpo a

Sero saumu tymerose Tawi a.

- ¹ Ynara tykase ywy: “Tomeseke exīko ase
ynyryry poko,
jotururu poko roropa iirypyryme pyra jehtohme.
Popyra exiketō upūto ahtao oturupyra exīko ase.”
- ² Mynyhme toehse ywy, oturupyra exiase ipunaka.
Otyro kurã poko oturupyra roropa exiase!
Yrome jetuarimatoh popyrahxo toehse,
- ³ torētyke toehse ywy ukurohtao.
Itamurumehxo jemynyhmaryhtao
itamurumehxo ataosanumāko exiase.
Mame tōturupopitose ywy:
- ⁴ “Ritonõpo Jesemy, otāto ěmepry nae ro hano
joorihtho pona?
Otara ahtao orihnōko hano?
Kuuruiko isene jehtoh enatyry poko.”

⁵ Axītao rokē isene jehtoh onekarohpyry ya!
Oneneryme isene jehtoh okynā pyra ipunaka.
Ajojpe pyra, ahnome ehtoh puu katoh sā rokē mana.

⁶ Ytoytōko mana jerutu sā rokene.
Otyme kure yronymyryme aerokuru?
Tineru apoitohme repe,
yrome imeīpo onoky tinerūme exīko nae?

⁷ Seromaroro, Ritonōpo, oty eraximāko ha?
Oeraximāko rokē ase.

⁸ Kypynanohko yryrypyry tō winoino;
ykerekeremapopyra exiko ajoajohpākomo a.

⁹ Mynyhme ase, oturupyra ase,
oya sam tykamexipose jexiryke sero samo.

¹⁰ Ritonōpo, kuānohkehko,
orihsasaka ywy ypipohtho tonō ke oya!

¹¹ Yna zupokāko mase, yna rypyry poko
yna wānohnōko mase.
Nuko tō sā yna kyryry tō kurā enahkāko mase.
Ajojpe pyra ahno mā puu katoh sā rokē mana.

¹² Ritonōpo Jesemy, jotururu oya etako!
Otatōme exīko ynekaropory oya.
Kuakorehmako yxitaryhtao.
Ytamuru tō ehtopōpyry sā emero
axītao rokē apānaryme ase.

¹³ Ajohpame sā jenepyra exiko aporo
jatākyematohme ya ytopyra ro jahtao taroino
jenahkatoh pona.

40

Eremiatoh Ritonōpo eahmaryme

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Eraximase, atarypopyra exiase Kuesēkō
eraximary poko, jakorehmatoh eya eraximase.
Mame ya toeramase ynororo yxitary etatohme,
jomiry totase eya.

² Janymyase oramā xihpyry ae,
ikurepato tahxikurē poe, purapuramā orihmatō poe.
Topu jamihmā pona jaroase, jewomatohme.

³ Jamorepase eremiatoh tyrisenā poko,
eremiatohme Kuesēkō kurā eahmatoh poko.
Moro eneryke tyya xine tuhkākō enetupuhnōko mana,
Kuesēkō enetupuhnōko mā toto tosēkōme.

⁴ Tākye exiketō mokaro Kuesēkō enetupuhnanomo,
eramara roropa mā toto
imehnō neponāmarykō pokona.

Oximōpyra roropa mā toto mokaro maro
imehnō neponāmarykō poko exiketō maro.

⁵ Ritonōpo, yna Esemey, tuhke kurākō tyrisē
oya yna akorehmatohme.

Apanō pyra mana! Ōsenetupuhtoh mā tuhke,
 kure yna ritohme.
 Emero ōsenetupuhtoh kukuruhtao ya
 tuhke exiry waro jehtohme ekuhp̄yme mana.

⁶ Okyno tō etapary ynanekaroryme ise pyra mase,
 tiriiku tōkehko maro.
 Okyno tō zatyry apoto apō po onekaropopyra mase
 yna a yna rypyry korokatohme.
 Yrome ypanary totapuruhmakase oya,
 ōmiry etatohme ya.

⁷ Naeroro kuezukuase: “Taro ase;
 Ōmiry ya tymerose nase pape pokona, onyriropyamo.

⁸ Ōmihpyry omipona sehxo ase, Ritonōpo Jesemy!
 Jamorepatopōpyry oya ukurohtao mana.”

⁹ Ritonōpo, opoetory tō oximōmākō ēpataka
 ōmiry kurā ekaroase yna pynanōpyry poko oya.
 Moro omi kurā onekarokehpyra ase, zuaro mase.

¹⁰ Ōmiry kurā yna pynanopyry poko
 ononēpyra exiase.

Zae oehtoh poko yna akorehmatopōpyry
 poko roropa oturuase.
 Imoihmākō rānao mynyhme pyra exiase amonohkara
 oehtoh poko opoetory tō poko,
 toto pyno oehtoh poko, enara.

¹¹ Ritonōpo, zuaro ase ypyno exikehpyra mase.
 Ypyno oexiryke amonohkara roropa
 oexiryke jūme jewomāko mase.

*Oturutoh Ritonōpo a takorehmapotohme
 (Saumu 70)*

¹² Tomyehmase ywy yyryhmatoh ke tuhke.
 Ikuhp̄yme mā toto.
 Yyrypyry tō pokoino otupīko ywy tonurēkara samo.
 Jūsety motyē jupuhpyry po yyrypyry tō toehse tuhke, naeroro typoremāse
 ywy.

¹³ Ritonōpo Jesemy, kypynanohko!
 Kuakorehmako seromaroro!

¹⁴ Jetapary se exiketō iporemākapoko,
 tuaro pyra tyriipoko toto.
 Tākye exiketō jetuarimary poko iramapoko
 ropa toto epatohme ropa aehxirotohkōme.

¹⁵ Ah ypoihtonānō notupī toto;
 Xē! Xē! kananomo typoremākase toexirykōke.

¹⁶ Ah tākye nexī toto emero oehketō oya,
 ah noseahmā toto.
 “Ritonōpo rokē mā imehxo Kuesēkomo,” nykā toto
 mokaro tākye exiketō typynanopyrykō poko.

¹⁷ Ywy ase jamihme pyra te, tytineruke pyra;
 Ritonōpo axī ke osehko ya! Ypynanohneme mase,
 Jesēme mase. Axī ke kuakorehmako, Jesemy!

41

Oturutoh Ritonõpo a kure pyra ahtao

Sero saumu tymerose Tawi a.

¹ Tãkye mã mokaro

tytõkomokãkara pyno exiketomo.

Mokaro akorehmãko Ritonõpo mana

popyra ehtoh toehse ahtao eya xine.

² Mokaro ewomãko Kuesëkõ mana

okynahxo isene toto ripõko mana.

Tãkye toto ripõko mana

tynekarohpyry po toto nonoryme.

Toto onyryhmapopyra mana epetõkara a.

³ Toto jamihtanohpõko ropa Kuesëkõ mana

inyhtohkõ po kure pyra toto ahtao

toto akorehmãko mana kure toto ehtohme ropa.

⁴ Ynara ase: “Ritonõpo Jesemy,

iirypyryme toehse ywy oneneryme.

Juãnohpyra exiko kukurãkako ropa.”

⁵ Jepetõkara omiãko xihpyryme ypoko mã toto.

Joorikyry se mã toto wenikehtohme ypoko.

⁶ Jenese oehketõ ajohpe rokẽ mã toto;

oturupõko mã toto kure pyra jehtoh poko,

mame tõmirykõ ahpahnõko mã toto.

⁷ Yse pyra exiketõ putiputime oturũko mã toto

oseya rokẽ ypoko: “Popyra exiko mana itamurume,”

ãko mã toto, osenetupuhnõko.

⁸ “Tyrohsẽ popỹ tapoise eya

tynyhtoh poe owõpyra ropa mana,

orihnõko mana,” ãko mã toto.

⁹ Jepe kurã roropa, zae exiketyme ekaroase,

yvaro otuhkety, mokyro jewokaneme toehse.

¹⁰ Ritonõpo Jesemy, juãnohpyra exiko, kukurãkako ropa, mame yzehnotokõ

emetakamãko ase!

¹¹ Yporemãkara exiko mã toto,

mame azamaro jehtoh waro exiko ase.

¹² Jakorehmãko mase zae ehtoh poko jexiryke.

Amaro jyrõko mase jũme.

¹³ Ritonõpo eahmatoko, Izyraeu tõ Esemy!

Eahmatoko seromaroro, jũme roropa! Enara rokene!

42

Ritonõpo poko penetãko

Sero saumu tymerose Kora tomo a.

¹ Ritonõpo, kapau tuna se zehnose ahtao

iporiry poko penetãko mana,

mokyro sã opoko penetãko ase, amaro jehtohme!

² Tuna enyry se exikety sã opoko penetãko ase,

Ritonõpo, ose ase, isene exikehpyra Exikety!

Omõxi oẽpataka oeahmase, Ritonõpo.

³ Saereme ahtao yxitary poko kohmānōko ase,
 koko ahtao moro poko ēmehnōko ase,
 yxitary rokē ynapyryme mana.
 Jepetōkara ynara ekaropōko: Otoko hnae Ritonōpo Oesemy? kakehpyra mā
 toto.

⁴ Ukurohtao sam āko ase josenetuputyryhtao
 pake ehtopōpyry poko, toytose jahtao
 imoihmākō maro Ritonōpo maro oturutoh taka.
 Esemazupurume ytoase imaro xine, oximōme
 atākyemāko, eremiāko kohtāko Ritonōpo eahmāko.

⁵ Oty katohme emynyhmāko ha yronymyryme?
 Oty katoh torekohmase ywy?
 Ritonōpo nyryry kurā eraximāko ase,
 okynā pixo eahmāko ropa ase,
 Ypynanohname, Ritonōpo Jesemy.

⁶⁻⁷ Taro ase imehnō nonory po
 emynyhmāko yronymyryme,
 naeroro osenetupuhnōko ase Ritonōpo poko.
 Pohkane konōto sā tuna konōto kuaō
 jemynyhmatoh tonehpose eya ypona
 ukurohtao; otupīko ywy, sōkane tō sā panaikato
 ke yhtōko ypy Heremō poe, ypy Mizar poe
 roropa orēpyra tuna Joatāo kuaka, moro sā
 jemynyhmatoh tonehpose eya ukurohtaka.

⁸ Ah ypyno toexiry enepono ya saereme ahtao,
 morarame koko eremiāko ase ipoko,
 jotururume Ritonōpo a isene jyriponeme exikety.

⁹ Ekaropōko ase Ritonōpo jewomane a:
 “Oty katoh tuenikehse ywy oya?
 Oty katohme etuarimāko hano, tyryryhmase ywy jepetōkara popyra ehtoh
 pokoino?”

¹⁰ Yzehpyry jetunu, yryryhmatopo yzehnotokomo a. Onekaropokehpyra mā
 toto:
 “Otoko hnae Ritonōpo, oesemy?” āko mā toto ya.

¹¹ Oty katohme emynyhmāko ha yronymyryme?
 Oty katoh torekohmase ywy?
 Ritonōpo nyryry kurā eraximāko ase,
 okynā pixo eahmāko ropa ase,
 Ypynanohname mana Ritonōpo Jesemy.

43

Oturutoh Ritonōpo a imehnō nonory po

¹ Ritonōpo, zae jehtoh ekaroko,
 kuewomako ōmihpyry omipona pyra exiketō winoino.
 Kypynanohko ajohpe exiketō winoino,
 enekunohnanō winoino.

² Ritonōpo, jewomaneme mase;
 oty katoh kurumekase?

Oty katoh etuarimāko hano tyryhmase
yzehtokomo a?

³ Saerehkatoh enehpoko ya
jamorepaneme zae jesemary poko.
Kuaroko ropa ypy Xiāo pona, oesary kurā pona,
atapyi kurā pona.

⁴ Mame apoto apō pona ytōko ase
oēpataka, Ritonōpo. Omoro rokē jākyemāko mase.

Ykyryry haapa etōko ase,
eremiāko ase oeahmatohme, Ritonōpo, Jesemy.

⁵ Oty katohme emynyhmāko ha yronymyryme?
Oty katoh torekohmase ywy?
Ritonōpo nyryry kurā eraximāko ase,
okynā pixo eahmāko ropa ase,
Ypynanohneme Ritonōpo Jesemy.

44

Oturutoh Ritonōpo a osewomapotohme

Kora tō nymerohpyry.

¹ Ritonōpo, moro poko totase yna a ynapanary
ke, turuse yna, yna tamuru tomo a, onyryhpyry
poko ajamitunuru ke pake ahtao, isene ro toto ahtao.

² Ajamitunuru ke imehnō ahno maropoase
opoetory tō esaryme moroto ehtohme.
Turuse yna imehnō ahno wānohtopōpyry poko
oya. Moro tyrise oya kure rokē opoetory tō ritohme, toto emātohme.

³ Typyrekō ke pyra moro nono
typoremākase opoetory tomo a; tyjamitunurukōke
pyra topetōkara typoremākase eya xine.

Yrome ajamitunuru ke orēpyra oexiryke
typoremākase toto eya xine,
imaro xine oehtoh poko tutuarōtanohpose toto
oya exiryke roropa.

Moro eneryke tyya xine typyno xine oehtoh
waro toh kynexine.

⁴ Ritonōpo, utuisaryme mase, Jesēme roropa;
orēpyra opoetory tō rineme mase.

⁵ Ajamitunuru ke yna zehnotokō
poremākāko ynanase, yna maro oexiryke
yna etapary se exiketō enahkāko ynanase.

⁶ Ypyre pokoino pyra orēpyra exīko ase,
taky maro, ytapemā maro;
morohne pokoino pyra jepetōkara poremākāko ywy.

⁷ Yrome omoro mase yna pynanohneme
yna epetōkara wino,
oya yna zehno exiketō typoremākase.

⁸ Oeahmary poko kohmānōko ynanase;
“Kure mase,” kakehpyra ynanase.

⁹ Yrome seromaroro turumekase ynanase oya,

typoremākaposē yna zehnotokomo a,
yna maro ytopyra mase yna ytoryhtao etonatoḥ taka.

¹⁰ Morara exiryke ynanepase yna epetōkara wino
taropose yna exiryke oya,
yna mōkomory tapoise eya xine tymōkomorykōme.

¹¹ Yna maro pyra oexiryke,
yna etaetapase toto kaneru tō samo,
sapararahme yna taropose oya imehnō nonory pona.

¹² Opoetry tō tokamose oya, epehpyry pitiko poko,
mōkomo typyne pyra aexihpyry samo.

¹³ Moro onyrihpyry yna poko enēko mā
ynakatonomory, yna eunohnōko mā toto,
exianāko roropa mā toto yna poko.

¹⁴ Opoe yna poihtōko imeimehnō nonory pōkō mana;
imehnō ahno ynahtomāko mā toto.

¹⁵ Yna onutuarimanoḥpokehpyra mā toto,
ehxirōko ase yronymyryme,

¹⁶ ykerekeremary yzehnotokomo a etaryke ya,
yyryhmary se exiketō omiry etaryke roropa ya.

¹⁷ Moro sā toehse yna a emero,
wenikehpyra yna ahtaō ro opoko;
anamonoḥpyra roropa yna ahtaō, ōmihpyry poko,
onetapohpyry opoetry tomo a.

¹⁸ Eramara ynanexiase opoe,
ōmihpyry omipona ynanexiase,
onyriphopyry omipona.

¹⁹ Yrome oya tomase yna,
akurihmohpyry sā onokyro tō rānao,
turumekase yna oya xinukuturu htao.

²⁰ Omoro, Ritonōpo, toahmakehse awahtaō yna a,
imep̄y neponāmary eahmatoḥme yna a,

²¹ moro poko yna ahtaō zuaro oexiry,
emero ahno osenetupuhtoh waro oexiryke,
tokare pyra ahtaō ro zuaro mase.

²² Yrome opokoino kokoro rokē yna etapāko mā toto.
Yna riko mā toto kaneru samo
etapatoh taka tarose ahtaō osewomara.

²³ Ritonōpo, apakako! Oty katoḥ nyhnōko mah?
Owōko! Yna onurumekara exiko, jūme.

²⁴ Oty katoḥ yna poe otonēnōko mahno
yna zunoto samo?

Oty katoḥ yna rumekāko mah yna etuarimary htaḥo?

²⁵ Toepukase ynanase nono pona;
typoremāse ynanase, tohpahse nono pona.

²⁶ Owōko yna akorehmatohme!
Yna ipynanoḥko kure oehtoh pokoino,
yna pyno oehtoh enahp̄yme exiryke.

45

Tuisa pytatoh eremiatopo

Kora tō nymerohpyry.

¹ Omi kurā oehkehpyra mana ukurohtaka sero eremiatoh riryhtao ya tuisa eahmatohme. Unuru pape merotoh sā nase, emese kure pape merone emary ao.

² Tuisa, nuaseme potu mase, imehnō motye emero, imehnō zururu pōko emese kure mase. Moino ro kure rokē orīko Ritonōpo mana.

³ Ometŷ eary pokona atapemā tyriko, tuisa jamihmehxo exikety, orēpyrahxo, tuisamehxo!

⁴ Kawaru po orēpyra mase ytōko, okyryry tō mā zemizemiāko xixi ke, ajohpe pyra ehtoh ewomāko mase, zae rokē imehnō apiakāko mase. Ajamitunuru ke imoihmākō poremakāko mase.

⁵ Opyre, pyrou tō pohsuime mā kehko, ozehnotokō eano posohkāko mā kehko; imehnō nonory pōkō epukāko mā toto omyhtokoxi.

⁶ Tuisame oehtoh, Ritonōpo nekarohpyryme oya, jūme exikehpyra mana. Zae rokē erohnōko mase tuisame oehtoh poko.

⁷ Zae ehtoh pyno mase, popyra ehtoh se pyra mase ipunaka. Morara exiryke Ritonōpo Oesemy a tymenekase mexiase, oya tākye ehtoh ekaroase imehnō tuisa tomo a inekarohpyry motye.

⁸ Ixtaratu kurā nae nase oupō poko, mira te, aroe tomo, enara. Eremiatoh etōko mā toto onetaryme tuisa tapyī tō konōto tao, maafim ke emeporyme.

⁹ Nohpo tō maro atapyī konōto tao, tuisa tō ēxiry tō mana.

Āpotunuru wino tuisa pyty mana, uuru kurā risē ke tynamuruke.

¹⁰ Tuisa pytyme exikety, jomiry etako: “Oekyry tō poko owenikehko, omy tapyī taōkomo.

¹¹ Oryxime potu mase, morara exiryke opyno exīko tuisa mana; kure rokē aomiry omipona exiko oniome exiryke.

¹² Tuisa pytyme exikety, pata Tiro pōkō tynekarory kurā enehnōko oya mana; tuhke tymōkomokāmo kure oriry se exīko.”

¹³ Tuisa tapyī konōto tao tuisa pytyme exikety mana, oryxime potu mana! Zupō mā uuru kurā risēme mana.

¹⁴ Ūpo kurā tamuruse, sŷsŷkamā potu

toytotohme tuisa ĕpataka,
tymaro oryximākō arōko mana.

¹⁵ Oseahmaryme atākyemaryme roropa
oehnōko mā toto, omōnōko tuisa tapyī konōto taka.

¹⁶ Omoro, tuisa, tuhke tumūkue exīko mase,
tuisame exīko mā toto, atamuru tō myakāme;
sero nono pōkō tuisaryme toto rīko mase,
sero nono pōkō porehme.

¹⁷ Sero jeremiatoh ke jūme wenikehpyra
exīko mā toto imehxo oehtoh pōko, jūme
oehmāko mā toto myarotokoromero.

46

Ritonōpo kymaro xine mana

Kora tō nymerohpyry.

¹ Kuewomane kōme Ritonōpo mana,
kyjamitunurukōme roropa mana.
Ameke pyra exiryke kuakorehmatorỹko mana
popyra ehtoh toehse ahtao.

² Morara exiryke enaromyra exīko sytatose,
sero nono tykytyky karyhtao ro, ypy tō
epukaryhtao roropa zue aka, tuna konōto kuaka;

³ Oserehpyra sytatose pohkane konōto
etaryhtao tuna konōto kuao, ypy tō
kywyh kywyh karyhtao roropa.

⁴ Tuna nae mana, ipokoino tākye exīko
Ritonōpo patary pōkō mana,
Ritonōpo Imehxo Exikety tapyī kurā taōkomo.

⁵ Moro pata po Ritonōpo mana,
naerorō jūme enahpyra exīko mana;
ĕmepyyhtao typatary akorehmāko Ritonōpo mana.

⁶ Imehnō nonory pōkō oserehnōko mā toto,
mokaro kowenu tō tyjamihkehkasēme mā toto.
Oturūko mā Ritonōpo konomeru samo,
tuname sero nono exīko mana.

⁷ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety kymaro xine mana;
Jako Esemy kuewomane kōme mana.

⁸ Osehtoko osenuhmatokose Kuesēkō nyrihpyry!
Enetokose osenuruhkatoh tonō tyrise eya sero nono po.

⁹ Osetapatoh konōto mynyhpākāko mana
sero nono po porehme;
taky tō tahkāko mana, warata tō roropa,
osewomatoh tonō zahkāko mana.

¹⁰ "Osetapakehtoko," āko ynororo.
"Zuaro ehtoko ypoko, ywy ase Ritonōpo.
Sero nono pōkō tuisaryme ase.
Sero nono esēme ase, porehme."

¹¹ Kuesēkō Jamihmehxo Exikety kymaro xine mana;

Ritonõpo Jako Esemy kuewomanečkõme mana.

47

Ritonõpo, nono Esẽme porehme

Kora tõ eremiatopo.

¹ Tahtah kaxitoko atãkyemaryme, ahno tõ emero!
Opore eremiatoko Ritonõpo eahmaryme!

² Kuesëkõ imehxo mana, kure ehtoh
se rokẽ mana kyya xine;

Tuisa imehxo mana, sero nono Esẽme porehme.

³ Ritonõpo a imehnõ ahno typoremãkapose yna a;
imeimehnõ nonory põkõ tuisaryme yna tyrise eya.

⁴ Sero nono tymenekase eya kuesaryčkõme ehtohme,
sero nono poko tãkye toehse ipoetory tomo,
mokaro pyno mã ynororo.

⁵ Onuhnõko Ritonõpo mana tapõ pona,
tuisa konõto apõ pona.

Morara ahtao tãkye exiketõ kohtãko,
rue tõ etõko mã toto.

⁶ Eremiatoko, Ritonõpo eahmaryme;
eremiatoko Kutuisaryčkõ eahmaryme!

⁷ Eremiatoh ke Ritonõpo eahmatoko!
Tuisame mana sero nono Esẽme porehme.

⁸ Tapõ po typorohse Ritonõpo mana,
tuisa konõto apõ kurã po;
sero nono põkõ Esẽme mana porehme.

⁹ Sero nono põkõ tuisary tõ oximõnõko mã toto
Ritonõpo poetory tõ maro,
Aparão Esẽ poetory tõ maro.

Sero nono põkõ jamitunuru emero motye tuisamehxo mana;
imehnõ emero Esẽme Ritonõpo mana.

48

Jerusarẽ, Ritonõpo patary

Kora tõ nymerohpyry.

¹ Tuisamehxo Ritonõpo mana, eahmaryme
seremiatone ipatary Xião po, esary ypy kurã po.

² Ritonõpo esary ypy kae mana, kure potu roropa;
Tuisa konõto patary poko atãkyemãko
sero nono põkõ mã toto porehme.

³ Tonepose Ritonõpo a tymaro exiketõ
ewomãko mana, tapyi jamihmãkõ tao pata po.

⁴ Imehnõ tuisa tõ tõximõse tõsetapatohkõme,
ypy Xião kararahtohme repe.

⁵ Yrome toeporehkase toto ahtao pata pona
tõserehse toto; toepase toto enaromõke toexiryčkõke.

⁶ Tonaroxitapãse toh nexiase, taosanumase toto,
nohpo jetũ ehtoh samo enururuhtao,

⁷ wapu ao ytoketō samo, wapu konōto ao
tomase ahtao pohkane konōto a,
tyryrykane jamihme exikety maro.

⁸ Ritonōpo nyrytyā poko totase yna a,
seromaroro ynanenease Kuesēkō nyrihpyry typatary ao,
Ritonōpo Jamihmehxo Exikety.
Jūme typatary ewomāko mana.

⁹ Ritonōpo, Atapyī tao osenetupuhkehpyra ynanase yna pyno oehtoh poko.

¹⁰ Ritonōpo, oeahmāko ahno tō mana emero
nono po, oesety waro onyrytyā roropa
imeimehñō nonory po porehme.

Zae rokē tuisame mase;

¹¹ atākyematoko Jerusarē pōkomo!

Ritonōpo, zae rokē apiakāko mase!

Naeroro atākyematoko Juta patary tō pōkomo!

¹² Ritonōpo poetory tomo, ytoytotoko Jerusarē poro,
tapyī tō kaetokohxo exiketō ikuhtoko
tuhke exiry waro ehtohme!

¹³ Pata apuru tō enetoko kure;
soutatu tō esary jamihmākō enetoko kure roropa.

Morarame ynara āko matose
opoenomo a apakomotyamo a roropa:

¹⁴ Mose Ritonōpo jūme Kuesēkōme mana.

Zae kuarotorŷko mana jūme rahkene.

49

Ekurehpyra orihketōme sytatose porehme

Kora tō nymerohpyry.

¹ Ahno tomo, etatoko pahne!

Otato ehtoko, sero noño pōkomo porehme,

² tuisamehxo exiketomo te, imehñō poetory tomo,
tymōkomoke exiketomo te, tymōkomokākara roropa,

³ Josenetupuhtoh enetupuhpōko mana;
tuaro ehtoh ekarōko ase.

⁴ Atamorepāko ase omi tuaro ehtoh poko,
ipoko amorepāko ase, ykyryry rue ynetoryke.

⁵ Enaromyra ase popyra ehtoh toehse ahtao,
tomyehmase jahtao yzehnotokomo a.

⁶ Popyra exiketō orēpyra osekarōko mā toto
tytinerūkō pokoino, itamurume tytineruke
toexirykō poko epyrypāko mā toto.

⁷ Yrome onepehmasaromepyra sytatose
orihpyra kuehtohkōme;

Ritonōpo onepehmasaromepyra sytatose jūme
isene kuehtohkōme,

⁸ isene ahno ehtoh typyne kuhse exiry mana.

Tineru itamurume nae ahno ahtao ro
ipune pyra exiry mana,

⁹ orihpyra mokyro ehtohme,

jūme isene mokyro ehtohme.

¹⁰ Ynara enēko sytatose: tuaro exiketō ro orihñōko mā toto, tuaro pyra exiketō morararo, putupyra exiketō morararo.

Tymōkomorykō nomōko mā toto emero imehnō mōkomoryme.

¹¹ Ekepyrykō zonētoh tonō itapyīkōme exīko mana jūme; moroto exikehpyra exīko mā toto nono itamurume esemỹpyryme toto ahtao ro.

¹² Kymarokō ahnome kuexirykōke, imehxo kuahtao xine ro, ekurehpyra orihñōko sytatose; onokyro tō orikyry sã orihñōko sytatose.

¹³ Mokaro etyhpury enetoko ke typoe xine rokē orēpyra osekaroketomo; enetoko ke tymōkomorykō poko epyrypake-tomo,

¹⁴ kaneru sã orihñōko mā toto, aorihthkō toto esē sã toto arōko.

Ēmepyyryhtao mokaro poremākapōko zae exiketō mā toto; ekepyrykō motāko mana zonētopōpyry ao ameke toto tapyinỹpyrykō winoino.

¹⁵ Yrome juzenu pynanohñōko Ritonōpo mana joorihthpōpyry wino, jarōko mana tymaro jehtohme.

¹⁶ Torētyke pyra ehtoko imehnō tymōkomoke toehse ahtao, itamurumehxo imōkomory tomāse ahtao.

¹⁷ Tymōkomory anarosaromepyra mana toorihse ahtao;

imōkomory ytopyra mana imaro zonētoh aka.

¹⁸ Tākye exiketyme ahno ahtao ro isene toehtoh poko, kure turuse ahtao roropa inyrytã poko,

¹⁹ toorihse ahtao tytamuru tō maro oximōñōko mana, moroto xinukutume ehtoh exikehpyra mana.

²⁰ Kymarokō ahnome kuexirykōke, imehxo kuahtao xine ro, ekurehpyra sytatose;

onokyro tō orikyry sã orihñōko sytatose.

50

Ritonōpo eahmary poko isene exiryke

Asape nymerohpyry.

¹ Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, Kuesēkomo, oturūko mana; sero nono pōkō kohmāko xixi tūtatoh wino aomōtoh pona.

² Saereh āko moroto Ritonōpo mana Jerusarē po, pata kurã potu ipunaka.

³ Kuesēkō oehnōko mana, mynyhme pyra eporehkāko mana; apoto nyahkary sã esemazupurume oehnōko. Zomye tyryrykane itamurume exīko.

⁴ Kapuaōkō kohmāko mana nono pōkō roropa

eneneme toto ehtohme,
typoetory tō apiakary tyya enetohme.

- ⁵ Ynara āko mana: “Jomiry omipona exiketō
enehpoko ya, tōmihpyrykō étahpōkomo ya,
mame moro enetupuhthohme tokykō
tyahkase eya xine tynekaroryme ya.”
- ⁶ Kapuaōkō emero zae Ritonōpo ehtoh
ekarōko mā toto, ynororo apiakaneme exīko mana.
- ⁷ Ritonōpo ynara āko: “Etatoko pahne ypoetory tomo,
ourutorŷko ase; ohxirotorŷko ase, Izyraeu tomo.
Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.
- ⁸ Ohxiropyra xine ase onekarotyākō poko,
okyno tomo, apoto apō po onyahkatyākomo,
mokarohne onenehkehpyra matose ya.
- ⁹ Yrome otyme kure ya, pui orutua kō oeky tō wino?
Mokaro apoiry se pyra ase,
poti tō se pyra ase roropa oeky tō wino.
- ¹⁰ Onokyro tō emero itu htaō komo jekyme mā toto,
pui tō roropa miu motye
ypy tō po exiketō jekyme mā toto.
- ¹¹ Torō tō jekyme mā toto, emero ypy tō po
exiketomo, onokyro tō roropa ona po exiketō
jekyme mā toto.
- ¹² Omise jahtao tonahsē onekaropopyra jexiry
oya xine, sero nono ykyryryme exiryke
emero zao aexityā maro.
- ¹³ Johme pui orutua kō pū ōnōko ha?
Poti tō mūnuru ēnōko ha?
- ¹⁴ Ah, ‘Kure mase,’ katoh, onekarorykōme nexī ya.
Ōmihpyrykō omipona oehtohkō roropa:
‘Ynara ekarōko ase oya,’ karyhtao ya,
moro ekaroko onekarorykō kurāme
Ritonōpo Imehxo Exikety a.
- ¹⁵ Kykohmako popyra ehtoh toehse ahtao,
opynanohnōko ase, mame jeahmāko mase.”
- ¹⁶ Yrome popyra ehtoh poko exiketomo a
ynara āko Ritonōpo mana:
“Oty katoh ynyriphopyry ekarōko matou?
Oty katoh ynetapohpyry poko oturūko roropa matou?”
- ¹⁷ Zae pyra oehtohkō kurākapory se pyra matose ya,
ynyriphopyry oya xine rumekāko roropa matose.
- ¹⁸ Emero rokē omato tō eneryhtao oya xine
osepeme exīko matose toto maro,
imehnō nohpo poko exiketō maro
imehnō orutua poko exiketō maro
osepeme exīko matose.
- ¹⁹ Ihximyra matose popyra ōmiarykō poko,
tupime pyra oya ajohpe ōtururu mana.
- ²⁰ Oekyrykō hxirokehpyra matose, ajohpe ehtoh ke
toto onykerekeremakepyra matose.
- ²¹ Morohne tyrise oya xine,

mame mynyhme rokē exiase;
 naeroro asā xine kuekaroase repe.
 Yrome seromaroro oupokatorŷko ase;
 zae pyra oehtohkō enepōko ase oya xine.
²² Etatoko pahne, jenetupuhpyra exiketomo,
 jomiry onetara awahtao xine oenahkatorŷko ase.
 Mame opynanohnekō pyra exiko mana.
²³ ‘Kure mase,’ kary ya, onekaroryme mana,
 jeahmāko mase, mame opynanohtorŷko ase,
 jomipona awahtao xine emero porehme.”

51

Tyrypyry korokapotopōpyry

Tawi nymerohpyry sero.

¹ Ritonōpo, yna pyno exikehpyra oexiryke
 ajohpāme sã juānohpyra exiko.

Yna pyno oexiryke, iiryryryme jehtopōpyry
 ikorokako emero.

² Kukurikako popyra jexiryke,
 iiryryryme jehtoh ikurikako kure jehtohme ropa.

³ Zae pyra jehtopōpyry enetupuhnōko ase,
 yyrypyry mā kokoro rokē jēpataka mana.

⁴ Yyrypyry mā oryhmaneme rokē mana,
 popyra ehtoh yriase oneneryme,
 ise pyra oehtoh ipunaka moro tyrise ya.

Zae mase japiakaryhtao oya, juānopryhtao oya zae rokē mase morohne riko.

⁵ Ajohpe pyra, popyra ywy jenurutopōpyry poe ro; jenurutopōpyry poe ro
 iiryryryme exiketyme ase.

⁶ Zae jehtoh se mase ukurohtao
 ajohpe pyra jehtohme. Tuarō kyriko ukurohtao.

⁷ Yyrypyry touko ukurohtae kure jehtohme;
 kukurikako upo ikurikasenā sã jehtohme,
 mauru karimutumā motye jehtohme.

⁸ Sekese kyriko ropa tākye exiketō omiry
 etatohme ropa, oseahmaketō omiry etatohme
 roropa, tytūtūmase jahtao ro oya tytohtohkase jahtao roropa, tākye exiko
 ropa ase.

⁹ Yyrypyry onenepyra exiko,
 popyra jehtopōpyry ikorokako ropa, emero porehme.

¹⁰ Ritonōpo, kure rokē josenetupuhtoh
 tyriko ukurohtao,

Ouzenu ekaroko ya tyrisenā sã jehtohme ropa.

¹¹ Jenyohpyra exiko owinoino,
 Ouzenu kurā onupuxihkara exiko roropa ywinoino.

¹² Tākye kyriko ropa typynanohse jexiryke oya,
 ōmiry omipona se jehtoh tyriko ropa ukurohtao.

¹³ Moromeīpo ōmiry omipona pyra exiketō
 amorepāko ase onyripohpyry poko,
 mame eramāko ropa mā toto oya.

- 14 Ritonõpo, ypynanohneme mase, kuewomako orihpyra jehtohme, mame tãkye rokẽ
yna pynanohneme oehtoh ekãtõko ase!
- 15 Ritonõpo, wakorehmako õmiry poko jotururu poko, mame oeahmãko ase!
- 16 Okyno tõ etapary ya se pyra mase
ynekaroryme oya; okyno zahkary se pyra roropa mase ynekaroryme oya.
- 17 Ritonõpo, ynekaroryme juzenu ekarõko ase oya osanume jahtao ro;
“Ose pyra ase,” kara mase ya ime pyra jahtao
ukurohtao, yyrypyry rumekary se roropa jahtao.
- 18 Ritonõpo, kure oexiryke Jerusarẽ põkõ
akorehmako, ipatarykõ apururu tõ tyriko ropa!
- 19 Morarame opoetory tõ nekarory azamaro
exiiko, zae okyno tõ zahkasẽ tytororo
azamaro exiiko mana.
Pui mükuru tõ roropa zahkãko mã toto
okyryry apoto apõ po.

52

Zae Ritonõpo mana, kypyno xine roropa

Tawi nymerohpyry toytose Toeke etomita ahtao tuisa Sauu a ekarose Tawi ytotoþopyry poko Apimereke a.

1 Oty katoh epyrypãko mah popyra oehtoh poko,
orẽpyra exikety?

Kypyno xine Ritonõpo ehtoh
anamonohpyra mana jũme.

2 Atamorepãko mase imehnõ ryhmary poko;
taerẽ exikety sã onuru mana.

Ike imehnõ enekunohnõko mase, ajohpe õmiry exiryke.

3 Popyra ehtoh sehxo mase kurãkõ se hkopyra,
ajohpe ehtoh sehxo roropa mase,
zae omi se hkopyra mase.

4 Ajohpe exikety, imehnõ ryhmary
sehxo mase õmiry ke!

5 Morara exiryke jũme oenahkãko Ritonõpo mana;
ãpoiko mana, jarãnaka oemãko mana atapyĩ tae;
sero nono isene exiketõ esary po
oenahkãko Ritonõpo mana.

6 Moro enẽko zae Ritonõpo omipona exiketõ mana,
enaromyke exiiko mã toto;
opoihtõko mã toto, ynara ãko:

7 “Enetoko ke mokyro mã Ritonõpo onyripyra
towomaneme; yrome orẽpyra tõsekarose ynororo
itamurume tymõkomoke toexiryke, tõsewomary tukupse ynororo zae pyra
toehtoh poko.”

8 Yrome oriwera zoko sã ase ahtãko
Ritonõpo tapyĩ myhto;
ypyno aexiry enetupuhnõko ase,
jũme ypyno exikehpyra mana.

⁹ Ritonõpo, oeahmakehpyra ase onyrytã pokoino;
opoetory tõ ěpataka kure oehtoh ekarõko ase.

53

Popyra ahno ehtopo (Saumu 14)

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.

¹ Tuaro pyra exiketõ ynara osenetupuhnõko
tukurohtao mana:

“Ya Ritonõpo jesẽme pyra mana.”

Yrome popyra mã mokaro, inyrytã nuriame mana;
zae ehtoh onyripyra mã toto emero porehme.

² Kapu poe sero nono põkõ enẽko Ritonõpo mana,
zae ehtoh waro exiketõ zupiko,
toiro Tosẽme Ritonõpo eahmane zupiko mana.

³ Yrome toeramase mã toto
emero zae ehtoh esemary poe,
oxisã mã toto imotahpyry samo.

Zae ehtoh poko exiketõ pyra mã ipunaka,
toiro zae exikety pyra mana.

⁴ Ritonõpo ynara ekaropõko: “Mokaro popyra
exiketõ zae ehtoh waro pyra toh nae?”

Torẽnase toto, ypoetory tõ kyryry
kurã ematonanopyry poko,
mame moro motye, oturupyra mã toto ya.”

⁵ Yrome imeĩpo enaromỹke exiko mã toto,
tykytyky ako, moro oserehtoh panõ
onukuhpitopyra toh nexiase,
typoetory tõ epetõkara zehpyry
pahõko Ritonõpo exiryke.

Turumekase mã toto, Ritonõpo a,
naeroro toto poremãkãko Izyraeu tõ mana porehme.

⁶ Ritonõpo, Izyraeu tõ pynanohne
enehpoko Jerusarẽ poe!

Opoetory tõ enepyyry ropa ahtao Ritonõpo a
imeimehnõ nonory poe tãkye exiko mã toto,
jako pakomotyamo.

54

Kuwomako Ritonõpo

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.

¹ Ritonõpo, kypynanohko ajamitunuru ke!
Kuanỹko jamihmehxo oexiryke.

² Jotururu oya etako ke, Ritonõpo!
Otatõme exiko jomiry poko.

³ Ahno oehnõko, epyrypaketomo, etonatohme ymaro.
Orutua kõ zehnotokõ jetapary se mã toto.
Ritonõpo omipona pyra exiketõme mã toto.

⁴ Yrome Ritonõpo Jesē mā jakorehmaneme mana,
Jewomaneme roropa mana, zuaro ase.

⁵ Jepetõkara nyrihpyry popý ke
toto wānohpory se ase Ritonõpo a.
Zae Ritonõpo mana, morara exiryke
toto enahkapõko mana.

⁶ Tākye jexiryke ynekarory ekarõko ase
oya, Ritonõpo. “Kure mase,” āko ase,
oeahmaryme, kure oexiryke.

⁷ Kypynanopyase popyra ehtoh wino emero,
jepetõkara poremākatopõpyry tonese ya.

55

Towokase ahtao tope a

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.

¹ Ritonõpo, jotururu etako!
Ajohpāme sã ekaropotoh wino eramara exiko.

² Jomiry etako, kuezuhko;
tapotũkehse ywy torētyke jehtoh ke.

³ Jerehnõko jepetõkara jenaroximaryhtao eya xine;
yyryhmaryhtao popyra exiketomo a
jakurihmõko mā toto.

Popyra ehtoh enehpõko mā toto ypona;
yzežno mā toto, yse pyra mā toto ipunaka.

⁴ Ukurohtao enaromýke ase ipunaka,
joorikyry zuno jehtoh jakurihmõko mana.

⁵ Enaromýke ywy itamurume,
tykytyky āko ase; tonaroxitapāse ywy.

⁶ Aporiry tō se sã hano utuku samo,
mya jytotohme oserematoh taka!

⁷ Ywy epary myahxo ahno esaka pyra,
moroto jehtohme rokē rahkene.

⁸ Axī sã osa jamihmā zupiry ywy otonētohme
tyryrykane winoino, konopoimo winoino roropa.

⁹ Ritonõpo, jepetõkara omiry akorekehkako,
toto otupitohme.

Imehnõ etapary eya xine,
osetapary roropa enease pata tō po!

¹⁰ Saereme ahtao, koko roropa ytoytõko mā toto
pata zomye, apuru tō poro imehnõ ryhmāko;
popyra ehtoh poko mā toto.

¹¹ Emero rokē po osema tao roropa imehnõ
ryhmāko mā toto; ematonanohnõko mā toto,
imehnõ enekunohnõko mā toto.

¹² Jepekarama ahtao jeunohnõko, ywy
eanahtory; yzežno exikety ykerekeremaryhtao
otonékety sã rokē jexiry roropa repe.

¹³ Yrome omoro mase, ymaro ytoytokety,

yvaro atamorepakety jepemehxo repe!

¹⁴ Soturuase oximaro emero poko, sytoase
oximaro oseahmase ahno maro Ritonõpo Tapyĩ tao.

¹⁵ Ah jepetõkara norihno
toto aorihtho exipyra ahtao ro;
ah nyhtõ toto isene rõ toto ahtao aorihthõ esaka.
Popyra ehtoh itapyĩkõ tao mana, ikurohtao xine roropa!

¹⁶ Yrome Ritonõpo Jesẽ kohmãko ase
jakorehmatohme, ypynanohnõko mana.

¹⁷ Pakeimo, tãxiahtao, koko roropa xitãko ase
jotururume eya, mame jomiry etãko mana.

¹⁸ Jenehnõko ropa mana kure rokene etonath poe osetapary poko jahtao
jepetõkara tuhkãkõ maro.

¹⁹ Ritonõpo, tuisamehxo Exikety moino
apitorymã poe, jomiry etãko mana
mokaro poremãkãko mana;
toetyorõmarykõ se pyra toexirykõke,
Ritonõpo imehxo enetuputyry se pyra
roropa toexirykõke.

²⁰ Jepẽpo tõsetapase tope tõ maro,
toto poremãkapotohme; tõmihpyry tamonohse eya.

²¹ Aomiry kure sã nexiase mâteka samo
enekunohtohme, yrome ikurohtao imehnõ se pyra
ipunaka exiketyme nexiase.

Aomiry kure sã nexiase azeite samo,
yrome tapema taere exikety sã nysahkatoh sã nexiase.

²² Torẽtyke oehtohkõ ekaroko Ritonõpo a,
mame ãkorehmãko mana.
Tõmihpyry omipona exiketõ
onyporemãkapopyra mana.

²³ Yrome mokaro imehnõ etapananomo te,
imehnõ ewokananomo, ajohpe exiketõ roropa
emãko mase, Ritonõpo, aorihthõ esaka;
isene toto ehtoh zokonaka exipyra ahtao ro.
Yrome ywy, oenetupuhnõko ase.

56

Ritonõpo yvaro mana

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.

¹ Ritonõpo, ypyno exiko, osetapãko mã toto yvaro;
yyryhmakehpyra jepetõkara mana.

² Japoiijapoiry poko kohmãnõko mã toto,
tuhke mã mokaro osetapaketõ yvaro.

³ Enaromỹke jahtao oenetupuhnõko ase,
Ritonõpo Jamihmehxo Exikety.

⁴ Ritonõpo enetupuhnõko ase,
eahmãko roropa ase aomihpyry pokoino,
kymarõ xine toexiry poko.

Enetuputyryke ya enaromyra exīko ase.
Yryhmasaromepyra ahno mana.

⁵ Jepetōkara jakorekehkary poko kohmānōko mā toto,
josepekatyry se jahtao osenetupuhnōko mā toto
popyra jyriry poko.

⁶ Oximōnōko mā toto,
otonēnōko ynyriry enetohme tyya xine,
jetapatoh eraximāko mā toto.

⁷ Ritonōpo, mokaro zuānohko popyra
toto ehtamitume; zehno oehtoh enepoko, toto iporemākapoko!

⁸ Yronomyryme torētyke jehtoh waro mase,
yxity tukurākase oya okyryry kutehi ao.
Onymeropyra mā kehko apapē pokona?

⁹ Okohmaryhtao ya jakorehmatohme,
jepetōkara epāko mā toto.
Ynara zuaro ase: Ritonōpo ymaro mana.

¹⁰ Ritonōpo omihpyry eahmāko ase;
Kuesēkō omihpyry.

¹¹ Ritonōpo enetuputyryke ya enaromyra exīko ase.
Yryhmasaromepyra ahno mana.

¹² Ritonōpo, jomihpyry ae ro ynekarory
ekarōko ase oya; “kure mase,” āko ase ynekaroryme,

¹³ ynara exiryke: kypynanopyase orihsasaka jahtao, yporemākapopyra mex-
iase.

Naeroro, Ritonōpo, oēpataka ytoytōko ase,
saeremae ytōko ase isene jexiryke.

57

Towomase Ritonōpo a

Tawi nymerohipyry, inekarohpyry eremiaketō tuisary a.

¹ Ypyno exiko, Ritonōpo, ypyno exiko!

Oya oehnōko ase osewomatohme.

Āporiry tō jerutumā zopino otonēnōko ase
tyryrykane konōto mynyhme ehtoh pona.

² Ritonōpo Imehxo Exikety kohmāko ase;
Ritonōpo netaryme, tōsenetupuhtopōpyry ae ro
jakorehmāko mana emero poko.

³ Kapu poe jezuhnōko mana, ypynanohnōko mana;
yyryhmary se exiketō poremākapōko mana.
Ypyno toexiry enepōko Ritonōpo mana,
tōmihpyry anamonohpyra mana.

⁴ Tapuruse ywy jepetōkara a;
reāo tō sã mā toto, jesekey se mā toto.
Jery warata sã mā kehko, pyrou sã roropa,
inurukō tapema sã mana, taere exikety sã ipunaka.

⁵ Ritonōpo, imehxo oehtoh enepoko kapu ao,
saeremē oehtoh enepoko sero nono poro porehme!

⁶ Ahno apoitoh tyrise jepetōkara a japoitohme,
torētyke toehse ywy ipunaka.
Orame tahkase eya xine jelemetry ao,
yrome ynaroro toepukase zaka.

⁷ Oenetupuhkehpyra ase, Ritonōpo,
oenetupuhkehpyra ase;
eremiāko ase opoko oeahmaryme.

⁸ Apakako, ukurohtao! Ykyryry tō haapa,
rue roropa apakatoko! “Xixi apakako,” ase ěmepryme.

⁹ “Ritonōpo, kure mase,” āko ase ahno tō rānao.
Oeahmāko ase imoihmākō rānao.

¹⁰ Yna pyno oehtoh kaetokohxo sã mana kapu pokona.
Zae oehtoh anamonohpyra mana, akurū pona samo.

¹¹ Ritonōpo, imehxo oehtoh enepoko kapu ao.
Saeremehxo oehtoh enepoko sero nono poro porehme!

58

Popyra exiketō wãnohnōko Ritonōpo mana

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketō tuisary a.

¹ Tuisa tomo, kowenu poko erohketomo,
zae imehnō apiakāko matou inyrihpyry emetakame?
Zae nymyry ahno apiakāko matou?

² Arypyra. Popyra ehtoh riry poko rokē
osenetupuhnōko matose,
imehnō ryhmāko roropa matose sero nono po.

³ Tonurutopōpyry poe ro popyra exiketō
zae pyra ehtoh poko mã toto;
ajohpe omiāko mã toto tonurutopōpyry poe ro.

⁴ Opi orihmato ke pehme mã toto,
okoi orihmatō samo.
Typanarykō apurūko mã toto, okoi saaro,
otato pyra toehtohme,

⁵ mokyro okoi emepane omiry etary se pyra
toexiryke, emese kure etoryhtao ro.

⁶ Ritonōpo, popyra exiketō zery itahkako!
Ritonōpo yna ěsemy, mokaro zery touko,
reāo tō mokaro, imehnō esekananomo!

⁷ Ah mokaro popyra exiketō tonahkasēme
nexī toto, tuna samo tukuāse ahtao nono pona!
Ah takurihmo nexī toto otyro sã,
ahtaryhtao osema tao!

⁸ Mokaro kue sã tyripoko toto,
tuname samō ikurepato htao.
Poeto sã tyripoko toto tonuruse ahtao toorihse,
saereme ehtoh onenepitopyra aexihpyry!

⁹ Tuarō pyra ro toto ahtao, mokaro popyra
exiketō ātarykahmã sã tysahkasēme exīko mã toto;
isene ro toto ahtao, mokaro zehno toexiryke,

toto aropōko Ritonōpo mana tyryrykane ke.

¹⁰ Tākye exīko zae ehtoh poko exiketō mana popyra exiketō wānopyry eneryhtao tyya xine; tupupurukō kurikāko zae exiketō mana imunurukō ke.

¹¹ Imehnō ynara āko: “Ajojhe pyra, zae ehtoh poko exiketō kurā ke topehmase mā toto. Ritonōpo nae rahkene sero nono pōkō apiakane.”

59

Osewomatoh Ritonōpo a

Tawi nymeroypyry, inekarohypyry eremiaketō tuisary a, soutatu tō tonyohse ahtao Sauu a Tawi tapyī taka Tawi etapatohme.

¹ Ritonōpo Jesemy kypynanohko jepetōkara winoino! Kuewomako japoiry se exiketō winoino.

² Kypynanohko orutua kō popyra exiketō winoino; kuewomako jetapary se exiketō winoino.

³ Ritonōpo Jesemy, eneko ke! Jeraximāko mā toto jetapatohme. Orutua komo, imehnō ryhmary se exiketomo, osetupuhnōko mā toto japoiry poko. Yrome yyrypyry pokoino pyra, popyra jehtōpōpyry pokoino pyra roropa,

⁴ zae pyra jehtoh pokoino pyra, atarypōko mā toto japoitohme.

⁵ Ritonōpo Jesemy, Jamihmehxo Exikety, owōko ty jakorehmatohme! Eneko, Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy!

Apakako opoetory tō kara wānohtohme, enupunara exiko mokaro, ewokananō poko te, popyra exiketō poko, enara.

⁶ Tykohmāse ahtao oehnōko ropa mā toto kaikuxi tō samo, pata poro ytoytōko mā toto.

⁷ Tōmirykō ke imehnō enaroximāko mā toto, tytapemakē samo; imehnō eunohnōko: “Ynā omiry onetara imehnō mana,” ekarōko toh mā repe.

⁸ Yrome omoro, Ritonōpo, mokaro poko exianāko mase; mokaro emero opoetory tō kara poihtōko mase.

⁹ Ritonōpo, torētyke pyra ase ajamitunuru enetuputyryke ya; jesaryme jamihmā roropa mase.

¹⁰ Ypyno oexiryke, Ritonōpo, oehnōko mase oseporyse ymaro; jepetōkara poremākapory enepōko ya mase.

¹¹ Ritonōpo, jepetōkara onenahkara exiko, ypoetory tō wenikehpyra ehtohme popyra mokaro ehtoh poko! Ritonōpo yna Ewomane, mya toto aropoko ajamitunuru ke, iporemākako toto.

¹² Tahxime jepetōkara otururuhtao,
iirypyryme mā toto.

Ah tapoisēme nexī toto aepyryparykohtao!
Popyra ehtoh enehpōko mā toto imehnō pona,
ajohpe oturūko rorōpa mā toto;

¹³ naeroro mokaro enahkapory se ase oya
zehno awahtao, tonahkase toto ehtohme.
Mame tuaro exīko mā toto:
Ritonōpo Izyraeu tō Esēme mana,
sero nono pōkō porehme esēme roropa mana.

¹⁴ Tykohmāse ahtao jepetōkara oehnōko ropa mā toto,
pata poro ytoytōko mā toto kaikuxi tō samo.

¹⁵ Kaikuxi tō sã ytoytōko mā toto pata tō poro,
tonahsē zupīko, xitāko tonahsē ipune pyra ahtao.

¹⁶ Yrome eremiāko ase ajamitunuru poko.
Tōmehse ahtao eremiāko ase ypyno oehtoh poko.
Jewomaneme toehse mase, jesaryme jamihmā mase
popyra ehtoh toehse ahtao.

¹⁷ Oya, Ritonōpo, eremiāko ase oeahmaryme!
Omoro mase jesary jamihmāme,
omoro mase Ritonōpo, ypyno Exikety.

60

Ritonōpo a typynanohse

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketō tuisary a.

¹ Ritonōpo, turumekase yna oya,
typoremākase roropa ynanase oya.
Yna zehno mexiasē,
yrome seromaroro eramako ropa yna a!

² Nono tykytyky tykamexipose oya;
iiryhmatopōpyry tō ikurākako ropa,
kywyh kywyh karyke ro.

³ Opoetry tō tyrohmanohpose oya itamurume;
eukuru jehnahpyry mekaroase yna a,
toetŷse exiketō sã ytoytōko ynanase.

⁴ Ōmiry omipona exiketō enaroximatohme
pāteira tanŷse oya, toto epatohme,
osenahkara toto ehtohme.

⁵ Yna ipynanohko ajamitunuru ke;
yna otururu oya etako opoetry tō pynanohtohme,
toto pyno oexiryke.

⁶ Tytapŷ tao ynara tykase Ritonōpo: “Typoremākase
toto ahtao Xikē patary apiakāko ase,
jakanahmā Sukote roropa apiakāko ase
ypoetry tō esaryme ehtohme.

⁷ Kireate ynonoryme mana, Manase roropa;
Eparaī ykyryryme mana, kapasete samo.
Juta roropa ypoetry tuisaryme mana.

⁸ Yrome Moape exīko ypaxihāme ekurikatohme;

ysätajã tō emãko ase Etō pona,
 esēme jehtoh enetupuhpotohme.
 Pirixteu tō roropa ynporemãkahpyryme
 exīko mã toto.”

⁹ Ritonõpo, onoky jarõko nae pata jamihmã taka,
 towomase ahtao apuru konõto ke?

Onoky jarõko nae Etō pona?

¹⁰ Ekaropoxi: kurumekase nymyry?

Ytopyra ropa mahno yna soutatu tō maro?

¹¹ Yna akorehmako yna zehnotokõ poremãkatohme;
 ahno a takorehmase ahtao toiparo rokē mana.

¹² Ritonõpo kymaro xine ahtao
 orēpyra exīko sytatose,
 kyzehnotokõ poremãkapõko sytatose.

61

Towomase ywy Ritonõpo a

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.

¹ Ritonõpo, okohmary ya etako, etuarimãko ase.

Jotururu oya etako.

² Tapotūkehse ywy;
 ameke roropa ytapyĩ tae okohmãko ase!

Kuaroko topuimo pona, jewomatoh taka,
 ymotyē kuhse mase jamihme.

³ Omoro mase jewomaneme exiryke, jamitu mase,
 jewomane, ypoko pyra yzehnotokõ ehtohme.

⁴ Amaro ehxi atapyĩ tao jūme joorikyry ponãmero.
 Osewomaxi āporiry zopikoxi.

⁵ Ritonõpo jomihpyry metase: tymõkomoke
 exiketõ tymõkomory nomõko mã toto typoenõ
 mõkomoryme. Moro sã mã Ōmiry omipona exiketõ ehtoh kurã mekaroase ya.

⁶ Tuhke jeimamyry ekaroko ya
 okynahxo isene jehtohme.

⁷ Ritonõpo, mokyro akorehmako
 zae tuisame aexiry poko oneneryme jūme.
 Ewomako ipyno oehtoh ke,
 anamonohpyra roropa oehtoh ke.

⁸ Morarame eremiãko ase oeahmaryme,
 zae oehtoh poko jūme.
 Kokoro rokē ynekarory ekarõko ase oya
 jomihpyry ae ro.

62

Ritonõpo rokene

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.

¹ Ritonõpo eraximaryme torētyke pyra exīko ase;
 ynoro rokē ypynanohnõko mana.

2 Ynoro rokē jewomāko mana, ypynanohnōko mana;
jewomaneme mana, jūme yporemākapopyra mā toto.

3 Otāto ise ro matou ōsetaparykō poko ymaro,
jamihme pyra exikety, apuru pakato samo,
epukasasaka exikety samo?

4 Tuisame pyra jyripory se rokē matose;
ajohpe oexirykō se matose.
Kurā sā jekarōko matose ōmirykō ke,
yrome okurohtao xine popyra jyripōko matose.

5 Torētyke pyra jehtoh oehnōko Ritonōpo poe,
naeroro ynoro rokē eraximāko ase kure jyritohme.
6 Ynoro rokē jewomāko mana, ypynanohnōko mana;
jewomaneme roropa mana,
jūme yporemākara exīko mā toto.

7 Ritonōpo a typynanohse ywy,
ipoe tuisame toehse ywy;
ynoro rokē jewomaneme jamihme mana,
jesary kurāme mana.

8 Wekery tomo, Kuesēkō onenetupuhkehpyra ehtoko!
Osekarotoko eya, Kuewomanekōme ynororo exiryke,
kuesarykō kurano.

9 Ahno tomo, tymōkomokēkara roropa,
imehxo exiketō roropa, otyme kure sytatau?
Puu katoh sā rokē sytatoše.
Omoxinety kuhtoh po kuahtao xine
zohzohme sā kuexirykomo, puu katoh sā rokene.

10 Imehnō onyryhmara ehtoko,
imōkomorykō onematonanohpyra ehtoko.
Omōkomory itamurume toehse ahtao,
oyamene se xine pyra ehtoko.

11 Ynara tykase Ritonōpo ynetaryme:
“Ywy ro rokē jamihme ase,

12 ywy ro rokē opyno xine ase roropa.”
Naeroro omoro, Ritonōpo, yna epehmāko mase
ynanyrihpyry emefakame.

63

Ritonōpo poko penetāko

Tawi nymerohpyry ona tonorē po tahtao Juta po.

1 Ritonōpo, Jesēme mase; oēpataka jytory sehxo hano.
Opoko penetāko ase amaro jehtohme;
tutunazehnase exikety samo,
nono tonore exikety samo tuna pyra ahtao.

2 Oenery se ase Atapyī tao;
jamihmehxo oehtoh enery se ase,
saeremehxo oehtoh roropa enery se ase.

3 Isene yna ehtoh motye kure yna pyno oehtoh mana.
Naeroro oeahmāko ase. “Kure mase,” āko ase.

4 Isene ro jahtao kure oehtoh ekarōko ase;

jemary an̄nōko ase oeahmaryme.

⁵ Kure jyriry oya tonahsē tomepore sã ya mana; tuesapare sã ase ukurohtaο, morara exiryke tãkye eremiãko ase oeahmaryme.

⁶ Tohrame jahtaο, wenikehpyra ase opoko. Osenetupuhnōko ase opoko koko ahtaο, ěmepyyry pona

⁷ jakorehmakehpyra oexiryke.

Āporiry jerutumã ao eremiãko ase jatãkyemaryme.

⁸ Orumekara ase, jan̄nōko mase xikihme osetapara jehtohme.

⁹ Jetapary se exiketō osenahkãko mã toto, ytōko mã toto aorihtyã esaka.

¹⁰ Totapasēme exīko mã toto etonatoħ po, ekepyry tō ònōko mã onokyro tomo.

¹¹ Morararo tuisa atãkyemãko mana Ritonōpo poko, orēpyra tyrise exiryke eya.

Ynara kananomo: “Takorehmase jahtaο Ritonōpo a ynekarory ekarōko ase eya,”

kananō tãkye exīko mana.

Yrome ajohpe exiketō mynyhme rokē exīko mã toto.

64

Ekaropotoh osewomapotohme

Tawi nymerohpyry ekarotohme eremiaketō tuisary a.

¹ Ritonōpo, jotururu etako.

Popyra eħtoħ toehse ya ahtaο!

Kypynanohko yzehno exiketō zuno jexiryke.

² Kuewomako popyra exiketō osenetupuhtoħ winoino; kypynanohko mokaro ajoajohpãko winoino.

³ Tunurukō aehtōko sã mã toto rato pohsuimã aehtory samo, aomirykō pyrou sã mana typohke urari ke ahpahpyry samo.

⁴ Axī mã toto ajohpe eħtoħ ekarory poko, imehnō hxirory poko, kurãkō ryhmãko mã toto omi xihpyry ke.

⁵ Atakorehmãko mã toto popyra eħtoħ ritohme; oturūko mã toto imehnō apoitoħ riry poko tyya xine, zonēnōko mã toto osenepyyra toto eħtohme.

⁶ Atamorepãko mã toto popyra eħtoħ ritoh poko, mame ynara ãko: “Tuaro toehse yna imehnō ryhmatoh poko, yna onenepyyra tuisa tō eħtohme,” ãko mã toħ repe.

Tupime enetuputyry mana ahno osenetuputyry ikurohtaο xine.

⁷ Yrome typyre ekomãko Ritonōpo mana toto pona, mōtoino rokē tapurosēme exīko mã toto.

⁸ Toto enahkãko Ritonōpo mana aomirykō pokoino;

mokaro eneryhtao imehnomo a, osenuruhkâko mã toto.

⁹ Ahno emero enaromÿke exïko;
Ritonõpo nyrytÿã poko oturũko mã toto,
osenetupuhnõko mã toto
inyriry tõ poko tyjamitunuru ke.

¹⁰ Zae ehtoh poko exiketõ atâkyemâko mã toto
Ritonõpo nyrytÿã poko; imaro osewomâko mã toto.
Emero aomiry omipona exiketõ
Ritonõpo eahmâko mã toto.

65

“Kure mase,” katopo tykyrysã apoiry poko

Tawi nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.

¹ Ritonõpo, zae nase oeahmary yna a ypy Xiã po, yna omihpyry ae ro
ynanekarory
enepyyrororopa oya tokarosẽme.

² Yna otururu etaneme oexiryke, oya ahno emero
nono põkõ oehnõko mana oeahmase

³ tyrypyhpyke yna exiryke.

Typoremâkase ynanase popyra yna ehtoh ke,
yrome yna rypyry korokâko mase.

⁴ Tâkye mã mokaro onymenekatyamo,
oya oehnõko mã toto atapyĩ taka ehse!
Tâkye exïko ynanase, tuesapare exiketõ samo,
okyryry kurã poko Atapyĩ tao,
amaro Oturutoh kurã tao.

⁵ Ritonõpo, yna ezuhnõko mase orẽpyra
yna riryke oya, ajamitunuru enepõko mase yna a yna pynanohtohme
oya.

Sero nono etyhyry põkomo te, tuna konõto moino exiketõ roropa tosẽkõme
oenetupuhnõko mã toto.

⁶ Ypy tõ tosaka tyrise oya ajamitunuru ke,
moro ke jamihmehxo oehtoh tonepose oya.

⁷ Tuna konõto panaikato exikety mynyhme
tyripõko mase pohkane konõto roropa,
ahno imoimhãkõ kui katoh roropa
mynyhpãkapõko mase.

⁸ Onyrytÿã eneryke tyya xine sero nono põkõ emero
osenuruhkâko mã toto.

Onyriry eneryke tyya xine kohtãko mã toto tâkye
toexirykõke nono etyhyry poe nono etyhyry pona.

⁹ Sero nono pyno oehtoh enepõko mase, konopo
enehpõko mase nono ehxikatohme kure ehtohme.
Konopo oepyryke iporiry kumanohnõko mana,
morararo otyro zamaro nono exïko, eperytãko kure,
morara tyripose oya exiryke.

¹⁰ Konopo enehpõko mase itamurume tupito tõ pona,
nono ahkahpyry pona.

Moro nono tohxikase ahtao tũpore pyra exïko.

Otyro ahtanohpōko mase.

¹¹ Toehsehxo ahtao otytyko apoīko itamurume,
onekarohpyry, kure oexiryke.

Emero pata tō po tonahsē nae pitiko rokē pyra.

¹² Ona po onahpoty ahtāko,
pehme mana kāneru tō ke;
somohmā po atākyemāko roropa mā toto.

¹³ Ekykō tuhke jakanahmā ao exīko mā toto.
Anarykatyākō eperytāko tiriiku tōkehko.
Emero kohtāko, eremiāko, tākye toexirykōke.

66

Ritonōpo eahmary, "Kure mase," katoh ke

Saumu, eremiatoh tokarose eremiatetō tuisary a.

¹ Ritonōpo eahmatoko, okohtatohkō ke,
ātākyemarykōme emero sero nono pōkomo!

² Oeremiatoko eya, eahmaryme:
"Kure mase, Ritonōpo Imehxo," kahtoko eya.

³ Ynara kahtoko eya:
"Onyrytā pokoino osenuruhkāko ynanase!
Ajamitunuru imehnō jamitunuru motye exiryke,
emero ozehno exiketō tosekumuru po
porohnōko mā toto oēpataka.

⁴ Sero nono pōkō emero oeahmāko mā toto,
eremiāko mā toto, oeahmaryme,
eremiāko mā toto imehxo oekaroryme."

⁵ Osehtoko Ritonōpo nyrytā enese,
orēpyra nase tynyrytā poko ahno pynanopyry poko.

⁶ Nonome tuna konōto tyripose eya.
Tupupurukō po kytamuru tō toytose tuna akuohse.
Mōroto tākye sexiātose inyryhpyry poko.

⁷ Tyjamitunuru ke tuisame exikehpyra mana jūme, imeimehnō nonory pōkō
enēko mana. Ah Ritonōpo zehno exiketō tyvore mākasēme nexī toto!

⁸ Ah emero ahno tō Ritonōpo Kuesēkō eahmā toto! Oeremiatoko opore
eahmatohme.

⁹ Towomase kymarokō eya, isene kuehtohkōme,
takorehmase kymarokō eya epukara kuehtohkōme.

¹⁰ Ritonōpo, tukupse ynanase oya; parata kuhtoh
samō apoto ke, moro sā tukupse ynanase oya.

¹¹ Tynomose yna oya apoitoh pona yna epukatohme,
yna motary pona omoxinety tō tyrise roropa oya.

¹² Yna tytūtūmapose oya yna zehno exiketomo a.
Apoto kuroko ynanytoase, tuna kuroko roropa,
yrome seromaroro kuenepyatose ropa
osa towomaneke exikety pona.

¹³ Atapyī taka ynekarory tō arōko ase
jahkatohme tytororo;

jomihpyry ae ro ynekarory ekarōko ase oya.

¹⁴ Moro ekarōko ase, tykase ywy oya
popyra ehtoh toehse ahtao ya.

¹⁵ Kaneru tō ekarōko ase oya jahkatohme
apoto apō pona;

pui orutua zahkāko ase, poti tō maro,
mame orexīto onuhnōko mana kakoxi kapu aka.

¹⁶ Osehtoko, amarokō emero Ritonōpo omipona
exiketomo, jomiry etatoko,
inyrihpyry ya ekarōko ase oya xine.

¹⁷ Tykohmase ynororo ya jakorehmatohme;
mame eahmase roropa eremiatoh ke.

¹⁸ Aryhnaka yrypyry onekaropyra jahtao
jomiry onetara Kuesēkō exiry.

¹⁹ Yrome jomiry totase Ritonōpo a rahkene,
jotururu eya totase.

²⁰ “Kure mase, Ritonōpo,” āko ase eya
typanary anapurūpyra aexiryke, tōturuse
jahtao eya, ypyno exikehpyra roropa aexiryke.

67

Kure mase, Ritonōpo

Saumu, eremiatoh tokarose eremiaketō tuisary a.

¹ Ritonōpo, yna onuānohpyra exiko,
kure rokē yna tyriko! Yna pyno exiko,

² tyriry se oehtoh waro
sero nono pōkō ehtohme, emero;
typynanopyrykō se oexiry waro imeimehnō
nono pōkō ehtohme porehme.

³ Ritonōpo, oeahmary se ase imehnō nonory pōkomo a!
Emero nono pōkomo a oeahmary se ase!

⁴ Imehnō ahno tākye exiry se ase, eremiatohme atākyemaryme zae ahno
apiakaryke oya,
zae sero nono pōkō aroneme roropa oexiryke.

⁵ Ritonōpo, oeahmary se ase imehnō nonory pōkomo a!
Emero nono pōkomo a oeahmary se ase!

⁶ Tykyrysā zamaro nono exiryke
tonahsā itamurume toehse.
Ritonōpo, Kuesēkomo a kure rokē tyrise sytatose.

⁷ Eya kure rokē tyrise sytatose;
ahno tō emero, sero nono pōkomo Ritonōpo
waro toto ehtohme aomipona ehtohme roropa!

68

Izyraeu tō orēpyra ehtopōpyry poko

Tawi nymerohpyry. Eremiatopo. Inekarohpyry eremiaketō tuisary a.

¹ Owōnōko Ritonōpo mana tyzehnotokō enyohtohme sapararahme ayto-tohkōme.

Ise pyra exiketō epāko mā toto, typoremākaposē toexirykōke.

² Orexīto aropory sā tyryrykane a,
moro sā toto aropōko mana.

Popyra exiketō osenahkāko mā toto Ritonōpo ēpataka,
mopuku epukuru tunatary samo apoto ke.

³ Yrome zae exiketō tākye rokē exīko mā toto,
atākyemāko mā toto Ritonōpo ēpataka.

Tākye toexirykōke eremiāko Ritonōpo poko mā toto.

⁴ Oeremiatoko Ritonōpo eahmaryme,
oeremiatoko kure aexiry poko.

Osema ikurākatoko esemaryme,
akurū po ytokety sā mana.

Esety Kuesēkōme mana;
atākyematoko ēpatao awahtao xine.

⁵ Poetōpo tō pynanohnōko Ritonōpo mana,
Tytapyī kurā tao isene exikety,
pytōpo tō ewomāko roropa mana.

⁶ Turumekase exiketomo a tapyi ekarōko mana
moro tao toto ehtohme,

āpuruhpyry taōkō tūtanohpōko ropa mana,
tōpokase sā toto ehtohme tākye rokē aehtohkōme,
yrome Ritonōpo omipona pyra exiketō
nono tonorē po rokē exīko mā toto.

⁷ Ritonōpo, opoetry tō tarose ahtao oya
ahno esaka pyra,
nono tonorē kuroko toytose awahtao,

⁸ nono tykytyky tykase, kapu poe konopo toehse
itamurume Ritonōpo oepūryke Xinai esemy,
Izyraeu tō Esē roropa.

⁹ Konopo itamurume menehpoase
ononory kurākatohme ropa,
patāpome sā toehse exiryke.

¹⁰ Opoetry tō tōsesarise moroto;
kure oexiryke tonahsē mekarōase tymōkomokākara a.

¹¹ Tynyriphopyry tokarose Ritonōpo a,
mame nohpo tō tuhkākomo a moro omi tarose:

¹² “Tuisa tō soutatu tō maro epāko mā toto,
typoremākase toexirykōke!”
Tytapyīkō tao mōkomo tapiakase nohpo tomo a
tynapoihpyrykomo topetōkara mōkomohpyry.

¹³ Utukuimo panono parata ke tyōtose, taporihke
zemime uuru kurā ke.

(Oty katoh toitoine amarokō tehme toehse kaneru tō esao etonato po?)

¹⁴ Tuisa tō typoremākaposē ahtao Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a newe
tonehpose eya, moroto ypy Saumō po.

¹⁵ Kaetokohxo ypy Pasā mana, ypy tō tuhke, zumo roropa mana!

16 Oty katohme matou ypy tō kaehxo exiketō poe Ritonōpo nymenekahpyry zumoxike sã enēko matou? Moroto jūme Ritonōpo ehse exīko mana.

17 Tykahu tō tuhkākō jamihmākō maro Ritonōpo Kuesēkō tooehse ypy Xīnai poe tosary kurā pona.

18 Tōnuhse ynororo kakoxī, tynamoto tō tuhkākō tarose tymaro; ahno nekarotyā tapoise eya, aomiry onymoipyra exiketō nekarotyā roropa tapoise eya. Moroto Ritonōpo Kuesēkō ehse exīko mana.

19 “Kure mase,” sykatone Kuesēkomo a. Kokoro rokē kuakorehmatorŷko mana tupime hkopyra kyrohmanohpotoh ehtohme yya xine omoxī hkopyra aehtohme roropa! Kypynanohnekōme mā ynororo.

20 Kuesēkō Kypynanohnekōme mana; Ritonōpome mana Kuesēkomo, kypynanohtorŷko mana oorihpyra kuehtohkōme.

21 Tyzehnotokō zupuhpyry hmōko mana, tyrypyrykō rumekary se pyra exiketomo.

22 Ritonōpo Kuesēkō ynara nase yna a: “Ozehnotokō enehpōko ropa ase ypy Pasã poe. Toto enehpōko ropa ase tūna konōto zue aē

23 oepytohkōme toto munuru ke, oekykō kaikuxi tunurukō ke toto munuru emēko mana.”

24 Ritonōpo orēpyrahxo oytory enēko mā toto emero, atakenaka ytoketō Ritonōpo ekahmāko, Jesē, omōnōko mana Tytapyī kurā taka.

25 Eremiakētō ytōko osemazuhme, mokaro mykapo etyhpyryme rue etonanomo. Mokaro rānao oryximākō ytōko mana tāpori tō etonanomo.

26 “Kure mase,” kahtoko Ritonōpo eahmaryme, oximōmākomo ipoetory tomo.

“Kure mase,” kahtoko Ritonōpo Kuesēkomo a, Izyraeu pakomotyamo.

27 Pējamī tō oehnōko osemazuhme, jekyry tuhke hkopyra exiryke; mokaro mykapo Juta tamuximākō oehnōko tyekyry tō maro; mokaro mykapo Zepurō tō tamuximākomo te, Napatari tō tamuxiry tō maro.

28 Ritonōpo, ajamitunuru enepoko yna a, ajamitunuru ke takorehmase yna exiryke.

29 Atapyī Jerusarē po, morotona tynekarorykō arōko tuisa tō mana,

30 Ejitu pōkō enaroximako, onokyroimo sã mokaro mana sapisapiriimo htao exiryke samo; Ritonōpo, imehnō nonory pōkō enaroximako; pui orutua kō sã mā toto typonōkō maro, oeahmatohto eya xine tosekumurukō po, parata enepyrhytao roropa eya xine tynekarorykōme oya. Sapararahme tōsetapary se exiketō aropoko.

31 Kowenu nenehpotyā oehnōko Ejitu poe;

Etiopia tō roropa oehnōko, tomarykō tanỹse kakoxi
tōtururume oya, Ritonōpo.

³² Oeremiatoko Ritonōpo eahmatoko, emero nono
pōkomo, oeremiatoko Kuesēkō eahmatoko!

³³ “Kure mase,” kahtoko Mokyro a, kapu ae kawaru po
ytokety a, moino ro kapu ao manā,
pakato ro mokyro.

Aomiry etatoko, konomeru konōto sā mana.

³⁴ Oturutoko Ritonōpo jamitunuru poko;
imehxo aexiry Izyraeu tō maro mana.
Ijamitunuru kapu ao mana.

³⁵ Ritonōpo imehxo mana Itapyī kurā tae aepyryhtao,
Izyraeu tō Esēme mana!
Tyjamitunuru ekarōko typoetory Izyraeu tomo a.

“Kure mase, Ritonōpo!” kahtoko.

69

Oturutoh Ritonōpo a tyryhmase ahtao

Tawi nymeroypyry, inekarohypyry eremietetō tuisary a.

¹ Ritonōpo kypynanohko!

Tuna zueme nexino ypymyry ae.

² Ikurepato htaka omōnōko ase zue aka,
tūporē pyra mana upupuru apōme.

Zue aka tomōse ywy, nerỹko ase tuna opotū exiryke.

³ Tapotūkehse ase: “Kuakorehmako!” kary poko.
Jesenary jetuhxo nase, jenuru piukah āko nase oopyry
eraximary poko, Ritonōpo Jesemy jakorehmase!

⁴ Yzehno exiketō tuhke mā toto, toto onyhtomapopyra
jahtao ro, ikuhpỹme toh mana jupuhypyry po
jūsety ehtoh motye.

Jamihme mā toto jenahkary se exiketomo,
ajohpe ehtoh ke jyhxirōko mā toto.
Imehnō mōkomory onematonanohpyra exiase repe,
yrome epehmapōko ropa mā toto ya.

⁵ Yrypyry ononēpyra ase owinoino, Ritonōpo;
tuaro mase putupyra jehtopōpyry poko.

⁶ Ritonōpo Jesemy, Jamihmehxo Exikety,
oenetupuhnanō ewomako ehxiropyra
toto ehtohme azahkuru jehtopōpyryke.

Ritonōpo Izyraeu tō Esemy, ah oeahmananō
ehxiropyra ypoko nexī toto.

⁷ Opyno jexiryke yronymyryme jyhxirotōh
toanahtose ya, toehxirose roropa repe ywy.

⁸ Imepỹ nonory pō sā toehse ywy jakorō tomo a,
katonōme sā ase ytapyī taōkomo a.

⁹ Atapyī pynohxo jehtoh apoto sā ukurohtao mana,
okerekerematopōpyry opoihtonanomo a

ypona toehse roropa mǎ kehko.

¹⁰ Yxitaryhtao te, otuhyra roropa jahtao
jotururuke oya jeunohnōko mǎ toto.

¹¹ Upo topuxiximǎ amururuhtao ya aorihtyǎ
hnamonanō samo, moro eneryke tyya xine
jeunohnōko mǎ toto, ypoihtōko roropa mǎ toto.

¹² Ypoko oturūko mǎ toto osema ae ytoketomo,
aetŷtyǎ roropa ypoko eremiǎko mǎ toto.

¹³ Yrome oya oturūko ase, Ritonōpo Jesemy.
Kuezuhko, Ritonōpo, ise oehtoh toehse ahtao
ypyno yronymyryme oexiryke.

Kypynanohko ōmihpyry ae ro.

¹⁴ Kuewomako omōpyra jehtohme ikurepato htaka;
kypynanohko yzehnotokō winoino,
nerypyra jehtohme tuna zue aka.

¹⁵ Ypona tuna onenehpopyra exiko tukumase ahtao;
zue ao ynerymapopyra exiko,
aorihtyǎ esaka ytopyra jehtohme.

¹⁶ Ritonōpo Jesemy, kure mase,
ypyno roropa mase ipunaka. Kuezuhko,
kuakorehmako, juānopyry se pyra oexiryke ipunaka.

¹⁷ Otonēpyra exiko ywinoino; kuezuhko seromaroro,
popyra ehtoh konōto toehse exiryke ya!

¹⁸ Osehko ya, kypynanohko;
kuewomako yzehnotokō winoino.

¹⁹ Yzehnotokō emero enēko mase,
ypoihtoh tonō eya xine waro mase, tuaro mase
jehxirotopōpyry poko tyhxirose jahtao eya xine.

²⁰ Jyhxirotoh pokoino sam āko ase ukurohtao,
tapotūkehse ywy jakorehmane oehpyra exiryke!
Ypyno exikety toraximase ya repe, yrome arypyra,
ypyno exikety pyra nexiase; jemuhkehkane oepyr
toraximase ya repe, yrome oehpyra tokurehse.

²¹ Omise toehse jahtao orihmato tyrise
ynapyry aka eya xine.

Tutunazehnase jahtao ikatainety tokarose ya jokurume.

²² Naeroro otuhtoh riryhtao eya xine,
ah nyporemāno, mokaro ryhmapotohme!

Otuhtoh konōto riryhtao eya xine,
ah tyryrhmasēme nexī toto, toto wānohtohme.

²³ Ritonōpo, tonurākōkara sǎ toh tyripoko!
Jūme jamihme pyra tyripoko toto!

²⁴ Mokaro zuānohko, toto zehno oexiryke,
jetunety ke epehmako toto orēpyra oexiryke!

²⁵ Ah toto esary irumekahpyry sǎ nexino!
Ah isene exiketō pyra nexino itapyīkō tao.

²⁶ Onuānohtyǎ rohmanohpōko mǎ toto,
anapurotyǎ tuarimary eunohnōko mǎ toto.

- 27 Mokaro rypyry imeroko apapē pokona emero;
toto onypynanohpyra exiko ipunaka.
- 28 Mokaro esety ikyryko isene exiketō papē poe,
ōmiry omipona exiketō esety maro pyra toto ehtohme!
- 29 Sam āko ase, tapotūkehse jakorehmane oehpyra
exiryke! Ritonōpo, kuanỹko, kypynanohko!
- 30 “Kure mase,” āko ase, eremiāko Ritonōpo
eahmaryme; “Onyrytā motye imehxo mase,”
āko ase, tākye jexiryke opoko.
- 31 Morara kary ya Kuesēkō zamaro mana
pui tō ynēkarory motye, pui orutua zuātahpyry,
totapasē motye apoto apō po.
- 32 Moro eneryhtao irohmanohpotyamo a,
tākye exīko mā toto.
Mokaro, Ritonōpo eahmananō sekese exīko mā toto.
- 33 Tymōkomokākara omiry etāko Ritonōpo mana.
Wenikehpyra mana typoetory tō poko
āpuruhpyry tao toto ahtao ro.

- 34 Ritonōpo eahmatoko kapuaōkomo, sero nono pōkō
roropa, tuna konōto maro, ikuaōkō roropa emero!
- 35 Jerusarē pynanohnōko mana.
Juta patary tō rīko ropa mana.
Moroto ipoetory tō exīko mana.
Osesarīko mā toto moro nono po: “Sero nono
ekarōko ase oya xine,” katopōpyry ae ro.
- 36 Mame moro nono esēme
exīko Ritonōpo poetory pakomotyamo.
Moroto ipyno exiketō exīko mana.

70

Oturutoh Ritonōpo a akorehmatohme (Saumu 40.13-17)

- Tawī nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketō tuisary a.
- 1 Ritonōpo, axī ke kypynanohko!
Jesēme mase; axī kuakorehmako, seromaroro!
- 2 Jetapary se exiketō poremākapory se ase oya.
Tuarō pyra tyripoko toto.
Tākye exiketō jetuarimary poko
iramapoko ropa, aehxirotokōme.
- 3 Ah ypoihtone tō typoremāse nexī toto;
Ah neramā toto toehxirotopōpyryke.
- 4 Ah tākye nexī toto:
“Ritonōpo Imehxo Kuesēkōme mana,” kananomo!
Tākye exīko mā toto typynanohse toexirykōke,
ah ynara nykā toto: “Kure kuhse Mase, Ritonōpo,
Imehxo Exikety.”
- 5 Ywy ase jamihme pyra te,
tytineruke pyra roropa ase;

Ritonõpo axī ke osehko jakorehmase!
 Ypynanohneme mase, Jesēme mase.
 Axī ke kuakorehmako!

71

Tamuhpōme exikety oturutoh Ritonõpo a

- 1 Ritonõpo Jesemy, jewaneneme mase;
 jūme yporemākapopyra exiko, jehxiroryino.
- 2 Kuakorehmako, kuewomako zae oexiryke;
 kuetako, kypynanohko roropa!
- 3 Ritonõpo, jesary jamihme exiko, topuimo samo,
 tapyi topu risē samo, josewomatohme!
 Jesary jamihme mase, topuimo; ytapyyiny topu risēme.
- 4 Ritonõpo Jesemy, kypynanohko
 popyra exiketō winoino.
 Kypynanohko azahkuru exiketō jamitunuru winoino,
 jetapary se exiketō winoino roropa!
- 5 Ritonõpo Jesemy, oenetupuhnōko ase;
 poetome ro jahtao omoro tonetupuhse ya Jesēme.
- 6 Moino ro oenetupuhkehpyra exiase;
 jenurutopōpyry poe towomase ywy oya.
 Jūme oeahmakehpyra ase.
- 7 Jenēko imehnō mana, tuhkākomo,
 osenuruhkāko mā toto, jewomatoh oya
 jamihme toehse exiryke.
- 8 Oeahmary poko kohmānōko ase;
 saeremehxo oehtoh ekarōko ase imehnomo a.
- 9 Jurumekara exiko seromaroro,
 tamuhpōme toehse jahtao.
 Wenikehpyra exiko ypoko jamihme pyra toehse jahtao.
- 10 Jepetōkara jetapary se mā toto;
 ykerekere māko mā toto.
 Atamorepāko mā toto joorihmapory poko tyya xine.
- 11 Ynara āko mā toto: “Mokyro turumekase
 Ritonõpo a; sekahmatone apoitohme kyya xine,
 ipynanohne pyra exiryke.”
- 12 Ritonõpo, ameke pyra exiko ywino!
 Kuakorehmako seromaroro, Jesemy!
- 13 Ynara se ase: typoremākase toto exiry se ase,
 tonahkase roropa mokaro
 ymaro osetapary se exiketomo!
 Ah mokaro yryrymary se exiketō aehxirohpyryme
 nexī toto; ah ihxitapātyāme nexī toto!
- 14 Oenetupuhkehpyra ase,
 oeahmāko ase itamurumehxo!
- 15 Zae oehtoh ekarōko ase;
 ypynanopyryke oya ekarory poko kohmānōko ase,
 josenetupuhtoh motyehxo moro ahtao ro.
- 16 Ritonõpo Jesemy, ajamitunuru poko oturūko ase;

zae oehtoh poko roropa,
anamonohpyra mase zae rokē oehtoh poko.

¹⁷ Moino poetome ro jahtao tamorepase ywy oya,
oturukehpyra ase seroae ro onyrytā kurā poko.

¹⁸ Seromaroro tamuhpōme ase, jūsety karimutume
toehse, jurumekara exiko, Ritonōpo!

Ymaro exiko ajamitunuru poko otururuhtao ahno a,
imehxo oehtoh roropa ekaroryhtao moxiamo a,
ipoenōkomo a ipakomotyamo a roropa.

¹⁹ Ritonōpo, zae oehtoh anamonohpyra mana,
kae exikety sā mana kapu poko.
Onyrytā imehxo mā kehko,
imep̄y pyra mana asā exikety.

²⁰ Popyra ehtoh tonehpose oya ya,
jetuarimatoh roropa, yrome yjamitunuru
ekarōko ropa mase ya,
jan̄ȳnōko mase orihpyra jehtohme.

²¹ Tuisamehxo jyriko mase,
jemuhkehkapōko ropa mase.

²² Rue ke, haapa ke oeahmāko ase rahkene.

Zae oehtoh anamonohpyra exiryke
oeahmāko ase Ritonōpo, Jesemy!
Onetaryme eremiāko ase, haapa maro,
Kurāme exikety, Izyraeu tō Esemy.

²³ Eremiāko ase tākye jexiryke,
rue etoryhtao oeahmaryme, eremiāko ase,
kohtāko yjamitunuru ke emero,
typynanohse jexiryke oya.

²⁴ Zae oehtoh ekarory poko kohmānōko ase,
yyryhmary se exiketō typoremākase exiryke,
tonahkase roropa toto exiryke oya.

72

Tuisa akorehmapory poko Ritonōpo a

Saromāo omihpyry.

¹ Ritonōpo, tuisamā amorepako zae ehtoh ke imehnō apiakatohme eya, zae
oehtoh samo! Zae oehtoh ekaroko eya

² ajohpe pyra aehtohme opoetry tō tuisaryme
aerokuruhtao, zae toto apiakatohme
tymōkomokākara tonekunohse ahtao
jamihmehxo exiketomo a.

³ Tymōkomoke ononory pōkō tyripoko,
opoetry tō akorehmako zae ehtoh poko toto ehtohme!

⁴ Tuisamā akorehmako zae tymōkomokākara
apiakary poko; etuarimaketō akorehmatohme,
imehnō enekunohnanō poremākatohme.

⁵ Ah opoetry tō oeahmā toto xixi nae ro ahtao,
ezurume nuno ahtao roropa, jūme enahp̄yme!

⁶ Ah mokyro tuisamā konopo sā nexino ona po,

aepyyrhtao onahpoty ehxikase nono poro.

7 Ah zae ehtoh poko exiketō nemā toto
isene ro mokyro ahtao.

Ah osetapara nexī toto, kure rokē toto ehtohme
ezurume nuno nae ro ahtao.

8 Tuisame exīko mana tuna konōto poe
imepỹ tuna konōto pona te,
tuna Eupyrati poe nono etyhpyry pona.

9 Ahno tō ona tonorē pōkō tosekumuru po
porohnōko mā toto ēpataka, epetōkara roropa
porohnōko mā toto tosekumurukō po
tōmytykō nono pokoxi mokyro ēpataka.

10 Expania tuisary tō, ahmōta tō tuisary roropa
tynekarorykō enehnōko mā toto eya, mokaro
roropa Arapia tuisary te, Etiopia tuisary roropa tynekarorykō enehnōko mā
toto eya.

11 Tuisa tō emero tosekumurukō po porohnōko
mā toto mokyro ēpataka, imeimehnō nonory
pōkō emero aomiry omipona exīko.

12 Tymōkomokākara pynanohnōko mana:
“Kuakorehmako ajōhpāme samo,” karyhtao eya xine; tytineruke pyra
exiketō maro, turumekase exiketō roropa.

13 Jamihme pyra exiketō pyno mana,
etuarimaketō roropa, takorehmaneke pyra exiketō pynanohnōko mana.

14 Mokaro pynanohnōko mana irohmanohpotoh winoino te, etaetapatoh
winoino roropa;
isene toto ehtoh sehxo mana ipunaka.

15 Ah mokyro tuisamā isene exikehpyra nexino!
Ah uuru nenehpō toto eya Arapia poe!
Ah noturū toto Ritonōpo a ipoko kokoro rokene,
kure rokē tyripotōhme eya, jūme!

16 Ah tiriiku tōkehko itamurume nexino
sero nono po!
Ah ypy tō poro tỹkyryneke nexino itamurume,
ypy tō Ripano pō samo!
Ah pata tō pehme nexī toto ahno ke
onahpoty samo ona po!

17 Ah tuisa esety poko jūme wenikehpyra ahno
nexī toto; imehxō aehtoh waro imehnō ehtohme
xixi nae ro ahtao!
Ah imeimehnō ahno tō emero kure toehtohkō
nekaropō toto Ritonōpo a,
kure mokyro tuisa ritopōpyry saaro eya.

18 Ritonōpo eahmatoko, Izyraeu tō Esemy!
Ynoro rokē morohne emero Rihpōme aexiryke.

19 Jūme Ritonōpo Imehxo Exikety eahmatoko!
Ah sero nono pehme nexino Imehxo Aehtoh ke!
Enara! Aō! Kure mana!

²⁰ Sero ke Ritonõpo maro Tawi, Jese mūkuru,
oturutoh tonõ nenahno.

73

Ritonõpo zae ehtopo

Asape nymerohpyry.

¹ Ajohpe pyra, kure Ritonõpo mana Izyraeu tomo a,
kure mana kure ehtoh poko exiketomo a
ikurohtao xine.

²⁻³ Yrome tymõkomokehxo popyra exiketõ
tonese ahtao ya, epyrypaketõ roropa,
amonopyise exiase Ritonõpo enetuputyry poko;
axĩtao rokẽ tuenikehse ywy kure Ritonõpo ehtoh poko,
mokaro zumoxike toehse jexiryke.

⁴ Popyra exiketõ etuarimara mã toto;
jamihme mã toto tyrohsẽke pyra exiryke.

⁵ Sam kara mã toto imehnõ etuarimaketõ sã
pyra, popyra ehtoh oehpyra eya xine mana.

⁶ Naeroro, epyrypãko mã toto
osenao riry samo tomepeoryme,
imehnõ ryhmãko mã toto upo amururu samo.

⁷ Tukurohtao xine popyra ehtoh poko rokẽ
osenetupuhnõko mã foto, osenetupuhkehpyra
mã toto imehnõ ryhmary poko.

⁸ Imehnõ eunohnõko mã toto, popyra ehtoh
poko omiãko mã toto.
Epyrypãko mã toto, osenetupuhnõko roropa
mã toto imehnõ rohmanohpory poko tyya xine.

⁹ Ritonõpo kapu ao kerekeremãko mã toto,
tuisame exiketõ sã imehnõ rohmanohpõko
mã toto taro nono po.

¹⁰ Morarame Ritonõpo poetory tõ roropa
toto omipona exĩko, zae toto ekarõko mã toto.

¹¹ Ynara ãko mã toto:
“Ritonõpo zuaro pyra exĩko mana;
sero onenepyra mã Ritonõpo Imehxo Exikety.”

¹² Popyra exiketõ ynara sã mã toto:
tymõkomoke itamurume mã toto,
mame itamurumehxo tytineruke exĩko mã toto.

¹³ Otarame toiparo rokẽ zae ehtoh poko exiase, yrypyry poko pyra roropa
exiase.

¹⁴ Ritonõpo, opoe sam kary poko
kohmãnõko ase.
Kokoro rokẽ ãmepyry ae tuãnohse ywy oya.

¹⁵ “Otarame toiparo rokẽ zae ehtoh poko exiase,”
tykase jahtao, opoetory tõ ehtoh sã pyra jexiry.

¹⁶ Naeroro morohne poko enetuputyry tukuhse ya
yronymyryme repe. Yrome tupimehxo nexiase ya.

¹⁷ Mame toytose jahtao Atapyĩ Kurã taka,
tonetupuhse ya popyra exiketõ etyhpory poko.

18 Mokaro rīko mase serehmā pona,
toto emapōko mase aorihtoh pona.

19 Axī tonahkasēme exīko mā toto,
etyhpyrykō popyra mana ipunaka.

20 Yrome, Ritonōpo, mokaro popyra exiketō poko
wenikehnōko mase, tōsenehtopōpyry poko
tuenikehse ahno ehtoh sā typakase ropa ahtao.

21 Josenetupuhtoh itū ahtao, sam tykase roropa
jahtao ukurohtao,

22 tuaro pyra exikety sā exiase onokyro samo;
onenetupuhpyra exiase.

23 Moro sā jahtao ro amaro ro ase,
jemary apoiko mase.

24 Zae jarōko mase jamorepatoh ke oya.
Mame etyhpyryme tākye rokē jarōko mase oesaka.

25 Kapu ao omoro rokē mase ymaro.
Amaro jexiryke oty se ro hano nono po?
Arypyra, tākye rokē ase opoko.

26 Upū jamihme pyra exīko josenetupuhtoh roropa,
yrome Ritonōpo yjमितunurume mana,
ynoro se rokē ase tākye jehtohme.

27 Orumekananō orihnōko mā toto,
mokaro enahkapōko mase ōmiry omipona pyra exiketomo.

28 Yrome ywy, tākye rokē ase Ritonōpo maro jahtao!
Ritonōpo Jesē rīko ase jesaryme jamihme;
imehnō zurūko ase inyrytā kurā poko emero.

74

Ritonōpo, opoetry tō poko wenikehpyra exiko!

Asape nymerohpyry.

1 Ritonōpo, oty katohme turumekase yna oya
jūme samo?

Oty katohme yna zehno mahno?

Yna esēme mase, kaneru sā ynanase oeky tō samo,
opoetryme ynanase.

2 Wenikehpyra exiko opoetry tō poko,
tymenekase toto oya pake opoetryme toto ehtohme.
Typynanohse toto oya imehnō namotome toto ahtao,
amaro toto ehtohme.

Wenikehpyra exiko ypy Xiāo poko, oesahpyry.

3 Ytoytoko senohne patāpo tō poro:
Atapyī mōkomohpyry emero tonahkase yna
epetōkara a.

4 Atapyī tao oepetōkara tykohtase orēpyra toehtohkō poko tākye toehtohkōke,
moroto pāteira tyrise eya xine, orēpyra toehtohkō enetupuhpotohme.

5 Apotopokō akohnanō sā toh nexiase,
wewe akohnōko tywyrykō ke.

6 Tywyrykō ke te, mate tōkehko ke
atapyī emepory tō wewe risē tonahkase eya xine.

7 Atapyĩ Kurã tykararahse eya xine, nono pona
tomase, tyahkase eya xine;
Oesary nuriame tyripose eya xine, oeahmatoh esary.

8 Ynara tykase toto tukurohtao xine:
“Senahkatose toto emero porehme.”
Oesary kurã tyahkase toto a emero,
sero Izyraeu nonory po.

9 Onyriry tō ajamitunuru ke onenepyra toehse yna,
urutō pyra toehse roropa mana;
otara ahtao serara sã exikehnōko ropa nae?
Zuaro pyra ynanase.

10 Ritonōpo oty po ahtao yna eunohkehnōko
yna epetōkara nae?

Jūme oeunohkehpura toh exīko nae?

11 Oty katohme yna akorehmary se pyra hmahno?
Oemary anỹko mokaro wānohtohme.

12 Yrome omoro, Ritonōpo, moino ro yna Esēme mase.
Tuhke rokē typynanohse ynanexiase oya.

13 Ajamitunuru ke tuna konōto tapiakase oya,
zakareimo zupuhpyry takurihmose oya nakuao.

14 Zakareimo Rewiatã zupuhpyry takurihmose oya;
ipũ typahse oya onokyro tō zohme ona po.

15 Tuna enatyry tō tyrise oya iporiry tō roropa,
tuna inunō tonore tyripose oya.

16 Ēemepury tyrise oya ikohmamyry roropa,
xixi tyrise oya esaka, nuno roropa,
xirikuato tō roropa emero tosaka xine.

17 Sero nono ehpiry tō tyrise oya,
jeimamyry tyrise oya ikonopory roropa.

18 Ritonōpo yna Esemy, wenikehpura exiko
oeunohkehpura oepetōkara exiry poko.
Popyra ehtoh poko mā toto, opoihtōko mā toto.

19 Opoatory tō Izyraeu onekaropyra exiko
epetōkara a, takorehmaneke pyra toto ahtao.
Opoatory tō tyryryhmase exiketō poko,
wenikehpura exiko!

20 Wenikehpura exiko ōmihpyry poko,
totapose oya yna a.

Imehnō etapāko zehnotokō mana,
emero rokē po ikohmamyryhtao.

21 Tyryryhmase exiketō onyhxiropopyra exiko,
yrome ah tymōkomokākara oeahmã toto
omise exiketō roropa.

22 Owōko, Ritonōpo, onyriry ewomako!
Wenikehpura exiko, awaro pyra exiketō
oeunopyry poko kohmānōko mā toto.

23 Wenikehpura exiko oepetōkara kui kary poko
ozehno toehtohkōke, panaikato onyrikehpura
roropa oepetōkara mana.

75

Ritonõpo, zae apiakaneme

Asape nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.

¹ “Kure mase,” äko ynanase oya, Ritonõpo.
 “Kure mase,” äko ynanase ameke pyra oexiryke.
 Imehxo oexiry poko oturũko ynanase,
 onyrytã osenuruhkatoh kurã ekarõko ynanase.

² Ritonõpo ynara äko:

“Apiakatohtymenekase ya, zae apiakãko ase.

³ Sero nono põkõ emero tykytyky karyhtao ro,
 nono roropa tykytyky karyhtao,
 apõ tõ kurãkãko ase tũpore aehtohme.

⁴ Popyra exiketomo a ynara äko ase:
 Imehnõ motye kure osekaropyra ehtoko;

⁵ orẽpyra oehthkõ poko epyrypara ehtoko, äko ase.”

⁶ Ahno wãnohtoh oehpyra mana xixi tũtatoht
 wino te, xixi omõtoht wino roropa, inikahpoino te, ikurenaeino roropa.

⁷ Ritonõpo kuapiakatorỹko mana;
 ynoro rokẽ zae pyra exiketõ apiakãko mana,
 imehnõ iiryryryme pyra ekarõko mana.

⁸ Kasana nae Ritonõpo Kuesẽkõ emahpo eukuru
 jehnahpyry ke pehme, zehno ehtõh ke.
 Moro ekamõko mana, popyra exiketõ okurume,
 ênõko mã toto emero porehme eukuru enahtõh pona.

⁹ Yrome ywy oturukehpyra ase Ritonõpo,
 Jako Esẽ poko, eremiãko ase eahmaryme.

¹⁰ Popyra exiketõ jamitunuru enahkãko mana;
 yrome Ritonõpo omipona exiketõ
 jamihmehxõ exiko mã toto.

76

Ritonõpo orẽpyra Exikety

Asape nymerohpyry. Eremiatopo. Inekarohpyry eremiaketõ tuisary a.

¹ Ritonõpo waro Juta põkõ mã toto;
 imehxõ aexiry waro mã Izyraeu tomo.

² Tapyike mã ynororo pata Jerusarẽ po;
 tosao mana ypy Xião po.

³ Moroto tyzehno exiketõ pyre tytahtahkase eya;
 toto osewomatoht tonõmo, tapema tõkehko,
 ipyrekõ emero tonahkase eya.

⁴ Xixi motye saereh äko mase, Ritonõpo!
 Orẽpyrahxo mexiase toehse ropa awahtao
 ypy tõ poe ozehnotokõ poremãkaxõpo!

⁵ Mokaro soutatu tõ, jamihme exiketõ pyre
 tarose kehko emero;
 seromaroro nyhnõko mã toto toorihse,
 osewomasaromepyra toexirykõke.

- ⁶ Ritonõpo, Jako Esemý, mokaro enaroximaryhtao oya, kawaru tō maro epo ytoketō roropa toepukase, toorihse toto.
- ⁷ Ahno emero ouno mā toto. Oēpataka xikihme ehsaromepyra mā toto, zehno awahtao.
- ⁸ Kapu aeino “Awānohtorŷko ase,” karyhtao mokaro a; zuno toehse sero nono pōkomo, tymynyhpāse ropa toto,
- ⁹ towōse awahtao zae apiakatohme oya, mokaro emero tyrohmanohposā pynanohtohme oya sero nono po.
- ¹⁰ Oxiehno ahno ahtao ro toahmasēme exīko mase itamurumehxo; tōsetapakehse toto ahtao, orihpyra exiketō oseahmāko mā toto oeahmaryme.
- ¹¹ Onekarorykō enehtoko Ritonõpo Kuesēkomo a ōmihpyry ae ro; osehtoko imehnō nonory pōkomo, moe pyra exiketomo, onekarorykō enehtohme Ritonõpo a. Tōmiry omipona imehnō ripōko mana emero porehme;
- ¹² kowenu poetory tō, epyrypaketō, poremākapōko Ritonõpo mana. Zuno imehnō nonory pōkō tuisary tō ripōko mana.

77

Emuhkehkatoh emynyhmaryhtao

Asape nymerohpyry, osekarotōhme Ritonõpo a.

- ¹ Opore Ritonõpo kohmāko ase; opore ikohmāko ase, mame jomiry etāko mana.
- ² Popyra ehtoh toehse ya ahtao oturūko ase
Kuesēkomo a koko, jemary anŷnōko ase
jotururume eya, yrome jemuhkehkara mana.
- ³ Osenetuputyryhtao Ritonõpo poko
pusuh kapitōko ase;
ipoko emynyhmaryhtao sekese pyra exīko ase.
- ⁴ Jynyhmapopyra Ritonõpo mana;
torētykehxo jexiryke oturusaromepyra ase.
- ⁵ Pake ehtopōpyry poko osenetupuhnōko ase,
poetome jehtopōpyry poko roropa.
- ⁶ Wenikehpyra ase jeremiatopōpyry poko koko ahtao.
Emynyhmāko ro ase ukurohtao,
ya rokē ynara ekaropōko ase:
- ⁷ “Jūme yna rumekāko Kuesēkō nae?
Jūme Ritonõpo zamaro ehsaromepyra ynanae?”
- ⁸ Yna pyno pyra toehse nae?
Aomihpyry yna a tymyakāmase hnae?
- ⁹ Tuenikehse Ritonõpo nae yna pyno toexiry poko?
Yna pyno toexiry tymyakāmase hnae
yna zehno toehtoh ke?”
- ¹⁰ Mame ynara tykase ywy: “Popyrahxo nase
kuakorehmarykō se pyra toehse Ritonõpo Imehxo
Exikety mana, pake toehtopōpyry sā pyra.”

- 11 Ritonõpo, wenikehpyra ase onyrytã kurã poko, ajamitunuru ke!
Osenetupuhnõko ase onyrytã osenuruhkato
poko pake ahtao.
- 12 Osenetupuhnõko ase emero onyrytã poko,
emynyhmäko ase onyrytã poko emero ajamitunuru ke.
- 13 Ritonõpo, onyrytã emero kure mana.
Imepÿ ritõ asã pyra mã ipunaka,
Imehxo Exiketyme mase.
- 14 Ritonõpome mase, ajamitunuru ke
kure ehtoh rokẽ rïko mase; imeimehnõ nonory
põkomo a ajamitunuru tonepose oya.
- 15 Ajamitunuru ke opoetory tõ typnanohse oya,
Jako pakomotyamo te, Joze pakomotyamo, enara.
- 16 Ritonõpo, oeneryhtao tuna tomo a tõserehse sã mã kehko, zueme exikety
tykytyky tykase.
- 17 Akurũ tomo a konopo tukuãse,
konomerume nexiase kapu ao,
xiaxiake neneneh tykase kapu poko.
- 18 Konomeru konõto tururume toytose epozakuroko;
nono saereh tykase nenenehkane ke,
nono tykytyky tykase, kywyh kywyh tykase roropa.
- 19 Pohkane kuroko xikihxikihme mytoase,
osema myriase zue kuroko,
yrome oputahpyry onenepyra toh nexiase.
- 20 Toky tõ kaneru tõ pyno exikety sã opoetory tõ
tarose oya, Moeze maro, Arão maro.

78

Ritonõpo typoetory tõ maro

Asape nymerohpyry.

- 1 Jepe tomo, etatoko zae omi Ritonõpo ehtoh poko,
otato ehtoko oururukõ poko ya!
- 2 Zae omi ekarõko ase oya xine, tuaro ehtoh poko,
tupimãkõ poko ãmorepatorÿko ase,
pake ehtopõpyry poko.
- 3 Morohne totase yna a,
tamorepase yna papa tõ nekarohpyry, aja tõ roropa,
tam tõ nekarohpyry roropa.
- 4 Morohne ononẽpyra sytatose kypoenõkomo a,
yrome oturũko sytatose kypakomotyãkomo a
Ritonõpo Kuesëkõ jamitunuru poko,
inyrytã poko roropa tyjamitunuru ke,
osenuruhkatoh tonõ kehko inyrytamo.
- 5 Tõmihpyry tokarose eya Izyraeu tomo a,
tynyriphopyry Jako pakomotyamo a.
Tõmiry ke tumũkuru tõ tamorepase eya
kytamurukomo a
- 6 inyripotyã waro ipakomotyã ehtohme,

imeīpo toto poenō tonuruse ahtao,
typoenō amorepatohme roropa eya xine.

7 Morara ahtao ynaroro Ritonōpo enetupuhñōko
roropa mā toto;

wenikehpyra exīko mā toto inyrytā poko,
mame inyripohpyry omipona
exikehpyra exīko roropa mā toto.

8 Morarame tytamurukō sā pyra exīko mā toto,
ahno ryhmary se exiketomo, omipona pyra,
mōpāme rokē Tosēkō Ritonōpo enetupuhñanomo,
axītao rokē omipona toehse toh kynexine.

9 Eparaī tomo, orutua komo typyreke
toh kynexine repe,
yrome etonatoh toehse ahtao toepase toto.

10 Ritonōpo a tōmiry totapose Izyraeu tomo a.
Yrome Ritonōpo omihpyry winoino toeramase toto,
inyripohpyry omipona se pyra toehse toh kynexine.

11 Tuenikehse toh kynexine inyrytā kurā poko
tyjamitunuru ke toto neneryme.

12 Toto tamuru tō neneryme, tynyrytā tyrise Ritonōpo
a tyjamitunuru ke ona Zoā po, Ejitu nonory po.

13 Tuna konōto tapiakase eya,
ikuroko Izyraeu tō arotohme;
pata apuru tō sā tuna tyripose eya, kaetokohxo.

14 Saereme ahtao, tarose toto eya akurū ke,
tykohmāse ahtao tarose toto apoto ezuru ke eya.

15 Topu tō konōto tyrakase eya ona tonorē po,
nono kurohtae roropa tuna ekarotohme eya xine
itamurume, imoihmākō okurume.

16 Iporiry tō enatyry tonehpose eya topu wino,
tuna serere katohme, iporiryyme.

17 Yrome popyra ehtoh poko ro kytamurukō
kynexine Ritonōpo neneryme;
moroto ona po Ritonōpo Imehxo Exikety
omipona pyra toehse toh kynexine.

18 Typoe xine Ritonōpo tukupose eya xine,
tōsē poko typenetatohkō tokaropose eya xine.

19 Tykerekereemase ynororo eya xine, ynara karyke:
“Otarame tōsē ekarosaromepyra Ritonōpo mana
ona po, ahno esao pyra!”

20 Ajohpe pyra topu konōto totapase eya,
mame tuna tutūtāpitose iporiryyme.
Yrome wyi ekarōkohxo ke hnae?
Tōsemy roropa ekarōkohxo ke hnae
typoetry tō zohme?”

21 Morara exiryke morara kary
etaryke tyya tyekūtapāse ynororo.
Apoto tukase eya typoetry tō wānohtohme.
Typoetry tō zēhnohxō toehse ynororo

22 Tosēkōme onenetupuhpyra toto exiryke,
typynanopyrykō onenetupuhpyra roropa toexirykōke.

- 23 Māpyra tōturuse Ritonōpo akuru htae kapu a
kaino toto epoe, omōtoḥ totapuruhmakase eya kapu aka.
- 24 Tiriiḥu risē panō tonehpose eya kapu aeino,
manā epukatoḥme, toto napyryme.
- 25 Naeroro kapuaōkō napyry tonahse ahno a,
Ritonōpo nenyohyā napyry.
Pitiko rokē pyra tonehpose eya, tuesapare toehse toto.
- 26 Morarame xixi tūtatoḥ wino tyryrykane
tonehpose eya, tyjamitunuru ke
ikurenaeino tyryrykane tyryry tykamexipose eya.
- 27 Ahno tō pona torō tō tuhke toepukase
putoḥ katoḥ samo,
isawā tuhke ehtoḥ samo tuna konōto ehpio.
- 28 Torō tō toepukase ahno esary rānaka,
tapyi tō zomye.
- 29 Naeroro tōtuhse toto, tuesapare toehse toḥ
kynexine, ipenetatoḥkō tokarose Ritonōpo a
eya xine exiryke.
- 30 Yrome otuhnōko ro toto ahtaḥ tuesapare pyra ro
toto ahtaḥ,
- 31 toto zehno toehse Ritonōpo kynexine,
totapase toto eya, orutua komo jamihmehxo exiketomo,
nuasemākō kurano, Izyraeu tomo.
- 32 Moromeīpo tyryrypyrykō poko ro
ipoetory tō kynexine;
tyjamitunuru tonepose ahtaḥ eya xine
Ritonōpo onenetupuhpyra toḥ kynexine.
- 33 Morara exiryke tonahkase toto eya,
tyryrykane tyryry katoḥ samo,
mōtoino rokē popyra ehtoḥ oehtopōpyry samo.
- 34 Yrome toitoine totapase toto ahtaḥ eya,
tupise ynororo orihpyra exiketomo a;
toeramase ropa toto tyryrypyrykō rumekary se
toehse toto, yronomyryme tōturuse toto Ritonōpo a.
- 35 Mame wenikehpyra toehse toto towomanekōme
Ritonōpo ehtoḥ poko, topu konōto samo;
Ritonōpo Imehxo Exikety poko wenikehpyra toehse
toto Typynanohnekōme.
- 36 Toepypypase rokē ynaroro repe tōmiryḥkō ke,
yrome ajohpe rokē toḥ kynexine.
Onekunohto rokē aomiryḥkō kynexine emero.
- 37 Zae pyra toḥ kynexine ikurohtaḥ xine
aotururukohtaḥ Ritonōpo a, inetapohpyry omipona pyra roropa toḥ
kynexine.
- 38 Yrome typoetory tō wānopyry
se pyra Ritonōpo kynexine.
Toto onenahkara kynexine, toto rypyry tykorokase eya.
Tuhke rokē typoetory tō zehno toehtōḥ
tymynyhpākaposē eya totypohse ynororo toto zehno toexiry poko, toto
onuānohpyra toehtōḥme.
- 39 Wenikehpyra toehse ynororo,

ahnome rokē toexirykō poko,
 tyryrykane sã rokē toh nexiase,
 toytose ahtao eramara ropa mana.

40 Tuhke rokē Ritonõpo omipona se pyra toh
 kynexine ona po!

Tuhke roropa tãkye pyra tyripose ynororo eya xine!

41 Tuhke rokē tukupse ynororo eya xine, tãkye pyra Ritonõpo, Izyraeu tō Esē
 Kurã, tyripose eya xine.

42 Tuenikehse toto ijamitunuru imehxo ehtoh poko, typynanohtopõpyrykō
 poko roropa eya tyzehnotokō winoino,

43 inyrytã poko roropa tyjamitunuru ke ona Zoã po Ejitu nonory po.

44 Moroto tuna tō tyripose eya munume,
 iporiry tō wino tuna onēsaromepyra
 Ejitu pōkō kynexine.

45 Moromoro tuhke akurū sã tonyohse eya,
 toto erekohmatohme, pororu tō roropa
 itupikō nuriame ehtohme.

46 Taparara tō roropa tonyohse eya
 tykyrysã enahtohme, Ejitu tō narykatyã
 tonahkase eya xine.

47 Konopoimo ke tūporē sã topuxikiri samo,
 uwa tō tonahkase eya,
 kuenimã ke konõto wikeira tō tonahkase eya.

48 Toto eky tō pui tomo te, kaneru tō roropa
 totapase eya konopoimo ke, nenenehkane maro.

49 Tutuarimanohpose toto eya zehno toexiryke,
 tyekĩtapãse toexiryke inenyohtyã tooehse,
 toto orihmapotohme.

50 Toto zehno toehtoh onymynyhmãkapopyra
 kynexine, toto onypynanohpyra kynexine,
 yrome tyrohsē ke taorihmapose toto.

51 Emero tapyi tao apitoryme aenurutyã totapase
 eya Ejitu nonory po.

52 Moromeĩpo toky tō kaneru pyno exikety sã,
 Izyraeu tō tarose Ritonõpo a Ejitu nonory poe ona poro.

53 Tarose toto eya, toto ewomaryme
 enaromyra toto ehtohme;
 yrome epetõkara tynerymapose toto eya
 tuna konõto kua.

54 Izyraeu tō tarose Ritonõpo a tynonory kurã pona,
 ypy tō pona tynyporemãkatopõpyry pona.

55 Moro nono pōkō taropose eya moro nono poe,
 moro takã ipoetory tō omomyryhtao.

Moro nono tapiakase eya ekamotohme
 typoetory tō esaryme, Izyraeu tō osesaritohme
 mōkaro tapyinĩpyry tao.

56 Yrome Ritonõpo tukupse eya xine,
 Tosēkō Imehxo Exikety turumekase Izyraeu tomo a.
 Inyriphopyry omipona pyra toehse toh kynexine,

- 57 toeramase toh kynexine ewinoino,
tyryhpopākase ynororo eya xine tumykō ehtopōpyry
saaro, pyrou nyetokyry samo popyra taky ahtao.
- 58 Tyryhpopākase sã ynororo eya xine apoto apō
ritopōpyryke eya xine, imehnō ritō eahmaryme
tyzehno xine Ritonōpo tyripose eya xine,
tynyrityã ke tosekō myakãme tumoxike xine
tyripose ynororo eya xine.
- 59 Morohne eneryke tyya, tyekītapãse Ritonōpo
kynexine, typoetory tō Izyraeu turumekase eya.
- 60 Tytapyī kurã turumekase eya Xiro po,
tymaro oturutopo ahno rãnao.
- 61 Tōmihpyry ē tapoipose eya Izyraeu tō
zehnotokomo a, tyjamitunuru enetupuhpotopo,
imehxo toehtoh enetupuhpotoh roropa.
- 62 Typoetory tō zehno toehse ynororo,
taorihmapose toto eya toto epetōkara a.
- 63 Nuasemākō totapase tōsetapary poko toto ahtao,
oryximākō roropa niotara tokurehse toto
nuasemākō pyra exiryke.
- 64 Ritonōpo maro oturuketō roropa totapase kynexine,
toto onyhnamopopyra ipyxiamōpyrykō kynexine.
- 65 Morarame Ritonōpo typakase ropa, nyhxīpo samo,
orēpyra exikety sã tykohtase ynororo
aetymyhpory samo.
- 66 Topetōkara typoremākapose eya, toepase toto,
jūme ehxirokehpyra tyripose toto eya.
- 67 Joze pakomotyã turumekase eya,
Eparã tō onymenekara tokurehse ynororo.
- 68 Yrome Juta tō tymenekase eya,
ypy Xião roropa, ipyno exikety.
- 69 Tytapyī Kurã tyrise eya, tytapyī samo kapu ao,
jamihme moro tyrise eya sero nono
jamihme ehtoh samo jūme jamihme ehtohme.
- 70 Mame typoetory Tawi tymenekase Ritonōpo a,
tapoise ynororo eya kaneru tō esary wino
- 71 kaneru tō poko aerokuruhtao ro.
Izyraeu tō tuisaryme tyrise ynororo eya,
Ritonōpo poetory tō pyno exiketyme aehtohme.
- 72 Tomeseke sã Izyraeu tō pyno Tawi kynexine,
zae rokē exiketyme,
tuaro roropa kynexine toto tuisaryme toehtoh poko.

79

Tynonorykō pynanohpotoh Ritonōpo a

Asape nymerohpyry.

¹ Ritonōpo, ononory pona tomōse opoetory tō kara.
Atapyī Kurã tyripose nuriame eya xine,
Jerusarē takuhmopose eya xine, tonahkase mana.

- ² Opoetory tō ekepyry tynomose eya xine
kurumu tō zohme, onokyro tō zohme roropa.
- ³ Opoetory tō munuru tukuāse eya xine tuna samo;
Iporiry sā munu serere āko Jerusarē esemary kuroko,
ahno pyra toehse mana aorihtyā ekepyry zonētohme.
- ⁴ Imehnō nonory pōkō, ynakatonomory, yna poihtōko,
exianāko mā toto, yna eunohnōko mā toto.
- ⁵ Ritonōpo, otāto ahtao yna zehno
exikehnōko mahno?
Jūme yna zehno exikehpyra hma? Otaramē yna poko
tohne oehtoh ezehpyme sā mana, apoto samo?
- ⁶ Ritonōpo, mokaro zehno exiko opoetory tō kara,
imehnō nonory pōkomo, oeahmara exiketomo,
ōmiry omipona pyra exiketomo!
- ⁷ Yna, opoetory tō etapāko mā toto,
ononory enahkapōko mā toto.
- ⁸ Yna onuānohpyra exiko yna tamuru tō
rypyhpyry emetakame, yna pyno exiko seromaroro taomipohtomase
yna exiryke.
- ⁹ Yna akorehmako, Ritonōpo, yna Pynanohneme mase; yna ipynanohko, yna
rypyry ikorokako yna Esēme imehxo oexiryke.
- ¹⁰ Otyme kure imehnō nonory pōkō ynara
ekaropory opoko: “Otoko hnae Oesēkomo?”
Ritonōpo, ajohpame sā mokaro wānopyry enery se
ynanase opoetory tō etapahpōkomo.
- ¹¹ Tōmase exiketō āpuruhpyry taka pusuhkatoh
etako te, ajamitunuru ke mokaro ipynanohko,
tapiakase exiketomo aorihtohme.
- ¹² Ritonōpo, mokaro imehnō nonory pōkō zuānohko
7me opoihtotopōpyry eya xine emetakame!
- ¹³ Mame yna opoetory tō, oeky tō kaneru sā ynanase, yna Esēme mase.
Jūme “Kure mase,” kakehpyra ynanase,
yna poenō maro, yna pakomotyā roropa.
Eremiāko ynanase oeahmaryme, seroae te,
imeīpo roropa jūme rahkene.

80

Ritonōpo, yna pynanohko ropa

Asape nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketō tuisary a.

¹ Yna omiry etako, kaneru esē sā Izyraeu tō
Esemy! Yna otururu etako, oeky tō aroneme sā
mase yna Aroneme! Omoro mase typorohse Tuisa
Imehxo Exikety apō po, moroto kae kerupī tō epoe,

² osenepoko Eparaī tomo a te, Pējamī tomo a,
Manase tomo a roropa! Ajamitunuru enepoko yna a; osehko, yna ipy-
nanohkose.

³ Yna enehko ropa, Ritonōpo!
Yna onuānohpyra exiko,

mame typynanohsēme exīko ropa ynanase.

⁴Ritonōpo yna Esemy, Jamihmehxo Exikety, otoko ahtao opoetory tō otururu zehno exikehnōko mah?

⁵Yna emynyhmatoh mekarose yna a, yna napyryme, kasana pehme xity ke mekarose yna okurume.

⁶Imeimehnō nonory pōkō yna zomye exiketō osetapāko mā toto yna nonory poko.

Yna epetōkara yna eunohnōko mā toto.

⁷Yna enehko ropa, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety!

Yna onuānohpyra exiko,

mame typynanohsēme exīko ropa ynanase.

⁸Ejitu nonory poe uwa zoko menehpone; imehnō ahno taropose oya moro uwa zoko arykatohme mokaro esahpyry po.

⁹Nono takorokase oya moro uwa zoko esaryme; imity tō tomōse mya nono aka, tomāse roropa kehko, moro nono typehkase eya.

¹⁰Somohmā tō toxiōtose amoriry tō jerutumā ke; apupari konōto motye amoriry tō tahtase.

¹¹Amoriry tō myahxo tahtase tuna konōto Metiteraneu pona, tuna Eupyrati pona roropa. Moro uwa zoko opoetory tō Izyraeume mana.

¹²Oty katoh apuru tō tytahkase oya mokyro zomye? Seromaroro osema ae ytoytoke tō epery ematonanohnōko mā toto.

¹³Pakira tō poinoko roropa itūtūmāko mā toto, iiryhmāko mā toto, imehnō onokyro tō roropa morohne enahnōko mā toto.

¹⁴Osehko ropa yna a, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety! Kapu poe yna eneko; osehko anarykahpyry pynanohse.

¹⁵Osehko uwa zoko pynanohse, anarykahpyry, sero amoriry ahtasenano, tyjamihtanohpose oya.

¹⁶Takohse mana yna epetōkara a, tyahkase roropa eya xine. Zehno mokaro eneko toto enahkatohme oya.

¹⁷Opoetory tō, onymenekatyā ewomako, ikurākako ropa toto, oxiekyry tōme tomākapose toto oya jamihme toto ehtohme.

¹⁸Orumekara ropa ynanase jūme; yna ewomako isene yna ehtohme. Morararo oeahmāko ynanase kure oehtoh poko.

¹⁹Yna enehko ropa, Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety!

Yna onuānohpyra exiko, yna pyno exiko.

Mame ipynanopyhpyryme ropa exīko ynanase.

81

Oseahmatoko, Ritonōpo Omiry omipona ehtoko

Asape nymerohpyry, inekarohpyry eremiaketō tuisary a.

¹ Oeremiatoko ātākyemarykōme Ritonōpo netaryme,
kuewomane kōme māna;

oeremiatoko Ritonōpo Jako Esē eahmaryme.

² Rue tōkehko etotoko tāpori tō roropa; tākye ehtoh etotoko rira tōkehko, haapa
tōkehko roropa.

³ Rueimo etotoko oseahmatoh ritohme nuno kasenato toehse ahtao zumome
nuno toehse ahtao roropa.

⁴ Morohne mā tyripose Izyraeu tomo a,
Ritonōpo Izyraeu Esē nyripohpyry.

⁵ Toytose Ritonōpo ahtao Ejitu pōkō poremākapose
tōmihpyry tokarose eya Izyraeu tomo a,
aomipona toto ehtohme.

Omi totase ya onoky omiry? Zuaro pyra exiase.

Ynara tykase:

⁶ “Ōparykō poe orohmanohpotohkō touse ya,
omoxinety ouru samo,
tymyhpokase ropa mexiatose ya,
ruto tō tijorō tō ke pehme onupuimara oehtohkōme.

⁷ Oetuarimarykohtao kykohmatose,
mame kypynanopyatose.

Moroto aotonemyhpyry sā jahtao
tyryrykane konōto ao, kuezukuatose.

Mame kukukuatose tuna enatry tō Meripa po.

⁸ Etatoko ke, ypoetory tomo, āmorepatohkō ya!
Izyraeu tomo otato oexirykō se ase ipunaka!

⁹ Jūme imehnō neponāmary oneahmara ehtoko,
imehnō ritō pyno pyra ehtoko ipunaka.

¹⁰ Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo,
ya touse amarokomo Ejitu nonory poe.

Ētakatoko, anahpatorŷko ase.

¹¹ “Yrome ypoetory tō jomiry etary se pyra
toh nexiase;

Izyraeu tō jomiry omipona pyra toh nexiase.

¹² Naeroro tyrypyrykō se exiketō sā toto tyripose ya,
typenetatohkō poko toto ehtohme.

¹³ Otato ypoetory tō ehtoh se exiase ipunaka,
Izyraeu tō jomiry omipona ehtoh yzāmaro exiry se!

¹⁴ Morara awahtao xine oepetōkara poremākapory ya,
ozehno xine exiketō wānopyry roropa.

¹⁵ Mokaro, yzehno exiketō tosekumuru po
porotyry jēpataka,
toto wānohtoh jūme exikehpyra exiry.

¹⁶ Yrome oya xine tiriiku kurā ekarory
anapyrykōme, ano zeni roropa ekarory oya xine
ōkurukōme tuesapare oehtohkō pona.”

82

Imehxo Ritonõpo mana Apiakaneme

Asape nymerohpyry.

¹ Ritonõpo tosao mana kapu po,
oximõmākō rānao; ritō tō rānao apiakāko mana:

² “Epo hnae zae pyra imehnō apiakary poko
oya xine, popyra exiketō anakōrehmara ehtoko.

³ Zae ehtoko tymōkomokākara a, poetōpo tomo a
roropa, ewomatoko toto;
zae rokē ehtoko tyrohmanohposamo a,
etuarimaketomo a roropā.

⁴ Imehnō motye kure osekaropyra exiketō
akorehmatoko, tytinerukākara roropa;
ipynanohtoko toto popyra exiketō winoino.

⁵ “Tuaro pyra matose, onenetupuhpyra;
xinukutumao rokē ytoytōko matose.
Zae ehtoh tonahkase sero nono po.

⁶ Ynara ase: ‘Ritōme matose; Ritonõpo Imehxo
Exikety poenōme matose emero porehme.’

⁷ Yrome orihñōko matose, emero rokē orihketō samo.
Isene oehtohkō enahnōko mana
imehnō tuisa tō poenō samo.”

⁸ Osehko, Ritonõpo, tuisame exiko sero nono Esēme.
Imeimehnō nonory pōkō emero okyryryme mā toto,
opoetoryme roropa.

83

Izyraeu tō epetōkara poremākapōko Ritonõpo mana

Asape nymerohpyry. Eremiatopo.

¹ Ritonõpo, mynyhme pyra exiko!
Tehme pyra exiko, oturuko ynanetaryme!

² Eneko ke! Ōmipona pyra oepetōkara mā toto,
ōmiry rumekāko ose pyra exiketomo.

³ Osenetupuhnōko mā toto tokare pyra
opoetory tō poremākapory poko tyya xine.
Osenetupuhnōko mā toto

mokaro ryhmary poko onewomatyā poko.

⁴ Ynara āko mā toto: “Ehmaropa! Izyraeu tō enahkase,
wenikehtohme toto esety poko jūme.”

⁵ Oepetōkara atae mā toto tōsenetupuhtohkō poko;
mokaro atae exiketō oporemākapory poko
ynara mā toto:

⁶ Etō pōkomo te, iximaeu tō maro;
Moape pōkomo te, hakarita tō maro;

⁷ Kepau pōkomo te, Amō tō maro, Amareke tō
maro, pirixteu tomo te, Tiro pōkomo, enara.

⁸ Axirio tō roropa osepepe toehse mokaro maro,
tyjamitunuru ke amonita tō akorehmāko,

moapita tō roropa, Ro pakomotyamo.

- ⁹ Ritonōpo, mokaro tyriko onyrihpyry sā mitianita tomo a, onyrihpyry sā Xisera poko, Japī poko roropa tuna Kisō po;
- ¹⁰ Typoremākase toh oya Ētoa po, ekepyry tō tymotase nono po.
- ¹¹ Ituisary tō tyriko onyrihpyry sā Orepe tomo a Zeepe maro; toto esē tō iporemākapoko Zepa poremākatopōpyry sā oya, Saumuna roropa.
- ¹² Ynara tykase toto exiryke: “Izyraeu tō nonory sapoitone kuesarykōme ehtohme, Ritonōpo nonoryme ahtao ro.”
- ¹³ Ritonōpo Jesemy, sapararahme mokaro aropoko putoh katoh samo, tiriiku pihpyry samo mya tarose ahtao tyryrykane a!
- ¹⁴ Itu zahkary sā apoto a, emory mā po apoto zukary sā roropa,
- ¹⁵ mya mokaro aropoko tyryrykane konōto ke, enaromŷke tyriko toto tyryrykane jamitu ke, wiriwirikane ke.
- ¹⁶ Ritonōpo yna Esemy, mokaro tyripoko aehxirotyā samo, ajamitunuru enetupuhpotohme eya xine!
- ¹⁷ Typoremākase tyripoko toto, jūme aehxirohpyryme toto ehtohme!
Ah norihno toto, iporemākatyāme toto exiryke ipunaka!
- ¹⁸ Zuario imehnō ehtohme:
Omoro rokē Ritonōpome mase, yna Esemy,
Tuisa Imehxo mase,
sero nono pōkō emero Esēme mase!

84

Omuhpe Ritonōpo Tapyī poko

Kora tō nymerohpyry, tokarose eremiaketō tuisary a.

¹ Kure potu Atapyiny, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, yzamaro mana!

² Moroto amaro jexiry se ase!

Omuhpe ase, Ritonōpo,

amaro Atapyī tao jexiry se jexiryke.

Upū ke porehme oeahmāko ase, eremiāko ase opoko,

Ritonōpo isene Exikety.

³ Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, Utuisary, Jesemy, okyryry apoto apō pūto tymŷ rīko torō tō mana, moroto tosarykō rīko parapī tō roropa mā toto, typoenō pyno toehtohkōme.

⁴ Tākye mā mokaro atapyī taōkomo, eremiakehpyra mā toto oeahmaryme.

⁵ Tākye mā mokaro onyjamihntanohtyamo,

osema ae toytorykō se exiketomo ypy Xiāo pona.

⁶ Aytorykohtao Jakanahmā Xity tō rānakuroko,
tuna enatryrke pehme exīko mana,
konopo oehpitoryke pēkamā pehme exīko roropa mana.

⁷ Aytorykohtao jamihmehxo exīko mā toto;
Ritonōpo Imehxo Exikety imehnō ritō tō Esē
enēko mā toto, Xiāo po.

⁸ Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety,
etako ke jotururu oya!
Otato exiko, Ritonōpo, Jako Esemý!

⁹ Ritonōpo, kure rokē yna ewomane tyriko,
yna tuisary, onymenekahpyry!

¹⁰ Kurehxo ya toiro ěmepýry aroporyhtao
Atapyī Kurā tao,
miúme ěmepýry motye taropose ahtao imepý po.

Kurehxo ya Ritonōpo Jesē tapyī omōtoħ tao
eraseme jahtao, popyrahxo ya tyrypyry poko
exiketō tapyī tao ehse.

¹¹ Ritonōpo Kuesēkō kuezurukōme mana,
kuewomane kōme roropa.
Zae ehtoh poko exiketō pyno mana.
Imehxo toto rīko mana.
Kurākō ekarōko roropa eya xine mana.

¹² Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, tākýe mā mokaro
tosēkōme oenetupuhnanomo.

85

Oturutoħ Ritonōpo a kure rokē ehtoh poko

Kora tō nymerohpyry, tokarose eremiaketō tuisary a.

¹ Ritonōpo yna Esemý, kure rokē mexiase
sero ononory poko;

Izyraeu tō tonehpose ropa oya,
tomākapose roropa toto oya.

² Opoetory tō rypyry emero tykorokase oya,
popyra toto ehtopōpyry onenepýra toehse mase.

³ Toto zehno pyra toehse ropa mase,
toħne oehstopōpyry wino toeramase ropa.

⁴ Yna enehko ropa, Ritonōpo yna Pynanohne,
penekehpyra exīko opoetory tō poko!

⁵ Jūme yna zehno exikehpyra hma?
Zehno oehtoħ jūme exikehpyra hnae?

⁶ Yna jamihtanohpoko ropa, morarahtao
yna, opoetory tomo atākýemāko ropa ynanase.

⁷ Ritonōpo yna Esemý yna pyno oehtoħ enepoko
yna a, yna ipynanohko roropa.

⁸ Ritonōpo omiry etāko ase;
kyya xine, typoetory tomo a tōmiry etapōko mana

kuewomarykō poko, torētyke pyra kuehtohkōme
eramara ropa kuahtao xine
ajoajohpe kuehtohkō pokona ropa.

- ⁹ Ajohpe pyra, tōmihpyry omipona se
exiketō pynanopyry se Ritonōpo mana,
kynonorykō po exikehpyra toehtohme,
Kypynanohnekōme.
- ¹⁰ Kypyno xine Ritonōpo ehtoh anamonohpyra
aehtoh maro oseporŷko mā toto;
zae aehtoh, osepeme se toehtoh maro
oseahmāko mā toto.
- ¹¹ Amonohpyra ahno ehtoh ahtāko mana
sero nono po porehme.
Zae Exiketyme, Ritonōpo kuenetorŷko mana kapu poe.
- ¹² Kyya xine kure ehtoh ekarōko
Ritonōpo Kuesēkō mana.
Mame kynonorykō po tykyrysā ahtāko,
itamurume exīko mana.
- ¹³ Zae ehtoh Ritonōpo esemazupurume ytōko
Kuesēkō esemaryme, aytotohme kukurohtaka xine.

86

Oturutoh Ritonōpo a akorehmapotohme

Tawi oturutopōpyry.

- ¹ Ritonōpo yna Esemy, jotururu etako,
kuezuhko roropa jamihme pyra jexiryke,
takorehmanekē pyra jexiryke roropa!
- ² Kypynanohko orihpyra jehtohme ōmipona jexiryke;
kypynanohko opoetoryme jexiryke,
oenetuputyryke roropa ya Jesēme.
- ³ Omoro mase Ritonōpo, Jesemy.
Naeroro juānohpyra exiko;
oya jotururu poko kohmānōko ase.
- ⁴ Ritonōpo, tākye kyriko ukurohtao,
oturukehpyra jexiryke oya!
- ⁵ Ritonōpo, kure mase, yna pyry korokāko mase,
yna pyno mase, emero oturuketō oya pyno mase.
- ⁶ Jotururu oya etako, Ritonōpo,
otato exiko kui karyhtao ya jakorehmatohme!
- ⁷ Popyra ehtoh toehse ahtao ya okohmāko ase,
jezukuruke oya.
- ⁸ Imepŷ asā exikety pyra mana, Ritonōpo;
imepŷ pyra mana onyrytā riry waro exikety.
- ⁹ Emero ahno onyrytā oehnōko,
tosekumuru po porohnōko mā toto oēpataka;
imehxo oehtoh eahmāko mā toto
- ¹⁰ jamihme oexiryke,
emese kure roropa oexiryke kurākō riry poko.
Omoro rokē mase Ritonōpo.
- ¹¹ Ritonōpo Jesemy, kuamorepako ise oehtoh ritohme,

mame ðimiry omipona exīko ase yronymyryme!
 Kuamorepako zae ðimiry omipona jehtohme
 opyno jexiryke.

¹² Ritonõpo Jesemy, oeahmāko ase yronymyryme,
 imehxo oehtoh onekarokehpyra ase imehnomo a.

¹³ Ypyno mase yronymyryme!
 Kypynanopyase jorihmapopyra imehnõ ehtohme.

¹⁴ Ritonõpo, epyrypaketõ oehnõko ya osetapase.
 Yzehno exiketõ jetapary se mā toto,
 ðimiry etary se pyra exiketomo.

¹⁵ Yrome omoro mase Ritonõpo yna Esemy,
 yna pyno Exikety;
 penekehpyra mase, kure rokē mase.

Õmihpyry anamonohpyra mase.

¹⁶ Kueneko ropa, juānohpyra exiko;
 kyjamihtanohpoko, kypynanohko roropa
 ðmipona jexiryke, ðmipona aja ehtopõpyry samo.

¹⁷ Ritonõpo Jesemy, kure oehtoh
 enetupuhpotoh ekaroko ya!
 Mame ypyno oehtoh eneryke yse pyra exiketomo a
 ehxirõko mā toto,
 jakorehmatoh oya eneryke tyya xine,
 jemuhkehkatoh oya eneryke roropa tyya xine.

87

Jerusarē, Ritonõpo patary

Kora tō nymerohpyry.

¹⁻² Ypy kurā po typatary tyrise Ritonõpo a;
 imehnõ pata tō motye Izyraeu tō nonory po,
 pata Jerusarē sehxo mana.

³ Etako pahne, Ritonõpo patary,
 aotururu kurā Jerusarē poko:

⁴ “Ahno esehatoryhtao ya jomiry omipona
 exiketõme, Ejitu esehotõko ase, Papironia roropa;
 Pirixitea pōkomo, Tiro pōkō maro, Etiopia pōkō roropa: mokaro rīko ase
 Jerusarē po aenurutyā samo.”

⁵ Pata Jerusarē poko ynara āko mā toto:
 ahno tō emero rokē nonory poe moro pata po
 osesarīko mā toto, mame Ritonõpo Imehxo Exikety mā moro pata rīko
 jamihme.

⁶ Ahno tō esety merõko Ritonõpo mana;
 mokaro emero Jerusarē pōkõme exīko mā toto.

⁷ Wāko mā toto, eremiāko roropa, ynara āko mā
 toto: “Jerusarē pokoino kure rokē sytatose, atākyemāko sytatose.”

88

Etuarimakety oturutoh Ritonõpo a

Kora tō nymerohpyry.

¹ Ritonõpo Jesemy, Ypynanohne, saereme ahtao
yxitary poko kohmãnõko ase,
koko roropa oẽpataka oehnõko ase.

² Jotururu oya etako;
otato exiko kui karyhtao ya jakorehmapory poko.

³ Popyra ehtoh tuhke toehse ya exiryke,
joorihtho ameke pyra toehse.

⁴ Imehnõ orihsasaka exiketõ sã ase;
tapotũkehse exikety sã ase.

⁵ Turumekase ywy aorihtyã ekepyry tõ rãnao;
soutatu tõ ekepyry sã ase, tõmase zonẽtoho aka;
mokaro sã ase tuenikehse aexihpyry sã oya,
towomase okohmasaromepyra mã toto.

⁶ Tõmase ywy oya aorihtyã ekepyry esaka,
mya eutary aka, xinukutumã aka.

⁷ Yzehno oehtoh omoxinety sã ypoko nase,
opoe pohkane tõ jakurihmõko mana.

⁸ Turumekapose ywy oya jepe tomo a,
nuriame exiketyme jenẽko mã toto.

Åpuruhpyry tao exiketyme sã ase, epasaromepyra ase.

⁹ Jetuarimary ke jenuru tonukehse sã mana.
Ritonõpo Jesemy, kokoro rokẽ okohmãko ase,
jemary anõnõko ase jotururume oya.

¹⁰ Ajamitunuru kurã enepõko mah aorihtyamo a?

Ësemãnõko ropa toh nae oeahmaryme eremiatohme?

¹¹ Otarama aorihtyã ekepyry esao oturũko mã toto yna pyno oehtoh poko,
nary!

Moroto enahkahpyry po oturũko toh nae
anamonoypyra oexiry poko? Arypyra.

¹² Otarama moroto xinukutumã ao ajamitunuru kurã osenẽko? Otarama
moroto tuenikehse ehtoh po anamonoypyra oehtoh enẽko toh nae?
Nary!

¹³ Ritonõpo Jesemy, okohmãko ase, kuakorehmako; kokoro rokẽ emepyry ae
oturũko ase oya.

¹⁴ Oty katoh jurumekãko mah, Ritonõpo? Oty katoh otonẽnõko mah
ywinoino?

¹⁵ Poetome jehtopõpyry poe toetuarimase ywy,
jorikyry ameke pyra nexiase; tapotũkehse ywy, omoxĩ sã juãnohtoh oya mana.

¹⁶ Zehno oehtoh ypona toehse pohkane konõto samo; japoijapoiry ke je-
nahkãko mase.

¹⁷ Jomyehmãko yzehno oehtoh mana zueme ehtoh samo; tapuruse ywy eya
xine, tyneryse sã ase zue ao.

¹⁸ Oya turumekapose ywy jepe tomo a, ypyno exiketomo a, seromaroro
ikohmamryry rokẽ tynamase jepeme.

- 1 Ritonõpo Jesemy, tahxime eremiãko ase
 yna pyno oehtoh poko.
 Jũme anamonohpyra oexiry poko ekarõko ase
 yna pakomotyamo a emero.
- 2 Yna pyno oehtoh enahpỹme mana; moro waro ase,
 anamonohpyra oexiry enẽko ase kapu ao,
 tyrise oya exiryke.
- 3 Ynara mase: “Ypoetory Tawi tymenekase ya,
 jomiry etapoase eya, ynara ase eya:
- 4 ‘Apary toiro tuisame exĩko mana, jũme.
 Tuisame apakõ ehtoh kurãkãko ase omyakãme jũme.’ ”

- 5 Ritonõpo, kapu tõ eremiãko mã toto
 onyrihpyry kurã poko,
 onenyohtyã kurãkõ eremiãko mã toto
 anamonohpyra oehtoh poko.
- 6 Imepỹ apanõ pyra mana kapu ao, Ritonõpo!
 Kapuaõkõ emero asã pyra mã toto.
- 7 Ouno mã toto kurãkõ tõximõse ahtao;
 osenuruhkãko mã toto oeneryke tyya xine.
- 8 Ritonõpo Jamihmehxo Exiketyme mase, yna Esemy!
 Imepỹ pyra mana jamihme Exikety asamo!
 Emero poko awahtao anamonohpyra mase, Ritonõpo.
- 9 Tuna konõto jamihme exikety poremakãko mase;
 pohkane tõ orẽpyra exiketõ mynyhpãkapõko mase.
- 10 Onokyroimo^{*} Raape takurihmoase oya, totapase oya;
 ajamitunuru ke oepetõkara typoremãkapose oya.
- 11 Kapu Esẽme mase, sero nono roropa;
 sero nono tyrise oya,
 epo exiketõ roropa emero porehme.
- 12 Inikahpoe ehtoh tyrise oya, ikurenae ehtoh roropa.
 Ypy tõ Tapoa te, Heremõ maro oeahmãko mã toto
 tãkye toehtohkõke.

- 13 Orẽpyrahxo mase!
 Ajamitunuru jamihme kuhse mana!
- 14 Tuisamehxo mase emero Esẽme roropa;
 ajohpe pyra mase, zae ehtoh poko rokẽ roropa,
 yna pyno mase,
 anamonohpyra roropa mase emero poko awahtao.

- 15 Tãkye mã mokaro toremiary ke oeahmananomo;
 õmiry omipona exiketõ roropa,
 saeremae ytoketõ sã oẽpataka.
- 16 Opoko atãkyematoh poko kohmãnõko mã toto,
 oeahmãko mã toto kure ehtoh poko oexiryke.

Ritonõpo a tõmiry etapotopõpyry Tawi a

- 17 Omoro, Ritonõpo, jamihme yna rĩko mase;
 kure rokẽ yna riryke oya, orẽpyra toehse yna.

* **89:10** Raape kynexine onokyroimo jamihmã esety; pakatokõ nekarohpyryme aexihpyry, popyra aexihpyryme, emero ryhmaneme roropa kynexine: Ritonõpo epetõkara enetupuhtohme.

- 18 Yna ewomane tymenekase oya.
Omoro mexiase Ritonõpo Izyraeu tō Esē kurano
yna tuisary ekarohpō yna a.
- 19 Pake ahtao, enepotoh ae moturuase
ōmiry omipona exiketomo a: “Soutatu akorehmase,
orēpyra exikety;
tuisame mokyro yriase, ynymenekahpyry ahno wino.
- 20 Ypoetory Tawi tymenekase ya tuisame ehtohme
typopase ynororo azeite ke ykyryry kurā ke.
- 21 Yjमितunuru imaro exikehpyra mana,
yjमितunuru poe orēpyra exīko mana.
- 22 Jūme onyporemākaposaromepyra exīko epetōkara mana; onyporemākara
exīko popyra exiketō mana.
- 23 Epetōkara akurihmōko ase,
zehno exiketō etapāko ase, toto enahkapōko ase.
- 24 Jūme anamonohpyra ase Tawi akorehmary poko,
ipyno exikehpyra ase,
yjमितunuru ke orēpyra exīko mana.
- 25 Inonory zumohxo tyrīko ase
tuna konōto Metiteraneu poe tuna Eupyrati pona.
- 26 Mame ynara āko ya mana: ‘Omoro mase papame
ya, Ritonõpo Jesemy,
topuimome mase ypynanohneme.’
- 27 Aenuruhpyry osemazuhme exikety imehxo ehtoh
ekarōko ase eya, imehxo mokyro rīko ase,
imehnō tuisa tō emero motye, sero nono po.
- 28 Jūme ipyno exikehpyra exīko ase,
jomihpyry ynetapohpyry eya onytyorōmara exīko ase.
- 29 Imeīpo ipakomotyā tuisame exikehpyra exīko mā toto, jūme tuisame exīko
ēnahpyra ro kapu ahtao.
- 30 “Yrome jomiry omipona pyra toehse
ipakomotyā ahtao, toto amorepatopōpyry
poko pyra toehse toto ahtao,
- 31 ynryipohpyry eya xine se pyra toehse toto ahtao,
jomihpyry omipona pyra toehse roropa toto ahtao,
- 32 toto wānohnōko ase iirypyrykō pokoino,
toto tuarimapōko ase azahkuru toto ehtoh emetakame.
- 33 Yrome Tawi pyno exikehpyra exīko ase,
tyrīko ase emero ynekarohpyry ae ro eya.
- 34 Anamonohpyra ase ynetapohpyry Tawi a,
tyrīko ase emero jomihpyry ae ro eya.
- 35 “Oтуруase toiro, jūme onytyorōmara jehtohme;
jomiry etapoase Tawi a zae Exiketyme jexiryke,
ajohpe exipyra ase eya.
- 36 Jūme typakōke exikehpyra exīko mana,
tuisame aehtoh ewomāko ase
xixi saereh karyhtao kapu poko.
- 37 Jūme exīko mana nuno ehtoh samo,
eneneme sā mana anamonohpyra mana kapu ao.”

Tuisa poremäkatopõpyry poko

- 38 Yrome seromaroro, Ritonõpo, tohne mase
onymenekahpyry poko, tuisame;
turumekase ynororo oya, typahse mã ynororo oya.
- 39 Õmihpyry totapose oya opoetory a repe,
yrome moro tamonohse oya, tuisame aehtoh
nuriame tyripose oya,
iparimã typahse oya nono pona.
- 40 Ipatary apuru tõ tytahkase oya,
itapyi tõ jamihmäkõ tonahkase oya.
- 41 Ytoytokeetõ ikuroko ematonanohnõko mã toto,
imõkomory enahkãko mã toto,
katonõ eunohnõko mã toto.
- 42 Epetõkara orõpyra tyripose oya,
täkye tyripose toto oya.
- 43 Tuisa pyre, tapema tõkehko taere pyra tyripose oya,
osetaparyhtao typoremäkapose ynororo oya.
- 44 Tuisame pyra mokyro tyripose oya,
tuisa apõ tomase oya nono pona.
- 45 Tamuhpõmehxo tyripose ynororo oya
tamuhpõme exipyra ro ahtao;
toehxirose ynororo yronymyryme,
tyripose exiryke oya.

Oturutoh typynanopyry ropa poko

- 46 Otãto ise ro Ritonõpo?
Jũme otonõnõko mah?
Otãto ise ro yzehno oehtoh nae apoto zatyry samo?
- 47 Wenikehpyra exiko okynã pyra isene jehtoh nase;
wenikehpyra exiko ahno emero onyrytã orihnõko mana.
- 48 Onoky isene rokẽ exiko nae, orihpyra ehtohme?
Arypyra, emero orihnõko mã toto.
Epasaromepyra mã toto toorikyrykõ winoino.
- 49 Ritonõpo, otoko hnae pake enetupuhpotoh
yna pyno oehtoh poko?
Otoko hnae õmihpyry onetapohpyry Tawi a?
- 50 Wenikehpyra exiko, Ritonõpo,
ywy opoetory eunohnõko mã toto,
eanahtõko ase ypoihtory ahno a,
awaro pyra exiketomo a.
- 51 Ritonõpo, tuisame onymenekahpyry
kerekemãko oepetõkara!
Emero rokẽ pona aytoryhtao eunohnõko mã toto.
- 52 Ritonõpo Kuesõkõ seahmatone kokoro rokene,
jũme, enara rokene.

90*Ritonõpo ahno maro*

Moeze oturutopõpyry

¹ Ritonõpo, yna tapyime mase,

moino ro apitorymā poe tarona.

² Ypy tō onyripyra ro awahtao,
sero nono onyripyra roropa awahtao, xixi tōkehko,
apitorymā poe Ritonōpome mase,
jūme exikehpyra mase.

³ Ahno a ynara āko mase:
“Eramatoko ropa, nonome ropa oehtohkōme,
oehtopōpyry sâ apitoryme,” āko mase.

Opo nonome exīko ropa mā toto.

⁴ Miume jeimamyry tyoro pyra mana
toiro ēmepyyry maro oya,
kokonie ehtopōpyry samo taropose ahtao;
enetoh koko sâ roropa axī sâ taropose ahtao.

⁵ Yna arōko mase tuna zueme ehtoh samo,
osenehtopōpo sâ axītao rokē ynanase.

Ātarykahmā sâ ynanase, ēmepyyry exipitory samo,

⁶ ahtāko te, ekutāko, mame mōtahtao
aremānōko mana, orihnōko ropa.

⁷ Tonahkasēme ynanase yna zehno awahtao,
yna zetū poko oserehnōko ynanase.

⁸ Yna rypyry tō rīko mase oēpataka,
tokare pyra popyra yna ehtopōpyry enetohme
saeremā aka.

⁹ Mōtoino rokē yna ehtoh tonahkaposēme exīko
tuhke pyra yna jeimamyry ahtao ro
yna zehno oexiryke;
orihnōko ynanase puti puti katoh enatyry samo.

¹⁰ 70me jeimamyry rokē arōpōko ynanase
isene exiketōme, jamihmehxo exiketō
otarame 80me arōpōko toorihthome,
yrome morara ahtao etaehnōko ynanase,
kure pyra exīko roropa.

Okynā pyra orihnōko, osenepyyra exīko ropa ynanase.

¹¹ Onoky tyehno oexiry jamitunuru waro nae?
Onoky enaromŷke toehse tyehno oehtoh pokoino?

¹² Yna amorepako okynā pyra isene yna ehtoh
poko taro, tuaro yna ehtohme yna kurohtao.

¹³ Ritonōpo, opoetory tō eneko ropa.

Otara ahtao yna zehno oehtoh enahnōko nae?

Yna poko oenupunako, opoenōme ynanase.

¹⁴ Yna autuhmako ēmepyyry ae,
yna poko oenupunaryke,
tuesāpare yna ehtoh pona, yna eremiatohme,
atākyemakehpyra yna ehtohme isene ro yna ahtao.

¹⁵ Tākye yna tyripoko, itamurume tākye yna ehtohme,
pake itamurume emynyhmatoh ekarotopōpyry sâ yna a,
moro jeimamyry tō ae toetuarimase yna ahtao.

¹⁶ Ajamitunuru enepoko yna a,
opoetoryme yna exiryke!

Onyrytyã kurã enepoko yna poenomo a,
yna pakomotyamo a, enara.

¹⁷ Ritonõpo yna Esemý, kure rokẽ yna tyriko!
Yna akorehmako yna erohtoh poko,
emero tyriry se yna ehtoh poko kure rokẽ ehtohme.

91

Ritonõpo Kuewomane komo

¹ Ritonõpo a ytokety osewomatohme, tehme
roropa ynororo ahtao Jamihmehxo exikety maro,

² zae ynara ãko eya mana:

“Omoro mase ypynanohne, jewomane roropa.
Jesẽme mase, Ritonõpo, oenetupuhnõko ase.”

³ Opynanohnõko Ritonõpo mana, apoitoh taka
omõpyra oehtohme tonẽse moro ahtao ro;

oewomãko roropa mana tyrohsẽ tõ wino
akuruhtara oehtohme.

⁴ Taporihke exikety typoenõ ewomary sã
taporiry zopikoxi oewomãko mana.

Amonõhkara mana, kokoro rokẽ amaro
exiko mana oewomatohme osewomatoh samo.

⁵ Oserehpyra exiko mase apoitoh poko koko,
oryhmatoh poko roropa saereme ahtao.

⁶ Enaromyra mase exiko tyrohsẽ poko koko,
tykohmãse ahtao,
orihmatoh poko roropa saereme ahtao.

⁷ Miume ahno totapase ahtao opũto,
10 miumãkõ totapase ahtao õmye,

oryhmara exiko mana.

⁸ Osenuhmãko mase,
popyra exiketõ wãnopyry enẽko mase.

⁹ Ritonõpo tyrise oya opynanohneme,
mokyro Imehxo Exikety oewomaneme;

¹⁰ morara exiryke popyra ehtoh oetapara
ekurehnõko mana, osetapaketõ oehpyra mã toto atapyĩ pũtokoxi.

¹¹ Tynenyoyhtã ripõko Ritonõpo mana
oewomatohme emero rokẽ pona oytoryhtao.

¹² Tomary ke ãpoiko mã toto epuhtãmara opupuru ehtohme topu tõ pona.

¹³ Opupuru ke reão tõ tũtũmãko mase, okoi tõ roropa, reão tõ osekatõ komo
te, okoi tõ orihmatõ komo.

¹⁴ Ynara ãko Ritonõpo mana: “Ypyno exiketõ
pynanohnõko ase,

Ritonõpome jenetupuhnanõ tosẽkõme ewomãko ase.

¹⁵ Ykohmaryhtao eya xine ezuhnõko ase,
aetuarimarykohtao imaro xine exiko ase.
Toto pynanohnõko ase, imehxo toto rĩko ase.

¹⁶ Isene toto ehtoh ke toto epehmãko ase;
toto Pynanohneme osenepõko ase.”

92

“Kure mase,” katohme Ritonõpo a

Eremiatopo.

¹ Ritonõpo yna Esemy, “Kure mase,” kary oya
kure nase! Kure roropa nase yna eremiary onetaryme Imehxo Exikety,

² yna pyno oehtoh ekarory pakeimo,
anamonohpyra oehtoh roropa ekarotohme kokonie pukuro,

³ haapa maro eremiäko ynanase oya, 10me toare exiketymä pokona.

⁴ Ritonõpo, onyrytã ajamitunuru ke
jäkyemäko mana!

Eremiäko ase, atäkyemäko onyrytã poko.

⁵ Ritonõpo, inunõ konõto onyrytã mana!

Õsenetupuhtoh tonõ tupime enetuputyry ya.

⁶ Tuaro pyra exikety zuaro pyra mana,
putuhtome exikety sero onenetupuhpyra roropa mana:

⁷ popyra exiketõ emänõko ätarykahmä samo,
azahkuru exiketõ tymõkomoke exiiko roropa, repe,
yrome tonahkasëme exiiko mä toto.

⁸ Omoro Ritonõpo tuisa imehxo mase,
emero esëme mase, jumanatome.

⁹ Zuaro ynanase, oepetõkara emero orihnõko mä toto, popyra exiketõ emero
typoremäkasëme exiiko mana.

¹⁰ Tyjamihtanohse ywy oya pui orutua itu htaõ samo; kure kyriase täkye
jehtoh ke.

¹¹ Jepetõkara poremäkatopõpyry tonese ya,
popyra exiketõ kui kary totase roropa ya.

¹² Zae ehtoh poko exiketõ kure exiiko, airiki tõ samo; orëpyra exiiko mä toto zae
ehtoh poko, apupari ahtary samo ypy Ripano po.

¹³ Wewe sä exiiko mä toto,
arykatyã sä Ritonõpo tapyĩ tao,
ahtäko kure Ritonõpo maro ofurutoh zarã po.

¹⁴ Tamuhpõme toehse ahtao kure ro exiiko mä toto zae ehtoh poko, epery-
taketõ samo, ahtäko ro, jamihme ro.

¹⁵ Moro imehnõ enetupuhpõko mana zae Ritonõpo ehtoh poko, Jewomane
zae rokë mana, azahkuru pyra mä ipunaka.

93

Tuisamehxo Ritonõpo mana, Kapu Esemy

¹ Ritonõpo Kuesëkõ tuisame mana.

Tuisamehxo ehtoh ke tupoke mana,
tymetyke ynororo tyjamitunuru ke.

Sero nono tyrise eya orëpyra sä esaka,
onysryhmasaromepyra imehnõ mana.

² Tuisame oehtoh onytyoromasaromepyra
imehnõ mana, jüme mase apitorymä poe.

³ Ritonõpo, tuna konõto zueme exikety opore tyryäko,
tuna konõto opore omiomitaketyme mä kehko,

pohkane konōto panaikato opore aryrykane samo.

⁴ Ritonōpo tuisamehxo mana kapu ao,
Jamihmehxo Exikety.

Tuna konōto jamitunuru motye jamihme mana,
pohkane konōto jamitunuru motye
tuna konōto kuaō jamihmehxo mana.

⁵ Ritonōpo, jūme ōmihpyry zae mana,
Atapyiny jūme oesary kurāme mana,
jūme exikehpyra mana.

94

Kuapiakanekō zae exiketyme Ritonōpo mana

¹ Ritonōpo yna Esemy, zae pyra exiketō
wānohneme mase!

Mokaro zehno oehto enepoko yna a!

² Ahno apiakaneme mase emero porehme;
owōko, epyrypaketō epehmako
toto nyrihpyry emetakame.

³ Ritonōpo, otoko na pixo popyra exiketō
tākye rokē exīko toh nae?

Otoko ehtoh pona, Ritonōpo?

⁴ Otokonahxo imehnō motye kure osekarōko toh nae,
epyrypāko roropa popyra tynyrirykō poko?

⁵ Ritonōpo, opoetory tō osanumāko mā toto,
ononory pōkō rohmanohpōko mā toto,
īkyryrykō ematonanohnōko mā toto.

⁶ Pytūpo tō etapāko mā toto, poetōpo tō roropa,
katonomo imehnō nonory poe aehtyā tarona
aorihmapōko mā toto.

⁷ Ynara āko mā toto: “Onenepyra Ritonōpo mana;
sero poko zuaro pyra Izyraeu tō Esē mana.”

⁸ Tamuxi tomo, putupyra exiketōme pyra ehtoko!
Otara ahtao tuaro exīko matou?

⁹ Ritonōpo kynexine kypanarykō rihpono;
oty katoh onetasaromepyra ynoro, ekarōko matou?
Kuenurukō rihpōme mana;

oty katoh onesaromepyra ekarōko matou?

¹⁰ Ahno tō zupokāko Ritonōpo mana;
toto onuānohpyra roropa hnae?

Sero nono pōkō emero amorepāko Ritonōpo mana;
oty katohme zuaro pyra ynoro, ekarōko matou?

¹¹ Ahno osenetupuhtoh waro Ritonōpo mana;
toiparo rokē kuosenetupuhtohkō ahtao moro waro mana.

¹² Ritonōpo yna Esemy, tākye mā mokaro tamorepase exiketō oya,
Ōmiry poko anamorepatyamo.

¹³ Torētyke pyra ehtoh ekarōko mase eya xine popyra ehtoh toehse ahtao,
yrome popyra exiketō esaryme eutary tahkasēme exīko zonētohme.

- 14 Typoetory tō onurumekara exīko Ritonōpo mana; tosēkōme tonetupuhnanō onynomopyra mana.
- 15 Zae ehtoh poko exīko ropa mā toto apiakatoh tao.
Mame kure ehtoh poko exiketō emero
moro zae ehtoh sehxo exīko mā toto.
- 16 Onoky towōse ymaro popyra exiketō poremākatohme?
Onoky ymaro nexiase popyra ehtoh poko exiketō akorekehkatohme?
- 17 Jakorehmara Ritonōpo ahtao axī toytose jexiry mynyhme ehtoh pona.
- 18 Ritonōpo Jesemy: “Orihnōko ase myhene,” ase ahtao, ypyno oehtoh ke tanŷse ropa ywy oya.
- 19 Torētyke jahtao, jetuarimaryhtao roropa
jemuhkehkapōko mase, tākye jyrīko ropa mase.
- 20 Osepeme pyra mase apiakananō maro ajohpe exiketōme toto ahtao,
zae pyra ehtoh rīko mā toto zae ehtoh samo,
- 21 oximōnōko mā toto ajohpe pyra exiketō akorekehkatohme, zae ehtoh poko
exiketō
popyra ekarōko mā toto, aorihmapotohme.
- 22 Yrome Ritonōpo jewomāko mana;
topuimo sã mana, ytapyiny jamihme exikety.
- 23 Apiakananō zae pyra exiketō wānohnōko mana zae pyra toto nyrytã
pokoino; toto enahkapōko Ritonōpo Kuesēkō mana popyra inryityākō
emetakame.

95

Eremiatoh sero Ritonōpo eahmatohme

- 1 Osehtoko, Ritonōpo Kuesēkō eahmase!
Seremiatone kuaťkyemarykōme Ritonōpo netaryme, kypynanohnekomo!
- 2 Ehmaropa ēpataka, “Kure mase,” katohme eya,
tākye rokē seremiatone eahmaryme.
- 3 Kuesēkō Ritonōpo Jamihmehxo Exiketyme exiryke, tuisa imehxo imehnō
ritō kō motye emero pohme.
- 4 Sero nono tytororo esēme mana, eutary tō poe
nono kurohtao ypy tō kaehxo exiketō pona.
- 5 Tuna konōto esēme mana tyrise tyya exiryke,
sero nono roropa inyrihpury tomary ke.
- 6 Ehmaropa, Ritonōpo Seahmatatose
kuesekumurukō po; kiesekumurukō po
syporohtone ēpataka Kyrihpōkōme aexiryke.
- 7 Kuesēkōme mana; ipoetoryme sytatose,
eky tōme sã sytatose kaneru tomo onahpoty po,
inyrihpury po, kypynanohnekōme mana.
- Seroae etatoko ke Ritonōpo omiry kyya xine:
- 8 “Putuhtome exiketō sã pyra ehtoko,
atamurukō ehtopōpyry sã pyra Meripa po,
Masa po ona tonorē po.
- 9 Moroto atamurukō jukuhne toto, tyehno xine jehtohme. Yjमितunuru
tonese tyya xine ahtao ro jukuhne toto. Onymoipyra toh kynexine.
- 10 Morara exiryke 40me jeimamyry mokaro

zehno toehse exine. Ynara akene: 'Azahkuru rokē mokaro osenetupuhnōko mana. Jomipona pyra ekurehnōko mā toto,' akene.

¹¹ Toto zehno exine, naeroro ynara akene: 'Jesaka jūme omōpyra ekurehnōko matose ynonory pona, oserematoh taka.' "

96

*Ritonōpo eahmary, tuisame aexiryke
(1 Koronika 16.23-33)*

¹ Oeremiatoko eremiatoh kasenato ke Ritonōpo eahmatohme.

Oeremiatoko Ritonōpo netaryme, sero nono pōkomo emero!

² Oeremiatoko Ritonōpo netaryme, eahmatoko. Kokoro rokē imehnō zurutoko, typynanohse eya kuexirykō poko.

³ "Ritonōpo kurā poko," ekātotoko imehnō nonory pōkomo a,

emero ahno zurutoko inyrihpyry poko tyjमितunuru ke.

⁴ Tuisamehxo Ritonōpo ehtoh eahmatohme kyaa xine mana; imehnō ritō tō motye emero, tuisamehxo mana.

⁵ Imehnō nonory pōkō ritō kō, ineponāmarykōme rokē mā toto, yrome kapu rihpōme Ritonōpo mana.

⁶ Ritonōpo zomye saereh āko mana, xixi motye, tuisamehxo aehtoh osenēko mana; ijमितunuru ikuranory roropa Itapyī pehkāko mana.

⁷ Ritonōpo eahmatoko sero nono pōkō emero! Saeremehxo aexiry poko eahmatoko, ijमितunuru poko roropa.

⁸ Kuesēkō kure exiketye aexiryke eahmatoko; onekarorykō enehtoko omōtohkōme Itapyī zarā taka.

⁹ Sepuitone, kuesekumurukō po syporohtone Ritonōpo kurā ēpataka, aoseneporyhtao; tykytyky kahtoko ēpataka, nono pōkō emero.

¹⁰ Imehnō nonory pōkō emero zurutoko Ritonōpo tuisame ehtoh poko! Sero nono esaka tyrise, esyryhmasaromepyra mana; zae rokē sero nono pōkō apiakāko mana.

¹¹ Tākye exiko, nono, kapu roropa!

Panaikatome exiko, tuna konōto, onokyro tō roropa emero tunakuaōkomo.

¹² Atākyematoko, ona tōkehko moro pōkō roropa.

Wewe tomo itu htaō komo kohtāko mā toto tōseahmarykōme Ritonōpo ēpataka,

¹³ Aepyry ropa ahtao emero Esēme ehtohme.

Zae rokē sero nono pōkō rohmanohpōko mana.

97

Ritonōpo sero nono Esēme mana

¹ Ritonōpo Kuesēkō tuisa konōtome mana.

Atākyematoko, sero nono pōkomo!

Atākyematoko, ahmōta po exiketomo,
tuna konōto ehpiōkomo!

² Mokyro zomye akurū tō mana,
ikohmamyry xinukutume roropa.

Tuisamehxo mana ajohpe pyra exiketyme ipunaka,
zae rokē exiketyme rorōpa mana.

³ Esemazupurume apoto ytōko
epetōkara zahkatohme zomye.

⁴ Neneneh katoh sero nono zeipōko mana.

Moro eneryke sero nono pōkō tykytyky āko mā toto.

⁵ Ypy tō tunatāko mā kehko moronapu samo
Kuesēkō ēpataka, sero nono emero esē ēpataka.

⁶ Kapu poko exiketō kuurutoryko mā kehko
zae Ritonōpo ehtoh poko.

Saeremehxo aehtoh enēko sero nono pōkō emero.

⁷ Imehnō neponāmary eahmananō ehxirōko mā toto; epyrypaketō
tyneponāmarykō poko ehxirōko mā toto.

Ritonōpo Kuesēkō ēpataka emero ritō tō
tosekumurukō po porohnōko mā toto.

⁸ Zae rokē imehnō apiakary poko oya, Ritonōpo,
pata Jerusarē pōkō tākye mā toto,

Juta patary pōkō roropa atākyemāko mā toto.

⁹ Ritonōpo Imehxo Exikety, erohnōko mase
sero nono esēme ehtoh poko porehme,
emero ritō tō motye tuisamehxo mase.

¹⁰ Opyno xine Ritonōpo Kuesēkō mana
popyra ehtoh se pyra awahtao xine;
oewomāko mana orihpyra oehtohme,
opynanohnōko mana popyra exiketō winoino.

¹¹ Saerehkatoh saereh āko mana
zae ehtoh poko exiketō pona,
tākye ehtoh saereh āko sā mana

Ritonōpo omiry omipona exiketō pona.

¹² Tākye ehtoko Ritonōpo poko,
amarokō emero aomiry omipona exiketomo!
“Kure mase,” kahtoko Ritonōpo kurano a,
eahmatohme inyrihpyry poko.

98

Tuisamehxo Ritonōpo mana Zae Apiakaneme roropa

Eremiatopo.

¹ Eremiatoh kasenato ke oeremiatoko Ritonōpo
Kuesēkō netaryme;

inyrityā eneryke osenuruhkāko sytatose.
Tyjamitunuru ke imehxo toehtoh ke roropa,
orēpyra toehse mana.

² Orēpyra toehtoh tokarose Kuesēkomo a;
imeimehnō nonory pōkō tuaro tyripose eya

toto pynanopyry poko tyjमितunuru ke.

3 Izyraeu tō pyno toexiryke, anamonohpyra
toexiryke roropa, typynanohse toto eya
tōmihpyry ae ro.

Imehnō nonory moe exiketō po orēpyra
Ritonōpo Kuesēkō ehtoh tonese ahno a emero.

4 Oeremiatoko tākye Ritonōpo eahmaryme,
sero nono pōkō porehme!
Kuesēkō eahmatoko eremiatoh ke,
kui katoh ke roropa tākye oehtohkōke.

5 Oeremiatoko Ritonōpo Kuesēkō eahmaryme,
haapa tō etotoko, rira tō etotoko roropa.

6 Rue etotoko, koroneta tō maro oeremiatoko
ātākyemarykōme Ritonōpo ēpataka,
tuisa konōtome aexiryke.

7 Panaikato tyriko tuna konōto,
isene exiketō emero tunakuaōkō maro.
Oeremiatoko, nono, emero nono pōkō maro.

8 Tuna tomo, tahtah kahtoko!
Ypy tomo, oeremiatoko tākye oehtohkōke
Ritonōpo ēpataka.

9 Ynara exiryke, oehnōko mana tōmiry omipona
sero nono pōkō ritohme!
Ahno tō emero esēme exīko mana sero nono po,
zae ehtoh ke toto rohmanohpōko mana,
zae rokē ehtohme sero nono po.

99

Ritonōpo, Tuisa Imehxo Exikety

1 Ritonōpo Kuesēkō tuisame mana:
ahno tō tykytyky āko mā toto.
Typorohse mā ynororo tapō po tuisamehxo kerupī tō epoe; sero nono
tykytyky āko mana.

2 Kuesēkō jamihmehxo mana Jerusarē po;
ahno tō emero esēme mana.

3 Eahmatoko emero porehme, imehxo aexiryke,
tuisamehxo aexiryke aomiry etatoko.
Kure rokē mana.

4 Tuisa orēpyra Exikety, zae ehtoh sehxo mase;
Izyraeu tomo a zae ehtoh tonehpose oya,
ajohpe pyra ehtoh tyripose roropa oya,
jamihme pyra exiketō ewomatohme eya xine.

5 Ritonōpo Kuesēkō seahmatone kuosekumurukō po
syporohtone apō konōto ēpataka.
Ritonōpo Kuesēkō kure rokē mana.

6 Moeze tō Arāo maro oturuketōme toh kynexine
Ritonōpo poetoryme, Samueu roropa tōturuse eya;
Ritonōpo Kuesēkō tykohmase eya xine,

tozuhse roropa toto eya.

⁷ Akurū xikihme exikety poe tōturuse ynororo
Izyraeu tomo a;
aomiry omipona toehse toh kynexine,
inyripohpyry roropa, inekarohpyry eya xine.

⁸ Ritonōpo yna Esemy, opoetory tō tozuhse oya;
toto rypyry korokanemē mosenepoase eya xine,
iiryppyry tuānohse oya ahtao ro.

⁹ Ritonōpo Kuesēkō eahmatoko.
“Kure mase,” kahtoko eya esary po, ypy kurā po.
Ynara exiryke, Ritonōpo Kuesēkō kure rokē mana.

100

Eremiatoh sero eahmatohme

Eremiatopo.

¹ Ritonōpo eahmaryme oeremiatoko,
emero sero nono pōkomo!

² Atākyemarykōme Ritonōpo eahmatoko,
osehtoko oeremiarykōme Kuesēkō ēpataka.

³ Wenikehpyra ehtoko Kuesēkō Ritonōpo mana.
Inyrihpyryme sytatose, ipoenōme roropa;
ipoetoryme sytatose, ekyme roropa.

⁴ Omōtoko omōtoh ae Itapyī taka, “Kure mase,” kahtoko eya, eahmaryme
omōtoko tyarakē taka.

Ritonōpo eahmatoko. “Kure mase,” kahtoko eya.

⁵ Kure Ritonōpo exiryke,
kypyno xine aexiry jūme mana,
kypyno xine aehtoh amonohkara,
zae rokē exikehpyra roropa mana.

101

Tawi omihpyry

Tawi nymerohpyry.

¹ Eremiāko ase anamonohpyra oehtoh poko,
zae oehtoh poko roropa;

eremiāko ase oeahmaryme, Ritonōpo Jesemy.

² Zae ehtoh poko rokē exīko ase.

Ota ra ahtao oehnōko mah osēpatakāmase ymaro?

Kure ehtoh poko rokē exīko ase ytapyī tao,

³ moro taka popyra ehtoh onēmapopyra ase ipunaka.

Ritonōpo rumekary se exiketō nyriry se pyra ase
yronymyryme, mōkaro rypyry poko se pyra roropa ase.

⁴ Osenetupuhtoh ajohpe ehtoh ameke
aropōko ase ywinoino.

Popyra ehtoh poko pyra exīko ase ipunaka.

⁵ Tokare pyra tykatonomy kerekeremananō
enahkapōko ase, imehnō motye kure
osekaroketomo te, epyrypaketō se pyra ase ipunaka.

⁶ Anamonohpyra exiketō Ritonōpo omipona

toexiry poko se rokē ase.

Osa ekarōko ase eya xine ytapyī konōto tao.
Zae ehtoh poko exiketomo a, erohtoh ekarōko ase.

⁷ Imehnō enekunohne tosake pyra exīko mana ytapyī konōto tao.
Ajojhe exiketō se pyra ase upūto roropa.

⁸ Kokoro rokē popyra exiketō enahkapōko ase
kynonorykō po, zae pyra ehtoh poko
exiketō aropōko ase Ritonōpo patary poe.

102

Etuarimakety otururu Ritonōpo a

Tapotūkehse ahtao.

¹ Ritonōpo, jotururu oya etako,
otato exiko okohmaryhtao ya jakorehmatohme!

² Otonēpyra exiko ywinoino,
popyra ehtoh toehse ahtao ya.
Jomiry etako okohmaryhtao ya, kuezuhko axiny.

³ Isene jehtoh osenepyra exīko mana, orexīto samo,
oxirohnōko ase, upū zahnōko sã mana apoto aō samo.

⁴ Tapotūkehse ywy onahpoty sã ase tysahkase ahtao,
tytūtūmase ahtao; omise pyra ase ipunaka.

⁵ Pusuh āko ase opore;
ipihpyryme rokē ase zehpo maro.

⁶ Torō sã ase patāpo po, ahno esao pyra,
suhsuku samo tapyīpo tao.

⁷ Nyhsaromepyra ase;
torō toiroro sã ase tapyi mypatarānao.

⁸ Jeunopyry poko kohmānōko jepetōkara mana;
jesety esehtōko ypoihtonānō mā toto
imehnō pona popyra ehtoh enehporyhtao eya xine.

⁹⁻¹⁰ Zehnohxo oexiryke oruno ynapyryme toehse
mana, yxity zoximāko roropa jokuru maro.
Kuapoiase, kuemase roropa jarānaka.

¹¹ Isene jehtoh jerutume sã mana kohmāsasaka ahtao; apotūkehōko ase
onahpoty anoryry sã rokene.

¹² Yrome omoro, Ritonōpo Jesemy, jūme tuisame mase; imeīpo yna pakomo-
tyā tonuruse ahtao, opoko osenetupuhnōko mā toto.

¹³ Owōnōko mase, Jerusarē pyno exīko mase;
Ipynanohtoh toehse mana,
seromaroro ipynanohtoh tōmehse rahkene.

¹⁴ Ipyno opoetary tō mana, moro pata tonahkase ahtao ro; ipoko
aenupunaryke osenetupuhnōko mā toto typahse nono pona ahtao ro.

¹⁵ Kuesēkō zuno exīko emero nonory pōkō mā toto;
ijamitunuru zuno exīko ahno tuisary tō mana
emero porehme sero nono po.

¹⁶ Jerusarē ripitory ropa ahtao Ritonōpo a,
imehxo toexiry enepōko mana.

- 17 Typoetory tō irumekatyā omiry etāko mana.
Otato exīko mana, toto otururu etāko.
- 18 Morohne imeroko kypakomotyākō zuaro ehtohme
Ritonōpo Kuesēkō nyrihpyry poko, mokaro enurupyra ro exiketomo
Ritonōpo eahmatohme!
- 19 Tosary kurā poe, kaino kapu poe Kuesēkō tōsenuhmase; kapu poe sero nono
tonese,
- 20 tapuruse exiketō pusuhkatoh totase, tapiakase aexityā orihthohme tymyh-
pokase ropa ēya.
- 21 Morara exiryke Ritonōpo Kuesēkō
toahmasēme exīko māna Jerusarē po,
moroto imehxo aexiry ekarōko mā toto,
- 22 imeimehnō nonory pōkō oximomyryhtao
tuisa tō maro mokyro eahmatohme.
- 23 Poetome ro ase, yrome tyjamihkehkapose yw
Ritonōpo a isene jehtoh enahsasaka tyripose ēya.
- 24 Ritonōpo Jesemy jūme isene exikehpyra mase,
jaropyra exīko seromaroro,
tamuhpōme exīpyra ro jahtao!
- 25 Pake ahtao sero nono tyrise oya,
oemary ke kapu tyrise roropa oya.
- 26 Sero nono kapu roropa enahnōko mā kehko,
yrome omoro jūme isene exikehpyra exīko mase.
Sero nono kapu roropa atahnikaketyme sã mā kehko, upo samo.
Mokarohne myakamāko mase upo myakāmary samo, typahsēme exīko mā
kehko.
- 27 Yrome omoro Ritonōpo jūme etyorōmara mase, isene oehtoh jumāme mana.
- 28 Yna poenō kure rokē exīko mā toto torētyke
pyra. Ipoenō roropa ipakomotyā roropa towomasēme exīko mā toto oya,
jūme rahkene.

103

Kypyno xine Ritonōpo ehtoh poko

Tawi nymerohpyry.

- 1 Ritonōpo Jesemy, kure mase ipunaka!
Ukurohtao oeahmāko ase yjमितunuru ke porehme!
- 2 Oeahmāko ase, Ritonōpo, yjमितunuru ke,
onyrityā kurā poko ya wenikehpyra ase!
- 3 Yyrypyry tō korokāko mana emero,
kure pyra jehtoh kurākāko roropa mana;
- 4 ypynanohnōko mana orihpyra jehtohme,
kure rokē jyrīko mana ypyno toexiryke,
juānohpyra roropa mana.
- 5 Inyriry ya yzamaro mana kure rokē exiryke,
jamihme jyrīko ropa mana nuasemā sã jehtohme,
piano sã jehtohme.

6 Zae rokē kuapiakatoryko Ritonōpo mana,
irohmanohpotyā akorehmāko mana,
toto ewomāko mana.

- 7 Tyriry se toehtoh tonepose Moeze a,
tōsenetupuhtoh tonō roropa; tynyrityā tyjमितunuru ke tonepose Izyraeu
tomo a.
- 8 Ritonōpo kure mana, kuānoprykō se pyra mana,
kure kyrirykō se mana, axī pyra zekītapano mana
kypyno xine toexiryke.
- 9 Axītao rokē kupokatorŷko mana,
jūme pyra kyzehno xine exīko mana.
- 10 Kuānohpyra xine Ritonōpo mana
kynyrirykō emetakame,
kyryryrykō onepehmarā mana popyra
kuehtohkō ke, ehepyryme.
- 11 Kapu kae exiry sā sero nono epoe,
morō sā mā kypyno xine Ritonōpo ehtopo,
tōmiry omipona se exiketomo a.
- 12 Moe xixi tūtatoh wino mana xixi omōtoh poe,
moro moe ehtoh sā kywinoino xine
kyryryrykō apiakāko Ritonōpo mana.
- 13 Poetohiti tō zū typonē pyno ehtoh sā
kypyno xine Kuesēkō mana, aomipona se exiketomo.
- 14 Ynara exiryke, kynyrihpyrykō waro mana;
nonome kuehtohkō poko wenikehpyra mā ynororo.
- 15 Isene kuehtohkō onahpoty sā mana;
ahtāko mana ekutāko roropa mana ona po.
- 16 Mame tyryrykane tyryry āko mana.
Moro ekuru tonahsēme exīko;
jūme osenepyra ropā exīko mana.
- 17 Yrome kypyno xine Ritonōpo Kuesēkō ehtoh
jūme mana, tosēkōme enetupūhnanomo a, kure
toehtoh enepōko mana kypōenōkō poenomo a,
- 18 tynetapohpyry poko ŷme exiketomo a,
inyriphpyry omipona anamonohpyra exiketomo a.
- 19 Ritonōpo Kuesēkōmo a tuisamehxo
toehtoh apō tyrise tosao kapu ao; tuisa konōtome mana, emero esēme
rahkene.
- 20 Ritonōpo eahmatoko, inenyohtyā jamihme
exiketomo, orēpyra exiketomo, aomiry
etananomo, inyriphpyry omipona exiketomo!
- 21 Kuesēkō eahmatoko
inenyohtyā emero kapuaōkōmo,
ipoefory tō emero, tyriry se Ritonōpo ehtoh omipona exiketomo!
- 22 Ritonōpo eahmatoko inyrytā emero,
emero osa po, tuisame ynororo ehtoh po.
Oeahmāko ase, Ritonōpo Jesemy,
yjमितunuru ke porehme!

104

Eremiatoh Ritonōpo eahmaryme

- 1 Ritonōpo Jesemy, imehxo mase! Enekure mase
tuisamehxo, saerehkatoh amuruhpōme mase;

- ² upo amurūko mase, saerehkatoh ke.
 Kapu tytywyhmase oya
 kamisa tywyhmary samo tapyime,
- ³ atapyī tyrise oya tuna epoe, kae kapu ao.
 Akurū tō rīko mase akahōme, etonatoh kyryryme;
 tyryrykane aporiry tō po ytōko mase.
- ⁴ Tyryrykane tō rīko mase onenyohtyāme,
 nenenehkane tō ōmipona exiketōme tyrīko mase.
- ⁵ Sero nono tyrise oya apō tō po, tūpore samo,
 tosary winoino jūme esyryhmara exīko mana.
- ⁶ Sero nono tyōtose oya tuna konōto ke,
 zuemū ke zupōme samo,
 moro tuna tō zueme toehse, ypy tō emory epoe.
- ⁷ Yrome tuna tō tupokase ahtao oya,
 toepase toh nexiase; ōmiry etaryke tyya xine,
 tykohtase ahtao oya, tururume toytose toto.
- ⁸ Tuna toytose tururume ypy tō epozakuroko,
 mame tyhtose jakanahmā pona tosaka xine,
 onyrihpyry tō aka, toto esaryme.
- ⁹ Tuna ehpio tyrise oya moro ehpio
 onymotyēkara tuna ehtohme,
 oehpyra ropa mā kehko sero nono poro,
 nono nerypyra ropa ehtohme.
- ¹⁰ Tuna enatiry rīko mase jakanahmā tō ao,
 iporiry tō roropa ypy tō rānakuroko.
- ¹¹ Otunary poko tuna ēnōko onokyro tō mana;
 otunary jumētu tō zamaro mana
 tutunazehnase toto ahtao.
- ¹² Tuna ehpio torō tō tymŷkō rīko mā toto,
 eremiāko mā toto wewe amoriry tō poe.
- ¹³ Kapu poe konopo enehpōko mase ypy tō pona,
 onyrytā kurā nono zamaro mana.
- ¹⁴ Onahpoty ahtanohpōko mase pui tō napyryme,
 tykyrsā roropa, tiriiku tōkehko ahtanohpōko mase
 ahno napyryme, morohne arykatohme
 kyya xine tonahsāme.
- ¹⁵ Nono poe uwa eukuru ripōko mase ahno a sekese toto ehtohme; azeite
 roropa tākye toto ehtohme, wyi roropa jamihme toto ehtohme.
- ¹⁶ Konopo itamurume oehnōko wewe tō pona,
 Ritōnōpo Kuesēkō kyryry apupari tō pona,
 inarykatyā pona ypy tō Ripano po.
- ¹⁷ Moroto torō tō tymŷkō rīko mā toto,
 sekonia tō tymŷkō rīko mā toto wewe pinieiro tō po.
- ¹⁸ Poti tō itu htaō tosarykō menekāko mā toto
 kae ypy tō po,
 onokyro tō otonēnōko mā toto topuimo tō rānao.
- ¹⁹ Nuno tyrise oya nuno tō kuhtohme;
 xixi tuarō mana tyomōtoh toehse ahtao.

- 20 Koko tyrise oya, imeimehnõ onokyro tõ
tütäko mä toto tykohmäse ahtao.
- 21 Reäo tõ wätara ro exiketõ panaikato kuime
urakanäko mä toto,
Ritonõpo nekarory zupiryhtao tyya xine tohkõme.
- 22 Yrome xixi tütaryhtao ytõko ropa mä toto
kohrame ehtohme tosaka xine.
- 23 Mame ahno ytõko mä toto erohse,
toerokurukõ poko kohmännõko mä toto.
- 24 Ritonõpo, onyrytã tuhke rokẽ rahkene,
tuar oehtoh ke morohne tyrise oya.
Sero nono pehme mana onyrytã ke.
- 25 Moroto mä tuna konõto, zumohxo mana tukuaõke,
onokyro inunomo, pisarara exiketõ roropa,
tuhke mä toto, ekuhpõme.
- 26 Tuna konõto poro wapu tõ ytõko,
zue ao Rewiatã osemeikäko mana,
onokyroimo nakuaono onyrihpyryme toexiryke.
- 27 Mokaro emero oeraximäko mä toto,
tonahsẽ eraximäko onekarory eya xine
inapyrykõme omise toehse toto ahtao.
- 28 Toto napyry ekarõko mase, otuhnõko mä toto,
tuesapare exiko.
- 29 Toto winoino oeramaryhtao oserehnõko mä toto;
toto oserematoh tupuxihkase ropa oya ahtao
orihnõko mä toto,
nonome exiko ropa nono risẽme toexirykõke.
- 30 Yrome, oserematoh ekaroryhtao oya
enurõko mä toto; moro saaro
isene exiketõ ekarõko mase sero nono põkomo a.
- 31 Ah Ritonõpo Kuesẽkõ saeremehxo ehtoh jüme
exikehpyra nexino! Ah täkye nexino tynyrytã pokoi!
- 32 Sero nono eneryhtao Ritonõpo a tykytyky äko mana; ypy tõ aporyhtao eya
orexito tütäko mana.
- 33 Eremiäko ase Ritonõpo eahmaryme isene ro jahtao; eremiäko ase Ritonõpo
netaryme jorihtoh ponämero.
- 34 Ritonõpo zamaro se ase jeremiatoh tonõ ke, ipoe täkye jexiryke.
- 35 Ah enahketyme nexi toto mokaro Ritonõpo enetuputry se pyra exike-
tomo, ah popyra exiketõ tonahkasẽme nexi toto!
- Yjamtunuru ke porehme oeahmary se ase,
Ritonõpo Jesemy! Kure mase, Ritonõpo!

105

Ritonõpo, typoetory tõ maro

(1 Koronika 16.8-22)

1 “Kure mase,” kahtoko Ritonõpo Kuesẽkomo a,
imehxo aehtoh ekätotoko; imehnõ nonory põkõ zurutoko inyrytã pokoi.

² Oeremiatoko Ritonõpo eahmaryme,
inyrityã kurã osenuruhkatoh ekarotoko.

³ Tãkye ehtoko ipoetoryme kuexirykõ poko.

Kuesëkõ poko oseahmaketõ emero, atãkyematoko.

⁴ Ritonõpo zupitoko, ãkorehmatohkõme;
oneahmakehpyra ehtoko kokoro rokene.

⁵⁻⁶ Amarokõ, Ritonõpo poetory Aparão
pakomotyãme matose, inymenekahpyry Izyraeu pakõme matose,
wenikehpyra ehtoko Ritonõpo nyrytyã poko tyjamitunuru ke,
kuepekõkara wãnohtopõpyry poko eya.

⁷ Ritonõpo Kuesëkõme mana;
inyripõhpyry sero nono põkõ akorehmatohme mana emero porehme.

⁸ Jũme wenikehpyra ynororo tõmiry etapotopõpyry poko, miu motye zu-
makahpõkõ pona, jũme tõmihpyry omipona anamonohpyra mana.

⁹ Tõmiry totapose Aparão a, anamonohpyra mana: “Morara tyrĩko ase,”
katopõpyry Izake a roropa.

¹⁰ Tõmihpyry totapose Jako a, jũme enahpyra ehtohme.

¹¹ Morara ahtao ynara tykase Ritonõpo eya:

“Kanaã nonory ekarõko ase oya, mame jũme ononoryme exĩko mana, oe-
sarykõme.”

¹² Tuhke pyra toh kynexine, katonõme sã rokẽ Kanaã nonory po.

¹³ Imeimehnõ nonory poro toytose toto, tuisa esary poe, imepỹ tuisa esary
pona.

¹⁴ Yrome mokaro onyryhmapopyra Ritonõpo kynexine imehnomo a, mame
toto ewomatohme ynara tykase ynororo tuisa tomo a:

¹⁵ “Ypoetoryme ynymenekatyã onerekohmara ehtoko; ypoe urutõ kõ
onyryhmara ehtoko.”

¹⁶ Ritonõpo poe tomitapãse toto inonorykõ po
toto napyry tonahkapose eya.

¹⁷ Yrome orutua tonyohse osemazuhme esety Joze, ekarohpyry imepỹ namo-
tome.

¹⁸ Ippuru tõ keti ke tymyhse kynexine,
ipymyry pokona esenaõ kurimene risẽ tyrise.

¹⁹ Åpuruhpyry tao Joze kynexine morohne
katopõpyry eya ehtoh pona.

Ritonõpo omiry tonetupuhpose zae
Joze ehtopõpyry poko.

²⁰ Naeroro Ejitu tuisary a tutũtanohpose ropa ynororo; imoihmãkõ tuisary a
touse ropa ynororo åpuruhpyry tae.

²¹ Tuisamehxo tyrise ynororo eya,
tynonory põkõ esẽme, typatary tõ esẽme emero.

²² Tuisamehxo toehse Joze imehnõ tuisa akorehmananõ rohmanohpo-
tohme, tuisa amorepananõ roropa amorepatohme.

²³ Moromeĩpo Jako toytose Ejitu pona moroto ehse.

²⁴ Tuhke ipoenõ tokarose Ritonõpo a typoetory tomo a, topetõkara motye
tyjamihtanohse roropa toh eya.

²⁵ Typoetory tõ zehno Ejitu põkõ tyrise eya,

ipoe Izyraeu tō tonekunohse Ejitu pōkomo a.

²⁶ Mame typoetory Moeze tonyohse eya Arāo maro, tynymenekahpyryme.

²⁷ Ritonōpo jamitunuru tonepose eya xine Ejitu po, inyripohpyry kurā tyrise eya xine aosenuruhkatohkōme.

²⁸ Tykohmākapose Ritonōpo a Ejitu po, yrome aomihpyry omipona pyra Ejitu pōkō kynexine.

²⁹ Munume Ejitu tunary tō tyripose eya, kana tō itunary kuaō taorihmapose eya emero.

³⁰ Pororu tyripose eya Ejitu pōkō tapyī takuroko, tuisa tapyī typehkase pororu ke.

³¹ Moromoro tō tyripose Ritonōpo a, mapiri panō kō maro, moro nono poro porehme.

³² Konopoimo tonehpose eya topu sā tūpore, nenenehkane maro nono pona, konopo myakāme.

³³ Īkyryrykō tonahkase eya tupito po toto narykahpyry uwa tomo te, fiku tō maro, wewe tōkehko typahpose eya.

³⁴ Taparara tō tonehpose roropa Ritonōpo a, mame taparara tō tooehse, tuhke miujāo motye, ikuhp̄yme.

³⁵ Emero arykatyā tonahse eya xine, toto tupi po ĩkyryrykō tonahkase eya xine.

³⁶ Ejitu pōkō poenō taorihmapose eya, imūkurukō osemazuhme aenurutyamo, ipynohxo aexityā jekyry tomo a itapyī taōkomo a.

³⁷ Mame Izyraeu tō touse eya Ejitu poe; aytorykohtao parata te, uuru roropa tarose tymaro xine. Kure rokē toh kynexine jamihme roropa.

³⁸ Tākye toehse Ejitu pōkō kynexine Izyraeu tō toytose ahtao, toto zuno toehse toexirykōke.

³⁹ Akurū tyrise Ritonōpo a typoetory tō epozakoxi, apoto panō tyrise eya koko, toto ezurume.

⁴⁰ Tokaropose eya xine, mame aramixi panō tonehpose Ritonōpo a, kapu poe wyi panō tokarose eya xine, emitapāpyra toto ehtohme.

⁴¹ Topu tapiakase eya, mame tuna tutūtase serereme, iporiry me ona poro.

⁴² Wenikehpyra kynexine tōmihpyry kurā poko typoetory Aparāo a.

⁴³ Naeroro tynymenekatyā typoetoryme tarose Ritonōpo a Ejitu poe toremi-arykōme, tutūtase toto, kohkohtāko oseahmāko, tākye rokene.

⁴⁴ Toto esaryme, imehnō nonory tokarose kynexine eya xine itupikōme, t̄ykyryneke toto ehtohme,

⁴⁵ Tosēkō omihpyry omipona toto ehtohme, inyripohpyry onurumekara aehtohkōme.

Kure mase, Ritonōpo! kahtoko eya.

¹ Kure Ritonōpo mana!

“Kure mase,” kahtoko Ritonōpo a kure aexiryke,
kypyno xine exikehpyra mana.

² Inyrytā kurā tyjamtunuru ke ikuhpỹme nase.
Jũme eahmaryhtao kyya xine kure aexiry
onymotyēkara sytatose.

³ Tākye mā mokaro, Ritonōpo omipona exiketomo,
zae ehtoh poko rokē exiketomo.

⁴ Wenikehpyra exiko ypoko, Ritonōpo,
opoetory tō akorehmaryhtao oya;
kypynanohko roropa toto pynanopyryhtao oya.

⁵ Opoetory tō kure rokē ehtoh enery se ase, atākyematohme ononory pōkō
maro,
oseahmatohme tosekōme oenetupuhnanō maro.

⁶ Popyra toehse kymarokomo, zae pyra ipunaka;
iiryppyryme toehse sytatose, kytamurukō samo.

⁷ Ejitu po kytamurukō ahtao onenetupuhpyra toh kynexine Ritonōpo nyrytā
kurā poko.

Tuenikehse toh kynexine tahxime typyno xine Ritonōpo ehtopōpyry poko,
aomipona pyra toehse toh kynexine tuna konōto Tahpiremā po.

⁸ Yrome tyjamtunuru enepotohme,
typynanohse toh eya, tōmihpyry ae ro.

⁹ Ritonōpo a tyripose ahtao tuna konōto Tahpiremā tāpaikapose;
typoetory tō tarose eya nono tonorē poro.

¹⁰ Toto zehno exiketō winoino typynanohse toto eya;
epetōkara winoino tanỹse toto.

¹¹ Yrome epetōkara tyneryse;
epara tokurehse toto emero.

¹² Moro eneryke tyya xine zae aomihpyry ehtoh
tonetupuhse eya xine,
toremiasē toto Ritonōpo eahmaryme.

¹³ Yrome axī tuenikehse ropa toto inyrihpyry poko,
tamoreme tyriry se toehtoh tyrise eya xine,
aomiry oneraximara toh kynexine.

¹⁴ Typenetatoh se toehse toto ona po, ahno esao pyra,
Ritonōpo tukuhse eya xine.

¹⁵ Naeroro ise toto ehtoh tokarose eya,
yrome tyrohsē konōto tonehpose roropa eya xine.

¹⁶ Moroto ona po Moeze zumoxike toehse toh
kynexine, Arāo roropa, Ritonōpo maro oturukety,
aomiry omipona exikety.

¹⁷ Naeroro nono totapuruhmakase, Tatā tonyohse,
kuih kary samo nono aka tomōse;
Apirāo roropa, itapyī taōkō maro, tonēse nono aka.

¹⁸ Toto marōkō pona apoto toepukase,
mokaro tyahkase, ajoajohpākomo.

¹⁹ Ypy Xinai po pui mūkuru panō tyrise
Izyraeu tomo a, uuru risemy,

tynyrhipyrykō toahmase eya xine Ritonōpo myakāme.

²⁰ Ritonōpo Imehxo Exikety tymyakāmase eya xine
okyno panō ke, onahpoty enahne ke.

²¹ Tuenikehse toh kynexine Ritonōpo
Tynyanohnekō poko,
inyrityā kurā poko roropa tyjamitunuru ke Ejitu po.

²² Inyrityā osenuruhkatohme moroto!

Inyrhipyry aoserehtopōpyrykō poko
tuna konōto Tahpiremā po!

²³ Naeroro: “Toto enahkapōko ase,”
tykase Ritonōpo Izyraeu tō poko;
yrome Moeze, inymenekahpyry typoetoryme
toexikihmase Ritonōpo ēpataka toto ewomatohme,
toto onenahkara aehtohme.

²⁴ Moromeīpo aomihpyry zae exiry
onenetupuhpyra toexirykōke
Kanaā pona tomomyry se pyra toehse toh kynexine,
nono kurā pona.

²⁵ Tytapyīkō tao, okyno pihpyry risē tao
tehme toexirykō se toh kynexine ikerekeremāko,
aomiry onetara, imoiry se pyra toh kynexine
Ritonōpo Tosēkō omiry poko.

²⁶ Naeroro ynara tykase ynororo eya xine:
“Ourutoryko ase, ona po oorihmanohpotoryko ase,

²⁷ apakomotyā sapararahme exīko, juaro pyra
exiketō rānaka, imehnō nonory po orihnōko matose.”

²⁸ Moromeīpo tōximōse Ritonōpo poetory tō
ypy Peoa po, tyneponāmarykō Paau eahmatohme,
tōtuhse toto tynekarorykō poko
isene pyra exiketō eahmaryme.

²⁹ Tynyrityā ke tyehno xine
Ritonōpo tyripose eya xine,
naeroro tyrohsē xihpyrymā ke, tyryryhmase toto.

³⁰ Yrome mokyro zae pyra exikety tuānohse Pineia a,
mame moro tyrohsē tonahse.

³¹ Inyrhipyry kurā poko wenikehpyra mā toto,
zae Pineia ehtoh ekarōko jūkō mana, imep̄y
zumakahpōkomo a jūme wenikehpyra toto ehtohme.

³² Moromeīpo Meripa tuna enatyry po,
tyehno xine Ritonōpo tyripose eya xine,
morara ahtao sam tykase Moeze, mokaro pokoino.

³³ Tyekītapāse ynororo taomipohtomase ynororo
eya xine, azahkuru tōturuse ynororo,
ajoajohpā samo.

³⁴ Pohnō onetapara tokurehse toto,
Ritonōpo Tosēkō nyripohpyry omipona pyra.

³⁵ Yrome tpyytase toto mokaro maro,
torēnase toto imaro xine,
typoenohse toto eya xine inyrityākō eahmary poko.

36 Imehnō neponāmary toahmase
Ritonōpo poetory tomo a,
morara exiryke tonahkase toto.

37 Typoenōkomo tōxirykomo te, orutua kō roropa
totapase eya xine jahkatohme tynekarorykōme
Kanaā pōkō neponāmary eahmatohme.

38 Poeto kurākō totapase eya xine,
mame moro nono nuriamē toehse
mokaro etaparyke eya xine.

39 Morohne riryke eya xine
popyra toehse toh kynexine ipunaka.
Nuriamē toehse toto Ritonōpo a
imeimehnō poko exiketō samo,
aomiry onymoipyra toh kynexine.

40 Naeroro typoetory tō zehno toehse Ritonōpo,
typenekehse ynororo toto poko.

41 Turumekase toh eya,
typoremākapose toto Ritonōpo waro pyra exiketomo a.

42 Izyraeu tō tyryrhymase epetōkara a,
tyrohmanohpose toto eya xine.

43 Tuhke rokē typynanohse toto Ritonōpo a,
yrome Tosēkō rumekary sehxo toh kynexine,
yronymyrmehxo tyryrypyrykō poko se toh kynexine.

44 Māpyra tyxitaryme Ritonōpo a takorehmarykō
tokaropose ahtao eya xine,
toto omiry totase Ritonōpo a.

Toytose ropa ynororo eya xine aetuarimarykohtao.

45 Mokaro eneryke tyya wenikehpyra toehse tōmihpyry etapotopōpyry poko,
typoetory tō pynohxo toexiryke toto zehno pyra toehse ropa ynororo.

46 Typoetory tō pyno iporemākaponanō tyripose ropa eya.

47 Ritonōpo yna Esemey, yna ipynanohko! Yna
enehko ropa avaro pyra exiketō nonory poe,
“Kure mase,” katohme yna a oya, atākyemāko roropa oesety kurā eah-
maryme.

48 “Kure mase,” kahtoko Ritonōpo Izyraeu tō Esemey a. “Kure mase,” kahtoko
eya seromaroro te, jūme roropa. Sero nono pōkō emero, ynara
kahtoko: “Zae mase!”

“Kure mase, Ritonōpo” kahtoko!

107

Ritonōpo eahmatoko kure aexiryke

1 “Kure mase,” kahtoko Ritonōpo Kuesēkomo a,
kurāme aexiryke, kypyno xine aexiry
enahp̄yme mana jūme!

2 Ah typynanohse aexityā moro nekarō toto Ritonōpo eahmaryme! Typy-
nanohse toh nexiase eya epetōkara wino,

3 tonehpose ropa toto eya imeimehnō nonory
poe, inikahpoino te, ikurenaino roropa, xixi

tūtatoh winoino te, xixi omōtoh winoino roropa.

4 Toitoinē toytose toh nexiase tytahse ona tonorē poro, pata onenepyra tokurehse toto tosarȳkōme.

5 Omise toh nexiase, tutunazehnase roropa, tapotūkehse toto toorikyrykō eraximāko rokē toh toehse.

6 Mame toetuarimȳkohtao tykohtase toto Ritonōpo a takorehmatohkōme, mame typynanohse ropa toh nexiase eya aetuarimatohkō winoino.

7 Tarose toto eya osema zae exikety ae pata pona, moroto toto ehtohme.

8 Ah “Kure mase,” nykā toto Ritonōpo a kypyno xine exikehpyra exiryke, typynanohse roropa toexirykōke eya!

9 Tutunazehnase exiketomo a tuna ekarōko mana aukurukōme, tonahsē kurā ekarōko mana omise exiketomo a.

10 Toitoinē ikohmȳmȳry ao toh nexiase, xinukutume ehtoh ao, tyrohmanohpose āpuruhpyry tao, tymyhse keti kurimene risē ke,

11 Ritonōpo Imehxo Exikety omiry omipona pyra toehse toexirykōke, inyripohpyry omipona pyra toh nexiase tamorepase tahtao xine ro.

12 Toerohtohkō tupime ehtoh ke tapotūkehse toh nexiase; toepukase toto, mame toto anakorehmara imehnō nexiase.

13 Mame toetuarimȳkohtao tykohtase toto Ritonōpo a takorehmatohkōme, mame aetuarimatohkō poe typynanohse toh nexiase Ritonōpo Kuesēkomo a.

14 Touse toto eya moro kohmȳmȳry poe, tymyhpokase ropa eya, keti tō tamohse eya.

15 Ah “Kure mase,” nykā toto Ritonōpo a kypyno xine exikehpyra exiryke, typynanohse roropa toexirykōke eya!

16 Omōtoh apuru tō tahkāko mana metau risemy, ikyryry kurimene risē kararahnōko roropa mana.

17 Toitoinē putupyra exiketōme sā toh nexiase, toetuarimase toh nexiase tyrypyrykō pokoino, Ritonōpo omiry omipona pyra toexirykōke;

18 tōtukurukō se pyra toehse, takuruhtase toh nexiase, ameke pyra toehse toorikyrykō poko.

19 Mame toetuarimȳkohtao tykohtase toto Ritonōpo a takorehmatohkōme, mame Ritonōpo Kuesēkomo a typynanohse ropa toto aetuarimatohkō winoino.

20 Tōmȳry ke tukurākase toto eya, typynanohse toto aorikyrykōino.

21 Ah “Kure mase,” nykā toto Ritonōpo a

kypyno xine exikehpyra aexiryke,
typynanohse roropa toexirykōke eya!

22 Ah tynekarorykō enehno toto, “Kure mase,”
katohme, eremiatoh maro tātākyemarykōme
Ritonōpo nyrytā emero ekaroryme!

23 Toitoino toytose toto wapu tō ae tuna konōto poro,
toerohitamitukōme tineru apoitohme tuna konōto tō poro;

24 Ritonōpo Kuesēkō nyryry tonese eya xine,
inyrytā osenuruhkatoh tuna konōto tō poro.

25 Aomiry omi poe tyryry tykapitose jamihme exikety,
pohkane tō poh tykapitose.

26 Wapu tō tanŷse kaehxo mā kehko,
mame tyhtose ropa zue aka. Morara toehse ahtao tōserehse toto, tyneryrykō
kurūke.

27 Tōsetapase toto, aetŷtyā sā toytose toto
wapu kywyh karyke; emese kure aehtopōpyrykō toto anakorehmara nexi-
ase.

28 Mame toetuarimarykohtao tykohtase toto
Ritonōpo a takorehmatohkōme,
mame Ritonōpo Kuesēkomo a typynanohse toto
aetuarimatohkō winoino.

29 Tyryrykane konōto tymynyhpākapose eya,
pohkane tō mynyhme toehse.

30 Tākye toehse toh nexiase tuna konōto
tymynyhpāse exiryke; kure rokē toto tarose
Ritonōpo a otyryhkatoh pona, ise aehtohkō pona.

31 Ah “Kure mase,” nykā toto Ritonōpo a
kypyno xine exikehpyra exiryke,
typynanohse roropa toexirykōke eya!

32 Ah imehxo Ritonōpo ehtoh nekarō toto
oximōme aepyrykohtao;
Ritonōpo eahmatoko tamuximākō ēpataka
oximōme toehse toto ahtao.

33 Tuna tō tyripose Ritonōpo a tonore rahkene,
tuna enatry tō tonore tyripose eya,

34 nono kurā tyriase eya patāpome,
sautu ke tyōtose moro pōkō popyra ehtoh pokoino.

35 Ona tonorē tyripose eya ikuhpo tōme,
nono tonore tymyakāmase eya tuna enatry tōme.

36 Omise exiketō tonehpose eya
aosesaritohkōme moroto.

Typatarykō tyriase eya xine, moroto toehtohkōme;

37 tupito tō tarykase eya xine,
uwa zoko tō tarykase roropa eya xine,
tykyrysā itamurume tapoise eya xine.

38 Kure rokē typoetory tō tyriase Ritonōpo a;
toemūkuase toh nexiase tuhke.

Eky tō roropa tomākapose eya,
tuhke h̄kopyra toto exiryino.

39 Ritonōpo poetory tō typoremākase ahtao,

toehxirose roropa toto ahtao, sam tykase toto ahtao tyrohmanohpose toto ahtao,

⁴⁰ tãkye pyra toehtoh tonepose Ritonõpo a tuisa tõ poko iiryhmaneme toto exiryke.

Toytoytorykõ poko taropose toto eya ona tonorẽ poro, osema pyra ehtoh poro.

⁴¹ Yrome tymõkomokãkara typynanohse eya aetuarimatohkõ winoino, ipoenõ tomãkapose eya, eky tõ kaneru tõ samo.

⁴² Moro eneryke tyya xine atãkyemãko kure ehtoh poko exiketõ mana, yrome popyra exiketõ tymynyhpãkapose exiko mã toto.

⁴³ Ah tuaro exiketõ nosenetupuhno toto morohne poko, kypyno xine Ritonõpo ehtoh poko roropa, Kuesẽkomo.

108

Oturutoh Ritonõpo a (Saumu 57.7-11; 60.5-12)

Tawi nymerohpyry.

¹ Oenetupuhkehpyra ase, Ritonõpo, oenetupuhnõko ase; eremiãko ase opoko oeahmaryme. Apakako, ukurohtao!

² Ykyryry tõ haapa, rira roropa apakatoko! Xixi epakãko ase emepyrime.

³ Ritonõpo, “Kure mase,” ãko ase ahno tõ rãnao. Oeahmãko ase imoihmãkõ rãnao.

⁴ Yna pyno oehtoh kaetokohxo sã mana kapu epoe. Zae oehtoh anamonohpyra mana, akuru pona samo.

⁵ Ritonõpo, imehxo oehtoh enepoko kapu ao. Saereme oehtoh enepoko sero nono poro porehme!

⁶ Yna ipynanohko ajamitunuru ke; yna otururu oya etako, opoetory tõ typynanohsẽme toto ehtohme, ipyno xine oexiryke.

⁷ Tytapyĩ tao ynara tykase Ritonõpo: “Typoremãkase toto ahtao ya Xikẽ patary apiakãko ase, jakãnahmã Sukote roropa apiakãko ase ypoetory tõ esaryme ehtohme.

⁸ Kireate ynonoryme mana, Manase roropa; Eparaĩ ykyryryme mana, jupuhpyry ã kapasete samo. Juta roropa ypoetory esẽme mana, ynyripohpyry ekaroneme.

⁹ Yrome Moape exiko ypaxihãme ekurikatohme; ysãtajã tõ emãko ase Etõ pona, esẽme jehtoh enetupuhpotohme. Pirixteu tõ roropa typoremãkasẽme exiko mã toto ya, moro poko eremiãko ase, orẽpyra jehtoh poko.”

¹⁰ Ritonõpo, onoky jarõko nae pata jamihmã taka,

towomase ahtao apuru konōto ke?

Onoky jarōko nae Etō pona?

¹¹ Ekaropoxi, yna turumekase nymyry oya?

Ytopyra ropa mahno yna soutatu tō maro?

¹² Yna akorehmako yna zehnotokō
poremākatohme; ahno a takorehmase ahtao
toiparo rokē mana.

¹³ Ritonōpo kymaro xine ahtao

orēpyra exīko sytatose;

kyzehnotokō enahkāko mana.

109

Tyryhmase exikety otururu Ritonōpo a

Tawi nymerohpyry.

¹ Oeahmāko ase, Ritonōpo; mynyhme rokē pyra exiko!

² Jyhxirōko popyra exiketō mā toto,

ajohpe exiketō roropa;

ajohpe oturūko mā toto ykerekerehmāko.

³ Popyra jehtoh ekarōko mā toto, ymaro osetapāko mā toto typoko xine pyra
jahtao ro.

⁴ Jyhxirōko mā toto, typyno xine ro jahtao,

tōturuse roropa jahtao Ritonōpo a ipoko xine.

⁵ Ynyriry kurā epehmāko mā toto popyra ehtoh ke, ipyno xine jehtoh
emetakamāko mā toto yse pyra toehtohkōke.

⁶ Ritonōpo, popyra exikety imenekako

jepekara apiakaneme,

ah epekara ihxironeme nexino roropa.

⁷ Mame tapiakase ynororo ahtao,

ah ynara nykano apiakane eya: “Popyra mase,
awānohpōko ase!”

Ah aomiry oya iirypyryme nexino!

⁸ Ah jepekara norihno nuaseme ro tahtao.

Ah imep̄y imyakāme nexino aerohtoh poko.

⁹ Ah ipoenō poetōpome nexī toto,

ah ipyty pyt̄ypome nexino!

¹⁰ Ah ipoenō tytapyīke pyra nexī toto,

tonahsē ekaroponeme toto ehtohme imehnomo a.

Ah taroposēme nexī toto patāpo tō tosarykō poe!

¹¹ Ah imōkomohpyry emero tupuxihkasēme nexino inepehmary epehma-
tohme!

Ah imehnō imōkomohpyry esēme nexī toto

inapoihpyry toerohtamitume!

¹² Ah imehnō ipyno pyra nexī toto,

ah ipoenōpyry onypynanohpyra nexī toto
poetōpome aexityamo!

¹³ Ah ipoenō norihno toto, ipakomotyā roropa

axī wenikehtohme ipoko!

¹⁴ Ah Ritonōpo wenikehpyra nexino itamuru tō

popyra ehtopōpyry poko,

iirypyryme jeny ehtopōpyry poko roropa!

15 Ah Ritonõpo wenikehpyra nexino iiryryrykõ
poko; yrome mokaro ehtoh poko ah wenikehtohme nexī toto.

16 Ynara exiryke: kure ehtoh onyripyra nexiase
imehno a, tymõkomokākara tyryymase eya,
totapase roropa toto eya, omise exiketõ roropa,
takorehmaneke pyra exiketõ roropa.

17 Popyra ehtoh enehpory se nexiase imehnõ
pona, ah popyra ehtoh noehno eya! Kure ehtoh
enehpory se pyra nexiase imehnõ pona,
ah kurākõ onenehpopyra nexī toto eya!

18 Torēnase ynororo popyra ehtoh enehpory
poko imehnõ pona upo amururu sã eya.
Ah inyripohpyry nomõno ipũ aka tuna samo
jehpyry aka roropa azeite samo!

19 Ah inyripohpyry enahp̄yme nexino zupõme samo, imet̄y earyme sã roropa.

20 Ritonõpo, moro sã jepetõkara epehmako, xihpyryme ykerekereamanã
roropa.

21 Yrome, Ritonõpo Jesemy, kuakorehmako
onetapohpyry ae ro ya, kypynanohko kure oexiryke,
yna pyno oexiryke.

22 Ywy ase tymõkomoke pyra, omise ase roropa;
tapurose ywy ukurohtao.

23 Okynã pyra ase jerutume samo kohmãsasaka ahtao;
tyryrykane a tarose ywy taparara arory samo.

24 Otuhyra jehtopõpyryke tuhke, jeseukumuru tõ
tykytyky ãko nase kehko,
joko ypihyry rokẽ toehse mana zehpo maro.

25 Jeneryhtao imehno a ypoihtõko mã toto,
jeunohnõko roropa mã toto.

26 Kuakorehmako Ritonõpo Jesemy!
Kypynanohko ypyno exikehpyra oexiryke.

27 Jepetõkara a zuaroh kamexipoko:
ypynanohneme oexiry poko!

28 Ypona popyra ehtoh enehpõkõ mã toto,
yrome omoro kure rokẽ jyr̄iko mase.

Ah yyryhmananõ typoremākase nexī toto,
mame ywy, opoetory, tãkye ehxi!

29 Ah jepetõkara typoremākasēme nexī toto,
aehxirothkõme, upo amururu sã imehnõ emero
neneryme, ah nehxiro toto.

30 Opo, “Kure mase,” ãko ase Ritonõpo
Kuesēkomo a; eahmãko ase oximõmãkõ netaryme

31 tymõkomokākara ewomaryke eya,
toto pynanohnõko roropa mana
etapapory se exiketõ winoino.

110

Ritonõpo nymenekahpyry Tuisame

Tawi nymerohpyry.

- ¹ Ritonõpo Kuesëkõ ynara tykase jesemy a:
 “Oporohko japotunuru wino oepetõkara
 poremäkatohto ya, anamotome toto ehtohme.”
- ² Tuisame oehtoh orëpyrahxo tyripõko
 Ritonõpo mana Jerusarë poe.
 “Oepetõkara Esëme exiko,” äko
 Ritonõpo Kuesëkõ mana.
- ³ Mokaro oepetõkara maro osetaparyhtao oya
 opoetory tõ oehnõko mä toto osekarotohme oya.
 Konopo oepyry sä ëmepyryme mokaro
 nuasemäkõ oehnõko mä toto oya ypy tõ kurä po.
- ⁴ Ritonõpo Kuesëkomo a tõmiry totapose,
 jüme onytyoromara ehtohme.
 Ynara tykase: “Omoro mase oturuketyme ya jüme,
 Meukizeteke oturuketyme ehtopõpyry samo.”
- ⁵ Tuisa, äpotunuru wino Ritonõpo mana,
 tuisa tõ poremäkãko mana zehno toehse ahtao.
- ⁶ Sero nonory põkõ apiakãko mana,
 osetaparyhtao ona tõ pehkãko mana
 aorihtyã ekepyry ke,
 sero nono poro porehme tuisa tõ poremäkãko mana.
- ⁷ Osema tao tuna ënõko tuisa mana iporiry wino,
 tyjamihtase owõnõko ropa mana, orëpyra rahkene.

111

Ritonõpo eahmatopo

- ¹ Kure Ritonõpo mana, kahtoko! Ipoetory tõ
 oximõmäkõ maro Ritonõpo Kuesëkõ eahmäko ase
 yjamitunuru ke porehme.
- ² Emese kure Ritonõpo mana inyrytã poko,
 osenuruhkãko ase! Morohne poko fãkye exiketõ enetuputyry sehxo mä toto.
- ³ Inyrihpyry emero emese kure aexiry
 enetupuhpõko mana, tuisamehxõ aexiry roropa.
 Zae aexiry jüme anamonõpyra mana.
- ⁴ Inyrytã kurã poko onuenikehkamexipopyra
 Ritonõpo mana kyya xine;
 kypyno xine mana, kuãnohpyra xine roropa mana.
- ⁵ Tonahsë ekarõko mana tõmiry
 omipona exiketomo a,
 wenikehpyra roropa mana jüme
 tynetapohpyry poko kyya xine.
- ⁶ Ritonõpo a tyjamitunuru tonepose typoetory Izyraeu
 tomo a imehnõ nonory tokarose ahtao eya xine.
- ⁷ Anamonõpyra mana, zae roropa mana tynyryry
 poko emero porehme;

inyripohpyry emero onytyromara mana,
naeroro torētyke pyra sehtone.

⁸ Jūme exikehpyra mana ajohpe pyra Ritonōpo
exiryke, zae rokē ynororo exiryke.

⁹ Typoetory tō tymyhpokase Ritonōpo a,
tōmiry totapose roropa eya xine
jūme onytyromara ehtohme.

Kure mana jamihme roropa!

¹⁰ Tuaro oexiry se awahtao,
apitoryme Ritonōpo enetupuhko Oesēme.
Aomiry omipona exiketō tuaro tyripōko mana.
“Kure mase, Ritonōpo,” sykatone jūme!

112

Tākye mā mokyro Ritonōpo omipona exikety

¹ “Kure mase, Ritonōpo,” sykatone!

Tākye mā mokyro Ritonōpo omipona exikety.

Mokyro zamaro mana,

Ritonōpo nyripohpyry omipona toexiryke!

² Mokyro mūkuru tō orēpyra exīko mā toto

Ritonōpo nekarohpyry po,
ipakomotyā roropa kure rokē exīko mā toto.

³ Itapyī tao mōkomo kurā nae mana pitiko rokē pyra,
tytineruke exikehpyra exīko mana jūme.

⁴ Ezuru saereh āko mana ikohmamryry ao, zae ehtoh poko exiketomo a te,
kure ehtoh poko exiketomo a, imehnō pyno exiketomo a, enara.

⁵ Tākye mā mokyro imehnō pyno exikety, tytineru ke toto akorehmāko mana
aekurākatohkōme ropa, zae osepekahnōko zae ekamōko roropa mana!

⁶ Zae exikety mā poremāpyra exīko, ipoko jūme wenikehpyra exīko imehnō
mana.

⁷ Popyra ehtoh oepyyry poko omi zuno pyra mana; jamihme Ritonōpo ene-
tputyryke tyya.

⁸ Torētyke pyra mana, zuno pyra roropa mana;
topetōkara poremākary eraximāko rokē mana.

⁹ Tymōkomokākara akorehmāko mana pitiko
rokē pyra, kure exikehpyra mana jumāme.

Orēpyra exīko mana,
aomiry etary se exīko roropa imehnō mana.

¹⁰ Moro eneryke popyra exiketomo a tohne
exīko mā toto; mokyro se pyra toh mā repe,
osenahkāko rokē mā toto.
Popyra exiketō ise ehtoh enahnōko rokē mana,
arypyra exīko ropa mana.

113

Ritonōpo kure ehtoh eahmary poko

¹ “Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko!

Ritonōpo Kuesēkō eahmatoko, ipoetory tomo!

2 “Kure mase, Ritonõpo,” kakehpyra sehtone
seromaroro, jũme roropa rahkene!

3 Ĕmepýry poe ikohmamyry pona
ah Ritonõpo toahmasẽme nexino!

4 Imeimehnõ nonory põkõ emero esẽme
Ritonõpo mana;
tuisamehxõ aexiry kapu tõ epoe mana.

5 Imepý pyra mana Ritonõpo Kuesẽkõ panono,
esary kae mana kapu ao.

6 Yrome epũiko mana kapu enetohme, nono roropa.

7 Tymõkomokãkara anỹnõko mana toto
ehxirotopõpyry winoino,
omise exiketõ anỹnõko mana toto etuarimatoh poe;

8 tuisa poenõ epeme toto rĩko mana,
typoetory tõ tuisary epeme.

9 Nohpo, emũkuapỹ äkyemapõko mana
imehxõ tytapyĩ tao, tãkye mokyro ripõko mana,
imũkuru tõ ekarõko eya mana.

“Kure mase, Ritonõpo,” kahtoko!

114

Ejitu poe Izyraeu tõ tũtatopõpyry

1 Jako pakomotyã tutũtase ahtao Ejitu poe, Izyraeu
tomo, imepý omiry ae oturuketõ nonory poe,

2 Ritonõpo nymenekahpyryme Juta tõ toehse,
ipoetoryme te, esaryme toehse Izyraeu tomo.

3 Tuna konõto Tahpiremã moro eneryke tyya
toepase; tuna Joatão totypohse, ytopyra toehse.

4 Ypy tõ pyhseky tykase toh nexiase kaneru tõ samo,
somokyhmã kõ pyhseky tykase toh nexiase
kaneru poenõ samo.

5 Otara toehse oya, tuna konõto, mepase oty katohme?
Omoro roropa tuna Joatão, oty katohme metypotyahse?

6 Ypy tomo, oty katohme kaneru tõ sã
pyhseky mexiatose?

Somokyhmãkomo, oty katohme kaneru poenõ sã
pyhseky mexiatose?

7 Tykytyky kaxiko, nono, Kuesẽkõ oepýryhtao,
Izyraeu tõ Esẽ êpataka,

8 topu konõto rĩko mana tuna enatyryme,
topuimo tõ rĩko mana tuna enatyry tõme.

115

Ritonõpo nymyry eahmatoko

1 Oya rokene, Ritonõpo yna Esemý, oya rokene,
yna a pyra, “Kure mase,” äko ynanase eremiãko,

yna pyno oehtoh anamonohpyra oexiryke.

² Oty katohme imehnõ nonory põkõ ynara ekaropõko
yna a: “Otoko hnae Ritonõpo Oesëkomo?”

³ Ynara ezuhnõko ynanase: “Ritonõpo kapu ao mana;
tyriry se toehtoh riko mana.

⁴ Imehnõ nonory põkõ ritõ panõ parata risëme mã
kehko, uuru risëme roropa,
ahno nyrytãme rokë mã kehko.

⁵ Itary nae mã kehko repe,
yrome sekere kara toh mana.
Enuru nae roropa mã kehko repe,
yrome onetopyra mã toto.

⁶ Typanare mã kehko repe, yrome onetara mã toto.
Eunary nae roropa mã kehko repe,
yrome onyphopyra mã toto.

⁷ Tomahke mã kehko, yrome anapoipyra mã toto.
Ipupuru tõ nae repe, yrome ytoytopyra mã toto.
Esenarykõ ae omi tütara mana ipunaka.

⁸ Ah mokaro tynyrytã sã,
tyneponãmarykõ sã nexi toto:
tyrihpõkomo te, tyneponãmarykõ eahmananõ roropa!”

⁹ Izyraeu tomo, Ritonõpo enetupuhtoko, Oesëkomo!
Åkorehmanekõme mã ynororo, oewomanekõme roropa.

¹⁰ Ritonõpo enetupuhtoko, imaro oturuketomo!
Åkorehmanekõme mã ynororo, oewomanekõme roropa.

¹¹ Ritonõpo enetupuhtoko, eahmananomo emero.
Åkorehmanekõme mã ynororo, oewomanekõme roropa.

¹² Wenikehpyra Ritonõpo mana kypoko xine,
kure rokë kyritorýko mana;
kure rokë Izyraeu tõ riko mana,
Ritonõpo maro oturuketõ roropa emero.

¹³ Imehxo Ritonõpo rinanõ mã, kure mokaro riko
roropa Ritonõpo mana, tuisamehxo exiketomo,
ime pyra exiketõ roropa.

¹⁴ Typoenõke tuhke oriporykõ se ase Ritonõpo
Kuesëkomo a, amarokomo, apakomotyã roropa.

¹⁵ Kure rokë oriporykõ se ase Ritonõpo a,
kapu rihpõme mana, sero nono rihpõme roropa!

¹⁶ Kapu tõ Ritonõpo esaryme mana,
ynoro rokë Esëme mana,
yrome sero nono tokarose eya ahno a kuesarykõme.

¹⁷ Aorihtyã ekepyry tyhtose ahtao mynyhme ehtoh
pona Ritonõpo Kuesëkõ oneahmara mana.

¹⁸ Yrome kymarokomo, isene ro exiketomo:
“Kure mase, Ritonõpo,” åko sytatose seromaroro,
jume roropa rahkene.

“Kure mase, Ritonõpo,” kahtoko!

116

Typynanohse Ritonõpo a orihpyra ehtohme

¹ Ritonõpo Jesē pyno ase jomiry etaryke eya; jotururu eya etāko mana.

² Jomiry etāko mana tykohmaryhtao ya jakorehmatohme.

³ Jorihmapotoh jomye nexiase ameke pyra. Tapuruse exiase jerehtoh ke jorikyry zuno jexiryke, enaromỹke exiase torētyke roropa ipunaka.

⁴ Mame Ritonõpo tykohmase ya: “Ajohpame sã kypynanohko, Ritonõpo, orihpyra jehtohme!”

⁵ Kure Ritonõpo mana; kypynanopyrykō eya anamonohpyra mana. Kypynanohtorỹko Kuesēkō mana.

⁶ Osewomasaromepyra exiketō ewomāko mana. Orihasasaka jahtao typynanohse exiase eya.

⁷ Torētyke pyra exiko ipunaka, āko ase ya ukurohtao, Ritonõpo Jesemy onenetupuhkehpyra exiko, kure rokē tyrise jexiryke eya!

⁸ Ritonõpo a typynanohse ywy jorikyryino, yxity tō totypohkapose eya yporemākapopyra roropa nexiase.

⁹ Morara exiryke ytoytōko ase Ritonõpo neneryme, isene exiketō rānao.

¹⁰ Onenetupuhkehpyra exiase ynara tykase jahtao ro: “Takurihmose ywy ipunaka.”

¹¹ Enaromỹke exiase ahtao ynara tykase ywy: “Ahno emero ajohpe rokē mā toto.”

¹² Oty ekarōko ha ynekaroryme Ritonõpo Jesemy a kure rokē tyrise jexiryke eya?

¹³ Uwa eukuru jehnahpyry kurā enehnōko ase ynekaroryme Jesemy a, “Kure mase,” katohme eya, typynanohse jexiryke eya.

¹⁴ Ipoetory tō oximōmākō rānao ynekarory ekarōko ase eya, jomihpyry ae ro.

¹⁵ Sam āko Ritonõpo mana typoetory poko aorikyry eneryhtao eya!

¹⁶ Opoetoryme ase, Ritonõpo; õmiry omipona ase, õmiry omipona aja ehtopōpyry saaro. Typynanohse exiase oya orihpyra jehtohme.

¹⁷ “Kure mase,” āko ase ynekaroryme oya, jotururu ekarōko ase roropa oya.

¹⁸⁻¹⁹ Oximōme opoetory tō ahtao emero, zara tō po, Atapyĩ Kurā tao, Jerusarē po,

ynekarory ekarōko ase oya, jomihpyry ae ro.

“Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko!

117

Ritonōpo eahmary poko

- ¹ Ritonōpo Kuesēkō eahmatoko,
imeimehnō nonory pōkō emero!
Eahmatoko, ahno tomo emero porehme!
² Kypyno xine aexiry jamihme mana,
anamonohpyra roropa mana jūme.

“Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko!

118

Kure mase, Ritonōpo, orēpyra jyriryke oya

- ¹ “Kure mase,” kahtoko Ritonōpo a, kure aexiryke,
kypyno xine aexiry enahp̄yme roropa exiryke.
² Ah Izyraeu tō ynara nykā toto:
“Kypyno xine aexiry jūme enahp̄yme mana!”
³ Ah Ritonōpo maro oturuketō ynara nykā toto:
“Kypyno xine aexiry jūme enahp̄yme mana!”
⁴ Ah aomipona exiketō emero ynara nykā toto:
“Kypyno xine aexiry jūme enahp̄yme mana!”
⁵ Jetuarimaryhtao Ritonōpo tykohmase ya;
tozuhse ywy eya tan̄yse ywy eya jetuarimatoh poe.
⁶ Ritonōpo ymaro mana, enaromyra exīko ase;
jyryhmasaromepyra imehnō mana.
⁷ Ritonōpo ymaro mana; jakorehmāko mana.
Morara exiryke yneneryme jepetōkara
poremākapōko mana.
⁸ Kurehxo mana Ritonōpo enetuputyry kyya xine,
kure hkopyra mana ahno eraximary
kypynanohtohkōme.
⁹ Kurehxo mana Ritonōpo enetuputyry kyya xine,
kure hkopyra mana tuisa tō eraximary
kypynanohtohkōme.
¹⁰ Jepetōkara jomye exiketō tuhke toh nexiase,
yrome Ritonōpo Jesē jamitunuru ke tonahkase toto ya.
¹¹ Tapuruse exiase eya xine emero rokē poe,
yrome Ritonōpo jamitunuru ke tonahkase toto ya.
¹² Tōximōse toto ano zū samo, jomye,
yrome tyahkase toto apoto ke amoriry tō
tonore exiketō samo;
Ritonōpo jamitunuru ke tonahkase toto ya.
¹³ Tōsetapase toh nexiase ymaro tyjamitunuru ke
jetapatohme,
orikyise exiase, yrome Ritonōpo jakorehmase.
¹⁴ Ritonōpo Jesemy yjamihtanohpōko mana,
orēpyra jehtohme; typynanohse ywy eya.

- 15 Etatoko ke, kui āko mā toto tākye toehtohkōke
 Ritonōpo poetory tomo orēpyra toexirykōke:
 “Ritonōpo jamitunuru ke orēpyra toehse sytatose!
- 16 Ritonōpo jamitunuru orēpyra mana,
 ijamitunuru ke kuepetōkara typoremākase kyya xine.”
- 17 Orihpyra exīko ase; māpyra isene exīko ase,
 imehnō zurūko ase Ritonōpo Kuesēkō nyrytā poko.
- 18 Tuānohse exiase yronymyryme eya,
 yrome jorihmapopyra nexiase.
- 19 Ritonōpo Tapyī omōtoho tonō etapuruhmakatoko
 moro taka jytotohme;
 omōnōko ase Ritonōpo eahmatohme.
- 20 Sero nase Ritonōpo omōtohme;
 aomiry omipona exiketō rokē omōnōko mā toto eya.
- 21 Oeahmāko ase, Ritonōpo, jomiry totase oya exiryke,
 orēpyra kyrīpoase roropa.
- 22 Moro topu, tapyi rinanō nurumekahpyry,
 moro topu se toehse toto, kurāme kuhse exiryke,
 tapyi kyriryryme nymyry.
- 23 Moro tyrise Ritonōpo a, osenuruhkatohme
 kyya xine!
- 24 Sero ěmepyry Ritonōpo nyrihpyryme mana,
 orēpyra toehtohme;
 tākye sehtone, sosehahmatone roropa sero ěmepyry ae!
- 25 Yna ipynanohko, Ritonōpo, yna ipynanohko!
 Yna emākapoko, Ritonōpo!
- 26 Kure rokē mokyro tyriko, Ritonōpo,
 opoe oehkety oesety ke!
 Ritonōpo Tapyī tae kure rokē oripōko ynanase.
- 27 Ritonōpo Kuesēkōme mana;
 saerekatoh ekaroneme mana kypona xine.
 Amoriry tō oemary ao, ōsehmarykōme
 ytoytopitotoko apoto apō zomye.
- 28 Omoro mase Jesemy, oeahmāko ase.
 Omoro mase Jesemy, imehnō zurūko ase
 imehxo oehtoh poko.
- 29 “Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko
 Kuesēkomo a kure aexiryke,
 kypyno xine aexiry jūme enahpỹme exiryke.

119

Ritonōpo nyrihpyry

- 1 Tākye matose ohxirosaromepyra imehnō ahtao,
 zae ehtoh poko rokē awahtao xine,

Ritonõpo Oesëkõ omiry omipona!

- 2 Tãkye exïko mã mokaro Ritonõpo nyripohpyry
omipona exiketomo,
aomiry omipona exiketõme mã toto yronomyryme!
3 Tãkye mã mokaro popyra ehtoh poko pyra
exiketomo,
tosëkõ Ritonõpo zae ehtoh poenohnõko mã toto!
4 Õmihpyry mekaroase yna a, Ritonõpo,
omipona yna ehtohme tomeseke roropa.
5 Onyripohpyry omipona jexiry se ase ipunaka,
anamonohpyra jehtohme!
6 Tomeseke jahtao onymeropohpyry omipona jehtoh
poko ehxiropyra exïko ase.
7 Yna amorepatoh tonõ kurã enetuputyryhtao ya
oeahmäko ase ukurohtao tukurikase jexiryke.
8 Onetapohpyry ya omipona exïko ase,
ajohpame sã jüme jurumekara exiko.

Ritonõpo omiry ukurohtao

- 9 Otãto nuasemãkõ zae rokë ehtoh poko exïko nae?
Õmihpyry omipona exikehpyra ahtao rokë
atapuropyra exïko mã toto!
10 Azamaro jexiry se ase yjamtunuru ke porehme.
Kuakorehmako õmiry omipona
exikehpyra jehtohme, jüme.
11 Õmihpyry tukurãkase ya ukurohtao,
iiryryryme pyra jehtohme oya.
12 Kure mase, Ritonõpo, oeahmäko ase!
Kuamorepako onyripohpyry tõ poko.
13 Jarao imehnõ netaryme onymeropohpyry
sekeremãko ase emero.
14 Õmihpyry omipona jehtoh yzamarohxo mana,
itamurume tytineruke jexiry motye.
15 Anamorepatoh tonõ poko atamorepãko ase,
zae ehtoh poko jamorepary oya enetupuhnõko ase.
16 Onyripohpyry tõ yzamaro mana;
wenikehpyra ase õmiry poko.

Ise oehtoh waro se ase

- 17 Kure rokë kyriko opoetoryme jexiryke,
isene ro jehtohme,
jamorepatoh oya omipona jehtohme roropa!
18 Jenuru etapuruhmakako õmiry zae ehtoh
enetohme ya, josenuhkatohme.
19 Tuhke hkopyra jeimamyry aropõko ase
taro nono po;
onyripohpyry tõ ononëpyra exiko ywino.
20 Ukurohtao sam ãko ase torëtyke,
ise oehtoh waro se exikehpyra jexiryke.
21 Epyrypaketõ zupokãko mase;
õmiry omipona pyra exiketomo a

popyra ehtoh enehpōko mase.

- 22 Kuewomako jeunohnanō wino,
ypoihtonānō wino roropa,
anamorepatyā omipona toehse jexiryke.
- 23 Kowenu poko erohketō oximomyryhtao ro
yporemākatohme, ywy,
opoetory atamorepakehpyra ase ōmiry poko.
- 24 Josenetupuhtoh jamorepatopōpyry poko
oya sehxo ywy;
jakorehmāko mana zae ehtoh menekatohme ya.

Ōmihpyry omipona jexiry se ase

- 25 Typoremākase ywy, toepukase nono pona;
ōmihpyry ae ro kyjamihtanohpoko ropa.
- 26 Osekaroase oya ynyrihpyry poko emero,
mame kuezukuase; kuamorepako
onyriphopyry tō poko.
- 27 Kuakorehmako ōmihpyry enetuputyry poko ya,
mame osenetupuhnōko ase,
osenuruhkāko roropa ase anamorepatoh tonō poko.
- 28 Jemynyhmaryme tapotūkehse ywy;
kyjamihtanohpoko ropa ōmihpyry ae ro.
- 29 Azahkuru ehtoh esemary apuruko
moro ae ytopyra jehtohme;
kure rokē oexiryke kuamorepako onyriphopyry poko.
- 30 Zae ehtoh esemary tymenekase ya,
tomeseke sā ōmiry ymoiasse omipona jehtohme.
- 31 Ritonōpo Jesemy, jamorepatopōpyry oya
omipona toehse ywy;
yporemākapyra exiko ehxiropyra jehtohme.
- 32 Axī onyriphopyry ya omipona exīko ase,
ynara exiryke:
otato jahtao itamurumehxo oenetupuhnōko ase.

Kuamorepako onyriphopyry tō poko

- 33 Ritonōpo Jesemy, kuamorepako
onyriphopyry tō poko tuaro jehtohme,
jūme omipona exīko ase.
- 34 Tuaro kyriko ōmihpyry omipona jehtohme,
yronomyryme omipona jehtohme.
- 35 Kuaroko onyriphopyry tō esemary ae,
moro ae tākye jehtoh eporŷko ase.
- 36 Yna amorepatopōpyry oya omipona se jehtoh
tyriko, mōkomo apoiry se jehtoh myakāme.
- 37 Josenetupuh anakorekehkanopyra exiko popyra
ehtoh poko; kure rokē kyriko ōmihpyry ae ro.
- 38 Opoetoryme ase; kyriko emero ōmihpyry ae ro,
onetapohpyry ae ro ōmipona exiketomo a.
- 39 Kypynanohko ypoihtonānō omiry winoino, mokaro
zuno jexiryke; kure kuhse ahno apiakary oya!
- 40 Onyriphopyry tō omipona jexiry se ase.
Isene kyriko ropa zae oexiryke.

Tākye ase ōmiry poko

- 41 Ritonōpo Jesemy, ypynohxo oehtoh enepoko ya,
kypynanohko jepetōkara winoino ōmihpyry ae ro!
42 Mame mokaro ezukuru waro exīko ase
jyhxiroyhtao eya xine, zae ōmiry enetuputyryke ya.
43 Kuakorehmako ajohpe pyra rokē jehtohme,
kure ehtoh eraximāko ase zae
onyriphopyry tō enetuputyryke ya.
44 Kokoro rokē onyriphopyry omipona exīko ase;
jūme omipona exīko ase rahkene.
45 Torētyke pyra ytoytōko ase
yna amorepatopōpyry tō oya omipona se jexiryke.
46 Onyriphopyry tō poko oturūko ase tuisa tomo a, ehxiropyra exīko ase
roropa.
47 Onyriphopyry tō yzamaro mana,
ipyno xine jexiryke.
48 Otato ase onyriphopyry tō etaryke ya
ipyno xine jexiryke,
atamorepāko ase onymeropohpyry tō poko.

Ōmihpyry pokoino kure ehtoh eraximāko ase

- 49 Wenikehpyra exiko onetapohpyry poko ya,
opoetoryme jexiryke,
moro pokoino kure ehtoh eraximāko ase.
50 Jetuarimaryhtao tomuhkehkase exiase,
ōmiry poe isene toehse jexiryke.
51 Jeunohkehpyra epyrypaketō mā toto ypoko,
yrome ōmiry onurumekara ase.
52 Wenikehpyra ase pake anapiakatopōpyry tō poko,
Ritonōpo, jemuhkehkapōko mana.
53 Tohne exīko ase popyra exiketō eneryhtao ya
onyriphopyry omipona pyra aehtohkō poko.
54 Isene ro jahtao sero nono po eremiatoh tonō rīko
ase onyriphopyry tō poko.
55 Koko ahtao wenikehpyra ase opoko,
osenetupuhnōko roropa ase ōmiry poko.
56 Ōmihpyry omipona jehtoh yzamaro mana:
moro pokoino tākye ase.

Ōmihpyry omipona exīko ase

- 57 Ritonōpo Jesemy, ose rokē ase;
ajohpe pyra ase onyriphopyry omipona exīko ase.
58 Yronomyryme ekaropōko ase oya:
juānohpyra exiko, ōmihpyry ae ro.
59 Tōsenetupuhse ywy ynyriry poko,
ajohpe pyra onyriphopyry tō omipona exīko ase.
60 Axiny, atarypokety sā ōmiry omipona exīko ase.
61 Ahno apoitoh tyrise jepetōkara a, japoitohme repe,
yrome wenikehpyra ase ōmihpyry poko.
62 Onoa owōnōko ase oeahmatohme yna
amorepatopōpyry kurā poko oya.
63 Osepeme ase opoetory tō maro, porehme,

õmihpyry omipona exiketõ maro.

64 Ritonõpo, sero nono pehme mana,
yna pyno oehtoh ke;
kuamorepako onyriphopyry tõ poko.

Õmihpyry zae ehtoh enetupuhnõko ase

65 Ritonõpo Jesemy, õmihpyry poko ya
anamonohpyra mexiase,
kure rokê kyriase, opoetoryme.

66 Tuaro kyriko zae ehtoh poko zuaro jehtohme,
õmihpyry zae ehtoh enetuputyryke ya.

67 Juãnohpyra ro awahtao azahkuru ehtoh poko
exiase, yrome seromaroro õmiry omipona ase.

68 Ritonõpo, kure mase; kure ehtoh riko mase;
kuamorepako onyriphopyry tõ poko.

69 Epyrypaketõ ajohpe ehtoh ke jyhxiõko mã toto,
yrome ywy, yronymyryme õmihpyry omipona ase.

70 Mokaro orutua kõ tãtamoreparykõ se pyra mã toto
õmiry poko, yrome yzamaro mana.

71 Juãnohtopõpyry kure nexiase ya, ynara exiryke:
moro pokoino onyriphopyry warohxo toehse ywy.

72 Mõkomo kurã motye õmiry kure mana ya,
tineruje motye roropa.

Josenetuputyry õmiry poko yzamaro mana

73 Ritonõpo, oemary ke kyriase, kuaputyase;
tuaro kyriko õmihpyry enetupuhtohme ya.

74 Oenetupuhnãõ atãkyemãko mã toto jeneryhtao
tyya xine zae õmihpyry tonetupuhse ya exiryke.

75 Ritonõpo, zuaro ase yna apiakary oya zae rokê mã
ipunaka, tuãnohse roropa exiase oya,
ypyno exikehpyra oexiryke.

76 Ajohpãme sã wemuhkehhapoko,
ypyno oehtoh anamonohpyra oexiryke
õmihpyry ae ro ya, opoetoryme!

77 Juãnohpyra exiko isene ro jehtohme,
õmiry poko josenetuputyry se jexiryke.

78 Ah mokaro epyrypaketõ ehxiroketõme nexi toto,
ajohpe tyhxirose jexiryke eya xine!

Yrome ywy osenetupuhnõko ase
anamorepatopõpyry tõ poko.

79 Ah mokaro õmiry omipona exiketõ noehno toh ya,
õmihpyry waro exiketomo!

80 Ah onymeropohpyry omipona ehxi yronymyryme,
ehxiropyra jehtohme jyporemãkapory poko.

Kypynanohko, Ritonõpo

81 Tapotũkehse ase, ypynanopyry eraximary poko oya;
õmihpyry zae ehtoh enetupuhnõko ase.

82 Jenuru etaehnõko mã kehko josenuhmaryhtao,
onetapohpyry ya eraximary poko.

Ekaropoxi: "Otara ahtao oehnõko mah

jemuhkehkapose?"

- 83 Uwa eukuru ētyppyry sã toehse ase
ipohkahpyry samo,
yrome onymeropohpyry tō poko wenikehpyra ase.
84 Otara ahtao ywy opoetory oeraximakehnōko hano?
Otara ahtao mokaro wãnohnōko mah,
jyryhmananomo?
85 Eutary tō tahkase epyrypaketomo a japoitohme;
ōmihpyry omipona pyra mokaro mā toto.
86 Onyripohpyry tō zae mā kehko emero.
Kuakorehmako, tyryhmase jexiryke
ajohpe exiketomo a.
87 Jetapaïse toh nexiase,
yrome anamorepatopōpyry tō onurumekara ase.
88 Ypyno oexiryke kypynanohko isene ro orēpyra
jehtohme ōmihpyry omipona.

Ritonōpo omiry jūme enahpyra mana

- 89 Ritonōpo Jesemy, ōmihpyry jūme exikehpyra mana;
enahp̄yme mā kapu ao.
90 Anamonohpyra mase jūme,
emero zumakahpōkomo a exikehpyra mase;
sero nono tyrise oya esaka,
moro poe esyryhmara mana.
91 Onyripohpyry ae ro senohne emero exikehpyra
mana seroae ro, ōmiry omipona emero exiryke.
92 Ōmihpyry yzamaro pyra ahtao,
pake toorihse jexiry jetuarimary ke.
93 Jūme wenikehpyra ase anamorepatopōpyry tō
poko, moro ke isene ro kyriase.
94 Kypynanohko jepetōkara winoino
opoetoryme jexiryke, onyripohpyry tō omipona se
toehse roropa jexiryke.
95 Popyra exiketō jeraximāko mā toto jetapatohme,
yrome osenetupuhnōko ase onekarohpyry poko.
96 Ynara zuaro toehse ywy sero nono po
kurākō emero enahnōko mana;
yrome ōmihpyry jūme yna akorehmāko mana
zae ehtoh poko yna ehtohme.

Ōmihpyry sehxo ase, Ritonōpo

- 97 Ōmihpyry sehxo hano!
Osenetupuhse kohmānōko ase ipoko.
98 Onymeropohpyry ymaro exikehpyra mana,
ipokoino tuārohxo ase, jepetōkara motye.
99 Jamorepananō emero motye enetupuhnōko ase,
jamorepatopōpyry poko oya josenetuputyryke.
100 Tamuximākō motye enetupuhnōko ase,
onyripohpyry tō omipona jexiryke.
101 Popyra ehtoh poko exiketō esemary ae ytopyra
exiase, ōmihpyry omipona se jexiryke.

102 Onyripohpyry tō omipona exikehpyra ase,
omoro ro jamorepaneme oexiryke.

103 Anusasamā sã ya õmiry mana!

Ano zeni motye anusasame mã ya.

104 Õmihpyry enetuputyryke ya tuaro exïko ase,
morara exiryke zae pyra ehtoh emero
se pyra ase ipunaka.

Õmihpyry saerehkaneme mana

105 Õmiry jezurume mana zae osema ae jytotohme,
saerehkaneme mana saereme jesemary ehtohme.

106 Jomihpyry etapoase, moro rïko ase, zae oya
jamorepatopõpyry omipona exïko ase rahkene.

107 Ritonõpo Jesemy, etuarimãko ase itamurume;
kypynanohko isene ro, õmihpyry ae ro.

108 Ritonõpo, jomiry etako, “Kure mase,” karyhtao
oya, kuamorepako onyripohpyry tō poko!

109 Tahxime orihsasaka ywy ahtao ro
wenikehpyra ase õmihpyry poko.

110 Ahno apoitoh tyrise popyra exiketomo a
japoitohme repe,

yrome anamonohpyra exiase onyripohpyry tō omipona.

111 Jamorepatopõpyry oya ymõkomory kurã sã mã
kehko jũme rahkene;

tãkye jyrïko mã toto ukurohtao.

112 Ynara tymenekase ywy, õmihpyry omipona
exikehpyra ase isene jehtoh etyhpyry pona
jorikyry ponãmero.

Anamorepatopõpyry tō se ase

113 Ajohpe exiketō se pyra ase ipunaka,
yrome õmihpyry sehxo ase.

114 Otonõtohme mase ya, josewomatohme roropa
mase; kure ehtoh eraximãko ase õmihpyry ae ro.

115 Ytotoko ywinoino popyra ehtoh poko exiketomo,
Ritonõpo Jesẽ nyripohpyry omipona exïko ase!

116 Jamihme kyriko ropa, õmihpyry ae ro, isene ro
jehtohme; penekehpyra kamexipoko
kure ehtoh eraximary poko.

117 Kuakorehmako, towomase jehtohme oya,
jũme õmihpyry omipona exikehpyra exïko ase.

118 Mokaro rumekãko mase emero õmihpyry
omipona pyra exiketomo;

toiparo rokẽ osenetupuhnõko mã toto
imehnõ enekunohtohme.

119 Popyra exiketō emero pahnõko mase
typahsẽ samo,

morara exiryke anamorepatopõpyry tō sehxo ase.

120 Tykytyky ãko ase oẽpataka,
enaromýke ase yna apiakaryke oya.

Anamorepatopõpyry tō omipona ase

- 121 Zae ehtoh tyrise ya, kure ehtoh roropa;
jekaropyra exiko jepetõkara a.
- 122 Õmiry etapoko ya jakorehmary poko oya,
ywy ase opoetoryme.
Jutuarimapopyra exiko epyrypaketomo a.
- 123 Jenuru tõ totaehse nase josenuhmary poko,
oupõko ase ypynanohtohme oya õmihpyry ae ro.
- 124 Juãnohpyra exiko opoetoryme jexiryke,
yna pyno exikehpyra oexiryke,
kuamorepako onyripohpyry tõ poko.
- 125 Opoetoryme ase; morara exiryke tuaro kyriko
anamorepatoh tonõ waro jehtohme.
- 126 Ritonõpo yna Esemy, epo tyritoh oya toehse mana,
onyripohpyry omipona pyra rokẽ mã toto.
- 127 Õmihpyry sehxo hano uuru se jehtoh motye,
uuru kurã motye.
- 128 Morara exiryke anamorepatoh tonõ omipona ase;
zae pyra exiketõ nyriry se pyra ase ipunaka.

Ritonõpo õmihpyry omipona se hano

- 129 Onyripohpyry tõ kure kuhse mã kehko,
morara exiryke toto omipona ase yronymyryme.
- 130 Õmihpyry poko atamorepatopo
saerehkatoth sã mana,
tuaro pyra exiketõ tuarõtanohnõko mana.
- 131 Êtakãko ase joserematothme, õmihpyry poko
ypenetaryke, omipona se jexiryke.
- 132 Kueneko ropa, ypyno exiko roropa opyno exiketõ
pyno exikehpyra oehtoh samo.
- 133 Kuakorehmako epukara jehtohme õmihpyry ae ro;
yporemãkapopyra exiko roropa iiryppyryme ehtoh ke.
- 134 Kypynanohko yrohmanohponanõ winoino,
onyripohpyry tõ omipona jehtohme.
- 135 Nupunato kueneke, opoetoryme jexiryke,
kuamorepako õmihpyry poko.
- 136 Iporiry sã xyity serere äko, ikurenaka jenuru tõ
poe, õmihpyry omipona pyra ahno tõ exiryke.

Õmihpyry etyorõmara mana!

- 137 Zae rokẽ mase, Ritonõpo Jesemy;
onyripohpyry tõ zae roropa mana.
- 138 Anamorepatopõpyry tõ kure rokẽ mana,
zae roropa mã kehko ipunaka.
- 139 Apoto sã ase ukurohtao tohne jehtoh ke
õmiry htomaryke jepetõkara a.
- 140 Õmihpyry ya etyorõmara mana!
Moro sehxo ase, opoetoryme exiketyme ase!
- 141 Epyrypara exiketyme ase kure jehtoh poko,
ime pyra exiketyme jekarõko roropa imehnõ mana,
yrome wenikehpyra ase anamorepatopõpyry tõ poko.
- 142 Zae oehtoh jũme exikehpyra mana,

õmihpyry jũme zae roropa mana.

143 Jetuarimatopo te, torëtyke jehtoh roropa mã
jerekohmãko repe,

yrome onyripohpyry tõ jãkyemãko mana.

144 Anamorepahpyry tõ zae rokë mana jũme,
tuaro kyriko isene exikehpyra jehtohme.

Õmihpyry zae ehtoh enetupuhnõko ase

145 Yronomyryme okohmãko ase, Ritonõpo;
kuezuhko, mame onyripohpyry tõ omipona exïko ase!

146 Okohmãko ase, jakorehmatohme;

kypynanohko jepetõkara winoino te,

õmiry omipona exïko ase.

147 Ëmehpyra ro ahtao, okohmãko ase
jakorehmatohme, zae õmihpyry enetuputyryke ya
kure ehtoh eraximãko ase.

148 Nyhpyra ëmehnõko ase josenetupuhtohme
õmiry poko.

149 Ritonõpo Jesemy, yna pyno exikehpyra oexiryke
jomiry etako!

Kypynanohko isene ro jahtao,
zae ehtoh riry se oexiryke.

150 Jyryhmananõ popyra exiketõ ameke hkopyra
oehnõko mã toto;

jũme õmihpyry omipona pyra mã toto.

151 Yrome omoro, Ritonõpo, ameke pyra mase ya;
onyripohpyry tõ emero zae mã kehko.

152 Moino ro anamorepatopõpyry tõ waro toehse ywy;
jũme aehtohme morohne tyrise oya.

Õmihpyry zae mana ipunaka

153 Ritonõpo, jetuarimary eneko,
kypynanohko õmihpyry poko wenikehpyra jexiryke.

154 Kuewomako, sero ãpuruhyry tae kutũtanohpoko;
kypynanohko isene ro, õmihpyry ae ro.

155 Popyra exiketõ osepynanohpyra exïko mã toto
õmihpyry omipona pyra toexirykõke.

156 Yna pyno oehtoh kure kuhse mana, Ritonõpo!
Kypynanohko isene ro jahtao, zae õmihpyry ae ro.

157 Jepetõkara tuhke mã toto, jyryhmary se
exiketõ roropa,
yrome onyripohpyry tõ omipona exikehpyra ase.

158 Mokaro ewokananõ eneryhtao ya:
“Popyra mã toto,” ãko ase, toto se pyra ase
õmihpyry omipona pyra toto exiryke.

159 Anamorepatyã sehxo jehtoh eneko, Ritonõpo!
Yna pyno oehtoh jũme etyorõmara mana,
naeroro isene ro kypynanohko!

160 Õmihpyry emero zae mana;
onyripohpyry tõ kurã jũme exikehpyra mã kehko.

Ritonõpo nyripohpyry tõ omipona se ase

- 161 Ahno jamihmäkõ osetapãko mã toto
ymaro onyryhpopãkara jahtao,
yrome õmiry poko otato ase ukurohtao.
- 162 Tãkye kuhse ase õmihpyry poko,
imepÿ tãkye ehtoh samo mõkomo kurã apoiryhtao eya!
- 163 Ajohpe ehtoh se pyra ase ipunaka,
zae pyra ehtoh roropa, yrome õmihpyry sehxo ase.
- 164 Oeahmazomõko ase 7me, toiro õmepyyr ae,
anapiakatoht tonõ zae rokẽ exiryke.
- 165 Õmihpyry sehxo exiketõ torẽtyke pyra, towomase
mã toto, mokaro onemapopyra imehnõ mana.
- 166 Ritonõpo Jesemy, ypynanopyry oya eraximãko ase
jepetõkara winoino, onyripohpyry tõ omipona ase.
- 167 Anamorepatopõpyry tõ omipona ase;
toto sehxo ase yronymyryme.
- 168 Õmihpyry omipona ase, onyripohpyry tõ roropa,
ynyryry enẽko mase emero porehme.

Õmihpyry poko tãkye ase

- 169 Ritonõpo Jesemy, okohmary ya etako,
tuaro kyriko õmihpyry ae ro.
- 170 Jotururu oya etako, kypynanohko õmihpyry ae ro!
- 171 Oeahmakehpyra ase,
jamoreparyke oya onymeropohpyry tõ poko.
- 172 Õmihpyry poko eremiãko ase,
zae onyripohpyry tõ exiryke.
- 173 Ritonõpo, tahxime kuakorehmako,
onymeropohpyry omipona jexiryke.
- 174 Ritonõpo Jesemy, ypynanopyry poko penetãko ase,
õmihpyry poko jahtao atãkyemãko ase.
- 175 Kuewomako isene ro jahtao, oeahmatohme ya.
Ah anamorepahpyry tõ jakorehmãko mã toto!
- 176 Kaneru itatyhpyry sã toytose ywy xiaxiake rokene.
Ritonõpo Jesemy, osehko jenese ropa,
wenikehpyra jexiryke onyripohpyry tõ poko!

120

Takorehmatoh ekaropory Ritonõpo a

- Ytoytoketõ eremiatoh sero.
- 1 Popyra ehtoh toehse ahtao ya,
Ritonõpo Kuesẽkõ tykohmase ya, jomiry totase eya.
- 2 Ritonõpo, ajohpe exiketõ wino kypynanohko,
onekunohtõkõ winoino.
- 3 Ajohpãkomo, oty rĩko Ritonõpo oya xine nae?
Oty ke awãnohtorÿko nae?
- 4 Awãnohtorÿko mana pyrou pohsuimã ke
soutatu poe te, ikarany zemimã ke roropa!
- 5 Taro jehtoh amaro xine popyra nase;
Meseke nonory po jehtoh samo,

Ketaa pōkō maro jehtoh sã roropa.

⁶ Moino okynahxo ywy ase taro
osepeme se pyra exiketō maro.

⁷ Osepeme ehtoh poko jotururuhtao,
oturūko mā toto etonary se toehtohkō poko.

121

Ritonōpo kuewomānekomo

Ytoytoketō eremiatoh sero.

¹ Mya osenuhmāko ase, ypy tō enēko.
“Ozeino jakorehmatoh oehnōko nae?” āko,
ekaropōko ase.

² Kuesēkō jakorehmāko mana,
kapu rihpōme mā ynororo, sero nono roropa.

³ Opupuru piserehkamexipopyra mana;
oewomānekō nyhpyra mana.

⁴ Izyraeu tō pyno exikety pimỹme exipyra mana,
nyhpyra roropa mana.

⁵ Oewomāko Kuesēkō mana;
āpotunuru wino exikehpyra mana, oewomatohme.

⁶ Saereme ahtao xixi oryhmara exīko mana;
koko ahtao nuno oryhmara mana.

⁷ Kuesēkō opynanohnōko mana popyra ehtoh
winoino; isene oehtoh ewomāko mana.

⁸ Oewomāko mana oytoryhtao te, oepyrō ropa ahtao,
seromaroro te, jūme exikehpyra, enara.

122

Pata Jerusarē kure potu

Tawi nymerohpyry.

¹ Tākye exiase ynara tykase toto ahtao ya:
“Ehmaropa Ritonōpo Tapyī taka.”

² Seromaroro taro sytatose, omōtoho tao
xikihme Jerusarē po!

³ Jerusarē tyrise ropa mana, pata kurano,
moroto ahno oximōnōko mā toto.

⁴ Tarona ahno tō onuhnōko mana, oxiekyrymākomo,
Izyraeu pakomotyamo, “Kure mase,”
katohme Ritonōpo a, inyripohpyry ae ro.

⁵ Taro zae ehtoh apiakāko tuisa tō mana,
taro Izyraeu tō tuisary roropa
typoetory tō apiakāko mana.

⁶ Oturutoko Kuesēkomo a Jerusarē pōkō poko,
osepeme toto ehtohme.

“Kure rokē Jerusarē pyno exiketō tyripory se ase!

⁷ Osepeme tyripoko toto pata po,
apuru tō ao exiketomo!

Tuisa tapyī konōto tao exiketō towomasēme

toto ripory se ase roropa.”

- 8 Wekry tō pyno jexiryke jepe tō maro,
ynara āko ase Jerusarē pōkomo a:
“Osepeme oexirykō se ase, torētyke pyra oehtohkōme.”
- 9 Ritonōpo Kuesēkō Tapyī sehxo ase.
Morara exiryke oturūko ase Ritonōpo a opoko xine.
Kure rokē oriporykō se ase eya, Jerusarē pōkomo.

123

Yna ipynanohko

Ytoytoketō eremiatoh sero.

- 1 Ritonōpo yna Esemy, kakoxi osenuhmāko ase oya.
Āpony, tuisa imehxo apō moroto mana kapu ao.
- 2 Namoto mā tosē emary enēko mana,
nohpome namoto ahtao morararo tosē emary onenekehpyra mana,
moro saaro oya enēko ynanase, Ritonōpo yna Esemy,
yna pyno oehtoh eraximāko ynanase.
- 3 Yna pyno exiko, Ritonōpo! Yna pyno exiko,
ynahtomaryke imehnomo a.
- 4 Ynahtomāko mā mokaro tymōkomoke
exiketomo, kokoro rokē epyrypaketō roropa yna poihtōko mā toto.

124

Typoetry tō pynanohneme Ritonōpo mana

Tawī nymerohpyry.

- 1 “Otara sehtory kymaro xine pyra
Ritonōpo Kuesēkō ahtao?”
Kuezuhtoko Izyraeu tomo!
- 2 Ezuhtoh sero: “Kymaro xine pyra Kuesēkō ahtao
kyzehno xine exiketō tooehse ahtao etonase,
- 3 typoremākase sehtory, kymarokō tonahse exiry eya xine isene ro; kyzetūkō
tanŷse ahtao eya xine.
- 4 Mame tuna konōto a kymarokō tarose exiry;
zue aka tarose sehtory,
- 5 zue konōto kuaka tynerymapose kymarokō exiry.”
- 6 “Kure mase,” sykatone Ritonōpo Kuesēkomo a,
kymarokō onekaropyra exiryke kuepetōkara a
poremākatohme eya xine.
- 7 Tonepanohse sytatose, torō enepanopyry sã
apoitoh winoino.
Apoitoh tyhmosē, imyhpokatyã tō sã sytatose.
- 8 Kuakorehmatohkō oehnōko Ritonōpo poe,
kapu Rihpono, sero nono Rihpōme roropa.

125

Typoetry tō ewomary Ritonōpo a

Ytoytoketō eremiatoh sero.

- 1 Ritonōpo Kuesēkō enetupuhnanō ypy Xião

ehtoh sã mã toto; esyryhmasaromepyra mana,
jũme tosarykõ po exĩko mã toto.

² Pata Jerusarẽ zomye ypy tõ mana,
moro sã typoetory tõ zomye Kuesẽkõ mana,
toto ewome seromaroro, jũme roropa exikehpyra.

³ Zae pyra exiketõ jũme pyra tuisame exĩko mã toto, zae exiketõ nonory esẽme.
Okynahxo zae pyra exiketõ tuisame ahtao, otarame mokaro zae exiketõ
popyra ehtoh poko exipitõko mã toto.

⁴ Ritonõpo, kure rokẽ opoetory tõ tyriko,
zae exiketomo, õmiry omĩpona exiketomo!

⁵ Yrome popyra exiketõ wãnopyryhtao oya,
mokaro roropa zuãnohko, onyrirohpyry
rumekahpõkomo, õmiry omĩpona pyra aexityamo.

Izyraeu tõ ewomako, osepeme tyriko ropa toto!

126

Kure yna tyriko tãkye yna ehtohme

Ytoytoketõ eremiatoh sero.

¹ Kuenepyrykõ ropa ahtao Kuesẽkomo a
Jerusarẽ pona osenekhetõ sã sexiataose.

² Exianãko sexiataose, eremiãko roropa
tãkye kuexirykõke.

Mame ynara tykase imehnõ nonory põkõ kypoko xine:
“Kure rokẽ mokaro tyrise Ritonõpo a.”

³ Ajohpe pyra, kure rokẽ kymarokõ tyrise eya;
tãkye kuhse sytatose.

⁴ Ritonõpo, kure yna tyriko ropa, yna narykatyã ahtanohpoko, yna eky tõ
emãkapoko ropa, konopo oepyyry samo iporiry tõ pehkase ropa, tonore
aexityamo.

⁵ Ah mokaro ixitatyã tutupikõ arykaryhtao
tãkye nexĩ toto tykyrysã apoiryhtao ropa tyya xine!

⁶ Mokaro ixitatyã toytorykohtao,
ipuhuru puimãko arykatohme,
oehnõko ropa mã toto toremiarykõme,
tãkye rahkene, tykyrysã enepyryhtao.

127

Kure tapyi taõkõ tyrise ahtao Ritonõpo a

Ytoytoketõ eremiatoh sero. Saromão nymerohpyry.

¹ Tapyi onyripyra Ritonõpo ahtao toiparo rokẽ
erohnõko tapyi rinanõ mana tyriry poko.

Pata onewomara Kuesẽkõ ahtao
toiparo rokẽ eraximãko erase tõ mana.

² Toiparo rokẽ itamurumehxo toerokuru poko
ephepyry apoiry poko;

pakeimo owõnõko mase, ataxikãko tykohmãse ahtao.
Ynara exiryke, tonahsã ekarõko Ritonõpo mana
typyno aexityamo a inykyrykohtao ro.

- ³ Omūkurukō Kuesēkō nekaroryme mā toto;
inekarory kurāme mā oya xine toto.
- ⁴ Orutua mūkuru tō tonuruse tamuhpōme pyra
ynororo ahtao, pyrou sā mā toto soutatu emahpo;
- ⁵ Tākye mā mokyro tuhke typyreke exikety;
mokyro onyporemākapopyra imehnō mana,
tyehno exiketō maro aotururuhtao juize tō ēpataka,
apiakatoh tao.

128

Kure rokē exīko, Ritonōpo omiry omipona ahtao

Ytoytoke tō eremiatoh sero.

- ¹ Tākye mā mokaro Ritonōpo omiry omipona
exiketomo, inyripohpyry omipona exiketomo.
- ² Morara awahtao otuhnōko mase oerohtamitume,
tākye exīko mase, kure ehtoh oehnōko oya mana.
- ³ Opyty eperytakety sā exīko atapyī tao mana;
opoēnō oriwera zoko sā exīko mā toto ōtuhtoh zomye.
- ⁴ Ritonōpo omiry omipona exikety
moro sā kure rokē exīko mana.
- ⁵ Tosae, pyy Xiāo poe, kure rokē oripory se ase
Ritonōpo a!
Kokoro rokē isene ro awahtao kure Jerusarē pōkō
riry se ase oneneryme!
- ⁶ Isene oexiry se ase, apakomotyā enetohme oya!

Osepeme Izyraeu tō kamexipory se ase!

129

Tyyryhmase, yrome onyporemākara

Ytoytoke tō eremiatoh sero.

- ¹ Izyraeu tomo, yna zuruko oryhmatopōpyrykō poko
oepetōkara a apitorymā poe
poetome ro awahtao xine.
- ² “ÿ, poetome yna ehtopōpyry poe
tyyryhmase ynanexiase,
yrome yna onyporemākara ro
yna epetōkara toh nexiase.
- ³ ÿpary tysahkase ikurohtaka sā ypipohnanomo a,
mosa roropa tupito nonory ahkary samo,
otyro puhturu arykatohme.
- ⁴ Yrome Kuesēkomo a, zae Exiketymā,
yna typynanohse mokaro popyra exiketō winoino.”
- ⁵ Ah Jerusarē se pyra exiketō emero
typoremākase nexī toto, epatohme.
- ⁶ Ah onahpoty sā nexī toto tapyi amotoh po,
axī orihnōko mana ahtara ro ahtao;
- ⁷ moro onahpoty anapoipyra isahkane mana,

anaropyra roropa mana pitiko rokē exiryke.

⁸ Ah ytoketō mokaro kuroko ynara kara nexī toto:
“Kure rokē Ritonōpo Kuesēkomo a oriporykō se ase!
Kure oriporykō se ynanase Ritonōpo a.”

130

Oturutoh Ritonōpo a akorehmatohme

Ytoytoketō eremiatoh sero.

¹ Ritonōpo yna Esemu, kykohmase zue ae
typynanohneke pyra jahtao.

² Okohmary etako Ritonōpo! Jotururu etako
jakorehmary ekaroporyhtao oya.

³ Yna rypyry tymerose ahtao oya yna wānopyry
emero, tyrypyhpyke yna exiryke porehme.

⁴ Yrome popyra yna ehtoh korokāko mase,
morara exiryke oeahmāko ynanase.

⁵ Jakorehmary poko Ritonōpo
Kuesēkomo a penetāko ase;
eraximāko ase, zae aomiry enetupuhnōko ase.

⁶ Kuesēkō eraximāko ase pata omōtoh erase tomo a
ēmepiry eraximary motye, pata omōtoh erase
tomo a ēmepiry eraximary motye.

⁷ Izyraeu tomo, Ritonōpo Oesēkō enetupuhtoko
opyno xine exikehpyra aexiryke,
opynanopyrykō se exikehpyra roropa aexiryke.

⁸ Typoetory tō Izyraeu pynanohnōko mana
iiryryrykō korokāko mana porehme.

131

Zae Ritonōpo ehtoh enetuputyry

Tawi nymerohpyry.

¹ Ritonōpo Jesemy, imehnō motye tuisame jehtoh poko
epyrupara ase; imehxo jehtopōpyry turumekase ya,
yamene se pyra jexiryke.

Tuaro pyra jehtoh tonō poko torētyke pyra ase,
morohne poko onenetupuhsaromepyra jahtao.

² Ukurohtao tymynyhpāse ywy,
atarypopyra ase syhryme poeto ehtoh samo,
tyse apory ao suhsu turumekase ahtao eya.

Moro saaro tākye ase, mynyhme sā roropa ase ukurohtao.

³ Izyraeu tomo, Ritonōpo enetupuhtoko
Oesēkōme seromaroro, jūme roropa, enara!

132

Ritonōpo netapohpyry Tawi a

Ytoytoketō eremiatoh sero.

¹ Ritonōpo, wenikehpyra exiko Tawi poko,
aetuarimatopōpyry poko roropa.

- 2 Wenikehpyra exiko aomihpyry poko oya, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety,
Jako Esemy, ynara tykase ahtao:
- 3 “Ytapyĩ taka ytopyra ase jynyhtoh taka oseremase;
- 4 ataxikara ase jynyhtohme,
- 5 Ritonõpo esary onyripyra ro jahtao,
Jamihmehxo Exikety Jako Esē tapyĩme.”
- 6 Perē po turuse ynanexiase Ritonõpo õmihpyry ē poko, moro tonese yna a ona
Jearĩ po.
- 7 “Ehmaropa Ritonõpo tapyĩ taka, seahmatone apõ ēpataka,” tykase yna.
- 8 Osehko Atapyĩ taka, Ritonõpo, õmihpyry ē maro, ajamitunuru enetupuhpo-
topo, moroto ehtohme jũme!
- 9 Ah oturuketõ zae ehtoh poko rokē nexĩ toto; ah opoetory tõ nykohtã toto
atãkyemaryme!
- 10 Ritonõpo, õmiry mekaroase opoetory Tawi a;
onymenekahpyry tuisame onurumekara exiko.
- 11 Onetapohpyry Tawi a onytyromara mana: “Opoenõ wino toiro
menekãko ase tuisame ehtohme omyakãme.
- 12 Mame zae omũkuru tõ ahtao, ynetapohpyry
omipona, jomiry omipona roropa toto ahtao, imũkuru tõ roropa, tu-
isame exikehpyra exiko mã toto, jũme.”
- 13 Ypy Xião tymenekase Ritonõpo a;
tosaryme moroto se ynororo nexiase, ynara tykase:
- 14 “Taro jesaryme exiko mana jũme;
taro ypoetory tõ Esēme jexiry se ase.
- 15 Jerusarē põkomo a ise toto ehtoh ekarõko ase pitiko rokē pyra;
tymõkomokãkara a tonahsã ekarõko ase tãkye toto ehtohme.
- 16 Kure rokē oturuketõ nyryry tõ riko ase,
moro pata põkõ eremiãko, kohtãko roropa mã toto tãtãkyemarykõme.
- 17 Taro toiro Tawi pary riko ase tuisa imehxo,
taro roropa ynymenekahpyry poenõ jũme tuisame tyripõko ase.
- 18 Mokyro zehno exiketõ poremakapõko ase,
ehxirõko mã toto. Yrome tuisame aehtoh imehxo exiko, emãnõko roropa mã
kehko.”

133

Ritonõpo poetry tõ osepepe ehtoh poko

Tawi nymerohpyry.

- 1 Kure potu moro, Ritonõpo poetry tõ
osepepe toto ahtao, oxiekyryme sã toto ahtao!
- 2 Azeite kurã ipopatoh sã mana Arão zupuhpyry po, serere ãko mana yhtõko
etypoty pona, zupõ ehpiry poro.
- 3 Konopo sã mana ypy Heremõ po,
konopo oepyy sã ypy tõ Xião pona.
Moroto Jerusarē po kure rokē typoetory tõ riko
Kuesëkõ mana, tõmihpyry ae ro,
jũme isene exikehpyra ehtopo.

134

Ritonōpo eahmary poko

Ytoytoketō eremiatoh sero.

- 1 Ritonōpo Kuesēkō eahmatoko, ipoetory tō emero oturuketōme aexityā itapyī tao, koko!
- 2 Kakoxi oemarykō anȳtoko itapyī tao Kuesēkō eahmaryme!
- 3 Kapu rihpōme mā Ritonōpo, sero nono roropa, eya kure rokē oriporykō se ase Jerusarē poe!

135

Eremiatoh sero, Ritonōpo eahmary poko

- 1 Ritonōpo Kuesēkō eahmatoko!
“Kure mase,” kahtoko eya, ipoetory tomo,
- 2 amarokō Itapyī tao exiketomo,
Kuesēkō maro Oturutoh tao!
- 3 Ritonōpo eahmatoko kure aexiryke;
oeremiatoko eahmaryme, pynotome aexiryke.
- 4 Jako tymenekase eya topeme aehtohme,
Izyraeu tō tymenekase eya tykyryry kurāme toto ehtohme.
- 5 Ritonōpo imehxo mana, zuaro ase;
imehnō ritō tō emero motye Kuesēkō mana.
- 6 Tyriry se toehtoh rīko Kuesēkō mana:
kapu ao te, sero nono po te, tuna konōto tō kuaō te,
zue konōto tō ao, enara.
- 7 Sero nono etyhpyry poe akurū enehnōko mana,
nenenehkane rīko mana konopo maro,
tyryrykane enyohnōko mana tykyryry tō esary ae.
- 8 Ejitu tō poenō apitoryme aenurutyā totapase eya,
ahno tomo te, eky tomo, enara.
- 9 Tyjमितunuru tonepose Ejitu pōkomo a,
osenuruhkatoh tonō toto tuisarykō wānohtohme akorehmananō maro.
- 10 Ahno tō tuhke typoremākase eya;
tuisa tō jamihmākō totapase eya.
- 11 Seō totapase eya, amoreu tō tuisary,
Oke, Pasā tō tuisary roropa,
Kanaā pōkō tuisary tō roropa emero totapase eya.
- 12 Typoetory tomo a mokaro nonohpyry tokarose eya; Izyraeu tomo a esarykōme ehtohme.
- 13 Ritonōpo, sero nono pōkō emero awaro
exikehpyra exīko mā toto;
omoro mase yna Esemy, emero zumakahpōkomo wenikehpyra exīko mā toto opoko.
- 14 Izyraeu tō ewomāko Kuesēkō mana;
typoetory tō pyno exīko mana.
- 15 Imehnō neponāmarykō parata risēme mā kehko,
uuru risēme roropa, ahno nyrytyamo.

- 16 Tȳtare mā kehko, yrome oturupyra;
tonure roropa toh mā repe,
yrome osenuhmara mā kehko.
- 17 Typanare toh mā repe, yrome otato pyra mā kehko;
oseremara roropa mā kehko.
- 18 Tynyrytyākō sā mā mokaro tyrinanomo,
tuamekaro xine rokene.
Mokaro roropa, tyneponāmarykō enetupuhnanomo,
tuaro pyra mā toto.
- 19 Ritonōpo Kuesēkō eahmatoko, Izyraeu tomo;
“Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko, imaro oturuketomo!
- 20 “Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko, Rewita tomo;
Kuesēkō eahmatoko, emero aomipona exiketomo!
- 21 Ritonōpo eahmatoko Xiāo po,
Jerusarē po, Kuesēkō esary po.
“Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko!

136

Eremiatoh kure Ritonōpo riry poko

- 1 “Kure mase,” kahtoko Kuesēkōmo a, kure aexiryke; kypyno xine exikehpyra
mana.
- 2 “Kure mase,” kahtoko Ritonōpo Imehxo Exikety a; kypyno xine exikehpyra
mana.
- 3 “Kure mase,” kahtoko tuisamehxo Exikety a;
kypyno xine exikehpyra mana.
- 4 Ritonōpo rokē osenuruhkatoh Rihpōme mana;
kypyno xine exikehpyra mana.
- 5 Tuaro toehtoh ke kapu Rihpōme mana;
kypyno xine exikehpyra mana.
- 6 Sero nono tyrise eya tuna zueme aexityā po;
kypyno xine exikehpyra mana.
- 7 Xixi tyrise eya, nuno roropa;
kypyno xine exikehpyra mana.
- 8 Saeremehxo xixi ehtohme saereme ahtao;
kypyno xine exikehpyra mana.
- 9 Nuno te, xirikuato tō maro ezurume ehtohme koko; kypyno xine exikeh-
pyra mana.
- 10 Ejitu poenō apitoryme aenurutyā totapase eya;
kypyno xine exikehpyra mana.
- 11 Ejitu poe Izyraeu tō tarose eya;
kypyno xine exikehpyra mana.
- 12 Tarose toto tomary jamihmā ke, tapory jamitunuru ke roropa;
kypyno xine exikehpyra mana.
- 13 Tuna konōto Tahpiremā tapiakase eya irānaka;
kypyno xine exikehpyra mana.
- 14 Irānakuroko typoetory tō tarose eya;
kypyno xine exikehpyra mana.
- 15 Yrome Ejitu tuisary tynerymapose eya isoutatu tō maro; kypyno xine
exikehpyra mana.

- 16 Ona tonorē poro Izyraeu tō tarose eya; kypyno xine exikehpyra mana.
- 17 Imehnō nonory esēkō jamihmākō totapase eya; kypyno xine exikehpyra mana.
- 18 Tuisa tō imehxo exiketō totapase eya; kypyno xine exikehpyra mana.
- 19 Seō, amoreu tō tuisary totapase eya; kypyno xine exikehpyra mana.
- 20 Oke, Pasā tō tuisary roropa totapase eya; kypyno xine exikehpyra mana.
- 21 Typoetory tomo a mokaro nonohpyry tokarose eya; kypyno xine exikehpyra mana.
- 22 Typoetory Izyraeu nonoryme ehtohme moro tokarose eya; kypyno xine exikehpyra mana.
- 23 Wenikehpyra kynexine ynororo kypoko xine typoremākase kuahtao xine; kypyno xine exikehpyra mana.
- 24 Kymarokō tymyhpokase eya kyzehnotokō wino; kypyno xine exikehpyra mana.
- 25 Isene exiketomo a tonahsē ekaroneme mana, porehme; kypyno xine exikehpyra mana.
- 26 “Kure mase,” kahtoko Ritonōpo kapu Esemy a; kypyno xine exikehpyra mana.

137

Omuhpe Izyraeu ehtopōpyry poko

- 1 Typorohse ynanexiase tuna tō ehpiō po Papironia po; xitākone ynanexiase wenikehpyra yna ahtao Jerusarē poko.
- 2 Rira tō tynomose yna a tyhwyme moroto wewe tō pokona.
- 3 Mokaro typoetoryme yna aronanō yna eremiary etary se toh nexiase, tākyemaporykō se toh nexiase yna a: “Oerematokō eremiatoh tonō Xiāo poko,” tykase toto.
- 4 Yrome imehnō nonory po yna ahtao otāto eremiāko yna nae Kuesēkō eahmaryme?
- 5 Pata Jerusarē, opoko tuenikehse jahtao, jūme rira etory rumekary se ase.
- 6 Opoko tuenikehse jahtao, jūme jeremiary rumekary se ase jākyemaneme Jerusarē osenetupuhkepyryhtao.
- 7 Ritonōpo, wenikehpyra exiko etomita tō nyrihpyry poko Jerusarē poremākatopōpyry poko! Wenikehpyra exiko aomihpyrykō poko: “Pata Jerusarē ikararahtoko emapotohme nono pona,” tykase foto.
- 8 Pata Papironia, omoro tykararahsēme exīko! Tākye exīko mokaro mana oryhmananomo, yna poko onyrihpyrykō emetakame,
- 9 opoenōkō pisarara apoiryhtao eya xine, toto apihpytanohpotohme topu pona!

138

“Kure mase, Ritonōpo,” kary poko

Tawī nymerohpyry.

¹ Kure mase, Ritonōpo, oeahmāko ase yronymyryme; imehnō ritō tō neneryme eremiāko ase oeahmaryme.

² Yna pyno oexiryke te, anamonohpyra roropa oexiryke, jeseukumuru po porohnōko ase oeahmatohme Atapyī kurā myhtokoxi.

Ynara menepoase ya, emero motye oesety mana, ōmiry roropa emero motye mana.

³ Kuezukuase okohmaryhtao ya, ajamitunuru ke jamihme kyriase ropa ukurohtao.

⁴ Ritonōpo yna Esemy, tuisa tō emero sero nono po oeahmāko mā toto ōmiry etaryhtao tyya xine.

⁵ Eremiāko mā toto onyrytyā poko, saerehkatoth sā imehxo oehtoh exiryke.

⁶ Kaehxo awahtao ro sero nono epoe, osanume exiketō pyno mase, epyry-paketō roropa otonēsaromepyra mā toto owinoino.

⁷ Tomyehmase jahtao popyra ehtoh ke, jewomāko mase. Yzehnotokō poremakāko mase; ypynanohnōko mase ajamitunuru ke.

⁸ Ōmihpyry ae ro ya tyrīko mase emero.

Ritonōpo Jesemy, jūme ypyno oehtoh exikehpyra mana. Oerohtoh onurumekara exiko, erohko ro onyryry otyhkatothme.

139

Ritonōpo ēpataka

Tawī nymerohpyry

¹ Ritonōpo Jesemy, jenēko mase ukurohtao, juaro roropa mase ipunaka.

² Ynyryry waro mase emero, amēkeino josenetupuhtoh waro roropa mase.

³ Jerokuruhtao jenēko mase, joseremaryhtao roropa; ynyryry emero waro mase ipunaka.

⁴ Oturupyra ro jahtao, jotururu waro mase emero.

⁵ Jomye mase japurume samo, jewomāko mase ajamitunuru ke.

⁶ Juaro oehtoh poko osenuruhkāko ase; tuaro jehtoh motye kuhse mā ōsenetupuhstopo.

⁷ Mya jytoryhtao jenēko ro mā Ouzenu; epasaromepyra ase owinoino.

⁸ Jonukuruhtao kapu aka, moroto mase; aorihtyā esaka jytoryhtao moroto roropa mase.

⁹ Taporihke jytoryhtao xixi tūtatoth pona te, xixi omōtoth pona roropa moe josesariryhtao,

¹⁰ moroto ro jesemary ae jemary poko jarōko mase, moroto roropa jakorehmāko mase.

¹¹ Ynara karyhtao ya ixinukuturu a: “Kuapuruko,” karyhtao, morararo saeremano a:

- “Zeipopyra exiko,” karyhtao,
 12 jenēko ro mase.
 Koko ahtao saereme ro mā oya.
 Ikohmamyry maro saerehkatoh oxisā oya mana.
- 13 Jeretutumuru tyrise oya juahxirirī kehko,
 upū roropa emero; kuapuhne aja wakuru ao.
 14 “Kure mase,” āko ase oya orēpyra oexiryke.
 Tomeseke sā tyrise ywy oya, kure kuhse onyrytyā mana,
 moro waro ase rahkene.
 15 Zehpyry tō menene tokare pyra jyriryhtao oya;
 tomeseke sā tyrise ywy oya aja wakuru ao jahtao.
 16 Kuenene enurupyra ro jahtao.
 Apapē pokona emero isene jehtoh poko tymerose oya
 ěmepyry punero, onyrihpyry exipyra ro ahtao.
 17 Ritonōpo, kure kuhse ōsenetupuhtoh mā ya!
 Ikuhpŷme roropa mā kehko!
 18 Tukuhe ahtao ya, isawā motye tuhke exiry mana.
 Ypakaryhtao amaro ro ase.
- 19 Ritonōpo, popynō enahkapory se ase oya!
 Ryhmatō kō ytory se ase ymyhtoino,
 torētyke pyra jehtohme.
 20 Okerekeremāko omi xihpyry ke mā toto;
 ajohpe oturūko mā toto opoko.
 21 Jesemy Ritonōpo, ozehnotokō zehno roropa ase!
 Amaro tātātapoiry se exiketō se pyra ase ipunaka!
 22 Toto zehno ywy yronomyryme;
 jepeme pyra mā toto.
 23 Ritonōpo kueneko, ukurohtao juaro oehtohme!
 Kukuhe roropa josenetupuhtoh waro oehtohme.
 24 Kueneko popyra ehtoh nae ahtao ukurohtao,
 kuaroko jūme amaro exiketō esemary ae.

140

Oturutoh Ritonōpo a osewomapotohme

Tawi nymerohpyry

- 1 Ritonōpo Jesemy, kypynanohko popyra
 exiketō winoino!
 Kuewomako jetapary se exiketō winoino.
 2 Osenetupuhkehpyra mā toto popyra ehtoh riry poko imehnomo a, tahxime
 etonatoh kuhnōko mā toto.
 3 Inurukō okoi orihmatō sā mā toto,
 aomirykō okoi epity sā mā orihmato.
 4 Ritonōpo Jesemy, kuewomako popyra
 exiketō jamitunuru winoino!
 Kuewomako jetapary se exiketō winoino,
 yparemākapory se exiketōme mā toto.
 5 Mokaro epyrypaketomo a ahno apoitoh tyrise,
 tarāpa tō tyrise eya xine jesemary ao;
 japoitoh tyrise eya xine japoitohme.

⁶ Ritonõpo a oturũko ase: “Jesẽme mase, Ritonõpo.”
Otatõme exiko, kuakorehmako, ekaroporyhtao oya.

⁷ Jesemy imehxo, Jewomane jamihme,
kuewomase etonato po.

⁸ Ritonõpo, popyra exiketomo a ise aehtohkõ
onekaropyra exiko.

Popyra ehtoh poko se toto ahtao,
toto anakorehmara exiko ime pyra toto ehtohme.

⁹ Orẽpyra jepetõkara onyripopyra exiko;
ah jenaroximato tonõ eya xine
nepukã toto epona xine.

¹⁰ Ah ikarã nepukã toto epona xine!
Ah mokaro tõmasẽme nexĩ toto oramã aka
jũme tũtara ropa toto ehtohme!

¹¹ Ah imehnõ hxironanõ torẽse nexĩ toto,
ajohpe toto ahtao!
Ah popyra ehtoh noehno imehnõ etapananomo a,
tapoisẽme toto ehtohme,
tonahkasẽme roropa toto ehtohme!

¹² Ritonõpo yna Esemý, zuaro ase,
tymõkomokãkara ewomãko mase,
omise exiketõ roropa,
zae toto ripotohme imehnomo a.

¹³ Õmiry omipona exiketõ oeahmãko mã toto.
Zae ehtoh poko exiketõ isene exĩko mã toto oẽpataka.

141

Oturutoh Ritonõpo a kokonie pukuro

Tawi nymerohpyry.

¹ Ritonõpo, okohmãko ase;
axĩ ke osehko jakorehmase!
Jotururu etako okohmaryhtao jakorehmary ekaroporyhtao.

² Joturutoh apoiko ixtaratu samo ynekaroryme oya, jemary anymyry roropa
ynekaroryme kokonie pukuro.

³ Ritonõpo, ýtary erase tyriko,
aomi popyra oturupyra jehtohme.

⁴ Kukurãkako zae pyra ehtoh poko se pyra jehtohme,
popyra exiketõ maro oximaro pyra jehtohme
iirypyrykõ poko.

Kuakorehmako ytopyra jehtohme jũme
toto otuhtoh konõto pona!

⁵ Otarame zae exiketõ juãnohnõko mã toto,
otarame jupokãko roropa mã toto
ypynotome toto ahtao;

yrome popyra exiketomo a jeahmary
se pyra ase ipunaka.

Oturukehpyra ase Ritonõpo a popyra ehtoh poko
exiketõ akorekehkatohme eya.

⁶ Mokaro tuisary tõ tomase ahtao

- ypy topu poe, kaino;
 enetupuhnōko mā toto,
 zae jomihpyry ehtopōpyry poko.
- ⁷ Apotopokō takohse ahtao, tyrakase roropa ahtao,
 moro saaro mokaro zehpyry tō typahse
 exīko zonētopōpyrykō eutary pūto.
- ⁸ Yrome, Ritonōpo Jesemy, oenetupuhnōko ase,
 amaro osewomāko ase. Jorihmapopyra exiko.
- ⁹ Kypynanohko tarāpa tō wino tyrise ahtao
 popyra exiketomo a japoitohme.
 Kypynanohko popyra ehtoh poko exiketō
 jarakapyhpyry tō wino, inapurupotoh tae.
- ¹⁰ Ah popyra exiketō nepukā toto apoitoh taka,
 tynyrihpyrykō aka, jeparyhtao josewomatoh taka.

142

Takorehmapotoh Ritonōpo a

Tawi nymerohpyry

- ¹ Ritonōpo Kuesēkō kohmāko ase ypynanohtohme,
 ajohpame sā jakorehmary ekaropōko ase.
- ² Ekerekeremary ekarōko ase eya emero,
 zae pyra ehtoh poko emero oturūko ase jerekohmaryke.
- ³ Tapotūkehse ukurohtao jahtao,
 zae ynyriry waro mana. Zae ehtoh poko torēnase ywy repe, yrome jesemary
 ao ahno apoitoh tonēse jepetōkara a japoitohme.
- ⁴ Jomye josenuhmaryhtao japotunuru wino
 jakorehmane enetohme, aypyra,
 takorehmaneke pyra ase, towomanেকে pyra. Ypyno exikety pyra ase.
- ⁵ Ritonōpo, okohmāko ase jakorehmatohme.
 Omoro mase jewomaneme,
 ose rokē ase isene ro jahtao sero nono po.
- ⁶ Okohmatoh etako jakorehmatohme,
 tapotūkehse jexiryke ukurohtao.
 Kypynanohko yzehno exiketō wino,
 ymotye jamihme toexirykōke.
- ⁷ Jetuarimatoh tae kuanŷko,
 mame oeahmāko ase opoetry tō oximōtohtao
 kure ypoko toehse oexiryke.

143

Ritonōpo enetuputyry poko

Tawi nymerohpyry.

- ¹ Ritonōpo, jomiry etako! Zae oexiryke kuetako; kuezuhko anamonohpyra
 oexiryke!
- ² Opoetryme jexiryke japiakara exiko,
 zae nymyry pyra ynanase emero porehme oneneryme.

- ³ Yzehno exiketomo a tokahmase ywy japoitoh pona, typoremākase ywy eya xine ipunaka. Āpuruhpyry xinukutumā taka tōmase ywy eya xine, pake aorihtyā sā ase.
- ⁴ Naeroro apotūkehnōko ase, ehtomāko ase, enahkety sā ase ukurohtao.
- ⁵ Pake ehtopōpyry poko wenikehpyra ase, onyrytyā poko osenetupuhnōko ase; wenikehpyra ase onyrytyā poko emero.
- ⁶ Jemary tō anŷnōko ase oneneryme, Ritonōpo, jotururume oya; nono tonorē sā tuna zehnāko ase opoko.
- ⁷ Axī ke kuezuhko, Ritonōpo Jesemy tapotūkehse jexiryke oeraximary poko. Ywino otonēpyra exiko, jorikyryino imehnō orihketō maro.
- ⁸ Ēmepyyry ae rokē kuruko ropa ypyno oehtoh poko, oenetuputyryke ya ypynanohneme. Oturūko ase oya; zae ehtoh riry poko tuaroh kamexipoko.
- ⁹ Ritonōpo, kypynanohko yzehnotokō wino, oya ytōko ase jewomatohme.
- ¹⁰ Omoro mase Ritonōpo Jesemy; kuamorepako ōmiry omipona jehtohme. Kure rokē kyriko, kuakorehmapoko Ouzenu a zae jesemary ae jytotohme, towomaneke jehtohme.
- ¹¹ Kypynanohko, Ritonōpo, ōmihpyry ae ro ya! Kure oexiryke kuanŷko jetuarimatoh wino.
- ¹² Ypyno oexiryke mokaro yzehno exiketō etapako; yryhmananō enahkapoko, opoetoryme jexiryke.

144

Kure Ritonōpo ehtoh ekarory tuisa a

Tawi nymerohpyry.

- ¹ “Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko Kuesēkomo a! Jewomaneme mana; jamorepāko mana etonatohme, tuaro jehtohme yzehnotokō poremākapotohme.
- ² Jewomaneme mana, jakorehmaneme roropa. Ytapyīme jamihmā mana, ypynanohne roropa. Enetuputyryke ya imaro osewomāko ase. Imehnō nonory pōkō poremākāko mā ynororo, ypoetoryme toto ehtohme.
- ³ Ritonōpo, ahnome rokē ynanase; oty katohme yna poko osenetupuhnōko mah? Orihketōme rokē ynanase māpyra yna pyno mase.
- ⁴ Anonokane sā ynanase, pu katoh samo; isene yna ehtoh jerutumā sā mana axītao rokene.
- ⁵ Ritonōpo, kapu etapuruhmakako oyhtotohme! Ypy tō apoko, mame orexīto tūtāko mana.

⁶ Nenenehkane enehpoko ozehno
 exiketō aropotohme sapararahme;
 pyrou tō ekomako toto epatohme tururume.

⁷ Oesae kapu ae kuanŷko oemary ke,
 zue ae kypynanohko.
 Kuewomako awaro pyra exiketō wino,

⁸ zae pyra rokē toto exiryke.
 “Ajojhe pyra ase,” āko toh mā repe,
 yromē ajohpe mā toto tōmiryko etaporyhtao ro.

⁹ Onetaryme, Ritonōpo, eremiatoh kasenato ke
 eremiāko ase;
 rira etōko ase 10me toare exikety ke,
 eremiāko ase oeahmaryme.

¹⁰ Omoro mase tuisa tō pynanohneme,
 Tawi ewomaneme mase onetapara imehnō ehtohme.

¹¹ Kypynanohko, kuewomako yzehno exiketō wino,
 zae pyra rokē toexirykōke.
 “Ajojhe pyra,” āko toh mā repe, yrome ajohpe mā toto.

¹² Ah yna mūkuru tō poetome toto ahtao,
 otyro zoko sã nexī toto, jamihme,
 ah yna ēxiry tō tuisa tapyī konōto ipuroxikihny sã
 nexī toto, emeporyme!

¹³ Ah yna napyry tapyī tō pehme nexī kehko,
 emero rokē tykyrysã ke!

Ah yna eky tō kaneru tōkehko nemã toto
 10 miumākōme toto ehtohme, yna nonory po!

¹⁴ Ah yna eky tō pui tōkehko nemã toto,
 ipoenō epukara ehtohme, orihpyra ehtohme roropa!
 Ah kui kara roropa osema tao nexī toto!

¹⁵ Tãkye mā mokaro morohne nae exiketomo!
 Tãkye roropa mā toto
 Tosēkōme Ritonōpo enetupuhnanomo!

145

Eremiatoh sero Ritonōpo eahmaryme

Tawi nymerohpyry

¹ Ritonōpo Jesemy, ytuisaryme mase;
 imehxo oehtoh ekarōko ase, “Kure mase,”
 kakehpyra ase jūme.

² Kokoro rokē, “Kure mase,” āko ase oya.
 Jūme oeahmakehpyra ase.

³ Imehxo Kuesēkō mana,
 eahmary kyya xine kure mana;
 imehxo aexiry kuosenetupuhtohkō motye mana.

⁴ Ritonōpo, onyrytã kurã ekarōko toiro emāsamo imepŷ emāsamo a, mame
 oeahmãko mā toto onyrytã poko ajamitunuru ke.

⁵ Oturūko mā toto xixi motye saereme oehtoh poko,
 imehxo oehtoh poko roropa.

Morohne poko osenetupuhnōko ase, onyrytā osenuruhkatoh tonō poko.

⁶ Oturūko mā toto onyrytā poko ajamitunuru ke, ywy roropa imehxo oehtoh ekarōko ase.

⁷ Kure oehtoh poko emero oturūko mā toto, eremiāko roropa mā toto tātākyemarykōme anamonohpyra oehtoh poko.

⁸ Ritonōpo Kuesēkō kure mana, kypyno xine mana; axī pyra zekītāko mana, kuānopyrykō se pyra mana, kypynanopyrykō sehxo mana.

⁹ Kure Kuesēkō mana ahno poko emero, tynrytā pyno mana emero porehme.

¹⁰ Ritonōpo yna Esemy, oeahmāko mā toto onyrytā emero, “Kure mase,” āko oya mā toto, ōmiry omipona exiketomo.

¹¹ Oturūko mā toto, xixi saerekatoh motye, tuisamehxo oehtoh poko, ajamitunuru poko oturūko roropa mā toto,

¹² onyrytā ajamitunuru ke zuaro emero nono pōkō ehtohme, xixi saerekatoh motye tuisamehxo oehtoh poko roropa.

¹³ Tuisame oehtoh jūme mana, emero esēme oehtoh exikehpyra mana.

Ritonōpo Kuesēkō tōmihpyry ae ro emero rīko mana, anamonohpyra mana emero riryhtao eya.

¹⁴ Etuarimaketō akorehmāko mana, aepukatyā aņnōko roropa mana.

¹⁵ Isene exiketō emero enēko mā toto, ewino tynapyrykō eraximāko mā toto, inapyrykō ekarōko eya xine mana ise toto ahtao.

¹⁶ Tonahsē ekaroryhtao Kuesēkomo a epo exīko mana, isene exiketō pune, emero tuesapare exīko mā toto.

¹⁷ Kuesēkō zae mana emero riry poko, anamonohpyra mana emero riryhtao eya.

¹⁸ Ameke pyra Ritonōpo mana ahno a, ekaroporyhtao eya xine takorehmapotohkōme, ajohpe pyra ekaroporyhtao eya xine.

¹⁹ Aomiry omipona exiketō ise ehtoh ekarōko mana; toto kohtary etāko mana, ipynanohtoryko mana aorikyrykōino.

²⁰ Typyno exiketō ewomāko Ritonōpo mana, yrome popyra exiketō enahkāko mana.

²¹ “Kure mase, Ritonōpo,” kakehpyra ase, Kuesēkō eahmaryme.

Ah isene exiketō emero Ritonōpo kurā eahmā toto, jūme rahkene.

146

Ritonōpo eahmary, jūme Tuisame exikety

¹ “Kure mase, Ritonōpo,” sykatone!

“Kure mase, Ritonõpo,” äko ase,
opyno jexiryke yronymyryme.

² Isene ro jahtao Ritonõpo oneahmakehpyra ase,
eremiäko ase eahmaryme joorikyry ponämero.

³ Ahno onyripyra ehtoko opynanohnekõme,
tuisame toto ahtao ro;
opynanohsaromepyra mä toto
orihketõme rokē toexirykõke.

⁴ Toorihsē toto ahtao, nonome exīko ropa mä toto,
morara ahtao tyriry se aexihpyry tonahse
exīko toh mana.

⁵ Tākye mä mokyro takorehmaneke Ritonõpo ke,
Jako esemy;
tosēme Ritonõpo enetupuhnõko mana typynanohneme.

⁶ Kapu Rihpõme mä ynororo te, sero nono te,
tuna konõto maro, nakuaõkõ maro emero porehme!
Tõmihpyry omipona exikehpyra Kuesēkõ mana;

⁷ tyrohmanohpose exiketõ ewomäko mana,
õmise exiketomo a tonahsē ekarõko mana.

Åpuruhpyry taõkõ tütanohpõko ropa
Ritonõpo Kuesēkõ mana,

⁸ tonuräkara tonure tyrīko ropa mana.
Aepukatyä anñnõko ropa mana,
tõmiry omipona exiketõ pyno mana.

⁹ Katonõ imehnõ nonory poe aehtyä
kynonorykõ pona ewomäko mana, pytõpo tomo te,
poetõpo tõ roropa akorehmäko mana,
yromē popyra ehtoh poko exiketõ anakorehmara mana.

¹⁰ Tuisame exikehpyra Kuesēkõ mana.

Jerusarē põkomo, jūme Oesēkõ tuisame
exikehpyra mana.
Kure mase, Ritonõpo!

147

Kure mase, Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety

¹ “Kure mase, Ritonõpo,” sykatone!

Kueremiarykõ Ritonõpo eahmaryme kure mana;
jamaro mana, zae roropa eahmary kyaa xine mana.

² Pata Jerusarē kuräkäko ropa Kuesēkõ mana;
Izyraeu tõ enehnõko ropa mana imehnõ nonory poe,
arotyä imehnõ poetoryme.

³ Emynyhmaketõ kuräkäko ropa mana,
iiryhmatopõpyrykõ epinohnõko mana.

⁴ Xirikuato tõ tuhke ehtoh tyripose eya,
toine esety ae toto kohmäko mana.

⁵ Imehxo Kuesēkõ mana, jamihme kuhse mana;
tuarohxo ynororo, emero zuaro mana.

⁶ Imehnõ motye osekaropyra exiketõ
anñnõko Kuesēkõ mana,

yrome popyra exiketō akuhmōko mana nono pona.

⁷ Eremiatoko Kuesēkō eahmaryme;
rira tō etotoko, “Kure mase, Ritonōpo,” karyme.

⁸ Akurū ke kapu apurūko mana,
konopo enehpōko mana nono pona,
onahpoty ahtanohpōko roropa mana ppy tō po.

⁹ Onokyro tomo a tonahsē ekarōko mana,
atōko poenō nahpāko roropa mana
ikohmaryhtao eya xine.

¹⁰ Oty Ritonōpo zamaro nae?
Kawaru tō jamihmākomo? Arypyra.
Soutatu tō orēpyra exiketomo? Arypyra roropa.

¹¹ Ritonōpo zamaro mokaro,
aomiry omipona exiketomo, penekehpyra exiketō
Ritonōpo eraximary poko typynanohtohkōme.

¹² Ritonōpo eahmatoko, Jerusarē pōkomo!
“Kure mase,” kahtoko Oesēkomo a, Xiāo pōkomo!

¹³ Jamihme apatary omōtoh rīko mana.
Kure rokē apatary pōkō rīko roropa mana.

¹⁴ Ononory ehpiry ewomāko mana,
ozehno xine pyra imehnō ehtohme,
tonahsē kurā ekarōko oya xine mana
tākye oehtohkōme.

¹⁵ Tōmiry ke tyripōko mana,
axī inyripohpyry exīko mana.

¹⁶ Kuenimā enehpōko mana sero nono pona
topuxixime, kaneru hpoty samo;
kuenimā topuru pahnōko mana putoh katoh samo.

¹⁷ Konopoimo enehpōko mana
topuxikiri samo, jeru kuenimano.
Kōxikene sytatose exīko kuenimā enehporihtao eya.

¹⁸ Mame aomiry omi poe jeru kuenimā tuname
exīko ropa mana.
Tyryrykane enehpōko mana,
mame tuna serere āko mana.

¹⁹ Tōmihpyry ekarōko Ritonōpo mana
Jako pakomotyamo a,
tynyripohpyry tō Izryaeu tomo a.

²⁰ Morara onyrippyra imep̄y nonory pōkomo a;
imehnō ahno aomiry waro pyra mā toto.
“Kure mase, Ritonōpo,” sykatone!

148

Kuesēkō seahmatone emero porehme!

¹ “Kure mase, Ritonōpo,” sykatone!
Kuesēkō eahmatoko, kapuaōkomo emero,
eahmatoko moroto kae kapu ao!

- 2 Ritonõpo eahmatoko, emero inenyohtyamo,
ipoetory tõ etonaketõ emero kapu ao!
- 3 Eahmatoko, xixi te, nuno maro;
Eahmatoko xirikuato tomo, zemimākomo!
- 4 Eahmatoko, kapu tomo kaehxo exiketomo, tuna tõ roropa kapu epoehme
aexityamo!
- 5 Ah Kuesëkõ eahmã toto, eya tyripose toto,
mame tyrise toh rahkene!
- 6 Eya tyripose toto, jũme tosao xine toto ehtohme;
aomihpyry omipona jũme exikehpyra toto ehtohme.
- 7 Kuesëkõ eahmatoko, sero nono põkomo emero:
onokyroimo tomo tuna konõto kuaõkomo,
zue tõ emero tuna konõto kuaõkomo.
- 8 Kuesëkõ eahmatoko, nenenehkane konopoimo topuxikiri sã exikety te,
kuenimã topuru akurũ kehko, tyryrykane jamihmã tomo aomipona
exiketomo.
- 9 Eahmatoko, ypy tomo somohmãkõ roropa,
wewe eperytaketomo itu tõkehko roropa!
- 10 Eahmatoko, onokyro tõkehko okyno tõ roropa!
Eahmatoko, torõ tõkehko nono poro ytoketõ roropa!
- 11 Kuesëkõ eahmatoko, tuisa tomo ahno tõ maro
emero, kowenatu tomo kowenu poko erohketõ maro!
- 12 Kuesëkõ eahmatoko, nuasemākomo oryximãkõ roropa, tamuhpomākomo
poetohti mākõ roropa!
- 13 Ah Ritonõpo Kuesëkõ eahmã toto emero porehme,
imehnõ ritõ tõ motye imehxo aexiryke!
Tynyrityã motye imehxo mana sero nono po
kapu ao roropa, morohne motye saeremehxo mana.
- 14 Tytoetory Izyraeu tõ tyripose eya kokoro rokẽ jamihmehxo toto ehtohme.
Naeroro eahmatoko, ipoetory tõ anamonohpyra exiketomo, Izyraeu tomo,
ipyno aehtyamo.
“Kure mase, Ritonõpo,” kahtoko!

149

Eremiatoh sero Ritonõpo eahmaryme

- 1 “Kure mase, Ritonõpo,” sykatone!
Eremiatoh kasenato ke eremiatoko Kuesëkõ eahmaryme. Eahmatoko ipoet-
ory tõ anamonohpyra exiketõ oximõtõh tao.
- 2 Atãkyematoko, Izyraeu tomo, Ritonõpo Oesëkõ poko. Oseahmatoko, Jerusarẽ
põkomo, Otuisarykõ poko.
- 3 Ritonõpo eahmatoko, Kuesëkõkomo,
awatokõ mokyro eahmaryme; pãteru tõ etory ke rira tõ etotoh ke roropa.
- 4 Kuesëkõ zamaro ipoetory tomo; imehnõ motye osekaropyra exiketõ
orẽpyra tyripõko mana.
- 5 Ah Ritonõpo poetory tõ tãkye nexĩ toto
topetõkara typoremãkase tyya xine exiryke, tãtãkyemarykõme
tõseahmarykohtao.
- 6 Ah Ritonõpo eahmã toto opore toremiarykõme, tytapemãkõ taere exiketõ
ke tomahpo xine

7 imehnõ nonory põkõ poremäkatohme, ahno tõ wãnohtohme;
 8 ituisary tõ myhtohme keti tõ ke, kowenu poko
 erohketõ roropa kurimine risẽ keti tõ ke;
 9 ahno tõ wãnohtohme Ritonõpo nyripohpyry ae ro!
 Moro sã orẽpyrahxo ipoetory tõ exiko mana,
 anamonohpyra exiketomo.
 “Kure mase, Ritonõpo,” sykatone!

150

Kuesẽkõ Ritonõpo eahmatoko!

1 “Kure mase, Ritonõpo,” sykatone!
 Ritonõpo eahmatoko Itapyĩ tao.
 Ijमितunuru eahmatoko kapu ao.
 2 Eahmatoko inyrytã kurã poko tyjमितunuru ke.
 Eahmatoko emero motye tuisamehxo aexiryke.
 3 Eahmatoko rue tõ etotoh ke.
 Eahmatoko haapa etotoh ke rira tõ maro.
 4 Eahmatoko pãteru tõ ke watoh ke roropa.
 Eahmatoko haapa tõ etory ke, rue tõ maro.
 5 Eahmatoko pratu tõ etory ke.
 Eahmatoko opore pratu tõ panaikato ke.
 6 Kuesẽkõ eahmatoko, isene exiketõ emero!
 “Kure mase, Ritonõpo,” sykatone!

POROWEPIO Emese Kure Ehtoh poko

Provérbios Ekarotopo

Sero *Porowepio* amorepatoh tonõ nae tuaro se exiketõ akorehmatohme tuaro ehtohme. Tuaro se awahtao xine wenikehpyra ehtoko Oesëkõme Ritonõpo enetupuhtohme, Aomiry omipona oehtohkõme. Izyraeu tõ tamuximäkõ tuaro ehtopõpyry ekarõko mana zae ehtoh poko tyekyry tõ maro, zae osepekahtoh poko, tuaro osepepe ehtoh poko, tomeseke sã onymotyëkara ehtohme ataë pyra ahtao imehnõ maro. Amorepãko epyrypara ehtoh poko, penekehpyra ehtoh poko, tymõkomokãkara pyno ehtoh poko, topekõ onewokara ehtoh poko, enara.

Sero pape ao

Tuaro ehtoh kure mana *1.1–9.18*

Amorepatoh tonõ osehta *10.1–29.27*

Tuaro ehtoh tonõ osehta *30.1-33*

Nohpo emese kure exiketõ *31.1-31*

Zae omi ehtoh poko

¹ Zae omi ehtoh poko sero, Tawi mükuru, Saromão nekarohpyry, Izyraeu tõ tuisaryme.

² Sero omi mã ãkorehmãko zuarohxo se oehtohme zae ehtoh poko te, ãmorepatoh kurã se oehtohme te, osenetupuhtoh tupimäkõ enetupuhtohme.

³ ãmorepatorýko mã toto tuaro ehtohme isene ehtoh poko te, zae ehtoh poko, kure ehtoh poko, ajohpe pyra ehtoh poko, enara.

⁴ Tuaro pyra exiketõ amorepãko tuaro toto ehtohme tamuhpõme pyra ro toto ahtao. Poetohti tõ amorepãko zae ehtoh menekatohme eya xine, zae ehtoh poko toto ehtohme.

⁵ Sero jomiry zae ehtoh poko tuaro exiketõ zuarohxo tyripõko mana, amorepatyã amorepãko mana

⁶ omi zae ehtoh poko enetupuhtohme, tuaro ehtoh tonëse ahtao enetupuhtohme, tuaro exiketõ omiry enetupuhtohme te, ekaropotoh tupimäkõ enetupuhtohme roropa.

⁷ Tuaro exiketyme se awahtao osemazuhme Ritonõpo enetupuhko Oesëme. Tuaro pyra exiketõ zae ehtoh poko etary se hkopyra mã toto.

Poetohti tõ amorepatoh sero

⁸ Aimo, otato exiko ãmoreparyhtao omy a, asa omiry roropa onurumekara exiko.

⁹ Inamorepatohkõ oehtoh kurãkãko mana, parimã kurã sã te, osenao kasuru kurã emeporyme ehtoh samo enekurehxo oehtohme.

¹⁰ Aimo, zae pyra exiketomo a okukuruhtao ýme pyra exiko.

¹¹ Ynara karyhtao oya: “Eropa yna maro. Ahno setapatatose oseahmatohme rokene!

¹² Isene toto ahtao toto orihmapõko sytatose.

¹³ Imõkomorykõ apoiko sytatose arotohme tapyi taka, pehme kytapyikõ ehtohme.

¹⁴ Europa yna maro. Mõkomo apiakãko sytatose tomatonanohse ahtao kyya xine,” karyhtao, ýme pyra exiko mokaro a.

¹⁵ Aimo, mokaro maro ytoytopyra exiko. Ameke exiko toto winoino.

¹⁶ Atarypoketō sā mā toto popyra toehtohkō ritohme, imehnō etapary se roropa mā toto.

¹⁷ Oty katohmehxo torō apoitoh riko nae torō neneryme? Omōpyra mana.

¹⁸ Yrome mokaro rokē omōnōko mā toto tynyrihpyrykō aka. Mame tapoise toto ahtao orihnōko mā toto.

¹⁹ Moro sā exīko mā tyamene se exiketomo, omato kō roropa, etyhpyryme orihnōko mokaro mana.

Tuaro ehtoh okohmāko samo

²⁰ Etako pahne! Tuaro ehtoh okohmāko sā mana osema tao te, osepekah-toh tao,

²¹ pata tō omōtohtao te, oximōtohtao tuaro ehtoh kohtāko sā opore. Ynara āko sā mana:

²² — Tuaro pyra exiketomo! Otara ahtao rowohpe oehtohkō rumekāko matou? Otara ahtao ātahmākarykō tuaro ehtoh poko rumekāko matou? Jūme tuaro oexirykō se pyra hmatou?

²³ Etatoko ke zae pyra oehtoh eneporyhtao oya xine. Ākorehmarykō se ase zae ehtoh poko oehtohkōme; tuaro jehtoh ekarōko ase oya xine.

²⁴ Okohmatoryko exiase repe, yrome onetara mexiatose, otato pyra mexiatose.

²⁵ Āmorepatopōpyrykō ya omipona pyra mexiatose. Azahkuru oehtohkō kurākapory se pyra mexiatose ya.

²⁶ Naeroro popyra ehtoh toehse ahtao oya xine, exianāko rokē ase. Tyrohsē toehse opona ahtao, oeminōko ase.

²⁷ Oeunohторыko ase oetuarimatohtō toehse ahtao oya xine, konopo ita-murumā samo, tyryrykane jamihme exikety maro. Exianāko rokē ase moro sā toehse ahtao, oetuarimary eneryhtao ya, oryhmary eneryhtao roropa ya.

²⁸ Mame morara toehse ahtao ykohmāko matose repe, yrome ywy, tuaro ehtoh, oezuhpyra xine exīko ase. Jupīko matose repe. Yrome jenepyra ekurehnōko matose.

²⁹ Tuaro ehtoh se pyra oexirykōke te, Ritonōpo omiry omipona se pyra roropa oexirykōke,

³⁰ āmorepatopōpyrykō ya zae ehtoh poko onetara mexiatose, otato pyra roropa mexiatose: “Sē onyryrykō iiryppyryme mana,” karyhtao ya oya xine.

³¹ Morara exiryke onyrihpyrykō epehpyry apoīko matose, onyrytyākō emetakā apoīko matose.

³² Tuaro pyra exiketō orihnōko mā toto tuaro ehtoh se pyra toexirykōke. Zae ehtoh waro pyra exiketō osenahkāko mā toto, tuaro pyra toehtoh se rokē toexirykōke.

³³ Yrome jomiry etaryhtao oya xine osewomāko matose. Towomaneke exīko matose, torētyke pyra exīko.

2

Tuaro ehtoh epehpyry

¹ Aimo, otato exiko āmorepatoh poko ya, wenikehpyra roropa exiko ynyri-pory poko oya.

² Tuaro exiketō omiry etako, atamorepako toto namorepatoh enetupuh-tohme oya.

³ Ÿ, tuaro ehtoh ekaropoko, ikohmako opore enetupuhtoh ekaropotohme oya.

⁴ Morohne zupiko, parata zupiry sā oya, mōkomo kurā zonemyhpyry zupiry sā roropa oya.

⁵ Morohne zupiryhtao oya Ritonõpo zuno ehtoh waro exīko mase. Ritonõpo waro ehtoh enetupuhpitõko roropa mase.

⁶ Kuesēkõ mokyro tuaro ehtoh ekaroneme kyya xine; Aomiry poe tuaro exīko sytatose, enetupuhnõko roropa sytatose.

⁷ Zae ehtoh poko exiketõ akorehmāko mana, toto ewomāko roropa mana.

⁸ Zae imehnõ poko exiketõ ewomāko Ritonõpo mana, Tõmipona exiketõ eraseme mana.

⁹ Jomiry etaryhtao oya enetupuhnõko mase zae ehtoh poko, kure ehtoh poko, ajohpe pyra ehtoh poko, enara, mame zae ehtoh riry waro exīko mase.

¹⁰ Tuaro exiketyme exīko mase, azamaro tuaro oehtoh exīko mana.

¹¹ Zae ehtoh waro oehtoh oewomāko mana, tuaro oehtoh ke oewomāko mase

¹² popyra ehtoh poko pyra oehtohme. Moro pokoino ameke rokē exīko mase ajohpe exiketõ poe:

¹³ mokaro a zae ehtoh turumekase tyrypyrykõ poko rokē toehtohkõme;

¹⁴ tākye exīko mā toto popyra ehtoh poko tahtao xine te, popyra imehnõ ehtoh toto zamaro mana;

¹⁵ ajohpe mā toto, ajoajohpe roropa mā toto.

¹⁶ Mame osenekunohpopyra exīko mase tukupse awahtao nohpo a imeimehnõ poko exikety a, omi kurā ke sã oeahmaryhtao tymaro oehtohme.

¹⁷ Mokyro nohpo tynio wenikehkāko mana, tõmihpyry Ritonõpo a moro poko wenikehnõko roropa mana.

¹⁸ Itapyī taka oytoryhtao orihtoh esemary ae ytõko mase; moro ae ytokety ameke pyra exīko mana aorihtyã esaka.

¹⁹ Mokyro nohpo maro ytoketõ oehpyra ropa mā toto, isene exiketõ esemary pona ropa.

²⁰ Naeroro zae ehtoh poko exiketõ ipoenohko zae ehtoh poko oehtohme roropa.

²¹ Zae exiketõ, azahkuru pyra exiketõ isene exīko mā toto sero nono po.

²² Yrome popyra exiketõ itumehnõko Ritonõpo mana. Ātaryka mukary sã iirypyrymākõ oũko mana.

3

Zae poetohti amorepatoh sero

¹ Poetohti, wenikehpyra ehtoko āmorepatopõpyrykõ poko ya; ynyriputyã oya xine ikurākatoko okurohtaka xine.

² Morara awahtao xine tuhke jeimamyry aropõko matose orihpyra taro, pehme exīko roropa matose, kure ehtoh ke.

³ Osepeme oehtoh onurumekara exiko, anamonohpyra oehtoh roropa. Morara oehtoh ikurākako okurohtao, imerohpyry sã ehtohme.

⁴ Morara awahtao Ritonõpo zamaro exīko mase; ahno zamaro exīko roropa mase.

⁵ Oesēme Ritonõpo enetupuhko yronymyryme. “Zuaro ase jamoreme,” kara exiko.

⁶ Emero poko awahtao wenikehpyra exiko Oesē poko, mame zae ehtoh enepõko oya mana tyritohme oya.

⁷ Tuaro exiketyme osekaro pyra exiko; Ritonõpo omiry omipona exiko, zae pyra ehtoh poko pyra exiko.

⁸ Zae oehtoh opi kurā sã mana, tyrohsē epity samo, jetuhkopyra oetuari-mary ritohme.

⁹ Ritonõpo sehxo exiko, eahmako okyryry kurã ekaroryke eya, tykryrsã kurã ekaroryke roropa eya anarykatyã toehse ahtao.

¹⁰ Moro sã riryhtao oya anapyry ã pehnõko mana, itamurume toehse exiryke, õkuru ã roropa pehme exiko mana eukuru ke, imoty roropa exiko mana.

¹¹ Aimo, etako kure tupokase awahtao Kuesëkomo a zomory zuaro oehthohme, emynyhmara exiko zae pyra oehthoh pokoino jetũ oriryhtao.

¹² Opyno Ritonõpo exiryke okurãkãko mana azahkuru toehse awahtao, poeto zũ tumũkuru kurãkary samo zae ehtoh poko aehtohme ipyno toexiryke.

Tuaro ehtoh kure exiry

¹³ Tãkye exiko mase tuaro toehse awahtao, zae ehtoh enetuputyryhtao oya,

¹⁴ parata motye kure mana, uuru motye roropa kure mana.

¹⁵ Tuaro ehtoh topu tõ tyyne exiketõ motye kure mana; emero isẽ oehthoh motye kure mana.

¹⁶ Tuaro ehtoh pokoino okynahxo orihpyra exiko mase, ipokoino tymõkomoke exiko mase, tuisame exiko roropa mase.

¹⁷ Tuaro awahtao isene oehthoh azamaro exiko mana, tuaro oehthoh oewomãko roropa mana oytoryhtao.

¹⁸ Tuaro exiketõ tãkye exiko mã toto, isene roropa exiko mã toto.

¹⁹ Sero nono tyrise Ritonõpo a tuaro toehthoh ke;

tuaro toehthoh ke kapu tyrise eya esaka.

²⁰ Tuaro toexiryke tuna tyripose eya sarakaneme;

akuru tõ poe konopo oehthohme nono pona tyrise roropa eya.

Kure rokẽ imehnõ tyriko

²¹ Aimo, tuaro exikehpyra exiko, zae ehtoh imenekako ipoko rokẽ oehthohme, jũme toto onurumekara exiko.

²² Mokaro pokoino isene oehthoh azamaro exiko mana, tãkye exiko roropa mase rahkene.

²³ Kure rokẽ tyoytõko mase oesemary ae, oseosetapara exiko roropa mase.

²⁴ Tohrame awahtao oserehpyra mase, ãtaxikaryhtao kure nyhnõko mase.

²⁵ Torëtyke pyra exiko mase popyra ehtoh poko, mõtoino rokẽ konopoimo oepiryhtao samo tyryrykane konõto maro popyra exiketõ pona.

²⁶ Ritonõpo Oesẽ oewomãko mana, ãkorehmãko roropa mana apoitoh taka opupuru epukara ehtohme.

²⁷ Tymõkomokãkara etuarimaryhtao mokaro akorehmako akorehmatoh pune oya ahtao.

²⁸ Ynara kara exiko imehno a: “Eraximako aporo, kokoro ãkorehmãko ase,” kara exiko mokyro akorehmary waro awahtao seroae ro.

²⁹ Osenetupuhpyra exiko katonõ riry poko popyra; omyhto osesariko mã ynororo, zae oehthoh enetupuhnõko roropa mana.

³⁰ Oseosezuhpyra exiko imehnõ maro zae ynororo ahtao, oryhmara roropa ynororo ahtao.

³¹ Imehno ryhmananõ ehtoh sã penetara exiko, inyriry sã onyripyra exiko roropa.

³² Popyra ehtoh poko exiketõ se pyra Ritonõpo Kuesëkõ mana, yrome zae ehtoh poko exiketõ epeme mana.

³³ Zae pyra exiketõ tapyĩ ripõko popyra Ritonõpo mana, yrome zae ehtoh poko exiketõ tapyĩ kure rokẽ tyripõko mana.

³⁴ Tounohnanõ eunohnõko Ritonõpo mana, yrome epyrypara exiketõ akorehmãko mana.

³⁵ Tuaro exiketõ tuisamehxo exïko mã toto, yrome tuaro pyra exiketõ itamurumehxo ehxirõko mã toto.

4

Tuaro ehtoko kurehxo

¹ Poetohti etatoko pahne, omykomo a ãmorepatohkõ poko. Otato ehtoko tuaro ehtoh waro oehtohkõme.

² Zae ãmorepatorÿko ase, zae ãmorepatopõpyrykõ poko wenikehpyra ehtoko.

³ Poetome ro jahtao papa tapyĩ tao toiroro aja tõ mükurume

⁴ tamorepase ywy papa a. Ynara tykase ynororo ya:

– Jomiry ikurākako okurohtaka; ynyriputyã oya omipona exiko, mame isene exïko mase.

⁵ Tuaro exiko! Zae ehtoh enetupuhko! Wenikehpyra exiko, jomihpyry onurumekara exiko roropa.

⁶ Tuaro ehtoh onurumekara exiko, oewomãko mana. Ipyno exiko, mame kure rokẽ okurākako mana.

⁷ Tuaro ehtoh kure kuhse mana. Naeroro tuaro ehtoh apoiko, typyne moro apoiry ahtao ro. Omõkomory ekamoko zae ehtoh waro oehtoh epekahtohme.

⁸ Tuaro ehtoh pyno exiko, tuaro awahtao tamuximehxo exïko mase. Tuisamehxo tuaro ehtoh orïko mana isehxo awahtao.

⁹ Tuaro oehtoh parimã kurã sã exïko, oupuhpyry emepory samo.

Ameke exiko zae pyra exiketõ wino.

¹⁰ Etako pahne aimo, jomiry poko otato exiko. Mame tuhke jeimamyry aropõko mase sero nono po isene.

¹¹ Tuaro ehtoh poko ãmorepãko ase zae ehtoh poko oehtohme.

¹² Tuaro ehtoh poko awahtao, osema kurã ae ytokety sã mase exïko. Kure rokẽ moro ae ytõko mase. Tururume oytoryhtao moro ae osetapara mase.

¹³ Jũme wenikehpyra exiko ãmorepatopõpyry poko ya. Æmorepatopõpyry isene oehtohme mana; tomeseke exiko ikurākatohme.

¹⁴ Popyra exiketõ tyotytotoh pona ytopyra exiko. Mokaro nyryry ony-poenohpyra exiko.

¹⁵ Popyra exiketõ nyryry onyripyra exiko. Zae pyra ehtopo a ameke exiko. Imyhtoino esyryhmako oytotohme zae oesemary ae.

¹⁶ Mokaro nyhsaromepyra popyra ehtoh onyripyra tahtao xine. Tohrame toh repe, yrome nyhpyra mã toto imehnõ onyryhmara ahtao ro.

¹⁷ Ynara exiryke, popyra ehtoh eya xine tonahsẽ sã mana. Imehnõ ryhmary eya xine eukuru sã roropa mana.

¹⁸ Zae ehtoh poko exiketõ esemary saerehkane sã mana, xixi tũtapitory sã mana. Saeremehxo exïko mana, xixime ehtoh pona.

¹⁹ Yrome popyra ehtoh poko exiketõ esemary xinukutumã sã mana koko exikety samo. Epukãko rokẽ mã toto tosemarykõ onenepyra toexirykõke.

Tomeseke exiko

²⁰ Aimo, jomiry etako kure. Otato exiko, jotururu etako.

²¹ Jomihpyry poko wenikehpyra exiko, morohne ikurākako okurohtao.

²² Okynã isene ehtoh ekarõko mana kure ehtoh roropa morohne enetupuhanomo a.

²³ Tomeseke exiko õsenetuputyry poko, ynara exiryke: osetupuhxĩpo moro sã exïko mase imeĩpo.

²⁴ Ajohpe pyra exiko. Zae rokẽ oturuko onekunohto pyra exiko.

²⁵ Topohme osenuhmako, zae oehtoh waro oehtohme. Epuipyra exiko, ihxipÿke exikety sã pyra exiko

²⁶ Tomeseke sã osenetupuhko onyriry se oehtoh poko, mame onyriry kure exiko mana.

²⁷ Ameke exiko popyra ehtopo a, zae rokẽ exiko, osema topohmã ae ytokety samo; eramara exiko ipunaka zae pyra ehtoh pokona ropa.

5

Imepÿ poko penetara exiko

¹ Aimo umükuru, otato exiko jomiry a tuaro jexiryke, josenetupuhtoh zae exiryke roropa.

² Moro sã awahtao zae ehtoh poko zuaro exiko mase, õmiry roropa tyriko imehnomo a enetupuhtohme zuaro oehtoh poko.

³ Imepÿ pyty potapihpyry, otarame anusasame mana oya, ano zeni samo, oeahmary eya otarame anusasame mana azeite samo;

⁴ yrome imeiÿpo mã karapa sã itunu exiko oya, etuarimãko mase.

⁵ Mokyro nohpo yhtõko mana aorihtyã esaka; esemary etyhpyry oorih-tohme mana.

⁶ Mokyro nohpo isene ehtoh ae ytopyra mana; xiaksiake ytõko mana, yrome osema kurã waro pyra mana.

⁷ Etako pahne, aimo, wenikehpyra exiko jomiry poko!

⁸ Mokyro panõ nohpo ahtao, ameke rokẽ exiko eya. Itapyĩ omõtoh pütokoxi ytopyra exiko!

⁹ Oytoryhtao mokyro tapyĩ taka imehnõ omyakamãko mã toto, oesah-pokoxi tamuximehxo exiko mã toto, yrome poetome ro awahtao orihnõko mase, taorihmapose ozehnotokomo a exiryke.

¹⁰ Moromeiÿpo omõkomory apoiko imehnõ mana, awaro pyra exiketomo, anapoityã oerohtamitume imehnõ mõkomoryme exiko mana.

¹¹ Pusuah ãko mase oorih-toh po, opũ tonahsẽme exiko axĩ pyra.

¹² Mame ynara ãko mase:

— Jamorepananõ zehno exiase! Zae ehtoh poko jurunanõ omipona pyra exiase!

¹³ Jamorepananõ onetara exiase, otato pyra rokẽ exiase.

¹⁴ Mõtoino rokẽ tyryhmase ywy, ehxirõko ase jarao imoihmãkõ neneryme.

¹⁵ Naeroro kure opyty maro exiko, ynoro se rokẽ exiko.

¹⁶ Imehñõ nohpo tumũkuase oya ahtao mokaro opoenõ ãkorehmara mã toto.

¹⁷ Kure opoenõ wãtanopyry oya ãkorehmatohme, imehnõ akorehmatohme pyra.

¹⁸ Naeroro tãkye exiko opyty maro, imaro rokẽ atãkyemako opytyme toehse exiryke,

¹⁹ oryxime exiryke kure rokẽ ytoytõko mana kapau samo. Inyriry kurã poko tãkye rokẽ exiko, ah opyno aehtoh azamaro nexino!

²⁰ Aimo, otyme kure imepÿ nohpo maro se oexiry? Otyeme kure imehnõ pyxiã poko openetary nae?

²¹ Onyriry emero enẽko Ritonõpo mana, oytoyory enẽko roropa mana.

²² Zae pyra exiketõ nyryry onokyro apoitoh sã mana. Atapoiko ynoro mara tarãpa ao samo, tyryryry ke ro.

²³ Zae ehtoh omipona pyra toexiryke orihnõko mana. Iiryryry mokyro arõko mana aorihtoh pona, rowohpe exikety samo.

6

Zurutoh Imep̄y sero

¹ Kuku, imep̄y epeme se awahtao tomeseke exiko; zae pyra exikety poko tomeseke exiko. “Oesety poko osepekahnōko ase,” karyhtao imep̄y oya, “Ÿ,” kara exiko. Tomeseke exiko morarākō poko.

² “Ÿ,” tykase eya awahtao tapoisēme exiko mase, ōmihpyry omi poe.

³ Naeroro ynara tyriko aimo, moro winoino otūtatohme ropa: mokyro a ytoko axiny, oturuta axiny oemyhpokatohme ropa samo, oepe poetoryme tymyhse sã oexiryke.

⁴ Nyhpyra exiko, oseremara roropa exiko;

⁵ otūtako ropa torō samo tapoise ahtao tarāpa poe, osewomako kapau sã roropa, urakanakety winoino.

Akīme pyra ehtoko

⁶ Akinukety, atamorepako maikuato maro! Inyriry eneko tuaro oehtohme.

⁷ Tutuisake pyra mā kehko, tosēke pyra roropa mā kehko, tyrohmanoh-poneke pyra mā kehko.

⁸ Yrome tonahsē poko erohnōko mā kehko jeimamyry punero, t̄ykyryrykō an̄nōko mā kehko.

⁹ Akīmano, oty pona ro tohrame mahno? Otoko xixi ahtao owōnōko mahno?

¹⁰ Ynara āko akīme exikety mana: Pitiko rokē nyhnōko hano. Atapomēnōko pixo ase joserematohme pixo, āko mana.

¹¹ Mame tynyhse ynororo ahtao tymōkomokēkara sã exiko mana, omato typyreke exikety sã osetapāko akīme aehtoh mana imaro.

¹² Orutua kō zae pyra exiketō, ajohpe ehtoh poko rokē mā toto.

¹³ Pimyhpyimyhāko mā toto, tomary ke tupupuru ke roropa omiāko mā ynaruro imehnō enekunohtohme.

¹⁴ Zae pyra toexirykōke osenetupuhkehpyra mā toto popyra ehtoh riry poko, imehnō akorekehkapōko mā toto.

¹⁵ Morara exiryke mōtoino rokē popyra ehtoh oehnōko eya xine, aosepy-nanohtohkō pune pyra exiko mana.

¹⁶⁻¹⁹ Sero 7mākō Ritonōpo zamaro pyra ipunaka:

epyrypakety ēmyty te,

omi ajohpano te,

imehnō zae exiketō etapananomo te,

popyra ehtoh riry poko osenetupuhkety te,

tupupuru ke axi ytokety popyra ehtoh rise te,

ajohpe rokē imep̄y hxirory se exikety te,

imehnō akorekehkapone osepepe pyra toto ehtohme.

Enaroximatoh imehnō pyty poko pyra ehtohme

²⁰ Kuku, omy omihpyry omipona exiko, jūme wenikehpyra exiko roropa asa namorepatop̄pyry poko.

²¹ Okurohtao osenetupuhkehpyra exiko toto omiry poko.

²² Mya oytoryhtao āpuineme aarōko mā toto, onykyryhtao oewomāko mā kehko, typakase ropa awahtao āmorepāko mā kehko zae ehtoh poko.

²³ Inyripotyā oya saerekatoh sã mā kehko, zae ehtoh pona tonehpose ropa awahtao āmorepāko isene oehtoh poko.

²⁴ Opynanohnōko mā kehko nohpo popyra exikety winoino, epyrypakety omiry anusasamā winoino.

²⁵ Oryxime aexiry poko penetara exiko okurohtao, apoitoh taka epukara exiko enuru oeahmary ke, ēpihpyry okohmaryke roropa.

²⁶ Imeimehnõ poko exikety nohpo epehmãko mã orutua tineru pitiko repe imaro ehtohme; yrome ipoko aexihpyry epehmapõko ro imõkomory emero porehme, isene aehtoh maro.

²⁷ Tonaõ apoto puimaryhtao ahno a, tupõ onyahkara hnae? Jakhãko sãtã mana.

²⁸ Apoto karany zemime aexityã po oytoryhtao opupuru tõ onyahkara hmahno?

²⁹ Moro saaro exiko imepỹ pyty poko exikety. Ipoko toehse exikety sam ãko mana itamurume.

³⁰ Omato zehno nymyry pyra ahno, tonahsẽ tapoise ahtao eya, omise toexiryke.

³¹ Mãpyra tapoise ynororo ahtao, mokyro epehmapõko ropa mã toto 7me inapoihpyry motye, imõkomory enahkaryhtao ro itapyĩ tao.

³² Yrome imepỹ nohpo poko exikety tuaro pyra exiketyme mana; ose-nahkãko mana.

³³ Ehxirõko mana, typipohsẽme exiko mana; jũme “Putupyra exiketyme mokyro,” ekarõko mã toto ipoko.

³⁴ Zumoxike inio ahtao, zehno exiko mana, emỹpõko mana itamurume.

³⁵ Epehpyry se pyra mã ynororo. Mõkomo anapoipyra roropa mana, itamurume ekarory se ahtao ro.

7

¹ Kuku, jomihpyry poko wenikehpyra exiko, jũme ynyriphopyry oya wenikehpyra exiko.

² Jomiry oya omipona exiko, mame isene exikehpyra exiko mase. Tome-seke exiko ynyriphopyry omipona oehtoh poko, oenũru ewomary sã oya.

³ ãmorepatopõpyry ya ikurãkako okurohtao.

⁴ Tuaro ehtoh poko exiko, ooryxiry pyno oehtoh samo ipyno exiko. ãtamorepary poko exiko oepe kurã pyno oehtoh samo.

⁵ ãkorehmãko mã kehko ameke oehtohme imehnõ pyxiã winoino, tõmire ajohpe exikety poe roropa.

Imeimehnõ poko exikety

⁶ Pake hkopyra osenuhmãko exiase osenuhmatoh ae ytapyĩ tao,

⁷ nuasemãkõ enease tuaro hkopyra exiketomo; mame toirõ enease putupyra exikety.

⁸ Mokyro ytoytõko nexiase osema ae, nohpo tapyĩ esemary pũtokuroko. Ytoytõko nexiase itapyĩ kuroko,

⁹ kohmãnõko nexiase, xinukutumehme sã toehse.

¹⁰ Morarame tutũtase nohpo osẽpatakãmase imaro, tupõ tamuruse eya imeimehnõ poko exikety samo, osenetupuhnõko nexiase tynyriy poko.

¹¹ Musurehpe nexiase, ihximyra, toytory poko osema tõ ae torẽnase ynororo.

¹² Jarãnaõ xikihme eraximãko nexiase, pata rãnaõ te, osema ehpio roropa osenuhmãko.

¹³ Mokyro nuasemano a toytose nohpo, toahmase ynororo, typohse ro-ropa eya, mame ynara tykase eya eahmaryme:

¹⁴ – Ynekarotyã arono seroae ynekaroryme Ritonõpo a, tõsẽ osepepe ehtoh nae ase ytapyĩ tao tupuruse seroae.

¹⁵ Naeroro utũtano oẽpatakãmase. Oupõko akene, seromaroro kueneno!

¹⁶ Jynyhtoh tyõtose ya kamisa kurã ke Ejitu põ ke.

¹⁷ Ixtaratu ke jynyhtoh typoxine tyrise ya: mira ke, aroe ke, kanera ke, enara.

¹⁸ Eropa, oximaro kuehtohme ěmepyrý pona ro. Oseahmary poko ěmehnōko sytase oximaro.

¹⁹ Nnio tapyi tao pyra mana. Toytose ynororo mya rahkene.

²⁰ Tineru tarose eya itamurume. Nuno zumome ahtao rokě oehnōko ropa mana.

²¹ Tōmiry anusasamā ke mokyro tōmipona tyripose eya. Tonekunohse ynororo eya.

²² Axī toytose ynororo imaro, pui ytory samo tuamekaro totapatoh pona, onokyro omomyry sã roropa apoitoh taka,

²³ moroto eano wōko pyrou mā rahkene. Torō sã nexiase ytōko apoitoh taka, tuamekaro toorikyry poko exiryke.

²⁴ Seromaroro aimo, etako pahne! Otatōme exiko āmorepatoh poko ya.

²⁵ Mokyro nohpo panō poko penetara exiko, eporemākapyry exiko eya; onekahmara exiko.

²⁶ Tuhkākō typoremākase eya, taorihmapose roropa orutua kō eya, tuhke ikuhpýme.

²⁷ Mokyro nohpo tapyī taka oytoryhtao aorihtyā esaka ytōko mase, tophme ytōko mase oorihtho pona.

8

Tuaro ehtoh Kure mana

¹ Etatoko ke! Tuaro ehtoh kohtāko mana: zae enetupuhtoh opore omitāko mana.

² Tuaro ehtoh ypy emory po mana te, osema ehpio roropa, osema atapiakary tō po roropa mana.

³ Pata omōtoḥ po mana, omōtoḥ apuru tō pūto kohtāko mana:

⁴ “Oya xine oturūko ase porehme, toiro ekaropōko ase oya xine, sero nono pōkomo a emero porehme.

⁵ Poetome ro mase, zae ehtoh waro nymyry pyra ro mase. Atamorepako zae ehtoh waro oehtohme.

Putupyra exikety sã pyra exiko.

Zae ehtoh poko atamorepako tuaro oehtohme.

⁶ Etatoko pahne, jomiry zae mana; ynekarory oya emero zae mana.

⁷ Ynekarory oya ajohpe pyra mana; ajohpe ehtoh se pyra jexiryke ipunaka.

⁸ Jomiry oya emero zae mana; oenekunohpyra mana, ajohpe pyra mana.

⁹ Tuaro exiketomo a emero tupime pyra enetuputyry; tuaro exiketomo a emero jarao mana.

¹⁰ Otato exiko āmorepatoh poko ya; parata se hkopyra exiko. Zuaru ehtoh sehxo exiko; uuru kurā se hkopyra exiko.

¹¹ “Ywy ase Tuaro ehtopo; kasuru motye typynehxo ase, uuru risě kehko motye roropa. Openetatoḥ emero motye typynehxo ase.

¹² Ywy ase Tuaro ehtopo; zae ehtoh enetupuhnōko ase;

atamorepatoh waro ase, zae imenekary waro roropa ase.

¹³ Ritonōpo omipona awahtao popyra ehtoh se pyra mase.

Oepyrpary se pyra ase ipunaka te, imehnō motye kure osekarory roropa, popyra ehtoh poko se pyra roropa ase te, omi ajohpe ehtoh se pyra ase, enara.

¹⁴ Ynyriry poko osenetupuhnōko ase, mame tyriko ase rahkene;

zae ehtoh waro ase, jamihme ase roropa.

¹⁵ Tuisa tō akorehmāko ase tuisame aehtohkō poko, kowenu poko erohketō akorehmāko ase inyripotyā kurā ritohme.

¹⁶ Kowenu tō erohnōko mā toto akorehmaryke ya, tamuximākō te, tuisa tō pohme takorehmase ahtao ya erohnōko mā toto.

¹⁷ “Imehnō pyno ase ypyno toto ahtao; jupiryhta ahno a jeporyko mā toto.

¹⁸ Tineru nae ase, imehxo ehtoh roropa, mōkomo kurano te, emese kure ehtoh roropa zae apiakary poko, enara.

¹⁹ Ynekarory oya uuru kurā motye kure mana, parata kurā motye roropa kure mana.

²⁰ Zae ehtoh poko exiketō esemary ae ytōko ase, ajohpe pyra ase, zae ehtoh se exiketō maro tyoytōko ase,

²¹ mōkomo kurā ekarōko ase ypyno exiketomo a, itapyikō pehkāko ase mōkomo kurā ke.

²² “Ywy, tuaro ehtoh tyrise Ritonōpo a apitoryme, inyriyā onyripyra ro pake ahtao.

²³ Ywy tyrise pakehxo, apitoryme, sero nono onyripyra ro ahtao.

²⁴ Tonuruse ywy tuna konōto tō exipyra ahtao ro, tuna enatry pyra ahtao ro.

²⁵ Tonuruse ywy ypy tō exipyra ahtao ro, somohmā tō onyripyra ro ahtao esaka te,

²⁶ sero nono onyripyra ro Ritonōpo ahtao, tupito tōkehko; nono tomary pehmā apitorymā onyripyra tahtao ro.

²⁷ Moroto exine kapu tyrise ahtao eya esaka, xixi omōto tyrise ahtao eya tuna konōto epozakoxi.

²⁸ Moroto exine akurū tyrise ahtao eya kapu ao, tuna enatry totapuruhmakase ahtao eya tuna konōto kua te,

²⁹ tuna taunuhmapokehse ahtao eya, esary ehpio onymotyēkara ehtohme.

Moroto exine sero nono apō tyrise ahtao eya.

³⁰ Morara ahtao imaro exine, akorehmaneme sā inyripyra poko.

Ypokoino tākye kynexine, kokoro rokē amonohkara, atākyemāko imaro.

³¹ Atākyemāko sero nono tōkehko poko, inyriyā ahno poko roropa.

³² “Naeroro, aimo tomo, etako pahne!

Ynyripohpyry tyritoko, morarame tākye exiko matose.

³³ Āmorepatopōpyrykō poko wenikehpyra ehtoko.

Tuaro ehtoko; āmorepatopōpyrykō onurumekara ehtoko.

³⁴ Jomiry etaneme awahtao tākye exiko matose:

kokoro rokē ytapyī omōtoho tao awahtao,
jeraximāko ytapyī omōtoho tao.

³⁵ Tapoise jahtao oya isene exīko mase,
Ritonōpo zamaro exīko roropa mase.

³⁶ Yrome japoipyra exikety atasanamāko mana.
Yse pyra exiketō emero toorihthō se mā toto.”

9

Tuaro ehtopo, putupyra ehtoh roropa

¹ Tuaro exikety a tytapyī tyrise. Inepuru tō 7me tyrise eya tytapyī nepurume.

² Toky tō totapapose eya otuhtoh konōto ritohme, uwa eukuru jehnahpyry tyrise eya te, meza pona paratu tōkehko tyrise roropa eya.

³ Typoetory nohpo tō taropose eya, kohtase kaetokohxo exiketō poe, pata po:

⁴ “Omōtoko, tuaro pyra exiketomo!” Tuaro pyra exiketomo a ynara āko mā ynororo:

⁵ “Osehtoko otuhse, nyryhpyry tōsemy, uwa eukuru jehnahpyry maro.

⁶ Tuaro pyra exiketō irumekatoko isene oehtohkōme. Tuaro exiketō maro atamorepatoko, tuaro oehtohkōme.”

⁷ Ahno kurā osekarokety zuruhtao oya zaehxo ehtohme tounohsēme rokē exīko mase. Popyra exikety zupokaryhtao oya aekurākatohme tyryhmasēme rokē exīko mase.

⁸ Kure rokē osekarokety onupokara exiko ipunaka; zupokaryhtao oya ozehno exīko mana. Yrome tuaro exikety zupokaryhtao oya topeme oekarōko mana.

⁹ Tuaro exiketō amoreparyhtao tuarohxo exīko mana. Zae ehtoh poko exikety amoreparyhtao zuarohxo exīko mana.

¹⁰ Tuaro exikety me oexiry se awahtao, apitoryme Ritonōpo Imehxo Exikety enetupuhko, Oesēme. Ritonōpo Kurā waro awahtao zae ehtoh enetupuhnōko mase.

¹¹ Tuaro ehtoh pokoino tuhkehxo jeimamyry aropōko mase isene oehtoh poko.

¹² Tuaro exikety me awahtao okyryry tō kurā emānōko mana. Yrome zae ehtoh rumekaryhtao oya, omoro ro etuarimāko mase.

¹³ Putupyra exikety ahtao ynara sā mana: opore oturukety, tuaro pyra exikety, ihximyra, musurehpe exikety.

¹⁴ Porohnōko mana tytapyī omōtoho tao, otarame epehtoh po kaetokō po, pata po

¹⁵ ytoytoketō kohmāko mana t̄ypokōke exiketomo:

¹⁶ “Omōko, tuaro pyra exiketomo!” āko mana. Putupyra exiketomo a ynara āko roropa mana:

¹⁷ “Tuna ematonanopyhpyry ahtao anusasamehxo mana; wyi ematonanopyhpyry ahtao, enāhkure mana.”

¹⁸ Yrome toahmase exiketō eya zuaro pyra mā toto, itapyī taka aomomyryhtao orihnōko mā toto. Aomōtyā pake tyhtose aorihtyā esaka.

10

Saromāo namorepatopōpyry

¹ Saromāo omihpyry sero: Tuaro ahno mūkuru ahtao, tākye tumy rīko mana, yrome putupyra exikety me imūkuru ahtao atasamāko jē mana.

² Tineru apoiryhtao oya ajohpe oehtamitume, äkorehmara exïko mana, yrome ajohpe pyra awahtao osepynanohnöko mase orihpyra oehtohme.

³ Zae ehtoh poko exiketö onemitapäkapyra Ritonöpo mana, yrome popyra exiketö akorekehkäko mana ipenatatohkö anapoipyra toto ehtohme.

⁴ Akïme awahtao tymökomoke pyra exïko mase, yrome orëpyra oerokuruhta mökomo esëme exïko mase.

⁵ Tuaro exikety tykyrysä apoïko mana toehse ahtao, yrome nyhketyme tynyhse rokë ahtao tykyrysä toehse ahtao ehxiröko mana.

⁶ Zae ehtoh poko exiketö kuräkö ke pehme mä toto. Popyra ehtoh poko exiketö omiry mä imehnö ryhmary se toehtohkö zonënöko mana.

⁷ Zae ehtoh poko exiketö poko wenikehpyra imehnö mana kure toto nyrytä pokoino, yrome axi wenikehnöko mä toto popyra exiketö poko.

⁸ Zae ehtoh se exiketö tuaro exiketö omiry etäko mä toto; yrome ajoajohpe tömire exikety osenahkäko rokë mana.

⁹ Ajohpe pyra exiketö towomase mä toto, torëtyke pyra mä toto, yrome ajohpe exiketö tapoisëme exïko mä toto.

¹⁰ Zae ehtoh tonëse ahtao ahno a tupime ehtoh tyripöko mana, yrome jarao zae pyra ehtoh zupokaryhtao akorehmäko mana kure rokë ehtohme.

¹¹ Zae ehtoh poko exiketö omiry tuna enatry sä mana isene exiketomo a. Yrome popyra ehtoh poko exiketö omiry mä imehnö ryhmary se toexiry poko zonënöko mana.

¹² Imehnö zehno awahtao etapary se exïko mase. Yrome imehnö pyno awahtao azahkuru aexiry korokapöko mase.

¹³ Tuaro exiketö zuaro ehtoh poko oturüko mä toto, yrome popyra ehtoh poko exiketö tuänohsëme exïko.

¹⁴ Tuaro exiketö emero poko zuaro se mä toto. Yrome popyra exiketö otururuhtao, oseosezuhpitöko mä toto.

¹⁵ Tymökomoke exiketö osewomäko mä toto tymökomorykö ke, yrome tymökomokäkara osenahkäko mä toto tymökomoke pyra toexiryköke.

¹⁶ Toerokuruköke zae ehtoh poko exiketö isene mä toto, yrome tyrypyry poko exiketö itamurumehxo tyrypyrykö poko exïko mä toto.

¹⁷ Otato exiketö tupokase ahtao isene exikehpyra mä toto, yrome tupokatoht etary se pyra exiketö itatyhpyry sä mä toto.

¹⁸ Tömiry ke ajohpe exikety imepÿ zehno toehtoh zonënöko mana; imehnö omihitone tuaro exiketye pyra mana.

¹⁹ Itamurumehxo ötururuhtao ameke hkopyra exïko mase iiryryryme oehthoh pokona. Tuaro exiketye awahtao ötary apururu waro mase.

²⁰ Zae ehtoh poko exiketö omiry kure mana, parata kurä samo; yrome popyra exiketö osenetupuhtoh typahsëme sä mana.

²¹ Tuhkäkö akorehmäko zae ehtoh poko exiketö omiry mana, yrome tuaro pyra exiketye ahtao toorihsëme exïko mana.

²² Tymökomoke sytatose kure kyriryköke Ritonöpo a. Moro motye onyrisaromepyra sytatose kuerohthohkö ke.

²³ Zae pyra ehtoh poko exikety täkye mana popyra ehtoh riry poko, yrome tuaro exikety atäkyemäko mana tuaro ehtoh poko.

²⁴ Popyra ehtoh zuno zae pyra exiketö ahtao morara exïko mana, zuno aehtopöpyry ae ro, yrome zae ehtoh poko exiketö typenatatohkö apoïko mä toto.

²⁵ Tyryrykane konöto toehse ahtao popyra exiketö aröko mana, mäpyra ajohpe pyra exiketö towomasëme exïko.

²⁶ Akīme exikety onyrohmanohpopyra exiko; irohmanohporyhtao oya sam āko mase irimawa ozery pokona sam kary samo te, orexīto a oenuru piuhkary samo.

²⁷ Ritonōpo omiry omipona exiketō isenehxō mā toto, okynahxō orihpyra mā toto. Yrome popyra exiketō orihnōko mā toto aorihtho po pyra ahtao ro.

²⁸ Kurākō eraximaryhtao zae ehtoh poko exiketomo a tākye exīko mā toto, yrome popyra exiketō typenetatohkō poko osenetupuhtoh onyripyra ekurehnōko mā toto.

²⁹ Zae ehtoh poko exiketō ewomāko Ritonōpo mana, yrome popyra ehtoh poko exiketō enahkapōko mana.

³⁰ Zae ehtoh poko exiketō towomase mā toto, yrome popyra exiketō tosaake pyra exīko mā toto nono po.

³¹ Zae ehtoh poko exiketō ajohpe pyra oturūko mā toto; yrome ajohpe exiketō tuānohsāme exīko mā toto.

³² Kure rokē zae ehtoh poko exiketō omiry mana, yrome imehnō mā ihtomāko popyra exiketomo.

11

¹ Omoxinety kuhtoh zae pyra ahtao ise pyra Ritonōpo mana. Yrome zae ikuhtoh Ritonōpo zamaro mana.

² Ahno epyryparyhtao okynā pyra tyhxirosēme exīko mana; yrome imehnō motye kure osekaropyra exiketō tuarohxō mā toto.

³ Zae ehtoh poko exiketō ajohpe pyra mā toto. Ajohpe exiketō osenahkāko mā toto ajoajohpe toexirykōke.

⁴ Tineru ākorehmara mana oorihtoh toehse ahtao, yrome ajohpe pyra ahno ehtoh ipynanohnōko mana.

⁵ Ajohpe pyra toehtohkō zae ehtoh poko exiketō akorehmāko mana, yrome popyra exiketō tamoreme osenahkāko mā toto.

⁶ Zae ehtoh poko exiketō typnanohsēme exīko mā toto zae ehtoh poko toto exiryke, yrome ajohpe exiketō tapoisēme exīko mā toto tyamehe se toexirykōke.

⁷ Popyra exiketō orikyryhtao ineraximahpyrykō tonahsēme exīko mana; tākye tymōkomory poko aehtopōpyry tonahsēme exīko roropa mana.

⁸ Zae ehtoh poko exikety a etuarimatoh toehse ahtao typnanohsēme exīko mana; yrome moro etuarimatoh ytōko mana popyra exiketō pona.

⁹ Popyra exiketō omiry imehnō ryhmāko mana, yrome tuaro ehtoh ke zae ehtoh poko exiketō typnanohsēme exīko mana.

¹⁰ Kurākō apoiryhtao zae ehtoh poko exiketomo a atākyemāko toto pata pōkō emero, kui āko roropa mā toto tātākyemarykōke popyra exikety orikyryhtao.

¹¹ Pata imehxō exīko mana, kure ehtoh enehporyhtao ajohpe pyra exiketomo a, yrome ajohpe exiketō omiry a tonahkasēme exīko mana.

¹² Tuaro exikety sā pyra mokyro, imehnō kerekeremaryhtao xihpyryme samo; tuaro exikety imehnō kerekeremary se pyra mana, mynyhme sehxo mana.

¹³ Osekaromemepyra mase ōmihpyry ononēpyny a, omi ahpahnōko mana, yrome kure osekarōko mase zae ehtoh poko exikety a.

¹⁴ Esē kurā pyra ahtao typoremākasēme ahno exīko; tuaro exiketō tuhke nae ahtao ahno amorepatohme towomasēme exīko mā toto.

¹⁵ Ōmiry tokarose ahtao oya imepỹ katonō tynepehmakemy a epehmatohme atasamāko mase. Kurehxō oya ōmiry onekaropyra awahtao eya.

16 Nohpo kurā pyno imehnō mana, yrome imeimehnō poko exikety ehxirōko mana.

Akīme exikety tytineruke pyra exīko mana, yrome toerokuru zuno pyra exikety tytineruke exīko mana.

17 Imehnō pyno exikety atakorehmāko mana. Yrome popyra ehtoh poko exikety atakorekehkāko rokē mana.

18 Epehpyry nymyry anapoipyra popyra exikety mana toerohtamitume, yrome zae rokē erohkety kurā ke topehmasēme exīko.

19 Zae ehtoh poko se exiketō isene exīko mā toto, yrome popyra ehtoh poko exiketō orihnōko mā toto.

20 Zae pyra exiketō ikurohtao zehno Ritonōpo mana, yrome Ritonōpo zamaro zae ehtoh poko exiketō mana.

21 Popynō wānohnōko Ritonōpo mana, yrome zae ehtoh poko exiketō osewomāko mā toto.

22 Nohpo enekure exikety tuaro pyra ahtao parihmā uuru risē sā mana poinokoimo enuary pokona.

23 Zae ehtoh poko exiketō tyriry se ehtoh tākye imehnō rīko mana; yrome typenatohkō riryhtao popyra exiketomo a tākye pyra emero exīko.

24 Ahno nae omomŷke pyra tytinerū poko, yrome itamurumehxo tytineruke exīko; imehnō nae omomŷke exiketomo, yrome tymōkomoke pyra sā exīko mā toto.

25 Omomŷke pyra exiko, mame okyryry tō emānōko mana; imehnō ako-rehmako, mame takorehmaneke exīko mase.

26 Mōkomo ekamone omomŷke ahtao, tŷkyryry kurākaryhtao eya tytapyī tao typynehxo ehtoh eraximatohme, popyra ehtoh enehpōko imehnō mana mokyro pona; yrome ahno zamaro mokyro tykyrysā nae ahtao ekamōko mana.

27 Kure ehtoh riry se awahtao opyno exīko imehnō mana, yrome popyra ehtoh riryhtao oya, popyra ehtoh apoīko roropa mase.

28 “Orēpyra ase tineru nae jexiryke,” kananō ituary tonorē sā exīko, yrome zae ehtoh poko exiketō zary isene exiketō sā exīko mā toto.

29 Popyra ehtoh enepiryhtao oya atapyī taōkomo a, etyhpyryme tŷkyryneke pyra exīko mase.

Putupyra exiketō tuaro exikety poetoryme exīko mana.

30 Zae ehtoh poko exikety kurākō enehnōko imehnomo a mana; tuaro exiketō imehnō akorehmāko osepeme toto ehtohme.

31 Zae ehtoh poko exiketō kurākō ke topehmasēme mā toto sero nono po; morararo iirypyrymākomo, popyra exiketō roropa tuānohsēme exīko mā toto.

12

1 Tuaro sehxo exikety tukurākary se ropa mana imehnomo a, azahkuru toehse ahtao zae ehtohme; putupyra exikety rokē tukurākary se pyra mana imehnomo a.

2 Ritonōpo zamaro zae ehtoh poko exiketō mana, yrome jamaro pyra mana popyra tyriry se exiketomo.

3 Popyra ehtoh poko exikety osewomasaromepyra mana, yrome ajohpe pyra exikety orēpyra exīko mana.

4 Typee kurā ke ahtao tākye exīko inio mana, yrome tynio hxironeme nohpo ahtao tyrohsē sā mana, jehpyry motary sā mana.

5 Ajohpe pyra exikety zae imehnō rīko mana, yrome popyra exikety imehnō enekunohnōko rokē mana.

⁶ Popyra exiketō omiry ahno apoitoh sã mana toto eraximãko aorihmapo-tohme, yrome zae ehtoh poko exiketō omiry imehnō pynanohnōko mana.

⁷ Popyra ehtoh poko exiketō osenahkãko mã toto, typakōke pyra, yrome zae ehtoh poko exiketō ekyry kure rokē exīko mã toto.

⁸ Tuario exikety eahmãko imehnō mana, yrome imehnō zamaro pyra azahkuuro ehtoh poko exikety mana, ihxirōko rokē mã toto.

⁹ Imehnō motye pyra awahtao kure ro mase, erohketyme awahtao etuari-mara oehtohme tynahke oexiryke, popyra oya exiry imehxo õsekaroryhtao, yrome tynahke pyra atapyī tao.

¹⁰ Zae ehtoh poko exiketō kure tokykō rīko mã toto, yrome oty kara popyra exiketō mana tokykō etuarimaryhtao.

¹¹ Otupi poko toerohse awahtao tynahke mase, pitiko rokē pyra, yrome tyorō poko rokē osenetuputyryhtao ekurehnōko mase, tuaro pyra exikety sã mase.

¹² Imehnō zae pyra ehtoh poko penetãko popyra exiketō mã toto, yrome zae ehtoh poko exiketō orēpyra exīko mã toto kure ehtoh riry poko.

¹³ Ajohpe exiketō tapoisēme exīko mã toto aomirykomo a, yrome ajohpe pyra exiketō tūtãko mã toto popyra ehtoh winoino.

¹⁴ Kure rokē õmiry ahtao tãkye exīko mase oepehpyryme; kure oerokuruhtao epehpyry kurã apoīko mase oerohtamitume.

¹⁵ Zae rokē osekarōko tuaro pyra exikety mana, yrome imehnō omiry etãko tuaro exikety mana.

¹⁶ Putupyra exikety tyhtomase ahtao okynã pyra moro poko zuaro exīko imehnō mana emero porehme, yrome tuaro exikety tyryhmase ahtao "Oty kara!" ãko rokē mana.

¹⁷ Ajohpe pyra oturukety zae ehtoh tyripōko mana, yrome ajohpe exikety otururu onekunohto mana.

¹⁸ Sekerekane õmiry imepỹ wōko sã mana pyrou potyry samo, yrome tuaro exikety omiry mã imehnō akorehmãko ekurãkatohme ropã.

¹⁹ Omi ajohpe ahtao okynã pyra mana, yrome zae omi ahtao jũme exikehpyra mana.

²⁰ Zae pyra tyryry se exikety popyra ehtoh apoīko mana, yrome erohketō imehnō akorehmatohme tãkye tofo ehtohme, tãkye exīko mã toto.

²¹ Popyra ehtoh oehpyra mana zae ehtoh poko exiketomo a, yrome popyra exiketomo a tupimehxo ehtoh exikehpyra mana.

²² Ajohpe exiketō zehno Ritonōpo mana, yrome Ritonōpo zamaro zae exiketō mana.

²³ Tuario exiketō mynyhme mã toto zuaro toehtohkō poko, yrome putupyra exiketō oturukehpyra mã toto zuaro pyra toehtohkō poko.

²⁴ Yronymyryme erohkety tuisamehxo exīko mana, yrome akĩme exikety imehnō namotome exīko mana.

²⁵ Torētyke oehtoh, omato sã tãkye oehtoh ematonanohnōko mana, yrome omi kurã akorehmãko tãkye kuehtohkōme ropã.

²⁶ Tope akorehmãko zae ehtoh poko exikety mana tahpyra ehtohme, yrome popyra ehtoh poko exiketō tahtahnōko mã toto osema ae.

²⁷ Akĩme exiketō ise ehtoh anapoipyra ekurehnōko mã toto, yrome yronymyryme oerokuruhtao kurãkō apoīko mase.

²⁸ Zae ehtoh poko ahtao osema sã mana isene ehtoh poko. Popyra ehtoh poko orihtoh pona esemaryme mana.

13

1 Poetohti, tuaro exiketō tummyō omiry etāko mā toto turuse ahtao eya xine, yrome emero rokē ipoihtone azahkuru toehtoh onenetupuhpyra ekurehnōko mana.

2 Zae ehtoh poko exiketō kurākō apoiko mā toto zae tōmiry ehtamitume; ajohpe exiketō imehnō ryhmary se rokē mā toto.

3 Tomeseke awahtao otururu poko osewomāko mase, yrome toeseke pyra exikety tōtururu poko osenahkāko mana.

4 Akīme exikety typenatoh anapoipyra ekurehnōko mana, itamurume ise ahtao ro, yrome typenatoh apoiko yronymyyme erohkety mana.

5 Zae exiketō ajohpe ehtoh se pyra mā toto ipunaka, yrome popyra exiketō omiry nuriame mana, ehxirotohme mana.

6 Zae ehtoh iirypyryme pyra exikety ewomāko mana, yrome iirypyryme exikety popyra ehtoh iporemākāpōko mana.

7 Toitoino ahno mā tytineruke pyra repe, yrome tytineruke exiketyme osekarōko mā toto; imehnō mā tytineruke itamurume, yrome tytineruke pyra osekarōko mā toto.

8 Itamurume tytineruke exikety tineru epehmāko mana tōsepynanohthome, yrome tymōkomokākara a onepemapopyra mā toto.

9 Zae ehtoh poko exiketō saerehkatoh sā mā toto, yrome popyra exiketō azawa ezehsasaka exikety sā mā toto.

10 Kuepyrypatohkō pokoino oxiehno exīko sytatose; yrome tuarohxo exikety ekaropōko mana zae ehtoh waro exikety a.

11 Tineru apoiry tupime pyra ahtao axī enahnōko mana; yrome tineru tapoise oya ahtao oerohtamitume emānōko mana.

12 Ise oehtoh eraximary okynahxo ahtao kure pyra exīko okurohtao mana, yrome ise oehtoh toehse ahtao atākyemāko mase isene exiketyme sā okurohtao.

13 Omi zae ehtoh se pyra awahtao popyra ehtoh apoiko mase, yrome omi zae ehtoh omipona awahtao kurākō apoiko mase.

14 Tuaro exiketō namorepatoh tuna enatyry kurā sā mana; ākorehmāko ameke rokē oytotohme orihmato tō winoino.

15 Tuaro exiketō omiry etary se imehnō mana, yrome ajohpe exiketō mā tonahkatoh esemary ae ytōko mā toto.

16 Emese kure exiketō osenetupuhnōko aporo, imeīpo tyritohme, yrome tuaro pyra exikety oturukehpyra mana zuaro pyra toehtoh poko.

17 Omi arone onekunohōme ahtao popyra ehtoh tyripōko mana, yrome zae exiketyme ahtao osepeme ehtoh enehnōko mana.

18 Otato pyra ahno ahtao tupokase ahtao tŷkyryneke pyra exīko mana, tyhxirosēme exīko mana, yrome otato exikety tupokase ahtao, ahno kurā mokyro, āko mā toto ipoko.

19 Ise ehtoh tapoise ahtao ahno a anusasamā sā mana ikurohtao!

Tuaro pyra exikety popyra ehtoh rumekary se pyra mana.

20 Osepeme awahtao tuaro exiketō maro, tuaro exīko mase, yrome putupyra exiketō maro osepeme awahtao popyra ehtoh apoiko mase etyhpyryme.

21 Popyra ehtoh iirypyrymākō ekahmāko mana, yrome zae ehtoh poko exiketō kurākō apoiko mā toto kure toehtamitūōme.

22 Mōkomo kurā nomōko zae ehtoh poko exiketō mā toto typakō mōkomoryme, yrome iirypyrymākō mōkomohpyry mā zae ehtoh poko exiketō mōkomoryme exīko.

²³ Tykyrysā itamurume exīko tymōkomokākara tupi po repe, yrome ajohpe exiketō pokoino atahnikāko rokē mana.

²⁴ Opoenō anamorepara awahtao xine zae ehtoh poko toto pyno nymyry pyra mase. Typoenō pyno exiketō mā toto zupokāko zae pyra toto ahtao.

²⁵ Zae ehtoh poko exiketō kure otuhnōko mā toto, tuesapare exīko, yrome popyra exiketō mā omise exikehpyra mā toto.

14

¹ Nohpo tuaro exiketyme ahtao tytapyī taōkō esary rīko mana, yrome tomary ke tytapyī kararahnōko tuaro pyra exiketyme mana.

² Ajohpe pyra exiketyme awahtao Ritonōpo enetuputyry oya Oesēme enepōko mase, yrome ajohpe awahtao aomipona pyra oehtoh enepōko mase roropa.

³ Tuaro pyra exikety epyrypaketyyme ahtao etuarimāko mana tōturutopōpyry pokoino, yrome tuaro exiketō tōmiry ke towomasēme exīko mā toto.

⁴ Takorehmaneke pyra awahtao otupi kurākatohme pitiko rokē apoīko mase, yrome takorehmaneke awahtao atapyī pehme exīko tonahsē ke mana.

⁵ Enene zae exiketyme ahtao ajohpe pyra mana, yrome zae pyra exikety ajohpe ehtoh tuhke oturūko mana.

⁶ Ipoihtone tuaro ehtoh zupīko repe, yrome onenetupuhpyra mana, yrome zae ehtoh enetuputyry tupime pyra mana tuaro exikety a.

⁷ Ameke rokē exiko putupyra exikety wino amorepatoh pyra exiryke.

⁸ Oty katohme emese kure exikety tuaro exiketyme nae? Tyriry waro toexiryke. Yrome putupyra exikety mā tyriry waro osekarōko, zuaro pyra tahtao ipunaka.

⁹ Tuaro pyra exiketō iirypyryme toehse ahtao: “Otarā kara,” āko mā toto, yrome zae ehtoh poko exiketō tyryryrykō korokapory se mā toto.

¹⁰ Omoro rokē sam katoh waro mase okurohtao; omoro rokē atākyemary waro roropa mase, imehnō okurohtao onenepyra exiryke.

¹¹ Popyra exiketō tapyī tonahkasēme exīko mana, yrome zae ehtoh poko exiketō tapyī xikihme exīko ro mana epukara.

¹² Osema menekary sā tynyriry menekāko ahno mana, zae ehtoh ekaro-ryke eya repe, yrome toorihtoh pona ytōko mana etyhyryme.

¹³ Toexianaryke toemynyhmatoh tonēse mana ahno kurohtao repe, yrome tākye ehtoh tōtyhkase ahtao, emynyhmatoh moroto ro mana.

¹⁴ Popyra exiketō popyra toehtoh emetakā apoīko mā toto, yrome zae ehtoh poko exiketō topehmasēme exīko kurā ke mā toto inyrytā epehyryme.

¹⁵ Emero rokē zae ekarōko tuaro pyra exikety mana, yrome tuaro exikety osenetupuhnōko mana tomeseke sā toytotohme.

¹⁶ Tuaro exiketō tomeseke mā toto tupimā taka omōpyra ehtohme, yrome putupyra exikety emero rokē kuhnōko mana osenetupuhpyra exiryke.

¹⁷ Axī zehno exiketō ajoajohpe exiketō nyriry sā tyrīko mā toto, yrome tuaro exikety mokaro mynyhpākāko mana.

¹⁸ Tuaro pyra exiketō tynyrityā emetakā apoīko mā toto, yrome tuaro exiketō epehyryme tuarohxo exīko mā toto.

¹⁹ Popyra exiketō tosekumurukō po porohnōko mā toto zae exiketō ēpataka. “Ajohpāme sā kuakorehmako,” āko mā toto eya xine.

²⁰ Tymōkomokākara se hkopyra imehnō mana, ikatonomory roropa ise pyra mana, yrome tytineruke exiketō tuhke topeke mana.

²¹ Täk̄ye oexiry se awahtao kure rokē tymōkomokākara tyriko. Imehnō htomary iirypyryme mana.

²² Zae ehtoh poko oerokuruhtao, ōmiry etary se exīko mā toto, ime oehtoh enetupuhnōko roropa mā toto, yrome popyra ehtoh poko oerokuruhtao azahkuru mase.

²³ Oerokuruhtao tineru apoīko mase oerohtamitume, yrome tehme rokē awahtao otururu poko rokene, tymōkomoke pyra exīko mase.

²⁴ Tuario exiketō tymōkomoke exīko mā toto toerohtamitume, yrome tuaro pyra exiketō ehepyry inyrytā xihpyry rokene.

²⁵ Enene omiry ajohpe pyra ahtao imehnō pynanohnōko mana, yrome enene omiry ajohpe ahtao ahno ewokāko mana.

²⁶ Imehxo Ritonōpo enetuputyryhtao, towomaneke exīko mase, imehnō zuno pyra exīko mase towomase oexiryke atapyī taōkō maro.

²⁷ Imehxo Ritonōpo enetuputyry isene ehtoh tuna enatyry sā mana, ākorehmāko mana omōpyra oehtohme orihmapotoh pona.

²⁸ Tuisa imehxo mana tuhkehxo ipoetory tō ahtao, typoetoke pyra ynororo ahtao tuisame pyra mana.

²⁹ Imynyhpākaponeme awahtao tuaro exiketyme mase, yrome axī zehno awahtao tuaro pyra oehtoh enepōko mase imehnomo a.

³⁰ Torētyke pyra awahtao kure rokē opū exīko mana, akuruhtara, yrome zumoxike ehtoh motatoh sā okurohtao mana, tyrohsē samo.

³¹ Tymōkomokākara tyrohmanohpose ahtao topehke pyra, Ritonōpo htomāko mase, toto Rihpōme aexiryke, yrome toto pynanopyryhtao oya Ritonōpo eahmāko mase.

³² Popyra exiketō osenahkāko mā toto popyra tynyrytā ke, yrome zae ehtoh poko exiketō towomase mā toto zae inyrytā exiryke.

³³ Tuario exiketō mā osenetupuhkehpyra mā toto zae ehtoh poko, yrome tuaro pyra exiketō zae ehtoh waro pyra mā toto ipunaka.

³⁴ Zae ehtoh poko ahno ahtao imehxo exīko inonory pōkō mana, yrome tyrypyrykō poko ahno ahtao ehxirōko rokē mā toto.

³⁵ Tuisa tō tāk̄ye mā toto emese kure takorehmananō ahtao, yrome azahkuru toehse toto ahtao, toto wānohnōko mā toto.

15

¹ Zehno exikety ezukuruhtao tomeseke samo zehno hkopyra exīko mana, yrome ōmiry ke jamihme ezukuruhtao ihtomapōko sā mase.

² Tuario exikety otururu etakure mana, yrome tuaro pyra exikety zuaro pyra ehtoh poko sekere āko rokē mana.

³ Sero nono pōkō emero enēko Ritonōpo mana; zae ehtoh poko exiketō enēko mana, zae pyra ehtoh poko exiketō enēko roropa mana.

⁴ Omi kurā kukurākatorŷko mana, yrome omi rypyryme ahtao sam kamexipōko kukurohtao xine mana.

⁵ Omykō namorepatoh poko otato pyra awahtao tuaro pyra exiketyme mase, yrome omykō namorepatoh etaryhtao oya okurākary se ynororo ahtao zae oehtohme tuaro exiketyme mase.

⁶ Zae exiketō tapyī tao tymōkomoke ro exīko mana popyra ehtoh toehse ahtao, yrome zae pyra exiketō etuarimāko mā toto.

⁷ Tuario exiketō otururuhtao imehnō zuarohxo exīko mā toto, yrome morara exipyra mana tuaro pyra exiketō otururuhtao.

⁸ Ritonōpo zamaro mana zae ehtoh poko exiketō otururuhtao eya, yrome popyra exiketō nekarotyā eya ise pyra mana ipunaka.

⁹ Popyra exiketō nyrytā se pyra Ritonōpo mana ipunaka, yrome zae ehtoh poko exiketō pyno mana.

¹⁰ Zae ehtoh rumekaryhtao ahno a tuānohsēme exīko mana pitiko rokē pyra, mame tukurākary se pyra exikety orihnōko mana.

¹¹ Aorihytā esary po emero eneryhtao Ritonōpo a, tuaro sytatose: kuosenuptuhtohkō ononēsaromepyra sytatose ewinoino.

¹² Epyrypakety tukurākary se pyra mana imehnomo a, zae ehtoh poko onekaropopyra roropa mana tuaro exiketomo a.

¹³ Tākye ahno ahtao mirȳme ēmyty exīko mana, yrome toemynhmaryhtao sekese pyra exīko mana.

¹⁴ Tuaro exikety tātamorepary se mana, yrome putupyra exiketō tuesapare sã mā toto tuaro pyra toehtohkōke.

¹⁵ Tymōkomoke pyra exiketō ehtoh tupime eya xine mana, yrome tākye exiketō mā oseahmakehpyra mā toto.

¹⁶ Kurehxo pitiko rokē tymōkomoke awahtao Ritonōpo enetuputyryke oya Oesēme, kure hkopyra mana tymōkomoke itamurume exikety tākye pyrahme samo.

¹⁷ Tonahsē enapryhtao imehnō opyno exiketō maro kurehxo mana, popyra mana tōse kurā onryry ozehno exiketō maro.

¹⁸ Imeimehnō zehno exikety ihtomapōko mana, yrome penekhepyra awahtao imehnō kure ehtoh eraximary poko, osepeme ehtoh enehnōko mase.

¹⁹ Akīme exikety a tupime exīko emero poko ahtao, yrome zae ehtoh poko exikety a tupime hkopyra exīko mana.

²⁰ Tuaro exiketōme poetohti ahtao tākye tumykō rīko mā toto, yrome putupyra exiketō tysekō htomāko mā toto.

²¹ Tuaro pyra exikety atākyemāko mana zuaro pyra toehtoh poko, yrome tuaro exikety zae ehtoh rīko mana.

²² Tuhke tuaro exiketō omiry etaryke oya tyryry se oehtoh rīko mase ekurehpyra, yrome takorehmaneke pyra ahtao tyryry se oehtoh onyripyra ekurehnōko mase.

²³ Zae ezuhthoh ekarory waro awahtao tākye exīko mase; kure kuhse mana omi kurā ekaroryhtao zae moro omi ekarotoh toehse ahtao!

²⁴ Tuaro exikety yhtopyra mana orihthoh osema taka, yrome onuhnōko mana isene ehtoh esemary ae.

²⁵ Epyrypaketō tapyī enahkapōko Ritonōpo mana, yrome pyt̄ȳpo tō tapyī ewomāko mana.

²⁶ Popyra exiketō osenetupuhtoh se pyra Ritonōpo mana ipunaka, yrome omi kurā osepeme ehtoh jamaro mana.

²⁷ Tyamene se exikety tytapyī taōkō ewokāko mana, yrome tineru zae pyra tyritamitume se pyra exikety isene exīko mana itamurumehxo.

²⁸ Zae ehtoh poko exiketō osenetupuhnōko aporo ezuhtho; popyra exiketō axī ezuhnōko mā toto, yrome toto omiry tupimākō enehpōko mana.

²⁹ Ameke rokē exīko Ritonōpo mana popyra exiketō wino, yrome zae ehtoh poko exiketō oturuhtao eya etāko mana.

³⁰ Tākye oepe ahtao tākye exīko mase okurohtao; omi kurā etaryke oya ekurākāko mase.

³¹ Tupokase awahtao zaehxo oehtohme, otato roropa awahtao tuaro exiketō maro exīko mase.

³² Otato pyra awahtao zae ehtoh poko tamorepase awahtao eryhmāko mase. Yrome otato awahtao tuarohxo exīko mase.

³³ Ritonõpo Imehxo ehtoh enetuputyryhtao oya tuarohxo exïko mase; imehnõ motye kure osekaropyra awahtao, imeïpo imehxo orïko imehnõ mana.

16

Oseanahtõko zae Ritonõpo omipona ehtoh poko

¹ Ahno osenetupuhnõko mã toto ise toehtoh ritohme repe, yrome Ritonõpo rokẽ tyripõko mana.

² Onyriry emero zae rokẽ nase oya repe, yrome õsenetupuhtoh enẽko Ritonõpo mana okurohtao, ise oehtoh apiakãko mana.

³ Tyriry se oehtoh ekaroko Ritonõpo a ãkorehmapotohme eya, mame zae rokẽ exïko mana.

⁴ Emero tyrise Ritonõpo a zae rokẽ ehtohme etyhyryme, popyra exiketõ tuãnohsẽme rokẽ exïko mã toto.

⁵ Epyrypaketõ se pyra Ritonõpo mana emero; tuãnopyrykohtao osepy-nanohsaromepyra exïko mã toto ipunaka.

⁶ Zae ehtoh poko awahtao zae omi onurumekara roropa awahtao oopyryrykõ korokãko Ritonõpo mana, aomipona exiketõ mã typynanohsẽme exïko mã toto.

⁷ Ritonõpo zamaro kuahtao xine, kuepetõkara rïko mana kuepekõme.

⁸ Kurehxo pitiko rokẽ tymõkomoke ahtao zae rokẽ tapoise ahtao oya, popyrahxo itamurume tymõkomoke ahtao onekunohto toehtamitume.

⁹ Tukurohtao tynyriry poko osenetupuhnõko ahno mana, yrome Ritonõpo rokẽ oehtoh tyripõko mana.

¹⁰ Ritonõpo poe tuisa konõto omiry jamihme mana; azahkuru pyra mana zae ehtoh apiakaryhtao eya.

¹¹ Zae omoxinety kuhtoh Ritonõpo kyryryme mana; morara exiryke zae rokẽ kuosepekatyrykõ se Ritonõpo mana.

¹² Popyra ehtoh se pyra tuisa tõ mana ipunaka, jamihme exïko kowenu mana zae ehtoh poko tahtao.

¹³ Tuisa konõto tãkye exïko mana zae ehtoh etaryhtao tyya, ajohpe pyra exiketõ pyno mana.

¹⁴ Tohne toehse tuisa ahtao otarame imepõ orihmapõko mana, yrome tuaro exikety mokyro akorehmary se mana zehno pyra aehtohme.

¹⁵ Tãkye tuisa ahtao isene mã toto, kure imehnõ riry eya konopo oepyrõ sã mana otyro ahtatohme.

¹⁶ Tuaro ehtoh nae awahtao uuru motye kure mana; tuaro oehtoh parata motye mana.

¹⁷ Zae ehtoh poko exiketõ tomeseke sã mã toto ameke rokẽ ehtohme popyra ehtoh winoino; tomeseke exikety tynyriry poko osepynanohnõko mana.

¹⁸ Epyrypatoh ahno arõko rokẽ mana enahkatoh taka, imehnõ motye kure oekaroryhtao typoremãkasẽme exïko mana.

¹⁹ Kurehxo mase imehnõ motye osekaropyra awahtao tymõkomokãkara maro; popyrahxo mana imehnõ motye imehxo osekaroketõ maro awahtao mõkomo kurã apoitohme oya.

²⁰ Otato ehtoko ãmorepatopõpyry poko, kure ehtoh apoitohme oya; Ritonõpo Oesẽme enetuputyryhtao oya tãkye exïko mase.

²¹ Tuaro exiketyme awahtao okurohtao, zae enetupuhneme oekarõko imehnõ mana. Etakure õmiry ahtao itamurumehxo imehnõ amorepãko mase.

²² Tuaro ehtoh iporiry enatryry sã mana isene ehtoh ekarõko tuaro exike-tomo a, yrome tuaro pyra exiketõ zupokary ikurãkatohme toiparo rokẽ mana.

²³ Tuaro exikety osenetupuhnõko mana osemazuhme tõturutohme. Morara ahtao yronymyrymehxo imehnõ amorepãko mana.

²⁴ Omi kurã ano zeni sã mana: anusasame etananomo a, opi sã roropa mana ekurãkatohme.

²⁵ Osema menekary sã tynyriry menekãko ahno mana, zae ehtoh ekaro-ryke eya repe, yrome toorihõtõh pona ytõko mana etyhpyryme.

²⁶ Omise erohkety ahtao orẽpyrahxo erohnõko mana, tõtukuru se toexiryke tuesapare toehtohme.

²⁷ Popyra exiketõ popyra ehtoh riry se rokẽ mã toto; aomirykõ apoto sã imehnõ zahkãko mana.

²⁸ Popyra exiketõ oseosezuhtõh tyripõko mã toto, imehnõ kerekeremane epe tõ kurã osepeme pyra tyripõko mana.

²⁹ Tope tõ enekunohnõko zehnoto mana, toto arõko roropa mana popyra ehtoh osema ae.

³⁰ Tomeseke exiko imehnõ poko mirỹme toto ahtao pimyhpyyhãko mã toto; popyra ehtoh poko osenetupuhnõko mã toto.

³¹ Okynahxo orihpyra zae ehtoh poko exikety mana, zae toehtamitume; karimutume tũsehke ahtao tamuximehxo mokyro enetupuhnõko imehnõ mana.

³² Kurehxo penekhepyra awahtao, jamihmehxo ehtoh motye; kure roropa zae ehtoh poko menekary oya pata poremãkary motye.

³³ Imenekatõh emãko mã toto ise Ritonõpo ehtoh waro ehtohme, yrome Ritonõpo rokẽ tynyriry menekãko mana.

17

¹ Kurehxo wyi pitiko rokẽ ahtao enahtohme torẽtyke pyra exiry, kure hkopyra exiry otuhtõh konõto ahtao, yrome tapyi taõkõ oxiehno mã toto.

² Ahno namoto tuaro exiketyme ahtao, tosẽ mükuru tuisaryme exiko mana, tumy tyhxirose ahtao eya; imõkomohpyry zokonaka apoiko roropa mana imükuru maro.

³ Uuru kehko, parata roropa tukurãkase mana apoto ke, yrome ahno kuhõko Ritonõpo mana kukurohtao xine zae kuehtõhkõ waro toehtohme.

⁴ Popyra exiketõ otato mã toto zae pyra ehtoh poko, ajõhpe ehtoh omiry etary se ajõhpãkõ mana.

⁵ Tymõkomokãkara poihoryhtao oya, Ritonõpo htomãko sã mase inyrytãme exiryke. Tuãnohsẽme exiko mokyro mana atãkyemaryke popyra ehtoh toehse ahtao imepyny a.

⁶ Itamurukõ atãkyemãko typakõ poko, poetohti atãkyemary saaro tumykõ poko.

⁷ Zae otururu waro pyra putupyra exiketõ mana, zae exiketõ ajõhpe pyra mã toto.

⁸ Ahno nae ynara osenetupuhnõko, tineru ke imehnõ epekahnõko emero porehme; tineru ekarõko mã toto zae pyra ehtoh ripotohme imehnomo a, pyaxi jamitunuru sã moro ekarõko mã toto.

⁹ Imepỹ rypyry ikorokapoko tyhtomase awahtao eya, morara awahtao ipyno oehtõh enepõko mase. Ohtomatopõpyry poko wenikehpyra awahtao osepeme oehtõh tonahkasẽme exiko.

¹⁰ Tuaro exikety tupokase ahtao tuarõhxo exiko mana, 100me putupyra exikety pipohtõpõpyry motye.

¹¹ Popyra exiketō ehtomakehpyra mana; naeroro aorihtoh oehnōko eya xine mana omi arone samo, karimotakehp̄y samo.

¹² Kurehxo onokyro uusa maro ōseporry, ipoenō tomatonanohe ahtao, popyrahxo oya tuaro pyra exikety maro ōseporry ipenatoh poko ahtao.

¹³ Kurākō epehmaryhtao oya popyra ehtoh ke, jūme popyra ehtoh anaropopyra mase atapyī tae.

¹⁴ Oxiehno exipitonoh̄tao mā tuna tūtapitory s̄a mana apurutoh kuroko: kurehxo etypohkary oseosezuhpyra ro ahtao.

¹⁵ Asakoro ehtoh se pyra Ritonōpo mana ipunaka: ahno kurā ekaroryhtao popyra te, popyra exiketō onuānohpyra roropa kure ekaroryke.

¹⁶ Toiparo rokē putupyra exikety tineru ke epehmāko tamorepasēme ehtohme, tuaro ehsaromepyra toexiryke.

¹⁷ Osepeme exiketō tope tō pyno exikehpyra mā toto, popyra ehtoh toehse ahtao atakorōme exīko mā toto.

¹⁸ Tuarō pyra exikety rokē tōmiry etapōko mana katonō nepehmary epehmatohme, onepehmasaromepyra ynororo ahtao.

¹⁹ Tātatapoiry se exikety tyryppy se mana. Epyrypakeh pyra ahno ahtao mōtoino rokē popyra ehtoh oehnōko mana.

²⁰ Popyra ehtoh poko osenetupuhkehpyra ahtao, morohne poko oturukehpyra roropa ahtao kurākō anapoipyra ekurehnōko mana, popyra ehtoh apoīko rokē mana.

²¹ Popyra typoenōke exikety ahtao tākye pyra jūkō mana, sam āko rokene.

²² Tākye oexiry mā jamihme orīko, tākye pyra rokē awahtao orihnōko mase axī pyra.

²³ Zae pyra apiakananō tokare pyra tineru apoīko mā toto popyra exiketō wino, morara exiryke zae ehtoh onyripyra ekurehnōko mā toto.

²⁴ Tuarō exikety tynyriry poko atamorepaxīpo zae ehtoh riry se rahkene, yrome tuaro pyra exikety ise toehtoh warō pyra mana.

²⁵ Ajoajohpe typoenō ahtao tākye pyra jū exīko mana, jē roropa atasamāko mana.

²⁶ Zae ehtoh poko exikety a imep̄y rypyry epehmapory zae pyra mana; ahno kurā wānopyry zae pyra mana.

²⁷ Tuarō exikety tahxime pyra oturūko mana. Mynyhme exikety tuaro nymyry toehtoh enepōko mana.

²⁸ Tuarō pyra exikety roropa mynyhme ahtao, tuarohxo mokyro ekarōko imehnō mana.

18

¹ Osepeme se pyra exikety tyamene se rokē mana, imehnō tuaro exiketō namorepary se pyra mana.

² Putupyra exikety tātamorepary se pyra mana zae ehtoh poko; tōsenetupuhthoh ekarory se rokē mā ynororo.

³ Popyra exiketō se pyra imehnō mana, naeroro popyra ehtoh poko awahtao ehxirōko mase imeīpo.

⁴ Ahno omiry itamuraume zuaro ehtoh nae, tuna konōto zueme ehtoh samo, tuaro exiketō omiry iporiry s̄a mana, anorypyra exikety samo.

⁵ Kure rokē pohnō ekarory zae pyra mana ipunaka te, kurākō ekarory popyra roropa zae pyra mana ipunaka.

⁶ Putupyra exikety oseosezukuruh̄tao, typipokuru se rokē mā ynororo.

⁷ Tuarō pyra exikety otururuhtao ehxirōko mana, tōmiry ke apoitoh rīko s̄a mana, mame tapoisēme exīko mā ynororo tynyrilhp̄yry ao.

8 Imehnō kerekeremary tonahsē tompore sã mana, kyzamaro xine kypapyrykō enapyry samo.

9 Akĩme erohkety ahtao popyra mana, mōkomo ahnikane sã rokē mana.

10 Tapyi jamihmã sã Kuesēkō mana, moro taka zae ehtoh poko exiketō ytōko mã toto tōsewomatohkōme.

11 Tymōkomoke exikety tytinerū poko osenetupuhnōko mana pata apuru samo, kaehxo exikety, jamihme roropa osewomatohme repe.

12 Epyrypakety osenahkatoh esemary ae ytōko mana, yrome imehnō motye osekaropyra exikety tuisamehxo exīko mana.

13 Imehnō ezukuruhtao onetara ro ahtao tuaro pyra toehtoh enepōko mana, ehxirōko roropa mana.

14 Isene oehtoh sehxo awahtao apotūkehpyra mase kure pyra toehse awahtao, yrome isene oehtoh se pyra toehse awahtao ākorehmasaromepyra imehnō mana.

15 Tuaro exikety tātamorepary se exikehpyra mana zuarohxo toehtohme.

16 Imehxo exikety maro otururu se awahtao onekarory aroko; tupime pyra exīko mana.

17 Oturukety osemazuhmã otururuhtao apiakane ēpataka zaehxo sã aomiry mana, epekara oturupopitory pona rokene.

18 Jamihme exiketō atae pyra ahtao apiakane ēpataka imenekatoh emãko mã toto akorehmatohme oxiehno pyra toto ehtohme.

19 Oepe tyhtomase ahtao oya tupime exīko mana osepeme oehtohkōme ropa, tapyi jamihmã poremākary motye. Oseosezukuruhtao osepeme ehtoh osenahkãko mana.

20 Ōmirykō tupito sã mana, anarykahpyry apoīko ropa mase imeīpo.

21 Ōmiry ke imehnō pynanohnōko mase te, imehnō ryhmãko roropa mase; naeroro tomeseke sã oturuko, mame kurākō rokē apoīko mase.

22 Nohpo apoiryhtao oya opytyme, tãkye oehtoh apoīko mase: Ritonōpo nekarory kurã apoiryke oya.

23 Tymōkomokākara tōtururu se tahtao tomeseke sã ekaropōko mana: “Ajohpãme sã oturuxi,” āko, yrome tytineruke exikety opore sã ezuhnōko mana.

24 Toitoino osepeme ehtoh okyna hkopyra mana, yrome epeme nymyry ahtao amonohkara mana atakorōme ehtoh motye.

19

1 Kurehxo mana tymōkomoko pyra exiry ajohpe pyra ahtao, popyrahxo mana ajohpe exiry putupyra exiketyme roropa ahtao.

2 Emero rokē tyriryhtao osenetupuhpyra ahtao zae pyra mana; taryporyke awahtao azahkuru oesemary menekãko mase.

3 Zae ehtoh menekary waro pyra ahno ahtao osenahkãko mana; imeīpo Ritonōpo hxirory se mã repe.

4 Tymōkomoke exiketō imeimehnō maro tuhke osepeme exīko mã toto, yrome tymōkomokākara a tupime topeke exiry, tuhke pyra, jūme pyra roropa.

5 Ajohpe imehnō hxirone tuãnohsēme exīko mana, epasaromepyra exīko mana.

6 Tuisamehxo exiketō zamaro se sytatose emero, tynekarory tō ekaroneme exiketō maro osepeme se sytatose roropa emero.

7 Tymōkomoko pyra exikety ekery tō ameke se rokē mã toto ewino, mokaro motye epe tō imaro se pyra mã toto. Tope tō zupīko mã ynororo repe, yrome ise nymyry pyra mã toto.

⁸ Ātakorehmary se awahtao atamorepako yronymyryme tuaro oehtohme. Mame tuaro oehtoh poko wenikehpyra awahtao tākye exīko mase.

⁹ Ajohpe imep̄y h̄xiroryhtao apiakane ēpataka tuānohsēme exīko mana, taorihmaposēme exīko mana.

¹⁰ Putupyra exiketō tymōkomoke ehtoh zae pyra mana. Morararo namoto tō tuisa mūkuru tō tuisaryme ehtoh zae pyra mana.

¹¹ Tuaro exiketyme awahtao axī pyra imehnō zehno exīko mase tyhtomase awahtao eya, imehxo mase iirypyry korokaporyhtao oya.

¹² Imep̄y zehno tuisa konōto ahtao reāo aryry kary s̄a aomiry mana, yrome imehnō pyno ynororo ahtao konopo oep̄yry s̄a mana otyro pona.

¹³ Tuaro pyra exiketōme ipoenō ahtao tumykō poremākaponeme mā toto. Opyty onykerekeremakehpyra ahtao tuna pitahpītahkatoh s̄a mana.

¹⁴ Tumykō mōkomohpyry apoīko imūkuhpyry mana: tapyi te, tineru tōkehko maro, yrome Ritonōpo rokē mā tuaro exikety ekarōko ipytyme mana.

¹⁵ Akīme awahtao, onykyry sehxo awahtao, omise exīko mase imeīpo.

¹⁶ Ritonōpo nyripohpyry omipona exikety okynahxo isene exīko mana; amipona pyra awahtao orihnōko mase.

¹⁷ Okyryry ekaroryhtao tymōkomokākara a Ritonōpo a otinerū ekarory s̄a mana axītao rokene. Oepehmazomōko ropa Ritonōpo mana.

¹⁸ Opoenō amorepako poetome ro toto ahtao, tuaro toto ehtohme, yrome onymotyēkara exīko toto wānop̄yry poko toto enahkaryino.

¹⁹ Zehno exiketyme ahno ahtao, ah inyrihpyry epehpyry napoino emetakame, ynara exiryke, mokyro akorehmaryhtao oya toiro, imeīpo takorehmapory se exīko ropa mana oya.

²⁰ Otato exiko āmoreparyhtao imehnomo a te, tuaro oexiry se roropa awahtao; imeīpo tuaro exiketyme exīko mase rahkene.

²¹ Osenetupuhnōko ahno mana tynyrirykō poko repe, yrome Ritonōpo nymenekahpyry rokē exīko mana.

²² Tyamene se ehtoh popyra mana; tymōkomoke pyra ahtao kure ro mana, ajohpe ehtoh popyra mana ipunaka.

²³ Ritonōpo enetuputyryhtao tosēme isene exīko ahno mana okynahxo, tākye exīko mana, towomase roropa.

²⁴ Ahno nae akīmehxo exiketyme, tomary anymyry se pyra mana tonahsē ritohme t̄ytaka.

²⁵ Epyrypaketō tuānohse ahtao zae mana, tuaro pyra exiketō tuarohxo exīko mā toto imehnō motye kure osekaropyra ehtohme; tuaro exiketō tupokase ahtao tuarohxo exīko mā toto.

²⁶ Tummy ryhmaneme ahtao, tyse roropa taropose ahtao tytapyī tae ehxiroketyme mana, popyra mana ipunaka.

²⁷ Aimo, tātamorepakehse awahtao, okynā pyra āmorepatopōpyry poko wenikehnōko roropa mase.

²⁸ Imep̄y sam kamexipory se ihxirone ahtao zae ehtoh ehsaromepyra mana. Popyra exiketō omise s̄a mā toto zae pyra ehtoh riry poko.

²⁹ Imehnō kerekeremananō tuānohsēme exīko, putupyra exiketō typipohsēme exīko roropa mā toto.

20

¹ Eukuru enyry poko emotyēkaryhtao, opore ōmiry exīko, imehnō eunohnōko roropa mase. Eukuru namotome awahtao tuaro exiketyme exipyra ekurehnōko mase.

² Tuisa konōto zehno ehtoh reāo aryry kary sā mana; ozehno toehse ynororo ahtao tomeseke exiko oorikyryino.

³ Tupime pyra zuaro pyra exikety a imehnō maro atatapoiry mana; ameke awahtao mokaro a tuaro exiketyme oekarōko mā toto.

⁴ Akīme tupito poko erohkety ahtao erohpyra mana erohtoh po toehse ahtao, naeroro tykyrysā anapoipyra ekurehnōko mana apoitoh toehse ahtao.

⁵ Ahno osenetupuhtoh tuna sā mana eutary zueme exikety ao, yrome tuaro exikety ekaropory waro mana, aryhnaka tyritohme.

⁶ Ahno emero kure toehtoh poko, zae toexiry poko roropa ekarōko mā repe, yrome tupime toiro kurā nymyry enery.

⁷ Tākye mā poetohti tumyō ajohpe pyra exiketyme ahtao, zae ehtoh poko exiketyme roropa ahtao.

⁸ Tapō po typorohse tuisa konōto ahtao zae ehtoh apiakaneme, azahkuru ehtoh waro mā ynororo eneryhtao eya.

⁹ Ynara kasaromepyra hma: “Yyrypyry tykorokapose ya, tyrypyhpyke pyra ase ukurohtao,” kasaromepyra hma?

¹⁰ Mokaro zehno Ritonōpo mana ajohpe omoxinety kuhtoh rinanomo imehnō enekunohtohme.

¹¹ Poetohti roropa mā toehtohkō enepōko mā toto, tynyrirykō enepōko mā toto; moro eneryke ajohpe pyra toto ehtoh te, kure roropa toto ehtoh enetupuhnōko mase.

¹² Kuenurukō tokarose Ritonōpo a kyaa xine osenuhmatohme, kypa-narykō roropa tokarose eya etatohme.

¹³ Onykyry poko okohmamyryhtao tymōkomoke pyra exīko mase; erohko tynahke oehtohme.

¹⁴ “To! Tyynehxo mana,” āko osepekahkety, yrome imeīpo epyrypāko mana typyne hkopyra topekahse tyaa exiryke.

¹⁵ Uuru nae itamurume topu tō kurā roropa; yrome ōtururu tuaro oehtoh poko moro kure kuhse mana, typyne exikety mōtye.

¹⁶ Tuaro pyra exiketyme mokyro: “Katonō nepehmary epehmāko ase, onepehmara ynororo ahtao,” āko mana. Zae exiry mokyro mōkomory apoiry ikurākatohme moro epehmatoh pona.

¹⁷ Imehnō enekunohtamitume tonahsē tapoise ahtao oya, otarame tompore mana, yrome imeīpo isawā sā exīko māna ōtao.

¹⁸ Imehnō zae exiketō omiry zupiko orēpyra oehtohme onyriry poko; etonatoh taka ytopyra exiko moro poko atamorepara ro awahtao.

¹⁹ Onekarohpyry tokare pyra ekarōko omihpo ononēpyny mana imehnō netaryme. Naeroro ameke exiko sekere kakehpyra exiketō wino.

²⁰ Popyra ehtoh enehporiyhtao oya omykō pona, isene oehtoh enahnōko mana nāparina ezehkety samo koko ahtao.

²¹ Omōkomory tapoise ahtao oya oerokuruke pyra, ākorehmara nymyry mana.

²² Emypopyra exiko; Ritonōpo enetupuhko Oesēme, mame zae ehtoh rīko mana oya.

²³ Mokaro se pyra Ritonōpo mana ipunaka zae pyra ikuhtoh rinanomo imehnō enekunohtohme.

²⁴ Kuesemarykō menekāko Ritonōpo mana, emero rokē toehse ahtao kyaa xine onenetupuhpyra sytatose repe, yrome Ritonōpo zuaro mana.

²⁵ Osenetupuhko aporo onekarory poko Ritonōpo a ōmiry etapory se awahtao. Taryporyke awahtao otarame imeīpo tyorō riry se exīko mase.

²⁶ Tuisa konōto tuaro exiketyme ahtao, zae pyra exiketō waro exīko mana, toto wānohnōko roropa mana yronomyryme.

²⁷ Ritonōpo nekarohpyryme kuosenetupuhtohkō mana, zae ehtoh waro roropa kuehtohkomo; kywino xine otonēsaromepyra sytatose.

²⁸ Tuisa konōto jamihme exikehpyra mana ajohpe pyra tahtao te, typoetory tō ewomaryhtao te, kure rokē zae exiketō riryhtao roropa eya.

²⁹ Imehxo nuasemākō ekarōko sytatose jamihme toto ehtoh poko, yrome tamuhpomākō emeporyme zūsety karimutumā mana.

³⁰ Tuānohse kuahtao xine zae pyra kynyrihpyrykō pokoino kurehxo exīko sytatose, zae ehtoh se exīko roropa sytatose.

21

¹ Tuisa konōto osenetupuhtoh arory tupime pyra mana Ritonōpo a, iporiry sã mokyro eramāko mana typenetatoh ripotohme eya.

² Onyriry emero zae mā oya repe, yrome wenikehpyra exiko, ise oehtoh enēko Ritonōpo mana okurohtao.

³ Zae ehtoh tyriko imehnomo a, toto onenekunohpyra exiko, morara ehtoh Ritonōpo zamaro mana, onekarory motye.

⁴ Popyra exiketō epyrypāko mā toto imehnō motye kure toexiry poko, orēpyra toexiry poko roropa, morara ehtoh iirypyryme mana.

⁵ Tomeseke sã osenetupuhko onyriry poko, tynahkē sã enahpyra oehtohme, yrome taryporyke awahtao ipune pyra anapyry exīko mana.

⁶ Mōkomo itamurume apoiryhtao imehnō tonekunohse ahtao, axī enahnōko mana, ahno apoitoh sã roropa moro mana aorihmapotohme.

⁷ Popyra exiketō osenahkāko mā toto imeimehnō etaparyke eya xine zae ehtoh riry se pyra toexirykōke.

⁸ Zae pyra exikety torēnase azahkuru ehtoh poko, yrome kure exiketō zae ehtoh poko rokē mā toto.

⁹ Kurehxo mana tapyi pitiko tao toiroro tupito po, kure hkopyra mana tapyi tao nohpo atakirimakety maro ahtao.

¹⁰ Popyra exiketō omise sã mā toto zae pyra ehtoh poko; imehnō pyno pyra mā toto ipunaka.

¹¹ Imehnō motye osekarokety tuānohse ahtao, tuaro hkopyra exiketō tuarohxo exīko mā toto. Tuaro exikety amoreparyhtao tuarohxo exīko mana.

¹² Ritonōpo zae exiketyme mana; popyra exiketō nyryry waro mana itapyrīkō tao, toto wānohnōko mana inyrihpyry emetakame.

¹³ Tymōkomokākara omiry etary se pyra ahno ahtao takorehmatoh ekaroporyhtao eya, mokyro roropa takorehmatoh se exīko repe, yrome aomiry onetara roropa imehnō exīko mana.

¹⁴ Ozehno exikety nae ahtao tokare pyra onekarory ekaroko eya, mame ozehno pyra exīko ropo mana.

¹⁵ Zae ehtoh tyrise ahtao kure exiketō tākye exīko mā toto, yrome popyra exiketō oserehnōko mā toto.

¹⁶ Tuaro ehtoh rumekaryhtao oya osema ae ytōko mase oorihthoh pona.

¹⁷ Typyne exikety sehxo awahtao anapyryme, uwa eukuru jehnahpyry, tōsē kurā maro tymōkomoke pyra exīko mase.

¹⁸ Ajohpe pyra exiketō torētyke pyra mā toto zae toexirykōke, yrome popyra exiketō etuarimāko mā toto kurākō myakāme.

¹⁹ Ona tonorē po ehtoh kurehxo mana, popyra mana nohpo atakirimakety maro ehtohpo.

²⁰ Tuario exikety tymōkomoke exīko, tynahke roropa, yrome tuaro pyra exikety arypyra, axī tytinerū enahkāko mana, toerohtamitu apoiryhtao tyya.

²¹ Imehnō pyno awahtao, zae roropa awahtao okynahxo isene exīko mase, ōmiry etary se exīko imehnō mana, kure orīko roropa mā toto.

²² Tuario exiketyme soutatu tuisary ahtao pata poremakāko mana ewomananō jamihmākō maro, apuru tō kararahnōko mana jamihme tokarose ahtao ro pata pōkomo a.

²³ Popyra ehtoh enehpory se pyra awahtao tomeseke exiko ōtururu poko.

²⁴ Imehnō motye kure osekarakety epyrypaketyme mana, imehnō poihtone, imehnō pyno pyra exiketyme roropa mana.

²⁵ Akīme exikety orihnōko mana emero poko penetaryhtao ro toerokuru se pyra toexiryke;

²⁶ typenetatoh poko osenetuputyry poko kohmānōko mana. Yrome zae ehtoh poko exikety tykyrysā nae ekarotohme, tākye roropa mā ynororo moro ekarory poko.

²⁷ Popyra exiketō nekarory se pyra Ritonōpo mana ipunaka, ise pyra kuhse mā ynororo tokarose ahtao eya xine popyra ehtoh ripotohme.

²⁸ Ajohpe exikety omiry zae pyra ehtoh waro mā toto, yrome otato exikety omiry etāko mā toto.

²⁹ Zae ehtoh poko exikety enaromyra mana tōtururuhtao imehnō ēpataka, yrome popyra exikety mokyro poenōhnōko rokē mana.

³⁰ Ahno namorepatoh te, tupimā ezukuru waro roropa ahtao te, tyriry waro ehtoh roropa, morohne emero ākorehmara mana oepeme pyra Ritonōpo ahtao.

³¹ Kawaru tō kurākāko ahno mana etonatotoh poko toto ehtohme, yrome Ritonōpo rokē mā oepetōkara poremakapōko mana orēpyra oehtohme.

22

¹ Zae rokē exiketyme awahtao, moro waro imehnō ehtoh tymōkomoke ehtoh motye mana; ose imehnō ehtoh parata motye, uuru nae ehtoh motye roropa mana.

² Tymōkomoke exiketō oxisā mā toto tymōkomokākara maro, asakoro ro tyrisē Ritonōpo a exiryke.

³ Tuario exikety popyra ehtoh oepyry enēko mana, otonēnōko mana; yrome tuaro pyra exikety etypohpyra mana, imeīpo atasamāko mana.

⁴ Ritonōpo omipona exiketyme ahtao, imehnō motye osekaropyra roropa ahtao, tymōkomoke exīko, tuisamehxo mokyro ekarōko imehnō mana, okynahxo isene exīko roropa mana.

⁵ Popyra exiketō esemary ao ahno apoitoh nae, etuarimatoh roropa, yrome isene ehtoh pyno exikety ameke exīko mana moro winoino.

⁶ Poetohiti amorepako zae ehtoh poko toto ehtohme, mame jūme moro onurumekara exīko mā toto toorikyrykō ponāmero.

⁷ Tymōkomokā namotome tymōkomokākara exīko mana. Tineru apoiryhtao oya axītao rokē repe, mokyro tineru esē namotome sā exīko mase.

⁸ Zae pyra ehtoh riryhtao ahno a, otyro puhturu arykary sā mana, imeīpo atasamāko mana, tuānohsēme exīko imehnō zehno toehtamitume.

⁹ Omomŷke pyra exikety tynapyry apiakāko mana ekarotohme tymōkomokākara a, moro pokoino kure rokē mokyro rīko roropa Ritonōpo mana.

¹⁰ Imehnō motye kure osekarakety aropoko ropa amaroino, mame oxiehno pyra exīko, oseosezuhpyra exīko te, oxikerekerematoh pyra exīko roropa mana, enara.

¹¹ Zae ehtoh pyno awahtao okurohtao, emese kure roropa awahtao òtururu poko, osepeme exìko mase tuisa konòto maro.

¹² Tuario Ritonòpo mana zae omi ewomatohme, yrome ajohpe exiketõ akorehkhãko mana aosenetuspuhtohkõ enahkãko mana morohne onyripyra toto ehtohme.

¹³ Akìme exikety tûtara mana tytapyĩ tae: otarame jytoryhtao jarãnaka jesekãko reão mana, ãko mã ynororo.

¹⁴ Imehnõ nohpo poko ehtoh ahno apoitohme mana; moro taka epukãko mã toto, ise xine pyra Ritonòpo ahtao.

¹⁵ Toipe poetohti popyra ehtoh rìko mã toto tomeseke pyra roropa, yrome tamorepase toto ahtao zae ehtoh poko tuaro exìko mã toto.

¹⁶ Pitiko rokẽ tymõkomokãkara epehmaryhtao oya mõkomo ekaroryhtao roropa tymõkomoke exikety a onekaroryme tymõkomoke itamurumehxo oeh-tohme, etyhyryme tymõkomoke pyra exìko mase.

30me zuaro ehtoh sero

¹⁷ Etako pahne, ãmorepãko ase tuaro exiketõ omihpyry poko. Atamorepako toto namorepatopõpyry poko,

¹⁸ tãkye exìko mase morohne poko wenikehpyra awahtao, morohne ekarory waro awahtao roropa.

¹⁹ Senohne tuaro ehtoh ekarõko ase oya seromaroro, Ritonòpo enetupuh-tohme oya Oesẽme.

²⁰ 30me tuaro ehtoh tymerose ya ekarotohme oya zae ehtoh poko, aomipona ehtoh poko,

²¹ ãkorehmatohme ajohpe pyra ehtoh enetupuh-tohme oya. Mame oytoryhtao zae ehtoh zupise tuaro exìko mase. Imehnomo a ekaroporyhtao oya, zae toto ezukuru waro exìko mase.

-1-

²² Tymõkomoke pyra exikety onymotyẽkara exiko ikyryry apoitohme oya tymõkomoke pyra exiryke. Imepỹ onymotyẽkara exiko apiakane epataka towomaneke pyra ynororo ahtao.

²³ Ynara exiryke, mokaro ewomãko Ritonòpo mana, toto orihmapory se exikety orihmapõko roropa mana.

-2-

²⁴ Osepeme pyra exiko zehzehno exiketõ maro, axĩ imehnõ etapary se exiketõ maro,

²⁵ otarame toto ehtoh sã exìko mase tamorepase awahtao eya xine, mame etyorõmasaromepyra exìko mase.

-3-

²⁶ Oesety onekaropyra exiko imepỹ nepehmary epehmatohme.

²⁷ Onepehmasaromepyra awahtao omõkomory emero ipuxihkãko mã toto onyhtoh maro roropa.

-4-

²⁸ Imepỹ nonory ehpio enetupuh-toh tyrise ahtao pakatokomo a, moro onytyoromara exiko.

-5-

²⁹ Kure rokẽ toerokuru poko exikety waro hma? Imehnõ tuhkãkõ motye kure ynororo mana, kure exiry tuisa konòto maro aerohtohme.

-6-

¹ Tamuximehxo exikety maro otuhtoh pona toahmase awahtao wenikehpyra exiko mokyro ehtoh poko.

² Omise ro awahtao tomeseke exiko onymotyĕkara oehtohme.

³ Oyamene se pyra exiko inekarory poko tompore ahtao ro; otarame oenekunopyry se mā ynororo.

-7-

⁴ Emotyĕkara exiko oerokuru poko tuhke tineru apoitohme oya,

⁵ torĕtyke pyra exiko roropa moro poko. Tarame otinerū axī enahnōko mana taporihke toehse exikety samo mya ytotohme piano samo.

-8-

⁶ Otuhyra exiko omomyĕke exikety tapyī tao, oyamene se pyra roropa exiko tōsĕ kurā enepyrhta oya.

⁷ “Otuho ty toiro,” āko mā ynororo repe, yrome tyoro aosenetupuhtoh mana.

⁸ Tuesapare oriry se ynororo rupome oehtohme. Imēpo enarutāko mase ōty wamīko ropa mase, mame atahnikāko rokĕ mā ipyrypatopōpyry oya.

-9-

⁹ Putupyra exikety maro oturupyra exiko, ōmiry tuaro ehtoh poihtōko rokĕ mana imeīpo.

-10-

¹⁰ Imehnō nonory ehpiry enetupuhtoh pakato onytyromara exiko, potōpo tō nonory anapoipyra roropa exiko ononoryme.

¹¹ Ritonōpo jamihme mana, poetōpo tō ewomaneme mana, toto ewomāko mana toto ōnenekunohpyra oehtohme.

-11-

¹² Otato exiko āmorepatoh poko, itamurume atamorepako tuarohxo oehtohme.

-12-

¹³ Poetohti amorepako azahkuru toto ahtao. Typipohse ahtao wewe pisarara ke orihpyra mana.

¹⁴ Ajohpe pyra, toto pynanohnōko mase tomeseke sā toto amoreparyhta oya.

-13-

¹⁵ Aimo, tuaro toehse awahtao, tākye exīko ase ipunaka.

¹⁶ Tākye exīko ase ōmiry etaryke ya, tuaro oehtoh poko.

-14-

¹⁷ Iirypyryme exiketō sā se pyra exiko. Ritonōpo Imehxo enetupuhko aomiry omipona oehtohme oorikyry ponāmero.

¹⁸ Morara awahtao imehxo exīko mase, kure Ritonōpo ehtoh oneraxi-makehpyra exīko roropa mase.

-15-

¹⁹ Aimo, etako pahne. Tuaro exiko, atahmākara exiko, osenetupuhko onyriry poko.

²⁰ Eukuru poko emotyĕkaketō maro ytoytopyra exiko; tōtukurukō poko emotyĕkaketō maro pyra roropa exiko.

²¹ Ynara exiryke etĕketō mā tōtukuru poko emotyĕkaketō roropa wetukene exiketōme mā toto, tymōkomoke pyra exīko mā toto tupoke pyra roropa exīko mā toto.

-16-

²² Omy omipona exiko, omy hnao isene pyra mexiry; asa onyhtomara exiko kunumuxime toehse ynororo ahtao.

²³ Ajohpe pyra ehtoh epekahko, tuaro ehtopo te, āmorepatopo te, kure osenetupuhtopo, enara, yrome morohne onekaropyra ropa exiko.

²⁴ Orutua tumūkie ahtao, zae exiketyme, tuaro exiketyme roropa ahtao, tākye exīko mokyro mana, tukurohtao.

²⁵ Opoko tākye omy tyripoko; morararo tākye asa roropa tyripoko opoko.

-17-

²⁶ Aimo, jomiry etako, zae jehtoh sã exiko, ynyriry kurã ipoenohko.

²⁷ Nohpo, orutua kō poko exiketō mā onekunohto rokē mā toto, orihmatōme roropa mā ynaroro.

²⁸ Omato kō sã oeraximāko mā toto typoko oehtohme Ritonōpo omipona pyra oehtohme.

-18-

²⁹ Onoky mokyro kui kakehpyra jetunety ke? Onoky tākye pyra hnae? Onoky tātatapoiiry poko nae, ikerekeremāko roropa nae? Onoky enuru tahpire nae? Onoky mokyro iwyyhwyhnaopyry, tyryhmase roropa ynororo, yrome tyryhmahpō waro pyra mana?

³⁰ Mokyro eukuru enyry poko emotyēkakety. Ytoytōko mana eukuru zupiry poko zoximatohme.

³¹ Eukuru poko penetara exiko jehnahpyry kutehi aō poko, zemime exikety, kamirarame, axī eukuru ēne samo.

³² Ynara exiryke, etyhpymy oesekāko sã mana okoi orihmatō samo.

³³ Moro enyryhtao tyoro exiketō enēko mase, rowohpe exikety sã omiāko mase.

³⁴ Tuna konōto rãnao osekarōko mase, enarutāko roropa mase, tyhwymã sã exīko mase, kae.

³⁵ Mame ynara āko mase: “Totapase wyy onoky a? Otarame typipohse wyy. Yrome awamekaro. Oty katoh owōpyra hano? Eukuru se rokē ase,” āko mase.

24

-19-

¹ Popyra exiketō poko zumoxike pyra exiko, toto maro osepeme ehtoh onukuypyra exiko roropa.

² Tukurohtao xine imehnō ryhmary poko rokē osenetupuhnōko mā toto, aotururukohtao imepỹ htomatoh poko rokē oturūko mā toto.

-20-

³ Tuaro ehtoh ke tapyi rīko mā toto tosarykōme, zae ehtoh enetuputyryke jamihmã ke apō rīko exino.

⁴ Tuaro exikety tapyi tao osa tō nae, tymōkomoke roropa mana, enekure exikety ke, typyne exikety ke roropa.

-21-

⁵ Tuaro ehtoh kurehxo mana, jamihme ehtoh motye; tamorepase awahtao ajamitunuru motye kure mana, orēpyra orīko mana.

⁶ Naeroro osetapara ro awahtao imehnō poremākatohme, kure ātamorepary osemazuhme aporo, mame tuhke tuaro exiketō nae ahtao āmorepananōme tupime pyra exīko mana imehnō poremākapory poko oya.

-22-

⁷ Tuaro exiketō nekarotyā tupime mā kehko putupyra exiketomo a, onenepuhpyra mā toto; tōximōse ahno ahtao osenetupuhthome tynyrirykō poko tuaro pyra exiketō teh āko rokē mā toto, ezuhtoh pyra toexirykōke.

-23-

⁸ Ahno atamorepariyhtao popyra ehtoh ritoh poko, “Imehnō htomaponeme” mokyro esehtōko imehnō mana.

⁹ Zae ehtoh waro pyra exiketō atamorepariyhtao tynyriry poko, iirypyryme rokē osenetupuhnōko mā toto. Imehnō poihtone se pyra imehnō mana ipunaka.

-24-

¹⁰ Jamihme pyra awahtao popyra ehtoh toehse ahtao roropa, jamihme pyra mase rahkene.

-25-

¹¹ Axī ke imehnō ipynanohko, mokaro aroryhtao imehnomo a aorihmapohtome.

¹² Ynara karyhtao oya, “Morohne poko zuaro pyra ase,” karyhtao, ōsenetupuhthoh waro Ritonōpo mana, okurohtao eneryke eya. Kymarokō emero epehmāko mana kynyrihpyrykō emetakame.

-26-

¹³ Kuku, umūkuru, ano zeni enahko pixo. Kure orīko ano zeni mana anusasame exiryke,

¹⁴ moro saaro atamorepako tuaro oehthome, anusasame exīko okurohtao mana. Tuaro ehtoh apoiryhtao oya kure ehtoh oehnōko oya mana, kure ehtoh oneraximakehpyra roropa exīko mase.

-27-

¹⁵ Popyra exikety sā pyra exiko, imepỹ tapyī onenepyra exiko, zae exikety tapyiny ematonanohtohme oya.

¹⁶ Ajohpe pyra exikety epuepukaryhtao owōnōko ropa mana. Yrome popyra ehtoh poko exiketō enahkāko mana, popyra ehtoh toehse ahtao.

-28-

¹⁷ Atākyemara exiko oepekara etuarimaryhtao. Tākye pyra exiko iporemākary eneryhtao oya.

¹⁸ Tākye oexiry enēko Ritonōpo Oesē mana, morara oehthoh se pyra mana. Otarama mokyro wānohkehpōko roropa mana.

-29-

¹⁹ Torētyke pyra exiko popyra exiketō poko, toto zumoxike pyra exiko roropa.

²⁰ Popyra exiketō kure ehtoh oneraximara mā toto. Nāparina ezehkety sā rokē mā toto.

-30-

²¹ Aimo, Ritonōpo Kuesēkō enetupuhko, aomiry omipona exiko. Kure rokē tuisa konōto tyriko roropa. Osepeme pyra exiko tuisa myakāmary se exiketō maro,

²² otarama axī sā osenahkapōko mā toto. Zuaro pyra mase popyra ehtoh itamurume enepyr waro Ritonōpo mana te, tuisa konōto roropa morohne ripory waro mana, enara.

Imehnō tuaro ehtoh poko

²³ Ynara roropa tuaro exiketō nekarohpyry:

Kure mana zae rokē ahno apiakaryhtao apiakananomo a.

²⁴ Popyra exiketō onuānohpyra ahtao eya xine, “Kure mose ro,” karyhtao eya xine, morara kananō popyra ekarōko imehnō mana. Mokyro se pyra exīko roropa mā toto ipunaka.

²⁵ Yrome zae rokē popyra exiketō wānopyryhtao apiakananomo a, kure rokē mokaro apiakananō ekarōko imehnō mana. Kure rokē oturūko roropa imehnō mana toto poko.

²⁶ Ajohpe pyra ezuhtoh osepeme ehtoh nymyry enetupuhtohme mana.

²⁷ Atapyī onyripyra exiko otupi anarykara ro awahtao te, oerohtoh poko pyra ro awahtao, tineru apoitohme.

²⁸ Zae rokē omyhtōkō ahtao onyhxiropyra exiko, onykerekeremara exiko roropa.

²⁹ Ynara kara exiko: “Mokyro poko emȳpōko ase, epehmāko ase inyrihpyry emetakame,” kara exiko.

³⁰ Tupito tō kuroko toytose ywy akīme exikety tupi enese, putupyra exikety.

³¹ Omoxino tuhke nexiase ātarykahme roropa, apuru topu risē toepukase nexiase.

³² Moro eneryke ya ynara tōsenetupuhse ywy:

³³ Onyhko pitiko, atapomēko, oseremako toiro pixo;

³⁴ yrome tynyhse awahtao omōkomory enahnōko mana, omato sã, typyreke exikety sã osetapāko akīme oehtoh mana amaro.

25

Saromão nekarotyã tuaro ehtoh poko

¹ Sero imehnō Saromão nekarotyã tuaro ehtoh poko. Tymenekase mā kehko, tymeropose roropa tuisa Ezekia a, Juta tō esemy, typoetory tomo a.

² Ritonōpo imehxo ehtoh enetupuhnōko sytatose tuaro ehtoh zonētopōpyryke eya kywino xine. Kūtuisarykō imehxo ehtoh ekarōko sytatose tupīme ehtoh poko tātamorepatohkōke eya xine tuaro ehtohme.

³ Tuisa osenetupuhtoh waro ehsaromepyra mase; kuosenetupuhtohkō motye kapu kae ehtoh samo, moe tuna koñoto zue ehtoh sã roropa aosenepuhtoh mana.

⁴ Parata tukurākase ahtao apoto po joia kurã rīko ipoko erohkety mana.

⁵ Moro saaro zae pyra amorepatōkō aroporyhtao tuisa winoino, jamihme-hxo exīko tuisa mana zae ehtoh riry poko.

⁶ Tuisa koñoto ēpataka awahtao imehxo exiketyme osekaropyra exiko.

⁷ Kurehxo oya imeīpo osa kurã ekarory oya, kure hkopyra exiry oya oesary tupuxihkase ropa ahtao ekarotohme imepȳ tuisamehxo exikety a.

⁸ Atarypopyra exiko onenehpyry ekarotohme apiakane ēpataka. Otaramē imehnō morara enenanō mā oehnōko azahkuru oekarōko, morara ahtao otara āko mah?

⁹ Atae pyra awahtao apānary maro oximaro ekurākatoko amarokō rokene, tokare pyra ehtoh onekaropyra exiko imehnomo a.

¹⁰ Māpyra tokare pyra ehtoh ekaroryhtao imehnomo a, tuaro exīko mā toto opoko: tokare pyra ehtoh kurākary waro pyra oexiry poko. Mame moro poko ehxirokehpyra exīko mase jūme.

¹¹ Emese kure sã omi kurã ekaroryhtao, uuru risē sã mana epery kuhtoh samo tyrise parata risē pokona.

¹² Otato ahno ahtao tuaro se toexiryke, tuaro exikety namorepary kure kuhse mana, omahtao uuru risē motye te, ōkyry uuru kurã risē motye roropa mana.

¹³ Tuna kuenimã sã xixi jetũ ahtao tykyrysã apoitoh toehse ahtao, moro sã omi arone mã zae exiketyme ahtao. Mokyro taropohpõ äkyemapõko mã ynororo.

¹⁴ Tõmihpyry onymoipyra ahno ahtao tÿkyryry ekarory poko te, imepÿ akorehse poko roropa repe, yrome tõmihpyry tamonohse onekaropyra tokurehse ahtao akurũ sã mana tyryrykane maro konopo oehpyra ahtao.

¹⁵ Inehmÿke pyra awahtao, axĩ pyra imehnõ tuarõtanohpõko mase ise oehtoh se roropa toto ehtohme, tuisa tõ osenetuputyry tyromãko roropa mase.

¹⁶ Ano zeni enapyryhtao oya onymotyẽkara exiko, oenarutaryino.

¹⁷ Onymotyẽkara exiko oytory poko apãnary tapyĩ taka. Tahxime itapyĩ taka oytoryhtao otarame penekehnõko mã ynororo opoko, mame ozehno exiko mã ynororo.

¹⁸ Ajohpe exikety imehnõ kerekeremary poko aorihmapone sã mana, punião samo, kaparu sã roropa, pyrou potyry sã roropa.

¹⁹ Etuarimatoh toehse ahtao, ätakorehmapory se awahtao zae pyra exikety a, tõsẽ onyry sã mana tyery imotahpyry ke, ytoytopÿ ytory sã roropa mana,

²⁰ upo ury sã roropa mana kuenime ahtao. Eremiaryhtao emynyh-makety netaryme sautu riry sã mana apurohpyry pona.

²¹ Ozehnoto omise ahtao tonahsẽ ekaroko eya; tuna se ahtao tuna ekaroko eya.

²² Moro riryhtao oya osenuruhkãko mã ynororo ehxirõko roropa mana, mame kurã ke oepehmãko Ritonõpo mana.

²³ Inikahpoe tyryrykane ahtao konopo enehpõko, moro sã ajohpe imehnõ kerekeremananõ oxiehno imehnõ ripõko mana.

²⁴ Kurehxo tapyi pitiko tao oexiry tupito po, kure hkopyra tapyi tao nohpo maro oseosezuhketyme.

²⁵ Omi kurã etary moino imepÿ pata poe tuna kuenimã enyry sã mana tutunazehnase awahtao, tapotũkehse awahtao.

²⁶ Zae ehtoh poko exikety osekaryhtao popyra exikety a, tuna enatyry sã mana nuriame toehse ahtao, pẽkamã sã roropa orihmatõ ke topinohse ahtao.

²⁷ Ano zeni enapyry poko toemotyẽkase awahtao akuruhtãko mase, moro sã opyrypary imehno a zupiryhtao oya popyra mana.

²⁸ Osenetuputyry menekary waro pyra awahtao oorypyry poko pyra oehtohme, tõsewomatohke pyra mase pata samo, apuru pyra exikety samo.

26

Tuaro pyra exikety

¹ Putupyra exikety riryhtao imehxo, enara sã mana: kuenimã oepyyry sã mana eina ahtao, konopo oepyyry sã roropa mana tykyrysã apoitoh zano.

² Zae rokẽ awahtao, popyra ehtoh enehpory se ozehno exikety ahtao opona oryhmasaromepyra mana. Aomiry xihpyry torõ sã ytoytoõko repe, yrome porohpyra mana opona ekurehnõko.

Tuaro pyra exiketomo

³ Ipiptohtoh nae kawaru aropotohme, etypohkatoh nae jumõtu etypohkatohme, mara pisarara nae putupyra exikety pipohtohme.

⁴ Putupyra exikety a ekaroporyhtao onezuhpyra exiko; ezukuruhtao oya mokyro sã exiko mase.

⁵ Putupyra exikety a ekaroporyhtao ezuhko omi tupimã ke pyra, tuarohxo exiketyme osekaryhtao ynororo ehtohme.

⁶ Omi aroporyhtao tuaro pyra exikety ae, popyra ehtoh ripōko mana: kurehxo exiry opupuru asakoro ehkotyry oya.

⁷ Omi tuaro ehtoh ekaroryhtao putupyra exikety a, emese popyrahme sã mana, ātakamahpyry axiry samo.

⁸ Putupyra exikety eahmary zae pyra mana, topu mykyry sã mana parateira pokona.

⁹ Omi tuaro ehtoh ekaroryhtao putupyra exikety a ynara sã mana: omoxino oury aetymyhpyry a tomary ae.

¹⁰ Typoetokemy a putupyra exiketō riryhtao typoetoryme, imehnō ako-rehkāko rokē mana, emero porehme.

¹¹ Popyra ehtoh tyrise ropa ahtao putupyra exikety a ynara sã mana: kaikuxi eramary ropa sã mana tonarutatopōpyry pona ropa.

¹² Tuarohxo osekaroketyme ahno ahtao ynara sã mana: putupyra exikety motye zuaro pyra mana, toepyrypyrkye.

Akīme ehtoh poko

¹³ Akīme exikety tapyi tae tutūtary se pyra mana, ynara āko mana: “Tutūtase jahtao otarame jesekāko reāo mana.”

¹⁴ Tapyi omōtoah apuru sã eraeramāko akīme exikety mana tynyhtoh po, yrome tosary poe ytōpyra mana.

¹⁵ Ahno nae akīme hxo exikety ipunaka, tynapyry riry se pyra roropa týtaka mana.

¹⁶ Akīme exikety tuarohxo osekarōko mana, imehnō 7mākō tuaro exiketō motye, zae tōsenetupuhtohkō ehtoh ekarory waro toto ahtao ro.

Imepỹ tuaro ehtoh poko

¹⁷ Imehnō oseosezukuruhatao, toto ezukuruhatao oya ynara sã mana: kaikuxi apoiry sã ipanary poko mokyro eneryhtao oya osema tao.

¹⁸⁻¹⁹ Ahno a imepỹ tonekunohse ahtao, mame ynara karyhtao eya: “Os-emeikāko rokē exiase,” karyhtao ynara sã mana: rowohpā sã mana tyyrye orihmatō poko osemeikaryhtao.

²⁰ Apotopokō pyra ahtao apoto ezehnōko mana; ekerekeremato pyra ahtao oseosezuhpyra roropa exino.

²¹ Sakaramato riryhtao ikarā pona zemime exīko mana, apotopokō riryhtao apoto pona ezehpura apoto mana, moro sã tōsezukuru se exikety nae ahtao oseosezuhkehpyra exino.

²² Ikerekeremary imehnō poko etary se sytatose, tōsē pitiko tompore sã kyaa xine mana!

²³ Oturutoh ajohpe ahtao osenetupuhtoh nymyry zonēnōko mana, mopuku ke oripo zonohtoh sã mana, jařao kure enepotohme repe, moro sã kukurohtao xine mana.

²⁴ Ahno ajohpe exikety imehnō zehno toexiry zonēnōko mana, omi kurā ke oturūko mā ynoro ro.

²⁵ Aomiry kure sã repe, yrome tuaro exiko, ajohpe rokē mana, ikurohtao ose pyra mana ipunaka.

²⁶ Imehnō zae exiketō poenohnōko mā repe, imehnō enekunohtohme, yrome etyhyryme popyra inyrytā enēko mā toto emero.

²⁷ Imehnō apoitoh riryhtao ahno a, omōnōko mā ynoro moro aka; topu purohmartyhtao eya, mororo ke osetapapōko ynoro ro.

²⁸ Imepỹ se pyra awahtao, sam kamexipory se mase ajohpe ikerekeremary ke oya; omi kurā sã repe onekunohto ahtao imehnō ryhmāko mana.

27

¹ Epyrypara exiko õsenetupuhtoh poko onyriry poko kokoro, zuaro pyra oexiryke otara exiko kokoro.

² Ah imehnõ oeahmã toto, epyrypara exiko onyrihpyry poko, kure oehtoh poko roropa, enara.

³ Topu te, isawã roropa omoxĩ mã kehko ipuimaryhtao ahno a, yrome morohne motye kuhse putupyra exikety nyriřy mana, omoxiny.

⁴ Imehnõ zehno ehtoh ryhmatome mana, yrome moro motye kuhse imepỹ zumoxike ehtoh mana.

⁵ Kurehxo imepỹ zupokary jarao samo zae pyra ynororo ahtao, kure hkopyra mana ipyno sã awahtao yrome oturupyra imaro zae ehtoh poko.

⁶ Kuepekõ kypyno xine mana sam kamexiporyhtao ro eya, yrome tome-seke exiko oeahmaryhtao oepekara a opyno exikety samo!

⁷ Tuesapare awahtao ano zeni se pyra mase, yrome omise awahtao tõsẽ itunety tompore sã oya mana.

⁸ Ahno moe ahtao tytapyĩ poe, torõ sã exiko mana tymỹ poe ameke exikety samo.

⁹ Ixtaratu te, oriu typoxine exikety roropa tãkye oriko mana. Morararo oepe maro awahtao tãkye exiko mase õtururuke imaro.

¹⁰ Wenikehpyra exiko oepe tõ poko te, omy epe tõ poko roropa. Tupime ehtoh toehse ahtao oya, oekyry a ytopyra exiko atakorehmapose eya. Omyhto exiketomo a rokẽ atakorehmapoko. Ækorehmãko mã toto moe oekyry tõ ahtao.

¹¹ Aimo, tuaro exiko tãkye jehtohme; imehnõ ezuhtoh nae exiko ase ykerekeremaryhtao eya xine.

¹² Tuaro exiketõ popyra ehtoh oepyyry enẽko mã toto, otonẽnõko mã toto, yrome tuamekaro exiketõ tomeseke pyra ytõko mã toto, imeĩpo atasamãko mã toto.

¹³ Ýme ahno ahtao imepỹ nepehmary epehmatohme, yrome mokyro waro nymyry pyra ahtao, zae exiry zupõ maro imõkomory ekarory ikurãkatohme mokyro nepehmary epehmatohmo.

¹⁴ Oepe ãpakaryhtao oya pakeimo, opore omitatoh ke: “Apakano konohno?” katohe ke, õmiry eya popyra tyripotoh sã exiko mana.

¹⁵ Konopome ahtao pitahpitahkakehpyra ehtoh sã nohpo mana okerek-eremakehpyra exiketyme ahtao.

¹⁶ Mokyro onymynyhpãkasaromepyra imepỹ mana. Tyryrykane mynyhpãkary tukuhse oya nae? Oriu anymyry tukuhse oya nae oemary ke?

¹⁷ Ahno mã atamorepãko imepỹ ahno maro, kurimene risẽ atahtory sã imepỹ kurimene ke.

¹⁸ Wikeira zoko pyno exiko eperytatohme anapyryme; kure rokẽ oesẽ tyriko kure oepehmatohme roropa eya.

¹⁹ Oẽmyty enẽko mase tuna kuao, osenẽko roropa mase okurohtao.

²⁰ Ahno penetatoh aorihtyã esary sã mana: toiro osa nae ro exikety sã mana.

²¹ Apoto ke uuru zahkãko mana parata roropa, kure exiry enetohme. Moro saaro zae ahno ehtoh kuhnõko mana.

²² Putupyra exikety typipohse ahtao itamura me ityromatohme repe putupyra exikehpyra mana, osemazuhme aehtopõpyry saaro.

²³ Oeky tõ pyno exiko, kaneru tomo pui tõ roropa kure toto ehtohme,

²⁴ omõkomory, kowenu sã roropa jũme pyra exiko mã toto.

²⁵ Pui tō napyry anarykahpyry isahkako aporo ikurākatohme; imeīpo onahpoty isahkako ypy tō po, anarykahpyry ahtary ropa eraximaryme.

²⁶ Mame upo rīko mase kaneru hpoty ke. Imepŷ tupito epekañōko mase tineru ke potū mūkuru tō eheppyry ke.

²⁷ Poti nohpory tō suhsuru ekarōko itamurume mā toto oya ōkurume, atapyī taōkomo a, opoetory tomo a roropa, enara.

28

¹ Popyra exiketō epāko mā toto oneahmara imehñō ahtao ro, yrome ajohpe pyra exikety orēpyra mana reāo samo.

² Tutuisake ahno ahtao, tuaro exiketomo, ajoajohpe pyra roropa exiketomo, jamihme exīko mā toto, orēpyra exīko roropa mā toto. Yrome tyrypyrykō poko toehse ahno ahtao ituisarykō myakamāko mā toto tahxime.

³ Tymōkomoke pyra exikety, tymōkomokākara ryhmaryhtao eya konopo jamihmā sā mana, tykyrysā enahkaponeme samo.

⁴ Ritonōpo omihpyry omipona pyra exikety osepeme mana popyra exiketō maro, yrome Ritonōpo omiry omipona exikety popyra exiketō ako-rekhaneme mana.

⁵ Zae ehtoh waro pyra mā popyra exiketomo, yrome Ritonōpo omiry waro se exiketō zae ehtoh enetupuhñōko mā toto.

⁶ Kurehxo tymōkomoke pyra exiry ajohpe pyra ahtao, kure hkopyra tytineruke exiry ajohpe ahtao roropa.

⁷ Ritonōpo omihpyry omipona poetohti ahtao tuaro exiketōme mā toto, yrome osepeme tōto ahtao ajoajohpākō maro, jūkō ehxirōko mana toto pokoino.

⁸ Tytineruke itamurume toehse awahtao eheppyryje ehepmaporyke oya imehñomo a axītao rokē tineru ekaroryhtao eya xine, etyhpyryme otinerū nomōko mase imepŷ tinerūme ehtohme, tymōkomokākara pyno exikety tinerūme.

⁹ Ritonōpo omiry omipona pyra exikety ōmiry etary se pyra exīko Ritonōpo mana aotururuhtao eya.

¹⁰ Ajohpe pyra exikety tonekunohse oya ahtao zae pyra ehtoh tyritohme eya, epukāko mase moro apoitoh taka, onyrihpyry aka; yrome zae ehtoh poko exikety mā kure rokē topehmasēme exīko.

¹¹ Tymōkomoke exiketō tuarohxo osekārōko mā toto toipe, yrome tymōkomoke pyra exikety tuaro exiketyme ahtao mokaro ehtoh waro mana.

¹² Zae ehtoh poko exiketō tuisame toehse ahtao, oseahmāko mā toto emero porehme, yrome tuisame toehse popyra exiketō ahtao, otonēñōko mā toto enaromŷke toexirykōke.

¹³ Tyrypyry tonēse ahno a ahtao, orēpyra exipyra ekurehñōko mana, yrome opynanohñōko Ritonōpo mana oorypyry ekaroryhtao eya irumekatohme oya.

¹⁴ Ritonōpo omiry omipona awahtao tākye exīko mase, yrome aomiry omipona se pyra awahtao, popyra ehtoh oehnōko oya mana.

¹⁵ Kowenu popyra ahtao zehno exiketyme sā mana reāo samo, uuso sa roropa tymōkomokākara tuisaryme.

¹⁶ Kowenatu zae ehtoh riry waro nymyry pyra ahtao, imehñō ryhmaneme exīko mana; ajohpe ehtoh se pyra tuisa ahtao ipunaka okynahxo tuisame exīko mana.

¹⁷ Imepŷ etapahpono nono ahkāko taryporyke samo tokepyry zonētohme; ah nahkano.

¹⁸ Ajohpe pyra exikety osewomāko mana, yrome ajohpe exikety mōtoino rokē orēnōko mana.

¹⁹ Tutupi poko ahno erokuruhtao tynahke exīko mana pitiko rokē pyra, yrome erohtpyra ikohmamyryhtao omise exīko mana, jūme tymōkomoke pyra exīko mana.

²⁰ Ajohpe pyra exikety tākye exīko mana, yrome axī tytineruke se exikety tuānohsēme exīko roropa mana.

²¹ Zae pyra mana tineru ekarory apiakane a osepeme ehtohme, yrome toitoine apiakananō nae, azahkuru imenekāko tinerū pitiko tokarose ahtao eya xine.

²² Tyamene se exikety atarypōko mana itamuraume tytineruke toehtohme, naeroro zuaro pyra mana mōtoino rokē itinerū enahnōko mana.

²³ Ahno tupokase ahtao oya osepemehxo exīko matose imeīpo, ipyrypany motye.

²⁴ Zae rokē osekarakety tumy tinerū tomatonanohse ahtao, tyse tinerū tomatonanohse ahtao roropa, popyra mana ipunaka imepŷ omato motye.

²⁵ Tyamene se exikety popyra ehtoh enehpōko rokē mana. Yrome Ritonōpo enetuputyryhtao oya oesēme, orēpyra exīko mase.

²⁶ Ōsenetupuhtoh poko rokē awahtao putupyra exikety sā mase, yrome imehnō tuaro exiketō namorepatoh omipona awahtao osewomāko mase.

²⁷ Tymōkomokākara pyno awahtao omise exipyra exīko mase, yrome pimŷme awahtao tymōkomokākara onenepyra oehtohme popyra oripōko Ritonōpo a tuhkākō mana.

²⁸ Popyra exiketō tuisame toehse ahtao, otonēnōko ahno mā toto enaromŷke toexirykōke, yrome tuisame pyra toehse ropa toto ahtao, ajohpe pyra exiketō emānōko mā toto.

29

¹ Tuhke rokē tupokase awahtao, otato pyra rokē toehse roropa awahtao, mōtoino rokē toatākasēme exīko mase, osepynanohsaromepyra exīko mase.

² Zae ehtoh poko exiketō tuisame ahtao, ahno emero atākyemāko mā toto; yrome popyra exikety tuisame ahtao pusuh āko ipoetory tō mana, ikerekeremāko roropa mā toto.

³ Tuaro ehtoh sehxo imūkuru ahtao, epyrypāko mā jū ipoko. Imehnō nohpo poko exikety tytinerū ahnikāko mana emero.

⁴ Zae ehtoh poko kowenu ahtao, ahno ewomāko mana; yrome itinerujā epehmaporyhtao ahno a tynonory enahkapōko mana.

⁵ Oepe tō pyrypanyhtao oya, apoitoh rīko mase moro taka amoreme omōtohme ro.

⁶ Popyra exiketō tapoise mā toto apoitoh taka tyrypyrykomo a, yrome zae ehtoh poko exiketō ytoytōko mā toto, tākye rokene.

⁷ Zae ehtoh poko exikety osenetupuhnōko mana tymōkomokākara ewomary poko, yrome popyra exiketō mokaro poko osenetupuhpyra mā toto.

⁸ Emero poko ikerekeremananō pokoino pata pōkō torētyke exīko, osetapāko oxiehno exiketō samo, yrome tuaro exiketō ekuremāko mā toto atatapoipyra imoihmākō ehtohme.

⁹ Tuaro exikety tōsezusezuhse ahtao putupyra exikety maro, exianāko rokē mokyro mana, opore kohtāko te, ipoihtōko roropa mana.

¹⁰ Imehnō etapananō zae exiketō se pyra mā toto ipunaka, yrome zae ehtoh poko exiketō toto ewomāko mā toto isene toto ehtohme.

11 Putupyra exikety tohne toexiry enepōko mana imehnō neneryme, yrome tuaro exikety mynyhme exīko, tehme roropa mā ynororo.

12 Otato tuisa ahtao ajohpe ehtoh poko, mokyro akorehmananō emero ajohpe exīko mā toto.

13 Tymōkomoke pyra exikety, iiryhmane maro toiro rokē ehtoh ke oxisā mā toto: Ritonōpo a enuru tokarose eya xine enetohme.

14 Tymōkomokākara ewomaneme tuisa konōto ahtao, okynahxo tuisame exīko mana.

15 Poetohti kurākary kure mana, toto amorepary zae ehtoh poko kure roropa mana. Typenetatoh poko rokē poetohti ahtao, etyhpyryme jē ehxirōko mana.

16 Popyra exiketō tuisame toehse ahtao, popyra ehtoh emānōko mana; yrome zae ehtoh poko exiketō isene ro exīko mā toto, popyra exiketō enhakary enēko mā toto.

17 Opoenō amorepako zae ehtoh poko toto ehtohme, toto poko epyrypāko mase, ehxiropyra roropa mase toto poko.

18 Ritonōpo omiry onenetupuhpyra ahno ahtao zae ehtoh onyripyra mā toto. Tākye mā mokaro, Ritonōpo omiry omipona exiketomo.

19 Azahkuru opoetory toehse ahtao, omi ke rokē onytyoromara mase. Ōmiry etāko mā repe, yrome omipona pyra mana.

20 Ahno otururuhtao osenetupuhpyra ahtao zae ehtoh onyripyra mana ipunaka, mokyro motye kure ehtoh rīko putupyra exikety mana.

21 Opoetory penetatoh emero ekaroryhtao eya poetome ro ahtao, imeīpo emero esēme se exīko mana.

22 Axī zekītapakety oxiehno imehnō ripōko mana, oseosezuhnōko, atatapoīko roropa mā toto.

23 Imehnō motye kure osekaroryhtao ahno a orēnōko mana, yrome epyrypara ynororo ahtao aomiry etary se exīko imehnō mana.

24 Omato akorehmaneme toehse ahno ahtao atakorehmasaromepyra exīko mana. Ajohpe pyra ahtao ahno apiakane ēpataka, tuānohsēme exīko mana, yrome ajohpe ahtao, Ritonōpo a tuānohsēme exīko mana.

25 Opoko imehnō osenetupuhtoh zuno awahtao orēnōko mase, yrome Ritonōpo enetuputyryhtao oya towomasēme exīko mase.

26 Kymarokō emero atakorehmapory se sytatose tuisa konōto a, yrome Ritonōpo rokē, kuapiakanekōme nymyry, zae ehtoh ke kuepehmatorŷko mana.

27 Zae ehtoh poko exiketō popyra exiketō se pyra mana ipunaka. Zae ehtoh poko exiketō zehno roropa popyra exiketō mana.

30

Akua omiry

1 Sero Akua omihpyryme mana, Jake mūkuru:

“Ritonōpo ymaro pyra mana,
Ritonōpo ymaro pyra mana.
Torēse ywy.

2 Onokyrome ase, ahnome pyra;
tuaro pyra exiketyme ase,
tuaro ahno tyripose ahtao ro Ritonōpo a.

3 Atamorepara tokurehse ywy tuaro ehtoh poko,
Ritonōpo Kurā waro nymyry pyra ase.

4 Onoky nae tuaro exiketyme kapu ehtoh poko emero?

Onoky nae tyryrykane apoihpono tomary ke?

Onoky nae tuna ātyhtōko kamisa ke?

Onoky nae sero nono ehpiry tō meroneme?

Mokyro esety waro hma?

Imūkuru esety waro roropa hma?

Kaxiko zuaro awahtao.

⁵ “Ritonōpo omiry emero ajohpe pyra mana. Osewomatohme mana towomanekōme enetupuhnanomo a emero.

⁶ Omi tyorō onekaropyra exiko Ritonōpo omiryne; moro tyrise ahtao oya oupokāko mana, ajohpe oehtoh enepōko roropa mana.”

Oturutoh Ritonōpo a

⁷ Ritonōpo, asakoro ehtoh se rokē hano oya orihpyra ro jahtao:

⁸ Ajohpe pyra kyripoko te, tymōkomoke itamurume jyripyra exiko, tymōkomoke pyra jyripyra roropa exiko. Tonahsē ipune ehtoh rokē ekaroko ya isene jehtohme.

⁹ Moro motye nae jahtao otarame: “Ose pyra ase,” āko ase. Māpyra tymōkomoke pyra jahtao ipunaka otarame ematonāko ase, mame oesety, Ritonōpo hxirōko imehnō mana Jesēme oexiryke.

Imehnō tuaro ehtoh omiry

¹⁰ Imep̄y poetory onykerekeremara exiko esemy a, popyra ehtoh oya onenehpopyra imehnō ehtohme, etuarimara roropa oehtohme moro poko.

¹¹ Ahno nae tumykō kerekeremāko, tysekō kure onyripyra roropa mā toto.

¹² Ahno nae kure rokē osekarōko repe, yrome nuriame toto ehtoh onukurikara ro mana.

¹³ Ahno nae imehnō motye kure osekarōko mā toto, imehnō enēko mā toto ahno kahpyryme rokene.

¹⁴ Ahno nae, tytinerū apoitohme tyya xine tymōkomokākara akorekehkāko, etuarimaketō akorekehkāko roropa mā toto.

¹⁵ Rere, munu ēneme exikety tōxike asakoro mana, esetykō mā: “Ekaroko ya! Ekaroko ya!”

Asakoropane: “Epo hnae!” kara exiketō nae:

¹⁶ Aorihtyā ekepyry esary te;

nohpo, poetoēme exipitopyra ro ahtao;

nono tonore konopo sehxo ahtao;

apoto, itu tonore zatryhtao tapyi tō maro, enara.

¹⁷ Tummy poihtoneme exikety te, tyse htomaneme exikety roropa kunumuxime toehse ahtao, tōsē exīko mokyro mana kurumu tomo a, enuru tyosoposohkasēme exīko roropa mana atōko tomo a.

¹⁸ Asakoropane exiketō nae onenetupuhsaromepyra jehtopo:

¹⁹ Piano ytoyory kapu ao te;

okoi ytory poko topu poro;

wapu ytory poko tosemary ae tuna konōto kuaō te,

nohpo maro orutua osepyno ehtoh poko, enara.

²⁰ Ynara sā mā nohpo tynio maro rokē pyra exikety: imep̄y maro ehxīpo ep̄yko mana; moromeīpo ynara āko mana: “Azahkuru ehtoh onyripyra akene!”

²¹ Asakoropane ehtoh se pyra sero nono pōkō mā ipunaka:

²² Ahno namoto tuisa konōtome toehse ahtao;

putupyra exikety typenetatoh emero nae ahtao tonahsēme;

²³ ajoajohpe exikety tyniotase ahtao te, nohpo namoto tose myakāme toehse ahtao.

²⁴ Sero nono po asakoropane onokyro tō nae, zumo pyra exiketomo yrome emese kure mā toto:

²⁵ maikuato tō, jamihme pyra exiketomo, yrome tonahsē kurākāko mā toto eina ahtao;

²⁶ koeriu tomo, jamihme pyra roropa mā toto, yrome tytapyī rīko mā toto topu tō ao;

²⁷ taparara tomo, tutuisake pyra mā toto, yrome oximōme ytōko mā toto;

²⁸ joxi tomo, tupime pyra mokaro apoiry oma ke, yrome omōnōko mā toto tuisa tapyī konōto taka.

²⁹ Asakoropane isene exiketō nae aytorykohtao toto enery se osenuh-maketō mana:

³⁰ reāo te, imehnō onokyro tō motye jamihme mana, imehnō zuno pyra roropa mana;

³¹ poti te;
kuratiri orutua, orēpyra exikety samo;
tuisa konōto typoetory tō ēpataka.

³² Putupyra exiketyme toehse awahtao, orēpyra osekaroryke popyra ehtoh riry se toehse awahtao apoaporo, osenetupuhko aporo:

³³ pui suhsuru etaparyhtao māteka rīko mase;
eunary totapase ahtao munu tūtāko mana;
ozehno imehnō riryhtao oya atatapoīko matose, enara.

31

Tuisa ē omiry sero

¹ Tuisa Remueu eny omiry sero, tumūkuru netaryme, ynara tykase ynororo:

² Omoro mase umūkuru, Ritonōpo nekarohpyry ya tōturuse jexiryke eya, opyno ase ipunaka. Otara āko ywy oya?

³ Ajamitunuru, otinerū roropa onenahkara exiko nohpo tō poko, tuisa tō tōsenahkase nohpo tō poko.

⁴ Etako pahne, Remueu! Popyra mana uwa eukuru jehnahpyry enyryhtao tuisa tomo a, imehnō eukuru jehnahpyry roropa onēpyra exiko.

⁵ Jehnahpyry enyryhtao tuisa tomo a wenikehnōko mā toto Ritonōpo nyriphopyry poko. Etuarimaketō ewomary poko wenikehnōko roropa mā toto.

⁶ Eukuru jehnahpyry kure orihsasaka exiketō okurume te, etuarimaketō okurume roropa.

⁷ Ah jehnahpyry ēno toto wenikehtohme toetuarimarykō poko te, tākye pyra toehtohkō poko, enara!

⁸ Oturuko osewomasaromepyra exiketō omiryne. Takorehmaneke pyra exiketō ewomako, etuarimaketomo emero porehme.

⁹ Toto akorehmatohme oturuko, zae rokē apiakaneme exiko. Tymōkomokākara ewomako, etuarimaketō roropa.

Ipyty emese kure exikety

¹⁰ Mame opytyme nohpo kurā enery tupime mana. Kure aexiry topu tō typyne exiketō motye mana.

¹¹ Zae aexiry enetupuhnōko inio mana, jūme etuarimara exiko mana.

¹² Isene ro tahtao mokyro nohpo kure rokē tynio rīko mana, popyra ehtoh onyripyra roropa mana.

¹³ Erohkehpyra mana kaneru hpoty riry poko upome te, mauru panō riry poko roropa upome.

¹⁴ Moino tonahsē enehnōko mā ynororo tytapyī taka, wapu tō samo, osepekahketō samo.

¹⁵ Ēmehpyra ro ahtao owōnōko mana, tonahsē ritohme tytapyī taōkō otuh-tohme, typoetory tomo a erohtoh ekarotohme roropa.

¹⁶ Tupito enēko mana, epekahnōko mana tytinerū ke, toerohtamitu ke, mame tūtupi arykāko mana uwa zoko tomo.

¹⁷ Orēpyra erohnōko mana, jamihme, tuaro roropa.

¹⁸ Tynyrihpyry tō epehpyry waro mana emero porehme, toerokuru poko kohmānōko mana.

¹⁹ Mauru topuru rīko mana kyita pokona, kaneru hpoty te, mauru panō maro. Moro ke kamisa kahnōko mana, tupō ritohme.

²⁰ Tymōkomokākara akorehmāko mana, omise exiketō roropa.

²¹ Kuenime toehse ahtao torētyke pyra mā ynororo, tupoke kurā ke itapyī taōkō exiryke.

²² Āty kō rīko mana, upo amurūko mā ynororo mauru panō risemy, imepŷ kamisa kurā risē roropa.

²³ Inio imehxo mana, isehxo mā toto emero. Aomiry etary se roropa mā toto emero porehme.

²⁴ Upo rīko mokyro nohpo, zamareary roropa ekamotohme osepekahke-tomo a.

²⁵ Jamihme mana, aomiry etary se imehnō mana, imeīpo ehtoh zuno pyra roropa mana.

²⁶ Tuaro ehtoh ke oturūko mana, imehnō poko tonupunaryke toto zurūko mana.

²⁷ Akīme pyra mana, tytapyī taōkō onypynanohkehpyra mana.

²⁸ Ipoenō aomipona mā toto, kure oturūko mā toto ipoko, inio roropa typyty eahmāko mana.

²⁹ Ynara āko mana ipoko: “Nohpo tō tuhke, tynio maro kure repe, yrome moxiā emero motye kure mase.”

³⁰ Nohpo enekure exikety onekunohto mana, oryxime ehtoh axītao rokē mana, yrome Ritonōpo omipona exiketyme nohpo ahtao kure mokyro ekarōko imehnō mana.

³¹ Zae rokē mokyro ekarotoko inyrihpyry pokoino, kure rokē aexiry ekarotoko imehnō netaryme, emero porehme.

EKEREZIAXTI

Tuaro Exikety Namorepatopo

Eclesiastes

Ekarotopo

Sero *Ekerезiaxti* tuaro exikety tōsenetupuhse isene ahno ehtoh poko te, zae pyra imehñō ryhmananō poko te, onekūnohtōkō poko, enara. Mame etyh-pyryme: “Emero toiparo rokē mana,” tykase ynororo. Ritonōpo waro pyra exiketyme ahtao otūrūko mana orēpyra toehtoh poko, typoremākatopōpyry poko, tākye toehtoh poko te, toemynyhmāry poko roropa.

Yrome wenikehpyra toehse ahtao Ritonōpo poko, ynara āko poeothti a: Wenikehpyra ehtoko Ritonōpo Oesēkō poko poetome ro awahtao xine, opūkō motara ro ahtao te, ouzenukō ytopyra ro Tyrihpōkomo a (12.1,7). Ritonōpo pyno ehtoko Aomiry omipona oehtohkōme. Moro poko kuehtohkōme tyrise sytatose eya. Imeīpo osekarōko sytatose Ritonōpo ēpataka kynyrihpyrykō poko tonēse ahtao ro, kure kynyrihpyrykō poko te, popyra kynyrihpyrykō poko roropa, enara (12.13-14).

Sero pape ao

Oty katohme isene hano? 1.1–2.26
 Tuaro ehtoh isene ehtoh poko 3.1-15
 Senohne a tamorepase ywy 3.16–6.12
 Senohne isene ehtoh poko 7.1–12.8
 Aotyhkatopōpyry 12.9-14

Isene ehtoh toiparo rokē mana

¹ Sero nase oturukety omiry, Tawi mūkuru, tuisame exikety Jerusarē po.

² “Toiparo rokene, toiparo rokē mana,” āko oturukety mana. “Emero porehme toiparo rokē mana.”

³ Erohnōko sytatose orēpyra samo, tamuhpōme kuehtohkō pona, oty apoitohme kuerohthokō tamitukō nahe?

⁴ Ahno tō enurūko mā toto, oriñnōko roropa mā toto. Yrome sero nono etyorōmara mana.

⁵ Xixi tūtāko mana. Mame omōñnōko ropa mana ytotohme ropa tosaka, tutūtatoh pona ropa.

⁶ Tyryrykane tyryry āko ikurenaka, imeīpo tyryry āko inikahpozakoxi, eraeramāko mana, mame oehnōko ropa mana toesyryhmatopōpyry pona ropa.

⁷ Tuna tō emero yhtōko mā kehko tuna konōto kuaka, yrome tuna konōto zueme exipyra mana. Moro tuna ytōko ropa mana aenatyry pona ropa, yttotohme ropa.

⁸ Senohne emero eroñnōko mana: etaehnōko sytatose morohne eneryhtao kyya xine. Morohne emero onekarosaromepyra sytatose. Kuenurukō penekēhpyra mā kehko tōsenuhmarykō poko, kypanarykō penekēhpyra ro-ropa mā kehko etary poko.

⁹ Pake ehtopōpyry sā exīko ropa mana. Pake tyrihpyry sā tyrisēme exīko ropa mana. Tyrisā kasenato ehsaromepyra mana sero nono po.

¹⁰ Tyrisā nae, ipoko ynara kasaromepyra mā exino: “Eneko ke! Sero panō exipitopyra mana sero nono po?” Arypyra! Emero toehse osemazuhme, enurupyra ro kuahtao xine.

¹¹ Pake ehtopõpyry poko wenikehnõko sytatoše. Moro saaro imeĩpo ehtoh poko wenikehnõko mã mokaro, enurupyra ro exiketomo.

Tuaro ahno ehtoh poko

¹² Ywy, tuaro exikety, Izyraeu tõ tuisaryme exiase Jerusarē po.

¹³ Jatamoreparý se toehse ywy emero riry poko sero nono po. Ty-rohmanohpose sytatoše Ritonõpo a kuetuarimatohkõme.

¹⁴ Ahno nyryry enease emero porehme sero nono po. Ourutorýko ase: toiparo rokē mana, emero. Tururume tyryrykane ekahmary sã mana.

¹⁵ Ijome exikety onytopohmasaromepyra mã toto. Onukuhsaromepyra mase atapona waro ehtohme arypyra ahtao.

¹⁶ Ynara tõsenetupuhse ywy: “Ywy tuisamehxo toehse, imehnõ tuisa tõ osemazuhme aexityã Jerusarē po motye tuarohxo toehse ywy. Tuaro ehtoh poko zuaro ase, emero ehtoh poko zuaro ase.”

¹⁷ Naeroro tukuhse ywy enetupuhtohme: emero poko zuaro ehtoh poko te, tuaro nymyry ehtoh poko roropa, putupyra ehtoh poko te, tuaro pyra ehtoh poko ipunaka. Yrome ynara rokē tonetupuhse ya: moro poko atamopatoh tonõ tururume tyryrykane ekahmary sã mana.

¹⁸ Tuarohxo ahno ahtao, itamurumehxo torētyke exĩko mana. Emero poko zuarohxo awahtao xine, jetuhxo exĩko mana oya xine.

2

Oseahmary toiparo rokē mana

¹ Mame ynara tymenekase ya: ypenetatoh poko, joseahmary poko tãkye jehtohme. Yrome ynara zuaro toehse ywy: morohne poko jehtoh toiparo rokē mana.

² Ynara tõsenetupuhse ywy: exianary rowohpe ehtoh sã mana, atahmãkatoh poko exianatohme otyme kure? Toiparo rokē mana.

³ Tuaro se exiase: oty riry kure tãkye jehtohme isene ro jahtao? Naeroro tymenekase ya jatãkyematohme eukuru jehnahpyry ke, oseahmary poko roropa, enara. Osenetuputýase: otarame sero poko kure rokē exiry okynã pyra kuexirykõke sero nono po.

⁴ Ynyrihpyry tõ imehxo tyrise ya. Tapyi tõ yriase ytapýime, tupito tõ arykase uwa zoko ke.

⁵ Tupito tõ arykase, otyro tõkehko, epery zoko tõkehko roropa emero rokene.

⁶ Tuna pëkamã tahkase ya moro otyro ehxikatohme.

⁷ Namoto tõ topekahse ya tuhke, imehnõ namoto tõ nae exiase tonuruse aexityã ytapýi tao. Pui tõ tuhke nae exiase kaneru tõ roropa tuhke, imehnõ tuisa tõ, osemazuhme Jerusarē po aexityã motye.

⁸ Uuru roropa apoiase parata maro ikurãkatohme ykyryryme, tuisa tõ tinerũ poe te, kowenatu tõ poe roropa. Eremiaketõ nae exiase orutua komo, nohpo tomo eremiatohme ynetaryme. Nohpo tõ nae exiase ypenetatoh punē.

⁹ Morara exiryke imehxo toehse ywy, tytineruke itamurume, Jerusarē põkõ tytineruke aexityã emero motye exiase, tuaro roropa exikehpyra exiase.

¹⁰ Ypenetatopõpyry emero apoiase. Ise jehtopõpyry moro apoiase emero. Atãkyemãko exiase ynyrihpyry poko. Naeroro moro epehpyryme emero se jehtopõpyry tapoise ya.

¹¹ Yrome morohne poko tõsenetupuhse jahtao ynyrihpyry poko emero te, jerohtopõpyry poko roropa morohne ritohme, zuaro toehse ywy: morohne

emero toiparo rokē nexiase. Axītao rokē nexiase sero nono po. Tururume jytyry sā nexiase tyryrykane ekahmary sā rokene.

12 Mame tōsenetupuhpitose wyy tuaro ehtoh poko, ajoajohpe ehtoh poko roropa, putupyra ehtoh poko, enara. Enetupuhpotohme rokene: tynyriry kasenato riry waro tuisa nae? Arypyra! Tyriry kuhñoko mana, yrome imehñō tuisa tō osemazuhme aexityā nyrytyā sā tyrīko rokene.

13 Etyhpyryme ynara tonetupuhse wyy: tuaro ehtoh kurehxo, zuaro pyra ehtoh popyra mana, saerehkatoh kurehxo ehtoh samo, ikohmamyry popyrahxo.

14 Tuaro exiketō toytorykō enēko mā toto. Yrome tuaro pyra exiketō ikohmamyry ae ytoytoōko mā toto. Māpyra zuaro ase kure ehtoh te, popyra ehtoh roropa oehnōko tuaro exiketomo a putupyra exiketomo a roropa.

15 Naeroro ynara osenetuputyase: “Emero rokē toehse ahtao putupyra exiketomo a, morara exīko ya roropa mana. Naeroro oty tapoise ya jepehpyryme tuaro jehtamitume?” “Arypyra! Epehpyry anapoipyra exiase ipunaka!” Moro roropa toiparo rokē mana.

16 Tuaro exiketō tuenikehsēme exīko, putupyra aexityā samo. Imeīpo emero porehme tuenikehsēme exīko sytatose. Orihñoko sytatose emero, tuaro exiketomo, putupyra exiketomo, enara.

17 Morara exiryke isene ehtoh otyme kure? Arypyra ipunaka! Jerohtopōpyry pokoino popyra ehtoh rokē toehse ya. Toiparo rokē erokuase; tururume tyryrykane ekahmāko sā rokē exiase.

18 Emero ynapihpyry, emero ynyrihpyry roropa toiparo rokē toehse ya. Ynara exiryke: emero ykyryry tō nomōko ase imepý tuisa, ymyakāme exiketý kyryryme ehtohme.

19 Otarama tuaro exiketyme exīko mokyro mana. Otarama tuaro pyra exiketyme exīko mana, zuaro pyra ase. Yrome mokyro ykyryrypyry emero esēme exīko mana. Morohne poko toerohse wyy yronomyryme, tuaro jehtoh ke morohne apoitohme sero nono po. Toiparo rokē mana.

20 Naeroro toemnyhmase wyy jerohtopōpyry poko.

21 Toerohse wyy yronomyryme, tuaro jehtoh ke, senohne poko zuaro jehtoh ke, emese kure jehtoh ke roropa. Mame morohne emero inomōko rokē ase imepý kyryryme ehtohme, ipoko erohpitopyra ynororo ahtao. Toiparo rokē mana. Moro zae pyra mana ipunaka!

22 Erohñoko sytatose, torētyke exīko sytatose kuorikyrykō ponāmero oty apoitohme epehpyryme?

23 Kynyrihpyrykō emero isene ro kuahtao xine, epehpyry onenehpyra kyya xine mana, torētyke ehtoh rokene, sam katoh roropa kukurohtao xine. Oseremasaromepyra sytatose, tykohmāse ahtao roropa. Toiparo rokē mana.

24 Ya ynara rokē kure mana: otuhnōko, eukuru ēñoko te, oseahmāko moro tineru ke oerohamitu. Moro roropa Ritonōpo nekaroryme mana, moro enetupuhnōko ase.

25 Ritonōpo hnao tynahke pyra kymarokō exiry, oseahmatoh pyra roropa kymarokō exiry.

26 Tuaro ehtoh ekarōko mana kyya xine, senohne poko zuaro ehtoh roropa, tākye ehtoh roropa tyamaro exiketomo a. Yrome popyra exiketō irohmanohpōko Ritonōpo mana tykyryrykō apoitohme tyya xine, ikurākatohme roropa ekarotohme Ritonōpo zamaro exiketomo a. Moro roropa toiparo rokē mana, tururume tyryrykane ekahmary samo.

3

Toehtoh nae sero nono po

¹ Emero porehme sero nono po toehtoh nae Ritonõpo poe.
Emero rokē aehtoh toehse ahtao moro exīko mana.

² Enurutoh nae mana te,
aorihtoh nae roropa mana,
arykatoh nae mana te,
toutoh nae roropa mana.

³ Etapatoh nae mana te,
ikurākatoh nae roropa mana.
Akohtoh nae mana te,
tyritoh nae roropa mana.

⁴ Emynyhmatoh nae mana te,
atākyematoh roropa nae mana.
Ihnamotoh nae mana te,
watoh nae roropa mana.

⁵ Topu tō pahtoh nae mana te,
topū tō oximōme tyritoh nae roropa mana.
Oseahmatoh nae mana te,
osekazumatoh nae roropa mana.

⁶ Zupitoh nae mana te,
emapotoh nae roropa mana.
Tineru kurākatoh nae mana te,
ipahtoh nae roropa mana.

⁷ Ixihkatoh nae mana te,
ixixītoh nae roropa mana.
Mynyhme ehtoh nae mana te,
oturutoh nae roropa mana.

⁸ Imep̄y pyno ehtoh nae mana te,
ise pyra ehtoh nae roropa mana.
Osetapatoh poko ehtoh nae mana te,
osepeme ehtoh poko ehtoh nae roropa mana.

⁹ Oty apoīko erohkety nae toerohtamitume?

¹⁰ Ritonõpo nyrohmanohpotoh ahno a enease emero porehme toerohtohke toto ehtohme.

¹¹ Ritonõpo nyrytā emero kure potu mana, toto ehtoh toehse ahtao. Isene exikehpyra ehtoh tyrise roropa eya kukurohtaka xine. Yrome inyrytā emero onenetupuhpyra sytatose.

¹² Ynara enetupuhnōko ase: sero nono po ynara rokē kure tyryry kyya xine: ikuhko tākye rokē ehtohme te, kure ehtoh poko rokē ehtoko imehnō maro.

¹³ Kure roropa kyya xine otuhnōko, eukuru ēnōko tākye ehtohme kuerohtamitukōme. Moro Ritonõpo nekarohpyryme mana kyya xine.

¹⁴ Zuaro ase, Ritonõpo nyryry emero jūme exikehpyra mana. Moro motye onyrisaromepyra sytatose, pitikohxo moro onyrisaromepyra roropa sytatose. Moro rikō Ritonõpo mana, imehxo toexiry enetupuhpotohme kyya xine.

¹⁵ Emero sero nono po ehtoh pake toehse, imeīpo ehtoh roropa pake toehse nexiase. Ritonõpo poē inyripohpyry exīko mana, mame morō sā exīko ropa mana.

Zae pyra ehtoh sero nono po

¹⁶ Sero nono po ynara enease roropa: zae ehtoh esao, popyra ehtoh nexiase. Kurākō esao iirypyryme nexiase.

¹⁷ Osenetupuhnōko ase ukurohtao: “Zae ehtoh poko exiketō apiakāko Ritonōpo mana, popyra exiketō roropa. Ynara exiryke, emero ehtoh, emero ahno nyriry roropā exīko mana, zae morohne ehtoh toehse ahtao.”

¹⁸ Osenetupuhno roropa ahno ehtoh poko: Ahno kuhnōko Ritonōpo mana ynara enetupuhthome kyaa xine: onokyro tō motye kure exipyra sytatose.

¹⁹ Etyhpyryme oxisā orihnōko mā toto, ahno, okyno, onokyro roropa. Ahno osewomara mana orihpyra ehtohme. Oxisā oseremāko mā toto isene ehtohme. Enēko mase, toiparo rokē mana.

²⁰ Ahno, onokyro sã, toorihse ahtao nonome exīko ropa mana. Nono poe tyrise toto. Nonome exīko ropa mā toto.

²¹ Otāto zuaro exīko ahno nae: ahno zuzenu onukuru poko kakoxi, onokyro tō, okyno zuzenu yhtōko nono aka? Zuaro pyra sytatose.

²² Naeroro ynara osenetupuhno: kure ya mana kuoseahmarykomo tākye kuehtohkōme kynyrirykō poko. Moro rokē kuepehpyrykōme mana kuerohtamitukōme. Otāto zuaro exīko sytatou toorihse kuahtao xine imeīpo ehtoh poko?

4

Imehnō ryhmary poko

¹ Morarame osenuhmase ropa imehnō ryhmary enetohme zae pyra exiketomo a sero nono po. Tuhkākō enease tonekunohse exiketomo, tyryryhmase roropa aexityamō. Xitāko toh nexiase yrome toto anakorehmara imehnō nexiase. Toto anakorehmara topeke iiryhmananō exiryke jamihmehxo exiketomo.

² Morara exiryke ynara tonetupuhse ywy: mokaro toorihse aexityā tākychxo mā toto, isene ro exikety tō motye.

³ Yrome tākye kuhse mā mokaro enurupyra ro exiketomo, zae pyra imehnō ryhmary onenepyra ro toexirykōke sero nono po.

⁴ Tonetupuhse roropa ya oty katohme ahno erohnōko yronomyryme orēpyra toehtohkōme tineru apoiry poko: imehnō motye se toexirykōke. Yrome moro emero toiparo rokē mana. Tururume ytokety sã mana tyryrykane ekahmary poko.

⁵ Ynara āko imehnō mana: rowohpe exikety rokē tehme exīko mana erohpyra, akīme toexiryke orihnōko mana, axī pyra emitapānōko.

⁶ Otarame ajohpe pyra mana. Yrome kurehxo mana pitiko rokē nae ahtao toiro emary ao torētyke pyra roropa ahtao. Popyra mana asakoro emary pehme exikehpyra ahtao erohtoh ke, tyryrykane apoiry kuhne samo.

⁷ Imepý toiparo rokē ehtoh enease roropa:

⁸ Orutua, toiroro exikety, topeke pyra, tumūkue pyra, takorōke pyra tahxime erohnōko mana, tākye pyra toerohtamitu poko. Oty katohtamitumehxo erohnōko nae, oseahmara, atākymara kyryry kurā poko? Moro roropa toiparo rokē mana, popyra ipunaka.

⁹ Asakoro ahtao kurehxo mana, asakoro ahno erokuruhtao oximaro, tuhkehxo tyrīko mā toto.

¹⁰ Toiro mokyro epukaryhtao, akorehmāko epe mana aowōtohme ropa. Yrome toiroro ahtao toepukase ahtao popyrahme sã exīko mana imepý pyra exiryke akorehmatohme aowōtohme ropa.

¹¹ Kuenime toehse ahtao, oximaro ataxikaryhtao nyhse axitū ehtohme atakorehmāko mā toto. Toiroro ahtao kōxitapānōko rokē mana.

¹² Asakoro ahtao, jamihmeho matose omato toehse ahtao osetapase. Eary, oseruao eary risēme ahtao, tupime amotyry mana.

¹³ Nuasemā tytineruke pyra exikety, yrome tuaro exikety me ahtao, tuisa tamuhpōme exikety motye mana, tuaro pyra ynororo ahtao, tuaro exiketō onetara roropa ahtao.

¹⁴ Orutua otarame tūtāko āpuruhpyry tae, tuisa konōtome ehtohme, tonuruse ynororo tytineruke pyra tahtao ro.

¹⁵ Tōsenetupuhse exiase ahno poko emero, isene exiketō sero nono po. Mokaro rānao toiro nuasemā nae tuisame exīko ymyakāme.

¹⁶ Otarame tuisa konōto poetory tō ikuhp̄yme mā toto. Toorihse ynororo ahtao, “Kure mase,” kara exīko mā toto inyrihpyry poko. Moro toiparo rokē mana. Tururume tyryrykane ekahmary sā mana.

5

Tomeseke ehtoh omi etapory poko

¹ Tomeseke exiko oytoryhtao Ritonōpo Tapyī taka. Ytoko ēpataka aomiry etatohme oya. Onekarory onekaropyra exiko putupyra exiketō samo, zuaro pyra mā tofo zae ehtoh oxisā pyra mana zae pyra ehtoh maro.

² Osenetupuhko aporo, imeīpo ōturutohme. Axī pyra ōmiry etapoko Ritonōpo a. Kapu ao Ritonōpo mana, omoro taro nono po; naeroro pitiko rokē oturūko.

³ Torētyke itamurumehxo awahtao, tuhkehxo ataosenekāko mase. Itamurumehxo ōtururuhtao putupyra exikety omiry sahxo sekere āko mase.

⁴ Ōmiry etaporyhtao Ritonōpo a onekarory poko, ekurehpyra exiko moro riry poko oya, omihpyry ae ro. Putupyra exiketō se pyra Ritonōpo mana. Naeroro moro tyriko kēty ōmihpyry etapopotōpyry ae ro.

⁵ Kurehxo oya exiry ōmiry onetapopyra awahtao, popyrahxo ōmiry etaporyhtao oya: “Ynara tyrīko ase,” karyke, mame onyripyra ekurehnōko mase.

⁶ Tomeseke exiko ōmiry poko, iirypyryme exipyra oehtohme ōtururu pokoino. Mame ytopyry ropa exīko mase oturukety a osekarotohme, azahkuru omihpyry ehtopōpyry ekarotohme eya. Oty me kure ozehno Ritonōpo tyripory oya, onyrihpyry enahkapory roropa eya awānopryryme?

⁷ Tuhke rokē tōsenehse awahtao ro, toiparo rokē toerohse awahtao ro-pyra, emero poko ōtururuhtao imehno a, Ritonōpo Imehxo ehtoh onenepuhkehpyra exiko.

Mōkomo itamurume apoiry toiparo rokē mana

⁸ Osenuruhkara exiko tymōkomokākara rohmanohpory poko kowenu a eneryhtao oya, tytineruke pyra exiketō ryhmaryhtao roropa kowenu poko erohketomo a, toto onewomara roropa ahtao eya xine. Kowenu poko tuisame exiketō towomase mā toto tosemy a, mokaro asakoro towomase roropa ituisarykomo a.

⁹ Ynara āko mā toto: “Kymarokō emero otuhnōko sytatose nono pokoino, yrome tuisa konōto tonahsē apoīko mana imehnō apoihpyry tō wino.”

¹⁰ Tineru sehxo exikety tākye nymyry exipyra mana. Tineru itamurume esēme toexiry se exikety: “Epo mana,” kasaromepyra mana tytinerū poko. Moro roropa toiparo rokē mana.

¹¹ Itamurumehxo t̄kyryneke ahno ahtao, tuhkehxo ahno exīko inapryry enahtohme. Naeroro oty me kure itamurumehxo morohne apoiry eya? Ynara rokē kure eya, zuaro toehtoh itineruje toexiry poko.

¹² Kure nyhnōko erohkety mana pitiko rokē enapyryhtao eya, itamurume enapyryhtao roropa eya. Yrome tymōkomoke exikety torētyke toexiryke tymōkomory poko nyhsaromepyra mana.

¹³ Sero popyra ehtoh enease sero nono po: tytinerū kurākāko ahno mana, nae ehtohme imeīpo ise toehse tahtao.

¹⁴ Mame moro tineru enahkahpyryme exīko, tonekunohse ešē ahtao imehnomo a. Naeroro tineru pyra toehse, tokarosē pyra, inomotohme tyopenō tinerūme.

¹⁵ Sero nono rumekāko sytatose kuenurutopōpyrykō samo, aropyra kuemarykō ao. Toerohse kuahtao xine ro yronymyryme mōkomo anarosaromepyra sytatose toorihse kuahtao xine.

¹⁶ Moro popyra mana ipunaka. Sero nono rumekāko sytatose kuenurutopōpyrykō samo. Toerohse itamurume, tyryrykane apoiry kuhnōko, toiparo rokē toerohse sytatose.

¹⁷ Ynara rokē tapoise kyya xine: tamuhpōme toehse, tykohmāse sã sytatose kuemynymarykō poko, torētyke ehtoh poko, kure pyra, tãkye pyra, enara.

¹⁸ Ynara tōsenetupuhse ywy: Ynara tyryry kurehxo kyya xine: kuotukurukomo te, eukuru enyry te, oseahmary kytinerū ke, kuerohotohtamitume. Moro Ritonōpo nekarohpyryme kyya xine mana.

¹⁹ Tineru tokarose ahtao Ritonōpo a oya, mōkomo tōkehko maro, mame tãkye ehtoh ekaroryhtao roropa oya, tãkye exiko inekarohpyry poko oya, oerohotopōpyry poko roropa. Morohne Ritonōpo nekarohpyryme mana oya.

²⁰ Ritonōpo poe tãkye kuexirykōke, torētyke hkopyra exīko sytatose okyna hkopyra isene kuexirykō poko sero nono po.

6

¹ Ynara tonese roropa ya sero nono po emynymatohme ynara toehse ahtao:

² ahno a, emero ise ehtoh ekarōko Ritonōpo mana, tineru, tapyi te, tupito tō maro, imehxo ehtopo, enara. Yrome imeīpo morohne poko oseahmasaromepyra exīko mana. Mame imepỹ ikyryrỹpyry poko oseahmāko mana, ynororo kara. Moro toiparo rokē mana, zae pyra mana ipunaka.

³ Otyeme kure okynahxo isene orutua ahtao, 100me imūkuru tō tonuruse ahtao roropa. Yrome atãkyemara ekurehnōko mana kure toehtoh poko oseahmara, topeke pyra roropa exīko mā ynororo ekepyry zonētoh toehse ahtao. Mokyro motye tãkye exiry poeto toorihse ro tonuruse ahtao.

⁴ Toiparo rokē enurūko mokyro poeto mana. Ikohmamyry aka esyryhmāko mana. Moroto ahtao tuenikehsēme exīko mana.

⁵ Saereme ehtoh onenepitopyra mana, isene ehtoh waro pyra roropa mana. Yrome oseremāko mana.

⁶ Mokyro orutua motye oseahmapitopyra exikety, asakoro miu jeimamyry taropose ahtao eya. Etyhpyryme yfōko mā asakoro ro aorihtyã esaka.

⁷ Erohnōko sytatose yronymyryme tonahsē apoitohme, otuhtohme. Yrome tuesapare exipyra ekurehnōko sytatose.

⁸ Otãto kurehxo orutua tuaro ahtao, tuaro pyra exikety motye? Otãto kurehxo tuaro ahtao isene ehtoh poko tytineruke pyra ahtao?

⁹ Moro toiparo rokē mana. Tururume ytokety sã mana tyryrykane apoise. Kurehxo mana tãkye toehse tahtao tykyryry poko, kure hkopyra mana itamurumehxo se exikehpyra tahtao.

¹⁰ Emero ehtoh sero nono po pake tonetupuhse imepyny a moro ehtoh poko. Enurupyra ro poeto ahtao, zuaro Ritonōpo mana emero ipoko

ehtopo. Zuario sytatose onezuhсарomepyra sytatose jamihmehxo kymotyе xine exikety ahtaо.

¹¹ Ajohpe pyra mana: itamurumehxo sekere karyhtaо itamurumehxo omitako sytatose popy ke; moro poko kure ehtoh anapoipyra sytatose.

¹² Otato zuaro sytatou, oty riry kure kyа xine isene ro kuahtaо xine? Emero exisasaka toiparo rokē mana, isene ehtoh jerutume sа axitaо rokē mana. Morarame toorihse kuahtaо xine otara exiko nae sero nono po? Onoky zuaro?

7

Isene ehtoh poko

¹ Ahno esety kurā ixtaratu typyne exikety motye kure mana. Ahno orihthо ěmepyyry kurehxo roropa mana, aenurutopopyry kure ehtoh motye.

² Kurehxo oytory imehnō tapyi taka, aorihtyā hnamoryme, kure hkopyra oseahmatoh taka oytory manā. Aorihtyā hnamotoh tao wenikehpyra exiko sytatose ěmepyyry oehnōko mana kuorihthokomo. Moro poko wenikehpyra kuexirykō kure mana.

³ Kuemynyhmarykō kurehxo mana, kuexianarykō motye. Oemyty tkye pyra exiko mā repe. Yrome okurohtaо kurehxo osenetupuhnōko mase.

⁴ Tātākyemary poko rokē osenetupuhkety putupyra exikety sа mana. Orihthо poko osenetupuhnōko roropa tuaro exikety mana.

⁵ Kurehxo oupokary tuaro exikety a, kure hkopyra oeahmary mana tuaro pyra exikety a.

⁶ Tuaro pyra exiketō exianary omoxino zatyry sа mana oripo zopino; panaikato rokē mana.

⁷ Otarame tuaro exikety me mase. Yrome imehnō tonekunohse ahtaо oya putupyra exikety me sа mase. Tineru apoiryhtaо oya, imepy nekarohpyry zae pyra tyritamitume iirypyry me exiko mase.

⁸ Etyhpyry me exikety kurehxo mana, aexipitory motye. Penekehpyra ehtoh kurehxo mana, epyrypatoh motye kuhse.

⁹ Imehnō zehno oehtoh ikuremako. Imehnō zehno ehtoh putupyra exikety sа mana.

¹⁰ Ynara kara exiko: “Oty katohme pake ahtaо kurehxo nexiase?” Moro sа ekaropory tuaro exikety otururu sа pyra mana.

¹¹ Tuaro ehtoh kure mana isene ro ahtaо; tuaro ehtoh tineru apoiry sа mana, imepy aorihtyā nynomohpyry apoiry samo.

¹² Tuaro ehtoh kure exiry tineru motye mana, tuaro ehtoh isene ehtoh ewomāko mana.

¹³ Osenetupuhko Ritonōpo nyriry poko. Ijome exikety tyrise ahtaо Ritonōpo a onytopohmasaromepyra sytatose.

¹⁴ Kure ehtoh toehse ahtaо tkye exiko. Popyra ehtoh toehse ahtaо moro poko wenikehpyra exiko: Ritonōpo mokyro kure ehtoh enehponeme mana. Morararo popyra ehtoh enehponeme roropa mana. Imei po ehtoh waro ehsaromepyra sytatose.

¹⁵ Isene jehtoh toiparo rokē toehse mana. Yrome emero rokē enease isene ro jahtaо. Zae ehtoh poko exiketō toorihse zae toto ahtaо ro, popyra exiketō isene ro mā toto popyra ehtoh poko toto ahtaо ro.

¹⁶ Morara exiryke kure ehtoh poko onymotyēkara exiko, tuaro oehtoh poko onymotyēkara exiko; oty me kure osenahkary oya?

17 Mame tomeseke exiko popyra ehtoh poko onymotyẽkara oehtohme. Putupyra exikety sã pyra roropa exiko; oty me kure oorikyry tamuhpõme pyra ro awahtao?

18 Moro enetuputyryhtao oya kure mana, asakoro ehtoh waro oehtohme. Ritonõpo Imehxo ehtoh enetuputyryhtao oya, aomipona awahtao kure rokẽ exiko oya mana emero poko awahtao.

19 Tuario awahtao, jamihmehxo exiko mase tuaro oehtoh pokoino, 10me pata esã motye toiro pata ewomary poko.

20 Zae exikety nymyry pyra mana sero nono po, anamonohpyra exiketyme kure ehtoh riry poko, tyrypyry poko pyra ipunaka roropa.

21 Emero rokẽ sekere katoh tonõ onetara exiko, otarame okerekeremary etãko mase opoetry a.

22 Mame zuaro mase, tuhke rokẽ imehnõ tykerekeremase roropa oya mana.

23 Tuario jehtoh ke emero poko tãtamorepase ywy. Tuario se exiase. Yrome tuaro ehtoh anapoipyra, jekuretyase.

24 Otãto zuaro exiko sytatou: oty katoh isene kuexirykomo? Moro tupime ya, enetuputyry morohne poko tupime rahkene.

25 Tãtamorepase ywy yronymyryme zuaro jehtohme. Tuario ehtoh enery se exiase. Ezuhtoh tonõ roropa waro se exiase, ynekaropory tõ ezukuru. Zuario se exiase oty katohme popyra ehtoh te, tuaro pyra ehtoh roropa rowohpe ehtoh sã hnae?

26 Ahno orihth motye popyra exikety enease: nohpo, apoitoh sã exikety. Opyno aexiry ahno apoitoh sã mana, tarãpa sã opyno mã ynororo repe; apory tõ keti sã omyhnõko mã toto. Ritonõpo zamaro exiketyme orutua ahtao epãko mana mokyro winoino. Yrome iirypyryme exikety epara ekurehnõko mana.

27 Morohne waro toehse ywy axi pyra, morohne poko tãtamorepase jahtao ynekaropohpyry ezuhtoh tupise ya ahtao.

28 Imehnõ ezuhtoh tupise roropa ya repe yrome onenepyra exiase ipunaka. Zae exiketõ zupiase miume orutua kõ ahtao toiro enease zae ehtoh poko rokẽ exikety, yrome nohpo zae exiketyme onenepyra exiase.

29 Ynara rokẽ zuaro toehse ywy jatamorepatoh poko: kymarokõ tyrise Ritonõpo a ajohpe pyra ehtohme, zae ehtoh poko roropa, yrome amonohnõko sytatose.

8

1 Tuario exiketõ rokẽ tupimãkõ enetupuhpory waro mã toto. Tuario exikety ãmyty saereh ãko sã mana, tuaro aexiry enekure ãmyty riko mana, enepopyra ahtao ro.

Tuisa omiry omipona ehtoh poko

2 Tuisa konõto omiry omipona exiko, Ritonõpo neneryme õmiry totapose oya tuisa omiry omipona oehtohme.

3 Ise toehtoh riko tuisa mana. Axĩ pyra otõtako ãpatae. Azahkuru ehtoh riry onukuhyra exiko.

4 Tuisame toexiryke tyriry se toehtoh riko mana. Onykerekere-masaromepyra imehnõ mana.

5 Aomiry omipona awahtao towomasẽme exiko mase. Tuario exikety zuaro mana, otãto tyriry waro mana, otoko ahtao roropa.

6 Zae ãmepyyry nae emero tyrithme, otãto tyrithme roropa zae ehtohme. Yrome zuaro pyrahme sã sytatose:

⁷ otara exīko kokoro? Zuario pyra sytatose, imehnō moro ekarory waro pyra roropa mā toto kyya xine.

⁸ Tyryrykane onukuremasaromepyra sytatose, apoiry waro pyra roropa sytatose. Moro saaro kuorikyrykō ěmepyyry onymenekasaromepyra sytatose. Moro etonatho wino epasaromepyra sytatose, tuarohxo ehtoh ke roropa osepynanohsaromepyra sytatose.

Kurākomo, popyra exiketomo

⁹ Morohne emero enease josenetuputyryhtao emero ehtoh poko sero nono po. Orutua enease tuisame toehse ahtao, imehnō ipoetoryme exiketō toetuarimase mokyro ituisarykō pokoino.

¹⁰ Popyra aexityā zonētopōpyry enease roropa. Ahno oepyyry ropa ahtao mokyro zonētopōpyry poe oturūko toh nexiase mokyro kure ehtopōpyry poko moro pata poro popyra inyrihpyry ahtao ro. Toiparo rokē moro mana.

¹¹ Oty katoth axī sã rokē popyra ehtoh rīko ahno nae? Otarame axi hkopyra tuānohse popyra exiketō exiryke.

¹² Popyra exikety otarame 100me popyra ehtoh rīko mana, morarame isene ro mana. Zuario ywy, ynara āko imehnō mana: “Ritonōpo omiry omipona awahtao emero kure exīko oya mana,

¹³ yrome popyra ehtoh exīko mana zae pyra exiketomo a. Okyna hkopyra isene exīko mokyro mana, jerutumã samō. Poetome ro tahtao orihñōko mā toto Ritonōpo omiry omipona pyra toexirykōke,” āko repe.

¹⁴ Yrome moro ajohpe mana. Eneko ke ynara exīko sero nono po mana: tuhke rokē zae ehtoh poko exiketō tuānohsēme exīko mā toto popyra exiketō aryyry; mame popyra exiketō mā topehmasēme exīko kurā ke, yrome kurākō aryyry. Morara exiryke: “Toiparo rokē mana,” āko ase.

¹⁵ Ynara enetupuhnōko ase: kure mā oseahmary rokē kyya xine: otuhnōko, eukuru ěnōko, oseahmāko, enara. Moro rīko sytatose kuerokurukō poko kuahtao xine, isene ro kuahtao xine. Moro tokarose Ritonōpo a kyya xine.

¹⁶ Tuaro se toehse jahtao morohne poko enetupuhtohme emero poko sero nono po, ynara zuaro toehse ywy: typakase jahtao ro koko saereme ahtao roropa,

¹⁷ onenetupuhsaromepyra ase emero Ritonōpo nyryry poko. Yronomyryme tātamorepase awahtao emero zuaro exisaromepyra mase. Tuaro exiketō otarame: “Emero zuaro ase,” āko repe, yrome zuaro pyra mā toto.

9

¹ Osenetuputyase itamurume, morohne poko zuaro se toehse jexiryke. Ynara tonetupuhse ya: tuaro exiketō, zae ehtoh poko exiketō roropa tyripōko Ritonōpo mana, emero poko toto ahtao, imehnō pyno toto ahtao, imehnō zehno toto ahtao roropa. Imeīpo ehtoh poko zuaro pyra sytatose emero porehme.

² Yrome otara kara sytatose. Emero rokē oehnōko mana zae exiketomo a, ajohpe exiketomo a roropa; kurākomo a, popyra exiketomo a roropa; enetupuhnanomo a, onenetupuhpynomo a roropa; tynenehpyry enehnanomo a, onenehpyry exiketomo a roropa. Oxisã exīko mana kure ehtoh poko exikety a, iiryryryme exikety a roropa; tōmiry etapone a, onetapopyra exikety a roropa.

³ Oxisã exīko mana ahno a emero. Moro popyra mana ipunaka sero nono po. Ahno isene ahtao ikurohtao xine pēhme mā toto popyra ehtoh ke, rowohpe ehtoh ke. Mame mōtoino rokē orihñōko mā toto.

⁴ Yrome isene ro ahtao sero nono po kure ehtoh eraximāko sytatose; kurehxo kaikuxime exiry isene ahtao, kure hkopyra reāome ehtoh toorihse ahtao.

⁵ Ajohpe pyra, isene exiketō toorikyrykō oepiry waro mā toto, yrome toorihse ahtao zuaro pyra ipunaka. Epehpyry anapoipyra ropa exīko mā toto. Tuenikehsēme exīko roropa mā toto.

⁶ Ise aexityā, ise pyra roropa aexityamo, imehnō zumoxike aexityā, emero toorihse toto maro. Oehpyra ropa mā toto oseahmatohme imehnō maro sero nono po.

⁷ Naeroro otuhko ātākyemaryme; uwa eukuru ēko ōseahmaryme. Morohne riry oya kure Ritonōpo a mana.

⁸ Kokoro rokē tākye exiko inekarohpyry poko oya.

⁹ Isene ro awahtao sero nono po oseahmatoko opyty maro ipyno oexiryke, toiparo rokē ehtoh nae ro ahtao, moro rokē apoiko mase opehpyryme oerohtamitume.

¹⁰ Yronomyryme erohko emero rokē poko awahtao, ynara exiryke aorihyā esao erohpyra exīko exino mana, ōsenetupuhpyra, onenetupuhpyra, zuaro pyra, enara. Morotona ytōko mase.

¹¹ Ynara tonetupuhse roropa ya sero nono po ehtoh poko: toitoine axihxo tururume ytoketō osemazuhme eporehka mā toto, toitoine soutatu tō jamihmehxo exiketō typoremāsēme exīko mā toto. Enease roropa toitoine tuaro exiketō tonahsē pyra exīko mā toto. Toitoine tātamorepase exiketō tymōkomoke pyra exīko mā toto. Enease roropa toitoine emese kurehxo exiketō tuisame exipyra exīko mā toto. Popyra ehtoh exīko kyaa xine mana, emero.

¹² Zuaro ehsaromepyra sytatose otara ahtao typoremākasēme exīko syta-tou. Torō tō samo toepukase ahtao apoitoh taka, kana sā roropa tomōse ahtao tarāpa aka. Moro sā typoremākasēme exīko sytatose oneraximara kuahtao xine.

Osenetupuhtho tuaro ehtoh poko

¹³ Imepŷ ropa enease enetupuhpotohme sero nono po: tuaro ehtoh se hkopyra mā toto.

¹⁴ Pata zumōkara nexiase, tytaōke tuhke pyra. Imepŷ tuisa jamihmā tooehse tysoutatu tō maro moro pata pitiko pōkō poremākapose. Opyi tō tyrise eya moro pata zomye apuru tō topu risē tohkapotohme.

¹⁵ Moro pata po orutua nexiase tymōkomoke pyra exikety, yrome tuaro exiketye nexiase. Tuaro toexiryke moro pata typynanohse eya. Yrome moromeŷpo tuenikehse toh nexiase ipoko.

¹⁶ Ynara kakehpyra exiase: tuaro ehtoh kurehxo mana, jamihme ehtoh motye. Yrome moro onenetupuhpyra imehnō mana: “Tymōkomokākara tuaro ehsaromepyra mana,” ekārōko mā toto, aomiry onetara mā toto.

¹⁷ Kurehxo mana tuaro exikety omiry etary opore pyra aomiry ahtao ro, kure hkopyra mana putupyra exiketō tuisary omiry etary, opore kohtaryh-tao ro.

¹⁸ Tuaro ehtoh kurehxo mana, soutatu tō pyre motye. Yrome toiro azahkuru exikety, osenetupuhtho kurā tyromāko mana.

10

¹ Ixtaratu rīko tymoke moromoro toorihse tuhke pyra ahtao ro, kutehi tytororo su kamexipōko mā toto, moro saaro tuaro exikety ajoajohpe toehse ahtao pitiko rokē repe, tuaro aexiry popyrahme sā tyripōko mana.

² Tuaro exikety zae ehtoh menekāko mana tyritohme, yrome tuaro pyra exikety toipe zae pyra ehtoh riry menekāko mana.

³ Tuaro pyra mokyro ehtoh enēko imehnō mana emero; mokyro waro pyra exiketō roropa, tuaro pyra aexiry enetupuhnōko mā toto.

⁴ Ozehno toehse otuisary ahtao oserehpyra exiko, oerohtoh onurumekara exiko; azahkuru oehtoh tykorokasēme exiko mana, mokyro epeme exikehpyra awahtao.

⁵ Azahkuru ehtoh enease sero nono po, tuisa konōto nyrihpyry zae pyra ipunaka:

⁶ tuaro pyra exiketō riko mā toto toerohtoh tuisaryme, mame emese kure exiketō onymenekara mā toto.

⁷ Namoto tō enease kawaru po ytoytōko, mame tuisa mūkuru tō tupupurukō po ytoytōko toh nexiase, imehnō namotome exiketō samo.

⁸ Eutary ahkaryhtao ahno a moro aka epukāko mana; apuru tohkaryhtao eya, tosekasēme exiko mana okoi a.

⁹ Topu tō ahkaryhtao, tomeseke exiko osetapara oehtohme topu ke. Apotopokō akotyryhtao tuaro exiko oxiryhmara oehtohme.

¹⁰ Wenikehpyra exiko taere pyra wywy ahtao itamurumehxo erohnōko mase. Tuaro exikety mā osenetupuhnōko aporo, toerohtohito.

¹¹ Toiparo rokē mana okoi kuremary waro oexiry tosekase awahtao eya.

¹² Tuaro exikety otururuhtao, aomiry etāko imehnō mana kure aomiry exiryke. Yrome tuaro pyra exikety oxiryhmāko mana tōmiry ke.

¹³ Oturupitōko mana ajoajohpe sā rokene. Mame etyhpyryme rowohpe exikety omiry sā exiko mana, popyra ipunaka.

¹⁴ Tuaro pyra exikety sekere kakehpyra mana.

Imeīpo ehtoh waro pyra sytatose, emero. Zuaro ehsaromepyra roropa sytatose otara exiko toōrihse kuahtao xine nae.

¹⁵ Toerokuru poko tykohmāse tuaro pyra exikety ahtao penekehnōko mana tosemary zupiry poko tapyi taka ropā.

¹⁶ Myhene, popyra exiko mana nono pōkomo a ituisarykō poetome sā ahtao, tamuximākō oseahmary poko ēmehnōko roropa mā toto.

¹⁷ Kure rokē exiko matose, nono pōkomo, otuisarykō zae ehtoh menekary waro ahtao, tamuximākō otuhnōko mā toto otuhtoh toehse ahtao, eukuru ēnōko roropa mā toto etŷkety me toehtohme pyra!

¹⁸ Akīme oexiryke atapyī onukurākara awahtao, okynā pyra eruruāko, mame epukāko mana.

¹⁹ Otuhtoh akorehmato mana oseahmatohme, uwa eukuru jehnahpyry akorehmato roropa atākyematohme. Yrome tineru pyra ahtao morohne onyrisaromepyra mase.

²⁰ Otuisarykō onykerekeremara exiko putiputime ro ahtao, tymōkomoke exikety onykerekeremara exiko onyhtoh tao ro ahtao, otarame torō pitiko ōmiry arōko mana ekarotohme eya xine.

11

Tuaro ehtoko

¹ Otinerū ke imehnō akorehmako, mame imeīpo ākorehmāko roropa imehnō mana.

² Otinerū ke imeimehnō toerohtoh poko akorehmako, oerohtoh tonō osehta ahtao kure roropa mana, imeīpo ehtoh waro pyra oexiryke, sero nono po.

³ Akurū xinukutume toehse ahtao konopo oehnōko mana. Mame wewe konōto emero rokē pona epukāko mana, yrome toepukase ahtao moroto rokē exīko mana.

⁴ Tyryrykane mynyhme ehtoh eraximaryhtao ahno a kure rokē ehtohme anarykara ekurehnōko mana, anapoipyra exīko roropa mana.

⁵ Emero tyriko Ritonōpo mana. Zuario pyra awahtao otāto poeto isene exipitōko jē wakuru ao, zuaro ehsaromepyra roropa mase Ritonōpo nyryry tō poko emero.

⁶ Ipuhturu arykako pakeimo, kokonie pukuro roropa, zuaro pyra oexiryke; emero rokē kure ahtary poko, toitoine kurehxo ahtary poko, enara.

⁷ Kure rokē saerehkatoh mana, kure roropa mana xixi eneryhtao!

⁸ Tākye exiko kokoro rokene isene ro awahtao. Yrome tuhke jeimamyry taropase ahtao oya isene ro sero nono po, wenikehpyra exiko tuhkehxo jeimamyry aropōko mase aorihtyā esao. Toiparo rokē morohne mana.

Tuaro ehtoko poetome exiketomo

⁹ Nuasemākomo, oryximākō roropa, atākyematoko poetome ro awahtao xine. Ise oehtohkō tyritoko, openetatohkō okurohtao xine. Yrome ynara wenikehpyra ehtoko: āpiakatoryko Ritonōpo mana onyrihpyrykō poko emero porehme.

¹⁰ Naeroro torētyke pyra ehtoko, atasamara roropa ehtoko okurohtao xine. Popyra ehtoh myahme sā tyritoko owinoino xine, poetome oehtohkō jūme pyra exiryke.

12

¹ Wenikehpyra exiko Ritonōpo poko poetome ro awahtao: ēmepyry tō popyra exipyra ro ahtao, jeimamyry tō roropa popyra exipyra ro ahtao. Morara ahtao: “Isene jehtoh yzamaro pyra toehse,” āko mase.

² Osenetupuhko imehxo Ritonōpo ehtoh poko, xixi saereme exikehpyra ro ahtao oya, nuno roropa, xirikuato tō roropa zemime ro ahtao oya; imeiipo akurū tō konopome oehkehpyra exīko mana.

³ Mame āpory tō, oewomane tō tykytyky kapitōko mana, āxiry tō roropa jamihme ro mā aporo seromaroro, jamihme pyra exīko mā kehko. Ozery tō epukāko mā kehko, tuhke pyra exīko mā kehko akoipyry, tupime exīko oya otukuru mana. Oenuru tō jamihme pyra exīko mā kehko, tupime imenuru enery exīko oya mana.

⁴ Otato pyra exīko mase, panaikato osema tao onetasaromepyra exīko mase. Tupime oya exīko tiriiku tōkehko apotoh etary, eremiatoh etary roropa. Yrome pakāko mase pakeimo torō tō eremiatoryhtao.

⁵ Mame kaetoko ehtoh poko enaromyke exīko mase, oytotyry poko osema ae tomeseke se exīko mase. Oūsety karimutume exīko mana. Mame emero exisasaka azamaro pyra exīko mana.

Ytōko sytatose kuoserematohkō etyhyry pona; mame moro toehse ahtao ihnamōko mā toto kypoko xine osema tō tao.

⁶ Isene kuehtohkō kurā otyhkāko mana: ezuru uuru risē epukāko, etahkāko mana, keti parata risē etahkāko, oripo tuna ē ehmōko, tuna anŷtoh eary atamohnōko.

⁷ Mame kuekepyrykō nonome exīko ropa mana nono risēme exiryke, kuzenukō ytōko ropa mana Ritonōpo a tokarose eya exiryke kyya xine.

⁸ Toiparo rokē mana, toiparo rokene, āko mokyro tuaro exikety mana. Emero porehme toiparo rokē mana.

Etyhpyrymano

⁹ Yrome mokyro oturukety, tuaro exiryke imehnõ anamorepakehpyra nexiase tuaro ehtoh poko. Tätamorepase ynororo, tuaro exiketõ omihpyry tonese tyya exiryke. Mame morohne atakenaka tyrise eya, tuhke.

¹⁰ Omi kurã ke morohne tymerose eya, inymerohpyry emero zae mana.

¹¹ Tuaro exiketõ omiry perëku sã mã kehko kure tuose ahtao. Morararo mara sã mã toto suime exiketõ samo kaneru tõ aronanõ samo emary ao kaneru tõ arotohme. Ritonõpo a moro omi tokarose kehko, ynororo rokë Kuesëkõme mana.

¹² Aimo, ynara kary se ro ase oya: pape tõ onymerokehpyra mã toto; itamurumehxo ätamoreparyhtao etaehnõko opuhpyry mana.

¹³ Etyhpyryme emero tykase ahtao ynara äko rokë ase: Imehxo Ritonõpo ehtoh enetupuhko, Aomipona exiko roropa, moro poko kuehtohkõme tyrise sytatose.

¹⁴ Mame Ritonõpo ëpataka osekarõko sytatose kynyrihpyrykõ poko emero porehme, tokare pyra tyrise ahtao ro kyya xine: kure ehtopo, popyra ehtoh roropa, enara rokene.

KĀTIKU
Saromão Eremiatopõpyry
Cântico dos Cânticos
Ekarotopo

Sero *Kātiku* eremiatoh tonõ mana nohpo netaryme, ezuhtoh nae roropa nohpo a.

Typty niome Ritonõpo ehtoh enetuputyry poko sero eremiatoh mana, juteu tõ ipytyme ahtao. Jezu Kyrixtu pytyme tokahmananõ ehtoh poko roropa sero eremiatoh nase. Naeroro sero eremiatoh ke oseahmäko mä toto, tyniokõme Jezu eahmäko roropa mä toto.

Sero pape ao

Eremiatoh apitorymano 1.1–2.7

Eremiatoh asakoromano 2.8–3.5

Eremiatoh oseruaono 3.6–5.1

Eremiatoh asakoropanemano 5.2–6.3

Eremiatoh omamemano 6.4–8.4

Eremiatoh omazūpona mano 8.5–14

¹ Sero nase Saromão eremiatoh imehxo exikety, imehnõ eremiatoh motye kurehxo exiketyme nase.

Eremiatoh osemazupu

Nohpo omiryne

² Ah ypohno typtapihpyryke!

Ypyno oehtoh uwa eukuru jehnahpyry motye kure mana.

³ Typoxine mase;

oesety etaryhtao ya moro typoxine oehtoh oehnõko ropa ya mana, josene-tupuhtoh aka.

Nohpo tõ emero, opyno exikehsaromepyra mä toto.

⁴ Kuaroko amaro! Eropa axiny!

Ytuisaryme exiko, mame kuaroko onyhtoh taka.

Imoihmākomo

Tuisa konõto, atäkyemäko ynanase opokoino,

eremiäko ynanase opoko, opyty pyno oexiryre poko,

amaro ehtoh kure mana yna a, eukuru jehnahpyry motye.

Naeroro, tuisa, emero opyno ynanase.

Nohpo

⁵ Nohpo tomo, Jerusarē pōkomo, xinukutumehme sã ypihpyry nase.

Yrome oryxime ase.

Xinukutumehme sã ywy, tapyi tõ sã ona tonorē po, kamisa tyhwyme exikety samo Saromão tapyi konõto tao.

⁶ Jenepyra ehtoko xinukutumehme sã jexiryre, tyahkase jexiryre xixi a.

Ypiry tõ yzehno toexiryre yrohmanohpoase toto uwa zoko tõ poko.

Morara exiryre osepyno exisaromepyra exiase.

⁷ Kaxiko ya, pihpi, otoko oeky tõ nahpāko mah, kaneru tomo?

Otoko na toto arõko mah toto oserematohme täxiahtao?

Kuuruko ytoytopyry jehtohme oupiryre poko imehnõ eky tõ rānakuroko.

Orutua

⁸ Zuario pyra awahtao, kuku, imehnõ nohpo tõ motye oryximehxo mase,

imehnō eky tō ekahmako onahpoty enetohme oeky tō poti tō nahpatohme,
toky tō pyno exiketō tapyī tō pūto.

⁹ Enekure potu mase, kuku, kawaru tō samo, Parao kahu aronanō samo.

¹⁰ Oēmyty enekure mana, oūsety maro, panasere maro.

Opymyry kure potu mana osenao maro, uuru risemy!

¹¹ Osenao rīko sytase okyryryme, uuru risē parata maro emeporyme.

Nohpo

¹² Ytuisary kohrame toehse ahtao upūtokoxy, typorohtoh po,
ixtaratu tyboxine exikety ke osa pehkāko nexiase.

¹³ Mokyro ypyno exikety tyboxine mira sã mana, aoseremaryhtao
ymanatyry tō po.

¹⁴ Ypyno exikety otyro ekuru sã mana ona po, uwa tō esao roropa Ketī po.

Orutua

¹⁵ Oryxime mase, kuku, opyno ase ipunaka!

Oryximehxo mase!

Utuku enuru sã oenuru mana, zemime mana.

Nohpo

¹⁶ Nuaseme mase, pihpi, opyno ase yronomyryme.

Yzamaro mase ipunaka!

Onahpoty potu kynyhtohme exīko mana.

¹⁷ Apupari moro kytapyī weweme exīko mana,
pinieiro tō kytapyī amotohme exīko mana.

2

¹ Ona ekurume ase Sarō po;

ririome ase jakanahmã po.

Orutua

² Ririo samo omoxino tō rãnao, moro sã mase, kuku, nohpo tō rãnao.

Nohpo

³ Masã zoko sã mase wewe tō rãnao itu htāo, moro sã mokyro mana ypyno
exikety, imehnō orutua kō rãnao.

Typorohse jahtao imaro tãkye ase ipunaka.

Ypyno aexiry anusasamã sã mana ya.

⁴ Jaroase ynororo oseahmatoh taka otuhtoh konōto pona.

Soutatu tō kamisã sã konōto tanỹse jupuhpyry epoe ynara tymerose: “Opyno
ase.”

⁵ Uwa epery asarahtyã enehko ynapyryme yjamihtanohpotohme ropa,
masã tō roropa enahtohme,

ynara exiryke apotũkehñōko ase opyno jehtoh ke.

⁶ Emary opozery wino jupuhpyry zopino mana,

japoiko mana tomary ke apotunuru wino.

⁷ Nohpo tomo, Jerusarē pōkomo, õmirykō etapoko kapau tō netaryme, kapau
nohpory tō netaryme roropa,

yna onerekohmara oehthōkōme tohrame yna ahtao oximaro.

Eremiatoh asakoromano

Nohpo

⁸ Omi etãko ase, ypyno exikety omiryryme.

Oehnōko mana axiny, ypy tō poe yhtōko mana,

somohmã poe pyhseky ãko,

tururume oehnōko ya.

⁹ Ypyno exikety kapau sã mana, kapau mūkuru samo.

Mose apuru moino ypyno exikety mana,

jarao osenuhmāko tapyi taka osenuhmatoh ae.

Tera kuroko jenēko mana,

¹⁰ Oturūko mā ypyno exikety ynetaryme.

Orutua

Osehko xiaro, ynymenekahpyry;

eropa ymaro opyno ase ipunaka.

¹¹ Kuenime ehtoh tonahse,

konopo toehkehse roropa,

¹² ona po emero ekutāko mana.

Eremiatoh toehse mana;

utuku tō osetāko mana tupito tō po.

¹³ Fiku tō epery exipitōko mana,

uwa zoko tō roropa eperytapitōko mana, typoxine mā kehko.

Owōko kuku, ŷpynu, oryxime exikety, eropa ty!

¹⁴ Tōtonēse mase utukuimo samo topu tō rānao, eutary aka osenepyra ehtohme.

Oēmyty enexi; ōmiry etaxi,

anudasame ōmiry ya mana,

oēmyty enekure roropa mana.

Oximōme exiketomo

¹⁵ Soesoe tō sapoine, soesoe poenomo, kynarykahpyry ryhmaryino, uwa zoko tō ekutaketomo.

Nohpo

¹⁶ Ypyno exikety pyno ase ynymenekahpyryme mana.

Inymenekahpyryme ase roropa.

Toky tō arōko mana, kaneru tomo, onahpoty pona ririo tō rānakuroko,

¹⁷ ēmehtoh pona, koko enahtoh pona.

ŷpynume exikety osehko ropa axiny, tururume kapau samo, kapau mūkuru sā roropa ppy tō Petea pona.

3

¹ Tohrame jahtao jynyhtoh po, kokoro rokē tykohmāse ahtao tōsenehse ywy ŷpynume exikety poko;

tupise ynororo ya repe,

yrome onenepyra tokurehse ywy.

² Mame towōse sā ywy,

ytoase sā pata poro porehme, osema tō ae, oximōtoho kuroko.

ŷpynume exikety zupiase;

zupiase repe, onenepyra tokurehse ywy.

³ Erase tomo a, pata enery poko toto ahtao, tonese ywy.

Ekaropoase eya xine: “ŷpynume exikety menetou?”

⁴ Mokaro turumekase ahtao ya, enease.

Tapoise sā ynororo ya.

Onurumekara ropa exiase,

mokyro arotohto ya aja tapyi taka, jenurutopōpyry taka.

⁵ Nohpo tomo, Jerusarē pōkomo, ōmiryko etapoko kapau tō netaryme,

kapau nohpory tō netaryme roropa,

yna onerekohmara oehtohkōme tohrame yna ahtao oximaro.

Eremiatoh Oseruaono

Nohpo

⁶ Onoky mokyro oehnōko nae ona tonorē poe?

Orexīto sã mana, typoxine mira ke, ixtaratu ke roropa,
emero rokē ixtaratu tokamose exikety osepekahketō nekamory samo?

⁷ Eneko ke! Saromão kahu oehnōko mana,

60me soutatu tō maro kurehxo exiketomo Izyraeume exiketomo, tuisa
konōto ewomananomo.

⁸ Mokaro emero emese kure mã toto osetapary poko tapema ke,
tamorepase ynaroro osetapary poko.

Typyreke roropa mã toto tōsewomatohkōme koko ahtao, zehnotokō winoino.

⁹ Tuisa apō kurã tyripose tuisa Saromão a, wewe kurã ke, tykahu ao.

¹⁰ Xikihme exiketō moro ao tapuhse eya parata ke;

tyripose kamisa kurã ke te, uuru ke tompore exikety samo.

Apō moro ao kamisa risē mã arazumano tyrise tomeseke sã nohpo tō
Jerusarē pōkomo a.

¹¹ Nohpo tō Xião pōkomo, osehtoko tuisa enese!

Tuisa Šaromão typarimãke zupuhpyry po, jē nekarohpyry eya ipytatoh po,
atãkyematoh po.

4

Orutua

¹ Enekure mase, kuku, jenuru zamaro mase!

Oryxime mase ipunaka!

Oenuru tō zemime mã kehko ypyno oehtoh ke kamisa mykae!

Ōšety mirimirime potu mana, poti tē imoihmãkō samo,

toto yhtoryhtao ypy tō poe Kireate po.

² Ozery karimutume mana, kaneru tō samo ihpoty tysahkase ahtao,
ikurikasenãme toto ahtao.

Moroto emero tosao mã toto,

kure potu mã toto.

³ Opotapihpyry kamirarame mana,

ōtary enekure mana,

oēmyty roropa kamirarame mana,

zemime mana kamisa notao.

⁴ Opymyry enekure mana, tuisa Tawi namohpyry kaetokohxo exikety samo,

amiamime mana. Oesenao miume osewomatoh tyhwyme mana,

soutatu tō jamihmãkō mōkomory sã osetaparyhtao.

⁵ Amanatryr asakoro kapau poenō kamarame exiketō sã mana,

aotukurukohtao onahpoty ekuru tō rãnao.

⁶ Ytōko ase ypy mira pona, ypy ixtaratu tō pona,

ēmeypyra ro ahtao saereme ehtoh exipitoryhtao.

⁷ Oryxime mase, kuku, jenuru zamaro mase!

Enekure mase ipunaka!

⁸ Eropa ymaro, kuku, ypytyme exikety, ypy tō Ripano poe.

Oyhtoko ymaro ypy Amana poe, ypy Senia poe, ypy Heremō poe roropa.

Moroto reão tō esary kaikuxi tamuru tō esary roropa.

⁹ Kuku, opyno ase ipunaka, toiro jeneryhtao oya

okyryry osenao tonese ahtao ya jeano tomatonanohse oya,

opyno toehse ywy yronymyryme.

¹⁰ Kure kuhse ya ypyno oehtoh mana, kuku, ynmenekahpyry ypytyme!

Ypyno oexiry kurehxo mana eukuru jehnahpyry motye.

Typoxine oehtoh kurehxo mana, imepỹ ixtaratu motye.

¹¹ Opotapihpyry anusasame mana ano zeni samo.
Onuru mana suhsu maro ano zeni zoximahpyry samo.
Oupony typoxine mana ypy Ripano typoxine ehtoh samo.

¹² Kuku, tupito arykahpyry sā mase,
tuna kurā enatyry maro apuruhpyry sā roropa mase.

¹³ Moroto otupi po sā otyro kure ahtāko mana;
kure eperytāko roropa mana romā tōkehko, hena te, naratu roropa,

¹⁴ asaparāo nae, kanera te, jasmī ezuezumano,
emero rokē typoxine exiketomo, ixtaratu maro, mira te, aroe te, imehnō
otyro roropa typoxine exiketomo.

¹⁵ Tuna enatyryme mase utupi po, tuna kurano, iporiryryme tururume yhtōko
ypy Ripano poe.

Nohpo

¹⁶ Owōko tyryrykane inikahpozakoxi!
Osehko tyryrykane ikurenae!

Tyryry kaxiko utupi pona typoxine osa ehtohme porehme.

Ah ypyno exikety noehno tutupi pona, epery kurā menekatohme, ty-
napyryme, enahtohme tyya.

5

Orutua

¹ Ytoase utupi pona, kuku, ypytyme exikety.

Mira apoiko ase imehnō otyro typoxine exiketō maro;
ano zeni ēnōko ase, jokuru, uwa eukuru jehnahpyry roropa, suhsu maro.

Nohpo tomo

Otuhtokose osepyno exiketomo.

Eukuru ētokose, oetýttoh pona osepyno ehtoh ke.

Eremiatoh asakoropane

Nohpo

² Nyhnōko exiase, yrome ukurohtaotypakase exiase.

Mame ypyno exikety omiry etase ykohmāko omōtoh po.

Orutua

⁴ Omōxi, kuku, ypytyme exikety, opyno ase utuku pitiko, atapuropyra exikety.

Jupuhpyry tahxikure nase konopo ke,
jūsety roropa tahxikure mana konopo ke.

Nohpo

³ Yrome tupoke pyra ase, touse ya.

Upo amururu se ropa hma ya?

Upupuru tō roropa tukurikase ya.

Oty katohme ixikuromāko ropa ywy?

⁴ Tomary tyrise omōtoh pokona ypyno exikety a,
atākyemāko exiase moe pyra toehse ynororo exiryke.

⁵ Towōse ywy etapuruhmakatohme, ypyno exikety omōtohme.

Jemary tahpase mira ke, jemahxikyry roropa,
omōtoh epuru apoiase etapuruhmakatohme.

⁶ Mame omōtoh etapuruhmakase ypyno exikety omōtohme repe,
yrome pake toytose ropa ynororo.

Aomiry etary se exiase yronomyryme!

Upiase repe, onenepyra exiase;
ykohmase, yrome jēzuhpyra nexiase.

⁷ Pata erase tō jenease;

typipohse ywy eya xine,
totatotapase roropa ywy eya xine;
jupō tupuxihkase apuru erase tomo a.

⁸Ynara āko ase oya xine, nohpo tomo, Jerusarē pōkomo:
mokyro pyno jexiryke eneryhtao oya xine kaxitoko eya:
apotūkehñōko ase ipyno jehtoh ke ipunaka.

Nohpo tomo

⁹Omoro, oryximehxo exikety, imehnō nohpo tō motye, yna zuruko:
opyno exikety imehnō motye kure nae?
Oty nae ynororo imehnō nohpo pyno exiketō motye kurehxo aehtohme?
Oty pokoino yna omiry etapōko mah moro samo oya?

Nohpo

¹⁰⁻¹¹Orutua kō 10 miumākō ahtao, mokyro, ypyno exikety enekurehxo
mana,

jamihmehxo exikety me roropa mana.

Ēmyty enekure mana ipunaka, nuaseme potu.

Zūsety mosa mana,

mirimirime potu mana, xinukutume roropa titiko arokyry samo.

¹²Enuru utukuimo enuru sã mana iporiry ehpio exikety samo,
utukuimo karimutume suhsu samo,
epÿko ynororo opotunety ehpio.

¹³Ēmyty enekure mana, tupito po otyro typoxine exiketō arykahpyry samo.
Ipotapihpyry ririo sã mana,
aomiry kure mana ixtaratu samo.

¹⁴Emary tō kure rokē mã tyrise,
omahtao emeporyme uuru risē joia tō samo.
Zoko kure mana maafim tykorokase exikety samo,
sapira tō risē emeporyme.

¹⁵Jaxiry maamore risē sã mana xikihme, tapō po uuru risē kurā po.
Ypyno exikety ppy tō sã mana Ripano po, enekure apupari mosahxo aexityã
samo.

¹⁶Anusasame mana ĩtapihpyry potyry ya,
emero ipoko yzamaro mana.

Moro sã ypyno exikety mana, moro sã yniome exikety, nohpo tō Jerusarē
pōkomo.

6

Nohpo tomo

¹Omoro, oryximehxo exikety, imehnō nohpo tō motye, yna ezuhko:
aza nytono opyno exikety?

Otoko esemary nae?

Ākorehmāko ynanase mokyro enetohme ropo oya.

Nohpo

²Ypyno exikety tyhtose tutupi pona, tynarykatyã enese, otyro typoxine
exikety.

Toky tō kaneru tō nahpāko mana tutupi po,
ekuru tō, ririo tō apoīko roropa mana.

³Ypyno exikety nypynume ase, jepeme roropa mã ynororo.

Toky tō kaneru arōko mana onahpoty pona toto nahpatohme, ririo tō
rānakuroko.

*Eremiatoh omame exikety**Orutua*

⁴ Kuku, opyno ase, oryxime mase, enekure mase pata Jerusarē samo, kure ehtoh enetupuhpotohme mase pata Tiriza samo,

osenuruhkatohme sã roropa mase moro pata tō asakoro ehtoh samo.

⁵ Jenepyra exiko, kuku, typoremākase ywy oenuru tomo a.

Oūsety mirimirime potu mana, poti tō tuhkākō samo, mokaro yhtoryhtao ypy Kireate poe.

⁶ Ozery karimutume mana, kaneru hpoty samo tysahkase ahtao, ikurikahpyry samo.

Moroto emero tosao mana, kure potu mana.

⁷ Oēmyty kamirarame mana,

zemime mana kamisã notao.

⁸ Imep̄y pyra mana isã exikety sero nono po.

60me tuisa tō pyxiã ahtao, 80me imehnō nohpo tō kurã maro,

oryximākō ikuhp̄yme exiketō maro!

⁹ Yrome toiro rokē pyno ase, atapuropyra exikety, utukuimo samo.

Jē ēxiryne m̄a toirono,

nupunato jeny a mana.

Imehnō nohpo tō emero ynymenekahpyry eneryke tyya xine: “tākye mana,” ekarōko m̄a toto.

Tuisa tō pyxiamo, imehnō nohpo tō kurã roropa mokyro eahm̄ako m̄a toto.

Ynara āko:

¹⁰ “Onoky mose ro ēmep̄yry ehtoh samo,

oryximeh̄xo exikety nuno samo,

zemime exikety, xixi samo,

enekure moro asakoro zemime exiketō samo xirikuato tō maro kapu poko?”

¹¹ Yhtoase utupi pona amētoeira tō esaka,

otyro tō enese jakanahm̄a po uwa zoko tō ekutary enese roropa,

wewe tō, romāzeira tō ekutary enese roropa.

¹² Tykytyky tykamexipose ywy oya.

Ose jexiryke rowohpe sã tyripose ywy oya, kahu arone sã etonatoh taka toytory se toehtoh samo.

Nohpo tomo

¹³ Osehko ropa, osehko ropa, suramita.

Osehko ropa; awary enery se ynanase.

Nohpo

Oty katoh jenery se hmatou

pytatoh watoh poko tuhkākō neneryme?

7*Orutua*

¹ Tuisa ēxirymano! Enekure opupuru mana, asātajã tamuruse ahtao!

Āxiry te, awātykyry roropa joia sã mana, aputyhpyry samo emese kure exikety a.

² Oponuru eukuru ē pitiko sã mana,

moro ao eukuru enahpyra mana.

Awakuru tiriiku myhtoh sã roropa mana, tapuruse ekuru, ririo tō ke zomye.

³ Kapau poenō asakorō exiketō sã amanatyry mana, kamarame aenurutyã samo.

⁴ Opymyry tapyi kaetokohxo exikety sã mana, maafim risẽ samo.
Oenuru tõ tuna pëkamã sã mã kehko pata Hexipõ po, moro pata imehxo
exikety omõtoh pũto.

Oeunary nupunato mana, tapyi kaetokohxo exikety sã Ripano po.
Moro poe pata Tamaxiku osenëko mana.

⁵ Oupuhpyry jũme tanỹse mana, ypy Karameru samo.

Oũsety kamisa kurã sã mana.

Moro kure ehtoh eneryke tuisa a tymyhse sã exĩko mana, anamotome samo.

⁶ Oryxime mase, kuku, enekure mase.

Yzamaro mase ipunaka, tãkye ase amaro jahtao!

⁷ Enekure mase, kuku, airiki mosa exikety samo,
amanatyry asakorõ epery tamara tõ oxikone aexityã sã mana.

⁸ Onuhnõko ase moro airiki pokona moro epery pohtohme.

Amanatyry uwa epery sã mana ya.

Õtary ixtaratu sã mana masã samo.

⁹ Opotapihpyry uwa eukuru jehnahpyry sã mana ya, anusasame potu.

Nohpo

Morara ahtao ah moro eukuru jehnahpyry ãno ypyno exikety.

Ah moro eukuru rino týtaka, tyzery tõ pona roropa.

¹⁰ Ypyno exikety nymenekahpyryme ase,
yse mã ynororo.

¹¹ Eropa, ypyno exikety, eropa tupito pona;
ẽmehnõko sytase uwa zoko tõ rãnao.

¹² Owõnõko sytase pakeimo, uwa zoko tõ enese.

Otarame exipitõko mana.

Otarame ekutapitõko mana, imehnõ wewe tõ roropa.

Otarame romãzeira tõ ekutãko mana.

Moroto opyno jehtoh ekarõko ase oya.

¹³ Mãtarakora tõ typoxine mana.

Imepỹ epery tõ emero nae kytapyĩ omõtoh tao.

Ypyno exikety, epery tõ tukurãkase ya anapyryme, emero rokẽ epery exisenã
tomo, asarahtyã roropa.

8

¹ Kure exiry ypiryme awahtao, aja a tysuhsuru ke tohpase awahtao!

Morarame tõseporyse kuahtao osema tao, epohnõko sexiry, mame imehnõ
oty kara exiry.

² Kuarory aja tapyĩ taka, moroto ahtao kuamorepary.

Eukuru kurã ekarory oya, uwa eukuru jehnahpyry, romã risẽ roropa
õkurume.

³ Emary opozery wino jupuhpyry zopino exĩko mana,

japoĩko mana tomary ke ãpotunuru wino.

⁴ Nohpo tomo, Jerusarẽ põkomo, õmirykõ etapoko yna a onerekohmara
oehthkõme tohrame yna ahtao oximaro.

Eremiatoh 6mano

Nohpo tomo

⁵ Onoky mokyro oehnõko ona poe, ipyno exikety maro,
oximaro ytoytõko mã toto?

Nohpo

Moroto masã wewe zopino kuẽpakase, oenurutopõpyry po.

Moroto asa a tonurumase mexiase.

⁶ Jesety rokē imeroko okurohtao, imehnō pyno pyra exiko.

Ywy ro rokē apoiko āpory tō ke, imehnō pyra.

Opyno jehtoh jamihme mana orihtoh samo.

Amaro se jehtoh joorikyry zuno jehtoh motye mana.

Apoto zukary sā mana,

mame jahkāko mana apoto konōto samo.

⁷ Opyno jehtoh onezehkasaromepyra tuna mana.

Tuna zueme ahtao ro onerymapōsaromepyra mana.

Ipyno ehtoh epekatyry se ahno ahtao tineru ke, uuru tōkehko ke, toiparo rokē exiry.

“Moky kahpyry,” āko rokē mana ipoko.

Nohpo piry tomo

⁸ Tooryxike ynanase tymanahke pitiko rokene.

Otara āko ynanae nuasemā tooehse ahtao yna oryxiry ekaropose ipyno toehtohme?

Orutua poko exipitopyra mana.

Towomatoh se ro mana.

⁹ Apurume sā ynororo ahtao ewomāko ynanase tapyi kaetokohxo exikety ke, parata risē ke.

Omōtohme sā ynororo ahtao, wewe apupari ke apuru rīko ynanase ewomatohme.

Nohpo

¹⁰ Apurume ase, ymanatyry tō tapyi kaetokohxo exiketō sā mana.

Ypyno exikety zuaro mana:

imaro jahtao tākye ase, torētyke pyra ipunaka.

¹¹ Saromāo tutupike nexiase, uwa zoko tomo, Paau-Hamō po.

Erohketō ipoko tymenekase eya.

Toiro erohkety miime parata ke topehmase eya.

¹² Saromāo, osehko otinerū miime parata apoise.

Erohketomo, osehtoko otinerū 200me parata apoitoko oerohtamitukōme.

Yrome ywy tutupike roropa ase; uwa zoko tarykase ya, ywy ro rokē ypene-tatoh rīko ase ipoko!

Orutua

¹³ Kuku ŷpynu, ōmiry etary se mā jepe tomo.

Ywy roropa ōmiry etary se ase ynarykahpyry po.

Nohpo

¹⁴ Osehko axiny ypyno exikety, tururume kapau samo, kapau mūkuru tō samo pyhseky āko ypy po, typoxine exiketō po. Enara rokene.

IZAJA

Isaiás

Ekarotopo

Izaja urutōme kynexine Izyraeu tō rānao jeimamyry 742 poe jeimamyry 687 pona oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Turuse ynororo Ritonōpo, Izyraeu Esē jamihmehxo ehtoh poko. Emero motye mana, kure kuhse roropa mana:

1. Izaja 1-39 ekarōko Juta tō ehtopōpyry poko, Axiria iporemākaporykō se ahtao. Juta tō turuse eya: iirypyryme toto ehtoh poko Ritonōpo omipona pyra, Tosēkōme onenetupuhpyra toto ehtoh poko. Popyra ehtoh oehnōko mana, naeroro eramatoko ropa, zae ehtoh poko ehtohme ropa, imehnō onenekunohpyra ehtoko. Imeipo Tawi pary tuisame kurā exīko mana.

2. Izaja 40-55 ekarōko Izyraeu tō typoremākase toto ahtao, tarose toto ahtao inonorykō poe Papironia pona. Morara ahtao Izyraeu tō turuse eya toto myhpokary ropa poko, toto arory ropa poko Ritonōpo a Izyraeu nonory pona ropa aosesaritohkōme ropa. Typoetory tō poko osetupuhnōko Ritonōpo mana, kure ehtoh aropotohme mokaro ae imehnō nonory pōkomo a, emero porehme.

3. Izaja 56-66 omi kurā ekarōko mokaro a aytotyamo Papironia poe Jerusarē pona ropa. Toto zurūko ajohpe pyra toto ehtohme, zae ehtoh poko toto ehtohme, ěmepyry 7mā po oserematohme oturutohme Ritonōpo a, eahmatohme roropa. Toerohpitose Jezu ahtao Izaja 61.1-2 tonepose typoko osetupuhpotohme.

Sero pape ao

Enaroximatoh, omi kurano 1.1–12.6

Nono tō pōkō wānohtopo 13.1–23.18

Sero nono pōkō apiakary 24.1–27.13

Enaroximary ro, omi kurano 28.1–35.10

Ezekia, axirio tō maro 36.1–39.8

Omi kurā etapory 40.1–55.13

Enaroximatoh, omi kurano 56.1–66.24

¹ Sero omi Ritonōpo nekarohpyryme mana Juta tō poko, pata Jerusarē pōkō poko roropa. Morohne tokarose Izaja a Amoxi mūkuru, tuisame Uzia ahtao, Jotāo tuisame ahtao, Akaze tuisame ahtao, Ezekia tuisame ahtao roropa Juta po.

Typoetory tō zupokatopōpyry Ritonōpo a

² Etatoko ke, kapu tō pōkomo, nono pōkō roropa! Ynara āko Ritonōpo Oesēkō mana: “Ypoenō tuātanohpose ya, ipyno xine exiase repe, yrome jurumekāko mā tofo.

³ Pui tō tosēkō waro mana, jumētu tō tosē nekarory esary waro roropa mā kehko tynapyrykō esaryme, yrome ypoetory tō tuaro pyra mā toto; Izyraeu tō onenetupuhpyra mā toto.”

⁴ Tee! Ahno popyra rokē mā mokaro, pehme tyrypyhpyke mā toto! Emero zae pyra ehtoh poko exiketōme mā toto. Ritonōpo turumekase eya xine, Ritonōpo kurano, Izyraeu tō Esemu. Toeramase toto Ritonōpo winoino.

⁵ Oty katoth oopyrykō poko ro matou? Awānopyrykō se ro matothu? Oupuhpyrykō orukoimo hpe rokē mana opipohtopōpyry komo. Typoremāse matose tākye pyra, kure pyra ipunaka.

6 Oupuhpyrykō poe opupurukō pona tynyrohpase matose, opūkō totatopase exiryke, orukoimo hpe roropa, yrome onukurikapopyra mexiatose onepinohpopyra roropa oriu ke mexiatose.

7 Ononorykō typōke pyra mana, apatarykō tyahkase kehko apoto ke. Onenerykōme ononorykō tykararahse imehnō nonory pōkomo a. Oesarykō tonahkase imehnō nonory pōkomo a.

8 Jerusarē rokē tōxinamase toiroro, tāto sã rokene erase esaryme uwa arykahpyry rãnao ehtoh samo, tapyi pitiko sã roropa pepino arykahpyry rãnao, pata sã roropa tapuruse ahtao zehnotokomo a.

9 Toitoino Jerusarē pōkomo onypynanohpyra Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ahtao, pake tonahkase kymarokō exiry Sotoma pōkō saaro, Komora pōkō enahkatopōpyry sã roropa.

10 Jerusarē tuisary tomo, etatoko pahne Ritonōpo nekarory oya xine! Pata pōkomo, otato ehtoko Ritonōpo namorepatoh poko oya xine!

11 Ynara āko mana: “Onekarorykō tyahkasē se pyra toehse ywy. Tuesapare sã ase onekarorykō ke, oekykō kasery ke te, kaneru te, poti tō roropa tyahkase apoto apō po. Typenekehse ywy oekykō munuru poko, pui mūkuru tomo; kaneru tomo te, poti tō roropa se pyra toehse ywy.

12 Onoky omi poe mokarohne enehnōko matou Ytapyi taka oepyyrkohtao jeahmase? Onoky omi poe xiaksiake ytoytōko matou Ytapyi zarã tao?

13 Toiparo rokē onekarorykō enehnōko matose jahkatohme ya; ixtaratu zahkary yzamaro pyra mana. Oseahmãko matose otuhtoh konōto Nuno Kasenato po ahtao te, oserematoh po ahtao roropa te, imehnō oximōtoh ahtao roropa jeahmaryme repe. Yrome morohne jetũ sã ya mana, oneanah-topyry ase oorypyrykō onurumekara oexirykōke.

14 Ōtuhtoh konōto Nuno Kasenato po ahtao, imehnō oximōtoh po roropa jeahmatohme yzamaro pyra mã ipunaka; typenekehse ywy morohne enery poko.

15 “Oemarykō anymyryhtao oya xine ōtururutohkōme ya jenuru apurũko ase oenepyra xine jehtohme. Itamurume ōtururukohtao ya onetara exiko ase, nuriame oemarykō exiryke imehnō etaparyke oya xine.

16 Osemahtoko, epytoko! Azahkuru oehtohkō enery se pyra ase. Popyra ehtoh poko pyra ehtoko,

17 atamorepatoko zae ehtoh riry poko, zae rokē tyrithome. Zae rokē ehtoko imehnō marō, imehnō akorehmatoko tyrohmanohpose toto ahtao, poetōpo tō ewomatoko, pytỹpo tō roropa ewomatoko.”

18 Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana: “Osehtoko xiaro, soturutone sero poko. Oupyyrykō ke tonohse sã matose tahpireme, xinukutumehme sã xikuxikumã samo. Yrome okurikatorykō ase, karimutume exiko ropa matose mauru samo, karimutume kaneru hpoty samo.

19 Yme awahtao xine, jomipona roropa awahtao xine kure otuhnōko matose, tỹkyryneke oexirykōke.

20 Yrome jurumekaryhtao oya xine, jomiry omipona pyra roropa awahtao xine orihnōko matose ōsetaparykō poko. Ywy, Oesēkomo, oturunno.”

Toto pynanohtopo, toto wãnohtoh roropa

21 Jerusarē pōkō Ritonōpo omipona anamonohpyra toh nexiase repe, yrome seromaroro imeimehnō poko exikety sã imehnō neponãmary poko mã toto. Zae ehtoh poko exiketō ke pehme pata nexiase repe, yrome seromaroro imehnō etapananōme rokē tōxinamase.

22 Jerusarē, parata kurã sã mexiase repe, yrome seromaroro typahsēme mase; uwa eukuru jehnahpyry kurã sã mexiase, yrome seromaroro tuna zoximahpyry sã mase.

²³ Otuisarykō ewokananōme mā toto, omato tō epeme mā toto. Tineru apoiko mā toto zae pyra toehtohkō epehpyryme. Poetōpo tō onewomara mā toto, pytyōpo tō omiry onetara mā toto towomarykō se toto ahtao.

²⁴ Naeroro etatoko pahne Ritonōpo Oesēkō omiry, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety Izyraeu tō ewomaneme. Ynara āko mā ynororo typoetory tomo a: “Awānohtorŷko ase, jepetōkara; yzehnotokō etapāko ase.

²⁵ Tyekītapāse jexiryke awānohtorŷko ase kure rokē oehtohkōme, metau kurākary sã apoto ke, oorypyrykō korokāko ase emero porehme.

²⁶ Tuisa tō ekarōko ase oya xine apiakane tō roropa pake ehtopōpyry samo. Mame Jerusarē esehpāko mā toto Pata Zae Exiketō Esaryme, Ritonōpo Omipona Anamonohpyra Ēxiketō Pataryme, enara.”

²⁷ Zae Exiketyme Ritonōpo exiryke Jerusarē pōkō pynanohnōko mana, tyrypyrykō rumekananō maro emero.

²⁸ Yrome Aomiry omipona pyra exiketō enahkāko Ritonōpo mana, tyrypyry poko exiketō maro, Tosēkō Ritonōpo rumekananō maro.

²⁹ Emynyh māko matose wewe konōto tō karawario tōkehko eahmatopōpyry pokoino oya xine; anarykatyā pokoino roropa, oneahmahpyrykōme.

³⁰ Wewe orihkety sã exīko matose, zary aremānōko kehko, ahno narykahpyry sã roropa tuna peneryke toorihse otyro ahtao.

³¹ Jamihme exiketō onahpoty tonorē sã exīko mā toto. Inyrihpyrykō xihpyrymāke osenahkāko mā toto, apoto ke samo, apoto ezhkane pyra ahtao.

2

Tuisame Ritonōpo Kuesēkō ehtoh poko (Mikeja 4.1-3)

¹ Sero omi Ritonōpo nekarohpyry Izaja a, Amoxi mūkuru, Juta poko, Jerusarē poko roropa:

² Imeīpo, moro ppy Ritonōpo Tapyī esary kaehxo exīko mana, imehnō ppy tō kae ehtoh motye, emero porehme. Mame morotona iporiry sã ytōko ahno, imehnō nonory pōkomo, imehnō nonory poe emero porehme.

³ Ynara āko mā toto: “Ehmaropa onuhse Ritonōpo esary pona, ehmaropa Ritonōpo Tapyī taka, Izyraeu tō Ēsemy a. Kuamorepatorŷko mana zae ehtoh poko kuehtohkōme, inyriphopyry omipona exīko sytatose. Ynara exiryke, kuamorepanekō Ritonōpo poko Jerusarē poe oehnōko mana; ppy Xiāo poe typoetory tō zurūko mana.”

⁴ Emero nono pōkō apiakaneme exīko Ritonōpo mana. Atae pyra ahno ahtao zae ehtoh ekarōko mā ynororo eya xine. Mame typyrekō tyromāko mā toto tupito nonory ahkatohme te, tywaratākō myakamāko mā toto tiriiku sahkatohme. Jūme osetapara exīko imehnō nonory pōkō mana. Etonatoh pyre onyripyra ropa exīko mā toto.

⁵ Osehtoko, Jako pakomotyamo, ehmaropa osema ae ytoketō samo saerekatoh ae, zae ehtoh poko sehtone Kuesēkō nekarohpyry omipona.

Ritonōpo Ēmepyyry

⁶ Ritonōpo, opoetory tō turumekase oya, Jako pakomotyamo. Pirixteu tō pyaxi tō poenohnōko mā toto, oturuketō roropa xixi tūtatoh wino. Imehnō nonory pōkō nyripy poenohnōko opoetory tō mana.

⁷ Izyraeu tō nonory po itamurume parata nae uuru roropa. Tymōkomoke mā toto ikuhpŷme samo. Tykahuke roropa mā toto ikuhpŷme etonatohme, kawaru tō roropa.

8 Yrome ineponāmarykō tuhke nae roropa inonorykō po, ahno nyrytyā eahmatohme! Opoetory tō tosekumuru po porohnōko mā toto mokaro ēpataka; tynrytyākō eahmāko mā toto.

9 Māpyra iiryppypopākahpyryme exīko mā toto emero, ehxirōko roropa mā toto. Ritonōpo, mokaro ryppyry onykorokara exiko!

10 Tōtonētohkō zupīko mā toto oramā aka topu tō ao ypy tō rānao, nono ahkāko roropa mā toto, tyzehno xine Ritonōpo ehtoh winoino toepatohkōme repe, Kuesēkō saerekatoh winoino roropa!

11 Imeīpo epyrypaketō epyrypakehnōko mā toto. Imehnō motye kure osekaroketō imehnō poetoryme sā exīko; morara ahtao Ritonōpo Kuesēkō rokē eahmāko mā toto tuisamehxo aexiryke.

12 Moro ēmepyry toehse ahtao tuisamākō emero poremākapōko Kuesēkō Jamihmehxo Exikety mana, epyrypaketō poremākapōko mana, imehnō motye tuisamehxo toexirykō se exiketō maro.

13 Apupari tō kaetokohxo exiketō Ripano po enahkapōko mana, wewe karawario tō maro emero Pasā nonory po.

14 Ypy tō kaetokohxo exiketō isahmāko mana somohmā kae hkopyra exiketō maro.

15 Tapyi tō kaetokohxo exiketō pahnōko mana apuru tō jamihme exiketō roropa.

16 Wapu tō konōto nerymapōko mana kanawa tō kurā potu roropa.

17 Moro ēmepyry toehse ahtao epyrypaketō tyeporemasēme exīko, imehnō motye kure osekaroketō imehnō namotome sā exīko; Kuesēkō rokē tuisamehxo Exikety toahmasēme exīko,

18 ahno neponāmary tō tonahkasēme exīko mana ipunaka.

19 Tōtonētohkō zupīko ahno mā toto oramā aka topu tō ao ypy tō rānao, nono ahkāko roropa mā toto, tyzehno xine Ritonōpo ehtoh winoino toepatohkōme repe, Kuesēkō saerekatoh winoino roropa, aepyryhtao sero nono tykytyky kamexipotohme.

20 Moro ēmepyry toehse ahtao tyneponāmarykō parata risemy te, uuru risē roropa, tynryhpyrykō eahmatohme, apoīko mā toto ipahtohme inomotohme mūpo tō kyryryme, rere tō kyryrymē roropa.

21 Mame Ritonōpo Kuesēkō toehse ahtao sero nono tykytyky kamexipotohme, tōtonētohkō zupīko ahno mā toto oramā aka topu tō ao ypy tō rānao, nono ahkāko roropa mā toto, tyzehno xine Ritonōpo ehtoh winoino toepatohkōme repe, Kuesēkō saerekatoh winoino roropa!

22 Ahno onenetupuhpyra ehtoko oewomanekōme orihketyme rokē toto exiryke. Otyme kure mokaro nae?

3

Jerusarē wānopryr poko

1 Enetoko ke! Ynara tyrīko Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety mana: Jerusarē poe, Juta poe roropa tonahsē puxihkāko mana, emero tykyrysā tōkehko; wyi pyra exīko mana, tuna pyra roropa.

2 Ahno imehxo exiketō arōko roropa mana, orēpyra exiketomo, soutatu tō maro, apiakane tomo, urutō komo, pyaxiamo, tamuximākomo,

3 soutatu tō tuisary tomo, pata esamo roropa, kowenu poko erohketomo te, amorepananomo, emero joroko jamitunuru ke tyriry kuhnanomo, enara.

4 Poetohti tō menekāko Ritonōpo mana kowenume toto ehtohme, ahno tuisaryme; kowenu jamitunuru ekarōko mana poetohti tomo a.

⁵ Imehnō rohmanohpōko mā toto emero; orutua kō rohmanohpōko imehnō mana. Imehnō katonō rohmanohpōko imepŷ mana. Tamuhpomākō rohmanohpōko nuasemākomo te, kurākō rohmanohpōko putupyra exiketō mana roropa.

⁶ Mame turui apoīko ahno mana tumy tapyī tao ynara katohme: “Tupoke mase; tuisame exiko yna esēme, sero ypy ohpahsā tuisaryme!”

⁷ Yrome moro toehse ahtao ynara ezuhnōko mā ynororo: “Ywy ākorehmasaromepyra ase. Tonahsē pyra ase ytapyī tao, upo pyra ase roropa. Otuisarykōme jyripyra exiko,” āko mana.

⁸ Jerusarē tonahkasēme exīko, Juta nonory patāpome exīko mana. Aomirykō ke, inyripykō ke roropa Ritonōpo epemetōkara toehto ekarōko mā toto, tyzehno xine Tosēkō ripōko mā toto.

⁹ Oxisā imehnō onyripyra mā toto; moro poko zae pyra mā toto. Jarao zae pyra toehto kō poko mā toto Sotoma pōkō ehtopōpyra samo; otonēpyra mā toto iiryppyryme ehtoh poko toto ahtao. Tuānohsēme exīko mā toto, popyra toto ehtopōpyra ehepyry apoīko mā toto.

¹⁰ Zae ehtoh poko exiketō tākye exīko mā toto, kure ehtoh exīko roropa eya xine mana. Toerohtopōpyrykō ehepyry apoiryke eya xine atākyemāko mā toto.

¹¹ Yrome popyra ehtoh poko exiketō tākye pyra exīko mā toto, popyra ehtoh oehnōko eya xine mana; popyra toto nyriyā imehno a tyrisēme exīko eya xine mana.

¹² Ypoetory tō rohmanohpōko poetohti tō mana. Nohpo tō kowenume exīko mā toto.

Ypoetory tomo, otuisary tō oenekunohtorŷko mā toto, aarotorŷko mā toto zae ehtoh poko pyra oehto kōme.

Typoetory tō apiakary Ritonōpo a

¹³ Ritonōpo Kuesēkō zae ehtoh ekarasasaka mana; typoetory tō apiakāko mana.

¹⁴ Typoetory tō tuisary tō hxirōko mana. Ynara āko eya xine mana: “Izyraeu tō tonahkase oya xine, ynarykahpyry uwa zoko tomo! Atapyīkō pehme mā kehko tymōkomokākara kyryrŷpyry tapoise oya xine exiryke.

¹⁵ Zae pyra matose ypoetory tō ryhmaryhtao oya xine tymōkomokākara rohmanohporyhtao oya xine.” Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, ourutorŷko ase.

Nohpo tō Jerusarē po enaroximary

¹⁶ Ynara āko Ritonōpo Oesēkō mana: “Enetoko ke, Jerusarē pōkō nohpo tō tyoko xine rokē osenetupuhnōko mā toto. Imehnō motye imehxo osekarōko mā toto. Epyrypāko mā toto. Imehnō enēko mā toto enekunohtohme rokene. Ytoyōko mā toto waketō samo xirixiri āko ipyrakūtykomo imehno a enepotohme.

¹⁷ Morara exiryke toto wānohnōko ase, zūsetykō sahkapōko ase tūsehke pyra inomōko ase, merehkusasame.”

¹⁸ Moro ēmepyry toehse ahtao Jerusarē nohpory tō wino ikyryrykō kurā emeporymākō emero puxihkāko Ritonōpo mana: pyrahtokotoko kyryry te, zupuhpyrykō emepory tomo te, osenao tomo te,

¹⁹ panasere tomo te, omekumy tomo, enara. Ēmyty apuru kurā puxihkāko mana,

²⁰ xapeu tomo te, pyraku emeporymākō te, apory emeporymākomo. Ty-poxinemy kutehi ao puxihkāko mana, kure ehtoh ripotoh tonomo te,

²¹ omahtao tomo emary poko te, ounasere tomo roropa,

²² zupō kurā oseahmatohme te, mātō tomo te, xare tomo te, tineru ē tomo roropa,

²³ upo osenepotoh tonomo te, kamisa mauru panō risē kurā te, turupāte tomo te, mātiria tomo, enara.

²⁴ Mame ixtaratu pyra toexirykōke tyhnoke exīko mā toto. Zamareary pyra exīko mā toto, otuato eary ke tupō myhnōko mā toto. Tūsehke kurā ke pyra exīko mā toto; merehkusasame exīko mā toto. Upo kurā ao pyra exīko mā toto; yrome upo kamisa topuxiximā risē amurūko mā toto. Oryxime toto ehtopōpyry enery xihpyryme exīko ehxirotōh ke.

²⁵ Orutua kō Jerusarē pōkō totapasēme exīko mana, etonatoh po; jamihme-hxo exiketō roropa orihnōko mā toto.

²⁶ Pata Jerusarē pōkō aorihtyā hnamōko mā toto. Nohpo sã xitāko mā toto, typorohse nono po, tynio hnamone sã toiroro.

4

¹ Morara ahtao orutua apoīko nohpo tomo 7mākomo. Ynara āko mā toto: “Yna napyry epehmāko ynanase upo roropa. Yrome amaro ynanehxi yna niome oehtohme toiroro tynioke pyra yna exiryino, ehxiropyra yna ehtohme.”

Pata Jerusarē tãkye exīko ropa imeĩpo

² Morara ahtao, “Amoriry Ahtasenanano” Ritonōpo Kuesēkō poe ahtāko jamihme te, kurā roropa. Izyraeu pōkō, isene ro exiketō tãkye exīko mā toto; epyrypaketō sã exīko mā toto Ritonōpo nekarotyã kurā poko tapoise ahtao tyya xine.

³ Mame mokaro Jerusarē pōkō, Ritonōpo nymenekatyã isene ro toto ehtohme tosehpasēme exīko mā toto, “Ahno Kurāme.”

⁴ Tyjamitunuru ke Jerusarē pōkō apiakāko mana, toto wānohnōko mana; iirypyrykō kurikāko mana, nuriame toto ehtopōpyry, imehnō etapatopōpyry roropa eya xine.

⁵ Morarame ypy Xiã epoe, typoetory tō tōximōse exiketō epoe akurū ripōko Ritonōpo mana saereme ahtao. Mame orexīto apoto maro enyohnōko mana koko. Ritonōpo saerehkatoh typoetory tō ewomāko mana, pata tytororo oxiōtōko mana.

⁶ Saereme ahtao zuzenume exīko mana toto ewomatohme axtū pyra xixi ehtohme. Mame konopome toehse ahtao tyryrykane maro tãto sã exīko roropa mana toto ewomatohme.

5

Eremiatoh sero uwa tō poko

¹ Eremiāko ase onetaryme jepe kurā poko, inarykahpyry uwa zoko tō poko: Tupito tyrise jepe a uwa tō arykatohme. Esary tymenekase eya nono kurā moroto exiryke.

² Mame moro nono tahkase eya, topu tō touse roropa, mame uwa zoko kurā tarykase eya moroto tutupi po. Irānao tapyi tamose eya, kae exiketō, enene esaryme ehtohme. Euhkatoh tahkase roropa eya uwa tō euhkatohme. Toraximase ynororo uwa tō kurā eperytatohme, yrome ikatainy exiketō rokē toehse kehko.

³ Seromaroro Jerusarē pōkomo, Juta pōkō maro, apiakatoko; kaxiko ya, onoky zae pyra hnae: ywy? ynarykahpyry uwa zoko?

⁴ Emero tyrise ya zae ehtoh waro jehtopōpyry ae ro; naeroro oty katohme uwa ikatainy rokē toehse, uwa kurā anusasamā kehko eraximaryhtao ya?

5 “Seromaroro ourutorỹko ase, ynara tyrĩko ase ynarykahpyry uwa tõ poko: utupi apuru kararahnõko ase, uwa zoko tõ ewomatopo. Moro apuru pahñõko ase onokyro tõ omõtõhme moro aka, uwa zoko tõ enahkatõhme.

6 Ynarykahpyry turumekasẽme exĩko mana, ãtarykahme ehtõhme; uwa amoriry tõ onysahkara exĩko ase, moro nono anakorokara roropa exĩko ase; ãtarykahme rokẽ inomõko ase, omoxino tõ rokẽ ehtõhme. Akurũ tomo a konopo onenehpopyra exĩko ase, utupi pona.”

7 Moro tupito uwa tõ esary Ritonõpo Jamihmehxo Exikety tupime, inarykatyã uwa zoko sã Juta tõ mana, Izyraeu tõ maro.

Zae ehtoh zupiryhtao Ritonõpo a, tõmiry omipona toto ehtoh zupiryhtao eya imehnõ etapary rokẽ tonese eya;

zae ehtoh riry typoetory tomo a toraximase eya repe; yrome toto ryhmary rokẽ tonese tyya, toto kohtary rokẽ totase eya, takorehmatõhkõ kohmary, tyxitarykõme.

Zae pyra ehtoh poko mã toto

8 Popyra ehtoh oehnõko oya xine mana, tapyi tuhke epekatyryke oya xine tupito tõ roropa oesaryme rokẽ ehtõhme! Taroino okynã pyra osa pyra exĩko mana imehnõ esaryme, amarokõ rokẽ toiroro exĩko matose sero nono po!

9 Ynara tykase Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynetaryme: “Tapyi tõ konõto, kurã potu roropa tonahkasẽme exĩko mana, tytaõke pyra exĩko mã kehko.

10 Tupito konõto 4me heketaa ahtao (200 meturume mosa, 200 meturume ipuroroje) uwa zoko ke tarykase ahtao 20 riturume rokẽ uwa eukuru euhkãko matose. Morararo tiriiku puhturu 100 kirume arykaryhtao, otarame 10 kirume rokẽ apoĩko matose.”

11 Popyra ehtoh oehnõko oya xine mana! Pakeimo owõnõko matose eukuru jehnahpyry enyry poko ehtõhme, okohmamyrykohtao oetýtõhkõme.

12 Oseahmatõh poko haapa tõ enehnõko matose rira tõ maro, pãteru tõ roropa te, rue tõ maro, eukuru jehnahpyry maro itamurume ehtõhme. Yrome Ritonõpo Kuesẽkõ osenetupuhtõh poko oty kara matose, inyryry poko tuaro pyra matose roropa.

13 Morara exiryke jomipona pyra ypoetory tõ exiryke tarosẽme exĩko mã toto imepỹ nonory pona, imehnõ namotome. Tamuximãkõ emitapãnõko mã toto, imoihmãkõ tuna zehnãko mã toto.

14 Omise onokyroimo sã aorihtyã esary etakãko mana zumohxo, Jerusarẽ põkõ enahõtõhme, tamuximãkõmo te, imoihmãkõ maro, oseahmaketomo te, oseoseuhketõ maro.

15 Ehxirõko mã toto emero porehme, epyrypaketõ roropa typoremãkasẽme exĩko mã toto.

16 Yrome zae ehtoh rĩko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety mana, moro ke imehxo toehtõh enepõko mana; kure rokẽ ehtõh rĩko mana typoetory tõ apiakaryhtao eya. Moro ke kure rokẽ aexiry waro exĩko imehnõ mana emero.

17 Pata tõ kaetokõhxo exĩko typahsẽ ypyme, mame moroto kaneru tõ onahpoty enahnõko mã toto poti tõ maro.

18 Popyra ehtoh oehnõko oya xine, azahkuru oehtõhkõ poko tymyhse matose ajõhpe oehtõhkõke, eary ke samo. Oorypyrykõ kahu ao sã ipuimãko matose.

19 Ynara ãko matose: “Ah Ritonõpo axĩ nerohno kynenerykõme inyryry waro kuehtõhkõme. Ah Ritonõpo Izyraeu tõ Esẽ tyryry se ehtõh axĩ nexino, zuaro kuehtõhkõme,” ãko matose.

20 Popyra ehtoh oehnõko mokaro a: kurãme ehtõh ekaronanõ popyra te, popyra ehtõh ekaronanõ roropa kurãme, koko ekaronanõ saerẽme te,

saerehkatoĥ ekaronanō ikohmamyryme, itunety ekaronanō anusasame te, anusasame ehtoĥ ekaronanō itunetyme, enara.

²¹ Popyra ehtoĥ oehnōko tuarohxo osekaroketomo a, imehnō motye zuarohxo osekarōko mā toto.

²² Popyra ehtoĥ oehnōko mokaro a: orēpyrahxo exiketō eukuru enyry poko, emese kure exiketō eukuru jehnahpyry zoximaryr poko;

²³ tineru apoīko mokaro mā toto popyra exiketō ekarotoĥme kure, zae exiketō ekarotoĥme popyra!

Typoetory tō wānohnōko Ritonōpo mana

²⁴ Morara exiryke ātaryka zahkary sā apoto a, onahpoty tonore zahkary sā roropa; moro sā Izyraeu tō osenepyra exīko: otyro sā exīko mā toto imity tō tymotase aĥtao, ekuru tō tarosēme exīko putoh katoĥ samo, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety nyriphopyry omipona pyra toehse oexirykōke; Izyraeu tō Esē Kurā omiry xihpyryme tokarose roropa oya xine.

²⁵ Naeroro tyekītapāse Kuesēkō typoetory tō poko; tomary tanŷse eya, tuānohse toto. Ŷpy tō tykytyky tykase kehko, aorihtŷā ekepyry tō typahsē sā tōxinamasēme exīko pata esemary po. Morara toehse aĥtao ro toto zehno Ritonōpo ehtoĥ enahpyra ro; tomary tanŷse ro mana typoetory tō wānohtoĥme.

²⁶ Tykamisā pāteira aŷnōko Ritonōpo mana ahno tō kohmatoĥme moino ro sero nono etyhpyry poe; etakināko mana mokaro kohmatoĥme moino nono poe, mame axī oehnōko mā toto tururume, taryporykōke.

²⁷ Etaehpyra exīko mā mokaro soutatu tomo, osetapara roropa mā toto. Oseremara exīko mā toto, nyhpyra roropa. Eraximāko mā toto tōtōsetapatoĥkōme; imetŷkō eary tymyhse kure mā kehko, isātajākō eary atamohpyra mā kehko.

²⁸ Ipyrekō pyrou tō pohsuīme mā kehko, taky tō kure tyrise axī tuotoĥme. Eky tō kawaru pupuru tūporemā kehko topu samo. Kahu tō etonatoĥ pupuru emerehnōko mā kehko wiriwirikane samo.

²⁹ Mokaro soutatu tō aryryāko reāo sā mā toto, orēpyra esekatoĥme reāo ehtoĥ samo onokyro tosekase aĥtao, mame imehnō enaroximāko mokyro tywyhmāko imepŷ osa pona aosewomatoĥme, onupuxihkara imehnō ehtoĥme.

³⁰ Mame moro ēmepyyry toehse aĥtao mokaro soutatu tō oehnōko mā toto tuna konōto panaikato samo Izyraeu tō poremākatohme. Mame Izyraeu tō nonory pūtoko^xi osenuhmaryĥtao xinukutumā rokē enēko, emynyhmatoĥ roropa te, akurū xinukutumākō saerehkatoĥ zonēnōko mana.

6

Izaja menekatopōpyry urutōme ehtoĥme

¹ Moro jeimamyry ae, tuisa Uzia toorihse aĥtao, Ritonōpo Kuesēkō enease typrohse tuisa apō po, kae, tanŷse roropa. Itapyī kurā typehkase zupō kurā ke,

² zomye serafī tō nexiase. 6me aporiry nae serafī toĥ nexiase, asakoro aporiry ke tōmyty tapuruse, asakoro aporiry ke tupupurukō tytōse nexiase, asakoro aporiry ke ytōko toĥ nexiase.

³ Oturūko toĥ nexiase opore oseya, ynara āko:
“Kurano, kurano, kurano!

Ritonōpo Jamihmehxo Exikety kure mana;
Saeremehxo aexiry sero nono pehkāko mana!”

⁴ Moro Ritonõpo Tapyĩ apõ tykytyky tykase mã kehko panaikato pokoino, serafĩ tõ omiry opore exiryke. Orexĩto ke typehkase roropa moro Tapyi kurano.

⁵ Mame ynara ase:

– Popyra ehtoh eohnõko ya! Tytahse ywy iirypyryme jexiryke! Ypotapihpyry nuriame nase. Ahno maro roropa ase ypotapihpyryke nuriame exiketõ ke. Jenuru ke Tuisa Imehxo Exikety enease, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety mokyro.

⁶ Mame toiro serafĩ toehse ya tomary ao ikarany apoitopo, ikarany maro inapoihpyry apoto apõ poe.

⁷ Moro ikarã ke ypotapihpyry tapose eya. Ynara tykase ynororo:

– Seromaroro opotapihpyry tapose sero ikarany a, popyra oehstopõpyry tonahse, oorypyhpyry tykorokase mana.

⁸ Moromeĩpo Kuesẽkõ omiry etase, ynara tykase ynororo:

– Onoky aropõko ha urutõme? Onoky yna omiry arõko nae?

Mame tozuhse ya, ynara ase:

– Taro ase. Kuaropoko!

⁹ Ynara tykase Ritonõpo Kuesẽkõ ya:

– Ytoko, mame ahno a ynara kaxiko: “Etãko matose emero rokẽ repe, yrome onenetupuhpyra exĩko matose. Osenuhmãko matose kure repe, yrome onenepyra exĩko matose.”

¹⁰ Izaja, mokaro osenetupuhtõhkõ tyripoko tũpore samo, onenetupuhpyra toto ehtohme, ipanarykõ onetara ehtohme, enurukõ onetopyra ehtohme, onenesaromepyra toto ehtohme, onetasaromepyra roropa toto ehtohme, onenetupuhsaromepyra toto ehtohme. Mãpyra jenetuputyryhtao eya xine otarame aeramarykõ ropa ya ekurãkatohme, mame tukurãkase toto exiry.

¹¹ – Oty pona morara exĩko nae? ekaropoase eya.

Ynara nase ya:

– Pata tõ tonahkase kehko ehtoh pona, ahno pyra moroto ehtoh pona, tapyi tõ tytaõke pyra ehtoh pona, tupiõ tõ patãpome ehtoh pona.

¹² Ywy, Ritonõpo, ahno aropõko ase mya sero nono poe, mame pata tõ tytaõke pyra exĩko mã kehko.

¹³ Mame toitoine rokẽ tõxinamase ahtao, 10mãkõ wino toiro rokẽ tõxinamase ahtao mokyro roropa totapasẽme exĩko mana. Ahno akoĩpyry wewe karawario ätykyry sã exĩko toh mana takohse ahtao.

Moro wewe ätykyry sã Ritonõpo poetry tõ exipitõko ropa mã toto sero nono po.

7

Ritonõpo omiry Akaze a

¹ Morarame Akaze, Jotão mũkuru, Uzia pary tuisame ahtao Juta tõ esẽme, etonatoh toehse. Rezĩ tõ tooehse Xiria tuisary, Peka maro Remaria mũkuru, Izyraeu tõ esemy, pata Jerusarẽ poremãkase repe. Yrome onyporemãkasaromepyra toh nexiase.

² Mame zuaro toehse Juta tõ esẽ Akaze ahtao Xiria tõ oehtoh poko Izyraeu tõ nonory pona osepeme Izyraeu tõ maro, tõserehse ynororo Juta tõ maro emero. Tykytyky tykase toto wewe sã itu htao tyryrykane ke.

³ Mame ynara tykase Ritonõpo Izaja a:

– Ytoko omũkuru Sea-Jasupẽ maro oseporyse tuisa Akaze maro. Osema tao mokyro enẽko matose kamisa poko erõhketõ esary po, tuna enehtoh pũto moro tuna enehtoh kaeno pẽkamã poe.

4 Mame ynara kaxiko eya: “Tuaro exiko, yrome torētyke pyra exiko; enaromyra exiko, ataomipohtomara exiko ozehno tuisa Rezī ahtao, Xiria tō maro, tuisa Peka roropa. Ozehno toto ehtoh orexīto sã rokē mana, aritu asakoro zatyry sa rokē toh nase.”

5 Ynara osenetupuhnōko mā mokaro xirio tomo, tuisa Peka maro Izyraeu tō maro: “Tuisa Akaze poremākatohme satakorehmatone;

6 Ehmaropa Juta tō nonory pona setapatatose, toto poremākatohme, mame Tapeau mūkuru syritone mokaro tuisaryme,” āko osenetupuhnōko mā toto.

7 – Yrome ywy, Ritonōpo, ynara āko: morohne exipyra exīko mana ipunaka.

8-9 Ynara exiryke Xiria jamitunurume pata Tamaxiku mana, kowenu esary, Tamaxiku jamitunuru tuisa Rezī mana. Izyraeu jamitunuru pata Samaria mana, kowenu esaryme. Samaria jamitunuru tuisa Peka mana, Remaria mūkuru. Taroino 65me jeimamyry taropose ahtao Izyraeu tonahkasēme exīko, tynonory pōkōme pyra.

– Orēpyra onenetupuhpyra awahtao xine, orēpyra ehsaromepyra matose ipunaka.

Emanueu: typoetry tō maro Ritonōpo

10 Tōmiry taropose ropa Ritonōpo a tuisa Akaze netaryme. Ynara tykase ynoro eya:

11 – Ekaropoko Ritonōpo Oesēkomo a toiro enetupuhpotoh enepotohme oya. Moro enetupuhpotoh otarame oehnōko moino zue ae, aorihityā esary poe te, otarame oehnōko kaino kapu ae.

12 Yrome ynara tykase Akaze:

– Enetupuhpotoh onekaropopyra ase Ritonōpo a. Kuesēkō kukuru se pyra ase.

13 Morara kary etaryke tyya ynara tykase Izaja eya:

– Etatoko pahne, tuisa Tawi pakomotyamo, epo hnae! Ahno typenekehkapose oya xine. Mame moro motye Ritonōpo typenekehkapose oya xine roropa.

14 Naeroro typoero Ritonōpo enetupuhpotoh ekarōko oya xine mana: oryximā, orutua maro exipitopŷ, poetoēme exīko mana, emūkuāko mana orutuame, mame esehpāko mana Emanueume (Ritonōpo kymaro xine mana.)

15 Wātara ro ynoro ahtao, zae ehtoh menekary waro toehse ahtao, pui suhsuru akyhsē enahnōko ahno mana ano zeni roropa.

16 Yrome morara exipyra ro ahtao mokaro tuisa tō oerehmananō nonory turumekasēme exīko, patāpome exīko mana.

17 – Orohmanohpotohkō enehpōko Ritonōpo Kuesēkō oya mana, tuisa, oekyrykomo a te, opoetry tomo a roropa. Morara tyriko mana Axiria tuisary enehporyke eya. Mame orohmanohpotoryko mana popyrahxo, Juta tō apiakatopōpyry poe Izyraeu tō maro.

18 Moro ēmepury toehse ahtao Ritonōpo Kuesēkō etakināko sã mana Ejitu tō soutatu tō oehtohme, moromoro samo, moino osa tō tuna Niro poe. Etakināko roropa mana axirio tō, ano zū tō samo, oehtohme tynonorykō poe.

19 Oehnōko mā toto, ano zū tō samo, porohse ypy tō rānao te, topu tō rānao te, omoxino tō pokona, tuna eutary kehko pui tomo tuna ētoh pona emero porehme.

20 – Morara ahtao ūsehpo sahkane enehpōko Ritonōpo mana typoetryme moino, tuna Eupyrati mōpoe, mokyro Axiria tuisary. Oehnōko mana otypo etypokase, oūsetykō sahkase oupuhpyrykō poko te, ōkokō poko emero porehme.

21 – Morara ahtao tokyke ahno ahtao toiro pui nohpo asakoro poti tō maro,

²² suhsu ipune exīko pui suhsuru akyhsemy ritohme. Mame isene ro exiketō moro nono po pui suhsuru akyhsē enahnōko mā toto ano zeni maro.

²³ — Morara ahtao miime uwa zoko esahpyry po, epehpyry miime parata, ātarykahme rokē exīko mana omoxino tō maro.

²⁴ Moro nono emero ātarykahme exiryke omoxino tōkehko maro, urakanase ytōko mā toto taky pyrou maro.

²⁵ Mame ypy tō po emero tupitōpome exīko, ātarykahme rokē omoxino tō maro, ytoketō ytoytopyra moroto mā toto ātaryka kurūke. Pui tō rokē moroto ytōko kaneru tō roropa onahpoty enahse.

8

Enetupuhpotohme Izaja mūkuru esety poko

¹ Morarame ynara tykase Ritonōpo ya:

— Imerotoh zumō apoiko imerotohme imenuru konōto ehtohme; ynara imerotohme: “Axī-ke-Mōkomo-Apoiry-Axī-Ematonanopyry.”

² Mame tamuximākō asakoro zae exiketō enehpoko, oturukety Uria, Zaria maro, Jeperekia mūkuru, enara, eneneme tofo ehtohme.

³ Moromeīpo okynā pitiko ahtao ypyty poetoēme toehse, tonuruse yna mūkuru. Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

— Mose esehpako Axī-ke-Mōkomo-Apoiry-Axī-Ematonanopyry.

⁴ Ynara exiryke wātara ro moky pitiko ahtao, “aja” kary waro pyra ro ynororo ahtao, “papa” kary waro pyra roropa ahtao Tamaxiku mōkomory te, Samaria mōkomory roropa emero arōko Axiria tuisary mana.

⁵ Mame tōturuse ropa Ritonōpo ya, ynara tykase ynororo:

⁶ — Iporiry mynyhme kurā Xiroe se pyra sero nono pōkō toehse, tuisa Rezi poko tykytyky āko mā toto tuisa Peka poko roropa.

⁷ Morara exiryke Axiria tuisary tō enehnōko ase soutatu tō maro etonahme Juta tō maro. Ywy ase Ritonōpo. Mokaro oehnōko mā toto tuna Eupyrati zueme ehtoh samo, onukuruhtao ehpiō epozakuroko, iporiry tō roropa emero onukuruhtao ehpiō epozakuroko.

⁸ Omōnōko mā toto Juta nonory pona tuna zueme ehtoh samo, tōnuhse ahtao nono poro porehme ahno pymyry pona.

Yrome typoetory tō maro Ritonōpo mana, Emanueume exiryke. Aporiry totapuruhmakase sã tynonory ewomatohme mana.

⁹ Oximōtoko ahno tomo, yrome enaromŷke ehtoko! Etatoko pahne moe nono tō poe aehtyamo! Opyrekō ikurākatoko etonahme, yrome ty-poremākaposēme exīko matose! Ije opyre tō ikurākatoko etonahme, yrome ty-poremākaposēme exīko matose!

¹⁰ Oximōme osenetupuhtoko onyrirykō poko, yrome morohne onyripyra ekurehnōko matose. Oturutoko onyrirykō se oehthkō poko, yrome toiparo rokē moro exīko mana yna maro Ritonōpo exiryke.

Urutō kō tonaroximase Ritonōpo a

¹¹ Mame tyjamitunuru ke tōturuse Ritonōpo ya, tonaroximase ywy eya ymaro exiketō maro, imehnō osenetupuhtoh onekahmara yna ehtohme. Ynara tykase ynororo yna a:

¹² — Mokaro sã pyra ehtoko. Enaromŷke exikehpyra mā toto imehnō poko: “Imehnō mā osenetupuhnōko kyporemākarykō poko,” āko mā toto. Yrome enaromyra ehtoko, torētyke pyra ehtoko roropa.

¹³ Yrome, wenikehpyra ehtoko ywy ase Ritonōpo Jamihmehxo Exikety. Kurā kuhse ase, naeroro junō ehtoko, ozehno xinē jexiry poko enaromŷke ehtoko.

14 Atapyĩkō Kurāme exīko ase oewomanekōme; topu sã roropa exīko ase epona Izyraeu tō osetapatohme, Juta tō roropa osetapāko sã mã toto jomipona se pyra toexirykōke; ahno apoitohme sã roropa exīko ase Jerusarē pōkō apoitohme.

15 Tuhkākō mokaro osetapāko, epukāko mã toto, takurihmosēme exīko te; tapoisēme exīko mã toto moro apoitoh ao.

Joroko tomo a onekaropopyra ehtoko

16 Ynara tykase ywy ymaro atamorepaketomo a:

– Amarakō ypoetory tō, sero Ritonōpo nekarohpyry ya ikurākatoko wenikehpyra oehtohkōme.

17 Tōtonēse Ritonōpo mana typoetory Izyraeu tō winoino, yrome zae aexiry poko enetupuhnōko ase, kukurākarykō ropa Kuesēkomo a eraximāko ase.

18 – Taro ase ypoenō maro, Ritonōpo nekarotyã ya. Kuesēkomo Jamihme-hxo Exiketey, tosake Exiketey ypy Xião po, yna enyokyase, omi isene exiketōme, tonetupuhpotohme Izyraeu tomo a.

19 Mame ynara karyhtao oya xine:

– Ekaropoko pyaxime exiketomo a oturutohme joroko tō maro, puti puti kananomo a te, omi omi kananomo a aorihtyã omiryne, omi etary se ynanase joroko tō poe, ekaropory se ynanase aorihtyã zuzenu a isene exiketō poko.

20 Yrome ynara kaxiko eya xine:

– Kurehxo exiry kyya xine Ritonōpo Kuesēkō namorepatoh poko ekaropory kyya xine, inyriphopyry roropa. Pyaxime exiketō omiry onetara ehtoko, mokaro omiry anakorehmara mana popyra ehtoh oehpyra ehtohme.

Etuarimatoh poko

21 Mame mokaro ahno ytoytōko xiaxiake sero nono poro typoremāse, omise exīko roropa mã toto. Mame omise toexirykōke tohne exīko mã toto. Popyra tutuisarykō ekarōko mã toto, Ritonōpo Tosēkō popyra ekarōko roropa mã toto. Otarame kakoxi kapu aka osenuhmāko mã toto,

22 nono pokoxi osenuhmāko roropa mã toto. Etuarimatoh rokē enēko mã toto, kohmamyry te, sam katopō. Moro erehtoh konōto, xinukutume ehtoh taka taroposēme exīko mã toto. Epasaromepyra exīko mã toto, moro etuarimatoh tao.

9

Imēipo Tuisame Exiketey

1 Yrome mokaro etuarimaketō etuarimatoh otyhkāko mana. Apitoryme Zepurō nonory pōkō Napatari maro tyrohmanohpose Ritonōpo a, yrome imeīpo moro nono kurākaryhtao Ritonōpo a imehxo exīko mana, tuna konōto Metiteraneu poe tuna Joatāo mōpozakoxi xixi tūtatoh wino, Karirea, ju-teutōkara esary pona.

2 Ezuru konōto enēko Ritonōpo waro pyra exiketō mana; orihketōme toh nexiase tyryryhpyke toexirykōke.

Yrome Ritonōpo nymenekahpyry ytōko eya xine mana. Toto tuarōtanohtrýko mana,

3 Mokaro tomākapose oya, Ritonōpo,

tākýehxo toto tyripose roropa oya.

Atākýemāko mã toto onyrihpyry poko,

tykrysã apoiry poko exiketō sã tupito tō po te,

mōkomo apiakary sã roropa soutatu tomo a osetapaxīpo.

4 Keti tō tamohse oya, ike opoetory tō tymyhse ahtao, wewe risē ipymyrykō poko aexihpyry tytahkase oya, mara roropa opoetory tō pipohTOPōpyry, epetōkara tonahkase oya, irohmanohponanomo, mitianita tō enahkatopōpyry sã oya pake.

5 Mokaro soutatu sapatū tomo, zuponŷpyry xikuromã maro munuhpe apoto htaka tomasēme exīko mã kehko jahkatohme.

6 Poeto tonuruse, mokyro tonehpose Ritonōpo a, kutuisarykōme exīko mana.

Ynara tosehpasēme exīko mana:

Kuamorepanekō Kurano te, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety te, Papa jūme Exiketyme te, Tuisame Exikety Kukurākanekōme, enara.

7 Tuisa Tawi paryme exīko mana, imyakāme roropa tuisame.

Mame jamihme aexiry wātāko itamuraume mana.

Jūme osetapara exīko ipoetory tō mana.

Zae ehtoh poko tuisame erohnōko mana,

kure ehtoh tyripōko roropa mana.

Apitorymã poe morara ehtoh exikehpyra exīko mana jūme.

Sero pōkō pyno toexiryke ipunaka,

Kuesēkō Jamihmehxo Exikety morohne ripōko mana, emero.

Izyraeu wãnohnōko Ritonōpo mana

8 Tōmiry tonyohse Ritonōpo a Izyraeu tomo a, toto apiakary poko toto wãnoypyry poko, enara.

9 Samaria pōkō emero, Izyraeu tō maro moro Ritonōpo nyrihpyryme enetupuhnōko toh mã repe. Yrome epyrypaketōme toto exiryke ynara āko mã tofo:

10 Tapyi tō toepukase tijoro risē tōkehko, yrome tyrīko ropa sytatose topu tō ke. Imytytyã tykararahse kehko, yrome seromaroro apupari ke tyrīko ropa sytatose.

11 Morara exiryke toto epetōkara enehpōko Ritonōpo mana etonatohme toto maro.

12 Xiria tomo xixi tūtatoh wino te, pirixteu tō, xixi omōtoh wino ētakāko sã mã toto Izyraeu tō enahtohme. Yrome morara ahtao ro toto zehno Ritonōpo ehtoh enahpyra mana; tomary tanŷse ro mana toto wãnohtohme.

13 Typoetory tō tuãnohse Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a, yrome tyrypyrykō onurumekara ro toh nexiase, eramara roropa toh nexiase Ritonōpo a.

14 Naeroro toiro ĕmepyry ae Izyraeu tō tuisary wãnohnōko Ritonōpo mana ahno roropa, okyno zupuhpyry sahkary samo arokyry maro; airiki panō amoriry sahkāko mana sapisapiriimo maro.

15 Mokaro tamuximākō, tuisamehxo exiketō roropa zupuhpyry sã mã toto; mokaro urutō kō ajohpe imehnō amorepananō arokyryme mã toto.

16 Azahkuru ahno arōko mokaro tuisame exiketō mana, osema azahkuru ae samo, morara exiryke itatyhpyry sã ytoytkō mã toto.

17 Morara exiryke mokaro nuasemākō pyno pyra exīko Ritonōpo mana, poetōpo tomo te, pytŷpo tō roropa onypynanohpyra exīko mana. Tosēkōme Ritonōpo onenetupuhpyra mã toto emero porehme; popyra ehtoh poko rokē mã toto, omi xihpyry poko mã toto, omiāko mã toto. Yrome morara ahtao ro toto zehno Ritonōpo ehtoh enahpyra mana. Tomary tanŷse ro mana toto wãnohtohme.

18 Mokaro popyra ehtoh apoto sã mana; ātaryka zahkāko mana omoxino tōkehko maro. Itu zatyry sã mana, orexīto onuhmapōko kakoxi akurū samo.

¹⁹ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety tohne mana, morara exiryke sero nono tyahkasẽme exiko mana, ahno tuãnohsẽme exiko roropa mana. Imehnõ pyno pyra mã toto ipunaka.

²⁰ Emero pata tõ po tonahsẽ zupiko mã toto. Axĩ enahnõko mã toto eneryhtao, yrome omise ro exiko mã toto. Typoenõ pũ õnõko roropa mã toto!

²¹ Manase tõ etonãko Eparaĩ tõ maro. Eparaĩ tõ Manase tõ etapãko mã toto. Mame oximaro ytõko mã toto etonase Juta tõ maro. Yrome morara ahtao ro toto zehno Ritonõpo ehtoh enahpyra mana; tomary tanỹse ro mana toto wãnohtohme.

10

¹ Popyra ehtoh oehnõko oya xine mana, zae pyra tyripotoh riryke oya xine, ypoetory tõ rohmanohporyke!

² Zae ehtoh onyripyra matose tymõkomokãkara a, toto onewomara matose, etuarimaketõ pyno pyra matose, pytỹpo tõ mõkomory ematonanohtõko matose, poetõpo tõ kyryry roropa.

³ Oty riko matou awãnoprykõhtao Ritonõpo a? Oty riko matou popyra ehtoh enepyrhtaõ eya awãnohtõhkõme moino imepỹ nonory poe? Aza ytõko matou ãkorehmatõhkõ zupiry poko? Otoko omõkomorykõ zonẽnõko matou?

⁴ Tarosẽme exiko matose imehnõ namotome. Totapasẽme exiko roropa matose etonatohtao. Morara ahtao ro zehno Ritonõpo ehtoh enahpyra mana. Emary tanỹse ro mana awãnohtõhkõme.

Axiria tuisary Ritonõpo kyryryme

⁵ Ynara tykase Ritonõpo: "Popyra ehtoh oehnõko Axiria tuisary a! Kaparu sã mana jemary ao imehnõ wãnohtohme toto zehno jahtao.

⁶ Axirio tõ taropose ya imehnomo a, jomiry omipona pyra exiketõ wãnohtohme, tyekĩtapãse jexiryke toto poko. Naerorõ mokaro taropose ya mõkomo arotõhme te, ematonanohtõhme, ahno tomo a itõtũmatõhme, ikurepato htaka samo osema tao.

⁷ "Yrome mokyro Axiria tuisary moro motye se mana; typoe osenetupuhnõko mana imehnõ ryhmary poko. Imehnõ nonory põkõ tuhkãkõ poremãkapory se mã ynororo toto enahkatõhme.

⁸ Ynara ãko mã ynororo epyrypãko: 'Ypoetory tõ soutatu tõ tamuximãkõ emero tuisamehxo mã toto!

⁹ Tuhke pata tõ konõto typoremãkapose ya: Kauno te, Karakemi te, Hamate te, Arapatẽ roropa; Samaria typoremãkase ya te, Tamaxiku roropa.

¹⁰ Tuisa tõ typoremãkase ya ineponãmary maro, ahno maro tyneponãmarykõ eahmananõ maro. Tuhke ineponãmarykõ nexiase, Jerusarẽ põkõ neponãmarykõ motye, Samaria põkõ neponãmarykõ motye roropa.

¹¹ Samaria tykararahse ya ineponãmarykõ maro. Mame moro riko ase Jerusarẽ põkomo a roropa, ineponãmarykõ maro.' "

¹² Yrome ynara ãko Ritonõpo mana: "Tõtyhkase jahtao josenetupuhtõh ae ro nyryry poko ypy Xiãõ po, Jerusarẽ po roropa, Axiria tuisary wãnohtõhko ase aepyrypyryke te, typoko rokẽ aosenetuputyryke roropa."

¹³ Ynara tykase mokyro, Axiria tuisary: "Ywy roro morõhne yriase jamihme jexiryke te, tuaro jexiryke roropa, emese kure jexiryke. Imehnõ nonory ehpyry tõ myakãmase, imõkomory tõkehko aroase; pui orutua sã moro põkõ pona tytõtũmase ya.

¹⁴ Ahno tõ mõkomory apõiase ihmo apõiary sã torõ mỹ ao turumekase ahtao. Apõiryry popokane pyra nexiase jerehtõhme, omikara roropa tohtõh nexiase."

¹⁵ Yrome ynara āko Ritonōpo mana: “Tosē motyehxo wywy osekarōko nae? Tapema roropa ike erohkety motye nae? Kaparu ahno ananŷpyra mana, yrome kaparu anŷnōko ahno mana.”

¹⁶ Naeroro tyrohsē enehpōko Ritonōpo Imehxo Exikety mana mokaro axirio tō soutatu jamihmākō wānohtohme, tyjamihsēme exīko mā toto. Oxirohtoh enehpōko roropa mana eya xine apoto samo, axitū oxirohnōko mokaro mana.

¹⁷ Ritonōpo Zae Exikety, Izyraeu tō Saerehkane, apotome exīko mana: toiro ėmepyry ae ātaryka zahkāko mana omoxino tō marō Axiria po.

¹⁸ Itu kurā enahkapōko mana tupito tō maro; ahno enahkary samo tyrohsē konōto a.

¹⁹ Toitoinē rokē wewe tō tōxinamasēme exīko mana, ikukuru se poeto ahtao ikuhnōko mana tuhke pyra exiryke.

Izyraeu tō emero pyra oehnōko ropa

²⁰ Mame moro ėmepyry toehse ahtao, Izyraeu tō akoīpyry isene ro exiketō jūme axirio tomo a takorehmapory se pyra ropa exīko toh mana, tyhtom-ahpōkomo a. Yrome Ritonōpo a ytōko mā toto takorehmapotohkōme, Izyraeu tō Ėsē Kurano.

²¹ Toitoinē Izyraeu tō oehnōko ropa mā toto Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a.

²² Tuhke Izyraeu tō ahtao ro seromaroro isawā tuhke ehtoh samo, tuna konōto ehpio, tuhke pyra toitoinē rokē oehnōko ropa mā toto. Tōsenetupuhse Ritonōpo mana typoetory tō enahkary poko; zae toto apiakatoh oehnōko mana tuna zueme ehtoh samo.

²³ Sero nono porehme tonahkasēme exīko mana, moro tōsenetupuhse Ritonōpo jamihme Exikety mana. Morara tyrīko mana tōsenetupuhpotōpyry ae ro.

Axiria wānohnōko Ritonōpo mana

²⁴ Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō Jamihmehxo Exikety typoetory tomo a, moroto aexityamo a Xīāo po:

– Axirio tō zuno pyra ehtoko tuānohse awahtao xine eya xine, tyryryhmase roropa awahtao xine eya xine, Ejitu pōkō nyrihpyry samo.

²⁵ Ynara exiryke, okynā pyra awānohkehtoryko ase. Mame zehno ro jexiryke axirio tō enahkāko ase.

²⁶ Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety axirio tō wānohnōko ase ipipohtoh ke samo mitianita tō enahkatopōpyry sā topu Orepe pūto. Mokaro wānohnōko ase Ejitu tō wānohtopōpyry sā ya.

²⁷ Mame moro ėmepyry toehse ahtao opynanohtoryko ase imehnō namotome pyra oehtohkōme, mame orohmanohpotopōpyrykō oūko ase owinoino xine, axirio tō nyriphopyry opona xine.

Axirio tō etonāko mana

Oepēkōkara oehnōko mā toto pata Rimō winoino.

²⁸ Pata Ae typoremākase eya xine, Mikirō kuroko toytose toto, tykryryrykō tynomose eya xine Mikima po.

²⁹ Ypy tō kuroko esemary ae takuohse eya xine, sero koko ėmehnōko mā toto Kepa po. Rama pōkō tykytyky āko oserehnōko mā toto. Kipea pōkō, tuisa Sauu patahpyry poe, toepase mā toto.

³⁰ Okohtatoko Karī pōkomo! Toto kohtatoh etatoko Raixi pōkomo! Ezuhtoko Anatote pōkomo!

³¹ Matamena pōkō epāko mā toto, Kepī pōkō roropa epāko mā toto.

³² Seroae ro epetōkara eporehkāko pata Nope pona. Moro poe ypy Xiāo enaroximāko mā toto, pata Jerusarē.

³³ Yrome axirio tō epyrypaketō poremākāko Kuesēkō, Ritonōpo Jamihme-hxo Exikety mana, wewe amoriry kaetokohxo exiketō akotyry samo, wewe konōto akotyry sã roropa.

³⁴ Wywy ke wewe akotyry sã itu htao mokaro akohnōko Kuesēkō mana, epukāko mā toto wewe kurā epukary sã Ripano po.

11

Izyraeu tō Esē toehse ahtao

¹ Tawi tō tuisame ehtopōpyry imūkuru maro ipakomotyā maro wewe akotyhpary sã mana;

yrome amoriry ahtary sã wewe ātykyrỹpyry wino, imepỹ tuisa enurūko mana Tawi parỹpyryme, Jese mūkuru.

² Imaro Ritonōpo Zuzenu exīko mana, tuaro ehtoh ekarōko, enetupuhtoh roropa, emese kure ehtoh ekarōko, jamihmehxo ehtoh roropa.

Ritonōpo omipona exīko mana, ise Ritonōpo ehtoh waro exīko roropa mana,

³ Ritonōpo omipona toehtoh sehxo exīko mana.

Mame zae pyra aexityā apiakaryhtao eya mokaro eneryke rokē tonuru ke anapiakara mana,

aomiry etaryke roropa typanary ke onymenekara roropa mana.

⁴ Yrome zae ehtoh ke tymōkomokākara apiakāko mana.

Zae rokē tuisamā kara ewomāko roropa mana.

Aomi poe zae pyra exiketō tuānohsēme exīko mana,

popyra exiketō taorihmaposēme exīko roropa mana.

⁵ Zae toehtoh ke erohnōko mana typoetory tō tuisaryme, ajohpe pyra toexiryke ipunaka.

⁶ Ropo tō kaneru tō maro oximaro exīko mā toto osepepe, reoparatu tō poti tō maro pohme exīko mā toto oserematohme. Pui poenomo reāo poenō maro oximaro otuhnōko mā toto, poetohti tō toto aroarōko mana.

⁷ Pui tomo onahpoty enahnōko mā toto uusa tō maro, toto poenō oseremāko mā toto oximaro.

Reāo tō onahpoty enahnōko mā toto pui tō samo.

⁸ Poetohti tō osemeikāko okoi tō pūto repe,

yrome onesekara exīko mā toto,

tomary tyrise ahtao ro poeto pitiko a okoi utary aka onesekara exīko mana.

⁹ Ypy Xiāo po, jesary kurā po, popyra ehtoh exipyra exīko mana;

imehnō onyryhmara exīko, ynara exiryke:

Tuisamehxo Kuesēkō enetupuhnōko sero nono pōkō mana emero porehme, tuna konōto pehkary samo tuna ke.

Izyraeu oepyry ropa tynonory pona

¹⁰ Moro ēmepary toehse ahtao tuisa Tawi pary tuisame exīko mana, imityme roropa mana Jese tō Rihpōme exiryke; pāteira sã exīko mana imehnō nonory pōkomo a. Imeimehnō nonory pōkō ytōko mā toto eya imaro ehtohme, ipatary kure rokē exīko mana.

¹¹ Moro ēmepary toehse ahtao tyjamitunuru ke typoetory tō enehnōko ropa Kuesēkō mana Axiria nonory poe te, Ejitu poe, Pataro poe te, Etiopia poe,

Erão poe te, Papironia poe, Hamate poe, tuna konõto Metiteraneu ehpio poe, ahmõta tõ poe, enara.

¹² Pãteira anÿnõko Ritonõpo mana enetupuhpotohme oximõme Izyraeu tõ enehtohme Juta tõ maro saporarahme aexityã sero nono poro porehme; toto enehnõko ropa mana inonorykõ pona ropa.

¹³ Mame Juta tõ poko zumoxike exikehnõko Izyraeu tõ mana, Izyraeu tõ zehno exikehnõko roropa Juta tõ mana.

¹⁴ Oximaro ytõko mã toto pirixteu tõ poremãkapose xixi omõtohwino; imehnõ poremãkãko roropa mã toto xixi tütatohwino, imõkomory apoitohme tymõkomoryme. Etõ tõ poremãkãko mã toto, Moape tõ roropa te, Amõ tõ roropa, enara.

¹⁵ Mame Sueze tunary apaikapõko Ritonõpo Kuesëkõ mana, tyryrykane axitunety enyohnõko roropa mana tuna Eupyrati pona. Iporiry 7mãkõ rokë oxinomõko, zumõkara exiketomo, tupime pyra tyoytokety akuohtohme.

¹⁶ Mame pake Izyraeu tõ esemahpyry sã tutütase toto ahtao Ejitu poe, osema kurã exiko Axiria nonory poe, ypoetory tõ akoĩpyry isene ro exiketõ tytothme.

12

Eremiatoh Ritonõpo eahmatohme

¹ Moro ãmepyry toehse ahtao ynara ãko matose, eremiãko:

“Ritonõpo, oeahmãko ase!

Yzehno mexiase repe,

yrome yzehno pyra mexi ropa.

Seromaroro jemynyhmatoh enahkãko mase.

² Ypynanohneme Ritonõpo mana;

enetupuhnõko ase, mame enaromyra ase exiko.

Yjamihtanohnõko Ritonõpo mana, orëpyra jehtohme.

Ypynanohneme mã ynororo.

³ Tuna anymyry poko exiketõ samo, tutunazehnase ahtao.

Moro saaro atãkyemãko matose typynanohse eya oexirykõ poko.”

⁴ Morarame moro ãmepyryme toehse ahtao ynara ãko matose, eremiãko:

“Ritonõpo eahmatoko!

Ikohmatoko, ãkorehmapotohkõme eya.

Imehnõ nonory põkõ emero zurutoko inyrytyã kurã poko;

imehxo aexiry poko toto zurutoko.

⁵ Eremiatoko Ritonõpo eahmaryme inyrytyã kurã pokoino, morohne waro emero nonory põkõ ehtohme!

⁶ Xião põkomo, atãkyematoko, Ritonõpo eahmatoko roropa.

Ritonõpo kurano, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemy moroto mana typoetory tõ maro osesariko mana.”

13

Papironia wãnohnõko Ritonõpo mana

¹ Sero omi Papironia ehtoh poko tokarose, Ritonõpo nenepohpyry ae Izaja, Amoxi mükuru a:

² Ypy emory tyweweke pyra exikety po, pãteira anÿtoko etonatoh enetupuhthohme! Soutatu tõ ikohmako etonatohme, oemary anÿko toto neneryme pata omõtohwino ae toto omõtohwino, pata imehxo exikety pona.

³ Soutatu tō tōmipona exiketō kohmāko Ritonōpo mana, orutua kō orēpyra exiketomo, tākye exiketomo imehnō poremäkapory poko. Toto kohmāko Ritonōpo mana imehnō wānohtohme, toto zehno toexiryke.

⁴ Panaikato osetāko, ahno imoihme ypy tō po! Soutatu tō imoihmākō oximōnōko mā toto! Soutatu tō imehnō nonory poe tuhke, oximōnōko mā toto tōsetapatohkōme; Ritonōpo jamihme Exikety toto enehnōko mana oximōme, aetonatohkōme.

⁵ Soutatu tō oehnōko mā toto Perexia poe, moino tynonorykō poe, moino nono etyppyry poe oehnōko mā toto. Zehno Ritonōpo exiryke, typoetoryme mokaro rīko mana Papironia enahkatohme.

⁶ Oxitatoko, okohtatoko opore, Kuesēkō ĕmepyry ameke pyra toehse exiryke; enahkatoh ĕmepyry Ritonōpo Jamihmehxo Exikety poe.

⁷ Emarykō emero jamihme pyra exīko, enaromŷke exīko mā toto, emero porehme.

⁸ Oserehnōko mā toto. Sam āko mā toto xitāko roropa nohpo samo aenuru-ruhtao. Oseya rokē enēko mā toto takorehmanekō župīko repe, enaromŷke ipunaka. Ĕmytykō kamirarame exīko toehxirorykōke.

⁹ Kuesēkō Ĕmepyry oehnōko mana, ĕmepyry osenaroximatoh ipunaka, popyra ehtoh zehno ehtopo, zae pyra ehtoh wānohtohme. Sero nono patāpome exīko, iirypyrymākō tonahkasēme exīko mā toto.

¹⁰ Xirikuato tō emero ezehnōko mā kehko kapu ao; xixi tūtaryhtao xinukutume exīko mana, nuno roropa saerehkara exīko mana.

¹¹ Ynara āko Ritonōpo mana: “Sero nono pōkō wānohnōko ase popyra toto ehtoh emetakame; popyra exiketō wānohnōko ase iirypyrykō epehpyryme. Imehnō motye kure osekaroketō ipyrypakehpōko ase, orēpyra exiketō imehnō ryhmary poko poremäkapōko ase.

¹² Mame tōtyhkase jahtao mokaro wānopyry poko, tuhke pyra ahno isene exiketō exīko, typynehxo exikety sā exīko mā toto, uuru kurā Opia poe.

¹³ Moro ĕmepyry ae ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, zehno jehtoh eneporyhtao, awānopyrykohtao ya, kapu tōkehko tykytyky kamexipōko ase, sero nono sryrhmāko roropa ase esary poe.

¹⁴ “Imeimehnō nonory pōkō moroto Papironia po epāko mā toto tynonorykō pona ropa, kapau epary sā urakanaketomo a torehse ahtao, kaneru tō sā roropa ipyno exikety pyra ahtao.

¹⁵ Tapoise toto ahtao topetōkara a tuosēme exīko mā toto.

¹⁶ Toto ĕpataka ineneryme ipoenō totapasēme exīko, itapyīkō taka omato tō omōnōko, ipyxiākō tyryrhmasēme exīko.

¹⁷ “Mame papironio tō poremäkatohme meto tō enehpōko ase. Parata se hkopyra mokaro mana, uuru roropa se hkopyra mā toto.

¹⁸ Typyrekō ke nuasemākō wōko mā toto; poehti tō etapāko, enurusenā kō roropa, toto pyno pyra exīko mā toto ipunaka.

¹⁹ Papironia enekurehxo mana, ipoko epyrypāko morotōkō mana, imehnō pata tō motye, emero, sero nono po; yrome Sōtoma sā exīko mana Komora maro tyahkapose toto ahtao ya.

²⁰ Papironia patāpome exīko, turumekasēme, jūme oehpyra ropa morotōkō ehtohme. Arape tō mya ytoketō tytapyīkō onyrippyra exīko mā toto moroto, kaneru tō aronanō morotona ytopyra exīko roropa mā toto toky tō maro.

²¹ Onokyro tō rokē moroto exīko patāpo po, suhsuku tō ke rokē tytaōke tapyīpo tao exīko mā toto, awexituruze moroto exīko mā toto, poti tomo toseke pyra exiketō ararināko mā toto tapyīpo tō rānao.

22 Tapyi kaetokō taka, tuisa tapyī konōto tao roropa onokyro tō ytōko mā toto; kohtāko hiena tomo, raposa tō maro. Tuhke pyra ēmepyyr yse ro mana moro sã ehtohme Papironia wãnohtohme.”

14

Izyraeu tō oepyyr ropā

1 Morarame Izyraeu tō pynanohnōko ropā Ritonōpo mana; typoetoryme toto menekāko ropā mana. Toto ripōko ropā mana tynonorykō pona, imehnō nonory pōkō oehnōko roropa mā toto morotona, toto maro ehtohme.

2 Izyraeu tō akorehmāko imehnō nonory pōkō mana, toytorykō poko tynonorykō pona ropā, Ritonōpo nekarohpyr pona eya xine. Moroto Izyraeu tō namotome erohnōko mā toto imehnō nonory pōkomo. Typoetoryme tapoihpōkō rīko Izyraeu tō mana, tyrohmanohponānō esēme exīko mā toto.

Papironia tuisary Aorihtyã esao

3 Izyraeu tomo, moro ēmepyyr oehnōko mana, typoetory tō myhpokāko ropā Ritonōpo mana imehnō namotome pyra toto ehtohme. Etuarimara exīko mā toto, sam kakehnōko mā toto, toto onyrohmanohpopyra exīko imehnō mana.

4 Moro ēmepyyr toehse ahtao Papironia tuisary eunohnōko matose, ynara āko matose:

Enetoko ke mokyro tuisa popyra aexihpyr tonahse! Enetoko ke kyyryhmatopōpyrykō nenahno!

5 Popyra exiketō jamitunuru tonahkapose Ritonōpo a; kowenatu tō myxiry tytahkase eya, ahno ryhmananomo,

6 zehno toexirykōke tyrohmanohpose toto eya xine, imeimehnō nonory pōkō onyryhmakehpyra toh nexiase typoremākase toto ahtao eya xine.

7 Seromaroro sero nono pōkō oseremāko mā toto emero porehme, os-epeme mā toto, eremiāko mā toto tākye toehtohkōke, emero porehme.

8 Wewe tō konōto roropa xipirexite tomo te, apupari tō maro Ripano po atākyemāko mā toto Papironia tuisary enatyry poko. Ynara āko mā toto: “Papironia esē toepukase, naeroro kymarokō akohse oehpyra mā toto!”

9 Mya nono kurohtao, aorihtyã esao, Papironia tuisary oepyyr eraximāko mā toto. Tuisāpo tō zuzenu pakāko sã mā toto, jamihme aexityamo, owōnōko mā toto tapōkō poe.

10 Ynara āko mā toto emero Papironia tuisary a: “Omoro roropa ty-jamihkehse mase! Seromaroro yna sã mexino!

11 Otoko hnae imehnō motye ōsekarotopōpyr nae? Otoko hnae moro eremiatoh haapa tō maro, oehmatopōpyr? Seromaroro taro mase aorihtyã esao, taro ataxikāko mase moromoro htaka, oxiōtōko mase moromoro tō ke.”

12 Papironia tuisary, maparukawa sã* mexiase, yrome mepukase kapu poe! Ahno tō poremākaphōpōme mexiase, yrome seromaroro ēmahpyryme mase nono pona.

13 Pake ynara mosenetuputyase okurohtao: “Onuhnōko ase kapu pona Ritonōpo esaka. Tuisamehxo porohnōko ase yporohtoh pona, xirikuato tō Ritonōpo nyrihpyr epozakoxi. Moe, inikahpozakoxi, tuisamehxo exīko ase ypy kurā po, ritō tō oximōtoh po.

* 14:12 Joroko tamuru, Satanaxi ematopōpyr enetupuhtohme roropa sero. Eperu emiry ae Rusiweame esety nase.

¹⁴ Onuhnōko ase kaehxo akurū epozakoxi, mame Ritonōpo Imehxo Exikety sã exīko ase,” mase repe.

¹⁵ Yrome tomase mexiase Ritonōpo a aorihtyã esaka, mya zue aka oramã aka.

¹⁶ Okynahxo sã oenēko aorihtyã mana, osenuruhkãko mã toto. Ynara ãko mã toto oenery poko: “Onoky reh mose ro? Sero nono pōkō erehne nexiahse, pata tō pōkō enaroximaneme emero porehme?”

¹⁷ Mose ro a sero nono kurã tytaōke pyra tyripose, pata tō kurã tykararahse, mose a āpuruhpyry taōkō anaropopyra ropa tapyi taka ropa?”

¹⁸ Imehnō tuisa tō sero nono po emero omi kurã ke tonēse toh nexiase tonētoh tao kurano,

¹⁹ yrome otonētoh pyra mase. Amoriry typahsēme sã oekepyry typahse rokē nase motatohme; tonēse soutatu tō ekepyry tō maro, totapase aexityã etonatoh tao, toto maro oramã aka tōmase rokē mase topu tō maro, opona ahno a itūtūmatohme.

²⁰ Ononory tykararahse oya exiryke, ononory pōkō totapase roropa oya exiryke oekepyry ononēpyra ekurehnōko mã toto. Ah mokyro pakomotyã emero norihno toto tuisa pyra exiryke.

²¹ Imūkuru tō aorihmapotoko, itamuru tō popyra ehtopōpyry pokoino, mame tuisame exipyra ekurehnōko mã toto sero nono po, pata tō onyripyra roropa ekurehnōko mã toto.

Papironia poremākãko

²² Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara ãko:

— Pata Papironia pōkō poremākãko ase, ahno emero enahkãko ase: jūkomo, ipoenōkō maro, itamuru tomo, ipakomotyã maro. Ywy ase Ritonōpo, oturu-ase.

²³ Mame pata Papironia rīko ase nono tahxikure, ikurepato esary samo, purapuramãme. Moroto suhsuku esaryme exīko mana. Sapi ke sã pata Papironia itumehnōko ase, pata enahkatohme. Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, morara oturuno.

Axiria enahkary Ritonōpo a

²⁴ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase: “Tyrīko ase josenetupuh-topōpyry ae ro. Tyriry se jehtoh rīko ase rahkene.

²⁵ Axiria pōkō enahkapōko ase Izyraeu tō nonory po. Toto tūtūmãko ase ypy tō po ynony po. Ypoetory tō pynanohnōko ase axirio tō namotome pyra toto ehtohme, onyrohmanohpopyra axirio tō ehtohme.

²⁶ Moro josenetupuhtoh tyrithome tyrīko ase sero nono pōkomo a emero porehme; jemary tanýse nase imeimehnō nonory pōkō wãnohtohme.

²⁷ Morara tyrīko ase,” tykase Ritonōpo Jamihmehxo Exikety exiryke; ony-tyromasaromepyra imehnō mana. Tomary tanýse mana toto wãnohtohme; onytyromara imehnō mana.

Pirixitea enahkapōko Ritonōpo mana

²⁸ Moro jeimamyry ae tuisa Akaze toorihse ahtao, ynara tykase Ritonōpo:

²⁹ “Pirixitea pōkomo, atãkyemara ehtoko axirio tō, kaparu sã tahkatopōpyry poko, awãnohtopōpyrykomo. Ynara sã mana: okoi toorihse ahtao imyakã oehnōko, popyrahxo exikety. Okoihmo wino okoimo, taporihke exikety tūtãko mana, pohpohme ytokety panono.

³⁰ Kaneru pynanohne sã tēmōkomokãkara ypoetory tō pynanohnōko ase. Toto ewomãko roropa ase, torētyke pyra toto ehtohme. Yrome amarokomo, pirixteu tomo, oya xine omise ehtoh konōto enehpōko ase, amarokō orihmapotohme emero porehme.

³¹ “Oxitatoko pirixteu tomo, kui kahtoko jetū toehse oya xine exiryke, pirixteu patary pōkomo! Enaromŷke ehtoko emero porehme! Inikahpoe akurū konōto oehnōko, putoh katoḥ samo: imoihmākō, soutatu tō tuhke enaromyra exiketō mana.”

³² Otara āko sytatou omi aronanō ezuhnōko Pirixitea poe aepyhpyamo? Ynara āko sytatose eya xine: “Jerusarē tyrise Ritonōpo a. Moro po ipoetory tō tymōkomokākara osewomāko mā toto.”

15

Moape tō enahkāko Ritonōpo mana

¹ Sero nase Ritonōpo omiry Moape poko:

Pata Ara tonahkase mana; Pata Kia roropa toiro kohmamyry ae.

² Tipō pōkō xitāko mā toto tōnuhse toto ahtao ypy pona tyneponāmarykō eahmatoh pona. Pata Nepo kararahtopōpyry poko Metepa roropa iḥnamōko Moape tomo; toemynyhmarykōme tūsetykō sahkāko, osetypokāko roropa mā toto.

³ Tupoke kamisa topuxiximā risē ke ytoytōko mā toto pata esemary ae. Kui āko mā toto xitāko atarerekāko pata rānao te, tytapyīkō zarā po roropa.

⁴ Hexipō pōkō sam karyke kui kui āko mā toto, Ereau pōkō roropa, toto kui kary etāko mā toto Jasa po. Moape tō soutatu tō tonaroxitapāse, tykytyky āko mā toto enaromŷke toexirykōke.

⁵ Xitāko ase ukurohtao Moape tō poko. Toepase toto pata Zoa pona, Ekerate-Serixia pona roropa. Imehnō xitaryke, onuhnōko mā toto Ruite pona; imehnō kui āko sam karyke, epāko mā toto Horonaī pona.

⁶ Iporiry Ninirī tonore mana; onahpoty emero tanoryse mana, otyro emero toorihse mana, okyno tō napyry tonahse ipunaka.

⁷ Tosarykō rumekāko Moape tō mana, iporiry Saukeiru tō mōpozakoxi ytōko mā toto. Tymaro xine tykyryrykō arōko, tymōkomorykō porehme.

⁸ Moape nonory po porehme, kui katoḥ osetāko, ixitarykomo; iḥnamōko mā toto Ekerai po, Peea-Erī po roropa panaikato, ixitarykō osetāko mana.

⁹ Pata Tipō po itunarykō pehme exīko munu ke, mame morohne motye etuarimatōḥ enehpōko Ritonōpo mana Tipō po: reāo tō enehpōko mana, isene ro exiketō Moape nonory po tosekasēme exīko toḥ mana.

16

Moape tō enahkary poko

¹ Pata Sera poe ona tonorē po kaneru poenō aropōko Moape tō mana, tynekarorykōme Jerusarē tuisary a.

² Tuna Aranō ehpiō po xiaksiake ytoytōko rokē mā toto, torō tō samo tymŷkō poe torehse toto ahtao.

³ Juta tomo a ynara āko mā toto: “Kaxitoko yna a, otara tyrīko ynanae? Yna akorehmatoko, yna ewomatoko. Wewe konōto sā ehtoko yna a xixi jetū ahtao, tāxiahtao zerukumānōko mana, ynanoseremaxi amaro xine jerutume sā oexirykōke yna a. Tosake pyra ynanase, yna zonētoko yna onenepyra imehnō ehtohme.

⁴ Epāko ynanase Moape poe; yna zehnotokō wino yna ewomako, yna onetapara toto ehtohme, ononorykō po ynanehxi.”

Tyrohmanohpotoh otyhkāko mana, irohmanohpone tonahsēme exīko sero nono po.

⁵ Morara ahtao Tawi parÿpyry tuisame exïko mana. Zae rokê tuisame erohnôko mana, typoetory tō apiakâko zae rokene. Axï zae ehtoh rïko mana, imehnô zae ehtoh poko ripôko roropa mana.

⁶ Ynara âko Juta tomo: “Turuse yna Moape tō epyrypany poko; ahno epyrypaketōme mā toto, typoko xine rokê osetupuhnôko mā toto, imehnô motÿe kure osekarôko mā toto. Yrome ajohpe mā toto. Epyrypâko rokê mā toto.”

⁷ Morara exiryke Moape tō xitâko mā toto; toetuarimatohkō pokoino xitâko mā toto toemynyhmarykōme wenikehpyra toto ahtao tynekarorykō kurâ poko tyneponâmarykomo a, pata Kia-Here po.

⁸ Seromaroro tupito tō, uwa ke arykahpyry tōkehko turumekase mā kehko Hexipō po te, Xipima po roropa. Pake moro tupito tō wino eukuru jehnahpyry tōse tuisa tomo a; imehnô nonory esê tomo a tuhkâkō toetÿse toh nexiase. Morara ahtao uwa zoko esary nae nexiase mya pata Jazea po te, xixi tūtatoh wino uwa zoko esary nae nexiase ona tonorê po te, xixi omōtoh wino uwa zoko esary nae nexiase roropa tuna moro mōpoe, tuna konôto Aorikyhyry mōpoe.

⁹ Naeroro xitâko ase pata Jazea poko te, uwa zoko poko roropa Xipima po. Xitâko ase pata Hexipō poko te, Ereau poko roropa uwa tōkehko apoisê pyra exiryke, tâkye ehtoh pyra mā ipunaka.

¹⁰ Tâkye exiketō pyra toehse nono kurâ po; eremiaketō pyra, kui kui kananō pyra toehse mana uwa zoko esary tō po. Eukuru rinanō pyra toehse; kui katoh tâkye ehtoh poko tymynyhpâkaposê Ritonōpo a.

¹¹ Rira eary samo ukurohtao, pusuh âko ase jemynyhmaryke Moape tō poko, Kia-Here pōkō poko.

¹² Apotūkehnôko Moape tō mana ppy tō pona tonukurukō poko tyneponâmarykō eahmatōhme, tōturutōhme roropa eya xine repe, yrome toiparo rokê moro rïko mā toto.

¹³ Morara tykase Ritonōpo Moape tō poko pake.

¹⁴ Yrome seromaroro ynara âko Ritonōpo mana eya xine:

– Taroino oseruao jëmamyry taropose ahtao, Moape tō tuhkâkō maro jamitunuru tonahsême exïko mana. Ahno akoïpyry tuhke pyra rokê oxinomôko, jamihme pyra roropa exïko mā toto.

17

Xiria wānohnôko Ritonōpo mana Izyraeu roropa

¹ Ynara âko Ritonōpo mana: “Pata Tamaxiku patâpome exïko mana, ppy tō typahsême rokê exïko mana.

² Xiria patary tō jÿme turumekasême exïko mā kehko; pui tō maro kaneru morotonâ ytôko mā toto oseremase, onerehpyra roropa mā toto.

³ Pata tō jamihmâkō Izyraeu tō nonory po tykararahsême exïko mā kehko. Xiria tomo tuisary imehnô poetoryme exïko mā toto. Mame Xiria tō akoïpyry Izyraeu tō sâ exïko: isene ro toh mā repe, etuarimâko mā toto. Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, oturunno.

⁴ “Imeïpo êmepury oehnôko mana: Izyraeu tō imehxo ehtoh otyhkâko mana, itinērükō imôkomorykō kurâ maro tonahsême exïko.

⁵ Moro êmepury toehse ahtao tupito sâ exïko Izyraeu mana tykryysâ tapoikehse ahtao, tytaôke pyra exïko mana jakanahmâ Ahno konôto repaï samo tirïku tysahkase ahtao tapoikehse ahtao roropa.

⁶ Ahno tuhke pyra oxinamâko mana, wewe oriwera sâ Izyraeu tō exïko mana epery tapoise ahtao. Imeïpo oriwera kywyh tykamexipose ahtao

toitoina rokē epery tōxinamasēme sã exīko mana, asakoro, otarame oseruao nae ro amoriry kaehxo exiketō poko, otarame asakoropane, otarame omane tōxinamasēme amoriry zopinō poko. Ywy Ritonōpo, Izyraeu tō Esē, oturūko ase.”

⁷ Moro ēmepyry toehse ahtao eramāko ropa ahno tō mana Tyrihpōkomo a, takorehmapotohkōme; emero oehnōko ropa mā toto Izyraeu tō Esē Kurano a.

⁸ Apoto apō poko enetupuhkehnōko mā toto, tynyrityākō tomarykō ke, tynaxikatyākō tyneponāmarykōme roropa, Asera kuhtoh kehko, ixtaratu zahkatoh roropa.

⁹ Mame moro ēmepyry toehse ahtao pata tō jamihme exiketō topu ke tapure exiketō turumekasēme exīko mā kehko heweu tō patary rumekatopōpyry samo, amoreu tō patary rumekatopōpyry sã roropa Izyraeu tō ēpataka inonory pona tomōse Izyraeu tō ahtao; emero tykararahsēme exīko mana.

¹⁰ Izyraeu tomo, Ritonōpo opynanohnekō poko tuenikehse matose, oewomanekō Jamihmehxo Exiketety. Otyro tarykase oya xine imehnō neponāmary tō eahmatohme oya xine Ritonōpo myakāme repe.

¹¹ Māpyra moro anarykahpyry tahtase, tokutase roropa ahtao moro ae ro, epery anapoipyra ekurehnōko matose, etuarimatoh rokē apoīko matose, sam katoh roropa ekurākara exiketety.

Epetōkara typoremākase

¹² Imehnō nonory pōkō jamihme exiketō, imoihmākō oxiehno mā toto; panaikato tuna konōto samo te, pohkane konōto sã roropa.

¹³ Ahno imoihme osetapase oehnōko mā toto pohkane sã tuna konōto kua, yrome toto zupokāko Ritonōpo mana, mame epāko mā toto. Taroposēme exīko mā toto putoh katoh samo ypy po, tiriiku pihpyry arory sã roropa wiriwirikane a.

¹⁴ Tykohmāse ahtao erehnōko mā toto, yrome tōmehse ropa ahtao pake tonahse toto. Morara exīko Izyraeu tō nonory poremakary se exiketomo a, kymōkomorykō kurā arory se exiketomo a roropa emero porehme.

18

Etiopia wānohnōko Ritonōpo mana

¹ Sam katoh oehnōko oya xine mana, ahno, Etiopia tunary tō ehpio exiketomo. Moroto tapararaimo aporiry tō osetāko mā kehko!

² Moro nonory poe omi aronanō yhtōko tuna Niro kuae tykanarykō aruma panō risē ae. Omi aronanō, axī sã ytoketomo, omi arose ytotoke ropa atapyīkō taka! Ytotoko ononory pōkomo a, ahno jamihmākomo, mosa exiketomo, typihpyke serehme exiketomo; mokaro zuno imehnō nonory pōkō emero, esarykō tātapiakase tuna tō ke.

³ Etatoko pahne isene exiketō sero nono po porehme! Pâteira enetoko tanīse ahtao ypy tō emory po, etatoko rue osetopitory!

⁴ Ynara tykase Ritonōpo ya: “Enēko ase kapu ae, jesary poe, mynyhme xixi saereme ehtoh samo eina toehse ahtao, konopo pitiko xiriri katoh samo aepyryhtao tykyrysā anymyryhtao.”

⁵ Uwa tō anapoipyra ahtao ro, ekuru tō toepukase ahtao, epery exipyra ro ahtao, epetōkara oehnōko mana Etiopia pōkō enahkatohme tytapemā taere exiketety ke uwa amoriry sahkyry samo.

⁶ Soutatu tō ekepyry jarao tynomosēme exīko; eina ahtao kurumu tō tōnōko mana, ikonopory ae onokyro tō tōnōko roropa mana.

⁷ Moro ěmepyry toehse ahtao, tynekarorykō enehnōko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a, ahno jamihmākomo, mosa exiketomo typihpyke serehme exiketomo; mokaro zuno imehnō nonory pōkō emero, esarykō tātapiakase tuna tō ke. Tynekarorykō ekarōko mā toto ypy Xiāo po, Itapyī tao, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety eahmatoh tao.

19

Ejitu wānohōko Ritonōpo mana

¹ Sero omi mā Ejitu wānohtoh poko.

Akurū po Ritonōpo ytōko mana Ejitu pona axiny. Ejitu pōkō neponāmarykō tykytyky āko Ritonōpo ěpataka, Ejitu pōkō enaromýke exīko.

² Ynara āko Ritonōpo mana: “Osetapatoh tyripōko ase Ejitu pōkō etonathome imehnō Ejitu pōkō maro; atakorō tō oxiehno exīko mā toto, tykatonomory tō oxiehno exīko roropa mā toto, pata pōkō imepý pata pōkō zehno exīko, tuisa tō oxiehno exīko roropa mā toto.

³ Mame Ejitu pōkō orēnōko mā toto, tyriry se toto ehtoh onyrisaromepyra toto ripōko ase. Morara ahtao ekaropōko mā toto tyneponāmarykomo a, typyaxiry tomo a, joroko tō maro oturuketomo a roropa tuaro ehtoh ekarotohme eya xine.

⁴ Yrome Ejitu pōkō ekarōko ase tuisa popyra exikety a, toto zehno exikety a toto esēme ehtōhme. Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, oturuno.”

⁵ Mame tuna Niro apaīko mana; anorýko mana porehme.

⁶ Mame iporiry tō su āko popyrahme sā axī pyra anoryryhtao. Pyrouimo aremānōko, sapisapiriimo roropa.

⁷ Otyro tarykase aexihpyry tupito tō po Niro ehpiuroko aremānōko mā kehko, tarosēme exīko mana tyryrykane a.

⁸ Mokaro kana anýnanō emynyhāko mā toto xitāko roropa; tarāpa tō oka tō roropa toto anakorehmara mā kehko.

⁹ Mokaro roropa mauru panō rinanō kamsame otupīko mā toto;

¹⁰ Kamisa riry poko emese kure exiketō toerohtohke pyra toexirykōke typoremāsēme exīko mā toto ipunaka.

¹¹ Pata Zoā tuisary tō putupyra rokē mā toto; Tuaro exiketō, Ejitu tuisary akorehmananō zae ehtoh ekarory waro pyra mā toto ipunaka. Pake tuisa tō parýpyryme osekarōko mā toto, tuaro exiketō parýpyryme roropa repe, ajohpe mā toto.

¹² Ejitu tuisary, otoko hnae mokaro tuaro exiketomo ākorehmananomo? Otaramē ourūko mā toto josenetupuhtoh ritoh poko ya Ejitu a! Ywy ase Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety.

¹³ Pata Zoā tuisary putupyra mā toto, pata Mēpi tuisary tō enekunohtyāme mā toto. Azahkuru Ejitu pōkō amorepāko mā toto zae pyra ehtoh poko toto ehtohme.

¹⁴ Ritonōpo poe otupīko mā toto; morara exiryke Ejitu pōkō emero rīko mā toto azahkuru rokene, oseosetapāko mā toto etýketō samo, epuepukāko sā mā toto tonarurukō pona.

¹⁵ Ejitu pōkō akorehmary waro pyra imehnō mana: tymōkomokamo, tymōkomokākara roropa, imehxo exiketomo, ime pyra exiketomo, enara.

Ritonōpo eahmāko Ejitu pōkomo axirio tō maro

¹⁶ Mame moro ěmepyry toehse ahtao Ejitu pōkō nohpo sā exīko mā toto: Ritonōpo Jamihmehxo Exikety zuno exīko mā toto emary tanýse ahtao toto wānohtohme.

¹⁷ Enaromýke exíko mã toto Juta tō nonory pōkō poko, mokaro poko etary-htao zuno exíko mã toto, osenetupuhnōko mã toto Ritonōpo Jamihmehxo Exikety osenetupuhtoh poko tynyryry poko Ejitu pōkomo a.

¹⁸ Moro ěmepýry toehse ahtao pata pōkō 5me pata tō po Ejitu po oturūko mã toto epereu omíry ae. Tōmirykō etapōko roropa mã toto Ritonōpo Jamihmehxo Exikety omipona toehtohkōme. Toiro pata esety “Xixi Pataryme” exíko mana.

¹⁹ Moro ěmepýry toehse ahtao apoto apō exíko Ejitu nonory po Ritonōpo eahmatohme, topu risē roropa xikihmā exíko imehxo Ritonōpo ehtoh enetupuhthome Ejitu nonory ehpiō po.

²⁰ Morohne tyrisēme exíko mana Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ehtoh enetupuhpotohme Ejitu nonory po. Mame Ejitu pōkomo etuarimaryhtao, otururuhtao Ritonōpo a takorehmapotohme toto ewomane enehpōko mana toto pynanohtohme.

²¹ Osenepōko Ritonōpo mana Ejitu pōkomo a, enetupuhnōko mã toto. Ritonōpo eahmāko mã toto, mame tynekarorykō enehnōko mã toto eya, tiriiku tōkehko. Tōmirykō etapōko mã toto eya, mame tōmirykō omipona tyríko mã toto.

²² Ejitu pōkō apurōko Ritonōpo mana, yrome toto kurākāko ropa mana. Tyyrypyrykō rumekāko mã toto, eramāko ropa mã toto Ritonōpo a, aomipona toehtohkōme; mame toto omíry etāko mana, toto kurākāko ropa mana.

²³ Moro ěmepýry toehse ahtao osema konōto exíko Ejitu poe Axiria pona: moro ae Ejitu pōkō ytōko toh mana Axiria pona, Axiria pōkō ytōko Ejitu pona roropa, mame oximaro Ritonōpo eahmāko mã toto.

²⁴ Moro ěmepýry toehse ahtao Izyraeu tō maro, Ejitu tō maro, axirio tō maro roropa oseruao ahno tomo kure rokē Ritonōpo ehtoh enepōko mã toto sero nono pōkomo a, enara.

²⁵ Mame Ritonōpo Jamihmehxo Exikety kure rokē mokaro ríko mana. Ynara āko mã ynororo: “Kure rokē oritorýko ase Ejitu pōkomo, ypoetory tomo; amarokō roropa Axiria pōkomo ynyrityamo; amarokō roropa Izyraeu tomo, ynymenekatýamo ypoetory tōme.”

20

Ejitu tō poremākary poko

¹ Mame Sarakāo a, Axiria tuisary, tysoutatu tō taropose pata Axitote poremākapose, typoremākase eya.

² Apitoryme 3me jeimamyry morara exipyra ahtao ro Izaja turuse Ritonōpo a:

– Izaja, Amoxi mūkuru, asātajā tō touko, oupony roropa, kamisa topuxiximā risemy. Aomi poe morara tyrise eya, toytose ynororo tupoke pyra, tysātajake pyra, enara.

³ Morarame Axitote typoremākase ahtao, ynara tykase Ritonōpo:

– Oseruao jeimamyry taropose ypoetory Izaja a tupoke pyra ytoytōko, tysātajake pyra roropa enetupuhpotohme Ejitu ehtoh poko te, Etiopia ehtoh poko roropa.

⁴ Ejitu pōkō, Etiopia pōkō roropa arōko Axiria tuisary mana, tynamotome ehtohme, nuasemākomo te, tamuhpomākō maro. Ytōko mã toto tysātajake pyra te, tupoke pyra ātykyrykō jarao, Ejitu pōkō ehxirotohme.

⁵ Mokaro Etiopia pōkō enetupuhnānō takorehmanekōme, Ejitu jami-tunuru poko epyrypaketō roropa osenekunohkehnōko mã toto, typynanopyrykō ropa oneraximara exíko mã toto.

⁶ Morarame mokaro tuna Metiteraneu ehpio pōkō ynara āko mā toto: “Enēko matou mokaro tonetupuhse kyya xine kuewomatohkōme repe, ky-poko xine pyra Axiria tuisary ehtohme! Seromaroro otara tyrīko sytatou epatohme orihpyra kuehtohkōme?”

21

Papironia poremākatopo

¹ Sero omi Ritonōpo nekarohpyry Papironia poko, “ona tonorē tuna konōto ehpio”:

Wiriwirikane konōto sā ona tumehtohme ikurenae, popyra ehtoh oehnōko, ona tonorē poe enaroximatoh nonory poe.

² Ritonōpo nenepohpyry ya popyra nexiase ipunaka: Enekunopyry poko te, enahkary poko emero rokē po!

Soutatu tō Erāo po, osetapatoko! Soutatu tō Metia po, pata tō apurutoko! Papironia nyrytā enahkapōko Ritonōpo mana, imeimehnō sam kamexipo-topōpyry eya xine.

³ Moro enepohpyry pokoino enaromŷke toehse ywy, juakuru jetū toehse, sam āko exiase nohpo enururu jetū ehtoh samo. Ypanary otatōkara sā toehse sam karyke ya; jenuru onetōkara sā toehse jamihme pyra toehse jexiryke.

⁴ Otipīko ase, tykytyky āko roropa, enaromŷke jexiryke; ikohmamyry eraximase repe joserematohme, yrome koko itamurumehxo enaromŷke ywy.

⁵ Inepohpyry ae otuhtoh konōto enease, tahnose Papironia po; meza po toahmasē exiketō typorohse toh nexiase epehtoh po, otuhnōko toh nexiase eukuru ēnōko roropa. Mōtoino rokē tyripotoh opore osetāko: “Soutatu tuisary tomo! Owōtoko, opyrekō apoitoko!”

⁶ Mame ynara tykase Ritonōpo ya: “Soutatu tyriko eneneme ehtohme, tynenery emero ekarotohme oya!

⁷ Kawaru po ytoketō oepyyry eneryhtao atakenaka asasakorōkōme samo, orutua kō roropa jumētū tō po, kameru tō po roropa, Tomeseke sā mokaro enetohme.”

⁸ Mame mokyro erase tykohtase, ynara tykase: “Tuisa, toraximase ywy taro saereme ahtao koko roropa, kokoro rokene.”

⁹ Mōtoino rokē, mokaro oehnōko! Kawaru po soutatu tomo, atakenaka asasakorō komo. Imēpo ynara tykase mokyro erasemy: “Typoremākase! Papironia typoremākase! Ineponāmarykō, papironio tō neahmatyā emero tytahkase kehko, typahse kehko nono pona.”

¹⁰ Amarokō, wekyry tomo, tyryrhmasē mexiatose tiriiku samo. Yrome omi kurā ekarōko ase oya xine Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esē poe.

Omi Etō tō poko

¹¹ Ynara āko Ritonōpo mana Etō tō poko:

Ahno yokhmāko Etō nonory poe, ynara āko: “Erasemy, otāto ise ro ēmehtoh pona? Erasemy, otāto ise ro ēmehtoh pona?”

¹² Mokyro ezuhnōko erase mana, ynara āko: “Ēmehnōko mana, yrome kohmānōko ropa mana. Awānohtohkō otyhkasasaka mana seromaroro. Naeroro eramatoko Ritonōpo a, oezuhtohkō kurā ekarotohme oya xine, awānohtohkō oehtoh to ropa. Mame osehtoko ropa ekaropotohme ropa.”

Omi Arapia pōkō poko

¹³ Sero omi ekarotohme mana Arapia pōkō netaryme:

Epaketomo Tetā poe otonēnōko mā toto ona tonorē po Arapia po.

¹⁴ Tema pōkomo, mokaro Tetā pōkō akorehmatoko, tuna ekarotoko eya xine te, tonahsemy, enara.

¹⁵ Epāko mā toto etonatoh orēpyra ehtoh poe; topetōkara winoino toeparykō kuhñōko mā toto, etapary se exiketō winoino tapema ke, typyrekō ke roropa, enara.

¹⁶ Ynara tykase Ritonōpo ya:

– Taroino toiro jeimamyry taropose ahtao tytororo, Ketaa tomo orēpyra ehtoh enahnōko mana.

¹⁷ Toitoino rokē mokaro pyrou ke wotōkomo, Ketaa pōkō, orēpyra exiketō isene ro exīko mā toto. Ywy, Ritonōpo Izyraeu tō Esē, oturuno.

22

Ritonōpo omiry Jerusarē pōkō poko

¹ Ynara āko Ritonōpo mana Jakanahmā Enepotoh poko:

Oty katohme zara kaetokō pona tōnuhse matou?

² Kohtāko, oseahmāko matose? Oty katohme apatary pōkō emero panaikato ke atākyemāko?

Soutatu tomo, Jerusarē pōkō aorihtyamo, etonatoh poko pyra toh nexiase.

³ Soutatu tō tuisary toepase toto emero, tapoise toto topetōkara a toiro pyrou onuopyra ahtao ro. Mya aepatyā roropa tapoise toh nexiase.

⁴ Morara exiryke morara tykase ywy: “Kurumekako ty; yxitaxi yronymyryme. Jemuhkehkapory onukuhypra ehtoko, wekyry tō typoremākaposē exiryke.”

⁵ Moro ěmepyry enehpoase Ritonōpo Jamihmehxo Exikety kyaa xine, ěmepyry oserehtopo, otupitopo, kyporemākatopo jakanahmā Enepotoh po. Pata apuru tō tytohkase kehko, moro pata pōkō kui katoh totase ypy tō po.

⁶ Kawaru po, kahu etonatoh maro soutatu tō, Erāo pōkō, tooehse etonatohme kymaro xine typyrekō ke. Imehnō soutatu tō Kia pōkō roropa tooehse toto tōsewomatohke.

⁷ Jakanahmā tō Juta nonory po typehkase kahu tō etonatoh ke; epetōkara soutatu tomo kawaru tō po nexiase, pata Jerusarē omōtoh etonie.

⁸ Juta tō osewomasaromepyra toehse toto.

Moro ěmepyry ae mytoatose opyrekō enehse, tukurākase aexityā tuisa tapyī konōto Itu htao,

⁹ Tawī Patary apuru tō meneatose itohkahpyry tō ikurākatohme, tuna ke pēkamā zopino typehkase oya xine pata rānao.

¹⁰ Tapyi tō meneatose Jerusarē po; toitoina tapyi tō tykararahse oya xine topu tō apoitohme oya xine pata apuru tō kurākatohme ropa.

¹¹ Pata apuru tō asakorō rānao tuna ě konōto tyrise oya xine, tuna kurākatohme Pēkamā Pakatō poe aepyhpyry. Yrome Ritonōpo a ytopyra mexiatose, senohne poko emero tōsenetupuhse ynororo pake ro; eya senōhne tyripose emero porehme, yrome onenetupuhpyra mexiatose.

¹² Oesēkomo, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety okohmatorýko nexiase oxitatohkōme, ihnamotohme, oūsetykō sahkatohme, upo amurutohme kamisa risē topuxiximano, tākye pyra oehtohkō enetupuhpotohme.

¹³ Yrome moro sā pyra mexiatose, oseahmāko mexiatose atākyemāko; otuhtoh rīko mexiatose, pui tō totapase oya xine kaneru tō maro. Otuhnōko mexiatose, eukuru ěnōko tuesapare oehtohkō pona. Ynara matose: “Sotuh-tone, sētone roropa kokoro kuorikyrykōke.”

¹⁴ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase ya:

– Mokaro popyra ehtoh onykorokara ase; orihnōko mā toto emero porehme, tyrypyrykō onykorokara ahtao. Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, oturunō.

Sepena wānopyry poko

¹⁵ Mame Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a tonyohse ywy oturutohme Sepena maro, tuisa tapyī konōto tao erohketō tuisary, ynara katohme eya:

¹⁶ – Oty rīko mahno? Onoky omi poe okyryryme aorihtyā ekepyry esary ahkapōko mahno topu ao, ypy emory po?

¹⁷ Otaramē tuisamehxo mase repe, yrome Kuesēkō Ritonōpo āpoīko mana tjamitunuru ke; mya oemāko mana.

¹⁸ Āpoīko mana, pora apoiry samo, mame oemāko mana mya rahkene imep̄y nonory konōto pona. Moroto orihnōko mase akahō etonaketō pūto, moro kahu tō poko epyrypaketyme mexiase. Yrome opokoino ehxirōko oesē mana Juta tō tuisary.

¹⁹ Omoro oūko ropa ase tuisame oehthō poe oritohme tuisame pyra oehthōme ropa.

²⁰ Ynara tykase Ritonōpo Sepena a:

– Morara toehse ahtao ypoetory Eriakī kohmāko ase, Hiukia mūkuru;

²¹ oupō kurā ke mokyro zupohtopōko ase tuisa tapyī poko erohketō tuisary zupō ke. Omet̄y eary ekarōko ase eya, mame tuisame mokyro rīko ase oehthōp̄pyry samo. Papame Eriakī exīko Jerusarē pōkomo a porehme, Juta tomo a roropa.

²² Mame soroto tō ekarōko ase eya Tawi tapyī kyryry. Imehnō motye orēpyra mokyro rīko ase. Tuisa konōto rokē mokyro motye exīko mana. Omōtoht etapuruhmakaryhtao eya anapurupyra exīko imehnō mana te, omōtoht tapuruse eya ahtao onetapuruhmakara exīko imehnō mana.

²³ Mame jamihme mokyro rīko ase, wewe tūpore exikety samo tosaō. Jekyry tō emero tākye exīko mā toto tyekyrykō tuisame exiry poko.

²⁴ Yrome jekyry tō emero, tuisamehxo exiketomo te, tuisame pyra exiketō roropa omoxinety s̄a exīko mā toto eya, otuhnōko mā toto imaro, yrome tyyne s̄a exīko mā toto eya. Kopu tō s̄a exīko mā toto, kutehi s̄a roropa, otytyko tō s̄a roropa, tyrise ahtao perēku pokona.

²⁵ Moraramē wewe tahkary s̄a omoxinety a, moro s̄a Eriakī otoūko mana, tuisame toehthō poe. Mame jekyry tō emero otytyko pyra exīko mā toto. Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, oturunō.

23

Tiro poko, Xitō poko roropa

¹ Ynara tykase Ritonōpo Tiro pōkō poko:

Oxitatoko wapu aōkomo, tuna konōto po, pata Tiro tonahkase exiryke! Tapyi tō pyra toehse, opyi wapu tō myhtohmē, ahno tō otyritoh tonahkase. Morohne poko metatose ahmōta Xipere po awahtao xine.

² Pusuh kahtoko oemynyhmarykōme, amarokomo, tuna ehpio exiketomo, osepekahketō roropa Xitō pōkomo! Ytoketō maropoaose tuna konōto akuotyry poko,

³ wapu ae toytose toto tuna konōto tō poro. Tiriiku tōkehko tuna Niro poe Ejitu po tokamose oya xine imeimehnō nonory pōkomo a, tineru apoitohme oya xine.

⁴ Ehxirotoko pata Xitō pōkomo, Tiro pōkō roropa! Opoko xine tuna konōto ynara tykase: “Awaro xine pyra ase, ypoenōme pyra matose; tumūkue pyra ase, tōxike pyra roropa ase.”

⁵ Ejitu pōkō ihnamōko roropa mā toto zuaro toehse toto ahtao Tiro tō enahkatopōpyry poko.

⁶ Penixia pōkomo, oemynyhmarykōme oxitatoko! Epatoko Expania pona.

⁷ Sero pata yrorome ro nae, pata Tiro tākye aexihpyry? Pake toehpitose, tuhke jeimamyry taropose eya. Sero pata poe ahno taropose imehnō nonory pona, moe exiketō pona?

⁸ Tiro pata imehxo exiketyme nexiase; moro pōkō osepekahketō tuisame sã toh nexiase. Omōkomory poko erohketō omiry imehnō zamaro nexiase emero pata tō po. Onoky tōsenetupuhse serara ehtoh poko, pata Tiro enahkatohme?

⁹ Ritonōpo nexiase, Jamihmehxo Exikety, morohne poko tōsenetupuhse, epyrypaketō ime pyra tyritohme, tuisamehxo exiketō tosekumurukō po porohohme.

¹⁰ Expania po aosesarityamo, erohtoko otupikō poko, tuna Niro ehpiō po tiriiku arykananō samo, okyryryme opyi wapu tō myhtoh, tonahse exiryke.

¹¹ Ritonōpo a tomary tanÿse, tuna konōto wãnohtohme; tuisa tō nonory tonahkapose eya. Aomihpyry omi poe pata tō jamihme exiketō Penixia po tonahkapose toto.

¹² Ynara tykase ynororo Xitō pōkomo a: “Pata Xitō myhene, tyrohmanoh-pose exiketō. Epo hnae ōseahmarykomo! Ahmōta pona Xipere pona oeparykōhtao ro osewomara exīko matose.”

¹³ Sero pata enetoko ke, seromaroro tytohkase mana, nono pona typahse mana! Papironia pōkomo a, axirio tō kara, nono ke opyi tō tyrisē onuhtohme pata apuru pona, etonathome, tapyi tō jamihme exiketō tytohkase, patāpome tyrisē onokyro tō esaryme.

¹⁴ Oxitatoko wapu ao erohketomo, tuna konōto po! Pata Tiro tonahkase exiryke. Wapu myhtoh kurã pyra toehse matose.

¹⁵ Okynã pyra ahtao Tiro tuenikehsēme exīko mana, 70me jeimamyry taropose ahtao. Moro tuisa isene ehtoh sã mana. Mama nohpo sã Tiro exīko mana, imehnō poko aexihpyry samo eremiathoh ao:

¹⁶ “Imehnō poko aexihpyry, tuenikehse mase, rira apoiko pata poro oytotohme.

Eremiathoh etoko, oeremiako roropa oeremiathoh tonō ikuhko mokaro enehtohme ropa.”

¹⁷ Moromeīpo 70me jeimamyry taropose ahtao, Ritonōpo poe Tiro patame exīko ropa mana. Osekamōko ropa maña imeimehnō nonory pōkomo a ropa, emero.

¹⁸ Yrome tineru tapoise ahtao eya toerohtamitume tokarosēme exīko mana Ritonōpo a. Tytinerūme rokē onukurākara exīko mana, yrome moro tineru ke tonahsē epekahnōko Ritonōpo eahmananō mana, upo roropa.

24

Sero nono wãnohnōko Ritonōpo mana

¹ Etatoko ke! Sero nono typōke pyra exīko mana, tonore ona ripōko Ritonōpo mana; popyra sero nono ripōko mana, sapararahme pata tō pōkō ripōko mana.

² Oxisã etuarimāko mā toto emero porehme: oturuketō etuarimāko emero rokē ahno samo, erohketō etuarimāko tosēkō saaro, nohpo tō tosēkō sã roropa; osepekahketō ekamonanō samo; axītao rokē tineru ekaronanō tineru apoihpōkō samo, tytineruke exiketomo tytineruke pyra exiketō samo.

³ Sero nono atakurohkāko mana tonahkasēme samo. Morara tykase Ritonōpo exiryke morara exīko mana.

⁴ Sero nono anorŷko mana, aremānōko, nono pōkō emero apotūkehno mana, sero nono enahnōko mana, kapu roropa.

⁵ Sero nono nuriame toehse epōkō pokoino, Ritonōpo omihpyry omipona pyra toehse toto; inyriphopyry omipona pyra. Aomihpyry inetapohpyry eya xine jūme onytyromara ehtohme, yrome moro turumekase eya xine.

⁶ Morara exiryke popyra ehtoh enehpōko Ritonōpo mana sero nono pona, sero nono enahkapōko mana. Epōkō tuānohsēme exīko mā toto iirypyrykō epehpyryme; apoto orēpyra exikety toto zahkāko mana, tuhke pyra ahno oxinamāko mana.

⁷ Uwa zoko tō aremānōko mā kehko, euhkehno roropa mana. Mokaro tākye aexityā pusuh āko mā toto toemynyhmarykōke.

⁸ Panaikato, pāteru tō etory osetara toehse, rira tō etory roropa tākye ehtohme, mokaro oseahmatoh rinanō, eremiaketō roropa mynyhme rokē mā toto.

⁹ Uwa eukuru jehnahpyry onēpyra mā toto oseahmatoh tao, eukuru nae ahtao itū mana.

¹⁰ Pata typōke pyra mana, tytohkase mana. Morotōkō tytapyīkō omōtoah apurūko mā toto, omōpyra imehnō ehtohme.

¹¹ Uwa eukuru jehnahpyry pyra exiryke ipeniryke kohtāko mā toto osema tao. Tākye ehtoh tonahse, taropose sā rokē moro nono poe.

¹² Moro pata po tapyīpo tō rokē mana, pata omōtoah apuru tō tytohkase mā kehko.

¹³ Ynara sā exīko mana: azeitona akoīpyry tuhke pyra tōxinamase amoriry poko, uwa tō roropa tuhke pyra oxinamāko zoko poko, tapoikehse ahtao, moro sā mā emero nonory po sero nono po tuhke pyra ahno exīko mana isene ro.

¹⁴ Mame mokaro isene ro exiketō eremiāko mā toto tākye toexirykōke; mokaro xixi omōtoah wino exiketomo tuisamehxo Ritonōpo ehtoh ekarōko mā toto.

¹⁵ Xixi tūtatoah wino exiketō eremiāko mā toto Ritonōpo eahmāko. Tuna konōto ehpiōkō Ritonōpo, Izyraeu tō Esē eahmāko mā toto.

¹⁶ Imeimehnō nonory pōkomo moehxo esarykō exiketomo, aerehiatohkō etāko sytatose Ritonōpo zae Exikety eahmary poko.

Yrome ynara tykase ywy: “Popyra ehtoh rokē oehnōko ya, myhene! Tytoremāse ywy, tapotūkehse! Mokaro onekunohtōkō ewokāko ro mā toto; ajohpe aexirykō popyrahxo exīko mana.”

¹⁷ Etatoko pahne imeimehnō nonory pōkomo! Oekahmatorŷko imehnō mana onokyro ekahmary sā urakanaketomo a; eutary ahkahpyry āpoitohkō roropa oeraximatorŷko mā kehko.

¹⁸ Mame urakanaketō kurūke aepatyā epukāko mā toto eutary aka. Itūtatyā eutary ae tapoisēme exīko mā toto apoitoh ao. Konopo itamurume kapu poe oehnōko mana; sero nono apō tō tykytyky āko mā kehko.

¹⁹ Sero nono kywyh āko, tyrakasēme exīko, tykararahsēme exīko mana ipunaka.

²⁰ Sero nono wazawazame ytōko mana aetymyhpyry samo, kywyh kywyh āko mana tapyi pitiko samo, tyryrykane jamihme ahtao. Popyra ehtoh poko sero nono pōkō ehtoh omoxinety sā mana; toepukase ahtao owōsaromepyra ropa exīko mana.

²¹ Moro ēmepyyry toehse ahtao mokaro imehxo exiketō kapuaōkō wānohnōko Ritonōpo mana; tuisa tō roropa ahno esē tō sero nono po.

²² Oximōme mokaro enehpōko mana, toto ēmatohme eutary aka; moro ao tapurusēme exīko mā toto okynahxo, moromeīpo tuānohsēme exīko mā toto.

²³ Nuno ehxirōko sã mana zemime hkopyra exīko, xixi roropa zemime hkopyra exīko enaromŷke samo, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety tuisa konōtome aexiryke ypy Xião po, Jerusarē po. Imehnō tamuximãkō ēpataka tuisamehxo toehtoh enepōko mana. Saereme toehtoh enepōko roropa mana eya xine.

25

Ritonōpo eahmary

¹ Ritonōpo, Jesēme mase.

Imehxo orīko ase, oesety eahmãko ase, onyrytã kure kuhse exiryke;

pake mosenetuputyase onyryry poko, zae morohne tyrise oya rahkene.

² Yna zehnotokō patary tō tykararahse oya, pata tō topu risē ke tapuruse exiketō typipahmase oya.

Tuisa tapyī konōto tō tonahkase oya,

jūme moro onyrizomopyra mã toto.

³ Morara exiryke ahno jamihmãkō oeahmãko mã toto,

imehxo oexiry enetupuhnōko pata tō pōkō mana, zehnotokō nonory po.

⁴ Tymōkomokākara akorehmaneme mexiase,

omise exiketō ewomaneme,

tapyime mexiase tyryrykane jamihmã maro konopo toehse ahtao,

jerutume mexiase xixi axitū toehse ahtao.

Popyra exiketō imehnō zehno ehtoh

tyryrykane jamihmã sã mana, kuenime toehse ahtao,

⁵ axitū sã mana xixi ao ona tonorē po.

Yrome yna zehnotokō mynyhpãkapōko mase;

akurū sã xixi jetuhkopyra tyryry samo,

moro sã popyra exiketō kohtary mynyhme tyripōko mase.

Otuhtoh konōto poko

⁶ Ypy Xião po otuhtoh konōto rīko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety mana, emero nonory pōkō otuhtohme; tonahsē rīko mana, tōsē kurākomo eukuru jehnahpyry kurã roropa.

⁷ Mame moroto akurū sã tãkye pyra ehtoh enahkapōko mana, ahno emero nono pōkō xitary tōkehko.

⁸ Orihtoh enahkãko roropa mana jūme, nono pōkō orihpyra exīko mã toto. Toto xity korokãko Ritonōpo mana toto enuru ae, mame typoetory tō ehxirotopōpyry enahkãko mana sero nono po. Morara tykase Ritonōpo.

⁹ Morarame moro ēmepyry toehse ahtao ynara ãko mã toto emero:

– Kuesēkōme mokyro mana. Tonetupuhse ynororo kyya xine, mame tyrynanohse sytatose eya. Ritonōpo Kuesēkōme enetupuhnōko sytatose. Seremiatone eahmaryme, satãkyematone takorehmase kuexirykōke eya.

Moape wãnohtoh Ritonōpo a

¹⁰ Ypy Xião ewomãko Kuesēkō mana, yrome Moape nonory pōkō wãnohnōko mana, tytütūmasēme sã exīko mã toto onahpoty samo pui tō pupuru zopino.

¹¹ Tomarykō anŷnōko mã toto nakuae ytoketō samo; yrome tōsewomarykō kukuruhtao ro, osepynanohpyra mã mokaro epyrypaketomo, toto poremãkapōko Ritonōpo mana.

¹² Moape patary jamihmãkō kararahnōko mana, apuru tō kaetokohxo exiketō roropa, typahsēme exīko mã toto nono pona.

26

Juta tō eremiatoh Ritonōpo poko

¹ Mame moro ěmepýry toehse ahtao eremiāko Juta tō mana, ynara āko mā toto:

Typatake sytatose jamihmā ke!

Ritonōpo Kuewomane kōme mana, kypatarykō apurume,
Kypynanohnekōme mā ynororo.

² Pata omōtoħ etapuruhmakatoko Ritonōpo poeťory tō omōtoħme, aomipona exiketomo te, zae ehtoh poko exiketomo, enara.

³ Ōmiry omipona se exiketō rīko mase torĕťyke pyra, oenetuputyryke eya xine.

⁴ Kokoro rokĕ Ritonōpo enetupuhtoko,
jūme Kuewomane kōme mana.

⁵ Imehnō motye kure osekaroketō typoremākase eya,
ipatarykō kaetokohxo exikety tykararahse eya,
apuru tō pipahme tyripose eya nono pona.

⁶ Seromaroro tymōkomokākara te, omise exiketō roropa apatary ikararapyh-
pyry poro itūtūmāko mā toto.

⁷ Zae ehtoh poko exiketō esemary tupime pyra mana;
Omoro, Ritonōpo, zae exiketō esemary rīko mase amimome.

⁸ Ritonōpo, ōmihpyry omipona ehtoh poko ynanase,
oeraximāko ynanase; opyno rokĕ ynanase
awaro sehxo ynanase, opoko yna oenetuputyry se.

⁹ Yronomyryme amaro se ase ukurohtao koko;
yronomyryme ise oehtoh waro jexiry se ase.
Ynara exiryke, sero nono pōkō apiakaryhtao oya,
tuānohse roropa toto ahtao oya,
zae ehtoh waro exīko mā toto.

¹⁰ Kure ehtoh riryhtao oya popyra exiketomo a,
zae ehtoh riry anamorepara ekurehnōko mā toto.

Taro roropa zae exiketō nonory po toto ahtao ro
popyra ehtoh poko exikehpyra mā toto, Ritonōpo Imehxo Exikety poko oty
kara mā toto.

Tosĕkōme oenetupuhpyra mā toto.

¹¹ Ritonōpo, oemary tanỹse mana ozehnotokō wānohtohme, yrome onenepýra
mā toto.

Māpyra opoeťory tō pyno yronomyryme oexiry eneryhtao eya xine ehxirōko
mā toto.

Ah netuarimā toto, zuānohko toto, popyra exiketō wānohtoh ke.

Opoeťory tō pyno yronomyryme oehtoh enepoko eya xine.

¹² Ritonōpo, kure rokĕ yna rīko mase yna emātoħme,
ynanyrityā emero tyrise oya.

¹³ Ritonōpo, yna Esemy, tyrohmanohpose ynanexiase imehnō ahno tomo a,
toto ritō tomo a roropa,

yrome omoro rokĕ mase yna Esĕme nymyry.

¹⁴ Mokaro ahno toorihse mā toto,
oehpyra ropa mā toto isene toehtohkōme ropa;
zuzenume rokĕ mā toto ěsemāpyra ropa.

Tuānohse toto oya, tonahkase toto,
ipoko xine tuenikehse imehnō mana emero porehme.

¹⁵ Ritonōpo, Izýraeu tō tomākapose oya,

yna nonory roropa zumohxo tyrise oya,
moro pokoino imehxo oehtoh enetupuhnōko imehnō mana.

¹⁶ Ritonōpo, opoetory tō tuānohse oya;
yna etuarimaryhtao ynanoturuase oya.

¹⁷ Nohpo tonururuhtao kui āko mana jetū toexiryke;
moro sã ynanexiase opokoino, Ritonōpo.

¹⁸ Poetoēme exikety sã sam tykase ynanexiase,
yrome aryppya, poeto enurupyra nexiase.
Sero nono pōkō onypynanohpyra ynanexiase.
Ahno onemākapopyra roropa ynanexiase.

¹⁹ Izyraeu tō aorihtyā ēsemānōko ropa mā toto;
ekepyrykō owōnōko ropa mā toto.

Nono ao aorihtyā ekepyry tō pakāko roropa,
atākyemāko mā toto, eremiāko roropa mā toto.

Axitaku onenehpohpyry otyro ehxikāko,
ahtanohpōko roropa mana.

Moro sã aorihtyā ēsemākapōko ropa mase, Ritonōpo, nono ae itūtatohkōme
ropa.

Zuānohtopo, Ipynanohtopo

²⁰ Wekyry tomo, atapyikō taka omōtoko, omōtoah apurutoko, ikiritihma-
toko; otonētoko axītao rokene, zehno Ritonōpo ehtoh ofyhkatāne.

²¹ Tosary poe kapu ao Ritonōpo Kuesēkō oehnōko mana sero nono pōkō
wānohse iirypyrykō epehpyryme. Tokare pyra ahno etapatyā ononēpyra
exīko sero nono po mana, imehnō etapahpōkō sero nono po emero osp-
epōko mana.

27

¹ Mame moro ēmepyyry toehse ahtao, tytapemā apoīko Ritonōpo mana,
tytapemā konōto, jamihme, omoxī roropa, mame onokyroimo Rewiatā,
okoimo konōto apurōko mana, eiomakety, wazawazame ytokety; mokyro
Rewiatā etapāko Ritonōpo mana tuna konōto kuao exikety.

² Mame moro ēmepyyry toehse ahtao ynara āko Ritonōpo mana: “Oeremia-
toko ynarykahpyry poko, uwa zoko tō kurā poko!

³ Ywy, Ritonōpo, ipynanohnōko ase, tuna ke ehxikāko ase; eraseme ase
enēko saereme ahtao koko roropa, onyryhmara imehnō ehtohme.

⁴ Utupi zehno pyra toehse ropa ase; omoxino tōkehko ātarykahme ahtao
ynarykahpyry wiripitanopyryhtao, morohne poremākāko ase, jahkāko ase
moro ātaryka enahkatohme.

⁵ Ypoetory tō epetōkara tōsewomarykō se ahtao ya, ah noehno toto ya
jepeme tōsekarotohkōme, yje, ah noehno toto ya tōsekarotohkōme ya jepeme
toehtohkōme.”

⁶ Ēmepyyry oehnōko: Izyraeu tō wewe tymise exikety sã exīko mana, ahtāko,
ekutāko, eperytāko mā toto, moro epery ke sero nono pehkāko mana.

⁷ Izyraeu tō tuānohse Ritonōpo a itamurume hkopyra, itamurumehxo toto
zehnotokō tuānohse eya; tuhke hkopyra Izyraeu tō totapase Ritonōpo a,
yrome tuhkehxo toto etapahpōkō totapase eya.

⁸ Typoetory tō tuānohse ahtao Ritonōpo a tonoyhse toto eya imehnō namo-
tome imeimehnō nonory pona. Taropose toto eya puu karyke jamihme
samo, tyryrykane jamitu ke xixi tūtatoh winoino.

⁹ Yrome Izyraeu tō rypyry tykorokasēme exīko, popyra toto ehtopōpyry tousēme exīko mana apoto apō tomo, ahno neponāmary eahmatoh tonahkase ahtao, ikyryry topu tō tapose ahtao tawa samo te, ixtaratu zahkatoh tonō tonahkase ahtao roropa tyneponāmarykō Asera kyryry maro emero.

¹⁰ Pata ewomahpyry apuru tō jamihmākō ke tytaōke pyra mana; ahno pyra moro pata po, turumekase ona tonorē samo. Patāpome mana pui tō esaryme, moroto onahpoty enahnōko okyno tō mana, ona po mā toto oseremāko.

¹¹ Wewe amoriry tō toorihse mā kehko, toetahtahkase mā kehko; morohne anŷnōko apotopokōme nohpo tō mana. Putuhtome exiketō sã Izyraeu tō exiryke toto pyno pyra Ritonōpo exīko mana, toto wānopyryhtao onewomara mana.

¹² Mame moro ĕmepyyry toehse ahtao typoetory tō enehnōko Ritonōpo mana imeimehnō ahno tō wino tuna Eupyrati poe Ejitu nonory ehpiō pona. Tiriiku puhturu apiakary sã ipihpyry htae, moro saaro Izyraeu tō tapiakasēme exīko mā toto toitoine.

¹³ Mame moro ĕmepyyry toehse ahtao rue konōto osetōko mana, mame Izyraeu tō itahtyã Axiria nonory po te, mokaro roropa arotyã Ejitu tō namotome oehnōko ropa mā toto tynonorykō pona. Mame Ritonōpo Tosēkō eahmāko mā toto ypy kurã po, Jerusarē po.

28

Popyra ehtoh oehnōko Izyraeu tomo a

¹ Popyra ehtoh oehnōko Samaria pona, typatarykō kurã poko epyrypāko Izyraeu tō etŷketomo. Pata kurã potu myhene jakanahmã kurã epoe! Apatary pōkō toetŷse mā toto, pata enekure ehtoh enahnōko mana ekuru aremamyry samo.

² Orutua jamihmã enehpōko Ritonōpo mana, orēpyra exikety; konopoimo topuxikirime exikety sã oehnōko mana, tyryrykane jamihmã samo, emero enahkane sã roropa. Konopo jamihmã samo, tuna tukumase ahtao zueme exikety samo. Emero enahkapōko mokyro mana!

³ Moro pata kurã Samaria, epyrypatopōpyry tuisa tō etŷketomo a Eparaĩ po tytūtūmasēme exīko mana.

⁴ Pata kurã potu, jakanahmã kurã epoe, kure potu aexihpyry enahnōko mana, ekuru aremamyry samo. Fiku epery apitorymã sã exīko, eina toehse ahtao: ahpirāsasaka ahtao, apoiko imehnō mana, enahtohme.

⁵ Moro ĕmepyyry toehse ahtao Ritonōpo Jamihmehxo Exikety parimã sã exīko mana ekuru kurã risemy typoetory isene ro exiketomo a.

⁶ Apiakananomo a zae toehtoh se toto ehtoh ekarōko mana. Soutatu tomo pata ewomananomo a topetōkara wino orēpyra toto ehtoh ekarōko mana.

Omi Juta tō netaryme

⁷ Yrome imehnō nae rowohpã sã ytoytoketomo eukuru jehnahpyry tōse itamurume tyya xine exiryke. Xikihme ehsaromepyra mā toto eukuru pokoino: Ritonōpo maro oturuketō mokaro, urutō kō roropa. Moroto ehse toto toetŷse rokene, rowohpã samo. Mokaro urutō kō Rifonōpo enepotoh apoiryhtao, toetŷse mā toto; morararo Ritonōpo Tapyĩ tao erohketomo, ahno apiakaryhtao eya xine apiakatoh tao.

⁸ Meza tō otuhtoh nuriname mā kehko; tonarutase exiryke, osa kurã pyra toehse ipunaka.

⁹ Ykerekereamāko mā toto, ekaropōko roropa; ynara āko: “Onoky amorepary se mokyro nae? Ritonōpo nekarohpyry ekarōko hnae kyya xine? Poeto pitikome kymarokō ekarōko nae, pake pyra suhsu rumekahpōkomo?”

10 Poetohti amoreparý sã kuamoreparýkõ se mana: a, e, i, pa, pe, pi, tõkehko.”

11 Jomiry etary se pyra awahtao xine, ourutorýko Ritonõpo mana imehnõ omiry ae.

12 Pake pixo oturuase amaro xine, ynara ase: “Oserematoh ekarõko Ritonõpo mana oya xine; oewomatorýko mana.” Yrome jomiry etary se pyra mexiatose.

13 Morara exiryke ãmorepatorýko Ritonõpo mana: a, e, i, pa, pe, pi tõkehko poetome awahtao xine samo. Mame oytorykõ kuhnõko matose yrome osetapãko matose, tyryhmasẽme exõko, epukãko matose apoitoh taka, ãpuruhpyry taka omõnõko matose.

Topu kurã Xião apõme

14 Jerusarẽ tuisaryme exiketomo, kowenume erohketomo, epyrypake-tomo, Ritonõpo Kuesẽkõ omiry etatoko pahne!

15 Ynara ãko matose epyrypãko: “Orihtoh maro osepeme toehse ynanase, yna omihpyry totapose yna a aorihtyã esary a. Naeroro popyra ehtoh konõto toehse ahtao etuarimara exõko ynanase,” ãko matose. Yrome enaromyra matose ajohpe ehtoh etaryke oya xine; õsewomarykõ kuhnõko matose, zae pyra ehtoh poko exiketõ enetuputyryke oya xine.

16 Naeroro ynara ãko Ritonõpo mana: “Topu rõko ase Xião po ynyriry apõme, ynymenekahpyry jamihme ehtohme tũpore roropa. Ipokona ynara tymerose mana: ‘Jenetupuhnanõ enaromyra mã toto.’

17 Zae ehtoh rõko ase tyrinanõ kyryryme, ajohpe pyra ehtoh ykyryryme exõko mana, ikuhtohme.”

Atapyikõ õsewomatohkõme ekarõko matose repe. Yrome morohne arõko konopõimo mana topuxikiri maro, tarosẽme exõko mana tuna zueme toehse exiryke.

18 Mame oorihthõkõ maro osepeme oehstopõpyrykõ tonahkasẽme exõko mana. Aorihtyã esary a õmihpyrykõ typahsẽme exõko. Popyra ehtoh konõto toehse ahtao tuna ikumahpyry samo typoremãkasẽme exõko matose.

19 Popyra ehtoh konõto toehse ahtao aarotorýko mana; õmepyyry ae rokẽ oehzomõko mana. Saereme ahtao, koko roropa eanahtõko matose. Ritonõpo omiry etaryke oya xine, oserehnõko matose.

20 Mokyro orutua sã exõko matose, ahno omihpyry samo: “Nyhtoh mytyhse exiryke nyhpyra mana, äty pitiko exiryke ipunẽ pyra mana.”

21 Kuesẽkõ owõnõko mana, pake aowomyhpyry sã ypy Perazĩ po; Zehno exõko mana pake zehno toehstopõpyry sã jakanahmã Kipeão po. Tyriry se toehtoh rõko mana, tyoro sã ahtao ro. Aerohtoh otyhkãko mana tuaro pyra kuahtao xine ro.

22 Morara exiryke onuropyra ehtoko; Oneunohpyra ehtoko oenaroximarykõ poko oepatohkõ tupimehxo exõko oya xine mana. Ynara totase ya Ritonõpo Jamihmehxo Exikety omiryryme: “Sero nono porehme tonahkasẽme exõko mana.”

Tuaro Ritonõpo Ehtoh poko

23 Etatoko ke jotururu oya xine! Otato ehtoko ynekarory poko.

24 Tupito poko erohkety nono ahkary poko rokẽ pyra mana.

25 Takorokakehse ahtao oseosehta ipuhturu arykãko mana.

26 Zae rokẽ emero arykãko mana tamorepase toexiryke Ritonõpo a.

27 Mame apoitoh toehse ahtao tykyrysã anõnõko mana, apoiko mana, ikararahnõko mana tomeseke samo.

²⁸ Tiriiku ahtao morararo, tomeseke sã apoïko mana, ipoko erohnõko mana.

²⁹ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety poe tuaro exïko sytatose. Tuaro toexiryke tomeseke sã tõsenetupuhpõpyry ae tyrïko mana. Tuaro kuhse mã ynororo emero riryhtao eya.

29

Jerusarē pōkō ehtopo

¹ Popyra ehtoh oehnõko Jerusarē pona, Ritonõpo wahtory apõ, esaryme; moroto tuisa Tawi tõsesarise typoetory tõ maro! Ah jeimamyry aropõ toto, otarame asakoro motye, otuhtoh konõto poko tõseahmarykõme,

² Moromeïpo popyra ehtoh enehpõko Ritonõpo mana sero pata: “Ritonõpo wahtory apõ,” pona. Pata pōkō xitãko mã toto, ihnamõko; sero pata apoto apõ sã osenēko, munuhpe.

³ Soutatu tõ tuhke enehpõko Ritonõpo mana etonatohme sero pata pōkō maro; pata zomyehmãko epetõkara soutatu tomo, apurũko mã toto. Nono ke opyi tõ rïko mã toto tonuhtohkõme apuru tõ tohkatohme.

⁴ Pata tonahkasẽme exïko, epõkõ tomasẽme exïko mã nono pona; zuzenu sã tõtururukõ kuhnõko mã toto, puti puti ãko, pusuh ãko roropa moe nono zopino akuaryhpo samo.

⁵⁻⁶ Yrome mõtoino rokē, tokare pyra oepetõkara maro osetapãko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety mana. Mokaro imõihmãkõ imeimehnõ nonory pōkō aropõko mana konomeru ke, nenenehkane ke te, nono tykytyky karyke, tyryrykane konõto ke, apoto konõto ke, topetõkara rïko mana putoh katohme; arexi pihpyryme sã exïko mã toto tyryrykane narory samo.

⁷ Mame epetõkara emero, Ritonõpo wahtory apõ patary pōkō maro osepaketomo, soutatu tõ emero pata apuruhpõkomo, opyi tõ maro, emero oneperyra exïko osenehtoh samo, osenehtopõpyry sã roropa.

⁸ Mokaro imeimehnõ nonory pōkō emero ypy Xião maro osetapaketõ ahno aemitapãtyã sã exïko, tõsenety ae otuhnõko sã mana, yrome typakase tahtao omise ro mana. Tutunase zehnase exikety sã exïko roropa mã toto, tõsenety ae tuna ãnõko sã mã repe, yrome typakase tahtao tuna sero mana.

Jerusarē pōkō tuarõmatopo

⁹ Putuhtome exiketõ sã rokē ehtoko, ise awahtao xine! Tonurãkara sã roropa ehtoko ise awahtao xine! Eukuru jehnahpyry onẽpyra awahtao xine etýtoko, rowohpã sã tyoytotoko!

¹⁰ Ritonõpo poe wetukene matose yronomyryme, oupuhpyrykõ tyõtose eya, oenurukõ tapuruse roropa eya. Moro enurukõ urutõ kõme mã toto, Ritonõpo poe enetohme repe, yrome Ritonõpo nenepohpyry oneperyra mã toto.

¹¹ Seromaroro, Ritonõpo nenepohpyry oya xine pape tymerose sã mana tapuruse ikyritihmatoh ke. Moro pape aroryhtao isekeremary waro exikety a isekerematohme ynara ãko mana: “Onysekeremasaromepyra ase tapuruse exiryke ikyritihmatoh ke.”

¹² Mame moro pape ekaroryhtao isekeremary waro pyra exikety a, ynara ãko mã ynororo: “Isekeremary waro pyra ase,” ãko.

¹³ Ynara tykase Ritonõpo: “Moxiamo oturũko mã toto ya týtarykõ ke rokene, jeahmãko mã toto tyopotahpyrykõ ke rokē roropa, yrome ikurohtao xine ameke mã toto ywinoino, yse nymyry pyra mã toto. Jeahmãko sã mã toto, yrome ahno nyripohpyry poko rokē mã toto.

¹⁴ Naeroro yjमितुनुरु के यनररु मकरु रानु ओसेरुनुकु मनु तुतु, ओसेनुरुहुकनु मनु तुतु. मुरु ऐनरुके तुयु खने तुारुहुओ ऐखेतु зуारु पुरु ऐखु मनु तुतु, मकरु रुरुपु अमुरेपुतुयु अमुरेपुतुपुपुरुकु अनुकरुहमारु खने मनु.”

¹⁵ Popyra ehtoh oehnōko oya xine mana: Ritonōpo winoino ōsenetupuhtohkō zonemyryke oya xine. Koko, xinukutumao zae pyra ehtoh poko matose, mame ynara āko: “Kuenepyra xine imehnō mana, kynyrirykō waro pyra imehnō mana, emero.”

¹⁶ Yrome azahkuru matose: oripo rihpō motye orino ekarōko matose! Oripo ynara kasaromepyra mana tyrihpono a: “Jyripyra mexiase.” Tumeri ynara kasaromepyra mana tyrihpono a: “Zuaro pyra mase onyriry poko.”

Imēpo opynanohtorŷko ase

¹⁷ Okynā pyra itu tupitome exīko kehko. Tupito tō roropa itume exīko ropa mana.

¹⁸ Moro ēmepyry toehse ahtao, otato pyra ऐखेतु पपे सेकरुमरु ऐतु कु मनु तुतु, पपे अपुरुहुपुरु ँकुरुतुहमतुह के, तुनुरुकुरु रुरुपु ँकुहमारु पपे सरुमे ऐतु ऐनेपुतुकु, ओसेनुहुमनु मनु तुतु.

¹⁹ Tymōkomokākara tākye exīko mā toto Ritonōpo poe, Izyraeu tō Esē Kurā nyrihpyry ke atākyemāko mā toto.

²⁰ Typoetory tō rohmanohponanō enahkapōko Ritonōpo mana; typoihtonanō enahkapōko mana. Osenetupuhketō imehnō ryhmatoh poko tonahkasēme exīko mā toto.

²¹ Ajohpe imehnō hxironanō enahkapōko Ritonōpo mana, apiakananō enekunopyry se ऐखेतु ऐनाकुपुकु Ritonōpo mana, ajohpe toehtohkōke imehnō zae ऐखेतु तुनुनुहुपुसे अतु, मकरु ऐनाकुपुकु Ritonōpo mana.

²² Naeroro ynara āko Ritonōpo, Aparāo pynanohne, Izyraeu tō poko: “Ypoetory tō onyporemākapyra exīko imehnō mana, jūme ehxirozomopyra ऐखु कुतुसे.

²³ Opoenō eneryhtao, ynekarohpyry oya xine, kure rokē jekarōko matose, Ritonōpo Kurāme jenetupuhnōko matose, Izyraeu tō Esemŷ. Yronymyryme jomipona ऐखु कुतुसे.

²⁴ Mame tuaro pyra aexityā tuaro ऐखु कु मनु तुतु, युकरुकरुमरु सतु कु तुकु ऐतुमुरेपनु कु मनु तुतु कुमुरु कुतु.”

30

Osepeme ehtoh Ejitu tuisary maro

¹ Ynara āko Ritonōpo mana: “Popyra ehtoh oehnōko ypoenō jomipona pyra ऐखेतु म. ओसेनुपुहुनुकु मनु तुतु तुनरुरुकु कुतु, युरु ऐनुकरुपुपुरु मनु तुतु यु. तुमुरुकु ऐतुपुकु मनु तुतु ँमेनुम: ‘मुरु रुरु कुरु,’ कुरु अतु! ँरुरुकु ऐनुनुकु मनु.

² Onekaropopyra ro toto ahtao ya, Juta tō tuisary toytose Ejitu pona takorehmatohkō ekaropose Ejitu tuisary a. Ejitu tō jamitunuru Juta tō ऐवुनुकु मनु, ऐकरुकु मनु तुतु.

³ Yrome ākorehmasaromepyra xine ऐखु मनु, ऐवुमरु खने ऐतु तु ऐकुरुनुकु मनु, ँपुुरेनुतुनुके ऐखु कुतुसे.

⁴ Juta tuisary naropotyā toeporehkase toto Ejitu pona, pata Zoā pona te, pata Hane pona roropa,

⁵ yrome ehxirōko rokē mā toto, anakorehmara Ejitu pōkō ऐखुरुके ँपुनुकु; अकरुकेहनुकु मनु तुतु, नुनुरु ऐखुरुकु मनु तुतु, तुपुुरेनुतुसे तुऐखुरुकुके.”

⁶ Ynara āko Ritonōpo mana onokyro tō poko ona po ikurenae: “Nono tupimā akuohnōko mā mōkaro Juta tuisary naropotyamo, moroto reāo tō

nae, okoi tomo te, okoimo tō roropa taporirykō ke ytoketomo. Jumētu tō po, kameru tō po roropa mōkomo kurā arōko mā toto tynekarorykōme ahno a, anakorehmasaromepyra exiketomo a.

7 Imehnō anakorehmasaromepyra Ejitu mana ipunaka, naeroro Ejitu esehpāko ase ‘Zakareimo ikuremahpyry.’ ”

Ritonōpo omipona pyra exiketomo

8 Mame ynara tykase Ritonōpo ya: “Ynara imeroko pape pokona, jūme ehtohme, zae pyra ypoetory tō ehtoh waro imehnō ehtohme.

9 Jomiry omipona pyra exiketō mokaro, ajohpe exiketomo, Ritonōpo nyriphopyry etary se pyra exiketōme roropa mā toto.

10 ‘Mynyhme ehtoko,’ āko mā toto enenanomo a; urutō komo a roropa: ‘Zae ehtoh poko etary se pyra ynanase. Yna zuruko yna zamaro ehtoh poko. Osenehtoh poko rokē yna zuruko.

11 Otūtatoko yna esemary ae! Yna anakorekehkara exiko! Yna onuru-zomopyra ropa ehtoko Ritonōpo kurā, Izyraeu tō Esē poko,’ āko mā toto!”

12 Morara exiryke Ritonōpo kurā, Izyraeu tō Esē, ynara āko typoetory tomo a: “Jomiry rumekāko matose, mame zehnotokō rīko matose oepekōme, ajohpe ehtoh ekarōko matose kure rokene.

13 Popyra matose, mame popyra oehtohkō oenahkatorỹko mana; itohkapi-tory sã exiko mana apuru kae exikety ao: irakapitōko, mame axī epukāko mana nono pona.

14 Tonahkasēme rokē exiko matose, oripo samo tytohkase ahtao, zokonaka oxinamara mana ikarā anytohme apoto htae, tuna anytohme roropa pēkamā kuae.”

15 Ynara āko Ritonōpo Kurano, Izyraeu tō Esemey, typoetory tomo a: “Oeppyry ropa awahtao xine ya, tehme roropa awahtao xine typynanohsēme exiko matose; jenetuputyryhtao oya xine towomasēme exiko matose orēpyra oritorỹko ase. Yrome jomipona se pyra matose.

16 Māpyra oeptyrykō poko osenetupuhnōko matose kawaru axī exiketō po oepeṭōkara winoino. Ajohpe pyra matose, oeptyrykō kuhñōko matose kawaru po, yrome oepeṭōkara eky kawaru tō axihxo mā toto.

17 Mīume awahtao xine epāko matose toiro rokē oepekōkara tooehse ahtao oetapase xine, 5me oepeṭōkara oenepanohpotorykō mā toto emero porehme. Tonahkasēme exiko matose, ākoīpyrykō kāmisa apoitoh mara sã exiko ypy emory po.”

Kure typoetory rīko ropa Ritonōpo mana

18 Oeraximatorỹko ro Ritonōpo mana, kure orirykō se toexiryke, opynanopyrykō se roropa mana; Ritonōpome mana, zae ehtoh rineme. Tākye exiketō mokaro aenetupuhanomo.

19 Jerusarē pōkomo, Xiāo pōkomo, xitara exiko matose. Ritonōpo Oesēkō kohmaryhtao oya xine ākorehmatohkōme, nupunato oenetyrykō mana; opyno xine exiko, ōmirykō etāko, ākorehmatorykō roropa mana.

20 Oetuarimatohkō ekarōko Ritonōpo oya xine mana, yrome amaro xine exiko mā ynororo āmorepatohkōme, osēpatakamāko matose imaro ise awahtao xine.

21 Oesemarykō rumekaryhtao oya xine āpotunuru wino te, opozery wino, aomiry etāko matose ōkae xine, ynara āko: “Oesemary zaenato seny; seroae ytotoke.”

22 Onyrytā, oneponāmarykō apoīko matose, parata risemy te, uuru risē roropa ipahtohme nuriame aexityā samo. Eya xine ynara āko matose: “Ytotoko taroino!”

²³ Mame otyro puhturu arykaryhtao oya xine otupikō po konopo enehpōko Ritonōpo mana, kure anapyrykō apoitohme oya xine. Itamurume onahpoty nae exīko pui tō napyryme.

²⁴ Mame oekykō jumētu tomo, pui tō roropa aerokurukohtao otupikō ahkary poko tonahsā kurā enahnōko mā toto, toximase sautu maro.

²⁵ Morarame moro ěmepyyry toehse ahtao, oepetōkara totapase ahtao itapyī tō jamihmākō tonahkase roropa ahtao, iporiry tō tuna maro yhtōko mā kehko ypy tō poe emero, somohmā emory tō poe roropa.

²⁶ Mame typoetory tō apurotopōpyry topinohse ahtao Ritonōpo a, toto ryhmatopōpyry tukurākase ahtao roropa eya toto wānohtopōpyry eya, nuno saereh āko mana xixi saerehkatoh samo te, xixi roropa jamihmehxo saereh āko mana 7me, 7me ěmepyyry saerehkatoh sã exīko toiro ěmepyyry ae.

Axiria wānohnōko Ritonōpo mana

²⁷ Enetoko ke! Ritonōpo Kuesēkō moino oehnōko mana. Zehno exiketyme oehnōko mana akurū ao, orexītome. Oturūko mana, aomiry apoto sã mana, jahkatohme.

²⁸ Ritonōpo puu katoh tuna zueme ehtoh sã mana, tukumase ahtao ahno pymyry pona. Ahno, imehnō nonory pōkō ahpīko sã mana tiriiku samo, ipihpyry sã toto pahnōko mana. Etyphkapotoh rīko mana itarykō aka toto arotohme azahkuru esemary ae.

²⁹ Yrome atākyemāko matose, eremiāko Ritonōpo eahmaryme oseahmatoh poko ěmepyyryhtao sã oya xine; tākye exīko matose ytoketō samo, rue tō etoryme onuhnōko mā toto ypy kurā pona, Ritonōpo eahmatohme, Izyraeu tō ewomane, jamihme Exikety.

³⁰ Ritonōpo Imehxo Exikety omiry osetāko imehnomo a emero, zehno toeh-toh enepōko mana. Apoto zahkatō sã exīko, konopo itamurume, tyryrykane jamihme, konopoimo topuxikirime; tomary jamihmā anŷnōko mana toto wānohtohme.

³¹ Axirio tō oserehnōko mā toto Ritonōpo omiry etaryke tyya xine, sam katoh toto wānohtoh toehse exiryke.

³² Tāpoa tō etoryhtao rira tō maro, axirio tō etaetapāko Ritonōpo mana tykaparu ke; ynororo osetapāko mana axirio tō maro.

³³ Moino ro osa tukurākase apoto konōto ritohme, axirio tō tuisary zahkatohme. Moroto zumo mana, mosa roropa, apotopokō nae itamurume jahkatohme. Ritonōpo puu katoh ke topu zahkasē sã apoto zukāko mana.

31

Jerusarē ewomāko Ritonōpo mana

¹ Popyra ehtoh oehnōko mokaro a, Ejitu pona ytoketō takorehmapo-tohkōme! Osepeme ahno maro toexirykō se mā toto kawaru tō tuhke nae toexirykōke, kahu tō tuhke nae roropa toexirykōke, soutatu tō orēpyra exiketō kawaru po ytoketō nae roropa repe, yrome Izyraeu tō Esē Kurā ononetupuhpyra mā toto, Ritonōpo a atakorehmapopyra mā toto.

² Yrome Ritonōpo tuaro mana, popyra ehtoh enehpory waro roropa mana; tōmihpyry ae ro tyrīko mana. Naeroro popyra ehtoh poko exiketō wānohnōko mana, popyra exiketō akorehmananō roropa wānohnōko mana.

³ Ejitu pōkō ahnome rokē mā toto, ritōme pyra; eky tō kawaru tō okyno orihketōme roropa mā toto, zuzenumē pyra. Mame tomary tanŷse ahtao Ritonōpo a toto wānohtohme orihnōko mā toto oximaro, Ejitu tō jamihmākomo, Juta tō saaro jamihme pyra exiketomo.

⁴ Ritonõpo tõturuse ymaro, ynara tykase ya: “Reão a kaneru tosekase ahtao, oserehpyra mana, epara roropa mana kui karyhtao kaneru pyno exiketomo a, tuhke toto ahtao ro, opore kui karyhtao roropa. Moro saaro ywy Ritonõpo Jamihmehxo Exikety oserehpyra ase tyhtose jahtao etonatohme Ypy Xião põkõ ewomatohme.

⁵ Torõ samo, tymÿ epoe ytoytõko typoenõ ewomaryme. Moro saaro ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Jerusarë ewomãko ase; moro pata pynanohnõko ase, ypoetory tõ ewomãko ase.”

⁶ Izyraeu tomo, Ritonõpo turumekase oya xine; yrome seromaroro oorypyrykõ irumekatoko, eramatoko ropo eya aomiry omipona oehtoõkõme ropo.

⁷ Moro ãmepyry toehse ahtao oneponãmarykõ parata risemy, uuru risë roropa pahõko matose, emero porehme, oorypyrykõ rumekatohme.

⁸ Ynara ãko Ritonõpo mana: “Axirio tõ typoremãkasẽme exiõko, totapasẽme exiõko mã toto aetonarykohtaao. Yrome ahno kara toto etapãko mana. Epãko mã toto etonatoh poe, mame ipoenõ nuasemãkõ imehnõ namotome exiõko mã toto.

⁹ Axirio tõ esëkõ epãko mana tõserehse, ipoetory tõ soutatu tõ tuisary tõ enaromÿke toexirykõke kamisa pãteira tõ rumekãko mã toto.” Morara tykase Ritonõpo, toahmase exikety Jerusarë po, iwahtory apõ moroto mana apoto maro, ahno nekarory zahkatohme.

32

Tuisa zae Exikety

¹ Mame ãmepyry oehnõko mana zae Exikety mã Tuisame exiõko, zae erohnõko mana tuisame toexiry poko, imaro kowenu poko erohketõ roropa zae rokë erohnõko mã toto.

² Ahno ewomãko mã toto tapyi samo konopome ahtao tyryrykane maro; iporiry tõ sã roropa exiõko mã toto nono tonorë po, jerutume sã exiõko mã toto topu konõto myhto ona tonorë po.

³ Mame kure osenuhmãko mã toto, ise ahno ehtoh etãko mã toto.

⁴ Penekehpyra exiõko mã toto tuaro exiketõ samo, kure enetupuhnõko mã toto, topohme tõtururu waro exiõko mã toto.

⁵ Mame putuhtome exikety onekaropyra mã toto tuaro exiketyme. Ajohpe exikety onekaropyra mã toto tuisamehxo exiketyme.

⁶ Ynara exiryke: putuhtome exikety ajohpe oturũko mana. Tahxime osenetupuhnõko mana popyra ehtoh riry poko. Inekarory Ritonõpo poko ajohpe rokë mana; inyiriry roropa Ritonõpo zamaro pyra mana: omise exiketomo a tonahsẽ onekaropyra mana, tutunazehnase exiketomo a tuna onekaropyra roropa mana.

⁷ Ajoajohpe exikety zae pyra ehtoh riko mana popyra toexiryke. Osenetupuhnõko mana tymõkomokãkara enekunohtohme ajohpe ehtoh ke, zae ehtoh anaopipyra toto ehtohme.

⁸ Yrome zae ehtoh poko exikety osenetupuhnõko mana zae ehtoh riry poko, ajohpe pyra toehtoõme, emero poko tahtao.

Omi nohpo tomo a Jerusarë po

⁹ Nohpo tomo, kure rokë osekaroketomo, etatoko pahne jomiry; otato ehtoko, torëtyke pyra exiketomo!

¹⁰ Tuesapare matose seromaroro yrome taroino toiro jeimamyry motye pitiko, etuãrimatoh oehnõko oya xine mana, uwa tõ apoitoh pyra exiryke.

¹¹ Tupime pyra nexiase oya xine, torētyke pyra mexiatose; yrome seromaroro tykytyky kahtoko enaromŷke oehtohŷke! Ometŷkō toutoko, kamisāpo amurutohme ometŷkō myakāme.

¹² Amanatyrykō etaetapatoko oemynyhmarykōme otupikō kurā tonahkase exiryke, uwa zoko tō anarykatyākō maro.

¹³ Mame omoxino, ātaryka roropa ahtāko ypoetory tō nonory po. Oxitatoko pata pōkō poko, tākye toh nexiase. Tapyi tō poko roropa, pehme toh nexiase ahno ke, tākye exiketō ke!

¹⁴ Tuisa tapyī kurā turumekasēme exīko mana. Pata roropa turumekasēme exīko. Tapyi tō jamihmākō, soutatu tō pata ewomananō esary tō tykararāhsēme exīko, typahsāme kaetokohxo ehtohme jūme. Jumētu tō tosēke pyra exiketō moroto tytoytōko rokē mā toto, kaneru tō onahpoty enahnōko roropa moroto.

¹⁵ Yrome Tuzenu enehpōko ropa Ritonōpo mana kypona xine; tupi tō po tō mā kurākō tarykasā zamaro exīko ropa, itamuraume tykyrysā ahtāko tupito tō po.

¹⁶ Emero osa po Izyraeu nonory po zae ehtoh poko exīko mā toto; zae rokē imehnō rīko roropa mā toto.

¹⁷ Mame zae ehtoh poko toehse emero exiryke osepeme exīko mā toto, osetapara exīko, jūme towomasēme exīko mā toto.

¹⁸ Ritonōpo poetyry tō towomasēme exīko mā toto; itapyīkō tao osepeme exīko, osewomāko roropa mā toto.

¹⁹ (Konopoimo topuxikirime itu enahkāko mana, pata kararahnōko roropa mana.)

²⁰ Amarokō emero tākye exīko matose; tuna itamuraume nae exīko anarykatyākō ehxikatohme, onahpoty ewomahpyry ipune exīko oeky tō napyryme, jumētu tomo, pui tō roropa.

33

Etuarimatopo, Ipynanohtopo

¹ Popyra ehtoh oehnōko oya myhene, imehnō enahkapone, yrome oenahkara ro imehnō mana! Popyra ehtoh oehnōko oya, ewokane yrome oewokara ro imehnō mana! Imehnō tonahkakehse ahtao oya, tonahkasēme exīko mase; imehnō towokakehse ahtao oya towokasēme exīko mase.

² Ritonōpo yna Esemy, yna pyno exiko, yna akorehmako, oeraximāko ynanase. Kokoro rokē yna ewomaneme exiko, yna ipynanohko popyra ehtoh toehse ahtao yna a.

³ Yna akorehmaneme Ritonōpo osetaparyhtao ahno tō mā epāko aomiry konomeru sā etaryke tyya xine, saparahheme exīko mā toto.

⁴ Ahno tomo, omōkomory emero arōko oepetōkara mana, taparara tuhkākō akurū sā toehse toto ahtao.

⁵ Ritonōpo, tuisamehxo mase, kae oesary mana; Pata Xiāo pehkāko mana zae ehtoh ke, ajohpe pyra ehtoh ke roropa.

⁶ Moroto typoetory tō ewomāko mana, toto pynanohnōko mana, tuaro toto ripōko mana, emero ehtoh poko zuaro toto ripōko roropa mana. Ritonōpo imehxo enetuputyry typoetory tomo a, tineru motye kure mana eya xine.

⁷ Soutatu tō orēpyra exiketō takorehmanekō kohmāko mā toto, tuisa konōto naropoty osepeme tyripotohme xitāko mā toto yronymyryme.

⁸ Osema konōto tao popyra ehtoh kurūke tytoytoketō pyra mana. Tōmihpyrykō totapose repe, yrome aomipona pyra toehse toto; enenanō onetara mā toto, kure imehnō onyripyra mā toto emero.

⁹ Tupito tō poko pyra mǎ toto, turumekase eya xine; itu tō ypy Ripano tō po tonore toehse kehko. Jakanahmǎ Sarō oname tonorē toehse. Pasā po, ypy Karameru po roropa wewe ary ohpahnōko rokē mana.

Topetōkara enaroximāko Ritonōpo mana

¹⁰ Ynara āko Ritonōpo ahno tomo a: “Seromaroro owōnōko ase; yjamtunuru enepōko ase, imehxo jehtoh roropa.

¹¹ Ōsenetupuhtohkō ritohme tiriiku pihpyry sǎ rokē mana; onyrirykō ro-ropa toiparō rokē mana, ypoē puu kafoh apoto sǎ oenahkatoryko mana.

¹² Orunome exīko matose; omoxino tyahkasē samo, tomase ahtao apoto htaka.

¹³ Amarokō emero, ameke exiketomo, ameke pyra exiketō roropa, ynyrihpyry poko etatoko pahne, yjamtunuru enetupuhtoko!”

¹⁴ Pata Xiāo po, iirypyrymākhō tykytyky āko mǎ toto. Ynara āko mǎ toto enaromȳke toexirykōke: “Otāto orihpyra exīko sytatou moro apoto enahkatoth pūto kuahtao xine, jūme ezehpyra exikety pūto kuahtao xine? Onoky osewomāko nae zahpyra toehtohme?”

¹⁵ Osewomāko mana zae ehtoh poko rokē ahtao te, ajohpe pyra tōmiry ahtao roropa, epehpyryje onepehmapopyra ahtao jamihme pyra exiketomo a te, tineru anapoipyra ahtao zae pyra toehtamitume, oximōpyra tahtao imehnō etapary se exiketō maro, ŷme pyra tahtao zae pyra exiketō maro.

¹⁶ Moro sǎ ahtao towomasēme exīko mana, tapyi jamihme exikety tao sǎ exīko mana, topu risē tao; tonahsē nae exikehpyra mana, tuna roropa enahpȳme aukurume exīko.

Kure ehtoh oehnōko mana

¹⁷ Morarame tuisa konōto enēko ropa matose, tuisa imehxo exikety, nono konōto esemy.

¹⁸ Osenetupuhnōko matose enaromȳke oehstopōpyrykō poko, mame ekaropōko: “Otoko hnae mokaro tineru epehmaponanomo kowenu tinerūme, tynepehmapory epehmaponanomo? Otoko hnae mokaro tapyi jamihmǎ erase tomo?”

¹⁹ Mokaro ahno epyrypaketō onenepyra ropa exīko matose, tyoro omiry ae oturuketomo, omi tūpime enetuputyry.

²⁰ Pata Xiāo enetoko, moro pata po oseahmatoh rīko sytatose! Jerusarē pata ewomahpyryme exīko kuesarykōme. Tapyi sǎ mǎ moro toehse, jūme esyryhmara mana. Ixikihmatyā onoupyra exīko, eary tō anamohpyra ro-ropa mana.

²¹ Moroto saeremehxo Exiketyme osenepōko Kuesēkō mana kyya xine. Jerusarē po tuna konōto tō nae exīko, iporiry tō roropa, yrome epetōkara kanary tō ytopyra exīko mǎ kehko morohne ae, wapu konōto tō roropa ytopyra exīko morohne ae.

²² Ritonōpo mǎ zae Kuapiakanekōme, Kutuisarykōme roropa mana, ynororo mǎ kypynanohtoryko roropa.

²³ Wapu tō eary sarasarame mǎ kehko tymyhpokase mana. Mame itamī apō xikihme exikety tūpore pyra toehse, itaminy ananȳpyra mana. Morarame kuetetōkara kyryry kurā apoīko sytatose; imōkomory tōkehko, itamurume mōkomo apoīko sytatose, ahmitahpyry tō roropa mōkomo apoīko mǎ toto.

²⁴ Jerusarē pōkhō tyrohsē anapoipyra exīko mǎ toto, iirypyrykō emero tykorokase exiryke.

34

Ahno wānohnōko Ritonōpo mana

¹ Osehtoko, imeimehnō nonory pōkomo, etatoko pahne, oximōtoko, ahno tomo, otato ehtoko! Sero nono pōkō emero porehme etatoko, otato ehtoko isene exiketomo porehme!

² Ahno tō zehno Kuesēkō mana emero porehme, isoutatu tō maro; toto wānohnōko mana toto enahkapotoh ke.

³ Aorihyā ekepyryme moroto exīko m̄a toto aepukatopōpyrykō po, motāko, suu āko m̄a toto nono po porehme; munu yhtōko ypy tō poe iporiry tō samo.

⁴ Xixi te, nuno roropa, xirikuato tō roropa enahnōko mana, kapu amēnōko mana pape samo tamēse ahtao. Xirikuato tō epukāko m̄a kehko kapu ae, uwa ary epukary samo, wikeira ary s̄a roropa.

⁵ Kuesēkō tapemā taehtose s̄a mana, eraximāko kapu ao. Etō tō wānohnōko Ritonōpo mana toto enahkatoh ke; tytapemā ke Etō tō etapāko mana.

⁶ Moro tapema munuhpe exīko imunurukō ke ikaseryhpe roropa, kaneru tō etapatopōpyry samo, poti tō roropa jahkatohme tynekaroryme. Etō tō etapāko Ritonōpo mana, mame toto ekarōko mana tynekaroryme pata Posora po.

⁷ Mokaro ahno maro, pui tō ikuremahnō totapasēme exīko m̄a toto, pui poenō maro, pui wātasenā maro; munu ke pehme s̄a nono exīko mana, ikasery ke toxiōtose nono exīko roropa mana.

⁸ Moro ēmepyy ae Ritonōpo Kuesēkō em̄ypōko mana, moro jeimamyry ae Xiāo epetōkara epehmapōko mana.

⁹ Iporiry tō Etō po azawame exīko, nono ēxofereme exīko roropa mana; moro nono Etō esary porehme zahnōko mana azawa samo.

¹⁰ Moro apoto onezhkara exīko mana, erexītory onuhkehpyra exīko roropa mana. Moro nono jūme zahketyme exīko mana, typahse nono pona, ikuroko jūme ytōytoketō ytopyra exīko mana.

¹¹ Torō tō moro nono esēme exīko, tym̄ykō rīko m̄a toto moroto, emero rokē po. Patāpome moro nono rīko Kuesēkō mana, ahno pyra ipunaka, pake ehtopōpyry samo sero nono ripitoryhtao.

¹² Tuisa pyra exīko m̄a Etō nonory po, kowenume erohketō pyra, tamuximākō pyra roropa.

¹³ Omoxino tō tuisa tapyin̄pyry tō tao, pata āpuruhpyry tao ātarykahme exīko roropa. Onokyro tō esaryme Etō exīko mana, raposa tō esaryme, awexituruze tō esaryme roropa.

¹⁴ Kaikuxi tō itu htaō komo, imehnō onokyro tō roropa, moroto exīko m̄a toto; joroko tō khtāko m̄a toto oseya, onokyroimo koko ytoketō moroto oseremāko mana.

¹⁵ Moroto suhsuku tō tym̄ykō rīko m̄a toto, ehmokāko, emūkuāko, typoenō ewomāko m̄a toto taporiry tō zopīno. Moroto kurumu tō oximōnōko m̄a toto, orutua komo typyxiākō maro.

¹⁶ Zupitoko Ritonōpo papē ao isene exiketō poko, isekerematoko: mokaro onokyro tō emero porehme moroto exīko typyxiākō maro. Moro tyripose Ritonōpo a; mame Zuzenu morohnome tyriko mana.

¹⁷ Moro nono apiakāko Ritonōpo mana toto esaryme, tosake toto ehtohme emero porehme. Moroto exīko m̄a toto, tuhke jeimamyry, jūme toto esaryme moroto exīko mana.

35

1 Ona tonorē atākyemāko mana,
ekutāko ropa mana nono tonorē po;

2 Otyro ekuru tō ke pehme, ona tonorē eremiāko mana tātākyemaryke.

Kure potu moro ona rīko Ritonōpo mana ppy tō Ripano samo,
otyro zamaro moro nono rīko roropa mana ppy Karameru samo, jakanahmā
Sarō sã roropa.

Emero saeremehxō Ritonōpo ehtoh enēko mā toto,
tuisamehxo Kuesēkō enēko roropa mā toto.

3 Jamihmehxo oemarykō tyritoko totaehse toto ahtao, oesekumurukō ro-
ropa jamihme pyra aexityamo.

4 Kaxiko typoremāse exiketomo a:
“Enaromyra ehtoko; jamihme ehtoko,
Ritonōpo Kuesēkō oehnōko mana.
Kypynanohse xine oehnōko mana,
kuepetōkara wānohse oehnōko mana.”

5 Mame tonurākara osenuhmāko ropa,
otato pyra exiketō otatōme exīko ropa;

6 ahmitatyamo pyhsekyhme ytōko te,
wāko roropa mā toto,
tōmire pyra exiketō eremiāko mā toto tātākyemarykōme.

Tuna enatyry tō soesoekaneme exīko nono tonorē po,
iporiry tō axī serere āko mā kehko nono tonorē kuroko.

7 Isawā axitunety ona tonorē po ikuhpome exīko,
tuhke tuna enatyry nae exīko ona tonorē po.
Onokyro tō esaryme mā nono tahxikure exīko, pyrou tō ahtāko, muzua tō sã
roropa.

8 Moroto osema konōto nae exīko,
tosehpase “Ritonōpo Kurā Esemaryme.”
Moro ae popyra ehtoh poko exiketō ytopyra exīko,
Ritonōpo poetory tō moro osema ae ytōko mā toto.
Tuamekaro exiketō moro ae aytorykohtao tahpyra exīko mā toto.

9 Moro osema po reāo tō pyra exīko mana,
onokyro tō tyotytopyra mā toto moro ae;
mokaro ipynanohtyã rokē Ritonōpo a moro osema ae ytōko mā toto.

10 Toremiarykōme pata Jerusarē pona omōnōko mā toto,
kohtāko mā toto tākye rokene.

Tākye exikehpyra exīko mā toto jūme, atasamara,
emynyhmara, xitara mā toto.

36

Jerusarē pōkō enaroximāko axirio tomo
(2 Tuisa 18.13–19.37; 2 Koronika 32.1-19)

1 Morarame 14me jeimamyry taropose tuisa Ezekia ahtao Juta tō esēme
ehtoh poko, Axiria tuisary, Senakeripe, tooehse Juta tō nonory pona. Juta
patary tō tapuruse exiketō pōkō maro totonase ynororo. Typoremākase toto
eya.

2 Moromeīpo soutatu tō tuisary tonehpose Axiria tuisary a ytotohme pata
Rakixi poe Jerusarē pona soutatu tō maro tuhke, Ezekia poremmākaposē.
Mame toeporehkase toto ahtao Jerusarē pona osema tao toh nexiase, kamisa

zonohnanō erohtoh esary pūto, nono ahkahpyry tuna esemary pūto, tuna enehtohme kaino pēkamā poe.

³ Oseruao Ezekia poetory esā toytose oseporyse imaro: tuisa tapyī erase Eriakī, Hiukia mūkuru; omi merone Sepena; tuisa akorehmane Joa, Asape mūkuru, enara.

⁴ Mame Axiria soutatu tō esē ynara tykase eya xine:

– Sero omi arotoko Ezekia a, tuisa konōto Axiria esē omiryne: “Onoky enetupuhnōko mah ākorehmaneme enaromyra oehtohme?”

⁵ Omi yna motye ekarōko mah? Torēnase yna imehnō poremākapory poko, yna soutatu tō orēpyra mā toto. Onoky ekarōko mah ākorehmanekōme, orēpyra oehtohkōme, Axiria tuisary poetoryne pyra oehtohkōme?

⁶ Otarame Ejitu tuisary eraximāko mase ākorehmatohme, yrome morara awahtao aruma apoiry sā exiry omyxiryne, etahkāko mana, oemary wasakāko. Moro sā Ejitu esē Parao mana, ākorehmaneme tyrise ynororo ahtao.

⁷ “Otarame Ritonōpo Oesēkō enetupuhnōko mase ākorehmaneme? Yrome ikyryry tykararahse Ezekia a; okyno zahkatoh tōkehko, eahmatoh roropa. Morara tyrise eya Jerusarē po, toiro Ritonōpo eahmatoh tyripose ahtao eya.

⁸ Ynara āko ase oya yna tuisary omi poe: ‘Asakoro miu kawaru tō ekarōko ase oya epona orutua kō tyripyry warō awahtao.

⁹ Yna soutatu tō esē putuhtome ahtao ro, omoty aexiry mana. Morara ahtao ro Ejitu tō eraximāko matose kahu tō etonatoh enehpotohme kawaru po soutatu tō maro!

¹⁰ Toiroro, Ritonōpo maro pyra, ononory typoremākase ya, ekarōko matou? Arypyra, Ritonōpo a tonehpose ywy etonatohme, ononory enahkatohme.’”

¹¹ Mame ynara tykase Eriakī, Sepena, Joa maro, mokyro a:

– Tuisa, oturuko aramaiku omiry ae, ajohpāme samo, enetupuhnōko ynanase. Epereu omiry ae oturupyra exiko, mōkaro pata apuru po exike-tomo a oetarykō ino.

¹² Ynara tykase ynororo:

– Tonyohse exiase Tuisa konōto a, senohne poko oturuse oya xine, otu-isarykō maro, mōkaro netaryne roropa, pata apuru po typorohse exiketō netaryne. Jetykō enahnōko mā toto, isukurukō ēnōko roropa mā toto, amarokō roropa morara exīko matose.

¹³ Mame toexikihmase ynororo tykohtase epereu omiry ae:

– Etatoko pahne tuisa konōto Axiria esē omiryne oya xine!

¹⁴ Ynara āko oya xine mana: “Osenekunohpopyra ehtoko Ezekia a. Opy-nanohsaromepyra xine mana.

¹⁵ Aomiry onetara ehtoko: ‘Ritonōpo Oesēkō opynanohtorŷko mana,’ karyhtao. Tuarō ehtoko, opynanohpyra xine Ritonōpo mana, apatarykō onewomara mana. Apatarykō poremākāko axirio tō soutatu tō mā rahkene.

¹⁶ Ezekia omiry onetara ehtoko. Axiria tuisary omi poe otūtatoko apatarykō poe ōsekarotohkōme. Morara awahtao xine uwa epery enahnōko matose anarykahpyrykomo, fiku epery enahnōko matose otupikō pono. Tuna ēnōko matose otunary eutary aono,

¹⁷ aarorykō ponāmero, tuisa konōto a, imepŷ nono pona sero ononorykō saaro. Moroto uwa tōkehko nae eukuru ritohme te, tiriiku nae roropa pāo ritohme.

¹⁸ Osenekunohpopyra ehtoko Ezekia a: ‘Ritonōpo opynanohtorŷko mana,’ karyhtao oya xine. Imehnō neponāmarykō ahno tō onypynanohpyra tokurehse. Axiria esemy a typoremākase toto emero pōrehme.

¹⁹ Otoko na Hamate neponāmary tomo, Arapate neponāmary tō roropa seromaroro? Otoko na Separawaī neponāmary tomo? Samaria pōkō towomase toh nae ineponāmarykomo a, yjamitunuru winoīno?

²⁰ Otara ahtao pata pōkō typynanohse ineponāmarykomo a, toto onyporemākapopyra Axiria esē ehtohme? Oty pokoino: ‘Jerusarē pynanohnōko Ritonōpo,’ ekarōko matou?”

²¹ Yrome mynyhme rokē toh kynexine, tuisa Ezekia omihpyry omipona; omitara toh nexiase.

²² Morarame Eriakī a, Sepena a, Joa a roropa tupōkō tyxihkase, toemynyhmarykōke. Mame toytose toto tuisa zuruse mokyro Axiria soutatu tō tuisary oturutopopyry poko.

37

Ezekia omihpyry Izaja a

(2 Tuisa 19.1-7)

¹ Morarame mokaro omiry etaryke tyya tātasarame tyypō tyxihxihkase tuisa Ezekia a, upo topuxiximā rokē tamuruse eya tokozeremy, toemynyhmaryke, mame Ritonōpo Tapyī taka toytose ynororo.

² Mame typoetory tō taropose eya oturuse urutō Izaja maro, Amoxi mūkuru mokyro. Upo topuxiximā rokē tamuruse eya xine.

³ Ynara tykase toto Izaja a Ezekia omiryke:

— “Seroae etuarimatōh mana; kyhxirotorōko mā toto, Axiria pōkomo, ehxirōko sytatose. Nohpo enurukety sã sytatose tonurutoh po toehse ahtao, yrome jamihkehnōko sã mana.

⁴ Mokyro Axiria esemy a typoetory, soutatu tō esē tonehpose Ritonōpo Imehxo Exikety eunohtohme. Kure exiry mokyro omiry etaryke tyya mokyro wānopry Ritonōpo a. Naeroro oturuko Ritonōpo a kypoko xine, enepanohtyã poko.”

⁵ Mame Ezekia naropohpyry totase ahtao Izaja a,

⁶ ynara tykase ynororo Ezekia ezuhtohme:

— Ynara āko Kuesēkō mana: “Enaromyra exiko onetahpyry poko, Axiria tuisary poetry omihpyry poko, opynanohsaromepyra Ritonōpo mana, katopopyry poko.

⁷ Ritonōpo poe imehnō nekarohpyry etaryhtao eramāko ropa mā ynororo tosaka ropa. Mame moroto esao etapāko imehnō mana,” āko mā Ritonōpo, tykase Izaja.

Axirio tō naropotopōpyry

(2 Tuisa 19.8-19)

⁸ Morarame mokyro Axiria soutatu tō tuisary zuaro toehse Rakixi turmekase ēperatu Axiria esemy a, etonatohme Ripina pōkō maro. Naeroro toytose ynororo morotona oturuse imaro.

⁹ Omi totase Axiria tuisary a Ejitu tō soutatu tō poko, toto tuisary Tiraka, Etiopia pono. Aepyry poko totase eya, etonase tymarō. Moro poko tuaro toehse axirio tō tuisary ahtao pape tymerose eya tuisa Ezekia, Juta esē, neneryme.

¹⁰ Ynara tykase: “Oesemy Ritonōpo oewomanekōme enetupuhnōko mase repe: ‘Oewomatorōko ase, pata Jerusarē onyporemākara ehtohme,’ āko ynororo oya repe; yrome osenekunohpopyra exiko eya.

¹¹ Orēpyra Axiria tuisary ehtoh poko zuaro mase. Imehnō nonory poremākapory se ynororo ahtao, iporemākapōko mana. Osepynanohsaromepyra mase.

¹² Pake ahtao pata tō typoremākaposē ytamuru tomo a, Kozã te, Harã te, Rezepe te, Etê pōkō totapase eya xine, Terasaa patary ponōpo tomo. Toto onewomasaromepyra ineponāmarykō kynexine.

¹³ Otoko na mokaro pata tō esã seromaroro? Hamate esemy te, Arapate esemy, Separawai te, Hena te, Iwa esemy, enara? Tonahse mã toto.”

¹⁴ Moro pape enexīpo, toytose Ezekia Ritonōpo Tapyī taka. Moro tao moro pape tyrise eya Ritonōpo ēpataka.

¹⁵ Mame tōturuse ynororo Ritonōpo a, ynara tykase:

¹⁶ — Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemy. Āpō po mase moroto taporihke exiketō epoe! Omoro rokē mase tuisa tō Esēme, Kapu Rihpōme mase, nono Rihpōme roropa.

¹⁷ Yna omiry etako, Ritonōpo, yna etuarimatoh eneko. Mokyro Senakeripe omiry etako, oeunohnōko mana, Ritonōpo, isene Exikety.

¹⁸ Ajohpe pyra tuhke pata pōkō typoremākase Axiria tuisary tomo a, toto nonory tyryhmase eya xine.

¹⁹ Ineponāmarykō wewe risã typahse eya xine apoto htaka toto enahkapotohme, asã pyra toto exiryke. Tyrityāme rokē exiryke, wewe risã rokene, topu risamo, enara.

²⁰ Seromaroro yna Esēme mase, Ritonōpo. Naeroro yna ipynanohko yna onyporemākapopyra Axiria pōkō ehtohme. Mame imehnō pata pōkō emero awaro exīko mã toto. Omoro rokē Ritonōpome mase yna Esēme, tykase, tōturuse Ezekia Ritonōpo a.

Izaja omihpyry Ezekia a (2 Tuisa 19.20-34)

²¹ Mame omi taropose Izaja a Ezekia netaryme. Ynara tykase ynororo:

— Turuse Ritonōpo Izyraeu tō Esemy a oexiryke,

²² ynara āko Ritonōpo mana: “Pata Jerusarē pōkō oeunohnōko mã toto, Senakeripe, opoihtōko roropa mã toto.

²³ Onokyme jekarōko mah ykerekeremaryhtao oya? Onoky poihtōko mexiase? Ritonōpo orēpyrahxo Exiketyme jekaropyra mexiase, ywy ase Izyraeu tō Esē kurano.

²⁴ Opoetry tō tonehpose oya oepyrypatohme orēpyra oehtoh poko; okyryry tuhke kahu tō ke ypy tō kaehxo exiketō Ripano po typoremākase oya. Moroto wewe konōto takohse oya, apupari tōkehko kaetokohxo exiketomo, xipirexite tō kurã roropa, mya wewe htaka oytotopōpyry poko toepyrypase omoro.

²⁵ Tuna pēkamã ahkatopōpyry poko oya tuna ētohme imehnō nonory po toepyrypase omoro. Opoetry tō soutatu tō tuhke exiry poko toepyrypase roropa omoro, ipupurukō ke tuna Niro tonore tyripose.

²⁶ “Otarame zuaro pyra mase moino ro tōsenetupuhse ywy senohne ripory poko, seromaroro morohne tyrise ya rahkene. Ajamitunuru ekaroase oya pata tō, tapuruse exiketō, karahtōhme oya.

²⁷ Moro pata taōkō tyjamihkehse toh nexiase, enaromýke toh nexiase, toehxirose toto. Onahpoty sã toehse toh nexiase ona po, ātarykahme sã roropa tapyi po, axī anorýko tyryrykane axitū toehse ahtao, xixi tūtatoh wino.

²⁸ “Yrome awaro ase ipunaka; onyryry waro ase, aza rokē oytory waro roropa ase. Yzehno oehtoh waro ase.

²⁹ Turuse ywy yzehno oehtoh poko, imehnō motye imehxo oehtoh poko oepyrypary poko roropa, naeroro seromaroro oeunary ao oka rīko ase, ōtaka

kurimene rīko ase, kawaru mytaka kurimene riry sã tosẽ omipona ehtohme. Mame aaropõko ropa ase oesemary ae, oehtopõpyry ae ropa.”

³⁰ Mame ynara tykase Izaja tuisa Ezekia a:

– Ynara zae Ritonõpo omiry ehtoh enetupuhpotoh ripõko Ritonõpo mana: sero jeimamyry ae, moae roropa, matoreme ahtatyã enahnõko matose, anarykahpyrykõ kara. Yrome moromeiõpo otyro arykãko matose tiriiku tõkehko, mame otyro apoiko roropa matose, uwa zoko arykãko roropa matose, uwa epery enahnõko roropa.

³¹ Morarame mokaro Juta tõ, enepanohtyã ekurãkãko mã toto, otyro samo, tymise exiketõ samo, mya imity nono aka tomõse, eperytãko mana.

³² Jerusarẽ po ahno tõ exiõko mana, ypy Xião po roropa. Morara se Ritonõpo Jamihmehxo Exikety exiryke tyripõko mã ynororo.

³³ – Mame ynara ãko Ritonõpo mokyro Axiria esẽ poko: “Sero pata pona omõpyra mana. Pyouru onuopyra roropa mana sero pata po. Isoutatu tõ, tõsewomatohke oehpyra exiõko pata pütokoxi. Nono onupuimara exiõko mã toto opyime pata apuru pokona, pata poremãkapotohme.

³⁴ Toehtopõpyry ae ytõko ropa Axiria tuisary mana, tosaka ropa, omõpyra ahtao sero pata pona. Ywy, Ritonõpo, morara ãko ase.

³⁵ Ywy sero pata pynanohtõko ase, ewomãko ase imehxo jehtoh waro imehnõ ehtohme, jomihpyry totapose ya exiryke roropa ypoetory Tawi a. Ywy, Ritonõpo, oturuno.”

Axiria poremãkatopõpyry

³⁶ Mame moro kohmamyry ae ro Ritonõpo nenyokyhpyry toytose axirio tõ osesaritoh pona, soutatu tõ taorihmapose eya 185 miumãkomo. Mame tõmehse ahtao aorihtyã ekepyry rokẽ nexiase moroto nono po.

³⁷ Mame Senakeripe, Axiria esẽ tõtouse ropa, tosaka toytose ropa ynororo Niniwe pona ropa.

³⁸ Morarame tyneponãmary eahmaryhtao eya, Nixiroke, eahmatoh tao, totapase ynororo imükuru tomo a, asakorõkomo a, Ataramereke a te, Sarezee a, enara. Tytapemã ke tumykõ totapase eya xine. Mame toepase toto Ararate nonory pona. Imepỹ imükuhpyry, Esaa-Hatõ, tuisame toehsẽ tumy myakãme.

38

Tuisa Ezekia kurãkatopõpyry

(2 Tuisa 20.1-11; 2 Koronika 32.24-26)

¹ Morarame tuisa Ezekia takuruhtase yronomyryme, orikyise kynexine. Mame urutõ Izaja, Amoxi mükuru, toytose mokyro enese, ynara tykase eya:

– Ynara ãko Ritonõpo mana: “Okyryry tõ ikurãkako emero, ekurãkara ropa oexiryke. Orihnõko mase.”

² Naeroro tõmyty torimase Ezekia a apuru winakoxi, tõturuse ynororo Ritonõpo a, ynara tykase:

³ – Ritonõpo, wenikehpyra exiko opoetoryme jehtoh poko, omihpyry omipona exiase yronomyryme, onyriphopyry ya tymoise ya ipunaka kokoro rokene. Mame tyxityase tätasamaryke.

⁴ Tutütase Izaja tuisa nyhtoh tae, yrome turuse ynororo Ritonõpo a:

⁵ – Eramako ropa Ezekia zuruta, ynara kaxiko eya: Ywy, Ritonõpo, atamuru Tawi Esemý, õmiry etano, oxity eneno. 15me jeimamyry ekarõko ase oya isene ro oehthohme.

⁶ Opynanohnõko ase sero apatary Jerusarẽ maro Axiria tuisary winoino, sero pata ewomãko ase.

(v 21) Ynara tykase Izaja tuisa akorehmananomo a:

– Opime fiku epery risē tyriko jetunety pona, tuisa erukoimory pona, mame ekurākāko ropa mana. (v 22) Mame tuisa Ezekia tōturupose eya:

– Oty rīko Ritonōpo nae, tukurākase ropa jahtao, zuaro jehtohme jyto-
tohme Ritonōpo Tapyī taka?

⁷ – Zae toehtoh enetupuhpotoh ekarōko Ritonōpo oya mana, tōmihpyry ae
tynyriry enetupuhtohme oya.

⁸ “Eneko ke, xixi zuzenu onuhmapōko ropa ase 10me onuhtoh opyi Akaze
nyrihpyry pokona tyhtose ahtao.” Mame xixi zuzenu tōnuhse ropa 10me
onuhtoh pona ropa.

⁹ Morarame toekurākase ropa tuisa Ezekia ahtao eremiatoh tymerose eya
Ritonōpo eahmatohme, ynara tymerose eya:

¹⁰ Nuaseme jahtao ro orihnōko ase, tamuhpōme pyra,
osekaroase repe, aorihtyā esaka ytōko ase,
moro sã enetupuhnōko exiase repe.

¹¹ Taroino, sero nono po, isene exiketō rānao, Ritonōpo onenepyra ropa exīko
ase;

imehnō isene exiketō onenepyra ropa exīko ase.

¹² Isene jehtoh tonahse rahkene, kaneru pyno exikety tapyinỹpyry samo,
tykararahse ropa ahtao,
kamisa sã roropa tapopohse ahtao.

Saereme ahtao, koko roropa jorihmanohpōko Ritonōpo mana,
moro sã ekaroase repe.

¹³ Koko kui kary poko tōmehse ywy jetū jexiryke,
yzehpory akuhmory sã reāo a nexiase.

Saereme ahtao, koko roropa jorihmanohpōko Ritonōpo mana,
moro sã ekaroase repe.

¹⁴ Jetū jexiryke pusuh tykase ywy jamihme pyra samo, parapi omiry samo;
pusuh āko exiase utuku omiry samo.

Kakoxi josenuhmory poko jenuru totaehse, kapu enery poko.
Ritonōpo, etuarimāko ase! Kypynanohko!

¹⁵ Ritonōpo a senohne tyrise ahtao ya,
onykerekereemasaromepyra ase.

Jūme epyrypara ase ypoko
sam tykase jexiryke sero samo ukurohtao.

¹⁶ Ritonōpo, onyrytyā pokoino isene ynanase emero porehme;
ywy roropa isene ase onyrytyā pokoino.

Tukurākase ropa ywy oya isene jehtohme!

¹⁷ Kure jehtohme morohne ke toetuarimase ywy, zuaro ase.
Yrome kypynanopyase orihpyra jehtohme,
yyrypyry tō emero tykorokase oya.

¹⁸ Aorihtyā esao, “Kure mase,” kasaromepyra mā toto,
morotōkō oeahmasaromepyra mā toto;
typynanopyrykō oya onenetupuhsaromepyra mā toto.

¹⁹ Isene exiketō oeahmāko mā toto,
ya oeahmary sã seromaroro.

Mame jūkō typoenō zurūko mā toto zae oehtoh poko,
typynanohnekōme oenetupuhtohme eya xine.

²⁰ Typynanohse ywy oya, Ritonōpo.

Morara exiryke haapa tō etōko,
eremiāko roropa ynanase oeahmaryme;
isene ro yna ahtao oeahmāko ynanase Atapyī kurā tao.

21-22 (-)

39

*Papironia poe omi enehnanomo**(2 Tuisa 20.12-19)*

¹ Mame morara ahtao Papironia tuisary, Merotake-Paratā, Paratā mūkuru zuaro toehse Ezekia kure pyra ehtopōpyry poko, yrome seromaroro kure ropa toehse. Naeroro tynymerohpyry tonehpose eya Ezekia neneryme, tynekarory maro.

² Mokaro omi enehnanō toahmase Ezekia a tytapyī taka toto omōtohme. Mame eya xine tykyryry tō kurā emero tonepose eya, parata te, uuru roropa, tonahsā kurākō roropa, ixtaratu te, tyyre tōkehko etonatoh mōkomory. Emero tykyryry tō, mōkomo kurākatoh tao, imehnō tapyī tao roropa tonepose eya xine.

³ Morarame urutō Izaja toytose tuisa Ezekia a ekaropose, ynara tykase:

– Otokoino tooehse mokaro nahe? Otara nykā toh oya? tōturupose Izaja Ezekia a.

– Moe nono poe tooehse toh nexiase, Papironia poe, tykase Ezekia.

⁴ – Oty tonese eya xine atapyī konōto tao? tykase, tōturupose Izaja.

– Tonese emero porehme, tykase Ezekia. – Emero enepose eya xine mōkomo kurākatoh tao.

⁵ Mame ynara tykase Izaja tuisa a:

– Ynara āko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety oya:

⁶ “Imēīpo ynara exīko mana, omōkomory emero atapyī konōto tao exiketō, atamuru tō nukurākatyā, emero tarosēme exīko Papironia pona. Arypyra exīko mana.

⁷ Toitoine opoenomo, apakō roropa tarosēme exīko mā toto namotome, mame tomukase toto ahtao erohnōko mā toto Papironia tuisary tapyī tao.”

⁸ Morara kary etaryke tyya, tuisa Ezekia ynara tōsenetupuhse, etonara exīko isene ro jahtao, jorikyry ponāmero. Naeroro tozuhse ynororo, ynara tykase:

– Ritonōpo nekarohpyry oya jurutohme kure mana.

40

Omi emuhkehkatohme

¹ Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana:

“Emuhkehkatoko! Yje, ypoetory tō emuhkehkatoko!

² Oturuko ipynanopyryme Jerusarē pōkomo a, toto eahmaryme zuruko toto, tonahse mana imehnō namotome toto ehtopōpyry,

iīrpyrykō tykorokase mā kehko.

Tuānohse tofo ya asakoro popyra toto ehtopōpyry emetakame.”

³ Opare ahno oturūko mana, ynara āko:

“Kuesēkō oehsasaka mana;

ona tonorē po* esemary tyritoko!

Esemahtotoko Ritonōpo esemaryme!

⁴ Jakanahmā emero tynonotosēme exīko osepuhse aehtohme,

somohmā tōkehko ypy tō maro tahkasēme exīko osepuhse ehtohme.

Nono somokyhmā ke jakanahmā roropa amimome exīko mā kehko, ypy tō osepuhse amimome exīko mana.

⁵ Morarame saeremehxo toehtoh enepōko Ritonōpo mana,

* 40:3 Oesēkōme enetupuhtoko. Oorypyrykō ikorokapotoko topohme aytotohme okurohtaka xine.

moro enēko sero nono pōkō mana emero.
Morohne rīko ase, tykase Ritonōpo Kuesēkomo.”

6 Imep̄y kohtāko mana, ynara āko:
“Omī ekaroko imehnō netaryme!”
“Otara ekarōko ywy omime?” āko ase ekaropōko.
“Kaxiko: ahno emero onahpoty s̄a mana,
ijamitunurukō ona ekuru s̄a rokē nase.

7 Onahpoty anor̄yko mana,
ekuru tō ohpahnōko tyryrykane tonehpose ahtao Ritonōpo a toto pona.
Ajohe pyra, onahpoty s̄a axītao rokē ahno mana.

8 Onahpoty anor̄yko mana, ekuru ohpahnōko,
yrome Ritonōpo Kuesēkō omiry jūme exikehpyra mana.”

9 Omoro, omī kurā ekaroneme mase Jerusarē pōkomo a,
onuhko ypy kaetoko ehtoh pona;
omoro, omī kurā ekaroneme Xiāo pōkō netaryme,
opore omī kurā ekaroko.

Ihximyra exiko Juta patary pōkō zuruko,
ynara kaxiko opore: “Ritonōpo Oesēkō oehnōko mana.”

10 Ritonōpo Kuesēkō oehnōko mana tuisamehxo ehtohme;
tyjमितunuru ke topetōkara poremakāko mana.
Tymaro typynanohse aexityā enehnōko mana.

11 Kaneru tō pyno exikety s̄a, typoetory tō pyno Kuesēkō mana;
kaneru poenō pisarara oximōme tyripōko mana,
tonao toto arōko mana,
taporykō po tomeseke s̄a jēkō suhsu ēnanō arōko mana.

Ritonōpo, Izyraeu tō Esē Imehxo ehtoh poko

12 Onoky a tuna konōto tukupse tomary ke?
Onoky a kapu tukupse tomahxikyry tō ke?
Onoky paxiha ke nono itamurume ehtoh kukuru waro nae?
Onoky a ypy tō omoxī ehtoh tukupse somokyhmā roropa ikuhtoh ke?

13 Ritonōpo osenetupuhtoh waro pyra ahno mana.
Kuesēkō anamorepāsaromepyra roropa sytatose.

14 Onoky a Ritonōpo tamorepase zuarohxo ehtohme?
Onoky a Ritonōpo tamorepase zaehxo ahno apiakatohme?
Onoky Ritonōpo amorepāko nae itamurumehxo zuaro aehtohme, tuarohxo
aehtohme roropa?

15 Ritonōpo a ahno tō emero sero nono po toiro tuna pitahkatoh s̄a mā toto
poketi ao,
putoh katoh s̄a rokē mā toto omoxinety kuhtoh po;
ahmōta tō moe aexityā puimāko mana,
yrome eya isawā pisarara puimary samo.

16 Ripano po wewe tō emero porehme ipune pyra exiry jahkatohme
kynekarorykōme Ritonōpo a emero motye imehxo aexiryke.
Okyno tō roropa emero ahtao ipune pyra exiry kynekarorykōme eya.

17 Ritonōpo a ahno tō emero sero nono po arypyra s̄a mana;
Ritonōpo ēpataka typahsāme s̄a rokē mā toto.

18 Onoky s̄a Ritonōpo nae?
Onoky panōme nae ynororo?

19 Ahno nyrihpyry s̄a pyra mana,

uuru apuhsē sā pyra, parata risē sā pyra roropa.

²⁰ Uuru onepekahsaromepyra exikety a parata roropa, wewe kurā epekahnōko mana.

Mame wewe axikane emese kure exikety zupīko mana tyneponāmary axika-tohme, esaka tyritohme apō pona.

²¹ Zuario pyra hmatou?

Onetapitopyra hmatou sero poko?

Onekaropyra ro toh nexiase oya xine pake sero nono ritopōpyry poko?

²² Ritonōpo mokyro exikety mā tapō po iporotyhpory sero nono epoe, ahno enēko mana pisarara, maikuato samo.

Ynororo mokyro kapu rihpono;

kamisa samo kapu tytywymase eya,

tapyi sā roropa tyrise eya, moro tao toehtohme.

²³ Tuisa tō jamihme exiketō tuisame pyra tyrīko ropa mā ynororo jamihme pyra toto ehtohme.

²⁴ Otyro ēxihтары sā mā toto, imity tō pisarara samo.

Mame tyryrykane tonehpose ahtao Ritonōpo a toto pona, anorŷko mā toto,

mame wirikane toto arōko mya tiriiku pihpyry samo.

²⁵ Onoky sā Ritonōpo nae?

Onoky sā jekarōko matou? āko Ritonōpo Kure Exikety.

²⁶ Enetoko ke kakoxi kapu poko xirikuato tomo.

Onoky kynexine mokaro rihpono?

Mokyro ynororo, toto tūtanohpone atakenaka, soutatu tō samo;

tuhke toto exiry waro mana, toto esehtōko mana toto esety ae.

Ijamitunuru itamurumehxo exiryke aomipona exikehpyra mā kehko.

²⁷ Izyraeu tomo, oty katohme ykerekere māko matou?

Ynara āko: “Kuetuarimatohkō poko oty kara Ritonōpo mana.

Kyryryhmatopōpyrykō zae pyra exiketomo a:

moro poko oty kara mana.”

²⁸ Zuario pyra hmatou?

Onetapitopyra hmatou sero poko?

Kuesēkōme mā Ritonōpo, jūme exikehpyra Exikety.

Tytororo sero nono rihpōme mā ynororo.

Etaehpyra mā ynororo, apotūkehpyra roropa;

tuario aexiry onukuhsaromepyra imehnō mana.

²⁹ Totaehse exiketō jamihtanohpōko ropa mana,

tyjamihkehse exiketomo a tyjamitunuru ekarōko mana.

³⁰ Poetome ro exiketō etaehnōko mā toto, apotūkehnōko;

nuasemākō osetapāko, epukāko roropa mā toto.

³¹ Yrome Ritonōpo enetupuhnanō mā jamihme exīko ropa.

Onuhnōko mā toto kakoxi piano tō samo;

tururume ytōko mā toto yrome apotūkehpyra exīko;

pupu po tyoytōko mā toto, mame etaehpyra exīko.

41

Izyraeu tō pynanohnōko Ritonōpo mana

¹ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Mynyhme ehtoko, jomiry etatoko, moe nono pōkomo!

Ajमितुनुरुकō ikurākatoko ropa,
 mame osehtoko jēpataka ōsewomatohkōme ynetaryme.
 Oximōme sehtone kuoturutohkōme zae ehtoh enetupuhthome.

²“Onoky a mokyro tuisa tonehse xixi tūtatah wino imehnō poremākaponeme?
 Onoky poe orēpyra mā ynororo emero rokē nono poremākapory poko, tuisa
 tō poremākapory poko roropa?”

Typyre ke tytapema ke roropa toto etapāko mana putoh katoth riry samo,
 sapararahme toto aropōko tiriiku pihpyry arory sā tyryrykane a.

³Toto ekahmāko mana, orēpyra sā ytōko ynororo;

axī roropa ytōko mana ipupuru nono epozakuroko samo.

⁴Onoky morohne poko tōsenetupuhse emero tyripotohme?

Onoky moino ro apitorymā poe morohne poko tōsenetupuhse morara
 ehtohme seromaroro?

Ywy, Ritonōpo, moroto exine apitoryme,
 morarame ywy, Ritonōpo, moroto exīko ase sero etyhyrypy po.

⁵“Ynyrihyrypy tonese moero nono pōkomo a,
 enaromyke toehse, tykytyky tykase toto.
 Naeroro oximōnōko mā toto tooehtohkōme.

⁶“Tyneponāmarykō rīnanō atakorehmāko mā toto,
 tykatonomorykō maro oseahmāko mā toto.

⁷Morarame mokyro wewe axikane ynara āko uuru poko erohkety a: ‘onyrih-
 pyry kure mana.’

Mokyro kurimene etapane mate ke ynara āko osexihmapone a:

‘Emese kure mase, moro onyrihyrypy kure mana!’ āko.

Tyneponāmary rīko mā toto esaka exixihmāko epukara ehtohme.”

⁸Yrome ynara āko Ritonōpo Izyraeu tomo a:

“Ypoetoryme mase, ynymenekatyāme matose;
 jepe Aparāo pakomotyāme matose.

⁹Kuenepyatose moino, sero nono etyhyrypy poe, imeimehnō nonory poe,
 mame ynara ase oya xine: ‘Ypoetoryme matose.’

Tymenekase matose ya, orumekara xine exiase.

¹⁰Enaromyra ehtoko amaro xine jexiryke;

oserehyra ehtoko, Oesēkōme jexiryke.

Ajamihtanohtoryko ase, ākorehmatorýko roropa;

oewomatorýko ase, opynanohtoryko ase japotunuru ke.

¹¹“Mokaro ozehnotokō emero typoremākasēme exīko,
 epyrypakehnōko mā toto;

mame osetapaketō amaro xine emero tonahkasēme exīko,
 oriñhōko mā toto.

¹²Ozehnotokō zupiryhtao oya xine onenepyra exīko matose,
 mokaro emero aryryra exīko tonahse exiryke.

¹³Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo;

oemary apoīko ase, ynara āko ase oya xine:

‘Enaromyra ehtoko, ākorehmatorýko ase.’”

¹⁴Ynara āko Ritonōpo mana typoetory tomo a:

“Pisarara matose jamihme pyra roropa,

yrome enaromyra ehtoko;

ywy ase Ritonõpo, Izyraeu tō Esē kurano,
Opynanohnekōme ase, oewomatorỹko ase.

15 “Makina tiriiku ipikatoḥ sã oritorỹko ase,
tyere exikety kurimene risemy, pohsuime exikety ke:
ypy tō akuhmōko matose toto enahkatohme;
emorymākō poro ytōko matose,
putoh katoḥ sã exīko mā kehko.

16 Typahse kehko kakoxi ahtaḥ oya xine,
tarosēme exīko mana tyryrykane a,
mame wirikane a saporarahme typahsēme exīko mā kehko.
Morarame moro sã toehse ahtaḥ tãkye exīko matose ywy, Ritonõpo Oesēkōme
jexiryke.

Mame jeahmāko matose, Izyraeu tō Esē kurano.

17 “Mame ypoetory tō etuarimaryhtaḥ tuna zupiryhtaḥ tutunazehnase
toexirykōke,

yrome onenepyra;
esenary tonore toehse ahtaḥ tuna se toexirykōke,
ywy, Ritonõpo toto omiry etāko ase,
ywy, Izyraeu tō Esē jūme toto onurumekara exīko ase.

18 Tuna enatry tō ripōko ase jakanahmā tō po,
emorymākō rānakuroko serere kane tō rīko ase, iporiry tō roropa.
Mame ona tonorē tyripōko ase ikuhpome,
nono tonorē tuna pēkamā ke exīko tuhke.

19 Wewe tō arykāko ase ona tonorē po:
apupari tomo, akaxia tō roropa te, murta tomo, oriwera tō roropa;
nono tonorē po pinieiro tō ahtanohpōko ase, zīporo tō maro te, xipirexite tō
maro, enara.

20 Morohne enēko ahno tō emero,
zuaro exīko mā toto morohne tyrise ya, Oesēkomo a.
Kure osenetupuhnōko mā toto tuaro exīko mā toto,
morohne emero rihpōme mā Ritonõpo, Izyraeu tō Esē kurano.”

Ahno neponāmary otyme kure?

21 Ynara āko Ritonõpo, Izyraeu tō Esemy:
“Imeimehnō neponāmary eahmananomo, osehtoko osekarotohme, ose-
womatohkōme.

22 Oneponāmarykō enehtoko xiaro yna zurutohme:

otara exīko nae taroino?
Zurutoko roropa õmihpyrykō poko,
zuaro yna ehtohme õmihpyrykō zae exiry poko,
morohne toehse ahtaḥ õmihpyrykō ae ro.

Yna zurutoko seromaroro,

otara exīko nae taroino?
Morarame zuaro exīko ynanase õmirykō zae exiry poko te, zae pyra exiry
poko, enara.

23 Kahtoko yna a, otara exīko nae taroino?
Zuaro yna ehtohme ritōme nymyry oehtohkō poko!
Kurākō riry se awahtaḥ xine tyritoko,
popyra ehtoḥ riry se awahtaḥ xine roropa,
enaromỹke yna ehtohme, yna osenuruhkatohme roropa!

24 Yrome ritōme pyra matose!

Tyriry waro pyra matose ipunaka!
Oneahmarykō se pyra ase ipunaka, nuriame mā toto ya.

²⁵ “Ya orutua tymenekase, xixi tūtatoh wino nono pono.
Jenetupuhne mokyro, enehpōko ase inikahpoe etonatohme topetōkara maro.
Ikurepato pona sā tuisa tō pona itūtūmāko mana, oripo apuhne sā orino
tūtūmary sā tupupurukō ke.

²⁶ Onoky a morohne mekarootose: ‘ynara exīko mana,’
zae oexiry waro yna ehtohme?

Morara kara mexiatose emero.
Ōmirykō onetapitopyra imehnō mana moro poko.

²⁷ Ywy, Ritonōpo, apitorymāme exiase Jerusarē pōkō zuruneme,
omi arone tonyohse ya Jerusarē pona ynara kase:
‘Oekyrykō oehnōko ropa, tosaka xine,
oehnōko ropa mā toto!’

²⁸ Zupiase ahno neponāmary rānao
yrome jezuhsaromepyra toh nexiase.
Ekaropoase repe, yrome jezikuru waro pyra toh nexiase.

²⁹ Mokaro ahno neponāmary tō otyme kure?
Arypyra ipunaka, tyriry waro pyra mā toto!
Mokaro ahno naxikahpyry tō isene pyra mā toto
tyjamiñke pyra mā toto ipunaka.”

42

Ritonōpo poetoryme exikety

¹ Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana:
“Ypoetory mose ro, tyjamihtanohse ynororo ya,
ynymenekahpyryme mana, yzamaro Exikety!
Juzenu ekaroase eya;
zae ehtoh enehnōko mana imeimehnō nonory pōkomo a emero porehme.

² Kohtara exīko mā ynororo,
opore oturupyra exīko roropa mana.
Tōtururu opore onetapopyra exīko mana jarao osema taōkō netaryme.

³ Amoriry etahkasē onemapopyra exīko mana,
ezuru aryry ezehsasaka ahtaō onezehkapopyra exīko ynororo mana.
Tyyrypyrykōke iporemātyā pitiko zemime exikety sā mana;
mokaro pynanoñkōko mana.
Etuarimaketō pynanoñkōko roropa mana pitiko rokē enetuputyryhtao ro
eya xine,

toto zehno pyra exīko mana,
toto akorehmāko roropa mana itamurumehxo tonetupuhtohme toto a.

⁴ Apotūkehpyra exīko mana,
orēpyra exikehpyra exīko roropa mana,
zae pyra ehtoh enahkapōko mana.
Imeimehnō nonory pōkō eraximāko mā toto inamorepatary etatohme,
Tosēkōme mokyro enetupuhtohme.”

⁵ Kapu tyrise Ritonōpo a, myahxo rahkene;
sero nono tyrise roropa eya itaōkō maro emero porehme,
isene ahno tyrise eya oserematohme.
Seromaroro ynara āko mā ynororo typoetory a:

⁶ “Ywy, Ritonōpo, kykohmase,

yjamitunuru ekaroase oya zae ehtoh ripotohme sero nono po,
 sero nono pōkō pynanohtohme oya.
 Kuenehpoase ynetapohpyry ae ro ypoetory tō Izyraeu tomo a,
 imeimehnō nonory pōkō emero juaro ehtohme oenetuputyryke eya xine;
 7 tonurākara enuru etapuruhmakāko mase,
 āpuruhpyry taōkō myhpokāko mase,
 tapuruse aexityā xinukutumao tūtanohpōko ropa mase.
 8 Ywy ro rokē Ritonōpome ase:
 morome jesety manā!
 Imehxo jehtoh onekaropyra ase imehnomo a;
 imehnō neponāmary oneahmapopyra ase ipunaka.

9 “Jomihpyry ae ro emero toehse,
 seromaroro tyrisenā ehtoh poko ourutoryko ase,
 morohne waro oehtohkōme exipyra ro ahtao.”

Eahmatopo

10 Eremiatoh kasenato ke eremiatoko Ritonōpo eahmaryme!
 Imehxo ynororo ehtoh poko eremiatoko, sero nono po porehme:
 eahmatoko wapu ae ytoketomo tuna konōto poro ytoketomo eahmatoko
 inyrytā emero tuna konōto kuao,
 ahno a roropa moe imeimehnō nonory pōkō porehme!
 11 Ona tonorē po, ipatary tō po roropa ah Ritonōpo eahmā toto,
 ah pata Ketaa pōkō neahmā toto!
 Amarokō pata Sera pōkō, atākyematoko,
 eremiatoko ypy tō emory po!
 12 Ah Ritonōpo toahmase nexino,
 ah mokaro moe nono pōkō saeremehxo Ritonōpo ehtoh poko nekarō toto!
 13 Ritonōpo ytōko mana etonakety samo,
 emero tyrikehse eya etonatoh taka toytotohme.
 Kohtāko mana toetonatohme,
 topetōkara poremākapōko mana tyjamitunuru ke.

Typoetory tō akorehmāko mana

14 Ynara āko Ritonōpo mana:
 “Okynahxo oturupyra exiase,
 mynyhme rokē exiase, ypoetory tō onezuhpyra;
 yrome seromaroro kohtāko ase nohpo samo tonururuhtao,
 jetū toehse ahtao xitāko mana pusuñ āko.
 15 Emorymākō tohtohkāko ase
 toto enahkāko ase ypy tō maro,
 jomi poe otyro emero anoryko mā kehko wewe tō maro.
 Tuna tō maro jakanahmā tō rīko ase ona tonorēme,
 tuna pēkamā tō emero tonore tyripōko ase.
 16 Tonurākara arōko ase imepý osema ae,
 moro ae ytopitopyra ro toh nexiase.
 Toto kohmamyry myakamāko ase saerehkatoh ke.
 Osema tupimākō tupime pyra tyrīko ase toto esemaryme.
 Morara tyrīko ase, totapose ya exiryke.
 Morara tyrīko ase rahkene, ekurehpyra ase.
 17 Yrome tyneponāmarykō eahmananō te,
 tynaxikatyā riryhtao tosēkōme,
 mokaro typoremāsēme exīko,
 ehxirōko mā toto, ynara kananomo tyneponāmarykomo a:

Omoro mase yna rihpono.”

Izyraeu tō onenetupuhpyra

¹⁸ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Etatoko pahne, otatō pyra exiketomo!
Enetoko ke, tonure pyra exiketomo!

¹⁹ Ypoetory tō Izyraeu motye tonurākara nae?
Jomiry aroneme ynaropohpyry motye otato pyra exikety nae?
Arypyra;

²⁰ Izyraeu tomo, itamurume meneatose repe,
yrome onenetupuhpyra mexiatose;
omi tuhke totase oya xine repe
yrome zuaro pyra sā mexiatose.”

²¹ Ritonōpo Oesēkō mā typoetory tō pynanohneme Exikety,
morara exiryke tynyriphopyry tokarose eya,
toto amorepatohme, tōmiry waro toto ehtohme,
omipona se toto ehtohme.

²² Yrome ipoetory tō tyryrhase,
imōkomory tomatonanohe, tōmase toto āpuruhpyry taka,
moro tao tymyhse toh nexiase.
Epetōkara a tarose toto tynamotokōme,
typynanohneke pyra toh nexiase.

²³ Sero jomiry etary se exikety sehxo ase.
Taroino tomeseke sā jomiry etane sehxo ase.

²⁴ Onoky a Izyraeu tō tokarose epetōkara a?
Onoky omi poe tomatonanohe toh nexiase?
Ritonōpo poe nexiase,
ineneryme yna ryppyry poko toehse ynanexiase.
Zae ehtoh poko se pyra sexiataose,
aomiry omipona se pyra sexiataose tamorepase kuahtao xine eya.

²⁵ Naeroro kyzehno xine toehtoh ke tuānohe sexiataose,
toetuarimase roropa sexiataose etonatoh tao.

Kyzehno xine aexiry apoto sā nexiase
zahnōko Izyraeu tō rānao.

Yrome zuaro pyra sexiataose.
“Otara exīko nae?” tykase,
onenetupuhpyra sexiataose ipunaka.

43

“Opynanohtoryko ase,” āko Ritonōpo mana

¹ Yrome seromaroro Ritonōpo, Orihpono, ynara āko Izyraeu a:
“Enaromyra exiko, opynanohnōko ase;
kykohmase oesety ae, ypoetoryme mase.

² Tuna zuemā rānakuroko oytoryhtao, amaro ase,
nerypyra exīko mase.

Apoto rānakuroko oytoryhtao zahpyra exīko mase.

³ Ritonōpo Oesēkōme jexiryke, Izyraeu tō Rihpono kurano,
Opynanohnekomomo.
Ejitu ekaroase, Etiopia roropa, Sepa maro, oepehpyryme ypoetoryme oeh-
htohme.

4 Imehnõ nonory põkõ, ahno tytororo ekarory opynanohtohme, tpynehxo
oexiryke ya,
opyno jexiryke, imehxo oriry se roropa jexiryke.

5 Enaromyra exiko; amaro jexiryke!

“Moino xixi tütatoh wino te, moino roropa xixi omõtoh wino oekyry tõ
enehnõko ropa ase inonorykõ pona.

6 Inikahpoëkomo a ynara tyripõko ase: ‘Ah mokaro nytõ toto,’
Ikurenaëkomo a roropa: ‘Mokaro anapoipyra ehtoko.’

Moino nono moe exiketõ poe ah umükuru tõ noehno ropa toto, jëxiry tõ
roropa tosaka xine!

7 Mokaro emero ypoetoryme mã toto;

toto tyrise ya isenë toto ehtohme, imehxo jehtoh enepotohme imehnomo a.”

Izyraeu tõ Ritonõpo zae ehtoh enenanõme

8 Ritonõpo Kuesëkõ ynara äko:

“Ypoetory tõ enehtoko toto apiakatohme.

Tonure ro toh mã repe, yrome tonuräkara sã mã toto.

Typanare toh mã repe,

yrome otato pyra exiketõ sã mã toto.

9 Imeimehnõ nonory põkõ ahno tõ emero enehpotoko oximõme toto
ehtohme Apiakatoh tao.

Onoky neponämary imeïpo ehtoh ekarory waro nae?

Onoky a tokarose pake serara ehtoh poko seromaroro?

Ah mokyro enenanõ noehno toto

xiaro zae toehtohkõ waro imehnõ ehtohme,

ajohpe pyra aomirykõ waro roropa imehnõ ehtohme.”

10 Ritonõpo ynara äko: “Izyraeu tomo, omoro jeneneme mase;

kymenekase ypoetoryme oehtohme, juaro oehtohme,

jenetupuhtohme, ywy ro rokë Ritonõpome jehtoh waro oehtohme.

Osemazuhme imepÿ ritõ pyra kynexine.

Ymaro imepÿ ritõ pyra mana,

imeïpo jüme imepÿ ritõ exipyra roropa exiko mana.

11 Ywy ro rokë Ritonõpome ase,

ywy rokë opynanopyrykõ waro ase.

12 Jomihpyry etapoase oya xine: ‘Imeïpo opynanohtorÿko ase.’

Mame kypynanopyatose jomihpyry ae ro.

Moro poko eneneme matose,

morara onyripitopyra imepÿ ritõ nexiase amaro xine.

13 Ywy Ase Ritonõpo, jüme exikehpyra exiko ase.

Ahno tõ emero epasaromepyra mã toto yjमितunuru wino.

Tyriryhtao ya onytyromasaromepyra imehnõ mana.”

Papironia poremäkatopÿpyry

14 Ynara äko Ritonõpo, Opynanohnekomo, Izyraeu tõ Esë Kurano, typoet-
ory tomo a:

“Opyno xine jexiryke soutatu tõ tuhkäkõ enyohnõko ase Papironia
poremäkase.

Ahno atäkyemary ikohtary myakamãko mana ixitarykõke.

15 Ywy ase Ritonõpo Oesëkõ kurano,

Orihpõkõme ase, Otuisarykõme ase.

16 Pake ahtao osema tyrise Ritonõpo a tuna konõto ränakuroko,

oesemarykõ tuna zueme exikety ränakuroko.

17 Soutatu tō jamihmākō typoremākase eya, tuhkākomo, kahu tō osetapaketō maro te, kawaru tō maro.

Toepukase toto jūme owōpyra ropa ehtohme; tozehse toto nāparina ezetyry samo!”

18 Yrome seromaroro ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana typoetory tomo a: “Wenikehtoko pake ehtopōpyry poko, emynyhmara ehtoko pake nyrytyā poko.

19 Seromaroro nyryry tyrisenā sā tyriko ase, okynā pyra morara exīko mana, mame mōtoino rokē moro enēko matose.

Osema rīko ase ona rānakuroko, iporiry tō ekarōko ase oya xine ona tonorē po.

20 Onokyro tomo a toahmasēme exīko ase, kaikuxi tomo a, torōimo awexituruze tomo a roropa, soesoekane rīko ase ona tonorē po, iporiry tō serere āko nono tonorē poro, tuna ekarotohme aukurukōme ynymenekatyamo a ypoetory tōme exiryke.

21 Mokaro nyrytyāme mā toto ypoetoryme toto ehtohme jeahmatohme.”

Irypyryme Izyraeu tō toehse

22 Ynara āko Ritonōpo mana typoetory tomo a: “Amarokō typenekehse mexiatose ypoko, mame jeahmara mexiatose.

23 Okyno tō kaneru tō onenehpyra mexiatose jahkatohme onekarorykōme ya, imehxo jyripyra mexiatose onekarorykō ke.

Orohmanohpopya xine exiase tiriiku tōkehko enehporyke oya xine: ‘Ixtaratu jahkatoko’ kara exiase.

24 Ixtaratu onepekahpopya exiase oya xine ekarotohme ya, oeky tō kasery roropa onekaropopyra exiase oya xine tākye jyritohme.

Māpyra totaehse kyriatose oorypyrykō ke, tapotūkehse tykamexipose ywy oya xine azahkuru ehtoh poko oexirykōke.

25 “Yrome ywy, ywy roro, Ritonōpo Oesēkōme ase, naeroro oorypyrykō korokāko ase, oorypyrykō poko wenikehnōko roropa ase.

26 Ypoetory tomo, yhxirotoh nae awahtao xine, ehmaropa Apiakane ēpataka; yhxirotoh enepotoko!

Tuaro ehtoh enehtoko zae oexirykō waro kuehtohkōme!

27 Atamurukō tyrypyhykyke toehse; urutō kō roropa iirypyryme toehse toh kynexine yneneryme,

28 Ytapyī Kurā nuriame tyripose otuisarykomo a. Morara exiryke Izyraeu tō tonahkapose ya, ypoetory tō typoremākapose ya.”

44

Kuesēkō toiroro Ritonōpome mana

1 Ynara āko Ritonōpo Kuesēkōme:

“Etako pahne, Izyraeu, ypoetoryme mase, ynymenekahpyry.

2 Ywy, Ritonōpo, Orihpōkōme ase; takorehmase mexiase ya oenurutopōpyry poe.

Izyraeu, ypoetorymano, enaromyra exiko opyno jexiryke,

ynymenekahpyryme mase ymaro oehtohme.

³ Konopo enehpōko ase ona tonorē po,
 iporiry tō rīko ase serere katohme nono tonorē poro.
 Moro saaro Juzenu kuānōko ase opoenō pona, apakō pona roropa,
 kure ehtoh ekarōko roropa ase apakomo a.

⁴ Kure rokē emānōko mā toto onahpoty samo
 konopo itamurume toehse ahtao,
 saukeyru tō sā roropa ahtaketō iporiry tō ehpio.

⁵ “Imeimehnō Izyraeu tō maro oximaro exīko mā toto.
 Toitoine ynara āko: ‘Ywy ase Ritonōpo poetoryme;’
 imepỹ Jakome osesehpāko mana;
 imepỹ ropa imerōko mana tomary pokona:
 ‘Ritonōpo Jesēme mana;’
 imepỹ roropa esehpāko mana Izyraeume tosetyme.”

⁶ Ynara āko Ritonōpo mana Izyraeu tō tuisary, Izyraeu tō Ewomane, Jamih-
 mehxo Exikety:

“Ywy ase Apitorymano te, Etyhpyrymāme roropa,
 toiroro Ritonōpome ase, imepỹ ritō pyra mana.

⁷ Imepỹ ysā exikety pyra mana,
 ynyrihpyry riry waro exikety pyra.

Zuaro awahtao kaxiko ya emero Izyraeu ehtopōpyry poko,
 apitotopōpyry poe orēpyra Izyraeu tyrise ahtao ya tarona,
 kaxiko roropa Izyraeu ehtoh poko taroino sero etyhpyry pona.

⁸ Ypoetory tomo, enaromyra ehtoko, oserehpyra ehtoko!
 Zuaro matose, moino ro pake ehtopōpyry poe,
 oturuase senohne ehtoh poko.

Eneneme matose ajohpe pyra jomiry ehtoh poko.
 Imepỹ ritō nae? Arypyra! Imepỹ oewomane pyra mana;
 onenepitopyra exiase.”

Imehnō neponāmary eahmary popyra

⁹ Mokaro tyneponāmarykō rinanō popyra mā toto. Inyrytā roropa isehxo
 aexityā popyra mā toto. Tynyrytā eahmananō tuaro pyra mā toto, tonure
 pyra roropa mā toto, naeroro ehxirōko mā toto.

¹⁰ Popyra mana tyneponāmarykō riryhtao, metau risemy, eahmatohme
 ritōme samo.

¹¹ Mokaro eahmananō emero ehxirōko mā toto. Tykyryry axikananō
 ahnomo rokē mā toto; ime pyra. Ah oximōme noehno toto, osenepose
 Apiakane ēpataka! Moroto oserehnōko mā toto, ehxirōko mā toto.

¹² Metau poko erohkety metau zokonaka apoīko, ipoko erohnōko mana
 apoto po tapory jamihmā ke, mate ke etaetapāko mana, isene exikety panōme
 ehtohme. Mame aerokuruhtao omise exīko mana, tuna se, etaehnōko
 roropa.

¹³ Mokyro wewe poko erohkety wewe kuhnōko mana eary ke, imerotoh
 ke ikuhtoh rīko mana wewe pokona. Imēpo tykyryry ke, tapema tōkehko ke
 ahno panō enekure exikety axikāko mana, nuasemā panono, ritō eahmatoh
 taka tyritohme.

¹⁴ Itu htaka ytōko wewe axikane mana wewe akohse; otarame apupari
 menekāko mana, otarame wewe xipirexite, otarame karawario. Arypyra
 ahtao otarame pinieiro arykāko mana ahtatohme tohxikase ahtao konopo
 a.

¹⁵ Moro wewe zokonaka apotopokōme tyrīko mana; jahkāko mana axitū potu ehtohme, wyi ekeitohme roropa. Wewe zokonaka akoīpyry axikāko mana tyneponāmary ritohme; mame tosekumuru po tynaxikahpyry eahmāko mana.

¹⁶ Moro sã wewe zokonaka apotopokōme exīko apoto zukatohme; tōsē purūko mokyro mana, otuhnōko mana tuesapare exīko. Axitū exīko roropa mana, mame ynara āko: “Apoto kurā sero! Axitū potu toehse ywy!”

¹⁷ Moro wewe zokonaka akoīpyry ke ahno panō axikāko mā ynororo, tyneponāmaryme. Imeīpo tosekumuru po porohnōko mana mokyro eahmaryme. Oturūko mana eya: “Omoro mase yritōme; kypynanohko!” āko.

¹⁸ Morara exiketō mā tuaro pyra mā toto ipunaka. Tonuru apurūko mā toto, mame tonurākara sã osenuhmasaromepyra mā toto; tōsenetupuhtohkō apurūko roropa mā toto; onenetupuhpyra mā toto.

¹⁹ Mokyro wewe axikane tuaro pyra mā ipunaka. Ynara kary tyya waro ehsaromepyra mana: “Moro wewe ke zokonaka apoto zukano; wyi ekeino te, tōsē puruno te, otuhno. Mame wewe zokonaka akoīpyry ke ynaxikahpyry xihpyry yrino. Taro ase seromaroro wewe akoīpyry eahmāko!”

²⁰ Ahno naxikahpyry eahmary toiparo rokē mana; oruno enapyry sã mana. Mokyro wewe eahmaneme exiketey zae osenetupuhpyra mana, tonekunohse rokē mana, osepynanohsaromepyra. Ynara kasaromepyra mana: “Sero ynaxikahpyry jemah po ajohpe rokē mana, ritō kara mosē ro,” kasaromepyra mana.

Ritonōpo Kypynanohnekomo

²¹ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Izyraeu tomo, wenikehpyra ehtoko sero poko!
Wenikehpyra ehtoko ypoetoryme oehtohkō poko.

Kyriatose ypoetoryme oehtohkōme,
jūme wenikehpyra exīko ase opoko xine.

²² Popyra oehtohkō ykorokase, oorypyrykō roropa emero;
osenepyra toehse mā kehko akurū esahpyry samo.
Osehtoko ropa ya Opynanohneme jexiryke.”

²³ Okohtatoko oseahmarykōme, kapuaōkomo!

Okohtatoko nono ao exiketomo!

Okohtatoko atākyemarykōme ypy tomo te, wewe tō te, emero itu htaō kō maro!
Imehxo toexiry tonepose Ritonōpo a typoetory tō Izyraeu tō pynanopyryke eya.

²⁴ Kuesēkō, Izyraeu tō Pynanohne, ynara āko:

“Ypoetory tomo, ywy ase Orihpōkomo;
enurupyra ro awahtao xine kyriatose.

Toiroro, senohne emero Rihpōme ase;
myahxo kapu yrine te, sero nono yrine roropa, takorehmaneke pyra.

²⁵ Imeīpo ehtoh ekaronanō tyrīko ase putupyra exiketōme,
urutō ajohpākō omiry ae onyrippyra ase.

Tuaro exiketō omiry tyrīko ase zae pyra,
zuaro toto ehtoh enepōko ase zuaro pyra ehtoh samo.

²⁶ Yrome ypoetory ynara karyhtao:

‘Taroino ynara exīko mana,’ karyhtao te,
jomiry aroporyhtao josenetupuhtoh enepotohme,
morohne ripōko ase rahkene zae jehtoh waro imehnō ehtohme.

Ynara āko ase, pata Jerusarē pona ahno tō oehnōko ropa tosaḥpyrykō pona
ropa,

Juta patary tō tyrisēme ropa exīko mā kehko,
patāpo tō ipahtyā poe patame exīko ropa mana.

²⁷ Jomiry ke rokē tyripose ahtao ya tuna konōto anorŷko mana,
tuna tō roropa apaīko emero.

²⁸ Wwy ase ynara āko Xiro a:
‘Jomi poe tuisame erohnōko mase kowenume,
ise jehtoh tyrīko mase.

Pata Jerusarē ripōko ropa mase te,
Ytapŷī apō kehko ripōko roropa mase.’ ”

45

Ritonōpo a Xiro tymenekase

¹ Ritonōpo a Xiro tymenekase tuisame ehtohme.

Eya tyjamihtanohse ynororo imehnō nonory pōkō poremākatohme, tuisa tō
jamitunuru enahkapotohme.

Pata tō omōtoḥ etapuruhmakāko Ritonōpo mana Xiro omōtoḥme,
imehnō moro omōtoḥ anapurisaromepyra ropa mana.

Ynara āko mā ynororo Xiro a:

² “Wwy roro osemazuhme ytōko ase,
ypy tō pipahmāko ase oesemaryme, emorymākō roropa;
pata tō omōtoḥ tonō metau risē tahkāko ase te, kurimene risē roropa.

³ Oya mōkomo kurā ekarōko ase, tonēse aexityamo,
uuru tōkehko tukurākase aexityā zonētoḥ tao,
zuario ehtohme wwy ase Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy, okohmahpono oesety
ae.

⁴ Okohmāko ase ypoetory Izyraeu tō akorehmatohme oya,
ynymenekatyamo.

Mame juaro pyra ro awahtao imehxo ehtoh ekarōko ase oya.

⁵ “Wwy ro rokē ase Ritonōpome;
imepŷ ritō pyra mana, wwy rokene.

Ajamitunuru ekarōko ase oya etonatoḥme juaro pyra ro awahtao.

⁶ Morara tyrīko ase, nono etyḥpyry poe xixi tūtatoḥ wino mya etyḥpyry pona
xixi omōtoḥ wino sero nono pōkō porehme zuaro ehtohme wwy ase
Ritonōpo, imepŷ ritō pyra mana.

⁷ Saerehkatoh rihpōme ase, ikohmamyry roropa,
kurākō ekaronemē ase, popyra ehtoh tyriponemē roropa ase;
wyw Ritonōpo morohne rīko ase emero porehme.

⁸ “Konopo enehpory sā ya kaino, orēpyrahxo jehtoh enehpōko ase kapu poe.
Nono etapuruhmakāko ase moro zae ehtoh apoitohme,
ekutāko sā mana ahno pynanohtoh ke, zae ehtoh ke roropa.
Wwy, Ritonōpo, morara tyrīko ase.”

Emero Esēme Ritonōpo mana

⁹ Tumeri riryhtao orino risemy tyrine maro oseosezuhpyra tyrine maro
mana.

Orino onekaropopyra tyrine a: “Oty rīko mahno?”

Ynara kara roropa mana: “Emese popyra mase,” kara mana.

¹⁰ Ahno mūkuru ynara kara tumykomo a:

“Oty katoh kuenurumatose?”

11 Ritonõpo, Izyraeu tō Esē kurano, Orihpõkomo, ynara āko:
 “Zae pyra matose ekaroporyhtao ya ypoenō pynanopyry poko ya,
 jamorepary se roropa awahtao xine ynyriry poko.

12 Ywy ase sero nono Rihpono porehme,
 ahno tyrise ya isene ehtohme sero nono po.
 Jemary ke kapu yrine mya,
 xixi tyripose ya, nuno roropa, xirikuato tō maro aosenetohme.

13 Ywy roro Xiro ripõko ase jomipona aerohtohme,
 jomihpyry ae ro orēpyra exīko mana.
 Esemary tō kurākāko ase aytotohme.
 Ypatary, Jerusarē rīko ropa mana,
 ypoetory tō, imehnō namoto tō myhpokāko ropa mana,
 toto tūtanohpõko ropa mana, namotome pyra toto ehtohme,
 topehke pyra morara tyrīko mā ynororo.
 Ywy, Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, morara āko ase.”

14 Ynara āko Ritonõpo Izyraeu tomo a:
 “Ejitu mōkomory kurā, Etiopia mōkomory roropa okyryryme exīko mana.
 Mokaro Sepa pōkō, ahno mosa exiketō, anamotome exīko mā toto;
 oekahmatorỹko mā toto tymyhse keti ke.
 Tosekumurukō po porohnōko mā toto oēpataka xine ynara katohme:
 ‘Ritonõpo amaro xine mana, ynororo rokē Ritonõpome mana,
 imepỹ ritōme pyra mana.’ ”

15 Ritonõpo, Izyraeu tō Esē mā typoetory tō pynanohneme exikety,
 ahno wino otonēnōko mana.

16 Mokaro tyneponāmarykō axikananomo ehxirōko mā toto, emero porehme.

17 Yrome Izyraeu tō mā typynanohse Ritonõpo a;
 jumāme typynanohse mā toto,
 jūme toto onyporemākapopyra ropa exīko mā toto,
 jūme ehxiropyra exīko mā toto.

18 Ritonõpo a kapu tōkehko tyrise,
 ynororo rokē Ritonõpome mana.
 Sero nono tyrise roropa eya, tapuhse eya sero samo,
 mame esaka tyrise eya.
 Typōke pyra ehtohme sero nono onyripyra kynexine,
 yrome ahno esaryme tyrise eya moroto toto ehtohme.
 Ritonõpo Kuesēkō ynara āko mana:
 “Ywy ase Ritonõpo, imepỹ ritō pyra mana.

19 Tokare pyra oturupyra exiase,
 otonēpyra exiase xinukutumao,
 ynara kara exiase Izyraeu tomo a:
 ‘Kuupitoko ahno esao pyra.’
 Ywy Ritonõpo, zae rokē oturuase,
 jomiry zae ehtoh enetupuhtoko zae rokē exiryke.”

Imehnō neponāmary ajohpe

20 Ynara āko Ritonõpo mana:
 “Osehtoko oximōme imeimehnō nono pōkomo isene ro exiketomo,
 osenepotoko apiakatoth tao!
 Tuaro pyra mā toto ipunaka, oturuketomo tyneponāmarykomo a,
 osepynanohposaromepyra exiketomo, ahno oximōme tytoytoketomo ty-
 naxikatyā wewe risē puimananomo.

21 Osekarotoko apiakatoh tao;
oturutoko oseyā ise awahtao xine.
Onoky a tokarose pake, senohne poko?
Ywy exiase, Ritonōpo, typoetory tō pynanohne;
imepý ritō pyra mana.

22 “Ahno tomo, sero nono pōkō emero, eramatoko ropa ya seromaroro
typynanohsēme oehtohköme,
ywy ro rokē Ritonōpome ase, imepý pyra mana.

23 Jomihpyry totapose ya, onytyromara ase;
ynara tyripōko ase jomihpyry ae ro:
ahno tō emero tosekumurukō po porohnōko mā toto jēpataka, osekarotohme
ya, jomipona toehtohköme.

24 Zurūko mā toto, ynara āko:
Ritonōpo rokē mā tyjमितunuru ekarōko kyā xine orēpyra kuehtohköme.
Yzehno aexityā emero toehxirosēme exīko mā toto,
ehxirōko mā toto jēpataka.

25 Yrome ywy, Ritonōpo, Jako pakomotyā emero pynanohnōko ase,
mame jeahmāko mā toto.”

46

Papironia pōkō neponāmary

1 “Papironia pōkō neponāmarykō Peu te,
Nepo maro toahmase aexityā toepuisse, nono pona toepukase.
Moro ineponāmarykō takimase tyritohme jumētu tō pona;
omoxī mā kehko okyno tō ipuimananō totaehse ahtao.

2 Moxiā neponāmary toepuisse, epukāko mā toto;
osepynanohsaromepyra mā toto,
tarosēme exīko mya epetōkara a.

3 “Izyraeu tomo, etatoko pahne,
Jako pakomotyā emero isene ro exiketomo!
Moino ro oenurutopōpyry poe ro tupuimase mexiase ya,
opyno xine exikehpyra exiase.

4 Ywy Ritonōpo Oesēköme ase,
opyno xine exikehpyra ase tamuhpōme oehtohkö pona,
oūsetykō karimutume ehtoh pona.
Kyriatose, aarotorýko ase;
ākorehmatorýko ase opynanohtorýko ase roropa.

5 “ ‘Onoky sā jekarōko matou?’ āko Ritonōpo.
‘Onoky nae ysā exikety?’

6 Ahno nae tytineru apoīko mā toto,
uuru pitiko rokē pyra, parata itamurume roropa,
mame tyrine epehmāko mā toto
moro uuru ke moro parata maro tyneponāmary ritohme.
Mame porohnōko mā toto
tosekumurukō po tyneponāmarykō eahmatohme.

7 Mame tyneponāmarykō anýnōko mā toto
tymotary pona ipuimatohme, esaka tyrīko mā toto;
moroto rokē exīko, ytosaromepyra mana tosary poe.
Eya ahno oturuhtao onezuhsaromepyra mana;

ahno onypynanohsaromepyra mana
popyra ehtoh toehse ahtao eya xine.

⁸ “Wenikehpyra ehtoko sero poko, iirypyrymäkomo:
osenetupuhtoko nyryhpyry poko tuaro oehthököme.

⁹ Wenikehpyra ehtoko pake nyryhpyry poko,
mame enetupuhtoko ywy rokë Ritonöpome ase,
imepÿ ypanö pyra mana.

¹⁰ Apitory poe kuruatose sero etyhpyry poko.
Pake ahtao oturuase senohne emero ehtoh poko.
'Josenetupuhtoh emero exïko mana, ekurehpyra,
tyriry se jehtoh tyrïko ase emero porehme,' tykase ywy.

¹¹ Orutua kohmäko ase xixi tütatoh wino aehtohme;
moe nono poe, piano yhtory sä axï oehnöko mana nyrypohpyry ritohme
emero porehme.

Jomihpyry ae ro emero tyrïko ase;
josenetupuhtoh rïko ase rahkene.

¹² “Putuhtome exiketomo, etatoko pahne!
Ynara osenetupuhnöko matose:
okynahxo opynanohtohkë oehpyra ekaröko matou?

¹³ Yrome ameke hkopyra opynanohtohkë enehpöko ase jomihpyry ae ro;
okynä pyra orëpyra exïko ase.

Okynä pyra Jerusarë pökö pynanohnöko ase, morarame imehxo jehtoh
enepöko ase Izyraeu tomo a.”

47

Papironia typoremäkase

¹ Ynara äko Ritonöpo mana:

“Papironia pökomo, oyhtoko tuisa apö poe,
nono pona oporohko.

Pake oryximä sä mexiase, orutua poko exipitopyra exikety samo,
pata onyporemäkapÿme mexiase;
yrome oryximä sä pyra mase toehse,
opihpyry amiamime pyra toehse.
Imehnö namotome toehse mase!

² Topu konöto, tiriiku apotoh ikirïmako; apoko!
Kamisa oëmyty apuru touko! Oupö kurä roropa touko!
Omety anÿko iporiry tö akuohtohme!

³ Tupoke pyra oenëko imehnö mana,
toehxirosëme oehth enëko,
epyyrypara oehth enëko mä toto.
Omÿpöko ase, opynanohsaromepyra exïko imehnö mana.”

⁴ Kypynanohneköme Ritonöpo mana, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tö Esë
kurano.

⁵ Papironia pökomo a ynara äko Kuesëkö mana:
“Mynyhme oporohko, ytoko ikohmamyry aka,
taroino Nohpo Tuisamä, Ahno tö Esëme oesehtopyra ropä exïko mä toto.

⁶ Ypoetory tö poko tyekïtapäse exiase, ynymenekatyä poko;
morära exiryke typoremäkase toto ya,
toto ekaröase oya xine. Yrome toto pyno pyra mexiatose;
tytamuhpopäse exiketö tyrohmanohpose oya xine yronymyryme.

⁷ Jüme tuisame oexiry poko tösenetupuhse mexiase repe,

ynyryry poko osenetupuhpyra mexiase,
sero etyhpyry poko osenetupuhpyra roropa mexiase.

⁸ Etako pahne, zae pyra ehtoh poko penetakety,
torētyke pyra mase,
popyra ehtoh oepyyry zuno pyra roropa mase.
Okurohtao ynara āko mase: ‘Ywy ase tuisame;
imep̄y ypanō pyra mana.
Pyt̄ypome exipyra ase,
ypoenō orihpyra mā toto,’ āko mase repe.

⁹ “Yrome seromaroro jomiry etako pahne:
axiny, toiro saereme ahtao morohne asakoro exīko oya,
onio orihnōko mana opoenō roropa,
oneponāmarykō poko awahtao ro,
pyaxi tō poko roropa awahtao ro.

¹⁰ Orēpyra mosekaroase oorypyry poko awahtao,
imehnō onyryry onenepyyra mekaroase repe.
Yrome tuarohxo oehtoh ke mosenekunopyase.
Ynara tōsenetupuhse omoro: ‘Ywy imehxo ase,
imehnō ysā pyra mā toto.’

¹¹ Naeroro popyra ehtoh oehnōko oya,
pyaxi poko oehtoh anakorehmara moro popyra ehtoh oehpyra ehtohme.
Oenahkatoh oehnōko mana,
mame epasaromepyra exīko mase.
Moro oryhmatoh kehko onenepitopyra ro mase,
oehnōko oya mana tuamekaro awahtao.

¹² Pyaxime oehtoh poko ehtoh ikuhko;
opoetoe ro ipoko oehtoh torēnase mase.
Otarame ākorehmāko mā kehko,
otarame morohne ke oepetōkara erehnōko mase.

¹³ Tyjamtunuru ke pyra mase ipunaka,
imehnō tuaro exiketō omiry etaryhtao ro oya epasaromepyra mase.
Ah mokaro xirikuato poko atamorepaketō noehno toto opynanohtohme!
Kapu poko atamorepāko mā toto,
xirikuato tō onenekehpyra mana,
ekarotohme emero nuno punero: otara exīko oya.

¹⁴ Onahpoty tonore sā mā toto;
toto zahkāko apoto mana,
osepynanohsaromepyra exīko mā toto.
Zemimehxo moro apoto exīko mana, osūtoh sā pyra.

¹⁵ Morara exīko mana,
mokaro xirikuato poko atamorepaketomo,
eya xine mekaropoase moino ro tarona.
Yrome orumekāko mā toto, toytotohkōme tosemarykō ae rokene;
opynanohsaromepyra exīko mā toto, emero.”

48

Imēipo ehtoh poko

¹ Etatoko pahne, Izyraeu tomo!
Juta pakomotyā, etatoko!

Ōmirykō etapōko matose Ritonōpo netaryme repe:
“Izyraeu Esē eahmāko ase,” āko roropa matose repe,

yrome ajohpe matose, ðmiryko zae pyra mana.

² Pata kurā pōkōme osekarōko matose, Ritonōpo, Izyraeu tō Esē enetupuh-nanōme roropa,
mokyro esety Jamihmehxo Exiketyme mana.

³ Ynara āko Ritonōpo mana oya xine:
“Pake kuruatose imeipo ehtoh poko,
jarao morohne poko kuruatose exipyra ro ahtao, zuaro oehtohkōme.
Mōtoino rokē tyrise ya,
morohne toehse rahkene ynekarohpyry ae ro.

⁴ Putupyra oehtohkō poko tuaro exine,
opymyry kurimene sā tūpore mana,
operi metau sā roropa tūpore mana.

⁵ Morara exiryke morohne poko kuruatose pake;
exipyra ro ahtao tōturuse ywy oya xine.
Naeroro ynara kasaromepyra matose:
‘Ynaneponāmary tomo a serara tyripose;
ynanaxikahpyry a, ynanyrihpyry a, uuru risē tōkehko.’

⁶ “Emero toehse jomihpyry ae ro, morohne enēko matose.
Naeroro zae jomihpyry ehtopōpyry enetupuhtoko.
Yrome seromaroro kasenato ehtoh poko ourutorỹko ase:
tokare pyra exiketomo, ipoko zuaro pyra ro matose.

⁷ Seromaroro rokē senohne tyripōko ase;
senohne poko onetapitopyra ro matose,
naeroro ynara kasaromepyra matose:
‘Morohne waro exiase mōino ro.’

⁸ Ajohpe oehtohkō waro exiase;
onekunohtōme mexiatose oenurutoōpyry poe ro.
Morara exiryke sero poko onetapitopyra mexiatose,
moino ro zuaro pyra mexiatose senohne ehtoh poko.

⁹ “Awānopryrykō se jahtao tuānohse oexirykō ya,
oenahkaporykō se jahtao pake tonahkase mexitory ya,
yrome morara ahtao jeahmara sero nono pōkō exiry.
Māpyra penekhepyra exiase opoko xine,
Ritonōpome jexiryke jeahmary oya xine zae mana.

¹⁰ Kukukuatose apoto ao samo,
parata zatyry sā apoto htao kurehxo ehtohme,
sam mykamexipoatose ya.
Yrome parata sā pyra matose, popyra rokē matose.

¹¹ Ypokoino rokē tyrīko ase;
ywy nuriame kamexipopyra ase imehnomo a,
imehxo jehtoh onekaropyra ase imepyny a,
imehxo jehtoh anapiakara ase imepý eahmatohme ysamo. Ywy ro rokē
imehxo ase.”

Izyraeu tō pynanohnōko Ritonōpo mana

¹² Ynara āko Ritonōpo mana:
“Etatoko pahne Izyraeu tomo, ynymenekatyamo!
Ywy ase Ritonōpo, apitorymano te, etyhpymano.
Ywy ro rokē ase Ritonōpome.

¹³ Jemary ke sero nono esaka yrine,
kapu mya yrine roropa.

Tyripose ya, mame senohne emero toehpitose rahkene.

¹⁴ “Oximōtoko amarokō emero jomiry etatohme!
Oneponāmarykō emero ourusaromepyra toh nexiase ynyriry poko:
orutua tymenekase ya,
yjमितunuru ke osetapāko mana pata Papironia maro,
ypenetatoh tyriko mana.

¹⁵ Ya ro tykohmase ynororo; tonehpose ya,
mame toehse ynororo.
Inyiriry emero zae tyripōko ase orēpyra mokyro ehtohme.

¹⁶ Seromaroro, osehtoko xiaro jomiry etatohme:
apitorymā poe jarao oturuase,
ofonēpyra, tokare pyra oturupyra exiase.
Mame emero tyrise ya jomihpyry ae ro.”

(Seromaroro Tuzenu tokarose Ritonōpo a ya, mame tonyohse ywy.)

Ritonōpo osetupuhtho typootory tō poko

¹⁷ Ynara āko Ritonōpo, Izyraeu tō Esē kurano, toto Pynanohnekomo, typootory tomo a:

“Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

Āmorepatoryko ase kure rokē oehtohkōme, zae ehtoh ritohme oya xine.

¹⁸ Pake otato awahtao xine ynyriphopyry omipona, kure rokē ehtoh oehkehpyra exiry iporiry samo, jūme apaipyra exikety samo, orēpyra oehtohkō exikehpyra exiry pohkane sã tuna konōto kua.

¹⁹ Opoenō te, apakomotyã maro ikuhpýme exiry isawã samo tuna konōto ehpiō po;

jūme toto wenikehpyra jexiry,
mame ywy roro toto ewomaneme exiry, jūme jēpataka toto ehtohme.”

²⁰ Ytotoko Papironia poe, epatoko moro poe!

Okohtatoko tãkye oehtohkōke

omi kurã ekãtotoko emero pata tō poro:

“Typootory tō Izyraeu typynanohse Ritonōpo a!”

²¹ Typootory tō tarose ahtao Ritonōpo a ona tonorē rãnakuroko tuna zehnara toh nexiase;

topu ae tuna tutūtanohpose aukurukōme,
topu tyrakase xororokatohme tuna tūtatohme.

²² Yrome popyra ehtoh poko exiketomo a ynara āko Ritonōpo mana:

“Amaro xine osewomatoh pyra mana.”

49

Izyraeu saerehkaneme ahno tō rãnao

¹ Etatoko ke, ahno tomo moe nono pōkomo,
ywy ase Ritonōpo poetoryme, jomiry etatoko;
otato ehtoko imeimehnō nonory pōkō emero!
Jenurutopōpyry poe tymenekase ywy Ritonōpo a,
aja wakuru ao ro jahtao jesety ae tykohmase ywy eya.

² Jomiry taere exikety sã tyrise eya, tapema aehtohpyry samo,
towomase ywy tomary ke eya.

Pyrou sã tyrise ywy eya pohsuime exikety samo
tukurãkase typrye ē ao, tōsē wotoh eraximatohme samo.

³ Ynara tykase ynoro ya:
 “Izyraeu, ypoetoryme mase,
 amaro jehtoh eneryke tyya xine tuhkākō jeahmāko mā toto,” tykase.

⁴ Yrome ynara tykase ywy:
 “Toiparo rokē erokuase;
 yjāmitunuru tonahkase,
 yrome jerohtoh otyhkara ro mana.”
 Morara ahtao ro jerohtoh ewomāko Ritonōpo mana,
 moro enetupuhnōko ase,
 zae jepehmāko mana jerohtamitume.

⁵ Enurupyra ro jahtao tymenekase ywy Ritonōpo a typoetoryme jehtohme,
 Jako pakomotyā enehtohme ropa tyya, Izyraeu tō saparahme exiketō
 enehtohme tyya.

Imehxo exiketyme jekarōko Kuesēkō mana;
 Ritonōpo poe jāimihme ase.

⁶ Ynara āko mā ynoro ya:
 “Pitiko rokē oerohtoh oya nae?
 Ypoetoryme orīko ase Izyraeu tō enehtohme ropa isene ro exiketomo,
 toto kurākatohme ropa inonorykō po.
 Moro motye oekarōko ase juteutōkara ezurume roropa oehtohme,
 imeimehnō pynanohne mehtohme sero nono etyhpypy ponāmero.”

⁷ Ritonōpo, Izyraeu tō Esē Kurano, Ipynanohnekō roropa,
 ynara āko typoetory a, tyhtomase aexihpyry a,
 ise pyra aexihpyry ahno a, pata tō esē namoto a:

“Tuisa tō ajāmitunuru enēko;
 xikihme owōnōko mā toto:
 ‘Tuisamehxo Mase,’ katohme.
 Tuisa tō poenō tosekumuru po porohnōko mā toto oēpataka:
 ‘Imehxo Mase,’ katohme.

Ywy, Ritonōpo, zae rokē ase, emero tyrīko ase jomihpyry ae ro;
 ywy, Izyraeu tō Esē Kurano, kymenekase ypoetoryme oehtohme.”

Pata Jerusarē tyrisēme exīko ropa mana

⁸ Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō typoetory tomo a:
 “Opynanohtohkō toehse ahtao ōmirykō etāko ase,
 oezuhtorŷko ase, ākorehmatorŷko ase.
 Oewomatorŷko ase.

Mame amaro xine jomiry etapōko ase imeimehnō ahno tomo a osepeme
 ehtohme.

Ononorykō rīko ropa ase kure,
 oesarykōme moro nono ekarōko ropa ase oya xine typahse aexihpyry.

⁹ Āpuruhpypy taōkomo a ynara āko ase:
 ‘Otūtatoko ropa āpuruhpypy tae!’
 Ikohmamyry ao aexityamo a ynara āko ase:
 ‘Tymyhpokase matose oytotohkōme ropa saeremāka!’ āko.

“Kaneru sā exīko mā toto onahpoty enapryhtao osema ehpio, emorymā po
 roropa.

¹⁰ Emitapāpyra, tuna zehna exīko mā toto.
 Toto onryhmara xixi exīko mana tyryrykane axitunety roropa nono tonorē
 poe, toto pyno jexiryke,
 zae toto arōko ase tuna enatyry tō pona.

¹¹ Osema konōto rīko ase ypy tō rānakuroko,

osema amimomã poro ypoetory tō ytotohme.

¹² Oehnōko ropa mã toto moino,
imehnō nonory poe, inikahpoe te,
xixi omōtoh winō te, Asuã poe roropa ikurenaino.”

¹³ Kapu tomo, oeremiatoko!

Nono tomo, atãkyematoko!

Ypy tomo, okohtatoko tãkye oehthokōke!

Typoetory tō emuhkehkapōko Ritonōpo mana;
typoetory tō etuarimaketō pynanohnōko mana.

¹⁴ Yrome Jerusarē pōkō ynara tykase:

“Kuesēkomo a turumekase sytatose;
kypoko xine tuenikehse Ritonōpo mana.”

¹⁵ Ynara ãko Ritonōpo, toto ezuhnōko:

“Poeto ē tumūkuru poko wenikehnōko nah?

Tumūkuru nymyry pyno exikehsaromepyra mana.

Morarame tumūkuru poko tuenikehse nohpo ahtao ro,
jūme wenikehpyra exīko ase opoko.

¹⁶ Jerusarē, jūme owenikehpyra ase!

Jemary tō pokona oesety tymerose ya mana.

¹⁷ Orinanō ropa axī oehnōko mã toto,
oryhmahpōkō orumekãko, epãko mã toto.

¹⁸ Osenuhmako omye enetohme,

oekyry tō oximōnōko mã toto;
oehnōko ropa mã toto tosaka xine!

Ywy Ritonōpo, isene Exikety, ynara etapōko ase:

mokaro emero ðkyry uuru risē sã mã toto,

epyrypãko matose oekyry tō poko,
niotakety tōkyry poko epyrypakety samo.

¹⁹ “Ononorykō typahse nexiase, turumekase roropa,
yrome seromaroro pitikohxo exīko mana oehketō pune pyra;
mokaro oryhmahpōkō mya tarosēme exīko mana.

²⁰ Mame oekyry tō imehnō aenurutyã imepỹ nonory po ynara ãko oya
imeĩpo:

‘Sero nono pitikohxo nase;

osa zumohxo se sytatose kuesarykōme!’

²¹ Morarame ynara ãko mase oseya:

‘Onoky a tumūkuase moxiã emero ypoenōme?

Ywy, nohpo toemūkuakehse aexihpyry, turumekase, tynomose,

ãpuruhpyry tao tapuruse - onoky a moxiã tuãtanohpōse ypoenōme?

Toiroro exiase - otokoino toehse moxiã emero nah?’ ”

²² Ritonōpo Kuesēkō ynara ãko typoetory tomo a:

“Jemary anỹnōko ase imehnō nonory pōkō neneryme,

opoenō enehtohme ropa Jerusarē pona, opoenomo,

oẽxiry tō roropa tonao xine toto puimãko tymota po roropa.

²³ Tuisa tō jūkō sã opoenōkō pyno exīko mã toto,

ipyxiãkō opoenō pyno ehtoh poko erohnōko mã toto.

Tosekumuru po porohnōko mã toto oẽpataka tōmytykō po nono pokoxi.

Erohnōko mã toto opoetoryme.

Morara ahtao zuarō exīko matose ywy ase Ritonōpo,

jenetupuhnanõ jũme emynyhmara exĩko mã toto.”

²⁴ Soutatu wino imõkomory anapoisaromepyra imepỹ mana etonakehxĩpo. Tuisa jamihme exikety winoino inamoto tõ onupuxihkasaromepyra ropa imehnõ mana.

²⁵ Yrome ynara ãko Ritonõpo mana: “Ywy soutatu tõ winoino inapoityãkõ puxihkãko ropa ase; tuisa jamihmã winoino inamoto tõ apoĩko ropa ase. Etonãko ase ozehno exiketõ maro, opoenõ pynanohnõko ase.

²⁶ Mame oepetõkara tõsenahkarykõ poko toto ripõko ase. Aetytyã exĩko mã toto imehnõ etapary poko, zehno toexirykõ poko roropa. Morarame ahno emero zuaro exĩko mã toto wyw, Ritonõpo, Opynanohnekõme ase; ãpuruhpyry tae otũtanohponekomo. Zuaro exĩko mã toto wyw, Ritonõpo, Izyraeu tõ Esẽ Jamihmehxo ase.”

50

Irypyryme Izyraeu tõ ehtopõpyry

¹ Ynara ãko Ritonõpo mana:

“Taropose ropa ya ekarõko matou, tyytyt aropory sã inio a? Morara ahtao otoko na apapeny, ypyty aropotoh papeny? Otarame ynara ekarõko matose:

Imehnõ namotome kuekaroatose tineru apoitohme ya, ynepehmary epehmatohme.

Arypyra! Tarose mexiatose imehnõ namotome oorypyrykõ pokoino; kuaropootose popyra ehtoh poko oexirykõke.

² Oty katoth ypoetry tõ oehpyra osẽpatakãmase ymaro toytose jahtao toto pynanohse?

Oty katoth jezuhpyra toh nexiase tykohmase toto ahtao ya?

Seromaroro opynanohsaromepyra jekarõko matou?

Tyjamihkehse jekarõko matou? Arypyra!

Toiro tyripõko ase, mame tuna konõto anorỹko mana.

Tuna tõ rĩko ase ona tonorẽme.

Morara ahtao tuna pyra exiryke kana orihnõko mã toto tuna peneryke, tymoke exipitõko mana.

³ Kapu kohmãkapory waro ase xinukutume aehtohme, xinukutume tupokẽ sã tyekyry tõ hnamone mana.”

Ritonõpo poetry zae exikety

⁴ Ritonõpo Imehxo Exikety a tamorepase ywy jotururu waro jehtohme totaehse exiketõ jamihtanohpotohme ya.

Ëmepyyry ae rokẽ aomiry etary se jyrĩko mana aomiry etatohme jamoreparyhtao.

⁵ Tuaro jehtoh ekarose Ritonõpo ya, ýme exiase, aomiry omipona exikehpyra exiase, epara exiase ewoino.

⁶ Ýpary ekaroase jypipohnanomo a, jẽmyty ekaroase otypo mukanomo a.

Otonēpyra exiase typoihtose jahtao eya xine,
ituh tykase toto ahtao, jēmyty pona.

⁷ Yrome ehxiropyra ase Ritonōpo Kuesēkomo a jakorehmaryke.
Morara exiryke esyryhmara ase topu samo,
zuarō ase ehxiropyra exīko ase,

⁸ jewomane amēke pyra exiryke,
azahkuru pyra jehtoh enepōko mana.

Onoky jyhxiroty se hnae?
Ahtao eropa oximaro apiakane ēpataka.
Onoky zaē pyra jekarōko nae?

Ah mokyro noehno jyhxirotōhme!

⁹ Ritonōpo Kuesēkō mā jewomāko,
naeroro jyhxirosaromepyra imehnō mana.
Jepetōkara emero tonahkasēme exīko mā toto;
kamisa samo tonahse ahtao nuko a.

¹⁰ Etatoko pahne, Ritonōpo Imehxo Exikety enetupuhnanomo,
ipoetory omiry omipona exiketomo:
oesemarykō tykohmāse ahtao xinukutumā samo,
saerekatoh pyra ahtao ipunaka,
Ritonōpo enetupuhtoko,
Oesēkomo a ākorehmarykō eraximatoko.

¹¹ Enetoko ke amarokomo imehnō enahkapory poko atamorepaketomo,
osenahkapōko rokē matose onyrihpyrykomo a.
Ynara tyripōko Ritonōpo mana awānohtohkōme;
sam katoh konōto oeraximatoryko mana.

51

Jerusarē pōkō oseanahtotohme

¹ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Jomiry etatoko, tōsepynanopyry se exiketomo, ya oehketomo
tātakorehmapotohkōme!

Moro topu poko osenetupuhtoko ewino taxikase mexiatose,
topu ahkatōh esary poe fouse mexiatose.

² Atamurukō Aparāo poko osenetupuhtoko, Sara poko roropa onotykomō.
Tumūkue pyra ro Aparāo ahtao tykohmase ynororo ya,
yrome kure rokē tyryse ynororo ya tumūkue, typakōke roropa aehtōhme
tuhke.

³ Ywy, Ritonōpo, Jerusarē pōkō emuhkehhkapōko ase,
etuarimaketō pynanohnōko ikararahtyā taōkomo emero.
Inonorykō tonore toehse ahtao ro, tupito kurāme tyrīko ropa ase, ynarykah-
pyry sā Etē po.

Tākye exīko moro pōkō mana, oseahmāko toto;
eremiāko mā toto jeahmaryme, ‘Kure mase,’ āko mā toto ya.

⁴ “Etatoko pahne, ypoetory tomo, otato ehtoko jomiry poko:
Ynyripohpyry tō ekarōko ase imeimehnō nonory pōkomo a,
jomihpyry saerekhaneme exīko eya xine mana.

⁵ Okynā pyra oehnōko ase toto pynanohse,
moro ēmepyy oehsasaka mana tuisame imehxo jehtōhme,
sero nonory pōkō emero tuisaryme exīko ase.
Moe nono pōkō joepyry eraximāko, jeraximāko mā toto,

jenetupuhnōko mā toto typynanohnekōme.

⁶ Osenuhmatoko kakoxi kapu enetoko,
nono enetoko roropa.

Kapu osenepyra exīko mana orexīto samo,
sero nono osenahkāko mana upo samo pakatome toehse ahtao,
ahno epōkō orihnōko mā toto moromorō samo.

Yrome tuisame imehxo jehtoh osenahkara mana jūme,
yjamitunuru jūme enahpyra exīko mana.

⁷ “Etatoko pahne zae ehtoh waro exiketomo,
āmorepatohkō ya tukurākase okurohtao xine mana!
Enaromyra ehtoko ohtomarykohtao imehnomo a,
opoihtorykohtao roropa eya xine penekehpyra ehtoko.

⁸ Mokaro osenahkāko mā toto upo samo nuko a tonahse ahtao!
Yrome tuisame imehxo jehtoh osenahkara mana jūme.
Yjamitunuru enahpyra, jūme exīko mana.”

⁹ Apakako Ritonōpo, yna akorehmako!
Ajamitunuru ke yna ipynanohko,
onyrihpyry sā pake ahtao, yna tamuru tō isene ahtao.
Oya ihpory Raape tysahsahkase tuna konōto kuaō,
mokyro totapase oya.

¹⁰ Oya tuna konōto tonore tyripose, tuna tō zueme aexityamo.
Osema tyrise oya tuna konōto rānakuroko,
opoetory tō, typynanohse exiketō akuohtohme.

¹¹ Naeroro onypynanohtyā ytōko ropa mā toto Jerusarē pona tytapyīkō taka,
eremiāko, atākyemāko, kohtāko tātākyemarykōme.
Jūme tākye exīko mā toto, atasamara exīko mā toto,
onyhnamozomopyra exīko mā toto.

¹² Ynara āko Ritonōpo mana:
“Ywy ase ajamihtanohneme.
Naeroro ahno zuno pyra ehtoko, axītao rokē mā toto, onahpoty samo.

¹³ Wenikehnōko matose ywy Orihpōkō poko;
ya kapu tyrise myahxo, sero nono roropa.
Enaromyra ehtoko ozehno xine orohmanohponanōkō poko,
oenahkaporykō se exiketō poko.
Oryhmapozomosaromepyra xine toehse ozehnotokō mana.

¹⁴ Okynā pyra āpuruhpyry taōkō tutūtanohposēme ropa exīko mā toto;
orihpyra exīko mā toto,
tonahsē nae ropa exīko mā toto.

¹⁵ “Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.
Tuna konōto axikyhmāko ase, pohkane tomo,
panaikato konōto rīko ase.
Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety jesetyme mana.

¹⁶ Kapu tyrise ya taunuhmapose roropa, sero nono tyrise ya roropa.
Ynara āko ase Jerusarē pōkomo a:
‘Ypoetoryme matose, jomihpyry ekaroase oya xine,
jemary ke oewomatoryko ase.’ ”

Jerusarē pōkō etuarimatoh otyhkāko

¹⁷ Apakatoko, Jerusarē pōkomo.
Apakatoko owōtohkōme!

Eukuru sã awãnohtohkõ tõse oya xine,
Ritonõpo nekarohpyry, ozehno xine aehtopo;
tõse oya xine porehme, toetÿse exikety sã osetapãko matose.

18 Opoenõ maro, atapyi taõkõ maro, toiro oemary apoine pyra mana aarotohme, ãkorehmatohme oytory poko.

19 Popyra ehtoh asakoro toehse oya xine:
ononorykõ tonahkase oepetõkara a etonatoh ke te,
apatary põkõ emitapãnõko, orihnõko mã toto.
Yrome opyno exikety pyra mana, oemuhkehkane pyra.

20 Osema tõ ae oekyry tõ epukãko mã toto
tapotũkehse tomirykõke toexirykõke;
kãpau sã mã toto tapoise ahtao apoitoh ke apoinanomo a.
Toepukase toto tyehno xine Ritonõpo exiryke,
tuãnohse roropa toexirykõke eya.

21 Jerusarẽ põkõ myhene!
Aetÿtyã sã matose,
yrome eukuru jehnahpyry ke pyra.

22 Seromaroro etatoko pahne Ritonõpo Oesẽkõ omiry oya xine, typoetory tõ ewomane:

“Enetoko ke oemah poe xine moro eukuru apoiko ropa ase, ozehno xine jehtopõpyry,
ike toetÿse mexiatose.

Moro poe onẽzomopyra exiko matose, jũme.

23 Moro kasana eukuru maro ekarõko ase oepetõkara a,
ynara kahpõkomo a oya xine:

‘Imihme ehtoko nono pona yna a otũtũmatohkõme.

Imihme mexiatose nono po,
moroto tytũtũmase mexiatose nono samo osema tao.’ ”

52

Jerusarẽ pynanohnõko Ritonõpo mana

1 Apakako, Jerusarẽ, apakako ajamihtako ropa.
Pata kurã põkomo, oupõkõ kurãkõ amurutoko,
Ritonõpo se pyra exiketõ mokaro ahno
nuriame aexityã oehpyra ropa mã toto jumãme oesaka xine.

2 Jerusarẽ, pata kurano, typorohse exikety nono po,
emyhpokako keti tõ ikyryko;
owõko ropa ty nono poe, oupõ isasakako,
oporohko tuisa apõ pona, ãpuruhpyry taõkomo, Xião põkomo!

3 Ritonõpo Oesẽkõ ynara ãko typoetory tomo a:

– Tarose awahtao xine imehnõ nonory põkomo a tynamoto tõme mya tosaka xine, tineru onepehmara toh kynexine topehpyrykõme; moro saaro onepehmara exiko ase omyhpokarykõ ropa ahtao ya.

4 Ritonõpo Oesẽkõ ynara ãko:

– Apitoryme Ejitu pona typoetory tõ toytose nexiase; tamoreme xine toytose toto ise toexirykõke. Imeiõpo, axirio tomo a tarose toto tynamotokõme, onepehmara roropa toh nexiase.

5 Seromaroro oty enõko ywy? Papironio tõ morara tyriko roropa mã toto: typoetory tõ tarose eya xine tynamotokõme, yrome onepehmara toh nexiase. Ypoetory tõ poremãkananõ kohtãko, epyrypãko roropa mã toto orẽpyra toexirykõ poko, jyhtomakehpyra mã toto.

⁶ Yrome imeĩpo ěmepýry oehnõko mana, ypoetory tõ jesety waro exĩko, ywy ase Ritonõpo, oturuase oya xine senohne pokolo!

⁷ Kure kuhse mã omi enehne tururume aepýry eneryhtao ypy tõ kuroko, omi enepýry etonara ehtoh pokolo,
omi kurã kypýnanopyrykõ pokolo!

Ynara ãko mana Jerusarẽ põkomo a:
“Ritonõpo Oesẽkõ Tuisame mana!” ãko.

⁸ Etatoko ke, pata omõtoht erase tõ kohtãko!
Tãtãkyemarykõme kohtãko mã toto oximõme,
tonuru tõ ke enẽko mã toto,
Kuesẽkõ oepýry ropa pata Jerusarẽ pona.

⁹ Jerusarẽ typahse aexihpyry, oeremiako ãtãkyemaryme,
nupunato typoetory tõ enẽko Kuesẽkõ mana,
Jerusarẽ pýnanohnõko mana.

¹⁰ Imeimehnõ nonory põkõ neneryme porehme tyjमितunuru kurã enepõko
Ritonõpo mana.

Typoetory tõ pýnanohnõko Kuesẽkõ mana,
moro enẽko sero nono põkõ porehme.

¹¹ Ypoetory tomo, Papironia poe otõtato!

Irumekatoko emero porehme,
mame nuriame aexifyã anapopyra ehtoko.

Ekurãkatoko amarokomo, Ritonõpo Tapyĩ mõkomory kurã aronanomo.

¹² Seromaroro oytorykohtao axĩ pyra tütãko matose,
oeparykõ se pyra exĩko matose, Ritonõpo aarorykõ ke.
Oewomatorykõ Izyraeu tõ Esẽ omye xine mana.

Ritonõpo poetory etuarimary pokolo

¹³ Ynara ãko Kuesẽkõ mana:

“Ypoetory nyryry emero zae exĩko mana;
toãhmasẽme exĩko mana,

tuisamehxo ynororo exĩko mana, ekãtõko mã imoihmãkomo.

¹⁴ Tuhkãkõ tõsenuruhkase mokyro eneryke tyya xine,
itamurume tyryrhmasẽ aexiryke
onenetupuhpyra epe tõ nexiase,
ahnome pyra tokarose ynororo eya xine.

¹⁵ Yrome tuhkãkõ imeimehnõ nonory põkõ kurãkãko mana;
mokyro eneryke tyya xine ynara ãko mã toto ipoko:
'To, tuisamehxo mana,' ãko.

Tuisa tõ osenuruhkãko roropa mã toto.

Mokyro eneryke zurupitopyra exiketõ enẽko mã toto,
enetupuhnõko mã toto onetapitopyra ro aexityã ipoko.”

53

¹ Ynara ãko mã toto:

“Tupimehxo nase yna omiry zae ehtoh enetuputyry,
Ritonõpo nyryhpyryme moro enetuputyry.

² Ritonõpo omi poe otyro ahtary sã mokyro wãtãko mana,
otyro mity ahtary samo tonore nono ahtao.

'Enekurã mokyro,' kara ipoko toht nexiase.

'Nuaseme potu mose ro,' kara sytatose eneryhtao kyya xine.

³ 'Ahno kahpyry mokyro, surumekatone,' tykase toto ipoko.

'Toetuarimase ynororo, sam kakehpyra nexiase,

yrome toanahtose eya toemynnyhmaryme.’
Aytory tonese ahtao kyya xine toeramase rokē sexiatiose enery se pyra
kuexirykōke.

‘Ahno kahpyryme rokē mokyro,’ sekaroatose.

‘Kure mokyro mana,’ kara sexiatiose.

4 “Yrome ahnome toehse ynororo sam katohme kymyakākōme,
kuetuarimatohkō toanahtose eya kukurākatohkōme,
sam kara kuehtohkōme.

Yrome: ‘Mokyro wānohnōko Ritonōpo mana iirypyry eheppyryme,
morara exiryke etuarimāko mana,
tyyryhmase Ritonōpo a exiryke,’ tokarose kyya xine repe.

5 Māpyra tyyryhmase ynororo kyyrypyrykō eheppyryme,
tuānohse ynororo popyra kuehtopōpyrykō pokoino.

Yrome tuānohse ynororo kukurākatohkōme osepeme kuehtohkōme Ritonōpo
maro.

Totapase ynororo exiryke tukurākase sytatose iiryhmatopōpyry ke.

6 Kaneru itatyhpyry sā sexiatiose Ritonōpo omipona pyra kuexirykōke;
kypenetatohkō poko rokē sexiatiose.

Yrome typoetory tuānohse Ritonōpo a;

tyrohmanohpose ynororo kyyrypyrykō eheppyryme iirypyryme pyra kue-
htohkōme.

7 “Tyyryhmase ynororo yronymyryme,

yrome onykerekeremara nexiase,

tōseanahtose rokē ynororo.

Mynyhme rokē nexiase,

kaneru mūkuru sā tarose ahtao etapatoh pona,

kaneru tuhpokaryhtao, mynyhme rokē nexiase.

Mokyro sā mā tyyryhmaryhtao oty kara.

8 Tapoise ynororo, tutuarimanohpose, pohnomo a tapiakase,

tarose aorihthome, oty kara sexiatiose ipoko.

Tumūkue pyra ro ahtao taorihmapose eya xine,

wekyry tō rypyry eheppyryme taorihmapose ynororo.

9 Mame tonēse ekepyry iirypyrymākō ekepyry tō esaka,

tymōkomokā maro tonēse ynororo toorihse ahtao,

imehnō onyryhmara ynororo ahtao ro,

ajohpe pyra zae rokē aomiry ahtao roropa.”

10 Mame ynara tykase Ritonōpo: “Kure ya iiryhmery,

sam tykamexipose ynororo ya.

Tōsekarose ynororo toorihthome iirypyrymākō rypyry eheppyryme,

typakomotyā enēko mana,

jumanatome isene exīko mana.

Ipokoino Ritonōpo osenetupuhtoh zae exīko mana.

11 Morarame etuarimakehxīpo tākye exīko ropa mana yronymyryme.

Ynara zuaro mana: toiparo rokē pyra toetuarimase ynororo.

Ypoetory iirypyryme pyra mana,

yrome tuānohse ynororo tuhkākō rypyhpyry epona tyrise ahtao ya,
toto kurākāko ase,

iirypyry korokāko ase ypoetory orikyry ke.

12 Naeroro imehxo exiketō maro osa kurā ekarōko ase eya,

eheppyry apoīko mana toerohtamitume, orēpyrahxo exiketō maro,

tamoreme tōsekarose aexiryke toorihthome iirypyrymākō maro.

Pohnō rypyhpyry wānohtoh tapoise eya,
mame: ‘Mokaro rypyry ikorokako, Papa, ajohpāme samo,’ tykase ynororo.”

54

Jerusarē pyno Ritonōpo ehtopo

¹ Jerusarē, nohpo emūkuapitopŷ sā mexiase,
yrome seromaroro oeremiako, okohtako ātākyemaryme,
ynara āko Ritonōpo exiryke:
“Mose nohpo, inio nurumekahpyry tuhkehxo emūkuāko mana, tynioke
exikety motye.”

² Atapyī zumohxo tyriko, oesary zumo ehtohme,
omomŷke pyra exiko moro poko.

Eary tō mosa xine tyriko,

atapyī kyryry wewe inepuru tō ixixihmako nono aka!

³ Mame ononory sorohme ro exīko mana xixi tūtatoh wino te,
xixi omōtoh wino, inikahpozakoxi te, ikurenaka roropa;
moro nono esēme exīko ropā oekyry tō mana,
oepetōkara nupuxihkahpyry owinoino xine,
pata tō irumekatyā pehme exīko ropā mā kehko ahno ke.

⁴ Enaromyra exiko, ehxiropyra roropa exiko;
oserehpyra exiko, iiryhmazomopŷme exīko mase.
Wenikēhnōko mase ohtomatopōpyry poko oryxime awahtao, omuhpe oe-
htopōpyry poko roropa pytŷpome toehse awahtao.

⁵ Orihpono, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety oniome exīko mana;
Izyraeu tō Esē kurā, sero nono pōkō emerō Esemy, opynanohnōko mana.

⁶ “Izyraeu, nohpo sā mexiase, inio nurumekahpyry samo,
sam āko mexiase, yrome okohmāko ropā Ritonōpo mana ooehtohme ropā.
Ynara āko mana:

‘Typtyy aropōko ropahxo ke nae anaroposaromepyra inio mana
imaro torēnase toexiryke nuaseme ro tahtao?’

⁷ Axītao rokē kurumekase,
yrome seromaroro opyno jexiryke yronomyryme āpoīko ropā ase.

⁸ Ozehno toehse jexiryke otonemyase owinoino, axītao rokene;
yrome taroīno jūme opyno jehtoh enepōko ase oya,’ ”
āko Ritonōpo, Opynanohnekomo.

⁹ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Noe ehtopōpyry ahtao jomiry etapoase eya:

‘Zomory tuna konōto onenehpopyra ropā exīko ase nono pona;’

Moro saaro seromaroro jomiry etapōko ase:

‘Taroīno ozehno exipyra ropā exīko ase, jūme
oupokara, jūme awānohpyra roropa exīko ase.

¹⁰ Otaramē ppy tō ohpahnōko mā kehko emorymā tō roropa,
yrome opyno jehtoh jūme exikehpyra exīko mana,
omi ynetapohpyry ae ro jūme osepepe exikehpyra exīko sytase.’ ”
Morara āko Ritonōpo mana opynoto.

Jerusarē tyrisenano

¹¹ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Pata Jerusarē, etuarimāko mase,
tuānohse tyryrykane a, oemuhkehkananō pyra mā amaro.
Orīko ropā ase topu kurā ke, āpō tō rīko ase sapira tōkehko ke.

¹² Soutatu tō tapyī tō pata apuru po rupi tō risēme tyrīko ase,
omōtoḥ tonō rīko ase periro risēme,
pata apuru tō topu kurākō rīko ropā ase.

¹³ Ywy roro apatary pōkō amorepāko ase,
torētyke pyra exīko mā toto, typynanohneke roropa.

¹⁴ Zae ehtoḥ poko oexiryke orēpyra exīko mase.
Towomaneke exīko mase oryhmary se exiketō winoino,
orohmanohponanō winoino roropa,
enaromyra exīko mase popyra ehtoḥ oehpyra exiryke oya.

¹⁵ Imehnō etonase aytorykoḥtao oya,
ypoe pyra tamoreme xine rokē ytōko mā toto.
Mame mokaro toetonyary sato kō amaro typoremāsēme exīko.

¹⁶ “Kurimene poko erohkety Rihpōme ase,
apoto zukāko mana, soutatu pyre tō rīko mana.

Soutatu Rihpōme roropa ase,
typyre ke imehnō wōko mana, etapāko roropa mana,

¹⁷ yrome toto pyre owosaromepyra exīko mā kehko,
mame ihxironanō ēpataka tarose awaḥtao
ohxironanō poremakāko mase.

Ypoetory tō ēwomāko ase,
orēpyra toto rīko ase tyehnotokō poremakapotoḥme.”
Ywy Ritonōpo oturuno.

55

Ahno tō pynanopyry se Ritonōpo mana

¹ Ynara āko Ritonōpo mana: “Etatoko pahne,
tuna se exiketomo, osehtoko tuna ētokose!
Amarokō roropa tytineruke pyra exiketomo:
tonahsē epekahtoko, otuhtokose!
Osehtoko suhsu epekahtokose, uwa eukuru jehnahpyry roropa,
topehke pyra maña!

² Oty katoḥ otinerūkō ke epekaḥnōko matou
ise pyra oehtoḥ poko, tonahsē kara poko?
Oerohtamitukō enahkāko matose,
yrome omise ro matose.

Etatoko pahne, otato awaḥtao xine tōsē kurā ōnōko matose,
kure otuḥnōko roropa matose.

³ Etatoko pahne ya osehtoko,
otato ehtoko isene oehtohkōme!
Jomiry etapōko ase oya xine, jūme exiketyme:
kure rokē oritorŷko ase, jomihpyry ae ro Tawi a.

⁴ Tuisame Tawi tyrise ya, ahno tō esēme,
mame imaro yjamitunuru enepoase eya xine.

⁵ Seromaroro imehnō nonory pōkō kohmāko matose,
apitoryme awaro xine pyra aexityamo,
mame tururume oehnōko mā toto ōmirykō omipona toehtohkōme.
Morara exīko ywy, Ritonōpo Oesēkomo, Izyraeu tō Esē kurano jamihmehxo
oritorŷko ase, imehxo oehtohkōme.”

⁶ Ākorehmatohkō ekaropotoko Ritonōpo a enery waro awaḥtao xine;
oturutoko eya, ameke pyra ynororo aḥtao.

7 Ah iirypyryme exiketō zae pyra toehtohkō rumekā toto,
ah zae pyra exiketō tōsenetupuhtohkō rumekā toto!
Eramatoko ropa Ritonōpo a, Kuesēkomo a,
enupunāko mā opoko xine emero, oorypyrykō korokāko mana.

8 Ynara āko Ritonōpo mana:
“Josenetupuhtoh tonō ōsenetupuhtohkō sã pyra mā kehko,
ynyryry onyryrykō sã pyra roropa mana.

9 Kapu kae ehtoh sã sero nono epoe,
moro sã mā josenetupuhtoh tonō ōsenetupuhtohkō motye mā kehko,
ynyryry roropa onyryrykō motye mana.

10 Konopo sã jomiry mana axitaku sã roropa.
Oehnōko mā kehko kaino kapu poe sero nono ehkikatohme,
otyro tōkehko ahtanohpōko mā kehko,
aekutatohme, ipuhturu exitohme arykatohme tonahsē ekarotohme roropa
ahno a.

11 Moro sã mā jomihpyry: ekurehpyra mana,
tyriry se jehtoh rīko mana emero porehme.
Emero exīko mana jomihpyry ae ro.

12 “Tākye rokē esyryhmāko ropa matose Papironia poe,
tarosēme ropa exīko matose kure rokē ononorykō pona.
Ypy tomo te, emorymā tō roropa eremiāko mā kehko tātākyemaryke;
wewe tō emero tahtah āko sã mā kehko.

13 Omoxino tōkehko esary po xipirexite tō ahtāko mana,
Murta tō ahtapitōko ātaryka esary po.
Morara exīko jūme enetupuhpotohme ynyrihpyry poko,
moro eneryke jūme wenikehpyra oehtohkōme.”

56

Imehnō nono pōkō pynanopyry

1 Ynara āko Ritonōpo mana typoetory tomo a: “Zae ehtoh poko rokē
ehtoko, imehnō onenekunohpyra ehtoko, ynara exiryke okynā pyra opy-
nanohtorŷko ase zae jehtoh enepotohme.

2 Tākye exīko matose ynyripohpyry omipona awahtao xine oseremato
h riryhtao kure oya xine! Tākye matose exīko popyra ehtoh poko pyra awahtao
xine!”

3 Imehnō nonory pono a Tosēme Ritonōpo enetuputyryhtao, ynara kamex-
ipopyra ehtoko eya: “Taroposēme ropa myhe exīko ywy Ritonōpo a typoetory
toh tae.”

Mokyro emukahpyry a roropa ynara kamexipopyra ehtoko:
“Emūkuasaromepyra jexiryke Ritonōpo poetory tō maro ehsaromepyra ase.”

4 Ynara āko Ritonōpo mana emukatyamo a: “Ynyripohpyry omipona
ehtoko joserematoh poko, yzamarō imenekatoko tyrītohme oya xine, ynet-
apohpyry onurumekara ehtoko.

5 Moro riryhtao emukahpyry a, tumūkue ehtoh motye kurehxo ehtoh
ekarōko ase eya. Esety merōko ase Ytapyī Kurā tao, jūme ypoetory tō maro
aehtohme; jūme esety poko wenikehpyra imehnō ehtohme.”

6 Imehnō nonory pōkomo a roropa Tosēkōme Ritonōpo enetuputyryh-
tao, ipyno toto ahtao, aomipona toto ahtao roropa ynara āko mana:
“Ynyripohpyry omipona awahtao xine joserematoh poko, ynetapohpyry
onurumekara roropa awahtao xine,

⁷ aarotorŷko ase jesaka ypy kurā pona, tākŷe exīko matose ymaro oturutoh tao. Onekarorykō yzamaro exīko mā kehko apoto apō po. Ytapyiny esehtōko mā toto: ‘Ritonōpo maro Oturutohme’ imeimehnō nonory pōkomo a roropa.

⁸ “Ritonōpo Imehxo Exikety a Izyraeu tō tonehse ropa inonorykō pona āpuruhpyry tae imeimehnō nonory poe. Ynara āko mā ynororo: ‘Imehnō ahno enehnōko ase roropa Izyraeu tō nonory pona ypoetory tō maro toto ehtohme.’ ”

Izyraeu tuisary tō wānohtopo

⁹ Imehnō nonory pōkō turuse Ritonōpo a, ynara tykase: “Osehtoko, onokyro tomo, ypoetory tō enahkase.

¹⁰ Ypoetory tō erase tonure pyra sā mā toto; tuaro pyra mā toto. Kaikuxi mynyhme exiketō sā mā toto tapyi erase, yrome hoho kara mā toto; tohrame rokē mā toto, nyhnōko; akīme mā toto, tynykyry se rokene, osenehnōko rokē mā toto.

¹¹ Mokaro kaikuxi sā tyamene se mā toto, tynapyrykō poko. Mokaro jeky kaneru tō pyno exiketō tuaro pyra mā toto; typenetatohkō poko rokē mā toto, tyamene se rokē mā toto.

¹² Ynara āko mā toto oseya rokene: ‘Ehmaropa, uwa eukuru jehnahpyry zupise, moro ētohme tuesapare ehtoh pona, etŷtohme! Kokoro sero syritone ropa seroae ehtoh saaro, yrome kurehxo exīko mana!’ ” āko mā toh repe.

57

¹ “Ahno, zae ehtoh poko exiketō orihnōko, yrome imehnō otara kara mā toto tukurohtao xine; kurākō tarose mā tofo, yrome onenetupuhpyra imehnō mana. Mokaro tarose popyra ehtoh winoino, toto onyryhmara ropa imehnō ehtohme.

² Zae ehtoh poko exiketō torētyke pyra exīko mā toto; toorihse ahtao oseremāko mā toto tyzehnotokō maro pyra.”

Neponāmary eahmatoh popyra

³ Ynara āko Ritonōpo mana: “Osehtoko xiaro tapiakase oehtohkōme, iirypyryme exiketomo, joroko poko exiketomo, imeimehnō nohpo poko exiketomo, imeimehnō orutua poko exiketō roropa!

⁴ Onoky poihtōko matou? Onoky eunohnōko? Popyra matose; imehnō hxirōko matose ajohpe oexirykōke.

⁵ Wewe kurā jerutumā zopino imeimehnō poko matose, oneponāmarykō eahmaryme oya xine. Oramao topuimo myhto, iporiry tō ehpio, opoenō etapāko matose onekarorykōme oneponāmarykō eahmatohme.

⁶ Topu serehmā kō apoīko matose iporiry kuae, oneponāmarykōme ehtohme, eahmatohme; anapyrykō eukuru roropa rīko matose toto ēpataka onekarorykōme oya xine. Moro yzamaro ekarōko matou?

⁷ Ypy tō kae exiketō pona ytōko matose, onekarorykō zahkatohme oneponāmarykō eahmaryme te, imeimehnō poko oehtohkōme, enara.

⁸ Oneponāmarykō xihpyry rīko matose atapyīkō omōtoh mykae. Wenikehnōko matose ypoko, oupōkō oūko matose tohrame oehtohkōme onyhtohkō po opoko se exiketō maro, toto epehmāko matose amaro toto ehtohme. Moroto openetatoh poko matose, tupoke pyra mokaro poko matose.

⁹ Azeite tapoise oya xine ixtaratu maro pitiko rokē pyra mokyro Moroke eahmatohme. Omi aronanō maropoaose mya, imehnō neponāmary zupitohme, toto eahmatohme, mame toytose toto mya, aorihtyā ekepyry esaka roropa.

¹⁰ Totaehse mexiatose oytorykō poko, yrome penekehpyra mexiatose. Oneponāmarykō nuriamā ajamihtanohpōko toh nexiase, naeroro apotūkehpyra mexiatose.

¹¹ “Oneponāmarykō zuno matose! Onokākō mokaro, ajohpe ōturutohkōme ya? Mame ypoko tuniekahse matose ipunaka. Otarame mynyhme toehse jexiryke moino ro juno pyra matose, jomipona pyra.

¹² Zae ehtoh poko osekarōko matose repe; yrome onyrytā enepōko ase imehnomo a emero porehme, onyrytā tōiparo rokē mana, typahsēme sã rokene.

¹³ Mame ākorehmanekō kohmaryhtao oya xine oneponāmarykō tuhkākō ākorehmara xine mā kehko. Tyryrykane mokaro arōko mana mya rahkene, toiro puu katoh toto enahkapōko mana. Yrome jenetupuhnanō nono kurā po exīko mā toto; jesary ypy kurā toto esaryme exīko mana.”

Ypoetory tō pyno Ritonōpo ehtopo

¹⁴ Ynara āko Ritonōpo mana: “Osema tyritoko, itopohmatoko osepune ehtohme kure esemarykō ehtohme ypoetory tō oehtohme ropa ya.

¹⁵ “Ywy ase Kapuaono, Ritonōpo Kurano, Jūme isene Exiketý, ynara āko ase: Jesary kae exiketýme mana, oša kurāme mana, yrome jesary roropa mana epyrypara exiketō esaryme, tyrypyrykō poko emynyhmaketō esaryme roropa, toto akorehmatohme jenetupuhtohme roropa apotūkehpyra toto ritohme roropa.

¹⁶ Ypoetory tō zupokakehnōko ase, jūme pyra toto zehno exīko ase; toto zehno exikehpyra jahtao orikyry toto, yromē isene ypoetory tō tyrise ya, toto orikyry enery se pyra jexiryke.

¹⁷ Iiryppyryme ypoetory tō toehse exiryke tyamene se roropa toto exiryke toto zehno toehse ywy, tuānohse toto ya. Toto zehno jahtao turumekase toto ya, yrome morara ahtao ro putupyra toh nexiase, typenetatohkō poko rokē toh nexiase.

¹⁸ “Mokaro popyra ehtoh poko enease, yrome toto kurākāko ropa ase, zae esemarykō ae toto arōko ase; toto akorehmāko ase, toto emuhkehkāko ase. Ixitarykohtao

¹⁹ eremiatoh rīko ase itarykō aka jeahmatohme. Osepeme kuehtohkō ekarōko ase eya xine: ameke exiketomo a, ameke pyra exiketomo a roropa; toto kurākāko ropa ase.

²⁰ Yrome popyra ehtoh poko exiketō tuna konōto pohkane sã mana mynyhme pyra pohkane tō ahtao, ikurepato xikuro me onenehkehpyra mana, nuriame ehtoh maro nono pona.

²¹ Oserematoh pyra oya xine mana,” āko Ritonōpo mana popyra ehtoh poko exiketomo a.

58

Zae otuhpyra ehtoh poko

¹ Ynara āko Ritonōpo mana: “Okohtako opore samo, mynyhme pyra exiko. Okohtako rueīmo samo! Ypoetory tō zuruko, Jako pakomotýamo, iiryppyryme toto ehtoh poko, zae pyra toto ehtoh poko.

² Kokoro rokē jeahmāko toh mā repe, ise jehtoh waro se toexirykō ekarōko toh mā repe jomiry omipona exiketō samo, zae ehtoh poko exiketō sã roropa repe. Zae ynyripohpyry tō ekaropōko mā toto, tahxime jeahmary se mā toto jomiry omipona exiketō sã repe.”

³ Ynara āko ahno ekaropōko Ritonōpo a: “Oty katohme amotyryae rokē otuhnōko ynanae yna onenepyra awahtao? Toiparo rokē otuhypra ynanase, oty kara awahtao.”

Ynara āko ezuhnōko Ritonōpo mana: “Ynara ajohpe pyra mana, moro ěmepry ae otuhypra awahtao xine openetatohkō poko ro matose, opoetry tō rohmanohpōkohxo matose.

⁴ Otuhypra awahtao xine oxiehno exīko ro matose, oseosezuhnōko, atatapoīko roropa. Morara awahtao xine, otuhypra awahtao xine ōtururukohtao ya, ōmiryō ētary se jekarōko matou?

⁵ Oty se ywy oya xine otuhypra awahtao xine ōtururukohtao ya? Omise oehtohkō yzamaro pyra nase, tupuehme oexiryō jēpataka, kurumuri samo yzamaro pyra, upo amururu topuxximā risē ke, oruno po imihme oehtohkō yneneryme yzamaro pyra. Morara oehtohkō ikohmamry pona yzamaro pyra mana.

⁶ “Ynara se hano oya xine: opoetry tō sam kamexipopyra ehtoko, keti ke sā zae exiketō tymyhse ahtao imyhpokatoko, zae pyra ehtoh irumekatoko, tapuruse exiketō zae pyra ehtoh ke itūtanohpoko ropa toto, imehnō namotome ahno onyripyra ehtoko ipunaka.

⁷ Anapyrykō apiakatoko ekarotohme omise exiketomo a, osa ekarotoko atapyīkō tao tytapyīke pyra exiketomo a, upo ekarotoko tupoke pyra exiketomo a, oekyry tō roropa akorehmatoko.

⁸ “Mame opyno xine jehtoh xixi ěmepry sā saereh āko opona xine mana, tukurākasēme exīko matose. Aarotorỹko ase Opynanohnekōme, oewomatorỹko ase ōmye xine.

⁹ Ōtururukohtao ya oezuhtorỹko ase. Ykohmaryhtao oya xine: ‘Taro ase!’ āko ase.

“Mame sam kamexipopyra awahtao xine imehno a, imehnō onenaroximara roropa awahtao xine, omi xihpyry poko pyra roropa awahtao xine;

¹⁰ tonahsē ekaroryhtao omise exiketomo a, etuarimaketō akorehmaryhtao oya xine tākye toto ehtohme, opyno xine jehtoh saereh āko sā opona xine mana, koko xinukutume ehtoh myakamāko ase saerehkatoh ke xixime ehtoh sā tāxiahtao.

¹¹ Ywy Ritonōpo, zae ehtoh poko aarotorỹko ase; ynekarory kurā ke tuesapare exīko matose konopo oehpyra ro ahtao, jamihme oritorỹko ase, kure rokē rahkene. Tupito arykahpyry sā exīko matose ekurehpyra konopo ahtao, iporiry enatyry sā exīko matose anorypyra exikety samo.

¹² Pata tō typahse aexityā tyriko ropa matose, esahpyry tō pona ropa. Awaro xine exīko imehnō mana: ‘Pata apuru rihpōkōme ropa,’ oesehtōko mā toto. ‘Tapyīpo tō rihpōkōme ropa,’ oesehtōko roropa mā toto.”

Kure oserematoh riry poko

¹³ Ynara āko Ritonōpo mana: “Ynyriophpyry omipona ehtoko oserematoh poko; moro ěmepry kurāme ya exiryke openetatohkō poko, osepekahtoh poko erohpyra ehtoko. Moro ěmepry ae otuhtoh konōto tyritoko, ěmepry kurano jeahmatohme. Moro ae mya ytopyra ehtoko, erohpyra ehtoko, oserematoko, emero rokē poko oturupyra ehtoko.

¹⁴ Jomiry omipona awahtao xine tākye ehtoh soesoekaneme exīko ase oya xine, orēpyra oritorỹko ase tupime ehtoh toehse ahtao oya xine. Tākye rokē exīko roropa matose ononorykō po, ynekarohpyry atamurukō Jako a. Ywy Ritonōpo, oturuase.”

59

Ahno rypyry popyra ipunaka

¹ Ritonõpo jamihme pyra toehse, kypynanopyrykõ waro pyra mana, ekarõko matou? Otarame otato pyra mana, kuotururukõ onetasaromepyra mana.

² Yrome oorypyrykõ pokoino õmirykõ onetara mana. Popyra ehtoh poko oexirykõke otonõnõko mana owinoino xine, õtururukõ onezuhpyra roropa mana.

³ Popyra matose: imehnõ etapãko matose, imehnõ ryhmãko matose, ajohpe matose, popyra ehtoh poko oturukehpyra matose.

⁴ Ahno apiakatoh taka ytõko matose repe, yrome zae ehtoh se pyra matose, apiakane epataka ajohpe rokẽ oturũko matose. Torõnase matose imehnõ enekunopyry poko. Atamorepãko matose imehnõ ryhmary poko, mame morohne ke imehnõ ryhmãko matose.

⁵ Õsenetupuhtohkõ popyra mã toto okoi orihmato kõ samo: moro okoi ihmo enapyryhtao ahno a orihnõko mana, aehmoryhtao okoi orihmato tũtãko mana. Õsenetupuhtohkõ otyme kure? Popyra rokẽ mã kehko, arakaku nyrihpyry sã rokene;

⁶ upome tyrise ahtao, moro upo anamurusaromepyra ahno mana. Onyri-tyã emero popyra mana, imehnõ ryhmãko rokẽ matose.

⁷ Osenetupuhkehpyra matose popyra ehtoh riry poko, atarypõko matose ahno kurã etapatohme oya xine; imehnõ ryhmary poko osenetupuhnõko matose, oytorykohtao tykararահsẽme exĩko te, tonահkasẽme, enara.

⁸ Osepeme ehtoh waro pyra matose, oxiehno rokene, onyri-tyã zae pyra mã kehko emero. Zae pyra ehtoh poko sehxo matose, naeroro osewom-asaromepyra matose.

Osekarõko toto iirypyryme toehtohkõ poko

⁹ Kypynanohpyra xine ro Ritonõpo mana iirypyryme kuexirykõke. Saerehkatoh zupĩko sytatose repe, yrome ikohmamyry rokẽ enẽko sytatose; õmepyyry eraximãko sytatose yrome xinukutumao ytoytõko sã sytatose.

¹⁰ Apuru tõ apoapõko sytatose tonurãkara samo tonure pyra exiketõ samo; tãxiahtao osetapãko sytatose, koko ahtao samo, poetome ro kuahtao xine aorihtyã sã ytoytõko sytatose.

¹¹ Aryryãko sã sytatose uuso tõ samo torehse ahtao, pusuh ãko sytatose utuku tõ samo; kypynanopyrykõ eraximãko sytatose, yrome okynahxo oehpyra mana; Ritonõpo a kuakorehmarykõ se sytatose repe, yrome kypoko xine pyra mana.

¹² Iirypyryme ynanase õmihpyry omipona pyra, Ritonõpo, yna rypyry yna hxirõko mã kehko. Wenikehsaromepyra ynanase zae pyra yna ehtopõpyry poko; iirypyryme yna ehtoh enetupuhnõko ynanase.

¹³ Tamonohse yna a, õmihpyry omipona pyra toehse, omoro, Ritonõpo, turumekase yna a, yna Esemy. Tãtamorepase yna imehnõ ryhmary poko, yna tuisary tõ rumekary poko yna a te, imehnõ enekunopyry poko roropa.

¹⁴ Zae ehtoh turumekase yna a, kure ehtoh onyripyra ynanase. Ajohpe rokẽ ynanase imehnõ maro yna otururuhtao, zae ehtoh poko pyra ynanase.

¹⁵ Zae omi ehtoh tonահkase, osenepyra toehse, ajohpe pyra toexiry se exiketõ tyryrhmasẽme exĩko mã toto.

Typoetory tõ pynanohnõko Ritonõpo mana

Moro eneryke Ritonõpo a, zae ehtoh pyra exiry jamaro pyra mana ipunaka.

¹⁶ Typoetory tō akorehmane pyra eneryke tyya tōsenuruhkase Ritonōpo kynexine. Morara exiryke tyjamitunuru ke rokē toto pynanohnōko mana, zae exiketyme toexiryke Tuisame Imehxo exīko mana.

¹⁷ Soutatu sā tupuropuru apurutoh ke zae ehtoh ripōko mana. Soutatu zupuhpyry ewomatoh amururu sā ipynanohnōko roropa mana. Imýponeme sā zae pyra exiketō wānohnōko mana, zehno exiketý sā zae pyra ehtoh kurākāko roropa mana.

¹⁸ Ahno emero wānohnōko mana toto nyrihpyry emetakame. Zehno toexiryke topetōkara wānohnōko mana, imehnō nonory pōkō tyrypyrykō epehpyry apoīko mā toto.

¹⁹ Ahno emero, xixi tūtatoh wino xixi omōtoh pona Kuesēkō zuno exīko mā toto, ijamitunuru roropa. Ynara exiryke: tuna zueme exikety sā oehnōko mana tyryrykane jamihme exikety a taropose ahtao.

²⁰ “Opynanohnekō oehnōko Xiāo pona pyoetory tō, tyrypyrykō rumekahpōkō, pynanohse,” āko Ritonōpo mana.

²¹ “Ynara jomiry etapōko ase oya xine,” āko Ritonōpo mana: “Juzenu, amaro xine exikety te, jomiry roropa ynekarohpyry oya xine, jūme amaro xine exikehpyra exīko. Morohne poko opoenō amorepāko matose te, apakomotýā roropa jūme orumekara xine ehtohme,” āko Ritonōpo mana.

60

Pata Jerusarē imehxo exiry

¹ Owōko, pata Jerusarē!

Ah oēmyty saerekatoh sā nexino tākye oehtoh ke, tōmehse exiryke opona xine.

Ritonōpo saerehkaneme sā saereh āko mana opona xine.

² Imehnō nonory toxiōtose sā mana ikohmamyryke, kōko sā nase imeimehnō nonory pōkomo a, yrome opona xine Ritonōpo imehxo Ehtoh saereh āko mana; opoe xine Ritonōpo saerekatoh osenēko mana.

³ Mapetekere tō oepýry sā saerekatoh pona, moro sā Jerusarē exīko mana, sero nono pōkō oehnōko mā toto oya; orēpyra oexiryke tuisa tō oehnōko mana.

⁴ Jerusarē, eneko ke ōmye, ahno tō oximōnōko toehtohkōme ropa!

Opoenō oehnōko ropa mā toto, eporehkāko mā toto.

Moino oehnōko mā opoenomo, oēxiry tō roropa enehnōko jēkō mana, poetohti samo.

⁵ Moro eneryke oya xine atākyemāko matose yronomyryme; tykytyky āko oeanokō mana jamihme samo tākye oehtohkōke. Moe nono pōkō tuna konōto akuohnōko mā toto tymōkomorykō kurā enepýryme oya xine.

⁶ Mitiā nonory poe, Epa poe roropa ahno oehnōko toky tō, kameru tō tuhkākō maro;

imehnō oehnōko roropa Sapa nonory poe ixtaratu tōkehko uuru roropa enehnōko mā toto. Mokaro emero omi kurā Ritonōpo Imehxo Exikety nyriyā ekarōko mā toto.

⁷ Ketaa nonory poe te, Nepaiote poe roropa kaneru tō enehnōko oya xine jahkatohme

onekarorykōme apoto apō po Ritonōpo eahmaryme.
Mame Tytapyī kurā rīko Rifonōpo mana enekurehxo rahkene.

⁸ Otara mokaro wapu tomo, akurū sā ytōko,
utuku tō sā oehnōko ropa tosaka xine?

⁹ Wapu tō moro, moe nono tō poe oehnōko;
inunō osemazuhme Ritonōpo poetory tō enehnōko mā toto tosaka xine.
Uuru enehnōko parata roropa ekarotohme
Ritonōpo Izyraeu tō Esē Kurano a tynekarorykōme.
Kure rokē ty poetory tō ripōko mana imeimehnō nonory pōkomo a.

¹⁰ Ynara āko Ritonōpo Jerusarē pōkomo a:
“Imehnō nonory pōkō apatary apuru rīko ropa mā toto,
ituisary tō erohnōko mā toto opoetorykōme.
Ozehno xine jehtopōpyryke kuānopyatose,
yrome opyno xine ase, awānohpyra ropa exīko ase.

¹¹ Saereme ahtao koko roropa apatary omōtohtotapuruhmakasēme exīko mā
kehko,
imeimehnō nonory pōkō tuisary tō tymōkomory kurā enehtohme oya xine.

¹² Imehnō nonory pōkō opoetoryme exipyra ahtao tonahkasēme exīko mā
toto.

¹³ “Mame wewe kurā: xipirexite, pinieiro te,
zīporo roropa Ripano poe, tonehsēme exīko oya, pata Jerusarē pona,
Ytapyī kurākatohme ropa, enekure ehtohme ropa, upupuru esaryme kurano.

¹⁴ Mame orohmanohponanō tuisary tō poenō oehnōko mā toto,
tosekumurukō po porohnōko mā toto nono pokoxi oēpataka:
‘Imehxo mase,’ katohme oya.

Mokaro emero oryhmahpōkō, oehnōko mā toto oya,
tōmytykō rīko nono pokoxi.

Ritonōpo pataryme oesehtōko mā toto,
Xiāome, Izyraeu tō Esē kurā pataryme.

¹⁵ “Pata turumekase mexiase, ose pyra toh nexiase;
arānakuroko toytory se pyra ytoketō nexiase.
Yrome moro sā exipyra ropa exīko mase;
pata kurā potume orīko ase, pata orēpyrahxo exikety,
tākye exiketō esaryme orīko ase,
jūme moro sā exikehpyra oehtohme.

¹⁶ Poeto ē suhsu ekarory sā tumūkuru a,
moro sā imehnō nonory pōkō,
ituisarykō roropa opyno xine exīko mā toto.

Mame zuaro exīko matose,
ywy Ritonōpo Opynanohnekōme ase,
Jamihmehxo Exiketyme, Izyraeu tō Esem, Omyhpokanekomo.

¹⁷ “Metau myakāme uuru enehnōko ase oya xine,
parata enehnōko ase kurimene myakāme;
metau enehnōko ase wewe myakāme,
kurimene roropa topu tō myakāme.
Otuisary tō orohmanohpopyra ropa tyripōko ase,
zae ehtoh ke erohnōko mā toto kowenume,
osepeme erohnōko roropa mā toto.

¹⁸ Osetapara ropa exīko matose ononorykō po; panaikato etonatoḥ poko onetara ropa exīko matose ononorykō po, onypahpyra ropa exīko mana. Apatary apuru esehtōko mase 'Tɣypnanohse', omōtoḥ tonō esehtōko mase 'Ritonōpo eahmatoḥme'.

¹⁹ "Xixi oezurume pyra exīko saereme aḥtao, nuno roropa oezurume pyra exīko koko; ywy, Ritonōpo, jūme oezurume exīko ase, saereḥ āko ase xixi sā opona.

²⁰ Ywy roro oezurume exīko ase, xixi samo, nuno sā roropa, xixime jehtoh jūme kohmāpyra exīko, nunome jehtoh jūme osenekehpyra exīko. Saereḥ āko ase opona jūme rahkene, mame oemynyhmatopōpyry otyhkāko mana.

²¹ Apatary pōkō zae ehtoḥ poko exīko mā toto, jūme sero nono ynekarohpyry esēme exīko matose.

Ynarykahpyryme matose; jemary ke, toto tyrise ya imehxo jehtoh enepotoḥme imehnomo a emero poreḥme.

²² Atapyī taōkō tuhke pyra toto aḥtao ro tuhkehxo exīko mā toto; sero aḥno imoiḥme exīko, imehnō nonory pōkō motyehxo. Moro tyritoh toehse aḥtao, tyrīko ase rahkene axiny. Ywy ase Ritonōpo."

61

Izyraeu tō pynanopyry poko

¹ Ritonōpo Imehxo Exikety a Tuzenu tokarose ya, tymenekase jexiryke eya omi kurā arotōḥme tymōkomokākara a. Tonyohse ywy eya typoremākase aexityā ākyematoḥme.

Tonyohse ywy eya imehnō namoto tō myhpokatoh ropa ekarotoḥme, āpuruḥpyry taōkō tūtatoḥ ekarotoḥme roropa.

² Tonyohse ywy ynara katoḥme:

Ritonōpo poeḥtory tō pynanohtoḥ toehse mana. Typoeḥtory tō zehno exiketō poremākapōko mana. Tonyohse ywy xitaketō emero emuhkehkatōḥme,

³ tākye ehtoḥ ekarotoḥme parimā samo xitaketomo a Xiāo po.

Ihnamotoḥ myakamāko ase eremiatoh ke.

Zae ehtoḥ poko rokē exīko mā toto;

wewe karawario sā exīko mā toto Ritonōpo Kuesēkō narykatyamo.

Imehxo Ritonōpo ehtoḥ enepōko mā toto.

⁴ Tapyi tō rīko ropa mā toto aepukatyamo, patāpo tō roropa okynahxo typhahse aeḥtyamo, tuhke jeimamyry turumekase aeḥtyamo.

⁵ Ypoeḥtory tomo, imehnō nonory pōkō oehnōko mā toto eroḥse oeky tō kaneru tō pynopyry poko,

otupikō arykary poko te, uwa tō kurākary poko, enara.

⁶ Mame Ritonōpo maro oturuketōme oesehtotorŷko imehnō mana, Kuesēkō poeḥtoryme roropa.

Mame imehnō nonory pōkō mōkomohpyry omōkomorykōme exīko mana, atākyemāko matose epyrypāko mōkomo itamurume esēme oexirykō poko.

⁷ Ohxirotopōpyrykō tonahse, oporemākatopōpyrykō roropa,

toanahtose oya xine asakoro oorypyrykō epehpyryme;
yrome seromaroro ononorykō pona oehnōko matose,
asakoro omōkomohpyrykō apoïko ropa matose
omōkomorykōme, jūme tākye exīko roropa matose.

⁸ Ynara āko Ritonōpo mana:
“Zae imehnō riry yzamaro mana,
ematonanopyry se pyra ase ipunaka, imehnō ryhmary roropa.
Anamonohpyra ase, kurā ke rokē ypoetory tō epehmāko ase,
jūme jomiry etapōko ase roropa eya xine.

⁹ Apakomotyā imehxo exīko mā toto imeimehnō nonory po emero;
toto eneryhtao imehnomo a zuaro exīko mā toto
kure rokē mokaro tyrise mā toto ya.”

Jerusarē pōkō eremiatopo

¹⁰ Atākyemāko Jerusarē pōkō mana,
eremiāko mā toto Ritonōpo nyrihpyry poko.
Niotakety sā pytakety sā roropa
upo kurā ke tōtupohtose toto typynanopyrykōke,
orēpyra toehtohkōke roropa.

¹¹ Mame wewe ahtary sā nono po, ipuhturu ahtary sā roropa tupito po,
moro sā tyoetory tō pynanohhōko Ritonōpo Imehxo Exikety mana.
Mame imeimehnō nonory pōkō eremiāko.
Mokyro eahmāko mā toto emero porehme.

62

Ritonōpo pytyme Jerusarē exiry

¹ Jerusarē pōkō pyno ase ipunaka,
morara exiryke jarao oturukehpyra ase;
oseremara ase ozehnotokō porehmākary eraximaryme,
orēpyra oehtohkō saerekatohme xixi samo,
opynanopyrykō saerekatohme aritu zatyry samo, koko.

² Jerusarē, imehnō nonory pōkō orēpyra oehtoh enēko mā toto emero
porehme.

Tuisa tō emero osenuruhkāko mā toto oryxime oehtoh eneryke tyya xine.

Imepý oesetye exīko mana;
Ritonōpo nekarohpyry oesetye exīko.

³ Parimā kurā sā exīko mase, Ritonōpo Oesē kyryryme.

⁴ Taroino “Turumekasēme,” oesehtopyra ropa exīko mā toto.

Ononory roropa jūme esehtopyra ropa “Patāpome.”

Oesehtōko mā toto “Ritonōpo zamaro” me.

Ononory roropa esehtōko “Torēnase” me,

tākye Ritonōpo exiryke opoko xine,

ononory roropa ipytyme sā exīko mana.

⁵ Nuasemā tynymenekahpyry maro erēnary samo,

moro sā mā Orihpōkō amaro xine pytāko mana.

Tākye erēnakety sā typty maro,

moro sā mā Ritonōpo atākyemāko opoko xine.

⁶ Jerusarē, apatary apuru po erase tō tyrise ya.

Ah mynyhme pyra nexī toto saereme ahtao, koko ahtao, enara.

Ah noturū toto Ritonōpo a aomihpyry poko,

jũme wenikehpyra tyripotohme ynororo moro poko.

⁷ “Ah Ritonõpo oseremara nexino,
Jerusarẽ kurãkatoh ropa ponãmero eya,
sero nono põkõ emerõ ripotohme Ritonõpo a Jerusarẽ patary eahmatohme.”

⁸ Typoetory tomo a tõmiry totapose Ritonõpo a onytyromara ehtohme.

Tyjamituruke ynara tyrĩko mana:

“Anarykahpyry tiriiku tõkehko ozehno exiketõ napyryme exikehnõko mana.
Imeimehnõ nonory põkõ õkuru onẽpyra exĩko mã toto.

⁹ Yrome amarokomo, oya xine tiriiku tarykase exiryke,
tapoise roropa oya xine exiryke, otuhnõko matose,
mame jeahmãko roropa matose.

Oya xine uwa zoko tarykase, ipyno mexiatose,

tapoise roropa uwa tõ oya xine,

amarokõ uwa eukuru õnõko matose Ytapyĩ kurã zarã po.”

¹⁰ Jerusarẽ põkomo, pata poe ytotoke osema konõto ritohme oekyry tõ
oehthome ropa.

Osema osepune tyritoko, topu tõ toutoko!

Kamisa anõtoko pãteirame imehnomõ a enetupuhpotohme.

¹¹ Ynara ãko Ritonõpo mana sero nono põkomo a emerõ pohme:

“Ynara kahtoko Jerusarẽ põkomo a:

‘Oesẽkõ oehnõko mana opynanohse xine.

Tymaro imehnõ enehnõko mana,

typynanohse aexityamo.’ ”

¹² Mame osehþãko mã toto: “Ritonõpo poetory kurãme,”

“Ahno, Ritonõpo a typynanohse aexityamo.”

Pata Jerusarẽ esehtõko roropa mã toto,

“Moro pata, Ritonõpo ipyno mana,”

“Moro pata onurumekara Ritonõpo nexiase.”

63

Ahno wãnohnõko Ritonõpo mana

¹ “Onoky mose oehnõko Etõ nonory poe, pata Posora poe? Onoky mose ro tupoke kurã ke, kamiraramã ke, tuisamehxo exikety sã ytõko, jamihme, orẽpyra exiketyme?”

“Ywy ase,” ãko Ritonõpo mana “Orẽpyra ase, yjamitunuru ke Opynanõhnekõme ase.”

² “Yrome oty katohme oupõ tahpire nae? Oty katohme uwa tütũmane zupõ sã oupõ nae?”

³ Ynara ãko Kuesẽkõ mana: “Uwa epery tütũmary sã euhkatohme ã ao moro sã imeimehnõ ahno tõ tytütũmase ya, toiroro takorehmaneke pyra exiase. Toto zehno jexiryke tytütũmase ya; toto munuru ke jupõ tysõsõmase, tahpirẽ ke.

⁴ Tõsenetupuhse ywy, ypoetory tõ pynanohtoh toehse mana: ‘Toto zehnotokõ emõpotoh toehse rahkene.’

⁵ Zupiasse repe, yrome jakorehmaneke pyra nexiase, tõsenuruhkase ywy moro eneryke, takorehmaneke pyra jehtoh eneryke ya. Naeroro toiroro yjamitunuru ke rokẽ yzehnotokõ typoremãkase ya, toto zehno jehtoh ke tyjamihase jexiryke.

⁶ Toto zehno jexiryke ahno tõ imehnõ nonory põkõ tytütũmase ya; toto zehno jehtoh ke takurihmose toto ya, imunurukõ tukuãse ya nono pona.”

Kure Ritonõpo ehtoh Izyraeu tō poko

⁷ Kypyno xine Ritonõpo Kuesēkō ehtoh ourutorỹko ase:

“Kure mase,” āko ase eya inyrytā pokoino emero;

Kure rokē kyriatose, kure toexiry poko typoetory tomo a tonepose eya, toto pyno toexiryke, kure toto riry se roropa.

⁸ Ynara āko Ritonõpo mana: “Ypoetoryme mā toto, umūkurume roropa mana, jūme jenekunohpyra mā toto.” Naeroro typynanohse toto eya

⁹ toto etuarimatoḥ wino. Eya nymyry typynanohse toto, inenyokyhpyry kara, imepỹ urutō a pyra roropa. Toto pyno toexiryke toto wānopyry se pyra toexiryke roropa typynanohse toto eya; kokoro rokē tanỹse toto eya, tonao tanỹse roropa toto eya, jeimamyry punero.

¹⁰ Yrome morara aḥtao ro ewinoino toeramase toto, Ritonõpo Zuzenu kurā tyhtomase eya xine. Morara exiryke Ritonõpo toeramase, mokaro epeme pyra toehse ynororo, tātatapoipitose ynororo toto zehnotokō akorēmatohme.

¹¹ Mame pake ehtopōpyry poko wenikehpyra toehse toḥ nexiase, Ritonõpo poetry Moeze poko wenikehpyra toehse, ynara tōturupose toto: “Otoko Ritonõpo Kuesēkō nae? Eya typoetory tō typynanohse tuna konōto wino, kanerū tō sā toḥ nexiase typynanohse toto aḥtao, toto pyno exikety Moeze kynexine. Otoko na mokyro Tuzenu Kurā ekarohpono Moeze a,

¹² tyjमितunuru ke tynrytā kurā tyripose Moeze a? Tuna konōto tapiakase eya typoetory tō neneryme imehxo toehtoh poko zuaro imehnō ehtohme jūme.

¹³ Osema ae typoetory tō tarose eya tuna zuemā poro.

“Towomase toto aytorykoḥtao; emese kure toytose toto kawaru ona poro ytoketō samo, osetapara aexityā samo,

¹⁴ pui tō arory sā roropa taryporyke pyra jakanahmā poro.” Ritonõpo Zuzenu Kurā toto arōko kynexine oserematoḥ taka. Moro sā typoetory tō tarose Ritonõpo a, imehxo toehtoh poko imehnō zuaro tyripose roropa eya.

Oturutoḥ Ritonõpo a

¹⁵ Ritonõpo, yna eneko kapu poe, oesary kurā poe. Otoko hnae ajamitunuru, yna pyno oehtoh roropa? Yna pyno exikehpyra exiko, yna onurumekara exiko,

¹⁶ Papame oexiryke yna a. Yna tamuru Aparāo te, Jako roropa yna onenetupuhpyra exiry repe, yrome omoro Ritonõpo yna zūme mase, yna Pynanohneme moino exikehpyra oesety mana.

¹⁷ Ritonõpo, oty katohme azahkuru yna ripōko mah, ōmiry omipona pyra toehse yna, otato pyra toehse, onyriphopyry turumekase yna a? Ritonõpo, osehko ropa yna a, opoetoryme yna exiryke, ahno rānao onymenekatyāme ynanase.

¹⁸ Axītao rokē yna, opoetory tō kurā Atapyī ešēme ynanexiase; yrome seromaroro yna zehnotokō Atapyī kurā tūtūmāko mā toto.

¹⁹ Yna rīko mase yna kowenatume exipitopyra exiketyme oexiry samo, opoetoryme yna exipitopyra ehtoh sā roropa.

64

¹ Ritonõpo, kapu oihkary oya enery se ynanase oyhtotoḥme, ppy tō tykytyk kamexipory oya oēpataka!

² Tuna sā morohne exiry kurokuro karyhtaḥ apoto zemimā po. Imehxo oehtoh enetuputyry oepetōkara a; ouno toexirykōke tykytyky āko toto exiry oēpataka.

³ Pake ahtao ajamitunuru ke onyrytã tyrise ahtao oya tõsenuruhkase yna; tyhtose mexiase kapu poe, mame ypy tõ tykytyky tykase oẽpataka.

⁴ Imepõ ritõ onenepitopyra te, onetapitopyra roropa ynanase asã exikety, omoro rokẽ Ritonõpome mase, senohne rihpõme, oenetupuhnanõ akorehmaneme.

⁵ Mokaro pynanohnõko mase tãkye exiketõ zae ehtoh poko toexirykõ poko, wenikehpyra exiketõ õmipona toto ehtohme. Yna zehno toehse mexiase, yrome yna rypyry poko ro ynanexiase; yna zehno awahtao ro yna rypyry onurumekara ynanexiase moino ro. Otãto osepynanohnõko ynanase?

⁶ Yna emero tyrypyhpyke toehse, nuriame ynanase oya ipunaka kure osekaroryhtao ro yna a. Wewe ary sã ynanase taremasẽ ahtao; yna rypyry tyryrykane sã yna arõko mana.

⁷ Oya oturupyra ynanase, yna anakorehmapopyra ynanase oya. Yna rypyry pokoino otõnõko mase yna winoino, yna turumekase roropa oya.

⁸ Yrome omoro papame mase, Ritonõpo yna Esemy. Orinome ynanase, oripo rineme mase, yna emero onyrytãme ynanase,

⁹ naeroro yna zehno exikehko, yna rypyry poko owenikehko. Wenikehpyra exiko opoetoryme yna ehtoh poko.

¹⁰ Apatary kurã patãpome toehse ona tonorẽ samo, Jerusarẽ typahse mana, ypy Xĩaõ turumekase mana.

¹¹ Ynanyrihpyry Atapyĩme kurano, oeahmatoh potu, yna tamuru a oeahmatohme, moro tyahkase apoto ke. Yna kyryry kurã emero typahse mana, ipyno yna ehtopõpyry.

¹² Moro eneryke oya, oty rĩko mah, Ritonõpo? Teh ãko rokẽ mahno? Mynyhme rokẽ exĩko mahno, yna wãnohnõko ro mahno?

65

Tyzehno exiketõ wãnohnõko Ritonõpo mana

¹ Ynara ãko Ritonõpo mana: “Ypoetory tõ akorehmary se exiase repe, yrome onekaropopyra toh nexiase ya; jenery se exiase eya xine repe, yrome jupipyra toh nexiase. Oturupyra ahno ahtao ro ya, ynara kary se exiase: ‘Taro ase! Ækorehmary se ase!’

² Kokoro rokẽ ypoetory tõ toraximase ya, toto eahmatohme repe, yrome putuhto sã, zae pyra ehtoh riry se rokẽ mã toto, typenetatohkõ poko rokẽ mã toto.

³ Ihximyra mã toto jyhtomary poko. Imeimehnõ neponãmary eahmaryke tynekarory tõ zahkãko mã toto tynarykahpyry esao te, ixtaratu zahkãko roropa mã toto apoto apõ po mokaro eahmaryme.

⁴ Koko ytõko mã toto aorihtyã zonẽtopõpyry pona tõturupotohkõme aorihtyã zuzenu a, ahno esao pyra ãmehnõko mã toto osenepotoh apoitohme tyya xine. Poinokoimo pũ õnõko mã toto; tuma nuriamã õnõko roropa mã toto oripo ao pehme, tynekarorykõme tyneponãmarykomo a.

⁵ Moromeĩpo ynara ãko mã toto imehnomo a: ‘Apoaporo! Yna anapopyra exiko, kurãme toehse yna exiryke, omotye xine.’ Yrome morara karyhtao zekĩtapãnõko ase toto poko; zehno jehtoh apoto sã mana ezehpyra exikety samo.

⁶ “Inyrytã emero tymerose ypapẽ pokona; mame oseremara ase toto onuãnohpyra ro jahtao. Toto epehmapõko ase iiryppyhpyrykõ emetakame,

⁷ itamuru tõ rypyry epehpyryme roropa. Ixtaratu tyahkase eya xine apoto apõ po imehnõ neponãmary eahmaryme ypy tõ po te, tyhtomase ywy eya xine emory tõ po. Morara exiryke toto wãnohnõko ase iiryppyhpyrykõ epehpyryme emero porehme.”

⁸ Ynara äko Ritonõpo mana: “Toitoinne uwa kurã eneryhtao ahno a popyra exiketõ maro: ‘Onypahpyra sehne, kure ehtoh nae ro mana, euhkãko sytase, eukuru ritohme,’ äko mana. Moro sä ypoetory tõ pyno jexiryke, emero onenahkapopyra exïko ase.

⁹ Kure rokë Izyraeu pakomotyã rïko ase, Juta tõ tuhke emãnõko roropa mã toto, ynonory esëme exïko mã toto ppy tõ maro. Ynymenekatyã ynekarohpyry esëme exïko mã toto, jomihpyry ae ro, jüme moroto exïko mã toto.

¹⁰ Mame jomihpyry omipona se ypoetory tõ ahtao toto eky, kaneru tõ onahpoty enahnõko mã toto ona Sarõ po te, jakanahmã Ehxirotah po toto eky tõ, pui tõkehko onahpoty enahnõko mana.

¹¹ “Yrome toitoinne jurumekãko matose; jesary ppy kurã poko wenikehnõko roropa matose: anapyrykõ ekarõko matose eukuru maro oneponãmarykomo a, onekarorykõme ‘ohkato’ eahmaryme, ‘kuropõme’ roropa, enara.

¹² Naeroro ynara exïko oya xine mana: totapasëme exïko matose ozehno xine exiketomo a. Oesekumurukõ po oetapapotorÿko ase emero. Ynara exiryke, kykohmatose repe, yrome jezuhpyra mexiatose; oturuase oya xine repe, yrome otato pyra mexiatose. Yzamaro pyra ehtoh tyrise oya xine, ise pyra jehtoh tymenekase oya xine.”

¹³ Morara exiryke ynara tykase Ritonõpo: “Jomiry omipona exiketõ tonahsë nae exïko, eukuru roropa, yrome amarokõ emitapãnõko matose, tuna zehnãko roropa matose; tãkye exïko ypoetory tõ mana, yrome ty-poremãkasëme exïko matose;

¹⁴ eremiãko ypoetory tõ mana, atãkyemãko roropa, yrome pusuh äko matose oemynyhmarykõme, xitãko matose ohtomaryme okurohtao xine.

¹⁵ Ywy, Ritonõpo, oorihmapotorÿko ase, yrome ypoetory tõ, ynymenekatyã oesetykõ ke rokë popyra ehtoh enehpõko mã toto. Yrome esety kasenato ke ypoetory tõ esehpãko ase.

¹⁶ Mame ahno, Ritonõpo nonory põkõ kure ehtoh ekaropory se ahtao, Ritonõpo a morohne ekaropõko manã, tõmihpyry anamonohpyra Exiketyme xiryke; imehnoma a tõmiry etapory se ahtao: ‘Ritonõpo neneryme morara tyriko ase,’ äko mã toto.”

Kapu kasenato nono kasenato roropa

Ynara äko Ritonõpo mana typoetory tomo a: “Wenikehnõko matose oetu- arimatopõpyrykõ poko, ywy roropa morohne poko wenikehnõko ase.

¹⁷ Kapu tyrisenã rïko ase, nono kasenato roropa; Pakatokõ poko tuenikehse, morohne poko osenetupuhpyra ropa exïko matose.

¹⁸ Atãkyematoko, jüme tãkye ehtoko ynyriry tõ poko; pata Jerusarë pehkãko ase tãkye ehtoh ke, moro pata põkõ tãkye kuhse exïko mã toto.

¹⁹ Ywy atãkyemãko ase Jerusarë poko, moro pata põkõ poko roropa tãkye exïko ase. Jüme xitara ropa exïko mã toto moroto, kui kara roropa exïko mã toto toetuarimatohkõ poko.

²⁰ Poetohti tõ orihpyra exïko mã toto poetome ro toto ahtao; tamuhpõme toehse ahtao rokene, kunumuxime toehse ahtao roropa orihnõko mã toto. 100me jeimamyry nae exikety toorihse ahtao: ‘Poetomë ro nexiase,’ ekarõko mã toto ipoko. 100me jeimamyry pyra ro exikety toorihse ahtao: ‘Tuãnohse mokyro Ritonõpo a,’ ekarõko matose.

²¹ Tapyi tõ amõko matose moro tao ehtohme, uwa tõ arykãko matose, eukuru ênõko matose roropa.

²² Tapyi onyripyra exïko matose imehnõ tapyime ehtohme, uwa zoko tõ anarykara matose imehnõ okurume. Okynahxo orihpyra exïko ypoetory tõ mana, wewe samo, amarokõ emero tãkye exïko matose onyrihpyrykõ poko.

²³ Oerohtohkō emero kure rokē exīko mana, opoenō roropa osenahkara exīko mā toto; kure rokē opoenō rīko ase, apakomotyā maro jūme.

²⁴ Oturukehpyra ro toto ahtao ya, toto akorehmāko ase; ikurākāko roropa ase aotururuhta ro ya.

²⁵ Kaikuxi tō itu htaō kō, kaneru tō maro otuhnōko mā toto, reāo tō onahpoty enahnōko mā toto pui tō samo, okoi tō onese kara exīko mana. Xiāo po ypy jesary kurā po ryhmato pyra exīko mana, popyra ehtoh pyra exīko roropa mana ipunaka,” āko Ritonōpo mana.

66

Ahno apiakāko Ritonōpo mana

¹ Ynara āko Ritonōpo mana: “Kapu jesaryme mana, japōme mana; sero nono upupuru apōme mana. Oty amōko matou ytapyīme? Otāto ytapyī rīko matou moro tao jehtohme?”

² Ya ro kapu tyrise, nono roropa, senohne emero esēme ase. Tymōkomokākara pyno ase, tyrypyry rumekary se exiketō roropa, Tosēkōme jenetupuhnanō yzamaro mana, jomihpyry omipona exiketomo.

³ “Yrome ahno nae typenetatoh poko rokē exiketomo, pui mūkuru etapāko tynekaroryme ya, mame ahno etapāko roropa mā toto; ahno nae kaneru etapāko tynekaroryme ya, mame kaikuxi etapāko roropa mā toto; ahno nae tiriiku enehnōko tynekaroryme ya, mame poinokoimo munuru enehnōko roropa tynekaroryme ya; ahno nae ixtaratu zahkāko jeahmatohme, yrome imehnō neponāmary eahmāko roropa. Atākyemāko mā toto tynyrirykō nuriame ehtoh poko.

⁴ Morara exiryke, popyra ehtoh enehpōko ase toto wānohtohme, emero zuno toto ehtoh enehpōko ase eya xine. Ynara exiryke tykohmase ya repe, yrome jezuhpyra toh nexiase; tōturuse ywy repe, yrome otato pyra toh nexiase. Māpyra, yzamaro pyra ehtoh tyrise eya xine, ise pyra jehtoh tymenekase eya xine.”

Zuānohtopo, Ipynanohtopo

⁵ Ritonōpo omipona exiketomo, aomiry etatoko pahne, ynara āko Ritonōpo oya xine mana: “Imehnō oekyry tō ose xine pyra mā toto, amaro xine osepeme se pyra exīko mā toto jomiry omipona oexirykōke. Ynara āko oya xine mā toto: ‘Ah Ritonōpo tyjamitunuru enepono oya xine, opynanohtohkōme, tākye oehthōkōme ynaneneryme!’ Yrome mokaro ehxirōko mā toto.

⁶ Etatoko pahne, panaikato konōto pata po, panaikato Ytapyī tao! Ritonōpo Oesēkō moro panaikato rīko mana, tyzehnotokō wāohnōko mana toto nyriytyā emetakame.

⁷ “Ypatary kurā nohpo sā mana axī tonuruse ahtao jetū exipyra ahtao ro.

⁸ Moro panō onetapitopyra mexiatose, onenepyra roropa mexiatose, sero nono po toiro ēmepyyry ae ahno nonory tytororo enurūko mana, ahno imoihmākō emānōko axī samo. Yrome moro saaro Xiāo toehse mana: okynā pyra jetū toehpitose ahtao toemūkuase ipoenomo.

⁹ Ywy Ritonōpo, jetunety enehpōko ase poeto tō enurutohme. Oenu-rumapopyra jekarōko matou? Wy Ritonōpo Oesēkō, oturūko ase.”

¹⁰ Atākyematoko Jerusarē pōkō maro, erematoko imaro jeahmaryme, ipyno exiketō emero.

Atākyematoko Jerusarē pōkō moro, tyhnamose ipoko aexityā emero.

¹¹ Enurusenā eny suhu ekarory sā tumūkuru a, moro sā Jerusarē tymōkomory kurā ekarōko oya xine mana, mame tākye exīko matose.

¹² Ywy, Ritonõpo, ynara ãko ase Jerusarẽ põkomo a: “Kure ehtoh enehpõko ase oya xine iporiry samo, imeimehnõ nonory poe mõkomo kurã oehnõko oya xine tuna zueme exikety samo, jũme anorypyra exiketyme samo. Mame Jerusarẽ poeta ẽ sã exĩko mana; suhsu ekarõko sã oya xine mana, opuimatoryõko mana syhryme, tomahpo oeahmatoryõko roropa mana.

¹³ Typoenõ emuhkehkapory sã jeny a, ywy oemuhkehkapotoryõko ase Jerusarẽ po.

¹⁴ Moro eneryhtao oya xine tãkye exĩko matose, jamihme exĩko ropa matose otyro samo kure ahtaryhtao. Morarame zuaro exĩko matose ywy, Ritonõpo, jomiry omipona exiketõ pynanohnõko ase, yrome tyekitapãse jahtao yzehnotokõ wãnohnõko ase.”

¹⁵ Kuesẽkõ oehnõko mana apoto maro; icyryry tõ, etonatot kahu tõ tyryrykane konõto sã mã kehko; topetõkara wãnohtohme, toto zehno toehse toexiryke.

¹⁶ Apoto ke tytapemã ke roropa, sero nono põkõ wãnohnõko Kuesẽkõ mana emerõ zae pyra exiketomo, tuhãkõ etapãko mana.

¹⁷ Ynara ãko Kuesẽkõ mana:

– Ahno nae ekurikãko omõtõhme oximõme tynarykahpyry pona tyneponãmarykõ eahmatõhme urutõ maro. Mame poinokoimo pũ õnõko mã toto te, mũpo tomo te, imepỹ nuriame aexityã roropa. Mokaro orihnõko mã toto,

¹⁸ inyryrykõ waro jexiryke aosenetupuhtõkõ roropa.

– Oehnõko ase imeimehnõ nonory põkõ emerõ oximõme enehpotõhme. Tõximõse toto ahtao saereme jehtõh enẽko mã toto.

¹⁹ Toto rãnaka tuisamehxo jehtõh enetupuhpotõh rĩko ase.

– Mame tapiakase toto ahtao ya, isene ro exiketõ aropõko ase, emerõ pyra, imeimehnõ nonory põkomo a, moe exiketõ pona juaro exipitopyra exiketomo a, yjमितunuru onenepitopyra exiketomo a roropa. Toto aropõko ase Expania pona, Ripia pona, Ritia pona roropa, emese kure pyrou ekomananõ moroto mana. Ytõko roropa mã toto Tupau pona te, Kerexia pona roropa. Mokaro ahno a emerõ yjमितunuru poko toto zurũko mã toto.

²⁰ Oekyry tõ emerõ enehnõko ropa mã toto tymaro xine tynekarorykõme ya. Oehnõko mã toto ppy kurã pona, jesary kurã pona Jerusarẽ pona kawaru tõ po te, mura tõ po, kameru tõ po, kahu tõ ao te, kaheta tõ ao roropa. Mokaro oekyry tõ tokarosẽme exĩko mã toto tynekarorykõme ya, Izyraeu tõ nekarotyã enepyry sã Ytapyĩ taka, tiriiku tõkehko, ẽ tukurãkase exiketõ ao.

²¹ Toitõine mokaro menekãko ase oturuketõme toto ehtõhme te, imehnõ menekãko ase rewita tõme toto ehtõhme.

²² Ynara ãko Ritonõpo mana: “Kapu tyrisenano te, nono tyrisenã roropa yjमितunuru poe jũme exikehpyra exĩko mã kehko. Moro saaro opoenomo te, oesetykõ roropa jũme exikehpyra exĩko mana.

²³ Mame emerõ otuhtõh konõto Nuno Kasenato po, emerõ oserematõh po roropa ahno oehnõko imeimehnõ nonory põkomo, jeahmase, Ytapyĩ kurã taka.

²⁴ Moromeĩpo tutõtase ropa toto ahtao pata poe aorihtyã ekepyry enẽko mã toto, toorihse aexityã jomihpyry omipona pyra toehse toexirykõke. Mokaro ekepyry onenahkehpyra moromoro exĩko mana, orihpyra roropa mã toto, moroto apoto mokaro zahkatõh ezehpyra roropa mana. Moro eneryke: ‘Xe! Jam,’ ãko mã toto, nuriame eya xine exiryke.” Ywy, Ritonõpo, oturuase.

JEREMIA

Jeremias

Ekarotopo

Jeremia urutōme kynexine, tonuruse oturukety mūkurume. Ritonōpo omiry tokaropitose eya jeimamyry 627me oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Tōturuse Jeremia popyra ehtoh enehpory poko Ritonōpo a, Izyraeu tō poremākary poko te, toto wānohtoh poko iirypyrykō pokoino. Morara toehpitose isene ro Jeremia ahtao. Moroto kynexine ynororo Napukotonozo tooehse ahtao pata Jerusarē enahkase, Ritonōpo Tapyī zahkase, Juta tō arose ituisary tō maro Papironia pona. Morarame tōturuse Jeremia Izyraeu tō oepiry ropa poko tynonorykō pona ropa imehxo aehtohkōme ropa tosake exiketōme.

Izyraeu tō pyno Jeremia kynexine ipunaka. Ritonōpo omiry Izyraeu tō wānopiry poko ekarory se pyra nexiase repe, yrome apoto sã Aomiry nexiase ikurohtao. Naeroro mynyhme ehsaromepyra nexiase (Jer. 20.9). Aomiry etary se pyra tuisa tō toehse. Jeremia tyryrhymase eya xine, āpuruhipyry taka tōmase ynororo eya xine.

Jeremia ekarōko imeīpo tōmiry kasenato etapōko Ritonōpo mana typoetory tomo a. Omipona exiko mā toto Aomiry tymerose exiryke ikurohtao xine.

Sero pape ao

Jeremia kohmatopōpyry urutōme 1.1-19

Ritonōpo omiry Juta tomo a 2.1–25.38

Jeremia ehtopōpyry poko 26.1–45.5

Imeimehnō wānohtoh poko 46.1–51.64

Jerusarē poremākatopōpyry 52.1-34

Jeremia menekatopōpyry urutōme

¹ Sero pape Jeremia omīhpyryme mana, inyrihpyry poko roropa ekarōko mana. Oturukety Hiukia mūkurume kynexine ynororo. Moroto imehnō oturuketō kynexine pata Anatote po, Pējamī nonory po.

² Ritonōpo omiry totapitose Jeremia a 13me jeimamyry taropose ahtao Joxia a tuisame toexiry poko Juta tō esēme. Joxia kynexine Amō mūkurume.

³ Ritonōpo omiry tooehse ropa Jeremia a Jeoaki, Joxia mūkuru tuisame ahtao Juta tō esēme. Moromeīpo tuhke rokē tōturuse Ritonōpo Jeremia a Jerusarē pōkō arotopōpyry pona tynonorykō poe Papironia tuisary namotome. Morara toehse nuno 5mā po, jeimamyry 11mā po tuisame Zetekia Joxia mūkuru tuisame ahtao Juta tō esēme.

Jeremia kohmatopōpyry

⁴ Kuesēkō Ritonōpo ynara tykase ya:

⁵ – Enurupyra ro awahtao, asa wakuru ao awahtao ro, kymenekase, kuapiakase urutōme oehtohme imehnō nonory pōkomo a.

⁶ Mame ynara tykase ywy:

– Ritonōpo, yna Esemy, jotururu waro pyra ase, poetome ro jexiryke.

⁷ Yrome ynara nase Ritonōpo ya:

– “Poetome ro ase,” kara exiko. Ytoka imehnō zuruta, aaroporyhtao eya xine. Toto zuruko emero ynekarory oya ekarotohme eya xine.

⁸ Imehnō zuno pyra exiko, amaro jexiryke oewomatohme. Ywy ase Ritonōpo, amaro oturukety.

⁹ Mame tomary ke ypotapihpyry tapose Ritonõpo a, ynara nase ya:

– Eneko ke! Jomiry ekarõko ase oya, imehnõ zurutohme.

¹⁰ Seroae yjमितunuru ekarõko ase oya, orẽpyra oehtohme imehnõ nonory põkõ maro, toto tuisary tõ maro, imity tõ oũko mase, akohnõko mase, enahkãko mase, ipahnõko roropa, tyrĩko roropa mase, arykãko roropa.

Asakoro enepotoh tonomo

¹¹ Tõturupose Ritonõpo ya:

– Oty enẽko mah?

– Wewe eperytakety amoriry enẽko ase, ase eya.

¹² – Zae mase, tykase Ritonõpo ya. – Ywy roropa eraseme sã osenuhmãko ase, jomihpyry ae ro emero ehtohme.

¹³ Tõturupose ropa Ritonõpo ya:

– Oty ropa enẽko mahno?

– Oripo enẽko ase inikahpoe, ahnõko, ekuãnõko roropa xiario, ase eya.

¹⁴ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

– Inikahpoe enahkatoh oehnõko mana. Ekuãnõko sã mana tarõkõ pona, emero porehme.

¹⁵ Enara exiryke, inikahpoe imeimehnõ nonory põkõ kohmãko ase emero. Ituisarykõ oehnõko mã toto xiario, tuisame tapõkõ rĩko mã toto Jerusarẽ omõtõh etonie te, pata apuru tõ zomye roropa te, imehnõ pata tõ zomye roropa Juta nonory po.

¹⁶ Moro pata põkõ wãnohnõko ase popyra toto ehtopõpyry pokoino. Turumekase ywy eya xine, ixtaratu zahkãko mã toto imehnõ neponãmary eahmaryme, tynyrytã tomarykõ ke eahmaryme.

¹⁷ Jeremia, atakimako oytotohme. Oturuta eya xine, ynekarory oya emero zuruko toto jomi poe. Enaromyra exiko, mokaro zuno pyra. Enaromyke awahtao seromaroro, moro motye enaromyke orĩko ase mokaro epataka awahtao.

¹⁸⁻¹⁹ Etako pahne Jeremia! Sero nono põkõ emero oepeme pyra exiko mã toto: Juta tõ tuisary tomo te, kowenu poko erohketomo te, ymaro oturuketomo te, ahno maro. Yrome seroae yjमितunuru ekarõko ase oya orẽpyra oehtohme mokaro epataka. Pata sã exiko mase tapuruse exikety topu risẽ kaetoko exikety ke. Kurimene sã roropa mase exiko xikihme exikety samo. Metau risẽ apurume sã exiko mase Izyraeu tõ apurume porehme. Oporemãkapopyra mã toto amaro jexiryke oewomatohme. Ywy, Ritonõpo oturuno.

2

Zae Izyraeu ehtopõpyry

¹ Morarame tonyohse exiase Ritonõpo a

² tõmiry ekarotohme Jerusarẽ põkomo a ynara kase:

“Ypoetory tomo, wenikehpyra ase poetome oehtopõpyry poko.

Zae mexiatose ymaro rokene,
yse mexiatose erẽnasenãme kuahtao!

Wenikehpyra ase jekahmatopõpyry poko oya xine ona tonorẽ poro, tupito tõ pyra aexihpyry poro.

³ Izyraeu tomo, ypoetoryme rokẽ mexiatose, tapiakase mexiatose ymaro rokẽ oehtohme; tiriiku samo, tapoise ahtao esemazapurume ekarotohme ya. Oryhmahpõkõ fuãnohse ya emero porehme, popyra ehtõh enehpoase toto pona. Ywy, Ritonõpo, oturũko ase.”

Izyraeu tamuru tō iiryppyry

⁴Jako pakomotyamo, oxiekyryme matose Izyraeu tomo; etatoko Ritonōpo Kuesēkō omiry oya xine.

⁵Ynara āko mana:

“Oty popyra jehtoh tonese atamuru tomo a jurumekatohme eya xine? Tyneponāmarykō typahsēme, isene exiketō kara toahmase eya xine, mame isaaro toehse roropa toh nexiase typahsēme sã rokene.

⁶Yse hkopyra toh nexiase;

Yrome yã tonehse toto Ejitu poe.

Ya ro tarose toto ona tonorē poro, ypy tō poro, oramã kuroko; tuna pyra ehtoh poro, orihmapotoh poro, morotona ahno ytopyry, ahno esary pyra roropa moroto.

⁷Tonehse toto ya nono kurã pona, kure rokē toto otuhtohme tykyrysã poko, wewe epery tōkehko poko roropa.

Yrome moro pona toytose toto ahtao nuriame ynonory kurã tyrise eya xine; ynekarohpyry eya xine esarykōme tyripose eya xine osa nuriame ipunaka.

⁸Ypoko oturupopyra oturuketō nexiase:

“Otoko Kuesēkō nae?” kara toh nexiase.

Ynyriphopyry poko atamorepaketō juaro toexirykō se pyra toh nexiase.

Kowenu poko erohketō tyryppyrykō poko rokē toh nexiase, jomipona pyra. Urutō kō tōturuse toto ritō Paau omi poe samo, tyneponāmarykō toahmase eya xine, isene pyra aexityamo, ahno anako-rehmasaromepyra exiketomo.”

Typoetory tō hxirotopōpyry Ritonōpo a

⁹Ynara āko Ritonōpo mana:

“Naeroro ohxirotorōyko ropa ase, ypoetory tomo, opoenomo, apakō roropa. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

¹⁰Ytotoko ahmōta Xipere pona, xixi omōtoh wino enetohme; imepỹ ahno aropoko Ketaa pona, xixi tūtath winakoxi, osenuhmatohme. Moino ro sero panō xipitopyra kynexine.

¹¹Imepỹ nonory pōkō tyritō onymyakāmara tyneponāmary panō ke, isene pyra exiketō ke, tynyrihpyrykō ke, toponāmasã ajohpe exikety ke.

Yrome ypoetory tomo a tymyakāmase ywy,

Ritonōpo kurã, Imehxo Exikety tymyakāmase eya xine, toponāmasã panō ke, tynyrytã ke, isene pyra exiketō ke, anakorehmara exiketō ke.

¹²Morara exiryke, ywy Ritonōpo, kapu tykytyky kamexipōko ase osenu-ruhkaketyme samo, tōserehse exiketyme sã ipunaka.

¹³Azahkuru ehtoh asakoro tyrise ypoetory tomo a:

turumekase ywy eya xine, itunary kurã enatyryme jahtao te,

pēkamã tahkase roropa eya xine tutunary ěme ehtohme, konopo tunary kurãkatohme repe.

Yrome toto tunary ě toerakase mã kehko, erurukaneme sã mã toehse kehko.”

Itunety sã mana Ritonōpo rumekary

¹⁴Ynara āko Ritonōpo mana:

“Izyraeu tō imehnō namotome pyra mã toto,

imehnō namotome enurupyra toh kynexine.

Naeroro oty katohme tynamotome toto rĩko epetōkara nae?

¹⁵Reão tō sã Izyraeu tō epetōkara tooehse toto enaroximase.

Izyraeu nonory tyrise eya xine patāpome,

ipatary tō tonahkase eya xine,

pata pōkō pyra toehse.

16 Ejitu pōkomo a Izyraeu zupuhpyry t̄ymikase samo, typointose ynororo tonahkase Mēpi pōkomo a te, Tapane pōkomo a roropa.

17 “Izyraeu tomo, oorypyrykō pokoino morara toehse oya xine. Kurumekatose, Oesēkomo, Orihpōkomo, oesemarykō ae aarorykohtao ya.

18 Seromaroro otyme kure oya xine oytorykomo Ejitu pona tuna ēse tuna Niro kuaka?

Otyme kure roropa oya xine oytorykohtao Axiria pona tuna ēse tuna Eupyrati kuaka?

19 Popyra oehtopōpyrykō awānohtor̄yko mana,

Tuānohsēme exīko matose turumekase oya xine jexiryke.

Tuaro exīko matose popyra jurumekary ehtoh poko oya xine,

itunetye exikety s̄a mana Oesēkō Ritonōpo rumekary oya xine, jomiry omipona pyra oexirykomo, enara.

Ywy, Oesēkomo Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, oturūko ase.”

Ritonōpo eahmary se pyra

20 Ynara āko Ritonōpo mana:

“Izyraeu tomo, pake jomipona pyra toehse matose.

Oesēkōme turumekase ywy oya xine,

jeahmary se pyra toehse matose.

Mame ppy kae exiketō po emero wewe tō zopikoxi roropa,

jerutume ahtao zae pyra toehse matose imeimehnō toponāmasā eahmary poko oya xine.

21 Uwa zoko s̄a mexiatose ya ynymenekahpyry arykatohme, kure eperyta-tohme.

Yrome seromaroro eneko ke!

Otyme mexitou?

Uwa zoko tonahkase s̄a matose,

typahsēme toehse matose.

22 Upo xikuromā s̄a matose ya.

Toekurikase awahtao xine sahpau ke itamurume, sahpau jamihme exikety ke, ātapurohpyrykō enēko ro ase;

īiryppyryme oehtohkō osenēko ro mana.

Ywy, Ritonōpo, oturunō.

23 ‘Nuriame ehtoh poko pyra ynanexiase,’ kasaromepyra matose.

Toponāmasā Paau eahmary poko mexiatose.

Jakanahmā po oorypyrykō poko mexiatose,

enetoko ke onyrihpyrykomo.

Kamera nohpory wātasenā s̄a matose xiaxiake ytokety samo, typoko exikety zupiry poko.

24 Jumēta s̄a roropa matose, tosēke pyra exikety, ona pono, typoko exikety zupiryhtao eya:

mokyro onukuremasaromepyra imehnō mana.

Jumētū orutua mokyro se exikety,

mokyro zupiry se pyra mana:

nuno po, moroto mokyro exīko mana,

moroto enēko mana.

25 Izyraeu tomo, tomeseke ehtoko ōsetaparykōino, opupurukō ryhmaryino, imeimehnō neponāmary ekahmaryke oya xine;

tomeseke ehtoko roropa oesenarykō anorypyra ehtohme.

Yrome ynara matose: ‘Arypyra! Toipe ywy!

Imehnō neponāmary eahmary poko penētāko ywy,

mokaro poko rokē ase,’ āko matose.”

Izyraeu tō wānohtopōpyry

²⁶ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Omato tapoise ahtao ehxirōko mana. Mokyro sā Izyraeu tō ehxirōko mā toto: amarokō emero, otuisarykō maro, tuisa mūkuru tō maro te, Ritonōpo maro oturuketō maro te, urutō kō maro.

²⁷ Ehxirōko mā toto, emero ynara kananō wewe risemy a: “Omorō mase papame” te, ynara kananō roropa topu a: “Omorō mase ajame.” Morara exiko mana, toeramase oexirykōke ōparykō ywinakoxi, oēmytykō eramara mexiatose ywinakoxi. Yrome popyra ehtoh toehse ahtao oya xine, oetuari-marykohtaō oehnōko ya matose opynanohtohkōme.

²⁸ – Otoko na mokaro onyrytamo, oneponāmarykomo? Ah noehno toto oetuari-marykohtaō, opynanohtohkōme ākorehmarykō waro toto ahtao. Juta tomo, onyrytā oneponāmarykōme tuhke exiry apatary tō punero.

²⁹ Ywy, Ritonōpo, ynara ekaropōko ase oya xine:

– Oty poko ykerekere-*māko* matou? Amarokō emero kyriatose oepēkōkaramē. Jomipona pyra toehse matose, oty katohme?

³⁰ Kuānopyatose, yrome anakorehmara nexiase; okurākarykō se pyra oexirykōke. Osekato sā mexiatose, reāo samo, oekyry tō, urutō kō totapase oya xine.

³¹ Amarokomo emero etatoko pahne: Ynara āko ase, Izyraeu tomo a: Oty sā jekarōko matou? Ona tonorē sā jekarōko matou? Nono sā etonatohme saereme pyra ahtao, ewomane pyra ahtao. Naeroro, oty katohme ynara āko matou: “Yna penetatoh riko ynanase. Ritonōpo a ytopyra ropa ynanase,” āko?

³² Tōkyry tō poko wenikehsaromepyra oryximā mana; tupō kurā poko wenikehpyra niotakety mana. Yrome ypoetory tō tuenikehse mā toto ypoko tuhke ēmepyyry ae, ikuhpyme.

³³ Tuarohxo matose imeimehnō ekahmary poko oximaro oehtohkōme; otarame imeimehnō poko exiketō amorepāko matose moro poko.

³⁴ Oupōkō tyxikurōmase tymōkomokākara munuru ke oryhmapitopyra exiketō munuru ke roropa.

– Yrome ynara āko mā ypoetory tomo:

³⁵ “Zae rokē ase iiryppyryme pyra. Ajohpe pyra, Ritonōpo yzehno pyra toehse mana,” āko. Yrome ywy, Ritonōpo awānohtorỹko ase: “Iiryppyryme pyra ase,” karyke oya xine.

³⁶ Oty katohme tyotytōko rokē mahno etyorōmatohme popyrahxo oehtohme? Axiria poko oehxirotopōpyry sā ehxirōko roropa mase Ejitu poko.

³⁷ Oehnōko ropa matose Ejitu poe, tākye pyra, toehxirose oexirykōke. Ywy ase Ritonōpo. Ya oepe tō turumekase, ākorehmananomo; mokaro maro oehtohkō poko kurākō anapoipyra ekurehnōko matose.

3*Aomiry omipona pyra*

¹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Typyty turumekase ahtao orutua a, mame mokyro nohpo tyniotase ropa ahtao imepỹ maro, mokyro inio osemazupu pytasaromepyra ropa mana imaro. Morara riryhtao eya nuriame Izyraeu tō nonory exiko mana ipunaka. Yrome amarokomo, ypoetory tomo tuhkākō maro mexiatose, mame seromaroro oepyyrykō se ropa matose ya! Ywy, Ritonōpo, oturũko ase.

² Enetoko ke ypy tō emory pona, osenuhmatoko: osa enēko matou, opoko xine imehnō exipyra ehtopō? Osema ehpio oepe tō eraximāko mexiase,

arape samo, mōkomo aronanō eraximary samo iporemākatohme tyya. Nuriame Izyraeu nonory tyripose oya xine imeimehnō poko oexirykōke, popyra oehtohkōke roropa.

³ Morara exiryke konopo oehpyra toehse, onenehpopyra jexiryke konopo oehtoh po toehse ahtao. Yrome amarokō imeimehnō poko exikety ēmyty nae matose; ehxiropyra matose.

⁴ – Mame seromaroro ynara āko mase ya: “Omorō mase, papa; poetome jehtopōpyry poe ppyno mase.

⁵ Yzehno exikehnōko mase, jūme pyra yzehno mase.” Izyraeu tomo, morara mase repe; yrome popyra ehtoh poko exikehpyra mexiatose yronymyryme.

Popyra ehtoh rumekary se

⁶ Mame tuisame Joxia ahtao ynara tykase Ritonōpo ya:

– Izyraeu nyrihpyry enēko mah? Imeimehnō poko exiketyme sā mā mokyro. Ypy tō kae exiketō emero pona tōnuhse ynororo imehnō poko toehtohme, wewe tō myhtokoxi roropa, emero, jerutume ahtao.

⁷ Morohne tyriase ahtao eya, ynara ase eya: “Osehko ropa ya.” Yrome oehpyra ropa nexiase. Moro tonese zakorō Juta a, zae pyra exiketyme roropa ynororo.

⁸ Juta tuaro roropa mana Izyraeu rumekatopōpyry poko ya, mokyro aropotopōpyry poko ya, turumekase jehtopōpyryke eya, imeimehnō poko toehtohme. Yrome Juta, zakorony, zae pyra exiketyme, enaromyra nexiase. Imeimehnō poko toehse ynororo roropa,

⁹ ehxiropyra toehse ynororo. Nuriame tynonory tyripose eya imeimehnō poko toehtoh ke topu tō eahmaryke, wewe tō eahmaryke roropa.

¹⁰ Ynara popyrahxo nase: Juta, Izyraeu akorō zae pyra exikety, toepyyry ropa ya tukuhsē sā repe, ajohpe rokene, jenekunohtohme rokene. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

¹¹ Mame ynara tykase Ritonōpo ya: Izyraeu tomo a turumekase jahtao ro, itamurume hkopyra iirypyrykō mana; Juta zae pyra ehtoh sā pyra.

¹² Mame tonyohse ywy eya jytotohme inikahpozakoxi ynara katohme:

– Izyraeu tomo zae pyra exiketomo, osehtoko ropa ya. Ywy ase Ritonōpo amaro xine oturukety. Kure ase, naeroro ozehno xine exipyra ase. Jūme pyra tohne exīko ase. Ywy ase Ritonōpo, amaro xine oturukety.

¹³ Zae pyra oehtohkō enetupuhtoko, Ritonōpo Oesēkō omipona pyra oehtopōpyrykō ekarotoko. Osekarotoko: wewe tō emero myhto imehnō neponāmary toahmase oya xine, wewe jerutume ahtao, jomiry omipona pyra mexiatose. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

Toto eahmatopōpyry eramatohme ropa

¹⁴ Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase:

– Osehtoko ropa ya, zae pyra exiketomo, ypoetoryme matose, ypytyme sā matose. Āpoitoryko ase, toirō emero pata tō poe, asakoro apoīko ase oxiekyry tō poe; aarotoryko ropa ase ypy Xiāo pona.

¹⁵ Tuisa tō ekarōko ase oya xine, jomipona exiketomo oesēkōme. Erohnōko mā toto tuaro exiketō samo, emese kure exiketō sā roropa ākorehmarykō poko.

¹⁶ Mame tuhke toehse awahtao xine moro nono po oturupyra exīko matose jomihpyry ē poko. Moro kaxo poko osenetupuhkehnōko matose. Wenikehnōko matose ipoko; ise pyra exīko matose. Imepy onyripyra exīko roropa matose.

¹⁷ Morara ahtao esehpatoh toehse ahtao Jerusarē esehpāko mā toto “Kuesēkō apōme”. Mame imehnō nonory pōkō emero oximōnōko mā toto jeahmatohme, moroto. Morotoino typenatohkō onyripyra exīko mā toto, zae pyra ehtoh poko pyra exīko roropa mā toto.

¹⁸ Izyraeu tō maro oximōnōko Juta tō mana. Oximaro oehnōko mā toto inikahpoe tosarỹkō pona, nono ynekarohpyry pona itamurukomo a.

Typonāmarykō eahmary poko

¹⁹ Ynara tykase Ritonōpo:

“Izyraeu tomo, umūkurume orirykō se exiase, nono kurā ekarory se roropa exiase oya xine, imepỹ nono motye nono kurano ipunaka.

‘Papame, ykohmary se exiase oya xine,’ jūme jurumekara ropa oehthōkōme.

²⁰ Yrome tynio rumekahpō sā kurumekase, Izyraeu tomo.

Ywy ase Ritonōpo, amaro xine oturukety.”

²¹ Ypy tō emory po panaikato osetāko mana:

Izyraeu tomo xitāko,

zae pyra toto ehtopōpyry korokapōko mā toto, iirypyryme toehse toexirykōke, Ritonōpo, Tosēkō poko tuenikehse roropa toexirykōke.

²² Osehtoko ropa, emero, Ritonōpo rumekahpōkomo,

zae pyra oehthopōpyrykō kurākāko mana.

Ynara āko matose:

— Ÿ! oehnōko ropa sytatose Ritonōpo a, Kuesēkōme aexiryke.

²³ Imehnō neponāmary kuakorehmara xine ipunaka toahmase toto ahtao kyaa xine, kui kui karyke ypy tō emory po. Ritonōpo rokē, Kuesēkomo, Izyraeu tō akorehmary waro mana.

²⁴ Paau xihpyry eahmary poko kuexirykōke kymōkomorykō tonahse emero, kytamurukō napoihpyry toerohtamitukōme moino poetome kuahtao xine ro kaneru tomo te, pui tomo te, kumūkuru komo te, kuēxiry komo, enara.

²⁵ Sosekarotone iirypyryme toehse kuexirykō poko; ehxirōko sytatose yronomyryme. Moino touse kuehtopōpyrykō poe Ritonōpo a Ejitu poe kyyrypyrykō poko sexiataose, kytamurukō maro, Ritonōpo omipona pyra sexiataose.

4

Eramatoh ropa Ritonōpo a

¹ Ynara āko Ritonōpo mana:

— Izyraeu tomo, ooepyrykō se ropa awahtao xine osehtoko ropa ya. Imehnō neponāmarykō se pyra ase ipunaka; toto enahkapotoko, jurumekara ropa ehtoko.

² Mame ajohpe pyra ōmirykō etaporyhtao oya xine, zae rokē awahtao xine: “Ritonōpo netaryme te, Ritonōpo neneryme,” āko matose. Mame imehnō nonory pōkō emero kure toto ripōko mā toto ya, jeahmāko roropa mā toto.

³ Ynara āko Ritonōpo mana Juta tō orutua komo a, Jerusarē pōkomo a roropa:

— Nono ahkatoko anarykara ro exikety, arykatohme. Otyro puhturu anarykara ehtoko ātaryka htaka.

⁴ Juta tomo, Jerusarē pōkō roropa, ōmihpyrykō onetapohpyrykō ya omipona ehtoko. Osekarotoko ya Oesēkomo a; moro onyripyra awahtao

xine ozehno xine jehtoh apoto sã zukãko mana popyra ehtoh poko oeh-
htopõpyrykõke. Zahnõko mana apoto samo, mame onezehkasaromepyra
exiko imehnõ mana.

Juta tõ zehnotokõ oehnõko

⁵ Rue etotoko Juta nonory po emero!

Okohtatoko opore tuaro toto ehtohme!

Ynara kahtoko Juta tomo a Jerusarë põkomo a roropa:

ytotoko tururume pata tõ pona, towomase exiketomo a apuru tõ ke.

⁶ Osema enepotoko Xião pona ytotopo!

Osewomatoh taka epatoko! Oneraximara ehtoko!

Inikahpoe, popyra ehtoh enehpõko Ritonõpo mana,

itamurume tonahkasẽme exiko.

⁷ Reão tũtary sã tõtonẽtoh tae, imehnõ nonory põkõ enahkane oehnõko Juta tõ
enahkase.

Juta patary tõ tonahkasẽme exiko,

patãpome exiko mana.

⁸ Naeroro upo amurutoko kamisa topuxiximã risẽ ke tãkye pyra oehthokõ
enetupuhpotohme.

Oxitatoko, ihnamotoko awãnohtokõ poko, kyzehno xine Ritonõpo ehtoh
exikehpyra exiryke taro Juta nonory po.

⁹ Ynara ãko Ritonõpo mana:

– Moro õmepyyry toehse ahtao tuisa tõ oserehnõko mã toto, kowenu poko
erohketõ maro, Ritonõpo maro oturuketõ tykytyky ãko mã toto, urutõ kõ
osenuruhkãko mã toto.

¹⁰ Mame ynara tykase ywy:

– Ritonõpo, Jesemy, Jerusarë põkõ tonekunohse oya ipunaka! “Towom-
asẽme exiko matose, ozehnotokõ pyra exiko,” mase repe, yrome tapema
toehse mana toto esenarykõ pokona.

¹¹ Ëmepyyry oehnõko mana ynara katohme Jerusarë põkomo a: “Tyryrykane
axitunety oehnõko ona tonorẽ poe xiaro Ritonõpo poetory tõ pona.
Tyryrykane pohto rokẽ pyra exiko mana tiriiku pihpyry apiakatoh rokẽ
pyra ipuhturu oxinamatohme.

¹² Moro tyryrykane, Ritonõpo nenehpohpyry jamihme exiko mana. Sero-
maroro Ritonõpo mã typoetry tõ apiakãko mana, toto wãnohtohme.”

Juta tõ tapuruse topetõkara a

¹³ Enetoko ke! Kuepetõkara oehnõko mã toto akurũ samo. Toto kahu tõ
osetapaketõ wiriurikane jamihme exikety sã mã kehko, eky tõ kawaru axi
sã ytõko, piano axi ytory motye. Typoremãse sytatose myhene! Tonahkase
sytatose!

¹⁴ Jerusarë põkomo, popyra oehthokõ ikurikatoko okurohtao xine, typy-
nanohsẽme oehthokõme. Okynahxo matose oorypyrykõ poko osene-
tupuhnõko matose. Epo hnae moro poko oehthokomo.

¹⁵ Omi enehnanõ pata Tã poe, ypy tõ Eparaĩ poe roropa popyra ehtoh
oepyyry poko kuurutorõko mã toto, kuepetõkara oepyyry poko.

¹⁶ Imeimehnõ nonory põkõ enaroximapoko, ãko mã toto, Jerusarë põkõ
zurutoko roropa: kuepetõkara moino oehnõko mã toto, opore kui ãko mã toto
Juta patary tõ netaryme, toto maro etonatohme.

¹⁷ Pata Jerusarë apurũko mã toto tupito apururu sã erase tomo a tarykase
ahtao, Ritonõpo Kuesẽkõ turumekase exiryke kynonorykõ põkomo a.

¹⁸ Juta tomo, onyrytã emetakame sero popyra ehtoh oehnõko mana, popyra ehtoh poko toehse oexirykõke. Oorypyrykõ pokoino atasamãko matose, sam äko roropa matose. Ywy, Ritonõpo oturũko ase.

Jeremia emynymatoh tyekyry tõ poko

¹⁹ Sam äko ase!

Emynymãko ase ipunaka ukurohtao!

Ukurohtao jeano tahtah äko jamihme sã mana!

Mynyhme ehsaromepyra ase.

Rue totase ya exiryke, kui kui katoh tonõ roropa etonatoh poko.

²⁰ Popyra ehtoh oehnõko kypona xine atakenaka samo.

Sero kynonorykõ tytororo tonahkase.

Axi kytapyikõ pahnõko mã toto, ikamisã risẽ toexihkase pisarara mã kehko.

²¹ Otara ahtao kuepetõkara kamisã pãteira tõ enekehnõko ha?

Otara ahtao rue etory etakehnõko roropa ha osetapary poko?

Epo hnae moro enery, moro etary roropa ya, enara!

²² Ynara äko Ritonõpo mana:

“Ypoetory tõ tuaro pyra mã toto,

juaro pyra roropa mã toto.

Poeto pitiko sã mã toto, putupyra rokene,

onenetupuhpyra mã toto.

Popyra ehtoh poko tuarohxo mã toto.

Yrome zae ehtoh poko zuaro pyra mã toto ipunaka.”

Enahkatopo imeĩpo

²³ Mame osenuhmase.

Sero nono patãpome nexiase tytaõke pyra,

Kapu ao ezuru pyra nexiase.

²⁴ Osenuhmase ypy tõ pokoxi, tykytyky äko toh nexiase;

Emorymãkomo roropa kywyh äko nexiase xia, mya ropa.

²⁵ Osenuhmase ro, ahno onenepyra exiase ipunaka.

Torõ tõ roropa kapu ae ytoketõ toepase toto.

²⁶ Osenuhmase ro moro nono kurã tykyrysã zamaro aexihpyry patãpome nexiase.

Pata tõ roropa typahse Ritonõpo a,

tonahkase toto eya, toto zehnõ toexiryke.

²⁷ Ynara tykase Ritonõpo: moro nono emero patãpome exiõko mana, yrome emero porehme onenahkapopyra ase.

²⁸ Moro nono xitãko mana,

kapu kohmãnõko mana xinukutume,

Ritonõpo tõturuse exiryke, onytyoromara mana.

Tynyriry waro toehse ynoro, ekurehpyra mana.

²⁹ Panaikato etaryhtao, kawaru po ytoketomo, pyrou ekomananõ roropa, tũtãko mã toto emero, tururume.

Toitoino itu htaka ytõko,

imehnõ topu tõ pona onuhnõko mã toto.

Pata tõ emero tytaõke pyra exiõko,

patãpome exiõko mã kehko.

³⁰ Pata Jerusarẽ, tuãnohsẽme exiõko mase!

Oty katoh upo kamiraramã amurũko mah?

Oty katoh õkyry tõ amurũko,

oenuru tõ zonohnõko roropa hma?

Toiparo rokẽ enekure oriry se mase!

Opoko typenetase aexityã orumekase ropa,

seromaroro oetapary se mā toto.

³¹ Kui kary etase, nohpo kui kary sā aenururuhtao, nohpo kui kary samo apitorymā enurumaryhtao eya.

Jerusarē pōkō nohpo sā mā toto,
kui āko, apotūkehnōko,
tomary anŷnōko toetuarimaryme ynara āko:
“Tonahkasēme exīko ase!
Oehnōko mā toto jetapase, myhene!”

5

Jerusarē pōkō rypyry

¹ Jerusarē pōkomo, ytotoko osema tō ae!
Osenuhmatoko ōmye xine!

Zupitatoko, osepekahtoh tao!
Zae ehtoh poko exikety toiro enēko matou?
Ritonōpo omipona se, amonohkara exikety?
Toiro mokyro eneryhtao oya xine,
Jerusarē rypyry korokāko Ritonōpo mana.

² “Ritonōpo eahmāko ynanase,” āko matose repe.
Yrome ajohpe rokē matose.

³ Amonohkara tōmiry omipona exiketō zupīko Ritonōpo mana.
Typipohse mexiatose eya
yrome otato pyra mexiatose;
takurihmosē mexiatose eya,
yrome enetuputyry se pyra mexiatose.
Putupyra exiketō sā mexiatose,
oorypyrykō rumekary se pyra mexiatose.

⁴ Mame osenetuputyryse: “Tuarō pyra exiketō rokē moro sā mā toto.
Mokaro ajoajohpe sā mā toto.

Ise Ritonōpo ehtoh waro pyra mā toto.
Inyriphopyry waro pyra roropa mā toto.

⁵ Seromaroro tamuximākomo a ytōko ase oturuse imaro xine.
Mokaro puhko zuaro mā toto ise Kuesēkō ehtoh poko,

Ritonōpo nyriphopyry waro roropa mā toto.”
Yrome Tosēkōme Ritonōpo turumekase eya xine porehme,
Aomiry omipona se pyra mā toto.

⁶ Morara exiryke reāo a itu htae tosekasēme exīko mā toto;
kaikuximo ona poe toto esekāko,
reoparatu tō otonēnōko pata pōkō esekase.
Itūtarykohtao pata poe tosekasēme exīko mā toto iirypyrykō tuhke exiryke,
tuhke Ritonōpo turumekase roropa eya xine.

⁷ Ynara āko Ritonōpo, ekaropōko:
“Oty katohme ypoetory tō rypyry korokāko ha?
Turumekase ywy eya xine.

Imehnō neponāmary eahmāko mā toto, ajohpākomo.
Ypoetory tō tonahpase ya, tuesapare toto ehtoh pona.
Yrome imehnō poko toehse toh nexiase,
imeimehnō poko exiketō maro toehse toto.

⁸ Kawaru sā kure tynahpase ahtao, imehnō poko se yronymyryme typānary
pyty poko penetāko nexiase toto.

⁹ Zae pyra oya xine mokaro wānopyryhtao ya moro poko?

Zae pyra oya xine tuānohse Izyraeu tō porehme iirypyrykō emetakame?

¹⁰ Oepetōkara enehpōko ase anarykatyā uwa zoko tō akohtohme,

yrome emero porehme onenahkapopyra exīko ase.

Jomi poe uwa amoriry tō kararahnōko oepetōkara mā toto moro amoriry tō ykyryryme pyra exiryke.

¹¹ Yrypome toehse Juta tomo Izyraeu tō maro jarao, imehnō neneryme.

Towokase ywy eya xine.

Ywy Ritonōpo oturūko ase.”

Typoetry tō Izyraeu rumekāko Ritonōpo mana

¹² Mame Ritonōpo poetry tō a ajohpe Ritonōpo tokarose. Ynara tykase toto:

– Ritonōpo kypoko xine pyra mana. Popyra ehtoh onenepopyra mā ynoro kuānohtohkōme: etonato onenepopyra mana, omise konōto ehtoh onenepopyra roropa mana.

¹³⁻¹⁴ Urutō poko ynara āko mā toto: “Tyryrykaneme rokē mā toto, typoe xine rokē oturūko mā toto Ritonōpo omi poe pyra.”

Ynara tykase Ritonōpo Imehxo Exikety ya:

– Jeremia, ourūko ase mokaro poko morara karyke eya xine. Jomiry rīko ase apoto samo, tūtāko ōtary ae. Mokaro apotopokōme sã exīko mā toto, tyahkasēme exīko mā toto.

¹⁵ Etako pahne Izyraeu tomo, ynara āko Ritonōpo mana:

– Ywy, Ritonōpo ahno enehnōko ase moino etonatohme amaro xine. Ahno jamihme exiketomo, pakatokomo, tyoro omiry ae oturuketomo. Aomiry onenetupuhpyra matose ipunaka.

¹⁶ Mokaro soutatu tō orēpyra mā toto; tpyrykō ke ahno wōko mā toto, ipyno xine pyra toexirykōke.

¹⁷ Anapyrykō enahnōko mā toto otupikō ao, omūkurukō oēxirykō roropa etapāko mā toto. Oeekyō, kaneru tomo te, pui tō roropa ōnōko mā toto. Anarykatyākō epery enahnōko mā toto, uwa tomo te, fiku tō roropa. Ap-atarykō pahnōko isoutatu tō mana tapuruse toto ahtao ro apuru konōto ke, topu risē ke, ōsewomatohkōme mekarootose repe.

¹⁸ – Yrome ywy, Ritonōpo ynara āko ase oya xine, morara ahtao ro oenahkapopyra xine ase.

¹⁹ Mame ekaroporyhtao oya oty katohme morara tyripose Ritonōpo a, ynara āko mase, Jeremia: “Ritonōpo turumekase oya xine exiryke, imehnō neponāmary toahmase oya xine ononorykō po; seromaroro imehnō poetryme exīko matose imehnō nonory po.”

Typoetry tō enaroximāko Ritonōpo

²⁰ Ynara tykase Ritonōpo:

– Jako pakomotyā enaroximako, Juta tō zuruko:

²¹ Otato ehtoko tuaro pyrahme sã exiketomo, amarokomo, tonure matose repe, yrome onenepyra matose, typanare matose repe, yrome otato pyra matose.

²² Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo. Oty katohme juno pyra hmatou? Oty katoh tykytyky kara hmatou jēpataka? Isawā rine tuna konōto ehpiryryme jūme onymotyēkara ehtohme. Tunā konōto osemāko, yrome tosaie tūtara mana; pohkane tō aryryāko reāo sã repe, yrome ytopyra mā toto tosarykō poe.

²³ Yrome amarokō Izyraeu tō putupyra exiketō sã matose, ywy, Oesēkō omipona se pyra matose, kurumekatose.

²⁴ Okurohtao xine ynara kara mexiatose: “Kurehxo kyya xine exiry Ritonõpo Kuesëkö omipona kuahtao xine, konopo enehpõko mana konopo oehtoh toehse ahtao, eina etyhpyryme ahtao te, eina exipyra ro ahtao roropa. Kurehxo kyya xine exiry Ritonõpo Imehxo Exikety zuno kuahtao xine, jeimamyry ae rokë tykyrysã apoitoh enehpõko mana.”

²⁵ Yrome zae pyra oexirykõke tapiakase matose morohne kurã winoino, kurãkö anapoipyra matose popyra oexirykõke.

²⁶ – Popyra exiketõ nae ypoetory tõ rãnao. Tarãpa rinanõ sã mã toto torõ tõ apoitohme repe; yrome ahno apoitoh rïko mã toto.

²⁷ Torõ tõ apoitoh pehme tyriry sã urakanakety a, moro sã tytapykõ pehme mõkomo ke tomatonanohe aexityã ke. Morara exiryke orëpyra mã toto, tytineruke roropa,

²⁸ tupune mã toto, kure tynahpase roropa mã toto. Popyra toto ehtoh enahpyra mana; poetõpo tõ onewomara mã toto, oty kara mã toto jamihme pyra exiketõ osanumary eneryhtao tyya xine.

²⁹ – Yrome ywy mokaro wãnohnõko ase moro pokoino, epehmapõko ase inyrytã emetakame. Ywy, Oesëkö oturũko ase.

³⁰ Popyra ehtoh konõto exïko sero nono po seromaroro:

³¹ Urutõ kõ ajohpe oturũko mã toto. Mame oturuketõ takorehmase ahtao eya xine ypoetory tõ esëme osekarõko mã toto. Morara ehtoh ypoetory tõ zamara mana. Yrome otara tyrïko toh nae serara tõtyhkase ahtao?

6

Jerusarë apurũko epetõkara mana

¹ Pëjamï tomo pata Jerusarë irumekatoko, epatoko osa osewomatoh pona! Rue etotoko Tekoa po, enaroximatoh tyritoko pata Pete-Hakerë po. Popyra ehtoh oehnõko mana inikahpoe, tarõkö esary enahkatohme.

² Jerusarë, pata kurano, oryxime exikety samo, tonahkasëme exïko mana.

³ Tuisa tõ osesarïko mã toto tysoutatu tõ maro moroto. Tapyi tõ rïko mã toto pata zomye tynymenekatyã po.

⁴ Ynara äko mã toto: “Opyrekõ apoitoko õsetapatohkõme, pata põkö maro! Owõtoko ty oytotohkõme fãxiahtao!” Yrome imeïpo ynara äko mã toto: “Kohmãsasaka mana, kohmãnõko rahkene.

⁵ Opyrekõ apoitoko! Ehmaropa osetapase sero kohmamyry ae; tapyi jamihmãkö sykararachte Jerusarë po.”

⁶ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara tyripose tuisa tomo a:

– Wewë tõ akohtoko, opyi tõ tyritoko onuhtohme etonatohme Jerusarë põkö maro.

Ynara tykase roropa ynororo:

– Sero pata põkö wãnohnõko ase imehnõ osanumaryke eya xine ipunaka.

⁷ Tuna pëkamã ae tuna tütãko mana. Moro sã mã Jerusarë poe iirypyry tütãko mana. Moro pata po oturũko mã toto imehnõ etapary poko, toto enahkary poko; tyrohsë rokë enëko ase, apurotopõpyrykõ roropa.

⁸ Jerusarë põkomo, tuaro ehtoko oetuarimatoh oenaroximatohme; arypyra ahtao orumekatorÿko ase. Apatarykõ ripõko ase patãpome, osa tytaõke pyra exiketyme.

Awãnohtohkõ popyra ehtoh epehpyryme

⁹ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase ya:

– Izyraeu tõ nonory po ahno akoïpyry exipyra exïko mana: enahkahpyryme exïko mã toto uwa zoko samo epery tapoise ropa ahtao asakoro. Uwa epery apoine sã imehnõ ipynanohko emero, ipynanopyry waro awahtao.

¹⁰ Ynara tykase ywy:

– Onokākō maro oturūko ha? Jotururuhtao enaroximatohme onokākō otato exīko nae? Typanarykō apurūko mā toto etary se pyra toexirykōke. Onekarohpyry etary se pyra mā toto, eunohnōko mā toto.

¹¹ Ritonōpo, Jesemy, mokaro zehno oehtoh apoto sã ukurohtao mana; typenekehse ywy toto zehno oehtoh kurākary rokē ya ukurohtao.

Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Mokaro zehno jehtoh ikuāko poetohti tō pona osema tao, nuasemākō pona roropa oximōme toto ahtao. Inio tō typyxiākō maro tarosēme exīko imehnō namotome, tamuhpomākō maro.

¹² Itapyīkō imehnō tapyīme exīko, itupikō maro, ipyxiākō maro. Sero nono pōkō wānohnōko ase. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

¹³ Mokaro emero tymōkomoke exiketomo te, tymōkomokākara roropa emero tineru apoiry kuhñoko mā toto imehnō enekunopyry ke. Urutō kō roropa oturuketō maro ahno enekunohnōko mā toto.

¹⁴ Ypoetory tō apurotopōpyry poko oty kara mā toto, mynyhme pyra ekarōko mā toto: “Kure rokē mana,” āko mā toto kure pyra emero ahtao.

¹⁵ Ehxirōko mā toto, yzamaro pyra ehtoh poko toehse toto ahtao? Arypyra! Ehxiropyra toh nexiase ipunaka. Ehxirotōh waro pyra mā toto. Morara exiryke epukāko mā toto imehnō epukatopōpyry samo. Tuānohse toto ahtao ya emahpyryme exīko mā toto nono pona. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

Ritonōpo esemary se pyra Izyraeu tō mana

¹⁶ Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkō typoetory tomo a:

– Xikihme ehtoko osema tō atakuohtohpo osema kurā enetohme. Osema kurā nymyry enetupuhtoko moro ae oytotohkōme torētyke pyra oehtohkōme, tykase.

Yrome tozuhse eya xine:

– Ytopyra ynanase moro osema ae!

¹⁷ Morarame enenanō tyrise Ritonōpo a oewomananōme rue etatohme! Yrome:

– Onetara ynanase, tykase toto.

¹⁸ Naeroro ynara tykase Ritonōpo:

– Etatoko pahne imeimehnō nonory pōkomo, enetoko ke otara exīko typoetory tomo a.

¹⁹ Etako ke nono! Popyra ehtoh enehnōko ase mokaro a, toto nyrytyā emetakame, jomiry omipona pyra toehse toexirykōke, tamorepatohkō se pyra roropa toexirykōke.

²⁰ Otyme kure ya ixtaratu inenehpyrykō Sapa poe te, axikaru anusasamā moino tonehse ahtao eya xine? Mokaro nenehtyā tynekarorykōme ya anapoipyra exīko ase, toto nyahkatyā roropa yzamaro pyra mana.

²¹ Naeroro ywy, Ritonōpo, mokaro rīko ase etonatohme, epukatohme. Jūkō orihñoko mā toto tumūkurukō maro, tope tō maro te, typānarykō maro.

Epetōkara oehtoh inikahpoe

²² Ynara āko Ritonōpo mana:

– Ahno oehnōko moino, imehnō nonory poe inikahpoe; ahno jamihme exiketō typyrekō rīko mā toto etonatohme.

²³ Typyreke mā toto: taky tō ke, pyrou ke, tytapema ke, enara. Imehnō pyno pyra mā toto, imehnō nupunato onenepyra mā toto. Kawaru po ytōko mā toto, panaikato rīko mā toto tuna konōto samo, pohkane konōto samo. Oehsasaka mā toto osetapase Jerusarē pōkō maro.

24 — Omi totase yna a moro poko, äko Jerusarë pökomo, — mame yna emary jamihme pyra toehse; ataosanumäko ynanase nohpo samo aenururuhtao.

25 Ytopyra ynanase pata poe itu htaka, osema tō ae roropa yna epetōkara kurūke, typyreke exiryke, emero rokē po erehtoh nae, etapatopo, enahkatopo, orihmapotopo.

26 Ynara äko Ritonōpo typoetory tomo a:

— Oemynyhmarmy upo amurutoko kamisa topuxiximä risemy, oporohtoko oruno pona. Oxitatoko omükuru hnamory samo, toirono; xitatoko oehsasaka oenahkaponekō exiryke.

27 Jeremia, ypoetory tō ikuhko metau kukuru samo; eneko kure zuaro oehtohme zae toto ehtoh waro oehtohme.

28 Mokaro emero jomipona pyra mä toto, ytoyōko mä toto imeimehnō zuruse ajohpe ehtoh poko rokene. Putupyra mä toto, tūpore metau samo, kurimene sä roropa.

29 Apoto ē axitū nymyry ahtao ro parata tuname onyrisaromepyra mana apiakatohme parata rypyry winoino paratame pyra exiryke. Moro sä ypoetory tomo onukurākara mä toto popynō otoxie kurākō maro ahtao.

30 Popyra exiketō tosehpasēme exīko: “Parata rypyryme” toto rumekaryke ya, äko Ritonōpo.

7

Jeremia Ritonōpo Tapyī tao

1-3 Mame tonyohse ywy Ritonōpo a Tytapyī Kurā omōtohtaka eahmananomo a tōmiry ekarotohme. Ynara tykase ynororo ya, moroto tehme exiko, jomiry ekaroko eya xine, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esē omiryne, ynara kaxiko:

— Etyorōmatoko, zae pyra onyrirykō ityoromatoko, mame jomi poe taro exīko ro matose.

4 Omi zae pyra ehtoh onenetupuhpyra ehtoko, ajohpe exiryke: “Towomase sytatose! Sero Ritonōpo Tapyīme mana, sero Ritonōpo Tapyīme mana, sero Ritonōpo Tapyīme mana!”

5 — Etyorōmatoko, zae pyra onyrirykō poko pyra ehtoko. Zae rokē ehtoko imehnomo a.

6 Imehnō nonory pōkō onenekunohpyra ehtoko, poetōpo tomo te, pytūpo tō roropa. Imehnō zae exiketō onetapara ehtoko sero pata po. Imehnō neponāmary eahmakehtoko, moro poko oexirykōke osenahkāko matose.

7 Etyorōmaryhtao oya xine, jomi poe taro exīko ro matose sero nono po, jūme atamuru tomo a ynekarohpyry po.

8 — Enetoko ke! Omi ajohpe ehtoh ekarōko matose ajohpe pyra. Osenekunohnōko rokē matose.

9 Ematonanohnōko matose, imehnō etapāko, imehnō nohpo poko matose, ōmirykō etapōko matose imehnō enekunohtohme ajohpe oehtoh poko, onekarorykō zahkāko matose Paau eahmaryme, imehnō neponāmary eahmāko roropa matose, mokaro waro pyra mexiatose pake ahtao.

10 Yzamaro pyra onyrirykō ipunaka, moromeīpo jēpataka oehnōko matose Ytapyī Kurā taka ynara kase: “Kure rokē sytatose taro, towomase!” äko matose repe.

11 Ytapyī Kurā omato tō otonētohme ekarōko matou? Onyrirykō tonese ya. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

12 Ytotoko Xiro pona ynymenekahpyry osemazuhme moroto jeahmatohme, nyrihpyry moroto enēko matose popyra Izyraeu tō ehtopōpyry pokoino, ypoetory tomo.

¹³ Morohne oorypyrykō poko emero toehse matose. Tuhke rokē kuenaroximatose repe, yrome jomiry etary se pyra mexiatose; mame okohmarykōtao ya jezuhpyra mexiatose. Ywy, Ritonōpo, oturunō.

¹⁴ Morara exiryke nyryhpyry Xiro poko tyrīko roropa ase sero Ytapyī Kurā poko, oewomatohkōme ekaroryhtao ro oya xine. Nyryhpyry Xiro pō tyrīko ase taro ononorykō po, ynekarohpyry atamurukomo a.

¹⁵ Aaropotoryko ase jēpatae oekyry tō aropotopōpyry samo, Izyraeu tomo. Ywy, Ritonōpo, oturunō.

Omipona pyra ahno ehtopōpyry

¹⁶ Ynara tykase Ritonōpo:

— Jeremia, oturupyra exiko ya mokaro poko. Kure ehtoh onekaropopyra exiko; ykohmara exiko toto akorehmatoh poko. “Ajohpāme sã,” kara exiko roropa ya, otururu onetara jexiryke.

¹⁷ Otarame mokaro nyryry onenepyra mase Juta patary toh tao, Jerusarē esemary tō ae.

¹⁸ Apotopokō enehnōko poetohti, apoto zukāko orutua komo, wyi panō ekeiko nohpo tomo ekarotohme tynekaroryme tyneponāmarykō nohpome exikety a esety “Nohpo Imehxo Kapu Esemy”. Eukuru kuānōko roropa mā toto tynekarorykōme imehnō typonāmarykomo a. Moro sã mā toto jyhtomatohme, toto zehno jehtohme.

¹⁹ Yrome otarame rokē jyhtomāko mā toto. “Arypyra! Jyhtomara mā toto,” āko ase. Atapurōko mā toto, imeipo ehxirōko mā toto.

²⁰ Naeroro ywy, Ritonōpo, tohne jehtoh kuānōko sã ase sero Ytapyī pona. Zehno jehtoh kuānōko sã ase ahno pona, okyno tō pona te, wewe tō pona te, tykyrysã pona. Apoto sã tarōkō zehno jehtoh exīko mana, ezehpỹ sã exīko mana.

²¹ — Toitoinē onekarorykō tyahkasēme exīko tytororo apoto apō po, yrome imehnō onekarorykō pū ōnōko matose jomi poe. Yrome ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemy, ynara āko ase oya xine, otara kara ywy moro tōsē emero onyryhtao oya xine.

²² Ejitu poe atamurukō touse ahtao ya, toto onyripopyra exiase okyno tō poko, toto nekarorykōme jahkatohme tytororo apoto apō po te, imehnō inekarotyā roropa tōsēme.

²³ Yrome nyrypohpyry ekaroase eya xine, jomiry omipona toto ehtohme, toto Ritonōpome jehtohme, ypoetoryme toto ehtohme. Tyrypose toto ya zae rokē toto ehtohme jomihpyry omipona, emero kure ehtohme eya xine.

²⁴ Yrome otato pyra toh nexiase, jomiry omipona pyra. Yrome putupyra exiketō sã typhenetatohkō xihpyry poko toehse toh nexiase. Naeroro kurākō anapoipyra tokurehse toto, popyrahxo toehse toh nexiase.

²⁵ Moīno ro atamurukō tūtatopōpyry poe Ejitu poe tarona ypoetory tō, urutō kō emero enehpoase oya xine.

²⁶ Yrome otato pyra mexiatose. Aomirykō omipona pyra mexiatose. Yrome putupyra exiketō sã mexiatose. Popyra ehtoh poko mexiatose atamurukō saarō, imotyē xine roropa.

²⁷ — Morara exiryke, Jeremia, sero jomiry emero ekaroko ypoetory tomo a, yrome otato pyra exīko mā toto; toto kohmāko mase repe, yrome onezuhpyra exīko mā toto.

²⁸ Mokaro zurūko mase Ritonōpo, Tosēkō, omipona pyra toto exiry poko. Ahno ekurākasaromepyra mā toto tuānohse toto ahtao ro. Ajohpe pyra ehtoh tonahse; zae nymyry ehtoh poko oturupyra toehse mā toto.

Toto wānohtopo tyneponāmarykō eahmaryke

²⁹ Ynara tykase Ritonõpo:
 “Oxitatoko, Jerusarē pōkomo.
 Oūsetykō isahkatoko ipahtohme;

Eremiatoko aorihtyā hnamoryme ypy tō emory po,
 ywy Ritonõpo, ozehno xine jexiryke ypoetory tō turumekase ya.”

³⁰ — Juta tō nyrihpyry azahkuru mana ya. Tyneponāmarykō tyrise eya xine Ytapyī Kurā taka, moro se pyra ase yronomyryme, nuriame Ytapyī tyrise eya xine. Ywy Ritonõpo, oturunō.

³¹ Jakanahmā Pē-Hinō po apoto apō tyrise eya xine, esety Topete, mame moroto typonē tyahkase eya xine tynekarorykōme. Moro onyrippyra exiase eya xine, moro ehtoh sã osetupuhpitopyra exiase ipunaka.

³² Naeroro etako pahne okynahtao sero pata esety Topeteme pyra exīko mana, sero jakanahmā Pē-Hinōme pyra exīko roropa mana, yrome “Jakanahmā Etapatopo” me toshepasēme exīko mana. Topete po aorihtyā ekepyry tō zonēnōko mā toto imepý osa pyra exiryke.

³³ Ahno ekepyry ðnōko torō tō mana te, onokyro tō roropa, mokaro onerehpyra roropa imehnō mana, ahno pyra exiryke.

³⁴ Mame sero nono patāpome exīko mana. Kui kui kary tãkye ehtoh enahkapōko ase, oseahmarykō poko roropa, panaikato roropa oseahmaryme pytatoh poko enahkapōko ase, Juta patary tō po te, pata Jerusarē esemary ae roropa, enara.

8

¹ — Moro sã toehse ahtao aorihtyā ekepyry zonētopōpyry ae tuisa tō zehpyry tousēme exīko, Juta tō tamuximākō zehpyry roropa te, oturuketō zehpyry maro te, urutō kō zehpyry maro, imehnō Jerusarē pōkō zehpyry roropa. Ywy Ritonõpo oturūko ase.

² Jehpyrykō typahsēme exīko saparahme xixi zopino, nuno roropa, xirikuato zopino roropa. Morohne sehxo toh nexiase, tynekarorykō tonehse eya xine, imeīpo ehtoh poko tōturupose toto a eya xine, toahmase toto eya xine. Jehpyry tō ananýpyra exīko mā toto zonētohme. Jarao rokē exīko mā kehko nono po, onokyro ety samo.

³ Mame mokaro popyra exiketō akoīpyry, saparahme taropose aexityā ya toorikyrykō sehxo exīko mā toto. Ywy Ritonõpo Jamihmehxo Exikety oturunō.

Iiryppry wãnohtopo

⁴ Mame tyoetory tomo a tōturupose Ritonõpo a ya. Ynara tykase ynoro: — Ahno toepukase ahtao owōpyra ropā hnae? Tyetohse osema ahtao eramara ropā hnae?

⁵ Ypoetory tomo, oty katoh tahxime eramāko matou ywinoino? Amekehxo rokē ytōko matose ywinoino, oty katohme? Azahkuru oehthōkō rumekary se pyra matose oehthōkōme ropā ya.

⁶ Otato exiase ðmirykō etatohme repe, yrome zae omi ke oturupyra mexiatose. Emynyhmarā mexiatose popyra oehthōkō poko. “Oty yriase azahkuru?” kara mexiatose. Oesemarykō ae rokē ytōko matose, emero porehme, kawaru samo tururume aytoryhtao etonatoh taka.

⁷ Torō tō toytotohkō waro mā toto, urutukue tomo te, akarara tomo te, parapi tō roropa, imepý nono pona toytotohkō waro mā toto; ruperupewa tō zuaro mā toto toehthōkō ropā toehse ahtao. Yrome amarokō ypoetory tomo, ynyrippyry oya xine omīpona pyra matose.

⁸ – Otāto ehxiropyra exiketō sã ynara āko matou: “Tuaro exiketōme ynanase, Ritonōpo Omiry nae yna exiryke?” Yrome enetoko ke! Mokaro, jomiry meronanō mā azahkuru jomiry tymerose eya xine.

⁹ Tuaro exiketō ehxirōko mā toto; otupīko mā toto, tamonohse mā toto, Jomiry turumekase eya xine exiryke. Oty moro tuaro ehtoh nae toh nae?

¹⁰ Morara exiryke ipyxiākō ekarōko ase imehnomo a, inonorykō ekarōko ase imehnō esē tomo a. Ynara exiryke; mokaro emero tineru apoiry kuhñōko mā toto, imehnō enekunopyry ke, tamuximākomo te, tytineruke pyra exiketomo, enara. Urutō komo, oturuketō roropa emero ajohpe mā toto.

¹¹ Ypoetory tō apurotopōpyry ekarōko mā toto emikatoh sã rokene. Ynara āko mā toto: “Kure rokē mana,” āko popyrahxo ahtao.

¹² Morarame morohne poko, yzamaro pyra ehtoh poko ehxirōko toh nae? Arypyra! Ehxiropyra mā toto ipunaka; ehxirosaromepyra mā toto. Naeroro epukāko mā toto imehnō toepukase aexityã samo; toto wānopyryhtao ya typahsēme exīko mā toto nono pona. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

¹³ – Ywy Ritonōpo, ypoetory tō enepyry se exiase oximōme, tupito poko erohkety tonahsē apoiry samo. Yrome uwa zoko sã toh nexiase topere pyra, wikeira zoko samo topere pyra; tyaremāse roropa toorihse. Naeroro imehnō nonory pōkō tonehpose ya sero nono apoitohme eya xine.

¹⁴ – Oty katohme tehme rokē sytatou? āko Ritonōpo poetory tomo. – Ehmaropa tururume pata tō pona, tapuruse exiketō pona, moroto orih-tohme. Kuorihmapotorŷko Ritonōpo Kuesēkō mana. Tuna tokarose eya kuokurukōme opi orihmato maro tyryryhpyke toehse kuexirykōke, aomiry omipona pyra.

¹⁵ Osepeme ehtoh imehnō maro eraximāko sexiataose, kure kuehtohkōme repe, yrome kure ehtoh oehpyra tokurehse; oserematoh toraximase kyaa xine repe, yrome kureehtohkō rokē toehse.

¹⁶ Kuepetōkara toehse mā toto pata Tã pona; kawaru tō etāko sytatose oseremāko jamihme ahtao. Mokaro omitaryhtao nono tykytyky kamexipōko mā toto. Kuepetōkara tooehse mā toto sero kynonorykō enahkase kŷkyryrykō maro emero porehme, kypatarykomo te, pata tō pōkō maro.

¹⁷ – Tomeseke ehtoko! āko Ritonōpo mana. – Okoi tō enehpōko ase oya xine orihmatō komo; mokaro okoi tō ekuremasaromepyra mā toto, oesekatorŷko mā toto.

Jeremia emynyhmatopōpyry

¹⁸ Emynyhmāko ase ipunaka, ekurākasaromepyra ase; ukurohtao jeano kure pyra mana.

¹⁹ Etatoko ke! Wekyry tō kui kary etāko ase, kohtāko mā toto sero nono po porehme.

Ynara āko mā toto:

“Otarame Ritonōpo Kuesēkō Xião po pyra toehse nae?

Xião Tuisary moroto pyra hnae?”

Mame Ritonōpo, Ituisarykō toto ezuhñōko:

“Oty katoh jyhtomāko matou oneponāmarykō ke, ritō panō eahmaryke oya
xine,

typahsēme rokē mokaro mā toto?”

²⁰ Mame ahno kohtāko mā toto:

“Jeimamyry nenahno,
tykyrysã apoitoh tonahse,

yrome kypynanohpyra xine sytatose.”

²¹ Ukurohtao jeano tapurose mana wekyry tō tapurose exiryke. Xitāko ase, tapotūkehse ywy ipunaka.

²² Opi pyra hnae Kireate po?

Opi warō pyra roropa hnae moroto?

Morara exiryke oty katohme wekyry tō onukurākara toh nae?

9

¹ Jupuhpyry tuna pēkamāme ehtoh sã se ase repe, jenuru soesoekaneme sã se ase roropa repe yxity ke, ywy yxitatohme saereme, koko roropa wekyry tō hnamoryme, totapase aexityamo.

² Osa se ase jesaryme ahno esao pyra, ameke jehtohme wekyry tō winoino. Imeimehnō nohpo tō poko mã toto, imehnō ewokananōme oxikone mã toto.

³ Tahxime ajohpe oturūko mã toto imehnomo a. Ajohpe rokē mã toto sero nono po, zae ehtoh poko pyra mã toto.

Ynara āko Kuesēkō mana:

“Ypoetory tō popyra ehtoh poko exikehpyra mã toto, Ritonōpome jenetupuhpyra mã toto.”

⁴ Tomeseke se mã toto topekō maro, osenekunohpopyra toehtohkōme emero porehme.

Takorō tō zae onekaropyra mã toto, zae pyra toto exiryke emero, Jako samo.

Tope tō kerekeremāko mã toto ajohpe ehtoh ke.

⁵ Tope tō enekunohnōko roropa mã toto emero porehme, zae ehtoh onekaropyra mã toto.

Tunurukō amorepāko mã toto ajohpe ehtohme; tyrypyrykō poko mã toto, iiryryryme toehtohkō onurumekara mã toto.

⁶ Imehnō ryhmāko mã toto, mame iiryhmazomōko ropa mã toto, enekunohnōko, mame enekunohnōko ropa mã toto.

“Yse pyra ypoetory tō mã toto Tosēkōme,” āko Ritonōpo mana.

⁷ Morara exiryke Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara āko mana:

“Ypoetory tō kurākāko ase parata kurākary sã apoto ao.

Toto kuhnōko ase kure toto ehtoh enepotohme.

Popyra ehtoh poko toehse ypoetory tō mana, oty ropa tyrīko ha toto a?

⁸ Inuru pyrou sã mana, topinhose orihmato ke, ajohpe oturūko mã toto.

Typānary maro kure sã oturūko mã toto, ipyrypāko, yrome ahno apoitoh rīko mã toto typānary apoitohme tyya.

⁹ Naeroro mokaro wānohnōko ase toto nyrytā emetakame. Moro sã jahtao zae pyra hano oya?

Zae pyra hano mokaro wānopyryhtao ya?

Ywy Ritonōpo, oturunō.”

¹⁰ Ywy Jeremia, ynara ase:

“Xitāko ase ypy tō pokoino, onahpoty pokoino roropa, toorihse exiryke,

ytoketõ moro ae ytopyra mã toto.
Pui tõ omiry osetara mana moroto;
torõ tõ roropa, onokyro tõ toepase, mya toytose mã toto.”

¹¹ Ynara tykase Ritonõpo:

“Pata Jerusarē riko ase ypyme topu tõ osepona, kaikuxi panõ esaryme.
Juta patary tõ riko ase patäpo tõme, tytaõke pyra exiko mana.”

¹² Oturupoase:

– Ritonõpo Jesemy, oty katohme yna nonory tonahkase nah? Oty katohme tonore toehse, ona tonorē samo, tonore exiryke moro ae ytoketõ ytopyra mã toto? Onoky tuarohxo exikety moro enetupuhnõko nae? Onoky tamorepase oya morohne poko, imehnõ amorepatohme eya?

¹³ Mame ynara tykase Ritonõpo:

– Serara toehse ynamorepatopõpyrime ypoetory tomo a turumekase exiryke eya xine. Jomihpyry omipona pyra toehse toto. Ynyripohpyry onyripyra toh nexiase.

¹⁴ Yrome putupyra sã toehse toh nexiase. Ritõ panõ Paau tõkehko toahmase eya xine, tummykõ namorepatopõpyry ae.

¹⁵ Seromaroro etatoko pahne, ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esē ynara tyriko ase: Otyro itunety ekarõko ase ypoetory tomo a inapyrykõme, tuna roropa topinohse orihmato ke ekarõko ase eya xine aukurukõme.

¹⁶ Sapararahme ypoetory tõ aropõko ase imeimehnõ nonory pona. Mokaro ehtoh waro pyra toh nexiase. Itamuru tõ mokaro ehtoh poko zuaro pyra roropa toh nexiase. Imehnõ soutatu tõ enehpõko ase etonatohme ypoetory tõ maro toto enahkatoh pona ipunaka.

Takorehmarykõ se Jerusarē põkomo

¹⁷ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase:

“Etatoko pahne!

Aorihtyã hnamonanõ enehpotoko, nohpo tomo, ekepyry zonõtõh eremiary waro exiketomo.”

¹⁸ Ahno ynara äko:

“Axĩ ke eremiaketõ enehpotoko, eremiatohme emynyhmatoh poko ynane-taryme,
yna enuru pehkatohme yna xity ke, tuna tütatohme yna enuru ae, yna xitaryme!”

¹⁹ Etatoko Xião põkõ xitary, ynara äko mã toto:

“Tonahkase sytatose! Typoremäkase sytatose!

Kytapyikõ tykararahse kehko,
tomase roropa kehko nono pona.

Kynonorykõ turumekapose kyya xine.”

²⁰ Ynara tykase ywy:

“Nohpo tomo, otato ehtoko Ritonõpo Oesëkõ omiry oya xine,
Aomiry omipona ehtoko.

Oëxirykõ amorepatoko tyxitary waro toto ehtohme;
oepe tõ amorepatoko toremiarykõ waro emynyhmatoh poko.

²¹ Omato sã kuorikyrykõ tomõse osenuhmatoh ae kytapyikõ taka,
kutuisarykõ tapyĩ konõto taka tomõse;
poetohti tonahkase osema tõ ae, nuasemäkõ roropa osepekahtoh tao.

²² Aorihtyã ekepyry epukäko,
onokaro ety sã sapararahme typahse ona po,
tykyrysã tysahkase ahtao samo

mame aepukaryke tynomose apoinanomo a,
tonahsemy sã tynomose rokene.

Moro Ritonõpo nekarohpyry ya ourutohkõme.”

²³ Ynara äko Ritonõpo mana:

– Tuario exiketomo, epyrypara ehtoko tuaro oehtohkõ poko, jamihme exiketomo, epyrypara ehtoko ajamitunurukõ poko, tymõkomoke exiketomo, epyrypara ehtoko tytineruke oehtohkõ poko.

²⁴ Epyrypara se awahtao epyrypako juaro oehtoh poko, jomiry enetuputyry poko roropa oya. Ywy, Ritonõpo Oesëkõme ase, opyno xine exikehpyra ase, zae ehtoh rïko ase zae jexiryke sero nono po. Morohne yzamaro mana. Ywy, Ritonõpo oturũko ase:

²⁵⁻²⁶ – Okynã pyra ahno wãnohnõko ase: Ejitu põkomo te, Juta põkomo te, Etõ põkomo te, Amõ põkomo te, Moape põkomo emero ona põkõ maro; torënase toto tũsety sahkãry poko mytyhse samo. Mokaro emero aikõpotapihpyry tysahkase repe, yrome jomiry omipona pyra mã toto. Ypoetoryme toto ehtoh enetupuhtoh moro, aikõpotapihpyry sahkãry repe. Yrome mokaro emero Izraeu tõ roropa ynyripohpyry eya xine turumekase eya xine, ypoetoryme nymyry sã pyra toehse toto.

10

Toponãmasã poko Jehmary sã pyra

¹ Izraeu tomo, etatoko ke Ritonõpo Oesëkõ nekarohpyry oya xine!

² Ynara äko mana:

“Imehnõ ahno nyrytã onypoehpyra ehtoko. Oserehnõko mã toto kapu poko exiketõ tyoro sã eneryke tyya xine. Yrome amarokõ oserehpyra ehtoko.

³ Mokaro enetuputyry typahsẽme sã mana ipunaka.

Wewe akohnõko mã toto itu htao;

mame ipoko erohkety moro wewe axikãko tytapema ke kehko,
tyneponãmary rïko mana.

⁴ Mame emeporyme parata rïko uuru maro,
perëku ke tũpore tyrïko mã toto apõ po epukara ehtohme, ehmopyra roropa ehtohme.

⁵ Mokaro toponãmasã oturusaromepyra mã toto:

torõ tõ erehtoh sã mã toto tupito rãnao tarykase ahtao otyro ke.

Tarorykõ se rokẽ mã toto, ytoyosaromepyra toexirykõke.

Mokaro zuno pyra ehtoko:

imehnõ onyryhmasaromepyra mã toto,

imehnõ kure onyrisaromepyra roropa mã toto.”

⁶ Ritonõpo, yna Esemy, imepỹ asã exikety pyra mana.

Imehxo mase, jamihme mase,

oesety jamihme mana.

⁷ Onoky ouno pyra hnae, emero nono põkõ Esẽme mase?

Kure kuhse mase yna a, imehxo oexiryke.

Imepỹ pyra mana asã exikety, tuaro exiketõ rãnao, ahno tuisary tõ rãnao.

⁸ Mokaro emero zuaro pyra mã toto,

putupyra exiketõ sã mã toto.

Toto anamorepara ineponãmarykõ wewe risẽ mana?

⁹ Mokaro neponãmary tyõtose parata ke Expania poe, uuru ke roropa Upaze poe; ahno nyrytã emero.

Tupohtose mã kehko upo ke kamisa kurã risẽ ke,

kamiraramā ke roropa tyrise emese kure exiketomo a.

¹⁰ Yrome omoro mase Ritonōpo nymyry;
Ritonōpo isene exikety, Tuisame jūme exikehpyra exiketyme.
Zehno awahtao sero nono tykytyky āko mana;
ahno tō zehno awahtao enahnōko mā toto.

¹¹ Amarokomo, mokaro zurutoko, ynara kahtoko eya xine: “Mokaro toponāmasā sero nono onyripyra exiketomo, kapu onyripyra exiketomo, tonahkasēme exīko. Osenepyra exīko mā kehko ipunaka sero nono po.”

Eremiatoh kure Ritonōpo riry poka

¹² Tyjamitunuru ke sero nono tyrise Ritonōpo Kuesēkomo a;
tuaro toehtoh ke sero nono tyrise eya.
Kapu roropa epozakoxi tyrise eya tōsenetupuhtopōpyry ae ro.

¹³ Tyripose ahtao eya tuna tō aryryāko kapu ao:
akurū tō onuhmanohpōko mana nono etyhyppyry poe.
Neneneh kamexipōko mana konopo maro,
tyryrykane tūtanohpōko mana esary poe.

¹⁴ Morohne eneryke ahno a, tuaro pyrahme sā osekarōko mā toto, putupyra
sā ipunaka.
Tyneponāmary rinanō ehxirōko mā toto tynyrityā ajohpe rokē exiryke, isene
pyra exiketyme exiryke.

¹⁵ Typahsēme rokē mā kehko,
toiparo rokē tyrise mā kehko.
Tonahkasēme exīko mā kehko
toeohse Kuesēkō ahtao toto wānohtohme.

¹⁶ Yrome Jako Esē mokaro sā pyra mana;
emero Rihpōme mā ynororo,
Izyraeu tō tymenekase eya typoetoryme toto ehtohme.
Esety mā Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety.

Ahno taroposēme exīko tynonorykō poe

¹⁷ Jerusarē pōkomo, apatary tapuruse oepetōkara a! Ōkyryrykō akimatoko,
¹⁸ seromaroro oematoryko Ritonōpo exiryke mya, ononorykō poe;
ākuhmotorōko mana tuaro oehtohkōme. Ywu Ritonōpo oturūko ase.

¹⁹ Jerusarē pōkō tykohtase:
“Tapurose syfatose, myhene!
Kuapurotopōpyry tō ekurākara mana!
'Seanahatoatose,' tykase kymarokō repe.

²⁰ Yrome kytapyyikō tonahkase mā kehko,
eary tō imyhtoh tonō tamohse kehko.
Kypoenōkō toytose toto kywinoino xine.
Tonahse toto ipunaka,
tapyi rine pyra toehse kuakorehmatohkōme tapyi ritohme ropā,
apuru tō kamisa risē anynanō pyra toehse sytatose kymaro xine aehtohme
rahkene.”

²¹ Ynara tykase ywy:
“Kutuisarykō tuaro pyra mā toto;
onekaropopyra mā toto Ritonōpo Kuesēkomo a takorehmapotohkōme.
Morara exiryke torēse mā toto,
kuekyrykō sapararahme toehse roropa mā toto.

²² Etatoko pahne! Omi toehse!
Ahno inikāhpoe panaikato ke oximōnōko mā toto.
Isoutatu tō oehnōko Juta patary tō ritohme patāpome, onokyro tō esaryme.”

Jeremia otururu Ritonõpo a tyekyry tõ poko

²³ Ritonõpo yna Esemy, zuaro ase, ahnome rokē yna exiryke imeīpo yna ehtoh waro pyra ynanase; imeīpo ehtoh onytyromasarrowepyra ynanase.

²⁴ Ritonõpo, yna ikurākako zae yna ehtohme, yrome onymotyēkara exiko.

Yna onuwānohpyra exiko zehno awahtao, yna enahkaryino.

²⁵ Imehnō nonory pōkō zuānohko yronymyryme, oeahmara exiketomo,

tosēkōme oenetuputyry se pyra exiketomo.

Yna, opoetory tõ totapase eya xine, Jako pakomotyamo.

Yna nonory patāpome tyrise roropa eya xine, enara.

11

Ritonõpo netapohpyry Izyraeu tomo a

¹ Ynara tykase Ritonõpo Kuesēkō ya:

² – Otato exiko sero omi poko, ynetapohpyry poko. Kaxiko Juta tomo a, Jerusarē pōkomo a roropa:

³ Ywy Ritonõpo, Izyraeu tõ Esemy popyra ehtoh enehpōko ase emero ynetapohpyry omipona pyra exiketomo a.

⁴ Sero ynetapohpyry yroro mana, ynetapohpyry atamurukomo a toto enepyyryhtao ya Ejitu poe; moroto kynexine apoto ē kurimene ritoh sā eya xine zemime exikety samo. Toto zurune: “Jomiry omipona awahtao xine emero porehme, nyrypohpyry omipona, ypoetoryme exīko matose, Oesēkōme exīko ase.

⁵ Mame jomihpyry ae ro atamurukomo a sero nono kurā ekarōko ase oya xine,” ase eya xine. “Seromaroro ononoryme mana.”

Ynara tykase ywy:

– Yje, Ritonõpo. Ajohpe pyra mase.

⁶ Mame ynara tykase ro Ritonõpo:

– Ytoko Juta patary tõ pona, Jerusarē esemary ae roropa jomiry ekarotōhme. Kaxiko Izyraeu tomo a ynetapohpyry etatōhme eya xine, morohne tyritōhme eya xine.

⁷ Toto tamuru tõ touse ahtao ya Ejitu poe tonaroximase toto ya jomiry omipona toto ehtōhme, moro sā ypoetory tõ enaroximāko ro ase seroae ro.

⁸ Yrome onetara toh nexiase, otato pyra roropa toh nexiase. Popyra toehtōhkō poko ro toh nexiase, putupyra exiketō samo, moino toto ehtōpōpyry samo. Tyrypise toto ya ynetapohpyry omipona toto ehtōhme repe. Yrome jomiry omipona se pyra toh nexiase. Morara exiryke tuānohse toto ya toto wānohtoh ke emero tymerose aexityā ynetapohpyry ao.

⁹ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

– Juta tomo Jerusarē pōkō maro atamorepāko mā toto popyra ehtoh ritōhme yryyhmatōhme.

¹⁰ Toeramase ropa toto tytamurukō rypopyry poko toto ehtōhme, nyrypohpyry omipona se pyra toehse toto, imehnō neponāmarykō toahmase roropa eya xine. Izyraeu tomo Juta tõ maro ynetapohpyry omipona pyra toehse mā toto, ynekarohpyry itamurukomo a.

¹¹ Morara exiryke ywy, Ritonõpo oenaroximāko ase: popyra ehtoh enehpōko ase mokaro pona. Epasarowepyra exīko mā toto. Mame ykōhmaryhtao eya xine takorehmapotōhkōme ya onetara exīko ase.

¹² Mame Juta tomo Jerusarē pōkō maro takorehmaporykō se exīko mā toto tyneponāmarykomo a, tynekarorykō tyahkase eya xine exiryke toto eahmaryme. Yrome moro popyra ehtoh toehse ahtao mokaro ineponāmarykō toto onypynanohsaromepyra exīko mā toto.

¹³ Juta tomo tyneponāmarykō tuhke nae, typatarykō punero. Mame tynekarorykō zahkatohme apoto apō tyrise Jerusarē pōkomo a pata esemary tō punero mokyro toponāmasā nuriame exikety Paau eahmaryme.

¹⁴ Jeremia, oturupyra exiko ya sero ahno poko, toto anakorehmapopyra exiko ya. Toto etuarimarkohtao, ya takorehmaporykohtao onetara exīko ase.

¹⁵ Ynara tykase Ritonōpo roropa:

– Mokaro pyno ase repe, yrome popyra ehtoh poko mā toto. Onoky omi poe ytōko toh nae Ytapyī Kurā taka? Otarame ynara osenetupuhnōko mā toto: “Kuānohtohkō onenehpopyra sytatose Ritonōpo a okyno tō zahkaryhtao kynekarorykōme eya, kuomirykō etaporyhtao roropa eya.” Moromeīpo atākyemāko toh nae?

¹⁶ Pake ahtao mokaro poko ynara tykase ywy, Oriwerame nupunato mana, topera sā nexiase azeitona kurā ke, tēme. Seromaroro panaikato maro konomeru sā apoto zukāko ase zary tō poko āmoriry tō tahkako ase.

¹⁷ – Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu arykase Juta maro; yrome seromaroro popyra ehtoh ke toto enaroximāko ase. Eya xine sero popyra ehtoh tonehpose typona xine, zae pyra toehse toto exiryke; tyzehno xine tyripose ywy eya xine tynekarorykō zahkary poko Paau eahmaryme.

Jeremia etapary poko atamorepatopo

¹⁸ Mame tuaro tyripose ywy Ritonōpo a jetapary se jepetōkara ehtoh poko.

¹⁹ Kaneru mūkuru sā exiase imehnō zuno pyra tarose ahtao totapasēme ehtohme. Zuaro pyra exiase ypoko osenetupuhnōko toh nexiase popyra ehtoh ritohme ya. Ynara tykase toto:

– Ehmaropa, wewe enahkase jamihme ro tahtao. Jeremia setapatone jūme wenikehtohme ipoko emero.

²⁰ Mame ynara tōturuse ywy Ritonōpo a:

– Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, zae yna apiakaneme mase. Yna osenepuhtoh enēko mase yna penetatoh roropa. Zae ehtoh tyriko, mokaro zuānohko, tōsekarose jexiryke oya.

²¹ Mokaro orutua kō Anatote pōkō jenery se toorihse toh nexiase. Ynara tykase toto: oturukehpyra awahtao Ritonōpo poko oetapāko ynanase.

²² Naeroro Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase toto poko:

– Mokaro wānohnōko ase. Toto poenō orutua kō totapasēme exīko etonatoh tao. Imehnō ipoenō orihnōko mā toto omise konōto toehtohkōke.

²³ Mame popyra ehtoh enehpōko ase Anatote pōkō pona. Moro toehse ahtao tonahsēme exīko mā toto. Ahno akoīpyry exipyra exīko mā ipunaka.

12

Jeremia oturupotoh Ritonōpo a

¹ – Ritonōpo Jesemy, kure jehtoh poko osezukuruhtao ya, zae rokē oehtoh enepōko mase ya. Yrome oya ekaropory se ase zae ehtoh poko: Oty katohme popyra exiketō tytineruke exīko nae? Oty katoh ajohpe exiketō orēpyra toh nae tynyrirykō poko?

² Otyro sā toto arykāko mase, imity jamihme exīko; ahtāko mā toto, eperytāko. Oturukehpyra mā toto kure oehtoh poko, yrome ajohpe pyra: oty kara mā toto azamaro ehtoh poko.

³ Yrome omoro, Ritonõpo juaro mase; ynyriry enẽko mase, ose jehtoh waro mase. Ritonõpo, mokaro itywyhmako kaneru samo etapatoh taka; toto apiakako ikurãkatohme toto etapatoh pona.

⁴ Otãto jeimamyry ise ro tonore rokẽ sero yna nonory exĩko nae? Otãto ise ro onahpõty zaremãnõko ona po emero? Onokyro tõ orihnõko mã toto torõ tõ roropa, popyra sero nono põkõ exiryke, ynara karyke eya xine: “Onenepyra Ritonõpo mana, kynyrirykõ onenepyra mana.”

⁵ Ynara tykase Ritonõpo:

— Jeremia, tapotũkehse awahtao tururume oytory poko orutua kõ moyẽkary poko, otara exĩko mah tururume oytoryhtaõ kawaru tõ maro? Tupime oya ahtao owomyry jaraõ osetapara ahtao, otara tyrĩko mah apotũkehpyra oehtohme itu htaõ tuna Joatãõ ehpio?

⁶ Oekyry tõ ro, atapyĩ taõkõ oewokaneme toehse mã toto. Oepetõkara maro okerekeremãko mã toto. Osenekunohpopyra exiko eya xine, kure rokẽ aotururukohtaõ ro amaro osepepe mã repe.

Ritonõpo emynyhmary typoetry tõ poko

⁷ Ynara ãko Ritonõpo:

“Ypoetry tõ Izyraeu turumekase ya; ynymenekatyã se pyra toehse ywy. Mokaro pyno jexityã ekaroase epetõkara a.

⁸ Ypoetry tõ, ynymenekatyã yzẽhno toehse mã toto; reãõ samo itu htaõ aryry tykase toto jerehtohme, naeroro toto se pyra ase ipunaka.

⁹ Ypoetry tõ torõ sã mã toto tapuruse ahtao piano tomo a etonatohme. Onokyro tõ enehpoko otuhtoh konõto pona!

¹⁰ Tuhke rokẽ kowenatu tõ a imehnõ nonory poe ynarykahpyry uwa zoko tõ tonahkase,

utupi tõ tytõtũmase toto, ynonory tõ kurã patãpome tyrise eya xine.

¹¹ Ynonory kurã tonahkase eya xine, turumekase mana yneneryme, patãpome toehse, ona tonorẽ samo.

Yrome ‘otara’ kara mã toto.

¹² Somohmã poro imoihmãkõ oeahnõko mana imehnõ enahkatohme. Ywy Ritonõpo etonatoehpõ poe, otyro samo touse ahtao. Juta tõ roropa py-nanohnõko ase mokarõ winoino.

¹³ Tiriiku puhturu tarykase ypoetry tomo a, omoxino rokẽ tapoise eya xine; toerohse toto itamurume repe,

yrome epehpyry anapoipyra tokurehse toto.

Toto zehno yronymyryme jexiryke tonahsẽ anapoipyrahme sã toehse mã toto.”

Imehnõ nonory põkõ Izyraeu tõ pũto

¹⁴ Ynara ãko Ritonõpo mana:

— Seromaroro oturũko ase popyra exiketõ poko Izyraeu tõ zomye, moro nono popyra tyrise eya xine, ynẽkarohpyry ypoetry tomo a. Mya mokaro arõko ase inonorykõ poe, otyro samo touse ahtao. Juta tõ roropa py-nanohnõko ase mokarõ winoino.

¹⁵ Yrome, imeĩpo tarose toto ahtao mya, toto pyno exĩko ropa ase. Toto enehnõko ropa ase inonorykõ pona ropa.

¹⁶ Mame mokaro emero amorepapory se ase jenetupuhtohme ypoetry tõ samo juaro toto ehtohme, ypoko ynara katohme: “Ritonõpo Isene Exikety kuakorehmatorỹko mana,” katohme eya xine ypoetry tõ tamorepase sã eya

xine Paau poko. Moro sã toto ahtao ypoetoryme exiiko mã toto. Kure rokẽ toto rĩko ase.

¹⁷ Yrome jomihpyry omipona se pyra exiketõ õũko ropa ase porehme otyro samo imity tõ maro toto enahkatohme. Ywy, Ritonõpo, oturunõ.

13

Upo tymotase

¹ Mame upo epekahse jenyokyase Ritonõpo Kuesẽkomo, upo zopinono kasenato, amurufohme. Yrome moro upo onukurikapopyra aporo nexiase ya.

² Moro tyrise ya Ritonõpo omihpyry omipona: upo zopinono epekatyase, mame amuruase.

³ Imeĩpo ynara tykase Ritonõpo ya:

⁴ — Ytoko tuna Eupyrati nakuataka oupõ, zonẽtohme oramã aka topu ao.

⁵ Ytoase, mame moro jupõ tonẽse ya tuna Eupyrati pũto Ritonõpo omihpyry omipona.

⁶ Moromeĩpo okynahxo tonyohse ropa ywy Ritonõpo a nakuataka ropa juponỹpyry apoise ropa, aomi poe ynonemyhpyry.

⁷ Morotona toytose ropa ywy, zupiasse, juponỹpyry zonẽtopõpyry eneasse ropa. Yrome tymotase nexiase, typahsẽme rokẽ tohse.

⁸ Mame tõturuse ropa Ritonõpo ya, ynara tykase:

⁹ — Moro saaro Juta tõ epyrypatoh enahkapõko ase, Jerusarẽ põkõ epyry-parykõ enahkapõko roropa ase.

¹⁰ Mokaro popyra exiketõme mã toto, jomiry etary se pyra mã toto, moino ro putupyra exiketõ sã mã toto. Imehnõ neponãmarykõ eahmãko mã toto. Morara exiryke moro upo typahsẽme sã rokẽ exiiko mã kehko.

¹¹ Mame ahno metỹ sã tymyhse exikety rary sã Izyraeu tõ se exiase Juta tõ maro tymyhse sã ypokona, ameke pyra toto ehtohme. Ypoetoryme toto se exiase jeahmatohme, kure rokẽ jyrithohme; yrome jomiry omipona se pyra nexiase toto.

Oriipo eukuru ke pehme

¹² Ynara tykase Ritonõpo ya:

— Jeremia, mokaro Izyraeu tõ zuruko, ywy Ritonõpo ynara ãko ase: eukuru ã emero pehme ehtoh se mã toto eukuru ke. Ynara ãko mã toto ezuhnõko: zuaro sytatose eukuru ã emero pehme ehtoh se mã toto eukuru ke.

¹³ Mame toto zuruko: ywy, Ritonõpo sero nono põkõ rĩko ase pehme eukuru ke, toto etỹtoh pona: tuisa tomo, Tawi pakomotyamo te, oturuketomo te, urutõ komo roropa te, Jerusarẽ põkõ maro emero.

¹⁴ Mame toto akuhmõko ase emero oripo tõ samo osepokona, tamuh-pomãkomo poetohti tõ maro. Toto pyno pyra exiiko ase, nupunato onenepyra exiiko ase, toto enahkapõko ase, toto onewomara exiiko ase ipunaka.

Epyrypara poka enaroximatopo

¹⁵ Izyraeu tomo, ynara Ritonõpo oturũko mana:

Epyrypara ehtoko,
imehnõ motye kure osekaropyra ehtoko,
otato ehtoko.

¹⁶ Oorypyrykõ ekarotoko Ritonõpo Oesẽkomo a, onyko hmãnohpopyra ynororo ahtao ro,

tykohmãse ahtao osetapãko matose ypy tõ pona.

Emepyy saereme ehtoh eraximãko matose repe,

yrome xinukutume moro tyripōko mana koko samo, saereme pyra tyripōko mana ipunaka.

¹⁷ Otato pyra awahtao xine, xitāko ase tokare pyra opoko xine oepiry-parykōke.

Xitāko ase yronomyryme,

yxity kuānōko ase Ritonōpo poetory tō tarose exiryke imehnō namotome.

¹⁸ Tōturuse ro Ritonōpo ya, ynara tykase:

– Tuisa zuruko jē maro toto yhtotohme tuisa apō poe iparimā uuru risē tuisa kyryry kurā toepukase exiryke zupuhpyrykō poe.

¹⁹ Juta patary tō ikurenae tapuruse mā toto epetōkara a, ytosaromepyra imehnō mana morotona eya xine. Juta tō emero tarose nexiase imehnō namotome, tarose toto emero tynonorykō poe imepỹ nono pona.

²⁰ – Enetoko ke Jerusarē pōkomo! Oepetōkara oehnōko inikahpoe! Otoko hnae mokaro, tokarose aexityā oya xine ipynanohtohme? Otoko hnae mokaro ahno, ipoko xine epyrypāko mexiatose?

²¹ Otara āko matou mokaro poko, oepēkōme toto mekarootose repe yrome Ritonōpo a oesēkōme tyrise toto, otuisarykōme? Sam āko matose nohpō samo aenururuhtao.

²² Jerusarē, oya rokē ekaropōko mase: “Oty katoh serara toehse ya? Oty katoh jupō touse eya xine? Oty katoh ypoko toehse roropa toh nae?” Tuarō ehtoko, morohne toehse oorypyrykō tuhke toehse exiryke.

²³ – Ahno xinukutumā tyhippyry onytyromasaromepyra mana, kaikuxi onahtaono tyhippyry onytyromasaromepyra roropa mana. Mororo saaro matose; popyra ehtoh rokē waro exiketōme matose. Kure ehtoh onyrisaromepyra matose ipunaka.

²⁴ Sapararahme aaropotorỹko Ritonōpo mana tiriiku pihpyry aropory sã tyryrykane a ona tonorē poe.

²⁵ Moro sã exīko oya xine onyrytā emetakame, āko Ritonōpo mana. Moro ripōko Ritonōpo mana ipoko tuenikehse oexirykōke te, toponāmasā, Paau eahmary pokō toehse roropa oexirykōke.

²⁶ Ritonōpo ro oupō oūko mana, toehxirose oritorỹko mana.

²⁷ Onyrytākō xihpyry tonese Ritonōpo a; moro se pyra mana ipunaka. Amarokō, tonese eya oytorykohtao toponāmasā eahmatohme somohmā poro te, jakanahmā poro roropa, orutua kō typānarykō pyxiā pokō penetakety samo te, kawaru sã roropa tynohpory pokō penetakety samo. Jerusarē pōkomo, tuānohsēme exīko matosē! Otara ahtao oorypyrykō rumekāko matou, okurākapotōhkōme ropā?

14

Tonorē konōto

¹ Ynara tykase Ritonōpo ya tonore konōto pokō:

² “Juta tō ihnamōko mana, xitāko.

Ipatarykō orihnōko mā kehko,

ahno tapotūkehse mā toto,

imihme nono pona, ihnamoryme,

Jerusarē pōkō takorehmanekō kohmāko mā toto.

³ Typoetory tō aropōko tytineruke exiketō mana tuna enehse repe.

Pēkamā tō pona ytōko mā toto,

yrome tuna onenepyra ekurehnōko mā toto.

Oehnōko ropā mā toto ē tō maro, tuna maro pyra ipunaka.

Ehxirōko mā toto, otupīko,

tupuhpyrykō zōtōko mā toto ihnamoryme.

⁴ Tupito poko erohketō roropa tupuhpyrykō zōtōko mā toto ihnamoryme, torētyke mā toto yronymyryme, konopo oehpyra exiryke, nono tonore exiryke roropa.

⁵ Ona po kapau tō typoenō nomōko mā toto onahpoty pyra exiryke.

⁶ Jumētu tō tosēke pyra exiketō etypohnōko mā toto somohmā emory po. Oserematoḥ pyra exiryke erohnōko mā toto oserematoḥme kaikuxi tō samo. Popyrahme sã osenuhmāko mā toto onahpoty pyra exiryke.”

⁷ Ypoetory tō ynara āko mā toto:

“Ritonōpo, yna Esemy, yna hxirōko yna rypyry tō mana, yrome: ‘yna akorehmako ōmihpyry ae ro yna a.’

Tuhke rokē kurumekatose, yna rypyry poko toehse yna oneneryme.

⁸ Omoro rokē mase Izyraeu tō pynanohneme, yna pynanohnōko mase popyra ehtoh toehse ahtao yna pona.

Oty katohme katonōme sã rokē mahno Izyraeu tō nonory po, imehnō nonory pō samo?

Oty katoh ytokety sã mahno toiro rokē ēmehnōko yna esary po?

⁹ Oty katohme osenuruhkãko sã mahno, soutatu samo tapotūkehse ahtao imehnō onewomasaromepyra ynororo ahtao?

Yrome omoro Ritonōpo yna maro mase, opoetoryme ynanase. Yna onurumekara exiko!”

¹⁰ Ynara tykase Ritonōpo sero pōkō poko:

– Toytorykō se rokē mā toto typenētatoḥkō poko, zae ehtoh poko se pyra mā toto. Morara exiryke yzamaro pyra mā toto, tãkye pyra ase ipoko xine. Wenikehpyra exīko ase popyra toto ehtopōpyry poko, toto wãnohnōko ase iirypyrykō emetakame.

¹¹ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Mokaro anakorehmapopyra exiko ya.

¹² Otuhpyra toto ahtao ro tōtururukōme ya aomirykō onetara exīko ase. Okyno tō etaparyhtaō eya xine tynekaroryme ya tiriiku tōkehko maro, morohne se pyra exīko ase. Osepeme exipyra ekurehnōko ase, yrome mokaro enahkãko ase etonatoḥ ke te, omise konōto ehtoh ke te, tyrohsē ke, enara.

¹³ Mame ynara tykase ywy:

– Ritonōpo, Jesemy, tuaro mase: urutō kō nae ynara āko ahno a: “Etonatoḥ exipyra mana, omise konōto ehtoh exipyra roropa mana. Ōmihpyry omi poe, osepeme ehtoh exīko mana sero nono po,” āko mā toto.

¹⁴ Yrome ynara tykase Ritonōpo:

– Mokaro urutō kō ajohpe oturūko mā toto jomi poe samo. Toto anaropopyra exiase: “Ynara kahtoko,” kara exiase eya xine. Oturupyra exiase imaro xine ipunaka. Toto nenepohpyrykō ajohpe rokē mana. “Ynara exīko mā,” karyhtaō eya xine, typoe xine rokē morara āko mā toto; typahsēme rokē aomirykō mana; oturūko mā toto onekunohto ehtohme rokene.

¹⁵ Ywy, Ritonōpo ynara āko ase oya: ynara tyriko ase mokaro urutō komo a, jomi poe pyra aehtyamo a, yrome tōturuse toto jomi poe sã repe, ynara āko toto: “Etonatoḥ exipyra mana te, omise konōto ehtoh oehpyra mana sero nono po.” Mokaro etapãko ase etonatoḥ tao te, omise konōto ehtoh ke, enara.

¹⁶ Mame mokaro, ajohpe urutō kō omiry etahpōkō orihnōko roropa mā toto etonatoḥ tao te, omise konōto ehtoh ke, enara. Mokaro ekepyry tō tomasēme exīko osema tao Jerusarē po; ahno pyra exīko mā moroto mokaro ekepyry tō zonētoḥme, ipyxiãkō maro, imūkuru tō maro, ēxiry tō maro. Moro popyra ehtoh ekarōko ase eya xine iirypyrykō emetakā epehmatohme.

¹⁷ Mame tonyohse ywy Ritonõpo a jemynnyhmary ekarotohme ahno a. Ynara ase:

“Saereme, koko roropa jenuru tõ poe yxyty kuãñõko mana. Yxitakepyry se pyra ase, itamura me wekury tõ tyryhmase exiryke, tyhtomase mã toto yronymyryme.

¹⁸ Ona pona jyrtoryhtao, ahno ekepyry tõ enẽko ase, orutua komo totapase aexityamo etonatohtao; pata tõ taka jyrtoryhtao ahno enẽko ase orihñõko omise konõto toexirykõke. Erohnõko ro urutõ komo te, oturuketõ roropa, yrome tynyryrkõ waro pyra mã toto.”

Tyrypyrykõ ekarõko Ritonõpo a

¹⁹ “Ritonõpo, yna Esemy, Juta tõ turumekase oya yronymyryme? Xião põkõ se pyra mexinõ ipunaka?

Oty katohme yna tyhtomase oya itamura mehxo, ekurãkasaromepyra yna ehtohme?

Osepeme kuehtohkõ eraximãko ynanexiase repe.

Yrome kure ehtoh oehpyra tokurehse; ekurãkãko sytatoše tõsenetupuhse yna repe.

Yrome erehtoh rokẽ toehse.

²⁰ Ritonõpo iiryryryme toehse ynanase oneneryme: yna ryryry ekarõko ynanase oya, yna tamuru tõ ryryhpyry roropa.

²¹ Õihpyry poko wenikehpyra exiko, typahsẽme rokẽ yna onekaropyra exiko, Jerusarẽ onyporemãkapopyra exiko, onymenekahpyry Tuisa Konõtome oeh-toht apõ esaryme exiryke.

Omi hpyry onetapohpyry yna a omipona exikehpyra exiko.

²² Imehnõ nonory põkõ neponãmarykõ emero konopo onenehposaromepyra mã toto;

tamoreme kapu tuna onemasaromepyra mana nono pona.

Oeraximãko ynanase Ritonõpo yna Esemy, omoro rokẽ morohne riry waro oexiryke.”

15

Juta tõ wãnohnõko Ritonõpo mana

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

– Moeze maro Samueu tõ xikihme tooehse ahtao jẽpataka oturutohme ya mokaro pynanohtohme, toto pyno pyra jexiry. Aropoko toto taroino, mya toto ytotohme ywinoino.

² Ekaroporyhtao oya aza yna ytõko nae? Kaxiko eya xine ynara ãko Ritonõpo mana:

“Zokonaka matose tapiakase aorih-tohme tyrohsẽ ke; moro sã exiko mana!

Imehnõ tapiakase orih-tohme etonatohtao;

moro sã exiko!

Zokonaka tapiakase orih-tohme omise ehtoh ke;

moro sã exiko mana!

Imehnõ tapiakase arotohme imehnõ namotome;

moro sã exiko mana!”

³ – Ywy, Ritonõpo, tõsenetupuhse moro asakoropane orihmapotoh xihpyry poko: orihñõko mã toto etonatohtao te, ekepyry tõ tywyhmãko kaikuxi tõ mana; torõ tõ toto õnõko mana, onokyro tõ roropa akoipyry õnõko mã toto.

⁴ Imehnõ nonory põkõ emero tõsenuruhkase ripõko ase morohne eneryke tyya xine, Manase, Ezekia mükuru nyrihpyry pokoino Jerusarë po Juta tõ tuisaryme ynororo ahtao.

⁵ Ynara tykase Ritonõpo:
 “Onoky opyno xine exiiko nae Jerusarë põkomo?
 Onoky torëtyke exiiko nae opoko xine?
 Onoky etypoh nõko nae ekaropotohme oya xine:
 ‘Otãto pãna mã repe?’

⁶ Kurumekatose,
 toeramase mexiatose õparykõ ywino.
 Naeroro jemary anymyase,
 kuakurihmoatose typenekehse jexiryke awãnohpyra xine jehtoh poko.
 Ywy, Ritonõpo, oturũko ase:

⁷ Pata tõ po emero sero nono po kuematose kakoxi tyryrykane aka tiriiku emary samo, ipihpyry apiakatohme ipuhturu winoino.
 Kuenahkapoatose, ypoetory tomo, opoenõ etapase, popyra onyryrykõ onurumekara oexirykõke.

⁸ Pytõpo tõ tyripose ya amaro xine isawã motye tuna konõto ehpio.
 Omũkurukõ etapase nuaseme ro toto ahtao,
 jëkõ sam tykamexipose ya.
 Mõtoino rokë tyrohmanohpose toto ya te, tonaroxitapãse toto ya.

⁹ Imükuru tõ 7me toorihse ahtao jëkõ toepukase toorihse samo, tapotũkehse.
 Eya saerehkara toehse, tykohmãse;
 tãkye pyra toehse mana ipunaka.
 Kure ehtoh oneraximasaromepyra mana.
 Oepetõkara enehpõko ase oetapatohkõme emero isene ro exiketomo.
 Ywy, Ritonõpo, oturũko ase.”

¹⁰ Ynara tykase ywy:

– Tupime ya isene jehtopo! Oty katohme aja jenurumase sero nono po isene jehtohme? Ywy oseosezuhtoh ripõko mase imehnõ ahno maro emero sero nono po. Axĩtao rokë tineru xianapoipyra exiase imehnomo a, axĩtao rokë tineru onekaropyra roropa exiase imehnomo a; morara ahtao ro popyra jyripõko mã toto emero porehme.

¹¹ Ritonõpo, Jesemy, õmiry omipona pyra toehse jahtao, oturupyra jahtao oya jepetõkara akorehmatohme etuarimaryhtao, takuruhtase roropa toto ahtao, ah mokaro nyriphopyry nexino ya.

¹² Kurimene onyтахkasaromepyra ahno mana, kurimene tooehse ahtao inikahpoe, otoxie metau maro.

¹³ Ynara tykase Ritonõpo ya:

– Jeremia, ypoetory tõ epetõkara enehpõko ase imõkomorykõ kurã arotohme, toto wãnohtohme iirypyrykõ pokoino, inyrytã sero nono po porehme.

¹⁴ Epetõkara namotome toto ripõko ase imehnõ nonory po, zuaro pyra ro exiketõ po, toto zehno jehtoh apoto sã exiryke, ezehpõyme exiketõ samo.

¹⁵ Mame ynara tykase ywy:

– Ritonõpo, zuaro mase. Wenikehpyra exiko ypoko, kuakorehmako roropa. Yyryhmananõ poe kymõpoko. Jëpetõkara pyno pyra exiko jetaparyino eya xine. Tuaro mase õmiry omipona jexiryke ykerekere mako mã toto.

¹⁶ Moturuase ya. Otato exiase õmiry poko emero. Ritonõpo Jamihmehxo Exiketõ, opoetryme ase. Morara exiryke õmiry tãkye jyriko mana ukurohtao, atãkyemãko ase ipunaka.

¹⁷ Kohmãpyra exiase imehnõ maro exianãko, oseahmãko roropa. Õmiry omi poe jerohtoh tupimã poko exiase toiroro, tyenonohse exiase.

18 Oty katohme sam äko ro hano? Oty katoh jyyryhmatopõpyry jetü exikehpyra nae? Oty katoh etyhpyra nae? Ypynanopyry oneraximasaromepyra hano? Amonohnõko mah iporiry tâpaise exikety samo eina toehse ahtao.

19 Ynara tykase Ritonõpo:

— Ooepyyry se ropa awahtao ya, ose exïko ropa ase, ypoetoryme orïko ropa ase. Atakirimara awahtao, yrome zae jomiry ekaroryhtao oya imehnõ netaryme urutõme exïko ropa mase. Mame ahno oehnõko ropa mã toto oya, omoro ytopyra exïko mase eya xine oturutohme.

20 Orïko ase apurume samo, jamihme exikety, metau risë samo. Osetapãko mã toto amaro repe yrome oporemãkasaromepyra exïko mã toto, amaro exïko ase oewomatohme, opynanohtohme roropa.

21 Popyra exiketõ winoino omoro anÿnõko ase, oetapary se exiketõ winoino opynanohnõko ase. Ywy Ritonõpo, oturunõ.

16

Jeremia ehtoh mokaro enaroximatohme

1 Mame Ritonõpo tõturuse ropa ya, ynara tykase ynororo:

2 — Pytara exiko, emükuara roropa exiko sero pata po.

3 Ourüko ase poeto tõ aenurutyã poko taro, jëkõ poko roropa jükõ maro.

4 Orihnõko mã toto tyrohsë ke popyra ipunaka. Toto onyhnamopyra exïko imehnõ mana, ekepyry ononëpyra exïko mã toto. Typahse rokë exïko mã toto sapararahme nono poro okyno ety samo. Orihnõko mã toto etonatohtao te, omise ehtoh konõto ke roropa, ekepyrykõ tõsëme exïko mã toto torõ tomo a, onokyro tomo a roropa.

5 — Imehnõ tapyi taka omõpyra exiko xitaketõ nae ahtao moro tao. Emynyhmara exiko, xitara roropa exiko imehnõ poko. Kure rokë mokaro ypoetory tõ onyripyra ropa exïko ase osepeme toto ehtoh ke; toto pyno pyra exïko ase, toto onewomara roropa exïko ase. Ywy, Ritonõpo, oturüko ase.

6 Oxisã orihnõko tytineruke exiketomo, tymõkomokãkara roropa sero nono po. Ekepyrykõ ononëpyra exïko mã toto, aorihtyã onyhnamopyra roropa exïko mã toto. Typihpyrykõ onysahkara exïko mã toto aorihtyã hnamoryme, tûsetykõ onysahkara roropa exïko mã toto toemynyhmorykõme.

7 Imepÿ ekyry toorihse ahtao imehnõ otuhpyra exïko mã toto imaro, eukuru onëpyra roropa exïko mã toto imaro emuhkehkatohme. Onemuhkehkara exïko mã toto imepyny a jumy toorihse ahtao te, jeny toorihse ahtao roropa.

8 — Imehnõ tapyi taka omõpyra exiko roropa oseahmatoht nae ahtao moro tao. Porohpyra exiko mokaro maro, otuhpyra exiko, eukuru onëpyra roropa exiko toto maro.

9 Etako pahne ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esë oturüko ase. Täkye exiketõ kui kary enahkapõko ase, atãkyematoht panaikato otuhtoh poko, pytatoht poko. Sero pata po morohne emero enëko matose.

10 — Mame mokaro zururuhtao oya morohne poko, ekaropõko mã toto oty katohme toto wãnopry se toehse ywy moro saaro. Ynara äko mã toto: “Oty popyra ehtoh tyrise yna a? Oty poko iirypyryme toehse ynanae Ritonõpo, yna Esemy a?”

11 Mame toto zurüko mase Ritonõpo oezuhtoh ynara mana: “Atamuru tomo a turumekase ywy, imehnõ neponãmary tokahmase eya xine, tynekarorykõ tyahkase eya xine tyneponãmarykõ eahmaryme, toahmase roropa toto eya xine. Jurumekase toto, ynamorepatyã eya xine omipona pyra toehse toht nexiase.

¹² Yrome atamurukō motye popyra mexiatose. Putupyra exiketō sā matose. Popyra matose ipunaka, jomiry omipona se pyra matose.

¹³ Naeroro sero nono poe aaropotorŷko ase, imepŷ nonory pona oematorŷko ase, zuoro pyra oehtohkō pona, moro nono waro pyra atamurukō roropa toh kynexine. Moroto imehnō neponāmary eahmāko matose saereme koko, enara, moroto opynanohpyra xine jexiryke.”

Oehtoh ropa ononory pona ropa

¹⁴ Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkomo:

– Ēmepyry oehnōko mana, imehnō oturuhtao ypoko: “Ritonōpo isene Exikety, Izyraeu tō Enehpone Ejitu poe,” kara exīko mā toto.

¹⁵ Yrome ypoko ynara āko mā toto: “Ritonōpo isene Exikety, Izyraeu tō Enehpone nono Inikahpoe, imehnō nono tō poe roropa.” Morotona saparahme typahse toh nexiase ya, mokaro enehnōko ropa ase inonorykō pona ropa, ynekarohpyry pona itamurukomo a. Ywy, Ritonōpo oturūko ase.

Toto wānohtoh tyneponāmarykō pokoino

¹⁶ Ynara tykase Ritonōpo:

– Kana anŷnanō enehpōko ase tuhke, mokaro anŷtohme. Imeīpo urakanaketō tuhke enehpōko ase mokaro zupitohme ypy tō po te, somohmā po te, oramā kō ao topu tō ao. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

¹⁷ Inyryrykō enēko ase emero porehme. Otonēpyra mā toto ywinoino. Inyryryrykō enēko ase emero porehme.

¹⁸ Mokaro epehmapōko ase asakoro inyrytyākō emetakame, iiryryrykō epehpyryme. Nuriame nononory tyryse eya xine tyneponāmary ke, toorihse aexityā ke ahno ekepyry samo; pehme nononory tyryse eya xine tyneponāmarykō ajohpākō ke.

Jeremia otururu Ritonōpo a

¹⁹ Ynara tykase ywy:

– Ritonōpo Jesemy, Jewomaneme mase, yjमितunuru ekarōko mase ya; jakorehmāko mase popyra ehtoh toehse ahtao ya. Sero nono etyhyry tō poe imehnō ahno oehnōko oya ynara kase: “Yna tamuru tō tyneponāmarykō ajohpe rokē nae nexiase; tyneponāmarykō typahsēme rokē nae toh nexiase.

²⁰ Tyrytōkō riry waro ahno nae? Arypyra! Tyryryhtao eya xine ritōme nymyry pyra toh exiry mana.”

²¹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Morara exiryke yjमितunuru waro toto tyrypōko ase, orēpyra jehtoh waro exikehpyra toto ehtohme. Mame jesety waro exīko mā toto, ywy ase Ritonōpo.

17

Juta tō wānohtopo iiryryrykō poko

¹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Juta tomo oorypyrykō tymerose mana kurimene suime exikety ke; tymerose okurohtao yine oeanokō pokona topu potyry tūporemā ke samo, okyryrykō apoto apō potyry pokona roropa.

² Opoenō roropa wenikehpyra mā toto oneponāmary kyryry apoto apō tō poko, wewe xikihme exiketō roropa oneponāmary Asera eahmatohme wewe tō myhtokoxi te, somohmā emory po,

³ ypy tō po te, jakanahmā po roropa. Ynara tyrypōko ase, otinerūkō emanonohpōko ase oepetōkara a, omōkomory kurā maro oorypyrykō pokoino, onyrytyā popyra tyryse oya xine emero rokē po.

4 Ononorykō rumekapōko ase oya xine, ynekarohpyry oya xine. Oepetōkara namotome oripotorýko ase imepý nonory po, zuaro pyra oehtohkō po, ozehno xine jehtoh apoto sã exiryke, jũme ezehpyra exiketyme mana.

Tuaro ehtoh poko osenetupuhnōko

5 Ynara tykase Ritonōpo:

“Popyra ehtoh enehpōko ase jurumekary se exiketomo a, ahno rokē ritohme takorehmaneme, orihketō jamitunuru se rokē exiketomo a.

6 Otyro sã exiko mokyro mana, ahtãko ona tonorē po, nono sãme exikety a, moroto tyoro otyro ahtara mã kehko ipunaka. Kure ehtoh oehpyra eya mana.

7 “Yrome kure ehtoh enehpōko ase jenetupuhneme exikety a, jenetupuhneme exikety Tosēme.

8 Wewe sã exiko mã ynororo tarykase tuna pũto, tymise exikety mosahxo ahtãko iporiry pona. Axitũ toehse ahtao enaromyra mana zary tō aremãpyra exiryke. Konopo oehpyra ahtao torētyke pyra mana; eperytãko ro mana.

9 “Kukurohtao xine iirypyryme sytatose ipunaka. Imehnō enekunohnōko sytatose.

Kuosenetupuhtohkō waro pyra imehnō mana. Onukurãkasaromepyra sytatose popyra exiryke ipunaka.

10 Uwy, Ritonōpo, okurohtao xine enēko ase, õsenetupuhtohkō kuhnōko ase. Ahno emero epehmãko ase inyrytã emetakame, zae toto epehmãko ase inyrytã ehepyryme.”

11 Tineru apoiryhtao ahno a imehnō enekunohtamitume torō sã mana typorohse ahtao imepý ihmo tō po;

Isene ro tahtao tytineruke pyra exiko mana. Mame tōsenekunohtopōpyry waro exiko mana.

12 Kuesēkō Tapyĩ Kurã tuisa konōto apō sã mana, saerehkanemehxo mana; apitorymã poe, ypy kae exikety emory po mana.

13 Ritonōpo yna Esemý, omoro mase Izyraeu tō pynanohneme, oeraximãko mã toto;

orumekananō ehxirōko mã toto emero porehme.

Osenepyra exiko mã toto esetykō tymerose ahtao sã isawã po turumekase oexiryke eya xine, yna Esemý, tuna kurã enatryry samō.

Ritonōpo a takorehmapotoh Jeremia a

14 Ritonōpo, kukurãkako ropa, mame tukurãkasēme exiko ase; kypynanohko, mame typynanohsēme exiko ase, eremiãko ase imehxo oehtoh poko oeahmaryme.

15 Imehnō ynara ãko ya mana: “Otoko nae moro yna enaroximatohtonomo Ritonōpo poe? Ah morohne nexino seromaroro!”

16 Yrome, Ritonōpo, popyra ehtoh onehpoppyra exiase oya mokaro wãnohtohme; mokaro tuarimapotoh onekaropyrã exiase. Ritonōpo, moro waro mase; jomihpyry eya xine waro mase.

17 Jerehpyra exiko; jesary kurã jewomatohme mase, popyra ehtoh toehse ahtao.

¹⁸ Mokaro poremãkapoko yyryhmary se exiketõ ehxirotohme, yrome kypynanohko, Rifonõpo. Enaromýke toto tyriko yrome jerehpyra exiko. Popyra ehtoh enehpoko mokaro pona; enahkako toto ipunaka.

Oserematopo

¹⁹ Ynara tykase Ritonõpo ya:

– Jeremia, ytoko jomiry ekarose Ahno Omõtõh pona, moro ae tuisa tõ omõnõko, tütãko roropa mã toto pata pona; moromeiþo ytoko imehnõ omõtõh pona, emero Jerusarẽ omõtõh tonõ pona.

²⁰ Oturuko imehnõ netaryme emero jomiry etatohme eya xine; moro kaxiko tuisa tõ netaryme te, Juta tõ emero netaryme, Jerusarẽ põkõ netaryme emero aomomyrkohtaio moro omõtõh tonõ ae.

²¹ Kaxiko eya xine: isene ro toexirykõ se toto ahtao mõkomo onupuimara ehtoko oserematoh ae. Moro ae otytyko onenehpyra ehtoko omõtõh ae Jerusarẽ pona,

²² otytyko anaropyra roropa ehtoko atapyikõ tae. Kaxiko eya xine erohpyra toto ehtohme oserematoh ae. Oserematoh ikurãkapoko eya xine ãmepyry kurãme ehtohme, ynyriþopyry ae ro itamuru tomo a.

²³ Otato pyra itamurukõ nexiase, jomihpyry omipona pyra. Putupyra exiketõ sã toh nexiase; jomiry omipona se pyra toh nexiase, tamoreþarykõ se pyra roropa toh nexiase.

²⁴ – Oturuko mokaro a jomiry omipona toto ehtohme yronomyrme, mame oserematoh ae otytyko anaropyra toto ehtohme omõtõh ae pata pona! Oserematoh ikurãkapoko eya xine, moro ae erohpyra toto ehtohme.

²⁵ Mame ituisary tõ, tuisa mükuru tõ roropa omõnõko mã toto omõtõh ae pata Jerusarẽ pona. Orẽpyra exiko mã toto tuisa Tawi ehtopõpyry samo. Oximaro Juta tõ maro, Jerusarẽ põkõ maro kahu ae ytõko mã toto, kawaru tõ po roropa; pata Jerusarẽ põkõ exikehpyra exiko roropa mana.

²⁶ Oehnõko mã toto Juta patary tõ poe, pata tõ pisarara poe roropa Jerusarẽ zomye; Pëjami nonory poe oehnõko mã toto somohmã poe, ypy tõ poe, Juta nonory poe ikurenae. Okyno tõ enehnõko mã toto Ytapyi Kurã taka jahkatohme tynekarorykõme, tiriiku maro, ixtaratu maro, “Kure mase,” katoh tonõ maro.

²⁷ Yrome jomiry omipona toto tyripoko; oserematoh ikurãkapoko eya xine. Otytyko onypuimapyra exiko eya xine omõtõh ae pata Jerusarẽ pona moro ae. Mãpyra jomiry omipona pyra toehse toto ahtao apoto zukãko ase moro omõtõh tonõ zahkatohme, tuisa tapyi konõto zahkãko roropa mana Jerusarẽ po. Mame moro apoto onezehkasaromepyra exiko mã toto.

18

Oripo orino risemy

¹ Ynara tykase Ritonõpo Kuesẽkõ ya:

² – Yhtoko oripo rine tapyi taka, orino risemy, mame moroto jomiry ekarõko ase oya.

³ Naeroro ytoase oseporyse oripo rine maro, erohnõko nexiase wewe risẽ tymerehmã po oripo riry poko orino risemy.

⁴ Moro oripo riryhtaio eya tapurose ahtao moro orino tapoise eya imeþy ritohme.

⁵ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

⁶ – Ekaropoxi oya, Izyraeu tõ onyrisaromepyra hano mokyro oripo rine samo orino poko? Amarokõ jemary ao matose, orino mokyro emary ao samo. Ywy, Ritonõpo, oturũko ase.

⁷ Ynara karyhtao ya ahno poko: mokaro oũko ase, toto emãko ase nono pona, toto enahkãko ase,

⁸ yrome popyra toehtohkõ rumekaryhtao eya xine, ywy roropa ety-orõmãko ase; toto onuãnohpyra exĩko ase.

⁹ Tyoro roropa, ynara karyhtao ya ahno poko: tuhkãkõme toto emãkapõko ase, ipatarykõ kurãme tyrĩko ase karyhtao roropa ya,

¹⁰ yrome mokaro popyra ehtoh poko toehse ahtao jomiry omipona pyra, ywy roropa etyorõmãko ase; kure toto onyripyra exĩko ase.

¹¹ Naeroro, Jeremia, oturuko Juta tomo a, Jerusarẽ põkomo a roropa, osenetupuhnõko ase ynara tyritohme eya xine, toto wãnohnõko ase. Kaxiko eya xine: popyra oehtohkõ irumekatoko zae ehtoh poko rokẽ oehtohkõme.

¹² Ynara ãko mã toto oezuhnõko: “Toiparo rokẽ mana; oty katohme moro rĩko ynanase? Yna penetatoh poko onurumekara ynanase. Ise yna ehtoh tyrĩko ro ynanase putupyra exiketõ samo, popyra yna ahtao ro yna kurohtao.”

Ritonõpo rumekãko ahno

¹³ “Naeroro ywy, Ritonõpo, ynara ãko: Ekaropoko imehnõ nonory põkomo a emero: moro panõ toehse ineneryme?

Arypyra, moro panõ exipitopyra mana.

Izyraeu tõ nyrihpyry popyra mana ipunaka!

¹⁴ Ypy tõ topuimo emory Ripano po newe pyra exĩko nae?

Arypyra. Tuna kuenimã iporiry tõ kuaop ypy tõ poko apaipyra mã kehko.

¹⁵ Yrome ypoetory tomo a tuenikehse ywy, ixtaratu zahkãko mã toto tyneponãmarykõ eahmaryme.

Osema tõ ae zae ehtoh poko osetapãko mã toto.

Osema tõ pakatokõ po zae ehtoh poko toytorykõ se pyra mã toto, imehnõ osema ae onymeropyra exiketõ ae rokẽ ytõko mã toto.

¹⁶ Sero nono tyrise eya xine osa popyra ipunaka, jũme ise pyra imehnõ ehtohme.

Moro rãnakuroko ytoketõ osenuruhkãko mã toto,

tupuhpyrykõ kywyh ãko eunohnõko roropa mã toto.

¹⁷ Sappararahme ypoetory tõ aropõko ase tokahmase epetõkara a, putoh katoth arory sã tyryrykane a xixi tütatoh wino.

Eramãko ase ýpary toto wino;

popyra ehtoh toehse ahtao toto anakorehmara exĩko ase.”

Jeremia etapary se mã toto

¹⁸ Mame ynara tykase ahno:

– Ehmaropa Jeremia mynyhme tyripotohme! Oturuketõ nae ro, exikehpyra mã toto kuamorepatohkõme, tuaro exiketõ roropa zae ehtoh poko kuakorehmatohkõme te, urutõ kõ roropa Ritonõpo omiry ekarotohme kyya xine. Ehmaropa ihxirotohme, aomiry etakehtohme kyya xine.

¹⁹ Mame ynara oturuase Ritonõpo a:

– Ritonõpo Jesemy, jomiry etako: Mokaro jepetõkara otururu etako pahne, jyhxiroko mã toto.

²⁰ Popyra ehtoh ke zae jehtoh epehmãko toh nae? Mãpyra orame tahkase eya xine ywy epukatohme zaka. Wenikehpyra exiko jotururu poko oya mokaro akorehmaneme; ekaropoase oya toto onuãnohpyra oehtohme zehno awahtao.

²¹ Yrome, seromaroro, Ritonõpo, ah mokaro poenõ norihno toto omise ehtoh ke te, etonatoh tao roropa. Ah mokaro nohpo tõ nio tõ norihno toto, ah

ipoenõ roropa norihno toto. Ah mokaro orutua kõ tyrohsē ke norihno toto, ah mokaro wätasenākõ norihno toto etonatoh ke.

²² Ah kui nykã toto tytapykõ tao, torehse tahtao xine omato tomo a, tokare pyra toehse toto ahtao, orame tahkase exiryke eya xine jepukatohme zaka. Ahno apoitoh tyrise roropa eya xine japoitohme repe.

²³ Yrome zuaro mase, Ritonõpo, mokaro osenetupuhtohkõ emero porehme jetapatohme. Mokaro popyra ehtoh anakorokara exiko, iirypyrykõ onykorokara exiko. Mokaro emako nono pona typoremãse toto ahtao. Toto zuãnohko zehno oehtoh ke.

19

Oripo ehमतoh poko

1 Mame Ritonõpo a tonyohse ywy oripo epekahse, orino risemy.

Tamuximãkõ taropose eya ymaro toto ytotohme oturuketõ tamuhpomãkõ tuhkã kara maro,

² jakanahmã Pê-Hinõ pona Omõtoh Oripõpo tahkahpyry pütokoxi. Moroto opore sã Ritonõpo nekarory zurutohme taropose exiase.

³ Tonyohse ywy Ritonõpo a ynara oturuse:

– Juta tõ tuisary tomo, Jerusarē pōkõ maro etatoko ke, ywy Oesēkõ Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esē otururu. Popyra ehtoh konõto enehpōko ase sero pata pona. Moro poko omi etaryke tyya xine osenuruhkãko mã toto, tõserehsēme exiko roropa yronymyryme popyrahxo exiryke.

⁴ Moro riko ase turumekase jexiryke ypoetory tomo a, sero nono nuriame tyripose roropa eya xine, ixtaratu zahkãko sero po imehnõ neponãmary eahmary poko. Yrome mokaro neponãmary poko zuaro pyra sero ahno nexiase, itamuru tõ roropa mokaro waro pyra toh kynexine, juta tuisary tõ mokaro waro pyra toh kynexine ipunaka. Sero ahno a sero osa typehkase ahno kurã munuru ke,

⁵ apoto apõ tyrise roropa eya xine tyneponãmary Paaу kyryryme typoenõ zahkatohme apoto a tynekaroryme. Morohne onyripopyra exiase, oturupyra exiase ipoko, osenetupuhpitopyra roropa moro poko exiase.

⁶ Morara exiryke ywy, Ritonõpo, ynara ãko ase: okynahtao sero pata esety Topeteme pyra exiko mana, sero jakanahmã Pê-Hinõme pyra exiko roropa mana, yrome “Jakanahmã Etapatopo” me toshepasēme exiko mana.

⁷ Sero po juta tõ osenetupuhtoh emero Jerusarē pōkõ tyriry se ehtoh roropa enahkapōko ase. Epetōkara a toto poremãkapōko ase; toto etapãko mã toto etonatoh tao. Ekepyry tõ ekarōko ase kurumũ tõ zohme onokyro tõ zohme roropa.

⁸ Sero pata enahkapōko ase popyra ehtoh ke ipunaka. Sero pata kuroko ytoketõ osenuruhkãko mã toto, oserehnōko roropa mã toto morohne eneryke tyya xine.

⁹ Epetōkara pata apurũko mã toto, pata pōkõ etapary kuhnōko mã toto. Itamurume popyra exiko moro pata po tapuruse ahtao. Ahno imehnõ ahno õnōko mã toto, typoenõ õnōko roropa Jerusarē pōkõ mana.

¹⁰ Moro moro oripo tyhmopose Ritonõpo a ya mokaro ymaro aytotyã epataka.

¹¹ Ynara tykase Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ekarotohme eya xine:

– Sero ahno itahkãko ase, sero pata roropa, sero oripo sã tyhmosēme exiko mã toto, onukurãkasaromepyra ropa exiko mã toto. Aorihtyã ekepyry tonēsēme exiko mã toto Topete po imepỹ osa pyra exiryke toto zonētohme.

¹² Ynara tyriko ase sero pata poko, sero pata pōkõ maro: toto tyripōko ase Jakanahmã Topete samo. Ywy Ritonõpo oturũko ase.

¹³ Tapyi tō Jerusarē po, Juta tō tuisary tapyi tō maro nuriame exīko mā toto Jakanahmā Topete samo. Emero tapyi tō roropa nuriame exīko, moro tao ixtaratu tyahkase ahtao xirikuato eahmaryme te, eukuru tukuāse ahtao tyekaroryme imehnō neponāmary eahmaryme.

¹⁴ Mame ytoase ropa Topete poe. Morotona tonyohse exiase Ritonōpo a aomiry ekarotohme. Ytoase Ritonōpo Tapyi taka, zara pona, moroto xikihme toehse ywy, oturuase ahno a emero

¹⁵ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemy nekarohpyry:
 – Putupyra exiketōme sã matose, jomiry etary se pyra roropa matose; morara exiryke popyra ehtoh emero enehpōko ase sero pata pona, pata tō pisarara exiketō pona roropa Jerusarē zomye awānohtohkōme jomihpyry ae ro.

20

Jeremia maro oturukety Pasua

¹ Mame Pasua, Imea mūkuru oturukety me nexiase, erohketō tuisaryme Ritonōpo tapyi tao. Jotururu totase eya morohne poko,

² naeroro typipohpose ywy eya, tymyhse roropa exiase keti ke āpuruhpyry tao Omōtoh Pējamī pūto Ritonōpo tapyi tao.

³ Yrokoko tymyhpokase ropa jahtao Pasua a ynara ase eya:
 – Ritonōpo a oesity tymyakāmase, Pasuame pyra mana; “Iiryhmane emero rokē po!” me mana.

⁴ Ritonōpo ro ynara tykase: “Pasua, iiryhmaneme orīko ase oya ro; oepe tomo a roropa. Toto etapary enēko mase emero porehme epetōkara a. Juta tō emero ekarōko ase Papironia tuisary a ipoetoryme toto ehtohme; zokonaka arōko mana tynamotome tynonory pona, imehnō etapāko mana.

⁵ Sero pata mōkomory kurā arōpōko ase emero, oepetōkara a Papironia pona. Juta tō tuisary tō kyryry kurā maro, emero arōko mā toto Papironia pona.

⁶ Omoro, Pasua, oekyry tō maro emero tapoisēme exīko matose. Tarosēme exīko matose Papironia pona. Moroto orihnōko mase, tonēsēme exīko mase oepe tō maro emero, eya xine ajohpe ehtoh mekarōase tuhke rahkene.”

Ritonōpo kerekeremāko Jeremia

⁷ Ritonōpo, kuenekunopyase, tonekunohse exiase rahkene.

Jamihme mase ymotye, typoremākase ywy oya.

Jeunohnōko mā toto emero porehme, ypoihtory poko kohmānōko mā toto.

⁸ Tahxime jotururuhtao kohtanohpōko mase ya, “Oryhmatorŷko! Oenahkatorŷko!”

Ritonōpo, ypoihtōko mā toto, jeunohkehyra mā toto ōmiry ekaroryke ya.

⁹ Yrome ynara karyhtao ya:

“Wenikehnōko ase Ritonōpo poko, oturupyra ase exīko aomiry me,” ōmiry tapurusēme exīko ukurohtao mana,

apoto sã mana tukase mya ukurohtao.

Ētaehnōko ase ikurākary poko tūtara ehtohme repe, yrome mynyhme ehsaromepyra ase.

¹⁰ Imoihmākō ōmiry etāko ase puti puti āko:

“Emero rokē po erehtoh nae, enahkatopo!

Eropa, Jeremia sekarotone tuisa tomo a!” āko.

Jepē tō roropa josetapary eraximāko. Ynara āko:

“Otarame ahno apoitoh taka omõnõko mana; mame apoïko sytatose, emÿpõko sytatose,” äko.

¹¹ Yrome omoro, Ritonõpo, ymaro mase, jamihme mase, orëpyra exikety-mano.

Yryhmary se exiketõ osetapãko mã toto, torësẽme exïko mã toto.

Ehxirõko mã toto typoremãse toexirykõke jũme otupikehpyra exïko mã toto, moro poko wenikehpyra exïko imehnõ mana.

¹² Yrome, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, zae rokẽ yna kuhnõko mase.

Yna osenetupuhtoh enẽko mase, yna kurohtao roropa.

Ajohpãme sã jepetõkara wãnopry enery se ase, osekaroase oya jexiryke.

¹³ Eremiatoko Ritonõpo netaryme!

Kuesëkö eahmatoko, tymõkomokãkara, typynanohse eya oexirykõke popyra exiketõ jamitunuru winoino.

¹⁴ Popyra moro ãmepry tyripoko jenurutopõpyry!

Owenikehtoko moro ãmepry poko, aja a tonuruse jehtopõpyry!

¹⁵ Popyra mokyro tyripoko papa zuruhpono atãkyemapory se exikety moro omi ekaroryke eya:

“Orutuame mana! Tumũkue mase!”

¹⁶ Mokyro ripory se ase moro pata tõ samo,

Ritonõpo a tonahkase aexityã sã ipunaka.

Ah pusuhkatoh netano ãmepryhta, sam katopo, ah kui kui katoh netano osetapary poko tãxiahtao,

¹⁷ jetapara tokurehse aexiryke enurupyra ro jahtao!

Ahtao aja wakuru ao jekepyry zonẽtoh toehse exiry, wry enurupyra exiry.

¹⁸ Oty katoh jenuruase?

Otarame tãkye pyra jehtohme rokene, jetũ roropa jehtohme, orihthohme roropa yporemãkatopõpyry ke.

21

Jerusarẽ tonahkasẽme exïko

¹ Mame tuisa Zetekia, Juta tõ esemy a, Pasua, Maukia mũkuru, tonyohse ya oturukety Sowonia, Maaseia mũkuru maro, ynara ekaropose:

² — Jeremia, oturuko Ritonõpo Kuesëkomo a yna akorehmatohme, ynara exiryke: tuisa Napukotonozo Papironia esẽ tooehse, tysoutatu tõ maro, osetapase kymaro xine. Otarame Ritonõpo tyjमितunuru ke kuakorehmatorÿko mana, Napukotonozo aropõko ropa mana kywinoino xine.

³ Mame turuse wry Ritonõpo a ynara katohme:

⁴ Ezuhtoh artatoko tuisa Zetekia a Ritonõpo poe, Izyraeu tõ Esemy:

— Typoremãkasẽme exïko opoetory tomo, Zetekia, soutatu tõ onyriry eto-natohme tuisa Papironia esẽ maro isoutatu tõ maro. Jarao mokaro mã toto pata Jerusarẽ apururu tõ zomye. Opyre tõkehko kaetokohme tyriko ase pata rãnao.

⁵ Wry roro osetapãko ase yjमितunuru ke oporemãkatohme ozehno xine jehtoh ke, tohne jehtoh ke, orëpyra jehtoh ke, enara.

⁶ Sero pata po isene exiketõ aorihmapõko ase; ahno tomo okyno tõ roropa orihnõko mã toto tyrohsẽ xihpyrymã ke.

⁷ Tuisa Zetekia, tamuximäkõ maro, imehnõ isene exiketõ tõxinamase ahtao etonatoth poe, omise konõto ehtoh poe te, tyrohsê poe roropa, emero tapoisême exïko tuisa Napukotonozo a, imehnõ epetõkara a roropa toto etapary se exiketomo a. Toto orihmapõko Napukotonozo mana; tofo pyno pyra exïko mana, nupunato toto onenepyra xine exïko mana. Ywy, Ritonõpo, oturũko ase.

⁸ Morarame ynara turupose Ritonõpo a ya mokaro ahno netaryme:

– Etatoko ke! Ywy, Ritonõpo, imenekatoh ekarõko ase oya xine: isene ehtoh esemary te, orihtoh esemary, enara.

⁹ Tehme rokê exiketõ taro, pata po orihnõko mã toto etonatoth tao, omise konõto ehtoh ke, tyrohsê ke, enara. Yrome otõtarykohtao eya xine, osekaroryhtao Papironia põkomo a, sero pata apurunanomo a orihpyra exïko matose; osepynanohnõko matose isene rahkene.

¹⁰ Ynara tõsenetupuhse ywy, sero pata onewomara exïko ase, enahkapõko ase. Tokarosême exïko mana Papironia tuisary a, mame jahkãko mana porehme. Ywy Ritonõpo oturuno.

Ritonõpo omiry Juta tõ tuisary ekyry tomo a

¹¹⁻¹² – Jeremia, oturuko tuisa Tawi pakomotyamo a, Juta tuisary ekyry tomo a, ywy Ritonõpo omiry etatohme eya xine: “Zae ehtoko kokoro rokene. Iiryhmatyã ewomatoko iiryhmananõkõ wino. Toto onewomara awahtao xine awãnohtorõko ase popyra oehtohkõ emetakame, ozehno xine jehtoh apoto sã zukãko mana, ezehpõme exiketõ.

¹³ Pata Jerusarê, kae esary mana, jakanahmã tõ epoe, topu konõto sã ona kuraraximã epoe. Yrome ywy Ritonõpo etonãko ase oporemãkatohme. Imehnõ emero ouno xine ekarõko matose, oetapasaromepyra xine mã toto, apatarykõ apoitohme tyra xine.

¹⁴ Yrome ywy, Ritonõpo, awãnohtorõko ase onyrytã emetakame. Apoto zukãko ase otuisary tapyi konõto zahkatohme, emero zomye exiketõ maro tyahkasême exïko mana. Ywy Ritonõpo oturuno.”

22

Ritonõpo omiry Juta tõ tuisary ekyry tomo a

¹⁻² Mame Ritonõpo a tonyohse exiase Juta tõ tuisary tapyi taka, Tawi parõpyryme nexiasê ynoro, oturuse eya tamuximäkõ maro, Jerusarê põkõ maro aomiry etatohme eya xine, ynara tykase ynoro:

³ – Ywy Ritonõpo ynara ãko ase oya xine: zae ehtoh tyritoko, ajohpe pyra ehtoko. Tyryhmase exiketõ ewomatoko iiryhmananõ wino. Imehnõ nonory poe exiketõ onyryhmara ehtoko, toto onenekunohpyra ehtoko, potõpo tomo te, pytõpo tõ roropa; ahno zae exiketõ onetapara ehtoko sero pata kurã po.

⁴ Sero jomiry omipona awahtao xine otuisarykõme Tawi pary tõ exikehpyra exïko mã toto. Oehkehpyra mã toto sero tapyi konõto omõtoth ae, typorohse kahu tõ ao te, kawaru tõ po roropa, takorehmananõ maro, typoetory tõ maro.

⁵ Yrome jomiry omipona pyra awahtao xine, ywy roro ynara etapõko ase oya xine, sero tapyi konõto tykararahsême exïko, topu tõ kaetokohxo exïko mana. Ywy Ritonõpo oturũko ase.

⁶ – Sero tapyi, Juta tõ tuisary tapyi konõto enekure mana Kireate nonory samo, ypy tõ Ripano sã roropa, yrome ona tonorê sã moro rïko ase, patãpome tyriko ase roropa.

⁷ Orutua kō enehpōko ase sero enahkatohme. Wywy tō enehnōko mā toto, tapyi manatyry kurā, apupari xikihme exiketō akohnōko mā toto apoto htaka ematohme.

⁸ – Moromeīpo imehnō nonory pōkō tuhke moro kuroko ytōko mā toto, ekaropōko mā toto oseya rokene, oty katohme morohne tyrise Ritonōpo a sero pata konōto pokona?

⁹ Mame ynara ezuhnōko mā toto, Ritonōpo omihpyry turumekase oya xine exiryke, onetapohpyrykō roropa ya, Ritonōpo Oesēkomo, imehnō neponāmary eahmatohme oya xine.

Ritonōpo omiry Joakaze poko

¹⁰ Juta tomo, xitara ehtoko tuisa Joxia poko, onyhnamopyra ehtoko aorihpōpyry poko. Yrome imūkuru, Joakaze poko oxitatoko yronomyryme. Mokyro arōko mā toto, jūme oehpyra ropa mana, jūme tonurutopōpyry onenepyra ropa exīko mana.

¹¹ Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana Joakaze, Joxia mūkuru poko, tumy myakāme juta tō tuisaryme:

– Toytose mā ynororo taroino jūme, oehpyra ropa ehtohme.

¹² Orihnōko mokyro mana moroto inarotopōpyry po, jūme sero nono onenepyra ropa exīko mana.

Ritonōpo omiry Jeokāi poko

¹³ Popyra ehtoh oehnōko mokyro a myhene, tytapyī riryhtao zae pyra ehtoh ke, imehnō enekunopyry ke, topehke pyra typānary tō rohmanohpōko, aerohtamitu onepehmara ynororo!

¹⁴ Tuānohsēme exīko mokyro, ynara kahpono: “Tapyi amōko ase, inunomo, nyhtoh ke zumo pohto roropa zara po kae!” Mame osenuhmatoh rīko mā ynororo, apupari rīko apuru tō pokona, tonohse kamirarame.

¹⁵ Tuisame osekarōko mah tapyi tyrise oya exiryke apupari ke, imehnō tapyī tō motye kure?

Omy Joxia tynahke nexiase tōkuke roropa; zae exikehpyra nexiase, ajohpe pyra ipunaka. Inyrihpyry emero kure toehse nexiase.

¹⁶ Zae rokē nexiase tymōkomokākara poko, etuarimaketō poko roropa, naeroro emero kure toehse eya. Moro riryhtao ahno a enetupuhnōko mase, juaro mokyro mana.

Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

¹⁷ Yrome omoro ise oehtoh rokē enēko mase, openetatoh poko mase.

Ahno kurā etapāko mase, oekyry tō ryhmāko mase jamihme oexiryke.

¹⁸ Morara exiryke ynara āko Ritonōpo mana Jeokāi, juta tuisary, Joxia mūkuru poko:

“Xitara exīko mā toto emero Jeokāi orihpōpyry poko, ynara kara mā toto:

‘Popyra ehtoh toehse oya myhene!

Popyra ehtoh moro, jepe!’

Onyhnamopyra mā toto,

ynara kara mā toto:

‘Yna tuisary! Yna Esemy!’

¹⁹ Ekepyry tonēsēme exīko jumētu zonētoh samo toorihse ahtao; tytywyhmasēme exīko ematohme jarānaka pata Jerusarē omōtoh ae.”

Jerusarē ynara exīko mana

²⁰ Jerusarē pōkomo, ytotoko Ripano pona kohtase, Pasā nonory pona ytotoko kohtase opore. Okohtatoko ypy tō poe Moape nonory po, oepe tō nonory emero typoremākase!

²¹ Tōturuse Ritonōpo oya kure ro awahtao etuarimara awahtao, yrome etary se pyra mexiase.

Moro sã mexiase moino ro poetome awahtao, toipe mexiase Ritonōpo omipona pyra.

²² Otuisary tō taroposēme exīko sapararahme tyryrykane a, oepe tō tarosēme exīko mā toto imehnō namotome tapoisēme etonatoh tao. Apatary typoremākasēme exīko,

ehxiroketye sã exīko roropa mana popyra ehtoh tyrise oya exiryke.

²³ Omoro, towomase exikety, torētyke pyra mase apupari risē tao, Ripano poe tonehse aexihpyry; yrome pusuh āko mase myhene, takarah katoh toehse ahtao, jetū toehse ahtao nohpo samo aenururuhtao!

Joakī wānohtopo

²⁴ Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkō, Juta tuisary Joakī a, Jeokī mūkuru: – Jomiry etapōko ase oya, ywy ase Ritonōpo, Isene Exikety. Jemahtao awahtao jemary poko apotunuru wino, omoro oūko ase.

²⁵ Oekarōko ase oetapary se exiketomo a, mokaro zuno mase, tuisa Napukotonozo a, Papironia esemy, isoutatu tō maro.

²⁶ Oemāko ase asa maro imepý nonory pona, moroto enurupyra mexiatose, moroto orihnōko matose.

²⁷ Ononorykō poko omuhpe exīko matose repe, yrome morotona oehpyra ropa matosē.

²⁸ Mame ynara tykase ywy:

– Otarame tuisa Joakī oripo sã toehse, tyhmose aexihpyry, typahse aexihpyry, ise pyra toehse aexihpyry? Oty katohme tarose ynororo ipoenō maro tomase roropa imepý nono pona, zuaro pyra aexihpyry pona?

²⁹ Nono, nono, nono! etako ke Ritonōpo omiry:

³⁰ “Mose tuānohsēme exīko mana tumūkue pyra ehtohme, orēnōko mana.

Typakōke pyra exīko mana tuisame ehtohme, Tawi ehtopōpyry samo, Juta tō tuisaryme.

Ywy Ritonōpo oturūko ase.”

23

Kure ehtoh eraximary poko

¹⁻² Ynara tykase Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy typoetory tō tuisary tō poko:

– Awānohtorýko ase tuisa tomo popyra onyrytyā poko. Ypoetory tō pyno pyra toehse mexiatose, tynomose toto aorihthohme, taropose toto sapararahme oya xine mya. Naeroro popyra ehtoh ke awānohtorýko asel Ywy Ritonōpo oturūko.

³ Ypoetory tō akoipyry enehpōko ase imehnō nonory tō poe. Morotona toto taropose ya, inonorykō pona toto enehnōko ropa ase. Emūkuāko mā toto tuhke, emānōko mā toto.

⁴ Tuisa tō menekāko ase toto pyno ehtohme. Ypoetory tō enaromyra exīko mā toto; oserehpyra exīko roropa mā toto. Toto onuwānohpyra ropa exīko ase. Ywy Ritonōpo oturūko ase.

⁵ Ynara āko roropa Ritonōpo mana:

– Imeīpo zae exikety menekāko ase, Tawi paryme tuisame ehtohme. Mokyro tuisa tuaro exikety me exīko mana. Zae ehtoh rīko mana ajohpe pyra ipunaka sero nono po porehme.

⁶ Tuisame mokyro ahtao Juta tō towomasēme exīko, Izyraeu tō maro osepeme exīko mā toto. Tosehpasēme exīko mana: “Kuesēkomo, Kypy-nanohnekomo”.

⁷ – Imeīpo, āko Ritonōpo mana, – tōmiryko etapory se ahno ahtao ynara kara exīko mā toto ypoko: “Ritonōpo Isene Exikety, Izyraeu tō Enehpono Ejitu nonory poe.”

⁸ Yrome ypoko ynara āko mā toto: “Ritonōpo Isene Exikety, Izyraeu tō Enehpono ropa inikahpoe, imeimehnō nonory poe roropa, morotona inaropotyā poe. Mame moroto exīko ropa mā toto tynonorykō po.”

Urutō kō ajohpe exiketō poko

⁹ Urutō kō poko ynara tykase ywy:

“Tātasamase ywy ukurohtao jemynymaryme, tykytyky āko ase.

Ritonōpo Kuesēkō pokoino, aomiry kurā pokoino, toetŷse exikety sã ase, orutua sã ase eukuru itamurume tōse ahtao eya.

¹⁰ Sero nono pehme mana imeimehnō nohpo poko ehtoh ke, Ritonōpo omipona pyra; tyrypyrykō poko rokē mā toto, tyjamtunurukōke zae pyra ehtoh poko rokē mā toto. Popyra ehtoh enehporyke Ritonōpo a sero nono xitāko mana, onahpoty tyaremāse, toorihse sã mana.”

¹¹ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Urutō kō, oturuketō roropa ya tuaro pyra mā toto; tyrypyrykō poko tapoise toto ya Ytapyī Kurā tao ro.

¹² Mokaro esemary iserehmā sã exīko, ikohmamary sã roropa;

Ynara toto tyripōko ase:

osetapāko mā toto, epukāko roropa.

Popyra ehtoh enehpōko ase toto pona,

toto wānohtoh oehñoko mana.

Ywy Ritonōpo oturuno.

¹³ Samaria pōkō urutō kō rypyry enease:

tōturuse toh nexiase tyneponāmary Paau omiry me, azahkuru ypoetory tō Izyraeu arotohme.

¹⁴ Yrome mokaro popyra ehtoh motye Jerusarē pōkō urutō kō enease:

imehnō nohpo poko mā toto,

ajohpe oturūko mā toto,

imehnō akorehmāko mā toto tyrypyrykō poko toto ehtohme.

Naeroro etypohpyra mā toto popyra ehtoh riry poko.

Ya popyra mā toto emero Sotoma pōkō ehtopōpyry samo, Komora pōkō popyra ehtopōpyry sã roropa.

¹⁵ Naeroro ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, ynara āko ase Jerusarē pōkō urutō kō poko:

Toto nahpāko ase otyro itunety ke,

tuna toximase orihmatō ke toto auhpāko ase jenetupuhpyra imehnō tyripose eya xine exiryke sero nono po porehme.”

¹⁶ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara āko Jerusarē pōkomo a:

– Urutō kō omiry onetara ehtoko, oenekunohtorŷko mā toto: “Kure rokē exīko mana,” karyke oya xine. Typoe xine rokē ourutorŷko mā toto, jomiry onekaropyra mā toto.

¹⁷ Oturukehpyra mā toto jomiry se pyra exiketomo a: “Kure rokē exīko mana.” Putupyra exiketomo a: “Popyra ehtoh oehpyra exīko oya xine mana,” āko mā toto.

¹⁸ Mame ynara tykase ywy:

– Mokaro urutō kō Ritonōpo osetetupuhtoh tokare pyra aexityā waro exipitopyra mā toto. Aomiry onetapitopyra mā toto. Onenetupuhpyra roropa mā toto. Otato pyra nexiase tofo, aomiry omipona pyra.

¹⁹ Oturuase ro:

– Zehno Ritonōpo ehtoh konopoimo sã mana, tyryrykane jamihme exikety mana wiriwirikane samo, popyra exiketō zupuhpyry epoe.

²⁰ Mame moro zehno Ritonōpo ehtoh enahpyra exīko mana tyryry se toehtoh onyripyra ro ahtao. Morohne rīko mana tōsenetupuhtopōpyry ae ro. Imeīpo moro enetupuhnōko ipoetory tō mana kure rokē rahkene.

²¹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Mokaro urutō kō onenyohpyra exiase, jomiry onekaropyra exiase eya xine. Yrome typoe xine rokē tururume toytose toto oturuse jomiry me samo.

²² Josenetupuhtoh tokare pyra aexityā waro toto ahtao, jomiry ekarory waro toto exiry, ypoetory tō takorehmase exiry eya xine azahkuru toto ehtoh rumekatohme eya xine, popyra toto ehtoh rumekary roropa eya xine.

²³ – Ywy ase Ritonōpo emero osa po Exikety, toiro osa po rokē pyra. Ywy Ritonōpo oturūko ase.

²⁴ Otonēsaromepyra matose oenepyra jehtohme. Zuaro pyra hmatou, emero osa po ase, kapu ao te, nono po roropa, enara?

²⁵ Mokaro urutō kō nekarohpyry waro ase, ajohpe oturūko mā toto jomihpyry me samo, jomiry ekaroase eya xine aosenetykō ae ekarōko mā toto ajohpe.

²⁶ Otara ahtao ypoetory tō enekunohkehnōko mokaro urutō kō nae ajohpe tōsenetupuhtohkō ke?

²⁷ Osenetupuhnōko mā toto, tōsenehtohkō ekaroryke eya xine ypoetory tō wenikehkapōko mā toto ypoko, itamuru tō ypoko wenikehtopōpyry sã tyneponāmarykō Paau pokoino.

²⁸ Urutō tōsenehse ahtao, ah tōsenety nekarono aosenety me rokē rahkene. Yrome jomiry etaryhtao urutono a zae moro ekarory ripōko ase imehnō netaryme. Otyme kure tiriiku pihpyry, jomiry tiriiku puhturu nymyry sã mana?

²⁹ Jomiry apoto sã mana, mate konōto sã roropa mana, topuimo akuhmohtoh samo. Ywy Ritonōpo oturūko ase.

³⁰ Mokaro urutō kō epeme pyra ase imehnō omiry apoiryhtao eya xine zurutohme imehnō netaryme jomiry me samo.

³¹ Urutō kō epeme pyra ase roropa typoe xine otururuhtao, yrome ypoetōmirykō ekarōko mā toto ajohpe.

³² Etatoko ke ywy, Ritonōpo, ynara āko ase: urutō kō epeme pyra ase tōsenehtohkō ekaroryhtao pehme ajohpe ehtoh ke. Tōsenehtohkō ekarōko mā toto, ajohpe ehtoh maro, epyrypāko mā toto, ypoetory tō azahkuru ehtoh poko tyripōko mā toto. Mokaro onenyohpyra exiase, toto anaropopyra

exiase, ypoetory tō anakorehmara mā toto ipunaka. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

Omoxinety sã Ritonōpo a

³³ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Jeremia, imehnō ekaroporyhtao oya, ypoetory tomo, urutō komo, oturuketō roropa: “Otarā āko Ritonōpo omiry nae?” ynara ezuhko: “Amarokō matose omoxinety sã Ritonōpo a, naeroro oenahkapotorŷko mana.”

³⁴ Ynara karyhtao urutono te, oturuketomo te, imepŷ ahno roropa: “Ritonōpo omiry omoxinety sã mana,” mokyro wãnohnōko ase jekyry tō maro.

³⁵ Kurehxo ynara karyhtao tope tomo a, tyekyry tomo a roropa: “Otarā ezuhnōko Ritonōpo nae? Otara tykase ynororo?”

³⁶ Yrome taroino jūme ynara kamexipopyra ase eya xine: “Ritonōpo omiry omoxī sã mana.” Ynara exiryke, moro karyhtao ahno a jomiry ripōko ase omoxī sã eya xine. Mokaro a Ritonōpo omiry tytyromase, Ritonōpo Isene Exikety, Jamihmehxo Exikety.

³⁷ Jeremia, ekaropoko imeimehnō urutō komo a: “Otarā tozuhse mexiase Ritonōpo a? Otara tykase ynororo?”

³⁸ Mame ynara karyhtao eya xine oezukuruhtao: “Ritonōpo nekarohpyry omoxinety sã mana, tupime,” mokaro wãnohnōko ase moro katopōpyryke eya xine: “Morara kara ehtoko,” tykase jexiryke.

³⁹ Mokaro apoīko ase, mya toto emāko ase ywinoino ipatarykō maro, ynekarohpyry eya xine itamurukō maro.

⁴⁰ Mame toto hxirōko ase jūme samo. Jūme moro ehxirotah wenikehpyra exīko mā toto.

24

Ruto tō asakoro pehme fiku epery ke

¹ Mame enepotoh tonepose ya Ritonōpo a ruto tō asakoro pehme fiku epery ke, Itapyī Kurā ēpataka. Moro enepotoh toehse imeīpo tuisa Joakī, Jeakī mūkuru, Juta esē tarose ahtao Papironia tuisary Napukotonozo a, tynamotome Jerusarē poe, tynonory pona. Izyraeu tō tarose eya, Juta tō tamuximākō maro, wewe poko erōhketō maro, imehnō emese kure toerokuru waro exiketō maro.

² Moro enepotoh ao ruto apitorymā ao fiku epery nexiase kurākō rokene, ahpirāsasaka exiketomo. Zakorō ruto ao fiku epery nae nexiase popyra aexityamo, tonahsēme ise pyra aexityā ipunaka.

³ Mame tōturupose Ritonōpo ya, ynara tykase:

– Jeremia, oty enēko mah?

– Fiku epery! tykase ywy. – Moro kurākō kure nymyry mā kehko. Yrome moro popyra aexityā popyra mā kehko ipunaka, onenahsaromepyra ahno mana.

⁴ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

⁵ – Ywy, Ritonōpo Izyraeu tō Esē ourūko ase, mokaro Izyraeu tō tarose aexityā Papironia pona moro fiku epery kurā sã mā toto, kure rokē mokaro rīko ase.

⁶ Mokaro pyno exīko ase. Mame toto enehnōko ropa ase sero nono pona ropa. Tapyī riry sã kure toto rīko ase, toto onenahkapopyra exīko ase; toto arykākō ase, onoupyra ropa exīko ase.

⁷ Ikurohtaka xine jenetuputyry se toto ehtoh rīko ase, Ritonōpo Tosēkōme. Mame ypoetoryme exīko mā toto, ywy toto Esēme exīko ase, yronomyryme toepyrykō se exīko mā toto ya, jomipona toehtohkōme.

8 — Yrome ywy Ritonõpo mokaro rīko ase fiku epery popyra onenahpyra aexityā samo: tuisa Zetekia Juta tō esemy te, tamuximākō kowenu poko erohketomo te, Jerusarē pōkō akoīpyry maro, sero nono po aexityamo te, Ejitu pona aytotyā roropa.

9 Popyra ehtoh konōto enehpōko ase toto pona. Moro eneryke imehnō nonory pōkomo a osenuruhkākō mā toto emero porehme. Mokaro kerek-eremākō mā toto, toto poihtōko mā toto, eunohnōko roropa mā toto. Mame emero nono po toto aropotopōpyry po ya, toto esehtōko imehnō mana popyra ehtoh enehpotohme topetōkara pona.

10 Etonatoh enehpōko ase eya xine te, omise konōto te, tyrohsē roropa toto enahkatohme sero nono po, ynekarohpyry eya xine, itamuru tomo a, enara.

25

70me jeimamyry Papironia po

1 Mame asakoropane jeimamyry taropose ahtao tuisame Jeoakī a, Joxia mūkuru, Juta esēme, Ritonõpo omiry toehse ya Juta tō poko. Moro nexiase jeimamyry apitorymā po tuisame Napukotonozo toehse ahtao Papironia po.

2 Oturuase Juta tō netaryme, Jerusarē pōkō netaryme roropa emero, ynara tykase ywy eya xine:

3 — 23me jeimamyry taropose ya, 13me jeimamyry poe tuisame Joxia, Amō mūkuru ahtao Juta po tarona, Ritonõpo Kuesēkō omiry etary poko te, aomiry ekarory poko roropa oya xine. Yrome otato pyra mexiatose.

4 Onetara mexiatose, otato pyra rokē mexiatose, typoetory tō urutō kō onenyohkehpyra Ritonõpo ahtao ro oya xine.

5 Tōturuse toh nexiase oya xine popyra ehtoh poko oehtohkō irumekatohme oya xine, zae pyra onyryrīkō rumekatohme roropa oya xine. Moro sā awahtao xine okynahxo exīko matose sero nono po, Rifonõpo nekarohpyry po oya xine, atamurukomo a roropa, jūme oesarykōme ehtohme.

6 Mokaro urutō kō tōturuse oya xine imehnō neponāmary onupipyra oehtohkōme toto oneahmara roropa oehtohkōme, Ritonõpo a ehtomapopyra roropa oehtohkōme ineponāmarykō riry poko oya xine. Ritonõpo omipona awahtao xine awānohpyra xine aexiry.

7 Yrome Ritonõpo ro ynara tokarose, aomiry etary se pyra mexiatose. Māpyra Oesēkō tyhtomapose oya xine oneponāmarykō eahmary poko oexirykōke, morara exiryke tuānohse mexiatose.

8 — Morarame aomiry etary se pyra oexirykōke, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase:

9 “Ahno tō enehpōko ase emero inikahpoe ypoetory, tuisa Napukotonozo maro Papironia poe. Mokaro enehnōko ase etonatohme sero pōkō, Juta tō maro, imehnō nonory pōkō maro, ononorykō zomye exiketō maro. Mokaro enahkapōko ase ipunaka; nono pona jūme tomasēme exīko mā toto. Morohne eneryke osenuruhkākō imehnō mana, enaromýke exīko mā toto. Ywy, Ritonõpo, oturūko ase.

10 Kui katoh tākye exiryke enahkapōko ase atākyematoh roropa te, panaikato roropa oseahmatoh poko, pytatoh poko, enara. Tynahke pyra exīko matose azeite pyra roropa, nāparina eukuru.

11 Sero nono emero typhasēme exīko mana, enenanō osenuruhkākō mā toto. Mokaro ahno tō emero Papironia tuisary poetoryme exīko mā toto 70me jeimamyry pona.

¹² Moromei^{po} Papironia tuisary wānohnōko ase ipoetory tō maro iirypyrykō emetakame. Moro nono enahkāko ase, jūme typhase inonorykō nomōko ase. Ywy, Ritonō^{po}, oturūko ase.

¹³ Moro nono pōkō wānohnōko ase, toto enaroximatopōpyry ae ro ya, emero tymrose aexihpyry ae ro sero pape poko, Jeremia nekarohpyry ae ro nono tō pōkō wānopryry poko.

¹⁴ Imeimehnō nonory pōkō namotome exīko mā toto, tuisa tō jamihme exiketō poetoryme exīko roropa mā toto, morara ahtao jepehmāko mā toto tynrytyākō emetakame.”

Imeimehnō nonory pōkō wānopryry poko

¹⁵ Mame Ritonō^{po}, Izyraeu tō Esemy ynara tykase ya:

– Seny, eukuru ē pehme eukuru jehnahpyry ke, zehno jehtoh ke. Sero eukuru ē apoiko mokaro ahno tō ohpatohme, emero, eya xine aaroporyhtao ya.

¹⁶ Moro eukuru enyryhtao eya xine, kywyh kywyh āko mā toto, rowohpe exīko mā toto etonatoh aroporyke ya eya xine.

¹⁷ Naeroro moro eukuru ē apoiase Ritonō^{po} nekarohpyry ya, moro eukuru ke ahno tō tauhpase ya, eya xine taropose jahtao Ritonō^{po} a.

¹⁸ Jerusarē te, Juta patary tō maro, ituisary tō maro kowenu poko erohketō maro tauhpapose toh nexiase. Tōse eya xine tosarykō ona tonorēme ehtohme, osa xihpyryme enepopyra ehtohme, enenanomo osenuruhka-tohme. Mame esetykō esehtōko imehnō mana, popyra ehtoh enehpotohme. Seroae ro morararo mana.

¹⁹⁻²⁶ Ynara mā mokaro esetykō auhpapohpyryme moro eukuru ke, zehno Ritonō^{po} ehtoh ke:

Ejitu tuisary te, imaro tamuximākomo, kowenu poko erohketomo;

Ejitu pōkō maro emero,

imehnō nonory pōkō aepyhyā Ejitu pona;

tuisa tō Uze nonory po exiketomo;

tuisa tō roropa pirixteu tō patary tō po;

Axikerō te, Kaza te, Ekorō te, Axitote akoīpyry;

Etō pōkomo, Moape tomo te, Amō tō maro;

tuisa tō emero Tiro po te, Xitō po roropa;

tuisa tō emero nono esamo tuna konōto Metiteraneu ehpio;

pata tō Tetā te, Tema te, Puze roropa;

mokaro emero tūsety mytyhse sā isahkananomo;

Arapia tuisary tō emero;

ahno tō ona tonorē pōkō tuisary tō emero;

tuisa tō roropa Ziniri po, Erāo po, Metia po;

tuisa tō emero inikahpoe moemoēkomo te, ameke pyra exiketomo atake-naka.

Ahno tō emero sero nono po tauhpapose toh nexiase. Mame etyhyryme Papironia tuisary tauhpasēme exīko māna.

²⁷ Mame ynara tykase Ritonō^{po} ya:

– Kaxiko ahno a ywy Ritonō^{po}, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemy toto ohpapōko ase toto etytoh pona, enarutatoh pona, aepukatoh pona owōsaromepyra ropa toto ehtohme etonatoh pokoino, ynarpohpyry eya xine.

²⁸ Mame moro eukuru ē apoiry se pyra toto ahtao oemary winoino, Jeremia, moro eukuru se pyra toto ahtao, kaxiko eya xine, Ritonō^{po} Jamih-mehxo Exikety ēpōko mana oya xine.

²⁹ Enahkapitōko ase taro ypatary po. Otaramē osenetupuhnōko mā toto typoko xine, onuānohopyra osekarōko toh nae? Arypyra! Tuānohsēme exīko

mã toto, etonatoh aropõko ase emero ahno a sero nono po. Ywy Ritonõpo oturuno.

³⁰ – Omoro, Jeremia, jomiry emero ekaroko eya xine, ynara kaxiko eya xine:

“Konomeru rïko Ritonõpo mana moroto kapu ao oturũko mana osa kurã poe, tosary poe.

Konomeru rïko mana typoetory tõ pona,

kohtãko mana mokaro uwa epery amuhnanõ samo, uwa eukuru riryhtao.

Mokyro etãko mã toto sero nono põkõ emero.

³¹ Moro panaikato totasẽme exïko sero nono etyhypry po, ahno tõ hxirory se Ritonõpo exiryke.

Ahno emero apiakãko mana,

popyra exiketõ etapãko mana.

Ritonõpo Oesẽkõ, noturuno.”

³² Ritonõpo Jamihmehxo Exikety oturũko mana, popyra ehtoh ytõko mana ahno nonory poe imepý pona, tyryrykane konõto jamihmehxo exïko nono etyhypry po.

³³ Moro ãmepery ae ahno ekepyry tõ, Ritonõpo netapatyã sapararahme exïko mã toto sero nono po porehme. Toto onyhnamopyra exïko mã toto. Okepy tõ ananýpyra exïko mã toto, ononẽpyra roropa exïko mã toto: typahse rokẽ exïko mã toto nono po okyno ety samo.

³⁴ Amarokomo, tuisamãkomo, kui kahtoko! Ypoetory tõ pynanohneme exiketomo kui kahtoko opore! Oxitatoko, osẽtorimatoko oruno htaka! Oetapatohkõ toehse: epukãko matose toorihse kaneru imenekatyãme aexityã samo.

³⁵ Ahno tuisary tõ epasaromepyra exïko mã toto; osepynanohpyra exïko mã toto.

³⁶⁻³⁷ Kui ãko mã toto, pusuh ãko roropa sam karyke, toto zehno Ritonõpo exiryke mokaro nonory põkõ tonahkase eya; toto nonory tytahkase eya, towomase aexihpyrypyry.

³⁸ Typoetory tõ turumekase Ritonõpo a, tosary rumekatopõpyry sã reão a. Osetapatoh popyra ehtoh te, zehno Ritonõpo ehtoh roropa sero nono tyripose patãpome, nono tonorẽme rokẽ toehse rahkene.

26

Jeremia tonaroximase aorihmapotoh ke

¹ Mame Jeoakĩ, Joxia mũkuru tuisame toehse ahtao, Juta tõ esẽme,

² ynara tykase Ritonõpo ya:

– Xikihme exiko moroto zara po Ytapyĩ tao, ahno zurutohme emero ynekarohtpyry oya, Juta patary tõ poe morotona aepyhpyamo a jeahmatohme. Zuruko toto emero ynyripohpyry poko oya.

³ Otarame otatõme exïko mã toto, mame popyra toehtohkõ rumekãko mã toto. Moro sã toehse ahtao, ywy roropa etyorõmãko ase, popyra ehtoh onenehpopyra exïko ase toto pona, toto wãnohtohme popyra toto ehtoh emetakame.

⁴ Ritonõpo a turuse ywy ynara toto zurutohme:

– Ywy, Ritonõpo kuuruatose jomiry omipona oehtohkõme, ãmorepatopõpyrykõ ya omipona oehtohkõme.

⁵ Otato ehtoko ypoetory tõ, urutõ kõ omiry poko. Toto enyohkepyra exiase, yrome aomirykõ omipona pyra mexiatose.

⁶ Otato pyra awahtao xine, sero Ytapyī Kurā rīko ase Xiro ritopōpyry sā ya. Mame imeimehnō nonory pōkō sero pata esehtōko mā toto, popyra ehtoh enehpory se toto ahtao.

⁷ Morohne ekarory ya totase oturuketomo a, urutō komo a, ahno a roropa emero moroto zara po Ritonōpo Tapyī tao.

⁸ Mame Ritonōpo nekarohpyry poko tōturukehse jahtao, tapoise exiase oturuketomo a, urutō komo a, ahno a roropa, opore tykohtase toto:

– Orihnōko mase moro pokoino!

⁹ Oty katohme morohne myka Ritonōpo Kuesēkō omiryne, sero Tapyi Kurā Xiro ehtopōpyry sā exīko, sero pata roropa tonahkasēme exīko te, pata pōkō tonahsēme exīko roropa mā toto?

Mame tōximōse toto jomye moroto zara po Ritonōpo Tapyī tao.

¹⁰ Mame moro poko zuaro toehse Juta tō kowenu poko erohketō ahtao tutūtase toto tuisa tapyī konōto tae, toytose toto porohse tosarykō po omōtoh kasenato tao Ritonōpo Tapyī tao.

¹¹ Mame ynara tykase oturuketomo, urutō kō maro, tuisa tomo a, ahno a roropa:

– Mose orihmapory se ynanase popyra tōturuse exiryke kypatarykō poko. Aomiry metatou apanarykō ke.

¹² Mame ynara ase eya xine:

– Ritonōpo Kuesēkō nurupotopōpyry rokē ekarono onetarykōme sero Tapyi poko, sero pata poko roropa.

¹³ Kurehxo oya xine exiry oetyorōmarykō Ritonōpo omiry omipona oehthōkōme. Moro sā toehse awahtao xine, etyorōmāko mana. Popyra ehtoh onehpopyra exīko mana: “Enehpōko ase,” tykase ahtao ro eya osemazuhme.

¹⁴ Ywy tapoise oya xine, jamiyhmxo matose ymotye. Kyritoko zae ehtoh oya xine.

¹⁵ Yrome tuaro ehtoko sero poko: jetaparyhtao oya xine awānohtorŷko Ritonōpo mana, amarokomo, sero pata pōkō maro, zae exikety totapase oya xine exiryke, tonyohse jexiryke Ritonōpo a senohne emero oturuse oya xine.

¹⁶ Mame tuisa tō, kowenu poko erohketō maro ahno maro ynara tykase oturuketomo a urutō komo a roropa:

– Mose orutua anaorihmapopyra ynanase tōturuse exiryke Ritonōpo Kuesēkō nekarohpyry rokene.

¹⁷ Mame toitoine tamuximākō towōse roropa oturuse imoihmākomo a, ynara tykase:

¹⁸ – Ezekia tuisame ahtao Juta esēme, urutō Mikeja, Moresete pono tōturuse ahno a emero Kuesēkō, Jamiyhmxo Exikety omiryne. Ynara tykase ynororo:

“Jerusarē ypyme exīko topu tō rokē kaetokohxo, ypy Xiāo tahkasēme exīko tupito samo, Ritonōpo Tapyī esary itume exīko mana.”

¹⁹ Tōturuse ro mokaro tamuximākomo:

– Morame urutō Mikeja etapary se Ezekia tō kynexine Juta tō maro? Arypyra ipunaka! Ritonōpo zuno Ezekia toehse, aomiry omipona se toehse ynororo. Mame Ritonōpo toetyorōmase. Popyra ehtoh onehpopyra toehse ynororo: “Enehpōko ase,” tykase ahtao eya osemazuhme. Seromaroro otara āko sytatou? Popyra ehtoh enehpōko sytatou Ritonōpo a kuānohtohkōme?

²⁰ – Imepŷ ropa urutō tōturuse Ritonōpo omiryne. Uria nexiase Semaia mūkuru, pata Kiriate-Jearī pono. Tōturuse ynororo sero pata wānohtoh poko Juta tō wānopyry poko roropa, Jeremia nekarohpyry saaro.

²¹ Uria nekarohpyry waro toehse tuisa Jeoakī ahtao, soutatu tō maro, kowenu poko erohketō maro taorihmapose ynororo tuisa a repe. Yrome moro waro Uria ahtao zuno toehse, mame toepase ynororo Ejitu pona.

²² Yrome Eunatā, Akapoa mūkuru, tonyohse tuisa Jeoakī a imehnō maro Ejitu pona Uria apoitohme.

²³ Uria tonehse Ejitu poe ekarotohme Jeoakī a. Mame totapapose ynororo eya ekepyry tōmase emero rokē zonētoh taka.

²⁴ Yrome towomase jexiryke Aikā, Sapā mūkuru a jekaropyra toh nexiase ahno a jetapatohme.

27

Kāka wewe risemy

¹ Mame Zetekia, Joxia mūkuru tuisame toehse ahtao, Juta tō esēme, Ritonōpo Kuesēkō a ohpetu tyripose ya:

² Wewe tyripose ya kākame, imyhtoh ke pui pihpyry risemy, tyritohme pypmyry pona.

³ Mame Ritonōpo a turuse ywy omi aropotohme nono tuisary tomo a: Etō esemy a te, Moape esemy a roropa, Amō esemy a te, Tiro esemy a te, Xiōt esemy a, enara, toto nenyohyamo ae Jerusarē pona omi aronanōme, ēpaixatoame tuisa Zetekia enese.

⁴ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemu jaropoase mokaro ēpaixatoa tomo a, tōmiry aropotohme eya xine tutuisary tomo a, ynara katohme:

⁵ – Ywy, yjमितunuru ke, tyripy waro jexiryke sero nono rine, ahno maro onokyro tō maro okyno tō maro isene exiketō emero sero nono po; morohne ekarory se jahtao ekarōko ase imehnomo a.

⁶ Ywy exiase ahno tō emero ekarohpono ypoetory Napukotonozo a, Papironia pono, ypoe onokyro tō roropa erohnōko ekyme.

⁷ Ahno tō emero ipoetoryme exīko mā toto, imūkuru poetoryme, ipary poetoryme roropa, Papironia poremākatoh pona. Morarame Papironia tymporemākasēme exīko imehnō ahno poetoryme exīko mā toto ituisary tō jamihmākō maro.

⁸ – Yrome ahno nae ahtao Papironia tuisary poetoryme toexirykō se pyra ahtao, aomiry omipona se pyra roropa toto ahtao, mokaro wānohnōko ase etonatoh ke, omise konōto ehtoh ke, tyrohsē ke, enara. Mame etyhporyme mokaro ahno enahkapōko ase Napukotonozo a. Ywy Ritonōpo oturunō.

⁹ Imehnō urutō kō omiry onetara ehtoko, imeipo ehtoh waro exiketō omiry roropa: tōsenehtopōpyry ke te, tōtururuke aorihtyā zuzenu tomo a te, pyxiā maro tōtururuke roropa. Mokaro emero ourutoryko mā toto osekaroopyra oehtohkōme Papironia tuisary a.

¹⁰ Oenekunohtoryko mā toto, ynara oritoryko mā toto: taroposēme exīko matose ononorykō poe, mya tarosēme exīko, mame tonahkasēme exīko matose.

¹¹ Yrome emero ahno Papironia tuisary omipona toehse ahtao, ipoetoryme toehse ahtao, mokaro nomōko ase tynonorykō po, tutupikō poko erohtohme moroto toto ehtohme. Ywy Ritonōpo oturunō.

¹² Moro saaro tuisa Zetekia Juta tō esemy a oturuase, ynara ase eya:

– Osekaroko Papironia tuisary a. Ipoetoryme exiko papironio tō poeotoryme roropa, mame isene exīko mase.

¹³ Oty katohme omoro, opoetory tō maro oorikyrykō se etonatoh tao, omise ehtoh konōto ke, tyrohsē ke roropa? Ynara exiryke, Ritonōpo Kuesēkō

kuruatose moro sã exĩko ahno a emero Papironia tuisary poetoryme exipyra ahtao.

¹⁴ Imehnõ urutõ kõ omiry onetara exiko, Papironia tuisary poetoryme pyra oriporykõ se toto ahtao. Oenekunohtorõko mã toto.

¹⁵ Ritonõpo ro Kuesẽkõ ynara tykase toto poko: mokaro anaropopyra exiase; ajohpe oturũko mã toto Ritonõpo omiryme samo. Imeĩpo ynara exĩko: ononorykõ poe aaropotoryko mana, mame amarokõ maro urutõ kõ ajohpe exiketõ orihnõko matose.

¹⁶ Mame oturuase oturuketomo a, ahno a roropa, Ritonõpo Kuesẽkõ omiryme, ynara tykase ywy:

– Otato pyra ehtoko mokaro urutõ komo a: “Okynã pyra Ritonõpo Tapyĩ mõkomory kurã tonehsẽme exĩko ropa Papironia poe,” ãko. Ajohpe mana!

¹⁷ Mokaro omiry onetara ehtoko! Papironia tuisary poetoryme ehtoko, orihpyra oehtohkõme! Oty katohme sero pata itahkapõko sytatou, ypyme ehtohme typahsẽme?

¹⁸ Mokaro urutõ kõme nymyry ahtao jomiry nae toto ahtao, ah noturũ toto ya, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Ytapyĩ mõkomory akoĩpyry tuisa tapyĩ mõkomory roropa Jerusarẽ po anaropopyra ehtohme Papironia pona.

¹⁹⁻²⁰ Juta tõ tuisary Joakĩ, Jeoakĩ mũkuru tarose ahtao tuisa Napukotonozo a imehnõ tamuximãkõ maro Juta poe, Jerusarẽ poe roropa Papironia pona, xikihme exiketõ metau risẽ anaropyra nexiase, paxiha konõto te, apõ tõ maro, imepỹ mõkomo maro Ritonõpo Tapyĩ tae.

²¹ Otato ehtoko jomiry poko, ywy ase Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemy. Moro mõkomo tynomose aexihpyry Ytapyĩ tao, tuisa tapyĩ tao roropa Jerusarẽ po,

²² morohne tarosẽme exĩko Papironia pona moroto ehtohme josenetupuh-toh ropa pona ipoko. Mame morohne enehnõko ropa ase tarona tyritohme ropa esaka. Ywy Ritonõpo oturunõ.

28

Jeremia maro urutõ Hanania

¹ Mame nuno 5mã po moro jeimamyry ae ro, 4me jeimamyry taropose ahtao Zetekia a tuisame toexiry poko, urutõ Hanania, Azua mũkuru tõturuse ymaro zara po, Ritonõpo Tapyĩ tao. Kipeão põme Hanania nexiase. Ynara tykase ynororo ya oturuketõ netaryme, ahno netaryme roropa,

² Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemy ynara ãko:

– Papironia tuisary jamitunuru tytahkase ya.

³ Taroino asakoro jeimamyry otyhkara ro ahtao Ytapyĩ mõkomory enehnõko ropa ase tarona, tuisa Napukotonozo narotyã Papironia pona.

⁴ Juta tõ tuisary roropa enehnõko ropa ase Joakĩ, Jeoakĩ mũkuru imehnõ ahno maro emero tarose aexityã Juta nonory poe Papironia pona. Yje, Papironia tuisary jamitunuru enahkapõko ase. Ywy Ritonõpo oturunõ, tykase.

⁵ Mame oturuketõ netaryme imoihmãkõ maro zara po Ritonõpo Tapyĩ tao, ynara ase Hanania a:

⁶ – Kure kuhse exiry moro toehse ahtao! Morohne se ase Ritonõpo a. Õmihpyry ae ro, Ritonõpo nyriry enery se ase, Itapyĩ mõkomory emero eneh-pory ropa eya Papironia poe ahno maro emero, toto narotyã tynamotokõme.

⁷ Yrome etako pahne jomiry oya, moxiamo a roropa:

⁸ Moino ro urutõ kõ tõturuse, exipyra ro jahtao, arypyra awahtao roropa, etonatohe oepyry poko tõturuse toto te, omise konõto ehtoh poko te, tyrohsẽ oepyry poko roropa tuhke ahno nonory pona, ahno jamihmãkõ pona roropa.

⁹ Yrome urutō ynara karyhtao: “Emero kure rokē exīko mana, torētyke pyra ehtoko,” karyhtao, Ritonōpo a tonyohse aexiry enetupuhnōko sytatose, moro toehse ahtao rokene aomihpyry ae ro.

¹⁰ Mame moro kāka, ynyrihpyry wewe risē ypymyry pokona, tapoise Hanania a, tytahkase eya,

¹¹ mame imoihmākō netaryme ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo Kuesēkomo a ynara turuse: “Sero sā Napukotonozo kyryry, kākame itahkako Ritonōpo mana inyrihpyry imeimehnō nonory pōkō pymyry pokona emero. Moro rīko mā ynororo asakoro jeimamyry otyhkara ro ahtao.”

Mame ywy ytoase ropa.

¹² Moromeīpo okynā pitiko ahtao Ritonōpo a tonyohse ywy Hanania zuse, ynara tykase ywy:

¹³ – Ritonōpo ynara tykase: “Kāka tytahkase oya, wewe risemy, yrome imepý rīko ase imyakāme, kurimene risēme.”

¹⁴ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemy kāka rīko mana imeimehnō nonory pōkō pona emero porehme, kurimene risemy, ty-poremākasēme exīko mā toto tuisa Napukotonozo a, Papironia pono. Ritonōpo ynara tykase: onokyro tō roropa ripōko ase Napukotonozo akorehmanāme.

¹⁵ Ynara tykase roropa ywy:

– Etako pahne, Hanania! Omoro enyohpyra Ritonōpo Kuesēkō nexiase; mokaro enekunohnōko mase, ajohpe ehtoh ekaroryke eya xine.

¹⁶ Morara exiryke Ritonōpo oenahkapōko mana: sero jeimamyry ae ro orihnōko mase, ahno turuse oya exiryke Ritonōpo omihpyry omipona pyra toto ehtohme.

¹⁷ Mame urutō Hanania toorihse nuno 7mā po moro jeimamyry ae.

29

Jeremia nymerohpyry juteu tō neneryme Papironia po

¹ Mame pape meroase juteu tō neneryme, Napukotonozo narotyā tynamotome Jerusarē poe Papironia pona: tuisa tomo, oturuketomo, urutō komo, ahno maro emero.

² Moro pape tymerose ya moromeīpo Jerusarē poe tuisa Joakī tarose ahtao, jeny maro, tuisa akorehmanāno maro itapyī tao te, Juta tō tuisary tō maro te, Jerusarē tuisary tō maro te, tapyi rinanō maro te, imehnō emese kure exiketō maro toerokurukō poko, enara.

³ Mame Erasa, Sapā mūkuru taropose tuisa Zetekia a, Juta tō esemy, Kemia, Hiukia mūkuru maro ynymerohpyry arotohme tuisa Napukotonozo a, Papironia esemy. Ynara tykase:

⁴ “Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemy ynara āko juteu tomo a emero tynaropotyā Napukotonozo a arotohme tynamotome Jerusarē poe Papironia pona:

⁵ “Tapyi tō amotoko morohne tao oehtohkōme. Wewe tō eperytaketō arykatoko epery enahtohme oya xine.

⁶ Opytatoko, emūkuatoko roropa, opoenō pytatohme roropa emūkuatohme roropa, oemātohkōme tuhkehxo oehtohkōme.

⁷ Erohtoko kure rokē apatarykō ehtohme, morotona taropose ya oexirykōke imehnō namotome. Oturutoko ya kure rokē moro pata ripotohme ya, kure rokē moro pata ahtao amarokō roropa kure exīko.

⁸ Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemy ourutorýko ase: osenekunohpyry ehtoko urutō komo a amarokomo te, imeīpo ehtoh poko

zuario ase, kananomo a roropa. Toto omiry onetara ehtoko mokaro osenehtohkō poko roropa.

⁹ Ajohpe ourutorŷko mā toto jomiry me sã repe. Mokaro onenyohpyra exiase. Ywy Ritonōpo oturuno.'

¹⁰ "Ritonōpo Kuesēkō tōturuse ro, ynara tykase: 'Imeīpo 70me jeimamyro taropose oya xine ahtao Papironia po opyno xine jehtoh enepōko ropa ase oya xine. Mame jomihpyrŷ ae ro ōnehtorŷko ropa ase onōnorykō pona ropa.

¹¹ Ywy ro rokē josenetupuhtoh waro ase opoko xine: kure rokē oritohkōme, oporemākapyra xine roropa jehtohme, imeīpo kure rokē oehthohkō ekarōko ase oya xine, morohne eraximāko matose. Ywy Ritonōpo oturuno.

¹² Mame ykohmāko matose, oturūko roropa matose ya, mame ywy oezuhthorŷko ase.

¹³ Morarame jupīko matose, jenēko roropa matose jupiryhtao oya xine yronymyryme.

¹⁴ Yje! Ourutorŷko ase, jeporŷko matose, mame aarotorŷko ropa ase ononorykō pona ropa. Oximōme ōnehtorŷko ase imeimehnō nono tō poe emero, aaropotopōpyrykō poe. Mame aarotorŷko ropa ase ononorykō pona ropa, moro poe kuaropotate imehnō namotome. Ywy Ritonōpo oturuno.'

¹⁵ " 'Urutō kō tokarose Ritonōpo a yna a Papironia po,' āko matose.

¹⁶ Etatoko ke Ritonōpo nekarory mokyrō tuisame exikety poko, Tawi myakāme te, pata Jerusarē pōkō poko roropa, oekyry tō mokaro, anaropyra aexityā amaro xine imehnō namotome.

¹⁷ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara āko: 'Eya xine etonatoh aropōko ase te, omise konōto ehtoh te, tyrohsemy, enara; mokaro rīko ase fiku epery imotahpyry samo, popyra ipunaka enapyry se pyra aexityā samo.

¹⁸ Mokaro ekahmāko ase etonatoh ke, omise ehtoh konōto ke, tyrohsē ke, enara; toto eneryke tyya xine osenuruhkākō imeimehnō nono pōkomo mana. Mame emero nono po, morotona taropose toto ahtao ya, osenuruhkākō mā toto. Xē! jam! āko mā toto mokaro ehtoh eneryke tyya xine. Eunohnōko mā toto, mokaro esehtōko mā toto popyra ehtoh enehpotohme.

¹⁹ Moro exīko mana jomiry omipona pyra toto exiryke tonyohse ahtao ya ypoetyro tō urutō komo a ekarotohme eya xine. Otato toexirykō se pyra toh nexiase.

²⁰ Yrome seromaroro amarokō emero, ynaropotyā Papironia tuisary a arotohme Jerusarē poe tynamotome, etatoko ke jomiry oya xine.'

²¹ "Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemy tōturuse Akape, Koraia mūkuru poko, Zetekia, Maaseia mūkuru poko roropa, ajohpe oturūko mā toto aomiry me samo. Ynara āko Ritonōpo mana, mokaro ekarōko ase Napukotonozo, Papironia tuisary a, mame toto etapāko mana onenerykōme.

²² Morarame mokaro, tarose aehtyā imehnō namotome, Jerusarē poe Papironia pona, popyra ehtoh enehpory se toto ahtao imepŷ pona, ynara āko mā toto: Ritonōpo a oripory se ase inyrihpyry sã Zetekiā a Akape maro tupuruse toto ahtao Papironia tuisary omi poe isene ro toto ahtao.

²³ Moro toehse Zetekiā a Akape maro tyrypyrykō xihpyry poko toehse toexirykōke, imehnō nohpo poko toehse toh nexiase, ajohpe toh nexiase roropa Ritonōpo omiry ekaroneme samo. Mokaro nyrihpyry waro Ritonōpo mana, tonese eya exiryke. Ritonōpo noturuase."

Semaia nymerohpyry

²⁴⁻²⁵ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemy a taropose ywy Semaia zuruse, pata Neerāo pono, ynara kase:

– Pape tō tymerose oya, opoe rokene, ahno a emero Jerusarē po te, oturukety Sowonia a, Maaseia mūkuru te, imehnō oturuketomo a roropa emero. Moro pape onymerohpyry ae ynara mase Sowonia a:

²⁶ “Ritonōpo Kuesēkō oriase oturuketyme, Joiata myakāme. Seromaroro tuisame mase Ritonōpo Tapyi poko erohketō tuisaryme porehme. Naeroro oerohtoh nase rowohpe exiketō apoipory, urutōme osekarokety ahtao imyhtohme keti ke, osenaō kurimene risē maro ipymyry pokona.

²⁷ Morara exiryke oty katohme Jeremia, Anatote pō anapoipyra ro mexiase urutōme aotururuhtao ynororo ahno a?

²⁸ Jeremia apoipoko ynara turuse ynororo exiryke Papironia pōkō narotyamo a tynamotome: Okynahxo exīko mā toto moroto, morara exiryke kure kure tapyi tō amory eya xine tosarykōme, eperytaketō arykary eya xine inapyrykō enahtohme.”

²⁹ Mame moro pape tysekeremase oturukety Sowonia a ynetaryme.

³⁰⁻³² Mame Ritonōpo a tōmiry tonyohpose ya papironio tō narotyamo a emero Semaia poko, ynara tykase: “Ywy Ritonōpo, Semaia wānohnōko ase ipoenō maro, ipakomotyā maro. Mokyro onenyohpyra exiase, yrome typoē rokē tōturuse ynororo urutō samo ajohpe ehtoh etapotohme oya xine. Morara exiryke typakōke pyra exīko mana arānao xine. Jomiry omipona pyra aarorykō se toehse ynororo, naeroro ynyriry kurā ypoetory tomo a onenepyra ekurehnōko mana. Ywy Ritonōpo oturunō.”

30

Ritonōpo omiry kure Izyraeu tō riry poko

¹⁻³ Mame Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy ynara tykase ya:

– Jeremia, ynekarohpyry oya imeroko pape pokona emero, ynara exiryke, okynā pyra ypoetory tō enehpōko ropa ase, Izyraeu tomo te, Juta tō roropa. Mokoarō enehnōko ropa ase moro nono pona ropa ynekarohpyry itamuru tomo a. Moro nono esēme exīko ropa mā foto. Ywy Ritonōpo oturunō.

⁴ Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase Izyraeu tō poko Juta tō maro:

⁵ “Kui katoh totase ya, tonaroxitapāse, kui katoh enaromyke, torētyke roropa ipunaka.

⁶ Apoaporo, osenetupuhoko!

Orutua poeto enurūko nae? Nary!

Naeroro oty katohme mokoarō orutua kō enēko

ywy emero tuakurukō apoiko, nohpo,

poetoēme exikety samo, enurusasaka ahtao?

Oty katohme ēmytykō tytyrōtase nae?

⁷ Moro ēmepyry, popyrahxo ehtoh oehnōko mana!

Imepy ēmepyry moro ēmepyry sā pyra mana ipunaka.

Jako pakomotyā etuarimāko yronomyryme,

yrome typynanohsēme exīko mā toto moro poe.”

⁸ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase:

– Moro ēmepyry toehse ahtao ipymyrykō winoino irohmanohpotohkō hmōko ase, imyhtoh tonō keti tō oūko roropa ase. Mame imehnō namotome exipyra ropa exīko mā toto.

⁹ Yrome, ywy Ritonōpo, toto Esemy omipona exīko mā toto, Tawi pary poetoryme roropa exīko mā toto, ynekarohpyry eya xine toto esēme.

¹⁰ “Ypoetory tomo, Jako pakomotyamo, enaromyra ehtoko!

Izyraeu tomo, oserēpyra ehtoko!

Opynanohtorykō ase moro nono moe exikety poe, moro nono pōkō namotome oehtohkō poe.

Oehnōko ropa matose, Jako pakomotyamo.
 Towomasēme exīko matose;
 oenaroximara xine exīko imehnō mana.
 Ywy Ritonōpo oturuno.

11 Amaro xine exīko ase opynanohtohkōme.
 Imeimehnō nonory enahkapōko ase, emero
 aaropotopōpyrykō ya, yrome oenahkara xine ase.
 Tuānohsēme exīko matose repe;
 yrome, awānopyrykohtao ya,
 zae rokē awānohtorŷko ase; onymotyēkara ase.
 Ywy Ritonōpo oturuno.”

12 Ynara tykase Ritonōpo pata Jerusarē pōkomo a:
 “Popyra oehtohkō kurākatoḥ pyra mana,
 āpurotopōpyrykō etyḥpyra mana.

13 Ahno pyra mana opyno exiketyme.
 Opi pyra mana āpurotoḥ tonō epityme.
 Ekurākasaromepyra osekarōko matose.

14 Opyno aexityā emero tuenikehse mā toto opoko,
 opoko penetara toehse mā toto.

Amaro tōsetapase ywy, jepekarame awahtao samo.
 Awānohtopōpyry jetuhxo nexiase oya oorypyry tuhke exiryke, popyra oehtoh
 itamurume exiryke roropa.

15 Atakirimara exiko āpurotopōpyry poko, okurākatoḥ pyra exiryke.
 Kuānopyyase moro saaro oorypyry tuhke exiryke, popyra oehtoh itamurume
 exiryke roropa.

16 Yrome seramaroro mokaro emero oenahkananō tonahkasēme exīko,
 oepetōkara emero tarosēme exīko mā toto imehnō namotome.
 Orohmanohponanōkō tyrohmanohposēme exīko mā toto,
 omōkomory ematonanohnanō tomatonanohsēme exīko mā toto.

17 Oepetōkara ynara āko mā toto opoko xine:
 ‘Xiāo typahsēme rokē toehse,
 ise pyra toehse mā toto!’
 Yrome kure rokē orīko ropa ase,
 āpurotoḥ kurākāko ropa ase.
 Ywy Ritonōpo oturuno.”

18 Ynara tykase Ritonōpo:
 “Jako pakomotyā enehnōko ropa ase inonorykō pona ropa.
 Emerō tapyi taōkō pynanoḥnōko ase.
 Jerusarē tyrisēme ropa exīko mana,
 tuisa tapyi konōto tao ahno exīko ropa.

19 Moro pōkō eremiāko mā toto Ritonōpo eahmāko,
 kohtāko mā toto tākye toexirykōke.
 Toto emākapōko ase,
 aomirykō etary se exīko imehnō mana imehxo exiketō samo.

20 Jamihme exīko ropa mā toto pake toto ehtopōpyry samo.
 Jekyry tō maro orēpyra exīko ropa mā toto.
 Toto ryhmananō wānoḥnōko ase emero.

21-22 Mame mokaro kowenatume jekyry tō exīko mana,
 ynarorome ro exīko mana.
 Mokyro eahmaryhtao ya oehnōko ya mana.
 Imehnō ya oehsaromepyra exīko oneahmara ahtao.

Ypoetoryme exīko mā toto.
Toto Esēme exīko ase.
Ywy Ritonōpo oturuno.”

²³⁻²⁴ Zehno Ritonōpo ehtoh tyryrykane konōto sã mana, tyryrykane jamihme exikety tyryry āko popyra exiketō zupuhpyry pona. Moro zehno Ritonōpo ehtoh enahpyra mana aosenetupuhtoh ritoht pona Ritonōpo a emero. Imeīpo kure rokē morohne enetupuhnōko ipoetory tō mana.

31

Izyraeu tō oepiry ropa tosaka xine

¹ Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase:

– Imeīpo ěmepiry oehnōko mana: Izyraeu ekyry tō emero Esēme exīko ase, ypoetoryme exīko roropa mā toto.

² Ona tonorē po, mōkaro pyno exiase, tōsepynanohse aexityã aorikyrykō wino. Tōserematoht se toehse Izyraeu tō ahtao,

³ moino tooehse ywy, osenepose eya xine. Moino ro opyno xine exiase, naeroro opyno xine jehtoh enepōko ro ase oya xine, jūme opyno xine jehtoh exikehpyra mana.

⁴ Izyraeu tomo, oritorỹko ropa ase tynonoke ahnome. Tãporĩ tō apoīko ropa matose watohme tãkye oehtohōke.

⁵ Uwa zoko tō arykãko ropa matose ypy tō po Samaria po. Uwa zoko arykananō epery apoīko roropa mā toto.

⁶ Ěmepiry oehnōko mana, erase tō imehnō kohmãko mā toto ypy tō po Eparaĩ po: “Osehtoko! Ehmaropa ypy Xião pona, moroto Ritonōpo Kuesēkō exiryke,” āko mā toto.

⁷ Ynara tykase Ritonōpo:

“Oeremiatoko tãkye oexirykōke Izyraeu poko, imehxo exiketyme tynonoke ahno tō rãnao.

Oeremiatoko eahmaryme sero:

‘Typoetory tō typynanohse Ritonōpo a, Izyraeu tō akoīpyry typynanohse eya.’

⁸ Toto enehnōko ase inikahpoe, imehnō nono tō poe, moino sero nono etyhyry poe.

Imaro xine tonurēkara oehnōko mā toto, ahmitatyã roropa, nohpo tō poe-toēme exiketō maro enurusasaka exiketō roropa.

Oehnōko ropa mā toto imoihmãkomo, tynonoke imehxo exiketōme.

⁹ Mōkaro enepiryhtao ya, oehnōko mā toto xitãko, oturūko roropa ya.

Toto arōko ase tuna ehpihoxi iporiry tō pona, osema kuraraximã poro, moroto osetapara exīko mā toto.

Izyraeu tō zūme ase,

Eparaĩ umūkurume mana osemazuhme aenuruhpyryme.”

¹⁰ Ynara āko ro Ritonōpo mana:

“Ahno tomo, etatoko ke, jotururu, jomihpyry ekarotohme imehnomo a ahmōta tō po te, nono moe etyhyry po roropa.

Izyraeu tō sapararahme aropoase,

yrome toto muhxihmapōko ropa ase,

toto ewomãko ase, kaneru pyno exikety toky tō pynanopyry samo.

¹¹ Izyraeu pakomotyã tymyhpokase ropa ya, typynanohse toto ya ahno jamihmehxo exiketō wino.

¹² Oehnōko mā toto eremiasse tãkye toexirykōke ypy Xião pona;

atâkyemâko mã toto ynekarory tõ poko eya xine, tiriiku tõkehko, uwa eukuru,
azeite, pui tomo te, kaneru tomo, enara.

Tupito tarykasâme exîko mã toto tuna itamurume nae ahtao,
emero ise toto ehtoh nae exîko mã toto.

¹³ Mame oryxiamo wâko mã toto
atâkyemâko roropa,

nuasemâkomo, tamuhpomâkõ roropa oseahmâko mã toto.

Emuhkehpatorÿko ase,

ixitarykõ myakamâko ase tõkye ehtoh ke,

aemynyhmarykõ myakamâko ase atâkyematoh ke.

¹⁴ Oturuketõ nahpâko ase inapyrykõ kurã ke,
ypoetory tomo a emero ise toto ehtoh ekarõko ase.

Ywy Ritonõpo oturunõ.”

Typoetory tõ pyno Ritonõpo exîko mana

¹⁵ Ynara tykase Ritonõpo:

“Panaikato osetâko mana Rama po, ixitary yronymyryme.

Rakeu xitâko mana tumûkuru tõ poko;

tõsemuhkehkary se pyra mana,

toorihse toto exiryke emero.

¹⁶ Xitara exiko, oxity ikorokako ropa.

Onyrihpyry emero opoenõ poko topehmasême exîko mana;

oehnõko ropa mã toto epetõkara nonory poe.

Ywy Ritonõpo oturunõ.

¹⁷ Kure ehtoh oeraximâko mana,

moro apoïko mase imeïpo;

opoenõ oehnõko ropa mã toto atapyï taka.

Ywy Ritonõpo oturunõ.

¹⁸ “Ypoetory tõ, Izyraeu tõ kerekeremary etâko ase:

Ynara âko mã toto: ‘Ritonõpo, pui mûkuru sã ynanexiase, ekuremara ro
exiketõ samo.

Yrome tamorepase ynanexiase oya, õmiry omipona yna ehtohme.

Yna enehpoko ropa oya, Ritonõpo,

mame oehnõko ropa ynanase oya, yna Esême oexiryke.

¹⁹ Turumekase yna a omoro,

yrome okynã pyra yna rypypyry rumekary se toehse ropa ynanexiase.

Tuãnohse yna ahtao oya,

tupue toehse yna emynyhmaryke popyra ynanyrihpyry pokoino nuaseme
ro yna ahtao.’

²⁰ “Izyraeu tomo, amarokõ matose umûkurume nupunato,
opyno xinehxo ase ipunaka.

Oesehtoryhtao ya opoko osenetupuhnõko ase, opyno jexiryke.

Ukurohtao oeahmary se ase,

awãnohpyra exîko ase rahkene.

Ywy Ritonõpo oturunõ.

²¹ Osema esety menuru tyritoko osema tõ po;

oesemarykõ enetoko kure, oytorykohtao.

Osehtokõ ropa, Izyraeu tomo, apatarykõ pona,

atapyïkõ taka osehtoko ropa, onurumekahpyry pona ropa.

²² Jêxiryne jomiry omipona pyra exikety sã matose.

Otara ahtao jenetupuhpyra oehtohkõ rumekãko matou?

Ywy Ritonõpo tyorõ sã yriase sero nono po,
orutua ewomãko nohpo mã rahkene.”

Kure rokẽ Ritonõpo poetry tõ ehtopo

²³ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esẽ ynara ãko:

– Izyraeu tõ enepyyry ropa ahtao ya inonorykõ pona ropa, ynara ãko ropa mã toto Juta tõ nonory po, ipatary tõ po roropa:

“Ritonõpo a kure rokẽ oripory se ase,
ypy kurã Jerusarẽ esary,

moroto mã Ritonõpo Zae Exikety esaryme!”

²⁴ Moroto Juta po, ipatarykõ po emero, ahno exĩko; tupito poko erohketomo, kaneru tõ poko erohketõ roropa.

²⁵ Totaehse exiketõ sekese toto ripõko ropa ase, tonahsẽ ekarõko ase omise exiketomo a roropa emero.

²⁶ Mame typakase ywy tõseremase, kure nexiase jynyhtopõpyry ya.

Ynara tyrĩko ase, katopõpyry Ritonõpo a

²⁷ – Ywy Ritonõpo ynara ãko ase, imeĩpo ahno emãkapõko ase, okyno tõ roropa Izyraeu nonory pehme ehtohme, Juta nonory roropa.

²⁸ Morarame tomeseke jehtopõpyry sã, toto mity ouru poko, toto akotyry poko, toto ryhmary poko te, toto itahkary poko, toto enahkary poko roropa, moro saaro tomeseke sã toto emãkapõko ase tupito arykary samo te, tapyi amory sã toto rĩko ropa ase. Ywy Ritonõpo oturuno.

²⁹ Morarame moro ãmepyyry toehse ahtao ynara kara exĩko mã toto:

“Uwa tõ exipyra ro exiketõ tonahse jũkomo a,
yrome ipoenõ zery jetũ toehse.”

³⁰ Mãpyra mokyro uwa tõ exipyra ro exiketõ enapyyryhtao, ynororo zery jetũ exĩko mana; ahno emero tyrypyry poko rokẽ tuãnohsẽme exĩko, toorikyry ke epehmãko mana.

³¹ Ritonõpo ynara tykase:

– Imeĩpo ãmepyyry oehnõko mana, jomiry kasenato etapõko ase Izyraeu tomo a, Juta tomo a roropa.

³² Sero jomiry jomihpyry pakato sã pyra exĩko mana, ynekarohpyry ita-muru tomo a emarykõ tapoise ahtao ya, toto tarose ahtao roropa ya Ejitu nonory poe. Mokaro pyno exiase, typty pyno inio ehtoh saaro, yrome jomihpyry omipona pyra toh nexiase.

³³ Moro ãmepyyry toehse ahtao ynara tyrĩko ase Izyraeu tomo a, jomiry kasenato etapõko ase eya xine: jomiry merõko ase ikurohtaka xine, eanokõ pokona samo. Toto Esẽme exĩko ase, ypoetryme exĩko mã toto. Ywy Ritonõpo oturuno.

³⁴ Typãnarykõ anamorepara exĩko mã toto, tyekyrykõ roropa anamorepara exĩko mã toto, ynara kary se pyra exĩko mã toto: “Ritonõpo enetupuhko oesẽme.” Juaro exĩko mã toto emero porehme, tamuximãkomo, poeto tõ roropa. Popyra toto nyrihpyry korokãko ase, jũme zae pyra toto ehtopõpyry wenikehnõko ase. Ywy Ritonõpo oturuno.

³⁵ Xixi tyrise Ritonõpo a saerehkatohme ãmepyyryme ahtao,
nuno tyrise eya xirikuato tõ roropa saerehkatohme koko.

Tuna konõto tyripõko mana zehno exikety samo, panaikato, pohkane ro-ropa;

esety Ritonõpo Jamihmehxo Exikety.

³⁶ Tõmiry etapõko mana:

morohne inyrytyã enahpyra ahtao, moro saaro Izyraeu tõ enahpyra mana, tynonoke ahnome exikehpyra mã toto.

³⁷ Zuario toehse ahno ahtao,
 kapu zumo ehtoh kukuru waro toehse ahno ahtao,
 nono apō enery waro toehse toto ahtao,
 morara ahtao rokē Izryaeu tō rumekāko Ritonōpo mana, popyra ingyrytā
 pokoino.
 Ritonōpo Oesēkō oturūko mana.

³⁸ – Ēmepryy oehñōko mana, āko Ritonōpo mana. – Sero pata tyrisēme exīko
 ropa mana, tapyi kae exikety Hananeu poe Omōtoh Wazahmatoh pona.

³⁹ Moro poe apiakatoh eary ytōko ypy Karepe pona, morotoino ytōko Koa
 pūtokozi.

⁴⁰ Mame jakanahmā porehme: aorihytā ekepyry tō maro, oruno maro,
 tupito tō maro emero iporiry Keterō moinakoxi Omōtoh Kawaru pona xixi
 tūtatoh wino jesary kurāme exīko mana. Mame Jerusarē etahkara ropa exīko,
 onenahkara ropa mana jumāme.

32

Tupito epekahtopōpyry Jeremia a

¹ Morarame jeimamyry 10mā po Zetekia tuisame ahtao Juta tō esēme,
 Ritonōpo Kuesēkō tōturuse ya. Moro jeimamyry 18mā nexiase Napukotonozo
 tuisame ehtoh poko Papironia po.

² Morarame Jerusarē tapuruse nexiase Papironia tuisary a soutatu tō
 maro; ywy āpuruhpyry tao exiase zara po tuisa tapyi konōto tao.

³ Tuisa Zetekia a tapoipose ywy. Tyhxirose ywy eya, ynara tokarose ya
 exiryke Ritonōpo omiryne: “Sero pata ekarōko ase Papironia tuisary a.
 Iporemākāko mana.

⁴ Tuisa Zetekia epara ekurehnōko mana Papironia pōkō winoino, yrome
 tokarosēme exīko mana toto tuisarykomo a. Papironia tuisary enēko Zetekia
 mana osēpataka; oturūko imaro mana.

⁵ Mame tarosēme exīko mana Papironia pona, moroto ehtohme, zae
 mokyro epehmatoh pona ya. Osetaparyhtao ro papironio tō maro toto
 onyporemākasaromepyra mana. Ywy Ritonōpo oturuno.”

⁶ Mame Ritonōpo tōturuse ya,

⁷ Hanameu, eo Sarū mūkuru, oepryy poko tutupi epekahtotohme ya,
 Anatote po. Moro se nexiase jekyryme jexiryke, naeroro epekatyry ya kure
 exiry, ise jahtao.

⁸ Morarame Ritonōpo omihpyry ae ro ya wekyry Hanameu tooehse ose-
 poryse ymaro zara pona, āpuruhpyry tao. Ynara tykase:

– Utupi epekahko Anatote po, Pējamī nonory po. Wekyryme oexiryke
 epekatyry oya zae exiry mana ononoryme ehtohme.

Morara exiryke zuaro exiase, Ritonōpo omi poe moro nexiase.

⁹ Morara exiryke moro tupito epekatyase Hanameu wino, eo mūkuru,
 Anatote pono. Tineru tukuhse ya parata 200 karamame.

¹⁰ Morohne tymerose pape pokona, jesety ymeroase roropa moro pape
 pokona, tapuruse roropa ya apuhtoh ke. Moromei po enenanō tykohmase
 ya parata kuhtohme omoxinetē kuhtoh po, toto neneryme.

¹¹ Mame moro pape tō asakoro tapoise ya, toiro tapuruse exikety apuhtoh
 ke, tymerose moro nono epekatyry poko emero, zakorō pape kuhsemy
 anapurupyra exikety rokene;

¹² asakoro ro ekarotohme Paruke a, Neria mūkuru, Maaseia pary. Moro
 yriase Hanameu ēpataka mokaro enenanō ēpataka roropa moro pape po
 tosetykō tymerose exiryke eya xine, imehnō juteu tō neneryme roropa,
 moroto typorohse exiketō zara po.

¹³ Mokaro ěpataka emero, ynara tykase ywy Paruke a:

¹⁴ – Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemý ynara tyripõko mana oya: sero pape tō apoiko moro tupito epekahtoh papē kehko, toiro tapuhse aexihpyry apuhtoh ke, zakorō anapurupyra exikety maro oripo aka tyritohme ikurākatohme tuhke jeimamyry.

¹⁵ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemý ynara ekarōko mana: sero nono po tapyi tō topekahsēme exīko ropa mana, tupito tō roropa te, uwa zoko roropa ahno narykahpyry tomo.

Jeremia otururu Ritonõpo a

¹⁶ Morarame moro pape tō tokarose ahtao ya Paruke a, Neria mūkuru, tupito epekahtoh pape tomo, oturuase Ritonõpo a, ynara tykase ywy:

¹⁷ – Ritonõpo Jesemy, ajamitunuru ke kapu tyrise oya nono roropa. Emero tupime pyra mana oya.

¹⁸ Kure mexiase tuhke miumākomo a, yrome imūkuru tō tuānohse roropa oya jūkō rypyhpyry pokoino. Ritonõpo Imehxo mase, Jamihmehxo Exikety roropa; oesety Kuesēkōme mana, Jamihmehxo Exikety.

¹⁹ Zumo mā toto õsenetupuhtoh tonō ritohme oya, onyrytā kurā os-enuruhkatohme mana. Ahno nyryry enēko mase emero porehme, toto epehmāko mase inyrytākō emetakame, emero porehme.

²⁰ Ajamitunuru tonepose oya Ejitu nonory po onyrytā eneporyke eya xine. Moro saaro tyrīko ro mase seroae ro Izyraeu nonory po imehnō nonory po roropa emero. Morara exiryke awaro toehse mā toto seromaroro emero nono po.

²¹ Ajamitunuru ke Izyraeu tō touse oya Ejitu nonory poe. Onyrytā kurā ajamitunuru ke enaromýke yna epetōkara tyripose oya.

²² Izyraeu tomo a sero nono kurā mekarose, õmihpyry ae ro itamuru tomo a.

²³ Yrome tomōse toto ahtao sero nono pona, tapoise ahtao eya xine tosarykōme õmiry omipona pyra toh nexiase. Toto amorepatopõpyrykō oya omipona pyra toehse toto. Onyriphpyry eya xine onyrypyra tokurehse toh nexiase. Naeroro senohne popyra ehtoh tonehpose oya toto pona.

²⁴ – Nono ke opyi tō tyrise papironio tomo a onuhtohme, pata apuru zomye, omōtohme, seromaroro osetapāko mā toto. Osetapatoh ke, omise ehtoh konōto ke, tyrohsē ke roropa typoremākāsēme exīko sero pata mana. Enēko mase õturutopõpyry ae ro emero toehse.

²⁵ Morara ahtao ro, Ritonõpo Jesemy, tupito epekahpōme mase ya enenanō ěpataka, sero pata apoissaka ahtao papironio tomo a.

Ezuhtopõpyry Ritonõpo a

²⁶ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

²⁷ – Ywy ase Ritonõpo, ahno tō emero Esēme. Emero tupime pyra mana ya.

²⁸ Morara exiryke sero pata ekarōko ase tuisa Napukotonozo Papironia esemy a, isoutatu tō maro; iporemākāko mā toto

²⁹ apoto zukāko mā toto. Tapii tō zahkāko mā toto, moro tapii tō tao taosanumase ywy ixtaratu tyahkase ahtao eya xine ritō panō Paau eahmaryme zara tō po. Eukuru tukuāse roropa eya xine tynekaroryme imehnō neponāmarty tomo a.

³⁰ Moino ro apitotopõpyry poe Izyraeu tomo Juta tō roropa yzamaro pyra toh nexiase tynyrytā popyra ehtoh ke. Mame mokaro popyra ehtoh eneryke ya toto zehno toehse ywy.

³¹ Sero pata pōkomo a tasamase ywy, toto zehno jehtohme moino ro pata tyrise ahtao. Naeroro tōsenetupuhse ywy mokaro enahkapyry poko

³² popyra Izyraeu tō ehtopōpyry poko, Juta tō popyra ehtopōpyry poko roropa, ituisary tō nyrytā popyra te, oturuketō roropa te, urutō komo te, ahno tomo roropa Jerusarē po.

³³ Toeramase toto ymaroino. Tamorepase toto ahtao ro ya onetara toh nexiase; atamorepara toh nexiase, otato pyra nexiase toto tonaroximase toto ahtao ro.

³⁴ Tyneponāmarykō xihpyry tyrise roropa eya xine Ytapyī Kurā tao; tyrise Ytapyīme ehtohme repe, yrome nuriame tyrise eya xine.

³⁵ Jakanahmā Pē-Hinō po apoto apō tyrise eya xine tyneponāmarykō Paau kyryryme, moroto tyopenōkō zahkatohme tōxirykō roropa tynekarorykōme tyneponāmarykō Moroke eahmatohme. Morohne onyrippyra exiase eya xine. Moro poko osenetupuhpitopyra roropa exiase. Morohne poko toto ehtoh nuriame ya ipunaka, moro sã Juta tō tarose tyrypyrykō poko toto ehtohme.

Kure ehtoh eraximary ropa

³⁶ Moromeīpo Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy ynara tykase:

— Jeremia, ahno ynara āko mā toto: etonatoh ke, omise konōto ehtoh ke, tyrohsē ke roropa sero pata poremakāko Papironia tuisary a. Seromaroro etako pahne jomiry!

³⁷ Oximōme mokaro enehnōko ropa ase; toto zehno jehtopōpyryke ipunaka saparahame typhase toto ya. Mokaro enehnōko ropa ase tarona, kure rokē toto ehtohme enaromyra toto ehtohme.

³⁸ Ypoetoryme exīko mā toto. Ywy Ritonōpo, toto Esēme exīko ase.

³⁹ Mame toiro rokē ise toto ehtoh ekarōko ase eya xine: Tosēkōme imehxo jyriry se exīko mā toto, kure rokē toehtohkōme ipoenō maro te, ipakomotyā maro.

⁴⁰ Jomiry etapōko ase eya xine: jūme kure rokē toto onyrikehpyra ase; toto rīko ase juño toto ehtohme yronymyryme, jūme jurumekara ropa toto ehtohme.

⁴¹ Tākye exīko ase kure rokē toto riry poko. Otyro sã toto arykāko ase sero nono pona jūme toto esaryme sero nono ehtohme.

⁴² — Mame popyra ehtoh enehtopōpyry sã ya toto pona, kure ehtoh ekarōko ase roropa eya xine jomihpyry ae ro.

⁴³ Jeremia, mokaro ynara āko repe: sero nono patāpome exīko, ahno pyra, okyno pyra, papironio tō nonoryme exīko. Yrome ynara āko ase: sero nono po tupīto tō topekahsēme exīko ropa mana.

⁴⁴ Nono epekahnōko ropa mā toto, tosetykō merōko mā toto pape pokona enenanō maro. Moro sã exīko Pējamī nonory po te, pata pisarara tō po Jerusarē zomye, pata tō po Juta po te, pata tō po ppy tō po, nono jakuraramā po imuae. Mokaro enehnōko ropa ase tynonorykō pona ropa. Ywy Ritonōpo oturuno.

33

Ritonōpo netapohpyry kurākō eraximatohme

¹ Āpuruhyry tao ro jahtao erase tō zarā po, tōturuse ropa Ritonōpo ymaro. Ynara tykase:

² — Ywy Ritonōpo, oturūko ase amaro, sero nono rihpono, sero nono aputyhpono, esaka tyrihpōme roropa. Jesety Ritonōpome mana.

³ — Jeremia, ykohmarytao oya oezuhnōko ase, ourūko ase zuaro pyra oehtoh poko, kurākō poko, zuaro exipitopyra aehtyamo.

⁴ Ywy Ritonõpo, Izyraeu tō Esemy ourūko ase, tapyi tō Jerusarē po ty-pahsēme exīko, tuisa tapyī konōto roropa Juta po typahsēme exīko, opyi tō riryhtao papironio tomo a nono ke, etonatohme sero pata pōkō maro.

⁵ Orutua kō osetapāko papironio tō maro, yrome tapyi tō pehkāko mā mokaro ynetapatyā ekepyry ke, toto zehno jexiryke, typenekehse jexiryke. Sero pata turumekase yā popyra ehtoh poko sero pata pōkō exiryke.

⁶ Yrome sero pata, epōkō maro kurākāko ropa ase, kure rokē toto ehtohme ropa. Osepeme toto ripōko ase, torētyke pyra toto ehtohme, towomase roropa toto ehtohme.

⁷ Tymōkomoke Juta tō rīko ase Izyraeu tō maro, tapyi tōkehko rīko ropa ase, osemazuhme toto ehtopōpyry samo.

⁸ Iirypyrykō korokāko ase emero, popyra toto nyrytā roropa, jurumekatopōpyry roropa eya xine.

⁹ Jerusarē poko tākye exīko ase, imehxo jyrīko mā toto, epyrypāko ase toto poko. Imeimehnō nonory pōkō enaromyke exīko, tykytyky āko mā toto Jerusarē pōkō kurākary poko ya etaryke tyya xine te, tymōkomoke toto riry poko ya etaryke roropa tyya xine.

¹⁰ Ynara tykase Ritonõpo Kuesēkomo:

– Ynara āko imehnō mana: “Sero pata patāpome toehse, ahno pyra, okyno pyra roropa.” Ajohpe pyra pata tō Juta pō, Jerusarē esemary roropa tytaōke pyra toehse, ahno pyra, okyno pyra roropa. Yrome sero pata tō po etāko ropa matose:

¹¹ kui katoh tonō tākye exiketō omiry, atākyemaketō panaikato roropa otuhtoh riry poko, pytary poko roropa. Ahno eremiaketō etāko roropa matose, tynekarorykō enehnōko Ytapyī taka, “Kure mase,” katohme ya. Ynara āko mā toto eremiāko:

“Kure mase,” kahtoko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a, kure aexiryke, kypyno xine exikehpyra mana, jūme.”

Sero nono po tymōkomoke toto ripōko ase, osemazuhme toto ehtopōpyry samo. Ywy Ritonõpo oturuno.

¹² Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase:

– Sero nono, patāpome exikety ahno pyra okyno pyra roropa, onahpoty nae exīko ropa mana, morotona kaneru tō aronanō toky tō arotohme.

¹³ Imeīpo toky tō kuhñōko aronanō mana pata tō po ypy tō rānao te, pata tō po ona jakuraramā po Juta po imuae, Pējamī nonory pō, pata pisarara tō po Jerusarē zomye, Juta patary tō po, enara. Ywy Ritonõpo oturuno.

¹⁴ Ynara tykase Ritonõpo:

– Imeīpo moro kurā rīko ase Juta tomo a Izyraeu tomo a roropa ynetapohpyry ae ro eya xine.

¹⁵ Moro ěmepyyry toehse ahtao Tawi paryme nymyry enehpōko ase, zae ehtoh rokē tyrīko mana, zae imehnō apiakāko roropa mana.

¹⁶ Moro ěmepyyry toehse ahtao Juta tomo typynanohsēme exīko mā toto, Jerusarē pōkō roropa towomasēme exīko. Mame Jerusarē esehpāko mā toto: “Ritonõpo, Kypynanohnekomo.”

¹⁷ Ywy Ritonõpo, jomiry etapōko ase: jūme Tawi pary tuisame exikehpyra exīko mana Izyraeu tō esēme.

¹⁸ Oturuketō roropa Rewi pakomotyā enahpyra exīko mā toto jēpataka, tynekarorykō enehnōko jahkatohme tytororo tiriiku tōkehko maro, okyno tō maro.

¹⁹ Ritonõpo Kuesēkō ynara tykase ya:

²⁰ – ěmepyyry tyripose ya, ikohmamyry roropa oehkehpyra toto ehtohme. Morohne onytyromasaromepyra matose.

²¹ Moro saaro ynetapohpyry ypoetory Tawi a onytyromasarrowepyra ase. Naeroro ipary exikehpyra exīko tuisame, jūme. Ynetapohpyry roropa urutō komo, Rewi ekyry tomo a, onytyromasarrowepyra ase, jūme erohkehpyra mā toto ypoetoryme Ytapyī tao.

²² Ypoetory Tawi pakomotyā emākapōko ase, oturuketō Rewi pakomotyā roropa emākapōko ase, tuhke toto ehtoh onukuhsarrowepyra exīko mā toto, xirikuato tō kuhsarrowepyra ehtoh samo, isawā kuhsarrowepyra ehtoh sā roropa tuna ehpio.

²³ Mame tōturupose Ritonōpo ya:

²⁴ — Jeremia, zuaro hma ynara āko mā toto: Izyraeu tomo Juta tō roropa turumekase Ritonōpo a asakoro oxiekyry tomo, ynymenekatyamo? Naeroro ypoetory tō htomāko mā toto: “Tynonoryke pyra ahnome pyra toehse mā toto,” āko mā toto ypoetory tō poko.

²⁵ Yrome ywy Ritonōpo jomiry ke ēmepiry rine ikohmamyry roropa, jomiry ke sero nono yrine sero samo, kapu roropa.

²⁶ Moro saaro kapu ritopōpyry sā ya nono roropa, jomihpyry ae ro tyrīko ase Jako pakomotyamo a, ypoetory Tawi a roropa. Tuisame Tawi pary menekāko ase, Aparāo pakomotyā esēme, Izake te, Jako roropa pakomotyā esēme. Kure rokē ypoetory tō rīko ropa ase toto emātohme ropa, toto pynanohnōko ase, enara.

34

Ritonōpo omiry Zetekia a

¹ Tuisa Napukotonozo, Papironia esemy, tysoutatu tō maro etonāko toh nexiase, Jerusarē poremakary poko. Imaro imeimehnō nonory pōkō soutatu tō nexiase, tuhkākomo, typoremākase aexityā eya. Morarame Ritonōpo tōturuse ya,

² tonyohse ywy eya, tōmiry arotohme tuisa Zetekia a, Juta esemy. Ynara tykase:

— Ywy Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy sero pata ekarōko ase Papironia esemy a, mame sero enahkāko mana apoto ke.

³ Epara exīko mase; yrome tapoisēme exīko mase, tokarosēme exīko mase eya. Napukotonozo enēko mase, oturūko mase imaro osēpataka. Imēipo ytōko mase Papironia pona.

⁴ Tuisa Zetekia, etako ke, ywy Ritonōpo omiry oya: oetapara exīko mā toto etonatoh po.

⁵ Yrome torētyke pyra orihnōko mase. Ixtaratu zahkāko mā toto oekepyry tonēse ahtao, atamuru tō tuisāpo tō ekepyry zonētopōpyry samo. Ime oeh-topōpyry poko oturūko mā toto. Xitāko mā toto, ohnamōko: “Kutuisarykō norihno!” āko mā toto. Ywy Ritonōpo oturuno.

⁶ Mame moro emero ekaroase tuisa Zetekia a, Jerusarē po,

⁷ Papironia tuisary soutatu tō osetaparyhtao pata Jerusarē poremakapory poko. Osetapāko roropa isoutatu tō nexiase Rakixi po, Azeka po roropa, pata tō tapuruke exiketō etyhpyrymākomo Juta po.

Ritonōpo omiry ahno a

⁸ Mame tōmiry totapose ahtao Zetekia tomo a Jerusarē pōkō maro ty-namoto tō myhpokatohme tyya xine, tōturuse ropa Ritonōpo ymaro.

⁹ Eperume toto ahtao tymyhpokase toto eya xine, orutua komo, nohpo tō roropa. Morarahtao eperue tō tynamotoke pyra eperume toehse toh nexiase.

¹⁰ Atae toh nexiase tuisa tō maro tamuximākō maro tynamoto tō myhpokary ropa poko. Tōmiryōkō totapose roropa eya xine jūme topehke pyra typoetoryme epereu tō onyripyra ropa toto ehtohme. Tynamoto tō tymyhpokase eya xine repe.

¹¹ Yrome imeīpo tytyorōtase ropa toto, tonehpose ropa toto eya xine tynamotome toto ehtohme ropa.

¹²⁻¹³ Mame Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy a tonyohse ywy ahno zuruse, ynara tykase ynoro:

– Atamuru tō touse ahtao ya Ejitu poe, tymyhpokase toto ahtao ya, jomihpyry totapose ya eya xine. Ynara tykase ywy eya xine:

¹⁴ emero 7me jeimamyry taropose ahtao, oekyry tō epereume ahtao topekahse oya xine ahtao imyhpokatoko toto, anamotome toerohse toto ahtao, 6me jeimamyry etyhpory pona. Yrome atamurukō otato pyra toh toehse, jomiry omipona pyra nexiase toto.

¹⁵ Yrome pake hkopyra tytyorōmase mexiatose, mame onyrihpyrykō yzamaro nexiase. Atae mexiatose opoetory tō epereu tō myhpokary poko, mame ōmiryōkō totapose oya xine jēpataka, Ytapyī tao, onyrihpyrykomo jeahmatohme.

¹⁶ Yrome imeīpo tytyorōmase ropa mexiatose, nuriame kyriatose. Opoetohpyry tō tonehpose ropa oya xine, toto myhpokaxīpo, anamotome toto ehtohme ropa topehke pyra.

¹⁷ Naeroro ywy Ritonōpo ynara āko ase: jomiry omipona pyra mexiatose, opoetory tō epereu tō onymyhpokara tokurehse mexiatose, toto ytotohme. Kure! Etatoko ke omyhpkatoryōko ase: oorihthōkōme etonatoh tao te, oorihthōkōme tyrohsē ke te, oorihthōkōme omise konōto ehtoh ke, enara. Aaropatoryōko ase imeimehnō nonory pona oetuarimatohkōme. Mame ynyrihpyry oya xine eneryke tyya xine ōserehnōko imeimehnō nono pōkō mā toto yronymyryme.

¹⁸⁻¹⁹ Juta tō tuisary tomo a tōmiryōkō totapose ya, Jerusarē tamuximākō maro, tuisa tapyī tao kowenu poko erohketō maro, oturuketō maro, ahno tō emero maro. Pui zoko tyrakase eya xine zokonaka asakoro kuroko toto ytotohme. Yrome tōmihpyrykō omipona pyra toehse toh nexiase: “Morohne rīko ynanase,” kaxīpo jēpataka, onyripyra tokurehse toh nexiase. Naeroro toto rīko ase inyrihpyrykō saaro pui mūkuru a.

²⁰ Morara exiryke mokaro ekarōko ase epetōkara a, etapary se exiketomo a; ekepyrykō tōsēme exīko torō tomo a te, onokyro tomo a, enara.

²¹ Tuisa Zetokia, Juta tō esemy, akorehmananō maro ekarōko ase epetōkara a, etapary se exiketomo a. Papiironia tuisary soutatu tomo a toto ekarōko ase, tātatapoikehse toh mā repe, owinoino xine toeramase toh mana.

²² Yrome toto enehpōko ropa ase, jomi poe oehnōko ropa mā toto. Ose-tapāko mā toto, pata poremakāko mā toto, apoto ke pata zahkāko mā toto. Juta tō patary tō ripōko ase patāpo tōme, ona tonorē samo, ahno esary kara samo. Ywy Ritonōpo oturuno.

35

Jeremia rekapita tō maro

¹ Mame Jeoakī, Joxia mūkuru tuisame ahtao Juta tō esēme, ynara tykase Ritonōpo ya:

² – Jeremia, ytoko rekapita tō tapyī taka oturuse toto maro. Imeīpo toto aroko osa taka Ytapyī tao uwa eukuru jehnahpyry ekarotohme eya xine.

³⁻⁴ Mame ytoase rekapita tō enehse; toto aroase emero Ritonōpo Tapyī taka: Jazania, imepŷ Jeremia mūkuru, Hapazinia mūkurume exiketŷ, zakorō

tõ maro emero toto poenõ maro roropa. Mokaro aroase Ritonõpo Tapyĩ taka, urutõ Hanã, poetoryme exiketõ esaka. Hanã, Ritonõpo poetoryme exikety, Jikitaria mükurume nexiase. Moro osa tamuximãkõ esary pũto nexiase, Maaseia, Sarũ mükuru, esary epoe nexiase. Tamuximehxo Maaseia nexiase Ritonõpo Tapyĩ tao.

⁵ Mame uwa eukuru jehnahpyry yriase mokaro rekapita tõ ëpataka kopu tõ maro aukurukõme.

– “Eukuru pitiko ëtokose,” ase eya xine repe.

⁶ Yrome tozuhse ywy eya xine, ynara tykase toto:

– Uwa eukuru, jehnahpyry onëpyra ynanase yna tamuru Jonatape, Rekepe mükuru, omihpyry omipona. Ynara tyripose ynororo yna a: “Jũme uwa eukuru jehnahpyry onëpyra ehtoko, opoenõ roropa, apakomotyã ro-ropa, enara.

⁷ Tapyi tõ onyripyra ehtoko, tupito tõ anarykara roropa ehtoko. Uwa zoko tõ anarykara ehtoko, imehnõ narykatyã onepekahpyra roropa ehtoko. Pata tõ onyripyra ehtoko oesarykõme. Tapyi pisarara ao rokẽ ehtoko oesarykõme jũme samo, okynahxo oehtohkõme sero nono po.”

⁸ Mame Jonatape, Rekepe mükuru, nyriphpyry yna a omipona toehse ynanase. Jũme eukuru jehnahpyry onëpyra toehse ynanase, yna pyxiã maro, yna poenõ roropa, enara.

⁹⁻¹⁰ Tapyi tõ onyripyra ynanase yna esaryme: tapyi pitiko tao rokẽ ynanase. Uwa zoko tõ esẽme pyra ynanase, tupito tõ onyripyra ynanase, tiri-iku tõkehko esẽme pyra roropa ynanase. Yna tamuru Jonatape nyriphpyry omipona toehse ynanase emero porehme.

¹¹ Yrome tuisa Napukotonozo, Papironia esẽ, toehse ahtao etonase, kurehxo nexiase yna a Jerusarẽ pona yna ytory papironio tõ soutatu tõ kurũke xirio tõ soutatu tõ kurũke roropa. Morara exiryke tarõme ynanase.

¹²⁻¹³ Mame Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemy a tonyohse ywy oturutohme Jutã tomo a, Jerusarẽ põkomo a roropa, ynara tykase:

– Ywy Ritonõpo ekaropõko ase: oty katohme jomiry etary se pyra hmatou, nyriphpyry omipona se pyra roropa hmatou?

¹⁴ Mokaro Jonatape pakomotyã tytamurukõ nyriphpyry omipona toh nexiase uwa eukuru jehnahpyry onëpyra ehtoh poko. Seroae rõ eukuru jehnahpyry onëpyra mã toto emero, tytamurukõ nyriphpyry omipona. Yrome ywy oturukehpyra exiase oya xine, mame nyriphpyry omipona pyra mexiatose.

¹⁵ Ypoetory tõ urutõ kõ aropoase oya xine ourutohkõme popyra oehtohkõ rumekatohme oya xine zae ehtoh poko oehtohkõme. Tonaroximase mexiatose eya xine imehnõ neponãmarykõ oneahmara oehtohkõme, ritõ panõ poko pyra oehtohkõme ipunaka, okynahxo oehtohkõme ononorykõ po ynekarohpyry po oya xine atamuru tomo a roropa. Yrome otato pyra mexiatose jomiry omipona pyra roropa mexiatose.

¹⁶ Jonatape poenõ, ipakomotyã roropa tytamurukõ omipona exikehpyra toh nexiase; yrome amarokõ, ypoetory tõ jomiry omipona pyra matose.

¹⁷ Naeroro, ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemy, oenahkapotorỹko ase Jutã tomo, Jerusarẽ põkõ roropa jomihpyry ae ro. Moro riko ase jomiry omipona se pyra oexirykõke turuse awahtao xine ya, Jezukuru se pyra ropa oexirykõke tykohmase awahtao xine ya.

¹⁸ Mame rekapita tõ turuse ya, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemy nekarohpyry, ynara tykase ynororo:

– Atamurukõ Jonatape nyriphpyry omipona mexiatose, tomeseke mexiatose aomihpyry omipona oehtohkõme emero porehme.

¹⁹ Naeroro ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemy, jomiry etapõko ase oya xine: Jonatape, Rekafe mükuru, typakõke jūme enahp̄yme exiko jēpataka, ypoetoryme. Jomipona exikehpyra exiko mā toto.

36

Jeremia papē tysekeremase Paruke a

¹ Mame jeimamyry 4me ehtoh po Jeokī, Joxia mükuru tuisame ahtao Juta tō esēme, ynara tykase Ritonõpo Kuesēkō ya:

² – Jeremia, pape apoiko, jomihpyry merotohme ipokona: ynekarohpyry Izyraeu tō pokō te, Juta tō pokō roropa te, imehnō nonory pōkō pokō roropa emero. Ynekarohpyry emero imeroko joturupitotop̄pyry poe oya, Joxia tuisame ahtao, seromaroro pona.

³ Juta tō zuaro exiko mā toto josenetupuhtoh pokō toto enahkary pokō. Otaramē popyra toehtohkō rumekāko mā toto, mame popyra toto ehtoh korokāko ase, toto rypyry roropa.

⁴ Naeroro Paruke, Neria mükuru ykohmase imerotohme emero Ritonõpo nekarohpyry ya. Moro tymerose eya pape pokona.

⁵ Mame ynara tykase ywy eya:

– Ywy ytosaromepyra ase Ritonõpo Tapyī taka.

⁶ Yrome aaropory se ase moro taka ahno moro tao ahtao otuhpyra toto ahtao tururukohta Ritonõpo a. Moro pape isekeremako opore samo, toto netaryme, emero Ritonõpo nekarohpyry ya imeropotohmē oya. Morohne isekeremako morotōkō emero netaryme, Juta patary tō poe aehyā netaryme roropa.

⁷ Otaramē moro etaryke tyya xine oturūko mā toto Ritonõpo a, otaramē tyrypyrykō rumekāko mā toto, mokaro zehno Ritonõpo exiryke popyra toto ehtoh pokoino.

⁸ Naeroro Paruke a Ritonõpo omiry tysekeremase Ritonõpo Tapyī tao, jomi poe.

⁹ Moraramē nuno 9mā po, jeimamyry 5mā po tuisame Jeokī, Joxia mükuru ahtao, Juta tō esēme, ahno imoihme otuhpyra toh nexiase Ritonõpo eahmaryke. Jerusarē pōkomo te, Juta patary tō patary poe aehyā maro.

¹⁰ Naeroro imoihmākō netaryme moro pape tysekeremase Paruke a ynekarohpyry eya emero. Moro tyrise eya zara po Ritonõpo Tapyī tao Kemaria, Sapā mükuru esary po, tuisa papē meroneme. Mokyro esary kae nexiase zara po, Omōtoh Kasenato pūto Ritonõpo Tapyī tao.

Tamuximākō netaryme moro pape tysekeremase ropa

¹¹ Moro omi sekeremary Paruke a Ritonõpo omiryne totase Mikaia a Kemaria mükuru, Sapā pary.

¹² Mame tyhtose ynororo tuisa tapyī taka, pape merone esaka, tamuximākō moroto tōximōse ahtao. Moroto nexiase Erisama, tuisa papē merone te, Teraia, Semaia mükuru te, Eunatā, Akapoa mükuru te, Kemaria, Sapā mükuru te, Zetekia, Hanania mükuru te, imehnō tamuximākō maro.

¹³ Turuse toto Mikaia a emero tynetatyā, Paruke nysekeremahpyry ahno netaryme.

¹⁴ Mame Jeuti, Netania mükuru, Seremia pary, Kuxi pary mükuru tonyohse eya xine Paruke zuruse, ynara kase:

– Osehko xiaro, moro pape enehko onysekeremahpyry mokaro netaryme. Mame moro pape tapoise Paruke a; toytose tuisa tapyī taka.

¹⁵ Toeporehkase ahtao ynara tykase toto eya:

– Ajohpame sā oporohko, moro isekeremako ynaretaryme.

Mame Paruke a tysekeremase toto netaryme.

¹⁶ Moromeīpo emero totase ahtao eya xine tonese toto oseya torētyke toehse toto. Ynara tykase toto Paruke a:

– Senohne ynanekaroxi emero tuisa konōto a.

¹⁷ Mame tōturupose Paruke a:

– Otāto sero tymerose oya? Nekarose Jeremia oya imerotohme?

¹⁸ Ynara tykase Paruke:

– Jeremia a tōmiry tokarose ya axī pyra. Ywy pape ymeroase inekarohpyry emero pape pokona pape merotoh ke.

¹⁹ Mame ynara tykase toto eya:

– Omoro, Jeremia maro otonētoko, oesary waro pyra imehnō ehtohme.

Pape zahkatopōpyry tuisa a

²⁰ Moro pape tynomose mokaro tamuximākomo a Erisama esao, tuisa akorehmane pape merotoh poko. Mame toytose toto tuisa esaka, eya tokarose emero.

²¹ Mame Jeuti tonyohse tuisa a moro pape enehtohme tyya. Toytose ynororo Erisama esaka, moro pape tonehse eya, mame tysekeremase eya tuisa Jeoakī netaryme, imaro emero tamuximākō netaryme roropa.

²² Ikonoporyme nexiase, kuenime, tytapyī ikonoporyme ehtoh tao tuisa nexiase, typorohse apoto pūto.

²³ Tuhke pyra pape ary tysekeremase ahtao Jeuti a, moro pape ary tysahkase tuisa a tyratō pitiko ke ematohme apoto htaka. Moro tyrizomose eya moro pape emero tyahkase ehtoh pona.

²⁴ Yrome mokyro tuisa, imaro tamuximākō enaromyra toh nexiase moro omi etaryhtao tyya xine. Enaromyra toh nexiase, emynyhmara popyra toehtohkō poko Ritonōpo neneryme.

²⁵ Moro pape onyahkapopyra Eunatā tō nexiase, Teraia maro, Kemaria maro repe, yrome otato pyra tuisa nexiase.

²⁶ Mame typoetory tō tonyohse eya: tuisa mūkuru Jerameeu te, Seraia maro, Azarieu mūkuru te, Seremia maro, Apateu mūkuru, enara, jako-rehmane Paruke apoitohme tyya xine ymaro repe. Yrome tonēse ynanexiase Ritonōpo a.

Imep̄y pape ropa

²⁷ Moromeīpo moro pape tyahkase ahtao tuisa Jeoakī a, ynymeropohpyry Paruke a, ynara tykase Ritonōpo Kuesēko ya:

²⁸ – Imep̄y pape apoiko imerotohme emero onymerohpyry samo apitoryme tuisa nyahkahpyry samo.

²⁹ Mame ynara tykamexipose ropa ywy Ritonōpo a ynara kase:

– Tuisa Jeoakī, moro pape tyahkase oya; mekaropoase roropa: “Oty katohme morohne tymerose Jeremia a, Papironia tuisary oehnōko mana, sero nono enahkako mana, ahno etapāko, okyno tō roropa?”

³⁰ Morara exiryke, ywy Ritonōpo ynara āko ase oya, tuisa Jeoakī, apakomotyā tuisame exipyra ekurehnōko mā toto, Tawī myakāme. Oekēpyry typhāsēme exīko mana xixi ao saeremā po, kuenimao tykohmāse ahtao roropa.

³¹ Awānohtor̄yko ase, opoenō maro, apakomotyā maro, ākorehmananō maro emero, oorypyrykō pokoino. Otato pyra mexiatose, Jerusarē pōkō maro Juta tō maro tonaroximase awahtao xine ya. Morara exiryke popyra ehtoh enehpōko ase opona xine jomihpyry ae ro oya xine.

³² Mame imep̄y pape apoiasē ekarotohme jakorehmane Paruke a, moro pokona emero ynekarohpyry tymerose eya, emero tymerose aexihpyry sā

pape apitorymä pokona, tuisa Jeoakī nyahkahpyry pona. Moro motye omi ekaroase eya, mōrohne saaro imerotohme ropa eya.

37

Zetekia nekaropohpyry

¹ Mame tuisa Napukotonozo, Papironia esemy a Zetekia, Joxia mūkuru, tuisame tyrise Juta tō esēme, Joakī, Jeoakī mūkuru myakāme.

² Yrome Zetekia tō, imaro tuisame exiketō, imehnō ahno roropa Ritonōpo omiry omipona pyra toh nexiase, ywy, urutō Jeremia, ynekarohpyry eya xine omipona pyra toh nexiase.

³ Mame Jukau, Seremia mūkuru, oturukety Sowonia maro, Maaseia mūkuru tonehpose tuisa Zetekia a oturuse ymaro. Ynara tykase toto ya:

– Ajohpāme sã, Jeremia, oturuko Ritonōpo Kuesēkomo a, yna poko.

⁴ Morara ahtao omōpyra ro exiase āpuruhpyry taka. Ytoytōko ro exiase ahno rānakuroko.

⁵ Jerusarē tapuruse papironio tō soutatu tomo a. Yrome Ejitu tō soutatu tō tutūtase Ejitu nonory poe Izyraeu tō akorehmatohme. Moro waro toehse papironio tō ahtao Jerusarē turumekase eya xine.

⁶⁻⁷ Mame Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy, jenyokyase Zetekia, Juta tō esē zuruse, ynara kase:

– Mokaro Ejitu tō soutatu tō oehnōko ākorehmase repe, yrome ytōko ropa mā toto Ejitu pona ropa.

⁸ Mame papironio tō oehnōko ropa mā toto osetapase ropa, sero pata pona. Sero pata poremākāko mā toto, apoto zukāko roropa mā toto.

⁹ Ywy Ritonōpo, ourutorŷko ase zuaro oehtohkōme: osenekunohpyra ehtoko papironio tō poko: “Oehpyra ropa mā toto,” kara ehtoko. Oehnōko ropa mā toto.

¹⁰ Mokaro Papironia soutatu tō typoremākase ahtao oya xine, etonake-tomo, tapurose exiketō rokē tōxinamase ahtao, tohrame tynyhtohkō tao toto ahtao, ekurehpyra exīko, owōnōko ropa mā toto sero pata zahkatohme.

Jeremia āpuruhpyry tao

¹¹ Mame papironio tō soutatu tō toesyryhmase Jerusarē poe Ejitu tō soutatu tō oepŷryke.

¹² Mame moro toehse ahtao jytory se exiase Jerusarē poe Pējamī nonory pona, ynonory apoise wekyry tō nonory maro exikety.

¹³ Yrome toeporehkase jahtao Omōtoh Pējamī pona, erase tō tuisary, Jeria, Seremia mūkuru, Hanania pary moroto nexiase. Totypohkapose ywy eya, ynara tykase ynororo ya:

– Epāko mase papironio tō maro oehtohme!

¹⁴ – Ajohpē! tykase ywy. – Epara ase, papironio tō maro jexiry se pyra ase! Yrome jomiry etary se pyra Jeria nexiase. Tapoise ywy eya, jaroase tuisa tomo a.

¹⁵ Tohne toehse toh nexiase, yzehno. Typipohse ywy eya xine, mame tapuruse ywy eya xine Jonata tapyī tao, tuisa papē meroneme exikety. Itapyiny āpuruhpyryme tyrise nexiase.

¹⁶ Mame osa pitiko aka tyrise ywy, nono ahkahpyry aka. Moro tao exiase okynahxo.

¹⁷ Imēīpo tonehpose ywy tuisa Zetekia a. Toeporehkase jahtao itapyī konōto taka, tōturupose ywy eya tokare pyra:

– Jeremia, Ritonōpo otururu totase oya, Kuesēkō omiry yna poko?

– Ÿ, totase ya! Omoro, tuisa, tokarosēme exīko Papironia tuisary a.

¹⁸ Mame ekurehpyra jehtohme ekaropoase eya:

– Tuisa Zetekia, oty popyra yriase opoko, oty yriase tuisa tō poko erohkety ryhmaryme, ahno ryhmaryme, āpuruhpyry taka jēmatohme?

¹⁹ Otoko hnae mokaro opoetory tō, aoturutyamo: “Papironia tuisary oehpyra mana osetapase amaro, ononory pōkō maro,” kahpōkomo?

²⁰ Morara exiryke, tuisa, ajohpāme sã jaropopyra ropa exiko apapē merone, Jonata tapyī taka. Jytory ropa ahtao moro taka orihñōko ase.

²¹ Mame tyripose ywy tuisa Zetekia a erase tō zarã pona. Kokoro rokē wyi tokarose ya wyi ekeitoh poe, enatry pona pata po. Naeroro moroto ehse exiase erase tō zarã po.

38

Jeremia tyrise eutary aka

¹ Morarame jotururu ahno a totase Sepatia a, Matã mūkuru te, Ketaria a, Pasua mūkuru te, Jukau a, Seremia mūkuru te, Pasua a roropa, Maukia mūkuru, enara. Ynara āko exiase:

² Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase:

– Taro pata po tehme exiketō orihñōko mã toto etonatohe ke te, omise ehtoh ke te, tyrohsē ke, enara. Yrome pata poe tūtaketō osekarotohme papironio tomo a orihpyra exiko mã toto; osepynanoññōko mã toto isene ro.

³ Ynara āko roropa exiase: Ritonōpo omihpyry ynara mana:

– Sero pata ekarōko ase Papironia tuisary a, isoutatu tō maro, iporemākāko mã toto.

⁴ Mame mokaro tamuximākō toytose tuisa a, ynara tykase toto:

– Mokyro orihmapory se ynanase. Moro sã aotururuhtao soutatu tō konehmākō mana sero pata po; ahno emero jamihkeññōko mã toto. Mose imeññ akorehmary se pyra mana, toto poremakapory se rokē mana emero porehme.

⁵ Ynara tykase tuisa Zetekia:

– Kure! Jeremia tyritoko ise oehtohkō ae. “Ipoko pyra ehtoko,” kara exiko ase oya xine.

⁶ Mame tapoise ywy eya xine, tōmase ywy eya xine tuisa mūkuru, Maukia pēkamã aka, tapyi konoto erase tō zarã rãnao. Eary tō ke tonyhtose ywy moro aka. Tuna pyra nexiase, ikurepato rokene; moro aka tyhtose ywy.

⁷⁻⁸ Mame Epete-Mereke, Etiopia pono, erohkety tuisa tapyī tao, zuaro toehse jēmatopōpyry poko pēkamã aka. Toytose ynororo tuisa tapyī tae oturuse tuisa maro, imeññ apiakāko tuisa nexiase Omōtohe Pējamī po. Ynara tykase Epete-Mereke eya:

⁹ – Tuisa, mokaro nyrihpyry popyra mã ipunaka. Jeremia tōmase eya xine pēkamã aka. Moro ao orihñōko mana tonahsē pyra exiryke pata po.

¹⁰ Naeroro Epete-Mereke taropose tuisa a orutua kō 30mākō arotohme janỹtohme moro pēkamã ae joorikyry ino.

¹¹ Mame mokaro orutua kō tarose Epete-Mereke a mōkomo esaka tuisa tapyī tao. Kamisāpo tapoise eya upōpo roropa yhtotohme ya pēkamã ao eary ke.

¹² Ynara tykase ya:

– Jeremia, senohne Kamisāpo tyriko āpory tō zopikoxi jetū pyra eary tō ehtohme ānymyryhtao.

Moro tyrise ya aomi poe.

¹³ Mame tanỹse ywy eya xine eary tō ke. Touse ropa ywy eya xine moro pēkamã ae. Moromeīpo moroto tapuruse exiase erase tō zarã po.

Zetekia zae ehtoh waro se Jeremia a

14 Mame tuisa Zetekia a tonehpose ywy tyya, Omōtoḥ oseruaō pona Ritonōpo Tapyī tao. Ynara tykase ynororo ya:

– Jeremia, ekaropyy se ase oya, zuaro oehtoh onēpyra exiko ywinoino.

15 Ynara ase eya:

– Ajohpe pyra jotururuhtao oya, jetapāko mase; zae ehtoh poko turuse ya awahtao, otato pyra exīko mase.

16 Mame Zetekia a tōmiry totapose ya tokare pyra ynara tykase:

– Ritonōpo Kuesēkō netaryme, isene Exikety, isene Kyrihpōkomo, oetapara exīko ase, oekaropyra roropa ase oetapary se exiketomo a.

17 Mame Zetekia a tōturuse ywy: Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemy ynara tykase:

– Tuisa Zetekia, osekaroryhtao oya Papironia tuisary akorehmananomo a oetapara exīko mā toto, sero pata onyahkara exīko roropa mā toto. Omoro, atapyī taōkō maro isene exīko matose.

18 Yrome osekaropyra awahtao, sero pata typoremākasēme exīko papiroanio tomo a, apoto zukāko roropa mā toto. Oepatoh pune pyra exīko mana.

19 Mame tuisa Zetekia ynara tykase:

– Yrome mokaro juteu tō zuno ase, yna rumekahpōkomo Papironia pōkō maro ehtohme. Otaramē jekarōko papironio tō mana eya xine, mame yyryhmāko mā toto.

20 Ynara tykase ywy eya:

– Oekaropyra mā toto mokaro juteu tomo a. Ajohpāme sā Ritonōpo nekarohpyry omipona exiko, ynekarohpyry ae ro. Mame kure rokē exīko mana, oōrihpyra exīko mase.

21 Yrome Ritonōpo a tuaro tyripose ywy, osekaropyra awahtao eya xine ynara exīko mana:

22 Nohpo tō emero Juta tō tuisary tapyī konōto tao aexityā arōko mā toto Papironia tuisary akorehmananomo a. Mame mokaro nohpo tō ynara āko mā toto aytorykōhtao:

“Tonekunohse tuisa nexiase epe tō kurano a,

typoremākase ynororo eya xine.

Naeroro seromaroro tomōse ynororo ikurepato htaka exiryke,

turumekase mā ynororo epe tomo a.”

23 Ynara ase roropa eya:

– Tuisa Zetekia opoxyiā emero opoenō roropa tokarosēme exīko mā toto papiroanio tomo a, omoro roropa epara exīko mase mokaro winoino. Ty-namotome aarōko Papironia tuisary, mame sero pata tonahkasēme exīko mana apoto ke.

24 Mame ynara tykase Zetekia ya:

– Jeremia, sero onekarohpyry ya onumakara exiko imehnomo a; oetaparyino.

25 Mokaro tamuximākō zuaro toehse ahtao amaro tōturuse jehtopōpyry poko oehnōko mā toto oya oturupose: “Oty poko moturutou? Oetapara ynanase ekaroryhtao emero,” āko mā toto.

26 Ynara rokē kaxiko eya xine: “Ajohpāme sā jaropopyra ropa exiko Jonata tapyī taka jorikyryino,” kaxiko.

27 Mame mokaro tamuximākō tooehse ekaropose. Oturuase tuisa nekaropohpyry rokene. Naeroro turumekase ywy eya xine. Ypoko pyra toh nexiase, yna omihpyry onetara toh exiryke.

28 Mame moroto rokē toehse ywy, erase tō zara po, Jerusarē poremākatoh pona.

39

*Jerusarē poremäkatopõpyry**(2 Tuisa 25.1-21; 2 Koronika 36.17-21; Jeremia 52.3-30)*

1 Mame jeimamyry 9me ehtoh po nuno 10mä po Zetekia tuisame ehtoh poko Juta tō esēme, tuisa Napukotonozo, papironiō tō esē, tooehse tysoutatu tō maro Jerusarē poremäkapose.

2 Mame jeimamyry 11mä po Zetekia tuisame ehtoh poko, nuno 4mä po ĕmepyyry 9me ehtoh po pata apuru tyhmose eya xine.

3 Jerusarē typoremäkase ahtao Papironia tuisary akorehmananō, tamuximākō emero tooehse, typorohse toto tapōkō pona Omōtoħ Irānaō taka. Mokaro maro nexiase Nerekau-Sarezea te, Sākaa-Nepo te, Sarasekī te, imepý Nerekau-Sarezea, enara.

4 Mame morohne tonese ahtao tuisa Zetekia a, isoutatu tō maro, toepapitose toto koko pata poe. Tutütase toto tuisa tupi esemary ae, omōtoħ ae asakoro apuru rānao. Toepase toto Joatāo jakanahmae.

5 Yrome tuisa Zetekia tokahmase papironiō tō soutatu tomo a. Tapoise ynororo eya xine ona po Jeriko pūto. Tarose ynororo eya xine tymyhse Napukotonozo a, pata Ripira po ynororo ahtao, Hamate nonory po. Moroto Zetekia tuānoħpose Napukotonozo a.

6 Moroto Ripira po Zetekia mükuru tō totapapose eya jūkō ĕpataka. Zetekia akorehmananō, Juta tō tamuximākō totapase roropa eya.

7 Moromeĭpo Zetekia enuru tō typosohkapose Napukotonozo a, keti ke metau risē ke tymyhse ynororo arotōhme Papironia pona.

8 Morara ahtao tuisa tapyĭ konōto tyahkase Papironia pōkomo a, ahno tapyĭ tō roropa tyahkase eya xine, pata Jerusarē apuru tō tytahkase roropa eya xine.

9 Mame papironiō tō soutatu tō tuisary Nepuzaratā nexiase. Eya Juta tō akoĭpyry tarose tynamotome Papironia pona, epaketō maro papironiō tō epeme ehtōhme.

10 Yrome ahno tynomose eya, tymōkomoke pyra exiketomo tutupike pyra exiketō roropa, eya xine tupitō tō tokarose eya uwa zoko esary tō roropa.

Jeremia tymyhþokase ropa

11 Mame ynara tykase Napukotonozo, Papironia esē, typoetory Nepuzaratā a tyritōhme ya:

12 – Ytoko Jeremia enehse, ipyno exiko. Tomeseke exiko ipoko, ise ynororo ehtoh ekaroko eya.

13 Naeroro Nepuzaratā imehnō tamuximākō maro, Nepusazapā te, Nerekau-Sarezea te, imehnō tuisa Papironia esē akorehmananō maro,

14 eya xine toneħpose ywy erase tō zarā poe. Tokarose ywy Ketaria a, Aikā mükuru, Sapā pary, jarotōhme tytapyĭ taka. Mame moroto exiase Jerusarē po, ahno rānao.

Ritonōpo Omiry Epete-Mereke a

15 Moroto ro tymyhse jahtao erase tō zarā po, Ritonōpo Kuesēkō tōturuse ya. Ynara tyripose ya:

16 – Oturuko Epete-Mereke, Etiopia pono a, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemý ynara tykase:

– Jomihpyry ae ro popyra ehtoh enehþōko ase sero pata Jerusarē pona. Moro toehse ahtao moroto exĭko mase, morohne enēko mase.

17 Yrome ywy Ritonōpo, oewomāko ase, oekaropyra exĭko ase ozehno exiketomo a, mokaro zuno oehtyā winoino

¹⁸ oppynanohnōko ase. Oetapara exīko imehnō mana. Isene exīko mase tonetupuhse jexiryke oya. Ywy Ritonōpo oturunō.

40

Jeremia kowenatu maro

¹ Mame Ritonōpo tōturuse ropa ya, tymyhpokase ropa jahtao soutatu tō tuisary a, Nepuzaratā a pata Rama po. Moroto exiase tarose jexiryke tymyhse keti ke Jerusarē pōkō maro, imehnō Juta pōkō maro; mokaro arōko toh nexiase tynamotokōme Papironia pōkomo a pata Papironia pona.

² Soutatu tō tuisary a tykohmase ywy, oturuse ya imehnō netaryme pyra. Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo Oesēkomo a tonaroximase sero nono enahkary poko.

³ Seromaroro tyrise eya emero tōmihpyry ae ro. Morohne tyrise eya iirypyryme toehse ipoetory tō exiryke. Aomiry omipona pyra toehse toto exiryke.

⁴ Seromaroro omyhpokāko ase, keti oūko ase omekū tō poe, oytotohme ise oehtoh pona. Oytory se awahtao ymaro Papironia pona, eropa, kure rokē opyoh exīko ase. Yrome oytory se pyra awahtao ytopyra exiko. Taro oesary menekāko mase oesaryme ehtohme. Ytoko ise oehtoh pona, kure oya ahtao.

⁵ Yrome axī pyra imenekary poko jexiryke, onezuhpyra exiase. Naeroro ynara tykase Nepuzaratā ya:

– Ytoko Ketaria tapyī taka, Aikā mūkuru, Sapā pary, moroto oehtohme imaro. Kowenatume, Juta patary tō esēme Ketaria tyrise Papironia tuisary a. Imaro exiko ise awahtao ahno rānao, mame tyoytōko mase ise oehtoh pona.

Mame tonahsē ekaroase Nepuzaratā ya tynekarory maro, mame ytoase morotoino.

⁶ Mame ytoase Ketaria tapyī taka, Mixipa pona moroto exiase imaro. Ahno morotōkō maro ytopyra aexityā maro Papironia pona, Juta nonory po.

Kowenatu Ketaria ehtoh poko

(2 Tuisa 25.22-24)

⁷ Toitoine Juta pōkō tamuximākō tysoutatu kō maro ona po toexirykōke osekaropyra tokurehse toh nexiase papironio tomo a. Tuaro toehse toh nexiase Ketaria poko, Aikā mūkuru; Papironia tuisary a Ketaria ritopōpyry kowenatume nono esēme, emero ytopyra exiketō Papironia pona esēme roropa. Tymōkomokākara exiketō tōxinamase moroto Izyraeu tō nonory po.

⁸ Naeroro Iximaeu, Netania mūkuru te, Joanā, Karea mūkuru te, Seraia, Tanumete mūkuru te, Epai mūkuru tomo, pata Netopa pōkomo te, Jezania maro, Maaka pono toytose toto tysoutatu tō maro Mixipa pona oturuse Ketaria maro.

⁹ Mame Ketaria ynara tykase eya xine:

– Jomiry etapōko ase oya xine: enaromyra ehtoko; osekarotoko Papiro-
nia pōkomo a. Osesaritoko sero nono po, Papironia tuisary poetoryme
oehtōhkōme. Kure rokē exīko oya xine mana.

¹⁰ Ywy roro Mixipa po exīko ase. Mame papironio tō toehse ahtao, oturūko ase toto maro ākorehmatohkōme. Epery tōkehko apoīko matose, ikurākatohme, eukuru kurākāko roropa matose azeite maro. Moroto pata tō po exīko matose anapoityākō po.

¹¹ Morararo imehnō juteu tō zuaro toehse Moape po toto ahtao te, Amō po te, Etō po te, imehnō nonory tō po roropa, Papironia tuisary a juteu tō nomotopōpyry poko Juta tō nonory po. Zuaro toehse roropa toto kowenatume Ketaria ritopōpyry poko eya.

¹² Mame tutūtase juteu tomo osa tō poe imeimehnō nonory po toehtohkōme ropa Juta nonory pona ropa. Mixipa pona toytose toto Ketaria esaka; eukuru tyrise eya xine itamurume, epery tō tapoise roropa eya xine itamurume.

Ketaria etapatopōpyry
(2 Tuisa 25.25-26)

¹³ Moromeīpo Joanā, Kareā mūkuru toytose soutatu tō tuisary tō maro, osekaropyra aexityamo papironio tomo a, Mixipa pona Ketaria esaka.

¹⁴ Ynara tykase toto eya:

– Zuario hma, Iximaeu, Netania mūkuru tonyohse Paari, Amō tuisary a etapatohme?

Yrome moro ajohpe tokarose Ketaria a.

¹⁵ Mame ynara tykase Joanā eya rokene, imehnō netaryme pyra:

– Kuaropoko Iximaeu etapatohme; imehnō tuaro pyra exīko onoky a mokyro totapase. Oty katoh oetapapōko ynanae eya? Morara toehse ahtao juteu tō emero amaro exiketō atahpahnōko mā toto. Mame tarōkō Juta nonory pōkō ehxirōko mā toto.

¹⁶ Yrome tozuhse ynororo Ketaria a:

– Iximaeu onetapara exiko! Ajohpe moro omi mana mokyro poko.

41

¹ Mame moro jeimamyry ae ro, nuno 7mā po, Iximaeu, Netania mūkuru, Erisama pary, tuisa ekyry, toytose Mixipa pona orutua kō 10mākō maro oseporose Ketaria maro. Moroto toto ahtao aotukurukohtao oximaro,

² Iximaeu tō orutua kō 10mākō maro tytapemākō tapoise, mame Ketaria totapase eya xine. Moro saoro Papironia tuisary nyrihpyry kowenatume totapase eya xine.

³ Juteu tō roropa Ketaria maro exiketō Mixipa po totapase Iximaeu tomo a. Papironia soutatu tō moroto exiketō totapase roropa eya xine.

⁴ Yrokokoro zuaro pyra ro imehnō ahtao Ketaria etapatopōpyry poko,

⁵ orutua kō 80mākō toeporehkase toto. Xikē poe toehse toh ynaroro te, Xiro poe roropa te, Samāria poe, enara. Tōtyotykyō tysahkase eya xine, tupōkō tyxihxihkase te, typihpyrykō tokotokose eya xine. Tiriiku tōkehko tōnehse eya xine, ixtaratu maro tynekarorykōme Ritonōpo Tosēkomo a Itapyī tao.

⁶ Naeroro Iximaeu toytose pata Mixipa poe oseporose mokaro maro. Xitāko nexiase toytoryme. Toeporehkase ynororo ahtao, ynara tykase ynororo:

– Omōtoko, ehmaropa Ketaria enese, tykase.

⁷ Yrome tomōse toto ahtao pata pona, Iximaeu tomo a totapase ynaroro ipoetry tō maro; ekepyrykō tōmase eya xine tuna eutary aka.

⁸ Yrome mokaro maro orutua kō 10mākō nae nexiase, ynara tykase toto Iximaeu a:

– Yna onetapara exiko! Tiriiku tōkehko nae ynanase, azeite te, ano zeni roropa tonēse ōna po.

Naeroro mokaro 10mākō onetapara tokurehse ynororo.

⁹ Moro pēkamā zumo nexiase zaka ahno ekepyry ēmatopōpyry Iximaeu a tynetapatyamo. Tuisa Asa nahkapohpyry nexiase; tuisa Paasa, Izyraeu ešē zuno toexiryke moro tahkapose eya. Moro oramā typehkase ahno ekepyry ke Iximaeu a.

¹⁰ Mame Iximaeu toytose Amō nonory pona, typoetryme tuisa ēxihpyry tō tarose eya imehnō ahno Mixipa pōkō akoīpyry maro. Mokaro nexiase tuisa Nepuzaratā nynomotyamo Ketaria maro toto pynanohtohme.

¹¹ Mame Joanã, Karea mûkuru, imehnõ soutatu tõi tuisary tõi maro zuaro toehse Iximaeu nyrihpyry xihpyry poko.

¹² Naeroro tysoutatu tõi tykohmase eya oximõtohme. Toytose toto etonase Iximaeu tõi maro. Toporyse ynororo eya xine pëkamã konõto pũto Kipeão po.

¹³ Morarame Joanã tõi imaro soutatu tõi tuisary tõi tonese ahtao Iximaeu narotyamo a tãkye toehse toto.

¹⁴ Mame mokaro Iximaeu narotyã Mixipa poe, toeramase toto, tururume toytose toto Joanã maro toehtohkõme.

¹⁵ Yrome Iximaeu tõi toepase 8mãkõ maro Joanã tõi winoino. Amõ nonory pona toepase toto.

¹⁶ Mame Joanã tõi soutatu tuisary tõi maro tõi ximõse toto soutatu tõi maro te, nohpo tomo te, poeto tomo te, tomukase aexityã maro, emero Iximaeu narotyamo Mixipa poe typoetoryme, Ketaria etapaxĩpo. Moro sã tõi ximõse toto Joanã napoityã Iximaeu wino Kipeão po,

¹⁷ mame toytose toto Kerute-Kimã pona aporo Perẽ pũto. Toytorykõ se toh nexiase Ejitu pona

¹⁸ papironio tõi poe toeparykõme. Mokaro zuno toh nexiase Ketaria totpase Iximaeu a exiryke, tyrise kowenatume ahtao Papironia tuisary a.

42

Jeremia oturupotopõpyry Ritonõpo a

¹ Mame soutatu tõi tuisary tõi emero toehse, Joanã, Karea mûkuru maro te, Azaria, Hosaia maro, ahno maro, emero rokene

² oturuse ymaro. Ynara tykase toto:

– Jeremia, ajohpame sã yna omiry imoiko: oturuko Ritonõpo Kuesëkomo a yna poko, mokaro akoĩpyry tõi poko roropa, aoxinamatyã akoĩpyry poko. Tuhke ynanxiase repe, yrome seromaroro tuhke pyra toehse ynanase. Moro enëko mase.

³ Oturuko Ritonõpo Oesemy a yna esemary enepotohme zae rokẽ yna ytotohme, zae ehtoh poko rokẽ yna ehtohme roropa.

⁴ Ynara ezukuase:

– Ý, kure! Oturũko ase Ritonõpo Oesëkomo a, õmirykõ moiko ase. Imeĩpo aomihpyry ekarõko ase oya xine. Inekarory ononẽpyra ase, emero ekarõko ase oya xine.

⁵ Mame ynara tykase toto:

– Ah Ritonõpo Kuesëkõ yna eneneme nexino, zae exiketyme mana ajohpe pyra roropa: Inekarory oya omipona exiko ynanase ipunaka.

⁶ Ise yna ahtao, inyriporý se pyra yna ahtao roropa, Ritonõpo Kuesëkõ omipona exiko ynanase, imaro õtururuke yna poko. Ritonõpo omipona yna ahtao emero kure exiko yna a.

Ezuhtopõpyry Ritonõpo a

⁷ Mame 10me êmepýry taropose ahtao Ritonõpo noturuase ya.

⁸ Naeroro Joanã, Karea mûkuru ykohmase soutatu tõi tuisary tõi maro, imaro exiketomo te, emero rokẽ ahno maro.

⁹ Ynara ase:

– Oturuase Ritonõpo, Izýraeu tõi Esemý a õmihpyrykõ omi poe. Ynara nase ynororo:

¹⁰ “Taro oexirykõ se ro awahtao xine, sero nono po ahnome oritorýko ropa ase, oenahkapopyra xine exiko ase; aarykatorýko sã ase, amarokõ omukara xine roropa ase. Oenahkapotopõpyrykõ pokoino ya toemynyhmase ywy ipunaka.

¹¹ Papironia tuisary zuno pyra ehtoko amaro xine jexiryke. Opy-nanohtorýko ase, oewomatorýko ase opoko xine pyra aehtohme. Ywy Ritonõpo oturuno.

¹² Opyno xine exíko ase, opyno xine mokyro ríko ase roropa, taro onomotohkõme sero nono po.”

¹³⁻¹⁵ – Yrome amarokomo, tehme exiketõme taro Juta po, Ritonõpo Oesëkõ omipona rokë ehtoko. Aomiry poe tehme ehtoko sero nono po. Ynara kara ehtoko: “Ytõko ynanase Ejitu pona, moroto yna ehtohme. Moroto osetapara exíko ynanase te, rueimo etory etonathme onetara ynanase exíko, omise konõto ehtoh pyra roropa moroto.” Moro sã õtururukohtao ynara ãko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemy: “Ejitu pona oytorykõ se awahtao xine moroto oehtohkõme,

¹⁶ moroto etonath exíko mana, moro etonath zuno oehtopõpyrykomo. Moroto omise konõto ehtoh oekahmatorýko, moro omise konõto zuno oehtopõpyrykomo, oorihnõko roropa matose moroto Ejitu po.

¹⁷ Emero Ejitu pona toytory se exiketõ orihnõko mã toto etonath poko te, omise konõto ehtoh poko te, tyrohsë poko, enara. Akoĩpyry exipyra exíko mana; osewomara exíko matose popyra ehtoh toehse ahtao, ynenehpohpyry opona xine.”

¹⁸ – Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esë ynara nase: “Ejitu pona oytorykohtao ozehno xine jehtoh awãnohtorýko mana Jerusarë põkõ wãnohtopõpyry samo. Xihpyryme oehtohkõ eneryke imehnomo a osenu-ruhkãko mã toto, oserehnõko mã toto. Imehnõ eunohnõko mã toto opoko xine, osehtotorýko mã toto popyra ehtoh ripotohme imehnõ pona. Mame jũme oehpyra ropa matose tarona.”

¹⁹ Oturuase ro:

– Ritonõpo Kuesëkõ ynara nase: amarokõ, Juta põkõ anaropopyra ase Ejitu pona. Morara exiryke seromaroro oenaroximatorýko ase.

²⁰ Azahkuru matose exíko, mame oorikyrykõ ke epehmãko matose. Tonyohse ywy oya xine oturuse Ritonõpo a Kuesëkomõ a. Ynara matose ya: “Oturuko Ritonõpo a yna poko. Imeĩpo yna zuruko emero inyripohpyry yna a, tyrĩko ynanase aomiry omipona.”

²¹ Seromaroro ekarose emero oya xine, yrome Ritonõpo Kuesëkõ omiry omipona pyra exíko matose ipunaka.

²² Morara exiryke wenikehpyra ehtoko: orihnõko matose etonath poko te, omise konõto ehtoh ke te, tyrohsëke roropa moro nono po oytorykõ se oehtohkõ po, moroto oehtohkõke.

43

Jeremia tarose Ejitu pona

¹ Morarame tõturukehse jahtao mokaro a, Ritonõpo, mokaro Esë nekaropohpyry poko emero,

² tozuhse ywy Azaria a, Hosaiã mükuru, Joanã, Kareã mükuru maro imehnõ orutua kõ, epyrypaketõ maro, ynara tykase toto ya:

– Ajohpe mase, Jeremia. Ritonõpo Kuesëkõ yna onurupopyra nexiase oya ytopyra yna ehtohme Ejitu pona, moroto ehtohme.

³ Paruke, Neria mükuru moĩko rokë mase yna poremãkatohme yna ekarotohme Papironia põkomo a yna etapatohme te, yna arotohme roropa Papiro-
nia pona.

⁴ Naeroro Joanã tõ, soutatu tõ tuisary tõ maro, ahno tõ maro Ritonõpo nyripohpyry omipona se pyra toh nexiase. Tehme toexirykõ se pyra toh nexiase Juta po.

⁵ Ahno emero Juta po aoxinamatyã tarose Joanã tomo a Ejitu pona soutatu tã tuisary tomo a roropa. Juta nonory pãkã tarose eya xine imehnã nonory poe aehtyã roropa:

⁶ orutua komo te, nohpo tomo te, poetohti tã roropa tuisa ãxiry tã maro. Tarose toto emero tuisa Nepuzaratã nynomotyã kowenatu Ketaria maro. Paruke te, ywy roropa tarose eya xine tymaro xine.

⁷ Moro sã Ritonõpo omipona pyra toytose toto Ejitu pona. Toeporehkase toto pata Tapane pona.

⁸ Moroto Tapane po ynara tykase Ritonõpo ya:

⁹ — Jeremia, topu tã apoiko, zumo exiketomo zonẽtohme orino aka zara ao, tuisa tapyĩ konõto ãpataka sero pata po. Moro tyriko juteu tã neneryme.

¹⁰ Moromeĩpo ynara kaxiko eya xine: “Ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tã Esemy, ypoetory Napukotonozo, papironio tã Esẽ enehpõko ase. Moro topu tã pona tapõ rĩko mã ynororo, tytapyĩ konõto kamisa risẽ rĩko roropa ynororo moroto.

¹¹ Napukotonozo oehnõko mana Ejitu poremãkapose. Tymenekase aexityã orihthohme tyrohsẽ ke, tyrohsẽ ke orihnõko mã toto; tymenekase aexityã inamotome tarosẽme, tarosẽme exĩko Papironia pona papironio tã namotome; tymenekase aexityã orihthohme etonatoh poko, etonatoh poko orihnõko mã toto.

¹² Ejitu pãkã neponãmary tapyĩ tã zahkapõko ase. Mokaro neponãmary zahkapõko ase Papironia tuisary a, toitoine toto neponãmary arõko roropa mana tymaro. Kaneru tã pynanohne samo, azamo apoiry sã eya tupõ poe azamo pyra ehtohme, moro sã mõkomo kurã enahkapõko Papironia tuisary mana Ejitu po, mame orẽpyra ytõko ropa mana.

¹³ Topu risẽ xikhime exiketõ pata Heriopori po, Ejitu po enahkapõko mana Ejitu tã neponãmarykõ eahmatoh zahkapõko mana roropa, enara.”

44

Ritonõpo omiry juteu tomo a Ejitu po

¹ Ritonõpo tõturuse ya juteu tã poko Ejitu po: pata Mikitou po te, pata Tapane po te, Mẽpi po te, nono ikurenae po, enara.

² Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tã Esemy ynara tykase:

— Pata Jerusarẽ enahkatopõpyry tonese oya xine, imehnã pata tã roropa emero Juta nonory po. Seromaroro patãpome ro mã kehko, tytaõke pyra,

³ popyra ehtoh poko moro pata tã pãkã toehse exiryke, toto zehno jehtohme. Tynekarory tã tyahkase eya xine tynekarorykõme imehnã neponãmary tomo a. Imehnã neponãmary tã toahmase eya xine; apitoryme mokaro oneahmara nexiase toto; amarokõ mokaro oneahmapitopyra mexiatose; atamurukõ roropa mokaro oneahmapitopyra toh kynexine.

⁴ Ypoetory tã, urutõ kã onenyohkepyra exiase oya xine ourutohkõme moro oorypyrykõ xihpyry poko pyra oehthokõme, moro se pyra jexiryke ipunaka.

⁵ Yrome onetara mexiatose, otato pyra mexiatose. Oorypyrykõ xihpyry onurumekara mexiatose; onekarorykõ onyakhakehpyra mexiatose onekarorykõme, oneponãmarykõ eahmatohme.

⁶ Morara exiryke tohne jehtoh ke Juta patary tã tonahkapose ya, Jerusarẽ esemary roropa tyahkapose ya. Tonahkase toh ya. Moro eneryke osenu-ruhkãko enenanã mana popyra exiryke ipunaka.

⁷ — Morara exiryke ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tã Esemy, ekaropõko ase seromaroro: Oty katohme sero popyra ehtoh konõto poko matou? Õxiryhmãko matose. Osenahkapory se hmatou: orutua komo, nohpo

tõ maro, poetohti, enurusenã kõ maro, akoĩpyry oxinomopyra ehtohme ipunaka?

⁸ Oty katoh jyhtomãko matou ritõ panõ poko, onekarorykõ zahkãko onekarorykõme imehnõ ritõ tõ eahmaryme, taro Ejitu po, tõsesarise oehtohkõ po? Otarame senohne riko matose osenahkapotohme, imeimehnõ nonory põkõ oeunohtohme. Oesetykõ esehtõko mã toto popyra ehtoh enehpory se toto ahtao.

⁹ Owenikehtou, atamuru tõ popyra ehtopõpyry poko, Juta tõ tuisary popyra ehtopõpyry poko, ipyxiã popyra ehtopõpyry poko amarokõ popyra ehtopõpyry poko opyxiãkõ maro Juta patary tõ po Jerusarẽ esemary tõ ao roropa?

¹⁰ Yrome seroae ro oorypyrykõ onurumekara ro matose, oesekumuru po porohpyra ro matose osekarotohme ya, jomiry etary se pyra matose; jomihpyry ynyriphopyry roropa oya xine omipona pyra matose, ynekarohpyry oya xine, atamuru tomo a roropa.

¹¹ — Naeroro ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tõ Esemý oe-nahkapotorýko ase, Juta põkõ enahkapõko roropa ase, emero porehme.

¹² Juta põkõ enahkapõko ase porehme: tynonorykõ po tehme toh nexiase aporo, mame imeĩpo toytorykõ se toh nexiase Ejitu pona. Mokaro emero tamuximãkomo, ime pyra exiketõ maro orihnõko mã toto Ejitu po: etonato po orihnõko mã toto, omise konõto ehtoh ke roropa. Mokaro eneryke osenuruhkãko imehnõ mana. Enaromýke exiko mã toto. Imehnõ mokaro eunohnõko mã toto; esetykõ esehtõko mã toto popyra ehtoh enehpotohme.

¹³ Mame Ejitu po exiketõ wãnohnõko ase, Jerusarẽ põkõ wãnohtopõpyry sã ya; etonato ke te, omise konõto ehtoh ke te, tyrohsẽ ke, enara.

¹⁴ Mokaro Juta nonory po aexityã, imeĩpo toehse toh nexiase Ejitu pona ehse, osewomara, orihnõko mã toto; isene oxinamara mã toto. Toytorykõ se ropa exiko mã toto Juta nonory pona ropa repe. Yrome ytosaromepyra exiko mã toto. Toitoin epaketõ rokẽ ytõko mã toto morotona.

¹⁵ Mame ahno tuhke toehse oturuse ymaro. Orutua kõ nexiase, zuaro exiketõ typyxiãkõ poko: tynekarorykõ tyahkase eya xine imehnõ neponãmarykõ eahmaryme te, nohpo tõ roropa morotõkõ emero te, juteu tõ roropa ikurenaẽkomo Ejitu po. Ynara tykase toto:

¹⁶ — Otato pyra exiko ynanase onekarohpyry poko yna a Ritonõpo Kuesẽkõ omiryme.

¹⁷ Mãpyra emero tyrõko ynanase yna omihpyry ae ro. Yna nekarory tõ zahkãko ynanase yna neponãmary eahmatohme: Nohpo Imehxo Kapu Esemý. Eukuru ekarõko ynanase eya ynanekaroryme, yna tamuru tõ nyrihpyry samo, yna maro yna tuisary tõ tamuximãkõ nyrihpyry sã roropa Juta patary tõ po, Jerusarẽ esemary po roropa. Moro sã yna ahtao yna napyry enahpýme nexiase, kure rokẽ yna erohtoh nexiase, popyra ehtoh exipyra nexiase.

¹⁸ Yrome morohne tyrikehse ahtao yna a, ynanekarory onyahkara yna ahtao ynanekaroryme Nohpo Imehxo a Kapu Esemý te, eukuru roropa eya onekaropyra tokurehse ahtao yna a, tonahsẽ pyra toehse, toorihse ynanexiase osetapary poko, omise konõto roropa yna ehtoh ke.

¹⁹ Nohpo tõ ynara tykase roropa:

— Kure nexiase yna nio tomo a wyi panõ tyrise ahtao yna a Nohpo Imehxo Kapu Esẽ panono te, ynanekarory tõ tyahkase ahtao roropa yna a te, eukuru roropa tukuãse ahtao yna a ynanekaroryme eya.

²⁰ Moro ezuhtoh etaryke ya ynara tykase ywy eya xine emero, orutua komo a te, nohpo tomo a roropa:

21 – Moro ixtaratu tyahkase ahtao oya xine Juta patary tō po, Jerusarē esemary tō ao oya xine, atamurukomo a, otuisarykomo a, tamuximākomo a moro pōkomo a roropa, moro poko zuaro pyra Ritonōpo ekarōko matou? Moro poko tuenikehse ynororo, ekarōko matou?

22 Seroae ro ononorykō tonahkase mana, patāpome toehse mana typōke pyra roropa toehse mana ipunaka. Moro eneryke tyya xine osenuruhkāko imehnō mana oserehnōko roropa mā toto. Moro esehtōko imehnō mana popyra ehtoh ripotohme, typenekehse Ritonōpo exiryke popyra ehtoh poko oexirykōke, zae pyra oexirykōke roropa.

23 Sero popyra ehtoh toehse oya xine, onekarorykō tyahkase oya xine exiryke imehnō neponāmary tō eahmatohme, iirypyryme matose Ritonōpo a aomiry omipona pyra oexirykōke, inyriphopyry onyripyra roropa oexirykōke.

24-25 Oturuase ro ahno a emero, nohpo tomo a roropa Ritonōpo Jamih-mehxo Exikety nekarohpyry ya ekarotohme mokaro Juta pōkomo a, tosake exiketomo Ejitu po. Ynara tokarose ynororo ya oturutohme eya xine:

– Ōmirykō totapose oya xine opyxiākō maro Nohpo Imehxo Kapu Esemey a, onekarorykō zahkatohme onekarorykōme eya, eukuru maro. Morohne tyrise oya xine. Kure! Morohne tyritoko ōmihpyrykō ae ro! Anamonohpyra ehtoko!

26 Yrome seromaroro etatoko ke, jomiry etaporyhtao oya xine: Ywy, Ritonōpo, yjamitunuru ke ynara tyripōko ase oya xine juteu tomo a Ejitu po. Taroino jesety onesehtopyra ropa ehtoko ōmirykō etaporyhtao ynara samo: “Jomiry etapōko ase Ritonōpo Isene Exikety, Kuesēkō netaryme.”

27 Tākye ehtoh onenehpopyra ropa ase oya xine, yrome ehxirotok rokē ekarōko ase oya xine. Amarokō emero Juta tomo Ejitu po orihnōko matose etonatokhoko, tyrohsē poko roropa oenatyrykō ponāmero.

28 Yrome toitoine matose epāko Ejitu poe Juta pona orihpyra ehtohme. Mame mokaro isene exiketō Juta po zuaro exīko mā toto: jomiry zae nexiase, mokaro omiry zae pyra nexiase.

29 Ywy, Ritonōpo, zae jomiry ehtoh enetupuhpotoh ekarōko ase oya xine zuaro oehthokōme: tarōkō wānohnōko ase sero nono po, toto enahkapōko ase jomihpyry ae ro.

30 Moro enetupuhpotohme ynara mana: tuisa Hopora Ejitu esē ekarōko ase epetōkara a, etapary se exiketomo a, Zetekia, Juta tō esē ekarotopōpyry sā ya tuisa Napukotonozo a, Papironia esemy a. Epekara, mokyro etapary se exiketyme kynexine.

45

Ritonōpo omiry Paruke a

1-2 Morarame jeimamyry asakoropane taropose ahtao Jekoā a, Joxia mūkuru, tuisame toexiry poko, Juta tō esēme, Paruke, Neria mūkuru pape meroase emero ynekarohpyry eya. Mame ekaroase Paruke a, ynara mā Ritonōpo, Izraeu tō Esē nekarohpyry ya:

– Paruke,

3 ynara āko mase: “Typenekehse ywy! Ritonōpo, Jesemy a jemynyhmatoh tomākaposē, jetuarimary roropa. Tapotūkehse ywy pusuh kary poko, osere-saromepyra ase!”

4 Mame ynara tykase Ritonōpo ya Paruke zurutohme:

– Ynyrihpyry enahkapōko ase; ynarykahpyry mukāko ropa ase. Moro rīko ase sero nono po porehme.

⁵ Imehnõ motye kurehxo oripory se hma ya? Moro oneraximara exiko. Popyra ehtoh enehpõko ase ahno pona emero porehme, sero nono põkõ pona. Yrome oewomãko ase, isene oehtohme, ynekarohpyryme oya emero rokë pona oytoryhtao. Ywy Ritonõpo oturunõ.

46

Ejitu poremãkatopo Karakemi po

¹ Ritonõpo Kuesëkõ tõturusë ya ahno tõ poko.

² Tõturusë ya Neko tõ poko, Ejitu tuisary, isoutatu tõ maro, typoremãkase aexityã poko Karakemi po, tuna Eupyrati pũto. Tuisa Napukotonozo a Papironia tuisary a typoremãkase Neko tomo. Moro toehse asakoropane jeimamyry taropose ahtao Jeokã a, Joxia mükuru, Juta põkõ esemy. Ejitu poko ynara tykase Ritonõpo:

³ “Ejitu põkõ soutatu tõ tuisary ynara kohtãko mã toto:

‘Osewomatoh apoitoko arotoghme oytorykõme etonatoh taka!

⁴ Kawaru tõ kyryry tyritoko oekykõ pona õtyritohkõme epona xine!

Atakenaka ytotoko,

kapasete tõ tyritoko opuhpyrykõ pona!

Awaratãkõ aehtotoko.

Soutatu zupõ amurutoko!’

⁵ “Yrome oty enëko ywy?”

ãko, ekaropõko Ritonõpo mana.

“Ejitu põkõ soutatu tõ epãko mã toto, enaromÿke toexirykõke.

Torehse toto, tururume ytõko toto axiny,

tÿkakoxi xine osenuhmara mã toto.

‘Emero rokë po omye xine erehtoh nae,

etapatopo, enahkatopo, orihmapotopo!’ ãko Ritonõpo mana.

⁶ Mokaro axĩ tururume ytoketõ epasaromepyra mã toto;

soutatu tõ mã osewomasaromepyra mã toto.

Inikahpozakoxi, tuna Eupyrati pũto osetapãko mã toto,

epukãko mã toto.

⁷ Onoky mokyro, onuhkety, tuna Niro samo, zueme tuna exiryhtao pehme toehse ahtao, ehpio tyneryse ahtao.

⁸ Ejitu mokyro, onuhnõko Niro samo zueme ahtao, tuna samo ehpio kõ tyneryse ahtao.

“Ejitu ynara ãko mana:

‘Onuhnõko ase zueme tuna ehtoh samo, sero nono pehkatohme;

pata tõ enahkãko ase epõkõ maro.

⁹ Ejitu põkomo, kawaru tõ aropotoko, kahu tõ roropa axĩ toto ytotohme etonatoh taka!

Soutatu tõ aropotoko etonatoh taka, orutua komo Etiopia poe Ripia poe roropa, osewomatoh aronanomo, Rute põkõ roropa, emese kure pryrou ekomananomo tytakykõ ke.’ ”

¹⁰ Sero emepyry ahno apiakatohme Ritonõpo a, Kuesëkõ Jamihmehxo Exiketyme mana!

Seroae, emÿpõko mana;

seroae, topetõkara wãnohnõko mana.

Itapemã mokaro enahnõko mana tuesapare toehtoh pona,

imunurukõ ënõko mana ise pyra toehtoh pona.

Seroae, tynetapatyã zahkãko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety mana inikah-pozakoxi, tuna Eupyrati pũto.

11 Ejitu põkomo, ytotoko Kireate pona opi zupise!

Oepitykõ toiparo rokẽ mana,
popyra oehtoh ekurãkasaromepyra mana.

12 Imeimehnõ nonory po tokãtose oehxirotopõpyry poko, oporemãkatopõpyry poko.

Oxitarykõ totase ahno a ononorykõ poro porehme.

Imepỹ pona soutatu tõsetapase,
oximaro toepukase toto nono pona.

Napukotonozo oehstopõpyry poko

13 Papironia tuisary, Napukotonozo toehse ahtao Ejitu tõ nonory poremãkapose, Ritonõpo tõturuse ya, ynara tykase:

14 “Ynara kahtoko pata tõ po, Ejitu po:
Mikitou po te, Mẽpi po te, Tapano po, enara:

‘Opyrekõ apoitoko õsewomatohkõme;
okyryrykõ emero tonahkasẽme exiko etonatoh tao!

15 Oty katohme oneponãmarykõ jamihme exikety toepukase?
Tomase ynororo exiryke Ritonõpo a nono pona.’

16 Ejitu põkõ soutatu tõ tõsetapase; toepukase toto.

Ynara tykase toto oseya:

‘Ehmaropa axiny!

Ehmaropa tapyi taka kuesaka xine ropa, osewomatohme, orihpyra kueh-tohkõme, epatohme kuepetõkara winoino!’

17 Ejitu esẽ esehpatoko sero esety kasenato ke:

‘Panaikato ke epyrypakety, tokurehse exikety.’

18 “Ywy, tuisame Exikety oturũko ase.

Ywy ase Ritonõpo, Isene Exikety.

Jesety mã Oesẽkomo, Jamihmehxo Exikety.

Ypy Tãpoa imehnõ ypy tõ motye kaehxo mana.

Ypy Karameru roropa kaehxo mana tuna konõto epoe,

morohne sã mokarõ aehtyã osetapase amaro xine

omotye xine jamihme mã toto, Ejitu põkomo.

19 “Ejitu põkomo, atakimatoko tarose oehtohkõme imehnõ poetoryme!

Pata Mẽpi patãpome exiko,

tomasẽme exiko nono pona,

tytaõke pyra exiko mana.

20 Pui õxiry sã Ejitu mana kurano, tupurusẽme moromoroimo a inikahpoe aehtyamo a.

21 Soutatu tõ epehmãko mã toto takorehmatohkõme repe,

yrome pui mũkuru tõ sã rokẽ mã toto.

Osetapara mã toto.

Toeramase rokẽ mã toto emero epatohme, toto ehxirotoh toehse exiryke, toto enahkatoh toehse mana.

22 Ejitu põkõ epãko mã toto,

etakinãko mã toto okoi samo, soutatu tõ epetõkara oepyrke.

Wywy ke osetapãko mã toto apotopokõ akohnanõ samo.

23 Ito akohnõko mã toto, tupime moro taka omomyry ahtao r;

isoutatu tõ tuhke mã toto, ikuhpỹme, taparara tõ tuhke exiry motye.

24 Ejitu põkõ toehxirose mã toto,

typoremākase toexirykōke ahno a inikahpoe exiketomo a.
Ywy Ritonōpo oturuno.”

²⁵ Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemu ynara tykase:

– Amō wānohnōko ase, Tēpa pōkō neponāmarykō, Ejitu tō roropa te, toto neponāmarykō roropa te, ituisary tō maro. Ejitu tuisary wānohnōko ase, ahno roropa emero, mokyro enetupuhnanō towomanekōme.

²⁶ Mokaro ekarōko ase toto etapary se exiketomo a, tuisa Napukotonozo a hkotano, Papironia esemy ipoetory tō maro. Yrome imeīpo mokaro ahno oehnōko ropa mā toto Ejitu nonory pona ehse. Ywy, Ritonōpo, oturuno.

Typoetory tō pynanohnōko Ritonōpo mana

²⁷ “Ypoetory Jako pakomotyamo, enaromyra ehtoko!

Izyraeu tomo oserehpyra ehtoko!

Opynanohtorỹko ase moro nono poe, moe otūtatohkōme ropa,
moroto imehnō poetoryme matose.

Oehnōko ropa matose oesaka xine kure rokē ehse,
torētyke pyra, towomase.

Mame imehnō oerehpyra xine exīko mā toto.

²⁸ Amaro xine exīko ase opynanohtohkōme.

Imeimehnō nonory pōkō enahkapōko ase
emero porehme moro pona taropose matose ya,
yrome amarokō oenahkapopyra exīko ase.

Tuānohsēme exīko matose roropa repe,
yrome awānoopyrykohtao ya,

zae rokē awānohtorỹko ase;
onymotyēkara ase.

Ywy Ritonōpo oturuno.”

47

Ritonōpo nekarohpyry pirixteu tō poko

¹ Osetapara ro Ejitu tuisary ahtao pata Kaza pōkō maro, tōturuse Ritonōpo
Kuesēkō ya pirixteu tō poko.

² Ynara tykase ynororo: “Enetoko ke!

Tuna onuhnōko inikahpozakoxi,

tururume ytōko mana opotunety samo, tuna zueme exikety sã roropa.

Nono emero nerỹko mana, pata tō maro, ahno maro pata pōkomo.

Kohtãko mā toto takorehmane se toexirykōke,

sero nono pōkō xitãko mā toto emero porehme.

³ Kawaru tō pupuru etãko mā toto, kahu tō panaikato, ipupuru tō panaikato.

Typoenoke exiketō eramara ropa mā toto typoenō zupitohme,

emary tō jamihme pyra toehse exiryke, tapotũkehse toto.

⁴ Tōmehse moro ěmepypy pirixteu tō nonory enahkatopo.

Tōmehse moro ěmepypy pata Tiro tō akorekehkapotohme tope tomo a, Xitō
maro, enara.

Ywy Ritonōpo, pirixteu tō enahkapōko ase, ahmōta Kereta poe aepyhpyamo
emero.

⁵ Kaza pōkō ihnamōko mā toto toemynyhmarykōme,

Axikerō pōkō emynyhmãko mā toto.

Oty pona xitakehpyra mā mokaro pirixteu tō akoīpyry?

⁶ Ynara kohtãko matose, pirixteu tomo:

‘Ritonōpo, otara ahtao yna etapakehnōko mah?

Atapemã ikurãkako ropa ě aka;

moroto rokē tehme ehtohme!’

7 Yrome moro tapema oseremasaromepyra mana, erohtoh tokarose ahtao ya aerohtohme. Mokyro aropoase osetapase pata Axikerõ tō maro, ahno maro roropa tuna konõto ehpio po.”

48

Moape enahkatoh poko

¹ Ritonõpo Jamihmehxo, Izyraeu tō Esemy ynara tykase Moape tō poko: “Emynyhmatoko pata Nepo pōkō poko, ipatarykō tonahkase exiryke!

Pata Kiriatai tapoise nexiase, isoutatu tō tapyi jamihme exikety tytahkase, tomase nono pona, epōkō typoremākase.

² Imehxo Moape tō ehtopõpyry tonahse.

Hexipõ po, epetõkara osenetupuhnõko mã toto tynyrirykō poko: ‘Ehmaropa, Moape tō enahkase!’

Soutatu tō ytõko mã toto pata Matamẽ poremākase; mynyhme rokẽ exiko moro pata pōkomo.

³ Pata Horonaĩ pōkō kohtãko mã toto:

‘Yna etapãko mã toto!

Yna esary enahkãko mã toto!’

⁴ “Moape nonory tonahkase mana; poetohiti xitãko mana.

⁵ Etatoko ke ixitarykomo, osema tao pata Ruite pona, etatoko roropa kui kui kato moro, sam karyke osema tao ikurenaka pata Horonaĩ pona.

⁶ ‘Axiny! Tururume ytotoko osepynanohtohme!’

ãko mã toto, kui ãko mã toto.

‘Epatoko jumẽtu samo, ona po exiketomo, tosẽke pyra exiketomo!’

⁷ “Moape tomo ajamitunuru ipune mekarootose omõkomory roropa oewom-atohkõme repe,

yrome seromaroro typoremãkasẽme exiko mase.

Oritõ Kemo tarosẽme exiko imepỹ nono pona, otuisary poenõ maro oritõ poko oturuketõ maro.

⁸ Apatary tō emero osewomara exiko, tonahkasẽme exiko mã toto; jakanahmã tomo, ona maro somohmã tō maro typahsẽme exiko mã toto.

Ywy Ritonõpo oturunõ.

⁹ Topu imenekatoko aorihtyã ekepyry zonẽtohme, Moape tō kyryryme, ynara exiryke,

okynã pyra sero nono tonahkasẽme exiko;

ipatary tō patãpome exiko, tytaõke pyra.

Ahno pyra exiko mã moroto.”

¹⁰ Popyra ehtoh enehpoko mokyro ajoajohpe rokẽ Ritonõpo nyripohpyry poko exikety!

Popyra ehtoh oehnõko mokyro a soutatume ahtao yrome onuopyra ynororo ahtao!

Moape tō patary tō enahkatoh poko

¹¹ Ritonõpo Kuesẽkõ ynara tykase:

– Moino ro Moape tō osetapara toh nexiase, towomase toh nexiase, epetōkara a anaropyra toh nexiase imehnō poetoryme, inonory poe. Uwa eukuru sã mã Moape tomo tukurākase ahtao, onywyrywyrymara ahtao, anarykara roropa ahtao imepỹ ẽ aka. Tomepore aexihpyry atahnikara nexiase, onytyoromara nexiase.

12 – Naeroro etatoko pahne, imeĩpo, ãko Ritonōpo mana, imehnō ahno enehpōko ase Moape tō enahkatohme, uwa eukuru kuamyry sã nono pona ipoko erohketomo a. Moape tō kuãnōko sã mã toto, ẽ tō akuhmōko mã toto.

13 Mame Moape tō ehxirōko mã toto tyneponãmarykō Kemo poko, Izyraeu tō ehtopōpyry samo toehxirose toto ahtao Peteu poko towomanekōme enetupuhxĩpo eya xine.

14 Orutua komo, Moape pōkomo, ynara kasaromepyra matose: Orēpyra ynanase, jamihme ynanase osetapary poko, kasaromepyra matose.

15 Moape tomo, ipatary tō maro tonahkase mã toto; ipoenō, nuasemākō totapase mã toto. Ywy ase Tuisa, oturūko ase.

Jesety Oesēkōme mana, Jamihmehxo Exikety.

16 Sero ahno poremākatoh ameke pyra oehnōko mana; okynã pyra oenahkatoh oehnōko mana.

17 Emynyhmatoko Moape tō poko, ameke pyra exiketomo; mokyro esety waro exiketomo.

Ynara kahtoko:

“Orēpyra oehtohkō tonahse, imehxo oehtopōpyry nenahno.”

18 Amarokō, Tipō pōkomo, yhtoko tuisame exiketō esary poe; oporohtoko nono pona, putoh katoh pona.

Moape poremākane tooehse mana; soutatu tō tapyĩ tō jamihme exiketō tahkãko mana.

19 Pata Aroea pōkomo, osema ehpiō po eraximatoko; ekaropotoko mokaro epaketomo a: “Otara toehse?”

20 Ynara ãko ezuhnōko mã toto:

“Moape nonory pōkō typoremākase mã toto.

Ixitatoko mokaro poko tonahkase toto exiryke.

Zuruko toto tuna Aranō ehpiuroko Moape poremākatopōpyry poko.”

21 Ona po pata tō wãnohtoh toehse mana: Horō wãnohtoh te, Jasa te, Mepaate te,

22 Tipō te, Nepo te, Pete-Tipirataĩ te,

23 Kiriataĩ te, Pete-Kamuu te, Pete-Meão te,

24 Keriote te, Posora, enara. Moape tō patary tō porehme moe exiketomo moe pyra exiketō roropa emero tuãnohsẽme exĩko mã toto.

25 Moape orēpyra ehtoh takurihmosse, ajamitunuru tonahkase mana. Ywy Ritonōpo oturuno.

Moape ehxirotah sero

26 Ynara ãko ro Ritonōpo mana:

– Toetỹse Moape tō tyriopotoko, turumekase jexiryke eya xine, Ritonōpo, toto Esēkomo. Tonarutatopōpyry aka omōnōko Moape tō mana. Toto zurōko imehnō mana.

27 Moape tomo, wenikehpyra hma Izyraeu tō zurotopōpyry oya xine? Mokaro tyrise oya xine omato kō samo tapoise ahtao.

28 – Moape pōkomo, apatarykō irumekatoko, ytotoko osesarise topu tō rānaka. Utuku sã ehtoko. Tymýkō rīko mǎ toto topu emory ehpiō po.

29 Moape tō epyrypaketōme mǎ toto. Imehnō motye kure osekarōko mǎ toto. Typoko xine rokē osenetupuhnōko mǎ toto.

30 Ywy Ritonōpo, imehnō zehno Moape tō ehtoh waro ase. Epyrypāko mǎ toto toiparo rokē tynyrirykō poko. Okynǎ pyra tonahse mǎ toto.

31 Morara exiryke xitāko ase Moape pōkō poko emero, Kia-Here pōkō poko roropa.

32 Xitāko ase itamurumehxo Xipima pōkō poko, Jazea pōkō poko roropa, yrome itamurume hkopyra. Pata Xipima, uwa zoko sã mase; āmoriry tō ahtāko tuna konōto Aorikyhyppy epozakoxi mya pata Jazea pona. Yrome seromaroro oepetōkara a anarykatyā tonahkase tiriiku tōkehko, uwa zoko tō roropa.

33 Tākye ahno ehtoh tonahse, atākyematoh roropa tonahse Moape nonory kurǎ po. Uwa eukuru onyripyra toehse mǎ toto. Eukuru rinanō pyra mana, kui kanaanō pyra roropa mana tākye ehtoh ke.

34 – Mokaro pata Hexipō pōkomo te, pata Ereau pōkō roropa kui āko mǎ toto, toto kui katoh etāko imehnō manǎ Jasa po. Osetāko roropa pata Zoa pōkomo a te, mya roropa Horonǎ pōkomo a, pata Tyrisenǎ Ekerate pōkomo a roropa. Iporiry Ninirī roropa tāpaise.

35 Moape pōkomo a tynekarorykō zahkakehpōko ase ppy tō emory po. Inekarorykō zahkakehpōko ase eya xine toto ritō tō eahmaryme. Ywy ase Ritonōpo, oturunō oya xine.

36 – Morara exiryke emynymāko ase, xitāko ase ukurohtaō Moape tō poko, pata Kia-Here pōkō poko roropa, rue etone sã ase ahno hnamoryme ekepyry zonētoh pokō; ikyryrykō emero tonahkase exiryke.

37 “Zūsetykō tysahkase emynymaryme, tōsetypokase roropa mǎ toto. Typ-ihpyrykō tysahsahkase ihnamoryme eya xine tomarykō poko, upo topuxiximǎ tamuruse eya xine.

38 Zara po emero tapyi tao, xitāko mǎ toto, pata esemary tō ae roropa, Moape tyhmose ya exiryke oripōpo samo yzamaro pyra toehse ahtao,” āko Ritonōpo mana.

39 Ihnamōko mǎ toto: Moape tō tytahkase sã mǎ toto! Ehxirōko mǎ toto! Inonory tonahkase mana, eunohnōko mǎ toto imehnō nonory pōkomo, zomye exiketomo. Ywy Ritonōpo oturunō.

Osewomasaromepyra Moape tō exīko

40 – Ywy Ritonōpo ekaroase: Imepý ahno oehnōko osetapase Moape tō maro. Piano sã oehnōko mana yhtose Moape pona, taporihké.

41 Ipatarykō tapoisēme exīko mǎ kehko soutatu tō tapyi jamihmākō maro. Moro toehse ahtao Moape tō soutatu tō oserehnōko mǎ toto nohpo samo jetū toehse ahtao enururuhtaō.

42 Moape tonahkasēme exīko, tynonoryke pyra exīko mǎ toto, turumekase jexiryke eya xine.

43 Enaromýke ehtopo, eutary tō nono ao, ahno apoitoh roropa Moape tō eraximāko. Ywy Ritonōpo oturunō.

44 Epaketō enaromýke eutary aka epukāko mǎ toto, eutary ae tutūtase exiketō apoitoh taka omōnōko mǎ toto, Moape tō enahkatoh tymenekase Ritonōpo a exiryke, Moape tō enahkapotohme.

45 Imehnō epāko mǎ toto, tapotūkehse, osewomatoh zupīko pata Hexipō po repe. Yrome Hexipō, tuisa Seō patahpyry zahnōko mana. Moape nonory ehpio tyahkase, ppy tō emory roropa, osetapary se exiketō esary.

⁴⁶ Moape tomo myhene! Tyneponāmarykō Kemo eahmananō tonahkase; imūkuru tomo, ēxiry tō roropa tarose imehnō poetoryme.

⁴⁷ Yrome imeīpo Moape tō enehpōko ropa ase, apitoryme toto ehtopōpyry sã toto ehtohme ropa.

Moro sã Moape tō wānohpōko Ritonōpo Kuesēkō mana.

49

Amonita tō wānohtoh poko Ritonōpo a

¹ Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkō amonita tō poko:

— Otoko hnae Izyraeu tō orutua komo? Sero nono, Ritonōpo nekarohpyry Izyraeu tō esaryme ehtohme ewomananō pyra hnae? Oty katoh ritō Moroke a Kate tō nonory tapoise, eahmananō toytose roropa moro pona osesarise?

² Yrome imeīpo etonatoh enehpōko ase pata Rapa pōkomo a, panaikatō etāko mā toto. Moro amonita tō patary enahkāko mā toto, nono pona emāko mā toto. Pata tō pisarara moro zomye exiketō apoto ke tonahkasēme exīko mā kehko. Mame tynonorykō puxihkāko ropa Izyraeu tō mana moro apoityā wino. Ywy Ritonōpo oturunō.

³ Ihnamoko, kui kahtoko Hexipō pōkomo! Pata Ae tonahkase mana! Oxita-toko nohpo tomo, Rapa pōkomo! Upō amurutoko kamisa topuxiximā risemy, ihnamotoko. Tururume ytotoko, wazawazame rokene. Oneponāmarykō, Moroke tarosēme exīko mya imehnō nonory pona, ipoko oturuketō maro, tuisame exiketō maro.

⁴ Jurumekahpōkomo, oty katoh epyrypāko matou? Orēnōko matose. Oty katoh jamihme ro osekarōko matou? Imehnō etonasaromepyra mā toto amaro xine, ouno toexirykōke, ekarōko matose repe.

⁵ Emero rokē poe oerehtoh enehpōko ase opona xine, epāko matose emero porehme. Tururume ytōko matose osepynanohtohme, orihpyra ehtohme. Ahno pyra oxinamāko, soutatu pyra exīko, osetapasaromepyra exīko matose. Ywy ase Oesēkomo, Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, oturunō.

⁶— Yrome imeīpo amonita tō enehpōko ropa ase apitoryme toto ehtopōpyry sã toto ehtohme ropa. Ywy Ritonōpo oturunō.

Etō tō wānohtopōpyry poko

⁷ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase Etō tō nonory pōkō poko:

— Pata Temā po tuaro exiketō pyra mā toto. Tuaro toto ehtoh tonahse.

⁸ Tetā pōkomo, eramatoko, tururume ytotoko! Otonētoko! Ezau pakomotyā enahkapōko ase, toto wānohtoh toehse exiryke.

⁹ Uwa epery apoiryhtao ahno a, toitoine uwa tō oxinomōko mā kehko zoko poko; omato tō oepiryhtao koko ematonanhse, ise toto ehtoh rokē arōko mā toto.

¹⁰ Yrome Ezau pakomotyā mōkomory emero tapoise ya, aotonētohkō tonahkapse ya. Naeroro otonēsaromepyra toehse mā toto. Mokaro Etō pōkō tonahkase toto, jekyry tō maro, ikatonō maro. Epara mā toto, emero.

¹¹ Opoenōpo tō inomoko ymaro, toto pynanohnōko ase. Oekyry tō pytŷpo tō ewomāko ase. Ah jenetupuhno toto.

¹² Tōturuse ro Ritonōpo nexiase:

— Mokaro zae ehtoh poko exiketō tuānohse ahtao imehnō samo, awānohpyra xine osekarōko matou? Tuānohsēme exīko matose roropa.

¹³ Ywy roro oturuase pata Posora pōkō poko, ynara totapose ywy: Posora pōkō enatyry osenuruhkatohme exīko, ipatarykō patāpome exīko mana; imehnō moro pata eunohnōko mā toto, moro pata esehtōko mā toto popyra

ehtoh enehpotohme. Pata tō pisarara moro pata zomye exiketō tonahkasēme exīko jūme. Ywy Ritonōpo oturuno.

¹⁴ Naeroro ynara tykase ywy:

– Ritonōpo Kuesēkō omiry totase ya. Tōmiry arone tonyohse eya imeimehnō ahno zurutohme ynara katohme: “Osoutatu tō oximōpotoko etonatotohme, Etō poremākatohme!

¹⁵ Etō tomo, jamihme pyra ononorykō pōkō rīko Ritonōpo mana. Ouno xine pyra exīko imehnō mana, emero.

¹⁶ Imehnō motye orēpyra mosekaroatose, yrome tōsenekunohse mexiatose. Topu tō rānao tōsesarise matose, ypy tō emory po. Yrome kaehxo awahtao xine ro piano samo oporemākapotorŷko Ritonōpo mana. Ywy, Ritonōpo, oturuno.”

¹⁷ Ynara tykase Ritonōpo:

– Etō tō poremākatoh popyrahxo exīko mana. Moro kuroko ytoketō osenuruhkāko mā toto, enaromŷke exīko mā toto moro eneryke tyya xine.

¹⁸ Etō exīko Sotoma tō ehtopōpyry samo, Komora maro tonahkase toto ahtao, pata tō pisarara tomye exiketō maro. Moroto patāpome exīko, ahno esaryme pyra, axītao rokē tosarykō onyripyra moroto mā toto. Ywy Ritonōpo oturuno.

¹⁹ Reāo samo, tūtaryhtao itu htae, tuna Joatāo ehpiuroko onuhtohme onahpoty pona, moro sā oehnōko ase Etō pōkō erehtohme. Epāko mā toto tynonorykō poe. Mame tuisame ynymenakahpyry mokaro esēme exīko mana. Onoky nae ysā exikety? Onoky orēpyra nae ymaro tōsetapary zuno pyra? Otoko kowenatu nae tōmiry omipona jyrīko?

²⁰ Naeroro etatoko pahne: ywy Ritonōpo osenetupuhno ynara tyritohme Etō tomo a. Etatoko ke, ynara Temā pōkō rīko ase: ipoenō syryhmāko imehnō mana, tamuhpomākō roropa. Oserehnōko mā toto, moro popyra ehtoh eneryke tyya xine.

²¹ Etō typoremākase ahtao panaikatō konōto exīko, nono tykytyky āko, ahno kui kary osetāko moe, tuna konōto Akapa po.

²² Pata Posora pōkō maro osetapāko epetōkara mana piano samo, taporihke yhtōko kaino axiny ikarimotatotohme. Moro toehse ahtao Etō tō soutatu tō enaromŷke exīko ipunaka, nohpo samo jetū toehse ahtao enururuhtao.

Tamaxiku wānohtoh poko

²³ Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkō pata Tamaxiku poko:

– Pata Hamate pōkō, pata Arapate pōkō roropa torētyke mā toto, enaromŷke mā toto, popyra ehtoh oepyry poko turuse toto exiryke. Enaromŷke toto ehtoh pohkane konōto sā tuna konōto kua oehnōko mana toto pona, toto nerymatoh samo. Oseremara mā toto.

²⁴ Tamaxiku pōkō jamihme pyra mā toto. Toeramase mā toto epatohme enaromŷke. Sam āko mā toto. Ihtomāko nohpo samo jetū toehse ahtao enururuhtao.

²⁵ Moro pata kurā potu, tākye aexihpyry, seromaroro patāpome toehse, tytaōke pyra ipunaka.

²⁶ Naeroro moro ēmepyry toehse ahtao nuasemākō, soutatu tō maro emero totapasēme exīko pata esmary tō ae. Ywy Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, oturuno.

²⁷ Pata Tamaxiku apuru tō zahkāko ase. Moro apoto Pē-Hatate tapyī tō konōto enahkāko mana.

Ketaa wānohtopo, Hazoa roropa

²⁸ Ynara tykase Ritonõpo Kuesëkö ahno Ketaa tõ poko, pata Hazoa tuisary tõ poko roropa, typoremäkase aexityã tuisa Napukotonozo a, Papironia esemy a:

— Otütatoko Ketaa pökõ poremäkatohme; mokaro enahkatoko xixi tütatoh wino aexityamo.

²⁹ Itapyikõ apoitoko, eky tõ maro kaneru tõkehko, ikyryry tõ emero kamisa tõkehko itapyi tõ tae, kameru tõ maro. Ynara kahtoko: “Emero rokë po õmye xine iiryhmatoh nae, etapatopo, enahkatopo, orihmapotopo!”

³⁰ — Hazoa pökomo, ywy, Ritonõpo ynara äko ase, oenaroximatoryko ase: Epatoko mya, otonëtoko. Tuisa Napukotonozo, Papironia esemy tõsenetupuhse oporemäkarykõ poko, ynara tykase:

³¹ “Ehmaropa! Mokaro syporemäkatatose, orëpyra osekarõko mã toto, towomase! Ipatary tõ ameke mã toto imehnõ wino. Omõtõh apuru pyra mã toto isorotohto pyra roropa.” Ywy Ritonõpo oturuno.

³² — Jeky tõ tarosëme exiko mã kehko, kameru tomo, pui tõkehko! Mokaro ahno saporarahme aröpõko ase emero rokë pona, mytyhse tūsetykõ sahananomo, mokaro a popyra ehtõh enehpõko ase emero rokë poe. Ywy Ritonõpo oturuno.

³³ Hazoa ahno esaryme pyra exiko mana. Jūme patäpome exiko, kaikuximo tõ itu htaõ kö esaryme rokene.

Erão wãnohtõh pokõ

³⁴ Okynã pyra Zetekia tuisame toehse ahtaõ Juta tõ esëme, Ritonõpo tõturuse ya Erão poko.

³⁵ Ynara tykase Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety:

— Orëpyra toehse Erão soutatu tõ pokoino pyrou ekomary poko emese kure exiketomo. Yrome mokaro emero etapãko ase.

³⁶ Tyryrykane enehpõko ase emero rokë poe Erão pona. Erão pökõ saporarahme aröpõko ase imeimehnõ nonory pona. Imehnõ nonory pona epãko mã toto.

³⁷ Mame topetõkara zuno Erão pökõ ripõko ase, toto etapary se exiketomo. Mame toto zehno jexiryke toto enahkapõko ase. Imehnõ nonory pökõ soutatu tõ enehpõko ase toto poremäkatohme, toto enahkatoh pona. Ywy Ritonõpo oturũko ase.

³⁸ Erão tuisary tõ, tamuximãkö maro enahkapõko ase, moroto tuisame jehtõh apõ tyritohme.

³⁹ Yrome imeiõpo Erão ehtõpõpyry sã tyripõko ropa ase. Ywy Ritonõpo oturuno.

50

Papironia poremäkatõh pokõ

¹ Ritonõpo Kuesëkö tõturuse ya Papironia pokõ, epökõ pokõ roropa. Ynara tykase ynororo:

² “Imeimehnõ nonory pökõ zurutoko!

Oturutoko eya xine!

Zuaro toto tyripotoko jaraõ, imehnõ netaryme!

‘Papironia tapoise!

Mokaro neponãmarykõ Peu-Maatuke tytahkase!

Papironia neponãmarykõ toehxirose mã toto.

Toto neponãmary nuriãmã tytahkase mã toto!’ ”

3 – Ahno toeahse inikahpoe osetapase Papironia maro. Patāpome tyrīko mā toto. Ahno epāko mā toto okyno tō roropa epāko. Arypyra exīko moroto mana.

Izyraeu tō oehnōko ropa

4 Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkō mana:

– Moro ěmepury toehse ahtao, Izyraeu tō oehnōko ropa Juta tō maro tyxtarykōme, jupīko roropa mā toto, Tosēkōme.

5 Ekaropōko mā toto: “Otoko osema nae Xiāo pona?” Mame ytōko mā toto xiaro, Xiāo winakoxi. Ynara āko mā toto: “Ehmaropa oximaro kuehtohkōme Ritonōpo maro, Kuesēkomo a. Kuomirykō setapotone eya, jūme wenikehpyra ropa kuehtohkōme.”

6 – Ypoetory tō kaneru tō sā mā toto, tytahse ypy tō poro, azahkuru toehse ipyno exiketō exiryke, erase tomo. Taropose toto eya xine ypy tō po. Mame kaneru tō sā toytose toto ypy tō poro, somohmā poro roropa. Mame tuenikehse toh nexiase tosarykō poko.

7 Tyryhmase toto imeimehnomo a nexiase, tonese ahtao eya xine. Epetōkara ynara tykase: “Iiryryyme toehse mā toto Ritonōpo a. Naeroro toto ryhmary kyya xine azahkuru pyra mana. Zaehtxo mokaro exiry anamonohpyra toto ahtao Ritonōpo Tosēkō omiry omipona, tytamuru tō ehtopōpyra samo.”

8 – Izyraeu tomo, epatoko Papironia poe! Moro nono irumekatoko! Moro poe ytoketō osemazuhme ehtoko!

9 Ynara exiryke: Inikahpoe imehnō nonory pōkō oximōpōko ase jamihme exiketomo ytotohme etonatohme papironio tō maro. Osetapāko mā toto pata Papironia poremakatoh pona. Isoutatu tō pyrou wōko mā toto, emese kure urakanaketō samo. Amonohpyra mā toto.

10 Papironia mōkomory kurā apoīko mā toto, typenetatohkō emero arothme tymaro xine. Ywy, Ritonōpo, oturuno.

Papironia poremakatoh poko

11 Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase:

– Papironia pōkomo, mōkomo kurā maroatose emero ypoetory tō nonory poe. Seromaroro tākye matose pui poenō samo, tymyhpokase exikety sā onahpoty po, kawaru sā roropa, ekuremara exikety.

12 Yrome apatarykō typoremākasēme exīko; ehxirōko mā Papironia pōkō mana. Ime pyra exīko mā toto ipunaka. Patāpome exīko, ona sā tonore, tuna maro pyra.

13 Mokaro zehno jexiryke Papironia ipapyhpyryme exīko mana, typahse nono pona. Ahno pyra exīko moroto mā rahkene. Moro kuroko ytoketō: “To!” āko mā toto, osenuruhkāko mā toto. Enaromŷke exīko moro eneryke tya xine.

14 – Typyreke exiketomo, ytotoko etonatoh pona Papironia maro. Pata zomye ytotoko. Pyrou ke tuotoko opyre tō ke emero, iiryryyme toehse toexirykōke ya, Ritonōpo.

15 Kui kahtoko osetapary poko pata zomye porehme! Seromaroro Papironia tōsekarose. Apuru tō tytahkase. Tomase mā toto nono pona. Ywy Ritonōpo emŷpōko ase papironio tomo a. Amarakō roropa emŷpotoko. Papironia pōkō tyritoko imehnō ritopōpyra sā eya xine.

16 Otyro puhturu anarykapopyra ehtoko moro nono po, tykyrysā anapoipopyra ehtoko roropa Papironia po. Katonō emerō imeimehnō nonory poe aepyhpyā morotona enaromŷke exīko topetōkara soutatu tō poko. Ytōko ropa mā toto tyonorykō pona ropa.

Izyraeu tō oeppyry ropa poko

17 Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase:

– Izyraeu tō kaneru tō sã mã toto tyryhmase ahtao reão tomo a, saporarahme taropose ahtao roropa eya xine. Osemazuhme Izyraeu tō typoremākase Axiria tuisary a, imeiṗo jehpyry tonahse tuisa Napukotonozo a, Papironia esemy.

18 Morara exiryke ywy Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esemu tuisa Napukotonozo wãnohnōko ase ipoetory tō maro, axirio tō esē wãnohtopōpyry sã ya.

19 Izyraeu tō arōko ropa ase inonorykō pona. Tykyrysã poko otuhnōko mã toto ypy Karameru po, Pasã po roropa. Kure rokē otuhnōko mã toto emero ipenetatohkō poko Ēparaĩ nonory po, Kireate nonory po roropa.

20 Moro ěmepyry toehse ahtao Izyraeu tō onyhxiropyra exiko imehnō mana iirypyry poko, Juta tō roropa onyhxiropyra imehnō mana popyra ehtoh poko. Mokaro emero tōxinamase exiketō rypyry korokãko ase. Ywy Ritonōpo oturuno.

Papironio tō wãnohtopōpyry poko

21 Ritonōpo ynara tykase:

– Ytotoko osetapase Merataĩ pōkō maro, Pekote pōkō maro. Mokaro etapatoko, toto enahkatohme jũme rokene. Ynyriophpyry oya xine tyritoko, emero porehme.

22 Moro panaikatō osetapary poko osetãko mana moro nono po. Itamurume tonahkasẽme exiko mana.

23 Maheta ke sã sero nono pōkō tytahkase Papironia a, seromaroro moro maheta tytahkase sã rahkene! Imehnō nonory pōkō emero tōsenuruhkase toto Papironia poremãkatoh eneryke tyya xine.

24 Amarakō Papironia pōkō tuaro pyra awahtao xine tomõse matose nyryihpyry taka, āpoitohkō aka. Tapoise matose, āpuruhpyry aka tōsetapase oexirykōke ymaro.

25 Ywy Ritonōpo Oesēkō Jamihme Exikety a ypyre tō esary totapuruhmakase. Ypyre tō touse ya, zehno toehse jexiryke, erohtoh nae jexiryke roropa Papironia po.

26 Emero rokē poe osetapatoko Papironia poremãkatohme! Tiriiku tōkehko ě ikararahkoko! Mōkomo enehpotoko kaetokohxo tyritohme tiriiku tōkehko kaetokohxo ehtoh samo! Sero nono enahkatoko porehme. Akoipyry onynomopyra ehtoko ipunaka.

27 Isoutatu tō etapatoko emero. Toto enahkatoko! Papironia pōkō enatry toehse myhene! Toto wãnohtoh toehse rahkene!

28 Epaketō Papironia poe toeporehkase mã toto Xião pona. Ekarōko mã toto Ritonōpo Kuesēkō em̄ypotoh poko; Papironia pōkō wãnohtopōpyry poko Itapyĩ Kurã enahkatopōpyry emetakame.

29 – Pyrou ekomananō enehpotoko oximõme Papironia pōkō wotohme. Pyrou ekomary waro exiketō emero enyohtoko morotona. Pata zomyehmapotoko epara toto ehtohme. Papironia pōkō epehmatoko inyrytã imehnomo a emetakame, imehnō motye kure osekaroryke eya xine yneneryme. Ywy ase Ritonōpo, Izyraeu tō Esē Kurano.

30 Morara exiryke imũkuru tō nuasemãkō totapasẽme exiko osema tao, soutatu tō emero tonahkasẽme exiko moro ěmepyry ae. Ywy Ritonōpo oturuno.

31 – Papironia, imehnō motye kure osekarōko matose. Naeroro ywy Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, oepekara ase! Awãnohtohkō toehse mana.

³² Omoro, ahno epyrypaketomo, osetapāko mase, epukāko mase, imehnō ākorehmara exīko mā tofo owōtohme ropa. Apatary tō zahkāko ase. Toto zomye exiketō emero tonahkasēme exīko mana.

³³ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase:

– Izyraeu tō etuarimāko mā tofo, Juta tō maro. Toto rohmanohpōko imehnō mana, āpuruhpyry tao samo. Toto onymyhpokara mā tofo, aytohtōhme ropa.

³⁴ Yrome mokaro pynanohne jamihme mana; esety mā Ritonōpo Jamihmehxo Exikety. Mokaro ewomāko mana. Osetapara moro nono pōkō tyripōko mana. Yrome Papironia pōkō orēnōko mā tofo, otupīko mā tofo.

³⁵ Ynara tykase Ritonōpo:

“Ah norihno toto Papironia pōkomo, osetapary poko!

Ah norihno toto, ahno maro ituisary tomo, tuaro exiketō maro!

³⁶ Ah norihno toto ipyaxiākō, ajohpe exiketomo, putuhtome exiketomo!

Ah norihno toto soutatu tomo, tōserehse exiketomo.

³⁷ Ah tonahkse kawaru tō nexī tofo, kahu tō maro etonatoh kyryry!

Ah norihno toto soutatu tomo torēse exiketomo, topehmase exiketomo etonatohme!

Imōkomory kurā enahkapotoko!

Itinerū apoitoko arotohme amaro xine!

³⁸ Ah nenahno itunarykomo, nono tonore rokē ehtohme.

Papironia nonory pehme mana tyneponāmarykōke, ahno naxikatyamo; mokaro pokoino rowohpe sā toehse mā tofo.”

³⁹ – Naeroro onokyro tō esaryme Papironia nonory exīko mana, kaikuximo tō esaryme, suhsuku tō maro, enara. Ahno esaryme pyra exīko mana, patāpome rokē exīko mana jūme.

⁴⁰ Mame Papironia exīko Sotoma ehtopōpyry samo Komora maro. Moro pata tō tonahkapose ya pata tō pisarara, moro zomye exiketō maro. Jūme ahno esaryme pyra moroto toehse. Ywy Ritonōpo oturunō.

⁴¹ “Ahno imoihmākō oehnōko moinō, nono poe inikahpoe; ahno orēpyra exiketō, tuisa tō tuhkākō maro, tykyryrykō rīko mā tofo etonatohme.

⁴² Typyreke mā tofo, tytakyke, tytapemake roropa.

Imehnō ryhmāko mā tofo,

imehnō pyno pyra mā tofo.

Ipanaikatō tuna konōto pohkane sā mana kawaru po aytorykohtao.

Papironia pōkō maro osetapary eraximāko rokē mā tofo.

⁴³ Papironia tuisary turuse mokaro oepiry poko.

Emary jamihme pyra toehse.

Atasamāko mana yronymyryme, nohpo samo jetū toehse ahtao aenururuh-tao.”

⁴⁴ – Enetoko ke, reāo samo itūtaryhtao itu htae tuna Joatāo ehpio ino onuh-tohme onahpoty pona, moro sā oehnōko ase Papironia pōkō erehtohme. Epāko mā tofo typtarykō poe. Mame ynymenekahpyry tuisame mokaro esēme exīko mana. Onoky nae ysā exikety? Onoky orēpyra exiketyme ymaro osetapary zuno pyra? Onoky kowenatumē exikety tōmiry omipona jyrīko nae?

⁴⁵ Naeroro etatoko pahne. Ywy, Ritonōpo ynara osenetupuhno Papironia pōkō wānohtohme. Etatoko ke ynara tofo rīko ase: ipoenō roropa tytywyh-masēme exīko mana. Oserehnōko mā tofo moro popyra ehtoh eneryke tyya xine.

⁴⁶ Papironia typoremākase ahtao panaikato konōto osetāko mana. Nono tykytyky āko mana. Ahno kui kary osetāko mana moe imeimehnō nonory po.

51

Papironia wānohnōko ro Ritonōpo mana

¹ Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase:

– Tyryrykane konōto enehpōko ase, enahkapotoh konōto Papironia pona, ahno pona, enara.

² Imeimehnō nonory pōkō enehpōko ase Papironia pōkō enahkatohme tyryrykane konōto samo tiriiku akamuru mya arory samo. Morohne enahkatoh ēmepyyr toehse ahtao osetapāko mā toto emero rokē poe. Moro nono patāpome rokē inomōko mā toto.

³ Pyrou onekomapopyra ehtoko Papironia soutatu tomo a, osewomatoh anamurupopyra ehtoko roropa; nuasēmākō onypynanohpyra ehtoko; isoutatu tō enahkatoko!

⁴ Tapurosēme exīko mā toto, orihnōko mā toto osema tao pata tō po.

⁵ Izyraeu tō onurumekara Ritonōpo Kurā nexiase. Juta tō roropa onurumekara nexiase iirypyryme toehse toto ahtao ro Izyraeu tō Esē neneryme.

⁶ Epatoko Papironia poe! Osepynanohtoko osepynanopyrykō waro awah-tao xine! Orihpyra ehtoko, iirypyryme Papironia ehtoh pokoino. Seromaroro emŷpōko ase Papironia nyrihpyry poko. Mokaro wānohnōko ase inyrihpyrykō emetakame.

⁷ Jemary ao Papironia nexiase kopu samo, uuru risemy, toetŷse sero nono pōkō emero tyripose eya. Moro eukuru moro kopu ao tōse ahtao imehnō nonory pōkomo a tyrowotase toh nexiase.

⁸ Mōtoino rokē Papironia toepukase, tonahkase! Ihnamotoko! Opi enehpoto apurohpyry tō epinohtohme. Moro ke otarame ekurākāko ropa mana.

⁹ Imeimehnō nonory poe aepyhpyā morotona osesarise ynara tykase: “Papironia pōkō akorehmary se ynanexiase repe, yrome tonahkase toto exiryke anakorehmasaromepyra ynanexiase. Ehmaropa emero kynonorykō pona ropa. Papironia tuānohse Ritonōpo a tyjमितunuru ke. Tonahkase mana ipunaka.”

¹⁰ Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase:

– Ypoetory tomo ynara okohtatoko: “Zae kuehtohkō tonepose Ritonōpo a. Ehmaropa Jerusarē pona morotōkō zurutohme Ritonōpo Kuesēkō nyrihpyry poko.”

¹¹ Ritonōpo poe etonary se Metia tuisary tomo Papironia pōkō maro, Papironia enahkapory se Ritonōpo exiryke. Itapyī Kurā enahkatopōpyry papironio tomo a Jerusarē po emŷpōko Ritonōpo mana.

Soutatu tō tuisary ynara āko:

– Pyrou potyry ikurākatakoto suime ehtohme! Ōsewomatohkō ikurākatakoto roropa!

¹² Soutatu tō aropotoko pata Papironia apuru tō tahkatohme! Erase tō akorehmananō tyritoko! Enenanō tyritokō roropa! Orutua kō tōtonēse exiketō tyritoko epaketō apoitohme!

Tyryry se Ritonōpo ehtoh emero tyrise eya; Papironia pōkō enaroximatopōpyry ae ro Ritonōpo a tyrise roropa eya.

¹³ Tuna tō tuhke nae Papironia nonory po, mōkomo kurā typyne exiketū nae roropa mana. Yrome aenatyry toehse mana, aorihmapotoh toehse.

14 Tõmiry totapose Ritonõpo a, Jamihmehxo Exikety orutua kõ tuhke enehtohme etonathme Papironia põkö maro. Eporehkäko mä toto taparara tõ samo ikuhpõme, akurume sä toto ahtao. Kohtäko mä toto orõpyra.

Eremiatoh Ritonõpo eahmaryme

15 Tyjमितunuru ke sero nono tyrise Ritonõpo Kuesëkomo a. Zuarohxo toexiryke emero tyrise eya sero nono po. Tuarohxo toexiryke kapu tyrise eya tapyi riry samo.

16 Ritonõpo omipona aryryäko tuna mana kapu ao. Akurü tõ onuhmanohpõko mana nono etyhpyry tõ poe. Neneneh kamexipõko mana konopo ae, tyryrykane tütanohpõko mana tymõkomory kuräkatoh tae.

17 Morohne eneryke tyya xine ahno tõ emero putuhtome sä, tuaro pyra exiketõ sä osekarõko mä toto. Mokaro neponämary rinanõ täkye pyra exiko mä toto tynyrityä ajohpäkõ, isene pyra exiryke.

18 Mokaro neponämarykõ typahsême rokë mä kehko. Toiparo rokë tyrise mä kehko. Tonahkasême exiko mä kehko Kuesëkõ oepyyry ropa ahtao toto wänohse.

19 Ritonõpo, Jako Esemy, mokaro sä pyra mana. Emero Rihpõme mana. Izyraeu tymenekase eya typoetoryme toto ehtohme. Esety Kuesëkõme mana, Jamihmehxo Exikety.

Papironia, mahetame Ritonõpo emahpo

20 Ynara äko Ritonõpo Kuesëkomo: “Papironia, omoro mase maheta sä jemah po etonathme. Jomi poe imehnõ nonory põkö typoremäkase oya, tonahkase toto oya.

21 Kawaru tõ tonahkase oya, epo xine ytoketõ maro. Kahu tõ etonath kyryry tonahkase oya, aroponanõ maro.

22 Jomi poe orutua kõ totapase oya nohpo tõ roropa, tamuhpomäkomo te, põtohti tõ roropa, nuasemäkõ totapase oya, oryximäkõ roropa.

23 Erase tõ totapase oya jeky tõ kaneru roropa. Tupito poko erohketõ totapase oya jeky tõ kawaru roropa, kowenatu tomo te, kowenu poko erohketõ maro.”

Papironia wänoh topo

24 Ritonõpo Kuesëkõ ynara äko: – Papironia põkö wänopyry ya enëko matose, toto eehpyryme Jerusarë ryhmatopõpyry emetakame.

25 Papironia, ypy sä mase, sero nono emero porehme enahkaponeme mase, yrome ywy, Ritonõpo, oepokara ase. Papironia apõiko ase, esary pipahmäko ase. Nono pona emäko ase. Orunome toto riko ase.

26 Ikyryry tõ topu tõ onyripyra ropa tapyime, patäpome jüme exiko, ona tonorë sä rokene. Ywy Ritonõpo oturunõ.

27 – Osetapapotoko! Rue tõ etotoko ahno tõ netaryme! Typyreke toh tyripotoko imehnõ nonory põkomo a etonathme Papironia poremäkatohme! Tuisa tõ ahno maro oximõpotoko etonathme Ararate tomo te, Mini tomo te, Axikenaze tõ maro. Toiro orutua imenekatoko soutatu tõ aroneme etonath

pona. Kawaru tō enehtoko tuhke rahkene taparara tō tuhke exiry samo, akurū sā toto ahtaa.

²⁸ Tyyreke toh tyripotoko. Metia tuisary tō enehpotoko, kowenu poko erohketomo te, tuisa tomo te, inonory pōkō maro emero oximōtohme etona-tohme Papironia pōkō poremäkary poko.

²⁹ Nono tykytyky äko, kywyh äko roropa ynara exiryke: Tyriry se toehtoh rīko Ritonōpo mā rahkene. Patāpome Papironia rīko mana ona tonorē samo, ahno esaryme pyra rahkene.

³⁰ Papironio tō soutatu tō tātatapoikehse toh mana. Tehme rokē mā toto tytapykō jamihme exiketō tao. Torēse toehse mā toto, otupīko rokē mā toto. Pata omōtoh apuru tō tytahkase toto, tapyi tō tyahkase mā kehko.

³¹ Omi aronanō atakenaka ytōko tururume Papironia tuisary zuruse: Apatary aka tomōse epetōkara emero rokē poe.

³² Tuna akuhtoh tapoise epetōkara a, kysoutatu tō tapyī jamihmākō tyahkase roropa eya xine. Soutatu tō papironio tō tōserehse mā toto.

³³ Okynā pyra toto sahkāko epetōkara, itūtūmāko mā toto, tiriiku samo itūtūmatoh po. Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, Izyraeu tō Esē noturuno.

³⁴ Papironia tuisary a Jerusarē tysahkase, tōse eya.

Pata tytaōke pyra tyripose eya tuna ē kuamyry samo; zakareimo samo kuih tykase, tōse eya.

Tuesapare toehse ynororo typenetatoh ke.

Mame akoīpyry typahse eya.

³⁵ Ynara kahtoko, Xiāo pōkomo:

“Papironia pōkō epehmako yna ryhmatopōpyry emetakame!”

Kaxitoko roropa, Jerusarē pōkomo:

“Papironia pōkō zuānohko yna ryhmatopōpyry emetakame!”

Izyraeu tō akorehmāko Ritonōpo mana

³⁶ Ynara tykase Ritonōpo Jerusarē pōkomo a:

— Oewomatorŷko ase. Omŷpōko roropa ase! Ypoe Papironia tunary enatyry tō anorŷko mana. Itunarykō anorymapōko ase.

³⁷ Mame Papironia topu tō typahsēme exīko kaetokohxo, onokyro tō esaryme. Moro eneryke osenuhkhāko mā toto. Patāpome exīko mana. Moro enenānō oserehnōko mā toto aenatyhpyry eneryke tyya xine.

³⁸ Papironia pōkō emero aryryāko reāo tō samo, omiāko roropa reāo poenō samo.

³⁹ Tyamene se rokē toh nae? Otuhtoh konōto ekarōko ase eya xine. Toetŷse toto ripōko ase tākye roropa. Mame nyhnōko mā toto jūme pakara ropa ehtohme.

⁴⁰ Mokaro arōko ase aorihmapotoh pona, kaneru poenō samo, poti tō maro, kaneru inunō sā roropa. Ywy Ritonōpo oturuno.

Papironia poremäkatoh poko

⁴¹ Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase:

— Papironia, pata kurā potu, sero nono pōkō zamaro aexihpyry, ty-poremākase! Popyra ehtoh toehse eya. Moro eneryke osenuhkhāko mā toto, oserehnōko roropa mā toto, imehnō nonory pōkomo.

⁴² Tuna konōto tooehse Papironia epozakoxi, tyneryse pohkane konōto kuao.

⁴³ Pata tō typahse mā nono pona; ona sā toehse mā kehko tonore, tuna maro pyra, ahno esaryme pyra; moro kuroko ytopyra roropa mā toto.

44 Ritō panō Peu wānohnōko ase, Papironia pōkō neponāmary. Imehnō mōkomory tomatonanohe eya aexihpyry ipuxihkāko ropa ase. Imeimehnō ahno tō mokyro eahmakehnōko mā toto.

– Pata Papironia apuru tō toepukase mā kehko.

45 Izyraeu tomo epatoko moro poe. Axī ke ytotoko osepynanohtohme zehno jehtoh winoino.

46 Oserehpyra ehtoko, enaromyra ehtoko imehnō omiry etaryhtao oya xine. Jeimamyry ae imehnō omiry etāko matose tyorono. Imehnō etapary poko moro nono po te, tuisa etonary poko imep̄y tuisa tō maro.

47 Morarame okynā pyra Papironia neponāmarykō wānohtoh oehnōko mana. Papironia pōkō toehxirosēme exīko mā toto, orihnōko roropa mā toto, emero porehme.

48 Typoremākase Papironia ahtao, tonahkase ahtao aepyhpyamo a inikah-poe, eremiāko mā kapuaōkomo. Nono pōkō roropa emero eremiāko mā toto tākye toehtohkōke.

49 Ahno totapase Papironia pōkomo a emero rokē po sero nono po, sero-maroro typoremākasēme exīko mā toto Izyraeu tō totapase eya xine exiryke tuhke. Ywy Ritonōpo oturuno.

Ritonōpo omiry juteu tomo a Papironia po

50 Ynara tykase Ritonōpo:

– Ypoetory tomo, Papironia po, typynanohe matose, orihpyra mexiatose! Seromaroro ytotoko! Tehme rokē pyra ehtoko, oneraximara ehtoko! Moe awahtao xine ro atapyīkō htae, ypoko osenetupuhtoko, Ritonōpo Oesēkomo. Wenikehpyra ehtoko Jerusarē poko.

51 Ynara āko matose: “Ehxirōko ynanase tounohse yna exiryke. Toehxirose ynanase imehnō ahno tomōse exiryke osa kurā taka Ritonōpo Tapyī taka.”

52 Morara exiryke ynara āko ase: Papironia pōkō neponāmary wānohtoh oehnōko mana. Toto wānohnōko ase. Mame tapurose exiketō pusuh āko mā toto, sapararahme nono poro.

53 Tonukuru waro Papironia pōkō ahtao kapu aka, moroto itapyī jamihmā ritohme, ahno aropory ya ikyr̄yry enahkapotohme. Ywy Ritonōpo oturuno.

Papironia enahkatop̄pyry

54 Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase:

“Etatoko ke, kui katoh Papironia po, ahno xitāko tynonorykō tonahkase exiryke.

55 Papironia enahkapōko ase mynyhme ehtohme.

Pohkane tō konōto sā ahno soutatu tō oehnōko mokaro nonory pona oseta-pase kui katoh ke opore.

56 Toehse mā toto Papironia enahkase;

isoutatu tō tapoise mā toto,

taky tō tytahkase mā kehko.

Ywy ase Ritonōpo, popyra exiketō wānohne,

Papironia pōkō epehmāko ase inyrytā emetakame.

57 Ituisary tō toet̄yse tyripōko ase, tuaro exiketomo te, tuisa tomo, soutatu tomo, enara.

Nyhnōko mā toto jūme owōpyra ropa ehtohme.

Ywy Tuisa oturuno.

Ywy ase Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety.

58 Papironia apuru tō typahsēme exīko mā nono po.

Omōtoh apuru tō kaehxo exiketō tyahkasēme exīko apoto ke.

Ahno tō erohtop̄pyry toiparo rokē toehse mana.

Inyirytyã tyahkasẽme rokene.”
Ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, oturunõ.

Jeremia nymerohpyry taropose Papironia pona

⁵⁹ Seraia, Neria mükuru, Maaseia pary, tuisame nexiase, tuisa Zetekia akorehmane Juta esemy. Asakoropane jeimamyry taropose ahtao Zetekia a Juta po, Seraia ytõko nexiase Papironia pona. Naeroro ynyripohpyry tõ ekarõase eya.

⁶⁰ Pape imeroase Papironia enahkary poko, imeĩpo ehtõh poko rorõpa emero.

⁶¹ Ynara ase Seraia a:

– Toepõrehkase awahtao pata Papironia pona ekurehpyra exiko: Sero pape, nymerohpyry isekeremako emero, jarao, inetarykõme.

⁶² Imeĩpo oturuko Ritonõpo a ynara samo: “Ritonõpo, yna Esemy, õmiryme sero nono emero enahkapõko mase, ahno maro okyno tomo, onokyro tõ rorõpa. Patãpõme exiko sero pata mana jũme rahkene.”

⁶³ Mame sero pape tysekeremakehse ahtao mokaro netaryme topu imyhko ipokõna ematõhme tuna Eupyrati kuaka.

⁶⁴ Mame ynara kaxiko: “Sero sã exiko Papironia, nerỹko mana. Jũme onuhpyra ropa exiko mana, enahkapõko mã Ritonõpo exiryke.”

Epo, Jeremia omiry tonahse tarõna.

52

Jerusarẽ poremãkatõpõpyry

(2 Tuisa 24.18–25.7; 2 Korõnika 36.11-21; Jeremia 39.1-7)

¹ 21me jeimamyry nae Zetekia nexiase tuisame toehse ahtao Juta tõ esẽme. 11me jeimamyry taropose ynororo tuisame ehtõh poko Jerusarẽ po. Jeny esety Hamutau kynexine, imepỹ Jeremia õxiry Ripina pono.

² Tuisa Zetekia iirypyryme nexiase Ritonõpo neneryme, azahkuru ehtõh tyrise eya tuisa Jeoaki samo.

³ Tyekõtãpãse Ritonõpo exiryke Jerusarẽ tõ poko, Juta tõ poko rorõpa toto taropose eya tywinoino.

Moraramẽ Napukotonõzo omipõna pyra toehse Zetekia.

⁴ Naeroro Napukotonõzo toehse tysõutatu tõ maro Jerusarẽ poremãkapõse. Morara toehse jeimamyry 9mã po nuno 10mã po õmepõpyry 10me ehtõh po Zetekia tuisame ehtõh poko. Mame tosarykõ tyrise Papironia sõutatu tomo a jarãnao, pata pũto. Apuru tyrise rorõpa eya xine Jerusarẽ poremãkatõhme.

⁵ Mame moroto onurumekara toh nexiase jeimamyry 11me ehtõh pona Zetekia tuisame ehtõh poko.

⁶ Mame nuno 4mã po, õmepõpyry 9mã po, tynahke pyra toehse moro taõkõ ahtao,

⁷ pata apuru tytahkase papironio tõ sõutatu tomo a omõtohme pata pona. Morara ahtao Juta tõ sõutatu tõ toepase, koko, pata poe, sõutatu tomo a tomyehmase pata ahtao ro. Tutõtase toto tuisa tupi kuroko, omõtoh ae asakoro apuru rãnakuroko. Toepase toto Joatão jakanahmã pona.

⁸ Yrome tuisa Zetekia tokahmase papironio tõ sõutatu tomo a. Tapõise ynororo eya xine ona po, Jeriko pũto. Turumekase ynororo ipõetory tomo a emero.

⁹ Mame Zetekia tarõse eya xine Napukotonõzo õpataka, Ripira po ynororo ahtao, Hamate nonory po. Moroto Zetekia wãnohtõh tokarõse eya.

¹⁰ Moroto Ripira po Zetekia mūkuru tō totapase eya jūkō ēpataka. Zetekia akorehmananō, Juta tō tamuximākō totapase roropa eya.

¹¹ Mame enuru typosohkase Napukotonozo a, keti ke tymyhse ynororo. Mame Papironia pona tarose ynororo.

Ritonōpo tapyī enahkatopōpyry

(2 Tuisa 25.8-17; 2 Koronika 36.17-21)

¹² Morarame jeimamyry 19mā po, nuno 5mā po, ēmepyry 7mā po Napukotonozo tuisame ehtoh poko, Papironia esēme, akorehmane Nepuzaratā, soutatu tō tuisary, tomōse Jerusarē pona.

¹³ Ritonōpo Tapyī Kurā tyahkase eya te, tuisa tapyī konōto roropa te, tamuxime exiketō tapyī tō roropa emero tyahkase eya.

¹⁴ Pata apuru tyahkase ipoetory tomo a, soutatu tomo a.

¹⁵ Morarame ahno akoīpyry tarose Nepuzaratā a, Papironia pona, emese kure erohketō akoīpyry maro, mokaro maro tōsekarose aexityā papironio tomo a.

¹⁶ Yrome tymōkomokākara tynomose eya Juta nonory po, tutupike pyra exiketomo. Mokaro tyrohmanohpose eya tupito poko te, uwa esary poko, enara.

¹⁷ Mame metau risē asakoro, xikihme exiketō tyahkase papironio tomo a, kahu tō roropa, Ritonōpo Tapyī tao, tuna ē konōto roropa te, Papironia pona moro metau tarose eya xine emero.

¹⁸ Ritonōpo tapyī mōkomory tarose roropa eya xine: pa tomo te, oruno eny tōkehko oruno puimatohme apoto apō poe te, nāparina kyrytopo te paxiha tō munu eny, okyno tō totapase ahtao tynekarorykōme te, ixtaratu ē tō roropa ixtaratu zahkatohme te, tyoro metau risē kyryry roropa Ritonōpo tapyī tao exiketomo.

¹⁹ Uuru risē emero parata risē roropa tarose eya xine, paxiha pitiko tomo, paratu tō roropa ikarany puimatohme te, paxiha tō munu ēme aexityamo okyno tō totapase ahtao te, oruno ē roropa te, nāparina apō tomo te, ixtaratu ē tomo te, paxiha tō eukuru ēme tynekaroryme ahtao, enara.

²⁰ Moro metau risē, tuisa Saromāo nyrytyamo Ritonōpo kyryryme; moro xikihme exiketō asakoro te, kahu tomo te, tuna ē konōto te, pui orutua 12mākō ē apōme, enara omoxihxo toh nexiase. Naeroro omoxī toto ehtoh onukuhpyra tokurehse toh nexiase.

²¹⁻²² Moro asakoro xikihme exiketō oxisā toh nexiase, 8me meturu kae toto ehtoh nexiase. 5,35 meturume toto zomye ehtoh nexiase. Tytaōke pyra toh nexiase, topuxixime moro metau 10 sētimeturume nexiase. Zupuhpyry emepory nexiase moro xikihmā asakorō pokona metau risē 2,20 meturume kae exiry. Moro zupuhpyry zomye emepory kurā nexiase tarāpa sā metau risemy romā panō maro tuhke. Morohne emero metau risē nexiase.

²³ 96me romā toh nexiase toiro xikihme exikety zupuhpyry pokona, zakorō isaaro nexiase; 100me romā tō nexiase toiro xikihmā ahtao yrome 96me tonesēme nexiase toto nono poe.

Juta pōkō tarose

Papironia pona

(2 Tuisa 25.18-21,27-30)

²⁴ Morarame Seraia, Ritonōpo maro Oturukety imehxo exikety tarose tynamotome Nepuzaratā a, soutatu tō tuisary a. Sowonia, oturukety ime hkopyra exikety tarose roropa eya imehnō oturuketō maro oseruao.

²⁵ Mame pata poe soutatu tō tuisary tarose, 7me tuisa akorehmananō maro Jerusarē poro exiketomo te, soutatu tuisary akorehmane, soutatu tō esetykō merone te, 60me tamuximākō maro.

²⁶ Mokaro tarose Nepuzaratā a Papironia esemy a, Ripira po ynororo ahtao,

²⁷ Hamate nonory po. Moroto typipohpose toto tuisary a, mame totapapose toto eya.

Moro sā tarose toto, Juta pōkō, tosaē xine imepỹ pona Papironia pōkō namotome.

²⁸ Mame Napukotonozo narotyā Papironia pona tynamotome ynara nexiase tuhke toto exiry: jeimamyry 7mā po tuisame ynororo ahtao 3.023mākō tarose eya.

²⁹ Jeimamyry 18mā po 832me ahno tarose eya Jerusarē poe.

³⁰ Jeimamyry 23mā po, 745me ahno tarose Nepuzaratā a. Atapona 4.600me ahno tarose nexiase.

Joakī tūtary ropa āpuruhpyry tae

³¹ Morarame Ewiu-Merotake tuisame toehse ahtao Papironia esēme tuisa Joakī Juta tō esē typynanohse eya. Tutūtanohpose ynororo āpuruhpyry tae. Morara toehse jeimamyry 37mā po, nuno 11mā po, 25me ěmepyrymā po Joakī arotopōpyry poe papironio tō poetoryme.

³² Mame Ewiu-Merotake kure nexiase eya. Imehnō tuisary tō motye tamuximehxo tyrise ynororo eya moroto Papironia po.

³³ Naeroro Joakī a tupō, āpuruhpyry taō zupony turumekase eya, upo kurā amurutohme, autuhtōhme tuisa otuhtoh po toorikyry ponāmero.

³⁴ Mame kokoro rokē isene ro ahtao tonahsē tokarose eya tineru pitiko maro ise toehtoh epakahtohme eya.

RAMĒTASĀO

Ihnamotopōpyry

Lamentações

Ekarotopo

Ramētasāo mā 5me emynyhmatoh tonō nae, pata Jerusarē enahkatopōpyry poko jeimamyry 586mā po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Izyraeu nonory tonahkase te, moro pōkō tarose imehnō namotome. Sero ekarōko juteu tō emynyhmatopōpyry poko, ekarōko roropa Ritonōpo enetuputyry ropa poko eya xine, kure ehtoh eraximary poko roropa. Ekarōko juteu tō otuhpyra ehtoh poko tōturutohkōme Ritonōpo a, wenikehpyra ehtohme jeimamyry ae pata Jerusarē enahkatopōpyry poko.

Sero pape ao

Jerusarē pōkō emynyhmary 1.1-22

Jerusarē pōkō wānopyry 2.1-22

Zuānohtoh te, kurā eraximary 3.1-66

Pata Jerusarē tonahkase 4.1-22

Ritonōpo a ipynanohpotohme 5.1-22

Ihnamotopōpyry Jerusarē poko

¹ Myhene! Myhene! Jerusarē turumekase mana.

Apitoryme tēme nexiase ahno ke!

Pata kure potu nexiase.

Enese tooehse mā toto moino, nono etyhpyry poe,

yrome seromaroro pytŷpome sã toehse mana.

Tuisa ēxiryne sã nexiase pata tō rānao,

yrome imehnō namotome sã toehse mana.

² Tyxitary poko ēmehnōko Juta tō mana;

ixity sukururu āko mana ēmyty poro.

Epe tō, pakatokō tonahse, oxinomopyra mā toto ipunaka emuhkehkatohme.

Towokase Juta tō mana epēpyry tomo a.

Epeme pyra toehse mā toto seromaroro.

³ Juta tō imehnō namotome toehse mā toto,

tytapyī tae tarose toh nexiase.

Imeimehnō nonory po tooehse mā toto,

tosake nymyry pyra toh mana.

Tapuruse mā toto epetōkara a,

epasaromepyra mā toto.

⁴ Seromaroro oehpyra ahno Ritonōpo Tapyī taka, eahmatohme Otuhtoh konōto po.

Osema tō Xiāo pona mynyhme rokē mā toto, omōtohtonō tytaōke pyra roropa.

Nohpo tō eremiaketō Ritonōpo Tapyī tao xitāko,

oturuketō pusuh āko.

Pata pōkō etuarimāko mā toehse oximōpyra mā toto osema tao ahno pyra exiryke.

⁵ Epetōkara mokyro tuisaryme toehse,

orēpyrahxo exīko mā toto.

Jerusarē pōkō rohmanohpōko Ritonōpo mana iirypyryme itamurume toehse
toto exiryke.

Imūkuru tō tapoise epetōkara a, toto arotohme mya esarykō poe.

6 Pata Jerusarē enekure ehtopōpyry pake tonahse.

Ituisary tō kapau sã mā toto tomitapãse exiketomo,

epãko mā toto urakanaketō zuno toexirykōke,

yrome tapotūkehse mā toto.

7 Seromaroro tãkye pyra oseanahtōko, Jerusarē pōkō mana, etuarimãko.

Wenikehpyra mā toto tymōkomohpyrykō kurã poko pake ahtao.

Tapoise ahtao epetōkara a takorehmaneke pyra nexiase,

tounohse rokē ynororo epetōkara a.

8 Jerusarē tyrypyhpyke toehse yronomyryme,

nuriame toehse.

Ise aehtyã ise pyra toehse mā toto,

tonese ynororo eya xine tupoke pyra.

Pusuh kakehpyra mana.

Tōmyty apurūko mana toehxirose toexiryke.

9 Mokyro nuriame ehtoh osenēko mana, zupō xikurome exiryke.

Yrome oty kara nexiase, torētyke pyra imeīpo toexiry poko.

Mokyro poremãkatopōpyry popyra nexiase ipunaka,

emuhkehkananō pyra nexiase.

“Ritonōpo, kueneko ajohpame samo,

etuarimãko ase jepetōkara orēpyra toehse exiryke.”

10 Ikyryry tō kurã emero tarose epetōkara a;

aomomyrykō tonese eya Ritonōpo Tapyī kurã taka,

moro taka juteutōkara onēmapopyra Ritonōpo nexiase.

11 Jerusarē pōkō pusuh ãko mā toto, tonahsē zupīko.

Tymōkomory kurã ke tonahsē epehmãko mā toto isene ro toto ehtohme.

“Kueneko, Ritonōpo, jetuarimary eneko!” ãko mā toto.

Mokaro etuarimary

12 Ikuroko ytoketomo a Jerusarē pōkō ynara ãko:

“Kuenetoko ke!

Imehnō etuarimapitopyra nexiase jetuarimary saaro.

Zehno toehse toehtoh po tuãnohse ywy Ritonōpo a sero samo.

13 “Apoto tonehpose eya ypona yzahkatohme ukurohtao.

Ahnō apoitoh tyrise eya japoitohme,

tomase ywy eya nono ponã.

Imeīpo jurumekase jetuarimatoh tao jūme samo.

14 “Yrypyry tō emero oximōme tyripose eya tymyhse sã toto ehtohme,
ypymyry pokona, omoxinety samo.

Tapotūkehse ywy.

Tokarose ywy eya jepetōkara a,

toto onyporemãkasaromepyra exiase.

15 “Ypoetory tō jamihmehxo exiketō typoihtose Ritonōpo a.
Imehnō soutatu tō tonehpose eya ypoetory tō nuasemākō enahkapose.
Ahno kurā tutūmase eya uwa epery akurihmory samo, eukuru riryhtao.

16 “Morara exiryke xitāko ase,
jenuru tō pehme nase yxity ke.
Jemuhkehkapone pyra mana,
jākyemasaromepyra mā toto ipunaka.
Jepetōkara a typoremākase ywy,
ypoetory tō patāpo po toehse mā toto.

17 “Jemary tō anŷnōko ase jakorehmapotohme repe.
Yrome jakorehmary se pyra imehnō mana.
Emero rokē poe jepetōkara tonehpose Ritonōpo a jyyryhmatohme.
Nuriame exiketyme jekarōko mā toto.

18 “Yrome Ritonōpo zae mana,
tuānohse ywy eya, aomiry omipona pyra toehse jexiryke.
Imeimehnō nonory pōkō, etatoko ke!
Sam katoh ya enetoko!
Jēxiry tomo, umūkuru tō maro tarose mā toto mya imehnō namotome.

19 “Jepe tō tykohmase ya,
yrome towokase exiase eya xine.
Ritonōpo maro oturuketō toorihse osema tō ae, kowenu maro erohketō
maro,
tonahsē zupiryhtao eya xine isene ro toto ehtohme.

20 “Eneko ke, Ritonōpo, sam katoh ya,
emynymāko ase yronymyryme!
Xitāko ase ukurohtao yrypyry poko, ōmiry omipona pyra toehse jexiryke.
Imehnō etapāko mā toto jarao, osema tō ao.
Tapyi tao roropa orihnōko mā toto.

21 “Ritonōpo, pusuhkatoh ya etako.
Jemuhkehkananō pyra nase.
Jepetōkara atākyemāko mā toto juānohtopōpyry oya eneryke tyya xine.
Moro ēmepyyry enehpoko, ōmihpyry ae ro,
jepetōkara sam kamexipoko ya sam katoh samo.

22 “Mokaro epehmako popyra toto ehtopōpyry emetakame.
Zuānohko toto juānohtopōpyry sā oya yrypyry emetakame.
Pusuh kakehpyra ase, kure pyra roropa ase ukurohtao.”

2

Jerusarē wānohtopōpyry Ritonōpo a

1 Zehno toehse Ritonōpo ahtao, pata Jerusarē tyōtose eya akurū xinukutumā ke.

Pata Jerusarē tyripose eya ypyme typahsēme rokene.
Apitoryme pata kurāme nexiase, kapu ao aexihpyry samo,
toeprypase Izyraeu tomo typatarykō poko.
Yrome typenekehse Ritonōpo ahtao moro turumekase eya.
Tytapyi kurā roropa turumekase eya.

2 Juta pyno pyra toehse Ritonõpo, ipatary tō tonahkapose eya tapyi jamihmākō maro. Zehno toexiryke tomase toto eya nono pona. Toehxirose Juta tō tuisary tō nexiase, kōwenumero erohketō maro.

3 Zehno toehse Ritonõpo exiryke Izyraeu tō jamitunuru tonahkapose eya. Yna epetōkara tooehse ahtao yna akorehmary se pyra nexiase. Yna takorekehkase eya apoto samo, tomye exiketō zahkary samo emero.

4 Yna epekara sã tyyre potyry tyrise eya yna winakoxi. Tyjamitunuru ke ahno taorihmapose eya yna ekyry tomo, emero porehme isehxo exiketomo yna a. Taro Jerusarē po kuānoprykō jetuhxo nexiase yna a apoto samo kyzehno xine toehse ynororo exiryke.

5 Epekara samo Ritonõpo a Izyraeu tō tonahkase. Itapyi tō jamihmākō tomapose eya, tuisa tapyi konōto maro. Ihnamotoh tonehse eya, tãkye pyra ehtoh maro, ixitatopo enahpỹme samo Juta tomo a.

6 Tytapyi kurā tomase Ritonõpo a, tomase nono pona tupito samo. Toahmatoh esary tonahkase eya. Otuhtoh konōto tomo ěmepry kurā po te, oserematoh po roropa tuenikehkapose eya Xião po. Tuisa tomo oturuketō roropa jetū toehse toh nexiase zehno aexiryke.

7 Tykyryry apoto apō poko typenekehse Ritonõpo nexiase, Tytapyi kurā turumekase eya. Inerotype moro apuru tō fahkanaanōme toh nexiase. Moroto tykohtase toh nexiase orēpyra toehtohkō poko, Ritonõpo eahmatopōpyry yna a esahpokoxi.

8 Jerusarē apuru tō emary se toehse Ritonõpo nexiase. Toto enahkapory poko tōsenetupuhse ynororo. Oseremara mana toto enahkary pona. Apuru tō maro kaetokohxo exiketō typahse mã kehko nono pona.

9 Omōtoh apuru tō tonēse mã kehko typahsē ao, ikyryry tō tytahkase mana. Tuisa tarose tamuximākō maro imepỹ nono pona. Ritonõpo omiry poko anamorepara toehse, urutō komo a enepotoh onekaropyra toehse Ritonõpo mana.

10 Jerusarē pōkō tamuhpōmehxo exiketō nono po typorohse mã toto, mynyhme. Tupuhpyrykō pona nono tyrise eya xine toemynyhmarykōme, kamisa topuximã risē upo ke tōtupohtose mã toto. Nohpo tō poetome exiketō, tosekumurukō po typorohse mã toto zupuhpyrykō nono pona.

11 Jenuru tō osenuhmaro nase kehko yxity ke; ukurohtao torētyke ase. Jemynyhmaryke tapotūkehse ywy wekyry tō tonahkase exiryke. Poetohti tō pisarara enēko ase

orihnōko omise konōto toexirykōke pata esemary tō ae.

12 Mokaro poetohti tō ynara āko:

“Aja, omisehxo hano!

Aja, tuna sehxo puh ano!” āko mā toto.

Mame epukāko mā toto osema tō tao tapurose exiketō samo.

Mame okynā pyra orihnōko mā toto tysekō enao.

13 Pata Jerusarē pōkomo, nupunato aexihpyry, otara āko ha ākorehmatohme?

Otāto oemuhkehkapōko hano, Xiāo pōkomo?

Imehnō etuarimapitopyra nexiase asamo.

Oporemākatopōpyry itamurume mana tuna konōto zumohxo ehtoh samo.

Opynanohsaromepyra imehnō mana.

14 Urutō kō a ajohpe rokē enepotoh tokarose oya xine oenekunohtohkōme.

Jarao oorypyrykō tonepose ahtao eya xine ohxirotohkōme,

tyoro sā oehtohkō exiry seromaroro,

kurehxo exiry oya xine.

Mokaro urutō komo a tonekunohse mexiatose,

ajohpe toto omiry ke.

15 Ytoytoketō pata kuroko oeuohnōko mā toto.

“To!” āko mā toto opoihtotorŷko roropa mā toto, Jerusarē pōkomo.

“Ajohpe pyra, sero pata tosehtose:

‘Pata Kurāme, Enekure Potu?’ nary.”

“Sero pata kure ehtoh poko epyrypāko toh nexiase, imehnō nonory po porehme?”

16 Emero oepetōkara ohxirōko mana,

oeuohnōko mā toto.

Ozehno toexirykōke ynara āko mā toto:

“Jerusarē tonahkase yna a!

Sero ēmepiry eraximāko sexiataose!

Morohne ynanenease porehme,” āko mā toto!

17 Tyriry se Ritonōpo ehtopōpyry tyrise eya,

kuenaroximatopōpyrykō eya moino ro, tyrise eya.

Izyraeu tō tonahkaposē eya, onypynanohpyra.

Kuepekōkara tonehposē eya kyporemākatohkōme,

atākyematohme roropa kyporemākatopōpyrykō poko.

18 Pata Jerusarē, ah āpuru tō nykohtā toto Ritonōpo a akorehmapotohme!

Xitakehpyra exiko saereme, koko, iporiry sā oxity tō ehtohme.

Oseremara exiko. Onyhnamokehpyra exiko!

19 Koko owōko ikohmatohme Ritonōpo a ākorehmapotohme.

Yronymyryme ekaropoko eya, ōtururukōme eya opoenō pynanohtohme eya.

Orihnōko mā toto osema tō ao omise konōto toexirykōke.

20 Eneko ke Ritonōpo, yna Esemy!

Oty katohme yna wānohnōko mah sero samo?

Nohpo tō tyopenō ōnōko mā toto, toto pyno toto ahtao ro.

Urutō kō, oturuketō roropa totapasēme exiko mā toto Atapyī kurā tao!

21 Nuasemākō ekepyry tynomose osema tō ao, tamuhpomākō ekepyry roropa.

Ypoenō totapase epetōkara a, oryximākomo, nuasemākō roropa.

Moro ėmepyyry toehse ahtao, zehno toehse awahtao, omoro Ritonōpo mokaro metapase.

Onypynanohpyra mexiase ipunaka.

22 Emero rokē poe jepetōkara menehpoase,

popyra exiketomo, oximōme tooehse toh nexiase otuhtoh konōto poko oeahmatohme samo.

Moro ėmepyyry ae zehno toehse oexiryke epasaromepyra toh nexiase tonahkase toto emero porehme.

Epetōkara a ypoenō tonahkase toh nexiase, ipyno xine jehtoh ke tuātanohse toto ya.

3

Popyra ehtoh rumekary, kure ehtoh eraximary

1 Ritonōpo a juānopyyry waro ase, sam tykamexipose jexiryke eya, zehno ahtao.

2 Jaropoase ynororo ikohmamyry aka, osema tō ae jenyokyase saerehkatoh maro pyra.

3 Tomary ke typitypipohse ywy eya ikohmamyry pona.

4 Kynykynyme upū tyripose eya, ypihpyry roropa yzehpyry tō tytahkase eya.

5 Jomye apuru tyrise eya, tapuruse ywy jetuarimatoh ke, sam katoh ke, enara.

6 Xinukutumā aka tyripose ywy eya koko samo, aorihtyā sã jehtohme okynahxo.

7 Ketī ke tymyhse exiase omoxinety ke Ritonōpo a; āpuruhpyry tao ase, epasaromepyra roropa ase.

8 Kohtāko ase jakorehmatohme repe, yrome jotururu etary se pyra mā ynororo.

9 Ytosaromepyra ase; jesemary tapuruse exiryke eya topu konōto ke.

10 Reāo sã jeraximāko Ritonōpo mana, uuso sã roropa toehse mana jeraximāko, jeseكاتohme.

11 Jesemary poe taropose ywy eya, tyxihxihkase ywy eya, imeīpo turumekase ywy eya.

12 Taky tapoise eya, typyre ke tuose roropa ywy eya.

13 Moro pyrou tō, Ritonōpo nuotyā mya tomōse kehko nexiase upū aka.

14 Ahno ypoihtory poko kohmānōko mā toto; jeunohnōko mā toto toremiaryhtao kokoro rokene.

15 Tonahsē itunety ke tynahpase ywy Ritonōpo a ise pyra jehtoh ke, tauhpase sã ywy eresukuru ke eya onēzomopyra jehtoh ke.

16 Jēmyty tōsykysykymapose eya nono poro,

yzery tytahkase eya topu tō pokona.

17 Sekese jehtoh waro pyra toehse ywy, tākye ehtoh poko tuenikehse ywy pake.

18 Okynā pyra orihnōko ase;

Ritonōpo eraximary poko ya jakorehmatohme tonahse nase.

19 Wenikehpyra ase jemynyhmary poko, toiroro jehtopōpyry poko, sam katoh poko ya te, jetuarimatopōpyry poko roropa.

20 Morohne poko osenetupuhkehpyra ase, tapotūkehse ywy ukurohtao.

21 Yrome jakorehmary Ritonōpo a eraximapitōko ropa ase ynara josenetuputyryhtao ya rokene:

22 Kypyno xine Ritonōpo ehtoh enahp̄yme mana.

Kure aexiry jūme enahp̄yme roropa mana.

23 Moro kypyno xine aehtopo te, kure aexiry roropa kasenatome mana ēmepyry punero.

Imehxo mase, Ritonōpo, anamonohpyra roropa mase xixi tūtary ropa samo!

24 Ypyno exiketyme Ritonōpo mana.

Imep̄y pyra mā jesēme.

Naeroro oenetupuhnōko ase.

25 Kure Ritonōpo mana Tosēkōme enetupuhnanomo a emero.

26 Naeroro kurehxo mā kure ehtoh eraximary kyya xine, penekhepyra roropa kuakorehmatohkō Ritonōpo a eraximaryme.

27 Kure mā moro penekhepyra ehtoh waro toehse ahtao poetome ro kuahtao xine.

28 Sam tykamexipose kuahtao xine Ritonōpo a, kure toiroro kuexirykomo, tehme rorōpa, penekhepyra kuehtohkōme.

29 Osenetaonohpyra sehtone Ritonōpo neneryme, otarame kuakorehmator̄yko mana.

30 Typointose kuahtao xine onezuhpyra sehtone, kueunopyrykō seanahdotone rokene.

31 Iirypyrymākō wānopyry se pyra Ritonōpo mana, jūme kurumekara xine mana.

32 Emynyhmatoh enehporyhtao ro kyya xine kypyno xine ro mana yronymyryme, kypyno xine aehtoh jamihme mana.

33 Sam kamexipory se nymyry pyra mana, kymynyhmaporykō se pyra roropa mana.

34 Ritonōpo zuaro mana āpuruhpyry taōkō tyryryhmase ahtao Izyraeu nonory po;

35 Ritonōpo Imehxo Exikety zuaro mana zae pyra imehnō riryhtao kyya xine, zae rokē tyripose toto ahtao eya.

36 Zuaro Ritonōpo mana zae pyra kuomirykō ahtao imep̄y poko apiakane ēpataka.

37 Tyriry se kuehtohkō onyrisaromepyra sytatose tyripori se pyra Ritonōpo ahtao.

- 38 Kure ehtoh exīko mana, popyra ehtoh roropa exīko, Ritonōpo, Imehxo Exikety omi poe.
- 39 Onykerekeremara ehtoko, tuānohse awahtao xine oorypyrykō emetakame.
- 40 Kynyrihpyrykō senetone, sosenetupuhitone kueramatohkōme ropa Ritonōpo a.
- 41 Soturutone Ritonōpo a Kapuaono a, ynara sykatone:
- 42 “Ritonōpo, iirypyryme toehse ynanase.
Ōmiry omipona pyra toehse,
moro ynanyrihpyry onykorokara ro mase.
- 43 “Yna zehno toehse mexiase, yna tokahmase,
yna totapase roropa oya,
yna onypynanohpyra mexiase zehno oexiryke,
- 44 Akurū ke sā yna zehno oehtoh ke tātapuruse mase yna otururu oya onetara oehtohme.
- 45 Yna tonepose oya imehnō nonory pōkomo a,
popyno anonohse samo, typahsēme rokē yna toehse.
- 46 “Yna eunohnōko mā toto yna epetōkara, emero.
- 47 Tonaroxitapāse yna,
yna apoitoh tonō nae mana,
yna typoremākase te, yna tonahkase roropa, enara.”
- 48 Xitāko ase, jenuru tō ae iporiry yhtōko, yxity, wekyry tō enahkaryke.
- 49 Xitakehpyra jenuru tō mana anorypyra roropa,
yxity kuāpōko ase enahpyra samo,
- 50 Ritonōpo osenuhmatoh pona kapu poe yna enetohme.
- 51 Atasamāko ase ukurohtao josenetuputyryhtao nohpo tō poko.
Mokaro ryhmary tō enease moroto ypatary po.
- 52 Jepetōkara, popyra ehtoh onyripyra jahtao eya xine urakanase toehse mā toto juotohme torō pitiko samo.
- 53 Jēmase toto eutary aka, isene ro,
topu ke japuruase.
- 54 Tuna tōnuhse jupuhpyry epozakoxi:
“Orihnōko ase!” tykase ywy.
- 55 Moro eutary ae tykohtase ywy jakorehmapotohme oya, Ritonōpo.
- 56 “Ajojhpame sā jomiry etako!” tykase jahtao oya,
ykohtary metase rahkene.
- 57 Mame tozuhse ywy oya:
“Enaromyra exiko!” mase ya moro ĕmepyry ae.
- 58 Ritonōpo, moepyase jakorehmase,
kypynanopyase orihpyra jehtohme.
- 59 Ritonōpo, zae jepetōkara apiakako,
zae pyra toto ehtoh waro mase yryhmatopōpyry eya xine.
- 60 Yzehno mokaro ehtoh waro mase,
popyra jyriry se toto ehtoh waro roropa mase.

⁶¹ Ritonõpo Jesemy, jeunohtopõpyry eya xine totase oya, tyriry se toto ehtoh waro mase emero.

⁶² Ykerekemary poko kohmānōko mā toto, zuaro mase, yyryhmary se mā toto.

⁶³ Mokaro enēko mase, jeunohkehpyra mā toto.

⁶⁴ Ritonõpo, mokaro epehmako zae rahkene, zuānohko toto inyrihpyrykō emetakame.

⁶⁵ Popyra ehtoh enehpoko mokaro pona. Takorehmaneke pyra tyriko toto roropa!

⁶⁶ Ekahmako toto, Ritonõpo, toto zehno oehtoh ke, enahkapoko toto sero nono po!

4

Jerusarē typoremāse

¹ Uuru xinukutumehme sā toehse!

Uuru kurā zemime pyra mana!

Topu tō, Ritonõpo Tapyī kyyryry sapararahme typahse mā kehko osema tōkehko ae!

² Poetohti tō Jerusarē pōkō uuru kurā sā toh nexiase kyya xine, Yrome seromaroro oripo sā rokē mā toto orino risē sā rokene.

³ Ropo nohpory itu htaō suhsu ekarōko typoenomo a.

Yrome wekyry tō mā awexituruze tō sā mā toto, typoenō pyno pyra sā mā toto.

⁴ Typoenō orihmapōko mā toto omise ehtoh ke te, tuna se ehtoh ke roropa.

Poetohti xitāko tonahsē peneryke, yrome onekaropyra mā toto.

⁵ Ahno nae torēnase aexityā tōtukuru poko kure,

yrome orihnōko mā toto,

tomitapāse osema tō ae;

torēnase tonahsā kurā poko toh nexiase,

yrome seromaroro ipahtyā poko mā toto

tynapyry zupīko.

⁶ Wekyry tō wānohtoh mā Sotoma pōkō wānohtopõpyry motye,

axī tonahkase toto ahtao Ritonõpo a.

⁷ Yna tuisary tō poenō kure rokē toh nexiase akurū karimutumā samo, jamihme toh nexiase, apotūkehpyra.

Enurukō zemime sā nexiase kure rokē exiryke.

⁸ Seromaroro ēmytykō xinukutume mā toehse, sakaramato samo.

Aytorykohtao osema tao toto onenetupuhpyra imehnō mana.

Toto pihpyry tasarahse samo tōsexihse jehpyrykō pokona wewe samo.

⁹ Totapase aexityā etonatoh poko,

jetuhkopyra toh nexiase.

Māpyra mokaro axi hkopyra orihketomo, jetuhxo toehse toto,

tomitapāse toexirykōke, tonahsē pyra exiryke.

¹⁰ Jerusarē tonahkase ahtao, nohpo tomo, typoenō pyno aehtyā,
typoenōkō tahnose eya xine tōtuhtohkōme.

¹¹ Ritonōpo Kuesēkō zehno toexiryke apoto tukase eya.
Jerusarē tyahkapose eya porehme.

¹² Ahno tō emero nono pōkō tōsenetupuhse,
ituisary tō roropa tōsenetupuhse Jerusarē poko:
epetōkara omōsaromepyra mana pata Jerusarē omōtoh ae,
tykase toh repe.

¹³ Yrome morara toehse iirypyryme urutō kō exiryke,
oturuketō roropa iirypyryme exiryke,
ahno kurā totapapose eya xine exiryke.

¹⁴ Tonurākara sā toytoytose oturuketomo,
urutō kō roropa xikurome mā toto ipunaka.
Zupōkō apory se pyra imehnō kynexine nuriame exiryke munu ke.

¹⁵ Ynara tykohtase ahno tomo:
“Mya ytotoko! Nuriame matose! Japopyra exiko!”
Mamē toytose toto ahtao imehnō nonory tō poro
ynara tykase morotōkō eya xine:
“Taronā oehtohkō se pyra ynanase,” tykase.

¹⁶ Mokaro pyno pyra toehse Ritonōpo nexiase;
sapararahme toto taropose eya.
Mokaro oturuketō otururu efary se pyra nexiase.
Tamuximākō pyno pyra toehse roropa nexiase.

¹⁷ Typenekehse ynanexiase yna osenuhmary poko yna akorehmanānō erax-
imary poko;
yna akorehmary eraximāko ynanexiase ahno a repe,
yrome anakorehmasaromepyra nexiase.

¹⁸ Yna epetōkara yna enēko toh nexiase ytosaromepyra yna ehtohme osema
tō ae.
Isene yna ehtopōpyry enahsasaka nexiase,
orihsasaka ynanexiase.

¹⁹ Yna ekahmanānō axī tooehse nexiase, pianoimo motye.
Ypy tō po yna tokahmase eya xine,
tōkare pyra yna tapoise roropa eya xine ona tonorē po.

²⁰ Isene yna ehtoh tapoise eya xine, Ritonōpo nymenekahpyry yna tuis-
aryme.
Mokyro ynanenetuputyase yna ewomaneme,
yna onyryhmara yna epetōkara ehtohme.

²¹ Atākyematoko, Etō pōkomo, Uze pōkō roropa,
exianatoko oexianarykō se awahtao xine.
Yrome okynā pyra oporemākapotohkō oehnōko mana, awānohtohkōme;

toetÿse exiketyme sã exiko matose
tupoke pyra ytoytõko roropa matose.

22 Jerusarē põkõ pake tuãnohse mã toto popyra toto ehtoh emetakame.
Jũme pyra taroposẽme exiko matose Ritonõpo a sapararahme imeimehnõ
nonory tõ poro.

Yrome amarokomo, Etõ põkomo tuãnohsẽme exiko matose Ritonõpo a;
jarãnaka oorypyrykõ ripõko mana.

5

Oturutoh Ritonõpo a typyno xine aehtohme

1 Ritonõpo yna Esemy, wenikehpyra exiko yna ryhmatopõpyry poko;
yna eneko, yna poremãkatopõpyry eneko.

2 Yna nonory tapoise imepÿ nono põkomo a;
yna tapÿ tao imehnõ nonory põkõ tõsesarise mã toto.

3 Poetõpome ynanase, yna zũ tõ totapase exiryke zehnotokomo a;
seromaroro yna ã tõ pytÿpome toehse mã toto.

4 Tuna se yna ahtao, epekahnõko ynanase yna okurume;
apotopokõ epehmãko roropa ynanase.

5 Yna rohmanohpõko mã toto yronymyryme jumõtu samo, kameru sã ro-
ropa,
tapotũkehse ynanase,
yrome yna oneremapopyra mã toto.

6 Tonahsẽ nae yna ehtohme isene ro yna ehtohme,
tokaropose yna a Ejitu põkomo a te, axirio tomo a roropa.

7 Yna tamuru tõ iirypyryme toehse toh nexiase,
toorihse mã toto,
yna etuarimãko popyra mokaro ehtopõpyry pokoino.

8 Yna tuisary tõ imehnõ namotome erohnõko mã toto.
Yna onypynanohsaromepyra imehnõ mana mokaro winoino.

9 Imehnõ etapananõ ytoytõko yna nonory poro.
Naeroro tomeseke sã rokẽ tonahsẽ zupiko ynanase yna orikyryino.

10 Omise yna exiryke oxirohnõko ynanase,
yna pihpyry axitũ exiko mana orinato samo, apoto po exikety samo.

11 Yna pyxiã tyryhmase pata Jerusarē po ro, yna ãxiry tõ oryximãkõ roropa,
emero pata tõ po Jũta nonory po.

12 Zehnotokomo a yna tuisary tõ tõsexihse wewe pokona;
tamuximehxo exiketõ tyhtomase,
tounohse roropa eya xine.

13 Yna poenõ tyrohmanohpose mã toto yronymyryme erohtoh tupime
exikety poko.

Aimo tō osetapāko mā toto apotopokō omoxinety puimaryhtao eya xine.

14 Tamuhpomākō oximōpyra toehse mā toto pata omōtoh tao, eremiara toehse nuasemākō mā toto.

15 Tākye ehtoh toepase mana yna kurohtae.
Yna watoh tonō tymyakāmase emynyhmatoh ke.

16 Yna epyrypatopōpyry emero tonahkase ipunaka,
iiryryryme toehse yna exiryke,
tuānohse ynanase yna ryryry epehpyryme.

17 Yna kurohtao kure pyra ynanase,
popyrahme sā osenuhmāko ynanase yna xity ke,

18 Ypy Xiāo turumekase exiryke, raposa tō ytoytōko mā toto typahsā poro.

Ekaropotoh Ritonōpo a

19 Omoro, Ritonōpo, tuisame oehtoh jūme exikehpyra mana, ahno poenō
pona te, ipakomotyā ponāmero roropa.

20 Oty katoh yna murumekase okynahxo?
Otarahao yna poko tuarōtāko ropa mah mya roropa?

21 Yna iramapoko ropa oya, Ritonōpo.
Ajohpame sā yna iramapoko ropa!
Yna tyriko osemazuhme yna ehtopōpyry sā yna ehtohme ropa.

22 Otaramē jūme turumekase yna oya?
Ajohpe pyra yna zehno exikehpyra exīko mah jūme?

EZEKIEU Ezequiel Ekarotopo

Urutōme Ezekieu kynexine Papironia po Jerusarē typoremākase ahtao papironio tomo a. Morara ahtao juteu tō tarose morotona namotome. Ritonōpo omiry tokarose eya juteu tomo a Papironia po te, Jerusarē po roropa.

Ezekieu a Ritonōpo tōturuse enepotoh ke, mame moro enepotoh tokarose eya ahno a. Tamorepase roropa toto eya tynyryy ke, enetupūhpotoh ke: kymarokō emero zae pyra kuahtao xine tuānohsēme exīko, kyyrypyrykō epehpyryme. Naeroro kuosekarorykō Ritonōpo a zae mana kukurākatohkōme ropa. Izyraeu tō eramary ropa Ritonōpo a enery se Ezekieu kynexine zae ehtoh poko toto ehtohme Ritonōpo neneryme. Oturuketyme roropa Ezekieu exiryke torētyke kynexine Ritonōpo Tapyī poko Jerusarē po.

Sero pape ao

Ezekieu kohmatoh urutōme 1.1–3.27

Jerusarē wānohtopōpyry 4.1–24.27

Imehnō nono pōkō apiakary 25.1–32.32

Tōmiry etapory Ritonōpo a 33.1–37.28

Koke wānohtoh poko 38.1–39.29

Ritonōpo Tapyī exīko ropa 40.1–48.35

Ritonōpo Nenepohpyry Apitorymano

Ezekieu 1–7

Ritonōpo apony

¹ Ēmepyy 5me ehtoh po, nuno 4mā po, 30me jeimamyry po ahtao tuna Kepaa po exiase imehnō juteu tō maro. Moroto exiase Papironia pōkō narotyā maro. Mame kapu tōsetapuruhmakase, Ritonōpo osenepotoh enease.

² Moro toehse ya, 5me jeimamyry taropose ahtao tuisa Joakī a Papironia poetoryme.

³ Moroto Papironia po, tuna Kepaa ehpio, Ritonōpo otururu totase ya. Mame Ritonōpo jamitunuru moroto nexiase ymaro.

⁴ Osenuhmase, tyryrykane konōto enease oehnōko inikahpoino. Neneneh tykase akurū konōto wino. Moro akurū zomye kapu enease apotome, moro apoto rānao zemime exikety nexiase metau panono.

⁵ Tyryrykane konōto rānao onokyro tō 4mākō enease. Ahno sā nexiase toto,

⁶ yrome taporihke toh nexiase. Toirō onokyro tōmyhke nexiase 4me te, taporihke roropa 4me. Oxisā toh nexiase mokaro 4mākomo.

⁷ Jaxirykō tophome nexiase, ipupuru tō pui mūkuru pupuru sā nexiase, zemime roropa metau ikorokahpyry samo.

⁸ Mokaro 4me tōmyhke exiketō, 4me taporihke roropa exiketomo, ahno emary sā emarykō nae roropa toh nexiase 4me; toiro oma toiro aporiry zopino nexiase.

⁹ Asakoro aporiry toiro onokyro kyryry totapuruhmakase sā nexiase, aporiry etyhyry zakorō pokona nexiase. Morarame mokaro 4mākō oximaro tahrame sā toh nexiase. Oximaro toytose toto. Eramara roropa toh nexiase.

¹⁰ Toiro onokyro 4me ěmyty nae nexiase oxisã pyra: ipotyryme ahno ěmyty nae nexiase; apotunuru wino reão ěmyty sã nexiase; ipozery wino pui ěmyty sã nexiase; ikae piano ěmyty sã roropa nexiase.

¹¹ Asakoro aporiry, onokyro kyryry, tanỹse kakoxi, zakorõ aporiry etyhpyry pokona tapose eya xine taporiry etyhpyry ke tapotunuru wino, typozery wino, enara; imepỹ asakoro natokomo a taporirykõ ke tokokõ tapuruse eya xine.

¹² Mokaro onokyro tõi tõienuhmase tomye xine. Naeroro toytotose toto emero typhenetatoĥ pona, yrome eramara toĥ nexiase.

¹³ Onokyro tõi maro ezuru saereĥ ãko nexiase ytokehpyra exikety. Moro apoto zemimehxo toehse, apoto wino neneneĥ tykase.

¹⁴ Mame mokaro onokyro tõi xiaksiake toytose axiny, neneneĥkane samo.

¹⁵ Mokaro onokyro tõi eneryhtao ro ya ipupuru parihmã 4me enease nono po, toiro onokyro maro toiro pupu parihmã nexiase.

¹⁶ Moro pupu parihmã 4mãkõ oxisã zemizemiãko nexiase topu kurã joame exiketõ samo. Moro pupu tõi parihmã ao imepỹ parihmã nexiase takuohsẽ samo.

¹⁷ Mame eramara ro toto ahtao toytotose toto emero rokene.

¹⁸ Moro pupu tõi parihmã ehpio tonure nexiase tuhke.

¹⁹ Mokaro onokyro tõi toytose ahtao ipupuru tõi parihmã toytose imaro xine; tõiuhse toto ahtao nono poe ipupuru tõi parihmã toytose imaro xine.

²⁰ Toytose onokyro tõi typhenetatoĥ pona, imaro xine ipupurukõ toytose roropa aomi poe samo.

²¹ Naeroro mokaro onokyro tõi aytorykohtaĥ, totypohse roropa toto ahtao te, tõiuhse toto ahtao nono epozakoxi, ipupuru tõi parihmãkõ imaro xine nexiase kehko.

²² Mokaro onokyro tõi zupuhpyry epoe amerehme sã nexiase, kutehi zemime exikety samo saereĥ ãko.

²³ Moro amerehmã zopino mokaro onokyro tomo a taporiry asakorõkomo a totapuruhmakase takorõkõ aporiry osetonie. Tokokõ tapuruse eya xine taporiry asakorõkõ ke roropa.

²⁴ Mame aytorykohtaĥ aporiry tõi panaikato nexiase tuna konõto panaikatõ samo, soutatu imoihmãkõ panaikatõ samo, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety omiry samo. Mame totypohse toto ahtao kae hkopyra taporirykõ tehme tyrise foto a.

²⁵ Yrome panaikatõ totase moino, kaino, zupuhpyrykõ epoe.

²⁶ Moro amerehmã epoe apõ panõ nexiase, topu kurano sapira risemy. Typorohse moro apõ po ahno panõ nexiase,

²⁷ zemime nexiase metau samo apoto tao. Saereĥ ãko nexiase ynororo apoto zemime exikety samo.

²⁸ Moro saereĥkatoĥ okohkuri sã nexiase akurũ poko. Moro saereĥkatoĥ zemime exikety nexiase enetupuhpotohme moroto Ritonõpo imehxo saereĥkatoĥ nexiase.

2

Ezekie u tykohmase urutõme ehtohme

¹ Moro eneryke ya epukase, jẽmyty nono pokoxi nexiase. Mame omi etase, ynara tykase ya:

— Ahno mũkuru, owõko ty xikihme. Jotururu se ase amaro.

² Moro omi etaryhtao ro ya, Ritonõpo Zuzenu tomõse ukurohtaka, mame tanỹse ywy eya xikihme. Aomiry etase, ynara nase ynororo:

³ – Ahno mūkuru, aaropōko ase Izyraeu tomo a; Tosēkōme turumekase wyy eya xine, toeramase toto jomiry omipona pyra. Moro saaro mā toto seromaroro, jomipona pyra, tytamurukō ehtopōpyry sã mā toto.

⁴ Putupyra sã mā toto, jomiry etary se pyra. Aaropōko ase eya xine, jomiry ekarotohme eya xine: “Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana,” katohme eya xine.

⁵ Mame ōmiry etaryhtao eya xine, onetara toto ahtao roropa, tuaro exīko mā toto, urutō toeahse toto rānaka.

⁶ – Yrome omoro, ahno mūkuru, mokaro zuno pyra exiko, aomirykō zuno pyra roropa exiko. Oseosezuhnōko mā toto, ohxirōko roropa; toto maro oehotoh mýnoto tō maro ehtoh sã exīko mana. Morara ahtao ro mokaro ajoajohpākō zuno pyra exiko; okerekeremary eya xine zuno pyra exiko roropa.

⁷ Mokaro zuruko jomiry ke rokene, etary se toto ahtao etary se pyra toto ahtao roropa. Wenikehpyra exiko jomiry etary sato kō karamē mā toto.

⁸ – Yrome omoro, ahno mūkuru, etako pahne jomiry poko. Otatōme exiko, mokaro sã pyra exiko. Ētakako. Ynekarory oya enahko.

⁹ Morarame josenuhmaryhtao oma enease, pape maro, inymerohpyry.

¹⁰ Mame moro pape totapuruhmakase eya yneneryme. Tymerose nexiase seino ikae roropa, enara. Ynara tymerose ipokona, kui kui katopo te, ihnamotopo te, sam katopo, enara.

3

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Ahno mūkuru, sero pape enahko; imeīpo ytoko Izyraeu tō zuruse.

² Mame ētakase, moro pape ekarose ynororo ya enahtohme.

³ Ynara tykase ynororo ya:

– Ahno mūkuru, sē pape enahko, ynekarory oya; tuesapare awakuru ehtohme ike. Enapyase. Anusasame nexiase ano zeni samo.

⁴ Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Ahno mūkuru, ytoko Izyraeu tomo a toto zuruse ynekarohpyry poko.

⁵ Aaropopyra ase mya imehnō nonory pona tyoro omiry ae oturuketomo a, omi tupimā ae oturuketomo a, Izyraeu tomo a rokē aaropōko ase.

⁶ Aaroporyhtao ya imeimehnō nonory pata konōto pōkomo a, omi tupimā ae oturuketomo a, aomiry onenetupuhpyra oehotopo, ōmiry etary se toh exiry repe.

⁷ Yrome Izyraeu tō ōmiry etary se pyra mā toto, jomiry etary se pyra toexirykōke. Omi onymoipyra rokē mā toto; jomiry omipona se pyra roropa mā toto.

⁸ Yrome seromaroro orīko ase orēpyra, mokaro sã oehotohme: putupyra exiketō samo, tōsenetupuhthohke tūpore exiketō samo.

⁹ Orīko ase jamihme topu samo, tūpore roropa tiamāte samo. Naeroro enaromyra exiko; oserehpyra roropa exiko mokaro jomipona se pyra exiketō poko.

¹⁰ Tōturuse ro Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru, etako kure jomiry poko emero, wenikehpyra oehotohme.

¹¹ Imeīpo ytoko oturuse ononory pōkomo a, Papironia pōkō narotyamo a typoetory tōme. Zuruko toto: “Ywy Ritonōpo oturūko ase, jomiry etary se toto ahtao, etary se pyra toto ahtao roropa, enara.”

¹² Mame Ritonōpo Zuzenu a tarose exiase. Ýkae omi konōto etase konomeru samo. Ynara nase opore:

– Kure rokē Ritonōpo Imehxo Exikety, saereh āko mana kapu ao.

¹³ Panaikatō roropa etase, mokaro onokyro tō aporiry tō tahtah āko samo tyryry āko, ipupurukō parihmākō panaikato opore etase roropa konomeru samo.

¹⁴ Mame Ritonōpo jamitunuru toehse ypona, mame tarose exiase Zuzenu a moro poe; tohne sã exiase, sam āko ukurohtao.

¹⁵ Mame ytoase Teu-Apipe pona, tuna Kepaa ehpiō pona. Moroto juteu tō nexiase, soutatu tō narotyamo typoetoryme. Moroto exiase 7me ěmepyry; tōsenuruhkase exiase ynenehpyry poko, ynetahpyry poko roropa.

Urutō pata eraseme ehtoh poko

(Ezekieu 33.1-9)

¹⁶ Moromeīpo 7me ěmepyry taropose ahtao ynara tykase Ritonōpo ya:

¹⁷ – Ahno mūkuru, Izyraeu tō eraseme orīko ase, Izyraeu nonory pōkō emero eraseme. Jomiry etako jotururuhtao amaro, mame toto zuruko, ynekarohpyry oya ekaroko toto a.

¹⁸ Ynara ekaroryhtao oya: mokyro popyra exikety orihnōko mana, mame mokyro onurupyra awahtao popyra ehtoh rumekatohme eya tōsepynanohtohme, orihnōko mokyro mana iiryppyryme toexiryke, yrome aorikyry epehmapōko ase oya.

¹⁹ Imepý popyra exikety zururuhtao oya, yrome tyryppyry onurumekara ynororo ahtao, orihnōko mā ynororo iiryppyryme toexiryke, yrome omoro orihpyra exīko mase.

²⁰ – Morarame imepý zae ehtoh poko exikety eramaryhtao tyryppyry poko toehtohme; mame aorihmapotoh riryhtao ya mokyro wānohtohme, orihnōko mana onurupyra awahtao. Orihnōko mana tyryppyhyke toehse exiryke, mame zae aehtopōpyry poko wenikehnōko ase. Mame oya aorikyry epehmapōko ase.

²¹ Ahno, zae ehtoh poko exikety, zururuhtao oya iiryppyryme pyra aehtohme, mame otato ynororo ahtao, tyryppyry poko pyra ynororo ahtao, orihpýme exīko mana, omoro roropa orihpyra exīko mase.

Oturusaromepyra toehse Ezekieu

²² Mame ymaro Ritonōpo jamitunuru nexiase. Ynara tykase ynororo ya: – Owōko ty! Ytoko mō jakanahmā pona. Moroto oturūko ase amaro.

²³ Mame ytoase moro jakanahmā pona. Moroto Ritonōpo saerekatoh enease, ynenehpyry samo tuna Kepaa ehpio jahtao. Toepukase ywy nono pona, jemyty nono pokoxi nexiase,

²⁴ yrome Ritonōpo Zuzenu tomōse ukurohtaka, xixihme tyrise ywy eya. Mame ynara tykase ynororo ya:

– Ytoko atapyī taka, atapuruko moro tao.

²⁵ Omoro, ahno mūkuru, omyhnōko mā toto eary ke, tūtara oehtohme ytoytopya oehtohme toto rānakuroko.

²⁶ Mame omitapýme onuru rīko ase, mokaro jomipona pyra exiketō onurisaromepyra exīko mase.

²⁷ Imēīpo, jotururu ropa ahtao amaro, oturu waro oehtoh ekarory ropa ahtao oya, mokaro zurūko mase, ywy, Ritonōpo Oesēkō nekarory oya. Toitoine ōmiry etāko mā toto, yrome imehnō aryppya, jomipona pyra exiketōme toexirykōke.

4

Inyrihpyry Jerusarē poko

¹ Ynara tykase Ritonōpo Jerusarē poko:

– Ahno mükuru, orino risē apoiko tyritohme oēpataka, mame ipokona pata Jerusarē kuhtoh tyriko.

² Moro pata kuhtoh pokona epetōkara panō tyriko, tapuruse sã exīko soutatu tomo a, nono kaetoko exiketō maro apuru pona onuhtohme, tapyi kaetoko exiketō roropa etonatohme te, soutatu tō esary maro te, makina maro pata apuru karahahtohme.

³ Oripo pipahmā apoiko kurimene risemy, tyritohme oēpataka, pata apuru samo, irānao pata etonie samo. Mame oēmyty iramako pata etonie. Pata tapuruse mana, omoro mase pata apurūko. Morohne enetupuhpotohme exīko mana, moro poko tuaro Izyraeu tō ehtohme.

⁴⁻⁵ – Imihme exiko opozery wino; opona Izyraeu tō iirypyryme ehtoh tyripōko ase. Moroto exīko mase etuarimāko imihme nono po iirypyrykō puimāko 390 ĕmepyry pona. Toiro ĕmepyry oya epehmapōko ase toiro jeimamyry toto wānohtoh enetupuhpotohme.

⁶ Mame moro poko tōtyhkase awahtao eramako imihme oehtohme apotunuru wino nono po; Juta tō iirypyryme ehtoh puimāko sã mase 40me ĕmepyry ae, toiro ĕmepyry aropōko mase toiro jeimamyry Juta tō wānohtoh enetupuhpotohme.

⁷ – Naeroro Jerusarē wino eneko yronomyryme; tapuruse exikety epetōkara a, soutatu tomo a. Āpory tupokase ahtao, imehnō zurūko mase moro pata pōkō wānopyry poko.

⁸ Omyhnōko ase eramasaromepyra oehtohme oepetōkara a apatarykō rumekatohto ropa.

⁹ – Seromaroro tiriiku apoiko te, sewata te, erewija tō te, kumataimo te, tiriiku pisarara te, aweja, enara. Oximaro tyriko kehko pāo ritohme. Moro enahnōko mase 390me ĕmepyry pune imihme awahtao opozery wino nono po awahtao.

¹⁰ Asakoropane pāo pitiko enahnōko mase kokoro rokene, yrome axī pyra morohne enāhko.

¹¹ Otunary ōkurume tukuhsēme exīko mana, asakoro kopu pune rokene, ĕthohme axī pyra roropa.

¹² Apoto rīko mase ato tonorē ke, ahno ety ke. Anapyry pāo ekeīko mase moro apoto po, mame moro pāo enahnōko mase jarao imehnō neneryme emero porehme.

¹³ Ynara tykase roropa Ritonōpo:

– Sapararahme Izyraeu tō aroporyhtao imeimehnō nonory pona moro sã tynapyrykō enahnōko mā toto, Moeze nyriphopyry omipona pyra.

¹⁴ Yrome ezukuase:

– Ritonōpo Jesemy, aypyra! Tonahsē nuriamā onenahpitopyra exiase moino ro. Poetome jehtopōpyry poe okyno pū onōpyra exiase tamoreme toorihse ahtao, tosekase ahtao roropa onokyro tomo a onōpyra exiase.

¹⁵ Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Ŷ, kure. Pui ety ke apoto kemery rīko mase epona ouru ekeitohme.

¹⁶ Tōturuse ropa:

– Ahno mükuru, wyi onenehpopyra exīko ase pata Jerusarē pona. Naeroro etuarimāko mā toto; tonahsā apiakāko mā toto pitiko, pitiko, pisarara ekamotohme, tuna roropa apiakāko mā toto pitiko, pitiko, pisarara ekamotohme roropa.

¹⁷ Wyi pyra exīko mā toto, tuna pyra roropa. Typnyanohneke pyra exīko mā toto, mame etyhyryme orihnōko mā toto iirypyryme toehse toexirykōke.

5

Zūsety sahkary poko

¹Ynara tykase Ritonõpo:

— Ahno mūkuru, tapema apoiko, taere exikety oetypoty sahkatohme, oūsety roropa. Imeīpo onysahkahpyry ikuhko omoxinety kuhtoh po, apiakatohme oseruao zokonaka ehtohme.

²Mame oepetõkara a pata rumekary ropa ahtao, ytoko pata rānaka oūsety toiro zokonaka jahkatohme. Imeīpo ytoko pata zomye, imepỹ zokonaka oūsety ihkotyhpory aroko. Moro oūsety ihkohko tapema ke. Mame oūsety akoīpyry emako kakoxi aropotohme tyryrykane a: mokaro ekahmāko ase ytapemā ke.

³Oūsety ikurākako tuhke pyra ixixītohme oupō ehpiry pokona.

⁴Mame toitoine oūsety ixixītopōpyry poe touko ropa ematohme apoto htaka jahkatohme. Moro apoto tūtāko mokaro wino sapararahme sã Izyraeu tō poro porehme.

⁵Ynara āko Ritonõpo mana:

— Enetoko ke, pata Jerusarē sero sã mana. Sero pata tyrise ya sero nono rānao. Imehnō nonory pōkō tyrise ya Jerusarē zomye.

⁶Yrome nyrypohpyry turumekase Jerusarē pōkomo a; jomipona pyra toehse toto exiryke. Imehnō nonory pōkō popyra ehtoh motye popyra toehse toh nexiase; jomipona pyra mokarō ehtoh motye jomipona pyra Jerusarē pōkō toehse, nyrypohpyry turumekase eya xine, jomihpyry omipona pyra toehse toto.

⁷Seromaroro Jerusarē pōkomo, etatoko pahne, ywy, Ritonõpo Oesēkō ynara āko ase: Ynyrypohpyry omipona pyra mexiatose, jomihpyry turumekase oya xine; morara exiryke imehnō nonory pōkō motye iirypyryme toehse matose, õmye exiketomo. Imeimehnō zae pyra ehtoh poko exiketō typoehse oya xine.

⁸Morara exiryke ywy, Ritonõpo Oesēkomo, ynara āko ase oya xine: ywy ase oepeme pyra; awānohtorỹko ase jarao, imeimehnō nono pōkō neneryme emero porehme.

⁹Onyrytā xihpyry pokoino Jerusarē wānohnōko ase, pake awānohtopōpyrykō sã pyra, imeīpo awānohtohkō sã pyra roropa.

¹⁰Morara exiryke Jerusarē po jūkō typoehōkō õnōko mā toto; ipoenōkō tummykō õnōko roropa mā toto. Awānohtorỹko ase; orihpyra exiketō sapararahme exīko mā toto imeimehnō nonory poro porehme.

¹¹— Ynara āko Ritonõpo Kuesēkō mana: Ytapỹ korā nuriame tyrypose oya xine exiryke popyra oehtohkōke te, onyrytā xikuromā ke roropa, ajohpe pyra ynara āko ase oya xine: oenahkapōtorỹko ase opyno xine pyra exikety samo.

¹²Zokonaka amarokō tyrohsē ke orihnōko matose, omise oehtohkōke roropa pata po; imepỹ zokonaka totapasēme exīko oepetõkara a te, imepỹ zokonaka sapararahme exīko imehnō nonory poro emero. Tokahasēme roropa exīko mā toto, etapary se exiketomo a.

¹³— Ozehno xine jehtoh waro exīko matose; jetū exīko oya xine mana tākye jehtoh pona. Awānohtorỹko ase onyrytākō epehpyryme. Morohne emero toehse ahtao tuaro exīko matose ypoko, ywy, Ritonõpo kuruatose moro emero, tyryhpopākase jexiryke oya xine, turumekase ywy oya xine imeimehnō maro oehtohkōme.

¹⁴Ynara tyrīko ase opoko pata Jerusarē: patāpome orīko ase imehnō õmye exiketō neneryme, okuroko ytoketō neneryme roropa. Moro pōkō poihtōko mā toto.

15 – Typenekehse jahtao opoko xine, ozehno xine toehse jahtao roropa, tuānohse awahtao xine ya, imehnō nonory pōkō oserehnōko mā toto. Oenorytōko mā toto: “Xē! Jam!” āko mā toto; opoihtotorōko roropa mā toto.

16 Tonahsē onehpopyra exīko ase imepōy poe. Naeroro orihnōko matose omise oehtohkōke. Jetū exīko matose omise oehtohkōke pyrou ke owōtohkō samo, tuohpyry samo oenahtohkōme.

17 Omise ehtoh konōto enehpōko ase, onokyro tō roropa opoenōkō esekatohme; tyrohsē roropa, zehnotokō roropa, etonatoh roropa oetapatohkōme. Wyy, Ritonōpo, kuruatose.

6

Ineponāmarykō eahmary popyra Ritonōpo a

1 Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

2 – Ahno mūkuru, osenuhmako Izyraeu tō ypy tō winakoxi. Ynara kaxiko eya xine jomiryne:

3 Ritonōpo Kuesēkō omiry etatoko, aomiry ypy tō netaryme te, somohmā tō netaryme, jakanahmā tō netaryme roropa: wyy, Ritonōpo, soutatu tō enehpōko ase, toponāmasā eahmatoh enahkatohme.

4 Apoto apō tō onekarotyā zahkatoh tonomo te, ixtaratu zahkatoh roropa typahsēme exīko, tomasēme nono pona. Morohne poko exiketō totapasēme exīko mā toto tyneponāmarykō ēpataka.

5 Izyraeu tō ekepyry pahnōko ase nono pona; jehpyry tō pahnōko ase apoto apō tō zomye.

6 Pata tō emero Izyraeu nonory po tonahkasēme exīko, patāpome exīko mā kehko. Tyneponāmarykō eahmatoh tonō tonahkasēme exīko mā kehko. Mame apoto apō emero typahsēme exīko; ineponāmarykō roropa typahsēme exīko mā kehko; ixtaratu zahkatoh tomasēme exīko; inyrytā emero tonahkasēme exīko.

7 Emero rōkē po ahno totapasēme exīko; orihpyra exiketō jenetupuhnōko mā toto, wyy ase Ritonōpo.

8 – Yrome ahno akoīpyry nomōko ase isene ro, sapararahme exīko mā toto imehnō nonory po,

9 tarose toto exiryke typoremākahpōkō poetoryme. Moroto wenikehpyra exīko mā toto ypoko; tuaro exīko mā toto tuānohse toto ya, tyxirose roropa mā toto ya, turumekase eya xine jexiryke. Mame jeahmara toehse toh nexiase, ymyakāme tyneponāmarykō eahmary se toehse toh nexiase. Oxise pyra exīko mā toto tyrypyrykō pokoino, tynryhpyrykō xihpyry pokoino roropa.

10 Zuario exīko mā toto: wyy ase Ritonōpo. Imehnō enaroximaryhtao ya ekurehpyra ase, tyrīko ase emero jomihpyry ae ro.

Izyraeu tō iirypyryme ehtopōpyry

11 Ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ezekieu, oemary ke tahtah kaxiko! Itūtūmako opupuru ke! oxitako ātasamaryme! Izyraeu tō nyrytā xihpyrymā pokoino orihnōko mā toto osetapary ke, omise ehtoh ke, tyrohsē ke, enara.

12 Mokaro ameke exiketō kure pyra exīko mā toto, tyrohsē ke orihnōko mā toto; imehnō, ameke pyra exiketō orihnōko mā toto etonatoh ke. Imehnō akoīpyry orihnōko mā toto omise toehtohkōke. Tyzehno xine jehtoh waro exīko mā toto, sam āko mā toto.

13 Aorihtyā ekepyry tō typahsēme exīko mā toto tyneponāmarykō rānao, apoto apō zomye. Typahsēme exīko mā toto moroto tynekarorykō zahkatoh

po tyneponāmarykō eahmatopōpyry po; osa kae ehtoh po emero, ypy tō emory po emero, wewe tō kurā myhtokoxi emero, wewe konōto myhtokoxi roropa emero. Mame juaro exīko mā toto emero, ywy ase Ritonōpo.

¹⁴Jemary anŷnōko ase inonorykō enahkatohme. Ona tonorē poe ikurenae pata Ripira pona inikahpozakoxi ononorykō rīko ase patāpome, Izyraeu tō esary emero pyno pyra exīko ase, onewomara exīko ase. Mame juaro exīko mā toto emero porehme, ywy ase Ritonōpo.

7

Etyhpyry ameke pyra toehse mana

¹Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

²— Ahno mūkuru, ynara āko Ritonōpo Oesēkō mana Izyraeu nonory pōkomo a: Emero tonahkase! Ononorykō tonahse!

³— Izyraeu tomo, seromaroro oenahtohkō toehse mana. Ozehno xine jehtoh enehpōko ase, jetū exīko oya xine mana, āpiakatorŷko ase onyrytākō eneryke ya. Oepehmatorŷko ase popyra oehtohkō poko toehse oexirykōke.

⁴Awānohtorŷko ase yronomyryme, opyno xine pyra exikety samo. Awānohtorŷko ase onyrytā xihpyry emetakame, juaro oehtohkōme, ywy ase Ritonōpo.

⁵Ynara tykase roropa ynororo:

— Popyra ehtoh tonō oehnōko atakenaka mana opona xine.

⁶Emero tonahkase. Etyhpyryme mana. Amarokō roropa tonahse matose.

⁷Oenahkapotohkō oehnōko mana oya xine, sero ononorykō pōkō roropa. Okynā pyra ypy tō po oseahmatoh tao oseahmara exīko matose, yrome otupīko rokē matose.

⁸— Okynā pyra ozehno xine jehtoh waro exīko matose. Awānohtorŷko ase onyrihpyrykō epehpyryme. Onyrytākō nuriamākō epehpyryme sam āko matose.

⁹Opynanohpyra xine exīko ase, nupunato oenepyra xine exīko roropa ase. Awānohtorŷko ase popyra ehtoh poko toehse oexirykōke. Morara ahtao juaro exīko matose, ywy ase Ritonōpo, ywy ase awānohnekomo.

¹⁰Awānohtohkō ěmehnōko mana. Imeimehnō ryhmāko mā toto emero pata tō poro. Epyrypākohxo mā toto.

¹¹Itamurumehxo imehnō ryhmāko mā toto, etapāko mā toto. Ahno wānohnōko mana popyra rokē toto exiryke. Imōkomorykō tonahsēme exīko mana: itinerūkomo te, epe tomo te, imehxo aehtohkomo, enara.

¹²Okynā pyra tōsepekatory se pyra exīko mā toto, toiparo rokē osep Kahnōko mā toto, mōkomo onekamopyra exīko mā toto roropa, emero zehno exīko Ritonōpo mana, toto wānohnōko roropa mana emero porehme.

¹³Mame osepekahketomo orihpyra ahtao imōkomory tonahkasēme exīko mana, anapoipyra ropa mana emero imōkomohpyry. Ynara exiryke toto zehno Ritonōpo ehtoh waro exīko mā toto emero porehme. Popyra exiketō poremānōko mā toto, isene pyra exīko mā toto.

¹⁴Rue etōko mā toh repe, atakimāko mā toto, emero repe. Yrome ytopyra ekurehnōko mā toto, etonatoh pona, zehno Ritonōpo ehtoh oepyryke emero pona; oxisā toto wānohnōko Ritonōpo mana.

Izyraeu tō wānohtoh poko

¹⁵Jarao osema tao osetapāko mā toto, tapyi tō tao tyrohsē exīko, omise roropa exīko mā toto. Tupito po exiketō orīhnōko mā toto tōsetaparykōke, pata po exiketō enahketōme exīko mā toto tyrohsē ke, omise ehtoh ke roropa, enara.

¹⁶ Toitoina orihpyra exiketō epāko mā toto utuku samo jakanahmā poe ppy tō pona. Moroto pusuh āko mā toto xitāko roropa tyrypyrykō poko.

¹⁷ Ahno emary emero jamihme pyra exīko mana, esekumurukō tykytyky āko mana.

¹⁸ Upo amurūko mā toto topuxiximā kamisa risemy toemynyhmaryme, enaromŷke tykytyky āko mā toto pyrou zoko exipŷ samo. Zūsetykō isahkahpyry sā exīko mana, ehxirōko roropa mā toto emero porehme.

¹⁹ Tytinerūkō pahñōko mā toto, uuru te, parata roropa osema tao aepukahpyry samo; toto zehno toehse Ritonōpo ahtao uuru toto anakorehmara exīko, parata roropa toto onpynanohpyra exīko mā kehko. Toto penetatoh onepekahpyra exīko mā kehko. Tonahsē onepekahpyra exīko. Uuru, parata tō poe roropa tyrypyhykyke toehse toh nexiase.

²⁰ Toepyrypase toto tyjoiakō kurā poko repe. Yrome tyrise toto a tyneponāmarykō xihpyryme, nuriame exiketōme. Morara exiryke ipenekehŷāme tyripose toto Ritonōpo a tytinerūkō poko, tymōkomorykō poko roropa.

²¹ — Omōkomory kurā ematonanohpōko ase imehnō nonory pōkomo a! āko Ritonōpo mana. — Omōkomory kurā apoīko mā popyra exiketomo. “Mōkomo kahpyry,” āko mā toto.

²² Mame Ytapyī kurā taka aomomyrykohtao toto ematonanohtohme te, nuriame tyritohme eya xine: “Oty” karā exīko ase. Toto poko pyra exīko ase.

²³ — Otupīko mā toto emero porehme. Imehnō etapananō nae tuhke, imehnō ryhmāko mā toto Jerusarē po.

²⁴ Imehnō nonory pōkō enehpōko ase xiaro popyrahxo exiketomo omōtohme atapyīkō taka. Omōñōko mā toto Jeahmatoh taka; nuriame moro rīko mā toto. Amarokō, orutua kō, jamihme exiketō jamihme pyra exīko mā toto.

²⁵ Takorehmaneke pyra exīko matose. Osepeme ehtoh zupīko matose repe, yrome arypyra, onenepyra ekurehnōko matose.

²⁶ Popyra ehtoh oehnōko mana kokoro rokē samo. Ekātōko mā toto popyra ehtoh poko kokoro rokene. Ekaropōko roropa matose urutō komo a: “Otarā exīko nah? Oty enetupuhnōko mah senohnē poko?” āko matose. Oturuketō imehnō amorepatoh pyra exīko mā toto. Tamuhpomākō zae ehtoh poko imehnō onurupyra exīko mā toto.

²⁷ Tuisa konōto xitāko mana, imūkuru kure ehtoh oneraximara roropa mana. Ahno emero tykytyky āko, oserehnōko mā toto. Awānohtorŷko ase onyrihpyrykō poko emero; awānohtorŷko ase imehnō wānopry sā oya xine. Moro eneryke oya xine, juaro exīko matose, wyy ase Ritonōpo.

Ritonōpo Nenepohpyry Asakoromano

8

Ezekie 8–10

Toponāmasā Jerusarē po

¹ Mame Juta tō tamuximākō toehse ytapyī taka oturuse ymaro. Ēmepry 5me ehtoh po nexiase nuno 6mā po, jeimamyry 6mā po toto arotopōpyry poe Papironia pōkō poetoryme. Mame tokare pyra Ritonōpo Kuesēkō jami-tunuru toehse ya.

² Osenuhmase, mame ynara tonepose Ritonōpo a ya: ahno panō enease apoto samo. Imety eary poe ipupuru pona zoko apoto sā nexiase. Imety eary epoe zemime nexiase metau ikorokahpyry samo.

³ Oma panono a jūsety tapoise nexiase. Mame josenuhmaryhtao Ritonōpo Zuzenu a tanŷe wyy kakoxi, mame jaroase Jerusarē pona. Ritonōpo Tapyī

omōtoḥ taka jaroase, omōtoḥ inikahpozakoxi exikety wino. Moroto ineponāmarykō enease nuriame xihpyry exikety; mokyro pokoino zumoxike Ritonōpo mana.

⁴ Moroto Ritonōpo, Izyraeu tō Esē saerekatoh enease ropa, ynenehpyry sã tuna Kepaa ehpio jahtao, tōsenepose ropa Ritonōpo ahtao ya.

⁵ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru, inikahpozakoxi osenuhmako. Osenuhmase, moroto apoto apō pūto, tapyi omōtoḥ tao, ineponāmarykō enease nuriame exikety Ritonōpo a.

⁶ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru, moxiã nyryry enēko mah? Eneko ke moxiã nyrytyã xihpyry, amekehxo jaropōko jesary kurã poe. Yrome senohne motye inyrytyã popyrahxo enēko mase, nuriamehxo ya.

⁷ Mame jaroase ynororo zara konōto pona omōtoḥ taka, jarānaka. Moroto oramã enepoase ynororo ya āpuruhpyry ao.

⁸ Ynara tykase:

– Ahno mūkuru, ahkako; apuru itahkako. Tytahkase ya, mame omōtoḥ enease moroto.

⁹ – Omōko, tykase ynororo ya, – mokaro popyra ehtoh poko eneta, inyryrykō xihpyry enēko mase moro tao.

¹⁰ Naeroro ywy tomōse, enease. Moroto apuru pokona tonohse, taxikase roropa onokyro tōkehko nuriame exiketomō, nono po ytoketomo, okoi tō samō, imehnō nuriame exiketō roropa, mokarohne eahmāko Izyraeu tō nexiase.

¹¹ 70me Izyraeu tō tamuximākō moroto nexiase. Mokaro maro Jazania, Sapã mūkuru nexiase. Ixtaratu zahkatoh apoiko toḥ nexiase emero tomarykō ke, orexīto tūtāko nexiase morohne wino.

¹² Mame tōturupose Ritonōpo ya, ynara tykase:

– Ahno mūkuru, moxiã nyryry enēko mah? Izyraeu tō tamuximākō tyneponāmary eahmāko mā toto tokare pyra. Ynara āko mā toto: “Ritonōpo kuenepyra xine mana. Sero nono turumekase eya.”

¹³ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Taroino mokaro nyryry xihpyrymehxo enēko mase.

¹⁴ Mame jaroase ropa ynororo Tytapyi omōtoḥ pona inikahpozakoxi. Moroto noḥpo tō tonepose ya, xitāko; Papironia pōkō neponāmary Tamuze hnamōko toḥ nexiase.

¹⁵ Mame tōturupose Ritonōpo ya. Ynara nase:

– Ahno mūkuru, moro enēko mah? Morohne motye Izyraeu tō ehxirotoḥ enēko mase.

¹⁶ Imeipo jaroase imepỹ zara pona, Tytapyi taka. Moroto, Tapyi omōtoḥ pūto, irānao apoto apō nexiase osema tao orutua kō enease 25mākomo. Īpary tō Ritonōpo Tapyi wino nexiase, xixi tūtatoḥ enēko toḥ nexiase; tosekumurukō po nexiase toto nono po, xixi tūtary eahmary samo.

¹⁷ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru, moro enēko mah? Moxiã, Juta tō morohne xihpyry rīko mā toto, onenehpyry tomo; Morara exiryke tyrypyrykō poko se ro mā toto. Mokaro pokoino oxiehno, osetapāko mā toto pata tō poro emero. Morohne motye oehnōko mā toto tynyryrykō poko toehtohkōme Ytapyi kurã tao, naeroro toto zehnohxo jyriko toto. Eneko ke yryhpopākāko mā toto tynyryrykō xihpyry ke.

¹⁸ Morara exiryke sam āko mā toto, tuānoḥse toto ahtao ya, toto zehno jexiryke. Epasaromepyra toto ripōko ase; toto pyno pyra exīko ase ipunaka.

Ykohmāko mā toto opore tyjamtunurukōke repe: “Yna akorehmako, ajoh-pame samo,” āko mā toto, yrome toto omiry onetara exīko ase.

9

Jerusarē pōkō wānohtoh poko

¹ Mame opore tōturuse Ritonōpo ynetaryme, ynara tykase:

– Osehtoko xiaro, sero pata pōkō wānohnanomo. Opyrekō ahno etapatoh tonō enehtoko amaro xine.

² Axī 6me orutua komo a tōsenepose toto, moroto, Ritonōpo Tapyī tao. Omōtoh tae inikahpoino tutūtase toto, ahno etapatoh nae toh nexiase. Toto maro toiro orutua nexiase, mauru panono risē ke upo tamuruse, pape merosē nae nexiase. Toeporehkase toto apoto apō metau risē pūtokoxi.

³ Mame Ritonōpo Izyraeu tō Esē saerekhatoh toesyryhmase tosae, kerupī tō rānae; tōnuhse tapyi omōtoh pona. Opore tōturuse Ritonōpo mokyro a, tupoke mauru panono risē ke exikety a.

⁴ Ynara tykase:

– Ytoko pata Jerusarē rānakuroko ahno merotohme ipery pokona, emero emynyhmaketomo kananomo te, pusuh kananomo roropa emero type-nekehse exiketomo popyra ehtoh poko sero pōkō nyurityā poko sero pata po.

⁵ Mokaro imehnomo a ynara tykase ynororo ynetaryme:

– Mokyro mykapo ytotoko pata poro ahno emero etapase. Onypynanoh-pyra ehtoko, toto pyno pyra ehtoko.

⁶ Tamuhpomākō etapatoko te, nuasemākomo te, oryximākomo te, poetohti tomo te, nōhpo tō maro. Yrome mokaro, imerohpyry iperykō poko onyryh-mara ehtoko. Etapapitotoko taroino Ytapyī poe.

Naeroro tamuximākomo totapapitose eya xine moroto Ritonōpo Tapyī ēpataka.

⁷ Ritonōpo ynara tykase roropa:

– Nuriame Ytapyī tyritoko! Pehme zara tō tyritoko ahno ekepyry ke! Ytotoko erohse!

Mame moro pata pōkō totapapitose eya xine.

⁸ Ahno etaparyhtao eya xine, moroto exiase toiroro. Nono pona epukase jēmyty po nono pokoxi. Kui tykase ywy:

– Ritonōpo yna Esemy, yronymyrmehxo Jerusarē pōkō zehno mahno? Izyraeu tō akoīpyry enahkāko mahno, toto enahkāko mahno porehme?

⁹ Ynara tykase Ritonōpo ya:

– Izyraeu tō tyrypyhpyke toehse mā toto. Popyra mā toto ipunaka. Imehnō totapase eya xine pata tō po, sero nono po porehme. Popyra ehtoh poko rokē mā toto Jerusarē po. Ynara āko mā toto: “Kynonorykō turumekase Ritonōpo a. Kuenepyra xine mana,” āko.

¹⁰ Morara exiryke seromaroro epasaromepyra toto ripōko ase emero porehme. Toto pyno pyra exīko ase ipunaka. Toto rīko ase, imehnō ryh-matopōpyry sā eya xine.

¹¹ Mame mokyro tupō tamuruse mauru panono risemy, imerohpyry aroneme roropa ynororo, toehse ropa Ritonōpo a oturuse tynyrihpyry poko emero. Ynara tykase ynororo:

– Emero yrino ōmihpyry ae rokene.

10

Ritonōpo saerekhatoh toytose Itapyī tae

¹ Mame osenuhmase amerehmā eneaise, mokaro kerupī tō epozakoxi. Mokaro epoe tuisa apō sā eneaise, topu kurā, sapira risē samo.

² Mame ynara tykase Ritonõpo mokyro tupoke mauru panono risë ke exikety a:

– Ytoko moro pupu parihmä rānakuroko taporihke exiketõ zopino ikarany apoitohme, oemarykõ pehme. Imeïpo sapararahme moro ikarany ipahko pata pona.

Mokyro ytotoþpyry enease.

³ Tomõse ynororo ahtao Ritonõpo Tapyĩ taka mokaro taporihke exiketõ Tapyĩ etonie ikurenae toh nexiase, mame osa zara po typehkase akuru ke.

⁴ Ritonõpo saerehkatoh toytose mokaro taporihke exiketõ epoe Tapyĩ omõtoh poña. Ritonõpo Tapyĩ typehkase akuru ke, moro tao saereh tykase Ritonõpo saerehkatoh ke.

⁵ Panaikato nexiase; taporihke exiketõ aporiry totase jarao, zara po, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety omiry samo.

⁶ Morarama tõturuse Ritonõpo mokyro tupoke mauru panono risë ke exikety a, ynara tykase: “Apoto apoiko pupu tõ parihmä winoino, taporihke exiketõ zopinoino.” Tomõse ynororo pupu tõ parihmä pütokoxi.

⁷ Mame toiro taporihke exikety a ikarany tapoise tomary ke, tokarose eya mokyro tupoke mauru panono risë ke exikety a. Mame tutõtase ynororo, ikarany tarose eya.

⁸ Mokaro enease, taporihke exiketõ tomahke toh nexiase, ahno emary panõ ke, taporirykõ zopino.

⁹ Mame osenuhmaryhtao pupu parihmä 4me enease taporihke exiketõ myhtokoxi: toiro taporihke exikety maro toiro pupu parihmä nexiase. Moro pupu tõ parihmä zemime kehko nexiase topu kurã samo, joia samo.

¹⁰ Oxisã moro pupu tõ parihmä nexiase, zao imepỹ parihmä nexiase atao exikety samo.

¹¹ Mame aytorykohtao emero rokë pona topohme toytose toto, eramara toh nexiase. Tupupurukõ parihmäkõ maro toytose toto topohme tosemarykõ ae.

¹² Tonure tuhke nexiase zoko poko, ïpary poko, emary poko, aporiry poko, ipupuru tõ poko roropa, enuru tuhke nexiase.

¹³ Moro pupu tõ parihmä yroro nexiase kehko ynenehpyry apitoryme tonepose ahtao ya.

¹⁴ Toiro taporihke exikety 4me ëmyty nae nexiase: ahno ëmyty te, pui ëmyty te, reão ëmyty, piano ëmyty, enara.

¹⁵ Mokaro nexiase ynenetyamo apitoryme tuna Kepaa ehpio. Tõnuhse toto nono epoe,

¹⁶ mame toytorykohtao ipupurukõ parihmä toytose toto maro. Taporirykõ totapuruhmakase ahtao eya xine toytotohme ipupuru tõ parihmä toytose imaro xine.

¹⁷ Totypohse toto ahtao ipupuru komo parihmä tehme rokë toehse roropa. Tõnuhse toto ahtao nono poe ipupurukõ parihmä tõnuhse imaro xine, ipoe xine rokë ytõko mana.

¹⁸ Mame Ritonõpo saerehkatoh tutõtase Tytapyĩ omõtoh tae. Totypohse ynororo taporihke exiketõ epozakoxi.

¹⁹ Josenuhmaryhtao ro mokaro taporihke exiketõ taporirykõ totapuruhmakase tonuhtohkõme nono epozakoxi tupupurukõ parihmä maro. Totypohse toto tapyĩ omõtoh taka, xixi tütatoh winakoxi. Ritonõpo saerehkatoh toytose toto maro, toto epozakoxi.

²⁰ Mokaro tonetupuhse ya mokaro ro nexiase toto ynenetyamo Ritonõpo Izyraeu tõ Esë zopikoxi tuna Kepaa ehpio.

²¹ Toiro taporihke exikety 4me tõmyhke nexiase, 4me taporihke roropa nexiase te, ahno emary panõ nae roropa toh nexiase aporirykõ zopino.

²² Ëmytykõ tonetupuhse ya. Ynaroro toh nexiase ynenetyamo tuna Kepaa ehpio. Topohme tosemarykõ ae toytose toto emero.

11

Jerusarē pōkō wānohtopo

¹ Mame Ritonõpo Zuzenu a tarose ywy Tytapyi omõtoht taka, xixi tütatoh wino. Moroto omõtoht püto orutua kō nexiase 25mākomo. Mokaro maro Jazania enease Azua mükuru te, Peratia roropa Penaia mükuru. Tamuximākõme toh nexiase ahno tuisary tõme.

² Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

– Ahno mükuru, moxiã orutua kō popyra osenetupuhnõko mã toto, popyra ehtoh ritohme, popyra imehnõ amõrepãko roropa mã toto sero pata po.

³ Ynara äko mã toto: “Okynã pyra tapyi tõ amõko ropa sytatose. Sero pata oripo sã nase, tõsẽ sã sytatose oripo ao, yrome towomaneke ro sã sytatose kypoko xine pyra apoto ehtohme.”

⁴ Morara exiryke ahno mükuru, mokaro zuruko seromaroro toto wānohtoh poko.

⁵ Mame Ritonõpo Zuzenu a tapoise ywy. Ynara tykase ynororo ya ekarotome ahno tomo a:

– Izyraeu tomo, õtururukõ etãko ase; õsenetupuhtokõ waro roropa ase tyritohme oya xine.

⁶ Ahno tuhke totapase oya xine sero pata po, osema tõ pehme mã kehko aorihtyã ekepyry ke.

⁷ – Morara exiryke ywy, Ritonõpo Oesëkõ, ynara äko ase oya xine: Ajohpe pyra, sero pata oripo sã mana; yrome onoky mokyro tõsẽme oripo ao? Ahno ekepyry tõ mokaro onetapatyamo! Yrome sero pata poe aaropotoryko ase.

⁸ Tapema tõ zuno hmatou? Soutatu tõ tytapemake exiketõ enehpõko ase amaro xine õsetapatokõme.

⁹ Aarotoryko ase pata poe jarãnaka oekarotohme imehnõ nonory pōkomo a. Oorikyrykõ ke awānohtoryko ase,

¹⁰ orihnõko matose õsetaparykõ poko ononorykõ po. Mame juaro exiko matose emero; ywy ase Ritonõpo.

¹¹ Tõsẽ ewomãko sã oripo mana, yrome sero pata oewomara xine exiko mana. Awānohtoryko ase emero rokõ po awahtao xine Izyraeu tõ nonory po!

¹² Zuario exiko matose ywy ase Ritonõpo. Imehnõ katonõ nonory pōkõ nyripohpyry omipona matose repe, yrome jomihpyry omipona pyra matose, ynyripohpyry omipona pyra roropa matose.

¹³ Morarame Ritonõpo omiry ekaroryhtao ro ya, Peratia, Penaia mükuru, toepukase toorihse ynororo. Jesekumuru po typorohse ywy nono pona, jemyty po nono pokoxi. Opre tykohtase ywy:

– Ritonõpo Jesemy, sero onyripyra exiko! Izyraeu tõ akoipyry emero enahkãko mahno?

Ritonõpo Omiry kasenato sero

¹⁴ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

¹⁵ – Ahno mükuru, Jerusarē pōkõ oturũko mã toto opoko, imehnõ Izyraeume exiketõ poko roropa, arotyã soutatu tomo a taroino. Ynara äko mã toto: “Mokaro amekehõ mã toto taroino; Ritonõpo Kuesëkõ oneahmasaromepyra mã toto. Sero nono tokarose Ritonõpo a kynonorykõme ehtohme.”

16 — Seromaroro ytoko Izyraeume exiketō zuruse arotyā inonorykō poe. Ynara kaxiko eya xine jomiryne: Ywy roro aaropoase mya imehnō nonory pona, sapararahme aaropoase imehnō nonory pona. Yrome, axītao rokē imehnō nonory po nexiase toto, ywy roro exiase amaro xine Tapyi Kurā samo, jeahmatohme oya xine.

17 — Naeroro ynara kaxiko eya xine ywy Ritonōpo Oesēkō omiryne: Ywy roro oenehtoryko ase imehnō nonory tō poe morotona taropose ya oexirykōke, mame ynekarohpyry Izyraeu tō nonoryme ekarōko ropa ase oya xine.

18 Mame tooehse ropa toto ahtao tosaka xine, ineponāmarykō kararahnōko mā toto. Popyra ehtoh poko ahno ehtoh enahkāko mā toto.

19 Mame tyrisenā sā toto rīko ase ikurohtao xine, aosenetupuhtohkō rīko ase roropa tyrisenā samo tyneponāmarykō se pyra toto ehtohme. Topu sā toto ehtopōpyry ikurohtao xine myakamāko ase jomiry omipona se toto ehtoh ke.

20 Morararo jomiry omipona exīko mā toto, ynaropohpyry roropa eya xine anamonohpyra exīko mā toto. Ypoetoryme exīko mā toto, ywy Ritonōpo toto Esēme exīko ase.

21 Yrome tyneponāmarykō eahmary se exiketō wānohnōko ase. Nuriame mā toto ya. Popyra ehtoh poko exiketō roropa wānohnōko ase inyrihpyrykō emetakame. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

Ritonōpo saerehkatoh toesyryhmase Jerusarē poe

22 Mokaro taporihke exiketō tonuhpitose toto tupupurukō parihmākō maro. Toto epoē Ritonōpo Izyraeu Esē saerehkatoh nexiase.

23 Morotoino Ritonōpo saerehkatoh toesyryhmase pata poe, ypy pona totypohse xixi tūtatoh wino.

24 Ritonōpo a eneporyhtao ro tarose ywy Ritonōpo Zuzenu a Papironia pona. Moroto soutatu tō narotyā nexiase. Mame Ritonōpo nenepory ya tōtuenikase.

25 Mame morotōkomo a, soutatu tō narotyamo a tōturuse ywy, emero Ritonōpo nenepohpyry poko ya.

12

Epaketyne urutō mana

1 Ynara tykase Ritonōpo ya:

2 — Ahno mūkuru, jomiry omipona pyra exiketō rānao mase. Tonure toh mā repe, yrome onenepyra mā toto; typanare roropa mā toto, yrome otato pyra mā toto, ajoajohpe rokē toexirykōke, jomipona pyra mā toto.

3 — Seromaroro, ahno mūkuru, atakimako oytotohme ononory poe epakety samo. Mame kohmāpyra ro ahtao otūtako atapyī tae imehnō osenuhmaryhtao, oytoryme imepŷ pona. Otarame mokaro jomipona pyra exiketō oenēko mā toto.

4 Oenetohme eya xine, apakarā akimako saereme ahtao, epakety samo; osenepoko oytoryhtao kokonie pukuro epakety sā imepŷ nonory pona, tarose ahtao soutatu tomo a.

5 Mame oeneryhtao eya xine oramā ahkako atapyī apuru kuroko, moro kuroko oytotohme omōkomory maro.

6 Osenepoko omōkomory anymyryhtao oya, ōpary pona tyritohme, oytotohme koko. Kamisa ke oenuru tō apuruko osenuhmara oehtohme, oesemary onesaromepyra oehtohme. Onyriry Izyraeu tō enaroximatohme mana.

7 Moro sã tyrise ya Ritonõpo omi poe. Moro saeremae ykyryry tõ tyrise ya pakara aka epakety samo. Mame kokonie pukuro, jemary ke, oramã tahkase ya tapyi apuru kuroko, jutütatohme ykyryry tõ maro. Jenẽko toh nexiase ypakarã tanÿse ya ahtao ymotary pona, jytoryhtao roropa.

8 Yrokokoro pakeimo ynara tykase Ritonõpo ya:

9 – Ahno mükuru, mokaro Izyraeu tomo, jomipona pyra exiketõ ekaropõko mã toto: “Oty poko mah?” äko mã toto.

10 Seromaroro toto zuruko ynekarory oya ekarotohme eya xine, ywy ase Ritonõpo Oesëkomo. Sero omi ekarõko ase tuisa a, Jerusarë po imehnomo a roropa emero moro pata põkomo a.

11 Kaxiko eya xine onyriry enetupuhpotohme mana, moro sã exïko eya xine mana. Epaketõme exïko mã toto, tarosëme exïko mã toto soutatu tomo a imepÿ nono pona.

12 Mokyro tuisa, Izyraeu tõ esemy tykyryry arõko mana tÿpary po, xinukutumã poro, mame epãko mana eutary ae apuru kuroko. Tõmyty apurõko mana, tosemary onenepyra exïko mana.

13 Yrome ahno apoitoh rïko ase, mokyro apoïko ase moro ao. Moromeïpo pata Papironia pona mokyro arõko ase. Moroto orihnõko mana, yrome moro onenepyra ekurehnõko mana.

14 Imaro exiketõ emero sapararahme aropõko ase, emero rokë winakoxi tuaro ehtoh poko akorehmananomo te, ewomananomo, soutatu tomo; toto ekahmãko imehnõ mana toto etapatohme.

15 – Mame taropose toto ahtao ya imehnõ ahno rãnaka, imeimehnõ nonory poro roropa, zuaro exïko mã toto, ywy ase Ritonõpo.

16 Yrome akoïpyry orihpyra tyripõko ase osetaparyhtao te, omise toehse toto ahtao te, tyrohsë nae ahtao; morarame moroto imeimehnõ nonory po toto ahtao tuaro exïko mã toto tynyrihpyrykõ xihpyryme ehtoh poko, ehxirõko mã toto. Mame enetupuhnõko mã toto ywy ase Ritonõpo.

Tonahkarykõ poko enaromÿke

17 Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

18 – Ahno mükuru, tykytyky kaxiko õtukuruhtao, tõserehse exikety sã exiko õkuru tuna enyryhtao oya.

19 Kaxiko sero nono põkomo a: ynara äko Ritonõpo Kuesëkomo Jerusarë põkomo a, sero nono po isene ro exiketomo a: “Õtukurukohtao tykytyky äko matose; õkurukõ enyryhtao oya xine tykytyky äko matose, enaromÿke. Omõkomorykõ emero arõko mã toto ononorykõ poe. Tytaõke pyra exïko mana, morotõkõ emero zehnotokõme toto exiryke.

20 Seromaroro pata tõ po ahno tuhke toehse, yrome tonahkasëme exïko mã toto, inonorykõ patãpome exïko roropa mana. Mame ypoko zuaro exïko mã toto, ywy ase Ritonõpo.”

21 Mame ynara tykase Ritonõpo ya ropa:

22 – Ahno mükuru, oty katohme ynara äko Izyraeu tomo, tuaro exikety nekarohpyry poko: “Tuhke rokë Jeimamyry tõ taropose eya xine repe, yrome Ritonõpo omiry exipyra ekurehnõko mana?”

23 Ynara kaxiko eya xine: ywy Ritonõpo ynara osenetupuhnõko ase moro poko: moro tuaro exikety omihpyry enahkãko ase, jüme moro aomihpyry onetazomopyra exïko Izyraeu tõ rãnao. Ynara kaxiko: “Seromaroro toehse mana, emero exïko mana Ritonõpo omihpyry ae ro.”

24 – Taroino ajohpãkõ omiry onekaropyra exïko mã toto imehnõ enekunotohme Izyraeu tõ rãnao.

²⁵ Ywy Ritonõpo oturũko ase, mame morohne exĩko mana jomihpyry ae ro. Okynã pyra morohne exĩko mana. Jomiry omipona pyra exiketomo, isene ro matose emero riryhtao ya jomihpyry ae ro. Ywy, Ritonõpo Oesẽkõ oturunõ.

²⁶ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

²⁷ – Ahno mũkuru, etako pahne, mokaro Izyraeu tõ ynara osenetupuhnõko mã toto ynenepohpyry poko oya: Otarame okynahxo ahtao moro sã exĩko mana, tuhke jeimamyry aroporyhtao, ãko toh mã repe.

²⁸ Morara exiryke ynara kaxiko eya xine: ywy, Ritonõpo ynara ãko ase: “Taroino okynã pyra exĩko mana. ‘Ynara exĩko mana,’ karyhtao ya moro sã exĩko mana.” Ywy, Ritonõpo Oesẽkomo, oturunõ.

13

Urutõ kõ ajohpe exiketomo

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

² – Ahno mũkuru, Izyraeu tõ urutõ kõ zuruko zae pyra toto ehtoh poko, tamoreme xine imehnõ amorepãko mã toto, typoe xine osenetupuhnõko mã toto. Zuruko toto Ritonõpo omiry etatohme eya xine.

³ Ynara ãko Ritonõpo Kuesẽkomo:

– Tuãnohsẽme exĩko mokaro urutõ kõ mana, tuaro pyra exiketõme mã toto, zae pyra roropa exiketõme. Typoe xine rokẽ oturũko mã toto.

⁴ Izyraeu tomo, toiparo rokẽ oturũko ourunanõkõ mana, raposa sã rokẽ mã toto patãpo tõ po.

⁵ Oesarykõ onewomara mã toto apuru tõ toepukase ahtao. Moro apuru tõ onyripyra ropa mã toto, onukurãkara ropa mã toto. Naeroro etonatohtoe hse ahtao Ritonõpo poe, osewomasaromepyra Izyraeu tõ exĩko mana.

⁶ Ajohpe rokẽ tõsenepose mã toto. Aotururukõ ajohpe rokẽ mana emero. Toto anaropopyra exiase, yrome ynara ãko mã toto: “Ritonõpo omiry ynara mana,” ãko. Mame eraximãko mã toto, moro sã ehtohme tõmirykõ omipona!

⁷ Ynara ãko ase eya xine: “Onenehpyrykõ zae pyra rokẽ mã kehko. Onekarorykõ ajohpe rokẽ mana. Jomihpyryme õmirykõ ekarõko matose repe, yrome oturupyra exiase oya xine ipunaka.”

⁸ Naeroro ynara ãko Ritonõpo Kuesẽkõ eya xine:

– Õmirykõ ajohpe rokẽ mana, onenepyyrykõ õsenetupuhtohkõ ae ajohpe rokẽ mã kehko, morara exiryke oepekõme pyra ase.

⁹ Awãnohtorykõ ase, ajohpe rokẽ onenepyyrykõ exiryke, urutõ kõ zae pyra exiketõme matose, õmirykõ ajohpe rokẽ mana. Ypoetory tõ oximõme toehse ahtao osenetupuhtohme ynyriry tõ poko, amarokõ toto maro exipyra exĩko matose. Oesetykõ onymeropyra exĩko Izyraeu tõ esety maro. Jũme ytopyra ropa exĩko matose ononorykõ pona. Moro sã toehse ahtao zuaro exĩko matose: ywy ase Ritonõpo Oesẽkomo.

¹⁰ – Ypoetory tõ enekunohnõko mã mokaro urutõ komo. “Kure rokẽ exĩko mana,” ãko mã toto, popyra rokẽ toehse ahtao! Apuru tyrise ypoetory tomo a tijoro risemy, yrome apuhtoh maro pyra. Torotorome tijoro tõ ehtoh samo. Mame urutõ toehse moro apuru zonohtohme rokene.

¹¹ Kaxiko eya xine: moro apuru epukãko mana. Konopo itamurume enehpõko ase, topuxikiri panõ maro, tyryrykane jamihme exikety maro moro apuru pona.

¹² Mame moro apuru epukãko mana. Morara exiryke ekaropõko mã toto emero porehme: “Otyme kure nexiahse moro apuru zonopyry oya xine?” ãko mã toto.

¹³ Seromaroro ynara ãko Ritonõpo Kuesẽkõ mana:

— Ozehno xine jexiryke tyryrykane jamihme exikety enehpōko ase konopo maro itamurume, topuxikiri panō maro moro apuru emapōtohme.

¹⁴ Moro apuru kararahnōko ase, moro zonohtopōpyry eya xine. Ipahnōko ase nono pona. Apō tō topu tō osenēko mā kehko. Mame moro apuru epukaryhtao opona xine epūkāko mana. Mame zuaro exīko matose: ywy ase Ritonōpo.

¹⁵ — Moro apuru maro zonohnanō enahkāko ase, toto zehno toehse jexiryke. Naeroro ynara āko ase oya xine: “Moro apuru tonahse, mokaro apuru zonohnanomo roropa tonahkase toto.

¹⁶ Mokaro urutō kō roropa tonahkase toto: ‘Kure rokē Jerusarē exīko,’ kahpōkomo, popyra ehtoh toehse ahtao.” Ywy Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

Urutōme nohpo tō ajohpe exiketomo

¹⁷ Ynara tykase Ritonōpo:

— Ahno mūkuru, seromaroro nohpo tō eneko, oekyry tomo, typoe xine rokē imeīpo ehtoh ekarōko mā toto, urutō samo. Oturuko zae pyra toto ehtoh poko.

¹⁸ Kaxiko eya xine, Ritonōpo Oesēkō ynara āko oya xine mana: “Awānohtorŷko ase! Pyaxime sã imehnō rīko matose ōmirykō omipona toto ehtohme, kure tyripotoh rīko matose omekumy, kamisa roropa rīko matose zupuhpyrykō kyryryme: imehnō rīko matose opoetoryme, imehxo oehtohkōme toto esēme.

¹⁹ Ime hkopyra jekarōko matose ypoetory tō neneryme tonahsē pitiko apoitohme oya xine, wyi pitiko apoitohme oya xine. Ahno orihmapōko matose zae exiketomo, imehnō pynanohnōko matose popyra exiketomo. Ajohpe oehtohkōke ypoetory tō enekunohnōko matose, zaenato sã onekarory ma repe yrome ajohpe rokē matose.”

²⁰ Seromaroro ynara āko Ritonōpo Kuesēkomo:

— Moro omekumy tō onyrytã pyaxi sã imehnō orihmapotohme oya xine, imehnō kure ritohme roropa morohne se pyra ase ipunaka. Moro omekumy tō kararahnōko ase āpory kō poe tymyhpokase ropã sã toto ehtohme.

²¹ Kamisa opuhpyrykō zōty ixihkāko ase, owino xine ypoetory tō pynanohnōko ase, jūme ōmirykō omipona pyra ypoetory tō ehtohme. Mame zuaro exīko matose ywy ase Ritonōpo.

²² — Ajohpe rokē imehnō zururuke oya xine ahno kurākō apotūkehkapōko matose. Zae pyra exiketō zurūko roropa matose zae pyra toehtohkō onurumekara toto ehtohme. Naeroro toto onypynanohpopyra matose.

²³ Morara exiryke seromaroro ōsenehtohkō ajohpe, ōtururukō roropa ajohpe ehtoh enahnōko mā kehko. Ypoetory tō pynanohnōko ase toto poko ehsaromepyra oehtohkōme. Mame tuaro exīko matose, ywy ase Ritonōpo.

14

Toponāmasã eahmanānō wānohtopo

¹ Morarame toitoine Izyraeu tō tamuximākō noepyase toto ya. Typorohse toto jēpataka ekaropotohme oty se Ritonōpo ehtoh poko.

² Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

³ — Ahno mūkuru, moxiamo a tōsekarose toto tukurohtao xine toponāmasã eahmatohme. Naeroro tynyrytã pokoino tyrypyrykō poko mā toto. Mame ya oehnōko mā toto ekaropose oty se jehtoh poko. Otara āko ywy eya xine? Toto ezuhnōko ha?

⁴ — Naeroro zuruko toto. Ynara kaxiko eya xine: Ynara āko Ritonōpo Oesēkomo: “Izyraeu tomo, toponāmasã eahmary se awahtao xine okurohtao

xine, mame mokaro pokoino popyra ehtoh poko toehse awahtao xine, moromeïpo oopepyrkohtao urutono a ekaropotohme, ywy roro Ritonõpo oezuhtoryko ase. Onyrytyã poko oehtohkõ epehmãko ase, awãnohtoryko ase.

5 Mokaro toponãmasã pokoino ypoetory tõ toeramase toto ywinoino. Yrome toto ezuhtoh ke ya toto eramapory se ropa ase, jomiry omipona ropa toto ehtohme apitoryme toto ehtopõpyry samo.”

6 – Morara exiryke ynara kaxiko Izyraeu tomo a, ywy Ritonõpo ynara ãko ase: “Tãkye pyra ehtoko oorypyrykõ poko, eramatoko onyrytyã toponãmasã ywinoino. Toto irumekatoko, nuriame mã toto ya.”

7 – Amarokõ emero, Izyraeu tomo te, imehnõ nonory po exiketõ Izyraeu po, emero jurumekaryhtao, toponãmasã eahmaryhtao okurohtao xine te, mame mokyro pokoino oorypyrykõ poko toehse matose, mame urutono a toehse awahtao ekaropotohme, ywy roro, Ritonõpo, oezuhnõko ase.

8 Mokyro epekarame exiko ase; mokyro wãnohnõko ase, isã se pyra imehnõ ehtohme. Mokyro õuko ase ypoetory tõ winoino. Moro sã toehse ahtao zuaro exiko mã toto ywy ase Ritonõpo.

9 – Mame urutõ tõsenekunohse ahtao, azahkuru imepõ tozuhse ahtao eya, ywy, Ritonõpo, mokyro tonekunohse ya. Mokyro õuko ase ypoetory tõ Izyraeu tõ winoino.

10 Oxisã toto wãnohnõko ase: urutono te, mokyro roropa eya aytohpory ekaropose.

11 Moro sã tyrõko ase tuaro Izyraeu tõ ehtohme jurumekara toto ehtohme erypymara ropa toto ehtohme zae pyra toehtohkõke. Yrome ypoetoryme exiko mã toto, ywy toto Esẽme exiko ase. Ywy, Ritonõpo Oesẽkõ, oturunõ.

Noe, Tanieu, Jo maro

12 Mame ynara tykase Ritonõpo:

13 – Ahno mükuru, ahno tõ iirypyryme toehse ahtao, turumekase jahtao eya xine, jemary anõynõko ase toto wãnohtohme. Mokaro napyry tapyi tõ enahkapõko ase. Omise ehtoh enehpõko ase eya xine, ahno orihmapotõhme, okyno tõ maro.

14 Mokaro orutua kõ oseruaõkõ: Noe te, Tanieu te, Jo roropa moroto ahtao, mokaro zae toehtohkõke osepynanohnõko rokẽ mã toto. Ywy, Ritonõpo Oesẽkõ, oturunõ.

15 – Onokyro tõ enepyrhtao ya ahno esekatohme, mame toto pokoino sero nono poro ahno ytosaromepyra toehse,

16 mokaro orutua kõ oseruaõkõ moroto ahtao, ajohpe pyra ynara ãko ywy, Ritonõpo Oesẽkõ: imehnõ onypynanohsaromepyra toto exiry, ty-poenõkõ onypynanohsaromepyra toto exiry roropa. Osepynanohnõko rokẽ mokaro oseruaõkõ exiry, mame sero nono patãpome exiry.

17 – Osetapatoh enehporyhtao ya sero nono pona ahno enahkatohme okyno tõ maro,

18 mokaro orutua kõ oseruaõkõ moroto ahtao, ajohpe pyra ynara ãko ywy, Ritonõpo Oesẽkõ: ty-poenõkõ onypynanohsaromepyra toto exiry, yrome osepynanohnõko rokẽ toto exiry.

19 – Tyrohsẽ konõto enepyrhtao ya sero nono põkõ pona, toto wãnohtohme zehno toehse jexiryke, tuhkãkõ taorihmapose ahtao ya, ahno te, okyno tõ maro,

20 moroto Noe tõ ahtao, Tanieu maro te, Jo roropa, ajohpe pyra ynara ãko ywy, Ritonõpo Oesẽkõ: ty-poenõkõ onypynanohsaromepyra toto exiry. Zae toehtohkõke osepynanohnõko rokẽ toto exiry.

21 Mame ynara tykase Ritonõpo:

– Jerusarē pōkō wānohtohme popyrahxo ehtoh enehpōko ase: ynara mā kehko, osetapatopo te, omise konōto ehtopo te, onokyro tō ahno eskananomo te, tyrohsē konōto ahno enahkatohme okyno tō maro.

²² Mame isene ro exiketō nae ahtao, typonō typynanohse ahtao eya xine, toto eneko toeporehkase toto ahtao. Popyra toto ehtoh enēko matose, mame mokaro Jerusarē pōkō wānopyry ya zae ehtoh waro exīko matose.

²³ Popyra mokaro ehtoh eneryhtao oya xine, zuaro exīko matose zae jehtopōpyry poko tuānohse toto ahtao ya. Ýwy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

15

Uwa zoko popyra ehtoh poko

¹ Mame Ritonōpo tōturuse ya. Ynara tykase:

² – Ahno mūkuru, otyme kure uwa zoko nae? Weweme itu htaō motye kure nae?

³ Arypyra, uwa zoko ke okyryry anaxikara mase. Otytyko tyhwymatohme onyripyra roropa mase apuru pokona.

⁴ Apotopokōme rokē kure mana. Mame etyhpory tō tyahse ahtao irānao roropa, otyme kure exīko nae?

⁵ Arypyra ipunaka! Onyahpyra ro ahtao popyra nexiase, mame tyahse ahtao morara motye, popyra rokē mā ipunaka.

⁶ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Uwa zoko apoiry sã itu htao jahkatohme, moro sã Jerusarē pōkō apoīko ase.

⁷ Toto wānohnōko ase. Toepase toto apotoh takuroko, yrome seromaroro toto enahkāko apoto mana. Mokaro wānopyryhtao ya zuaro exīko matose, ywy ase Ritonōpo.

⁸ Turumekase ywy eya xine, morara exiryke toto nonory ripōko ase patāpome, oname tonorē toehse roropa. Ywy, Ritonōpo Oesēkomo, oturunō.

16

Jerusarē, imeimehnō poko exikety

¹ Mame tōturuse ropa Ritonōpo ya, ynara tykase ynororo:

² – Ahno mūkuru, Jerusarē pōkō nyrytā xihpyry enepōko ase eya xine.

³ Kaxiko eya xine, ynara āko Ritonōpo Oesēkomo Jerusarē pōkomo a:

– Tonuruse mexiase Kanaā nonory po. Omykō amoreume kynexine, asa roropa heteiame kynexine.

⁴ Tonuruse awahtao oponuru eary onysahkara toh nexiase, opopyra toh nexiase, sautu ke ophihpory onykorokara toh nexiase, awātyhtopyra toh nexiase kamisa ke.

⁵ Morohne onyripyra toh nexiase opyno pyra toexirykōke. Tonuruse awahtao ose pyra toh nexiase emero, morara exiryke tomase mexiase ātaryka htaka.

⁶ – Mame ytoase opūtokoxy, kuenease oetuarimaryhtao omunuruhpe. Munuhpe mexiase repē, yrome oorihmapopyra exiase.

⁷ Kuwātanohpōase, otyro kurā samo. Tuātase mexiase jamihme, mosa roropa, oryxime toehse mexiase. Tymanahtase roropa, oūsety mosahxo toehse, yrome tupoke pyra mexiase.

⁸ – Mame toytose ropa jahtao opūtokoxy kuenease, oniotatoh toehse nexiase, naeroro ōko tyōtose ya jupō ke. Osekaroase oya: “Osehxo ase, yzamaro mase. Ajohpe pyra amaro exīko ase imehnō maro pyra, ppytyme orīko

ase.” Kuruase jūme oximaro kuehtohme, ypytyme toehse mexiase. Ywy ase Ritonōpo, oturuketyme amaro.

9 – Tuna ke kukurikase, omunuru ukurikase. Azeite ke opihpyry ahpase.

10 Upo kurā ekaroase oya amurutohme, sapatu roropa okyno pihpyry kurā risemy, oupuhpyry kyryry ekaroase, mauru panō risemy te, upo kurā roropa, seta risemy.

11 Joia tō ekaroase oya oemeporyme, oemekūty te, osenaōme roropa.

12 Ounasere ekaroase oya, panasere tō roropa, parihmā kurā ekaroase oya oupuhpyry kyryry.

13 Joia tō okyryry uuru risē nexiase kehko, parata risē roropa. Oupō kamisa kurā risē nexiase, mauru panō risemy te, seta risē roropa. Pāo menapayase tiriiku kurā risemy, ano zeni nae mexiase azeite roropa enahpýme samo. Nohpo enekure mexiase, tuisa pytyme toehse roropa.

14 Imeimehnō nonory po emero, opoko tōturuse toto, oryxime oehtoh poko, enekure tyrise ya oexiryke. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo, amaro oturukety.

15 – Yrome nohpo enekure oexiryke, osepeme tuhke toehse roropa oexiryke, emero rokē opoko se exiketō maro toehse mexiase.

16 Oupō kurā tyrise oya toponāmasā eahmatoh emeporyme te; moroto emero rokē poko toehse mexiase, topehke imehnō poko exikety samo.

17 Ynekarohpyry oya, joia tomo parata risē tōkehko, uuru risē roropa tapoise oya ahno panō ritohme; mame toahmase toto oya, ymyakāme, jurumekary se toehse oexiryke.

18 Mame onyrytā ahno panō kō tamuruse oya oupō kurā ynekarohpyry, mame azeite ixtaratu maro tyahkase roropa oya toto ēpataka, ynekarotyā oya.

19 Tonahsē ekaroase oya: tiriiku kurā risemy te, azeite te, ano zeni roropa, yrome morohne emero tyahkase oya onekaroryme onyrytā toponāmasamo a. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo, amaro oturukety.

20 – Imeīpo, kypoenō tapoise oya kumūkuru tomo, kuēxiry tō maro, toto zahkatohme onekaroryme onyrytā toponāmasamo a. Epo pyra nexiahse jurumekary oya imehnō poko oehtohme?

21 Ypoenō etapary se roropa mexiahse toto zahkatohme onekaroryme onyrytā toponāmasamo a?

22 Imeimehnō xihpyry poko awahtao, tuenikehse mexiase poetome oehtopōpyry poko, tupoke pyra oehtopōpyry poko te, oetuarimatopōpyry poko omunuruhe awahtao.

Jerusarē imeimehnō poko exikety

23 Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Tuānohsēme mase, myhene! Tuānohsēme mase! Morohne popyra oehtoh poko ehxīpo,

24 apoto apō tomo myriase osema tao, toponāmasā eahmatohme oya, imeimehnō poko oehtohme roropa.

25 Onyrytā toponāmasā eahmatoh tonō tyrise oya osema tō etyhpory po emero. Nohpo enekurāme oehtoh tymyakāmase oya nuriame oehtoh ke, ikurepato ke aexikuromahpyry samo. Mosekaroase imeimehnomo a, okuroko ytoketomo a emero porehme, itamurumehxo oneponāmary toah-mase oya roropa.

26 Ejitu pōkō toahmase oya, zae pyra exiketomo, amaro toto ehtohme onyhtoh po, morara exiryke ozehno toehse ywy.

27 – Seromaroro jemary anymyase awānohtohme, ynekarohpyry kurā puxihkāko ropa ase. Kuekaroase ozehnotokomo a, pirixteu tomo a. Nuriname eya xine imeimehnō poko oehtopo, ohxirōko mā toto onyrytā poko.

28 – Morohne poko awahtao ro, axirio tō tokahmase oya toto maro oehtohme. Mokaro poko mexiase yrome toto maro awahtao ro imehnō maro se mexiase.

29 Moromeīpo papironio tō maro mexiase, osepekahketōme mā mokaro, yrome toto maro ro awahtao, imehnō maro se toehse mexiase.

30 Ynara tykase Ritonōpo:

– Morohne emero tyrise oya imeimehnō orutua poko exikety samo, ehxiropyra exiketyme sā mexiase.

31 Onyrytā eahmatoh tyrise oya osema tō etyppyry po emero, apoto apō tyrise oya toponāmasā eahmatohme, imeimehnō maro oehtohme roropa. Yrome morohne poko mexiase tineru apoitohme pyra, imehnō orutua poko exikety sā pyra mase.

32 Nohpo, tynio maro se pyra exikety sā mase, imeimehnō poko rokē toehtohme.

33 Nohpo epehmāko orutua kō mā toto ipoko ehtohme, yrome omoro okyryry mekaroase amaro aehtyamo a. Oya ro topehmase toto aehtohme tosarikō poe amaro ehtohme.

34 Omoro mase orutua kō poko exikety tyoro samo. Orutua kō poko oripopyra imehnō nexiase. Epeppyry anapoipyra mexiase, toto topehmase oya! Ajohpe pyra, tyorō sā mase!

Jerusarē wānohtopo

35 Morara exiryke, seromaroro etako pahne, imehnō orutua kō poko exikety, Ritonōpo omiry oya mana.

36 Ynara āko mana:

– Oupō touse oya, imehnō orutua kō poko exikety sā mosekaroase amaro se aexityamo a, onyrytā toponāmasā xihppyry a roropa, mame opoenō totpase oya onekaroryme eya xine.

37 Naeroro amaro aexityā oximōme enehpōko ase emero, azamaro aexityamo te, mokaro roropa azamaro pyra aexityamo. Ōmye toto rīko ase, toto rānao exīko mase; mame oupokāko ase tupoke pyra oenēko mā toto.

38 Mame āpiakāko ase, nohpo apiakatoḥ samo tynio kuroko imepý poko toehse ahtao, imepý etaparyhtaḥ roropa eya, ozehno jexiryke zae pyra oehtoh epehmapōko ase, awānohnōko ase oorihth ke.

39 Oekarōko ase eya xine, apoto apō tō pahnōko mā toto, onyrytamo; mo-roto mosekaroase imeimehnomo a, moroto toponāmasā toahmase roropa oya. Oupō arōko mā toto okyryrykō kurā maro. Onomōko mā toto tupoke pyra ipunaka.

40 – Imoihmākō ozehno tyripōko mā toto oetapatohme topu tō ke, asahkāko roropa mā toto tytapemakō ke.

41 Apoto ke atapyikō zahkāko mā toto. Awānohtoh enepōko mā toto imehnō nohp tomo a. Imeimehnō orutua kō poko pyra oripōko ase, imehnō onepehmara oripōko ase amaro ehtohme.

42 Morarame ozehno jehtoh otyhkāko mana, mynyhme exīko ase. Zehno pyra exīko ropa ase, oumoxike pyra exīko roropa ase.

43 Tuenikehse mexiase oritopōpyry poko ya poetome ro awahtao. Ozehno kyriase onyrihpyrykō ke. Morara exiryke morohne emero epehmapoase oya. Oty katohme onyrihpyry xihppyry tymotyékase oya, imeimehnō poko oehtoh ke? Wyy Ritonōpo Oesékō oturūko ase.

Tyse ehtoh sã ěxiry, tōxiry ehtoh sã jeny

⁴⁴ Țnara tykase Ritonōpo Kuesĕkomo:

– Tuaro exiketō omihpyry ae, ynara āko mã toto opoko, Jerusarĕ: “Tyse ehtoh sã ěxiry, tōxiry ehtoh sã jeny.”

⁴⁵ – Ajohpe pyra, omoro mase asa ěxiry. Tynio se pyra toehse ynoro ipunaka, tyoenō maro. Apaxiry tō sã roropa mase. Tynio se pyra nexiase toto tyoenōkō maro. Omoro, imehnō pata tō maro, ākorō tōme mã toto, tyseke mexiatose heteiame exikety; tumyke mexiatose amoreume exikety.

⁴⁶ – Samaria apaxiry mane inikahpozakoxi imehnō pata tō pisarara maro zomye. Ākorōme pata Sotoma mane ikurenae pata tō pisarara maro zomye aexityamo.

⁴⁷ Mokaro ekahmary poko tãkye mexiase, toto poenopyry poko roropa popyra toto ehtoh poko? Arypyra! Okynã pyra mokaro nyrytã xihpyry motye myriase. Mokaro motye popyra ehtoh poko mexiase emero poko.

⁴⁸ – Ajohpe pyra, āko Ritonōpo mane, – ākorō pata Sotoma, ěxiry tō maro popyra ehtoh, onyrihpyry sã oĕxiry tō maro onyripyra toh nexiase.

⁴⁹ Ākorō Sotoma, ěxiry tō maro epyrypaketōme toh nexiase, itamurume tynahke toto exiryke, tymōkomoke roropa, erohpyra toto ahtao ro; yrome tymōkomokākara pyno pyra toh nexiase, etuarimaketō anakorehmara roropa.

⁵⁰ Epyrypaketōme toh nexiase, putupyra roropa; tyrypyrykō xihpyry poko toh nexiase yneneryme; naeroro toto tonahkase ya, moro poko zuaro mase.

⁵¹ – Samaria nyrihpyry popyra onyrihpyry zokonaka rokĕ sã nexiase, Jerusarĕ. Onyrytã nuriamehxo nexiase, ākorō tō Sotoma tō nyrytã motye, Samaria maro. Mokaro kurãme sã mã toto popyra oehtoh, Jerusarĕ, eneryhtao inyrytã pūtokoxi.

⁵² Seromaroro ehxirōko rokĕ mase oorypyrykō popyrahxo exiryke, ākorō tō rypyry motye. Morara exiryke kurākō sã mã toto opūto. Seromaroro ehxiroko, Jerusarĕ, eanahtoko roropa ohxiroryhtao imehnomo a, ynara exiryke: onyrytã xihpyry pokoino ākorō tō kurākōme sã mã toto.

Sotoma, Samaria maro tukurākase ropa

⁵³ Țnara tykase Ritonōpo Jerusarĕ a:

– Moro pata tō ākorō tō kurākãko ropa ase: Sotoma te, pata tō pisarara maro moro pata zomye, Samaria roropa pata tō pisarara maro zomye. Mame oya roropa kure rokĕ ehtoh enehpōko ase.

⁵⁴ Ehxirōko mase yronomyrime onyrytã pokoino. Mame oehxirotopopyry eneryke tyya xine kure toehtohkō enetupuhnōko apaxiry tō mane, ākorō tō maro.

⁵⁵ Kure rokĕ exīko ropa mã toto apitoryme toehtohkō samo, mame omoro roropa pata tō pisarara zomye tukurākase me exīko ropa.

⁵⁶ Toepyrypase awahtao, Sotoma tomīnose oya,

⁵⁷ popyra onyrytã waro pyra ro imehnō ahtao. Seromaroro isaaro mase toehse, Sotoma samo. Omoro tomīnose etomita tomo a, pirixteu tomo a te, imehnō katonomo a roropa, ozehno exiketomo a, enara.

⁵⁸ Sam kamexipōko ase oya onyrytã popyra ehepyryme. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

Jūme jomiry onytyromara ase

⁵⁹ Țnara tykase Ritonōpo:

– Jerusarĕ orīko ase onyrihpyry emetakame, ōmihpyry omipona pyra mexiase te, jomihpyry omipona pyra roropa mexiase.

⁶⁰ Yrome jomihpyry oya omipona ro ase exīko. Kuuruase poetome ro awahtao. Jomiry ekarōko ropa ase oya jūme onytyromara ehtohme.

⁶¹ Wenikehpyra exīko mase onyrytā poko. Ehxirōko mase apaxiry toehse ropa ahtao oya ākorony roropa. Toto rīko ase oēxiryyme, moro poko oturupyra jahtao ro oya apitoryme.

⁶² Jomihpyry oya ekarōko ropa ase oya. Mame zuaro exīko mase, ywy ase Ritonōpo.

⁶³ Popyra onyrytā korokāko ase emero, yrome morohne poko wenikehpyra exīko mase. Toehxirose oexiryke ihxipjyke exīko mase ōtururu poko. Ywy, Ritonōpo Imehxo Exiket, oturuno.

17

Enetupuhpotoh uwa zoko, asakoro piano tomo

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo:

² – Ahno mūkuru, enetupuhpotoh ekaroko Izyraeu tomo a,

³ zuaro toto ehtohme ywy, Ritonōpo Oesēkō oturūko ase: Piano konōto nexiase taporirykō tapirose, ihpoty kurā potu. Toytose ynororo ppy tō Ripano pōna, mame apupari etyhpyry tytahkase eya.

⁴ Moro apupari amoriry tarose eya osepekahketō nonory pona; moro amoriry tynomose eya mōkomo ekamonanō patary po.

⁵ Mame Izyraeu nonory poe otyro zoko pitiko tapoise eya arykatohme tupito kurā po; moroto tuna kurāme exikehpyra mana, kure rokē otyro zoko ahtatohme.

⁶ Mame tahtase moro, uwa zokome toehse tamorihke tuhke. Amoriry tō tahtase kakoxi piano winakoxi; imity tō tahtase mya nono aka. Tahtase, tamorihtase, zary tuhke toehse.

⁷ – Morarame imepjy piano kynexine zumono, taporihke zumo roropa ihpoty tuhke mana. Mame moro uwa zoko a imity toeramase mokyro winakoxi, tamoriry tō roropa tyrise eya mokyro winakoxi, mokyro tuna eraximāko itamurumehxo tynarykatyā tunary motye.

⁸ Yrome moro uwa zoko tarykase nexiase nono kurā po tuna pūto itamurume, kure ahtatohme, tarjyke ehtohme tuhke, eperytatohme roropa.

⁹ – Seromaroro ywy, Ritonōpo Oesēkō ekaropōko ase: “Moro uwa zoko ahtāko nae? Mokyro piano apitorymā moro uwa zoko onoupyra ropa hnae, imity tō maro? Epery sahkāko mana, inomōko mana asarahnōko. Zary tō asarahnōko roropā mana. Mame tupime pyra exīko moro uwa zoko outhme imity tō maro.

¹⁰ Enetoko ke, moro zoko tarykase mana, yrome ahtāko nae? Orihpyra hnae tuānohse ahtao tyryrykane a xixi tūtatoh wino? Orihpyra hnae moroto inarykahpyry po?”

Moro uwa zoko poko amorepatopōpyry

¹¹ Morarame ynara tykase Ritonōpo ya:

¹² – Ekaropoko mokaro jomipona pyra exiketomo a: Menetupuhpotoh, morohne ynekarohpyry poko? Kaxiko eya xine: Papironia tuisary tooehse Jerusarē pona, Jutā tō esē tapoise eya imehnō tamuximākō maro, toto arotohme tymaro Papironia pona.

¹³ Toiro tuisa ekyry tapoise eya, tōmihpyry omipona mokyro tyripose eya. “Jūme amonohkara ōmiry omipona exīko ase,” kary tykamexipose eya. Orutua kō tamuximehxo exiketō tarose tymaro, Papironia tuisary a,

¹⁴ jūme Izyraeu tō osetapara ropa ehtohme; jūme anamonohpyra Jutā tō esē ehtohme roropa tōmihpyry omipona.

15 Yrome Juta tō esē aomihpyry omipona pyra toehse, tōmiry aronanō taropose eya Ejitu pona kawaru tō ekaropotohme soutatu tō maro tuhke. Moro riry akorehmāko nae? Moro rihpono osewomāko nae? Tōmihpyry omipona pyra toehse ahtao osepynanohnōko nae, onuānohpyra ehtohme?

16 – Ajohpe pyra ase, āko Ritonōpo mana. – Mokyro tuisa orihnōko mana Papironia po, tōmihpyry tamonohse exiryke, omipona pyra toehse, Papironia tuisary omipona pyra toehse roropa, tuisame tyrise ahtao eya.

17 Ejitu tuisary tysoutatu tō maro jamihme mā toh repe, yrome anako-rehmarā exīko mā toto etonaryhtaō papironio tō maro. Ypy sā nono rīko mā toto onuhtohme pata apuru tō pona, tapyi tō rīko roropa mā toto kaetokohxo exiketomo ahno imoihmākō etapatohme.

18 Tōmihpyry omipona pyra toehse ynororo. Papironia tuisary omihpyry omipona pyra toehse roropa: “Amonohkara ōmiry omipona ase,” kaxīpo. Morara exiryke osepynanohsaromepyra orihnōko mana.

19 Ynara tykase Ritonōpo:

– Ajohpe pyra ase Juta tō esē wānohnōko ase, tōmiry totapose eya Papironia tuisary a, ynetaryme. Moromeīpo tōmihpyry omipona pyra toehse.

20 Tarāpa emāko ase, urakanakety samo mokyro apoitohme. Papironia pona mokyro arōko ase zuānohtohme moroto, jomihpyry omipona pyra toehse exiryke.

21 Isoutatu tō kurehxo exiketō totapasēme exīko mā toto tōtuorykohtaō. Mame akoīpyry isene ro exiketō sapararahme exīko mā toto imeimehno nonory pona. Zuaro exīko matose, ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

Ritonōpo omi poe kure ehtoh eraximary

22 Ynara āko Ritonōpo mana:

“Apupari etyhpyry kaehxo exikety apoīko ase isahkatohme, arykatohme ypy kaetokohxo exikety pona,

23 Izyraeu tō nonory po, ypy kaetokohxo exikety pona.

Amorihātāko mana,
eperytāko mana ipuhturu exīko mana,
Apupari kure potū exīko.

Torō tō emero rokē tymyōkō rīko mā toto amoriry tō jerutume exikety po.

24 Mame wewe tō emero nono po zuaro exīko mā kehko,
ywy ase Ritonōpo.

Wewe kaetokohxo exiketō akohnōko ase,
zumo pyra exiketō ahtanohpōko ase.

Wewe tō isene ro exiketō anorymapōko ase,
tonore aexityā ahtanohpōko ropa ase.

– Ywy, Ritonōpo, oturuase. Emero tyrīko ase jomihpyry ae ro.”

18

Toitoinē tyrypyry poko tuaro exīko mana

1 Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

2 – Oty katohme Izyraeu tō nonory po sero tuaro exikety omihpyry omiāko toh nae: “Jūkomo a uwa ikataī aexityā tonahse, mame ipoenō zery tyekyktyase samo?”

3 – Ajohpe pyra ase, āko Ritonōpo mana, – taroino moro kazomopyra exīko matose Izyraeu tō nonory po.

4 Ynara exiryke, isene exiketō emero ypoetoryme matose. Jūkō emero ypoetoryme mā toto. Ipoenō roropa emero ypoetoryme mā toto. Naeroro tyrypyry poko exikety rokē orihnōko mana tyrypyry emetakame.

5 — Osenetupuhtoko ahno kurā poko, Ritonōpo omihpyry omipona exikety, zae ehtoh poko rokē mana.

6 Ypy tō emory po, ahno neponāmary eahmatoh po tōsē onōpyra ynororo; toponāmasā Izyraeu tō nyriytā oneahmara roropa mana. Imehnō pyxiā maro exipyra mana nohpo maro pyra roropa mā ynororo munume ahtao.

7 Imehnō onenekunohpyra mana, imehnō onematonanohpyra mana roropa. Imepỹ mōkomory ekarōko ropa mana tokarose ahtao axītao rokē zurupohpyryme exiryke. Omise exiketomo a tonahsē ekarōko mana; upo ekarōko roropa mana tupoke pyra exiketomo a.

8 Tineru ekaroryhtao imehnomo a axītao rokene, itamurumehxo tineru onepehmapopyra mana moro epehmary ropa ahtao. Popyra ehtoh poko pyra mana: “Zae pyra ehtoh onyripyra ase,” āko mana. Imehnō ahno atae pyra ahtao ekaroporyhtao eya zae rokē apiakāko mana.

9 Jomihpyry omipona mana, tomeseke sã ynyriphopyry rīko roropa mana. Mokyro zae exiketyme mana, isene exīko mana, āko Ritonōpo Oesēkomo.

10 — Yrome otarame mokyro orutua toemūkuase ahtao, imūkuru omatome exiketyme tooehse mana, imepỹ etapaneme te, tyorō popyra ehtoh poko roropa

11 tumy nyrihpyry sã pyra. Moky mūkuru tōsē ðnōko mana ahno nekarohpyry tupuruse ahtao toponāmasā eahmatoh tao, Ritonōpo omipona pyra, imehnō pyty maro toehse roropa mana.

12 Tymōkomokākara enekunohnōko mana te, ematonanohnōko te, imehnō mōkomory onekaropyra ropa mana axītao rokē tarose ahtao. Toponāmasā eahmatoh taka ytōko mana, toponāmasā xihpyry eahmāko roropa, moro nuriamē Ritonōpo a.

13 Axītao rokē tineru ekaroryhtao, imotyehxo emetakamapōko mana. Moro sã mokyro ahtao isene exīko nae? Arypyra! Orihnōko mana; morohne emero popyra ehtoh tyrise eya exiryke orihñōko mana, tynyriytā emetakame orihñōko mana.

14 — Morarame mokyro iirypyryme exikety emūkuāko mana; mame imūkuru tumy rypyry emero enēko mana, yrome onypoehopyra mana.

15 Toponāmasā Izyraeu tō nyriytā oneahmara mana. Tōsē onōpyra mana ahno nekarohpyry apoto apō po toponāmasā eahmatoh tao, Ritonōpo omipona mana te, imehnō pyxiā poko pyra mana,

16 tymōkomokākara onenekunohpyra mana, onematonanohpyra roropa mana. Imehnō kyryry ekarōko ropa mana, zae rokē zurupohpyry emetakamaryhtao. Omise exiketomo a tonahsē ekarōko mana, upo ekarōko roropa mana tupoke pyra exiketomo a.

17 Popyra ehtoh poko pyra mana te, tineru ekaroryhtao imehnomo a axītao rokene, imotyehxo onepehmapopyra mana. Jomihpyry omipona mana te, ynyriphopyry omipona roropa mana. Mokyro orihpyra exīko mana tumy rypyry emetakamē. Isene exīko mā rahkene.

18 Jumy a imehnō tonekunohse, tomatonanohse te, popyra ehtoh poko toehse imehnō takorekehkase eya. Morara exiryke orihñōko mana tyrypyry pokoino.

19 — Otarame ynara āko mase, ekaropōko: “Oty katoh imūkuru onuānohpyra exīko nae jū nyrihpyry epehpyryme?” Ezuhtoh ynara mana: imūkuru zae ehtoh poko toehse, jomihpyry omipona. Ynyriphopyry tyrise eya exiryke isene exīko mana.

20 Tyrypyry poko exikety orihñōko mana. Imūkuru tumy rypyry onepehmara mana; jumy tumūkuru rypyry onepehmara roropa mana.

Zae ehtoh poko exiketõ tynyrhippyrykõ epehpyry apoïko mã toto; yrome tyrypyrykõ poko exiketõ tuãnohsẽme exïko mã toto tynyrityã epehpyryme.

²¹ – Yrome popyra exikety toeramase ropa ahtao tyrypyry rumekatohme, jomihpyry omipona ehtohme te, ynyripohpyry ritohme roropa, orihpyra exïko mana; isene exïko mana.

²² Jomihpyry omipona pyra aexihpyry tykorokasẽme exïko mana, isene exïko manã zae ehtoh poko toehse exiryke.

²³ “Popyra exiketõ orikyry yzamaro, ekarõko matou?” ãko Ritonõpo mana. Arypyra! Tyrypyry rumekary eya isene aehtohme. Moro yzamaro mana.

²⁴ – Yrome imepõ zae exikety toeramase ahtao, zae toehtoh turumekase ahtao eya popyra ehtoh poko toehtohme, imehnõ popyra exiketõ samo, mokyro isene exïko nae? Arypyra! Zae ehtoh poko aexihpyry tuenikehse mana, tamonohe ynororo a exiryke, zae pyra ehtoh poko toehse toexiryke. Morara exiryke orihõko mana.

²⁵ – Yrome ynara ãko matose: “Ritonõpo nyriry zae pyra mana,” ãko matose. Etatoko ke Izyraeu tomo! Ynyriry zae pyra ekarõko matou? Onyrityãkõ zae pyra mana.

²⁶ Ahno zae exikety zae toehtoh poko rumekaryhtao eya, popyra ehtoh poko toehtohme. Mame toorihse ynororo ahtao, tyrypyry xihpyry pokoino orihketyme mana.

²⁷ Mame popyra exikety tyrypyry rumekaryhtao zae ehtoh poko toehtohme jomiry omipona toehse ahtao, osepynanoohnõko mana, isene exïko mana.

²⁸ Tõsenetupuhse ynororo tynyrhippyry poko; tyrypyry turumekase eya, ipoko pyra toehse. Naeroro orihpyra exïko mã rahkene, isene ro exïko mana.

²⁹ Amarakõ Izyraeu tõ ynara ãko: “Ritonõpo nyriry zae pyra mana.” Ynyriry zae pyra ekarõko matose repe. Yrome onyrirykõ zae pyra kuhse mana.

³⁰ – Seromaroro wy, Ritonõpo, ynara ãko ase oya xine, Izyraeu tomo: oepehmatorõko ase onyrityãkõ epehpyryme. Oorypyrykõ irumekatoko, zae pyra ehtoh poko pyra ehtoko oenahkapopyra xine oorypyrykõ ehtohme.

³¹ Popyra ehtoh poko oehtohkõ irumekatoko, zae ehtoh poko se rokẽ oehtohkõme okurohtaõ xine tyrisenã sã õsenetupuhtohkõ ehtohme. Oty katohme oorikyrykõ se hmatou Izyraeu tomo?

³² Oorikyrykõ se pyra ase ipunaka! ãko Ritonõpo mana. Naeroro oorypyrykõ poko pyra ehtoko isene oehtohkõme.

19

Tuisa tõ hnamotoh eremiatoh sero

¹ Eremiatoh tyripose ya, Ritonõpo Kuesẽkomo a, Izyraeu tõ tuisary tõ asakorõkõ poko, tofo hnamotohme:

² Reã nohpory sã asa nexiase!

Imehnõ reã tõ maro toytose ynororo.

Typoenõ tuãtanohtõpose eya, imehnõ reã tõ rãnao.

³ Toiro mükuru tuãtanohtõpose eya, tamorepase eya urakanaketyme ehtohme.

Orẽpyra exiketyme toehse ynororo, ahno esekaneme.

⁴ Imehnõ nonory põkõ ipoko zuaro toehse,

tapoise ynororo eya xine oramao,

eunaserẽ tyripose eya xine, isryhmatohme Ejitu pona.

⁵ Toraximase jeny a aepyry ropa repe, yrome imükuru eramara ropa tooehse,

morara exiryke tumūkuru akorō tuātanohpose eya.

Tuātase ynororo, orēpyra exiketyme, reāo, zehno exiketyme.

⁶Tuātase ynororo ahtao toytotose ynororo imehnō reāo tō maro.

Zuaro toehse ynororo turakanary poko.

Orēpyra exiketyme toehse ynororo, ahno esekaneme.

⁷Soutatu tō esary jamihme exiketō tytohtohkaposē eya, pata tō roropa.

Moro nonory pōkō tykytyky tykase, enaromŷke toexirykōke, aryryāko ynororo ahtao.

⁸Ahno tō tōximōse etonatohme imaro.

Emero rokē pata tō poe toehse toh nexiase.

Tarāpa panō kō tyrise eya xine urakanaketō kyryry.

Tapoise ynororo eya xine apoitoh tao.

⁹Eunaserē tyripose eya xine.

Tytywyhmase ynororo eya xine jarakapyhpyry aka tyritohme;

mame tarose ynororo eya xine Papironia tuisary a.

Tukurākase ynororo eya xine āpuruhpyry tao,

jūme aomiry onetara ropa ehtohme ppy tō po, Izyraeu tō nonory po.

Uwa zoko asaratyhyppyro poko

¹⁰Izyraeu tomo, uwa zoko sā asakō mana,

tarykase iporiry ehpio.

Tamorihekē tuhke toehse,

toperytase itamurume, uwa tomo, tuna itamurume nae exiryke.

¹¹Amoriry tō jamihme nexiase kehko.

Ahtāko nexiase, tuisa myxiryyme toehse kehko.

Tahtase ro moro uwa zoko,

amoriry tō tōnuhse akuru tō pona;

moino tonese imehnomo a, kae exikety, tamorihekē tuhke.

¹²Yrome zehno exiketomo a zoko imity tō maro touse.

Nono pona tomase.

Tyryrykane a xixi tūtatoh winoino uwa epery tanormase.

Amoriry tō tytahkase; tasarahse, tyahkase kehko.

¹³Seromaroro, ona tonorē po moro uwa zoko tarykase mana, nono tonorē po, tutunake pyra exikety po.

¹⁴Zoko tyahkase apoto ke;

amoriry kehko tonahkase apoto a uwa tōkehko maro.

Jūme amoriry tō jamihme pyra exīko mā kehko.

Jūme tuisa myxiryyme exipyra ropa mana.

Sero eremiatoh emynyhmatoh poko, tuhke toremianohse kyya xine.

20

Ritonōpo omipona pyra Izyraeu tō ehtopōpyry

¹Jeimamyry 7me ehtoh taropose ahtao, nuno 5me ehtoh roropa, ěmepyry 10me ehtoh roropa ahtao, Izyraeu tō arotopōpyry poe Papironia pona, Izyraeu tō tamuximākō toehse ya ekaropose Ritonōpo a. Typorohse toto jēpataka.

²Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

³— Ahno mūkuru, oturuko mokaro tamuximākomo a, ynara āko Ritonōpo oya xine mana: Oty katohme moehtou xiaro oturupose ya oty se jehtoh poko? Osekaropyra ase oya xine ipunaka. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo, oturukety oya xine.

4 — Ahno mūkuru, moxiā apiakary waro mah? Moxiā apiakako! Zuruko toto itamuru tō nyrityā xihpyry poko moino ro.

5 Kaziko eya xine, ywy Ritonōpo Oesēkō ynara āko ase: Izyraeu tō tymenekase ahtao ya, jomiry etapoase eya xine. Moroto Ejitu po, toto Esēme jehtoh enepoase eya xine. Ynara etapoase eya xine: “Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.”

6 Morarame ynara ase eya xine: Aarotorŷko ase taroino Ejitu poe imepŷ nono pona, ynymenekahpyry pona oesarykōme ehtohme, nono kurano, otyro zamaro exikety, emero motye nono kurāme exiketyme.

7 Ynara tykase ywy eya xine pake: “Imehnō neponāmary tō ipahtoko, nuriame aexityamo, toto se awahtao xine ro, atapuropyra ehtoko ajohpe exiketō neponāmary onymoipyra ehtoko, Ejitu pōkō kyryry ke, ywy ase Ritonōpo Oesēkōme jexiryke.”

8 Yrome toeramase toto ywinoino. Jomiry etary se pyra toh kynexine. Toponāmasā nuriāmākō onypahpyra toh kynexine, Ejitu tō kyryry tyneponāmarykō onurumekara toh kynexine. Naeroro toto wānopyry se toehse ywy moroto Ejitu po, toto zehno ipunaka toehse jexiryke.

9 Yrome toto onenahkara tokurehse ywy juaro exiketō pokoino, ajohpe jekaroryino, jomiry totapose ya exiryke eya xine imehnō netaryme: ywy Izyraeu tō oūko ase Ejitu nonory poe.

10 — Naeroro tarose toto ya Ejitu poe, toto arotohme ona tonorē poro.

11 Jomihpyry ekaroase eya xine, tamorepase toto ya nyrirohpyry poko, isene toto ehtohme, omipona toto ahtao.

12 Morarame oserematoh ekaroase eya xine, ěmepyyr kurā ehtohme, enetupuhpotohme ypoetoryme toto ehtoh poko; wenikehpyra toto ehtohme tymenekase toto ya Ritonōpo a, tapiakase toto ehtohme ymaro rokē toto ehtohme jomiry omipona toto ehtohme roropa.

13 Yrome moroto ona tonorē po roropa Izyraeu tō toeramase ywinoino. Jomiry omipona pyra toehse toh kynexine. Jomihpyry omipona se pyra toehse toto. Ynyrirohpyry turumekase eya xine, aomipona toto ahtao, isene exīko mā toto. Nuriame moro oserematoh tyrise eya xine ipunaka. Toto wānopyry se toehse ywy, toto zehno toehse jexiryke, toto enahkapory se exine moroto ona tonorē po.

14 Yrome toto onuānohpyra tokurehse ywy juaro exiketō pokoino; imehnō nonory pōkomo a tonese, Izyraeu tō arotopōpyry ya Ejitu poe.

15 Naeroro moroto ona tonorē po jomiry etapoase eya xine: amarokō anaropyra exīko ase moro nono pona, ynekarohpyry oya xine, nono kurano, otyro zamaro exiketyme, imehnō nono emero motye kure exiketyme.

16 Moro totapose ya nyrirohpyry turumekase eya xine exiryke te, jomihpyry omipona pyra toehse roropa toto exiryke, nuriame oserematoh tyrise roropa eya xine. Tyneponāmarykō eahmary se roropa toh kynexine.

17 — Yrome toto poko enupunaryke ya toto onetapara toehse ywy; toto onenahkara exine moroto ona tonorē po.

18 Yrome ynara tykase ywy toto poenomo a moroto ona po: “Atamurukō nyrirohpyry oya xine omipona pyra ehtoko. Toto nyrityā onypoehpyra ehtoko roropa. Atapuropyra ehtoko toto nyrityā ke tyneponāmarykō ke.

19 Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo. Jomihpyry omipona ehtoko, nyrirohpyry roropa omipona ehtoko.

20 Oserematoh tyritoko ěmepyyr tyorō samo, ěmepyyr kurano, jenetupuhpotohme ypoetoryme oexirykō poko. Oserematoh pokoino wenikehpyra exīko matose: Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.”

21 – Yrome mokaro poenō roropa toeramase toto ywinoino. Jomihpyry omipona pyra toehse toh kynexine, tomeseke pyra toehse toto ynamorepatyā poko, jomiry omipona exiketō isene exīko mā toto. Nuriame oserematoh tyriše eya xine. Mame toto wānopyry se toehse ywy, toto zehno jehtoh ke, toto enahkary se toehse ywy moroto ona tonorē po.

22 Yrome toto onenahkara tokurehse ywy juaro exiketō pokoino imehnō nonory po; ajohpe jekaropyra toto ehtohme, Ejitu poe Izyraeu tō arotopōpyry ya tonese eya xine exiryke.

23 Naeroro moroto ona tonorē po jomiry etapoase eya xine: Sapararahme Izyraeu tō aropōko ase imeimehnō nonory poña porehme.

24 Moro tyriše ya jomihpyry omipona pyra toto exiryke, ynyrirohpyry eya xine onetara roropa toh kynexine te, kure rokē oserematoh onyripyra toto exiryke, tummykō neponāmarykō poko toehse roropa toh kynexine.

25 Morara exiryke tyripotoh kure hkopyra ekaroose eya xine, toto namorepatoh azahkuru roropa isene ripotō kara;

26 nuriame toto tokarose ya, inekarotyā pokoino, typoenō osemazuhme aenurutyā totapase eya xine, toto zahkatohme tynekarorykōme. Morara toehse toto wānohtohme te, Ritonōpome jehtoh enepotohme eya xine, enara.

27 – Morara exiryke ahno mūkuru, Izyraeu tō zuruko. Kaxiko eya xine: Ynara āko Ritonōpo oya xine mana: Moro poko omykomo a tykerekeremase ywy, jomiry omipona pyra toexirykōke;

28 tarose toto ahtao ya toto nonory pona, jomihpyry ae ro itamuru tomo a, ypy tō tonese eya xine kae exiketomo te, wewe konōto roropa, moroto tynekarorykō tyahkase eya xine. Toto zehno tyripose ywy eya xine tynekarorykō zahkatopōpyryke, eukuru roropa tynenepyhpyrykō ke.

29 Mame ynara tykase ywy eya xine: “Oty moro, osa kae exikety, moro pona ytōko matou?” Naeroro tosehapse toto “osa kae exikety” me.

30 Seromaroro Izyraeu tō zuruko jomiry poko. Ynara kaxiko: Oty katohme atamurukō rypyhpyry poenohnōko matou? Oty katoh toto nyriytyā tyneponāmarykō ekahmāko matou, toto eahmatohme?

31 Oekarorykō enepyyhtao oya xine seroae ro, nuriame exīko matose Ritonōpo a, onyriytyā oneponāmarykō pokoino, opoenō zahkāko roropa matose onekarorykōme. Morarame oehnōko matose, Izyraeu tomo, oturupose ya oty yzamaro ehtoh poko. “Ajohpe pyra, ynara āko ywy, Ritonōpo, oya xine: Oya xine onekaropopyra ase ya ipunaka.”

32 Ynara sehxo matose: imehnō nonory pōkō sā se matose, imehnō ahno samo, wewe tō eahmananom, topu tō roropa. Yrome ekurehnōko matose.

Toto wānohtopo, iirypyrykō korokatopo

33 – “Ajohpe pyra ynara āko ywy,” āko Ritonōpo Oesēkomo: “Ozehno xine jexiryke jemary ke jamihmā ke jomiry omipona oritorỹko ase, yjमितunuru ke.”

34 Yjमितunuru ke, zehno jehtoh ke roropa oenehtorỹko ropa ase imehnō nonory poe, āpoitorỹko ase ahno esary poe, morotona sapararahme taropose oexirykōke.

35 Aarotorỹko ase ahno tō esahpyrykō pona; osēpataka oturũko sytatose, āpiakatorỹko ase.

36 Omykō apiakatopōpyry sā ona tonorē Xinai po, moro saaro āpiakatorỹko ase, āko Ritonōpo Imehxo Exikety.

37 – Yjमितunuru ke jomiry omipona oripotorỹko ase. Ynetapohpyry oya xine omipona oritorỹko roropa ase.

³⁸ Owino xine yzehno exiketō oūko ase, tyrypyrykō rumekary se pyra exiketomo. Mokaro enehnōko ase imehnō nonory poe, moroto tōsesarise toh nexiase, yrome toto anaropopyra ropa ase Izyraeu tō nonory pona. Mame zuaro exīko matose ywy ase Ritonōpo.

³⁹ Ynara āko Ritonōpo Imehxo Exikety Izyraeu tomo a:

– Imenekatoko, jomiry omipona se pyra awahtao xine, oneponāmarykō poko ehtoko! Yrome oenaroximaporýko ase: imeīpo jomiry omipona oripotorýko ase; oneponāmarykō oneahmara exīko matose jūme atapuropyra jehtohme.

⁴⁰ Moroto Izyraeu tō nonory po, jesary kurā po, ypy kae exikety po Izyraeu tō nonory po amarakō emero jeahmāko matose. Yzamaro exīko matose; onekarorykō enepyry eraximāko ase, onyahkahpyrykomo, onekarorykō kurano, onekarotyā kurākō ya.

⁴¹ Oenepotorýko ropa ase imeimehnō nonory poe, sapararahme oehthkō poe, oximōme orīko ropa ase, mame onekarorykō zahkāko matose onekarorykōme ya. Yzamaro exīko matose imeimehnō nonory pōkō neneryme; morara ahtao Ritonōpo kurāme jehtoh enepōko ase imehnō ahno a.

⁴² Oenepyrykohtao ropa Izyraeu nonory pona, ynekarohpyry atamuru tomo a zuaro exīko matose ywy ase Ritonōpo.

⁴³ Mame wenikehpyra exīko matose onyrytyākō xihpyry poko emero, nuriame toehse oehthpōpyrykō poko roropa. Ehxirōko matose onyrytyākō popyra ehtpōpyry poko.

⁴⁴ Amarokomo, Izyraeu tomo, zae pyra oehthpōpyrykō poko, popyra oehthkō poko roropa awānohpyra xine ase. Yrome zuaro exīko matose ywy ase Ritonōpo, onyrihpyrykō epehmapōko ase oya xine imehxo jehtoh waro imehnō ehtohme. Ywy, Ritonōpo Oesēkomo, oturuno amaro xine.

Apoto ikurenae

⁴⁵ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

⁴⁶ – Ahno mūkuru, osenuhmako ikurenaka. Oturuko ikurenaēkō wānopyry poko, itu wānopyry poko roropa ikurenae.

⁴⁷ Itu zuruko etatohme, ynara āko Ritonōpo exiryke: “Enetoko ke! Apoto zukāko ase wewe tō aorihtyā zahkatohme, wewe orihpyra exiketō roropa! Ezehkapýme moro apoto exīko mana; mya ytōko mana, ikurenaka te inikahpozakoxī, enara, ēmytykō emero tyahkasēme exīko mana.

⁴⁸ Mame enēko mā toto emero ywy ase Ritonōpo, ya moro apoto tukase, apoto ezehkapyny.”

⁴⁹ Mame ynara tykase ywy:

– Repe, Ritonōpo Jesemy, ajohpāme sā morohne ekarory kamexipoppyra exiko ya. Ypoko oturūko mā toto, emero porehme: “Enetupuhpotoh rokē ekarōko mana,” āko mā toto.

21

Ritonōpo tapemā poko mana

¹ Ynara tykase Ritonōpo ya:

² – Ahno mūkuru, Jerusarē pōkō zuruko toto enahkary poko. Toto wānohnōko ase tyneponāmarykō eahmatoh pokoino. Izyraeu tō nonory pōkō zuruko

³ ywy, Ritonōpo, ynara āko ase: “Awānohtorýko ase. Ytapemā ke oetapatorýko ase, emero, kure ehtoh poko exiketomo te, popyra exiketomo, enara.

⁴ Ytapemā ke emero rokē etapāko ase, ikurenaēkomo te inikahpōēkō ro-ro-pa.

⁵ Ahno emero zuaro exīko mā toto ywy, Ritonōpo, ytapemā touse ya ē ae, mame onukurākara ropa exīko ase ē aka.”

⁶ – Ahno mūkuru, pusuh kaxiko yronymyryme oemynyhmaryme oekyry tō hnamoryme. Ytoko pata rānaka emero rokē oenetohme, mame moroto pusuh kaxiko oemynyhmaryme.

⁷ Mame, oty katohme pusuh āko mah? karyhtao eya xine toto zuruko: popyry ehtoh oehnōko mana. Morara exiryke emynyhmāko ase. Orēnōko matose porehme, enaromŷke exīko matose okurohtao xine, oemarykō jamihme pyra exīko, oesekumurukō tykytyky āko mana. Morara ehtoh toehse mana; taro mana. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

⁸ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

⁹ – Ahno mūkuru, oturuko jomiryne. Ahno tō zuruko, ywy, Ritonōpo, ynara āko ase eya xine:

“Tapema, tapema taere mana, zemime roropa mana.

¹⁰ Taere mana sahkatōme; tykorokase zemime ehtohme nenenehkane samo.

Tākye ehsaromepyra mā toto, enaroximatohtonō turumekase exiryke ypoetry tomo a emero, toto wānohtoh tonō roropa.

¹¹ Tapema tykorokasēme exīko mana, eraximāko mana erohtohme. Taere mana, tykorokase roropa ekarotohme ikenāpane a.

¹² Kui kaxiko opore, orihketyne oexiryke; pusuh kaxiko oemynyhmaryme, sero tapema ypoetry tō etapatohme mana, Izyraeu tō tuisary tō maro emero porehme.

Orihnōko mā toto ypoetry tō akoīpyā maro.

Opuropuru etaetapako oemary ke Izyraeu tō hnamory oya enetupuhpo-tohme.

¹³ Sero ke ypoetry tō kuhnōko ase.

Tyyrypyrykō rumekary se pyra toto ahtao, senohne emero exīko eya xine mana.

Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.”

¹⁴ – Seromaroro ahno mūkuru, jomiry ekaroko. Tahtah kaxiko, ahno tuhke etaetapāko sero tapema mana. Etapāko sero tapema mana te, imehnō erehnōko mana te, tuhkākō etapāko mana.

¹⁵ Sero tapema pokoino oserehnōko ypoetry tō mana, osetapāko mā toto. Ipatarykō enaroximāko ase tapema ke, zemime exikety ke nenenehkane samo, moro tapema eraximāko rokē mana ahno wotohme.

¹⁶ Tapema taere exikety isahkāko mana apotunuru wino te, opozery wino, enara! Emero rokē wino isahkāko mana eramaryhtao isahkatohme.

¹⁷ Ywy roropa tahtah āko ase, mame zehno jehtoh enahnōko mana. Ywy, Ritonōpo, oturunō.

Papironia tuisary tapemā poko

¹⁸ Ynara tykase Ritonōpo ya:

¹⁹ – Ahno mūkuru, osema asakorō imeroko, moro ae Papironia tuisary oehthome tysoutatu tō maro, tytapemākō maro roropa. Moro osema akorō ae oehpitōko toiro nono poe. Wewe tō pokona moro osema asakorōkō esety imeroko tyritohme osema apiakatohtō po.

²⁰ Toiro wewe imerohpyry pata Rapa, amonita tō patary esemary enepōko mana tuisa a, zakorony Jerusarē esemary enepōko roropa mana, pata puruse exikety topu risē ke, Juta tō nonory po.

21 Papironia tuisary etypohnōko mana osema apiakatoh po. Tyrityā poe tuaro se ynororo tosemary menekatohme. Naeroro tyyre wino asakoro pyrou anŷnōko mana, apotunuru wino, opozery wino, enara, tyneponāmary a ekaropōko mana, erery enēko roropa mana, okyno erery totapase aexihpyry tynekaroryme.

22 Morarame tomary ke tapotunuru wino pyrou apoiko mana tosehke tymerose “Jerusarē me”. Papironia tuisary ytotohme mana, kui katohme, makina tō arotahme pata apuru tohkatohme, tyritohme omōtoh etonie, onuhtoh tonō ritohme roropa, tapyi kaetokohxo exiketō taōkō etonatohme mana.

23 Senohne zae ehtoh enetuputyry se pyra Jerusarē pōkomo tōmihpyrykō totapose eya xine exiryke osepeme toehtohkōme mokaro maro repe. Yrome sero jomiry toto akorehmāko mana wenikehpyra toto ehtohme tyrypyrykō poko, enaroximatohme roropa toto arorykō poko soutatu tomo a.

24 Naeroro ynara āko ywy, Ritonōpo Oesēkomo: oorypyrykō enēko mā toto emero. Zuario mā toto zae pyra oehthkō poko. Emero ehtoh poko awahtao xine iiryppyryme oehthkō osenēko mana. Popyra matose, naeroro oekarotoryko ase oepetōkara a.

25 – Omoro, Zetekia, Izyraeu tō kowenatumē, popyra mase, Ritonōpo omiry omipona pyra mase. Naeroro awānohtoh oehnōko mana, jūme rokene.

26 Aparimā oūko mā toto, turupāte roropa oūko mā toto. Serara sā exikehnōko mana. Tymōkomokākara tuisame exīko mā toto. Tuisa tō tuisame pyra exīko roropa mā toto.

27 Tonahkase! Tonahkase! Ÿ, sero pata enahkapōko ase. Yrome morara exīko mana mokyro ynymenekahpyry toehse ahtao, mame eya sero pata ekarōko ase. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

Amonita tō enaroximatoh

28 – Ahno mūkuru oturuko, jomiry ekaroko amonita tomo a, ywy ase Ritonōpo. Ypoetory tō Izyraeu tō poihtōko mā toto amonita tomo. Naeroro ynara kaxiko eya xine:

“Tapema, tapema mā moroto eraximāko oenahkatohkōme; tykorokase mana, zemime otapatōme, zemizemiāko mana nenenehkane samo.”

29 – Amonita tomo, oenepotopōpyrykō ajohpe rokē mā kehko. Urutō kō omiry oya xine zae pyra mā ipunaka. Popyra matose, iiryppyryme rahkene. Awānohtohkō oehnōko mana, oenahkatohkomo. Tapema epukāko mana opymyrykō pona, oetapatoryko mana.

30 – Amonita tomo, atapemākō ē aka tyritoko ropa. Awānohtoryko ase moroto awātatopōpyrykō po, oenurutopōpyrykō po roropa.

31 Ozehno xine jehtoh ke awānohtoryko ase, apoto ke azahkatoh kō sā ozehno xine jehtoh exīko mana. Ozehno xine exiketomo a oekarotoryko ase oenahkatohkōme.

32 Apoto ke tyahkasēmē exīko matose. Taorihmaposēmē exīko matose ononorykō po, enahkahpyryme exīko matose. Ywy, Ritonōpo, oturunō.

22

Jerusarē pōkō nyrytyā popyra mana

1 Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

2 – Ahno mūkuru, eraximāko mah pata Jerusarē pōkō apiakatohme toto nyrytyā poko? Pehme sero pata mana ahno etapanañō ke. Enepoko eya xine inyrytyākō poko aehxirotokōme emero.

³ Mokaro zuruko, ywy, Ritonõpo Oesêkõ, nekarory oya. Ynara kaxiko: “Tuhkākõ totapase oya xine, apatary pōkomo. Nuriame matose roropa sero pata po, oneponāmarykõ riryke te, toto eahmary poko roropa oya xine. Morara exiryke awānohtohkõ ameke pyra exīko mana.

⁴ Popyra matose mokaro etapatopõpyryke oya xine te, nuriame matose toehse oneponāmarykõ tyrise oya xine exiryke. Morara exiryke awānohtohkõ ameke pyra tooehse mana. Onyrytā pokoino oenatyrykõ toehse mana. Naeroro ypoe imeimehnõ nonory pōkõ opoihtotorỹko mā toto, oturõko mā toto opoko xine.

⁵ Zae ehtoh poko pyra toehse oexirykõke ipunaka opoihtotorỹko mā toto, ourotorỹko mā toto ameke pyra exiketomo, amekehxo exiketomo, enara.

⁶ Izyraeu tō tamuximākõ emero orẽpyra toexirykõ enetuputyryke tyya xine imehnõ etapāko mā toto.

⁷ Sero pata pōkõ tumykõ omipona pyra mā toto, tysekõ omipona pyra roropa mā toto. Imehnõ nonory pōkõ amaro xine exiketõ ihtomāko matose, pytỹpo tō ryhmāko matose te, poetõpo tō roropa.

⁸ Jesary kurā rīko matose popyrahme samo. Oserematoh roropa onyripyra matose ěmepyry kurāme, jahmatohme.

⁹ Toitoino matose ajohpe imehnõ poko, toto hxirõko aorihmapotohme. Toitoino matose tōsē õnõko onekarohpyrykõ oneponāmarykõ eahmary poko. Imehnõ typhenetohkõ poko rokē mā toto.

¹⁰ Imehnõ, tumykõ pyty poko mā toto. Imehnõ, nohpo poko mā toto munume ynororo ahtao.

¹¹ Imehnõ mā, imehnõ pyty poko mā toto; toitoino matose, omūkurukõ pyty poko toehse, imehnõ, tumy ěxiry poko toehse mā toto roropa.

¹² Toitoino apatary pōkõ, tineru apoitohme imehnõ etapāko mā toto. Imehnõ axītao rokē tineru ekarõko imotyehxo epehmapotohme ropa, itineruje toehthohme; tyekyry tō rohmanohpōko mā toto, zae pyra. Tuenikehse mā toto ypoko. Ýwy ase Ritonõpo Oesêkomo, oturuno.

¹³ Tahtah āko ase ozehno xine jexiryke moro onematonanopyhpyrykõ pokoino oya xine, imehnõ etapatopõpyry pokoino roropa oya xine.

¹⁴ Osenetupuhtoko: orẽpyra osekarõko ro matou, oemarykõ anỹnõko ro matou tōtyhkase jahtao awānopyry poko? Ywy, Ritonõpo, oturuno. Jomihpyry ae tyrīko ase.

¹⁵ Sapararahme aaropotorỹko ase imeimehnõ nonory pona, imeimehnõ ahno rānaka, popyra oehtohkõ enahkapōko ase ipoko pyra oehtohkõme.

¹⁶ Morara ahtao popyra exiketõme oenatorỹko imehnõ nonory pōkõ mana, mame zuaro exīko matose ywy ase Ritonõpo.”

Apoto ě parata kurākatopo

¹⁷ Ynara tykase Ritonõpo ya:

¹⁸ — Ahno mūkuru, Izyraeu tō popyra exikety sã mā toto ya. Metau akoĩpyry toxie sã mā toto, exitanio maro, kurimene maro, xūpu maro, apoto ě ao, parata zatyryhtao ikurikatohme, typahsãme sã rokē mā toto.

¹⁹ Naeroro ywy, Ritonõpo, ynara āko ase eya xine: Kure exikety sã pyra matose ya, metau tō toxie sã rokene. Oximõme mokaro rīko ase Jerusarē po,

²⁰ parata ahkahpyry samo toxie kopyre maro, kurimene maro, xūpu te, exitanio maro, enara tomase ahtao jahkatoh taka, apoto ě aka. Toto zehno jehtoh, tuname toto rīko mana, apoto tuname parata riry samo metau tō maro.

²¹ Ajohpe pyra Jerusarē po toto oximõme tyrīko ase. Apoto rīko ase toto zopikoxi, mame tuname toto rīko ase toto zehno jehtoh ke.

²² Tuname exīko mā toto Jerusarē po, parata tuname exiry sā jahkatoh ao, apoto apō po. Mame zuaro exīko mā toto, ywy Ritonōpo toto zehno jehtoh tukuāse epona xine.

Izyraeu tō tuisary rypyry poko

²³ Mame turuse ropa ywy Ritonōpo a. Ynara tykase:

²⁴ – Ahno mūkuru, Izyraeu tō zuruko: inonorykō nuriame ya mana, naeroro toto wānohnōko ase toto zehno jexiryke.

²⁵ Ituisarykō reāo sā mā toto, tykarimotatopōpyry po aryryāko mā toto. Ahno etapāko mā toto, imōkomorykō apoīko mā toto tapyi te, nono te, tineru, enara. Ahno etaparyke eya xine pytȳpome nohpo tō nomōko mā toto tuhke.

²⁶ Ymaro oturuketō jomiry omipona pyra mā toto. Tomeseke pyra mā toto ykyryry kurā poko toto ahtao. Ykyryry kurā oxisā mā kehko emero rokē kyryry maro eya xine. Imehnō anamorepara mā toto ykyryry tō kurā poko te, nuriame aexityā poko roropa. Oserematoh ae kure jyripyra mā toto. Naeroro Izyraeu tō jomiry etary se pyra mā toto.

²⁷ Tamuximākō onokyro kaikuximo tō sā mā toto. Tykarimotatopōpyrykō apiakāko mā toto. Etapāko mā toto tuhkehxo tytineruke toehtohkōme.

²⁸ Urutō komo a mokaro rypyry tonēse, apuru poko erohketō samo. Moro apuru karimutumā ke zonohnōko mā toto. Ya imeīpo ehtoh tonepose ekarōko mā toto ajohpe rokene. “Ynara exīko mana,” āko ajohpe mā toto. “Sero Ritonōpo Kuesēkō omiry,” āko toh mā repe; yrome ywy, Ritonōpo, oturupyra exiase imaro xine.

²⁹ Imehnō enekunohnōko tymōkomokamo, ematonanohnōko roropa mā toto. Tymōkomokākara rohmanohpōko mā toto zae pyra, imehnō nonory pōkō roropa.

³⁰ – Ahno zupiasse pata apuru rineme exiketȳ, aepukahpyry po inomotohme moroto, moro nono pōkō ewomatohme, mokaro enahkaryino toto zehno toehse jahtao. Yrome onenepyra tokurehse ywy.

³¹ Morara exiryke mokaro pona toto zehno jehtoh tukuāse ya. Toto zehno jehtoh apoto sā toto enahkāko mana toto wānohtohme inyrytyākō emetakame. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

23

Nohpo tō atakorōmākō tyryrypyhpyke

¹ Ynara tykase Ritonōpo ya:

² – Ahno mūkuru, nohpo tō kynexine asakoro atakorōmākomo

³ Ejitu po ehse exiketomo. Poetome ro toto ahtao orutua kō poko toehpitose toto.

⁴ Osemazupu esety Oora (Samaria esety) kynexine, zakorō Ooripa kynexine (Jerusarē esety). Typtase ywy toto maro asakoro ro, toemūkuase toto ypoenōme.

⁵ Mame ypytyme tahtao ro imehnō maro exikehpyra Oora nexiase. Type-netase ynororo axirio tō poko, tymaro se exiketomo.

⁶ Tupoke toh nexiase, soutatu zupō tahpiremā ke te, tuisa tō mūkuru tomo te, soutatu tō tuisary tō maro, nuasemākō emero, enekure exiketomo, kawaru po ytoketō tuisamākomo, enara.

⁷ Tōsekarose Oora a axirio tō tuisary tomo a, enekure exiketomo a; toto poko emero typenetase toexiryke imaro xine toehse ynororo, inepōnāmarykō poko roropa toexiryke nuriame toehse ynororo.

⁸ Moro sā exikehpyra nexiase orutua kō poko, pake toehpōpyry saaro Ejitu po. Moroto Ejitu po orutua poko toehpitose ynororo. Poetome

ro ynororo ahtao tomõse toto imaro ehtohme orutua komo. Imeimehnõ oehkehpyra toh nexiase imaro ehtohme.

⁹ Morara exiryke mokyro ekarone imaro se exiketomo a, axirio tomo a, toto poko typenetase exiryke.

¹⁰ Tupoke pyra mokyro tynomose eya xine, ipoenõ tapoise eya xine roropa. Mame totapase ynororo eya xine tapema ke. Imeimehnõ pata tõ po emero, tõturuse nohpo tomo mokyro etyhpyry poko, tuãnohse nexiase ynororo.

¹¹ – Morarame morohne emero tonese ahtao ro Ooripa a, imeimehnõ orutua kõ poko toehse ynororo, typaxiry samo. Imoty roropa toehse ynororo, ehxiropyra exiketyme zae pyra toehtoh poko.

¹² Mame axirio tõ tuisary mükuru tõ poko, typenetase ynororo, soutatu tõ tuisary tõ poko roropa, tupoke kurã ke exiketomo, kawaru po ytoketõ tuisamãkõ roropa, emero nuaseme enekure exiketomo.

¹³ Mame mokyro enease typenetatoh poko rokẽ toehse ynororo; typaxiry sã toehse ynororo ipunaka.

¹⁴⁻¹⁵ – Itamurumehxo zae pyra ehtoh poko toehse ynororo. Orutua kõ kuhtoh taxikase tapyi apuru pokona. Mokaro eneryke tyya typenetase ynororo toto poko, Papironia tuisary tõ kuhtopõpyry tonohse tahpirẽ ke. Zamareary ke, turupãte ke roropa emeporyme tamuruse nexiase.

¹⁶ Mokaro tuisa tõ kuhtoh eneryke tyya, typenetase Ooripa toto poko, tõmiry aronanõ taropose eya Papironia pona oturutohme toto maro.

¹⁷ Mame Papironia põkõ toehse Ooripa maro toehtohkõme. Ipoko toehse toto pitiko rokẽ pyra. Itamurume popyra ehtoh poko toehse toto exiryke typenekehse ynororo toto poko.

¹⁸ Mame tupoke pyra toehse Ooripa jarãnao, mame zuaro toehse toto emero ipoko, imeimehnõ poko exiketyme aexiry poko. Mame typenekehse ywy, turumekase ynororo ya, ipaxiry rumekatopõpyry sã ya.

¹⁹ Yrome itamurumehxo imeimehnõ poko toehse ynororo poetome toehtopõpyry samo imehnõ maro toehpitoryhtao Ejitu nonory po.

²⁰ Typenetase ynororo orutua kõ poko, ipoko sehxo exiketõ poko, kawaru sã exiketomo, jumõtu sã roropa exiketomõ.

²¹ – Moro sã, Ooripa, tyriry se ropa mase, poetome oehstopõpyry saaro Ejitu po imehnõ poko oehpitoryhtao, orutua kõ amanatyry apory poko toehse ahtao, opoko toehpitose toto ahtao.

Zakorõ akomihpyry wãnohtopõpyry sero

²² – Naeroro ynara ãko ywy, Ritonõpo Oesemy, oya, Ooripa: Penekehnõko mase mokaro amaro aexityã poko repe, yrome ozehno toto ripõko ase, mame toto enehõko ase omye, ãpurutohme.

²³ Papironia põkõ enehõko ase emero, kauteu tõ maro pata Pekote poe te, pata Soa poe te, pata Koa poe roropa, axirio tõ maro emero. Nuase tõ mokaro emero: tuisa tomo te, tuisa mükuru tomo, enekure exiketomo, enara. Tamorepase toto emero, kawaru po ytoketõ tuisaryme mã toto.

²⁴ Inikahpoino oehõko mã toto etonase, tuhke soutatu tõ oehõko tykahuke etonato maro, kaheta tõ maro tonahsẽke pehme. Typyreke te, tõsewomatohke te, tupuhpyrykõ ewomatoh nae mana, ãpurũko mã toto. Oekarõko ase eya xine, ãpiakãko mã toto tynyripohpyry ae ro.

²⁵ Ozehno toto ripõko ase, ozehno jexiryke. Oeunary sahkãko mã toto, apanarykõ roropa; omükurukõ etapãko mã toto. Opoenõkõ apoiko mã toto, toto zahkãko isene ro toto ahtao apoto htaka.

²⁶ Oupõ oũko mã toto, okyryry kurã joia tõ apoiko mã toto.

²⁷ Imehnõ poko openetatoh enahkãko ase, imeimehnõ poko oehtoh poko roropa, morohne poko exikehpyra mexiase Ejitu po oehthopõpyry poe. Taroino imehnõ neponãmary onenepyra ropa exïko mase. Ejitu poko osenutupuhpyra ropa exïko mase.

²⁸ Ynara ãko Ritonõpo mana:

— Oekarõko ase ahno a, mokaro zehno mase, toto se pyra mase ipunaka.

²⁹ Ozehno toto exiryke okyryry kurã apoïko mã toto, onepekahtyã oerotoh ke emero, mame onomõko mã toto tupoke pyra imehnõ orutua kõ poko exikety samo. Imeimehnõ poko penetaryke oya, toto poko toehse roropa oexiryke,

³⁰ sero sã tuãnohsẽme exïko mase. Imeimehnõ ahno poko mexiase, nuriame toehse mase ineponãmarykõ pokoino.

³¹ Apaxiry nyryry typoenhse oya; morara exiryke kuãnopyase roropa apaxiry wãnohtopõpyry sã ya.

³² Ynara ãko Ritonõpo mana:

“Apaxiry a êtoh ae ênõko mase, zumono, zueme exikety samo.

Opoihtõko mã toto emero,

oëunohnõko mã toto.

Moro êtoh kasana pehme mana.

³³ Apaxiry Samaria kasanary pehme mana enaromÿke ehtoh ke, ehxirotoh ke roropa,

etÿnõko mase ike,

sam ãko roropa mase.

³⁴ Moro ênõko mase etyhpyry pona.

Imeïpo, itahkãko mase,

mame ikyryry taere exiketõ ke, amanatryry xihkãko mase.

Wyw, Ritonõpo Oesê, oturunõ.”

³⁵ Seromararo Ritonõpo Oesêkõ ynara ãko:

— Ypoko tuenikehse oexiryke, ywinoino toeramase roropa oexiryke sam ãko mase imehnõ poko openetaryke, imeimehnõ poko toehse roropa oexiryke.

Atakorõ tõ wãnohtoh poko

³⁶ Ynara tykase Ritonõpo ya:

— Ahno mükuru, Oora nyrytyã apiakary oya eraximãko mah Ooripa mahro? Toto ihxiroko inyrytyã xihpyry poko.

³⁷ Imeimehnõ poko toh nexiase, ahno totapase roropa eya xine. Imeimehnõ neponãmary poko toh nexiase, typoenõ totapase roropa eya xine ypoenõme toto ahtao. Ypoenõ tokarose eya xine etapatohme jahkatohme toto nekaroryme tyneponãmarykõ eahmaryme.

³⁸ Morohne motye, Ytapyi kurã nuriame tyrise eya xine, oserematoh roropa tyrise popyra eya xine, nyrypohpyry omipona pyra.

³⁹ Ypoenõ totapase eya xine tynekarorykõme tyneponãmarykõ eahmaryme te; mame moro ae ro toehse toh nexiase Ytapyi kurã taka nuriame tyrise eya xine.

⁴⁰ — Omi aronanõ taropose Oora tomo a, Ooripa maro, orutua kõ enehpo-tohme moino, mame tooehse toto. Toeypyse nohpo tomo, tonuru tõ tonohse eya xine. Joia tõ emeporyme tamuruse eya xine.

⁴¹ Typorohse toh nexiase nyhtoh kurã po, otuhtoh kurã etonie. Moro meza po ixtaratu tyrise eya xine azeite maro ynekarohpyry eya xine.

⁴² Mame panaikato totase, imoihmãkõ atãkyemãko. Tomõse orutua komo oximõme ona põkomo. Omekũ tõ tyrise eya xine nohpo tõ emekũ pona, parimã kurã roropa tyrise zupuhpyrykõ pona.

⁴³ Ynara tykase ywy ya rokene: kunumuxi poko ro toh mana tonahkase aexihpyry emero rokē poko.

⁴⁴ Tuhke rokē tooehzomose ropa toto imaro xine toehtohme. Oora maro Ooripa maro, imeimehnō poko aexityā maro tooehse ropa toto.

⁴⁵ Mokaro apiakāko zae ehtoh poko exiketō mana. Mokaro nohpo tō asakoro wānohpōko mā toto, imeimehnō poko toto ehtopōpyryke, imehnō totapase roropa eya xine exiryke.

⁴⁶ Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Imoihmākō enehpoko xiaro enaromŷke mokaro nohpo tō tyriplotohme te, ikyryrykō ematonanohtohme roropa.

⁴⁷ Ah imoihmākō mokaro nohpo tō asakorōkō etapā toto topu ke, tapema ke roropa. Imūkuru tō etapāko mā toto, itapyīkō zahkāko roropa mā toto.

⁴⁸ Sero nono po imeimehnō poko ehtoh enahkāko ase; oenaroximatorŷko ase, nohpo tomo emero, imeimehnō poko pyra ehtoko mokaro asakorōkō sā pyra ehtoko.

⁴⁹ Mame amarokō atakorō tomo asakorōkō awānohtorŷko ase zae pyra oehtopōpyrykō ehepyryme, imeimehnō poko oehtopōpyrykōke te, in-eponāmarykō eahmatopōpyryke roropa oya xine. Mame zuaro exīko matose: ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

24

Oripo ahkyryxitahtpyry

¹ Morarame 9me jeimamyry taropose ahtao yna arotopōpyry poe Papiro-
nia pona, nuno 10me ehtoh po, ěmepyyry 10me ehtoh po roropa, ynara tykase
Ritonōpo ya:

² – Ahno mūkuru sero ěmepyyry imeroko pape pokona, seroae pata Jerusarē
apurupitōko Papironia tuisary.

³ Ypoetory tō, jomiry omipona pyra exiketō zuruko sero enetupuhpotoh
poko, ywy, Ritonōpo Oesēkō omi poe:

“Oripo tyriko apoto pona, tuna ke pehme tyriko.

⁴ Moro aka tōsē kurā tyriko, onymenekahpyry.
Pehme tyriko tōsē ke, zehpo maro.

⁵ Tōsē imenekako kaneru pū kurano,
zopikoxi apotopokō tyriko, tuna axihnotohme;
tōsē ahnotohme roropa zehpo maro.”

⁶ Seromaroro ynara kary se Ritonōpo Kuesēkō mana:

– Popyra ehtoh oehnōko oya myhene, pata imehnō etapananō esary!
Oripo ahkyryxitahtpyry exikety sā mase onukurikapitopyra ahtao. Moro ae
tōsē oūko mā toto zokonaka, zokonaka akoīpyry oxinamara ehtoh pona.

⁷ Ahno totapasē moro pata po; yrome munu ekuāpyra nono pona tonēsēme
ehtohme. Topu pona tukuāse nexiase.

⁸ Moroto topu po moro munu tynomose ya, otonēpyra ehtoh po. Moroto
zehno toehtoh ke emŷpotoh ekaropōko mana.

⁹ Naeroro ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana:

– Popyra ehtoh oehnōko oya myhene, pata, imehnō etapananō esary! Ywy
roro apotopokō riko ase osepona kaetokohxo.

¹⁰ Apotopokō enehko ropa itamurumehxo! Apoto zukako! Tōsē ahnoko!
Apoto po inomoko āpaitoh pona! Zehpo tō aīko mā toto.

¹¹ Seromaroro moro oripo inomoko taōke pyra ikarā po axihnotohme
tahpire ehtohme. Moro sā ahtao ahkyryxitahtpyry enahkāko apoto mana,
kure rokē moro oripo exīko mana nuriamē pyra.

12 Yrome ekurehnōko mana! Ahkyryxitatopōpyry emero onyahkara mana apoto po.

13 Jerusarē, atapurōko mase onyrytā xihpyry ke. Okurākary kukuase repe, yrome iirypyryme exikehpyra mexiase. Ekurākasaromepyra mase awānohpyra jahtao, ozehno jehtoh ke, mame sam āko mase ipunaka.

14 Ywy, Ritonōpo, Oesē oturūko ase. Seromaroro tyripotoh toehse ya. Wenikehpyra exīko ase oorypyrykō poko; opynanohpyra exīko ase. Awānohnōko ase onyrihpyry emetakame. Ywy, Ritonōpo Oesē, oturunō.

Urutō pyty orihtopōpyry

15 Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

16 – Ahno mūkuru, mose opyty pynohxo mase yronomyryme; yrome seroa axī sā mose arōko ase owinoino. Orihnōko mana yrome onykerek-eremara exiko, onyhnamopyra exiko, xitara exiko.

17 Pusu h kary poko oya onetapopyra exiko imehnomo a. Tyxapeuke ytoytoko, tysātajake roropa ytoytoko ihamopyra exikety sā oehtohme. Oēmyty anapurupyra exiko, ihamonanō napyry onenahpyra exiko imehnō nekarohpyry ahno ekepyry zonētoh po.

18 Morarame pakeimo oturūko exiase ahno tō maro, mame kokonie pukuro ypyty norikyase. Yrokokoro Ritonōpo nyripohpyry yriase emero.

19 Mame tōturupose toto ya:

– Oty katohme moro sā tyrīko mahno?

20 Ynara tykase ywy:

– Ritonōpo tōturuse ya, ynara tykase ynororo

21 ekarotohme oya xine, Izyraeu tomo: epyrypāko matose Ritonōpo Tapyī kurā tosao ro jamihme exiryke. Moro enery se matose, moro taka oytorykō se roropa matose. Yrome moro rīko Ritonōpo mana nuriame. Opoenō tehme ahtao Jerusarē po totapasēme exīko mā toto etonatoh po.

22 Mame amarakō tyrīko matose nyrihpyry samo. Oēmytykō anapurupyra exīko matose, ihamonanō napyry onenahpyra exīko matose.

23 Tyxapeuke ytoytōko matose, tysātajake roropa; onyhnamopyra matose, xitara roropa exīko matose. Oorypyrykō pokoino osenahkāko matose, pusu h āko matose oximaro rokene.

24 Morara ahtao ywy Ezekie u enetupuhpotohme exīko ase oya xine. Amarakō emero tyrīko matose nyrihpyry samo. Mame Ritonōpo omihpyry ae ro moro sā toehse ahtao zuaro exīko matose, ynororo mokyro Ritonōpo Oesēkomo.

25 Ynara tykase Ritonōpo:

– Seromaroro, ahno mūkuru, Ytapyī kurā puxihkāko ase mokaro wino, tosao jamihme exikety, ipoko epyrypāko toh nexiase atākyemāko roropa, enery se toh nexiase moro taka toytory se roropa toh nexiase. Ipoenō roropa oūko ase toto winoino.

26 Moro ēmepyry ae morohne tyriase ahtao ya, epāko imepỹ mana moro enahkatoh poe, ouruse oehnōko mana moro ehtoh poko.

27 Moro ēmepyry ae, sekere kapitōko ropa mase, oturūko mase mokyro epakety maro. Morara ahtao enetupuhpotohme exīko mase Izyraeu tomo a, mame zuaro exīko mā toto, ywy ase Rifonōpo.

25

Popyry ehtoh oehnōko mana Amō tō pona

1 Ynara tykase Ritonōpo ya:

2 – Ahno mūkuru, oturuko popyry Amō tō nyrihpyry poko.

³ Kaxiko eya xine otato toto ehtohme ywy Ritonõpo Oesëkõ nekarory poko: “Täkye mexiatose nuriame Ytapyĩ kurã ritopõpyry eneryke oya xine te, Izyraeu tõ nonory enahkatopõpyry eneryke oya xine te, Juta tõ arotopõpyry eneryke oya xine imehnõ namotome.

⁴ Morara exiryke moro poko täkye toehse oexirykõke, ona põkõ enehpõko ase xixi tütatoh wino oporemãkapose xine. Oesariko mã toto ononorykõ po. Anapyrykõ epery tõkehko enahnõko mã toto, oekykõ suhsuru ênõko roropa mã toto.

⁵ Apatarykõ Rapa myakamãko mã toto kameru tõ esaryme te, ononorykõ myakamãko mã toto kaneru tõ esaryme. Moro sã toehse ahtao zuaro exiko matose, ywy ase Oesëkomo.”

⁶ – Ynara äko Ritonõpo Kuesëkomo: “Amarokomo, amonita tomo tah-tah tykase, pyhsekyhsekyh tykase roropa tätäkyemarykõme. Popyrahme sã Izyraeu tõ nonory tokarose oya xine.

⁷ Morara exiryke imehnõ nonory põkomo a oekarotorỹko ase. Okyryrykõ ematonanohnõko mã toto. Oenahkatorỹko mã toto ipunaka, ahnome tynonoke pyra exiko matose. Tosake pyra exiko matose. Mame zuaro exiko matose, ywy ase Ritonõpo.”

Popyra ehtoh oehnõko Moape tomo a

⁸ Ynara tykase Ritonõpo Kuesëkomo:

– Ynara karyke Moape tomo a: “Juta nonory põkõ imehnõ ahno emero rokë sã nase,” karyke,

⁹ epetõkara, etonaketõ enehpõko ase, pata tõ Moape ehpio kõ ewomananõ maro etonatohme. Moro pata tõ kurehxo exiketõ ynara mã toto: Pete-Jeximote te, Paau-Meõ te, Kiriataĩ, enara.

¹⁰ Ona põkõ enehpõko ase xixi tütatoh wino Moape tõ poremãkapotohme Amõ tõ maro. Mame Moape tõ tynonoke exikehnõko mana ahnome exikehnõko roropa mã toto.

¹¹ Moape tõ wãnohnõko ase, mame zuaro exiko mã toto ywy ase Ritonõpo.

Etõ tõ esaka popyra ehtoh oehnõko mana

¹² Mame ynara tykase Ritonõpo:

– Itamurumehxo Juta tõ tyryhmase Etõ põkomo a, toto typoremãkase ahtao eya xine. Tymotyëkase toto toemỹpose tahtao xine, naeroro zae pyra Etõ põkõ toehse.

¹³ Seromaroro Etõ põkõ wãnohtoh poko ourutorỹko ase: ahno etapãko ase emero porehme okyno tõ maro. Totapasẽme exiko mã toto etonatoht po, Etõ nonory ripõko ase patãpome, pata Temã poe Tetã pona.

¹⁴ Ypoetory tõ, Izyraeu tõ ke Etõ põkõ etapãko ase. Sam äko Etõ põkõ mana, toto zehno jehtoh waro exiko mã toto. Etuarimãko mã toto, zae pyra toehtohkõ epehpyryme toto zehno jehtoh enëko mã toto. Ywy, Ritonõpo Oesëkõ, oturunõ.

Pirixteu tõ pona popyra ehtoh oehnõko mana

¹⁵ Ynara tykase Ritonõpo Kuesëkomo:

– Itamurumehxo topetõkara tyryhmase mokaro pirixteu tomo a. Moino ro epeme pyra toh kynexine, zehnohxõ toexirykõke tonahkase toto eya xine.

¹⁶ Seromaroro ourutorỹko ase: osetapãko ase pirixteu tõ maro te, keretita tõ maro, mame toto enahkapõko ase. Isene exiketõ emero pirixteu tõ nonory po etapãko ase.

¹⁷ Orëpyra sã toto wãnohnõko ase, popyra toto nyrihpyry emetakame, toto zehno jehtoh enahnõko mana. Mame zuaro exiko mã toto ywy ase Ritonõpo.

26

Popyra ehtoh oehnōko Tiro pona

¹ Mame ěmepýry apitorymā po moro nuno po, jeimamyry 11me toehse ahtao yna arotopōpyry poe Papironia pona, Ritonōpo tōturuse ropa ya. Ynara tykase:

² – Ahno mūkuru, pata Tiro pōkō atākyemāko mǎ toto Jerusarē poremākatoh poko. Ynara kohtāko mǎ toto: “Jerusarē, kuepekōkara typoremākase mana! Aomōtohkō totapuruhmakase mǎ kehko, kymarokō omōtohme. Typoremākase aexiryke itamurumehxo tytineruke exīko sytatose!”

³ – Seromaroro ywy, Ritonōpo, ynara āko ase: Pata Tiro, oepekara ase. Imeimehnō nonory pōkō enehnōko ase tuhke etonatohme amaro. Oehnōko mǎ toto pohkane konōto samo tuna konōto kuao.

⁴ Apatory apuru tō tahkāko mǎ toto, atapyīkō kae exiketō pahñōko roropa mǎ toto. Mame nono tumehnōko ase, jarao moro topu nomōko ase.

⁵ Moroto topu po, tuna konōto rānao, xixi aka tarāpa tō rīko kana anŷnanō mana, anorytohme apatory esahpyry po. Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo, amaro xine oturukety. Imehnō nonory pōkō oehnōko mǎ toto osetapase, ematonanohse Tiro po,

⁶ tytapemakō ke pata pōkō ameke pyra exiketō etapāko mǎ toto nono tonorē po. Mame Tiro pōkō zuaro exīko mǎ toto ywy ase Ritonōpo.

⁷ Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana:

– Papironia poe tuisa Napukotonozo enehnōko ase, imehnō tuisa tō emero motye jamihmehxo exiketý, etonatohme Tiro pōkō maro. Inikahpoino oehnōko mana tuhkākō soutatu tō maro, kawaru tō maro, kahu tō etonatoh maro, kawaru po ytoketō maro.

⁸ Pata tō pōkō ameke pyra exiketō tonorē po totapasēme exīko mǎ toto etonatoh po. Nono ahkāko oepetōkara mana, opyi tō rīko mǎ toto nono ke apuru pona onuhtohme. Osewomatoh tonō anŷnōko mǎ toto oporemākatohme.

⁹ Makina ke topu tō emāko mǎ toto; apatory apuru kararahñōko mǎ toto. Kurimene omoxinety ke, atapyīkō kae exiketō enahkāko mǎ toto.

¹⁰ Akurū sǎ putoputoh katoh anŷnōko kawaru tomo, oxioťōko sǎ mana putoh katoh ke. Mokaro kawaru tō panaikato, kahu tō arory poko pata omōtoh kuroko aytorykohtao, moro pata typoremāse aexihpyry apuru tō tykytyky āko mǎ kehko.

¹¹ Isoutatu tō, kawaru po omōnōko mǎ toto oesemarykō ae, oetapāko mǎ toto tytapemā ke. Okyryry xikihme exiketō, jamihmākō tomasēme exīko nono pona.

¹² Omōkomory kurā ematonanohnōko oepetōkara, otinerūkō maro. Apatorykō apuru tō itahkāko mǎ toto, atapyī tō kurā kararahñōko mǎ toto, nono pona morohne emāko mǎ toto. Wewe tōkehko, topu tōkehko maro ikarahahtopōpyry roropa pahñōko mǎ toto tuna konōto kuaka.

¹³ Oeremiatoh tonō mynyhpākapōko ase, okyryry rira tomo etokehpōko ase.

¹⁴ Apatory akoīpyry topuimo rokē inomōko ase jarao tarāpa tō anorytohme kana anŷnanomo a. Moro pata onyripyra ropa exīko mana. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

¹⁵ Ynara tykase roropa Ritonōpo pata Tiro pōkomo a:

– Oporemākaporykohtao oserehnōko mokaro mana, tuna konōto ehpio pōkomo, kui kui kary etaryke tyya xine, tapurose aexityā kui karyhtao, aorikyrykohtao.

¹⁶ Mokaro tuna konōto ehpio pōkō tuisary tō owōnōko mǎ toto tapōkō poe. Tupōkō kurā enekurā kō ouko mǎ toto, mame tykytyky āko mǎ toto

enaromŷke, porohnōko mā toto nono pona. Oetapatopōpyrykō eneryke tyya xine oserehnōko mā toto yronymyryme; tykytyky kakehpyra exīko mā toto.

¹⁷ Ynara eremiāko mā toto ohnamoryme:

“Pata imehxo aexihpyry tonahkase!

Ikanarykō, wapu tō tutumehse tuna konōto wino, typahse mā kehko.

Moro pata pōkō orēpyra toh nexiase tuna konōto esāme, toto zuno tuna konōto ehpio pōkō nexiase emero porehme.

¹⁸ Seromaroro, moro pata poremākatopōpyry po,

ahmōta tō tykytyky āko mā kehko,

moroto exiketō oserehnōko mā toto, moro enahkary eneryke tyya xine.”

¹⁹ Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkomo:

– Patāpome oriō ase, pata tytohkase aexihpyry sā tytaōke pyra ipunaka. Nerŷko mase tuna konōto kuao.

²⁰ Oemāko ase aorihtyā esaka, pakatokō ekepyry esaka exīko mase. Onomōko ase moroto aorihtyā esao nono zopino pakatokō typoremākase aexityā maro. Jūme apatary po ahno exipyra ropa exīko mā toto. Patame jūme exipyra ropa exīko mase isene exiketō maro sero nono po.

²¹ Enaroximatohme oriō ase asā se pyra imehnō ehtohme. Moro sā oenatyry exīko mana. Oupīko imehnō mā repe, yrome oenepyra exīko mā toto. Ŷwy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

27

Tiro hnamotopo

¹ Ynara tykase Ritonōpo ya:

² – Ahno mūkuru, eremiako pata Tiro hnamotohme,

³ Moro pata, tuna konōto ehpio po, osepekahketyme ynororo imehnō nonory pōkō maro emero porehme, tuna konōto ehpio pōkō maro. Kaxiko, ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana:

“Pata Tiro, epyrypāko mexiase enekure oehtoh poko.

⁴ Tuna konōto oesaryme mana.

Apatary tyrise orinanomo a wapu kurā samo.

⁵ Oriryhtao, wewe pinijo tonehse ypy Heremō poe, wapu kyryry xikihme exiketyme apupari tonehse Ripano poe.

⁶ Wewe karawario tonehse Pasā poe apukuita tō ritohme, azarā tō tyrise pinijo ke Xipere poe, emepory tyrise wewe pokona maafim maro.

⁷ Kamisā tō tyrise mauru panō risemy

Ejitu poe tonehse, kamisa kurano mauru panono risemy, emeporyme tyxixise ehpiry poro; moino tonetupuhse kehko.

Jerutume ehtoh tyrise kamisa kurā ke, ezuezumā ke tonehse ahmōta Xipere poe.

⁸ Pata Tiro, mokaro wapu ao erohketomo apatary pōkō nexiase, emese kure exiketomo,

apukuita poko erohketō tooehse toh nexiase pata Xitō poe, Arawate poe roropa.

⁹ Wewe poko erohketō wapu riry waro toto,

Pipyro pōkō nexiase, emese kure exiketomo.

Wapu ae ytoketō emero rokē tōsepekahse toh nexiase oya, ōsepekahtoh tao.”

¹⁰ – Soutatu tō Perexia pōkō te, Ritia pōkō te, Ripia pōkō roropa ākorehmananōme toh nexiase etonatoth po. Tōsewomatohkō kehko tynomose

eya xine atapyĩ apuru poko, tupuhpyrykō apuru tōkehko maro tynomose. Imehnō typoremākase eya xine, imehxo oehtohme.

¹¹ Soutatu tō Arawate poe toehse toto apatary eraseme toh nexiase apatary apuru po, orutua kō Kamate poe eraseme toerohse toto tapyi tō kaetoko exiketō poko. Tōsewomatohkō tyhwyime tynomose eya xine pata apuru poko. Mokaro a apatary tyrise enekure.

¹² — Mosepekatyase Expania po omōkomory tometakāmase oya xine parata ke, kurimene ke, exitanio ke, xūpu ke, enara.

¹³ Mosepekatyase Kerexia po te, Tupau po te, Meseke po, enara. Omōkomory tokamose oya ahno epekahtohme anamotome ehtohme, metau risē epekahtohme roropa, enara.

¹⁴ Omōkomory tymyakāmase oya kawaru tō ke emero rokē poko te, kawaru tō roropa osetapaketō arone te, mura tō roropa Pete-Tokarama poe, enara.

¹⁵ Rote pōkō tōsepekahse amaro. Omōkomory topekahse tuhke nonory tuna konōto ehpio pōkomo a maafim ke te, wewe epano ke, enara.

¹⁶ Xiria pōkomo a omōkomory topekahse tuhke. Topehmase eya xine ezemerauta tō ke te, kamisa kurā puupura ke, kamisa tyxixise aehtyamo ke, mauru panō kāsemā ke, korau tomo, joia rupi tōkehko ke, enara.

¹⁷ Jutā a, Izyraeu maro mōkomo topehmase tiriiku ke Minute poe, ano zeni ke, azeite ke, otytyko ke, enara.

¹⁸ Tamaxiku pōkō tōsepekahse amaro roropa, omōkomory topekahse eya xine; topehmase eya xine eukuru jehnahpyry ke Heupō poe te, kaneru hpoty ke roropa Saara poe.

¹⁹ Uzau poe eukuru jehnahpyry tonehse te, kurimene risemy te, otytyko ke roropa omōkomory emetakame.

²⁰ Tetā pōkomo a kawaru āty tō tonehse omōkomory emetakame.

²¹ Arape tomo a te, Ketaa tamuximākomo a roropa omōkomory topehmase kaneru mūkuru tō ke, kaneru tō maro, poti tō maro, enara.

²² Omōkomory emetakame mokaro osepekahketomo a Sapa po, Rama po roropa topehmase otytyko kurā ke te, joia topu tō typyne exiketō ke te, uuru ke, enara.

²³ Pata tō Harā te, Kane te, Etē roropa te, osepekahketō Sapa pōkō, pata Asua poe te, Kiumate poe: emero tōsepekahse toh nexiase amaro.

²⁴ Upo kurā tokamose eya xine, typyne exiketomo te, kamisa tahpire te, upo emepory tō te, tapyi tō emepory osehta ezuezume, tahpire tōkehko, eary tomo te, kure tyrytyamo, enara.

²⁵ Omōkomory tarose wapu tō ao oximōme, wapu tō konōto, omoxinety puimananomo.

“Pata Tiro, wapu konōto sā mexiase tymōkomoke pehme omoxī samo.

²⁶ Tarose awahtao mya tuna konōto poro apukuita poko erohketomo a, omoro tynerymapose tyryrykane a xixi tūtatah wino, moe, ameke nono poko.

²⁷ Okyryrykō kurākō te tineru tōkehko te omōkomory emero, wapu ao erohketomo: wapu poko erohketō roropa, wewe poko erohketō wapu ao te, osepekahketomo te, soutatu tomo wapu ao, emero porehme tyneryse nakuaka wapu tyneryse ahtao.

²⁸ Wapu ao exiketō kui kui kary, totase tyneryse toto ahtao, totase imehnomo a, tuna konōto ehpiōkomo a.

²⁹ Seromaroro moro wapu tō emero turumekase ipoko erohketomo a; toytose toto emero tuna ehpiokoxi isawā pona.

³⁰ Opoko xitāko mā toto yronymyryme, emero porehme, tupuhpyrykō pona nono rīko mā toto, mame oruno pona osētoritorimāko mā toto, toemynyhmarykōke.

³¹ Opokoino tūsetykō sahkāko mā toto, upo amurūko mā toto kamisa topuxiximā risemy, xitāko mā toto yronymyryme, sam āko mā toto.

³² Eremiāko mā toto ohnamoryme, ynara āko mā toto:

'Onoky nae pata Tiro panono seromaroro tymynyhpāse mā ynororo nakuao?'

³³ Omōkomory tarose ahtao, tuna konōto takuohse ahtao oya imeimehnō ahno tuhkākō zamaro mexiase.

Omōkomory kurā, typyne ehtoh ke tytineru ke toehse tuisa tomo tuhke sero nono po.

³⁴ Seromaroro zue ao mase tuna konōto kuaa.

Tyneryse mase, mya tuna kurohtao tooehse mase.

Omōkomory kurā, mokaro maro emero, amaro erohketomo tyneryse toto amaro tuna konōto kuaa.' "

³⁵ – Tuna konōto ehpio pōkō emero enaromŷke mā toto moro pokoino. Imehnō nonory tuisary tō enaromŷke mā toto, zuno toto ehtoh enēko imehnō mana tymerose sã exiryke ēmytykō pokona.

³⁶ Omoro tonahkase jūme, osepekahketomo sero nono po tōserehse mā toto, enaromŷke mā toto, tonahkarykō zuno mā toto oenahkatopōpyry saaro.

28

Tiro tuisary wānohtoh poka

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

² – Ahno mūkuru, pata Tiro tuisary zuruko, ywy, Ritonōpo Oesēkō ynara āko ase eya: "Epyrypakētyme mase, Ritōme osekarōko mase. Ritōme sã typorohse mase tuisa apō po, tuna konōto ōmye. Ritōme oexiry se mase repe, yrome orihketyme mase; ahnome rokē mase Ritonōpo sã pyra.

³ Tuarohxo osekarōko mase, Tanieu motye, imehnō nyryry tokare pyra ahtao ro, otonēsaromepyra mā toto owino, ekarōko mase.

⁴ Tuaro oexiryke, emese kure oexiryke roropa tymōkomoke toehse mase, tytineruke roropa, uuru ke, parata ke, enara.

⁵ Mosepekatyase imehnō maro, emese kure oexiryke otinerū emākehpyra toehse. Naeroro epyrypāko mase omōkomory kurā tomāse exiryke!"

⁶ – Naeroro seromaroro ywy, Ritonōpo Oesēkō ynara āko: "Tuarohxo osekarōko mase, ritō samo.

⁷ Naeroro imeimehnō nonory pōkō enehpōko ase, zehnotokomo etona-tohme amaro. Omōkomory tōkehko, otinerū roropa enahkāko mā toto, anapoityā emero tuaro oehtoh ke, emese kure oehtoh ke roropa.

⁸ Oetapāko mā toto, oemāko mā toto tuna kuaka.

⁹ Tooehse mokaro ahtao oetapase, ritōme osekarōko ro mahno? Oetapananō ēpataka toehse awahtao ahnome rokē exīko mase, orihketyme, Ritonōpo sã pyra.

¹⁰ Orihnōko mase kaikuxi samo, totapase imehnō nonory pōkomo a, Ritonōpo onenetupuhpynomo a. Ywy, Ritonōpo Oesē moro ripōko ase."

Tiro tuisary orihtopōpyry

¹¹ Mame tōturuse ropa Ritonōpo ya. Ynara tykase:

12 — Ahno mūkuru, oeremiako oemynnyhmaryme, Tiro tuisary hnamo-tohme; aenatryy eraximāko mana. Kaxiko eya, ywy, Ritonōpo Oesē, ynara āko ase: “Kure mexiase atapuropyra. Tuaro exiketyme mexiase, enekure roropa!

13 Moroto mexiase Etē po, Ritonōpo narykahpyry po; joia tō ke tamuruse mexiase, rupi tomo te, tiamāte roropa, topazio, periuro, onixi te, jasape, sapira te, ezemerauta, karanata, enara. Joia tomo uuru risē nae roropa mexiase, tyrise okyryryme ehtohme moro oritopōpyry po.

14 Ynenyohtyā eraseme orine, taporihke exiketyme. Moroto mexiase jesary ypy kurā po, topu tō zemime exiketō rānao mytoase.

15 Zae rokē ehtoh poko mexiase, atapuropyra moino oritopōpyry poe, popyra tyripitory pona oya.

16 Osepekahtoh poko mexiase itamurume, ekamōko roropa. Moro poko awahtao orēpyra mexiase, imehnō zehno toehse mexiase, mame iirypyryme toehse mexiase. Morara exiryke, ynenyohtyā ewomaneme awahtao ro kuaropoase jesary ypy kurā poe; topu tō zemime exiketō winoino.

17 Imehnō motye kure mosekaroase enekure oexiryke, tuhkākō ose exiryke rowohpā sā mexiase. Morara exiryke kuemase nono pona, imehnō tuisa tō enaroximatohme.

18 Ajohpe mexiase ōsepekatoryy poko ipunaka. Morara exiryke jeahmatohtonō nuriame tyripose roropa oya. Naeroro apatary tyahkapose ya porehme. Seromaroro ōenery se exiketō oruno rokē enēko mā toto tyahkase oexiryke.

19 Omoro tonahkase jūme. Awaro aexityā tōserehse mā toto, tonahkarykō se pyra toexirykōke oenahkatopōpyry saaro.”

Xitō wānohtopo

20 Mame ynara tykase Ritonōpo:

21 — Ahno mūkuru, Xitō pōkō zuruko toto wānopyry poko.

22 Kaxiko eya xine, ywy, Ritonōpo Oesēkō ynara āko ase: “Pata Xitō, oepkara ase. Morara exiryke ynyriry eneryke eya xine, jeahmāko mā toto. Apatary pōkō wānopyryhtao ya, zuaro exīko matose emero, ywy ase Ritonōpo, kure rokē ase.

23 Tyrohsē enehpōko ase oya xine, tuhkākō etapapōko ase apatarykō esemary ae. Imeimehnō nonory poe oehnōko mā toto osetapase amaro xine, orihnōko apatary pōkō mana. Morarame zuaro exīko matose ywy ase Ritonōpo.”

Kure rokē Ritonōpo typoetory rīko mana

24 Ynara tykase Ritonōpo:

— Mokaro, Izyraeu zomye exiketomo a, osemazuhme typoihtose; taroino sam kamexipopyra roropa exīko mā toto omoxino samo te, ātaryka sā roropa. Zuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo Oesēkomo.

25 Ynara tykase Ritonōpo:

— Izyraeu tō enehnōko ropa ase emero nono poe, sapararahme toto taropose ya morotona, mame zuaro exīko mā toto kure rokē jehtoh poko. Moroto exīko Izyraeu tō mana tynonorykō po, ynekarohpyry Jako a ypoetory a.

26 Moroto exīko mā toto, towomase, tapyi tō amōko mā toto, tupito tō po uwa zoko arykāko mā toto. Imehnō wānohnōko ase ypoetory tō typoihtose eya xine ahtao. Enaromyra Izyraeu tō exīko mana, mame zuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo, Izyraeu tō Esemu.

29

Ritonõpo nekarohpyry Ejitu wãnoypyry poko

¹ Mame êmepyry 12me ehtoh po nuno 10mã po jeimamyry 10me ehtoh po Izyraeu tõ arotopõpyry poe Papironia pona, ynara tykase Ritonõpo ya:

² – Ahno mükuru, Ejitu tuisary zuruko mokyro wãnoypyry poko. Kaxiko eya, ynororo, Ejitu pökõ maro emero, tuãnohsême exïko mana.

³ Kaxiko eya, ynara äko Ritonõpo Oesëkomo: “Oepekara ase, Ejitu tuisary, zakareimo tosary po exikety nakua. Tuna Niro otunaryme ekarõko mase; onyrihpyryme ekarõko mase okyryryme ehtohme repe.

⁴ Yrome oka konõto rïko ase õtary aka. Jomi poe kana tõ osexihnõko mã toto opokona. Otywyhmãko ase tuna Niro kuae nono pona kana tõ maro emero tõsexihse opokona.

⁵ Oemãko ase kana tõ maro emero ona tonorë pona. Moroto oekepyry nomõko mã toto nono po, tonëse pyra. Oekarõko ase torõ tomo a, onokyro tomo a roropa toto zohme.

⁶ Mame Ejitu pökõ emero zuaro exïko mã toto ywy ase Ritonõpo.”

Ynara äko Ritonõpo mana:

– Oya xine toytose Izyraeu tomo takorehmapotohkõme repe; yrome imxyry werawerame sã mexiatose.

⁷ Takorehmanekõme tyrise awahtao xine Izyraeu tomo a toetahkase sã mexiatose. Imotarykõ tapurose oya xine; ïparykõ tyryryhmapose oya xine.

⁸ Morara exiryke, ywy, Ritonõpo Oesëkõ, ourutorÿko ase: Orutua kõ enehpõko ase etonatohme amaro xine. Oetapatorÿko mã toto, ahno tomo, okyno tõ roropa, enara.

⁹ Patãpome Ejitu exïko mana, ona tonorë samo typõke pyra. Mame zuaro exïko matose ywy ase Ritonõpo.

– Tuna Niro otunaryme ekarõko mase; onyrihpyryme ekarõko mase okyryryme ehtohme,

¹⁰ naeroro oepekara ase. Awãnohtorÿko ase otunary maro. Ejitu nonory tytororo oname tonorë rïko ase, typõke pyra ehtohme, pata Mikitou poe ikurenae pata Asuã pona inikahpozakoxi te, Etiopia ehpio pona roropa.

¹¹ Ononory kuroko ahno tõ ytopyra exïko mana, onokyro tõ roropa ytopyra exïko mã toto ononory kuroko. 40me jeimamyry aropõko Ejitu mana typõke pyra.

¹² Imehnõ patãpo tõ motye patãpome Ejitu rïko ase. 40me jeimamyry Ejitu patary tõ tytohkasême exïko, imehnõ patãpo motye. Ejitu pökõ ripõko ase epaketõme. Emero rokë nono pona epãko mã toto, moroto imeimehnõ ahno rãnao.

¹³ Ritonõpo Oesëkõ ynara äko mana:

– Imeïpo moro 40me jeimamyry taropose ahtao mokaro Ejitu tõ enehnõko ropa ase ahno tõ poe, sapararahme toto aropotopõpyrykõ poe ya.

¹⁴ Ejitu nonory pona inikahpozakoxi toto aropõko ropa ase, toto esahpyry pona ropa. Moroto ahno tuhke pyra exïko mã toto,

¹⁵ imehnõ ahno sã pyra jamihme pyra exïko mã toto, jũme imehnõ ahno onyporemãkapopyra exïko mã toto. Ejitu ime hkopyra tyripõko ase imehnõ onyporemãkaposaromepyra toto ehtohme.

¹⁶ Jũme Izyraeu tõ ytopyra ropa exïko mã toto Ejitu pona takorehmapotohkõme. Ejitu tõ etuarimatopõpyry eneryke tyya xine azahkuru tohtopõpyrykõ enetupuhnõko Izyraeu tõ mana, takorehmaporykõ se toehse toto ahtao eya xine. Mame zuaro exïko Izyraeu tõ mana ywy ase Ritonõpo Oesëkomo.

Ejitu poremākāko tuisa Napukotonozo mana

¹⁷ Mame ěmepyry apitorymā po, nuno apitorymā po, jeimamyry 27me ehtoh po ahtao Izyraeu tō arotopōpyry poe Papironia pona ynara tykase Ritonōpo ya:

¹⁸ – Ahno mūkuru, etako pahne. Pata Tiro typoremākase Napukotonozo a, Papironia tuisary a. Tysoutatu tō tyrohmanohpose eya omoxinety ke itamurumehxo ipuimatohme eya xine, moro pokoino zūsetykō tohpahse, imotarykō typitypikase. Yrome toiparo rokē moro tyrise eya xine, toerohamitu epehpyry anapoipyra tokurehse toto.

¹⁹ – Seromaroro ywy Ritonōpo ynara āko ase: “Ejitu nonory ekarōko ase tuisa Napukotonozo a. Ejitu mōkomory kurā apoīko mana emero porehme arotohme ipoetory tō, soutatu tō epehmatohme.

²⁰ Ejitu ekarōko ase Napukotonozo a aérohtamitume, ypoetoryme mokaro soutatu tō toerohse exiryke. Ywy Ritonōpo Oesēkō, oturūko ase amaro xine.”

²¹ – Morara toehse ahtao Izyraeu tō jamihme ripōko ase. Omoro Ezekieiu ōtary kurākāko ase jomiry ekarotohme imehnō netaryme emero porehme. Mame zuaro exīko mā toto, ywy ase Ritonōpo.

30*Ejitu tō wānohnōko Ritonōpo mana*

¹ Mame tōturuse ropa Ritonōpo ya. Ynara tykase:

² – Ahno mūkuru, oturuko imehnō netaryme ywy, Ritonōpo Oesēkō nekarohpyry oya. Opore ynara kaxiko:

“Ĕmepyry oserehtoh konōto exīko mana!

³ Moro ěmepyry ameke pyra mana, moro ěmepyry ae popyra ehtoh enehpōko Ritonōpo mana, akurū xinukutume exīko mana, imeimehnō nonory pōkō wānohtohme.”

⁴ Etonatoh exīko mana Ejitu po, etuarimākohxo mā toto Etiopia po. Tuhkākō totapasēme exīko Ejitu po; Ejitu nonory poe imōkomory tarosēme exīko mana, ipatarykō tytohtohkasēme exīko mā kehko.

⁵ Moro etonatoh ao soutatu tō totapasēme exīko mā toto: Etiopia poe aepyhpyamo te, Ritia poe, Ripia poe, Arapia poe, Kupe poe, ypoetory tō roropa.

⁶ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Pata Mikitou poe ikurenae pata Asuā pona inikahpozakoxi Ejitu ewomanānō totapasēme exīko mā toto etonatoh po. Ejitu tō soutatu tō, epyrypaketō tonahkasēme exīko. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

⁷ Imehnō patāpo tō motye Ejitu patāpome exīko. Ipatarykō tytohtohkasēme exīko mā kehko.

⁸ Ejitu zahkaryhtao ya, ewomananō emero totapase ahtao roropa zuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo.

⁹ – Moro ěmepyry toehse ahtao, Ejitu tonahkase ahtao roropa, omi aronanō aropōko ase wapu ae Etiopia pōkō enaroximatohme, putupyra exiketomo. Mame mokaro oserehnōko mā toto, enaromýke exīko. Moro ěmepyry oehnōko mana!

¹⁰ Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Papironia tuisary, Napukotonozo enehpōko ase Ejitu mōkomory kurā enahkatohme.

¹¹ Tysoutatu tō, zehno exiketō, maro oehnōko mana Ejitu enahkase. Tytapema tō ke osetapāko mā toto, ahno etapāko, mame moro nono pehme exīko ahno ekepyry ke.

¹² Tuna Niro apaikapōko ase; toto tuisaryme popyra exiketō ripōko ase. Ejitu tō nonory emero enahkapōko imeimehnō nonory pōkō mana. Ywy, Ritonōpo, oturuno.

¹³ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Ineponāmarykō enahkapōko roropa ase, ritō panō ajohpe exiketō pata Mēpi po. Tuisa tō pyra exīko, Ejitu tō tuisaryme. Mame enaromyke morotōkō ripōko ase emero porehme.

¹⁴ Ejitu nonory inikahpozakoxi rīko ase patāpome, pata Zoā zahkāko ase ikurenae. Pata Tēpa pōkō wānohnōko ase, kowenu esary.

¹⁵ Zehno jehtoh ke pata Peruxio wānohnōko ase, pata jamihme exikety Ejitu pono; pata Tēpa mōkomory kurā enahkapōko ase.

¹⁶ Apoto zukāko ase Ejitu po; pata Peruxio pōkō sam āko mā toto. Pata Tēpa apuru tō tytohtokasēme exīko mā kehko, tomasēme exīko nono pona, mame moro pata tynerysēme exīko mana.

¹⁷ Nuasemākō pata Heriopori pōkomo, Pupaxite pōkō roropa totapasēme exīko mā toto etonato po, imehnō moro pata pōkō tarosēme exīko mā toto namotome.

¹⁸ Ejitu jamitunuru tonahkase ahtao ya, orēpyra aehtopōpyry tonahkase ahtao roropa, moro jamitunuru poko toepyrpase toto exiryke, xinukutume kohmānōko pata Tapane po. Akurume exīko Ejitu po, pata tō pōkō emero tarosēme exīko imehnō nonory pona namotome.

¹⁹ Moro sā Ejitu pōkō wānohnōko ase, mame zuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo.

Tuisa apory tytahkase

²⁰ Mame ēmepyyry 7mā po, nuno apitorymā po, jeimamyry 11mā po Izyraeu tō arotopōpyry poe Papironia pona Ritonōpo tōturuse ya. Ynara tykase:

²¹ – Ahno mūkuru, Ejitu tuisary apory toiro tytahkase ya. Mame moro onymyhpyra tokurehse toh nexiase, topoza onyripyra roropa toto, ekurākatohme jamihme ehtohme ropa tapema ke etonatohme ropa.

²² Seromaroro, ywy Ritonōpo Oesēkō ynara āko: Mokyro Ejitu tuisary epekara ase. Apory asakoro itahkāko ase, apory kurano te, apory itahkahpyry roropa, itapemā epukāko mana emahpōe.

²³ Ejitu pōkō sapararahme aropōko ase imeimehnō nonory pona sero nono po.

²⁴ Mame Papironia tuisary apory tō rīko ase jamihme, ytapemā rīko ase emahpokoxi. Yrome Ejitu tuisary apory tō tahkāko ase. Morarame pusuh āko mā ynororo; orihoōko mana topekara ēpataka.

²⁵ Yje! Ejitu tuisary jamihme pyra tyripōko ase, mame Papironia tuisary a yjamitunuru ekarōko ase. Ytapemā ekaroryhtao eya, moro anymyryhtao eya Ejitu winakoxi, zuaro exīko mā toto emero ywy ase Ritonōpo.

²⁶ Sapararahme Ejitu pōkō aropōko ase imeimehnō nonory pona. Morarame zuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo.

31

Wewe apupari sā Ejitu mana

¹ Morarame ēmepyyry apitorymā po, nuno oseruao ehtoh po, jeimamyry 11me ehtoh po Izyraeu arotopōpyry poe Papironia pona, tōturuse Ritonōpo ya. Ynara tykase:

² — Ahno mūkuru, Ejitu tuisary zuruko ipoetory tō tuhkākō maro. Ynara kaxiko:

“Jamihmehxo mase, orēpyra rahkene!

Oty sã oekarōko ah?

³ Wewe apupari sã mase Ripano pono, tamorihke kurã ke, jerutume kure wewe mosahxo exiketý samo, kae akurū pona.

⁴ Tuna nae nexiase moro wewe ahtanohpotohme, tuna tomo nono zopino, kaehxo moro wewe ahtanohpotohme.

Moro wewe esary tohxikase, iporiry ae tuna taropose imehnō wewe tō pona emero itu htakuroko.

⁵ Kure tohxikase exiryke moro apupari tahtase imehnō wewe motye, amoriry tō zumo toehse, mosa roropa.

⁶ Torō tomo a emero rokē tymý tyrise amoriry po; moro zopino onokyro tomo a toemūkuase toto,

jerutume wewe zopino, moroto tōseremase ahno tomo.

⁷ Enekure moro wewe kynexine kaetokohxo roropa tamorihke mosahxo exiketō ke!

Imity roropa mya tomōse nono aka tuna pona.

⁸ Imehnō apupari Ritonōpo narykahpyry tō isã pyra nexiase.

Wewe xipirexite amoriry isã pyra nexiase.

Wikeira tō amoriry isã pyra nexiase roropa.

Wewe tō emero Ritonōpo narykahpyry tō isã pyra nexiase, enekure hkopyra toh nexiase.

⁹ Moro wewe enekure tyrise ya tamorihke tuhke.

Etē po, Ritonōpo narykahpyry wewe tō emero isã se toh nexiase repe.”

¹⁰ — Seromaroro ywy, Ritonōpo Oesēkomo, ourutorýko ase imeīpo ehtoh poko. Moro wewe tahtase itamurume, mosahxo toehse; zupuhpyry akurū pona toeporehkase; yrome zumo ahtaryhtao itamurumehxō toepyrpase.

¹¹ Morara exiryke, moro wewe turumekase ya, iporemākāpōko ase imepý nonory tuisary a. Moro wewe rīko mana inyrihpyry popyra ehtoh emetakame samo.

¹² Akohnōko zehnotokō, imehnō nonory pōkō mana; moroto irumekāko mā toto. Amoriry tō itahkatyã epukāko mā kehko emero jakanahmã pona, emero ypy tō pona roropa moro nonory po. Imehnō nonory pōkō moroto exiketō wewe jerutu po esyryhmāko mā toto moro poe.

¹³ Torō tō porohnōko mā toto moro wewe aepukahpyry pona, onokyro tō roropa ytoyfōko mā toto amoriry tō poro.

¹⁴ Mame taroino jomiry omi poe wewe tō emero, tohxikase ahtao ro, moro wewe kae ehtoh sã exipyra exīko mā toto, amoriry tō eporehkara exīko mā toto akurū pona. Mame emero orihnōko mā kehko, ahno orihketō samo, aorihtyã esaka ytōko mā toto.

¹⁵ Ynara ãko Ritonōpo Kuesēkō mana:

— Moro wewe tyhtose ahtao aorihtyã esaka, tuna ke nono zopino moro wewe nerymapōko ase, ihnamoryme. Tuna tō etypohkapōko ase iporiry tō roropa tuhkākō etypohkapōko ase. Toorihse moro wewe exiryke ikohmākāpōko ase ypy tō Ripano po. Wewe tō itu htao emero aremānōko mā kehko.

¹⁶ Moro wewe emaryhtao ya aorihtyã esaka moro panaikato aepukahpyry ahno tō tykytyky kamexipōko mana. Wewe tō emero Etē po te, wewe tō Ripano po roropa, enekure exiketomo te, kure tohxikase exiketomo te, aorihtyã esaka aytotyamo tãkye exīko mā toto aepukahpyry poko.

¹⁷ Imaro ytōko mā toto aorihtyā esaka imehnō aorihtyā maro ehtohme. Mame mokaro emero moroto wewe jerutumā po aexityā sapararahme exīko mā toto imeimehnō nonory poro.

¹⁸ – Moro wewe Ejitu tuisaryme mana ipoetory tō maro emero. Imehnō wewe tō Etē po motye nexiase, mosahxo, enekurehxo. Yrome seromaroro imehnō wewe tō sã Etē po, aorihtyā esaka yhtōko mana oximōme ehtohme imehnō Ritonōpo omipona pyra exiketō maro, totapase exiketō maro etonah po. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

32

Ejitu tuisary zakareimo sã mana

¹ Morarame ěmepyyry apitorymā po, nuno 12mā po, jeimamyry 12mā po Izyraeu tō arotopōpyry poe Papironia pona Ritonōpo tōturuse ya. Ynara tykase ynororo:

² – Ahno mūkuru, Ejitu tuisary enaroximako popyra ehtoh oepyyry poko eya. Ynara kaxiko eya: “Reão sã mase imeimehnō nonory pōkō rãnao mase. Yrome zakareimo sahxo mase epỹko, ytoytoċo nakua. Opupuru ke tuna xikuromãko mase, ikurepato ke.

³ Ahno tō tuhkãkō tōximōse ahta, ywy, Ritonōpo Oesē, ãpoċko ase tarãpa ke. Morararo otywyhmapōko ase eya xine tuna ehpiċoxi.

⁴ Orumekãko ase ona tonorē po. Nono pona oemãko ase. Mame torō tō emero enehpōko ase onokyro tō maro opū ōtohme.

⁵ Opū rċko ase ypy tō pona, pehme jakanahmã rċko ase opū imotahpyry ke.

⁶ Omunuru ke nono ehxikãko ase ypy tō pona, tuna tō pehme roropa exīko mana.

⁷ Oenahkaryhtao ya kapu apurũko ase, xirikuato tō ezechkãko ase. Xixi osenepyyra tyripōko ase akurũ mykae, nuno roropa saerehkara exīko mana.

⁸ Ezuru tō kapu ao emero ezechkãko ase. Ononory tykohmãsēme exīko mana xinukutume. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

⁹ – “Tonahkasēme exīko mase, mame tuhkãkō, imeimehnō nonory pōkō torētyke exīko mana, oenahkatopōpyry poko tutuarōtanohpose toto ahta ya, ipoko onetapitopyra exiketomo.

¹⁰ Osenuruhkãko mā toto ynyriry poko oya. Ituisary tō enaromỹke exīko mā toto ytapemã anymyryhtao ya foto neneryme. Mame oepukaryhtao tykytyky ãko mā toto emero, toorikyrykō zuno.”

¹¹ – Ynara ãko ro Ritonōpo Kuesēkō Ejitu tuisary a: “Papironia tuisary oehnōko oya etonahme.

¹² Yneneryme mokaro soutatu tō, zehnohxo exiketō tytapema ke Ejitu pōkō etapãko mā toto, tuhke miumãkō etapãko mā toto. Okyryrykō kurã, ipoko oepyyrpatopōpyry enahkãko mā toto, opoetory tō etapãko roropa mā toto.

¹³ Oeċy tō pui tōkehko etapãko ase emero tuna ětoċ pũto. Ahno pyra exīko, pui tō pyra roropa, tuna xikuromanãno pyra exīko mā ipunaka.

¹⁴ Otunarykō akusasame tyripōko ase, otunary tō mynytyme sã tyripōko ase. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

¹⁵ Mame Ejitu nonory riryhtao ya patãpome, isene exiketō moroto tonahkase roropa ahta ya, imehnō nonory pōkō zuaro exīko ywy ase Ritonōpo.”

¹⁶ – Moro enaroximatoh poko eremiãko mā noċpo tomo, imehnō nonory pōkomo Ejitu hnamoryme, inonory pōkō maro emero. Ywy, Ritonōpo Oesēkomo, oturuno.

Aorihtyã esary

17 Mame ãmepýry 15mã po, nuno apitorymã po, jeimamyry 12mã po, Izyraeu tõ arotopõpyry poe Papironia pona, ynara tykase Ritonõpo ya:

18 – Ahno mükuru, oxitako imoihmãkõ Ejitu põkõ poko. Mokaro ihnamoko. Toto aropoko imehnõ ahno jamihmãkõ maro aorihtyã esaka.

19 Ynara kaxiko:

“Imehnõ motye enekure hmatou?

Yhtõko matose aorihtyã esaka, Ritonõpo omipona pyra aexityã maro.”

20 – Ejitu põkõ epukãko mã toto imehnõ etapatyã maro etonato h tao. Totapasẽme exiko mã toto emero Ejitu põkomo.

21 Orẽpyra aexityamo te, Ejitu tõ akorehmahpõkõ roropa Ejitu tõ omikãko mã toto aomomyryhtao aorihtyã esaka. Ynara ãko mã toto opore: “Moxiã Ritonõpo omipona pyra aexityã totapase etonato h po, tyhtose toto xiaro, taro ehtohme.”

22 – Moroto Axiria mana isoutatu tõ ekepyry maro zomye. Toorihse toh nexiase etonato h po.

23 Mokaro ekepyry zonẽtopõpyry myahxo mana aorihtyã esary kurohtao. Ipoetory tõ, soutatu tõ totapase etonato h po. Ekepyry tõ zonẽto h Axiria zonẽtopõpyry zomye mã toto. Osemazuhme orihpyra ro toto ahtao imehnõ isene exiketõ tykytyky tykamexipose enaromýke tyripose eya xine.

24 – Erão soutatu tõ moroto mana, moro zomye aorihtyã ekepyry zonẽto h mã kehko. Totapase toto emero etonato h po, Ritonõpo omipona pyra toto ahtao ro, tyhtose toto aorihtyã esaka. Orihpyra ro toto ahtao imehnõ torehse eya xine. Yrome seromaroro toorihse mã toto, typoremãse rokene.

25 Erão tohrame mana soutatu ekepyry tõ rãnao, totapase aexityã etonato h po. Jomye soutatu tõ ekepyry zonẽtopõpyry mã kehko. Ritonõpo omipona pyra toh nexiase; totapase toh nexiase emero etonato h po. Orihpyra ro toto ahtao imeimehnõ enaromýke tykamexipose eya xine, yrome seromaroro toorihse toto, typoremãkase toto, oximaro mã toto imehnõ aorihtyã maro, totapase aexityã etonato h po.

26 – Meseke nonory Tupau nonory roropa moroto mã toto. Toto zomye isoutatu tõ ekepyry zonẽto h mã kehko. Ritonõpo omipona pyra toh nexiase; totapase toto emero etonato h po. Yrome orihpyra ro toto ahtao imeimehnõ isene exiketõ enaromýke tyripose eya xine toto nonory po.

27 Toto ekepyry ononẽpyra toh nexiase omi kurã ke, pake orẽpyra exiketõ zonẽtopõpyry samo. Mokaro ekepyry tonẽse ipyrekõ maro itapemã kõ maro roropa zupuhpyrykõ zopino, tõsewomato h kõ tokepyry pona tyrise roropa. Mokaro orẽpyra toexirykõke imehnõ enaromýke tyripose eya xine isene exiketõ nonory po.

28 – Moro sã Ejitu tõ takurihmosẽme exiko Ritonõpo omipona pyra aexityã rãnao te, etapahpyry tõ maro, etonato h po.

29 – Etõ tõ moroto mana tutuisarykõ maro, kowenu poko erohketõ maro roropa. Soutatu tõ orẽpyra toh nexiase, yrome seromaroro imihme mã toto aorihtyã esao, Ritonõpo omipona pyra aehtyã maro te, etonato h po etapatyã maro.

30 – Tuisa mükuru tõ inikahpoe exiketõ moroto mã toto emero, Xitõ põkõ maro aorihtyã esao toorihse toto Ritonõpo omipona pyra ro toto ahtao. Jamihme toehtopõpyryke imehnõ enaromýke tyripose eya xine, yrome seromaroro tyhtose toto, omi kurã maro pyra, imehnõ maro etonato h po etapahpyry tõ maro. Moroto imihme mã toto. Mokaro maro typoremãkase toto, oximaro tyhtose toto aorihtyã esaka.

31 – Mokaro eneryke Ejitu tuisary a emuhkehnōko mana, typoetory soutatu tō imoihmākō eneryhtao, tonahkase toto ahtao etonatoḥ po! āko Ritonōpo Kuesēkō mana.

32 – Imehnō isene exiketō enaromȳke tyripose ya Ejitu tuisary a, yrome ynororo isoutatu tō maro totapasēme exīko emero porehme, imihme exīko mā toto Ritonōpo omipona pyra exiketō maro. Osetapatoḥ po totapase toḥ nexiase. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

33

Erase ahno maro (Ezekieu 3.16-21)

1 Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

2 – Ahno mūkuru, oekyry tō zuruko etonatoḥ oepyyry poko ononory pona. Osetapatoḥ enepyyryhtao ya, toiro orutua menekāko morotōkō mana eneneme ehtohme.

3 Epetōkara oepyyry eneryhtao eya, rue etōko mana ahno tō tuarōmatoḥme emero porehme.

4 Mame moro rue etaryhtao ahno a yrome oty kara rokē ynororo ahtao totapasēme exīko mana. Mame toorihse mokyro ahtao eyame ro otato pyra toehse aexiryke.

5 Totapase ynororo otato pyra exiryke turutoḥ onymoipyra toehse ynororo. Māpyra otato ynororo ahtao epary te, osepynanopyry.

6 Yrome epetōkara oepyyry eneryhtao enene a, mame rue onetopyra ynororo ahtao imehnō zurutoḥme, otarame epetōkara oehnōko, mokaro iiryppyryme exiketō etapāko mana. Morara ahtao mokyro enene zae pyra ehtopōpyry epehmapōko ase eya mokaro orihthopōpyry emetakame.

7 – Seromaroro, ahno mūkuru, eneneme orīko ase Izyraeu tō emero zurutoḥme oya. Zurutoḥ ekarōko ase oya ekarotoḥme eya xine.

8 Ynara ekaroryhtao oya: “Ahno popyra exikety orihnōko mana,” yrome mokyro onurupyra awahtao popyra toehtoḥ rumekatoḥme eya osepynanoḥtoḥme, orihnōko mokyro mana, tyrypyhpyke ro, yrome zae pyra mase ya, mokyro orikyry epehmapōko ase oya.

9 Yrome popyra exikety zururuhtao oya, yrome tyrypyry onurumekara ynororo ahtao, orihnōko mana tyrypyhpyke ro, yrome omoro orihpyra mase.

Onoky epehmāko nae?

10 Ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru, Izyraeu tō omihpyrykō ekaroko ropa eya xine. Ynara āko mā toto: “Yna rypyry popyra, yna ehtopōpyry omoxī sā yna a. Osenahkāko ynanase. Oty rīko ynanae orihpyra yna ehtohme?”

11 Mame ynara kaxiko eya xine: Ywy, Ritonōpo Oesēkō, jūme isene Exiketyme ase. Iiryppyrymākō orikyry yzamaro pyra mana. Tyrypyrykō rumekary sehxo hāno eya xine isene toto ehtohme. Izyraeu tomo, oorypyrykō poko oehtoḥkō etypohkatoko. Oty katoḥme oorikyrykō se rokē hmatou?

12 – Seromaroro ahno mūkuru, kaxiko Izyraeu tomo a: zae ehtoḥ poko exikety tyrypyry poko toehse ahtao inyrytā zae aehtopōpyry pokoino onypynanoḥpyra mana. Yrome imepȳ popyra exikety a tyrypyry rumekaryhtao, ipoko pyra toehse ahtao, mokyro onuānoḥpyra exīko ase; zae exikety iiryppyryme toehse ahtao orihnōko mana.

¹³ “Isene exīko mase,” karyhtao ya zae ehtoh poko exikety a, yrome popyra ehtoh poko toehse ynororo ahtao, kure toehpōpyry ipune ekaroryke os-pypnahohtohme, mənikehnōko ase inyrytā kurā poko. Iiryppyry emetakame orihnōko mana.

¹⁴ Morararo: “Orihnōko mase,” karyhtao ya popyra exikety a, mame tyryppyry rumekaryhtao eya zae ehtoh poko rokē toehtohme,

¹⁵ ynara samo: imep̄y mōkomory ekarory ropa ahtao esemy a te, inemato-nanopyhpyry ekarory ropa ahtao te, zae ehtoh poko rokē toehse ahtao, isene exīko mana, orihpyra mana.

¹⁶ Iiryppyry korokāko ase. Isene exīko mana zae ehtoh poko toehse exiryke.

¹⁷ — Mame oekyry tō ynyryry zae pyra ekarōko mā toto! Yrome mokaro nyryry zae pyra mana!

¹⁸ Zae ehtoh poko exikety eramaryhtao zae toehtoh winoino tyryppyry poko toehtohme orihnōko mana moro pokoino.

¹⁹ Popyra exikety eramaryhtao zae ehtoh poko toehtohme, isene exīko mana moro pokoino.

²⁰ Yrome, Izyraeu tomo, ynyryry zae pyra ekarōko matose. Etatoko pahne āpiakator̄yko ase onyrytākō pokoino.

Jerusarē poremākatopōpyry poko

²¹ Mame ěmepyyry 5me ehtoh po, nuno 12mā po, jeimamyry 12me aehtoh po Izyraeu tō arotopōpyry poe Papironia pona, ahno Jerusarē poe aepahpyry toeporehkase juruse: “Pata Jerusarē typoremākase mana,” tykase.

²² Kokonie koko, oehpyra ro mokyro ahtao, Ritonōpo jamitunuru ymaro nexiase, ȳtary tukurākase eya. Mame tōmehse ahtao, mokyro toeporehkase ahtao jomiry tokarose ropa Ritonōpo a ya.

Ahno rypyyry

²³ Ynara tykase Ritonōpo ya:

²⁴ — Ahno mūkuru, pata tō tytohkase exiketō pōkō Izyraeu nonory po ynara āko mā toto: “Aparāo toiro rokē kynexine. Mame sero nono emero tokarose eya. Tuhke sytatose seromaroro, naeroro kuesarykōme toehse mana.”

²⁵ — Kaxiko mokaro a ywy, Ritonōpo Oesēkō, ynara āko ase: “Amarokō tōsē ōnōko matose munu maro, imehnō neahmary eahmāko matose te, imehnō etapāko roropa matose. Oty katohme ononoryme sero nono ekarōko matou?”

²⁶ Atapemākō ke openetatohkō rīko matose. Zae pyra matose. Imehnō pyxiā poko matose. Oty katohme ononoryme sero nono ekarōko matou?”

²⁷ — Kaxiko eya xine, ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturūko ase oya xine: Mokaro patāpo tō pōkō totapasēme exīko mā toto. Mokaro jarao exiketō ona pōkō roropa tosekasēme exīko mā toto onokyro tomo a. Mokaro tōtonēsē exiketō ypy tō poro, oramao aotonētyā roropa orihnōko mā toto tyrohsē ke.

²⁸ Moro nono ripōko ase ona tonorēme, patāpome roropa. Ajamitunurukō, ipoko oepyyrypatopōpyry, enahketyme exīko mana. Ypy tō Izyraeu tō nonory po typōke pyra exīko mana. Ikuroko ytoketō ytosaromepyra exīko mā toto.

²⁹ Mokaro tuānohse ahtao ya popyra toto ehtoh poko, inonorykō patāpome tyrise ahtao ya zuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo.

Urutō omihpyry etary poko

³⁰ Ynara tykase Ritonōpo:

— Ahno mūkuru, oekyry tō otururuhtao oximaro pata apuru tō pūto te, tapyi omōtohtao roropa opoko oturūko mā toto. Ynara āko: “Ehmaropa zuaro kuehtohme, otara āko Ritonōpo kyya xine nahe seromaroro,” āko toto.

³¹ Naeroro oximõnõko mã toto tuhkãkomo õmiry etatohme tyya xine repe, yrome otato pyra mã toto. “Kurã potu aomiry nase, Ritonõpo eahmãko ynanase,” ãko mã toto. Yrome tineru apoiry se rokẽ mã toto.

³² Eremiaketyme sã rokẽ mase õpenery poko eremiãko, haapa etone roropa. Õmiry etãko toh mã repe yrome omipona pyra mã toto.

³³ Imeĩpo emero toehse ahtao õmihpyry ae ro, morohne exĩko mã rahkene, moro sã toehse ahtao zuaro exĩko mã toto urutõ nexiase toto rãnao.

34

Izyraeu tõ kaneru sã mã toto

¹ Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

² – Ahno mükuru, Izyraeu tõ tamuximãkõ zuruko. Ynara kaxiko eya xine wyy, Ritonõpo Oesëkomo, ynara ãko ase eya xine: “Amarokõ tamuximãkomo, Izyraeu tõ kaneru ewomane sã matose, yrome kaneru tõ pyno pyra matose, osepyno rokẽ matose. Naeroro tuãnohsẽme exĩko matose.

³ Kaneru suhsuru ãnõko matose, upo kurã amurũko matose kaneru hpoty risemy te, kaneru tõ kurã etapãko matose õtykõme, yrome kure toto onyripyra matose.

⁴ Jamihme pyra exiketõ onepinohpyra matose kure pyra toto ahtao te, tyryhmase toto ahtao onukurikara matose, tãtapiakase toto ahtao tytahse roropa toto ahtao toto onupipyra matose. Yrome matose orẽpyra sã ypoetory tõ ryhmãko matose zehnotokõ samo.

⁵ Mame tosẽke pyra toto exiryke saporarahme toehse toto. Tosekase toto onokyro tomo a, tõse roropa toto eya xine.

⁶ Jeky tõ kaneru tõ tahnõko mã toto somohmã poro te, ypy tõ emory poro, enara. Emero rokẽ pona toytose toto saporarahme. Morararo toto zupise ytopyra mã toto, enehse xine ropa.”

⁷ – Naeroro, kaneru ewomananomo etatoko pahne, wyy, Ritonõpo Oesëkõ oturũko ase oya xine:

⁸ “Ywy, isene exikehpyra Exikety, jomiry etapõko ase oya xine. Kaneru ewomananõ pyra jeky tõ exiryke tyryhmase mã toto, tosekase mã toto, tõse onokyro tomo a. Ypoetory tõ kaneru ewomananõ ytopyra tokurehse toto exiryke zupise xine. Osepyno rokẽ toh nexiase, jeky tõ pyno pyra.

⁹ Naeroro, amarokõ, kaneru ewomananomo etatoko pahne.

¹⁰ Ywy, Ritonõpo Oesëkõ, ourutorỹko ase, oepekõme pyra ase. Owinoino xine jeky tõ puxihkãko ase, kaneru ewomananõme pyra oritorỹko ropa ase. Kaneru ewomananõme orohmanohpopyra xine ase osepyno rokẽ oexirykõke. Jeky tõ pynanohnõko ase owinoino xine toto onõpyra oetohkõme.”

Kaneru esẽ kurano

¹¹ – Ywy, Ritonõpo Oesëkõ, ourutorỹko ase ywy roro jeky tõ zupĩko ase, toto enehnõko ropa ase.

¹² Toky tõ enehse ytõko kaneru ewomananõ mana saporarahme aexityamo, moro sã jeky tõ enehnõko ropa ase emero rokẽ poe, morohne pona saporarahme taropose toto moro õmepyyry xinukutumã po, iporemãkatopõpyry po, enara.

¹³ Imeimehnõ nonory poe toto enehnõko ropa ase oximõme toto ehtohme, toto enehnõko ropa ase inonorykõ pona. Toto arõko ase ypy tõ pona, Izyraeu tõ nonory pona, moroto iporiry tõ pũto toto nahpãko ase, ahno esary tõ po emero.

14 Inahpatorŷko ase onahpoty kurā ke, ypy tō po Izyraeu tō nonory po, jakanahmā po roropa, ona tō po emero onahpoty kurā nae ahtao Izyraeu tō nonory po.

15 Ywy roro jeky tō ewomaneme exīko ase, osa kurā menekāko ase kaneru tō oserematohme. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

16 – Kaneru tō itahtyā zupīko ase, tātapiakase aexityā enehnōko ropa ase, tyryhmase exiketō epinohnōko ase, kure pyra exiketō kurākāko roropa ase. Yrome mokaro tupune exiketō, tykaserē roropa exiketō enahkāko ase, kaneru ewomane zae ehtoh poko exiketyme jexiryke.

17 – Ywy, Ritonōpo Oesēkō, ynara āko ase oya xine, jeky tomo: “Āpiakatorŷko ase emero porehme; kure ehtoh poko exiketomo, popyra exiketō winoino te, kaneru tō poti tō winoino, enara.

18 Toitoinē matose tuesapare awahtao xine onahpoty enapyry poko akoīpyry tūtūmāko matose; tuna akusamā tōse oya xine ahtao, moro tuna onynomohpyry xikuromāko matose opupurukō ke.

19 Mame imehnō jeky tō onynomohpyrykō enahnōko mā toto onutūtūmahpyrykomo, tuna ēnōko mā toto tyxikuromase ahtao oya xine opupurukō ke.”

20 – Naeroro seromaroro ywy, Ritonōpo Oesēkō, ynara āko ase oya xine: Ywy roro āpiakatorŷko ase kaneru tō tupune exiketomo te, tupunatāse exiketomo, enara.

21 Mokaro akuruhtahtyā tupurohmase oya xine, jamihmehxo exiketomo a, oretyrykō ke jamihme pyra exiketō taropose oya xine owinoino xine.

22 Yrome jeky tō pynanohnōko ase, onutuarimapopyra xine exīko ropa ase. Toto apiakāko ase emero, kaneru kurākō popyra exiketō winoino.

23 Tuisa ekarōko ase jeky tomo a ypoetory Tawi panono, toto esēmē toiroro ehtohme. Toto esēmē exīko mā ynororo, toto pynō exīko mana.

24 Ywy, Ritonōpo, toto Esēmē exīko ase, mame tuisa ypoetory Tawi samo toto tuisaryme exīko mana. Ywy, Ritonōpo, oturunō.

25 Mame jomiry etapōko ase eya xine, toto ewomatoh ya waro toto ehtohme. Onokyro tō enahkapōko ase okyno esekananomo, Izyraeu tō nonory po. Mame jeky tō kaneru tō enaromyra exīko mā toto ona po, nyhnōko mā toto itu htao roropa.

26 – Kure rokē jeky tō rīko ase, moroto toto ehtohme jesary ypy kurā zomye. Mame ise toto ahtao konopo kurā enehpōko ase toto pona, itamurume.

27 Wewe tō eperytāko, tupito tō roropa tykyrysā ekarōko tiriiku tōkehko, mame torētyke pyra exīko mā toto emero porehme tosarykō po. Ypoetory tō keti tō tamohse ahtao ya, typynanohse toto ahtao ya irohmanohponanō winoino, zuaro exīko emero mā toto ywy ase Ritonōpo.

28 Mame onutuarimapopyra exīko imehnō nonory pōkō mana, onokyro tō toto onesekara roropa exīko mā toto. Towomaneke exīko mā toto, onerehpyra imehnō exīko mana.

29 Nono kurā ekarōko ase eya xine otyro zamaro exikety. Mame omise exikehnōko Izyraeu tō nonory pōkō mana. Toto onypoihtopyra exīko imeimehnō nonory pōkō mana.

30 Izyraeu tō ewomary ya waro exīko mā toto emero porehme, ypoetoryme Izyraeu tō ehtoh waro exīko roropa mā toto. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

31 – Amarokomo, jeky tomo, kaneru sā matose ya tynahpase exiryke ya, ahnome matose, ywy ase Ritonōpo Oesēkomo! āko Ritonōpo mana.

35

Etō tō wānohtopo

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

² — Ahno mūkuru, oturuko Etō nonory pōkō wānohtoh poko ya.

³ Kaxiko moro pōkomo a ywy, Ritonōpo Oesēkō, ynara āko ase: “Ypy tō pōkomo Etō nonory po, oepekara ase! Oname tonore oesarykō rīko ase, typōke pyra.

⁴ Apatary tō poremākapōko ase, tytohtohkase nono po, patāpome exīko mā kehko. Mame zuaro exīko matose ywy ase Ritonōpo.

⁵ — “Moīno ro Izyraeu tō epekaramē mexiatose. Mame tuānohse toto ahtao ya, typoremākapose toto ahtao iirypypyrykō emetakame, taorihmapose toto oya xine.

⁶ Morara exiryke ywy, isene Exiketyme jexiryke ynara āko ase oya xine: etonakehpyra exīko matose; imepý pona oytorykohtao osetapāko ro matose. Zae pyra mexiatose imehnō etapary poko, naeroro amarokō roropa totapasēme exīko matose.

⁷ Ypy tō Etō nonory po ona tonorēme tyripōko ase; moro rānakuroko ytoketō etapāko ase emero porehme.

⁸ Moro ypy tō zōtōko ase aorihtyā ekepyry tō ke, somohmā tō roropa. Etonatoh po etapatyā tō ekepyry tō ke jakanahmā pehkāko mana ahno ekepyry ke, iporiry tō roropa pehkāko.

⁹ Ononorykō rīko ase ona tonorēme typōkē karamē jūme. Jūme apatary tō roropa patāpome exīko mā kehko. Mame zuaro exīko matose ywy ase Ritonōpo.

¹⁰ — “Izyraeu tō esēme mosekaroatose, Juta tō maro, inonorykō maro. Mame inonorykō apoitoh mekaroatose, ywy, Ritonōpo toto esēme, moroto jaha ro.

¹¹ Morara exiryke ywy, Ritonōpo, jūme isene Exikety ynara āko ase: Oepematorýko ase mokaro zehno oehtohkō emetakame te, zumoxike oehtohkō emetakame te, toto se pyra ipunaka oehtohkō emetakame, enara. Zuaro exīko mā toto awānohtorykō ase onyrihpyrykō emetakame.

¹² Mame zuaro exīko matose ywy, Ritonōpo, ōmirykō etase Izyraeu tō ypy tō po jyhtomaryme. Ynara matose: ‘Izyraeu tō ypy tō typōke pyra toehse kuesarykōme sapoitone.’

¹³ Moro sā tuhke rokē epyrypāko mexiatose jyhtomaryme, moro totase ya.”

¹⁴ Ynara āko Ritonōpo mana:

— Imeimehnō nonory pōkō emero atākyemāko mā toto oporemākaporykohtao ya,

¹⁵ amarokō atākyemary saaro ykyryry Izyraeu tō nonory oname tonorē toehse ahtao. Moro saaro ypy tō emero Etō nonory po ona tonorēme exīko mana. Mame ahno emero zuaro exīko ywy ase Ritonōpo.

36

Kure rokē Izyraeu tō rīko Ritonōpo mana

¹ Ynara tykase Ritonōpo:

— Ahno mūkuru, ypy tō poko oturuko Izyraeu tō netaryme, jomiry etahtome eya xine; ywy,

² Ritonōpo Oesēkō, ynara āko: “Izyraeu tō epetōkara ynara tykase toto: Tākye sytatose! Izyraeu nonohpyry moro ypy tō pakatokō kuesarykōme toehse mana, ohkato!”

3 – Seromaroro oturuko imehnō netaryme, ywy, Ritonōpo Oesēkō, omiryne: Ypy tō Izyraeu nonory po tapoise ahtao imehnō nonory pōkomo a, ikyryry kurā tomatonanohe ahtao roropa eya xine, Izyraeu tō tomīnose eya xine, emero.

4 Morara exiryke seromaroro ypy tō Izyraeu nonory po etatoko ke, ywy, Ritonōpo Oesēkō omiry ypy tomo a, somohmākomo a, iporiry tomo a, jakanahmā tomo a, itohkatyamo a te, patāpo tomo a tomatonanohe aexityamo ahno tomo a ehpio pōkomo te, tomīnose aexityamo, enara.

5 – Ywy, Ritonōpo Oesēkō, zehno toehse jexiryke mokaro imeimehnō nonory pōkō tupokase ya, Etō tō maro, tuānohsēme exīko mā toto, tākye toehse toexirykōke iirypyryme roropa tukurohtao xine Izyraeu tō wānopyry ya eneryke tyya xine. Ynonory tapoise eya xine, ona tō maro tosarykōme, toky tō esaryme.

6 – Morara exiryke, ahno mūkuru, oturuko Izyraeu tō nonory poko; kaxiko ypy tomo a te, somohmākomo a, iporiry tomo a, jakanahmā tomo a roropa: ywy, Ritonōpo Oesēkō, zehno sā oturūko ase zumoxike jexiryke, tomīnose oexirykōke mokaro nono pōkomo a.

7 – Ywy, Ritonōpo Oesēkō, ynara āko ase: mokaro nono pōkō omye exiketō tpyremākasēme exīko mā toto.

8 Yrome ypy tō po Izyraeu nonory po wewe tō arýtāko ropa, eperytāko roropa anapyrykōme, Izyraeu tomo ypoetory tomo. Okynā pyra oehnōko ropa matose apatarykō pona.

9 Amaro xine ase. Jomi poe ekurehpyra matose, otupikō poko erohnōko ropa matose, otyro tōkehko arykatohme ropa.

10 Amarokō emānōko matose. Pata tō po osesarīko matose, itohkatyā rīko ropa matose.

11 Amarokō emākapōko ase oeky tō roropa pui tōkehko emākapōko ase. Tuhkehxo exīko matose pake oehtopōpyrykō motye, tuhke oemūkuāko matose. Moroto oesarykō po kure rokē oripotorýko ase pake oehtopōpyrykō samo, itamurumehxo tymōkomoke exīko matose. Mame zuaro exīko matose ywy ase Ritonōpo.

12 Amarokō ypoetory tō Izyraeu tō enehnōko ropa ase ononorykō pona. Ononorykōme exīko mana, mame jūme opoenō anaorihmapopyra exīko mana omise ehtoh ke.

13 – Ywy, Ritonōpo Oesēkō, ynara āko, ajohpe pyra ahno ynara āko, Izyraeu tō nonory po ahno onōko nono mana, ipoenō ematonanohnōko roropa mana.

14 Yrome taroino ahno onōpyra ropa exīko mana, opoenō onematonanohepyra roropa exīko mana. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

15 Taroino ononorykō onypoihtopyra exīko imeimehnō nonory pōkō mana; ononorykō oneunohpyra exīko mā toto. Opoenō onematonanohepyra ropa nono exīko mana ononorykō po. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

Izyraeu tō isene ropa

16 Ynara tykase Ritonōpo ya:

17 – Ahno mūkuru, moroto Izyraeu tō ahtao tynonorykō po tosarykō nuriame tyrise eya xine popyra ehtoh poko toexirykōke. Inyrytā yzamaro pyra popyra exiryke ipunaka.

18 Sam tykamexipose toto ya, toto zehno jehtopōpyryke imehnō etap-atopōpyryke eya xine tynonory po te, tyneponāmarykō eahmatopōpyryke roropa eya xine. Moro ke tosarykō nuriame tyrise eya xine.

19 Popyra toto ehtopōpyryke tuānohe toto ya inyrytā popyra exiryke, naeroro saporahme toto taropose ya imeimehnō nonory poro.

²⁰ Yrome emero rokē pona toytose toto ahtao toehxirose ywy toto pokoino, ynara tykase imehnō exiryke ipoko xine: “Moxiā mā Ritonōpo poetoryme repe, yrome taropose toh nexiase inonorykō poe, inekarohpyryme ahtao ro eya xine.”

²¹ Morara exiryke torētyke toehse ywy jesety kurā poko, emero rokē pona Izyraeu tō toytose ahtao tykerekereemase jexiryke eya xine.

²² — Naeroro Izyraeu tomo a oturuko, ywy, Ritonōpo Oesēkō, ynara āko eya xine: “Izyraeu tomo, ynyriry rīko ase seromaroro opyno xine jehtoh ke pyra, yrome jesety kurā pyno jexiryke moro rīko ase. Nuriame jesety kurā tyripose oya xine emero rokē pona toytose awahtao xine.

²³ Kure rokē jehtoh eneporyhtao ya imeimehnō nonory pōkomo a, mokaro nonory po nuriame jesety kurā tyrise oya xine, zuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo. Ywy ase, Ritonōpo Oesēkō, oturūko ase. Oritoryko ase jenetupuh-potohme ahno tomo a kure rokē jehtoh poko.

²⁴ Āpoitoryko ase imeimehnō nonory poe emero porehme oenehtohkōme ropa ononorykō pona ropa.

²⁵ Konopo sā tuna kurā emāko ase opona xine okurikatohkōme oneponāmarykō pokoino, emero nuriame oripotopōpyrykō pokoino roropa.

²⁶ Tyrisenā sā oritoryko ase okurohtao xine, tyrisenā sā ōsenetupuhthkō ekarōko ase roropa. Putupyra oehtohkō korokāko ase jomipona pyra oehtopōpyrykō myakamāko ase jomiry omipona se oehtohkōke.

²⁷ Juzenu kurā rīko ase okurohtaka xine, jomiry omipona oritoryko ase. Ynyripohpyry oya xine tyrīko matose, emero porehme.

²⁸ Mame moro nono po exīko matose ynekarohpyry po atamuru tomo a. Ypoetryme exīko matose, ywy Ritonōpo Oesēkōme exīko ase.

²⁹ Opynanohtoryko ase nuriame orirykō se exiketō wino emero porehme. Jomi poe tykyrysā, tiriiku tōkehko itamurume exīko, omise ehtoh pyra oehtohkōme.

³⁰ Jomi poe itamurumehxo eperytāko anarykahpyrykō, tykyrysā tōkehko, tiriiku tōkehko, omise pyra ropa oehtohkōme, ehxiropyra oehtohkōme imeimehnō ahno rānao.

³¹ Wenikehpyra exīko matose zae pyra oehtopōpyrykō poko, popyra onyrytyā poko roropa. Yronynyryme ehxirōko matose oorypyrykō pokoino, popyra oehtopōpyrykō pokoino roropa.

³² Izyraeu tomo, zuaro oexirykō se ase, sero onyripyra ase opyno xine jexiryke. Oehxirorykō se ase onyrytyākō poko, ihxipyke roropa, morohne poko awahtao xine. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.”

³³ Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana:

— Oorypyrykō korokaryhtao ya emero porehme apatary tō pona aaropōtoryko ropa ase itohkatyā ritohme ropa moroto oehtohkōme ropa.

³⁴ Otupi tō kuroko ytoketō emero patāpome rokē tonese eya xine, ātarykahme rokē tahtase; yrome jomi poe otupikō arykāko ropa matose.

³⁵ Ynara āko mā toto ononorykō poko: “Patāpome nexiase, oname tonore. Yrome seromaroro Ritonōpo narykahpyry Etē sā mana.” Oturūko roropa mā toto pata tō poko, tomatonanohse aexityamo, tytohkase, typhase nono pona. Moro ēmepyyry toehse ahtao tapurusēme exīko mā toto apuru konōto ke, typōke exīko roropa mā kehko.

³⁶ Mame imehnō nonory pōkō isene ro exiketō zuaro exīko mā toto, ya, Ritonōpo, moro pata tō tyrise ropa itohkatyamo. Tupito tō tarykase roropa ya patāpo tomo. “Ywy, Ritonōpo, morohne rīko ase,” ase. Mame tyrīko ase rahkene.

³⁷ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Izyraeu tō otururu etāko ropa ase. Ynara tyrīko ase eya xine: Jomi poe emānōko ropa mā toto kaneru tō samo.

³⁸ Pata tō seromaroro tytohkase aexityā pehme exīko mā kehko ahno ke, Jerusarē samo pehme toehse ahtao kaneru ke ahno nekarotyā Ritonōpo a oseahmatoh tao. Mame zuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo.

37

Jakanahmā po zehpo tō tonore

¹ Mame Ritonōpo jamitunuru moroto nexiase ymaro. Zuzenu a tarose ywy jakanahmā pona, moroto nono pehme nexiase zehpōpo ke.

² Tarose ywy eya ytoyotoryme osenuhmase moroto jakanahmā poro. Zehpo rokē tonese ya tuhke kehko, zehpo tō tasarahse ipunaka.

³ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru, morohne zehpo tō ēsemānōko ropa hnae?

Ynara tozuhse ya:

– Ritonōpo Jesemy, omoro rokē zuaro mase zehpo ēsemamyry ropa poko.

⁴ Ynara tykase ynororo:

– Oturuko jomiryme moro zehpo tomo a. Kaxiko zehpo tō tasarahse aexityamo a etatohme Ritonōpo omiry poko, otato toto ehtohme.

⁵ Toto zuruko, ywy, Ritonōpo Oesēkō, ynara āko ase: “Oserematoh ekarōko ase oya xine isene oehtohkōme ropa.

⁶ Imity tō ekarōko ase oya xine te, punu te, ipihpyry roropa. Oserematoh rīko ase okurohtaka xine; isene oritorỹko ropa ase. Mame zuaro exīko matose, ywy ase Ritonōpo.”

⁷ Mame oturuase Ritonōpo nekarohpyry ae ro. Jotururuhtao ro panaikato etase. Zehpo tō nexiase oximōnōko, zehpo tō emero osexihnōko ropa zehpo tō maro tosaka ropa.

⁸ Mame osenuhmaryhtao, moro zehpo tō toxiōtose imity tō ke, ipunu ke, moromeīpo ipihpyry ke roropa. Yrome oseremara moro zoko tō nexiase.

⁹ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru oturuko jomiryme tyryrykane a. Kaxiko, Ritonōpo Oesēkō tyryrykane enehpōko mana emero rokē wino tyryry katohme mokaro zoko tō toorihse exiketō pona, isene toto ehtohme ropa.

¹⁰ Oturunō aomihpyry ae ro. Mame oserematoh tomōse mokaro zoko tō aka, isene toehse ropa toto, xikihme toehse toto. Tuhke toh nexiase, etonaketō tuhke ehtoh samo.

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru, Izyraeu tomo moro zehpo tō sã mā toto. “Tasarahse rokē mā toto,” āko mā toto. “Tukurākarykō oneraximara mā toto, otara exīko sytatou taroino?” āko.

¹² Naeroro oturuko ypoetory Izyraeu tomo a. Ynara kaxiko eya xine, ywy, Ritonōpo Oesēkō, aorihtyā ekepyry zonētopōpyry tō etapuruhmakāko ropa ase. Mame toto oūko ropa ase jarānaka, toto arotohme ropa Izyraeu tō nonory pona.

¹³ Aorihtyā ekepyry tō zonētopōpyry etapuruhmakāko ase, toto oūko ase jarānaka; mame zuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo.

¹⁴ Joserematoh rīko ase toto kurohtaka, isene toto rīko ropa ase, mame toto nonory pona toto aropōko ropa ase moroto toto ehtohme. Mame zuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo. Mōrara tyrīko ase, tykase ywy. Tyrīko ase rahkene. Ywy Ritonōpo oturunō.

Juta tomo Izyraeu tō maro toiro rokē ehtohme oximōme

15 Tōturuse ropa Ritonōpo ya. Ynara tykase:

16 – Ahno mūkuru, wewe pipahmā apoiko ynara imerotohme ipokona: “Juta tō nonory epōkō maro.” Mame imepý wewe pipahmā apoiko roropa ynara imerotohme ipokona: “Izyraeu tō nonory, epōkō maro.”

17 Mame moro wewe tō asakoro oximaro tyriko, exixihmapoko kehko toiro wewe sã rokē ehtohme oemahpo.

18 Imehnō a ekaroporyhtao: “Oty kary moro?”

19 kaxiko: Ywy, Ritonōpo Oesēkō, moro wewe apoiko ase Izyraeume exikety, exixihmapōko ase Juta tō kyryry maro toiro wewe sã toto ehtohme jemah po.

20 – Moro wewe onymerohpyry tō apoiko oemahpo ahno tō neneryme.

21 Mame kaxiko eya xine: ywy, Ritonōpo Oesēkomo, Izyraeu tō enehnōko ase, imeimehnō nonory poe, toto ytotopōpyrykō poe. Mame toto enehnōko ropa ase oximōme arotokōme ropa esarykō pona ropa.

22 Toiro natome rokē toto rīko ase tynonorykō po ypy tō po Izyraeu po. Toiro rokē tutuisake exīko mā toto. Jūme atapiakara ropa exīko mā toto.

23 Nuriame exipyra ropa exīko mā toto tyeponāmarykō poko te, popyra ehtoh poko te, iirypyryme oehthokō poko jomiry omipona pyra toehthokō poko roropa. Toto pynanohnōko ase toto eramatopōpyrykō poe tyrypyrykō poko, yryrhopākary poko roropa. Toto kurikāko ase, mame ypoetoryme exīko mā toto, toto Esēme exīko ase.

24 Ypoetory Tawi panō toto tuisaryme exīko mana, toiro ipynanohnekō nae exīko mā toto emero porehme, ynyriphopyry omipona anamonohpyra exīko mā toto.

25 Mame moro nono po exīko mā toto, ynekarohpyry ypoetory Jako a, atamuru tō esaryme. Moroto jūme exikehpyra exīko mā toto, mokaro, ipenomo, ipakomotyamo emero. Mame ypoetory Tawi panō jūme toto tuisaryme exīko mana.

26 Jomiry etapōko ase eya xine jūme osepeme kuehtokōme, towomaneke toto ehtohme. Toto emākapōko ase, Ytapyī rīko ase toto rānao jūme moroto jehtohme.

27 Moroto exīko ase toto maro; toto Esēme exīko ase, ypoetoryme exīko mā toto.

28 Ytapyī riryhtao ya Izyraeu tō rānao, moroto jehtohme toto maro, zuaro exīko imeimehnō nonory pōkō mana Izyraeu tō tymenekase ya, ypoetoryme toto ehtohme.

38

Ritonōpo nekarohpyry Koke poko

1 Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

2 – Ahno mūkuru, seromaroro oturuko Koke wānohtoh poko, kowenatu imehxo exikety, ahno Meseke tō tuisary Tupau tō maro, Makoke nonory po. Oturuko mokyro wānohtoh poko,

3 ynara kaxiko: ywy, Ritonōpo Oesēkō, mokyro epekara ase.

4 Mokyro eramapōko ropa ase, okaimo rīko ase eunary poko itywyhmatohme soutatu tō maro mya rahkene. Kawaru tō maro, kawaru po ytokētō maro tupoke kurā ke, tuhke mā toh rahkene. Tōsewomatohke emero mā toto, tytapemake roropa, enara.

5 Soutatu tomo Perexia poe aehtyamo te, Etiopia poe te, Ripia poe roropa aehtyamo imaro mā toto, emero tōsewomatohke, tupuhpyrykō ewomatohke roropa.

⁶ Soutatu tō emero Komea nonory poe te, Pete-Tokarama poe roropa inikahpoē exiketō maro, imehnō soutatu tō roropa imehnō nonory poe tuhke toehse toto.

⁷ Kaxiko eya xine, atakimatoko eraximatohme, soutatu tō emero imaro exiketomo.

⁸ Tuhke jeimamyry taropose ahtao mokaro enehpōko ase aomōtohme sero nonory pona; imeimehnō nonory poe aehtyā nonory pona. Sero nono po torēnase toto, etonatoh zuno pyra mā toto. Izyraeu tō ypyry tō pona oehnōko mā toto, moro ypy tō turumekase pake, patāpome toehse okynano. Yrome seromaroro moro pōkō torēnase mā toto, imehnō zuno pyra mā toto.

⁹ Mame, tysoutatu tō maro, imehnō nonory pōkō imaro exiketō tuhke osetapāko mā toto konopo konōto samo tyryrykane jamihmā maro, nono putoāko mana oxiōtōko mā toto akurū samo.

¹⁰ Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō Koke a:

– Morarame moro ēmepyry toehse ahtao osetupuhnōko mase popyra ehtoh ritohme oya.

¹¹ Nono pōkō poremākary se exīko mase, typyreke pyra exiketomo, zehno pyra exiketomo, imehnō zuno pyra exiketomo, ipatarykō apuru pyra mā kehko osewomatoh pyra roropa.

¹² Ahno poremākāko mase, pata pōkō pake tytohtohkase exiketomo; icyryrykō ematonanohnōko mase. Moro pata tō pōkō tonehpose ropa imeimehnō nonory poe oximōme toto ehtohme toiro nonory po. Seromaroro tokyke mā toto pui tōkehko, tutupike te, tytapyīke mā toto moroto ahno tō rānao.

¹³ Imehnō ahno: Sapa pōkomo te, Tetā pōkomo te, osepekahketomo te, tamuximākō roropa Expania poe oya ekaropōko mā toto: “Soutatu tō imoihmākō menehno mokaro poremākase imōkomorykō pixo arotohme? Pui apoiiry se hmatou, parata, uuru maro, mōkomo kurā roropa oytotohme ropa imōkomory maro tomatonanohse oya ahtao.”

¹⁴ Naeroro, tonyohse ywy Ritonōpo Kuesēkomo a tōmiry ekarose Koke a ynara kase:

– Moro ēmepyry toehse ahtao, ypoetory tō Izyraeu tō torētyke pyra ahtao ytopitōko mase oesary poe,

¹⁵ oehtohme xiaro, inikahpoino moe. Oehnōko mase, soutatu tō tuhkākō maro, orēpyra exiketō imehnō nonory pōkō maro, kawaru tō po. Konopo konōto samo tyryrykane jamihme exikety maro, moro sā ypoetory tō Izyraeu tō maro osetapāko mase.

¹⁶ Moro ēmepyry toehse ahtao jomi poe oehnōko mase ynonory pona imeimehnō nonory pōkō juaro ehtohme, kure jehtoh enetohme eya xine nyryryr pokō amaro xine.

¹⁷ Opoko oturuase pake jomiry ekaroryhtao ypoetory tomo a, urutō komo a Izyraeu po ynara katohme: “Imēpo imepý enehnōko ase etonatohme Izyraeu tō maro.”

Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunō.

Koke wānohtopo

¹⁸ Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana:

– Moro ēmepyry ae, Koke tomōse ahtao Izyraeu tō nonory pona, zehno exīko ase yronymyryme.

¹⁹ Zehno jehtoh ke, zumoxike roropa jexiryke ynara āko ase: Moro ēmepyry ae sero nono tykytyky āko mana jamihme samo Izyraeu tō nonory po.

²⁰ Kana tō emero, torō tō roropa te, onokyro tō okyno tō roropa inunomo te, zumo pyra exiketō maro te, ahno tō emero, sero nono po tykytyky āko mā

toto juno toehtohkōke. Ypy tō epukāko mā kehko, topu tō tytohkasēme exīko, apuru tō emero epukāko mā kehko.

²¹ Popyra ehtoh emero rokē enehpōko ase Koke pona, erehtohme. Ywy, Ritonōpo Oesēkomo, oturūko ase. Kokē soutatu tō oxiehno exīko, atatakohnōko mā toto tytapemakō ke.

²² Mokaro wānohnōko ase tyrohsē ke, aorikyry ke, enara. Konopoiimo enehpōko ase, konopo itamurume, topuxikiri jerume, apoto te ēxofere maro Koke pona isoutatu tō pona, imeimehnō nonory pōkō pona tuhke imaro toto exiryke.

²³ Moro ke, yjमितunuru enepōko ase imehnō nonory pōkomo a emero, kure jehtoh enepōko ase roropa eya xine. Zuario exīko mā toto ywy ase Ritonōpo.

39

Koke poremākapory poko

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Ahno mūkuru, oturuko jomiryne popyra Koke ehtoh poko, Meseke pōkō tuisary imehxo mana Tupau pōkō maro. Kaxiko eya epetōkarame ase.

² Iramanohpōko ase imep̄y nono pokoxi, mame moino inikahpoino enehnōko ase ypy tō pona, Izyraeu tō nonory pona.

³ Moroto taky apoīko ase emahpoe, ipozery wino; ipyre roropa apoīko ase emahpoe apotunuru winoino.

⁴ Koke, tysoutatu tō maro, tope tō maro epukāko mā toto, toorihse ypy tō po, Izyraeu nonory po. Toto ekepyry ekarōko ase torō tō zohme, onokyro tō zohme roropa.

⁵ Jarao, ona po epukāko mā toto, toorihse. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturunno.

⁶ Apoto zukāko ase Makoke nonory po, tuna konōto ehpio roropa. Moroto ahno tō torētyke pyra towomase samo, zuaro exīko mā toto emero ywy ase Ritonōpo.

⁷ Ypoetory Izyraeu tomo a kure nymyry jehtoh tuarōtanohpōko ase. Jūme jesety kurā nuriame onyripopyra ropā exīko ase. Mame imehnō nonory pōkō zuaro exīko mā toto, ywy Ritonōpo, Izyraeu tō Esē kurāme ase.

⁸ Ynara tykase Ritonōpo:

– Moro ēmep̄yry, ynekarohpyry oya xine, oehnōko mā rahkene.

⁹ Pata pōkō Izyraeu tō nonory po tūtāko mā toto topetōkara nynomotyā an̄ytohme, apoto zukatohme. 7me jeimamyry moro pokō exīko mā toto apoto zukāko osewomatoh ke te, taky tō ke, pyrou tō maro te, kaparu tō ke, warata tō ke, enara.

¹⁰ Apotopokō onupipyra exīko mā toto ona po, wewe tō anakohpyra roropa mā toto itu htao, morohne taky tōkehko mokaro nynomohpyry nae toexirykōke apotopokōme. Omato tō kyryry ematonanohnōko mā toto, typoremākananō mōkomory puxihkako ropa mā toto.

Ritonōpo Oesēkō noturunno.

Koke zonētopōpyry

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Morohne emero toehse ahtao osa ekarōko ase Koke a, ekepyry zonētohme Izyraeu nonory po, jakanahmā Ytotoh po, tuna konōto Aorikyhp̄yry poe xixi tūtatoh wino. Moro zonētoh pokoino ytoketō etypohnōko mā toto. Moroto Koke ekepyry isoutatu tō maro emero tonēsēme exīko, moro jakanahmā esehpāko mā toto “Koke soutatu tō Esaryme.”

12 7me nuno aropōko Izyraeu tō mana aorihtyā ekepyry tō zonemyry poko tynonorykō kurākary ropa poko.

13 Atakorehmāko mā toto emero Izyraeu nonory pōkomo, aorihtyā ekepyry ēmary poko. Moro pokoino omi kurā etāko mā toto typoko xine tuisame imehxo toehse jahtao. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

14 Imēīpo 7me nuno taropose ahtao, orutua kō tymenekasēme exīko toy-totohme moro nono poro ekepyry tō enetohme zonētohme tōxinamase ahtao nono po. Sero nono kurākāko mā toto.

15 Ytoytkō mā toto Izyraeu nonory poro ahno ekepyry zupiry poko. Ahno zehpyry eneryhtao eya xine enepotōh rīko mā toto imaro zonētoh ahkananō oehotōto zehpo tō zonētohme jakanahmā Koke soutatu tō Esary po.

16 Moroto pata exīko tosehke Koke soutatu tō Esaryme. Naeroro moro nono kure exīko ropa mana.

17 Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru, torō tō ikohmako emero, onokyro tō maro aehtohme emero rokē tosae xine otuhtohme, tōsē rīko ase ynekaroryme eya xine. Otuhtoh konōto exīko mana ypy tō po Izyraeu tō nonory po. Moroto tōsē ōnōko torō tō mana onokyro tō maro, munu ēnōko roropa mā toto, enara.

18 Soutatu tō pū ōnōko mā toto, tuisa tō munuru ēnōko roropa mā toto. Mokaro tuisa tō emero totapasēme exīko mā toto kaneru tō etapary samo, kaneru mūkuru te, poti tomo te, pui mūkuru tupune exiketō samo.

19 Mokaro etaparyhtao ya ynekaroryme samo, ikasery ōnōko torō tō mana onokyro tō maro tuesapare toehtoh pona, munu ēnōko mā toto toetýtōhkō pona.

20 Typorohse ymezā po, otuhnōko mā toto tuesapare toehtōhkō pona kawaru tō punu te, kawaru po ytōketō pū maro, soutatu tō pū maro, osetapakētō pū roropa. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturūko ase.

Izyraeu tō exipitōko ropa

21 Ynara tykase Ritonōpo:

– Imehxo jehtoh enepōko ase imehnō nonory pōkomo a, toto wānohtoh yjamtunuru ke enēko mā toto. Moro enepōko ase eya xine.

22 Moromeīpo Izyraeu tō emero zuaro exīko mā toto, ywy ase Ritonōpo, toto Esemý.

23 Imehnō nonory pōkō zuaro exīko mā toto, Izyraeu tō tarose imehnō namotome esarykō poe imepý nono pona iirypyrykō pokoino, turumekase jexiryke eya xine. Naeroro turumekase ya, toto poremākatohme epetōkara a, toto etapatohme roropa eya xine osetapary poko.

24 Zae rokē topehmase toto ya inyrytā emetakame, nuriame toto ehtopōpyryke te, popyra ehtoh poko toexirykōke roropa. Naeroro turumekase toto ya.

25 Ynara tykase Ritonōpo:

– Seromaroro Jako pakomotyā pynanohnōko ase, Izyraeu tomo, kure rokē toto rīko ase toto emātohme ropa. Jesety kurā ewomāko ase.

26 Mame tooehse ropa toto ahtao tynonorykō pona ropa, torēnase ropa moroto toto ahtao, torētyke pyra toehse ropa toto ahtao onēnaroximara imehnō exiryke wenikehpitōko mā toto tuānohtopōpyrykō poko jewokatopōpyry epehpyryme.

27 Kure jehtoh enepotohme tuhke ahno tomo a toto enehnōko ropa ase imeimehnō nonory poe epetōkara nonory poe.

28 Mame ypoetry tō zuaro exīko mā toto ywy ase Ritonōpo, toto Esemý, toto tarose ya exiryke imehnō namotome imeimehnō nonory pona, mame

seromaroro toto enepýase ropa toto nonory pona. Toiro onynomopyra ase moe imehnō nonory po.

²⁹ Juzenu kurā ekarōko ase Izyraeu tomo a, jūme toto onurumekara ropa exīko ase. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

Ritonōpo Nenepopyry Tytapyī Kasenato

40

Ezekieu 40–48

Ezekieu arotopōpyry Jerusarē pona

¹ Moraramē ěmepýry 10me ehtoh po, nuno apitorymā po, jeimamyry 25mā po Izyraeu tō arotopōpyry poe Papironia pona, 14me jeimamyry taropose Jerusarē poremākatopōpyry poe, moro ěmepýry ae ro Ritonōpo jamitunuru ymaro nexiase; morotoino tarose ywy eya.

² Enepotoh ae tarose ywy Ritonōpo a Izyraeu nonory pona ypy kaehxo exikety pona. Moroto ypy poro jēpataka pata panō enease, tapyi tōkehko.

³ Ameke hkopyra jaroase ynororo, imepý orutua enease ipihpyry metau samo. Xikihmē nexiase pata omōtoh po. Eary nae nexiase mauru panono risemy, mara roropa ikuhtoh emahpo nexiase.

⁴ Mame ynara tykase ynororo ya:

– Ahno mūkuru, eneko kure. Etako kure roropa, tomeseke samo ynenepohpyry oya. Moro poko tonehse mexino xiaro Izyraeu tō zurutohme emero onepohpyry poko.

Ritonōpo Tapyī Kurā omōtoh xixi tūtatoh wino

⁵ Ritonōpo Tapyī sā enease tapuruse apuru ke topu risē ke. Mokyro orutua a mara tapoise ikuhtohme, 3 meturume exikety, apuru kuhtohme. Moro apuru kae ehtoh 3 meturume nexiase; topuxixime ehtoh roropa 3 meturume nexiase.

⁶ Mame toytose ynororo omōtoh taka xixi tūtatoh wino. Opyi pona tōnuhse ynororo. Moroto omōtoh tukuhse eya: 3 meturume nexiase.

⁷ Moro mykakoxi ytotoh nexiase, erase esary tō nexiase oseruao apotunuru wino te, oseruao ipozery wino, enara. Moro osa tō oxisā nexiase, tahramehme nexiase kehko, oseruao meturume mosa exiry, oseruao meturu ipuroroje exiry, enara. Moro osa tō apuru topuxixime ehtoh 2½ meturume (asakoro meturu zokonaka) nexiase. Moro osa tō mykakoxi ytotoh nexiase oseruao meturume mosa exiry, toytose osa pona Tapyi ěpataka.

⁸⁻⁹ Sero osa tukuhse ahtao 4 meturume nexiase mosa exiry. Moro osa omōtoh pūto nexiase, Tapyi pūto, moro osa etyhpyry po moro apuru tō toiro meturume topuxixime nexiase kehko.

¹⁰ Moro osa tō oxisā toh nexiase zumo ehtopo, apuru roropa oxisā nexiase topuxixime ehtopo.

¹¹ Moromeīpo ytotoh tukuhse eya omōtoh poe, ipuroroje sexi meturume zokonaka nexiase; omōtoh apuru totapuruhmakase ahtao omōtoh amerehmā 5 meturume nexiase.

¹² Moro erase tō esary etonie apuru kae pyra exikety nexiase zokonaka meturume kae exiry, zokonaka meturume topuxixime exiry. Moro osa tō 3 meturume nexiase kehko, tahramehme nexiase.

¹³ Moromeīpo moe ehtoh tukuhse eya erase esary apuru etyhpyry poe apotunuru wino etonie apuru etyhpyry pona ipozery wino: toze meturume zokonaka nexiase erase esary omōtoh poe zakorō erase esary omōtoh pona.

14 Osa etyhyrymã poe toytose zara pona jarãnaka. Moro osa tukupse ahtao 10 meturume ipuroroje nexiase.

15 Ytotoh mosa ehtoh omõtòh poe apuru pona moe osa etyhyry ao 25 meturume nexiase.

16 Osenuhmatoh tonõ zumõkara nexiase apuru tõ po, osa tõ ao porehme. Airiki panõ taxikase apuru tõ poko osa tõ ao ytotoh etonie.

Zara jarãnao

17 Moromeïpo tarose ywy eya zara pona jarãnaka. Moroto osa tõ 30me nexiase apuru jaraohxo exikety pokona. Moro osa tõ etonie zara nexiase topu pipahmã risemy.

18 Amerehmã zomye zaramexiase kae hkopyra; zaohxo zara kaehxo nexiase.

19 Omõtòh kaehxo nexiase, zara zaohxo exikety pona ytotohme. Ameke ehtoh tukupse ahtao eya omõtòh kae pyra exikety poe omõtòh kaehxo exikety pona 50 meturume nexiase.

Omõtòh inikahpozakoxi

20 Moromeïpo omõtòh tukupse eya inikahpozakoxi zara pona jaraohxo ytotohme.

21 Erase tõ esary oserua ytotoh poe apotunuru wino te, oserua opozery wino te, apuru tõ osa tõ rãnao te, osa konõtò roropa zumo ehtoh oxisã kehko nexiase morohne maro omõtòh xixi tütatoh wino. Mosa ehtoh 25 meturume nexiase, ipuroroje toze meturume zokonaka nexiase.

22 Osa zumono te, osenuhmatoh tonomo te, airiki panõ taxikase apuru pokona te, morohne sã nexiase omõtòh ao xixi tütatoh wino. Opyi nae nexiase 7me onuhtoh tonõ ytotohme omõtòh pona. Osa zumono nexiase etyhyry po, zara etonie.

23 Moro zara takuohse ahtao omõtòh poe inikahpoe imepÿ omõtòh nexiase zara zaohxo exikety pona ytotohme omõtòh samo xixi tütatoh wino. Ameke ehtoh tukupse ahtao eya omõtòh poe omõtòh pona, 50 meturume nexiase.

Omõtòh ikurenæ

24 Imeïpo jaroase mokyro orutua ikurenaka, moroto imepÿ omõtòh enease. Tukupse moro ahtao oxisã nexiase kehko osemazuhmãkõ omõtòh samo.

25 Erase tõ esary sero omõtòh kyryry osenuhmatoh tonõ nexiase imehnõ sã ipunaka. Mosa ehtoh atapona 25 meturume nexiase, toze meturume zokonaka ipuroroje nexiase.

26 Opyi nexiase 7me onuhtoh tonõ omõtòh pona ytotohme. Osa zumono nexiase etyhyryme, zara etonie. Airiki panono taxikase apuru pokona, zaohxo exiketõ poko ytotoh etonie.

27 Taro roropa omõtòh nexiase zara zaohxo exikety pona ytotohme. Mokyro a tukupse ahtao ameke ehtoh omõtòh pona 50 meturume nexiase.

Zara zao exikety: omõtòh ikurenæ

28 Mame jaroase ynororo omõtòh ikurenæ kuroko zara pona zaohxo exikety pona. Moro omõtòh tukupse ahtao eya oxisã nexiase imehnõ omõtòh samo.

29-30 Erase tõ esary kehko te, esary zumono te, apuru tõ roropa zao exiketõ oxisã nexiase imehnõ omõtòh samo. Erase tõ esary osenuhmatoh nae nexiase. Moro mosa ehtoh atapona 25 meturume nexiase, ipuroroje toze meturume zokonaka nexiase.

31 Osa zumono nae nexiase zara pona ytotohme jarãnaka. Apuru tõ pokona airiki panõ taxikase ytotoh etonie. Opyi nae nexiase 8me onuhtoh tonõ omõtòh pona ytotohme.

Zara zao exikety: omōtoh xixi tūtatoh wino

³² Mame jaroase mokyro orutua omōtoh kuroko xixi tūtatoh wino zara zaohxo exikety pona. Omōtoh zumo ehtoh tukuhsa ahtao eya oxisā nexiase imehnō omōtoh samo.

³³ Erase tō esary te, osa zumono te, apuru tō roropa tapyi taōkō tukuhsa ahtao oxisā nexiase imehnō omōtoh tonō samo. Osenuhmatoh nae nexiase emero apuru tō ao, osa zumo apuru ao roropa. Moroto mosa ehtoh 25 meturume nexiase te, ipuroroje toze meturume zokonaka nexiase.

³⁴ Moro osa zumono osēpataka nexiase zara jarao exikety maro. Ytotoh kuroko airiki panō taxikase apuru pokona. Opyi nae nexiase 8me onuhtoh tonō moro omōtoh pona ytotohme.

Zara zao exikety: omōtoh inikahpoino

³⁵ Mame jaroase ynororo omōtoh inikahpoē pona. Morohne zumo ehtoh tukuhsa ahtao eya, oxisā nexiase imep̄y omōtoh samo.

³⁶ Moro omōtoh erase tō esary nae nexiase, apuru tō taxikase airiki panō ke te, osa zumono te, osenuhmatoh roropa emero apuru tō ao. Moro mosa ehtoh atapona 25 meturume nexiase; ipuroroje toze meturume zokonaka nexiase.

³⁷ Moro osa zumō osēpataka nexiase zara jarao exikety maro. Ytotoh kuroko airiki panō taxikase apuru tō pokona. Opyi nae nexiase 8me onuhtoh tonō moro omōtoh pona ytotohme.

Tapyi tō omōtoh inikahpoē pūto

³⁸ Zara po jarānao osa zumo nexiase toxixihmase omōtoh zao exikety pokona. Moro osa poe tomōse osa zumō taka osēpataka exikety zara maro. Moro tao okyno tō tukurikase tysahkase ahtao jahkatohme tytororo tynekarorykōme.

³⁹ 4me meza tō nexiase, asakoro apotunuru wino osa, asakoro ipozery wino moro ao. Moro meza tō po okyno tō totapase jahkatohme tynekarorykōme te, jahkatohme tytororo rokē pyra, yrome tynekarorykōme roropa tyrypyrykō korokapotohme, zae pyra toehtopōpyrykō roropa korokapotohme.

⁴⁰ Jarao roropa moro osa etonie meza tō asakoropane nexiase, asakoro apotunuru wino, asakoro ipozery wino omōtoh inikahpoē pūto.

⁴¹ Morara exiryke meza tō 8me nexiase atapona: asakoropane osa zumō tao, asakoropane jarao, epona xine okyno tō etapatohme jahkatohme tynekarorykōme.

⁴² Moro meza tō asakoropane exiketomo, epona okyno tō tysahkase jahkatohme, topu risē nexiase kehko. Kae morohne ehtoh zokonaka meturume nexiase, zumo ehtoh 75 sētmeturume nexiase mosa ehtopo te, ipuroroje ehtoh 75 sētmeturume nexiase roropa. Moro meza tō po okyno etapatoh tōkehko rato tōkehko tyrise emero, tyahkasēme tynekarorykōme.

⁴³ Moro meza tō ehpiryme tōsē apoitoh nexiase 7 sētmeturume zokonaka ipuroroje. Okyno pū zahkasemy meza pona tyrise nexiase.

⁴⁴ Mame jaroase ynororo zara pona tapyi tao, moroto osa inunō asakoro nexiase. Toiro osenuhmāko ikurenaka, omōtoh inikahpoē pūto nexiase, zakorony osenuhmāko inikahpozakoxi, omōtoh ikurenāe pūto nexiase.

⁴⁵ Mokyro a turuse ywy moro osa osenuhmakety ikurenaka oturuketō esaryme nexiase, Ritonōpo tapyi tao erohketō esaryme.

⁴⁶ Osa zakorony osenuhmakety inikahpozakoxi imehnō oturuketō esaryme nexiase apoto apō poko erohketō esaryme. Mokaro oturuketō emero Zatoke pakomotyā nexiase, Rewi pakomotyamo. Mokaro rokē Ritonōpo omi poe omōnōko mā toto Ritonōpo ēpataka erohtohme.

Zara Ritonõpo Tapyĩ tao

⁴⁷ Mame moro zara Ritonõpo Tapyĩ tao zumo ehtoh tukuhse mokyro a: tahramehme nexiase, 50 meturume mosa exiry, 50 meturume ipuroroje, enara. Ritonõpo Tapyĩ êpataka apoto apõ nexiase.

⁴⁸ Mame jaroase ynororo osa inunõ omõtoh pona Ritonõpo Tapyĩ taka. Moro ytotoh zumo ehtoh tukuhse eya omõtoh tao. Mosa ehtoh asakoro meturume zokonaka nexiase, ipuroroje seti meturume nexiase. Apuru tõ topuxixime ehtoh toiro meturume zokonaka nexiase.

⁴⁹ Moro osa omõtoh esary zumo ehtoh 10 meturume nexiase mosa ehtopo te, 6 meturume nexiase ipuroroje exiry. Opyi nae nexiase onuhtohme morotona. Asakoro xikihmã nexiase omõtoh pũto, toiro apotunuru wino, zakorõ ipozery wino, enara.

41

¹ Imeĩpo jaroase ynororo osa inunõ taka Tapyi rãnaka, Osa Kurã taka.

Morotona ytotoh tukuhse eya, oseruao meturume nexiase mosa exiry.

² Ipuroroje nexiase 5 meturume; apuru tõ nexiase asakoro meturume zokonaka seino te, asakoro meturume moino, enara. Mame moro osa inunõ tukuhse eya: 20 meturume nexiase mosa exiry, 10 meturume nexiase ipuroroje exiry.

³ Morotoino toytose ynororo osa inunõ etyppyry pona. Morotona ytotoh tukuhse eya toiro meturu mosa exiry te, ipuroroje oseruao meturume. Moro apuru tõ nexiase oseruao meturume zokonaka topuxixime exiry seino te, oseruao meturume zokonaka moino, enara.

⁴ Osa inunõ tukuhse roropa eya: tahramehme nexiase 10 meturume mosa exiry te, 10 meturume ipuroroje exiry, enara. Osa irãnaõ moinakoxi nexiase. Mame ynara tykase ynororo ya:

— Sero osa Ritonõpo Esary Kurã Kuhse mana.

Osa tõ Ritonõpo Tapyĩ apuru poko

⁵ Mame Ritonõpo Tapyĩ tao apuru tukuhse mokyro orutua a, oseruao meturume nexiase topuxixime exiry. Tapyi zomye osa tõ pitiko tuhke nexiase moro apuru poko, asakoro meturume ipuroroje nexiase emero porehme.

⁶ Moro osa tõ pitiko oseruao zara po nexiase. Toiro zara po 30me osa pitiko nae nexiase. Ritonõpo Tapyĩ apuru jaraono topuxixime hkopyra nexiase zara kaehxo aehtopo; moro osa tõ apõme moro apuru nexiase, yrome osexihpyra nexiase apuru pokona.

⁷ Naeroro Ritonõpo Tapyĩ apuru tõ eneryhtao jarao oxisã topuxixime aexiry nexiase kae apõ pona. Opyi tõ konõto asakoro nexiase apuru pokona jarao ahno onuhtohme nono poe zara irãnaõ pona, kaehxo exikety pona, enara.

⁸⁻¹¹ Apuru jaraohxo exikety moro osa tõ apurume topuxixime exiry 2½ meturume nexiase. Omõtoh nae nexiase osa tõ inikahpoẽ kyryryme. Imepỹ omõtoh roropa nexiase ikurenae osa tõ kyryryme. Tapyi zomye zara enease 2½ meturume ipuroroje. Nono epoe roropa nexiase oseruao meturume, osepune nexiase osa tõ apõ maro Tapyi apuru poko aexityamo. Tapyi zomye irãnao samo zara maro, oturuketõ esarykõ maro amerehmã nexiase 10 meturume ipuroroje exikety.

Tapyi xixi omõtoh wino

¹² Ritonõpo Tapyĩ poe xixi omõtoh wino amerehmã etyppyry po tapyi nexiase 45 meturume mosa exikety te, 35 meturume ipuroroje nexiase. Moro tapyi apuru tõ topuxixime exiry 2½ meturume nexiase emero porehme.

Ritonōpo Tapyī kuhtopōpyry kehko

¹³ Jarao Ritonōpo Tapyī tukupse mokyro orutua a: 50 meturume nexiase mosa exiry. Ritonōpo Tapyī etyhpypy poe zara akuohnōko tapyi etyhpypy pona xixi omōtoh wino 50 meturume roropa nexiase.

¹⁴ Ritonōpo Tapyī ēpataka ipuroroje amerehmā ao apotunuru wino te, amerehmā ao ipozery wino 50 meturume nexiase roropa.

¹⁵ Moro tapyi, Ritonōpo Tapyī poe xixi omōtoh wino mosa exiry tukupse roropa mokyro a amerehmā etyhpypy po, ytotoh maro apotunuru wino te, ytotoh maro ipozery wino: 50 meturume moro nexiase kehko.

Ritonōpo Tapyī ehtoh poka

Osa inunō Ritonōpo Tapyī omōtopo te, Osa Kurā maro, Ritonōpo Esary Kurā Kuhse roropa

¹⁶ apuru tō tyōtose wewe ke nono poe osenuhmatoh pona. Moro ao osenuhmatoh apurutoh kehko nae nexiase.

¹⁷ Moro ao apuru tō taxikase omōtoh etyhpypy pona emero porehme

¹⁸ airiki ary panō ke te, taporihke exiketō ke, toiro airiki zoko panono, toiro taporihke exikety atakenaka apuru poka porehme. Toiro taporihke exikety asakoro ēmyty nae nexiase:

¹⁹ ahno ēmyty osēpataka airiki zoko panō maro te, reāo ēmyty osēpataka airiki zoko panō maro. Moro sā nexiase apuru tō poka emero,

²⁰ nono poe omōtoh etyhpypy pona.

²¹ Ritonōpo Esary Kurā omōtoh inepuru tahramehme nexiase kehko.

Apoto apō wewe risemy

Ritonōpo Esary Kurā Kuhse omōtoh etonie wewe risē nexiase

²² apoto apō panono, toiro meturume zokonaka kae exiry nexiase. Ipuroroje toiro meturume nexiase. Inepuru tō te, apō apuru tō wewe risē nexiase. Ynara tykase mokyro ya:

– Sero meza mā Ritonōpo Oesēkō ēpataka exikety.

Omōtoh apuru tomo

²³ Ritonōpo Esary Kurā pona ytotoh etyhpypy po omōtoh apuru nae nexiase, imep̄y omōtoh apuru nae roropa nexiase Esary Kurā Kuhse taka ytotoh etyhpypy po.

²⁴ Toiro omōtoh apuru asakoro zary nexiase mirihme irānaka.

²⁵ Wewe risēme moro omōtoh apuru nexiase kehko. Airiki panō, taporihke exiketō panō roropa taxikase moro omōtoh apuru tō pokona Ritonōpo Esary Kurā omōtohme, moro Tapyi apuru tō samo.

²⁶ Moro Osa Kurā apuru tō osenuhmatoh nae nexiase, apuru tō taxikase roropa airiki zoko panōme.

42

Imep̄y tapyi tō asakoro Ritonōpo Tapyī pūto

¹ Mame jaroase mokyro jarānaka zara jaraō pona, mame jaroase inikah-pozakoxi imep̄y tapyi taka ameke pyra moro tapyi wino, xixi omōtoh wino exikety.

² Sero tapyi inikahpozakoxi 50 meturume nexiase mosa exiry, 25 meturume nexiase ipuroroje exiry.

³ Toiro apuru amerehmā etonie nexiase 10 meturume exikety Ritonōpo Tapyi kuroko. Imep̄y apuru zara etonie nexiase, jarao exikety etonie. Oseruao zara tō nae nexiase osepokona. Zara kae exikety myahxo zao nexiase, zopinono mya hkopyra nexiase.

⁴ Moro tapyi rānakuroko inikahpozakoxi ytotoh nae nexiase 5 meturume ipuroroje exiry, 50 meturume mosa exiry, omōtoh tonō nexiase moro apuru po.

⁵ Osa tō zara kaehxo exikety po zumo hkopyra nexiase kehko, kae hkopyra exiketō zumohxo nexiase kehko, myahxo apuru exiryke kae ahtao.

⁶ Moro osa tō osepokona aexityā zara tō oseruao nexiase kehko. Inepuru tō po pyra nexiase imehnō tapyi tō sā pyra zara konōto po.

⁷⁻⁸ Zara apitorymā po, nono po, tapyi apuru jaraono 50 meturume nexiase mosa exiry. Zokonaka sero apuru osa tō nae nexiase; zakorō zokonaka arypyra. Zara kaeno osa tō rokē nexiase porehme.

⁹⁻¹⁰ Moro osa tō zopino, tapyi etyhpypy po xixi tūtatoh wino, apuru toehpi-tose ahtao omōtoh nexiase zara jaraō pona.

Ritonōpo Tapyī poe ikurenae tapyi zakorō nexiase ipanono ameke pyra moro tapyi poe xixi omōtoh wino.

¹¹ Osa tō etonie ytotoh nexiase zakorō panono inikahpozakoxi. Oxisā kehko nexiase zumo exiry te, oxipanō nexiase toto, oxisā aomōtoh nexiase roropa.

¹² Omōtoh nexiase osa tō zopino ikurenae, etyhpypy xixi tūtatoh wino, apuru exipitory po.

¹³ Ynara tykase mokyro ya:

– Sero tapyi tō asakoro kure mā kehko Ritonōpo kyryryme. Moro tao oturuketō, Ritonōpo ēpataka ytoketō tonahsā kurā enahnōko mā toto. Moro osa tō kurāme exiryke, moro tao tynekarory kurā kurākāko oturuketō mana: tiriiku tōkehko, tynekarorykō tyrypyrykō korokapotohme te, popyra toehthkō korokapotohme, enara.

¹⁴ Ritonōpo Tapyī tao oturuketō ahtao, mame tutūtarykō se toto ahtao zara jaraō pona toytotohme, tupōkō kurā oūko mā toto inomotohme moro osa tō tao. Imepŷ upo amurūko mā toto toytotohkōme ahno oximōtoh taka.

Ritonōpo Tapyī zumo ehtoh kuhnōko

¹⁵ Ritonōpo Tapyī tao tukuhkehse ahtao mokyro a, tutūtanohtose ywy eya tūtatoh ae xixi tūtatoh wino. Mame jarao tukuhse eya.

¹⁶ Ikuhtoh ke apuru mosā tukuhse eya xixi tūtatoh wino: 250 meturume nexiase.

¹⁷⁻¹⁹ Mame apuru tō tukuhse eya inikahpozakoxi te, ikurenaka te, xixi omōtoh wino, enara. Oxisā kehko nexiase 250 meturume mosa exiry.

²⁰ Moro sā apuru ke moro tapuruse nexiase, nono tahramehme samo 250 meturume mosa exiry, 250 meturume ipuroroje exiry, enara. Moro apuru tapiakase kurākō Ritonōpo kyryryme moro sā pyra ehtoh wino.

43

Ritonōpo oepyry ropa Tapyi taka

¹ Moromeīpo jaroase ynororo omōtoh pona xixi tūtatoh wino.

² Moro poe Ritonōpo Izyraeu tō Esē saerekatoh oepyry enease. Ritonōpo omiry etase tuna konōto pohkane panaikatō samo. Nono po saereme toehse Ritonōpo saerekatoh pokoino.

³ Sero enepotoh moro enepotoh sā nexiase Ritonōpo toehse ahtao Jerusarē enahkapose. Moro enepotopōpyry sā roropa nexiase ynenehpypy tuna Kepaa ehpio po jahtao. Mame epukase nono pona jēmyty po nono pokoxi.

⁴ Ritonōpo saerekatoh tomōse omōtoh kuroko xixi tūtatoh wino Ritonōpo Tapyī taka.

⁵ Mame janymyase Ritonõpo Zuzenu. Jaroase zara pona Tapyi taka, osenuhmase Ritonõpo Tapyi pehme nexiase Ritonõpo saerekhatoh ke.

⁶ Mokyro orutua ymaro nexiase, Ritonõpo omiry etase itapyi tao. Ynara nase ynororo ya:

⁷ – Ahno mükuru, tuisame jehtoh apõ taro mana. Taro ypoetory Izyraeu tõ maro exiko ase. Jüme toto tuisaryme exiko ase. Jesety kurã nuriame onyripyra ropa exiko mã toto, imehnõ neponãmary oneahmara exiko mã toto, tutuisarykõ ekepyry ononẽpyra exiko mã toto Ytapyi Kurã püto.

⁸ Mokaro tuisa tomo a tytapyikõ konõto tyrise Ytapyi pütokoxi ipunaka. Moro sã toiro apuru rokẽ nexiase yna apiakãko. Nuriame jesety kurã tyrise eya xine popyra ehtoh riryke eya xine. Morara exiryke toto zehno toehse wyy tonahkase toto ya.

⁹ Seromaroro kurehxo exiry eya xine tyneponãmarykõ oneahmara toehse toto ahtao, tutuisarykõ ekepyry mya aroryhta roropa eya xine zonẽtohme. Moro riryhta eya xine mokaro maro exiko ase jüme.

¹⁰ Tõturuse ropa Ritonõpo. Ynara tykase:

– Ahno mükuru, Izyraeu tõ zuruko Ytapyi Kurã poko, ipoko toto atamorepatohme. Amorepako toto ehxirotohme tyrypyrykõ poko.

¹¹ Toehxirose toto ahtao tynyrihpyrykõ xihpyry poko toto amorepako Ytapyi Kurã poko, osa tõ poko, omõtohtonõ poko te, tütatoh roropa, oty sã emero ehtoh poko te, ynyriphpyry poko te, jomiry omipona ehtoh poko, enara. Pape imeroko morohne poko emero inenerykõme ykyryry tõ ehtoh waro toto ehtohme jomiry omipona toto ehtohme.

¹² Ynara tyriptomah mana Ytapyi Kurã poko: moro nono emero Ytapyi zomye moro ypy emory po nono kurã mana, Jesaryme kurano nono kurãme mana.

Apoto apony

¹³ Ynara apoto apõ zumo ehtoh kuhtoh mana Ritonõpo Tapyi zumo ehtoh kuhtopõpyry samo. Moro apoto apõ zomye ahkatopõpyry nexiase zokonaka meturume zueme exiry, zokonaka meturume ipuroroje exiry roropa. Ehpio nae roropa nexiase 25 sëtmeturume kae exiry.

¹⁴ Moro apoto apõ zokonaka kae hkopyra exikety, toiro meturume motye pitiko nexiase kae exiry. Moro zokonaka irãnaono asakoro meturume nexiase kae exiry, ½ meturume nexiase ehpio wino apoto apõ zomye. Moro zokonaka kae exikety ½ meturume nexiase ehpio wino moro zomye.

¹⁵ Moro zokonaka roropa asakoro meturume nexiase kae exiry, eporo okyno tõ tyahkase ahno nekarotyamo. Moro suime ehtoh asakoropane kaehxo nexiase kehko.

¹⁶ Moro apoto apõ zokonaka kaehxo exikety tahramehme nexiase 6 meturume mosa exiry te, 6 meturume ipuroroje exiry, enara.

¹⁷ Moro apoto apõ zokonaka irãnaono tahramehme roropa nexiase 7 meturume mosa exiry te, 7 meturume ipuroroje exiry, enara. Ehpikuroko ehpiy nexiase 25 sëtmeturume kae exiry. Moro zomye ahkatopõpyry ½ meturume ipuroroje nexiase. Opyi apoto apõ po xixi tütatoh wino nexiase.

Apoto apõ kurãkary ropa Ritonõpo a

¹⁸ Ynara tykase Ritonõpo ya:

– Ahno mükuru, etako pahne jomiry oya: Moro apoto apõ tyrise ahtao ikurãkapõko mase ya onekarotyã zatyryke epona te, munu emaryke roropa epona, okyno tõ munuru totapase toto ahtao onekarorykõme.

¹⁹ Oturuketõ, Rewi pakomotyã rokẽ, Zatoke pakõ rokẽ oehnõko mã toto jëpataka erohtohme. Wyy, Ritonõpo Oesëkö, morohne ripõko ase. Pui

orutua wātasenā ekaroko eya xine jahkatohme onekarorykōme oorypyrykō korokapotohme.

²⁰ Munu zokonaka apoiko tyrithohme apoto apō potyry tō pona, kae aexihpyry po te, suime ehtoh asakoropane pona irānao aexihpyry po te, ehpio pona roropa emero porehme. Morara ahtao moro apoto apō kurākapōko matose ya ykyryry kurāme ehtohme.

²¹ Mokyro pui orutua apoiko onekarorykōme oorypyrykō korokapotohme. Mame mokyro jahkako esary po jarao amekheho Ytapyī esary winoino.

²² Yrokokoro poti orutua apoiko atapuropyra exikety zahkatohme onekarorykōme oorypyrykō korokapotohme. Apoto apō ikurākapoko ya imunuru ke, pui orutua munuru ritopōpyry saaro oya.

²³ Moro poko tōtyhkase awahtao pui orutua wātasenā apoiko, kaneru mūkuru maro, atapuropyra exiketomo,

²⁴ enehtohme ya, Ritonōpo a. Mokaro etapaxīpo sautu rīko oturuketō mana toto pona. Mame toto zahōko tynekarorykōme ya.

²⁵ Mame kokoro rokē 7me ēmepyry aropōko matose toiro poti, toiro pui orutua maro, toiro kaneru mūkuru roropa zahkako matose onekarorykōme oorypyrykō korokapotohme. Mokaro okyno tō atapuropyra exiketō rokē imenekako.

²⁶ 7me ēmepyry ae moro apoto apō kurākapōko mokaro oturuketō mana kure ehtohme apoto apōme.

²⁷ Moromeīpo moro 7me ēmepyry taropose ahtao tynekarorykō zahkapitōko mā mokaro oturuketō moro apoto apō po. Jahkako mā toto okyno tomo zahkasē tytororo, ahno nekarory tō osepepe ehtohme, enara. Mame yzamaro exīko matose emero porehme. Ywy, Ritonōpo, oturuno.

44

Omōtoh xixi tūtatoh wino

¹ Mame jaroase mokyro orutua omōtoh jaraō pona, Ritonōpo Tapyī poe xixi tūtatoh wino. Moro omōtoh tapuruse nexiase.

² Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Sero omōtoh tapuruse exikehpyra mana; jūme onetapuruhmakara ropā exīko mana. Moro ae imehnō omōsaromepyra mā toto, ywy, Ritonōpo Izyraeu tō Esemy, moro ae tomōse jexiryke. Morara exiryke tapurusēme exīko mana jūme,

³ yrome tuisa morotona ytōko mana otuhse jeahmaryme jēpataka. Omōnōko mana osa uninō omōtoh ae, moro ae tūtako roropa mana.

Ahno omomyry poko Ritonōpo Tapyī taka

⁴ Mame jaroase mokyro orutua omōtoh kuroko inikahpozakoxi, Ritonōpo Tapyī ēpataka. Tōsenuhmase jahtao Itapyī enease pehme sā Ritonōpo saerehkatoh kē. Toepukase ywy jēmyty po nono pokoxi, eahmatohme.

⁵ Mame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Ahno mūkuru, tomeseke exiko emero enery poko oya emero etary poko roropa oya. Ynyriphopyry tō ekarōko ase oya Ytapyī poko. Imeroko emese kure samo onokākō jomi poe omōnōko Ytapyī taka, onokākō roropa omōsaromepyra exīko.

⁶ – Kaxiko mokaro Izyraeu tomo a, jomiry omipona pyra exiketomo a: “Ywy, Ritonōpo Oesēkō. Epo hnae onyrytyā nuriname ehtoh poko,” āko ase.

⁷ Ytapyī Kurā nuriname tyrise eya xine, imeimehnō ahno tonehse eya xine Ytapyī taka, tyrypyrykō onurumekara exiketomo, jomiry omipona pyra exiketomo, juaro pyra exiketomo. Tonehse toto zara pona Ytapyī taka, okyno

tõ totapase ahtao tynekarory kasery imunuru maro ekaroryhtao ya apoto apõ po. Moro sä nuriame ehtoh poko toehse oexirykõke osepeme kuehtõhkõ tytahkase oya xine.

⁸ Jeahmatoh Ytapyĩ tao tyripose toto imehnõ nonory põkomo a; ynyriposhyry eya xine, imehnomo a tyrohmanohpose eya xine.

⁹ – Ywy, Ritonõpo Oesëkõ, ynara äko ase: imehnõ nonory pono, jãipotapihpyry onysahkara exiketõ, jomiry omipona pyra exiketõ, zara pona Ytapyĩ taka omõsaromepyra mana, torënase ynororo ahtao ro ypoetory Izyraeu tõ ränao toexiry poko.

¹⁰ – Rewi pakomotyamo a Izyraeu tõ maro emero turumekase ywy tyneponãmarykõ eahmatohme tyya xine. Naeroro tuãnohsëme exiko mã toto.

¹¹ Erohnõko ro mã toto ypoetoryme Ytapyĩ tao omõtoht eraseme te, Ytapyĩ poko roropa; okyno tõ efapãko mã toto ahno nenehtyamo jahkatohme tytororo apoto apõ po, tynekaroryme roropa. Ahno ränao eraximãko mã toto akorehmatohme.

¹² Tyneponãmarykõ eahmary poko toehse toh kynexine Izyraeu tõ maro, Izyraeu tõ iirypyryme tyripose eya xine. Morara exiryke ywy, Ritonõpo Oesëkõ, jomiry etapõko ase oya xine, mokaro tuãnohsëme exiko mã toto.

¹³ Erohpyra exiko mã toto oturuketõme, ykyryry kurã poko pyra exiko mã toto, upütokoxi oehpyra mã toto. Jesary Kurã Kuhse pona omõpyra roropa mã toto. Toto wãnohtoh tynryihpyrykõ xihpyry emetakame ynara mana:

¹⁴ Ytapyĩ omõtoht eraseme rokë toto riko ase, enara.

Oturuketomo

¹⁵ Ynara tykase Ritonõpo Kuesëkomo:

– Turumekase jahtao Izyraeu tomo a emero porehme, oturuketõ Rewi pakomotyamo, Zatoke pakomotyã anamonohpyra toh nexiase, toerohse toto kokoro rokene Ytapyĩ tao. Seromaroro erohnõko mã toto jëpataka tynekarorykõ zahkary poko okyno kasery, munu roropa apoto apõ po.

¹⁶ Mokaro rokë omõnõko mã toto Ytapyĩ taka, erohnõko apoto apõ poko te, akorehmãko roropa mã toto jeahmary poko Ytapyĩ tao.

¹⁷ Aomomyrykohtao zara omõtoht ae Ytapyĩ Kurã taka upo amurũko mã toto mauru panõ risemy. Aerokurukohtao zara po Ytapyĩ tao roropa kaneru hpoty risë anamurupyra mã toto.

¹⁸ Tupuhpyrykõ po mauru panõ risë riko mã toto, axiakã amurũko mauru panõ risemy roropa; yrome enãkutara toehtõhkõme zamareary anamurupyra mã toto.

¹⁹ Ytopyra ro toto ahtao jarãnaka ahno maro ehtohme upo oũko mã toto toerohtõhkõ zupony Ytapyĩ Kurã tao, ikurãkatohme osa kurã po. Imepỹ upo amurũko mã toto tupõkõ kurã imehnõ onyryhmara ehtohme.

²⁰ – Oturuketõ tupuhpyrykõ onywyhnapopyra mã toto, mosahxo roropa tũsetykõ onyrippyra mã toto, yrome kure rokë zũsety sahkapyõko mã toto.

²¹ Uwa eukuru jehnahpyry onëpyra oturuketõ mana ytosasaka toto ahtao zara pona Ytapyĩ taka.

²² Jomi poe oturuketõ pytasaromepyra mã toto pytỹpo maro te, inio nurumekahpyry maro roropa, yrome pytãko rokë mana orutua poko exipitypyra exikety maro te, imepỹ oturukety pytỹpyry maro toorihse inio ahtao, enara.

²³ – Ypoetory tõ amorepãko oturuketõ mana, kure ehtoh oxisã pyra mana popyra ehtoh maro. Nuriame exikety oxisã pyra mana kure exikety maro.

²⁴ Osepune pyra exiketõ oepyyryhtao oturuketomo a zae apiakatohme, jomihpyry omipona morohne apiakãko mã toto. Oseahmatoh riko roropa mã

toto jomihpyry omipona te, jomihpyry omi poe oserematoh kurā rīko roropa mā toto.

²⁵ — Aorihtyā ekepyry anapopyra oturuketō mana. Tapose ahtao eya nuriame exīko manā. Yrome jomiry omi poe tumy ekepyry apōko mana te, tyse te, tumūkuru te, turui te, takorony te, toryxiry tynioke pyra exikety rokene, enara.

²⁶ Imēpo tukurikase ropa ahtao eraximāko 7me ěmepyyry.

²⁷ Mame omōnōko zara pona Ytapyī taka tynekarory zahkatohme kure ehtohme ropa, aherohtohme ropa Ytapyī tao. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

²⁸ — Tymōkomoke exīko oturuketō mana: ywy ase toto mōkomoryme samo. Nono esēme exipyra exīko mā toto Izyraeu tō nonory po: ywy ase toto nonoryme samo.

²⁹ Ahno nekarohpyry, tonahsē tiriiku tōkehko te, inekarotyā tyrypyrykō korokapotohme te, zae pyra toehtohkō korokapotohme roropa, oturuketō napyryme exīko. Ahno nekarohpyry ya Izyraeu tō nonory po emero oturuketō kyryryme exīko.

³⁰ Tonahsā apoipitoryhtao kure exikety tokarose ahtao ya morohne emero oturuketō napyryme exīko. Pāo riryhtao ahno a, wyi ekeiryhtao eya xine apitorymā ekarōko mā toto oturuketomo a tynekaroryme ya, mame moro sā ahtao kure rokē itapyī taōkō rīko ase.

³¹ Tamoreme okyno toorihse ahtao te, torō tō roropa tosekase toto ahtao roropa onokyro a mokaro onōpyra oturuketō mana.

45

Nono tapiakase Ritonōpo esaryme

¹ Mame nono apiakaryhtao oya xine Izyraeu tō esaryme, zokonaka apiakāko matose Ritonōpo Oesēkō esaryme. Moro nono zumo exiry ynara exīko mana: toze kirometuru zokonaka mosa exiry te, 10 kirometurume ipuroroje exiry, jesaryme kurano.

² Moro nono po Ritonōpo Tapyī Kurā esaryme exīko mana, nono tahramehme 250 meturumē mosa exiry, 250 meturume ipuroroje exiry, enara. Moro Tapyi esary zomye amerehme exīko mana 25 meturume ipuroroje exiry.

³ Moro nono poe zokonaka tapiakasēme exīko toze kirometuru zokonaka mosa exiry, omame kirometuru ipuroroje exiry, enara. Moroto Ritonōpo Tapyī Kurā exīko mana, Osa Kurā Kuhse, Ritonōpo esaryme moroto mana.

⁴ Sero nono zokonaka Ritonōpo poe kurāme exīko Izyraeu tō nonory po, tapiakase oturuketō esaryme, Ritonōpo Tapyī Kurā tao erohketō esaryme. Moroto exīko itapyīkō mana; moroto roropa Ritonōpo Tapyī esary kurano.

⁵ Mame moro nono akorony toze kirometuru zokonaka mosa exikety te, 5 kirometuru ipuroroje roropa tapiakase Rewi ekery tō esaryme ehtohme, Ritonōpo Tapyī Kurā tao erohketō esaryme. Moroto pata tō exīko mana mokaro esaryme ehtohme.

⁶ Osemyhto moro nono zokonaka kurā maro imepỹ nono ropa exīko 12½ kirometuru mosa exiry te, 2½ kirometuru ipuroroje exikety tapiakase patame ehtohme emero rokē Izyraeu tō esaryme ehtohme.

Nono tuisa esaryme

⁷ Izyraeu tō nonory zokonaka tuisa nonoryme exīko. Ritonōpo Tapyī Kurā nonory poe, pata tō nonory poe roropa, tuisa nonoryme exīko xixi omōtoh winakoxi tuna konōto Metiteraneu pona te, xixi tūtatoh wino tuisa nonoryme exīko Izyraeu tō nonory ehpiōkō pona. Xixi tūtatoh winoino xixi omōtoh pona moro nono mosa ehtoħ oxisā mana toiro oxiekyry tō nonory maro.

⁸ Sero nono zokonaka tuisa esaryme exīko Izyraeu nonory po, imehnō Izyraeu tō nonory anapoipyra ynororo ehtohme; nono akoipyry nomōko mana emero imehnō oxiekyry tō esaryme.

Omoxi ehtoh kuhtopo

⁹ Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkomo:

– Izyraeu tō tamuximākomo, epo hnae! Oorypyrykō poko pyra ehtoko! Imehnō onetapara ehtoko! Jamihme pyra exiketō mōkomory anapoipyra ehtoko! Zae ehtoh poko rokē ehtoko! Ypoetory tō anaropopyra ropa ehtoko toto nonory poe, āko Ritonōpo Oesēkō mana.

¹⁰ – Zae omoxinety ke, zae ikuhtoh ke roropa osepekahtoko, mōkomo ekamatoko roropa.

¹¹ – Toiro kiru arexi tōkehko miu karamame mana. Toiro rituru miu karamame mana.

¹²⁻¹⁴ – Ynara enehnōko matose onekarorykōme: tiriiku tapoise ahtao oya xine otupikō poe 60me apoiryhtao toiro enehnōko matose onekarorykōme; sewata ahtao morararo, 60me apoiryhtao toiro enehnōko matose onekarorykōme. Azeite ahtao 100me apoiryhtao oya xine toiro enehtoko onekarorykōme.

¹⁵ Oeky tō kaneru tō Izyraeu nonory po, 200me ahtao toiro enehtoko onekarorykōme.

– Tiriiku tōkehko enehtoko, okyno tō maro jahkatohme tytororo, onekarorykōme osepepe ehtohme, oorypyrykō korokapotohme. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, morohne ripōko ase oya xine.

¹⁶ – Jomi poe tynekarorykō arōko ahno mana emero Izyraeu tō nonory po tutuisarykomo a Izyraeu tō esemy a.

¹⁷ Mame okyno tō ekarōko mokyro tuisa mana jahkatohme tytororo, tiriiku tōkehko maro te, uwa eukuru jehnahpyry maro, Izyraeu tō nekaroryme emero. Moro rīko mana Oseahmatoh Nuno Kasenato po te, osere-matoh tonō po te, imehnō oseahmatoh po emero. Okyno tō ekarōko mana tynekarorykōme iirypprykō korokapotohme, tiriiku tōkehko maro, okyno tō zahkatohme tytororo te, tynekarory roropa osepepe ehtohme Izyraeu tō rypyry korokapotohme.

Paxikoa poko

(Exutu 12.1-20)

¹⁸ Mame ynara tykase Ritonōpo:

– Ēmepyyry apitorymā po, nuno apitorymā po pui orutua kure exikety etapāko matose Ytapyī Kurā kurākapotohme.

¹⁹ Mokyro munuru zokonaka apoīko oturukety mana, oorypyrykō korokapotohme. Mame moro munu rīko mana Ritonōpo Tapyī omōtoh ehpiry pokona te, apoto apō potyry 4mākō pona te, imehnō omōtoh ehpio pokona zara po Tapyī Kurā tao.

²⁰ Mame Ēmepyyry 7mā po moro nuno po moro sā tyrīko ropa matose imehnō rypyry korokapotohme; otarame iiryppryme toehse mana tyrypyry poko se pyra ahtao, otarame tuaro pyra mā ynororo. Mame moro ke Ytapyī Kurā kurākāko matose.

²¹ – Mame Ēmepyyry 14me ehtoh po nuno apitorymā po Oseahmatoh Paxikoa poko tyripitōko matose. 7me Ēmepyyry arōpōko matose wyi porutatoh maro pyra enahnōko matose.

²² Ēmepyyry osemazupu po Oseahmatoh poko, okyno ekarōko tuisa mana, pui orutua etapatohme tyrypyry korokapotohme, ahno porehme rypyry korokapotohme roropa.

²³ Kokoro rokē 7me ěmepyrý ae oseahmatoh poko toto ahtao okyno tō ekarōko mana etapatohme tynekaroryme Ritonōpo Tosēkomo a 7me pui orutua komo te, 7me kaneru tō roropa atapuropyra exiketomo. Mokaro zahkāko mana tytororo. Kokoro rokē toiro poti roropa etapāko mana oorypyrykō korokapotohme.

²⁴ Pui orutua maro te, kaneru maro roropa totapase ahtao onekarorykōme tiriiku tōkehko ekarōko roropa matose 17½ riturume te, azeite 3 rituru maro.

Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko
(Rewitiku 23.33-43)

²⁵ – Mame ěmepyrý 15me ehtoh po, nuno 7mā po Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko, okyno tō ekarōko tuisa mana kokoro rokē 7me ěmepyrý ae oorypyrykō korokapotohme te, moro saaro okyno tō zahkāko mana tytororo te, moro saaro tiriiku tōkehko ekarōko mana tynekaroryme azeite maro, enara.

46

Tuisa oseahmatoh maro

¹ Mame ynara tykase Ritonōpo Kuesēkomo:
– Moro omōtoħ xixi tūtatoħ wino tapurusēme exīko 6me ěmepyrý ae, yrome oserematoħ ae totapuruhmakasēme exīko mana, Oseahmatoh Nuno Kasenato ae roropa.

² Mame tuisa ytōko zara poe jarao osa omōtoħ taka. Moro tao eraximāko mana xikihme omōtoħ pūto, tynekarorykō zahkatoħ zano oturuketomo a; okyno zahkāko tytororo te, osepeme ehtoh zahkāko roropa mā toto, enara. Ritonōpo eahmāko tuisa mana moroto, mame tūtāko ropo mana. Moro omōtoħ totapuruhmakasēme exīko mana kokonie pukuro pona.

³ Oserematoħ po te, Oseahmatoh Nuno Kasenato po roropa tosekumuru po porohnōko imoihmākō mana Ritonōpo eahmaryme omōtoħ ěpataka.

⁴ Oserematoħ po okyno tō enehnōko tuisa mana jahkatohme tynekaroryme Ritonōpo a: toiro kaneru inunomo, 6me kaneru mūkuru tō maro, emero atapuropyra exiketomo, jahkatohme tytororo.

⁵ Kaneru inunō maro tiriiku tōkehko puhturu enehnōko roropa mana tynekaroryme Ritonōpo a, 17½ riturume ipuhturu. Kaneru mūkuru tō maro ise toehtoh ekarōko roropa mana. Moro 17½ riturume ipuhturu maro 3 riturume azeite enehnōko roropa mana.

⁶ Oseahmatoh Nuno Kasenato po pui mūkuru enehnōko mana, kaneru inunō maro, kaneru mūkuru tō 6mākō maro atapuropyra exiketō tynekaroryme.

⁷ Moro pui mūkuru maro te, kaneru inunō maro 17½ riturume tiriiku puhturu enehnōko mana; mokaro kaneru mūkuru tō maro ise toehtoh ekarōko tuisa mana. Moro 17½ riturume ipuhturu maro 3 riturume azeite enehnōko mana.

⁸ Mame tuisa ytōko ropo mana osa inunō omōtoħ kuroko omōtoħ ae aomōtopōpyry samo.

⁹ – Mame Ritonōpo eahmary poko ahno oximōme toehse ahtao oseahmatoh poko, mokaro tomōse exikefō omōtoħ ae inikahpozakoxi tūtāko mā toto tūtatoħ ae ikurenae tōtyhkase toto ahtao Ritonōpo eahmary poko. Mokaro tomōse exiketō omōtoħ ae ikurenae tūtāko mā toto omōtoħ ae inikahpozakoxi. Tūtara ropo mā toto tomōtopōpyrykō ae ropo, yrome moro omōtoħ etonie ae tūtāko mā toto.

¹⁰ Mokyro tuisa omōnōko mana imoihmākō omomyryhta; tūtāko ropo mana imoihmākō tūtary ropo ahtao.

¹¹ Oseahmatoh poko tōximōse awahtao xine Ritonōpo eahmaryme, 17½ riturume tiriiku puhturu enehnōko matose pui mūkuru maro, pui pyra ahtao kaneru inunō maro. Mame kaneru mūkuru tō maro ise toehtoh ekarōko mā Ritonōpo eahmane. Moro 17½ riturume tiriiku puhturu maro 3 riturume azeite enehnōko roropa mana.

¹² – Tynekarory enepyyry se tuisa ahtao Ritonōpo a jahkatohme tytororo te, osepeme ehtohme ropā ahtao, omōtoħ xixi tūtatoħ wino zara pona Tapyi tao totapuruhmakasēme exīko mana aomōtohme. Tynekarory ekarōko mana tynekarory ekarory sã oserematoħ ae, mame tutūtase ropā ynororo ahtao moro omōtoħ tapurusēme exīko ropā mana.

Tynekarory kokoro rokene

¹³ Ynara tykase Ritonōpo:

– Ėmepyyry ae rokē kaneru mūkuru, toiro jeimamyry exikety atapuropyra exikety, zahkãko matose tytororo, onekarorykōme Ritonōpo a. Kokoro rokē morara tyrīko matose.

¹⁴ Moro maro kokoro rokē 1½ kirume tiriiku apohpyry enehnōko matose onekarorykōme, toiro rituru azeite maro zoximatohme tiriiku maro. Jomi poe jūme moro ynyripohpyry rīko matose.

¹⁵ Kaneru mūkuru, tiriiku maro apohpyry, azeite maro enehnōko matose kokoro rokene onekarorykōme Ritonōpo a jūme.

Tuisa poko nono esēme exiry poko

¹⁶ Ynara tykase Ritonōpo:

– Tynonory ekaroryhtaο tuisa a tumūkuru a tynekaroryme eya mokyro mūkuru esaryme exīko mana tumy ekyyryme aexiryke.

¹⁷ Yrome mokyro tuisa a tynonory ekaroryhtaο typoetory a, moro nono exīko ropā tuisa nonoryme ropā mana jeimamyry Emyhpokatoħ ropā toehse ahtao. Moro nono tuisa nonoryme mana jūme, imūkuru tō maro.

¹⁸ Mokyro tuisa imepỹ nonory onupuxihkasaromepyra mana. Nono ekarory se ynororo ahtao tumūkuru tomo a, tynonory poe rokē moro ekarōko mana, ypoetory tō onyryhmara ehtohme, inonory anapoipyra aehtohme roropa.

Kaxiri ahnotoh Ritonōpo Tapyi tao

¹⁹ Moromeīpo mokyro orutua jaroase omōtoħ pona osa tō taka osenuhmatoh inikahpozakoxi. Moro osa tō kurāme kehko nexiase oturuketō esaryme. Mame osa tonepose ya osa kurākō poe xixi omōtoħ wino.

²⁰ Ynara tykase ynororo:

– Taro tōsē ahnōko oturuketō mana ahno nekarotyã tyrypyrykō korokapotohme, zae pyra toehtohkō korokapotohme; moroto tiriiku risē ekeiko roropa mā toto ahno nekarohpyry. Morara ahtao Ritonōpo kyryry kurã anaropyra jarānaka zara pona, imehnō ryhmaryino.

²¹⁻²² Mame jaroase ynororo jarānaka zara pona. Moroto asakoropane zarapohxikyry po zara tō zumo hkopyra exiketō enepoase ya 20 meturume mosa exiry, 15 meturume ipuroroje exiry.

²³ Emero zara pitiko tapuruse topu risē ke. Mame moro apuru tō pokona apoto esary nexiase.

²⁴ Ynara tykase ynororo ya:

– Senohne tōsē ahnotohme mana, ahno nekarotyã ahnōko mā toto erohke-tomo Ritonōpo Tapyi tao.

47

Tuna tūtary Ritonōpo Tapyī tae

¹ Mame jaroase ropa mokyro orutua Tapyi omōtoh pona. Moro poe Tapyi omōtoh zopino tuna tūtāko nexiase soesoekane sā exikety; sararakaneme ytōko nexiase xixi tūtatah wino, moro Tapyi ēmyty xixi tūtatah wino nexiase. Moro tuna tūtāko nexiase Tapyi zopinoino, apuru ikurenāe isararame ytōko apoto apō kuroko ikurenaka.

² Mame jaroase mokyro Tapyi nonory poe omōtoh ae inikahpozakoxi jarānaka moro omōtoh pona xixi tūtatah wino. Moroto tuna iporiry tūtūtasē omōtoh poe ikurenaka.

³ Tymarāke mokyro a tukuhse 500 meturume ikurenaka xixi tūtatah wino. Tuna takuohpose ya ynororo, zueme pyra nexiase ppyrakū pona rokene.

⁴ Moromeīpo tukuhse 500 meturume ropa, moroto tuna zueme exiry jeseukumuru pona toehse. 500 meturume ropa tuna zueme exiry ymetŷ eary pona nexiase.

⁵ Mame tukuhse ropa ynororo 500 meturume ropa, tuna zueme nexiase, anakuohsaromepyra exiase zuemehxo exiryke.

⁶ Ynara tykase ynororo ya:

– Ahno mūkuru, senohne emero eneko kure wenikehpyra oehtohme!

Naeroro jaroase ropa tuna ehpio pona ropa.

⁷ Toeporehkase jahtao morotona osenuhmase: moroto wewe tō tuhke nexiase tuna ehpiakuroko asakoro ro.

⁸ Mame ynara tykase ynororo ya:

– Sero tuna yhtōko xixi tūtatah wino tuna Joatāo kuaka, myaro tuna konōto Aorikyhyppy pona. Morotona toehse ahtao tuna sāme aexihpyry etyorōmāko mana tuna anusasame ehtohme.

⁹ Mame emero nono kuroko sero tuna ytoryhtao emero rokē onokyro tō exīko kana tō maro. Tuna konōto Aorikyhyppy tunary rīko sero tuna kure ropa, isene ehtoh enehnōko mana nono kuroko ytoryhtao.

¹⁰ Tuna enatry Ketī wino tuna enatry Ekerai pona kana anŷnanō osenēko mā toto tuna konōto ehpiakuroko. Moroto tarāpa tō rīko mā toto xixi aka anorytohme. Moroto kana itamurume exīko mana, tuhke tyotyoro kana tō exīko roropa tuna Metiteraneu kuaō samo.

¹¹ Yrome ikuhpo pitiko tō kuaō, pēkamā kuaō roropa tuna onukurākara mana. Moroto rokē exīko mana sautu ritohme.

¹² Mame moro tuna asakoro ehpiakuroko eperytaketō emero rokē ahtāko mana. Zary tō aremāpyra mana, eperytakehpyra moro wewe mā kehko. Emero nuno po epery tō exisenā exīko mā kehko, tuna oehkehpyra exiryke Ritonōpo Tapyī tae. Moro epery tō tonahsēme kurāme exīko mana, zary tō opime exīko.

Nono ehpiō exiketomo

¹³ Ynara tykase Ritonōpo:

– Ynara ononorykō ehpio exīko apiakatohme 12me oxiekyry tō nonoryme; Joze ekyry tomo a asakoro zokonaka apoiryke.

¹⁴ Jomiry etapouse atamuru tomo a sero nono ekarory poko eya xine inonorykōme ehtohme. Naeroro seromaroro moro nono apiakatoko 12me oxisā oesarykōme ehtohme.

¹⁵ – Ehpio inikahpozakoxi ytōko xixi tūtatah wino tuna konōto Metiteraneu poe pata Heterō pona, onuhtoh Hamate pona pata tō Zetate pona,

16 Perota maro te, Xipiraī maro (moroto irānao pata Tamaxiku tuisary nonory maro pata Hamate tuisary nonory maro) pata Hatikō maro (pata Haurā tuisary nonory ehpiō po).

17 Naeroro nono ehpiō inikahpozakoxi ytōko mana Metiteraneu poe xixi tūtatoh wino pata Enō pona, Tamaxiku nonory Hamate nonory roropa inikahpozakoxi ehpiōme exīko mā kehko.

18 – Ehpio xixi tūtatoh wino ytōko ikurenaka osa poe irānao Tamaxiku tuisary nonory maro Haurā tuisary nonory maro. Tuna Joatāo nono apiakāko mana Izyraeu nonory xixi omōtoh wino te, Kireate nonory maro xixi tūtatoh wino pata Tamara pona tuna konōto Aorikyhyry pona roropa.

19 – Ikurenae nono ehpio ytōko ikurenaka, xixi omōtoh wino pata Tamara poe tutunake exikety Kāte Meripa pona inikahpozakoxi Ejitu ehpiuroko tuna Metiteraneu pona.

20 – Ehpio xixi omōtoh wino tuna Metiteraneu me mana ytōko inikahpozakoxi osa pona onuhtoh Hamate poe xixi omōtoh wino.

21 – Moro nono apiakatoko oxiekyrymākomo esaryme;

22 jūme oesarykōme exīko mana. Ononorykō apiakaryhtao oya xine imehnō nonory pōkō amaro xine toehse ahtao toemūkuase ynaroro ahtao taro, nono apoīko roropa mā toto tosarykōme. Mokaro rīko matose Izyraeu tō riry samo, nono menekatoh apoīko mā toto asā xine Izyraeu tō maro.

23 Imehnō nonory pōkō emero amaro xine exiketō nono apoīko mā toto tosarykōme Izyraeu tō oxiekyry tō maro, moroto mokaro maro toehse toto exiryke. Ywy, Ritonōpo Oesēkō, oturuno.

48

Izyraeu tō nonory apiakary

1-7 Nono ehpio inikahpozakoxi ytōko xixi tūtatoh winakoxi tuna konōto Metiteraneu poe pata Heterō pona, onuhtoh Hamate pona, pata Enom pona, Tamaxiku tuisary nonory ehpio pona Hamate maro. Emero Izyraeu tō oxiekyry tō nono apoīko mā toto nono ehpiō poe xixi tūtatoh winoino tuna konōto Metiteraneu pona, xixi omōtoh pona, atakenaka inikahpoino ikurenaka: Tā te, Asea te, Napatari te, Manase te, Eparaī te, Rupē te, Juta, enara.

Nono Ritonōpo esaryme

8 Mame Juta nonory ehpio poe nono tapiakasēme exīko nono kurāme ehtohme. Inikahpoe ikurenaka moro nono ipuroroje 12½ kirometurume exīko. Xixi tūtatoh wino poe xixi omōtoh pona moro nono mosa ehtoh oxisā tapiakasēme exīko mana nono tokarose aexityā samo oxiekyry tomo a. Ritonōpo Tapyiny moro rānao exīko mana.

9 Moro nono rānao nono tapiakasēme exīko Ritonōpo esaryme 12½ kirometurume mosa exiry, 10 kirometurume ipuroroje exiry, enara.

10 Zokonaka moro nono kurā mā oturuketō nonoryme exīko: toto esary ehpiōkō inikahpozakoxi te, ikurenae roropa 12½ kirometurume exīko, ehpio kō xixi tūtatoh wino te, xixi omōtoh wino roropa 5 kirometurume exīko. Irānao Ritonōpo Tapyī kurā exīko mana.

11 Moro nono kurā tokarosēme exīko oturuketomo a Zatoke pakomotyamo a. Amonohkara jomihpyry omipona toh nexiase; imehnō Izyraeu tō maro pyra nexiase toto zae pyra ehtoh poko, imehnō Rewi ekry tō sā pyra.

12 Morara exiryke nono tokarosēme exīko eya xine Rewi tō ekry nonory pūto, nono kurano, imepý nono kure ehtoh motye.

¹³ Rewi ekyry tō roropa nono apoīko mā toto tosarykōme mokaro oturuketō nonory ehpio pūto, 12½ kirometurume mosa exiry, 5 kirometurume ipuroroje, enara.

¹⁴ Moro nono tapiakase Ritonōpo esary kurāme, kurehxo mana, imep̄y nonory kure ehtoh motye. Moro nono anapiakara matose, onekaropyra roropa matose imehnomo a tineru apoitohme, onymyakāmara roropa matose imep̄y ke, imehnō esaryme exipyra mana ipunaka. Nono kurāme mana Ritonōpo esaryme exiryke.

¹⁵ Mame moro nono akoīpyry 12½ kirometurume mosa exiry, 2½ kirometurume kurāme pyra mana. Emero rokē ahno esaryme exīko mana. Moroto osesarīko mā toto nono arykāko, enara. Patame exīko moro rānao mana,

¹⁶ tahramehme sã exīko, 2.250 meturume mosa exiry, ipuroroje exiry, enara.

¹⁷ Pata zomye amerehme exīko 125 meturume ipuroroje exiry.

¹⁸ Mame pata tyrikhehse ahtao Ritonōpo nonory kurā pūto, moro nono akoīpyry - 5 kirometurume mosa exiry, 2½ kirometurume ipuroroje exiry xixi tūtatoh wino te, 5 kirometurume mosa exiry, 2½ kirometurume ipuroroje exiry xixi omōtoh wino, moro nono arykāko mā toto pata pōkomo tutupikōme.

¹⁹ Moro pata pōkō emero rokē oxiekyry tō poe moro nono arykāko mā toto.

²⁰ Morara exiryke moro nono emero tahramehme sã exīko 12½ kirometurume mosa exiry, ipuroroje exiry, enara. Moro ao pata nonory exīko mana.

Tuisa nonory

²¹⁻²² Mame Ritonōpo Tapyī esary tapiakase ahtao, oturuketō nonory roropa, Rewi ekyry tō nonory maro, pata nonory roropa tapiakase ahtao moro nonory 12½ kirometurume poe, nono akoīpyry emero xixi tūtatoh wino moro nono akoīpyry maro xixi omōtoh wino tuisa nonoryme exīko. Xixi tūtatoh wino tuisa nonoryme exīko Izyraeu nonory ehpio exikety pona, xixi omōtoh poe tuna konōto Metiteraneu pona. Inikahpozakoxi tuisa nonoryme exīko mana Juta nonory ehpiry pona, ikurenaka Pējamī tō nonory ehpiokoxi pona.

Imehnō oxiekyry tō nonory

²³⁻²⁷ Moro nono kurā poe ikurenaka mokaro imehnō oxiekyry tō nonory apoīko mā toto tosarykōme, Izyraeu tō nonory ehpio poe xixi tūtatoh poe, xixi omōtoh wino tuna konōto Metiteraneu pona, atakenaka inikahpoe ikurenaka: Pējamī, Ximeāo, Isakaa, Zepurō, Katē, enara.

²⁸ Mame Kate nonory ikurenaka exīko mana xixi omōtoh wino pata Tamara poe typōke pixo exikety Kate pona, morotoino inikahpozakoxi xixi omōtoh wino Ejitu nonory ehpiuroko tuna konōto Metiteraneu pona.

²⁹ Ynara tykase Ritonōpo:

— Moro sã nono apiakāko matose zokonaka ekarotohme Izyraeu tō oxiekyry tomo a, ekarotohme typoenomo a, typakomotyamo a, enara.

Pata Jerusarē omōtoh tonomo

³⁰⁻³⁴ 12me omōtoh nae exīko pata Jerusarē pona omōtohme. Toiro apuru konōto mosa exiry 2.250 meturume exīko; oseruao omōtoh nae exīko, emero tosehke oxiekyry tō esety ke. Omōtoh tonō apuru inikahpozakoxi esehpāko oxiekyry tō esety ae: Rupēme, Jutame, Rewime, enara. Apuru ao xixi tūtatoh wino omōtoh tosehpasēme exīko Jozeme, Pējamīme, Tāme, enara. Apuru ikurenaka omōtoh esety exīko roropa Ximeāome, Isakaame, Zepurōme, enara. Apuru xixi omōtoh wino omōtoh esehpāko Kateme, Aseame, Napatarime, enara.

³⁵ Moro apuru mosa exiry pata zomye tytororo 9 kirometurume exīko mana. Mame moro pata esety taroino ynara exīko mana: “Ritonōpo Kuesēkō taro mana.”

TANIEU Daniel Ekarotopo

Sero *Tanieu* tymerose juteu tō etuarimaryhtao te, tyryhmase roropa toto ahtao. Toto akorehmary se Tanieu nexiase penekhepyra toto ehtohme, onenetupuhkepyra roropa toto ehtohme. Imeipo popyra exiketō jamitunuru enahkapōko Ritonōpo mana. Mame tynonoke Izyraeu tō exiko ropa, imehnō namotome pyra. Ekarōko:

1. Tanieu ehtopōpyry poko epe tō maro Papironia po, morotona tarose toto exiryke namotome. Onenetupuhkepyra toh nexiase, Ritonōpo omiry omipona roropa. Naeroro orēpyra toehse fukuhse toto ahtao.

2. Ritonōpo enepotopōpyry Tanieu a: tuisa tō poko tuarōtanohpotohme, orēpyra toto ehtoh poko, toto enahkary ropa poko, enara. Imeipo Ritonōpo jamitunuru poe juteu tō orēpyra exiko rahkene.

Sero pape ao

Tanieu ehtoh epe tō maro 1.1–6.28

Enepotopōpyry Tanieu a 7.1–11.45

1. Onokyroimo asakoropane 7.1-28

2. Kaneru te, poti maro 8.1–9.27

3. Ritonōpo nenyokypyry 10.1–11.45

Etyhpyryme ehtopo 12.1-13

Juteu tō nuasemākō Napukotonozo esao

¹ Mame tuisame Jeokī kynexine Juta tō nonory po, mame oseruao jeimamyry taropose ahtao eya Juta tō tuisaryme, tuisa Napukotonozo toehse Papironia poe etonase Jerusarē pōko maro. Isoutatu tomo a pata Jerusarē tomyehmase moro pōko poremākatohme.

² Pata Jerusarē typoremākapose Ritonōpo a Napukotonozo a. Ritonōpo Tapyī mōkomory, uuru risē tōkehko tarose roropa eya, Papironia pona, tyneponāmary eahmatoh taka tyritohme, mōkomo typyne exiketō esaka. Ahno tarose roropa eya typoetoryme.

³ Mame typoetory Axipenaze tykohmase Napukotonozo a, tytapyī konōto poko erohketō tuisary, ynara tyripose ynororo eya:

– Ynapoityā Izyraeu tō wino, nuasemākō imenekako, tuisa tō mūkuru tomo te, tamuximākō mūkuru tō roropa.

⁴ Kurākō rokē imenekako, ahmitara exiketomo; tuaro exiketomo, ta-morepase exiketomo, emese kure toto ehtohme jakorehmananōme ytapyī konōto tao. Toto amorepāko mase papironio tō omiry poko, isekeremary waro toto ehtohme, imerory waro rōropa toto ehtohme, tykase tuisa.

⁵ Mokaro nuasemākō tautuhmapose tuisa konōto a, kokoro rokē toto otuhtohme tynapyry saaro tōkuru jehnahpyry saaro roropa. Morarame oseruao jeimamyry taropose ahtao morohne poko mokaro erohpitory tuisa tapyī konōto tao.

⁶ Mame inymenekatyā maro Juta pakomotyā nexiase: Tanieu te, Anania te, Misaeu te, Azaria, enara.

⁷ Yrome tyoro tosehapse toto Axipenaze a: Peutesazaame te, Satarakeme, Mesakeme, Apete-Nekome, enara toh nexiase.

⁸ Mame tōsenetupuhse Tanieu tukurohtao, nuriame toexiry se pyra nexiase Ritonōpo neneryme, tuisa zoty, eukuru jehnahpyry roropa poko pyra nexiase; morara exiryke toytose ynororo ekaropose Axipenaze a takorehmatohme tōsenetuputyry omipona aehtohme.

⁹ Ritonōpo poe Axipenaze osepeme nexiase Tanieu maro toehse, ýme toexiry se nexiase imaro.

¹⁰ Yrome tuisa konōto zuno roropa Axipenaze nexiase, naeroro ynara tykase ynororo Tanieu a:

– Tuisa konōto nexiase anapyrykō menekahpono, ōkurukō maro. Oenerykohtao eya jamihme hkopyra te, kure hkopyra roropa imehnō sā pyra, yzehno exīko mana, otarame jetapary opokoino xine.

¹¹ Mame Tanieu toytose oturuse erase a, Axipenaze nyrihpyry typynanohne, epe tō oseruaōkō maro. Ynara tykase ynororo erase a:

¹² – Ajohpāme sā yna ikuhko 10me ěmepyyry. Tonahsā rokē ekaroko yna a yna napyryme, tuna maro yna okurume.

¹³ Mame 10me ěmepyyry taropose ahtao yna eneko imehnō nuasemākō maro, tuisa zoty ōnanō maro, eukuru ěnanō maro tuisa mezā po. Mame yna eneryke oya zae ehtoh waro exīko mase tyritohme yna a.

¹⁴ Ýme mokyro erase nexiase, toto tukuhse eya 10me ěmepyyry.

¹⁵ Mame moro 10me ěmepyyry taropose ahtao mokaro 4mākō Izyraeu tō nuasemākō kurehxo toh nexiase, jamihmehxo roropa, imehnō nuasemākō tuisa nekarohpyry ōnanō motye.

¹⁶ Moro eneryke tyya tuisa nekarohpyry touse ropa mokaro 4mākō erase a, tuisa okuru roropa, otyro rokē ekarotohme eya xine.

¹⁷ Mame zuaro tyripose toto Ritonōpo a papironio tō nymerohpyry poko, emero poko tuaro ehtoh roropa. Yrome Tanieu tuaro ehtoh tokarose Ritonōpo a osenehtoh toh pō poko zuaro ehtohme.

¹⁸ Morarame oseruao jeimamyry taropose ahtao tātamorepatoh poko, tuisa Napukotonozo omihpyry ae ro, mokaro nuasemākō tarose Axipenaze a emero tuisa konōto ěpataka.

¹⁹ Tōturuse ynororo toto maro yrome orĕpyrahxo Tanieu tō nexiase epe tō maro, Anania, Misaeu, Azaria, enara. Morara exiryke toerohpitose toto tuisa tapyī konōto tao.

²⁰ Tuisa konōto tōturupose ahtao toto a emero rokē poko, tuaro toto ehtoh waro toehtohme tonese ynororo imehnō motye kuhse tuaro Tanieu nexiase epe tō maro. 10me tuarohxo mokaro 4mākō nexiase, imehnō tuaro exiketō motye, amorepananō motye roropa Papironia po.

²¹ Mame tuisa tapyi konōto tao Tanieu ehse nexiase Papironia poremakatoh pona Xiro, Perexia esemy a.

2

Napukotonozo osenehtopōpyry poko

¹ Morarame asakoro jeimamyry taropose ahtao Napukotonozo a tuisame toexiry poko, Papironia esēme toehtoh poko, tōsenehse ynororo koko. Torĕtyke toehse ynororo tōsenehtopōpyry poko, nyhsaromepyra toehse.

² Naeroro tuaro exiketō tonehpose tyya, oremime exiketomo te, pyaxime exiketomo te, xirikuato poko atamorepaketō maro ekaropotohme eya xine tōsenehtopōpyry poko. Toeporehkase toto ahtao tuisa ěpataka,

³ tōturupose ynororo eya xine:

– Tōsenehse ywy, torĕtyke toehse ywy moro poko. Oseremara ase zuaro pyra jahtao, oty kary se moro josenety? tykase.

⁴Ynara tykase toto tuisa a aramaiku omiry ae:

– Tuisa, jūme isene exikehpyra exiko! Ōsenehtopōpyry ekaroko yna a, mame tuaro ehtoh ekarōko oya ynanase, tykase toto.

⁵Yrome ynara tykase tuisa eya xine:

– Ekarorohxo oya xine, amarokō josenehtopōpyry ekarōko matose ya, jamorepāko roropa matose oty kary moro josenehtopōpyry. Onekarosaromepyra awahtao xine asahsahkapotorỹko ase emero porehme. Atapyrōko kararahpōko roropa ase, tykase ynororo eya xine.

⁶– Māpyra josenehtopōpyry ekaroryhtao ya te, jamoreparyhtao roropa oya xine moro katoh poko, mōkomo kurā ekarōko ase oya xine, tuisamehxo oritorỹko roropa ase. Morara exiryke josenehtopōpyry ekarotoko ya, tuaro ehtoh roropa moro katoh poko, tykase tuisa.

⁷Mame tozuhse ynororo tuaro exiketomo a emero. Ynara tykase toto:

– Kaxiko omoro ōsenehtopōpyry yna a, mame moro etaryhtao enetupuhnōko ynanase, ourūko ynanase, tykase toto.

⁸Tozuhse toto tuisa a, ynara tykase ynororo:

– Zuaro ase onyrirykō poko. Jakorekehkāko matose josenetupuhtoh waro oexirykōke,

⁹josenehtopōpyry onekaropyra ya awahtao xine, awānohtorỹko ase emero, oxisamo. Oxisā matose porehme, atakorehmāko matose jenekunohtohme, ajohpe oexirykōke, zae pyra ōmirykō exiryke, eraximāko matose, okynahtao ityromatohme. Josenehtopōpyry ekarotoko ya, morarame tuaro oehtohkō waro exīko ywy. Moro tuaro ehtoh ekarory waro oehtohkō enetupuhnōko ase.

¹⁰Mame ynara tykase mokaro tuaro exiketō tuisa a:

– Ōsenehtopōpyry waro pyra ynanase. Sero nono po onyriropy riry waro exiketō pyra mana ipunaka. Morara exiryke tuisa tō sero nono po, tuisamehxo toto ahtao ro morara onyrippyra mā toto typoetory tomo a, tuaro exiketomo a te, pyaxiamo a te, xirikuato poko zuaro exiketomo a, enara.

¹¹Tuisa, tyriropy se oehtoh riry waro pyra sero nono pōkō mā ipunaka. Otarame ritō kō moro waro mā toto. Yrome taro arypyra mana sero nono po ahno tō maro.

¹²Morara kary etaryke tyya tyekītapāse tuisa yronomyryme, tuaro exiketō emero totapapose eya Papironia pōkomo.

¹³Mame tuisa nyrippyra tokarose emero netaryme, moromeīpo toytose toto Tanieu tō enehse epe tō maro, toto orihmapotohme roropa repe.

Osenehtopōpyry enepory Ritonōpo a

¹⁴Mame soutatu tō tuisary Arioke kynexine. Eya tuaro exiketō emero totapapose Papironia tuisary konōto a. Naeroro tomeseke sā Tanieu toytose

¹⁵oturupose Arioke a, ynara tykase:

– Oty katohme takorehmananō zehno nexī tuisa, toto etapary se toehse? tykase Tanieu.

Mame Tanieu turuse Arioke a morara ehtopōpyry poko.

¹⁶Naeroro toytose Tanieu oturuse tuisa maro eraximatohme pitiko. Ÿme tuisa kynexine eraximatohme, zuaro Tanieu ehtohme aosenehtopōpyry enetupuhtoh poko.

¹⁷Mame toytose Tanieu tytapyī taka. Tope tomo a tokarose emero, Anania a te, Misaeu a, Azaria a, enara.

18 — Oturutoko Ritonōpo kapu Esemy a, tykase Tanieu eya xine, — kypyno xine aehtohme, tuisa osenehtopōpyry enepotohme kyaa xine, orihpyra kuehtohkōme mokaro tuaro exiketō Papironia pōkō maro.

19 Mame moro kohmamyry ae tōsenehse Tanieu Ritonōpo poe. Moro ae tuisa osenehtopōpyry tonepose Ritonōpo a, moro enetupuhpotoh roropa. Naeroro Ritonōpo toahmase Tanieu a,

20 ynara tykase:

— Ritonōpo Kuesēkō seahmatone.

“Kure mase,” kakehpyra sehtone eya, jūme.

Tuaro exiketyme mā ynororo, jamihme exiketyme roropa!

21 Xixi esēme mana, nuno roropa, xirikuato tō roropa; xixime ehtoh eina myakamāko mana konopome ehtohme roropa.

Tuisa tō tuisame exīko Ritonōpo poe,

toto poremākapōko roropa mana.

Tuaro exiketō tuaro exīko Ritonōpo poe,

tātamoreparry se exiketō amorepāko mana.

22 Oseneppyra aexityā enepōko mana,

tokare pyra aexityā aryhnaka tyrīko roropa mana,

zonemyhpyry waro roropa mana koko ahtao ro,

zomye saereme mana.

23 Ritonōpo, ytamuru tō Esemy,

“Kure mase,” āko ase oya,

oeahmāko ase.

Tuaro kyrino, orēpyra jehtohme.

Yna omiry etaryke oya, kuezuhno;

tuisa zuaro se ehtoh menepō ya.

Tuisa osenehtopōpyry ekarory poko Tanieu a

24 Mame toytose Tanieu Arioke zupise, soutatu tō tuisary. Eya tuaro exiketō totapapose tuisa konōto a Papironia pōkomo. Ynara tykase Tanieu eya:

— Arioke tuaro exiketō onetapara exiko. Kuaroko oturuse tuisa konōto a. Aosenehtopōpyry ekarōko ase eya.

25 Axī Tanieu tarose Arioke a tuisa esaka, ynara tykase ynororo eya:

— Mose enehno oya, juteume exikety, kynenepyhpyrykō opoetoryme. Ōsenehtopōpyry ekarōko oya mana, enetupuhtoh roropa, tykase.

26 Tuisa tōturupose Tanieu a, esety akorony Peutesazaame kynexine, ynara tykase ynororo:

— Ajohpe pyra, josenehtopōpyry ekarory waro mah? Oty kary se moro josenety? Moro ekarory waro roropa mah? tykase.

27 Tanieu a tozuhse, ynara tykase ynororo:

— Tuaro exiketō pyra mana, pyaximākomo te oremime exiketomo te, xirikuato poko atamorepaketomo, moro ekarory waro exiketō pyra ipunaka, naeroro tuaro se oehtoh onekarosaromepyra mā toto.

28 Yrome Ritonōpo Kapuaō tuaro Exiketyme mana, ōsenehtopōpyry ekarory waro mana. Āmoreparry se toexiryke taosenehkapose mase eya, imeīpo ehtoh poko zuaro oehtohme. Seromaroro, tuisa, ōsenehtopōpyry ekarōko ase oya, Ritonōpo nekarohpyry oya tynyhse awahtao ōsenetoh ae:

29 — Onyhtoh po awahtao, osenetupuhnōko mexiase imeīpo ehtoh poko. Mame Ritonōpo, emero waro exikety, tuaro oexiry se nexiase imeīpo ehtoh poko.

³⁰ Tamorepase ywy eya õsenehtopõpyry poko imehnõ motye tuarohxo jexiryke pyra, yrome tuaro oehtohme õsenehtopõpyry poko, tuaro oehtohme roropa õsenetupuhtopõpyry tõ poko.

³¹ — Tuisa Napukotonozo, ahno panõ tonese oya õsenety, orutua konõto samo, xikihme, oẽpataka. Zemi åko nexiase, mokyro eneryke oya tõserehse sã mexiase.

³² Zupuhpyry uuru kurã risẽ sã nexiase oxikone. Ipuropuru parata risẽ sã nexiase apory maro. Zuakuru, åtykyry maro metau risẽ sã nexiase.

³³ Jaxiry kurimene risẽ sã nexiase. Ipuropuru kurimene maro orino risẽ sã nexiase, osehta nexiase moro.

³⁴ Mame mokyro ahno panõ eneryhtao oya topu toehkohse sã ypy poe tamoreme, oma ke pyra nehkotyase. Moro topu toepukase mokyro pupuru pona orino maro kurimene otoxie exiketomo, natakuhmoase.

³⁵ Axĩ moro kurimene orino maro te, metau te, parata te, uuru roropa tåtakuhmose. Akumurume toehse, tiriiku pihpyry samo, tarose emero tyryrykane a, atakoinohpyra toehse kehko. Mame moro topu tahtase, zumohxo toehse ypy sã konõto. Nono typehse ike.

³⁶ Morara õsenehtopõpyry nexiase, tuisa. Mame moro enetupuhtoh ekarõko ase oya seromaroro, tykase Tanieu.

³⁷ Tuisa, imehnõ tuisa tõ emero motye jamihme mase, Ritonõpo Kapu Esẽ omi poe tuisame mase. Ipoerokẽ orẽpyra mase, imehnõ esẽme mase, tuisamehxo mase.

³⁸ Ritonõpo nekarohpyryme tuisa konõtome mase sero nono põkõ tuisaryme porehme te, onõkyro tõ esẽme te, torõ tõ esẽme roropa. Omoro mase, mokyro zupuhpyry uuru risẽ samo.

³⁹ Imeĩpo tuisame oehtoh tõtyhkase ahtao imepỹ tuisame exĩko omyakãme jamihme hkopyra exikety; moromeĩpo imepỹ ropa tuisame exĩko, metau risẽ samo, sero nono põkõ esẽme exĩko porehme.

⁴⁰ Moraramẽ imepỹ ropa tuisame exĩko, 4mano sero nono esẽme porehme. Kurimene sã jamihme exĩko mana, otyro kararahnõko, akuhmõko emero. Moro saaro mokyro imehnõ pata tõ poremãkapõko mana, pata tõ pahnõko mana, toto enahkapõko mana.

⁴¹ Mokyro orutua panõ onenehpyry pupuru, ipuhxykyry roropa zokonaka kurimene nexiase, zokonaka roropa orino. Moro enetupuhtõhme mana, moro tuisame ehtoh tapiakasẽme exĩko mana. Jamihme exikety nae exĩko kurimene risẽ sã repe, yrome tonese oya moro kurimene toxie nexiase orino maro.

⁴² Moro ipuhxykyry zokonaka kurimene, zokonaka orino nexiase. Morara kary: moro tuisame ehtoh zokonaka jamihme exĩko mana, yrome zokonaka jamihme pyra exĩko mana.

⁴³ Orino maro kurimene otoxie tonese oya. Morara kary: tuisa tõ pytãko mã toto imehnõ tuisa tõ õxiry maro osepepe imehnõ nonory põkõ ehtohme repe. Yrome orino maro kurimene osexihpyra sã mana, morararo mokaro okynã pyra oximaro exĩko mã toto.

⁴⁴ Mame tuisame mokaro ahtao ro, Ritonõpo Kapu Esẽ tuisame toehthoh enepõko mana, jũme tuisame exikehpyra ehtohme; imehnõ mã onyporemãkaposaromepyra exĩko mana. Mãpyra imehnõ tuisa tõ porehme enahkapõko mã ynororo jũme tuisame toehthohme.

⁴⁵ Morara åko moro onenehpyry topu tapiakase ahtao ypy poe tamoreme, onypurohmara ahtao ahno a. Mame moro topu a orutua panõ totapase kurimene risemy te, metau te, parata te, orino te, uuru risemy, enara.

Ritonõpo Imehxo Exikety imeïpo ehtoh enepõko oya mana. Moro sã nexiase õsenehtopõpyry. Moro sã mã enetupuhtoh kehko, tykase Tanieu eya.

Tanieu ritopõpyry imehxo tuisa a

⁴⁶Mame Napukotonozo typorohse tosekumuru po Tanieu ëpataka ëmyty po nono pokoxi. Tanieu eahmaryme tynekarory tonehpose eya ixtaratu tõkehko zahkatohme.

⁴⁷Ynara tykase ynororo Tanieu a:

– Ritonõpo Oesëkõ ajohpe pyra mana, imehnõ ritõ emero motye mana, jamihmehxo mana, tuisa tõ emero esëme mana. Zuario toehse ywy, ynoro rokë mã tupimãkõ poko ahno tuarõtanohpõko mana, josenehtopõpyry waro tyripose omoro eya, enara.

⁴⁸Morarame Tanieu tuisamehxo tyrise eya. Mõkomo typyne exiketõ tokarose roropa eya. Kowenatume Tanieu tyrise eya Papironia nonory tuisaryme, tuaro exiketõ emero tuisaryme tyrise roropa ynororo eya.

⁴⁹Morarame tokaropose ahtao Tanieu a, Satarake tõ tyripose tuisa a kowenu akorehmananõme Mesake maro te, Apete-Neko, enara. Kowenu maro toerohse toto Papironia nonory po; Yrome Tanieu, tuisa tapyi konõto tao nexiase.

3

Ahno panõ uuru risemy

¹Mame ahno panõ tapuhpose Napukotonozo a uuru risemy, kae exiry 27 meturume, ipuropuru 2,70 meturume. Moro tyripose eya xikihme ona amimomã pata Tura po, Papironia nonory po.

²Moromeïpo tõmiry taropose eya pata tõ pona kowenatu tõ oximõtõhme pata esã maro te, kapitão tõ maro te, juize tõ maro te, kowenu tinerũ kurãkananõ maro te, terekatu tõ maro te, akorehmananõ maro te, tamuximãkõ maro emero oseahmatoh taka, tuisa nyriphopyry enepotoh poko.

³Toeporehkase toto emero oximõme. Xikihme toehse toto tuisa nyriphopyry ëpataka eahmary eraximaryme.

⁴Mame oseahmatoh aporesemyry omiry totase eya xine. Myatoko ynara tykase ynororo:

– Imoihmãkomo, imeimehnõ nonory põkomo, imeimehnõ omiry waro exiketomo, kutuisarykõ omiry etatoko:

⁵Rue tõkehko etopitoryhtao, rueimo tõkehko te, paratu panõ kõ maro te, rira tõ maro te, haapa tõkehko osetoryhtao, oporohtoko oesekumurukõ po nono pokoxi tuisa Napukotonozo nyrihpyry uuru risë ëpataka eahmatohme.

⁶Porohpyra exiketõ tosekumuru po, mokyro oneahmapy tomasëme exiko mana axiny apoto konõto htaka, jahkatohme, zemimã htaka, tykase aporesemyry tuisa omi poe.

⁷Morarame rueimo tõkehko tõsetopitose ahtao, tosekumurukõ po typorohse imoihmãkomo mokyro ahno panõ, uuru risë eahmatohme.

Aomipona pyra Tanieu epe tõ ehtopõpyry

⁸Morara ahtao juteu tõ tyhxiropitose Papironia põkomo a.

⁹Ynara tykase toto tuisa Napukotonozo a:

– Tuisa, jume isene exikehpyra exiko!

¹⁰Ynara mykahxo puhko: “Rueimo tõkehko etananõ, paratu tõ maro, rira tõ maro, haapa tõ maro etaryhtao emero oesekumurukõ po porohnõko matose, uuru risë ahno panõ eahmatohme,” mykahxo puhko!

¹¹Moro omipona pyra exiketõ ahtao tomasëme exiko mã toto apoto htaka zemimã htaka.

¹² Yrome juteu tō nae onyrytā Papironia nonory tuisaryme repe. Mokaro esetykō Satarake te, Mesake te, Apete-Neko, enara, ōmiry omipona pyra exiketomo. Oneponāmary oneahmara mā toto, onyriphopyry uuru risē ēpataka porohpyra mā toto tosekumurukō po eahmatohme.

¹³ Morara kary etaryke tyya tyekītapāse Napukotonozo. Satarake tō toneh-pose tyya, Mesake maro te, Apete-Neko maro.

¹⁴ Ynara tykase ynororo eya xine:

— Ajohpe pyra hnae ynyriphopyry uuru risē oneahmara matokene? Yritō oneahmara roropa hmatou?

¹⁵ Seromaroro etatoko pahne: rueimo tōkehko osetopitoryhtao oesekumurukō po typorohse awahtao xine ynyriphopyry uuru risē eahmatohme, kure. Māpyra porohpyra awahtao xine, axī tomasēme exīko matose apoto htaka, zemīmā htaka. Morara ahtao onoky ritō opynanohtorŷko nae? tykase tuisa eya xine.

¹⁶ Mame tozuhse ynororo Satarake tomo a, Mesake te, Apete-Neko maro, ynara tykase toto:

— Tuisa, osewomara ynanase.

¹⁷ Morara toehse ahtao, Ritonōpo yna Esē yna ewomary se tahtao yna ewomāko mana, tomase yna ahtao apoto htaka. Yna pynanohtōko mana yna onyryhmara oehtohme.

¹⁸ Māpyra yna onypynanohtopyra Ritonōpo ahtao ro tuaro exiko tuisa, oneponāmary oneahmara ynanase, onyriphopyry uuru risē oneahmara roropa ynanase, tykase toto.

Nuasemākō oseruao apoto htao

¹⁹ Morara kary etaryke tyya mokaro oseruaōkō zehno toehse tuisa Napukotonozo. Ēmyty kamirarame toehse, toto zehno aexiryke. Moro apoto tyripose eya axituhxo 7me typokōmase ehtopo.

²⁰ Moromeīpo soutatu tō jamihme exiketō taropose eya Satarake tō myhtohme, Mesake te, Apete-Neko roropa ēmatohme apoto htaka apoto ē aka.

²¹ Mokaro oseruao nuasemākō, tupoke toh nexiase, tyxapeuke roropa tymyhse eya xine, mame tōmase eya xine apoto htaka apoto ē aka.

²² Tuisa omihpyry omipona toh nexiase, moro apoto jamihme nexiase tykemehtopose tuisa a exiryke; morara exiryke mokaro soutatu tō, juteu tō ēmahpōkō tyahkase apoto a nexiase, toorihse toto.

²³ Tymyhse ahtao mokaro juteu tō Satarake te, Mesake te, Apete-Neko, toepukase apoto zemīmā konōto htaka.

²⁴ Morohne emero enēko Napukotonozo nexiase. Mōtoino rokē towōse ynororo tōserehse samo, tōsenuruhkase ynororo, tōturupose ynororo takorehmananomo a:

— Oseruao tokoh orutua kō onēmara sytatokē apoto htaka? tykase.

— Ÿ, tykase toto tuisa a.

²⁵ — Otara nexino? Otāto asakoropane ahno enēko ywy ytoytōko, tymyhpokase apoto ē ao? tykase tuisa, tōturupose. Ytoytōko mā toto apoto htao! Onyahkara toehse. Mokyro asakoropane exikety enēko ase Ritō mūkurume samo.

²⁶ Mame tuisa Napukotonozo eponarohme sã toytose apoto ē omōtoht pūtokoxi. Tykohtase ynororo:

— Satarake, Mesake, Apete-Neko, Ritonōpo Imehxo Exikety poetory tomo! Otūtatoko moro tae! Osehtoko xiaro!

Tutūtase toto oseruaōkō apoto ē ae.

²⁷ Mame toto enese tooehse tuisa tomo emero, tamuximākō maro. Toto onyahkara apoto ehtopōpyry tonese eya xine. Zūsetykō zahpyra nexiase mōtohxō kara ipunaka. Zupōkō roropa zahpyra nexiase, orexīto pore pyra roropa nexiase ipunaka.

²⁸ Opoře ynara tykase Napukotonozo:

– Kure rukukuh na Satarake tō Esemy, Mesake maro te, Apete-Neko maro. Mokyro eahmatoko! Inenyokyhpyry tonyohse eya moxiā pynanohtohme, tonetuputyryke eya xine. Jomihpyry omipona pyra toehse toh nexiase; toorikyrykō zuno pyra toehse tofo, tosekumurukō po porohpyra toehse, Ritonōpo tosekō omipona rokē toehse toto.

²⁹ Morara exiryke ynara tyripōko ase emero pata pōkomo a te, emero ahno a, emero nono pōkomo a, emero rokē omiry waro exiketomo a roropa: Ritonōpo, Satarake tō Ešē onykerekeremara ehtoko, Mesake maro, Apete-Neko, enara. Ikerekeremaryhtao tysahsahkasēme exīko mana, itapyīkō typahsēme exīko roropa mana. Ynara exiryke, imep̄y pyra exiryke, Ritonōpo mokaro Ešē panono, typoetory tō pynanohneme roropa mana.

³⁰ Moromeīpo Satarake tō tuisamehxō tyrise Napukotonozo a Mesake maro te, Apete-Neko maro, enara Papironia nonory po.

4

Tuisa Napukotonozo tōsenehse ropa

¹ Tuisa Napukotonozo naropohpyry ahno tomo a emero porehme, imeimehnō nonory pōkomo a te, imeimehnō omiry waro exiketomo a:

– Kure pāna matou?

² Oururukō se ase, Ritonōpo Imehxo Exikety nyrihpyry kurā poko ya tyjamitunuru ke.

³ Kure kuhse ijamitunuru mana, inyrytā osenurukatohme mana! Tuisame imehxō exikehpyra mana, tuisame aexiry jūme enahpyra mana.

⁴ – Ywy, Napukotonozo, kure rokē ytapyī konōto tao exiase. Tākye exiase.

⁵ Yrome koko tōsenehse ywy, moro pokoino torētyke toehse ywy. Tōserehse sã ywy josenehtopōpyry poko.

⁶ Morara exiryke tuaro exiketō emero Papironia pōkō tonehpose ya josenehtopōpyry poko tuaro ehtoh ekarotohme ya repe.

⁷ Tooehse toto ya, tuaro exiketomo te, pyaxime exiketomo te, xirikuato poko tuaro exiketomo te, oremime exiketō roropa, enara. Eya xine josenehtopōpyry ekaroase repe. Yrome moro enetupuhtoh onekarosaromepyra toh nexiase.

⁸ Mame etyhpyryme Tanieu tooehse. Esety akorō Peutesazaame mana, tosehapse ya yneponāmary eahmaryme ya. Yrome Ritō tō zuzenu kurā imaro mana, naeroro josenehtopōpyry ekaroase eya. Ynara ase eya:

⁹ “Etako pahne Peutesazaa, pyaxime exiketō tuisaryme mase, zuaro ase, ritō tō zuzenu kurā amaro mana. Morara exiryke zuaro pyra imehnō ehtoh waro mase. Josenehtopōpyry ekarōko ase oya, ipoko enetupuhtoh ekarotohme ya.

¹⁰ Nyhnōko exiase jynyhtoh tao, mame tōsenehse ywy. Wewe konōto sã enehse, kaetokohxo exikety, tarykase sã nexiase sero nono rānao.

¹¹ Tahtase sã kaetokohxo, kapu pokona samo mosahxo exikety. Moino moro wewe tonesēme nexiase nono pōkomo a porehme.

¹² Moro wewe ary enekurā sã nexiase, toperē roropa itamurume nexiase, ipoko nono pōkō emero enahnōko sã toh nexiase. Onokyro tō tooehse oseremase moro wewe zopikoxi, jerutume potu exiryke. Tym̄kō tyrise torō tomo a amoriry tō pokona. Epery tonahse isene exiketomo a emero.

13 “Mame Ritonõpo nenyokyhpyry sã eneaise yhtõko kapu poe. Osenuhmãko, emero enẽko sã exiase, josenetyryhtao.

14 Ynara tykase sã ynororo opore:

‘Moro wewe akohtoko,
amoriry tõ ihkohtoko,
zarỹkatoko ipahtohme,
epery tõ roropa ipahtoko.

Onokyro tõ erehtoko, oseremaketomo jerutumã po exiketomo,
torõ tõ roropa erehtoko amoriry tõ po exiketomo.

15 Yrome ätykiry inomotoko, imity tõ roropa;

morohne imyhtoko keti kurimene risẽ ke te, metau risẽ ke roropa, onahpoty
rãnao, ona po.

Morarame konopo oehnõko mana moro wewe ätykiry pona, mokyro orutua
pona.

Onahpoty enahnõko mana okyno tõ samo.

16 Ahno osenetupuhtoh sã pyra exiko mana,
okyno sã osenetupuhpitõko mana;

7me jeimamyry aropõko mana moro saaro.

17 Moro mã Ritonõpo nyripohpyryme mana,
tokarose inenyohtyamo a,

sero nono põkõ enenanõ kapu poe,

zuario emero ehtohme,

Ritonõpo Kapu Esẽ rokẽ tuisa tõ emero esẽme mana sero nono po.

Tynymenekatyamo a tuisame ehtoh ekarõko mana,
tuisame pyra toto ahtao ro ipunaka.’

18 “Moro nexiase josenehtopõpyry. Yrome otara äko nae? Tuario exiketõ
emero zuaro pyra nexiase toto. Moro enetupuhtoh onekarosaromepyra
toh nexiase. Yrome omoro, Peutesazaa, moro enetupuhtoh ekarory waro
mase ritõ tõ zuzenu kurã amaro exiryke. Naeroro kuruko josenehtopõpyry
enetupuhtoh poko.”

Tanieu nekarohpyry

19 Morara kary etaryke Tanieu a, esety akorõ Peutesazaa, tõserehse
ynororo, otupõko rokẽ kynexine aporo. Mame tuisa ynara tykase:

– Peutesazaa, torẽtyke pyra exiko moro josenehtopõpyry poko, moro
enetupuhtoh poko roropa.

Yrome ynara tykase Tanieu:

– Tuisa, kurehxo ya exiry, õsenehtopõpyry opoko pyra ahtao, oepetõkara
poko ahtao!

20 Moro wewe onenehpyry ahtãko kaetokohxo, kapu pokona samo, mosa
exikety, moino moro wewe enẽko sero nono põkõ nexiase emero.

21 Zary kurã sã nexiase, toperẽ roropa itamurume nexiase. Sero nono põkõ
emero ipoko tõtuhse sã toh nexiase. Onokyro tõ tõseremase zopino jerutume
potu exiryke. Tymỹkõ tyrise torõ tomo a amoriry tõ pokona.

22 – Moro wewe opoko enetupuhtoh nexiase. Tuisamehxo toehse mase,
jamihme roropa. Pata tõ esẽme mase sero nono etyhpyry pona, kapu pona
sã roropa.

23 Mame Ritonõpo nenyokyhpyry sã meneaise emero eneneme, yhtõko
kapu poe. Ynara tykase ynororo: “Wewe akohtoko, amoriry tõ isahkatoko
emero, yrome ätykiry inomotoko imity tõ maro. Imyhtoko keti ke, kurimene
risẽ ke, metau risẽ ke roropa, moroto rokẽ aehtohme, onahpoty rãnao, ona
po. Mame mokyro orutua tahxikure exiko mana axitaku ke. Onahpoty

enahnōko mana okyno tō samo. 7me jeimamyry aropōko mana morara ehtoh poko.”

²⁴ Morarame tōturuse ro Tanieu, ynara tykase ynororo:

– Seromaroro moro enetupuhtoh ekarōko ase oya. Ōsenehtopōpyry āmorepatoh nexiase Ritonōpo Kapu Esē a taroino ehtoh poko oya, tuisa.

²⁵ Atapyī tae aaropōko mana, mya ahno winoino, onokyro tō rānao exīko mase. Pui sã onahpoty enahnōko mase, jarao rokē nyhnōko mase, axitaku oehxikāko mana. Morara exīko mase 7me jeimamyry pona, Ritonōpo Imehxo ehtoh enetuputyry ponāmero oya. Tuisa tō Esēme mana, emero sero nono pōkomo, tuisame orutua rīko roropa mana, ise tahtao.

²⁶ Ritonōpo nenyokyhpyry omi poe moro wewe ātykyry tynomose imity maro, ynara enetupuhtohme mana: tuisame exīko ropa mase, Ritonōpo Imehxo Exiketyme tonetupuhse oya ahtao, moro ekaroryhtao roropa oya imehnō netaryme.

²⁷ Tuisa, etako pahne jomiry: Oorypyry irumekako, zae ehtoh poko rokē exiko; imehnō onyryhmara exiko, tymōkomokākara akorehmako. Morara awahtao, otarame okynahxo isene exīko mase torētyke pyra, tākye rokene.

²⁸ Morarame, morara emero toehse rahkene Napukotonozo a.

²⁹ 12me nuno taropose ahtao ytoytōko nexiase zara po, kae, tytapyī konōto tao, pata Papironia po,

³⁰ Mame ynara tykase ynororo:

– Zumo potu sero pata Papironia! Yjमितunuru ke senohne tyrise ya tuisa konōto esaryme, tuisa imehxo jehtoh enepotohme imehnomo a, orēpyrahxo jexiryke.

³¹ Morara āko ro tuisa nexiase imepỹ omiry etaryhtao eya kaino, ynara tykase:

– Etako pahne, tuisa Napukotonozo, tuisame oexiry nenahno.

³² Atapyī tae taroposēme exīko mase, mya ahno winoino. Onokyro tō rānao exīko mase. Onahpoty enahnōko mase pui tō samo. 7me jeimamyry aropōko mase morara oehtoh poko, Ritonōpo Imehxo ehtoh enetuputyry pona oya. Emero tuisa tō Esēme mana. Tuisame ahno rīko mana ise tahtao.

³³ Mame morara karyhtao ro morara toehse Napukotonozo. Tonyohse ynororo itapyī tae ahno winoino. Onahpoty tonahpitose eya pui tō samo. Jarānao tynhse ynororo, tohxikase myhē ynororo koko axitaku ke. Zūsety tahtase mosahxo piano hpoty samo. Emaxipuhturu tahtase roropa, pi-anoimo emaxipuhturu samo.

Ritonōpo eahmatopōpyry Napukotonozo a

³⁴ – Morarame 7me jeimamyry taropose ahtao, ywy, Napukotonozo osenuhmase kakoxi, josenetupuhtoh toekurākase ropa. Ynara tykase ywy:

“Kure mase, Ritonōpo kapu Esemý.
Oeahmary se ase Imehxo Exiketyme mase,
jūme Exikehpyra mase.

Ritonōpo jamitunuru enahpỹme mana;
tuisame aehtoh exikehpyra mana.

³⁵ Ritonōpo a kurākō nymyryme pyra sytatose;
ipoetoryme sytatose nono pōkomo te,
inenyohtyā kapuaōkō roropa.

Tyriry se ynororo ahtao anakorekehkasaromepyra sytatose.

‘Morohne poko pyra exiko,’
kasaromepyra sytatose eya.”

³⁶ – Josenetupuhtoh toekurākase ropa ahtao, ywy, Napukotonozo, tuisame toehse ropa, imehxo jehtoh tokarose ropa ya. Tosēkōme jenetuputyase ropa

toto jakorehmananomo, kowenu tomo te, tuisa tomo, enara. Tuisame toehse ropa ywy jamihmehxo roropa, osemazuhme jamihme jehtopöpyry motye.

³⁷ Morara exiryke ywy, tuisa Napukotonozo, “Kure mase,” äko ase Ritonöpo Kapu Esemy a. “Tuisamehxo mase,” äko ase eahmaryme. Inyryry emero zae nase ipunaka, epyrypaketö poremäkapyry waro roropa mana. Enara.

5

Tuisa Peusazaa oseahmatopöpyry

¹ Morarame tuisa Peusazaa a oseahmatoh tyrise Papironia po, koko. Miime tuisame exiketö toahmase eya eukuru êtohme tymaro.

² Mame eukuru tõse ahtao eya xine pitiko rokê pyra, kopu tõ, uuru risemy te, parata risê roropa tonehpose eya, jumy Napukotonozo nenehtyã pake Ritonöpo Tapyĩ tae, Jerusarê poe. Moro kopu tõ se tuisa Peusazaa nexiase morohne ae ikohmatyã tauhpase toto te, typyxiãkõ maro, imehnö nohpo tõ maro, enara.

³ Moro kopu tõ uuru risê tonehse eya xine ahtao eukuru jehnahpyry tõpitose eya xine, emero morohne ae.

⁴ Tyneponãmarykõ toahmapitose roropa eya xine, tynyrytyã uuru risemy te, parata risemy te, metau risemy, kurimene risemy, wewe risemy, topu risê roropa, enara.

⁵ Mame mõtoino rokê orutua emary tõsenepose. Omi tymeropitose eya apuru karimutumã pokona, ezuru etonie. Moro oma eneryke tuisa a,

⁶ tõsenuruhkase ynororo; tõserehse ynororo, tykytyky tykase zupuhpyry poe ipupuru pona.

⁷ Mame tykohtase ynororo, ynara tykase:

– Pyaxiã enehpotoko, tuaro exiketomo te, xirikuato poko tuaro exiketomo roropa. Toehse toto ahtao ynara tykase Peusazaa eya xine:

– Moro imerohpyry apuru poko isekeremaryhta, moro kary ekaroryhta, tuo roropa ya, tuisa zupö kurã ekarõko ase oya, uuru risê maro okyryme, tuisamehxo orõko roropa ase ymarõme, tykase tuisa.

⁸ Tuaro exiketö emero tomõse toh nexiase moro oseahmatoh esaka repe. Yrome oma nymerohpyry onyekeremasaromepyra toh nexiase. Morara kary enetupuhtoh ekarory waro pyra roropa toh nexiase porehme.

⁹ Itamurumehxo tuisa Peusazaa enaromÿke toehse, êmyty tyoro sã toehse. Tõsenuruhkase tuisa akorehmananö roropa, otupõko toh nexiase.

¹⁰ Mame tuisa eny, mokaro tuisa tõ kui kary etaryke tyya, tomõse moro oseahmatoh esaka. Ynara tykase ynororo tuisa a:

– Isene oexiry se ase jüme! Oserehpyra exiko, moro oma nymerohpyry poko torëtyke pyra exiko.

¹¹ Orutua nae taro Papironia po, ritö tõ zuzenu kurã nae exikety. Omy, Napukotonozo, tuisame ahtao, mokyro tuaro exiketyme kynexine imehnö motye. Emese kure kynexine, tuarohxo roropa ritö tõ samo. Mame tuaro exiketö esême mokyro tyrise omy Napukotonozo a: pyaxi tõ esême te, oremime exiketomo te, xirikuato poko tuaro exiketö maro, enara.

¹² Mokyro Tanieu tosehapse ropa omy a Peutesazaame. Kure rokê osenetupuhnõko mana; tuaro exiketyme mã ynorora, emese kure roropa osenehtoh poko enetuputyry poko, tupime aexityã enetupuhtoh amorepãko mana. Naeroro mokyro Tanieu enehpoko, moro oma nymerohpyry apuru pokona enetupuhtoh ekarõko mana.

Omi enetupuhtoh ekarotopöpyry Tanieu a

¹³ Mame Tanieu tonehse tuisa êpataka, tõturupose eya Tanieu a:

— Omoro mahno Tanieu, papa, tuisa Napukotonozo nenepyhpyry juteu tō maro, Juta poe, typoetoryme?

¹⁴ Oekary etano ritō tō zuzenu kurā amaro mana, kure osenetupuhnōko mase te, tuarohxo mase, zae ehtoh waro roropa exiketyme oexiryke.

¹⁵ Tuaro exiketō enehpono xirikuatō enenanō roropa moro oma nymerohpyry apuru pokona isekerematohme, enetupuhtoh ekarotohme roropa repe. Yrome ipoko enetupuhtoh onekarosaromepyra toh nase.

¹⁶ Mame turuse ywy opoko, tupimākō enetupuhnōko mase, zuaro pyra imehnō ehtoh enetupuhnōko mase. Naeroro moro oma nymerohpyry sekeremaryhtao oya, enetupuhtoh ekaroryhtao roropa ya, upo kurā ekarōko ase oya, ōkyry kurā uuru risē roropa oesenaka tyrītohme te, tuisame orīko roropa ase, tuisame oehtoh oseruaōme ehtohme ymaro, tykase.

¹⁷ Ynara tykase Tanieu:

— Okyryry kurā ikurākako. Ekarory se awahtao onekarory tō ekaroko imepyny a. Yrome moro omi tymerose aexihpyry apuru poko sekeremāko ase, enetupuhtoh ekarōko roropa ase oya.

¹⁸ Omy Napukotonozo tuisame tyrise Ritonōpo Imehxo Exikety a. Eya omy tyrise jamihmehxo, orēpyrahxo, tuisamehxo, enara.

¹⁹ Omy jamitunuru, Ritonōpo nekarohpyry eya, imehnō motye kynexine. Imehnō nonory pōkō tykytyky tykase enaromŷke exiryke ēpataka. Imepŷ etapary se tahtao totapase eya; imehnō se tahtao isene tynomose eya. Toitoino tuisame ahno tyrise eya, imehnō tuisame pyra tyrise eya ise toehtopōpyry ae ro.

²⁰ Yrome imehxo toexiry poko toepyrypase ahtao typoremākase ropa ynororo Ritonōpo a, putupyra roropa exiryke, imehnō pyno pyra exiryke roropa. Morara exiryke tuisame pyra tyripose ropa eya.

²¹ Taropose ynororo ahno winoino, onokyro sã tōsenetupuhse ynororo. Jumētū tō ikuremahnō maro kynexine, onahpoty tonahse eya pui tō samo, jarao rokē tynyhse ynororo tohxikase kynexine koko ahtao axitaku ke. Morara kynexine Rifonōpo Imehxo ehtoh enetupuhtoh pona eya, emero tuisa tō Esēme mana, tynymenekahpyry ripōko tuisame mana.

²² — Omoro, tuisa Peusazaa, Napukotonozo mūkuru, moro zuaro mexiase repe, yrome Ritonōpo Imehxo Exikety oesēme onenetupuhpyra mexiase.

²³ Māpyra osepeme pyra mexino Kapu Esemu a. Ikyryry tō uuru risemy, kopu tō, Itapyī tae tanŷse aexityā, tonehpose oya eukuru jehnahpyry ētohme, omoro, oeahmananō maro, tuisa tomo te, ipyxiamo, imehnō nohpo tō maro, enara. Moro motye roropa imehnō neponāmarykō eahmāko mexiatose parata risemy te, uuru risemy, metau risemy, kurimene risemy te, wewe risemy, topu risemy, tonure pyra exiketomo, otato pyra exiketomo, zuaro pyra ipunaka exiketomo. Yrome Ritonōpo Imehxo Exikety oneahmara mekurehno, tyjamitunuru ke ahno etapāko mana ise tahtao, ipoe isene roropa sytatose. Emero opoko ehtoh menekāko mana.

²⁴ Morara exiryke moro oma tonehpose eya imerotohme apuru pokona:

²⁵ “MENE, MENE, TEQUEL, PARSIM,” katopo.

²⁶ Seromaroro moro enetupuhtoh ekarōko ase oya: MENE kary, “Tuisame oehtoh ēmepyry tukuhse Ritonōpo a, tonahkapose eya” kary.

²⁷ TEQUEL kary: “Tukuhse mexiase omoxinety kuhtoh ke, zohzohme mase.”

²⁸ PERES kary: “Ononory tapiakasēme exīko ekarotohme meto tō nonoryme te, persa tō nonoryme,” enara.

²⁹ Morara kary etaryke Peusazaa a Tanieu tupohtose tuisa zupō kurā ke. Aokiry roropa kurā uuru risē tyrise esenary pokona. Tuisamehxo Tanieu tyripose roropa eya tymaro papironio tō tuisaryme ehtohme.

³⁰ Moro kohmamyry ae ro Peusazaa, Papironia pōkō tuisary totapase.

³¹ Imyakāme Tariu, Metia nonory pōkō esē tuisame toehse. 62me jeimamyry nae nexiase tuisame toehpitose ynororo ahtao.

6

Tanieu ēmatopōpyry reāo tō ē aka

¹ Tynonory tapiakase tuisa Tariu a 120me osa nae ehtohme, 120me orutua kō tymenekase eya kowenatume toto erohtohme tynonorykō tuisaryme.

² Takorehmananō oseruao tymenekase eya mokaro tuisa tō 120mākō tuisaryme. Toiro mokyro nexiase Tanieu imehnō asakoro exiketō maro, zae mokaro 120mākō rohmanohpotohme.

³ Okynā pyra emese kure Tanieu ehtoh tonetupuhse Tariu a. Imehnō motye tuaro aexiry eneryke tyya, tuisamehxo tyrise ynororo eya, 120mākō kowenatu tō tuisaryme, takorehmananō tuisaryme, enara.

⁴ Mame mokaro tuisa akorehmananō, kowenatu tō maro Tanieu azahkuru enery se toh nexiase ihxirotohme repe. Yrome azahkuru ehtoh onenepyra tokurehse toto zae rokē aexiryke. Ajohpe pyra nexiase, emese kure roropa toekokuru poka. Naeroro onyhxirosaromepyra toh nexiase.

⁵ Ynara tykase toto oseyā:

– Mokyro onyhxirosaromepyra sytatose zae pyra ehtoh poka. Otaramē ihxirotoh nae Ritonōpo poka aexiry poka.

⁶ Naeroro toytose toto oturuse tuisa a, ynara tykase toto:

– Tuisa, jūme isene oexiry se ynanase!

⁷ Tōximōse yna opoetry tō tuisary tomo: kowenatu tomo te, pata esamo te, imehnō ākorehmananō maro. Ynara tonetupuhse yna a, ynara ekaropory se ynanase oya, tyripotoh se ynanase oya onytyromara imehnō ehtohme, ōmiry omipona yna ehtohme emero porehme. Ynara tyripoko: 30me ēmepyry ae yna emero onekaropopyra imep̄y ritono a te, imehnō ahno a, enara; oya rokē yna ekaropotohme porehme. Māpyra imep̄y a ekaroporyhtao sero 30me ēmepyry ae, ritono a te, ahno a roropa mokyro tomasēme exīko mana reāo tō ē aka.

⁸ Naeroro, tuisa, onyripory imeropoko oesety maro, onytyromara imehnō ehtohme. Morara ahtao meto tō tuisary omihpyry ae ro persa tō tuisary maro, onyripohpyry onytyromasaromepyra exīko mana, tykase toto.

⁹ Yme tuisa nexiase; tosety tyrise eya tynyripohpyry pokona. Mame moro omi taropose eya pata tō pona porehme.

¹⁰ Mame zuaro toehse Tanieu ahtao tuisa nyripohpyry poka, toytose ynororo tytapyī taka. Tōnuhse ynororo tynyhtoh taka. Osenuhmatoh nae moroto nexiase Jerusarē wino. Moro osenuhmatoh totapuruhmakase eya. Tosekumuru po typorohse ynororo tōturutohme, “Kurē mase,” katohme Ritonōpo a. Torēnase ynororo morara tyryry poka oseruao: pakeimo te, tãxiahtao, kokonie pukuro, enara, kokoro rokene.

¹¹ Mame Tanieu tapyī taka toytose epetōkara oximōme. Moroto tonese ynororo oturūko Ritonōpo a, Tosemy a.

¹² Naeroro toytose toto tuisa a Tanieu hxirotohme. Ynara tykase toto eya:

– Tuisa, onyripohpyry oesety maro tokamose pata tō pona: 30me ēmepyry ae, imep̄y ritō a, imep̄y ahno a ekaroporyhtao, tomasēme exiry reāo tō ē aka. Ajohpe pyra hnae?

– Ÿ, morara ajohpe pyra mana, tykase tuisa. – Moro omipona zae mana meto tō tuisary omihpyry ae ro, persa tō tuisary maro, moro omi onytyoromara mana.

¹³ Mame ynara tykase toto tuisa a:

– Yrome Tanieu, Juta nonory poe aepyhpyry kypoetorykōme, ōmiry omipona pyra mana. Tosē Ritonōpo a oturūko ro ynororo oseruao, pakeimo, tāxiahtao, kokonie pukuro, kokoro rokene, tykase toto.

¹⁴ Morara kary etaryke tyya, toemynyhmase tuisa yronomyryme. Tanieu pynanopyry se toehse nexiase repe. Tykohmāse ynororo morohne poko osetupuhnōko, ityoromatohme repe.

¹⁵ Mame kokonie pukuro Tanieu epetōkara toytose ropa tuisa zuruse. Ynara tykase toto eya:

– Tuaro mase, meto tō tuisary omihpyry ae ro, persa tō tuisary maro onyriphopyry oesety tymerose ahtao ipokona, onytyoromara exīko imehnō mana, tykase.

¹⁶ Naeroro typoetory tomo a Tanieu tonehpose tyya, mame tomapose ynororo reāo tō ē aka. Yrome ynara tykase ynororo Tanieu a:

– Ritonōpo Oesemy a, aomiry omipona oexiryke, opynanohpory se hano.

¹⁷ Topu tyrise eya xine reāo tō esary omōtho apurume. Tapuhse roropa, tuisa esety ke azawa panō pokona omahtao ke, kowenu tuisary tō emahāto ke roropa, Tanieu onypynanohsaromepyra imehnō ehtohme.

¹⁸ Tytapyī konōto taka toytose ropa tuisa, yrome otuhpyra nexiase, oseah-mara roropa ynororo osemiakatoh ke. Nyhpyra tōmehse ynororo.

¹⁹ Yrokokoro pakeimo towōse ynororo, toytotohme, axiny, reāo tō ē pona.

²⁰ Moroto toemynyhmaryme tykohtase ynororo. Ynara tykase:

– Tanieu, Ritonōpo Imehxo Exiketey poetory! Aomihpyry omipona exiketyme ipunaka mase. Opynanohno ynororo oesekara reāo tō ehtohme? tykase.

²¹ Tanieu a tozuhse. Ynara tykase:

– Tuisa, jūme isene exikehpyra exiko!

²² Ritonōpo Jesemy a tynenyokyhpyry tonehpose reāo tō mytary apuru-tohme jesekara toto ehtohme. Morara tyrise eya zae jehtoh waro toexiryke, imehnō onyryhmara jexiryke roropa, tykase Tanieu tuisa a.

²³ Tākye kuhse toehse ropa tuisa. Typoetory tō tonyohse eya Tanieu outhme ropa reāo tō ē ae. Naeroro Tanieu tanŷse ropa reāo tō ē ae. Iwyhwyhnahtoh pyra nexiase mōtohxō kara, tosēme Ritonōpo tonetupuhse exiryke eya.

²⁴ Mame tuisa omi poe Tanieu hxirohpōkō tonehse. Tomase toto emero reāo tō ē aka ipyxiā maro, ipoenō maro. Axī tosekase toto reāo tomo a aepukarykohtao ro reāo tō ē aka. Axī tonahkase toto emero porehme.

²⁵ Morarame pape tymerose tuisa Tariu a aropotohme emero pata tō punero emero nonory pona, emero ahno neneryme, emero omiry waro exiketomo a. Ynara tymerose eya pape pokona:

“Tākye rokē oexirykō se ase, torētyke pyra.

²⁶ Ynara tyriipōko ase oya xine emero ynonory pōkomo: Ritonōpo, Tanieu Esē zuno ehtoko, Aomipona ehtoko. Mokyro eahmāko Tanieu mana.

Isene Exiketyme mana,
jūme exikehpyra mana.

Tuisame aexiry onenahkapopyra imehnō mana,
ijamitunuru exikehpyra roropa mana jūme.

²⁷ Ahno akorehmāko mana,
toto pynanohnōko mana;

tyjamitunuru enepōko mana,
osenuruhkatoḥ enepōko roropa mana, kapu ao te, sero nono po roropa.
Tanieu typynanohse eya, onese kara reāo tō ehtohme.”

²⁸ Mame Tanieu tuisamehxo exikehpyra nexiase, tuisame Tarius ahtao akorehmaneme, imeīpo roropa tuisame Xiro ahtao, Perexia nonory po.

7

Tanieu osenehtopōpyri onokyro 4mākō poko

¹ Mame jeimamyry apitorymā po, tuisame tohse Peusazaa ahtao Papiro-
nia esēme, tohrame Tanieu nexiase tynythtoḥ tao. Mame koko tōsenehse
ynororo, taosenehkase ynororo. Typakase tahtao tōsenehtopōpyri tymerose
eya pape pokona.

² Ynara tymerose eya:

Osenehnōko exiase koko. Tyryrykane tō sā enease xiaxiake tyryry āko,
pohkane rīko tuna konōto kuao.

³ Axī sā tutūtase tuna konōto kuae onokyroimo 4mākō konōto, tyotyoro sā
exiketomo.

⁴ Apitorymā reāo sā nexiase, yrome taporihke nexiase pianoimo aporiry
panō ke. Mokyro eneryhtao ya, aporiry tō touse nexiase. Xikihme tyripose
ynororo ayaytotohme ahno samo. Mame ahno osenetupuhtoh tokarose eya,
ahno sā osenetupuhtohme.

⁵ Onokyroimo asakoro aehtopo uuso panō nexiase. Towōse ynororo
xikihme jaxiry ātykyry po, oropa zehpyry oseruaō nexiase itao. Mame ynara
tykase omi eya: “Owōko, tōsē ōta tuesapare oehtoh pona,” tykase.

⁶ Moromeīpo imep̄y onokyroimo enease, oseruaono, kaikuxi tamuru
panono. Tupuhpyke 4me nexiase, īpary poko 4me aporiry nae nexiase torō
aporiry samo. Mame tuisame tyripose ynororo.

⁷ Moromeīpo onokyroimo enease sā josenety asakoropane aehtopo, jamih-
mehxo exiketyme, popyra exiketyme ipunaka imehnō erehnōko sā nexiase.
Tyere nexiase inunomo, kurimene risemy, ike ahno tosekase eya, tōse toto
eya; akoīpyry tytūtūmase eya tupupuru ke. Mokyro onokyroimo mokaro
oseruaōkō sā pyra nexiase, tyretyke nexiase 10me.

⁸ Moro iretyry enēko exiase okynahxo, mame eneryhtao ro ya imep̄y
iretyry enease zumo hkopyra exipitōko iretyry tō rānao. Oseruaō iretyry
touse sā nexiase tosake moro iretyry pitiko ehtohme. Tonure nexiase, ahno
enuru samo, t̄ytare roropa nexiase. Tōturuse ynororo, epyrypāko itamurume.

Ritonōpo osenepotopōpyri

⁹ Osenuhmāko ro exiase: tuisa apō tō tyrise nexiase esaka xine. Mame
toiro tuisa apō po typorohse mokyro Jūme isene Exikety. Zupō nexiase
karimutume, mauru samo, zūsety karimutume nexiase roropa kaneru hpoty
samo. Apony te, apō pupuru tō roropa apoto zemimā sā nexiase.

¹⁰ Ēpatae tutūtase iporiry samo apoto rokene. Ahno imoihme nexiase tuhke
miumākō aomipona exiketomo. Mokyro typorohse Exikety eahmāko toḥ
nexiase. Tuhke miujāomākō xikihme toḥ nexiase mokyro ēpataka. Apiakatoḥ
toehpitose, pape tō totapuruhmakase nexiase.

¹¹ Osenuhmāko ro exiase, moro iretyry pitiko omiry sekere āko ro nexiase
epypypāko ro nexiase. Mame enease onokyroimo asakoropane aehtopo
totapase; ekepyry tysahsahkase, typahse roropa nexiase apotō htaka.

¹² Mokaro imehnō onokyroimo oseruaōkō jamihme pyra tyripose toto,
yrome onetapara toḥ nexiase; isene ro tyripose toḥ nexiase okynā piko.

¹³ Mame osenehnōko ro exiase moro koko ahtao, ahno mūkuru panō enease oehnōko akurū rānakuroko kapu ae. Toytose ynororo tuisa porohtoh pona, Jūme isene Exikety a, mame ēpataka tarose ynororo.

¹⁴ Mame eya Tuisamehxo ehtoh tokarose mokyro ahno mūkuru panō a, saeremehxo ehtohme, aomipona emero nono pōkō ehtohme. Mame emero omi waro exiketomo a, emero ahno a roropa toahmase ynororo. Ijamitunuru jūme mana, tuisame aexiry enahpýme mana.

Osenehtopōpyry enetupuhtoh sero

¹⁵ Tōserehse exiase josenehtopōpyry poko, torētyke toehse exiase.

¹⁶ Eponaro toytose ywy moroto exikety a, ekaropose ynenehpyry poko. Mame ynara tykase ynororo ya:

¹⁷ – Mokaro onokyroimo konōto 4mākō 4me tuisame mā toto, sero nono pōkō esēme.

¹⁸ Yrome tuisame ehtoh ekarōko Ritonōpo Imehxo Exikety mana typoetory tomo a tuisame toto ehtohme jūme.

¹⁹ Zuaro se exiase roropa mokyro onokyroimo 4mā poko, tyoro sā aexiryke imehnō oseruao onokyroimo sā pyra. Erehneme nexiase ynororo tyere kurimene ke, emaxipuhuru metau risē samo, imehnō tosekase eya, tonahkase roropa toto eya, mame akoīpyry onōpyra mana tytūtūmase rokē eya tupupuru ke.

²⁰ Ekaropoase roropa enetupuhpotohme moro iretyry 10mākō poko onokyroimo zupuhpyry po te, moro iretyry poko roropa tuātase exikety, imehnō iretyry oseruao tomase ahtao eya; moro iretyry orēpyrahxo exikety sā nexiase, tonure nexiase týtake roropa, sekere āko te, epyrypāko, enara.

²¹ Mame josenuhmaryhtao ro, moro iretyry tātatapoipitose Ritonōpo poetory tō maro. Toto poremākāko nexiase,

²² mokyro Jūme Isene Exikety oehtoh pona. Tapiakase toto eya zae typoetory tō tyrise eya, Ritonōpo Imehxo Exikety poetory tō tuisame ehtoh toehse exiryke, morara exiryke tuisame exipitōko mā toto.

²³ Sero enetupuhtoh tokarose ya:

– Mokyro onokyroimo 4mano tuisame mana, yrome tuisame aexiry tyoro sā exīko mana imehnō tuisame ehtoh sā pyra. Sero nono pōkō poremākāko mana porehme. Ahno tō emero ryhmāko mana. Toto enahkāko mana.

²⁴ Moro iretyry 10mākō, tuisa tō 10mākō enetupuhtoh moro. Moro tuisame ehtoh tuisaryme exīko mā toto. Moromeīpo imepý tuisame exīko mokaro apitorymākō sā pyra. Oseruao tuisa tō emāko mana toto myakāme ehtohme.

²⁵ Ritonōpo kerekeremāko mana, ipoetory tō ryhmāko mana Ritonōpo Imehxo Exikety poetory tomo. Ritonōpo nyripohpyry myakāmary kuhno ko mana, eahmatoh tonō roropa. Ritonōpo poetory tō poremākāko mana 3me jeimamyry zokonaka.

²⁶ Yrome moromeīpo apiakatoh exīko, mokyro apiakāko mana, zuānohnōko, tuisame aehtoh tonahkasēme exīko mana, ijamitunuru roropa tonahkasēme exīko jūme.

²⁷ Yrome tuisame ehtoh tokarosēme exīko Ritonōpo Imehxo Exikety poetory tomo a. Sero nono porehme esēme exīko mā toto jūme. Imehnō emero ipoetory tōme exīko mā toto, toto omipona exīko mā toto.

²⁸ Nenahno moro enetupuhtopo. Torētyke ro exiase, osenetupuhnōko rokene, jēmyty tyoro sā nexiase. Yrome moro poko imehnō onurupyra exiase ipunaka.

8

Enepotopõpyry kaneru poko poti maro

1 Mame oseruao jeimamyry taropose ahtao Peusazaa a tuisame ehtoh poko, ywy, Tanieu imepÿ enepotoh enease.

2 Pata Susã po sã exiase, tuna Urai ehpio po, Erão nonory po. Moro pata zomye apuru sã nae nexiase.

3 Mame josenuhmaryhtaot kaneru sã enease, tuna ehpio sã nexiase tyretyke asakoro mosa exikety. Toiro tutütase okomino, yrome tuätase mosahxo.

4 Mokyro enease imehnõ purohmãko tyretyry ke, xixi omõtoh wino te, inikahpozakoxi te, ikurenaka roropa orëpyra samo, mokyro onyporemãkasaromepyra imehnõ nexiase, okyno tomo te, ahno, enara. Typenatatoh emero rokë tyrise eya, tuisamehxo toehse ynororo imehnõ onokyro esëme samo.

5 Moro poko osenetupuhnõko ro exiase, mame poti enease oehnõko xixi omõtoh wino, tururume axiny, nono epozakuroko. Tyretyke nexiase toiro konõto enuru tõ ränao.

6 Tururume toytose ynororo kaneru esaka, tuna ehpiKOxi. Tyretyry ke mokyro totapase eya tyjamitunuru ke porehme.

7 Mokyro poti enease, kaneru zehno toexiryke tõsetapase imaro, iretyry asakoro tytahkase eya, mokyro kaneru jamihme pyra exiryke, osewomasaromepyra nexiase. Poti a tomase ynororo nono põna, tytütümase ynororo ipupuru zopikoxi; ipynanohne pyra nexiase kaneru pynanohtohme.

8 Tuisamehxo toehse mokyro poti, yrome jamihme toehse ynororo ahtao iretyry konõto toetahkase, mame esahpokoxi imehnõ iretyry asakoropane tutütase. Mosahxo tuätase toto, toiro inikahpozakoxi te, toiro ikurenaka te, toiro xixi tütatoh wino te, toiro xixi omõtoh wino, enara.

9 Mame toiro iretyry wino tutütase imepÿ iretyry pitiko, tuätase ynororo ikurenaka te, xixi tütatoh wino roropa te, Nono Kurã winakoxi, enara.

10 Tuätasehxo ynororo ahtao, toeporehkase Ritonõpo poetory tõ esaka, toitoine mokaro typoremãkase eya, tyryrhmasse roropã toto, tytütümase toto eya.

11 Ritonõpo poetory tõ tuisary motye tõsekarose ynororo. Itapyĩ Kurã tykararahsë eya. Ipoetory tõ nekarotyã, Tosëkõ eahmatohme kokoro rokë tonahkapose eya.

12 Ritonõpo poetory tõ nekarotyã zahkatohme kokoro rokë Tosëkõ eahmaryme, tymyakãmasse nuriame exikety ke. Zae Ritonõpo eahmary tonahkase eya. Morohne tyrise eya orëpyra samo.

13 Imeïpo Ritonõpo nenyohotyã asakorõkõ otururu etase, tõturupose toiro, ynara tykase:

– Otãto ehtoh morohne exïko nae? Otãto nuno aropõko moro nuriame ehtoh okyno zahkatoth po kokoro rokene? Otãto nuno Ritonõpo Tapyĩ tykararahsëme exïko nae, Ritonõpo poetory tõ typoremãkase roropa nahe?

14 Ezuhtopõpyry totase ya, ynara tykase:

– Oseruao jeimamyry zokonaka aropõko mana serara ehtoh poko rokene, okyno onyahkara Ritonõpo eahmary poko ehtohme. Moromeïpo Ritonõpo esary tukurãkasëme ropa exïko mana.

Ritonõpo nenyokyhpyry Kapirieu omihpyry

15 Osenetupuhnõko ro exiase ynenehpyry tõ poko, mame ahno panõ tõsenepose ya jëpataka.

16 Ahno omiry totase ya tuna Urai kuae, ynara tykase tykohtase:

– Kapirieu, mose amorepako inenehpyry enetupuhtoh poko.

¹⁷ Mame Kapirieu toehse upūtokozi, tōserehse ywy moro pokoino. Jeseke-muru po typorohse ywy jēmty po nono pokoxi. Ynara tykase ynororo ya:

– Etako pahne aimo, sero onenehpyry enetupuhpotohme mana sero etyhpyry poko.

¹⁸ Oturūko ro ynororo ahtao, toepukase ywy aorikyhpyry samo jēmty po nono pokoxi. Yrome tanÿse ropa ywy eya xikihme.

¹⁹ Ynara tykase ynororo:

– Ourūko ase imeīpo ehtoh poko, zehno Ritonōpo ehtoh etyhpyry poko, moro enehtopōpyry oya sero etyhpyry poko mana:

²⁰ Moro kaneru tyretyke asakoro, onenehpyry, Metia tuisary tō enetupuh-tohme mana, Perexia tuisary maro.

²¹ Moro poti Kerexia tuisary enetupuh-tohme mana. Iretyry konōto enuru tō rānao tuisa apitorymāme mana.

²² Mame moro iretyry toetahkase ahtao tymyakāmase 4me iretyry ke. Tuisa tō 4mākō enetupuh-tohme mā moro, nono konōto tapiakase ahtao. Yrome mokaro tuisa tō 4mākō jamihme hkopyra exīko mā toto mokyro osemazuhmā sā pyra mana.

²³ Mame mokaro 4mākō tuisame ehtoh otyhkasasaka ahtao, toto rypyry pehme exisasaka ahtao imepÿ tuisame exīko mana, imehnō zehno exikety imehnō ryhmaneme exikety, onekunohto roropa.

²⁴ Jamihmehxo exīko mana, yrome tamoreme pyra. Imehnō ryhmāko itamurume mana. Ahno jamihmākō enahkāko mana, Ritonōpo poetory tō roropa. Typenetatoh rīko mana orēpyra exikety samo.

²⁵ Tōmiry ke, emese kure toexiryke emero enekunohnōko mana. Kure toehtoh poko epyrypāko mana. Tuhkākō etapāko mana tonekunohse toto ahtao eya. Mame etyhpyryme tātatapoiry kō se exīko mana tuisa tō Tuisary maro. Yrome tonahkasēme exīko mana Ritonōpo a, ahno jamitunuru ke pyra.

²⁶ Mame tōturukehse Kapirieu, ynara karyke:

– Moro enepotopōpyry oya okyno zatyry poko pakeimo, kokonie pukuro roropa Ritonōpo eahmaryme kuuruno. Moro ynekarohpyry exīko mana, ajohpe pyra. Yrome morohne poko oturupyra exiko imehnomo a, okyna rohxo exiryke morara ehtohme, tykase ynororo.

²⁷ Ywy Tanieu kure pyra exiase okynā pitiko. Moromeīpo kure toehse ropa jahtao toerohpitose ropa ywy kowenu erohtoh poko. Torētyke ro exiase moro enepotopōpyry poko, onenetupuhpyra jexiryke ipoko.

9

Ritonōpo a Tanieu otururu tyekyry tō poko

¹ Morarame Papironia tuisaryme toehse Tariu, Xerexe mūkuru, Metia nonory pono.

² Jeimamyry apitorymā po tuisame toehse ynororo ahtao, atamorepāko exiase Ritonōpo poe urutō nymerohpyry poko. Osenetupuhnōko exiase 70me jeimamyry ae, pata Jerusarē kararahpōpyry poko, Ritonōpo nekarohpyry poko urutō Jeremia a.

³ Jemynyhmary enetupuhpotohme upo amuruase kamisa topuxiximā risemy, typorohse ywy oruno htakā, otuhpyra exiase oturutohme yronymyryme Ritonōpo a, ypenetatoh ekarory poko te, osekarory poko, enara.

⁴ Ritonōpo Jesemy a oturuase, ynara ase eya josekaroryme:

– Ritonõpo, Izyraeu Esemy, imehxo mase, jamihme mase roropa! Wenikehpyra mase onetapohpyry poko opoetory tomo a, opyno exiketõ pynanohnõko mase, õmiry omipona exiketomo.

⁵ Tyyrypyhpyke toehse ynanase, azahkuru ehtoh roropa; popyra ehtoh poko toehse ynanase, õmiry omipona pyra; onyrirohpyry omipona pyra toehse ynanase, zae ehtoh turumekase yna a.

⁶ Opoetory tõ urutõ kõ omiry onetara ynanexiase, opoe tõturuse toto ahtao, yna tuisary tomo a te, tamuximãkomo a te, yna tamuru tomo a te, Izyraeu tomo a porehme, enara.

⁷ Omoro, Ritonõpo, zae mase ipunaka, yrome ehxirõko ynanase zae pyra yna ehtoh pokoino, opoetory tomo, Jutea põkomo, Jerusarẽ põkomo te, Izyraeu tõ roropa porehme saporarahme onyriropyamo imeimehnõ nonory poro, ameke pyra exiketõ pona, amekehxo exiketõ pona roropa. Morara tyrise oya Õmihpyry omipona pyra toehse toto exiryke.

⁸ Yna tuisary tomo te, tamuximãkomo te, yna tamuru tomo roropa, yna porehme iirypyryme toehse oneneryme, Ritonõpo. Morara exiryke ehxirõko ynanase.

⁹ Yrome yna pynanohneme mase, axĩ yna rypyry korokary se ropa mase yna rypyry poko xihpyry toehse ropa yna ahtao ro.

¹⁰ Ritonõpo, Izyraeu Esemy, onyrirohpyry omipona pyra toehse yna, otato pyra ynanexiase õmiry ekaroryhtao oya, opoetory tomo a, urutõ komo a.

¹¹ Õmihpyry omipona pyra toehse Izyraeu tõ porehme, otato pyra toehse toto turuse toto ahtao ro oya. Tyyrypyhpyke toehse ynanase. Morara exiryke yna tuãnohse oya õmihpyry ae ro opoetory, Moeze nymerohpyry ae ro.

¹² Õmihpyry ae ro yna wãnopryry poko, morara tyrise oya. Yna te, yna tuisary tõ maro tuãnohse oya yronomyryme. Moro sã exipitopyra pata tõ po sero nono po, Jerusarẽ wãnohtopõpyry sã oya.

¹³ Morara toehse yna a emero, Moeze nymerohpyry ae ro. Yrome morara ahtao ro yna rypyry onurumekara ynanase. Ritonõpo, yna Esemy, azamaro yna ehtoh onukuhpyra ro ynanase õmiry omipona yna ehtoh ke.

¹⁴ Mosenetuputyase, Ritonõpo, yna wãnopryry poko, mame morara tyripose oya rahkene. Omoro mase Ritonõpo, yna Esemy; zae rokẽ mase onyryry tõ poko emero, yrome otato pyra ynanexiase onyrirohpyry poko yna a.

¹⁵ – Ritonõpo, yna Esemy, ajamitunuru tonepose oya opoetory tõ tarose oya ahtao Ejitu poe, mame wenikehpyra mã toto seroae ro ajamitunuru poko. Yrome yna rypyry poko toehse yna, azahkuru toehse ynanexiase.

¹⁶ Ritonõpo, yna towomase oya moino ro; seromaroro yna zehno exikehko ropa, Jerusarẽ zehno pyra exiko ropa; apataryme mana, moro pyy kurã oesaryme mana. Yna katonõ nonory põkõ emero Jerusarẽ eunohnõko mã toto, opoetory tõ poihtõko mã toto yna rypyry pokoino, yna tamuru tõ rypyhpyry pokoino roropa.

¹⁷ Ritonõpo, yna Esemy, jotururu etako yxitaryhtao onetaryme. Awaro emero ehtõhme, Ritonõpo, kure rokẽ Atapyĩ tyriko ropa, seromaroro turumekase mana.

¹⁸ Otato exiko, Ritonõpo Jesemy, jotururu etako. Pimõme pyra exiko, moro pata enahkatopõpyry eneko, apataryme mana. Oturũko ynanase oya yna pyno exikehpyra oexiryke, yna kure ehtoh pokoino pyra, zae yna ehtoh pokoino pyra.

¹⁹ Yna otururu etako, Ritonõpo! Yna rypyry ikorokako, Ritonõpo! Otatõme exiko, yna akorehmako Ritonõpome oehtoh waro imehnõ emero ehtõhme,

okyna hkopyra exiko yna pynanopyry poko, Jesemy, opoetoryme yna exiryke, Jerusarē apataryme roropa exiryke.

Kapirieu namorepatopōpyry

²⁰ Oturūko ro exiase Ritonōpo a, osekārōko exiase, yyrypyry ekarōko eya te, wekyry Izyraeu tō rypyhpyry roropa. Ekaropōko exiase Ritonōpo a, Jesemy a Itapyī kurā poko, ikurākapotohme ropa.

²¹ Mame oturūko ro jahtao mokyro Kapirieu, Ritonōpo nenyokyhpyry ro ynehpyry josenehtopōpyry ao toehse. Axī sā tyhtose ynororo upūtokoxi. Toeporehkase ynororo kokonie pukuro okyno zahkatoh toehse ahtao.

²² Tōturuse ynororo ya tuaro jehtohme. Ynara tykase ynororo:

– Tanieu, oehno oya seromaroro āmorepase ōsenehtopōpyry poko, tuaro oehtohme.

²³ Tōturupitose awahtao Ritonōpo a, ōmiry totase eya. Opyno Ritonōpo mana itamurume. Naeroro jenehpoase oya āmorepase ōsenehtopōpyry poko. Morara exiryke jotururu etako kure enetupuhtohme oya.

²⁴ – Tanieu, 7me 70 jeimamyry tyripose Ritonōpo a oekyry tō, ipatary kurā roropa pynanohtohme, popyra ehtoh enahkatohme iirypyrykō roropa. Mame oekyry tō rypyry tykorokasēme exiko mana, zae pyra ehtoh topehmasēme exiko Ritonōpo a. Morarame Ritonōpo nenepohpyry, urutō nymerohpyry roropa exiko mana. Ritonōpo Tapyī Kurā tukurākasēme exiko roropa mana.

²⁵ Etako pahne Tanieu, enetupuhtohme oya. Omi taropose ahtao Jerusarē ritohme ropa 7me 7 jeimamyry taroposēme exiko Ritonōpo nymenekahpyry oehtohme tuisame. Pata apuru tō, esemary roropa okynahxo exiko 7me 62 jeimamyry aropōko mana, yrome etuarimākohxo mā toto.

²⁶ Mame etyhyryme mokyro, Ritonōpo nymenekahpyry, totapasēme exiko mana zae pyra exiketomo a. Mame imepŷ tuisa oehnōko tysoutatu tō maro pata enahkase, Ritonōpo Tapyī maro. Mame moro etyhyry exiko mana zueme ehtoh samo, etonatoh enehnōko mana, enahkatoh roropa, Ritonōpo nenehpyry tōkehko.

²⁷ Mōkyro tuisa osepeme ehtoh rīko imeimehnō ahno tō maro tuhke repe, 7me jeimamyry osepeme ehtohme repe. Yrome zokonaka taropose ahtao, 3me zokonaka jeimamyry taropose ahtao okyno zahkatoh tiriiku maro enahkāko mana Ritonōpo Tapyī tao. “Erehtoh konōto” exiko mana kae ehtoh po, Ritonōpo Tapyī tao. Moroto exiko mana moro enatryry pona, Ritonōpo osenetupuhtopōpyry ae ro.

10

Tanieu osenehtopōpyry Tuna Tikere ehpio

¹ Morarame oseruao jeimamyry taropose ahtao tuisa Xiro a Perexia tusaryme, ywy, Tanieu, Ritonōpo omiry etase; jesety akorō Peutesazaame nexiase. Ritonōpo nekarohpyry ya zae nexiase, yrome tupime nexiase enetuputryry ya. Mame tuaro enetupuhtoh tokarose ya enepotoh ae.

² Morara ahtao oseruao semana ae Jerusarē poko ihnamōko exiase.

³ Tonahsā tompore exikety onenahpyra exiase, tōsē onōpyra, eukuru jehnahpyry onēpyra exiase. Jūsety onekurinara exiase, enara.

⁴ Mame ēmepyyry 24 aehtoh po, nuno osemazupu po tuna Tikere ehpio po exiase, xikihme. Mame

⁵ ahno enease tupoke karimutumā ke, mauru panō risemy. Zamareary uuru kurā risemy nexiase.

6 Zoko zemime nexiase topu kurā tyyne exiketō samo, ěmyty nexiase nenenehkane samo, enuru tō ezuru sā nexiase apoto samo, apory tō, jaxiry tō roropa metau sā nexiase zemime exiketō samo, aomiry nexiase imoihmākō omiry samo.

7 Ywy ro rokē moro enepotoh enease. Mokaro ymaro exiketō moroĥne onenepyra toh nexiase, yrome tōserehse toh nexiase, toepase toh nexiase otōnētōhme.

8 Ywy toiroro exiase moro enēko, osenuruhkatoĥ enēko. Jĕmyty karimutume toehse enaromŷke jexiryke, jamihme pyra toehse ywy ipunaka.

9 Ritonōpo nenyokyhpyry omiry etaryhtao ya epukase nono pona, toorihse samo jĕmyty nono pokoxi.

10 Mame imepŷ emary a tanŷse ywy jeseĥumuru pona jemary nono pona ro, tykytyky āko ro exiase.

11 Mame ynara tykase mokyro Ritonōpo nenyokyhpyry ya:

– Tanieu, opyno Ritonōpo mana ipunaka, toneĥpose ywy eya oturuse amaro. Xikihme exiko, jomiry etako tōmeseke samo.

Naeroro towōse ywy xikihme, tykytyky āko exiase.

12 Mame ynara tykase ynororo ya:

– Enaromyra exiko, Tanieu. Ōtururu totase Ritonōpo a, ěmepyry apitorymā poe, oesekumuru po tōturupitose awahtao eya, tuaro oehtōhme. Tooehse ywy ōmiry pokoino.

13 Yrome Perexia nonory ewomane a takorekehkase ywy 21me ěmepyry ae ehtoh po. Morarame toiroro jexiryke etonatoĥ poko Perexia nonory ewomane tō maro, Mikeu, toiro Ritonōpo nenyokyhpyry imeĥxo exiketŷ toehse ya jakorehmase.

14 Seromaroro toeporehkase ywy oya āmorepase imeĭpo oekyry tō ehtoh poko. Moro enepotoĥpyry oya imeĭpo ehtoh poko enetupuhtōhme mana, tykase.

15 Moroĥne poko aotururuhtao ya mynyhme rokē exiase, tupue rokē exiase nono enēko rokene.

16 Mōtoino rokē ypotapihpyry tapose tomary ke mokyro Ritonōpo nenyokyhpyry a, aĥno panono a; mōrara ahtao oturupitōase, ynara ase eya:

– Tuisa, moro enepotoĥ pokoino tyjamihkehse ywy, tykytyky kakehpyra ase.

17 Otarahxo ke oturūko ha amaro? Opoetoryme jexiryke, oturusaromepyra ase oya. Typoremākase sā ywy, jamihme pyra ase ipunaka, tupime ya joseremary.

18 Naeroro tomary ke tapose ropa ywy eya, tyjamihtase ropa ywy.

19 Ynara tykase ynororo ya:

– Opyno Ritonōpo mana, naeroro enaromyra exiko. Oewomaneme mana, torĕtyke pyra exiko. Emynyhmara exiko! Orĕpyra exiko!

Mame morara tykase ynororo ahtao kure poĥto sā exiase ropa. Ynara ase eya:

– Oturuko ya, jamihme poĥto kyriropa exiryke.

20-21 Mame ynara tykase ynororo ya:

– Zuaro hma oty katoĥ oehno oya? Oehno oya ouruse moro imerohpyry poko, Zae ehtoh Papĕ pokona. Yrome seromaroro ytōko ropa ase Ritonōpo omi poe etonase Perexia nonory ewomane maro. Mame moro etonatoĥ tōtyhkase ahtao, Ritonōpo nenyokyhpyry, Kerexia ewomane, oehnōko mana etonase ymaro. Yrome mokaro maro josetaparyhtao jakorehmane maro

pyra ase ipunaka. Ritonõpo nenyokyhpyry, Mikeu rokê, Izyraeu tō ewomane mā, jakorehmāko mana.

11

¹ Ritonõpo omi poe jakorehmaneme mana jewomaneme roropa mana.

Perexia

² Tōturuse ropa Ritonõpo nenyokyhpyry ya. Ynara nase ya:

– Ynekarory oya ajohpe pyra mana. Oseruao tuisamākō exīko Perexia tuisaryme; moromeīpo imepỹ tuisame exīko asakoropane aehtopo. Imehnō motye tymōkomoke exīko mā ynororo. Mame tymōkomoke toexiryke jamihme exīko mana tuisamehxo; oximōme typoetory tō soutatu tō enehnōko mana etonatohme Kerexia tuisary maro.

³ Imeīpo imepỹ tuisame exīko jamihme exikety. Zumo inonory exīko, typenetatoh rīko roropa mana.

Kerexia

⁴ – Yrome tuisamehxo toehse ynororo ahtao tuisame aexiry osenahkāko mana, tapiakase inonory exīko mana 4me ehtohme. Tuisa tō 4mākō imyakāme exīko, yrome ipoenōme kara mokaro. Jamihme hkopyra roropa exīko mā toto, mokyro sā pyra.

Ejitu nonory, Xiria roropa

⁵ – Mame Ejitu tuisary jamihme exīko mana, yrome mokyro akorehmane, isoutatu tō tuisary jamihmehxo exīko. Inonory zumohxo exīko.

⁶ Imeīpo tuhke pyra jeimamyry taropose ahtao osepeme exīko Ejitu tuisary Xiria tuisary maro toh mana. Tōxiry ekarōko Ejitu tuisary Xiria tuisary a ipytyme ehtohme, jūme osepeme toehtohkōme repe. Yrome moro osepeme ehtoh jamihme pyra exīko mana, totapasēme exīko nohpo, inio maro, ipenomote, ipoetory tō roropa, imaro exiketō emero.

⁷ Yrome okynā pixo mokyro nohpo ekyry tuisame exīko mana. Soutatu tō arōko mana etonatohme Xiria tuisary soutatu tō maro. Xirio tō esaka jamihme exiketō taka omōnōko mana, xirio tō poremākāko mana.

⁸ Mame xirio tō neponāmary tō arōko mā toto Ejitu pona, uuru risē roropa, parata risemy, enara. Mame tehme exīko mā toto okynā pixo.

⁹ Moromeīpo Xiria tuisary tomomyry se exīko Ejitu pona repe. Yrome tyoporemākasēme exīko mana, mame eramāko ropa ynororo tynonory pona ropa.

¹⁰ – Mame Xiria tuisary mūkuru tō soutatu tō enehnōko oximōme, tuhkākō jamihmākomo. Mame toiro imūkuru soutatu tō arōko Ejitu poremākase. Moro nono poremākāko mana emero, tuna zueme exikety samo. Omōnōko Ejitu tuisary esaka itapyī jamihmā kararahse.

¹¹ Mame Ejitu tuisary toto zehno exīko, tūtāko ynororo tysoutatu tō maro osetapase xirio tō maro. Xirio tō poremākāko mana emero porehme tuhke toto ahtao ro.

¹² Mame epyrypāko Ejitu tuisary mana orēpyra toehtopōpyry poko, tuhkākō etapatopōpyry poko roropa eya. Yrome orēpyra aexiry okynā nymyry pyra exīko mana.

¹³ Imeīpo soutatu tō tuhkehxo enehpōko ropa Xiria tuisary mana, mame tuhke pyra jeimamyry taropose ahtao oehnōko mana tysoutatu tō tuhkākō maro, typyreke exiketomo Ejitu nonory poremākapose.

¹⁴ – Morara ahtao ahno tō tuhke Ejitu tuisary epeme pyra exīko mana. Mokaro maro toitoine zehnotokō, Izyraeu tō exīko; toto osenehtopōpyry omipona exīko toh mā repe, yrome tyoporemākasēme exīko mā toto.

15 Xiria tuisary oehnōko tysoutatu tō maro, pata zomyehmāko mana tapure exikety, mame iporemākāko mā toto. Ejitu tō soutatu tō osetapara exīko mā toto, orēpyrahxo exiketō typoremākasēme exīko mā toto xirio tō soutatu tō ēpataka.

16 Typenetaoh rīko Xiria tuisary mana Ejitu tō soutatu tomo a, ety-pohkaponanō pyra exīko mana. Omōnōko mā toto Izyraeu tō nonory pona Ritonōpo nymenekahpyry pona typoetory tō nonoryme. Moro nono poremākāko mana porehme.

17 – Mame tysoutatu tō oximōme tyripōko Xiria tuisary mana emero porehme etonatohme Ejitu tō maro. Mame topetōkara poremākatohme osepepe osekarōko mana Ejitu tō tuisary a. “Jēxiry ekarōko ase oya opy-tyme, jūme osepepe kuehtohme,” āko ynororo eya. Yrome morara exipyra ekurehnōko mana.

18 Mame etonāko ynororo pata tō pōkō maro tuna konōto Metiteraneu ehpiukuroko. Moro pata tō tuhke poremākāko mana. Yrome imepý soutatu tō tuisary oehnōko imepý nonory poe mokyro poremākase, mokyro epyrypatoh poremākapose. Tyhxirosēme exīko mokyro Xiria tuisary mana.

19 Mame eramāko ropa ynororo tynonory pona ropa, typatary tō jamihmākō pona ropa, yrome apotūkehnōko mana, orihnōko mana; ipoko jūme tuenikehsēme exīko mā toto.

20 – Mame imepý tuisame exīko mokyro myakāme, typoetory aropōko mana tineru apoitohme kowenu tinerūme orēpyrahxo toehtohme. Yrome tuhke pyra jeimamyry taropose ahtao orihnōko mana, etonatoh poko pyra tahtao ro.

21 – Imepý Xiria esēme exīko popyra exikety ipunaka, tuisa mūkuru kara ynororo. Osetapatoh poko pyra toto ahtao, osepepe sā omōnōko mana, mame onekunohto toexiryke tuisame exīko mana.

22 Topetōkara soutatu tō emero enahkāko mana, Oturukety imehxo exikety roropa etapāko mana.

23 Osepepe se exiketō enekunohnōko mana, aomirykō totase ahtao ro eya, mame tysoutatu tō ke, tuhkākōkara ke jamihmehxo exīko mana.

24 Tokare pyra osetapāko mā ynororo, pata tō pōkō maro, tymōkomokehxo exiketomo. Mokaro ryhmāko xihpyryme mā ynororo, tytamura nyrihpyry sā pyra ipunaka. Mōkomo apiakāko mā ynororo tysoutatu tō kyryryme, uuru tōkehko te, ikyryry tō typyne exiketō, emero apoiryhtao eya. Mame osenetupuhnōko mana pata tō, jamihmākō poremākapory poko repe, yrome okynā pyra moro poko osenetupuhnōko mana.

25 – Jamihme tōsekaroryke tysoutatu tō maro, ytōko mā ynororo tuhkākō maro Ejitu tuisary poremākapose. Mame tūtāko Ejitu tuisary, typoetory tuhkākō maro, soutatu tō orēpyra exiketomo, yrome xirio tō onyporemākara ekurehnōko mana, towokase exiryke

26 akorehmananomo a repe. Mokaro pokoino typoremākasēme exīko mana. Isoutatu tō typoremākasēme exīko, tuhkākō totapasēme exīko roropa mana.

27 Mame mokaro tuisa tō asakoro oximaro oturūko mā toto otuhtoh po. Ajohpe rokē oturūko mā toto topekara enekunohtohme. Yrome typeneta-tohkō anapoipyra exīko mā toto morara ehtoh exipyra ro exiryke.

28 Imeīpo tynonory pona ytōko ropa Xiria tuisary mōkomo kurā maro, tynapoityamo tōsetaparykohtao. Atamorepāko mana Ritonōpo poko Izyraeu tō ehtoh enatary poko, Tosēkōme Ritonōpo eahmakehpotohme eya xine. Naeroro typenetaoh ae ro toto ryhmāko mana. Moromeīpo ytōko ropa mana tynonory pona ropa.

29 – Mame aytotoh toehse ahtao ytōko ropa mana tysoutatu tō maro Ejitu maro etonase ropa repe, yrome seromaroro Ejitu onyporemākapopyra ekurehnōko mana, apitorymā sā pyra.

30 Roma pōkō soutatu tō oehnōko wapu tō ae xixi omōtoho wino; osetapāko mā toto imaro. Oserehnōko mā ynoro, tōsetaparykō rumekāko mana. Yrome zehno ro toexirykōke Izyraeu tō maro osetapāko mana. Ritonōpo poetory tō ryhmāko mana. Mame oehnōko ropa mana, Ritonōpo Omihpyry rumekahpōkō omiry etāko mana, aomirykō omipona exīko mana.

31 Ipoetory tō, soutatu tō Ritonōpo Tapyī Kurā rīko mā toto nuriame. Okyno zahkary etypohkapōko mā toto, kokoro rokē Ritonōpo oneahmara ipoetory tō ehtohme. Mame “erehtoh konōto nuriame” moro rīko mā toto Ritonōpo Tapyī tao.

32 Omi kurā ke sā Ritonōpo Omihpyry omipona pyra exiketō pyrypāko mana, yrome Ritonōpo pyno exiketō jamihme exīko, mokyro tuisa, onekunoto akorekehkāko mā toto.

33 Mame tuaro exiketō imehnō amorepāko mā toto, yrome tuhke ěmepyyr ae totapasēme exīko mā toto, tyahkasēme exīko mā toto, tapoisēme exīko mā toto imehnō poetoryme te, imōkomory tarosēme exīko mana, enara.

34 Morarame Ritonōpo poetory tō tuarimaporyhtao, toitoine imehnō toto akorehmāko mana; māpyra tuhke mokaro maro se exīko mā toto osewomatohme rokene.

35 Toitoine mokaro imehnō amorepananō, tuaro exiketō, totapasēme exīko mā toto, yrome morara exīko Ritonōpo poetory tō kurākatohme, Ritonōpo kure ehtoh sahxo toto ehtohme. Morara exīko ro sero etyhyppy pona ro, sero etuarimatoh otyhkāko Ritonōpo a imenekatoh pona.

Tuisamehxo osekarotopōpyry

36 – Typenetatoh rīko Xiria tuisary mana. Tuisame imehxo toehtoh poko osekarōko mana, ritō tō emero esēme samo. Epyrypāko mana tuisamehxo toexiry poko, Ritonōpo emero Esē kerekeremāko mana. Morara tyrīko mokyro mana zuānohtoh pona Ritonōpo a; mokyro wānohnōko Ritonōpo mana tōsenetuphotōpyry ae ro.

37 Tytamurukō neponāmarykō oneahmara exīko mokyro mana te, nohpo tō neponāmary oneahmara exīko roropa mana. Imehnō ritō tō oneahmara exīko mana ritō tō motye osekaroryke eya.

38 Yrome imep̄y ritō eahmāko mana, soutatu tō patary jamihmā ewomane eahmāko mana. Mokyro waro pyra itamuru tō kynexine, eya uuru ekarōko mā ynoro tynekaroryme; parata te, topu kurā typyne exiketey te, mōkomo typyne aexityā, enara.

39 Typatary jamihmākō ewomatohme, imehnō ritō eahmananō rīko mana takorehmananōme. Mame tuisame mokyro enetupuhnanō emero epeme exīko toh mana, tamuximehxo exīko, nono kurā apōko roropa.

40 – Mame etyhyppyyme exisasaka ahtao Ejitu tuisary ytōko etonase xirio tō tuisary maro. Mame xiry tō tuisary oehnōko axiny osetapase imaro wirikane samo, tykahu tō maro, kawaru po ytoketō maro, wapu tō maro tuhke. Tuna zueme ehtoh sā omōnōko isoutatu tomo Ejitu nonory pona.

41 Omōnōko roropa mokyro mana Ritonōpo nekarohpyry pona, Izyraeu tō nonory pona. Tuhke mīume ahno etapāko mā ynoro; yrome Etō tō osewomāko mā toto te, Moape tō roropa te, Amō tō roropa, enara.

42 Imeimehnō nonory tuhke typoremākase ahtao eya Ejitu roropa poremākāko mana.

⁴³ Ejitu poe mōkomo arōko mana, uuru te, parata te, imepŷ mōkomo typyne exiketō roropa, enara. Mame Ripia nonory poremākako mana Etiopia nonory roropa.

⁴⁴ Yrome omi oehnōko xixi tūtatoh wino te, inikahpoino roropa tuaro ehtopo. Moro omi etaryke tyya oserehnōko mokyro mana. Tohne ytoytōko mā ynororo tysoutatu tō maro ahno etapase tuhke.

⁴⁵ Mame osesarīko mana irānao tuna Metiteraneu maro ppy kurā Ritonōpo esary maro. Yrome orihnōko mana, takorehmaneke pyra exīko mana ipy-nanohtohme.

12

Etyhpyry po

¹ Mokyro Ritonōpo nenyokyhpyry oturūko ro nexiase, ynara tykase ynororo:

– Morara ahtao, Ritonōpo nenyokyhpyry Mikeu owōnōko mana, Ritonōpo poetory tō ewomaneme exikety. Etuarimāko mā toto yronomyryme, moro etuarimatoh panō exipitopyra mana, ahno exipitory poe. Yrome morara ahtao ro typynanohsēme exīko mā toto emero esetykō tymerose Ritonōpo papē pokona.

² Aorihityā tuhke isene exīko ropa mā toto: tuhkākō jūme orihpyra ropa ehtohme, imehnō tuānohsēme exīko mā toto jūme etuarimatoh tao.

³ Mokaro tuaro exiketō, imehnō tuhkākō amorepananō zae ehtoh poko toto ehtohme, zemimā sā exīko mā toto, xirikuato sā kapu poko, jūme osezhkara sā exīko mā toto.

⁴ Ynara tykase ropa ynororo ya:

– Seromaroro, Tanieu, senohne onekaropyra exiko imehnomo a, moro pape apuruko apuhtoh ke onetapuruhmakara ropa imehnō ehtohme etyhpyry pona. Tuhkākō xiaxiake tururume ytoytōko mā toto tuarohxo tohtōhkōme.

⁵ Mame ahno panō kō asakoro enease, tuna ehpio, toiro moino te, toiro nexiase seino.

⁶ Toiro mokyro tōturupose Ritonōpo nenyokyhpyry a, tupoke karimutumā ke, inikahpozakoxi. Ynara tykase ynororo eya:

– Otara ahtao morohne, osenuruhkatoh etyhkākō nae?

⁷ Tomary tanŷse Ritonōpo nenyokyhpyry a kakoxi kapu a. Ynara tykase ynororo:

– Ritonōpo, Jūme isene Exikety omi poe, senohne emero exīko 3½ jeimamyry ae. Mame Ritonōpo poetory tō ryhmatoh tonahse ahtao ipunaka, morohne emero exīko mana.

⁸ Aomiry etase repe, yrome onenetupuhpyra exiase. Morara exiryke ekaropoase eya:

– Ajohpāme sā kuuruko, otara morohne exīko nae aotyhkatohme?

⁹ Ynara tykase ynororo ya:

– Torētyke pyra exiko, Tanieu, ytoko ropa rokene. Sero omi tokare pyra exīko, tapuruse samo etyhpyry pona.

¹⁰ Tuhkākō etuarimatoh ke tukuhsēme exīko mā toto. Tukurākasēme exīko mā toto. Ritonōpo kure ehtoh sā ekurākāko mā toto. Popyra exiketō tyrypyrykō poko ro exīko mā toto, onenetupuhpyra exīko mā toto morara ehtoh poko. Yrome tuaro exiketō morara ehtoh poko zuaro exīko mā toto.

¹¹ Okyoh zahkatoh Ritonōpo Tapŷi tao kokoro rokē, tyripokehse ahtao, “erehtoh konōto” tyrise ahtao Ritonōpo Eahmatoh tao, moromeīpo 1.290me ěmepyy arōpōko mana.

¹² Tākye kuhse exīko mokaro Tosēkō Ritonōpo onurumekara exiketomo 1.335mē ēmepyry ae!

¹³ – Omoro, Tanieu, zae ehtoh poko exikehpyra exiko etyhpyry pona. Orihnōko mase, yrome sero etyhpyry po ēsemānōko ropa mase, Ritonōpo nekarory kurā apoitohme oya, tykase Ritonōpo nenyokyhpyry.

OZEJA

Oséias

Ekarotopo

Urutō Ozeja a Ritonōpo omiry tokarose Izyraeu tomo a, inikahpoēkomo a. Urutō Amoxi mykapo Ozeja kynexine, pata Samaria onyporemākara ro ahtao axirio tomo a, jeimamyry 721mā po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Ozeja nekarohpyry: Izyraeu tō wānohnōko Ritonōpo mana tyneponāmarykō eahmaryke eya xine. Yrome jūme toto onurumekara mana, eraximāko mana toto pynanohtohme ropa.

Sam tykase Ozeja tyyty pokoino imeimehnō orutua poko se aexiryke. Orēpyra sã Izyraeu tō turuse eya tyyty sã Izyraeu tō ehtoh poko; zae Ritonōpo nexiase repe Izyraeu tō niome, yrome zae pyra Izyraeu tō nexiase tyneponāmarykō eahmaryke eya xine. Morara exiryke Izyraeu tō zehno toehse Ritonōpo mana, toto wānohnōko mana. Yrome jūme toto pyno exikehpyra mana. Ynara tykase Ritonōpo: Izyraeu tomo, orumekary se pyra ase! Orumekasaromepyra xine ase! Opyno xine jexiryke oenahkaposaromepyra xine ase. Opyno xine jehtoh exikehpyra mana.

Sero pape ao

Ozeja, ipyty maro, ipoenō roropa 1.1–3.5

Izyraeu popyra ehtoh poko 4.1–13.16

Eramatoko Ritonōpo a, opyno xine 14.1-9

¹ Sero nase Ritonōpo omiryne, inekarohpyry Ozeja a, Peeri mūkuru, Juta tō tuisaryne Uzia ahtao te, Jotāo roropa te, Akaze roropa te, Ezekia roropa, enara; Izyraeu tō tuisaryne Jeropoāo ahtao, Joaxi mūkuru.

Ozeja pyty, imūkuru tomo, enara

² Mame tōturupitose Ritonōpo ahtao Ozeja ae Izyraeu tomo a ynara tykase nyrororo Ozeja a:

– Ytoko nohpo apoise opytyme; imeimehnō poko exīko mana; omūkuru tō roropa tysekō sã exīko mā toto. Ynara exiryke, Izyraeu tō imeimehnō poko exiketý sã toehse mā toto. Jomiry omipona pyra toehse toto, turumekase ywy eya xine.

³ Naeroro toytose Ozeja pytase Komea maro, Tipiraĩ ēxiry ke. Mame imūkuru osemazupu tonuruse ahtao,

⁴ ynara tykase Ritonōpo Ozeja a:

– Poeto esehpako Jezereume, okynā pyra Izyraeu tō tuisary wānohnōko ase tuhkākō totapāse tuisa Jeu a exiryke pata Jezereu po. Izyraeu tō tuisary tō enahkapōko ase.

⁵ Mame jakanahmā Jezereu po Izyraeu tō soutatu tō jamitunuru enahkapōko ase.

⁶ Imeīpo Komea toemūkuase ropa Ozeja ēxiryne, ynara tykase Ritonōpo Ozeja a:

– Oēxiry esehpako “Ipyno pyra”, Izyraeu tō pyno toehkehse jexiryke, iirypyrykō onykorokara toehse jexiryke roropa.

⁷ Yrome Juta tō pyno exikehpyra exīko ase. Ywy roro Ritonōpo Oesēkō toto pynanohnōko ase. Yrome moro onyripyra ase etonatohe ke: taky ke pyra, pyrou tō maro, tapema ke pyra, kawaru tō ke pyra, kawaru po ytoketō ke pyra, enara.

⁸ Imeĩpo suhsu turumekapose tōxiry a ahtao, poetoẽme toehse ropa Komea, toemũkuase ropa orutuame.

⁹ Mame ynara tykase Ritonõpo Ozeja a:

– Mose poeto esehpako “Wekyry karame”, ynara exiryke: Izyraeu tō ypoetoryme pyra toehse mana, tofo Esẽme pyra toehse roropa ywy.

Izyraeu Imehxo ehtoh poko imeĩpo

¹⁰ Ëmepyyry oehnõko mana Izyraeu tō tuhke exĩko mã toto isawã samo tuna konõto ehpio; emãñõko mã toto ikuhpỹme samo. Mame moroto “Ypoetory tō karame matose,” katopõpyry po Ritonõpo a, moroto, “Ritonõpo isene Exikety poenõme matose,” ãko mana.

¹¹ Juta tomo Izyraeu tō maro oximõñõko mã toto. Oximõme toiro tuisa menekãko mã toto tutuisarykõme. Ahno tō jamihme exĩko ropa mã toto, tymõkomoke roropa. Moro ãmepyyry toehse ahtao Oseahmatoñ konõtome exiko mana, Jezereu ãmepyyryme.

2

¹ Naeroro oekyry tō Izyraeu tō esehpako “Ritonõpo poetoryme” te, “Ritonõpo nypynanopyhpyryme mã toto.”

Ritonõpo omipona pyra Izyraeu tō mana, Komea samo

² Ynara tykase Ritonõpo Izyraeu tomo a:

– Poetohti, asakõ ihxirotoko, oseosezuhtoko imaro zae pyra aexiry poko, ynara exiryke: ypytyme pyra toehse mana, iniome pyra toehse ywy roropa. “Imehnõ poko pyra exiko,” kaxitoko asakomo a, typoko exiketõ aropotohme ropa.

³ Moro onyripyra ynororo ahtao zupõ puxihkãko ropa ase emero tupoke pyra aehtohme aenurutopõpyry samo. Ona tonorẽ sã mokyro ripõko ase tuna maro pyra ipunaka, oriñõko mana tuna peneryke.

⁴ Ipoenõ pyno pyra exĩko ase imeimeñõ poko exikety poenõme toto exiryke.

⁵ Imeimeñõ poko tōsekarose ynororo, moro poko ehxiropyra nexiase. Ynara tykase: “Ypyno exiketõ ekahmãko ase, tonahsẽ ekaroryke eya xine ya eukuru roropa, upo te, kaneru hpoty risemy, mauru panõ risẽ roropa, azeite te, uwa eukuru jehnahpyry roropa, enara.”

⁶ – Morara exiryke omoxino tō ke mokyro apurũko ase, apuru rĩko ase osema tao moro ae ytopyry ropa aehtohme.

⁷ Tymaro aexityã ekahmãko mana tururume repe, yrome toto anapoipyra ekureñõko mana. Ytõko mana toto zupise yrome onenepyra mana. Mame ynara ãko mana: Ytõko ropa ase yniõ a, ynara exiryke yniõ maro jahtao tãkyehxo exiase, sero sã pyra.

⁸ Tuarõ pyra nexiase: ywy exiase, tiriiku ekaroneme eya, uwa eukuru jehnahpyry te, azeite roropa ekaroase eya; ynekarory tō tuhke ekaroase eya, parata te, uuru roropa, yrome ynekarotyã tokarose tyneponãmary a, Paau a, eahmatohme.

⁹ Naeroro otyro epery apoitoh toehse ahtao, mokyro nohpo wino ynapyry tiriiku puxihkãko ropa ase, uwa eukuru jehnahpyry maro. Upo roropa puxihkãko ase kaneru hpoty risemy te, mauru panõ risemy roropa ynekarotyã eya zupõme.

¹⁰ Seromaroro inomõko ase tupoke pyra ipunaka ipoko aexityã neneryme; onypynanohsaromepyra exiko mã toto ywinoino.

¹¹ Tākye aehtoh enahkapōko ase: jeimamyry ae oseahmatoh tonō te, nuno ae oseahmatoh tonō te, oserematoh ae oseahmatoh tonō roropa emero aoseahmatoh tonō enahkapōko ase.

¹² Inarykatyā enahkapōko ase, uwa zoko tomo, wikeira tomo roropa; morohne ipoko aexityā nekarohpyryme, tykase ynororo, imaro toehtohkō epehpyryme. Naeroro itupikō riko ase ātarykahme, itume roropa; otyro emero enahkāko onokyro tō mana.

¹³ Turumekase ywy eya, tyneponāmarykō toahmase eya, Paau tomo; ix-taratu tyahkase eya tynekaroryme eya. Tōtupohtose ynororo, panasera maro, uuru risē tō maro, typokō exiketō tokahmase tururume eya. Ypoko tuenikhe ynororo. Morara exiryke mokyro wānohnōko ase. Ywy, Ritonōpo, oturuno.

Typoetry tō pyno Ritonōpo mana

¹⁴ Ynara tykase Ritonōpo Izyraeu tō pokō:

– Morara exiryke mokyro eahmāko ase; arōko ropa ase ona tonorē pona ropa, moroto omi kurā ke oturūko ase eya ipyno jehtoh ae.

¹⁵ Moroto itupi tō ekarōko ropa ase eya, uwa zoko tōkehko, tarykase exiketomo. Moro jakanahmā Ehxirotah myakamāko ase Omōtoh kurākō eraximatohme. Moroto oturūko mana ya poetome toehtopōpyry samo tutūtase ahtao Ejitu poe.

¹⁶ Mame “meta” āko ropa mana. “Yniome” āko roropa mana. “Jesemy Paau” kara exīko mana.

¹⁷ Jūme “Paau” onesehtopyra exīko mana; jūme mokyro tyneponāmarykō pokō oturupyra exīko mana. Ywy Ritonōpo oturuno.

¹⁸ – Moro ěmepyyry toehse ahtao jomiry etapōko ase onokyro tomo a, torō tomo a te, okoi tomo a roropa ypoetry tō onese kara toto ehtohme. Taky tō pyrou roropa itahkāko ase warata tomo, tapema tō roropa oseasetapara toto ehtohme. Ypoetry tō osepeme exīko mā toto, towomasēme exīko roropa mā toto.

¹⁹ – Izyraeu tomo, pytāko ase amaro, jūme ppyty nymyryme exīko mase. Opynanōhnōko ase, kure ehtoh ke oeahmāko ase.

²⁰ Amonohkara exīko ase oniome. Ywy Ritonōpo, ya rokē osekarōko roropa mase.

²¹ Moro ěmepyyry toehse ahtao ypoetry tō Izyraeu omiry etāko ase. Konopo enehpōko ase nono pona otyro ehxikatohme.

²² Otyro ahtāko mana, itamurume tiriiku tōkehko exīko, uwa tōkehko, azeitona tō roropa. Moro sā ypoetry tō Izyraeu omiry etāko ase.

²³ Ypoetry tō arykāko sā ase ynekarohpyry pona: “Moro nono ekarōko ase oya xine oesarykōme,” katopōpyry ae ro. Mame utupime exīko matose. Mokyro tosehke, “Typynanohsē karamē” pynanohnōko ase, mokyro tosehkemy a “Wekyry kara”, “Wekyryme mase,” āko ase. Mame jezuhnōko mana: “Omoro mase Ritonōpo, Jesemy.”

3

Nohpo epekahtopōpyry ropa Ozeja a

¹ Mame tōturuse ropa Ritonōpo ya. Ynara tykase:

– Ytoko ropa nohpo pynanohe, imeimehnō pokō aexihpyry, imep̄y maro exikety. Mokyro pyno exiko, Izyraeu tō pyno jexiry samo imehnō neponāmarykō pokō toto ahtao ro, tynekaroryme uwa epery asarahtyā aroryhtao ro eya xine ritō Paau eahmatohme.

² Naeroro ytoase, mokyro nohpo epekatyase 15me parata ke, 150 kirume sewata maro.

³ Ynara tykase ywy eya:

– Okynahxo jeraximāko mase. Morarame jeraximaryme imeimehnō maro pyra exiko, osekaropyra exiko amaro se exikety a. Ywy roropa eraximāko ase amaro jehtoħme imeĭpo.

⁴ Moro sã tuhke ěmepyy eraximāko Izyraeu tō mana tuisa konōto maro pyra te, imepỹ tutuisake pyra roropa te, tynekarorykō onyahkara exĭko mã toto, xikiħme exiketō topu risē Paau kyryry poko pyra exĭko mã toto, tyneponāmarykō poko pyra exĭko roropa mã toto tytapyĭkō tao.

⁵ Yrome ěmepyy oehnōko mana: Izyraeu tō oehnōko ropa Ritonōpo eah-mase ropa Tosēkōme. Tutuisake exĭko mã toto tuisa Tawi paryme exikety. Morarame Ritonōpo eahmāko mã toto Tosēkōme, aomiry omĭpona, inekarory kurã tuhke apoĭko roropa mã toto.

4

Izyraeu tō hxiryry Ritonōpo a

¹ Sero nono pōkō hxirotoħ nae Ritonōpo Kuesēkō mana. Etatoko ke Izyraeu tomo, Ritonōpo nekarory:

– Ajohpe rokē mã toto emero, imehnō pyno nymyry pyra, Ritonōpo ehtoħ poko etary se pyra sero nono pōkō mana ipunaka.

² Tōmirykō etapōko mã toto ajohpe rokene, onekunohto mã toto, otapato, omatonanohto, imeimehnō poko mã toto. Popyra toto ehtoħ itamurumehxo exĭko te, imehnō tuhkehxo etapāko roropa mã toto.

³ Morara exiryke sero nono tonore exĭko mana, isene exiketō emero orihnōko mana. Okyno tō orihnōko mã toto, onokyro tō roropa, torō tomo, kana tō roropa, enara.

Oturuketō hxirōko Ritonōpo mana

⁴ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Ypoetory tō onyxhropyra ehtoko, toto onupokara roropa ehtoko. Amarokō hxirōko ase, oturuketomo.

⁵ Xiaxiake ytoyōko rokē matose saereme aħtao, koko roropa, moro sã urutō kō roropa mana. Izyraeu enahkapōko ase, asakōme exikety.

⁶ Ypoetory tō ypoko tuaro se pyra mã toto. Morara exiryke osenahkāko mã toto. Amarokō roropa, oturuketomo, ya tuaro se pyra matose, ynyripoh-pyry poko tuenikeħse oya xine. Naeroro oturuketōme orumekatoryĭko ase, omūkuru tō se pyra ase roropa ymaro oturuketōme.

⁷ – Tuhkehxo oturuketō awaħtao xine, tuhkehxo oorypyrykō exĭko mana, onyriħpyry; morara exiryke imehxo oehtoħkō myakamāko ase ehxirotoħ ke.

⁸ Epeħpyry apoĭko matose aħno rypyry pokoino; morara exiryke aħno se matose itamurumehxo tyrypyrykō poko.

⁹ Naeroro oturuketō wānohnōko ase ypoetory tō emero samo. Toto wānohnōko ase, mame epeħmāko mã toto tyrypyrykō emetakame.

¹⁰ Jurumekāko oturuketō mana imehnō neponāmary tō eahmatoħme. Naeroro otuhnōko mã toto ypoetory tō nekarotyã poko ya repe. Yrome omise ro exĭko mã toto. Imehnō neponāmary tō eahmāko mã toto tōsewomatohkōme repe, yrome onewomara mã toto.

Imehnō neponāmary tō eahmary Izyraeu tomo a

¹¹ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Ypoetory tō rowohpe sã exĭko mã toto eukuru jehnahpyry enyryke itamurume eya xine.

¹² Ekaropōko mā toto wewe risemy a: “Otara exīko nae taroino?” Tuarō ehtoh ekaropōko mā toto wewe xikihmākomo a. Turumekase ywy eya xine. Imeimehnō poko exikety sā ywy turumekase eya xine imehnō neponāmary tō poko toehtohkōme.

¹³ Okyno tō zahkāko mā toto tynekarorykōme imehnō apoto apō po ypy tō emory po. Moroto ixtaratu zahkāko mā toto wewe karawario tō zopino, imehnō wewe tō myhto roropa zaryje exikety, jerutūme kure exiryke.

– Moro sā oēxiry tō imeimehnō poko exipitōko mā toto, omūkurukō pyxiā roropa imehnō poko exīko mā toto.

¹⁴ Yrome mokaro onuānohpyra ase moro poko; amarakō, orutua kō imehnō nohpo tō poko oexirykōke. Toto maro ytōko matose ineponāmarykō eahmatohtaka, onekarory tō zahkāko matose toto eahmaryme. Moro sā tuaro pyra exiketō sā ytōko matose axiny oenahkatohkō pona.

¹⁵ – Izyraeu tomo a turumekase ywy, yrome toto poenopyry se pyra ase Juta tomo a, mokaro rypyry poko pyra toto ehtohme. Kiukau pona eahmatohtaka ytopyra ehtoko, Pete-Āwē pona roropa, ōmirykō onetapopyra ehtoko ynara karyke: “Ritonōpo Kuesēkō netaryme, jūme isene Exikety.”

¹⁶ Izyraeu tō putupyra sā mā toto, pui nohpo samo ekuremara ro ahtao. Ypoetory tō onypynānohsaromepyra ase kaneru tō pyno exikety sā toky tō pynanopyry sā ona po.

¹⁷ Ypoetoryme osekarōko sā mā toto tyneponāmarykō eahmary poko, toto anakorehmasaromepyra ase.

¹⁸ Etŷnōko mā toto, osekarōko mā toto imeimehnō poko toehtohkō poko. Orēpyra toexirykō se pyra mā toto zae ehtoh poko imehxo toehtohkōme. Toehxirorykō sehxo mā toto.

¹⁹ Mya tarosēme exīko mā toto tyryrykane a, mame ehxirōko mā toto tyneponāmarykō eahmary poko tyya xine.

5

¹ – Etatoko ke oturuketomo! Otato ehtoko Izyraeu tomo! Etatoko tuisa tapyī taōkomo. Ahno apiakaneme matose zae ehtoh ritohteme; naeroro tuānohsēme exīko matose! Ahno apoitoh sā toehse matose Mixipa po, ypy Tapoa po roropa tarāpa sā toehse matose

² jakanahmā Akaxia tō po eutary nono ao zueme exikety sā mexiatose. Morara exiryke awānohtorŷko ase.

³ Zuarō ase Izyraeu tō nyrihpyry poko: imehnō neponāmary tō toahmase eya xine. Naeroro nuriame toehse toh nexiase.

Tyneponāmarykō eahmary Izyraeu tomo a

⁴ Popyra ehtoh riryke Izyraeu tomo a eramasaromepyra mā toto Tosēkomo Ritonōpo a. Tyneponāmarykō eahmary poko penetaryke tyya xine Ritonōpo a tuaro se pyra mā toto.

⁵ Toepyrypatohkō enetupuhpōko mā toto iirypyryme toehtohkō poko. Tyryryrykō pokoino osetapāko mā toto, epukāko, mame imaro xine Juta tō erypymāko roropa mā toto.

⁶ Toky tō arōko mā toto: kaneru tomo te, pui tō roropa ekarotohme tynekaroryme Ritonōpo a, yrome toiparo rokē moro rīko mā toto. Onesaromepyra mā toto, toesyryhmase ynoro exiryke mokaro winoino.

⁷ Ritonōpo omipona pyra Paau poko toehse toh nexiase. Ipoenōkō anoryme aenurutyā mā toto. Seromaroro toto tonahkasēme exīko mā toto, inonorykō roropa tonahkasēme exīko mana.

Etonāko Izyraeu tomo Juta tō maro

⁸ Rue etotoko Kipea po, Rama po roropa. Okohtatoko opore ahno enaroximatohme Pete-Awē po! Ōkae xine enetoko orutua komo Pējamī tomo!

⁹ Izyraeu tomo turuse ya rahkene, morohne exīko, anamonohpyra mana: ěmepyyry oehnōko mana awānohtohkōme, Izyraeu tonahkasēme exīko mana.

¹⁰ Ynara tykase Ritonōpo Kuesēkomo:

– Juta tuisary tō tomōse Izyraeu nonory pona; nono tapoise eya xine tynonorykōme. Morara exiryke tohne toehse ywy, toto wānohnōko ase yronymyryme.

¹¹ Izyraeu tō etuarimāko mā toto. Inonorykō tupuxihkase ewinoino xine takorehmaporykō se toexirykōke tyneponāmarykomo a.

¹² Naeroro, nuko sã Izyraeu enahkãko ase, tyrohsē ke Juta enahkapōko ase roropa.

¹³ – Kure pyra toehtoh waro toehse Izyraeu ahtao, Juta roropa tapurose toehtoh tonese ahtao, toytose Izyraeu Axiria tuisary konōto a takorehmapotohkōme repe; yrome toto onukurākasaromepyra nexiase, apurotopōpyry one-tyhnanohsaromepyra roropa nexiase.

¹⁴ Reã sã Izyraeu tō maro etonãko ase, Juta tō maro roropa. Toto kararahnōko ase, imeīpo ytōko ase mya, toto arōko ase ymaro. Toto onypy-nanohsaromepyra exīko imehnō mana.

¹⁵ – Mame ytōko ropa ase jesaka, moroto exīko ase toto eraximayryme. Tyrypyrykō enetuputyryhtao eya xine, toetuarimarykohtao roropa, oehnōko mā toto jupise.

6

Tyrypyry rumekary sã rokē Izyraeu tomo a

¹ Ynara ãko Izyraeu tō mana:

– Ehmaropa emero Ritonōpo a ropa, Kuesēkomo a. Tapurose sexiatoose eya, yrome kukurākatorỹko ropa mana. Tuānohse sexiatoose eya repe, yrome kyyrypyrykō korokãko ropa mana.

² Taroino asakoro tōmehse ahtao, otarame oseruao tōmehse ahtao kyjamihtanohtorỹko ropa mana, xikihme kuanỹtorỹko ropa mana. Mame aomiry omipona exikehpyra exīko sytatose.

³ Yronymyrymehxo sosekarotone Kuesēkomo a! Anamonohpyra xixi ehtoh samo, kuakorehmatorỹko mana; anamonohpyra oehnōko mana konopo oepyyry sã nono ehxikatohme eina exisasaka ahtao.

⁴ Yrome ynara ãko Ritonōpo mana, toto ezuhñko:

– Otara tyriko ha opoko xine, Izyraeu tomo? Amarokō roropa, Juta tomo, oty riko ywy opoko xine? Ypyno oehtohkō axĩtao rokē mana akurū samo ěmepyyryhtao. Konopo pitiko samo otyro poko, xixi tōnuhse ahtao axĩ anorỹko mana.

⁵ Morara exiryke urutō kō tonyohse ya ourutohkōme, awānohtorỹko ase, oenahkatorỹko ase. Oty se jehtoh oya xine jarao mana, saerekatoh sã mana.

⁶ Ypyno oehtohkō se ase, okyno tō etapary jahkatohme onekarorykōme se pyra ase. Onekarorykō myakãme jomiry omipona ypoetory tō sehxo ase.

⁷ Yrome Atão patary pona toeporehkase toto ahtao jomihpyry, ynetapohpyry eya xine omipona pyra toehse toh nexiase.

⁸ Pata Kireate popyry exiketō ke tuhke mana, etapahpōkomo roropa.

⁹ Mokaro oturuketō omato sã mā toto, eraximãko tōtonēse imehnō ematonanohtohme. Osema tao etapãko mā toto Xikē esemary ao, imehnō ryhmãko mā toto popyry ipunaka.

¹⁰ Izyraeu tō nonory po popyra ehtoh xihpyry tonese ya: tyleneponāmarykō eahmāko ypoetory tō mana, naeroro nuriame toehse mā toto.

¹¹ Ēmepry tymenekase ya, moro ae Juta tō roropa wānohnōko ase.

7

¹ — Izyraeu tō kurākary se ropa ase repe, tymōkomoke toto ehtohme ropa, yrome iirypyrykō rokē enēko ase, popyra toto ehtopo. Ajohpe mā toto, omatome roropa, imehnō tapyī taka omōnōko mā toto ematonanohse. Jarao, osema tao imehnō ryhmāko mā toto, ematonanohtohme tyya xine.

² Toto rypyry poko emero wenikehnōko jekarōko mā toto. Tapuruse sã mā toto tyrypyrykōke. Popyra toto ehtoh onenekehpyra ase.

Ajohpe, zehno, onekunohto roropa

³ Ynara āko Ritonōpo mana:

— Ypoetory tō popyra mā toto, ajohpe toehtohkōke tuisa tō enekunohnōko mā toto, kowenatu tō maro.

⁴ Ewokananōme mā toto emero porehme. Imehnō zehno toto ehtoh apoto sã mana orinato zopino tymynyhpāse ahtao, ipoko pyra wyi ekeine mana, wyi eraximaryme.

⁵ Mame oseahmatoh toehse ahtao tuisa maro, eukuru jehnahpyry tokarose eya xine tuisa tomo a itamurume, kowenatu tō maro, toto etŷtohme. Toetŷse toto ahtao ajoajohpe toehse toh nexiase.

⁶ Tutuisarykō zehno toehtohkō apoto sã mana toto kurohtao. Ēmehnōko mā toto osenetuputyry poko tutuisarykō ryhmatoh poko. Tōmehse ahtao apoto zukāko sã mā toto.

⁷ Zehno ro, apoto samo, tutuisarykō totapase eya xine; totapase toto emero porehme atakenaka. Yrome ya oturupyra mā toto takorehmapotohkōme.

Izyraeu tomo imehnō ahno tō maro

⁸ Ynara āko Ritonōpo mana:

— Izyraeu tomo a, tōmiry totapose imehnō ahno tomo a osepeme ehtohme. Seromaroro wyi sã mā toto popyrahme sã tokeise ahtao.

⁹ Zuaro pyra mokaro mana, tyjamitunuru enahkāko imeimehnō ahno a tōsekaroryke osepeme. Jamihme pyra toehse toto tamuhpōme exikety samo tūsehke karimutumã ke, yrome onenetupuhpyra mā toto moro poko.

¹⁰ Toepyrypatohkōke zae pyra toehtohkō ekarōko mā toto. Morohne emero toehse eya xine repe, yrome oehpyra ro mā toto ya. Oturupyra mā toto ya, Ritonōpo toto Esemy, takorehmapotohkōme ya.

¹¹ Utuku putupyra exikety sã toehse Izyraeu tō mana: osemazuhme Ejitu pona ytōko takorehmapotohkōme, imeīpo Axiria pona ytōko mā toto takorehmapotohkōme eya xine.

¹² Yrome torō tō apoine sã tarāpa ke, mokaro apoīko ase. Toto wānohnōko ase toto etatopōpyry ae ro toto oximōtoh tao.

¹³ Tytahse mā toto, tonahkasēme exīko mā toto, toepase aexirykōke, jomihpyry omipona pyra toehse roropa toexirykōke. Toto pynanopyry se exiase repe, yrome ajohpe tōturuse toh nexiase ypoko.

¹⁴ Toto otururuhtao ya zae nymyry pyra mā toto tukurohtao xine; aotururukohtao osemāko mā toto nono pona, tyxitarykōme juaro pyra exiketō samo. Tonahsē ekaroporyhtao eya xine, eukuru maro typhpyry sahkāko mā toto juaro pyra exiketō samo. Jomiry omipona pyra mā toto, emero porehme.

¹⁵ Tuātanohpose toto ya, tamorepase toto ya, jamihme toto tyripose ya roropa, yrome popyra ehtoh riry se toh nexiase ya.

16 Pyrou ekomaryhtao samo taky popyra exikety ke, jetohnōko mana, onekomara mana. Moro sã ypoetory tō mana tãtapiakase mã toto ywinoino imehnō neponãmary tō eahmatohme. Ituisarykō epyrypãko mã toto, naeroro totpasẽme exĩko mã toto, mame toto eunohnōko Ejitu pōkō mana.

8

Tyneponãmarykō eahmary wãnohtopo

1 Ynara ãko Ritonōpo mana:

– Rueimo etotoko enaroximatohme! Epetōkara oehnōko mã toto piano tō samo ynonory pona, ynetapohpyry omipona pyra toehse ypoetory tō exiryke, ynyriphopyry eya xine omipona pyra toehse roropa mã toto.

2 Oturũko mã toto ya, ynara ãko: “Omoro mase Ritonōpo yna Esemy, opoetory tōme ynanase.”

3 Yrome kure ehtoh turumekase eya xine, naeroro epetōkara toto ekahmãko mana.

4 – Tutuisarykō tymenekase ypoetory tomo a, oturupyra toto ahtao ymaro toto poko. Kowenatu tō tymenekase eya xine, “Mokyro ynymenekahpyryme mana,” kara jahtao. Parata ke, uuru ke roropa tyneponãmarykō tyrise eya xine; morara exiryke tonahkasẽme exĩko mã toto.

5 Mokyro pui mũkuru, uuru risẽ se pyra ase ipunaka, Samaria pōkō mokyro eahmãko mã toto, naeroro mokaro zehno ase. Otara ahtao typenekehẽme exĩko toh nae tyneponãmarykō eahmary poko?

6 Mokyro pui mũkuru panō tyrise Izyraeume exikety a tyneponãmaryme, moro Ritonōpome pyra mana! Mokyro pui mũkuru panō toahmase Samaria po, tytohkaseẽme exĩko mana.

7 Tyneponãmarykō poko tyryrykane arykary sã eya xine mana, moromeĩpo wiriwirikane apoĩko sã mã toto, Axiria etonase oehnōko mana. Tiriiku tōkehko tarykase eya xine, yrome eperytara mana. Toperytase ahtao imeimehnō oehnōko mana moro epery enahkase.

8 Imehnō ahno sã Izyraeu toehse mana, toiparo rokẽ sã mã toto, otyme pyra mã toehse toto.

9 Putupyra sã mã toto, jumẽtu samo ekuremara ro ahtao; toiroro toytory se rokẽ mana. Toytose toto Axiria pona tãtakorehmapotohkōme repe, imehnō ahno topehmase eya xine towomapotohkōme.

10 Yrome toto apoĩko ase, toto wãnohnōko ase. Okynahxo etuarimãko mã toto, tyrohmanohpose toto ahtao Axiria tuisary a.

11 – Apoto apō tō tuhke tyrise Izyraeu tomo a tyryrypyrkō korokapotohme ya repe, yrome morohne pokoino itamurumehxo tyryrypyrkō poko toehse toh nexiase.

12 Ynyriphopyry tō eya xine tuhke tymerose ya, yrome morohne turumekase eya xine: “Otyme kure moro?” tykase toto.

13 Okyno tō etapãko mã toto tynekarorykōme ya, mokaro pũ onyry poko oseahmãko mã toto. Yrome ywy, Ritonōpo, tãkye pyra ase ipoko xine. Wenikehpyra exĩko ase iirypyrykō poko, toto wãnohnōko ase. Mokaro enyohnōko ropa ase Ejitu pona ropa,

14 tuenikehse Izyraeu tō exiryke Tyrihpōkō poko. Tapyi tō konōto tyrise Izyraeu tomo a, pata tō tyrise Juta tomo a tapuruse aexityã apuru konōto ke. Yrome apoto enehpōko ase moro pata tō zahkatohme, moro tapyi tō jamihmãkō enahkatohme roropa.

9

Izyraeu tō wānohtoh poko

¹ Izyraeu tomo, atākyemara ehtoko, otuhtoh konōto poko oseahmara ehtoko, imehnō sā pyra ehtoko. Ritonōpo turumekase oya xine, imehnō neponāmarykō eahmāko matose. Emero tiriiku apotoh po imehnō poko exikety sā mosekaroatose mokaro neponāmarykō Paau a, epehpyry se oexirykōke ewino.

² Yrome taroino okynā pyra tiriiku pyra exīko, azeite pyra roropa te, uwa eukuru jehnahpyry pyra, enara.

³ Taro Ritonōpo nonory po okynā pyra exīko Izyraeu tō mana, taroposēme exīko ropa mā toto Ejitu pona, mame Axiria po tonahsē nuriame exikety enahnōko mā toto.

⁴ Morohne nono po tynekarory tō onekarosaromepyra exīko mā toto Ritonōpo a, uwa eukuru jehnahpyry te, okyno tōkehko roropa. Tonahsē enahnōko mā toto aorihtyā ekepyry zonētoh po ahtao samo, moro poko otuhketō nuriame exīko mā toto. Tonahsē onekarosaromepyra exīko mā toto tynekaroryme Ritonōpo Tapyī tao; otuhnōko rokē mā toto.

⁵ Morarame oseahmatoh konōto toehse ahtao Ritonōpo eahmatohme otara tyriko toh nae?

⁶ Epāko mā toto osenahkara toehtohkōme, yrome toto apoīko Ejitu pōkō mana. Toto zonēnōko pata Mēpi pōkō mā toto. Toto mōkomory kurā parata tōkehko, itapyī tō roropa ātarykahme tapurusēme exīko omoxino tō ke.

⁷ Ēmepyry oehnōko mana awānohtohkōme, morara ahtao typoetory tō wānohnōko Ritonōpo mana. Moro toehse ahtao Izyraeu tō zuaro exīko mā toto! Yrome amarokō ynara āko: “Mose urutō rowohpe mana! Ritonōpo poe osekarōko repe, yrome rowohpe mana!” Moro sā oturūko matose iirypyryme oexirykōke, naeroro yzehno, yse pyra roropa matose.

⁸ Urutōme tonyohse ywy Ritonōpo a typoetory tō, Izyraeu tō enaroxima-tohme. Yrome emero rokē jytoryhtao ahno apoitoh rīko matose japoitohme. Ritonōpo Tapyī tao roropa jepeme pyra mā toto.

⁹ Iirypyryme mā toto tynyrirykō poko emero, mokaro Kipea pōkō ehtopōpyry samo. Wenikehpyra exīko Ritonōpo mana mokaro rypyry poko, toto wānohnōko mana.

Izyraeu tō rypyry emetakā poko

¹⁰ Ynara tykase Ritonōpo:

– Izyraeu eneryhtao ya apitoryme, tākye toehse ywy, uwa epery enery samo ahtāko ona po. Atamurukō tonese ya ahtao, tākye exiase tonahsē fiku tō apitorymākō enery samo toehse toto ahtao. Yrome ypy Peoa pona toeporehkase toto ahtao, imehnō neponāmarykō Paau toahmapitose eya xine, nuriame toehse toh nexiase, tyneponāmake xihpyryme exikety samo.

¹¹ Izyraeu tō imehxo ehtoh ime pyra exīko mana. Enurupyra ipoeno exīko; ipyxiākō poetoēme exipyra exīko, emūkuara exīko mā toto.

¹² Toemūkuase toto ahtao imūkuru tō arōko ase mya; akoīpyry onynomopyra ase ipunaka. Popyra ehtoh oehnōko eya xine myhene turumekase toto ahtao ya!

¹³ Izyraeu tō enease pata Tiro samo, otyro zamaro osa kurā po samo; yrome tumūkuru tō arōko mā toto aorihmapotoh pona.

¹⁴ Ritonōpo yna Esemy, oty rīko mah mokaro opoetory tō poko? Ipyxiākō emūkuasaromepyra toto tyriko! Toemūkuase toto ahtao suhsu toukure pyra tyriko toto onēpopyra toto ehtohme!

Popyra typoetory tō ekarōko Ritonōpo mana

¹⁵ Ynara tykase Ritonōpo:

– Popyra Izyraeu tō ehtoh toehpitolose pata Kiukau po. Moroto mokaro se pyra toehpitolose ywy. Mame iirypyrykō pokoino toto aropōko ase ynonory poe. Taroino mokaro pyno pyra exīko ase. Ituisarykō emero jomiry omipona pyra toehse mā toto.

¹⁶ Izyraeu tō tapurose mana; wewe eperytapŷ sā mā toto topere pyra, imity tō tonore toehse exiryke. Toemūkuase toto ahtao ipoenōkō nupunato aorihmapōko ase.

Urutō oturutōpōpyry Izyraeu tō poko

¹⁷ Typoetory tō rumekāko Ritonōpo mana, aomiry omipona pyra toto exihpyryme. Xīaxiake ytoyōko mā toto imehnō ahno rānakuroko.

10*Ineponāmarykō apoto apō enahkary poko*

¹ Izyraeu tō uwa zoko sā toh nexiase, uwa epery pehme. Tymōkomoke itamurumehxo toehse toto ahtao, tuhkehxo apoto apō tyrise eya xine; itamurumehxo toperytase itupikō po ahtao tuhkehxo xikihme exiketō tyrise eya xine tyneponāmarykō Paaū kyryryme.

² Tamonohse eya xine, Ritonōpo omiry omipona pyra toehse. Seromaroro epehmāko mā toto iirypyryme toehōhkō emetakame. Toto nyrihpyry apoto apō tō kararahnōko Ritonōpo mana, xikihme exiketō, Paaū kyryry tō pahōko roropa mana.

³ Okynā pyra ynara āko mā toto: “Tutuisake pyra sytatose Ritonōpo omiry omipona pyra toehse kuexirykōke. Yrome tutuisake toehse kuahtao xine, oty rīko ynororo nae kuakorehmatōhkōme?”

⁴ Ajohpe rokē mā toto; tōmirykō etapōko mā toto emero. Yrome tōmirykō omipona pyra mā toto. Zae ehtoh eya xine owokatō sā mana; ātaryka orihmatō ahtary samo tupito rānao.

⁵ Samaria pōkō enaromŷke exīko, xitāko roropa tyneponāmarykō, pui mūkuru panō, uuru risē tarose ahtao Pete-Awē poe. Oturuketō tyneponāmarykō poko otupīko mā toto tyneponāmarykō typyne exikety tomatonanohse exiryke.

⁶ Ineponāmarykō tarosēme exīko Axiria pona, ahno nekaroryme tuisa konōto kyryryme. Mame Izyraeu tō ehxirōko mā toto imehnō omiry omipona toehse toexirykōke.

⁷ Izyraeu tō tuisary tarosēme exīko mana wewe akumuru arory sā nakuae.

⁸ Apoto apō tō ypy Awē emory po, tyneponāmarykō eahmatoh tonō Izyraeu tomo a, tonahkasēme exīko mā kehko. Epo ātarykahme exīko mā kehko, omoxino tōkehko ahtāko mana. Ahno tō kohtāko ypy tomo a: “Epukatoko yna pona!” somokyhmā tomo a roropa: “Epukatoko yna pona,” āko mā toto!

Izyraeu tō tuānohsēme exīko

⁹ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Tyyrypyrykō poko toehpitolōpyrykō poe Kipea po, Izyraeu tō tyyrypyrykō poko exikehpyra mā toto. Morara exiryke Kipea po etonatotōh eporehkāko mana epona xine, ahno tō popyra toehse exiryke.

¹⁰ Osetapāko ase imaro xine, toto wānohtohme. Imehnō ahno tō oximōme oehnōko mā toto Izyraeu tō poremākapose, toto wānopyryhtao ya tyyrypyhpyke tuhke toto exiryke.

11 – Pui nohpo sã Izyraeu tō nexiase tukuremase exiketyme, tiriiku puhturu tūtūmary se exiketyme nexiase ipikatohme. Yrome omoxinety tywyhmatoh yriase ipymyry enekure exikety pokona, tupito nonory poko aerohthome nono ahkatoh ke. Izyraeu tō maro Juta tō irohmanohpōko ase, tupito poko toto erohtohme.

12 Ynara ase eya xine: “Tupito nonory kasenato ahkatoko, zae ehtoh arykatohme. Mame kure ehtoh apoiko matose ypyno toehse oexirykōke. Oehtohkōme ropa ya toehse mana. Ywy ase Ritonōpo. Konopo sã kure ehtoh enehpōko ase opona xine, opynanohtorykō ase.”

13 Yrome moro se pyra mexiatose, popyra ehtoh tarykase oya xine. Zae pyra ehtoh roropa tapoise oya xine. Epery enahnōko matose ajohpe ohtohkō emetakame.

– Jamihme osekarōko matose kahu tō nae oexirykōke etonatohme, soutatu tō roropa tuhke nae oexirykōke.

14 Morara exiryke etonatoh oehnōko oya xine, atapykō jamihmākō tonahkasēme exīko. Ynara exīko oya xine mana: tuisa Saumā nyrihpyry samo, tōsetapase ynororo ahtao Pete-Arapeu maro: tapyi tō typahse eya nono pona, nohpo tō tysahkase eya ipoenō maro.

15 Moro sã exīko oya xine, Izyraeu tomo, popyra ehtoh poko toehse oexirykōke. Mame osetapapitoryhtao, Izyraeu tō tuisary orihnōko mana.

11

Tōmipona pyra exiketō pyno Ritonōpo mana

¹ Typoetory tō Izyraeu poko, ynara āko Ritonōpo mana:

“Poetōme ro Izyraeu ahtao, ipyno exiase, umūkurume tykohmase ya, Ejitu po ynororo ahtao.

² Yrome itamurumehxo tykohmase ynororo ahtao ya, itamurumehxo toesyryhmase ynororo ywinoino.

³ Ixtarary tō tyahkase eya xine, tyneponāmarykō Paau eahmatohme. Ixtaratu tyahkase eya xine roropa tyneponāmarykō eahmatohme.

⁴ Ya ro Izyraeu tō tamorepase ayaytorykō poko; toto tanỹse ya jemary ke,

yrome onenetupuhpyra toh nexiase typyno xine jehtopōpyry poko.

⁵ Toto pyno jehtoh ke, toto ewomaryke roropa ya toahmase toto ya.

Tanỹse toto ya jemary ke, jenaο poeto apoiry sã jū tomo a tonao xine. Toepuisse ywy toto otuhmapotohme.”

⁶ – Toepyrykō se pyra ropa mā toto ya. Naeroro Ejitu pona ytōko ropa mā toto; axirio tomo a tyepremākasēme exīko mā toto.

⁷ Etonatoh oehnōko mana ipatarykō pona. Pata tō omōtoh tonō tytah-tahkasēme exīko mana epetōkara a, tonāhkasēme exīko mā toto. Ypoetory tō totapasēme exīko mā toto zae pyra exiketō osetnetupuhthoh riry se rokē toexirykōke.

⁸ Ypoetory tō putupyra sã rokē mā toto, jomiry omipona pyra; morara exiryke tarosēme exīko mā toto epetōkara a, tynamoto tōme. Imehnō toto onypynanohsaromepyra exīko mā toto.

⁹ “Izyraeu tomo, orumekarykō se pyra ase!

Orumekasaromepyra xine ase!

Oenahkaposaromepyra xine ase, Atama enahkapotopōpyry sã ya!

Orisaromepyra xine ase Zepōi ritopōpyry sã ya, tonahkase ahtao ya!

Opyno xine jexiryke oenahkaposaromepyra xine ase.

Opyno xine jehtoh exikehpyra mana.

¹⁰ Awānohpyra xine ase ozehno xine jehtoh ke.

Ypoetory tō onenahkara ropa ase,
Ritonōpome jexiryke ahno rokē kara ase;
Ywy, Ritonōpo Kurano, ypoetory tō rānao ase,
toto onenahkara ropa ase.”

¹⁰ – Ywy opore omitaryhtao, reāo samo jepetōkara enepanohpotohme, ymaro ypoetory tō ytōko mā toto. Xixi omōtoh wīno ypoetory tō oehnōko mā toto tururume.

¹¹ Torō tō sã oehnōko mā toto Ejitu poe, utuku tō sã oehnōko Axiria poe. Mame toto ripōko ase toto nonory pona ropa, moroto aehtohkōme ropa. Ywy Ritonōpo oturunō.

Izyraeu wānohtopo, Juta wānohtoh roropa

¹² Ynara tykase Ritonōpo:

– Izyraeu tō jomyehmāko sã mā toto ajohpe toehtohkōke, imehnō enekunohtoh kō ke roropa. Juta tō roropa jomiry omipona pyra mā toto, anamonohpyra Exikety me ase, Ritonōpo kurano.

12

¹ Popyra ehtoh pokō rokē kohmānōko Izyraeu tō mana. Inyrytākō toiparo rokē mā kehko. Imeimehnō enekunohtōko mā toto, toto ryhmatohme, toto etapatohme roropa, enara. Osepeme toehtohkōme tōmiry kō etapōko mā toto axirio tomo a, mame azeite arōpōko mā toto tynekaroryme Ejitu pona.

² Juta tō hxirōko Ritonōpo mana, Izyraeu tō wānohtōko roropa mana iirypyryme toehse toto exiryke.

³ Toto tamuru, Jako, toetōepurohmase turui Ezau maro, kamarama exikety, tysekō wakuru ao ro toto ahtao. Tuātase tahtao toekuhse Jako Ritonōpo maro;

⁴ Ritonōpo nenyokyhpyry maro toekuhse ynororo, orēpyra toehse. Tyxi-tase ynororo, kure toehtoh tokaropose eya. Tōsepyryse Ritonōpo imaro Peteu po, mame moroto tōturuse imaro.

⁵ Ritonōpo nexiase, Kuesēkomo, Jamihmehxo Exikety. Esety Ritonōpo Kuesēkōme mana.

⁶ Naeroro, Izyraeu tomo, eramatoko ropa Ritonōpo Oesēkomo a. Zae ehtoh pokō ehtoko. Aomiry onurumekara ehtoko. Opynanopyrykō eya enetuphtoko.

Typoetory tō wānoypyry pokō

⁷ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Izyraeu tō kananeu tō sã mā toto: onekunohtō mā toto, ikuhtoh ajohpe exikety ke tykyryrykō kuhnōko mā toto tyynehxō epehmapotohme.

⁸ Ynara āko mā toto: “Ajohpe pyra tuhke tytineruke sytatose. Yrome kyhxirosaromepyra xine imehnō mana zae rokē kuexirykōke kuerohthōkō pokō.”

⁹ Yrome ywy Ritonōpo Oesēkōme ase, Ejitu poe oenehtōpōpyrykō poe ya; mame oripotorỹko ropa ase tapyi tō pīsarara taka, oehtōpōpyrykō samo tōsepyryse kuahtao xine ona tonorē po.

¹⁰ – Oturuase urutō komo a, enepotoh ekaroase roropa eya xine; enetuphtōtohtō tonō ekaroase urutō komo a ahno zurutohme.

¹¹ Yrome tyneponāmarykō eahmary se Kireate pōkō mana, morara exiryke orihnōko mā toto. Apoto apō po Kiukau po pui orutua kō zahkāko mā toto. Morara exiryke moro apoto apō tō ypyme topu tōme rokē exīko tupito tō ahkatōpōpyry po.

¹² Kytamurukō Jako toepase Mesopotamia pona, toerohse ynororo kaneru tō pynanohneme tyypty epekahtohme.

¹³ Ejitu poe urutō Moeze a, typoetory tō Izyraeu toupōse Ritonōpo a, tyypanohse toto eya.

¹⁴ Tyyrypyrykō poko toexirykōke tyzehno xine Ritonōpo tyripose Izyraeu tomo a, morara exiryke, popyra toto ehtopōpyry epehmapōko Ritonōpo mana, toto wānohnōko mana zae pyra toto ehtoh emetakame.

13

Izyraeu enahkary poko

¹ Pake ahtao Eparaī tō otururuhtao, otato imehnō Izyraeu tō nexiase emero, imehxo Eparaī tō ekaroryke eya xine. Yrome tyneponāmarykō Paau toahmapitose eya xine, naeroro orihnōko mā toto.

² Tyyrypyrykō poko exikehpyra mā toto, tuhkehxo tyneponāmarykō rīko mā toto, metau risemy eahmatohme; parata rīko mā toto ahno panono tōsenetupuhtohkō poe; ahno nyrihpyryme rokē mā kehko, yrome ynara āko mā toto: “Onekarorykō jahkatoko moxiā kyneponāmarykō eahmatohme!” Toto eahmāko mā toto, pui panō pohnōko, metau risēme rokē toto ahtao ro.

³ Morara exiryke mokaro osenepyra exīko mā toto, akurū samo ēmepyyhtao, xixi tūtaryhtao, konopo akoīpyry sā onahpoty po, axī tonore exīko, tiriiku pihpyry sā aroryhtao tyryrykane a, orexīto sā roropa tōnuhse ahtao.

⁴ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Ywy, Ritonōpo Oesēkōme ase oenehtopōpyrykō poe ya Ejitu poe. Toiro rokē ase, Oesēkomo. Juaro matose, imep̄y ritō pyra mana. Ywy ro rokē Opynanohnēkōme ase.

⁵ Opyno xine exiase ona tonorē po awahtao xine, moro nono tuna pyra aexihpyry po.

⁶ Yrome toytose awahtao xine nono kurā pona tuesapare toehse mexiatose. Mame imehnō motye imehxo mosekaroatose okurohtao xine. Tuenikehse mexiatose ypoko.

⁷ Morara exiryke amaro xine osetapāko ase reāo samo; osema ehpio poe oenetyr̄ko ase reoparatu samo.

⁸ Uusa onokyroimo sā ipoenō tomatonanohtōse ahtao, osetapāko ase amaro xine, akarahahtor̄ko ase; reāo sā oesekator̄ko ase moroto ro; onokyro tō sā akarahahtor̄ko ase.

⁹ Oenahkator̄ko ase, Izyraeu tomo; onoky opynanohtor̄ko nae?

¹⁰ Tuisa konōto mekaropōatose ya, tuisa tō roropa pata tō po porehme. Yrome opynanohtor̄ko pyra mā toto.

¹¹ Ozehno xine toehse ywy, naeroro tuisa tō ekaroase oya xine. Mame tohne ro jexiryke opoko xine otuisarykō touse ropa ya owinoino xine.

¹² – Izyraeu tō ryyhpyry tymerose nexiase pape pokona, moro pape popyra toto ehtopōpyry poko tukurākase mana.

¹³ Ēmepyyry toehse nase Izyraeu tō isene ehtohme, yrome Izyraeu tō ise pyra mana tuamekaro rokē toexirykōke; poeto samo, enurutoh toehse ahtao, tūtary se pyra tyse wakuru ae.

¹⁴ Morara exiryke ypoetory tō pynanohnōko ha orihpyra toto ehtohme? Naary! Toto an̄ynōko ha aorihtyā ekepyry esary poe? Arypyra. Tyrohsē kehko enehpoko, orihtopo! Mokaro enahkatoh enehpoko, aorihtyā esary! Mokaro pyno exikehnōko ase.

¹⁵ Tomāse Izyraeu tō ahtao ro ātaryka samo, tyryrykane axitunety enehpōko ase ona tonorē poe, xixi tūtatoh wino tuna enatyry tō anorymapo-tohme, pēkamā tō roropa. Mōkomo kurā emero uuru tōkehko tarosēme exīko mana.

¹⁶ Samaria pōkō tuānohsēme exīko mā toto Ritonōpo turumekase eya xine exiryke. Orutua kō orihnōko mā toto osetapary pokō; poeto pītiko tō totapasēme exīko topu tō pona; poetoēme exiketō wakuru tyxihkasēme exīko, enara.

14

Izyraeu tō toahmase eramatohme ropā Ritonōpo a

¹ Izyraeu tomo, osehtoko ropā Ritonōpo Oesēkomo a! Mepukatose oorypyrykō pokō toehse oexirykōke.

² Osehtoko ropā Ritonōpo a, ynara kahtoko eya: “Yna rypyry ikorokako, yna otururu oya etako! Oeahmary yna a ekarōko ynanase oya ynanekaromye.

³ Axirio tō yna onypynanohsaromepyra mā toto, kawaru tō yna onewomasaromepyra mā toto. Jūme ynanyrityamo a, ynaneponāmary tomo a ‘Yna Esēme mase,’ kara ropā exīko ynanase. Omoro, Ritonōpo, yna pyno mase, tymōkomoke pyra exiketō etuarimaketō roropa pynanohnōko mase.”

Isene ehtoh ekarōko ropā Ritonōpo mana

⁴ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Ypoetory tō kurākāko ase,
toto amonohtopōpyrykō korokāko ase.

Toto pyno exīko ase yronymyryme ukurohtao, tohne toehkehse jexiryke ipoko xine.

⁵ Konopo sā exīko ase Izyraeu tomo a, ekuru tō ekutāko mā kehko, ririo tomo.

Imity tō ahtāko roropa mā kehko mya rahkene, wewe mity sā Ripano po.

⁶ Amoriry tō mosahxo exīko mā kehko, kure potu oriwera amoriry tō samo. Typoxine exīko roropa mā kehko apupari samo Ripano po.

⁷ Isene exīko ropā Izyraeu mana, towomase ya;

tiriiku ahtary sā emānōko mā toto,
topere sā exīko mā toto uwa zoko samo.

Mokaro imehxo ehtoh waro exīko imehnō mana, uwa eukuru jehnahpyry samo Ripano po.

⁸ ‘Ynaneponāmary tō toiparo rokē mā kehko, typahsēme rokene,’ āko Izyraeu tō mana.

Ywy ase Ritonōpo Oesēkomo, ypoetory tō otururu etāko ase;

ywy ase toto pynanohneme.

Piniēro wewe isene exikety sā ase toto ewomāko.

Ypoe kure ehtoh apoiko mā toto emero porehme.”

Etyhpyryme

⁹ Senohne, ynmerohpyry enetuputyry se ase tuaro exiketomo a, osenepuhtohme moro pokō. Ritonōpo esemary tō zae mā kehko. Zae ehtoh pokō exiketō ytoyōko mā toto moro ae, yrome iiryryryme exiketō osetapāko, epukāko mā toto.

JOEU Joel Ekarotopo

Taparara tō enahpŷme, konopo oehpyra roropa. Morara exiryke Juta tō nonory tonahkase. Moro eneryke tyya urutō Joeu a tonetupuhse sero nono pōkō apiakary poko Ritonōpo a, iirypyrymākō wānohtohme. Izyraeu tō toahmase eya zae pyra toto ehtoh rumekatohme ropā eya xine, aeramatohme ropā Ritonōpo a. Morara ahtao kure Izyraeu tō rīko ropā Ritonōpo mana, taparara tō enahkatopōpyry ekarōko ropā mana. Izyraeu tō emānōko ropā, tākye exīko ropā toto. Mame Jerusarē po Ritonōpo exīko ropā mana typoetory tō maro.

Tōmiry tokarose Ritonōpo a Tuzenu enehpory poko typoetory tō pona emero porehme (Joel 2.28-32). Moro poko tōturuse Jezu poetory Peturu ěmepyy Pĕtekoxyte po (Atos 2.17-21). Moro ěmepyy ae Ritonōpo Zuzenu Kurā tyhtose Jezu poetory tō pona tōximōse toto ahtao Jerusarē po.

Sero pape ao

Taparara hpe, konopo oehpyra 1.1–2.17
Nono kurākāko ropā ase, āko 2.18-27
Ritonōpo ěmepyy 2.28–3.21

¹ Sero nase Ritonōpo omiry, inekarohpyry Joeu, Petueu mūkuru a.

Ahno xitāko tynapyyrĕko enahkatopōpyry poko

² Etatoko ke, tamuximākomo!

Otato ehtoko, Juta tomo!

Sero popyra ehtoh panō toehse nae isene kuahtao xine, kytamurukō, pakatōkō ehtopōpyry ae ro?

³ Opoenōkō zurutoko sero popyra ehtoh poko, typonō zurutohme eya xine, typonō zurutohme roropa mokaro a sero popyra ehtoh poko.

⁴ Akurū sā tooehse, itamurume akurūme sā tooehse taparara tō rokene, ahno narykatyā emero otyro tonahse eya xine.

Taparara tō osemazuhme aehtyā nynomohpyry tonahse okomino aehtyamo a.

⁵ Apakatoko toetŷse exiketomo!
Oxitatoko, eukuru jehnahpyry sato komo,
uwa epery tonahkase exiryke,
eukuru tyrisenā pyra exīko mā rahkene.

⁶ Taparara tō tooehse toto, tuisa konōto soutatu tō samo, tuhkehxo, orĕpyrahxo tooehse mā toto ynonory pona.

Jery reāo zery sā nexiase,
taere mana reāo zery samo.

⁷ Uwa zoko tō kynarykahpyrykō tonahkase eya xine wikeira tō roropa tonahse eya xine.

Eperytaketō pihpyry tonahse eya xine,
amoriry tō rokĕ tynomose karimutume.

⁸ Oxitatoko oryximā samo,
ihnamone exikety samo,
tynio orihtopōpyry hnamone samo.

⁹ Oturuketō Ritonōpo poetory tō xitāko mā toto Ritonōpo Tapyī tao

ahno nekarotyã tonahse exiryke,
tonahsẽ pyra eukuru pyra toehse roropa, enara.

¹⁰ Tupito tõ po ona po roropa otyro tõ pyra toehse exiryke,
ihnamõko nono mana, tiriiku tõkehko tonahkase exiryke,
uwa zoko tõ oriwera zoko roropa toorihse kehko.

¹¹ Emynyhmatoko tupito poko erohketomo;
oxitatoko uwa zoko tõ poko erohketomo;
tiriiku pyra toehse exiryke,
sewata pyra toehse roropa.
Emero tarykasã tonahkase mana.

¹² Uwa zoko tõ toorihse mã kehko wikeira tõ roropa;
romã zoko te, airiki panõ zoko kehko te,
masã zoko kehko te,
emero wewe eperytaketõ toorihse kehko.
Tãkye ahno ehtoh tonahse,
emynyhmãko mã toto ipunaka.

Eramatoko ropa oorypyrykõ rumekatohme

¹³ Oturuketomo, apoto apõ poko erohketõme matose,
upo amurutoko kãmisa topuxiximã risemy, oxitatohkõme.
Ritonõpo poetory tomo, omõtoko Itapyĩ taka, oxitarykõ poko oẽmehtoko,
Ritonõpo Tapyĩ tao ahno nekarotyã pyra toehse exiryke tiriiku tõkehko pyra,
eukuru pyra roropa.

¹⁴ Imoihmãkõ eahmatoko Ritonõpo Tapyĩ taka toto ytotohme!
Zurutoko toto toiro ãmepyyry ae otuhpyra toto kohmãtohme;
tuisa tõ eahmatoko Juta tõ maro emero oximõtõhme Ritonõpo Kuesëkõ Tapyĩ
tao,
oturutoko eya kuakorehmatohkõme.

Enahkatoh enetupuh topo

¹⁵ Moro ãmepyyry oehnõko, myhẽ mana!
Kuesëkõ ãmepyyryme exiko.
Sero enahkapõko Kuesëkõ Jamihmehxo Exikety mana.
Oserehtoh kõnõto exiko moro ãmepyyry ae mana!

¹⁶ Anakorehmasaromepyra sytatose,
kynarykahpyrykõ enahkary enẽko rokẽ sytatose.
Ritonõpo Kuesëkõ Tapyĩ tao atãkyemara mã toto,
otuhtoh onyripyra roropa mã toto.

¹⁷ Tupito tõ tonore mã kehko,
ipuhuru tõ ahtara mana;
tykyrysã tiriiku tõkehko anapoipyra sytatose.
Morara exiryke tiriiku tõkehko kurãkatoh epukãko rokene.

¹⁸ Pui tõ kohtãko mã toto omise toexirykõke,
ytoytõko mã toto rowohpã samo,
tihatihme ytoytõko mã toto onahpoty pyra exiryke.
Kaneru tõ roropa orihnõko mã toto.

¹⁹ Ritonõpo, oya kohtãko ase!
Wewe tõ toorihse kehko,
apoto ke jahkahpyry samo,
onahpoty tyahse mã emero porehme.

²⁰ Onokyro tõ oya kohtãko mana takorehmatohkõme,

tuna tō tasarahse exiryke,
onahpoty tonahkase roropa exiryke emero porehme.

2

Taparara tomo, Ritonōpo ěmepýry poko

¹ Rue tō etotoko ypy Xiāo po, toto tuarōmatoh etotoko ypy kurā po!
Tykytyky kahtoko enaromýke oehtohkōke Juta tomo!
Ritonōpo ěmepýry oehnōko oya xine exiryke.

² Moro ěmepýry ikohmamyry sã exīko mana, koko ehtoh samo,
akurū xinukutumã sã exīko mana tapure exikety samo.
Taparara tō oehnōko mã toto soutatu tō ikuhpýme samo jamihme roropa,
akurū xinukutumã sã ypy tō po.
Sero panō exipitopyra nexiasẽ moino ro,
taroĩno exipyra ropã exīko roropa mana.

³ Emero enahnōko mã kehko, apoto samo,
apoto nyahkary samo emero enahkaryhtao.
Oehpyra ro toto ahtao tupito kurã sã mana,
Ritonōpo narykahpyry Eťẽ samo;
yrome toytose ropã toto ahtao ona tonorẽ sã mana.
Taparara tomo a emero tonahkasẽme exīko mana!

⁴ Kawaru tō sã mã toto,
kawaru tō osetapaketō sã tururume ytōko mã toto.

⁵ Pyhsekyhsekyh āko mã toto ypy tō emory po,
panaikato mã toto kahu tō ao osetapaketō samo,
apoto po amoriry tō tonore exiketō sã roropa.
Soutatu tō ikuhpýme exiketō sã mã toto, atakenaka, etonatohme.

⁶ Mokaro oepýryhtao, tykytyky āko imehnō mana emero porehme,
ěmytykō roropa enaromýke exīko mana.

⁷ Osetapāko mã toto soutatu tō orẽpyra exiketō samo;
tururume ytōko, apuru tō pona onuhnōko, ytokehpýra.
Atakenaka ytoytōko topohme

⁸ imehnō onypurohmara mã toto,
tosemarykō ae ytōko mã toto.
Ytoytokehpýra mã toto, typyre ke
onetypohkaposaromepyra imehnō mana.

⁹ Xiaxiake tururume ytōko mã toto pata poro.
Apu ru tō pona onuhnōko mã toto tãpyi tō taka.
Osenuhmatoh ae omōnōko mã toto, omato kō samo.

¹⁰ Ytokehpýra mã toto, nono tykytyky āko mana, kapu roropa,
xixi kohmānōko mana nuno roropa,
xirikuatō tō roropa zemime hkopyra exīko mã kehko.

¹¹ Konomeru sã soutatu tō tyripōko Ritonōpo mana;
ipoetory tō osetapaketō ikuhpýme mã toto,
orẽpyra aomiry omipona exiketō mana.
Ritonōpo ěmepýry enaroximatoh imehxo mana,
orekohmato konōto.

Onoky moro eanahtōko nae?

Oorypyrykō irumekatoko

¹² “Naeroro seromaroro,” āko Ritonōpo Kuesěkō mana,
“eramatoke ropã ya yronomyryme,
otuhpyra roropa ehtoko ōtururukohtaõ ya te, oxitatoko te, emynyhmatoko.

13 Oorypyrykō rumekary se oehtohkō enetupuhpotoko;
oupōkō onyxihkara ehtoko,
yrome okurohtao xine oxitatoko oorypyrykō poko.”

Eramatoko ropa Ritonōpo Kuesēkomo a.
Kure mana, awānopyrykō se pyra roropa mana;
penekehpyra mā ynoro, kypyno xine mana;
axī ekurākāko ropa mana kuānohpyra xine toehtohme.

14 Otaram Ritonōpo Kuesēkō tōsenetupuhtoh myakamāko mana
kure rokē typoetory tō ritohme ropa;
tykyrysā itamurume ahtanohpōko ropa mana.
Mame tonahsē ekarōko ropa matose eukuru maro onekarorykōme Ritonōpo
a.

15 Rue tō etotoko ypy Xiāo po;
ēmepyy imenekatoko otuhpyra oehtohkōme otururukō poko Ritonōpo a,
ahno ikohmatoko oximōme toto ehtohme Tapyi Kurā tao!

16 Ahno emero ikohmatoko oximōme toto ehtohme,
tyrypyrykō korokapotohme eya xine.
Tamuhpomākō ikohmatoko, toto oehtohme poetohti tō maro,
enurusenā kō maro roropa.
Pytasenākō ikohmatoko tytapyikō tae toto oehtohme Ritonōpo Tapyī taka!

17 Amarokō roropa, oturuketomo Ritonōpo Tapyī zara po erohketomo,
oxitatoko, ynara kahtoko Ritonōpo a:
“Opoetory tō onuānohpyra exiko, Ritonōpo!
Yna onyporemākapopyra exiko imehnō ahno neneryme,
yna oneunohpyra imehnō nonory pōkō ehtohme,
ynara kara toto ehtohme: ‘Otoko hnae mokyro, Ritonōpo Oesēkomo?’ ”

Tynonory kurākary ropa Ritonōpo a

18 Mame tynonory pyno toexiry tonepose Ritonōpo a, typoetory tō pyno
tonepose roropa mana.

19 Tozuhse toto eya, ynara tykase:
“Seromaroro tykyrysā ekarōko ase oya xine,
tiriiku tōkehko, uwa eukuru te, azeite roropa;
otuhnōko matose, tuesapare exīko.

Taroino opoihtopopyra xine exīko ase imehnō ahno tomo a, jūme.

20 Mya mokaro taparara tō inikahpoe aehtyā aropōko ropa ase owinoino
xine.

Ona tonorē pona toto aropōko ase.

Osemazuhme aehtyā tōmasēme exīko mā kehko tuna konōto Aorikyhyry
kuaka xixi tūtatoh wino,

mokaro mykapo aehtyā epukāko mā toto tuna konōto Metiteraneu kuaka.

Mokaro taparara ekepyry tō tymoke exīko mana, su āko mā kehko.

Toto enahkapōko ase yjamitunuru ke.

21 “Tupito tomo, enaromyra ehtoko,
atākyematoko, ynyrihyry imehxo ehtoh pokoino! Ywy ase Ritonōpo.

22 Onokyro tomo enaromyra ehtoko,
onahpoty ahtāko ropa mana,
wewē tō eperytāko ropa mā kehko,
fiku tō tuhke exīko, uwa tō tuhke exīko roropa mā kehko.

23 “Atākyematoko, Jerusarē pōkomo,

ywy, Ritonõpo Oesëkõ, nyrihpyry imehxo ehtoh pokoino.
Konopo ekaroase oya xine zae konopo oehtoh po,
ikonopotatoh po te, eina exisasaka ahtao roropa,
ikonopo itamurume, osemazuhme ehtopõpyry samo.

²⁴ Kure tiriiku tõkehko apoïko matose,
uwa eukuru itamurume te, azeite itamurume roropa.

²⁵ Taparara tõ enahkatopõpyry emetakamãko ase,
akurũ konõto sã taparara tõ enehpoase,
soutatu tõ tuhke exiry samo, anarykatyãkõ enahkatohme.

²⁶ Tonahsẽ nae exïko matose, tuesapare exïko,
ise pyra oehtohkõ pona.

Ritonõpo Oesëkõ eahmãko matose,
kure ehtoh tuhke tokarose eya exiryke oya xine.

Mame ypoetry tõ onyporemãkapopyra ropa exïko mã toto jũme.

²⁷ Mame amaro xine jehtoh waro exïko matose.

Ywy, Ritonõpo Oesëkõme jehtoh waro exïko matose,
imepỹ ritõ pyra mana ipunaka.

Mame ypoetry tõ onyporemãkapopyra ropa exïko mã toto jũme.”

Ritonõpo Ëmepyyry

²⁸ Ynara tykase Ritonõpo typoetry tomo a:

“Moromeïpo Juzenu enehpõko ase opona xine, emero porehme: omũkurukõ
Jomiry ekarõko mã toto, oẽxirykõ roropa.

Tamuhpomãkõ osenehnõko mã toto,
nuasemãkõ Ritonõpo nenepotoh enẽko mã toto.

²⁹ Moro toehse ahtao namoto tõ pona roropa Juzenu enehpõko ase,
orutua kõ pona, nohpo tõ pona roropa.

³⁰ Moro ãmepyyry oehtoh enetupuhtohme
osenuruhkapotoh rïko ase kapu ao, nono po roropa,
munu te, apoto roropa, akurũ tõ orexïto maro.

³¹ Xixi kohmãnõko mana,
nuno kamirarame exïko munu samo,
Ritonõpo ãmepyyry oehpyra ro ahtao,
imehxo ehtopo te, oserehtoh konõto exïko.”

³² Yrome Ritonõpo a ekaroporyhtao ahno a takorehmatohme, typy-
nanohsẽme exïko mana. Ynara tykase Ritonõpo exiryke: ahno akoïpyry ypy
Xião po exïko mã toto, Jerusarẽ po, Ritonõpo nymenekatyã typynanohsẽme
exïko mã toto.

3

Imehnõ nono põkõ apiakãko Ritonõpo mana

¹ Ritonõpo Kuesëkõ ynara ãko:

— Moro ãmepyyry toehse ahtao kure rokẽ Jerusarẽ põkõ rïko ropa ase, Juta
põkõ roropa.

² Mame imeimehnõ nonory põkõ emero oximõme enehpõko ase toto
arotohme jakanahmã Josapa pona, toto apiakatohme. Moro rïko ase
popyra Izyraeu tõ ritopõpyry pokoino eya xine, ynymenekatyã ypoetryme:
sapararahme Izyraeu tõ taropose eya xine imeimehnõ nonory pona, mame
ynonory tapiakase eya xine tynonorykõme.

³ Imenekatoh tomase eya xine tynamoto tõme ypoetry tõ apiakatohme;
poetohti tokamose eya xine imehnõ namotome toto ehtohme. Mame moro
tineru tonahkase eya xine nohpo tõ poko, eukuru jehnahpyry poko roropa.

4 – Oty se hmatou ya, Tiro pōkomo, Xitō pōkō roropa, Pirixitea pōkō roropa? Jepemary kuhñōko matou nyryhpyry poko oya xihne? Popyra ehtoh riryhtao oya xine nyryhpyry emetakame, axī onryhpyrykō emetakamāko ase roropa!

5 Ykyryy kurano parata tapoise oya xine, uuru roropa arotohme oneponāmarykō eahmatoh taka.

6 Juta tō tarose oya xine, Jerusarē pōkō maro, mya toto esarykō poe, toto ekarotohme Kerexia tō namotome toto ehtohme.

7 Ypoetry tō enehnōko ropa ase moino, imeimehnō nonory poe; morotona taropose toto oya xine. Mame oritorỹko ase onryhpyrykō saaro.

8 Opoenō ekamopōko ase Juta tō namotome toto ehtohme; mame toto ekamōko roropa mā toto sapeu tomo a moe nono pona toto arotohme. Ywy ase Ritonōpo, oturuno.

9 – Imeimehnō nonory pōkō zurutoko:

“Atakimatoko etonatohme;

soutatu tō ikohmatoko;

toto enehpoko oximōme, oximaro toytotohkōme.

10 Tupito poko erohtoh tonō kehko anyhtanohpoko etonatoh kyryryme: tapema tomo, warata tōkehko.

Ah jamihme pyra exiketō: ‘Jamihme ase,’ nykā toto.

11 Axī ke osehtoko,

imeimehnō nono pōkō emero,

oximōtohme jakanahmā pona.

“Ritonōpo, opoetry soutatu tō jamihmākō enehpoko etonatohme!” āko.

12 “Imeimehnō nonory pōkō emero,

akimatoko ooehtohkōme jakanahmā Josapa pona.

Moroto ywy, Ritonōpo, ahno tō emero moro zomye exiketō apiakāko ase.

13 Mokaro ahno tō iirypyrymehxo mā toto,

naeroro tysahsahkasēme exīko mā toto

tiriiku toehse exikety samo,

isahkatoh po toehse ahtao;

tytūtūmasēme exīko mā toto uwa tō tūtūmary sã eukuru ritoh ao,

uwa eukuru ekuãtoh pona.”

14 Tuhkākō maro tuhkākō

moroto mā toto Jakanahmā Atapiakatoh po.

Morotona Ritonōpo ěmepyyr oehsasaka mana.

15 Xixi kohmānōko mana, nuno roropa,

xirikuato tō zemime hkopyra exīko mā kehko.

Kure rokē typoetry tō rīko Ritonōpo mana

16 Ypy Xiāo poe opore Ritonōpo oturūko mana,

aomiry konomeru sã mana Jerusarē poe;

nono tykytyky āko, kapu roropa!

Yrome typoetry Izyraeu tō ewomāko mana.

17 Ynara āko Ritonōpo typoetry tomo a:

“Izyraeu tomo, zuaro exīko matose:

ywy, Ritonōpo Oesēkōme ase.

Jesary Xiāo ypy kurā po.

Jerusarē ypatary kurāme exīko roropa mana;

moro pata jūme onyporemākara ropa imehnō exīko mana.

18 Morarame moro toehse ahtao emory mā tō pehme exīko mā kehko uwa
zoko ke,

onahpoty enahnōko pui tō mana ypy tō po,
tuna itamurume iporiry tō ao exīko Juta tō nonory po.
Ytapyī tae tuna tūtāko mana,
jakanahmā Akaxia ehxikatohme.

19 Ejitu turumekasēme exīko, ona tonorē samo,
Etō patāpome exīko

Juta nonory typoremākase eya xine exiryke,
ahno kurā totapase roropa eya xine exiryke.

20-21 Mokaro mŷpōko ase,
toto etapahpōkō wānohnōko ase.

Yrome Juta nonory po ahno jūme exikehpyra exīko mana,
Jerusarē po roropa, jūme pata typōke exīko mana.
Ywy, Ritonōpo, moroto exīko ase, ypy Xiāo po.”

AMOXI Amós Ekarotopo

Amoxi kaneru tō pyno exiketyme pata pitiko Tekoa po, Juta po. Tymenekase ynororo Ritonōpo a tōmiry ekarotohme Izyraeu tomo a inikahpozakoxi. Morara kynexine jeimamyry 750me Jezu Kyrixtu oehpyra ro ahtao, Jeropoāo 2mano tuisame ahtao. Etonatoh pyra kynexine moroto Izyraeu po, yrome iirypyryme ehtoh moroto kynexine.

Tymōkomoke exiketō rokē emānōko toh kynexine, yrome zae pyra toh kynexine, enekunohnōko, imehnō ryhmāko emero rokē po. Ritonōpo poko toto ahtao zae nymyry pyra toh kynexine. Naeroro turuse toto urutono a tyrypyry rumekatohme, eramatohme ropa Ritonōpo a zae ehtoh poko rokē ehtohme ropa, popyra ehtoh se pyra ehtohme. Enepotoh ekaroryke Ritonōpo a Amoxi a zuaro toehse ynororo: typoetory tō wānohnōko Ritonōpo mana, yrome toto onenahkapopyra mana. Imēpo kure ehtoh enehpōko ropa Ritonōpo mana toto emātohme ropa, osepeme tyriko mana, tākye ropa tuisa Tawi ehtopōpyry samo.

Sero pape ao

Izyraeu zomye aexityā wānopyry 1.1–2.5

Izyraeu tō wānopyry 2.6–6.14

Amoxi nenehyry tomo 7.1–9.15

¹ Sero omi Izyraeu tō poko Ritonōpo nekarohpyryme mana Amoxi a, kaneru tō poko erohkety, pata Tekoa po. Moro toehse asakoro jeimamyry nono tykytyky kara ro ahtao, Uzia tuisame ahtao Juta po te, Jeropoāo, Joaxi mūkuru, tuisame ahtao Izyraeu nonory po.

² Ynara tykase Amoxi:

“Ypy Xiāo poe, Jerusarē po,
opore oturūko Ritonōpo mana,
aomiry konomeru sā mana.
Onahpoty orihnōko mana,
tonorē toehse ypy Karameru po porehme.”

Imeimehnō wānohnōko Ritonōpo mana

Xiria

³ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Pata Tamaxiku pōkō iirypyryme toehse itamuraume, morara exiryke toto wānohnōko ase. Kireate pōkō tyryrhmasa eya xine exiryke, toto pona kahu tō tarose eya xine ipupuru parihmā typohke kurimene risē ke.

⁴ Morara exiryke apoto enehpōko ase tuisa Hazaeu tapyī konōto zahkatohme, tuisa Pē-Hatate tapyī tō jamihmākō maro.

⁵ Pata Tamaxiku omōtoah apuru tō kararahnōko ase, Jakanahmā Awē pōkō enahkapōko ase, Pete-Etē tuisary maro. Xiria pōkō arōko imehnō mana typoetoryme Kia nonory pona. Ywy Ritonōpo oturunō.

Pirixitea

⁶ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Kaza pōkō iirypyryme toehse itamuraume, morara exiryke toto wānohnōko ase. Ahno tapoise eya xine imepē nono pōkō porehme tynamotokōme, toto ekamotohme Etō tomo a.

⁷ Morara exiryke apoto enehpōko ase Kaza apuru tō zahkatohme. Moro pata tapyī tō jamihmākō zahkāko roropa moro apoto mana.

⁸ Tuisa tō Axitote te, Axikerō roropa enahkapōko ase. Pata Ekorō enahkapōko ase imehnō pirixteu tō maro porehme. Ywy Ritonōpo oturuno.

Tiro

⁹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Tiro pōkō iirypyryme toehse itamurume. Morara exiryke toto wānohnōko ase. Ahno tapoise eya xine, tōmiryōkō totapose ahtao eya xine osepeme ehtohme. Tynamotokōme emero tarose eya xine Etō pona.

¹⁰ Naeroro apoto enehpōko ase pata Tiro apuru zahkatohme, tapyi tō jamihmākō zahkako roropa mana moro pata po.

Etō

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Etō pōkō iirypyryme toehse itamurume, naeroro toto wānohnōko ase. Tōsetapase toto takorō tō maro, Izyraeu tō maro, toto pyno pyra, onypynanohpyra roropa toh nexiase. Mokaro zehno Etō tō exikehpyra mana, jūme sã toto se pyra toh mana.

¹² Morara exiryke apoto enehpōko ase pata Temã zahkatohme, tapyi tō jamihme exiketō zahkako roropa moro apoto mana Posora po.

Amō

¹³ Ynara tykase Ritonōpo:

– Amō pōkō iirypyryme toehse itamurume. Morara exiryke toto wānohnōko ase. Tōsetaparykō poko toto ahtao, Kireate nonory po, itamurumehxo nono apoitohme tosarykōme nohpo tō tuahkase eya xine, poetoēme exiketomo.

¹⁴ Morara exiryke apoto enehpōko ase pata Rapa apuru zahkatohme, mame moro apoto tapyi tō jamihmākō zahkako roropa mana moro pata po. Osetapatoh exiko mana, kui āko, orihnōko roropa mā toto, moro po.

¹⁵ Tuisa arōko mā toto, kowenu poetory tō maro, imehnō namotome toto ehtohme. Ywy Ritonōpo oturuno.

2

Moape

¹ Ynara tykase Ritonōpo:

– Moape pōkō iirypyryme toehse itamurume, naeroro toto wānohnōko ase. Etō tuisary ekepyry tyahkase eya xine, orunome rokē ehtohme.

² Morara exiryke apoto enehpōko ase Moape nonory pona, moro apoto tapyi jamihmākō zahkako roropa mana Keriofe po. Tōsetaparykō poko exiko, soutatu tō tykohtarykō poko, rue etory poko, ahno orihnōko mā toto, enara.

³ Moape tuisary tō enahkapōko ase kowenu poko erohketō maro. Ywy, Ritonōpo oturuno.

Juta

⁴ Ynara tykase Ritonōpo:

– Juta tō iirypyryme toehse itamurume, naeroro toto wānohnōko ase. Jomihpyry turumekase eya xine exiryke, ynyripohpyry eya xine omipona pyra toehse toto. Tyneponāmarykō toahmase eya xine tytamurukō saaro.

⁵ Naeroro apoto enehpōko ase Juta nonory pona, tapyi tō jamihmākō zahkako roropa mana Jerusarē po.

Izyraeu wānoopyry poko

⁶ Ynara tykase Ritonōpo:

– Izyraeu tō iirypyryme toehse itamurume, naeroro toto wānohnōko ase. Ahno zae ehtoh poko exiketō ekamōko mā toto imehnō namotome,

tytineruke pyra toto exiryke, tynepehmarykō epehmatohme roropa eya xine. Tymōkomokākara nae tynepehmarykō onepehmasaromepyra mana sātaja epehpyry sã rokē ahtao ro.

⁷ Tymōkomokākara rohmanohpōko mā toto, toto ryhmāko roropa mā toto tuaro pyra exiketō enekunohnōko towomaneke pyra toto ahtao. Orutua kō tumūkuru tō maro, nohpo tō poko exīko mā toto tyneponāmarykō eahmatoh tao, nuriname jekarōko imehnō mana, jyhxirōko mokaro pokoino.

⁸ Tyneponāmarykō eahmatoh po apoto apō pūtokoxi upo pona ataxikāko mā toto, zupō apoihpyry tynepehmake exiketō wino. Otuhnōko mā toto tōsē poko ahno nekarohpyry tyneponāmarykō eahmatoh tao. Eukuru epekahnōko mā toto tineru ke tynapoihpyrykomo tynepehmake exiketō wino.

⁹ – Owenikehtou ynyrihpyry poko amoreu tomo a? Mokaro tonahkase ya mosahxo exiketomo, wewe apupari sã exiketomo te, wewe kurano sã roropa jamihme exiketomo. Mokaro tonahkase ya porehme.

¹⁰ Ywy exiase opynanohnekōme Ejitu nonory poe, kuarootose 40me jeimamyry ona tonorē poro, oya xine amoreu tō nonory ekaroase.

¹¹ Omūkurukō tymenekase ya toitoine urutōme toto ehtohme, imehnō nazireume toto ehtohme. Ajohpe pyra moro ynyrihpyry nae?

¹² Yrome amarokō eukuru jehnahpyry mekarootose nazireu tomo a, urutō komo a. “Mynyhme ehtoko” matose jomiry onekaropyra toto ehtohme.

¹³ Naeroro seromaroro awānohtorỹko ase, omoxinety riry sã opona xine takurihmosēme exīko matose nono pona, pusuh āko matose kahu pehme sã tiriiku ke.

¹⁴ Axī sã tururume ytoketō epasaromepyra exīko mā toto, jamihme exiketō apotūkehnōko mā toto, orēpyra exiketō osepynanohpyra exīko mā toto.

¹⁵ Typyreke exiketō orēnōko mā toto, epaketō tupupuru po osepynanohpyra exīko mā toto, kawaru po epaketō morararo osepynanohpyra exīko mā toto.

¹⁶ Moro ěmepyyry toehse ahtao soutatu tō jamihmākō, orēpyrahxo exiketō roropa typyrekō pahnōko mā toto toepatohkōme. Ywy, Ritonōpo, oturūko ase.

3

¹ Izyraeu tomo etatoko pahne Ritonōpo omiry opoko xine, tynenehtyã Ejitu poe:

² – Sero nono po, ahno tō rãnao, amarokō rokē tymenekase ya ypoetoryme oehtohkōme. Morara exiryke awānohtorỹko ase oorypyrykō emetakame, popyra ehtoh tyryse oya xine exiryke.

Urutō mynyhme ehsaromepyra mana

³ Oximaro ytosaromepyra ahno asakoro natokomo oturupyra ro toto ahtao atae toto ehtohme?

⁴ Reão itu htaō aryry kara mana tykarimory onenepyra ro ahtao. Mynyhme rokē exīko mana tosao tōsē anapoipyra ro ahtao.

⁵ Torō omōpyra mana apoitoh taka, apoitoh onyripyra ahno ahtao.

Onokyro apoitoh tamoreme atapurupyra mana omōpyra onokyro ahtao.

⁶ Rue etory etaryhtao pata pōkomo a epetōkara oepyyry enetupuhpotohme, tykytyky āko mā toto.

Popyra ehtoh toehse ahtao pata pōkomo a moro popyra ehtoh tonehpose Ritonōpo Kuesēkomo a.

⁷ Tynyriry onyripyra Ritonōpo mana moro onenepopyra ahtao typoetory tomo a, urutō komo a.

⁸ Reão aryry karyhtao etananõ zuno exiiko mã toto. Moro saaro Ritonõpo otururuhtao, mynyhme ipoetory tõ ehsaromepyra exiiko, aomiry ekarõko urutõ mana imehnõ netaryme.

Pata Samaria wãnohtopo

⁹ Opre mokaro zuruko tuisa tapyi konõto tao Axitote po te, tuisa tapyi konõto tao Ejitu po roropa. Ynara kahtoko: “Oximõtoko ppy tõ po Samaria po, enetoko ke tuhkãkõ popyra ehtoh poko mã toto moro pata po te, tuhkãkõ imehnõ ryhmãko roropa mã toto.”

¹⁰ Ynara ãko Ritonõpo mana:

– Zae ehtoh riry waro pyra Samaria põkõ mana, itapyikõ konõto pehme mana mõkomo ke, inematonanopyhpyry komo imehnõ winoino, totapase ahtao eya xine.

¹¹ Morara exiryke ononorykõ apurũko oepetõkara mana, atapyi jamihmãkõ enahkãko mã toto, mõkomo arõko roropa mã toto emero atapyi konõto tae.

¹² Ynara ãko Ritonõpo mana:

– Kaneru apoiryhtao reão a, toitoine asakoro jaxiry rokẽ pynanohnõko ipyno exikety mana, otarame toiro ipanary rokẽ pynanohnõko roropa ipyno exikety mana. Moro sã toitoine rokẽ Izyraeu tõ, Samaria põkõ tyypanohsẽme exiiko mã toto, mokaro seromaroro oseremãko mã toto nyhtoh po, tyyne exiketõ po.

¹³ Etatoko ke jomiry, ypoetory tõ ihxirotoko, Jako pakomotyamo, ãko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety.

¹⁴ Izyraeu tõ wãnopyryhtao ya iirypyrykõ emetakame, apoto apõ kararahnõko ase Peteu po. Ipotyry tõ asakoropane apoto apõ kyryry kararahnõko ase, nono pona epukãko.

¹⁵ Tapyi tõ enahkãko ase: ikonopory tapyi tomo, jeimamyry tapyi tõ roropa; tapyi tõ tyyne exiketomo, maafim risẽ emeporyme exiketõ emero porehme enahkãko ase. Ywy, Ritonõpo, oturũko ase.

4

¹ – Etatoko ke sero omi, nohpo tomo Samaria põkomo; tuesapare matose, tupune roropa pui tõ samo Pasã po! Omise exiketõ rohmanohpõko matose, tymõkomokãkara a pitiko rokẽ epehmãko matose, eukuru jehnahpyry tahxime enehpõko matose oniokomo a õkurukõme.

² Ywy, Ritonõpo Imehxo Exikety, zae jexiryke jomiry etapõko ase oya xine: ãmepyyry oehnõko mana, otywyhmatoryko mã toto oka tõ ke jarãnaka pata poe; kana sã epara exiiko matose emero porehme.

³ Pata apuru tõ itohtohkahpyry ae tütãko matose, tomase roropa exiiko matose ppy Heremõ winakoxi.

Izyraeu tõ tyyrypyrykõ rumekary se pyra

⁴ Ynara ãko Ritonõpo mana:

– Izyraeu tomo, oorypyrykõ poko se hmatou? Ytotoko eahmatoh taka Peteu pona oorypyrykõ poko oehtohkõme; ytotoko Kiukau pona roropa oorypyrykõ poko oehtohkõme itamurumehxo. Okyno tõ enehtoko onekarorykõme ãmepyyry ae rokene, otinerũkõ 10me ahtao toiro enehtoko roropa onekarorykõme oseruao ãmepyyry taropose ahtao rokene.

⁵ Anapyrykõ wyi roropa enehtoko onekarorykõme, “Kure mase,” katohme Ritonõpo a, imeipo ppyrypatoko imehnõ netaryme onekarorykõ poko! Morohne riry azamaro xine mã tarame.

⁶ – Omise konõto ehtoh enehpoase oya xine emero apatarykõ pona, yrome oehpyra ropa mexiatose ya.

⁷ Konopo onenehpyra exiase oseruao nuno pune tykyrysã exipyra ro ahtao. Konopo enehpoase toiro pata pona, yrome zakorõ pona onenehpyra exiase; konopo toehse toiro tupito pona, yrome zakorõ pona arypyra, moroto otyro toorihse emero.

⁸ Ahno toytose pata tõ poro tuna zupise, yrome tuna onenehpyra tokurehse toto, tõkurukõme. Yrome morara ahtao ro amarokõ oehpyra ropa mexiatose ya. Ywy Ritonõpo oturũko ase.

⁹ – Kuãnopyatose tyryrykane axitunety ke, tyrohsẽ ke roropa otyro pokona; taparara tomo a tupito tõ tonahkase, uwa zoko tõ roropa, wikeira tõ roropa te, oriwera tõ maro. Yrome moro toehse ahtao ro oehpyra ropa mexiatose ya.

¹⁰ Tyrohsẽ enehpoase opona xine, ynaropohpyry sã Ejitu pona. Nu-ase mäkõ taorihmapose ya aosetaparykohtao ona po, kawaru tõ osetapary poko exiketõ tomatonanohpose ya oepekõkara a. Aorihtyã ekepyry tõ motaryke suu tykamexipose ya oesarykõ po. Yrome moro toehse ahtao ro oehpyra ropa mexiatose ya. Ywy, Ritonõpo, oturũko ase.

¹¹ – Toitoina apatarykõ tonahkase ya, Sotoma tõ enahkatopõpyry sã ya, Komora maro; amarokõ typnanohse mexiatose wewe amoriry sã apoto htao, tapoise ahtao imepyny a jahkasasaka ahtao. Yrome moro toehse ahtao ro oehpyra ropa mexiatose ya.

¹² Morara exiryke, Izyraeu tomo, awãnohtorỹko ase. Moro waro toehse oexirykõke ekuurãkatoko, oorypyrykõ irumekatoko, ikorokapotoko õsẽpatakãmatohkõme Oesẽkõ Ritonõpo maro. Ywy, Ritonõpo, oturũko ase.

¹³ Ritonõpo mokyro ypy tõ Rihpono,

tyryrykane Rihpono roropa.

Tõsenetupuhthõ fonõ enepõko mana ahno tomo a;

Saerekhatoh rĩko mana ikohmamyrime.

Ytoytõko mana ypy tõ poro.

Mokyro Esety: Kuesẽkõ Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety.

5

Oorypyrykõ irumekatoko, katopõpyry

¹ Izyraeu tomo, etatoko ke sero eremiatoh tãkye pyra, eremiãko ase jemynymaryme opoko xine:

² “Izyraeu, oryximãme mase Ritonõpo a,

orutua poko exipitopyra exiketyme mase;

mepukase, jũme owõpyra ropa mase!

Nono po tynomose mase,

takorehmaneke pyra mase anỹtohme ropa xikihme!”

³ Ynara ãko Ritonõpo Kuesẽkõ mana:

– Pata poe miumãkõ orutua kõ aroporyhtao, etonatohme, 100me rokẽ oehnõko ropa mã toto isene ro; 100me orutua kõ aroporyhtao, 10me rokẽ oehnõko ropa mã toto.

⁴ Ynara ãko Ritonõpo Izyraeu tomo a:

– Osehtoko ropa ya isene oehtohkõme.

⁵ Yrome jupipyra ehtoko Peteu po, Kiukau po roropa te, Peresepa po roropa, Kiukau põkõ tarosẽme exĩko inonorykõ poe, imehnõ namotome toto ehtohme, pata Peteu tonahkasẽme exĩko roropa mana, typahsẽme exĩko nono pona.

⁶ Osehtoko ropa ya Oesẽkõmo a isene oehtohkõme. Oehpyra ropa awahtao xine yhtõko Ritonõpo mana apoto samo Izyraeu tõ nonory enahkatohme. Moro apoto onezehkasaromepyra exĩko mã toto Peteu po.

⁷ Zae ehtoh poko pyra matose imehnō maro, onekunohtōme oexirykōke oxiehno matose, jamihme pyra exiketō onewomara matose.

⁸ Xirikuato tō tyrise Ritonōpo a, Kuesēkomo, Puripurikane tomo, Oseruao Maria tō roropa. Koko ehtoh ēmehkapōko mana, saereme ehtoh kohmākāpōko roropa mana. Tuna konōto zumyhkāko mana aekuātōhme nono pona. Mokyro esety Ritonōpome mana.

⁹ Jamihme exiketō enahkapōko mana, itapyīkō jamihmākō roropa kararahnōko mana.

¹⁰ Zae pyra ehtoh kurākary se exiketō se pyra matose ipunaka, ajohpe pyra exiketō omiry apiakane ēpataka azamaro xine pyra mana;

¹¹ tymōkomokākara rohmanohpōko matose, toto napyry ematonanohnōko matose, epehpyryje toto epehmaporyhtao oya xine. Morara exiryke omōpyra ekurehnōko matose onyryfā typyne exiketō taka atapyīkōme, eu-kuru jehnahpyry onēpyra ekurehnōko roropa matose uwa zoko tō kurā tarykase ahtao ro oya xine.

¹² Zuarō ase itamurume popyra oehtohkō poko, oorypyrykō poko oehtohkō poko. Zae exiketō ryhmāko matose, tineru tokarose oya xine ahtao zae pyra exiketomo a, moro tineru apoīko matose zae pyra oehtohkō emetakame, tytineruke pyra exiketō onewomara matose tapiakase toto ahtao juize ēpataka.

¹³ Naeroro tuaro exiketō mynyhme exīko mā toto popyra ehtoh toehse ahtao sero samo!

¹⁴ Zae ehtoh poko ikuhtoko, zae pyra ehtoh poko pyra ehtoko isene oehtohkōme. Moro sā awahtao xine ajohpe pyra ōmirykō exīko mana Ritonōpo Oesēkō Jamihmehxo Exikety amaro xine mana.

¹⁵ Popyra ehtoh se pyra ehtoko, zae ehtoh se rokē ehtoko. Imehnō ewomatoko ajohpākomo a ihxiroryhtao apiakane ēpataka. Otaramē Ritonōpo Oesēkō, Jamihmehxo Exikety oekyry tō akoīpyry pyro exīko mana.

¹⁶ Ritonōpo Oesēkō Jamihmehxo Exikety ynara āko mana:

– Kui āko ihnamōko mā toto, pata tō rānao esemary tō ae emero. Tupito poko erohketō kohmāko roropa mā toto ixitatohkōme aorihyā ekepyry poko, imehnō epehmatyā maro.

¹⁷ Emero uwa zoko tō esary po xitāko mā toto. Morohne exīko mana oehnōko ropa jexiryke awānohtohkōme. Ywy Ritonōpo oturunō.

Ritonōpo ēmepyyry

¹⁸ Ritonōpo ēmehtoh poko penetāko matose, myhene! Otyme kure exīko moro ēmepyyry oya xine nahe? Ēmepyyry tykohmāse sā exīko mana saereme pyra.

¹⁹ Orutua epary sā exīko mana reāo winoino yrome osēpataka oseporŷko uuso maro; imepŷ ahno sā roropa tytapyī taka tooehse ahtao tomary tyrise eya apuru pokona, mame tosekase okoī a mana.

²⁰ Moro ēmehtoh Ritonōpo ēmepyyry saereme pyra exīko mana, ikohmamyry sā exīko, koko ehtoh sā ipunaka.

Zae ehtoh se Ritonōpo mana

²¹ Ynara āko Ritonōpo mana typoetory tomo a:

– Ōseahmatohkō jeahmatoh se pyra ase ipunaka; ōximōtohkō ypoko yzamaro pyra mana!

²² Onekarorykō enepyrhytao oya xine jahkatohme tiriiku tōkehko maro ise pyra ase, okyno tō tupune exiketō se pyra roropa ase onekarorykōme, jahkatohme osepeme ehtōhme.

²³ Epo hnae oeremiatohkomo, panaikato rokē matose; haapa tō etary se pyra toehse ywy.

²⁴ Yrome zae ehtoh poko ehtoh se moino ase iporiry samo, ah zae ehtoh poko enahp̄yme nexinō tuna zueme exikety samo.

²⁵ — Izyraeu tomo, okyno tō mekarootose ya onekarorykōme tiriiku tōkehko maro moro ona po oytorykohtao 40me jeimamyry ae?

²⁶ Seromaroro tūtāko matose toponāmasē panō Xikute maro te, Kium roropa xirikuato esemy. Mokaro toponāmasē panō arōko matose

²⁷ aaroporykohtao ya imehnō nonory pona mya, Tamaxiku moinakoxi imehnō namotome. Ywy, Ritonōpo Oesēkomo, Jamihmehxo Exikety oturūko ase.

6

Izyraeu tō wānopyry

¹ Awānohtohkō oehnōko oya xine myhene, emero kurā nae exiketomo Jerusarē po! Awānohtohkō oehnōko oya xine myhene, towomase exiketō Samaria po, amarokō tuisame exiketō, sero Izyraeu nonory imehxo tuisaryme, oya xine ahno oehkehpyra mā toto takorehmapotohme!

² Ynara āko matose ahno a: “Ytotoko pata Kaune pona osenuhmase, imeīpo ytotoko pata konōto Hamate pona, morotoino pata Kate pona, pirixteu tō nonory pona roropa. Mokaro Izyraeu tō motye, tymōkomokehxo toh nae, inonory kynonorykō motye zumohxo nae?”

³ Popyra ehtoh oepyr̄y enetuputyry se pyra matose awānohtohkōme, yrome onyrirykō pokoino okyna hkopyra moro popyra ehtoh oehnōko mana.

⁴ Popyra ehtoh oehnōko oya xine mana myhene! Otuhtoh konōto sehxo matose, kohrame sehxo roropa matose porohtoh tyyne exiketō po, pui mūkuru pū ōnōko matose te, kaneru pū roropa.

⁵ Eremiatoh rīko matose tuisa Tawi nyrihpyry samo; eremiāko matose haapa tō etōko roropa matose.

⁶ Ūwa eukuru jehnahpyry ēnōko matose ētoh konōto ae, ixtaratu tyyne exikety ke epopāko matose, yrome torētyke pyra matose Izyraeu tō enatryry poko.

⁷ Morara exiryke amarokō osemazuhme arotor̄yko oepetōkara mana ty-namotokōme imep̄y nono pona, moroto otuhtoh konōto pyra exīko mana.

⁸ Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety a tōmiry totapose, ynara tykase:

— Pata Samaria ekarōko ase epetōkara a, emero imōkomorykō eneryhtao eya xine arōko mā toto. Izyraeu tō imehnō motye kure osekarory se pyra ase ipunaka, itapyikō konōto se pyra roropa ase.

⁹ Ynara exīko mana, ahno 10me tōxinamase ahtao tapyi tao orihnōko ro mā toto emero.

¹⁰ Mame imep̄y toehse ahtao tyekyry ekepyry apoitohme jahkatohme, ekaropōko mana isene ro exikety a: “Ahno nae ro moro tao?” Ynara āko imep̄y ezuhnōko: “Arypyra.” Mame mokyro apitorymā ynara āko: “Mynyhme exiko! Tomeseke sehne Ritonōpo esety onesehtopyra ehtohme.”

¹¹ Etatoko ke, Ritonōpo ynara tyripōko mana; tapyi tō emero, inunōme exiketō tapyi tō pitiko roropa tonahkasēme exīko mana.

¹² Kawaru tō tururume ytosaromepyra mā toto topu tō poro. Pui tō ke nono anahkara matose tupitome tuna konōto kuaō. Yrome zae ehtoh

tyorõmäko matose opi orihmatõ samo, kure ehtoh rïko matose popyra ehtohme.

¹³ Epyrypãko matose pata Ro-Tepaa typoremãkase oya xine exiryke. Os-
eahmäko matose, ynara äko: “Kyjमितुनुरुकõ ke pata Karanaï tapoise kyya
xine,” äko matose repe.

¹⁴ Yrome Ritonõpo Oesëkö, Jamihmehxo Exikety ynara äko:

– Izyraeu tomo, imehnõ soutatu tõ enehpõko ase oporemãkatohkõme.
Otuarimaporÿko mã toto ppy tõ esemary Hamate poe, inikahpozakoxi,
iporiry Arapa pona, ikurenaka roropa, enara.

7

Enepotoh taparara tõ poko

¹ Mame enepotoh ekaroase Ritonõpo ya: inyrihpyry enease taparara
tomo tyrohsëme exiketomo. Moro toehse onahpoty tahtapitose ropa ahtao
isakhaxïpo tuisa eky tõ napyryme.

² Mame otyro emero tonahkase ahtao taparara tomo a ynara tykase ywy:

– Ritonõpo Imehxo Exikety, ajohpãme sã yna rypyry ikorokako. Opoetory
tõ jamihme pyra mana; apotükehñõko ynanase.

³ Naeroro tõsenetupuhtoh tytyromase Ritonõpo a, ynara tykase:

– Onehpyry exipyra exïko mana.

Enepotoh apoto samo

⁴ Mame imepÿ enepotoh tonepose ropa Ritonõpo a ya: typoetory tõ
wãnohsasaka enease apoto ke. Moro apofa a tuna konõto tanoryse toehse
nono zopino, otyro tõkehko enahkapitõko roropa nexiase.

⁵ Mame ynara ase Ritonõpo Jesemy a:

– Epo hnae, Ritonõpo! Moro onyripyra exiko! Opoetory tõ jamihme pyra
mã toto, otãto eanahtõko toh nae?

⁶ Naeroro tõsenetupuhtoh tytyromase Ritonõpo a. Ynara tykase ynororo:

– Morohne roropa exipyra exïko mana, tykase.

Enepotoh tapyi rine eary

⁷ Mame imepÿ enepotoh enepoase Ritonõpo ya: xikihme ynororo nexi-
ase apuru püto, kure rokë tyrihpyry, topohme, emahpo eary nae nexiase
topohme ehtoh kuhtopo.

⁸ Ynara tykase ynororo ya:

– Amoxi, oty enëko mah?
– Eary! topohme ehtoh kuhtopo.

Mame ynara nase ynororo ya:

– Zae ehtoh poko pyra ypoetory tõ ehtoh enepõko ase: apuru sã mã toto
jome tyrise ahtao, topohme pyra. Jüme toto rypyhpyry onykorokara ropa
ase.

⁹ Izake pakomotyã neponãmarykõ eahmatoh tonõ tonahkasëme exïko
mana. Imehnõ eahmatoh tonõ Izyraeu tõ nonory po typahsëme exïko mana.
Tuisa Jeropoão enahkãko ase ipoenõ te, ipakomotyã roropa, enara.

Amoxi, Amazia maro

¹⁰ Mame omi taropose Amazia a, oturukety Peteu po tuisa Jeropoão
netaryme, Izyraeu esemy, ynara tykase ynororo eya:

– Amoxi osenetupuhñõko mana ahno tõ emero õmiry omipona pyra
tyriptomhme, tykase Amazia Jeropoão a. – Oepeme pyra roropa toto ripory
se mana. Kynonorykõ poremãkapory se roropa mana.

¹¹ Ynara āko mana: “Jeropoão orihñōko mana etonatoḥ poko aḥtao, Izyraeu tō arōko imehnō mana inonorykō poe imepý pona imehnō namotome toto ehtohme.”

¹² Moromeīpo ynara tykase Amazia Amoxi a:

– Ytoko taroino, urutono! Ytoko ropa oesaka Juta pona, tineru pixo apoitohme oya urutōme oehtoh poko.

¹³ Taro Peteu po oturupyra exiko; taro tuisa konōto esaryme nase. Sero Tapyi tao Ritonōpo eahmary se tuisa konōto mana, Tapyi imehxo exiketyme exiryke.

¹⁴ Ynara tykase Amoxi:

– Urutōme erohpyra exiase tineru apoitohme, urutō mūkurume pyra ro-ropa exiase. Kaneru tō poko erohketyme ase, wikeira zoko poko roropa erohketyme ase.

¹⁵ Yrome Ritonōpo Jesemy a tapoise ywy kaneru tō wino jenehpotohme xiaro aomiry ekarotohme Izyraeu tomo a.

¹⁶ Morara exiryke Ritonōpo, Jesē omiry etako: Omoro, Amazia kuruase Izyraeu tō zurukehtohme Ritonōpo omiry poko.

¹⁷ Yrome oya ynara āko Ritonōpo mana: “Opyty imeimehnō orutua kō poko exīko mana sero pata po. Omūkuru tō oēxiry tō roropa orihñōko mā toto etonatoḥ poko aḥtao. Sero nono tapiakasēme exīko mana imehnō esaryme. Orihñōko mase Ritonōpo waro pyra exiketō nonory po. Izyraeu tō arōko imehnō mana tynamotome, mya sero nono poe, imepý nonory pona.”

8

Ruto pehme epery ke enepotoḥ nexiase

¹ Mame Ritonōpo Kuesēkomo a enepotoḥ tonepose ropa ya, ynara nexiase: ruto pehme epery ke tahpirāse exiketomo.

² Mame tōturupose ynororo ya, ynara tykase:

– Amoxi, oty enēko mah?

– Ruto, pehme epery ke exikety, tahpirāse exiketō ke! ase eya.

Mame ynara tykase ynororo ya:

– Izyraeu, ypoetory tō enahsaka mana. Epery tahpirāse exikety sā toehse mā toto, toto apoitoh eraximāko rokē mā toto. Jūme foto onypynanoh-ryra ropa exīko ase, toto wānohnōko ase.

³ Moro ēmepyry toehse aḥtao eremiatoh tymyakāmasēme exīko ihnamotoḥ ke tuisa tapyi konōto tao. Aorihtyā tuhke exīko mana, saparahme rokē ekepyākō exīko typhase. Mynyhme! Ywy Ritonōpo oturūko ase.

Izyraeu tō wānohtopo

⁴ Etatoko ke tymōkomokākara ryhmananomo, omise exiketō enekunohnanomo sero ononorykō po.

⁵ Ynara āko matose oseya rokene: “Penekehnōko ase eraximary poko, Oseahmatoḥ Nuno Kasenato tōtyhkase aḥtao, tiriiku tōkehko ekamōko ropa ase. Tynekehse ywy Oserematoḥ otyhkary eraximary poko, tōtyhkase aḥtao tiriiku ekamōko ropa ase, typynehxo ekamōko ase, zae pyra ikuhtoh ke.

⁶ Tiriiku ekamōko ynanase imotahpyry maro, typynehxo roropa. Tymōkomokākara enēko ynanase, tytineruke pyra exikety; tynepehmake exikety roropa, onepehmasaromepyra exikety sātaja rokē aḥtao ro. Mokyro epekahnōko ynanase yna namotome aehtohme!”

⁷ Naeroro Ritonōpo, Izyraeu tō Esem ynara āko, tōmiry etapōko:

– Jūme wenikehpyra exīko ase ypoetory tō nyrihpyry xihpyry poko.

⁸ Morara exiryke nono tykytyky äko mana, epökõ emero xitäko mä toto toemynnyhmarykõke. Nono onuhnõko mana, yhtõko ropa mana tuna Niro samo.

⁹ Moro ãmepyry toehse ahtao xixi porohkapõko ase täxiahta, saereme ahtao ro kohmånõko mana, xinukutume exiko mana. Ywy, Ritonõpo oturüko ase.

¹⁰ Õseahmatohkõ myakamãko ase aorihtyã tõ hnamotoh samo; xitãko matose, oeremiatohkõ myakamãko ase oxitathõkõ ke. Kamisa topuxiximã risẽ amurüko matose, ousetykõ sahkãko roropa matose ihnamoryme. Jükõ sã exiko matose, tumükuru toirõ hnamotoh samo. Emero itunetyme exiko etyhporyme.

¹¹ – Ëmepyry oehnõko mana, omise konõto ehtoh enehpõko ase ononorykõ pona emero porehme. Omise exiko mä toto tonahsẽ nae ahtao ro. Tuna se zehnãko mä toto tuna nae ro ahtao. Omise exiko mä toto, tuna se roropa exiko mä toto Ritonõpo Tosëkõ omiry poko, aomiry etary se exiko mä toto.

¹² Ytoytõko mä toto tuna konõto Aorikyhpory poe Metiteraneu pona te, inikahpozakoxi ytõko mä toto, xixi tütatoh wino roropa Ritonõpo omiry zupise, etary se toexirykõke repe, yrome onenepyra ekurehnõko mä toto.

¹³ Moro ãmepyry toehse ahtao nuasemãkõ, oryximãkõ roropa tapotükehsẽme exiko mä toto tutunazehnsa toexirykõke.

¹⁴ Mame mokaro a tõmiry etaporyhta, Samaria pökõ neponãmary tõ netaryme, ynara kananomo: “Jomiry etapõko ase Tã tõ neponãmary tõ netaryme” te: “Jomiry etapõko ase Peresepa pökõ neponãmary tõ netaryme,” mokaro epukãko mä toto, jüme owõpyra ropa mä toto. Ywy, Oesëkõ, oturüko ase.

9

Ritonõpo enepotoh Izyraeu tõ wãnopry poko

¹ Mame Ritonõpo Jesemy enease apoto apõ püto. Ynara tykase ynororo:

– Tapyi Kurã nepuru tõ zupuhpyry etapako moro tapyi tytororo tykytyky kamexipotohme. Ah inepuru tõ etahkasã nepukã toto ahno tõ zupuhpyry pona moro tao. Epaketõ isene ro exiketõ etapãko ase aosetaparykohta; epara exiko mä toto, orihnõko rokẽ mä toto.

² Aomomyrkohta nono aka aorihtyã esaka, moro poe toto enehnõko ropa ase; tõnuhse toto ahtao kapu aka, moro poe toto enyhtõko ropa ase.

³ Aotonemyrkohta ypy Kameru pona, morotona ytõko ase toto apoise. Tõtonẽse toto ahtao tuna konõto zopino, zue ao, okoimo aropõko ase toto esekatohme.

⁴ Tarose toto ahtao epetõkara a imehnõ namotome, omi aropõko ase toto orihmapotohme. Ywy roro toto enahkapõko ase, toto onypynanohpyra exiko ase.

⁵ Ritonõpo, yna Esemý, Jamihmehxo Exiketýme mase, sero nono tapose ahtao oya, tykytyky äko mana, sero nono pökõ emero xitãko mä toto toemynnyhmarykõme. Sero nono onuhnõko mana, yhtõko roropa mana tuna Niro tunary samo.

⁶ Tytapyi riko Ritonõpo mana kapu ao, kapu riko mana nono epozakoxi. Tuna kohmãko mana tuna konõto kua, moro tuna tõ kuånõko mana nono pona. Ritonõpome esety mana!

⁷ Ynara äko Ritonõpo mana:

– Izyraeu tomo, Etiopia pōkō pyno ase opyno xine jehtoh samo. Amarokō enepyase Ejitu poe, pirixteu tō enepyase roropa ahmōta Kereta poe, arameu tō enepyase Kia nonory poe.

⁸ Izyraeu tō nonory enēko ase, tyrypyrykōke pehme exiketomo, moro nono enahkapōko ase osenepyra ehtohme sero nono po; yrome Izyraeu tō porehme onenahkapopyra ase. Ywy, Ritonōpo oturunō.

⁹ – Ynara tyripōko ase: ahno kurā apiakāko ase popyra exiketō winoino Izyraeu nonory po, tiriiku puhturu apiakary sā ipihpyry winoino, toiro puhturu onemapopyra exīko ase.

¹⁰ Orihnōko mā mokaro iirypyrymākō emero ypoetory tō rānao etonah toh po, mokaro roropa ynara kananomo: “Popyra ehtoh onenepopyra Ritonōpo exīko mana kypona xine.”

Izyraeu tākye ehtoh ropa imeīpo

¹¹ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Moro ěmepyry toehse ahtao tuisame Tawi ehtopōpyry kurākāko ropa ase, tapyīpo aepukahpyry sā toehse exiryke. Irakatopōpyry apuru tō apuhnōko ropa ase, ikurākāko ropa ase, tyriko ropa ase. Kure exīko ropa mana osemazuhme aehtopōpyry samo.

¹² Mame Etō nonory akoīpyry poremākāko ypoetory tō mana, imehnō nonory tō roropa emero ykyryrpyryme aexityamo. Moro emero tyripōko ase. Ywy Ritonōpo oturunō.

¹³ – Ěmepyry oehnōko mana: tiriiku ahtāko axihxo, apoinanō motyēkāko mana, uwa zoko axihxo eperytāko, eukuru riry poko erohketō motyēkāko roropa mana. Tuhkehxo uwa eperytāko mana, eukuru itamuraume exīko iporiry samo.

¹⁴ Ypoetory tō enehnōko ropa ase imeimehnō nonory tō poe imehnō namoto tōme toto ehtoh poe, inonorykō pona. Patāpo tō rīko ropa mā toto typatarykōme ropa moroto toehtohkōme. Tupito tō po uwa zoko tō arykāko mā toto, uwa eukuru ěnōko mā toto; tarykasā arykāko mā toto, epery enahnōko roropa mā toto.

¹⁵ Ypoetory tō rīko ase moro nono pona, ynekarohpyry eya xine. Mame moro poe jūme toto onysyryhmara ropa exīko mā toto. Ywy, Ritonōpo Oesēkō oturunō.

OPATIA Obadias Ekarotopo

Jerusarē typoremākase papironio tomo a jeimamyry 586mā po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Mame Etō pōkō esary ikurenāe kynexine Juta tō nonory pūto. Izyraeu tō poremākatopōpyry eneryke tyya xine tākye toehse toto. Epetōkara takorehmase eya xine. Jerusarē pōkō mōkomory tomatonanohse eya xine. Etō nyrihpyry Juta tomo a popyra tokarose Opatia a: Awānohtorŷko Ritonōpo mana imehnō epetōkara maro, tykase. Mame kure Izyraeu tō rīko Ritonōpo mana; emānōko ropa mā toto, orēpyra exīko ropa.

Sero pape ao

Etō pōkō wānohtoh poko 1-14

Ritonōpo ėmepry 15-21

1 Sero nase Ritonōpo oturutopōpyry Opatia a Etō tō poko.

Etō tō wānohnōko Ritonōpo mana

Omi arone taropose Ritonōpo a imeimehnō nonory pona, aomiry totase yna a.

Ynara āko mā ynororo:

“Opyrekō tyritoko! Ehmaropa etonase Etō tō maro!”

2 Ynara tykase Ritonōpo Etō tomo a:

“Amarokō ahno tomo jamihme pyra oritorŷko ase, ouno xine pyra exīko imehnō mana, emero.

3 Orēpyra oehtohkō poko epyrypāko matose,

yrome osenekunohnōko rokē matose.

Topu eutary tō rānao oesarykō mā repe, ypy tō emory po.

Morara exiryke ynara osenetupuhnōko matose:

‘Yporemākasaromepyra imehnō mana taro jahtao.’

4 Tōnuhse awahtao ro piano samo,

omŷkō riryhtao oya xine xirikuato tō rānaka,

otywyhmāko ase moro poe, oporemākapōko ase.

5 “Omato tō tooehse ahtao koko, typenatohkō rokē arōko mā toto.

Ūwa epery apoiryhtao ahno a, toipe rokē akoīpyry nomōko mā toto zoko poko, amoriry tō rānao.

Yrome oenahkapōko oepetōkara mana emero ipunaka.

6 Etō tomo, omōkomorykō porehme tomatonanohse;

okyryrykō kurākomo, uuru tōkehko tarose owinoino xine.

7 Oepekomo a tonekunohse mexiatose,

ononorykō poe taropose matose eya xine.

Imehnō nonory pōkomo, imaro xine ōmirykō

totapose oya xine etonara oehtohkōme repe,

yrome ononorykō typoremākase eya xine.

Oepekō roropa amaro xine tōtuhse aexityamo a osenetupuhnōko mā toto ahno apoitoh riry poko āpoitohkōme;

ynara āko mā toto opoko xine:

‘Etomita tō tuaro pyra exiketōme mā toto!’ ” āko.

⁸ Ynara āko Ritonōpo mana:

“Moro ēmepyry ae Etō tō tuānohse ahtao ya,
tuaro exiketō enahkapōko ase;
tuaro ehtoh onynomopyra exīko ase toto nonory po.

⁹ Soutatu tō Temā po tykytyky āko mā toto enaromŷke toexirykōke;
etonaketō Etō po orihnōko mā toto.”

Popyra Etō ehtopōpyry

¹⁰ Ynara āko Ritonōpo mana Etō tomo a:

“Ākorōkō tyryrhmasē oya xine,
totapase toto roropa oya xine, Jako pakomotyamo.
Naeroro tonahkasēme exīko matose,
jūme typoremākasēme exīko matose.

¹¹ Jerusarē omōtohtytohkase ahtao epetōkara a,
tomōtohkōme pata pona mōkomo typyne exiketō ematonanohse, oty kara
mexiatose.

Mame imeimehnō nonory pōkomo a, imenekatoh tomase,
moro mōkomo kurā apiakatohme tymōkomorykōme,
mokaro sā mexiatose, imaro xine.

¹² “Yrome zae pyra mexiatose ya,
tākye awahtao xine ākorōkō Juta tō poremākapory eneryhtao ro oya xine.
Zae pyra mexiatose ātākyemarykō poko awahtao xine mokaro enahkary
eneryke oya xine.

Popyra mexiatose ya eunopyryhtao oya xine, mokaro etuarimaryhtao.

¹³ Zae pyra mexiatose ōmomorykōke Jerusarē pona, typoremākase ypoetory tō
ahtao;

zae pyra mexiatose tākye toehse oexirykōke,
ypoetory tō poremākapory eneryke oya xine.

Zae pyra mexiatose, typoremākase ypoetory tō ahtao,
imōkomorykō tomatonanohse oya xine exiryke.

¹⁴ Popyra mexiatose toraximase awahtao xine osema tao epaketō etapa-
tohme,
popyra mexiatose epaketō tokarose ahtao oya xine epetōkara a.”

Imehnō nonory pōkō wānopyry poko Ritonōpo a

¹⁵ Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase:

“Ēmepyry oehnōko mana, imehnō nonory pōkō emero wānohnōko ase.
Amarokō, etomita tō, tuānohsēme exīko matose onyrihpyrykō emetakame;
onyrihpyrykō imehnomō a tyrisēme exīko oya xine māna.

¹⁶ Ypoetory tō tuānohse toh nexiase yronomyryme jesary ypy kurā po.
Imehnō nonory pōkō, sero zomye exiketō emero tuānohsēme exīko roropa
toh mana orēpyrahxo.

Tuānohsēme exīko,
mame osenepyra exīko mā toto.”

Orēpyra Izyraeu tō exīko mana

¹⁷ “Yrome ypy Xiāo po typynanohsēme exīko mā toto.
Izyraeu tō tynonorykō esēme exīko ropa mā toto ynekarohpyry eya xine.

¹⁸ Juta tomo Izyraeu tō maro apoto sā exīko mā toto.
Ezau pakomotyā enahkōko mā toto onahpoty tonorē zahkary sā apoto a;
epara exīko mā toto emero porehme.
Ywy, Ritonōpo oturuno.”

¹⁹ Izyraeu tō, Juta tō nonory po ikurenaēkomo Etō tō poremākāko mā toto. Emorymā pōkomo pirixteu tō nonory apoīko mā toto tosarykōme. Eparaī nonory Samaria roropa apoīko Izyraeu tō mana, Kireate apoīko Pējamī tō mana.

²⁰ Mokaro Izyraeu tō tarose aexityā mya imehnō poetoryme, oehnōko ropa mā toto Penixia nonory apoitohme pata Sarepeta pona, inikahpozakoxi; Jerusarē poe tarose aexityā Separate pona Juta tō nonory apoīko mā toto ikurenae.

²¹ Ritonōpo poetory tō orēpyra exīko, onuhnōko mā toto ypy Xiāo pona. Moro poe Etō tō esēme exīko mā toto. Mame Ritonōpo Tuisa Konōtome exīko mana.

JONA

Jonas

Ekarotopo

Sero *Jona*, ekarōko Ritonōpo omipona pyra urutō ehtopōpyry poko. Pata imehxo Niniwe kynexine, axirio tō tuisary esaryme. Izyraeu epetōkara roropa mokaro kynexine. Mame Niniwe pōkomo a Jona tonyohse Ritonōpo a tōmiry kurā ekarose inetarykōme repe. Yrome toytory se pyra Jona nexiase. Otaramē toto pyno Ritonōpo exiry tonetupuhse eya, toto onenahkara ekurehñōko. Mame Ritonōpo omipona pyra toehse ynororo, yrome Jona tuānohse Ritonōpo a. Moromeīpo aomipona toehse.

Ritonōpo omiry tokarose ahtao eya Niniwe pōkomo a toeramase toto tyrypyrykō winoino. Mame onenahkapopyra Ritonōpo toehse. Sero ekarōko kapu Esēme Ritonōpo ehtoh poko, tuna konōto te, nono te, onokyro tomo te, ahno roropa. Ekarōko roropa sero nono pōkō pyno Ritonōpo ehtoh poko. Kypynanopyrykō se mana. Eraximāko mana ahno ryppyry korokatohme, juteu tō pynanohtohme, juteutōkara roropa.

Sero pape ao

Jona epary Ritonōpo poe 1.1-17

Jona oturutopōpyry Ritonōpo a 2.1-10

Jona otururu Niniwe pōkō netaryme 3.1-10

Niniwe pyno Ritonōpo ehtopōpyry 4.1-11

Jona epatopōpyry Ritonōpo winoino

¹ Moraramē ynara tykase Ritonōpo Amitai mūkuru, Jona a:

² — Aimo, atakimako oytotohme pata konōto Niniwe pona moro pōkō zurutohme. Mokaro wānohñōko ase popyra toto ehtoh warō toehse jexiryke, tykase Ritonōpo.

³ Mame Jona tātakimase repe, yrome toepase ynororo Ritonōpo winoino. Ytopyry ynororo toehse pata Niniwe pona. Toytose ynororo Jopē pona, tuna konōto ehpioksi. Moroto wapu tonese eya Expania pona ytokety, ytosasaka nexiase. Toytotoh topehmase eya, tōtyrise wapu aka ynororo toytotohme wapu aōkō maro Expania pona myahxo Ritonōpo winoino repe. “Otaramē jenepyra Ritonōpo mana wapu aō jahtao xinukutume exiryke moro ao,” tykase Jona otaramē.

⁴ Toytotopose toh repe, yrome okynā pyra tyryrykane konōto tonehpose Ritonōpo a. Pohkane konōto roropa toehse tuna konōto po. Orēpyra pohkane exiryke wapu toehkotyry se toehse.

⁵ Tonaroxitapāse wapu aōkomo. Kui tykase toto: “Yna akorehmako!” tykase toto, kohtāko tyneponāmarykomo a repe. Mame mōkomo typahpitose eya xine, zohzohmehxo wapu ehtohme. Jona rokē nyhnōko nexiase tuenikaroro wapu ao. Tuarō pyra nexiase.

⁶ Mame tyhtose wapu tuisary ahtao Jona tonese eya, ynara tykase:

— Oty katoh nyhnōko rokē mah? Owōko ty! Oturuko oneponāmary a, kypynanohtohkōme eya. Otaramē kypyno xine ynororo ahtao kuorihmapopyra xine mana, tykase ynororo Jona a.

⁷ Mame ynara tykase wapu poko erohketō oseya rokene:

— Imenekatoh sematone zae pyra exikety menekatohme, zuaro kuehtohkōme, onoky zae pyra ehtoh pokoino serara tyryrykane konōto kypona xine noehno.

Morara tyrise eya xine, mame Jona tymenekase.

⁸Naeroro töturupose toto eya, ynara tykase toto:

– Kaxiko yna a: onoky rypiry pokoino serara tyryrykane konõto noehno? Oty poko mah taro? Ozeino moehno? Otoko ononory nae? Onokãkõ oekyry tō nae? tykase toto.

⁹– Ywy ase epereume, tykase Jona. – Ritonõpo eahmaneme ase. Emero Rihpõme ynororo: kapu te, tuna konõto te, nono, enara.

¹⁰Mame tõsekarose Jona toepary poko Ritonõpo, Tosë winoino. Morara kary etaryke tyya xine tõserehse totō wapu aõkomo itamurumehxo. Ynara tykase toto:

– To! Zae pyra mexiase ipunaka! tykase.

¹¹Orëpyrahxo tyryrykane konõto exiiko nexiase popyrahxo pohkane roropa exiiko nexiase. Naeroro töturupose wapu poko erohketõ Jona a:

– Otara oriko ynanae tuna konõto mynyhpãtohme ropa? tykase toto Jona a.

¹²Ynara tykase Jona:

– Kuematoko zue aka. Tomase jahtao nakuaka mynyhpãnõko tyryrykane mana, pohkane tō roropa. Zuario ase. Yryryry pokoino serara tyryrykane konõto noehno opona xine.

¹³Aomipona toexirykõ se pyra wapu poko erohketomo. Koeh koeh tykapi-tose toto orëpyra repe, wapu arory se toh nexiase tuna konõto ehpiokxi. Yrome tokurehse toto jamihmehxo tyryrykane toehse exiryke.

¹⁴Naeroro tykohtase toto Ritonõpo a opore, ynara tykase toto:

– Ritonõpo yna anaorihmapopyra exiko mose tomase yna a ahtao. Omoro mase Ritonõpo, onyrihpyryme sero tyryrykane konõto. Mose emãko ynanase zue aka aomi poe ro sero tyryrykane mynyhpãtohme.

¹⁵Moromeiõpo Jona tapoise wapu poko erohketomo a. Nakuaka tomase ynororo eya xine. Mame axi pohkane tymynyhpãse, tyryrykane roropa.

¹⁶Moro eneryke tyya xine Ritonõpo zuno toehse toto. Okyno totapase eya xine tynekarorykõme Ritonõpo a, tõmirykõ totapase roropa eya xine Ritonõpo netaryme, aomipona toehtõhkõme.

¹⁷Mame kanaimo konõto tonyohse Ritonõpo a Jona enahtohme. Mokyro ao oseruao tõmehse ynororo kanaimo wakuru ao.

2

Jona oturutopõpyry Ritonõpo a

¹Moroto kanaimo wakuru ao töturuse Jona Ritonõpo a. Ynara tykase ynororo:

²“Ritonõpo Jesemy, jetuarimaryhtao kykohmase, kuezukuase roropa.

Zue ao jahtao, aorihtyã esary poe, kui tykase ywy:

‘Kypynanohko!’ ase oya.

Mame jomiry totase oya.

³Kuemase zue konõto kuaka, tuna konõto kurohtaka.

Moroto tuna a toworise ywy emero porehme.

Pohkane jamihme exiketõ, okyryry emero toytose jupuhpyry epozakuroko.

⁴Jũme tomase tõsekarose ywy owinoino, myame roropa,

Atapyĩ kurã onenepyra ropa jehtohme.

⁵Tuna zueme exiryke tumykhkase ywy,

tynerymase ywy tuna konõto a,

otyro nakuaõkõ jupuhpyry amẽnõko nexiase.

⁶Tyhtose ywy ypy tō zopikoxi,

imepỹ nono pona, moroto omõtohtapuruse mana jũme.

Yrome omoro, Ritonõpo Jesemy,
 kypynanopyase orihpyra jehtohme,
 7 Orihsasaka jahtao, wenikehpyra opoko exiase,
 Ritonõpo, oturuase oya,
 mame kuetase Atapyĩ kurã tao awahtao.
 8 Mokaro tyneponãmarykõ xihpyry eahmananomo a
 turumekase omoro Tosêkõme.
 9 Yrome ywy oeahmaryme eremiãko ase.
 Oya ynekarory ekarõko roropa ase.
 Jomihpyry ae ro, kure orĩko ase
 Ypynanohneme oexiryke, Ritonõpo, Jesemy.”

10 Morarame Ritonõpo omi poe kanaimo tonarutase ropa, Jona tomase eya
 isawã pona tuna konõto ehpiokoxi.

3

Niniwe po Jona ehtopõpyry

1 Mame tõturuse ropa Ritonõpo Jona a. Ynara tykase ynororo eya:

2 — Owõko, oytotohme pata konõto Niniwe pona. Moro pata põkõ zuruta
 jomiry poko, ynekarory oya.

3 Naeroro tãtakimase Jona, pata Niniwe pona toytotohme Ritonõpo omi poe.
 Niniwe pata zumo kynexine, tupupuru po ytoyoryhtao oseruao ãmepyyry
 aropõko pata akuohtohme irãnakuroko.

4 Moro pata pona toeporehkase Jona. Toytopitose ynororo, ynara tykase
 opore:

— 40me ãmepyyry ise ro, Niniwe põkõ enahkatohme! tykase Jona toto
 netaryme.

5 Mame morara kary etaryke tyya xine, Ritonõpo tonetupuhse Niniwe
 põkomo a. Otuhpyra toehse toto toemynyhmarykõke tyrypyrykõ poko. Upo,
 kamisa topuxiximã risẽ tamuruse eya xine, tamuximãkomo a te, tuisame
 pyra exiketomo a roropa emero, tyrypyrykõ rumekary se toexirykõke
 Ritonõpo neneryme.

6 Mame Jona omihpyry tarose ahtao Niniwe tuisary a towõse ynororo tuisa
 apõ poe, tupõ kurã touse eya, upo kamisa topuxiximã risẽ tamuruse eya,
 oruno htaka typorohse ynororo sekese pyra toehtoh enepotohme Ritonõpo
 a.

7 Tõmiry taropose roropa eya pata Niniwe põkõ netaryme: “Ynara
 tyripõko ase, otuisarykomo, jakorehmananõ maro: Otuhpyra ehtoko, emero
 porehme. Tuna onẽpyra ehtoko roropa amarokomo. Morararo oekykõ
 roropa pui tomo, kaneru tomo emero anautuhmara ehtoko, tuna onẽpopyra
 ehtoko roropa, enara.

8 Upo amurutoko kamisa topuxiximã risẽ rokene, oekykõ roropa! Mame
 oturutoko yronmyryme Ritonõpo a te, zae pyra oehtohkõ irumekatoko
 oorypyrykõ roropa.

9 Otarame Ritonõpo nupunato kuenetorykõ ropa mana. Otarame kyzehno
 xine exikehnõko mana. Morarahtao kuenahkapopyra xine exiko roropa
 mana,” tykase tuisa.

10 Mame tyrypyrykõ turumekase Niniwe põkomo a. Moro eneryke tyya,
 ynara tykase Ritonõpo ipoko xine: “Toto onenahkapopyra ase tyrypyrykõ
 poko pyra toehse toto exiryke.” Naeroro Niniwe põkõ onuãnohpyra toehse
 Ritonõpo.

4

Tohne Jona ehtopõpyry

¹ Niniwe põkõ tyypnanohse Ritonõpo a exiryke täkye pyra toehse Jona, tohne toehse roropa ynororo.

² Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo, Jesemy, zuaro exiase ynonory poe oehpyra ro jahtao, serara exiry enetuputyase, imehnõ pyno oexiry waro exiase. Morara exiryke jepary se exiase Expania pona! Kure oexiry waro exiase, axi pyra iirypyrymäkõ wānohnõko mase. Penekehpyra mase te, tyrypyrykõ rumekary se ropa ahno ahtao axi ityoromāko mase, toto onuānohpyra ekurehnõko mase.

³ Naeroro ajohpāme sā kuorihmapoko, kurehxo ya joorikyry mana, isene jehtoh kure hkopyra mana, tykase Jona.

⁴ Ynara tykase Ritonõpo eya:

– Otara toehse oya? Oty pokoino zehno mexino? tykase Ritonõpo.

⁵ Mame tutūtase Jona pata poe xixi tūtatoh wino. Moroto typorohse ynororo. Moromei po tapyi pitiko tyrise eya porohtohme jerutumā zopino, xixi jetuhxo exiryke. Eraximāko nexiase, enetohme, otara Niniwe exiry.

⁶ Mame otyro tahtanohtose Ritonõpo a Jona epoehme samo, jerutume pohto ehtohme, jetuhkopyra xixi ehtohme. Täkye toehse Jona moro otyro pokoino.

⁷ Yrome yrokokoro pakeimo, otyro mity tonahse oruko a, Ritonõpo omi poe. Otyro toorihse roropa.

⁸ Imei po tōnuhse xixi ahtao tyryrykane tonehpose Ritonõpo a, axitunety, xixi tūtatoh wino. Tapotūkehse sā Jona nexiase axitū xixi exiryke zupuhpyry pona. Naeroro tohne toexiryke toorikyry se toehse Jona nexiase. Ynara tykase ynororo Ritonõpo a:

– Ajohpāme sā joorikyry sehxo hano. Popyra ya serara jehtoh nase.

⁹ Yrome ynara tykase Ritonõpo eya:

– Aimo, zae oya yzehno oehtoh otyro orihpõpyry pokoino? tykase.

– Ÿ, tykase Jona, zae ro ase, tohne jahtao. Tyekitapāse jexiryke joorikyry se ase! tykase.

¹⁰ Mame ynara tykase Ritonõpo eya:

– Moro otyro axi tahtase toiro kohmamary ae. Yrokokoro osenepyra toehse ropa. Ipoko erohpyra mexiase, anahtanohtopyra mexiase. Yrome nupunato moro otyro eneryke oya, emynyhmāko mase ipoko.

¹¹ Moro motye kuhse zae ro ase Niniwe põkõ poko toenupunase jahtao. Moro tao poeto tō rokē ahtao, 120 miu motye nae nase zae ehtoh waro pyra ro exiketomo, eky tō roropa tuhke nae, tykase Ritonõpo Jona a.

MIKEJA

Miquéias

Ekarotopo

Mikeja urutōme kynexine Izaja isene ahtao. Tonuruse ynororo pata pitiko po Juta nonory po ikurenae. Juta tō tonese eya iirypyryme, Izyraeu tō samo. Naeroro Juta tō wānopyry poko Ritonōpo a Izyraeu tō wānohtopōpyry saaro torētyke nexiase. Yrome kure Ritonōpo mana; typoetory tō wānohnōko repe, yrome toto rypyry korokāko roropa mana.

Ekarōko: kure rokē exīko Tuisame Ritonōpo ahtao (Mikeja 4.1-4). Imeīpo tuisa konōto enurūko Tawi paryme, Perē po. Osepeme ehtoh sero nono po enehnōko mana (Mikeja 5.2-4). Oty se Ritonōpo nae typoetory tomo a? Ynara se mā ynororo kyaa xine: zae ehtoh riry poko, imehnō pyno kuehtohkomo yronomyryme te, tomeseke sã Kuesēkō omiry omipona kuehtohkomo, enara (Mikeja 6.8).

Sero pape ao

Izyraeu tō wānopyry poko 1.1–3.12

Toto pynanopyry poko 4.1–5.15

Kure ehtoh eraximary poko 6.1–7.20

¹ Sero nase Ritonōpo omiryryme, inekarohpyry Mikeja a, Moresete pono. Senohne enepotoh tonō tonese Mikeja a pata Samaria pōkō poko, Jerusarē pōkō poko roropa, tuisame Jotāo ahtao te, Akaze ahtao te, Ezekia ahtao roropa Juta tō nonory po.

Samaria wānohtopo

² Etatoko ke, ahno tō emero; otato ehtoko, sero nono pōkō porehme! Ritonōpo Imehxo Exikety ohxirotorŷko mana. Etatoko ke! Tytapyī tae kapu ae oturūko mana.

³ Oehnōko Ritonōpo mana tosary kurā poe; Yhtōko mana toytotohme ypy tō emory tō poro.

⁴ Mame ipupuru tō zopino ypy tō tunatāko mā kehko; moronapu sã mā kehko apoto htāo; sararakame ytōko mā jakanahmā pona tuna sararakaneme samo.

⁵ Morohne emero exīko mana Izyraeu tō iirypyryme toehse exiryke. Ritonōpo omiry omipona pyra toehse toh nexiase. Onoky pokoino aomiry omipona pyra toehse Izyraeu tō nae? Samaria pōkō pokoino! Onokākō pokoino tyneponāmary eahmatoh tonō tyrise Juta tō nonory po? Jerusarē pōkō pokoino!

⁶ Morara exiryke ynara āko Ritonōpo mana:

– Pata Samaria ripōko ase ipapyhpyryme ona po; tupito sã tyripōko ase, uwa zoko tō arykatōh esaryme. Topu tō pata ritoh tonō, emāko ase ypy myhtokoxi jakanahmā pona, mame Samaria tapyi tō apō tō osenēko mā kehko.

⁷ Mokaro neponāmary emero tytohkāsēme exīko mā kehko. Mōkomo kurā emero ahno nekarohpyry, nohpo epehpyryme oneponāmarykō tapyī tao tyahkasēme exīko mana, oneponāmarykō emero tumuhxihmasēme exīko mā kehko, typahsēme rokene. Moro mōkomo, topekahse Samaria pōkomo a tineru ke, nohpo tō epehpyry ke. Naeroro serōmaroro morohne tarosēme

exīko epetōkara a imehnō poko exiketomo a ekarotohme, imepỹ neponāmary eahmatoh tao.

Epetōkara ameke pyra toehse Jerusarē poko

⁸ Morara exiryke ihnamōko ase, xitāko, kui āko ase sam karyke. Jemynyhmaryme tysapatuke pyra ytoytōko ase tupoke pyra roropa. Ho ho āko ase kaikuxi samo. Kui kui āko ase awexituruze sã roropa.

⁹ Ynara exiryke, Samaria pōkō apurotopōpyrykō ekurākasaromepyra mana. Juta tō enahkatoh oehsasaka roropa mana. Toto enahkatoh toeporehkase pata Jerusarē omōtoh pona, wekury tō esaka.

¹⁰ Kuepekōkara onurupyra ehtoko Kate po kyporemākatorōpyrykō poko. Xitara ehtoko. Pete-Reafara pōkomo, epukatoko nono pona ihnamoryme typynanohneke pyra oexirykōke.

¹¹ Pata Sapia pōkomo, ytotoke tupoke pyra oporemākananō namoto tōme, ehxirōko matose. Zaanã pōkomo, tūtara ehtoko apatarykō poe. Pete-Eseu pōkō xitary etaryhtao oya xine, zuaro exīko matose, ākorehmasaromepyra mã toto.

¹² Takorehmarykō eraximāko Marote pōkō mã repe, popyra ehtoh tonehpose Ritonōpo a exiryke Jerusarē pona.

¹³ Rakixi pōkomo, kawaru tō imyhtoko kahu tō pokona oepatohkōme! Awãnohtohkō oehsasaka mana. Amarokomo a Izyraeu tō typoenohse iirypyrykō poko, moro ke Jerusarē pōkō tarose oya xine tyrypyrykō poko toto ehtohme.

¹⁴ Naeroro seromaroro Juta pōkomo, osekazumatoko pata Moresete-Kate pōkomo a. Pata Akazipe pōkō ahno apoitohme sã exīko mã toto Izyraeu tuisary tomo a.

¹⁵ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Pata Maresa pōkō ekarōko ase epetōkara a, apatarykō poremākāko mã toto. Izyraeu tō tuisary ytōko mã toto tonēse eutary Aturã aka.

¹⁶ Juta pōkomo oũsetykō isahkatoko opoenō hnamoryme, toto pyno oexirykōke. Merehkusasame ehtoko kurumu samo, opoenō tarosēme exīko exiryke owinoino xine oepetōkara esaka, toto namotome ehtohme.

2

Tymōkomokākara enekunohnanō wãnohtopo

¹ Popyra ehtoh oehnōko mana! Owōpyra ro tarōkō ahtao osetupuhnōko mã toto imehnō rohmanohpory poko, toto ryhmary poko, enara! Mame tōmehse ahtao owōnōko mã toto, typenatohkō rīko mã toto tyryry waro toexirykōke.

² Imepỹ tapyĩ poko penetaryhtao, imepỹ nonory poko roropa, moro apoiko mã toto. Imehnō ryhmāko mã toto, imōkomory apoiko jekyry tō zuno pyra toexirykōke.

³ Morara exiryke ynara āko Ritonōpo mana:

– Popyra ehtoh enehpōko ase opona xine, epara exīko matose. Etuarimāko matose, morarame epyrypara exīko matose oytorykohtao.

⁴ Moro ěmepury toehse ahtao oturūko imehnō mana opoko xine, eremiāko roropa mã toto opoko xine toemynyhmarykōme. Ynara āko mã toto:

“Tonahkasēme sytatose myhene!

Kynonorykō tapiakase Ritonōpo a.

Kuesarykō tupuxihkase eya, ekarotohme kuepekōkara a, kyporemākananōkomo a.”

⁵ Naeroro, imeiפו, nono tokarose ropa ahtao Ritonōpo poetory tomo a, nono anapoipyra exīko matose oesarykōme.

⁶ Mame ynara tykase ahno ya:

– Epo hnae! Morara kara exiko! Popyra ehtoh oehsaromepyra mana kypona xine. Ritonōpo kyporemākapopyra xine mana.

⁷ Popyra ehtoh enehpōko Ritonōpo nae Izyraeu tō wānohtohme? Tohne toehse Ritonōpo nae? Kyzehno xine aexiryke moro rīko nahe?

Ynara āko Ritonōpo mana:

– Ajohpe pyra, jomiry kure ehtoh enehnōko mana zae ehtoh poko exiketomo a.

⁸ Yrome amarokomo, jepetōkara sā, osetapāko matose ypoetry tō maro. Orutua kō oehnōko ropa mā toto etonatoeh poe, ynara osenetupuhnōko mā toto: “Ohkato, towomase zynanase, typynānohse,” āko mā toto, yrome moroto matose toto eraximāko zupōkō ematonanohtohme.

⁹ Ypoetry tō nohpo tō aropōko matose tytapykō kurā tae, ipoenō wino kure ehtoh ematonanohnōko matose jūme, kure toto riry se jehtopōpyry.

¹⁰ Ytotoko taroino! Taro osewomara exīko matose, oseremara exīko matose osepeme exiketō maro. Taro tuhke ajohpe exiketō nae mana, popyra ehtoh poko exiketomo. Toto wānohtohme tarōkō enahkapōko Ritonōpo mana.

¹¹ Ynara se mā toto urutōme: omi ajohpe ekaroneme onekunohtōme, ynara kaneme: “Eukuru jehnahpyry itamurume nae exīko matose,” kane se mā toto.

Typoetry tō pynanohnōko Ritonōpo mana

¹² Ynara āko Ritonōpo Izyraeu tomo a:

– Amarokō emero Izyraeu tō akoīpyry oximōme enehpōko ase, oehntorīko ropa ase ynekarohpyry pona oesarykōme, kaneru tō pyno exikety toky tō arory sā ona poro te, toto enepyyry ropa ewomatoeh taka ropa. Morarame apatarykō pehme exīko ropa mana ahno ke; panaikato exīko ropa toytotorykō poko.

¹³ Osema rīko Ritonōpo mana typoetry tō tūtatoehme pata tō omōtoeh ae tamoreme xine toytotoehme. Tuisa konōtome Ritonōpo yfōko osemazuhme; ahno emero ekahmāko mā toto.

3

Izyraeu tō tuisary tō popyra ehtoh poko

¹ Etatoko ke, Izyraeu tō tuisary tomo tamuximākō roropa! Zae ehtoh riry waro pyra hmatou?

² Kure ehtoh se pyra matose, popyra ehtoh sehxo matose. Ypoetry tō pikāko matose, ipūkō oūko matose jehpyry po ino.

³ Ypoetry tō ōnōko matose: toto pikāko matose, toto zehpyry tahkāko matose, ipūkō sahsahkāko matose pisarara, tōsē samo ahnotohme.

⁴ Ēmepyyry oehnōko mana, Ritonōpo kohmāko matose ākorehmatohkōme repe, yrome onetara exīko mana; ōmirykō onetara exīko mana popyra ehtoh poko toehse oexirykōke.

⁵ Ypoetry tō enekunohnōko urutō kō, ajohpe exiketō mana. Ahno a tytineru ekaroryhtao eya xine: “Osetapatoeh oehpyra exīko mana,” āko mā toto, yrome tineru onekaropyra ahno ahtao eya xine, enaroximāko mā toto. “Osetapatoeh oehnōko mana,” āko. Ynara āko Ritonōpo mokaro urutō komo a:

⁶ – Enepotoeh myakāme ikohmamyyry rokē enēko matose, enetupuhpotoeh myakāme xinukutume rokē exīko oya xine mana. Kohmānōko oya xine mana urutō kō ajohpe exiketomo. Saereme ahtao saereme pyra exīko oya xine mana.

⁷ Imeīpo ehtoh enetupuhnanō ehxirōko mā toto. Ezuhtoh anapoipyra exīko mā toto Ritonōpo poe. Morara exiryke typoremāse sã exīko mā toto, ihxipýke exīko.

⁸ Yrome tyjamentunuru ekarōko Ritonōpo Zuzenu ya mana, zae ehtoh se jehtoh roropa, orēpyra jehtoh ekarōko roropa mana zae pyra Izyraeu tō ehtoh ekarotohme popyra, iirypyrykō ekarotohme popyra roropa.

⁹ Etatoko ke Izyraeu tō tamuximākomo, tuisa tō roropa! Zae ehtoh se pyra matose ipunaka, zae ehtoh tyoromāko matose zae pyra ehtohme.

¹⁰ Pata Jerusarē, Ritonōpo patary kurã rīko sã matose apō po, zae pyra ehtoh po, imehnō etapatoh po roropa, enara.

¹¹ Jerusarē tuisary tō tineru apoīko mā toto tokarose ahtao eya xine zae pyra exiketomo a zae ehtoh tyorōmatohme, oturuketō ahno a epehmapōko mā toto Ritonōpo Omihpyry poko amorepatamitume, urutō kō ahno a epehmapōko mā toto imeīpo ehtoh ekarotohme. Yrome moro sã toto ahtao ro: “Ritonōpo yna akorehmāko mana,” āko mā toto. “Popyra ehtoh oneneh-popyra Ritonōpo mana kymaro xine aexiryke,” āko.

¹² Morara exiryke opokoino xine Jerusarē tumuhxihmasēme exīko mana, topu tō rokene, ypy Xiã po takorokasēme exīko tupito samo, Ritonōpo Tapyī Kurã esahpyry itume exīko mana.

4

Osetapara exīko Tuisame Ritonōpo ahtao (Izaja 2.2-4)

¹ Imeīpo moro ypy, Ritonōpo Tapyī esary imehnō ypy tō motye kaeħxo exīko mana, emero porehme. Mame morotona ytōko ahno tō mana, imehnō nonory pōkomo, imehnō nonory poe emero porehme.

² Ynara āko mā toto:

“Ehmaropa onuhse ypy pona Ritonōpo esary pona, Ritonōpo Tapyī taka, Izyraeu tō Esemy a.

Kuamorepatorýko mana zae ehtoh poko kuehtohkōme; Inyripohpyry omipona exīko sytatose.

Ynara exiryke, Kuamorepatohkō Ritonōpo poko Jerusarē poe oehnōko mana; ypy Xiã poe typoetory tō netaryme oturūko mana.”

³ Emero nonory pōkō apiakaneme exīko Ritonōpo mana.

Atae pyra ahno ahtao, imoihmākomo moe toto ahtao roropa zae ehtoh ekarōko mā ynororo eya xine.

Mame ahno etapatoh tyoromāko mā toto tupito nonory ahkatoh ke, tywaratã tō myakamāko mā toto, tiriiku sahkatoh ke.

Moromeīpo jūme osetapara exīko imehnō nonory pōkō mana.

Osetapatoh pyre onyripyra ropa exīko mā toto.

⁴ Enaromyra exīko mā toto emero, towomase toexirykōke;

oseremāko mā toto torētyke pyra

wikeira zopino jerutumã po, uwa zoko zopino roropa jerutumã po.

Moro omi totapose Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a.

⁵ Imehnō nonory pōkō tyneponāmarykō eahmāko mā toto,

aomipona roropa mā toto;

yrome kymarokomo a Ritonōpo Kuesēkōme mana.

Ynororo eahmāko sytatose,

aomipona exikehpyra sytatose, jūme.

Typoetory tō pynanohnōko Ritonōpo mana

⁶ Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana:

– Imeīpo, etuarimaketō enehnōko ase oximōme, emero tuānohse aexityā ya, taropose toto ahtao ya tynonorykō poe.

⁷ Imeimehnō nonory tō poe, moe exiketō poe, isene ro exiketō emero enehnōko ropa ase ahno orēpyra exiketyme toto ehtohme. Ywy Ritonōpo tuisame exīko ase ypy Xiāo po. Mame moromeīpo ypoetoryme exīko ropa mā toto, jūme.

⁸ Mame pata Jerusarē po, Ritonōpo, kaneru tō esē sā typoetory tō pynanohnōko mana. Mame pata imehxo exīko ropa mana, tuisa konōto esaryme pata Jerusarē po.

⁹ Jerusarē, oty katohme xitāko mah nohpo samo aenururuhtao jetū toehse ahtao? Tutuisake pyra toehse matou? Tamorepaneke pyra roropa hmatou?

¹⁰ Jerusarē, sam kahtoko, kui kahtoko nohpo samo aenururuhtao jetū toehse ahtao; apatary pōkō tūtāko mā toto onā po ehtohme. Imeīpo ytōko mā toto Papironia pona. Yrome moroto opynanohtorŷko Ritonōpo mana oepetōkara winoino.

¹¹ Tuhkākō, imeimehnō nonory pōkō tōximōse mā toto etonatohme amaro xine, Jerusarē pōkomo. Ynara āko mā toto: “Kure exiry Jerusarē tonahkase ahtao, nuriame tyripose ahtao roropa.”

¹² Yrome Ritonōpo osenetupuhtoh waro pyra mā toto. Inyriro waro pyra roropa mā toto. Tykohmase mā toto eya toto wānohtohme, tiriiku sā oximōme tyrise ahtao apotohme apiakatohme ipihpyry maro pyra ehtohme.

¹³ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Jerusarē pōkomo, owōtoko oepetōkara wānohtohme! Jamihme oritorŷko ase pui orutua samo kurimene risē tyretyke, metau risē ipupuru tomo. Ahno tuhkākō poremākāko matose. Inapoityā kurā imehnō etaparyke eya xine, moro enehnōko matose onekarorykōme ya, Ritonōpo sero nono Esemj.

5

¹ Jerusarē pōkomo, osoutatu tō ikohmatoko! Kypatarykō apurūko epetōkara mana. Izyraeu tō tuisary etapary se exīko mā toto!

Tuisa enehpōko Ritonōpo mana Izyraeu tō Esēme

² Ynara āko Ritonōpo mana:

– Perē-Epyrata, pata pitiko mase Juta patary tō rānao, yrome owino Izyraeu tō tuisary enehpōko ase, moino ro exiketyme mā ynoro, apitorymā poe.

³ Epetōkara a Izyraeu tō ekarōko Ritonōpo mana, toto poremākāko mā toto nohpo mūkuru enurutohto; mōkyro nohpo enurūko mana. Mame Izyraeu tō imeimehnō nonory po imehnō namotome aexityā oehnōko ropa mā toto tyekyry tomo a, Ritonōpo nekarohpyry pona.

⁴ Mōkyro tuisa oehnōko mana typoetory tō pynanohtohme, kaneru pynanohne samo, Ritonōpo jamitunuru ke. Imehxo exīko mana Ritonōpo Izyraeu tō Esē omi poe. Ipoetry tō towomasēme exīko mana, tuisa jamihme exiryke mya nono etyhpory pona.

⁵ Osetapara ehtoh enehnōko mana.

Axirio tō oepryhtao kynonorykō pona, soutatu tapyī tō jamihmākō taka aomomyryhtao eya xine, kutuisarykō imehxo exiketō aropōko sytatose etonatohme imaro xine.

⁶ Mōkaro ytōko mā toto Ninirote nonory pona, axirio tō nonory pona iporemākatohme. Moro sā axirio tō toehse ahtao osetapase kymaro xine, kypynanohtorŷko kutuisarykō mana.

⁷ Mame Izyraeu tō isene ro exiketō konopo sã exīko mā toto imehnomo a, Ritonōpo nenehpohpyry samo nono pona otyro ehxikatohme. Ritonōpo eraximāko mā toto takorehmatohkōme, ahno oneraximara exīko mā toto.

⁸ Mokaro Izyraeu tō isene ro exiketō imehnō ahno tō rānao reāo sã exīko mā toto onokyro tō rānao, reāo wātasenã sã roropa exīko mā toto kaneru tō esekaryhtao, toto apoīko, toto ryhmāko, toto onypynanohsaromepyra imehnō exīko mana.

⁹ Moro sã topetōkara poremākāko Izyraeu tō mana, toto etapāko mana emero porehme.

¹⁰ Ynara āko Ritonōpo mana typoetory tō Izyraeu tomo a:

– Moro ěmepyry toehse ahtao oekykō kawaru tō enahkapōko ase, kahu tō etonatoh tonō enahkapōko ase roropa.

¹¹ Apatarykō enahkapōko ase. Tapyī tō jamihme exiketō enahkāko ase.

¹² Imeīpo ehtoh ekaronanō enahkapōko ase, pyaxi tō roropa. Pyaxi pyra exīko mana amaro xine.

¹³ Oneponāmarykō enahkapōko ase, Paau kyryry tō xikihme exiketō roropa. Jumāme onyrytã oneahmara ropa exīko matose.

¹⁴ Oneponāmarykō Asera kyryry tō, xikihme exiketō emāko ase, apatarykō roropa enahkapōko ase.

¹⁵ Jomiry omipona pyra exiketō, emero nono pōkō wānohnōko ase toto zehno jexiryke, orēpyra jexiryke.

6

Izyraeu tō apiakatopōpyry Ritonōpo a

¹ Etatoko ke Izyraeu tō hxirotōh Ritonōpo a!
Owōko, Ritonōpo, mokaro hxirotōhme;
ypy tomo te, somohmākō roropa ōmiry etāko mā kehko.

² Etatoko ke, ypy tomo, sero nono apō tō jamihmākomo,
Izyraeu tō hxirotōh Ritonōpo a.

Typoetory tō, Izyraeu tō hxirotōh ekarōko mana;
ekaropōko mana zae ehtoh waro ehtohme.

³ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Ypoetory tomo, oty tyrise ya azahkuru? Ynyriphopyry oya xine, moro poko tymotyěkase ywy? Kuezuhtoko!

⁴ Kuenepyatose Ejitu poe, kypynanopyatose imehnō namotome awahtao xine. Moeze tō aropoase, Arāo maro, Miriã maro roropa aarotohkōme ona tonorē kuroko.

⁵ Ypoetory tomo, wenikehpyra ehtoko Parake, Moape tuisary osenetupuh-toh poko oritohkōme te, Paraão, Peoa mūkuru ezuhtopōpyry poko roropa eya. Wenikehpyra ehtoko emero ehtopōpyry poko jakanahmã Akaxia tō poe oytotopōpyrykō poko mya oeporehkatopōpyrykō pona pata Kiukau pona. Wenikehpyra ehtoko oepetōkara poremākatoopōpyry poko ya opy-nanohtohkōme.

Oty Ritonōpo zamaro nae?

⁶ Oty arōko ha Ritonōpo a eahmatohme? Oty ekarōko ha Ritonōpo Imehxo Exikety a? Pui mūkuru tō kurã enehnōko ha jahkatohme ynekaroryme eya?

⁷ Ritonōpo zamaro exīko ha miu motye kaneru tō zahkaryhtao ya ynekaroryme eya? 10 miu iporiry tō pehme azeite maro? Umūkuru osemazupu ekarōko ha jahkatohme ynekaroryme, yrypyry tō epehmatohme, popyra jehtopōpyry korokapotohme?

⁸ Arypyra, zae ehtoh poko tokarose Ritonōpo a kyaa xine. Ynara se mā ynororo kyaa xine: zae ehtoh riry poko te, imehnō pyno kuehtohkomo yronymyryme te, tomeseke sā Kuesēkō jamitunuru ke aomipona kuehtohkōme.

⁹ Ritonōpo oturūko mana Jerusarē pōkomo a. Etatoko ke! Tomeseke sā aomiry etananō tuaro exiketōme mā toto. Ynara āko mana:

– Otato ehtoko tuānohse awahtao xine, Kuenetupuhtoko roropa!

¹⁰ Popyra ehtoh poko exiketō tapyī tao mōkomo kurā nae tineru roropa tapoise eya xine imehnō enekunohtōpōpyry poko. Ikuhtoh zae pyra ehtoh ke erohnōko mā toto imehnō enekunohtōhme. Moro se pyra ase ipunaka.

¹¹ Oorypyrykō onykorokasaromepyra ase zae pyra ikuhtoh poko awahtao xine ajohpe omoxinety kuhtoh ke imehnō enekunopyryhtao oya xine.

¹² Jerusarē po, tymōkomokamo imehnō enekunohnōko mā toto tineru apoitohme, ajohpe roropa matose emero porehme.

¹³ Morara exiryke awānohtorŷko ase; oorypyrykō pokoino oenahkatorŷko ase.

¹⁴ Otuhnōko matose repe yrome tuesapare exipyra matose; omise ro exīko matose. Tineru apoīko matose ikurākatohme, tymōkomoke oehtohme repe. Yrome onukurāksaromepyra exīko matose; pitīko ikurākaryhtao oya xine, moro enahkapōko ase ōsetaparykohtao.

¹⁵ Otyro arykāko matose yrome tonahsē anapoipyra exīko matose. Azeitona tō akurihmōko matose azeite ritohme repe, yrome epopara ike ekurehnōko matose. Uwa tō amuhnōko matose eukuru ritohme, yrome onēpyra ekurehnōko matose.

¹⁶ Morohne exīko emero tuisa Oniri tō popyra ehtoh typoehse oya xine exiryke, imūkuru tuisa Akape maro. Mōkaro nyripotoh tyrise roropa oya xine. Naeroro Jerusarē enahkāko ase. Jerusarē pōkō poihtōko mā toto. Amarakō zurōko mā toto ahno tomo, emero porehme.

7

Iiryryryme Izyraeu tō ehtoh poko

¹ Popyra ehtoh toehse ya ipunaka, myhene! Omise exikety sā ase, otyro epery zupīko repe, tapoikehse ahtao. Fiku pyra mana wikeira po, uwa epery pyra mana uwa zoko poko. Arypyra ipunaka emero toehsehxo exiketō tytyhkase exiryke.

² Taro Izyraeu tō nonory po zae exikety pyra mana ipunaka, Ritonōpo omipona exikety pyra mana. Imehnō etapary se mā toto emero; imehnō ēmary kuhnōko mā toto āpuruhyry taka.

³ Torēnase mā toto, emero, popyra ehtoh riry poko. Tuisa tomo, juize tō roropa tineru apoīko mā toto zae pyra exiketō nekarohpyry. Tamuximākō, jamihme exiketō typenetatohkō popyra ekarōko mā toto. Oximaro popyra ehtoh rīko mā toto.

⁴ Zae ehtoh kukuruhtao eya xine, ajohpe pyra ehtoh kukuruhtao omoxino sā rokē mā toto, popyra ro mā toto. Yrome ēmepyry oehnōko mana, awānohtorŷko Ritonōpo mana, enenanō nekarohpyry ae ro, urutō kō omihpyry ae ro. Moro ēmepyry toehse ahtao otupīko mā toto emero porehme.

⁵ Osewomapopyra ehtoko oepe tomo a. Osenekunohpopyra exiko amaro ytoyokety a. Tomeseke exiko ōtururu poko opyty a.

⁶ Tumy htomāko imūkuru mana, tyse omipona pyra ēxiry tō mana. Tymerenoty maro atatapoīko ipary ē mana. Osepeme pyra exīko oxiekyry tō mana; oxiehno exīko mā toto yronymyryme.

⁷ Yrome ywy, Ritonõpo Jesemy eraximãko ase. Ypynanohnõko mana; moro enetupuhnõko ase yronymyryme. Jomiry etãko roropa mana.

Typoetory tõ pynanohnõko Ritonõpo mana

⁸ Epetõkara, yna oneunohpyra ehtoko! Ajohpe pyra, toepukase ynanexiase, yrome owõnõko ropa ynanase. Seromaroro tykohmãse yna zomye, yrome ezurume Ritonõpo saereh kamexipõko ropa mana yna pona.

⁹ Iirypyryme toehse sytatose Ritonõpo neneryme. Naeroro seromaroro kuãnohtohkõ eanahtõko sytatose. Yrome kuapiakatorỹko mana. Zae ehtoh rĩko mana. Saereme ehtoh taka kuarotorỹko mana. Mame typynanohsẽme exĩko sytatose.

¹⁰ Moro eneryhtao kuepetõkara a, ehxirõko mã toto, ynara tykase toto exiryke: “Otoko hnae Ritonõpo Oesẽkomo?” Seromaroro toto poremakatoh enẽko sytatose, tytõtũmase toto ahtao ikurepato samo osema tao.

¹¹ Jerusarẽ põkomo, ãmepyry oehnõko mana pata apuru tõ ritohme ropa te, myahme sã nono etyhpymatohme ropa.

¹² Moro ãmepyry toehse ahtao kuekyry tõ oehnõko ropa mã toto Jerusarẽ pona. Axiria nonory poe oehnõko ropa mã toto te, Ejitu nonory poe te, tuna Eupyrati poe roropa. Tuna konõto tõ poe oehnõko mã toto, ypy tõ poe roropa.

¹³ Yrome sero nono emero ona tonorẽme exĩko mana, moro põkõ iirypyryme exiryke.

Oturutoh Ritonõpo a

¹⁴ Ritonõpo yna Esemy, yna pyno exiko kaneru pyno exikety samo, oekyme sã, kaneru tõ sã yna exiryke. Toiroro sã ynanase itu htao tapuruse samo nono kurã ke, otyro zamaro exikety ke. Onyrihpyry sã pake, yna aroko seromaroro onahpoty kurã pona Pasã po, Kireate po roropa.

¹⁵ Ajamitunuru enepoko yna a onyrihpyry sã yna enepyryhtao oya Ejitu poe.

¹⁶ Moro eneryke imehnõ nonory põkomo a, jamihmãkomo a, ehxirõko mã toto. Imehnõ ahno tõ enaromỹke exĩko, tỹtarykõ apurũko mã toto, typanarykõ apurũko roropa mã toto.

¹⁷ Esyryhmãko mã toto nono po okoi tõ samo, onokyro tõ samo nono poro sararahme ytõko. Tykytyky ãko enaromỹke tũtãko mã toto tosarykõ jamihmãkõ poe, oehnõko ropa mã toto, enaromỹke, Ritonõpo Kuesẽkomo a.

¹⁸ Ritonõpo, imepỹ ritõ pyra mana asã exikety. Opoetory tõ akoĩpyry isene ro exiketõ rypyry tõ korokãko mase. Zehno exikehnõko mase, jũme yna pyno oehtoh enepõko mase yna a.

¹⁹ Yna pynanohnõko ropa mase; popyra yna ehtoh enahkapõko mase, yna rypyry tõ pahnõko mase zue aka tuna konõto kuaka.

²⁰ Õmihpyry ae, pake yna tamuru tõ netaryme, anamonohpyra mase yna pyno oehtoh poko, Aparão pakomotyamo, Jako pakomotyã roropa.

NAUM Naum Ekarotopo

Naum urutōme kynexine isene ro Apakuke ahtao Sowonia roropa. Sero ao Naum ekarōko pata Niniwe poremākatoh poko. Pata imehxo Niniwe kynexine, Axiria nonory esē esaryme. 150mē jeimamyry ae imeimehnō nonory pōkō esēme Axiria kynexine. Mame 612mā po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao, Niniwe typoremākase papironio tomo a. Moro pōko, axirio tō wānohtopōpyry Ritonōpo a, tonetupuhse Naum a, Izyraeu tō tyryrhmasē eya xine exiryke pitiko rokē pyra. Orēpyra sã Naum tōturuse Niniwe poremākatoh poko.

Sero pape ao

Niniwe pōkō apiakary poko 1.1-15
Pata Niniwe poremākatopo 2.1–3.19

Naum nymerohpyry Niniwe tō poko

¹ Sero mā Ritonōpo omihpyry Niniwe tō poko, enepotoh tokarose ahtao Naum a, pata Euko pono a.

Tohne Ritonōpo ehtoh Niniwe pōkō poko

² Ritonōpo Kuesēkō toiro mana, imehnō ritō panō se pyra mana ipunaka. Topetōkara wānohnōko mana, toto zehno toexiryke. Topetōkara epehmāko Ritonōpo mana, tohne tahtao toto wānohnōko mana.

³ Inehmỹke pyra Ritonōpo mana, axī pyra tohne exīko, yrome jamihme mana, popyra exiketō enēko mana, toto wānopyry eya ekurehpyra mana.

Tyryrykane konōto maro ytoytōko mana, tyryrykane jamihmākomo; akurū putoh kane sã mana tanỹse ipupuru a.

⁴ Tuna konōto mynyhpākapōko Ritonōpo mana, anorỹko mana. Tuna tō apaikapōko Ritonōpo mana. Onahpoty ona Pāsã po te, ypy Karameru po roropa orihnhōko mana, ekuru tō ypy Ripano po aremānōko kehko.

⁵ Ritonōpo ēpataka, ypy tō tykytyky āko mana, somohmā tō atakuhmōko mā kehko. Oseneporyhtao nono tykytyky āko, ipōkō emero nono pona epukāko mana.

⁶ Zehno Ritonōpo ahtao xikihme ēpataka ehsaromepyra mā toto, isene ro ehsaromepyra sytatose emero. Zehno aexiry kuānōko mana iporiry sã apotoimo, ēpataka topu tō ehmōko rokene.

⁷ Kure Ritonōpo Kuesēkō mana. Popyra ehtoh toehse ahtao, typoetory tō pynanohnōko mana. Mokaro pyno exīko mana tupise ahtao eya xine osewomapotohme.

⁸ Tuna zueme ehtoh samo topetōkara enahkāko mana.
Tyzehno exiketō enyohnōko mana aorihtyā esaka.

Ritonōpo toto zehno ehtopo

⁹ Oty poko osenetupuhnōko matou
tyritohme Ritonōpo a, iporemākatohme?
Morohne enahkapōko mana porehme.
Ritonōpo epetōkara owōpyra ropa mā toto!

¹⁰ Omoxino tō emuhxihmase sã kaetoko,
onahpoty sã toorihse ahtao,
amarokō porehme tonahkasēme exīko matose!

¹¹ Pata Niniwe poe orutua toehse popyra ehtoh riry se exikety, etonatoh
se mokyro mana Ritonōpo poremkary poko.

¹² Yrome ynara āko Ritonōpo mana typoetory, Izyraeu tomo a:
“Axirio tō tonahkasēme exīko mā toto,
jamihme toto ahtao ro, tuhke roropa,
osenepyra exīko mā toto.
Amarokō tynomose ya etuarimatohme repe,
yrome moro onyripyra ropa ase.

¹³ Seromaroro opynanohtorŷko ase axirio tō winoino,
jamihme toto ahtao ro.
Omyhpokatorŷko ase toto poetoryme pyra oehtohkōme.”

¹⁴ Axiria tuisary poko ynara tykase Ritonōpo:
“Emūkuara exīko mana,
naeroro mokyro esety poko wenikehnōko mā toto.
Ritō panō enahkapōko ase,
oneponāmarykō eahmatoh tao.

Axirio tō ekepyry zonētoh ahkāko ase typahsēme sã rokē toto exiryke.”

¹⁵ Enetoko ke! Ypy tō poro omi arone oehnōko mana. Omi kurā enehnōko
mana, omi kurā osepepe ehtoh poko. Juta tomo, oseahmatoh tyritoko.
Onekarorykō enehtoko onekaroryme Ritonōpo a, omihpyry ae ro. Onono-
rykō pona jūme popyra exiketō omōpyra ropa exīko mā toto; tonahkase
porehme exiryke.

2

Pata Niniwe poremkatoh poko

¹ Niniwe pōkomo, oepetōkara toeporehkase,
oryhmane toehse osetapase amaro xine.
Erase tō tyritoko tapyi kaetokohxo exiketō taka;
osema tō enetoko roropa!

Soutatu tō enehpotoko tpyrekō apoitohme etonatohme.

² Izyraeu tō imehxo ehtoh enehpōko ropa Ritonōpo mana, Kuesēkomo. Imeh-
hxo toehtopōpyry sã exīko ropa mana, tŷmōkomory kurā emero anaropyra
ro epetōkara ahtao, sero nono onynomopyra ro ahtao wewe amorihkahpyry
exikety samo.

³ Osewomatoh tahpire exiketō arōko epetōkara soutatu tō mana,
zupōkō kamirarame roropa mana.

Typyreke mā toto pata Niniwe pōkō maro etonatohme.
Ikyryry tō, kahu tō etonatoh zemime mā kehko, apoto samo,
jeki tō kawaru tō penekahnōko mā toto tehme toehtohkō poko.

⁴ Axiny kahu tō etonatoh kyryry ytōko mana osema tō ae,
xiaxiake ytōko mā toto amerehmā akuohnōko.
Ezuru sã mā toto saereh āko nenenehkane samo.

⁵ Tyripotoh ekarōko epetōkara tuisary typoetory tomo a,
tamuximākomo a;
tururume ytōko mā toto pata apuru tō pona,
ipuipurohmāko mā toto fururume toytorykōke.
Āpuru tō riko mā toto, tōsewomatohkōme.

⁶ Apurutoh tonō tuna kuaototapuruhmakase,
tuisa tapyī konōto tao oserehnōko emero mā toto.

⁷ Tuisa neponāmary tapoise,
tarose epetōkara a;
ipoko exiketō pusuh āko,
xitāko utukuimo samo,
tupuropurukō etapāko mā toto ihnamoryme.

⁸ Tuna tūtary samo, tuna apuru tytahkase ahtao,
moro sã tururume epāko mā toto pata Niniwe poe!
“Oetypohko! Oetypohko!” kohtāko imehnō mā repe,
yrome eramara mā toto emero porehme.

⁹ Parata apoitoko! Uuru arotoko!
Pata pehme mana mōkomo kurā ke,
miu motye otytyko kurākō nae mana.

¹⁰ Pata Niniwe tonahkase, turumekase, patāpome toehse!
Ikurohtao xine enaromỹke,
esekumurukō tykytyky āko,
tyjamihkehse mā toto.

Ēmytykō karimutume mā toto.

¹¹ Otara toehse moro Axiria patary nae?

Reāo tō esaryme sã nexiase.
Moro tao reāo poenō tynahpase.
Moroto reāo tō toytose tynohpory maro ipoenōkō
towomase, imehnō zunō pyra.

¹² Okyno tosekase reāo a,
ipū tapiakase eya tynohpory zohme ipoenō zohme roropa;
tosary pehme toehse ikarimory ke.

¹³ Ynara tykase Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety Niniwe pōkomo a:
— Ywy oepekōkara ase. Okyryrykō kahu etonatoh zahkapōko ase. Osoutatu
tō orihnōko mā toto ōsetaparykohtao. Omōkomohpyry emero tomatonanohse
oya xine imehnō wino, arōko ase mya. Mame jūme typoetory tō anaropopyra
ropa otuisary exiko mana imehnō nonory tō pona.

3

Ihnamotoh Niniwe enatyry poko

¹ Awānohtoh oehnōko oya xine,
Niniwe pōkomo, myhene!
Imehnō ryhmahpōkōme matose,
apatarykō ajohpe ehtoh ke pehme mana,
imeimehnō etapananō ke roropa,
imehnō onyryhmakehpyra matose.

² Etatoko ke: kawaru tō pipohnōko mā toto axihxo toto ytotohme,
panaikato kahu tō pupuru tomo!
Kawaru tō tururume oehnōko,
kahu tō maro etonatoh kyryryme oehnōko mā toto.

³ Kawaru po ytoketō osetapapitōko mā toto,
 tytapemake zemime exiketomo,
 tywaratake zemime exiketō roropa.
 Aorihtyā ekepyry emero rokē po,
 tuhke ekepyry tomo, miu motye, ikuhpỹme.
 Osetapāko soutatu tomo aorihtyā ekepyry tō pona.

⁴ Pata Niniwe, imeimehnō poko exikety sā, tuānohsēme exīko mana!
 Enekure exiketyme, enekunohto roropa.
 Pyaxime toehtoh ke tōmiry omipona
 imehnō nonory pōkō tyripose eya,
 osepeme toto maro ehxīpo,
 tymyhpose toto eya.

⁵ Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety ynara āko:

“Niniwe, awānohnōko ase.

Oupō oūko ase, tupoke pyra oenepotohme imehnō nonory pōkomo a emero
 porehme,

ohxirory enetohme eya xine.

⁶ Popyra exiketyme sā orīko ase,
 xikurome ehtoh emāko ase opona;
 oenekeppyra exīko tuhkākō mana,
 osenuruhkākō mā toto, enaromyke.

⁷ Oeneryke epāko mā toto emero,
 ynara āko mā toto:

‘Niniwe tonahkase mana!’

Onoky ipyno exīko nae?

Onoky mokyro emuhkehkapōko nae?”

⁸ Niniwe pōkomo, pata Tēpa motye kure osekarōko matou, Ejitu kowenu
 patary? Apatary sā towomase moro pata nexiase tuna ke: tunā Niro apuru
 sā nexiase, pata ewomāko.

⁹ Pata Tēpa imehxo nexiase Ejitu kowenu esaryme, Etiopia esēme roropa;
 imehnō pata tō emero motye nexiase sero nono po, Ripia pōkō roropa
 osepeme nexiase imaro.

¹⁰ Moro sā ahtao ro Tēpa pōkō tarose imepỹ nono pona imehnō namotome;
 tynonorykō poe tarose foh nexiase; ipoenō fakurihmose osema tō ae emero.
 Imenekatoh tomase epetōkara a tamuximākō apiakatohme typoetoryme toto
 ehtohme, imeīpo tarose toto tymyhse keti ke tynamotokōme.

¹¹ Niniwe, omoro roropa toetỹse exiketyme ytoyōko mase, oepary
 kuhnōko mase otonētohme oepetōkara winoino.

¹² Osoutatu tō tapyī tō jamihmākō emero wikeira zoko sā mā toto, toperē,
 pehme epery tahpirāse ahtao: zoko kywyh kywyh karyhtao ohpahnōko
 mana ise exikety mytaka.

¹³ Osoutatu tō jamihme pyra mā toto, nohpo tō samo, pata omōtohtōnō
 totapuruhmakase mā kehko. Omōnōko oepetōkara mana, ise tahtao xine,
 omōtohtōnō ikiritihmatoh tonō tyahkase exiryke apoto ke.

¹⁴ Tuna ikurākatoko ē tō ao enahpyra ehtohme pata tapuruse ahtao
 epetōkara soutatu tomo a, jamihmehxo soutatu tō tapyī tyritoko. Orino
 itūtūmatoko, apuhtoh tonō ikurākatoko roropa tijoro tō ritohme.

¹⁵ Moro riryhtao ro oya xine orihnōko matose apoto ke, apoto ke pyra ahtao
 osetapanohtao orihnōko matose; oenahkatorỹko oepēkōkara mana, tykyrysā
 enahkary sā taparara tomo a.

Emātoko taparara tō samo, emātoko wexixi tō samo!

¹⁶ Amaro xine mõkomo ekamonanõ tuhke toehse, ikuhpõme xirikuato sã kapu ao. Yrome seromaroro toytose toto, taparara tõ samo: taporihke pohpoh äko mã toto, esyryhmãko mã toto.

¹⁷ Otuisarykõ, kowenu poko erohketõ roropa taparara sã etypohnõko mã toto apuru tõ pokona kuenime toehse ahtao; yrome xixi tõnuhse ahtao taporihke ytõko mã toto aza rokẽ, zuaro pyra matose.

¹⁸ Axiria tuisary, otuisary tõ toorihse mã toto, kowenatu tõ maro, soutatu tõ tuisary tõ roropa toorihse toto. Opoetory tõ saporarahme mã toto ypy tõ po, toto pyno exikety pyra mana, toto oximõme enehpotohme ropa.

¹⁹ Opi pyra mana äpurotopõpyry tõ epinohtohme; naeroro ekurãkasaromepyra mã toto. Oehxirotopõpyry etaryke imeimehnomo a atãkyemãko mã toto, tahtah äko mã toto. Ynara exiryke: ahno emero sam tykamexipose oya xine, popyra oehtohõ enahpõme nexiase.

APAKUKE Habacuque Ekarotopo

Apakuke urutōme kynexine isene Naum ahtao, Sowonia roropa. Morara ahtao, jeimamyry 612me ehtoh po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao, axirio tō typoremākase papironio tomo a. Mame imehnō motye orēpyra toehse papironio tomo. Torētyke Apakuke toehse orēpyra Izyraeu epetōkara eneryke tyya. Tōturupose ynororo Ritonōpo a: “Oty katohme mynyhme rokē mah kurehxo exiketō enahkaryhtao papironio tomo a?” (Apakuke 1.13) Tozuhse Ritonōpo a, ynara tykase: “Imēipo Izyraeu epetōkara wānohnōko ase, toto wānohtoh toehse ahtao. Yrome zae ehtoh poko exiketō isene exīko mā toto, jenetuputyryke eya xine” (Apakuke 2.4).

Mame sero etyhypryme ekarōko popyra ehtoh oepyrū poko zae pyra exiketō pona. Saumu ke roropa Ritonōpo Imehxo Exiketū eahmāko Apakuke mana, Tosēme onenetupuhkehpyra roropa mana.

Sero pape ao

Tykerekeremase Apakuke a 1.1–2.4
Papironio tō tuānohsēme exīko 2.5-20
Apakuke otururu Ritonōpo a 3.1-19

¹ Ritonōpo nekarohpyry sero urutō Apakuke a enepotoh ae.

Ikerekeremāko Apakuke zae pyra ehtoh poko

² Ritonōpo Jesemy, oya oturūko ase,
yna akorehmatohme repe.

Oty katohme onetara sā mahno?

Kohtāko ase oya: “Yna ryhmāko mā toto!” āko ase repe.

Yrome yna onypynanohpyra mase.

³ Popyra ehtoh enepōko mase ya.

Oty katohme? Oty katoh zae pyra exiketō onuānohpyra mahno?

Ematonāko mā toto!

Imehnō etapāko toto!

Oseosezuhnōko mā toto emero rokē poko.

⁴ Naeroro ōmihpyry omipona pyra mā toto,

zae ehtoh onyripyra mā toto.

Kure ehtoh poko exiketō tapuruse mā toto zae pyra exiketomo a.

Zae pyra ahno apiakāko mā toto.

Ezuhtoh Ritonōpo a

⁵ Mame ynara tykase Ritonōpo typoetory tomo a:

“Imeimehnō nonory pōkō enetoko omye xine.

Osenuruhkāko matose,

oserehnōko roropa matose.

Seromaroro tyoro sā tyrīko ase.

Moro poko ekaroryhtao oya xine:

‘Ajojhe,’ āko rokē matose.

⁶ Papironia pōkō enehnōko ase,

zehno exiketomo, imehnō etapananomo.

Etypohpyra exīko mā toto,

ytotoketōme mā toto sero nono poro,

imehnō nonory poremakatohme.

- 7 “Mokaro zuno imehnō ripōko mā toto.
Tōmihpyrykō omipona rokē imehnō ripōko mā toto
imehnō motye kure tōsekarorykōke eya xine.
8 Ekykō, kawaru tō axihxo ytōko mā toto, reoparatu tō motye.
Zehno exiketō sā mā toto,
kaikuximo tō samo, omise ahtao.
Tokykō, kawaru po ytoketō tururume ytokehpyra mā toto.
Moino oehnōko mā toto,
axī samo piano samo aytoryhtao,
tykarimory apoise. Mokā sā mā toto.
9 Ytoytōko mā toto, soutatu tomo, ahno poremākapose.
Aytorykohtao imehnō enaroximāko mā toto.
Tynamotokōme ahno apoīko mā toto tuhke, ikuhpyme
isawā samo tuna konōto ehpio exikety samo.
10 Tuisa tō eunohnōko mā toto, papironio tō soutatu tomo,
kowenatu tō poihtōko mā toto.
Tapyi tō jamihmākō poko eunohnōko mā toto;
Nono arōko mā toto apuru pona opyi ritohme pata pōkō apoitohme.
11 Mame mya ytōko mā toto tyryrykane samo.
Osenepyra ropa exīko mā toto,
Ritonōpo oneahmara mā toto,
oseahmāko rokē mā toto tyjमितunurukō pokoino.”

Ikerekerematopōpyry ropa Apakuke a

- 12 Moino ro mase, Ritonōpo, jūme.
Jesēme mase, zae rokē Exiketyme mase, Kurano.
Yna Ewomaneme mase.
Papironio tō tymenekase oya,
jamihme tyripose toto oya yna wānohtohme.
13 Yrome otāto mokaro popyra exiketō eanahtōko mah, Ritonōpo?
Nuriame exiketō enery se pyra mase ipunaka kure oexiryke.
Popyra exiketō tyrypyrykō poko ehtoh oneanahtosaromepyra mase.
Naeroro oty katōhme mynyhme rokē mahno kurehxo exiketō etaparyhtao
popyra exiketomo a?
14 Oty katoh ahno tyripōko mah kana samo tuna konōto kuaō,
onokyro tō sā roropa tosēke pyra exiketō samo?
15 Imehnō ahno apoīko papironio tō mana,
kana tō apoiry sā kana anynanomo a, oka ke te, tarāpa ke, moro sā ahno apoīko
mā toto.
Mame oseahmāko rokē mā toto.
16 Tynekarorykō ekarōko mā toto tarāpa tomo a,
tarāpa tō eahmāko mā toto oka tō maro.
Morohne pokoino kure otuhnōko mā toto te,
tymōkomoke toehse roropa mā toto.
17 Mokaro papironio tō jūme etonakehpyra exīko toh nae?
Imehnō nonory pōkō maro etonakehpyra exīko toh nae?

2

Ezuhtopōpyry ropa Ritonōpo a

- 1 Onuhnōko ase ytapyi kaetokohxo exikety taka, pata enene esaka. Jezuh-
toh eraximāko ase Ritonōpo a. Otara āko hnae tykerekerematopōpyry ya
ezuhtohme?

² Mame ynara tykase Ritonõpo ya:

“Ynenepohpyry oya imeroko tymerosē pokona, imehnō neneryme. Kure rokē imeroko, imenuru jarao ehtohme, tupime pyra isekerematohme.

³ Sero enepotoh oehpyra ro mana, yrome morohne exīko sero etyhpyry po, ekurehpyra mā rahkene.

Okynahxo oehpyra ahtao eraximatoko.

Ynara exiryke moro enepotoh toehse ahtao morohne exīko mā rahkene.

⁴ Ynara āko mana: popyra ehtoh poko exiketō tonahkasēme exīko mā toto. Yrome zae ehtoh poko exiketō isene exīko mā toto, zae Ritonõpo ehtoh enetuputyryke eya xine.”

Papironio tō tuānohsēme exīko mā toto

⁵ Itamurume tytineruke se mokaro Papironia pōkō mana, osenekunohnōko rokene. Tyamene se exiketō epyrypāko mā toto, oseremasaromepyra mā toto. Tymōkomory onemākapokehpyra mā toto, aorihotoh samo: “Epo nase,” kara mā toto, imehnō mōkomory se ro exikehpyra mā toto.

⁶ Yrome papironio tō eunohnōko ahno tō mana, typoremākase exiketomo. Toto poihtōko mā toto. Ynara āko mā toto: “Popyra ehtoh oehnōko oya xine, myhene! Itamurume tymōkomoke matose, imehnō kyryry ematonanopyryke oya xine! Otara ahtao omōkomory emākapokehnōko matou, tineru epehmapory poko roropa tymōkomokākara a?”

⁷ Axī ke amarokomo, papironio tō tynepehmakēme exīko matose; mame tineru esē tō epehmapōko mā toto oya xine onepehmarykomo imoty epehmatoh tonō maro. Etonāko mā toto amaro xine, enaromŷke exīko matose, omōkomorykō kurā arōko mā toto emero porehme.

⁸ Imehnō mōkomory tomatonanohse oya xine tuhke nono tō po, sero-maroro moro sā tyrīko mā toto oya xine. Imehnō ryhmatopōpyry oya xine epehmāko matose, toto etapatopōpyry poko roropa oya xine, ipatarykō po, inonory tō po.

⁹ Enēko mase Papironia pōkomo popyra ehtoh oehnōko oya xine atapyīkō pehme tyrise ahtao oya mōkomo ke onematonanopyhpyry imehnō kyryry! Moro ke ōsewomary se mexiase popyra ehtoh winoino, oepetōkara wino roropa.

¹⁰ Yrome tyriry se oehtoikō pokoino ehxirōko atapyī taōkō mana. Imeimehnō nonory pōkō enahkaryke oya xine oenahkatohkō tonehpose oya roro opona.

¹¹ Topu tō roropa apuru tō ao ohxirōko mā toto, toto ezuhnōko wewe itararā tō mana!

¹² Popyra ehtoh oehnōko oya xine, myhene! Apatarykō tyrise oya xine imehnō ryhmatoh ke, zae pyra oehtoikōke, imehnō etaparyke oya xine.

¹³ Yrome toiparo rokē toerohse mexiatose atapyī tō riry poko. Onyri-tyākō emero tyahkasēme exīko apoto ke. Moro tyrise Ritonõpo Jamihmehxo Exikety a.

¹⁴ Sero nono pehme exīko mana, imehxo Ritonõpo ehtoh waro ahno ehtoh ke, tuna konōto pehme ehtoh samo zueme ahtao.

¹⁵ Tuānohsēme exīko mase, eukuru jehnahpyry ekaroryhtao imepyny a opi maro itŷpotohme. Toetŷse ahtao tupō oūko mokyro mana, mame emero mokyro enēko toh mana tymetyke pyra aexiry.

¹⁶ Amarokō roropa ime pyra exīko matose. Ehxirōko matose. Eukuru enōko matose, osetapāko. Awānohtoikō ēpōko sā Ritonõpo mana oya xine

ozehno xine toexiryke. Etÿnōko matose. Imehxo oehtohkō myakamāko mana oehxirotokōke.

¹⁷ Wewe tō tonahkase oya ypy tō Ripano po, seromaroro tonahkasēme exīko mase. Onokyro tō totapase oya, seromaroro mokaro zuno exīko mase. Ahno tō ryhmatopōpyry oya epehmāko mase, ipatary tō enahkatopōpyry oya roropa.

¹⁸ Otyeme kure ahno neponāmary tomo? Ahno nyrihpyryme rokē moro osenekunohtohme rokene. Oturupyra mā kehko. Otāto mokyro jamitunuru enetupuhnōko nae tyrise ahtao eya ro?

¹⁹ Tuānohsēme exīko mokyro mana myhene ynara karyhtao wewe risemy a: “Apakako!” topu risā a roropa: “Owōko ty!” Mokyro neponāmary oturūko nae? Arypyra. Oturusaromepyra mana. Tyōtose uuru ke rokē exiryke, parata ke roropa. Yrome isene pyra mana.

²⁰ Ritonōpo Tytapyī Kurā tao mana. Ah emero porehme mynyhme nexī toto ēpataka.

3

Urutō oturutopōpyry Ritonōpo a

¹ Sero nase urutō Apakuke oturutopōpyry Ritonōpo a, eremiatohme tymerose eya.

² Ritonōpo, imehnō nekarohpyry onyrihpyry poko totase ya, osenuruhkāko ase.

Seromaroro morohne tyriko ropa ynaneneryme, pake onyrytā imehxo ehtopōpyry samo. Yna zehno awahtao ro yna pynanohko.

³ Ikurenae Etō nonory poe Ritonōpo toehse, ypy Parā poe toehse Ritonōpo Kurano. Kapu tpehkase mana saereme aehtoh ke, eahmāko sero nono pōkō mā toto, emero porehme.

⁴ Saereh āko mā ynororo xixi saerehkatoh samo. Emary poe saereh āko nexiase, moroto tyjamitunuru tonēse mana.

⁵ Osemazuhme esemary ae popyra ehtoh konōto ytōko mana. Okomino tyrohsē konōto oehnōko orihmatono.

⁶ Totypohse ynororo ahtao, nono tykytyky āko mana; ahno enēko mana imeimehnō nono pōkomo, enaromŷke exīko mā toto.

Ypy tō pake exiketō kywyh āko mā kehko, somohmā epukāko mā kehko, moino ro exiketomo, aytoryhtao moro po, apitorymā poe.

⁷ Kuxā pōkō enease torētyke, Mitiā pōkō roropa enaromŷke mā toto.

⁸ Ritonōpo, tuna tō zehno mexiahse? Tuna konōto poko tohne mexiahse? Morara exiryke oeky tō, kawaru tō po moepyahse, kahu ao etonatohme orēpyra opoetry tō ritohme?

⁹ Taky tapoise oya, opyre tō maro. Tuna zueme ehtoh ke sero nono tahkase oya.

¹⁰ Ypy tō oeneryke tykytyky tykase kehko;

tuna tukuāse kapu aeino.

Tuna tō nono zopino panaikatome toehse sororokane samo, pohkane konōto samo tōnuhse mā kehko.

¹¹ Xixi tō nuno maro totyphohse toh nexiase opyre neneneh katoh eneryke tyya xine, awaratā saerehkatoh eneryke tyya xine.

¹² Tohne oexiryke mytoase emero porehme nono poro, zehno oexiryke ahno tō mytūtūmase.

¹³ Mytoase opoetory tō pynanohtohme, onymenekahpyry tuisame exikety pynanohtohme oya. Popyra exiketō tuisary tonahkase oya, isoutatu tō roropa tonahkase oya, porehme.

¹⁴ Opyre ke soutatu tō tuisary taorihmapose oya, toehse toto ahtao tyryrykanē konōto samo osetapase, toehse toto epyrypaketomo, yna enahkary se toh nexiase, tymōkomokākara etapary samo, tokare pyra.

¹⁵ Oeky tō, kawaru tō po, tuna konōto kuaoytoytoytose omoro, pohkane akurome exikety htoko.

¹⁶ Morohne etaryke ya oserehnōko ase, ypotapihpyry tykytyky āko enaromỹke jexiryke. Tyjamihekese ywy, owōsaromepyra exiase xikihme. Yrome moro ēmepyyr eraximāko ase, yna poremākaponanō wānohnōko Ritonōpo mana.

¹⁷ Wewe tō eperytara ahtao ro, uwa eperytara roropa ahtao, epery tōkehko pyra ahtao enahtohme, tūpito tōkehko po otyro pyra ahtao, okyno tō pyra ahtao onā tō po, pui tō pyra roropa ahtao apurutoh ao, emero otyro pyra ahtao ro,

¹⁸ “Kure mase Ritonōpo,” āko ase eya. Kuesēkō eahmāko ro ase, ypynanohneme aexiryke.

¹⁹ Yjamitunurume Ritonōpo mana. Ipokoino osetapara upupuru exīko mā kehko, kapau pupuru samo, ypy tō poro jarōko mana, moroto jewomāko mana.

SOWONIA Sofonias Ekarotopo

Sowonia urutōme kynexine isene Naum ahtao, Apakuke roropa. Tōmiry tokarose eya tuisa Joxia, Juta tō esē eramatohto ropa Ritonōpo omiry omipona; ahno neponāmary tō enahkase eya, Paau eahmatoh tonō kararahse eya, Juta tō akorehmase aeramatohkōme ropa Ritonōpo rokē eahmatohme eya xine. Jeimamyry 621 kynexine oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Tōturuse ynororo Ritonōpo ěmepyyr poko, Juta wānohtoh poko te, Jerusarē pōkō wānohtoh poko roropa. Tōturuse imehnō nonory pōkō wānopyry poko roropa. Pirixteu tō patary tō tonahkasēme exīko. Mame Jerusarē pōkō tuānohse ahtao tukurākasēme exīko ropa, Ritonōpo poe kure ehtoh apoīko ropa mā toto.

Sero pape ao

Apiakaneme Ritonōpo ahtao 1.1–2.3

Zōmye exiketō wānohtopo 2.4-15

Jerusarē pōkō pynanohtopo 3.1-20

¹ Sero omi tokarose Ritonōpo a Sowonia a, tuisa Joxia, Amō mūkuru, Juta tō tuisaryme ahtao. Sowonia, Kuxi mūkurume kynexine, Ketaria pary, Amaria pary mūkuru, tuisa Ezekia paryme roropa kynexine.

Juta tō apiakatoḥ po Ritonōpo a

² Ynara āko Ritonōpo mana:

– Sero nono po ehtoh emero enahkapōko ase:

³ Ahno enahkapōko ase, onokyro tō maro, okyno tomo, torō tomo, kana tomo, enara. Popyra exiketō wānohnōko ase. Ahno enahkapōko ase emero porehme.

⁴ – Juta tō nonory pōkō wānohnōko ase, Jerusarē pōkō roropa. Tyneponāmarykō Paau eahmary poko ehtoh enahkapōko ase Jerusarē po ipunaka. Paau poko oturuketō tuenikehsēme exīko mā toto emero porehme.

⁵ Onuhketō tytapyī mypatarānaka xixi eahmatohme te, nuno te, xirikuato tō roropa enahkapōko ase. Mokaro enahkapōko ase jahmananō roropa, tōmirykō etapōko mā toto Jesety maro repe, yrome tyneponāmarykō Moroke esehtōko roropa mā toto tōmirykō etaporyhtao.

⁶ Toeramase exiketō ywinoino enahkapōko ase emero, oehpyra mā toto ya takorehmapotohme, jomihpyry omipona se pyra roropa mā toto.

⁷ Moro ěmepyyry oehnōko mana, typoetory tō apiakatopo Ritonōpo Kuesēkomo a, toto wānohtohme. Naeroro mynyhme ehtoko ěpatakai! Typoetory tō zahkāko sā mana apoto apō po tynekaroryme samo. Epetōkara toahmase eya takorehmatohme moro riry poko.

⁸ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Moro ěmepyyry toehse ahtao tuisa tō wānohnōko ase, tuisa mūkuru tō maro, imehnō nono pōkō jomiry omipona pyra exiketō poenohnanō maro.

⁹ Imehnō wānohnōko roropa ase emero, juaro pyra exiketō sā tyneponāmarykō eahmary poko toto ahtao te, ematonāko, imehnō etapāko roropa pehme tosekō tapyī ritohme mōkomo ke.

¹⁰ – Moro ěmepyyry toehse ahtao, āko Ritonōpo mana, – ahno xitary etāko matose Kana Omōtoḥ tao Jerusarē po. Kui kary etāko roropa matose pata zokonaka kasenato po, panaikatō konōto etāko matose ypy tō po.

11 Oxitatoko osepekahketō poko, mōkomo ekamonanō emero toorihsēme exīko exiryke!

12 – Moro toehse ahtao ezuru apoiko ase, pata Jerusarē pōkō enetohme. Mokaro wānohnōko ase typoko xine tākye exiketomo, tuesapare exiketō roropa emero nae toexirykōke, orēpyra sã exiketomo, ynara kananō tyya rokene: “Oty rīko Ritonōpo nae? Arypyra; onypynanohpyra mana, onuānohpyra roropa mana.”

13 Morara exiryke mokaro mōkomory tomatonanohsēme exīko mana, itapyikō roropa tykararahsēme exīko mana. Imehnō tapyi tō amōko mā toto, yrome moro taka omōpyra mā toto; tutupikō po uwa tō arykako mā toto, yrome ekuru jehnahpyry onēpyra ekurehnōko mā toto.

14 Moro Ēmepyry imehxo Ritonōpo Ehtoh moe pyra mana, oehsasaka mana! Moro ěmepyry oserehtohme exīko mana, soutatu tō jamihmākō kui āko oserehnōko mā toto!

15 Moro ěmepyry ae zehno exīko Ritonōpo mana, iiryhmatohme exīko mana, sam katohme, tykararahse ehtopo, tonahkase ehtoh roropa, kohmamery xinukutume exīko mana, akurū tō xinukutume samo, omoxinety samo.

16 Moro ěmepyry ae rue osetāko, kohtāko osetapary poko soutatu tomo, pata apuru tō kararahnōko tapuruse exiketomo apuru tō ke, tapyi tō kaetokohxo exiketō maro, erase tō osenuhmatohme.

17 Ynara āko Ritonōpo mana:

– Popyra ehtoh tuhke rokē enehpōko ase ahno pona, wazawazame tyotytkō mā toto tonurākaramē exiketō samo. Mokaro iiryppyryme toehse toh nexiase jomihpyry omipona pyra. Morara exiryke imunuru tukuāsēme exīko tuna samo. Ekepyry tō tomasēme exīko mā toto typahsē sã rokene.

18 Moro ěmepyry toehse ahtao, parata ākorehmasaromepyra mana uuru roropa opynanohsaromepyra mana awānohpyra Ritonōpo ehtohme, ozehno xine Ritonōpo Kuesēkō ahtao. Sero nono zehno toexiryke jahkako mā ynororo apoto ke emero porehme. Epasaromepyra exīko sero nono pōkō mana, mokaro enahkapōko mana oximōme emero porehme.

2

Juta tō kohmatopōpyry tyrypyrykō rumekatohme

1 Osenetupuhtoko, tuaro ehtoko, ihxitapāpyra exiketomo,

2 aarotohto xine tiriiku pihpyry arory sã tyryrykane a te, ozehno xine Ritonōpo ehtoh oehotohto opona xine, moro ěmepyry oehotohto, zehno Ritonōpo toehse ahtao.

3 Eramatoko ropa Ritonōpo a, imehnō motye kure osekaropyra exiketomo, emero Ritonōpo omihpyry omipona exiketomo. Zae ehtoh poko rokē ehtoko, imehnō motye kure osekaropyra ehtoko. Moro sã awahtao xine otarame towomasēme exīko matose tuānohse imehnō ahtao, moro ěmepyry ae, zehno Ritonōpo ehtoh toehse ahtao.

Imeimehnō nono pōkō wānohtopo

4 Pata Kaza turumekasēme exīko mana, Axikerō roropa patāpome exīko. Axitote pōkō taroposēme exīko mā toto toiro ěmepyry ae. Ekorō pōkō tarosēme exīko mā toto mya, imehnō poetoryme.

5 Popyra ehtoh oehnōko oya xine mana, myhene! Pirixteu tomo, tuna kōnōto Metiteraneu ehpiō pōkomo! Ritonōpo Kuesēkō ynara tykase awānohtohkō poko: “Kanaā nonory enahkapōko ase, ononorykomo; moro pōkō emero oorihnōko mā toto.

⁶ Ononorykō tuna konōto ehpio po okyno tō esaryme exīko, onahpoty nae exīko mana, tapyi pitiko rokē exīko kaneru tō pyno exiketō esaryme, apurutoh roropa kaneru tō esaryme.”

⁷ Juta tō akoīpyry, orihpyra exiketō osesarīko mā toto moro nono po, tuna konōto ehpio po. Moroto toky tō pyno exīko mā toto, Axikerō pōkō tapyi tao nyhnōko mā toto. Ynara exiryke, typoetory tō poko wenikehpyra exīko Ritonōpo mana, toto maro exīko ropa mana toto emākapotohme ropa.

⁸ Ynara āko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety:

– Moapita tō omiry etase, amonita tō omiry roropa ypoetory tō eunohnōko, toto poihtōko roropa. Epyrypāko toh mana inonorykō poremākary poko tyya xine.

⁹ Morara exiryke ywy, Ritonōpo, Izyraeu tō Esemy, jomiry etapōko ase: Moape tō nonory, Amō tō nonory roropa tonahkasēme exīko patā Sotoma tō samo, Komora maro. Inonorykō patāpome exīko mana jūme rahkene. Ātarykahme exīko moroto mana, omoxino hpe roropa, eutary tō roropa sautume rokene. Mokaro mōkomohpyry arōko ypoetory tō akoīpyry mana, inonohpyrykō esēme exīko roropa mā toto.

¹⁰ Moro sã tuānohsēme exīko mā toto. Toepyrpase toto exiryke, Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety poetory tō tounohse eya xine exiryke, toepyrpase roropa exiryke inonorykō poremākary poko tyya xine.

¹¹ Mokaro maro osetapāko Ritonōpo mana orēpyra samo. Ineponāmarykō emero sero nono po enahkapōko mana. Mame imeimehnō nono pōkō emero Ritonōpo eahmāko mā toto tosarykō po.

¹² Etiopia pōkō roropa totapasēme exīko mā toto Ritonōpo a.

¹³ Tyjamitunuru ke Axiria enahkapōko Ritonōpo mana, inikahpozakoxi. Pata Niniwe enahkapōko mana, patāpome inomōko mana, ona tonorē samo exīko, tuna pyra exikety samo.

¹⁴ Kaneru tō oxikone oseremāko mā toto, onokyro tō roropa, emero rokē, oseremāko mā toto, moroto patāpo po. Suhsuku tō moroto exīko mā toto tapyīpo tō tao, kohtāko mā toto osenuhmatoh tae Sātaru tō roropa kohtāko mā toto tapyi tō omōtoh tae. Apupari emero tousēme exīko mā kehko tapyi tō tae.

¹⁵ Moro sã exīko pata Niniwe, pata epyrypakety, tyjamitunuru poko. Ynara tykase ynororo: “Imep̄y pata pyra mana jamihme exikety ysamo.” Patāpome exīko mana, onokyro tō esaryme. Ytoketō morotona oserehnōko mā toto, osenuruhkako roropa mā toto moro pata enahkatopōpyry eneryke tyya xine.

3

Jerusarē wānohtopōpyry, ipynanopyry roropa

¹ Myhene Jerusarē! Popyra ehtoh oehnōko oya mana. Tosē omipona pyra exikety, zae ehtoh poko pyra exiketō ke pehme tooehse mase. Opōkō ryhmaneme roropa mase!

² Tosē, Ritonōpo omiry onetara pata Jerusarē nexiase. Zae pyra toehtoh kurākapory se pyra nexiase roropa eya. Typynanohnekōme Ritonōpo onenepuhpyra nexiase. Takorehmatoh se pyra roropa nexiase eya.

³ Ituisarykō reāo tō sã mā toto, aryryāko mā toto. Apiakane tō jou tō samo, zehno exiketō sã mā toto. Okyno tosekase ahtao eya xine tōnōko mā toto etyhyryry pona, akoīpyry onynomopyra ehtohme ěmepyyry pona.

⁴ Urutō kō epyrypaketōme mā toto; onekunohtōkōme roropa mā toto. Tapyi Kurā rīko nuriame mā toto oturuketomo. Ritonōpo nyripohpyry omipona pyra mā toto.

⁵ Yrome Ritonõpo moroto ro mana, pata po. Zae ehtoh poko exikehpyra mana. Zae pyra ehtoh poko pyra mana. Kokoro rokē ěmehnõko moroto mana, anamonohpyra roropa mana, zae ehtoh ripõko kyya xine mana; yrome zae pyra exiketõ popyra toehtohkõ onurumekara mã toto, ehxiropyra roropa mã toto.

⁶ Ritonõpo ynara ãko mana:

– Ahno tõ tonahkase ya, pata tõ tykararahse, nono pona toto typahse ya, tapyi tõ kaetokohxo exiketõ, erase tõ esary, osema tõ roropa. Pata tõ patãpome toehse mã kehko, tytaõke pyra ipunaka.

⁷ Ynara tõsenetupuhse ywy: “Seromaroro jomihpyry omipona exĩko ypoetory tõ mana. Zae pyra toehtopõpyrykõ kurãkapõko mã toto ya. Wenikehpyra exĩko mã toto tuhke rokē tuãnohtopõpyrykõ poko ya.” Yrome orẽpyra toh nexiase popyra ehtoh poko toehtohkõme.

⁸ Naeroro ynara tykase Ritonõpo:

– Eraximatoko, ěmepyyr oehnõko mana. Owõnõko ase imeimehnõ nonory põkõ hxirotohme. Ynara osetupuhno tyritohme: ahno tõ emero oximõme tyripõko ase, imoihme emero tutuisake exiketõ ehtohme toto wãnohtohme. Toto zehno jehtoh waro exĩko mã toto, toto wãnohtoh kuãnõko ase toto pona. Sero nono porehme tonahkasẽme exĩko mana apoto ke, zehno jehtoh ke.

⁹ – Morarame ahno tõ kurãkãko ropa ase tyneponãmarykõ eahmakehtohme eya xine. Ywy rokē jeahmãko mã toto Tosẽkõme. Jomiry omipona toto ripõko ase, jomiry omipona toto ehtohme emero porehme yronymyryme.

¹⁰ Mame ypoetory tõ sapararahme aexityã imeimehnõ nonory tõ poro oehnõko mã toto tynekarorykõ ekarotohme ya. Moino oehnõko mã toto moe pata tõ poe, Etiopía nonory poe.

¹¹ Moro ěmepyyr toehse ahtao, amarokõ, ypoetory tõ ehxirokehnõko matose, tuhke jurumekatopõpyry pokoino oya xine. Ynara exiryke owino xine epyrypaketõ oũko ase, imehnõ motye kure osekaroketomo, mokaro panõ osenepyra ehtohme amaro xine. Jũme epyrypaketõme exipyra exĩko matose jesary po, ypy kurã po.

¹² Ahno nomõko ase Jerusarẽ po, imehnõ pyno exiketomo, zae ehtoh poko se exiketõ roropa, Tosẽkõme jenetupuhnanomo.

¹³ Mame mokaro Izyraeu tõ akoĩpyry jũme popyra ehtoh poko pyra exĩko mã toto, ajohpe pyra exĩko mã toto. Imehnõ enekunopyry se pyra exĩko mã toto. Inapyyrykõ ipune exĩko mana, towomaneke exĩko mã toto, imehnõ zuno pyra exĩko mã toto.

Eremiatoh Ritonõpo eahmaryme

¹⁴ Atãkyematoko, Jerusarẽ põkomo!

Izyraeu tomo, eremiatoko Ritonõpo eahmaryme!

Oseahmatoko yronymyryme.

¹⁵ Awãnohtohkõ totypohkaposẽ Ritonõpo Oesẽkomo a.

Oepetõkara tonyohse eya typoetory tõ winoino.

Ritonõpo Oesẽkõ, Izyraeu tõ Tuisary, amaro xine mana.

Popyra ehtoh oepyyr zuno pyra exĩko matose.

¹⁶ ěmepyyr oehnõko mana: ynara ãko mã toto Jerusarẽ põkomo a:

“Enaromyra ehtoko, Xião põkomo, penekehpyra ehtoko, orẽpyra ehtoko.

¹⁷ Ritonõpo Oesẽkõ amaro xine mana.

Jamihme mana, opynanohtorỹko mana.

Tãkye exĩko mã opoko xine.

Opyno xine toexĩryke isene oritorỹko roropa mana.

Eremiãko mana tãtãkyemaryme opoko xine, oseahmatoh ritoh samo.”

¹⁸ Ynara ãko Ritonõpo mana:

“Omuhpe exiketõ oseahmatoh poko oximõme enehpõko ase,
omuhpe pyra, ohxirotopõpyrykõ tonahse.

¹⁹ Moro ãmepyry toehse ahtao mokaro wãnohnõko ase oryhmahpõkomo.

Ahmitahpyryme exiketõ pynanohnõko ase.

Sapararahme aexityã enehnõko ropa ase.

Toehxirose mexiatose emero rokẽ po,
yrome moromeĩpo oeahmatorỹko imehnõ mana.

Imehxo exiketõme oritorỹko mã toto.

²⁰ Moro ãmepyry toehse ahtao oximõme oenehtorỹko ase oenehtohkõme ropa
ononorykõ pona.

Kure rokẽ oritorỹko ase, amarakõ emãtohme ropa.

Imehxo oehtohkõ waro exiko imehnõ mana, emero nono põkomo.

Õmirykõ etary se exiko imehnõ mana imeimehnõ nono põkomo.”

Ywy, Ritonõpo, oturunõ.

AJEU Ageu Ekarotopo

Jeimamyry 538me ehtoh po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao Izyraeu tō tooehpitose ropa Papironia poe namotome ehxīpo. Tytapyikō tyrise eya xine Jerusarē po, yrome osetupuhpyra toh nexiase Ritonōpo Tapyī poko, tonahkase aexihpyryme. Mame jeimamyry 520mā po oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao, Ritonōpo omiry tokarose urutō Ajeu a. Ritonōpo Tapyī tyripose ropa eya. Mokaro tonehpose ropa eya Ritonōpo a. Morara ahtao kure toto rīko ropa Ritonōpo mana, kure toto ehtohme ropa, toto emātohme roropa. Osepeme Ajeu nexiase urutō Zakaria maro.

Sero pape ao

Ritonōpo tapyī tyripose ropa 1.1-15
Kure ehtoh eraximatoh poko 2.1-23

Tytapyī tyripose ropa Ritonōpo a

¹ Jeimamyry asakoromā po tuisame Tariu toehse ahtao Perexia esēme, ěmepyry osemazupu, nuno 6mā po, Ritonōpo tōturuse Ajeu a. Moro omi tonyohse Ritonōpo a kowenatu, Juta tō tuisary Zoropapeu a, Saratieu mūkuru, Oturukety imehxo Exikety a roropa, Jozue, Jozatake mūkuru.

² Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety ynara tykase:

— “Tapyi Kurā ritoh ropa exipyra ro mana,” āko ahno tō mana.

³ Morara exiryke ynara tykase Ritonōpo Ajeu a:

⁴ — Juta tomo, kure oya xine nae tapyi tō kurā tao ehse amarokomo, apupari risē tao, Ytapyī Kurā tonahse ahtao?

⁵ Osetupuhpoto! Otara toehse oya xine nae?

⁶ Ōkyryrykō puhturu arykāko matose tuhke repe, yrome pitiko apoīko matose. Tonahsē nae matose repe, yrome tuesapare exipyra matose. Uwa eukuru nae matose repe, yrome ipune pyra mana etytohme. Upo nae matose yrome ōseworitoh pune pyra mana kuenime toehse ahtao. Erohketō epehpyry ipune pyra mana ise toehtoh epekahtohme.

⁷ Morara exiryke ynara āko Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety:

— Osetupuhpoto, otara toehse oya xine nae?

⁸ Seromaroro ytotoko ypy tō pona, wewe enehtohme Ytapyī Kurā ritohme ropa. Tākye exīko ase moro Tapyi poko, mame moro tao toahmasēme exīko ase, imehxo jehtoh ekarōko mā toto.

⁹ — Ōkyryrykō itamurume apoiry se mexiatose repe, pitiko rokē tapoise oya xine. Mame moro pitiko aroryhtaotapyi taka “puu” karyke ya, anapyrykō tonahkase ya emero exisasaka. Oty katohme moro tyrise ya? Atapyikō kurākary poko rokē matose, yrome Ytapyī poko, “Oty kara,” matose, onukurākara matose, tykararahse ahtao.

¹⁰ Morara exiryke konopo oehpyra, otupikō pona ōkyryry pitiko rokē exīko mana.

¹¹ Konopo onenehpopyra exiase otupikō pona, ypy tō pona roropa; tonore tyripose ya anarykahpyrykō pona tiriiku tōkehko te, uwa zoko tomo te, oriwera tomo, emero anarykahpyrykō pona sero nono po. Awānohtohkōme nexiase, onokyro tō maro okyno tō maro otyro tō anarykatyākō maro emero porehme.

Ritonōpo nyripohpyry omipona ahno toehse rahkene

¹² Mame Ritonōpo nyripohpyry omipona toehse toh nexiase. Zoropapeu, Saratieu mūkuru, Oturukety imehxo exikety Jozue, Jozatake mūkuru, emero ahno maro, Papironia poe aehtyamo. Zae Ritonōpo omiry tonetupuhse eya xine, inekarohpyry urutō Ajeu a, moro omipona toehse toh rahkene.

¹³ Mame Ritonōpo omihpyry tokarose Ajeu a Juta tomo a, ynara tykase ynororo:

– Amaro xine exīko ase. Ywy Ritonōpo oturunu.

¹⁴ Mame Ritonōpo poe orēpyra toehse kowenatu Zoropapeu, Saratieu mūkuru, Juta tō esemy. Tyjamitunuru tokarose Ritonōpo a eya. Morohne tokarose roropa Oturukety imehxo exikety a, Jozue a, Jozatake mūkuru te, ahno a roropa emero Papironia poe aehtyamo a roropa. Toytose toto, toerohpitose toto, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety Tapyī Kurā riry poko,

¹⁵ ěmepyyry 24me ehtoh po, nuno 6mā po, jeimamyry asakoromā po tuisame Tariu toehse ahtao.

2

Ritonōpo Tapyī Kurano, Tyrisenano

¹ Asakoro jeimamyry po tuisame Tariu ahtao, Perexia esēme, ěmepyyry 21me ehtoh po, nuno 7mā po, tōturuse ropa Ritonōpo urutō Ajeu a. Tonyohse

² ynororo Ritonōpo a oturutohme kowenatu Zoropapeu, Juta tō esemy a, Saratieu mūkuru te, Oturukety imehxo exikety a roropa, Jozue a, Jozatake mūkuru te, ahno a roropa emero, ynara katohme:

³ – Onokākō nae ro amaro xine Ritonōpo Tapyī Kurā tonese enekure ro ahtao? Otyme moro enēko matou seromaroro? Arypyra sā hnae oya xihne?

⁴ Yrome orēpyra exiko, Zoropapeu! Orēpyra exiko, Jozue! Sero nono pōkomo emero, orēpyra ehtoko! Erohtoko, ywy ase Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, amaro xine ase.

⁵ Ynetapohpyry ae ro ypoetory tomo a, tarose toto ahtao ya Ejitu poe Juzenu amaro xine exikehpyra mana. Naeroro enaromyra ehtoko.

⁶ – Ywy, Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety ynara āko ase: Okynā pyra kapu tykytyky kamexipōko ase, nono maro, tuna kondō te, nono tonorē roropa.

⁷ Imeimehnō nonory pōkō tykytyky kamexipōko ase emero porehme. Mame imōkomory kurā tonehsēme exīko mana Ytapyī taka tarona Jerusarē pona. Morohne ke Ytapyī kure potu exīko ropa mana.

⁸ Parata emero porehme, uuru roropa emero sero nono po ykyryryme mana.

⁹ Naeroro Ytapyī tyrisenā kure potu exīko mana, apitoryme aexihpyry motye, āko Ritonōpo mana, imoihmākō Esemey. Mame moro poe osepepe ehtoh ekarōko ase ypoetory tomo a, osetapara toto ehtohme.

Nuriame pyra ehtoh poko

¹⁰ Mame moro jeimamyry ae ro, ěmepyyry 24me ehtoh po, nuno 9mā po, tōturuse ropa Ritonōpo urutō Ajeu a.

¹¹ Ynara tykase Ritonōpo Jamihmehxo Exikety:

– Ytoko, oturuta oturuketō maro. Oturupoko eya xine toto osenetupuhtoh waro oehtohme. Ynara ekaropoko eya xine:

¹² Tōsē kurā aroryhtao oya oupō ao ahno tō nekarohpyry, tokarose ahtao Ritonōpo a; mame moro oupony a wyi tapose ahtao te, pāo te, ahnohpyry te, eukuru te, azeite te, tonahsē emero rokē tapose ahtao oupony a kure exīko morohne nae?

Tōturupose Ajeu a, mame “Arypyra,” tykase oturuketō eya.

13 Mame ynara tykase Ajeu oturuketomo a:

— Ahno nuriame toehse ahtao aorihityā ekepyry tapose exiryke eya, mame imei'po morohne tonahsē tapose ahtao eya, moro tonahsē nuriame exiko nae?

Tozuhse ynororo oturuketomo a:

— Ÿ! Nuriame exiko mā kehko, tykase oturuketomo.

14 Mame Ajeu ynara tykase:

— Moro sã mā toto, sero ahno ya, āko Ritonōpo mana. Nuriame sero nono pōkō mana, inryityā roropa emero, inekarotyā roropa jahkatohme apoto apō po.

Typoetory tō rīko kure Ritonōpo mana

15 Ynara āko Ritonōpo mana:

— Osenetupuhtoko opoko xine: otara toehse oya xine moino tarona? Apitoryme Ytapyī onyripyra ro awahtao xine,

16 otara nexiasene? Toytose awahtao xine tiriiku tapyī taka 200 kirume tiriiku apoitohme oya xine, 100 kirume rokē tonese oya xine; mame eukuru tapyī taka toytose awahtao xine 100 rituru tō apoise oya xine, 40 riturume rokē eukuru nae nexiasē.

17 Amarakō tuānohse ya, tyryrykane axitunety ke te, tyrohsē ke otyro anarykahpyrykō poko te, konopoimo ke topuxikiri panō ke, anarykatyākō tonahkapose ya. Ÿrome moro toehse ahtao ro oehpyra ropa mexiatose ya.

18 Seroae, ēmepyyry 24mã po, nuno 9mã po, Ytapyī apō tyrikehse oya xine. Enetoko taroino kure ehtoh exiko oya xine mana.

19 Seromaroro tiriiku pyra ahtao ro tiriiku tapyī tao, epery pyra ahtao ro uwa zoko tō poko, wikeira tō poko te, romãzeira tō poko, oriwera tō poko roropa, taroino kure rokē oritorỹko ase.

Zoropapeu kure ripotoh Ritonōpo a

20 Moro ēmepyyry ae ro, ēmepyyry 24me ehtoh po, nuno 9mã po tōturuse ropa Ritonōpo Ajeu a,

21 Zoropapeu, Juta tō kowenatu zurutohme, ynara katohme:

— Ÿwy kapu tykytyky kamexipōko ase, nono roropa.

22 Tuisa tō apō tō pahnōko ase, toto jamitunuru enahkapōko ase. Kahu tōkehko etonatoh tahkãko ase, aronanō enahkapōko ase, kawaru tō roropa orihnōko mā toto; kawaru po ytoketō osetapãko mā toto.

23 Moro ēmepyyry toehse ahtao oriko ase tuisame ypoetory tō tuisaryme, Zoropapeu, Saratieu mūkuru, ypoetoryme tymenekase oexiryke ya. Ÿwy, Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety ōturuno.

ZAKARIA Zacarias Ekarotopo

Sero *Zakaria* papeny atapiakāko asakoro ehtohme:

1. Zakaria 1-8 ekarōko urutō Zakaria omihppyry Izyraeu tomo a, aehtyā ropa namotome ehxīpo Papironia poe Jerusarē pona. Urutō Ajeu epeme Zakaria kynexine. Aomihppyry Izyraeu tomo a Ritonōpo nenepohppyry tō poko ekarōko kynexine. Sero tokarose eya jeimamyry 520mā poe 518mā pona oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao. Moro Ritonōpo nenepohppyry tomo tamorepase pata Jerusarē riry ropa poko te, Ritonōpo Tapyī riry poko te, ahno rypyry korokary poko te, imeīpo ehtoh poko roropa ahno Pynanohne oepyyryhtao.

2. Zakaria 9-14 ekarōko ahno Pynanohne poko, Apiakary konōto poko roropa Etyhppyryme. Zakaria 9.9 poko ekarōko nase Mateu 21.5 po, Joāo 12.15 po, enara.

Sero pape ao

Kure ehtoh eraximatohme 1.1–8.23

Imehnō nonory pōkō wānohtopo 9.1-8

Imeīpo kure ehtoh poko 9.9–14.21

Tyyryppyrykō rumekatoh sero

¹ Nuno 8mā po jeimamyry asakorō po tuisame Tariu ahtao Perexia esēme, tōturuse Ritonōpo urutō Zakaria a, Parakia mūkuru, Ito pary. Ynara tykase Ritonōpo Jamihmehxo Exikety eya, ahno zurutohme:

² – Wyy Ritonōpo tohne toehse yronymyryme atamurukō poko.

³ Mame seromaroro ynara āko ase oya xine: Osehtoko ropa ya; wyy Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, oehnōko roropa ase oya xine.

⁴ Atamurukō sā pyra ehtoko. Otato pyra toh nexiase turuse toto ahtao urutō komo a pake, sero jomihppyry tokarose ahtao eya xine: “Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tyripōko mana oya xine: popyra ehtoh poko pyra ehtoko. Zae pyra oehtohōko irumekatoko.” Yrome jomihppyry omipona pyra toh nexiase.

⁵ Seromaroro otoko hnae atamurukomo? Mokaro urutō kō roropa isene ro toh nae?

⁶ Ypoetory tō ae, urutō kō ae jomihppyry aropoase atamurukomo a, toto enaroximatohme repe. Yrome oty kara toh nexiase. Morara exiryke tuānohse toh nexiase. Mame toeramase ropa toh nexiase tyyryppyrykō wino. Ynara tykase toto: “Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a tuānohse sexiatiose tōmihppyry ae ro. Iiryppyrymē toehse kuexirykōke tuānohse sexiatiose kyyryppyrykō emetakame.”

Enepotoh apitorymano: kawaru tomo

⁷ Ēmepyyry 24me ehtoh po, nuno 11mā po, esety sepate, jeimamyry asakoromā po tuisame Tariu ahtao Ritonōpo omiry etase. Wyy ase urutono Zakaria, Parakia mūkuru, Ito pary.

⁸ Koko nexiase enepotoh tonepose ahtao ya: Ritonōpo nenyokyhppyry enease tōtyrise kawaru kamiraramā po. Totypohse nexiase jakanahmā po wewe tō rānao. Mokyro mykae imehnō nenyohyā nexiase kawaru tō po, kamiraramākomo, imehnō pitahpitahmākomo, imehnō karimutume exiketomo.

⁹ Inenyokyhppyry toiro tōturuse ymaro. Naeroro ekaropoase eya:

– Pāna, onokah koh moxiā inenyohtyamo kawaru tō po?

– Enepōko ase oya, tykase ynororo.

¹⁰ Mame mokyro Ritonōpo nenyokyhpyry wewe rānao ynara tykase:

– Mokaro tynenyohtyā taropose Ritonōpo a toytotohme sero nono poro porehme.

¹¹ Mame ynara tykase toto Ritonōpo nenyokyhpyry a, wewe rānao exikety a:

– Toytose yna sero nono poro porehme. Tonese emero mynyhme samo osetapara mā toto.

¹² Mame ynara tykase Ritonōpo nenyokyhpyry:

– Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, 70me jeimamyry taropose Jerusarē pōkō poko tohne toehtoh poko, Juta patary tō pōkō maro. Otāto ise ro mokaro pyno oehtohme ropa?

¹³ Mokyro tozuhse Ritonōpo a omi kurā ke, kypyno xine ehtoh ke, omi emuhkehkatoh ke.

¹⁴ Mame mokyro Ritonōpo nenyokyhpyry, ymaro oturukety ynara tykase ya:

– Ynara kaxiko opore emero rokē netaryme: Sero omi Ritonōpo Jamihmehxo Exikety omiryne mana: “Pata Jerusarē pyno ase yronymyryne, ypatary kurāme mana.

¹⁵ Imeimehnō nonory pōkō poko tohne ase, osewomaketō poko, torētyke pyra exiketō poko. Ynara exiryke tohne toehse jahtao ypoetory tō poko, pitiko rokē repe itamurumehxo toto tyrohmanohpose eya xine, toto etuari-matohme pitiko rokē pyra.

¹⁶ Naeroro toto pyno jexiryke oepyase ropa Jerusarē pona. Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara āko ase: Ytapyiny tyrisēme exīko ropa mana, pata Jerusarē roropa tyrisēme exīko ropa mana.”

¹⁷ Ynara tykase roropa inenyokyhpyry ya:

– Oturuko imehnō netaryme, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase: ypatary tō tymōkomoke exīko ropa mā kehko, pitiko rokē pyra. Pata Jerusarē akorehmāko roropa mana tynymenekahpyryne aehtohme ropa.

Enepotoh asakoromano: iretry tō poko

¹⁸ Imepỹ enepotoh toehse ya: 4me pui retryne enease.

¹⁹ Ritonōpo nenyokyhpyry ymaro oturukety a ekaropoase. Ynara ase eya:

– Oty katohme moro iretry tomo?

Jezukuase ynororo, ynara nase:

– Mokaro mā imehnō nonory pōkomo. Eya xine Juta tō saparahme taropose sero nono poro porehme, Izyraeu tō maro Jerusarē pōkō maro.

²⁰ Mame 4me erohketō tonepose Ritonōpo a ya kurimene poko erohke-tomo.

²¹ – Oty rīko mokaro nae? ase eya, ekaropoase.

Ynara nase ynororo:

– Moro iretry tō imehnō nonory pōkōme mā kehko. Juta tō saparahme taropose eya xine nono poro, imehnō poetryne sā rokē toto ehtohme. Yrome seromaroro moxiā erohketō oehñōko mā toto mokaro ahno tō erehtohme, iretrykō tahkatohme, toto pahthohme roropa, mokaro Juta tō poremākaponanomo, Juta tō ahpahponanomo.

2

Enepotoh oseruaono: mosa ehtoh kuhtopo

¹ Mame imepỹ enepotoh tonese ya: Orutua enease, mosa ehtoh kuhtoh emahpo nexiase.

² – Aza ytōko mah? ase, ekaropoase eya.

Ynara nase ynororo:

– Ytōko ase pata Jerusarē kuhtohme mosa aehtoh waro jehtohme ipuro-
roje ehtoh waro roropa jehtohme.

³ Mame mokyro, Ritonōpo nenyokyhpyry, ymaro tōturuse aexihpyry tūtary
enease. Imepý nenyokyhpyry noepyase oseporyse imaro.

⁴ Mokyro Ritonōpo nenyokyhpyry apitorymā ynara nase tymarono a:

– Tururume ytoko mokyro nuasemā zuruse, ikuhtohke tomahpokemy:
“Pata Jerusarē tytaōke exīko ropa mana, ahno tuhke, okyno tō tuhke moroto
exīko, naeroro apuru onyrisarōmepyra exīko mā toto pata zomye.

⁵ Ynara tōmiry etapōko Ritonōpo mana: Ywy roro apurume exīko ase,
apotome sā Jerusarē zomye. Ywy roro moroto exīko ase moro pata po
jesaryme exīko, moroto roropa saereme jehtoh enepōko ase.”

Namotome pyra Izyraeu tō exīko ropa mana

⁶⁻⁷ Ynara āko Ritonōpo mana typoetory tomo a:

– Epatoko, Xiāo pōkomo, tapoise mexiatose papironio tomo a, epatoko!
Epatoko moro nono pōkō inikahpōēkō poe! Typhase sā mexiatose ya
imeimehnō nonory tō pona. Yrome seromaroro oepirykō ropa toehse
nase, Jerusarē pona ooehtohkōme ropa.

⁸ Tyjमितunuru ke, jenyokyase Ritonōpo Jamihmehxo Exikety imeimehnō
nonory pōkō zurutohme, typoetory tō mōkomory kurā aronanomo omatome.
Ynara tykase ynororo:

– Ypoetory tō poko aexihpyry tomahxikyry rīko sā mana jenuru aka.

⁹ Naeroro ywy roro osetapāko ase amaro xine oporemākatohkōme. Mame
omōkomohpyry kurā emero tarosēme exīko opoetohpyry tomo a, anamotome
aexityamo a.

Morohne toehse ahtao zuaro exīko mā toto emero, Ritonōpo Jamihmehxo
Exikety a tonyohse ywy oya xine.

¹⁰ Ynara āko Ritonōpo Kuesēkō mana:

– Jerusarē pōkomo, oeremiatoko atākyemarykōme, oehnōko jexiryke os-
esarise amaro xine!

¹¹ Moro ēmepiry toehse ahtao ahno tō tuhke oehnōko mā toto Ritonōpo
Oesēkomo a, ipoetoryme exīko mā toto. Imaro xine exīko roropa mana. Mame
zuaro exīko Izyraeu tō mana, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a tonyohse ywy
oturuse imaro xine.

¹² Mame Juta tō nonory Ritonōpo esary kurāme exīko ropa mana Izyraeu tō
nonory kurā po te, Jerusarē Ritonōpo nymenekahpyryme exīko ropa mana
tosary kurāme.

¹³ Mynyhme ehtoko emero porehme Ritonōpo ēpataka. Oehnōko mana
tosary kurā poe, typoetory tō maro ehse.

3

Enepotoh 4mano: Oturukety imehxo exikety

¹ Imepý enepotoh enease: Oturukety imehxo exikety, Jozue enepoase
Ritonōpo ya. Mokyro Jozue xikihme nexiase Ritonōpo nenyokyhpyry ēpataka.
Mokyro Jozue apotunuru wino nexiase joroko tamuru Satanaxi, ihxirory se
toexiryke.

² Tōturuse Ritonōpo nenyokyhpyry Satanaxi a, ynara tykase:

– Satanaxi, oupokāko Ritonōpo mana mynyhme oehtohme! Ritonōpo,
pata Jerusarē menekahpono awānohnōko mana! Mose typynanohse eya
apotopokō sā touse ahtao apoto poe.

³ Jozue tupoke xikuromā ke nexiase, moroto xikihme, Ritonōpo nenyokyhpyry ēpataka.

⁴ Mame takorehmananomo a Jozue zupō toupōse Ritonōpo nenyokyhpyry a. Imeīpo ynara tykase ynororo:

— Moro sã oorypyry tō korokāko ase. Seromaroro upo kasenato ke amurūko mase.

⁵ Mame takorehmananomo a turupāte tyripose Ritonōpo nenyokyhpyry a Jozue zupuhpyry pona, turupāte tukurikase ēxikety nuriame pyra ehtohme. Moro tyrise eya xine zupuhpyry pona, upo oseahmatoh tyrise roropa eya xine epona. Moroto ro Ritonōpo nenyokyhpyry nexiase xikihme.

⁶ Ynara tykase ynororo Jozue a:

⁷ — Ynara āko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety oya: “Ynyripohpyry omipona awahtao, oerohtoh roropa riryhtao oya jomihpyry omipona, tuisame ēxiko mase Ytapyī tao. Jesary kurā pyno ēxiko mase, imehnō osa tō roropa emero. Mame mōxiā ynenyokyhpyry tō sã jēpataka omōnōko mase.

⁸ Naeroro etako pahne, Oturukety Imehxo Jozue, imehnō oturuketō roropa amaro xine, etatoko pahne. Amarokō emero enetupuhpotohme matōse: ypoetry tomo a Jakorehmane enehpōko ase, esety ‘Amoriry’ me.

⁹ Eneko ke, topu yriino Jozue ēpataka pipahmā 7mā ke. Ywy Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety imerōko ase moro topu pokona toiro esety. Mame toiro ēmepyry ae sero nono pōkō rypyry korokāko ase.

¹⁰ Moro ēmepyry ae amarokō emero oepe tō eahmāko matose katonō maro oximōtohme, oseahmatohme uwa zoko tō zopino, wikeira tō zopino roropa. Ywy Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, oturunō.”

4

Enepotoh 5mano: ezuru apony

¹ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry, ymaro osemazuhme aoturuhpyry toehse ropa ya jēpakase ropa samo. Typakase sã exiase inykyhpyry pakary ropa samo.

² Tōturupose ynororo ya:

— Oty enēko mah?

Tozuhse ya:

— Ezuru apō enēko ase uuru risemy. Moro po azeite ē nae mana uuru risēme roropa. 7me nāparina tō nae moro ezuru apō po, 7me tupō tō roropa azeite arotōhme nāparina tomo a.

³ Moro ezuru apō pūto asakoro oriwera zoko enēko ase, toiro apotunuru wino samo, toiro ipozery wino.

⁴ Mame oturupoase mokyro Ritonōpo nenyokyhpyry a:

— Tuisa, oty kātōhme morohne nae?

⁵ — Zuaro pyra hma? tykase ynororo tōturupose ya.

— Arypyra, zuaro pyra ase! ase eya.

Ritonōpo omiry Zoropapeu a

⁶ Moromeīpo tonyohse exiase Ritonōpo nenyokyhpyry a Ritonōpo omiry ekarose Zoropapeu a. Ynara tykase ynororo:

— Soutatu tō jāmītunuru ke pyra te, ajāmītunuru ke pyra roropa ynyripohpyry rīko mase. Yrome Juzenu Kurā ke moro rīko mase. Ywy Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, oturunō.

⁷ — Zoropapeu ēpataka ypy tō kaehxo exiketō ona topohmāme exīko. Topu imehxo exikety Ritonōpo Tapyī kyryry enehnōko mana, esaka tyritōhme. Moro eneryke kohtāko mā tofo: “Kure potu! Kure potu mana!” āko.

⁸ Mame tōturuse ropa Ritonōpo ya.

⁹ Ynara tykase ynororo:

– Sero Tapyi Kurā apō tyrise Zoropapeu a. Ynororo moro Tapyi riry poko otyhkāko roropa mana. Moro toehse ahtao zuaro exīko mā toto ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, aaropoase oturuse imaro xine.

¹⁰ Mame mokaro, tākye pyra exiketō moro ripyry eneryke tyya xine, atākyemāko mā toto Ytapyī Kurā otyhkanopyry Zoropapeu a eneryhtao tyya xine.

– Moro 7me nāparina tomo Ritonōpo enuru tō 7mākō enetupuhpotohme mā toto. Emero enēko Ritonōpo mana, sero nono po, porehme.

¹¹ Mame ekaropoase eya:

– Oty kary moro oriwera tō asakoro ezuru apō iratozome exiketomo?

¹² Oturupoase roropa eya:

– Oty kary moro roropa asakoro oriwera amoriry, tupo tō uuru risē pūto? Toto wino azeite tūtāko tupo tō aka.

¹³ – Moro waro pyra hma? tykase ynororo tōturupose.

– Arypyra, tuisa! Zuaro pyra ase ipunaka, ase eya.

¹⁴ Mame ynara tykase ynororo:

– Moro enetupuhpotohme mā kehko orutua kō asakorō poko. Tymenekase toh nexiase, typopase roropa toh nexiase Ritonōpo akorehmaneme toto ehtohme, sero nono Esemey akorehmananōme.

5

Enepotoh 6mano: pape amēsē kae ytokety

¹ Mame imepỹ enepotoh enease. Pape enease tymerose exikety amēsē kae sã ytōko.

² Mame Ritonōpo nenyokyhpyry ymaro oturukety tōturupose ya. Ynara tykase:

– Oty enēko mah? tykase.

– Arypyra, tykase ywy. Pape rokē enēko ano, tymerose exikety, amēsē kae sã ytōko; mosa exiry 9 meturume, ipuroroje exiry 4,5 meturume.

³ Ynara tamorepase ywy Ritonōpo nenyokyhpyry a:

– Sero pape pokona popyra ehtoh tymerose popyra exiketō wānohtohme sero nonory po porehme. Seino tymerose omāto tō wānohtoh poko, taroposēme exīko mā toto tynonorykō poe; moino tymerose mana ajohpe exiketō poko, taroposēme exīko mā toto emero imehnō enekunohnanomo Ritonōpo neneryme.

⁴ Tōmiry etapōko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety mana moro popyra ehtoh aropōko mana omato tō tapyī taka omōtohme te, ajohpe exiketō tapyī taka roropa. Moroto exīko moro tapyī tō tao tapyi enahkatoh pona; wewe itararany oxinomopyra exīko mana, topu tō roropa tonahkasēme exīko mā kehko.

Enepotoh 7mano: nohpo ruto ao

⁵ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry ymaro oturukety toehse ropa oturupose:

– Eneko ke, ohpetu, oehnōko seromaroro!

⁶ – Otyh sehny? ase, ekaropoase.

Ynara tykase ynororo:

– Rutoimomē mana, enetupuhpotohme sero nono pōkō ryppyry poko.

⁷ Moro rutoimo totapure nexiase xūpu risemy. Moro apuru tanỹse eya xine, moro ao nohpo nexiase typorohse sokohme.

⁸ Ynara tykase Ritonōpo nenyokyhpyry:

– Mose nohpo popyra ehtoh enetupuhpotohme mana. Mame mokyro tupurohmase eya zopīkoxi ruto ao apurutōhme ropa.

⁹ Mame asakoro nohpo tō enease taporihke sekonia aporiry samo. Kae toytose toto, tarose tyryrykane a. Toeporehkase toto, moro ruto tapoise eya xine arotohme tymaro xine kae samo.

¹⁰ Ekaropoase Ritonōpo nenyokypyry a:

— Aza moro ruto arōko toh nae?

¹¹ Tozuhse ywy eya, ynara tykase:

— Papironia pona. Moroto tapyi amōko mā toto, moro taka moro ruto ritohme apō pona eahmatohme.

6

Enepotoh 8mano: kahu tō etonatohme

¹ Mame enepotoh enease ropa. Ypy tō asakoro enease metaume exiketomo. Toto rānae tutūtase kahu tō asakoropane etonatoh tonomo.

² Kahu osemazupu tytywyhmase kawaru kamirarame exiketomo a. Moro mykapo kahu tytywyhmase kawaru tō xinukutumākomo a.

³ Kahu oseruaono tytywyhmase kawaru karimutumākomo a, kahu asakoropane exikety kawaru pitahpitahme sā exiketomo a tytywyhmase nexiase.

⁴ Ekaropoase Ritonōpo nenyokypyry a:

— Pāna, oty katohme moro kahu tō etonatohme nae?

⁵ Tozuhse ywy eya, ynara tykase:

— Tyryrykane asakoropanemā toto, Ritonōpo ēpatae ytōko mā toto, sero nono Ešē ēpatae.

⁶ Moro kahu tytywyhmase kawaru tō xinukutumākomo a, Papironia pona ytōko mana inikahpozakoxi. Moro mykapo kahu tytywyhmase kawaru karimutumākomo a ytōko mana nono pona xixi omōtoh wino. Moro kahu tytywyhmase kawaru pitahpitahme exiketomo a ytōko nono pona ikurenaka.

⁷ Mokaro kawaru jamihmākō tutūtase, toytorykō se toh nexiase nono poro porehme. Naeroro taropose toto Ritonōpo nenyokypyry a:

— Ytotoko sero nono poro porehme!

Toytose toto.

⁸ Mame tykohmase ywy mokyro a. Ynara tykase:

— Eneko ke mokaro ytoketō inikahpozakoxi, Papironia pōkō zehno Ritonōpo ehtoh mynyhpākapōko mā toto.

Jozue kyryry, parimano uuru risemy

⁹ Mame tōturuse Ritonōpo ya. Ynara tykase:

¹⁰ — Ytoko, mokaro Papironia poe aehtyā nekarory apoitohme Heutai tō wino, Topia maro, Jetaia maro, enara. Mame ytoko Joxia tapyi taka, Sowonia mūkuru,

¹¹ moro parata maro uuru maro, mokaro nekarohpyry. Morohne ke parimā tyriko. Mame moro parimā tyriko Oturukety imēhxo exikety Jozue zupuhpyry pona, Jozatake mūkuru.

¹² Mame mokyro zuruko, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara āko mana:

“Orutua, tosehke Amoriryme, ahtāko sā mana tosao, mame Ritonōpo Tapyi rīko ropa mana.

¹³ Ritonōpo Tapyi Kurā rīko mana, mame Tuisamehxo exīko mana tuisa konōto samo. Tuisa apō po porohnōko mana tuisame toexiryke. Mokyro oturukety roropa porohnōko mana tapō po. Mokaro asakoro osepune osetupuhnōko mā toto, Amoriryme exikety, oturuketyme exikety, enara.

¹⁴ Moromei po moro parimā tukurākasēme exīko Ritonōpo Tapyi tao wenikehpyra ehtohme mokaro poko: Heutai, Topia, Jetaia te, Joxia poko roropa Sowonia mūkuru.”

15 Mame ahno oehnōko mā toto moino Jerusarē pona akorehmase Ritonōpo Tapyī riry poko. Moro eneryke oya xine enetupuhnōko matose: Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a tonyohse exiase oya xine. Morohne emero exīko mana Ritonōpo Oesēkō nyriphopyry tō omipona awahtao xine zronymyryme.

7

Amotyryae otuhyrya ehtoh poko

1 Mame ěmepyry asakoropane ehtoh po, nuno 9mā po, esety kixireu, jeimamyry asakoropane ehtoh po tuisame Tariu ahtao, Ritonōpo omiry toohse ya.

2 Moro toehse Sarezē tō taropose ahtao Peteu pōkomo a, Rekē-Mereke maro, tymarōkō maro Ritonōpo Tapyī taka, takorehmarykō ekaropotohme Ritonōpo a.

3 Oturupotohme roropa taropose toto oturuketomo a, urutō komo a ro-ropa, ynara ekaropose:

– Tuhke jeimamyry taropose yna a yna xitary poko te, amotyryae otuhyrya ehtoh poko, nuno 5mā po, moro nuno po Ritonōpo Tapyī enahkatopōpyry kynexine. Moro poko ro yna a zae nae Ritonōpo a?

4 Mame Ritonōpo Jamihmehxo Exikety tōturuse ya

5 ynara katohme oturuketomo a, ahno a roropa:

– “70me jeimamyry taropose oya xine oxitarykō poko, amotyryae otuhyrya oehtohōkō poko roropa nuno 5mā po, nuno 7mā po roropa. Yrome moro onyripyra mexiatose jeahmatohme.

6 Ōtukurukohtao, eukuru enyryhtao roropa oya xine openetatohkō poko rokē mexiatose.”

7 Moro Ritonōpo omiry yroro nexiase Ritonōpo nenehpohpyry urutō kō ae pake pata Jerusarē kure ro ahtao, osetapara ro ahtao, tytaōke roropa ahtao tuhke. Pata tō roropa Jerusarē zomye tytaōke ahtao, Juta nonory po roropa ikurenāe tuhke ahno nae ahtao.

Ritonōpo omipona pyra toto ehtopōpyry

8 Mame tōturuse Ritonōpo Zakaria a. Ynara tykase:

9 – Ywy Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, ynara ase ypoetory tomo a: “Zae rokē ehtoko oximaro, ajohpe pyra ehtoko, kure rokē ehtoko imehnomo a. Toto pyno ehtoko.

10 Pytýpo tō onenekunohpyra ehtoko, poetōpo tō roropa. Imehnō nonory poe aehtyā roropa ononorykō pona ehtohme te, tymōkomokākara roropa. Osenetupuhpyra ehtoko imeimehnō enekunohtoh poko.”

11 Yrome otato pyra toehtohōkō se toh nexiase, jomiry omipona se pyra. Toeramase toh nexiase ywinoino, typanarykō tapuruse nexiase, ynyriphopyry tō onetara toto ehtohme.

12 Tūpore sã toehse toh nexiase ikurohtao xine, topu samo, ynyriphopyry tō omipona pyra toehtohōkōme; jomihpyry roropa Juzenu nekarohpyry urutō komo a pake, omipona pyra toehtohōkōme. Morara exiryke tohne toehse exiase ipoko xine.

13 Mame jomiry etary se pyra toto ehtoh sã jotururuhtao, moro sã aomirykō onetara exīko ase aotururukohtao ya. Ywy Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, oturunō.

14 Wirikane sã sapararahme typahse toto ya imeimehnō nonory pona. Inonorykō kurano, otyro zamarō exikety, patāpome toehse tytaōke pyra ipunaka!

8

Tömiry etapõko Ritonõpo mana

¹ Töturuse Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ya. Ynara tykase:

² — Jerusarē pōkō pyno ase ipunaka, toto pyno jexiryke epetōkara zehno ase.

³ Oehnōko ropa ase Jerusarē pona, morotona osesarise. Mame Jerusarē esehtōko mā toto “Pata Anamonohpyra Ehtopo”. Ypy moro roropa Ritonõpo Jamihmehxo Exikety esary esehtōko mā toto “Ypy Kurano”.

⁴ Morarame tamuhpomākomo te, kunumuxime exiketō roropa tymyxirykō maro tomahpo xine porohnōko mā toto Jerusarē esemary tō ae.

⁵ Moro esemary tō pehme exīko poetohti tō ke osemeikaketō ke.

⁶ Moro otarame exisaromepyra ekarōko aehtyamo Papironia poe, namoto tōme ehxīpo. Yrome ya moro exīko mana, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety jexiryke.

⁷ Ypoetry tō pynanohnōko ase. Toto enehnōko ase nono tō xixi tūtath wino exiketomo te, nono tō xixi omōtoh wino exiketō roropa, moro nono tō pona tarose toto exiryke imeimehnō namoto tōme.

⁸ Mame toto enehnōko ropa ase Jerusarē pona moroto toto ehtohme ropa. Ypoetryme exīko mā toto. Toto Ritonõpome exīko ase. Mame ajohpe pyra Exikety zae rokē toto maro erohnōko ase toto tuisaryme.

⁹ Ynara āko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety:

— Oseanahtotoko! Urutō kō omiry totase oya xine Ritonõpo Jamihmehxo Exikety Tapyī tyripitose ropa ahtao, tapyi apō tō tyrise ahtao. Moro omi sā etāko ropa matose seromaroro aomirykōme.

¹⁰ Osemazuhme tineru pyra nexiase erohketō epehmatohme, okyno tō esē epehmatohme roropa omoxinety puimatohme. Tuhke epetōkara nae toh nexiase. Osewomasaromepyra mexiatose, emero osepeme pyra tyripitose ya exiryke.

¹¹ Yrome ywy Ritonõpo, Jamihmehxo Exikety, jomiry etapōko ase oya xine: Taroino ypoetry tō akoīpyry onyripyra ase pake toto ritopōpyry sā ya.

¹² Ipuhturu kure ahtāko mā kehko, uwa zoko eperytāko, otyro zamaro nono exīko, konopo oehnōko roropa mana. Morohne emero ekarōko ase ypoetry tō akoīpyry a.

¹³ Juta pōkomo, Izyraeu pōkō roropa, osemazuhme imeimehnō nono pōkomo a popyra ehtoh tonehpose ahtao topetōkara pona ynara tykase toto: “Awānoprykō se ase Ritonõpo a Juta tō wānohtopōpyry sā eya, Izyraeu tō wānohtopōpyry sā roropa eya.” Yrome opynanohtorykō ase. Moromeīpo ynara āko mōkaro mā toto oseya: “Kure rokē oriporykō se ase Ritonõpo a, kure Juta tō ritopōpyry sā eya, kure Izyraeu tō ritopōpyry sā roropa eya.” Enaromyra ehtoko! Orēpyra ehtoko!

¹⁴ Ynara āko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety Izyraeu tomo a:

— Tohne tyripitose jahtao atamuru tomo a, toto tuānohse ya ynetapohpyry ae ro eya xine. Onytyromara exiase.

¹⁵ Seromaroro kure rokē Jerusarē pōkō rīko ase, Juta tō roropa. Onytyromara exīko ase. Naeroro enaromyra ehtoko.

¹⁶ Ynara tyripōko ase oya xine: Ajohpe pyra ehtoko imehnō maro, onenekunohpyra ehtoko, zae rokē ehtoko juize tō ēpataka toytose awahtao xine, osepeme oehtohkōme, oxiehno pyra.

¹⁷ Osenetupuhpyra ehtoko okurohtao xine imehnō ryhmary poko oya xine. Ajohpe omirykō onetapopyra ehtoko, Ywy, Ritonõpo morohne se pyra jexiryke ipunaka.

¹⁸ Tõturuse Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ya. Ynara tykase:

¹⁹ – Amotyryae otuhypra oehtohkõ nuno asakoropane exikety po te, 5me exikety po, 7me exikety po, 10me exikety po roropa, emero jeimamyry ae, os-
eahmatohme exiko mã kehko, otuhtoh konõto roropa Juta tõ atãkyematohme.
Naeroro zae ehtoh sehxo ehtoko, oxiehno pyra oehtohkõme roropa.

²⁰ Ynara äko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety:

– Ëmepyyr oeahnõko mana, imeimehnõ pata tõ põkõ oeahnõko mã toto
Jerusarë pona.

²¹ Mame pata põkõ ynara äko mã toto imepõ pata põkomo a: “Ytõko ynanase
Ritonõpo Jamihmehxo Exikety eahmase oturuse roropa eya kure rokë yna
ripotohme!” Mame toto ezuhnõko moro pata põkõ mana: “Ytõko ynanase
amaro xine!”

²² Imeimehnõ nono põkõ jamihme exiketõ tuhke oeahnõko Jerusarë pona
Ritonõpo Jamihmehxo Exikety eahmase, oturuse roropa eya, kure rokë toto
ripotohme eya.

²³ Morarame moro ãmepyyr toehse ahtao 10me imeimehnõ nonory põkõ
oeahnõko mã toto toiro juteu a, ynara kase: “Yna ytory se ynanase amaro
Ritonõpo eahmase zuaro toehse yna exiryke, Ritonõpo amaro xine mana.”

9

Imehnõ ahno tõ apiakãko Ritonõpo mana

¹ Ritonõpo Kuesëkõ omiry ynara mana: Hatarake nonory põkõ, pata
Tamaxiku põkõ roropa tuãnohsëme exiko mã toto. Izyraeu tõ rokë kara, Xiria
patary imehxo exikety Ritonõpo kyryryme mana.

² Pata Hamate roropa, Hatarake ehpio po, Ritonõpo kyryryme mana, pata
tõ roropa Tiro te, Xitõ roropa epõkõ emese kure exiketõ maro Ritonõpo
kyryryme mã toto.

³ Tapyi tõ jamihme exiketõ tyrise Tiro põkomo a osewomatohme, parata
itamurume tapoise eya xine uuru maro itamurume nonome ehtoh samo.

⁴ Yrome morohne emero arõko Ritonõpo mana; Tiro põkõ mõkomory kurã
emãko mana tuna konõto kuaka, moro pata roropa tyahkasëme exiko mana
apoto ke.

⁵ Moro eneryhtao Axikerõ põkõ oserehnõko mã toto. Kaza põkõ roropa
etuarimãko mã toto yronomyryme, Ekorõ põkõ roropa orënhõko mã toto. Kaza
tuisary orihnhõko mana, Axikerõ patãpome exiko, tytäõke pyra.

⁶ Imeimehnõ nonory põkõ osesariko mã toto Axitote po.

Ynara äko Ritonõpo mana:

– Pirixteu tõ epyrypakehnanohpõko ase.

⁷ Tõsemy munu maro onõpyra toto ripõko ase, imepõ onenahpopõ aexih-
pyry roropa onenahpyra toto ripõko ase. Mame mokaro akoõpyry ypoeto-
ryme exiko mã toto, Juta tõ maro exiko mã toto. Ekorõ põkõ roropa ypoetory
tõ maro exiko mã toto, jepuseu tõ ehtopõpyry samo.

⁸ Ypoetory tõ ewomãko ase epetõkara winoino. Epetõkara soutatu tõ
onëmapopyra exiko ase ynonory pona. Jüme ypoetory tõ onyrohmanoh-
popyra ropa tuisa popyry exikety exiko mana. Ypoetory tõ etuarimatopõpyry
tonese ya exiryke.

Imeõpo Izyraeu tõ tuisary

⁹ Atãkyematoko, Xião põkomo!

Jerusarë põkomo, oeremiatoko atãkyemarykõme!
Otuisarykõ oeahnõko mana.

Orēpyra Exiketyme oehnōko mana,
 Imehxo Exiketyme roropa,
 yrome epyrypara mana, jumētu po tōtyrise mana,
 jumētu zumōkara, imūkurumano.

¹⁰ Kahu tō etonaketō kyryry enahkapōko mana Izyraeu nonory po,
 soutatu tō kawaru tō po ytoketō roropa Jerusarē po.
 Taky tō, pyrou tō roropa tonahkasēme exīko mā kehko.
 Etonara ahno tō tyripōko mana.
 Tuisame exīko mana tuna konōto poe imepỹ tuna konōto pona,
 tuna Eupyrati poe roropa nono etyhpyry tō pona.

Imēīpo Izyraeu imehxo exīko mana

¹¹ Ritonōpo ynara āko mana:
 “Jerusarē pōkomo, jomihpyry etapoase oya xine,
 opynanopyrykō topehmase munu ke.
 Morara exiryke oekyry tō anỹnōko ase toto apoihpōkō winoino,
 tanỹsēme exīko mā toto eutary winoino,
 namotome oeh̄topōpyrykō poe.

¹² Osehtoko ropa, namoto tomo,
 oewomatohkō jamihmā pona;
 osehtoko ropa opynanohtohkō eraximananomo.
 Ynara āko ase oya xine,
 itamurumehxo kurā ke oepehmatorỹko ase,
 asakoro oetuarimatopōpyrykō emetakame.

¹³ Juta tō rīko ase taky samo etonatoh kyryryme,
 Izyraeu tō pyrou sā exīko mā toto.
 Orutua kō, Jerusarē pōkō ytapemāme exīko mā toto,
 mokaro maro osetapāko ase Kerexia pōkō maro.”

¹⁴ Mame osenepōko Kuesēkō mana typoetory tō epoe.
 Nenenehkane sā typyre ekomāko mana.
 Rue etōko mana.

Ytōko mana tyryrykane konōto maro ikurenae.

¹⁵ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety typoetory tō ewomāko mana;
 topetōkara soutatu tō poremākāko mā toto,
 ipyrekō kararahnōko mā toto,
 topetōkara munuru kuānōko mā toto eukuru jehnahpyry samo,
 kōhtāko mā toto toetỹse exiketō samo,
 pehme sā exīko kasana sā munu ke ikuamyryhtao tynekaroryme apoto apō
 pona.

¹⁶ Moro ēmepyyry toehse ahtao typoetory tō pynanohnōko Ritonōpo mana
 toky tō pynanopyry sā ipynanohne a.
 Moro nono po topu tō kurā zemime exiketō sā exīko mā toto parimā poko,
 uuru risē parimā poko tuisa konōto zupuhpyry po.

¹⁷ Kure kuhse sero nono exīko ropa mana,
 enekure roropa!
 Tiriiku nae exīko, uwa eukuru roropa itamurume.
 Poetohti tō wātāko roropa mā toto jamihme, enekure roropa.

¹ Konopo ekaropoko Ritonõpo a eina oehpyra ro ahtao. Ritonõpo mokyro konopo enehpone, akurũ tõ maro, otyro ahtatohme tonahsẽ nae ahno emero ehtohme.

² Toiparo rokẽ ekaropõko matose oneponãmarykomo a, joroko tõ poe urutõ komo a roropa, ajohpe rokẽ mã toto, enekunohnõko rokẽ mã toto. Osenehtoh poko amorepananõ ajohpe rokẽ mã toto. Omiãko mã toto emuhkehkananõ sã repe, yrome aomiry anakorehmara mana. Morara exiryke ahno etu-
arimãko mã toto, xiaksiake ytõko mã toto kaneru tõ samo tosẽke pyra ahtao.

³ Ynara ãko Ritonõpo mana:

– Tohne ase imeimehnõ nonory põkõ tuisary tõ poko ypoetory tõ tuisaryme toehse toto ahtao. Mokaro wãnohnõko ase yronomyryme. Juta tõ ypoetoryme mã toto; ywy, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, toto pynanohnõko ase. Mokaro rĩko ase jekyme kawaru osetapakety jamihmã samo, orẽpyra toto ehtohme.

⁴ Juta tõ poe toto tuisary tõ emero oehnõko mana, tuisa konõto, kowenatu tomo, soutatu tõ esẽ tomo, enara.

⁵ Oximõme orẽpyra exĩko mã toto soutatu tõ samo topetõkara tũtũmãko, ikurepato htaka, osema tao. Osetapãko mã toto, ywy Ritonõpo, imaro xine jexiryke, topetõkara poremãkãko mã toto kawaru po toto ahtao ro.

⁶ Ynara ãko Ritonõpo Oesẽkõ mana:

“Jamihme Juta tõ tyripõko ase.

Izyraeu tõ pynanohnõko ase.

Toto pyno jexiryke toto enehnõko ropa ase imehnõ nonory tõ poe, imehnõ namotome toto ehtoh poe.

Ymaro osepepe exĩko ropa mã toto,

toto onurumekapitopyra jehtopõpyry samo,

Ritonõpome jexiryke toto Esẽme.

Toto ezuhnõko ase aotururukohtao ya.

⁷ Izyraeu tõ orutua kõ jamihme exĩko mã toto, soutatu tõ samo,

tãkye exĩko mã toto eukuru ãnanõ samo.

Moro ekarory etãko ipoenõ mana,

ipakomotyã roropa,

mame tãkye exĩko mã toto.

Atãkyemãko mã toto ywy,

Ritonõpo, nyrihpyry poko.

⁸ “Ypoetory tõ kohmãko ase,

oximõme toto enehpõko ase.

Toto enehnõko ropa ase toto nonory pona ropa.

Mame emãnõko ropa mã toto tuhkehxo ehtohme pake toto ehtopõpyry samo.

⁹ Sapparahme toto aropoase mya imehnõ nonory pona.

Yrome morara ahtao ro ypoko wenikehpyra toh nexiase.

Isene ro exĩko mã toto ipoenõkõ maro.

Oehnõko ropa mã toto tynonorykõ pona ropa.

¹⁰ Ejitu poe toto enehpõko ropa ase, Axiria poe roropa.

Toto arõko ase Kireate nonory pona, Ripano pona roropa.

Tuhkehxo exĩko mã toto,

osa mokaro emero pune pyra exĩko mana.

¹¹ Tuna konõto Tahpiremã akuotyryhtao oya xine,

ywy, Ritonõpo, pohkane tõ mynyhpãkapõko ase.

Tuna Niro zueme ehtoh anorymapõko ase.

Axirio tõ epyrypakehnanohpõko ase.

Ejitu jamitunuru enahkapōko ase.

¹²Ypoetry tō jamihtanohpōko ase,
mame yjमितunuru ke isene exīko mā toto jomipona.
Ywy Ritonōpo oturunō.”

11

Popyra Tuisa tō Poremākapory sero

¹Ripano, omōtoḥ tonō etapuruhmakako
wewe apupari okyryry tō zahkatohme apoto ke.

²Oxitatoko, pinieiro tomo, toepukase apupari tō exiryke!

Wewe tō enekure exiketō tonahkase toḥ nexiase!

Oxitatoko, karawario tomo Pasā po, itu akohpitopý takohse exiryke!

³Pusuh āko tuisa tomo, xitāko mā toto!

Ime toto ehtoh tonahkase!

Reāo tō aryryāko mā toto, itu tō tosarykō takohse exiryke tuna Joatāo ehpiō
po.

Asakoro kaneru tō pyno exiketomo

⁴Tōturuse Ritonōpo Jesemy ya, ynara tykase ynororo:

— Kaneru tō pyno exikety panō exiko, orihketō nahpaneme.

⁵Kaneru tō epekahnanō onuānohpyra exīko mā toto toky tō etaparyhtao
ipū ekamotohme. Ynara āko mā toto: “Kure Ritonōpo mana! Tineru
itamurume tapoise kyya xine!” Kaneru tō pyno exiketō toky tō etapary poko
emynyhmara mā toto.

⁶Ywy roropa emynyhmara exīko ase Izyraeu nonory pōkō poko. Mokaro
emero ekarōko ase ipānary tomo a, ituisarykomo a roropa. Toto nonory
enahkāko mā toto, mame toto onypynanohpyra exīko ase ituisarykō wino.
Ywy Ritonōpo oturunō.

⁷Morarame toerohpitose ywy kaneru tō epekahnanō poetryme, kaneru
tō orihketō pyno ehtoh poko. Mara tō asakoro apoiase tosehke exiketomo:
“Kure ehtopo” te, zakorony: “Oximōme ehtopo”. Mame kaneru tō pyno ehtoh
poko erokuase.

⁸Typenekehse exiase imehnō kaneru pyno exiketō poko. Toiro nuno ae
oseruao kaneru poko erohketō aropoase, toto se pyra toehse jexiryke. Yse
pyra toehse roropa toḥ nexiase.

⁹Mame typenekehse exiase kaneru tō poko. Ynara tykase ywy eya xine:

— Opyno xine exikety me jehtoh nenahno. Ah orihketyme exiketō norihno
toto. Ah enahketō nenahno toto. Ah moxiā akoīpyry nosenahkā toto.

¹⁰Mame toiro mara apoiase, esety “Kure ehtoh”, itahkatohme enetupuh-
potohme, tōmihpyry itahkary poko Ritonōpo a, inetapohpyry ahno tomo a
emero porehme, sero nono po.

¹¹Naeroro Ritonōpo netapohpyry tykararahse nexiase moro ēmepyy ae.
Mokaro kaneru tō epekahnanō, ekamonanō roropa jenēko toḥ nexiase.
Zuaro toḥ nexiase Ritonōpo oturūko nexiase ynyrihpyry ae.

¹²Mame ynara ase eya xine:

— Kure oya xine ahtao kuepehmatoko jerohtamitume. Arypyra ahtao
onepehmara ehtoko.

Mame topehmase ywy eya xine 30me parata kehko.

¹³Ynara tykase Ritonōpo ya:

— Moro tineru tyriko tineru kurākatoh taka Tapyi Kurā tao.

Naeroro moro 30me parata apoiase, jerohtamitu kurano; ēmase tineru
kurākatoh taka Tapyi Kurā tao.

¹⁴ Moromeïpo mara akorō tosehke “Oximōme” tytahkase ya enetupuhpo-tohme Izyraeu tō atakorōme ehtoh Juta tō maro tonahse ehtoh poko.

¹⁵ Morarame ynara tykase Ritonōpo ya:

– Seromaroro kaneru pyno exikety panō exīko ropa mase, toiparo rokē exiketymano.

¹⁶ Mokyro kaneru pyno exikety popy rīko ase ypoetory tō esēme. Yrome tomeseke pyra exīko mana, toky tō onewomara mana esekane kō toehse ahtao. Tytahse exiketō onupipyra exīko mana. Tātapurose exiketō onepinoh-pyra roropa mana. Oserematoh onekaropyra mana toky tomo a totaehse toto ahtao. Toky tō pū ōnōko mana tykasere exiketomo. Toto pepexipuhuru kararahnōko mana.

¹⁷ Popyra ehtoh oehnōko eya, kaneru poko erohkety popyny! Toky tō turumekase eya. Emary toiro, enuru apotunuru wino tapurosēme exīko etonatah po! Emary pakaihkapyme exīko, enuru tonurēkaramē exīko roropa mana.

12

Jerusarē pynanopyry ropa poko

¹ Sero nase Ritonōpo Kuesēkō omiryne Izyraeu tō poko. Ritonōpo, kapu Rihpono, sero nono Rihpōme roropa, isene ahno Rihpōme roropa, ynara āko mana:

² – Jerusarē ripōko ase eukuru jehnahpyry samo imehnō nono pōkomo a, zomye exiketomo a emero; moro eukuru enyryhtao eya xine etynōko mā toto. Jerusarē pona ytōko mā toto etonase Juta tō patary tō maro.

³ Yrome moro ěmepyyry toehse ahtao Jerusarē rīko ase topu omoxinety samo imehnō ahno tomo a emero; anymyry kukuruhtao imepyny a atapurōko mana itamura. Mame imeimehnō ahno tō emero oximōnōko mā toto etonatahme pata Jerusarē poremākatohme.

⁴ Yrome moro ěmepyyry ae kawaru tō tōserehsēme tyripōko ase, soutatu tō roropa kawaru po ytoketō ripōko ase rowohpe. Juta pōkō ewomāko ase, epetōkara eky tō kawaru tō ripōko ase tonure pyra.

⁵ Mame oxiekyrymākō emero Juta po ynara osetupuhnōko mā toto: “Ty-jamitunuru ekarōko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety mana typoetory tomo a Jerusarē po.”

⁶ Moro ěmepyyry ae Juta pōkō oxiekyrymākō rīko ase ikarā samo apotopokō kaetokohxo exikety ao, apoto sā roropa tiriiku rānao. Ahno tō tomye exiketō emero enahkāko mā toto. Mame Jerusarē pōkō towomasēme exīko mā toto pata po.

⁷ – Ywy Ritonōpo, orēpyra Juta tō soutatu tō ripōko ase osemazuhme, Tawi pakomotyā imehxo ehtoh, Jerusarē pōkō imehxo ehtoh roropa, imehnō Juta pōkō imehxo ehtoh sā ehtohme, imotyē exipyra ehtohme.

⁸ Moro ěmepyyry toehse ahtao Jerusarē pōkō ewomāko ase. Jamihme pyrahxo exiketō toto rānao tuisa Tawi jamihme ehtopōpyry sā exīko mā toto. Tawi pakomotyā ytōko mā toto osemazuhme imehnō aroryme, Ritonōpo nenyokyhpyry samo, Ritonōpo ehtoh sā roropa.

⁹ Morara ahtao imepỹ nonory pōkō enahkapōko ase, osetaparyhtao Jerusarē pōkō maro.

¹⁰ – Mame moro ěmepyyry ae Juzenu ekarōko ase Tawi pakomotyamo a imehnō Jerusarē pōkomo a roropa, kure ehtoh poko toto ehtohme, oturtohme roropa ymaro. Mame jenēko mā toto tynuohpyrykomo. Xitāko mā toto yhnamōko, ahno samo tumūkuru toirō hnamory samo, tumūkuru apitoryme aenuruhpyry orihtho hnamory samo.

¹¹ Moro ĕmepyry ae xitāko mā toto itamurume Jerusarē po, moro ixi-tatopōpyry saaro ona pipahmā Mekito po, Hatate-Rimō po.

¹² Oxiekyrymākō emero xitāko mā toto. Oxikone sā tapyi taōkō xitāko mana, Tawi pakomotyā imehnō maro pyra xitāko mā toto, Natā pakomotyā oxikone imehnō maro pyra xitāko,

¹³ Rewi pakomotyamo oxikone xitāko, Ximei pakomotyamo oxikone ro-ropa xitāko mā toto.

¹⁴ Oxiekyrymākō emero tōxinamase exiketō oxikone xitāko mā toto: orutua kō oxikone xitāko osa po, ipyxiā oxikone roropa xitāko mā toto imep̄y po.

13

Jerusarē kurākary Ritonōpo a

¹ – Mame moro ĕmepyry toehse ahtao tuna enatry totapuruhmakasēme exīko, moroto Tawi pakomotyā ekurikatohme imehnō Jerusarē pōkō maro, tyyrypyrykō emero kurikatohme te, nuriame toehtohkō kurikatohme ro-ropa eya xine.

² Moro ĕmepyry ae ywy Ritonōpo, Jamihmehxo Exikety, ahno neponāmary esetykō emero enahkapōko ase Izyraeu tō nonory po. Toto poko wenikehnōko mā toto emero porehme. Urutō kō ajohpe exiketō roropa enahkapōko ase moro nono po. Tyneponāmarykō eahmary se ahno ehtōh enahkapōko ase roropa.

³ Mame tōtururu se imep̄y ahtao urutōme, jūkō jē maro ynara āko mā toto eya: “Orihnōko mase, ōmiry ajohpe ekarōko mase Ritonōpo Kuesēkō omiryne! Ajohpe mase!” Mame tumūkurukō etapāko jūkō mana. Tuōko mā toto aotururu kukuruhtao eya urutōme!

⁴ Moro ĕmepyry toehse ahtao, enepotoh eneryhtao ahno a, moro ekarory se pyra exīko mana imehnō netaryme. Urutōme tōsekarory se pyra exīko mana, onokyro pihpyry risē anamurupyra exīko mana, imehnō onenekunohpyra ehtōme urutōme toexiry poko.

⁵ Ynara āko mā toto emero porehme: “Urutō kara ase. Tupito poko erohketyme ase. Poetome jehtopōpyry poe tupito poko rokē toerohe ywy.”

⁶ Mame imep̄y ekaroporyhtao eya: “Oty moro āpurosē tō opuropuru poko?” Ezuhnōko mana: “Japurosē sero jepe tō tapyi tao.”

Kaneru pyno exikety etapary

⁷ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase:

“Tapema, owōko ty, jeky tō pyno exikety etapatohme, erohkety jakorehmaneme!

Jeky tō pyno exikety etapako,

mame kaneru tō typahsēme exīko mā toto, sapararahme.

Mame etonāko ase ypoetory tō maro.

⁸ Izyraeu nonory pōkō oseruao ahtao asakoro orihnōko mana;

oseruao wino toiro rokē tōxinamasēme exīko mana isene ro.

⁹ Mame mokaro aoxinamatyā arōpōko ase apoto kuroko.

Toto kurākāko ase parata kurākary samo.

Toto kuhnōko ase, uuru kukuru samo.

Mame oturūko mā toto ya,

ywy roropa toto ezuhnōko ase.

Ynara āko ase eya xine:

‘Ypoenōme matose.’

Mame jezuhnōko mā toto: ‘Yna Esēme mase, Ritonōpo.’ ”

14

Ritonõpo sero nono Tuisary Konõto

¹ Ëmepyyr oehnõko mana, imeimehnõ ahno apiakãko Ritonõpo mana popyra exiketõ wãnohtohme. Pata Jerusarẽ typoremãkasẽme exïko, imõkomory emero apiakãko epetõkara mana.

² Imeimehnõ ahno tõ emero oximõme enehpõko Ritonõpo mana osetapase pata Jerusarẽ maro. Moro pata poremãkãko mã toto. Mõkomo emero tarosẽme exïko mana tapyi tõ tae mya rahkene. Nohpo tõ tyryrhmasẽme exïko mã toto. Moro pata põkõ zokonaka tarosẽme exïko mya imehnõ namotome. Ahno akoïpyry tehme exïko mã toto Jerusarẽ po.

³ Imeïpo mokaro ahno tõ maro osetapãko Ritonõpo mana, pake tõsetatapõpyry samo.

⁴ Mame moro ãmepyyr ae xikihme exïko mana ppy Oriwera tõ po, Jerusarẽ poe xixi tütatoh wino. Mame jakanahmã konõto xixi tütatoh wino xixi omõtõh pona moro ppy Oriwera tõ apiakãko asakoro ehtohme. Moro ppy apiakasẽ zokonaka esyryhmãko inikahpozakoxi, etozõpyry roropa esyryhmãko mana ikurenaka.

⁵ Moro jakanahmã ae epãko matose pata poe. Moro jakanahmã ytõko pata Azau pona. Epãko matosẽ atamurukõ epatõpõpyry sã nono tykytyky tykase ahtao tuisame Uzia ahtao Juta esemy. Mame Ritonõpo Jesemy oehnõko mana tynenyoytyã maro emero.

⁶ Moro ãmepyyr meïpo kuenime exipyra exïko mana, newe pyra roropa exïko mana.

⁷ Kohmãpyra ropa exïko mana. Saereh ãko rokẽ mana, xixi saereh ãko ro koko ahtao. Yrome Ritonõpo rokẽ moro ãmepyyr exipitory waro mana.

⁸ Mame moro ãmepyyr ae soesoekane ae tuna kurã tütãko Jerusarẽ poe. Zokonaka ytõko tuna konõto Aorikyhyppy ehtõh pona, zokonaka ytõko tuna Metiteraneu pona. Moro tuna apaipyra exïko mana, eina ahtao ikonopyrme ahtao, enara.

⁹ Ritonõpo Kuesẽkõ sero nono põkõ emero tuisaryme exïko mana. Ynoro rokẽ Ritonõpome exïko mana, Kuesẽkõme esehtõko mã toto emero porehme.

¹⁰ Izyraeu tõ nonory pipahmãme exïko mana porehme, Kepa poe inikahpoe, Rimõ pona, Jerusarẽ poe ikurenaka. Jerusarẽ rokẽ pata kaehxo exiketyme exïko mana. Moroto ahno exïko mana tosake Omõtõh Pëjamĩ poe Omõtõh Wazahmatõh pona, osemazuhme Omõtõh Pakatome kynexine, tapyi kaetokohxo Hananeu poe eukuru ã konõto pona tuisa okuru ritõh pona.

¹¹ Jũme moro pata onenahkara ropa exïko mana. Moro pata põkõ moroto rokẽ exïko mã toto towomase rahkene.

¹² Mame ahno emero wãnohnõko Ritonõpo mana, Jerusarẽ poremãkahpõkomo etonatohe ke. Tyrohsẽ enehpõko mana; ahno pũ motanõhpõko, isene ro toto ahtao; enurukõ, inurukõ roropa motãko mã kehko.

¹³ Moro ãmepyyr toehse ahtao oserehnõko mã toto Ritonõpo poe; tuaro pyra toto tyripõko mana, osetapãko mã toto emero tykatonomory maro.

¹⁴ Orutua kõ Juta nonory põkõ etonãko mã toto pata Jerusarẽ ewomaryme. Imeimehnõ nonory põkõ mõkomory kurã tarosẽme exïko mana: uuru te, parata te, upo roropa itamurume.

¹⁵ Moro tyrohsẽ Ritonõpo nenehpõpyry ahno tomo a emero epetõkara eky tõ kure pyra tyrïko mana, mura tomo, kameru tomo te, jumõtu tõ roropa, pui tomo, enara.

Ritonõpo toahmasẽme exiõko Jerusarẽ po

¹⁶ Moromeiõpo mokaro ahno tõ akoiõpyry tõsetapase aexityã Jerusarẽ põkõ poremäkary poko, mokaro ytõko mã toto moro pata pona emero jeimamyry ae, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety eahmase Tuisa Konõtome, atãkyematohme roropa Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko.

¹⁷ Ahno tõ ytopyra ahtao Tuisa eahmase, Ritonõpo Jamihmehxo Exikety, konopo oehpyra exiõko inonorykõ pona.

¹⁸ Ejitu põkõ ytopyra ahtao Jerusarẽ pona oseahmatohme Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko, toto wãnohnõko Ritonõpo mana yroro tyrohsẽ ke imehnõ nono põkõ samo, konopo oehpyra exiõko mana toto nonory po.

¹⁹ Moro ke mokaro wãnohnõko Ritonõpo mana, Ejitu põkomo te, imehnõ nono põkomo roropa ytopyra toto ahtao Jerusarẽ pona oseahmatohme Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko.

²⁰ Moro õmepyyry toehse ahtao: “Tapiakase Ritonõpo Imehxo Exikety kyryryme,” tymerosẽme exiõko xirixiri tõ poko kawaru tõ retea tõ poko roropa; oripo kehko kurã kuhse exiõko Ritonõpo Tapyi tao, oxisã exiõko mã kehko paxiõa tõ maro apoto apõ õpataka.

²¹ Jerusarẽ po, Juta po roropa, oripo tõ emero tapiakasẽme exiõko mã kehko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety kyryryme. Mame ahno ytoryhtao Ritonõpo Tapyi taka tynekarory ekarose Ritonõpo a, moro oripo tõ apoõko mana tõsẽ ahnotohme ekarotohme tynekaroryme. Mame moro õmepyyry toehse ahtao mõkomo ekamonanõ pyra exiõko mana Ritonõpo Jamihmehxo Exikety Tapyi tao.

MARAKIA Malaquias Ekarotopo

Irãnao jeimamyry 500mã poe 450mã pona oehpyra ro Jezu Kyrixtu ahtao, urutõ Marakia tõturuse Juta tomo a Ritonõpo Tapyi tyrise ropa ahtao Jerusarẽ po. Yrome Ritonõpo omihpyry omipona pyra toh kynexine. Inekaropohpyry onehpyra tynekaroryme Ritonõpo a, oserematoh ae Ritonõpo oneahmara toto, tpytase toto Ritonõpo poetory tõ kara maro, oturuketõ zae pyra toh kynexine. Naeroro tyrypyrykõ rumekary se toehse toto ahtao rokẽ zae toehtohkõme ropa Ritonõpo zamaro toto exiry. Ritonõpo maro oturuketõ turuse Marakia a zae pyra toehtohkõ poko; amonohnõko toh kynexine tynekarorykõ enepyyry poko jahkatohme apoto apõ pona, Ritonõpo zamaro pyra toh kynexine. Mame turuse ropa toto Marakia a, Ritonõpo oepyyry poko sero nono pona typoetry tõ apiakase, yrome osemazuhme urutõ enehpõko mana tõmiry ekaroneme, esemarykõ kurãkatohme. Ahno tomo a tyrypyrykõ rumekaryhtao, aeramatohkõme ropa Ritonõpo a ipoetryme exiko ropa mã toto.

Sero pape ao

Izyraeu iirypyryme 1.1–2.16

Zuãnopyry, ipynanopyry 2.17–4.6

Izyraeu tõ pyno Ritonõpo ehtoh sero

¹ Sero Ritonõpo oturutopõpyry Marakia a ekarotohme Izyraeu tomo a.

² Ritonõpo ynara ãko typoetry tomo a:

– Moino ro opyno xine ase, ãko.

Yrome ekaropõko mã toto:

– Otara enetupuhnõko ynanah, yna pyno oexiry poko?

Ynara ãko Ritonõpo mana:

– Atakorõme Ezau tõ nexiase Jako maro. Yrome Jako pyno exiase ipoenõ maro, ipakomotyã roropa,

³ yrome Ezau tõ se pyra exiase ipoenõ maro, ipakomotyã roropa. Ezau nonory ppy tõ po tonorẽ tyripose ya, onokyro tõ esaryme rokẽ ehtõhme.

⁴ Ezau pakomotyã, etomita tomo ynara karyhtao: “Kypatarykõ tonahkase mã kehko, yrome tyrõko ropa sytatose.” Ritonõpo Jamihmehxo Exikety toto ezuhnõko mana: “Tyrise ropa ahtao eya xine ipahnõko ropa ase. Mokaro nonory esehpãko imehnõ mana ‘Popyra exiketõ nonoryme,’ te ‘Mokaro zehno exikehpyra Ritonõpo exiko mana, jũme,’” ãko mã toto.

⁵ Moro ehtoh enõko Izyraeu tõ mana. Mame ynara ãko mã toto:

– Orẽpyra Ritonõpo mana. Ijamitunuru enõko imehnõ mana mya Izyraeu tõ nonory moinakoxi.

Oturuketõ zupokary Ritonõpo a

⁶ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara ãko mana oturuketomo a:

– Tummy omipona imükuru mana, tosẽ omipona inamoto roropa mana. Omykõme jahtao oty katohme jomipona pyra hmatou? Oesëkõme jahtao oty katohme juno pyra hmatou? Jyhtomãko matose, yrome moro sã awahtao xine ro ekaropõko matose: “Otara ahtao ohtomãko ynanexiahse?”

⁷ Tonahsẽ nuriamã ekarõko matose apoto apõ po onekarorykõme ya. Mame ekaropõko ro matose: “Otãto ohtomãko ynanah?” Jyhtomãko matose apoto apõ ryhpopãkaryhtao oya xine.

⁸ Jyhtomäko matose roropa oekykō tonurākara enepiryhtao oya xine onekarorykōme ya, kure pyra exiketō roropa, ytoytopyny enepiryhtao roropa. Moro riryhtao oya xine, zae oekarōko matohu? Ikuhtoko, mokaro panō ekarotoko kowenatu a, otuisarykomo a! Moro riryhtao eya jamaro nae, kurākō ekarōko nae oya xine? Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, oturuno.

⁹ Oturuketomo, seromaroro oturutoko Ritonōpo a kure kyritohkōme. Ōmirykō etāko nae, onekarorykō xihpyry ekaroryhtao oya xine eya?

¹⁰ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara āko oturuketomo a:

– Kurehxo exiry ya Ytapyī apururu oya xine. Moro toehse ahtao apoto onukara oexirykō ykyryry apoto apō po. Toiparo rokē onekarorykō zahkāko matose. Yzamaro pyra matose; onekarorykō se pyra ase ipunaka.

¹¹ Imeimehnō nonory po emero, jeahmāko mā toto. Emero rokē po ixtaratu zahkāko imehxo jehtoh ekaroryme, tokykō kurā ekarōko mā toto tynekarorykōme ya. Emero Tuisamehxo jekarōko mā toto.

¹² Yrome amarokō jyhtomāko matose ykyryry apoto apō nuriname ekaroryhtao oya xine. Jyhtomāko roropa matose typahsē enepiryhtao jahkatohme apoto apō po onekarorykōme ya.

¹³ Ynara āko matose: “Typenekehse yna morohne pokol!” Ypohntōko matose, jeunohnōko roropa matose. Okyno ematonanopyhpyry enehnōko matose ya, ahmitahpyryme exikety te, kure pyra exikety roropa. Morohne yzamaro pyra mana ipunaka! Ywy ase Oesēkomo.

¹⁴ Popyra ehtoh enehpōko ase ajohpe exikety a, tōmiry onymoipyny a: “Okyno kurā ekarōko ase jeky tō poe,” kahpona a repe, yrome tapurose exikety rokē enehnōko mana tynekaroryme ya! Ywy ase Tuisamehxo Exikety, imeimehnō nono pōkō emero Tuisame Imehxo Exiketyme jekarōko mā toto. Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, oturuno.

2

Oturuketō wānohtopo

¹ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara tykase:

– Oturuketomo, oturūko ase oya xine.

² Oesēkōme imehxo jyripyra awahtao xine, ynyriphopyry omipona pyra roropa awahtao xine, popyra ehtoh enehpōko ase opona xine. Kure ehtoh riporyhtao oya xine moro myakamāko ase popyra ehtoh ke. Moro tyripose ya pake, imehxo jyripyra toehse oexirykōke.

³ Opoenōkō wānohnōko ase, oēmytykō pona oekykō ety rīko ase, onehpyrykō onekarorykōme ya. Morarame tarosēme exīko matose ato emato pona.

⁴ Morarahtao zuaro exīko matose, sero ynyriphopyry ekarōko ase oya xine, ynetapohpyry oturuketomo a, Rewi pakomotyamo a anamonohpyra oehtohkōme. Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, oturuno.

⁵ – Ynetapohpyry ae, isene ehtoh ekarōko ase oya xine, ase eya xine, kure ehtoh roropa. Moro yriase jomihpyry ae ro junō toto ehtohme. Mame junō toh nexiase, tosēkōme imehxo jyriase roropa toto.

⁶ Zae ehtoh pokō imehnō anamorepakehpyra toh nexiase. Azahkuru ehtoh pokō imehnō anamorepara toh nexiase. Osepeme ynanexiase moroto. Zae ehtoh pokō imehnō tuhkākō takorehmase roropa eya xine zae pyra toehtohkō rumekatohme eya xine.

⁷ Zae imehnō amorepatohme ypoko, oturuketō tyripose ya, tuaro se imehnō ahtao zae ehtoh pokō, ah nytō toto oturuketomo a Ritonōpo Jamihmehxo Exikety omiry ekaronanōme aexirykōke.

8 — Yrome seromaroro amarokō oturuketō zae ehtoh rumekāko matose. Zae pyra imehnō amoreparyke oya xine tuhkākō iirypyryme toehse. Ynetapohpyry tamonohse oya xine oturuketomo.

9 Morara exiryke ohtomaporōyko ase ahno a, orumekatohkōme eya xine jomipona pyra oexirykōke, ahno toehse ahtao oya xine atae pyra toehtohkō apiakapotohme oya xine zae jomiry omipona nymyry pyra moro apiakāko matose. Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, oturunno.

Ritonōpo omiry omipona pyra Izyraeu tō ehtopo

10 Ajohpe pyra kumykō toiro rokē mana. Toiro Ritonōpo a kymarokō tyrise emero! Morara exiryke oty katohme imehnō enekunohnōko sytatou? Ritonōpo netapohpyry kytamurukomo a ihtomāko sã sytatose.

11 Ritonōpo omiry tamonohse Juta tomo a, aomiry omipona pyra toehse toto Izyraeu po, Jerusarē po roropa. Tytapyī sehxo Ritonōpo mana, yrome nuriame Itapyī tyrise Juta tō orutua komo a tpyytase toto ahtao tyneponāmārykō eahmananō maro.

12 Moro poko exiketō aropory se ase Ritonōpo a kynonorykō poe, Izyraeume pyra toehse mokyro mana, okyno enepyrhytao ro eya tynekaroyrime Ritonōpo Jamihmehxo Exikety a!

Oxirumekary poko

13 Tyoro rīko roropa matose: pusuh āko matose, xitāko apoto apō ehxikāko matose oxitatohkō ke, onekarorykō se pyra toehse Ritonōpo exiryke.

14 Ekaropōko matose: “Oty katohme ynankarory se pyra toehse Ritonōpo nae?” āko matose. Ynara exiryke: Ritonōpo awaro xine mana, ōmihpyrykō opyxiākō netaryme tamonohse oya xine tpyytase imaro nuaseme awahtao xine. Torēnase ynororo amaro, yrome ōmihpyry eya Ritonōpo netaryme imaro rokē oehtoh poko tamonohse oya.

15 Ajohpe pyra mana: toiro pūme sã amarokō tyrise Ritonōpo a ouzenukō maro typoetoryme oehtohme. Oty se Ritonōpo nae oya xine, opyty maro? Ōemūkuarykō se mana, typonōme toto ehtohme, tōmiry omipona aehtohkōme. Morara exiryke tomeseke ehtoko anamonohpyra oehtohkōme, opyty kuroko ytopyra oehtohkōme imepỹ nohpo poko.

16 Ynara āko Ritonōpo Jamihmehxo Exikety Izyraeu Esemý:

— Opyxiākō rumekary se pyra ase ipunaka oya xine. Moro rihpō zehno ase ipunaka, tpyty ryhmaneme aexiryke. Naeroro tomeseke ehtoko opyxiākō kuroko ytopyra oehtohkōme imepỹ nohpo poko.

Moro ěmepýry, ahno apiakatoh oehnōko mana

17 Typenekehse mǎ Ritonōpo ōmirykō etaryke tyya. Yrome ekaropōko matose. Ynara āko: “Oty tyrise yna a, Ritonōpo typenekehse ehtohme?” āko matose. Ynara karyke oya xine: “Ritonōpo Kuesēkō popyra exiketō kurākōme ekarōko mana, popyra ehtoh poko exiketō se mana,” āko matose. Ekaropōko roropa matose: “Ōtoko nah Ritonōpo, Zae Exikety?” āko matose.

3

1 Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara āko:

— Jomiry arone aropōko ase osemazuhme jesemary kurākatohme. Mame Oesēkō eraximaryhta oya, axī oehnōko mana Tytapyī taka. Ritonōpo omiry arone enery se oehtohkō oehnōko mana. Ynetapohpyry ekarōko mana.

2 Yrome onoky oseanahtōko nahe moro ěmepýry toehse ahtao mokyro oepyrhytao? Onoky orěpyra exīko nae tooehse mokyro ahtao? Apoto sã exīko mana uuru kurākatoh samo, kymarokō kurākatohme. Sahpau sã exīko roropa mana kukurikatohkōme.

³ Porohnōko mokyro mana oturuketō kurākatohme, Rewi pakomotyamo, parata kurākane samo, uuru kurākane sā roropa apoto ke. Moromeīpo toyekarorykō enehnōko mā toto Ritonōpo a zae rokē rahkene tukurākase toexirykōke.

⁴ Morarame Juta tō nekarory, Jerusarē pōkō nekarory roropa Ritonōpo zamaro exīko mā toto, pake ehtopōpyry samo.

⁵ Ritonōpo Jamihmehxo Exikety ynara āko typoetory tomo a:

– Oehnōko ase oya xine āpiakatohkōme. Eneneme jexiryke jomiry ekarōko ase mokaro hxirotohme, jomiry omipona pyra exiketomo, joroko tō poko exiketomo te, imep̄y nohpo poko exiketomo te, ajohpe exiketomo erohketō onepehmara exiketomo, pyt̄ypo tō anakorehmara exiketomo, poetōpo tō roropa, imehnō nono poe aehtyā anakorehmara exiketō roropa, juno pyra exiketō emero.

10me ahtao, toiro onekaroryme mana Ritonōpo a.

⁶ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Ywy ase Ritonōpo. Onytyromara ase. Morara exiryke amarokomo, Jako pakomotyā onenahkara mexiatose.

⁷ Atamurukō sā matose: nyryriphopyry tō rumekāko matose, jomiry omipona pyra matose. Osehtoko ropa ya, mame ywy roropa ytōko ropa ase oya xine. Yrome ynara ekaropōko matose: “Otātō eramāko ropa ynanahe?”

⁸ Ekaropoxi oya xine: “Zae oya xine nae Ritonōpo kyryry ematonanopyry nahe?” Arypyra, yrome ykyryry tomatonanohse oya xine mana, mame ekaropōko matose ya: “Otātō okyryry ematonanohnōko ynanae?” Ykyryry tomatonanohse oya xine 10me apoiryhtao oya xine, toiro onekaropyra toehse awahtao xine te, onekarorykō onenehpyra tamonohse oya xine.

⁹ Ykyryry tō ematonanohnōko matose emero porehme. Naeroro popyra ehtoh enehpoase opona xine, emero porehme.

¹⁰ Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, ynara tyripōko ase oya xine, okyryrykō 10me tapoise oya xine ahtao toiro enehtoko ytapyī taka, emero porehme, tonahsē itamurume nae ehtohme ytapyī tao. Kukuhtoko, mame enēko matose. Osenuhmatoh tonō etapuruhmakāko ase kapu ae, mame kure ehtoh itamurume enehpōko ase oya xine.

¹¹ Anarykahpyrykō onenahkapopyra ase taparara tomo a. Uwa zoko tō eperytāko roropa mā kehko itamurume.

¹² Imeimehnō nonory pōkō tākye oekarōko mā toto oesarykō ononorykō kure exiryke otyro zamaro exiketyme rahkene. Ywy, Ritonōpo Jamihmehxo Exikety, oturunō.

Kypyno xine Ritonōpo ehtopo

¹³ Ynara āko Ritonōpo mana:

– Ykerekere māko xihpyry mexiatose mame mekaropoaose: “Otarā tykase yna okerekere maryme?”

¹⁴ Ynara āko matose: “Toiparo rokē Ritonōpo omipona sytatose, ipoetoryme. Otyme kure Ritonōpo Jamihmehxo Exikety omipona sytatou? Otyme kure aorihyā hnamonanō zupō amurūko sytatou kyyrypyrykō rumekary se kuehtohkō enepotohme?”

¹⁵ Ynara enēko ase: epyrypaketō tākye mā toto. Popyra exiketomo a emero kure rokē exīko mana. Ritonōpo omipona pyra aexityā onuānohpyra Ritonōpo mana,” āko matose.

¹⁶ Mame Ritonōpo omipona exiketō tōturuse oximaro, aomirykō etāko Ritonōpo nexiase. Mame Ritonōpo ēpataka aomiry omipona exiketō esetykō tymerose nexiase, ipyno exiketō roropa tymerose nexiase pape pokona.

¹⁷ Ritonõpo Jamihmehxo Exikety ynara äko:

– Moxiä ypoetoryme exïko mã toto. Moro emepyrý ynyriry me toehse ahtao ypoetoryme nymyry exïko mã toto. Toto pyno exïko ase, jumy tumükuru pyno ehtoh samo, tumy omipona exiketyme imükuru ahtao.

¹⁸ Morarame enëko ropa ypoetory tō mana: Kure ehtoh poko exiketō tyoro sã exïko mana, popyra ehtoh poko exiketō sã pyra. Jomiry omipona exiketō tyoro sã exïko mã toto, jomiry omipona pyra exiketō sã pyra.

4

Popyra exiketō wãnohtopo

¹ Ynara äko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety:

– Moro emepyrý oehnōko mana: epyrypaketō emero tyahkasēme exïko mana, popyra exiketō maro, onahpoty samo tonore ahtao. Tonahkasēme exïko mã toto ipunaka.

² Yrome oya xine, jomiry omipona exiketomo, opynanopyrykō ya saereme sã exïko mana, xixi saerekatoh samo, isene ehtoh enehnōko. Pyh-sekyhsekyh äko matose tãkye oehtohkōke, pui poenō samo tutütarykohtao jarakapyhpyry ae.

³ Moro emepyrý ynyriry toehse ahtao popyra exiketō tütümãko matose oruno ehtoh samo opupurukō zopino.

⁴ – Wenikehpyra ehtoko ypoetory Moeze nyripohpyry tō poko oya xine. Morohne tymeropose ya, Izyraeu tō amorepatohme, moroto ypy Xinaï po, omipona Izyraeu tō ehtohme.

⁵ – Yrome moro emepyrý ae, popyra ehtoh oehpyra ro ahtao ywy, Ritonõpo, ypoetory urutō Eria enehpōko ase.

⁶ Osepeme jükō ripōko mana ipoenōkō maro, sero nono pōkō enahka-poryino ya emero prehme.

MATEU Nymerohpyry Jezu poko Mateus Ekarotopo

Sero *Mateu* nekarohpyryme mana Jezu Kyrixtu poko, Kypynanohnekomo. Sero nono pona Ritonõpo nenehpohpyryme Jezu mana tõmihpyry ae ro juteu tõ pynanohtohme te, sero nono põkõ pynanohtohme emero.

Apitoryme Jezu enurutopõpyry poko ekarõko mana, Ritonõpo mûkurume aexiry enetupuhpotohme. Mame tõpurihkase Jezu ahtao João ahno êpurihkane a, tukuhse kynexine joroko tamuru a ona tonorẽ po. Moromeiõpo toytose Jezu Karirea pona, imoihmãkõ amorepase, kurãkõkara kurãkase, joroko tõ tûtanohpose jorokohpã kõ ae.

Jezu namorepatoh tonõ kurã poko ekarõko Mateu mana. Kuuru-torõko roropa, Jezu omihpyry poko zae pyra parixeu tõ ehtopõpyry poko, amorepatõkõ Moeze nyriphopyry poko roropa.

Sero pape ao

Apiforymã Jezu ehtoh poko 1.1–4.11

Jezu Karirea po 4.12–18.35

Karirea poe Jerusarẽ pona 19.1–20.34

Jerusarẽ po Kyrixtu ehtopõpyry 21.1–27.66

Jezu êsemãkary ropa, aosenepory ropa 28.1-20

Jezu ekyrõpyã esety poko

(Ruka 3.23-28)

¹ Sẽ nase Jezu Kyrixtu enurutopõpyry poko. Tawi paryme Jezu kynexine. Aparão paryme roropa Tawi kynexine.

² Aparão mokyro Izake zummy. Izake mokyro Jako zummy. Jako mokyro Juta zummy, Juta akorõ tõ maro.

³ Juta mokyro Pereze zummy, Zera zummy roropa. Jẽkõ Tamara kynexine. Pereze mokyro Ezerõ zummy. Ezerõ roropa Arão zummy.

⁴ Arão mokyro Aminatape zummy. Aminatape mokyro Nasõ zummy. Nasõ mokyro Saumõ zummy.

⁵ Saumõ mokyro Poaze zummy. Poaze eny Raape kynexine. Poaze mokyro Opete zummy. Opete eny Ruti kynexine. Opete mokyro Jese zummy.

⁶ Jese mokyro tuisa Tawi zummy.

Tawi mokyro Saromão zummy. Saromão eny mokyro Uria pytõpyry.

⁷ Saromão mokyro Ropoão zummy. Ropoão mokyro Apia zummy. Apia mokyro Asa zummy.

⁸ Asa mokyro Josapa zummy. Josapa mokyro Jorão zummy. Jorão mokyro Uzia zummy.

⁹ Uzia mokyro Jotão zummy. Jotão mokyro Akaze zummy. Akaze mokyro Ezekia zummy.

¹⁰ Ezekia mokyro Manase zummy. Manase mokyro Amõ zummy. Amõ mokyro Joxia zummy.

¹¹ Joxia mokyro Jekonia zummy, Jekonia akorõ tõ maro. Mame morara ahtao soutatu tõ toehse Papironia poe Izyraeu tõ poremãkapse. Tuhke totapase eya xine. Toto akoõpyry tarose eya xine Papironia pona.

¹² Morarame tarose tahtao xine Papironia pona Jekonia toemũkuase moroto Saratieume. Saratieu mokyro Zoropapeu zummy.

¹³ Zoropapeu mokyro Apiuti zummy. Apiuti mokyro Eriakī zummy. Eriakī mokyro Azoro zummy.

¹⁴ Azoro mokyro Satoke zummy. Satoke mokyro Akī zummy. Akī mokyro Eriuti zummy.

¹⁵ Eriuti mokyro Ereeza zummy. Ereeza mokyro Matā zummy. Matā mokyro Jako zummy.

¹⁶ Jako mokyro Joze zummy. Joze mokyro Maria nio, Jezu ē nio. Jezu mokyro Kyrixtu, Kuesēkomo.

¹⁷ Morara exiryke Aparāo tō toemūkuase, imūkuru tō roropa toemūkuase, ipakō roropa toemūkuase, Aparāo poe tātakenahtose toto 14me Tawi enurutopōpyry pona. Ē xia ropa, Tawi poe Izyraeu tō arotopōpyry pona Papiro-nia pona tātakenahtose toto 14me. Morotoino Izyraeu tō arotopōpyry poe Ritonōpo nymenekahpyry enurutopōpyry pona 14me tātakenahtose ropa toto.

Jezu Kyrixtu enurutopōpyry

(Ruka 2.1-7)

¹⁸ Mame ynara Jezu Kyrixtu enurutopōpyry kynexine. Maria Jezu eny tymenekase Joze a tpytyme repe. Yrome oximaro exipitopyra ro tahtao xine poetoēme toehse nohpo Ritonōpo Zuzenu poe.

¹⁹ Mame mokyro Joze zae exikety kynexine. Nohpo poetoēme eneryke tyaa iniome se pyra toehse ynororo repe. Yrome jarao Maria hxirory se pyra kynexine. Morara exiryke tōsenetupuhse irumekary poko. Tokare pyra rokē irumekary se toehse ynororo.

²⁰ Mame moro poko aemynyhmaryhtao ro taosenehkase ynororo Ritonōpo a. Ynara tykase Ritonōpo nenyokyhpyry aosenety eya:

– Aimo Joze, Tawi paryme mase. Etako pahne, torētyke pyra exiko Maria poetoēme exiry poko. Mokyro apoiko opytyme. Ritonōpo Zuzenu poe poetoēme mā ynororo.

²¹ Enurūko mana orutuame. Mame Jezume mokyro esehpāko mase. Ynara exiryke, typoetory tō kurākāko mana. Toto rypyry korokāko roropa mana. Morara exiryke Jezume esehpāko mase, tykase sā mokyro Ritonōpo nenyokyhpyry Joze a aosenety.

²² Morara toehse emero Ritonōpo omihpyry ae ro, pake ynara tykase Ritonōpo exiryke urutono a:

²³ “Oryximā poetoēme exīko, orutua maro exipitopyra ro tahtao.

Mame enurūko mana orutuame, esety Emanueume exīko,”

tykase ynororo Ritonōpo poe pake. (“Emanueu” kary: “Ritonōpo kymaro xine mana” kary eperu omiry ae.)

²⁴ Moraramē typakase ropa tahtao Ritonōpo nenyokyhpyry omipona toehse ynororo. Maria tapoise eya tpytyme.

²⁵ Yrome tpyty maro pyra kynexine aporo aenururu ponāmero. Mame tonuruse ahtao Jezume tosehapse eya.

2

Jezu enese aehtyā xixi tūtatoh wino

¹ Mame Jezu tonuruse Perē po, Jutea rānaō pata po, Erote Jutea tuisaryme ahtao. Mame te rokēme orutua kō toytose Jerusarē pona. Xixi tūtatoh wino esarykō kynexine. Xirikuato poko atamorepaketō kynexine, ynara tykase toto Jerusarē pōkomo a:

² – Otoko hko enurusenā nae? juteu tō tuisaryme aenuruhpyry nae? Ikyryry ynanenase xirikuato, tōnuhse ahtao xixi tūtatoh wino. Moro eneryke yna a aenururu waro toehse yna. Moro xirikuato tokahmase yna a.

Morara exiryke mokyro enese ynanoehno xiari kure tyritohme, tykase toto Jerusarē pōkomo a.

³ Mame mokaro xirikuato ekahmahpōkō omiry etaryke tyya xine tutuis-arykō turuse toto a, Erote turuse. Mame toto omiry etaryke tyya torētyke toehse Erote imep̄y tuisa se pyra toexiryke tymyakāme. Morararo Jerusarē pōkō emero torētyke toehse toto.

⁴ Mame Erote a Ritonōpo maro oturuketō tykohmase tyya, tamuximākomo, Moeze omihpyry poko imehnō amorepananō roropa.

— Otoko Ritonōpo nymenekahpyry enurūko nae Kuesēkōme? tykase Erote, tōturupose eya xine.

⁵ — Perē po Jutea rānaō po, tykase toto. Ynara tymerose exiryke urutono a pake Ritonōpo poe:

⁶ “Perē-Epyrata, pata pitiko mase Juta patary tō rānao, yrome owino Izyraeu tō tuisary enehpōko ase, moino ro exiketyme mā ynororo, apitorymā poe. Izyraeu tō esēme exīko mana,” āko Ritonōpo poe urutō nymerohpyry, tykase toto Erote a.

⁷ Morarame Erote a xirikuato ekahmahpōkō tykohmase tyya toto maro tōturutohme tokare pyra. Mame tōturupose eya xine xirikuato onuhpōpyry poko:

— Otara ahtao xirikuato menepitoatohse? tykase ynororo.

⁸ Mame zuaro toehse tahtao taropose toto eya Perē pona.

— Ytotoko Perē pona. Enurusenā zupitatoko. Mame mokyro tonese oya xine ahtao, meramatatose ropa aporo juruse. Ywy roropa jytyro se ase kure tyrise, tykase Erote eya xine repe. (Ajojhe morara tykase ynororo poeto etapary se toexiryke.)

⁹ Mame morara kary etaryke tyya xine toytose toto. Toytorykohtao xirikuato tonese ropa eya xine, mororo inehporykō ro xixi tūtatah wino, aosenepohpyry ro. Mame toto esemazupurume xirikuato toytose poeto pitiko esary pona. Mame totyphose epozakoxi.

¹⁰ Tākye toehse toto yronymyryme xirikuato eneryke tyya xine.

¹¹ Mame tapyi taka toytose toto. Moro tao enurusenā tonese eya xine tyse enao, Maria enao. Mame tosekumurukō po typorohse toto Jezu ēpataka, “Kure mase imehxo” katohme tyya xine eya. Mame typakarākō ae tynekarorykō touse eya xine ekarotohme eya. Uuru te, ixtaratu te, imep̄y ixtaratu mira roropa, enara touse kehko eya xine tynekarorykōme eya.

¹² Mame tōsenetykō Ritonōpo omiry totase eya xine:

— Ytopyra ropa ehtoko Erote a, tykase eya xine aosenetykomo. Morara exiryke imep̄y osema ae rokē toytose ropa toto, tosaka xine.

Aepatopōpyrykō Ejitu pona

¹³ Morarame toytose ropa xirikuato ekahmahpōkō ahtao, Ritonōpo nenyokyhpyry tōsenepose sã Joze a aosenety. Ynara tykase sã ynororo Joze a:

— Owōko, poeto aroko jē maro, epatoko Ejitu pona. Mame moroto rokē mehtatose aporo. Turuse ropa ya awahtao xine rokē moehtatose ropa. Poeto pitiko enurusenā zupīko Erote mana etapatohme repe, tykase sã Ritonōpo nenyokyhpyry Joze a aosenety.

¹⁴ Morara exiryke towōse Joze. Mororome ro toytose toto koko. Poeto tarose eya jē maro Ejitu pona.

¹⁵ Mame moroto toehse toto, Erote orikyry ponāmero.

Morara toehse zae Ritonõpo omihpyry exiryke. Pake Ritonõpo poe ynara tykase urutono: “Ejitu poe umükuru enehpõko ropa ase,” tykase pake ynororo.

Poetohiti etapatopõpyry poko Erote a

¹⁶ Morarame mokaro a tonekunohtopõpyry poko tutuarõtase tahtao, tyekitapãse Erote. Xirikuato ekahmahpõkõ zehno toehse. Mame soutatu tã taropose eya Perẽ pona poeto pisarara enurusenã kã etapatohme. Emero porehme totapapose toto orutua komo, inenyohtyamo a. Tyse suhsuru poko ro exiketõ tonahkapose eya Jezu enurutopõpyry poko tutuarõtase toexiryke xixi tãtatoh wino aehtyamo a turuse toexiryke. Morara exiryke emero totapapose toh eya, Perẽ põkõ poenomo, Perẽ zomyẽkõ poenomo roropa. Enara totapapose toh Erote a.

¹⁷ Zae morara tykase Jeremia pake Ritonõpo poe:

¹⁸ “Panaikato osetãko mana Rama po, ixitary yronymyryme.
Rakeu xitãko mana tumükuru tã poko;
tõsemuhkehkary se pyra mana,
toorihse toto exiryke emero,”
tykase Jeremia pake.

Aehtopõpyrykõ ropa Ejitu poe

¹⁹ Morarame Erote toorihse ahtao Ritonõpo nenyokyhpyry toytose Joze a, Ejitu poro Joze ahtao. Mame ynara tykase sã aosenety:

²⁰ – Owõko ropa. Poeto aroko ropa jẽ maro Izyraeu tã esaka ropa. Mokaro poetohiti etapary se aehtyã toorihse toh mana emero porehme, tykase sã Ritonõpo nenyokyhpyry Joze osenety.

²¹ Morarame Joze towõse ropa. Poeto tarose jẽ maro Izyraeu tã esaka ropa.

²² Mame Erote mükuhpyry esety Akerau. Mokyro kynexine Jutea esemy. Tummy myakãme toehse kynexine. Mokyro ekary etaryke tyya, Jutea pona toytory se pyra Joze toehse. Mame Ritonõpo a taosenekase ropa. Mame aomi poe toytose Joze Karirea pona.

²³ Mame Nazare pona toytose roropa toto, Karirea rãnaõ pona. Moroto ke ehse toh rahkene, Ritonõpo omihpyry ae ro. Pake ynara tykase urutõ kã Ritonõpo poe inymenekahpyry poko: “Nazare põme exiiko mana,” tykase.

3

João ahno ãpurihkane nurutatopõpyry (Maku 1.1-8; Ruka 3.1-18; João 1.19-28)

¹ Morarame Nazare po Jezu ahtao ro João ahno ãpurihkane toytose. Imehnõ tamorepapatose eya Ritonõpo omiry poko moroto, ahno esao pyra, Jutea po.

² Ynara tykase ynororo eya xine:

– Oorypyrykõ irumekatoko. Emynyhmatoko oorypyrykõ poko pyra oehthõkõme. Ritonõpo nymenekahpyry oehsasaka mana, Kuesẽkõmo, tykase ynororo eya xine.

³ João poko tõturuse Izaja ekepyry. Pake Ritonõpo poe urutõme kynexine ynororo. Ynara tykase ynororo:

“Opore mokyro oturũko mana ahno esao pyra.
Ynara ãko mana: ‘Kuesẽkõ oehsasaka mana.
Naeroro esemahtotoko Ritonõpo esemaryme!
Oesẽkõme enetupuhtoko.
Oorypyrykõ ikorokapotoko topohme aytotohme
okurohtaka xine,’ ãko mana,”

tykase Izaja pake.

⁴ João zupony kameru hpoty rokē kynexine. (Ihpoty yrawa ekasē samo.) Mame zamareary okyno pihpyry kynexine. Zoty wexixi panō kynexine. Ano zeni aukurume kynexine.

⁵ Mame Jerusarē pōkō tooehse João a aomiry etase. Jutea pōkō roropa tooehse toto eya. Joatāo ehpiōkō roropa tooehse toto eya.

⁶ Morarame tyrypyrykō tokarose tyya xine ahtao Ritonōpo omipona toehtohkōme tōpurihkase toto Joatāo kuaka João a.

⁷ Morarame parixeu tō roropa toytose João a satuseu tō maro. (Parixeu tō imehnō amorepananō roropa kynexine Moeze omihpyry poko. Satuseu tō roropa morararo imehnō amorepananōme kynexine Moeze omihpyry poko repe. Yrome satuseu tō ahno ēsemākary ropa poko onenetupuhpyra toh kynexine.) Mokaro toytose João a osēpurihkapse roropa repe. Yrome toto eneryke tyya orēpyra sã turuse toto João a. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Okoi tō mā apoto kurūke epāko toto. Mokaro sã matose. Ritonōpo kurūke epāko matose repe, ozehno xine aexiry enetuputyryke oya xine.

⁸ Oorypyrykō rumekary se awahtao xine kure ehtoko. Kure imehnō tyritoko oorypyrykō rumekatopōpyry oya xine waro imehnō ehtohme roropa.

⁹ Ynara kara ehtoko roropa: “Kytamurukō Aparāo ekepyry Ritonōpo poetoryme imehxo kynexine. Iparyme yna exiryke Ritonōpo poetoryme ynanase,” kara ehtoko. “Ritonōpo poetoryme yna exiryke yna onuānohpyra Ritonōpo mana yna rypyry poko,” kara roropa ehtoko. Etatoko pahne, senohne topu tōkehko tyriry se Ritonōpo ahtao Aparāo pakomotyāme, tyrīko mana tyriry waro toexiryke.

¹⁰ Ritonōpo tupito esēme sã mana. Popyra eperytakety sahkāko sã mana tytapemā ke, ipahtohme apoto htaka. Moro sã matose, popyra exikety samo, eperytapỹ samo, oorypyrykō onurumekara awahtao xine, tykase João eya xine.

¹¹ — Mame oorypyrykō rumekaryhtao oya xine oēpurihkatorỹko ase nakuaka, imehnō tuarōtanohtohme oorypyrykō rumekatopōpyry poko oya xine. Mame okomino imepỹ oehnōko mana. Mokyro tooehse ahtao Ritonōpo Zuzenu ekarōko oya xine mana. Yrome oorypyrykō onurumekara awahtao xine awānohtorỹko mana. Tuisame roropa mana. Ywy tuisame pyra ase ipunaka.

¹² Mame ynara sã exīko kypoko xine mana. Arexi poko erohkety sã exīko mana. Arexi poko erohkety arexi apōko mana. Moromeīpo ipūmāko mana ipihpyry ohpahtohme arexi kurā apiakatohme tyya. Mame arexi kurā rokē emāko mana ē aka. Ikurākāko mā ipoko erohkety mana. Yrome ipihpyry wýnāko mana ipahtohme apoto htaka. Moro sã Kuesēkō kuapiakatorỹko mana. Mame iiryryymākō emāko mana ezeppy htaka, tykase João eya xine.

Jezu ēpurihkatopōpyry
(Maku 1.9-11; Ruka 3.21-22)

¹³ Morarame Jezu toytose rahkene Karirea poe Joatāo mōpozakoxi. Toytose ynororo João a osēpurihkapse eya.

¹⁴ Yrome Jezu ēpurihkary se pyra João kynexine. Ynara tykase ynororo Jezu a:

— Kurehxo jēpurihkary oya. Oty katoh ya oehnōko mah osēpurihkapse? tykase João Jezu a.

¹⁵ Yrome ynara tykase Jezu eya:

— Jomipona rokē exiko. Morara awahtao Ritonōpo omipona exīko sytase, tykase. Morara karyke tyya Jezu omipona toehse João.

¹⁶ Jezu tōpurihkase eya. Mame towōse ropa ahtao nakuae, kapu toepiakase samo. Mame Ritonōpo Zuzenu tyhtose utukuimo panono Jezu pona. Moro tonese Joāo a.

¹⁷ Mame omi totase kaino. Ynara tykase:

– Umūkuru nymyry mose. Ipyno ase. Tākye ase roropa ipoko, tykase.

4

Jezu kuhtopōpyry joroko tamuru a (Maku 1.12-13; Ruka 4.1-13)

¹ Morarame ahno esaka pyra Jezu tarose Ritonōpo Zuzenu a ikuhpotohme joroko tamuru a.

² Mame moroto tuhke Jezu otuhypra tōmehse, 40me ěmepyyry. Morarame tomitapāse ynororo.

³ Mame porē, joroko tamuru tooehse eya. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Ritonōpo mūkurume awahtao senohne topu tyriko ourume, tykase.

⁴ – Arypyra, tykase Jezu eya. – Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “Wyi kure repe. Yrome wyi poko rokē awahtao xine orihñoko matose. Māpyra Ritonōpo omipona awahtao xine ipunaka orihpŷme exiko matose,” āko Ritonōpo omiry, tykase Jezu eya.

⁵ Morarame pata kurā pona Jezu tarose joroko tamuru a, Jerusarē pona. Morotona Ritonōpo Tapyi pona Jezu tarose eya, kaetokō pona, tapyi my-patarānaka.

⁶ Mame ynara tykase ynororo Jezu a:

– Ritonōpo mūkuru nymyryne awahtao epukako sero poe nono pona, ynara tymerose exiryke Ritonōpo omiryne:

“Tynenyoyhtyā tyripōko Ritonōpo mana,
oewomatohme emero rokē pona oytoryhtao,

Tomary ke āpoiko mā toto,
epuhtāmara opupuru ehtohme topu tō pona,”
me tymerose mana, tykase joroko tamuru Jezu a.

⁷ Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Arypyra. Ynara āko Ritonōpo omiry roropa: “Oesēkōme Ritonōpo exiryke, onukuhypra ehtoko ipunaka,” āko Ritonōpo omiry, tykase Jezu.

⁸ Morarame Jezu tarose ropa joroko tamuru a ypy emory pona. Moro poe typtary tō kurā tonepose eya, tuisa tōkehko.

⁹ Ynara tykase ynororo eya:

– Sero nono pōkō patary tuhke nae ase kurākomo. Tytaōke kurā ke roropa mana. Emero ekarōko ase oya oesekumuru po typorohse jēpataka awahtao, “Kure mase. Imehxo mase,” katohme ya, tykase joroko tamuru Jezu a.

¹⁰ Yrome ynara tykase Jezu:

– Ytoko ropa taroino. Kurumekako joroko tamuru, ynara tymerose exiryke Ritonōpo omiryne: “Ywy rokē kure kyritoko, oesēkōme jexiryke. Jomipona rokē ehtoko,” āko Ritonōpo omiry, tykase Jezu joroko tamuru a.

¹¹ Morara exiryke Jezu turumekase ropa joroko tamuru a. Mame Ritonōpo nenyoyhtyā toytose eya, akorehmase.

Imehnō amorepapyry Jezu a Karirea po (Maku 1.14-15; Ruka 4.14-15)

¹² Moromei po Joāo tōmapose āpuruhpyry taka juteu tō tuisary a. Mame moro poko Jezu turuse imehno a. Mame morara kary totase tyya ahtao, toesyryhmase ropa ynororo Karirea pona ropa.

¹³ Yrome okynā pyra kynexine Nazare po. Toytose ynororo Kapanāū pona, ikuhpo ehpiokoxi, Karirea ehpiokoxi. Zepurō pata moe pyra kynexine. Napatari pata moe pyra roropa kynexine.

¹⁴ Ritonōpo omihpyry ae ro morotona toytose Jezu, ynara tymerose exiryke Izaja a Ritonōpo omiryne:

¹⁵ “Zepurō pōkomo, Napatari pōkō roropa, tuna konōto ehpiōkomo, tuna Joatāo mōpoe, Karirea, juteutōkara esaryme roropa mana!

¹⁶ Ritonōpo

waro pyra exiketō ezuru konōto enēko mana. Orihketōme matose tyrypyhpyke oexirykōke. Yrome Ritonōpo nymenekahpyry oya xine ytōko mana. Otuarōtanohtorŷko mana,” me tymerose pake Izaja a.

¹⁷ Morarame imehnō tamorepapatose Jezu a Ritonōpo poko. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Oorypyrykō irumekatoko. Ritonōpo enetupuhtoko oesēkōme nymyry, tykase.

Imehnō eahmatopōpyry Jezu a tymaro toto ytotohme

(Maku 1.16-20; Ruka 5.1-11)

¹⁸ Morarame Jezu toytose Karirea ehpiuroko, ikuhpo ehpiuroko. Moroto kana anŷnanō tonese eya, asakoro. Ximāo Peturu kynexine takorō maro Ātare maro. Kana anŷnōko toh kynexine tarāpa ke.

¹⁹ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Ymaro ehmaropa. Tyoro āmorepatorŷko ase, imehnō amorepatohme oya xine, jomipona toto ehtohme, tykase Jezu eya xine.

²⁰ Axī tarāpa turumekase eya xine Jezu maro toytotohkōme.

²¹ Mame toesyryhmase Jezu ahtao, imehnō tonese ropa eya, Tiaku tomo, Joāo maro. Zepeteu poenō tō kynexine. Tykanarykō aō toh kynexine, toh-pike ao. Tummykō maro toh kynexine Zepeteu maro. Tarāpa poko erohnōko toh kynexine. Tykohmase tahtao xine

²² axī tykanarykō tymomose tumykō maro, Jezu maro toytotohkōme.

Imehnō amorepatopōpyry Jezu a, kurākōkara kurākatopōpyry roropa eya

(Ruka 6.17-19)

²³ Morarame Karirea poro toytoryme Jezu a imehnō tamorepase eya. Toto atamorepatoh tao tamorepase toto eya Ritonōpo omiry kurā poko, toto esēme Ritonōpo exiry poko, enara. Mame tuhke kurākōkara tukurākase ropa eya.

²⁴ Mame Jezu tokātose eya xine. Xiria pōkō Jezu poko tutuarōtase roropa. Morarame eya xine kurākōkara tuhke tonehse Jezu a ikurākatohme. Jorokohpā kō roropa tonehse toto a epuepukaketomo te, tyotyopyra exiketō roropa tonehse eya xine. Morarame emero tukurākase ropa Jezu a toto.

²⁵ Morarame imeimehnō pōkomo a Jezu tokahmase, imoihmākomo a. Karirea pōkomo a tokahmase te, Omame Osetoro pata tō pōkomo a te, Jerusarē pōkomo a te, Jutea pōkomo a te, tuna Joatāo mōpōekomo a roropa Jezu tokahmase, enara.

5

Jezu nurutatopōpyry ypy po

(Ruka 6.20-23)

¹ Morarame imoihmākō eneryke tyya Jezu tōnuhse ypy pona. Mame typorohse ynororo ahtao ipoetry tō toytose eya.

² Mame tamorepase toto eya. Ynara tykase eya xine:

³ – Tākye exīko mā ynara kananomo:

“Jamoreme kure ehtoh riry waro pyra ase repe. Yrome Ritonōpo omipona jexiry se ase,” kananō mā tākye exīko Ritonōpo poetoryme toexirykōke.

Amarokō roropa morara karyhtao oya xine, tākye exīko matose Ritonōpo poetoryme oexirykōke roropa.

⁴ – Oxitarykohtao oorypyrykō poko oorypyrykō rumekary se oexirykōke, tākye exīko ropa matose.

Ritonōpo poe xitara exīko ropa matose.

⁵ – Oyamene se pyra awahtao xine tākye exīko ropa matose. Ritonōpo nekarory esēme exīko matose.

⁶ – Ritonōpo omipona se awahtao xine yronymyryme tākye exīko matose Ritonōpo poe.

Zae ehtoh ekarōko roropa Ritonōpo mana oya xine.

⁷ – Imehnō pyno awahtao xine tākye exīko matose, opyno xine roropa Ritonōpo exiryke.

⁸ – Kure ehtoh se awahtao xine okurohtao xine tākye exīko matose, Ritonōpo enēko roropa matose.

⁹ – Oxiehno exiketō oxiehno pyra tyripose ropa oya xine ahtao tākye exīko matose. “Ypoenōme matose,” āko Ritonōpo oya xine mana.

¹⁰ – Ritonōpo omipona awahtao xine kokoro rokene, mame kure oexirykō pokoino tyryryhmase awahtao xine imehnomo a, tākye rokē ehtoko. Ohtomarykō toanahtose oya xine ahtao Ritonōpo esary oesarykōme exīko mana.

¹¹ – Tākye ehtoko opoihtorykohtao imehnomo a, oryhmarykohtao roropa eya xine, onetāparykohtao roropa imehnomo a tākye ehtoko ypoetoryme oexirykōke.

¹² Atākyematoko. Ynara exiryke, oepehpyrykō kurā tukurākase Ritonōpo a tynekaroryme oya xine kapu ao. Oryhmarykō sā pake urutō kō tyryryhmase imehnomo a.

Sautume sā kuehtohkō poko; saerehkaneme roropa (Maku 9.50; Ruka 14.34-35)

¹³ – Sautu kure tōsē sauhpatohme. Kure roropa mana tōsē onymotanoh-popyra mana. Yrome sāme pyra toehse ahtao oty katohme kure? Arypyra, typahsēme rokene, popyra toehse exiryke. Moro sā matose sero nono pōkō emeporyme rokene sautu samo, zae awahtao xine. Yrome zae pyra toehse awahtao xine popy sautu sā matose, zae pyra oexirykōke. Typahsēme rokē sā matose.

¹⁴ – Imehnō amorepatoko ypoko, toto tuarōtatohme ypoko. Morara awahtao xine saerehkane sā matose sero nono po. Pata konōto kaetokō po tyrise ahtao jarao osenēko mana. Moro sā matose. Juaro awahtao xine zae oehtohkō enēko imehnō mana.

¹⁵ Onokyhxo hna kasana ke nāparina etapurūko saerehkara ehtohme? Arypyra, anapurupyra. Esaka rokē tyriko mana saerehkatohme tytapyi tao. Morara ahtao kure osenuhmāko mā toto tapyi taōkomo.

¹⁶ Moro saaro kure ehtoh poko ehtoko imehnō neneryme jenetuputyryke oya xine. Mame kure oexirykō eneryke tyya xine Ritonōpo Kapuaō enetupuhnōko toh mana. Ynororo rokē okurākahpōme enetupuhnōko mā toto.

Imehnō amorepary poko Moeze omihpyry poko

17 – Ynara kara ehtoko okurohtao xine: “Jezu toehse Moeze nymerohpyry rumekapose kyya xine,” kara ehtoko. “Ritonõpo poe urutõ kõ namorepatopõpyry omipona pyra ehtoko,” kara ase oya xine. Toto namorepatopõpyry rumekapory se pyra ase oya xine. Pake tõturuse toto Ritonõpo poe, toto omihpyry ae oepypase. Toto omihpyry ae ro emero tyrõko ase, zae ehtoh Ritonõpo a waro oehtohkõme.

18 Etatoko pahne, kapu nae ro ahtao, nono roropa nae ro ahtao enahpyra Ritonõpo nymeropohpyry Moeze tomo a. Inymeropohpyry ae ro emero exõko mana nono enahtoh ponãmero, kapu enahtoh ponãmero roropa.

19 Morara exiryke toiro pitiko aomipona pyra toehse awahtao xine, imehnõ tamorepase oya xine ahtao roropa asã xine toto ehtohme, Ritonõpo poetory amorepaneme nymyry pyra matose. Morara awahtao xine ime pyra roropa matose Ritonõpo a. Mãpyra aomipona awahtao xine yronymyryme, imehnõ amoreparyhtao roropa oya xine, aomipona toto ehtohme orõpyrahxo exõko matose Ritonõpo poe. Kure oritoryõko roropa Ritonõpo mana, tykase Jezu eya xine.

20 – Etatoko pahne, parixeu tõ Ritonõpo omiry omipona sã toh mã repe. Yrome aomipona nymyry pyra mã toto. Mokaro saaro Moeze omihpyry poko amorepatõkõ mana. Yrome mokaro sã rokẽ awahtao xine omõpyra matose Ritonõpo esaka. Zae awahtao xine rokẽ omõnõko matose Ritonõpo esaka.

Imehnõ zehno ehtoh poko

21 – Ynara tykase Moeze atamurukomo a: “Imehnõ onetapara ehtoko. Imepõ totapase oya xine ahtao aarotorõko toh mana terekatu a oetapapotohkõme roropa,” tykase Moeze Ritonõpo poe.

22 Yrome wyw oya xine ynara ãko ase, imehnõ zehno awahtao xine okurohtao xine toto etapãko sã matose. Morara awahtao xine awãnohtorõko Ritonõpo mana. Imepyny a: “Popyra rokẽ mase,” karyhtao oya xine kure oekarorykomo terekatu a. Imepyny a: “Rowohpe mase,” karyhtao oya xine kure apotoimo htaka aaroporykomo. Morara exiryke omi ryppyry poko pyra ehtoko ipunaka.

23 Mame onekarorykõ tonehse oya xine ahtao Ritonõpo Tapyĩ taka Ritonõpo a ekarotohme, onekaropyra ehtoko aporo imepõ ozehno xine exiry warõ awahtao xine.

24 Oturutatoko aporo ozehnotokomo a. Zae pyra oehtopõpyrykõ ekarotoko eya ozehno xine pyra aehtohme ropa. Moromeĩpo ytotoko ropa Ritonõpo Tapyĩ taka ropa onekarorykõ ekarotohme eya.

25 – Aõ ke azahkuru toehse awahtao xine osenetupuhtoko. Ekorokapoto roropa axiny Ritonõpo epataka ytopyra ro awahtao xine. Sero nono po imepõ aarorykõ se ahtao terekatu a mokyro maro kure oturutoko aaropyra xine ahtao ro terekatu a. Mame otarame aaropyra xine ekurehnõko mana kure tõturuse imaro oexirykõke. Mãpyra popyra tõturuse awahtao xine imaro terekatu a arotorõko mana. Ohxirotorõko roropa mana. Morarame terekatu roropa oekarotorõko mana soutatu a, oẽmapotõhkõme ãpuruhpyry taka.

26 Moro taka tomõse awahtao xine, etatoko pahne, okynã matose moro ao, terekatu nepehmapory epehmãko matose emero porehme.

Imehnõ nohpo poko ehtoh poko

27 – Moeze omihpyry ynara ãko: “Imehnõ nohporõ poko pyra ehtoko. Imehnõ nio tõ poko pyra ehtoko,” ãko. Moro tymeropose Ritonõpo a pake.

28 Yrome ynara ãko ase oya xine, nohpo eneryhtao oya xine, ipoko openetarykohtao, pake iirypyryme toehse matose imaro se toehse oexirykõke okurohtao xine. Popyra moro Ritonõpo a mana.

²⁹ Tomeseke ehtoko õsenetupuhtokõ poko zae rokẽ õsenetupuhtokõme, zae rokẽ oehtokõme roropa, iirypyryme pyra oehtokõme. Oenuru pokoino apotunuru wino iirypyryme awahtao xine, moro enuru toutoko, ipah-tohme. Kurehxo oya xine exiry õkokõ kyryry tomapose ahtao oorypyrykõ rumekatohme, amarokõ omõtohme Ritonõpo esaka. Popyrahxo mã oya xine õmomyrykõ apotoimo htaka.

³⁰ Mame oemary pokoino apotunuru wino iirypyryme awahtao xine, lhkoto emapotohme. Kurehxo mã oya xine toiro oemarykõ tyhkohse ahtao, oorypyrykõ rumekatohme oya xine õmõtohkõme Ritonõpo esaka. Popyrahxo mã õmomyrykõ apotoimo htaka.

Typyty rumekary poko inio a
(*Mateu 19.9; Maku 10.11-12; Ruka 16.18*)

³¹ – Pakatokõ omihpyry waro roropa matose nohpo rumekary poko. Ynara tykase toto: “Opyxiäkõ rumekary se awahtao xine pape imerotoko, opyxiäkõ rumekary poko oya xine,” tykase toto pake.

³² Yrome ynara äko ase oya xine, opyxiäkõ rumekaryhtao oya xine imehnõ poko pyra ynoro ahtao mokyro riko matose iirypyryme. Imepý pytyme tohse ynoro ahtao iirypyryme exiko mana. Morararo imepý orutua imaro tohse ahtao, iirypyryme exiko roropa ynoro opokoino xine.

Tõmipona ehtoh poko

³³ – Ynara totase oya xine pakatokõ omihpyry: “Ritonõpo riryhtao oya xine oenenekõme imehnõ onenekunohpyra ehtoko,” kary totase oya xine.

³⁴ Yrome ywy ynara äko ase oya xine, Ritonõpo onesehtopyra ehtoko oenenekõme. Kapu onykohmara ehtoko roropa oenenekõme Ritonõpo esaryme exiryke.

³⁵ Nono onyripyra ehtoko roropa oenenekõme Ritonõpo pupuru esaryme exiryke. Jerusarõ onesehtopyra ehtoko roropa oenenekõme tuisa konõto esaryme exiryke.

³⁶ Oupuhpyrykõ onyripyra ehtoko roropa oenenekõme oupuhpyrykõ tyrõmary waro pyra oexirykõke. Oüsetykõ karimutume ahtao xinukutume tyryry waro pyra matose. Xinukutume ahtao karimutume tyryry waro pyra roropa matose.

³⁷ Naeroro: “ÿ,” kahtoko rokene. “Arypyra,” kahtoko roropa. Mäpyra morohne tymotyäkase oya xine ahtao ryhtäko matose. Ajoajohpe exiko matose joroko tamuru omi poe.

Emýpopyra exiry poko
(*Ruka 6.29-30*)

³⁸ – Ynara totase oya xine pakatokõ omihpyry: “Imepý tonukase oya xine ahtao oenukatorýko roropa mã toto emetakame. Morararo, imepý zery tytahkase oya xine ahtao ozerykõ roropa oüko toh mana,” me totase oya xine.

³⁹ Yrome ynara äko ase oya xine, tyryryhmase awahtao xine, oryhmahpõkõ onyryhmara ehtoko, onemetakãmara ehtoko. Oëpatapihmorykohta osëpatapihmopotoko rokene osetatoro.

⁴⁰ Mame imepý ometýkõ apoiry se ahtao ometýkõ kurã ekarotoko eya.

⁴¹ Morarame soutatu ynara karyhtao oya xine: “Së ipuimako morotona kuakorehmako,” karyhtao oya xine, mokyro akorehmatoko itamurumehxo.

⁴² Mame imepyny a ynara karyhtao oya xine okyryrykõ poko: “Së se ase,” karyhtao oya xine ekarotoko eya. Mame imepyny a: “Së se ywy axitao rokene,” karyhtao oya xine, ekarotoko roropa eya.

*Nupunato kuepekōkara enery poko kyaa xine
(Ruka 6.27-28,32-36)*

⁴³ – Ynara kary roropa totase oya xine pakatokō omihpyryme: “Oekyrykō pyno ehtoko. Yrome oekyrykō kara pyno hkopyra ehtoko,” katopōpyry totase oya xine.

⁴⁴ Yrome ywy ynara āko ase oya xine, oekyrykō kara pyno roropa ehtoko. Oryhmarykohtao eya xine oturutoko toto poko Ritonōpo a,

⁴⁵ Omy kapuaō poenōme oehtohkōme. Ynara exiryke, xixime tyriko Ritonōpo mana iiryppyrymākō pona, kurākō pona roropa, enara. Morararo konopo enehpōko Ritonōpo mana kurākō pona, iiryppyrymākō pona roropa, enara.

⁴⁶ Oekyrykō pyno rokē awahtao xine oty kara Ritonōpo mana. Moro pokoino oepehmara xine Ritonōpo mana kurā ke. Iiryppyrymākō morararo, tyekyrykō pyno toh mana. Oepekōkara pyno ehtoko roropa.

⁴⁷ Mame oekyrykō rokē omiroryhtao oya xine oepekō maro, otāto kure Ritonōpo riko matou morara awahtao xine? Ritonōpo waro pyra exiketō morararo, tyekyrykō maro kure oturūko toh mana.

⁴⁸ – Omykō kapuaō kure nymyry mana. Imehnō pyno mana. Morara exiryke, ipoenōme oexirykōke, isā ehtoko, imehnō pyno ehtoko, tykase Jezu typoetory tomo a.

6

Imehnō akorehmary poko kyaa xine

¹ – Ritonōpo eahmaryhtao oya xine imehnō rānao rokē pyra eahmatoko. Imehnō neneryme rokē Ritonōpo eahmaryhtao oya xine otarame, “Kure mase,” āko oenenanōkō mā repe. Yrome tynekarory kurā onekaropyra Ritonōpo oya xine mana. “Pake topehmase sā matose ahno tomo a,” āko Ritonōpo oya xine mana.

² – Morara exiryke tymōkomokākara akorehmaryhtao oya xine tokare pyra sā rokē akorehmatoko toto. Ajohpākō sā pyra ehtoko. Ajohpākō tymōkomokākara akorehmāko tonesēme rokē mā toto, oximōtoh tao roropa imehnō zuromatohme tyaa xine repe. “To! Kure mase,” kary etary se toexirykōke imehnomo a morara āko mā toto. Etatoko pahne, mokaro kure exiry topehmase pake. Onepehmazomopyra kurā ke Ritonōpo ekurehnōko mana.

³ Imehnō akorehmaryhtao oya xine tokare pyra akorehmatoko toto.

⁴ Mame zuaro pyra imehnō mana. Yrome Omykō kapuaō oenetyrōko mana. Imeīpo kurā ke oepehmatorỹko mana, tykase Jezu eya xine.

Ritonōpo maro kuotururukomo

(Ruka 11.2-4)

⁵ – Mame Ritonōpo maro ōtururukohtao ajohpākō sā pyra ehtoko. Xik-ihme owōnōko mokaro mana, oximōmākō rānao, jarao roropa osema tao tōturutohkōme Ritonōpo maro repe. Etatoko pahne, mokaro pake topehmase sā mā toto.

⁶ Mame Ritonōpo maro ōtururukō se awahtao xine ynara rokē ehtoko. Oesaka xine omōtoko, nyhtoh taka. Apurutoko roropa, ōturutohkōme Omykō kapuaō maro. Ritonōpo onenepyra matose repe, yrome oenetyrōko ynororo mana. Mame kurākō ekarōko oya xine mana, kure oenetyrōko toiroro awahtao xine.

⁷ – Morararo ōtururukohtao Ritonōpo maro otomose oturupyra ehtoko. Ritonōpo waro pyra exiketō sā pyra ehtoko. Mokaro ynara āko: “Otarāme otomose kuotururukohtao kuetyrōko Ritonōpo mana,” āko toh mā repe.

⁸ Naeroro mokaro sã pyra ehtoko. Ritonõpo omykõme exiryke emero zuaro mana. Ise oehtohkõ waro roropa mana onekaropopyra ro awahtao xine.

⁹ Imaro õtururukohtao, ynara kahtoko eya:
“Papa Kapuaono, kure oriry se ynanase.

¹⁰ Emero oenetuputyry se ynanase.

Yna akorehmako sero nono po,
õmipona yna ehtohme ipunaka,
õmipona kapuaõkõ ehtoh samo.

¹¹ Seroae yna zoty ekaroko yna a.

¹² Yna rypyry roropa ikorokako Papa,
yna ryhmahpõkõ rypyry korokapory sã yna a.

¹³ Yna ewomako, iirypyryme yna onyripyra joroko tamuru ehtohme,”
kahtoko Ritonõpo a.

¹⁴ – Ynara exiryke, popyra orirykohtao imehnomo a, yrome mokaro rypyry korokaporyhtao oya xine Ritonõpo a, oorypyrykõ roropa korokãko Ritonõpo mana.

¹⁵ Yrome imehnõ rypyry korokapory se pyra awahtao xine, oorypyrykõ onykorokara ekurehnõko Omykõ kapuaõ mana.

Amotyryae rokẽ kuotukurukomo Ritonõpo poko kuehtohkõme

¹⁶ – Mame Ritonõpo maro õtururukohtao yronymyryme otuhyra ehtoko aporo. Osekãtopyra roropa ehtoko otuhyra oexirykõ poko. Ajohpe emynyh-maketõ sã pyra ehtoko. Otuhpyra mã toto Ritonõpo maro tõturutohkõme repe imehnõ neneryme rokene, otuhyra toexirykõ waro imehnõ ehtohme. Etatoko pahne, pake topehmase sã mokaro, imehnomo a enetopõpyry ke rokene.

¹⁷ Yrome otuhyra awahtao xine osẽkurikatoko ro. Oõsetykõ ekurinatoko ro.

¹⁸ Morara awahtao xine imehnõ oenetupuhpyra xine mana otuhyra oexirykõ poko. Omykõ rokẽ zuaro mana. Onenepyra matose repe, yrome ynororo oenetyryko mana. Morarame emero eneryke tyya kurãkõ ekarõko oya xine mana tãkye oehtohkõme.

Tymõkomokã sã kuehtohkõme kapu ao (Ruka 12.33-34)

¹⁹ – Ritonõpo nekarory kurã se ehtoko. Seronono po tuhke tineru tõkehko anãnonohpyra ehtoko. Tanonohse oya xine ahtao ryhtãko mana ahkyryxitãko. Nuko tõkehko roropa iiryhmãko mana. Omato roropa ematonanohnõko mana.

²⁰ Kurehxo Ritonõpo a omõkomorykõ kurãkapory oya xine kapu aka. Moero mã omõkomorykõ mã ahkyryxitara. Moroto nuko onenahpyra mana. Omato roropa onematonanohpyra mana moero ahtao.

²¹ Senohne poko omõkomorykõ poko rokẽ õsenetuputyrykohtao taro se rokẽ exiko matose. Yrome kure Ritonõpo maro ehtoh poko õsenetuputyrykohtao myaro oytorykõ se exiko matose.

Saereme sã ehtoh poko kukurohtao xine (Ruka 11.34-36)

²² – Kuokokõ ezurume sã kuenurukõ mana. Kure oenurukõ ahtao, saereme osenuhmãko matose. Zae ehtoh poko õsenetuputyrykohtao saerehkane ao sã matose.

²³ Yrome oenurukō popyra toehse ahtao osenuhmara exīko matose. Xinukutume sã oya xine exīko mana. Moro saaro oorypyrykō poko openetarykohtao xinukutume sã exīko okurohtao xine mana. Kurākō enetupuhnōko matose popyra. Popy enetupuhnōko matose kure samo. Enara.

Tosēke kuehtohkō poko, Ritonōpo ke rokene

(Ruka 16.13; 12.22-31)

²⁴ – Asakoro tosēke exiry tupime mana. Ynara exiryke toirō pyno awahtao xine imepý se hkopyra exīko matose mokyro pokoino. Mokyro maro oerokurukōke imepý maro oerokurukō se pyra roropa exīko matose. Morararo Ritonōpo poetoryme awahtao xine tyorō onyripyra matose oesēkōme, Ritonōpo poetoryme oexirykōke.

²⁵ – Morara exiryke ynara āko ase oya xine, torētyke pyra ehtoko arypyra oehtohkō poko, ōtykō se oehtohkō poko roropa ōkurukō se oehtohkō poko roropa, enara. Ometýkō poko roropa torētyke pyra ehtoko. Ritonōpo poe taro matose sero nono po. Ōtykō motye kuhse matose Ritonōpo a. Ometýkō motye kuhse roropa ōkokō mana eya.

²⁶ Etatoko pahne, torō tō tyoytōko rokene. Týkyryrykō anarykara toto. Tynapyrykō onēmara roropa mã toto ě aka ikurākatohme. Omykō kapuaō toto pyno mana. Yrome torō tō motye kuhse opyno xine Ritonōpo mana.

²⁷ Torētyke awahtao xine oorikyrykō poko, orihnōko ro matose. Oorikyrykō se pyra matose repe, yrome orihnōko ro matose. Naeroro oty katohme pyra mã torētyke exino.

²⁸ – Kamisa poko torētyke pyra ehtoko roropa. Onahpoty ekuru enetoko. Erohpyra onahpoty ekuru mana kamisa riry poko, tupō riry poko, enara.

²⁹ Yrome kure potu mã ekuru, Saromāo zuponýpyry kurā motye kuhse kure ona ekuru mana.

³⁰ Ritonōpo ona Rihpō mokyro. Axī onahpoty ahtanohpōko mana, ahtanohpory se tahtao. Yrome axī orihnōko ropa mana onahpoty. Axī roropa enahnōko mana apoto ke tyahkase ahtao. Morararo oupōkō riry tupime pyra Ritonōpo a. Onahpoty pyno toexiry motye opyno xine toexiryke pitiko rokē tonetuputyryhtao ro oya xine.

³¹ Morara exiryke torētyke pyra ehtoko. Ynara kara ehtoko: “Onokyhxo keh joh ekarōko nae?” kara ehtoko. “Onokyhxo keh johme nae?” kara roropa ehtoko. “Onokyhxo keh jokuru enehnōko roropa nahe?” kara ehtoko. “Oty ke roropa ymetý epekahnōko hano?” kara roropa ehtoko. Oserētykyro pyra ehtoko morohne poko. Tuenikaro rokē ehtoko.

³² Otytyko poko penetāko Ritonōpo waro pyra exiketō roropa mana. Yrome Ritonōpo awaro xine mana. Omise oexirykō waro mana.

³³ Morara exiryke osemazuhme Ritonōpo poko openetatoko oesēkōme aehthome, aomipona oehtohkōme roropa yronymyryme, morara se Ritonōpo exiryke. Mame senohne emero ekarōko oya xine mana.

³⁴ Morara exiryke, torētyke pyra ehtoko. “Otarā exīko nae kokoro?” kara ehtoko. Ritonōpo opynanohtorýko mana kokoro rokene. Naeroro oehtohkō onymotyēkara ehtoko. Torētyke pyra ehtoko. Enara.

7

Imehnō onekaropyra ehtoko popyra

(Ruka 6.37-38,41-42)

¹ – Imehnō onykerekeremara ehtoko okerekeremara xine roropa Ritonōpo ehtohme.

² Ynara exiryke imehnō pokōnopryhtao oya xine, opokōnohtorŷko roropa Ritonōpo mana, imehnō pokōnopry sā oya xine. Kure imehnō riryhtao oya xine, kure oritorŷko roropa Ritonōpo mana. Yrome popyra toto riryhtao oya xine, popyra oritorŷko roropa Ritonōpo mana.

³ Otarāme imepŷ mā iirypyryme pitiko rokē repe. Wewe akumuru pitiko enuru ao exikety sā mana. Yrome oorypyrykō pitiko rokē pyra mana, wewe konōto onu ao exikety sā mana. Morara awahtao xine imehnō rypyry enēko rokē matose. Yrome oorypyrykō onenepyra amarokomo.

⁴ Imehnō kerekeremaryhtao oya xine otarame ynara āko matose eya xine: “Wewe akumuru pitiko moro oenuru ao. Ouxi,” āko matose repe. Yrome oenurukō ao roropa wewe konōto exiry waro pyra matose.

⁵ Onekunohto rokē matose. Osemazuhme aporo wewe konōto toutoko oenurukō ae. Moromeīpo kure osenuhmāko matose. Imepŷ enuru ae wewe akumuru oūko ropā matose kure ōsenuhmarykōke. Moro saaro osenuhme oorypyrykō irumekatoko. Moromeīpo kurehxo imehnō ako-rehmāko matose, iirypyrykō rumekapory poko. Enara.

⁶ – Ritonōpo nekarohpyry kurā onekaropyra ehtoko etary se pyra exiketomo a. Kaikuxi sā rokē mā toto. Naeroro eya xine onekaropyra ehtoko ozehno xine toto exiryino, oryhmarykōino roropa eya xine. Poinokoimo sā roropa mā toto. Kasuru kurā onekaropyra sytatose poinokoimo a. Tokarose eya xine ahtao onenahpyra mā toto itūtūmāko rokē mā toto. Morararo Ritonōpo omiry ekaroryhtao ise pyra exiketomo a ahnikatohme rokē mā apoīko toto. Naeroro ise pyra exiketomo a otuhparo pyra ehtoko toiparo rokē ākīтарыkōino.

Ekaropotoko, zupitoko, ikohmatoko
(Ruka 11.9-13)

⁷ – Oturukehpyra ehtoko Ritonōpo a. Ekaropotoko eya. Mame onekaropohpyrykō ekarōko mā oya xine. Axī pyra onekaropohpyrykō ekaroryhtao penekhepyra ehtoko. Otyro zupine sā oturukehpyra ehtoko. Moromeīpo kurākō ekarōko Ritonōpo mā oya xine. Etapuruhmakapone sā ehtoko. Moromeīpo etapuruhmakāko mana.

⁸ Ynara exiryke kurākō ekaroporyhtao Ritonōpo a ekarōko oya xine mana. Ise oehtohkō zupiryhtao oya xine ekarōko oya xine mana. Āpuruhpyry etapuruhmakaporyhtao oya xine etapuruhmakāko roropa mana.

⁹ Typoenōkamo, etatoko pahne. Opoenōkomo a: “Wyi se ase,” karyhtao oya xine topu onekaropyra matose eya xine.

¹⁰ “Papa, omise ase,” karyhtao oya xine, okoi onekaropyra matose eya xine.

¹¹ Iirypyryme matose repe, yrome kurākō ekarory waro matose opoenōkomo a. Kure kuhse mā Papa Kapuaono. Naeroro otyro kurā ekarōko oya xine mana ekaroporyhtao eya.

¹² – Imehnomo a kure orirykō se matose. Naeroro imehnō roropa kure tyritoko kure orirykō se oehtohkō samo. Morara awahtao xine Moeze omihpyry omipona roropa matose. Ritonōpo poe urutō kō omihpyry omipona roropa matose.

Omōtoħ pitiko
(Ruka 13.24)

¹³ – Asakoro osema sā kuosenetupuhthōkō mana. Ritonōpo omipona ehtoh osema pitiko ae ytotoħ sā mana, tupimā ae ytotoħ samo. Yrome moro ae rokē ytotoħ. Ynara exiryke Ritonōpo osetenutputyry ae pyra awahtao xine tyoro ae ytoketō sā matose, zumo ae ytoketō samo. Moro ae ytoketō mā etuarimaketō esaka ytōko. Tuhke roropa moro ae ytoketō mana.

14 Yrome zumōkara ae ytoketō orihpỹme exīko mā toto. Tuhke hkopyra moro ae ytoketō mana.

Epery zoko kure ehtoh waro sytatose epery eneryke kyia xine
(Ruka 6.43-44)

15 – Tomeseke ehtoko ajoajohpākō poko. Oenekunopyrykō se mā toto Ritonōpo esaka omōpyra oehtohkōme.

“Urutōme ase Ritonōpo poe,” āko toh mā repe. Yrome ajohpe rokē mā toto. Toto eneryke kaneru sã kure toto ekarōko matose repe. Yrome ikurohtao xine kaikuxi tamuru sã imehnō ryhmary se mā toto. Imehnō mōkomory apoiry se roropa mā toto.

16 Ajohpe toto exiry waro exīko matose toto nyryry eneryke oya xine. Otyro sã mā toto. Omoxino zoko uwame eperytara mana, morararo ātaryka zoko mā fikume eperytara mana. Toperyme rokē eperytāko mana.

17 Kure otyro zoko ahtao kure eperytāko mana. Māpyra popyra zoko ahtao, popyra eperytāko roropa mana.

18 Otyro zoko kure ahtao popỹ ke eperytara mana. Morararo otyro zoko popyra ahtao kurã ke eperytara mana.

19 Mame otyro zoko popyra ahtao akohnōko mā toto popyra eperytaryke. Apoto htaka ipahnōko mā toto.

20 Morohne saaro mā ajohpe exiketomo. Ajohpe toto exiry waro exīko matose toto rypyry eneryke oya xine.

“Awaro xine exipitopyra ase,” kary poko
(Ruka 13.25-27)

21 – “Jesēme mase Jezu,” kananō mā ypoetoryme exīko Papa Kapuaō omipona toto ahtao. Yrome: “Yna esēme mase, yna esēme mase,” kananō mā ypoetoryme pyra mā toto Papa Kapuaō omipona pyra toto ahtao. Ritonōpo esaka ytopyra aomipona pyra exiketō mana.

22 Mame sero nono pōkō apiakatoh toehse ahtao tuhke ynara āko ya mā toto: “Tamuxi Jezu, ōmiry omi poe Ritonōpo omiry ynanekaraoase imehnomo a. Ōmiry omi poe roropa joroko tō ynanutūtanohpaoase imehnō ae. Kurākōkara ynanukurākase roropa ōmiry omi poe,” āko toh mā repe ya.

23 Mame ynara āko ase eya xine: “Awaro xine pyra ase ipunaka. Ytotoko taroino. Oorypyrykō poko rokē matose,” āko ase eya xine.

Tapyi rihpōkō asakoro mana
(Ruka 6.47-49)

24 – Morara exiryke jomiry etaryhtao oya xine, jomipona awahtao xine roropa, tuaro exīko matose. Imepỹ tuaro exikety sã matose. Tuaro exikety a tytapyĩ tamose tũporē po.

25 Mame konopo toehse itamurume. Tuna tukumase. Mame tyryrykane konōto toehse, jamihme tapyi pokona toehse. Yrome tapyi onemara, kure tyrise exiryke tũporē po.

26 – Yrome jomiry etananō jomipona pyra toehse ahtao tuenikaro sã exīko toh mana. Imepỹ tuaro pyra exikety sã roropa exīko toh mana. Tytapyĩ tyrise eya isawã po repe.

27 Mame konopo toehse itamurume. Tuna tukumase roropa. Mame itapyĩ tomase tyryrykane a nakuaka. Tuna a tarose tapyi, tykase Jezu eya xine.

Orēpyra Jezu ehtopōpyry

28 Morarame tōturukhese Jezu ahtao tōsenuruhkase toto tamorepatopōpyrykō poko Jezu a.

²⁹ Moeze omihpyry poko amorepatōkō sã pyra Jezu namorepatoh kynexine, tuaro toexiryke.

8

Ipū imotahpyry kurākatopōpyry Jezu a

(Maku 1.40-45; Ruka 5.12-16)

¹ Morarame Jezu tyhtose ropa ypy poe. Mame imoihmākō toytose imaro.

² Mame imepỹ toytose tupū motaryke eya. Tosekumuru po typorohse Jezu ĕpataka. Ynara tykase eya:

– Jukurākary se awahtao jukurākary waro mase, tykase eya.

³ Mame tomary ke Jezu a tapose.

– Ÿ, okurākary se ropa ase. Kure exiko ropa, tykase eya. Mame axĩ mokyro pū totyhse ropa.

⁴ Mame ynara tykase Jezu eya:

– Etako ke, topoh rokē ytoko aporo Ritonōpo maro oturukety a. Osekātopyra exiko aporo. Eya rokē osenepota. Moromeĩpo Moeze omihpyry omi poe onekarory ekarota eya jahkatohme, okurākatopōpyry ropa waro imehnō ehtohme, tykase Jezu eya.

Sajĕtu poetory kurākatopōpyry ropa Jezu a

(Ruka 7.1-10)

⁵ Morarame Jezu toytose Kapanau pona. Eporehkasasaka tahtao tōseporyse toto romano maro, sajĕtumã maro. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Kuakorehmako, ajohpãme samo.

⁶ Ypoetory kure pyra ipunaka mana, ytapỹ taono. Ytoytopyra toehse ynororo. Tohrame rokē mana. Takarah āko mana itamurume, tykase ynororo Jezu a.

⁷ – Ÿ, tykase Jezu. – Ytōko ase amaro atapyĩ taka ikurākase, tykase eya.

⁸ Yrome ynara tykase ynororo Jezu a:

– Arypyra, kure mase. Popyra rokē ase. Typatakĕme pyra roropa ase. Ytopyra exiko ytapỹ taka. Ōmiry ke rokē ypoetory kurākary waro mase.

⁹ Ywy roropa tosĕke ase, Kapitão tomo. Typoetoke roropa ase, soutatu tomo. “Ytoko,” karyhtao ya soutatu tomo a, ytōko mã toto. Mame imepyny a: “Osehko,” karyhtao ya oehnōko mana. Ypoetory a roropa: “Senohne tyriko,” karyhtao ya, tyripohpyry rĩko mã toto. Moro saaro mase. Ōmiry ke kurākōkara kurākary ropa waro mase, tykase ynororo Jezu a.

¹⁰ – To! tykase Jezu morara kary etaryke tyya. Mame ynara tykase Jezu imoihmākomo a:

– Etatoko pahne, mose juteu kara. Yrome jenetupuhnōko nase yronymyryme. Ipanō onenepitopyra ywy taro juteu tō rãnao.

¹¹ Etatoko pahne, tuhkākō mã oehnōko xixi tūtatoh wino, xixi omōtoh wino roropa Ritonōpo esaka. Aparão tō maro otuhnōko mã toto, Izake maro, Jako maro, enara.

¹² Yrome tuhkākō toahmase roropa repe. Yrome omōpyra mã toto Ritonōpo esaka. Xinukutumao exĩko mã toto tomase toexirykōke. Moro ao xitãko mã toto, atasamãko. Kui kui āko mã toto tãtasamaryme.

¹³ Mame ynara tykase Jezu sajĕtu a:

– Ytoko ropa atapyĩ taka. Tonetupuhse oya jexiryke opoetory nekurãka ropa.

Mame toytose ropa ynororo tytapỹ taka. Mame typoetory tonese eya. Pake toekurākase ropa kynexine Jezu omi poe.

*Kurākōkara kurākatorōpyry ropa Jezu a
(Maku 1.29-34; Ruka 4.38-41)*

¹⁴ Morarame Jezu toytose ropa Peturu tapyī taka. Moroto Peturu merenoty tonese Jezu a kure pyra. Oxirohnōko kynexine, tohrame.

¹⁵ Mame tomary ke mokyro tapose Jezu a. Axī kynoxirohkehne ynororo. Mame kynowōne ropa tonahsē rītohme, Jezu napyry rītohme.

¹⁶ Morarame kokonie pukuro jorokohpā kō tonehse tuhke imehnomo a, Jezu a. Mame tōmiry ke joroko tō tuūtānohpōse ropa eya mokaro ae. Kurākōkara, tukurākase ropa eya porehme.

¹⁷ Morohne tyrise Jezu a pake urutō omihpyry ae ro, Izaja omihpyry ae ro. Ynara tymerose Izaja a pake: “Tamoreme kure pyra kuehtohkō kurākāko mana. Tamoreme kukurākatoryko roropa mana,” tykase pake Izaja Ritonōpo nymenekahpyry poko. Morara katopōpyry ae ro kurākōkara tukurākase ropa Jezu a.

*Jezu maro toexiry se aehtyamo
(Ruka 9.57-62)*

¹⁸ Mame imoihmākō eneryke tyya, ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Ehmaropa ikuhpo mōpozakoxi, tykase.

¹⁹ Mame Moeze omihpyry poko imehnō amorepane tooehse Jezu a oturuse. Ynara tykase ynororo:

– Jytory se ase amaro emero rokē pata pona, atamorepany se jexiryke. Urumekary se pyra roropa ase jūme, tykase ynororo.

²⁰ Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Oetuarimary zuno pyra hma ymahro? Onokyro tō tosake mana. Torō tō roropa, tosake toh mana. Yrome Kapu ae Ayhtohpyry tytapyike pyra mana, tosake pyra taro, tykase Jezu eya.

²¹ Imepy Jezu maro atamorepakety kynexine. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Ajohpāme sā ytoxi aporo papa tapyī taka. Tamuhpōme toehse mā ynororo. Mame toorihse ynororo ahtao oehnōko ropa ase, tonēse ahtao roropa amaro jytotohme, tykase ynororo Jezu a.

²² Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Toipe orihnōko exino mana. Mame toorihse ahtao imehnō zonēnōko mana epēpyry tomo. Yrome omoro rokē eropa ymaro, tykase Jezu eya.

*Tyryrykane mynyhpākatopōpyry poko Jezu a
(Maku 4.35-41; Ruka 8.22-25)*

²³ Morarame Jezu tōtyrise kanawa aka, ipoetory tō roropa tōtyrise imaro.

²⁴ Mame okynā pyra tyryrykane konōto tooehse itamurume, ikuhpo akuo-tyryhtao eya xine, poh tykase roropa itamurume kanawa pona. Yrome Jezu nyhnōko kynexine kanawa ao.

²⁵ Axī ipoetory tō toytose eya, tōpakase ynororo eya xine:

– Jezu, yna ipynanohko! Nerȳko sytatose! tykase toto.

²⁶ – Oty katoh oserehnōko matou? Jenetupuhpyra ro hmatou? tykase eya xine Jezu. Mame towōse ynororo. Ynara tykase tyryrykane a, pohkane a roropa:

– Omynyhpāko, tyryry kara exiko, tykase. Mame axī tyryry kara toehse. Pohkara roropa toehse. Mynytyme konōto rokē toehse.

²⁷ Mame imarōkō tōsenuruhkase:

– To! Imehxo mose nase. Tyryrykane aomipona nymynyhpāno. Pohkane roropa nymynyhpāno aomi pōe, tykase toto.

Jorokohpā kō kurākatopōpyry poko Jezu a
(Maku 5.1-20; Ruka 8.26-39)

²⁸ Morarame tuna ehpiokoi Jezu toeporehkase, ikuhpo ehpiokoi. Moroto Katara pōkō esary kynexine. Mame okepy esary poe asakoro jorokohpā kō toytose Jezu a. Zehnotokō kynexine. Mokaro eneryke tyya xine, imehnō tōserehse. Ytopyra toehse toto moro esemary ae.

²⁹ Mame kui tykase toto jorokohpā komo Jezu eneryke tyya xine.

– Oty kase moehno Ritonōpo mūkuru? Yna htomase moehno? Atapiakatoth po pyra ro nase, tykase toto Jezu a.

³⁰ Mame moe pyra poinokoimo tō kynexine. Tuhke toh kynexine otuhnōko.

³¹ Ynara tykase joroko tō Jezu a:

– Yna aroporyhtao oya, poinokoimo aka yna aropoko, tykase toto Jezu a.

³² Mame:

– Ytotoko, tykase Jezu eya xine. Morara exiryke toytose toto ahno ae poinokoimo aka. Mame poinokoimo tō axī toytose ppy poe ikuhpo kuaka. Moro kuaka tyneryse toto.

³³ Mame poinokoimo erasēpyā toytose pata pona tururume. Moroto tōturuse toto imehnō netaryme. Tynenehpyrykō tokarose imoihmākomo a. Ahno ae joroko tō tūtatopōpyry poko turuse toto.

³⁴ Morara exiryke pata pōkō tuhke toytose Jezu enese. Mame Jezu tonese tyya xine ahtao:

– Ytoko ropa taroino yna esae ajohpāme samo, tykase toto eya.

9

Pakaihkapŷ kurākatopōpyry Jezu a
(Maku 2.1-12; Ruka 5.17-26)

¹ Mame Jezu tōtyrise ropa kanawa aka. Mame ikuhpo takuohse ropa, tosaka toytose ropa, pata pona.

² Mame pakaihkapŷ tonehse imehnomo a etueh tapoe. Jezu jamitunuru waro toexirykōke, Ritonōpo mūkurume Jezu tonetupuhse tyya xine exiryke kurākara tarose eya xine. Mame toto a tonetuputyry eneryke tyya, ynara tykase Jezu ytoytopyny a:

– Enaromyrā exiko aimo. Oorypyry korokāko ropa ase, tykase Jezu eya.

³ Mame morara kary etaryke tyya xine ynara tykase Moeze nymerohpyry poko amorepatōkomo:

– Mose zae pyra mana, Ritonōpo poenohnōko rokē mana, tykase toto Jezu poko.

⁴ Yrome mokaro a typoihtory waro Jezu kynexine. Morara exiryke ynara tykase ynororo:

– Juaro pyra oexirykōke ykerekere māko matose okurohtao xine.

⁵ Ynara kary mā tupime pyra Ritonōpo a, yrome oya xine tupime mana: “Aimo, oorypyry korokāko ase,” kary tupime oya xine mana, ynara kary roropa: “Owōko ropa ytoyotoko,” kary. Morara kary tupime oya xine mana ahnome rokē oexirykōke.

⁶ Yrome ya asakoro ro tupime pyra mana Kapu ae Ayhtohpyryme jexiryke. Iiryppymākō rypyry korokary waro ase. Naeroro yjamitunuru enepōko ase oya xine. Mose kurākāko ropa ase onenerykōme iiryppry korokary waro jexiry waro oehtohkōme, tykase Jezu eya xine. Mame ynara tykase ynororo ytoytopyny a:

– Owōko ropa. Awāty anŷko. Ytoko ropa atapyī taka, tykase Jezu ytoytopyny po a.

⁷ Mame mokyro towōse ropa axiny. Toytose ropa ynororo tytapyī taka kure toehse ropa toexiryke.

⁸ Mame moro eneryke tyya xine tōserehse toto.

– To! Kure mase Ritonōpo, ajamitunuru tokarose oya exiryke ahno a. Morara exiryke kurākara tukurākase ropa eya, tykase toto Jezu poko.

*Mateu eahmatopōpyry Jezu a tymaro aytotohme
(Maku 2.13-17; Ruka 5.27-32)*

⁹ Morotoino Jezu toytose ropa. Mame toytose tahtao Mateu tonese eya. Kohrame ynororo kowenu tineru apoitoh tao. Erohkety kynexine kowenu poetoryme. Tineru apoine kynexine imehnō wino, ekarotohme kowenu a, kowenu tinerūme.

– Ymaro eropa, tykase Jezu eya.

Mame axī towōse Mateu. Jezu maro toytose.

¹⁰ Mame toytose Jezu Mateu tapyī taka otuhse. Moroto tuhke Mateu epe tō kynexine, kowenu tinerū apoinanomo. Tuhke iirypyrymākō roropa toytose Jezu a. Moroto ynororo kynexine otuhnōko typoetory tō maro meza po.

¹¹ Mame iirypyrymākō maro Jezu eneryke tyya xine ynara tykase parixeu tō Jezu poetory tomo a:

– Oty katoh oesēkō otuhnōko nah iirypyrymākō mahro, kowenu tinerū poko erohketō mahro? tykase toto, tōturupose Jezu poetory tomo a.

¹² Mame toto omiry totase tyya ahtao toto ezuhne Jezu. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Kure awahtao xine opi warō se pyra matose. Yrome kure pyra awahtao xine ise matose.

¹³ Ritonōpo omiry poko otuarōtatoko. Ynara āko Ritonōpo omiry: “Onekarorykō ya kure repe, kaneru tōkehko. Yrome imehnō pyno oexirykō se nymyry ase,” āko Ritonōpo omiry. Moro enetuputyryhtaō oya xine, joehtopōpyry poko enetupuhnōko roropa matose. Kapu ae tyhtose wyw. Kure exiketō poko hkopyra ase. Yrome iirypyryme exiketō pyno ehse oepyase, Ritonōpo poetoryme toto ehtohme, tykase Jezu parixeu tomo a.

*Amotyryae rokē otuhtoh poko
(Maku 2.18-22; Ruka 5.33-39)*

¹⁴ Mame João poetory toytose Jezu a oturupose. João kynexine ahno ēpurihkane. Mame ynara tykase ipoetory tō Jezu a:

– Oty katoh ipoetory tō otuhnōko kokoro rokē nae? Yna reh amotyryae rokē otuhnōko ynanase Ritonōpo maro yna otururuke. Morararo parixeu tō amotyryae rokē otuhnōko mā toto kokoro rokē pyra, tykase João poetory tomo.

¹⁵ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Amotyryae rokē otuhnōko matose oemynyhmarykōke. Yrome ypoetory tō ymaro toexirykōke emynyhmara mā toto, tākye rokē toexirykōke. Toorihse jahtao rokē emynyhmāko ypoetory tō mana. Amotyryae rokē roropa mā otuhnōko toto toemynyhmarykōke, toorihse jexiryke, tykase Jezu eya xine.

¹⁶ – Upo pakato toexihkase ahtao kamisa kasenato ke pyra ipanō ke rokē ixixinōko ropa sytatose. Kamisa kasenato ke typitahmase ahtao exihkako ropa mana itamurumehxo. (Moro saaro atamurukō omihpyry maro jomiry toximase oya xine ahtao popyra mana. Atae pyra mā jomiry atamurukō omihpyry maro.)

¹⁷ Morararo eukuru ēme okyno pihpyry tyrise ahtao. Mame eukuru tyrisenā onyripyra sytatose pakato ētyppyry aka. Pakato ētyppyry aka tyrise eukuru kasenato ahtao ehmōko mana pakato ētyppyryme exiryke. Mame eukuru ekuānōko mana atahnikāko. Eukuru ē roropa atahnikāko. Māpyra eukuru

ē tyrisenā aka eukuru tyrisenā tyrise ahtao atahnikara mana asakoro ro eukuru, eny, enara. (Moro saaro ynekarohpyry ēme matose tyrisenā sā toehse oexirykōke,) tykase Jezu eya xine.

Jairu ytotopōpyry Jezu a; Jezu zupō apotopōpyry nohpo a
(Maku 5.21-43; Ruka 8.40-56)

¹⁸ Morara karyhtao ro orutua toytose eya juteu tō tamuxiry. Typorohse ynororo Jezu ēpataka tosekumuru po. Ynara tykase eya:

– Jēxiry reh norihno seromaroro. Morara exiryke eropa ymaro ikurākatohme ropa oya, ēsemākapotohme ropa, tykase Jezu a ynororo.

¹⁹ Morarame Jezu toytose imaro. Ipoetory tō roropa toytose.

²⁰ Moroto imoihmākō maro imep̄y nohpo kynexine kurākara. 12me jeimamyry taropose eya kure pyra toexiry poko, munume rokē ynororo. Mame k̄ytone ynororo Jezu mykapo. Zupō ehpyry rokē tytemuhmase eya.

²¹ Ynara tykase ynororo tukurohtao: “Zupō rokē tytemuhmase ya ahtao ekurākāko ropa ase,” tykase ynororo tukurohtao kurākara.

²² Mame zupō tytemuhmase eya rahkene. Mame Jezu kynosenuhmane t̄ykakoxi, tupō tytemuhmase exiryke. Ynara tykase ynororo:

– Enaromyra exiko kuku. Tonetupuhse oya jexiryke tukurākase ropa mase, tykase Jezu eya. Axī toekurākase ropa ynororo. Kure toehse ropa.

²³ Morarame Jezu toytose juteu tō tamuxiry tapyī taka. Moroto tuhke ahno tonese eya, rue etonanomo te, xitaketō roropa tonese eya, enara.

²⁴ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Otūtatoko taroino emero porehme. Mose orihpyra mana, nyhnōko rokene, tykase.

Yrome typoihtopitose eya xine.

²⁵ Mame tutūtase ropa toto emero porehme. Mame toto esahpokoxi Jezu kynomōne aorikyhpyry an̄yse ropa emary poko. Mame tōsemāse ropa rahkene.

²⁶ Morarame mokyro ēsemākatopōpyry ropa tokātose eya xine.

Tonurākara kurākatopōpyry ropa poko Jezu a

²⁷ Morotoino Jezu k̄ytone ropa. Aytoryhtao tokahmase tonurākara a. Asakoro kynexine tonurākara. Mokaro a Jezu tokahmase. Ynara tykase toto: – Tawi par̄ypyry mase. Yna pyno exiko Tawi par̄ypyry, tykase toto opore.

²⁸ Mame tapyi taka Jezu tomōse ahtao, mokaro toytose eya, tonurākara. Ynara tykase Jezu eya xine:

– Okurākary ropa waro hmatohu ya? Jenetupuhnōko matohu? tykase Jezu eya xine.

– Ÿ, zuaro ynanase, yna kurākary waro mase. Enetupuhnōko ynanase, tykase toto eya.

²⁹ Morarame toto enuru apone Jezu tomary ke. Ynara kynako eya xine:

– Jenetuputyryke oya xine, okurākator̄yko ropa ase, tykase Jezu eya xine.

³⁰ Mame toto enuru tukurākase ropa eya. Kure tōsenuhmase ropa toto. Mame turuse toto Jezu a. Ynara tykase:

– Etatoko pahne, imehnō onurupyra ehtoko okurākatopōpyrykō ropa poko, tykase Jezu eya xine.

³¹ Yrome aomipona pyra toh kynexine. Toytose tahtao xine Jezu tokātose eya xine emero pata punero.

Tomirēkara kurākatopōpyry poko

³² Morarame toytose ropa toto ahtao, jorokohpā tonehse imehnomo a. Tomirēkara kynexine jorokohpano.

³³ Mame joroko tutūtanohpose ahtao Jezu a, sekere tykase ropa ynororo. Mame tōsenuruhkase toto, jorokohpā tukurākase ropa exiryke eya.

– To! Serara onenepitopyra sytatose Izyraeu tō esao, tykase toto.

³⁴ Yrome ynara tykase parixeu tō ipoko:

– Joroko tamuru poe rokē jamihme mana. Joroko tamuru poe rokē joroko tō tūtanohpōko ropa mana ahno ae, tykase toto Jezu poko, ajohpe rokene.

Nupunato imoihmākō enetopōpyry poko Jezu a

³⁵ Morarame pata tō poro toytose Jezu. Morotōkō tamorepase eya. Toto atamorepatoh tao tamorepase toto eya Ritonōpo omiry kurā poko, toto esēme Ritonōpo exiry poko, enara. Mame emero tukurākase ropa toh eya.

³⁶ Mame imoihmākō eneryke tyya toto pyno toehse ynororo yronymyryme, torētyke toto exiryke. Turumekase sã roropa toexirykōke, kaneru tō samo, tosēkākara samo.

³⁷ Morara exiryke ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Tupito konōto sero ahtao arexi toehkehse sã mana. Erohketō se rokē esē mana epery anytohme. Ritonōpo tupime sã moxiã enēko ase. Toehkehse sã mã toto. Morara exiryke erohketō se nase, toto amorepatohme tōmiry poko, typoetoryme toto ehtohme.

³⁸ Naeroro oturutoko tupito esemy a, Ritonōpo a, tōmiry poko imehnō amorepananō enehpotohme, tarōkō amorepatohme, ipoetoryme toto ehtohme, tykase Jezu eya xine.

10

Jezu nymenekatyã imehnō amorepananōme, 12mākomo (Maku 3.13-19; Ruka 6.12-16)

¹ Mame 12mākō kohmane Jezu tyya.

– Yjamitunuru ekarōko ase oya xine, joroko tō tūtanohpotohme ahno ae, kurākōkara kurākatohme roropa, tykase ynororo eya xine.

² Mokaro 12mākō ynara kynexine, Ximão te, zakorony Ātare roropa. Ximão esety akorō Peturu kynexine. Tiaku kynexine zakorō roropa João. Zepeteu mūkuru Tiaku tō kynexine, João maro.

³ Piripe roropa kynexine Patoromeu te, Tome te, Mateu roropa. Kowenu tinerū apoiry poko aerokuhpyry Mateu kynexine. Imepỹ Tiaku roropa Aupeu mūkuru kynexine te, Tateu te,

⁴ tyorō Ximão roropa romano kowenu myakāmary poko aerokuhpyry kynexine te, Juta Ixikariote roropa. Juta mokyro Jezu ewokahpono. Enara kynexine toto.

Typoetory tō aropotopōpyry poko Jezu a, 12mākomo (Maku 6.7-13; Ruka 9.1-6)

⁵ Mokaro taropose Jezu a, imeimehnō pata poro, morotōkō amorepatohme eya xine Ritonōpo omiry poko. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ytopyra ehtoko, juteutōkara esaka. Samaria pōkō esaka ytopyra ehtoko roropa.

⁶ Izyraeu tomo a rokē ytotoko. Tytahse sã mokaro mana kaneru tō samo, tosēkō onenetupuhpyra toexirykōke. Inymeropohpyry omipona pyra roropa mã toto.

⁷ Morara exiryke Ritonōpo omiry poko amorepatatoko toto. Ynara kaxitako eya xine: “Oesēkō mōe pyra mana. Enetupuhtoko oesēkōme nymyry,” kaxitatoko eya xine.

⁸ Kurākōkara mukurākapotatose roropa, aorihtyã mēsemākapotatose roropa, ipū imotatyã roropa mukurākapotatose, joroko tō mutūtanohpotatose roropa

jorokohpā kō ae. Topehke pyra yjमितunuru tapoise oya xine. Morara exiryke imehnō akorehmatatoko, topehke pyra roropa.

⁹ Tineru anaropyra ehtoko, uuru, parata, tineru pisarara roropa anaropyra ehtoko.

¹⁰ Pakara tōkehko anaropyra ehtoko roropa, oytorykohtao. Asakoro oupōkō anaropyra ehtoko roropa. Toiro rokē arotoko oupōkomo, sapatu imep̄y anaropyra ehtoko roropā. Tymyxike pyra roropa ytotoko. Morara awahtao xine otuhse okohmarykohtao tyra xine otuhtoko imaro xine, oerohmitukōme samo, tykase Jezu eya xine.

¹¹ – Mame imep̄y pata pona toytose awahtao xine imep̄y eneryhtao oya xine, mokyro oepēkōme tyritoko. Mame eya toahmase awahtao xine, imaro ytotoko itapyī taka. Mame moroto rokē ehtoko, oytotohkō ropā ponāmero.

¹² Mame itapyī taka tomōse awahtao xine: “Oehno kene,” kahtoko. “Opyno xine Ritonōpo mana. Naeroro torētyke pyra ehtoko,” kahtoko eya xine, tapyi taōkomo a.

¹³ Mame moro taōkō kure oya xine ahtao moroto rokē toto maro mehtatose. Yrome ose pyra toto ahtao mytotatose ropā moro tae.

¹⁴ Mame otarame imep̄y tapyi taōkō toitoine ose xine pyra exīko mana. Otarāme pata pōkō toitoine roropa tymarōme ose xine pyra toh mana ōmiryko etary se pyra toexirykōke. Morara ahtao mytotatose ropā moro tae. Mame asātajākō mysasakatatose mokaro neneryme, tyrypyrykō pokō enetupuh-tohme eya xine.

¹⁵ Etatoko pahne, kurākō apiakaryhtao mokaro wānohnōko Ritonōpo mana. Sotoma pōkō wānohnōko roropa mana. Komora pōkō roropa wānohnōko mana. Yrome mokaro kuhse wānohnōko mana, tyrypyrykō rumekary se pyra toto exihpyryme, tykase Jezu eya xine.

*Ritonōpo poetory ryhmary pokō
(Maku 13.9-13; Ruka 21.12-17)*

¹⁶ – Etatoko pahne kaneru tō esē sā ase. Kaneru tō sā matose. Aaropor-tōr̄yko ase kaikuxi tō rānaka samo sero pōkō esaka. Okoi tō tuaro exiry sā tuaro ehtoko. Yrome utukuimo imehnō zehno pyra exiry sā imehnō zehno pyra ehtoko.

¹⁷ Tuaro ehtoko. Ozehno xine exiketō mā āpoitor̄yko mana. Mame aaror-tōr̄yko mā toto terekatu tomo a. Atamorepatoh tao opipohtor̄yko mā toto.

¹⁸ Kowenatu a aaror-tōr̄yko mā toto, tuisa konōto a roropa, ypoetoryme oexirykōke. Mame Ritonōpo omiry kurā pokō toto zurūko matose. Juteutōkara zurūko roropa matose.

¹⁹ Mame aarorykohtao terekatu a ohxirotokōme, oserehpyra ehtoko. Torētyke pyra ehtoko ezukurukō pokō oya xine. “Otara āko hano jyhxiroyhtao? Otāto toto ezuhnōko hano?” kara ehtoko. Toto maro awahtao xine, Ritonōpo ākorehmatōr̄yko mana toto ezukuru pokō.

²⁰ Morame ōmiryko ke toto onezuhpyra matose. Ritonōpo Zuzenu nekarohpyry ke rokē toto ezuhnōko matose.

²¹ – Morarame orutua kō takorō tō ewokāko toh mana ekarotohme terekatu tomo a, aorihmapotohme. Turuikō ekarōko roropa mā toto terekatu tomo a, aorihmapotohme. Jūkō typoenō ewokāko roropa mā toto. Imehnō roropa tumyko zehno exīko. Toto orihmapōko mā toto.

²² Mame emero porehme ozehno xine exīko mā toto ypoetoryme oexirykōke. Yrome oryhtatopōpyrykō eanahtoryhtao oya xine, jurumekara roropa awahtao xine oorikyrykō ponāmero, opynanohtor̄yko ase.

²³ Morara exiryke oryhmartykohtao toiro pata po imepÿ pona ytotoko. Etatoko pahne, emero Izryaeu patary pökô anamorepara ro awahtao xine Kapu ae Aythohpyry oehnôko ropo mana, tykase Jezu eya xine.

²⁴ – Atamorepaketô tuisame hkopyra mana. Yrome amorepanekô tuisamehxo mana. Morararo erohketô tuisame hkopyra mana. Yrome esêkô tuisame mana.

²⁵ Morara exiryke amorepanekô sã toehse awahtao xine tãkye ehtoko, oesêkô sã toehse oexirykôke. Yrome tapyi esê esehortyhtao imehnomo a joroko esety ae morararo oesehtotoryko toh mana jorokome. Popyra kuhse oesehtotoryko toh mana, tykase Jezu typoetory tomo a.

*Imehnô zuno pyra ehtoh poko
(Ruka 12.2-7)*

²⁶ Ynara tykase roropa Jezu typoetory tomo a:

– Imehnô zuno pyra ehtoko. Emero zonetyã enepôko ropo Ritonôpo mana. Emero puti puti katopôpyry roropa zumakâko roropa mana.

²⁷ Ynekarohpyry roropa oya xine koko oxime rokê kuahtao xine, moro ekarôko ropo matose saereme toehse ropo ahtao imoihmâkô netaryme.

²⁸ Imehnô zuno pyra ehtoko. Kuokokô etapary waro toh mã repe, yrome kuzenukô etapary waro pyra mã toto. Ritonôpo zuno rokê ehtoko. Kuokokô etapary waro mã ynororo. Kuzenukô emary waro roropa mana apotoimo htaka, tykase Jezu typoetory tomo a.

²⁹ – Torô pitiko epekatyryhtao oya xine typyne pyra oya xine mana. Yrome toiro pitiko torô orikyryhtao zuaro Ritonôpo mana. Torô pitiko orikyry se Ritonôpo ahtao rokê orihnôko mana. Yrome torô pitiko motye kuhse opyno xine Ritonôpo mana. Morara exiryke oorikyrykô se pyra Ritonôpo ahtao orihpyra matose.

³⁰ Awaro xine Ritonôpo mã ipunaka. Oüsetykô tuhke exiry waro roropa mana.

³¹ Morara exiryke oserehpyra ehtoko. Torô pitiko motye kuhse opyno xine Ritonôpo mana, tykase Jezu typoetory tomo a.

*Ihximyra Jezu poetyryme tõsekarory poko
(Ruka 12.8-9)*

³² Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– “Jezu poetyryme ase,” karyhtao oya xine imehnô netaryme, morararo ase: “Mose ypoetyryme,” âko ase opoko xine Papa Kapuaô netaryme.

³³ Yrome ihxipyke awahtao xine ypoko: “Jezu waro pyra ase,” karyhtao roropa oya xine imehnô netaryme, morararo ase: “Mose waro pyra ase,” âko ase opoko xine Ritonôpo Kapuaô netaryme, tykase Jezu.

*Sero pökô apiakatohme sã Jezu oehthopôpyry
(Ruka 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ – Ynara kara ehtoko: “Jezu tooehse osepeme kuehtohkôme porehme,” kara ehtoko ypoko. Moro pokona pyra oepyase. Yrome iiryryrymâkô rypyry korokapose oepyase, iiryryrykô rumekapose roropa toehse ywy. Yrome tyryryryrykô rumekary se pyra exiketô mã yzehno exiko mã toto. Ypoetory zehno roropa exiko mã toto.

³⁵ Ÿ, tooehse ywy sero nono pona orutua kô tumykô maro oxiehno toto ehtohme te, nohpo tã tysekô maro oxiehno toto ehtohme, tymerenotyko maro roropa oxiehno toto ehtohme te,

³⁶ orutua kô roropa, tyekyry tã maro oxiehno toto ehtohme roropa yronymyryme.

37 – Morararo ymotye omykō pyno awahtao xine asa maro, ypoetoryme nymyry pyra matose. Morararo opoenōkō pyno awahtao xine, oēxirykō, omūkukurō roropa, yrome ypyno hkopyra awahtao xine, ypoetoryme nymyry pyra matose, tykase Jezu.

38 – Morarame oorikyrykōino ymaro se pyra awahtao xine, ypoetoryme nymyry pyra matose.

39 Morararo oorikyrykō kurūke jurumekaryhtao oya xine orihnōko rokē matose. Yrome oorikyrykō zuno pyra awahtao xine, jomipona se rokē awahtao xine orihp̄yme exīko matose jūme, tykase Jezu eya xine.

Kure zae exiketō rīko Ritonōpo mana

(Maku 9.41)

40 – Mame oeahmarykohtao imehnomo a tytapykō taka, jeahmāko sā toh mā roropa. Morarame jeahmaryhtao eya xine, kure jyriryhtao roropa eya xine, Rifonōpo Kapuaō eahmāko roropa mā toto, eya tonehpose jexiryke tarona.

41 Morarame kure Ritonōpo omiry ekaronanō riryhtao oya xine, Ritonōpo poetoryme toto exiryke kure oritor̄yko roropa Ritonōpo mana, kure toto riryke oya xine. Zae exiketō kure riryhtao oya xine, zae toto exiryke, kure oritor̄yko roropa Ritonōpo mana.

42 – Etatoko pahne, kure ypoetory tō riryhtao imehnomo a, toto ohparyhtao tuna kuenimā ke, tuisame pyra ypoetory ahtao ro, kure toto epehmāko Ritonōpo mana, ypoetory ohpatamitume, tykase Jezu typoetory tomo a.

11

João ahno ēpurihkane nenyoytyā poko

(Ruka 7.18-35)

1 Morarame morohne poko turukehse tahtao xine toytose toto 12mākomo, tytyorō pata tō pona. Mame Jezu roropa toytose tyorō pata tō pona imehnō amorepase Ritonōpo omiry poko.

2 Mame João kynexine āpuruhpyry tao, ahno ēpurihkane. Moro tao tahtao Jezu ekary totase eya. Morarame typoetory tō aropone Jezu a, toto oturupotome.

3 Mame tooehse tahtao xine ynara tykase toto Jezu a:

– Onokyh koh mano? João oturutop̄pyry mahno? “Okomino oehnōko mana ŷkapo,” katop̄pyry mahno? Ynrome pyra awahtao imep̄y eraximāko ynanah? tykase toto tōturupose Jezu a.

4 Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ytotoko ropa, João zurutatoko nyryhpyry poko, onetahpyrykō poko, onenehpyrykō poko, enara.

5 Ynara enēko matose, tonurākara kure osenuhmāko ropa mana. Ytoytopyn̄po tō kure ytoyōko ropa mana. Xikihxikihme ytoyōko mā toto. Ipū imotatyā kure exīko ropa mana. Otato pyra aehtyā otato exīko ropa mana. Aorihyā tō ēsemānōko ropa mana. Kure Ritonōpo ehtoh waro pyra exiketō tuarōtāko mā toto Ritonōpo omiry poko, enara.

6 Morara exiryke tākye kuhse matose exīko jenetupuhkehpyra awahtao xine, tykase Jezu eya xine.

7 Morarame João poetory tō toytose ropa ahtao, ynara tykase Jezu imoihmākomo a João poko:

– João a toytose awahtao xine ahno esaka pyra, onoky enese mytoatose? Poremākety kananaru sā exikety eneseh mytoatohse? Arypyra, poremāpyra exikety monexiano.

⁸ Upo kurā ao exikety enese mytoatoahse? Arypyra, upo kurā ao exiketō tuisa tapyī konōto tao nyhnōko tofo.

⁹ Morara exiryke kahtoko ya. Onoky enese mytoatose? Urutō Ritonōpo poe enese mytoatose? Etatoko pahne. Ritonōpo poe urutō nymyry meneatose. Urutō imehxo exikety meneatose.

¹⁰ Ynara exiryke, João poko ynara tymerose pake Ritonōpo omiryne Tumūkuru a: “Mokyro jomiry arōko mana. Urutōme mana. Osemazuhme mokyro arōpōko ase imehnō zurutohme oytory poko eya xine,” tykase ynororo Tumūkuru a. Morara tymerose pake Ritonōpo omiryne.

¹¹ Etatoko pahne, João ahno ēpurihkane imehnō motye mana. Imehnō aenurutyā sero nono po mokaro motye João mana. Yrome Ritonōpo enetuputyryhtao oya xine oesēkōme tuisame pyra awahtao xine ro João motye matose, João omihpyry motye Ritonōpo nekarohpyry oya xine exiryke.

¹² João oturutōpōpyry poe tuhkākō Ritonōpo poetoryme se mā tofo. Orēpyra sã aomipona se mā tofo.

¹³ Pakatokō urutō kō Ritonōpo poe tōturuse tuisame Ritonōpo exiry poko imeīpo. Morararo Moeze nymerohpyry roropa tōturuse tuisame Ritonōpo exiry poko imeīpo.

¹⁴ Ynara tykase roropa tofo: “Eria oehnōko mana tarōkō zuruse,” tykase. Toto omihpyry enetuputyry se awahtao xine, João oepyry poko oturūko toh kynexine.

¹⁵ Otato awahtao xine etāko matose.

¹⁶ — Onokā sã sero pōkō nae? Poetohti sã mā tofo, osemiaketō samo osepekahtoh tao. Osezuhnōko mā tofo imehnō poetohti maro. Ynara āko mā tofo:

¹⁷ “Rue ynanetoase onetarykōme watohme repe, yrome wara mexiatose. Mame aorihtyā poko xitaketō ixitary ynanukukuase roropa repe, yrome xitara mexiatose. Oty se hmatou?” āko poetohti mana. Mokaro sã sero pōkō mana.

¹⁸ Ynara exiryke, João tooehse oya xine. Amotyryae rokē tōtuhse ynororo. Uwa eukuru onēpyra roropa kynexine. Mame ynara tykase imehnō ipoko: “Mokyro jorokohpe mana,” tykase tofo ipoko.

¹⁹ Mame Kapu ae Ayhtohpyry tooehse roropa oya xine. Orēpyra otuhnōko ynororo. Jehnahpyry ēnōko roropa mana. Morarame ynara āko matose ipoko: “Enetoko ke. Tōtukuru poko emotyēkāko mana. Jehnahpyry ēnōko roropa mana itamurume. Kowēnu tinerū poko erohketō xihpyry epeme roropa mana. Iirypyrymākō epeme roropa mana,” āko matose ypoko. Yrome Ritonōpo poe João tyoro nexiase. Ritonōpo poe roropa tyoro ase. Tuaro Ritonōpo exiry enetupuhnōko matose. Zae aexiry enetupuhnōko roropa matose, aomipona imehnō exiry eneryke oya xine, tykase Jezu eya xine.

Onenetupuhpyra pata tō pōkomo
(Ruka 10.13-15)

²⁰ Morarame juteu tō patary pōkō tyhxiropitose Jezu a tyrypyrykō rumekary se pyra tofo exiryke. Tuñke Jezu jamitunuru tonese eya xine repe. Yrome tyrypyrykō onurumekara tokurehse tofo. Naeroro ynara tykase ynororo eya xine:

²¹ — Jetū myhē exīko mā oya xine taroino, Korazim pōkomo, oya xine roropa, Petesaita pōkomo. Jetū mā oya xine exīko myhene. Awānohtorŷko Ritonōpo mana. Yjamitunuru meneatose repe apatarykō rānao, yrome jenetupuhpyra amarokomo. Oorypyrykō onurumekara roropa matose. Onehpyrykō tonese ahtao Tiro pōkomo a Xitō pōkomo a roropa, tyrypyrykō turumekase eya xine exiry pake. Saku risē tyrise eya xine exiry

tupōkōme. Oruno roropa tyrise eya xine exiry tokokō pokona, tyryrypyrōkō rumekary se toto exiry enetupuhpotohme imehnomo a.

²² Etatoko pahne, kurākō apiakatoh po awānohtorōyko Ritonōpo mana. Tiro pōkō wānohnōko roropa mana. Xitō pōkō roropa wānohnōko mana. Yrome mokaro wānopry motye awānohtorōyko Ritonōpo mana, tykase Jezu eya xine.

²³ – Amarokō roropa Kapanau pōkomo, imehxo se matosehxo, oepyrparykō se oexirykōke repe, yrome apahtorōyko Ritonōpo mana apotoimo htaka. Ynara exiryke, yjamtunuru tonese oya xine repe. Yrome oorypyrōkō onurumekara matose. Jenetupuhpyra roropa matose oesēkōme. Morohne tonese ahtao Sotoma pōkomo a zahpyra ro toh exiry, ipatarykō zahpyra roropa exiry. Tyryrypyrōkō onurumekara toto exiryke tyahse Sotoma pōkomo ipatarykō maro.

²⁴ Etatoko pahne, kurākō apiakatoh po Sotoma pōkō wānohnōko Ritonōpo mana. Yrome itamurumehxo awānohtorōyko mana, tykase Jezu eya xine.

Osehtoko ya oserematohme (Ruka 10.21-22)

²⁵ Morarame ynara tykase Jezu Tummy a:

– Papa Kapuaono, kapuaōkō esēme mase. Sero nono pōkō esēme roropa mase. Kure mase Papa tuaro pyra exiketō amoreparyke oya ōsenetupuhthoh poko. Opoe zuarohxō exīko toh mana. Tuaro exiketō motye exīko toh mana. Atamorepaketō motye roropa tuaro exīko toh mana. Opoe roropa tuaro exiketō zuaro pyra toehse ropa mana.

²⁶ Āmoreme morohne tyrise oya Papa, tyryry se oexiryke, tykase Jezu Tummy a.

²⁷ Ynara tykase roropa Jezu eya xine:

– Emero Papa kynekarone ya. Ritonōpo mūkuru waro pyra matose repe. Papa rokē juaro mana. Papa waro pyra roropa matose. Ywy imūkurume jexiryke zuaro ase. Ynymenekatyamo a roropa Papa enepōko ase zuaro toto ehtohme.

²⁸ – Osehtoko ya totaehse awahtao xine, typenekehse roropa awahtao xine oorypyrōkō poko. Omoxinety puimary sā oorypyrōkō mana. Yrome ywy etaehpyra oritorōyko ase. Oeremapotōyko roropa ase.

²⁹ Ymaro ytoyototoko jekahmananōme sā ehtoko, ypoko aemyhtyā samo, omoxinety puimananō samo. Ymaro atamorepatoko zae ehtoh poko, kure jexiryke, imehnō pyno jexiryke roropa. Mame oseremāko matose okurohtao xine.

³⁰ Oeremanohporykō ya tupime pyra mana oya xine. Jomipona oexirykō zohzohme exiketō puimary sā oya xine mana, tykase Jezu eya xine.

12

Oserematoh esēme Jezu ehtoh poko (Maku 2.23-28; Ruka 6.1-5)

¹ Morara kaxīpo tyya Jezu kytone typoetry tō maro, tupito rānakuroko. Oserematoh ae kytone. Mame omise toexirykōke ipoetry tomo a tiriiku tytyhkase tynaprykōme. Toipe juteu tō pake. “Ematonanohnōko mase,” kara toto imepō tupi po tonahsē apoiryhtao omise exiketō a enahtohme.

² Morarame tiriiku tyhkary eneryke tyya xine ynara tykase parixeu tō Jezu a:

– Eneko ke, azahkuru opoetry tō mana. Moeze omihpyry omipona pyra toto otyro tyhkaryke eya xine oserematoh ae. Erohnōko mā toto, tykase toto Jezu a.

³ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Pape imerohppyry onenepitopyra ro hmatohu Tawi poko typoetory tō maro, omise toto ehtopōpyry poko? (Kytamurukōme Tawi kynexine. Tu-isame roropa kynexine.)

⁴ Mame Ritonōpo maro oturutoh taka tomōse ynororo typoetory tō maro. Wyi tonese eya xine. Imehnō nekarohppyry kynexine Ritonōpo zurume. Moro onenahpopyra kynexine Moeze omihppyry ae ro. Arāo pakō zurume rokē kynexine repe. Yrome moro tonahse Tawi tomo a. (Mame moro enahxīpo Tawi tomo a: “Popyra matose,” kara Ritonōpo kynexine eya xine.)

⁵ Tyoro roropa onenepitopyra ro matohu Moeze omihppyry? Emero oserematoh ae tynekarory etapananō mā Moeze omihppyry omipona pyra exīko, Ritonōpo maro oturutoh fao toerokurukōke. Yrome toto onyhxiropyra Ritonōpo mana.

⁶ Etatoko pahne, ime jehtoh Ritonōpo Tapyī motye kuhse mana.

⁷ Otarāme Ritonōpo omiry waro pyra matose. Ynara tymerose: “Oekykō kaneru tō etaparyhtao oya xine onekarorykōme ya, kure mā repe. Yrome imehnō pyno awahtao xine moro kure kuhse ya mana,” mē tymerose Ritonōpo omiryne. Moro tonetupuhse oya xine ahtao yna onyhxiropyra oexirykō mana, azahkuru pyra yna exiryke.

⁸ Kapu ae Ayhtohppyry oserematoh esēme mana. Ywy ase oserematoh esemy, tykase Jezu eya xine.

*Aosemahmirihmahppyry kurākatopōpyry ropa poko
(Maku 3.1-6; Ruka 6.6-11)*

⁹ Morotoino Jezu toytose ropa juteu tō atamorepatoh taka.

¹⁰ Moroto orutua kynexine, aosemahmirihmahppyry. Imehnō roropa moroto kynexine Jezu eraximāko, ihxirory se toexirykōke. Iiryppyryme Jezu enery se toh kynexine repe. Morara exiryke ynara tykase toto:

– Otara āko Ritonōpo nymeropohppyry nah? Zae sytatou ynara ahtao, kurākōkara kurākary ropa ahtao kyya xine oserematoh ae? tykase toto Jezu a.

¹¹ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Kaneru esēme awahtao xine, mame oserematoh ae oekykō toepukase ahtao oramā aka, ytopyra hmatohu oekykō anŷse ropa oramā ae? kynako Jezu kynoturupone eya xine.

¹² Kaneru tō kure Ritonōpo a. Ipyno mana. Yrome kaneru motye kuhse opyno xine mana. Naeroro azahkuru matose imehnō akorehmary se pyra awahtao xine. Moeze omihppyry omipona sytatose imehnō akorehmaryhtao kyya xine oserematoh ae ro, tykase Jezu eya xine.

¹³ Mame ynara tykase ynororo kurākara a:

– Oemary itopohmako, tykase.

Mame tomary tytopohmase kurākara a. Axī kure toehse ropa osetatoro.

¹⁴ Mame parixeu tō toytose morotoino oximōme osenetupuhse Jezu etapatohme tyya xine.

Ritonōpo nymenekahppyry poko typoetoryme

¹⁵ Mame moro poko Jezu tutuarōtase tahtao toytose morotoino imepŷ pona. Mame imoihmākō imaro toytose. Mame kurākōkara tukurākase ropa eya. Emero porehme tukurākase ropa eya toto.

¹⁶ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Jekātopyra ke ehtoko, tykase Jezu eya xine.

¹⁷ Izaja omihppyry ae ro morara tykase Jezu. Ynara tykase Izaja pake Ritonōpo omiryne:

¹⁸ “Mose ypoetoryme mana, āko Ritonōpo.

Tymenekase ya mana.

Ipyno ase yronymyryme, yzamaro roropa mana.
Juzenu ekarōko ase eya, zae jomiry ehtoh poko sero nono pōkō amorepa-
tohme.

¹⁹ Imehnō oneonezuhpyra exīko mana.

Opore oturupyra roropa mana.

Osema taōkō netaryme opore oturupyra mana.

²⁰ Pitiko zemime toehse nāparina ahtao onezehkapopyra ynororo mana,
amoriry etahkasē anaorihmapopyra mana tomeseke.

Tyyrypyrykōke iporemātyā pitiko zemime exikety sā mana.

Mokaro pynanohnōko mana.

Etuarimaketō pynanohnōko roropa mana pitiko rokē enetuputyryhtao ro
eya xine.

Toto zehno pyra exīko mana.

Toto akorehmāko roropa mana itamura mehxo tonetupuhtohme toto a.

Orēpyra exikehpyra ynororo mana.

Zae pyra ehtoh enahkapōko roropa mana.

²¹ Mame tosēkōme mokyro enetupuhnōko sero pōkō mana emero porehme,”
tykase Izaja pake Ritonōpo omiryryme.

Peuzepu poko

(Maku 3.20-30; Ruka 11.14-23)

²² Morarame orutua enehne toto Jezu a, tonurēkara, tomirēkara, enara.
Jorokohpe roropa kynexine. Mame mokyro tukurākase ropa Jezu a. Joroko
roropa tutūtanohpose eya, enara. Mame kynosenuhmane ropa rahkene.
Sekere tykase roropa ynororo.

²³ Mame tōsenuruhkase imoihmākomo.

– To! Otarame Tawi parỹpyry nymyryme nase, tykase toto.

²⁴ Mame morara kary totase tyya xine ahtao ynara tykase parixeu tomo:

– Mokyro mā Peuzepu poe rokē jamihme mana. Naeroro joroko tō
tūtanohpōko ropa mana ahnō ae, tykase toto ajohpe. Peuzepu joroko tamuru
esety akorony.

²⁵ Toto osenetupuhtoh waro Jezu kynexine. Morara exiryke ynara kynako
eya xine:

– Pata tamuru pōkō oxiehno ahtao atapoīko toto. Mame okynā pyra
osenahkāko mā tofo. Morararo pata pitiko ahtao. Moro pōkō osetaparyhtao
osenahkāko mā toto. Tapyi taōkō roropa tyekyry zehno ahtao osenahkāko
mā toto.

²⁶ Morararo joroko tō tātapiakase ahtao, oxiehno roropa toto ahtao okynā
pyra osenahkāko mā toto.

²⁷ “Joroko tamuru poe joroko tō tūtanohpōko mokyro mana,” āko matose
ypoko repe. Naeroro oturupoxi oya xine. Onoky poe roropa joroko tō
tūtanohpōko ropa opoetory tō nahe? Joroko tamuru poe joroko tō tūtanohpōko
toh nae? Arypyra. Morararo joroko tamuru tyjāmitunuru onekaropyra
ya mana. Opoetory tō eneryke oya xine azahkuru oexirykō enetupuhnōko
matose.

²⁸ Joroko tamuru poe pyra ase. Ritonōpo Zuzenu poe joroko tō tūtanohpōko
ropa ase. Moro eneryke oya xine tuaro exīko matose. Emero esēme Ritonōpo
exiry waro exīko matose. Tarona roropa tooehse ynororo mana oya xine.

²⁹ – Etatoko pahne, mōkomo arory se omato ahtao imepỹ tapyi tae tapyi
esē myhnōko aporo. Mame tymyhse esē ahtao, imōkomory arōko mana.

³⁰ – Ypyno pyra awahtao xine yzehno matose. Jakorehmara awahtao
xine imehnō enepury poko ya, toto aropōko rokē matose ywinoino. Jako-
rekehkāko matose.

³¹ Morara exiryke ynara āko ase oya xine, oorypyrykō porehme korokary waro ase. Iirypyryme ōmirykō toehse ahtao moro korokary waro roropa ase. Toiro rokē onykorokara ase. Ritonōpo Zuzenu kerekeremaryhtao oya xine moro oorypyrykō onykorokara ase ekurehnōko. Onykorokara Ritonōpo roropa ekurehnōko mana, Zuzenu tounohse oya xine exiryke.

³² Kapu ae Ayhtohpyry kerekeremaryhtao oya xine, moromeīpo oorypyrykō rumekary se ropa awahtao xine, moro korokāko ropa Ritonōpo mana. Yrome Ritonōpo Zuzenu tounohse oya xine ahtao moro oorypyrykō onykorokara Ritonōpo mana ekurehnōko. Seromaroro onykorokara mana. Imeīpo onykorokara roropa mana jūme, tykase Jezu eya xine.

*Otyro zoko epery
(Ruka 6.43-45)*

³³ – Otyro zoko kure ahtao kure eperytāko mana. Yrome ātaryka htao rokē tarykase ahtao popyrahme sā eperytāko mana. Eperytara roropa mana. Morara exiryke epery eneryke otyro zoko kure exiry enetupuhnōko sytatose. Morohne saaro ahno, kure toto exiry eneryhtao tyya xine kure toto omiry etaryhtao roropa tyya xine kure toto exiry enetupuhnōko imehnō mana. Māpyra popyra toto exiry eneryhtao iirypyryme toto ehtoh enetupuhnōko imehnō mana.

³⁴ Okoi sā matose. Iirypyryme matose ipunaka. Morara exiryke ōmirykō iirypyryme roropa mana. Iirypyryme okurohtao xine oexirykōke, ajoajohpe ōmirykō mana.

³⁵ Kure awahtao xine kure osetupuhnōko matose okurohtao xine. Mame ōmirykō roropa kure exīko. Māpyra popyra awahtao xine popyra roropa osetupuhnōko matose okurohtao xine. Ōmirykō popyra roropa exīko mana, enara.

³⁶ – Etatoko pahne, kurākō apiakatoh po ōmihpyrykō xihpyry poko oturupōko oya xine Ritonōpo mana. Imehnō kerekerematopōpyry poko roropa oya xine oturupōko mana.

³⁷ Morarame ōmihpyrykō ekarōko ropa oya xine mana. Otarāme kure ōmihpyrykō kynexine. Otarāme popyra kynexine. Kure ōmihpyrykō ahtao, “Kure matose,” āko mana. Yrome popyra ōmihpyrykō ahtao awānohtorŷko Ritonōpo mana, tykase Jezu eya xine.

*Jezu jamitunuru enery se parixeu tō ehtopōpyry
(Maku 8.11-12; Ruka 11.29-32)*

³⁸ Morarame parixeu tō toytose Jezu a, Moeze omihpyry poko amorepatōkō maro. Ynara tykase toto:

– Jezu, ajamitunuru enery se ynanase, tykase toto Jezu a.

³⁹ Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Popyra matose, Ritonōpo omipona pyra oexirykōke ipunaka: “Ajamitunuru enepoko yna a, oenetupuhtohme yna a,” karyke oya xine. Yjamitunuru onenepopyra ase oya xine. Toiro rokē enepōko ase oya xine. Jona ehtopōpyry panō enepōko ase oya xine. (Ritonōpo poe urutōme Jona kynexine pake.)

⁴⁰ Mame kanaimo a tonahse ynororo. Oseruao tōmehse ynororo zuakuru ao. Mokyro ehtopōpyry sā mā Kapu ae Ayhtohpyry. Oseruao ēmehnōko mana, aorihyā esao.

⁴¹ Etatoko pahne, kurākō apiakatoh po, Niniwe pōkō Ritonōpo ēpataka exīko mā toto. Amarokō roropa oximōme Ritonōpo ēpataka exīko matose imaro xine. Mame Niniwe pōkō ohxirotorŷko mā toto oorypyrykō poko. Ynara exiryke, Jona omiry etaryke tyya xine tyrypyrykō turumekase eya xine.

Ritonõpo omiry omipona se kynexine toto. Etatoko pahne, Jona motye ase taro amaro xine. Jomiry etäko matose repe. Yrome jomipona pyra matose, tykase Jezu eya xine.

⁴² – Kuräkõ apiakatoh po ikurenaëkõ tuisary ohxirotorÿko roropa mana, nohpo. Mya toytose ynororo Saromão omiry etase, tuarohxo Saromão exiryke tuisamehxo exiryke roropa. Yrome Saromão motye kuhse exikety nase amaro xine. Oty katoh jomipona pyra hmatou? tykase Jezu eya xine.

Joroko aepyry ropa tunurumekahpyry a ropa

(Ruka 11.24-26)

⁴³ Ynara tykase ropa Jezu:

– Joroko otarame tütäko mä repe ahno ae. Mame xiaxiake ytõko ynororo. Imepÿ zupiko mä ynororo tosaryme repe. Yrome onenepyra tahtao

⁴⁴ ynara äko mä otarame tyya rokene: “Ytõko ropa ase jesahpyry aka ropa, unurumekahpyry aka ropa,” äko. Mame tunurumekahpyry a ytõko ropa mana. Kure enëko ropa ikurohtao mana. Taõke pyra, tutumehse samo, saereme potu enëko ropa mana.

⁴⁵ Naeroro omõpyra aporo, eramäko ropa mana imehnõ joroko pokona, tymarõme toto ehtohme moro tao. Popyrahxo exiketõ imaro oehnõko mana, 7me, osesarise mokyro ahno aka. Mame mokyro itamurumehxo jorokohpe exiko mana. Osemazuhme toehtopÿpyry motye popyra exiko mana. Mokyro ehtoh sä exiko popyra exiketõ mä seromaroro, tykase Jezu eya xine.

Jezu eny, zakorõ tõ maro

(Maku 3.31-35; Ruka 8.19-21)

⁴⁶ Morarame toto zururuhtao ro, Jezu ë tooehse zakorõ tõ maro. Jezu maro tõtururu se toh kynexine repe. Yrome omõpyra toh kynexine tapyi taka. Jaränao rokë toh kynexine.

⁴⁷ Morara exiryke ynara tykase imepÿ Jezu a:

– Etako ke, asa mokyro noehno, äkorõ tõ maro. Tõtururu se mä toto amaro, tykase ynororo Jezu a.

⁴⁸ Morarame ynara tykase Jezu:

– Onoky koh mokyro aja? Onokah koh mokaro jakorõ tomo? tykase Jezu eya.

⁴⁹ Mame typoetory tõ enepone toto a:

– Moxiä enetoko. Moxiä ajame nase toehse, jakorõ tõme nase toehse.

⁵⁰ Emero Papa Kapuaõ omipona exiketõ mä jakorõme exiko, worryxiryme exiko roropa, ajame roropa exiko, tykase Jezu eya xine.

13

Otyro puhturu arykane

(Maku 4.1-9; Ruka 8.4-8)

¹ Morarame kohmäpyra ahtao ro tapyi tae kÿtone ropa Jezu ikuhpo eh-pikoxi. Moroto kÿporohne ikuhpo ehpio, imehnõ amorepatohme tyya.

² Morarame imoihmäkõ tooehse tyya ahtao kynotyryne kanawa aka. Mame typorohse ynororo kanawa aka. Mokaro moroto tuna ehpio, imoihmäkomo.

³ Mame Ritonõpo enetupuhtohme tamorepase toto eya itamurume. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Tupito arykase toytose orutua.

⁴ Mame otyro puhturu typhahse eya ahtatohme repe. Mame ipuhturu toepukase osema tao. Mame tẽ pitiko tykase ahtao torõ pitiko tyhtose ipuhturu enahse.

⁵ Mame ipuhturu toepukase roropa topuxikiri htaka. Moro puhturu tahtase repe okyna hkopyra, nonome hkopyra exiryke topuxikiri hpe sã exiryke.

⁶ Morarame xixi tõnuhse ahtao jetü toehse ahtao otyro pisarara tyahkase xixi a, tymise pyra ro exiryke, nono pyra exiryke. Topuxikiri htaka ipapyhpyry tonahse. Toorihse emero porehme.

⁷ Morarame ipuhturu typhahse ropa ätaryka htaka. Moroto tahtase repe. Yrome ätaryka a toise. Mame toorihse roropa.

⁸ Mame ipuhturu typhahse ahtao, nono kurã pona toepukase roropa. Tahtase. Kure toperytase roropa tuhke, nono kure exiryke.

⁹ — Naeroro etatoko. Otato awahtao xine Ritonõpo enetupuhnõko matose, tykase Jezu eya xine.

Oty katoth osenetupuhpotoh ke rokẽ tamorepase toto?
(Maku 4.10-12; Ruka 8.9-10)

¹⁰ Morarame ipoetory tõ toytose Jezu a ekaropose:

— Oty katoth mokaro amorepãko ma osenetupuhpÿ ke, tupimã ke? tykase toto, tõturupose.

¹¹ Ynara tykase Jezu eya xine:

— Oesëköme Ritonõpo exiry poko ãmorepatorÿko ase. Yrome mokaro tuaro pyra ro mana.

¹² Ynara exiryke zuarohxo exiketõ amorepãkohxo Ritonõpo mana tuarohxo toto ehtohme. Yrome tuaro hkopyra exiketõ tamorepatopõpyrykõ poko wenikehnõko mana zuaro pyra toexirykõke.

¹³ Mokaro oseosenuhmãko toh mã repe. Yrome onenetupuhpyra mã toto. Jomiry etãko toh mã repe. Yrome otuenikehkãko mã toto. Morara exiryke tupimãkõ poko rokẽ toto amorepãko ase.

¹⁴ Izaja omihpyry ae ro mã mokaro toehse. Ynara tykase Izaja pake:

“Etãko matose repe, yrome onetara matose.

Oseosenuhmãko roropa matose repe.

Yrome onenepyra sã matose.

¹⁵ Tü pore sã oupuhpyrykõ exiryke onenetupuhpyra matose, apanarykõ ipanapuruhpyry sã exiryke, oenurukõ pimÿmã sã exiryke roropa.

Oenurukõ pimÿmã sã onyripyra awahtao xine kure osenuhmakety sã mehtory.

Apanarykõ ipanapuruhpyry sã pyra oexirykohtao kure jomiry metatory,

oesëköme wenetupuhtory roropa.

Mame oesëköme jenetuputyryhtao oya xine,

tukurãkase mehtory ya, ãko Ritonõpo,”

tykase Izaja pake.

¹⁶ — Naeroro tãkye matose, tykase Jezu typoetory tomo a, — kure õsenuhmãrykõke oenurukõ ke, kure otato oexirykõke roropa.

¹⁷ Etatoko pahne, urutõ kõ onenehpyrykõ enery se toh kynexine repe, tuhke Ritonõpo omihpyry omipona aehtyã roropa. Yrome onenepyra tokurehse toto. Onetahpyrykõ etary se roropa toh kynexine repe. Yrome onetara tokurehse roropa toto.

Jezu namorepatopõpyry poko
(Maku 4.13-20; Ruka 8.11-15)

¹⁸ — Etatoko pahne, ãmorepatorÿko ase ynekarohpyry poko, otyro puhturu arykatopõpyry poko.

19 Ritonõpo omiry etananõ nae. Toto esëme Ritonõpo exiry poko etäko toh mã repe. Yrome onenetupuhpyra toto. Mame onenetupuhpyra toto exiryke, joroko tamuru axi oehnõko, Ritonõpo omiry poko wenikehkapose ikurohtaka xine. Mokaro osema sã mã toto ikurohtao xine, äko ywy. Ritonõpo omiry otyro puhturu sã mana. Mame mokaro tũpore sã exiryke ikurohtao xine, Ritonõpo omiry ahtara sã toto kurohtao mana.

20 Imehnõ topuxikiri hpã sã mã toto ikurohtao xine. Ritonõpo omiry etaryhtaot axi tãkye exiiko repe. Ritonõpo omiry se exiiko toh mã repë.

21 Yrome mya, ikurohtaka xine omõpyra sã Ritonõpo omiry mana. Jarao exikety sã rokë aomiry mana. Morara exiryke toetuarimarkohtao axi Ritonõpo omiry rumekãko ropa mã toto. Tyryhmarkohtao roropa imehnõmo a Ritonõpo omipona toexirykõ axi irumekãko ropa mã toto.

22 Imehnõ Ritonõpo omiry etananõ ätarykahmã sã mã toto ikurohtao xine. Esëkõme Ritonõpo exiry poko etäko toh mã repe. Yrome torëtyke mã toto senohne poko, otyro tõkehko poko. Mõkomo poko typenetarykõke Ritonõpo omiry se hkopyra exiiko mã toto. Mame Ritonõpo omipona yronomyryme pyra mã toto. Mãsa rokë mã toto. Irumekãko ropa toh mana.

23 Mame imehnõ Ritonõpo omiry etananõ mã nono kurã sã mã toto tukurohtao xine. Tosëkõme Ritonõpo exiry enetupuhnõko mã toto. Aomipona exiiko mã toto yronomyryme. Mame imehnõ akorehmãko mã toto Ritonõpo omipona toto ehtohmë roropa, tuhke, pitiko rokë pyra, tykase Jezu typoetory tomo a.

Ätaryka poko turuse toto, osetupuhpotohme

24 Morarame typoetory tamorepase ropa Jezu a. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonõpo emero esëme mana. Imepÿ sã roropa mana, tupito esë samo. Mokyro a tutupi tarykapose otyro puhturu kurã ke.

25 Mame tarykase emero ahtao, koko, emero tynyhse ahtao, imepÿ tooehse epekara. Eya ätaryka puhturu tarykase roropa, tupito rãnao, tiriiku rãnao roropa. Mame toepase ropa ynororo.

26 Morarame oknã pyra otyro tahtase. Mame toperytapitose. Yrome ätaryka roropa tahtase.

27 Mame tupito esemy a toytose ipoetory tomo. Ynara tykase toto tupito esemy a: “Otyro puhturu kurã marykase otupi po. Yrome otokoino ätaryka itamurume tahtase nahe?” tykase toto, tõturupose.

28 – “Otarãme jepetõkara a tarykase mana,” tykase ynororo.

– “Yna ytory se hma ätaryka mukase ropa?” tykase toto, tõturupose.

29 – “Arypyra. Ätaryka mukase oytorykohtao seromaroro, otarame tiriiku roropa mukãko matose.

30 Morara exiryke ah moroto rokë nexi aporo, ätaryka htao rokë aporo tiriiku exitãne. Morarame toehkehse tiriiku ahtao ätaryka mukananõ aropõko ase. Ynara äko ase erohketomo a: ‘Ätaryka imukatatoko aporo ipahtohme apoto htaka, jahkatohme. Moromeipo tiriiku isahkatatoko ë aka tyritohme,’ äko ase eya xine,” äko mã tupito esemy eya xine, tykase Jezu typoetory tomo a.

Moxitatu puhturu

(Maku 4.30-32; Ruka 13.18-19)

31 Morarame typoetory tõ tamorepase ropa Jezu a, imepÿ poko ropa. Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo kuesëkõme exiry otyro puhturu pisarara ahtary sã mana, moxitatu puhturu ahtary samo. Moxitatu puhturu pisarara repe.

³² Mame moro tarykase ahtao tupito pona ãxihtãko mana. Ahtãko roropa mana. Zumo exïko mana. Mame tamorihtase ahtao wewe konõto sã exïko mana. Mame torõ tõ oehnõko osesarise amoriry htaka, tykase Jezu.

*Iporutatopo
(Ruka 13.20-21)*

³³ Mame imepý ke ropa typoetory tõ tamorepase Jezu a. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonõpo enetuputyryhtao oya xine Oesëkõme, otyorõmatorýko mana. Aomiponahxo exïko matose yronymyryme. Iporutatoh sã Ritonõpo omiry okurohtao xine mana. Moro iporutatoh zoxie ahtao tiriiku maro emero porutãko mana. Wyime exïko tokeise ahtao. Moro sã exïko Ritonõpo omiry okurohtao xine mana, tykase Jezu eya xine.

*Tõsenetupuhtoh ke toto turuse
(Maku 4.33-34)*

³⁴ Morarame tupimã ke rokë imoihmãkõ tamorepase Jezu a. Toto esẽme Ritonõpo exiry poko tamorepase toto eya. Ynara sã oesëkõme Ritonõpo enetuputyryhtao oya xine, kakehpyra roropa Jezu kynexine toto a.

³⁵ Morarame urutõ kõ omihpyry ae ro Jezu kynexine. Ynara kynexine urutõ kõ omihpyry pake:

“Osenetupuhtoh ke toto amorepãko ase,
tyorõ poko toto zurũko ase.

Moro poko zuaro exipitopyra mã toto
moino ro, sero nono ritopõpyry poe ro.

Yrome morohne poko toto amorepãko ase,”
tykase urutõ kõ pake Ritonõpo omiryryme.

Typoetory amorepatopõpyry ropa poko Jezu a

³⁶ Morarame imoihmãkõ turumekase Jezu a. Tomõse tapyi taka. Mame ipoetory tõ toytose eya, oturupose.

– Otara katoth koh moro äтарыка poko moturuno? Moro tupito poko yna amorepako ropa, tykase toto Jezu a.

³⁷ Ynara tykase Jezu:

– Mokyro otyro puhturu kurã arykaneme sã Kapu ae Ayhtohpyry mana.

³⁸ Mame utupime sã sero põkõ esary mana. Mame otyro puhturu kurã sã mokaro tosëkõme Ritonõpo enetupuhnanomo. Yrome äтарыкаhmã sã mã mokaro joroko tamuru poetory tomo, joroko tõ omipona exiketomo, enara.

³⁹ Mame epekara mokyro, äтарыка arykaneme, joroko tamuru. Mame otyro epery toehkehse ahtao esë isahkãko mana kurãkõ apiakatohme. Moro saaro sero põkõ apiakãko Ritonõpo mana. Mame mokaro äтарыка mukananõ sã Ritonõpo nenyoyhtyã mana.

⁴⁰ Mame äтарыка mukãko sã mã toto ipahtohme apoto htaka. Moro sã exïko kurãkõ apiakatoh po mana sero etyhpyry po.

⁴¹ Morara ahtao Kapu ae Ayhtohpyry tynenyoyhtyã aropõko mana. Imehnõ iirypyryme tyripohpõkõ enehpõko mana. Iirypyrymãkõ enehpõko roropa mana oximõme.

⁴² Mame toto pahñõko apotoimo htaka. Moroto toh mã xitãko. Kui kui äko rokë mã toto atarypõko.

⁴³ Mame Ritonõpo poetory nymyry Ritonõpo maro exïko. Tummykõ maro tuisamehxo exïko mã toto. Täkye roropa exïko mã toto. Etatoko pahne, typanare awahtao xine otato ehtoko, tykase Jezu eya xine.

Typyne exikety nono aka zonemyhpyry

44 – Ritonõpo enetuputyry oya xine oesëkõme ynara sã roropa mana. Typyne exikety sã mana nõno aka zonemyhpyry samo inepÿ tupi po. Mame moro typyne exikety tonese ahtao tokare pyra ytõko mokyro, typyne exikety enene mana. Tytapyi ekarõko mana, tutupi tõkehko ekamõko roropa mana tineru apoitohme tyya. Mame moro tineru ke tupito epekahnõko mana tÿpenery maro. Moro sã oesëkõme Ritonõpo enetuputyry oya xine mana, tykase Jezu eya xine.

Kasuruimo kurano

45 – Tyorõ sã roropa oesëkõme Ritonõpo enetuputyry oya xine mana. Kasuru kurã epekahne sã mana.

46 Mame kurã kasuru eneryhtao tyya moro poko rokë penetãko mana. Mame emero tymõkomory ekamõko mana, tÿpenery epekahtohme tyya. Moro sã mã Ritonõpo enetuputyry oya xine oesëkõme, tykase Jezu eya xine. – Senohne emero se hkopyra exiko matose, Ritonõpo maro rokë oehthõkõme, tykase Jezu eya xine.

Tarãpa konõto

47 – Tyorõ sã roropa, oesëkõme Ritonõpo enetuputyry oya xine mana. Kana anymyry sã mana ikuhpo kuaõ, tarãpa konõto ke. Mame tarãpa tomase ahtao kana itamurume anÿnõko anÿnanõ mana, kana osehta.

48 Morarame tÿpehse ahtao tarãpa arõko mã toto, kana anÿnanomo tuna ehpiõxi kana apiakatohme: kurãkõ emãko mã toto ã aka, yrome popyra exiketõ pahnõko mã toto.

49 Moro saaro exiko sero enatryhtao mana. Ritonõpo nenyõhtyã ytõko mana pohnõ apiakatohme kurãkõ htæ.

50 Morarame pohnõ pahnõko mã toto apotoimo htaka. Moroto xitãko mã toto. Kui kui ãko roropa mã toto tãtasamaryme, tykase Jezu eya xine.

Zæ atamorepatopÿpyry kasenato, pakatokõ roropa

51 – Menetupuhtou ãmoreparykõ ya? tykase Jezu eya xine.

– ÿ, tykase toto.

52 Ynara tykase ropa Jezu:

– Moeze omihpyry waro exiketõ ypoetoryme toehse ahtao, tapyi esë sã exiko mã toto. Tymõkomory esary wino tykyryry oũko ropa tapyi esë mana, pakatokomo te, kasenato komo, enara. Moro saaro Moeze omihpyry waro exiketõ Ritonõpo enetuputyryhtao tyya xine tosëkõme. Ikurohtao xine aosenetupuhtohkõ tuhke mana, kasenato komo, pakatokomo, enara, tykase Jezu eya xine.

Jezu enetuputyry se pyra Nazare põkõ ehtopÿpyry

(Maku 6.1-6; Ruka 4.16-30)

53 Morarame Jezu tõturukehse ahtao morohne poko, toytose ropa moro tæ.

54 Morarame tosaka ropa toytose. Morarame morotõkõ atamorepatoh tao tamorepase toto eya. Mame Jezu etananõ ynara tykase:

– To! Otokoino tuaro toehse nae? tykase toto. – Onoky poe roropa jamihme toehse mose nae? tykase roropa toto. Tõsenuruhkase toto.

55 – Wewe poko erohkety mükuru mose ro. Maria roropa jë mokyro. Zakorõ tõ roropa waro sytatose. Tiaku, Joze, Ximãõ, Juta, enara toh mana.

56 Aoryxiry tõ taro roropa mana. Yrome otokoino tuaro toehse nae? tykase toto.

57 Jezu enetuputyry se pyra toh kynexine jekyry waro toexirykõke. Yrome Ritonõpo mükurume onenetupuhpyra toh kynexine. Morara exiryke ynara tykase Jezu eya xine:

– Urutō omiry etāko imehnō mana, imehnō pata poro aytoryhtao. Yrome itapyī taōkō aomiry onetara mā toto. Jekyry tō roropa aomiry onetara mā toto. Ipatary pōkō aomiry onetara roropa mana, tykase Jezu toto a.

⁵⁸ Mame tyjamitunuru onenepopyra Jezu kynekurehne moroto aporo. Kurākōkara onukurākara roropa kynexine moroto onenetupuhpyra toto exiryke.

14

*João ahno ĕpurihkane zuhkatopōpyry
(Maku 6.14-29; Ruka 9.7-9)*

¹ Morarame Jezu poko ahno oturutopōpyry totase Erote a. Karirea rānaō kō tuisaryme kynexine ynororo.

² Ynara tykase Erote Jezu poko:

– João ahno ĕpurihkane mokyro. Tōsemāse ropa mana, tykase typoetory tomo a. – Morara exiryke jamihme toehse ynororo. Kurākōkara kurākāko ropa mana, tykase.

³ Osemazuhme, orihpyra ro ahtao, João tapoipose Erote a. Mame tymyhse ahtao tōmapose eya āpuruhpyry taka. João zehno pyra Erote kynexine repe. Mame takorō typykase eya typytyme Erote a. Mame Erotia omi poe João zehno toehse ynororo, takorō pytýpyry omi poe.

⁴ Ynara kakehpyra João exiryke: “Ākorō pyty asapoino opytyme, mokyro apoiryhtao oya opytyme iirypyryme exīko mase,” kakehpyra João exiryke Erote a.

⁵ Morara exiryke João etapary se toehse ynororo. Yrome juteu tō zuno toexiryke onetapara kynexine aporo. “Urutō João mokyro Ritonōpo poe,” karyke juteu tomo a.

⁶ Morarame João āpuruhpyry tao ro ahtao Erote aniwesario nae kynexine. Tuhkākō toahmase eya eukuru ĕtohme, watohme, enara. Moroto Erotia ĕxiry tuase imoihmākō neneryme. Erote epe tō neneryme roropa tuase ynororo. Mame Erote zamaro Erotia ĕxiry kynexine.

⁷ Morara exiryke ynara tykase eya ynororo:

– Oty se nymyry hma ya? Ōpenery ekarōko ase oya emero porehme, tykase Erote nohpo a, Erotia ĕxiry a.

⁸ Mame tyse maro tōturuxīpo ynara tykase ynororo:

– Seromaroro toiro se rokē ase oya. João, ahno ĕpurihkane zupuhpyry se ase, paratu ao, tykase ynororo eya.

⁹ Morara kary etaryke tyra Erote toemynyhmase yronomyryme. Yrome: “Ōpenery ekarōko ase oya,” tykase toexiryke imoihmākō netaryme, soutatu tō taropose eya, João zupuhpyry kohtohme eya xine.

¹⁰ Morara exiryke João zupuhpyry tyhkohse soutatu tomo a, āpuruhpyry tao ahtao ro.

¹¹ Mame paratu ao zupuhpyry tonehse eya xine ekarotohme nohpo a. Mame mokyro a zupuhpyry tokarose tyse a.

¹² Morarame ipoetohpyā tooehse, João ekepyry poko. Mame tonēse ahtao eya xine, toytose toto Jezu a, Jezu zuruse.

*Imoihmākō otuhmatopōpyry Jezu a 5.000mākomo
(Maku 6.30-44; Ruka 9.10-17; João 6.1-14)*

¹³ Morarame João etapatopōpyry totase Jezu a ahtao toytose ynororo imepý pona. Kanawae toytose ahno esaka pyra, toiroro toehtohme repe. Yrome

Jezu ytory poko tuaro ahno toehse ahtao, tosae xine toytose toto. Jezu mykapo toytose toto, pupu po.

¹⁴ Mame towōse ropa Jezu ahtao kanawae imoihmākō tonese eya. Toenupunase ynororo toto poko yronymyryme. Mame kurākōkara tukurākase ropa eya.

¹⁵ Morarame kokonie pukuro ipoetory tō toytose Jezu a. Ynara tykase toto:
– Pake nykohmāno. Ahno esao pyra sytatose taro. Moxiā aropoko ropa pata tō pona tynapyrykō epekahtohme eya xine, tykase toh repe eya.

¹⁶ – Oty katohme? tykase Jezu. – Toto anaropopyra ase. Otuhtoh rokē ekarotoko eya xine toto otuhtohme, tykase Jezu eya xine.

¹⁷ – Wyi pitiko rokē nae ynanase, 5me rokene. Kana roropa asakoro rokene, tykase toto.

¹⁸ – Enehtoko ya, tykase Jezu eya xine.

¹⁹ Mame imoihmākō typorohkapose Jezu a, onahpoty htaka kure exiryke moroto. Mame wyi apoiryhtao Jezu a, kana maro, tōsenuhmase kapu aka. Ynara tykase ynororo:

– Kure mase Papa Kapuaono, tykase Jezu. Mame wyi tytohtohkase eya typoetory tomo a ekarotohme. Tuhke wyi toehse emahpo, tōsē roropa. Mame imoihmākomo a wyi tokarose eya xine tōsē maro.

²⁰ Mame tōtuhse toto emero porehme. Tuesapare toehse toto. Mame tōsē akoīpyry tanŷse ropa eya xine, Jezu poetry tomo a. Ruto pehme kynexine 12me, wyi akoīpyry maro, tōsē akoīpyry maro, enara.

²¹ Mokaro imoihmākō tuhke kynexine. Tuhke toto exiry 5.000me kynexine, orutua kō rokene. Nohpo tō roropa tuhke kynexine, poetohti tō roropa. Enara.

*Tuna poro Jezu ytotopōpyry
(Maku 6.45-52; João 6.16-21)*

²² Morarame typoetory taropose ropa Jezu a, kanawae toto ytothme osemazuhme, ikuhpo akuohtohme toto a, imoihmākō osekazumary se Jezu exiryke tyya.

²³ Morarame tōsekazumakehse imoihmākō ahtao tōnuhse Jezu toiroro ppy emory pona, oturuse Tummy maro. Mame tykohmāse ahtao, Jezu moroto ro kynexine, toiroro, ppy emory po.

²⁴ Ikuhpo rānao ipoetory tō kynexine. Pohkane konōto jamihme toehse kanawa pokona tyryrykane jamihme exiryke.

²⁵ Morarame kuratiri etapitory zano Jezu kŷtone eya xine tuna poro.

²⁶ Morarame tuna poro Jezu ytory eneryke tyya xine ipoetory tō tōserehse. Tunōmase eya xine.

– Ahno akuaryhpyry mokyro oehnōko, tykase toto. Tonaroxirykōke tykotase roropa toto, tōserehse yronymyryme toexirykōke.

²⁷ Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Juno pyra ehtoko. Ywy ase Jezu. Enaromyra ehtoko, tykase eya xine.

²⁸ Morara kary etaryke tyya xine ynara tykase Peturu:

– Jezume awahtao amaro kuaroko jytothme tuna poro, tykase Peturu.

²⁹ – Osehko, tykase Jezu eya.

Morarame towōse Peturu kanawae tuna poro toytotohme Jezu a.

³⁰ Yrome pohkane konōto eneryke tyya enaromŷke toehse ynororo. Axī tyneryse tuna kuaka.

– Kypynanohko, Jesemy, tykase Peturu.

³¹ Axī tomary ke Peturu tapoise Jezu a.

– Yronomyryme pyra jenetupuhnōko mase. Oty katoḥ jenetupuhpyra make? tykase Jezu Peturu a.

³² Mame kanawa aka tōtyrise Jezu Peturu maro. Mame axī saporarahkane saporarah tykakehse. Tymynyhpāse ropa.

³³ Mame mynyhme toehse ipoetory tomo. Jezu eahmary poko rokē toḥ kynexine, tukurohtao xine.

– To! Ritonōpo mūkurume nymyry mase. Kure mase, tykase toto.

Kurākōkara kurākatopōpyry ropa Jezu a Kenezare po

(Maku 6.53-56)

³⁴ Mame ikuhpo takuohse rahkene eya xine. Mame toeporehkase toto Kenezare pona.

³⁵ Morarame Jezu eneryke tonetupuhse morotōkomo a, Kenezare pōkomo a. Morara exiryke morotōkō kurākōkara tonehpose eya xine Jezu a toto kurākatohme ropa. Ynara tykase toto Jezu a:

³⁶ – Ah oupō ehpiry apō toto kurākōkara, ajohpāme samo, tykase toto Jezu a, tuhkākomo. Mame Jezu zupony tytemuhmase ahtao kurākōkara a, toekurākase ropa toto, emero porehme.

15

Juteu tamuru tō namorepatopōpyry

(Maku 7.1-13)

¹ Mame Jerusarē poe parixeu tō toytose Jezu a, Moeze omihpyry poko imehnō amorepanaḥ maro. Mame ynara tykase toto eya:

² – Oty katoḥ kytamurukō omipona pyra opoetory tō nae? “Osemahxīpo rokē otuhtoko zae oehtohkōme,” katopōpyry tuenikehse toto, tykase toto Jezu a.

³ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Atamurukō omihpyry poko rokē matose. Ritonōpo omiry poko tuenikaroro sā matose. Naeroro aomipona pyra matose.

⁴ Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme: “Kure omykō tyritoko. Kure asakō tyritoko roropa,” me tymerose. Ynara roropa tymerose Ritonōpo omiryryme: “Tumy eunopyryhtao imepyny a, tyse rorōpa eunopyryhtao, mokyro etapopotoko aorihthome, tumykō eunopyryke eya,” me tymerose Ritonōpo omiryryme.

⁵ Yrome Ritonōpo omiry tyorōmāko matose. Azahkuru imehnō amorepāko roropa matose. Ynara āko matose eya xine: “Tŷkyryneke awahtao xine omykō akorehmatohme repe, asakō maro. Yrome ekarory se pyra awahtao xine eya xine, ynara kahtoko eya xine: ‘Jomihpyry ae senohne Ritonōpo kyryryme rokē mana,’ kahtoko eya xine,” āko matose imehnomo a, tumykō pyno se pyra exiketomo a.

⁶ “Morara karyke oya xine, ōkyryrykō anapoipyra omykō mana,” āko matose imehnō amorepāko. Ritonōpo omipona pyra matose morara awahtao xine. Ōmirykō ke rokē Ritonōpo omiry myakamāko matose.

⁷ Ajohpe rokē matose. Zae Izaja omihpyry kynexine. Ynara tymerose eya Ritonōpo omiryryme opoko xine:

⁸ “Ōmirykō ke rokē kure jyrīko matose.

Yrome okurohtao xine ymaro pyra matose ipunaka.

⁹ Toiparo rokē kure jyrīko matose,

jomipona pyra awahtao xine.

Jomiry tytyorōmase oya xine.

Tymyakāmase roropa oya xine ōmirykō ke.

Morara exiryke ðmirykõ etary se hkopyra ase,”
tykase Izaja pake opoko xine, tykase Jezu eya xine.

Iirypyryme ehtoh poko
(Maku 7.14-23)

¹⁰ Morarame imoihmäkõ tykohmase Jezu a. Ynara tykase eya xine:

– Etatoko pahne. Enetupuhtoko roropa.

¹¹ Oty pokoino, ahno iirypyryme exïko nahe? Otuhtoh pokoino iirypyryme exïko? Arypyra, tonahsë enahnõko repe, yrome moro pokoino pyra iirypyryme matose exïko. Yrome ðmirykõ xihpyry pokoino õsenetupuhtohkõ xihpyry pokoino roropa iirypyryme exïko matose okurohtao xine, iirypyryme oexirykõke, tykase Jezu toto a.

¹² Morarame Jezu a toytose ipoetry tomo zuruse. Ynara tykase toto eya:

– Tohne nexi toto, ðmiry etaryke tyya xine. Tuaro makene? tykase toto Jezu a.

¹³ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Zae pyra toto ahtao Papa Kapuaõ narykahpyryme pyra sã mã toto. Popyra mã toto, ätarykahmä samo. Ìmeïpo ätaryka mukapõko Ritonõpo mana ätarykahme exiryke.

¹⁴ Ah moroto rokë mokaro nexino tonuräkara sã toexirykõke. Tonuräkara osenuhmara mana. Mokaro sã mã mokaro Ritonõpo namorepatopõpyry onenetupuhpyra toexirykõke. Mame tonuräkara asakoro tätarorykohtao epukäko mã toto oramä aka tonure pyra toexirykõke, tykase Jezu eya xine.

¹⁵ Ynara tykase Peturu:

– Yna amorepako ropa moro poko, anamorepatopõpyry poko, tykase.

¹⁶ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Tuaro pyra ro matohu? Mokaro saaro matose.

¹⁷ Etatoko pahne. Kynapyrykõ enapyryhtao kyya xine, kýtaka xine omõnõko mana, kuwakurukõ aka roropa, enara. Mame okynä pyra tütäko ropa mana tuekase ahtao. Yrome kynapyrykõ iirypyryme kyripyra xine mana.

¹⁸ Kuosenetupuhtohkõ xihpyry poe oturüko sytatose. Mame moro pokoino iirypyrymehxo exïko sytatose.

¹⁹ Iirypyryme awahtao xine okurohtao xine oorypyrykõ poko penetäko matose, imehnõ etapäko matose, imehnõ nohpo tõ poko exïko matose, imeimehnõ ryhmary se exïko, ematonäko matose, ajoajohpe exïko, imehnõ kerekereämäko roropa matose.

²⁰ Morohne poko awahtao xine, popyra exïko matose, iirypyryme, enara. Yrome osemahpyra awahtao xine õtukurukohtao otyme popyra nae? Morohne iirypyryme kyripyra xine mana, tykase Jezu eya xine.

Jezu enetupuhtopõpyry nohpo a
(Maku 7.24-30)

²¹ Morotoino Jezu toytose ropa Tiro pata pütokoxi, Xitõ pata pütokoxi roropa.

²² Mame nohpo toytose Jezu a, Kanaã pono. Moroto esary kynexine nohpo esary. Morara exiryke tosae toytose ynororo Jezu enese.

– Tawi parÿpyryme mase. Morara exiryke oehno oya. Yna pyno exiko ajohpãme samo. Jëxiry jorokohpe mana. Etuarimäko mana yronymyryme, tykase nohpo Jezu a.

²³ Yrome onetapÿ sã toehse Jezu aporo. Mame Jezu poetry toytose eya.

– Mose xihpyry aropoko ropa. Kuekahmatorÿko kahpyry mana. Panaikato roropa mana, tykase Jezu a toto.

24 Mame ynara tykase Jezu nohpo a:

– Tonehpose ywy tarona Izyraeu tō pakō pokoino. Kaneru sã toehse mã toto. Tytahse sã mã toto. Tosëkō waro pyra toehse roropa mã toto, tykase Jezu eya.

25 Morara kary etaryke tyya tosekumuru po typorohse nohpo Jezu myhtokoxi.

– Kuakorehmako ajohpãme samo, tykase ynororo eya.

26 Ynara tykase Jezu eya:

– Popyra poeto napyry ekarory kaikuxi a omise poeto ahtao, tykase Jezu nohpo a.

27 Mame ynara tykase nohpo eya:

– Ajohpe pyra mase. Juteu tō ekyme sã ynanase juteume pyra yna exiryke. Yrome toto eky sã tōsë akumuru eraximãko ynanase, toto zoh akoïpyry eraximãko, tykase nohpo Jezu a.

28 Morara kary etaryke tyya ynara tykase Jezu eya:

– To! Kuenetupuhno yronymyryme. Tonetupuhse jexiryke oya, äkorehmãko ase, tykase Jezu eya. Mame axï mokyro ëxiry toekurãkase ropa, morara karyke rokë Jezu a.

Tuhkãkō kurãkatopōpyry ropa Jezu a

29 Morotoino Jezu toytose ropa ikuhpo Karirea ehpiuroko. Mame ppy taunuhmase tyya ahtao typorohse nono pona.

30 Mame imoihmãkō toytose eya. Tymaro xine ytoytohnō tarose kurãkōkara, jaxiry kurãkara te, tonurãkara te, jaxiry osetokye exiketomo te, sekere kahnomo te. Imehnō kurãkara roropa tarose toto a Jezu myhtokoxi. Mame kurãkōkara tukurãkase ropa eya moroto.

31 Mame tōsenuruhkase imoihmãkomo kurãkōkara kurãkary ropa eneryke tyya xine. Sekere kapynŷpo tō sekere tykase ropa. Jaxiry osetokye exiketō osepune toehse ropa jaxiry, toekurãkase ropa te, ytoytopynŷpo roropa toekurãkase ropa. Xikihxikihme toytose ropa te, tonure pyra aexihpyry roropa toekurãkase ropa. Kure tōsenuhmase ropa. Mame:

– Kure Ritonōpo mana, Izyraeu tō esëme, tykase toto imoihmãkomo.

Imoihmãkō otuhmatopōpyry Jezu a 4.000mãkomo

(Maku 8.1-10)

32 Morarame Jezu a typoetory tō tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Emynyhmãko ase moxiã poko, imoihmãkō poko, toto pyno jexiryke. Oseruaa tōmehse toto ymaro toexirykō poko. Mame seromaroro tynahke pyra toehse toto. Toto aropory se ropa ase repe. Yrome toto anautuhmara jahtao toto aropory se pyra ase, aepukarykōino, jamihme pyra toto exiryke, omise toto exiryke, tykase Jezu typoetory tomo a.

33 Ynara tykase ipoetory tomo:

– Yrome ahno esary kara sero taro. Otokoino moxiã napyry riko sytatohu? tykase ipoetory tomo, tōturupose Jezu a.

34 – Otãto wyi nae matou? tykase Jezu toto a.

– 7me rokene. Kana roropa nae ynanase tuhke pyra, tykase toto.

35 Mame imoihmãkō typorohkapose Jezu a nono pona.

36 Moro wyi tapoise eya kana maro.

– Kure mase Papa, senohne onekarohpyry, tykase. Morarame wyi tohtohkane typoetory tomo a ekarotohme, ekamotohme imoihmãkomo a. Morararo kanã apiakane Jezu typoetory tomo a ekarotohme, ekamotohme imoihmãkomo a.

³⁷ Mame tōtuhse toto emero porehme. Tuesapare toh toehse. Mame wyi akoīpyry tanýse ropa eya xine, tōsē akoīpyry maro. Ipoetory tomo a tanýse 7me ruto pehme.

³⁸ Mame imoihmākō tuhke exiry 4.000me kynexine orutua kō rokene. Noho tō roropa tuhke kynexine. Poetohti tuhke roropa kynexine.

³⁹ Morarame imoihmākō taropose ropa tyya ahtao kynotyryne ropa ynororo, kanawa aka. Mame kýtone ropa Makatā pona.

16

Jezu jamitunuru enery se parixeu tō ehtopōpyry (Maku 8.11-13; Ruka 12.54-56)

¹ Mame parixeu tō toytose Jezu a, satureu tō maro. Azahkuru Jezu enery se toh kynexine, ihxirotokme repe. Morara exiryke ynara tykase toto Jezu a:

– Ritonōpo poe nymyry awahtao ajamitunuru enepoko yna a, ynaneneryme, tykase toto.

² Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Kokonie pukuro kapu enēko matose. Mame kamirarame kapu eneryhtao oya xine ynara āko matose: “Kure kokoro exīko mana. Konopo oehpyra kokoro,” āko matose.

³ Yrome pakeimo kapu kamirarame eneryhtao oya xine: “Konopo oehnōko seroae,” āko matose. Tuaro matose. Kapu eneryhtao oya xine konopo oepyyry poko enetupuhnōko matose repe. Yrome Ritonōpo mūkuru oepyyry poko, tuaro pyra sã matose. Kurākō apiakatoh poko, onenetupuhpyra roropa matose.

⁴ Amarokō iirypyryme matose. Ritonōpo omipona pyra roropa matose. “Ajamitunuru enepoko yna a. Enery se ynanase,” āko matose ya repe. Arypyra, yjamitunuru onenepopyra ase oya xine. Toiro rokē yjamitunuru enepoko ase oya xine. Jona ehtopōpyry sã enepōko ase oya xine, tykase Jezu eya xine.

Mame turumekase ropa toto Jezu a. Toytose ropa imepý pona ropa.

Pou porutatoh sã parixeu tō ehtopōpyry (Maku 8.14-21)

⁵ Ikuhpo mōpozakoxi tātakuohse ropa typoetory tō maro. Yrome wyi anaropyra tokurehse toto, tuenikehse toexirykōke.

⁶ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Tuaro ehtoko. Pou porutatoh sã parixeu tō namorepary tō mana, satureu tō namorepary tō roropa, tykase.

⁷ Mame morara kary etaryke tyya xine tōturuse ipoetory tō oseya rokene. Ynara tykase toto:

– Morara tykase Jezu wyi onenehpyra tokurehse kuexirykōke tuenikehse kuexirykōke, tykase toto oxime rokene.

⁸ Yrome typoetory tō otururu waro Jezu kynexine. Morara exiryke ynara tykase eya xine:

– Oty katoh wyi pyra oexirykō poko oturūko matou? Jenetupuhpyra ro rukuh matohu, tykase Jezu eya xine.

⁹ – Tuaro pyra ro rukuh matohu? Pake hkopyra imoihmākō autuhmapoase onenerykōme. 5me rokē wyi pitiko nae mexiatose. Yrome tytohtōhkase ahtao ya tuhke toehse. Mame imoihmākō tōtuhse, 5.000 motye. Mame tōtuhkehse toto ahtao, otāto ruto pehme manymyrytose ropa wyi akoīpyry, tōsē inamatyā maro?

¹⁰ Moromeïpo 4.000mākō autuhmapoase ropa. 7me rokē wyi pitiko nae nexiase. Morarame otāto ruto mypehkatose, wyi akoïpyry ke? tykase Jezu eya xine.

¹¹ – Jomiry onetara sã matose. Wyi poko pyra oturūko akene. Tuaro ehtoko parixeu tō namorepary poko, satuseu tō namorepary poko roropa, ykano. Kure osekarōko toh mā repe tyrypyrykō poko ro tahtao xine.

¹² Morarame tuaro toehse ropa toto Jezu poetory tomo. Wyi poko tome-seke toto ehtoh poko toto anamorepara Jezu kynexine. Yrome parixeu tō namorepatoh poko, satuseu tō namorepatoh poko roropa turuse toto Jezu a. Moro poko tutuarōtase ropa toto.

Peturu nurutopōpyry

Jezu poko

(Maku 8.27-30; Ruka 9.18-21)

¹³ Morotoino typoetory tō maro toytose Jezu Sezarea Piripe pūtokoxi. Mame Jezu tōturuse typoetory tō maro. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Kapu ae Ayhtohpyry ase. Yrome onoky nymyryme keh jekarōko tarōkō nae? tykase, tōturupose eya xine.

¹⁴ – Joāome oekarōko mā toto ahno ĕpurihkaneme, tykase toto. – Imehnō Eriame oekarōko roropa mā toto. Imehnō roropa Jeremiame oekarōko roropa mā toto. Imehnō otarame urutōme Ritonōpo poe oekarōko mā toto, tykase Jezu poetory tō eya.

¹⁵ – Amarokō ke, onokyme roropa jekarōko matou? tykase Jezu eya xine, typoetory tomo a.

¹⁶ Ynara tykase Ximāo Peturu eya:

– Ritonōpo nymenekahpyryme mase, iirypyrymākō kurākaneme. Ritonōpo mūkurume nymyry mase, tykase Peturu eya.

¹⁷ Ynara tykase Jezu eya:

– Ÿzaerohxo rukuh ma Ximāo, Joāo mūkuru. Juaro oexiry imehnō poe pyra mana. Imehnō namorepatopōpyry poe pyra mase juaro. Papa Kapuaō poe juaro toehse mase.

¹⁸ Juaro oehtoh mekaro ya. Naeroro awaro jehtoh ekaroxi oya. Oesety, “Peturu” kary, “Topu pitiko” kary. Topu onytyoromara imehnō mana. Moro saaro jenetuputyry oya onytyoromara imehnō mā exīko, yronymyryme jenetuputyryke oya. Morarame asā emero ypoetory tō orēpyra tyrīko ase, yronymyryme jenetuputyryhtao eya xine. Mame orēpyra exikehpyra mā toto toorikyrykō ponāmero, tykase Jezu eya.

¹⁹ – Tapyi erase sã exīko roropa mase. Tapyi esē ytoryhtao soroto ekarōko erase a mana. Moro saaro tosēkōme Ritonōpo enetupuhnanō tuisaryme orīko ase. Imehnō zurūko mase zae pyra ehtoh poko pyra toto ehtohme toto esēme samo. Ritonōpo poe morara tyripōko mase. “Senohne kure tyryry,” karyhtao oya taro nonō pō, Ritonōpo poe morohne tyripōko mase.

²⁰ Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Onekaropyra ehtoko imehnomo a Ritonōpo nymenekahpyryme jehtoh poko, sero pōkō kurākaneme, tykase.

Toorikyry poko Jezu oturutopōpyry

(Maku 8.31–9.1; Ruka 9.22-27)

²¹ Morotoino typoetory zurupitone Jezu toorikyry poko. Ynara tykase ynororo:

– Jerusarē pona ytōko ase Ritonōpo omi poe. Moroto jahtao yyryhmāko juteu tō esē mana, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō roropa, Moeze

omihpyry poko imehnõ amorepananõ roropa. Mame jetapapõko mã toto. Yrome oseruao tõmehse ahtao õsemãnõko ropa ase, tykase Jezu eya xine.

²² Morarame imehnõ myhtoino Jezu tarose Peturu a zurutohme takorony a tõturutoh samo. Ynara tykase ynororo:

– Morara kara exiko Jezu. Ritonõpo sãtã oetapapopyra mana. Orihpyra sãtã mase, tykase Peturu eya.

²³ Yrome toeramase Jezu Peturu a. Ynara tykase ynororo eya:

– Mynyhme exiko! Joroko tamuru sã mase. Jakorekehkãko mase. Æmoreme rokẽ morohne poko osetupuhnõko mase ahnome oexiryke. Yrome Ritonõpo poe pyra õsetupuhtoh mana, tykase Jezu Peturu a.

²⁴ Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Ymaro oytorykõ se awahtao xine openetatohkõ irumekatoko. Oorikyrykõ ymaro enetupuhtoko oorypyrykõ poko. Mame ymaro rokẽ ehmaropa, tykase ynororo.

²⁵ – Osepyno awahtao xine orihnõko ro matose. Yrome ypoetoryme awahtao xine oorikyrykõ zuno pyra matose. Jomipona roropa awahtao xine orihpõyme exiko matose, enara.

²⁶ Otara ãko matou senohne emero omõkomorykõme toehse ahtao oorikyrykõ ke rokẽ epehmatohme? Arypyra, toiparo rokẽ morohne esẽme exiko matose, oorikyrykõ ke epehmãko matose. Onykenãpara roropa ekurehnõko matose. Morararo orihpyra oehtohkõ onepehmara mã omõkomorykomo. Otinerükõ roropa ipune pyra mana, tykase Jezu eya xine.

²⁷ – Kapu ae Ayhtohpyry ase sero nono pona. Imeipõ orẽpyra oehnõko ropa ase tuisamehxo Papa jamitunuru maro, Papa nenyoyhtyã maro roropa. Morara ahtao sero põkõ epehmãko ase, emerõ porehme, toto nyrihpyry epehpyryme.

²⁸ Etatoko pahne, toitoine matose Kapu ae Ayhtohpyry enẽko. Tuisame aexiry enẽko matose orihpyra ro awahtao xine, tykase Jezu eya xine.

17

Jezu maro Moeze ehtopõpyry Eria maro

(Maku 9.2-13; Ruka 9.28-36)

¹ Morarame 6me tõmehse ahtao typoetory tarose Jezu a oseruao rokene. Kaetokõ pona tarose toto, ypy pona. Peturu tõ tarose eya, Peturu, Tiaku, João, enara.

² Mame tanyhtase ynororo, saeremã sã toehse ynororo toto neneryme. Æmyty zemimã sã toehse, xixi samo. Zupõ roropa karimutume toehse, saerehkane samo toto neneryme.

³ Mame Jezu maro Moeze tõ tonese eya xine, Eria maro. Oturüko toh kynexine Jezu maro.

⁴ Mame ynara tykase Peturu Jezu a:

– Jezu, kure sytatose taro. Ise awahtao tapyi pitiko amoxi oseruao, axitao rokene, toiro atapyime, toiro Moeze tapyime, toiro Eria tapyime, enara ehtohme, tykase Peturu.

⁵ Yrome aotururuhtao ro akurü toehse, putokane. Mame omi totase toto a akuru htae. Ynara tykase:

– Umükuru nymyry mose ro, umükuru kurano, yzamaro exikety. Mose omiry etatoko, tykase omi kaino.

⁶ Mame Ritonõpo omiry etaryke tyya xine tõserehse Jezu poetry tomo. Nono pona toepukase toto pohme.

⁷ Mame typoetory tomo a toytose Jezu. Tapose toto eya.

– Owōtoko ropa ty. Oserehpyra ehtoko, tykase Jezu eya xine.

⁸ Morara exiryke tōsenuhmase ropa toh repe. Yrome mokaro onenepyra ropa toh kynexine. Jezu rokē tonese eya xine.

⁹ Mame toto yhtory ropa ahtao ypy poe ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Imehnō onurupyra ehtoko aporo onenehpyrykō poko. Tōsemāse ropa jahtao rokē imehnō zurutoko, tykase Jezu eya xine.

¹⁰ Mame ynara tykase toto Jezu a:

– Oty katoh ynara āko Moeze omihpyry poko amorepatōkō nae: “Eria oehnōko mana osemazuhme,” āko? tykase toto, tōturupose Jezu a. Mame ynara tykase Jezu eya xine:

¹¹ – Zae ro mā toto, Eria oepyyry poko osemazuhme, sero pōkō tuarōtanohpose kapu ae aepyhpyry poko, tykase Jezu eya xine.

¹² – Yrome ynara āko ase oya xine, Eria tooehse mana pake. Yrome onenetupuhpyra sero pōkō nexiase. Tyryhmase ynororo eya xine. Mokyro ryhmatopōpyry sā Kapu ae Ayhtohpyry roropa ryhmāko mā toto, tykase Jezu typoetory tomo a.

¹³ Mame morara kary etaryke tyya xine tonetupuhse toto a. Joāo ahno ēpurihkane poko Jezu otururu tonetupuhse eya xine.

Poeto kurākatopōpyry ropa poko Jezu a

(Maku 9.14-29; Ruka 9.37-43a)

¹⁴ Morarame imoihmākomo a toytose ropa toto. Mame orutua toytose Jezu a. Tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ēpataka.

¹⁵ Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Ajohpāme sā umūkuru poko oenupunakohxo. Epuepukāko mana. Tuhke toepukase ynororo apoto htaka, tuna kuaka, enara.

¹⁶ Mose enehno opoetory tomo a repe. Yrome onukurākasaromepyra toh kynako, tykase ynororo Jezu a.

¹⁷ Ynara tykase Jezu eya:

– Onenetupuhpyra ro matose azahkuru oexirykōke. Okynā amaro xine ywy repe, yrome jenetupuhpyra ro matose. Typenekehse ywy opoko xine. Omūkuru enehko ya, tykase Jezu.

¹⁸ Mame zae joroko tutūtanothpose Jezu a. Joroko tutūtase ahtao mokyro ae kure toehse ropa mōtoino rokene, joroko ke taōkemỹpo.

¹⁹ Morarame imoihmākō maro pyra Jezu ahtao ipoetory tō toytose eya.

– Oty katoh yna omi poe joroko tūtara kynako? tykase toto Jezu a.

²⁰ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Pitiko rokē jenetuputyryke oya xine tūtara joroko kynako, ōmipona xine pyra kynako. Etatoko pahne, jenetuputyryhtao oya xine pitiko repe, moxifatu puhturu samo, ynara āko matose sero somohmā netaryme: “Ytoko esyryhmako mōtona,” āko matose. Mame ōmi poe xine esyryhmāko mana. Emero tyriry waro exiko matose.

²¹ Yrome yronymyryme ōtururukohtao rokē Ritonōpo maro otuhpyra ro-ropa awahtao xine ōtururukohtao, morara awahtao xine rokē mōkarohne tūtanothpōko ropa matose, tykase Jezu typoetory tomo a.

Toorikyry poko Jezu oturutopōpyry

(Maku 9.30-32; Ruka 9.43b-45)

²² Morarame Karirea po tōximōse ropa toto, Jezu maro ipoetory tomo. Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Kapu ae Ayhtohpyry ekarōko mā toto imehnomo a.

²³ Jetapãko mã toto. Yrome oseruao tõmehse ahtao jësemãkapõko ropa Ritonõpo mana, tykase.

Mame toemynyhmase toto, ipoetory tomo, yronymyryme.

Tineru pitiko ekarory poko Ritonõpo Tapyĩ tinerũme

²⁴ Morarame Jezu toytose Kapanaũ pona typoetory tõ maro. Mame moroto tineru apoine toytose Peturu a tineru pitiko apoitohme Ritonõpo Tapyĩ tinerũme. Toipe juteu tomo, emero jeimamyry ae tineru pitiko epehmãko tineru apoine a Ritonõpo Tapyĩ kurãkatohme. Mame ynara tykase tineru apoine Peturu a:

– Ritonõpo Tapyĩ kurãkatoh epehmãko oesëkõ nae? tykase, tõturupose eya.

²⁵ – Ỹ, tykase Peturu. – Epehmãko mana.

Mame tapyi taka tomõse ahtao ynara tykase Jezu Peturu a:

– Ximão, otara ãko ma? Onokãkomo a tineru epehmapõko sero põkõ tuisary tõ nae, tyekyry tomo a, imehnomo a? tykase Jezu, tõturupose.

²⁶ – Imehnomo a, tykase Peturu. Ynara tykase Jezu:

– Morara ahtao jekyry onepehmara mana. Imũkuru tõ roropa onepehmara mana. Ritonõpo mũkurume ase. Naeroro ya tineru onepehmapopyra mã toto, tykase.

²⁷ – Yrome tohne mokaro riry se pyra sytatose. Morara exiryke kana anỹse ytoko ikuhpo kuaka. Mame osemazuhme kana tanỹse oya ahtao, itaka eneko. Tineru enëko mase itao. Moro tineru aroko tineru apoine a, Ritonõpo Tapyĩ tinerũme, onekaroryme ynekaroryme, enara, tykase Jezu eya.

18

Tuisame ehtoh poko

(Maku 9.33-37; Ruka 9.46-48)

¹ Morarame ipoetory tõ tooehse Jezu a ekaropose:

– Onoky tuisamehxo exiõko nae Ritonõpo esao? tykase toto tõturupose.

² Mokaro omiry etaryke Jezu a poeto tykohmase tyya. Xikihme tyrise eya mokaro neneryme.

³ Mame ynara tykase ynororo eya xine:

– Etatoko pahne, etyorõmara awahtao xine omõsaromepyra matose Ritonõpo esaka. Yrome oetyyorõmarykohtao, poeto pitiko sã toehse awahtao xine, omõnõko matose Ritonõpo esaka, tykase.

⁴ – Imehnõ poetoryme sã toehse awahtao xine, mose poeto samo, imehxo exiõko ropa matose Ritonõpo esao.

⁵ Mame jomi poe, poeto pitiko mose panõ pyno awahtao xine, ypyno roropa matose, tykase Jezu.

Imehnõ kukuru poko iirypyryme aehtohkõme

(Maku 9.42-48; Ruka 17.1-2)

⁶ – Yrome poeto pitiko jenetupuhpitoryhtao tosemẽ, mame mokyro tyoro amoreparyhtao oya xine urumekatohme ropa eya popyra matose ipunaka. Awãnohtorõko roropa Ritonõpo mana. Kurehxo oya xine exiry topu konõto mykyry opymyrykõ ae onerymapotohkõme tuna kurohtaka, poeto pitiko onenekunohpyra ro awahtao xine. Popyrahxo oya xine exiõko poeto pitiko tonekunohse oya xine ahtao. Awãnohtorõko Ritonõpo mana.

⁷ Sero nono po iirypyryme imehnõ riponanõ nae. Urumekapõko mã toto oya xine, oorypyrykõ poko rokẽ oehtohkõme. Toipe toh mã repe. Yrome mokaro wãnohnõko itamurume Ritonõpo mana, tykase Jezu eya xine.

8 — Oemarykō pokoino urumekary se awahtao xine ihkohtoko ipahtohme. Morararo opupurukō pokoino urumekary se awahtao xine ihkohtoko ipahtohme. Kurehxo Ritonōpo esaka ōmomorykō etone tomahke. Popyra mā oya xine apotoimo htaka ōmomorykō osetatoro oemarykō exiryke, ezehpỹ htaka. Kurehxo roropa oya xine Ritonōpo esaka ōmomorykō etone tupuhke awahtao xine. Popyra mā oya xine apotoimo htaka ōmomorykō opupurukō osetato exiryke.

9 Oenurukomo a urumekaporyhtao toutoko ipahtohme. Kurehxo oya xine Ritonōpo esaka ōmomorykō etone tonure awahtao xine. Popyra mā oya xine ōmomorykō apotoimo htaka osetatoro tonure awahtao xine, tykase Jezu eya xine.

*Kaneru mūkurū itatyhpyry
(Ruka 15.3-7)*

10 — Tomeseke ehtoko: “Poeto kahpyry,” kara ehtoko poeto pitiko poko. Ritonōpo nenyoyhtyā poeto pitiko akorehmāko mā toto. Etatoko pahne, mokaro torēnase Ritonōpo ēpataka toytorykō poko. Papa Kapuaō ēpataka toytorykō poko, tykase Jezu.

11 (Kapu ae Ayhtohpyry toehse sero pona, iiryppymākō pynanohse. Itahtyā sā iiryppymākō mana.)

12 — Etatoko pahne, tuhke tokyke kaneru esē mana. 100me eky tō mā otarame. Mame otara āko nae toiro toky tytahse ahtao? Ynara āko mā otarame: “Jeky tō nomōko ase aporo taro ona po, toto otukuruhtao,” āko mana. Mame ytōko mā ynororo, itatyhpyry zupise ropa.

13 Mame toky tonese ropa ahtao tākye exīko ropa mana itatyhpyry tonese ropa tyya exiryke. Yrome imoihmākō enery poko tākye hkopyra mana tahpyra toto exiryke.

14 Moro saaro Omy kapuaō mana. Poeto pitiko otuenikary se pyra mā ipunaka. Toto pynanopyry se ynororo mana tymaro toto ehtohme, tykase Jezu eya xine.

Ākorō akorehmary poko iiryppymē toehse ahtao

15 — Mame imepỹ iiryppymē toehse ahtao, ytoko eya oturuse, iiryppry poko. Tokare pyra oturutoko eya aporo, toiroro imaro. Mame ōmiry etaryhtao eya, tyryppry rumekaryhtao roropa eya oepeme exīko ropa mana. Ākorōme roropa exīko mana.

16 Yrome ōmiry etary se pyra ahtao, amaro imepỹ aroko, otarame toiro otarame asakoro, ōmiry etaneme, ākorehmaneme roropa. “Asakoro ahtao ipune, oseruao ahtao roropa ipune,” āko Ritonōpo omiry.

17 Yrome ōmirykō etary se pyra ahtao ypoetory tō zurutoko, oximōme toto ahtao. Mame oximōmākō omiry etary se pyra ahtao, azahkuru nymyry mokyro mana. Tyryppry rumekary se pyra mana. Naeroro ypoetoryme pyra mana, tykase Jezu eya xine.

Otytyko popyra ekarory poko

18 — Etatoko pahne, imehnō zurūko matose zae pyra ehtoh poko pyra toto ehtohme. Ritonōpo poe morara tyripōko matose. “Senohne kure tyriry,” karyhtao oya xine taro nono po, Ritonōpo poe morohne tyripōko matose.

19 — Tyoro roropa, atae awahtao xine ōtururukohtao Ritonōpo a sero nono po ōmirykō etāko Ritonōpo mana. Mame ise oehtohkō rīko Papa Kapuaō mana.

²⁰ Oximõme toehse awahtao xine ypoko, jomiry poko roropa, amaro xine ase, tuhke pyra awahtao xine ro, otarame asakoro rokē awahtao xine, otarame oseruao, amaro xine ro ase.

Imehnõ rypyry poko wenikehtohme ropa

²¹ Morarame Peturu toytose Jezu a ekaropose. Ynara tykase ynororo eya. – Tuisa, oturupose oehno oya. Otarāme imep̄y yryrhmāko mana. Ykerek-eremāko mana. Yzehno exīko mana. Mame osepeme se ropa exīko mana ajoajohpe toehxīpo. “Yzehno pyra exiko ajohpāme samo,” āko ya mana. “Ÿ, oty kara hnae,” āko ywy eya. “Moro poko wenikehnõko ase, oorypyry poko.” Mame wāto ropa pīxo ajoajohpe exīko ropa mana. Moromeīpo oehnõko ropa mana jepemē toehtohme ropa. Otāto kure morara rypyry korokary ootomose, 7me? tykase Peturu, tōturupose.

²² – Arypyra, tykase Jezu eya. – 7me imep̄y rypyry a tuenikehse awahtao kure repe. Yrome tuhke rokē azahkuru toehse oya imep̄y ahtao, mame tyrypyry rumekary se ropa toehse ahtao ekurākako ropa imaro, ekuhp̄yme, tykase Jezu eya.

²³ – Ynara exiryke, oesēkõme Ritonõpo exiry ynara sā mana, pata konõto esē samo. Mokyro typoetory tomo a epehmapory se toehse, pata esemy. “Ytinerū epehmapõko ase ypoetory tomo a emero porehme,” tykase ynororo.

²⁴ Mame okynā pyra toiro ipoetory tonehse eya xine pata esē ēpataka, tuhke tineru onepehmara ro exikety kynexine, miujāo motye.

²⁵ Yrome tytineruke pyra kynexine ynororo. Morara exiryke onepehmara kynexine. Naeroro ynara tykase esemy: “Mose ekarotoko imehnõ namotome aehtohme tineru apoitohme epehpyryme, ynororo, ipyty, ipoenomo, imõkomory. Emero porehme ekarotoko tineru apoitohme jepehmatohme ropa,” tykase ynororo pata esemy.

²⁶ Mame tosekumuru po typorohse mokyro tošē ēpataka. Ynara tykase: “Atarypopyra exiko ypoko ajohpāme samo. Oepehmāko ro ase emero porehme,” tykase ynororo eya.

²⁷ – Mame nupunato typoetory tonese pata esemy a. Typynanohse ropa eya. Ynara tykase ynororo typoetory a: “Ywy roro epehmāko ase. Ytoko ropa. ‘Onepehmararohxo hano,’ kara exiko,” tykase typoetory a pata esemy.

²⁸ Mame mokyro tutūtase ropa tākye, onepehmapopyra tošē toehse exiryke. Yrome toytory ropa ahtao imep̄y tonese eya, topehmara exikety roropa. Mame ynara tykase ynororo eya: “Otaara ahtao jepehmāko mah?” tykase eya rahkene. Tuhke pyra inepehmary kynexine repe, pitiko rokene. Yrome esenary poko tapoise eya topehmara exiryke. Tosenakorõkorõmase eya epehpyry sato a jehno toehse toexiryke. “Axī ke kuepehmako emero porehme,” tykase ynororo eya.

²⁹ – Mame tosekumuru po typorohse mokyro, mokyro ēpataka. Ynara tykase ynororo eya: “Jesenakorõkorõmara exiko. Kurumekako ropa ajohpāme samo. Oepehmāko ro ase emero,” tykase ynororo eya.

³⁰ – Yrome mokyro omiry onetap̄y sā toehse, jehno toexiryke. Eya tōmapose āpuruhyry taka topehmara exiryke.

³¹ Mame moro eneryke tyya xine imehnõ erohketõ tākye pyra toehse. Tosēkõ zuruse toytose toto, pata esē zuruse. Emero tynenehpyrykõ tokarose eya.

³² Mame toto omiry etaryke tyya typoetory xihpyry tonehpose ropa tyya. Ynara tykase ynororo eya: “Ypoetory kahpyry mase. Tuhke tineru onepehmara mexiase ya, miujāo motye. Yrome, ywy roro epehmāko ase, ase oya repe. ‘Onepehmararohxo hano,’ kara ke exiko, ase oya repe.

³³ Naeroro kure imehnō pyno roropa oexiry, opyno jehtopōpyry samo,” tykase pata esemy typoetory a.

³⁴ — Morarame typoetory zehno toehse ynororo yronomyryme. Āpuruhpyry taka tōmapose eya, aetuarimatohme topehmarā exiryke roropa, moro epehmatohme emero porehme, tykase Jezu.

³⁵ — Mokyro saaro Papa Kapuaō mana. Otuarimapotorŷko mana emero porehme imehnō zyppyry poko oweniketyrykō se pyra awahtao xine okurohtao xine, tykase Jezu eya xine.

19

Typyxiākō rumekary poko iniokomo a (Maku 10.1-12)

¹ Morarame moro poko tōturukehse Jezu ahtao Karirea poe kŷtone ropa juteu tō esaka ropa Jutea pona, Joatāo mōpozakoxi.

² Imoihmākō imaro toytose. Mame tukurākase ropa toto eya moroto.

³ Morarame parixeu tō toytose eya oturupose. Azahkuru aexiry enery se tohkynexine repe, ihxirotohme repe. Morara exiryke ynara tykase toto eya:
— Zae ro sytatou kypyxiākō rumekaryhtao kyya xine kuamoreme xine irumekary se toehse kuahtao xihne? Otara āko Ritonōpo nae morara exinohtao? tykase toto.

⁴ Ynara tykase Jezu:

— Ritonōpo omiry onysekeremara ro matou? Ynara tymerose pake: “Emero tyrise ahtao Ritonōpo a, orutua tyrise eya nohpo maro.”

⁵ Mame ynara tykase ynororo: “Naeroro orutua tumy rumekāko mana, tyse rumekāko roropa mana tyyty maro rokē toehtohme. Mame mokaro asakoro toiro pū sā exīko mana, tyyty maro rokene,” tykase Ritonōpo toto poko.

⁶ Naeroro osetyoro pyra mā toto. Osepūme rokē mā toto tyyty maro. Oximaro tyripose Ritonōpo a exiryke oxirumekara toh mana, tykase Jezu toto a.

⁷ Ynara tykase parixeu tō eya:

— Morara ahtao oty katohme Moeze a pape tymeropose? Ynara tykase ynororo pake: “Opyty rumekary se awahtao xine pape imerotoko moro poko. Mame pape ke rokē opytŷpyry kō aropoko ropa owinoino xine.” Morara tymerose Moeze a pake, tykase toto Jezu a.

⁸ Ynara tykase Jezu eya xine:

— Ōsenetupuhtohkō tūpore exiryke morara tymerose Moeze a. Ritonōpo omiry onenetupuhpyra oexirykōke. Yrome osemazuhme emero tyriyhtao Ritonōpo a, opyxiākō rumekapory se pyra Ritonōpo kynexine.

⁹ Etatoko pahne opyxiākō kure rokē ahtao oya xine, imehnō orutua poko pyra roropa ynororo ahtao, mame irumekaryhtao oya xine, imepŷ apoitohme oya xine opyty myakāme, popyra matose ipunaka. Iirypyryme matose, tykase Jezu eya xine.

¹⁰ Ynara tykase ipoetory tomo:

— Morara ahtao kurehxo pytara kuexirykomo, tykase toto.

¹¹ — Ŷ, tykase Jezu. — Otarāme kurehxo oya xine pytara oexirykomo. Yrome toitoine rokē Ritonōpo poe pytara matose, emero pyra, tykase eya xine.

¹² — Oxisā pyra matose. Tyytary se pyra exiketō nae tomukase toexirykōke. Imehnō toipe moino ro tonurutopōpyrykō poe ro tyytarykō

se pyra mǎ toto. Imehnō roropa Ritonōpo enetuputyryke tyya xine tutu-isarykōme pytara mǎ toto Ritonōpo poko rokē toehtohkōme. Moro waro awahtao xine otato ehtoko, tykase Jezu eya xine.

Kure poetohti ritopōpyry poko Jezu a

(Maku 10.13-16; Ruka 18.15-17)

¹³ Morarame imehnomo a typoenōkō tonehse Jezu a, zupuhpyrykō apotohme eya. Typoenōkō poko Jezu otururu etary se roropa toh kynexine Ritonōpo a. Mame toto eneryke tyya xine Jezu poetory tomo a turuse toto Jezu onerekohmara toto ehtohme.

¹⁴ Yrome toto omiry etaryke tyya ynara tykase Jezu:

– Ah poetohti noehno ya. Asaropotou ropa kehne. Poetohti a roropa tosary ekarōko Ritonōpo mana, toto esaryme, tykase Jezu toto a.

¹⁵ Mame tomary tyrise poetohti zuhpokoxi. Morotoino toytose ropa ynororo imep̄y pona.

Tymōkomoke itamurume nuasemǎ ehtopōpyry

(Maku 10.17-31; Ruka 18.18-30)

¹⁶ Mame orutua toytose eya, amorepatōme Jezu enetuputyryke tyya. Ynara tykase ynororo:

– Tamuxi, otara āko hano kure jehtohme, jūme orihp̄yme jehtohme? tykase.

¹⁷ Ynara tykase Jezu eya:

– Oty katohme kure ehtoh poko ekaropōko ma ya? Toiro rokē kure exikety mana. Orihp̄yme oexiry se awahtao Ritonōpo nymeropohpyry omipona exiko, tykase Jezu eya.

¹⁸ – Oty moro Ritonōpo nymeropohpyry? tykase, tōturupose eya. Ynara tykase Jezu:

– Imehnō onetapara ehtoko. Imehnō nohpo poko pyra ehtoko. Emanotara ehtoko. Onekunohto pyra ehtoko.

¹⁹ Kure rokē omykō tyritoko, asakō roropa kure rokē tyritoko. Imehnō pyno ehtoko osepyno oexirykō samo, tykase Jezu eya.

²⁰ – Moino ro ywy morohne omipona ase toehse poetome ro jahtao, tykase ynororo. – Yrome oty riry se ropa ke hano kure nymyry jehtohme? tykase.

²¹ Ynara tykase Jezu eya:

– Kure nymyry se awahtao omōkomory ekamota emero porehme tineru poko. Mame otinerū ekarota tymōkomokākara a. Morara awahtao tymōkomoke exiko ropa mase Ritonōpo esao, tykase Jezu eya. – Mame tokamose oya emero ahtao moehtase ropa ya, ymaro oytotohme, tykase Jezu eya.

²² Morara kary etaryke tyya toeramase ropa ynororo. Toemynyhmase yronymyryme tuhke tymōkomoke toexiryke.

²³ Morarame ynara tykase Jezu typoetory tomo a.

– Etatoko pahne, tupime kuhse tymōkomokā omomyry Ritonōpo esaka. Tytinerū pyno toexirykōke, tosēme Ritonōpo onenetupuhpyra mǎ toto, tykase Jezu eya xine.

²⁴ – Etatoko pahne, kameru kawaru sǎ konōto. Jawi eutary pitiko sǎ mana. Morara exiryke kameru jawi eutary aka omōpyra, ipune pyra exiryke. Moro saaro tymōkomokā omōpyra mǎ toto Ritonōpo esaka, tosēkōme Ritonōpo onyripyra toexirykōke, tykase Jezu eya xine.

²⁵ Morara kary etaryke tyya xine:

– To! tykase toto, Jezu poetory tomo. – Morara ahtao onokākō Ritonōpo poetoryme exiko nahe? tykase toto, tōturupose eya.

²⁶ Tonese toto Jezu a. Mame ynara tykase ropa ynororo eya xine:

– Āmoreme xine omōpyra matose Ritonōpo esaka. Yrome Ritonōpo typoetoryme orirykō waro mana, emero tyriry waro Ritonōpo exiryke, tykase Jezu eya xine.

²⁷ Mame ynara tykase Peturu:

– Etako pahne, emero turumekase yna a, amaro yna ytotohme, oty apoīko ynanah imeīpo? tykase ynororo Jezu a.

²⁸ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Etatoko pahne, Kapu ae Ayhtohpyry tuisamehxo toehse ahtao porohnōko mana tapō pona. Morara ahtao amarokō roropa tuisame exīko matose ymaro. Mame āpōkō pona porohnōko matose Izyraeu tō esāme, tykase Jezu typoetory tomo a.

²⁹ – Morararo tytapyīkō turumekase ahtao jomipona exiketomo a te, takorōkō turumekase ahtao te, toryxirykō turumekase ahtao roropa, tumykō turumekase ahtao, tysekō roropa te, typoenō turumekase ahtao, tosarykō roropa turumekase tyya xine ahtao ypokoīno, jomipona ehtohme roropa, tuhke kuhse apoīko ropa mā toto. Mame orihpŷme exīko roropa mā toto jūme, tykase Jezu eya xine.

³⁰ – Mame tuisamehxo exiketō tuhke tuisame pyra exīko mana. Morararo tuisame pyra exiketō tuhke tuisame exīko mana, tykase Jezu toto a.

20

Tupito poko erohketō ehtopōpyry

¹ Mame ynara tykase roropa Jezu:

– Ritonōpo enefutputyry oya xine oesēkōme tyoro sā roropa mana. Tupito esē sā mana, uwa arykahpyry esē samo. Pakeimo mokyro toytose, erohketō eahmase tutupi poko toto erohtohme.

² – “Oepehmatorykō ase. Oerohtamitukō ekarōko ase toiro tineru,” tykase ynororo eya xine. Mame taropose toto eya tutupi pona, arohtohkōme.

³ Mame toytose ropa ynororo pata rānaka ropa osepekahtoh taka ropa xixi tōnuhsehxo ahtao. Mame imehnō roropa tonese eya tehme rokē toto.

⁴ “Erohtatoko utupi pona ynarykahpyry uwa pokona. Oepehmatorykō ase,” tykase ynororo eya xine.

⁵ – Morara exiryke toytose roropa toto tupito pona. Mame tāxiahtao toytose ropa ynororo imehnō erohpyra exiketō rohmanohpose ropa tutupi poko. Morara tyrise ropa eya xixi tywykahme ahtao.

⁶ Mame xixi ituperyme exisasaka ahtao toytose ropa ynororo pata rānaka ropa. Erohpyra exiketō tonese ropa eya: “Oty katoh tehme rokē kohmānōko matou?” tykase ynororo toto a, tōturupose.

⁷ – “Ÿ, toerohtohke pyra yna exiryke,” tykase toto eya. “Tyrohmanohponeke pyra yna exiryke roropa,” tykase toto. Ynara tykase tupito esemy eya xine: “Morara ahtao ytotoke utupi pona. Erohtatoko,” tykase ynororo eya xine.

⁸ – Morarame tykohmāse ahtao tupito esemy a typoetory tykohmase tyya: “Erohketō ikohmako, toto epehmatohme oya,” tykase ynororo. “Ynara epehmako toto. Okomino arohtyā epehmako osemazuhme. Mame osemazuhme arohtyā okomino epehmako,” tykase tupito esemy typoetory a.

⁹ – Morarame okomino arohtyā toehse ahtao topehmase toto eya xine toiro ēmepury ae erohtamitu ke.

¹⁰ Mame osemazuhme arohtyā toehse ahtao topehpyrykō poko tōsenetupuhse toto. “Otarāme itamurumehxo yna epehmāko mana,” tykase

toh repe tukurohtao xine. Yrome morararo topehmase toto, mokaro epehmatopöpyry saaro.

¹¹ Mame toerohtamitukō tapoise tyya xine ahtao, tupito esē tykerek-eremapitose eya xine.

¹² “Oty katoh oxisā yna epehmāko mah? Okomino aherohtyā toiro pitiko rokē toerohse toh repe. Yrome morararo topehmase toto,” tykase toto. “Yna toerohsehxo itamura repe. Toiparo rokē xixi tyrohse kyya xine, mokaro saaro topehmase yna,” tykase toto.

¹³ – Toiro tykerekere mane a ynara tykase tupito esemy: “Etako pahne jepe, oenekunohpyra xine reh ahse. ‘Toiro emepyyry oerohtamitukō ekarōko ase,’ ykā puh oya xine. Mame: ‘ÿ, morara ahtao kure,’ mykatou ya.

¹⁴ Morara exiryke oephepyrykō apoitatoko atapykō taka oytotohkōme ropa. Moxiā toahmase ya okomino, toto erohtohme roropa. Yrome toto epehpyry morararo oephehmatopöpyrykō saaro.

¹⁵ Morara jahtao zae ro ase. Ytinerū ekarory se jahtao ekarōko ase, ytinerūme exiryke. Imehnō zumoxike hmatohu toto epehmaryke ya, eya xine ytinerū ekaroryke ya?” tykase eya tupito esemy, tykase Jezu eya xine.

¹⁶ Morarame ynara tykase ropa Jezu:

– Moro saaro otuisarykōme Ritonōpo enetuputyryhtao oya xine. Tuhke etyhyryme Ritonōpo enetupuhnanō tuisamehxo exīko mā toto. Tuhke tuisame aehtyā tuisame pyra exīko roropa mā toto, tykase Jezu toto a.

*Toorikyry poko Jezu oturutopöpyry ropa
(Maku 10.32-34; Ruka 18.31-34)*

¹⁷ Mame Jezu toytoryhtao osema ae Jerusarē pona, typoetory tō maro tōturuse, toiroro tahtao, 12mākō maro rokē tahtao.

¹⁸ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Etatoko pahne, Jerusarē pona ytōko sytatose. Moroto Kapu ae Ayh-tohpyry ekarōko mā toto Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a, Moeze omihpyry poko imehnō amorepananomo a, enara. Jetapapory se exīko mā toto oximōme.

¹⁹ Mame jekarōko mā toto imehnomo a, juteutōkara a. Mame tounohse jahtao eya xine, ypiypipohnōko mā toto. Mame wewe pokona jexixihmapōko mā toto. Orihnōko ase. Yrome oseruao tōmehse ahtao jēsemākapōko ropa Papa mana, tykase Jezu eya xine.

*Jēkō nekaropotopöpyry
(Maku 10.35-45)*

²⁰ Mame Zepeteu mūkuru ē toytose Jezu a tumūkuru tō maro asakoro. Tupue toehse ynororo Jezu ēpataka. Mame ynara tykase eya:

– Ohpetu se hano ajohpāme samo, tykase.

²¹ – Oty se hma? tykase Jezu eya.

– Moxiā umūkuru tō asakoro tuisame tyriko toto, amaro, tuisa konōtome toehse awahtao, toiro āpotunuru wino, toiro opozery wino, enara, tykase nohpō eya.

²² Mame ynara tykase Jezu eya:

– Onekaropohpyry waro pyra matose, jokuru ēsasaka ase. Jokuru enyry se roropa matohu? tykase Jezu eya xine.

– ÿ, enyry se ynanase, tykase toto.

²³ Toorikyry poko morara tykase Jezu eya xine repe. Yrome onenetupuhpyra toh kynexine. “Jokuru enyry se hmatou?” tykase ahtao eya xine, “Oorikyrykō se hmatou?” āko kynexine toto a repe. Morarame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

— Jokuru ɛnōko matose repe. Yrome ymaro tuisame exiketō onymenekara ase. Papa Kapuaō menekary rokē ymaro tuisame exīko mana, tykase Jezu toto a.

²⁴ Mame mokaro omihypyry totase tyya xine ahtao, Zepeteu poenō zehno toehse toto, Jezu poetory tō 10mākomo.

²⁵ Mame typoetory tykohmase tyya. Ynara tykase Jezu eya xine:

— Etatoko pahne, sero pōkō tuisaryme tahtao xine, tōmipona imehnō rīko mā toto. Typoetoryme imehnō rīko roropa mā toto. Mame typoetory aropōko mā toto. Imehnō enehpōko mā toto, enara.

²⁶ Yrome amarokō tyoro exīko matose. Tuisamehxo se awahtao xine imehnō poetoryme sā ehtoko. Imehnō akorehmatoko, tykase Jezu typoetory tomo a.

²⁷ — Imehnō esēme se awahtao xine, toto namotome sā ehtoko,

²⁸ Kapu ae Ayhtohpyry ehtoh saaro. Kapu ae tooehse ywy xiario, sero nono pona. Typoetoke pyra sā ywy. Takorehmaneke pyra roropa. Yrome ākorehmase xine oepyase. Orihse roropa oepyase oorypyrykō epehmatohme. Ritonōpo poenōme oehtohkōme, tykase Jezu eya xine.

Tonurākara kurākatopōpyry ropa asakoro

(Maku 10.46-52; Ruka 18.35-43)

²⁹ Morarame Jeriko poe tutūtase toto ahtao, Jezu tokahmase imoihmākomo a.

³⁰ Morarame osema ehpio tonurākara kynexine asakoro. Typorohse rokē toto osema ehpio. Mame Jezu ytory totase tyya xine ahtao, tykohmase toto a:

— Tamuxi! Tawi parŷpyry, yna pyno exiko, tykase toto.

³¹ Yrome turuse toto imoihmākomo a:

— Mynyhme ehtoko, tykase toto eya xine. Yrome itamurumehxo tykohmase toto a:

— Tamuxi! Tawi parŷpyry, yna pyno exiko, tykase toto.

³² Morarame totypohse Jezu toto zurutohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Oty se hmatou ya, tykase tōturupose eya xine.

³³ — Tuisa, tonure se ropa ynanase, tykase toto eya.

³⁴ Mame toto pyno Jezu kynexine. Toto enuru apono. Axī tōsenuhmase ropa toto, tonurāmōpotōkara. Mame Jezu tokahmase eya xine.

21

Jerusarē pona Jezu ytotopōpyry

(Maku 11.1-11; Ruka 19.28-40; Joāo 12.12-19)

¹ Morarame toytose toto ahtao Jerusarē pona, Petepaje pona toeporehkase toto, ypy Oriwera ākataka. Mame typoetory taropose Jezu a asakoro, osemazuhme toto ytotohme.

² Ynara tykase eya xine:

— Mō pata pona ytotoko. Moroto jumētū mana tymyhse, tumūkuru maro. Mymyhpokatase toto. Mame toto enehtoko xiario ya.

³ Mame: “Oty katoh jumētū poko matou?” karyhtao imehnomo a, ynara kahtoko eya xine: “Tuisa ise kynako,” kahtoko. Mame ekarōko toh mā oya xine, tykase Jezu eya xine.

⁴ Morara toehse urutō omihypyry ae ro. Ynara tykase urutō pake:

⁵ “Xiāo pōkō zurutoko. Ynara kahtoko eya xine:

‘Oesēkō ytōko oya xine mana.

Tuisa imehxo exiketū sā pyra mana.

Jumētu po ytoytōko mana, zumōkara po.
Jumētu mūkuru po ytōko mana, 'kahtoko."
Morara tymerose pake urutono a.

⁶ Morara exiryke Jezu omi poe toytose ipoetory. Emero tyrise toto a.

⁷ Jumētu tonehse eya xine imūkuru maro ro. Mame tupōkō tyrise eya xine jumētu mypatarānaka, epona Jezu porohtohme.

⁸ Mame tupōkō tyrise roropa osema taka imoihmākomo a osema emeporyme, eporo Jezu ytotohme. Marariary panō roropa tapokase tuhkākomo a, osema taka tyritohme, kure Jezu ritohme eya xine.

⁹ Mame kui tykase toto imoihmākomo tākye toexirykōke, osemazuhme ytoketomo Jezu mykapo ytoketomo, enara. Ynara tykase toto:

– Kure Tawi parỹpyry mana. Kure mose tyriko Ritonōpo, ōmi poe aepyhpyryme aexiryke. Kure Ritonōpo mana, imehxo, tykase toto.

¹⁰ Mame Jerusarē pona toeporehkase Jezu ahtao panaikato rokē toh kynexine, osetato pyra omi.

– Onoky keh mōkyro? tykase imehnomo.

¹¹ – Mōkyro urutono, Jezu Nazare pono, Karirea rānaono, tykase imehnomo, imoihmākomo.

*Ritonōpo Tapyī taka Jezu ytotoypōpyry
(Maku 11.15-19; Ruka 19.45-48; Joāo 2.13-22)*

¹² Morarame Ritonōpo Tapyī taka toytose Jezu. Moro tae osepekahketō tutūtanohpōse ropa eya okynō ekamonanō maro. Tineru emetakamananō tinerū typahpōse roropa eya apō poe. Meza tō roropa tōtorimase eya. Parutopuruimo ekamonanō apō tō tōtorimase roropa eya.

¹³ Mame ynara tykase ynororo eya xine:

– Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme: “Ritonōpo maro oturutohme exīko nase sero,” me tymerose repe. Yrome imaro oturutoh tyrorōmāko matose, imehnō tinerū ematonanohtohme oya xine, tykase Jezu eya xine.

¹⁴ Morarame tonurākara toytose Jezu a moro taka, jaxiry osetokye exiketō maro. Mame tukurākase ropa toto Jezu a.

¹⁵ Mame tohne toehse Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo, Moeze omihpyry poko imehnō amorepananō maro. Kurākōkara kurākaryke ropa Jezu a tohne toehse toto. Poetohti omiry etaryke roropa tyya xine tohne toehse toto, ynara karyke poetohti a: “Kure nymyry Tawi parỹpyry mana,” karyke toto a. Morara kary etaryke tyya xine tohne toehse toto Moeze omihpyry poko amorepatōkomo, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō maro.

¹⁶ Morara exiryke ynara tykase toh Jezu a:

– Moxiā omiry onetara hmahno? tykase toto Jezu a.

– Ÿ, etāko ase. Ritonōpo omiry onysekeremara ro hmatohu sero poko? Ynara āko Ritonōpo omiry: “Poetohti tamorepase ya, enurusenā kō maro, ‘Kure mase,’ katohme toto a ya. Zae roropa mā toto,” āko Ritonōpo omiry.

¹⁷ Morarame turumekase ropa toto Jezu a. Morotoino toytose ynororo pata poe, Petania pona ropa. Moroto toiro kynēmehne.

*Epery zoko orihmapotopōpyry Jezu a
(Maku 11.12-14,20-24)*

¹⁸ Yrokokoro pakeimo toytory ropa ahtao Jerusarē pona ropa tomitapāse kynexine.

¹⁹ Mame wikeira zoko tonese eya osema ehpio. Yrome toytose tahtao eponaro, epery onenepyra tokurehse. Zary rokē tonese eya. Morara exiryke ynara tykase Jezu:

– Jūme eperytara ropa mase, tykase. Mame morara tykase Jezu exiryke wikeira zoko tare māse axiny.

²⁰ Moro eneryke tyya xine Jezu poetory tō tōsenuruhkase.

– To! Otāto wikeira zoko axī naremāno? tykase toto.

²¹ Ynara tykase Jezu eya xine.

– Etatoko pahne, jenetuputyryhtao yronomyryme oya xine nyryihpyry panō rīko roropa matose. “Nary rokene,” kara awahtao xine roropa, nyryihpyry motye tyrīko roropa matose. Ypy a ynara karyhtao oya xine: “Onuhko, tuna konōto kuaka oepukatohme,” karyhtao oya xine, moro kuaka epukāko mana.

²² Jenetuputyryhtao oya xine, onekaropohpyrykō ekarōko Ritonōpo mā oya xine, ōtururukohtao imaro, tykase Jezu eya xine.

Onoky omi poe Jezu ehtopōpyry

(Maku 11.27-33; Ruka 20.1-8)

²³ Morarame Jezu toytose ropa Ritonōpo Tapyī taka. Mame imehnō amoreparyhtao eya Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō toytose eya, juteu tamuxiry tō maro. Ynara tykase toto:

– Onoky omi poe senohne rīko mahno? tykase toto tōturupose.

²⁴ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ywy roropa oturupōko ase oya xine. Jezukuruhtao oya xine ywy roropa ourutoryko ase onoky omi poe senohne tyrīko ywy.

²⁵ Onoky omi poe ahno tōpurihkase João a? Ritonōpo omi poe, ahno omi poe? Kuezuhtoko, tykase Jezu eya xine.

Mame tōsezusezuhse rokē toto, oxime rokene.

– Otara āko sytatou? “Ritonōpo poe,” karyhtao kyya xine ynara kuezuh-toryko mana: “Oty katoh João omiry onenetupuhpyra matohu?” āko kyya xine mana otarame.

²⁶ Yrome: “Ahno omi poe rokene,” karyhtao kyya xine, imoihmākō kyzehno xine exīko mā toto. Urutōme Ritonōpo poe João tonetupuhse eya xine exiryke, tykase toto oxime rokene.

²⁷ Morara exiryke ynara tykase toto Jezu a:

– Zuario pyra ynanase, tykase toto.

Ynara tykase Jezu eya xine:

– Morara ahtao ywy roropa jenehpohpō onekaropyra ase oya xine, tykase.

Orutua mūkuru tō poko

²⁸ – Etatoko pahne. Orutua kynexine tumūkue asakoro. Mame ynara tykase ynororo tumūkuru a, osemazuhme aenuruhpyry a: “Aimo erohta tupito poko,” tykase.

²⁹ – “Arypyra, akīme ase. Jytory se pyra ase,” tykase ynororo aporo.

– Moromeīpo tōsenetupuhse ropa ynororo. Tupito pona toytose rahkene erohse.

³⁰ Morarame zakorony a toytose roropa jūkomo. Morararo tykase ropa ynororo eya: “Ŷ, ytōko ase papa,” tykase imūkuru eya repe. Yrome ytopyra tokurehse ynororo.

³¹ Morara ahtao onoky tumy omipona kynexine? tykase Jezu eya xine.

– Mokyro osemazuhme aenuruhpyry, tykase toto.

– Ŷ, tykase Jezu. – Etatoko pahne, iirypyrymākō omōnōko mā toto Ritonōpo esaka, kowenu tinerū poko erohketomo, orutua kō poko aetyā roropa. Tosēkōme Ritonōpo enetuputyryke tyya xine omōnōko mā toto, tyrypyrykō turumekase exiryke roropa tyya xine. Yrome amarokō otarame etyhyryme omōnōko matose enetuputyryhtao oya xine. Otarāme omōpyra matose ekurehnōko onenetupuhpyra oexirykōke.

³² Ynara exiryke, João ahno ĕpurihkane toytose oya xine repe, āmorepase xine, Ritonōpo omipona oehtohkōme repe. Yrome aomiry zae exiry onenutuhpyra mexiatose. Mokaro a rokē iirypyryme aehtyamo a rokē tone-tupuhse ywy. Ritonōpo omipona toehse mā toto. Mame mokaro tonese oya xine repe. Yrome oorypyrykō onurumekara mexiatose. João omiry omipona pyra mexiatose, tykase Jezu eya xine.

Popyra tupito poko erohketō poko
(Maku 12.1-12; Ruka 20.9-19)

³³ – Ĕ imepŷ poko ropa, Ritonōpo enetupuhtohme, tykase Jezu. – Orutua kynexine tupitō esemy. Mame uwa zoko tarykase eya tuhke. Apuru tyrise roropa eya tutupi zomye. Mame eutary tahkase eya uwa eukuru euhkatohme. Tapyi tyrise roropa eya kaetoko exikety. Mame axītao rokē tutupi tokarose imehnomo a tineru rokē apoitohme tyya imepŷ pona toytotohme roropa.

³⁴ Morarame uwa eperytatoh po toehse ahtao typoetory imehñ taropose eya tutupi erase tomo a, epery zokonaka apoitohme toto a.

³⁵ Yrome mokaro tapoise tupito erase tomo a. Toiro typipohse eya xine itamurume. Toiro totapase eya xine. Imepŷ pona topu tomase roropa eya xine.

³⁶ Mame typoetory imehñ taropose ropa eya tuhkehxo. Yrome mokaro tyryrhmasē roropa tupito erase tomo a.

³⁷ Mame etyhporyme tumūkuru taropose eya rahkene. “Umūkuru zuno toh exīko mana umūkurume aexiryke,” tykase ynororo repe.

³⁸ Yrome imūkuru tonese tyya xine ahtao ynara tykase tupito erase tō oseya rokene: “Tupito esē mūkuru mose ro. Setapatone. Mame tupito esēme exīko sytatose,” tykase toto.

³⁹ – Morara exiryke imūkuru tapoise eya xine. Mame tarose tyya xine ahtao tupito poe totapase eya xine rahkene.

⁴⁰ – Morarame tupito esē toehse ropa ahtao, otara āko hna mokaro a, tupito erase tomo a? tykase, Jezu a tōturupose eya xine.

⁴¹ – Mokaro xityā etapāko sātā mana, tykase toto. – Morarame tutupi ekarōko imehnomo a mana kurākomo a, tutupi eraseme toto ehtohme. Zae uwa epery apiakāko mā toto toperytase ahtao, tykase toto.

⁴² Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonōpo omiry onysekeremara ro matou? Ynara tymerose mana:
“Tapyi risē sā mokyro mana,

tapyi rinanō nurumekahpyry samo.

‘Popyra sero nase,’ tykase toh repe.

Yrome tapyi nikapuru apoihtyme toehse

kure exiryke, tūpore,

jamihme tapyi ehtohme.

Morara tyrise Kuesēkomo a.

Morara exiryke kure mana.

Kyzamaro xine mana,”

me tymerose Ritonōpo omiryne.

⁴³ – Ynara kary se roropa ase oya xine, tōmipona orirykō se Ritonōpo kynexine repe. Yrome aomipona pyra oexirykōke tynekarohpyry oya xine puxihkāko ropa mana imehnomo a ekarotohme ropa. Mame mokaro zae exīko mā toto, Ritonōpo omipona exīko.

⁴⁴ Ritonōpo nymenekahpyryme ase. Yzehno awahtao xine etuarimāko matose topu pona aepukahpyry samo. Yrome ozehno xine jahtao popyrahxo oya xine mana ipunaka. Etuarimakehpyra exīko matose. Topu konōto nutūmahpyry sā roropā matose exīko, tykase Jezu.

⁴⁵ Morarame typoko xine Jezu otururu tonetupuhse parixeu tomo a, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ maro.

⁴⁶ Morara exiryke Jezu apoipory se toh kynexine soutatu tomo a. Yrome imoihmäkõ zuno toexirykõke anapoipyra tokurehse toto urutõme Jezu ekaroryke imoihmäkomo a.

22

Otuhtoh konõto ritopõpyry tuisa mükuru pytatohme (Ruka 14.15-24)

¹ Mame enetupuhtoh ke toto amorepane ropa Jezu.

² Ynara tykase ynororo:

– Ritonõpo enetuputyry oesëkõme ynara sã mana. Pata konõto esë sã mana. Mame otuhtoh konõto tyrise eya tumükuru erënatohme.

³ Mame typoetory tõ taropose eya imehnõ eahmatohme toto a, otuhtoh konõto pona toto oehtohme. Yrome otuhtoh konõto pona toytorykõ se pyra toehse toto.

⁴ Morara exiryke imehnõ typoetory tõ taropose ropa eya toto eahmatohme ropa: “Ynara kaxitatoko eya xine: ‘Otuhtoh konõto esë oeraximatorÿko rokë mana. Pui konõto totapase eya, pui poenõ maro. Tõsë itamurume nae mana. Morara exiryke ehmaropa. Imükuru erënagy enetokose,’ kaxitoko,” tykase typoetory tomo a ynororo. Mame toytose toh rahkene toto eahmase ropa repe.

⁵ – Yrome mokaro eahmatyã tuenikaroro rokë toh kynexine. Toerohtoh poko rokë torëtyke toh kynexine. Toiro tutupi pona toytose. Imepÿ osepekah-toh taka toytose.

⁶ Imehnomo a ipoetory tapoise. Typipohse eya xine. Totapase roropa toto eya xine.

⁷ Morara exiryke pata konõto esë toto zehno toehse. Soutatu tõ taropose eya typoetory tõ mÿpotohme, toto etapahpõkõ etapatohme, toto esary zahkapotohme roropa.

⁸ Morarame typoetory tykohmase ropa tyya: “Emero tõtyhkase tõsë tõkehko. Yrome mokaro yneahmatyã popyra rokë mã toto.

⁹ Morara exiryke ytotoko osema taka. Emero rokë imehnõ eahmatatoko xiaro toto oehtohme otuhtoh konõto pona,” tykase ynororo.

¹⁰ – Morara exiryke toytose toto osema konõto taka. Mame emero tonehse eya xine, kuräkomo, ajoajohpe exiketomo emero rokene. Tapyi konõto tpehse ahno ke.

¹¹ Mame pata konõto esë toytose tytapyi konõto taka tyneahmatyã enese. Mame moro tao toiro orutua tonese eya tupoke kurã ke pyra, erënatoh ke tupoke pyra.

¹² Mokyro eneryke tyya ynara tykase eya: “Jepe otãto moehno xiaro kurã ke pyra tupoke?” tykase ynororo tõturupose tuisa konõto. Yrome onezuhpyra tokurehse ynororo.

¹³ Mame ynara tykase tuisa konõto typoetory tomo a: “Mose imyhtoko emary poko ipupuru poko, enara. Mame ematoko jarãnaka, xinukutumã aka, moroto ikohmãtohme rahkene. Moroto xitãko mana, kui kui ãko roropa mana,” tykase pata konõto esemy.

¹⁴ Ynara tykase Jezu etyhporyme:

– Tuhke toahmase toh mana, Ritonõpo poetoryme toto ehtohme repe. Yrome tuhke hkopyra tymenekase mana Ritonõpo a, tykase Jezu eya xine.

*Kowenu tinerū
epehmary poko*

(Maku 12.13-17; Ruka 20.20-26)

15 Morarame parixeu tō toytose oximōme rokē tōturutohkōme. Jezu a tōturuporykō se toh kynexine iporemākapotohme tyya xine, ihxirotohme repe.

16 Mame typoetory tō taropose eya xine Jezu a, Erote epe tō maro. Ynara tykase toto Jezu a:

– Zae rokē yna amorepāko mase. Awaro ynanase. Ritonōpo omiry poko yna amorepāko mase. Torētyke pyra roropa mase opoko. Okerekeremaryhtao imehnomo a oty kara mase. Oenery poko roropa imehnomo a oty kara mase.

17 Morara exiryke yna zuruko ōsenetupuhtoh poko. Ritonōpo omiry tyoro mana. Romano kowenu omiry tyoro roropa mana. Morara exiryke yna tinerū ekaroryhtao romano kowenu tinerūme Ritonōpo omipona ro ynanah? tykase toto tōturupose.

18 Moro ke Jezu poremākapory se toh kynexine. Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Ajohpe matose. Oty katoth yporemākapory se hmatohu?

19 Romano kowenu epehmatoh enehko ya tineru pitiko, tykase.

Mame tineru tarose eya xine ahtao Jezu a,

20 ynara tykase ynororo eya xine:

– Onoky ekuhsē roropa mosehro? Onoky esety roropa mosehro? tykase tōturupose eya xine.

– Īperatu mose ro, romano tō esemy, tykase toto.

21 Ynara tykase Jezu eya xine:

– Morara ahtao Īperatu kyryry ekarotoko eya. Yrome Ritonōpo kyryry ekarotoko Ritonōpo a, tykase.

22 Mame morara kary etaryke tyya xine toemynyhmasē toto. Mame Jezu turumekase ropa eya xine. Toytose ropa toto.

Aorihtyā ēsemākapory ropa poko

(Maku 12.18-27; Ruka 20.27-40)

23 Morarame moro ēmepiry ae ro satuseu tō toytose Jezu a. Satuseu tō mokaro aorihtyā ēsemamyry ropa poko onenetupuhpynomō. Ynara tykase toto Jezu a:

24 – Moeze namorepatopōpyry ynara āko mana: “Orutua toorihse ahtao typoenōke pyra ahtao, ah zakoronŷpyry ipytŷpyry apoino tpytytyme, imūkuatohme aorihtyā mūkurume,” tykase Moeze nymerohpyry.

25 Mame orutua kynexine takorōke 6me. Atapona 7me toh kynexine. Mame osemazuhme aenuruhpyry tpyytase. Yrome tumūkue pyra ro tahtao toorihse ynororo. Mame ipytŷpyry tapoise ropa zakoronŷpyry a, tamuximehxo exikety a.

26 Yrome morararo tumūkue pyra ro tahtao toorihse mokyro. Morararo ĩkaponato. Morararo emero porehme, atapona 7me.

27 Mame etyhyryme nohpo toorihse roropa.

28 Morara exiryke ēsemākatoh po onoky pytytyme exīko mokyro nae, 7mākō pytyhyryme toehse aexiryke? tykase toto tōturupose.

29 Ynara tykase Jezu eya xine:

– Azahkuru matose Ritonōpo nymeropohpyry waro pyra oexirykōke, ĩjamitunuru waro pyra roropa oexirykōke.

30 Aorihtyā tōsemākapose ropa ahtao Ritonōpo nenyohyā sā exīko mā toto. Orutua kō nohpo tō maro pytara mā toto. Niotara roropa mā toto.

³¹ Mame aorihtyã ěsemãkapory ropa poko Ritonõpo omiry onysekeremara ro matou? Ynara tykase Ritonõpo:

³² “Ywy ase Aparão esemy, Izake esemy, Jako esemy, enara,” tykase. “Aparão tō esemyppyryme ase,” kara kynexine ynororo. Oty katohme? Ynara exiryke, imeïpo toto ekepyry ěsemãnõko ropa mana. Seromaroro zuzenukõ Ritonõpo maro mana. Isene exiketõ esẽme Ritonõpo mana. Aorihtyã ekepyã esẽme rokẽ pyra mana, tykase Jezu satuseu tomo a.

³³ Mame Jezu omiry etaryke tyya xine tōsenuruhkase imoihmãkomo, tuaro Jezu exiryke.

Ritonõpo omipona ehtoh poko

(Maku 12.28-34; Ruka 10.25-28)

³⁴ Morara kary etaryke tyya xine satuseu tō tymynyhpãse. Moro poko totase ahtao parixeu tomo a, tōximõse ropa toto Jezu maro.

³⁵ Toiro parixeu Moeze omihpyry poko imehnõ amorepaneme kynexine. Jezu poremãkapory se kynexine. Morara exiryke tupimã poko tōturupose eya.

³⁶ Ynara tykase Jezu a:

— Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a tuhke mana. Yrome toiro moro kurehxo ahtao oty kurehxo inymeropohpyry omipona kuehtohkõme? tykase parixeu tōturupose Jezu a.

³⁷ Ynara tykase Jezu eya:

— Ritonõpo oesẽkõme mana. Morara exiryke ipyno ehtoko yronymyryme. Ise ehtoko okurohtao xine, oorikyrykõ ponãmero. Kure rokẽ tyritoko õsenetupuhtohkõ ae. Oemynyhmarykohtao ro ipyno ehtoko.

³⁸ Morara awahtao xine kure matose Ritonõpo a.

³⁹ Mame zakorõ isã roropa mana. Ynara ãko: “Imehnõ pyno ehtoko, osepyno oexirykõ samo,” ãko.

⁴⁰ Asakoro ro moro omipona awahtao xine, Moeze omihpyry omipona matose ipunaka. Urutõ kō omihpyry omipona roropa matose, tykase Jezu eya.

Onoky mūkuru hano?

(Maku 12.35-37; Ruka 20.41-44)

⁴¹ Morarame parixeu tō tōximõse ahtao ynara tykase Jezu eya xine:

⁴² — Otarã ãko matou Ritonõpo nymenekahpyry poko? Onoky parÿpyryme nae? tykase ynororo tōturupose eya xine.

— Tawi parÿpyryme mana, tykase toto.

⁴³ Ynara tykase Jezu:

— Tawi parÿpyryme ynororo ahtao oty katohme: “Jesemy,” tykase Tawi ipoko Ritonõpo Zuzenu poe? Ynara tykase Tawi pake:

⁴⁴ “Ritonõpo tōturuse jesẽ maro. ‘Oporohko seino japotunuru wino. Ozehno exiketõ riko ase opoetory tōme,’ tykase Ritonõpo.” Morara tymerose Tawi a.

⁴⁵ Naeroro Tawi a tosẽme mokyro tokarose ahtao otãto Tawi parÿpyryme roropa ynororo nae Ritonõpo nymenekahpyry? tykase Jezu eya xine.

⁴⁶ Yrome Jezu ezukuru waro pyra toh kynexine emero porehme. Morara exiryke tōturuporykõ se pyra toehse toto.

23

Osenekunohpopyra ehtoko parixeu tomo a

(Maku 12.38-39; Ruka 11.43-46; 20.45-46)

¹ Morarame Jezu tōturuse imoihmãkõ netaryme typoetory tō netaryme roropa.

2 Ynara tykase ynororo:

– Moeze omihpyry poko ãmorepatõkõ mokaro repe, parixeu tõ roropa. Ritonõpo omiry poko ãmorepatorýko toh mã repe.

3 Morara exiryke toto omiry omipona ehtoko. ãmorepatõpyrykõ roropa omipona ehtoko. Yrome toto nyrihpyry onypoehpyra ehtoko, aomirykõ sã pyra inyriyrikõ exiryke.

4 Imehnõ tuarimapõko mã toto yronymyryme. Yrome toto anakorehmara mã toto ipunaka.

5 Kure sã osenepõko toh mã repe. Ritonõpo omiry aroarõko mã toto imehnõ neneryme kure toexirykõ enetohme imehnomo a repe. Upo kurã ke, otupohtõko roropa mã toto kure toexirykõ enetupuhtohme roropa imehnomo a repe.

6 Tamuximehxo exiketõ esaka porohnõko mã toto oximõme toehse toto ahtao otuhtoh konõto pona. Epehtoh kurã se rokẽ mã toto tapõkõme atamorepatoh tonõ tao.

7 Ynara kary etary se roropa mã toto: “Moehno tuisa? Amorepatõ mase. Imehxo exikety mase imehnõ motye,” kary etary se mã toto osepekahtoh tao, ahno imoity htao, enara.

8 Yrome: “Amorepatõme mase,” kamexipopyra ehtoko imehnomo a. Atakorõmãkõ sã rokẽ matose. Toiro rokẽ ãmorepanekõ nymyry mana, Ritonõpo.

9 Naeroro sero nono po imehnõ onyripyra omykõme ehtoko roropa. Toiro rokẽ omykõme nymyry mana, Papa Kapuaono.

10 Tuisame pyra ehtoko roropa, toiro otuisarykõme nymyry aexiryke, Ritonõpo nymenekahpyry.

11 Tuisame se awahtao xine imehnõ poetoryme sã ehtoko. Imehnõ akorehmatoko.

12 Tuisamehxo otyrirykohtao ãmoreme xine, tuisame pyra oritorýko Ritonõpo mana. Yrome imehnõ akorehmaneme awahtao xine tuisamehxo oritorýko Ritonõpo mana, tykase Jezu.

Popyra mã onekunohtõkomo

(Maku 12.40; Ruka 11.39-42,44,52; 20.47)

13 Ynara tykase Jezu parixeu tomo a, Moeze omihpyry poko imehnõ amorepananomo a roropa:

– Jetuhxo exiõko oya xine mana kurãkõ apiakaryhtao Ritonõpo a. Ajohpe oexirykõke jetuhxo awãnohtorýko Ritonõpo mana. Ritonõpo esary apurõko sã matose. Imehnõ amoreparyhtao oya xine tyoro sã toto amorepãko matose onenetupuhpyra toto ehtohme. Õmomyrykõ se pyra matose Ritonõpo esaka. Mame imehnõ Ritonõpo enetuputyry se toto ahtao toto akorekehkãko matose Ritonõpo onenetupuhpyra toto ehtohme tosẽkõme.

14 (– Morara exiryke jetuhxo exiõko oya xine mana. Moeze omihpyry poko imehnõ amorepananõme matose. Parixeu tõme matose roropa. Yrome ajohpe rokẽ matose. Pytýpo tõ enekunohnõko matose toto mõkomory ematonanohtohme oya xine, itapykõ apoitohme roropa oya xine. Mame imehnõ netaryme oturõko matose itamurume Ritonõpo a samo. Morara exiryke awãnohtorýko Ritonõpo mana itamurumehxo.)

15 – Parixeu matose. Imehnõ amorepananõme roropa matose Moeze omihpyry poko. Yrome oya xine jetuhxo exiõko mana ipunaka ajohpe oexirykõke. Tuna konõto akuohnõko matose. Pata tamuru poro roropa ytoyõkõ matose imepý tyorõmatohme oya xine asã xine aehtohme. Mame tõtyhkase awahtao xine mokyro amorepary poko omoty xine exiõko mana

orēpyra tyrypyry poko. Mokyro emāko roropa Ritonōpo mana apotoimo htaka asā xine.

16 – Jetuhxo oya xine exīko mana. Imehnō amorepaneme osekārōko matose. Otāto imehnō amorepaneme osekārōko matou kure ehtoh waro pyra awahtao xine? Imehnō amorepāko matose ajoajohpe toto ehtohme. Ynara āko matose imehnō amorepāko: “Ritonōpo Tapyī poko ōtururukohtao ajohpe pyra oekarotohkōme repe, oty kara ajohpe toehse awahtao xine. Iiryppyryme pyra matose. Yromē uuru risē poko ōtururukohtao ajohpe pyra oekarotohkōme Ritonōpo Tapyī tao exikety poko ōtururukohtao, morara ahtao ajohpe pyra ehtoko ipunaka iiryppyryme pyra oehtohkōme,” āko matose imehnō amorepāko.

17 Azahkuru matose morara karyhtao oya xine. Oty kurehxo Ritonōpo a? Uuru risemy? Tymaro oturutopo? Ritonōpo poe asakoro ro kure Ritonōpo kyryryme exiryke.

18 Ynara āko roropa matose imehnō amorepāko azahkuru: “Tokarosē zahkatoh apō poko ōtururukohtao ajohpe pyra oehtohkōme repe oty kara ajohpe toehse awahtao xine. Iiryppyryme pyra matose. Yrome tyahkasē poko ōtururukohtao ajohpe pyra oekarotohkōme, ajohpe pyra ehtoko ipunaka iiryppyryme oexirykōino,” āko matose repe imehnō amorepāko.

19 Azahkuru rokē matose morara karyhtao oya xine. Oty kurehxo nae Ritonōpo a? Onekarorykō zahkatoh apony, onyakharykomo? Onekarorykō riryhtao oya xine jahkatoh pona kure exīko mana Ritonōpo a. Morara exiryke asakoro ro kure mana.

20 Naeroro onekarorykō zahkatoh apō poko ōtururukohtao onyakharykō poko roropa oturūko matose.

21 Morararo Ritonōpo Tapyī poko ōtururukohtao Ritonōpo poko oturūko roropa matose moro tao Ritonōpo exiryke.

22 Morararo kapu poko ōtururukohtao Ritonōpo porohtoh poko oturūko matose Ritonōpo esaryme kapu exiryke. Ritonōpo poko roropa oturūko matose, moroto Ritonōpo exiryke.

23 – Jetuhxo exīko mā oya xine parixeu tomo, Moeze omihpyry poko amorepatōkomo imehnō tonekunohse oya xine exiryke. Aixi nae awahtao xine omame porehme, toiro ekārōko matose Ritonōpo a, otyro tōkehko, omōkomorykō roropa. Moro poko zae matose repe, yrome āmorepatopōpyrykō poko Ritonōpo omiry poko, moro omipona pyra matose. Zae ehtoh poko ehtoko. Imehnō pyno ehtoko. Kure rokē ehtoko. Ritonōpo omipona ehtoko. Morara awahtao xine kure matose Ritonōpo a. Morara awahtao xine omōkomorykō zokonaka ekarory kure roropa mana eya.

24 Azahkuru rokē imehnō amorepananōme matose. Tuna ēne sā matose. Xikuromā pisarara ahpīko, erere pisarara anŷnōko roropa matose, xikuromā pitiko onēpyra oehtohkōme repe. Yrome xikuromā konōto ōkuru ao ahtao oty kara, ēnōko rokē matose xikuromā konōto maro. Azamaro pyra imehnō ehtoh poko torētyke matose. Yrome oorypyrykō konōto poko oty kara matose.

25 – Jetunety ke itamurume awānohtorŷko Ritonōpo mana. Imehnō amorepaneme matose repe Moeze omihpyry poko. Parixeume roropa matose. Yrome ajohpe rokē matose. Eukuru ētoh kurikane sā matose paratu tōkehko. Apoitoh rokē kurikāko mā ynororo, jarao rokene. Yrome zao onukurikara mana. Mokyro sā matose. Okurohtao xine pehme matose oorypyrykō ke, onematonanohtyākō ke, imehnō mōkomory poko openeta-tohkō ke, enara.

²⁶ Tuario pyra matose parixeu tomo. Oorypyrykō rumekaryhtao oya xine okorokatohkōme Ritonōpo a, kure oritorýko ropa Ritonōpo mana okurohtao xine. Mame kure exíko matose iirypyryme pyra.

²⁷ – Itamurumehxo awānohtorýko Ritonōpo mana, parixeu tomo, Moeze omihpyry poko amorepatōkō roropa, ajohpe oexirykōke. Tonohse aorihyā ekepyry é ahtao karimutumā ke kure sá exíko repe. Moro sá matose ajohpe oexirykōke. Kure oenotorýko imehnō mā repe. Yrome okurohtao xine aorikyhyry tō zonētyā sá matose. Nuriame matose oorypyrykō ke.

²⁸ Morara awahtao xine kure oekarotorýko imehnō mā repe. Yrome okurohtao xine iirypyryme matose ajojohpe oexirykōke.

Toto wānohnōko Ritonōpo mana
(Ruka 11.47-51)

²⁹ – Jetuhxo exikety ke awānohtorýko Ritonōpo mana Moeze omihpyry poko amorepatōkōmo, parixeu tō roropa, ajohpe oexirykōke. Otonētoh kurā ríko matose, Ritonōpo poe urutō kō zonētohme. Kurākō ekepyry esary ríko roropa matose. Kurā ke otonētoh zonohnōko matose kurākō poko wenikehpyra oehtohkōme repe.

³⁰ Ynara āko roropa matose: “Pake yna tamuru ehtopōpyry sá pyra ynanase. Ritonōpo poe urutō kō onetapara ynanase yna tamuru sá pyra,” āko matose repe.

³¹ Atamurukō rypyry poko zuaro matose. Eya xine urutō kō etapatopōpyry waro matose. Yrome toto pakōme matose.

³² Toto sá roropa matose, oorypyrykō poko rokē oexirykōke.

³³ Okoi sá matose, orihmatōkō samo. Oeparykō se exíko matose repe awānohtohkō kurūke. Yrome āpiakatorýko Ritonōpo mana apotoimo htaka oemapotohkōme.

³⁴ Mame etatoko pahne, urutō kō aropōko ase oya xine, tuaro exiketomo, āmorepanekomo. Mame toitoine toto etapāko matose. Imehnō exixihmapōko matose wewe pokona. Toitoine toto pīpohnōko matose atamorepatoh tao. Imehnō aroaropōko roropa matose apatarykō poe.

³⁵ Morara exiryke awānohtorýko Ritonōpo mana kurākō etapatamitume oya xine, emero porehme, Apeu etapatopōpyry poe Zakaria etapatopōpyry pona. Mokyro Parakia mūkuru kynexine. Mokyro totapase oya xine Ritonōpo Tapyī myhto, onekarorykō zahkatoh apō wino.

³⁶ Etatoko pahne, mokaro etapatamitume sá awānohtorýko Ritonōpo mana.

Jerusarē pōkō pyno Jezu ehtopōpyry
(Ruka 13.34-35)

³⁷ – Jerusarē pōkomo, urutō kō Ritonōpo poe etapananōme matose. Topu emanānōme matose Ritonōpo naropotyā pona oya xine. Tuhke rokē oeahmarykō se exiase repe. Oewomarykō se roropa exiase repe kuratiri nohpory a typoenō ewomary samo taporiry zopikoxi. Yrome yse pyra mexiatosé.

³⁸ Naeroro Ritonōpo Tapyī tytaōke pyra exíko mana apatarykō po. Patāpome exíko oesarykō mana.

³⁹ Etatoko pahne, taroino jenepyra ropa matose. Imeīpo jenēko ropa matose. Ynara karyhtao oya xine: “Kure mose nase. Ritonōpo poe oehketyme ynororo,” karyhtao ypoko oya xine, tykase Jezu eya xine.

¹ Morarame Jezu toytose ropa ahtao Ritonõpo Tapyĩ tae ynara tykase ipoetory tõ eya:

– Eneko ke Jezu, sero tapyi Ritonõpo Tapyĩ topu risë kurano, tykase toto.

² – Ý, repe, tykase Jezu. – Etatoko pahne, senohne topu risë etohtohkãko mana, emero porehme, tykase Jezu eya xine.

Oryhmatorýko mã toto

(Maku 13.3-13; Ruka 21.7-19)

³ Morarame ypy pona toytose toto, Oriwera pona. Morotona typorohse Jezu. Mame oximõme rokë tahtao xine ynara tykase ipoetory tõ eya:

– Yna zuruko Jezu, otara ahtao morohne epahnõko nae? Otara ooeypyry ropa enetupuhnõko roropa ynanah? Kurãkõ apiakatoh enetupuhtohme roropa yna a? tykase toto tõturupose.

⁴ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Tomeseke ehtoko osenekunohpopyra oehtohkõme.

⁵ Ynara exiryke, tuhke ytõko oya xine mana. “Ywy ase Ritonõpo nymenekahpyry,” äko mã imehnomo a toh repe. Tuhkãkõ enekunohnõko mã toto.

⁶ Mame imehnõ osetapary poko etãko matose ameke hkopyra, amekehxo roropa. Yrome etatoko pahne, torëtyke pyra ehtoko sero nono enahkary poko. Oty kara ehtoko. Ynara exiko mana, osetapãko sero põkõ mana. Yrome sero nono onenahkapopyra ro Ritonõpo mana.

⁷ Toiro pata põkõ mã imepý pata pona ytõko morotõkõ etapase. Tuisa konõto poetory tõ mã ytõko imepý tuisa poetory etapase roropa. Mame tomirykõke tuhke orihnõko mã toto tynahke pyra toexirykõke. Nono kywyh kywyh äko mana tuhke pata tamuru punero.

⁸ Morara toehse ahtao etuarimapitõko exino, poeto ë enurupitory samo.

⁹ – Mame äpoitorýko imehnõ mana oëmapotohkõme äpuruhpyry taka ypoetoryme oexirykõke. Oryhmatorýko mã toto oetapatorýko roropa mã toto. Tuhkãkõ ozehno xine exiko mana, ypoetoryme oexirykõke, jomipona oexirykõke.

¹⁰ Morara ahtao toetuarimarykõ kurũke tuhke jurumekãko mã toto. Tuhke roropa osewokãko mã toto. Tope tõ ewokãko mã toto. Tope tõ zehno exiko roropa mã toto.

¹¹ Mame morara ahtao ajohpe urutõ kõ tuhke exiko mã toto. Imoihmãkõ enekunopyry se exiko mã toto.

¹² Tuhkehxo tyrypyrykõ poko exiko mã toto, sero põkomo. Mame mokaro pokoino ipoetory tõ roropa penekhnõko mã toto ypoko. Yronymyryme hkopyra yse exiko mã toto.

¹³ Yrome ypoetory tõ jomipona toexirykõ poko penekehpyra tahtao xine, kurãkõ apiakatoh po toto pynanohnõko ase.

¹⁴ Mame pata tõ poro jomiry kurã arõko ypoetory tõ mana. Imehnõ amorepãko mã toto Ritonõpo enetupuhtohme eya xine fosëkõme. Emero pata tõ poro ytõko mã toto emero pata põkõ amorepase ypoko. Moromeĩpo kurãkõ apiakatoh exiko mana.

Ahno nyrihpyry xihpyry

(Maku 13.14-23; Ruka 21.20-24)

¹⁵ – Pake Tanieu a tymerose iirypyrymãkõ nyrihpyry xihpyry poko. Mame Tanieu omihpyry ae ro iirypyrymãkõ nyrihpyry xihpyry enëko matose Ritonõpo esao. (Moro poko enetupuhtoko. Tuarõ ehtoko.)

¹⁶ Jutea po awahtao xine morara aexiryhtao epatoko ypy tõ pona, orihpyra oehtohkõme.

17 Atapyĩkõ mypatarãnao awahtao xine morara aexiryhtao omõkomorykõ poko pyra ehtoko. Topohme rokẽ mepatatose.

18 Tupito po awahtao xine roropa mepatatose roropa. Upo enehse ytopyra ehtoko atapyĩkõ taka. Mepatatose rokẽ axiny.

19 Morara aexiryhtao itamurumehxo etuarimãko matose nohpo tomo, poetoẽme awahtao xine, typoenõke pisarara awahtao xine roropa.

20 Oturutoko Ritonõpo a konopome pyra ehtohme oeparykohtao. Osere-matoh ae ro epãko matose.

21 Ynara exiryke etuarimãko matose itamurume. Moro oetuarimatohkõ panõ onenepitopyra sero põkõ mana sero nono ritopõpyry poe ro. Moro oetuarimatohkõ panõ onenezomopyra roropa exiko sero põkõ mana.

22 Yrome Ritonõpo poe tuhke pyra ãmehñõko matose oetuarimarykõ poko. Tuhke tõmehse awahtao xine oetuarimarykõ poko oenahtory roropa. Yrome tynymenekatyã pokoino tuhke hkopyra oẽmehkapotorõko Ritonõpo mana otuarimanohpotohkõme.

23 – Morarame oya xine ynara karyhtao: “Enetoko ke, mokyro Ritonõpo nymenekahpyryme mana,” karyhtao imehnomo a oya xine ajohpe rokẽ toh mana morara karyhtao eya xine. Ynara karyhtao roropa ajohpe rokẽ toh mana: “Mokyro roropa ynororo,” karyhtao eya xine imepõ poko ajohpe rokẽ mã toto.

24 Tuhke ajohpãkõ oehnõko mana, Ritonõpo nymenekahpyryme osekarõko toh mã repe. Tuhke roropa Ritonõpo poe urutõ kõme osekarõko toh mã repe. Ajojohpe rokẽ toh mana. Jamihme sã osekarõko toh mã repe. Otarãme kurãkõkara kurãkãko ropa toh mã repe imehñõ enekunohtohme rokẽ tyya xine. Ritonõpo poetory enekunopyry se roropa toh mã repe.

25 Etatoko pahne, seromaroro ourutorõko ase morohne exipyra ahtao ro.

26 – Morarame ynara ãko imehñõ mã oya xine: “Enetatoko mokyro, ahno esao pyra mana. Ritonõpo nenehpohpyry mokyro,” ãko toh mã repe. Morotona ytopyra ehtoko. Mame ynara karyhtao roropa oya xine: “Enetoko ke, taro nase. Tõtonẽse rokene,” karyhtao oya xine ajohpe rokẽ toh mana.

27 Kapu ae Ayhtohpyry oepyyry ropa nenenehkane sã exiko mana. Nenenehkane ahtao kapu zopikoko saereh ãko mana emero tonesẽme, xixi tũtatoh wino exikety sã xixi omõtoh pona. Moro saaro Kapu ae Ayhtohpyry oepyyry ropa exiko mana, emero ahno neneryme.

28 – Okyno ekepyry ahtao axi kurumu tõkehko ipokona porohnõko mana.

*Kapu ae Ayhtohpyry oepyyry ropa poko
(Maku 13.24-27; Ruka 21.25-28)*

29 – Mame toetuarimakehse awahtao xine okynã pyra xixi ezehnõko mana. Nuno roropa saerekara exiko mana. Xirikuatõ ohpahnõko kapu poe kapuaõkõ esyryhmaryke tosae xine, jamihme exiketõ tosae xine esyryhmaryke.

30 Morarame Kapu ae Ayhtohpyry oepyyry ropa enõko tarõkõ mana. Mame pata põkõ xitãko mana emero porehme. Kapu ae Ayhtohpyry oepyyry ropa eneryke tyya xine xitãko mã toto. Oehnõko mana akuru htoko. Jamihme kuhse oehnõko ropa mana kapu ae. Emero motye tuisamehxo oehnõko ropa mana, emero esẽme toexiryke.

31 Mame rue konõto etõko mana. Opoere osetokety etõko mana. Mame tynenyohtyã aropõko Ritonõpo mana sero nono poro tynymenekatyã enehtohme tyya emero pata tõ poe.

*Wasasa etary poko enetupuhtoh poko
(Maku 13.28-31; Ruka 21.29-33)*

³² – Mame wasasa tōkehko waro matose. Wasasa etaryhtao oya xine jeimamyry enetupuhnōko matose.

³³ Moro saaro oryhmatopōpyrykō eneryhtao oya xine tuaro exīko matose. Joepyry ropa okynā pyra exiry waro exīko matose.

³⁴ Etatoko pahne, ynekarohpyry oya xine emero osenēko mana. Mame morohne enenanō toitoine orihpyra exīko toh mana joepyry ropa ponāmero.

³⁵ Kapu enahnōko mana. Sero nono roropa enahnōko mā repe. Yrome jomiry jūme enahp̄yme exīko mana.

*Joepyry ropa waro pyra
imehnō mana*

(Maku 13.32-37; Ruka 17.26-30,34-36)

³⁶ – Kapu ae jyhtory ropa waro pyra sero nono pōkō mana. Ritonōpo nenyotyā zuaro pyra roropa mana. Ywy roropa zuaro pyra ase. Papa Kapuaō rokē zuaro mana.

³⁷ Kapu ae jyhtory ropa Noe ehtopōpyry sā exīko mana.

³⁸ Sero onynerymapopyra ro Ritonōpo ahtao tōtuhse sero nono pōkomo. Eukuru tōse eya xine. Typytase toto. Tyniotase roropa toto Noe omōtoḥ pona kanawa konōto aka.

³⁹ Zuaro pyra toto ahtao tuna tukumase. Tynerymapose toto emero porehme. Moro sā mā Kapu ae Ayhtohpyry oepyry ropa ahtao.

⁴⁰ Morara ahtao tupito poko erohnōko orutua kō asakoro. Mame toiro rokē ytōko mana. Yrome imaronōpo moroto rokē oxinomōko mana.

⁴¹ Nohpo tō roropa erohnōko mā toto oximōme tonahsē riry poko. Toiro rokē ytōko mana. Yrome imaronōpo oxinomōko mana.

⁴² Morara exiryke tuaro ehtoko. Oesēkō oepyry ropa waro pyra oexirykōke.

⁴³ Etatoko pahne, omato oepyry poko zuaro tapyi esē ahtao nyhpyra mana, tytapyi taka omōpyra omato ehtohme, tymōkomory onematonanohpyra ro-ropa omato ehtohme.

⁴⁴ Morara exiryke mokyro sā ehtoko kokoro rokene. Tuaro pyra awahtao xine otarame: “Seroae oehpyra mana,” āko matose zuaro pyra oexirykōke. Morara ahtao otarame Kapu ae Ayhtohpyry oehnōko ropa mā rahkene.

*Tuisa poetory zae exikety, zae pyra exikety roropa
(Ruka 12.41-48)*

⁴⁵ – Naeroro Ritonōpo poetoryme nymyry matou? Tuaro exiketyme matou? Etatoko pahne, tuisa konōto kynexine typoetoke exikety. Morarame imep̄y pona toytory se toexiryke typoetory toiro tyrise eya imehnō eraseme. “Ypoetory otuhmanohponeme mase jesahpyo,” tykase ynororo eya.

⁴⁶ Morarame okynahtao oehnōko ropa mana typoetory tō enese. Mame typoetory erase zae ahtao, tākye exīko mana tooehse ropa tahtao.

⁴⁷ Tākye exīko roropa erase mana. Mame jūme mokyro rīko tymōkomory eraseme mana.

⁴⁸ Yrome ajoajohpe mokyro toehse ahtao tosē esahpyo, ynara āko mā ynororo otarame oseya rokene: “Otarāme jesē oehpyra ropa mana. Oky-nahxo ynororo,” āko otarame mā oseya rokene.

⁴⁹ Mame tosē poetory pipohnōko mana. Tope tō maro rokē otuhnōko roropa mana. Eukuru ēnōko et̄yketō maro.

⁵⁰ Mame mokyro esē oehnōko ropa mana ynara karyhtao ro eya: “Jesē seroae oehpyra mana,” karyhtao ro eya oehnōko mana. Tuaro pyra ynororo ahtao esē oehnōko mana.

51 Mame tooehse tahtao typoetory kahpyry wānohnōko mana. Jehno toexiryke iiryhmāko roropa mana. Imehnō ajoajohpākō maro mokyro emāko mana. Moroto xitāko ynororo, kui kui āko. Enara.

25

Oryximākō 10mākomo

¹ Ynara tykase Jezu:

– Morarame kurākō apiakatoh po Kapu ae Ayhtohpyry oehnōko ropa mana. Mame ynara sã exīko mana pytatoh sã exīko mana. Pytatoh ke mana. Mame morotona sã nohpo tō eahmāko, omame porehme oryximākomo. Mame tynāparinākō apoiko mā toto pytakety eraximatohme sã tyya xine.

² Mame 5mākō tuaro pyrahme sã mana. Imehnō 5mākō tuaro mana.

³ Mame mokaro tuaro pyra exiketō tynāparinākō arōko sã mā toto. Yrome oriu anaropyra mā toto.

⁴ Mame mokaro tuaro exiketō tynāparinākō maro tynāparinākō aryry arōko sã mā toto ē ao pehme.

⁵ Mame mokyro pytakety okynā sã mana oehpopyra. Morarame okynā toehse ahtao wetukene nohpo tō exīko mana. Nyhnōko mā toto.

⁶ – Morarame onoa toehse ahtao sekere kary etāko mā toto. “Mokyro erēnakety oehnōko mana. Ehmaropa. Mokyro senetatose,” āko sã mā toto.

⁷ – Axī pakāko ropa sã mā toto 10mākomo. Mame tynāparinākō zukāko mā toto.

⁸ Ynara āko sã tuaro pyra exiketō mana: “Oriu pitiko ekaroko yna a taryse pyra yna nāparina nase,” āko sã mā toto.

⁹ – “Arypyra,” āko tuaro exiketō mana. “Oriu ekaroryhtao oya xine ipune pyra exīko mana. Epekahtatoko osepekahtoh taka anāparinākō aryhtotohme,” āko toh mā eya xine.

¹⁰ – Morara kary etaryke tyya xine ytōko mā toto 5mākomo, tuaro pyra exiketomo, oriu epekahse repe. Mame erēnakety oehnōko sã koko toto esahpyo mana. Morarame imaro ytōko toh mā tuaro exiketō rokene, 5mākō rokene. Tapyi taka omōnōko mā toto erēnatoh taka, otuhtoh konōto pona. Mame tapyi apurūko sã erēnatoh aposemyry mana.

¹¹ – Mame okynahtao tuaro pyra exiketō oehnōko roropa mā toh repe. “Ynanomōxi. Ynanomōxi,” āko mā toto. Kohtāko toh mā repe.

¹² – Yrome: “Awaro pyra ase,” āko mā ynororo eya xine.

¹³ Mame ynara tykase Jezu eya xine etyhparyme:

– Morara exiryke tomeseke ehtoko, mokaro sã pyra oehtohkōme, tuaro pyra exiketō sã pyra oehtohkōme. Emero tyritoko Kapu ae Ayhtohpyry oepyyry ropa eraximaryme, aepyyry ropa waro pyra oexirykōke, tykase Jezu eya xine.

Pata esē poetory tomo, 3mākomo

(Ruka 19.11-27)

¹⁴ Ynara tykase roropa ynororo:

– Ynara sã exīko Kapu ae Ayhtohpyry oepyyry ropa ahtao mana. Orutua ehtopōpyry sã exīko mana. Mame tytapyi tae toytory se toehse ynororo imep̄y pona. Morara exiryke typoetory tykohmase tyya tymōkomory eraseme toto ritohme.

¹⁵ Mame emese kure exiketō a tytinerū 5 miujāome tokarose eya. Imepyny a 2 miujāome tokarose eya. Etyhparymano a toiro miujāome tokarose eya. Mame toytose ynororo rahkene.

16 Mame mokyro 5 miujão apoihpõ toytose erohse tytinerũ poko, emãkapotohme. Okynahtao imepỹ 5 miujão tapoise ropa eya, 10 miujãome atapona.

17 Morararo, asakoro miujão apoihpono. Tytinerũ tomãkapose eya, imepỹ asakoro miujão tapoise ropa eya.

18 Yrome mokyro toiro miujão rokẽ apoihpõ toytose. Nono tahkase eya zonẽtohme. Mame tosẽ tinerũ tyrise eya moro aka. Tonẽse eya. Tukurãkase rokẽ eya.

19 – Morarame okynahtao esẽkõ tooehse ropa tytinerũ apoise ropa.

20 Mame mokyro 5 miujão apoihpõ tooehse osemazuhme tytinerũ ekarose ropa tosemy a. Ynara tykase ynororo eya: “Eneko ke, 5 miujão mekaroe ya. Imepỹ 5 miujão apoiase ropa. Seny, otinerũ rahkene, 10 miujãome,” tykase.

21 – “Kure myriase rahkene. Ypoetory zae rokẽ exikety mase,” tykase esemy. “Zae mexiase ymõkomory poko pitiko rokẽ ahtao. Morara exiryke tuhkehxo ekarõko ase oya. Omõko jesaka. Tãkye exiko ymaro,” tykase ynororo.

22 – Morarame ipoetory akorõ tooehse, asakoro miujão apoihpono. Mame ynara tykase ynororo tosemy a: “Asakoro miujão mekaroe ya. Eneko ke imepỹ asakoro miujão apoiase ropa, ipoko jerokuruke,” tykase ynororo.

23 – Ynara tykase esemy: “Kure mase. Erohketye nymyry mase. Zae mexiase ymõkomory poko, pitiko rokẽ ahtao. Morara exiryke tuhkehxo ekarõko ase oya. Omõko jesaka tãkye oehtohme ymaro,” tykase ynororo eya.

24 – Morarame ipoetory etyhpyrymã tooehse roropa, toiro miujão apoihpono. Ynara tykase ynororo tosemy a: “Tuisa, otinerũ ukurãkase ymotye kuhse tuaro oexiry waro jexiryke. Orẽpyra mase. Imehnõ narykatyã epery apoiko mase, anarykara awahtao ro.

25 Naeroro ouno jexiryke otinerũ ukurãkase nono aka. Seny, otinerunu,” tykase ynororo eya.

26 – “To! Popyra mase. Akĩme rokẽ mexiase,” tykase esẽ eya. “Imehnõ narykatyã epery apoiry se jexiry waro mexiase. Otyro puhturu anarykara jahtao imeipo epery apoiry ya waro roropa mexiase.

27 Naeroro oty katohme ytinerũ onekaropyra mexiahse tineru poko erohketõ esemy a. Morara ahtao tomãse pohto ytinerũ exiry,” tykase ynororo typoetory a.

– Mame imehnomo a ynara tykase esemy:

28 “Mose wino ytinerũ apoitoko, ekarotohme ropa 10 miujão esemy a.

29 Ynara exiryke, tykyryryke exiketomo a itamurumehxo ekarõko ase ykyryry poko toerohse exiryke, tuhkehxo tymõkomoke aehtohme. Yrome imepyny tymõkomoke pyra ahtao ewinoino ikyryry ipuxihkãko ropa ase erohpyra exiryke.

30 Mose ypoetory otyeme kure hnae? Ematoko jarãnaka, ikohmamyhpyry panõ aka. Moroto xitãko mana, kui kui ãko roropa mana,” tykase ynororo.

Sero põkõ apiakatoh poko sero etyhpyry po

31 – Mokyro sã Kapu ae Ayhtohpyry omipona pyra aexihpyry exiko mana. Tuisa konõtome exiko Kapu ae Ayhtohpyry mana. Ritonõpo nenyoytyã maro porohnõko mana tuisa apõ kurã pona.

32 Mame õpataka oximõnõko sero põkõ emero porehme mana. Mame toto apiakãko mana kaneru tõ esemy a toky apiakary samo; xia kaneru tomo, mya poti tomo. Mokaro apiakary sã typoetory apiakãko mana.

³³ Mame tapotunuru wino tynymenekatyã rîko ynororo mana, typoetoryme nymyry toto exiryke, tymaro toto ehtohme. Yrome imehnõ typozey wino tyrîko mana typoetoryme pyra toto exiryke.

³⁴ Morarame ynara ãko mã typoetory tomo a: “Osehtoko. Kure matose. Papa nymenekatyãme matose. Osehtoko xiaro jesaka. Oesarykõme jesary tyrise ya moino ro, senohne ritopõpyry poe ro, nono ritopõpyry poe ro.

³⁵ Ynara exiryke, omise exiase. Mame tõsë mekarootose ya. Tuna se exiase. Mame tuna mekarootose ya jokurume. Katonõme exiase. Mame atapykõ taka weahmatose.

³⁶ Tupoke pyra exiase. Mame upo mekarootose ya jupõme. Kure pyra exiase. Mame ypyno mexiatose. Äpuruhipyry tao exiase. Mame äpuruhipyry taka mytoatose jenese ymaro oturuse,” ãko mã ynororo eya xine.

³⁷ – Morarame ynara ãko ipoetory tõ eya: “Tuisa, otokohxohko omise awahtao tõsë ynanekaroase oya? Otara ahtao roropahxo hko tuna se awahtao tuna ynanekaroase oya õkurume?”

³⁸ Otara ahtao roropa katonõme awahtao yna tapyi taka yna oeahmase? Otara ahtao roropa tupoke pyra awahtao oupõ ynanekaroase oya?

³⁹ Otara ahtao kure pyra mexiase? Otara ahtao roropa äpuruhipyry tao awahtao oenese ynanytoahse?”

⁴⁰ – Mame ynara ãko mã tuisa konõto oya xine: “Etatoko pahne, ypoetory tõ jakorõ tõme mana. Mame jakorõ tõ etuarimaketõ, kure tyrise oya xine ahtao, kure kyriatose roropa,” ãko ynororo oya xine mana.

⁴¹ – Mame imoihmãkomo a roropa typozey wino exiketomo a roropa ynara ãko mana: “Mya ytotoko. Ritonõpo ozehno xine mana. Apotoimo htaka ytõko matose. Moro apotoimo tyrise Ritonõpo a joroko tamuru wãnohtohme, inenyohtyã wãnohtohme roropa, enara.

⁴² Omise jahtao jotuhmara myhe mexiatose. Tuna se jahtao roropa tuna onekaropyra mexiatose.

⁴³ Katonõme jahtao roropa ypoko enupunara mexiatose. Tupoke pyra jahtao jupõ onekaropyra mexiatose. Kure pyra jahtao, äpuruhipyry tao jahtao roropa enupunara myhe mexiatose ypoko,” ãko mana.

⁴⁴ – Morara kary etaryke tyya xine ynara ãko mã toto eya: “Otara ahtaohxo ke yna oenease roropa omise? Otara ahtao roropa tuna se mexiase? Otara ahtao roropa katonõme mexiase? Otara ahtao roropa tupoke pyra mexiase? Otara ahtao kure pyra roropa mexiase? Otara ahtao äpuruhipyry tao roropa mexiase? Otara ahtao ãkorehmara ynanexiahse?” ãko mã toto, ekaropõko.

⁴⁵ – Morarame ynara ãko tuisa konõto eya xine mana: “Etatoko pahne, imehnõ poko enupunara mexiatosene, aetuarimarykohtao. Toto pyno pyra mexiatosene. Toto anakorehmara roropa mexiatosene. Morara exiryke, jakorehmara mexiatosene,” ãko ynororo eya xine mana.

⁴⁶ – Morarame mokaro aropõko mana, apotoimo htaka, jũme toto etuarimatohme. Yrome mokaro rokë kurãkõ jũme orihpỹme exiko toh mana Ritonõpo maro, tykase ynororo eya xine.

26

*Juteu tõ atamorepatopõpyry Jezu apoiry poko
(Maku 14.1-2; Ruka 22.1-2; João 11.45-53)*

¹ Morarame moro poko, imoihmãkõ tamorepakehse ahtao Jezu a, ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

2 – Zuaro matose. Asakoro tõmehse ahtao Oseahmatoh Paxiokea exiko mana. Mame Kapu ae Ayhtohpyry apoiko mä toto. Wewe pokona exihmapõko mä toto, tykase Jezu.

3 Morarame Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ tõximõse juteu tõ tamuxiry tõ maro. Kaipa tapyi konõto nae kynexine. Morara exiryke moro taka tõximõse toto. Ritonõpo maro oturuketõ tuisary imehxo Kaipa kynexine.

4 Mame tätamorepase toto Jezu apoiry poko tyya xine. Tokare pyra Jezu apoiry se toh kynexine repe, etapapotohme tyya xine.

5 Ynara tykase toto:

– Setapapotone, yrome otuhtoh konõto po ahtao popyra mana. Imoihmäkõ kyzehno xine exiko mana, tykase toto.

Jezu popatopõpyry poko Petania po
(Maku 14.3-9; João 12.1-8)

6 Morarame Jezu Petania po kynexine, Ximão tapyi tao. Ximão ipü imotahpyrõpyry kynexine.

7 Mame mokyro tapyi tao Jezu ahtao nohpo toytose eya. Ixtaratu kurã tarose nohpo a Jezu popatohme. Topu kurã risë ao ixtaratu kynexine, arapaxturu risë ao. Ixtaratu ke pehme topu risë kynexine. Mame ixtaratu ê tuhkohse nohpo a Jezu zuhpokoxi tyritohme Jezu otukuruhtao. Moro ixtaratu tyrise eya Jezu zupuhpyry pona emero.

8 Mame moro eneryke tyya xine Jezu poetry tõ tohne toehse.

– Oty katoh ixtaratu ahnikãko rokë mose nae? tykase toto tõturupose.

9 – Moro ixtaratu tokamose ahtao osepekahtoh tao tuhke tineru apoiry ekarotohme ropa tymõkomokãkara a, tykase toto.

10 Mokaro a nohpo kerekeremary waro Jezu kynexine. Morara exiryke ynara tykase ynororo eya xine:

– Oty katoh mose nohpo kerekeremãko matou? Mose nyrihpyry juh-pokoxi kure potu nase ya.

11 Tymõkomokãkara mä enahpyra amaro xine. Yrome okynã pyra ase amaro xine. Orihnõko ase.

12 Morara exiryke joko popano orihpyra ro jahtao, toorihse jahtao jonõtoh po jekepyry popatoh kuhno.

13 Etatoko pahne, emero pata tõ poro jomiry poko imehnõ amoreparyhao oya xine mose nyrihpyry mä mya otuotuhponamãko mana. Mame oesahpyo xine roropa morararo mana, otuotuhponamãko mana, wenikehpyra oehthõkõme jũme sê ritopõpyry poko ypokona, tykase Jezu eya xine.

Jezu ewokatopõpyry poko Juta a
(Maku 14.10-11; Ruka 22.3-6)

14 Morarame moroto 12mãkõ kynexine. Toiro esety Juta Ixikariote kynexine. Mokyro toytose Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a.

15 Ynara tykase ynororo toto a:

– Otãto tineru pixo ekarõko matou ya Jezu ekaroryhtao oya xine? tykase ynororo.

Morarara kary etaryke tyya xine tineru tokarose eya. 30me tineru tokarose eya.

16 Moromeiõpo Jezu ekarory se toehse Juta eya xine. Morara exiryke tätamorepase ynororo Jezu ekarory poko Jezu ewokary se toexiryke.

Paxiokea ae Jezu typoetry tõ maro autuhtopõpyry
(Maku 14.12-21; Ruka 22.7-14,21-23; João 13.21-30)

17 Mame emepyyry apitorymä po Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra, ynara tykase Jezu poetry tõ eya:

– Otoko otuhtoh ripōko mah yna a, Oseahmatoh Paxikoa? tykase toto eya.

¹⁸ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Pata pona oytorykohtao orutua enēko matose. Ynara kahtoko eya: “Yna amorepane ynara nykā oya: ‘Jytotoh po toehse nase. Morara exiryke typoetory tō maro Oseahmatoh Paxikoa otuhnōko ynanase atapyī tao,’ ” kaxiko eya, tykase Jezu typoetory tomo a.

¹⁹ Mame toytose toto Jezu omi poe otuhtoh ritohme Paxikoame.

²⁰ Morarama tykohmāse ahtao typorohse Jezu typoetory tō maro, 12mākō maro, otuhse.

²¹ Mame tōtukurukohtao ro ynara tykase Jezu eya xine:

– Etatoko pahne, taro toiro ohtaōkō jewokāko mana, tykase ynororo typoetory tomo a.

²² Morara kary etaryke tyya xine toemynyhmase ipoetory tomo. Mame tōturupose toto, atatakomino.

– Onoky? Ywy? tykase toto tōturupose.

²³ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Mose jewokāko nase, ymaro morohno paratu aka otuhkety.

²⁴ Etatoko pahne, Ritonōpo nymeropohpyry ae ro orihnōko ase, Ritonōpo omi poe ro. Yrome jetuhxō exīko mā jewokahpono a. Etuarimākohxo mana jewokatamitume. Kurehxo eya exiry enurupya tokurehse ynororo ahtao. Morara ahtao etuarimara exiry, tykase Jezu typoetory tomo a.

²⁵ Mame ynara tykase Jutu, Jezu ewokahpono:

– Ypoko moturu pāna? tykase, tōturupose.

– Ÿ, tykase Jezu eya.

Kuesēkō otuhtopōpyry poko

(Maku 14.22-26; Ruka 22.15-20; 1 Korītiu 11.23-25)

²⁶ Mame tōtukurukohtao ro wyi tapoise Jezu a.

– Kure mase Papa. Yna zuru seny onekarohpyry yna a, tykase. Mame wyi tytohtohkase eya typoetory tō punero ekarotōhme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Seny, apoitoko enahtohme oya xine. Upū sero, tykase.

²⁷ Morarama eukuru tapoise roropa. Tōturuse ropa Ritonōpo a:

– Kure mase, tykase. Mame typoetory tomo a eukuru tokarose roropa.

– Seny, ētoko, emero porehme.

²⁸ Umunurume nase sero. Umunuru kuānōko ase tuhke iirypyrymākō kurākatohme. Umunuru ekuamyryhtao tuhke Ritonōpo poetoryme exīko mā toto jumāme.

²⁹ Etatoko pahne, uwa eukuru onēzomopyra ase orihpyra ro jahtao. Tyoro ēnōko ase euhkasenano Ritonōpo esao rokene, tykase Jezu eya xine.

³⁰ Morarama toremiase toto Ritonōpo kure exiry poko. Mame toytose toto moro tae ypy pona, Oriwera pona.

Peturu zurutopōpyry Jezu a

(Maku 14.27-31; Ruka 22.31-34; Joāo 13.36-38)

³¹ Morarama ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Sero kohmamary ae ro epāko matose. Jurumekāko matose. Ynara tymerose exiryke Ritonōpo omiryne sero poko: “Kaneru tō esē etapapōko Ritonōpo mana, ekypyā atahpahnōko mana. Sapararahme exīko mā toto,” me tymerose Ritonōpo omiryne.

³² Yrome tōsemāse ropa jahtao, Karirea pona ytōko ase osemazuhme. Moroto jenēko ropa matose, tykase Jezu.

³³ Ynara tykase Peturu Jezu a:

— Orumekara ase jüme. Imehnõ orumekãko mã repe emero. Yrome ywy orumekara ase jorikyry ponãmero, tykase Peturu eya.

³⁴ Yrome ynara tykase Jezu Peturu a:

— Etako pahne, sero kohmamyry ae kuratiri onetara ro ahtao: “Jezu waro pyra ase, Jezu waro pyra ase,” äko mase oseruao, tykase Jezu eya.

³⁵ Ynara tykase ropa Peturu Jezu a:

— “Awaro pyra ase,” kara ase jüme. Amaro ro jetapary se imehnõ ahtao morara kara ase. “Jezu waro pyra ase,” kara ase, tykase Peturu.

Morararo tykase ipoetory tõ emero repe.

*Jezu oturutopõpyry Tummy maro Ketysemane po
(Maku 14.32-42; Ruka 22.39-46)*

³⁶ Morarame toytose Jezu typoetory tõ maro Ketysemane pona. Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

— Taro oporohtoko aporo. Mõtona pixo ytõko ase Papa maro oturuse, tykase ynororo.

³⁷ Mame tymaro Peturu tarose eya Zepeteu mükuru tõ maro asakoro. Morarame tomuhtapãse Jezu, toemynyhmase yronymyryme.

³⁸ Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

— Emuhtapãnõko ase yronymyryme. Morara exiryke taro rokẽ ehtoko aporo, eneneme ymaro, tykase Jezu eya xine.

³⁹ Mame mya pitiko toytose Jezu. Nono pona typorohse ynororo tõpotapoe. Mame ynara tykase ynororo Tummy a:

— Papa, emero ritõme mase. Emero zuaro roropa mase. Jorikyry se pyra ase repe. Yrome jorikyry se awahtao õmipona se rokẽ ase, tykase.

⁴⁰ Mame toytose ropa Jezu typoetory tõ oseruaõkomo a. Nyhnõko toh kynexine. Mame ynara tykase ynororo Peturu a:

— Owetükõ oneanahtopyra matokene?

⁴¹ Nyhpyra ehtoko. Oturutoko Ritonõpo maro oenekunohpyra xine joroko tamuru ehtohme. Onykyrykõ se pyra matose repe. Yromẽ jamihme pyra matose, tykase Jezu eya xine.

⁴² Morarame toytose ropa Jezu oturuse ropa Tummy maro:

— Jorikyry se awahtao õmipona se rokẽ ase, tykase ynororo.

⁴³ Mame toeramase ropa ynororo typoetory tomo a. Nyhnõko rokẽ toh kynexine tuetükõ oneanahtopyra toexirykõke.

⁴⁴ Mame mya roropa toytose Jezu toiroro oturuse ropa Tummy maro. Ose-mazuhme tõturutopõpyry saaro tõturuse ropa ynororo.

⁴⁵ Mame toeramase ropa ynororo typoetory tomo a. Ynara tykase ynororo:

— Nyhnõko ro matohu? Oseremãko matohu? Enetoko ke. Kapu ae Ayh-tohpyry ewokatoh po toehse nase. Seromaroro iirypyrymãkomo a osekaroõko mana.

⁴⁶ Owõtoko. Ehmaropa, jewokane enetokose, tykase ynororo.

*Jezu apoitopõpyry
juteu tomo a*

(Maku 14.43-50; Ruka 22.47-53; João 18.3-12)

⁴⁷ Mame Jezu otururuhtao ro Juta toytose eya, 12mãkõ maronõpo kynexine. Tymaro tuhkãkõ tarose, ajoajohpãkomo, tytapemake exiketomo, tyka-paruke exiketõ roropa. Juteu tõ tuisary naropotyã tõ kynexine. Ritonõpo maro oturuketõ tuisary naropotyã roropa kynexine.

⁴⁸ Mame eporehka ro tahtao xine ynara tykase Jezu ewokary se exikety tymarõkomo a: “Etatoko pahne, Jezu maro rokẽ oturũko ase. Eahmãko sã ase, ipohnõko ase. Moro eneryhtao oya xine enetupuhnõko matose. Jezu mokyro. Apoitoko,” tykase Juta eya xine.

49 Morarame Jezu a toytose ynororo topohme. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Oehno kē tuisa, tykase taomirose eya. Typohse roropa eya.

50 – Oty kase moehno jepe? Axī ke openetatoh poko exiko, tykase Jezu eya. Mame Jezu tapoise eya xine arotohme.

51 Mame Jezu marono a imep̄y tysahkase tytapemā ke. Ritonōpo maro oturuketō tuisary namoto tysahkase eya. Ipanary rokē tysahkase eya.

52 Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Atapemā tyriko ropa ē aka. Imehnō tuose oya xine ahtao owotor̄yko roropa mā toto.

53 Tuaro pyra ro matohu? Jakorehmananō se jahtao ekaropory Papa Kapuaono a. Mame tuhke kuhse tynenyoyhtyā enehpory ya jewomananōme.

54 Yrome morara ahtao Ritonōpo omipona pyra exiry. Morohne urutō kō nurutop̄pyry ae ro mana.

55 Mame ynara tykase Jezu imoihmākomo a:

– Oty katohme tytapemake moehtou? Tykparuke roropa moehtou? Japoiry se matose zehnoto apoiry samo. Yrome kokoro rokē yporotyasene Ritonōpo Tapyī tao. Kokoro rokē amorepato exiasene roropa. Oty katoh pake ro japoipyra mexiatose?

56 Yrome serohne exīko mana urutō kō omihpyry ae ro, tykase Jezu eya xine.

Morarame ipoetory tō toepase toto. Jezu turumekase eya xine.

Tamuxi tō ēpataka Jezu ehtop̄pyry

(Maku 14.53-65; Ruka 22.54-55,63-71; Joāo 18.12-14,19-24)

57 Morarame Jezu tarose eya xine apoihpōkomo a Ritonōpo maro oturuketō tuisary tapyī taka. Mokyro esety Kaipa kynexine. Kaipa tapyī tao tōximōse juteu tō tamuxiry kynexine, Moeze omihpyry poko imehnō amorepananō maro.

58 Ameke rokē Peturu ytōko kynexine toto ekahmāko Ritonōpo maro oturuketō tuisary tapyī taka. Jarao rokē Peturu kynexine aporo eraximāko rokene. Mame jarakapyhpyry aka tomōse ynororo. Soutatu tō maro typorohse ynororo eraximase rokene, Jezu orikyry enese.

59 Mame Jezu hxironanō tupise juteu tō tamuxiry tomo a, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a roropa. Jezu etapapory se toh kynexine repe.

60 Yrome Jezu hxironanō nymyry pyra kynexine. Tuhkākomo a tukuhse repe. Ihxiryry se toh kynexine repe. Yrome ajohpe rokē toh kynexine. Morarame etyhporyme orutua tooehse asakoro.

61 Ynara tykase toto Jezu poko:

– Ynara nase mose ynanetaryme: “Ritonōpo Tapyī kararapyry waro ase. Mame imyakā rīko ropa ase oseruao rokē tōmehse ahtao,” nase mose ro, tykase toto Jezu poko.

62 Mame mokaro omiry etaryke tyya ynara tykase Ritonōpo maro oturuketō tuisary Jezu a:

– Moxiā ohxirōko nase. Otara āko hmah moxiā ezuhnōko? tykase ynororo.

63 Yrome mynyhme rokē Jezu kynexine. Morara exiryke ynara tykase ropa Ritonōpo maro oturuketō tuisary eya:

– Ritonōpo Kapuaō kuenetor̄yko mana. Awānohnōko mana zae pyra jezukuruhāo oya. Morara exiryke zae yna zuruko. Ritonōpo nymenekahpyry hmahno? Yna kurākāneme? Ritonōpo mūkuru nymyry mahno, tykase ynororo tōturupose.

64 – Ywy ase, tykase Jezu. – Yrome etatoko pahne, moromeiŋpo jenēko ropa matose tuisamehxo jahtao, Papa Kapuaō maro. Akuru htoko joepyry ropa enēko matose, tykase ynororo.

65 Morara kary etaryke tyya tupō tyxihxihkase Ritonōpo maro oturuketō tuisary a.

– Epo hnae, tykase ynororo. – Epyrypāko rokē mose mana. Ritonōpo mūkurume osekarōko mana. Popyra mose nase ipunaka. Imehnō se pyra sytatose mose hxironeme. Seromaroro aomiry kahpyry metatou.

66 Otara āko matou? tykase ynororo.

Ynara tykase toto:

– Iirypyryme mana. Taorihmaposēme mana, tykase toto.

67 Mame ituh tykase toto Jezu ēmyty pona. Typitypipohse roropa toto a. Mame tomarykō ke Jezu totapase tyya xine ahtao,

68 ynara tykase toto:

– Yna zuruko Ritonōpo nymenekahpyryme awahtao. Onoky opipohno? tykase toto.

“Jezu waro pyra ase,” katopōpyry poko Peturu a

(Maku 14.66-72; Ruka 22.56-62; Joāo 18.15-18,25-27)

69 Jarao ro Peturu kynexine, tapyi mykae. Mame morotona toytose Ritonōpo maro oturuketō tuisary namoto, nohpo. Ynara tykase ynororo Peturu a:

– Omoro roropa Jezu maro makene, Karirea pō maro, tykase.

70 – Arypyra, tykase Peturu toto netaryme. – Otara āko hmahno? Zuaro pyra sātā ase, tykase Peturu.

71 Mame toytose ropa Peturu jarakapyhpyry eutary aka ropa. Moroto tonese ropa ynororo imepŷ nohpo a. Ynara tykase ynororo orutua kō netaryme:

– Mose roropa Jezu maro nexiase, Nazare pō maro, tykase ynororo.

72 – Ajohpe mase. Mokyro waro pyra sātā ase, tykase ropa Peturu.

73 Morarame okynā pitiko ahtao, orutua kō roropa toytose Peturu a.

– Ajohpe pyra, mokyro marōme roropa mase. Ōmiry etaryke yna a oenetupuhnōko ynanase, tykase toto.

74 Mame ynara tykase Peturu eya xine:

– Juānohnōko Ritonōpo mana ajohpe jahtao. Mokyro waro pyra sātā ase, tykase.

Mame morara karyhtao ro kuratiri totase eya.

75 Mame tutuarōtase ropa ynororo Jezu omihpyry poko. Ynara katopōpyry poko: “Kuratiri onetara ro awahtao: ‘Jezu waro pyra ase. Jezu waro pyra ase,’ āko mase oseruao,” katopōpyry poko.

Mame tutūtase ropa Peturu. Tyxitase ynororo yronymyryme.

27

Pirato ēpataka Jezu arotopōpyry

(Maku 15.1; Ruka 23.1-2; Joāo 18.28-32)

1 Morarame tōmehse ahtao Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō tōturuse juteu tō tamuximehxo exiketō maro Jezu etapyry poko tyya xine. Oximōme tōturuse toto Jezu etapyry poko etapapory se toexirykōke.

2 Mame Jezu tymyhse tyya xine ahtao keti ke, tarose eya xine Pirato a. Kowenatume Pirato kynexine.

*Juta osesenatopõpyry poko**(Atos 1.16-19)*

³ Morarame Juta, Jezu ewokahpono, Jezu etapapory mokaro a waro toehse tahtao toetyorõmary se toehse ropa repe. Morara exiryke tineru tarose ropa eya Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a, juteu tõ tuisary tomo a roropa. 30me tineru kynexine.

⁴ – Iirypyryme ase ahno kurā towokase ya exiryke. Mokyro orihmapory se pyra ase, tykase ynororo eya xine repe. Yrome oty kara toh kynexine.

– Kū omorohko, tykase rokē toto eya.

⁵ Mame moro tineru tyhahpose rokē Juta a moro taka, Ritonõpo maro Oturutoh taka. Mame toytose ynororo toiroro osesenāse.

⁶ Mame moro tineru tanÿse ropa ahtao Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a ynara tykase toto:

– Sē tineru ahno etapapotamitume nase. Morara exiryke oty rīko sytatou ipoko? Moeze omihpyry omi poe sē onyripyra sytatose Ritonõpo Tapyī tinerū maro, tykase toto.

⁷ Morarame oximaro tõtururukohtao tupito topekahse eya xine moro tineru ke. Oripo rihpõ esahpyry moro kynexine. Mame katonõ ekepyry orihšē zonētohme moro tyrise eya xine.

⁸ Morara exiryke tupito tosehapse toto a Munuhpāme, topekahse exiryke Jezu ewokatamitu ke.

⁹ Morara toehse urutõ omihpyry ae ro, Jeremia omihpyry ae ro. Ynara tykase ynororo pake Ritonõpo omiryne: “Tineru tapoise eya xine, 30me, Izraeu tõ nekarohpyry, mokyro epehpyryme, mokyro ewokatamitume.

¹⁰ Yrome moro ke tupito topekahse eya xine, oripo rihpõ esahpyry topekahse eya xine. Ritonõpo nurutopõpyry ae ro,” me tymerose pake Jeremia a.

*Jezu oturupotopõpyry**Pirato a**(Maku 15.2-5; Ruka 23.3-5; João 18.33-38)*

¹¹ Morarame Jezu kowenatu ėpataka tooehse ahtao ynara tykase kowenatu eya:

– Juteu tõ tuisary mahno? tykase tõturupose.

– Ÿ, ywy ase, tykase Jezu.

¹² Yrome tyhxirory onezuhpyra Jezu toehse tyhxirose tahtao Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a juteu tõ esamo a roropa.

¹³ Morara exiryke ynara tykase Pirato eya:

– Mokaro omiry onetara hma? Ohxirõko toh mana, tykase.

¹⁴ Yrome onezuhzomopyra Jezu toehse ipunaka. Moro eneryke tyya tõsenuruhkase kowenatu tozuhzomopyra Jezu exiryke.

*Jezu ekarotopõpyry aorihtohme**(Maku 15.6-15; Ruka 23.13-25; João 18.39–19.16)*

¹⁵ Morarame āpuruhpyry tao tuhke ėmapotyā kynexine. Oseahmatoh Paxikoa po rokē toirõ tūtanohposene kowenu tuisary. Imoihmākõ nymenekahpyry rokē tūtanohposene Paxikoa po.

¹⁶ Morarame āpuruhpyry taõ kynexine, esety Parapa. Mokyro waro kynexine imoihmākomo.

¹⁷ Morarame imoihmākõ tooehse ahtao ynara tykase Pirato eya xine:

– Onoky sehxo matou? Onoky tūtanohpõko ropa matou ya āpuruhpyry tae? Parapa se matohtu? Jezu Kyrixtu se hmatou? Onoky sehxo hmatou orihpyra aehtõhme? tykase ynororo eya xine.

¹⁸ Tuaro Pirato kynexine. Jezu zumoxike toexirykōke Jezu tapoise juteu tō tamuxiry tomo a aorihmapotohme. Moro waro Pirato kynexine.

¹⁹ Morarame kowenatu apiakatoh tao typorohse Pirato ahtao pape taropose ipyty a ineneryme:

– Mokyro onyryhmapopyra exiko kurāme aexiryke. Ipoko osenehse jēmehno, tykase ynororo tynio a.

²⁰ Morarame imoihmākō tutuarōtanohse Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a, juteu tō tuisary tomo a roropa. Morara exiryke Parapa tokaropose Pirato a orihpyra aehtohme, Jezu rokē orihmapotohme.

²¹ Yrome ynara tykase kowenatu eya xine:

– Onoky tūtanohpory se ropa hmatou orihpyra ehtohme? tykase ropa ynororo eya xine.

– Parapa, tykase toto.

²² – Morara ahtao oty rīko ywy Jezu Kyrixtu poko? tykase ropa ynororo eya xine.

– Wewe pokona exixihmapoko, tykase toto oximōme.

²³ Ynara tykase Pirato:

– Oty pokoino? Oty iirypyryme nae? tykase tōturupose ynororo.

Mame tykohtase rokē imoihmākomo:

– Wewe pokona exixihmapoko, tykase toto.

²⁴ Mame mokaro ajoajohpe exiry eneryke tyya, tuna tapoise Pirato a tōsemahtohme imoihmākō neneryme. Ynara tykase ynororo:

– Ywy ahtao mose anaorihmapopyra exiry zae se jexiryke. Mose etapary zae pyra ya mana iirypyryme pyra exiryke. Etapary se awahtao xine amarokohko, tykase ynororo eya xine.

²⁵ Mame ynara tykase imoihmākō eya:

– Ÿ, awānohpyra Ritonōpo mana mose etapary poko. Yna rokē wānohnōko Ritonōpo mana, yna poenō roropa wānohnōko mana, tykase imoihmākō Pirato a.

²⁶ Morara kary etaryke tyya Parapa tokarose eya xine, orihpyra aehtohme. Yrome Jezu typipohpose eya soutatu tomo a. Mame tokarose ynororo rahkē wewe pokona exixihmapotohme.

*Jezu eunohtopōpyry poko soutatu tomo a
(Maku 15.16-20; João 19.2-3)*

²⁷ Morarame Pirato poetory a Jezu tarose, soutatu tomo a, kowenatu tapyī taka, emeikase aporo. Moro tao Jezu zomye tōximōse toto, soutatu tomo.

²⁸ Mame Jezu tupokase eya xine kamiraramā ke zupohtotohme ropa tyya xine.

²⁹ Mame parimā sā tyrihpyry omoxino risē tyrise zupuhpyry pokona. Mara pitiko tyrise eya xine emahpokoxi tuisame sā Jezu ekarotohme tyya xine. Mame Jezu ěpataka typorohse toto tosekumurukō po eunohtohme rokē tyya xine. Mame ynara tykase toto eya:

– Tuisa, juteu tō esēme mase, tykase toto.

³⁰ Mame ituh tykase toto epona, totakurukō xihpyry ke. Mame mara pitiko tapoise ropa eya xine ipipohtohme tyya xine zupuhpyry pokona.

³¹ Mame Jezu tounohkehse tyya xine ahtao upo kurā touse ropa eya xine. Zupō ke ro tupohtose ropa eya xine. Mame tarose eya xine wewe pokona exixihmatohme.

*Exixihmatopōpyry poko wewe pokona
(Maku 15.21-32; Ruka 23.26-43; João 19.17-27)*

³² Morarame aytorykohtao orutua tonese eya xine. Xirene pō mokyro kynexine. Mokyro tapoise eya xine wewe arotohme eya, Jezu exixihmatoh arotohme.

³³ Morarame Jezu exixihmatoh pona toeporehkase toto, Koukota pona. “Upuhpōpo esary,” Koukota kary.

³⁴ Mame uwa eukuru jehnahpyry tokarose eya toximase itunety ke. Morara exiryke tukuhse tyya ahtao ise pyra Jezu kynexine.

³⁵ Mame wewe pokona toxixihmase Jezu rahkene. Mame zuponŷpyry tapiakase toto a tupōkōme. Topu pisarara ke upo esē tymenekase eya xine.

³⁶ Morarame typorohse toto osenuhmase rokene.

³⁷ Morarame Jezu zuhpokoxi ynara tymerose kynexine wewe pokona: – Jezu mose juteu tō tuisary, katoh tymerose kynexine.

³⁸ Morarame omato kō toxixihmase roropa Jezu maro asakoro. Toiro toxixihmase Jezu apotunuru wino. Zakorō toxixihmase ipozery wino, enara.

³⁹ Morarame Jezu tounohse osema ae ytoketomo a.

⁴⁰ – Ehē, otoko ahtao Ritonōpo maro Oturutoh kararahnōko mahno? Otoko ahtao imyakamāko ropa mah oseruao rokē tōmhese ahtao? Moro waro awahtao oenupunako roropa. Ritonōpo mūkurume awahtao osepynanohko roropa, wewe poe oyhtoko ropa, tykase toto.

⁴¹ Morararo Jezu tounohse Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a, Moeze omihpyry poko imehnō amorepananomo a, juteu tō esamo a roropa, enara.

⁴² – Imehnō typynanohse eya repe. Yrome tōsepynanopyry waro pyra mana. Izyraeu tuisaryme tōsekarose ynororo. Ah nyhtono wewe poe. Aytory eneryhtao kyya xine enetupuhnōko sytatose.

⁴³ Tōsēme Ritonōpo tonetupuhse eya. Ritonōpo mūkurume tōsekarose roropa ynororo. Naeroro seraximatone. Otarāme Ritonōpo ipynanopyry se exiko mana, nary rokene, tykase toto.

⁴⁴ Morararo Jezu tounohse imaro exixihmatyamo a.

Aorihpōpyry

(Maku 15.33-41; Ruka 23.44-49; Joāo 19.28-30)

⁴⁵ Morarame tāxiahtao tyarumākapose Ritonōpo a pata tō punero. Mame xixi tyhtosehxo ahtao, 3 orame ahtao tōmhese ropa.

⁴⁶ Morarame 3 orame ahtao kui tykase Jezu opore. Ynara tykase ynororo: – Eri, Eri, rema sapahtani, tykase. Morara kary: “Ritonōpo Kapuaono, oty katoh kurumekano?” kary Tummy a.

⁴⁷ Morarame morotōkō Jezu kui kary etaryke tyya xine ynara tykase toto: – Metatou, Eria kohmāko mana, tykase toto.

⁴⁸ Mokyro toiro tururume toytose, uwa eukuru jehnahpyry enehse toximase itunety ke. Mame mauru panō tyrise eya myxiry potyry pokona, tyhpase. Eukuru aka moro tyrise tyya ahtao tanŷse Jezu mytaka tyritohme, isuhmatohme eya.

⁴⁹ Mame imehnō ynara tykase:

– Seraximatone. Otarāme Eria oepyyry enēko sytatose, ipynanohse, tykase toto.

⁵⁰ Mame kui tykase ropa Jezu ahtao komih tykakehse. Kynorihne.

⁵¹ Morarame apurutoh toexihkase Ritonōpo Tapyi tao. Kamisa risē toexihkase kaino zuhkurenaka. Nono roropa kywyh kywyh tykase. Topu konōto roropa toehmose kehko.

⁵² Aorikyhpyyry tō ekepyry esary roropa toētakase. Ritonōpo poetory ekepyry tōsemāse ropa tuhke.

⁵³ Tonētopōpyrykō poe toytose toto. Morarame tōsemāse ropa Jezu ahtao Jerusarē pona toytose toto. Moroto tonese toto tuhkākomo a.

⁵⁴ Morarame soutatu tō esē moroto kynexine, typoetory tō maro. Jezu enēko toh kynexine aorikyry eraximāko. Nono kywyh kywyh kary tōkehko eneryke tyya tōserehse ynororo itamurume. Ynara tykase ynororo:

— Ajohpe pyra ro rukuh nexiahse. Mose Ritonōpo mūkurume nymyry nexiahse, tykase ynororo.

⁵⁵ Mame nohpo tō moroto kynexine tuhke amekeino rokē enēko. Orihpyra ro Jezu ahtao toytose toto imaro Karirea poe. Takorehmase roropa eya xine Jezu.

⁵⁶ Mokaro esetykō Maria Matarena, imep̄y Maria roropa Tiaku tō eny Joze maro. Zepeteu mūkuru ē roropa moroto kynexine.

Jezu ekepyry zonētopōpyry

(Maku 15.42-47; Ruka 23.50-56; Joāo 19.38-42)

⁵⁷ Mame kokonie pukuro Arimatea pō toeporehkase. Esety kynexine Joze. Tymōkomoke exikety kynexine ynororo. Jezu poetoryme roropa kynexine.

⁵⁸ Pirato a toytose ynororo Jezu ekepyry ekaropose. Mame aomiry etaryke tyya typoetory tomo a Jezu ekepyry tonehpose tyya, Joze a ekarotohme, zonētohme.

⁵⁹ Naeroro Jezu ekepyry tarose eya, jōtotohme tyya kamisa ke, karimutumā ke, epekahsenā ke.

⁶⁰ Mame tykyryry aka okepy tōmase, topu eutary risē aka. Pake hkopyra moro eutary tahkapose eya topu konōto aka. Morarame moro aka Jezu ekepyry tōmase ahtao tyya, topu parihmā ke okepy ē tapuruse eya. Mame toytose ropa ynororo.

⁶¹ Maria Matarena moroto kynexine imep̄y Maria maro. Kohrame rokē toh kynexine zonētopōpyry enēko rokē toh kynexine.

Zonētopōpyry erase ritopōpyry

⁶² Yrokokoro parixeu tō toytose Pirato a Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō maro juteu tō oserematoh ae.

⁶³ Mame ynara tykase toto eya:

— Etako pahne tuisa, mokyro onekunohto nexiase. Orihpyra ro tahtao ynara nase ynanetaryme: “Oseruao tōmehse ahtao ēsemānōko ropa ase,” nase ynororo ynanetaryme.

⁶⁴ Morara exiryke soutatu tō aropoko mokyro ekepyry zonētopōpyry eraximatohme. Soutatu tō pyra ahtao otarame ipoetohpyā ytōko ekepyry ematonanohse. Otarāme imehnō zurūko mā toto. Ynara āko mā toto: “Ÿ, tōsemāse ropa mana,” āko mā toto. Mame morara kary etaryke tyya xine tuhkākō osenekunohnōko mā toto. Popyrahxo exīko mā yna a, tykase toto.

⁶⁵ — Tyritoko, tykase Pirato eya xine. — Zonētopōpyry erase tō tyritoko, tykase ynororo.

⁶⁶ Naeroro toytose toto. Azawa panō tyrise eya xine okepy ē apuhtohme, Jezu ekepyry ematonanopyryino imehnomo a. Mame soutatu tō tyrise moroto eya xine okepy ē eraseme.

¹ Mame oserematoh tykohmäse. Mame nomîko ěmepyry ae nohpo tō toytose ekepyry zonĕtopōpyry enese. Maria Matarena imepÿ Maria maro toytose toto.

² Mame tuaro pyra toto ahtao nono kywyh kywyh tykase jamihme. Mame Ritonōpo nenyokyhpyry tyhtose kapu ae. Jezu ekepyry ětypyry apurutoh tisyryhmase ropa eya. Mame epona typorohse ynororo topu pona.

³ Mokyro eneryhtao nenenehkane sã ezuru kynexine. Zupō roropa karimutume potu kynexine.

⁴ Mame soutatu tō tōserehse itamurume. Tykytyky tykase toto. Mame aorihtã sã toehse toto. Nono pona toepukase foto.

⁵ Morarame ynara tykase Ritonōpo nenyokyhpyry nohpo tomo a:
– Oserehpyra ehtoko. Jezu zupîko hmatou wewe pokona exixihmahpyry? Zuario ase.

⁶ Arypyra reh taro nahse. Tōsemãse ropa mana tōmihpyry ae ro. Enetoko ke se ao. Esahpyry rokĕ moro.

⁷ Axĭ sã ke ytotoko. Ipoetory tō zurutatoko ropa. “Tōsemãse ropa mana. Seromaroro Karirea pona ytōko mana osemazuhme. Moroto enĕko ropa matose,” kaxitatoko eya xine, enara rokene. Wenikehpyra ke ehtoko. Jomihpyry ke ekarotoko, tykase Ritonōpo nenyokyhpyry eya xine.

⁸ Morara kary etaryke tyya xine axĭ toytose toto ekepyry esahpyry poe. Oserehnōko ro toh kynexine. Yrome tãkye kuhse toh toehse. Tururume toytose toto Jezu poetory tō zuruse.

⁹ Morarame tōseporyse toto Jezu maro.
– Torĕtyke pyra ehtoko, tykase Jezu eya xine. Mame eya toytose toto. Iupuru tapoise toto a.

– Kure mase, Ritonōpo nymenekahpyryme mase. Yna esĕme mase, tykase toto.

¹⁰ – Enaromyra ehtoko, tykase Jezu eya xine. – Ytotoko jakorō tō zurutoko. Nyoyhtatoko Karirea pona toto ytotohme. Moroto oseporÿko ropa sytatose toto maro, tykase Jezu eya xine.

Zonĕtopōpyry erase nurutopōpyry

¹¹ Morarame nohpo tō toytose ahtao soutatu tō roropa toytose okepy esahpyry poe pata pona ropa. Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō zuruse toytose toto tynenehpyrykō poko emero porehme.

¹² Mame Ritonōpo maro oturuketō tuisary tōximōse toto juteu tō tuisary tō maro tōturutohkōme tynyrirykō poko. Morarame tineru tokarose eya xine soutatu tomo a, pitiko rokĕ pyra.

¹³ Ynara tykase toto soutatu tomo a:
– Ynara rokĕ kahtoko imehnomo a: “Ipoetohpyry tomo a ekepyry tomatonohse tynyhse yna ahtao,” kaxitoko.

¹⁴ Morarame moro poko kowenatu tutuarōtase tahtao imaro oturūko ynanase ozehno xine pyra aehtohme. Morara exiryke torĕtyke pyra ehtoko. Yna omipona rokĕ ehtoko, tykase toto.

¹⁵ Naeroro soutatu tomo a tineru tapoise. Mokaro omihpyry omipona rokĕ toehse toto. Naeroro seroae ro morara āko ro juteu tō mana: “Jezu ekepyry tomatonohse ipoetohpyry tomo a,” āko ro toh mana.

Typoetory tomo a Jezu osenepotopōpyry ropa

(Maku 16.14-18; Ruka 24.36-49; João 20.19-23; Atos 1.6-8)

¹⁶ Morarame Jezu poetory tō toytose Karirea pona, 11mãkomo. Mame ppy pona toeporehkase toto Jezu omipona.

¹⁷ Morarame Jezu tonese moroto eya xine. Mokyro eneryke tyya xine:

— Kure mase, Ritonõpo nymenekahpyryme mase, yna esẽme, tykase toto. Yrome toitoine onenetupuhpyra ro toh kynexine.

¹⁸ Morarame typoetory tomo a Jezu toytose tahtao ynara tykase ynororo:

— Emero esẽme toehse ase Ritonõpo poe. Kapuaõkõ esẽme ase, sero nono põkõ esẽme roropa ase.

¹⁹ Morara exiryke ytotoko emero pata tõ pona. Emero pata põkõ amorepatatoko jomipona toto ehtohme, ypoetoryme toto ehtohme. Mame ěpurihkatoko toto Papa Kapuaõ omi poe, Imũkuru omi poe, Zuzenu omi poe, enara.

²⁰ Amorepatoko toto emero jomipona toto ehtohme, amorepatopõpyrykõ omipona toto ehtohme. Etatoko pahne, amaro xine ase jũme joepyry ropa ponãmero, tykase Jezu eya xine. Enara.

MAKU
Nymerohpyry Jezu poko
Marcos
Ekarotopo

Sero omi kurā tymerose Maku a Jezu Kyrixtu Ritonōpo mūkuru poko. Toytose Jezu tuhke pata tō poro, omi kurā ekarory poko, ahno tō amorepase Tuisame Ritonōpo ehtoh poko. Tyjamitunuru tonepose eya kurākōkara kurākaryke eya, joroko tō tūtanohporyke, ahno rypyry korokaryke roropa eya. Takorehmananōme 12me orutua kō tymenekase Jezu a tymaro toto ytotohme. Tamorepase toto eya Tuisame Ritonōpo ehtoh poko, omi kurā ekarory poko, ahno pynanopyry poko. Kurākōkara tukurākase roropa eya xine.

Sero ekarōko mana Jezu ĕpurihkatopōpyry poko Joāo a tuna Joatāo kuaō (Maku 1.9-11); etyppyryme Jezu ĕsemamyry ropa ekarōko mana (Maku 16.1-8).

Sero pape ao

Apiforymā Jezu ehtoh poko 1.1-13

Jezu mā Karirea po 1.14–9.50

Karirea poe Jerusarē pona 10.1-52

Orēpyra aehtoh Jerusarē po 11.1–15.47

Jezu ĕsemamyry ropa 16.1-8

Etyhpyrymā: aosenepotopōpyry, aunuhptopōpyry 16.9-20

Joāo ahno ĕpurihkane nurutopōpyry

(Mateu 3.1-12; Ruka 3.1-18; Joāo 1.19-28)

¹ Sero nase omi kurano Jezu Kyrixtu Ritonōpo mūkuru poko.

² Apitoryme ynara tymerose Izaja a Ritonōpo omi poe:

“‘Eneko ke ynaropohpyry,’ āko Ritonōpo mana.

‘Ytōko mā osemazuhme, oesemary kurākase.’

³ Opopre oturūko mana ona po.

Ynara āko ynororo mana:

‘Kuesēkō esemary tyritoko.

Esemary esemahtotoko sorohme,’ āko mana,”

katoh tymerose Izaja a pake.

⁴ Morarame mokyro Joāo toeporehkase ona pona ahno esaka pyra, ahno ĕpurihkaneme. Mame ynara tykase ynororo:

– Ise awahtao xine oĕpurihkatoryko ase, Ritonōpo a okurākatohkōme, oorypyrykō korokatohme. Yrome oĕpurihkarykō se pyra ase oorypyrykō rumekary se pyra awahtao xine, tykase ynororo.

⁵ Morarame emero toytose toto eya, mokā Jutea pōkomo, Jerusarē pōkomo emero. Mame tōpurihkase toto eya Joatāo kuaka.

– Popyra ase. ĩryppyryme ase, tykase toto tyrypyrykō tokarose irumekatohme. Morara exiryke tōpurihkase toto Joāo a.

⁶ Mame Joāo zupony okyno hpoty risē kynexine kameru hpoty. Imety earyme roropa kynexine okyno pihpyry. Wexixi rokē zohme, ano zeni roropa aukurume kynexine.

⁷ Mame ynara tykase Joāo:

– Okomino imepý oehnōko mana. Orēpyra mokyro mana. Imehxo mokyro mana. Ihxitapānōko ase eponaro toehse jahtao, isātajā poko jahtao roropa.

⁸ Amarokō tōpurihkase ya nakuaka repe, yrome mokyro Ritonōpo Zuzenu ekarōko mana oya xine, tykase ynororo.

*Jezu ĕpurihkatopōpyry
(Mateu 3.13-17; Ruka 3.21-22; 4.1-13)*

⁹ Morarame Jezu tooehse Nazare poe, Karirea poe. Karirea pata tamuru kynexine. Mame Jezu tōpurihkase João a Joatāo kuaka.

¹⁰ Towōse ropa ahtao tuna ehpiokoxi, kapu tonese eya xine toepiakase. Mame Ritonōpo Zuzenu tyhtose utukuimō panono. Jezu zuhpokoxi ty-porohse.

¹¹ Morarame Ritonōpo omiry totase eya xine kaino:

– Umūkuru nymyry mase, osehxo ywy rahkene. Yzamaro mase, tykase kaino omi inetarykōme.

*Jezu kuhtopōpyry joroko tamuru a
(Mateu 4.1-11; Ruka 4.1-13)*

¹² Morarame tarose Jezu ahno esaka pyra Ritonōpo Zuzenu a.

¹³ Moero tuhke tōmehse ynororo 40me.

Mame joroko tamuru tooehse eya. Jezu riry se iirypyryme kynexine repe. Yrome kure rokē kynexine ynororo. Onokyro esao rokē kynexine morotō.

Morarame Ritonōpo nenyoyhtyā tooehse kapu ae. Jezu takorehmase eya xine rahkene.

*Imehnō amorepapatopōpyry Jezu a Karirea po
(Mateu 4.12-22; Ruka 4.14-15; 5.1-11)*

¹⁴ Morarame āpuruhpyry taka João tōmapose ahtao Erote a, Jezu toytose ropa Karirea pona. Ritonōpo omiry poko imehnō amorepase toytose ynororo.

¹⁵ – Ritonōpo emero se typoetoryme. Seromaroro ah oesēkōme nexino. Oorypyrykō irumekatoko. Aomipona ehtoko, tykase ynororo morotōkomo a.

¹⁶ Morarame toytoryhtao Karirea ikuhpo ehpiuroko Ximāo Peturu tonese Jezu a, zakorō Ātare maro. Tarāpa emāko toh kynexine nakuaka, kana anŷnōko, kana anŷnanōme toexirykōke.

¹⁷ – Kana anŷnōko matou? Ehmaropa ymaro. Āmorepatorŷko ase imehnō amorepatohme oya xine jenetupuhtohme eya xine, tykase ynororo eya xine.

¹⁸ Mame axī tarāpa tynomose eya xine Jezu maro toytotohkōme. Jezu tokahmase eya xine rahkene.

¹⁹ Morarame moino pitiko Zepeteu mūkuru tō tonese eya, Tiaku, João, enara. Kanawa ao toh kynexine. Tarāpa tuīpokary poko toh kynexine.

²⁰ Mame toahmase toto eya tymaro toto ytotohme. Mame tumykō tynomose eya xine. Zepeteu tynomose kanawa ao ipoetory tō maro, Jezu maro toytotohkōme.

*Jorokohpe aexihpyry poko
(Ruka 4.31-37)*

²¹ Morarame Kapanaū pona toytose toto. Mame juteu tō oserematoh ae toto atamorepatoh taka Jezu tomōse mokaro amorepatohme tyya.

²² Mame tōsenuruhkase toto Jezu omiry etaryke tyya xine.

– To! Orēpyra amorepatō mose nase. Moeze omihpyry poko amorepatōkō sã pyra nase. Orēpyra nase, tykase toto.

²³ Morarame jorokohpã tooehse morotona. Toto atamorepatoh taka tomōse ynororo. Ynara tykase ynororo opore:

24 — Oty se hma Jezu, Nazare pohno? Yna enahkapory se hmahno? Awaro ase. Ritonōpo mūkurume oexiry waro ase. Inenehpohpyry kurāme mase, tykase jorokohpā Jezu a opore.

25 Mame joroko tonyohse Jezu a:

— Mynyhme exiko. Otūtako ropa mokyro ae. Jūme irumekako ropa, tykase Jezu eya.

26 Morarame jorokohpā tōsētorimase. Kui tykase ynororo opore, mame tutūtase ropa joroko mokyro ae.

27 Mame tōsenuruhkase moro taōkō emero.

— Enēko matose tyoro inamorepatary. Orēpyra mana. Joroko tō tūtanohpory ropa waro roropa ynororo, tykase toto oxime rokene.

28 Morarame Jezu tokātose moerōkomo a Karirea pōkomo a.

Peturu merenoty kurākatopōpyry ropa Jezu a

(Mateu 8.14-15; Ruka 4.38-39)

29 Morarame juteu tō atamorepatoh tae tutūtase ropa ynororo. Mame Ximāo Ātare maro tytapyīkō taka toytose toto, Tiaku, Joāo, Jezu, enara.

30 Mame Ximāo merenoty kure pyra kynexine oxirohnōko. Tohrame kynexine. Jezu turuse eya xine:

— Kure pyra mose mana, tykase toto eya.

31 Morarame kurākara anŷne ropa tomary ke. Axī tōxirohkehse ropa ynororo. Towōse ropa ynororo. Mame tautuhmase toto mokyro a, kuranōpokara a.

Kurākōkara kurākatopōpyry ropa Jezu a

(Mateu 8.16-17; Ruka 4.40-41)

32 Mame kokonie pukuro kurākōkara tarose imehnomo a tuhke Jezu a, toto kurākatohme ropa. Jorokohpā kō roropa tarose eya xine.

33 Kapanau pōkō roropa tooehse tuhke imoihme. Tapyi eutary pota taka tōximōse toto.

34 Mame kurākōkara tukurākase ropa eya, tuhke. Joroko tō tutūtanohpose roropa eya mokaro ae. Joroko a sekere kamexipoppyra kynexine ynororo: “Awaro ynanase,” karyke eya xine.

Karirea po Jezu ehtopōpyry

(Ruka 4.42-44)

35 Morarame kuratiri etaryhtao towōse ropa Jezu. Tokare pyra toytose ynororo ahno esaka pyra oturuse Ritonōpo maro.

36 Mame okomino Ximāo a tokahmase tymarōkō maro.

37 Mame Jezu tonese ropa tyya xine ahtao ynara tykase toh eya:

— Emero oupīko toh mana, tykase toto.

38 Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

— Ehmaropa tyorō pata pona, morotōkō amorepase Ritonōpo omiry poko. Moro poko oepyase, tykase Jezu.

39 Morarame kŷkŷtone Karirea poro Ritonōpo omiry ekarory poko juteu tō atamorepatoh tonō takuroko. Joroko tō tutūtanohpose roropa ahno ae eya.

Ipū imotahpyry kurākatopōpyry Jezu a

(Mateu 8.1-4; Ruka 5.12-16)

40 Morarame tupū motaryke toytose imepyny Jezu a toetuarimaryke. Tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ēpataka.

— Ajohpāme sā ynara āko ase oya, kukurākako ropa ukurākary se awahtao.

Imepŷ tukurākase oya exiryke oya tuaro oehno, tykase ynororo Jezu a.

41 Mame nupunato mokyro eneryke tyya tapose tomary ke.

42 – Ỹ, okurākāko ropa ase, tykase Jezu eya. Axī ipū totyhse ropa. Kure ropa toehse ynororo.

43 Morarame ynara tykase Jezu tunukurākahpyry a:

44 – Osekaropyra ke exiko imehnomo a. Topohme rokē ytoko Ritonōpo maro oturuketū a. Osenepota eya. Moeze nekaropohpyry ekarota eya, kure rokē oehtohme, imehnō tuarōtatohme roropa okurākatopōpyry ropa poko, tykase ynororo eya repe.

45 Yrome toytory ropa ahtao tokātose eya itamurume. Emero tōsekātose rahkene. Morara exiryke Jezu tokare ytoyosaromepyra toehse pata tō pona. Ahno esao pyra rokē ynororo ehse. Mame pata pōkō tuhke toytose eya.

2

Pakaihkapỹ kurākatopōpyry ropa Jezu a (Mateu 9.1-8; Ruka 5.17-26)

1 Morotoino toytose ropa Jezu Kapanau pona. Mame imehnō tōturuse ipoko. Ynara tykase toto:

– Tooehse ropa Jezu mana tytapyī taka, tykase toto ipoko.

2 Mame morotona tooehse toto imoihme. Tapyi typehkase eya xine. Tapyi eutary pota tao tōximōse toto. Morarame tamorepase toto Jezu a Ritonōpo omiry poko.

3 Morarame pakaihkapỹ tonehse imehnomo a Jezu a ikurākatohme ropa. Asakoropane kynexine enehnanomo.

4 Yrome omōsaromepyra toh kynexine ahno tuhke exiryke. Morarame tapyi mypatarānaka tōnuhse toto. Tapyi tytiapose eya xine Jezu etonie. Mame kurākara tonyhtose eya xine moro ae etueh maro Jezu myhtokoxi.

5 – Kurākatō mokyro, tykase toto tukurohtao xine. Mame toto kurohtao tonetuputyry waro Jezu kynexine. Mame ynara tykase ynororo kurākara a: – Aimo, oorypyry korokāko ase, tykase ynororo eya.

6 Moroto Moeze nymerohpyry poko amorepatōkō kynexine, typorohse. Tohne toehse toto Jezu omiry etaryke tyya xine.

7 – To! Morara kary popyra mana. Ritonōpo poenohnōko rokē mose mana. Ritonōpo rokē popỹ rypyry korokary waro mana, tykase toto. Jezu kerekeremāko toh kynexine tukurohtao xine.

8 Yrome Jezu tuaro kynexine. Tykerekeremary tonetupuhse eya.

– Oty katoh ykerekeremāko matou okurohtao xihne? tykase ynororo eya xine. – Ywy ase Kapu ae Ayhtohpyry.

9 Iirypyrymākō rypyry korokary waro ase. Kurākōkara kurākary waro roropa ase.

10 Naeroro mose kurākāko ropa ase, iirypyrymākō rypyry korokary waro jexiry waro oehtohōme, tykase ynororo eya xine.

Mame ynara tykase pakaihkapyny a ynororo:

11 – Tukurākase ropa mase. Owōko ropa. Oetuety aroko ropa atapyī taka, tykase ynororo eya.

12 Mame kuranōpokara towōse ropa totuety tapoe. Totuety tarose ropa eya. Mame tutūtase ropa ynororo tapyi tae imoihmākō neneryme. Mame tōsenuruhkase toto.

– To! tykase toto. – Kure Ritonōpo imehxo. Mose ro panō onenepitopyra sytatose, tykase toto.

Mateu eahmatopōpyry Jezu a tymaro aytotohme (Mateu 9.9-13; Ruka 5.27-32)

¹³ Morarame tutūtase ropa Jezu. Ikuhpo ehpiokoxi toytose ynororo. Moroto ahno imoihme Jezu zomye toehse toto. Mame tamorepase toto eya.

¹⁴ Morarame mōpozakoxi toytose tahtao Mateu tonese eya, Aupeu mūkuru. Kohrame ynororo kynexine kowenu tinerū apoitoh tao.

– Ymaro eropa, ypoetoryme, tykase Jezu eya.

Mame toytose ynororo imaro.

¹⁵ Morarame Rewi tapyī taka toytose Jezu. Typorohse ynororo meza myhtokoxi. Tuhke kowenu tinerū apoinanō moroto kynexine. Mokaro maro, Jezu typorohse. Ipoetory tō roropa imaro typorohse. Iirypyrymākō roropa moroto kynexine tuhke.

¹⁶ Morarame moroto Moeze nymeroypyry poko amorepatōkō kynexine, parixeu tō maro. Jezu otukuru tonese toto a iirypyrymākō maro, kowenu tinerū apoinanō maro. Ynara tykase toto Jezu poetory tomo a:

– Oty katoh oesēkō otuhnōko hnae kowenu tinerū apoinanō maro iirypyrymākō maro? tykase toto tōturupose.

¹⁷ Morarame toto omiry totase Jezu a. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Kurākō topinopyry se pyra mā toto, kure toexirykōke. Kurākōkara rokē topinopyrykō se mā toto. Morararo kurākō kurākase pyra oepyase. Iirypyrymākō rokē kurākase oepyase, Ritonōpo omipona toto ehtohme, tykase Jezu eya xine.

*Amotyryae rokē otuhtoh poko
(Mateu 9.14-17; Ruka 5.33-39)*

¹⁸ Morarame João poetory tō amotyryae rokē otuhse toto Ritonōpo maro tōtururukōke. Parixeu tō roropa amotyryae roropa otuhse toto juteu tamuru omipona toehtohkōme. Morarame imehnō toytose Jezu a oturupose. Ynara tykase toto eya:

– João poetory tō amotyryae rokē otuhnōko. Parixeu poetory tō roropa otuhnōko amotyryae rokene. Oty katohme hkoh opoetory tō rokē tuenikaroro otuhnōko nae kokoro rokene? tykase toto, tōturupose Jezu a.

¹⁹ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Toipe tosēkō maro toexirykōke, ymaro toexirykōke tuenikaroro rokē otuhnōko nase toto.

²⁰ Imeīpo mā emynymāko mā toto tymaro xine pyra toehse jahtao. Morara ahtao rokē amotyryae rokē otuhnōko mā toto toemynymarykōke, tykase Jezu eya xine.

²¹ – Upo pakato toexihkase ahtao, kamisa kasenato ke pyra, ipanō ke rokē ixixinōko ropa sytatose. Kamisa kasenato ke typitahmase ahtao exihkako ropa mana itamurumehxo. (Naeroro atamurukō omihpyry maro jomiry onoximara ehtoko. Atae pyra mā jomiry atamurukō omihpyry maro.)

²² Morararo eukuru ēme okyno pihpyry tyrise ahtao. Mame eukuru tyrisenā onyripyra sytatose pakato ētypyry aka. Tyrise eukuru kasenato zaka ahtao ehnikō mana pakatome exiryke. Mame eukuru ekuānōko mana atahnikāko. Eukuru ē roropa atahnikāko. Māpyra eukuru ē tyrisenā aka eukuru tyrisenā tyrise ahtao atahnikara mana asakoro ro eukuru, eny, enara. (Moro sā ynekarohpyry ēme matose tyrisenā sā toehse awahtao xine,) tykase Jezu eya xine.

*Oserematoh esēme Jezu ehtoh poko
(Mateu 12.1-8; Ruka 6.1-5)*

²³ Morarame oserematoh ae Jezu toytose tupito rānakuroko, typoetory tō maro. Tiriiku rānaka toytorykohtao ipoetory tomo a tiriiku tytahkase omise toexirykōke. Toipe juteu tō pake. “Ematonanohtōko mase,” kara toto imepý tupi po tonahsē apoiryhtao omise exikety a enahtohme.

²⁴ Moro eneryke tyya xine ynara tykase parixeu tō Jezu a:

– Eneko ke! Oty katohme hko moxiã tiriiku poko erohnōko nae? Popyra mana. Pake Ritonōpo omi poe ynara tymerose Moeze a pape pokona: “Erohpyra ehtoko oserematoḥ ae,” me tymerose pake, tykase parixeu tomo.

²⁵ Morarame Jezu a tozuhse toto. Ynara tykase ynororo:

– Pape imerohpyry onenepitopyra hmatou Tawi ehtopōpyry poko, typoetory tō maro omise toto ahtaō?

²⁶ Ritonōpo maro Oturutoḥ taka tomōse ynororo typoetory tō maro Ritonōpo zuru enahse. Apiataa oturuketō tuisary imehxo exiketyme kynexine. Ritonōpo nukurākapohpyry rokē kynexine, tymaro oturuketō zurume. Moro tonahse Tawi a omise toexiryke. Tawi Ritonōpo maro oturuketō maro pyra kynexine repe. Yrome moro wyi tonahse eya. Tymarōkō tupase roropa eya. (Mame moro wyi enahxīpo Tawi tomo a: “Popyra matose,” kara Ritonōpo kynexine eya xine. Morara ahtaō oty katoh ypoetory tō hxirōko matou?)

²⁷ Mame ynara tykase Jezu parixeu tomo a:

– Oserematoḥ tyrise Ritonōpo a kuoserematoḥkōme. Yrome sero nono pōkō tyrise eya oserematoḥme rokē pyra.

²⁸ Ywy ase oserematoḥ esemy, oserematoḥ rihpōme jexiryke, Kapu ae Ayhtohpyryme jexiryke, tykase Jezu eya xine.

3

Aosemahmirihmahpyry kurākatopōpyry ropa poko

(Mateu 12.9-14; Ruka 6.6-11)

¹ Morotoino juteu tō atamorepatoh taka Jezu toytose ropa. Moroto aosemahmirihmahpyry kynexine.

² Morarame parixeu tō Jezu enēko toḥ kynexine aehxirotōhme repe.

– Otarāme kurākara kurākako ropa mana oserematoḥ ae, tykase toto.

³ Mame Jezu tōturuse aosemahmirihmahpyry a, ynara tykase:

– Aimo, osehko irānaka, tykase eya.

⁴ Mame tonenanomo a ynara tykase ynororo:

– Oty kurehxo oya xine oserematoḥ ae nae? Kure ehtopo? Popyra ehtopo? Oty oya xine kurehxo oserematoḥ ae nae? Kurākara kurākatoh ropa? Imep̄y etapatopo? Oty pake tyripose oserematoḥ ae Moeze a Ritonōpo omi poe? tykase Jezu, tōturupose eya xine.

Yrome onezuhpyra toḥ kynexine.

⁵ Mame tākye pyra Jezu tōsenuhmase. Tomyēkō tonese eya. Tohne toehse kynexine toemynymaryme otato pyra toto exiryke. Mame kurākara a ynara tykase ynororo:

– Oemary an̄yko, tykase. Mame tātaporamase ynororo. Emary osepuḥne toehse ropa.

⁶ Morarame parixeu tō tutūtase ropa moro tae. Morarame tōximōse toto, Erote epe tō māro, Jezu poko tōturutoḥkōme, Jezu etapary se toexirykōke.

Imoihmākō poko ikuḥpo ehpio

⁷ Morotoino toytose ropa Jezu typoetory tō maro ikuḥpo pona, Karirea pona. Mame tokahmase ynororo imoihmākomo a Karirea pōkomo a, Jutea pōkomo a,

⁸ Jerusarē pōkomo a, Itumea pōkomo a, Joatāo moindōkomo a, Tiro pōkomo a, Xitō pōkomo a, enara. Tokahmase ynororo imoihmākomo a. Inukurākatary enery se toexirykōke toytose toto, tuhke kurākōkara tukurākase eya exiryke.

9-10 Morara exiryke epuepurohmāko toh kynexine kurākōkara Jezu apotohme tyya xine. Mame kanawa tohpikē tonehpose typoetory tomo a tōtyritohme, tuputupurohmaryino imoihmākomo a.

11 Morarame jorokohpā kō Jezu eneryhtao, toepukase toto ēpataka:

– Ritonōpo mūkuru nymyry mase, tykase toto. Kui tykase roropa toto.

12 Mame turuse toto Jezu a.

– Jekaropyra ehtoko, tykase ynororo eya xine.

Orutua kō menekatopōpyry Jezu a 12me tymaro toto ytotohme (Mateu 10.1-4; Ruka 6.12-16)

13 Morarame toytose ynororo ppy pona. Tÿpenery tō rokē tarose eya.

14 Moroto tymenekase toto eya 12me tymaro toto ytotohme.

– Amarokō tymenekase ya ymaro oytotohkōme, tykase ynororo eya xine. – Ynenyokryme roropa matose exīko Ritonōpo omiry ekarotohme imehnomo a.

15 Yjamtunuru ekarōko ase oya xine joroko tō tūtanohpotohme oya xine imehnō ae, tykase ynororo eya xine.

16 Ynara toh kynexine, Ximāo. Mokyro tosehapse ropa Peturume Jezu a.

17 Zepeteu poenō kynexine. Tiaku, João, enara toh kynexine. Konomerume tosehapse roropa toto Jezu a.

18 Imehnō roropa moroto kynexine, Ātare, Piripe, Patoromeu, Mateu, Tome, Tiaku. Aupeu mūkuru kynexine ynororo, Tateu maro, imepÿ Ximāo roropa. Juteu tō esary pynoto exikety kynexine ynororo.

19 Juta Ixikariote roropa tymenekase eya. Tosē ewokahpō ynororo kynexine. Enara tymenekase toh kynexine Jezu a typoetoryme.

Peuzepu poko

(Mateu 12.22-32; Ruka 11.14-23; 12.10)

20 Morarame Jezu toytose ropa ahtao tytapyī taka tuhke ahno moroto kynexine tōximōse. Morara exiryke otuhpyra kynexine ynororo.

21 Mame morara aexiry totase jekyry tomo a. Morara exiryke tooehse toto morotona Jezu poko.

– Otarāme rowotāko mana, tykase toto ipoko repe.

22 Morarame Moeze omihpyry warōkō, Jerusarē poe aehtyā ynara tykase toto ipoko:

– Jorokohpe mana, Peuzepu hpe, tykase toto Jezu poko. (Peuzepu joroko tamuru esety akorony.)

– Joroko tamuru poe joroko tō tūtanohpōko mana ahno ae, tykase imehnō roropa ipoko.

23 Morarame Jezu a imoihmākō tykohmase tyya, toto amorepatohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Otātohxō joroko tō na etūtanohpōko ropa nah oxime? Imepÿ joroko onutūtanohposaromepyra imepÿ joroko mana ynarohnōme toexirykōke.

24 Morararo pata tamuru pōkō oseosetaparyhtao, osenahkāko rokē mā toto.

25 Tapyi taōkō roropa osetaparyhtao, osenahkāko rokē toto.

26 Morararo joroko tamuru joroko tō maro osetaparyhtao okynā pyra osenahkāko mā toto oxime toexirykōke.

27 – Etatoko pahne, jamitu tapyī taka omōsaromepyra imepÿ mana ematonase, ešē jamihme exiryke. Yrome tapyi ešē tymyhse ahtao rokē, imōkomory ematonanohno mana ešē tymyhse exiryke sã rokene. (Morararo joroko tamuru tymyhse ahtao rokē joroko tō tūtāko ropa sã mana.)

²⁸ — Ynara kary se ase oya xine, emero oorypyrykō korokāko Ritonōpo mana.

²⁹ Tykerekematopōpyry korokāko roropa mana. Toiro rokē onykorokara ekurehnōko mana. Tuzenu kerekematopōpyry onykorokara mana jūme. Ehxirokehyra Zuzenu kerekemahpōkō mana. Etuarimakehyra roropa toh mana jūme.

³⁰ Morara tykase Jezu typoko: “Jorokohpe mana,” tykase mokaro exiryke.

Jezu eny, zakorō tomo, enara
(*Mateu 12.46-50; Ruka 8.19-21*)

³¹ Morarama Jezu ē tooehse zakorō tō maro. Jezu maro tōtururu se toh kynexine repe. Yrome omōpyra toh kynexine tapyi taka. Jarānao rokē toh kynexine.

³² Jezu zomye ahno typorohse kynexine imoihme. Ynara tykase toto eya:
— Asa oya kynako. Moky reh oeraximāko jarānao, ākorō tō maro, tykase toto eya.

³³ Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

— Onoky aja mokyro? Onokā jakorō tō mokaro? tykase.

³⁴ Tomyēkō eneryme ynara tykase ynororo:

— Tarōkō ajame toh mana, jakorō tōme roropa mā toto.

³⁵ Ynara exiryke, Ritonōpo omipona exiketō wekyryme mā toto, jakorōme, woryxiryme, ajame, enara, tykase ynororo eya xine.

4

Otyro puhturu arykane
(*Mateu 13.1-9; Ruka 8.4-8*)

¹ Morotoino tamorepase ropa toto Jezu a ikuhpo ehpio. Ahno imoihme exiryke tōtyrise ynororo kanawa tohpika aka. Typorohse ynororo kanawa aka.

² Moroto ahno tuhke tuna ehpio. Mame Ritonōpo omiry enetupuhtoh poko tamorepase toto eya. Ynara tykase ynororo:

³ — Etatoko pahne, otyro puhturu arykane toytose. Sapararahme ipuhturu pahne sā mana ahtatōhme.

⁴ Osema taka ipuhturu ohpahñōko roropa sā mana. Moroto torō tō enahnōko sā mana osema tao exiryke.

⁵ Topuxikiri htaka roropa ohpahñōko sā ipuhturu mana. Moroto ēxihtāko sā mā repe, nono pitiko nae exiryke.

⁶ Yrome xixi tutūtase ahtao, axī aremāñōko mana. Orihnōko ropa axiny. Tymise pitiko toehse repe. Yrome ahtara ekurehnōko mana.

⁷ Mame ātaryka htaka roropa ipuhturu ohpahñōko sā roropa mana. Morararo ātarykahmā eīko. Ahtara ekurehnōko roropa mana ātaryka htao toexiryke.

⁸ Mame nono kurā pona ohpahñōko roropa ipuhturu mana. Moroto ahtāko kure mana otyro zamaro noño exiryke. Kure ēkutāko mana. Kure eperytāko roropa mana. Tuhke eperytāko mana, tykase Jezu eya xine.

⁹ Morarama ynara tykase ynororo eya xine:

— Otatohxō awahtao xine menetupuhtory, metatory roropa, tykase Jezu eya xine.

Jezu namorepatopōpyry poko
(*Mateu 13.10-17; Ruka 8.9-10*)

¹⁰ Moromeīpo ipoetory tō tōturupose Jezu a ahno amereh tykase ahtao. Ynara tykase toto:

– Oty poko hkoh moturuno ynanetaryme? Onenetupuhpyrahme sã ynanakene, tykase toto, töturupose.

¹¹ – Arypyra, Ritonõpo omiry poko oturũko akene oya xine, Ritonõpo enetupuhtohme oya xine oesẽkõme. Ynekarohpyry tupime mã onenetupuh-pynomo a.

¹² Naeroro:

“Etãko toh mã repe. Yrome jomiry onenetupuhpyra mã toto.

Enẽko roropa mã toto. Yrome zuaro pyra sã mã toto,

tyyrypyrykõ onurumekara toexirykõke,

Ritonõpo a tyyrypyrykõ onykorokapopyra roropa toexirykõke,”

tykase Jezu typoetory tomo a.

Otyro puhturu arykatopõpyry poko amorepary poko

(Mateu 13.18-23; Ruka 8.11-15)

¹³ Morarame typoetory tõ turuse eya. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Æmorepatopõpyrykõ onenetupuhpyra ro oexirykõ popyra mana. Sẽ onenetupuhpyra awahtao xine, imepý ke ãmoreparykohtao roropa morararo onenetupuhpyra matose.

¹⁴ – Mokyro týkyryry puhturu arykane poko sã oturuno. Mokyro sã mã imepyny, Ritonõpo omiry poko urutono.

¹⁵ Mame moro osema taka aohpahtyã sã Ritonõpo omiry etananõ mã repe. Mame joroko tamuru oehnõko axiny, Ritonõpo omiry enahse ikurohtaka xine.

¹⁶ Morararo mokaro imehnomo, Ritonõpo omiry etãko roropa toh mã repe. Yrome topuxikiri htaka aohpahtyã sã mokaro mana. Ritonõpo omiry etãko toh mã repe. Atãkyemãko roropa toh mã repe.

¹⁷ Yrome mitara Ritonõpo omiry mã ikurohtao xine ekurehnõko. Ahtara ekurehnõko roropa mana. Morotoino okynã pitiko toehse ahtao, tyhtomarykohtao, tykerekeremarykohtao roropa Ritonõpo omiry pokoino, poremanõko toh mã rahkene. Urumekãko toh mana.

¹⁸ Mame tyoro roropa ãtaryka htaka aohpahtyamo. Moro sã Ritonõpo omiry etananõ kurohtao ãtaryka samo. Ritonõpo omiry etãko toh mã repe.

¹⁹ Yrome torẽtyke rokẽ toto tyorõ poko, tytineruke se rokẽ toehtohkõ poko, tymõkomoke se toehtohkõ poko roropa. Ritonõpo omiry emãpyra ikurohtao xine, ekurehnõko ãtaryka htaka aohpahtyã samo.

²⁰ Yrome mokaro mã nono kurã pona arykahpyry samo. Ritonõpo omiry etaryhtao tyaa xine jamaro toh mana. Ahtãko sã ikurohtao xine mana, aomipona toto exiryke. Eperytãko sã mã toto 30me; imehnõ 60me; imehnõ roropa 100me arykahpyry ikurohtao xine mana. Mãsa rokẽ pyra Ritonõpo omipona exiko toh mana, tykase Jezu eya xine.

Saerehkatoh poko

(Ruka 8.16-18)

²¹ Morarame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Kasana zopikoxi nõparina onyripyra exino mana. Zara zopikoxi onyripyra roropa exino mana. Esaka rokẽ tyriko exino mana saerehka-tohme. Emero zeipõko mana.

²² Moro sã emero zonẽtyã enepõko ropa Ritonõpo mana. Emero enepynyõpo tõ enepõko ropa mana.

²³ Otato awahtao xine menetupuhtory, tykase ynororo eya xine.

²⁴ Morarame töturuse ropa ynororo:

– Jomiry etãko matose repe, jomipona ehtoko. Otato awahtao xine atamorepãko matose kure, tuhkehxo apoiko matose.

²⁵ Morararo otato awahtao xine, itamura mehxo otuarōtanohtorŷko Ritonōpo mana. Yrome otato pyra awahtao xine, āmorepatopōpyrykō poko wenikehnōko matose emero porehme.

Otyro puhturu ahtary poko

²⁶ Morarame ynara tykase ropa Jezu:

– Ritonōpo tuisame exiry otyro puhturu arykane sā mana. Mame otyro puhturu arykāko sā mana tupito pona.

²⁷ Mame tuenikaroro exīko mana. Okynā pixo toehse ahtao ipuhturu ēxihāko mana, ahtāko roropa mana onenepyra ahtao.

²⁸ Nono rokē ēxihtanohpōko mana. Morarame ekutāko mana. Mame eperytāko mā rahkene.

²⁹ Mame otyro toehkehse ahtao tupito esē atarypokety sā tuhme tahkāko mana, isapakamyry ke.

Moxitatu puhturu ehtopōpyry poko

(Mateu 13.31-32,34; Ruka 13.18-19)

³⁰ – Moro sā matose Ritonōpo tupime. Oty sā ropa Ritonōpo tuisame exiry nae?

³¹ Otyro sā mana. Moxitatu samo. Ipuhturu pisarara repe.

³² Yrome tarykase ahtao ahtāko zumo. Amorihtāko. Torō tō esaryme amoriry exīko mana.

³³ Mame tuhke turuse toto: “Ynara sā Ritonōpo tuisame exiry mana.” Moro sā ehtoh poko turuse toto enetupuhtohme eya xine.

³⁴ Imoihmākō maro tahtao enetupuhtoh rokē tokarose eya. Mame typoetory maro tahtao enetupuhtoh poko tutuarōmase ropa toto.

Tyryrykane mynyhpākatopōpyry poko Jezu a

(Mateu 8.23-27; Ruka 8.22-25)

³⁵ Morarame tykohmāse ahtao:

– Ehmaropa ikuhpo mōpozakoxi, tykase Jezu typoetory tomo a.

³⁶ Morarame imoihmākō enokyryhtao tyya xine tōtyrise toto kanawa aka, Jezu arotohme kanawae. Imepŷ kanawa roropa ikapo toytose.

³⁷ Morarame tyryry tykase itamura me. Tyryry karyhtao saparah tykase pohkane kanawa pokona. Kanawa nerymary se toehse pohkane.

³⁸ Jezu nyhnōko kynexine kanawa ātykyo. Zupuhpyry tapōke kynexine.

– Tuisa, yna pyno pyra hma? Nerŷko reh sytatohse, tykase toto eya.

³⁹ Mame typakase ropa Jezu. Tyryrykane tymynyhpākaposē eya:

– Omynyhpāko, pohkara exiko, tykase Jezu. Mame tyryry tykakehse, mynytyme konōto rokē toehse.

⁴⁰ Mame ynara tykase typoetory tomo a:

– Oty katoh oserehnōko matou? Jenetupuhpyra ro hmatohu? tykase ynoro eya xine.

⁴¹ – To! tykase toto tyya xine tōsenuruhkase toto:

– Mosehxo reh imehxo nahse. Tyryrykane mynyhpākapono, pohkane roropa mynyhpākapono, tykase toto oseya rokene.

5

Jorokohpā kurākatopōpyry poko Jezu a

(Mateu 8.28-34; Ruka 8.26-39)

¹ Morarame toeporehkase toto Keraza pona, ikuhpo mōpozakoxi.

² Morarame kanawae Jezu towōse. Mame mokyro jorokohpā toehse okepŷpo tō poe.

³ Moroto okep̄ȳpo tō po esary kynexine. Pake mokyro jorokohpā emyh-popyra ehse.

⁴ Osemazuhme tymy tymyhse repe keti ke. Yrome tymyhtoh kurimene risē tamohmhse eya.

– Sukurematatose, tykase imehnō repe. Yrome onukuremasaromepyra toh kynexine.

⁵ Nyhpyra ehse ynororo. Okep̄ȳpo tō zonētopōpyry rānaka ytoytose ynororo somohmā poro. Kui kakehpyra ehse, topu ke tōtokotokose roropa ynororo.

⁶ Morarame Jezu eneryke tyya, moe ahtao ro tururume toytose ynororo eya. Tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ēpataka.

⁷ Opopre ynara tykase:

– Ōty se hma, Jezu, ya? Ritonōpo Kapuaō mūkuru mase, Imehxo Exikety mūkuru. Ajohpāme sā josanumara ke exiko, tykase ynororo opore.

⁸ Osemazuhme Jezu ynara tykase exiryke:

– Mose ae otūtako ropa joroko kahpyry, tykase Jezu exiryke.

⁹ Mame:

– Onoky oesety? tykase ropa Jezu eya.

– Ekuhp̄yme yna esety nase, tuhke yna exiryke, tykase ynororo Jezu a.

¹⁰ – Yna onenyohpyra exiko mya, tykase jorokohpā Jezu a.

¹¹ Mame moroto tuhke poinokoimo kynexine otyro ētuhkāko ypy emory po.

¹² – Yna enyohko yna omōtohme poinokoimo aka. Ah ynanomōxi, tykase toto otuhparo Jezu a.

¹³ Morarame torekohmaryke tonyohse toto Jezu a. Orutua ae tutūtase ropa toto. Poinokoimo aka tomōse toto, joroko tomo. Morarame tururume toytose toto poinokoimo emero porehme. Tyhtose toto ypy emory poe nakuaka. Tyneryse toto emero. Asakoro miume tyneryse poinokoimo.

¹⁴ Mame inahp̄hōkō toepase pata pōkō zuruse, pata moinōkō zuruse roropa. Morarame tuhke panatase tooehse toto Jezu a osenuhmase.

¹⁵ Jorokohpanōpo tonese toto a typorohse. Upo tamuruse eya. Zae oturūko kynexine Jezu maro. Mame tōserehse toto.

¹⁶ Morarame morotōkō ynara tykase toto mokyro enese aehtyamo a:

– Mose jorokohpanōpo. Joroko tō tūtanohpo ropa Jezu, tuhke zae. Mame tyneryse poinokoimo tō emero, tykase toto mokaro a oehsenākomo a.

¹⁷ Morarame Jezu a ynara tykase poinokoimo esamōpyamo:

– Ytoko ropa oesaka, tykase toto. Otuhparo tonyohse ropa Jezu eya xine tosae xine.

¹⁸ Morarame kanawa aka Jezu aotyryryhtao, mokyro jorokohpanōpo tōturuse imaro:

– Tuisa, amaro ytoxi ajohpāme samo, tykase ynororo eya repe.

¹⁹ – Arypyra. Atapyī taka rokē ytoke ropa. Oepe tō maro oturuta. Kure ke oturuko okurākatopōpyry ropa poko, opyno jexiry poko roropa, ypoetoryme oexiry poko, enara, tykase Jezu eya.

²⁰ Morarame toytose ropa jorokohpanōpo osekarose Omame Osetoro pata tō nonory poro. Moroto tōturuse ynororo, tukurākatopōpyry ropa poko. Mame emero tātākymase toto: “Emese kure Jezu mana,” tykase toto.

Jairu ytotopōpyry Jezu a

(Mateu 9.18-19; Ruka 8.40-42)

²¹ Morarame tātakuohse ropa Jezu kanawae mōpozakoxi. Ahno imoihmākō tooehse ropa eya morotona, ikuhpo ehpiokoxi.

²² Morarame juteu tō atamorepatoh esē tooehse, esety Jairu. Jezu pupuru myhtokoxi typorohse ynororo.

²³ – Tuisa, kuakorehmako ajohpāme samo. Jēxiry orihnōko mana. Ymaro eropa ajohpāme samo. Oemary tyrikose epona aekurākatohme ropa, orihpyra aehtohme, tykase ynororo eya.

²⁴ Mame imaro toytose Jezu. Yrome ahno imoihmākō Jezu maro toytose. Ytopyra sã kynexine tuhke ahno exiryke.

Jezu zupō apotopōpyry nohpo a

(Mateu 9.20-22; Ruka 8.43-48)

²⁵ Morarame nohpo moroto kynexine munuimohpano. Pake ro kure pyra toehse ynororo. 12me jeimamyry taropose kure pyra toexiry poko rokene.

²⁶ Toanahtose eya itamurume. Tuhke opi warōkomo a tukuhse roropa repe, yrome epona pyra, kure pyra itamurume exiryke. Tytinerukehse roropa ynororo.

²⁷ Jezu ekary totase tyya exiryke, ikapo toytose ynororo tuhkākō rātakuroko.

²⁸ – Jezu zupō temuhmaryhtao rokē ya ekurākāko ropa ase, tykase ynororo tukurohtao.

²⁹ Morarame zupō tytemuhmase eya. Axī imunuru tymnyhpāse, kure toehse ropa ynororo. Mame toekurākary ropa waro toehse ynororo.

³⁰ Jezu roropa tunukurākahpyry waro kynexine. Tōsenuhmase ynororo tŷkakoxi.

– Onoky jupō temuhmano? tykase ynororo.

³¹ Morarame ipoetory tomo a tozuhse. Ynara tykase toto:

– Imoihmākō enēko mase. Epuepurohmāko rokē toh mana. Oty katoh: “Onoky ytemuhmano?” āko mahno? tykase toh Jezu a repe.

³² Yrome Jezu tōsenuhmase ropa tŷkakoxi tytemuhmahpō enetohme.

³³ Mame mokyro tōserehse. Tykytyky tykase ynororo tukurākase ropa toexiryke. Jezu ēpataka tooehse. Tosekumuru pō typorohse. Emero kure turuse tunukurākahpyry a.

³⁴ Morarame ynara tykase Jezu:

– Kuku, jupō mytemuhmano okurākatohme. Kuenetupuhno. Morara exiryke kure ytoko ropa. Tukurākase ropa mase, tykase Jezu eya.

Jairu ēxiry ēsemākatopōpyry ropa Jezu a

(Mateu 9.23-26; Ruka 8.49-56)

³⁵ Morara kary rohtao Jairu tapyī tae tooehse toto.

– Oēxiry norihno. Amorepatō onerekohmara exiko, tykase toto aorikyhpory zумы a.

³⁶ Yrome mokaro otururu totase Jezu a:

– Oserehpyra exiko. Ākorehmary enetupuhko ya, tykase Jezu aorikyhpory zумы a.

³⁷ Morarame typoetory tō rokē tarose eya, Peturu, Tiaku, João, enara rokene. Tiaku akorō João kynexine.

³⁸ Morarame toeporehkase toto Jairu tapyī taka. Tuhke ahno moroto kynexine xitaketomo, aorikyhpory hnamononomo, enara.

³⁹ Morarame tapyi taka tomomyryhtao ynara tykase ynororo eya xine:

– Oty katoh panaikato matou, xitāko? Xitara ehtoko. Mose orihpyra nase. Yhnōko rokē nase, tykase Jezu eya xine.

⁴⁰ Moraramē tounohse eya xine. Mame emero Jezu a tutūtanohpose ropa toto tapyi tae. Jū maro rokē tomōse toto, jummy, jeny, typoetory tō oseruaō. Enara toh tomōse aorikyhpory enese.

⁴¹ Morarame emary tapoise Jezu a.

– Tarita kumi, tykase ynororo aomiry ae. “Orymo, owōko ty,” katopo.

⁴² Morara kaxīpo sā rokē tōsemāse ropa ynororo. Towōse ropa, toytotose ropa tukurākase ropa exiryke. 12me ikonopory nae kynexine ynororo. Tākye tohse ropa jū tomo.

⁴³ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Jekātopyra ke ehtoko. Mose kure autuhmatoko, tykase Jezu eya xine.

6

Jezu ehtopōpyry Nazare po

(Mateu 13.53-58; Ruka 4.16-30)

¹ Morotoino Jezu toytose ropa tosaka, Nazare pona, typoetory tō maro.

² Mame juteu tō atamorepatoh taka toytose ynororo oserematoh ae, ahno amorepatohme tyya. Mame aomiry etananō ynara tykase toto ipoko:

– Otokoino mose tutuarōtase nae? Onoky poe tuaro nae? Onoky poe roropa kurākōkara kurākāko roropa nae? tykase toto.

³ – Yrome Jezu waro sytatose. Wewe poko erohkety mose ro, Maria mūkuru. Zakorō tō moxiamo, Tiaku, Joze, Juta, Ximāo, enara. Aoryxiry tō kymaro xine roropa mana, tykase toto ipoko.

Morara exiryke aomiry etary se pyra foh kynexine.

⁴ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonōpo poe urutō kō se imehnō mā repe. Yrome esary pōkō ise pyra mā toto. Jekyry tō roropa ise pyra. Itapyī taōkō roropa ise pyra, tykase Jezu eya xine.

⁵ Naeroro inukurākatyā kynexine moroto tuhke pyra. Toitoine rokē kurākōkara tapose eya toto ekurākatohme ropa.

⁶ – To! Jenetupuhpyrahme sā tarōkō nase, tykase ynororo tyya rokene.

Typoetory tō aropotopōpyry Jezu a, 12mākomo

(Mateu 10.5-15; Ruka 9.1-6)

Morarame pata pisarara tō pona toytose ynororo imehnō amorepase.

⁷ Mame typoetory tō tykohmase tyya 12me, toto enyohtohme. Asasakoro rokē tonyhse toto eya. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Joroko tō itūtanohpotatoko ropa ahno ae Ritonōpo omi poe.

⁸ Otyro anaropyra ke ytotoko. Tymyxike rokē ytotoko. Wyi anaropyra ke ytotoko, saku tineru eny tytineruke pyra, enara ke ytotoko, tynaroke pyra.

⁹ Asapatūkō rokē amurutoko, toiro rokē kamisa amurutoko.

¹⁰ – Mame pata pona toehse awahtao xine: “Jepe, ytapyī taka onyhtokose. Ymaro matose ofuhnōko,” karyhtao oya xine, moroto imaro mehtatose imepý pona oytorykō ponāmero.

¹¹ Mame imehnō typataka xine oytorykō se pyra toto ahtao, ōmirykō etary se pyra roropa toto ahtao mepuhsasakatatose oytorykō ropa ahtao inenerykōme turumekarykō oya xine enetupuhtohme eya xine, tykase Jezu typoetory tō turuse.

¹² Morarame toytose toto Ritonōpo omiry poko imehnō amorepase.

– Oorypyrykō irumekatoko emero porehme, tykase toto imehnō amoreparyme tyya xine.

¹³ Joroko tō tutūtanohpose roropa eya xine tuhke. Kurākōkara tukurākase roropa eya xine. Zupuhpyrykō pona oriu tyrise eya xine toto kurākatohme ropa.

João ahno ĕpurihkane zuhkatopōpyry

(Mateu 14.1-12; Ruka 9.7-9)

14 Morarame Erote a morohne totase, Jezu tōsekātose exiryke emero pata tō punero. Ynara tykase toto toitoine Jezu poko:

– Mokyro ahno ĕpurihkahpono. Tōsemāse ropa mana toorihxīpo. Morara exiryke imehnō kurākāko mana, tykase toto ipoko.

15 Mame imehnō ynara tykase:

– Mokyro Eria, tykase toto. Imehnō roropa ynara tykase:

– Mokyro Ritonōpo poe urutono, pake ahtao Ritonōpo poe urutonōpo panō mokyro, tykase toh repe ipoko.

16 Mame morara kary etaryke tyya ynara tykase Erote:

– Arypyra. Otarāme João zuhkahpyry tōsemāse ropa mana, tykase ynororo, João tuhkapose tyya exiryke.

17 Āpuruhpyry taka tōmapose kynexine pake eya Erotia omi poe, takorō Piripe pyty omi poe. Takorō pyty maro torēnase ynororo tōseporyxīpo.

18 Morara exiryke João tōturuse eya repe:

– Ākorō pyty maro torēnase awahtao popyra mase, tykase ynororo eya repe.

19 Morara exiryke Erotia João zehno toehse yronomyryme.

20 Yrome João etapapory se pyra Erote kynexine zuno toexiryke, kure exiryke, otyro kara João exiryke. Morara exiryke ipynoto sã kynexine. João omiry etaryhta tyya toepohnohse repe, yrome otara se sã rokē toehse ynororo.

21 Zomory João omiry etary se toehse ynororo. Morarame Erote aniwesario toehse. Tope tō toahmase eya, tuisa tomo, pata esamo, Karirea pōkomo, enara, toto otuhtohme tymaro.

22 Erotia ĕxiry roropa toehse morotona wase. Mokyro eneryke tyya xine tãkye toehse morotōkomo, Erote, tyneahmatyã maro zua kure exiryke. Tuakehse ahtao ynara tykase Erote nohpo a:

– Oturupoko ya ōpenery se awahtao. Otytyko se awahtao ekarōko ase oya.

23 Jesary apiakāko ase irānakuroko oya ekarotohme. Māpyra jomihpyry omipona pyra tokurehse jahtao, ah Ritonōpo juānohno, tykase ynororo eya.

24 Mame morara kary etaxīpo tyya toytose nohpo oturupose tyse a:

– Oty se ākohxo ke ha aja Erote a, tykase ynororo tōturupose tyse a. Mame ynara tykase jeny eya:

– “Ahno ĕpurihkane zupuhpyry se rokē ase,” kaxiko eya, tykase jeny tōxiry a.

25 Mame toytose ropa Erote a ynororo.

– Ahno ĕpurihkane zupuhpyry se rokē ase paratu ao, tykase ynororo eya.

26 Moro etaryke tyya sekese pyrah tykase Erote, João zuhkapory se pyra toexiryke. Tātasamase ynororo repe. Yrome tōmihpyry pokō tutuarōtase ynororo. “Ōpenery ekarōko ase oya. Jesary apiakāko ase irānakuroko oya ekarotohme,” katopōpyry pokō tutuarōtase ynororo. Katonō tō netaryme morara tykase toexiryke roropa,

27 João zuhkane tonyohse eya āpuruhpyry taka.

28 Zupuhpyry tonehse toto a paratu ao ekarotohme nohpo a. Mokyro a tarose tyse a rahkene.

29 Morarame João poetohpyry tomo a ekary totase tyya xine ahtao ekepyry pokō toehse toto zonētohme tyya xine.

*Imoihmākō otuhmatopōpyry Jezu a, 5.000mākomo
(Mateu 14.13-21; Ruka 9.10-17; João 6.1-14)*

30 Morarame Jezu nenyoyhtyã tooehse ropa toto. Emero toerohtopõpyrykõ poko tõturuse ropa toto, imehnõ amorepatopõpyry poko roropa tyya xine.

31 Morarame ahno imoihme kynexine moroto. Oehnõko morotona toh kynexine, oseosesahpokoxi äko toh kynexine. Jezu otukuhtome toh kynexine typoetory tõ maro. Morara exiryke ynara tykase Jezu typoetory tomo a:
– Ehmaropa tokare pyra. Soserematatose, tykase Jezu typoetory tomo a.

32 Mame toytose toto ahno esaka pyra kanawae.

33 Yrome tonese ynororo tuhkäkomo a aytoryhtao. Morara exiryke tutu-arõtase toto. Zupõmase toh toytose tururume pata tõ poe, tuna ehpiuroko.

34 Morarame towomyryhtao kanawae ahno imoity tonese eya. Toenupunase ynororo toto poko okyno tõ sä toto exiryke, tosekäkara samo. Morara exiryke tamorepase toto eya itamurume.

35 Morarame kokonie pukuro toehse ahtao ipoetory tõ tooehse eya. Ynara tykase toto Jezu a:

– Ahno esary kara sero. Moxiã aropoko ropa pata tõ pona. Kohmãnõko nase.

36 Tynapyrykõ epekahtome aropoko toto, tykase toh repe.

37 Yrome Jezu a tozuhse toto:

– Autuhmatoko toto, tykase ynororo eya xine.

– Oty ke? tykase toto. – Yna ytory se hma wyi epekahse? Tineru 200mã ke wyi topekahse ahtao ipune pyra mana, ahno tuhke exiryke, tykase toto tosekõkomo a.

38 – Otãto wyi nahe? Enetoko keh aporo, tykase ynororo eya xine.

Mame toytose toto enese.

– Omame wyi pisarara nae nase. Kana roropa asakoro nae nase, tykase toto eya.

39 Morarame typorohkapse toto atakenaka onahpoty htaka.

40 Typorohse toto oxikone 50me ahtao te, 100me ahtao, emero.

41 Mame wyi tapoise tyya ahtao kana maro, kakoxi tõsenuhmase ynororo:
– Kure mase, Papa, tykase ynororo. Moromeïpo wyi tytohtohkase eya typoetory tomo a ekarotohme imoihmäkõkomo a ekarotohme. Kana roropa tapiakase eya emero toto zopatohme.

42 Tõtuhse toto tuesapare toh toehse rahkene, emero.

43 Mame tõsẽ akoïpyry tanÿse ropa eya xine, 12me ruto pehme wyi akoïpyry maro.

44 Mokaro autuhtyã orutua kõ rokẽ ahtao, tuhke exiry 5.000me kynexine toto.

Tuna poro Jezu ytotopõpyry

(Mateu 14.22-33; João 6.15-21)

45 Morarame typoetory tõ tyripõse ropa kanawa aka, osemazuhme toto atakuohtome mõpozakoxi, Petesaita pona. Jezu moroto ro kynexine. Imoihmäkõ osekazumary tyya eraximãko kynexine.

46 Morarame tõsekazumakehse toto ahtao toytose Jezu ypy pona oturuse Tummy maro, Ritonõpo maro.

47 Mame tykohmãse ahtao, ipoetory tõ tuna rãnao toh kynexine. Jezu rokẽ toiroro kynexine ipü po.

48 Mame typoetory tõ tonese eya, koeh äko toto etuarimãko. Tyryrykane konõto toto ytohtome kynexine. Mame kuratiri etapitory zano, toytose ynororo typoetory tomo a. Tuna poro toytose ynororo. Kanawa kuroko toytory se kynexine repe.

49 Yrome ipoetory tomo a tunõmase tuna poro ayatory eneryke tyya xine.

– Ahno akuaryhpyry mokyro, tykase toto, tykohkohtase.

⁵⁰ Eya xine Jezu tonese. Töserehse toto emero. Yrome eya xine ynara tykase Jezu:

– Juno pyra ehtoko. Ywy ase. Enaromyra ehtoko, tykase eya xine ynororo.

⁵¹ Mame kanawa aka tōtyrise ropa ynororo. Mame tyryrykane tymynyhpäkapose. Moro eneryke tyya xine tōsenuruhkase toto ipoetory tō itamurume onenetupuhpyra ro toexirykōke.

⁵² Wyi emäkapotopōpyry poko eya tuenikehse toto, onenetupuhpyra ro toexirykōke.

Kuräkōkara kuräkätöpōpyry ropa Jezu a Kenezare po

(Mateu 14.34-36)

⁵³ Morarame tätakuohse toh rahkene Kenezare pona Jezu maro. Kanawa tymyhse eya xine.

⁵⁴ Mame aowomyryhtao Jezu tonetupuhse imehnomo a.

⁵⁵ Tururume toytose toto kuräkōkara enehse. Toto etueh tapo tonehse toto a Jezu a toto kuräkatohme ropa. Emero rokē kuräkōkara tukurākase ropa eya.

⁵⁶ Mame pata tō poro toytose Jezu, pata pisarara poro, pata konōto tō poro. Emerō rokē pata tō poro ayatoryhtao kuräkōkara tonehse imehnomo a puroro pona:

– Ajohpāme sã oupō ehpiry ytemuhmaxi, tykase toto Jezu a. Mame zupō tytemuhmase ahtao tyya xine toekurākase ropa toto emero.

7

Juteu tamuru tō namorepatopōpyry

(Mateu 15.1-9)

¹ Morarame parixeu tō toytose Jerusarē poe Moeze omihpyry poko amorepatōkō maro Jezu enese.

² Mame Jezu poetory tō tonese eya xine. Osemahpyra otuhnōko toh kynexine. Parixeu tō omihpyry omipona pyra sã toh kynexine.

³ Mokaro parixeu tō, tytamurukō omihpyry poe, tōsemahse tahtao xine rokē otuhnōko toto. Morararo imehnō emahpōko roropa toto.

⁴ Toohse ropa osepekahtoh poe tahtao xine otuhpyra mã toto osemahpyra tahtao xine; tynepekahtyäkō kurikāko roropa mã toto. Tuhke juteu tō namorepatoh nae roropa kaneku kurikary poko, oripo tōkehko kurikary poko kurimene risē tōkehko kurikary poko, nyhtoh roropa.

⁵ Mame tōturupose toto Jezu a, ynara tykase toto:

– Oty katoh koh opoetory tō putupyra rokē nae? Osemahpyra rokē otuhnōko toto, tykase toto Jezu a.

⁶ Mame Jezu a tozuhse toto:

– Ajoajohpākōme matose. Zae Izaja opoko xine kynoturune. Ynara tykase ynororo:

“Ōmiryko ke rokē kure jyrīko matose.

Yrome okurohtao xine ymaro pyra matose ipunaka.

⁷ Toiparo rokē kure jyrīko matose, jomipona pyra awahtao xine.

Jomiry tytyrōmase oya xine.

Tymyakāmase roropa oya xine ōmiryko ke.

Morara exiryke ōmiryko etary se hkopyra ase,”

tykase Izaja pake opoko xine, tykase Jezu eya xine.

⁸ – Ritonōpo nyripohpyry onyripyra matose. Atamurukō omipona rokē matose.

⁹ Ritonōpo nyripohpyry myakamāko matose atamurukō namorepatopōpyry ke.

¹⁰ Ynara Moeze nekarohpyry Ritonōpo omi poe: “Omykō poko oenupuna-toko, asakō poko roropa oenupunatoko. Taorihmaposēme rokē tumykō kerekeremananō mā kure,” tykase Moeze nymerohpyry.

¹¹ Yrome ynara matose Ritonōpo omiry tyorōmāko. Ynara āko matose imehno a: “Omykomo a otyro ekarory se pyra awahtao xine, ynara kahtoko rokē eya xine: ‘Otyro pyra ase,’ kaxitoko rokē eya xine. ‘Nae ase repe, ynekarory rokē Ritonōpo a,’ kaxitoko omykomo a,” āko matose imehnō amorepāko.

¹² Oty katoh tumykō poko aenupunahtome matou morara āko?

¹³ Imehno a Ritonōpo omiry etahtome matose morara āko. Atamurukō namorepatopōpyry ke rokē Ritonōpo omiry tyorōmāko matose. Morara matose tyrīko, tykase Jezu eya xine.

Iirypyryme ehtoh poko

(Mateu 15.10-20)

¹⁴ Morarame imoihmākō tykohmase ropa tyya. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Kuetatoko emero, otato oehtohkōme.

¹⁵ Otyro iirypyryme ahno onyripyra mana. Yrome tukurohtao iirypyryme ahno ahtao rokē mā iirypyryme samo.

¹⁶ (Āmoreparykō waro se awahtao xine, otato ehtoko, tykase ynororo eya xine.)

¹⁷ Mame ahno turumekase ropa eya. Mame tapyi taka tomōse ahtao, ipoetory tō tōturupose Jezu a tamorepatopōpyrykō poko.

¹⁸ Mame tozuhse toto eya:

– Amarokō roropa onenetupuhpyra matou? Etatoko pahne, emero otyro enapyryhtao oya xine iirypyryme onyrippyra mana.

¹⁹ Waku aka rokē tykyrysā omōnōko mana. Yrome kuzenukō aka omōpyra mana. Mame wekanohtao tūtāko ropa mana, tykase ynororo.

Morarara exiryke emero tonahsē kure Jezu omi poe.

²⁰ Morarame tōturuse ro ynororo eya xine, ynara tykase:

– Okurohtae xine omiry xihpyry tūtaryhtao iirypyryme exīko matose.

²¹ Ynara exiryke, tukurohtao xine iirypyryme epohnohkētō popyra tyrīko roropa mā toto. Ematonāko te, karimotāko te, imehnō poko exīko te,

²² imehnō mōkomory poko penetāko te, imehnō ryhmary poko te, imehnō enekunopyry poko te, typenetatoh xihpyry poko te, imehnō zumoxike exiry poko te, imehnō kerekeremary poko te, tōsenetaonopyry poko te, ajoajohpe ehtoh poko, enara.

²³ Morohne tūtāko mā okurohtae xine. Naeroro iirypyryme exīko matose, okurohtao xine popyra oepohnopyrykōke, tykase Jezu eya xine.

Jezu enetupuhtopōpyry nohpo a

(Mateu 15.21-28)

²⁴ Morotoino toytose ropa ynororo Tiro ehpikoxi, Xitō ehpikoxi roropa. Mame tapyi taka tomōse ynororo tokare pyra repe. Yrome ofonēsaromepyra kynexine ynororo.

²⁵ Morarame nohpo tooehse Jezu a. Tosekumuru po typorohse ynororo nono pona, Jezu ēpataka, Jezu ekary totase tyya exiryke.

²⁶ Mokyro nohpo ēxiry jorokohpe kynexine. Juteu kara kynexine ynororo, Xiro-Penixia pō kynexine. Tokaropose ynororo:

– Joroko itūtanohpoko ropa jēxiry ae, ajohpāme samo, tykase ynororo Jezu a.

²⁷ Morarame Jezu a tozuhse:

– Ah poetohti tō osemazuhme notuhno. Popyra mā kaikuxi zopary poetohti napyry ke, poetohti otuhpyra ro ahtao, tykase ynororo nohpo a.

²⁸ – Ajohpe pyra mase, Tamuxi, kaikuxi sā ynanase katohto. Morara exiryke poetohti napyry akumuru eraximāko sā ynanase, tykase nohpo a tozuhse.

²⁹ Mame tōturuse ropa Jezu eya:

– Kure kuezuhno kuku. Morara tykase oexiryke ytoko ropa atapyī taka. Oēxiry ae joroko tutūtanohpose ropa mana, tykase Jezu eya.

³⁰ Mame tytapyī taka toytose ropa nohpo. Tōxiry tonese, tohrame nyhtoh po. Pake joroko tutūtanohpose ropa zae.

Typanarēkara pusoposome aomiry aexihpyry kurākatopōpyry ropa

³¹ Morarame toytose ropa Jezu pata tō pisarara Tiro ehpio poe Xitō kuroko, Omame Osetoro pata tō rānakuroko ikuhpo Karirea pona.

³² Mame Jezu a typanarēkara tonehse imehnomo a. Pusoposome roropa kynexine:

– Mose apoko ajohpāme samo, aekurākatohme ropa, tykase toto Jezu a.

³³ Morarame kurākara arone myahxo. Tomahxiky tyrise ipanary aka. Ituh tykase roropa ynororo. Moromeīpo inuru tytemuhmase tomary ke.

³⁴ Mame kakoxi tōsenuhmase ynororo. Pusuh tykase, ynara tykase ynororo kurākara a:

– Etapuruhmakako, tykase eya.

³⁵ Mame otato toehse ropa kuranōpokara. Pusoposome pyra roropa aomiry toehse. Tōmire toehse ynororo.

³⁶ – Jekātopyra ehtoko, tykase Jezu imoihmākomo a repe. Yrome itamurume tokātose toto a.

³⁷ Tōsenuruhkase toto emero.

– To! Emero Jezu nukurākatyā kure. Typanaremīpokara otato ropa toehse. Pusoposome tōmiremīpo aomiry kure toehse ropa, tykase toto tōsenuruhkase.

8

Imoihmākō otuhmatopōpyry Jezu a 4.000mākomo

(Mateu 15.32-39)

¹ Morotoino imoihmākō tōximōse ropa. Mame tohke pyra toexirykōke otuhpyra toto.

Mame Jezu a typoetory tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo toto a:

² – Imoihmākō pynanohnōko ase ymaro oseruao tohke pyra tynyhse toto exiryke.

³ Toto aropory ropa ahtao ya itapyīkō taka etuarimāko mā toto tynahke pyra toexirykōke. Moino toehse tofo tarona, tykase ynororo.

⁴ Mame ipoetory tomo a tozuhse:

– Otātōhxo ke imoihmākō otuhmāko sytatou osepekahtoh pyra ahtao? tykase toto.

⁵ Mame ynara tykase ynororo:

– Otāto wyi nae matou? tykase.

– 7me rokene, tykase toto.

⁶ Morarame imoihmākō typorohkapose Jezu a nono pona. Mame wyi tapoise eya. Mame, “Kure mase Papa,” kaxīpo Ritonōpo a, wyi tytohtohkase rahkē eya. Typoetory tomo a tokarose ekarotohme imoihmākō otuhtohme.

⁷ Mame kana inunōkara roropa nae kynexine tuhke pyra.

– Papa, kure mase, tykase ropa ynororo. Morara kaxīpo tyya typoetory tomo a tapiakapose kana imoihmākō zohme.

⁸ Mame tōtuhse toto tuesapare. Mame zohkō akoīpyry tanỹse ropa eya xine, 7me ruto pehme.

⁹ Mokaro tōsē onyhpōkō, orutua kō rokē tuhke exiry 4.000me exisasaka kynexine.

Moraramē imoihmākō tonyohse ropa eya.

¹⁰ Moromeīpo kanawa aka tōtyrise ynororo, typoetory tō maro. Toytose toto Taumanūta pona.

Jezu jamitunuru enery se parixeu tō ehtopōpyry
(Mateu 16.1-4)

¹¹ Moraramē parixeu tō tooehse Jezu a. Sekere tykase toto eya. Jezu nukurākatarý enery se roropa toh kynexine repe, zuaro toehtohkōme.

¹² Yrome Jezu typoihtose eya xine. Morara exiryke pusuh tykase ynororo moe toko. Ynara tykase ynororo:

– Unukurākatarý enery se matose repe, yrome onenepopyra ase oya xine, tykase Jezu eya xine.

¹³ Mame tynomose ropa toto Jezu a. Kanawa aka tōtyrise ropa ynororo toytotohme mōpozakoxi.

Otyro porutatoh sã parixeu tō ehtopōpyry
(Mateu 16.5-12)

¹⁴ Moraramē ipotory tō turukō poko tuenikehse toto. Toiro wyi pitiko rokē kanawa ao kynexine.

¹⁵ Moraramē ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Tomeseke ehtoko parixeu tō poko Erote tō poko roropa. Otyro porutatoh sã mā toto.

¹⁶ – Otara āko hkoh Jezu nae? Otarāme wyi pyra kuexirykōke, tykase toto oxime rokene.

¹⁷ Yrome mokaro etaryke tyya ynara tykase Jezu eya xine:

– Oty katoh wyi poko oseosezuhnōko matou wyi pyra oexirykō poko? Jomiry onenetupuhpyra ro matou? Oty katoh tūpore sã ōsenetupuhthōkō nahe?

¹⁸ Tonure amarokō repe yrome onetōkara sã matose. Typanare roropa amarokō repe yrome otato pyra amarokomo. Āmorepatopōpyrykō poko wenikehnōko matose.

¹⁹ 5mã wyi tytohtohkase ya, 5.000mākō otuhmatohme. Mame otāto tonahsē akoīpyry manymyatose ruto pehme? tykase Jezu eya xine.

– 12me ruto pehme, tykase toto.

²⁰ – Moro ke roropa 7me wyi ahtao 4.000mākō otuhmatohme, otāto manymyatose tonahsē akoīpyamo? tykase ynororo, tōturupose eya xine.

– 7me ruto pehme, tykase toto eya.

²¹ – Moro poko onenetupuhpyra ro matou? tykase Jezu eya xine.

Tonurēkara kurākatopōpyry Jezu a Petesaita po

²² Moraramē Petesaita pona toytose toto. Mame ahno a tonurēkara tonehse Jezu a:

– Ajohpāme sã mose apoko, tykase toto.

²³ Mame Jezu a kurākara tarose ameke emary poko pata ehpikoxi. Ituh tykase ynororo enuru pona. Mame enuru tapose eya:

– Osenuhmāko ma? tykase, tokaropose eya.

²⁴ Mame mokyro tōsenuhmase repe:

– Ahno tō enēko ase repe. Yrome wewe panō rokē ytoytōko nase, tykase ynororo eya.

²⁵ Mame enuru tapose ropa Jezu a. Mokyro kure toehse ropa. Kure tōsenuhmase ropa ynororo rahkene.

²⁶ – Atapyī taka topohme ytoko ropa. Pata pona ke ytopyra exiko, tykase Jezu tonurem̄ypokara a.

Peturu nurutopōpyry

Jezu poko

(Mateu 16.13-20; Ruka 9.18-21)

²⁷ Morarame Jezu mya toytose typoetory tō maro imehnō pata pona, Sezarea Piripe patary tō pisarara pona. Osema ae toytorykohtao Jezu tōturuse:

– Onokyme ha ahno a? tykase.

²⁸ Ipoetory tomo a tozuhse:

– Ahno ēpurihkane Joāome oekarōko mā toto. Imehnomo: “Eria,” āko. Imehnomo: “Ritonōpo omi poe urutono,” āko, tykase ipoetory tomo.

²⁹ Tōturupose ropa Jezu eya xine:

– Yrome oya xine ke? Onokyme ha oya xine? tykase ynororo.

Mame Peturu a tozuhse:

– Ritonōpo nymenekahpyry mase sero nono pōkō kurākaneme, tykase ynororo eya.

³⁰ – Jekaropyra ke ehtoko! tykase Jezu typoetory tomo a.

Tōsemamyry ropa poko

(Mateu 16.21-28; Ruka 9.22-27)

³¹ Mame typoetory tō maro tōturuse Jezu:

– Kapu ae Ayhtohpyry ase. Yrome tuhke rokē jurumekāko mā toto, tamuximākomo, Ritonōpo maro oturuketō tuisamākomo, Moeze omihpyry warōkomo, enara. Utuarimapōko mā toto. Jorihmapōko mā toto. Yrome oseruao tōmehse ahtao ēsemānōko ropa ase, tykase ynororo.

³² Zae tōturuse ynororo eya xine. Mame Peturu a tarose ynororo mya zupokatohme repe.

³³ Mame Jezu toeramase t̄yakoxi typoetory tō enetohme. Peturu turuse ropa eya. Ynara tykase ynororo eya:

– Mynyhme exiko! Joroko tamuru sã mase. Jakorekehkako mase.

Āmoreme rokē morohne poko osetupuhnōko mase ahnome oexiryke. Ritonōpo poe pyra ōsetupuhtoh mana, tykase Jezu Peturu a.

³⁴ Mame emero imoihmākō tykohmase tyya typoetory tō maro.

– Jenetuputyryhtao oya xine oesēkōme jomipona ehtoko. “Ywy roro ynyryr̄y menekako ase,” kara ehtoko. Ymaro oorikyrykō enetupuhtoko oorypyrykō poko. Ymaro rokē ehmaropa.

³⁵ Toetuarimary kurūke ypoetoryme se pyra exiketō mā ytopyra mā toto Ritonōpo esaka toorihse tahtao xine. Yrome torētyke pyra exiketō mā type-netatohkō poko jomipona se toexirykōke, toetuarimarykohtao ro, mokaro ytōko mā toto Ritonōpo esaka. Owōnōko ropa mā toto.

³⁶ – Otātōhxo kure emero porehme apoiryhtao oya, oorikyry ke rokē epehmatohme?

³⁷ Omōkomorykō ke matose orihpyra oehtohkō onepehmara ekurehnōko.

³⁸ Ihxip̄yke awahtao xine ypoko jomihpyry poko roropa apatao xine, oepe tō iirypyryme exiketō maro, ywy roropa ihxip̄yke exiko ase opoko xine joepyry ropa ahtao kapu ae Ritonōpo nenyoh̄tyā kurākō maro, tykase Jezu eya xine.

9

¹ Moromeïpo ynara tykase ropa Jezu:
– Otuarōtatoko. Toitoine matose orihpyra ro awahtao xine Ritonōpo tuisame exiry enēko, tykase Jezu eya xine.

*Jezu maro Moeze ehtopōpyry Eria maro
(Mateu 17.1-13; Ruka 9.28-36)*

² Morarame 6me tōmhese ahtao, typoetory tō tarose ypy kaetokō pona. Peturu te, Tiaku te, João, enara toh tarose eya. Moroto tanyhtase ynororo.

³ Zupō saereme toehse, karimutume konōto toehse, emero ikurikasenā motye toehse, karimutume kuhse.

⁴ Morarame Eria tō tooehse Moeze maro, pake Ritonōpo omi poe uru-tonōpo tomo. Mame toto neneryme Jezu maro oturūko toh kynexine.

⁵ Morarame toto eneryke tyya ynara tykase Peturu:
– Jezu, kure reh taro sytatohe. Tapyi pitiko ynanamoxi oseruao axītao rokene, toiro atapyīme, toiro Moeze tapyīme, toiro roropa Eria tapyīme, enara ehtohme, tykase ynororo eya.

⁶ Tōtururu waro pyra toexiryke morara tykase Peturu, tōserehse toexirykōke mokaro asakorōkō Jezu poetyory tō maro.

⁷ Mame aotururuhtao ro akurū tooehse.
– Umūkuru nymyry mose ro, kurano. Mose omiry etatoko, tykase Ritonōpo akuru htae.

⁸ Morarame:
– Ÿkae enexi ropa, tykase toh repe. Toto esahpyry pona rokē tōsenuhmase toto. Jezu rokē moroto, toto esahpyry po.

⁹ Morarame tyhtorykō ropa ahtao ypy poe ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Kapu ae Ayhtohpyry ase. Ajohpāme sā yna enetopōpyry oya xine onekātopyra ehtoko aporo. Jorihxīpo tōsemāse ropa jahtao rokē mekarotatose, tykase ynororo typoetory tomo a.

¹⁰ Morara exiryke onekātopyra tokurehse toto. Oxime rokē tōturuse toto.
– Otara nykā hkoty: “Jorihxīpo tōsemāse ropa jahtao rokē mekarotatose,” nykano, tykase toto oxime rokene.

¹¹ Morarame tōturupose ropa toto Jezu a:
– Oty katoh Moeze omihpyry warōkō ynara āko nae: “Eria osemazuhme oehnōko mana. Okomino Ritonōpo nymenekahpyry,” āko toh nae? tykase toto Jezu a.

¹²⁻¹³ Ynara tykase Jezu eya xine:
– Ajohpe pyra. Oehnōko osemazuhme mana imehnō tuarōtanohpotohme Ritonōpo poko, toto a Ritonōpo enetupuhtohme repe. Yrome Eria tooehse. Mame taosanumase toto a iiryhmary se toexirykōke. Ritonōpo omi poe urutō nymerohpyry ae ro tyhtomase eya xine. Etatoko pahne. Oty katohme roropa ynara āko Ritonōpo omihpyry: “Kapu ae Ayhtohpyry etuarimāko mana itamuraume. Irumekāko roropa mā toto” āko Ritonōpo omiry nae? tykase Jezu eya xine.

*Poeto kurākatopōpyry ropa Jezu a
(Mateu 17.14-21; Ruka 9.37-43)*

¹⁴ Morarame tyhtose ropa tahtao, typoetory tō maro, imoihmākō tonese. Moeze omihpyry warōkō maro oseosezuhnōko toh kynexine.

¹⁵ Mame Jezu tonese tyya xine ahtao tātākyemase toto imoihmākomo. Eya toytose toto axiny, aomikase.

¹⁶ Mame Jezu tōturupose eya xine:

– Oty poko oseosezuhñoko matokene mokaro maro? tykase Jezu eya xine.

¹⁷ Toirono a Jezu tozuhse:

– Umükuru enehno oya repe jorokohpe exiryke. Tunurëkara sã roropa mana.

¹⁸ Ayatoryhtao emapõko mã joroko nono pona. Mame akuakurotãko mana. Taryhtaryh ãko mana. Etoetopohmãko roropa mana. “Joroko itütanohpoko ropa,” yka repe opoetory tomo a. Yrome onutütanohposaromepyra toh kynako, tykase ynororo Jezu a.

¹⁹ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Otara ahtao jenetupuhnõko matou? Amaro xine ase repe ãmorepatorÿko. Okynã amaro xine ywy repe. Yrome jomiry onenetupuhpyra ro amarokomo. Omükuru enehnta xiaro yneneryme, tykase Jezu eya.

²⁰ Mokyro tarose ahtao eya xine, Jezu eneryke mokyro tytotytopohmapose joroko a. Toepukase ynororo nono pona. Tõsetõrõtorimase. Takütakurotase roropa ynororo.

²¹ – Pake serara nah? tykase Jezu kurãkara zумы a.

– Pake moino ro nase serara, pitiko ro tahtao.

²² Tuhke rokë apoto htaka tomapose nase joroko a. Nakuaka roropa tomapose aorihtohme repe. Ikurãkary waro awahtao umükuru ikurãkako, yna pyno awahtao, tykase jorokohpã zумы Jezu a.

²³ Ynara tykase Jezu eya:

– Enetuputyryhtao oya emero riry waro ase Ritonõpo poe. Wenetupuhko pahne, tykase Jezu jorokohpã zумы a.

²⁴ Morara kary etaryke tyya tosenakunuhse:

– Enetupuhnõko ase! Wakorehmako oenetupuhtohme yronymyrymehxo, tykase ynororo tyxitaryme.

²⁵ Morarame imoihmãkõ atanonopyryke tymyhtokoxi, ynara tykase Jezu joroko a:

– Tunurëkara mase joroko, typanare pyra roropa mase. Mose ae otütako ropa jũme, tykase ynororo.

²⁶ Kui tykase joroko tykytyky tykamexipose tutütaryme. Mame aorikyhpõpyrã sã toehse ynororo joroko esahpyo. Moro eneryke tyya xine:

– Norihno hro, tykase imoihmãkomo.

²⁷ Mame tanÿse ropa Jezu a tomary ke. Towõse ropa.

²⁸ Morarame tapyi taka tomõse ahtao, ipoetory tõ tõturupose Jezu a:

– Oty katohme joroko tütara kynako yna omipohna? tykase toto Jezu a.

²⁹ Ynara tykase Jezu:

– Joroko tõ tütara oturupyra awahtao xine Ritonõpo a. Morara exiryke tütara kynako, tykase.

Tõturse ropa toorikyry poko, tõsemamyry ropa poko, enara

(Mateu 17.22-23; Ruka 9.43-45)

³⁰ Morotoino toytose toto Karirea rãnakuroko. Tokare pyra toytory se Jezu kynexine typoetory tõ amorepatohme.

³¹ Mame ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Kapu ae Ayhtohpyry ase. Yrome jewokãko toh mana ahno a jorihmapohtohme. Mame taorihmapose jahtao ãsemãñoko ropa ase oseruao tõmehse ahtao, tykase Jezu typoetory tomo a.

³² Zuario pyra sã ipoetory tõ kynexine. Yrome oturupopyra toh kynexine aomihpyry poko tyhxirorykõino.

Tuisamehxo ehtoh poko

(Mateu 18.1-5; Ruka 9.46-48)

³³ Morarame Kapanau pona toytose toto. Tapyi taka tomomyryhtao tōturupose typoetory tomo a Jezu:

– Oty poko moturutou osema ae? tykase toto a ynororo.

³⁴ Yrome onezuhpyra toh kynexine, tōsezusezuhse toexirykōke tuisamehxo toehtohkō poko.

³⁵ Mame typorohse tahtao typoetory tō tykohmase tyya, 12mākomo.

– Tuisame oexirykō se awahtao xine imehnō akorehmatoko, tykase Jezu eya xine.

³⁶ Mame poeto pitiko tyrise eya toto rānaka, xikihme. Mame tonaka tyrise eya eahmafohme. Ynara tykase ynororo:

³⁷ – Poeto pyno awahtao xine ypoetoryme aexiryke ypyno roropa matose. Morararo ypyno awahtao xine ywy ro rokē kara pyno matose. Ritonōpo maro roropa yna pyno matose, jenehpohpōme Ritonōpo exiryke, tykase ynororo eya xine.

*Kyzežno xine pyra exiketō mā kuakorehmanekōme
(Ruka 9.49-50)*

³⁸ Mame ynara tykase João:

– Jezu, imepỹ ynanease joroko tō tūtanohpōko oesety poe. Morara kamexipopyra ynanexiase eya kymaro xine pyra aexiryke, tykase ynororo repe.

³⁹ Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Ah joroko tō tūtanohpō ropa jesety poe. Imepỹ kurākary waro tahtao jesety poe kure ymaro mana. Moromeīpo axī ykerekeremasaromepyra mana.

⁴⁰ Imehnō kyzežno xine pyra ahtao kuakorehmatorỹko mana.

⁴¹ Etatoko pahne, imepỹ tuna ekaroryhtao ōkurukōme ypoetoryme oexirykōke moro epehmary poko wenikehpyra exīko Ritonōpo mana.

*Popyra kyyrypyrykō exiry poko
(Mateu 18.6-9; Ruka 17.1-2)*

⁴² – Yrome imepyny a jenetupuhkehporihtao poetohti a jomiry enetupuhpitoryhtao eya xine, kurehxo mokyro pymyry ae topu konōto mykyry, ematohme nakuaka inerymapotohme. Ahtao poetohti onenekunohpyra mana.

⁴³ Mame oemarykomo a orirykohtao iirypyryme osemahkatoko! Kurehxo oya xine etone tomahke awahtao xine Ritonōpo esaka omōnōko matose. Popyrahxo oya xine oemarykō osetato ahtao apotoimo htaka rokē omōnōko matose, ezeppy htaka.

⁴⁴ Moroto moromoro poenō enahpyra mana. Apoto roropa ezeppyra mana.

⁴⁵ Opupurukō roropa popyra etone ahtao epuhkatoko! Kurehxo oya xine Ritonōpo esaka ōmomyrykō etone tupuhke pyra. Popyrahxo oya xine mā osetato opupurukō ahtao apotoimo htaka rokē ytōko matose.

⁴⁶ Moroto moromoro poenō enahpyra mana. Apoto roropa ezeppyra mana.

⁴⁷ Morararo oenurukō etone popyra ahtao toutoko! Kurehxo oya xine mā Ritonōpo esaka ōmomyrykō etone tonure awahtao xine. Popyrahxo oya xine mā osetato tonure awahtao xine apotoimo htaka rokē ytōko matose.

⁴⁸ Moroto moromoro poenō enahpyra mana. Apoto roropa ezeppyra mana.

⁴⁹ – Apoto ke uuru zahkāko exino mana zemimehxo aehtohme. Moro sā oetuarimarykō ke kurehxo exīko matose, Ritonōpo omiponahxo. Morararo

tōsē sautu maro ahtao, tompore exīko. Moro saaro oetuarimarykohtao tomporehxo sā exīko matose Ritonōpo a.

⁵⁰ Sautu sāme ahtao kure rahkene. Yrome sautu sāme pyra toehse ahtao otyme kure? Arypyra. Typahsēme rokē mana. Amarokō ke? Sautu kurā sā ehtoko. Kure ehtoko imehnō maro. Oseosezuhpyra ehtoko roropa, tykase Jezu eya xine.

10

Typyxiākō rumekary poko (*Mateu 19.1-12; Ruka 16.18*)

¹ Morotoino Jezu toytose ropa Jutea pona, Joatāo mōpozakoxi. Moroto ahtao ahno imoihmākō toytose eya. Mame tamorepase ropa toto eya. Toipe ynororo ehse amorepato.

² Morarame parixeu tō tooehse Jezu kuhse.

– Kurehxo hna Ritonōpo a orutua a tyyty rumekary? tykase toto eya.

³ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Otara āko hna Moeze omihpyry moro poko? tykase, tōturupose ynororo eya xine.

⁴ – Moeze omihpyry ynara āko: “Ah pape merono tyyty rumekary poko, tyyty a ekarotohme. Moromeīpo ah tyyty rumekano,” āko, tykase toto eya.

⁵ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Zehnotokōme oexirykōke moro tymerose Moeze a repe.

⁶ Yrome emero tyrise ahtao Ritonōpo a, orutua tyrise eya nohpo maro.

⁷ Naeroro orutua tumy rumekāko mana, tyse rumekāko roropa mana tyyty maro rokē toehthme.

⁸ Mame mokaro asakoro, toiro pū sā exīko mana, tyyty maro rokene. Naeroro asakoro pūme pyra sā toh mana. Toiro pūme rokē mā toto tyyty maro.

⁹ Oximaro tyripose Ritonōpo a exiryke, ah oxirumekara toh nexino, tykase Jezu eya xine.

¹⁰ Morarame tapyi tao ahtao ipoetory tō tōturupose ropa moro poko.

¹¹ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Imepý nohpo maro oerēnatohme opyxiākō rumekaryhtao oya xine iirypyryme matose.

¹² Morararo nohpo imepý maro torēnatohme tynio rumekaryhtao eya, morararo exīko maña iirypyrymāme rokene, tykase Jezu eya xine.

Kure poeto tō riry poko

Jezu a

(Mateu 19.13-15; Ruka 18.15-17)

¹³ Mame typonōkō tonehse nohpo tomo a Jezu a, toto eahmatohme. Yrome ipoetory tō opore tōturuse nohpo tomo a.

¹⁴ Aotururukō etaryke tyya tohne toehse Jezu typoetory tō poko.

– Ah poetohti noehno ya. Toto anaropopyra ehtoko ywinoino. Moxiaro pākō Ritonōpo esaka ytōko mana, tosēkōme axī enetuputyryke eya xine.

¹⁵ Etatoko ke. Ritonōpo enetuputyryhtao oya xine oesēkōme poetohti saaro, omōnōko matose Ritonōpo esaka. Māpyra onenetupuhpyra awahtao xine omōpyra matose Ritonōpo esaka ekurehnōko, tykase Jezu.

¹⁶ Morara kaxīpo poetohti tapoise Jezu a eahmatohme. Zupuhpyrykō pona tomary tyrise eya kure rokē toto ripotohme Ritonōpo a.

– Kure rokē oripotorýko ase Papa Kapuaono a, tykase ynororo eya xine.

Tymōkomoke itamurume exikety
(*Mateu 19.16-30; Ruka 18.18-30*)

¹⁷ Morarame aytory ropa ahtao, orutua toytose tururume eya. Tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ēpataka.

– Tamuxi, kure amorepatō mase. Naeroro ekaropoxi oya. Oty rīko ha Ritonōpo neneryme imarō jehtohme jūme, toorihse jahtao? tykase ynororo Jezu a.

¹⁸ – Oty katoḥ, “Kure mase,” mykā ya? Ritonōpo rokē kure mana.

¹⁹ Ritonōpo omiry waro mase. Aomiry tymerose Moeze a: “Imehnō noḥpo poko pyra ehtoko. Imehnō onetapara roropa ehtoko. Omatome pyra ehtoko. Imehnō onenekunohpyra ehtoko. Ajoajohpe pyra ehtoko. Kure asakō tyritoko. Omykō roropa kure tyritoko,” āko Ritonōpo omiry, tykase Jezu eya.

²⁰ Mame mokyro a tozuhse:

– Moino ro ase Ritonōpo omipona ypoeto ae ro, tykase ynororo eya.

²¹ Mame mokyro pyno toexiryke Jezu ynara tykase eya:

– Toiro mase onyripyra ro. Ytoko, omōkomory emero ekamota tineru apoitohme oya. Moromeīpo otinerū ekaroko tymōkomokākara a. Imeīpo osehko ropa xiaro, ymaro oytotohme. Morara ahtao tymōkomoke exīko ropa mase Ritonōpo esao, tykase Jezu eya.

²² Morarame akye pyra toehse ynororo. Tymōkomory mynyhmaryke toytose ropa ynororo, tymōkomoke itamurume toexiryke.

²³ Mame tŷkakoxi tōsenuhmase Jezu. Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Tuhke pyra tymōkomokā Ritonōpo poetoryme exīko mana, tykase ynororo.

²⁴ Mame morara kary etaryke tyya xine ipoetory tō toemynyhmase itamurume. Mame ynara tykase ropa Jezu:

– Etatoko pahne, tuhke tytinerukā Ritonōpo onenetupuhpyra tosēkōme torētyke toexirykōke tytinerūkō poko.

²⁵ Kameru kawaru sā konōto. Jawi eutary pitiko nae. Kameru jawi eutary aka omōpyra mana ipune pyra exiryke. Moro saaro tuhke tymōkomokā omōpyra Ritonōpo esaka mana, tosēkōme Ritonōpo onyripyra toexirykōke.

²⁶ Mame toepohnohse toto morara kary etaryke tyya xine.

– To! Morara ahtao, onoky Ritonōpo poetoryme exīko na? Ekurehnōko rokē exino, tykase toto oxime rokene.

²⁷ Mokaro etaryke tyya ynara tykase Jezu:

– Āmoreme xine matose omōpyra Ritonōpo esaka. Yrome Ritonōpo typoetoryme orirykō waro mana, tykase Jezu eya xine.

²⁸ Morarame ynara tykase Peturu:

– Etako ke, emero ynanurumekase amaro yna ytotohme, tykase Peturu.

²⁹ Mame Jezu a tozuhse:

– Etako pahne, emero turumekase oya xine ahtao jomi poe, atapyiny te, ākorōkomo, oryxirykomo, asakomo, omykomo, opoenōkomo otupikomo, emero turumekase oya xine ahtao

³⁰ imoty ekarōko ropa mā Ritonōpo, atapyīkomo, ākorōkomo, oryxirykomo, asakomo, opoenōkomo, otupikomo emero. Yrome etuarimāko roropa matose sero nono po. Moromeīpo Ritonōpo esao orihpyra matose jūme.

³¹ Mame tuhke tuisāpo tō tuisame pyra exīko Ritonōpo esao. Tuhke tuisāpo kara roropa tuisame exīko Ritonōpo esao, tykase Jezu eya xine.

Jezu oturutopōpyra ropa toorikyry poko
(*Mateu 20.17-19; Ruka 18.31-34*)

³² Morarame toytose toto Jerusarē esemary ae, Jezu osemazuhme, ipoetory tō ikapo. Emynyhmäko toh kynexine. Imehnō roropa imaro ytoketō enaromȳke sã ytōko toh kynexine.

Mame typoetory tō 12mãkō turuse ropa eya totapary poko.

³³ – Etatoko pahne, Jerusarē pona ytōko sytatose. Kapu ae Ayhtohpyry ase. Yrome Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō jewokãko mana. Moeze omihpyry warōkō roropa jewokãko jorihmapotohme juteutōkara a.

³⁴ Jeunohnōko mã toto, jetakurōko. Ypipohnōko roropa mã toto. Moromeiĵo jorihmapōko mã toto rahkene. Yrome oseruao tōmehse jahtao ēsemãnōko ropa ase, tykase Jezu eya xine.

*Tiaku tō nekaropotopōpyry João maro
(Mateu 20.20-28)*

³⁵ Morarame Tiaku tō toytose Jezu a João maro, oturupose. Ynara tykase toto eya:

– Tuisa, ynaporotyry se pyra hma opūtokoxi? tykase toto eya.

³⁶ – Oty katohme? tykase Jezu eya xine.

³⁷ – Arypyra, ynaporotyry se ynanase opūtokoxi tuisa konōtome toehse awahtao, toiro āpotunuru wino, toiro opozery wino, ākorehmaneme yna ehtohme, tykase toh repe eya.

³⁸ Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Ōtururukō waro pyra matose. Oetuarimarykō se hmatou ysahmo? Oorikyrykō se roropa hmatou ymahro? tykase ynororo eya xine.

³⁹ – Ise ynanase, tykase toto eya. Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Ypokoino etuarimãko matose. Orihnōko roropa matose.

⁴⁰ Yrome ywy tuisame oripyra xine ase. Ywy kara ase oporohkapotorȳko ymyhtokoxi. Ritonōpo nymenekahpyry rokē mã porohnōko ymyhtokoxi, tykase Jezu eya xine.

⁴¹ Morara kary etaryke tyya xine imehnō mokaro zehno toehse Jezu poetory tomo, 10mãkomo.

⁴² Morarame typoetory tō tykohmase tyya tōturutohme toto a. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ahno waro matose. Ahno tuisame ahtao imehnō rohmanohpōko rokē mana. Tuisame exiryke tynamotoke toto.

⁴³ Yrome amarokō tyoro. Imehxo oexirykō se awahtao xine imehnō akorehmatoko.

⁴⁴ Tuisame oexirykō se awahtao xine, imehnō namotome ehtoko.

⁴⁵ Kapu ae Ayhtohpyry ase. Imehnō namotomase pyra aeypypyry ase. Emero rokē akorehmatōme aeypypyry ase. Orihse roropa oeypyase emero pohnō kurãkatohme ropa, tykase ynororo eya xine.

*Patimeu kurãkatopōpyry ropa poko Jezu a, tonurēkara
(Mateu 20.29-34; Ruka 18.35-43)*

⁴⁶ Morarame Jeriko pona toytose toto. Morotoino pata poe toytose ropa toto, typoetory tō maro, tuhkãkō maro. Moroto tonurēkara kynexine Patimeu, Timeu mükuru. Typorohse ynororo osema ehpio tineru eraximase.

⁴⁷ Morarame Jezu Nazare pō oeypyry ekary totase tyya ahtao tykohmase eya.

– Jezu, Tawi parȳpyry, ypyno myhē exiko, tykase ynororo opore.

⁴⁸ – Mynyhme exiko, tykase toto eya imoihmãkomo. Yrome tykohmase oporehxo ynororo.

– Tawi parȳpyry, ypyno myhē exiko, tykase ropa ynororo opore.

⁴⁹ Morarame Jezu totypohse osema tao.

– Moky enehpoko xiaro, tykase ynororo eya xine. Mame tonurēkara tykohmase eya xine:

– Enaromyra exiko. Owōko. Jezu oya kynako, tykase toto eya.

⁵⁰ Mame tupō xihpyry tomase eya. Towōse ynororo. Jezu a toytose.

⁵¹ – Oty se hma ya, tykase Jezu eya.

– Ritonōpo mūkuru nymyry mase. Josenuhmary se ropa ase, tykase eya.

⁵² Mame Jezu a tozuhse:

– Ytoko. Tonetupuhse oya jexiryke okurākāko ropa ase.

Axī tonure toehse ropa ynororo. Mame Jezu maro toytose ynororo osema ae.

11

Jerusarē pona Jezu ytotoṗōpyry

(*Mateu 21.1-11; Ruka 19.28-40; Joāo 12.12-19*)

¹ Morarame eporehkasasaka toh kynexine Jerusarē pona. Oriwera ākataka toeporehkase toto. Atameke pyra pata tō kynexine Petepaje, Petania ypy Oriwera maro. Mame typoetory tō tonyohse Jezu a asakoro.

² – Mō pata pona ytotoke. Morotona toeporehkase awahtao xine jumētu mūkuru enēko matose, tymyhse. Ahno anaropitopý enēko matose. Imyh-pokatoko enehtohme xiaro ya.

³ Mame: “Oty katoh koh arōko matou?” karyhtao imehnomo a, ynara kaxitoko eya xine. “Arypyra, arōko rokē ynanase. ‘Enehta aporo,’ tykase tuisa exiryke yna a. Axītao rokē arōko ynanase. Enehnōko ropa ynanase,” kahtoko eya xine, tykase Jezu typoetory tomo a.

⁴ Morarame toytose toto. Jumētu mūkuru tonese eya xine rahkene, tapyi eutary pota tao, osema ehpio. Mame tymyhpkase eya xine ahtao:

⁵ – Oty katoh jumētu mūkuru myhpokāko matou? tykase imehnō eya xine, tōturupose.

⁶ Mame tosēkō omihpyry tokarose eya xine.

– Ahtao arotoko, tykase toto eya xine.

⁷ Mame jumētu mūkuru tarose rahke eya xine Jezu a. Morarame tupōkō tyrise toto a jumētu mypatarānaka Jezu porohtohme epona.

⁸ Imoihmākomo a roropa tupōkō tyrise osema taka. Marariary panō tapokase roropa eya xine osema ae tyritohme, eporo jumētu ytotohme.

⁹ Mame emero tātākyemase toto, osemazuhme ytoketomo, okomino ytoketō roropa. Ynara tykase toto:

– Kure Ritonōpo mana. Imehxo reh nahse Ritonōpo omi poe aepyhpyry.

¹⁰ Kuesēkōme exīko mana, tuisa konōtome, pake tuisame Tawi ehtopōpyry samo. Ahtao kure rahkene. Kure Ritonōpo, imehxo! tykase toto tākye toexirykōke.

¹¹ Morarame Jerusarē pona toeporehkase toto. Ritonōpo Tapyī taka axī rokē tomōse Jezu osenuhmase rokene. Tykohmāse exiryke toytose ropa ynororo Petania pona typoetory tō maro, 12mākō maro.

Epery zoko orihmapotopōpyry Jezu a

(*Mateu 21.18-19*)

¹² Yrokokoro Petania poe toytory ropa ahtao omise Jezu kynexine.

¹³ Amekeino wikeira zoko tonese eya, tarýke ro. Mame toytose ynororo wikeira epery enahse repe. Yrome toperē pyra kynexine, zary rokene, eperytatoh zano pyra exiryke.

¹⁴ – Taroino oepery onenahzomopyra exīko exino mana, jūme, tykase Jezu wikeira zoko a.

Morara kary totase ipoetory tomo a.

Ritonōpo Tapyī taka Jezu ytotoḡōpyry
(*Mateu 21.12-17; Ruka 19.45-48; Joāo 2.13-22*)

¹⁵ Morarame Jerusarē pona toeporehkase rahkene. Ritonōpo Tapyī taka tomōse Jezu. Moro tae osepekahketō tutūtanohpose ropa eya okyno ekamonanō maro. Tineru emetakamananō meza tōtorimase roropa eya. Parutopu-ruimo ekamonanō apō tōtorimapose roropa eya.

¹⁶ Otyro anaropopyra Ritonōpo Tapyī takuroko kynexine ynororo.

¹⁷ Morarame tamorepase toto eya. Ynara tykase ynororo:

– Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “Emero ahno ytapyī esehtōko Ritonōpo maro oturutohme,” me tymerose. Yrome ityoromāko matose omato kō tapyīme ehtohme, tykase Jezu eya xine.

¹⁸ Morarame Jezu otururu totase Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a, Moeze omihpyry warōkō maro. Jezu etapary se toehse toto zumoxike toexirykōke, emero Jezu poko imehnō atākyemary eneryke tyya xine.

¹⁹ Mame tykohmāse ahta Jezu toytose ropa typoetory tō maro pata poe.

Epery zoko orihmapotopōpyry enetupuhtopōpyry
(*Mateu 21.20-22*)

²⁰ Morarame yrokokoro pakeimo toytorykohtaō, wikeira zoko kuroko toytose toto. Wikeira zokōpyry tonese eya xine. Toorihse kynexine.

²¹ Mame Peturu tōsenetupuhse ropa moro orihmapotopōpyry poko eya. Ynara tykase ynororo:

– Jezu, eneko ke! Moro anaorihmapohpyry, pake toorihse! tykase Peturu eya.

²² Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonōpo enetupuhtoko. Ritonōpo jamitunuru enetuputyryhtaō oya xine,

²³ mo ypy aroporyhtaō oya xine tuna konōto kuaka aepukatohme: “Epukāko hna reh,” kara ehtoko okurohtaō xine. Mame tuna konōto kuaka Ritonōpo omi poe epukāko mana. Ritonōpo rokē enetupuhtoko okurohtaō xine.

²⁴ Morara exiryke ynara āko ase oya xine, Ritonōpo maro otururukohtaō ōpenerykō poko, inekarory enetupuhtoko. Mame ōpenerykō ekarōko oya xine mana.

²⁵ Mame otururukohtaō Ritonōpo a imehnō zehno pyra ehtoko. Zae pyra toto ehtopōpyry poko tuenikaro rokē ehtoko, Omykō kapuaō ozehno xine pyra ehtohme roropa, oorypyrykō korokatohme roropa eya.

²⁶ Māpyra imehnō rypyry poko tuenikaroro pyra awahtaō xine, Omykō kapuaō roropa oorypyrykō onykorokara mana, tykase Jezu eya xine.

Onoky omi poe Jezu ehtopōpyry
(*Mateu 21.23-27; Ruka 20.1-8*)

²⁷ Morarame toeporehkase toto Jerusarē pona. Jezu ytoytoryhtaō Ritonōpo Tapyī tao, morotōkō toytose eya oturuse, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo, Moeze omihpyry warōkomo, juteu tō tamuximākomo, enara. Ynara tykase toto eya:

²⁸ – Onoky omi poe senohne rīko mah? Onokyh: “Ikyryko,” nykā oya? tykase toto Jezu a.

²⁹ Mame Jezu a tozuhse toto:

– Ywy roropa oturupōko ase oya xine. Zae jezikuruhtaō oya xine senohne kyrypone ekarōko ase oya xine.

³⁰ Kaxitoko kuezuh toko. Onoky omi poe roropa ahno ĕpurihkane Joāo? Ritonōpo omi poe, ahno omi poe? tykase Jezu eya xine.

³¹ Mame tōturuse toto oxime rokene:

– “Ritonōpo omi poe ahno ĕpurihkane Joāo,” karyhtao kyya xine, ynara āko mā Jezu kuezuh torōko: “Morara ahtao oty katohme Joāo omiry onenetupuh-pyra matou?” āko mā kyya xine.

³² Yrome: “Ahno rokē omi poe ahno ĕpurihkane Joāo,” karyhtao kyya xine imoihmākō kyzehno xine exīko mana, urutōme nymyry Joāo Ritonōpo omi poe ekaroryke eya xine, tykase toto oxime rokene.

³³ Morara exiryke Jezu tozuhse toto a:

– Kū, zuaro pyra reh ynanahse, tykase toto Jezu a.

– Morara ahtao roropa senohne kyrypone onekaropyra ase roropa, tykase Jezu eya xine.

12

Popyra mokaro tupito poko erohketō ehtopōpyry

(Mateu 21.33-46; Ruka 20.9-19)

¹ Morarame Ritonōpo namorepatoh poko tōturuse ropa ynororo. Ynara tykase ynororo:

– Imep̄y orutua a otyro tarykase eya, uwa tomo, tupito pona. Mame tapuruse tupito eya. Nono tahkase eya pēkame uwa euhkatoh ritohme tyya. Tapyi tamose roropa eya kaetoko, emero enetohme. Morarame tutupi emero tokarose eya erohketomo a.

² Mame toytose ynororo imep̄y pona. Moromeīpo uwa toehse ahtao typoetory taropose eya mokaro a, uwa epery apiakase, enehtohme tyya.

³ Mame inaropohpyry tapoise tupito poko erohketomo a. Typipohse ynororo eya xine. Tynaroke pyra taropose ropa eya xine.

⁴ Morarame imep̄y typoetory taropose ropa eya repe. Mame tuhtātāmase ynororo tupito poko erohketomo a taosanumase itamurume eya xine.

⁵ Mame imep̄y inaropohpyry totapase roropa eya xine. Morararo tuhke inaropotyā tyhtomase eya xine ipoetory tomo. Totapase roropa tuhke inaropotyamo tupito poko erohketomo a.

⁶ Mame uwa esē poetory toiro rokē nae kynexine, imūkuru rokene, ĩpynu rokene. Morara ahtao ro tumūkuru taropose eya. “Otarāme mā toto kure umūkuru rīko, umūkurume exiryke,” tykase esē repe. Mame taropose tumūkuru.

⁷ Yrome mokyro eneryke tyya xine ynara tykase tupito poko erohketomo: “To! Uwa esē mūkuru mokyro tumy myakāme. Setapatone uwa esary kutupikōme ehtohme,” tykase toto oxime rokene.

⁸ – Imūkuru tapoise eya xine rahkene. Totapase eya xine. Ekepyry tomase tupito ehpi koxi eya xine.

⁹ – Naeroro otara āko uwa esē nae tumūkuru etapatopōpyry ekary totase tyya ahtao? Ytōko mā rahkene mokaro etapase. Mame imehnomo a uwa esary ekarōko mana, tykase Jezu totananomō a.

¹⁰ – Ritonōpo omiry onenepyra ro matou? Meneatose ro. Ynara tymerose eya:

“Tapyi rinanō nurumekahpyry:

“Topu popyra, karyke eya xine,

mororo tyrise ropa tapyi kyryryme,

kure exiryke tūpore, jamihme tapyi ehtohme.

¹¹ Ritonōpo nyrihpyry moro.

Kure mana.

Kyzamaro xine mana,”
me tymerose Ritonõpo omiryne, tykase Jezu eya xine.

¹² Morarame Jezu turutopõpyry typoko xine tonetupuhse toto a, uwa esary poko erohketõ sã toexirykõke. Naeroro Jezu apoiry se toehse toto êmatohme repe. Yrome tuhkãkõ zuno toexirykõke anapoipyra tokurehse toto.

Kowenu tinerü epehmary poko
(*Mateu 22.15-22; Ruka 20.20-26*)

¹³ Morarame parixeu tõ taropose Erote epe tõ maro, Jezu omiry azahkuru etatohme ihxirotohme tyya xine repe.

¹⁴ Mame toytose toto Jezu a. Ynara tykase toto eya:

– Amorepatõ mase. Awaro ynanase. Ajojhe pyra mase ipunaka. Imehnõ zuno pyra roropa mase. Tuisame ahtao, tuisame pyra ahtao, oxisã rokẽ mã toh oya. Zae Ritonõpo omiry poko amorepatõ mase. Yrome kure kowenu tinerü epehmary yna a? Kure onepehmarã yna exiry? Oty kurehxo? tykase toto eya, tõturupose.

¹⁵ Yrome Jezu tuaro kynexine, ajoajohpe toto exiry waro.

– Oty katohme jenekunopyry se hmatou? Tineru puhturu enehta. Enexi aporo, tykase ynorõ eya xine.

¹⁶ Toiro tonehse toto a. Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Onoky ekuhtopõpyry mokyro ipoko? Onoky esety roropa ipoko? tykase ynorõ eya xine.

– Kowenu tuisary mokyro, tykase toto.

¹⁷ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Morara ahtao kowenu kyryry ekarotoko ropa kowenu tuisary a. Morarõ Ritonõpo kyryry ekarotoko Ritonõpo a, tykase Jezu eya xine.

Morarame toepohnohse toto Jezu otururu etaryke tyya xine.

Aorihtyã êsemãkapory ropa poko
(*Mateu 22.23-33; Ruka 20.27-40*)

¹⁸ Morarame satuseu tõ toytose Jezu a. (Mokaro ynara kananõ kynexine: “Toorihse kuahtao xine jũme êsemãpyra ropa sytatose,” kananõ kynexine.) Mame Jezu a ynara tykase toto:

¹⁹ – Amorepatõme mase. Etako pahne, Moeze nymerohpyry ynara ãko: “Orutua toorihse ahtao tumũkue pyra ro ahtao, kure ipytõpyry maro zakoronõpyry a erẽnanopyry aemũkuatohme aorikyhyry mũkurume samo,” me tymerose Moeze a.

²⁰ Ynara kynexine orutua komo. 7me kynexine. Esemazupuru kõ torẽnase nohpo maro. Yrome emũkuara ro tahtao toorihse ynororo.

²¹ Okomino zakoronõpyry ikaponato imaro torẽnase, turui pytõpyry maro. Yrome morararo emũkuara ro tahtao toorihse roropa ynororo.

²² Mame ikaponato mokyro ro saaro toorihse. Morara rokẽ emũkuara tokurehse toto. Mame porehme toorihse toto emũkuara ro tahtao xine. Etyhpyrykõme nohpo roropa toorihse.

²³ Imeipo aorihtyã êsemamyry ropa ahtao, onoky pytyme na nohpo exiõko? 7me imaro torẽnase exiryke, tykase, tõturupose toto Jezu a.

²⁴ Morarame Jezu a tozuhse toto:

– Azahkuru matose, Ritonõpo omiry waro pyra oexirykõke, ijमितunuru waro pyra roropa oexirykõke.

²⁵ Aorihtyã tõ êsemãkary ropa ahtao pytara exino mana, niotara roropa nohpo tomo, enara. Ritonõpo nenyohtyã sã rokẽ exiõko mã exino.

²⁶ Aorihtyã êsemamyry ropa poko Moeze omihpyry onenepitopyra ro hmatou? tykase Jezu eya xine. – Moeze a Ritonõpo tõturuse pika myhto. Ynara

tykase ynororo: “Aparão esême ase, Aparão te, Izake te, Jako te, enara ase toto esême,” tykase Ritonôpo Moeze a aorihtyã poko.

²⁷ “Aorihtyã esême ase,” kara Ritonôpo kynexine Moeze a aësemãtyã ropa esême toexiryke. Azahkuru rokê matose: “Ahno êsemãpyra ropa mana,” karyhtao oya xine, tykase Jezu eya xine.

Zae ehtoh poko Ritonôpo omipona

(Mateu 22.34-40; Ruka 10.25-28)

²⁸ Morarame Moeze omihpyry warô tooehse, mokaro oseosezukuru etase. Jezu a toto ezukuru kure etaryke tyya ynara tykase ynororo Jezu a:

– Ritonôpo poe Moeze nymerohpyry tuhke nae, aomipona kuehtohkôme. Morara exiryke oty riry kurehxo nae Ritonôpo a? tykase ynororo töturupose Jezu a.

²⁹ Ynara tykase Jezu eya:

– Ynara kure Ritonôpo a: “Etatoko pahne, Izyraeu tomo. Toiro rokê Ritonôpo nae. Ynoro rokê oesêkôme mana.

³⁰ Morara exiryke ipyno ehtoko ipunaka. Oesêkôme tyritoko okurohtaka xine. Imehxo tyritoko ômirykô ke. Kure rokê tyritoko ôsenetupuhtohkô ae ooriqyrykô ponãmero.”

³¹ Ynara katoh roropa kure Ritonôpo a mana: “Osepyno oexirykô sã imehnô pyno ehtoko,” katoh kure roropa Ritonôpo a mana. Morara katoh asakoro kure Ritonôpo a mana, tykase Jezu eya xine.

³² Mame ynara tykase ynororo Jezu a:

– Zae amorepatô mase. Ajohpe pyra mase. Toiro rokê Ritonôpo mana. Imepÿ pyra mana.

³³ Ipyno kuexirykohtao ipunaka kure mana. Kuesêkôme tyriryhtao kyya xine kukurohtao xine, kure rokê Ritonôpo riryhtao kyya xine kuosenetupuh-tohkôke kuorikyrykô ponãmero. Mame osepyno kuexirykô sã imehnô pyno kuahtao xine zae exïko sytatose. Naeroro moro asakoro omipona kuexirykô kure kuhse mana, kaneru zahkary motye, tykase ynororo Jezu a.

³⁴ Azahkuru pyra tozuhse eya Jezu. Morara exiryke ynara tykase Jezu eya: – Ritonôpo enetupuhsasaka mase. Ipoetoryme exisasaka roropa mase, tykase Jezu eya.

Mame morara kary etaryke tyya xine, imehnô Jezu a töturuporykô se pyra toehse toto.

Ritonôpo nymenekahpyry ehtoh poko

(Mateu 22.41-46; Ruka 20.41-44)

³⁵ Morarame toto amoreparyhtao ro Ritonôpo Tapyĩ tao ynara tykase Jezu eya xine:

– Oty katohme Moeze omihpyry warôkô ynara ãko Ritonôpo nymenekahpyry poko nae: “Tawi parÿpyry mokyro,” ãko? Yrome Ritonôpo nymenekahpyryme ynororo. Naeroro ôtãtohxo Tawi parÿpyryme nah?

³⁶ Ynara tykase Tawi Ritonôpo Zuzenu omi poe:

“Ritonôpo töturuse jesê maro:

‘Oporohko seino japotunuru wino.

Ozehno exiketô rïko ase opoetory tõme,’ tykase Ritonôpo,” me tymerose Tawi a pake Ritonôpo omiryne.

³⁷ Tosême tosehse ahtao Tawi a, ôtãto iparÿpyryme nah? tykase Jezu eya xine töturupose.

Osenekunohpopyra ehtoko zae pyra amorepatôkomo a

(Mateu 23.1-36; Ruka 20.45-47)

Mame tãkye toehse toto imoihmãkomo morara kary etaryke tyya xine.

³⁸ Morarame ynara tykase Jezu imoihmākomo a:

— Tomeseke ehtoko Moeze omihpyry warōkō poko. Upo kurā ke otupohtōko mā toto, ynara kary etatohme imehnomo a: “Moehno amorepatono,” kary etatohme imehnomo a osepekahtoh tao.

³⁹ Epehtoh kurā se rokē toto tapōkōme atamorepatoh tonō tao. Tuisa apō se roropa mā toto tapōkōme otuhtoh konōto ahtao.

⁴⁰ Morarame pytūpo tō enekunohnōko mā toto. Ematonanohnōko roropa mā toto. Moromeīpo oturūko sã mā toto Ritonōpo maro yronymyryme, imehnō enekunohtohme tyya xine. Itamurumehxo toto wānohnōko Ritonōpo mana, tykase ynororo eya xine.

Pytūpo nekarohpyry

(Ruka 21.1-4)

⁴¹ Morarame Jezu typorohse tineru ē etonie tineru ēmary enetohme tyya, imehnomo a tineru ē aka, Ritonōpo tinerūme. Tuhke tymōkomokamo a tytinerūkō tōmase repe pitiko rokē pyra.

⁴² Mame okomino pytūpo a tytinerū tōmase roropa. Tymōkomokēkara kynexine. Tineru puhturu rokē tōmase eya ē aka, asakoro rokene.

⁴³ Moro eneryke tyya typoetory tō tykohmase Jezu a. Ynara tykase ynororo:

— Moky hkoh pytūpo enetoko. Ajohpe pyra imehnō nekarohpyry motye tineru tokarose eya Ritonōpo a.

⁴⁴ Mokaro a zokonaka rokē tytinerūkō tokarose. Yrome mose nohpo a emero tytinerū tokarose, tykase Jezu eya xine.

13

Jezu oturutopōpyry Ritonōpo Tapyī kararahtoh poko

(Mateu 24.1-2; Ruka 21.5-6)

¹ Morarame Ritonōpo Tapyī tae tutūtase ropa tahtao xine, tapyi tō tonepose ipoetory a topu risemy:

— Amorepane, eneko ke! Tapyi pohtomo, topu kurā ke rokē tyrise, tykase ynororo eya. Yrome ynara tykase Jezu eya:

² — Sero tapyi tō kure repe. Yrome tā pixo rokē mana etohtohkāko mana emero, tykase Jezu eya xine.

Etuarimatoh poko, oryhmariyō poko roropa

(Mateu 24.3-14; Ruka 21.7-19)

³ Morarame ypy pona Jezu tōnuhse, Oriwera pona. Typorohse ynororo moroto ypy po. Ritonōpo Tapyī enēko kynexine. Mame Peturu tō toytose eya oturupose, Peturu, Tiaku, João, Ātare, enara. Ynara tykase toto Jezu a:

⁴ — Otara ahtao hkoh senohne etohtohkāko nae? tykase ynaroro tapyi tō poko. — Yna zuruko aetohtohkary poko. Otara ahtao aetohtohkary enepitōko ynanah? tykase toto Jezu a tōturupose.

⁵ Morarame Jezu a tozuhse toto:

— Tomeseke ehtoko oenekunohpyra xine imehnō ehtohme.

⁶ Tuhke oehnōko jesety ae osesehtoketō mana. “Kyrixtu ase, Ritonōpo nymenekahpyry,” āko toh mā repe. Tuhkākō enekunohnōko toh mana.

⁷ Mame oxiehnotokō osetapary etāko matose. Mokaro ekary etaryhtao torētyke pyra ehtoko sero nono enahkary poko. Morara exīko mā repe. Yrome nono onenahkapopyra ro Ritonōpo mana.

⁸ Mame ahno tō osetapāko mā toto. Pata konōto pōkō roropa imehnō etapāko mana. Mame nono kywyh kywyh āko roropa mana imeimehnō

pata tō punero. Tōsē penery rohnōko roropa mā toto. Morara toehse ahtao etuarimapitōko exinō mana poeto ē enurupitory samo.

⁹ – Naeroro tomeseke ehtoko. Aarotorŷko imehnō mana terekatu ēpataka. Opihoitorŷko roropa imehnō mana atamorepatoh tao. Kowenu ēpataka aarotorŷko roropa toh mana, tuisa konōto ēpataka roropa, ypokoino. Mame moroto awahtao xine zurutoko toto Ritonōpo omiry kurā poko zuaro toto ehtohme.

¹⁰ Emero pata tamuru po toto zurūko matose jomiry poko. (Mame tosēkōme jenetuputyryhtao eya xine, tyrypyrykō rumekaryhtao roropa eya xine Ritonōpo poetoryme exīko toh mana.)

¹¹ Morarame terekatu a tarose awahtao xine oēmapotohkōme, torētyke pyra ehtoko. “Otara āko hano,” kara ehtoko. Moroto awahtao xine Ritonōpo Zuzenu nekarohpyry rokē ekarotoko morotōkomo a. Āmoreme xine pyra oturūko matose, Ritonōpo Zuzenu poe.

¹² Morarame orutua kō takorō tō ewokāko toh mana ekarotohme terekatu tomo a, aorihmapotohme. Imehnō tumūkuru ewokāko roropa mā toto. Imehnō roropa tumykō zehno exīko. Aorihmapōko roropa mā toto.

¹³ Mame emero porehme ozehno xine exīko mā toto ypoetoryme oexirykōke. Yrome oryhma topōpyrykō eanahtoryhtao oya xine, jurumekara roropa awahtao xine oorikyrykō ponāmero opynanohtorŷko ase.

Ahno nyrihpyry xihpyry
(*Mateu 24.15-28; Ruka 21.20-24*)

¹⁴ – Mame Tanieu Ritonōpo omi poe urutōme kynexine pake. (Morara exiryke inymerohpyry enetoko kure enetupuhtohme oya xine.) Ynara āko Tanieu nymerohpyry: “Ahno nyrihpyry xihpyry eneryhtao oya xine kohrame, Ritonōpo Tapyī tao tuarōtāko matose,” āko Tanieu nymerohpyry. Morara toehse ahtao ah Jutea pōkō nepā toto ypy tō pona, orihpyra toehokōme.

¹⁵ Zara tao awahtao xine, epatoko omōkomorykō poko pyra.

¹⁶ Tupito po awahtao xine, ytopyra ropa ehtoko oupōkō poko. Topohme rokē mēpatatose.

¹⁷ Amarokō roropa nohpo tomo, poetoēme awahtao xine myhene. Etuarimāko matose oeparykohtao poeto pitiko enurusenā maro.

¹⁸ Oturutoko Ritonōpo a morara exipyra ehtohme ikonopory ae popyra exiryke ipunaka.

¹⁹ Morara toehse ahtao tōsē penery rohnōko mā toto, tyrohsē zetunuru rohnōko roropa mā toto. Moro panō onenepitopyra sytatose, moino ro nono ritopōpyry poe Ritonōpo a. Moromeīpo moro panō onenezomopyra sytatose exīko.

²⁰ Tuhke pyra ēmepyyry morara tyrīko Ritonōpo mana. Ritonōpo hnao emero enatyry. Yrome tynymenekatyā pokoino tuhke pyra ēmekapōko mā Ritonōpo.

²¹ – Morarame oururukohtao imehno a: “Enetoko ke. Ritonōpo nymenekahpyry mokyro,” āko toh mā repe oya xine.

²² Morara exiryke osenekunohpyry ehtoko. “Ritonōpo nymenekahpyry ase,” kananō mā oehnōko, osesehtoketomo, ajohpākomo. Kurākara anŷpōko ropa toh mā repe. Pyaxime roropa toh mā repe. Ypoenohnōko mā toh repe. Imehnō enekunopyry se mā toh repe. Ypoetory tō enekunopyry se roropa mā toto.

²³ Morara exiryke jomiry etatoko tuaro oehtohkōme, osenekunohpyry aehtohkōme, tykase Jezu eya xine.

Kapu ae Ayhtohpyry oepyyry ropa
(*Mateu 24.29-31; Ruka 21.25-28*)

²⁴ – Morara toehkehse ahtao xixi ezehnōko mana. Nuno osenepyyra exīko.

²⁵ Xirikuato tō epukāko kapu poe kapu kywyh kywyh karyke, kapu esā esyryhmaryke.

²⁶ Morarame emero porehme jenēko mā toto, Kapu ae Ayhtohpyryme jexiryke. Akuru ae jyhtory enēko. Saerehkane sā jenēko toh mana. Jamihme mā jyhtory exīko.

²⁷ Mame Ritonōpo namoto tō enyohnōko ase ynymenekatyā enehtohme emero pata tō poe, moino nono etyhyppyry poe, kapu etyhyppyry poe roropa, enara.

Wasasa poko jeimamyry enetuputyry sā joepyyry ropa enetuputyry
(*Mateu 24.32-35; Ruka 21.29-33*)

²⁸ – Mame wasasa tōkehko waro matose. Toto etaryhtao jeimamyry enetupuhnōko matose.

²⁹ Moro saaro ourutopōpyrykō poko ya tuaro ehtoko. “Oehsasaka ropa mana,” kaxitoko ypoko. Axī oehnōko ropa ase, tykase Jezu eya xine.

³⁰ – Etatoko pahne, ynekarohpyry oya xine emero osenēko mana. Mame morohne enenanō toitoine orihpyra exīko toh mana joepyyry ropa ponāmero.

³¹ Kapu enahnōko mana. Sero nono roropa enahnōko mā repe. Yrome jomiry jūme enahp̄yme exīko mana, tykase Jezu.

Otāto ahtao? Zuaro pyra sero pōkō mana
(*Mateu 24.36-44*)

³² – Joepyyry ropa waro pyra matose. Ritonōpo nenyoyhtyā zuaro pyra roropa mana. Ywy roropa zuaro pyra ase. Papa rokē zuaro mana.

³³ Tuarō sā rokē ehtoko. Kueraximatoko, joepyyry ropa waro pyra oexirykōke, tykase Jezu eya xine.

³⁴ – Tapyi esē samo. Mame toytoryhtao tytapyī tae typoetory rīko tytapyī eraseme mana, erohketō rohmanohpotohme. Toiro tapyi eutary erase rīko roropa mana toepyyry ropa eraximatohme eya.

³⁵ Mokaro sā rokē weraximatoko joepyyry ropa waro pyra oexirykōke. Otarāme ikohmamyryme oehnōko ropa ase. Otarāme onoa. Otarāme kuratiri etaryhtao. Otarāme pakeimo.

³⁶ Tokare pyra joepyyry ropa mana. Jeraximara awahtao xine ehxirōko matose joepyyry ropa ahtao.

³⁷ Ourutopōpyrykō ya ekarōko roropa ase imehnomo a. Joepyyry ropa imomohtoko, tykase Jezu eya xine.

14

Tātamorepase toto Jezu apoiry poko
(*Mateu 26.1-5; Ruka 22.1-2; João 11.45-53*)

¹ Morarame asakoro ěmepyyry se ro kynexine Oseahmatoh Paxioa ri-tohme, Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoth maro pyra roropa. Moroto Jezu apoiry se toh kynexine Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo, Moeze omih-pyyry warōkomo, enara. Omatome apoiry se toh kynexine repe, etapatohme repe.

² Ynara tykase toto oxime:

– Otuhtohntao Jezu anapoipyra sehtone ahno tuhke exiryke. Otarāme kyzehno xine exīko toh mana, tykase toto.

*Jezu ehtopõpyry poko**Petania po**(Mateu 26.6-13; João 12.1-8)*

³ Morarame Petania po Jezu kynexine Ximão tapyĩ tao. Ximão mokyro ipũ imotahpyrypyry. Meza po otuhnõko toh kynexinẽ. Mame nohpo a ixtaratu tonehse Jezu a topu kurã risẽ ao, arapaxturu risẽ ao. Ixtaratu esety naratu. Mame ixtaratu ẽ tuhkohse eya Jezu zũsety popatohme.

⁴ Morarame enenanõ oseya rokẽ tõturuse toto, ixtaratu poko zumoxike toexirykõke:

– Oty katohme mose ixtaratu ahnikãko rokẽ nae?

⁵ Tokamosẽme ahtao, tuhke tineru atapoiry tymõkomokãkara a ekarotohme, tykase toto. Nohpo tykerekereemase eya xine.

⁶ Yrome Jezu a tozuhse:

– Oty katoh mose kerekereemãko matou ixtaratu pokoino? Inykyryhpyry kure ya.

⁷ Tymõkomokãkara mã enahpyra amaro xine. Mokã akorehmary se awah-tao xine akorehmatoko toto. Yrome ywy okynã pyra ase amaro xine.

⁸ Ixtaratu nae toexiryke, jũsety popano tamoreme. Joko popano orihpyra ro jexiryke, toorihse jahtao joko popatoh samo.

⁹ Etatoko pahne, emero pata tõ poro jomiry poko imehnõ amoreparyhtao oya xine mose nyrihpyry poko roropa oturũko matose. Mame oesahpyo xine roropa mose poko oturũko imehnõ mana wenikehpyra ehtohme jũme inyrihpyry poko, tykase Jezu eya xine.

*Jezu ewokary se Juta ehtopõpyry poko**(Mateu 26.14-16; Ruka 22.3-6)*

¹⁰ Morame Juta Ixikariote Jezu poetoryme kynexine repe. Mame toytose ynororo Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a Jezu ewokase.

¹¹ Mame aomiry etaryke tyya xine tãkye toehse toto.

– Oepehmãko reh ynanahse, tykase toto Juta a. Naeroro toytose ropa ynororo. Tãtamorepase itamurume Jezu ewokatoh poko tyya.

*Paxikoa ae Jezu typoetory tõ maro autuhtopõpyry**(Mateu 26.17-25; Ruka 22.7-14,21-23; João 13.21-30)*

¹² Morotoino ẽmepyry apitorymã po Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra, kaneru mũkuru etapatoth poko roropa Oseahmatoh Paxikoa poko tõsẽme, tõturupose Jezu a ipoetory tomo:

– Aza ytõko ynanae tõsẽ etapase? tykase toto.

¹³ Mame typoetory tõ tonyohse Jezu a asakoro:

– Ytotoko pata pona. Moroto orutua enẽko matose, tuna puimane enẽko.

¹⁴ Mekahmatatose kene. Mame tapyi taka aomomyryhtao ynara kahtoko tapyi esemy a: “Otoko amorepato esary nahe Oseahmatoh Paxikoa poko autuhtohme typoetory mahro?” kahtoko eya.

¹⁵ Mame tapyi tyarake enepõko mã oya xine. Emero nae exikety, meza te, epehtopo, apoto esary roropa, enara exikety. Moro tao tõsẽ ikyrytoko kuotuhtõhkõme, tykase Jezu eya xine.

¹⁶ Morarame toytose toh rahkene pata pona. Mame tonese rahkene eya xine Jezu oturutopõpyamo. Moraramẽ tõsẽ tykyryse eya xine rahkene.

¹⁷ Morarame kokonie pukuro Jezu toytose rahkene otuhse typoetory tõ maro.

¹⁸ Toto otukuruh-tao ro Jezu a turuse toto:

– Etatoko pahne, taro ypoetory toiro jewokãko mana, ymaro otuhkety, tykase ynororo.

¹⁹ Mame tãkye pyra ipoetory tõ toehse morara kary etaryke tyya xine.

— Onoky? Ywy? tykase toto tõturupose atatakomino. Mame tozuhse toto Jezu a:

²⁰ — Arypyra. Toiro mana, wyihpãko paratu aka ymaro, tykase ynororo eya xine.

²¹ — Kapu ae Ayhtohpyry ase. Ritonõpo nekarotopõpyry ae ro orihnõko ase. Yrome etuarimãko mã jewokahpono, irohnõko. Enurupyra ahtao kurehxo eya exiry, etuarimara exiry, tykase Jezu eya xine.

Kuesëkõ otuhtopõpyry poko

(Mateu 26.26-30; Ruka 22.15-20; 1 Korĩtiu 11.23-25)

²² Morarame tõtukuruhtao ro wyi tapoise Jezu a. Mame Ritonõpo a ynara tykase ynororo:

— Yna zuru seny onekarohpyry yna a. Kure mase, Papa, tykase ynororo. Mame morara kaxĩpo tyya wyi tytohtohkase eya typoetory punero ekarotohme.

— Apoitoko, upũ sero, tykase ynororo eya xine.

²³ Morararo eukuru tapoise eya. Mame tõturuse ropa Ritonõpo a:

— Uwa eukuru onekarohpyry seny. Kure mase, Papa, tykase. Morarame eukuru tokarose typoetory tõ punero. Tõse eya xine emero.

²⁴ — Umunuru seny. Umunuru kuãnõko ase tuhke iirypyrymãkõ kurãkatohme. Umunuru ekuamyryhtao tuhkãkõ Ritonõpo poetoryme exiko mana.

²⁵ Etatoko pahne, uwa eukuru onẽpyra ropa ywy, orihpyra ro jahtao. Tyoro ênõko ase, euhkasenano, Ritonõpo esao rokene, tykase Jezu eya xine.

²⁶ Morarame Ritonõpo omiry ae toremiase toto. Morarame eremiakexĩpo toytose toto ypy pona, Oriwera pona.

Peturu zurutopõpyry Jezu a

(Mateu 26.31-35; Ruka 22.31-34; João 13.36-38)

²⁷ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

— Urumekãko matose emero, ynara tymerose exiryke Ritonõpo omiryne: “Esëkõ etapãko ase. Mame ekỹpyã atahpahnõko mana,” me tymerose.

²⁸ Yrome tõsemãse ropa jahtao ytõko ase osemazuhme Karirea pona, awapo xine. Moroto jenẽko ropa matose, tykase eya xine Jezu.

²⁹ Mame Peturu a tozuhse:

— Emero orumekãko toh mã repe, yrome ywy orumekara ase, tykase Peturu eya.

³⁰ Mame Jezu a tozuhse ynororo:

— Etako pahne, sero kohmamyry ae asakoro kuratiri etary onetara ro awahtao, poremãnõko mase. Oseruao mase: “Jezu waro pyra ase,” ãko mase.

³¹ Mame opore Peturu a tozuhse:

— Jorikyry ponãmero orumekara ase, tykase ynororo Jezu a.

Morara tykase imehnõ Jezu poetory tõ roropa emero.

Jezu oturutopõpyry Tummy maro Ketysemane po

(Mateu 26.36-46; Ruka 22.39-46)

³² Morarame toeporehkase toto Ketysemane pona.

— Oporohtoko taro. Ytõko ase aporo Papa maro oturuse, tykase Jezu typoetory tomo a.

³³ Morarame Peturu tõ rokẽ tarose eya, Peturu, Tiaku, João, enara rokene. Morarame tomuhtapãse ynororo toemynyhmaryke yronymyryme.

³⁴ — Sam ãko ase itamurume, jorikyry ponãmero, tykase ynororo. — Morara exiryke taro ehtoko. Kueraximatoko, tykase Jezu tynarotyamo a.

35 Mame mya pitiko toytose ynororo porohse nono pona Tummy maro oturuse, etuarimara toehtohme.

36 – Papa, Papa, jamihme mase. Emero Ritō mase. Jorikyry se pyra ase repe. Yrome jorikyry se awahtao orihnōko ase. Ōmipona se rokē ase, tykase ynororo Tummy a.

37 Morarame toytose ropa Jezu typoetory tō tynyhse ahtao. Mame ynara tykase ynororo Ximão Peturu a:

– Ximão, nyhnōko mah? Toiro pixo eraximary se pyra hma ymahro?

38 Nyhpyra ehtoko. Oturutokohxo ty Ritonōpo maro oenekunohpyra xine joroko tamuru ehtohme. Onykyrykō se pyra matose repe. Yrome jamihme pyra matose.

39 Morarame mya roropa toeramase Jezu oturuse ropa Tummy maro, osezuhme tōturutopōpyry saaro.

40 Morotoino typoetory a toytose ropa. Nyhnōko rokē toh kynexine tuetūkō jamitunurume pyra toexirykōke. Toehxirose toh kynexine. Morara exiryke onezuhpyra toh kynexine.

41 Morotoino oseruao toeramatoh toehse ahtao ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Nyhnōko ro matou? Nyhpyra ehtoko, imeīpo onyhtohkōme. Seromaroro jewokāko toh mana, yzehnotokomo.

42 Apakatoko! Ehmaropa! Jewokane enetokose. Mose roro jewokāko mana, tykase Jezu typoetory tomo a.

Jezu apoitopōpyry

(Mateu 26.47-56; Ruka 22.47-53; João 18.3-12)

43 Morarame Jezu otururuhtao ro Juta tooehse eya. 12me toto ehtoh mokyro kynexine ewokane. Imaro tooehse imehnō roropa tapema ke tomahpōke. Kaparu ke roropa tomahpōke toh kynexine. Ritonōpo maro oturuketō tuisary nenyohyā makoro kynexine, Moeze omihpyry warōkō nenyohyā maro, juteu tō tuisary nenyohyā maro.

44 Mame eporehkara ro tahtao xine ynara tykase Jezu ewokary se exikety tymarōkomo a: “Etatoko pahne, Jezu maro rokē oturūko ase. Eahmāko sã ase. Ipohnōko ase. Moro eneryhtao oya xine enetupuhnōko matose. Jezu mokyro. Apoitoko,” tykase Juta eya xine.

45 Mame tooehse ynororo topohme Jezu a.

– Amorepane, taro hma? tykase eya. Mame typhohse.

46 Morarame Jezu tapoise eya xine.

47 Toiro Jezu marono a tytapemã tanỹse. Ritonōpo maro oturuketō tuisary namoto akotyry se toehse repe. Yrome typanasahkase rokene.

48 Morarame Jezu tōturuse eya xine:

– Omatome pyra ase. Oty katohme tykaparuke moehtou japoise tytape-make roropa?

49 Kokoro rokē amorepatō exiasene Ritonōpo Tapyĩ tao. Oty katoh moroto jahtao japoipyra mexiatose? Seromaroro rokē tokoh japoiry se mexitou. Ritonōpo omihpyry ae ro japoiko matose, tykase Jezu eya xine.

50 Mame Jezu turumekase ipoetory tomo a. Toepase toto.

51 Moroto nuasemã kynexine Jezu maro, tymetyke rokene. Mokyro apoiry se toehse toh repe.

52 Yrome toepase ynororo tymetyke pyra, enara.

Tamuxi tō ēpataka Jezu ehtopōpyry

(Mateu 26.57-68; Ruka 22.54-55; João 18.13-14,19-24)

⁵³ Morotoino Jezu tarose eya xine, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tapyĩ taka. Moroto kynexine Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo, juteu tõ tamuxiry tomo, Moeze omihpyry warõkomo, enara toh kynexine moroto oximõme.

⁵⁴ Ameke rokẽ Jezu tokahmase Peturu a Ritonõpo maro oturuketõ tuisary esaka. Jarakapyhpyry aka tomõse ynororo. Soutatu tõ maro typorohse ynororo osũse apoto myhtokoxi.

⁵⁵ Mame tapyi tao Jezu hxironanõ zupĩko toh kynexine Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo, Jezu orihmapory se toexirykõke. Yrome onenepyra tokurehse toto.

⁵⁶ Tuhkãkomo a tyhxirose repe, yrome tõsezusezuhse rokẽ toto.

⁵⁷ Morarama orutua kõ xikihme toehse Jezu hxirotohme repe. Ynara tykase toto:

⁵⁸ – Ynara nase mose ynanetaryme: “Ritonõpo Tapyĩ seny, ahno nyrihpyry. Ikararahnõko ase. Mame oseruao rokẽ tõmehse ahtao imyakã riko ase, ahno nyriy sã pyra, nyriyyme ro,” nase mose ynanetaryme, tykase toto.

⁵⁹ Yrome tõsezusezuhse rokẽ toto.

⁶⁰ Mame Ritonõpo maro oturuketõ tuisary xikihme toehse toto rãnaka. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Moxiã onezuhpyra hma ohxiroryhtao toto a? tykase eya.

⁶¹ Yrome mynyhme rokẽ Jezu kynexine. Onezuhpyra kynekurehne. Mame ynara tykase ropa ynororo eya:

– Ritonõpo nymenekahpyry mahno? Imũkurume roropa mahno? tykase ynororo eya tõturupose.

⁶² Mame Jezu a tozuhse:

– Ywy ase. Moromeĩpo jenẽko matose, typorohse jahtao tuisame Ritonõpo maro. Joepyry ropa enẽko roropa matose akuru htoko, tykase Jezu eya.

⁶³ Mame morara kary etaryke tyya tupõ tyxihkase eya. Ynara tykase ynororo:

– Epo mana. Tyorõ se pyra sytatose ihxironeme.

⁶⁴ Mose metatou? Popyra nase. “Ritonõpo mũkuru ase,” nykano. Otara ãko matou ipoko taroino? tykase ynororo tõturupose.

– Popyra nase, tykase toto. – Aorihmapoko hkoty, tykase toh emero.

⁶⁵ Toitoino totakuropitose toto Jezu pokona. Mame ěmyty tapuruse soutatu tomo a kamisa ke ipohtohme tyya xine. Moromeĩpo tõturupose toto:

– Onoky opipohno? Esehoko, tykase toto Jezu a ipiipipohxĩpo tyya xine.

*“Jezu waro pyra ase,” katopõpyry Peturu a
(Mateu 26.69-75; Ruka 22.56-62; João 18.15-18,25-27)*

⁶⁶ Morarama jarao ro Peturu kynexine tapyi mykae osũnõko.

⁶⁷ Mame morotona toytose nohpo. Ritonõpo maro oturuketõ tuisary namoto kynexine ynororo. Peturu eneryke tyya aosumyryhtao, ynara tykase ynororo:

– Omoro roropa Jezu maro mexiase, Nazare põ maro, tykase eya.

⁶⁸ Yrome Peturu a tozuhse:

– Onoky? Ywy? Arypyra. Zuaro pyra ase. Otara ãko mah? Onenetupuhpyra ase ipunaka, tykase Peturu eya.

Mame tutõtase ropa Peturu tapyi eutary pota taka. Mame kuratiri totase eya.

⁶⁹ Mame imepỹ nohpo a tonese ropa. Imehnomo a ynara tykase ynororo:

– Mose roropa imarono, tykase.

⁷⁰ – Ajohpe, tykase Peturu.

Moromeĩpo imehnõ osenuhmetõ tõturupose Peturu a. Ynara tykase toto:

– Ajohpe pyra, omoro roropa imarōme mexiase. Yna onenekunohpyra mase Karirea pōme oexiryke, tykase toto eya.

⁷¹ Mame opore tozuhse Peturu a toto:

– Juānohnōko mā Ritonōpo ajohpe jahtao. Mokyro waro pyra sātāse, tykase ynororo eya xine.

⁷² Mame kuratiri totazomose ropa. Mame Jezu a turutopōpyry poko tutuarōtase ynororo. “Asakoro kuratiri etary onetara ro awahtao: ‘Jezu waro pyra ase, Jezu waro pyra ase,’ āko mase oseruao,” katopōpyry poko tutuarōtase Peturu. Mame toehxirose ynororo yronymyryme. Tyxitase roropa ynororo.

15

Pirato ēpataka Jezu ehtopōpyry

(Mateu 27.1-2,11-14; Ruka 23.1-5; Joāo 18.28-38)

¹ Morarame ěpepyryme tōximōse toto Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo te, juteu tamuru tō maro te, Moeze omihpyry warōkō maro, enara. Pata esā maro tōturuse toto tynyrirykō waro toehtohkōme. Mame Jezu tymyhpose toto a, arotohme kowenu tuisary a, Pirato a.

² Mame Pirato tōturupose Jezu a:

– Juteu tō tuisary hmahno? tykase ynororo eya.

– Ÿ, ywy ase, tykase Jezu.

³ Mame Jezu tyhxirose tuhke Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a.

⁴ Naeroro Pirato tōturupozomose ropa eya:

– Oty katoh toto onezuhpyra mah ohxiroryhtao toto a? tykase eya Pirato.

⁵ Yrome onezuhzomopyra Jezu kynexine. Morara kaxīpo tyya Pirato tōsenuruhkase tozuhzomopyra Jezu exiryke.

Jezu ekarotopōpyry aorihmapotohme

(Mateu 27.15-26; Ruka 23.13-25; Joāo 18.39–19.16)

⁶ Morarame āpuruhpyry tao tuhke ěmapotyā kynexine. Mame Oseahmatoh Paxikoa ae toine ěmapotyā tūtanohposene kowenu, jeimamyry punero, imoihmākō omi poe.

⁷ Kowenu zehno aehtyā roropa tōmapose kynexine āpuruhpyry taka, ahno etapahpōkomo. Toiro esety Parapa kynexine.

⁸ Imyhpokary poko oturuse tōximōse imoihmākō ahtao Pirato ēpataka,

⁹ ynara tykase Pirato eya xine, tōturupose:

– Juteu tō tuisary myhpokapory se hmatou ya? tykase ynororo eya xine.

¹⁰ Tuaro kynexine ynororo. Jezu tapoise Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a ekarotohme eya zumoxike toexirykōke. Moro waro Pirato kynexine.

¹¹ Mame Ritonōpo maro oturuketō tuisary omi poe Parapa tūtanohpory se toehse imoihmākomo.

¹² Morarame tōturupose ropa Pirato eya xine:

– Otara mokyro juteu tō tuisary ripōko ahno? tykase ynororo eya xine repe.

¹³ Opore tozuhse ynororo eya xine. Kui tykase toto:

– Wewe pokona exixihmapoko! tykase toto.

¹⁴ – Oty katohme? Azahkuru pyra mana. Iirypyryme pyra roropa mana, tykase Pirato eya xine.

Oporehxo tozuhse ynororo eya xine. Kui tykase rokē toto:

– Wewe pokona exixihmapoko! tykase toto.

15 Mame imoihmākō ākyemapory se Pirato exiryke, Parapa tutūtanohpose ropa eya. Mame Jezu typipohpose Pirato a. Moromeīpo tokarose ynororo soutatu tomo a aorihmapotohme.

*Jezu eunohtopōpyry
soutatu tomo a*

(Mateu 27.27-31; Joāo 19.2-3)

16 Morarame Jezu tarose soutatu tomo a jarakapyhpyry aka, kowenatu tapyi kurā taka. Moro taka roropa imehnō soutatu tō toahmase. Tuhke oximōme toehse toto.

17 Mame Jezu tupohtose eya xine tahpiremā ke. Parimā sā tyrihpyry omoxino tyrise roropa eya xine Jezu zuhpokoxi.

18 Morarame taomikase eya xine, ynara tykase:

– Oehno kene, tamuxi. Juteu tō tuisaryme exikehpyra exiko! tykase toto Jezu a.

19 Tymerehtātāmase toto a zupuhpyry pokona wewe pitiko ke. Ituh tykase toto Jezu pona. Mame ēpataka tosekumurukō po typorohse toto. Atahmākāko rokē toh kynexine.

20 Morotoino ihtomakehxi po tupokase ropa eya xine. Ezuezumā touse ropa eya xine. Zupō ro tamurupose ropa eya xine. Morarame tarose rahkene eya xine wewe pokona exixihmatohme.

Exixihmatopōpyry wewe pokona

(Mateu 27.32-44; Ruka 23.26-43; Joāo 19.17-27)

21 Mame imepī tapoise eya xine, wewe arotohme eya, exixihmatoh arotohme. Mokyro esety Ximāo kynexine. Tupito poe pata pona ytōko kynexine repe. Xirene pō kynexine. Ipoenō Arexātere kynexine Rupo maro. Mame wewe tarose eya, Jezu exixihmatopo, soutatu tō naropohpyry.

22 Mame Jezu tarose eya xine Koukota pona. (Koukota kary “Upuhpo zehpyry esary”.)

23 Morarame uwa epery ke Jezu tauhpase repe, toximase mira maro, karapa sā itunety maro. Yrome onēpyra kynexine ynororo.

24 Mame wewe pokona toxixihmase rahkene. Mame zuponpyry tapiakase eya xine, tupōkōme. Topu pisarara tomase eya xine upo apoitohme tyya xine.

25 Xixi tōnuhsehxo ahtao Jezu toxixihmase wewe pokona eya xine.

26 Morarame ynara tymerose Jezu exixihmatoh pokona: “Juteu tō tuisary mose ro,” katoh tymerose ipokona.

27 Morarame omato tō toxixihmase roropa Jezu maro, asakoro, apotunuru wino, ipozery wino, enara.

28 (Morara toehse Ritonōpo nymeropohpyry ae ro pake Jezu poko: “Pohnō rypyhpyry wānohtoh tapoise eya,” katopōpyry ae ro.)

29 Morarame tōsenuhnuhmase osema ae ytoketomo. Jezu tounohse eya xine. Ynara tykase toto:

– Ehē! Otara ahtao Ritonōpo Tapyi kararahnōko mah? Otara ahtao imyakamāko ropa mah oseruao tōmehse ahtao?

30 Moro waro awahtao oenupunako roropa. Eropa, wewe poe oyhtoko ropa! tykase toto.

31 Mame Ritonōpo maro oturuketō tuisary a roropa Jezu tounohse, Moeze omihpyry warōkomo a roropa. Ynara tykase toto:

– Imehnō poko toenupunase ynororo repe. Oty katoh tōsepynanopyry waro pyra nae?

32 Ekuhko ke, oyhtoko ropa morotoino. Ritonõpo nymenekahpyryme awahtao oyhtoko ropa, juteu tō tuisaryme awahtao. Tyhtose ropa awahtao oenetupuhnõko ynanase, tykase toto eya.

Morarama imaro exixihmatyamo a roropa tounohse ynororo.

Jezu orihtopõpyry

(Mateu 27.45-56; Ruka 23.44-49; João 19.28-30)

33 Morarama täxiahtao tyarumâkapitose Ritonõpo a pata tō punero. Mame xixi tyhtosehxo ahtao tōmehse ropa.

34 Morarama opore Jezu tykohtase. Ynara tykase ynororo:

– Eroi, Eroi, rema sapahtani, tykase. Tõmiry ae morara kary ynara katopo: “Ritonõpo, Ritonõpo oty katohme kurumekano?” katopo.

35 Mame enenanõ ikui etaryke tyya xine, ynara tykase toto:

– Etatoko ke! Eria kohmâko mana, tykase toto.

36 Mame imepõ axi tururume toytose mauru panõ zumyhkase ikatainety aka. Wewe pitiko pokona tyrise eya Jezu ohpatohme.

– Seraximatone. Senetone. Otarãme Eria oehnõko mana mose ouse wewe poe, tykase toto, tõturuse.

37 Morarama Jezu kui tykazomose ahtao komih tykakehse. Toorihse rahkene.

38 Morara ahtao âpuruhpyry toexihkase Ritonõpo Tapyi tao, kamisa risemy. Kaino toexihkase zuhkurenaka.

39 Morarama soutatu tō esë Jezu ëpataka kynexine. Jezu a komihkakepyry eneryke tyya ynara tykase ynororo:

– Ajohpe pyra ro rukuh Ritonõpo mûkurume nexiahse, tykase ynororo.

40 Morarama nohpo tō moroto kynexine amekeino rokë enëko, Maria Matarena te, Sarome te, Maria Tiaku eny, enara toh kynexine. Tiaku, Joze, enara mokyro poenõ kynexine.

41 Mokaro a Jezu tokahmase akorehmase orihpyra ro ahtao, Karirea poro ahtao. Tuhke roropa nohpo tō moroto kynexine, ytoketomo Jezu maro Jerusarë pona.

Zonëtopõpyry

(Mateu 27.57-61; Ruka 23.50-56; João 19.38-42)

42 Morarama kokonie pukuro otuhtoh riryhtao, oserematoh pyra ro ahtao roropa Joze a tunõkase Pirato.

43 Eya tuisaryme Jezu ekepyry ekaropose. Joze Arimatea põ kynexine, imehnõ tuisaryme exikety kynexine. Ritonõpo omipona exikety roropa kynexine.

44 Mame Pirato a tozuhse:

– Ajohpe pyra rukuh norihno? tykase ynororo. Soutatu tō esë tonehpose tyya tõturupotohme Jezu orihtopõpyry waro toehthohme.

45 Mame turuse tahtao eya Jezu orihtopõpyry waro toehse Pirato.

– Ekepyry arotoko, tykase ynororo Joze a.

46 Morarama kamisa karimutumã topekahse eya Jezu ekepyry zõtotohme. Touse ahtao wewe poe tyõtose eya topu etary risë aka tyrithohme. Morarama topu parihmã ke okepy ë tapuruse eya.

47 Mame Jezu ëmary tonese nohpo tomo a Maria Matarena a, Maria a roropa Joze eny. Enara toh kynexine enenanomo.

16

*Ĕsemātopōpyry ropa**(Mateu 28.1-8; Ruka 24.1-12; Joāo 20.1-10)*

¹ Morotoino oserematoh tōtyhkase ahtao ixtaratu topekahse toto a okepy popatohme, Maria Matarena a, Sarome a, Maria Tiaku eny a. Enara ixtaratu epēkatyhpōkō kynexine.

² Pakeimo yrokokoro toytose toto okepy enese, xixi tūtara ro ahtao.

³ Toytorykohtao tōturuse toto:

– Otarahxo koh topu syryhmāko sytano? tykase toto, (zumo topu exiryke).

⁴ Mame toeporehkase tahtao xine topu tysyryhmase tonese eya xine okepy apuru.

⁵ Mame okepy ē aka tomōse toto. Moro tao nuasemā tonese eya xine, typorohse tapotunuru wino, karimutumā ke tupoke.

⁶ Mame tōserehse toto. Mokyro a turuse nohpo tomo, ynara tykase eya xine:

– Oserehpyra ehtoko. Jezu zupīko matou, Nazare pono, exixihmahpyry? Nēsemāno ropa. Nowōno ropa. Taro aryppya mana, esahpyry rokē taro mana. Enetoko pahne.

⁷ Morara exiryke ytotoko. Jezu poetory tō zurutatoko. Peturu roropa kē zurutoko. Jezu ytōko mana osemazuhme Karirea pona. Moroto epōryko matose inekarotōpyry ae ro, tykase mokyro nohpo tomo a.

⁸ Morarame tutūtase ropa toto. Okepy esahpyry poe toepase toto. Tomikehse toto enaromŷke toexirykōke.

*Aosenepotopōpyry ropa**(Mateu 28.9-10; Joāo 20.11-18)*

⁹ Morarame pakeimo nomīko ae tōsemāse ropa tahtao Jezu kynosenepone ropa Maria Matarena a. Mokyro jorokohanōpo kynexine. Pake Jezu a joroko tō tutūtanohpose ropa zae, 7me.

¹⁰ Mame toytose ynororo Jezu omihpyry ekarose ipoetory tomo a. Xitāko ro toh kynexine.

¹¹ Mame ynara tykase ynororo eya xine:

– Jezu nēsemāno ropa! Eneno, tykase ynororo eya xine. Yrome:

– Ajohpe mase, tykase toto eya. Aomiry onenetupuhpyra toh kynexine.

*Typoetory tomo a Jezu osenepotopōpyry, 2mākomo a**(Ruka 24.13-35)*

¹² Moromeīpo tōsenepose rahkene Jezu typoetory tomo a, 2mākomo a, osema ae toto ytoryhtao. Yrome onenetupuhpyra toh kynexine aporo. Tyorōme tokarose eya xine.

¹³ Morarame Jezu tonetupuhse tyya xine ahtao toytose ropa toto Jerusarē pona imehnō zurse tynenehpyrykō poko. Yrome:

– Ajohpe matose, tykase toto, morotōkomo eya xine.

*11mākomo a Jezu osenepotopōpyry**(Mateu 28.16-20; Ruka 24.36-49; Joāo 20.19-23; Atos 1.6-8)*

¹⁴ Morotoino typoetory tomo a Jezu tōsenepose rahkene, 11mākomo a, toto otukuruhtao. Orēpyra tōturupose:

– Oty katohme axī jenetupuhpyra matou? Oty katoh: “Ajohpe rokene,” āko matou jēsemātopōpyry ropa poko? tykase Jezu eya xine.

¹⁵ Morarame typoetory tō taropose eya:

– Ytotoko emero pata tō punero. Jomiry ekarotatoko emero ahno a.

¹⁶ Jenetuputyryhtao eya xine tosēkōme Ritonōpo poetoryme exīko mā toto, tōpurihkase ahtao. Yrome jenetuputyry se pyra toto ahtao, Ritonōpo roropa toto se pyra exīko mana, apotoimo htaka rokē toto aropōko mana.

¹⁷ Yrome jenetuputyryhtao toto jamihtanohpōko Ritonōpo mana. Joroko tō tūtanohpōko toto jesety poe. Imehnō omiry ae oturūko roropa mā toto.

¹⁸ Okoi tō apoiryhtao eya xine toto onsekara mana. Orihmatō enyryhtao eya xine orihpyra toh mana. Tomary ke kurākōkara apōko toto aekurākatohme ropa.

Jezu arotopōpyry kakoxi kapu aka

(Ruka 24.50-53; Atos 1.9-11)

¹⁹ Morarame tōturukehse tahtao Jezu tōnuhse rahkene kapu aka. Mame typorohse ynororo Ritonōpo apotunuru wino.

²⁰ Morarame Jezu poetory tō toytose Ritonōpo omiry ekarose emero pata tō poro. Mame typoetory tō maro toerohse Jezu. Tyjamihtanohse toto eya tōmiry ekarotohme eya xine, kurākōkara kurākatohme roropa eya xine. Enara.

RUKA Nymerohpyry Jezu poko Lucas Ekarotopo

Sero *Ruka* nymerohpyry nase Jezu Izyraeu tō Pynanohneme ehtoh poko, sero nono pōkō emero Pynanohneme roropa. Morara exiryke Jezu tamuru tō esetykō ekarōko nase Atāo pona, “Ritonōpo mūkurume” (Ruka 3.23-38). Ekarōko mana Jezu enurutopōpyry poko, João, ahno ĕpurihkane enurutopōpyry poko roropa, osemazuhme tonehpose ynororo exiryke ahno zuruse Jezu oepyyry poko.

Ekarōko João ahno ĕpurihkane erohtopōpyry poko. Jezu Kyrixtu, Ritonōpo mūkuru, tōpurihkase eya. Mame Jezu tukupse joroko tamuru a ona tonorē po. Moromeīpo Jezu toerohse omi kurā ekarory poko Karirea po. Toytose ynororo tuhke pata tō poro, ahno amorepase Tuisame Ritonōpo ehtoh poko. Tyjamitunuru tonepose eya kurākōkara kurākaryke eya, joroko tō tūtanohporyke, ahno rypyyry korokaryke roropa eya. Ruka ekarōko tymōkomokākara poko, āpuruhpyry taōkō poko, tonure pyra exike-tomo, samaritano tomo, pytūpo tomo, poetohti, imehnō poko aexityamo, enara.

Sero pape ao

Osekarotopōpyry 1.1-4

João enurutopōpyry, Jezu roropa 1.5–2.52

Erohpyra ro Jezu ahtao 3.1–4.13

Jezu Karirea po 4.14–9.50

Karirea poe Jerusarē pona 9.51–19.27

Jezu Jerusarē po 19.28–23.56

Aĕsemamyry ropa, Jezu osenepotopōpyry, aunuhpotopōpyry kapu aka 24.1-53

Osekarotopōpyry

¹Ynymerohpyry moro oneneryme, jepe Teopiru.

Imehnomo a Jezu ehtopōpyry poko tymerosē pape pokona.

²Imehnō omiry etaryke tyya xine tutuarōtase toto, Jezu enehpōkō omiry etaryke tyya xine. Apitoryme Jezu maro aehtyā omiry etaryke tyya xine, pape pokona morohne tymerose eya xine.

³Naeroro, Teopiru, morohne poko tātamorepase jexiryke emero porehme, pape merōko ase oneneryme.

⁴Zuaro oehtohme moro merōko ase āmorepatopōpyry zae ehtoh waro oehtohme.

Kapirieu oturutopōpyry João enurutoh poko

⁵Teopiru, osemazuhme imerōko ase Zakaria poko, ipyty poko, enara.

Pake Erote Jutea pōkō tuisaryme kynexine. Zakaria roropa Ritonōpo maro oturuketyme kynexine. Apia parūpyryme kynexine roropa. Emero Apia pakomotyā Ritonōpo maro oturuketyme toh kynexine. Zakaria pyty Izapeu kynexine, Arāo parūpyry kynexine.

⁶Mokaro oximaro kure rokē toh kynexine Ritonōpo a. Ritonōpo omipona toh kynexine ipunaka, inymeropohpyry omipona roropa toh kynexine.

⁷Yrome tumūkue pyra toh kynexine emūkuasaromepyra Izapeu exiryke. Kunumuxime toehse nohpo, tamuhpōme roropa inio, enara toh kynexine.

⁸ Morarame Ritonõpo Tapyĩ tao toerohtoh poko Zakaria kynexine, Ritonõpo maro oturuketyme toexiryke. Toerohse ynororo, Apia parỹpyry tõ maro.

⁹ Morarame Zakaria tymenekase toto a Ritonõpo Tapyĩ kurā taka omõketyme, ixtaratu panõ zahkatohme roropa apõ pona tõturutohme Ritonõpo maro. Toipe toto, torēnase moro poko. Naeroro tomõse Zakaria moro taka oturuse.

¹⁰ Moro myhto oximõmākõ oturũko roropa toh kynexine Ritonõpo a ixtaratu panõ zatyryhtao.

¹¹ Morarame Ritonõpo nenyokypyry toeporehkase. Tõsenepose eya. Xikihme kynexine ixtaratu zahkatoħ apotunuru wino.

¹² Mokyro eneryke Zakaria a kynoserehne. Kynenaroxitapane roropa ynororo.

¹³ Yrome ynara tykase Ritonõpo nenyokypyry eya:

– Enaromyra exiko, Zakaria. Öturutopõpyry totase Ritonõpo a mana, poeto poko. Morara exiryke opyty poetoēme exĩko mana. Enurũko mana, orutuame. Morara exiryke Joãome esehpako.

¹⁴ Tākye exĩko matose mokyro tonuruse ahtao. Imehnõ roropa tuhkākõ tākýe exĩko mā toto.

¹⁵ Imehxo mokyro enēko Ritonõpo mana. Naeroro eukuru jehnahpyry onēpyra monehtane. Ritonõpo Zuzenu imaro exĩko mana aenurutopõpyry poe ro.

¹⁶ Tuhkākõ Izyraeu tõ Ritonõpo poko enetupuhpõko ropa mana, toto esēme enetupuhpõko ropa mana aomipona toto ehtohme.

¹⁷ Osemazuhme ytoytõko mana Kuesēkõ oehtāne. Orēpyra roropa exĩko mana. Ritonõpo Zuzenu imaro, urutõ Eria maro ehtopõpyry saaro. Aomiry etaryke tyya xine typonõke exiketõ mã typonõ tõ maro oxiehno pyra exĩko ropa mã toto. Aomiry etaryke roropa tyya xine Ritonõpo omipona pyra exiketõ mã tyrypyrykõ se pyra exĩko mã toto. Zae toexirykõ se rokē exĩko mã toto. Aomiry etaryke tyya xine Kuesēkõ poetryto tõ tosēkõ oepyyry eraximapytõko mã toto, tykase Ritonõpo nenyokypyry eya.

¹⁸ Yrome ynara tykase Zakaria Ritonõpo nenyokypyry a:

– Emũkuākohxo nary ke hano? Oty rĩkohxo hko hmā oenetupuhtohme ya? Tamuhpõme reh toehse ahse. Kunumuxime roropa kuh pyty mah, emũkuapỹme, tykase Zakaria eya.

¹⁹ Mame ynara tykase Ritonõpo nenyokypyry Zakaria a:

– Ywy ase Kapiroeu, Ritonõpo ēpataka exikihmakety. Eya tonyohse ywy ourutohme, tõmiry kurā ekarotohme oya repe.

²⁰ Yrome jomiry ajohpā sã menetupuhno. Emero tyrĩko Ritonõpo mana jomihpyry ae ro. Onenetupuhpyra oexiryke tõmire pyra exĩko mase ipunaka. Mynyhme rokē mase exĩko omũkuru enurutoh ponāmero, tykase Ritonõpo nenyokypyry eya.

²¹ Morarame oximõmākõ Zakaria eraximāko toh kynexine. Osenetupuhno toto:

– Oty poko hkoh okynā nae, Ritonõpo Tapyĩ tao? tykase toto oxime rokene.

²² Morarame tutõtase ropa tahtao, toto anaomiropyra kynexine, tomikehse toexiryke. Mame Ritonõpo Tapyĩ tao Ritonõpo nenyokypyry enetopõpyry eya tonetupuhse eya xine. Mame tomikehse toexiryke tomary ke rokē mokaro turuse ropa Ritonõpo nenyokypyry oehtopõpyry poko.

²³ Morarame toerohtoh poko tõtyhkase tahtao Ritonõpo Tapyĩ tao, toytose ropa ynororo tytapyĩ taka.

²⁴ Moromeïpo ipyty Izapeu poetoëme toehse. 5me nuno taropose eya tütara tytapyĩ tae.

²⁵ Ynara tykase ynororo:

— Kure Ritonõpo jyriko ropa mana. Ihxipýke exiase. Jemũkuatohpopyra kunumuxime toehse. Yrome jehtopõpyry tymyakãmase täkye jehtohme poetoëme jexiryke, tykase tyya rokene.

Kapirieu oturutopõpyry Jezu enurutoh poko

²⁶ Morarame 6me nuno Izapeu tuesapare ahtao Kapirieu tonyohse ropa Ritonõpo a, Nazare pona, Karirea rãnaka.

²⁷ Nohpo zurutohme tonyohse mokyro Ritonõpo nenyokyhpyry, orutua kõ poko exipitopý zurutohme oryxi. Mokyro esety Maria kynexine. Joze nerënanopyryme kynexine. Tawi parýpyryme kynexine Joze.

²⁸ Morarame nohpo a toytose Ritonõpo nenyokyhpyry.

— Oehn kene! tykase. — Oserehpyra ke exiko orymo. Kuesëkõ amaro mana, kure rokë oriry se mana. Opyno mana, tykase ynororo eya.

²⁹ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry eneryke tyya, aomiry etaryke roropa tyya torëtyke toehse Maria. Toemynyhmas. “Otara nyka hko hmose?” tykase tukurohtao.

³⁰ Ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya:

— Enaromyra exiko, Maria. Opynanohnõko Ritonõpo mana.

³¹ Poetoëme exiko mase. Emũkuãko mase orutuame. Jezume ke mesehpatase.

³² Tuisamehxo exiko mana. Ritonõpo mükuru Imehxo Exiketyme esehtõko imehñõ mana. Emero esëme tyripõko roropa Kuesëkõ Ritonõpo mana. Tytamuru Tawi ehtopõpyry sä exiko mana.

³³ Jako pakomotyã tuisaryme roropa exiko mana jumãme. Toto esëme exikehpyra mana, tykase Kapirieu eya.

³⁴ — To! tykase Maria eya. — Orutua kõ poko exipitopyra ase. Otãto keh morara exiko nae? tykase, toemynyhmas.

³⁵ Ynara tykase Ritonõpo nenyokyhpyry eya ropa:

— Ritonõpo Zuzenu oehnõko mana oya. Ijमितunuru poe emũkuãko mase. Morara exiryke: “Kurã nymyry mose ro,” ãko imehñõ mana. Ritonõpo mükurume esehpãko mã toto.

³⁶ Etako ke, oekyry Izapeu kunumuxime mã repe. Emũkuapitopyra mã repe. Yrome emũkuãko mana. Poetoëme ynororo toehse 6me nuno,

³⁷ emero tyriry waro Ritonõpo exiryke, tykase.

³⁸ Ynara tykase Maria:

— Kuesëkõ poetoryme ase. Tõmihpyry ae ro ah morara jyrino. Tyriry se tahtao tyriko mana, tykase ynororo. Mame Ritonõpo nenyokyhpyry toytose ropa.

Maria ytotopõpyry poko Izapeu enese

³⁹ Moromeïpo Maria tätakimase. Mame toytose Jutea põ pona, ypy tõ rãnaõ pona.

⁴⁰ Morarame toeporehkase tahtao, Zakaria tapyĩ taka tomõse. Izapeu taomirose eya.

⁴¹ Mame Maria omiry totase tyya ahtao, imükuru zuakuru ao pau pau tykase. Mame Izapeu kurohtaka Ritonõpo Zuzenu tomõse.

⁴² Opore ynara tykase Izapeu eya:

— Kurãme mase tyrise, imehñõ nohpo motye, Ritonõpo mükuru ãme oexiryke. Kurãme tyrise roropa omükuru mana, awakuru aono.

43 Opoetoryme rokē sā ywy, Kuesēkō ěme oexiryke. Kure Ritonōpo ya, toohse roropa xiaro ya oexiryke.

44 Taomirose oya jahtao umūkuru pau pau nykano tākye exiryke.

45 Kuesēkō omiry totase oya. Zae aomiry ehtoh tonetupuhse roropa oya. Morara exiryke tākye mase. Tōmihpyry ae ro tyrīko Ritonōpo mana emero, tykase Izapeu Maria a.

Maria eremiatopōpyry

46 Mame toremiase Maria Ritonōpo netaryme:

47 – Etakure ase eremiāko.

Imehxo mā jesemy, Ritonōpo.

Ynororo rokē kure mana, āko ase ukurohtao.

Tākye kuhse ase Ritonōpo poko,

ypynanohneme aexiryke.

Ypyno mana.

48 Typoetory tonese kure Ritonōpo a ime pyra jahtao ro.

Taroino emero ynara āko toh mā ypoko.

“Mokyro nohpo kure kuhse tyrise Ritonōpo a,” āko mā toto ypoko.

49 Jamihme Ritonōpo mana.

Tuhke jakorehmase.

Kurāme nymyry mana.

50 Imehnō pyno roropa Ritonōpo mana.

Tōmipona exiketō pyno kuhse mana.

Pakatokō pyno kynexine.

Seromatokō pyno roropa mana.

Moromeīpo ypakomotyā pyno exikehpyra mana.

Mya otuotuhponamāko mana.

51 Tyjमितunuru enepōko mana.

“Kure ase, imehnō motye,”

kananō tahpahpose eya imehxo se toto exiryke.

52 Ahno tō tuisary tuisame pyra tyripose ropa eya.

Jamihme exiketō tuisame pyra tyripose ropa eya.

Yrome: “Tuisame pyra ase.

Ime pyra ase,” kananō tuisame tyrise eya.

53 Omise exiketō tautuhmase kurā ke.

Yrome tymōkomokā tonyohse ropa eya tymōkomoke pyra ropa, tomahpōke pyra roropa.

54 Yrome typoetory tō Izyraeu tō typynanohse eya tōmihpyry ae ro, pake morara katopōpyry ae ro kytamurukomo a.

55 Kytamuru ekepyry Aparāo typynanohse roropa eya.

Ipakomotyamo typynanohse eya roropa jūme, tykase Maria.

56 Morarame 3me nuno taropose Maria a moroto Izapeu maro. Morotoino toytose ropa ynororo tytapyī taka ropa.

João enurutopōpyry

57 Morarame Izapeu toxietūtose ahtao tonuruse ynororo orutuame. Tākye toehse toto, jekyry tomo.

58 Epe tō roropa tākye toehse.

– Aimo eny kure tyrise, takorehmase Ritonōpo a, tykase toto.

59 Mame 8me tōmehse ahtao poeto āipotapihpyry sahkase toohse jekyry tomo: “Mose Ritonōpo poetoryme,” katohme. Mame Zakariame esehpyry se toh kynexine repe, jū esety ae ro, repe.

⁶⁰ Yrome:

– Na, arypyra. Joãome ro esety mana, tykase jeny.

⁶¹ Mame ynara tykase toto eya:

– Oty katohme? Oekyry tõ htao Joãome tosehke pyra mã toto ipunaka, tykase toto eya.

⁶² Morarame tomary ke tõturupose toto a jumy a:

– Onokyme mose esehpãko sytatou? tykase toto.

⁶³ Mame pape tapoise tyya ahtao ynara tymerose jumy a:

– Joãome mose esety, tykase ynororo.

– To! tykase toto, tõsenuruhkase toto.

⁶⁴ Morarame axĩ toekurãkase ropa ynororo. Taomitanohpose ropa.

– Kure Ritonõpo mana, tykase ynororo.

⁶⁵ Moro eneryke tyya xine tonaroxitapãse toto morotõkomo, jekyry tomo, emero. João enurutopõpyry tokãtose eya xine ypy tõ poro, Jutea po.

⁶⁶ Morarame morohne etahpõkõ morohne poko tõsenetupuhse toto yronymyryme. Ynara tykase toto poeto poko:

– Otara mokyro exĩko nah? Orẽpyra exiketyme mã otarame, tykase toto, Ritonõpo jamitunuru imaro ehtoh waro toexirykõke.

Zakaria eremiatopõpyry

⁶⁷ Morarame Zakaria maro toehse Ritonõpo Zuzenu yronymyryme, poeto zũ maro. Ynara tykase ynororo Ritonõpo Zuzenu poe, imeĩpo aehtoh poko:

⁶⁸ – “Kure mase,” sykatone Ritonõpo a.

“Yna esẽme mase, Izyraeu esẽme!” sykatone eya.

Typoetory tõ akorehmatohme tooehse ynororo iirypyrykõ korokatohme, toto myhpokatohme ropa samo.

⁶⁹ Kypynanohnekõ enehpone kyya xine.

Orẽpyra exikety mokyro.

Tawi parõpyryme ynororo.

⁷⁰ Ynara tykase Ritonõpo pake, urutõ kõ omihpyry ae:

⁷¹ “Opynanohtorõko ase opoko xine pyra ozehnotokõ ehtohme.

Jamihme ozehnotokõ ahtao ro opynanohtorõko ase oryhmara xine toto ehtohme.

⁷² Kure oritorõko ase.

Iirypyryme ro awahtao xine ro awãnohpyra xine ase,” tykase kytamurukomo a.

Morara katopõpyry poko wenikehpyra mana.

Tõmihpyry ae ro mana.

⁷³ Morara tykase Ritonõpo kytamurukõ Aparão a:

“Ekurehpyra ase.

⁷⁴ Opynanohtorõko ase ozehnotokõ opoko xine pyra ehtohme.

Ekurehpyra ase,” tykase ynororo.

“Ãkorehmatorõko ase, imehnõ zuno pyra oehtohkõme jomiry poko awahtao xine,” tykase.

⁷⁵ “Ãkorehmatorõko ase kure oehtohkõme

zae rokẽ oehtohkõme yneneryme, oorikyrykõ ponãmero,” tykase Ritonõpo Aparão a,

tykase Zakaria toremiaryme.

⁷⁶ Mame tumũkuru a ynara tykase Zakaria:

– Aimo, Ritonõpo poe urutõme exĩko mase, Kuesẽkõ Imehxo Exikety poe.

Osemazuhme sã ytõko mase Kuesẽkõ esemary akorokaneme samo, ipoetory tõ tuarõtatohme tosẽkõ oehtoh poko.

- 77 Toto zuruneme ytōko mase,
iirypyrykō korokary poko Ritonōpo a ipynanohtohkōme.
- 78 Ynara exiryke, kypyno xine Ritonōpo mana,
iirypyryme ro kuahtao xine, poeto pitiko pyno jūkō ehtoh samo.
Naeroro xixi ēmēpyry sã mokyro Kypynanohnekō oehnōko mana.
- 79 Saereh āko xixi kapu ae emero pona, sero nono pona.
Moro saaro mā Kypynanohnekomo.
Emero kuenetoryko mana.
Toorikyrykō zuno exiketō pynanohnōko roropa mana.
Enaromyra toto rīko ropa mana, torētyke pyra toto rīko roropa mana,
tykase Zakaria tumūkuru a.
- 80 Morarame kure imūkuru tuātase. Zumo tuātase. Yronomyryme Ritonōpo omipona toehse roropa ynororo. Mame ahno esao pyra ehse ynororo topyra ro tahtao Izyraeu tō amorepase.

2

Jezu enurutopōpyry *(Mateu 1.18-25)*

- 1 Morarame Īperatu Aukuxtu tuisa konōtome kynexine, emero pata tō esēme. Mame pape tymerose eya emero pata pōkō neneryme. Taropose eya pata tō punero. Ynara tykase:
– Atamurukō enurutopōpyry pona ytotoko ropa emero porehme, oesetykō meropotohme ypapē pokona, tykase ynororo tymerose pape pokona.
- 2 Moro poko onukuhpitopyra ro tahtao pape tymerose eya, tuhke typotory exiry waro toehtohme. Typotory kuhtoh tymeropose eya, Xireniu kowenatume ahtao Xiria po. Xiria nono esety.
- 3 Naeroro ahno emero toytose tytamurukō enurutopōpyry pona, tosetykō meropose tuisa papē pokona.
- 4 Joze roropa toytose Nazare poe, Karirea poe. Nazare Karirea rānaō kynexine. Toytose ynororo Perē pona, Jutea rānaka. Morotona toytose Tawi enurutopōpyry pona Tawi parōpyryme toexiryke.
- 5 Tosetykō meropose toytose ynororo tynerēnanopyry maro, Maria maro. Poetoēme ynororo, Ritonōpo mūkuru ēme. Enurusasaka toehse.
- 6 Morarame Perē pona toehse tahtao xine, tōxietūtopitose rahkene. Tonuruse rahkene moroto.
- 7 Aemūkuapitory kynexine orutuame. Ahno eky tapyī tao tonuruse ynororo katonō nyhtoh pehme exiryke. Mame tumūkuru tātose jeny a kamisa ke. Pui napyry ē aka tyrise eya inyhmatohme tosake pyra toexirykōke.

Ritonōpo nenyohyā osenepotopōpyry kaneru erase tomo a

- 8 Morarame kaneru erase tō Perē ehpio po kynexine. Tokykō enery poko tōmhese toto, moroto ona po.
- 9 Moroto toto ahtao Ritonōpo nenyokyhpyry tōsenepose eya xine. Ritonōpo ezuru a tyeipose toto. Epona xine saereh tykase kaino. Saereme potu toehse. Syh tykase toto. Tōserehse toto saerehkane eneryke tyya xine.
- 10 Yrome ynara tykase Ritonōpo nenyokyhpyry eya xine:
– Oserehpyra ke ehtoko. Omi kurā ekarose oehno oya xine, tākye oehthōkōme. Imehnō roropa tākye exīko mana porehme.
- 11 Sero koko tao nenuruno, opynanohnekomo. Atamurukō Tawi enurutopōpyry po nenuruno. Ritonōpo nymenekahpyry Kyrixtu mokyro. Kuesēkōme inymenekahpyry.

12 Mame mose ro poko enetupuhnõko matose, ynara eneryhtao oya xine. Enurusenã enẽko matose kamisa ke tãtose. Tohrame mana pui nahpatoh tao. Ourutorỹko ase ipoko enese oytotohkõme, tykase eya xine ynororo.

13 Mame mõtoino rokẽ kapuaõkõ imehnõ tõsenepose eya xine. Ritonõpo nenyokyhpyry tomo. Morarame toremiase toto, kapuaõkomo, Ritonõpo kure exiry poko. Ynara tykase toto toremiase:

14 – Kure kuhse mase Ritonõpo, kapuaono. Nono põkõ torẽtyke pyra riponeme mase.

Kure rokẽ toto riponeme mase roropa, tykase toto toremiarykohtao, kapuaõkomo.

15 Morarame toremiaxõpo xine tõnuhse ropa toto tosaka xine kapu aka. Mame ynara tykase kaneru erase tomo tyya xine rokene:

– Ehmropa ty Perẽ pona. Poeto senetatose, Ritonõpo nekarohpyry, tykase toto.

16 Morarame toytose toto axiny, poeto enurusenã enese. Mame toeporehkase toto. Tonese eya xine pui tõ nahpatoh tao. Moroto roropa jeny tynio maro.

17 Mame mokyro tonese tyya xine ahtao, tãkye toehse toto. Morarame toytose ropa toto. Ritonõpo nenyohyã oturutopõpyry tokarose eya xine emero netaryme. Poeto enurusẽ roropa tokarose eya xine.

18 Morarame kaneru tõ erase omiry etaryke tyya xine, tõsenuruhkase toto emero pohme.

– To! Ajohpe pyra roh nexiahse, tykase toto.

19 Morarame mokaro omihpyry poko wenikehpyra Maria kynexine. Morohne poko tõsenetupuhse ynororo.

20 Morarame toytose ropa kaneru erase tomo. Toytorykõ ropa ahtao toremiase toto. Ynara tykase toto Ritonõpo a:

– Kure kuhse mase, Ritonõpo. Imehõ mase, tykase toto, toremiarykohtao. Tãkye toehse toto tynenehpyrykõ poko, tynetahpyrykõ poko roropa, Ritonõpo nenyokyhpyry omiry zae toehse exiryke.

Jezu esehpatopõpyry

21 Pake: “Jezume esehpako,” tykase Ritonõpo nenyokyhpyry Maria a, emũkuapitopyra ro ahtao. Morara exiryke 8me tõmehse ahtao tosehphase Jezume, esehpatopõpyry ae ro. Jaĩpotapihpyry tysahkapose jũmane a tytamurukõ omi poe.

Jezu ekarotopõpyry poko Ritonõpo a

22-23 Morarame 40me aenurutopõpyry tõmehse ahtao, Jezu tarose jũmane a. Jerusarẽ pona toytose toto tyyty maro. Jezu tarose enepotohme Ritonõpo maro oturuketomo a Moeze omihpyry ae ro. Ynara tymeropose pake Ritonõpo a: “Orutuame tonuruse ahtao, osemazuhme ahtao, umũkurume mã exiko,” tykase. Morara exiryke Jezu tarose Jerusarẽ pona, ekarotohme Ritonõpo a, imaro oturutoh taka: “Mose omũkurume nase,” katohme eya.

24 Naeroro asakoro utukuimo tarose eya xine tynekarorykõme Ritonõpo a, Ritonõpo nymeropohpyry omipona toehtokõme. Ynara tymeropose Ritonõpo a pake: “Orutua osemazupu tonuruse ahtao, oeky ekaroko ymaro oturukety a, ekarotohme ya, asakoro utukuimo. Arypyra ahtao, imepỹ utukuimo panõ ekaroko,” tykase pake.

Ximeão oturutopõpyry

25 Moroto kynexine orutua Jerusarẽ po. Mokyro esety Ximeão. Ritonõpo Zuzenu imaro kynexine. Kure ynororo, Ritonõpo omipona roropa. Izyraeu

tõ pynanohne eraximäko kynexine, Kyrixtu eraximäko, Izyraeu tõ kuräkary enery se toexiryke orihpyra ro tahtao.

²⁶ Pake ro ynara tykase Ritonõpo Zuzenu eya: “Orihpyra mase aporo. Ynymenekahpyry enëko mase aporo, Kyrixtu enëko. Imeïpo orihnõko mase,” tykase eya. Morara katopõpyry tonetupuhse Ximeäo a: “Orihpyra ase, Ritonõpo nymenekahpyry onenepyra ro jahtao,” tykase ynororo tukurohtao.

²⁷ Mame Ritonõpo Zuzenu poe toytose ynororo Ritonõpo maro oturutoh taka. Moroto ynororo ahtao jē tõ tooehse. Tumükuru Jezu tonehse. Moeze omihpyry poe tynekarory ekarose toytose toto. Mame Jezu tonese eya jē enao.

²⁸ Mame tapoise eya. Ynara tykase ynororo Ritonõpo a:

– Kure rukukuh Ritonõpo nae.

²⁹⁻³⁰ Seromaroro õmihpyry ae ro onenehpohpyry enëko ase rahkene, orihpyra ro jahtao.

Amonohkara mase. Jenuru ke nymyry onenehpohpyry enëko ase, sero nono põkõ pynanohneme.

Morara exiryke tãkye ase.

Torētyke pyra exi rahkene jorikyry poko.

³¹ Õsenetupuhtopõpyry ae ro mose tonehpose oya emero tonesēme.

³² Ezurume exīko mā mose. Juteutõkara amorepāko roropa mana zae toto osenetupuhtohme, kure toto ehtohme roropa.

Izyraeu tõ roropa imehxo tyrīko toh mana, tykase Ximeäo Ritonõpo a.

³³ Mame morara kary etaryke tyya xine tõsenuruhkase toto, Joze jē maro.

³⁴⁻³⁵ Morarame ynara tykase Ximeäo:

– Papa Kapuaono, kure rokē moxiä tyriko, tykase ynororo. Mame ynara tykase ynororo Maria a:

– Pake mose poeto tymenekase Ritonõpo a. Yrome tuhkäkõ Izyraeu tõ ise pyra exīko toh mana ipunaka. Naeroro toto enahkapõko Ritonõpo mana. Imeïpo omoro roropa atasamäko mase. Okurohtao jetü exīko masē tapema ke tuohpyry samo. Yrome tuhkäkõ ise exīko mā toto. Tãkye exīko mā toto ipoko. Mose pokoino toemynyhmatohke toh exīko mana, tykase Ximeäo Maria a.

Ana ehtopõpyry poko

³⁶ Moroto roropa toehse kunumuximano, esety Ana, Panueu õihpyry. Asea parÿpyryme roropa kynexine. Ritonõpo omiry ekaroneme roropa kynexine. Pytÿpome roropa ynororo. Apitoryme tyniotase. Yrome 7me jeimamyry toehse ahtao toorihse inio.

³⁷ Mame 84me ikonopory taropose eya. Ritonõpo Tapyï onurumekara toehse, saereme, koko, enara. Kure Ritonõpo tyrise eya. Amotryyae rokē otuhnõko roropa kynexine tõtururuke Ritonõpo maro.

³⁸ Morarame toeporehkase ynororo. Moroto poeto tonese eya jē maro:

– Kure rukukuh na Ritonõpo, tykase ynororo. Poeto poko tõturuse roropa ynororo Jerusarē põkõ pynanohne eraximananõ netaryme.

Nazare pona aytotopõpyry ropa

³⁹ Moromeïpo tõtyhkaxīpo xine toytose ropa toto tosaka xine, Ritonõpo nymeropohpyry poe tynekarohpyrykõ ekaroxīpo. Toytose ropa toto Nazare pona, Karireä rānaka ropa.

⁴⁰ Mame poeto tuātase, tomesetase roropa. Jamihme toehse ynororo, tutuarōtase roropa. Otupipyra toehse. Ritonōpo tymaro exiryke, kure tyrise eya.

Jezu ehtopōpyry Ritonōpo maro Oturutoh tao

⁴¹ Mame jeimamyry punero Maria tō ytosene Jerusarē pona, Oseahmatoh Paxikoa ritohme tyya xine.

⁴² Mame 12me tyeimāse ahtao tyse maro toytose Jezu Jerusarē pona, otuhtopōpo ritohme ropa tyya xine. Ytosene toto.

⁴³ Morarame otuhtopōpo riry poko tōtyhkase tahtao xine toytose ropa toto, tosaka xine. Jezu rokē tamoreme tōxinomopose moroto Jerusarē po. Tuaropyra jē tō kynexine.

⁴⁴ Tumūkuru toytose ropa tyekyry maro tokarose repe. Morarame kokonie pukuro Jezu tupise jē tomo a repe jekyry tō htao repe. Yrome arypyra kynexine.

⁴⁵ Mame onenepyra tokurehse toexirykōke, toeramase ropa toto mya roropa zupise Jerusarē pona ropa.

⁴⁶ Mame oseruao tōmehse moroto zupiry poko rokene. Mame tonese ropa eya xine Ritonōpo Tapyī tao. Amorepatōkō maro typorohse ynororo. Aomirykō etāko roropa kynexine. Eya xine oturupōko roropa kynexine.

⁴⁷ Morarame mokaro Jezu omiry etahpōkō tōsenuruhkase toto ipoko, tuaro Jezu exiryke, otupipyra aotururuke.

⁴⁸ Jē roropa tynio maro tōsenuruhkase toto Jezu eneryke ropa. To! tykase toto. Mame ynara tykase jē eya:

– Aimo, oty katohme yna a motupipoase? Kupiasehxo reh omy mahro. Ynanoserepyasehxo reh opoko, oupiryr poko, tykase jeny eya.

⁴⁹ Mame tyse tozuhse eya. Ynara tykase:

– Aja, oty katohme kupiatohse? Papa maro oturutoh tao se jexiryke ytopyra exiase, jotururu se jexiryke taro, tykase Jezu.

⁵⁰ Yrome aomiry onenetupuhpyra toto jeny tynio maro.

⁵¹ Morotoino Jezu toytose ropa imaro xine Nazare pona. Mame tyse tō omiry tymoise rahkē eya. Morarame tumūkuru omiry jūme tukurākase tukurohtaka jeny a.

⁵² Morarame Jezu tuātase rahkene. Jamihme toehse. Tutuarōtase. Ritonōpo zamaro toehse. Ahno roropa zamaro toehse. Kure Ritonōpo a, kure imehnomo a roropa. Enara.

3

João omihpyry

(Mateu 3.1-12; Maku 1.1-8; João 1.19-28)

¹⁻² Mame Ritonōpo tōturuse João a, Zakaria mūkuru a, ahno esao pyra ynororo ahtao.

– Jomiry ekaroko zuaro pyra exiketomo a, tykase Ritonōpo eya.

Morara tykase Ritonōpo João a, Tiperiu Īperatu Roma pōkō tuisaryme ahtao, 15me tyeimākapose eya tuisa konōtome. Morara ahtao ro Pirato roropa juteu tō tuisaryme toehse te, Erote roropa Karirea pōkō tuisaryme kynexine te, irui Piripe Itureia pōkō tuisaryme toehse, Tarakonite pōkō tuisaryme roropa te, Risanía, Apirene tō tuisaryme roropa kynexine. Anasa te, Kaipa maro Oturuketō tuisaryme toehse toto. Morara ahtao Ritonōpo omiry totase João a.

³ Mame Joatão poro toytoytose João, kokoro rokē oturuse ahno tō maro. Ynara tykase ynororo:

– Oorypyrykō irumekatoko oēpurihkatohkōme. Oorypyrykō turumekase oya xine ahtao okorokatorŷko Ritonōpo mana, tykase João toytoryhtao Joatāo poro.

⁴Izaja ekepyry nymerohpyry ae ro João toehse. Pake Ritonōpo poe urutōme Izaja kynexine. Ynara tymerose eya João poko pake Ritonōpo omiryne typapē pokona:

“Opore mokyro oturūko mana, ahno esao pyra.

Ynara āko mana:

‘Kuesēkō oehsasaka mana.

Naeroro topohme osema tyritoko.

Esemahtotoko.

⁵Jakanahmā inonōtotoko osepune ehtohme, pyry tōkehko tahkasēme exiko roropa pipahme ehtohme.

Ijome exikety osema ahtao topohme tyritoko.

Osema akorokapŷ akorokatoko roropa amimome osema ehtohme.

⁶Morarame kypyno xine Ritonōpo ehtoh enēko imehnō mana, Ritonōpo nymenekahpyry enēko, kypynanohnekomo, ‘āko mana,” me tymerose Izaja ekepyry a pake.

⁷Morarame tuhkākō toytose João a osēpurihkapose. Yrome ynara tykase João eya xine:

– Iirypyryme matose. Oty katohme Ritonōpo zuno pyra matou? Oorypyrykō onurumekara ro matose. Ritonōpo ozehno xine ro mana. Awānohtorŷko mana.

⁸Oorypyrykō irumekatoko. Kure ehtoko, iirypyryme pyra, oorypyrykō turumekase oya xine exiry waro imehnō ehtohme. Ynara kara ehtoko roropa: “Tuisamehxo Aparāo ekepyry kynexine. Naeroro kuānohpyra xine Ritonōpo mana, Aparāo pakomotyāme kuexirykōke,” kara ehtoko. Ynara āko ase oya xine, Aparāo pakomotyāme senohne topu tōkehko riry waro Ritonōpo mana. Ise tahtao tyriry, tykase João eya xine.

⁹– Wewe sā matose toperē samo. Tomeseke ehtoko. Imepŷ oehnōko mana, wywy ke wewe mity poro akohtohme, eperytara ahtao, āpoto htaka ipahtohme. Moro saaro tōmipona pyra awahtao xine awānohtorŷko Ritonōpo mana, seromaroro, wewe toperēkara sā awahtao xine, tykase João eya xine.

¹⁰Morara kary etaryke tyya xine ynara tykase toh eya:

– Morara ahtao oty poko ynanah yna onuānohpyra Ritonōpo ehtohme? tykase toto tōturupose.

¹¹Ynara tykase João eya xine:

– Imehnō pyno ehtoko. Asakoro oupōkō ahtao, toiro ekarotoko arypyra exiketomo a. Anapyrykō roropa apiakatoko tynahkākara napyryme, tykase eya xine.

¹²Morarame kowenu tinerū poko erohketō toehse roropa João a tōsēpurihkapotohkōme repe. Ynara tykase toto, tōturupose eya:

– Yna ke? Otara ākohxo ynanah yna rypyry rumekary waro oehtohme? tykase toto.

¹³Mame ynara tykase João eya xine:

– Ynara rokē ehtoko, zae rokē tineru apoitoko kowenu tinerūme. Onymo-tyēkara ehtoko. Aomipona ehtoko, tykase eya xine.

¹⁴Mame soutatu tō tōturupose roropa eya. Ynara tykase toto:

– Yna ke? Otara āko ynanah rorohpa? tykase toto. Ynara tykase João eya xine:

– Amarokomo? Ynara rokē ehtoko. Imehnō onyryhmara ehtoko. Ajohpe pyra ehtoko imehnō hxiroryhtao roropa oya xine. Osetaehkara ehtoko oerohtamitukō apoitoh poko oya xine, tykase eya xine.

15 Mame Ritonõpo poe typynanohnekõ eraximãko toh kynexine. Naeroro João omiry etaryke tyya xine tõsenetupuhpitose toto João poko.

— Otarãme Ritonõpo nymenekahpyry mose kypynanohnekõme, tykase toto João poko repe.

16 Naeroro ynara tykase João eya xine:

— Arypyra, ywy kara, nakuaka rokẽ oẽpurihkatorõko ase. Yrome imepõ oehnõko mana ymotye kuhse exikety. Tuisamehxo mokyro exiryke isãtajã onymyhpokara ase, ihxike jexiryke, ymotye tuisamehxo aexiryke. Mame Ritonõpo Zuzenu Kurã ekarõko oya xine mana. Otuarimapotorõko mana zae oehtohkõme.

17 Arexi tõkehko apiakane sã Ritonõpo mana. Arexi kurã kurãkãko esẽ mana tytapyi taka. Ipihpyrõpyry pahnõko mana apoto htaka. Moro saaro kuapiakatorõko Ritonõpo mana. Tõmipona exiketõ menekãko mana tõmipona pyra exiketõ htae, tõmipona exiketõ jũme tymaro ehtohme. Yrome tõmipona pyra exiketõ pahnõko mana, apoto htaka, ezeppy htaka, tykase João eya xine.

18 Mame orẽpyra João tõturuse toto maro. Omi kurã tokarose eya xine, iirypyrykõ rumekatohme eya xine.

19 Imeõpo João tõmapose Erote a õpuruhpyry taka. Mokyro kynexine Karirea põkõ tuisaryme. Ynara kakehpyra João ehse eya: “Orui pyty poko pyra exiko,” kakehpyra, turui pyty poko aexiryke. Mokyro nohpo esety kynexine Erotia. Moro rokẽ kara poko kynexine tyrypyry imepõ poko roropa kynexine.

20 Morarame tyekõtapse Erote tyhxirose toexiryke João a. Tyrypyry tyotyekase eya õpuruhpyry taka João tõmapose exiryke tyya.

Jeju õpurihkatorõpyry

(Mateu 3.13-17; Maku 1.9-11)

21 Mame ahno tõ tõpurihkakehse ahtao João a, Jeju roropa tõpurihkase eya. Moromeõpo Tummy maro aotururuhtao kapu toepiakase.

22 Morotoino Ritonõpo Zuzenu tyhtose Jeju pona. Utukuimo panõ tõsenepose. Morotoino kapu poe ynara tykase Ritonõpo:

— Umũkurume nymyry mase, opyno ase ipunaka. Täkye ase opoko, tykase kaino.

Jeju ekyry tõ tamuru tomo

(Mateu 1.1-17)

23 Morarame 30me tyeimãse ahtao toerohpitose Jeju, imehnõ amoreparý poko. Joze mũkurume tokarose ynororo imehnomo a repe. Joze mokyro Eri mũkuru.

24 Eri mokyro Matate mũkuru. Matate mokyro Rewi mũkuru. Rewi mokyro Meuki mũkuru. Meuki mokyro Janai mũkuru. Janai mokyro Joze mũkuru.

25 Joze mokyro Matatia mũkuru. Matatia mokyro Amoxi mũkuru. Amoxi mokyro Naũ mũkuru. Naũ mokyro Exiri mũkuru. Exiri mokyro Nakai mũkuru.

26 Nakai mokyro Maate mũkuru. Maate mokyro Matatia mũkuru. Matatia mokyro Semei mũkuru. Semei mokyro Joze mũkuru. Joze mokyro Jota mũkuru.

27 Jota mokyro Joanã mũkuru. Joanã mokyro Reza mũkuru. Reza mokyro Zoropapeu mũkuru. Zoropapeu mokyro Saratieu mũkuru. Saratieu mokyro Neri mũkuru.

28 Neri mokyro Meuki mũkuru. Meuki mokyro Ati mũkuru. Ati mokyro Kozã mũkuru. Kozã mokyro Eumatã mũkuru. Eumatã mokyro Ere mũkuru.

29 Ere mokyro Jozue mũkuru. Jozue mokyro Erieze mũkuru. Erieze mokyro Jorĩ mũkuru. Jorĩ mokyro Matate mũkuru. Matate mokyro Rewi mũkuru.

³⁰ Rewi mokyro Ximeão mükuru. Ximeão mokyro Juta mükuru. Juta mokyro Joze mükuru. Joze mokyro Jonã mükuru. Jonã mokyro Eriakĩ mükuru.

³¹ Eriakĩ mokyro Merea mükuru. Merea mokyro Mena mükuru. Mena mokyro Matata mükuru. Matata mokyro Natã mükuru. Natã mokyro Tawi mükuru.

³² Tawi mokyro Jese mükuru. Jese mokyro Opete mükuru. Opete mokyro Poaze mükuru. Poaze mokyro Sara mükuru. Sara mokyro Nasõ mükuru.

³³ Nasõ mokyro Aminatape mükuru. Aminatape mokyro Atimĩ mükuru. Atimĩ mokyro Ani mükuru. Ani mokyro Ezerõ mükuru. Ezerõ mokyro Pereze mükuru. Pereze mokyro Juta mükuru.

³⁴ Juta mokyro Jako mükuru. Jako mokyro Izake mükuru. Izake mokyro Aparão mükuru. Aparão mokyro Tera mükuru. Tera mokyro Naoa mükuru.

³⁵ Naoa mokyro Seruke mükuru. Seruke mokyro Reu mükuru. Reu mokyro Pereke mükuru. Pereke mokyro Epea mükuru. Epea mokyro Sera mükuru.

³⁶ Sera mokyro Kainã mükuru. Kainã mokyro Apaxate mükuru. Apaxate mokyro Sem mükuru. Sem mokyro Noe mükuru. Noe mokyro Rameke mükuru.

³⁷ Rameke mokyro Matuzarẽ mükuru. Matuzarẽ mokyro Enoke mükuru. Enoke mokyro Jarete mükuru. Jarete mokyro Maarareu mükuru. Maarareu mokyro Kainã mükuru.

³⁸ Kainã mokyro Enoxĩ mükuru. Enoxĩ mokyro Sete mükuru. Sete mokyro Atão mükuru. Atão mokyro Ritonõpo mükuru.

4

Jezu kuhtopõpyry poko joroko tamuru a (Mateu 4.1-11; Maku 1.12-13)

¹ Mame Jezu maro Ritonõpo Zuzenu kynexine yronomyryme. Ijamitunuru imaro kynexine. Jezu tarosẽ eya ahno esaka pyra Joatão mõpozakoxi.

² Moroto Jezu tukuhpitose joroko tamuru a. 40me ãmepyry taropose iiryppyryme aehtohme repe. Otuhpyra roropa Jezu toehse. Moraramẽ 40me tõmhẽse ahtao, tomitapãse ynororo.

³ Mame ynara tykase joroko tamuru eya:

– Ritonõpo mükurume awahtao, senõhne topu anyhtanohpoko ourume, tykase eya.

⁴ Mame Jezu a tozuhse. Ynara tykase eya:

– Arypyra. Ynara tymerose Ritonõpo omiryryme: “Tonahsẽ enapyryhtao rokẽ isene exipyra ekurehnõko ahno zuzenu mana, yrome Ritonõpo omipona ahtao orihpõme exiko,” ãko Ritonõpo omiry, tykase Jezu eya.

⁵ Morotoino joroko tamuru a tarose ynororo ypy pona. Moro poe ahno tõ emero axĩ tonepose eya, pata tõkehko roropa tonepose eya. Ynara tykase eya:

⁶ – Eneko ke, moxiã emero opoetoryme ekarõko ase pata tõkehko maro. Ykyryry sero kehko repe ya ekarotyamo, yrome ise exiketomo a ekarory se jahtao ekarõko ase.

⁷ Morara exiryke emero ekarõko ase oya opoetoryme toto ehtohme, oesekumuru po typorohse awahtao jẽpataka: “Kure mase, imehxo mase,” katohme ya, tykase eya joroko tamuru ajohpe rokene.

⁸ Moraramẽ ynara tykase Jezu eya:

– Arypyra. Ynara ãko Ritonõpo omiry: “Oesõkõ rokẽ eahmatoko, Ritonõpo. Aomipona rokẽ ehtoko roropa,” ãko Ritonõpo omiry, tykase Jezu joroko tamuru a.

⁹ Morotoino Jerusarē pona tarose ropa Jezu eya. Morotona Ritonōpo Tapyī pona tarose eya, kaetokō pona, tapyi mypatarānaka. Ynara tykase ynororo eya:

– Ritonōpo mūkurume awahtao, sero poe epukako nono pona.

¹⁰ Ynara tymerose exiryke Ritonōpo omiryne: “Tynenyohtyā aropōko Ritonōpo mana oewomatohme,” me tymerose.

¹¹ Ynara roropa: “Tomarykō ke āpoiko toto opupuru osetapara ehtohme totop pona,” me tymerose roropa, tykase joroko tamuru Jezu a.

¹² Morarame Jezu a tozuhse. Ynara tykase:

– Arypyra. Ynara āko Ritonōpo omiry: “Oesēkōme Ritonōpo exiryke onukuhpyra ehtoko ipunaka,” āko, tykase Jezu eya.

¹³ Mame tokurehse joroko tamuru Jezu kukuru poko. Iiryppyryme onyripyra tokurehse ynororo. Mame toytose rokē aporo.

Imehnō amorepapatopōpyry

Karirea po

(Mateu 4.12-17; Maku 1.14-15)

¹⁴ Morotoino toytose ropa Jezu Karirea rānaka ropa. Imaro Ritonōpo Zuzenu jamitunuru kynexine. Morarame Jezu poko tokātose Karirea pōkomo a pata tō punero, imehnō kurākakatopōpyry poko eya.

¹⁵ Jutea tō atamorepatoh tao tamorepase toto eya.

– To! Kure rukukuh mose amorepato nahe? tykase toto, Jezu etananō emero.

Jezu ehtopōpyry poko

Nazare po

(Mateu 13.53-58; Maku 6.1-6)

¹⁶ Morotoino Nazare pona toytose ropa Jezu, tuātatatopōpyry pona ropa. Mame oserematoh ae toytose ynororo atamorepatoh taka. Torēnase ytose ynororo moro taka. Mame moro tao xikihme toehse Jezu Ritonōpo omiry sekerematohme imehnō netaryme.

¹⁷ Mame Izaja nymerohpyry tokarose imepyny a isekerematohme eya. Mame pape typiapose eya ahtao, tynymenekahpyry tysekeremase eya, ynara tykase:

¹⁸ “Kuesēkō Ritonōpo Zuzenu ymaro mana, tymenekase jexiryke eya imehnō amorepaneme, etuarimaketō amorepaneme, tōmiry kurā poko.

‘Totapuruhmakase ropa matose,’ kase tonehpose ywy āpuruhpyry taōkō sā exiketomo a.

‘Tonure ropa matose,’ kase tonehpose roropa ywy tonurākara a.

Ataosanumaketō osanumakehpose ropa tooehse ywy.

¹⁹ Tonehpose roropa ywy ynara kase ipoetory tomo a: ‘Seroae opy-nanohtorýko Ritonōpo mana,’”

tykase Jezu. Izaja nymerohpyry tysekeremase eya.

²⁰ Morotoino pape totapuruse ropa eya isekeremaxīpo. Mame tokarose ropa orutua a, atamorepatoh erase akorehmane a. Mame typorohse ropa ynororo kohrame. Tonese eya xine tyme.

²¹ Mame tōturupitose ynororo eya xine, ynara tykase:

– Seromaroro sero nysekeremahpyry ajohpe pyra toehse nase ypoko. Onetahpyrykō morararo ypoko kynako, tykase Jezu eya xine.

²² Mame tōsenuruhkase toto:

– To! Mose nysekeremahpyryhxo reh kure kynako, tykase. Imehnō roropa ynara tykase:

– Joze mūkuruhxo tā mose ro roropa, tykase toto.

²³ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Ynara katopōpyry ae ro matose ynara āko ya: “Opi warōme awahtao āmoreme osepinohko,” katopōpyry ae ro, morara āko matose ya. “Kapanaū po Ritonōpo jamiunuru tonepose oya imehnō neneryme. Moro sã tyriko taro, oesary nymyry po,” āko roropa matose ya, tykase Jezu eya xine.

²⁴ – Yrome ynara āko ase oya xine, urutō kō eahmāko imehnō mā repe. Yrome esary pōkō mā oneahmara mā toto. (Ritonōpo omiry ekarone omiry etary se pyra imarōkō mana.)

²⁵ Etatoko pahne, zae rokē ynara āko ase oya xine. Pake Eria maro tuhke pytŷpo tō kynexine Izyraeu tomo, konopo oēhpyra toehse ahtao. Oseruao jeimamyry motye taropose konopo oēhpyra. Moromeīpo tŷkyryneke pyra toehse toto Izyraeu tō esary po. Tuhke pytŷpo tō toetuarimase.

²⁶ Yrome eya xine Eria onenyohpyra Ritonōpo kynexine. Imepŷ pytŷpo a rokē tonyohse, Sarepeta pono a rokē tonyohse ynororo Ritonōpo a, ako-rehmase. Juteu kara a tonyohse ynororo Xitō rānaō pono a.

²⁷ Mame tuhke roropa ipū imotatyā moroto Izyraeu tomo Eriseu maro. Yrome toto onukurākara tokurehse Eriseu. Naamā rokē tukurākase eya. Xiria pō roropa mokyro kynexine juteu kara, tykase Jezu eya xine.

²⁸ Morarame morara kary etaryke tyya xine tyekītapāse toto, atamorepa-tohtaōkomo.

²⁹ Towōse roropa toto. Jezu tapoise eya xine. Tarose roropa pata poe eya xine kaetoko exikety jakanahmāka Jezu ematohme repe tyya xine. Japery epoe kynexine pata. Moro poe Jezu emapory se toh kynexine repe.

³⁰ Yrome imoihmākō rātakuroko toytose ropa Jezu. Mame toytose ropa rahkene. Enara.

*Jorokohpā kurākatopōpyry ropa
(Maku 1.21-28)*

³¹ Morotoino Kapanaū pona toytose Jezu, Karirea rānaka. Moroto ahno tamorepase eya oserematoh ae rokene.

³² Mame tōsenuruhkase toto Jezu omiry etaryke tyya xine. Orēpyra tamorepase toexirykōke eya.

– Zae mose omiry, tykase toto.

³³ Moro tao atamorepatoh tao jorokohpe exikety kynexine. Tykohkohtase ynororo opore, jorokohpe toexiryke.

³⁴ – Jezu Nazare pono, oty se hma yna a? Oty kase moehno? Yna enahkapose? Yna irumekako. Awaro ase. Ritonōpo mūkurume oexiry waro ase. Inenehpohpyry kurā mase, tykase jorokohpā Jezu a.

³⁵ Mame ynara tykase Jezu joroko a:

– Mynyhme rokē exiko. Mose ae otūtako ropa, tykase eya. Mame mokyro jorokohpā tomaposē joroko a nono pona repe. Yrome onyryhmara. Moromeīpo tutūtase ropa rahkene mokyro ae. Morarame toekurākase ropa.

³⁶ Mame tōsenuruhkase toto, moro tākōk emero. Ynara tykase toto oseya: – Otāto puhko keh mose omiry nae? Joroko tō tūtanohpōko ropa nae, tōmiry ke rokene. Orēpyra toexiryke, aomiry jamihme nase, tykase toto.

³⁷ Mame Jezu tokātose eya xine pata tō punero, Karirea zomye, enara.

*Kurākōkara kurākatopōpyry ropa Jezu a
(Mateu 8.14-17; Maku 1.29-34)*

³⁸ Morotoino atamorepatoh tae toytose ropa Jezu Ximāo tapyī taka. Ximāo merenoty oxirohnōko kynexine itamurume. Mokyro kure pyra exiry tokarose Jezu a imarōkomo a.

– Mokyro ikurākako ropa, tykase toto.

³⁹ Mame Jezu toytose mokyro enese. Mame tōmiry ke oxirohno tymynyhpākaposē ropa eya. Axī towōse ropa ynororo tōxirohkehse ropa toexiryke. Mame tautuhmase ropa Jezu tomo kuranōpokara a.

⁴⁰ Moraramē kokonie pukuro imehnomo a tope tō tonehse, kurākōkara tonehse ikurākatohme ropa Jezu a. Mame tomary tyrise toto pona ahtao, emero tukurākase ropa toto eya.

⁴¹ Joroko tō roropa tutūtanoḥpose ropa eya mokaro ae. Mame joroko tō tykohtase tutūtarykōme. Ynara tykase toto:

– Ritonōpo mūkurume mase, tykase toto, Jezu waro toexirykōke, Ritonōpo nymenekahpyryme. Morara exiryke tymynyhpākaposē toto Jezu a Ritonōpo mūkurume toehtoh ekarory se pyra eya xine toexiryke.

Jezu enetupuhtopōpyry Jutea pōkomo a
(Maku 1.35-39)

⁴² Mame ēmepyryme pata poe Jezu toytose toiroro toehtohme tapyi pyra exikety pona. Moraramē ahno tomo a tupise ynororo. Mame toporyse ropa tyya xine ahtao, turumekarykō se pyra toḥ kynexine Jezu a.

⁴³ Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonōpo omiry kurā poko imehnō pata pōkō amorepary se ase, tuisame aehtoh poko. Morara kasē Ritonōpo jeneḥpoase, tykase Jezu eya xine.

⁴⁴ Naeroro pata tō poro toytose ynororo imehnō amorepase, toto atamorepatoh toḥ takuroko. Jutea nonory poro toytose ynororo, enara.

5

Jezu a typoetory tō eahmary
(Mateu 4.18-22; Maku 1.16-20)

¹ Moraramē Kenezare ikuḥpo esety kynexine. Moro ehpio Jezu kynexine, imehnō amorepāko Ritonōpo omiry poko. Ahno tuhke kynexine. Epuepurohmāko toḥ kynexine, Jezu omiry etary se toexirykōke.

² Mame asakoro kanawa tonese eya nakuatao tymyhse. Tykanarykō tymomose kana anŷnanomo a. Tarāpa kurikāko toḥ kynexine.

³ Moraramē kanawa aka tōtyrise Jezu, Ximāo kanary aka:

– Kanawa isyryhmako pitiko irānakahme samo, tykase Jezu Ximāo a. Mame typorohse ynororo kanawa ao. Mame ahno tō tamorepase eya kanawa ao tahtao.

⁴ Mame tamorepakehse tyya ahtao ynara tykase Ximāo a:

– Kanawa isyryhmakohme sā irānaka kana anŷtohme, tykase ynororo eya. Mame tisyryhmase irānaka. Mame:

– Atarāpākō ematoko kana anŷtohme, tykase ropa Jezu eya.

⁵ Mame ynara tykase Ximāo eya:

– Ŷ toerohse yna itamurume repe. Kana anŷse ynanēmehno repe. Yrome ananŷpyra ynanekurehno, tykase ynororo eya. – Yrome omorohko. Ōmi poe tarāpa emāko ropa ase, tykase Ximāo eya.

⁶ Moraramē tarāpa tō tomase ropa eya xine. Kuhxo, tuhke kana tapoise. Tarāpa kararahpoīse rokē toehse, tuhke kana exiryke.

⁷ Morara exiryke imepŷ tykohmase, kanawa enehtohme eya xine kanawa pehme exiryke. Mame kanawa tonehse rahkene. Asakoro typehkase kehko kana ke eya xine. Neryise rokē toehse toto, kanawa tō pehme exiryke.

⁸ Yrome moro eneryke Ximāo Peturu a tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ēpataka imehxo Jezu enetuputyryke tyya. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Tuisa, amekehme sā exiko ywinoino. Popyra ase, iiryppyryme, tykase ynororo.

⁹ Tōsenuruhkase toto tuhke kana eneryke tyya xine.

¹⁰ Morararo Ximão marōkomo, Tiaku tomo João maro, atakorōmākomo, Zepetueu poenomo. Mokaro tōsenuruhkase roropa. Mame ynara tykase Jezu Ximão a:

– Enaromyra exiko. Seromaroro kana poko oerohtoh rumekāko mase. Taroino jomiry ekarory poko rokē erohnōko mase. Imehnō ahno ako-rehmāko mase Ritonōpo poko toto osenetupuhtohme, tykase Jezu eya.

– Ŷ, tykase Ximão.

¹¹ Morarame tykanarykō tyryhkase eya xine ehpiKOxi ropa. Emero tymomose eya xine, Jezu maro toytotohkōme.

Ipū imotahpyry kurākatopōpyry ropa Jezu a

(Mateu 8.1-4; Maku 1.40-45)

¹² Morarame pata pona tooehse Jezu. Moroto ipū imotahpyry kynexine. Morarame Jezu eneryhtao tōpatapoe toehse ynororo Jezu ēpataka. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Tamuxi, ajohpāme sā ukurākary se awahtao kukurākako ropa, tykase.

¹³ Mame Jezu a tomary tyrise epona. Ynara tykase eya:

– Ŷ, okurākary se ase. Tukurākase ropa mase, tykase eya Jezu. Morara kaxīpo sā rokē toekurākase ropa ynororo ipū imotahpyry.

¹⁴ Mame ynara tykase Jezu eya:

– Osekātopyra ke exiko. Okurākatopōpyry ropa onekaropyra exiko imehnomo a. Topohme rokē ytoko Ritonōpo Tapyī taka. Osenepota Ritonōpo maro oturukety a, okurākatopōpyry ropa enetohme eya. Morotoino onekarory ekarota eya, Moeze nymerohpyry omi poe, imehnō tuarōtatohme okurākatopōpyry ropa poko, tykase Jezu eya.

¹⁵ Yrome Jezu poko totase toto a moro pōkō punero. Mame tuhke ahno tooehse eya aomiry etase. Tuhke roropa kurākōkara tooehse ekurākapose ropa eya.

¹⁶ Morarame ytosene Jezu ahno esaka pyra, Tummy maro oturuse toiroro.

Pakaihkapŷ kurākatopōpyry ropa Jezu a

(Mateu 9.1-8; Maku 2.1-12)

¹⁷ Morarame tyorō ēmepyry ae ahno amorepāko Jezu kynexine. Parixeu tō roropa moroto kynexine typorohse, Moeze nymerohpyry poko amorepatōkō maro. Imepŷ pōkō kynexine mokaro, Karīrea rānaō pōkomo, Jutea rānaō pōkomo, Jerusarē pōkō roropa, enara. Ritonōpo jamitunuru Jezu maro kynexine. Naeroro kurākōkara kurākaneme kynexine.

¹⁸ Morarame pakaihkapŷ tonehse imehnomo a otuato tapo. Tapyi taka kurākara arory se toh kynexine Jezu ēpataka repe.

¹⁹ Yrome omōsaromepyra toh kynexine ahno tuhke exiryke. Tapyi my-patarānaka rokē tōnuhse toto. Kurākara roropa taunuhmase eya xine. Morarame tapyi my-patarānao typiapose eya xine Jezu etonie. Mame otuato tapo ro tonyhtose kurākara rahkene eya xine, ahno rānaka, Jezu ēpataka.

²⁰ Ynara Jezu tuaro toehse:

– Moxiā juaro, Papa mūkurume jexiry enetupuhnōko mā toto, tykase tyya rokene. Ritonōpo mūkurume aexiry tonetupuhse eya xine. Moro eneryke tyya, ynara tykase Jezu kurākara a:

– Aimo, oorypyry korokāko ase, tykase eya.

²¹ Yrome morara kary etaryke tyya xine ynara tykase Moeze nymerohpyry poko amorepatōkomo, parixeu tō maro:

– Onokyhxo keh mose ro Ritonōpo poenohnōko. Imepŷ rypyry onyko-rokasaromepyra sytatose ahnome rokē kuexirykōke. Ritonōpo poenohnōko

mana, tykase. — Ritonõpo rokẽ ahno rypyry korokary waro mana, tykase toto oseya rokene.

²² Mame aosenetupuhtohkõ waro Jezu kynexine. Ynara tykase eya xine:
— Oty katohme ykerekereämäko matou okurohtao xine?

²³ Oty kary tupime hkopyra oya xine nahe? Ynara kary: “Oorypyry tykorokase mana,” kary te, ynara kary roropa: “Owõko, xixihxihime ytoytoke,” kary roropa. Oty kary tupime pyra oya xine nahe?

²⁴ Asakoro ro tupime pyra ya. Ahno rypyry korokary waro ase Ritonõpo poe Kapu ae Ayhtohpyryme jexiryke. Moro poko otuarõtanohtorõko ase, tykase Jezu eya xine. Mame ynara tykase Jezu ytoytopyny a:

— Owõko. Oetueh anõko. Atapyĩ taka ytoko ropa, tykase Jezu eya.

²⁵ Mame axĩ towõse ropa ytoytopynõpo oximõmäkõ neneryme. Mame totueh tanõse eya, tytapyĩ taka toytothme ropa.

— Kure nymyry mase Ritonõpo, tykase ynororo toytoryme ropa.

²⁶ Mame morotõkõ tõsenuruhkase.

— To! Mose ro panõ onenepitopyra reh sytatose, tykase toto. Enaromõke toh toehse.

— Kure nymyry mase Ritonõpo, tykase roropa toto. — Ritonõpo jamitunuru kurã senetou seromaroro, tykase toto.

Typoetoryme Rewi eahmatopõpyry Jezu a

(Mateu 9.9-13; Maku 2.13-17)

²⁷ Morotoino toytose ropa Jezu. Mame kowenu tinerũ apoine tonese eya. Mokyro esety kynexine Rewi. Tineru apoitoh tao kynexine kohrame. Morarame ynara tykase Jezu eya:

— Ymaro eropa, tykase Jezu.

²⁸ Morara kary etaryke tyya towõse Rewi. Emero tynomose eya jũme Jezu maro toytothme.

²⁹ Morarame tytapyĩ tao otuhtoh konõto tyripose Rewi a Jezu otuhtohme. Tuhke kowenu tinerũ apoinanõ roropa tooehse otuhse imaro xine. Imehnõ roropa morotona tooehse otuhtoh pona.

³⁰ Morarame Jezu poetory tõ tykerekerebase parixeu tomo a, Moeze nymeroypyry poko amorepatõkomo a roropa. Ynara tykase toto:

— Oty katohme otuhnõko matou eukuru ênõko roropa matou, kowenu tinerũ apoinanõ maro, iirypyrymäkõ maro? tykase toto.

³¹ Yrome Jezu a tozuhse ynaroro. Ynara tykase:

— Kurãkõ topinopyrykõ se pyra mã toto. Kurãkõkara rokẽ topinopyry se mana.

³² Moro saaro tooehse ywy, kurãkõ eahmase pyra, zae exiketõ eahmase pyra. Iirypyrymäkõ eahmase oepyase, ynara katohme eya xine: “Oorypyrykõ irumekatoko,” kase oepyase, tykase Jezu eya xine.

Otuypyra ehtoh poko amorepatoh poko Jezu a

(Mateu 9.14-17; Maku 2.18-22)

³³ Moromeĩpo ynara tykase toto Jezu a ikerekereamatohme:

— João poetory Ritonõpo maro otururuhtao otuypyra toto, kurehxo Ritonõpo maro tõturutohkõme. Morararo parixeu poetory tomo otuypyra toto. Otõtome opoetory tõ rokẽ emero otuhnõko, eukuru ênõko? tykase Jezu a toto.

³⁴ Morarame Jezu a tozuhse toto, ynara tykase eya xine:

— Ypoetory tõ emero otuhnõko tymaro xine jexiryke. Ywy pytakety sã rokẽ ase. Erẽnatoth toehse ahta pytakety epe tõ mã tuenikaro rokẽ otuhnõko, eukuru ênõko. Tãkye roropa toto, pytakety maro toexirykõke, topekõ maro toexirykõke.

³⁵ Morarame imeĩpo pytakety arõko imehnõ mana. Morara ahtao rokẽ pytakety epe tõ mã otuhypra exiko mã toto toemynymarykõke. Morararo ypoetory tõ tymaro xine pyra jahtao otuhypra mã toto, typoe xine rokene, tykase Jezu eya xine.

³⁶ Morarame osenetupuhtoh tokarose eya xine Jezu a. Ynara tykase ynororo:

– Upo kurã onyxihkara sytatose upo pakato pitahmatohme. Upo kurã xihkaryhtao upo pakato pitahmatohme, upo kurã ahnikãko sytatose. Upo pakato pitahmãko sytatose mõpãme rokene.

³⁷ Morararo uwa eukuru tyrisenã riryhtao, ihmõko mana eukuru jehnahpyry ke. Mame eukuru ekuãnõko, atahnikãko. Êtypyry roropa popyra exiko mana.

³⁸ Mãpyra eukuru ã tyrisenã aka eukuru tyrisenã tarykase ahtao atahnikara mana.

³⁹ Morararo eukuru jehnahpyry ãnanomo. Jehnahpyry exĩpo eukuru tyrisenã se hkopyra mã toto. “Eukuru pakato kurehxo,” ãko toh mana. (Morararo atamurukõ omihpyry se rokẽ awahtao xine jomiry se pyra matose,) tykase Jezu eya xine.

6

Oserematoh esẽme Jezu ehtoh poko (Mateu 12.1-8; Maku 2.23-28)

¹ Morarame tupito pona toytose Jezu oserematoh ae, typoetory tõ maro. Mame arexi panõ typhose iypoetory tomo a. Tamixihse eya xine ihmomikatohme. Tonahse roropa eya xine.

² Yrome ynara tykase parixeu tomo eya xine.

– Oty katohme erohnõko matou? Moeze nymerohpyry omipona pyra matose: “Oserematoh ae erohypra ehtoko,” katopõpyry omipona pyra matose, tykase toto Jezu a. (Arexi puhturu amixikyryhtao erohtoh sã parixeu tomo a kynexine. Morara exiryke Jezu poetory tõ popyra sã tokarose eya xine.)

³ Morarame Jezu a tozuhse ynaroro:

– Tawi tõ ehtopõpyry poko onysekereмара ro hmatou? Mokyro omise toehse, typoetory tõ maro.

⁴ Mame Ritonõpo Tapyĩ taka tomõse ynororo typoetory tõ maro. Wyi tonese eya xine. Imehnõ nekarohpyry kynexine Ritonõpo zurume. Moro onenahpopyra kynexine Moeze omihpyry ae ro. Arão pakõ zurume rokẽ kynexine repe. Yrome moro tonahse Tawi tomo a. (Mame moro enahxĩpo Tawi tomo a: “Popyra matose,” kara Ritonõpo kynexine eya xine.)

⁵ – Ywy ase oserematoh esẽme oserematoh rihpõme jexiryke, Kapu ae Ayhtohpyryme jexiryke, tykase Jezu eya xine.

Aosemahmirihmahpyry kurãkatopõpyry ropa Jezu a (Mateu 12.9-14; Maku 3.1-6)

⁶ Morarame imepõ oserematoh ae ropa tomõse Jezu atamorepatoh taka imehnõ amorepase. Morarame ahno tooehse Jezu a, apotunuru wino aosemahmirihmahpyry.

⁷ Moro tao Moeze nymerohpyry poko amorepatõkõ kynexine parixeu tõ maro. Ahno kurãkary enery se toh kynexine Jezu a oserematoh ae. “Mokyro popyra mana. Moeze nymerohpyry omipona pyra mana,” kary se toh kynexine. Morara exiryke toraximase eya xine, Jezu hxirotohme tyya xine.

8 Yrome toto osetupuhtho waro Jezu kynexine. Ynara tykase Jezu aosemahmirihmahpyry a:

- Osehko xiaro yna rātaka, tykase eya.
- Mame towōse ynororo. Toytose ahno rātaka.

9 Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Kuezuhthoko. Oty riry kure kyya xine oserematoh ae Moeze nymerohpyry omipona kuahtao xine, ahno kurākary, imehnō ryhmary? Oty riry kure kyya xine, imehnō poko kuenupunarykomo, imehnō enahkary? tykase Jezu eya xine.

10 Morarame t̄kakoxi t̄senuhmase Jezu. Ynara tykase ynororo aosemahmirihmahpyry a:

- Oemary enuhmako xiaro, tykase eya.
- Morarame tātaporamase eya. Kure ropa toehse ynororo.

11 Mame moro eneryke tyya xine tyekitapāse toto yronymyryme. Tōximōse toto oturutohme Jezu ryhmary poko tyya xine.

*12mākō menekatopōpyry Jezu a
(Mateu 10.1-4; Maku 3.13-19)*

12 Morarame Jezu toytose ypy pona Tummy maro oturuse. Moroto tōmhese ynororo tōtururu poko Tummy maro, Ritonōpo maro.

13 Morarame tōmhese ahtao, tymarōkō tykohmase tyya. Mame 12me tymenekase eya tynenyokyryme.

– Jomi poe ytoytōko matose jomiry ekarose pata tō punero, tykase ynororo eya xine.

14 Mame ynara inymenekatyā kynexine. Ximāo, mokyro tosehpase ropa Peturume Jezu a. Zakorō roropa tymenekase Ātare, Tiaku te, João roropa te, Piripe te, Patoromeu roropa tymenekase te,

15 Mateu te, Tome te, Tiaku, Aupeu mūkuru kynexine te, Ximāo imepyny, juteu tō esary pynoto te.

16 Juta, Tiaku mūkuru ynororo kynexine te, Juta Ixikariote roropa. Jezu ewokaneme kynexine ynororo. Enara tymenekase toto Jezu a.

*Ahno amorepatopōpyry, ikurākakatopōpyry enara
(Mateu 4.23-25)*

17 Morarame ypy poe tyhtose ropa Jezu 12mākō maro. Mame jakuraramā pona tooehse tahtao totypohse ynororo typoetory tō maro. Imoihme ipoetory tō kynexine. Imehnō roropa tuhke tooehse morotona Jutea nonory pōkomo, Jerusarē pōkō roropa. Tuna konōto ehpiōkō tooehse roropa Tiro pōkomo, Xitō pōkomo, enara tooehse toto morotona.

18 Jezu omiry etase tooehse toto. Kurākōkara ekurākaposē roropa tooehse toto. Joroko tō nyryhmatyā roropa tooehse ekurākaposē roropa. Morarame tukurākase ropa toto eya.

19 Jezu temuhmary se toh toehse, emero, toekurākapotohkōme eya, ijaminunuru enetuputyryke tyya xine. Mame toekurākase ropa toto. Enara.

*Tākye ehtopo, emynyhmatopo roropa
(Mateu 5.1-12)*

20 Morarame typoetory tō tonese Jezu a. Ynara tykase ynororo eya xine:

- Tākye matose, tymōkomokākara.
- Ritonōpo oesēkōme enetuputyryke oya xine tākye exīko matose.
- 21 – Tākye roropa matose omise exiketomo.
- Imeīpo otuhnōko matose. Tuesapare exīko roropa matose.
- Amarokō roropa xitaketomo, tākye ehtoko.
- Imeīpo exianāko ropa matose.

22 – Tākye matose ozehno xine imehnō ahtao Kapu ae Ayhtohpyry poetoryme oexirykōke. Orumekatorỹko imehnō mā repe, opoihtotorỹko roropa toh mā repe, onetāpatorỹko roropa mā toto ypokoino.

23 Tākye rokē ehtoko morara ahtao, itamurae kurā tukurākase exiryke kapu ao Papa esao, okyryrykōme. Ozehno xine toto ehtoh sā urutō kō zehno itamura tō kynexine roropa pake, Ritonōpo omiry poko imehnō amoreparyhtao eya xine, tykase Jezu eya xine.

24 – Naeroro tomeseke ehtoko tymōkomoke exiketomo.

Atākyemāko matose seromaroro tymōkomoke oexirykōke repe, oepehpyrykō oemarykō po toehse exiryke.
Yrome imeīpo atasamāko myhē matose.

25 – Atākyemāko matose repe, tuesapare exiketomo. Imeīpo atasamāko ropa matose.

Emitapānōko roropa matose.

– Amarokō roropa exianaketomo, imeīpo atasamāko ropa matose, ihnamōko matose, xitāko.

26 – Tomeseke ehtoko imehnomo a oeahmarykohtao oenekunohpyra xine toto ehtohme. Ynara exiryke, pake oeahmarykō sā urutō kō toahmase roropa azahkuru exiketomo a oxisā toexirykōke, tykase Jezu eya xine.

Ozehnotokō pyno ehtoko

(Mateu 5.38-48; 7.12)

27 Morarame ynara tykase Jezu totananomo a:

– Ose xine pyra exiketō pyno ehtoko. Kure rokē ozehnotokō tyritoko roropa.

28 Kure rokē okerekeremanānō tyripotoko Ritonōpo a. Oturutoko Ritonōpo a ohtomananōkō poko roropa kure toto ritohme roropa.

29 Mame imepyny a oēpatapihmorykohtao, osetoro osēpatapihmopotoko eya. Oupōkō tapoise ahtao imepyny a, ometỹkō roropa ekarotoko eya.

30 “Okyryrykō se ase,” karyhtao imehnomo a oya xine, ekarotoko rokē eya xine. Mame okyryrykō tarose axītao rokē ahtao imehnomo a moro onupuxihkara ropa ehtoko.

31 Kure rokē orirykō se matose imehnomo a. Naeroro imehnō kure rokē tyritoko roropa, kure orirykō se oehtohkō sā imehnomo a.

32 – Morarame opyno exiketō se rokē awahtao xine, popyra exiketō motye nymyry pyra matose. Kure oripyra xine Ritonōpo mana opyno exiketō se rokē awahtao xine. Pohnō mā morararo. Typyno xine exiketō se rokē mā toto, typyno xine exiketō kara se pyra mā toto.

33 Morararo kure orinanōkō rokē riryhtao kure oya xine, zae pyra matose. Kurā ke oepehmara xine Ritonōpo mana morara awahtao xine. Iiryryrymākō morararo, kure tyrinanō rokē kure rīko mā toto.

34 Morararo omōkomory ekaroryhtao oya xine imehnomo a axītao rokene, toto waro oexirykōke. Ekarōko ropa oya xine: “Ise ropa ase,” karyhtao oya xine. Morara awahtao xine oty katohme: “Ritonōpo zamaro ywy,” āko matou? Popyno morararo omomyke pyra mā toto tope tomo a tymōkomorykō ekarory poko, morohne apoiry ropa waro toexirykōke.

35 Morara exiryke ynara rokē ehtoko, asatokōkara pyno ehtoko. Kure rokē tyritoko toto. Ākorehmara xine exiketō roropa akorehmatoko. Morara awahtao xine kurā ekarōko Ritonōpo oya xine mana itamurae, imeīpo kapu ao. Mame Ritonōpo Imehxo Exiketoy poenōme exīko matose, kure Ritonōpo exiryke, “Kure mase,” kara exiketomo a roropa, iiryryrymākomo a roropa.

³⁶ Mame imehnõ poko oenupunatoko, Omykõ kapuaõ samo, opoko xine aenupunatoh sã roropa oenupunatoko imehnõ poko, tykase Jezu eya xine.

*Imehnõ apiakary poko
(Mateu 7.1-5)*

³⁷ – Imehnõ onekaropyra ehtoko popyra, popyra oekaropyra xine Ritonõpo ehtohme roropa. Imehnõ onyhxiropyra ehtoko ohxiropyra xine Ritonõpo ehtohme roropa. Imehnomo a oryhmatopõpyrykõ poko awamekaro xine rokẽ ehtoko. Morarame oorypyrykõ korokãko Ritonõpo mana.

³⁸ Imehnomo a okyryrykõ ekarotoko itamurume. Mame oya xine kure toehthokarõko mã Ritonõpo roropa onekarohpyrykõ saaro. Moro motyëkãko kuhse Ritonõpo mana. Oemarykõ pehkãko mana onekarohpyrykõ saaro imehnomo a. Moro saaro ekarõko ropa Ritonõpo oya xine mana, tykase.

³⁹ Morarame ynara tykase ropa Jezu eya xine, enetupuhtohme eya xine:
– Otãto tonurëkara tysã exikety arõko hnae? Arypyra, tysã exikety aroryhtao tonurëkara a epukãko rokẽ toh mana oramã etonie toytotyrykohtao.

⁴⁰ Morarame tamorepanekõ onymotyëkara mã toto. Tãtamorepakehse tah-tao xine tamorepanekõ sã exiko toh mana, tykase.

⁴¹ – Otarãme imepÿ mã iirypyryme pitiko rokẽ repe. Wewe akumuru pitiko enuru ao exikety sã mana. Yrome oorypyrykõ pitiko rokẽ pyra mana, wewe konõto onu ao exikety sã mana. Morara awahtao xine imehnõ rypyry enëko rokẽ matose. Yrome oorypyrykõ onenepyra amarokomo.

⁴² Imehnõ kerekeremaryhtao oya xine otarame ynara ãko matose eya xine: “Wewe akumuru pitiko moro oenuru ao. Ouxi,” ãko matose repe. Yrome oenurukõ ao roropa wewe konõto exiry waro pyra matose. Onekunoh-to rokẽ matose. Osemãzuhme aporo wewe konõto toutoko oenurukõ ae. Moromeiõpo kurehxo enëko matose. Imepÿ enuru ae wewe akumuru oũko ropa matose kure õsenuhmarykõke. Moro saaro osemazuhme oorypyrykõ irumekatoko. Moromeiõpo kurehxo imehnõ akorehmãko matose, iirypyrykõ rumekapory poko, enara, tykase Jezu eya xine.

*Otyro eperytatoh poko sã amorepatopõpyry
(Mateu 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ Morarame ynara tykase Jezu roropa:

– Otyro zoko kurã eperytara mana xihpyryme. Morararo ãtaryka xihpyry kurãme eperytara mana.

⁴⁴ Topere eneryhtao kyya xine otyro zoko enetupuhnõko sytatose; omoxino zoko fikume eperytara mana, morararo ãtaryka zoko mã uwame eperytara mana.

⁴⁵ Kure awahtao xine kure osenetupuhnõko matose okurohtao xine, õmirykõ roropa kure exiko. Mãpyra popyra awahtao xine popyra roropa osenetupuhnõko matose okurohtao xine. Õmirykõ popyra roropa exiko mana, enara.

*Tapyi riry poko sã amorepatopõpyry
(Mateu 7.24-27)*

⁴⁶ Morarame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Oty katohme hkoh ynara ãko matou ya: “Jesë mase. Jesë mase,” ãko matose repe ya, yrome jomipona pyra matose.

⁴⁷ Jomiry etaryhtao oya xine, jomipona awahtao xine roropa, tuaro exiko matose. Imepÿ tuaro exikety sã matose.

⁴⁸ Tuaro exikety a tytapyi tamose tũporë po. Mame konopo tooehse itamurume. Tuna tukumase. Mame tyryrykane konõto tooehse, jamihme tapyi pokona tooehse. Yrome tapyi onemara kure tyrise exiryke tũporë po.

49 Yrome jomiry etananõ jomipona pyra toehse ahtao tuaro pyra exiketõme mã toto. Imepÿ tuaro pyra exikety sã roropa exiko mã toto. Tytapyi tyrise eya isawã po repe. Mame konopo tooehse itamurume. Tuna tukumase roropa. Mame itapyi tomase tyryrykane a nakuaka. Mame tuna a tarose tapyi, tykase Jezu eya xine.

7

Sajëtu poetory kurãkatopõpyry Jezu a (Mateu 8.5-13)

1 Morarame morohne poko mokaro amorepakehxipo Jezu toytose ropa Kapanau pona. Moroto soutatu esë kynexine, sajëtu. Ipoetory tõ 100me kynexine, soutatu tomo. Romanome kynexine ynororo, juteu kara.

2 Inamoto kure pyra toehse. Ipyno pohto rokë pyra kynexine. Orihsasaka toehse ynororo.

3 Mame Jezu ekary totase ahtao sajëtu a, imehnõ tonyohse eya Jezu enehtohme. Juteu tamuxiry tõ tonyohse eya mokyro kurãkatohme.

4 Mame Jezu a toytose tahtao xine, ynara tykase toto eya:

– Oenehse ynanoehno Sajëtu omi poe, inamoto kurãkatohme ropa oya. Oytory kure yna a ynororo kure yna a exiryke. Yna pyno mana,

5 Juteu tõ pyno. Atamorepatoh tyripose roropa eya yna atamorepatohme. Morara exiryke kyryh kaxiko, aomipona, tykase toto Jezu a.

6 Naeroro toto maro toytose Jezu. Mame moe hkopyra toehse ahtao tope tõ tonyohse ropa sajëtu a, Jezu maro toto oturutohme ropa. Morarame tõsëpatakãmase foto. Ynara tykase toto Jezu a, sajëtu omihpyry tokarose eya xine:

– Oserekohmara exiko ytapyi taka oepyyry poko. Tuisa konõto kara ase nykã rehne.

7 Ime pyra roropa ase. Naeroro ytopyyra roropa ase oya ihxipÿke jexiryke, nykã rehne. Õmiry ke rokë ypoetory ikurãkako aekurãkatohme ropa, nykã rehne.

8 Wyy roropa tosëke ase, typoetoke roropa ase soutatu tõ ke. “Ytoko,” karyhtao ya, ytõko ypoetory mana, jomipona. “Osehko,” karyhtao imepyny a, oehnõko roropa mã ya. “Enara tyriko,” karyhtao ya, tyriko mã toh roropa jomipona. Moro saaro mase õmiry ke kurãkõkara kurãkary ropa waro mase, nykã reh sajëtu, tykase inenyohtyã Jezu a.

9 Mame morara kary totase ahtao Jezu a:

– To! tykase. Tõsenuruhkase. Mame tymarõkomo a toeramase ynororo, ynara tykase eya xine:

– Tonetupuhse ywy mokyro a yronymyryme. Juteu kara mokyro repe yrome jenetupuhno. Mokyro panõ onenepitopyra reahse Izyraeu tõ htao. Morara exiryke inamoto kurãkãko ropa ase, tykase eya xine Jezu.

10 Mame mokyro poetory tõ toytose ropa, tosëkõ tapyi taka. Moro tao kuranõpokara kure ropa tonese eya xine, toekurãkase ropa, Jezu omiry ke rokene. Enara.

Pytÿpo mükuru ësemãkatopõpyry ropa Jezu a

11 Moromeiÿpo imepÿ pata pona toytose Jezu, Naï pona typoetory tõ maro. Tuhkãkõ roropa toytose Jezu maro.

12 Mame pata omõtoh taka tooehse tahtao xine ekepyry aronanõ tonese eya xine. Pytÿpo mükuru kynexine aorikyhyry, toirõ kynexine imükuru. Mame tuhke pata põkõ mokyro maro toehse, pytÿpo maro zonemyry enese.

13 Morarame mokaro eneryke tyya sam tykase Jezu tukurohtao. Toenupunase roropa ynororo pytÿpo poko. Ynara tykase eya:

– Xitara exiko, tykase eya Jezu.

¹⁴ Morarame toytose ynororo, ekepyry ē apose. Mame aronanō totyphose ahtao ynara tykase Jezu, aorikyhpary a:

– Aimo owōko ty, tykase eya.

¹⁵ Mame sēpe towōse ynororo. Mame tōmitase ropa ynororo. Mame Jezu a tynēsemākahpyry ropa tokarose ropa jeny a.

¹⁶ Moro eneryke tyya xine tōsenuruhkase toto. Kure Ritonōpo tyrise eya xine. Ynara tykase toto:

– Kure kuhse mase, Ritonōpo. Ritonōpo omiry poko urutō imehxo exikety kymaro xine mana. Kypynanohse xine Ritonōpo tooehse, tykase toto.

¹⁷ Morarame Jezu tokātose eya xine juteu tō patary punero, imehnō pata pōkō punero, enara.

João a typoetory tō enyohtopōpyry poko Jezu maro toto oturutohme (Mateu 11.2-19)

¹⁸ João poetory tomo a Jezu ehtopōpyry tokarose tosēkomo a. Mame asakoro typoetory tō tykohmase tyya.

¹⁹ Mame toto enyohne oturupotohme Jezu a. Ynara tykase João, eya xine:

– Ynara kahtoko Jezu a: “Ritonōpo nymenekahpyry eraximāko ynanase. Ynoro hmahno? Ynorome pyra awahtao, imep̄y eraximāko ynanah?” kah-toko ke Jezu a, tykase João tynenyohyamo a.

²⁰ Morarame tooehse toto Jezu a. Ynara tykase eya:

– Ahno ēpurihkahpō yna enyohno oturupotohme oya. Omoro toko hma: “Oehnōko mana,” katopōpyry João a. Ynorome pyra awahtao imep̄y eraximāko ynanah? tykase toto Jezu a.

²¹ Morarame mokaro morotona toytose ahtao tuhke kurākōkara kurākāko Jezu kynexine. Inyrokurukō roropa tymynyhpākapose ropa eya. Jorokohpā kō roropa kure ropa tyripose eya. Tonurākara roropa tonutanohpose ropa eya.

²² Morarame ynara tykase Jezu João nenyohyamo a:

– João a ytotoko ropa. Zurutatoko ynyriry poko, onetahpyrykō poko, onenehparykō poko: tonurākara kure osenuhmāko ropa, ytoytopyn̄y pō tō kure ytoyōko ropa, xikihxikihme ytoyōko mā toto, ip̄ū imotatyā kure exiko ropa mana, otato pyra aehtyā otato exiko ropa mana. Aorihtyā ēsemānōko ropa mā toto. Kure Ritonōpo ehtoh waro pyra exiketō tuarōtāko mā toto Rifonōpo omiry poko, enara.

²³ Mame tākye kuhse matose exiko jenetupuhkehpyra awahtao xine, poremp̄pyra awahtao xine, kahtoko João a, tykase Jezu eya xine.

Jezu oturutopōpyry João poko

²⁴ Mame João nenyohyā toytose ropa toto ahtao, ynara tykase Jezu imoihmākomo a João poko.

– João maro mytoatose ahno esaka pyra. Oty enesehxo mytoatose morotona. Pyrouimo panō tyryrykane naronarory enese mytoatose repe? Orutua jamitu kara enese mytoatose?

²⁵ Onoky enese mytoatose? Kurā ke autupohtohpyry eneseh mytoatose? Yrome kurā ke autupohtotyā tuisa tapyi kurā tao rokē mā toto, pata esā tapyi tao roropa mā toto.

²⁶ Kuurutoko. Onoky enese mytoatose? Ritonōpo omiry poko urutō enese mytoatohse? “Ÿ,” kahtoko, kuezuhoko. Ynara āko ase oya xine, Ritonōpo omiry poko urutō motye exikety kuhse tonese oya xine, João mokyro.

²⁷ Etatoko ke, mokyro poko ynara tymerose Ritonōpo omiryme: “Ynenyokhyppyry mose ro, āko Ritonōpo. Osemazuhme mose ro aropōko

ase oesemary rineme samo. Imehnō tuarōtanohneme mana,” katopōpyry Ritonōpo a tymerose mokyro poko, tykase Jezu.

28 – Ynara āko ase oya xine, ahnome aenurutyā motye João mana, ahno ĕpurihkahpono. Emero motye mana. Yrome Ritonōpo poenōme aenurutyā mā ime pyra ro tahtao xine João motye ro toh mana, tykase Jezu eya xine.

29 Tuhkākomo a totase Jezu omiry, kowenu tinerū apoinanomo a roropa totase.

– Zae Ritonōpo mana, tykase toto. Pake João omiry etahpōkō kynexine. Ritonōpo omipona toehse toto. Tōšēpurihkaposē roropa toto João a tonetupuhse tyya xine exiryke.

30 Yrome parixeu tō Ritonōpo omipona se pyra toh kynexine, Moeze nymerohpyry poko amorepatōkō maro. Pake João a ytopyra toh kynexine osēpurihkaposē.

31 Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Oty sã seromatokō Izyrae tomo? Onoky sã roropa toh nae?

32 Poetohti sã mā toto osepekahtoh tao, kohrame exiketō samo. Ynara āko toto poetohti oxime rokē kohkohtāko: “Ynaneto rue repe onetarykōme, yrome wara matokene. Mame ynanyhnamō roropa repe onetarykōme, yrome onyhnamopyra matokene. Oty se keh matou?” āko toto oseya rokene.

33 Mokaro sã matose. Ynara exiryke, João, ahno ĕpurihkaneme tooehse oya xine repe. Toitoine otuhpyra kynexine tōtururu poko Ritonōpo maro, jehnahpyry roropa onēpyra kynexine. Yrome amarakō ynara tykase ipoko: “Jorokohpe mokyro,” matose ipoko.

34 Morarame Kapu ae Ayhtohpyry tooehse roropa oya xine. Tōtuhse ynororo. Eukuru tōse roropa eya. Yrome ynara matose ipoko: “Enetoko ke, mokyro aotukurujano, eukuru ĕne, kowenu tinerū apoinanō epeme, iirypyrymākō epeme roropa,” matose ipoko roropa.

35 Yrome Ritonōpo omipona se exiketō mā tuaro Ritonōpo ehtoh enetupuhnōko. Zae aehtoh enetupuhnōko roropa mā toto.

Jezu otuhtopōpyry parixeu tapyī tao

36 Morarame Jezu toahmase parixeu a tytapyī taka aytotohme otuhse. Parixeu esety Ximāo kynexine. Mame itapyī taka toytose Jezu. Mame typorohse kohrame otuhtoh pona.

37 Moro pata po nohpo kynexine, iirypyrymano, orutua kō poko exikety. Morarame: “Jezu toytose parixeu tapyī taka otuhse,” kary totase tyya ahtao, parixeu tapyī taka toytose roropa ynororo. Mame ixtaratu tyyne exikety tarose eya topu risē ao, arapaxturu ao.

38 Mame Jezu mykakoxi typorohse ynororo, eponaro. Tyxitase ynororo, tyrypyry rumekary se toexiryke. Tōxity ke Jezu pupuru tysšsŷmase eya. Moromeīpo tūsety ke ipupuru tykorokase ropa eya tyxitatekhīpo. Typohse roropa ipupuru pona eya. Ixtaratu ke roropa typopase roropa eya, eahmaryme tyya, ipyno toexiryke.

39 Moro eneryke tyya, ynara tykase Jezu kohmahpono, parixeu tukurohtao:

– Mose Ritonōpo poe urutōme nymyry ahtao, nohpo tupupuru poko exikety enetuputyry. Iirypyryme mose nohpo ehtoh waro exiry, tykase ynororo tukurohtao rokene.

40 Morarame ynara tykase Jezu Ximāo a:

– Ximāo, jotururu se ase amaro, tykase.

– Oty poko? tykase. – Kaxiko, kuuruko, tykase Ximāo Jezu a. Mame ynara tykase Jezu:

41 — Asakoro orutua kō kynexine, tosēkō tinerū apoihpōkomo. Toiro orutua a tineru tapoise 500 miime. Imepyny a 50 miime rokē tapoise.

42 Morarame tynapoihpypykō epehmary se ropa toh toehse repe. Yrome tosēkō onepehmasaromepyra toh kynexine asakoro ro, tytineruke pyra toexirykōke. Moro eneryke tyya toenupunase toto poko esēkomo. Ynara tykase ynororo: “Otarā kara ywy roro moro epehmāko ase onepehmara oehtohōkōme,” tykase typoetory tomo a esēkomo.

— Ximāo, morara ahtao onoky tokoh tosē sehxo nae? tykase Jezu, tōturupose parixeu a.

43 Mame ynara tykase Ximāo:

— Otarāme mokyro, tuhkehxo tineru apoihpono. Mokyro tosē sehxo mana, tykase Ximāo. Ynara tykase Jezu eya:

— Zae mase morara karyke oya.

44 Morarame nohpo a toeramase Jezu. Ynara tykase ynororo Ximāo a:

— Mose nohpo enēko mase. Atapyī taka oehno. Yrome jepuhkurikatoh onekaropyra makē ya. Mose nohpo rokē upupuru kurikano tyxity ke. Tūsety ke upupuru tykorokase roropa eya.

45 Tomōse atapyī taka jahtao ypohpyra roropa makene. Yrome mose nohpo jeahmakehpyra mana upupuru pona.

46 Jūsety anahpara roropa makene typpoxinē ke. Mose nohpo rokē upupuru popano ixtaratu ke.

47 Morara exiryke ynara āko ase oya, mose ypoko toenupunatoh ke otuarōtanohtorōyko mana tyrypyry tuhke korokatoōpyry poko ya. Imepy mā pitiko tyrypyry tykorokase ahtao, morararo pitiko rokē ypoko enupunāko mana, tykase Jezu parixeu a.

48 Morarame ynara tykase Jezu nohpo a:

— Oorypyry ykorokano, tykase.

49 Mame imehnō otuhketō ynara tykase toto oseya rokene:

— Onoky mose ro iiryryry korokane? tykase toto.

50 Mame ynara tykase Jezu nohpo a:

— Tonetupuhse oya jexiryke typynanohse mase. Ytoko ropa. Torētyke pyra exiko, tykase Jezu eya.

8

Nohpo tō ytotoōpyry Jezu maro

1 Moromeīpo Jezu toytose pata tō poro Ritonōpo omiry kurā poko imehnō amorepase. Toto esēme Ritonōpo exiry poko tamorepase toto eya. Ipoetory tō roropa 12mākō toytose imaro.

2 Nohpo tō roropa toytose imaro inukurākatyamo, jorokohanōpo tomo, kuranōpotōkara, enara toytose toto. Toiro esety Maria kynexine, mokyro esety akorō Matarena kynexine. Mokyro ae 7me joroko tō tutūtanohpose rōpa pake Jezu a.

3 Joana roropa imaro toytose, Erote poetory esē pyty. Tuisamehxo kynexine inio, esety Kuza. Susana roropa toytose. Imehnō nohpo tō roropa tuhke toytose Jezu maro. Mokaro toenupunase Jezu poko. Ipoetory tō poko roropa toenupunase toto. Tymōkomorykō tapiakase eya xine, ekarotohme Jezu tomo a, zotyko tahnose eya xine.

*Ipuhturu pahne poko sã ahtatohme
(Mateu 13.1-9; Maku 4.1-9)*

4 Morarame imehnõ oehkehpyra ehse Jezu a, imeimehnõ pata tõ põkomo. Morarame imoihme toehse toto ahtao tamorepase toto Jezu a. Ynara tykase ynoro ro eya xine, enetupuhtohme toto a.

5 – Orutua toytose otyro puhturu pahse saporahme, ahtatohme. Mame ipuhturu papyryhtao eya tupito po ipuhturu toepukase roropa osema tao. Moro tytütümase ahno a. Torõ tomo a roropa tonahse.

6 Mame ipapyryhtao, topuxikiri htaka toepukase roropa, ipuhturu. Moro tõxihase axi repe. Yrome taremäse ropa tuna pyra exiryke nono ao.

7 Mame ipapyryhtao ro ipuhturu toepukase roropa ätaryka htaka. Moro tahtase repe yrome ätaryka a toise.

8 Morarame nono kurä pona toepukase ipuhturu. Moroto kure tahtase, toperytase roropa. Tuhke toperytase, enara.

Mame etyhpymy ynara tykase Jezu:

– Typanare awahtao xine etäko matose, tykase Jezu eya xine.

*Tuarõtanohtopõpyry otyro puhturu arykahpõ poko
(Mateu 13.10-23; Maku 4.10-20)*

9 Morotoino ynara tykase ipoetory tõ Jezu a:

– Oty poko hko moturuno moro poko samo? tykase toto eya.

10 Mame Jezu a tozuhse toto. Ynara tykase:

– Kuesëköme Ritonõpo ehtoh poko zuaro exiko matose enetuputyryke oya xine. Yrome imehnõ amorepäko ase tupimä ke rokene, enetupuhtohme eya xine repe. Yrome onenetupuhpyra toh mana. Etatohme roropa eya xine repe. Yrome onenetupuhpyra mä toto, tykase Jezu eya xine.

11 Mame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Ynekarohpyry otyro puhturu papyry poko ynara mana, ipuhturu sä Ritonõpo omiry mana.

12 Mame ipuhturu aepukahpyry osema taka sä Ritonõpo omiry etananõ kure. Mame joroko tamuru oehnõko mana Ritonõpo omiry apoitohme ropa ikurohtaka xine, aomipona pyra toto ehtohme, osepynanohpopyra Ritonõpo a toto ehtohme.

13 Mame ipuhturu aepukahpyry topuxikiri htaka, imehnõ Ritonõpo omiry etananõ samo. Mame omi kurä etaryke tyya xine täkye exiko toh mä repe. Yrome toto kurohtaka aomiry omõpyra samo. Axitao rokë enetupuhnõko toh mä repe. Yrome toetuarimarykohtao axi poremänõko ropa mä toto.

14 Morararo imepý ipuhturu toepukase ahtao ätaryka htaka, moro sä Ritonõpo omiry etananõ mä repe. Mame torëtyke toexirykõke tymõkomoke se roropa, typenetarykõ poko roropa. Morohne mä Ritonõpo omiry eiko, ätaryka samo. Eperytara sä mä toto tukurohtao xine, ekurehnõko.

15 Mäpyra ipuhturu aepukahpyry nono kurä pona, moro sä Ritonõpo omiry etananõ mana. Kure Ritonõpo omiry etäko toto. Wenikehpyra roropa exiko toto. Aomipona roropa toh exiko. Penekehpyra roropa toh mana. Aomiry ekarõko imehnomo a enetupuhpotohme. Mame enetupuhporyhtao eya xine eperytäko sä mä toto, tykase Jezu eya xine.

*Oezurukõ ononëpyra ehtoko katopõpyry Jezu a
(Maku 4.21-25)*

16 Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Nāparina pitiko saerehkane zukaxiõpo onyripyra sytatose mukuxi zopikoxi. Onyripyra sytatose epehtoh zopikoxi roropa. Jarao rokë tyriko sytatose kae, apõ pona saerehkätohme, oehketõ zeipotohme, toto osenuhmatohme roropa.

17 Emero zonētyā zumakāko mana aryhnaka tyripōko Ritonōpo mana. Emero etapuruhpyry etapuruhmakāko roropa mana jarao ehtohme, tykase Jezu eya xine.

18 – Naeroro tuaro ehtoko, tomeseke roropa ehtoko onetahpyrykō poko. Nae exiketō tuhkehxo apoiko. Yrome arypyra exiketō ikyryrykō ipuxihkāko emahpoe xine. Morararo kure jomiry etaryhtao oya xine tuhkehxo enetupuhnōko matose. Yrome jomiry kure onetara awahtao xine jomiry poko wenikehnōko matose, tykase Jezu eya xine.

Jezu ē ytotopōpyry poko Jezu enese zakorō tō maro
(Mateu 12.46-50; Maku 3.31-35)

19 Mame Jezu ē toytose Jezu enese repe zakorō tō maro. Yrome ytopyrya tokurehse ynaroro, ahno imoihme exiryke.

20 Mame imep̄y ynara tykase Jezu a:

– Asa noehno moky ākorō tō maro. Mokā jarānao. Tōtururu se mā toto amaro, tykase.

21 Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonōpo omiry etananō mā aomipona roropa exiketō mā mokaro mā ajame exīko jakorō tōme roropa, tykase Jezu eya xine.

Tyryrykane mynyhpākatopōpyry poko
(Mateu 8.23-27; Maku 4.35-41)

22 Morarame imep̄y ēmep̄yry ae kanawa aka tōtyrise Jezu typoetory tō maro. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ehmaropa ikuhpo mōpozakoxi, tykase eya xine. Mame toytose toto.

23 Mame toytorykohtao tynyhse Jezu kanawa ao. Morarame tyryrykane konōto toehse ypy poe ikuhpo pona. Pohkane konōto toehse. Kanawa nerymary se pohkane toehse. Mame enarom̄yke toehse toto tyneryrykō poko.

24 Morara exiryke axī Jezu tōpakase ropa eya xine. Ynara tykase toto:

– Jezu, Jezu, ner̄yko reh sytatohse, tykase toto. Mame Jezu towōse ropa. Tōmiry ke tyryrykane tymynyhpākapose eya, pohkane roropa tymynyhpākapose. Mynytyme tuna toehse ipunaka.

25 Mame ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Otoko ahtao keh jenetupuhnōko matou? tykase Jezu eya xine.

Tōsenuruhkase toto. Enarom̄yke roropa toh toehse. Ynara tykase toto oseya rokene:

– Onoky keh mose ro? Tōmiry ke rokē tyryrykane mynyhpākapone, pohkane roropa aomi poe tymynyhpāse, tykase toto oseya rokene.

Joroko tūtanohpotopōpyry poko orutua ae Jezu a
(Mateu 8.28-34; Maku 5.1-20)

26 Morotoino toeporehkase toto Keraza pona, Karirea mōpozakoxi.

27 Morarame towōse ropa tahtao ikuhpo ehpiokoxi ahno toporyse eya, moro pata pono. Jorokohpe ynororo kynexinē moīno ro. Pake ro tupō turumekase eya, tytapyī tao nyhpyra roropa ynororo, okepy zonētoh po ehse ynororo.

28 Mame Jezu eneryke tyya kui tykase ynororo. Jezu ēpataka toepukase. Mame ynara tykase ynororo opore:

– Jezu, Ritonōpo Kapuaō mūkuru mase, Imehxo Exikety mūkuru. Oty se hma ya? Juānohpyra exiko ajohpāme samo, utuarimapopyra exiko, tykase joroko ahnoaono Jezu a.

29 Morara tykase ynororo Jezu a tutūtanohpory ropa waro toexiryke eya. Tuhke rokē mokyro tomatomase joroko a āpuruhpyry tao ahtao ro. Ketī

ke tymyhse ynororo repe emary poko ipupuru poko, enara. Yrome keti tamohmohse eya, joroko a taropose ahtao ahno esaka pyra.

³⁰ Morarame ynara tykase Jezu eya:

– Onoky nah tä oesety?

– Ekuhpÿme yna esety nase, tykase, tozuhse eya, tuhke joroko tō tomōse exiryke zaka.

³¹ Morarame ynara tykase toto tātaryporykōke Jezu a:

– Yna onenyohpyra exiko yna wānohtoh taka, tykase toto Jezu a.

³² Moroto poinokoimo tō kynexine, otuhnōko, ypy po. Mame ynara tykase joroko tō Jezu a:

– Ynanytoxi poinokoimo aka, ajohpāme samo, tykase toto Jezu a. Morarame Jezu a taropose toto.

³³ Tynaōmahpyrykō ae tutūtase tahtao xine toytose toh rahkene poinokoimo tō aka. Mame poinokoimo tō tururume toytose toto. Ypy emory poe tohpahse toto ikuhpo kuaka. Tyneryse toto.

³⁴ Moro eneryke poinokoimo tō erasēpyā toepase toto pata pona. Toytose tahtao xine, imehnō turuse eya xine, apetaōkomo, pata pōkomo, emero turuse eya xine.

³⁵ Mame pata pōkō toytose osenuhmase Jezu a. Toeporehkase tahtao xine, jorokohpanōpo tonese eya xine Jezu maro. Typorohse kynexine Jezu pupuru myhto. Tupoke ropa toehse kynexine. Kure osenetupuhnōko ropa kynexine. Moro eneryke tyā xine tōserehse toto.

³⁶ Mame oehsenākō turuse roropa eya xine. Joroko tō tūtanohpotopōpyry ropa poko turuse eya xine.

³⁷ Morarame Keraza pōkomo a Jezu taropose ropa, enaromÿke toexirykōke. Morara exiryke Jezu tōtyrise ropa kanawa aka.

³⁸ – Amaro ytoxi, ajohpāme samo, tykase jorokohpanōpo Jezu a.

Yrome tonyohse ropa ynororo Jezu a:

– Arypyra, atapyī taka ytoko ropa.

³⁹ Atapyī taōkō zuruko okurākatopōpyry ropa poko Ritonōpo a, opyno aexiry poko roropa, tykase Jezu eya.

Mame toeramase ropa ynororo. Tukurākatopōpyry ropa poko Jezu a tokarose eya pata pōkomo a emero. Mame Jezu tō tātakuohse ropa.

*Jairu ěxiry ěsemākatopōpyry ropa poko Jezu a
(Mateu 9.18-26; Maku 5.21-43)*

⁴⁰ Mame toeporehkase ropa Jezu ahtao Karirea pona, tākye toehse imoihmākomo, toraximase tyā xine exiryke.

⁴¹ Morarame imepÿ orutua tooehse. Mokyro esety kynexine Jairu. Juteu tō atamorepatoh esēme kynexine. Mame Jezu ěpataka typorohse ynororo. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Eropa ytapÿī taka ajohpāme samo.

⁴² Jěxiry itamurume kure pyra mana. Orihnōko mana, tykase ynororo Jezu a. ěxiry 12me jeimamyry nae kynexine, toirono.

Morarame imaro Jezu toytose ahtao imoihmākomo a tapurupose, tuhke ahno exiryke.

⁴³ Mame toto rātaka nohpo toytose, munuimohpano. 12me jeimamyry taropose eya kure pyra toexiry poko rokene. Tytinerukehse roropa ynororo, opi warōkō poko tytinerū tonahkase eya. Morararo kynexine pohtohkara ro. Topinopyry pona pyra kynexine.

⁴⁴ Mame mokyro tooehse Jezu mykapo zupō ehpiry temuhmase. Mame tytemuhmase eya ahtao axī fumūkehse ynororo. Toekurākase ropa ynororo, tytemuhmase zupō tyya exiryke.

⁴⁵ – Onoky keh ytemuhmano? tykase Jezu eya xine.

– Arypyra, tykase toto eya. Mame ynara tykase Peturu:

– Tuhke nase ahno epuepurohmāko. Otarāme moxiaro kynako.

⁴⁶ – Arypyra, tykase Jezu. – Kurākara ytemuhmano. Zuario exino nekurāka ropa ynororo yjमितunuru poe, tykase Jezu.

⁴⁷ Morara kary etaryke tyya tōsenetupuhse nohpo:

– To! Tuario rukuh Jezu nahe. Tytemuhmatopōpyry waro ya, tykase nohpo tukurohtao rokene. Mame tooehse eya. Tykytyky tykase ynororo. Enaromŷke tooehse. Jezu myhtokoxi typorohse ynororo nono pona. Tōsekarose ynororo imoihmākō netaryme. Ynara tykase ynororo:

– Pake ro munuimohpe exiase. Morara exiryke oupō ytemuhmano. Axī umūkehno, tykase nohpo Jezu a.

⁴⁸ Morarame ynara tykase Jezu eya:

– Kuku, tonetupuhse jexiryke oya tukurākase ropa mase. Naeroro oserehpyra exiko. Kure rokē ytoko ropa, tykase Jezu eya.

⁴⁹ Mame nohpo maro aotururuhtao ro ahno tooehse Jairu tapyī tae. Ynara tykase toto Jairu a:

– Oēxiry norihno, tykase toto Jairu a. – Kuamorepanekō erekohmakehko, tykase.

⁵⁰ Yrome aotururukō totase Jezu a. Ynara tykase ynororo Jairu a:

– Oserehpyra exiko. Wenetupuhko hkoty. Kure exīko ropa oēxiry mana toorihxīpo, tykase Jezu eya.

⁵¹ Mame itapyī taka toeporehkase tahtao tymaro imehnō anaomōnohpopyra kynexine. Peturu tō rokē tymaro tarose eya, Peturu, João, Tiaku, poeto zummy, jeny, mokaro rokē tarose tapyi taka.

⁵² Emero tyhnamose tapyi taōkomo a. Kui tykase roropa toto. Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Xitara ehtoko. Orihpyra nase. Nyhnōko rokē nase, tykase ynororo.

⁵³ Yrome Jezu tounohse eya xine, aorikyhpory waro toexirykōke.

⁵⁴ Mame aorikyhpory emary tapoise Jezu a. Ynara tykase ynororo opore eya:

– Orymo, owōko ropa ty, tykase eya.

⁵⁵ Morara kaxīpo sā rokē Jezu a tōsemākase ropa aorikyhpory. Towōse ropa ynororo. Morarame:

– Autuhmatoko ropa, tykase Jezu eya xine.

⁵⁶ Mame tōsenuruhkase jumy jē maro. Mame ynara tykase Jezu jē tomo a:

– Mose oēxirykō ēsemākatopōpyry ropa onekātopyra ehtoko, tykase Jezu eya xine. Enara.

9

12mākō enyohtopōpyry poko Jezu a (Mateu 10.5-15; Maku 6.7-13)

¹ Morarame Jezu a tynamorepatyā tykohmase tyya 12mākomo. Mame tyjमितunuru tokarose eya xine orēpyra toto ehtohme, joroko tō tūtanohpory poko, kurākōkara kurākary poko, enara. Toto tyripose orēpyra.

² Mame imehnō amorepatohme tonyohse toto eya, tosēkōme Ritonōpo enetupuhtohme imehnomo a, kurākōkara kurākatohme roropa eya xine.

³ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Omōkomorykō anaropyra ehtoko. Omyxirykō anaropyra ehtoko, apakarākō roropa. Ourukomo, otinerūkō roropa anaropyra ehtoko. Oupōkō akorō roropa anaropyra ehtoko.

⁴ Mame imep̄ȳ tap̄ȳ taka ōmomyrykohtao moroto rokē ehtoko. Onyhtoko moro tao oyototohkō ropa ponāmero.

⁵ Mame ōmirykō etary se pyra toto ahtao, pyno xine pyra toto ahtao roropa, esae xine ytotoko ropa. Mame oytorykō ropa ahtao epuhsasakatoko, toto neneryme: “Ritonōpo awānohtoryko mana, aomiry se pyra oexirykōke,” katohme s̄a oya xine inetarykōme. Mame imep̄ȳ pata pona ytotoko, tykase Jezu eya xine.

⁶ Morarame toytose toto pata tō punero Ritonōpo omiry kurā poko imehnō amorepase. Kurākōkara tukurākase roropa eya xine.

Erote oserekohtatop̄opyry poko Jezu poko
(Mateu 14.1-12; Maku 6.14-29)

⁷ Mame Erote Karirea rānaō kō tuisaryme kynexine. Morarame emero Jezu nyryt̄ȳ ekarory totase eya. Morara exiryke tōsetaehkase. Torētyke toehse ynororo, ynara karyke imehnomo a Jezu poko:

– Joāo ahno ēpurihkahpō tōsemāse ropa mana, kary etaryke tyya.

⁸ – Arypyra, tykase imehnomo. – Eria ekepyry mokyro tōsemāse ropa mana, tykase toto. Jezu poko imehnō roropa ynara tykase:

– Arypyra, pake Ritonōpo poko urutonōpo ekepyry mokyro, tōsemāse ropa mana, tykase toto Jezu poko.

⁹ Yrome ynara tykase Erote:

– Joāo tuhkapose ya, onoky keh mokyro osekatokety. Tuaro pyra reahse, tykase. Mame Jezu enery se toehse ynororo rahkene.

5.000mākō otuhmapotop̄opyry poko Jezu a
(Mateu 14.13-21; Maku 6.30-44; Joāo 6.1-14)

¹⁰ Mame inenyoht̄ȳ toehse ropa Jezu a. Emero tynyryt̄ȳ tokarose ropa eya xine. Morarame tymaro typoetory tō tarose Jezu a tokare pyra Petesaita pona.

¹¹ Yrome imoihmākō tuaro toehse Jezu ytory poko. Tokahmase eya xine. Mame toporyse ropa toto a ahtao, toto anaropopyra ropa kynexine. Tamorepase toto eya, toto esēme Ritonōpo ehtoh poko. Kurākōkara tukurākase roropa eya.

¹² Mame xixi tyerukumāse ahtao 12mākō toytose Jezu a. Ynara tykase toto eya:

– Imoihmākō enyohko ropa mōtohne toto ytotohme ahno esaka ropa. Moero tahtao xine otuhnōko m̄a toto. Nyhnōko roropa m̄a toto. Ahno esary kara taro, tapyi pyra, tykase toto.

¹³ Morarame Jezu a tozuhse typoetory. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Amarokō ro inahpatoko, tykase eya xine.

Mame ynara tykase toto:

– Otarahxo? 5me rokē wyi nae ynanase, kana roropa asakoro rokē inunōkara. Morara exiryke otara ākohxo ynanah? Yna ytory se hma moxiā zuru epekahse? tykase toto Jezu a.

¹⁴ Mame ynara tykase, Jezu a tozuhse:

– Arypyra, iporohkapoko toto. Oseosetyoro tyripotoko toto, 50me rokē tuhke toto exiry tyripotoko, tykase Jezu eya xine. Moroto 5.000me orutua kō kynexine tuhke exiry.

¹⁵ Morarame ahno tō typorohkapose eya xine emero.

16 Mame wyi tapoise Jezu a 5me. Kana roropa tapoise eya asakoro. Morarame kakoxi tōsenuhmase:

– Kure mase Papa Kapuaono, tykase ynororo. Moromeïpo wyi ty-tohtokase eya kana maro. Morotoino tokarose typoetory tomo a, imoihmākomo a ekarotohme ropa eya xine.

17 Mame tōtuhse toh rahkene. Tuesapare roropa toh toehse. Mame akoïpyry tanÿse roropa eya xine. 12me ruto typehkase akoïpyry ke. Imeïpo taropose ropa toto esaka xine.

*“Kyrixtu mase,” katopōpyry sero Peturu a
(Mateu 16.13-19; Maku 8.27-29)*

18 Morarame toiroro Jezu kynexine oturūko Tummy maro. Mame ipoetory tō 12mākō kÿtone eya. Mame tōturupose eya xine:

– Onokyme imoihmākō jekarōko nae? tykase ynororo typoetory tomo a.

19 Mame ynara tykase toto eya:

– Toitoine Joāome oekarōko toh mana, ahno ēpurihkahpōme. Imehnō Eriame oekarōko mā toto. Imehnō roropa pake Ritonōpo poe urutonōpo tōsemākase ropa oekarōko mā toto, tykase foto Jezu a.

20 Morarame eya xine Jezu tōturupozomose ropa. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Amarokō ke? Onokyme roropa jekarōko matohu? tykase eya xine.

Mame Peturu a tozuhse:

– Ritonōpo nymenekahpyry mase yna pynanohneme, tykase Peturu eya.

21 Mame Jezu a tymynyhpākaposē toto. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Imehnomo a moro onekaropyra ropa ehtoko, tykase eya xine.

*Toorihtho poko ekarotopōpyry sero Jezu a
(Mateu 16.20-28; Maku 8.30–9.1)*

22 Mame ynara tykase ropa ynororo typoetory tomo a:

– Kapu ae Ayhtohpyry htomāko mā Izyraeu tō tamuxiry tomo. Tutuis-arykōme yse pyra exīko mā toto. Jetapary se exīko mā toto, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō maro, Moeze nymerohpyry poko amorepatōkō maro roropa. Mame jexixihmapōko toh mana jorihmapōko. Yrome moromeïpo oseruao tōmehse jahtao ēsemānōko ropa ase, tykase eya xine.

23 Moromeïpo ynara tykase ropa Jezu imoihmākomo a:

– Ymarōme oexirykō se awahtao xine, ypoē oehtohkō rokē poko ehtoko. Opoe xine oehtohkō irumekatoko. Kokoro rokē oorikyrykō enetupuhtoko oorypyrykō poko, ymarōme oehtohkōme, tykase.

24 – Māpyra opoe xine oehtohkō poko rokē awahtao xine, orihnōko matose. Ymarōme pyra exīko matose. Yrome ypokoino oorikyrykohtao ymaro exīko matose jūme.

25 Otyme kure openetatoh apoiry oya emero porehme repe yrome oorikyry ke moro epehmatohme? Arypyra.

26 Etatoko pahne, ihxipÿke awahtao xine ypoko, jomiry poko roropa ihxipÿke awahtao xine, Kapu ae Ayhtohpyry roropa ihxipÿke exīko opoko xine mana, tuisamehxo toōepyyry ropa ahtao Tummy kurā esae, Ritonōpo nenyohÿā kurākō maro toōepyyry ropa ahtao, tykase Jezu eya xine.

27 – Sero poko wenikehpyra ehtoko. Ynara āko ase oya xine, kymaro xine exiketō toitoine orihpyra ro tahtao xine, Ritonōpo tuisame ehtoh enēko toto, tykase Jezu eya xine.

*Moeze maro Eria maro Jezu ehtopōpyry
(Mateu 17.1-8; Maku 9.2-8)*

28 Morarame 8me tynyhse ahtao Peturu tō tarose Jezu a ypy pona, João maro, Tiaku maro. Tarose toto eya oturuse Ritonōpo maro.

29 Morarame aotururuhtao ro ēmyty tytyorōtase. Zupō roropa karimutume toehse, saereh tykase.

30 Morara toehse ahtao asakoro orutua kō tōsenepose eya xine. Mame Jezu maro tōturupitose toto. Ynara toh kynexine, Moeze, Eria, enara, pakatokomo.

31 Morararo toh kynexine saereh āko roropa. Morarame tōturuse toto Jezu maro aorikyry poko, aetuarimary poko, enara, Jerusarē po. Aorikyry se Ritonōpo exiry poko tōturuse toto.

32 Yrome Peturu tō tynyhse kynexine tyrōnaka xine. Mame typakase ropa toto ahtao, Jezu saereme exiry tonese eya xine. Asakorōkō roropa tonese eya xine, Jezu maro.

33 Mame mokaro asakorōkō onuhpitoryhtao ropa, ynara tykase Peturu Jezu a:

– Pāna, kure taro kuexirykomo. Tapyi ynanamoxi, oseruao, axītao rokene, toiro atapyīme, toiro Moeze tapyīme, toiro Eria tapyīme, enara ynanamoxi, tykase Peturu. Morara tykase ynororo onenetupuhpyra toexiryke moro poko.

34 Mame Peturu otururuhtao ro akurū toehse toto poro. Mame akurū eneryke tyya xine enaromŷke toehse Peturu tomo.

35 Morarame omi totase akuru htae. Ynara tykase:

– Umūkuru nymyry mose ynymenekahpyry. Morara exiryke aomiry etatoko, tykase Ritonōpo.

36 Morarame omi tymynyhpāse ahtao, Jezu rokē tonese eya xine. Moryhme rokē toh toehse. Tynenehpyrykō poko oturupyra toh toehse roropa imehno a.

*Joroko tūtanohpotopōpyry ropa poko poeto ae Jezu a
(Mateu 17.14-18; Maku 9.14-29)*

37 Morarame tōmhese ahtao ypy poe tyhtose ropa toto. Morarame tuhkākomo a Jezu toporyse ropa.

38 Toto rātao toehse ahno. Jamihme Jezu tykohmase mokyro a. Ynara tykase:

– Amorepane, umūkuru eneko ajohpāme samo. Ipyno ase toirō myhe exiryke.

39 Joroko mose apoīko mana. Mōtoino rokē kui āko mose nase. Mame akyakyhnōko roropa nase. Akuakurotāko roropa nase itary ae. Iiryhmāko joroko mana. Onurumekara roropa mana.

40 Opoetory tomo a oturu repe itūtanohpotohme ropa repe. Yrome onutūtanohpopyra toh nekurehno, tykase Jezu a ynororo.

41 Mame Jezu a tozuhse. Ynara tykase ynororo:

– Tō! Otara ahtaohxo keh jenetupuhnōko matou? Jenetupuhpyra ro rukuh matou, popyra oexirykōke. Amaro xine ywy repe. Yrome jenetupuhpyra ro amarokomo. Typenekehse ywy opoko xine, tykase. Mame ynara tykase ynororo jumy a:

– Omūkuru enehko ya, tykase.

42 Mame jumy a tonehse ahtao, joroko a tomase ropa nono pona. Takurotanohpose roropa eya. Mame ynara tykase Jezu joroko a:

– Otūtako ropa joroko, tykase Jezu. Mame tutūtase ropa rahkene. Tukurākase ropa poeto eya. Morotoino jumy a tokarose ropa eya.

43 Morarame tōsenuruhkase morotōkō emero Ritonōpo jamitunuru eneryke tyya xine.

Jezu oturutopōpyry poko toorikyry poko

(Mateu 17.22-23; Maku 9.30-32)

Mame mokaro osenuruhkaryhtao ro tōturuse ropa Jezu typoetory tomo a:
⁴⁴ – Wenikehpyra mehtatose sero jomihpyry poko, Kapu ae Ayhtohpyry ekarōko mā toto Jehno exiketomo a, tykase Jezu eya xine typoko.

⁴⁵ Morarame aomiry onenetupuhpyra toh kynexine tonēse sã exiryke eya xine.

– Oty kary se mose nae? tykase toto oseya rokene. Yrome eya: “Oty kary se hko hmano?” kara toh kynexine, ihxipýke toexirykōke.

“Onoky imehxo nae?” katopōpyry

(Mateu 18.1-5; Maku 9.33-37)

⁴⁶ Morarame oseya toh tōturuse 12mãkomo:

– Onokãkō imehxo nae taro, tuisamehxo? tykase toto, typoko xine rokene.

⁴⁷ Yrome toto otururu waro Jezu kynexine. Morara exiryke poeto tapoise eya tupütokoxi tynyriryme.

⁴⁸ Mame ynara tykase ynororo eya xine:

– Mose poeto poko oenupunarykohtao ypokoino ypoko enupunãko roropa matose. Morararo ypoko oenupunarykohtao jenehpohpō poko enupunãko roropa matose. Ynara exiryke, tuisamãkō kara poko roropa oenupunarykohtao tuisamehxo matose exiko.

Tymarō onyhxiropyra Jezu ehtopōpyry poko

(Maku 9.38-40)

⁴⁹ Morarame ynara tykase João Jezu a:

– Imepý ynanenese. Joroko tütanohpōko ropa nexiase ahno ae oesety poe. Morara kamexipopyra ynanexiase eya kymaro xine pyra aexiryke, tykase João Jezu a.

⁵⁰ Mame ynara tykase Jezu João tomo a:

– Arypyra: “Ipoko pyra exiko,” kara ehtoko imehnomo a. Kyzehno xine pyra exiketō kymaro xine mana. Ækorekehkara xine imehnō ahtao Ækorehmatorýko mā toto, tykase Jezu eya xine.

Apoto enehpory se João tō ehtopōpyry poko

⁵¹ Morarame kapu aka ropa ytosasaka tahtao, toytory se toehse Jezu Jerusarē pona.

⁵² Mame osemazuhme typoetory tō tonyohse eya, tuapo. Mame toytose toto Samaria pata pona. Moroto osa tokaropose eya xine Jezu nyhtohme repe.

⁵³ Yrome morotōkō osa ekarory se pyra Jezu a toh kynexine Jerusarē pona aytory eneryke tyya xine. (Mame moro tokarose ropa Jezu a, nyhtoh onekaropyra toto ehtopōpyry.)

⁵⁴ Morara exiryke ynara tykase João tomo, Tiaku maro Jezu a:

– Otarãme, kure oya apoto kohmary yna a kapu ae, moxiã enahkatohme, pake ehtopōpyry samo, Eria a apoto kohmatopōpyry samo, tykase toto Jezu a.

⁵⁵ Mame toeramase Jezu toto ēpataka. Toto zehno roropa toehse ynororo morara kary etaryke tyya.

– Ritonōpo Zuzenu poe pyra matose morara ãko.

⁵⁶ Ahno enahkase pyra toehse ywy Ritonōpo nymenekahpyryme. Toto pynanohse rokē toehse ywy, tykase Jezu eya xine. Mame imepý pata pona toytose toto.

Jezu maro toexiry se exiketō ehtopōpyry poko

(Mateu 8.18-22)

⁵⁷ Morarame osema tao Jezu ahtao typoetory tō maro ynara tykase imep̄y Jezu a:

– Jytory se ase amaro emero rokē pata pona. Orumekary se pyra roropa ase jūme, tykase ynororo Jezu a.

⁵⁸ Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Oytory se hmah ymahro? Onokyro tō tosake mana. Torō tō roropa tym̄ke mana. Māpyra Kapu ae Ayhtohpyry tosake pyra mana, tykase Jezu eya. – Oytory se roh mah ymahro? tykase eya.

⁵⁹ Mame imepyny a ynara tykase Jezu:

– Ymaro eropa ypoetoryme, tykase ynororo eya.

Yrome ynara tykase ynororo:

– Ajohpāme s̄a ytoxi aporo papa tapyī taka. Tamuhpōme toehse papa mana. Mame toorihse ahtao zonēnōko ase. Moromeīpo oehnōko rop̄a ase amaro jytotohme, tykase ynororo Jezu a.

Mame ynara tykase Jezu eya:

⁶⁰ – Ah imehnō omy ekepyry zonēno toto. Eropa hkoty ymaro imehnō amorepatohme kuesēkōme Ritonōpo ehtoh poko, tykase Jezu eya.

⁶¹ Morarame imep̄y ynara tykase Jezu a:

– Ywy kuhse amaro ytōko ano. Apo ke aporo osekazumatā aporo wekyry tomo a, tykase ynororo eya.

⁶² Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Etako pahne, ijojime kanawa arōko āpuine mana t̄ykakoxi tōsenuhmaryke. Mokyro s̄a mase. Ymaro se mase repe, emero rokē poko penētāko mase roropa. Morara awahtao Ritonōpo maro se nymyry pyra mase, tykase Jezu eya.

10

Sero nase 72mākō enyohtopōpyry poko Jezu a

¹ Morarame orutua kō tymenekase Jezu a, 72mākomo tōmiry ekarotohme imehnomo a. Morarame asakoro ro rokē tonyohse toto eya, tuapo pata tō punero.

² Ynara tykase ynororo eya xine:

– Oenyohtr̄yko ase jomiry ekarotohme imehnomo a, tupito esē typoetory tō enyokiry samo. Tupito konōto po tiriiku ahpirātyā s̄a Ritonōpo omiry onetapitopynō mana, sero nono po. Yrome tuhke pyra Ritonōpo omiry ekaronanō nae. Naeroro oturutoko Ritonōpo a: “Papa Kapuaono tuhke ōmiry ekaronanō enyohko ōmiry ekarotohme imehnomo a,” kahtoko eya.

³ Mame ytotoko. Tomeseke ehtoko roropa. Oty katohme? Oenyohtr̄yko ase kaneru mūkuru enyokiry s̄a kaikuxi tō htaka. Ytoytōko matose ozehno exiketō htakuroko.

⁴ Tineru ē anaropyra ehtoko, pakara tōkehko sapatu roropa anaropyra ehtoko amaro xine. Mame etypohpyra ehtoko ōturutohkōme imehnō maro osema tao. Topohme ytotoko.

⁵ Morarame tapyi taka ōmomyrykō se awahtao xine, ynara kahtoko tytapyikemy a: “Taro hmatou? Kure pāna matou repe,” kahtoko. “Opyno xine Ritonōpo mana,” kahtoko roropa moro taōkomo a.

⁶ Mame tapyi esē ajoajohpāme pyra ahtao, ōmirykō etary se exīko mana. Yrome ajoajohpe exiketyme ahtao, ōmirykō etary se pyra ynororo ahtao eramatoko rop̄a rokene.

⁷ Yrome ōmirykō etary se ahtao moroto rokē ehtoko. Otuhtoko, eukuru ētoko, enara, owohparykohtao eya xine. Moro ōtuhtohkō oepēhpyrykōme s̄a mana, jomiry ekaroryke oya xine. Ihximyra ehtoko ōtukurukō poko. Ynara

exiryke, erohketō toerohtamitukō apoiry zae mana. Estryhmara ehtoko morotoino imehnō tapyī taka.

8 – Mame emero rokē pata pona oytorykohtao: “Otuhtokose,” karyhtao oya xine, motuhtatose rokene.

9 Kurākōkara nae moro pata po ahtao, ikurākapotoko ropa toto Ritonōpo a. Ynara kahtoko roropa eya xine: “Ritonōpo omiry ekarōko ynanase oya xine enetupuhtohme oya xine oesēkōme. Ameke pyra Ritonōpo tuisame ehtoh mana oya xine,” kahtoko eya xine.

10 Morarame imepỹ pata pona toytose awahtao xine, yrome ōmirykō omipona pyra toto ahtao, osema taka mytotatose ropa. Ynara kahtoko eya xine:

11 “Oesarykō nonory nosexihno yna pupuru pokona. Naeroro isasakāko ropa ynanase otuarōtatohkōme awānopyrykō poko Ritonōpo a. Yrome wenikehpyra ehtoko, Ritonōpo omiry toehse oya xine mana. Oesēkōme enetupuhtohme oya xine repe. Yrome ise pyra matose,” kahtoko eya xine, tykase Jezu eya xine.

12 – Ynara āko ase oya xine. Ajohpe pyra, kurākō apiakaryhtao Ritonōpo a moro pata pōkō wānohnōkohxo Ritonōpo mana, Sotoma pōkō wānopyry motye. Sotoma pōkō pynohxo Ritonōpo exīko mana, tykase Jezu toto enyokryrme tyya.

Jezu onenetupuhpyra pata tō pōkō ehtopōpyry
(Mateu 11.20-24)

13 Mame ynara tykase ropa Jezu:

– Jetū myhē exiko mā oya xine taroino Korazim pōkomo, oya xine roropa Petesaita pōkomo. Jetū mā oya xine exīko myhene. Awānohtorykō Ritonōpo mana. Yjāmitunuru meneatose repe apatarykō rānao. Yrome jenetupuhpyra matose. Oorypyrykō onurumekara roropa matose. Onenehpyrykō tonese ahtao Tiro pōkomo a Xitō pōkomo a roropa, tyrypyrykō turumekase eya xine exiry pake. Saku risē tyrise eya xine exiry tupōkōme. Oruno roropa tyrise eya xine exiry tokokō pokona, tyrypyrykō rumekary se toto exiry enetupuhpotohme imehnomo a.

14 Etatoko pahne, kurākō apiakatoh po awānohtorykō Ritonōpo mana. Tiro pōkō wānohnōko roropa maña. Xitō pōkō roropa wānohnōko mana. Yrome mokaro wānopyry motye awānohtorykō Ritonōpo mana, tykase Jezu eya xine.

15 – Amarakō roropa Kapanau pōkomo, epyrypāko matose imehxo oexirykō poko repe. Yrome osenekunohnōko rokē matose. Imeīpo oematorykō Ritonōpo mana apotoimo htaka, tykase Jezu eya xine.

16 Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Ōmirykō etahpōkō jomiry etāko roropa toh mana. Morararo ose xine pyra exiketō yse pyra roropa toh mana. Jenepohpō se pyra roropa toh mana, yse pyra toehtohkō samo. (Ytotoko rahkene. Jomiry ekarotatoko emero pata tō punero, tykase Jezu eya xine.

– Ÿ, tykase toto. Mame toytose toh rahkene omi kurā ekarose.)

Sē nase 72mākō eramatopōpyry ropa poko

17 Mame mokaro 72mākō toehse ropa toto. Tākye toh toehse ropa. Ynara tykase toto Jezu a:

– Joroko tō roropa ynanutūtanothpoase ropa ahno ae. “Jezu omi poe otūtatoko ropa,” tykase ahtao rokē yna a nutūtase ropa toto, tykase toto Jezu a.

18 Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Ỹ, joroko tamuru mokyro. Aepukahpyry enene nenenehkane samo, kapu ae.

¹⁹ Etatoko pahne, yjमितunuru ekarōko ase oya xine. Orēpyra oritorỹko ase. Mame okoi tūmaryhtao oya xine, mynoto roropa tūmaryhtao oya xine ōsanumara xine toh mana. Joroko tamuru motyēkāko matose, ypoē oexirykōke.

²⁰ Etatoko pahne, ōmiryō poe joroko tō tutūtase ropa ahtao ahno ae kure mana. Yrome moro poko rokē pyra atākyematoko. Ritonōpo poenōme oexirykō poko atākyematokohxo yronymyryme. Oesetykō tymerose pape pokona Ritonōpo esao. Moro poko atākyematoko, tykase Jezu eya xine.

Jezu ākyematopōpyry poko
(Mateu 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Mame Jezu tātākyemase yronymyryme Ritonōpo Zuzenu poe. Ynara tykase ynororo Tummy a:

– Papa Kapuaono, kapuaōkō esēme mase. Sero nono pōkō esēme roropa mase. Kure mase Papa, tuaro pyra exiketō amoreparykē oya ōsenetupuhtoh poko. Opoe zuarohxo exīko toh mana. Tuaro exiketō motye exīko toh mana. Atamorepakētō motye roropa tuaro exīko toh mana. Opoe roropa tuaro exiketō zuaro pyra toehse ropa mana. Āmoreme morohne tyrise oya Papa, tyriry se oexiryke, tykase Jezu Tummy a.

²² Mame ynara tykase roropa Jezu eya xine:

– Emero Papa kynekarone ya. Ritonōpo mūkuru waro pyra matose repe. Papa rokē juaro mana. Papa waro pyra roropa matose. Ywy imūkurume jexiryke zuaro ase. Ynymenekatyamo a roropa Papa enepōko ase zuaro toto ehtōhme, tykase Jezu eya xine.

²³ Mame toeramase ropa Jezu typoetory tomo a. Ynara tykase ynororo eya xine.

– Tākye ehtoko onenepirykō poko.

²⁴ Ynara āko ase oya xine, tuhke Ritonōpo omiry poko urutō kō pake, tuisa tō roropa onenerykō enery se toh kynexine repe. Onetarykō etary se roropa toh kynexine repe. Yrome onetara tokurehse toto. Onenepyra roropa tokurehse toto, tykase Jezu eya xine.

Imepỹ akorehmatopōpyry poko Samaria pono a

²⁵ Morarame Moeze nymeroypyry poko amorepatō tooehse Jezu a tōturupotohme. Ynara tykase ynororo, Jezu kuhñōko rokē kynexine:

– Otara ākohxo ke hano orihpyra jehtohme jūme, Ritonōpo maro jehtohme? tykase ynororo eya:

²⁶ Mame ynara tykase Jezu eya:

– Otara āko Ritonōpo nymeropohpyry nah? Oty enetupuhnōko hma? tykase Jezu eya.

²⁷ Mame tozuhse ropa Jezu eya. Ynara tykase ynororo:

– Ynara enetupuhnōko ase, Ritonōpo pyno ehtoko ipunaka. Yronymyryme ipyno ehtoko okurohtao xine oorikyrykō ponāmero. Kure rokē tyritoko ōsenetupuhtohkō ae. Oemynyhmarykohtao ipyno ehtoko ipunaka. Mame osepyno oehtohkō sā imehnō pyno ehtoko, katoh tonō waro ase, tykase ynororo Jezu a.

²⁸ – Ỹ, tuaro oehtoh zae. Moro omipona awahtao, orihpyra exīko mase, jūme, Ritonōpo maro, tykase Jezu eya.

²⁹ Mame mokyro, Moeze nymeroypyry poko amorepatō, imehnō pyno ehtoh poko ekaropory se toehse. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Onokākō mokaro ipyno jehtopo? tykase ynororo Jezu a.

³⁰ Mame Jezu a tozuhse. Ynara tykase ynororo eya aosenetupuhtohme:

– Ahno toytose Jerusarē poe Jeriko pona. Juteu mokyro. Morarame osema ae aytoryhta omato komo a tapoise ynororo. Imōkomory roropa tarose eya xine. Totatopase roropa ynororo eya xine. Mame moroto ro turumekase eya xine orihsasaka ahtao.

³¹ Moromeīpo Ritonōpo maro oturukety toytose moro osema ae. Mame mokyro etaetapahpyry tonese eya. “Tee, jam,” tykase rokē ynororo. Zomye rokē toytose ynororo. Enupunara myhehxo ipoko. Osema ehpiuroko rokē toytose.

³² Morarame imepỹ roropa toytose moro osema ae. Ritonōpo Tapyĩ tao erohkety kynexine ynororo. Morararo ikuroko rokē toytose ynororo. Enupunara myhē ipoko.

³³ Mame imepỹ roropa moro osema ae toytose roropa. Samaria pō kynexine. Toipe Samaria pōkō maro juteu tō oxise pyra toto. Yrome mokyro toenupunase etaetapahpyry poko.

³⁴ Eya toytose ynororo. Tonaka tanỹse eya. Etapatopōpyry tysereseremase opi ke eya. Tyōtose roropa eya. Morarame toky pona mokyro tyrise eya, jumētu pona. Mame tapyi taka tarose eya ahno nyhtoh taka. Mame kure mokyro tyripose eya tapyi esemy a.

³⁵ Morarame yrokokoro toytory ropa ahtao, tineru tokarose eya, tapyi esemy a. Ynara tykase ynororo eya: “Mose pyno exiko,” tykase ynororo tapyi esemy a. “Tooehse ropa jahtao, oepehmāko ropa ase onepekahtyā epehmāko ropa ase,” tykase mokyro Samaria pono tapyi esemy a. Mame ynara tykase Jezu Moeze nymerohpyry poko amorepatono a.

³⁶ – Etaetapahpyry tonese oseruaōkomo a repe. Yrome onoky rokē ako-rehmaneme nexiahse? tykase Jezu Moeze nymerohpyry poko amorepatono a. Mame eya tozuhse:

³⁷ – Mokyro rokene, ipyno aexihpyry rokene, tykase ynororo eya.

Mame ynara tykase Jezu eya:

– Naeroro ytoko. Mokyro sā imehnō pyno exiko, tykase eya Jezu. Mame toytose ropa ynororo Jezu maro ehxīpo.

Jezu ytotopōpyry poko Maata tō tapyi taka

³⁸ Mame Jezu toytose typoetory tō maro. Toeporehkase toto pata pona. Moroto nohpo kynexine esety Maata. Mokyro a foahmase toto tytapyi taka toto ytotohme. Moroto ehse tō aporo.

³⁹ Mame Maata akorō moroto kynexine esety Maria. Mame Jezu otururu etary se kynexine ipunaka. Morara exiryke Jezu myhtokoxi typorohse ynororo.

⁴⁰ Maata rokē kynexine tỹpokonohke. Tonahsē riry poko kynexine. Mame Jezu a toytose ynororo. Ynara tykase eya, takorō anakorehmara exiryke:

– Pihpi, ypoko oenupunary se pyra mahno? Eneko ke, jakorō jako-rehmara nase. Ajohpāme sā wakorehmapoko aporo eya, tykase Maata Jezu a repe.

⁴¹ Mame Jezu a tozuhse ynororo. Ynara tykase eya:

– Xihxi, torētyke mase senohne poko, otyro riry poko.

⁴² Toiro se rokē matose enetupuhtohme. Senohne irumekako aporo, jomiry etatohme oya, ākorō samō. Zae ehtoh tymenekase eya. Naeroro anaropopyra ase aporo ywinoino, tykase Jezu eya.

11

*Ritonōpo maro ōturutoh poko amorepatoh sero
(Mateu 6.9-13; 7.7-11)*

1 Morarame Ritonõpo maro oturũko Jezu kynexine. Mame tõturukehse ahtao ynara tykase ipoetory eya:

– João a typoetory tõ tamorepase Ritonõpo maro oturutoh poko. Morara se ase. Yna amorepako Ritonõpo a yna oturutoh poko, tykase ynororo Jezu a.

2 Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonõpo maro õtururukohtaot ynara kahtoko:

“Papa Kapuaono, kure mase.

Yna akorehmako kure rokẽ oritohme yna a, yna esẽme oenetupuhtohme roropa yna a.

3 Yna nykyryry ekaroko yna a kokoro rokene.

4 Yna rypyry ikorokako ropa imehnõ rypyry korokapotoh sã yna a oya.

Moromeĩpo wenikehnõko mase yna rypyry poko imehnõ rypyry poko yna wenikehtoh samo.

Joroko tamuru a yna onukuhpopyra exiko,”

kaxitoko Ritonõpo a, tykase Jezu eya xine.

5 Mame ynara tykase ropa Jezu typoetory tomo a, tõturutoh poko Ritonõpo maro:

– Ynara ãko ase oya xine õsenetupuhtohkõme rokene. Otarãme omoro wyi epekatyry se mase onoa. Morara exiryke oepe tapyĩ taka ytõko mase. Ynara ãko mase eya otarame: “Jepe, wyi se pitiko hano ajohpãme samo, oseruao rokene nae awahtaot rokene.

6 Wekyry noehno ya, imepỹ pono. Morara exiryke autuhmary se ake repe. Yrome wyi pyra jexiryke anaũtuhmara jekurehno. Naeroro oya oehno wyi epekahse repe.”

7 – Morarame tytapyĩ tae oezuhnõko oepe mana. Ynara ãko otarame mana: “Jerekohmara exiko. Tapuruse nase tapyi. Nyhnõko ynanase. Ypoenõ jowomyhtome nase xitãko. Owõpyra ase,” ãko mã repe, tykase Jezu.

8 – Morarame otarame otuhparo: “Ise, ise,” ãko mase. Morara ahtao otara exiko hnae moromeĩpo? Etatoko pahne, oepe owõnõko mana wyi ekarose oya. Yrome oepeme toexiry pokoino pyra owõnõko mana, orõpyra terekohmaryke oya õpenery ekarotohme oya, otuhparo oexiryke. Morara exiryke sã rokẽ owõnõko mana, tykase Jezu eya xine.

9 – Naeroro ynara ãko ase oya xine, moro saaro ekaropotoko Ritonõpo a. Mame ekarõko oya xine mana. Onupirykõ ekaropotoko Ritonõpo a. Mame onupirykõ enẽko matose. Tapyi tapuruse ahtao roropa ikohmatoko. Mame esẽ apuruhmakãko mana. Moro saaro tahxime õtururukohtaot Ritonõpo a, oezuhtorykõ mana.

10 Ynara exiryke, ekaroponanõ tynekaropohpyrykõ apoiko mã toto. Zupinanõ tunupihpyrykõ enẽko ropa mã toto. Tapyi taka tomomyry se exiketõ ikohmaryhtaot, tapyi apuruhmakãko mã toto. Omõnõko roropa mã toto.

11 Morararo ynara karyhtaot omũkuru a oya xine: “Papa, omise ase,” karyhtaot oya xine, okoi onekaropyra matose eya.

12 “Papa kuratirihmo se ano,” karyhtaot roropa oya xine, mynoto onekaropyra matose omũkurukomo a.

13 Iirypyryme matose repe, yrome otyro kurãkõ rokẽ ekarõko matose opoenõkomo a. Amarokõ motye kuhse Papa Kapuaono. Tuzenu kurã ekarõko oya xine mana ekaroporyhtaot oya xine, tykase Jezu eya xine.

*Peuzepu tũtanohpotopõpyry poko ahno ae
(Mateu 12.22-30; Maku 3.20-27)*

14 Morarame joroko tutūtanohpose ropa Jezu a tomirēkara ae. Mame joroko tutūtase ropa zae ahtao, jorokohpanōpo tōmitase ropa. Moro eneryke tyaa xine tōsenuruhkase toto imoihmākomo.

15 Yrome toitoine ynara tykase toto:

– Peuzepu omi poe rokē joroko tō tūtanohpōko ropa mana, joroko tamuru omi poe. (Peuzepu, joroko tamuru esety akorony.)

16 Morarame imehnō Jezu kukuru se toehse. Ynara tykase toto eya:

– Ajamitunuru enepoko yna a amaro Ritonōpo ehtoh waro yna ehtohme, tykase toto.

17 Yrome aosenetupuhtohkō waro Jezu kynexine. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Pata tamuru pōkō osetaparyhtao osenahkāko rokē toh mana. Morararo tyekyry maro oxiehno toehse ahtao osenahkāko rokē tapyi taōkō mana. Atahpahnōko toto sapararahme exiko toto oxiehno toexirykōke.

18 Moro saoro joroko tamuru typoetory maro oxime tōsetaparykohtao os-emetaka, osenahkāko rokē toto. Ynara āko matose ya: “Ÿ, Peuzepu omi poe joroko tō tūtanohpōko mose mana,” āko matose ypoko.

19 Morara jahtao, Peuzepu omi poe joroko tō tūtanohporyhtao ya, opoetorykō ke? Onoky omi poe roropa joroko tō tūtanohpōko toh nahe? tykase Jezu eya xine. – Yrome opoetorykō tyoro rokē otuarōtanohtorŷko mana zae pyra oehtohkō poko.

20 Arypyra, Ritonōpo jamitunuru poe joroko tō tūtanohpōko ase ahno ae. Moro eneryke oya xine tuarōtāko matose Ritonōpo oesēkōme exiry poko.

21 – Mame tapyi esē tomahpo typyre ahtao ynara āko mā ynoro: “Orēpyra ase typyreke jexiryke imehnō omōpyra mana ytapyi taka ymōkomory poko,” āko mā ynororo.

22 Yrome jamihmehxo exikety tooehse ahtao iporemākāko mana ipyre roropa apoiko mana. Mame ipyre apoixīpo imōkomohpyry arōko mana, apiakatohme typoetory tomo a. (Moro saoro joroko tamuru, tymyhse sā ya. Jamihme pyra roropa mā tyripose ya, tymyhse ya exiryke.)

23 – Ymarōkōme pyra awahtao xine, yzehno matose, jakorehmara awahtao xine roropa, jakorekehkāko matose, tykase Jezu eya xine.

Sē nase joroko omōtopōpyry ropa poko

(Mateu 12.43-45)

24 Mame tōturuse ropa Jezu. Ynara tykase ynororo:

– Joroko tutūtase ropa tahtao ahno ae ytoytōko mana nono poro, tosary imepŷ zupiko. Mame onenepyra tahtao, ynara āko mā tyaa rokene: “Ytōko ropa ase jesahpyry aka ropa, unurumekahpyry aka ropa, ahno aka” āko mana.

25 Mame ytōko ropa mana, tosaypyry pona ropa. Morarame kure tosaypyry enēko ropa mana ahno kurohtao. Tapyi sā ahno kurohtao mana tutumehse sā zao. Saereme potu enēko mana. Mame omōpyra mā aporo.

26 Ytōko rokē mā aporo joroko imehnō enehse tymarōme toto ehtohme. Mame popyrahxo exiketō enehnōko mana, 7me osesarise mokyro aka. Mame itamurumehxo jorokohpe exiko mokyro mana. Osemazuhme toehtōpōpyry motye kuhse exiko mana.

Tākye nymyry ehtoh poko

27 Morarame morara kary etaryke tyaa ynara tykase nohpo tuhkākohtae:

– Tākye kuhse asa mana, oenurumahpono, isuhsuru onenyhpyry, tykase nohpo eya.

28 Mame mokyro tozuhse Jezu a. Ynara tykase:

– Amarokō hkotano. Tākye exīko matose Ritonōpo omiry etaryhtao oya xine, aomipona toehse roropa awahtao xine, tykase Jezu eya.

Ahno hxirotoḥ poko kurākō apiakatoḥ po
(Mateu 12.38-42)

²⁹ Morarame imoihmākō toehse ahtao Jezu a, ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Popyra matose ipunaka juteu tomo. “Ajamitunuru enepoko yna a oenuputuḥme yna a,” āko matose repe ya. Yrome yjamitunuru onenepopyra ase oya xine. Toiro poko rokē āmorepatorŷko ase, Jona ehtopōpyry poko.

³⁰ Jona tonahse aporo kanaimo konōto a. Oseruao tynyhse Jona kanaimo wakuru ao. Imeīpo tuamise ropa ynororo kanaimo a nono pona. Mame ipoko tutuarōtase Niniwe pōkomo. Tonetupuhse toto a: “Ritonōpo nenehpohpyryme mose nase,” tykase toto ipoko. Moro saaro Ritonōpo jenyokyase oya xine. Ywy ase Kapu ae Ayhtohpyry.

³¹ Morararo Saapa tuisary kynexine noḥpo, ikurenaēkō tuisary. Imeīpo ohxirotorŷko ynororo mana sero pōkō apiakatoḥ po Ritonōpo ēpataka. Ynara exiryke, mya toytose ynororo pake Saromāo otururu kurā etase. Yrome Saromāo motye kuhse ywy. Taro ase amaro xine. Yrome jomiry etary se hkopyra matose.

³² Morararo kurākō apiakatoḥ po Niniwe pōkō ohxirotorŷko mā toto sero pōkomo, Ritonōpo neneryme. Jona omiry totase tyya xine ahtao tyrypyrykō turumekase eya xine. Mokaro mā ohxirotorŷko. Ynara exiryke, taro ase amaro xine. Jona motye kuhse ase. Yrome jomipona se pyra matose, tykase Jezu eya xine.

Sē nase ahno enuru poko
(Mateu 5.15; 6.22-23)

³³ – Mame nāparina zukaxīpo ononēpyra sytatose. Onyripyra sytatose apipa notaka. Aryhnaka rokē tyriko sytatose apō pona omōketō zeipotohme tyriko sytatose.

³⁴ Kuenurukō nāparina ezuru sā mana. Kure oenurukō ahtao kure sā osenuhmāko matose, saereme sā oya xine exiryke. Yrome oenurukō popyra ahtao, osenuhmara matose. Xinukutume sā oya xine exīko mana oenurukō popyra exiryke.

³⁵ Morara exiryke tomeseke ehtoko onenetuputyḥpyrykō onurumekara oehtohkōme. Turumekase oya xine ahtao xinukutumā sā exīko ropa matose okurohtao xine.

³⁶ Yrome okurohtao xine saereme ahtao xinukutume pyra roropa mā okurohtao xine, kure enetupuhnōko matose. Mame nāparina kurā sā saereḥ āko mana okurohtao xine, tykase Jezu eya xine.

Parixeu tō zurutopōpyry poko Jezu a
(Mateu 23.1-36; Maku 12.38-40)

³⁷ Mame tōturukeḥse Jezu ahtao, parixeu a toahmase tytapyī taka autuḥtoḥme. Mame toytose ynororo itapyī taka, otuhse. Mame osemahpyra ro typorohse ynororo otuḥtoḥ pona.

³⁸ (Juteu tō osemahnōko itamurume tōtuḥtoḥto Moeze omihpyry poe.) Mame ynara tykase parixeu tyya rokene:

– Tee! Osemahpyra mose ro nah otuhnōko, tykase parixeu tukurohtao rokene.

³⁹ Mame ynara tykase Jezu eya:

– Parixeu tō matose. Ynara exiketō matose. Akasanarykō akurihnōko matose ipary rokene, paratu tōkehko maro. Yrome zao nymyry anakuriḥpyra

sã matose. Xikurome mã ipunaka. Moro sã okurohtao xine mana, xikurome. Oyamene se matose. Iirypyryme matose.

⁴⁰ Onenetupuhpyra matose. Ökokö rihpöme Ritonöpo mana. Okurohtao xine tyrihpöme roropa mana.

⁴¹ Morara exiryke omökomory apiakako ekarotohme etuarimaketomo a. Imehnö pyno roropa ehtoko. Morara awahtao xine täkye exiko Ritonöpo mana opoko xine. Okurohtao xine ikurikäko roropa mana.

⁴² — Jetuhxo exiko matose parixeu tomo. Ynara exiryke, okyryrykö omame porehme ahtao apiakäko matose. Toiro ekaröko matose Ritonöpo a repe. Anarykahpyrykö roropa otyro tökehko apiakäko matose. Emero apiakäko matose zokonaka pitiko onekaroryköme Ritonöpo a. Yrome zae pyra ro matose. Imehnö ryhmäko ro matose. Ritonöpo pyno pyra roropa matose. Morohne okyryrykö tapiakase oya xine ahtao, kure roropa mã repe imehnö pyno awahtao xine roropa, Ritonöpo pyno roropa awahtao xine.

⁴³ — Jetuhxo exiko matose parixeu tomo. Ynara exiryke, atamorepatoh tonö tao imehxo se rokë oexiryköke. Osepekahtoh taka oytorykohtao, “Kure mase,” kary etary se oexiryköke.

⁴⁴ — Jetuhxo exiko matose! Ynara exiryke, okeypy zonëtopöpyry sã matose. Moroto ro imehnö ytoytkö tuenikaro rokene, tuaro pyra toexiryköke. Moro saaro kure oehthökë enepöko matose repe, yrome popyra ro matose, tykase Jezu eya xine.

⁴⁵ Morara kary etaryke tyya, ynara tykase Moeze omihpyry waro exikety Jezu a:

— Morara karyhtao oya, yna hxiröko roropa mase, tykase ynororo.

⁴⁶ Mame ynara tykase Jezu eya:

— Jetuhxo exiko matose roropa Moeze omihpyry waro exiketomo, imehnö osanumaryke oya xine. Tupime eya xine anaosanumatohkomo. Ynara äko matose: “Moeze omihpyry omipona ehtoko,” äko matose repe. Yrome amarokö ke? Aomipona pyra matose. Ourutopöpyrykö omipona pyra matose.

⁴⁷ Jetuhxo exiko matose, otonëtoh kurä riko matose repe, Ritonöpo poko urutonöpo tö zonëtohme. Yrome mokaro urutonöpo tö totapase atamurukomo a.

⁴⁸ Atamurukomo a Ritonöpo poko urutonöpo tö etapatopöpyrykö kure ekaröko matose. Ynara exiryke, atamurukomo a totapase toto. Yrome oya xine roropa toto zonëtoh tyrise.

⁴⁹ Morara exiryke ynara tymerose Ritonöpo omiryryme, zae mana: “Jomiry poko urutö kö enyohnöko ase eya xine. Mame toitoine toto etapäko toh mana. Toitoine toto htomäko roropa toh mana,” äko Ritonöpo omiry.

⁵⁰ Naeroro awänohtoryko Ritonöpo mana, urutö kö etapatamitume. Moino ro nono ritopöpyry poe ro urutö kö totapase. Mokaro etapatamitume awänohtoryko Ritonöpo mana.

⁵¹ Apeu etapatopöpyry poe tuhke urutö kö totapase. Zakaria etapatopöpyry pona. Ritonöpo Tapyi myhto totapase ynororo, kaneru zahkatoh myhto. Ajohpe pyra, mokaro etapatamitume awänohtoryko Ritonöpo mana, sero pökomo.

⁵² — Jetuhxo exiko matose Moeze omihpyry poko amorepatökomo. Ynara exiryke, imehnö enekunohnöko matose, zae omi waro pyra toto ehtohme. Zae omi enetuputyry se pyra matose. Mame imehnö roropa akorekehkäko matose. Onenetupuhpyra toto ehtohme, tykase Jezu eya xine.

⁵³ Mame moro tae toytose ropa Jezu ahtao parixeu tō tyekītapāse, Moeze omihpyry warōkō maro. Jezu tokahmase toto a tōturupotohkōme, ihxiro-tohme repe.

⁵⁴ Aoturutopōpyry poko Jezu hxiroty se toh kynexine repe.

12

Sē nase ajohpe ehtoh poko (Mateu 10.26-27)

¹ Mame tuhkākō tōximōse. Epuhtūtūmāko toh kynexine tuhke toexirykōke. Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Tomeseke ehtoko parixeu tō ajohpe ehtoh poko. Pou porutatoh sã ajohpe toto exiry mana. Kure osekarōko toh mā repe iirypyryme toto ahtao.

² Yrome emero apurutyã aryhnaka exīko ropa mana. Emero zonētyã roropa zumakapōko ropa mana.

³ Mame totase pyra ōturutopōpyrykō emero atahpahnōko mana jarao exīko mana. Morararo moe rokē oturūko matose repe āpuruhpyry tao, putiputime rokē repe. Yrome moromeīpo ōmihpyrykō otumakāko mana, tykase Jezu eya xine.

Ritonōpo zuno ehtoko (Mateu 10.28-31)

⁴ Mame ynara tykase Jezu:

– Ynara āko ase oya xine wekyry tomo, oetapanekō zuno pyra ehtoko. Oetapatorýko rokē mana. Yrome ouzenukō onetapara mana.

⁵ Toiro rokē zuno ehtoko, Ritonōpo rokē zuno. Oetapaxīpo xine oemarykō waro mana apotoimo htaka. Naeroro mokyro rokē zuno ehtoko.

⁶ – Mame 5me torō pisarara epehpyry pitiko rokene. Otaráme tuhke pyra tineru puhturu rokene. Yrome torō pisarara toiro ahtao ro wenikehpyra Ritonōpo mana ipoko.

⁷ Morararo oūsetykō tuhke exiry waro Ritonōpo mana. Naeroro oserehpyra ehtoko. Torō pisarara pyno toehtoh motye kuhse opyno xine Ritonōpo mana, tykase Jezu eya xine.

Ihxiyra Jezu poko (Mateu 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Ynara karyhtao oya xine imehnō netaryme: “Ywy ase, Jezu poetoryme ase,” karyhtao oya xine, morararo ase: “Mose ypoetoryme mana,” āko ase opoko xine Ritonōpo nenyohyã netaryme.

⁹ Yrome ihxipýke awahtao xine ypoko: “Jezu poetory kara ase,” karyhtao roropa oya xine imehnō netaryme, morararo ase: “Mokyro ypoetoryme pyra mana,” āko ase opoko xine Ritonōpo nenyohyã netaryme.

¹⁰ – Mame Kapu ae Ayhtohpyry kerekeremaryhtao oya xine, yrome oorypyrykō tokarose ropa oya xine ahtao Ritonōpo a, moro korokāko ropa Ritonōpo mana. Yrome Ritonōpo Zuzenu kerekeremaryhtao oya xine onykorokara mā Ritonōpo ekurehnōko ipunaka.

¹¹ – Mame juteu tō atamorepatoh taka aarorykohtao, ohxirotohkōme pata esē tomo a te, kowenu poetory tomo a roropa, torētyke pyra ehtoko ezuhthokō poko oya xine. “Otara āko ke hano?” kara ehtoko roropa.

¹² Ynara exiryke, Ritonōpo Zuzenu ākorehmatorýko mana ezukurukō poko moro tao awahtao xine, tykase Jezu eya xine.

Sero tymōkomokē ehtopōpyry poko

13 Mame ynara tykase ahno rānaono Jezu a:

– Amorepatono, oturuko urui a Papa ekepyry mōkomohpyry apiakatohme eya zokonaka ekarotohme ya, tykase ynororo Jezu a.

14 Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Arypyra, moro pokō kara ase. Omōkomorykō apiakane kara ase, tykase Jezu eya.

15 Ynara tykase ropa Jezu totananomo a:

– Etatoko kure. Tuaro ehtoko, ōpynukōme rokē pyra tyritoko. Ynara exiryke, toipāme rokē omōkomorykō mana. Yrome ākorehmara xine mana oytorykohtao Papa esaka, tykase Jezu eya xine.

16 Mame ynara tykase Ritonōpo Jezu eya xine toto osetupuhtohme:

– Tupito konōto esē narykapohpyry toperytase itamurume.

17 Mame ynara tykase ynororo tukurohtao rokene: “Oty rikohxo ke hano? Tosake pyrahxo hnae ynapyry tomo,” tykase ynororo.

18 “Ytapyī tō kararahpōko ropa ase zumo tyritohme ropa ynapyry esaryme, ymōkomory esary maro.

19 Mame ynara āko ase ya rokene, ohkato ke senohne nae toehse hano. Ymōkomory enahp̄yme nase. Ynapyry tōkehko enahp̄yme nase tuhke jeimamyry aropōko ase. Oseremāko roropa ase. Otuhnōko potu ase. Eukuru ēnōko roropa ase, tākye rokē ase,” āko mana tymōkomokemy tyya rokene.

20 Mame ynara tykase Ritonōpo eya: “Oepyrypyry hmoro. Seroae ro orihñōko mase. Mame onoky omōkomohpyry esēme exīko nae? Onoky onukurākatyā esēme exīko nae? Imehnō ōkyryr̄ȳpyry esēme exīko mana,” tykase Ritonōpo eya. Mame toorihse ynororo, tykase Jezu eya xine.

21 Mame etyhp̄yryme ynara tykase Jezu:

– Moro sã exīko mā mōkomo anonohanō rokē tymōkomorykōme. Tymōkomoke ynaroro repe, yrome Ritonōpo a tymōkomoke pyra sã mā toto, omom̄yke toexirykōke, tykase Jezu eya xine.

Ritonōpo enetuputyry poko

(Mateu 6.25-34)

22 Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Naeroro ynara āko ase oya xine, ōtykō poko torētyke pyra ehtoko. Anapyrykō poko roropa torētyke pyra ehtoko. Oupōkō poko roropa torētyke pyra ehtoko. Tupoke pyra oehtohkō poko torētyke pyra ehtoko.

23 Ynara exiryke, kure kuehtohkō mā tonahsã motye kuhse, tōsē motye kuhse mana. Morararo upo motye kuhse kuokokō mana, tykase Jezu.

24 – Torō poko enetupuhtoko. Tynapyrykō anarykara toto. Onypohpyra roropa mā toto. Ē onyripyra roropa mā toto. Tynapyrykō onukurākara roropa mā toto. Yrome toto nahpāko Ritonōpo mana. Mame amarokō torō motye kuhse matose. Opyno xine ipunaka Ritonōpo mana, tykase Jezu eya xine.

25-26 – Osetupuhtoko. Toiparo rokē senohne poko torētyke matose. Otara tyrīko matou okynā orihpoppyra oehtohkōme. Torētyke oehtohkōke okynā orihpoppyra exīko matou? Arypyra. Ritonōpo rokē okynā orihpoppyra ehtoh waro mana. Naeroro oty katohme ehtōtyke matou emero poko? Toiparo rokē torētyke matose.

27 Ona ekuru enetatoko. Tamoreme ahtāko mana. Erohpyra mana. Ekurākara roropa mana. Tamoreme rokē kure exīko mana. Yrome ynara āko ase oya xine, Saromāno tupoke kurā ke kynexine. Tytineruke roropa kynexine. Yrome Saromāno zupō kure exiry motye kuhse ona ekuru mana. Kure kuhse mana.

²⁸ Onahpoty rineme roropa Ritonõpo mana. Okynã pyra onahpoty mana. Nae ro mã repe seromaroro. Yrome yrokokoro pake tonahse. Žahnõko roropa mana apoto ke, xixi ke, enara. Otytyko ekuru typyne pyra mana. Yrome Ritonõpo ipyno ro mana. Morohne pyno exiry motye kuhse Ritonõpo opyno xine exiry mana. Naeroro õpenerykõ ekarõko oya xine mana. Morara exiryke: “Nary rokene,” kara ehtoko kure Ritonõpo ehtoh poko. Enetupuh-toko Ritonõpo opyno xine exiry.

²⁹ Morara exiryke torëtyke pyra ehtoko tõsë poko, eukuru poko roropa. Tonahsã poko roropa torëtyke pyra ehtoko.

³⁰ Morohne poko torëtyke imehnõ mana, Ritonõpo waro pyra exiketomo. Morohne se oexirykõ waro Omykõ kapuaõ mana.

³¹ Yrome osemazuhme Ritonõpo enetupuhtoko oesëkõme. Mame morohne ekarõko oya xine mana.

Tymõkomoke ehtoh poko Ritonõpo esao
(Mateu 6.19-21)

³² – Enaromyra ehtoko ypoenomo. Tuhke pyra matose Ritonõpo enetupuhnanomo. Yrome imeiõpo ahno esëme oehthõkõ ekarõko mã oya xine Omykõ kapuaono.

³³ Morara exiryke omõkomorykõ ekamotoko tineru apoitohme. Mame moro tineru ekarotoko etuarimaketomo a. Ekaroryhtao okyryrykõ tuhke exiko mã kapu ao. Moroto okyryrykõ kurākāko Ritonõpo mana. Enahpyra moero mana Ritonõpo esao. Moero mã omato pyra ipunaka, nuko pyra roropa mana, enahne pyra mã moero.

³⁴ Morarame omõkomorykõ kurākaryhtao kapu ao oya xine morotona oytorykõ se exiko matose. (Yrome sero nono po rokë omõkomorykõ tomākase oya xine ahtao sero nono po se rokë exiko matose. Ritonõpo poko nymyry onenetupuhpyra matose.)

“Tuaro ehtoko,” katopõpyry sero Jezu a

³⁵⁻³⁶ Mame ynara tykase Jezu:

– Joepyry ropa eraximatoko, tosëkõ eraximary sã ahno poetyry tomo a. Mokaro saaro kueraximatoko. Mokaro esë toytose erënatoh enese. Typoetyry tõ tynomose tytapyi tao. Aepyry ropa eraximāko toto itapyi tao. Nāparina roropa nae ezurukõme. Mame tõtuhxõpo oehnõko ropa mana tytapyi taka. Aomiry etaryhtao axi tapyi apuruhmakāko ipoetyry tõ mana.

³⁷ Mame tākye exiko mã toto tosëkõ toraximase tyya xine exiryke. Nyhpyra toh toehse tosëkõ eraximary poko. Morara exiryke tākye exiko mã toto. Eta-toko pahne, typoetyry tõ porohkapõko mana toto otuhtohme. “Otuhtokose,” āko mana. Mame typoetyry tõ otuhmapõko mana.

³⁸ Tākye toh exiko mana. Otarāme esëkõ oehnõko ropa onoa. Otarāme ãmepyryme oehnõko ropa mana. Yrome oserehnohpyra tosëkõ eraximary poko. Moroto ro eraximāko toto. Morara exiryke tākye mã toto.

³⁹ Omato oepyry waro tapyi esë ahtao, tytapyi taka omato anaomõnohpopyra aexiry mana, tymõkomory onematonanohpopyra toehtohme.

⁴⁰ Amarokõ roropa tuaro ehtoko. Kapu ae Ayhtohpyry oehnõko ropa mana. Aepyry ropa oneraximara awahtao xine ro oehnõko ropa mana, tykase Jezu eya xine.

Peturu oturutopõpyry sero Jezu maro
(Mateu 24.45-51)

⁴¹ Mame ynara tykase Peturu Jezu a:

– Yna a rokē morara āko mah? Emero rokē netaryme roropa morara āko mah? tykase Peturu, tōturupose Jezu a.

42 Mame ynara tykase Jezu eya:

– Onoky emese kure nahe tosē mōkomory poko? Emese kure exikety rokē rīko tytapyī eraseme mana. Typoetory tō otuhmaponeme tyrīko mana.

43 Mame zae rokē exiketyme ahtao tākye mokyro exīko mana, tytapyikē tooehse ropa ahtao.

44 Ajohpe pyra tymōkomory eraseme mokyro rīko mana, imehxo.

45 Yrome ynara karyhtao tyya rokene: “Jesē mā okynā oehpopyra mana,” karyhtao tyya rokene, mame ipoetory tō htomāko mana orutua komo, nohpo tomo, enara toto htomāko mana. Mame otuhnōko mā ynororo eukuru ēnōko. Etñōko roropa mana.

46 Mame mokyro esē oehnōko ropa mana, tuenikaroro typoetory ahtao. Aepyry ropa onenetupuhpyra ynororo. Mame mokyro kahpyry pipohnōko mana, ajoajohpe toehse exiryke. Imehnō iirypyrymākō maro tyripōko mana, tykase Jezu Peturu tomo a.

47 – Mame tosēkō omiry waro ro tahtao xine, yrome aomipona pyra toto ahtao, toto wānohnōkohxo esēkō mana, yronomyryme, tōmipona pyra toehse toto exiryke.

48 Morararo imehnomo. Tuenikaroro rokē popyra toehtohkō poko tosēkō omihpyry waro pyra toexirykōke, mokaro wānohnōko roropa mā esēkomo pitiko rokene. Ynara exiryke, itamurume tokarose ahtao typoetory a mokyro wino itamurume ise ropa mā esemy. Tuhke tokarose eya exiryke tuhke ise ropa mā eya esemy, tykase Jezu eya xine.

*“Apiakatōme tooehse ywy,” katopōpyry sero Jezu a
(Mateu 10.34-36)*

49 Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Apoto zukase sā tooehse ywy sero nono pōkō rypyry zahkatohme samo. Seromaroro tukase ahtao tākye kuhse exiry.

50 Ēpurihkety ēpurityry sā zue aka. Mokyro sā ytōko ase jetuarimatoh pona. Itamurume etuarimāko ase. Sam āko ase. Typenekehse ase jetuarimakepyry eraximary poko.

51 “Mokyro noepyase sero nono pona emero osepeme ehtohme,” āko matose repe ypoko. Arypyra. Nae jomiry enetupuhnanomo. Nae roropa jomiry onenetupuhpynomo. Osepeme pyra toto ypokoino.

52 Taroino 5me tapyi tākō atapiakāko toh mana, esyhmara toh exīko mana. 3mākō zehno exīko 2mākō mā toto. 2mākō zehno exīko 3mākō roropa mā toto ypokoino.

53 Mame tumūkue exiketō mā typoenō onysyhmara mā exīko. Tummykō onysyhmara roropa ipoenō exīko mana. Tōxike exiketō mā tōxirykō onysyhmara exīko mā toto. Tysekō onysyhmara roropa ēxirykō exīko. Typatūke exiketō mā typatūkō onysyhmara exīko mā toto. Tymerenohke exiketō mā tymerenotykō onysyhmara exīko mā toto. Oxiikyryme pyra sā exīko mā toto, tykase Jezu eya xine.

*“Tuaro ehtoko,” katopōpyry sero Jezu a
(Mateu 16.2-3)*

54 Mame ynara tykase ropa Jezu tuhkākomo a:

– Akurū eneryhtao oya xine xixi omōtoh wino, ynara enetupuhnōko matose: “Konopo oehnōko mana,” āko matose. Moromeīpo konopo oehnōko rahkene.

⁵⁵ Mame tyryrykane eneryhtao ikurenaino, ynara āko matose: “To! Moro esahpyo ke onākutanohto mana zū karyke,” āko matose. Moromeīpo xixi jetū exīko mā rahkene.

⁵⁶ Ajohpākō sā matose, morohne eneryhtao oya xine konopo oepypy waro matose, yrome ononetupuhpyra matose ypoko, Ritonōpo jenyohne tarona ōsenuruhkatohkō ritohme onenerykōme, tykase Jezu eya xine.

“Axī oxiehno pyra ehtoko ropa,” katopōpyry sero Jezu a (Mateu 5.25-26)

⁵⁷ Ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Oty katohme āmoreme xine zae ehtoh poko pyra matou?

⁵⁸ Ozehnotokō aarorykō se ahtao terekatu ēpataka, axī ekurākatoko ropa ozehnotokō maro, osema tao ro awahtao xine, terekatu a aaropyra xine ro toto ahtao, soutatu tomo a oekaropyra xine toto ehtohme, oēmapopyra xine toto ehtohme roropa āpuruhpyry taka.

⁵⁹ Etatoko pahne, āpuruhpyry taka tomōse awahtao xine, tūtara ropa matose emero onepehmaro ro awahtao xine, tykase Jezu eya xine.

13

“Oorypyrykō irumekatoko,” katopōpyry sero Jezu a

¹ Mame morotōkomo a Jezu turuse Karirea pōkō etapatopōpyry poko Pirato a, kowenu poetory a.

– Tynekāorykō ekaroryhtao ro Ritonōpo a, totapase toto Pirato a, tykase toto, tokarose.

² Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Otara āko hmatou mokaro poko? Imehnō Karirea pōkō motye iiryppyryme nexiase toto? Morara exiryke moro emetakame taorihmapose toh nae? tykase Jezu eya xine, tōturupose.

³ – Arypyra. Ynara āko ase oya xine. Amarakō roropa oorypyrykō onurumekara awahtao xine, mokaro sā orihnōko matose, tykase Jezu eya xine.

⁴ – Mokaro roropa ke, Xiroe pōkomo? Otara āko roropa hmatou 18mākō pona tapyi epukatopōpyry poko? Jerusarē pōkō motye roropa iiryppyryme nexiase toto?

⁵ Arypyra. Ynara āko ase oya xine, amarakō roropa emynyhmaro awahtao xine oorypyrykō poko, oorypyrykō onurumekara awahtao xine, mokaro saaro orihnōko matose, tykase Jezu eya xine.

Sero nase toperē pyra otyro zoko ehtopōpyry poko

⁶ Mame ynara tykase Jezu, enetupuhtohme eya xine:

– Ahno tupinao mā wikeira zoko kynexine. Mame ešē toytose epery pohse repe. Yrome arypyra kynexine toperē pyra ipunaka.

⁷ Morara exiryke ynara tykase tupito ešē typoetory a: “Etako pahne, oseruao tyeimāse ywy otyro eperytary eraximary poko repe. Yrome eperytara ro nase. Akohko,” tykase esemy. “Popyra nase. Toipāme rokē mā taro,” tykase esemy erase a.

⁸ Yrome ynara tykase erase eya: “Apoaporo, toiro rokē jeimamyry eraximako aporo. Ahkaxi aporo oeky ety ritohme imyhtokoxi.

⁹ Moro tyrise ahtao, otarame eperytako mana. Toperytase kure ahtao, anakohpyra ase. Yrome eperytara ro ahtao makohpotase rahkene,” tykase ynororo tupito esemy a, tykase Jezu eya xine.

Tupue aexihpyry kurākatopōpyry sero Jezu a

¹⁰ Mame Jezu a tamorepase toto juteu atamorepatoh tao oserematoh ae.

11 Moroto nohpo kynexine tupue aexihpyry 18me ikonopory taropose eya kure pyra. Joroko poe morara toehse ynororo jūme tupue. Xikihme owōpyra toehse ynororo.

12 Mame mokyro eneryke tyya, Jezu a tykohmase. Ynara tykase ynororo eya:

– Xihxi, okurākāko ropa ase seromaroro, tykase Jezu eya.

13 Mame Jezu a tomary ke tapose ahtao, axī xikihme toehse ropa ynororo. Mame:

– Kure mase, Ritonōpo, tykase ynororo, tukurākase ropa toexiryke.

14 Mame juteu atamorepatoh esemy tyekītapāse oserematoh ae nohpo tukurākase ropa exiryke Jezu a. Ynara tykase ynororo morotōkomo a:

– 6me ěmepyyry nae erohtohme. Moro ae rokē osehtoko ekurākapose ropa.

Yrome oserematoh ae oehpyra ehtoko, tykase ynororo, eya xine.

15 Mame ynara tykase Jezu eya:

– Oty katohme popyra oya xine nohpo kurākary ropa nae oserematoh ae? Ajoajohpe rokē matose. Yrome amarokō otātome oekykō myhpokāko matou oserematoh ae, pui, kawaru roropa, tuna pona toto arotohme, auhpatohkōme oya xine?

16 Mose Aparāo paryme nase. Mose tymyhse nexiase joroko tamuru a. 18me ikonopory taropose eya kure pyra toexiry poko. Oty katohme mose onymyhpokapopyra sã matou oserematoh ae? tykase Jezu eya xine.

17 Mame morara kary etaryke tyya xine, Jezu zehnotokō toehxirose. Yrome tãkye toehse toh kynexine imoihmākomo, kure Jezu nukurākahpyry eneryke tyya xine.

Moxitatu puhturu poko sero

(Mateu 13.31-32; Maku 4.30-32)

18 Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Tyoro sã Ritonōpo kuesēkōme exiry. Ynara sã mana enetupuhtohme rokene.

19 Moxitatu puhturu ke mana pitiko. Mame tarykase ahtao tupito pona, ahtāko mana. Mame tamorihase ahtao wewe konōto sã exīko mana. Torō tō esaryme roropa exīko. Osesarīko torō tō mana, amoriry htaka. Moro sã mā kuesēkōme Ritonōpo enetuputyry kyya xine, tykase Jezu eya xine.

Tiriiku risē porutatoh poko

(Mateu 13.33)

20 Mame ynara tykase ropa Jezu:

– Tyoro sã roropa kuesēkōme Ritonōpo enetuputyry mana.

21 Otyro porutatoh sã mana nohpo a toximase ahtao tiriiku maro. Mame emero porutāko mana, tykase Jezu eya xine. (Moro sã emero pata pōkō etāko toh mana. Ritonōpo kuesēkōme exiry poko etāko toh mana.)

Omōtoh pitiko poko sero

(Mateu 7.13-14,21-23)

22 Mame pata tō poro Jezu toytose. Pata konōto tō poro, pata pisarara poro roropa toytose. Imehnō amorepāko kynexine toytoryme Jerusarē pona.

23 Mame ynara tykase imepyny Jezu a:

– Tuhke pyra rokē ipynanohnōko Ritonōpo nahe? tykase, tōturupose.

24 Mame tozuhse Jezu a, ynara tykase:

– Ritonōpo esary eutary omōtoh pitiko samo. Ikuhtoko pahne. Omōtoko eutary pitiko aka. Ynara exiryke, tuhkākō tomomyry sē exīko mā repe. Yrome omōsaromepyra toh mana.

²⁵ – Mame tapyi esē tapyi apurūko mana. Moromei^{po} tooehse awahtao xine tapyi myhtokoxi, sekere āko matose. Ynara āko matose: “Apuruhmakako yna omōtohme,” āko matose repe. Mame ynara āko oezuhtorūko mana: “Awaro pyra xine ase. Ozeino moehtou?” āko mana.

²⁶ Mame ynara āko matose eya: “Ynanotuhnehxo puhko amaro. Eukuru ynanēne amaro roropa. Yna roropa mamorepane yna esao awahtao,” āko matose repe.

²⁷ Yrome ynara āko ropa mā oya xine: “Awaro xine pyra ase, otokoino moehtou? Ytotoko ropa kehne. Oorypyrykō poko rokē mexiatosene,” āko mā ynororo.

²⁸ Mame Ritonō^{po} esaōkō enēko matose, Aparāo, Izake, Jako. Imehnō urutonō^{po} tō enēko roropa matose. Xitāko yronymyryme matose. Kui kui āko matose mokaro eneryke oya xine, Ritonō^{po} esaka omōpyra oexirykōke.

²⁹ Mame imehnō enēko matose. Oehnōko toto xixi tūtatoh wino, xixi omōtoh wino, ikurenaino, inikahpoino, enara oehnōko toh mana. Mame porohnōko mā toto otuhtohme Ritonō^{po} esao. Yrome amarokō ke? Aaropotorūko rokē mana.

³⁰ Mame tuhke tuisā^{po} tō kara tuisame exīko mana moero. Tuhke tuisamehxo aehtyā roropa tuisame pyra exīko mana moero, tykase Jezu eya xine.

Jerusarē pōkō pyno Jezu ehtopōpyry sero

(Mateu 23.27-39)

³¹ Morara ahtao Jezu otururuhtao parixeu tō tooehse eya. Ynara tykase toh eya:

– Ytoko ropa taroino imepū pona, Erote oetapāko mana, tykase toto.

³² Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Arypyra. Ytopyra ase. Orihnōko ase Ritonō^{po} poe rokene. Erote oenekunohtorūko rokē mana. Kaikuxi itu htaō sā mana. Ytotoko ropa. Ynara kaxitatoko eya: “Oseruao jēmepypy se rokē ase taro oesao xine. Seroae joroko tō tūtanohpōko ropa ase aporo. Kurākōkara kurākāko roropa ase. Kokoro morararo erohnōko ase. Mame yrokokoro otyhkāko ase, nykano,” kaxitatoko eya, tykase Jezu eya xine.

³³ – Mame jytojytory se ro ase sero osema ae Jerusarē pona, seroae, kokoro, mokokoro, enara. Oesao xine orihpyra ase. Jerusarē po rokē orihnōko ase, tykase Jezu eya xine.

³⁴ Mame ynara tykase ropa:

– Jerusarē pōkomo, Ritonō^{po} poko urutō kō etapananōme matose. Topu emananōme matose Ritonō^{po} naropotyā pona, oya xine aropotyā pona. Tuhke rokē oeahmarykō se exiase repe. Oewomarykō se roropa exiase repe kuratiri nohpory a typonē ewomary samo taporiry zopikoxi. Yrome yse pyra mexiatose.

³⁵ Taroino oesarykō patāpome exīko mana. Etatoko pahne, taroino jenezomopyra matose aporo. Ynara katoh pona rokē jenēko ropa matose: “Kure rokē mose tyriko, Ritonō^{po}. Ōmiry poe aepyhpypy mose ro,” katoh pona rokē jenēko ropa matose, tykase Jezu eya xine.

14

Kurākara kurākatopōpyry ropa poko Jezu a

¹ Mame parixeu tapyī taka toytose Jezu otuhse, oserematoh ae. Moroto imehnō parixeu tō roropa kynexine. Jezu enēko tyme toh kynexine.

² Mame imepÿ tooehse Jezu a, jaxiry jaohpyry, apory jaohpyry. Mokyro tooehse Jezu a. Mame Jezu enêko toh kynexine. Kurākara kurākaryhtao, popyra ekarōko toh kynexine, oserematoh ae kurākara kurākaryke eya.

³ Mame ynara tykase Jezu Moeze omihpyry poko amorepatōkomo a, parixeu tomo a roropa:

– Moeze nymerohpyry omi poe oty riry kure nae oserematoh ae? Kurākōkara kurākary ropa? Kurākōkara onukurākara ropa ehtopo? Oty kure nae? tykase Jezu eya xine.

– Tee, tykase rokē toto.

⁴ Onezuhpyra toehse toto. Mame kurākara Jezu a tapoise. Mame tukurākase ropa eya. Mame tonyohse ropa eya.

⁵ Mame ynara tykase eya xine ynororo:

– Tumūkue awahtao xine omūkurukō toepukase ahtao tuna eutary aka oserematoh ae ananÿpyra ropa mehtory? Arypyra, axī anÿnōko matose. Oekykō roropa ke? Tuna eutary aka toepukase ahtao oserematoh ae mokyro ananÿpyra roropa mehtory oserematoh ae ro? Arypyra, mokyro anÿnōko roropa matose axiny, tykase Jezu eya xine.

⁶ Mame morara kary etaryke tyya xine:

– Tee, tykase rokē toto. Onezuhpyra ropa toehse toto.

Imehnō motye se pyra ehtoh poko sero

⁷ Mame imehnō tosarykō kurā menekāko toh kynexine tosarykōme, otuhtoh po. Mokaro eneryke tyya ynara tykase Jezu eya xine, toto amorepatohme:

⁸ – Pytakety otuhtoh pona toahmase awahtao epehtoh kurā pona porohpyra exiko. Otarāme okomino imehxo exikety oehnōko mana, otuhse.

⁹ Mame esē mā oehnōko oya ynara kase: “Mose esary taro. Esyryhmako,” āko mā oya esemy. Mame ehxirōko mase, imepÿ pona porohnōko ropa mase etyhyry pona myhene.

¹⁰ Yrome toahmase awahtao otuhtoh pona, ytoko. Mame ehpiō pona rokē oporohko epehtoh pona, imākōkara esary pona. Morarame otarame oeahmahpō oya emetakamāko mā toto. Mame toahmase awahtao eya xine epehtoh kurā pona,” āko mā oya. Mame kure oexiry enêko imehnō mana emero porehme, tykase Jezu eya xine.

¹¹ – Ynara exiryke, tuisamehxo otyriryhtao āmoreme, tuisame pyra orīko Ritonōpo mana. Yrome imehnō motye oexiry se pyra awahtao tuisamehxo orīko Ritonōpo mana, tykase Jezu eya xine.

¹² Mame ynara tykase ropa Jezu toahmahpono a:

– Otuhtoh tyrise oya ahtao oepe tō rokē kara eahmako. Oekyry tō rokē kara roropa, tymōkomoke exiketō rokē kara roropa. Mokaro rokē eahmaryhtao oya emetakamāko mā toto. Mame toahmase awahtao eya xine pake topehmase omoro, kure oehtopōpyry tometakāmase exiryke eya xine.

¹³ Otuhtoh tyrise ahtao oya tymōkomoke pyra exiketō eahmako, ahmitahpyryme exiketomo te, oēmapopyra xine roropa te, tonurākara roropa.

¹⁴ Morara awahtao kure orīko mā Ritonōpo, oepehmara tokurehse ynaroro exiryke, onemetakāmara toto exiryke roropa. Kurā ekarōko mā Ritonōpo oya. Kurākō ēsemākatoh po ropa tyya oepehmāko mā Ritonōpo, tykase Jezu eya.

Otuhtoh konōto poko sero

(Mateu 22.1-10)

¹⁵ Mame morara kary etaryke tyya toiro Jezu marō ynara tykase Jezu a otuhtoh po:

– Tākye exīko mā toto Ritonōpo maro otuhtoh konōto po exiketomo, tykase ynororo.

16 Mame ynara tykase Jezu eya:

– Etako pahne, imepÿ orutua otuhtoh konõto riry se toehse. Mame tuhkkõ toahmase eya toto oehtohme otuhtoh pona.

17 Morarame otuhtoh konõto tõtyhkase ahtao emero, typoetory tonyohse tyneahmatÿa kohmatohme repe. Ynara tykase toto: “Ehmaropa rahkene otuhse. Otuhthoh notyhkano,” tykase toh repe.

18 – Yrome ineahmatÿa ytopyra tokurehse toto, tÿpokõke toexirykõke emero porehme. Ynara tykase toiro orutua otuhtoh aporesemyry nenyokyhpyry a: “Arypyra, ytopyra ase. Tupito epekatyase. Jytory se ase utupi enese. Ajohpãme sã kÿryh kara ekurehnõko ase,” tykase ynororo eya.

19 – Mame ynara tykase imepÿny: “Pui omame osetato epekatyase erohketomo. Mokaro kuhse ytõko ase. Morara exiryke sã rokẽ oekahmapÿ sã ase,” tykase ynororo eya.

20 – Mame imepÿny a roropa: “Eropa!” tykase repe. “Arypyra, ytopyra ase. Seromaroro pÿytano. Morara exiryke ytosaromepyra ase,” tykase ynororo eya.

21 – Mame tosemy a toytose ropa ipoetory, turuse ropa eya. Morara exiryke tohne toehse otuhtoh rihpono, tymoipyra mõkaro tokurehse exiryke. Ynara tykase ynororo typoetory a: “Axĩ toko pata poro osema tõ ae. Etuarimaketõ ke enehko xiaro ymoipÿnyõpo tõ myakãme. Emero enehko toto. Tymõkomokãkara roropa enehko, ahmitahpyryme exiketomo, tonurãkara, ãtakamatyamo, emero rokẽ enehko toto,” tykase ynororo typoetory a.

22 – Mame aporesẽ omipona toytose ipoetory. Mame toehse ropa tahtao, ynara tykase ynororo otuhtoh esemy a: “Õmipona akene. Enehno toto. Kÿryh nykã toto, etuarimaketomo. Yrome pehme pyra ro atapyĩ nase. Nae ro osa. Nae ro tõsemy,” tykase ipoetory eya.

23 – Mame ynara tykazomose aporesemy eya: “Ytozomoko ropa pata zomye osema tõ ae imehnõ enehtohme oya, pehme ytapÿi ehtohme,” tykase ropa aporesemy typoetory a.

24 “Ajohpe pyra ase. Mokã osemazuhme yneahmatÿa ymaro otuhpyra ekurehnõko mã toto,” tykase ynororo, otuhtoh esemy, tykase Jezu eya xine. Mame toesyryhmase ropa ynororo parixeu tapÿi tae, toto amorepaxĩpo.

Tupime Jezu poetoryme ehtoh poko sero

(Mateu 10.37-38)

25 Mame ahno imoihme Jezu maro ytõko kynexine. Mame toeramase Jezu toto õpataka, toto amorepatohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

26 – Ypoetoryme oexirykõ se matose repe. Yrome omykõ pÿno oehtohkõ motye pÿpÿno pyra awahtao xine, ypoetoryme exipyra ekurehnõko matose. Morararo asakõ pÿno, opÿxiãkõ pÿno, opoenõkõ pÿno, ãkorõkõ pÿno, ooryxirykõ pÿno, oruikõ pÿno, mõkaro pÿno oehtohkõ motye pÿpÿno awahtao xine ypoetoryme exĩko matose. Osepÿno oehtohkõ motye roropa pÿpÿno awahtao xine ypoetoryme exĩko matose, tykase Jezu eya xine.

27 – Mame Ritonõpo zamarõ poko rokẽ ehtoko, ypoetoryme oehtohkõme. Oorikÿrykõ kurũke jomipona se hkopyra awahtao xine ypoetoryme exipyra ekurehnõko matose, tykase Jezu eya xine.

28 Mame ynara tykase ropa ynororo eya xine:

– Tapÿi kaetokõ riry se awahtao xine osemazuhme osenetupuhtoko aporo tyritoh poko ipune otinerũkõ waro oehtohkõme.

29 Osenetupuhpyra awahtao xine, otinerũkõ ipune pyra ahtao, tapÿi nepuru xikihmãko rokẽ matose. Otyhkara ekurehnõko matose. Mame onÿrihpyrykõ eunohnõko imehnõ mana.

³⁰ Ynara äko opoko xine mā toto. “To! Mokyro a tapyi tyrise zokonaka rokene. Yrome otyhkara tokurehse ynororo,” äko mā toto opoko xine oenohortōrōko mā toto. Naeroro tapyi riry se awahtao xine otinerūkō ikuhtoko aporo osemazuhme. Moro saaro ypoetoryme oexirykō se awahtao xine osetupuhtoko aporo: “Serara hano jetuarimary zuno Jezu poetoryme jahtao?” kahtoko aporo, tykase Jezu eya xine.

³¹ – Morararo mā pata esemy typoetoke exikety tuhke 10.000me ipoetory tomo, soutatu tomo. Mame imep̄y oehnōko mana eya esary pynanohse, tosaryme. Mokyro mā oehnōko tuhke typoetoke 20.000me, soutatu tomo. Mame osemazuhme aporo pata esē porohnōko mana tōsetuputuhtohme aporo orēpyra toexiry poko poremp̄pyra toehtohme.

³² Mame mokyro maro tōsetaparykō se pyra tahtao, typoetory tō aropōko mana moeroro ahtao, kure toto oturutohme toto maro, toto ekurematohme.

³³ – Morararo, ypoetoryme oexirykō se awahtao xine, emero okyryrykō pyno pyra ehtoko, tykase Jezu eya xine.

Sautu papyry poko popyra toehse ahtao
(*Mateu 5.13; Maku 9.50*)

³⁴ – Kure sautu mā repe. Yrome sāme pyra toehse ahtao oty katohme kure?

³⁵ Arypyra, popyra mana. Tupito pona tyrise ahtao popyra mana. Pui ety htaka roropa tyrise ahtao, morararo popyra mana ipunaka. Typahsēme rokē kure mana. (Morararo Ritonōpo poetoryme awahtao xine, yrome opoe xine rokē oyotyrykohta, otara exīko matou. Arypyra, typahsēme rokē matose.) Mame typanare awahtao xine etāko matose, tykase Jezu eya xine.

15

Kaneru tahtop̄pyry poko
(*Mateu 18.12-14; 1 Peturu 2.25*)

¹ Mame Jezu a toytose tuhke kowenu tinerū apoinanomo, pohnō maro, aomiry etary se toexirykōke.

² Morarame parixeu tomo a Jezu tykerekerehemase mokaro eneryke tyya xine. Moeze omihpyry warōkomo a roropa tykerekerehemase Jezu. Ynara tykase toto Jezu poko.

– Popynō se rokē mokyro nah. Imaro xine otuhnōko roropa mana, tykase toto Jezu poko.

³ Morara exiryke ynara tykase Jezu eya xine, aosenetupuhtohkōme typoko:

⁴ – Etatoko pahne, kaneru esē mana. Mame tuhke mā kaneru, 100me mana. Mame kaneru otuenikāko mana toiro. Mame esē zupīko mana. Imehnō nomōko mana, 99mākō nomōko aporo mokyro zupitohme tyya. Toiro itatyhpyry zupīko ropa mana epyryry ropa ponāmero.

⁵ Mame tonese ropa ahtao, tākye exīko ropa mana. Enehnōko ropa mana tymota po.

⁶ Mame tytapyī taka tooehse ropa tahtao tope tō kohmāko mana, tyekyry tō maro. Ynara äko mā eya xine ynororo: “Eneropa jeky. Tākye sehtone jeky enetop̄pyry ropa poko,” äko mā ynororo eya xine.

⁷ – Etatoko pahne, toiro tyrypyry poko aexihpyry mokyro kaneru itatyhpyry sā mana. Mame kurākō poko tākye Ritonōpo mā repe. Mame toiro pop̄y tošēme Ritonōpo enetuputyryhtao, tyrypyry turumekase ahtao roropa eya tākye kuhse Ritonōpo exīko mana. Imarōkō roropa tākye exīko toh mana, tykase Jezu eya xine.

Tineru otuenikatop̄pyry poko sero

⁸ Mame ynara tykase ropa Jezu:

– Nohpo nae ahtao tytinerukemy, 10me itinerū nae parata risemy, typynemy, parihmākomo. Mame toiro itinerū tōtuenikase ahtao oty rīko nae otarame? Nāparina zukāko mana. Tytapyī tumehnōko mana tytinerū zupitohme. Kure zupīko mana otyro akoko.

⁹ Mame tytinerū tonese ropa tyya ahtao tyekyry tō kohmāko mana tope tō maro. Ynara āko mā ynororo eya xine: “Tākye exi ropa ynemapohpyry tonese ropa ya exiryke. Morara exiryke tākye sehtone,” āko ynororo.

¹⁰ – Ynara āko ase oya xine, morararo Ritonōpo nenyohyā atākyemāko mā toto toiro iirypyryme exikety tyrypyry rumekary ropa ahtao, tykase Jezu eya xine.

Sē nase tumy rumekahpō poko

¹¹ Mame tōturuse ropa Jezu eya xine aosenetupuhtohkōme Ritonōpo poko. Ynara tykase ynororo:

– Orutua kynexine tumūkie asakoro.

¹² Morarame akomihpyry ynara tykase tumy a: “Papa,” tykase. “Jūme rokē kymōkomohtoko orihpyra ro awahtao,” tykase ynororo tumy a.

– Mame jūkomo a tymōkomory tapiakase typoenō mōkomoryme asakoro ro. Typne exiketō tokarose eya xine.

¹³ Morarame tuhke pyra tōmehse ahtao tumy nekarotyā tokamose ropa imūkuru a, akomihpyry a. Tineru tapoise eya moro epehpyryme. Mame typenekehse ynororo tumy maro toexiry pōko. Morara exiryke typatary poe toytose ynororo mya imep̄y pata pona. Pore toeporehkase ynororo. Moero tytinerū tahnikase eya, t̄ypenery tomo a rokē tokarose, typenetatoh tonō poko tahnikase tytinerū eya.

¹⁴ – Mame okynā pyra itinerū tonahse. Moromeīpo konopo toehkehse moroto. Omise konōto morotōkō toehse toto. Mokyro omise toehse roropa tytineruke pyra toehse toexiryke.

¹⁵ Morara exiryke toerohtoh tupise eya. Imep̄y poetoryme toerohpitose ynororo. Ahno eky nahpaneme toehse, poinokoimo nahpaneme.

¹⁶ Mame omise toehse ipunaka. Poinokoimo napyry enapyry se toehse repe tomiryke. Yrome morotōkō anautuhmara myhē toehse.

¹⁷ Morarame ynara tōsenetupuhse ynororo: “Papa typoetoke tuhke. Tynahke roropa tuhke. Atahnikāko roropa toto napyry. Yrome ywy taro, jemiryke rokē myhē orihnōko ase,” tykase ynororo tukurohtao rokene.

¹⁸ “Morara exiryke ytōko ropa ase papa esaka mya roropa. Ynara āko ase papa a: ‘Oehno ropa kē papa. Iirypyryme rokē ase oya, Ritonōpo a, enara.

¹⁹ Omūkurume pyra ase otarame, popyra jexiryke. Morara exiryke opoetoryme rokē kyriko rahkene,’ āko ase papa a,” tykase tukurohtao ynororo.

²⁰ Morotoino toytose ropa ynororo tumy a ropa.

– Mame amekeino tumūkuru tonese jū a ahtao, nupunato tonese tumūkuru. Tururume toytose ynororo tumūkuru eahmase.

²¹ Morarame ynara tykase imūkuru: “Papa, oehno ropa. Iirypyryme rokē ase Ritonōpo a, oya, enara. Otarāme omūkuru kara ase, popyra jexiryke,” tykase imūkuru tumy a. “Arypyra, umūkuru ro mase,” tykase juny eya.

²² – Mame ynara tykase juny typoetory tomo a: “Axī umūkuru zupō enehtoko, kurano, amurutohme eya,” tykase. “Omahtao roropa ke ēmatoko emary aka. Sapatu roropa ekarotoko eya.

²³ Pui mūkuru ikasetahpyry enehtoko etapatohme, otuhtoh konōto ri-tohme, tākye kuehtohkōme,” tykase juny typoetory tomo a.

²⁴ “Ynara exiryke, umūkuru aorikyhyppy sã monexiano. Mame aēsemamyhyppy sã toehse ropa nase. Itatyhyppy sã roropa monexiano.

Mame seromaroro aosenepohpyry ropa sã nase,” tykase jumy. Morara exiryke tãkye toehse ropa toto. Tõtuhse foto. Tãtãkyemase toto.

²⁵ – Morarame irui kynexine, tupito po. Morarame tooehse ropa tahtao tapyi myhtokoxi, rue totase eya, waketõ roropa totase eya.

²⁶ Mame tumy poetory tykohmase tyya tõturupotohme: “Otara ãko hkoh moxiã nae?” tykase ynororo tõturupose eya.

²⁷ – Mame tozuhse eya: “Arypyra, ãkorõ noehno ropa. Morara exiryke pui mükuru kurã totapapose omy a kure tooehse ropa tumükuru exiryke,” tykase ynororo eya.

²⁸ – Mame tohne toehse irui ipunaka. Tapii taka tomomyry se pyra toehse. Morarame jũ toytose eya imaro tõturutohme. “Oty katohme koh omõpyra mano tapii taka? Aimo, omõko,” tykase jumy eya.

²⁹ “Etako pahne papa,” tykase tumy a. “Tuhke jeimamyry taropose ya amaro jexiry poko. Opoetoryme roropa toerohse ywy. Õmiry onymoikehpyra roropa ase. Yrome poti onekaropyra mexiase tãkye jehtohme jepe tõ maro.

³⁰ Yrome mokyro omükuru kahpyry omõkomory eya pake tahnikase. Nohpo tõ poko rokẽ tonahkase eya. Mame tooehse ropa ynororo ahtao pui mükuru kurã totapapose oya otuhtoh ritohme ipoko. Naeroro sam, ãko ase papa,” tykase imükuru tumy a.

³¹ – Mame ynara tykase jũ eya: “Aimo, etako pahne. Ymaro mase jũme. Mame ymõkomory omõkomoryme ro mana, emero porehme.

³² Yrome ãkorony aorikyhyppyry sã monexiano amerehme. Mame aẽsemamyhyppyry ropa sã noehno ropa. Itatyhyppyry sã roropa monexiano. Mame seromaroro aosenepohpyry ropa sã nase. Naeroro otuhtoh konõto yripono tãkye kuehtohkõme,” tykase jumy eya. Morara tykase Jezu eya xine.

16

Mõkomo erase tuaro ehtpõpyry poko sero

¹ Mame ynara tykase ropa Jezu typoetory tomo a:

– Tymõkomokẽ kynexine. Typoetoke kynexine roropa ynororo. Mame typoetory tyrise eya tymõkomory eraseme. Yrome tosẽ enekunohnõko kynexine. Itinerũ apoiko kynexine tytinerũme. Mame imehnomo a turuse ropa esemy. Ynara tykase toto eya: “Õpoetory reh oenekunohnõko mahna,” tykase toto.

² Mame typoetory tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo eya: “Otara ãko hkoh opoko toh nahe. Ymõkomory ahnikary poko oya? Ymõkomory eraseme pyra exiko ropa mase. Naeroro ymõkomory papẽ ikurãkako enepotohme ya, emero porehme, oytotohme ropa,” tykase tymõkomokemy typoetory a. “ÿ,” tykase ynororo. Mame toytose ropa ynororo.

³ – Mame toemynyhmasẽ ipoetory yronomyryme tukurohtao. Ynara tykase ynororo tyya rokene: “Jesẽ poetoryme pyra exiko ase. Naeroro otara exiko hano taroino? Oty pokohxo ke erohnõko hano taroino? Jemary ke jerokuru waro pyra ase. Imehnomo a tineru ekaropory poko ihxipýke roropa ase.

⁴ Ynara ãko ase topeke jehtohme toerohtohke pyra jahtao, tytapyikõ taka jeahmatohme roropa eya xine,” tykase ynororo tyya rokene.

⁵ – Mame tosẽ mõkomory apoihpõkõ tykohmase tyya onepehmaro ro exiketomo. Ynara tykase ynororo osemazupu a: “Otãtoh jesẽ mõkomory oemahpo nahe?” tykase eya.

6 – “100me tãpoa nae ase tõe aitopo, oriu,” tykase eya. Mame ynara tykase mōkomo erase eya: “Seny, apapeny. Oporohko aporo. 50me tãpoa rokē imeroko,” tykase ynororo eya, zokonaka rokē tyripose.

7 – Mame imepyny a roropa ynara tykase ynororo: “Otãtoh jesē mōkomory nahe owino?” tykase. “Miume saku nae ase tiriiku rokene,” tykase eya. Mame ynara tykase mōkomo erase eya: “Ynara imeroko apapē pokona, 800me rokē imeroko,” tykase ynororo eya.

8 – Mame zae pyra aehtopōpyry waro toehse esemy. Osenekunohpopyra toehse. Ynara tykase ynororo typoetory a: “To, orēpyrahxo reh mahse opyno sã mokaro ehtohme. Zae pyra mase repe. Yrome tuaro mase,” tykase typoetory a. Moro poko tōturukehxīpo eya xine, ynara tykase ropa Jezu:

– Ritonōpo onenetupuhpynō orēpyrahxo, t̄ypokonopyrykō poko tuarohxo m̄ã toto. Ritonōpo poetyry tō tuaro hkopyra sã m̄ã toto t̄ypokonopyrykō poko te, Ritonōpo enetuputyry poko tyya xine, enara.

9 Ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Omōkomorykō ke imehñō akorehmatoko oepekōme toto ehtohme Ritonōpo waro toto ehtohme roropa. Mame toorihse awahtao xine osepor̄yko ropa matose imaro xine, jumãme Ritonōpo esao.

10 Zae rokē awahtao xine mōkomo pitiko eraseme awahtao xine, morararo matose zae ro matose tuhkã poko eraseme toehse awahtao xine. Morararo zae pyra awahtao xine tuhke pyra mōkomo eraseme awahtao xine, zae pyra ro matose ex̄iko tuhkãkō poko eraseme toehse awahtao xine.

11 Morararo tineru poko zae pyra awahtao xine sero nono po, ahnikãko rokē matose. Imeīpo kurã onekaropyra Ritonōpo oya xine mana.

12 Tomeseke pyra awahtao xine imep̄y mōkomory poko, oya xine mōkomo onekaropyra m̄ã Ritonōpo omōkomorykōme.

13 – Asakoro tošēke exiry tupime mana. Ynara exiryke, toirō pyno awahtao xine imep̄y se hkopyra ex̄iko matose mokyro pokoino. Mokyro maro oerokurukōke imep̄y maro oerokurukō se pyra roropa ex̄iko matose. Morararo Ritonōpo poeforyme awahtao xine tyorō onyripyra matose oesēkōme, Ritonōpo poeforyme oexirykōke, tykase Jezu eya xine.

Jezu namorepatopōpyry

(Mateu 11.12-13; 5.31-32; Maku 10.11-12)

14 Mame parixeu tomo a Jezu omiry totase. Mōkomo sato kō ynaroro, tineru roropa se ynaroro. Naeroro Jezu typoihtose eya xine.

15 Morara exiryke ynara tykase Jezu eya xine:

– Amarokō kure oexirykō enepōko matose imehno a repe. Yrome Ritonōpo oenetyr̄yko okurohtao xine mana. Onyriyãkō kure oya xine m̄ã repe. Yrome Ritonōpo a popyra mana.

16 – Pake kuekyrykō ekepyã toytoytoese Moeze nymerohpyry poe. Uru-tonōpo tō omi poe roropa toytoytoese toto. Moromeīpo João, ahno ēpurihkane toehse. Mame ynara tykase João: “Emero ahno esēme ex̄iko m̄ã Ritonōpo,” tykase João. Seromaroro morararo Ritonōpo omiry ekaronanō moro poko m̄ã ekarōko. Tuhke ahno moro poko m̄ã etãko toto. Ritonōpo riry se toto tošēkōme.

17 – Moeze nymerohpyry kure ro mana. Moromeīpo otarame kapu enahnōko mana. Sero nono enahnōko ropa m̄ã otarame. Yrome Moeze nymerohpyry onenahkapopyra mana, zae rokē exiryke Ritonōpo poe.

18 – Mame orutua tyyty rumekaryhtao imep̄y nohpō maro toehthohme, iirypryme ex̄iko mana imep̄y nohpō poko exiryke. Popyra Ritonōpo a mana. Morararo tynio rumekahpō maro ipytaryhtao iirypryme ex̄iko mana imep̄y pyty poko toexiryke, tykase Jezu eya xine.

Sero Razaru ehtopõpyry poko tymõkomokē maro

19 Mame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Tymõkomoke exikety kynexine tupoke kurā ke. Typynehxo exikety zupõ kynexine. Itamurume tohke kurā ke kynexine roropa, tõkuke roropa.

20 Mame imepõ moroto roropa kynexine tymõkomokēkara, esety Razaru. Urukoimo hpe kynexine ynororo. Ēmepyry pune Razaru anarokehpyra imehnõ kynexine tymõkomokē tapyī pota taka.

21 Tymõkomokē napyry akumuru se rokē kynexine, tynapyryme. Mame erukoimory tometomese kaikuxi tomo a. Toetuarimase ynororo pitiko rokē pyra.

22 Mame mokyro tymõkomokēkara toorihse. Aparāo pütokoxi zuzenu tarose Ritonõpo nenyõhtyāmo a, otuhtoh konõto pona kapu aka. Morarame tymõkomokē toorihse roropa. Ekepyry tonēse nono aka jekyrõpyyamo a. Zuzenu toytose popynõ esaka etuarimatoh pona.

23 Mame sam tykase ynororo myhene, popyno esao tahtao. Mame kakoxi tõsenuhmase ynororo ahtao, moero Aparāo tonese eya, Razaru roropa tonese, Aparāo maro.

24 Mokaro eneryke tyya opore tykohtase ynororo: “Tam, Aparāo, nupunato kueneko myhene. Razaru enehpoko xiāro ya. Tuna enehpoko eya ajohpāme samo ypotapihpyry piukah āko nase apoto ke,” tykase ynororo.

25 – Mame Aparāo a tozuhse. Ynara tykase ynororo eya: “Kuku, ehtopõpyry poko enetupuhko. Orihpyra ro awahtao itamurume mõkomo kurā tapoise oya. Yrome Razaru arypyra, ehtomase myhē rokene. Ixihpyryme toehtoh rokē tapoise eya. Yrome seromaroro taro nase ymaro atākyemāko. Māpyra mase etuarimāko seromaroro.

26 Oya xine ytotoh pyra nase eutary konõto. Morara exiryke oya xine ytoppyra mā tarõkomo. Morararo tarona oehpyra matose,” tykase Aparāo eya.

27 – Mame ynara tykase tymõkomokemõpyo Aparāo a: “ÿ, Tam, ajohpāme sā Razaru enyohko papa tapyī taka.

28 Moroto mā jakorõ tomo, 5me orihpyra ro mā toto. Toto zurupoko Razaru a oehpyra toto ehtohme tarona etuarimatoh pona,” tykase tymõkomokemõpyo eya.

29 – Mame ynara tykase Aparāo: “Ākorõ tõ Moeze nymerohpyry nae. Ritonõpo poe urutõ kõ omihpyry nae roropa mā toto, ituarõtatohkõme. Ah mokaro omihpyry etā toto, ākorõ tomo,” tykase Aparāo eya.

30 – “Arypyra, Tam. Onetara mā toto. Yrome imepõ tõsemākapose ropa ahtao orihxipo, mame mokyro toytose ahtao eya xine axī tyrypyhpyrykõ rumekāko mā toto,” tykase ynororo Aparāo a.

31 – Mame ynara tykase Aparāo: “Arypyra. Moeze tõ omihpyry omipona pyra toto ahtao, Ritonõpo poe urutõ kõ omihpyry omipona pyra roropa toto ahtao, morararo mā toto turuse tahtao xine ēsemākapohpyry ropa a. Aomipona pyra toto exiry mana,” tykase Aparāo eya, tykase Jezu eya xine. Enara.

17

Iirypyrymākõ poko

(*Mateu 18.6-7,21-22; Maku 9.42*)

1 Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Iirypyryme tyripotoh tonõ nae, enahpõme mā kehko. Yrome mokyro, iirypyryme imehnõ rihpõ wānohnõko Ritonõpo mana yronymyryme.

² Kurehxo eya exiry topu konōto tymyhse ahtao ipymyry pokona inerymapotohme zue aka, popyra mā exīko eya imep̄y iiryppyryme tyripose ahtao eya; jenetupuhnanō iiryppyryme tyripose ahtao eya. Mokyro wānohnōko Ritonōpo mana ipunaka.

³ Tuarō ehtoko!

– Ākorōkō tyryppyry poko amaro toehse ahtao zurutoko tuaro aehtohme. Mame tyryppyry rumekary se tahtao: “Popyra akene amaro,” karyhtao eya, ynara kahtoko eya: “Ÿ, ooryppyry a wenikehnōko ase rahkene,” kahtoko eya.

⁴ Morarame tyryppyry poko ropa ehxīpo aytory ropa ahtao oya xine 7me, moro ěmepyry ae ro: “Popyra ase iiryppyryme amaro,” karyhtao eya ynara kahtoko rokē eya: “Ÿ, oty kara, Ritonōpo ooryppyry korokāko mana. Wenikehnōko ase taroino moro poko,” kahtoko eya, tykase Jezu eya xine.

Ritonōpo enetuputyry poko

⁵ Mame ynara tykase 12mākō Jezu a:

– Yna akorehmako yronymyrymehxo Ritonōpo enetupuhtohme yna a, tykase toto.

⁶ Ynara tykase esēkō eya xine:

– Ritonōpo omiry enetuputyryhtao oya xine pitiko rokē repe, onekaropoh-pyrykō ekarōko Ritonōpo mana. Ynara karyhtao oya xine sero oroxi pañō a: “Otoutoko omity maro tuna konōto kuaka atarykata ropa,” karyhtao oya xine, ōmipona xine otoūko mana, tykase Jezu eya xine.

Sero Ritonōpo poetoryme ehtoh poko

⁷ – Otara āko typoetokā typoetory a erohkehxīpo tooehse ropa ahtao tapyi taka? Otarāme ipotory itupi poko toerohse. Otarāme kaneru tō nahpary poko toerohse. Mame tapyi taka tooehse ahtao otara āko hna typoetory ā? “Otuhkose aporo!” āko nah eya? Arypyra.

⁸ Ynara āko rokē eya: “Joh tyriko aporo. Tahnose ahtao enehko ya wyi maro,” āko mana. “Eukuru enehko rōropa,” āko mana. “Tōtuhkehse jahtao otuohnōko mase. Eukuru ěnōko, enara,” āko mā eya.

⁹ “Kure mase,” karahme sā typoetokā typoetory a.

¹⁰ Morararo matose. Ritonōpo omipona emero tyrise oya xine ahtao, ynara kahtoko eya: “Opoetoryme rokē ase. Mōpāme rokē ōmipona exiasene,” kahtoko. Epyrypara ehtoko kure oehtopōpyrykō poko, tykase Jezu eya xine.

Sē nase 10me ipū imotatyā poko

¹¹ Mame Jerusarē pona Jezu tyryhtao, Samaria ehpikuroko toytose ynororo, Karirea ehpikuroko, enara.

¹² Mame pata pitiko pona toeporehkase ahtao tōseporyse Jezu ipū imotatyā maro, 10me. Amekeino rokē tōsenuhmase toto torukoimorykohxike.

¹³ Jezu tykohmase eya xine, ynara tykase toto:

– Jezu! Tuisa! Nupunato yna eneko myhene, tykase toto.

¹⁴ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ÿ, nupunato oenetyrōko ase. Ytotoko Ritonōpo maro oturuketomo a. Osenepotatoko eya xine, okurākatopōpyrykō enetupuhtohme eya xine, tykase Jezu ipū imotatyamo a.

Morarame toytorykohtao, kure toehse ropa toto, ipū imoimotahpyry pyra.

¹⁵ Mame toekurākary ropa eneryke tyya, toirō toeramase ropa Jezu a.

– Kure Ritonōpo mana, tykase ynororo opore.

¹⁶ Jezu ěpataka typorohse ynororo nono pona:

– Kure mase, tykase ynororo Jezu a, kure toehse ropa toexiryke. Samaria pō kynexine ynororo.

17 Mame ynara tykase Jezu:

– 10me orutua kō tukurākase ropa. Otokoh mokaro nahe, 9mākohmo? tykase Jezu eya.

18 – Mose rokē, juteu kara rokē noehno ropa: “Kure mase, Ritonōpo,” kase, tykase Jezu.

19 Mame ynara tykase ynororo ipū imotahpyrypyry a:

– Owōko. Ytoko ropa. Ritonōpo enetuputyryke oya tukurākase ropa mase, tykase Jezu eya.

Tuisa konōtome Ritonōpo ehtoh poko

(Mateu 24.23-28,37-41)

20 Ynara tykase parixeu tō Jezu a:

– Otātahtao Kuesēkōme toexiry enepōko Ritonōpo nah? tykase toto. Ynara tykase Jezu eya xine:

– Kuesēkōme Ritonōpo ehtoh osenepyra mana.

21 Morara exiryke ynara kara imehnō mana: “Enetoko ke moro yro,” kara mā toto. “Yrorohxo rukuh moro,” kara roropa mā toto, tuisame Ritonōpo ehtoh okurohtao xine exiryke, tykase Jezu eya xine.

22 Mame ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Okynā pixo Kapu ae Ayhtohpyry enery se exīko matose yronymyryme. Yrome onenepyra matose.

23 Moraramē ynara āko imehnō mā repe ypoko: “Moroto Kapu ae Ayhtohpyry mana,” āko reh mā toto. “Taro mana,” āko roropa imehnō mana. Yrome morara karyhtao oya xine aomipona xine pyra ehtoko.

24 Saereh āko mā nenenehkane, xixi tūtatoh wino xixi omōtoh pona. Moro sā mā Kapu ae Ayhtohpyry oehnōko ropa mana. Emero enēko exino mana.

25 Yrome osemazuhme aporo osanume exīko ynororo mana. Etuarimāko itamurume mana. Mame tosēkōme ise pyra roropa exīko seromatokō mana.

26 Pakatokō ehtopōpyry sā Noe orihpyra ahtao ro, moro sā exīko tarōkō mana, Kapu ae Ayhtohpyry oehsasaka ropa ahtao.

27 Tōtukurukō poko rokē toh kynexine, eukuru enyry poko roropa. Typyrykō poko toh kynexine, tyniotarykō poko roropa kanawa aka Noe tō otyriry ponāmero. Moraramē tuna kumaryke tyneryse toto, emero porehme.

28 Moro saaro kynexine Ro ehtopōpyry roropa. Tōtukurukō poko rokē toh kynexine. Eukuru enyry poko roropa toh kynexine. Tōsepekatyrykō poko, mōkomo ekamory poko roropa toh kynexine. Tupito pomory poko, tapyi amory poko roropā toh kynexine.

29 Morara kynexine Ro ehtopōpyry pake. Morotoino Ro toesyryhmase ahtao, apoto toepukase kapu ae sautu panō maro moro pōkō zahkatohme emero.

30 Moro saaro exīko mā sero pōkomo Kapu ae Ayhtohpyry oehtoh ropa toehse ahtao, tykase Jezu.

31 – Morara ahtao tapyi mypatarānao awahtao xine tapyi taka omōpyra ehtoko omōkomorykō poko. Morararo tupito po awahtao xine eramara ropa ehtoko atapyikō taka omōkomorykō poko.

32 Ro pytōpyry ehtopōpyry poko wenikehpyra ehtoko. (Toeramary se ropa toehse ynororo repe tunurumekahpyry pona ropa. Mame topume tanyhtase ynororo; sautume toehse.)

33 Moraramē tōsepynanopyry poko exiketō orihnōko mā toto. Yrome Ritonōpo omipona exiketō ēsemānōko ropa mā toto.

³⁴ Etatoko pahne, joepyry ropa ahtao koko ahtao, asakoro orutua kō nyhnōko tynyhtohkō po. Mame toiro arōko mā Ritonōpo. Tōmipona exikety rokē arōko mana. Imarō nomōko mana.

³⁵ Morararo asakoro nohpo tō erohketō ahtao, tonahsē riry poko toto erokuruhtao toiro arōko Ritonōpo mana. Imarō nomōko mana.

³⁶ Asakoro orutua kō tupito po ahtao, toiro arōko mā Ritonōpo. Imarō nomōko mana, tykase Jezu eya xine.

³⁷ Morarame ynara tykase ipoetory tō Jezu a:

– Otoko morara exīko nahe? tykase toto. Ynara tykase Jezu eya xine:

– Imotahpyry ahtao, morotona ayra tōkehko oximōnōko mana, tykase Jezu eya xine. (Morararo Ritonōpo oehnōko mana iirypyrymākō wānohse.)

18

Terekatu a pytȳpo ytotoḡpyry poko

¹ Mame typoetory tō tamorepase Jezu a toto osenetupuhtohme tōtururukō poko Ritonōpo maro. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonōpo maro oturukehpyra ehtoko. Penekehpyra ehtoko otururukō poko Ritonōpo a, tykase ynororo eya xine.

² – Etatoko pahne, terekatu kynexine pata konōto po, zae pyra exikety. Ritonōpo omipona pyra exikety kynexine. Imehnō pynō pyra roropa kynexine.

³ Morarame moro pata po pytȳpo kynexine aosanumase morotōkomo. Kokoro rokē ytosene oturuse terekatu a takorehmatohme repe. Ynara tykase ynororo eya: “Kuakorehmako ajohpāme samo. Josanumary imȳpoko,” tykase pytȳpo terekatu a.

⁴ – Osemazuhme pytȳpo akorehmary se pyra terekatu kynexine repe. Yrome kokoro rokē toytose pytȳpo oturuse. Mame okynā ahtao ynara tykase ynororo tyra rokene: “Ritonōpo zuno pyra ase. Imehnō pyno pyra ase roropa repe.

⁵ Yrome jerekohmaryke pytȳpo a, akorehmāko ase. Imȳpōko ase tahxime jerekohmaryino, yporemākaporyino roropa eya,” tykase ynororo tukurohtao, tykase Jezu eya xine.

⁶ Mame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Mokyro terekatu omihpyry metatou? Zae pyra kynexine. Nohpo akorehmary se pyra. Yrome imeīpo takorehmase.

⁷ Mokyro motye kuhse mā Ritonōpo. Tynymenekatyā omiry etāko mana. Toto mȳpōko roropa mana kokoro rokē toto otururuke tyya, pakeimo, koko, enara. Ekurehpyra mana typoetory akorehmary poko.

⁸ Axī toto mȳpōko mana. Yrome Kapu ae Ayhtohpyry oepyry ropa ahtao oty enēko na taro nono po. Tōmipona exiketō tuhke enēko nah? Arypyra otarame.

Parixeu ehtotoḡpyry poko kowenu tinerū poko erohkety maro

⁹ Morarame: “Kure ase, imehnō sā pyra,” kanaanō amorepari se toehse Jezu. Ynara tykase ynororo eya xine, aosenetupuhtohkōme:

¹⁰ – Orutua kō toytose asakoro, oturuse Ritonōpo maro oturutoh taka. Toiro parixeu kynexine. Imaro kowenu tinerū poko erohkety kynexine.

¹¹ Mame towōse xikihme parixeu toiroro tōturutohme Ritonōpo a. Ynara tykase ynororo: “Kure mase, Ritonōpo, yamene se pyra jexiryke. Ajohpe pyra ase. Nohpo tō poko pyra roropa ase, imehnō iirypyrymākō sā pyra ase. Mose kowenu tinerū poko erohkety iirypyryme mana. Tākye ase isā pyra jexiryke.

¹² Toitoine otuhpyra ase jotururuke oya. Emero ynapihpyry apikāko ase, omame porehme ahtao, toiro ekarotohme oya,” tykase parixeu, epyrypāko kure toexiry poko.

¹³ – Mame mokyro, kowenu tinerū poko erohkety ameke rokē toexikihmase Ritonōpo a tōturutohme. Kakoxi osenuhmara kynexine Ritonōpo ēpataka, popyra toexiry enetuputyryke tyya. Toepurotōtōmase ynororo toemynyhmaryke. Ynara tykase ynororo: “Ritonōpo, iirypyryme rokē ase, nupunato kueneko myhene,” tykase ynororo.

¹⁴ – Etatoko pahne, tykase Jezu eya xine. – Mokyro rypyry rokē tykorokase Ritonōpo a tōsekarose exiryke eya. Yrome parixeu rypyry onykorokara toehse Ritonōpo. Ynara exiryke: “Kurehxo ywy, imehnō sā pyra,” kanaanō poremākapōko Ritonōpo mana. Yrome: “Popyra ase,” kanaanō kurākāko rokē Ritonōpo mana. Orēpyra tyrīko roropa mana, tykase Jezu eya xine.

Sero kure poetohti riry poko Jezu a

(Mateu 19.13-15; Maku 10.13-16)

¹⁵ Morarame typoenōkō tonehse jēkomo a, jūkomo a roropa Jezu a, onao ro exiketomo, toto apoitohme eya, kure toto ripotohme Ritonōpo a. Mame mokaro eneryke tyya xine, ynara tykase Jezu poetory tomo:

– Oty kase moehtou Jezu erekohmase totaehse ro ahtao? Ytotoko ropa, tykase toto.

¹⁶ Yrome Jezu a poetohti tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Ah poetohti noehno ya, tooepyrykō se toexirykōke oehnōko mā toto. Toto anaropōpyra ropa ehtoko ywinōino. Axī Ritonōpo enetupuhnōko mā toto tosēkōme, poeotitime ro toexirykōke.

¹⁷ Etatoko pahne, Ritonōpo enetuputyryhtao oya xine poetohti a Ritonōpo enetuputyry saaro, omōnōko matose Ritonōpo esaka. Māpyra onenetupuhpyra awahtao xine omōpyra matose Ritonōpo esaka, tykase Jezu eya xine.

Tymōkomoke aexihpyry poko

(Mateu 19.16-30; Maku 10.17-31)

¹⁸ Morarame juteu tamuxiry tooehse Jezu a oturupose. Ynara tykase ynororo:

– Amorepatō kurā mase. Naeroro oturupōko ase oya. Oty rīko ha Ritonōpo maro jehtohme jūme, toorihse jahtao? tykase ynororo Jezu a.

¹⁹ Ynara tykase Jezu eya:

– Oty katoh: “Kurā mase,” myka ya? Kurākō nymyry pyra taro nase. Ritonōpo rokē mā kure.

²⁰ Inymeropohpyry Moeze a moro waro mase. “Imehnō nohpo poko pyra ehtoko te, imehnō onetapara ehtoko te, ematonara ehtoko te, onekunohto pyra ehtoko, kure omykō tyritoko te, asakō roropa kure tyritoko,” katoh waro mase, tykase Jezu eya.

²¹ Mame ynara tykase ynororo Jezu a:

– Moino ro poetome jehtopōpyry poe ro emero Moeze omihpyry tymoise ya, tykase.

²² Mame morara kary etaryke tyya ynara tykase Jezu eya:

– Toiro ise ro mase. Omōkomory emero ekamoko, tineru apoitohme oya. Mame otinerū ekaroko tymōkomokākara a, etuarimaketomo a, enara. Morara tyrise oya ahtao tymōkomoke exīko mase Ritonōpo esao kapu ao. Moromeīpo osehko ropa ya ymaro oytotohme, ypoetoryme oehtohme, tykase Jezu eya.

²³ Yrome morara kary etaryke tyya: “Teh,” tykase ynororo. Toemynyh-mase yronomyryme tymōkomoke itamurume toexiryke.

²⁴ Mame aemynyhmary eneryke tyya ynara tykase Jezu:

– Tupime kuhse tymōkomokamo a Ritonōpo enetuputyry tosekōme.

²⁵ Kameru kawaru sā konōto. Jawi eutary pitiko kuhse. Jawi eutary aka kameru omōpyra mana. Moro saaro tymōkomokā omōpyra mā toto Ritonōpo esaka tosekōme Ritonōpo onyripyra toexirykōke, tykase Jezu.

²⁶ Ynara tykase aomiry etananomo:

– Morara ahtao otara Ritonōpo esaka omōnōko ynanah, jūme imaro yna ehtohme? tykase toto, tōturupose Jezu a.

²⁷ – Ÿ, āmoreme xine ro osepynanohsaromepyra matose. Yrome Ritonōpo opynanopyrykō waro mana, tykase Jezu eya xine.

²⁸ Mame ynara tykase Peturu:

– Etako pahne, yna tapyī tō turumekase yna a amaro yna ytotohme, tykase.

²⁹ – Ÿ, tykase Jezu eya xine, – tuaro ehtoko. Atapyīkō rumekaryhtao oya xine te, opyxiākomo te, ākorō tomo, omykomo te, opoenkō roropa, mokaro rumekaryhtao oya xine oesēkōme Ritonōpo enetuputyryke oya xine,

³⁰ mokarohne motye apoīko ropa matose sero nono poro. Mame imeīpo orihp̄yme exīko roropa matose jumāme, tykase Jezu eya xine.

Toorikyry poko Jezu oturutop̄pyry sero

(Mateu 20.17-19; Maku 10.32-34)

³¹ Mame Jezu a imoihmākō htae typoetory tō tykohmase tyya 12mākomo, tōturutohme toto maro. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Etatoko pahne, ytōko sytatose Jerusarē pona. Moroto Kapu ae Ayhtoh-pyry ryhmāko mā toto. Ritonōpo poe urutō kō nymerohpyry ae ro, ihtomāko mā toto. Katop̄pyry ae ro emero exīko mā seromaroh.

³² Jekarōko mā toto juteutōkara a. Ypoihtōko mokaro mana. Yhtomāko roropa mā toto. Ypona ituh āko mā toto.

³³ Ÿpiypipohnōko mā toto. Moromeīpo jetapāko toh mā rahkene. Yrome oseruaō tōmhese ahtao ēsemānōko ropa ase, tykase Jezu.

³⁴ Otye morara katop̄pyry onenetupuhpyra Jezu poetory tō kynexine. Jarao pyra Jezu nurutatoh kynexine eya xine. Ihtomary poko onenetupuh-pyra toh kynexine.

Sero tonurēkara kurākatop̄pyry poko

(Mateu 20.29-34; Maku 10.46-52)

³⁵ Morarame Jezu ytoryhtao Jeriko pona, moro osema tao tonurēkara kynexine, kohrame osema ehpio. Tinerū eraximary poko kynexine repe.

³⁶ Mame tuhkākō ytory etaryhtao tōturupose ynororo:

– Oty kase hkoh imoihmākō ytōko nae? tykase.

³⁷ – Mokyro Jezu Nazare pō okuroko ytōko mana, tykase toto eya.

³⁸ Morara kary etaryke tyya tykohtapitose tonurēkara:

– Jezu, Tawi par̄pyry, nupunato myhē kueneko, tykase ynororo.

³⁹ Osemazuhme imynyhp̄akapory se ytoketō kynexine repe:

– Ajoajohpe pyra exiko. Mynyhme exiko, tykase toto eya. Yrome jami-h-mehxo tykohtase ynororo:

– Tawi pary, pyyno exiko! tykase ynororo.

⁴⁰ Mame totypohse Jezu osema tao morara kary etaryke tyya.

– Moky enehtatoko ya, tykase. Ameke pyra toehse tonurēkara ahtao, ynara tykase Jezu eya:

⁴¹ – Oty se hma ya? tykase eya.

– Josenuhmary se ropa ase, tykase ynororo.

⁴² Ynara tykase Jezu eya:

– Osenuhmako ropa. Tonetupuhse jexiryke oya tukuräkase ropa mase, tykase.

⁴³ Axī tōsenuhmapitose ropa ynororo. Mame Jezu tokahmase eya, kure Ritonōpo ekarōko tonure ropa toehse toexiryke. Mame moro eneryke tyya xine, imoihmākomo a roropa kure Ritonōpo tokarose.

– Kure mase, Ritonōpo, tykase toto.

19

Zakeu ehtopōpyry poko

¹ Mame Jeriko pona toytose Jezu. Pata rānakuroko ytōko kynexine.

² Mame moro pata po kowenu tinerū poko erohkety kynexine, orutua, esety Zakeu. Tyūnerukē kynexine ynororo. Kowenu tinerū poko erohketō tuisaryme roropa kynexine.

³ Mame Jezu enery se toehse ynororo repe. Yrome onenesaromepyra kynexine, ahno imoihme exiryke, kae pyra pixo toexiryke.

⁴ Morara exiryke Jezu onenepyra tokurehse toexiryke, osema ae osemazuhme toytose ynororo tururume, Jezu wapōmase. Wewe pona tōnuhse ynororo, Jezu enetohme tyya aepyryhtao.

⁵ Morarame wewe zopikoxi tooehse Jezu ahtao kakoxi tōsenuhmase ynororo Zakeu enetohme tyya. Ynara tykase ynororo Zakeu a:

– Zakeu, oyhtoko axiny. Atapyī taka jytory se ase, tykase Jezu eya.

⁶ Morara kary etaryke tyya, axī tyhtose ropa. Tākye toehse ynororo tomiroryke Jezu a. Mame tytapyī taka toytose Jezu maro.

⁷ Morarame Zakeu maro Jezu eneryke tyya xine tykerekerehmase imoihmākomo a. Ynara tykase toto oseya rōkene:

– Oty katoh iirypyryme exikety tapyī taka ytōko mose nae? tykase toto.

⁸ Mame towōse xikihme Zakeu tytapyī tao. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Etako pahne, yrypyry rumekary se ase. Naeroro ymōkomory apiakāko ase, zokonaka ekarotohme tymōkomokākara a; imehnō tinerū tomatonahse ahtao ya ynematonanopyhpyry motye asakoropane ekarōko ropa ase eya xine, tykase Zakeu Jezu a.

⁹ Morara kary etaryke tyya ynara tykase Jezu eya:

– Seroae Ritonōpo opynanohno. Imūkurume mexino. Aparāo paryme nymyry mase.

¹⁰ Ynara exiryke Kapu ae Ayhtohpyry tooehse tarona, iirypyrymākō ehense ropa, toto pynanohse roropa, tykase Jezu Zakeu a.

Ŷme ehtoh ipoko (Mateu 25.14-30)

¹¹ Mame Jezu omiry etāko imoihmākō kynexine, Zakeu a aotururu etāko. Mame: “Axī tuisa konōtome Ritonōpo osenepōko mana,” tykase toh repe, moe pyra Jerusarē toehse exiryke.

¹² Mokaro osenetuputyry waro toehse Jezu. Naeroro ynara tykase ynororo eya xine toto osenetupuhtohme:

– Pata esē kynexine. Pata tamuru pona toytory se kynexine, moē pona, tuisamehxo toehtohme. Mame tuisamehxo toehse tahtao tooehtohme ropa, tosa ropa.

¹³ Mame ytosasaka tahtao typoetory tō tykohmase tyya 10mākomo. Tytin-erū tokarose toitoine eya xine uuru risemy. Toiro ahtao toiro tokarose eya xine ipoko erohtohme. Ynara tykase ynororo eya xine: “Sero tineru

ke ikuhko, itamurumehxo apoitohme ytinerũme, joeppyry ropa ponãmero," tykase eya xine. Mame toytose rahkene.

14 – Morarame imehnõ ipataõkõ tosẽkõme ise pyra toh kynexine. Zehno toh kynexine. Ahno tonyohse eya xine ìkapo, ynara katohme: "Mose se pyra ynanase yna esẽme," katohme repe.

15 – Morarame pata tamuru esẽme imehxo toehse ynororo. Moromeĩpo toytose ropa ynororo tosaka ropa. Mame typoetory tõ tykohmase tyya, ytinerũ apoihpõkomo 10mãkomo. "Otãto ytinerũ tomãse nae, ypoetory tõ emahpo," tykase tyya rokene.

16 Mame osemazupu tooehse. Ynara tykase ynororo tosemy a: "Seny, onekarohpyry tomãse jemah po. Toiro kynexine uuru risemy. 10me apoiasse ropa," tykase ynororo eya.

17 – "Emese kure mase," tykase esemy eya. "Kure mase ypoetoryme. Ty-moise oya jexiryke pitiko rokẽ ynekarohpyry poko itamurumehxo ekarõko ase oya. 10me pata esẽme orĩko ase," tykase eya esemy.

18 – Morarame ìkapo roropa tooehse imepyny. Ynara tykase ynororo tosemy a: "Onekarohpyry ke uuru risẽ toiro, tuhkehxo apoiasse omame etone uuru risemy," tykase ynororo eya.

19 – Ynara tykase esemy eya: "Kure omame etone pata esẽme orĩko ase," tykase.

20 – Mame imepỹ tooehse. Ynara tykase ynororo tosemy a: "Seny, onekarohpyry ro uuru risemy. Tukurãkase ya kamisa muahtaka.

21 Ouno jexiryke onemyase, tykaripãse oexiryke, jamihme õmiry exiryke. Onyrihpyry kara apoiko mase, anarykahpyry kara epery apoiko roropa mase," tykase ynororo eya.

22 – Ynara tykase esẽ eya: "Popyra mase. Õmihpyry ae ro orĩko ase pohnõ esaka. Juaro mexiase. Jamihme jomiry exiry waro. Ynyrihpyry kara apoiry ya waro roropa mexiase. Ynarykahpyry kara epery apoiry ya waro roropa mexiase.

23 Morara exiryke oty katoh ytinerũ onekaropyra mexihne tineru poko erohketõ esemy a. Morara ahtao ytinerũ tomãse exiry repe," tykase eya esemy.

24 – Mame ynara tykase morotõkomo a: "Uuru apoitoko mose wino ekarotohme mokyro a, 10me uuru esemy a," tykase.

25 – Ynara tykase toto eya: "Yrome nae ynororo 10me," tykase toto.

26 – "Etatoko pahne," tykase esẽkomo. "Itamurume nae exikety ahtao itamurumehxo eya ekarõko imehnõ mana. Yrome arypyra exiketyme ahtao ikyryry akoĩpyry puxihkãko ropa imehnõ mana ewinoino.

27 Mame seromaroro moxiã yzehnotokomo, tosẽkõme jexiry satokõkara, enehko toto xiaro ya. Etapatoko toto yneneryme," tykase esẽkomo, tykase Jezu eya xine.

Jezu ytotoõpyry poko Jerusarẽ pona

(Mateu 21.1-11; Maku 11.1-11; João 12.12-19)

28 Morarame Jezu tõturukehse. Mame tymarõkõ esemazupurume toytose Jerusarẽ pona.

29 Mame Petepaje pata moe pyra ahtao Petania pata moe pyra roropa kynexine. Moroto typorohse Jezu ypy Oriwera myhtokoxi. Mame typoetory asakoro tonyohse eya osemazuhme toto ytotohme.

30 Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ytotoko mõ pata pona. Mame pata pona oytorykohtao, jumẽtu mükuru enẽko matose tymyhse, ahno anaropitopyny. Mokyro imyhpkatoko enetohme xiaro.

³¹ Mame ynara karyhtao imehnomo a: “Oty katohme imyhpokāko matou?” karyhtao oya xine, ynara kahtoko eya xine: “Tuisa ise kynako,” kahtoko.

³² Mame inenyohyā toytose. Emero tonese eya xine, Jezu nekarotopōpyry ae ro.

³³ Mame jumētu mūkuru t̄ypokase eya xine ahtao, ynara tykase esē tomo:
– Oty katohme yna eky myhpokāko matou? tykase toto.

³⁴ – Ȳ, yna esē ise kynako, tykase toto.

– Ȳ, arotoko, tykase eya xine ynororo.

³⁵ Mame Jezu a tonehse eya xine. Mame tupōkō tyrise eya xine jumētu mūkuru mypatarānaka. Epona Jezu tyrise eya xine rahkene.

³⁶ Mame aytorykohtao tupōkō tyrise eya xine osema taka eporo Jezu ytotohme, tuisamehxo Jezu enetuputyryke tyya xine.

³⁷ Morarame Jerusarē ameke pyra toehse ahtao ppy Oriwera poe osema yhtoryhtao imoihmākō ynara tykapitose:

– Kure mase, Ritonōpo, tykase. Tātākyemase toto. Opre toremiase toto Ritonōpo nyrihpyry eneryke tyya xine.

³⁸ – Kure yna tuisaryme tyriko, Ritonōpo. Kuesēkō omi poe aepyhpyry ynororo. Torētyke pyra ehtoko, kapuaōkomo. Kure rokē Ritonōpo syritone, tykase toto.

³⁹ Mame tōturuse parixeu tomo Jezu a. Imoihmākō maro toh kynexine. Ynara tykase toto:

– Amorepane, opoetory tō imynyhpākapoko, tykase toto Jezu a.

⁴⁰ Mame Jezu a tozuhse toto:

– Etatoko pahne, mynyhyme moxiā toehse ahtao, axī topu tō jomikary, tykase ynororo eya xine.

Jezu xitatopōpyry Jerusarē pōkō poko

⁴¹ Mame ameke pyra Jerusarē toehse ahtao pata tonese Jezu a. Enyryke tyxıtase epōkō poko, tuhkākō Jerusarē pōkō Ritonōpo omipona pyra exiryke.

⁴² Ynara tykase ynororo toemynyhmaryme:

– Jerusarē pōkomo, jehnehpoase Ritonōpo oya xine kure oripotohkōme repe. Moro poko otuarōtanohporykō se ase repe. Yrome jomiry etary se pyra matose. Morara exiryke ekurehnōko rokē matose.

⁴³ Imēipo ozehnotokō oehnōko oya xine mana. Oesarykō apurūko mā toto. Nono rīko toh mana oesarykō zomye kaetokohxo tūtara oehotohkōme, osema ae ytoppyra oehotohkōme roropa, epara oehotohkōme.

⁴⁴ Tuhke ozehnotokō exīko mana ōmye xine. Oryhmatorȳko mā toto. Oe-saōkō ryhmāko roropa mā toto emero porehme atapyī taōkō maro. Oesarykō pahnōko mā toto. Topu risēme tapyi ahtao, topu pahnōko roropa mā toto. Oya xine jehnehpoase Ritonōpo repe, typoko ourutohkōme repe. Yrome yse pyra matose. Morara exiryke oryhmatorȳko mā toto. Osepynanohpyra matose emero porehme, tykase Jezu Jerusarē pōkō poko.

“Ritonōpo maro oturutoh sero,” katopōpyry Jezu a

(Mateu 21.12-17; Maku 11.15-19; Joāo 2.13-22)

⁴⁵ Mame Ritonōpo Tapyī taka toytose Jezu. Tomōse tahtao tokykō ekamanō tutūtanohpose ropa eya moro tae.

⁴⁶ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ynara mā Ritonōpo nymeropohpyry. “Ytapyī ymaro oturutoh moro.” Yrome omato tō otonehōhme tyrise oya xine māna, omato esaryme, tykase Jezu eya xine.

⁴⁷ Mame kokoro rokē moro taōkō tamorepase Jezu a, Ritonōpo Tapyī tao. Mame Jezu zehno toehse Ritonōpo maro oturuketomo, juteu tō tamuxiry tō

roropa. Moeze omihpyry warōkō roropa Jezu zehno toehse. Mame Jezu etapary se toehse toh, repe.

⁴⁸ Yrome Jezu omiry etary se imoihmākō exiryke, onetapara toehse toh aporo.

20

*“Onoky omi poe urutōme mah?” katopōpyry
(Mateu 21.23-27; Maku 11.27-33)*

¹ Morarame Ritonōpo Tapyī tao Jezu kynexine, moro taōkō amorepāko Ritonōpo omiry kurā poko. Mame Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō toehse eya Moeze omihpyry warōkō maro, tamuximākō maro.

² Ynara tykase toh eya:

– Onoky omi poe moxiā amorepāko mah? tykase toto. – Onoky omi poe mokaro maropoase ropa sero tapyi tahe, tokykō ekamonanomo? Yna zuruko, tykase toto Jezu a.

³ Ynara tozuhse toto Jezu a:

– Morararo toiro joturupyry se ase oya xine. Kuezuhtoko aporo.

⁴ Onoky omi poe ahno tōpurihkase Joāo a? Ritonōpo omi poe? Ahno rokē omi poe? Kuezuhtoko, tykase Jezu eya xine.

⁵ Mame oxime rokē tōturuse toto. Ynara tykase toto:

– Otara ākohxo keh sytatou? “Ritonōpo omi poe Joāo toehse,” karyhtao kyaa xine ynara āko mana: “Morara ahtao oty katohme aomiry onenetupuh-pyra matou?” āko mā kyaa xine.

⁶ Māpyra: “Ahno omi poe rokē kynexine,” karyhtao kyaa xine, kuetapato-ryōko mā imoihmākomo, Ritonōpo omi poe urutōme Joāo ekaroryke eya xine, tykase toto osey a rokene.

⁷ Naeroro ynara tozuhse eya xine:

– Zuaro pyra ynanase. Onoky omi poe Joāo toehse otarame? tykase rokē toto Jezu a.

⁸ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Morararo ase onekaropyra ase oya xine onoky omi poe morara āko ha, tykase Jezu eya xine.

*Uwa esary esā ehtopōpyry poko
(Mateu 21.33-46; Maku 12.1-12)*

⁹ Mame Jezu tōturuse typoko, toto osenetupuhtohme Ritonōpo omi poe toexiry poko. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Tutupi po uwa tarykase ahno a. Mame tutupi tokarose imehnomo a eraseme toto ehtohme epery apiakatohme tyaa. Morotoino mya toytose ynororo. Moroto ehse. Moroto ehse, okynā moroto ehse.

¹⁰ Mame uwa epery ahpirāsasaka ahtao typoetory tonyohse eya tutupi pona ropa, erase zurutohme uwa epery apiakatohme. Mame ipoetory toytose morotona, pore, tupito pona. Yromē mokyro eneryhtao tyaa xine typipohse eya xine. Mame tonyohse ropa rokē eya xine. Uwa epery anaropopyra tokurehse toto. Tomahpōke pyra taropose ropa ynororo eya xine.

¹¹ Moromeīpo typoetory imepỹ tonyohse ropa uwa esemy a. “Utupi pona ytoko. Uwa epery enehta jokurume,” tykase typoetory a repe. Mame toytose ynororo. Yrome morararo mokyro typipohse roropa eya xine. Tyyryhmase roropa eya xine. Mame tonyohse ropa eya xine tomahpōke pyra.

¹² Moromeīpo typoetory imepỹ tonyohse ropa esemy a. Mokyro roropa tyyryhmase erase tomo a pitiko rokē pyra. Mame tomapose eya xine tupito poe.

13 Mame ynara tykase tupito esemy tyya rokene: “Otarā ākohxo ke hano? Otarāme umūkuru nymyry enyohnōko ase. Ipyno ase ipunaka. Mame umūkuru eneryhtao eya xine otarame zuno exīko mā toto. Aomipona exīko roropa mā toto,” tykase ynororo rahkene.

14 – Morarame tumūkuru tonyohse eya rahkene, tutupi pona. Toytose ynororo. Mame toeporehkase, pore. Yrome mokyro eneryhtao tupito erase tomo a, ynara tykase toto oseyā rokene: “Mokyro kuesēkō mūkuru. Setapatone imōkomohpyry apoitohme kyā xine. Itupi roropa kutupikōme ehtohme,” tykase toto.

15 – Mame tomase ynororo eya xine tupito poe. Morarame totapase ipunaka eya xine. Toorihse roropa ynororo, tykase Jezu eya xine.

– Morara exiryke oty rīko otarame nae tupito esemy tutupi erase tō maro? tykase Jezu, tōturupose.

16 – Arypyra, tutupi pona ytōko mana. Erase tō etapāko mana. Mame mokaro ajoajohpākō enahkaxīpo, imehnomo a tutupi ekarōko mana eraseme toto ehtohme, tykase Jezu eya xine.

Morara kary etaryke tyya xine ynara tykase toto:

– Ko! Morara tokoh tyrīko na Ritonōpo?

17 Mokaro eneryhtao ro ynara tykase Jezu:

– Morara exiryke ynara tymerose ypoko Ritonōpo omiryne:

“Moro topu turumekase tapyi rinanomo a.

‘Popyra mana,’ tykase toto oseyā.

Typahse roropa eya xine repe.

Yrome inypapyhpyrykō tapoise ropā eya xine kurāme kuhse exiryke.

Ipoē rokē tapyi jamihme mana,”

me tymerose Ritonōpo omiryne.

18 Naeroro moro topu pona aepukahpyry osexiōko mana. Yrome moro topu epukaryhtao ahno pona, mokyro akurihmōko mana. (Ywy topu pahsē sā rokē ase. Tuhkākō jenetuputyry se pyra. Popyē sā jekarōko mā toto. Morara exiryke etuarimāko mā toto sero nono po. Mame sero etyhyry po toto enahkapōko Ritonōpo mana. Jūme etuarimaketōme exīko mā toto, tykase Jezu eya xine.)

Jezu kuhtopōpyry kowenu epehmary poko

(Mateu 22.15-22; Maku 12.13-17)

19 Morara kary etaryke tyya xine, Jezu apoiry se toehse toto, Moeze omihpyry warōkomo, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō maro. Typoko xine Jezu oturutoh waro toh kynexine. Naeroro Jezu ryhmary se toehse toto. Yrome imoihmākō kurūke anapoipyra tokurehse toto.

20 Naeroro Jezu apoitoh eraximāko rokē toh kynexine. Enenanō topehmase eya xine Jezu enekunohtohme repe.

– Kure sā oturutoko imaro. Oturupoko roropa eya. Mame yronomyryme aomiry etatoko. Otarāme azahkuru ynororo mana. Otarāme kowenu kerek-eremāko mana. Morara ahtao kowenatu a ekarōko sytatose. Kowenatu omi poē rokē etapāko sytatose, tykase toto Jezu poko.

21 Morara exiryke enenanō toytose Jezu ekahmase. Ynara tykase toto Jezu a:

– Amorepatō mase, zae rokē yna amoreparyke oya. Imehnō zuno pyra mase. Ritonōpo omiry zae ekarōko mase imehnomo a, tykase toto. Kure sā tōturuse toto eya repe.

22 – Toiro ekaropory se ynanase oya. Ynara āko romano tomo: “Otinerūkō apiakatoko ekarotohme yna tuisary konōto a, Īperatu a, āko toto. Yrome oty

zae na oya? Yna tinerū epehmary Īperatu a?” Onepehmara yna exiry? Oty zae oya nae? tykase toto, tōturupose Jezu a.

²³ Yrome ajoajohpe toto exiry waro Jezu kynexine. “Ukuhnōko matose,” tykase ynororo tyā rokene.

²⁴ – Tineru enehtoko ya, tykase eya xine.

– Seny, tykase toh tonepose.

Mame ynara tykase Jezu:

– Onoky ekuhtopōpyry ipoko nah? Onoky esety roropa tymerose ipoko nah? tykase, tōturupose eya xine.

Ynara tykase toto:

– Romano tuisary konōto mose, Īperatu, tykase toto.

²⁵ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Īperatu kyryry ekarotoko Īperatu a. Yrome Ritonōpo kyryry ekarotoko Ritonōpo a, tykase Jezu eya xine.

²⁶ Mame aomiry onezuhpyra toehse toto zae rokē exiryke. Jezu onyxiropyra tokurehse toto imoihmākō rānaka. Onyporemākapopyra tokurehse toto. Naeroro mynyhme rokē toehse toto tōsenuruhkarykōke.

– To! tykase rokē toto.

Aorihtyā ēsemamyry ropa poko sero
(*Mateu 22.23-33; Maku 12.18-27*)

²⁷ Morarame satuseu tō toehse Jezu a. Juteu tō mokaro. Ynara āko mā toto azahkuru: “Aorihtyā ēsemāpyra ropa mana. Orihnōko rokene,” āko toh mā repe. Ynara tykase toto Jezu a:

²⁸ – Amorepatō mase. Etako pahne. Ynara tymerose Moeze a Ritonōpo poe: “Orutua toorihse ahtao tumūkue pyra ro ahtao, kure zakoronŷpyry a ipytŷpyry apoiry tpytyme, emūkuatohme, turuŷpyry poenōme, aorihtyā myakāme toto ehtohme,” me tymerose, tykase toto.

²⁹ – Etako pahne, 7mākō kynexine atakorōmākomo. Morarame osemazupu tpyptase. Mōrotoino toorihse tumūkue pyra ro tahtao.

³⁰ Mame ĩkaponato a turui pytŷpyry tapoise eya tpytyme. Mame toorihse roropa ynororo emūkuara ro tahtao.

³¹ Mame ĩkaponato a turui pytŷpyry tapoise roropa. Toorihse roropa ynororo emūkuara ro tahtao roropa. Morararo 7mākomo, tumūkue pyra toorihse toto.

³² Mame etyhpyryme toorihse nohpo roropa, ipytŷpyrykomo.

³³ Naeroro aorihtyā ēsemākatoh po onoky pytyme exīko mokyro nohpo nae 7mākō pytyme toehse exiryke, tykase toto Jezu a.

³⁴ Morarame Jezu a tozuhse toto, ynara tykase:

– Serōkō pytāko mā toto, niotāko roropa mā toto.

³⁵ Yrome tyrypyrykō rumekahpōkō ēsemākapōko ropa Ritonōpo mana jūme tymaro toto ehtohme. Mame pytazomopyra kapu ao toh mana. Morararo nohpo tō niotazomopyra mā toto.

³⁶ Ritonōpo nenyoytyā sā orihzomopyra exīko mā toto ēsemākapotyamo. Ritonōpo poenōme mā toto, tōsemāse ropa toexirykōke orihxīpo.

³⁷ Azahkuru matose ynara karyhtao oya xine: “Aorihtyā ēsemāpyra ropa mana, orihnōko rokē mā toto,” karyhtao oya xine azahkuru matose. Ēsemānōko ropa toh mana. Moeze a roropa tutuarōtanohpose aorihtyā ēsemamyry ropa poko. Pika zatyry poko ekaroryhtao ynara tymerose eya: “Ritonōpo Aparāo esēme mana, Izake esēme roropa, Jako esēme roropa,” tykase Moeze, mokaro poko aorihtyā poko.

³⁸ Aorihtyā ekepyry esēme rokē pyra Ritonōpo mana. Isene exiketō esēme roropa mana. Morara exiryke aorihtyā ēsemamyry ropa enetupuhnōko sytatose. Ritonōpo a emero isene mā toto, tykase Jezu eya xine.

³⁹ Morarame ynara tykase Moeze omihpyry warōkō Jezu a:

– Emese kure kuezuhou. Ajohpe pyra mase, tykase toto.

⁴⁰ Typenekehse toto Jezu ekaropory poko orēpyra Jezu exiryke. Mynyhme rokē tohse toto.

Ritonōpo nymenekahpyry Tawi parŷpyryme ehtoh poko

(Mateu 22.41-46; Maku 12.35-37)

⁴¹ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Oty katohme ynara āko matou: “Tawi parŷpyryme mā Ritonōpo nymenekahpyry,” āko matou?

⁴² Ynara tymerose exiryke Tawi a emiatoh tymerose ahta eya:

“Ynara tykase Ritonōpo Jesemy a:

‘Oporohko seino, japotunuru wino.

⁴³ Ozehnotokō esēme orīko ase.

Opupuru apōme sā oepetōkara rīko ase,’ tykase Ritonōpo,”

me tymerose Tawi a.

⁴⁴ Morara exiryke: “Jesemy,” karyke Tawi a Ritonōpo nymenekahpyry poko, otara Tawi parŷpyryme exiry? tykase Jezu eya xine.

Tomeseke ehtoko Moeze omihpyry warōkō poko

(Mateu 23.1-36; Maku 12.38-40)

⁴⁵ Ynara tykase Jezu typoetory tomo a, 12mākomo a emero toto netaryme:

⁴⁶ – Tomeseke ehtoko Moeze omihpyry warōkō oenekunohpyra xine ehtohme. Toepyryparykō se mā toto typoko xine. Toytorykō se toh mana upo kurā ao. Pata rānao tahtao xine: “Taro mah Tam?” kary etary se toh mana. Atamorepatoh tonō tao imehxo exiketō apō po rokē porohnōko mā toto. Morararo otuhtoh konōto htao kurā rokē apoīko mā toto tosarykōme.

⁴⁷ Pytŷpo tō mōkomory apoīko roropa mā toto tykyryrykōme, itapyīkō apoīko roropa mā toto, iniokō toorihse ahta. Mame okynā sā oturūko toh mā repe Ritonōpo a imehnō neneryme: “Kure moxiamo,” kary etatohme typoko xine imehnomo a. Yrome imeīpo itamurumehxo toto wānohnōko Ritonōpo mana apotoimo htaka toto pahnohōko mana, tykase Jezu eya xine.

21

Pytŷpo nekarohpyry poko

(Maku 12.41-44)

¹ Morarame tōsenuhmase Jezu tŷkakoxi. Tineru ē tonese eya kaxo konōto Ritonōpo Tapyī tao. Mame tytineruke exiketō tineru ēmāko kynexine kaxo aka tynekarorykōme Ritonōpo a, pitiko rokē pyra. Moro tonese Jezu a.

² Morarame pytŷpo roropa tonese eya. Tymōkomokēkara kynexine ipunaka. Tineru puhturu rokē tōmase eya kaxo aka, asakoro rokene.

³ Moro eneryke tyya ynara tykase Jezu:

– Tuarō ehtoko, mose pytŷpo nekarohpyry mokaro nekarohpyry motye kuhse kynako.

⁴ Mokaro nekarohpyry ynara kynako. Tymōkomorykō wino zokonaka rokē tokarose eya xine. Yrome tytinerū emero tokarose mose pytŷpo a, tykase Jezu.

Jerusarē enahkary poko

(Mateu 24.1-2; Maku 13.1-2)

⁵ Morarame Ritonõpo Tapyĩ poko oturũko Jezu poetory tõ kynexine:

– Tapyi Kurā sero. Emese kure tyrise, topu kurā ke roropa. Ahno nekarotyā ke topehmase pitiko rokē pyra, tykase toto Tapyi poko. Mame ynara tykase Jezu eya xine:

⁶ – Sero onenerykõ pahnõko ropa imehnõ mana topu risemy. Emero topu pahnõko, oxioxirehpo onyrizomopyra ehtohme, tykase Jezu eya xine.

⁷ Mame ynara tykase toto eya:

– Amorepane, otara ahtao morara exĩko nae? Oty eneryke yna a enetupuhnõko ynanah, sero papyry ameke hkopyra toehse ahtao? tykase toto Jezu a.

⁸ Morarame ynara tykase Jezu eya xine:

– Tuaro ehtoko osenekunohpopyra oehtohkõme. Tuhkākõ oehnõko oya xine mana, jesety ke osehtõko toh mā repe: “Kyrixtu ase, Ritonõpo nymenekahpyry ase,” āko toh mā repe. “Oesēkõ tooehse ropa mana,” āko toh mā repe. Ajohpe rokē mokaro omiry ehtoh enetupuhtoko. Toto maro pyra ehtoko.

⁹ Tuhke pata pōkõ oxiehno exĩko toh mana imepỹ pata pōkõ maro. Otuo-tuõko mā toto. Yrome morohne poko etaryhtao, enaromyra ehtoko sero nono enahkary poko. Morohne exĩko mā repe yrome sero nono okynahxo enahpyra ro mana, tykase Jezu eya xine.

¹⁰ Ynara tykase roropa ynororo:

– Pata tamuru poe soutatu tõ ytõko imepỹ pata esē poremākapose. Imoihmākõ imepỹ pona ytõko morotōkõ etapase roropa.

¹¹ Nono jamihme kywyh kywyh āko roropa mana. Imehnõ emitapānõko mā toto. Enaroxitapānõko roropa mā toto. Tyrohsē konõto roropa exĩko. Kapu pokona tuarõtatoh exĩko. Oserehtoh roropa exĩko mana.

¹² – Mame morohne exipyra ro ahtao āpoitorỹko toh mana. Ohtomatorỹko roropa mā toto. Juteu tõ atamorepatoh taka aarotorỹko mā toto ohxirotokõme oēmapotokõme āpuruhpyry taka. Oekarotorỹko toh mana tuisa konõto tomo a, kowenu tomo a roropa, jomipona oexirykõke.

¹³ Moroto awahtao xine tuaro ehtoko. Jomiry kurā ekarotohme imehnomo a moroto matose.

¹⁴ Yrome: “Oty kara,” kahtoko okurohtao xine: “Otara āko ywy?” kara ehtoko toto ezuhtoh poko.

¹⁵ Toto ezuhtoh ekarõko ase oya xine. Tuaro oritorỹko roropa ase zae rokē ozehnotokõ ezuhtohme oya xine. Oezuhyra xine exĩko toh mana.

¹⁶ Mame āpuruhpyry taka oēmatorỹko mā toto omykomo, asakõ roropa, oruikõ roropa, ākorõkõ roropa, oekyrykõ roropa, oepekõ roropa. Ozehno xine exĩko mā toto. Toitoinē amarokõ totapasēme exĩko roropa matose.

¹⁷ Ozehno xine exĩko mā toto ymarõme oexirykõke.

¹⁸ Yrome amaro xine exĩko ase jūme. Oūsetykõ onemapopyra Ritonõpo ahtao epukara mana.

¹⁹ Ātasamarykohtao ro poremāpyra awahtao xine, Ritonõpo kure exiry eraximaryhtao roropa oya xine, opynanohtorỹko Ritonõpo mana.

*Jerusarē enahkapory enetuputyry poko
(Mateu 24.15-21; Maku 13.14-19)*

²⁰ – Mame soutatu tomo a Jerusarē tomyehmase ahtao, enetupuhnõko matose. Okynā pyra Jerusarē enahkary poko enetupuhnõko matose.

²¹ Morara ahtao Jutea pōkomo, kurehxo oeparykõ ypy tõ pona axiny. Jerusarē pōkomo, kurehxo otūtarykõ pata poe. Pata ehpiõkomo, ytopyra ropa ehtoko pata pona.

²² Morara ahtao morotōkō wānohnōko Ritonōpo mana, tynmeropohpyry ae ro.

²³ Myhē matose poetoēme exiketomo, tusuhsu ke tumūkurukō ohpananō roropa. Etuarimāko matose. Etuarimāko myhene tarōkō itamurume. Opoenōkō etuarimāry enēko roropa matose. Sero nono pōkō wānohnōko roropa mā Ritonōpo.

²⁴ Toto etapāko imehnō mana. Typoetoryme opoenōkō apoīko roropa imehnō mana toto arotohme emero pata tō punero. Morarame Jerusarē pōkō enahkapōko Ritonōpo waro pyra exiketō mana. Ipatarykō maro toto enahkapōko mā toto. Mame tuarimakehpotoh toehse ahtao, tuarimakehpōko Ritonōpo mana. Enara.

“Kapu ae Ayhtohpyry mā oehnōko ropa,” katopōpyry Jezu a (Mateu 24.29-31; Maku 13.24-27)

²⁵ – Morarame tyorō sā mā exīko xixi, nuno, xirikuato roropa, tuarōtatohme, enetupuhpotohme. Mame popy eneryke tyua xine oserehnōko mā toto, pata tō punero, tytyorōtase xixi tō exiryke. “Otara exiko taroino nae?” kary poko rokē mā exīko toto. Sōkane sā panaikato tuna konōto exīko. Pohāko konōto mana. Morohne zuno exīko mā toto.

²⁶ Xirikuato tō tosary hnaka esyryhmāko kehko. Mame tykytyky āko mā toto. Morohne eneryke tyua xine poremānōko mā toto pata tō punero, popy eneryke rokē tyua xine.

²⁷ Mame Kapu ae Ayhtohpyry enēko toh mana, aepyryhtao akuru htoko. Tuisamehxo oehnōko mana, tyjamitunuru maro, saereh āko roropa mana.

²⁸ Morohne exipitoryhtao owōtatose xikihme. Mosenuhatatose kakoxi opynanohnekō oehsasaka exiryke, tykase Jezu eya xine.

Otyro zoko kutuarōtatohkōme (Mateu 24.32-35; Maku 13.28-31)

²⁹ Morarame enetupuhpotoh tokarose Jezu a eya xine. Ynara tykase:

– Enetupuhpotoh eperytakety poko, wikeira poko, emero rokē otyro zoko poko roropa.

³⁰ Zary arytaryhtao, ikonopotary enetupuhnōko matose.

³¹ Moro saaro mā serohne oryhmatopōpyrykō eneryhtao oya xine. Ynara enetupuhnōko matose, okynā pyra mā Ritonōpo emero esēme exīko. Moro enetupuhnōko matose, tykase Jezu eya xine.

³² – Etatoko pahne, seromatokō orihpyra ro exiketō enahpyra ahtao ro emero exīko ynekarohpyry ae ro mana.

³³ Kapu enahnōko mana nono roropa. Yrome jomiry enahpyme mana, jumāme, tykase Jezu eya xine.

Joepyry ropa eraximatoko

³⁴ Mame etyhpyryme ynara tykase Jezu:

– Joepyry ropa eraximatoko. Ōtuhtohkō poko onymotyēkara ehtoko. Ōkurukō enyry poko roropa emotyēkara ehtoko. Torētyke pyra ehtoko omōkomorykō poko. Joepyry ropa eraximatoko osenuruhkara oehthōkōme joepyry ropa ahtao.

³⁵ Tuenikaroro awahtao xine osenuruhkāko matose joepyry ropa eneryke oya xine. Onokyro tomōse ahtao tapuru aka, mokyro sā exīko matose. Epara matose exīko, emero nono pōkomo.

³⁶ Naeroro joepyry ropa eraximatoko. Kokoro rokē oturutoko Ritonōpo maro, porempyra oehthōkōme serara tooehse ahtao. Mame ehxiropyra matose Kapu ae Ayhtohpyry ēpataka oytorykohtao, tykase Jezu eya xine.

³⁷ Morarame Ritonõpo maro Oturutoh tao toto amorepary poko kohmãse Jezu. Moromeïpo ytose ynororo ypy pona, Oriwera tõ pona.

³⁸ Mame êmepyrime oehse ropa ynororo Ritonõpo maro Oturutoh taka, tuhkãkõ amorepase ropa.

22

Jezu zehno exiketõ toemynyhmase toto
(*Mateu 26.1-5; Maku 14.1-2; João 11.45-53*)

¹ Mame Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra ameke pyra toehse. Moro otuhtoh konõto esety Oseahmatoh Paxikoa.

² Morarame Jezu etapary tupise eya xine, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a, Moeze omihpyry warõkomo a roropa. Imoihmãkõ zuno toexirykõke onetapara toh kynexine.

Jezu ewokary se Juta ehtopõpyry
(*Mateu 26.14-16; Maku 14.10-11*)

³ Mame joroko tamuru tomõse Juta kurohtaka. Juta esety akorõ Ixikariote kynexine. Jezu poetory tõ maro kynexine repe 12mãkõ maro.

⁴ Morarame toytose ynororo oturuse Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a, Ritonõpo Tapyí erase tomo a roropa. Ynara tykase ynororo eya xine:
– Jezu apoiry se awahtao xine ekarõko ase oya xine, tykase ynororo eya xine.

⁵ Tãkye toehse toto morara kary etaryke tyya xine.

– ÿ, kure oepehmãko reh ynanahse, tykase toto.

⁶ – Kure, tykase Juta eya xine. Morarame toytose ropa ynororo. Jezu ewokary poko tãtamorepase ynororo. Tokare pyra Jezu ekarory se kynexine zuaro pyra imoihmãkõ ehtohme repe.

Paxikoa ae Jezu otuhtopõpyry
(*Mateu 26.17-25; Maku 14.12-21; João 13.21-30*)

⁷ Morarame Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra poko toto ahtao, kaneru mükuru etapatoh toehse Oseahmatoh Paxikoa ritohme.

⁸ Morara exiryke tõmehse ahtao, Peturu tõ tonyohse Jezu a, João maro, pata pona toto ytotohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Oseahmatoh Paxikoa tyritatoko, kuotuhtohkõme, tykase ynororo eya xine.

⁹ – Otoko tyriko ynanah? tykase toto.

¹⁰ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Etatoko pahne, pata pona oytorykohtao oseporýko matose tuna puimane maro, orutua. Mokyro ekahmatoko tapyi taka.

¹¹ Mame ynara kahtoko tapyi esemy a: “Ynara ãko yna amorepane oya: ‘Otoko Oseahmatoh Paxikoa esary nah yna otuhtohme, ypoetory tõ maro?’” kahtoko eya.

¹² Mame osa konõto enepõko mã oya xine, tyarake, tytaõke, tõse apony, epehtopo, enara. Moroto kuotuhtohkõ tyritoko, tykase eya xine Jezu.

¹³ Mame toytose toto. Mame emero tonese eya xine Jezu omihpyry ae ro. Mame Oseahmatoh Paxikoa tyrise eya xine rahkene.

Kuesẽkõ otuhtopõpyry poko
(*Mateu 26.26-30; Maku 14.22-26; 1 Korĩtiu 11.23-25*)

¹⁴ Morarame tõsẽ tahnose ahtao Jezu typorohse tapõ pona typoetory tõ maro, 12mãkõ maro.

¹⁵ Ynara tykase ynororo eya xine:

— Yronymyryme sero Oseahmatoh Paxikoa jotukuru se exiase amaro xine, etuarimara ro jahtao.

¹⁶Etatoko pahne, sero otuhtoh po otuhzomopyra ase sero po amaro xine. Yrome moe Ritonõpo esao, otuhnõko ropa ase emero esẽme toehse Ritonõpo ahta, tykase Jezu toto a.

¹⁷Morarame kasana tapoise eya, uwa eukuru eny. Mame ynara tykase ynororo Ritonõpo a:

— Kure mase, Ritonõpo, tykase. Mame typoetory tomo a ynara tykase ynororo:

— Sero, uwa eukuru. Êtoko, opune xine ro.

¹⁸Etatoko pahne, taroino uwa eukuru onẽzomopyra ase taro. Ritonõpo emero esẽme toehse ahta rokẽ ênõko ropa ase, tykase.

¹⁹Mame wyi tapoise eya. Ynara tykase:

— Kure mase Papa Kapuaono, tykase. Mame wyi tytohtohkase eya, typoetory tomo a ekarotohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Sero upũme nase. Orihnõko ase oemetakãkõme. Sero enapyryhta oya xine osenefupuhtoko jorikyry poko, tykase ynororo eya xine.

²⁰Morararo otuhkehõpo kasana tokarose eya xine. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Sero uwa eukuru enyryhta oya xine osenetupuhnõko matose imeĩpo umunuru kuãtopõpyry poko ya. Taroino oorypyrykõ korokãko Ritonõpo mana umunuru ke. Sero Ritonõpo omiry kasenato, tykase Jezu eya xine.

²¹— Yrome enetoko ke! Jewokane mose, ymaro otuhnõko nase. Jekarõko mana yzehno exiketomo a.

²²Kapu ae Ayhtohpyry ase. Orihnõko ase Ritonõpo omihpyry ae ro. Yrome mose myhe jewokahpõ etuarimãko mana.

²³Morara kary etaryke tyya xine tõturuse toto oseya rokene:

— Onokyh koh Kuesẽkõ ewokãko nae? tykase toto oseya rokene.

Tuisamehxo ehtoh poko

²⁴Morarame oseosezuhnõko Jezu poetory tõ kynexine imehxo toexirykõ poko, tuisamehxo se toexirykõke.

²⁵Ynara tykase Jezu eya xine:

— Sero põkõ tuisary tõ tõmipona imehnõ rĩko mã toto. Morarame: “Kure matose, yna epeme matose,” kamexipory se mã toto, tõmipona xine aehyamo a imoihmãkomo a.

²⁶Yrome amarakõ mokaro sã pyra matose. Tuisame sehxo awahtao xine imehnõ maro atakorõme sã ehtoko. Toto omipona roropa ehtoko. Toto esẽme se awahtao xine akorehmatoko toto.

²⁷Onoky tuisamehxo oya xine nae? Otuhkety? Tõsẽ rine? Mokyro otuhkety tuisamehxo mana. Yrome ywy amaro xine ase tõsẽ rineme samo, akorehmanekõme.

²⁸— Morarame urumekara mexiatose jetuarimaryhta.

²⁹Naeroro Ritonõpo tuisame jyritopõpyry saaro tuisame oritorõko roropa ase ymaro tuisame oehtohkõme.

³⁰Morarame emero esẽme toehse jahtao ymaro otuhnõko matose Ritonõpo esao. Mame ymaro tuisa apõ pona porohnõko matose sero nono põkõ akorehmatohme zae ehtoh poko toto ehtohme.

Peturu maro Jezu oturutopõpyry poko sero

(Mateu 26.31-35; Maku 14.27-31; João 13.36-38)

³¹— Ximão, tykase Jezu Ximão Peturu a. — Etako pahne! Ynara tykase sã joroko tamuru opoko: “Ximão kuhnõko ase iirypyryme aehtohme,” tykase sã

repe, jurumekapory se toexiryke oya. “Ikuhko toto, ypoetory tō emero,” ase eya repe.

³² Yrome opoko oturuase Papa Kapuaō maro jenetupuhkehpyra oehthome. Mame ya toeramase ropa awahtao moxiā ākorō tō ijamihtanohko ropa, yronymyryme jenetupuhtohme eya xine, tykase Jezu eya.

³³ Ynara tykase Peturu eya:

– Yna esēme mase. Orumekara ase. Opyno exikehpyra roropa ase jūme. Āpuruhpyry taka aaroryhtao, amaro ytōko ase āpuruhpyry taka. Totapase awahtao eya xine jorikyry se ase amaro, tykase Peturu Jezu a, repe.

³⁴ – Etako pahne Peturu, kuratiri onetara ro ahtao seroae: “Jezu waro pyra ase! Jezu waro pyra ase!” āko mase oseruao, tykase Jezu eya.

Pakara arory poko, tineru eny, tapema, enara

³⁵ Mame ynara tykase Jezu 12mākomo a:

– Osemazuhme oenyokyrykohtao ya tineru anaropyra mexiatose. Saku te, sātaja tō roropa anaropyra mexiatose. Oty se ro mexiatose etuarimara oehthokōme?

– Arypyra, tykase toto.

³⁶ – Yrome seromaroro etatoko pahne, tykase Jezu eya xine. – Tineru ē nae awahtao xine, saku roropa, arotatoko amaro xine. Tapema nae ahtao arotatoko. Arypyra ahtao, oupōkō ekamotoko tapema epekahtohme, tykase Jezu eya xine.

³⁷ – Etatoko pahne, ynara katopōpyry zae mana. Ypoko ynara tymerose Ritonōpo omiryryme pake: “Pohnō rypyhpyry wānohtoh tapoise eya,” me tymerose. Morara katopōpyry anamonohpyra mana, tykase Jezu eya xine.

³⁸ Ynara tykase Jezu a ipoetory tomo:

– Eneko ke. Seny, asakoro tapema, tykase toto.

– Epo mana, tykase rokē Jezu eya xine.

Jezu oturutopōpyry Tummy maro

(Mateu 26.36-46; Maku 14.32-42)

³⁹ Morotoino pata poe toytose ynororo ypy pona, Oriwera pona. Toipe Jezu ypy Oriwera pona ytosene oturuse Tummy maro. Mame imaro toytose ipoetory tomo.

⁴⁰ Morarame morotona toeporehkase tahtao xine ynara tykase Jezu typotory tomo a:

– Oturutoko Ritonōpo a oorypyrykō poko oripopyra xine joroko tamuru ehtohme, tykase.

⁴¹ Morotoino toytose ynororo myahme sā pitiko toiroro toehthome. Tosekumuru po typorohse tōturutohme Tummy a.

⁴² Ynara tykase ynororo:

– Papa Kapuaono, ypynanopyry waro mase, orihpyra jehtohme. Jorikyry se pyra ase. Zuarō mase. Yrome ōmipona se rokē ase. Naeroro jorikyry se awahtao, oty kara ase, tykase Jezu Tummy a.

⁴³ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry kapu ae tyhtose Jezu jamihtanohtohme.

⁴⁴ Morarame sam tykase Jezu tukurohtao. Yronymyrymehxo tōturuse Ritonōpo a ynororo. Munume tonākutase ynororo toemynyhmaryke. Pitahtykase enākuru nono pona.

⁴⁵ Mame tōturukehxiipo, towōse ropa ynororo xikihme. Typoetory tomo a toytose ynororo. Nyhnōko toh kynexine toemynyhmarykōke.

⁴⁶ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Oty katohme nyhnōko matou? Apakatoko ropa sahxo ty! Oturutoko roropa Ritonōpo a, oorypyrykō poko pyra oehthokōme, tykase Jezu eya xine.

Jezu apoitopōpyry poko

(Mateu 26.47-56; Maku 14.43-50; João 18.3-11)

47 Morarame aotururuhtao ro, tuhkākō tooehse morotona. Juta tooehse esemazapurukōme Jezu enepotohme eya xine. 12mākō maronōpo Juta kynexinē. Mame Jezu a toytose ynororo eahmase repe.

48 Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Juta, Ritonōpo nymenekahpyryme ase. Oty katoh jeahmāko mah je-wokatohme rokene? Yzehnotokomo a jenepotohme rokē mase, tykase. Onezuhpyra Juta toehse.

49 Morarame tosēkō apoiry waro toehse tahtao xine ynara tykase Jezu a ipoetory tomo:

– Moxiā akohnōko ynanah? tykase toto.

50 Mame tytapemā ke imepỹ takohse Jezu poetory a, toiro. Ritonōpo maro oturuketō tuisary namoto typanasahkase eya.

51 – Epo hnae, tykase Jezu eya xine. Mame ipanary tapose eya. Kure totyhse ropa axiny.

52 Mame ynara tykase Jezu Juta marōkomo a, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a, Ritonōpo Tapyī erase tō maro, tamuximākō maro roropa:

– Oty kase moehtou? Japoiry se mexitou omato apoiry samo? Tytapemake matose, tykaparuke roropa.

53 Kokoro rokē amaro xine exiase Ritonōpo Tapyī tao. Moro tao jahtao japoipyra mexiatose. Sero kohmamyry ae rokē japoīko matose tykohmāse exiryke. Iiryryrymākō esē oesēkōme mana, joroko tamuru. Oesēkōme aexiryke aomipona matose, tykase Jezu eya xine.

“Jezu waro pyra ase,” katopōpyry Peturu a

(Mateu 26.57-58,69-75; Maku 14.53-54,66-72; João 18.12-18,25-27)

54 Mame Jezu tapoise eya xine rahkene. Tarose roropa eya xine Ritonōpo maro oturuketō tuisary tapyī taka. Ameke rokē Peturu a tokahmase toto.

55 Mame apoto tukase kynexine tapyi myhto, apuruhpyry rānao. Moro apoto zomye kohrame toehse toto. Peturu roropa toto maro kohrame toehse.

56 Mame apoto pūto Peturu tonese nohpo a. Ynara tykase ynororo:

– Mose roropa Jezu maro nexiase, tykase.

57 – Atahmākara exiko. Mokyro waro pyra ase, tykase Peturu eya.

58 Moromeīpo orutua a tonese Peturu.

– Omoro mase Jezu poetoryme roropa, tykase ynororo eya.

– Arypyra, ywy kara. Ipoetoryme pyra ase, tykase Peturu.

59 Morarame okynā pitiko ahtao imepỹ roropa orēpyra tōturuse Peturu maro.

– Ajohpe pyra. Jezu maronōpome mase, Karirea pōme oexiryke, tykase.

60 Yrome ynara tykase Peturu:

– Otara āko mahno? Zuaro pyra reh ahse, tykase Peturu eya.

Mame aotururuhtao ro kuratīri totase eya.

61 Mame toeramase Jezu. Tỹkakoxi tōsenuhmase. Peturu tonese eya. Mame tosē omihpyry poko wenikehpyra toehse Peturu: “Kuratīri onetara ro ahtao seroae: ‘Mose waro pyra ase. Mose waro pyra ase,’ āko mase oseruao,” katopōpyry poko wenikehpyra toehse.

62 Mame moro tae tutūtase ropa Peturu. Itamura tyhxitapāse ynororo tōmihpyry poko: “Jezu waro pyra ase. Epeme pyra ase,” katopōpyry poko tyya. Mame tyxitase ynororo yronymyryme.

Jezu pipohtopōpyry apoiphōkomo a

(Mateu 26.59-66; Maku 14.65)

63 Mame Jezu tounohse apoihpōkomo a. Typipohse roropa eya xine.

64 Mame kamisa ke tōpuruse eya xine, typipohse ropa eya xine.

– Onoky opipohnōko nae? Kaxiko, tykase toto, atahmākāko.

65 Xihpyryme aomirykō toehse. Iiryppyryme tōturuse toto eya.

Jezu ehtopōpyry juteu tamuxiry tō ēpataka

(*Mateu 26.59-66; Maku 14.55-64; João 18.19-24*)

66 Mame tōmehse ahtao, juteu tō tamuxiry tō tōximōse, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō maro, Moeze omihpyry poko amorepatōkō maro. Mame Jezu tarose oximōtoh taka.

67 Ynara tykase toto:

– Kaxiko yna a. Ritonōpo nymenekahpyryme mahno? tykase toto.

Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– “Ÿ ynoro ase,” karyhtao ya: “Ajohpe mase,” āko rokē matose ya.

68 Mame oya xine joturuporyhtao, jezuhpyra roropa mehtory.

69 Yrome taroino Kapu ae Ayhtohpyry porohnōko mana Ritonōpo apotunuru wino. Emero motye jamihme Ritonōpo omiry mana. Jomiry roropa isaaro jamihme mana, tykase Jezu eya xine.

70 – Morara ahtao Ritonōpo mūkurume mahno? tykase toto, tōturupose.

– Zae matose jenetupuhnōko. Ywy ase, tykase Jezu.

71 – Epo hnae! tykase toto. – Imep̃y ihxirone se pyra sytatose. Kyya xine ro aomiry totase. Morara nykā ynororo kynetarykōme, tykase toto.

23

Jezu arotopōpyry Pirato a

(*Mateu 27.1-2,11-14; Maku 15.1-5; João 18.28-38*)

1 Morarame oximōmākō towōse ropa. Jezu tarose eya xine Pirato a ekarotohme.

2 Mame Jezu tyhxirose eya xine. Ynara tykase toto:

– Mose yna ekyry enekunohnōko mana. Azahkuru toto amorepāko mana.

Ynara nase: “Tineru onekaropyra ehtoko sero pata tamuru esemy a, Īperatu a,” nase mose ro, tykase toto ajohpe rokene. “Ritonōpo nymenekahpyryme ase, oesēkōme ase,” nase roropa ynoro, tykase toto Pirato a.

3 Mame ynara tykase Pirato Jezu a:

– Juteu tō tuisary mahno? tykase.

– Ÿ, ywy ase, tykase Jezu.

4 Morarame ynara tykase Pirato Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a, tuhkākomo a roropa:

– Mose hxirory se pyra ase azahkuru pyra exiryke ya, tykase.

5 Yrome orēpyrahxo ynara tykase toto eya:

– Azahkuru opoetory tō amorepāko mā mose ro, tykase toto ajohpe rokene. – Karirea po imoihmākō tamorepapitose eya, kutuisarykō omipona pyra toto ehtohme, Īperatu omipona pyra toto ehtohme. Seromaro tarona toohse rahkene. Azahkuru ro toto amorepase toohse ynororo tarona.

Jezu arotopōpyry Erote ēpataka

6 Morara kary etaryke tyya ynara tykase Pirato:

– Karirea poh mosehro? tykase, tokaropose eya xine.

7 Mame Erote nonory pō Jezu exiry waro toehse Pirato ahtao Jezu tonyohse eya Erote a, Jerusarē pona Erote toohse exiryke.

⁸ Mame Jezu tarose eya xine Erote a. Mame Jezu eneryke tyya tãkye toehse Erote. Moino ro Jezu enery se kynexine, ipoko totase exiryke. Ijमितunuru enery se ynororo. Kurãkara kurãkary ropa enery se ynororo repe.

⁹ Tuhke tõturupose ynororo Jezu a repe. Yrome onezuhpyra tokurehse ynororo.

¹⁰ Mame Jezu tyhxirose Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a, Moeze omihpyry warõkomo a roropa.

¹¹ Mame Jezu tounohse Erote tomo a, soutatu tõ maro. Tãtahmãkase ipoko roropa toto. Mame tuisa konõto zupõ ke sã tupohtose eya xine. Mame Jezu taropose ropa eya xine Pirato a ropa.

¹² Moro êmepyry ae ro osepepe toehse Pirato Erote maro. Osemazuhme aporo, oxiehno toh kynexine.

*Aorihmapotohme Jezu ekarotopõpyry Pirato a
(Mateu 27.15-26; Maku 15.6-15; João 18.39–19.16)*

¹³ Morarame Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ tykohmapose Pirato a, juteu tõ tuisary tõ roropa, oximõme oturutohme.

¹⁴ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Mose menehtou ya. Imoihmãkõ enekunohnõko mana, mykatou ya. Morohne poko ekaropõ eya onetarykõme. Iirypyryme pyra mana ya. Ipoko õturutopõpyrykõ poko pyra nexiase.

¹⁵ Erote roropa onyhxiropyra kynako. Morara exiryke xiaro ropa tonehpose ropa ynororo. Azahkuru pyra exiryke anaorihmapopyra ase ipunaka. Ya aorihmapory zae pyra mana.

¹⁶ Morara exiryke ipipohpõko rokẽ ase aporo. Mame aropõko ropa ase tosaka aytotohme, tykase Pirato repe.

¹⁷⁻¹⁸ Yrome imoihmãkõ tykohtase opore. Ynara tykase toto:

– Arypyra! Etapapoko! Parapa rokẽ itõtanohpoko ropa, tykase toto. (Toipe kynexine kowenu omi poe Oseahmatoh Paxikoa ahtao rokẽ toirõ ãpuruhpyry taõ tûtanohpõse rokẽ Pirato, tosaka aytotohme ropa.)

¹⁹ Parapa tapuruse kynexine oxiehno imehnõ riryke eya, kowenu esemy myakãmary se exiryke. Imehnõ totapase roropa eya.

²⁰ Mame Jezu myhpokary se toehse Pirato repe. Naeroro tõturuse imoihmãkomo a.

²¹ Yrome orẽpyra tozuhse toto a. Ynara tykase toto:

– Wewe pokona rokẽ exixihmapoko! Wewe pokona exixihmapoko! tykase toto opore tõmitase toto.

²² – Oty katohme morara ãko matou? Otara tykase ynororo oya xine? Iirypyryme pyra nase ya, totapasẽme pyra. Ipipohkehxiõ soutatu tomo a aropõko ropa ase aytotohme ropa esaka, tykase Pirato. Moro saaro tõturuse ropa ynororo oseruaõ.

²³ Yrome opore tõmitase toto imoihmãkomo. Ynara tykase toto:

– Wewe pokona exixihmapoko, tykase rokẽ toto. Morara exiryke orẽpyra imoihmãkõ omiry exiryke:

– Amarokohko, tykase Pirato, otuhparo toto exiryke.

²⁴ – Amarokõ omi poe mose exixihmapõko ase, tykase Pirato imoihmãkomo a.

²⁵ Mame mokyro ipenehpyrykõ tutõtanohpõse ropa eya. Mokyro imoihmãkõ oxietũ anõpohpõ kynexine kowenu tuisary myakãmatoh poko. Ahno etapahpõ roropa kynexine ynororo. Imoihmãkõ omi poe mokyro tutõtanohpõse ãpuruhpyry tae tosaka aytotohme ropa. Jezu rokẽ tokarose eya soutatu tomo a exixihmapotohme eya xine.

*Jezu exixihmatopõpyry wewe pokona
(Mateu 27.32-44; Maku 15.21-32; João 19.17-27)*

²⁶ Morotoino Jezu tarose eya xine. Mame toytorykohtao tõseporyse toto imepõ maro. Esety Ximão kynexine. Xirene põ mokyro kynexine. Ytõko kynexine pata pona repe tupito poe. Mame mokyro tapoise toto a. Wewe taropose eya xine, Jezu exixihmatopo. Mame tarose eya Jezu mykapo.

²⁷ Mame tuhke toh kynexine Jezu ekahmãko. Nohpo tõ roropa kynexine xitãko, Jezu hnamõko toytorykohtao.

²⁸ Mame Jezu toeramase tõturutohme eya xine. Nuh tykase ynororo, ynara tykase eya xine:

– Xihxi tomo, Jerusarẽ põkomo, opoko xine rokẽ oxitatoko. Ypoko xitara ehtoko. Opoenõkõ poko roropa oxitatoko. Oty katohme? Arypyra.

²⁹ Etatoko pahne! Moromeiõpo etuarimãko matose. Ynara ãko matose: “Ohkato nohpo tomo emõkuapitopyra ahtao, poetoeme exipitopyra ahtao roropa. Ohkato mã tusuhsuke exipitopyra exiketõ roropa,” ãko matose. Oty katohme? Arypyra. Tupime opoenõkõ etuarimary eneryke oya xine.

³⁰ Morara ahtao tuhkãkõ toorikyry se exiõko mã toto toetuarimarykõke. Ynara ãko mã toto ppy tomo a: “Yna pona epukatoko yna etapatohme. Yna zonõtoko yna enahkatohme,” ãko mã toto ppy tomo a repe.

³¹ Morara ãko mã toto tupito akohsenã zatyry samo. Orihkone wewe ahtao ro zahpyrahme sã tupito mana. Imeiõpo, wewe toorihse ahtao itamurumehxo zahnõko mana. Moro sã mã tarõkõ exiõko imeiõpo, tykase Jezu xitaketomo a.

³² Mame kowenu omipona pyra aehtyã tarose eya xine, asakoro, Jezu maro exixihmatohme.

³³ Mame ppy pona toeporehkase toto ahtao, Jezu toxixihmase eya xine wewe risẽ pokona. Moro ppy esety Opuhpo Zehpyry kynexine. Mokaro roropa toxixihmapose eya xine omato komo kowenu omipona pyra aehtyamo, toiro Jezu apotunuru wino, toiro ipozery wino, enara.

³⁴ Mame ynara tykase Jezu Ritonõpo a toxixihmaponanõ poko:
– Papa, moxiã onuãnohpyra exiko yryhmatopõpyry epehpyryme. Tuaro pyra rokẽ mã toto tynyrirykõ poko, tykase ynororo.

Mame Jezu zuponõpyry tapoise eya xine tupõkõme. Topu pisarara tomase eya xine upo apoitohme tyya xine.

³⁵ Mame tuhkãkõ totypohse tõsenuhmatohkõme. Mame Jezu tounohse eya xine, juteu tõ tuisary tomo a. Ynara tykase toto:

– Imehnõ typynanohse eya. Seromaroro ah noseppynanohno roropa Kyrixtume tahtao, Ritonõpo nymenekahpyryme tahtao, tykase toto tounohse eya xine.

³⁶ Mame soutatu tomo a roropa tounohse. Toytose toto eya uwa eukuru jehnahpyry ikatainy exikety ke auhpase.

³⁷ Ynara tykase toto eya:

– Juteu tuisaryme awahtao, oseppynanohko, tykase soutatu tõ Jezu a.

³⁸ Mame epoe ynara tymerose kynexine: “Mose juteu tõ tuisaryme mana.”

³⁹ Mame toiro omato a exixihmahpyry a roropa Jezu tounohse. Ynara tykase ynororo Jezu a:

– Ritonõpo nymenekahpyryme awahtao oseppynanohko. Oyhtoko ropa moro poe, yna roropa touko ropa, tykase ynororo eya.

⁴⁰ Yrome morara kary etaryke tyya ynara tykase zakorõ exixihmah-tozõpyry:

– Ritonõpo zuno pyra hma? Oxisã kymoro toxixihmapose mose maro.

⁴¹ Zae tuãnohse sytase kyyrypyry epehpyryme. Yrome mose tyyrypyhpyke pyra mana, tykase eya.

⁴² Mame Jezu a ynara tykase ynororo:
 – Ypoko wenikehpyra exiko Jezu, tuisame toehse awahtao, tykase ynororo eya.

⁴³ Ynara tykase Jezu eya:

– Etako pahne, seroae ro ymaro exiko mase pata kurã po, tykase Jezu eya.

Jezu orih̄topõpyry sero

(Mateu 27.45-56; Maku 15.33-41; João 19.28-30)

⁴⁴ Mame kynyarumane tãxiahtao okynahxo, xixi tywykahme ehtoh pona.

⁴⁵ Mame Ritonõpo esary apuru toexihkase, Ritonõpo Tapyĩ tao. Kamisa risẽ toexihkase irãnakuroko.

⁴⁶ Mame opore Jezu tõturuse Ritonõpo a. Ynara tykase ynororo:

– Papa, kueneko. Orihnõko ase õmi poe. Oya juzenu ekarõko ase, tykase ynororo.

Morara kaxĩpo sa rokẽ toorihse ynororo.

⁴⁷ Mame Jezu orih̄topõpyry eneryke tyya soutatu tõ esẽ ynara tykase:

– To! Kure mase Ritonõpo. Imehnõ motye kuhse mase. Mose kure nexiase ipunaka. Tyyrypyhpyke pyra nexiase, tykase ynororo.

⁴⁸ Morarame Jezu orih̄xĩpo, exixihmary enehpõkõ toytose ropa tosaka xine. Toepurotõtõmase toto toytorykõ ropa ahtao, sam karyke tukurohtao xine.

⁴⁹ Mame imaronõpo tõ ameke rokẽ osenuhmãko toh kynexine. Nohpo tõ roropa, Karirea poe Jezu ekahmahpõkomo, amekeino rokẽ osenuhmãko roropa toh kynexine.

Jezu zonẽtopõpyry sero

(Mateu 27.57-61; Maku 15.42-47; João 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Morarame Joze toytose Pirato a. Arimatea põ Joze kynexine juteu patary pono. Orutua kurã kynexine, zae exikety roropa. Tuisame Ritonõpo ehtoh eraximãko kynexine. Juteu tõ tuisaryme ynororo kynexine. Tuisamãkõ maro toerohse roropa ynororo kynexine. Yrome toto maro atae pyra kynexine. Imehnõ emero Jezu exixihmapory se kynexine. Yrome Jezu exixihmapory se pyra kynexine ynororo.

⁵² Mame toytose ynororo Pirato a Jezu ekepyry ekaropose.

– Jezu ekepyry ouxi wewe poe, tykase ynororo eya.

– Ý, touta ropa, tykase eya Pirato. Mame toytose ynororo rahkene touse ropa.

⁵³ Mame typorohkase eya. Mame kamisa ke tyõtose. Topu oramãka Jezu ekepyry tõmase eya. Moro aka imepỹ ekepyry ononẽpitopyra kynexine.

⁵⁴ Sexta-feira ae morara toehse. Kohmãsasaka kynexine. 6 orame toehse ahtao oserematoh po toehse kynexine juteu tomo a.

⁵⁵ Mame nohpo tõ Jezu maro aehtyã Karirea poe Joze maro toytose zonẽtoh enese. Jezu ekepyry tonese roropa eya xine moro ao.

⁵⁶ Mame toytose ropa toto tapyi taka ropa ixtaratu tõkehko zoximase Jezu ekepyry pona tyritohme imeĩpo.

Mame tõseremase toto oserematoh ae Moeze omihpyryme ro.

24

Jezu õsemãtopõpyry ropa poko

(Mateu 28.1-10; Maku 16.1-8; João 20.1-10)

¹ Morarame nomikome tõmehse ahtao pakeimo nohpo tõ toytose ropa zonẽtopõpyry pona. Tynyrihpyrykõ typoxinẽ tarose eya xine Jezu ekepyry popatohme tyya xine. Mame toeporehkase toto Jezu zonẽtopõpyry pona.

² Mame zonētopōpyry apuru topu tysyryhmase tonese eya xine.

³ Naeroro tomōse toto. Yrome Tosēkō Jezu ekepyry onenepyra tokurehse toto.

⁴ – Otarahkoh nexiase? tykase toto oseya rokene. Mame tuaro pyra toto ahtao ro, mōtoino rokē asakoro orutua kō tōsenepose eya xine. Zupōkō karimutume kynexine. Saereh āko sã kynexine.

⁵ Tōserehse toto mokaro eneryke tyya xine. Tupueh tykase toto nono pokoxi. Mame ynara tykase mokaro eya xine:

– Oty katoh aēsemamyhpyry ropa zupīko matohu zonētopōpyry ao?

⁶ Taro pyra mana. Tōsemāse ropa mana. Aomihpyry poko wenikehpyra ehtoko. Karirea poro tahtao ynara nase ynororo onetarykōme:

⁷ “Ritonōpo poe Kapu ae Ayhtohpyry ekarōko mā toto iirypyrymākomo a. Wewe pokona exīxihmāko mā toto. Morarame ēsemānōko ropa mana oseruaō tōmhese ahtao,” nase ynororo oya xine, tykase toto eya xine.

⁸ Mame moro poko tuaroh tykase ropa toto Jezu omihpyry poko.

⁹ Zonētopōpyry poe toytose ropa toto. Emero tynenehpyrykō poko tokarose eya xine 11mākomo a, imarōkomo a roropa.

¹⁰ Maria Matarena a turuse toto emero, Joana a roropa, Maria a roropa Tiaku eny a. Imehnō nohpo tomo a roropa Jezu poetory tō turuse tynenehpyrykō poko.

¹¹ Yrome:

– Ajohpe matose, tykase rokē toto, zae aomirykō ehtoh onenetupuhpyra toexirykōke.

¹² Mame Peturu towōse. Tururume toytose ynororo zonētopōpyry pona. Toeporehkase tahtao tupueh tykase ynororo zaka tōsenuhmatohme. Kamisāpo karimutumā rokē tonese eya, Jezu pyra. Morotoino toytose ropa tosa. Tynenehpyry poko toemynyhmase ynororo yronymyryme.

– Otara toehse Jezu ekepyry nae? tykase ynororo tyya rokene.

*Sē nase Emauso pōkō poko
(Maku 16.12-13)*

¹³ Mame moro ēmepyyry ae ro Jezu poetory asakoro ytōko kynexine Emauso pata esemary ae. Emauso Jerusarē poe moe exiry 10 kirometurume kynexine.

¹⁴ Oturūko toh kynexine tynenehpyrykō poko, tynetahpyrykō poko roropa.

¹⁵ Mame aotururukohtao ro Jezu toytose eya xine toto maro toytotohme.

¹⁶ Enēko ro toh kynexine repe, ahnome rokē ekarōko toh kynexine, imehnōme rokene.

¹⁷ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Oty poko oturūko matou? Oseosezuhnōko oytorykōme? tykase ynororo eya xine. Ēmytykō akye pyra kynexine.

Mame totypohse toto, toemynyhmarykōke.

¹⁸ Mame Kereopa a Jezu tozuhse. Ynara tykase ynororo:

– Ko! Jerusarē pōkō emero zuaro senohne ehtopōpyry poko. Otarāme omoro rokē mase zuaro pyra Jerusarē pōkō nyrihpyry poko, tykase ynororo Jezu a.

¹⁹ – Otara? tykase ynororo. Mame ynara tykase toto eya:

– Jezu Nazare pō poko oturūko ynana. Ritonōpo poe urutōme nexiase. Orēpyra aomiry nexiase Ritonōpo a, ahno a, enara. Orēpyra inyrytā roropa nexiase.

²⁰ Yrome Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a taorihmapose. Yna tuisary tomo a roropa wewe pokona toxixihmapose ynororo. Toorihse.

²¹ Izyraeu esẽme ynanekaroase repe. Yrome mokyro orihtopõpyry poe oseruao tõmhese.

²² Mame yna marõkõ nohpo tõ yna erehno tõmirykõ ke. Toytose toto pakeimo zonẽtopõpyry pona.

²³ Yrome ekepyry onenepyra tokurehse toto. Mame tooehse ropa tahtao xine: “Ritonõpo nenyoyhtyã ynaneneno,” nykã toto. “Tõsemãse ropa mana, nykã toto Ritonõpo nenyoyhtyã yna a,” nykã nohpo tõ yna a.

²⁴ Mame yna marõkõ toytose zonẽtopõpyry pona. Nohpo omihpyry ae ro emero tonese eya xine. Yrome ekepyry onenepyra tokurehse toto, tykase toto.

²⁵ Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Tuaro pyra ro rukukuh matohu ipunaka. Õsenetupuhtokõ tũpore mana. Okynã urutõ kõ omihpyry zae ehtoh onenetupuhpyra matohu.

²⁶ Zae nexiase Ritonõpo a tynemenekahpyry etuarimary aporo aorikyry roropa. Zae roropa aunukuru mana kapu aka emero esẽme aehtohme Ritonõpo maro, tykase Jezu eya xine.

²⁷ Mame Moeze omihpyry poko, urutõ kõ omihpyry poko roropa tamorepase toto eya. Typoko tamorepase toto eya Ritonõpo nymeropohpyry poe.

²⁸ Mame eporehkasasaka tahtao xine Emauso pona, ynara tykase Jezu eya xine:

– Ý ytõko ase myahxo, tykase.

²⁹ Yrome anaropopyra toehse toto:

– Yna maro exiko. Kohmãnõko nase. Ytotoh pyra nexino, tykase toto otuhparo eya. Naeroro itapyikõ taka toytose Jezu imaro xine.

³⁰ Morarame typrohse toto ahtao otuhtoh pona, wyi tapoise Jezu a. Mame, “Kure mase Papa,” kaxĩpo tyya wyi tytohkase eya ekarotohme eya xine.

³¹ Mame morara kary etaryke tyya xine tonetupuhse ynororo eya xine.

– Tee! Jezu hmose ro, tykase toh rahkene. Mame Jezu tõtuenikase ropa mokaro maro toehxĩpo. Esahpyry pona rokẽ tõsenuhmase toto.

³² Mame ynara tykase toto oseya rokene:

– To! Kure rukuh kynako. Sekese sexi ropa aomiry etaryke kyya. Osema ae kuamorepa roropa kuoepyryhtao, Ritonõpo omiry poko, tykase toto.

³³ Mame axĩ towõse ropa toto. Mororome ro toeramase ropa toto Jerusarẽ pona. Teoporehkase toto ahtao moroto 11mãkõ tonese eya xine imehnõ maro.

³⁴ Oturũko toh kynexine:

– Kuesẽkõ mã tõsemãse ropa rahkene. Tõsenepose Ximão a, tykase toto asakorõkomo a.

³⁵ Morara kary etaryke tyya xine, tynenehpyrykõ tokarose roropa eya xine, tynetahpyrykõ roropa, Emauso esemary ae toytotopõpyrykõ poko. Mame ynara tykase toto eya xine:

– Jezu waro ynanexi ropa. Wyi apiakaryhtao ynanenetupuhno, tykase toto.

11mãkomo a Jezu osenepotopõpyry poko sero

(Mateu 28.16-20; Maku 16.14-18; João 20.19-23; Atos 1.6-8)

³⁶ Mame moro poko aotururukohtao ro mõtoino rokẽ tõsenepose esẽkomo, Jezu, oximõmãkõ rãnaka.

– Enaromyra ehtoko, tykase ynororo eya xine.

37 Yrome tonaroxitapāse toto. Akuaryhpome tokarose eya xine.

38 Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Oty katohme oserehnōko matou? Oty katoh: “Nary rokene,” āko matou okurohtaō xine? Jēmātōpōpyry ropa poko onenetupuhpyra ro matou?

39 Enetoko ke jemary, upupuru roropa. Juotōpōpyry eutahpyry seny. Ywy roro ase. Jemary apoitoko juaro oehtōhkōme. Akuaryhpo tupūke pyra mana, tyehpyke pyra roropa. Yrome jenēko matose. Tupūke ase, tyehpyke roropa ase, enara, tykase ynororo eya xine.

40 Mame morara kaxīpo tomary tonepose eya xine, tupupuru roropa.

41 Yrome onenetupuhpyra ro toto, tātākyemarykōke itamurume, tōsenuruhkarykōke roropa.

– To! tykase rokē toto. Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Tohke matou? tykase.

42 Mame kana ahnohpyry tokarose eya, ano roropa.

43 Moro tapoise Jezu a. Tōse eya toto neneryme.

44 Mame ynara tykase Jezu eya xine:

– Senohne poko kuuruatose amaro xine ro jahtao. Ypoko Moeze nymerohpyry ae ro emero toehse, Ritonōpo poe urutō kō omihpyry ae roropa, Tawī eremiatōpōpyry ae roropa, tykase.

45 Mame tuarōtanohpose toto, Ritonōpo nymeropohpyry enetupuhtohme eya xine. Ynara tykase ynororo eya xine:

46 – Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “Ynymenekahpyry ypoē ro etuarimāko mana. Orihnōko mana. Mame ēsemānōko ropa mana oseruao tōmhese ahtao.”

47 Aomi poē ro: “Ipoetory tō ytōko imehnō amorepase omi kurā poko emero patā tō punero. ‘Oorypyrykō irumekatoko, eya ikorokatohme,’ āko mā toto. Osemāzuhme aporo Jerusarē po amorepāpītōko mā toto.” Morara tymerose Ritonōpo omiryne.

48 Morohne tonese oya xine exiryke, imehnō tuarōtanohneme matose ypoko.

49 “Orēpyra oritorỹko ase, Kurā Zuzenu poe,” tykase Papa oya xine pake. Naeroro Kurā Zuzenu enyohnōko ase oya xine. Yrome taro ehtoko aporo patā po. Papa jamitunuru eraximatoko aporo. (Tyjamihtase awahtao xine imehnō tuarōtanohnōko matose ypoko, tykase Jezu eya xine.)

Sē nase Jezu onuhtōpōpyry ropa poko kapu aka

(Maku 16.19-20; Atos 1.9-11)

50 Morotoino tarose toto Jezu a patā poe Petania myhtokoxi. Mame toto poko tōturuse ynororo Tūmy a:

– Papa, kure rokē moxiā tyriko, tykase.

51 Tōtururuhtaō ro, tōnuhse toto maroino. Kapu aka toytose.

52 Mame ynara tykase toto:

– Kure mase Jezu, Ritonōpo nymenekahpyry mase, tykase toto. Mame toytose ropa toto Jerusarē pona. Tātākyemase toto.

53 Mame kokoro rokē kohmāse toto Ritonōpo Tapyī tao. “Kure mase, Ritonōpo,” kakehpyra toh kynexine. Enara.

JOÃO

Nymerohpyry Jezu poko

João

Ekarotopo

Sero *João* nymerohpyry ekarōko nase moino ro Ritonōpo maro Jezu ehtopōpyry poko, Ritonōpo Omiryne kynexine. Ahnome tonūrusse ynororo zae Ritonōpo ehtoh enepotohme, kypyno xine aehtoh roropa. Tynymerohpyry ae kuamorepatorŷko João mana Jezu enetupuhtohme kyaa xine Kuesēkōme, Ritonōpo mūkuru nymyryme exiryke. Aenetuputyryke kyaa xine isene exīko sytatose jūme Ritonōpo maro (João 20.31).

Apitoryme Jezu jamitunuru poko ekarōko mana. Razaru ēsemākatopōpyry ropa poko tokarose Ritonōpome Jezu enetupuhpotohme. Isene ehtoh Rihpōme mana, ēsemākaponeme roropa. Ezurume roropa mana isene ahno ehtohme. Tummy omi pōe ahno apiakaneme roropa mana. Tuzenu Kurā enehpyry poko toytose ropa ynororo ahtao, Ritonōpo Zuzenu oehnōko mana Jezu poetory tō amorepase zae Jezu ehtoh poko emero porehme. Etyhpyryme ekarōko nase Jezu hxirotopōpyry poko te, exixihmatopōpyry poko te, aēsemamyry ropa poko te, Jezu osenepotopōpyry poko roropa typoetory tomo a, enara.

Sero pape ao

Jūme Ritonōpo maro Jezu ehtopōpyry *1.1-18*

Jezu erohpitory *1.19-51*

1. João ahno ēpurihkane erohtopōpyry *1.19-34*

2. Jezu poetory tō apitorymākomo *1.35-51*

Jezu erohtopōpyry Karirea po, Jutea po *2.1–12.50*

7me ēmepyyry aropotopōpyry Jezu a Jerusarē po *13.1–19.42*

1. Jezu typoetory tō maro *13.1–17.26*

2. Aetuarimary te, aorikyhpyry, ekepyry zonētopōpyry *18.1–19.42*

Aēsemamyry ropa, Jezu osenepotopōpyry *20.1-31*

Etyhpyrymā: Jezu osenepotopōpyry ropa, Karirea po *21.1-25*

¹ Nono onyripitopyra ro Ritonōpo ahtao Jezu Kyrixtu nae ro ehse. Kuamorepanekōme ynororo Ritonōpo poko. Ritonōpo maro ynororo ehse, Ritonōpome ro toexiryke.

² Pake ro Ritonōpo maro ehse Kuamorepanekō Ritonōpo poko.

³ Eya tyripose Ritonōpo a emero porehme. Imepŷ nyrihpyry pyra. Emero porehme inyrytā rokene.

⁴ Typoero isene toehse. Morara exiryke tarona tooehse saerehkaneme samo. Saerehkanee saereh āko. Moro sã tooehse ynororo sero pōkō amorepase Ritonōpo omiry poko, tuaro kuehtohkōme.

⁵ Tuhke ajoajohpākō kynexine. Yrome Jezu onymynyhpākaposaromepyra toh kynexine. Ritonōpo omiry poko imehnō anamorepakehpyra kynexine ynororo.

⁶ Mame Ritonōpo nenyokyhpyryme mokyro, esety João.

⁷ Kuuruse xine tooehse ynororo saerehkaneme exikety poko. Kuuruse xine tooehse aomiry etatohme kyaa xine, Jezu enetupuhtohme roropa kyaa xine.

⁸ Mokyro nymyry saerehkaneme pyra kynexine repe. Yrome saerehkanee poko urūtōme ehtohme tymenekase ynororo Ritonōpo a.

⁹ Saerehkanemã mokyro, nono pona ayhtohpyry. Kuamorepatorỹko mã emero, Ritonõpo omiry poko.

¹⁰ Ritonõpo poko amorepatõme nymyry mã mokyro nono pona aepyhpyry. Sero nono tyripose eya Ritonõpo a. Yrome sero põkõ tyrihpõkõ onenetupuh-pyra toto.

¹¹ Tosaka toehse ynororo repe, yrome jekyry tõ ise pyra.

¹² Yrome toitoine ise toehse toto. Tonetupuhse eya xine. Morara exiryke mokaro tyrise typoenõme Ritonõpo a tonetupuhse eya xine exiryke.

¹³ Moro enetuputyryke kyaa xine Ritonõpo poenõme enurũko sytatose, kysekõ ae kuenurutopõpyrykõ pokoino pyra, imehõ pokoino pyra roropa. Ritonõpo poe rokẽ enurũko sytatose, typoenõme kyrirykõ se toexiryke.

¹⁴ Mame mokyro, Ritonõpo poko amorepatõ ahnومه tonuruse. Kymaro xine ehse. Kure nymyry aexiry tonese yna a. Iiryppyrymãkõ pyno aexiry tonese yna a. Zae aexiry roropa tonese yna a. Kure rokẽ Tumũkuru tyrise Ritonõpo a imeho aehtohme, Tumũkuru nymyryme exiryke.

¹⁵ Ipoko imehõ turuse João a. Ynara tykase ynororo imoihmãkõ ne-taryme:

– Mose poko kuuruatosene. Ynara asene oya xine: “Imepỹ oehnõko mana okomino Imehxo Exikety. Ywy ase ime hkopyra, ynororo ime kuhse mana. Osemazuhme jenurune repe. Yrome ynororo osemazuhme nymyry. Enurupyra ro jahtao nae ro ehse ynororo,” ase oya xine mose ro poko, tykase João eya xine.

¹⁶ Kypyno xine ro mana iirypyryme kuahtao xine. Morara exiryke kure kyriatosene.

¹⁷ Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a ynara tykase: “Kure rokẽ ehtoko iirypyryme pyra,” tykase. Yrome Jezu Kyrixtu kypyno xine ro mana iirypyryme kuahtao xine ro. Ynoro rokẽ zae kyritorỹko ropa mana.

¹⁸ Ritonõpo onenepitopyra sytatose ipunaka. Toiro rokẽ mã ipoko kuamorepatorỹko. Mokyro Ritonõpo mũkurume exikety. Tummy maro exiket-me roropa ynororo mana.

João nekarohpyry

(Mateu 3.1-12; Maku 1.1-8; Ruka 3.1-18)

¹⁹ Morarame juteu tomo a typoetory tõ tonyohse.

– Ytotoko, oturupotatoko João a: “Onoky nymyry keh mano?” kaxitatoko eya, tykase toto tynenyokyry tomo a. Inenyohtyãkõ Ritonõpo maro otu-ruketõ kynexine, Rewi pakomotyã kynexine, enara. Toto enyokyhpõkõ juteu tõ kynexine Jerusarẽ põkomo, parixeu tomo, enara enyokyhpõkõ kynexine. Mame toytose toto oturupose:

– Onoky nymyry keh mano? tykase toto, juteu tõ nenyohtyã João a.

²⁰ Mame João mynyhme pyra toehse. Ynara tykase ynororo, tozuhse toto eya:

– Kyrixtu kara ase. Ritonõpo nymenekahpyry kara ase. Nono põkõ kurãkaneme imenekahpyry kara ase, tykase eya xine.

²¹ – Ynorome pyra awahtao onoky keh ma roropa? Eria mahno? Moepyase ropa tokoh ro kapu ae? tykase toh eya.

– Arypyra, ynoro kara ase, tykase João eya xine.

– Pakato roh mahno, urutono? Moepyase ropa tokoh ro kapu ae? tykase toto eya.

– Arypyra, tykase ynororo eya xine.

²² – Yna zuruko, tykase toto. – Onokyh koh ma roropa? Otara oekary arõko ynanah osekaro-pyra awahtao? tykase toto eya.

²³ Mame ynara tykase João eya xine:

– Ritonõpo omiry ekaroneme rokē ase. Imūkuru oehtāne rokē ase urutōme. Oorypyrykō irumekatoko. Kuesēkō oehnōko mana. Morara exiryke oorypyrykō irumekatoko aomiry etatohme oya xine. Morara ky-nako Izaja ekepyry, Ritonõpo omi poe urutō pake. Moro saaro morara āko roropa ase oya xine, tykase João eya xine.

²⁴ Mame ynara tykase parixeu tō omihpyry arohpōkō João a:

²⁵ – Kyrixtume pyra awahtao oty katohme imehnō ĕpurihkāko mah? Eri-ame pyra awahtao, pake ro urutōme pyra roropa awahtao? tykase toto eya.

²⁶ Mame João a tozuhse toto:

– Nakuaka rokē toto ĕpurihkāko ase. Yrome arānao xine imepỹ mana. Mokyro waro pyra matose.

²⁷ Okomino oehnōko mana Imehxo Exikety ipunaka. Imaro jahtao ihxi-tapānōko ase kure aexiryke, kure jexiry motye kuhse ynororo, tykase eya xine João.

²⁸ Morara toehse Petania po, Joatāo mōpoe, João a ahno ĕpurihkatopōpyry po.

Kaneru mūkuru sã Ritonõpo mūkuru

²⁹ Yrokokoro Jezu oepyyry tonese João a. Ynara tykase ynororo:

– Kaneru mūkuru kurã etapāko mã toto Ritonõpo maro oturuketomo. Yrome Ritonõpo nymenekahpyry mose ro, kaneru mūkuru sã mose orihnōko mana, nono pōkō rypyry korokatohme.

³⁰ Mose ro poko kuuruatosene. Ynara ase: “Imepỹ oehnōko mana okomino, Imehxo Exikety ipunaka. Osemazuhme jenurune repe. Yrome osemazuhme kuhse ynororo mana. Enurupyra ro jahtao nae ro ehse ynororo,” ase oya xine mose ro poko.

³¹ Pake onenetupuhpyra exiase repe. Ritonõpo mūkurume pyra ekaroase repe. Yrome ahno ĕpurihkase oepyyase Ritonõpo omi poe, Imūkuru waro Izyraeu tō ehtohme.

– Mame Ritonõpo Zuzenu yhtory enease. Ynara nase Ritonõpo ya:

³² “Juzenu yhtory enēko mase orutua pona. Mokyro Juzenu ekaroneme nymyry mana oya xine,” nase mokyro ya, ahno ĕpurihkaneme jenyokyhpono.

³³ Mame imeĩpo Ritonõpo Zuzenu yhtory kapu ae enease rahkene. Utukuiimo panō nyhtoase Jezu pona.

³⁴ Moro enease. Morara exiryke: “Ritonõpo mūkuru nymyry mose ro,” āko ase oya xine, tykase João eya xine.

Jezu poetory tō osemazuhmākomo

³⁵ Yrokokoro João moroto ropa kynexine, typoetory tō maro oseruao kynexine. Ipoetory tō asakoro.

³⁶ Jezu ytory eneryhtao tyya ynara tykase João typoetory tomo a:

– Ritonõpo nymenekahpyry mose ro. Kaneru mūkuru sã mose orihnōko mana, nono pōkō rypyry korokatohme, tykase João.

³⁷ Morara kary etaryke João poetory tomo a Jezu tokahmase eya xine.

³⁸ Jezu tōsenuhmase tỹkakoxi toto ĕpataka. Tokahmary eneryke tyya ynara tykase Jezu eya xine:

– Oty se hko hmatou? tykase ynororo eya xine, tōturupose.

– Arypyra. Otoko oesary nah? tykase toto Jezu a.

³⁹ – Ehmaropa, tykase ynororo. – Senetatose jesary, tykase ynororo eya xine.

Toytose toto esary enese. Mame 4 orame toytose exiryke, tykohmāse toto Jezu maro.

⁴⁰ Toiro Jezu ekahmahpõ esety Ātare, Ximão akorõ mokyro Ātare. Ximão esety akorõ Peturu.

⁴¹ Axĩ toytose Ātare turui zuruse:

– Kyrixtu ynaneneno, tykase ynororo eya. (“Kyrixtu” kary “Ritonõpo nymenekahpyry, Kukurākaneķõmē” kary.)

⁴² Morarame Ximão tarose zakorony a Jezu enese.

Mame Ximão eneryhtao ynara tykase Jezu eya:

– Ximão mase, João mūkuru. Tyoro oesehpāko ase, Peturume, tykase Jezu eya. (“Peturu” kary “topu” kary.)

Piripe tō eahmatopõpyry Natanaeu maro

⁴³ Yrokokoro Jezu toytose Karirea pona. Piripe toporyse ahtao tarose eya toytotozome.

– Eropa, tykase ynororo eya.

⁴⁴ (Piripe patary Petesaita, Piripe te, Ātare te, Peturu, enara. Toto esary moroto kynexine Petesaita.)

⁴⁵ Mame Piripe toytose Natanaeu enese. Ynara tykase, eya turuse:

– Mokyro ynanenease Ritonõpo nymenekahpyry. Ipoko tymerose Moeze a pake, Ritonõpo nymeropohpyryme. Ipoko tymerose roropa pake urutõ komo a. Jezu mokyro Joze mūkuru, Nazare pono, tykase Piripē Natanaeu a.

⁴⁶ – Naary rokene! Imehxo exikety pyra reh moroto mana Nazare po, tykase Natanaeu eya.

– Senetase, tykase Piripe. Natanaeu tarose eya.

⁴⁷ Natanaeu oepyy eneryhtao tyya, ynara tykase Jezu:

– Izyraeu paryme nymyry mahno, ajoajohpe pyra exikety mahno, tykase Jezu eya.

⁴⁸ – Otāto puhkoke juaro mano? tykase Natanaeu Jezu a.

– Pake ro oenēko akene, wikeira zopino ro awahtao. Moeroro awahtao oenēko akene okohmara ro Piripe ahtao. Moroto wikeira zopino makene, tykase Jezu eya.

⁴⁹ – To! Urutõme mase, tykase Natanaeu eya. – Ritonõpo mūkuru nymyryme mase. Izyraeu tō esēme mase, tykase ynororo Jezu a.

⁵⁰ Ynara tykase Jezu eya:

– Kuenetupuhno jomiry pokoino? “Wikeira zopino kueneno,” katopõpyry pokoino? Moro jomiry motye kuhse etāko mase, yjमितunuru roropa enēko mase, tykase Jezu Natanaeu a.

⁵¹ Ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Ajohpe pyra ase, ywy ase Kapu ae Ayhtohpyry. Imēipo kapu enēko matose totapuruhmakase, Ritonõpo nenyokyry tō enēko roropā matose onuhnōko, yhtōko roropa Kapu ae Ayhtohpyry pona, tykase Jezu eya xine.

2

Imepỹ pytatoh po Kana po

¹ Morarame asakoro tōmehse ropa ahtao juteu tō pytatoh toehse Kana po, Karirea rānao. Jezu ē moroto kynexine.

² Jezu roropa toahmase ipoetory tō maro toto ytotohme myaro.

³ Morarame ynara tykase Jezu eny:

– Aimo, pake eukuru nenahno, toto okuru, tykase ynororo tumūkuru a, eukuru tonahse exiryke.

⁴ – Aja, tykase Jezu, – oty katohme õmipona jyriry se mano? Papa rokē mā tyjमितunuru enepopitory waro mā imehnomo a. Morara exiryke aomipona rokē ase erohnōko, tykase Jezu eya.

⁵ Mame tapyi esē poetory tomo a ynara tykase Jezu eny:

— Mose omipona rokē ehtoko, umūkuru omipona, tykase ynororo eya xine.

⁶ Toipe juteu tomo, otytyko akurihnōko toto. Osemahnōko roropa toto itamurume. Morara exiryke moroto kynexine otytyko akurihtoh eny topu risemy, 6me, sē rituru pune exiketomo.

⁷ Mame:

— Moro aka arykako, tykase Jezu tuna poko, tapyi esē namoto tomo a.

Tuna ē typehkase eya xine tuna ke.

⁸ — Seromaroro eukuru anŷtoko, ekarotohme erēnatoh aporesemyry a, tykase Jezu eya xine.

Mame eukuru taropose eya xine rahkene. Uwa eukurume tanyhtanoh-pose eya tunāpo.

⁹ Morarame eukuru tukuhse aporesemy a. Tuaro pyra ynororo tuna risē poko, Jezu nyrihpyry poko. (Mokaro rokē tuaro, tonese tyya xine exiryke.) Morara exiryke aporesemy a erēnakety tykohmase tyya, orutua.

¹⁰ Ynara tykase ynororo eya:

— Oty katoh sē ke yna anauhpara make apitoryme hro? tykase ynororo pytakety a. — Seromaroro rokē tokoh sero kurā ekamopitōko ma, tykase eya aporesemy.

¹¹ Moro ke Ritonōpo jamitunuru tonpopitose Kana po, Karirea rānao. Moroto Ritonōpo mūkurume toexiry tonpopitose Jezu a. Morarame ipoetory tomo a tonetupuhpitose.

¹² Moromeīpo Kapanau pona toytose toto, Jezu, jeny, zakorō tomo, ipoetory tomo. Enara toh toytose morotona. Tynyhse toto tuhke pyra moroto.

Ritonōpo Tapyī taka Jezu ytotopōpyry

(Mateu 21.12-13; Maku 11.15-17; Ruka 19.45-46)

¹³ Mame juteu tō otuhtoh konōto ameke pyra ahtao Jezu toytose Jerusarē pona. Otuhtoh konōto esety kynexine Paxikoa.

¹⁴ Mame Ritonōpo Tapyī taka toytose tahtao pui ekamonanō tonese eya moro myhto, pui ekamonanomo, kaneru ekamonanomo, parutopuruimo ekamonanō roropa, enara moroto toto, tonese Jezu a toto eky tō maro. Tineru emetakamananō roropa tonese eya itinerūkō maro tonese eya meza po.

¹⁵ Mokaro pipohtoh tyrise eya apopitu panono. Moro ke emero taropose ropa toto eya. Itinerūkō tuputokapose roropa eya.

¹⁶ Ynara tykase ynororo parutopuruimo ekamonanomo a:

— Oekykō arotoko ropa taroino. Osepekahtoh tapyīme sero tapyi onyripyra ehtoko. Sē tapyi Papa maro oturutopo. Osepekahtoh kara, sero, tykase Jezu toto a.

¹⁷ Mame moro eneryke tyya Ritonōpo omihpyry poko tutuarōtase ropa toto, ipoetory tomo. Ynara tymerose aomiryne pake: “Sam āko ase, Papa, amaro oturutoh eneryke ya, amaro oturutoh se nymyry jexiryke,” katoh tymerose pake. Moro poko tutuarōtase toto Jezu poetory tomo.

¹⁸ Morarame tōturupose juteu tō tuisary tō Jezu a:

— Onoky omi poe moxiā maropō rohpa taroino? Oty rīko hma taroino awaro yna ehtohme? tykase toto eya.

¹⁹ Ynara tykase Jezu eya xine:

— Sē tapyi kararahnōko matose repe. Yrome oseruao tōmehse ahtao imyakamāko ropa ase, tykase Jezu eya xine.

²⁰ — Sē tapyi myakamāko ropa ma oseruao rokē tōmehse ahtaho? tykase toto Jezu a tōturupose. — Tuhke sātā mā jeimamyry taropose sē tapyi riry poko, 46me jeimamyry taropose, tykase toto Jezu a.

²¹ Yrome toorikyry poko rokē oturūko Jezu kynexine.

²² Imeīpo tōsemāse ropa Jezu ahtao, aorihxīpo, tutuarōtase ropa ipoetory tomo aomihpyry poko. Zae aehtopōpyry poko tonetupuhse toto a. Zae Ritonōpo Omihpyry exiry poko tonetupuhse ropa eya xine.

Ahno ehtoh waro mā Jezu

²³ Mame Jerusarē poro Jezu ahtao tuhke kurākōkara tukurākase ropa eya. Inukurākatyā tonese Oseahmatoh Paxikoa pokō komo a. Morara exiryke Ritonōpo nymenekahpyryme Jezu tonetupuhse eya xine.

²⁴ Yrome Ritonōpo poe toexiry onekaropyra kynexine, emero ahno ajohpanory waro toexiryke.

²⁵ Imehnomo a tururu se pyra roropa kynexine, ahno kurohtao zuaro toexiryke.

3

Jezu maro Nikotemu oturutopōpyry

¹ Mame orutua mokyro, esety Nikotemu. Tuisame ynororo kynexine, juteu esēme. Parixeume roropa kynexine.

² Koko toytose ynororo oturuse Jezu a. Ynara tykase ynororo:

– Amorepatōme mase. Awaro ynanase. Ritonōpo nenyokyhpyryme mase yna amorepaneme. Ynara exiryke, Ritonōpo poe pyra awahtao Ritonōpo jamitunuru onenepopyra mexiry yna a, tykase eya Nikotemu.

Ynara tykase Jezu eya:

³ – Zae rokē ynara āko ase oya, enuruzomopyra awahtao xine, Ritonōpo tuisame exiry onenepopyra ekurehnōko matose, tykase Jezu eya.

⁴ – Otātohxō orutua konōto enuruzomōko ropa nahe otomose? tykase Nikotemu eya, tōturupose. – Kysekō wakuru aka omōzomopōme sytatose toehse inūme. Otātohxō enurūko ropa ynanah? tykase Nikotemu eya.

⁵ – Zae rokē ase ynara āko oya, tōpurihkase awahtao xine kure repe. Yrome Ritonōpo Zuzenu poe oenururukohtao rokē Ritonōpo poenōme exīko matose. Morara ahtao rokē Ritonōpo esaka omōnōko matose.

⁶ Opūkō poe ahnome enurūko matose. Yrome Ritonōpo Zuzenu poe Ritonōpo poenōme enurūko matose.

⁷ Osenuruhkara exiko jomiry poko, ynara karyhtao: “Oenururu se ropa mase aporo Ritonōpo esaka oytotohme,” kary poko osenuruhkara exiko.

⁸ Tyryrykane ke mana xiaxiake tyryry āko. Moro etāko mase repe. Yrome: “Ozeino ke oehnōko nae? Aza ytōko nae?” āko matose zuaro pyra oexirykōke. Moro sā mā Ritonōpo Zuzenu poe enuruketomo. Zuaro pyra matose repe yrome Ritonōpo Zuzenu poe Ritonōpo poenōme exīko matose, tykase Jezu eya.

⁹ – Otāto keh morohne nae? tykase Nikotemu Jezu a.

¹⁰ Ynara tykase Jezu eya:

– Juteu tō amorepaneme mase repe. Otātome serohne waro pyra mahno? tykase Jezu Nikotemu a.

¹¹ – Zae rokē ynara āko ase oya, zuaro jehtoh poko ase ourūko. Josenuhmatopōpyry poko oya ekarōko ase roropa. Yrome jotururu etary se pyra matose.

¹² Ajohpe rokē jekarōko mase otarame senohne poko oururuke ya. Morararo kapuaōkō poko oururuhtao ajohpe rokē jekarōko mase roropa.

¹³ Sero nono pōkō onuhpitopyra mana kapu aka. Ywy rokē ase Kapu ae Ayhtohpyry.

14 — Pake Moeze a okoi panō tyrise, Ritonōpo omi poe, metau risemy. Mokyro tanÿse eya ona po wewe pokona, okoi nesekatyā neneryme, orihpyra toto ehtohme. Mokyro sã mã Kapu ae Ayhtohpyry anÿnōko mã toto wewe pokona,

15 emero porehme enetupuhtohme, orihpyra toehtohkōme jumãme.

16 Ritonōpo sero nono pōkō pyno ipunaka. Morara exiryke Tumūkuru toirō tonehpose eya, emero porehme enetupuhtohme tosēkōme, orihpyra ehtohme, jūme imaro ehtohme.

17 Sero pōkō pynanohse Tumūkuru tonehpose Ritonōpo a, toto onuãnohpyra aehtohme.

18 — Ritonōpo mūkuru enetupuhnanō omōpyra mã toto iirypyrymākō wãnohtoh taka. Mãpyra onenetupuhpynō tuãnohsãme exīko mã toto onenetupuhpyra aexirykōke.

19 Oty katoh toto wãnohnōko Ritonōpo nae? Ynara exiryke, Tumūkuru tonehpose eya repe. Yrome tyrypyrykō se rokē sero pōkō mana. Ritonōpo mūkuru saerehkaneme mana. Yrome saerehkane se hkopyra sero pōkō mana. Xinukutumã se rokē toto iirypyryme toexirykōke.

20 Tyrypyrykō poko exiketō Ritonōpo mūkuru se pyra, saeremã pona ytopyra toehtohkō samo, tyrypyrykō enepory se pyra toexirykōke.

21 Yrome zae rokē exiketō mã oehnōko Ritonōpo mūkuru a, aomipona toto exiry waro imehnō ehtohme, tykase Jezu Nikotemu a.

Jezu maro João ehtopōpyry

22 Morarame typoetory maro toytose Jezu Jutea pona. Okynã pohto rokē kynexine moroto typoetory tō maro. Moroto typoetory tomo a imehnō tōpurihkaposē morotōkomo.

23 João roropa imehnō ĕpurihkãko kynexine Enom po, tuna nae exiryke itamurume. Sarī pata maro Aenō atameke pyra kynexine. Morotōkō toytose João a osēpurihkaposē eya.

24 (Omōpyra ro kynexine João āpuruhpyry taka.)

25 Morarame tōsezusezuhse toto, João poetyry tomo juteu maro. Toekurākary poko kure ehtohme Ritonōpo a, tōsezusezuhse toto.

26 Mame João a toytose ipoetyry tō oturupose:

— Wenikehpyra ro hma, oximaro oehpōpyrykō poko Joatão mōpoe? Mokyro poko moturuase yna a. Mokyro mã imehnō ĕpurihkãko. Emero mã ytōko toto eya, tykase toto tosēkomo a.

27 Ynara tykase João eya xine:

— Kure ehtoh anapoipyra sytatose, onekaropyra Ritonōpo ahtao.

28 Jomiry metatose ynara karyhtao ya: “Ritonōpo nymenekahpyry kara ase. Yrome osemazuhme tonehpose ase Ritonōpo a.”

29 Pytaketō kē pytãko mana. Epe roropa tãkye exīko mana tope pytaryke, aomiry etaryke tyya. Orēpyrahxo Jezu ehtoh eneryke ya epe sã rokē ase tãkye.

30 Imehxo exīko mokyro mana. Ywy ime hkopyra exīko ase. Poremãnōko sã ase. Yrome tãkye ro ase, tykase João typoetory tomo a.

Kapu ae Ayhtohpyry

31 Mame Kapu ae Ayhtohpyry imehxo mana, emero motye mana. Sero nono pōkō senohne waro rokene. Senohne poko rokē oturūko toto. Yrome Kapu ae Ayhtohpyry mã sero pōkō motye mana imehxo.

32 Tynenetyã poko oturūko mana. Tynetatyã poko roropa oturūko mana. Yrome aomiry onetara sero pōkō mana.

33 Aomiry se exiketō rokē imehnō tuarōtanohnōko mana kure Ritonōpo exiry poko.

³⁴ Ritonõpo nenyokyhpyry zae Ritonõpo omiry ekarõko mana, Ritonõpo Zuzenu nae toexiryke.

³⁵ Juny Tumükuru pyno ipunaka. Morara exiryke emero tokarose eya, emero esême aehtohme.

³⁶ Ritonõpo mükuru enetupuhnanõ orihpÿme exïko. Jüme Ritonõpo maro exïko mã toto. Yrome aomipona pyra exiketõ orihketõme ro mana. Ritonõpo maro exipyra toh ekurehnõko mana. Toto zehno exikehpyra Ritonõpo mana Tumükuru omipona pyra tokurehse toto exiryke.

4

Jezu a Samaria põ nohpo tuarõmatopõpyry

¹ Mame: “João tuapõkase Jezu a ahno ëpurihkary poko. Ipoetory roropa tomãse,” kary totase roropa parixeu tomo a.

² (Yrome Jezu nymyry toto onëpurihkara. Typoetory tõ a rokë tõpurihkaposè toto.)

³ Morara kary totase Jezu a ahtao, Jutea poe toytose Karirea pona ropa.

⁴ Samaria esemary ae toytose ynororo typoetory tõ maro.

⁵ Mame Xikaa pona toeporehkase toto Samaria rãnao moro pata kynexine. Moe pyra tupito, Jako nekarohpyry tumükuru tupime, Joze tupime.

⁶ Jako tunahpyry moroto kynexine. Mame tãxiahtao toehse ahtao ty-porohse Jezu. Tuna ã pütokoxi typorohse ynororo, typenekehse toytory poko toexiryke.

⁷ Morarame nohpo toehse, Samaria pono, tuna anÿse.

– Ajohpãme sã tuna anÿko jokuru, tykase Jezu eya.

⁸ Pata pona toytose ipoetory tõ osemazuhme tonahsë epekahse.

⁹ Mame ynara tykase nohpo Jezu a:

– Juteume mase Samaria põ ase. Oty katohme mã tuna ekaropõko ya? tykase nohpo eya. (Toipe juteu tomo tytamurukõ omi poe imëhnõ otuhtopõpyry aka otuhpyra toto.)

¹⁰ Ynara tykase Jezu eya:

– Ritonõpo nekarory onenetupuhpyra mase. Jenetupuhpyra roropa mase. Tonetupuhse oya jahtao: “Oya hko tuna se ano,” mykary ya. Mame tuna kurã ekarory oya soesoekane panõ ekarory oya, orihpyra oehtohme jüme, tykase Jezu nohpo a.

¹¹ – Yrome moe tuna. Tuna puimatoh pyra roropa mase. Otokoinohxo ke morohne rïko ma rokë?

¹² Seny kytamurukõ nahkahpyry rokene tuna eny, tykase nohpo eya Jako nahkahpyry poko. – Sero tuna tõse eya, ipoenomo a, eky tomo a, enara. Kytamurukõ motyeh mahno? tykase nohpo eya, tõturupose.

¹³ Ynara tykase Jezu eya:

– Së tuna enyryhtao oya ise ropa exïko mase.

¹⁴ Yrome ynekarohpyry enyryhtao oya tuna se pyra ropa mase exïko jüme. Ynara exiryke, ynekarohpyry oya soesoekane sã exïko okurohtao mana. Moro pokoino orihpyra exïko matose jüme, tykase Jezu eya.

¹⁵ – Ynara ãko oya hano, tuna se pitiko oya hano, jüme tuna se pyra ropa jehtohme, typenekehse jexiryke tuna puimary poko, tykase nohpo eya.

¹⁶ – Onio ikohmata, tykase Jezu eya. – Imaro osehko ropa, tykase.

¹⁷ – Tynioke pyra reh ahse, tykase, tozuhse eya.

– Ajohpe pyra mase. “Tynioke pyra ase,” mykano.

¹⁸ Oniõpyamo 5me turumekase oya. Mokyro onio seromato onio nymyry kara. Ajohpe pyra ro mase, tykase Jezu eya.

19 – To! Urutōme mase Ritonōpo poe, tykase nohpo eya morara kary etaryke tyya.

20 – Toiro joturupory se ase oya. Oty katohme juteu tō Jerusarē po rokē Ritonōpo poko atākyemāko toh nae? Yna tamuru tō sero Samaria pōkō mō ypy pona rokē oturuse ytose toto, tykase nohpo Jezu a.

21 Ynara tykase Jezu eya:

– Etako pahne, okynā pyra sero Samaria po rokē pyra Ritonōpo poko atākyemāko matose. Jerusarē po roropa sero ro saaro exīko mana.

22 Samaria pōkō matose. Oneahmahpyrykō waro nymyry pyra matose. Yrome yna juteu tō asā xine pyra. Ritonōpo waro ynanase juteu tō poe sero pōkō kurākane tōtumakase exiryke.

23 Okynā pyra Ritonōpo Zuzenu poe Ritonōpo eahmāko mā toto, zae Ritonōpo omipona se toexirykōke. Mōkaro se mā Ritonōpo, tōmipona nymyry exiketō se.

24 Ritonōpo mā zuzenume. Morara exiryke ipoko exiketō Zuzenu poe rokē eahmāko mā toto. Zae aomipona exiketō mā eahmāko mā toto, tykase Jezu eya.

25 Ynara tykase nohpo eya:

– Ritonōpo nymenekahpyry oehnōko mana, Kyrixtu oehnōko. Toeohse ynororo ahtao emero kuamorepatorŷko mana, tykase.

26 – Ywy ase Kyrixtu, Ritonōpo nymenekahpyry, amaro oturukety, tykase Jezu nohpo a.

27 Morara karyhtao ro eya ipoetory tō toeohse ropa. Tōsenuruhkase toto jarao Jezu otururuke nohpo maro. Morarā nohpo amorepane jarao oturukety onenepitopyra toexirykōke, juteu tō morara pyra exiryke, nohpo maro jarao oturupyra toto exiryke tytamurukō poe. Yrome: “Oty se hko makē eya?” kara toh kynexine nohpo a. “Oty katohme mose maro oturūko make?” kara roropa toh kynexine Jezu a ipoetory tomo.

28 Morarame tuna ē tynomose nohpo a axī toytotohme pata pona, morotōkō zuruse.

29 – Ehmaropa! Ahno senetatose, tykase nohpo. – Jenetupuhno mokyro emero ipunaka. Otarāme Kyrixtu mokyro, Ritonōpo nymenekahpyry, tykase morotōkōmo a ynororo.

30 Morarame tuhke toytose toto nohpo maro Jezu enese.

31 Mame:

– Otuhkose, tykase ipoetory tō eya. Yrome ynara tykase ynororo tozuhse toto:

32 – Tyoro tynahke ase. Zuaro pyra matose, tykase ynororo eya xine.

33 Mame tōturuse toto oseyra rokene:

– Otokoīno tynahke nexino? Otarāme imepŷ inapyry enehno, tykase ipoetory tomo oseyra rokene.

34 – Jenyokyhpō omipona jexiry se rokē ase. Moro ke rokē otuhnōko ase. Imehnō tynapyry se ehtoh sā ase jerohtohme ekarohpyry otyhkary se rokē ase, tykase Jezu typoetory tomo a.

35 – Ynara āko matose ahno tupi poko: “Okyna ro mana. Asakoropane nuno nae ro tykyrysā anŷtohme,” āko matose repe. Yrome ynara āko ase oya xine, sero nono pōkō utupime sā nase. Enetoko ke. Seromaroro oehnōko toto Ritonōpo mūkuru enetupuhse. Tamorepanekō se rokē toh nase, tykase Jezu typoetory tomo a.

36 – Kure rokē ypoetory epehmāko ase imehnō enehtohme ya, orihpyra toto ehtohme jūme. Otāto ŷkyryryme exīko? Jenetuputyryhtao rokene. Jenetupuhpyra ahtao ŷkyryryme exipyra exino. Morarame arykananō mā

täkye exīko ŷkyryry anŷnanō maro, ypoetory tō emamyry eneryke tyya xine, orihpyra toto exiry roropa eneryke tyya xine.

³⁷ Zae ro ahno oturutopōpyry ynara karyhtao: “Toiro arykāko, imepŷ anŷnōko.”

³⁸ Kuaropoatose tupito pona oerohtopōpyrykō kara pona, tykyrysā anŷtohme. Imehnō toerohse arykary poko samo. Aerohtopōpyrykō anŷnōko sā matose, tykase Jezu typoetory tomo a.

³⁹ Morarame tuhke Jezu tonetupuhse Samaria pōkomo a. Nohpo omi poe tonetupuhse toto a, ynara tykase exiryke: “Jenetupuhno mokyro emero ipunaka. Otarāme Kyrixto mokyro,” tykase nohpo exiryke.

⁴⁰ Morarame toytose toto Jezu a Samaria pōkomo.

– Taro exiko aporo yna maro, tykase toto. Otuhiparo toh kynexine tamoreparykō se toexirykōke. Morara exiryke asakoro tōmehse Jezu moroto.

⁴¹ Tuhkehxo tonetupuhse morotōkomo a Jezu omiry etaryke tyya xine.

⁴² Ynara tykase toto nohpo a:

– Seromaroro Kyrixto enetupuhnōko ynanase ōmi poe rokē pyra. Yna a nymyry aomiry tofate. Zuaro ynanase. Kukurākanekō nymyry mokyro, tykase toto, Samaria pōkomo.

Soutatu mūkuru kurākatopōpyry ropa Jezu a

⁴³ Morarame asakoro tōmehse ahtao toytose ropa Jezu Karirea pona.

⁴⁴ Ynara tykase ynororo: “Toipe Ritonōpo poe urutō kō oneahmara toto ipataōkomo. Yrome imehnō pataōkō Ritonōpo poe urutō kō eahmāko toto.”

⁴⁵ Morarame Karirea pona toeporehkase Jezu ahtao taomikase morotōkomo a. Täkye toehse toto Jezu eneryke tyya xine. Pake tonese tyya xine Jerusarē po, Oseahmatoh Paxikoa pona toytose tahtao xine. Jezu jamitunuru tonese tyya xine exiryke Jezu waro toto. Wenikehpyra toehse toto.

⁴⁶ Mame Kana pona toytose ropa Jezu Karirea rānaō pona uwa eukurume tuna anyhtanohpotopōpyry pona tyya. Moroto kowenu poetory mūkuru kure pyra kynexine Kapanāu pona.

⁴⁷ Mame: “Jezu tooehse ropa Karirea pona, Jutea poe,” kary etaryke tyya toytose ynororo kurākara zūmy Jezu kohmase repe Kapanāu pona ayto-tohme repe, tumūkuru kurākapotohme ropa, orihsasaka tumūkuru exiryke.

⁴⁸ Ynara tykase Jezu eya:

– Oty katoh jenetupuhpyra matou yjamitunuru onenepyra awahtao xine samo? tykase.

⁴⁹ – Ajohpāme sā ymaro eropa aporo. Umūkuru orihnōko mana, tykase ynororo Jezu a.

⁵⁰ Ynara tykase Jezu eya:

– Ytoko ropa. Omūkuru nekurāka ropa, tykase.

Aomiry zae ehtoh tonetupuhse kowenu poetory a. Toeramase ropa ynororo tosaka ropa.

⁵¹ Mame aytory ropa ahtao tōsēpatakāmase toto typoetory tō maro:

– Omūkuru kure ropa nexino, tykase toto, ipoetory tomo.

⁵² – Oty orame ahtao nekurāka ropa? tykase tokaropose jūmy a.

– Kokonie, xixi toetokorihmase ahtao, noxirohkehno omūkuru, tykase toto.

⁵³ Moro poko tutuarōtase jūmy Jezu omihpyry poko: “Omūkuru kure ropa nexino,” katopōpyry ae ro imūkuru tōxirohkehse. Naeroro Jezu tonetupuhse eya tośeme, typoetory tō maro.

⁵⁴ Mokyro kurākary poko, tyjamitunuru tonezomopose ropa Jezu a, Jutea poe tooehse ropa tahtao Karirea pona.

5

Kurākara kurākatopōpyry ropa Jezu a

¹ Morarame juteu tomo a otuhtoh konōto tyrise ropa, Ritonōpo poko atākyematohme. Mame Jerusarē pona Jezu toytose.

² Mame moroto kynexine pata tapuremy. Yrome tuhke omōtoh kynexine Jerusarē pona ytoto. Toiro esety Omōtoh Kaneru. Moro pūto kynexine tuna pēkamā ao, okyokynā kurokuro kara exikety. Omame etone omōtoh kynexine tuna zomye. Tuna tapyīme roropa kynexine esety Petezata, epereu omiry ae.

³ Mame kurākōkara kynexine moroto tapyi tao. Imoihme kynexine zara po rokene, tonurākara te, jaxiry sekunahme exiketomo te, emary pakaihkah-nomo, enara toh kynexine moroto imoihme. (Tuna kurokuro kary eraximāko toh kynexine moro ao.)

⁴ Okyokynahtao Ritonōpo nenyokyhpyry morotona oehse tuna kurokuro kamexipose. Kurākōkara ehse osemazuhme aepukahpyry rokē kurokuro kane aka mokyro rokē ekurākase ropa.)

⁵ Kurākara kynexine moroto orutua. Tuhke rokē ikonopory taropose eya kure pyra toexiry poko rokene, 38me taropose kurākara a.

⁶ Mokyro tonese ahtao Jezu a okynā kure pyra aexiry tonetupuhse eya. Ynara tykase ynororo eya:

— Aimo oekurākary se ropa hmah? tykase.

⁷ — Ÿ, tykase kurākara, Jezu tozuhse. — Yrome topeke pyra myhē ase, jarone pyra nakuaka kurokuro karyhtao. Jytory se jahtao imepý juapōkāko mana, tykase.

⁸ Ynara tykase Jezu eya:

— Owōko ropa hkoty. Awāty anýko. Ytoytoko ropa, tykase.

⁹ Axī toekurākase ropa mororome ro. Tāty tanýse eya toytotohme ropa. Oserematoh ae kynowōne ropa.

¹⁰ Morara exiryke juteu tō tōturupose eya:

— Oty katoh erohnōko mano? Awāty aroarōko mano? Erohtoh kara sero seroae. Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a omipona pyra mase, tykase juteu tō esā kuranōpokara a.

¹¹ — Yrome jukurākahpō omi poe jowōno ropa. “Awāty anýko. Ytoytoko ropa,” tykase exiryke ya, tykase ynororo eya xine, ikurākahpyry ropa.

¹² — Onokyh mokyro awāty anýpohpō rohpa? tykase toto eya tōturupose.

¹³ Yrome ynororo tukurākahpō waro pyra kynexine, toesyryhmase Jezu exiryke, ahno imoihme moro tao exiryke.

¹⁴ Imeīpo tunukurākahpyry ropa tonese ropa Jezu a Ritonōpo Tapyī tao. Ynara tykase ynororo eya:

— Enēko mase. Kure mexi ropa. Morara exiryke oorypyry irumekako, popyra ipunaka oehtoh anapoizomopyra oehtohme, tykase Jezu eya.

¹⁵ Morarame mokyro toytose, Jezu ekarose juteu tomo a.

— Jezu mokyro, ukurākahpō ropa, tykase ynororo eya xine.

¹⁶ Morara exiryke mokaro a Jezu tykerekeremapitose, kurākara tukurākase ropa oserematoh ae eya exiryke.

¹⁷ Ynara tykase Jezu eya xine:

— Papa Kapuaono erohkehpyra mana. Papa saaro ase erohkehpyra, tykase Jezu eya xine.

¹⁸ Morara kary etaryke tyya xine juteu tō esā Jezu etapary se toehse yronymyryme oseremara Jezu exiryke oserematoh ae, tumyme Ritonōpo

tokarose eya exiryke roropa. Morara exiryke Ritonõpo mükurume aosekaroryke eya Jezu etapary se toehse juteu tō tuisary tomo.

Tumy omipona Jezu ehtopõpyry

¹⁹ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ajohpe pyra ase. Toipe Kapu ae Aythohpyry Tumy omipona rokē senohne riko. Tamoreme senohne onykyrypyra mana. Morararo Papa Kapuaono erokuru eneryhtao ya isaaro erohnōko ase. Ipoenohnōko ase imükurume jexiryke.

²⁰ Papa Kapuaono Tumükuru se ipunaka. Morara exiryke tynyriry tō enepōko mā Tumükuru a, ise toexiryke. Imeipo Papa mā tyorō enepōko mā ya senohne motye kuhse õsenuruhkatohkōme.

²¹ Aorihtyā ěsemākaponeme ropa mā Papa Kapuaono. Isaaro ase aorihtyā ěsemākaponeme ropa ase.

²² Ritonõpo nymyry sero pōkō anapiakara mana. Tumükuru a rokē toto apiakapōko mana,

²³ emero porehme Imükuru ime exiry enetupuhthome, Jū ime exiry roropa enetupuhthome eya xine. Imükuru ime exiry onenetupuhpynō Jū ime exiry onenetupuhpyra roropa toh mana.

²⁴ – Zae rokē ase ynara karyhtao, jomiry etananō mā jenehpohpō enetupuhnōko mā toto. Orihpyra exiko roropa mā toto jūme. Toto onemapopyra Ritonõpo mana apoto htaka. Pake ro mā Ritonõpo a tyoenōme tyrise toto. Orihpýme tyrise toto eya, tykase Jezu eya xine.

²⁵ – Mame zae rokē ynara āko ase oya xine, okynā pyra Ritonõpo mükuru omiry etāko aorihtyā mana. Seromaroro aomiry etapitōko mā toto. Morarame aomiry etaryhtao tyya xine ěsemānōko ropa mā toto. Isene exiko ropa mā toto.

²⁶ Ritonõpo mā isene exiketō rihpōme. Isaaro ase Papa poe aorihtyā anýpōko ropa ase isene aehtohkōme ropa.

²⁷ Papa poe ahno apiakaneme ase, pohnō apiakaneme roropa ase, kapu ae aeypypýrime jexiryke.

²⁸ – Osenuruhkara ehtoko jomiry poko. Imeipo mā aorihtyā tō ěsemānōko ropa mana emero porehme, jomiry totase exiryke eya xine.

²⁹ Tütāko ropa mā toto okepýpo tō esae. Mokaro kure ehtoh poko aehtyā ekepyā isene exiko ropa mā toto jumāme. Orihpynōme exiko ropa mā toto. Morarame popyra ehtoh poko aehtyā ěsemākapōko roropa mana, yrome tuānohsēme exiko mā toto, tykase Jezu eya xine.

Zae Jezu ehtoh poko

³⁰ – Jamoreme ase toto onypokōnohpyra. Ritonõpo omi poe rokē toto apiakāko ase. Morara exiryke zae rokē ase, jamoreme pyra jexiryke. Jenehpohpō omi poe rokē morohne poko ase erohnōko.

³¹ – Jamoreme rokē ypoko utuarōtanohpyra xine ase. Jomi poe rokē utuarōtanopyrykohtao zae pyra jekarory oya xine.

³² Yrome imepý nae mana ypoko utuarōtanohnekōme Ritonõpo. Inekarohpyry ypoko zae mana, moro waro ase.

³³ Imehnō maropoaose João a oturupose. Kure toto zuruase João zae jexiry poko.

³⁴ Ynara kara ase imehnomo a: “Wekātatatoko,” kara ase. Ynara kary se rokē ase: “João omihpyry zae nase ypoko,” kary se rokē ase oya xine, okurākarykō se jexiryke.

³⁵ – Ozeiponekōme sã kynexine João, tororo āko samo saerehkaneme, utuarōtanohnekōme. Axĩtao rokē João se mexiatose ozeiponekōme.

³⁶ Yrome otuarõtanoahnekõ nae, João omiry motye. Ritonõpo poe yjamtunuru tonepose ya. Morohne eneryke oya xine Papa nenyokyhpyryme jenetupuhñõko matose.

³⁷ Ritonõpo roropa mã ypoko otuarõtanohtorỹko mana, jenehpohpono. Yrome aomiry onetapitopyra matose. Ęmyty onenepitopyra roropa matose.

³⁸ Morara exiryke aomiry pyra matose okurohtao xine, inenehpohpyry onenetupuhpyra oexirykõke.

³⁹ Atamorepãko matose repe Ritonõpo omiry poko orihpyra oehtohkõme repe. Yrome ypoko ro aomiry mana.

⁴⁰ Yrome oepyrkykõ se pyra matose ya. Ya oepyrkykõtao orihpyra matose exiko rahkene.

⁴¹ – “Kure mase” kary etary se pyra ase oya xine.

⁴² Yrome awaro xine ase. Ritonõpo se pyra matose yronymyryme okurohtao xine.

⁴³ Ritonõpo omi poe tarona tooehse ywy. Yrome jomipona pyra matose. Imepỹ tooehse tamoreme ahtao, mokyro omipona rokẽ matose.

⁴⁴ Opoko xine rokẽ “Kure mase” kary etary se matose imehno a. Yrome “Kure mase” kary etary se hkopyra matose Ritonõpo a. Morara exiryke Ritonõpo onenetupuhpyra matose.

⁴⁵⁻⁴⁶ “Moeze omihpyry enetupuhñõko ynanase,” ãko matose repe. Yrome Moeze omihpyry mã ypoko ro mana oturũko. Morara exiryke Moeze omihpyry omipona nymyry pyra matose. Opoko xine: “Popyra nase moxiamo,” kara ase Ritonõpo a. Yrome Moeze: “Iiryryryme matose,” ãko oya xine mana aomihpyry omipona pyra oexirykõke.

⁴⁷ Aomihpyry onenetupuhpyra oexirykõke jomiry roropa onenetupuhpyra matose, tykase Jezu eya xine.

6

5.000mãkõ otuhmatopõpyry

(Mateu 14.13-21; Maku 6.30-44; Ruka 9.10-17)

¹ Moromeĩpo Jezu toytose ropa Karirea moino akoxi, ikuhpo moino akoxi. Ikuhpo esety akorõ Tiperiate.

² Tokahmase roropa ynororo imoihmãkomo a ijamtunuru tonese tyya xine exiryke, kurãkõkara kurãkary ropa tonese tyya xine exiryke.

³ Morarame ypy taunuhmase Jezu a. Ypy emory po typorohse ynororo, typoetry tõ maro.

⁴ Okyna hkopyra kynexine juteu tõ otuhtoh konõto ehtopo, Paxikoa ehtopo.

⁵⁻⁶ Mame tỹkakoxi tõsenuhmase Jezu. Tomyẽkõ tonese eya. Imoihmãkõ oepyrpy tonese roropa eya. Mame ynara tykase Jezu otarame tyya rokene: “Taroino moxiã otuhmapõko ase. Otarãme yjamtunuru waro pyra Piripe. Ikuhxi pahne, oturupoxi,” tykase Jezu tyya rokẽ otarame. Mame ynara tykase ynororo Piripe a:

– Otoko moxiã napyry epekahnõko exino nah? Imoihmãkõ napyry? tykase Jezu Piripe a.

⁷ Ynara tykase Piripe Jezu a:

– Kũ. Tuhke tineru se mana moxiã napyry epekahtohme, tuhke toto exiryke, tykase Piripe Jezu a.

⁸ Imepỹ Jezu poetry moroto kynexine, Ximão Peturu akorony, esety Ātare. Ynara tykase ynororo Jezu a:

9 – Poeto napyryme rokē enepyhpyry seny, 5me tiriiku panō risē pisarara, kana roropa asakoro. Ise awahtao ekarōko ase oya. Moxiā ke, imoihmākomo? Oty kehxo moxiā atautuhmāko nah? tykase Ātare.

10 Mame ynara tykase Jezu:

– Imoihmākō iporohkapotoko, tykase typoetory tomo a. Mame onahpoty kurā pona typorohkapose toto. Typorohse toto emero porehme. 5.000me toto tuhke aexirykomo, orutua kō rokene. Nohpo tō roropa tuhke kynexine.

11 Morarame tiriiku panō risē tapoise Jezu a:

– Kure mase Papa, tykase ynororo. Mame tokamose iporohtyamo a. Tuhke tomākapose eya. Morararo kana tomākapose roropa eya. Tōtuhse toto emero porehme. Tuesapare toh toehse.

12 Tōtuhkehse toto ahtao emero porehme, ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Moxiā napyry akoīpyry anŷtoko ropa kana akoīpyry maro, atahnikara aehtohme, tykase Jezu eya xine.

13 Mame 12me ruto tanŷse eya xine tonahsē akoīpyry ke pehme.

14 Morarame Jezu jamitunuru eneryke tyya xine ynara tykase imoihmākomo:

– Ajohpe pyra, urutō nymyry mose ro, Ritonōpo nenyokyhpyry sero nono pona. Kyneximahpyrykō mose ro, tykase toto.

15 Morarame orēpyra tutuisarykōme tyriry se imoihmākō exiryke toesyryh-mase ropa Jezu toiroro ypy pona.

Tuna poro Jezu ytotoḡpyry

(Mateu 14.22-33; Maku 6.45-52)

16 Morotoino kokonie pukuro toehse ahtao ipoetory tō toytose ikuhpo pona Jezu eraximase repe.

17 Yrome tykohmāse ahtao, Jezu oehpyra ro kynexine. Morara exiryke kanawa aka tōtyrise toto Kapanau pona toytotohkōme.

18 Okynā pyra tyryrykane konōto tooehse, pohkane roropa.

19 Koeh tykase toto okynā repe, tyryrykane itamurume exiryke. Morarame ikuhpo rānao toto ahtao Jezu tonese eya xine. Tuna poro ytoytoke kynexine. Tyya xine aepyry eneryke tōserehse toto itamurume.

20 – Oserehpyra ehtoko. Ywy ase Jezu, tykase ynororo eya xine kanawa aōkomo a.

21 – Otyriko, tykase toto eya. Mame tōtyrise ropa Jezu kanawa aka, toto kanary aka. Mame axī toeporehkase ropa toto pata pona, Kapanau pona.

Jezu zupitoh poko imoihmākomo a

22 Yrokokoro imoihmākō moroto ro toh kynexine, Jezu a tonahsē emākapotoḡpyry poro. Tōtuhtotoḡpyrykō po roropa toh kynexine. Toemynyh-mase toḡ Jezu poko, aytory onenepyra tokurehse toexirykōke. Ipoetory tō ytory rokē tonese eya xine.

23 Moroto nakuatao imehnō kanary rokē tonese eya xine, Tiperiate poe aehtyā kanary. Moe pyra kynexine imoihmākō nahpatotoḡpyry Jezu a, “Kure mase,” kaxīpo.

24 Mame Jezu esahpyry eneryke ipoetory tō esahpyry roropa eneryke tyya xine morohne kanawa aka tōtyrise toto Kapanau pona toytotohkōme Jezu enese ropa.

Wyi sā Jezu ehtoh poko orihpŷme imehnō ehtohme

25 Mame tonese ropa Jezu ahtao, tōturupose toto:

– Otara ahtao hkoh moepyase ropa? tykase toto eya.

²⁶ Ynara tykase Jezu eya xine:

— Zae rokē ourutorýko ase. Tõtuhsse oexirykõke sã rokē jupîko mexiatose, tuesapare toehse oexirykõke sã rokene. Yrome Ritonõpo poe jexiry onenepuhpyra matose.

²⁷ Torêtyke pyra ehtoko tonahsẽ poko. Erohtoko Kapu ae Ayhtohpyry omipona oehthõkõme, orihpyra oehthõkõme jũme. Yjमितunuru enepõko mã Papa oya xine inymenekahtpyryme jenetupuhthõme oya xine, tykase Jezu eya xine.

²⁸ Ynara tykase toto, eya tõturupose:

— Oty poko erohnõko ynanahẽ Ritonõpo omipona yna ehtõhme? tykase toto eya.

²⁹ Mame Jezu a tozuhse toto:

— Ynara rokē Ritonõpo nyrohmanohpotoh mana oya xine, tynenehpohpyry rokē enetuputyry se mã oya xine, tykase eya xine Jezu.

³⁰ Ynara tykase toto:

— Oty rîko hmah ynaneneryme Ritonõpo jamitunuru enetõhme yna a, oenetupuhthõme yna a. Yna zuru ekaroko kokoro rokene, tykase toto eya.

³¹ — Kytamurukomo a wyi panõ tonahse kapu ae enehpohpyry, ahno esao pyra toytotyrykohtao. Ritonõpo omiry ynara ãko moro poko: “Toto napyry tonehpose Moeze a kapu ae,” ãko, tykase toto Jezu a.

Ynara tykase Jezu eya xine:

³² — Ajohpe pyra ase ynara karyhtao, Moeze nekarohpyry kara kynexine. Papa Kapuaõ nekarohpyry kynexine. Seromaroro ourukõ nymyry ekarory se Ritonõpo mana oya xine.

³³ Ourukõme nymyry mã mokyro Ritonõpo nenehpohpyry kapu ae. Orihpỹme mã oritorýko jũme, tykase Jezu eya xine.

³⁴ — Moro ekaroko yna a kokoro rokene, tykase toto Jezu a.

³⁵ — Ourukõme nymyry ase, tykase Jezu eya xine. — Ya ooepyrykohtao omise pyra exikety sã exîko matose. Tãkye rokē exîko matose jenetuputyryhtao oya xine. Tuna se pyra exikety sã exîko matose tãkye rokene, tykase ynoro ro eya xine.

³⁶ — Ynara ase oya xine, jenẽko matose repe. Yrome jenetupuhpyra matose ekurehnõko, ase oya xine.

³⁷ Ritonõpo nekaroryme awahtao xine ya jenetupuhnõko matose. Ya oehnõko roropa matose emero porehme. Mame ooepyrykohtao ya aaropopyra xine ropa ase jũme.

³⁸ Kapu ae jyhtoase jenehpohpõ omipona jehtõhme. Jamoreme pyra oepypase.

³⁹ Mame ynara se mã jenehpohpõ ya, jenetuputyhpõkõ ahpahpory se pyra mã ya. Imeipo toto êsemãkapory se ropa mã ya emero porehme, aorihtyã tõ êsemãkapotoh ropa po.

⁴⁰ Ynara se mã Ritonõpo. Tumũkuru enery se mã roropa imehnomo a enetupuhpotohme eya xine, orihpyra toto ehtõhme jũme. Mame toto êsemãkãko ropa ase aorihtyã êsemãkapotoh ropa po, tykase Jezu juteu tomo a.

⁴¹ Morarame moro etaryke tyya xine Jezu tykerekereemase eya xine: “Ywy ase ourukõme kapu ae aepyhpyry,” kary etaryke tyya xine.

⁴² Morara exiryke ynara tykase toto:

— Jezu mose ro, Joze mũkuru. Jũ waro roropa sytatose. Jẽ waro roropa sytatose. Otara ãkohxo ke hnae? “Kapu ae aepyhpyry ase,” ãko. Epyrypãko rokē hnae, tykase toto.

⁴³ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ykerekere mara ehtoko.

44 Ritonõpo jenetupuhpopyra oya xine ahtao, ya oehpyra matose. Yrome ya oepyrkohtao oësemâkapotorÿko ropa ase aorihtyã tõ ësemâkapotoh ropa po.

45 “Emero ahno amorepãko Ritonõpo mana,” tykase urutõ kõ pake. Papa omiry etaryhtao tuaro exiko toto. Mame ya oehnõko toto.

46 Yrome Ritonõpo nymyry onenepyrä matose, ya rokë tonese.

47 – Zae rokë ynara äko ase, jenetupuhnanõ mã orihpÿme exiko.

48 Ourukõme nymyry ase orihpyra oehthokõme.

49 Kapu ae enehpohpyry tonahse atamurukomo a ona po. Toorihse toto.

50 Yrome kapu ae aepyhpyry nymyry tonahse oya xine ahtao orihpyra exiko matose.

51 Ourukõme nymyry ase, kapu ae aepyhpyryme jexiryke. Upü enapryrhtao oya xine orihpyra exiko matose jüme. Upü nase wyi samo, ynekaroryme oya xine, emero porehme, orihpyra oehthokõme jüme, tykase Jezu eya xine.

52 Morara kary etaryke tyä xine tõsezusezusehse toto juteu tõ tuisary tomo:

– Otãtohxõ ke tupüke kuopatorÿko hnae? tykase toto, oxime rokë tõturuse toto. (“Upü tonahse oya xine ahtao” kary, “Tonetupuhse oya xine jahtao” katopo.) Yrome moro onenetupuhpyra tokurehse toto.

53 Morara tykase ropa Jezu eya xine:

– Ajohpe pyra Kapu ae Ayhtohpyry ase. Upü onenahpyra awahtao xine orihketõme rokë matose. Umunuru roropa onëpyra awahtao xine orihketõme matose.

54 Upü enapryrhtao oya xine orihpÿme exiko matose. Umunuru tõse roropa oya xine ahtao oësemâkapotorÿko ropa ase aorihtyã tõ ësemâkapotoh ropa po.

55 Upü mã tonahsëme nymyry, umunuru roropa tõsëme nymyry.

56 Upü tonahse oya xine ahtao umunuru maro ymaro exiko matose. Ywy roropa amaro xine exiko ase okurohtao xine.

57 Tamoreme Ritonõpo isene mana. Ijamitunuru poe isene exiko ropa ase, jenehpohpõ jamitunuru poe. Moro saaro matose upü tonahse oya xine ahtao ypoe isene exiko ropa matose.

58 Ywy ase ourukõme nymyry kapu ae aepyhpyryme jexiryke. Atamurukõ napyrÿpyry sä pyra ase, nono pona aepukahpyry sä pyra ase. Moro tonahse mokaro a repe. Imeipo toorihse toto emero porehme. Yrome upü tonahse oya xine ahtao orihpyra exiko matose jüme, moro sä pyra jexiryke, tykase ynororo eya xine.

59 Morara tykase Jezu eya xine toto amoreparyme, juteu tõ atamorepatoh tao, Kapanaü po. (“Upü tonahse oya xine ahtao” kary, “Tonetupuhse oya xine jahtao” katopo. “Umunuru enyryhtao oya xine” kary roropa, “Tonetupuhse oya xine jahtao” katoh sero. Yrome juteu tõ esã onenetupuhpyra moro poko toh kynexine.)

Jezu omiry poe orihpÿme exiko sytatose

60 Morara kary etaryke tyä xine ynara tykase ipoetory tomo:

– To! Tupimehxõ reh mã kuamorepatohkõ eya. Onetarahme sä reh sytatohse, tykase toto oxime rokene.

61 Tõmiry poihtory waro Jezu kynexine, kara ro mokaro ahtao eya. Morara exiryke ynara tykase ynororo eya xine:

– Poremãnõko matohu jomiry etaryke oya xine? Poremãpyra ehtoko.

62 Poremãnõko kuhse matose jonukuru ropa eneryhtao oya xine kapu aka.

⁶³ Ritonõpo Zuzenu poe ipoenõme enurũko matose. Opũkõ poe exipyra matose. Ritonõpo Zuzenu poe kuamorepatose isene oehthõkõme.

⁶⁴ Yrome toitoine ro matose jenetupuhpyra, tykase.

Apitoryme ro tonetupuhpynõ waro Jezu kynexine. Towokane waro ro-ropa kynexine.

⁶⁵ Naeroro ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Morara exiryke morara tykase ywy oya xine: “Papa nekarohpyryme awah̄tao xine jenetupuhnõko matose. Ya oehnõko roropa matose,” ase, tykase Jezu eya xine.

⁶⁶ Morara kary etaryke tyya xine toeramase ropa toto tuhke, Jezu ekahmahpõkomo.

⁶⁷ – Amarokõ ke? tykase Jezu, tõturupose mokaro a, 12mãkomo a. – Urumekãko roropa hmatohu? tykase eya xine.

⁶⁸ Ynara tykase Ximão Peturu:

– Omoro rokẽ yna esẽme mase. Onekarohpyry ke rokẽ orihpyra exiko ynanase jũme.

⁶⁹ Seromaroro oenetupuhnõko ynanase, awaro yna exiryke. Kure mase ipunaka. Ritonõpo poe mase, tykase Peturu eya.

⁷⁰ Ynara tykase Jezu:

– Tymenekase matose ya 12me. Yrome toiro joroko tamuru omipona exikety, tykase ynororo eya xine.

⁷¹ Juta poko morara tykase Jezu, Ximão Ixikariote mũkuru. 12mãkõ maro kynexine repe. Yrome mokyro towokaneme exiry waro kynexine Jezu.

7

Jezu maro zakorõ tomo

¹ Moromeĩpo Karirea poro Jezu toytoytose. Jutea poro toytory se pyra toehse juteu tõ esã a moroto totaparyino.

² Juteu tõ otuhtoh konõto okyna hkopyra toehse, Oseahmatoh Tapyi Pisarara poko.

³ Ynara tykase Jezu akorõ tõ eya:

– Ytoko taroino Jutea pona. Opoetory tomo a ajamitunuru enepota, tykase toto.

⁴ – Oty katoh taro rokẽ otonẽnõko mahno kure oexiry ekãtopory se awah̄tao? tykase toto, typoihtose eya xine.

⁵ (Zakorõ tõ roropa onenetupuhpyra kynexine.)

⁶ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Jytotoh po pyra ro mana. Oytotohkõ emero rokẽ kure oya xine mana,

⁷ Ritonõpo zehno exiketõ ozehno xine pyra exiryke. Yrome yzehno toh mana. “Iirypyryme matose popyra ipunaka,” karyke ya eya xine. Moro poko jotururuke mã yzehno toto.

⁸ Otuhtoh pona ytotoko. Ytopyra ase aporo jytotoh po pyra ro exiryke, tykase Jezu eya xine.

⁹ Morarame morara kaxĩpo moroto rokẽ ehse Jezu kynexine Karirea po.

Jezu Oseahmatoh Tapyi Pisarara po

¹⁰ Morotoino zakorõ tõ toytose ahtao Jezu roropa toytose otuhtoh konõto pona, okomino. Tokare pyra toytose ynororo.

¹¹ Morarame otuhtoh konõto po tupise juteu tõ tuisary tomo a repe. Yrome osenepopyra toehse ynororo.

– Otoko nae? tykase toto, tokaropose.

¹² Putiputime tõturuse toto itamurume Jezu poko imoihmãkõ rãtao.

– Kurã mokyro, tykase toto, emero pyra.

– Arypyra, tykase imehnomo. – Onekunohto rokê mokyro, tykase toto.

¹³ Yrome aryhnaka oturupyra toto, juteu tō tuisary zuno toexirykōke.

¹⁴ Morarame otuhtoh konōto irānaka toehse ahtao, Jezu toytose Ritonōpo Tapỹi taka ahno amorepase.

¹⁵ Aomiry etaryke tyya xine tōsenuruhkase juteu tō tuisary:

– Otokoino mose amorepato toehse nae? Atamorepatoh taka ytopitopyra mana, tykase toto.

¹⁶ Tozuhse toto Jezu a:

– Jamoreme amorepato pyra ase. Ritonōpo poe rokê amorepatorỹko ase, eya tonehpose jexiryke.

¹⁷ Ritonōpo omipona exiketō rokê mǎ jomiry enetupuhnōko mǎ toto. Ritonōpo poe jomiry ehtoh enetupuhnōko roropa mǎ toto Ritonōpo omipona se toexirykōke.

¹⁸ – Tamoreme rokê oturukety ahtao tōmiry rokê eahmāko mana. Yrome tonehpohpō poe oturukety tonehpohpō omiry kure tyrīko mana. Mokyro ajohpe pyra exikety ipunaka.

¹⁹ Moeze omihpyry nae matose, Ritonōpo nymeropohpyry eya. Yrome aomipona pyra matose. Oty katoh jetapary kuhñoko matou? tykase Jezu eya xine.

²⁰ – Jorokohpe mase, tykase imoihmākomo. – Onoky oetapary se nahe? tykase toto eya.

²¹ Ynara tykase Jezu:

– Toiro toerohse ywy oserematoh ae. Ritonōpo jamitunuru enepoase oya xine. Moro poko mosenuruhkatose.

²² Yrome matose Moeze omi poe omūkukurkō aipotapihpyry sahkāko ro 8me aenurutopōpyry tōmehse ahtao. Oserematoh ae ro oseremara matose. Aipotapihpyry sahkāko matose Moeze omipona oehthokōme repe. (Ose-mazuhme nymyry pyra Moeze a aipotapihpyry tysahkapose. Atamurukomo a osemazuhme tysahkapose.)

²³ Oty katohme oserematoh ae kurākara kurākatopōpyry poko ya yzetū manymyatohse? Morara ahtao yzehno pyra ehtoko.

²⁴ “Popyra mase,” kara ehtoko imehnomo a zae aehtoh waro pyra awahtao xine. Ipūkō enery poko rokê oya xine: “Iiryppyryme mase,” kara ehtoko imehnomo a, tykase Jezu eya xine.

“Mose Ritonōpo nymenekahpyryme nahe?” katopōpyry

²⁵ Morarame Jerusarē pōkō ynara tykase:

– Mose ro etapary se toh nahe?

²⁶ Enetoko ke totasēme rokê oturūko mana. Yrome imehñō mǎ ony-hxiropyra. Ajohpe pyra hnae, tuisa tō mose ro enetupuhnōko nah Ritonōpo nymenekahpyryhme?

²⁷ Yrome Ritonōpo nymenekahpyry tooehse ahtao, ozeino oehnōko nae? Aehtoh waro pyra sytatose exīko. Yrome mose ro oehthopōpyry waro sytatose, tykase toto.

²⁸ Morarame toto amoreparyhtao Ritonōpo Tapỹi tao ynara tykase Jezu opore:

– Juaro nymyry hmatohu? Joehtopōpyry waro roropa hmatou ipunaka? Jamoreme oehpyra exine. Jenehpohpō mǎ zae rokê exikety mokyro. Yrome zuaro pyra matose.

²⁹ Zuaro ase, Ritonōpo winoino tooehse jexiryke, inenehpohpyryme jexiryke.

³⁰ Morarame Jezu apoiry se toehse toh repe. Yrome anapoipyra toh tokurehse apoitoh po pyra ro exiryke.

³¹ Yrome tuhke tonetupuhse imoihmākomo a. Ynara tykase toto:

— Ritonōpo nymenekahpyry imepỹ pyra mana. Orēpyrahxo rukuh mose ro nae Ritonōpo jamitunuru nae, tykase toto ipoko.

Soutatu tō aropotopōpyry Jezu apoise

³² Morarame imehnō puti puti kary totase parixeu tomo a Jezu enetuputyry poko. Morara kary etaryke tyya xine Ritonōpo Tapyĩ erase tō taropose eya xine, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a roropa, taropose toto Jezu apoitohme repe.

³³ Morarame ynara tykase Jezu imoihmākomo a:

— Okynā pyra ase amaro xine. Esyryhmāko ropa ase Jenehpohpono a.

³⁴ Jupīko matose. Yrome jenezomopyra matose, jesaka ytosaromepyra oexirykōke, tykase Jezu eya xine.

³⁵ Mame oseya rokē tōturuse toto juteu tomo:

— Azahko ytōko na roropa osenezomopyra toehtohme? Otarāme juteutōkara esaka ytōko mana kuekyrykō sapararahme exiketō amorepase. Otarāme juteutōkara amoreparyme ytōko mana.

³⁶ Ynara nase ynororo: “Jupīko matose. Yrome jenezomopyra matose. Jesaka ytosaromepyra matose,” nykā kyya xine. Otara āko hko hnae? tykase toto oseya rokene.

Iporiry sararakane sã Ritonōpo Zuzenu mana

³⁷ Toipe juteu tō otuhtoh konōto etyhyppyry yronomyryme. Moroto towōse Jezu xikihme toto zurutohme opore.

— Tuna se awahtao xine osehtoko. Tuna ētokose ya.

³⁸ Ynara tymerose pake sero poko Ritonōpo omiryme: “Jenetuputyryhtao oya xine iporiry sararakane sã exīko mā okurohtao xine,” tykase Jezu eya xine. (“Tuna ētokose” kary, “Wenetupuhtokose” katopo. “Iporiry sararakane sã mana” kary, “Ritonōpo Zuzenu kure” katopo.)

³⁹ Morara tykase Jezu Tuzenu ekarosasaka Ritonōpo exiryke tonetupuhnanomo a. Tuzenu onekaropitopyra ro Ritonōpo kynexine, Jezu ēsemāpyra ro exiryke.

Imoihmākō oseosezukuru poko

⁴⁰ Morara kary etaryke imoihmākomo a ynara tykase toto:

— Urutō nymyry mose ro Ritonōpo poe, tykase toto.

⁴¹ Imehnō roropa ynara tykase:

— Ritonōpo nymenekahpyry mose ro, kukurākanekōme, tykase.

Yrome imehnō roropa ynara tykase:

— Ritonōpo nymenekahpyry kara mose ro. Ritonōpo nymenekahpyryme ahtao Karirea po pyra enururu. Perē po enururu.

⁴² Ynara karyke Ritonōpo a: “Tawi paryme enurūko Ritonōpo nymenekahpyry. Perē po enurūko mana jutea rānao, Tawi esaryme Perē exiryke,” āko Ritonōpo omiry, tykase toto.

⁴³ Atae pyra toh toehse Jezu poko.

⁴⁴ Imehnō Jezu apoiry se toehse repe. Yrome anapoipyra tokurehse toto.

Onenetupuhpyra juteu tō tuisary ehtopōpyry

⁴⁵ Morarame toytose ropa toto Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo a ropa.

— Otoko na? Menehtou? tykase toto tōturupose eya xine.

46 – Arypyra. Kure rokē aomiry ynanetano. Morara kane onetapitopyra ynanase, tykase erase tomo tonyokyhpōkomo a.

47 – To! Oenekunohtou ropa nytāmya? tykase parixeu tomo, morara kary etaryke tyya xine.

48 – Oesēkōme ynanase. Tuarohxo exiketōme ynanase. Mokyro Ritonōpo mūkurume onenetupuhpyra ynanase. Parixeu tō roropa mā mokyro onenetupuhpyra toto Ritonōpo mūkurume.

49 Yrome mokaro rokē mā Moeze nymerohpyry omipona pyra toto. Iirypyryme toto Ritonōpo a. Morara exiryke mā toto wānohnōko Ritonōpo, tykase toto imoihmākō poko.

50 Nikotemu mokaro maro kynexine, Jezu a aytohyppyry koko. Ynara tykase ynororo eya xine:

51 – Moeze omi poe: “Imehnō popyra mana,” kara sehtone aomiry onetapitopyra kuahtao xine, iirypyrykō waro pyra roropa kuahtao xine, tykase eya xine.

52 – To, omoro roropa tokoh mā Karirea pono? Ritonōpo nymeropohpyry poko atamorepako, zuaro oehtohme. Karirea po mā Ritonōpo poe urutō mā enurupyra sātā mana moroto, tykase toto.

53 Morarame tātahpahse ropa toto tosaka xine ropa.

8

Nohpo apoitopōpyry imehnomo a

1 Mame ypy pona toytose Jezu, Oriwerahpā pona.

2 Sā, yrokokoro toytose ropa ynororo Ritonōpo Tapyī taka. Imoihmākō tōximōse ahtao Jezu typrohse, toto amorepatohme.

3 Morarame nohpo tonehse parixeu tomo a. Moeze omihpyry poko imehnō amorepananomo a roropa takorehmase toto. Imep̄y orutua maro osenao ahtao tonese exiryke tonehse toto a Jezu ēpataka.

4 – Mose imep̄y orutua poko kynako. Tonese yna a osenao toto ahtao.

5 Morara ahtao: “Nohpo etapatoko topu ke, aorihthohme,” me tymerose Moeze a kynenerykōme. Yrome otara āko mahno? tykase toto Jezu a.

6 Morara tykase toto Jezu tahkapotohme repe, Jezu hxirotohme. Yrome toto onezuhpyra Jezu kynexine aporo. Nono rokē tymerose aporo tomary ke.

7 Mokaro otururuhtao ro towōse ropa Jezu. Ynara tykase ynororo eya xine: – Epona topu ematoko tyrypyhpyke pyra ipunaka awahtao xine, tykase Jezu eya xine.

8 Mame toepuisse ropa Jezu nono pokona imerotohme ropa.

9 Morara kary etaryke tyya xine toesyryhmase ropa toto atatakominomero porehme. Tamuxime exiketō osemazuhme toesyryhmase toto. Jezu rokē moroto, tynomose eya xine, nohpo maro xikihme.

10 Towōse ropa Jezu. Ynara tykase ynororo nohpo a:

– Ohxironanō pyra nexi? tykase Jezu nohpo a.

11 – Arypyra, tykase nohpo.

– Morara ahtao ohxiropyra roropa ase. Ytoko ropa. Oorypyry poko pyra ropa ke exiko, tykase Jezu eya.

Saerehkatoh sā Jezu exiry sero nono po

12 Morarame ynara tykase Jezu imoihmākomo a:

– Emero ezurume ase. Ymaro ytoketō mā saeremae ytōko mā toto. Zae rokē toh exīko isene roropa toh mana. Xinukutumā htaka ytopyry toh mana, tyrypyrykō poko pyra toexirykōke, tykase eya xine Jezu.

13 Ynara tykase parixeu tomo eya:

— Āmoreme mase morara āko opoko. Yna onutuarōtanohpopyra ōmiry mana, tykase toto.

14 — Arypyra, tykase Jezu. — Ypoko jotururuhtao zae ro jomiry, joehtopōpyry waro jexiryke, jytory ropa waro roropa jexiryke. Yrome joehtopōpyry waro pyra matose. Jytory ropa waro pyra roropa matose.

15 Kurā enēko matose popyrahme samo, popy enēko matose kure samo ahnome rokē oexirykōke. Morara exiryke ywy ahno tō pū enery poko rokē toto anapiakara ase.

16 Yrome imehnō apiakaryhtao ya, zae rokē toto apiakary ya mana, jamoreme rokē pyra jexiryke, Papa jenehpohpō ymaro exiryke.

17 Ynara tymerose Moeze omihpyryme: “Asakoro tuarōtanoh tonō ahtao, atae aomirykō ahtao, zae mā toto.”

18 Ypoko otuarōtanohporōko ase. Papa jenehpohpō roropa ypoko otuarōtanohporōko mana. Atae yna exiryke Papa maro zae rokē ynanase, tykase Jezu toto a.

19 — Otoko omy nae? tykase toto tōturupose eya.

— Juaro pyra matose. Papa waro pyra roropa matose. Juaro awahtao xine, Papa roropa waro oexirykō mana, tykase Jezu eya xine, tozuhse toto eya.

20 Morara tykase Jezu toto amorepariyhtao Ritonōpo Tapyī tao, tineru ē esao, ahno nekarohpyry esao. Yrome Jezu anapoipyra tokurehse toto, apoitoh po pyra ro exiryke.

“Ytosaromepyra ymaro matose,” katopōpyry Jezu a

21 Morarame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

— Ytōko ropa ase. Mame jupīko matose. Yrome oorypyrykō maro orihnōko matose. Ymaro ytosaromepyra matose, tykase eya xine.

22 Morara exiryke tōturuse toto oseya rokene:

— Ynara nykahro: “Ymaro ytosaromepyra matose.” Otarahkoh exīko nae? Oseatākāko hnah? tykase toto.

23 Ynara tykase Jezu:

— Sero nono pōkōme matose, yrome ywy tarōkara ase. Tarōkōme amarokomo, nono pōkomo. Yrome ywy tarōkara ase, kapuaono.

24 Morara exiryke morara yka oya xine: “Oorypyrykō maro orihnōko matose,” ykano oya xine. Orihnōko matose oorypyrykō maro jenetupuhpyra awahtao xine. Ywy ase Ritonōpo nymenakahpyry okurākanekōme, tykase Jezu eya xine.

25 — Onoky keh ma roropa? tykase toto Jezu a.

— Ywy roro ase. Apitoryme ro aosekarohpyry oya xine, tykase Jezu eya xine.

26 — Tuhke nae ro ase otuarōtanohthokomo. Tuhke roropa ohxiroykō se jahtao kyhxirotory, tuhke oorypyrykō exiryke. Yrome ohxiropyra xine ase. Jenehpohpō omiry ekarōko rokē ase oya xine. Zae ynororo, tykase Jezu eya xine.

27 Ritonōpo poko tōturuse Jezu, yrome onenetupuhpyra toto.

28 Morara exiryke ynara tykase Jezu eya xine:

— Kapu ae Ayhtohpyry tanỹse oya xine ahtao wewe pokona jenetupuhnōko matose. Ywy ase Ritonōpo nenehpohpyry okurākanekōme. Morara jahtao jamoreme pyra jerohtopōpyry exiry waro exīko matose. Papa nekarohpyry rokē ekarose oya xine. Moro waro exīko matose, ynekarohpyry waro.

29 Jenehpohpō ymaro mana. Urumekara mana tōmipona ipunaka jexiryke, tykase Jezu eya xine.

30 Morara kary etaryke tyya xine Jezu tonetupuhse eya xine tuhkākomo a.

Tymyhse exiketō sã matose

31 Morarama ynara tykase Jezu tonetuputyhpōkomo a, juteu tomo a:

– Jomipona awahtao xine ypoetoryme nymyry matose.

32 Zae ehtoh waro exīko matose. Mame zae ehtoh waro awahtao xine ōsanumanekō poetoryme pyra exīko matose. Yrome zae ehtoh waro pyra awahtao xine ōsanumanekō poetoryme ro matose. Onurumekasaromepyra matose, tykase Jezu eya xine.

33 – Yrome Aparão pakōme ynanase. Osanumatōkō poetoryme exipitopyra ynanase, tykase toto. – Oty kary moro: “Ōsanumanekō poetoryme pyra exīko matose,” āko? tykase toto Jezu a, tōturupose.

34 Ynara tykase Jezu eya xine:

– Oorypyrykō poko awahtao xine tosēke matose, oorypyrykō ke ro-kene. Oorypyrykō namotome sã matose toehse. Oorypyrykō onurumekasaromepyra roropa matose.

35 Toipe namoto. Axītao rokē tytapyikē poenō maro mana, jūme pyra. Tapyi esē poenō sã pyra mana. Māpyra tapyi esē mūkurume ahtao jūme tumykō maro mana.

36 Ritonōpo mūkuru maro toehse awahtao xine, ōsanumanekō poetoryme pyra oripotorŷko ropa mana. Ajamihtanohtorŷko roropa mana oorypyrykō poko pyra oehtohkōme.

37 Aparão pakōme oexirykō waro ase. Yrome jetapary se ro matose āmoreparykō se pyra oexirykōke ya.

38 Papa a jamorepatopōpyry ekarōko ase repe oya xine. Yrome atamurukō omipona rokē matose. Joroko tamuru omipona rokē matose, tykase Jezu eya xine.

39 – Aparão yna tamurume mana, tykase toto.

– Aparão paryme awahtao xine mypoenohtory. Isaaro mehtory.

40 Zae ase Ritonōpo omiry ekarōko oya xine. Yrome aomiry se pyra matose. Jetapary se rokē matose. Aparão morara pyra ehse. Zae Ritonōpo omipona ynororo ehse, asã xine pyra.

41 Yrome omykō poenohnōko matose, joroko tamuru poenohnōko, tykase Jezu eya xine.

– Arypyra, anoryme pyra ynanase. Yna zū mūkurume rokē ynanase, Ritonōpo mūkurume, tykase toto eya.

42 Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonōpo poenōme nymyry awahtao xine ypyno mehtory, Ritonōpo wino tooehse jexiryke. Jamoreme pyra oepyase tarona aomipona jexiryke.

43 Jotururu onenetupuhpyra matose etary se pyra oexirykōke.

44 Omykō mūkurume matose, joroko tamuru mūkurume. Omykō sã matose. Pake ro oatākatonōpome mokyro omykomo. Zae pyra ynororo ipunaka, ajohpe rokē exiryke. Ajohpe ynororo ahtao, toipe, ajohpāme exiryke.

45 Zae rokē ase. Morara exiryke jenetupuhpyra matose.

46 Jyhxirosaromepyra matose tyrypyhpyke pyra jexiryke. Zae rokē ouru-torŷko ase repe. Yrome zae pyra otarame jekarōko matose jenetupuhpyra oexirykōke.

47 Ritonōpo poenōme awahtao xine aomiry metatory. Yrome aomiry onetara matose ipoenōme pyra oexirykōke, tykase Jezu eya xine.

Aparão ehtopōpyry motye Jezu ehtopo

48 Ynara tykase toto Jezu a:

– Ajohpe pyra ynanase opoko: “Samaria pō mase, azahkuru exikety. Joroko omi poe rokē urutōme mase,” karyhtao yna a ajohpe pyra ynanase, tykase toto Jezu a.

⁴⁹ – Jorokohpe pyra ase, tykase Jezu. – Papa eanohmāko rokē ase. Yrome matose jeunohnōko.

⁵⁰ “Kueanohmatoko,” kara ase oya xine repe. Yrome imepỹ mokyro jeanohmaponeme mana. Mokyro zae jexiry enētupuhnōko mana.

⁵¹ Zae rokē ase ynara karyhtao: “Jomipona awahtao xine orihpyra exīko matose jūme,” karyhtao ya, tykase Jezu eya xine.

⁵² Ynara tykase juteu tō eya:

– Seromaroro jorokohpe oexiry waro ynanase. Aparāo toorihse. Urutō kō toorihse. Yrome mase ynara āko: “Jomipona awahtao xine orihpyra exīko matose jūme,” āko mase.

⁵³ Kytamurukō Aparāo toorihse. Aparāo motyehxo reh mahse? Urutō kō roropa toorihse. Onokyh koh mano? tykase toto tōturupose eya.

⁵⁴ Ynara tykase Jezu:

– Jamoreme rokē ase ime jehtoh onekaropyra. Yrome Papa Kapuaō rokē mā ime jehtoh ekarōko ya. “Kyrihpōkō mokyro,” āko matose repe.

⁵⁵ Yrome mokyro waro pyra matose, onenetupuhpitopyra oexirykōke. Yrome zuaro ase. “Ritonōpo waro pyra ase,” karyhtao ya, ajohpe rokē jexiry mana, asā xine. Yrome ywy zuaro. Aomipona roropa ase.

⁵⁶ Atamurukō tākye toehse jeneryke. Tonese tyya jexiryke tātākyemase toto, tykase Jezu.

⁵⁷ – Yrome mase 50 anome pyra ro mase. Aparāo menene? tykase toto tōturupose eya.

⁵⁸ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Aparāo enurupyra ro ahtao, nae ro exine, tykase Jezu eya xine.

⁵⁹ Morarame Jezu omiry etaryke tyya xine topu tanỹse juteu tomo a Jezu etapatohme. Ajohpe Jezu tokarose eya xine. Morara exiryke topu tanỹse eya xine. Yrome tōtonēse rokē ynororo, imoihmākō rānaka. Mame Ritonōpo Tapyī tae tutūtase ropa Jezu.

9

Tonurēkara kurākatopōpyry ropa Jezu a

¹ Mame Jezu tō ytoryhtao orutua tonese tonurēkara. Tonurutopōpyry poe ro tonure pyra kynexine.

² Morarame ynara tykase Jezu poetory tomo:

– Onoky rypyry poe tonure pyra tonuruse nahe? Tyrypyry poe roh morara tonuruse nahe? Tummy tō rypyry poe morara tonuruse nahe? tykase toh Jezu a, tōturupose.

³ – Arypyra, tykase Jezu. – Iiryryrykō poe pyra tonure pyra tonuruse mana. Tonurēkara mose ro Ritonōpo jamitunuru enepotohme ro aexihpyry mose ro.

⁴⁻⁵ Xixi saerehkaryke kuesemarykō waro sytatose. Moro saaro Ritonōpo omiry poko imehnō amorepāko ase zae ehtoh waro toto ehtohme. Toorihse jahta mā ikohmamyhpyry sā exīko tarōkomo, tamorepaneke pyra toehse toexirykōke, tykase Jezu toto a.

⁶ Morara kaxīpo ituh tykase Jezu nono pona. Orino pitiko tywrywrymase tomary ke totakuru maro. Moraramē orino tyrise enuru pona.

⁷ Ynara tykase eya:

– Ytoko. Osêkurikata Xiroe kuaka, ariamã kuaka, tykase. (Aomiry ae, “Xiroe” kary, “Tonyohse” katopo.) Morarame toytose ynororo. Mame tosêkurikase. Mame tooehse ropa ynororo kure osenuhmãko ropa rahkene.

⁸ Morarame mokyro waro exiketō moroto kynexine. Tonure pyra ahtao ro tonese eya xine osema tao ro ahtao, tineru pitiko eraximaryhtao ro eya. Ynara tykase toto:

– Mose ro puhko tonuremÿpokara, tykase toto ipoko.

⁹ – Mokyro roh mose ro kynenehpyrykō ro, tykase imehnomo. Yrome imehnō ynara tykase:

– Ynoro kara mose ro. Ipanō rokē mose ro, tykase toto.

– Ynororo ase, tykase, tonuremÿpokara a tozuhse toto.

¹⁰ – Otāto tonure ropa toehse mahno? tykase toto tōturupose eya.

¹¹ Ynara tykase ynororo:

– Orutua orino pitiko tyrise jenuru pona. Mame: “Ytoko, osêkurikata Xiroe kuaka,” tykase exiryke ytono. Morarame tosêkurikase jahtao jenutā ropa rahkene, tykase toto a.

¹² – Otoko mokyro nae? tykase toto.

– Kū, zuaro pyra ase, tykase tonuremÿpokara eya xine.

Parixeu tō oturupotopōpyry

¹³ Morarame tonuremÿpokara tarose eya xine parixeu tomo a.

¹⁴ Moro êmepiry ae oserematoh kynexine. Moro êmepiry ae orino pitiko tyrise Jezu a tonurêkara enuru kurâkatohme ropa.

¹⁵ Morarame tonuremÿpokara a tōturupose parixeu tomo:

– Otāto puhko oenutā ropa puhko? tykase toto eya.

– Orino pitiko jenuru pokona tyrise mokyro a. Morara exiryke tosêkurikase ropa jahtao jenutā ropa samo mokyro poe, tykase ynororo eya xine.

¹⁶ Mame ynara tykase parixeu tomo:

– Mokyro Ritonōpo poe pyra mana, aomipona pyra exiryke. Oseremara mana oserematoh ae, tykase toto.

Yrome imehnō ynara tykase:

– Iirypyrymãme ahtao kurākōkara onukurākara exiry, tykase toto. Atae pyra toto.

¹⁷ Morara exiryke tōturupose ropa parixeu tomo. Ynara tykase toto tonuremÿpokara a:

– Oenuru tukurākase ropa na eya? Morara exiryke oty ãko ipoko mah? tykase toto tōturupose.

– Urutō mokyro Ritonōpo poe, tykase ynororo eya xine.

¹⁸ Yrome tonure pyra aexihpyry ajohpe rokē tokarose juteu tomo a. Morara exiryke jū tonehpose jē maro tyya xine tōturupotohkōme eya xine.

¹⁹ Ynara tykase toto eya xine:

– Omūkuru mosehro? Ajohpe pyra moino ro tonure pyra tonuruse nahe? Ahtao otāto tonure ropa toehse nae? tykase toto tōturupose eya xine.

²⁰ Jū tō ynara tykase:

– Yna mūkuru mose ro. Tonure pyra tonuruse nase. Moro waro ynanase.

²¹ Yrome otāto toekurākase ropa nahe? Onoky a tukurākase ropa nahe? Kū, zuaro pyra reh ynanahse. Eya ekaropotoko. Poetome pyra toehse ynororo nase. Ōezukurukō waro mana,

²² tykase toto eya xine, juteu tō esã zuno toexirykōke. Ynara tykase juteu tō esã exiryke tyoetory tomo a: “Jezu enetupuhnōko ase, Ritonōpo nymenekahpyryme kananō sutūtanohtopotone ropa atamorepatoh tae,” tykase toto, atae toexirykōke tyoetory tō maro.

²³ Morara exiryke, toto zuno toexirykōke, jū tō morara tykase: “Poetome pyra toehse mana. Eya ekaropotoko,” tykase toto.

²⁴ Morarame tonurem̄ypokara tykohmase ropa tyya xine. Ynara tykase toto eya:

– Zae rokē yna zuruko. Ritonōpo mā oetāko azahkuru awahtao. Morara exiryke zae rokē yna zuruko. Mokyro iirypyryme exiry waro sytatose, tykase toto tonurem̄ypokara a.

²⁵ Yrome ynara tykase ynororo:

– Iirypyryme aexiry waro pyra ase. Ynara rokē zuaro ase, tonure pyra exiase. Yrome seromaroro ase osenuhmāko ropa ipoe, tykase tonurem̄ypokara eya xine.

²⁶ – Otara sã ke orino riase oenuru kurākatohme ropa? tykase toto tōturupose ropa eya toto.

²⁷ – Kuurutouhxo puhko seromaroro. Yrome jomiry onetara sã matokeh. Oty katoh jomiry etary se ropa hmatou? Otarāme amarokō roropa ipoetoryme exīko matose, tykase ynororo eya xine.

²⁸ – Arypyra. Omoro mase ipoetoryme. Yna Moeze poetoryme.

²⁹ Ritonōpo tōturuse Moeze a. Moro waro sytatose. Yrome mokyro otokoino toehse? Zuaro pyra ynanase, tykase toto.

³⁰ – To! Otāto puhkoke zuaro pyra hmatou? Yrome jenuru tukurākase ropa eya.

³¹ Iirypyrymākō omiry onetara Ritonōpo mana. Moro waro sytatose. Yrome tōmiry omipona se exiketō etāko mana. Tōmipona exiketō etāko roropa mana, enara rokene.

³² Moino ro sero panō onenepitopyra sytatose. Tonure pyra aexihpyry kurākary ropa onenepitopyra sytatose.

³³ Ritonōpo poe pyra tahtao tyjमितunuke pyra exiry, kurākōkara onukurākara exiry, tykase tonurem̄ypokara eya xine.

³⁴ Yrome ynara tykase toto eya:

– To! Tyrypyhpyke oenurune. Tuātase mase iirypyryme ro. Yna anamorepara exiko, tykase toto eya. Morarame atamorepatoh tae tonurem̄ypokara tupurohpurohmase toto a oehzomopyra aehtohme.

Tonurākara sã onenetupuhpynomo

³⁵ Mokyro tūtanohpory totase Jezu a ahtao toytose eya. Ynara tykase eya:

– Kapu ae Ayhtohpyry enetupuhnōko mah? tykase Jezu eya.

³⁶ – Onokyh mokyro enetupuhthohme ya? tykase tonurem̄ypokara Jezu a.

³⁷ Ynara tykase Jezu eya:

– Meneno. Seromaroro oturūko oya mana, tykase Jezu eya.

³⁸ – Ÿ, enetupuhnōko ase, tykase. Tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ēpataka, tuisame imehxo enetuputyryke tyya. Morara exiryke tosekumuru po typorohse ynororo Jezu ēpataka tonurem̄ypokara.

³⁹ Ynara tykase Jezu:

– Sero po tonurākara panō kō nae Ritonōpo omiry waro pyra toexirykōke. Mokaro kurākase toehse ywy sero nono pona. Imehnō nae roropa, Ritonōpo omiry waro ynanase, kananomo. Yrome aomipona pyra mā toto. Naeroro tapiakase mokaro mana Ritonōpo a tonurākara sã totō exiryke, tykase Jezu.

⁴⁰ Morara kary etaryke tyya xine ynara tykase parixeu tomo Jezu a:

– Yna ke. Tonurākara sah ynanah? tykase toto tōturupose.

⁴¹ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ynara karyhtao oya xine: “Pitiko rokē Ritonōpo omiry waro ynanase. Yrome aomiry waro se ynanase aomipona yna ehtohme,” karyhtao oya

xine, iirypyryme pyra amarokō exiry repe. Māpyra: “Ritonōpo omiry waro ynanase emero porehme,” karyke oya xine iirypyryme ro matose Ritonōpo a, tykase Jezu eya xine.

10

Kaneru omōtohme sã Jezu

¹ Mame ynara tykase Jezu:

– Ajohpe pyra ase. Imepÿ mokyro kaneru omōtoh kuroko sã ytōko omato, imepÿ toro tonuhtohme, moro aōkō ematonanohtohme tyya.

² Yrome esē nymyry mā omōtoh eutary ae rokē omōnōko.

³ Āpuruhpyry etapuruhmakāko mā erase, esē omōtohme. Tosēkō omiry etāko kaneru tō mana, tosetykō ae tykohmarykohtao tosēkomo a. Morara exiryke tosēkō ekahmāko mā toto. Esēkō rokē mā toto tūtanohpōko ēkō ae tymaro toto ytotohme.

⁴ Tutūtase toto ahtao, toto esemazupurume mā esēkō exīko mana. Tosēkō ekahmāko mā toto, aomiry waro toexirykōke. Īkapo toh ytōko mana.

⁵ Imepÿ onekahmara mā toto. Epāko rokē mā toto, aomiry waro pyra toexirykōke.

⁶ Typoetory tō poko morara tykase Jezu, kaneru tō poko samo, toto amorepatohme. Yrome kaneru poko rokē aotururu kynexine onenetupuh-pyra toto exiryke.

Kuesēkōme mā kurã Jezu

⁷ Morara exiryke ynara tykase ropa Jezu:

– Ajohpe pyra ase. Kaneru omōtoh sã ase. Ypoetory tō ewome ase. Kaneru tō omato omiry onetara ehtoh sã ypoetory tō omato omiry onetara mana.

⁸ Mokaro sã mā azahkuru amorepatōkō omipona pyra mā ypoetory tomo.

⁹ Kaneru omōtoh sã ase. Omōnōko mā toto, kaneru tomo. Toto onyryhmara mā imehnomo. Tūtāko roropa toto otuhse. Morara exiryke moro sã ase omōtohkōme. Jenetuputyryhtao oya xine opynanohtoryko ase. Oewomatorÿko roropa ase, enara.

¹⁰ Omato oehnōko mana moro taōkō ematonanohtohse, toto etapase roropa, toto enahkase roropa, enara. Yrome toehse ywy tarona orihpyra ypoetory tō ehtohme, isene nymyry toto ehtohme.

¹¹ – Toto esē ase kurano. Morara exiryke ypoetory tō pyno ase. Kaneru esē ke mana toky tō pyno. Mokyro sã ase. Jorikyry se pyra ase repe, yrome ypoetory tō pynuke jorikyry se ase, toto pyno jexiryke, orihpyra toto ehtohme.

¹² Yrome esē namoto mā kaneru esēme nymyry pyra mana. Toto poko erohketyme rokē mana tineru apoitohme rokē tyya. Yrome kaikuxi oepyry eneryhtao mā epāko mana. Kaikuxi a toto esekapōko mana. Toto onewomara mana. Toto ahpahpōko rokē mana.

¹³ Epāko mā mokyro, toto erasēpyry, tineru poko rokē erohketyme toexiryke, toto pyno nymyry pyra toexiryke.

¹⁴⁻¹⁵ Yrome ypoetory tō esē ase kaneru esē kurã samo. Papa waro ase. Juaro roropa Papa mana. Moro saaro ypoetory tō waro ase. Juaro roropa toh mana, Papa waro jehtoh sã ya. Jorikyry se pyra ase repe, yrome ypoetory tō pynuke jorikyry se ase toto ewome, orihpyra toto ehtohme.

¹⁶ Kaneru esē imehnō kaneru nae imepÿ po. Moro saaro imehnō ypoetoryme roropa mana imepÿ po. Toto enehpory se ase ya, jomiry etatohme toto a, ypoetory tō morohnome ehtohme tosēkō maro, ymaro toto ehtohme.

17 – Papa Kapuaõ mã ypyno, jorikyry se jexiryke aomi poe. Imeĩpo mã jësemãkapõko ropa ypyno toexiryke.

18 Jorikyry se pyra jahtao jetapara mã toto. Yrome ynara tykase Ritonõpo ya: “Orihnõko mase. Moromeĩpo oësemãkapõko ropa ase,” nase ya. Morara tykase ya Ritonõpo exiryke aomipona ase, tykase Jezu.

19 Morara kary etaryke tyya xine tõsezusezuhse toto, juteu tomo, Jezu omiry etaryke tyya xine.

20 – Jorokohpe nase mose. Otarãme rowohpe nase roropa. Oty katoh aomiry etãko matou? tykase toto, imoihmãkomo.

21 Yrome ynara tykase imehnomo:

– Jorokohpã omiry mose omiry sã pyra exiry, tyoro. Jorokohpã tonurãkara onukurãkara ropa exiry. Morara pyra nase mose ro. Tonurãkara enutanohpõko ropa nase, tykase toto mokaro a.

Tosëkõme Jezu se pyra juteu tõ kynexine

22 Moraramë otuhtoh konõto tyrise ropa eya xine Jerusarë po, Ritonõpo Tapyĩ kurikatopõpyry poko wenikehpyra toehtohkõme.

23 Ikonopory ae kynexine. Mame Jezu toytose tuisa Saromão namohpyry takuroko, Ritonõpo Tapyĩ tao.

24 Juteu tõ esã tõximõse moro taka. Ynara tykase toto Jezu a:

– Oty katoh yna onurupyra mexiase? Morara exiryke zae yna zuruko rahkene. Kyrixtu nymyry mahno? Ritonõpo nymenekahpyry mahno? Ynaneraximahpyry mahno? tykase toto eya tõturupose.

25 Ynara tykase Jezu:

– Pake kuuruatose repe. Yrome jomiry onetara mexiatose jenetupuhpyra oexirykõke. Otuarõtanohpotohkõ nae ase yjमितunuru Papa poe.

26 Yrome jenetupuhpyra mexiatose, ypoetoryme pyra oexirykõke.

27 Ypoetory tõ rokë waro ase. Jomiry etãko mã toto. Jomipona roropa mã toto.

28 Orihpõme toto ripõko ase, jũme orihpyra toto ehtohme. Imepõ mã toto onupuxihkara winoino.

29 Jenetupuhponeme mã Papa ypoetory tomo a. Emero motye Papa mana. Imehnõ mã ypoetory tõ onupuxihkara Papa winoino.

30 Papa ime exiry ime jexiry samo. Oxisã ynanase.

31 Morara kary etaryke tyya xine topu tanõse toto a Jezu pona ematohme.

32 Ynara tykase Jezu eya xine:

– Tuhke toerohse ywy. Yjमितunuru enepoase oya xine Papa omi poe. Oty pokoino jetapary se matou? tykase Jezu eya xine.

33 Ynara tykase juteu tomo:

– Ajमितunuru enepory pokoino pyra oetapary se ynanase. Ritonõpo ime exiry ime oexiry sã pyra mana. Ahnome rokë mase. Yrome Ritonõpome oekarõko mase, epyrypãko rokë mase, tykase toto eya.

34 Ynara tykase Jezu:

– Sero nase Ritonõpo nymeropohpyry tõmiryme Moeze a: “Ynymenekatyã matose ypoe urutõme,” katoh sero ahno tomo a, Ritonõpo a tymenekase toto exiryke.

35 Zae rokë Ritonõpo omiry, tyotyrotara mana. Zae aexiry waro sytatose. Moro ae ro imehnõ tokarose Ritonõpo a tynymenekatyãme. “Ynymenekatyãme matose,” tykase tõmiry etananomo a.

36 Ywy ase, Papa Kapuaõ nyymenekahpyry. Inenehpohpyry roropa ase sero nono pona. Morara exiryke: “Ritonõpo mũkurume ase,” karyhtao ya

epyrpara ase Ritonõpo poko. Morara exiryke: “Ritonõpo poko epyrypãko mase,” kara ehtoko ya.

³⁷ Ritonõpo omipona pyra jahtao jenetupuhpyra ehtoko.

³⁸ Yrome aomipona ase. Jenetuputyry se pyra awahtao xine yjमितunuru rokē enetupuhtoko, ymaro Papa exiry waro oehtohkōme, Papa maro jexiry waro roropa oehtohkōme, otuarõtatohkōme ypoko, tykase Jezu toto a.

³⁹ Mame Jezu apoiry se toh kynexine repe. Yrome kýtone ropa ynororo toto maro ehxípo.

⁴⁰ Joatão mõpozakoxi kýtone ahno ĕpurihkatopõpyry pona João a. Moroto rokē ehse rahkene.

⁴¹ Morarame tuhke toh toytose eya. Ynara tykase toto:

– Kurãkōkara onukurãkara João kynexine. Yrome aomiry kynexine zae mose ro poko, tykase toto, juteu tomo, oxime rokene.

⁴² Morarame Jezu tonetupuhse morotōkomo a tosĕkōme.

11

Razaru orihtopõpyry

¹ Orutua kynexine, Petania pono. Esety kynexine Razaru. Aoryxiry tō roropa moroto kynexine. Mariã, Maata, enara toh kynexine.

² Mokyro Maria Jezu pupuru kurikahpõ kynexine ixtaratu ke. Tūsety ke ikorokahpõ roropa kynexine. Mokyro piry kynexine kure pyra.

³ Morara exiryke Jezu a tōmihpyry rokē taropose.

– Oepe reh mã takuruhtase, katoh taropose eya tōmiry.

⁴ Moro tose Jezu a ahtao ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Mokyro mã takuruhtase toorihthome pyra. Ritonõpo a tyjमितunuru enepotohme rokene, Tumükuru jमितunuru enepotohme roropa: “Ritonõpo kure, Imükuru kure,” katohme imehnomo a.

⁵ Maata pyno Jezu kynexine, zakorõ pyno roropa kynexine. Ipirykõ pyno roropa kynexine. Enara kynexine, toto pyno Jezu.

⁶ Razaru kure pyra exiry poko turuse tahtao moroto ro tōmehse Jezu. Asakoro kynēmehne moroto, teh rokene.

⁷ Moromeĩpo ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Ehmaropa Jutea rãnaka Petania pona ropa, tykase Jezu typoetory tomo a.

⁸ – Arypyra, pake hkopyra oetapary se nexiase morotōkomo, juteu tō esamo. Ytopyra exiko morotona, tykase toh repe.

⁹ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Ritonõpo omipona kuahtao xine: “Epo,” kara ro Ritonõpo ahtao orihpyra sytatose. Mãpyra: “Epo,” tykase Ritonõpo ahtao orihnõko sytatose. Morara exiryke ehmaropa jetapatoh po pyra ro mana.

¹⁰ Xinukutumae sã oytorykohtao osetapãko matose saereme pyra exiryke, tozure pyra oexirykõke, tykase Jezu.

¹¹ Morarame ynara tykase ropa ynororo typoetory tomo a:

– Kuepekõ mã nyhnõko Razaru. Yrome ĕpakase ropa ytõko ase, tykase Jezu eya xine.

¹² Ynara tykase ipoetory tō eya:

– Inykyryhtao kure. Ekurãkãko ropa mana, tykase ipoetory tomo Jezu a.

¹³ Yrome Razaru orihtho poko tõturuse Jezu repe. Yrome tynyhse rokē tokarose ipoetory tomo a.

¹⁴ Morara exiryke typoetory tomo a ynara tykase ynororo:

– Razaru toorihse mana.

¹⁵ Enese ytopyra exiase aporo. Yrome seromaroro enese ytōko ase rahkene. Seromaroro roropa Ritonōpo jamitunuru enēko matose jenetupuh-tohme yronymyryme oya xine. Morara ahtao tākye exīko ase opoko xine. Ehmaropa, senetatose, tykase Jezu tymarōkomo a.

¹⁶ Tome esety akorō Kamaramanōpo wātasemy. Ynara tykase ynororo imehnō Jezu poetory tomo a:

– Tuisa maro ehmaropa imaro kuorihthōkōme, tykase ynororo.

Jezu mā aorihtyā ēsemākaponeme ropa

¹⁷ Morarame morotona toeporehkase Jezu, Petania pona. Moroto asakoropane aorikyhyry ēmehtopōpyry waro toehse toto, tokarose exiryke imehnomo a.

¹⁸ Atameke pyra Jerusarē kynexine Petania maro.

¹⁹ Mame juteu tō toytose tuhke, Maria tomo a, xitase, ipiry hnamose.

²⁰ Morarame Jezu oepiry waro toexiryke, kýtone Maata, ēpatakāmase. Maria moroto rokē kynexine tytapyī tao.

²¹ Ynara tykase Maata Jezu a:

– Taro awahtao otarame ypiry orihpyra exiry.

²² Yrome zuaro ase, ekaroporyhtao oya emero mā ekarōko Ritonōpo oya, tykase nohpo Jezu a.

²³ – Opiry ēsemānōko ropa mana, tykase Jezu Maata a.

²⁴ – Ÿ, zuaro ase. Aorihtyā ēsemākatoh ropa po ēsemākapōko ropa Ritonōpo mana, tykase Maata eya.

²⁵ Ynara tykase Jezu eya:

– Ywy ase ēsemākaponeme ropa. Ypoe rokē orihpỹme exīko matose. Jenetupyryhtao toorihse awahtao xine ro ēsemānōko ropa matose.

²⁶ Jenetuputyryhtao orihpỹme exīko matose jũme. Moro menetupuhno? tykase Jezu eya.

²⁷ – Ÿ, enetupuhnōko ase. Omoro mase Ritonōpo nymenekahpyry yna kurākaneme. Omoro mase ynaneraximahpyry. Ritonōpo nenehpohpyryme mase sero nono pona, tykase Maata Jezu a.

Tyxitase Jezu

²⁸ Morarame morara kaxīpo kýtone ropa Maata takorō kohmase tokare pyra.

– Tuisa kynako oya, tykase takorony a.

²⁹ Morara kary etaryke tyya axī toytose ynororo Jezu enese.

³⁰ (Pata pona eporehkara ro Jezu kynexine. Maata maro tōseporypōpyrykō poro kynexine.)

³¹ Morarame xitase aytotoh rokē tokarose toto a, juteu tomo a. Morara exiryke Maria tokahmase eya xine. Mokaro Maria emuhkehkananomo, ixity akorehmananō roropa.

³² Morarame Jezu a toytose tahtao kỹporohne imyhtokoxi xitase:

– Taro awahtao ypiry orihpyra exiry, tykase eya.

³³ Mokyro xitary eneryke tyya, sam tykase Jezu tātāsamase tukurohtao. Juteu tō xitary etaryke roropa tyya sam tykase ynororo yronymyryme tukurohtao.

³⁴ – Otoko monētohu? kynako Jezu kynekaropone.

– Seze, kynako toto, nohpo marōkomo eya.

³⁵ Tyxitase Jezu.

³⁶ Morotōkō ynara tykase:

– Enēko matose. Ipyno yronymyryme nexiase, tykase toto ipoko.

³⁷ Yrome imehnō ynara tykase:

– Otātome tonurākara tukurākase ropa eya? Oty katoḥ mose onukurākara ropa kynako orihpyra ro ahtao? tykase toto ipoko.

Razaru ěsemākapotopōpyry ropa

³⁸ Sam tykase Jezu tātasamase yronomyryme. Morarame toytose ynororo aorikyḥpyry ekepyry esaka. Ypy onuhtoh po kynexine okepy eny. Apuru kynexine topu risemy.

³⁹ – Apuru isyryhmatoko, kynako Jezu.

Ynara tykase Maata, aorikyḥpyry oryxiry:

– Otarāme tymotase mana. Asakoropane nēmehno moroto, tykase eya aorixiry.

⁴⁰ Ynara tykase Jezu eya:

– “Enetuputyryhtao oya, Ritonōpo jamitunuru enēko mase,” ykā puh oya, tykase Jezu eya.

⁴¹ Morarame apuru tisyryhmase toto a. Morarame kakoxi tōsenuhmase Jezu. Ynara tykase ynororo:

– Kure mase Papa Kapuaono. Tākye ase jomiry etaryke oya.

⁴² Kokoro rokē jomiry etāko mase. Moro waro ase. Yrome tarōkō zuaro ehtohme oturūko ase oya toto netaryme, onenyokyhpyryme jenetupuh-tohme toto a, tykase Jezu.

⁴³ Morara kaxīpo opore kynomitane Jezu:

– Razaru, osehko moro tae xiaro, tykase Jezu aorikyḥpyry a.

⁴⁴ Tutūtase ropa ynororo. Emary tyōtyke ro kynexine. Ipupuru roropa tyōtyke ro kynexine. Ęmyty tyōtyke ro roropa kynexine.

– Imyhpokatoko ropa aytotohme, tykase Jezu eya xine.

*Tātamorepase toto juteu tomo Jezu etapatohme
(Mateu 26.1-5; Maku 14.1-2; Ruka 22.1-2)*

⁴⁵ Morarame Maria marōkō moro eneryke tyya xine Jezu tonetupuhse eya xine, Razaru ěsemākapory ropa eneryke tyya xine.

⁴⁶ Morarame imehnō toytose parixeu tō zuruse. Jezu ekātose toytose toto.

⁴⁷ Morara exiryke tōximōse toto parixeu tomo te, Ritonōpo maro oturuketō tuisary maro. Juteu tō tuisary tō maro. Enara toḥ kynexine tōximōse.

– Otara ākohxo sytatoḥu taroino Jezu poko? Orēpyra kuhmahko, kurākōkara kurākāko kuhmahko.

⁴⁸ “Ah morara rokē nexino,” karyhtao kyya xine, imoihmākō mā Jezu enetupuhnōko tutuisarykōme. Morarame romano tuisary tō mā soutatu tō enehpōko mā kyya xine. Ritonōpo Tapyī kararahnōko toḥ mana. Kuaropoto-ryko roropa toḥ mana taroino imehnō poetoryme kuehtohkōme. Mame kytamurukō omihpyry omipona pyra exīko sytatose, enara, tykase toto.

⁴⁹ Toiro esety Kaipa. Moro jeimamyry ae tuisame kynexine Ritonōpo maro oturuketō tuisaryme. Ynara tykase ynororo juteu tomo a:

– Tuaro pyra matose.

⁵⁰ Senetupuh-tone. Kurehxo toiro orikyry kuewomane-kōme, orihpyra kuehtohkōme emero prehme, tykase ynororo.

⁵¹ Yrome typoe pyra morara tykase. Ritonōpo Zuzenu poe rokē morara tykase ynororo Ritonōpo maro oturuketō tuisaryme toexiryke moro jeimamyry ae. Morara exiryke mokaro turuse eya Jezu orikyry poko, juteu tō ewome aorikyry poko.

⁵² Juteu tō ewome rokē pyra emero Ritonōpo poetory enehpotohme, saparahme exiketō enehpotohme, oximōme toto ehtohme roropa, toiro tošēke toto ehtohme.

⁵³ Morotoino osenetupuhkehpyra toh kynexine, juteu tuisary tomo, Jezu etapary poko tyya xine, etapary se toexirykōke.

⁵⁴ Morara exiryke tokare ytopyra ropa Jezu toehse juteu tō htaka. Mame toytose ropa ynororo ahno htaka. Eparaī pona kýtone typoetory tō maro ehse.

⁵⁵ Morarame Oseahmatoh Paxikoa ameke pyra toehse. Morara exiryke Jerusarē zomyēkō toytopitose toto Jerusarē pona. Tyrypyrykō korokapose kýtone toto otuhtoh konōto ritohto.

⁵⁶ Ritonōpo Tapyī taka tōximōse tahtao xine, Jezu tupise eya xine. Ynara tykase toto oseyā rokene:

— Otara āko matou Jezu poko? Oehnōkohxo hna reh otuhtoh konōto pona? tykase toto.

⁵⁷ Osemazuhme ynara tykase parixeu tō exiryke Ritonōpo maro oturuketō tuisary maro: “Jezu eneryhtao oya xine yna zurutoko,” tykase toto tōturuse Jezu apoitohme tyya xine.

12

Jezu ehtopōpyra Petania po

(Mateu 26.6-13; Maku 14.3-9)

¹ Morarame tuhke hkopyra rokē ěmepyyr ise ro kynexine otuhtoh konōto ritohme, Paxikoa ritohme eya xine. Mame Jezu toytose Petania pona, Razaru esaka, tynēsemākaphpyr ropa esaka.

² Morara exiryke autuhtoh tyrise Maria tomo a Jezu otuhtohme. Tōsē aroarōko Maata kynexine. Razaru otuhnōko kynexine Jezu maro.

³ Morarame Maria a ixtaratu tapoise typyne exikety, meio riturume naratu kurā risemy. Jezu pupuru pona moro tukuāse eya. Ippuru tykorokase ropa tūsety ke eya. Typoxine itamurume toehse tapyī tao.

⁴ Juta Ixikariote moroto kynexine, Jezu poetoryme repe; Jezu ewokaneme roropa kynexine. Ynara tykase ynororo:

⁵ — Kurehxo moro ixtaratu tokamosēme ahtao exiry. Tuhke tineru atapoiry tokamose ahtao, tymōkomokākara a ekarotohme, tykase ynororo repe.

⁶ Morara tykase ynororo ajoajohpe toexiryke. Tymōkomokākara pyno nymyry pyra ynororo kynexine. Jezu poetory tinerū eraseme kynexine, toitoinē toto tinerū touse eya tytinerūme.

⁷ Ynara tykase Jezu eya:

— Ah keh nyrino. Jekepyr popatoh kuhnōko mana.

⁸ Tymōkomokākara nae mosa rokene. Yrome ywy ase okynā pyra taro amaro xine, tykase Jezu eya.

Tātamorepase toto Razaru etapary poko

⁹ Morarame: “Jezu Petania po mana,” kary totase toto a ahtao, tuhkākō toytose Jezu enese. Razaru enese roropa toytose toto, Jezu nēsemākaphpyr ropa enese.

¹⁰ Morara exiryke Razaru etapary se toehse toto, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo.

¹¹ Razaru pokoino juteu tō tuhke tošēkō rumekary se toehse, Jezu enetpuhtohme rokē tošēkōme. Morara exiryke Razaru etapary se toehse toto juteu tō tuisary tomo.

Jerusarē pona Jezu ytopopōpyr

(Mateu 21.1-11; Maku 11.1-11; Ruka 19.28-40)

¹² Yrokokoro: “Jezu oehnōko mana Jerusarē pona,” kary totase imoihmākomo a, Oseahmatoh Paxikoa pona ytoketomo a.

¹³ Morara exiryke marariary panō tysahkase eya xine. Morarame toytose toto Jezu ēpatakāmase. Ynara tykase toto:

– Kure Ritonōpo mana. Kure roropa inenehpohpyry mana. Ritonōpo Kapuaono, kure rokē Izyraeu tō tuisary tyriko, tykase toto, tōturuse toytokōme.

¹⁴ Morarame jumētu pitiko tapoise Jezu a. Epona tōtyrise, pake Ritonōpo nymeropohpyry poe ro.

¹⁵ Ynara tykase Ritonōpo pake:
“Emynyhmara ehtoko, Jerusarē pōkomo.
Okynā pyra oesēkō mā oehnōko.
Jumētu pitiko po oehnōko mana,”
me tymerose Ritonōpo omiryne pake.

¹⁶ Yrome Jezu poetory kynexine onenetupuhpyra aporo moro poko. Imēpo tonetupuhse toto a, tōsemāse ropa Jezu ahtao, tōnuhse ropa ynororo ahtao roropa kakoxi. Emene tutuarōtase ropa toto Ritonōpo omiry poko. Ritonōpo nekarotopōpyry ae ro Jezu poko tutuarōtase toto.

¹⁷ Mame Razaru ēsemākatopōpyry ropa enehpōkomo a imehnō turuse. Imoihmākō tutuarōtanohse eya xine. Razaru ēsemākatopōpyry ropa poko Jezu a.

¹⁸ Morara exiryke imoihmākō toytose Jezu ēpatakāmase, Jezu jamitunuru totase tyya xine exiryke.

¹⁹ Morarame parixeu tō oseya rokē tōturuse toto. Ynara tykase toto:
– Enēko matose. Sekurehtou. Emero pohme Jezu marōme nexī toto, tykase toto imoihmākō poko.

Kyrekū tō oehtopōpyry Jezu enese

²⁰ Morarame Jerusarē pona ytoketō maro kyrekū tō toytose Paxikoa pona. Jeimamyry punero ytosene toto, juteu tō maro. Ritonōpo poko atākyemase ytosene toto.

²¹ Morarame Piripe a toytose toto. Petesaita pō Piripe kynexine, Karirea rānaō pono. Ynara tykase toto Piripe a:

– Pāna, Jezu enery se ynanase. Yna otururu se ynanase imaro, tykase toto Piripe a.

²² Piripe toytose Ātare zuruse aporo. Mame asakoro ro toytose toto Jezu a:
– Kyrekū tō mā tōtururukō se amaro, tykase toto Jezu a. Ynara tykase Jezu eya xine:

²³ – Kapu ae Ayhtohpyry ase. Okynā pyra orihnōko ase. Mame toorihse jahtao ēsemānōko ropa ase. Morarame ime jehtoh enetupuhnōko imehnō mana, tymyakākōme toorihse jexiryke. Jēsemātopōpyry ropa eneryke tyya xine ime jehtoh enetupuhnōko toh mā rahkene.

²⁴ Zae rokē ynara āko ase oya xine, oxinase puhturu ke mā anarykara ahtao nono aka, ahtara mā ekurehnōko. Emāpyra roropa mana. Māpyra tarykase ahtao nono aka ahtāko mana. Emānōko roropa mana. (Morara tykase Jezu toorikyry poko, tōsemamyry ropa poko roropa, tonetuputyry poko tuhkākomo a, enara.)

²⁵ – Ynara karyhtao kyya xine: “Osepyno ase. Jetuarimary se pyra ase. Jorikyry se pyra ase roropa. Penetāko ro ase. Morara exiryke jorikyry se pyra ase,” karyhtao kyya xine orihnōko rokē sytatose. Māpyra ynara karyhtao kyya xine: “Utuarimary zuno pyra ase. Jorikyry zuno pyra roropa ase. Ritonōpo omipona se rokē ase,” karyhtao kyya xine, orihpyra exiko sytatose.

²⁶ Ypoetoryme se awahtao xine jomipona ehtoko ymaro oehtohkōme. Jomipona awahtao xine atākyematohkō ekarōko mā Papa oya xine.

Toxixihmary poko Jezu oturutopõpyry

27 – Seromaroro emynnyhmãko ase yronymyryme. Otara äko hano? “Papa, jorikyry se pyra ase,” kary se ase repe. Yrome moro poko tooehse ywy kapu ae orihse tarona.

28 Papa Kapuaono, ime oexiry enepoko imehnomo a, “Kure mase,” ka-tohme toto a, tykase Jezu.

Mame kaino omi totase toto a:

– Imehxo jehtoh tonepose ya eya xine. Imeĩpo enezomopõko ropa ase eya xine, tykase omi kaino.

29 Moro omi etaryke tyya xine ynara tykase imoihmãkomo:

– Konomeru kynako, tykase toto.

Imehnõ ynara tykase:

– Ritonõpo nenyokyhpyry noturuno Jezu a, tykase toto.

30 Yrome ynara tykase Jezu eya xine:

– Moro omi kynako ynetaryme rokë pyra. Sekere nykano onetarykõme roropa. Otuarõtatohkõme kynako, tykase eya xine.

31 – Okynã pyra iirypyrymãkõ iirypyryme toto exiry enetupuhpõko ase. Okynã pyra Ritonõpo omipona pyra exiketõ esëkõ poremäkapõko ase, joroko tamuru poremäkapõko.

32 Mame tanÿse jahtao wewe pokona, emero sero nono põkomo a osenetupuhpõko ase, tykase Jezu eya xine.

33 Morara karyke toto a, toto zurune toorikyry poko, wewe pokona toxixihmapory poko.

34 Mame ynara tykase imoihmãkomo Jezu a:

– Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a ynara äko: “Ritonõpo nymenekahpyry orihpyra mana jũme,” äko. Yrome omoro ynara äko: “Kapu ae Ayhtohpyry orihnõko mana,” äko mase. Onoky Kapu ae Ayhtohpyry nã taro? tykase toto tõturupose eya.

35 Ynara tykase Jezu eya xine:

– Sero nono põkõ ezurume sã ase. Otuarõtanohekõme ase, Ritonõpo poko. Pohnõ apiakary poko roropa otuarõtanohtorÿko ase apotoimo htaka toto omomyry poko, enara. Okynã pyra ase amaro xine. Kuenetupuhpõko amaro xine ro jahtao omõpyra oehtõhkõme apotoimo htaka. Xinukutumae ytoketõ tahnõko rokë toh mana, tosemarykõ waro pyra toexirykõke. Mokaro saaro jenetupuhpynõ mana, tuaro pyra samo. Apotoimo htaka toytorykõ onenetupuhpyra toto, jenetupuhpyra toexirykõke.

36 Morara exiryke oezurukõme jexiry enetupuhpõko amaro xine ro jahtao. Ritonõpo poetoryme oehtõhkõme, tykase Jezu eya xine.

Onenetupuhpyra juteu tõ ehtopõpyry

Morara kaxĩpo toesyryhmase ropa. Tõtonëse tonepyra mokaro ehtohme.

37 Tuhke rokë tyjamtunuru tonepose repe eya xine. Yrome onenetupuhpyra tokurehse toto.

38 Morara exiryke zae kynexine urutõ omihpyry pake, Izaja omihpyry. Ynara tykase ynoro:

“Ritonõpo Kapuaono, moxiã nase yna omiry onenetupuhpyra nase toto.

Ajamtunuru roropa onenetupuhpyra nase toto,”

tykase Izaja pake. Zae morara tykase. Zae ro aomihpyry mã seromaroro.

39 Morara exiryke Izaja nekarotopõpyry ae ro onenetupuhpyra toh toehse. Ynara tykase roropa Izaja pake:

40 “Tuaro pyra tyripose Ritonõpo a, aosenetupuhpyrykõ tyripose tũpore roropa Ritonõpo a.

Morara exiryke Ritonõpo jamitunuru eneryhtao ro onenetupuhpyra mā toto.

Aomiry etaryhtao ro onenetupuhpyra mā toto.

Tyrypyrykō onurumekara rōropa toto.

Morarame rokē tyripose toto Ritonõpo a.

Tyrypyrykō onurumekapŷme tyripose toto tōmipona pyra toto exihpyryme,”

⁴¹ me tymerose Izaja a pake, Jezu jamitunuru tonese tyya exiryke.

⁴² Morarame tuhke juteu tō esamo a tonetupuhse. Yrome tynotao xine rokē tonetupuhse eya xine parixeu tō zuno toexirykōke, atamorepatoh tae tutūtanohporykoino rōpa eya xine.

⁴³ “Kure mase” kary etary se toh kynexine typoko xine parixeu tomo a. Yrome “Kure mase” kary etary se hkopyra toh kynexine Ritonõpo a.

Jezu omihpyry kuapiakatorŷko mana

⁴⁴ Morarame Jezu ynara tykase rōpa opore:

– Jenetuputyryhtao oya xine, ywy rō rokē kara enetupuhnōko matose. Jenehpohpō enetupuhnōko rōropa matose.

⁴⁵ Jenetuputyhpōkō mā jenehpohpō enetupuhnōko rōropa mā toto.

⁴⁶ Oepyase xiaro sero nono pōkō ezurume. Āmorepatorŷko ase Ritonõpo omiry poko. Jenetuputyryhtao oya xine oorypyrykō poko pyra exīko matose. Ixinukuturu htoko ytoketō sā pyra exīko matose. Saeremae ytoketō sā rokē exīko matose.

⁴⁷ Jomiry etāko matose. Yrome jomipona pyra awahtao xine oemara xine ase. Āpiakase xine pyra oepyase. Yrome okurākase xine oepyase.

⁴⁸ Yse pyra awahtao xine jomiry etary se pyra rōropa awahtao xine, āpiakatorŷko mā Ritonõpo aorihyā tō ēsemākatoh rōpa po tyya, jomipona pyra toehse oexirykōke.

⁴⁹ Jamoreme ourupyra xine ase. Papa Kapuaō nekarohpyry rokē ekarōko ase oya xine.

⁵⁰ Inekarohpyry omipona rokē awahtao xine orihpyra exīko matose jūme. Moro waro ase. Morara exiryke Papa nekarohpyry rokē ekarōko ase oya xine, tykase Jezu imoihmākomo a.

13

Typoetory pupuru kurikatopōpyry Jezu a

¹ Morarame toiro tynyhse ise ro Oseahmatoh Paxioa poko ehtohme. Morarame toytotoh poko tuaro Jezu kynexine, sero nono rumekary poko tyya. Tummy a toytotoh poko tōsenetupuhse. Moino ro typoetory pyno Jezu kynexine. Toto pyno exikehpyra kynexine, toorikyry ponāmero.

² Morarame kokonie pukuro tōtuhse Jezu typoetory tō maro. Morarame joroko tamuru nymenekahpyry Juta kynexine, Ximāo Ixikariote mūkuru. Jezu ewokaneme tymenekase joroko tamuru a.

³ Ritonõpo a tyjamitunuru tokarose Tumūkuru a emero porehme. Moro waro Jezu kynexine. Toehtopōpyry Ritonõpo poe waro rōropa kynexine. Eya toytotoh rōpa waro rōropa kynexine.

⁴ Morarame Jezu kynowōne rōpa tōtuhkehxīpo. Mame tupō touse rōpa ahtao kynosekunazōtone rōpa tuaja ke.

⁵ Mame eya tuna tarykase ahtao paxiha aka, typoetory tō pupuru tukurikase eya. Tuaja ke tykorokase rōpa eya.

⁶ Mame Ximāo Peturu a Jezu toytose ahtao, ynara tykase Peturu eya:

– Upupuru kurikāko hma? tykase eya.

⁷Ynara tykase Jezu eya:

– Ynyriry onenetupuhpyra ro matose. Yrome imeïpo zuaro exïko matose, tykase ynororo eya.

⁸– Upupuru kurikary se pyra ase oya, yna esême oexiryke, tykase Peturu eya.

– Yrome opupuru onukurikara jahtao, ypoetoryme pyra mase, tykase Jezu eya.

⁹Ynara tykase Peturu:

– Upupuru rokê kara ikurikako jemary roropa, jupuhpyry roropa, ikurikako emero, tykase Peturu eya.

¹⁰Ynara tykase Jezu eya:

– Aepytyã sã oexirykôke ôkokô mã kure. Morara exiryke ôkokô kurikary se pyra ase. Opupurukô rokê kurikãko ase. Amarokô emero aepytyã samo. Toiro mose rokê tyrypyry onurumekara tokurehse nase. Epyypý saaro nase, tykase Jezu eya xine.

¹¹Towokane waro toexiryke morara tykase Jezu: “Aepytyã sã matose. Toiro mose tyrypyry onurumekara tokurehse nase. Epyypý saaro nase,” tykase Jezu eya xine.

¹²Moraramo toto pupuru tukurikakehse ahtao tyya, tupõ tamuruse ropa eya. Meza pona typorohse ropa. Ynara tykase ynororo typoetory tomo a:

– Menetupuhtou ynyrihpyry poko?

¹³Tuisa, ãko matose. Amorepatono ãko roropa matose ypoko. Zae ro matose, oesêkôme jexiryke,

¹⁴Ãmorepanekôme roropa jexiryke. Yrome anamotokôme sã opupurukô ukurikano. Ysã ehtoko. Imehnõ pyno ehtoko. Imehnõ akorehmatoko roropa.

¹⁵Moro yrino onenerykôme. Morara exiryke moro ipoenohoko.

¹⁶Ymotye pyra matose, ypoetoryme oexirykôke.

¹⁷Oesêkôme ase yrome opupurukô ukurikano, ysã imehnõ akorehmatohme oya xine. Morara ahtao tãkye exïko matose moro poenopyryhtao oya xine.

¹⁸– Emero opoko xine kara ywy repe. Ynymenekatyã waro ase. Yrome pake Ritonõpo nymeropohpyry aë ro jewokaneme toehse: “Mose, ymaro otuhkety jewokaneme toehse,” tykase pake.

¹⁹Sero poko ourutorýko ase jewokara ro ahtao. Moraramo morara toehse ahtao jenetupuhnõko matose Ritonõpo nymenekahpyryme. Morara exiryke jomihpyry anamonohpyra ase.

²⁰Zae rokê ase ynara karyhtao, ynenyokhyry pyno awahtao xine ypyno roropa matose. Morararo ypyno awahtao xine jenehpohpõ pyno roropa matose, tykase Jezu eya xine.

Towokahpõ ekarotopõpyry Jezu a

(Mateu 26.20-25; Maku 14.17-21; Ruka 22.21-23)

²¹Moraramo tõturukehse tahtao sam tykase ynororo tukurohtao. Ynara tykase ynororo:

– Ajohpe pyra, toiro mose jewokãko nase, tykase Jezu eya xine.

²²Tõseneseneso toto oxime, owokato waro pyra toexirykôke.

²³Toiro ipoetory Jezu zamaro exikety. Imaro typorohse kynexine.

²⁴Tomary ke mokyro tykohmase Peturu a. Ynara tykase ynororo eya:

– Ekaropoko eya: “Onoky ewokaneme nae?” tykase Peturu eya.

²⁵Eponarohme sã toytose mokyro Jezu a ekaropotohme:

– Onoky mokyro oewokaneme? tykase.

²⁶ Ynara tykase Jezu eya:

– Zupāko ase zuaro oehtohme. Mose ro mā jewokāko, tykase Jezu eya.

Morarame wyi tytohkase Jezu a, tyhpase ahtao tokarose Juta a, Ximāo Ixikariote mūkuru a.

²⁷ Moro wyi tapoise eya ahtao, Jezu zetū tanỹse eya. Joroko tamuru omipona toehse. Mame ynara tykase Jezu eya:

– Ehē, axī ke ytoko oerētykyrỹpyry ritohme, jūme rokē oerētykehtohme, tykase ynororo eya.

²⁸ Yrome imehnō Jezu maro exiketō aomiry onenetupuhpyra toto.

²⁹ Tytinerūkō eraseme Juta exiryke, osepekahse rokē tonyohse tokarose eya xine. Tymōkomokākara a tineru ekarose roropa tonyohse tokarose eya xine.

³⁰ Morarame moro wyi tapoise tyya ahtao tutūtase Juta. Tykohmāsehxo ahtao toytose.

“Imehnō pyno ehtoko,” katopōpyry Jezu a

³¹ Morarame toytose Juta ahtao ynara tykase Jezu:

– Seromaroro Kapu ae Ayhtohpyry imehxo exiry enēko matose. Ritonōpo imehxo exiry roropa enetupuhnōko matose jeneryke roropa oya xine.

³² Morara exiryke ime jehtoh eneporyke oya xine Ritonōpo a, ime toehtoh roropa enepōko mā oya xine. Seromaroro ime jehtoh enepōko mā oya xine Papa.

³³ Poetohti, okynā pyra ase amaro xine. Jupīko matose repe. Yrome ymaro ytosaromepyra matose. Oya xine rokē pyrā morara āko ase. Juteu tomo a roropa serara ase: “Ymaro ytosaromepyra matose,” ase eya xine. Morara katopōpyry saaro, morara yka oya xine.

³⁴ Mame jomiry kasenato nomōko ase amaro xine. Imehnō pyno ehtoko. Opyno xine jexiry saaro imehnō pyno ehtoko, yronomyryme.

³⁵ Imehnō pyno awahtao xine ypoetoryme oexirykō enetupuhnōko sero pōkō mana emero pohme, tykase Jezu eya xine.

Peturu zurutopōpyry Jezu a

(Mateu 26.31-35; Maku 14.27-31; Ruka 22.31-34)

³⁶ – Aza ytōko mah? tykase Ximāo Peturu. Ynara tykase Jezu eya:

– Ymaro ytosaromepyra matose seromaroro. Yrome imeīpo matose ya ytōko, tykase Jezu.

³⁷ – Oty katohme amaro ytopyra ahno? Orumekary se pyra ase. Jorikyry zuno pyra ase. Imehnō ynara karyhtao: “Jezu poetoryme awahtao oetapāko ynanase,” karyhtao ya: “Jezu poetoryme ase,” āko ase, orumekary se pyra jexiryke, tykase Peturu eya.

³⁸ Mame ynara tykase Jezu eya:

– Oorikyry zuno pyrahxo hmah? Jurumekarahxo mahno? Etako pahne, kuratiri onetara ro ahtao: “Jezu waro pyra ase. Ipoetory kara ase,” āko mase oseruao, tykase Jezu eya.

14

Osemame Jezu Ritonōpo a

¹ Ynara tykase roropa Jezu typoetory tomo a:

– Torētyke pyra ehtoko jytory poko. Emynyhmara ehtoko. Ritonōpo enetupuhnōko matose. Kuenetupuhthoko roropa.

² Tuhke osa nae Papa esao. Arypyra ahtao morara kara exiry oya xine. Ytōko ase oesarykō kurākase.

³ Imeĩpo, oesarykõ otyhkaxĩpo oehnõko ropa ase tarona opoko xine, ymaro aarotohkõme kapu aka.

⁴ Esemary waro matose, tykase Jezu eya xine.

⁵ Ynara tykase Tome:

– Aza ytõko ma? Zuario pyra ynanase. Oesemary waro pyra roropa ynanase, tykase.

⁶ Ynara tykase Jezu eya:

– Ywy ase oesemarykõme nymyry Ritonõpo a. Ywyhnao ytopyra matose Papa a. Ywy ase zae oriponekõme nymyry. Jenetuputyryhtao oya xine ajoa-johpe pyra exĩko matosẽ. Oẽsemãkaponekõme roropa ase. Jenetuputyryhtao oya xine orihpỹme exĩko matose.

⁷ Seromaroro juaro toehse matose. Papa waro exĩko roropa matose. Taroino Papa waro matose, tonetupuhse oya xine exiryke, tykase Jezu toto a.

⁸ Ynara tykase Piripe eya:

– Kumykõ enepoko yna a. Enery se rokẽ ynanase, tykase.

⁹ Ynara tykase Jezu eya:

– Pake ro ase amaro xine, mõtoino rokẽ pyra. Oty katoh juaro pyra ro mahno Piripe? Juaro awahtao xine Papa Kapuaõ waro roropa matose. Oxisã ynanase Papa maro. Morara exiryke oty katoh: “Kumykõ enepoko yna a,” ãko matou?

¹⁰ Onenetupuhpyra ro hma, Piripe? Papa maro ase, ymaro roropa Papa mana. Ywy jomi poe pyra kuuruatose. Yrome Papa poe kuuruatose. Ymaro mana erohnõko.

¹¹ Jomiry enetupuhtoko, ynara karyhtao ya, Papa maro ase, ymaro roropa Papa mana. Jomiry onenetupuhpyra awahtao xine ynyrihpyry enery poko kuenetupuhtoko.

¹² Zae ase ynara karyhtao, jenetuputyryhtao oya xine ynyriry sã tyrĩko roropa matose. Ynyrihpyry motye roropa tyrĩko matose toytose jahtao Papa esaka.

¹³ Mame ekaroporyhtao Papa a, emero ekarõko ase oya xine, Papa omi poe ekaroporyhtao, Papa ime exiry enepory se jexiryke oya xine.

¹⁴ Mame ynara karyhtao Ritonõpo a: “Onekarohpyry se rokẽ ase,” karyhtao oya xine onekaropohpyrykõ ekarõko ase oya xine.

“Kurã Zuzenu ekarõko ase oya xine,” katopõpyry Jezu a

¹⁵ – Mame yse awahtao xine ãmorepatopõpyrykõ ya omipona ehtoko.

¹⁶ Mame ekaroporyhtao ya ãkorehmanekõ ekarõko mã Papa oya xine. Tuzenu kurã ekarõko oya xine mana jũme aehtohme amaro xine.

¹⁷ Ritonõpo Zuzenu anapoipyra jenetupuhpynomo, onenetupuhpyra toexirykõke, zuaro pyra roropa toexirykõke. Yrome matose Ritonõpo Zuzenu waro amaro xine exiryke, isene ro okurohtao xine exiryke.

¹⁸ – Jũme orumekara xine ase. Oya xine oehnõko ropa ase.

¹⁹ Okynã pyra jenetupuhpynõ jenekehnõko toh mana. Yrome matose jenẽko. Isene jexiryke, isene roropa exĩko matose.

²⁰ Morara ahtao Papa maro jexiry waro exĩko matose. Moro saaro ymaro matose, amaro xine jexiry saaro.

²¹ – Jomiry se nymyry awahtao xine, jomipona roropa awahtao xine ypyno matose. Morara ahtao opyno xine Papa exĩko mana ypyno oexirykõke. Ywy roropa opyno xine exĩko ase. Ypoko otuarõtanohtoryko ase, tykase Jezu eya xine.

²² Ynara tykase Juta (imepỹ Juta, Ixikariote kara):

– Oty katoh yna rokē tuarōtanohñōko mah? Oty katoh oenetupuhpynō onutuarōtanohpyra mah? tykase Juta.

²³ Ynara tykase Jezu eya:

– Ypyno awahtao xine, jomipona exīko matose. Opyno xine Papa exīko roropa mana. Mame oehñōko ynanase Papa maro oya xine, jūme amaro xine yna ehtohme.

²⁴ Ypyno pyra exiketō jomipona pyra mana. Yrome ywy jomi poe pyra kuuruatose. Papa poe rokē kuuruatose, jenehpohpō omi poe.

²⁵ – Moro poko kuurutou amaro xine jahtao.

²⁶ Papa Tuzenu enehpōko mana ymyakāme Ākorehmanekōme. Āmorepatorỹko mana emero. Ynekarohpyry poko otuarōtanohtorỹko roropa mana.

²⁷ – Torētyke pyra oripotorỹko ase. Torētyke pyra ypoe exīko matose. Jene-
tupuhpynō poe torētyke pyra exipyra matose. Ypoe rokē torētyke pyra exīko
matose. Torētyke pyra ehtoko. Emynyhmara roropa ehtoko. Oserehpyra
roropa ehtoko.

²⁸ Jomiry metatou? “Ytōko ase. Yrome oehñōko ropa ase. Jūme orumekara
xine ase,” kary metatou ya? Ypyno awahtao xine Papa a jytory poko tākye
exīko matose, ymotye Papa exiryke.

²⁹ Moro poko kuurutou seromaroro ytopyra ro jahtao. Morarame toytose
jahtao enetupuhñōko matose. “Sero poko kuuruatosene Jezu,” āko matose.

³⁰ Okynā pyra oturukehñōko ase amaro xine, jenetupuhpynō tuisary
oepyryke. Yrome jesē kara mokyro. Ypoko pyra roropa mana tyryrypyhpyke
pyra jexiryke.

³¹ Yrome Papa pyno jexiry enetupuhthome jenetupuhpynomo a, ipyno
jexiryke roropa aomipona yronomyryme ase.

– Pa, ehmaropa taroino, tykase Jezu typoetory tomo a.

15

Uwa zoko sã Jezu exiry

¹ Ynara tykase Jezu typoetory tomo a:

– Uwa zokome sã ase. Uwa zoko esēme sã Papa mana. Esēme rokē pyra
mana. Ikyrynome roropa mana.

² Amorigy pisarara sã ypoetory tō mana. Eperytapỹ amoriry pisarara
ahtao, amorihkako esē mana, eperytara exiryke. Eperytakety amoriry ahtao
epery tō zomye amorisahkako roropa esē mana kure aehtohme, itamura
eperytatohme. Mokyro sã mã Papa. Tōmipona se exiketō amorepāko mana,
tōmipona ipunaka tofo ehtohme.

³ Amarokō tukurākase matose eya jomiry totase oya xine exiryke. Uwa
amoriry tapopohse ahtao tuhke eperytāko mana. Moro saaro okurākatorỹko
Papa mana, zae tōmipona oehtohkōme.

⁴ Ymarōme ehtoko. Ywy roropa amaro xine exīko ase. Ymarōme pyra
awahtao xine zae jomipona exipyra matose. Uwa amorirỹpyry amorihkasē
sã exīko matose. Eperytapỹ sã exīko matose roropa.

⁵ – Ōkokōme ase. Jamoriryme roropa matose. Ymaro awahtao xine zae
jomipona exīko matose. Eperytakety sã exīko matose. Ymaro pyra awahtao
xine Ritonōpo zamaro pyra matose. Aomipona pyra oexirykōke eperytapỹ sã
exīko matose.

⁶ Uwa amorirỹpyry amorihkasē papyry sã ymaro pyra exiketō pahnōko mã
Papa. Tamorihkase ahtao amorirỹpyry orihñōko mana. Mame iwỹnāko toto
apoto htaka ematohme jahkatohme.

7 Ymaro awahtao xine, jomiry okurohtao xine ahtao roropa emero ekarōko mā Papa ekaroporyhtao oya xine.

8 Morarame ypoetoryme nymyry awahtao xine eperytaketō sā exīko matose, orēpyra jomipona exīko matose. Mame jomipona awahtao xine ypoetoryme oenetupuhporýko imehnō mana. “Kure Ritonōpo nase. Imehxo nase,” āko mā toto jomipona oexirykōke.

9 Papa ypyno exiry saaro opyno xine ase. Morara exiryke opynukō anakohpyra ehtoko.

10 Jomipona awahtao xine opyno xine ase ōsepynuporykōke. Moro saaro mā Papa, aomipona jexiryke ypyno mana.

11 – Naeroro otuarōtanohtorýko ase moro poko ypoe rokē tākye oehthkōme, tākye nymyry oehthkōme.

12 Ynara āko ase oya xine, imehnō pyno ehtoko, opyno xine jehtoh samo.

13 Tope tō pyno nymyry exikety tope tō ewome mā orihnōko, orihpyra tope tō ehtohme. Moro kure kuhse Papa a. Onymotyēkara exino.

14 Jepeme matose jomipona awahtao xine.

15 Ynamoto tōme rokē pyra matose. Jepeme nymyry matose. Namoto tošē nyryry waro pyra mana. Yrome amarokō jepeme matose. Papa nekarohpyry emero ekaroase oya xine.

16 Onymenekahpyrykō kara ase. Amarokō matose ynymenekatyamo. Tymenekase matose ya eperytaketō sā oehthkōme, jumanatome jomipona oehthkōme. Morarame emero ekarōko mā Papa oya xine jomi poe ekaroporyhtao oya xine.

17 Naeroro ynara āko rokē ase oya xine, imehnō pyno ehtoko, āko ase oya xine, tykase Jezu eya xine.

Jezu poetory tō ryhmāko imehnō mana

18 – Jenetupuhpynō ozehno xine toto ahtao, wenikehpyra ehtoko ypoko. Yzehno toh kynexine roropa pake.

19 Jenetupuhpyra awahtao xine ozehno xine pyra mā toto, topekōme oexirykōke. Yrome tymenekase ya oexirykōke jenetupuhpynō epeme pyra toehse matose. Morara exiryke ozehno xine toh mana tysā xine pyra toehse oexirykōke.

20 Jomiry poko wenikehpyra ehtoko: “Ymotye pyra matose ypoetoryme oexirykōke.” Yryhmaryhtao imehnomo a oryhmatorykō roropa mā toto ysaaro. Māpyra jomipona toto ahtao ōmipona xine mā exīko roropa toto.

21 Yrome oryhmatorykō mā toto, jomipona oexirykōke jenehpohpō waro pyra toexirykōke roropa.

22 Oehpyra jahtao toto onyhxiropyra Ritonōpo exiry toto rypyry poko, iirypyrykō poko toto onurupyra jexiryke roropa. Yrome tooehse jexiryke tutuarōtase toto tyrypyrykō poko. Morara exiryke toto hxirōko mā Papa.

23 Yzehno exiketō mā Papa zehno roropa mā toto.

24 Māpyra yjमितunuru onenepopitopyra jahtao toto onyhxiropyra Ritonōpo exiry iirypyrykō poko. Mame yjमितunuru enepoase toto a repe tuhke. Yrome onenetupuhpyra toto. Naeroro toto hxirōko Ritonōpo mana. Yjमितunuru enease toto yrome yzehno ro toto. Papa zehno roropa toto.

25 Morara toehse Ritonōpo nymeropohpyry ae ro pake Moezē a. Ynara tykase ynororo: “Yzetū tanýse eya xine epokapýme,” tykase ynororo.

26 – Ākorehmanekō mā oehnōko, Zuzenu. Zae Ritonōpo ehtoh poko āmorepanekōme mā ynororo. Oehnōko mana Papa winoino. Mokyro enyohnōko ase Papa poe. Morarame ypoko otuarōtanohtorýko mana.

²⁷ Amarokō roropa ypoko imehnō tuarōtanohnōko matose moino ro ymaro oexirykōke.

16

1 – Moro poko kuurutou, porempāpyra oehtohkōme.

² Tātamorepatohkō tae otūtanohpotoryko ropa imehnō mana. Morarame okynā pyra oetaparykohtao: “Ritonōpo akorehmāko sytatose. Aomi poe toto etapāko sytatose,” āko toh mā repe oetaparykohtao.

³ Oryhmatoryko mā toto Ritonōpo waro pyra toexirykōke, juaro pyra roropa toexirykōke.

⁴ Yrome moro poko kuurutou oryhmaro ro xine toto ahtao. Imeīpo oryhmarykohtao tuarōtāko matose jomihpyry poko.

Kurā Zuzenu erohtoh poko

– Pake ourupyra xine exiase amaro xine ro jexiryke.

⁵ Mame seromaroro jytoryke ropa ase otuarōtanohtoryko ase. Jenehpohono a ytōko ropa ase. “Aza ytōko mā?” kara matose ya.

⁶ Jytory poko turuse ya oexirykōke emynyhāmāko matose.

⁷ Yrome etatoko pahne. Kurehxo jytory. Ytopyra jahtao Ākorehmanekō oehpyra exiry. Yrome toytose jahtao enehpōko ase oya xine.

⁸ Tooehse ahtao mā sero nono pōkō rypyry zumakapōko mana. Ritonōpo rokē mā iirypyrymākō kurākary waro. Moro poko toto amorepāko mana. Jenetupuhpynō wānopyry poko roropa toto tuarōmāko mana, enara.

⁹ Jenetupuhpyra sero nono pōkō mana. Morara exiryke toto rypyry zumakapōko mana, jenetupuhpyra toto exiryke.

¹⁰ Papa a ytōko ase. Morara exiryke Ritonōpo Zuzenu āmorepatorýko mana iirypyrymākō kurākary poko Ritonōpo a.

¹¹ Pake joroko tamuru tapiakase Ritonōpo a ematohme apotoimo htaka. Morara exiryke Ritonōpo Zuzenu otuarōtanohtoryko mana pohnō apiakary poko toto papyry poko roropa apotoimo htaka.

¹² – Tuhke ourutohkō nae ase repe. Yrome seromaroro pitiko rokē āmorepatorýko ase wenikehpyra oehtohkōme, oweniketrykōino.

¹³ Yrome Zae exikety zuzenu tooehse ahtao otuarōtanohtoryko mana zae exiry poko emero. Ritonōpo Zuzenu mā tamoreme oturupyra mana. Ritonōpo nekarohpyry rokē tyya ekarōko ropa oya xine mana. Ourutoryko mā aporo morohne poko osemazuhme. Morarame inekarotopōpyry ae ro exīko mana.

¹⁴ Imehxo jexiry enetupuhpōko mā oya xine. Jomiry etaryke tyya ekarōko ropa oya xine mana otuarōtatohkōme.

¹⁵ Emero Papa zuaro exiry waro ase. Oxisā ynanase. Morara exiryke morara ykā oya xine: “Ritonōpo Zuzenu ynekarohpyry ekarōko ropa mā oya xine,” ykano.

Omuhe aporo ākyetāko ropa

¹⁶ – Okynā pyra jenekehnoōko matose. Yrome okynā pyra jenēko ropa matose, tykase Jezu.

¹⁷ Ynara tykase ipoetory tō oxime rokene:

– Otara exīko nā moromeīpo? “Okynā pyra jenekehnoōko matose. Moromeīpo jenezomōko matose,” āko nae? “Papa a jytoryke ropa,” āko nae?

¹⁸ Oty katohme hkoh morarā āko nae? Zuario pyra sytatose, tykase toto. Oxime rokē toh tōturuse.

¹⁹ Toto otururu waro Jezu kynexine. Morara exiryke ynara tykase ynororo eya xine:

– Ynekarory poko oturupōko matou? “Okynā pyra jenekehnōko matose aporo. Moromeīpo okynā pyra roropa jenēko ropa matose,” kary ya. Moro poko tokoh oturūko matou oxime rokene?

²⁰ Etatoko pahne, yhnamōko matose, yrome jenetupuhpynō tākye exīko toh mana. Emynyh māko matose aporo. Yrome imeīpo tākye exīko ropa matose jenery ropa ahtao oya xine.

²¹ Nohpo ke mana enurusasaka tahtao tākye pyra mana aporo sam karyke tyya. Yrome tonuruse poeto ahtao toetuarimatopōpyry poko axī wenikehnōko ropa mana. Tākye rokē exīko mana poeto eneryke tyya.

²² Mokyro sã rokē matose. Emynyh māko matose aporo. Yrome oenatoryko ropa ase. Morarame tākye exīko ropa matose tōsenepose ropa oya xine jexiryke. Morara ahtao imehnō mā omynyhmapopyra xine mana.

²³ – Morarame Ritonōpo Zuzenu tooehse ahtao, ya onekaropopyra matose. Etatoko pahne, topohme rokē ekaropōko matose Papa a. Morarame oya xine emero ekarōko mana jomi poe ekaroporyhtao oya xine.

²⁴ Ypoe onekaropopitopyra ro matose Papa a. Ekaropotoko eya, apoitohme oya xine, tākye yronymyryme oehtohkōme.

Tonetupuhpynō esē poremākaponeme mā Jezu

²⁵ – Osemazuhme tupimā ke kuamorepatose. Okynā pyra morohne ke āmorepakehtoryko ase. Tupimākara ke āmorepatoryko ase Papa poko.

²⁶ Morara ahtao jomi poe ekaropōko matose Papa a. Morara exiryke: “Ekaropōko ase Papa a,” kara exīko ase. Amarokō rokē oturūko matose topohme Papa a,

²⁷ opyno xine Papa exiryke. Ypyno oexirykōke mā opyno xine roropa mā Papa, aepyhpyryme Papa poe tonetupuhse roropa oya xine jexiryke.

²⁸ Papa maro ehxīpo tooehse ywy tarona. Seromaroro ytōko ropa ase taroino Papa a ropa, tykase Jezu typoetory tomo a.

²⁹ Ynara tykase ipoetory tō eya:

– Seromaroro zae rokē yna zurūko mase. Tupimā ke pyra yna muruno.

³⁰ Emero zuaro mase. Seromaroro oenetupuhnōko ynanase. Oturupono se pyra roropa mase, zae rokē tōturuse oexiryke. Morara exiryke Ritonōpo poe aepyhpyryme oenetupuhnōko ynanase, tykase toto eya.

³¹ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Seromaroro menetupuhtou?

³² Yrome okynā pyra matose epāko oesaka xine. Urumekāko matose oenaroxirykōke. Toiroro exīko ase. Yrome toiroro nymyry pyra ase. Papa maro ase.

³³ Morara exiryke kuurutou moro poko, torētyke pyra oehtohkōme, ypoetoryme oexirykōke. Jenetupuhpynō ōsanumatoryko repe. Orēpyra ehtoko. Jenetupuhpynō esē poremākaponēko ase.

17

Jezu oturutopōpyry Tummy maro

¹ Morarame tōturukehse tahtao, kakoxi Jezu tōsenuhmase. Ynara tykase ynororo:

– Papa, seromaroro jorihtoh po toehse nase. Ime jexiry enepoko imehnomo a. Morarame kuakorehmako ime oexiry enepotohme imehnomo a.

² Emero esēme tyripose ywy oya, toto kurākatohme, jenetuputyhpōkō orihpyra ehtohme jumanatome.

³ Ynara ahtao orihpyra exīko toto, Ritonōpome nymyry oenetuputyryhtao toto a, onenehpohpyryme jenetuputyryhtao roropa eya xine.

⁴ Ime oehtoh tonepose ya sero nono pōkomo a. Onyrohmanohpotopōpyry taotyhkanohse ya.

⁵ Papa, nono onyripyra ro awahtao ke amaro ehse ywy. Moro saaro kyriko ropa, amaro ime jehtopōpyry saaro.

⁶ – Sero pōkō jenetuputyhpōkō tutuarōtanohpose ya opoko. Opoetoryme toh kynexine. Naeroro mokaro mekarone ya. Ōmipona toh toehse.

⁷ Naeroro tuaro toehse roropa toto onekarohpyry poko. Ya onekarohpyry enetupuhnōko toto onekarohpyryme exiryke.

⁸ Onekarohpyry ya ekaroase eya xine. Totase toto a. Zae enetupuhnōko roropa toto. Amaroino joehtopōpyry waro toto. Onenyokyhpyryme jenetupuhnōko toto.

⁹ – Kure toh tyriko, āko ase oya Papa. Emero jenetupuhpynō poko kara ase. Jenetuputyhpōkō poko rokē morara āko ase, opoetoryme toehse toto exiryke.

¹⁰ Ypoetory opoetoryme toh mana. Opoetory roropa ypoetoryme toh mana. Morara exiryke ime jexiry enēko imehnō mana, kypoetory tō eneryke tyya xine.

¹¹ Seromaroro oya ytōko ase. Sero nono rumekāko ase. Yrome kypoetory tō sero nono onurumekara toto. Papa kurano, ewomako toto ajamitunuru ke, ya onekarohpyry panō ke. Opoenō oximaro osepynotokōme tyriko, kysā tohtoehme.

¹² Toto maro jahtao towomase toto ya ajamitunuru ke. Jamihme kyriase Papa, toto ewomaneme. Toto onyhtomapopyra exiasene. Mokyro a rokē tonetupuhkehse ywy toiro, tymenekase ynororo tuānohsēme aehtohme, pake onekarotopōpyry ae ro.

¹³ Seromaroro ytōko ase oya. Morara exiryke morara āko ase taro ro jahtao, tākye ypoe toto ehtohme yronymyryme.

¹⁴ Onekarohpyry ekaroase eya xine. Morara exiryke mā toto zehno jenetupuhpynomo, tysā xine pyra toto exiryke, ysā toehse toto exiryke.

¹⁵ “Aroko toto taroino,” kara ase oya Papa. Yrome ewomako toto joroko tamuru toto onyryhmara ehtohme.

¹⁶ Jenetupuhpynō sã pyra ase. Morararo mā jenetuputyhpōkomo, jenetupuhpynō sã pyra mā toto.

¹⁷ Opoenōme tyriko toto, ōmiry etaryke eya xine, zae ōmiry exiryke.

¹⁸ Toto aropōko ase sero nono poro, zae imehnō amorepatohme toto a, oya jenehpotopōpyry saaro nono pona.

¹⁹ Mokaro pyno jexiryke orihnōko ase, opoetoryme nymyry toto ehtohme.

²⁰ – Toto poko rokē pyra oturūko ase oya Papa. Imehnō poko roropa, imeīpo opoetoryme exiketō poko oturūko ase. Kypoetory tō omiry etaryhtao tyya xine jenetupuhnōko toh mana.

²¹ Ynara āko ase oya Papa, osepyno tyriko toto, osepyno kuehtoh samo, ypyno oexiry samo, opyno roropa jexiry samo, osepyno roropa toto ehtohme, onenehpohpyryme jenetupuhtohme imehnomo a roropa.

²² Imehxo tyripose toto ya, ime jexiry tonepose oya exiryke eya xine osepyno toto ehtohme osepyno kuexiry samo.

²³ Toto maro ywy, ymaro omoro, oximaro yronymyryme toto ehtohme, onenyokyhpyryme jenetupuhtohme jenetupuhpynomo a, toto pyno oexiry enetupuhtohme roropa eya xine, ypyno oehtoh saaro.

²⁴ — Papa, wenetupuhpoase eya xine. Naeroro toto arory se ase jesaka, imehxo jexiry enepotohme toto a. Ime jehtoh mekaroase ya ypyno oexiryke. Moino ro ypyno omoro, nono onyripitopyra ro kuahtao.

²⁵ Papa kurano, awaro pyra sero pōkomo. Yrome awaro ase. Moxiã roropa awaro toehse. Jenehpotohpōpyry waro toehse toh oya.

²⁶ Opoko tutuarōtanohpose toh ya. Toto tuarōtanohpōko ro ywy, ypyno oexiry waro toto ehtohme, asamo ypyno toto ehtohme roropa, jūme toto maro jehtohme, enara, tykase Jezu Tūmy netaryme.

18

Jezu apoitopōpyry

(Mateu 26.47-56; Maku 14.43-50; Ruka 22.47-53)

¹ Morarame tōturukehse Jezu ahtao Tūmy maro, toytose typoetory tō maro. Keterō iporiry mōpozakoxi toytose toto tupito pona.

² Moro waro kynexine Juta Jezu ewokane. Morotona Jezu ytokehpyra ehse typoetory tō maro rokene.

³ Morara exiryke morotona toytose Juta, tupito pona. Tymaro soutatu tō tarose Ritonōpo Tapyī erase tō maro. Ritonōpo maro oturuketō tuisary naropotyā mokaro kynexine, parixeu tō naropotyā roropa kynexine. Typyreke toytose toto. Tozure roropa toytose toto, koko exiryke.

⁴ Morarame tuaro kynexine Jezu, towokary waro. Toorikyry waro roropa kynexine. Morara exiryke toto ēpatakāmase toytose ynororo. Ynara tykase eya xine:

— Onoky zupīko matou? tykase.

⁵ — Jezu Nazare pono, tykase toto.

— Ywy ha Jezu, tykase ynororo eya xine.

Juta mokaro maro kynexine, Jezu ewokane.

⁶ Morarame: “Ywy ase,” kary etaryke tyya xine mya roropa toeramase toto. Nono pona toepukase roropa toto.

⁷ Tōturupose ropa Jezu eya xine:

— Onoky zupīko keh matou? tykase ynororo.

— Jezu Nazare pono, tykase toto.

⁸ — Ywy ase Jezu, ykahxo puhko oya xine. Jupiryhtao oya xine, moxiã aropotoko ropa, tykase ynororo eya xine.

⁹ Pake Tūmy maro tōtururuhtao ynara tykase Jezu: “Papa, onekarotyā ya poko ase tomeseke. Toto onyhtomapopyra exiasene,” tykase. (Morara exiryke ynara tykase ynororo Juta tomo a: “Jupiryhtao oya xine, moxiã aropotoko ropa,” tykase Jezu eya xine. Tōmihpyry ae ro morara tykase Jezu eya xine.)

¹⁰ Ximão Peturu kynexine tytapemake. Moro tapema ke imepỹ akotyry se kynexine. Jezu ewomary se repē. Yrome Ritonōpo maro oturuketō tuisary namoto rokē typanasahkase eya. Tapurose rokē eya. Mokyro poetory esety kynexine Mauku.

¹¹ Ynara tykase Jezu:

— Atapemā tyriko ropa ē aka. Osepynoh wekaroh? Osepyno pyra reahse. Papa omipona ase jorikyry ponāmero, tykase Jezu Peturu a.

Jezu arotopōpyry Anasa ēpataka

¹² Morarame Jezu tapoise soutatu tomo a.

¹³ Tymyhse tarose eya xine Anasa ēpataka. Anas, Kaipā meretamura kynexine. Kaipā Ritonōpo maro oturuketō tuisary kynexine.

14 Mokyro ynara kahpõ kynexine juteu tomo a pake Jezu orikyry poko: “Kurehxo toiro orikyry kuewokõme, orihpyra kuehtohkõme emero porehme,” kahpõ kynexine juteu tomo a.

*“Jezu waro pyra ase,” katopõpyry Peturu a
(Mateu 26.69-70; Maku 14.66-68; Ruka 22.55-57)*

15 Jezu tokahmase Ximão Peturu tomo a imepÿ Jezu poetory maro. Mokyro, Peturu marõ waro kynexine Ritonõpo maro oturuketõ tuisary. Morara exiryke tomõse ynororo Jezu maro jarakapyhpyry aka, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary esaka.

16 Peturu omõpyra kynexine aporo. Jarakapyhpyry eutary myhto kynexine. Morarame mokyro Ritonõpo maro oturuketõ tuisary zuaro ehtoh kÿtone mya roropa Peturu poko. Kynoturune aporo nohpo a, apuru eraximane a. Peturu tonehse tymaro moro taka rahkene.

17 Ynara tykase nohpo Peturu a:

– Jezu poetoryme pyrah mah? tykase, tõturupose.

– Arypyra, tykase Peturu.

18 Morarame osõtõh tukase soutatu tomo a, kõxikene toexirykõke. Osünõko toh kynexine apoto myhto. Morarame toto a toytose Peturu osÿse roropa. Xikihme rokẽ kynexine ynororo.

*Ritonõpo maro oturuketõ tuisary ãpataka
(Mateu 26.59-66; Maku 14.55-64; Ruka 22.66-71)*

19 Morarame Jezu a tõturupose Ritonõpo maro oturuketõ tuisary ipoetory poko, inamorepatopõpyry poko, enara.

20 Ynara tykase Jezu eya:

– Jarao rokẽ uruase toto, atamorepatõh tao, Ritonõpo Tapyĩ tao amorepasene toto, juteu tõ oximõtõh tao, enara. Tonesẽme rokẽ amorepase toto.

21 Morara exiryke oty katoth oturupõko mah ya. Jetahpõkomo a ekaropoko ynamorepatopõpyry poko. Jomihpyry waro mã toto, totase tyya xine exiryke, tykase Jezu eya.

22 Morarame Jezu omiry etaryke tyya tõtãmase soutatu a.

– Ritonõpo maro oturuketõ tuisary onypoihtopyra exiko, tykase ynororo Jezu a.

23 Yrome ynara tykase Jezu eya:

– Azahkuru jahtaõ, oty azahkuru kynahko? Azahkuru jehtõh ekaroko moxiamo a etatohme. Yrome zae rokẽ jomiry ahtaõ jõtãmara exiko, tykase Jezu soutatu a.

24 Morarame Kaipa a Jezu aropone Anasa a, tymyhse ro. (Kaipa roropa Ritonõpo maro oturuketõ tuisary kynexine.)

*“Jezu waro pyra ase,” katopõpyry ropa Peturu a
(Mateu 26.71-75; Maku 14.69-72; Ruka 22.58-62)*

25 Peturu osünõko ro kynexine. Ynara tykase imehnõ eya, tõturupose:

– Mokyro poetoryme pyra hma? tykase toto, tõturupose Peturu a.

– Ÿ, Ipoetoryme pyra ase, tykase, Peturu a tozuhse toto.

26 Ritonõpo maro oturuketõ tuisary namoto moroto kynexine. Peturu nypanakahpyry ekyry kynexine. Ynara tykase ynororo Peturu a:

– Omoro make tupito po? tykase.

27 – Arypyra, ywy kara akene, tykase Peturu. Mame kuratiri totase eya.

*Pirato ãpataka Jezu ehtopõpyry
(Mateu 27.1-2,11-14; Maku 15.1-5; Ruka 23.1-5)*

²⁸ Morarame Jezu tarose ropa toto a Kaipa tapyĩ tae kowenatu tapyĩ konõto taka. Ēmehsasaka kynexine. Kowenatu tapyĩ taka omõpyra juteu tõ tuisary kynexine tyryrypyhpyke toexirykõino, Paxikoa pona tõtuhtohkõme.

²⁹ Morara exiryke tutõtase Pirato tapyi tae, toto êpatakãmase. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Oty popyra ehtoh poko mose hxirõko matou? tykase.

³⁰ Ynara tykase juteu tuisary tõ eya:

— Ajoajohpe pyra mose ro ahtao, oya onenehpyra ynanexiry, tykase toto.

³¹ Ynara tykase Pirato:

— Amarokõ ikuhtoko atamurukõ nymerohpyry poe, tykase eya xine.

Yrome ynara tykase toto eya:

— Omoro ro ikuhko kowenu omi poe aorihmapotohme. Kowenu omi poe ahno anaorihmaposaromepyra ynanase, tykase toto eya.

³² Morara tykase toto Jezu omihpyry ae ro wewe pokona exixihmary poko. “Kapu ae Ayhtohpyry anõnõko mã toto wewe pokona,” katopõpyry ae rõ eya. Morara tykase juteu tomo, aomihpyry ae ro.

³³ Tapyi taka toytose ropa Pirato. Ynara tykase ynororo Jezu a:

— Juteu tõ tuisaryme mahno? kynako kynoturupone Jezu a.

³⁴ Ynara tykase Jezu eya:

— Āmoreme tokoh morara āko ma ya? tykase.

³⁵ — Arypyra, ekaropõko rokẽ ase, juteume pyra jexiryke. Oekyry tõ kuh oekarõ ya hko. Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõ roropa oekarõ toh ya. Otyh mypokõnopyahse? tykase ynororo eya, tõturupose.

³⁶ — Ywy, sero po tuisame pyra ase. Sero po tuisame jahtao ypoetory tõ jewomary, japoipoppyra toh exiry juteu tomo a. Tuisame pyra ase taro, tykase Jezu eya.

³⁷ Ynara tykase Pirato:

— Tuisame nymyry mah? tykase.

Ynara tykase Jezu eya:

— Zae morara mykano, tuisame jexiry poko. Morome ro tooehse ywy sero nono pona, zae rokẽ imehnõ zurutohmẽ. Zae exiketõ jomiry etãko, emero porehme.

³⁸ — Oty moro zae exiry? tykase Pirato eya.

Jezu ekarotopõpyry aorihmapotohme

(Mateu 27.15-31; Maku 15.6-20; Ruka 23.13-25)

Morarame mya roropa tutõtase ropa Pirato. Ynara tykase ynororo eya xine:

— Kure rokẽ nase ynororo, orihpõme.

³⁹ Yrome toipe matose Paxikoa riryhtao oya xine imenekãko toiro orihpõme ehtohme. Itütanohpõko ropa matose ya orihpyra aehtohme. Mose ro se pyra hmatou otuisarykõme, kynako eya xine repe.

⁴⁰ Yrome ise pyra toh kynexine ipunaka.

— Arypyra, ise pyra ynanase. Parapa se rokẽ ynanase, tykase toto Pirato a. Mokyro Parapa kynexine karimotakehpyry.

19

¹ Morarame Jezu typipohpose Pirato a.

² Mame omoxino risẽ tyrise zuhpokoxi parimã sã tyrihpyry soutatu tomo a: “Tuisame mase,” katohme tyya xine. Eunohtohme rokẽ tyrise eya xine. Mame upo ke kurã ke tupohtose eya xine roropa.

³ Morarame eya tooehse toto, imehnõ soutatu tõ tooehse.

– Tuisa konōto, juteu tō tuisary, tykase toto Jezu a, ipoihtōko rokē toh kynexine. Morarame tōtātāmase eya xine tomarykō ke.

⁴ Morarame Pirato tutūtase ropa tapyi tae. Ynara tykase ynororo imoihmākomo a:

– Mokyro enehse ropa ytōko ase onenerykōme. Aorihmapory se pyra ase. Oty pokoinohxo aorihmapōko ha, tykase Pirato eya xine.

⁵ Naeroro tutūtase Jezu tuhpōke, omoxino risē ke. Tupoke kurā ke roropa kynexine.

– Mose ro ynorō. Enetoko ke, tykase Pirato eya xine.

⁶ Morarame Jezu eneryke tyya xine ynara tykase toto opore:

– Wewe pokona exixihmapoko aorihthohme. Wewe pokona exixihmapoko aorihthohme, tykase toto. Jamihme tōmitase toto.

Ynara tykase Pirato eya xine:

– Amarokō arotatoko. Exixihmatatoko. Ywy aorikyry se pyra ase repe. Morara exiryke arotoko, tykase eya xine.

⁷ Ynara tykase juteu tomo:

– Yna tamuru omihpyry poe aorikyry se ynanase. Ritonōpo mūkurume tōsekarose exiryke aorihmapory se ynanase.

⁸ Morara kary etaryke tyya Pirato tōserehse itamurumehxo mokaro omiry etaryke tyya.

⁹ Kynomōne ropa tapyi taka Jezu a oturupose.

– Ōzeh mahno? kynako kynoturuzomopone ropa eya.

Yrome onezuhpyra kynexine Jezu.

¹⁰ Ynara tykase Pirato eya tozuhzomopyra exiryke:

– Oty katoh jezuhzomopyra mah? Tuisame ase. Otūtanohpory se ropa jahtao otūtanohpōko ase. Yrome oexixihmapory se jahtao oexixihmapōko ase, tykase ynororo.

¹¹ Ynara tykase Jezu Pirato a:

– Tuisame oehtoh onekaropyra Ritonōpo ahtao, tuisame pyra mexiry. Yrome tuisame oehtoh tokarose Ritonōpo a exiryke sā rokē tuisame mase toehse. Mokyro rokē hxirōkohxo mā Ritonōpo jekarohpō oya. Ohxiropyrahko mana, tykase Jezu eya.

¹² Morara kary etaryke tyya Jezu tūtanohpory se ropa toehse ynororo ipunaka. Yrome juteu tō sekere tykase opore:

– Mokyro tūtanohpory ropa ahtao oya Īperatu epeme pyra mase exīko. “Tuisame ase,” kahpō mā Īperatu epeme pyra mana, tykase toto Jezu poko.

¹³ Morara kary etaryke Jezu tarose ropa eya jarānaka ropa. Morarame typorohse Pirato, terekatu porohtoh pona. Moro esety Topu risē zara (juteu tō omiry ae moro esety Kapata).

¹⁴ Mame tōmehse. Moro ae ro kokonie pukuro Paxikoa rīko toh kynexine. Ynara tykase Pirato juteu tomo a:

– Mose otuisarykomo, tykase eya xine.

¹⁵ Mame ynara tykase toto eya:

– Etapapoko ty! Etapapoko ty! Wewe pokona exixihmapoko, tykase rokē toh Pirato a.

– Otuisarykō exixihmapory se hmatou, wewe poko hna? tykase eya xine Pirato.

Mame ynara tykase toto eya:

– Toiro tutuisake ynanase. Īperatu rokē mā yna tuisaryme, tykase Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo Pirato a.

¹⁶ Morarame soutatu tomo a Jezu tokarose rahkene, wewe pokona exixihmatohme eya xine. Mame Jezu tarose soutatu tomo a rahkene.

*Jezu exixihmatopõpyry**(Mateu 27.32-44; Maku 15.21-32; Ruka 23.26-43)*

¹⁷ Toxixihmatoh tarose roropa eya. Toytose toto ypy pona. Ypy esety Upuhpõpo. (Eperu omiry ae moro esety Koukota kynexine.)

¹⁸ Moroto wewe pokona Jezu toxixihmase eya xine. Imehnõ roropa toxixihmase wewe pokona eya xine Jezu maro. Toiro Jezu apotunuru wino toiro ipozery wino, enara.

¹⁹ Morarame wewe tymerose Pirato a rahkene. Jezu apõ pokona tynumerohpyry tyrise eya emero tonesẽme. “Jezu Nazare pono juteu tõ tuisary,” me tymerose eya.

²⁰ Moro tonese juteu tomo a tuhke, atameke pyra pata exiryke exixihmatopõpyry a. Oseruao omi kynexine tymerose eya, eperu omiry ae, ratõ omiry ae, kyreku omiry ae. Enara kynexine tymerose eya.

²¹ Ynara tykase Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo, juteu tõ tamuximãkomo:

– Juteu tõ tuisaryme onymeropyra exiko. Ynara rokẽ imeroko: “Ywy ase juteu tõ tuisaryme,” katoh rokẽ imeroko morotona, tykase toto eya.

²² Ynara tykase Pirato eya xine:

– Ynymerohpyry onytyromara ase. Ah morara rokẽ nexino, tykase eya xine ynororo.

²³ Morarame Jezu toxixihmase ahtao wewe pokona soutatu tomo a, zuponõpyry tapiakase eya xine tupõkõme. Asakoropane soutatu tõ kynexine. Mame upo mosã tapoise roropa eya xine ixixĩpyry, tytororo exikety.

²⁴ Ynara tykase toto:

– Onyxihhikara sehtone. Topu pisarara rokẽ sematone upo mosã apoitohme kyra xine, tykase toto. Morara kynako toto pake Ritonõpo nekarotopõpyry ae ro:

“Juponõpyry apiakãko toh mana, tupõkõme.

Topu pisarara emãko toh mana juponõpyry mosã apoitohme tyra xine,” katohpõpyry ae ro urutõ komo a. Morara tyrise soutatu tomo a rahkene.

²⁵ Moroto kynexine Jezu eny. Exixihmatoh myhto kynexine ynororo typaxiry maro. (Imehnõ nohpo tõ maro kynexine, Maria maro. Kyropa pyty Maria kynexine.) Maria Matarena roropa, enara toh kynexine moroto.

²⁶ Morarame tyse enene Jezu. Tonuru zamara exikety enene roropa. Ynara tykase ynororo tyse a:

– Aja, omũkurume mose tyriko, tykase tyse a ynororo.

²⁷ Morarame typoetory a ynara tykase roropa ynororo:

– Mose asame tyriko, tykase eya. Morara exiryke Jezu enõpyry tarose tyra tytapyĩ taka tymarõme aehtohme.

*Jezu toorihse rahkene**(Mateu 27.45-56; Maku 15.33-41; Ruka 23.44-49)*

²⁸ Morarame toerohtopõpyry otyhkary waro toehse Jezu. Morara exiryke Ritonõpo omihpyry ae ro:

– Tuna se hano, tykase ynororo.

²⁹ Moroto kynexine kasana taõke uwa eukuru ikataĩ exikety ke. Morarame mauru panõ tyrise myxiry potyry pokona, moro eukuru anõtohme, Jezu ohpatohme.

³⁰ Exĩpo ynara tykase ynororo eya xine:

– Epo. Notyhkano, tykase toerohtopõpyry poko.

Morarame morara kaxĩpo sã rokẽ toetywykase zupuhpyry. Kynorihne rahkene.

Jezu ekepyry tuose warata ke soutatu a

³¹ Morarame juteu tō tuisary tō tōturuse Pirato maro. Ynara tykase toto:

– Wewe pokona exixihmatyā jaximorykō zehpyry etapapoko axī toto orihtohme, toto outhome ropa wewe poe. Morara se ynanase sexta-feirame exiryke. Ahno ekepyry nomory se pyra ynanase wewe poko oserematohme exiryke. Paxikoame exiryke roropa, tykase toto.

³² Morarame soutatu tō toytose wewe pokona exixihmatyā etapazomose jaximorykō pokona, axī toto orihtohme. Osemazuhme Jezu maro exixihmatyā jaximorykō pokona totapazomose eya xine.

³³ Morarame Jezu tonese tyya xine ahtao aorikyry tonese eya xine. Morara exiryke jaxiry pokona onetapara toh tokurehse toorihse exiryke.

³⁴ Toiro soutatu a tuose warata ke ikumikyhny aka. Tuotopōpyry ae munu axī tutūtase tuna maro.

³⁵ Moro tonese ya. Morara exiryke moro poko ourutorỹko ase. Zae aehtoh waro yna exiryke, zae jexiry waro roropa ase. Morara exiryke zae rokē nymerohpyry mā moro poko, enetupuhthome oya xine.

³⁶ Morara kynexine, pake Ritonōpo nymeropohpyry ae ro: “Jehpyry onyh-mopyra mā toto,” katopōpyry ae ro, urutō komo a, onytahkara toh kynexine.

³⁷ Moro roropa pake Ritonōpo nymeropohpyry ae ro: “Tunuwohpyrykō enēko rokē mā toto,” katopōpyry ae ro urutō komo a tunuwohpyrykō tonese rokē eya xine.

Jezu zonētopōpyry

(*Mateu 27.57-61; Maku 15.42-47; Ruka 23.50-56*)

³⁸ Morarame Joze moroto kynexine, Arimatea pono. Toytose ynororo Pirato a. Ynara tykase:

– Jezu ekepyry se ase zonētohme, tykase ynororo Pirato a. (Joze Jezu poetoryme kynexine. Yrome juteu tō tuisary zuno toexiryke tokare pyra rokē Jezu poetoryme ynororo kynexine.) Morarame:

– Āroko, tykase Pirato exiryke Jezu ekepyry arone rahkene zonētohme.

³⁹ Mame Joze maro Nikotemu kynexine. Jezu ekepyry arotosome kynexine. Nikotemu mokyro, pake orihpyra ro Jezu ahtao koko aytohpyry Jezu enese. Mokyro a tauku panō tarose, 35 kīrume, ixtaratume otoxie mira, aroe tō maro.

⁴⁰ Jezu ekepyry tapoise eya xine, tyōtose eya xine kamisa kurā ke ixtaratu maro. Typuotopuhthome roropa toto a ixtaratu panō ke jōtoryhtao. Toipe juteu tomo morara ehse tokepyrykō zōtōko, ipomāko zonētohme.

⁴¹ Moe pyra tupito kynexine Jezu exixihmatopōpyry a. Moroto kynexine zonētopo, topu tyrisenano, moro tupito po. Imepỹ ekepyry ononēpitopyra kynexine moro aka.

⁴² Morarame yrokokoro juteu tō oserematohme exiryke, moe pyra ononētoh exiryke roropa, moro aka rokē tonēse eya xine tātaryporykōke.

20

Jezu ěsemātopōpyry ropa

(*Mateu 28.1-8; Maku 16.1-8; Ruka 24.1-12*)

¹ Morarame pakeimo toytose Maria Matarena, xinuxinukutume ro ahtao, nomīko ae, okepy esaka. Morarame okepy apuru tysryhmase tonese nohpo a topu risemy.

² Morarame moro eneryke tyya toeramase ropa ynororo. Tururume toytose ropa ynororo Ximāo Peturu tō zuruse. Peturu maro Jezu zamaro exikety kynexine. Ynara tykase nohpo eya xine:

– Esae Jezu ekepyry tarose kynako imehnomo a. Aza tarose kynako otarame? tykase ynororo eya xine.

³ Morarame Peturu tō toytose Jezu poetory imepỹ maro tururume, Jezu ekepyry esahpyry enese.

⁴ Asakoro toytose toto tururume. Yrome Peturu tymotyẽkase imarono a. Imarō toeporehkase osemazuhme okepy esahpyry pona.

⁵ Moroto tupueh tykase tahtao kamisa tonese eya, okepy zõtỹpyry, eutahpyry ao. Yrome omõpyra ynororo kynexine.

⁶ Morarame ikapo Peturu tooehse. Tomõse ynororo okepy esahpyry aka. Eya tonese okepy zõtỹpyry moro ao.

⁷ Zupuhpyry zõtỹpyry tonese roropa eya. Imyhto tonese eya. Atakahpo kara kynexine.

⁸ Morarame mokyro osemazuhme aepyhpyry tomõse roropa. Moro eneryke tyya Jezu eşemãtopõpyry tonetupuhse eya.

– To! Tõsemãse ropa nae, tykase tyya rokene.

⁹ (Ritonõpo omihpyry poko tuarõtara ro toh kynexine Jezu eşemamyry ropa poko aorihxĩpo.)

¹⁰ Morarame toytose ropa toto tytapyĩkõ taka.

Tõsenepose ropa Jezu Maria Matarena a

(Mateu 28.9-10; Maku 16.9-11)

¹¹ Morarame Maria xitãko kynexine okepy eutahpyry myhto. Morarame tupueh tykase tyxitaryhta ro. Eutary aka tõsenuhmase.

¹² Morarame Ritonõpo nenyoyhtyã tonese eutary ao, asakoro, upo karimumã ao toto. Moro tao typorohse toh kynexine, Jezu ekepyry esahpyry pona. Toiro zupuhpyry esahpyry wino, toiro ipupuru esahpyry wino roropa.

¹³ – Xihxi, oty katoh xitãko mah? tykase toto, tõturupose.

Ynara tykase Maria:

– Utuisary tarose imehnomo a. Otarãme aza tarose toto a? Zuario pyra ase, tykase nohpo eya xine.

¹⁴ Morara kaxĩpo toeramase ropa ynororo. Jezu tonese tỹkae xikihme. Yrome imepỹme tokarose nohpo a.

¹⁵ – Oty katoh xitãko mahno? Onoky zupĩko mahno? tykase Jezu nohpo a.

Tupito eraseme tokarose nohpo a. Ynara tykase ynororo eya:

– Mokyro tarose oya ahtao kuuruko, zuaro jehthohme, ekepyry enehse ropa jytotohme, tykase nohpo eya.

¹⁶ – Maria, tykase Jezu eya.

Tõsenuhmase ynororo. Ynara tykase epereu omiry ae:

– Raponi! tykase nohpo, (Amorepatono, kary.)

¹⁷ – Apoipoito pyra exiko. Onuhpyra ro ase Papa a. Morara exiryke ytoko. Jakorō tō zuruta ypoko. “Jezu eneno,” kaxita toto a. “Ytõko mã rahkene Tummy a, Kummykomo a, Ritonõpo a, Kyrihpõkomo a,” kaxita, tykase Jezu nohpo a.

¹⁸ Morarame Jezu poetory tomo a toytose.

– Jezu eneno, tykase nohpo toto a.

Morarame Jezu omihpyry tokarose nohpo a, kaxiko katopõpyry tokarose ropa eya xine.

Tõsenepose ropa Jezu tymarõkomo a

(Mateu 28.16-20; Maku 16.14-18; Ruka 24.36-49)

¹⁹ Morarame tykohmãse ahtao nomĩko ae ro tõximõse Jezu poetory tomo tapyi tao. Tapyi omõtõh tonõ tapuruse toto a, juteu tuisary tō zuno toexirykõke.

Morarame Jezu tooehse toto rãnaka. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Torëtyke pyra ehtoko, tykase eya xine.

²⁰ Morara kaxīpo tomary tonepose eya xine. Tuotopōpyry roropa tonepose eya xine warata eutahpyry tukumikyhny po tonepose eya xine. Tātākyemase toto Jezu eneryke tyya xine.

²¹ Morarame ynara tykase ropa Jezu eya xine:

– Torëtyke pyra ehtoko. Jenyotopōpyry saaro Papa a oenyohotorÿko ase, tykase Jezu eya xine.

²² Morara kaxīpo puu tykase ynororo toto pona. Ynara tykase eya xine:

– Ritonōpo Zuzenu ekarōko ase oya xine. Aomipona ehtoko.

²³ Imehnō rypyry tykorokapose oya xine ahtao, toto rypyry korokāko Ritonōpo mana. Yrome iirypyrykō onykorokapopyra awahtao xine Ritonōpo a, iirypyryme ro toh mana, tykase Jezu eya xine.

Tome maro Jezu ehtopōpyry

²⁴ Toiro Jezu poetory moroto pyra kynexine. Tome pyra kynexine. Kamaramanōpo wātasē pyra kynexine, toto rānaka Jezu tooehse ahtao.

²⁵ Morarame Tome tonese ropa tyya xine ahtao:

– Jezu ynaneneno, tykase toh eya repe.

Yrome ynara tykase ynororo:

– Perēku eutahpyry enery se ase emary poko. Jemary onēmara jahtao perēku eutahpyry aka, warata eutahpyry aka roropa: “Ajojhe,” āko ase. Onenetupuhpyra ase. Māpyra jemary tōmase ya ahtao: “Ajojhe pyra ro,” āko ase, tykase ynororo eya xine.

²⁶ Toiro semana taropose ahtao tōximōse ropa Jezu poetory tomo, tapyi tao. Tome roropa toto marō kynexine rahkene. Tapyi tisorotohtose repe. Yrome Jezu tooehse toto rānaka. Ynara tykase eya xine:

– Torëtyke pyra ehtoko, tykase ropa eya xine Jezu.

²⁷ Morarame Tome a ynara tykase ynororo:

– Jemary eneko. Oemahxiky tyriko sē aka, perēku eutahpyry aka. Oemary tyriko ukumikyhny aka roropa warata eutahpyry aka. “Ajojhe” kara exiko jēsēmātopōpyry ropa poko. Wenetupuhko, tykase Jezu eya.

²⁸ – Jesē mase. Ritonōpome mase, tykase Tome.

²⁹ Ynara tykase Jezu eya:

– Wenetupuhnōho rahke? Osenepō puh oya rohke. Imēīpo tākye kuhse imehnō exīko mana jenepyra ro ahtao jenetuputyryke tyya xine, tykase Jezu eya.

Oty katohme sero pape tymerose João a

³⁰ Tuhke rokē tyjamitunuru tonepose Jezu a typoetory tō neneryme. Yrome morohne poko onymeropyra ase.

³¹ Ynara rokē tymerose sero poko ya nase, Jezu enetupuhtohme oya xine Ritonōpo nymenekahpyryme kukurākanekōme. Morarame Ritonōpo mūkurume enetuputyryhtao orihpyra exīko matose jūme, katoh rokē tymerose ya.

21

Jezu osenepotopōpyry ropa 7mākomo a

¹ Moromeīpo tōsenepose ropa Jezu typoetory tomo a ikuhpo ehpio, Tiperiate ehpio. Ynara kynexine toto moroto,

² Ximāo Peturu tō oximōme kynexine Tome maro, Natanaeu maro, Zepeteu mūkuru tō maro, imehnō asakoro Jezu poetory tō maro. (Natanaeu Kana pō kynexine. Karirea rānaō pō kynexine. Tome kamaramanōpo wātasē kynexine.) Enara toh kynexine moroto.

³ Morarame ynara tykase Peturu eya xine:

– Urakanase ytōko ase, kana anÿse, tykase toto a.

– Amaro ytōko ynanase, tykase toto eya.

Morarame toytose toto. Kanawa aka tōtyrise toto. Moromeïpo toytose toh rahkene. Kana anÿse tōmehse toto. Yrome ananÿpyra tokurehse toto.

⁴ Mame xixi porehkaryhtao Jezu tonese toto a tuna ehpio. Yrome zuaro pyra toh kynexine, ahnome rokē tokarose eya xine.

⁵ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Aimo tomo, onoky manÿtou? tykase toto a.

– Arypyra, kana ananÿpyra ynanekurehno. Toiparo rokē ynanēmehno, tykase toto eya.

⁶ Ynara tykase Jezu eya xine:

– Tarāpa ematoko ropa moino akoxi āpotunurukō winakoxi, kana anÿtohme oya xine, tykase Jezu eya xine.

Morara exiryke tarāpa tomase ropa eya xine tapotunurukō winakoxi. Morarame anymyry se ropa toehse toh repe. “Somoky ykaxi,” tykase toh repe. Tē omoxī toehse kana ke. Itamuraume kana exiryke, omoxī toehse.

⁷ Ynara tykase Jezu zamaro exikety Peturu a:

– Kutuisarykō mokyro, tykase. Morara kary etaryke tyya tupō tamuruse ropa Ximāo Peturu a, osemazuhme touse tyya exiryke toerohtohme. Moraramē kuhparo tykase Peturu nakuaka, Jezu maro toytotohme.

⁸ Mokaro imehnō Jezu poetory tō kanawae rokē ehpiokoxi ropa toytose toto. Kuremÿme tarose tarāpa eya xine. Tuna ehpiry moe pyra kynexine, otaramē sē meturume rokene.

⁹ Moraramē toeporehkase toto ahtao apoto tonese eya xine kana puru-topo. Kana tonese epo epurūko wyi maro.

¹⁰ – Ananymyhpyrykō enehko xiaro, tykase Jezu.

¹¹ Kanawa aka toytose Ximāo Peturu kana enehse. Kana moity tarose eya tarāpa ao, sororohme, Jezu a ekarotohme. Moroto kana tuhke, 153me tuhke exiry, yrome tarāpa ekororohpyra.

¹² – Otuhtokose, tykase Jezu eya xine.

“Onokyh mahno?” kary se toh kynexine Jezu a repe. Ihxipÿke toexirykōke, kara tokurehse toto zuaro toexirykōke roropa.

¹³ Moraramē wyi tytohtokase typoetory punero. Morararo kana tokarose eya xine.

¹⁴ Oseruao aehtoh moro kynexine aosenezomopory ropa typoetory tomo a tōsemāxīpo ropa.

Peturu maro Jezu ehtopōpyry

¹⁵ Moraramē tōtuhkehxīpo xine ynara tykase Jezu Ximāo Peturu a, (João mūkuru Peturu kynexine).

– Ximāo, moxiā motye ypyno mahno? tykase Jezu.

– Ÿ, opyno jexiry waro mase, tykase Peturu Jezu a.

– Ÿpyno awahtao ypoetory tō pyno exiko. Kaneru esē toky tō poenō pyno ehtoh sã poetohiti pyno exiko, tykase Jezu eya.

¹⁶ Moraramē tōturupose ropa Jezu:

– Ximāo, ypyno mahno? tykase ropa eya.

– Ÿ, opyno jexiry waro mase, tykase ropa Peturu.

– Morara awahtao ypoetory tō pyno exiko, kaneru esē toky tō pyno ehtoh sã toto pyno exiko, tykase Jezu eya.

¹⁷ Moraramē Jezu tōturupose ropa oseruao:

– Ximāo ypyno mahno? tykase ropa Jezu eya.

Morarame toemynyhmasē Peturu: “Ypyno mahno?” katopōpyry oseruao Jezu a exiryke. Ynara tykase ynororo:

– Jesē mase Jezu. Zuaro mase emero porehme. Opyno jexiry waro mase, tykase Peturu eya.

– Morara ahtao ypoetory tō pyno exiko. Kaneru esē toky tō pyno ehtoh sā ypoetory tō pyno exiko, tykase ynororo Peturu a.

¹⁸ Mame ynara tykase ynororo eya:

– Poetome awahtao āmoreme ometÿ eary mykyry waro mexine, openeta-toh pona oytotohme. Yrome tamuhpōme toehse awahtao oemary myhnōko imehnō mana aarotohme oytory se pyra oehtoh pona, tykase Jezu eya.

¹⁹ Moro poko Peturu turuse Jezu a aorikyry poko, kure Ritonōpo ehtoh enepory poko roropa imehnomō a. Mame ynara tykase ropa Jezu eya:

– Ymaro eropa. Jomiry ekarokose imehnomō a, tykase eya.

Imepÿ tymarō maro Jezu ehtopōpyry

²⁰ Morarame tÿkakoxi tōsenuhmase Peturu. Jezu enuru zamaro exikety tonese eya. Jezu orihpyra ro ahtao eponaro aexihpyry kynexine Jezu a otuhtoh po. Ynara kahpō kynexine Jezu a: “Onoky mokyro owokatōme,” kahpō kynexine, Jezu orihpyra ro ahtao.

²¹ Mokyro eneryke tyya ynara tykase Peturu Jezu a:

– Mose ke? Otara mose ro exiko nae? tykase ynororo tōturupose.

²² Ynara tykase Jezu eya:

– Aorikyry se pyra jahtao joepyry ropa momohnōko mana. Oty katoht oturupōko ma ipohko? Eropa hkoty, tykase Jezu eya.

²³ Morara exiryke moro poko tōturuse toto, Jezu poetory tomo:

– Otarāme orihpyra mokyro mana Jezu oepyry ropa ponāmero, tykase toh repe ipoko. Yrome: “Orihpyra mokyro mana,” kara Jezu toehse. Ynara tykase rokene: “Aorikyry se pyra jahtao joepyry ropa momohnōko mana,” tykase rokē ynororo.

²⁴ Ywy ase Jezu poetory. Morara exiryke moro poko ymerono onen-erykōme. Ynymerohpyry waro matose, zae jexiry waro roropa matose.

Etyhpyry

²⁵ Tuhke rokē Jezu nyrytyamo. Tymerosē emero ahtao pape pokona, tuhke pape exiry. Otarāme sero nono motye exiry emero aerohtopōpyry tymerosē ahtao. Sero nono aerohtopōpyry merosē pune pyra exiry, emero Jezu nyrytyā tymerosē ahtao. Enara.

ATOS

Omi Kurã Jezu poko Ekarory poko 12mãkomo a Atos dos Apóstolos

Ekarotopo

Sero *Atos* ekarõko nase Jezu poko, omi kurã ekarory poko: “Jerusarë po, Jutea po, Samaria po, imehnõ pata tõ po sero nono etyppyry pona.” Sero tymerose Ruka a. Toytose ynororo Pauru maro pata tõ punero. Jezu poetory tõ emãtopõpyry poko ekarõko mana, Tosëkõme Jezu enetuputyryke tyya xine, osemazuhme Jerusarë po juteu tomo a, juteutõkara a roropa mya Roma po, pata imehxo exikety Itaria po.

Ritonõpo Zuzenu nyrihpyry kurã ekarõko mana. Toerohse Ritonõpo Zuzenu Jezu poetory tõ maro, tõnuhse Jezu ahtao kapu aka. Peturu maro kynexine Jerusarë po, Samaria po (Atos 1.12–8.25), Rita po, Jope po, Sezarea maro (Atos 9.32–11.18).

Pauru tõ toytose (Atos 13.1–28.31) imehnõ amorepase Jezu poko, omi kurã ekarory poko, emero pata tõ punero. Sero ekarõko nase imehnõ poko roropa: Exitewão, osemazuhmã tofapase aexihpyry Jezu poetoryme aehtoh pokoino; Piripe, omi kurã ekarohpõ kynexine Ètiopia pono a; Panape te, Timoteu te, Xira roropa, Pauru maro ayotyamo; Ritia roropa pata Piripo pono.

Sero pape ao

Tosëkõme Jezu enetupuhpitory 1.1–2.42

Omi kurã Jezu poko turuse Jerusarë po 2.43–8.3

Omi kurã Jezu poko turuse Izyraeu po, Xiria po roropa 8.4–12.25

Pauru, Jezu Kyrixtu maro exikety 13.1–21.26

Pauru, Jezu Kyrixtu namotome 21.27–28.31

1. Jerusarë po 21.27–23.22
2. Sezarea po 23.23–26.32
3. Roma pona Pauru ytory 27.1–28.15
4. Roma po 28.16–31

¹ Ynymerohpyry moro oneneryme jepe Teopiru. Ywy ase Ruka. Apitoryme Jezu poko pape ymeroase oneneryme. Inyrihpyry poko ymeroase, kurãkõkara kurãkatopõpyry poko eya, imehnõ amorepatopõpyry poko eya roropa,

² aunuhtopõpyry pona rokene kakoxi kapu aka, enara. Morohne poko ymeroase apitoryme. Mame onuhpyra ro tahtao tõmiry ekaroase typoetory tomo a, tynymenekatyamo a. Takorehmase roropa ynororo Ritonõpo Zuzenu a typoetory rohmanohpory poko.

³ Orihxõpo tõsenepose ropa tuhke typoetory tomo a, orihpynõpo samo. Tuhke tutuarõmatopõpyry tokarose roropa eya xine. 40me ãmepyyry taropose eya tõsenepory poko eya xine, Kuesëkõme Ritonõpo ekarory poko roropa eya xine.

⁴ Morarame tõximõse tahtao typoetory tõ maro, toto anaropopyra Jezu kynexine aporo. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ytoyopyra ehtoko aporo. Taro Jerusarë po Papa nekarory eraximatoko. Zuzenu oepyyry eraximatoko. Moro poko kuuruatose:

⁵ “João oẽpurihkatone tuna kuaka. Yrome tuhke pyra tynyhse awahtao xine, Tuzenu ekarõko mã Papa oya xine,” ase oya xine, tykase Jezu eya xine.

Jezu tõnuhse kapu aka

⁶ Pake ahtao Roma pōkō tuisary juteu tō esēme kynexine. Mokyro se pyra juteu tō kynexine, Roma pōkō tuisary se pyra tutuisarykōme. Morara exiryke tōximōse tahtao xine Jezu a tōturupose. Ynara tykase toto eya:

– Otāto ahtao tuisa konōtome exīko mahno yna tuisary myakāme? Sero-maroro? tykase toto eya.

⁷ Jezu a tozuhse toto:

– Tamoreme rokē tuisame jyrīko Papa mana, ise tahtao. Naeroro zuaro pyra matose onekaropyra oya xine exiryke.

⁸ Yrome tyjमितunuru ekarōko mā Papa oya xine, Tuzenu ekarōko. Morarame ypoko imehnō tuarōtanohnōko matose Jerusarē po te, Jutea po te, Samaria po te, emero pata tō punero, tykase Jezu eya xine.

⁹ Morarame tōnuhse Jezu kapu aka typoetory tō maro ehxīpo. Morarame akuru htaka toehse ahtao tonekehse ipoetry tomo a.

¹⁰ Morarame Jezu poetry tō osenuhmaryhtao ro kakoxi asakoro orutua kō toeporehkase toto rānaka, tupoke karimutumā ke.

¹¹ – Karirea pōkomo, oty katohme kakoxi osenuhmāko ro matou, kapu enēko? Mokyro Jezu taroino arohpyry, moro saaro oehnōko ropa maña, kapu aka tonuhtopōpyry saaro, tykase toh aeoprehkatyamo.

Juta myakāmatopōpyry

¹² Morarame toytose ropa toto, Jezu poetry tomo, ypy poe, Oriwera poe, Jerusarē pona. Oriwera poe moe pyra moro toto esary kynexine Jerusarē.

¹³ Morarame tapyi taka toytose ropa toto, Peturu tapyī taka. Tōnuhse toto zara taka. Moroto Peturu tytapyikemy. Peturu, Tiaku, João, Ātare, Piripe, Tome, Patoromeu, Mateu, Tiaku Aupeu mūkuru te, Ximāo juteu tō esary pynoto te, Juta, Tiaku mūkuru, enara toh tōnuhse zara taka.

¹⁴ Mokaro tehme kynexine Ritonōpo omiry poko rokene. Ritonōpo maro oturūko roropa kynexine nohpo tō maro, Jezu ē maro, Jezu akorō tō maro, enara.

¹⁵ Morarame Jezu poetry rānao Peturu towōse tōturutohme. Mokaro oximōme 120mākō kynexine. Ynara tykase ynororo:

¹⁶ – Orutua komo, wekyry tomo, etatoko ke jotururu. Pake Ritonōpo a tymeropose Juta poko, Jezu ewokahpō poko. Ritonōpo Zuzenu omi poe Tawi a tymerose, zuaro Ritonōpo exiryke. Morara exiryke morara toehse Juta.

¹⁷ Kymaro xine Juta nexiase repe. Yna maro nerokuase.

¹⁸ (Yrome tineru tapoise eya tyrypyry emetakame, Jezu ewokatamitume. Moro tineru ke tupito topekahse eya. Morarame toepukase ynororo tōsesenāxīpo. Zuakuru toehmose. Zuahxirirī tutūtase. Toorihse rahkene.)

¹⁹ Moro poko zuaro toh toehse Jerusarē pōkomo. Morara exiryke tupito tosehapse Munuhpāme. “Akeutama,” āko aomirykomo.)

²⁰ – Ynara tymerose pake Ritonōpo papē pokona, Saumu pokona:

“Ah esahpyry patāpome nexino,
imepý osesaripyra ehtohme morotona,”
tykase.

– Ynara tymerose roropa:

“Apo imepý aorikyhpyry myakāme nerohno,”
mē tymerose.

²¹ – Morara exiryke toiro Jezu marō symenekatone, kymaro xine Jezu ēsemamyry warono,

²² Jezu poko imehnō amorepatohme kymaro xine. Jezu maro ytoytokety se sytatose ēpurihkatopōpyry poe João a, kapu aka aunukuru ponāmero.

²³ Morarame asakoro tymenekase aporo eya xine, Joze Juxitu, (Pasapame roropa tosehke ynororo), Matia maro.

24 Morarame tōturuse toto Ritonōpo a:

– Papa, emero ahno kurohtao enēko mase. Onoky mymenekano? Yna zuruko onymenekahpyry poko,

25 yna maro aerohtohme Juta myakāme. Iirypyryme Juta toehse exiryke esaka tonyohse ropa mana.

26 Morarame imenekatoh tapoise toto a, Ritonōpo nymenekahpyry waro toehtohkōme. Morarame Matia a tapoise tymenekatopo, toerohtohme 11mākō maro, 12me toto ehtohme ropa.

2

Ritonōpo Zuzenu oehstopōpyry

1 Morarame Oseahmatoh Pētekoxite toehse ahtao oximōme tapyi tao Jezu poetory tō kynexine.

2 Morarame tyryrykane konōto panō totase toto a topozakoxi xine. Tyhtose tapyi taka tyryrykane panono.

3 Morarame apoto panō tōtumakase. Tororokane panō toepukase tapyi taōkō pona.

4 Morarame morotōkō aka Ritonōpo Zuzenu tomōse. Tyotyorōkō omiry ae tōturupitose toto Ritonōpo Zuzenu poe.

5 Moroto Jerusarē po juteu tō kynexine, Ritonōpo omipona exiketō tuhke. Juteu tō otuhtoh konōto pokoino, tuhke tosae xine toh tooehse, imeimehnō maro tuhke toh tooehse morotona.

6 Morarame moro ekary etaryhtao morohnome toytose toto tururume, enese.

7 Tōsenuruhkase toto tōmirykō ae Jezu poetory otururuke.

– To! Otāto yna omiry waro toehse matou?

8 Karirea pōkō amarokō repe. Yrome yna omiry waro amarokomo!

9 Taro ynanase, Paratia pōkomo, Metia pōkomo, Erāo pōkomo, Mesopotamia pōkomo, Jutea pōkomo, Kapatoxia pōkomo, Pōtu pōkomo, Azia pōkomo,

10 Piritia pōkomo, Pāpiria pōkomo, Ejitu pōkomo, Xirene pōkomo (Ripia pō Xirene), Roma pōkomo,

11 Arapia pōkomo, enara. Toitoino Kereta poe aehtyā ynanase. Imehnō Arapia poe aehtyā roropa ynanase. Toitoino juteu tōme ynanase. Toitoino juteu poenopyhpōkōme ynanase. Moxiaro etāko ynanase yna omiry ae toto exiryke. Morararo nase moxiamo tōmirykōme exiryke etāko toto Ritonōpo kypyno xine exiry poko, tykase toto.

12 Moroto toh kynexine tōsenuruhkarykō poko. Toepohnohse toto.

– Oty moro? tykase toh tōturupose.

13 Yrome imehnomo a tounohse toto:

– Moxiā aetýtyā rokene, tykase toto. Toetýse tokarose toto a.

Peturu nurutopōpyry

14 Morarame Peturu tooehse 11mākō maro. Opre tōturuse imoihmākomo a:

– Etatoko pahne Jutea pōkomo, Jerusarē pōkō roropa.

15 Oty katohme: “Toetýse,” āko matou yna poko? Etýtoh zano pyra nase. Xixi onuhpyra ro nase. Etýpyra ynanase.

16 Yrome pake Ritonōpo nymeropohpyry Joeu a sero poko. Ynara tykase:

17 “Imeīpo ynara tyrīko ase, āko Ritonōpo,

Juzenu ekarōko ase oya xine.

Morarame omūkuru tō oēxiry tō roropa jomiry ekarōko mana.

Nuasemākomo a osenepōko ase.

Tamuhpomākomo a oturūko ase aosenety.

18 Ȳ, ypoetory pona emero Juzenu aropōko ase, orutua kō pona, nohpō tō pona roropa.

19 Morarame jomiry ekarōko toh mā rahkene.

Tyoro sā tyriko ywy kapu ao, nono po roropa, ōsenuruhkatohkōme, munu te, apoto te, orexīto konōto.

20 Xixi zarumākapōko ase.

Nuno kamirarame exīko mana munu samo.

Morarame okynā pyra ynymenekahpyry oehnōko ropa mana, tuisamehxo, ĕmepyry kure moroto ahtao.

21 Morarame “Tuisa oenupunako ypoko, karyhtao oya xine ynymenekahpyry a,

enupunāko mā rahkē opoko xine, tykase Ritonōpo,”

me tymerose Joew a Ritonōpo omi poe.

22 – Etatoko pahne orutua komo, juteu tomo. Jarao nexiase Jezu Nazare pono. Ritonōpo zamaro ynororo kynexine. Morara exiryke tyjamihtanohpose eya kurākōkara kurākatohme ropa eya. Zuaro ro matohu?

23 Pake Ritonōpo zuaro kynexine, Jezu exixihmapotoh waro. Toxixihmapose oya xine, zehnotokomo a. Moro waro Ritonōpo kynexine Jezu orihpyra ro ahtao. Yrome: “Ah nexixihmā toto,” tykase Ritonōpo.

24 Mame tōsemākapose ropa ynororo Ritonōpo a. Jūme orihpynpō sā toehse ropa ynororo typoremākapory se pyra toexiryke toorihpopyry a.

25 Ynara tymerose kytamurukomo Tawi a, Jezu poko:

“Kokoro rokē Kuesēkō rīko ase jēpataka, ymaro aexiryke torētyke pyra ase.

26 Tākye ase ukurohtao. Kure mase Papa.

Oeahmāko ase ypyno oexiryke.

Torētyke pyra ase, jorikyryhtao ro urumekara oexiryke.

27 Toorihse jahtao jekepyry onymotanohpopyra mase omūkuru nymyryme jexiryke.

28 Jēsemākapōko ropa mase, orihpymē jehtohme.

Tākye rokē jyrīpōko mase oēmyty eneryke ya,”

me tymerose Tawi a.

29 – Wekyry tomo, tophome oturuxi amaro xine. Pake kytamurukō Tawi toorihse. Ekepyry tonēse. Ekepyry esary mōto mana seroae ro.

30 Yrome Tawi urutōme kynexine Ritonōpo Zuzenu omi poe. Zuaro ynororo Ritonōpo omi poe, Kyrixtu typarymē exiry waro. Tuisa konōtome Kyrixtu exiry poko tuaro roropa, tymyakāme aexiry waro.

31 Ritonōpo omiry waro Tawi kynexine. Jezu ĕsemamyry ropa waro roropa kynexine. Morara exiryke morara tykase ynororo:

“Zuzenu onynomopyra Ritonōpo exīko mana aorihityā esao.

Ekepyry motara roropa mana,”

tykase ynororo.

32 Tōsemākapose ropa Jezu Ritonōpo a. Ynanenease. Morara exiryke ourutoryko ynanase.

33 Seromaroro Jezu tuisamehxo tyrise Ritonōpo a. Ritonōpo maro mana. Pake Ritonōpo tōturuse eya: “Juzenu ekarōko ase oya,” tykase Ritonōpo. Mame Tuzenu tokarose Jezu a rahkene. Morara exiryke senohne enēko matose. Ōmiryko ae Ritonōpo omiry etāko matose.

34 Kapu aka onuhpyra Tawi ekepyry kynexine. Jezu rokē tōnuhse. Ynara tymerose roropa Tawi a:

“Ritonōpo tōturuse Kuesēkomo a:

‘Oporohko seino, japotunuru wino, tuisame oexiryke,
 35 oepetōkara ke anamotomatohto ya,’ tykase Ritonōpo Tumūkuru a.”
 Morara tymerose Tawi a pake.

36 – Izyraeu tomo, tuaro ehtoko. Jezu mokyro onexixihmahpyrykomo. Tuisame tyrise ynororo Ritonōpo a Kuesēkōme aehtohme, tykase Peturu eya xine.

37 Morarame toemynyhmase toto Peturu omiry etaryke tyya xine:

– Morara ahtao oty riko ynanah? tykase toto Peturu tomo a, tōturupose.

38 Peturu a tozuhse toto:

– Oorypyrykō irumekatoko Jezu omipona oehtohkōme. Osēpurihkapotoko Jezu Kyrixtu omi poe, oorypyrykō korokatohme Ritonōpo a. Mame Ritonōpo nekarory apoiko matose. Zuzenu Kurā apoiko matose.

39 Ritonōpo mā Tuzenu ekarory se oya xine, opoenomo a, moemoēkō pata tō pōkomo a roropa, emero tyneahmatyamo a, tykase Peturu toto a.

40 Morarame Peturu toto zurune itamuraume Jezu poko. Otuhparo turuse toto:

– Emero iirypyryme matose. Iirypyryme oexirykō se pyra Ritonōpo mana. Naeroro oorypyrykō irumekatoko awānohpyra xine Ritonōpo ehtohme, tykase Peturu eya xine.

41 Morarame mokaro a Jezu tonetupuhse Peturu omiry etaryke tyya xine. Tōpurihkase toto Peturu tomo a. Moro ēmepyry ae tuhke tomāse toto Jezu poetoryme, 3.000me.

42 Morarame kokoro rokē tōximōse toto Jezu omiry etatohme, Peturu tomo a ekarory etatohme. Kure tōturuse toto. Oximōme tōtuhse toto. Kokoro rokē tōturuse roropa toto Ritonōpo maro.

Jezu poetory oximōme ehtopōpyry

43 Morarame emero Ritonōpo zuno toehse toto, Peturu tō nukurākatyā eneryke roropa tyya xine, kurākōkara tukurākase ropa exiryke Peturu tomo a.

44 Morarame Jezu omipona exiketō oximōme kynexine. Tymōkomorykō tapiakase eya xine imehnō Jezu poetory tomo a.

45 Tymōkomorykō tokarose roropa eya xine imehnomo a tineru apoitohme tyya xine, apiakatohme imehnō Jezu poetory tomo a, etuarimara toehthōkōme.

46 Kokoro rokē morohnome Ritonōpo tapyī tao toh kynexine aomiry poko. Morarame Ritonōpo tapyī tae xiaksiake tōtuhse toto. Tākye rokē toh kynexine:

47 – Ritonōpo kure mana, tykase toto. Tātākyemase toto. Jerusarē pōkomo a tyrypyrykō turumekase Jezu omipona toehthōkōme. Kokoro rokē Jezu poetory tomākapose Ritonōpo a.

3

Ytoytopy kurākatopōpyry ropa

1 Morarame Peturu toytose Joāo maro Ritonōpo Tapyī taka Ritonōpo maro tōturutohkōme. Xixi tywykahme toehse ahtao toytose toto.

2 Mame toytorykohtao, ytoytopy tonese toto a. Moino ro morara tonuruse ynororo ytoytopy me ro. Kokoro rokē arosene toto onao Ritonōpo tapyī pota taka, tineru apoitohme eya. Moro Omōtoh Enekurāme tosehapse kynexine.

3 Mokyro a Peturu eneryhtao Joāo maro, toto ytoryhtao, tineru tokaropose eya.

4 Mame kurākara tonese tyya xine ahtao ynara tykase Peturu:

– Xiaro kueneko, tykase Peturu.

⁵ Mame tõsenuhmase mokyro. Tineru pitiko eraximane.

⁶ – Tineru pyra ynanase. Yrome tyoro ekarõko ase oya. Owõko. Xikihme exiko. Jezu Kyrixtu okuråkako ropa mana, Nazare pono, tykase Peturu eya.

⁷ Mame kuråkara xikihme tanõse emary poko Peturu a. Ipyrakũ toekuråkase ropa.

⁸ Pyhseky tykase ynororo. Xikihxikihme toytotose ynororo toekuråkase ropa toexiryke.

– Kure Ritonõpo mana, tykase ynororo. Peturu tõ maro tomõse ynororo Ritonõpo Tapyĩ taka. Tåtãkyemase ynororo. Pyhsekyhsekyh tykase.

⁹⁻¹⁰ Moro taõkõ tutuarõtase kuranõpokara ytoyory eneryke tyya xine: “Kure Ritonõpo,” kary etaryke roropa tyya xine tutuarõtase toto.

– Mose ytoytopynõpo, tineru eraximahpõ Omõtoh Enekurã pũto toekuråkase ropa, tykase toto.

¹¹ Tõsenuruhkase toto mokyro eneryke tyya xine. Ritonõpo Tapyĩ taka omõtoh Saromão tapyĩme tosehphase. Moro tao Peturu kynexine João maro. Mokaro onurumekara aekuråkahpyry ropa toehse. Moro taka toytose toto emero, enese.

– To! Kure matose, tykase toh eya xine.

Peturu nurutopõpyry Ritonõpo tapyĩ tao

¹² Morarame morohnome aepyrykõ eneryhtao tyya ynara tykase Peturu: – Orutua komo, wekyry tomo, serara ekuråkano onenepitopyra hmatou? Jezu rokẽ mose kuråkaropa, yna kara, kypyno xine toexiryke.

¹³ Ritonõpo kytamurukõ esemy, Aparão esemy, Izake te, Jako, enara. Emero Kuesëkõme roropa mana. Mokyro a Tumükuru kuesëkõme tyrise, onurumekahpyrykomo, Jezu, onekarohpyrykomo Pirato a exixihmatohme. Exixihmapory se pyra Pirato repe.

¹⁴ Yrome aomipona pyra oya xine toxixihmase Jezu, tyrypyhpykẽ kara. Inetapatahpyry rokẽ mutütanohpoatose ropa.

¹⁵ Kyrihpõkõ mükuru mexixihmatose repe. Yrome Jumy a tõsemåkase ropa. Moro poko otuarõtanohtorõko ynanase tonese ropa yna a exiryke tõsemãse ropa ahtao.

¹⁶ Mokyro poe mose nekuråka ropa. Mose enẽko matose, Jezu nukuråkahpyry ropa. Tonetupuhse toexiryke Jezu nukuråka ropa, tykase Peturu.

¹⁷ – Wekyry tomo. Awaro xine ase. Jezu exixihmahpõkõ matose, tuaro pyra oexirykõke, oesëkõ maro.

¹⁸ Pake Ritonõpo a tõmiry tymeropose urutõ komo a Jezu poko, aetuari- mary poko, aorikyry poko, õsemåkapory ropa poko tyya. Ajohpe pyra ro Ritonõpo nexiase, tykase Peturu mokaro a.

¹⁹ – Oorypyrykõ irumekatoko. Jezu eahmatoko oesëkõme aehtohme, oorypyrykõ korokatohme eya,

²⁰ tãkye oehtohkõme ipoko. Imeĩpo Jezu Kyrixtu enehpõko ropa Ritonõpo mana tarona, Kuesëkõme.

²¹ Kapu ao eraximãko mana tonehpory ropa Tummy a. Tooehse ropa tahtao, kukuråkatorõko ropa mana. Moro poko tymerose pake Ritonõpo poe urutõ komo a.

²² Moeze a ynara tymerose:

“Urutõ menekãko Ritonõpo mana, enehpõko mana

jenehtopõpyry sã eya, kuekyrykõme exikety. Aomipona ke ehtoko.

²³ Aomipona pyra exiketõ enahkapõko Ritonõpo mana.”

²⁴ Morara tymerose urutõ komo a pake. Samueu tomo a morara tymerose senohne poko, onehpyrykõ poko.

²⁵ Samueu tō ekepyā pakomotyā matose. Opoko xine kynoturune Ritonōpo atamurukomo a. Ynara tykase ynororo eya xine: “Apary riko ase sero noño pōkō kurākaneme,” tykase Ritonōpo Aparāo a.

²⁶ — Naeroro Tumūkuru enyohne kyya xine Kuesēkōme, kuatākyematohkōme kyyrypyrykō korokaryhtao eya, tykase Peturu eya xine.

4

Peturu ehtopōpyry kōseriu ēpataka João maro

¹ Morarame Peturu tō oturuhtao imoihmākō maro, Ritonōpo maro oturuketō toehse eya xine, Ritonōpo tapyi ešē maro, satusau tō roropa, enara. Satusau tomo ahno ēsemamyry ropā warōkōkara kynexine.

² Peturu tō tyenonohse eya xine imoihmākō amoreparyke eya xine: “Jezu tōsemāse ropā mana toorihxīpo,” karyke eya xine.

³ Morarame Peturu tō tapoise toto a. Āpuruhpyry taka tarose eya xine, moro tao toto ēmehtohme, tykohmāse exiryke.

⁴ Mame Peturu tō otururu totase tyya xine exiryke Jezu tonetupuhse imoihmākōmaro a tosēkōme. Tuhke Jezu poetoryme toehse toto, 5.000mē.

⁵ Mame yrokoro juteu tō ešā tōximōse Jerusarē po, Moeze omihpyry poko amorepatōkō maro.

⁶ Anasa Ritonōpo maro oturuketō tuisary kynexine. Imaro tōximōse toto jekyry tō maro, Kaipa, João, Arexātere, enara.

⁷ Mokaro ēpataka Peturu tō tarose toto a.

— Onoky poe ahno kurākāko ropā matou? tykase mokaro eya xine.

⁸ Ritonōpo Zuzenu Peturu ao kynexine. Aomi poe Peturu tōturuse:

— Tamuxi tomo, pata esamo,

⁹ oty katoh: “Onoky poe ytoytopynŷpo mukurākatosē rohpa?” āko matou oturupōko yna a?

¹⁰ Jomiry etatoko Izyraeu tomo. Mokyro ynanukurākase ropā Jezu poe. Jezu mokyro Nazare pono, Ritonōpo mūkuru. Onexixihmahpyrykō mokyro. Yrome tōsemākase ropā mana Ritonōpo a. Jezu poe mokyro toekurākase ropā mana.

¹¹ Jezu Kyrixtu poko pake tymerose Ritonōpo omiryne. Ynara tymerose urutō komo a:

“Moro topu, tapyi rinanō nurumekahpyry,

morō topu se toehse toto, kurāme exiryke, tapyi kyryryme nymyry.

Emese kure kuhse Ritonōpo kyya xine mana,”

tykase.

¹² Jezu rokē kyyrypyrykō korokaneme mana, toiro. Imepŷ kyyrypyrykō

korokane pyra, Jezu rokene, tykase Peturu eya xine.

¹³ Morarame Peturu tō otururu totase tyya xine ahtao, tōturuse toto oxime

rokene:

— Otokoino moxiā enaromyra toehse nae? Atamorepara toh nase repe. Yrome Jezu maro monexiā toto atamorepāko. Otarāme morara exiryke zuaro toehse toh mana, Jezu maronōpotōme toexirykōke, tykase toto. Oxime tōturuse toto.

¹⁴ Mame mokyro kuranōpokara eneryke tyya xine toto maro: “Ajojhe matose,” kara toto.

¹⁵ Morarame tosae xine Peturu tō tutūtanohpose ropā toto a, oxime rokē tōturutohkōme:

¹⁶ — Otarā āko sytatou mokaro a Jezu poko toto oturukehpotohme? tykase toto, tōturuse oxime rokene. — Kurākara kurākahpō mokaro. Tarōkō emero zuaro mana, Jerusarē pōkomo. “Ajojhe,” kara sytatose ipoko xine.

¹⁷ Jezu poko oturupyra rokē syripotone toto. Senaroximatone toto imehnō onurupyra Jezu poko toto ehtohme, tykase toto.

¹⁸ Morarame tykohmase ropa toto tyya xine:

– Imehnō onurupyra ehtoko Jezu poko, tykase toto.

¹⁹ Yrome ynara tykase Peturu tomo:

– Oty Ritonōpo a kure nae? Ōmipona xine yna exiry, tōmipona yna exiry?

²⁰ Yna a tonese exiryke oturukehyra ynanase Jezu poko, tykase toto.

²¹ Morarame Peturu tō enaroximary se toh kynexine repe:

– Ytotoko ropa. Awānohtorŷko ynanase imehnō zururuhtao Jezu poko oya xine, tykase toto, mokaro aroporykōme. Peturu tō wānopyry se toh kynexine repe. Yrome onuānohyra tokurehse toto, tuhākō Peturu tō pyno exiryke.

– Kure Ritonōpo mana, āko rokē toh kynexine.

²² Tātākyemase toto, ytoytopynŷpo ikaripamyhyry tukurākase ropa exiryke.

Ritonōpo a tōturuse

²³ Morarame tonyohse ropa toexirykōke Peturu tō toytose ropa João maro, imehnō Jezu poetory tomo a. Juteu tō ešā omihpyry tokarose eya xine.

²⁴ Morarame toto omiry etaryke tyya xine tōturuse toto Ritonōpo maro, Jezu poetory tō oximōme. Ynara tykase toto:

– Yna ešēme mase Ritonōpo. Kapu Rihpōme mase, kapu, nono, tuna, tunakuaōkomo, nono pōkomo, emero tyrise oya.

²⁵ Pake moturune yna tamuru Tawi a, ynara tymerose eya ōmiryme Ouzenu poe:

“Oty katoh sero nono pōkō yzehno toh nae?

Toiparo rokē osenetupuhnōko mā toto.

²⁶ Sero nono pōkō tuisary tō atamorepāko mā toto

Ritonōpo maro osepeme pyra toehtohkō poko,

inymenekahpyry maro osepeme pyra toehtohkōme roropa.”

²⁷ – Morararo taro nase Jerusarē po seromaroro, tykase Peturu Ritonōpo a. – Erote tuisame nase. Pōtiu Pirato kowenatume roropa nase. Mokaro oximōme Roma pōkō maro Izyraeu tō maro Omūkuru zehno.

²⁸ Zehnotokō moxiaro Omūkuru exixihmahpōkomo. Morara tyrise eya xine onekarotopōpyry ae ro, tuarohxo oexiryke, orēpyrahxo roropa oexiryke.

²⁹ Seromaroro mokaro eneko Papa Kapuaono, yna enaroximary se aehyamo. Yna akorehmako enaromyra yna ehtohme, ōmiry ekarotohme yna a.

³⁰ Kurākōkara ikurākako ropa. Ajamitunuru enepoko ropa Omūkuru kurā pokoino, Jezu pokoino, tykase Peturu Ritonōpo a.

³¹ Morarame tōturukehse toto ahtao, moro tapyi kywyh kywyh tykase. Ritonōpo Zuzenu tomōse toto aka. Orēpyra Ritonōpo omiry tokarose eya xine imehnomo a.

Oximōme toto tŷkyryrykō poko

³² Morarame Jezu poetory tō oximōme toehse, omomyŷke pyra toh kynexine toenupunarykōke imehnō poko.

³³ Orēpyra imehnō turuse eya xine Jezu ēsemamyhpyry ropa poko. Kure rokē toh kynexine oximōme, tākye rokene. Imehnō roropa ipyno xine.

³⁴ Morara exiryke etuarimara toh kynexine emero. Tutupikamo a tutupikō tokarose eya xine Peturu tomo a. Tytapyikamo a roropa tytapyikō tokarose tineru apoitohme tyya xine,

³⁵ ekarotohme Peturu tomo a, apiakatohme ise exiketomo a etuarimara aehtohkōme.

³⁶ Morarame Joze kynexine, Xipere pono, Rewi pary. Mokyro tosehapse Panapeme, oxiehnokō kurākaneme ropa aexiryke.

³⁷ Mokyro a tutupi tokarose tineru apoitohme tyya. Mame Peturu tomo a tytinerū tokarose emero.

5

Anania tomo Sapira maro

¹ Mame imepyny a roropa tutupi tokarose roropa, Anania a ipyty maro.

² Ipyty esety Sapira. Emero pyra tytinerūkō tokarose eya xine:

– Seny, yna tupi epehpyry emero, tykase toh ajohpe. Typyty maro tōturuse toto. “Senekunohne,” tykase toto.

³ Morarame Peturu tōturuse Anania maro:

– Jepe, oty katoh joroko tamuru omipona mahno? Yna enekunopyry se hma repe? Yrome Ritonōpo Zuzenu zuaro mana. Otupi epehpyry emero pyra mēkaro yna a. Makoinohno otinerūkōme.

⁴ Otupi onekaropyra ro awahtao xine otupime nexiase. Tupito epehpyry morararo, otinerūkōme ro nexiase. Oty katoh popyra oexirykō se hmatou, yna enekunopyry se? Ajohpe mase Ritonōpo a yna a rokē pyra, tykase Peturu eya.

⁵ Morara kary etaryke tyya nono pona toepukase Anania. Toorihse. Morarame: “Mokyro norihno Ritonōpo poe,” kary etaryke tyya xine tōserehse toto itamurume.

⁶ Mame nuasemākomo a ekepyry tanŷse. Tyōtose, enara. Tarose toto a, zonētohme.

⁷ Morarame tē pitiko tykase ahtao ipytŷpyry tooehse, tuaro pyra.

⁸ Mame Peturu tōturupose nohpo a:

– Moro rokē kynako otupi epehpyry?

– Ÿ moro rokē kynako, tykase nohpo.

⁹ Morarame Peturu a tozuhse. Ynara tykase ynororo:

– Oty katoh moturutou onio maro: “Senekunohne,” mykā onio a? Yrome Ritonōpo Zuzenu oenetou. Eneko pahne moxiā, onio ekepyry zonemyhpōkō noehno ropa toto tapyi eutary pota taka. Oekepyry arōko roropa toh mana zonētohme, tykase Peturu eya.

¹⁰ Axī toepukase nohpo nono pona, toorihse. Morarame nuasemākō tooehse ropa ahtao tapyi taka, nohpo orihsē tonese eya xine. Tarose toto a zonētohme inio ekepyry myhtokoxi.

¹¹ Morarame tōserehse Jezu poetory tomo. Mokaro ekary etahpōkō tōserehse roropa toto.

Jamihme tyrise toto Ritonōpo a

¹² Kokoro rokē tōximōse toh rahkene Peturu tō maro, Ritonōpo Tapyi taka, Saromāo nyrihpyry taka. Mame jamihme tyrise toto Ritonōpo a kurākōkara kurākatohme ropa eya xine.

¹³ Mame imehnō mokaro maro oximōpyra toehse toto, zuno toexirykōke. Yrome kure tōturuse toto ipoko xine.

¹⁴ Mame tuhke Jezu poetory tō toehse, orutua komo, nohpo tomo, enara. Tuhke tomāse toto.

¹⁵ Morarame kurākōkara kurākary ropa eneryke tyya xine tuhke kurākōkara tonehse eya xine etuehkō tapo, osema taka Peturu zuzenu rokē ytotohme epozakuroko, osema ae Peturu ytoryhtao.

16 Tuhke roropa imeimehnō pata tō poe tooehse toto Jerusarē pona. Kurākōkara tonehse roropa toto a, jorokohpā kō roropa tonehse eya xine. Emero toh tukurākase ropa eya xine.

Peturu tō ryhmatopōpyry

17 Morarame Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō, satuseu tō maro Peturu tō zumoxike toehse tofo.

18 Tapoise toto a ēmatohme āpuruhpyry taka.

19 Yrome Jezu nenyokyhpyry toytose koko āpuruhpyry apuruhmakase ropa. Mokaro tutūtanohpose ropa eya.

20 – Ytotoko Ritonōpo Tapyī taka. Oturutatoko mokamo a Jezu poko, Jezu poetoryme toto ehtohme, orihpyra toto ehtohme jūme, tykase Jezu nenyokyhpyry eya xine.

21 Morara tykase exiryke toytose toto pakeimo Ritonōpo Tapyī taka imehnō amorepase.

Yrome mokaro Ritonōpo maro oturuketō tuisary tymarōkō maro juteu tō tuisary tykohmase tyya xine. Peturu tō enehnanō taropose eya xine āpuruhpyry taka.

22 Morarame toytose toto āpuruhpyry taka. Yrome tynēmatyākō onenepyra tokurehse toto. Naeroro toytose ropa toto kōseriu a oturuse. Ynara tykase toto eya xine:

23 – Āpuruhpyry tapuruse kynako. Erase tō rokē moroto kynako. Ynaneta-puruhmaka repe. Yrome aypyra toh kynako, tykase toto.

24 Morara kary etaryke tyya xine tōserehse toto, Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomo, oturutoh erase tō maro.

– Otara toehse toh nae?

– Kū. Aza rokē nytō toto? tykase toto.

25 Morarame imepŷy tooehse oturuse. Ynara tykase ynororo:

– Mokā mōto, onēmatyākomo. Oturūko toto Ritonōpo Tapyī tao. Imehnō amorepāko mā toto, tykase ynororo eya xine.

26 Morarame soutatu tō esē toytose, typoetory tō maro, Peturu tō apoise ropa. Opore pyra tōturuse toto eya xine sekerereme, imehnō kurūke, tota-parykō se pyra toexirykōke.

27 Morarame tarose ropa Peturu tomo kōseriu ēpataka ropa.

28 – Oty katoh imehnō amorepāko matou mokyro poko? Toto anamorepa-popyra ynanexiase ipoko oya xine. Seromaroro emero Jerusarē pōkō tamōrepase oya xine. Yna hxirōko roropa matose mokyro exixihmatopōpyry poko, tykase mokyro Ritonōpo maro oturuketō tuisary.

29 Morarame Peturu tomo a tozuhse:

– Ritonōpo omipona se ynanase. Ōmirykō omipona se hkopyra ynanase.

30 Ritonōpo mokyro kytamurukō esemy. Eya Jezu tōsemākase ropa onexix-ihmahpyrykomo wewe pokona.

31 Mame tuisa konōtome tyrise ropa ynororo Ritonōpo a, emero Kuesēkōme aehtohme. Kypynanohnekō mokyro. Kyyrypyrykō korokary se ynororo. Kyyrypyrykō rūmekary se kuahtao xine ikorokāko mana.

32 Naeroro imehnō tuarōmāko ynanase morohne poko. Yna maro Ritonōpo Zuzenu mana yna akorehmāko. Tōmipona exiketomo a Tuzenu ekarōko Ritonōpo mana, tykase Peturu.

33 Mame morara kary etaryke tyya xine tyekītapāse toto. “Setapatone,” tykase toto.

³⁴ Yrome toiro towõse tõturutohme. Parixeume ynororo, esety Kamarieiu. Moeze omihpyry poko amorepatõme ynororo. Emero ise roropa toh kynexine. Mokyro a Peturu tõ jarânaka taropose aporo. Mame ynara tykase ynororo:

³⁵ – Izyraeu tomo, tomeseke ehtoko mokã poko.

³⁶ Pake hkopyra imepõ tamuxime toehse, Teuta. Tõsekarose ynororo tuisame toexiry poko. Imehnõ roropa toytose imaro, 400mãkomo. Yrome totapase ynororo ahtao, tãtahpahse toh emero, aomipona aehtyamo. “Tuisa konõto mokyro,” kara toehse toto.

³⁷ Okomino tyoro, Juta, Karirea pono kowenu tineru apoiryhtao ahno a, tuhke roropa imaro tãtãnonohse toh repe. Yrome toorihse ynororo ahtao ipoetohpyã toytose ropa toto tosaka xine.

³⁸ Naeroro ourutorõko ase mokã poko pyra oehtohkõme. Ah nytõ toto. Ahno omi poe rokẽ toto ahtao toto namorepary enahnõko rokẽ mana. Yrome Ritonõpo omi poe toto ahtao enahpyra mana imehnõ amorepary eya xine.

³⁹ Morara exiryke tomeseke ehtoko. Typoetory ryhmaryhtao ozehno xine exiko Ritonõpo mana, tykase Kamarieiu eya xine.

⁴⁰ – Ÿ, tykase toh repe. Yrome Peturu tõ tonehse ropa tyya xine ahtao typipohse toto a.

– Oturupyra ke ehtoko Jezu poko, tykase toh eya xine. Mame tonyohse ropa toto ipipohxõpo xine.

⁴¹ Morarame toytorykõ ropa ahtao kõseriu wino tãtãkyemase toto.

– Jezu poetoryme kuexiryke kypipohno toto. Morara exiryke tãkye sytase, tykase toto.

⁴² Mame kokoro rokẽ Ritonõpo Tapyi tao tõturuse toto Jezu Kyrixtu poko. Imehnõ tapyi tao roropa oturukehpyra toh kynexine.

6

7me Jezu poetory akorehmananomo

¹ Morarame Jezu poetory tõ tuhke tomãse ahtao kyreku tomo a juteu tõ tykerekeremase.

– Oty katoh juteu tõ pyxiamõpyamo a rokẽ tõsẽ ekarõko toh nae? Kyya xine onekaropyra mã toto, tykase toto.

² Morarame Jezu poetory tõ tonehpose 12mãkomo a tõturutohkõme imaro xine. Ynara tykase Peturu tõ eya xine:

– Popyra Ritonõpo omiry rumekary yna a tykyrysã ekarotohme rokene.

³ Morara exiryke imehnõ Jezu poetory tõ akorehmananõ menekãko ynanase, 7me ajoajohpãkõkara rokene, Ritonõpo Zuzenu omipona yronymyryme exiketomo, toerokurukõ warõkõ roropa.

⁴ Yrome yna kokoro rokẽ Ritonõpo maro oturũko ynanase. Imehnõ amorepãko roropa ynanase aomiry poko, tykase toto.

⁵ Morara kary etaryke tyya xine tãtãkyemase toto. Ynara tyrise toto a Jezu poetory tõ akorehmananõme, Exitewão. Ritonõpo Zuzenu imaro kynexine. Aomipona yronymyryme exikety ynororo. Ynororo, Piripe, Pyrokoro, Nikanoa, Tĩmõ, Parymena, Nikorau, enara. Nikorau juteume aeramahpyry kynexine, Åtiokia põme exikety roropa.

⁶ Mokaro toehse Peturu tõ õpataka. Morarame tõtururukohtao Ritonõpo a tomarykõ tyrise zuhpokoxi xine.

⁷ Morarame Ritonõpo omiry totase tuhkãkomo a Jerusarẽ põkomo a. Jezu poetory tomãse Jerusarẽ po. Tuhke Ritonõpo maro oturuketõ roropa Jezu omipona toehse toto.

Exitewão apoitopõpyry

⁸ Morarame Exitewão Ritonõpo omipona kynexine. Kure kynexine orẽpyra roropa Ritonõpo poe. Kurākōkara kurākary waro roropa ynororo kynexine.

⁹ Yrome imehnõ moroto kynexine, aomipona se pyra exiketomo. Moino aehtyã mokaro kynexine. Xirene poe, Arexãtyria poe, Xirixia poe, Azia poe, enara tooehse toh kynexine morotona. Tyorõ tao tãtamorepase ynaroro. Tõsezusezukurukõ se toh kynexine repe Exitewão maro.

¹⁰ Yrome typoremãse toto orẽpyrahxo Exitewão exiryke Ritonõpo Zuzenu poe.

¹¹ Morarame imehnõ taomipohtomase eya xine:

– Mose ynanetase Moeze kerekeremãko, Ritonõpo kerekeremãko roropa, tykase toto imehnomo a Exitewão poko ajohpe.

¹² Morara kary etaryke tyya xine juteu tõ tyekõtãpãse. Typatakã maro toytose toto Moeze omihpyry warõkõ maro Exitewão apoise kõseriu a arotahme.

¹³ Morarame tokarose eya xine rahkene.

– Mose sã tapyi poihtoase, Ritonõpo maro oturutopo. Moeze omihpyry poihtoase roropa.

¹⁴ Ynara nase mose: “Sã tapyi kararahnõko Jezu Nazare põ mana. Moeze namorepatyã myakamãko roropa mana,” nase mose, tykase toto Exitewão poko ajohpe rokene.

¹⁵ Morarame mokaro a emero terekatu tõ maro iporohtyamo a Exitewão ãmyty tonese, kapu ae Ritonõpo nyenyokhyppyry ãmyty samo.

7*Exitewão oturutopõpyry*

¹ Morarame Ritonõpo maro oturuketõ tuisary a tõturupose:

– Ajohpe pyra moxiã na? tykase ynororo Exitewão a.

² Ynara tykase Exitewão eya xine:

– Wekyry tomo, kuetatoko, orutua kõ roropa. Pake Aparão a Ritonõpo tõtšenepose saerehkane panõ ezure, Mesopotamia po Aparão ahtao ro Harã pona ytopyra ro ahtao.

³ Ynara tykase Ritonõpo eya: “Oesary irumekako, oekyry tõ roropa. Ymaro eropa. Imepỹ pata enepõko ase oya,” tykase Ritonõpo eya.

⁴ Morara exiryke Kautea turumekase Aparão a Harã pona toytotohme. Morarame tumy orihxĩpo tosary turumekase eya. Taronã tooehse kuesaka xine.

⁵ Ritonõpo onesaripopyra Aparão a repe. Yrome ynara tykase ynororo eya: “Sero imeĩpo ekarõko ase oyã oesaryme, oesahpyo apakõ esaryme roropa toorihse awahtao,” tykase Ritonõpo Aparão a tumũkue pyra ro ahtao.

⁶ Mame ynara tykase roropa ynororo: “Apakõ mã imehnõ nonory pona ytõko oesarise, katonõme sa rokene. Moroto 400me zeimãnõko mã toto, etuarimãko imehnõ namotome.

⁷ Morarame apakõ tuarimahpõkõ wãnohnõko ase. Morotoino xiaro oehnõko toh mãna jeahmatohme kure,” tykase Ritonõpo Aparão a.

⁸ Morarame Aparão tamorepase Ritonõpo a aipotapihpyry sahkary poko. Ynara tykase ynororo: “Kure rokẽ oritorỹko ase. Morara exiryke aikõpotapihpyry sahkapõko ase oya xine,” tykase Ritonõpo eya. Morarame Aparão toemũkuase, Izakeme. Mame oma etato irãnao ae aenurutopõpyry ahtao, tumũkuru aĩpotapihpyry tysahkase eya. Mame tuãtase Izake ahtao toemũkuase ynororo Jakome. Mame jako toemũkuase 12me, kytamurukõme.

9 – Morarame kytamurukomo a takorōkō tokarose imehnomo a jehno toexirykōke. Ejitu pona tarose ynororo. Yrome Ritonōpo imaro kynexine.

10 Toenupunase ipoko. Tutuarimakehpose eya. Morarame Ejitu esē Joze se toehse, tuaro aexiryke. Esety Parao kynexine. Joze kowenatume tyrise eya tytapyī esēme roropa.

11 Morarame konopo toehkehse, tonahsē pyra toehse. Toetuarimase toto Ejitu po, Kanaā po, enara. Kytamurukō nykyryry tonahse.

12 Yrome Ejitu pōkō nykyryry nae ro kynexine. Imēīpo morara kary etaryke tyya tumūkuru tō tonyohse Jako a tynapyrykō epekahse.

13 Morarame toytzomose toto ahtao Joze tōsenepose turui tomo a. Tyekyry tō tonepose Parao a eya.

14 Morarame: “Kumykō enehtoko xiaro,” tykase Joze turui tomo a. Mame emero morotona toytose toto, 75me.

15 Morarame kytamurukō toorihse moroto, Jako, imūkuru tō, enara.

16 Yrome toto ekepyry tarose Xikē patahpyry pona zonētohme, Aparāo nepekatyhpyry aka. Hamoa poenomo a topekahse eya orihpyra ro toto ahtao. Xikē zū Hamoa kynexine.

17 – Morarame Aparāo pakō toemūkuase Ejitu po. Tuhke toehse toto moroto. Morarame tynekārotopōpyry ae ro toto arory se ropa Ritonōpo kynexine esaka xine.

18 Morarame imepē Ejitu tuisaryme toehse, Joze warōkara.

19 Kytamurukō tonekunohse eya. Tyryrhmasē toto eya. Toto zehno toehse ynororo toto emamyryke. Imūkurukō typhahpose eya nakuaka.

20 Morarame Moeze tonuruse, poeto kuranoryme. Tummytapyī tao oseruao rokē nuno taropose eya.

21 Mame tapyī tae jeny a tarose ynororo nakuataka. Mame Parao ēxiry a tanŷse ropa tunuātanopyryme tumūkurume.

22 Ejitu pōkomo a tamorepase ynororo itamurume. Tōtururu waro toehse. Emesē kure toehse roropa ynororo otyro riry poko.

23 – Morarame Moeze tykaripāse ahtao, 40me jeimamyry taropose ahtao tyekyry tō enese toytose ynororo, Izyraeu tō enese.

24 Morarame tyekyry osanumary tonese tyya ahtao typynanohse eya. Ejitu pō totapase eya.

25 “Wekyry tō pynanohneme jenetupuhnōko toh mana. Ritonōpo nenyokyhpyryme jekarōko mā toto,” tykase Moeze tukurohtao repe. Yrome ononetupuhpyra toh kynexine.

26 Yrokokoro tyekyry enese toytory ropa ahtao, osetapaketō tonese eya. Toto zupokary se kynexine repe. “Aimo, ākorō ananapoipyra exiko. Oxiehno pyra ehtoko,” tykase ynororo eya xine repe.

27 – Yrome ajoajohpano a tupurohmase. “Onoky omi poe upokato mano tuisame awahtao samo?”

28 Ejitu pō etapahpō mase. Jetapary se roropa hma?” tykase ynororo Moeze a.

29 Morara kary etaryke tyya toepase Moeze Mitiā pona. Tōsesarise ynororo moero, katonōme, toemūkuase asakoro.

30 – Morarame 40me tyeimāse ahtao moroto, Ritonōpo nenyokyhpyry tōsenepose Moeze a ona tonorē po, ypy Xinai pūto.

31 Moroto pika zatyry tonese Moeze a tororo āko. Moro eneryke tyya toemynyhmasē ynororo. “Otāto puhkoke pika ezehpypya nae? Eneta aporo,” tykase ynororo tukurohtao.

– Morarame enese toytose tahtao Ritonōpo omiry totase eya, ameke pyra toehse ahtao. Ynara tykase Ritonōpo eya:

32 “Ritonõpo ase, atamurukõ Esemy, Aparão Esemy, Izake Esemy, Jako Esemy, enara,” tykase ynororo eya.

– Morara kary etaryke tyya tykytyky tykase Moeze. Osenuhmara toehse ynororo tõserepyrke.

33 Morarame ynara tykase Ritonõpo eya: “Asãtajã tõ touko jẽpataka oehthohme. Onoupyra awahtao orihõõko mase,” tykase ynororo eya.

– Mame morara kary etaryke tyya tysãtaja tõ touse eya. Mame ynara tykase Ritonõpo eya:

34 “Ypoetory tõ tuarimary enẽko ase Ejitu põkomo a. Morara exiryke oehno toto pynanohse. Seromaroro aaropõko ase Ejitu pona,” tykase Ritonõpo Moeze a.

35 – Moeze mokyro ro. Apitoryme ise pyra toh kynexine repe tutuisarykõme. “Onoky omi poe upokato mano tuisame awahtao samo?” tykase toto eya. Yrome mokyro ro tyrise Ritonõpo a toto tuisaryme, takorehmase ynororo apoto htaonõpo a.

36 Morarame tarose ropa toto eya Ejitu poe. Tyjमितunuru tonepose roropa eya moroto Ejitu po, typoetory anaropopyra ropa Ejitu põkõ exiryke. Tuna konõto Tahpiremã purohpokuroko tarose toto eya. Mame ahno esao pyra 40me ikonopory taropose toto a, Ritonõpo jamitunuru enery poko roropa tyya xine. Tỹkyryneke pyra toto ahtaõ tỹkyrynehtose toto Ritonõpo a.

37 Mame Moeze ynara tykase Izyraeu tomo a: “Urutõ enehpõko Ritonõpo mana, kuekyrykomo, ysã exikety,” tykase Moeze pake tyekyry tomo a.

38 Moeze mokyro Ritonõpo poetory amorepahpono ahno esao pyra. Ritonõpo nenyokyhpyry maro roropa kynexine ypy po, Xinai po. Imaro tõturuse ynororo moro ypy po kytamurukõ netaryme. Eya Ritonõpo omiry tymerose, kyya xine ekarotõhme roropa.

39 – Yrome aomipona se pyra kytamurukõ kynexine. Tymaro xine ise pyra toh kynexine ipunaka. Ejitu pona ropa toeramarykõ se ropa toh kynexine tukurohtaõ xine.

40 Arão a ynara tykase toto: “Ritõ tyriko Ritonõpo myakãme, kuesemazupurukõme ayfotõhme. Aza rokẽ nytoase Moeze, kuenepyhõkomo Ejitu poe? Zuaro pyra sytatose,” tykase toto.

41 Moroto tahtaõ xine pui mũkuru panõ tyrise toto a. Morarame kaneru tõ totapase eya xine uuru risẽ õpataka, “Kure mase,” katohme tyya xine. “Kuesẽkõme mose ro nase,” tykase toto. Tãtãkyemase toto tynyrihpyrykõ poko.

42 Morarame mokaro turumekase Ritonõpo a: “Kuesẽkõme sero nase,” kary etaryke tyya. Mame xirikuato tõkehko roropa tyrise eya xine tosẽkõme. Ynara tymerose Ritonõpo omiry me pake urutõ komo a:

“Izyraeu tomo, oekykõ mekarotone ya?

Onekarorykõme oekykõ metapatone repe,

yrome ya pyra mekarotone,

40me ikonopory taropose oya xine,

Izyraeu tomo, oyoytorykohtaõ ahno hnakuroko.

43 Tapyi pitiko maromarotone kamisa risemy,

ymyakãme onyrihpyrykõ tapyĩme,

onohpetu tapyĩme Moroke tapyĩme.

‘Kuesẽkõme sero nase,’ matokene mokyro poko.

Raipã roropa onyrihpyrykõ xirikuato esẽ panõ repe.

Morara oexirykõke aarotorỹko ase mya

Papironia pona,” tykase Ritonõpo eya xine.

44 — Kytamurukō maro Ritonōpo tapyī kynexine, okyno pihpyry risemy, ahno esao pyra, typoko toto amorepatohme. Moeze a moro tapyi tyrise Ritonōpo omi poe, imaro tōturuse exiryke.

45 Moro tonehse kytamurukomo a xiaro pake toeepyrykohtao. Mame Jozue tō tōsesarise ropa imehnō esahpyry po, taropose morotōkō exiryke Ritonōpo a. Morarame Tawi Izyraeu tō tuisaryme toehse.

46 Ritonōpo omipona exikety ynororo kynexine. Tapyi amory se toehse repe Ritonōpo tapyīme.

47 Yrome imūkuru a rokē tamose, Saromāo a, Ritonōpo tapyīme.

48 — Yrome imehxo Ritonōpo Kapuaono. Tapyi tao nyhpyra mana, ahno nyrihpyry tao, tykase Exitewāo. — Ynara Ritonōpo nekarōhpyry sero poko pake urutonōpo a:

49 “Kapu jesaryme mana,
sero nono upupuru apōme mana.

Oty amōko matou ytapyīme?

Otāto ytapyī rīko matou moro tao jehtohme?

50 Ywy rokē senohne emero Rihpōme ase.

Ya ro kapu tyrise, nono roropa.

Senohnē emero esēme ase,”

tykase Ritonōpo pake urutono a, tykase Exitewāo mokaro a. Mame ynara tykase roropa eya xine:

51 — Otato pyra matose, Ritonōpo omipona pyra. Zuzenu okorokarykō se mǎ repe. Yrome ise pyra matose. Atamurukō saaro matose.

52 Ūrutō kō tyryhmase atamurukomo a emero. “Ritonōpo mūkuru oehnōko mana,” kananō totapase toto a. Mokaro saaro matose. Mokyro mexixihmatose tooehse ahtao.

53 Ritonōpo a tōmiry tokarose oya xine inenyokyhpyry tomo a repe. Yrome aomipona pyra matose, tykase Exitewāo eya xine.

Exitewāo etapatopōpyry topu ke

54 Morara kary etaryke tyya xine tyekītapāse toto. Exitewāo ēpataka tyerykō tōtose toto a tynyetūkōke.

55 Yrome Ritonōpo Zuzenu Exitewāo maro kynexine. Kakoxi tōsenuhmase tahtao Jezu tonese kapu ao xikihme, Ritonōpo maro. Saerehkane konōto tonese roropa eya Ritonōpo ezurume.

56 Morarame ynara tykase ynororo:

— Enetoko ke! Kapu enēko ase tātapiakase. Jezu Kyrixtu enēko ase. Ahnome aexihpyry enēko xikihme, Ritonōpo maro, tykase ynororo eya xine.

57 — Ajohpe mase! tykase toto. Toepanapuruse toto. Axī toytose toto tururume Exitewāo apoise.

58 Pata ehpiokxi tarose toto a topu ke etapatohme. Morarame etapatohme tupōkō tapōipose nuasemano a. Toto zupō apoihpō Sauru kynexinē.

59 Mame topu ke totaparyhtao ro ynara tykase Exitewāo:

— Tuisa Jezu, kuaroko oesaka, tykase rokē ynororo.

60 Morarame tosekumuru po toepukase tahtao opore tōmitase rahkene:

— Jezu kapuaono moxiā onyhxiropyra exiko jetapary poko, tykase ynororo toorihtho. Morara kaxīpo sǎ rokē toorihse ynororo rahkene.

8

Sauru a Jezu poetory ryhmatopōpyry

1 Morarame Exitewāo tomīnose Sauru a jehno toexiryke. Morarame Exitewāo etapaxīpo Jezu poetory tō totapazomose moroto ro zehnotokomo

a. Morara exiryke tātahpahse toh emero Jutea pona, Samaria pona, enara. Peturu tō rokē epara kynexine.

² Moraramē Ritonōpo omipona exiketomo a Exitewāo tyhnamose. Tātarekase toto. Ekepyry tarose eya xine zonētohme.

³ Mame Sauru toytose Jezu poetory zupise, toto zehno toexiryke. Emero rokē tapyi taka toytose ynororo toto apoise. Orutua kō tapoise aporykō poko, nohpo tō roropa tapoise āpuruhpyry taka toto ēmatohme.

⁴ Morara exiryke toepase toto. Emero pata tō poro toytose toto imehnō zuruse Ritonōpo omiry poko.

Ritonōpo omiry ekarotopōpyry Samaria po

⁵ Moraramē Piripe toytose Samaria pona morotōkō amorepase Jezu Kyrixtu poko.

⁶ Kure Piripe omiry totase imoihmākomo a. Otato toehse toto kurākōkara kurākary ropā eneryke tyya xine.

⁷ Joroko tō tutūtanohpōse ropā eya ahno ae. Joroko tō tūtary ropā ahtao toto kurohntae kui tykase toto. Tuhke ytoytopynŷpo tō roropa tukurākase ropā eya.

⁸ Morara exiryke tātākyemase toto morotōkomo, Samaria pōkomo.

⁹ Moroto pyaxi kynexine, esety Ximāo. Pake tunuhnatase itamuraume ynororo Samaria po.

– Pyaxime ase, tykase ynororo repe.

¹⁰ Mokyro omiry etāko toh kynexine poetome exiketomo, ikaripātyamo, enara.

– Mokyro jamihme mana Ritonōpo poe, tykase toh repe.

¹¹ Yrome joroko poe uhnato kynexine, Ritonōpo poe pyra. Pake aepyaximahpyryme aexiryke toytose toto eya enetao.

¹² Yrome Piripe tōturuse eya xine Ritonōpo kuesēkōme exiry poko. Moraramē zae aomiry tonetupuhse toto a. Jezu Kyrixtu poetoryme toehse toto. Tōpurihkase roropa toto Jezu omi poe, orutua komo, nohpo tomo, enara.

¹³ Moraramē Ximāo a roropa Jezu tonetupuhse. Moraramē Piripe a tōpurihkase tahtao tōpurihkaphō onurumekara toehse ynororo. Kurākōkara kurākary ropā tonese eya. Tōsenuruhkase ynororo pitiko rokē pyra.

¹⁴ Moraramē: “Samaria pōkomo a Ritonōpo omiry tapoise mana,” kary totase Jezu poetory tomo a Jerusarē po. Naeroro asakoro orutua tonyohse eya xine morotōkomo a, Peturu, João, enara.

¹⁵ Moraramē Samaria pona tooehse tahtao xine tōturuse toto Ritonōpo a:

– Ouzenu ekaroko moxiamo a ōmiry apoihpōkomo a, tykase toto Ritonōpo a,

¹⁶ Tuzenu onekaropyra ro Ritonōpo exiryke toto a, nakuaka rokē tōpurihkase toto Jezu omi poe.

¹⁷ Moraramē tomarykō tyrise ahtao eya xine morotōkō zuhpokoxi, Tuzenu tokarose Ritonōpo a eya xine rahkene.

¹⁸ Moraramē moro eneryke tyya tytinerū ekarory se Ximāo toehse Peturu tomo a, toto sã Ritonōpo Zuzenu ekaroneme toehtohme repe.

¹⁹ Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonōpo Zuzenu ekaroneme kyritoko, imehnō zuhpokoxi jemary riryhtaō ya moxiã aka Ritonōpo Zuzenu omōtohme, tykase ynororo Peturu tomo a.

²⁰ Yrome Peturu a tozuhse ynororo. Ynara tykase:

– Ritonōpo oenyohsasaka mana apotoimo htaka otinerū maro, inekarohpyry epekatyry se oexiryke tineru poko.

21 Oesary kara sero taro, tykase Peturu eya. — Ritonõpo omipona pyra oexiryke ipoetoryme pyra mase.

22 Iirypyryme mase okurohtao Ritonõpo a. Moro oorypyry irumekako! Ekorokapoko Ritonõpo a. Otarãme oorypyry korokãko ropa mana, tykase ynororo eya.

23 — Iirypyryme oexiry waro ase. Itũ sã okurohtao mana zumoxike oexiryke. Tymyhse sã roropa mase oorypyry a, tykase Peturu, Ximão tytenonohse.

24 Mame ynara tykase Ximão eya xine:

— Ajohpãme sã kaxitoko amarokõ ypoko. Oturutoko Ritonõpo a kure rokẽ jehtohmẽ, juãnohpyra Ritonõpo ehtohmẽ, tykase ynororo Peturu tomo a.

25 Moraramẽ imehnõ tamorepase Peturu tomo a João maro Ritonõpo omiry poko. Kure rokẽ turuse toto Jezu poko. Moraramẽ axĩ pyra toytose ropa toto imehnõ amoreparyme pata tõ poro Samaria po, tosaka xine, Jerusarẽ pona.

Piripe Etiopia põ maro oturutopõpyry

26 Moraramẽ Ritonõpo nenyokyhpyry kapu ae tõturuse Piripe a:

— Ytokose osema ae Jerusarẽ esema taka, eporehkakety ae oytotohme ona pona, Kaza pona.

27 Mame Piripe toytose moro ae. Moroto orutua tonese eya Etiopia pono. Mokyro Kãtase mõkomory esẽ kynexine. Kãtase Etiopia põkõ esẽ kynexine. Mokyro ipoetory ytõko ropa kynexine Jerusarẽ poe Ritonõpo omiry poko tãtamorepaxĩpo. Ritonõpo eahmatohme toytose ynororo Jerusarẽ pona.

28 Moraramẽ Ritonõpo omiry sekeremaryme ytõko ropa kynexine kahosa ae, Izaja nymerohpyry sekeremaryme.

29 Moraramẽ Piripe taropose Ritonõpo Zuzenu a:

— Kahosa aka ytoko mose maro oytotohme, tykase ynororo eya.

30 Tururume toytose Piripe kahosa aka. Moraramẽ Izaja nymerohpyry sekeremary totase eya.

— Onysekeremary enetupuhnõko hma? tykase ynororo Etiopia pono a.

31 — Arypyra, onenetupuhpyra reahse. Tamorepaneke jahtao enetuputyry. Otyriko, ymaro eropa, tykase ynororo Piripe a.

32 Ynara Ritonõpo omiry sekeremãko kynexine:

“Mokyro tarose kaneru samo, etapatoh pona.

Kaneru hpoty sahkaryhtao oty kara mana.

Mokyro sã oty kara toehse ynororo tyryhmaryhtao.

33 Mokyro tutuarimanohpose toto a.

Pohnomo a tyhtomase.

Tumũkue pyra ro ahtao taorihmapose eya xine,”

tykase, tysekeremase Piripe ytotozõpyry a.

34 Moraramẽ Etiopia põ tõturupose Piripe a:

— Onoky poko Izaja nymerohpyry sero? Typoko, imepỹ poko? tykase ynororo Piripe a.

35 Mame Piripe tõturuse imaro Ritonõpo omiry poko, inysekeremahpyry poko. Kure turuse eya Jezu poko.

36 Moraramẽ toytorykohtao tuna pona toeporehkase toto.

— Tunahxo mony. Jẽpurihkary se pyra hma? tykase mokyro Etiopia põ Piripe a.

37 — Arypyra, Jezu enetuputyryhtao oya oesẽme oẽpurihkãko ase, tykase Piripe eya.

— Ỹ, Jezu Kyrixtu enetupuhnõko ase, Ritonõpo mũkuru nymyry mokyro, jesemy, tykase ynororo Piripe a.

³⁸ Mame kahosa totypohkapose eya. Toytose toto nakuaka, Piripe maro. Mokyro Etiopia pō tōpurihkase eya Jezu omi poe.

³⁹ Morarame towōse ropa nakuae toto ahtao, Piripe tarose ropa Ritonōpo Zuzenu a. Onenepyra ropa toehse Etiopia pono. Mame toytoryme ropa tātākymase ynororo.

⁴⁰ Morarame Piripe tonese ropa imehnomo a rokene, Azotu po ahtao. Mame imeimehñō pata tō poro toytoryhtao Ritonōpo omiry poko tōturuse ynororo morotōkō netaryme, Sezarea pona toytoryme.

9

Jezu enetupuhtopōpyry poko Sauru a

(Atos 22.6-16; 26.12-18)

¹ Morarame Jezu poetyry tō zehno ro Sauru kynexine. Toto ryhmary se ro kynexine. Toto etapary se roropa toehse ynororo.

² Naeroro Ritonōpo maro oturuketō tuisary a toytose ynororo pape mero-
pose. Pape arory se kynexine Tamaxiku pōkō neneryme toto atamorepatoh
tao. Moro pape se kynexine Jezu poetyry tō moero ahtao enehtohme ropa
tyya, tymyhse, Jerusarē pona, orutua komo, nohpo tomo, enara.

³ Yrome aytory rohtao, moe hkopyra Tamaxiku toehse ahtao, mōtoino rokē
etonie saereh tykase itamurume, kaino kapu ae.

⁴ Nono pona toepukase ynororo. Omi totase roropa eya. Ynara tykase:
– Sauru, Sauru, oty katohme yyryhmāko mah, ypoetyry tō ryhmāko? Sam
kamexipōko mase ya, tykase.

⁵ – Onoky hma? tykase Sauru tōserehse toexiryke.

– Ywy ase, Jezu. Oty katoh yyryhmāko mah, ypoetyry tō ryhmāko?

⁶ Owōko ropa hkoty. Ytokose pata pona. Morotona toytose awahtao
ypoetyry enyohñōko ase oenese. Jomiry ekarōko oya mana, tykase Jezu
Sauru a.

⁷ Morarame Sauru marōkō mynyhme toehse. Omi totase eya xine repe.
Yrome oturukety onenepyra toh kynexine.

⁸ Mame Sauru towōse ropa. Yrome pīpokah tykase ropa tahtao onetopyra
toehse. Emary poko rokē tārose imehnomo a Tamaxiku pona.

⁹ Morarame moroto oseruao tōmehse ynororo onetopyra ro kynexine.
Otuhypra roropa kynexine, tuna onēpyra, enara.

¹⁰ Mame Jezu poetyry moroto kynexine Tamaxiku po, esety Anania.
Mokyro a tōsenepose Jezu aosenety. Ynara tykase sã ynororo:

– Anania, tykase.

– Otara āko mā Tuisa? tykase ynororo.

¹¹ – Ytokose Topohmā ae Juta tapyī taka. Moroto awahtao Sauru
ekaropoko Taasu pono.

¹² Mokyro mā Ritonōpo maro oturūko. Oenēko roropa mana tōsenety.
Oytory enēko oemary rise epona aosenuhmatohme ropa, tykase sã Jezu eya.

¹³ Yrome Anania a tozuhse:

– Tuhke tokare mokyro mana. Opoetyry tō zehnoto mokyro Jerusarē po.
Toto tyryryhmase eya itamurume.

¹⁴ Tarona roropa tonehpose ynororo Ritonōpo maro oturuketō tuisary
tomo a opoetyry tō myhtohme, tykase Anania.

¹⁵ Yrome Jezu ynara tykase sã eya aosenetoh ae:

– Ytoko jomi poe. Sauru ynymenekahpyry mokyro ypoetyryme.
Imeimehñō pataka ynenyokyryme roropa exiko mana, juteu tō pataka,
juteutōkara pataka, enara, pata esã maro aoturutohme ypoko.

¹⁶ Sauru osanumãko toh mana itamuraume jomiry poko tamoreparykhtaao, jomipona aexiryke. Moro ekarõko ase eya, tykase.

¹⁷ Morarame Anania toytose Juta tapyĩ taka, Sauru enese. Epona tomary tyrise eya.

– Jefe Sauru, Jezu nosenepoase oya osema ae oepiryhtaao. Mokyro jenehpõ oya õsenuhmatohme ropa, Ritonõpo Zuzenu ekarotohme oya, tykase Anania.

¹⁸ Axĩ toepukase kana puhturu panõ enuru ae. Moro esahpyo kure ropa toehse ynororo. Tõsenuhmase ropa. Morarame tõpurihkase ynororo rahkene.

¹⁹ Mame tõtuhxõpo tyjamihtase ropa ynororo.

Jezu poko Sauru oturutopõpyry Tamaxiku po

Moroto tuhke pyra tõmehse Sauru Jezu poetory tõ maro, Tamaxiku põkõ maro.

²⁰ Morarame juteu tõ atamorepatoh taka toytose ynororo moro taõkõ amorepase Jezu poko.

– Ritonõpo mükuru nymyry mokyro, tykase ynororo.

²¹ Mame Sauru etaryke tyya xine tõsenuruhkase toto.

– Ajohpe pyra mose ro Jezu poetory ryhmahpõ Jerusarẽ po? Xiaro noepyase roropa Jezu poetory tõ poko, tymyhse toto arotohme tymaro Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a ekarotohme, tykase toto, tõturuse oxime rokene.

²² Mame orẽpyra tõturuse ynororo Jezu Kyrixtu poko:

– Ritonõpo mükuru nymyry mokyro, tykase ynororo toto amoreparyme. Mame orẽpyra Sauru exiryke tõtururukõ tupise toto a, juteu tomo a, Tamaxiku põkomo a roropa.

²³ Morarame tuhke tynyhse ahtaao juteu tõ tõturuse Sauru poko:

– Setapatone, tykase toto.

²⁴ Yrome Sauru tuaro. Totapary se exiketõ poko tuaro ynororo kynexine. Osema apuru pũto eraximãko toh kynexine, kokoro rokene, koko, saereme, enara, Sauru tũtary eraximãko, apoitohme tyya xine repe.

²⁵ Morara exiryke Jezu poetory tomo a tarose ynororo koko. Tonyhtose eya xine ruto ao, pata apuru poe.

Sauru Jerusarẽ po ehtopõpyry

²⁶ Morarame Jerusarẽ pona Sauru toytose ropa ahtaao tõtururu se toehse ynororo Jezu poetory tõ maro. Yrome zuno toh kynexine.

– Otarãme Jezu poetory kara mokyro, tykase toto Sauru poko.

²⁷ Mame Sauru tarose Panape a, Peturu tomo a ekarotohme.

– Mose Jezu poetoryme nase. Kuesõkõ tonese eya Tamaxiku pona toytoryhtaao. Imaro tõturuse roropa ynororo. Moromeõpo Jezu poko tõturuse ynororo orẽpyra Tamaxiku põkõ netaryme, tykase Panape toto a.

²⁸ Mame Jezu poetory tõ maro Sauru kynexine. Toytose ynororo Jerusarẽ poro porehme; Jezu a tyjamihtase exiryke orẽpyra tõturuse ynororo Jezu poko.

²⁹ Tõturuse ynororo tozuhse roropa juteu tõ maro, kyreku omiry ae exiketomo a. Yrome Sauru zehno toh kynexine. Etapary se toehse toto.

³⁰ Yrome moro etaryke tyya xine Sauru arone toto Jezu poetory tomo Sezarea pona, aropotohme Taasu pona.

³¹ Morarame Jezu poetory tõ onyryhmara toehse Jutea po, Karirea po, Samaria po, enara. Eanokõ jamihme toehse ropa Ritonõpo omiry etaryke tyya xine. Tomãse roropa toto. Tuhke toehse toto. Ritonõpo Zuzenu ke tãkye toehse toto.

Peturu Rita po ehtopõpyry Jope po roropa

³² Morarame Peturu toytose Jezu omipona aehtyã patary punero. Rita pona toytose roropa ynororo.

³³ Moroto pakaihkapÿ tonese eya, esety Eneja. Mokyro ytoytopyra roropa kynexine. 8me ikonopory taropose eya tohrame rokene.

³⁴ Morarame Peturu tõturuse eya:

– Eneja, Jezu Kyrixtu okurãkãko ropa mana. Owõko ropa oetueh tapoe, tykase ynororo eya. Axĩ toekurãkase rõpa ynororo.

³⁵ Morarame mokyro kurãkary ropa enexĩpo tyya xine, Jezu poetoryme toehse toto, Rita põkomo. Morararo Sarõ põkõ roropa Jezu poetoryme toehse toto.

³⁶ Morarame Jope po Jezu poetory kynexine roropa, nohpo, esety Tapita, esety akorõ Toaka. Mokyro kure kynexine. Tymõkomokãkara poko enupunaketyme kynexine.

³⁷ Mame takuruhtase ynororo. Toorihse rahkene. Mame aorikyhpyry ekepyry tukurikase eya xine ahtao otuato tapona tyrise. Zara taka tarose eya xine.

³⁸ Morarame Rita pona Peturu oehtopõpyry waro Jope põkõ kynexine oseponaro moro pata tõ exiryke. Mame asakoro tymarõkõ taropose Jezu poetory tomo a, Rita pona, Peturu poko, axĩ aehtohme.

³⁹ Mame Peturu toytose toto maro Jope pona. Zara taka tarose ynororo toto a. Moro tao pytÿpo tõ kynexine xitãko. Tupõkõ tonepose toto a Peturu a, Toaka nyxixityãmo, orihpyra ro ahtao.

⁴⁰ – Ytotoko ropa sero tae mõ taka, tykase Peturu pytÿpo tomo a. Mame tosekumuru po typorohse ynororo tõturutohme Ritonõpo a. Okepy ãpataka toeramase Peturu. Ynara tykase ynororo:

– Tapita owõko, tykase ynororo. Tõsemãse ropa aorikyhpyry. Pĩpokah tykase ropa ynororo. Mame Peturu eneryke tyya sokohme towõse ropa.

⁴¹ Mame tomary tapoipose mokyro a anÿtohme ropa. Morarame Jezu poetory tõ tykohmase Peturu a pytÿpo tõ maro, aẽsemamyhpyry ropa ekarotohme eya xine.

⁴² Morarame aẽsemãtopõpyry ropa poko tokãtose toto morotõkomo a emero pata tõ po. Mame tuhke Jezu omipona toehse toto.

⁴³ Moroto Peturu okynã kynexine Jope po, Ximão tapyĩ tao, okyno pihpyry poko erohkety tapyĩ tao.

10

Peturu Koneriu maro ehtopõpyry

¹ Morarame Romano kynexine Sezarea po, esety Koneriu. Soutatu esẽ kynexine ynororo. 100me ipoetory tõ kynexine, soutatu tomo. Itaria põkõme toto esety.

² Mokyro Ritonõpo waro exikety kynexine. Aomipona roropa kynexine tytapyĩ taõkõ maro. Tuhke tytinerũ tokarose eya juteu tomo a, tymõkomokãkara a. Kokoro rokẽ Ritonõpo maro tõturuse ynororo.

³ Morarame Koneriu a Ritonõpo nenyokyhpyry tonese tõsenety, xixi tywykahme ahtao. Morarame ynara tykase sã ynororo eya:

– Koneriu, tykase.

⁴ – Otara myka? tykase Koneriu Ritonõpo nenyokyhpyry a, tõserehse.

– Õtururu Ritonõpo a totase eya mana. Tymõkomokãkara pyno oexiry tonese roropa eya.

⁵ Wenikehpyra ynororo kure oexiry poko. Naeroro opoetory aropoko Jope pona Ximāo enehtohme xiaro. Esety akorō Peturu.

⁶ Tosety ae exikety maro reh mahna, okyno pihpyry rine mahro. Itapyī mā tuna ehpio. Āmorepāko mā mokyro Ritonōpo omiry poko zuaro oehtohme, tykase Ritonōpo nenyokypyry Koneriu a.

⁷ Morarame tymaro aoturhpyry toytose ropa ahtao, tynamoto tonehpose tyya, oseruaou soutatu maro, toto a tōturutohme.

⁸ Mame tōsenehtopōpyry poko toto zuruxīpo, tonyohse toto Jope pona.

⁹ Yrokokoro Koneriu poetory moe pyra Jope poko toehse toto ahtao, Peturu tōnuhse tapyi myptarānaka, tōturutohme Ritonōpo a, tāxiahtao toehse ahtao.

¹⁰ Morarame Peturu tomitapāse. Tōtukuru se repe. Yrome tōsē atahnopyra ro ahtao tōsenehse ynororo Ritonōpo poko.

¹¹ Kapu atapiakary tonese eya. Otuaoto konōto panō tyhtose eary poko Peturu myhtokoxi.

¹² Moro tapo onokyro panō tonese eya, nono poro ytoketomo, torō tō roropa.

¹³ Morarame omi ynara tykase:

— Mokaro etapako ōtyme, tykase Peturu a.

¹⁴ — Onetapara ase. Moino ro ase tōsē rypyry onōpyra ypoeto ae ro, tykase Peturu eya.

¹⁵ Morarame sekere tykazomose inetaryme:

— Ōtyme ynekarohpyry poko: “Tōsē rypyryme nase,” kara exiko, tykase.

¹⁶ Mame tōnuhse ropa otuaoto panono. Morarame tyhtozomose oemazuhme ayhtohpyry saaro. Mame tōnuhse ropa rahkene, jūme, kapu aka.

¹⁷ Morarame Peturu toepohnohse tynenehpyry poko. Aemynyhmary rohtao Koneriu nenyohyā toeporehkase toto.

— Otokohkoh Ximāo tapyī nae? tykase toto osema taōkomo a.

— Seny, tykase toto.

¹⁸ — Taroh Ximāo Peturu nahe? tykase toto tōturupose.

¹⁹ Morarame toepohnopyryhtao ro Ritonōpo Zuzenu omiry totase Peturu a:

— Etako pahne, ahno mokaro oupīko.

²⁰ Oyhtoko. Enaromyra exiko. Toto maro ytokose. Ynenehpotyā mokaro, tykase Ritonōpo Zuzenu eya.

²¹ Morara kary etaryke tyya Peturu tyhtose ropa zara tae Koneriu nenyohyā omikase.

— Taro ase. Oty kase moehtou? tykase Peturu eya xine.

²² Morarame tōturuse toh eya. Ynara tykase toto:

— Koneriu yna enehpoase tarona. Kure ynororo, Ritonōpo omipona exikety. Emero juteu tō: “Kure mana,” āko roropa ipoko toh mana. Ritonōpo nenyokypyry kapu ae imaro tōturuse, itapyī taka oytotohme, imaro ōturutohme, tykase toto Peturu a.

²³ — Omōtoko tapyi taka, tykase Peturu eya xine. Mame moro tao tynyhse toto.

Yrokokoro toto maro Peturu toytose imehnō Jezu poetory tō maro, Jope pōkō maro.

²⁴ Sā aeporehkatohkomo Sezarea pona. Moroto Koneriu kynexine toto eraximāko, tyekyry tō maro, tope tō maro, Peturu otururu etatohme.

²⁵ Morarame Peturu omomyryhtao tapyi taka, Koneriu tooehse aomikase. Tosekumuru po typorohse ynororo Peturu ēpataka.

— Kure mase. Ritonōpo nenyokypyryme mase, tykase ynororo eya.

²⁶ Yrome Peturu a tanÿse ropa ynororo.

— Owōko ropa. Xikihme rokē exiko. Ritonōpo kara ase, ahno rokē ase, apano ro, tykase Peturu eya.

²⁷ Moraramē tōtururukōme Koneriu maro tomōse ynororo tapyi taka. Tuhke ahno tonese eya moro tao.

²⁸ Mame tōturuse ynororo eya xine. Ynara tykase:

— Juaro matose. Juteume ase. Imehnō maro juteutōkara maro yna ahtaο popyra mana yna a. Itapyikō taka roropa yna omomyryhtaο popyra mana yna tamuru tō omi poe. Yrome Ritonōpo utuarōmase imehnō poko: “Nuriamē mose nase,” kara jehtohme.

²⁹ Morara exiryke tykohmase jahtaο oya xine kure rokē ezukuase anaropotyamo. Oehno oturuse oya xine. Oty katohme kuenehpoase tarohna? tykase Peturu, tōturupose.

³⁰ Moraramē Koneriu a tozuhse:

— Mokokonie otuhpyra exiase jotururuke Ritonōpo maro. Tapyi tao exiase. Moraramē xixi tywykahme toehse ahtaο orutua enease jēpataka, tupoke saerehkane ke.

³¹ Ynara nase sā ya: “Koneriu, ōtururu totase mā Ritonōpo a. Tymōkomokākara pyno oexiry roropa tonese eya mana. Wenikehpyra ynororo kure oexiry poko.

³² Naeroro opoetory aropoko Jope pona Ximāo enehtohme xiaro. Esety akorō Peturu. Tosety ae exikety tapyi tao mana, okyno pihpyry rine tapyi tao. Tuna ehpio mā itapyikomo. Toehse ynororo ahtaο oturūko oya xine mana,” nase Ritonōpo nyenykyhpyry ya.

³³ Morara kary etaryke ya ypoetory tō aropoase axi oehtohme. Tākye ase toehse oexiryke. Seromaroro taro ynanase Ritonōpo poko. Ōtururu etase moxiā noehno, tykase Koneriu eya.

Peturu oturutopōpyry Koneriu tomo a

³⁴ Moraramē Peturu tōturuse eya xine. Ynara tykase:

— Seromaroro zuaro ase. Emero kypyno xine Ritonōpo exiry waro ase, yna rokē kara pyno Ritonōpo mana.

³⁵ Emero tōmipona exiketō kure Ritonōpo a mana, ajoajohpe pyra toto exiryke, juteu tomo, juteutōkara, enara, tykase Peturu.

³⁶ — Ritonōpo a Izyraeu tō tamorepapose urutō komo a, Jezu Kyrixtu waro toto ehtohme, zehzehno pyra toto ehtōhme. Emero Kuesēkōme Jezu Kyrixtu mana. Moro waro matose.

³⁷ Kuesēkōme aexiry poko João tōturuse ahno ēpurihkaryhtaο tyya. Morotaino Jezu poko tutuarōtase toto Karirea pōkomo. Jutea pōkō roropa tutuarōtase tofo. Zuarο matose.

³⁸ Seromaroro amarokō roropa Jezu waro exiko matose. Ritonōpo a Tuzenu tokarose eya emerο zuaro ehtohme. Moraramē toytotose ynororo. Ahno poko toenupunase. Joroko nyryhmatyā tukurākase ropa eya, kurākōkara roropa, Ritonōpo imaro exiryke.

³⁹ Jezu waro ynanase, imaro toytose yna exiryke yna patary poro, Jerusarē poro, enara. Toxixihmase ynororo juteu tomo a wewe pokona, aorihtohme.

⁴⁰ — Yrome Ritonōpo a tōsemākase ropa oseruao tōmehse ahtaο. Mame tōsenepose ropa ynororo.

⁴¹ Emero pyra, tunutuarōtanohtyamo a rokē tōsenepose ynororo, yna a rokene. Ynanotukuase imaro tōsemāse ropa ynororo ahtaο.

⁴² Mame yna enyokyase āmorepatohkōme typoko, tykase Peturu. — Imeīpo oehnōko ropa mana isene exiketō apiakase. Aorihtyā roropa apiakase

oehnõko mana Ritonõpo omi poe. Moro poko ourutohkõme yna enehpoase Jezu xiaro.

⁴³ Mokyro poko tymerose Ritonõpo poe urutõ komo a. Enetuputyryhtao oya xine oorypyrykõ korokãko mana, Jezu enetuputyryke oya xine, tykase Peturu eya xine.

Ritonõpo a Tuzenu ekarotopõpyry juteutõkara a

⁴⁴ Peturu a toto zururuhtao ro Ritonõpo Zuzenu tyhtose. Tõmiry etananõ aka tomõse.

⁴⁵ Moroto juteu tõ kynexine roropa Peturu marõkomo.

— To! tykase toto. Tõsenuruhkase toto, juteutõkara aka roropa Ritonõpo Zuzenu tomõse exiryke.

⁴⁶ Toto aka Ritonõpo Zuzenu omomyry tonetupuhse eya xine, imeimehnõ omiry ae toto otururuke: “Imehxo Ritonõpo mana,” kary etaryke roropa tyya xine. Morarame Peturu tõturuse tymarõkomo a:

⁴⁷ — Sēpurihkatone toto tuna kuaka, kysã xine moxiã aka Ritonõpo Zuzenu tomõse exiryke, tykase Peturu eya xine.

⁴⁸ Morarame tõpurihkase toto eya xine Jezu poetoryme toehse toto exiryke.

Morarame:

— Taro exiko aporo yna maro. Oytory se pyra ynanase aporo, tykase toto Peturu a.

11

Peturu oturutopõpyry Jezu poetory tomo a Jerusarẽ po

¹ Morarame: “Juteutõkara a Ritonõpo omiry tapoise mana,” kary totase Jezu poetory tomo a, Jutea põkomo a.

² Morarame Jerusarẽ pona Peturu toytose ropa ahtao, imaro tõsezusezuhse toto oxime jekyry tomo, juteu tomo.

³ — Oty katoh juteutõkara maro mexiase? Oty katoh roropa imaro xine motukuase? tykase toto Peturu a.

⁴ Mame Peturu a turuse ropa toto emero. Kure turuse toto. Ynara tykase ynoro eya xine:

⁵ — Jope po exiase oturũko Ritonõpo maro. Morarame otuato panõ enease josenety. Nyhtoase sã kapu ae yneneryme. Mame typorohse ymyhtokoxi.

⁶ Moro ao onokyro panõ enease eeryhpo, okyno panõ, zakareimo, okoi, torõ tõ panono, enara sã tonese ya.

⁷ Morarame omi etase: “Peturu, moxiã etapako õtyme,” nase sã ya.

⁸ Yrome ezukuase: “Onetapara ase. Jotõtory tõ moxiaro. Moino ro ase toto onõpyra, ypoeto ae ro,” ase eya.

⁹ Yrome jezukuase ropa: “Õtyme ynekarohpyry poko: ‘Jotõtory tõ moxiaro,’ kara exiko,” nase ropa ya.

¹⁰ Morarame nonukuase ropa sã repe, otuato panono. Morarame nyhtoase ropa samo osemazuhme ayhtohpyry panono. Oseruao nyhtoase ropa sã moro. Morarame nonukuase ropa rahkene jũme kapu aka.

¹¹ Morarame ahno neporehkase oseruao, morotona ytapõi taka Sezarea poe, Koneriu nenyoytyamo.

¹² Morarame ynara tykase Ritonõpo Zuzenu ya: “Moxiã maro ytoko. Enaromyra exiko,” nase ya. Morara exiryke toto maro ytoase rahkene. Moxiã roropa wekyry aroase ymaro 6me Jope põkomo Koneriu tapõi taka.

¹³ Morarame tytapõi tao noturuase yna a. Ynara tykase ynoro: “Taro Ritonõpo nenyokihpyry nosenepoase ya. Ynara tykase ynoro ya: ‘Opoetry aropoko Jope pona, Ximão enehtohme. Esety akorõ Peturu.

14 Mokyro oturūko oya xine mana oorypyrykō korokary poko Ritonōpo a opynanohtohkōme, nase Ritonōpo nenyokyhpyry ya,” nase Koneriu ya, tykase Peturu eya xine.

15 – Morarame joturuhtao ro eya xine Ritonōpo Zuzenu tyhtose. Tomōse toto kurohtaka kukurohtaka xine aomōtopōpyry saaro.

16 Morarame Jezu a yna zurutopōpyry enetuputyase ropa, ynara katopōpyry eya: “João a imehnō tōpurihkase tuna kuaka rokē nexiase. Yrome ywy Ritonōpo Zuzenu ekaroneme exīko ase oya xine,” katopōpyry Jezu a yna a.

17 Juteutōkara a roropa Tuzenu tokarose Ritonōpo a, kyya xine Tuzenu ekarotopōpyry saaro. Morara exiryke zae se rokē exiase Ritonōpo a, tykase Peturu eya xine.

18 Morara kary etaryke tyya xine sekere tykakehse toto. Kure rokē tōturuse ropa toto Ritonōpo poko. Ynara tykase toto:

– Kure Ritonōpo mana. Emero kypyno xine mana. Juteutōkara rypyry korokary se roropa mana, orihpyra toto ehtohme, toorihse toto ahtao toto ēsemākatohme ropa, tykase toto.

Jezu poetry tō Ātiokia po

19 Morarame Exitewāo totapase ahtao Jezu poetry tō atapiaka toepase toto tyryhmarykō kurūke. Mame Ritonōpo omiry ekaroryme toytose toto. Penixia pona toytose toto, Xipere pona, Ātiokia pona, enara. Tyekyry tomo a rokē Ritonōpo omiry tokarose eya xine.

20 Mame imehnō Jezu poetry tō kynexine Xipere pōkomo, Xirene pōkō roropa. Tosae xine toytose toto Ātiokia pona. Moroto tōturuse toto juteutōkara a Ritonōpo omiry kurā poko Jezu Kyrixtu poko.

21 Morarame Ritonōpo Zuzenu toto jamihtanohnōko kynexine imehnō zururuhtao. Tyrypyrykō turumekase eya xine Jezu omipona toehtohkōme.

22 Morararo: “Tuhke Jezu poetryme toehse,” kary totase Jezu poetry tomo a, Jerusarē pōkomo a. Naeroro Panape taropose eya xine Ātiokia pona.

23 Mame toeporehkase tahtao tākye toehse ynororo mokaro eneryke tyya kure rokē tyrise toto exiryke Ritonōpo a. Morarame tōturuse imaro xine ynororo:

– Māsa rokē pyra Ritonōpo enetupuhtoko. Yronomyryme aomipona ehtoko, tykase ynororo eya xine.

24 Panape kurā kynexine, Ritonōpo Zuzenu nae. Orēpyra aomipona roropa kynexine. Naeroro tuhke morotōkō Jezu poetryme toehse.

25 Morarame Panape toytose Taasu pona, Sauru enehse.

26 Takorehmaneme tonehse eya Ātiokia pona. Morarame moroto toiro tyeimāse ynororo morotōkō amorepary poko. Mame moroto Ātiokia po Jezu poetry tō Kyrixtujaname tosehapse osemazuhme morotōkomo a.

27 Morarame Ritonōpo omi poe urutō kō toytose Jerusarē poe Ātiokia pona.

28 Tōximōse toto ahtao, Akapu towōse oturuse. Ynara tykase ynororo eya xine Ritonōpo Zuzenu poe:

– Okynā pyra konopo oehpyra exīko mana. Tykyrysā ahtara exīko roropa mana emerō pata tō punero. Tomirykōke roropa apotūkehnhō mā toto. Etuarimāko roropa toh mana, tykase Akapu toto a.

Morara toehse Kyrautiu Īperatume ahtao; konopo toehkehse rahkene.

29 Morarame Jezu poetry tomo a tytinerūkō taropose tope tomo a, Jutea pōkomo a, toto a tynapyrykō epekahtohme.

³⁰ Mame Ātiokia pōkomo a roropa tytinerūkō taropose, nae toexirykōke. Panape tō taropose eya xine tineru aronanōme, Ritonōpo poko urutō komo a ekarotohme Jutea po. Mame Panape tō toytose Sauru maro.

12

Jezu poetory ryhmatopōpyry

¹ Morarame Erote juteu tō tuisary kynexine. Jezu poetory tō zehno toehse ynororo. Tyyryhmase toto eya.

² Tiaku tuhkase eya, João rui.

³ Mame juteu tō tākye toehse. Moro eneryke tyya Peturu roropa tapoipose eya. Moro toehse Oseahmatoh Wyi poko Iporutatoh maro pyra poko toto ahtao.

⁴ Morarame Peturu apoixīpo āpuruhpyry taka tarose eya. Soutatu tō tyrise roropa eya Peturu eraximaneme. 16me soutatu tō tyrise eya morotona. Peturu arory se kynexine otuhtoh konōto tōtyhkase ahtao, āpuruhpyry tae, imoihmākomo a enepotohme repe.

⁵ Moroto Peturu kynexine tapuruse āpuruhpyry tao. Mame orēpyra Jezu poetory tō tōturuse Ritonōpo a, Peturu tūtatohme ropa.

Peturu tūtatohpōpyry ropa āpuruhpyry tae

⁶ Morarame Peturu enehpōko ropa ase soutatu tomo a, tykase ynororo repe.

— Kokoro Peturu enehpōko ropa ase soutatu tomo a, tykase ynororo repe. Mame koko Peturu nyhnōko kynexine. Emekū poko osetatoro soutatu tomo a tymyhse kynexine keti ke. Imehnō soutatu tō roropa āpuruhpyry eutary pota tao kynexine eraximāko.

⁷ Morarame Peturu tuaro pyra ahtao Ritonōpo nenyokyhpyry toytose eya. Mōtoino rokē saereh tykase āpuruhpyry tao. Peturu motary tytemuhmase eya, tōpakase eya.

— Owōko axiny, tykase ynororo eya. Mame imyhtopōpyry keti toepukase emary tō poe.

⁸ — Ometŷ eary imyhko. Asātajā roropa amuruko, tykase ynororo Peturu a. Mame tōtupohtose ropa ynororo rahkene. — Ymaro eropa, tykase ynororo eya.

⁹ Morarame tutūtase ropa Peturu Ritonōpo nenyokyhpyry maro. Yrome tuaro pyra rokē kynexine. Tuamekaro rokene.

¹⁰ Morarame soutatu tō kuroko toytose tahtao xine tapyi apuru myhtokoxi toytose, kurimene konōto myhtokoxi, pata pona toytotohkōme. Morarame moro tamoreme tātapuruhmakase, itūtatohkōme ropa. Mame toytose toto os-ema atapiakatoh pona. Moroto Peturu turumekase Ritonōpo nenyokyhpyry a.

¹¹ Morarame Peturu tutuarōtase ropa:

— Ritonōpo nenyokyhpyry tokoh jutūtanohno ropa. Ohkato! Erote tomo a jetaparyino, tykase Peturu tukurohtao.

¹² Morarame toepohnohse tahtao, Peturu toytose Maria tapyi taka, João ě tapyi taka. João esety akorō Maku. Moro tao tuhke ahnō oturūko toh kynexine Ritonōpo maro.

¹³ Morarame Peturu tomary ke tahtah tykase ahtao oryximā toehse tapyi pota taka Peturu enese. Mokyro esety Rote kynexine.

¹⁴ Mame Peturu omiry totase eya repe. Yrome tapyi anapuruhmakara aporo, tākye toehse toexiryke. Toeramase ropa rokē aporo imehnō zuruse:

— Peturu noehno ropa. Tapyi pota tao mana, tykase ynororo.

¹⁵ — Ajojhe, tykase toh repe.

- Ajohpe pyra, moky tapyi pota tao, tykase ynororo.
- Otarāme akuaryhpyry rokē mokyro, tykase toh repe.

16 Yrome Peturu tahtah tykase ropa. Morotoino tapyi totapuruhmakase tyya xine ahtao, tonese eya xine.

- To! tykase toto tōsenuruhkase.

17 – Mynyhme ehtoko, tykase Peturu eya xine. Mame turuse toto eya tutūtanohpotopōpyry ropa poko Ritonōpo a. Morarame moro taōkō tonyohse Peturu a Tiaku tō zuruse tutūtatopōpyry ropa poko. Mame Peturu toytose imepý pona.

18 Morarame tōmehse ahtao torētyke soutatu tō toehse, zuaro pyra toexirykōke.

- Otāto puhkoke Peturu nutūta ropa? tykase toto.

19 Peturu tupipose Erote a repe. Yrome onenepyra ropa tokurehse toto. Morara exiryke Erote a Peturu tokaropose soutatu tomo a repe. Mame onekaropyra tokurehse toto ahtao totapapose toh emero Erote a, Peturu eraximahrpōkomo.

Moroméipo Jutea poe toytose ropa Erote Sezarea pona. Moroto tōsesarise ynororo.

Erote orihtopōpyry

20 Morarame Xitō pōkō poko tyekītapāse Erote kynexine, Tiro pōkō poko roropa. Morara exiryke tŷkyryry taropokehse eya Xitō pōkomo a, Tiro pōkomo a, enara. Morarame topeme Paraxitu tyrise toto a, Erote tapyī esemy. Mame ynara tykase toto eya:

– Kaxiko Erote a: “Tyzehno xine oexiry se pyra Tiro pōkō mana Xitō pōkō maro,” kaxiko Erote a, tykase toto Paraxitu a. Tŷkyryrykō se rokē toh kynexine Erote a. Mame tōturuse roropa toto Erote a.

21 Morarame imoihmākō tātānonohse Erote otururu etase. Mame tupō kurā amuruxīpo tapō pona typorohse ynororo tōturutohme mokaro netaryme. Tōturuse rahkene.

22 Mame aomiry etaryke tyya xine tōmitase toto opore:

- Ritōme nase, ahnome rokē pyra, tykase toto Erote poko repe.

23 Morarame mokaro omiry etaryke tyya Erote zehno toehse Ritonōpo. “Arypyra ase Ritonōpo rokē imehxo mana,” kara exiryke. Naeroro Erote totapase rahkē Ritonōpo nenyokyhpyry a. Moromoro a tuhmokapose. Toorihse.

24 Morarame Ritonōpo omiry tokātose itamurumehxo. Tuhkākō aomipona toehse.

25 Morotoino tineru tokamokehse tyya xine ahtao toytose ropa toto Jerusarē poe tosaka xine, Panape tomo Sauru maro. João roropa tymaro xine tarose morotoino. Esety akorō Maku kynexine.

Aytory apitorymāme Ritonōpo omiry kurā arose imehno mo a

13

13.1–14.28

Panape tō ytotoptōpyry Sauru maro

1 Mame moroto Ātiokia po Jesu poetory tō maro Ritonōpo omiry poko urutō kō kynexine, amorepatōkomo roropa: mokaro esety Panape te; Ximeāo, tosehapse roropa Xīnukutumāme; Ruxiu, Xirene pōme exikety; Manaē, kowenatu Erote akorōmane; Sauru, enara.

² Morarame oximōme toehse toto. Otuhpyra toh kynexine Ritonōpo eahmaryme, tōtururukō poko roropa. Morarame Ritonōpo Zuzenu tōturuse eya xine. Ynara tykase:

— Orutua kō asakoro se ase, Panape, Sauru, enara, ymaro aerohtohkōme, tykase eya xine.

³ Morarame tōtururukohtao ro Ritonōpo maro tomarykō tyrise Sauru tō zuhpokoxi, Panape maro, kure Ritonōpo maro toto ytotohme.

Xipere po Panape tō ehtopōpyry

⁴ Morarame Ritonōpo Zuzenu a tonyohse tahtao xine, toytose toto Sereuxia pona, morotoino toytose toto Xipere ahmōtary pona.

⁵ Mame toeporehkase toto ahtao Saramina pona, Ritonōpo omiry poko tōturuse toto juteu tō atamorepatoh tao. João Maku roropa imaro xine toytose, toto akorehmaneme imehnō amorepary poko.

⁶ Morarame moro ahmōta poro toytose toto, Papo pona. Moroto pyaxi tonese eya xine, Papo po. Juteu kynexine esety Pajezu. Mokyro popyra sā amorepatō kynexine ajohpe rokene. “Ritonōpo omiry waro ase,” kane ynororo ajohpano.

⁷ Mokyro ahmōta esē epeme kynexine, Sexiu Pauru epeme. Mokyro ahmōta esē tuaro kuhsehxo kynexine. Panape tō tonehpose tyya, Sauru maro, Ritonōpo omiry etary se toexiryke.

⁸ Yrome typanaikase tōmiry ke pyaxi a Ritonōpo omiry onetara aehtohme. Mokyro pyaxi esety akorō Erimame kynexine.

⁹ Mame Sauru, esety akorō Paurume, Ritonōpo Zuzenu nae kynexine. Mame mokyro Erima tonese eya akye pyra.

¹⁰ — Oty katoh onekunohto manō? Joroko mūkurume mase. Emero kurākō zehno mase. Popyra oexiry se rokē mase. Oty katoh: “Ritonōpo omiry popyra,” kakehpyra mahno?

¹¹ Seromaroro awānohnōko Ritonōpo mana; oenukehkapōko mana jūme pyra repe saereme osenuhmara oehtōhme, tykase.

Morarame axi akurū xinukutumā sā ke tonukehse ynororo. Toytotose; taratarone tupise eya, tātarypose ynororo.

¹² Morarame mokyro aenukepyhpyry eneryke tyya tošēme Ritonōpo tone-tupuhse eya, ahmōta esemy a.

— To! Ajohpe pyra, tykase ynororo tutuarōtase. Toemynyhmase roropa ynororo Jezu omiry etaryke tyya.

Ātiokia po Panape tō ehtopōpyry, Pizitia po

¹³ Morotoino Pauru tō toytose wapu ae Papo poe Peje pona, Pāpiria pona, enara. Moroto João Maku a toytotozōpyā turumekase. Jerusarē pona toeramase ropa ynororo.

¹⁴ Yrome Pauru tō toytose Peje poe Ātiokia pona, Pizitia pō pona. Morarame juteu tō atamorepatoh taka toytose toto oserematoh ae. Typorohse toto.

¹⁵ Morarame Moeze nymerohpyry tysekeremase morotōkomo a. Urutō kō nymerohpyry roropa tysekeremase eya xine. Morarame Pauru tō tykohmase morotōkō amorepananomo a. Ynara tykase toto Pauru a:

— Ōtururukō se awahtao xine oturutokose yna atākyematohme, tykase toto.

¹⁶ Morarame Pauru towōse xikihme. Tōsemahxirarahmase ynororo tōturutohme toto netaryme. Ynara tykase ynororo:

— Wekyry tomo, Ritonōpo omipona exiketomo, kuetatoko ke.

¹⁷ Izryae tō sytatose. Kuesēkōme Ritonōpo mana. Eya kytamurukō tymenekase typoetoryme. Toenupunase ynororo kytamurukō poko imehnō patao toto ahtao, katonōme Ejitu po toto ahtao, tykase Pauru eya xine. —

Morarame Ejitu poe tonehpose toto Ritonõpo a tyjमितunuru enepotohme eya xine.

18 40me ikonopory taropose kytamurukomo a Ritonõpo kerekeremary poko ona po, ahno esao pyra. Mame tõseanahtose rokẽ ynõroro tykerekemary poko kytamurukomo a.

19 Morarame tuhke pata tamuru põkõ typoremãkapose Ritonõpo a. 7me pata tamuru kynexinë Kanaã po. Morarame toto patahpyry tapiakase kytamurukomo a tosarykõme.

20 – Morarame apiakananõ tokarose Ritonõpo a kytamurukõ tuisaryme. Tuhke ikonopory taropose eya xine 450me, Samueu enurutãne rokene.

21 Morarame imepõ tutuisarykõ konõto se toto exiryke, Sauru tokarose Ritonõpo a toto tuisaryme. Kixi mükuru mokyro, Pẽjamĩ pary. (Mokyro tuisame kynexine okynano. 40me ikonopory taropose eya.)

22 Morotoino mokyro tymyakãmase Ritonõpo a Tawi ke. Ynara tykase Ritonõpo Tawi poko: “Tawi kure mana, Jese mükuru. Yzamaro mana jomipona exiryke,” tykase Ritonõpo Tawi poko. Mame ynara tykase roropa ynõroro Tawi a:

23 “Izyraeu tõ poko enupunaketyme apary rĩko ase. Iirypyrykõ poe toto anõneme,” tykase Ritonõpo Tawi a. Morotoino Tawi paryme Jezu tonuruse rahkene. Izyraeu tõ pynanohneme tyrise ynõroro rahkene tõmihpyry ae ro.

24 Yrome Jezu oehsasaka ahtao, João ahno õpurihkane osemazuhme tooehse Izyraeu tõ zuruse: “Oorypyrykõ irumekatoko Ritonõpo omipona oehtohõme. Oorypyrykõ rumekary se awahtao xine oõpurihkatorõko ase,” tykase João eya xine.

25 Morarame tõturukepyry aka ynara tykase ynõroro eya xine: “Ritonõpo mükurume jekarõko matohu? Ynoro kara ase. Okomino oehnõko mã oneraximarykomo, Ritonõpo mükuru nymyry, Kuesõkõ kurano. Imyhtokoxi typorohse jahtao ihxitapãnõko ase tuisa konõtome aexiryke, Kuesõkõme exiryke,” tykase João eya xine, tykase Pauru eya xine.

26 – Wekyry tomo, Aparão pakomo, oya xine mã Ritonõpo a tõmiry tonehpose, opynanopyrykõ se toexiry poko. Oya xine rokẽ pyra imehnomo a roropa tõmipona exiketomo a tõmiry tonehpose.

27 Yrome Jerusarẽ põkõ Jezu onenetupuhpyra. Tosõkõ onenetupuhpyra toto Ritonõpo omiry waro pyra toexirykõke. Oserematoh ae rokẽ Ritonõpo omiry sekeremãko toh repe. Yrome Jezu exixihmary se toehse toto. Tosõkõme pyra tokarose eya xine. Moro poko Ritonõpo poe urutõ komo a tymerose Jezu orihmapory poko. Yrome onenetupuhpyra toto.

28 Kure Jezu exiry waro toh kynexine repe. Yrome tõturuse toto Pirato maro: “Jezu exixihmapoko ajohpãme samo,” tykase toto.

29 Morarame Ritonõpo nekarohpyry ae ro toxixihmase Jezu eya xine. Morotoino ekepyry touse ropa wewẽ pokoino, zonõtõhme topu aka.

30 Yrome Ritonõpo a tõsemãkase ropa ynõroro.

31 Tuhke tõmehse Jezu tõsenepory poko tymaro aytotyamo a Jerusarẽ pona Karireia poe. Mame imehnõ tutuarõtanohe roropa mokaro a Jezu poko.

32 – Mokaro saaro omi kurã poko ourutorõko ynanase ipoko, aẽsemãtopõpyry ropa poko.

33 Ritonõpo nekarohpyry ae ro kytamurukomo a, Jezu õsemãse ropa tonepose yna a, tykase Pauru morotõkomo a. – Ynara Saumu asakoromã poko tymerose Tawi a pake Ritonõpo omiryne:

“Umükuru nymyry mase;
seroae omyme exino,”

tykase ynororo. Morara tymerose Tawi a Ritonõpo omiryne Jezu ěsemamyry ropa poko.

³⁴ – Ynara mã tymerose ropa Ritonõpo omiryne Jezu ěsemākary ropa poko orihzomopyra aehtohme:

“Kure rokĕ oritorỹko ase, jomihpyry ae ro Tawi a,”

tykase Ritonõpo Tumũkuru a.

³⁵ Imepỹ Saumu poko Tawi ynara tykase:

“Omũkuru ekepyry onymotanohipyry mase,”

tykase.

³⁶ – Tawi orihpyra ahtao ro Ritonõpo omipona kynexine. Toorihse ahtao ekepyry tonĕse. Ěsemãpyra ropa tokurehse. Ekepyry tymotase.

³⁷ Yrome Jezu tōsemākase ropa Jumy a. Ekepyry motara tokurehse.

³⁸ Wekyry tomo, etatoko ke jotururu. Jezu rokĕ oorypyrykō korokapōko mã Tumy a, emero.

³⁹ Jezu enetuputyryhtao oya xine oesĕkōme okurākatorỹko Ritonõpo mana. Oorypyrykō korokāko mana. Moeze nymerohpyry omipona kukuruhtao oya xine oorypyrykō onykorokara mana.

⁴⁰ Pake Ritonõpo omipona pyra exiketō toorihse. Naeroro tomeseke ehtoko mokaro sã pyra oehtohkōme. Toto poko ynara tymerose pake Ritonõpo omiry ekaronanomo a:

⁴¹ “Enetoko ke, ikerekeremary se exiketomo!

Osenuruhkatoko, orihtoko roropa!

Yjमितunuru enepōko ase oya xine.

Yrome onenetupuhpyra matose,

moro poko āmoreparykohtao imehnomo a,”

me tymerose Ritonõpo omiryne, tykase Pauru juteu tomo a, toto amorepatoh tao.

⁴² Morarame tutūtase ropa ahtao atamorepatoh tae toahmase ynororo eya xine zomory aoturutohmĕ ropa:

– Mō oserematoh ae yna amorepako ropa onurutopōpyry samo, tykase toto Pauru a.

⁴³ Mame aytorykō ropa ahtao, Pauru tō tokahmase jekyry tomo a, imehnomo a roropa juteu tōme aehtyamo a. Mokaro turuse Pauru tomo a Panape maro, jũme Ritonõpo omipona toto ehtohme. Tãkye tyripose toto eya xine.

⁴⁴ Morarame imepỹ oserematoh ae moro pata pōkō emero tōximōse toto Ritonõpo omiry etase.

⁴⁵ Mokaro oepyyry eneryke tyya xine Pauru zumoxike juteu tō toehse. Tykerekeremase ynororo eya xine, typoihtose roropa eya xine imoihmākō zururuke eya Ritonõpo poko.

– Oenekunohtorỹko rokĕ mana, tykase toto.

⁴⁶ Mame Pauru orĕpyra toehse Panape maro. Ynara tykase ynororo juteu tomo a:

– Osemazuhme Ritonõpo omiry ynanevaroase oya xine repe. Yrome aomiry se pyra matose, esaka oyatorykō se pyra oexirykōke. Morara exiryke juteutōkara a aomiry ekarōko ynanase, tykase Pauru eya xine.

⁴⁷ – Ritonõpo yna enehpoase tarona moxiaro amorepase. Ynara nase ynororo yna a:

“Oekarōko ase juteutōkara ezurume oehtohme,

imeimehnō pynanohneme oehtohme sero nono

etyhpyry ponāmero, ypoetoryme toto ehtohme,”

nase Ritonõpo yna a, tykase Pauru eya xine.

⁴⁸ Morara kary etaryke tyya xine tãkye toehse toto, juteutõkara.

– Kure mã Ritonõpo omiry yna a, tykase toto. Mame Ritonõpo napoihipyry tomo a Jezu tonetupuhse tosẽkõme. Ipoetoryme toehse toto.

⁴⁹ Mame Ritonõpo omiry tokãtose toto a emero pata tõ poro.

⁵⁰ Yrome Pauru tykerekereemase juteu tomo a typatakã pyxiã netaryme. Morara exiryke typatakamo a Pauru tõ tonyohse ropa moro pata poe Panape maro jetũ ke.

⁵¹ Mame tupupurukõ tyśasakase eya xine toytotohkõme ropa, Ritonõpo omiry se pyra morotõkõ exiryke. Mame toytose ropa toto Ikoniu pona.

⁵² Mame Jezu poetry tõ tãkye toehse Ātiokia põkomo Ritonõpo Zuzenu tymaro xine exiryke.

14

Ikoniu po Pauru tõ ehtopõpyry

¹ Morarame morara toehse Ikoniu po roropa Ātiokia po Pauru ehtopõpyry saaro. Pauru tõ toytose aporo juteu tõ atamorepatoh taka. Moro taõkõ tamorepase eya xine. Mame tuhke Jezu tonetupuhse eya xine tosẽkõme juteu tomo a, juteutõkara a, enara.

² Yrome imehnõ Pauru tõ zehno toehse, turuse toexirykõke mokaro a juteu tomo a, Jezu onenetupuhpynomo a.

³ Mame Pauru tõ okynã kynexine Ikoniu po orẽpyra toto zurũko Jezu poko. Mame typoetory tõ tyjamihtanohse Jezu a kurãkõkara kurãkatohme eya xine. Tõmiry etananõ: “Ajuhpe,” kara toto ehtohme.

⁴ Mame morotõkõ tãtapiakase osepune. Tuhke pata põkõ juteu tõ maro kynexine. Imehnõ roropa tuhke Pauru tõ maro kynexine, enara.

⁵ Morarame morohnome tooehse toto Pauru ryhmary se exiketomo, juteutõkara, juteu tomo, pata esamo, enara.

⁶ Yrome Pauru tõ tuaro kynexine. Toepase toto Rixityra pona, Terepe pona roropa Rikaonia põ pona.

⁷ Mame morotõkõ Ritonõpo omiry poko tamorepase Pauru tomo a.

Rixityra po Pauru ehtopõpyry, Terepe po roropa

⁸ Morarame Rixityra po orutua kynexine. Moino ro tonurutoopõpyry poe ro jaxiry åtakamahpyry kynexine.

⁹ Mokyro a Pauru omiry totase kure. Zae tonetupuhse eya, tukurãkary ropa waro Ritonõpo ehtoh tonetupuhse roropa eya. Mame Ritonõpo omiry enetuputyry eya eneryke tyya

¹⁰ ynara tykase Pauru opore eya:

– Owõko xikihme, tykase eya.

Morarame pyhseky tykase ynororo xikihxikihme toytose.

¹¹ Mokyro ekurãkasẽ eneryke tyya xine tõturuse toto oxime tõmirykõ ae imoihmãkomo. Ynara tykase toto:

– Ritõ kõ noehno kyya xine ahnome, tykase toh repe, Pauru tõ poko.

¹² Morarame Panape tosehapse Jupiteme toto a. Pauru roropa tosehapse Mekuriome, ynororo rokẽ oturuketyme exiryke.

¹³ Morarame pyaxi tooehse Jupite pyaxiry. Pui tonehpose eya jahkatohme pata ehpiokoxi tynekararykõme Pauru tomo a repe. Otyro ekuru roropa tonehpose eya xine ekarotohme Pauru tomo a.

¹⁴ Yrome moro eneryke tyya xine tururume toytose ynaroro toto htoko. Tupõkõ tyxihxihkase eya xine. Tõmitase ynaroro eya xine:

15 – Oty katoḥ pui zahkāko matou? Ahno rokē ynanase, ritō kara. Ritonōpo omiry ekarose ynanoehno oya xine, oorypyrykō rumekatoḥme oya xine. Ritonōpo omipona rokē oexirykō se ynanase. Ritonōpo mokyro kapu rihpono, nono roropa, tuna roropa, kapuaōkō roropa, nono pōkō roropa, nakuaoḥkomo, enara. Emero tyrise Ritonōpo a, tykase Pauru eya xine.

16 – Pake Ritonōpo tōturuse tyya rokene sero pōkō poko emero porehme. Ynara tykase ynororo: “Ah tamoreme nexī toto,” tykase Ritonōpo.

17 Yrome tahxime kynosenepone samo. Tynyrihpyry kurā enepone roropa. Ynororo rokē konopo enehpōko mana kŷkyryrykō ahtatoḥme, eperytatoḥme roropa. Kuohkō ekarōko roropa mana tākye kuehtohkōme kutu-ārōtatoḥkōme typoko, tykase Pauru Rixityra pōkomo a.

18 Morara karyke eya kuremŷme pui tō onyahkara toḥ kynexine.

19 Morarame juteu tō tooehse Ātiokia poe Ikoniu poe roropa. Tuhkākō maro tātaomihose toto Pauru etapatohme. Mame topu ke totapase eya xine rahkene. Ekepyry tarose eya xine sororohme pata ehpiokxi etapahpōkomo a.

– Toorihse nase, tykase toto.

20 Yrome zomye tōximōse Jezu poetry tō ahtao, towōse ropa Pauru. Mame pata pona toytose ropa ynororo. Yrokokoro toytose ynororo, Panape maro Terepe pona.

Pauru tō ytotoḥpyry ropa Ātiokia pona

21 Morarame Ritonōpo omihpyry kurā tokarose moro pata pōkomo a Terepe pōkomo a. Turuse toto ahtao Pauru a Jezu poetryme toehse toto tuhkākomo. Moromeīpo toto tamorepakehse tyya xine ahtao toytose ropa toto Rixityra pona. Morotoino toytose toto Ikoniu pona. Morotoino Ikoniu poe toytose ropa toto Ātiokia pona, Pizitia pō pona.

22 Moroto Jezu poetry tō tyjamihtanohse ropa Pauru tomo a. Turuse roropa toto eya xine jūme Ritonōpo omipona toto ehtohme.

– Jetujetū kuahtao xine Jezu maro ytōko sytatose Ritonōpo esaka, tykase toto Jezu poetry tomo a.

23 Morarame Jezu poetry tō oximōtoḥ punero Ritonōpo omiry poko amorepatōkō tymenekase Pauru tomo a. Mame tōturuse toto Ritonōpo maro. Tōtururukōke Ritonōpo maro otuḥpyra toto, amotyryae rokē tōtuhse toto.

– Onymenekatŷā ewomako Papa, oenetuputyryke eya xine tosēkōme, tykase toto Ritonōpo a.

24 Morotoino Pizitia enatry tymakuohse Pauru tomo a Panape maro. Etyphpyra toytose toto Pāpiria pona.

25 Morotoino Peje po Ritonōpo omiry tokarose ropa eya xine. Moromeīpo Ataria nakuataka toytose toto.

26 Moroto tōtyrise toto wapu aka tosaka xine toytotoḥkōme ropa Ātiokia pona, Xiria pō pona. Moroto ro Pauru ahtao pake, Jezu poetry tō tōturuse Ritonōpo a toto ewomatoḥme, aomiry poko imehnō amorepase toto ytoryh-
tao. Morarame aomiry poko toto amorepakehxiḥpo toeramase ropa toto.

27 Morarame tooehse ropa toto ahtao Jezu poetry tō tanonohpose toto, tōtururukō etatoḥme eya xine, Ritonōpo Zuzenu maro toerohtōpōpyrykō poko.

– Tuhke juteutōkara a Jezu tonetupuhse tosēkōme Ritonōpo poe, tykase mokaro Pauru tomo.

28 Morarame okynā toehse toto moroto Jezu poetry tō maro.

15

Jezu poetory oximōme ehtopōpyry Jerusarē po

¹ Morarame imehnō orutua kō toytose Jutea poe Ātiokia pona, Jezu poetory tō amorepase Moeze namorepatopōpyry poko. Ynara tykase toto:

– Jezu poetoryme exisaromepyra matose Moeze omihpyry omipona pyra awahtao xine, onysahkara roropa awahtao xine, tykase toh repe.

² Morarame moro poko tōsezusezuhse Pauru tomo itamurume mokaro maro. Mame Pauru tō taropose morotōkomo a Panape maro Jerusarē pona, Peturu tō maro aoturutohkōme imehnō Jezu poetory tō amorepananō maro.

³ Morotoino Jezu poetory tomo a Ātiokia pōkomo a Pauru tō tonyohse. Mame toytose toto pata tō poro, Penixia pō pata tō poro, Samaria pō pata tō poro roropa, Jezu poetory tō zuruse. Ynara tykase toto eya xine:

– Juteutōkara a Rifonōpo tonetupuhse, tuhkākomo a, tykase toto. Mame morara kary etaryke tyya xine tātākyemase toto.

⁴ Morarame Jerusarē pona toeporehkase toto ahtao, taomikase toto, Peturu tomo a. Mame Peturu tō turuse rahkene Ritonōpo Zuzenu maro tynyrihpyrykō poko emero.

⁵ Morarame parixeu tō moroto kynexine, Jezu poetoryme aehtyamo. Pauru otururu etaryhtao tyya xine towōse xikihme toto oturuse. Mame ynara tykase toto:

– Juteutōkara aīpotapihpyry sahapōko nary hmatou?

– Arypyra, tykase toto.

– Oty katohme? Tysahkase ahtao rokē Jezu poetoryme exīko mā toto, Moeze nymerohpyry omipona toto ahtao roropa, tykase toto Pauru tomo a.

⁶ Morara kary etaryke tyya xine tōximōse toto Peturu tō maro, imehnō Jezu poetory tō amorepananō maro, moro poko tōturutohkōme.

⁷ Morarame tōtururukohtao ro towōse Peturu xikihme tōturutohme ropa toto netaryme. Ynara tykase ynororo:

– Wekyry tomo, pake pitiko Ritonōpo jenyokyase juteutōkara amorepatohme Jezu poko, ipoetoryme toto ehtohme.

⁸ Ritonōpo emero kuosenetupuhthkō enēko mana. Naeroro mokaro juteutōkara tonetuputyryke eya xine Tuzenu tokarose eya xine, kyya xine Tuzenu ekarōtopōpyry saaro. Toenupunase toto poko kypoko xine toenupunatopōpyry saaro.

⁹ Emero oxisā Ritonōpo kuenetoryko mana juteu tomo, juteutōkara, enara, tykase Peturu eya xine. – Emero kyyrypyrykō korokāko mana, Tumūkuru enetuputyryhtao kyya xine.

¹⁰ Naeroro oty katoh Moeze omihpyry omipona Jezu poetory tō rīko matohu? Pakatokō Moeze omihpyry omipona pyra toh kynexine. Kymarokō roropa aomihpyry omipona ehsaromepyra sytatos, tykase Peturu eya xine.

¹¹ – Ynara rokē enetupuhnōko ase, Jezu enetuputyryhtao kyya xine kuesēkōme typoetoryme kyritoryko mana. Morararō juteutōkara, Jezu enetuputyryhtao eya xine ipoetoryme exīko toh mana, Ritonōpo kure kyya xine exiryke, tykase Peturu eya xine.

¹² Morarame Panape tō otururu etatohme emero tymynyhpāse toto. Mame Pauru tōturuse toto netaryme Ritonōpo Zuzenu nyrihpyry kurā poko, kurākōkara kurākatopōpyry poko roropa juteutōkara maro.

¹³ Mame tōturukehse toto ahtao, ynara tykase Tiaku:

– Wekyry tomo, kuetatoko ke!

¹⁴ Ximāo ourutou seromaroro Ritonōpo poe juteutōkara amorepatopōpyry poko tyya. Mokaro poe tymenekase toto Ritonōpo a typoetoryme toto ehtohme.

¹⁵ Moro saaro Ritonõpo poe urutõ kõ nymerotyä pake. Ynara tymerose eya xine Ritonõpo omiryne:

¹⁶ “Moro emepyyry toehse ahtao oehnõko ropa ase, äko Ritonõpo mana.

Mame tuisame Tawi ehtopõpyry kuräkäko ropa ase,
tapyïpo aepukahpyry sä toehse exiryke,
ikuräkäko ropa ase osemazuhme aehtopõpyry samo.

¹⁷ Morarame imehnõ jenese oehnõko emero pata tõ poe,
juteutõkara roropa, jomipona toto ehtohme, Umükuru poetoryme toto ehtohme.

Morara äko Kuesëkõ mana,

¹⁸ pake moro poko tuarõtanohpõpõme,”
me tymerose.

¹⁹ – Naeroro ynara enetupuhnõko ase, juteutõkara Ritonõpo poetoryme se ahtao, toto onëkoropyra sehtone.

²⁰ Pape rokë saropotone inenerykõme tuaro toto ehtohme. Ynara symerotone: “Ahno neponämary zotyïpyry onõpyra ehtoko. Oorypyrykõ poko pyra roropa ehtoko. Imehnõ nohpo tõ poko pyra ehtoko. Opyxiäkõ maro rokë ehtoko. Esenätyä onõpyra ehtoko, munu onenahpyra roropa ehtoko, enara.” Morara rokë symerotone mokaro neneryme, tykase Tiaku eya xine.

²¹ – Ynara exiryke Moeze omihpyry poko amorepatõkõ nae emero pata tõ punero. Oserematoh ae rokë Moeze nymerohpyry sekeremäko mä toto juteu tõ atamorepatoh tao, tykase Tiaku eya xine.

Peturu tõ nymerohpyry juteutõkara neneryme

²² Morarame Jezu poetory tõ maro Peturu tõ tõximõse ahtao orutua kõ tymenekase eya xine tynenyokyrykõme Ätiokia pona Pauru tõ maro. Juta te, Xira te, enara; Juta esety akorõ Pasapa. Mokaro imehxo kynexine tunomamehxo Jezu poetory tõ ränao.

²³ Ynara tymerose toto a Ätiokia pona tynaroporykõme:

“Ynanymerohpyry moro. Ynanase Jezu poetory tomo, Jerusarë põkomo. Ritonõpo omiry poko amorepatõkõ ynanase. ‘Kure pãna matou,’ kary se ynanase oya xine, Jezu poetory tomo a, juteutõkara a Ätiokia põkomo a Xiria põkomo a, Xirixia põkomo a, enara.

²⁴ “Imehnõ orutua kõ ytotopõpyry taroino oerekohmase xine totase yna a. Ynara kary ynanetase: ‘Juteutõkara aïkõpotapihpyry sahkapõko monexiä toto,’ kary ynanetase. Moeze omipona orirykõ se toto exiry ynanetase roropa. Mokaro anaropopyra ynanexiase. Tamoreme xine rokë nytoase toto.

²⁵ Morara exiryke oximõme ynanase ourunanõkõ aropotohme myaro yna ekery kurä maro Panape tõ maro oya xine.

²⁶ Osepynotokõ kara Panape tomo, Pauru maro. Ritonõpo omiry poko zehnotokõ amorepane toto.

²⁷ Morara exiryke Juta tõ aropõko ynanase Xira maro ouruse xine senohne poko, ynanymerohpyry poko, zuaro oehtõhkõme.

²⁸ Ynara exiryke Ritonõpo Zuzenu omi poe oëkororykõ se pyra ynanase. Ynara rokë äko ynanase oya xine,

²⁹ Ahno neponämary tõ zotyïpyry onõpyra ke ehtoko. Munu onenahpyra ehtoko. Esenamyhpyry onõpyra roropa ehtoko. Nohpo tõ poko pyra ehtoko roropa. Opyxiäkõ maro rokë ehtoko. Morara awahtao xine iiryppryme pyra matose. Enara.” Morara tymerose Jerusarë põkomo a.

³⁰ Mame tonyohse toh rahkene Xira tomo Ātiokia pona, pape arose. Mame moroto Ātiokia pōkō tōximōse ahtao pape tokarose eya xine, Jerusarē pōkō narophopyry toto neneryme.

³¹ Moro eneryke tyya xine morotōkō tātākyemase toto.

³² Mame Juta tō tōturuse Jezu poetory tō maro, urutō kōme toexirykōke Ritonōpo poe. Toto omiry etaryke eanokō tyjamihtase.

³³ Morotoino tuhkehxo tynyhse tahtao xine:

– Ytōko ropa ynanase, tykase Juta tomo tōsekazumase ropa toto morotōkomo a.
– Ytōko ropa matou? tykase morotōkomo. – Kure rokē ytotoko ropa, tykase toto, toto eramary ropa ahtao.

³⁴ Yrome moroto rokē se Xira toehse aporo.

³⁵ Yrome Pauru tō tōxinomose moroto Ātiokia po imehnō amorepāko, Ritonōpo omiry poko. Imaro xine tuhke moroto amorepatō kynexine Ritonōpo omiry poko imehnō amorepananomo.

Aytory asakomāme Ritonōpo omiry kurā arose imehnomo a

15.36–18.22

Pauru oxirumekatopōpyry Panape maro

³⁶ Mame tuhkehxo tynyhse moroto tahtao xine, ynara tykase Pauru Panape a:

– Ēropa ropa. Kuekyry tō senetase ropa pata tō poro, Ritonōpo omiry ekarotopōpyry punero kyaa, tykase.

³⁷ Mame João Maku arory se Panape kynexine tymaro xine repe.

³⁸ Yrome Pauru mokyro arory se pyra Pāpiria poe toeramase ropa aexiryke, imaro xine toytōxīpo zokonaka rokē toeramase ropa exiryke.

³⁹ Morarame tōsezusezuhxīpo xine tātapiakase toto. Mame Panape a João Maku tarose toytotozome Xipere pona.

⁴⁰ Morarame Xira tymenekase Pauru a toytotozome. Mame tōturuxīpo xine Ritonōpo a, Pauru tō Xira maro tonyohse Jezu poetory tomo a.

⁴¹ Morarame toytose toto Xiria poro, Xirixia poro, enara. Jezu poetory tō eanokō kynyjamihtane Ritonōpo omiry ekaroryke Pauru a inetarykōme.

16

Timoteu ytotoopōpyry Pauru tō maro Xira maro

¹ Morotoino Terepe pona toeporehkase toto, Rixityra pona roropa. Moroto Jezu poetory tonese eya xine esety Timoteu. Jeny juteu kynexine. Jumy juteu kara kynexine.

² Mokyro poko kure āko toh kynexine Jezu poetory tomo Rixityra pōkomo, Ikoniu pōkō roropa, enara.

³ Mame Timoteu arory se Pauru kynexine tymaro juteu tō rānakuroko. Naeroro aī pota pihpyry tysahkapose eya, tymaro aytotohme: “Juteu kara mose,” karyino ipoko juteu tomo a, jū waro toto exiryke.

⁴ Morarame pata tō poro toytorykohta, Peturu tō omihpyry tokarose eya xine juteutōkara netaryme aomipona toto ehtohme.

⁵ Mame morara kary etaryke tyya xine Jezu poetory tō tyjamihtase Ritonōpo omiry enetuputyry poko tyya xine. Tomāse roropa toto ěmepyyry punero.

Tyroa po Pauru osenehtopōpyry

⁶ Morarame Piritia poro toytose toto, Karaxia poro, enara, morotōkō amorepase Ritonōpo omiry poko. Yrome Azia pona toto anaropopyra Ritonōpo Zuzenu kynexine.

⁷ Morotoino Mixia ehpikoxi toeporehkase toh kynexine Pitinia nonory pona toytotohkōme repe. Yrome morotona Ritonōpo Zuzenu toto anaropopyra kynexine.

⁸ Naeroro Mixia takuohse eya xine. Topohme toytose toto pata Tyroa pona.

⁹ Morarame Masetonia pō tonese Pauru a tōsenety. “Osehko xiaro Masetonia pona. Yna akorehmakose,” tykase sã ynororo, Pauru osenety.

¹⁰ Tōsenehxīpo yna aroase Pauru Masetonia pona, Jezu poe tōsenehse toexiryke. Ritonōpo omiry poko toto amorepase yna enyokiyase Jezu.

Jezu enetupuhtōpyry Ritia a Piripo po

¹¹ Morotoino wapu ae ynanytoase Tyroa poe topohme Samotaraxia pona. Yrokokoro pata Neapori pona ynanotyryhkase.

¹² Morotoino Piripo pona ynanytoase pata konōto pona, Masetonia pō pona. Moro pata tyrise romano tomo a. Moroto okynahxo ynanexiase.

¹³ Morarame oserematoh ae ynanytoase tuna ehpikoxi. “Otarāme Ritonōpo maro oturutoh nae mā moroto juteu tō atamorepatopo,” ynanase. Mame ynanyporotyase rahkene oturuse morotōkō maro nohpo tō maro.

¹⁴ Moroto kamisa kurā ekamone kynexine nohpo, esety Ritia, Tiatira pono. Ritonōpo omipona exiketyme ynororo kynexine. Mokyro a Pauru omiry totase, Ritonōpo omiry ekaroryhtao. Aosenetuputyry totapuruhmakase Ritonōpo a. Jezu tonetupuhse eya tukurohtao.

¹⁵ Morarame tōpurihkase ahtao tyekyry tō maro yna eahmase tytapyī taka yna ytotohme. Ynara tykase ynororo yna a:

– Ritonōpo omipona ajohpe pyra jenetuputyryhtao oya xine ytotoke tytapyī taka, kynako yna a, taro oehotohkōme. Morara karyke ynanytone itapyī taka.

Āpuruhpyry tao Pauru ehtopōpyry Piripo po

¹⁶ Morarame tuhke pyra tynyhse ahtao, yna ytoryhtao Ritonōpo maro oturutoh taka tōsēpatakāmase yna jorokohpā maro, nohpo. Joroko poe oturukety kynexine. Oremime roropa kynexine. Mokyro otyro waro kynexine joroko omi poe. Ipoko tuhke tineru tapoise esamo a ijajohpanory poko.

¹⁷ Pauru tō tokahmase eya. Ynara tykase ynororo opore:

– Moxiā nase Ritonōpo poetoryme, Imehxo Exikety poetoryme. Kuamorepatorŷko toto Ritonōpo omipona kuehtohkōme, tykase joroko poe ynororo.

¹⁸ Morara kary poko tuhke tōmehse ynororo. Morarame toemynhmaryke ynara tykase Pauru joroko a:

– Jezu Kyrixtu omi poe aaropōko ropa ase. Zae otūtako ropa, tykase joroko a Pauru. Morara kary etaryke tyya joroko tutūtase ropa zae nohpo ae.

¹⁹ Morara kaxīpo Pauru a, Pauru zehno toehse jorokohpanōpo esamōpyamo, tineru anapoipyra toehse toexirykōke. Mame Pauru tapoise eya xine Xira maro porohtoh taka toto arotohme, tyatakamo a ekarotohme.

²⁰ Romano kowenu terekatu tomo a tarose toto eya xine.

– Moxiā juteu tomo. Kuerekohmatorŷko toh nase itamurume.

²¹ Tyoro amorepato toh nase. Aomipona exisaromepyra sytatose, romanome kuexirykōke. Aomipona xine ahtao romano tuisary omipona pyra exīko sytatose, tykase toto.

²² Morara kary etaryke tyya xine imoihmäkō Pauru tō zehno toehse. Toto ryhmary se toehse toto. Mame zupōkō tyxihxihkase terekatu tomo a. Soutatu tomo a toto typipohpose eya xine.

²³ Mame typipohkehse ahtao āpuruhpyry taka tōmase toto eya xine. Ynara tykase āpuruhpyry erase a:

– Tuaro exiko moxiā tūtary ropa ino, tykase toto āpuruhpyry erase a.

²⁴ Morara tykase tyya exiryke mya tarose toto āpuruhpyry taō taka. Ipupurukō roropa tytamunuhpose wewe ke.

²⁵ Mame onoa Pauru tō Xira maro tōturuse toto Ritonōpo maro. Toremiase toto kure rokē Ritonōpo ehtoh poko. Moro totase imehnomo a, āpuruhpyry taōkomo a.

²⁶ Mame mōtoino rokē nono kywyh kywyh tykase itamurume. Tapyi āpuruhpyry apō kywyh tykase. Tapyi apuru tātapuruhmakase kywyh karyke. Itaōkō toemyhpokase ropa emero.

²⁷ Moro āpuruhpyry erase typakase roropa. Tapyi apuru tātapuruhmakase exiryke puniāo tapoise eya tōtuotohme repe. Āpuruhpyry taōkō tutūtase ropa tokarose eya.

²⁸ Yrome opore tōmitase Pauru:

– Otuopyra exiko. Taro ynanase emero, tykase Pauru eya.

²⁹ – Saerehkatoh enehko, tykase tapyi erase. Mame tururume toytose ynororo āpuruhpyry taka. Tykytyky tykase, tōserehse. Tosekumuru po typorohse Pauru tō ēpataka ynororo.

³⁰ Jarānaka Pauru tō tarose eya, tōturutohme.

– Oty rīko ha yrypyry rumekatohme, juānohpyra Ritonōpo ehtohme? tykase ynororo Pauru tomo a.

³¹ – Jezu Kyrixtu rokē enetupuhko, oorypyrykō korokatohme, ipoetoryme oehtoḥkōme oekyry tō maro, tykase Pauru eya.

³² Mame Ritonōpo omiry poko tamorepase toto eya xine jekyry tō maro.

³³ Morarame koko Pauru tō pipohtopōpyry tukurikase āpuruhpyry erase a. Mame: “Kuēpurihkako,” tykase exiryke, tōpurihkase ynororo eya xine itapyī taōkō maro.

³⁴ Mame tytapyī taka tarose toto ahtao tautuhmase toto eya. Tākye toehse ynororo Ritonōpo enetuputyryke tyya tytapyī taōkō maro.

³⁵ Morarame xixi tōnuhse pitiko ahtao soutatu tō taropose terekatu tomo a Pauru tō tūtanohpose ropa repe.

³⁶ Mame ynara tykase āpuruhpyry erase Pauru a:

– Terekatu otūtanohpotorŷko ropa mana, soutatu tomo a. Naeroro otūtatoko ropa. Enaromyra ehtoko, tykase ynororo eya xine repe.

³⁷ Yrome Pauru ynara tykase eya xine:

– Jarānao yna pipohno toto kokonie. Onykarimotaḥīpopyra yna ahtao āpuruhpyry taka yna ēmapō toto. Romanome ynanase. Oty katoh tokare pyra yna tūtanohpōko ropa toh nae? Tūtara ropa sātā ynanase. Toehse terekatu tō ahtao rokē tūtāko ropa ynanase, tykase toto āpuruhpyry erase a.

³⁸ Morarame soutatu tō toeramase ropa terekatu tomo a, Pauru tō omihpyry ekarose ropa. Pauru tō romanome exiry waro toexirykōke tōserehse toto.

³⁹ Āpuruhpyry taka toytose toto Pauru tō tūtanohpose ropa.

– Oenetupuhpyra xine ynanexiase. Romanome pyra kuekaroatose. Otūtatoko ropa. Ytotoko ropa oesaka xine, tykase toto, tynēmapohpyrykō tūtanohporyme ropa.

⁴⁰ Morarame āpuruhpyry tae Ritia tapyī taka toytose ropa toto. Jezu poetory tō tyjamihtase ropa Pauru tō omiry etaryke tyya xine. Morotoino moro pata poe toytose ropa toto.

17

Tesaronika po Pauru tō ehtopōpyry

¹ Morarame Āpipori pata poro toytose toto, Aporonia pata poro roropa Tesaronika pona. Moroto juteu tō atamorepatoh enene, tapyi.

² Toipe ehse Pauru, oserematoh ae rokē ytose atamorepatoh taka. Mame oseruao oserematoh ae toytose ynororo juteu tō maro oturuse Ritonōpo omiry poko.

³ Moro taōkō tamorepase eya Jezu poko. Ynara tykase ynororo:

– Pake tymeropose Kyrixtu poko Ritonōpo a. Ynara tykase ynororo: “Etuarimāko mana. Orihnōko roropa mana. Mame ēsemākāko ropa ase,” tykase Ritonōpo, tymeropose Tumūkuru poko. Jezu Kyrixtu Ritonōpo mūkuru nymyry mokyro. Mokyro ekarōko ase oya xine, tykase Pauru toto a.

⁴ Mame Jezu tonetupuhse toitoine eya xine, kyreku tomo a roropa tuhke, Ritonōpo omipona se exiketomo a. Typatakā pyxiamo a roropa tuhke tonetupuhse eya xine. Pauru tō maro tōximōse toto.

⁵ Yrome imehnō juteu tō Pauru tō zumoxike kynexine. Zehnotokō tykohmase eya xine osemā taōkomo Pauru tō ryhmatohme. Mame Jasão tapyī taka toytose toto, Pauru tō apoise repe, imoihmākō rānakuroko toto arotohme.

⁶ Yrome Pauru tō onenepyra tokurehse toto. Naeroro Jasão tapoise eya xine imehnō Jezu poetory tō maro. Tarose toto eya xine pata esamo a toto hxirotohme inetarykōme. Ynara tykase toto:

– Moxiā emero ahno erekohmāko mā toto emero pata tō poro. Seromaroro tooehse toto kuerekohmase xine roropa, tykase toto, Pauru tō zehnotokomo.

⁷ Jasão nenehtyā mokaro tytapyī taka. Emero tuisa omipona pyra exiketō mokaro: “Imepý mokyro tuisa konōto, Jezu,” kananō mokaro, tykase toto ajoajohpākomo, ipoko xine.

⁸ Morara exiryke mokaro zehno typatakā toehse typoetory tō maro, imoihmākō maro.

⁹ Jasão tomo a tōsepehmapose toto āpuruhpyry taka ytopyry toto ehtohme.

– Otinerūkō ekarōko ropa ynanase, Pauru tō tonyohse ropa oya xine ahtao, tykase toto typatakamo, Jasão tomo a.

Perea po Pauru tō ehtopōpyry

¹⁰ Morarame tykohmāse ahtao, Pauru tō Xira maro tonyohse Jezu poetory tomo a, Perea pona toto ytotohme. Morotona tooehse tahtao xine, juteu tō atamorepatoh taka toytose toto.

¹¹ Morotōkō imehnō otururu etary zuno pyra toh kynexine, Tesaronika pōkō sã pyra. Ritonōpo omiry totase eya xine yronymyryme. Kokoro rokē aomiry poko tātamorepase toto zae Pauru omiry ehtoḥ waro toehtohkōme.

¹² Tuhkākomo a Jezu tonetupuhse tosēkōme, kyreku tomo a, typatakamo a, inohporykomo a roropa.

¹³ Morarame: “Ritonōpo omiry poko Perea pōkō amorepāko Pauru tomo,” kary etaryke tyya xine juteu tō toytose Tesaronika poe, Perea pōkō omipohomase, Pauru tō zehno toto ehtohme.

¹⁴ Morara exiryke Pauru tonyohse axiny Jezu poetory tomo a, tuna konōto ena. Xira tō rokē moroto tōxinomose Perea po Timoteu maro.

15 Mame Atena pona toytose Pauru tope tō maro towomananō maro. Morotoino toeramase ropa epe tō ahtao Perea pona ropa, Pauru omihpyry tarose eya xine Xira tomo a Timoteu maro axī toto ytotohme tyya Atena pona.

Atena po Pauru ehtopōpyry

16 Moroto Pauru kynexine Atena po toto eraximāko. Emynyhmāko sã kynexine Atena pōkō nyrytyã eneryke tyya Ritonōpo myakāme. Ritonōpo waro pyra toexirykōke ahno panō tyrise eya xine ritōme repe.

17 Morara exiryke juteu tō zurune Pauru, toto atamorepatoh tao. Juteutōkara roropa zurune, Ritonōpo waro se exiketomo. Mame kokoro rokē osepekahtoh tao morotōkō zurune roropa.

18 Mame toitoine Pauru a toehse toto, tātamorepany sato komo. Mokaro Epikureu tomo, Zeno tō roropa. Ynara tykase toto:

– Otara ākohxo ke mose nae oturuno warōkara? tykase toto Pauru poko.

Imehnō ynara tykase roropa ipoko:

– Otarāme tyorō ritō poko urutō mose ro, tykase toto, Jezu ěsemamyry ropa poko aotururu etaryke tyya xine.

19 Mame Pauru tarose toto a Areopaku pona, pata esã porohtoh notaka. Morarame ynara tykase toto eya:

– Yna zuruko, otururu waro yna ehtohme, tykase toto.

20 – Tyoro sã mase amorepato. Sero onetapitopyra reh ynanase. Zuario se ynanase, tykase toto.

21 Morotōkō, Atena pōkō, tykatonomory maro erohpyra sã toh kynexine. Kokoro rokē imeimehnō namorepatopōpyry poko oturūko toh kynexine.

22 Morarame Pauru xikihme toehse Areopaku po, tōturutohme inetarykōme. Ynara tykase ynororo:

– Atena pōkomo, tuhke ahno panō tyrise oya xine Ritonōpo kuhtohme oya xine repe.

23 Ritonōpo maro oturutoh zupiryhtao ya, zohme onekarorykō zahkatoh enease. Ynara enease tymerose ipoko: “Onoky Ritonōpo waro nae?” katoh tymerose ipoko. Ritonōpo eahmāko matose zuaro awahtao xine samo. Mokyro onenetupuhpyra oexirykōke ipoko ourutoryko ase.

24 Ritonōpo mokyro Kyrihpōkomo, nono Rihpō roropa. Mokyro kapu esemy. Emero kuesēkōme roropa mana. Naeroro tapyi tao nyhpyra mana, ahno nyrihpyry tao.

25 Kykyryrykō se pyra mā Ritonōpo kuepekōme toehtohme emero nae toexiryke. Emero oseremāko Ritonōpo poe sytatoše. Ipoē orihpyra sytatoše, otuhnōko, ytoytko, enara.

26 Toiro orutua wino kymarokō emero tyrise eya ahnome, nono po kuehtohkōme. Kuenurutopōpyrykō waro Ritonōpo mana, kuesarykomo, kuorikyrykomo. Emero zuaro mā Ritonōpo, tykase Pauru toto a.

27 – Tonetuputyry se roropa ynororo oya xine, oesēkōme aehtohme, ameke pyra kyya xine toexiryke.

28 “Ritonōpo poe rokē orihpyra sytatoše, ytoytko, oseremāko, enara.” Morara tykase roropa oya xine āmorepananōkomo. Ynara tykase toto: “Ritonōpo poenōme sytatoše, eya tyrise kuexirykōke,” tykase toto oya xine.

29 Naeroro Ritonōpo poenōme kuahtao xine, kynyrihpyrykō sã pyra Ritonōpo mana. Uuru risē sã pyra, parata risē sã pyra, topu risē sã pyra, enara.

30 Pake tuaro pyra oexirykōke ohxiropyra xine Ritonōpo kynexine oorypyrykō poko. Seromaroro emero oorypyrykō rumekapōko mana emero pata pōkō punero.

³¹ Ritonõpo rokẽ tooeppyy ropa waro mana. Toeohse ropa tahtao ahno apiakapõko mana emero tynymenakahpyry a, kurākomo, popyra exiketomo, enara. Tyrypyhpyke pyra Tumūkuru exiryke ahno apiakaneme tyrise eya, ajoajohpe pyra tõmipona exiryke. Mokyro tõsemākase ropa Jumy a toorihse ahtao, ajohpe pyra tõmiry enetupuhpotohme kyya xine, tykase Pauru Atena põkomo a.

³² Yrome ešemākatopõpyry ropa poko tururukohtao Pauru a, tounohse toto a. Yrome imehnõ ynara tykase eya:

— Zomory oetary se ynanase moro poko, tykase toto turunanõkomo a.

³³ Morotoino Pauru toytose ropa.

³⁴ Aomiry etaryke tyya xine Jezu tonetupuhse orutua komo a tosẽkõme. Toiro Areopakupõ kynexine, esety Tionixiu. Nohpo roropa kynexine esety Tamari. Imehnõ roropa toytose Pauru maro.

18

Korĩtu po Pauru tõ ehtopõpyry

¹ Morotoino Atena poe Pauru toytose ropa Korĩtu pona.

² Moroto juteu kynexine Põtu pono, esety Akira. Moroto oeohenākõ kynexine typty maro, Itaria poe. Ipyty esety Põixira. Moro pata poe toesyryh-mase toto tonyohse ropa juteu tõ exiryke Roma poe tuisa a, Kyrautiu a. Mame Akira tõ tapyĩ taka toytose Pauru, toto enese.

³ Mame okynã kynexine moroto toto maro. Mokaro maro toerohse roropa ynororo serātu riry poko, zuaro toexiryke.

⁴ Mame oserematoh ae rokẽ juteu tõ amorepase ytosene atamorepatoh taka, kyreku tõ maro, toto tuarõtanohpõko Jezu poko.

⁵ Morarame Masetonia poe Xira tõ toeohse ahtao Timoteu maro, toerohkehse Pauru serātu riry poko kokoro rokẽ juteu tõ amorepatohme.

— Jezu mokyro Kyrixtu, Ritonõpo mūkuru nymyry, tykase ynororo.

⁶ Mame Pauru zehno toehse juteu tomo. Azahkuru tozuhse ynororo eya xine. Naeroro tupõ tytohtohmase Pauru a turumekary waro tofo ehtohme.

— Awãnopyrykohtao Ritonõpo a: “Oya roro xine,” äko ase, Jezu poko ãmoreparykõ se jexihpyryme. Taroino juteutõkara a ytõko ase, tykase Pauru eya xine.

⁷ Morara kaxĩpo toytose ynororo Tixiu Juxitu tapyĩ taka. Juteu kara mokyro, Ritonõpo omipona exikety. Itapyiny oseponaro kynexine juteu tõ atamorepatoh maro.

⁸ Mame Kyrixpu juteu tõ atamorepatoh esẽ kynexine. Jezu tonetupuhse eya tosẽme, itapyĩ taõkõ maro. Tuhke morotõkomo a Pauru omiry etaryke tyya xine Jezu tonetupuhse. Morara exiryke tõpurihkase toto.

⁹ Morarame Pauru koko tõsenehse. Ynara tykase sã Jezu Pauru osenety:

— Enaromyra exiko. Ypoko oturukehpyra exiko. Poremãpyra exiko.

¹⁰ Amaro jexiryke opoko pyra imehnõ mana. Oryhmara mã toto. Tuhke tarõkõ ypoetoryme exiko mana, tykase Jezu Pauru osenety.

¹¹ Moroto Pauru okynahxo kynexine toiro jeimamyry zokonaka morotõkõ amorepary poko Ritonõpo omiry poko.

¹² Morarame terekatume toehse Kario ahtao Akaia po, tõximõse toto juteu tomo Pauru apoise, artohme terekatu a.

¹³ Ynara tykase toto:

— Mose Ritonõpo poko tyoro sã amorepato, kuesẽkõ omipona pyra kuehtohkõme, tykase toh repe.

¹⁴ Tõtururu se Pauru kynexine repe. Yrome Kario ynara tykase juteu tomo a:

– Etatoko pahne juteu tomo, imepõ totapase ahtao eya ãmary äpuruhpyry taka, õmipona xine exiry.

¹⁵ Yrome atamurukõ omihpyry omipona pyra ahtao oty kara, anapoipyra ase. Morohne poko kary etary se pyra ase, tykase mokyro Kario.

¹⁶ Moro tae mokaro taropose ropa eya.

¹⁷ Morarame Soxitene tapoise kyreku tomo a. Mokyro juteu tõ atamorepatoh esõ roropa kynexine. Typipohse eya xine terekatu õpataka, yrome Kario oty kara kynexine.

Ätiokia pona ropa Pauru tõ ytotopõpyry

¹⁸ Moroto ro Pauru tuhke tynyhse. Morotoino tõsekazumaxõpo Jezu poetory tomo a toytose ropa Pauru, wapu ae, Xiria pona. Imaro toytose Pirixira, Akira, enara. (Moroto tũsety tysahkapose ropa Pauru a Sõkerea po. Ajohpe pyra tonetupuhtohme imehnomo a tõturutopõpyry poko Ritonõpo a.)

¹⁹ Morotoino Epezu pona toytose toto. Moroto tymarõkõ tynomose eya Pirixira, Akira, enara. Mame juteu tõ atamorepatoh taka Pauru toytose, moro taõkõ maro oturuse.

²⁰ – Yna maro taro exiko, tykase toto Pauru a repe. Yrome moroto tynkyry se pyra kynexine.

²¹ Tõsekazumase ropa ynororo.

– Oehnõko ropa ase oya xine, Ritonõpo a jenyokyry ropa ahtao, tykase ynororo eya xine.

²² Morotoino toytose ynororo wapu ae Sezarea pona. Morotoino Jerusarõ pona toytose. Moroto Jezu poetory tõ maro tõturuxõpo Ätiokia pona toytose Xiria põ pona.

Aytory oseruaomãme Ritonõpo omiry kurã arose imehnomo a

18.23–21.16

²³ Moroto tuhke tynyhse ynororo. Morotoino toytose ropa Karaxia poro, Piritia poro roropa, Jezu poetory tõ äkyemaporyme.

Aporu Epezu po ehstopõpyry Korõtu po roropa

²⁴ Morarame juteu toytose Epezu pona, esety Aporu. Arexãtyria pata po aenuruhpyry kynexine. Kure urutõme exikety ynororo, orõpyra amorepatono Ritonõpo omiry poko.

²⁵ Mokyro tamorepase kure kynexine Ritonõpo omiry poko. Imehnõ amorepaneme kynexine orõpyra samo. João ahno õpurihkane namorepatopõpyry poe rokõ ahno õpurihkary waro ynororo kynexine. Yrome Ritonõpo Zuzenu omomyry waro pyra ro, Jezu poetory aka kynexine.

²⁶ Mokyro orõpyra sõ tõturuse juteu tõ atamorepatoh tao. Aotururu totase Pirixira tomo a. Morarame tõturukehse ahtao, tarose ynororo eya xine tytapykõ taka kurehxo amorepatohme tyya xine.

²⁷ Morotoino Aporu toytory se toehse ahtao Akaia pona, takorehmase ynororo Jezu poetory tomo a, Epezu põkomo a. Pape tymerose eya xine, Jezu poetory tõ Akaia põkõ neneryme. Ynara tykase toto:

– Ah mose amaro xine nexino, oepekõme, tykase toto. Mame toeporehkase ynororo ahtao, Jezu poetory tõ takorehmase eya itamurume. Typynanohse toexirykõke Ritonõpo a Jezu tonetupuhse eya xine.

²⁸ Toto takorehmase Aporu a juteu tō poremākaporyke eya toto zururuhtao orēpyra samo. Tutuarōtanohpose toto eya Ritonōpo omiry ekaroryke eya imoihmākō neneryme.

– Jezu mokyro Ritonōpo mūkuru nymyry, Kypynanohnekomo, tykase ynororo eya xine.

19

Pauru Epezu po ehtopōpyry

¹ Morarame Aporu Korītu po ahtao, Pauru toytose osema ae pata tō poro Epezu pona. Moroto Jezu poetory tō tonese eya.

² Mame mokaro a tōturupose Pauru. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Ritonōpo a Zuzenu tokarose oya xihne, Jezu enetuputyryhtao oya xihne? tykase Pauru toto a tōturupose.

– Kū. Tuaro pyra reh ynanahse Ritonōpo Zuzenu poko, tykase toto tozuhse Pauru.

³ – Onoky omi poe tōpurihkase matou? tykase Pauru eya xine.

– João namorepatopōpyry poe rokē tōpurihkase yna, tykase toto.

⁴ Ynara tykase Pauru eya xine:

– João omi poe tōpurihkase awahtao xine kure repe, oorypyrykō turumekase oya xine ahtao. Yrome ynara tykase João tuhkākomo a: “Okomino imep̄y oehnōko mana Ritonōpo mūkuru. Mokyro enetupuhtoko oesēkōme,” tykase João, Jezu poko, tykase Pauru eya xine.

⁵ Morarame morara kary etaryke tyya xine tōsēpurihkapose ropa toto eya, Jezu Kyrixtu enetuputyryke tyya xine.

⁶ Morarame toto zupuhpyry pona Pauru a tomary tyrise ahtao, tomōse Ritonōpo Zuzenu toto kurohtaka. Tyotyōrōkō omiry ae tōturuse toto Ritonōpo Zuzenu poe. Ritonōpo omiry poko roropa tōturuse toto.

⁷ Morotōkō tuhke hkopyra kynexine, 12me orutua komo.

⁸ Mame juteu tō atamorepatoh taka Pauru toytose. Orēpyra tōturuse toto a. Oseruao nuno taropose eya toto amorepary poko Ritonōpo tuisame exiry poko.

⁹ Yrome imehnō Pauru omipona pyra kynexine, Jezu enetuputyry se pyra toh kynexine tosēkōme. Pauru namorepatopōpyry Jezu poko typoihtose eya xine tuhkākō netaryme. Morara exiryke mokaro turumekase Pauru a, Jezu poetory tō maro tōturutohme. Mame kokoro rokē tamorepapatose toto Pauru a Tirano namorepatoh tao.

¹⁰ Moroto asakoro ikonopory taropose Pauru a toto amorepary poko rokene. Emero morotōkō Azia pōkō tutuarōtase Ritonōpo omiry poko, juteu tomo, juteutōkara, enara.

¹¹ Pauru tyjamihtanohse Ritonōpo a kurākōkara kurākatohme ropa eya.

¹² Morarame Pauru wino kamisa pitiko tarose toto a, upo roropa tarose kurākōkara apotohme, toto kurākatohme ropa. Moro a tukurākase ropa toto Ritonōpo poe. Joroko tō roropa tutūtase ropa zae xine.

Sewa mūkuru tomo

¹³ Mame juteu tō kynexine pata tō poro ytoketomo. Pyaxime toh kynexine. Joroko tō tūtanohpory ropa waro sã toh kynexine. Mokaro Pauru poenopyry se kynexine repe. Yrome Jezu waro pyra toh kynexine.

– Joroko tō tūtanohpory waro ynanase ahno ae, tykase toh repe. Mame ynara tykase toto jorokohpano a:

– Joroko, otūtako ropa mokyro ae Jezu omi poe, Pauru nekarohpyry omi poe, tykase toh repe.

14 Morara tykase Sewa poenomo 7mãkomo. Jũkõ juteu. Ritonõpo maro oturuketõ tuisaryme kynexine, tamuximehxo exikety.

15 Yrome joroko a tozuhse toto:

– Jezu waro ase, Pauru roropa. Yrome awaro xine pyra ase, tykase joroko eya xine.

16 Mokaro pona tarinase jorokohpã orẽpyra. Tyryrhymase roropa toto itamurume eya. Toepase toto ikurũke tupoke pyra, typitypipokurukõke.

17 Mame mokaro ryhmatopõpyry poko jorokohpano a tutuarõtase toto, morotõkomo, juteu tomo, kyreku tomo, enara. Tõserehse toto porehme.

– Imehxo Jezu mana, tykase toto. Ajoajohpe Jezu onekaropyra toehse toh rahkene.

18 Morarame tuhke Jezu enetupuhnanõ tooehse tyrypyrykõ rumekary se toexirykõke.

19 Tuhke pyxiamo a roropa tykyryrykõ tonehse, typapẽkõ maro, jahka-tohme, imoihmãkõ ahno õpataka. Atapona pape ehepyrypyry 50 miu motye parata tyahkase eya xine.

20 Tuhke Jezu omipona toehse toh kynexine aomiry jamihme exiryke.

Imoity ajoajohpe ehtopõpyry Epezu po

21 Morarame pata tõ poro Pauru toytory se toehse, Masetonia poro, Akaia poro roropa Jerusarẽ pona ropa. Ynara tykase ynororo:

– Jerusarẽ poe Roma pona jytory se ase ipunaka, tykase.

22 Morarame asakoro takorehmananõ taropose eya Masetonia pona Timoteu, Eraxitu, enara. Yrome Pauru moroto kynexine, Azia po, okynã samo.

23 Morarame Jezu poetory tõ zehno toehse morotõkõ kynexine.

24 Moroto orutua kynexine esety Temetyriu. Parata tyrise eya Tiana kuhtohme: “Ritõ mose ro,” katohme tyra repe. Moro poko rokẽ tinerutãko toh kynexine, imehnõ parata rinanõ maro.

25 Mokaro tykohmase tyra tõturutohme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Jepe tomo, sero poko rokẽ tinerutãko sytatose.

26 Yrome mokyro kahpyry omiry etãko matose. Enẽko roropa matose. Kynyrĩhpyrykõ rumekapõko mana imoihmãkomo a Epezu põkomo a rokẽ pyra, Azia põkomo a roropa kynyrĩhpyrykõ rumekapõko mana: “Ritõ kara moxiamo, ahno nyrytyã rokene,” ãko mana kynyrĩhpyrykõ poko.

27 Morara exiryke tyripokehnõko kyra xine toh mana myhene. Kuesẽkõ tapyĩ, Tiana tapyĩ kurã rumekapõko mana. Ise pyra exĩko mã toto porehme. Mame Tiana imehxo exikety orẽnõko mana. Azia pata põkõ ritõ kõ pyra exĩko mã toto emero, tykase ynororo eya xine.

28 Morara kary etaryke tyra xine tyekĩtapãse toto. Tõmitase toto. Ynara tykase toto:

– Tiana imehxo mana, Epezu põkõ nohpory. Kuesẽkõ mose ro, tykase toto.

29 Morarame pata põkõ emero kui kui tykase toto. Imoity ajoajohpe toehse. Kaju tõ tapoise eya xine Arixaku maro amopõ taka toto arotohme axiny. Kaju tõ Masetonia põkõ kynexine, Pauru maro aehyamo.

30 Mame moro taka tomomyry se Pauru kynexine repe imoity maro. Yrome anaomõnohporya imarõkõ kynexine.

31 Azia põkõ tuisary tõ Pauru epe tõ kynexine. Tynmerohpyrykõ taropose eya xine Pauru neneryme: “Ytopyra exiko imoity htaka,” katopo.

32 Moro taõkõ opore oturũko toh kynexine. Toitoine Pauru tõ kerek-eremãko kynexine. Imehnõ oturũko roropa tyoro, ajoajohpe sã toexirykõke. Tuhke zuarõkõ kara tooehse roropa morõtõna.

³³ Morarame Arexãtere tupurohmase juteu tomo a mokaro ĕpataka. Toto mynyhpākapy se kynexine tomary ke tōturutohme repe.

³⁴ Yrome juteume aexiryke aotururu etary se pyra toh kynexine. Toepanaikase toto. Opore tōturuse okynano.

– Tiana imehxo mana, Epezu pōkō nohpory. Ritōme mana, tykase toto.

³⁵ Morarame pata esē omiry merone toehse. Imoity tymynyhpākaposē tyya ahtao ynara tykase ynororo eya xine:

– Orutua komo, Epezu pōkomo, kuetatoko. Tiana tapyī pyno sytatose tarōkōme kuexirykōke. Topu roropa kapu ae aepukahpyry pyno sytatose. Moro waro sytatose porehme.

³⁶ Moro pokō: “Ajojhe,” kasaromepyra imehnō mana. Morara exiryke mynyhme ehtoko. Ajojhe pyra ehtoko.

³⁷ Xiaro moxiã menehtou. Yrome Tiana tapyī onyryhmara toh mana. Onypoihtopyra roropa toh mana.

³⁸ Naeroro moxiaro hxiory se Temetyriu tō ahtao, parata rinanō maro, ah ynaroro narō toto terekatu ĕpataka. Tuisa konōto omihpyry omipona pyra toehse toto ahtao ihxirōko mā toto.

³⁹ Yrome ōturuporykō se awahtao xine, tuisa omihpyry pokō, oturupotoko terekatu tomo a, oximōme toehse toto ahtao.

⁴⁰ Otarāme sero toytoryhtao morotōkō Jezu poetory tō toanahtose eya. Tamorepase roropa toto eya zae ehtoh pokō. Morotoino Akaia pona toytose ezuhnōko? tykase ynororo eya xine.

⁴¹ Morara kary etaryke tyya xine toytose ropa toto tytapyīkō taka.

20

Masetonia pona Pauru ytotopōpyry Akaia pona roropa

¹ Morarame imoihmākō toytose ropa ahtao, tytapyīkō taka, Jezu poetory tō tykohmase Pauru a toto ākyematohme, tōsekazumatohme roropa. Mame tōsekazumaxīpo toytose ynororo Masetonia pona.

² Masetonia poro toytoryhtao morotōkō Jezu poetory tō toanahtose eya. Tamorepase roropa toto eya zae ehtoh pokō. Morotoino Akaia pona toytose ynororo.

³ Moroto oseruao nuno tonahkapose eya. Morotoino Xiria pona toytory se toehse repe. Yrome tapoiry se juteu tō exiryke toeramase ropa ynororo Masetonia pona ropa.

⁴ Imaro toytose toto Sopatoro, (Piro mūkuru kynexine Perea pō mūkuru), Tesaronika pōkō roropa Arixtau, Sekūtu, enara te, Kaju roropa Terepe pono, Timoteu roropa, Azia pōkō roropa Tikiku, Tyropimu, enara.

⁵ Toytose toto osemazuhme Tyroa pona, yna eraximase.

⁶ Mame Oseahmatoh Wyi pokō Iporutatoh maro pyra otyhkaxīpo ynanytoase Piripo poe. 5me tynyhse yna wapu ae yna ytory pokō Tyroa pona. Mame morotō 7me ynanynykyase.

Pauru ytotopōpyry Tyroa pona

⁷ Morarame oserematoh kohmamyry ae, tōximōse yna imehnō Jezu poetory tō maro, Jezu orihtopōpyry pokō wenikehpyra ehtoh enahse. Yrokokoro toytotohto oturuse tōmhese Pauru toto maro.

⁸ Tapyi zara tao saereme kynexine yna oximōtoh tao, nāparina ke.

⁹ Moro tao Pauru etananō kynexine. Tapyi eutary pota tao nuasemā kynexine sokohme. Esety Eutiku. Pauru otururu etaryhtao tyya tynyhse ynororo. Mame zara tae toepukase ynororo nono pona. Toorihse.

10 Yrome Pauru tyhtose tapyi tae. Tosekumuru po typorohse ynororo aepukahypyry anytohme ropa tapory pona.

– Oserehpyra ehtoko. Oseremāko ropa nase, tykase Pauru eya xine.

11 Morarame tōnuhse ropa zara taka ahtao, Jezu orihtopōpyry poko wenikehpyra ehtoh tonahse eya xine rahkene. Morarame tōtuhkehse tahtao xine tōturuse ropa Pauru toto netaryme. Mame tōmehse ahtao toytose ynororo rahkene.

12 Tākye rokē mokaro toehse nuasemā tōsemāse ropa exiryke. Mame itapyi taka tarose ropa toto a.

Tyroa poe Pauru ytotoptōpyry Miretu pona

13 Morarame wapu ae ynanytoase Asoso pona Pauru eporyse ropa, pupu po rokē toytose exiryke.

14 Mame Asoso po Pauru tōtyrise roropa. Morotoino Mitirene pona ynanytoase.

15 Yrokokoro ynanytoase Kioso ahmōtary kuroko topohme. Morotoino yrokokoro Samoso pona ynanytone. Yrokokoro Miretu nakuataka ynanytyryhkase.

16 Totypotyry se pyra Pauru kynexine Epezu po, okynā se pyra toexiryke moro pata po Azia po. Axī toytory se kynexine Jerusarē pona, Oseahmatoh Pētekoxite enery se foexiryke.

Pauru osekazumatopōpyry Epezu po

17 Morarame Miretu po Pauru ahtao imehnō tonyohse eya Epezu pona, Jezu poetory tō tuisary eahmase, tyya toto ytotohme.

18 Mame mokaro toehse ahtao imaro xine tōturuse ynororo tynenehpotyā maro. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Juaro matose. Pake tarona oehne oya xine Jezu poko āmorepase xine.

19 Oesēkōme jexiry se pyra exiase, ynoro rokē Kuesēkōme exiryke. Jezu omipona pyra oexirykōke roropa yxitase. Itamurume eanahtoase jorihmapory se juteu tō exiryke.

20 Ākorehmarykō se jexiryke yronymyryme erokuase Ritonōpo omiry ekarory poko oya xine, aomipona oehtokōme. Oximōme awahtao xine kuamorepatose, atapyikō taka ytokehpyra roropa exiase.

21 Oturuase juteu tō maro, juteutōkara maro roropa, tyrypyrykō rumekatohme eya xine Jezu Kyrixtu enetupuhtohme eya xine toseōkōme.

22 Seromaroro Jerusarē pona ytōko ase, Ritonōpo Zuzenu a jaroporyke. Yrome zuaro pyra ase, otara jyrīko toh mā otarame, tykase Pauru toto a.

23 – Jēmapōko toh mana āpuruhpyry taka. Utuarimapōko roropa toh mana. Moro rokē waro ase Ritonōpo Zuzenu poe. Morara jurūko toh mā emero pata tō punero.

24 Yrome oserehpyra sā rokē ase. Osepyno pyra ase, jorikyry zuno pyra. Toiro, jerohtoh otyhkary se rokē ase. Jezu Kyrixtu nyrohmanohpotopōpyry otyhkary se ase. Morara exiryke oturūko ase imehnō maro Ritonōpo omiry poko, mokaro kurākatohme Rifonōpo a, tyrypyrykō rumekaryhtao eya xine, Jezu enetuputyryhtao roropa eya xine.

25 – Toytotose ywy Ritonōpo omiry ekarose oya xine, oesēkōme aexiry poko. Taroīno jūme jenezmopyra matose sero nono po, tykase Pauru toto a.

26 – Morara exiryke ynara āko ase oya xine, Jezu onenetupuhpyra awahtao xine ehxiropyra ase,

27 Ritonōpo nekaropohpyry ekarose emero oya xine exiryke.

²⁸ Osepyno ehtoko. Jezu enetupuhnanō roropa pyno ehtoko emero, toto esāme oexirykōke Ritonōpo Zuzenu poe. Mokaro mā topekahse Jezu a toorikyry ke.

²⁹ Ynara zuaro ase, toytose jahtao oenekunohnanōkō oehnōko mana, Jezu rumekapose oya xine.

³⁰ Amaro xine exīko mā ajoajohpākomo owino xine roropa. Āmorepatorŷko mā toto tyoro, tymaro xine oytotohkōme.

³¹ Naeroro, tomeseke ehtoko, osenekunohpopyra oehtoškōme. Wenikehpyra ehtoko roropa āmorepatopōpyrykō poko ya. Oseruao jeimamyry kuamorepatose kokoro rokene. Oxixikariase opoko xine.

³² — Seromaroro orumekatorŷko sā ase rahkene. Yrome Ritonōpo opyno xine ro mana, tykase Pauru toto a. — Ritonōpo omiry ouzenutanohtopōrykō mana, aomipona oehtoškōme. Mame Jezu oepyyry ropa ahtao imaro ytōko matose, emero ipoetory tō maro.

³³ Imehnō mōkomory poko penetara exiase, zupōkō poko, itinerūkō poko roropa.

³⁴ Tuaro matose. Ywy roro erokuase yna nykyryry epekahtohme.

³⁵ Erokuase onenerykōme, ysā oerohtohkōme jamihmākō kara akorehma-tohme, rupomākō zuzenutanohtohme. Jezu omihpyry a keh wenikehpyra ehtoko, ynara tykase ynororo: “Ākorehmarykohtao imehnomo a kure repe, yrome tākye kuhse exīko mase imehnō akorehmaryhta oya,” tykase Pauru eya xine.

³⁶ Morara tōturukehxīpo tosekumuru po typorohse ynororo, Ritonōpo maro tōturutohme, mokaro maro.

³⁷ Morarame tyxitase toto itamurume. Ipymyry ae tapoise ihnamotohme eya xine aytoryke ropa.

³⁸ Emynyhāko toto itamurume Pauru omiry etaryke tyya xine. “Taroino jenezomopyra matose sero nono po,” karyke roropa eya. Morarame Pauru maro toytose toto, aytory enese wapu ae.

21

Pauru ytotoptōpyry Jerusarē pona

¹ Morotoino mokaro rumekaxīpo ynanytoase topohme yna ytotohme Koso pona. Yrokokoro Rote pona roropa. Morotoino Pātara pona.

² Moroto wapu aka ynanotyriase Penixia pona ytokety aka. Mame ynanytoase rahkene.

³ Morotoino toytose yna. Ahmōta Xipere ynanenease yna pozery wino. Ikuroko ynanytoase Xiria pona. Tiro pona ynanotyryhkase mōkomo nomotohme.

⁴ Jezu poetory tō eneryke yna a moroto ynanynykyase omazūmykaponato ae. Mame mokaro Ritonōpo Zuzenu poe ynara kynako toto:

— Ytopyry exiko Jerusarē pona, kynako toto Pauru a.

⁵ Morotoino ynanytoase ropa. Yna maro nytoase toto pata hnaka typyxiākō maro, typoenōkō maro roropa, enara. Mame tuna ehpio yna esekumuru po ynanyporotyase oturutohme Ritonōpo maro.

⁶ Morotoino tōsekazumase yna ahtao ynanotyriase ropa. Mokaro toeramase ropa toto tytapyīkō taka.

⁷ Mame Tiro poe ynanytoase Pytoremaita pona. Moroto Jezu poetory tō maro toiro ynanynykyase.

⁸ Yrokokoro ynanytoase Pauru maro Sezarea pona, Piripe tapyī taka. Jezu poko urutō ynororo kynexine. Mokyro kynexine pake Peturu

tõ nymenekahpyry 7mākõ maro Jezu poetory tõ Jerusarē pōkõ ako-rehmaneme.

⁹ Mokyro êxiry tõ asakoropane kynexine, tyniotary satokōkara. Urutõ kõ mokaro Ritonõpo poe.

¹⁰ Moroto tuhke tynyhse yna ahtao, imep̄y urutõ tooehse Jutea poe, esety Akapu.

¹¹ Mokyro tooehse ahtao tomary tymyhse tyya tupupuru maro Pauru met̄y eary ke. Ynara tykase ynororo:

– Ynara āko Ritonõpo Zuzenu: “Sē sā mā Pauru myhnōko toto, Jerusarē pōkomo, ekarotohme juteutōkara a,” āko, tykase.

¹² Morara kary etaryke yna a ynanoturuase repe Pauru a, ytopyra aehtohme Jerusarē pona.

¹³ Yrome ynara tykase ynororo:

– Oty katoh xitāko matou? Jesenakunuhkapōko matose. Ymykyry zuno pyra ase. Jorikyry zuno pyra roropa ase. Jerusarē pona ytōko ase. Jyhtomaryhtao eya xine Jezu omiry pokoino oty kara ase jesēme aexiryke, tykase ynororo yna a.

¹⁴ Morarame yna omiry etary se pyra Pauru exiryke, ynanurukepyase ynororo.

– Ah nytono Ritonõpo maro, ynanase ipoko.

¹⁵ Morotoino ynanatakimase Jerusarē pona yna ytotohme.

¹⁶ Yna maro Jezu poetory tõ Sezarea pōkõ nytoase Jerusarē pona. Yna aroase toto tapyi taka, Menasō tapyi taka nyhse. Menasō Xipere pō kynexine. Pake Jezu poetoryme ynororo.

¹⁷ Mame Jezu poetory tõ Jerusarē pōkõ tātākyemase toto yna eneryke.

Pauru oturutopōpyry Tiaku maro

¹⁸ Yrokokoro ynanytoase Pauru maro Tiaku tõ maro oturuse, Jezu poetory tõ esā maro.

¹⁹ Taomikase tahtao Pauru tōturuse toto maro, Ritonõpo Zuzenu maro toerohtopōpyry poko juteutōkara maro.

²⁰ Mame Pauru omiry etaryke tyya xine tākye toehse toto.

– Kure mase, tykase toto Ritonõpo a. Mame Pauru a ynara tykase toto:

– Etako pahne jepe, tuhke juteu tõ roropa Jezu poetoryme toehse. Mokaro emero Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a omipona exiketomo.

²¹ Ynara kary totase eya xine opoko: “Pauru ynara juteu tõ amorepāko juteutōkara rānao: ‘Moeze omihpyry irumekatoko. Opoenōkō aipotapihpyry onysahkara ehtoko. Atamurukō namorepatopōpyry irumekatoko,’ āko mana,” katopōpyry totase eya xine opoko.

²² Morara exiryke otara āko sytatou Jezu poetory tomo a oximōme toto oepyrhtao? Ooeh̄topōpyry ropa waro toehse tahtao xine oehnōko toh mana tarona.

²³ Naeroro ynara kary se ynanase oya. Asakoropane Jezu poetory tõ taro mana. Tynekarorykō arōko mā toto Ritonõpo maro Oturutoh taka tyrypyrykō korokatopōpyry waro imehnō ehtohme.

²⁴ Mokaro maro ytoko tyrypyrykō korokaponanō maro. Oximerehkapoko roropa imehnō emero awaro ehtohme, opoko: “Ajojpe,” kara toto ehtohme, Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a omipona oexiry waro toto ehtohme.

²⁵ Yrome juteutōkara Jezu poetoryme toehse ahtao: “Moeze omihpyry omipona ehtoko roropa,” kara ynanase eya xine. Ynara rokē ynanymeroase inenerykōme: “Ahno neponāmary zot̄pyry poko pyra ke ehtoko. Munu one-nahpyra ke ehtoko roropa. Esenamyhpyry roropa onōpyra ehtoko. Imehnō

nohpo tō poko pyra roropa ke ehtoko. Opyxiākō maro rokē ehtoko, enara rokene,” me ynanymeroase, tykase Tiaku eya.

²⁶ Morarame mokaro maro asakoropane exiketō maro tōturuse Pauru. Yrokokoro toto maro toytose ynororo tyrypyrykō korokatopōpyry ekarotohme. Ritonōpo maro oturutoh taka tomōse ynororo toto maro, Moeze omihpyry omipona toexiry waro imehnō ehtohme. Imeīpo tuhke pyra tōmehse ahtao tynekarorykō ekarory se Ritonōpo a toto.

Pauru apoitopōpyry Ritonōpo maro oturutoh tao

²⁷ Morarame omazūmykaponato kohmāsasaka ahtao, Pauru tonese Ritonōpo maro oturutoh tao juteu tomo a, Azia pōkomo a. Imoihmākō taomipotomase eya xine, Pauru zetū tanỹpose eya xine Pauru apoitohme toto a.

²⁸ Ynara tykase toto tōmitase opore:

— Orutua komo, Izyraeu tomo, yna akorehmatoko! Mose imehnō amorepāko popyra, pata tō poro, tykase toto Pauru poko. — Kypoihtotorỹko mana. Moeze omihpyry kerekeremāko roropa mana, sero pata kurā poitōko roropa mana. Seromaroro juteutōkara tonehse eya Ritonōpo maro oturutoh taka, sero Tapyi Kurā rypyhpyhtose, tykase toh repe.

²⁹ Moro tao Pauru juteu kara maro enehpyryme tuaro toh repe. Mokyro esety Tyropimu. Mokyro tonese eya xine pata po Pauru maro. “Mokyro tonehse Pauru a Ritonōpo tapyi taka,” tokarose eya xine repe, tōsenekunohse toto.

³⁰ Morara kary etaryke tyya xine pata pōkō emero tyekitapāse. Oximōme tooehse toto tururume Pauru apoise. Mame Pauru tutūtanohse sororohme apory poko Ritonōpo maro oturutoh tae. Tapyi tysorotohtose roropa eya xine.

³¹ Pitiko Pauru etapāko toh kynexine repe. Yrome imehnō toytose koroneu zuruse. Ynara tykase toto:

— Jerusarē pōkō ahno etapāko mā toto emero, tykase toto.

³² Morara kary etaryke tyya, axī toytose ynororo soutatu tō maro sajētū tō maro ahno moity htaka. Mame koroneu tonese tyya xine ahtao soutatu tō maro Pauru turumekase eya xine.

³³ Mame koroneu a Pauru tymyhpose asakoro keti ke.

— Onoky mose ro esety? Oty pokoino jehno matou? Oty tyrise eya? tykase koroneu mokaro a.

³⁴ Yrome azaazahkuru tōturuse toto eya. Morara exiryke zuaro pyra ynororo kynexine, Pauru ryhmatopōpyry waro pyra. Morara exiryke tytapyikō taka Pauru tarose soutatu tomo a.

³⁵ Zara epyī ameke pyra ahtao Pauru tarose tonao xine soutatu tomo a, jehno mokaro exiryke.

³⁶ — Etapako! Etapako! tykase toto soutatu tomo a repe, toto mykapo.

“Ehxiropyra ase,” katopōpyry Pauru a

³⁷ Mame tapyi eutary pota tao tahtao, ynara tykase Pauru koroneu a:

— Amaro oturuxi aporo ajohpāme samo, tykase ynororo eya.

— To! Kyreku omiry waro hmahno? tykase koroneu.

³⁸ — Ejitu pō kara hmahno? Mokyro a tarōkō oxietū tanỹpose pake hkopyra. Mame tuhke typyreke exiketō tarose ahno esaka pyra eya, tykase.

³⁹ Yrome ynara tykase, Pauru a tozuhse:

— Arypyra, juteume ase, Taasu po aenuruhpyry, Xirixia pō po. Ypatary pitiko pyra mana. Morara exiryke moxiā maro jotururu se ase, tykase ynororo eya.

⁴⁰ — Oturuko, tykase koroneu.

Morarame opyi po Pauru xikihme toehse. Tõsemahxirarahmase toto ãpataka ynororo. Tymynyhpãse toto ahtao tõturupitose Pauru toto netaryme juteu omiry ae. Ynara tykase ynororo:

22

¹ – Wekyry tomo, kuetatoko pahne. Ehxiropyra ase ynyrihpyry poko ynamorepatopõpyry poko, enara.

² Mame juteu omiry ae Pauru otururu etaryke tyya xine tymynyhpãse toh emero. Mame Pauru tõturuse ropa.

³ – Juteu ase, tonuruse ywy Taasu po, Xirixia põ po. Yrome tuãtanohse ywy sero pata po Jerusarẽ po. Tamorepase ywy Kamarieu a. Zae jamorepane kytamurukõ omihpyry poko. Orõpyra Ritonõpo omipona jexiry se exiase asã xine.

⁴ Jezu poetory zehno exiase roropa. Itapykõ taka ytoase toto apoise, arotohme ãpuruhpyry taka, orutua komo, nohpo tomo, enara. Aorihmaporykõ se exiase.

⁵ Ritonõpo maro oturuketõ tuisary zuaro mana, ajohpe pyra jexiry waro. Mokaro roropa tamuxi tõ ajohpe pyra jexiry waro mã toto. Tynymerohpyrykõ tokarose ya arotohme juteu tõ neneryme Tamaxiku po, Jezu poetory enehtohme ropa ya tymyhse, Jerusarẽ pona, toto ãmapotohme ãpuruhpyry taka.

Pauru oturutopõpyry Jezu poetoryme toehtoh poko

(Atos 9.1-19; 26.12-18)

⁶ – Morarame jytoryhtao Tamaxiku pona, Tamaxiku moe pyra ahtao, tãxiahtao, kaino jetonie saereh nase.

⁷ Nono pona epukase. Omi etase. Ynara nase: “Sauru, Sauru, oty katohme yryhmãko mah? ypoetory tõ ryhmãko? Sam kamexipõko mase ya,” nase.

⁸ – “Onoky hma?” ase eya, oserepyase.

– “Ywy ase Jezu Nazare pono. Oty katoh ypoetory ryhmãko mah?” nase ynororo ya.

⁹ – Ymarõkõ saerehkatohe enease toto, yrome aomiry onetara toh nexiase.

¹⁰ Mame ynara ase: “Oty riko ha?” ase eya.

– “Owõko ropa xikihme,” nase ynororo. “Ytoko Tamaxiku pona. Moero awahtao ypoetory enyohnõko ase ãmorepase jomiry poko,” nase ya Jezu.

¹¹ – Morarama ezuru a tonukehkase jexiryke, jaroase toto jemary poko, Tamaxiku pona.

¹² Moroto jahtao Anania noepyase ya. Mokyro, Moeze nymerohpyry omipona exikety. Mokyro poko: “Kure,” ãko juteu tõ emero.

¹³ Mokyro tooehse ahtao ya ynara nase: “Sauru jakorony, oenutako ropa,” nase ya.

– Morara tykase exiryke osenuhmase ropa. Anania enease.

¹⁴ Ynara nase ropa Anania ya: “Ritonõpo, kytamurukõ esẽ, omenekase typoetoryme oehtohme, tõmipona roropa oehtohme, Tumükuru kurã enepotohme oya, aomiry etapotohme roropa oya.

¹⁵ Imehnõ tuarõtanohpõko mase enetopõpyry poko oya, etatopõpyry poko roropa oya.

¹⁶ Seromaroro oty eraximãko hma osõpurihkapopyra, Ritonõpo a oorypyry korokatohme, Jezu Kyrixtu oesẽme ehtohme,” nase Anania ya.

Pauru enyohtopõpyry Jezu ekarotohme juteutõkara a

¹⁷⁻¹⁸ – Morarama tarona tooehse ropa jahtao, joturuhtao Ritonõpo maro, imaro oturutoh tao, juaro ro Jezu enease. Ymaro noturuase. Ynara

nase ya: “Axī ke mya ytoko Jerusarē poe. Tarōkō òmiry etary se pyra exīko toh mana, ypoko òtururuhtao,” nase Jezu ya.

19 – Yrome ynara ase eya: “Tarōkō juaro nase toto. Opoetory zehnotonōpo ase. Atamorepatoh tae aroase toto āpuruhpyry taka. Zuāro nase tarōkomo.

20 Exitewāo etaparyhtao etapananō maro exiase, zupōkō apoīko. Imehnō tuarōtanopyhpō kynexine ynororo opoko. Tākye exiase mokyro etaparyhtao eya xine,” ase eya.

21 – Yrome ynara nase ropa ynororo ya: “Ytoko. Aaropōko ase mya juteutōkara a,” nase Jezu ya, tykase Pauru juteu tomo a.

22 Morara kary etaryke tyya xine Pauru zehno toehse ropa toto: “Juteutōkara a aaropōko ase,” kary etaryke tyya xine.

– Mose etapatoko! Popyra nase, tykase juteu tomo soutatu tomo a.

23 Pauru zetūke tōtupokase toto, kakoxi nono tomase roropa eya xine.

24 Morara exiryke Pauru taropose koroneu a soutatu tō tapyī taka.

– Mose ipipohtoko, tykase ynororo soutatu tomo a repe, orēpyra juteu tō sekere karyke Pauru poko.

25 Yrome tymykyryhtao ynara tykase Pauru sajētu a:

– Romanome jexiryke ypipohpyra exiko kowenu omipona, jyhxiropyra imehnō exiryke terekatu ēpataka, tykase.

26 Morara tykase exiryke sajētu toytose koroneu a oturuse:

– Onypipohpyra exiko, romanome mokyro, tykase ynororo koroneu a.

27 Morame koroneu toytose Pauru a oturuse:

– Etako pahne, ajohpe pyra romanome mahno? tykase.

– Ÿ, romanome ase, tykase Pauru eya.

28 Mame koroneu ynara tykase Pauru a:

– Tuhke tineru ekaroase kowenu a romanome jehtohme, tykase ynororo.

– Yrome ywy romanome jenurune, papa romanome exiryke, tykase Pauru eya.

29 Morame Pauru turumekase toto a. Onypipohpyra tokurehse toto. Mokyro koroneu tōserehse, romano tymyhse typoetory a exiryke, ipipohpory se toehse toexiryke roropa. Romano kowenu omiry ynara āko: “Romano onypipohpyra ehtoko,” āko.

Kōseriu ēpataka Pauru ehtopōpyry

30 Yrokokoro Pauru tymyhpokapose ropa eya. Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō tonehpose tamuximākō marō tōturupotohme eya xine. “Oty pokoino juteu tō mose zehno nae?” katohme eya xine. Mame toto ēpataka Pauru tonehse eya aoturutohme.

23

1 Morame Pauru a mokaro tyme tonese aporo tōturutohto xine eya. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Wekyry tomo, ajohpe pyra ase. Kokoro rokē Ritonōpo omipona ase, tykase ynororo eya xine.

2 – Ajo! Itapilmoko, tykase Anania, Ritonōpo maro oturuketō tuisary.

3 Ynara tykase Pauru eya:

– Onekunohto! Ritonōpo awānohnōko mana morara karyke oya. Ya oturupose oporohno Moeze omihpyry waro oexiryke. Yrome aomihpyry omipona pyra mase, jēpatapilmoporyhtao oya, tykase Pauru eya.

4 Mame imarōkomo a Pauru tozuhse roropa. Ynara tykase toto eya:

– Oty katoh morara āko mah Ritonōpo maro oturuketō tuisary a? Ipoihtōko sã mase, tykase toto.

5 – Wekyry tomo, zuaro pyra akene. Ritonõpo maro oturuketõ tuisaryme pyra ekarono, tykase Pauru. – Ynara tymerose exiryke Ritonõpo omiryne: “Oesëkõ kure rokë tyritoko,” äko sero poko nase Ritonõpo omiry, tykase Pauru.

6 Mame Pauru tuhkäkõ waro toehse. Tuhke satuseu tomo, tuhke roropa parixeu tomo. Naeroro ynara tykase ynororo eya xine opore:

– Wekyry tomo, parixeu ase. Papa roropa parixeu kynexine. Seroae terekatu a azahkuru jekarõko matose aorihtyã ësemãkapory ropa enetuputyryke ya, tykase ynororo eya xine.

7 Morara kary etaryke tyya xine tõsezusezuhse toto, parixeu tomo satuseu tõ maro. Parixeu tõ Pauru marõkõme toehse.

8 Satuseu tõ aorihtyã ësemamyry ropa onenetupuhpynomo, Ritonõpo nenyhtyã kapu ae te, zuzenu roropa onenetupuhpynõ kynexine. Yrome parixeu tõ morõhne enetupuhnõko.

9 Morara exiryke toepanaikase toto tõtururukohtao imoihmãkomo. Mame Moeze omihpyry warõkõ towõse xikihme tõturutohme. Parixeu tõ kynexine. Ynara tykase toto:

– Mose azahkuru pyra nase. Otarãme Ritonõpo nenyokyhpyry tõturuse mã imaro. Morara exiryke jehno pyra sehtone, Ritonõpo poetory zehno pyra, tykase toto.

10 Mame moro taõkõ tõxienonohse itamurume. Mame Pauru tywyhtywyhmaryhtao eya xine soutatu tõ tonyohse koroneu a Pauru arotohme ropa tytapyõkõ taka.

11 Morarame koko Jezu tõturuse Pauru maro. Ynara tykase ynororo eya:

– Täkye exiko Pauru. Jerusarë põkõ mutuarõtanopyase toh ypoko. Moro saaro Roma põkõ roropa tuarõtanohnõko mase ypoko, tykase Jezu eya.

Pauru etapary se imehnõ ehtopõpyry repe

12 Morarame yrokokoro juteu tõ oximõme toehse Pauru etapary se exike-tomo.

– Otuhpyra sehtone, eukuru onëpyra roropa sehtone Pauru etapatoh ponãmero kyya xine, tykase toto.

13 40me motye Pauru etapary se exiketõ kynexine.

14 Mame toytose toto tytamuxirykomo a, Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tomo a roropa oturuse. Ynara tykase toto eya xine:

– Otuhpyra ynanase, eukuru onëpyra roropa ynanase Pauru etapatoh ponãmero yna a.

15 Naeroro kokoro koroneu a Pauru enehpoko oya, õturupotohme samo. Ynanase eraximãko etapatohme, tykase toto eya xine, tytamuxirykomo a.

16 Morara kary totase Pauru patumy a. Mame toytose ynororo soutatu tõ tapyõ taka Pauru zuruse.

17 Morarame Pauru a sajëtu tykohmase tyya.

– Mose nuasemã arota aoturutohme koroneu a, tykase ynororo.

18 Mame tarose eya. Ynara tykase ynororo koroneu a:

– Mose Pauru nenehpohpyry oturuse amaro, tykase.

19 Yrome emary poko mokyro tarose koroneu a mya, tõtururukõ onetara imehnõ ehtohme.

– Aimo, oty kary se hma ya? tykase ynororo eya.

20 Ynara tykase ynororo:

– Juteu tõ otururu etano. Oya Pauru aropõko toh mana kokoro, kõseriu tomo a, imaro tõturutohkõme ropa.

21 Yrome anaropyra exiko. 40me motye etapary se exiketõ mana Pauru eraximãko, etapatohme. Otuhpyra, eukuru onëpyra, enara toh mana Pauru

etapary se toexirykōke. Seromaroro oehnōko toh mana oturuse amaro, tykase ynororo eya.

²² Mame koroneu a nuasemā taropose ropa:

– Sero onekaropyra ropa exiko imehnomo a, tykase ynororo eya.

Pauru arotopōpyry kowenatu ēpataka

²³ Morarame koroneu a asakoro kapitāo tykohmase tyya. Ynara tykase ynororo eya xine:

– 200me soutatu enehpoko, Sezarea pona oytotohkōme, 70me kawaru po ytoketō maro, 200me roropa tywaratake exiketō maro, tykohmāsehxo ahtao oytotohkōme.

²⁴ Kawaru tō enehpoko Pauru ytotohme epo, tomeseke arotatoko kowenatu Perixi a, tykase.

²⁵ Mame pape tymerose eya aropotohme. Ynara tymerose eya Perixi neneryme:

²⁶ “Ynymerohpyry moro oneneryme. Jepe nymyry mase Perixi. Ywy ase Kyrautiū Rixia. Kure pāna mā repe?”

²⁷ “Mokyro Pauru tapoise juteu tomo a, etapatohme repe. Yrome soutatu tomo a towomase, romanome exiryke.

²⁸ Mokyro aroase juteu tō kōseriū ēpataka azahkuru exiry waro jehtohme repe.

²⁹ Yrome axī zuaro toehse ywy. Romano kowenu omihpyry poko mose onyxiropyra toh nexiase, tytamuxiry tō omihpyry poko rokene. Morara exiryke ēmapory se pyra exiase āpuruhyry taka. Etapapory se pyra roropa exiase.

³⁰ Mame: ‘Juteu tō mokyro etapary se,’ kary totase ya. Morara exiryke aropoase myaro. Pauru zehnotokō roropa aropōko ase oya, ihxirotohme onetaryme. Enara rokē ynymerohpyry mōro onēneryme.”

³¹ Morarame Pauru tarose soutatu tomo a, koroneu omi poe. Koko tarose toto a Ātipatyri pona.

³² Yrokokoro pupu po rokē ytoketō toeramase ropa tytapykō taka. Kawaru po ytoketō rokē Pauru maro toytose.

³³ Mame Sezarea pona toeporehkase toto ahtao pape tokarose eya xine kowenatu a, Pauru roropa tokarose eya.

³⁴ Mame pape tonese ahtao kowenatu a Pauru a tōturupose ynororo:

– Oty pō mahno? tykase.

– Xirixia pō ase, tykase Pauru. Moro waro toehse tahtao

³⁵ ynara tykase ynororo eya:

– Imēiō okohmāko ase ohxironanō tooehse ahtao, tykase ynororo eya.

Mame Pauru tōmapose eya āpuruhyry taka, kowenatu tapyī konōto tao.

24

Pauru hxirotopōpyry juteu tomo a

¹ Morarame omame etone tynyhse ahtao, Ritonōpo maro oturuketō tuisary Anania tooehse imehnō juteu tō tuisary tō maro. Kowenu omiry waro exikety, Teaturu, tooehse imaro xine Pauru hxirose tuisa konōto Perixi netaryme.

² Morarame Pauru tykohmase ahtao eya xine tyhxiropitose Teaturu a. Ynara tykase ynororo:

– Tuisamehxo mase kowenatu Perixi. Opoko tākye ynanase, kure oexiryke. Yna pyno oexiryke eryhmara toto, sero pata pōkomo.

³ Ose ynanase Perixi zae oexiryke, juteu tō pyno roropa oexiryke. Oerotoþpyry poko tãkye ynanase.

⁴ Tuhke nymyry pyra jotururu se ase oya, openekepyryino. Naeroro ajohþãme sã jomiry etako aporo.

⁵ Mose Pauru ajoajohpano. Imehnō pata tō poro ytoytokety mose ro. Tyoro amorepatō mose ro, kowenu omipona pyra juteu tō ehtohme. Nazare pō poetory esē mose ro.

⁶ Ritonōpo tapyi ryhmaly se monexiano. Morara exiryke ynanapoiase zuãnohtohme repe, yna tamuru Moeze omihpyry omi poe.

⁷ Yrome koroneu Rixia tooehse yna a, soutatu tō maro mokyro apoise, ipynanohse yna winoino.

⁸ Morarame yna enehpoase ynororo tarona oturutohme amaro. Otu-rupoko pahne eya tuaro oehtohme ihxirotopōpyry poko yna a, tykase Teaturu terekatu a.

⁹ – Ajohpe pyra mana, tykase toto, juteu tomo Teaturu poko.

Pauru osepynohtopōpyry Perixi netaryme

¹⁰ Morarame:

– Oturuko Pauru, tykase tomary ke kowenatu Pauru a. Mame ynara tykase Pauru:

– Tuhke tyeimãse yna tuisaryme oexiryke tãkye rokē ase jotururu etaryke oya.

¹¹ Ekaroporyhtao zuaro exiko mase. 12me rokē jynykyase Jerusarē pona joepyryme. Kure Ritonōpo rise oepyase. Tarōkō mã joehtopōpyry waro.

¹² Ritonōpo maro oturutoh tao imehnō oneonezuhpyra exiase. Juteu tō atamorepatohãkō onerekohmara exiase. Osema taōkō roropa onerekohmara exiase.

¹³ Jyhxirokō toh mã repe. Yrome ehxiropyra ase, azahkuru pyra jexiryke, ajoajohpe pyra jexiryke roropa.

¹⁴ Ynara rokē kary se ase oya ypoko. Ritonōpo omiry seromato pona ase. Sero popyra moxiamo a. “Tyoro,” ãko toto sero poko. Yrome yroro. Ritonōpo enetupuhnōko ase. Aomiry roropa enetupuhnōko ase. Urutō komo a inymeropohpyry sero, Moeze a inymeropohpyry roropa sero.

¹⁵ Aorihtyã ēsemãkary ropa poko enetupuhnōko ase, moxiã samo. Kurãkomo, iirypyrymãkō roropa ēsemãkapōko ropa Ritonōpo mana.

¹⁶ Ritonōpo jenēko mana. Ahno roropa jenēko. Kokoro rokē erohnōko ase iirypyryme pyra jehtohme, tykase ynororo.

¹⁷ – Tuhke jeimamyry imehnō pata tō poro ytoase. Mame jesaka oepyase ropa, tineru ekarose wekyry tō tytinerukãkara a. Ritonōpo a ynekarory ekaroase roropa.

¹⁸ Naeroro Ritonōpo maro oturutoh tao jenease toto. Yyrypyry ykorokapoase Ritonōpo a. Imoitly maro pyra exiase toiroro, tehme rokene.

¹⁹ Yrome moroto juteu tō nexiase, Azia pōkomo. Kurehxo exiry mokaro taro exiryhtao, Ritonōpo maro oturutoh tao jenehpōkomo, jyhxiroory se tah-tao xine.

²⁰ Ah tarōkō noturuno azahkuru jehtopōpyry poko. Jenease toto kōseriu ēpataka tarose jahtao.

²¹ Toiro rokē opore oturuase eya xine. Ynara ase: “Seroae terekatu a azahkuru jekarōko matose aorihtyã ēsemamyry ropa enetuputyryke ya,” ase eya xine. Opore jotururu azahkuru nexiase otarame, tykase Pauru.

²² Morara kary etaryke tyya Perixi ynara tykase:

– Zomory oetãko ropa ase, koroneu Rixia tooehse ahtao. Morara ahtao zuaro exiiko ase, tykase ynororo eya xine. Perixi Jezu poetory otururu etahpõme kynexine.

²³ Morarame sajëtu tyrise eya Pauru eraseme.

– Apo epe tõ imaro nexino, akorehmatohme ise tahtao xine, tykase mokyro terekatu.

Pauru oturutopõpyry Turuxira tõ maro

²⁴ Mame tuhke pyra tynyhse ahtao Perixi tooehse ropa, tyyty maro, Turuxira maro. Juteu nohpory ynororo kynexine. Mame Pauru tonehpose tyya aotururu etatohme, Jezu Kyrixtu enetuputyry poko.

²⁵ Morarame Pauru tõturupitose toto netaryme. Ynara tykase ynororo:

– Kure Ritonõpo omipona kuahtao xine, iirypyryme pyra kuahtao xine roropa. Imeipo kurãkõ apiakãko Ritonõpo mana. Kuãnohtorÿko roropa mana iirypyryme kuahtao xine, tykase Pauru.

– Epo õtururu ya. Zomory ropa tÿpokonohke pyra jahtao okohmãko ropa ase, tykase Perixi. Tõserehse ynororo Pauru omiry etaryke tyya.

²⁶ Tineru se roropa Pauru a ynororo, imyhpokatohme ropa repe. Morara exiryke tahxime Pauru tykohmase tõturutohme imaro.

²⁷ Morarame asakoro tyeimãse ahtao Poroxiu Pexitu tooehse, Perixi myakãme, kowenu tuisaryme. Mame tãkye juteu tõ ehtohme, tyamaro roropa toto ehtohme, Pauru onymyhpokara ropa Perixi tokurehse.

25

Pauru toytory se aehtopõpyry Ìperatu a

¹ Morarame Pexitu Sezarea pata pona tooehse tahtao, oseruao rokë tynyhse moroto. Morotoino Jerusarë pona toytose ynororo.

² Moroto Ritonõpo maro oturuketõ tuisary tõturuse eya, imehnõ juteu tõ tuisary maro Pauru kerekeremãko. Ynara tykase toto Pexitu a:

³ – Ajohpãme sã Pauru enehpoko xiaro Jerusarë pona, yna maro aoturutohme, tykase toh repe, etapary se toexirykõke osema tao.

⁴ Yrome Pexitu ynara tykase eya xine:

– Pauru moroto rokë mana, Sezarea po. Okynã pyra morotona ytõko ropa ase.

⁵ Ehmaropa oytorykõ se awahtao xine mokyro hxirose azahkuru aexiry poko, tykase ynororo eya xine.

⁶ Morarame 10me tynyhse ahtao toytose ropa ynororo Sezarea pona. Yrokokoro porohtoh taka typorohse tahtao, Pauru tonehpose tyya.

⁷ Mame Pauru tooehse ahtao, Jerusarë poe aehtyã xikihme toehse toto. Itamurume Pauru hxirory se toh repe azahkuru aexiry poko.

⁸ Yrome ynara tykase Pauru eya xine:

– Ehxiropyra ase azahkuru pyra jexiryke. Moeze omihpyry omipona ase ipunaka. Ritonõpo Tapyi onyjorokopara ase. Kowenu omipona roropa ase, tykase Pauru.

⁹ Yrome topeme juteu tõ se Pexitu kynexine. Naeroro ynara tykase ynororo Pauru a:

– Oytory se pyra Jerusarë pona mah, moero moxiã oturupotohme ya opoko? tykase.

¹⁰ Yrome Pauru a tozuhse, ynara tykase ynororo:

– Jytory se pyra ase. Taro ase amaro, kowenu terekatume oexiryke. Taro kure jekaropotohme kowenu tapyi tao. Juteu tõ onyryhmara exiase, zuaro ro mase.

¹¹ Kowenu omipona pyra jahtao, imepÿ totapase ya ahtao jetapary se roropa exiry oya xine. Yrome imehnō onyryhmara jahtao, jekarory se pyra ase eya xine, kowenu omipona jexiryke. Īperatu a kuaropoko, Seza a. Imaro rokē oturuse jytory se ase, tykase Pauru terekatu a.

¹² Mame tōturuxīpo kōseriu tō maro ynara tykase Pexitu Pauru a:
– Īperatu a oytory se awahtao eya aaropōko ase, tykase.

Pauru ehtopōpyry Akyripa tō ěpataka Perenixi maro

¹³ Morarame tuhke pyra tynhse ahtao tuisa Akyripa tō tooehse Sezarea pona, tyyty maro, Pexitu maro oturuse. Ipyty esety Perenixi.

¹⁴ Moroto tuhke tynhse ahtao Pauru tokarose eya. Ynara tykase ynororo eya Pauru poko:

– Orutua mā āpuruhpyry tao, Perixi nynomohpyry.

¹⁵ Jerusarē po jahtao Ritonōpo maro oturuketō tuisary ipoko noturuase ya, juteu tō tamuxiry maro etapapotohme repe.

¹⁶ Yrome ezukuase toto: “Romanome ahtao ahno onekaropyra ynanase ihxironanomo a oturupyra ro ahtao osēpataka aosewomatohme. Imaro soturutatose aporo zuarō jehtohme,” ase eya xine.

¹⁷ Morarame tooehse toto ahtao, yrokokoro yporotyase ekaropotohme. Mame mokyro enehpoase ya.

¹⁸ Yrome mokyro hxiroryhtao tyorō poko tyhxirose eya xine.

¹⁹ Tytamurukō namorepatopōpyry poko rokē noturuase toto. Imepÿ poko roropa, Jezu poko. “Aorikyhpury mokyro,” nase rokē toto. Yrome: “Orihpyra, tōsemāse ropa mana,” āko Pauru.

²⁰ Zuario pyra jexiryke ynara ase Pauru a: “Oytory se pyra hma Jerusarē pona, moroto oturupotohme ropa ynetaryme, ohxirohpōkō maro?” ase eya.

²¹ Yrome: “Īperatu maro rokē jotururu se ase,” karyke ěmapoase ropa Roma pona aropotohto Īperatu pataka, tykase Pexitu.

²² Morarame Akyripa ynara tykase Pexitu a:

– Mokyro otururu etary se ase, tykase Akyripa.

– Kokoro etāko mase, tykase Pexitu eya.

²³ Mame yrokokoro Akyripa tooehse kowenu tapyī taka Perenixi maro, kurā ke tupoke, typoetory tō maro, soutatu tuisary tō maro, pata esā tō maro roropa. Mame Pauru tonehpose Pexitu a.

²⁴ Tooehse ahtao Pexitu tōturuse aporo. Ynara tykase ynororo:

– Tuisa Akyripa, amarokō roropa emero, mose orutua enetoko. Juteu tō nyetunu Jerusarē po jahtao, taro roropa etapary se toh nexiase.

²⁵ Mose kure rokē ya, yrome jehno juteu tō exiryke aropōko ase Roma pona, Īperatu maro aoturutohme, imaro tōtururu se aexiryke.

²⁶ Yrome otara āko ha, pape poko imerōko, aropotohme Īperatu neneryme? Naeroro mose enehponō farona ourutohkōme. Omoro nymyry oturuko imaro, tuisa Akyripa, zuaro jehtohme, pape merotohme ya.

²⁷ Pauru aropory se ase repe, yrome azahkuru aexiry onenetupuhpyra jexiryke anaropopyra ro ase, tykase Pexitu.

26

Pauru oturutopōpyry typoko Akyripa a

¹ Morarame Akyripa tōturuse Pauru a:

– Ōtururu se awahtao oturuko, tykase. Mame Pauru tātaporamase. Ynara tykase ynororo:

2 – Tuisa Akyripa, tākye ase jotururu etary se oexiryke, jyhxirotopōpyry poko juteu tomo a.

3 Tuaro mase juteu tō poko. Kytamurukō namorepatopōpyry waro roropa mase. Naeroro ajohpāme sã penekehpyra exiko jomiry etary poko aporo.

4 – Juaro mã juteu tō emero, ypoeto ae ro. Wekyry tō maro rokē juātase ypatao, Jerusarē po, enara.

5 Juaro exiketō jekarory se ahtao jekarōko mã toto. Parixeume ase, orēpyra Ritonōpo omipona exikety. Kytamurukō omihpyry omipona roropa ase.

6 Taronã tonehse ywy jyhxirotome, Ritonōpo mūkuru enetupuhneme jexiryke. Pake Ritonōpo nekarohpyry enetupuhneme jexiryke roropa. “Umūkuru eraximako,” tykase Ritonōpo pake kytamurukomo a.

7 Wkyry tō roropa morararo Ritonōpo nekarory momohnōko toh repe, orihpyra toehtohkōme. Yrome aorihtyã ěsemãkapory ropa enetuputyryke ya jyhxiroy se mã juteu tomo.

8 Oty katoh amarokō juteu tō aorihtyã ěsemãkapory ropa Ritonōpo a onetupuhpyra? tykase Pauru eya xine.

9 – Osemazuhme Jezu Nazare pō se pyra exine aporo. Ipoetory ryhmarytao imehno a tākye exiase.

10 Morara exiase Jerusarē po. Tuhke Jezu poetory ěmase āpuruhpyry taka, Ritonōpo maro oturuketō tuisary omi poe. Etaparykohtao: “Mose etapako, kure etapary oya xine,” akē etapananomo a.

11 Jezu poetory tō ryhmahpō ase. Atamorepatoh tao, enetupuhkehpyry se exiase. Imehnō pata tō pona Jezu poetory tō ryhmase aytohpyry ase, toto zehno exiase exiryke, tykase Pauru.

Pauru oturutopōpyry Jezu poetoryme toehtoh poko

(Atos 9.1-19; 22.6-16)

12 – Morarame Tamaxiku pona ytoase Ritonōpo maro oturuketō tuisary a jenyokyryke inymerohpyry arose.

13 Osema tao yna ahtao, tãxiahtao saereh nase yna etonie, xixi motye kaino, ypona, ymaro ytoketō pona roropa.

14 Nono pona toepukase yna porehme. Mame omi etase. Ynara nase ya juteu tō omiry ae: “Sauru, Sauru, oty katohme yyryhmãko, ypoetory tō ryhmãko mah? Sam kamexipōko mase ya ypoetory ryhmaryke oya. Eryhmãko mase pui samo tupupuru ryhmane samo, tamoreme suimã pona otuotuokety sã mase,” nase ya.

15 “Onoky hma?” ase eya. “Ywy ase Jezu. Ypoetory tō onyryhmara exiko!

16 Owōko ropa. Osenepō oya, otuarōtatohme ypoko, ypoetoryme oehthome. Imehnō tuarōtanohpōko mase jenetopōpyry poko oya, imeĩpo enepotoh poko roropa oya.

17 Oewomãko ase oetapary se imehnō ahtao. Imeĩpo juteutōkara pataka aaropōko ase. Moroto awahtao roropa oewomãko ase.

18 Toto amorepase ytoke ajoajohpe pyra aehthokōme, joroko tamuru rumekatohme eya xine, Ritonōpo omipona rokē toto ehtohme. Iiryppyrykō korokãko ase tosēkōme jenetuputyryhtao eya xine. Esarykō ekarōko ase eya xine ypoetory tō maro,” tykase Jezu ya.

Pauru oturutopōpyry toerohtopōpyry poko

19 – Morara tykase exiryke ya Jezu omipona ase, kapu ae aotururu totase ya exiryke.

20 Osemazuhme aporo oturuase Tamaxiku pōkomo a, Jerusarē pōkomo a roropa. Mame Jutea pōkomo a oturuase. Morotoino ytoase juteutōkara

amorepase, iirypyrykō rumekatohme eya xine, Ritonōpo omipona aehtohkōme roropa.

²¹ Morara exiryke juteu tō japoiasa Ritonōpo maro oturutoh tao, jetapatohme repe.

²² Yrome Ritonōpo a jewomaryke jetapara ro toh mana. Imehnō amorepāko ro ase Jezu poko, toto tuarōtatohme. Tuisa tō zurūko ase, tuisa tō kara roropa zurūko. Ritonōpo omiry poko toto tuarōtanohnōko ase, pake Ritonōpo poe urutō kō nekarohpyry saaro. Moeze nekarohpyry saaro roropa. Ynara tykase Moeze tō pake:

²³ “Kyrixtu osanumāko toh mana, exixihmāko roropa. Yrome mā ěsemānōko ropa toorihxīpo, kypyno xine Ritonōpo exiry ekarotohme juteu tomo a, juteutōkara a, enara.”

²⁴ Morara karyke Pauru a, ynara tykase Pexitu opore Pauru a:

– Pauru, rowohpe mase. Tuhke tātamorepase oexiryke, tykase Pexitu eya.

²⁵ Yrome Pauru a tozuhse:

– Rowohpe pyra ase Pexitu tuisa. Zae rokē ase Ritonōpo omiry ekarōko.

²⁶ Akyripa a ynara tykase Pauru:

– Tuisa Akyripa, jomiry metano? Sero poko tuaro mase tokare Jezu exiryke. Morara exiryke ihximyra oturunō oya.

²⁷ Tuisa Akyripa, Ritonōpo poe urutō kō omihpyry enetupuhnōko mah? Zuaro ase. Enetupuhnōko mase, tykase Pauru Akyripa a.

²⁸ Morarame Pauru tozuhse eya. Ynara tykase ynororo:

– Otarāme Jezu poetoryme exīko ase ōmiry etahpyryme, tykase.

²⁹ Morarame Pauru ynara tykase ropa eya:

– Kure ya Jezu Kyrixtu poetoryme awahtao. Emero tarōkō roropa Jezu poetoryme se ase ysā oehtohkōme, yrome onymhpyra rokene, tykase.

³⁰ Morarame Akyripa tō towōse ropa, kowenatu, Perenixi, emero tymarōkō maro.

³¹ Tutūtase toto oturuse oxime:

– Kure rokē mana. Tōmipona aexiryke kowenu onetapapopyra mana. Onēmara roropa mana āpuruhpyry taka, tykase toto ipoko.

³² Morarame Akyripa ynara tykase Pexitu a:

– Mokyro myhpokary ropa: “Īperatu a kuaropoko,” kara ahtao, tykase ynororo.

27

Wapu ae Pauru ytotoḡpyry Roma pona

¹ Morarame toepohnohse tahtao xine:

– Saropotone Itaria pona, tykase toto. Mame Pauru tokarose Juriu a, imehnō āpuruhpyry taōkō maro, wapu ae toto arotohme Itaria pona. Juriu sajētū, Aukuxtu poetory. Pauru maro ynanytoase.

² Morarame moroto Sezarea po ynanotyriase Ataramitiu poe aepyhpyry wapu aka, Azia pona yna ytotohme, Arixtakū maro. Mokyro Tesaronika pono, Masetonia pō pono.

³ Yrokokoro Xitō pona ynanytoase. Juriu noturuase Pauru a:

– Oepe tō maro oexiry se awahtao ytoko, nase, Pauru zuno pyra toexiryke.

⁴ Morotoino ynanytoase ahmōta Xipere kuroko, iratozo ae, tyryrykane jamihme exiryke.

⁵ Morotoino tuna konōto takuohse yna a. Xirixia ehpikuroko toytose yna, Pāpiria ehpikuroko roropa Mira pona, Rixia nonory pona.

⁶ Moroto sajĕtu maro imepÿ wapu aka ynanotyriase, Arexãtyria poe Itaria pona ytokety aka.

⁷ Moro ae axĭ pyra ynanytoase Synitu pona tyryrykane popyra exiryke. Saumona kuroko ynanytoase Kereta zomye.

⁸ Morarame ynanytoase wapu ae ehpikuroko, kuremÿme samo, pata pona, Kure Otyryhkatoh pona. Moro Rasea maro atameke pyra kynexine.

⁹ Moroto okyna yna ahtao ytotoh pyra toehse. Naeroro Pauru ynara tykase toto a:

¹⁰ – Ytotoh pyra nase. Kuytorykohta seromaroro, wapu nerÿko mana. Itamurume mōkomo nerÿko. Ahno roropa orihnōko otarame, tykase Pauru repe.

¹¹ Yrome mokyro sajĕtu, wapu esĕ tō omipona nexiase, Pauru omipona pyra.

¹² Otyryhkatoh moroto popyra exiryke toytorykō se toh kynexine Penixi pona, moroto toehtohkōme konopo ae, kure moroto exiryke. Tyryry karahko Penixi po, Kereta ahmōta po.

Tyryrykane konōto oehtopōpyry konopo maro

¹³ Naeroro tyryry tykase ropa ahtao:

– Ehmaropa, tykase toto. Etypohkatoh tanÿse ropa toto a wapu ytotohme ahmōta Kereta ehpikuroko.

¹⁴ Yrome mōtoino rokĕ tyryrykane tyjamihtase, tosehpase Euroakirão, ahmōta wino.

¹⁵ Moro a wapu tarose axiny. Āpuitoh ke wapu āpuiry kuhñoko ynanexiase tyryrykane aka repe, yrome yna omipona onyrisaromepyra tokurehse yna. – Ah kuakuarotou, ynanase.

¹⁶ Osewomatohme moro tyryrykane wino ahmōta pitiko, Kauta myh-tokoxi ynanytoase, moroto tyryry karahko exiryke. Ynanerokuase itamurume kanawa anymyry poko wapu aka.

¹⁷ Kanawa tanÿkehse ahtao wapu ynanuahmykyase ehmopyra aehtohme. Yna aroryke tyryrykane a Ripia ehpikoxi isawã zuno toehse yna. Morara exiryke wera touse yna a, tywerake pyra rokĕ ytotohme tyryrykane po.

¹⁸ Yrokokoro pohkane a anyanymyryhtao mōkomo ynanyppyase nakuaka yna osereppyryke, wapu tĕme hkopyra ehtohme.

¹⁹ Yrokokoro wapu mōkomory nymyry ynanyppyase.

²⁰ Tuhke ĕmepyry xixi onenepyra ynanexiase, xirikuato onenepyra roropa, konopo itamurume exiryke tyryrykane maro: “Orihnōko sytatose,” ynanase. Ynanoserepyase.

²¹ Tuhke otuhyryra ynanĕmepyase. Naeroro Pauru ynara nase yna a:

– Jepe tomo, jomipona awahtao xine Kereta poro sehtory, mōkomo onypahpyra exiry, wapu kure ro roropa exiry.

²² Yrome seromaroro kuetatoko. Emynyhmara ehtoko. Orihpyra matose. Wapu rokĕ tonahkasĕme exĭko mana.

²³ Morara āko ase Ritonōpo nenyokyhpyry tooehse exiryke koko ya oturuse. Jesĕme mana, ipoetoryme ase.

²⁴ Ynara nykã ya: “Pauru, torĕtyke pyra exiko. Īperatu a ytōko mase, Roma tuisary a. Oewomãko mã Ritonōpo. Mokaro roropa ewomãko mana opokoino,” nykã inenyokyhpyry ya josenety ao.

²⁵ Naeroro sekese ehtoko ropa. Ritonōpo enetupuhnōko ase. Ajohpe pyra mana. Kuewomatorÿko mã inenyokyhpyry nekarohpyry ae ro.

²⁶ Yrome ahmōta pona kuarotorÿko mã tyryrykane, tykase Pauru yna a.

²⁷ Morarame 14me tynyhse ahtao tyryrykane jamihme ro nexiase. Xi-axiake wapu tarotarose, Metiteraneu tuna ena. Mame onoa wapu poko erohketō ynara nase:

– Otarāme nono moe pyra mana, nase toto.

²⁸ Tuna tukuhsē toto a, zueme aexiry waro toehtočkōme. Zueme ro tukuhsē eya xine. Moino akoxi pitiko tukuhsē ropa toto a, zueme hkopyra.

²⁹ Mame topu a wapu etapary zuno toexiryčkōke 4me etypohkatoħ tomaose toto a, wapu ātykyry wino. Tōturuse toto Ritonōpo a axī āēmeħtoħ poko.

³⁰ Morarame wapu pokō kō irumekary se toehse. Kanawae toytorykō se toħ repe. Kanawa tomapose tuna kuaka toto a, etypohkatoħ wapu potyry pokona tyritohme sã repe. Yna enekunopyry se rokē toħ kynexine.

³¹ Mame Pauru tōturuse sajētu tomo a, soutatu tō maro:

– Wapu rumekaryħtao moxiamo a nerŷko sytatose, tykase ynororo.

³² Morara tykase Pauru exiryke kanawa eary tysahkase soutatu tomo a, kanawa yħtoħme.

³³ Aēmepyyryħtao Pauru tōturuse toto a:

– Otuħtokose. Pake oemirykō roħnōko matose, otuħpyra roropa mexi-atose.

³⁴ Morara exiryke otuħtoko, jamihme oehtočkōme ropa. Torētyke pyra eħtoko. Oriħpyra matose, tykase eya xine.

³⁵ Morara kaxīpo wyi apoiase. Noturuase Ritonōpo a mokaro netaryme, wyi ekarotoħto. Notukuase ynororo yna maro.

³⁶ Morarame sekese ropa ynanexiase, tōtuhse ropa yna exiryke.

³⁷ Wapu ao ynanexiase atapona 276 me.

³⁸ Morarame tōtuhkehse yna aħtao, tiriiku typahse yna a nakuaka, tēme hkopyra wapu eħtoħme.

Wapu toħkatopōpyry pohkane a

³⁹ Mame tōmhese aħtao nono waro pyra toħ kynexine, wapu poko erohketomo. Iporiry tonese aħtao eya xine morotona wapu arory se toehse toto, isawāme tuna ehpiry exiryke.

⁴⁰ Naeroro etypohkatoħ eary tysahkase eya xine emapotohme nakuaka. Mame āpuiħtoħ myħty tymyħpokase roropa eya xine. Moromeīpo wera konōto taunuhmase ropa eya xine apō pokona, ipotyry wino, tyryrykane a wapu arotohme isawā ehpiħoxi repe.

⁴¹ Yrome isawā pona tyryhse ipotyry wino wapu. Tūpore tyryhse isawā pona. Pohkane konōto a tātohkase wapu.

⁴² – Āpuruħpyry tačkō setapatone epara toto eħtoħme, tykase soutatu tō repe.

⁴³ Yrome Pauru pyno toexiryke onetapapopyra sajētu kynexine. Nakuae tātakuotryry warōkō taropose eya osemazuhme, aħmōta pona toto ytotoħme.

⁴⁴ Imehñō taropose roropa eya wewe po wapu epokahkasē po. Emero morara rokē tātakuohse ropa toto iratyħpyry po.

28

Mauta po toto eħtopōpyry

¹ Morarame moroto yna aħtao morotōkō yna zuruase aħmōta esety poko:

– Mauta sero, nase toto yna a.

² Kure rokē toħ nexiase yna maro. Yna aroase toto tytapyīkō taka. Apoto tukase eya xine yna osūtoħme. Konopome exiryke kōxikene ynanexiase.

³ Morarame apotopokō tupuimase Pauru a. Apoto htaka tyryryħtao eya okoi nesekase emary pokona ynaneneryme.

⁴ Morara exiryke ynara tykase morotōkomo:

– Otapatō mose ro otarame. Morara exiryke okoi nesekano. Nerypyra kynako repe. Yrome okoi naryme orihñōko mana, nase toto Pauru poko.

⁵ Mame pakapakahnase okoi. Toepukase apoto htaka. Yrome jetū pyra nexiase ipoko.

⁶ Mame Pauru tonese eya xine. Emary zaory eraximāko toh kynexine. Axī aorikyry eraximāko toh repe. Yrome okyna ahtao kure ro Pauru eneryke tyya xine, ynara tykase toto:

– To! Otarāme ritō mose ro, tykase toh ipoko.

⁷ Moro ahmōta esē esety Pupuriu. Mokyro tapyī moe pyra kynexine. Tytapyī taka yna aroase kure yna ritohme. Moroto ynanynykyase oseruao.

⁸ Mokyro zū kure pyra nexiase, oxirohñōko, pixihtāko, enara. Mokyro enese Pauru nomomyase inyhtoh taka. Mame Ritonōpo a noturuase. Zuh-pokoxi tomary tyrise eya; axī nekurākase ropa.

⁹ Moromeīpo moro ahmōta pōkō kurākōkara emero noepyase Pauru a toto kurākatohme ropa. Tukurākase ropa toto eya.

¹⁰ Mame yna ytory ropa ahtao yna mōkomohtoase toto, mokaro ahmōta pōkomo.

Mauta poe Roma pona toto ytotoḍpyry

¹¹ Morarame moroto wapu kynexine, Arexātyria poe aepyhpyry, ikonopory enatyry eraximāko, ytoytopyry konopo ae exiryke. Kamaramanōpo tō esety ae moro wapu esety, Kaxito maro Poruxime. Morarame ikonopory tonahse ahtao, moro ae ynanytoase.

¹² Xirakuza pona toeporehkase yna. Moroto ynanynykyase oseruao.

¹³ Morotoino ynanytoase ropa tuna konōto ehpiuroko Reziu pona. Moroto yna ahtao kure tyryrykanē. Yrokokoro ynanytoase Pozuori pona.

¹⁴ Moroto Jezu poetory tō kynexine. Toto maro ynanynykyase omazūmykaponato ae, toahmase yna exiryke eya xine. Morotoino osema konōto ae ynanytoase ropa Roma pona.

¹⁵ Yna ekary etahpyryme Jezu poetory tomo a, tooehse toto yna enese, moino Roma poe, Apio Osepekahtoh pona, Oseruao Porohtoh pona roropa. Mokaro eneryhtao Pauru a eano tyjamihtase. Tākye toehse ynororo. Kure tōturuse Ritonōpo poko toto maro.

Roma po Pauru ehtopḍpyry

¹⁶ Morarame Roma pona toeporehkase yna ahtao, āpuruhpyry taōkō ekaroase sajētu tutuisary a. Pauru rokē imepý tapyi taka toytose, soutatu maro.

¹⁷ Mame oseruao tynyhse ahtao juteu tamuxiry tō tonehpose Pauru a oximōme imaro xine tōturutohkōme. Ynara tykase ynororo eya xine:

– Orutua komo, wekyry tomo, kuetatoko. Kuekyrykō onyenonohpyra exiase Jerusarē po. Kytamurukō omihpyry omipona ase. Yrome ynaroro rokē romano tomo a jekaroase toto jetapatohme repe.

¹⁸ Morarame tōturupose jahtao romano tuisary a jutūtanohpory se ropa nexiase repe, kowenu jetapapopyra exiryke.

¹⁹ Yrome ymyhpokapory se pyra juteu tō nexiase. Naeroro: “Īperatu ēpataka jytory se ase,” ase terekatu a. Wekyry tō hxirory se pyra exiase.

²⁰ Morara exiryke kuenehpotoxiaro joturutohme amaro xine. Ritonōpo mā kypyno xine. Kyyrypyrykō korokary se kurā rokē ekarotohme kyya xine. Moro eraximāko Izyraeu tō poetory mana. Moro enetuputyryke ya tymyhse ase keti ke, tykase Pauru eya xine.

²¹ Ynara tozuhse toto a:

— Pape oehpyra mana, Jerusarē pōkō nymerohpyry opoko ynaneneryme. Jutea poe oehsenākō mā “Popyra” kara roropa opoko.

²² Ōtururu etary se ynanase. Tuhke ahno imehnō pata pōkō Jezu poetory poihtōko toto, nase toto Pauru a.

²³ — Mokokoro osehtoko, tykase exiryke, tuhke toytose toto itapyī taka. Mokaro a noturuase Pauru, Ritonōpo ahno esēme exiry poko, Jezu poko roropa, Moeze tō nymerohpyry pokō, imehnō urutō kō nymerohpyry poko roropa. Mokaro zuruse nykohmāmyase Pauru.

²⁴ Aomiry etaryke tyya xine: “Ajojhe pyra,” tykase toto emero pyra, tone-tupuhse eya xine exiryke. Yrome imehnō onenetupuhpyra toh tokurehse.

²⁵ Mame toto ytotohto ropa itapyīkō taka Pauru ynara tykase eya xine:

— Ajojhe pyra Izaja tōturuse kytamurukomo a Ritonōpo Zuzenu poe.

²⁶ Ynara tykase ynororo:

“Tarōkomo a ytotoko.

Ynara kahtoko eya xine:

‘Ritonōpo omiry etāko matose repe,

yrome zuaro pyra matose.

Enēko roropa amarokō repe,

yrome onenetupuhpyra matose.

²⁷ Enetuputyry se pyra oexirykōke onenetupuhpyra matose.

Etary se pyra oexirykōke roropa onetara matose.

Enery se pyra oexirykōke onenepyra matose.

Māpyra oorypyrykō rumekary se awahtao xine,

otato apanarykō exiry, jomiry menetupuhpyry roropa.

Morarame meramatory ya,

kukurākatory roropa, āko Ritonōpo mana opoko xine,”

tykase Izaja kytamurukomo a.

²⁸ — Morara exiryke etatoko pahne, tōmihpyry aropōko Ritonōpo mā ju-teutōkara a, toto pynanopyry se toexiry poko toto tuarōtatohme roropa.

²⁹ Morara kary etaryke tyya xine toytose ropa toto, oxime rokē tōturutohkōme.

³⁰ Moroto Pauru asakoro tyeimāse tytapyī tao. Tākye ynororo kynexine imehnō oepyryke tytapyī taka.

³¹ Tōturuse ynororo toto a Ritonōpo ahno esēme exiry poko. Enaromyra tamorepase toto eya Jezu Kyrixtu poko: “Mokyro poko oturupyra exiko,” kara morotōkō exiryke.

ROMANOS

Pauru Nymerohpyry Roma pōkō Neneryme

Romanos

Ekarotopo

Sero pape tymerose Pauru a Roma pōkō neneryme. Omi kurā Jezu Kyrixtu enetuputyry poko ekarory se kynexine ahno a emero Romano tō nonory po. Morara exiryke tōsenetupuhse ynororo toytory poko pata Roma pona, tuisa konōto patary pona. Moroto Jezu poetory tō oximōtoh nae kynexine. Morotoino mya toytory se kynexine Expania pona. Moro poko takorehmapory se kynexine Jezu poetory tomo a Roma pō (Romanos 15.22-24). Ahno emero Jezu Kyrixtu waro se Pauru kynexine tysaaro.

Ritonōpo nymenekahpyryme Pauru kynexine imehnō amorepaneme. Tynmerohpyry ae Omi kurā ekarōko mana: Ritonōpo jamitunurume Jezu Kyrixtu enetuputyry kyya xine mana, kypynanohtorýko mana. Ritonōpo neneryme kurākōme kyritorýko Jezu mana, enetuputyryke kyya xine Kuesēkōme, toorihse exiryke kymyakākōme. Toorihtopōpyry ke kyyrypyrykō topehmase eya. Seromaroro Jezu marōme kuexirykōke kurākōme kuener-torýko Ritonōpo mana, Tuzenu kurā āpuineme sã kukurohtao xine exiryke.

Sero pape ao

Pauru osekarotopōpyry 1.1-17

Ahno emero Typynanohne se 1.18–3.20

Irypyrymākō pynanohnōko Ritonōpo mana 3.21–4.25

Isene ropa Kyrixtu maro 5.1–8.39

Ritonōpo osenetupuhtoh Izyraeu tō poko 9.1–11.36

Jezu poetoryme ehtoh poko 12.1–15.13

Etyhpyrymã sero 15.14-33

Aomiry etyhpyry te, Ritonōpo eahmaryme 16.1-27

¹ Ynymerohpyry moro onenerykōme Roma pōkomo. Ywy ase Pauru. Jezu Kyrixtu poetoryme ase. Ritonōpo nymenekahpyryme roropa ase. Toahmase ywy Ritonōpo a omi kurā poko imehnō amorepatohme Jezu Kyrixtu poko.

² Ynara tykase Ritonōpo pake urutō komo a: “Omi kurā ekarōko ase oya xine imeīpo,” tykase Ritonōpo pake urutō komo a. Moro poko tymerose eya xine Ritonōpo omiryne,

³ Ritonōpo mūkuru poko, Kuesēkō Jezu Kyrixtu poko. Ahnome tonuruse roropa ynororo, Tawī paryme.

⁴ Ritonōpome roropa tyrypyhpyke pyra ipunaka. Tumūkurume Jezu Kyrixtu exiry poko kufuarōtanohpotone tyjamitunuru ke. Tumūkuru ēsemākapone ropa Ritonōpo aorihxīpo.

⁵ Tumūkuru a typynanohse jexiryke jerohtoh kurā tokarose Ritonōpo a. Tymenekase ywy eya imehnō amorepatohme typoko. Kyrixtu akorehmaneme tymenekase ywy, imehnō pata pōkō eahmatohme ya, Jezu enetupuhtohme toto a, Jezu omipona roropa toto ehtohme.

⁶ Amarokō roropa Roma pōkomo, toahmase matose Ritonōpo a roropa Jezu Kyrixtu poetoryme oehtohkōme.

⁷ Naeroro sero merōko ase onenerykōme Roma pōkomo. Ritonōpo mā opyno xine ipunaka. Morara exiryke toahmase matose ipoetoryme oehtohkōme. Ynara āko ase Ritonōpo a opoko xine: “Roma pōkō kure tyriko Papa. Torētyke pyra tyriko toto,” āko ase. Morara āko roropa ase Kuesēkomo a, Jezu Kyrixtu a.

“Kure mase, Ritonõpo,” katopõpyry

⁸ Jezu Kyrixtu toorihse exiryke kyyrypyrykõ epehpyryme, Ritonõpo õpataka oturũko ase opoko xine. Tãkye ase opoko xine: “Jezu tonetupuhse Roma põkomo a,” kary etaryke ya. Morara kary etaryke imehnomo a roropa, tuhkãkomo a tãkye ase. “Kure mase Papa. Tãkye ase Roma põkõ poko,” ãko ase opoko xine.

⁹ Aomipona se ase yronomyryme. Naeroro aomiry kurã ekarõko ase imehnomo a Imũkuru poko. Wenikehpyra ase opoko xine. Wenikehpyra opoko xine jexiry waro Ritonõpo mana.

¹⁰ Imaro joturuuhtao, ynara ãko ase: “Papa Kapuaono, Roma põkõ enese jytory se ase repe, ajohpãme samo, jaropory se awahtao,” ãko ase Ritonõpo a.

¹¹ Yronomyryme jytory se ase oenese xine. Oururukõ se ase Ritonõpo nekarory kurã poko kyya xine Tuzenu maro, orõpyrahxo oehtohkõme.

¹² Satakorehmatone orõpyra kuehtohkõme. Jakorehmãko matose Jezu enetuputyryke oya xine. ãkorehmatorõko roropa ase Jezu enetuputyryke ya.

¹³ Wekery tomo, otuarõtanohporykõ se ase. Tuhke rokõ jytory se exiase oenese xine repe. Yrome tuhke takorekehkase roropa ywy jytohtomo myaro. Imehnõ eahmary se exiase Kuesõkõ enetupuhtohme eya xine, moero amaro xine, imehnõ juteutõkara amorepatopõpyry saaro ya Jezu poetoryme toto ehtohme imepõ pata tõ poro. Moro saaro imehnõ amorepary se ase amaro xine.

¹⁴ Ynara tykase Jezu ya: “Ypoko emero pata põkõ zuruta,” tykase. Morara exiryke emero zurũko ase. Ituakyry tõ zurũko ase, imehnõ pata tõ põkõ roropa zurũko ase. ãtamorepatyã zurũko ase, atamorepahno roropa zurũko ase. Emero toto zurũko ase. “Zuruta toto,” tykase Jezu exiryke ya.

¹⁵ Morara exiryke jytory se ase oya xine Roma pona omi kurã poko Jezu Kyrixtu poko ãmorepase xine.

Ritonõpo jamitunuru tonetupuhnanõ kurohtao

¹⁶ Kyrixtu omiry poko ihximyra ase. Kyrixtu omiry enetupuhnanõ kurãkary waro Ritonõpo mana emero porehme. Juteu tõ mã tukurãkase osemazuhme tonetupuhse toexiryke eya xine. Seromaroro emero eahmãko Ritonõpo mana ikurãkatohme tyya, tonetuputyryke eya xine.

¹⁷ Kyrixtu omiry kutuarõtanohtorõko mana iirypyrymãkõ kurãkary poko Ritonõpo a, osepune toto ehtohme Ritonõpo kure exiry maro. Jezu enetuputyryhtao kyya xine kukurãkatorõko mana. Ynara tymerose Ritonõpo omiry: “Iirypyrymãkõ kurãkaryhtao Ritonõpo a, orihpõme exiko mã toto, tonetupuhse exiryke eya xine.”

Popyra sero põkõ exiry poko

¹⁸ Yrome kyyrypyrykõ zehno toexiry poko kutuarõtanohtorõko Ritonõpo mana. Iirypyrymãkõ wãnohnõko Ritonõpo mana iirypyryme toto exiryke. Iirypyrykomo a Ritonõpo omiry tapuruse sã exiryke roropa onetara imehnõ ehtohme. Morara exiryke toto wãnohnõko Ritonõpo mana.

¹⁹ Toehtoh poko ahno tamorepase Ritonõpo a. Morara exiryke Ritonõpo waro se toexirykõ se tahtao xine tuaro exiry toto. Yrome tuaro se pyra toto ipunaka. Morara exiryke toto wãnohnõko Ritonõpo mana.

²⁰ Sero nono ritopõpyry poe ro Ritonõpo jamitunuru enahpyra ehtoh waro toh mana. Ritonõpome nymyry aexiry enetupuhnõko toto. Morara Ritonõpo exiry onenepyra toh mã repe yrome tuaro toto. Ritonõpo poko tuaro mã toto inrytyã eneryke tyya xine. Morara exiryke: “Ritonõpo poko zuaro pyra exiase,” kasaromepyra mã toto tuaro toehse toexirykõke.

²¹ Ritonõpo waro toh kynexine repe. Yrome kure Kyrihpõkõ onyripyra mā toto. “Kure mase, Ritonõpo,” kara roropa toh kynexine. Naeroro aosenetupuhtohkõ toiparo rokē toehse roropa mana. Tuaro pyra toehse ropa toto ipunaka.

²² “Zuaro ase,” āko toh mā repe. Yrome tuaro pyra mā toto ipunaka.

²³ Orihpõme Ritonõpo mana. Yrome tosekõme Ritonõpo onyripyra toto. Okyno tō kuhtopõpyry rokē eahmāko mā toto tosekõme Ritonõpo myakāme. Orihketõ kuhtopõpyry eahmāko rokē mā toto. Ahno sã tynyrytyamo te, torõ tō panõ tynyrytyamo, zakare tōkehko panõ tynyrytyã roropa. Mokarohne kuhtopõpyry rokē eahmāko mā toto, tosekõme.

²⁴ Morara exiryke turumekase toto Ritonõpo a, typenetatohkõ poko toto ehtohme, tyrypyrykõ xihpyry poko roropa oximaro.

²⁵ Zae mā Ritonõpo omiry yrome ise pyra mā toto. Ajohpe ehtoh ke imyakāmary se mā toto. Ritonõpo Kuesēkõ oneahmara mā toto. Ritonõpo omipona pyra mā toto. Inyrytyã rokē eahmāko mā toto. Ritonõpo eahmary kyya xine kure mana, mosa rokene.

²⁶ Yrome tyrypyrykõ poko rokē mā toto. Morara exiryke turumekase toto Ritonõpo a, tyrypyrykõ poko rokē toto ehtohme. Nohpo tō roropa musurehpe exīko mā toto, ipenetatohkõ tytyorõmase exiryke. Oxipoko rokē exīko mā toto.

²⁷ Morararo orutua komo, typyxiākõ maro se pyra mā toto. Tyro sã imehnõ poko penetāko toto, orutua kō oxipoko xihpyryme exīko roropa toto, nohpo tō poko toehtohkõ sã oximaro toto imepý orutua maro. Naeroro mokaro wãnohnõko Ritonõpo mana, iirypprykõ epehpyryme.

²⁸ Ritonõpo poko tuaro toehtopõpyrykõ rumekary se toh kynexine. Morara exiryke turumekase ropa toto Ritonõpo a, kurã poko osetupuhpyra toto ehtohme, tyrypyrykõ poko rokē toto ehtohme.

²⁹ Pehme toh mana tyrypyrykõke. Popyra mā toto te, emero otyro se tykyryrykõme rokene, popyra imehnõ rīko toto, imehnõ zumoxike toto. Imehñõ etapāko toto. Imehñõ wõko roropa toto. Osetapāko toto. Imehñõ enekunohnõko toto. Oxiehno roropa toto. Iiryppryme toehtohkõ poko rokē osekãtopõko toto imehñomo a.

³⁰ Imehñõ kerekeremāko mā toto. Ritonõpo zehno mā toto. Imehñõ roropa rīko mā toto popyra. Epyrypāko mā toto typoko xine. Orēpyra toexirykõ poko osekãtopõko mā toto. Osetupuhkehpyra mā toto tyrypyrykõ poko. Tumykõ omipona pyra mā toto.

³¹ Zae ehtoh waro pyra mā toto. Opehmato pyra roropa mā toto. Imehñõ pyno pyra mā toto. Imehñõ poko enupunara mā toto.

³² Ritonõpo omihpyry waro toh mā repe. Ynara āko Ritonõpo omiry: “Iirypprymākõ apotoimo htaka ytõko toh mana, tyrypyry poko exiketomo,” āko. Moro waro toh mā repe. Yrome tyrypyrykõ poko ro mā toto. Onurumekara mā toto. Popyra kuhse mā toto. Imehñomo a tyrypyrykõ poko exiketomo a, “Kure mase,” āko roropa mā toto.

2

Iirypprymākõ wãnohnõko Ritonõpo mana

¹ Jepe tomo, imehnõ popyra exiry enetupuhnõko matohu? Imepý ekaro-ryhtao popyra oya xine, popyra roropa matose, isaaro oexirykõke. Imepý ryryry enetupuhpyryhtao oya xine, mokyro sã tyrypyhpyke awahtao xine, popyra oehtohkõ waro roropa matose.

² Zae Ritonõpo exiry waro sytatose, iirypprymākõ apiakaryhtao eya. Tyrypyry poko exiketõ apiakāko Ritonõpo mana.

³ Yrome amarokō ke? Imehnō iirypyrymākō sã matose. “Mokaro popyra,” āko matose repe. Yrome mokaro sã matose, popyra. Naeroro awānohtorýko roropa Ritonōpo mana.

⁴ Tuhke kuānohpopyra xine mana kyyrypyrykō poko. Axī pyra iirypyrymākō wānohpōko roropa mana, oorypyrykō rumekary se exiryke oya xine. Opyno xine Ritonōpo mana. Zuarō matose repe. Yrome ynara āko matose: “Kuānohpyra xine Ritonōpo mana. Naeroro kyyrypyrykō poko sehtone,” āko matose.

⁵ Yrome onetarahko sã matose, aomipona se pyra oexirykōke. Naeroro awānohpotorýkohxo Ritonōpo mana, kurākō apiakatoh po. Morara ahtao kyyrypyrykō zehno Ritonōpo ehtoh enēko sytatose. Zae kuapiakarykō enēko roropa sytatose.

⁶ Kuepehmatorýko Ritonōpo mana, emero porehme, kyyrypyrykō epehpyryme. Kurākō epehmāko kurā ke. Iirypyrymākō epehmāko popý ke.

⁷ Toitoine matose kure imehnō riry poko penekehpyra. Morara awahtao xine kure oexirykō se matose. “Kure mase. Tuisamehxo roropa mase,” kary etary se matose Ritonōpo a. Orihpýme oexirykō se roropa matose jume. Amarokō riko orihpýme Ritonōpo mana.

⁸ Māpyra imehnō mā typenetatohkō se rokē toto. Zae ehtoh rumekāko toto, azahkuru rokē toehtohkōme. Mokaro zehno Ritonōpo exīko mana. Toto wānohnōko roropa mana.

⁹ Mame iirypyrymākō etuarimāko, tuānohse toexirykōke. Jetū exīko mā toto, juteu tō osemazuhme. Mame juteutōkara roropa.

¹⁰ Yrome kure imehnō rihpōkomo a, “Kure mase,” āko eya xine mana. Kure toto riko Ritonōpo mana. Torētyke pyra toto riko roropa mana, juteu tō osemazuhme. Morararo juteutōkara roropa.

¹¹ Zae rokē Ritonōpo kuepehmatorýko mana juteu tomo, juteutōkara, enara.

¹² Juteutōkara typapeke pyra, Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a, moro pyra mā toto. Naeroro Ritonōpo omipona pyra mā toto. Orihnōko rokē mā toto, jume, tyrypyrykō epehpyryme. Ritonōpo nymeropohpyry waro pyra ro tahtao xine orihnōko mā toto. Mame juteu tō mā Ritonōpo nymeropohpyry nae. Yrome aomipona pyra roropa toh mana. Naeroro iirypyrykō epehmapōko Ritonōpo mana tynyeropohpyry ae ro eya xine.

¹³ Ynara exiryke, Ritonōpo nymeropohpyry etaryhtao rokē, etananō iirypyryme ro mā toto, aomipona pyra toto ahtao. Yrome aomipona toehse toto ahtao, kure toto riko Ritonōpo mana.

¹⁴ Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a, moro waro pyra mā juteutōkara. Yrome tōsenetupuhpōpyrykō poe rokē Ritonōpo omipona toehse mā toto. Tamoreme xine tyrypyrykō poko osenetupuhnōko mā toto, Ritonōpo nymeropohpyry waro pyra ro toto ahtao.

¹⁵ Mame toto nyrytā eneryke kyya xine zuaro sytatose, Ritonōpo nymeropohpyry tymerose sã mā ikurohtao xine. Moro waro sytatose, kure toto ehtoh eneryke kyya xine. Morararo zae ehtoh waro toexirykōke tyrypyrykō poko toehse toto ahtao ehxirōko mā toto. Kure toto ahtao ehxiropyra mā toto Ritonōpo nymeropohpyry tymerose exiryke sã toto kurohtao.

¹⁶ Morohne poko imehnō amorepāko ase omi kurā poko toto amoreparyhtao ya. Imeipo Jezu Kyrixtu kuapiakatorýko mana Ritonōpo omi poe. Kuosenetupuhpōpyrykō enēko roropa mana tokare pyra kuosenetupuhhōko ahtao ro.

Moeze omihpyry omipona ehtoh kuhnōko juteu tō mā repe

17 Amarokō ke, juteu tomo? Moeze nymerohpyry enetuputyryke oya xine: “Ritonōpo nymenekahpyryme ase, typoetoryme,” āko matose repe. Epyrypāko matose Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a waro oexirykōke repe. Kure matose osekarōko repe.

18 Tōmipona kuexirykō se Ritonōpo mana. Moro waro matose repe. Inymeropohpyry poko tamorepase oexirykōke zae ehtoh waro matose repe.

19-20 “Zuaro pyra exiketō amorepaneme ase,” āko matose repe. “Atamorepahnō amorepaneme ase te, putupyra exiketō amorepaneme te, zuaro pyra exiketō amorepaneme te, zae ehtoh waro ase emero,” āko matose, Ritonōpo nymeropohpyry nae oexirykōke repe.

21 Yrome imehnō amoreparyhtao ro oya xine, oorypyrykō poko ro matose. Imehnomo a ynara āko matose: “Imehnō mōkomory osematonanohtou,” āko matose repe, yrome ematonanohnōko roropa matose.

22 “Imehnō nohpo poko pyra ehtoko,” āko matose. “Imehnō orutua poko pyra ehtoko,” āko roropa matose nohpo tomo a. Yrome amarokō ke nohpo tō poko pyra hmatou? Morararo Ritonōpo myakāme ahno nyrytā se pyra matose repe. Yrome itapyī tae inyrytā arōko matose, imaro oturutoh tae.

23 Ritonōpo nymeropohpyry waro oexirykō poko epyrypāko matose repe, yrome Ritonōpo hxirōko sā matose aomipona pyra awahtao xine.

24 Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme: “Iryryryme oexirykōke juteu tomo, Ritonōpo kerekeremāko juteutōkara mana,” me tymerose.

25 Ritonōpo nymeropohpyry omipona awahtao xine, juteume oehtohkō kure mana. Yrome Ritonōpo nymeropohpyry omipona pyra awahtao xine, oty kure juteume oehtohkō nae? Arypyra, popyra rokē mana.

26 Imehnō juteutōkara repe. Yrome Ritonōpo nymeropohpyry omipona toehse ahtao, typoetoryme mokaro rīko Ritonōpo mana. Juteume exiketō sā exīko mā toto.

27 Naeroro, juteu tōme matose repe, yrome ohxirotorīko mā juteutōkara, Ritonōpo nymeropohpyry omipona pyra oexirykōke. Ritonōpo omiryry nae matose, tymerose exiryke. Juteume roropa matose. Yrome aomipona pyra matose. Māpyra mokaro juteutōkara Ritonōpo omipona exīko mā toto, juteume pyra tahtao xine ro.

28 Onokākō juteume nymyry nae? Onokākō Ritonōpo poetoryme nymyry nae? Ritonōpo poetoryme nymyry pyra mā mokaro juteu pū ke rokē exiketomo, jāipotapihpyry isahkatyamo.

29 Yrome juteu tō nymyry mokaro, Ritonōpo poetoryme nymyry exiketomo tukurohtao xine. Tytyrōmase mokaro kurohtao Ritonōpo Zuzenu a mana, Moeze nymerohpyry omipona toehhtōkōke pyra. Mokaro Ritonōpo zamaro mā toto. “Kure mase,” āko Ritonōpo eya xine mana, morara kara ahno ahtao ro.

3

1 “Morara ahtao oty me kure juteume exiry? Oty me kure roropa aipotapihpyry sahkary?” āko matose otarame.

2 Kure ro mā juteume ehtopo. Ynara exiryke, tōmihpyry tokarose Ritonōpo a juteu tomo a.

3 Toitoina juteu tō onenetupuhpyra toehse repe. Yrome mokaro sā pyra Ritonōpo mana. Zae exikehpyra mana ipunaka.

4 Ritonōpo zae exikehpyra mana. Imehnō ajohpe ahtao ro, emero porehme, zae rokē ynororo mana. Ynara tymerose Ritonōpo omiryry me sero poko:

“Zae oexiry poko utuarōtanohpōko mase otururuhtao.

Kure rokē oehtoh poko zuaro kamexipōko mase imehnomo a ohxiroryhtao,”
me tymerose pake.

⁵ Otarāme kyyrypyrykō poko kuahtao xine ro Ritonōpo kure ehtoh enetupuhnōko imehnō mana. Otara āko sytatau morara ahtao? Morara ahtao: “Ritonōpo zae pyra mana kuānopyrykohtao,” āko imep̄y mā otarame repe. Morara katopōpyry totase ya imehnomo a repe.

⁶ Azahkuru morara kary ipunaka. Ritonōpo zae pyra ahtao, sero pōkō anapiakasaromepyra exiry.

⁷ “Yrome yyyrypyry poko jahtao imehnō tuarōtanohpōko ase emero motye kuhse Ritonōpo zae ehtoh poko. Morara ahtao oty katohme juānohnōko nae yyyrypyry poko?”

⁸ Naeroro kyyrypyrykō poko sehtone Ritonōpo rokē kure exiry enetohme imehnomo a,” āko otarame repe. “Ÿ, morara āko Pauru,” āko imehnō mā repe, ykerekereananomō, yhxirotohme repe. Mokaro wānohnōko Ritonōpo mana, zae rokene toto ryryry epehpyryme.

Kurākō nymyry pyra sero nono po

⁹ Morarame otarame ynara āko matose: “Juteume kuexirykōke kurehxo sytatose, juteutōkara kure hkopyra toh mana,” āko otarame matose repe. Arypyra, pake kuuruatose moro poko. Juteu tō s̄a juteutōkara mana. Tyyrypyhpyke sytatose oxisamo. Kyyrypyrykō rumekary waro pyra sytatose.

¹⁰ Ynara āko Ritonōpo omiry moro poko: “Sero nono po kurākō pyra mā ipunaka. Emero porehme tyrypyhpyke toehse.

¹¹ Zae ehtoh waro exiketō pyra roropa mā ipunaka. Ritonōpo omipona se exiketō pyra mā ipunaka roropa.

¹² Toeramase ropa toto Ritonōpo winoino. Ritonōpo waro ehxīpo tyrypyrykō poko toehse ropa toto, emero porehme. Kure toehtohkō poko pyra toto, emero porehme.

¹³ Aomirykō onekunohto mana. Ajohpe xihpyry aomirykō mana, opi orihmatō samo. Okoi ep̄ity s̄a aomirykō mana.

¹⁴ Imehnō kerekere māko mā toto tōmirykō xihpyry ke.

¹⁵ Axī imehnō osanumāko toto. Axī imehnō etapāko roropa toto.

¹⁶ Imeimehnō ryhmāko toto. Toto tuarimapōko roropa toto.

¹⁷ Kure toexirykō waro pyra toto imehnō maro.

¹⁸ “Ritonōpo, tuisa imehxo mase, yna Esemy,’ kara mā toto,” me tymerose pake Ritonōpo omiryryme.

¹⁹ Ritonōpo nymeropohpyry omipona se exikety ahtao, mame toiro tyrypyry poko toehse ropā ahtao, Ritonōpo omipona pyra toehse. Popyra mā ipunaka Ritonōpo a, imehnō iiryryrymākō samo. Ritonōpo ezukuru waro pyra toehse ynoro, tyrypyhpyke toehse toexiryke.

²⁰ Ekurākasaromepyra sytatose Ritonōpo nymeropohpyry omipona kuehtohkōme. Ritonōpo nymeropohpyry kutuarōtanohtor̄yko rokē mana kyyrypyrykō poko.

Iiryryrymākō kurākary poko Ritonōpo a

²¹ Yrome seromaroro Ritonōpo a tōsenetupuhthopōpyry tonepose kyya xine iiryryrymākō kurākary poko tyya. Tynymeropohpyry omipona kuexirykōke

kukurākatorŷko Ritonōpo nae? Arypyra ipunaka. Ynara kutuarōtanohtorŷko Moeze nymerohpyry mana, imehnō urutō kō nymerotyā roropa,

²² iirypyrymākō kurākāko Ritonōpo mana Jezu Kyrixtu enetuputyryke eya xine. Emero Kyrixtu enetupuhnanō kurākāko Ritonōpo mana, oxisā tyrypyhpyke kuexirykōke emerō porehme.

²³ Kymarokō emerō tyrypyhpyke. Osepune pyra sytatoše, Ritonōpo kure exiry maro.

²⁴ Yrome Ritonōpo kypyno xine ipunaka. Morara exiryke enetuputyryhtao kyya xine kukurākatorŷko ropa mana, Jezu Kyrixtu orihthopōpyry ke. Aorihthopōpyry ke topekahse sytatoše kyhxiropyra xine joroko tamuru ehtohme.

²⁵ Ritonōpo Tumūkuru ekarone aorihthohme, iirypyrymākō kurākatoahme tyya, enetuputyryhtao eya xine. Tumūkuru tokarose kure toehtoh poko imehnō tuarōtanohtohme iirypyrymākō kurākaryhtao eya. Osemazuhme aporo kuānohpopyra xine aporo Ritonōpo kynexine kyyrypyrykō poko.

²⁶ Yrome seromaroro kyyrypyrykō epehmapōko Ritonōpo mana. Emŷpōko mana, zae aehtoh waro imehnō ehtohme, iirypyrymākō kurākaryhtao eya. Morarame Tumūkuru ekaroryke zae toehtoh poko kutuarōtanohtorŷko Ritonōpo mana. Iirypyrymākō kurākary poko roropa kutuarōtanohtorŷko mana, Jezu enetuputyryke eya xine.

²⁷ Morara ahtao oty poko epyrypāko sytatou? “Ypoe rokē kure jenēko Ritonōpo mana,” āko sytatou? Arypyra. “Ritonōpo nymeropohpyry omipona jehtopōpyryke kure jenēko Ritonōpo mana,” āko roropa sytatou? Arypyra roropa. Aomipona pyra sytatoše ipunaka. Enetuputyryke rokē kyya xine tukurākase sytatoše.

²⁸ Seromaroro zuaro sytatoše. Kukurākatorŷko Ritonōpo mana Kyrixtu enetuputyryke rokē kyya xine, inymeropohpyry omipona kuexirykōke pyra.

²⁹ Juteu tō rokē ešeme Ritonōpo nae? Arypyra, juteu tō ešeme mana, juteutōkara ešeme. Emero ešeme mana, enara.

³⁰ Toiro Ritonōpo mana. Juteu tō kurākāko mana Jezu enetuputyryke eya xine. Morararo juteutōkara kurākāko Ritonōpo mana tonetuputyryke eya xine roropa.

³¹ Morara ahtao Kyrixtu enetuputyryke kyya xine Ritonōpo nymeropohpyry rumekāko sytatou? Arypyra, onurumekara sytatoše. Jezu enetuputyryhtao kyya xine, inymeropohpyry omipona kuhse sytatoše exīko.

4

Ritonōpo enetupuhtopōpyry Aparāo a

¹ Mame otarame imepŷ juteu ynara āko: “Morara ahtao otara āko sytatou kytamurukō Aparāo poko? Oty pokoino Aparāo tukurākase Ritonōpo a?” āko, ekaropōko otarame.

² Etatoko pahne, tamoreme kure Aparāo toehse ahtao, Ritonōpo nymeropohpyry omipona toexiryke, otarame kure toexiry poko epyrypary repe. Yrome Ritonōpo netaryme kure toexiry poko epyrypasaromepyra kynexine.

³ Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “Ritonōpo tonetupuhse Aparāo a. Naeroro enetuputyryke eya iirypyry korokane Ritonōpo. Mame kure tonese Ritonōpo a,” āko Ritonōpo omiry.

⁴ Erohketi erohnōko mana. Mame epehpyry apoīko mana toerohtamitume. Moro epehpyry imepŷ nekarohpyry rokē pyra mana, aerohtamitume exiryke.

⁵ Yrome iirypyrymäkö kuräkary ropa Ritonõpo a moro sã pyra mana. Tonetupuhnanomo a: “Kure mase, tukuräkase ropa ya,” äko Ritonõpo mana. Yrome morara kara mana tamoreme kure toehtoh kuhnanomo a.

⁶ Sero poko tymerose Tawi a pake, täkye exiketõ poko iirypyrykö kuräkaryke Ritonõpo a, tamoreme kure toehtoh onukuhpyra toto ahtao.

⁷ Ynara tymerose Tawi a:

“Täkye kuhse mokaro mana

iirypyrykö tykorokase exiryke Ritonõpo a.

iirypyrykö onenepyra toehse roropa Ritonõpo mana.

⁸ Morararo täkye kuhse iirypyrymanõpo mana, iirypyry tykorokase exiryke Kuesêkomo a,” tykase.

⁹ “Täkye kuhse mokaro,” tykase Tawi juteu tõ poko rokë pyra. Juteutõkara roropa morararo mana. Ynara äko ase Ritonõpo omi poe: “Ritonõpo tonetupuhse Aparão a. Naeroro Ritonõpo enetuputyryke eya, tukuräkase ynororo Ritonõpo a,” äko.

¹⁰ Otara ahtao Aparão tukuräkase nae? Aïpotapihpyry sahkaxïpo tukuräkase nae Ritonõpo a? Arypyra, onysahkara ro ahtao tukuräkase ynororo Ritonõpo a.

¹¹ Imeïpo tyaïpotapihpyry tysahkapose Aparão a, imehnõ tuarõtatohme ikuräkatoöpöpyry poko Ritonõpo a. Ritonõpo enetuputyryke eya, tukuräkase ynororo onysahkara ro ahtao. Naeroro emero Ritonõpo enetupuhnanõ tamurume Aparão mana. Juteutõkara roropa tukuräkase mä toto Ritonõpo a tyaïkõpotapihpyry onysahkara ahtao ro, Aparão kuräkatoöpöpyry saaro.

¹² Morararo juteu tomo, Aparão paryme mä toto, jaïkõpotapihpyry tysahkase exiryke rokë pyra. Aparão paryme mä toto Ritonõpo enetuputyryke tyya xine, enetupuhtopöpyry saaro Aparão a. Tyaïkõpotapihpyry onysahkara ahtao ro tukuräkase toto Ritonõpo a Aparão kuräkatoöpöpyry saaro.

Ritonõpo nekarory apoïko sytatose enetuputyryhtao kyya xine

¹³ Ynara tykase Ritonõpo Aparão a: “Sero põkö esême orïko ase apakõ maro, enara,” tykase Ritonõpo Aparão a. Morarã tykase Ritonõpo tynmeropohpyry omipona exipitopyra Aparão ahtao. Tosême Ritonõpo tonetupuhse Aparão a exiryke tukuräkase ynororo eya, morara tykase Ritonõpo eya.

¹⁴ Kuräkõ ekarõko Ritonõpo mana tynmeropohpyry omipona exiketomo a rokë pyra. Tynmeropohpyry omipona exiketomo a rokë kuräkõ ekaroryhtao toiparo rokë Jezu senetupuhatory. Toiparo rokë roropa: “Kuräkõ ekarõko ase oya xine,” tykase Ritonõpo exiry kyya xine.

¹⁵ Tynmeropohpyry omipona pyra exiketõ wãnohnõko Ritonõpo mana. “Jomipona pyra matose,” kara Ritonõpo mana tynmeropohpyry onetapÿnyõpo tomo a, aomiry waro pyra toto exiryke.

¹⁶ Naeroro omomyke pyra Ritonõpo mana: “Kuräkõ ekarõko ase oya jenetuputyryke oya,” tykase ynororo Aparão a. Toipe Ritonõpo mana, tõmihpyry ae ro mana. Naeroro kuräkõ ekarõko kyya xine mana emero tonetupuhnanomo a, Aparão a ekarotopöpyry saaro. “Ynymeropohpyry omipona exiketomo a rokë kuräkõ ekarõko ase,” kara Ritonõpo kynexine. Yrome ynara tykase ynororo: “Jenetupuhnanomo a kuräkõ ekarõko ase emero,” tykase ynororo. Naeroro Ritonõpo a kytamurukõme Aparão mana, Ritonõpo enetuputyryke kyya xine, enetupuhtopöpyry saaro Aparão a.

¹⁷ Ynara tymerose Ritonõpo omiryme: “Jomi poe tuhke pata põkö ynara äko, ‘Kytamurukõme Aparão mana isaaro Ritonõpo enetuputyryke kyya

xine,' äko," tykase Ritonõpo Aparão a. Ritonõpo tonetupuhse Aparão a, aorihtyã eşemâkaponeme ropa kynenetupuhne. Tõmiry ke emero tyriry waro exiketyme roropa, kynenetupuhne.

18 "Apakõ tuhke emãñõko mana, ekuhpỹme exiko mã toto," tykase Ritonõpo Aparão a. "Ypoe tuhke pata põkõ tamurume exiko mase," tykase. Mame zae Ritonõpo omiry ehtoh tonetupuhse Aparão a. "Tõmihpyry ae ro kure jyriko Ritonõpo mana," tykase Aparão tyya rokene. Yronomyryme tonetupuhse eya. Emũkuasaromepyra tahtao, tamuhpõme toexiryke, toraximase ynororo. "Umũkuru ekarõko ya Ritonõpo mana," tykase.

19 Tamuhpõme toehse Aparão, 100me exisasaka jeimamyry taropose eya. "Emũkuasaromepyra ase orihsasaka jexiryke," tykase Aparão tyya rokene. "Ypyty Sara roropa kunumuxime mana, emũkuasaromepyra ynororo roropa," tykase tyya rokene. Yrome Ritonõpo omiry zae ehtoh onenetupuhkehpyra kynexine, emũkuara tahtao ro.

20 Ritonõpo onenetupuhkehpyra kynexine. "Nary rokene," kara roropa kynexine. "Sero põkõ esẽme oriko ase, apakõ roropa," katopõpyry poko Ritonõpo a wenikehpyra kynexine ynororo. Ritonõpo enetuputyryke, tyjamihtase Aparão. Mame, "Kure mase," tykase ynororo Ritonõpo a.

21 Ritonõpo jamitunuru poko tonetupuhse Aparão a exiryke, Ritonõpo nekarory apoiry waro kynexine.

22 Morara exiryke roropa Ritonõpo enetuputyryke eya Aparão kurãkane Ritonõpo. Kurãme tyrise ynororo.

23 Moro tymerose Ritonõpo omiry: "Kunukurãkane Ritonõpo. Kurãme tyrise ynororo," tykase. Moro tymerose Aparão poko rokẽ pyra.

24 Kypoko xine moro tymerose roropa, tukurãkase kuexirykõke Ritonõpo a. Kurãkõme tyrise sytatose roropa, Kuesëkõ Jezu eşemâkaphõ enetuputyryke kyya xine.

25 Tumũkuru tokarose Ritonõpo a aorihtohme kyyrypyrykõ pokoino. Mame tõsemãkaposse ropa ynororo kukurãkatohkõme.

5

Zae kuexirykõ ropa Ritonõpo a

1 Mame tukurãkase kuexirykõke Ritonõpo a, Kuesëkõ Jezu Kyrixtu enetuputyryke kyya xine, Ritonõpo epeme sytatose toehse.

2 Ipokoino toenupunase kypoko xine Ritonõpo, tonetupuhse kyya xine exiryke. Ritonõpo maro tuisame kuehtohkõ eraximãko sytatose. Naeroro atãkyemãko sytatose.

3 Kuetuarimarykohtao roropa atãkyemãko sytatose. Ynara exiryke, kuetuarimarykõke kuoseanahtorykõ waro exiko sytatose.

4 Mame kuoseanahtorykohtao, "Kure mase," äko Ritonõpo mã kyya xine. "Kure mase," kary Ritonõpo a eraximaryke kyya xine, penekhepyra sytatose Ritonõpo maro kuehtohkõ eraximary poko kyya xine.

5 Ritonõpo maro kuehtohkõ eraximaryhtao kyya xine atasamara sytatose, toiparo rokẽ pyra eraximaryke kyya xine. Ritonõpo imehnõ pyno ipunaka. Kypyno xine roropa mana. Naeroro Tuzenu kurã ekaroase kyya xine, kukuurohtaka xine aomõtõhme, imehnõ pyno roropa kuehtohkõme.

6 Kuatakorehmarykõ waro pyra ro kuahtao xine, Kyrixtu kynorihne, aorihtoh po toehse ahtao. Tummy omi poe kynorihne iirypyryme kuahtao xine ro.

⁷ Tupime sã kuorikyrykõ kyya xine mana imepÿ kurã orihpyra ehtohme. Otarãme toitoine toorikyry zuno pyra exikety osekarõko mana orihtohme tope kurã orihpyra ehtohme.

⁸ Yrome moro motye kuhse kypyno xine Ritonõpo ehtoh mana. Iiryppyryme ro kuahtao xine Kyrixtu kynorihne kymyakãkõme, orihpyra kuehtohkõme.

⁹ Toorikyry ke kure kyriatose Ritonõpo neneryme. Naeroro kypyno xinehxo toexiryke jũme kypoko xine enupunãko mana, kyzehno xine pyra Ritonõpo ehtohme.

¹⁰ Pake Ritonõpo zehno ehse kymarokõ repe. Yrome tope tõme kyriatose Tumũkuru orikyry ke. Seromaroro Kyrixtu tõsemãse ropa exiryke kyjamihtanohtorÿko mana, tõmipona kuehtohkõme, jũme orihpÿme toexiryke.

¹¹ “Jepe tõ matose,” tykase Ritonõpo kyya xine. Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu Ritonõpo epeme kyriatose, kypyno xine toexiryke, toorihse toexiryke ro-ropa kymyakãkõme. Naeroro atãkyemãko sytatose Ritonõpo epeme toehse kuexirykõke.

Atão poko Kyrixtu poko roropa

¹² Pake, toirõ Atão iiryppyryme toehse. Mame mokyro poe tonuruse sero põkõ emero porehme. Ipoenõ emero iiryppyryme toehse Ritonõpo a tyyrpyhpyke Atão exiryke. “Orihnõko mã iiryppyrymãkomo,” tykase Ritonõpo. Naeroro ahno emero orihketõme toehse roropa, tyyrpyhpyke toexirykõke, emero porehme.

¹³ Sero põkõ iiryppyryme toh kynexine tynmeropohpyry onymeropopyra ro Ritonõpo ahtao Moeze a. Yrome: “Iiryppyryme matose,” kara Ritonõpo kynexine aporo eya xine, tynmeropory onymeropopyra ahtao ro Moeze a.

¹⁴ Mame Atão ehtopõpyry poe Moeze ehtopõpyry pona orihnõko emero sero põkomo. Atão tyyryry sã pyra imehnõ rypyry kynexine otarame, Atão ehtopõpyry sã pyra toexirykõke, Ritonõpo omipona pyra Atão exiryke. Yrome isaaro toorihse roropa toto.

Mame Atão ehtopõpyry kynexine imepÿ poko enetupuhtohme, kapu ae aepyry enetupuhtohme, oehpyra ro ynororo ahtao.

¹⁵ Tuhkãkõ toorihse Atão rypyry pokoino. Mãpyra Ritonõpo nyrihpyry kure kuhse mana. Kypyno xine kuhse mana. Jamihme roropa mana. Iiryppyrymãkõ kurãkãko tuhke, Jezu Kyrixtu pokoino, toorihse exiryke kyyrpyrykõ eheppyryme.

¹⁶ Atão toiro kynexine repe. Yrome ipoenõ, ipakõ roropa emero iiryppyryme toehse Ritonõpo a Atão rypyry pokoino. “Iiryppyryme matose ya,” tykase Ritonõpo eya xine. Mãpyra Jezu Kyrixtu a tukurãkase ropa mã toto. Seromaroro: “Zae mase ya,” ãko Ritonõpo mana Atão pakomo a Jezu enetuputyryhtao eya xine. Atão rypyry toiro repe. Yrome moro pokoino popyra toehse tuhkãkomo. Mãpyra Ritonõpo nekarohpyry ke rokẽ tuhkãkõ tyyrpyry poko exiketõ kurãkõme exiõko ropa mana. Orihpÿme exiõko roropa mana.

¹⁷ Ajohpe pyra mana. Toiro rypyry pokoino orihketõme sero põkõ toehse toirõ poe. Yrome Atão nyrihpyry motye kuhse imepÿ nyrihpyry mana, Jezu Kyrixtu nyrihpyry. Ritonõpo nekarohpyry tapoise kyya xine ahtao, kukurãkatone ropa. Kure kyritorÿko ropa mana. Mame tuisame exiõko sytatose, Jezu Kyrixtu pokoino.

¹⁸ Naeroro Atão Ritonõpo omipona pyra kynexine. Iiryppyry pokoino isaaro sero põkõ toehse popyra, emero porehme. Mãpyra Kyrixtu Tummy omipona toexiryke ipunaka toorihpõpyry ke kukurãkatone ropa kyhxiropyra xine joroko tamuru ehtohme, kyyrpyrykõ xihpyry poko pyra kuehtohkõme, orihpÿme kuehtohkõme roropa, enara.

¹⁹ Tuhkākō iirypyryme toehse kynexine toiro orutua pokoino, Ritonōpo omipona pyra aehtopōpyry pokoino. Māpyra Ritonōpo omipona Kyrixtu ehtopōpyryke, toorikyry ke tuhkākō tukurākase ropa eya.

²⁰ Ritonōpo a tynmeropohpyry tokarose Atāo pakō amorepatohme, iirypyryme toehtohkō waro toto ehtohme. Yrome tyrypyrykō poko itamurumehxo toehse toto sero pōkomo. Orihnōko mā toto emero, iirypyryme toexirykōke. Ritonōpo maro pyra exīko mā toto. Yrome Ritonōpo itamurumehxo sero pōkō pyno mana.

²¹ Naeroro kyyrypyrykō pokoino orihketōme toehse sytatose. Morara exiryke Tumūkuru Kyrixtu tonehpose aorihthohme kymyakākōme. Kypyno xine toexiryke kukurākatorŷko mana, orihpŷme kuehtohkōme, jūme Jezu Kyrixtu Kuesēkō maro kuehtohkōme.

6

Aorikyhpury sā kyyrypyrykomo a

¹ Kurākō onekarokehpyra Ritonōpo mana kyya xine iirypyryme kuahtao xine ro. Naeroro otarame ynara āko imepŷ mana: “Morara ahtao kyyrypyrykō poko ro sehtone, itamurumehxo kypyno xine Ritonōpo ehtoh waro imehnō ehtohme.”

² Arypyra. Morara kara ehtoko. Aorihtyā ekepyry oseremara mana. Mokyro saaro sytatose, kyyrypyrykō poko pyra, Kyrixtu enetuputyryhtao kyya xine kuesēkōme.

³ Tōpurihkase kuahtao xine, Jezu Kyrixtu poetoryme kuexirykō waro imehnō ehtohme, kyyrypyrykō turumekase kyya xine, aorihtyā ekepyry oseremara exiry samo. Moro poko osenetupuhtoko.

⁴ Morarame ipoetoryme tōpurihkase kuahtao xine imaro toorihse sā sytatose. Imaro tonēse sā roropa sytatose. Kyrixtu kynorihne Tummy omi poe. Moro saaro taroino Jezu Kyrixtu omipona ytōytōko sytatose. Tyjamitunuru poe Tumūkuru ēsemākapone ropa Ritonōpo. Emero motye kuhse Ritonōpo jamihme mana. Naeroro tyrisenā sā osenetupuhnōko sytatose, Jezu jamitunuru nae kuexirykōke.

⁵ Typoe kynorihne Kyrixtu wewe pokona. Moro saaro kypoe xine ro kyyrypyrykō poko pyra sytatose. Mame tyjamitunuru tokarose Ritonōpo a Tumūkuru a tōsemākapose ropa ahtao eya. Moro saaro Kyrixtu jamitunuru nae sytatose. Kyyrypyrykō turumekase kyya xine. Kuesēkō omipona rokē sytatose ijamitunuru nae kuexirykōke.

⁶ Osemazuhme kyyrypyrykō poko rokē sexiataose. Ipoko exikehpyra sexiataose. Etuarimāko sexiataose. Ahno namoto tose onurumekara. Moro sā kyyrypyrykō onurumekara sexiataose. Irumekary waro pyra sexiataose. Yrome taroino kyyrypyrykō poko pyra rokē sytatose. Kumykō omi poe Kyrixtu kynorihne tyjamitunuru ritohme kukurohtaka xine, kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme. Naeroro pake kuehtopōpyrykō sā pyra sytatose, kyyrypyrykō poko pyra sytatose toehse.

⁷ Toorihse kuahtao xine kyyrypyrykō poko pyra sytatose, aorikyhpury samo.

⁸ Mame jūme orihpŷme exīko sytatose Jezu maro. Typoero kynorihne Jezu. Isaaro kypoe xine ro kyyrypyrykō turumekase kyya xine. Naeroro ynara enetupuhnōko sytatose, jūme orihpŷme exīko sytatose Jezu maro.

⁹ Kyrixtu tōsemākapose ropa mana, orihzomopyra aehtohme jūme. Moro waro sytatose. Anaorihmaposaromepyra imehnō mana jūme.

¹⁰ Kynorihne Jezu kyyrypyrykō epehpyryme. Toiro kynorihne orih-zomopyra ehtohme jumāme. Seromaroro orihp̄yme ropa mana kure rokē Ritonōpo maro.

¹¹ Morara exiryke wenikehpyra ehtoko. Kyyrypyrykō turumekase kyya xine. Ipoko pyra toehse sytatose. Taroino Ritonōpo omipona rokē ytoyōko sytatose tyrisenā sā kuosenetupuhtokō toehse exiryke. Kure rokē Jezu Kyrixtu maro sytatose.

¹² Epohnohpyra ehtoko oorypyrykō poko, oexirykō poko. “Yrypyry poko ehxi,” kara ehtoko. Iiryryryme oehtokō poko penetara ehtoko. Oorypyrykō poko pyra ehtoko ipunaka.

¹³ Tyrypyrykō poko exiketō wānohnōko Ritonōpo mana. Yrome Ritonōpo omipona exiketō kapu aka ytōko mā toto. Osemazuhme mexiatose oorypyrykō poko. Yrome seromaroro Ritonōpo omipona rokē ytoyōko matose. Morara exiryke: “Jesēme mase,” kara ehtoko ipunaka joroko tamuru a. “Ōmi poe yrypyry poko ase,” kara roropa ipunaka eya. Yrome Ritonōpo a rokē: “Yna esēme mase,” kahtoko. “Ajamitunuru ekaroko yna a, zae yna ehtohme, ōmipona roropa,” kahtoko eya.

¹⁴ Oorypyrykō poko pyra ehtoko, Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a ohxiropyra xine ehtohme. Ritonōpo namotome rokē toehse matose, eya tukurākase oexirykōke.

Kuesēkō namotome sā zae rokē ehtoh poko

¹⁵ Seromaroro tukurākase sytatose Ritonōpo a inyeropohpyry omipona kuexirykōke pyra. Imūkuru orikyry enetuputyryke rokē kyya xine tukurākase sytatose. Yrome ynara kara ehtoko: “Ritonōpo nymeropohpyry omipona pyra kuahtao xine ro tukurākase sytatose. Naeroro kyyrypyrykō poko ro sehtone,” kara ehtoko.

¹⁶ Imep̄y poetoryme oexirykohtao aomipona oehtokōme, inamotome exīko matose. Mame oesēkō onurumekara matose, ipyno oexirykōke. Moro saaro tyrypyrykō poko exiketō tyrypyrykō onurumekara mā toto. Yrome matose Ritonōpo omipona se toehse. Zae exīko roropa matose Ritonōpo maro jūme. Moro poko wenikehpyra ehtoko.

¹⁷ Osemazuhme oorypyrykō poko mexiatose. Yrome Ritonōpo omiry etaryke oya xine, tonetupuhse oya xine. Ātamorepatopōpyrykō omipona toehse matose yronymyryme. Moro poko: “Kure mase Papa Kapuaono,” āko ase Ritonōpo a.

¹⁸ Tyrypyry poko exiketō tymyhse sā mā toto. Yrome Ritonōpo jami-tunuru tomōse okurohtaka xine, oorypyrykō poko pyra oehtokōme. Seromaroro joroko tamuru omipona pyra matose. Ritonōpo omipona rokē matose.

¹⁹ Oya xine oturūko ase tarōkō oturutoh saaro oorypyrykō rumekary waro pyra oexirykōke, Ritonōpo omipona exiry waro pyra roropa oexirykōke. Osemazuhme oorypyrykō poko se mexiatose. Zae pyra oehtokō poko mexiatose. Popyra oehtokō poko mexiatose roropa. Māpyra seromaroro osekarotoko ipunaka Ritonōpo a zae rokē oehtokōme, kure ehtoh poko rokē oehtokōme ineneryme.

²⁰ Oorypyrykō poko awahtao xine zae oehtokō poko pyra mexiatose.

²¹ Morara exiryke otyme kure oya xine oorypyrykō poko oehtopōpyrykō nae? Arypyra. Oorypyrykō poko oehtopōpyrykō poko ehxirōko matose seromaroro. Tyrypyry poko exiketō toorihse ahtao, ameke rokē exīko mā toto Ritonōpo a jūme, tyrypyrykō epehpyryme.

²² Yrome seromaroro oorypyrykō poko pyra oehtokōme tymyhpokase ropa sā matose, Ritonōpo namotome rokē oehtokōme. Naeroro tōmipona

oritorŷko Ritonõpo mana. Mame imeĩpo orihpŷme oritorŷko roropa mana jũme.

²³ Ynara exiryke, kyyrypyrykõ epehpyryme orihnõko sytatose. Yrome Ritonõpo nekarohpyry ke orihpyra sytatose jũme. Jezu Kyrixtu Kuesẽkõ marõme exĩko sytatose, toorihse exiryke kymyakãkõme.

7

Typye exiketõ ehtoh samo

¹ Moeze nymerohpyry mã kuamorepara xine toehse, Jezu Kyrixtu omipona kuexirykõke. Wekyry tomo, ynara zuaro matose, kowenu omiry sã Ritonõpo nymerohpyry mana. Aomipona sytatose orihpyra kuahtao xine rokene. Toorihse kuahtao xine aomipona exikehnõko sytatose.

² Niotakety morararo mana. Niotakety tynio maro exĩko mana toorihthoh ponãmero. Ritonõpo nymerohpyry poe ipytyme exĩko mana tynio orikyry ponãmero. Yrome toorihse inio ahtao tynioke pyra ropa nohpo exĩko mana. Toorihse inio exiryke pytŷpome toehse ynororo.

³ Naeroro imepŷ orutua maro mokyro toehse ahtao, orihpyra ro inio ahtao popyra mana. Iirypyryme mana. Yrome toorihse inio ahtao, tynioke pyra toehse ropa mana. Kowenu omihpyry ae ro iniotary ropa kure mana. Morararo Ritonõpo nymerohpyry ae ro mana. Iirypyryme pyra mana imepŷ maro iniotary ropa ahtao, inio toorihse exiryke.

⁴ Wekyry tomo, osemazuhme azahkuru sexiataose. Ynara sosenetuputy-atose: “Kure sytatose Ritonõpo a inymerohpyry omipona kuexirykõke,” sytatose repe. Yrome seromaroro azahkuru kuosenetupuhtohkõ turumekase kyya xine, tynio ekepyry rumekatorõpyry sã nohpo a. Ynara enetupuhnõko sytatose, Ritonõpo a tukurãkase sytatose inymerohpyry omipona kuexirykõke pyra. Yrome Jezu orihthopyry enetuputyryke kyya xine tukurãkase sytatose. Seromaroro aẽsemamyhpyry ropa poetoryme toehse sytatose. Naeroro Jezu omipona ytoytoõko sytatose.

⁵ Kypenetatõpyrykõ xihpyry poko kuahtao xine, kyyrypyrykõ poko ehse kymarokomo. Mame: “Morohne poko pyra ehtoko,” karyke Ritonõpo a, tynymerohpyry ae, itamurumẽhxo kyyrypyrykõ poko se sexiataose. Yrome kyyrypyrykõ onurumekara kuahtao xine ameke rokẽ exĩko sytatose Ritonõpo a toorihse kuahtao xine.

⁶ Moeze nymerohpyry omipona se kuehtõpyrykõ kymykyrykõ sã kynex-ine. Yrome Jezu kynorihne kymyakãkõme. Morara exiryke seromaroro Ritonõpo omipona kuexirykõ waro sytatose. Aomipona ytoytoõko sytatose Moeze nymerohpyry omipona kuexirykõke pyra. Yrome Ritonõpo Žuzenu a kuosenetupuhtohkõ kurãkaryke aomipona ytoytoõko sytatose.

Moeze nymerohpyry yrypyry poko jehtoh poko

⁷ Morara ahtao otara ãko sytatou Moeze nymerohpyry poko? Popyra Moeze nymerohpyry nae? Arypyra. Yrome Moeze nymerohpyry eneryhtao ya yrypyry poko zuaro toehse ywy. Ynara tymerose exiryke: “Imehnõ mõkomory poko penetara ehtoko, ipyty poko roropa penetara ehtoko,” karyke Moeze nymerohpyry a morohne poko ypenetaryy poko zuaro toehse ywy.

⁸ Mame Ritonõpo nymerohpyry etaryhtao kyya xine zuaro exĩko sytatose. Popyra Ritonõpo a kyyrypyrykõ poko kypenetarykõ mana. Moro waro toehse sytatose repe. Yrome itamurumẽhxo imehnõ mõkomory poko penetãko sytatose, ipyxiãkõ poko penetãko roropa sytatose Ritonõpo nymerohpyry eneryhtao ro kyya xine. Inymerohpyry waro pyra kuahtao xine rokẽ iirypyryme ehtoh waro pyra sehtory.

⁹ Osemazuhme Ritonõpo nymeropohpyry waro pyra exiase. “Ywy ase kure Ritonõpo a,” tykase ywy repe. Yrome Ritonõpo nymeropohpyry waro toehse jahtao, ynara ase: “Itamurume tyrypyhykyke ase Ritonõpo a,” ase ya rokene.

¹⁰ Mame zuaro toehse ywy juãnohtoh poko, yyrypyry epehpyryme ameke rokê Ritonõpo a jexiry poko toorihse jahtao. Moro waro toehse ywy. Ritonõpo a tynmeropohpyry tonehpose orihpÿme kuehtohkõme repe tymaro. Yrome juãnopryr poko rokê jamorepase.

¹¹ Azahkuru exiase: “Kure ase Ritonõpo a,” karyhtao ya. Yrome toipe exiase yyrypyry poko. Naeroro osenekunõhnõko rokê exiase. Mame Ritonõpo nymeropohpyry waro toehse jahtao: “Iiryryryme ase Ritonõpo a,” ase ya rokene. “Jũme ameke exiiko ase Ritonõpo a toorihse jahtao,” ase ya rokene.

¹² Zae Ritonõpo nymeropohpyry mana: “Jomipona ehtoko,” katopõpyry Ritonõpo a zae mana. Kure rokê mana.

¹³ Yrome oty katohme Ritonõpo nymeropohpyry kurã jorihmãko nae? Arypyra. Yrypyry a rokê taorihmapose ywy. Ritonõpo nymeropohpyry pokoino kyyrypyrykõ popyraxho exiiko mã ipunaka.

Kure jexiry se jahtao yyrypyry poko ro myhe ase

¹⁴ Ritonõpo nymeropohpyry kure ehtoh waro sytatose, Tuzenu poe tymeropose exiryke. Yrome yyrypyry poko ro ase. Tymyhse sã ase yyrypyry a.

¹⁵ Kure onyripyra jahtao ynara ãko ase ya rokene: “Oty katoth ypenetatoh poko pyra hano?” ãko ase. Yrome yyrypyry poko jahtao ynara ãko ase: “Oty katoth moro xihpyry poko hano? Ipoko se pyra ase repe yrome ipoko ro ase,” ãko ase ya rokene.

¹⁶ Naeroro ise pyra jehtoh poko ro jahtao, Ritonõpo nymeropohpyry zae exiry enetupuhnõko ase.

¹⁷ Naeroro yyrypyry poko se pyra ase repe. Yrome yyrypyry ukurohtao mana. Naeroro popyra jexiryke ukurohtao, yyrypyry poko ase.

¹⁸ Kure jexiry poko se ase repe, yrome kure jexiry waro pyra ase. Naeroro ynara enetupuhnõko ase kure nymyry pyra ase ukurohtao.

¹⁹ Kure jexiry se ase repe, yrome ipoko pyra sã ase. Mãpyra popyra jexiry se pyra roropa ase repe yrome ipoko ro ase.

²⁰ Naeroro ise pyra jehtoh poko ro jahtao, ypoe pyra ase yyrypyry poko. Yrypyry poko ase iiryryryme jexiryke ukurohtao.

²¹ Naeroro ynara enetupuhnõko ase, kure jehtoh poko se jahtao ipoko jehtoh waro pyra ase iiryryryme jexiryke ukurohtao.

²² Ritonõpo nymeropohpyry omipona se ase yronymyryme repe.

²³ Yrome ynara enetupuhnõko ase, kure jehtoh poko se jahtao ro yyrypyry poko ase, iiryryryme jexiryke ukurohtao. Åpuruhpyry taõ sã ase. Åpuruhpyrytaono tũtara mana tapuruse exiryke åpuruhpyry tao. Moro saaro kure jexiry poko pyra ase jamihme pyra jexiryke.

²⁴ Emynyhmãko ase yronymyryme. Onoky yjamihtanohnõko nah yyrypyry poko pyra jehtohme, etuarimaketõ esaka ytopyra jehtohme toorihse jahtao?

²⁵ Kuesêkõ Jezu Kyrixtu kypynanohekõme mana. Emero motye kuhse jamihme mana. Yjamihtanohnõko mana. Naeroro: “Kure mase, Ritonõpo,” ãko ase Ritonõpo a.

Taroino Ritonõpo omipona ase yronymyryme. Yrome jamoreme rokê jahtao yyrypyry poko exiry, Jezu Kyrixtu jamitunuru pyra jahtao.

8

Isene kuexirykō poko Ritonōpo Zuzenu maro

¹ Morara exiryke seromaroro: “Popyra mase ya,” kara Ritonōpo kyya xine mā ipunaka Jezu Kyrixtu maro kuexirykōke. Ipoetoryme kuexirykōke kuaropopyra xine mana etuarimaketō esaka.

² Ritonōpo a Tuzenu jamitunuru tokarose kyya xine kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme. Morara exiryke Zuzenu kuosenetupuhthōkō kurākāko mana Jezu Kyrixtu maro nymyry kuexirykōke. Naeroro etuarimaketō esaka ytopyra sytatosē.

³ Ekurākaposaromepyra sexiatiōse kuamoreme xine Ritonōpo nymeropohpyry omipona pyra kuexirykōke. Zae pyra sexiatiōse Ritonōpo a emero porehme. Yrome Tumūkuru tonehpose Ritonōpo a sero pona, ahnome ehtohme. Mame kysā xine toehse Imūkuru iirypyrymākō samo. Yrome iirypyryme pyra kynexine. Mame toorikyry ke kyyrypyrykō topehmase eya. Tukurikase roropa kymarokō eya tyjamitunuru ekarotohme kyya xine, kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme.

⁴ Tumūkuru tonehpose Ritonōpo a tynmeropohpyry omipona kuehtohkōme. Seromaroro kuamoreme xine pyra ytōytōko sytatosē, Ritonōpo jamitunuru nae kuexirykōke. Morara exiryke aomipona toehse sytatosē.

⁵ Mame typenetatohkō xihpyry poko exiketō typenetatohkō poko rokē osenetupuhnōko mā toto. Yrome Ritonōpo Zuzenu omipona exiketō Ritonōpo Zuzenu omiry poko osenetupuhnōko mā toto.

⁶ Morararo openetatohkō poko rokē ōsenetuputyrykohtao jūme etuarimāko matose. Ameke exīko matose Ritonōpo a toorihse awahtao xine. Māpyra kokoro rokē Ritonōpo Zuzenu omipona awahtao xine tyrisenā sā ōsenetupuhthōkō exīko mana. Torētyke pyra roropa matose exīko. Mame jūme Ritonōpo maro exīko matose toorihse awahtao xine.

⁷ Naeroro Ritonōpo zehno exīko mā toto, typenetatohkō xihpyry poko osenetupuhketomo. Ritonōpo nymeropohpyry omipona pyra mā toto. Aomipona exisaromepyra mā toto.

⁸ Typenetatohkō xihpyry poko exiketō Ritonōpo zamaro pyra mā toto.

⁹ Yrome openetatohkō xihpyry poko pyra matose. Ritonōpo Zuzenu omipona matose, ajohpe pyra okurohtao xine Ritonōpo Zuzenu nae ahtao. Kyrixtu Zuzenu pyra exiketō ipoetoryme pyra mā toto.

¹⁰ Yrome Kyrixtu nekarohpyry nae awahtao xine okurohtao xine, Kyrixtu ro okurohtao xine mana. Orihnōko ro ōkokō mā repe, oorypyrykō poko toehse oexirykōke. Yrome Ritonōpo Zuzenu oēsemākapotoryko ropa mana Ritonōpo maro jūme oehtohkōme toorihse ōkokō ahtao. Oēsemākapotoryko Ritonōpo mana: “Tukurākase mase ya,” tykase oya xine exiryke.

¹¹ Ritonōpo Zuzenu a Jezu tōsemākapose ropa toorihse ahtao. Naeroro okurohtao xine Ritonōpo Zuzenu ahtao, ōkokō rīko roropa orihpyme mana, Tuzenu okurohtao xine exiryke.

¹² Wekyry tomo, kure kyritoryko Ritonōpo mana. Morara exiryke kyyrypyrykō poko pyra sehtone. Kypenetatohkō xihpyry poko pyra roropa sehtone.

¹³ Ynara exiryke, openetatohkō xihpyry poko awahtao xine nuriame exīko matose Ritonōpo a. Yrome ynara karyhtao oya xine: “Ritonōpo Zuzenu a jakorehmaryke, yrypyry poko pyra ase. Kure rokē ehtoh rīko ase,” karyhtao oya xine jūme Ritonōpo maro exīko matose, toorihse ōkokō ahtao.

¹⁴ Ritonōpo Zuzenu omipona awahtao xine ipoenōme matose.

¹⁵ Tuzenu tonehpose Ritonōpo a kukurohtaka xine, imehnō namotome oripyra xine Ritonōpo Zuzenu mana, kuenaroximara xine roropa mana.

Typoenõme kyritorýko mana. Naeroro Ritonõpo Zuzenu poe ynara åko sytatose Ritonõpo a: “Papa, Papa,” åko sytatose.

¹⁶ “Papa,” åko sytatose Ritonõpo a ipoenõme kuexirykõ waro kuexirykõke. “Ritonõpo poenõme matose,” åko roropa Ritonõpo Zuzenu kyya xine mana kukurohtao xine.

¹⁷ Mame Ritonõpo poenõme kuexirykõke, ipoetory tomo a inekarotyã kurã apoiko roropa sytatose. Tumükuru Kyrixtu a inekarotyã apoiko roropa sytatose Kyrixtu maro kuexirykõke. (Ritonõpo se pyra exiketõ mã kutuarimapotorykõ toto Ritonõpo omipona kuexirykõke.) Mame emero esẽme Kyrixtu toehse ahtao tuisame exiko roropa sytatose imaro, kuetuarimarykõhtao taro Kyrixtu etuarimatopõpyry samõ.

Imeïpo kuexirykõ poko kure

¹⁸ Taro kuahtao xine etuarimãko sytatose. Yrome imeïpo kure kuhse exiko sytatose. Ritonõpo nekarotyã kyya xine emero motye kuhse kure mana. Naeroro torëtyke pyra sehtone kuetuarimarykohtao.

¹⁹ Ritonõpo nyrihpyry emero eraximãko mana. “Ypoenõ moxiamo; Umükuru sã ipunaka toehse mã toto,” katoh Ritonõpo a eraximãko mana.

²⁰ Ritonõpo nyrytyã emero orihnõko mana, atahnikãko. Toorikyrykõ se pyra repe. Yrome pake Ritonõpo a tahnikapose toto, iirypyryme toehse Atão exiryke. “Toiparo rokẽ ytoytõko mã toto nyrytyamo,” tykase Ritonõpo. Morarame kukurãkarykõ ropa, eraximãko sytatose. Emero Ritonõpo nyrytyã kurãkary ropa eraximãko sytatose.

²¹ Imeïpo ipoenõ Jezu Kyrixtu sã toehse toto ahtao, tynyrytyã emero kurãkãko ropa Ritonõpo mana. Mame tyrisenãme toehse emero ahtao orihpýme exiko sytatose.

²² Ynara enetupuhnõko sytatose, Ritonõpo nyrytyã etuarimãko ro mã toto seromaroro ekurãkara ro toexirykõke. Enurusasaka nohpo ehtoh sã, sam åko mã toto.

²³ Omise sytatose, tuna se roropa. Kure pyra exiko sytatose. Etuarimãko. Naeroro sam åko sytatose. Yrome Tuzenu tyrise Ritonõpo a kukurohtaka xine kuamorepatohkõme. “Imeïpo Jezu Kyrixtu sã exiko sytatose ipunaka,” åko kukurohtao xine mana. Naeroro ynara katoh eraximãko sytatose: “Umükuru sã matose toehse ipunaka,” katoh eraximãko sytatose. Kuokokõ kurãkary eraximary poko kyya xine sam åko sytatose kukurohtao xine.

²⁴ Kukurãkarykõ eraximaryke kyya xine typynanohse sytatose. Imeïpo kukurãkarykõ Ritonõpo a enõko sytatose rahkene. Tukurãkase kuahtao xine oneraximara exiko sytatose, kurãme toehse kuexirykõke.

²⁵ Yrome kukurãkarykõ eraximãko ro sytatose onenepyra ro kuexirykõke. Naeroro penekehpyra sytatose kukurãkarykõ eraximary poko.

²⁶ Morararo Ritonõpo Zuzenu oturũko mana Ritonõpo maro kypoko xine. Kuosenetupuhtohkõ ekarõko mã Ritonõpo a kuotururukõ waro pyrahko kuahtao xine. “Otara åko hano Ritonõpo a? Oty poko oturupõko hano eya?” åko sytatose. Morara ahtao Ritonõpo Zuzenu kukurohtao xine oturũko Ritonõpo maro, tõmiry ae rokene. Sam katoh sã Ritonõpo Zuzenu omiry mana.

²⁷ Ritonõpo poe oturũko Zuzenu mana Ritonõpo maro ipoetory tõ ako-rehmary poko. Kukurohtao xine enõko Ritonõpo mana. Tuzenu osenetupuh-topõpyry waro roropa mana.

²⁸ Naeroro emero rokẽ kuetuarimarykohtao ynara zuaro sytatose, erohnõko Ritonõpo kypoko xine mana. Kure rokẽ kyritorýko mana, ipyno kuexirykõke, tymenekase roropa kuexirykõke eya tõsenetupuh-topõpyry ae ro.

²⁹ Ynara exiryke tynymenekatyã tymarõme tyrise Ritonõpo a Tumũkuru sã kuehtohkõme, tuisamehxo Imũkuru ehtohme imoihmãkõ jekyry maro.

³⁰ Naeroro tynymenekatyã eahmane Ritonõpo typoetoryme toto ehtohme. Mame tyneahmatyã tukurãkase eya. Mame toto kurãkaxĩpo, ynara tykase eya xine: “Umũkuru sã ipunaka exiko matose,” tykase.

Kypyno xine Ritonõpo exiry poko Jyrixtu maro

³¹ Morohne poko osenetuputyryhtao ynara ãko ase: “Ritonõpo kuako-rehmanekõme ahtao, poremãnõko rokẽ kyzehnotokõ mana.”

³² Tumũkuru onypynanohpyra Ritonõpo kynexine. Kypynanohtohkõme Tumũkuru tonehpose tarona aorihthohme, orihpyra kuehtohkõme. Kyya xine Tumũkuru tokarose Ritonõpo a, omomỹke pyra toexiryke. Morara Ritonõpo ahtao tynekarory kurã ekarõko roropa kyya xine mana, emero porehme.

³³ Kypoko xine ynara ãko Ritonõpo mana: “Kure nase toto, iirypyrykõ tykorokase mana,” ãko kypoko xine mana.

³⁴ Naeroro kyhxironanõkõ poremãnõko mã toto. “Iirypyryme matose Ritonõpo a,” kara exiko mã toto Ritonõpo poetory tomo a. Kyyrypyrykõ korokatamitume Kyrixtu kynorihne. Tõsemãkapose ropa kuhse Kumykomo a tymaro ehtohme ropa tuisame. Tummy maro kypokõ xine oturũko mana, kuakorehmatohkõme. Naeroro ynara kasaromepyra imehnõ mana: “Orihnõko matose oorypyrykõ epehpyryme,” kasaromepyra imehnõ mana kyya xine.

³⁵ Naeroro sero põkõ mã kyzehno xine Kyrixtu onyrisaromepyra mã toto, kypyno xine pyra ehtohme. Otarãme kuosanumatorỹko mã toto Jezu poetory tõ kara. Otarãme kutuarimanohpotorykõ mã toto. Otarãme kyyryhmatorỹko toh mana. Otarãme emitapãnõko sytatose. Otarãme tymõkomoke pyra exiko sytatose tymetyke pyra ipunaka. Otarãme tyrohsẽ apoiko sytatose. Otarãme orihnõko sytatose.

³⁶ Ynara tymerose Ritonõpo omiryne sero poko:

“Opoetoryme yna exiryke
 oriorihsasaka kohmãnõko ynanase.
 Kaneru etapasẽ sã yna riko imehnõ mana.
 Popyra rokẽ yna riko toh mana,”
 me tymerose.

³⁷ Yrome morohne toehse ahtao ro kyporemãkapopyra xine mã toto. Tãkye ro sytatose kuetuarimarykohtao ro Kyrixtu kypyno xine exiryke.

³⁸ Ynara enetupuhnõko ase, senohne emero kyzehno xine Kyrixtu onyripyra mã toto kypyno xine pyra aehtohme. Toorihse kuahtao xine kypyno xine ro mana. Orihpyra ro kuahtao xine, morararo kypyno xine ro mana. Ritonõpo nenyohtyã Ritonõpo omipona pyra toehse ahtao, kyzehno xine Ritonõpo onyripyra mã toto. Joroko tamuru omipona exiketomo, kapuaõkõ esẽkõme toto ahtao ro kyzehno xine Ritonõpo onyripyra mã toto. Seromatokomo te, exipyra ro exiketõ roropa kyzehno xine Ritonõpo onyripyra mã toto.

³⁹ Kae kuahtao xine kypyno xine ro mana. Nono ao kuahtao xine morararo, kypyno xine mana, Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu enetuputyryke kyya xine. Naeroro Ritonõpo nyrytyã emero porehme, kyzehno xine Ritonõpo onyripyra mã toto. Kypyno xine exikehpyra Ritonõpo mã ipunaka.

9

Ritonõpo poko tynymenekatyã maro

¹ Zae jomiry mana. Kyrixtu enetupuhnõko ase jesẽme nymyry. Naeroro ajohpe pyra ase. Jesẽme Ritonõpo Zuzenu exiryke josenetupuhtoh kurãkãko mana zae ehtoh waro jehtohme. Naeroro ajohpe pyra jehtoh waro ase.

² “Emynyhmäko ase yronymyryme wekyry tō poko, juteu tō poko,” äko ase. Sam kakehpyra ase ukurohtaō. Wekyry tō nymyry mokaro juteu tomo.

³ Yronymyryme wekyry tomo a Jezu enetupuhpory se ase Ritonōpo a. “Papa Kapuaono, ameke kyriko Kyrixtu wino, ise awahtaō, jūme jetuarimatohme, wekyry tō kurākatamitume,” kary se ase Ritonōpo a repe.

⁴ Ritonōpo nymenekatyāme mā toto. Typoenōme tyrise toto eya, tuisame imehxo toexiry tonepose roropa eya xine. “Okurākatoryko ase,” tykase Ritonōpo eya xine. Tynymeropohpyry tokarose roropa eya xine. Zae Ritonōpo eahmary waro mā toto. Eya xine roropa: “Ynekarory tō ekarōko ase oya xine,” tykase Ritonōpo.

⁵ Aparāo tō pakōme toh mana. Kyrixtu roropa toto ekyryme toehse, ahnome tonuruse exiryke. “Tuisamehxo mase Ritonōpo. Emero esēme mase. Kure mase,” sykatone eya kokoro rokene. Jūme morara kakehpyra sehtone, enara.

⁶ “Okurākatoryko ase,” kaxīpo juteu tomo a: “Tōmihpyry ae pyra Ritonōpo toehse ropa,” kara ase. Ynara exiryke, Ritonōpo a emero pyra Izyraeu tō tymenekase mā toto. Tuhke pyra rokē ipoetoryme mā toto.

⁷ Ritonōpo a emero pyra Aparāo poenō typoetoryme tyrise. Ynara tykase Ritonōpo Aparāo a: “Izake poenō rokē ynymenekatyāme mana apakōme nymyry toto ehtohme,” tykase.

⁸ Morara karyke Ritonōpo a Aparāo poe rokē tonuruse exiketō Ritonōpo poenōme pyra mana. Iximaue tō Ritonōpo poenōme pyra mana. Yrome Ritonōpo omihpyry poe aenurutyā Izake tō typoenōme ekarōko Ritonōpo mana. Aparāo pakōme nymyry toto ekarōko Ritonōpo mana.

⁹ Ynara Ritonōpo omihpyry kynexine Aparāo a: “Imeīpo joehtoh ropa toehse ahtaō oehnōko ropa ase. Morarame Šara emūkuāko mana,” tykase.

¹⁰ Mame nae ro enetupuhpotoh mana. Tuhke pyra rokē Ritonōpo nymenekatyā mana. Repeka toemūkuase kamaramē, orutuame asakoro. Jūkō toiro, Izake kynexine.

¹¹⁻¹² Yrome toiro Ritonōpo nymenekahpyryme kynexine. Mame tamoreme inymenekahpyry waro imehnō ehtohme, ynara tykase Ritonōpo nohpo a: “Omūkuru osemazuhme aenuruhpyry takorō poetoryme exīko mana,” tykase Ritonōpo. Morara tykase ynororo enurupyra ro toto ahtaō, kure ehtoh poko pyra ro toto ahtaō, tyrypyry poko pyra roropa toto ahtaō. Naeroro Ritonōpo tōsenetupuhpopyry poe rokē tymenekase toiro eya, kure toto ehtopōpyry pokoino pyra.

¹³ Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “Jako sehxo ase. Yrome Ezau se hkopyra ase,” tykase. Morara tymerose Ritonōpo omiryne.

¹⁴ “Toiro rokē tymenekase eya imehxo ehtohme. Iruī onymenekara kynexine. Naeroro zae pyra Ritonōpo mana,” äko imehnō mā otarame. Yrome ajohpe morara kananō mana.

¹⁵ Ynara tykase Ritonōpo Moeze a: “Imehnō se jahtaō, toto onuānohpyra ase iiryppyrykō poko. Ipyno xine se jahtaō toto pynanohnōko ase,” tykase.

¹⁶ Naeroro kypyno xine Ritonōpo mana: “Yna pyno exiko,” karyke pyra kyra xine. Kypyno xine mana kure kynyryhpyrykō pokoino pyra roropa. Kypyno xine se Ritonōpo exiryke rokē kypyno xine mana.

¹⁷ Ynara tymerose Ritonōpo omiryne, ynara tykase Parao a: “Ynara ehtohme tuisame kyriase, yjamtunuru enepotohme oya imehnomo a, jekātotohme toto a emero pata tō punero,” tykase.

¹⁸ Morara exiryke, imehnō pyno se Ritonōpo ahtaō toto pyno mana. Yrome tōmipona pyra exiketomo a ynara äko Ritonōpo mana: “Ah jomipona pyra nexī toto yronymyrymehxo,” äko mana.

Pohnō wānopryy poko, toto kurākaryy poko roropa

19 Otarame ynara āko mā imep̄y ya: “Ynara karyhtao Ritonōpo a, ‘Popyra matose ya, awānohtor̄yko ase,’ karyhtao, zae pyra mana, inyrihpyryme kuxirykōke onytyromara sytatose,” āko mā mokyro otarame.

20 Yrome etako pahne jepe, Ritonōpo maro oseosezupyra exiko: “Oty katohme serara kyriase?” kara orino tumerime tapuhse ahtao. Tyrihpō onezupyra mana. Mokyro, orino apuhne s̄a Ritonōpo mana kypoko xine.

21 Orino apuhne typoe rokē tyriko mana. Mame moro orino ke toiro, asakoro tapuh̄sē riry se tahtao tyriko mā rahkene. Tumeri riry se tahtao oripo roropa, morara tyriko mana. Ynoro rokē zuaro mana.

22 Orino apuhne s̄a Ritonōpo kynexine, juteu tō pynanohtōko. Typoe rokē toto pynanohtōko kynexine. Iiryppymākō zehno toexiry enepory se toehse ynororo tyjamitunuru enepotohme imehnomo a. Māpyra tuhke jeimamyry toto onuānohpyra kynexine. Toto onutuarimapopyra kynexine aporo. Imehnō eahmaryhtao typoetoryme toto ehtohme juteu tō onutuarimapopyra kynexine. Tōmipona pyra aexityā onutuarimapopyra roropa kynexine.

23 Yrome: “Umūkuru enetupuhnanō isā exiko mā toto,” tykase Ritonōpo. Morara exiryke toahmase sytatose eya Jezu enetupuhtohme kyya xine Kuesēkōme. “Opyno xine ase. Awānoprykō se pyra ase oorypyrykō poko,” tykase ynororo Tumūkuru enetupuhnanomo a. Kure toexiry enepory se Ritonōpo exiryke morara tykase typyno exiketomo a.

24 Tymenekase sytatose Ritonōpo a typoenōme kuehtohkōme. Toitoinē sytatose juteu tōme. Imehnō sytatose juteutōkara. Yrome kymarokō emero toahmase sytatose Ritonōpo a typoenōme kuehtohkōme.

25 Ynara tymerose Ritonōpo omiryry Ozeja a:

“Imehnō kynexine ypoetory tō kara.

Yrome ‘Ypoetoryme matose’ āko ase.

Mokaro pyno pyra exine repe.

Yrome eya xine ‘Opyno xine ase’ āko ase, toto eahmāko.

26 Morarame moro pata poro ‘Ypoetory kara matose’ katopōpyry poro, moro poro toto eahmāko ase.

‘Orihp̄yme exikety poenōme matose’ āko mā imehnō ipoko xine,” tymerose.

27 Ynara tykase Izaja roropa Izyraeu tō poko: “Ikuhp̄yme Izyraeu tō toehse ahtao ro isawā samo, tuna konōto ehpi куро, morara ahtao ro toitoinē rokē mā inypynanohtyāme exiko toto.

28 Okynā pyra sero pōkō ryppyry epehmapōko Kuesēkō mana, axī roropa,” me tymerose.

29 Ynara tymerose roropa Izaja ekepyry a pake: “Kypoenōkō akoīpyry onukurākara Kuesēkō Jamihmehxo Exikety ahtao, Sotoma pōkō s̄a sehtory, Komora pōkō enahtopōpyry s̄a roropa sehtory, senahtory rokene,” tymerose.

Izyraeu tō mā Ritonōpo omiry kurā poko

30 “Oty katohme tuhke juteutōkara Jezu enetupuhnōko, yrome tuhke pyra rokē juteu tō enetupuhnōko nae?” āko matose otarame. Mokaro juteutōkara kure toehtohkō onupipyra toh nexiase repe. Yrome: “Tukurākase matose,” tykase Ritonōpo eya xine.

31 Māpyra juteu tomo a, Ritonōpo nymenekatyamo a Ritonōpo maro kure toehtohkō tupise repe inymeropohpyry omipona toehtohkō poko repe. Yrome: “Kure matose ya,” kara tokurehse Ritonōpo eya xine, inymeropohpyry omipona exisaromepyra toto exiryke.

³² Ritonõpo onenetupuhpyra toexirykõke tokurehse toto. “Zae sytatose Ritonõpo a enetuputyryke kyaa xine,” kara toh nexiase. Azahkuru ynara tokarose eya xine: “Kure ynanase Ritonõpo a inymeropohpyry omipona yna exiryke,” tykase toto azahkuru. Kyrixtu enetuputyry se pyra toh nexiase. Naeroro: “Zae matose ya,” kara tokurehse Ritonõpo eya xine.

³³ Moro poko ynara tymerose Ritonõpo omiryne,

“Etatoko pahne, Xião po ypoetory tõ esë riko ase.

Topuimo sã mã mokyro exiko orëpyra.

Yrome ise pyra exiko mã toto, morotõkomo.

Topu pona osetapaketo sã ise pyra exiko mã toto.

Mãpyra tosëkõme enetuputyryhtao eya xine atasamara mã toh exiko,” katoh, tymerose.

10

¹ Wekyry tomo, juteu tõ pynanopyry poko penetãko ywy yronymyryme. Wekyry tõme mã toto. Naeroro Ritonõpo maro oturukehpyra ase toto kurãkary poko.

² Ritonõpo omipona se yronymyryme toh mã repe, zuaro ase. Yrome Ritonõpo a zae ehtoh waro pyra toh mana.

³ Ritonõpo a tukurãkarykõ waro pyra toh mana. Naeroro tamoreme xine toekurãkarykõ zupiko nexiase toto. Zae sytatose Ritonõpo a enetuputyryke rokë kyaa xine, moro enetuputyry se pyra nexiase toto.

⁴ Morarame Kyrixtu mã Ritonõpo nymeropohpyry etyhpyryme mana, kukurãkatohkõme. Naeroro Kyrixtu enetupuhnanõ emero kurãkãko Ritonõpo mana Tumükuru enetuputyryke eya xine.

Sero nono põkõ pynanopyry se Ritonõpo mana porehme

⁵ Ynara tymerose Moeze a Ritonõpo nymeropohpyry omipona ehtoh poko zae ehtohme Ritonõpo a: “Ritonõpo nymeropohpyry omipona awahtao xine ipunaka, isene exiko matose,” tykase.

⁶ Yrome ynara tymerose Ritonõpo omiryne okurãkary poko Ritonõpo enetuputyryke oya: “Ynara kara exiko oya ro: Onoky onuhnõko nae kapu aka (Kyrixtu enehse xiari)?”

⁷ “Ynara kara exiko roropa: Onoky yhtõko nae aorihtyã esaka, Kyrixtu enehse ropa aorihtyã poe?”

⁸ Ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “Zuaro matose zuaro se awahtao xine kukurãkarykõ poko Ritonõpo a, aomiry enetuputyryke kyaa xine.” Moro omi totase oya xine. Ynanekaroase oya xine. Ipoko mosenetuputyrytose: “Kyrixtu enetupuhntoko,” karyhtao yna a oya xine. Moro omi ekarõko ynanase oya xine.

⁹ Jezu orihxipo tõsemãkapose ropa Ritonõpo a. Moro enetuputyryhtao oya xine imehnõ zurũko matose: “Jezu Jesẽme mana,” ãko matose imehnomo a. Morara awahtao xine opynanohtorỹko Ritonõpo mana.

¹⁰ Ynara exiryke, kukurohtao xine enetuputyryhtao kyaa xine kukurãkatorỹko Ritonõpo mana. “Zae mase ya,” ãko mana kyaa xine. “Jezu Jesẽme mana,” karyhtao kyaa xine kypynanohtorỹko Ritonõpo mana.

¹¹ Ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “Jenetuputyryhtao oya Oesẽme atasamara exiko mase,” me tymerose Ritonõpo omiryne.

¹² Ahno poko emero morara ãko Ritonõpo mana, oxisã juteu tõ exiryke juteutõkara maro. Ritonõpo sero põkõ Esẽme mana, emero porehme. Naeroro tonetupuhnanõ akorehmãko mã emero, imaro aotururukohtao.

¹³ Ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “Papa Kapuaono, kukurākako, kanaanõ pynanohnõko Ritonõpo mana emero porehme,” āko.

¹⁴ Yrome atakorehmaposaromepyra onenetupuhpyra exiketõ mana. Morararo onenetupuhpyra omi kurā onetapitopyra exiketõ mana. Mame otāto omi kurā etāko toh nae onekaropyra imepý ahtao eya xine?

¹⁵ Morararo omi kurā onekaropyra toh mana, ekaronanõ anaropopyra tokurehse ahtao. Ynara tymerose Ritonõpo omiryne sero poko: “Kure kuhse mokaro oepyyry mana. Omi kurā ekaronanõ oepyyry kure kuhse mana,” āko.

¹⁶ Yrome toitoine rokē omi kurā etāko mā toto, emero pyra. Ynara tymerose Izaja a sero poko: “Papa Kapuaono, yna omiry onenetupuhpyra mā toto. Tuhke pyra rokē enetupuhnõko mā toto,” tykase. Moro tymerose Izaja a pake.

¹⁷ Naeroro enetupuhnõko mā toto omi kurā etaryhtao. Etāko toh mana Kyrixtu poko tamorepase toto ahtao.

¹⁸ Yrome ynara āko ase oya xine, ajohpe pyra omi kurā onetara toh nae? Totase eya xine rahkene. Ynara tymerose Ritonõpo omiryne moro poko: “Aomirykõ totase eya xine emero pata tō punero.

Toto omihpyry tōsekātose nono etyhyppyry punero.”

¹⁹ Ynara āko ropa ase: “Izyraeu tō zuaro pyra nexiahse?” āko ase. Ynara āko Moeze nymerohippyry jezuhnõko:

“Izyraeu tomo, imehnõ zumoxike oritorýko ase.

Ypoetory tō kara ke ozekítanohtorýko ase,

zae ehtoh waro pyra exiketõ ke,”

tykase.

²⁰ Orēpyrahxo Izaja kynexine roropa ynara karyhtao Ritonõpo omiryne: “Tonetupuhse ywy juteutõkara a, jupipynýpo tomo a.

Osenepoase roropa eya xine,

‘Yna akorehmako, kapynýpo tomo a,’

tykase Izaja Ritonõpo omiryne.

²¹ Yrome Izyraeu tō poko ynara tykase:

“Juteu tō eahmary poko ykohmamyase toto kurākatohme repe.

Yrome jomipona pyra rokē nexiase toto.

Ymoipyra roropa nexiase toto,”

tykase Izaja Ritonõpo omiryne toto poko.

11

Izyraeu tō wānopyry se pyra Ritonõpo mā repe

¹ “Typoetory tō juteu tō turumekase Ritonõpo a,” āko matou ya? Arypyra ipunaka. Ywy roropa juteume ase. Aparāo paryme ase. Pějāmī paryme roropa ase. Jurumekara Ritonõpo mana.

² Naeroro tynmenekatyā onurumekara Ritonõpo mana. Apitoryme tymenekase toto typoetoryme toto ehtohme. Ritonõpo omihpyry waro matose moro poko, Izyraeu hxirotopõpyry Eria a, Ritonõpo netaryme. Ynara tykase ynororo:

³ “Ritonõpo, urutõme onenyohtyā totapase eya xine. Tynekarorykõ zahka-toh typahpahse roropa eya xine. Ywy ro rokē oapoetory akoipyryme ase. Mame jetapary kuhnõko roropa mā toto,” tykase Eria pake.

⁴ Morarame ynara tykase Ritonõpo eya: “Omorokē kara. Tuhke jenetupuhnanõ nae ro ase. Seti miime orēpyra exiketõ ypoetory tō nae ro mana. Jenetuputyry tyya xine onurumekara mā toto. Wewe xihpyry, ahno naxikahpyry ēpataka porohpyra mā toto, ‘Kure mase,’ katohme,” tykase Ritonõpo.

⁵ Eria maronõpo tõ sä mã juteu tõ seromaroro. Toitoinerokẽ Ritonõpo enetupuhnõko mã toto, seti miumãkõ menekatopõpyry sä Ritonõpo a pake. Tuhke pohto rokẽ Ritonõpo nymenekatyã nae mana. Ipynanopyrykõ se toexiryke, tymenekase toto eya.

⁶ Tymenekase toto eya typoe rokene, ipyno xine toexiryke, kure aexirykõke pyra. Kynyrihpyrykõ kurã pokoino tymenekase kuahtao xine, typoe rokẽ pyra kymenekarykõ exiry, typoe rokẽ pyra kypyno xine exiry roropa.

⁷ Etatoko pahne, Izyraeu tõ tukurãkarykõ se repe zae toehtohkõme Ritonõpo a. Yrome tokurehse toto. Tuhkãkõkara rokẽ tukurãkase Ritonõpo a. Tynymenekatyã rokẽ tukurãkase eya. Yrome tukurãkatohkõ onenetupuhpyra imoihmãkõ kynexine. Naeroro tõmipona pyra exiketõ poko ynara tykase Ritonõpo kynexine: "Ah onenetupuhpyra nexĩ toto," tykase.

⁸ Ynara tymerose Ritonõpo omiryne:
 "Ritonõpo poe otato pyra toehse toto.
 Onenetupuhpõme roropa tyrise toto eya.
 Moro saaro seromaroro Izyraeu pakomotyã
 onenetupuhpyra mã toto.
 Etaryhtao eya xine otato pyra mã toto,"
 tykase.

⁹ Ynara tymerose Tawi a mokaro poko:
 "Naeroro otuhtoh konõto riryhtao eya xine,
 ah tyryhmasẽme nexĩ toto,
 toto wãnohtohme.

¹⁰ Ritonõpo, tonurãkõkara sä toh tyripoko!
 Jũme jamihme pyra tyripoko toto!"

tykase Tawi Ritonõpo a. Morara tymerose Tawi a Ritonõpo omiryne.

¹¹ Yrome jũme pyra juteu tõ azahkuru osenetupuhnõko mã toto, axĩtao rokene. Jũme pyra toto wãnohnõko roropa Ritonõpo mana. Ritonõpo omipona pyra juteu tõ toehse exiryke. Morara exiryke imehnõ typynanohe Ritonõpo a, zumoxike juteu tõ ehtohme. Juteutõkara zumoxike juteu tõ se Ritonõpo kynexine, typynanohe toto exiryke. "Senetupuhtone roropa kypynanohtohkõme Ritonõpo a, ãko mã juteu tõ otarame," tykase Ritonõpo oseya rokene.

¹² Juteu tõ Ritonõpo omipona pyra toehse. Morara exiryke juteutõkara pynanohnõko Ritonõpo mana seromaroro. Onenetupuhpyra juteu tõ kynexine. Morara exiryke juteutõkara enetupuhnõko seromaroro. Juteutõkara a kurãkõ ekarõko Ritonõpo mana seromaroro tõmipona pyra juteu tõ toehse exiryke. Yrome juteu tomo a enetuputyryhtao ropa itamurumehxo Ritonõpo nekarory apoiko juteutõkara mana juteu tõ maro.

Juteutõkara kurãkary ropa poko Ritonõpo a

¹³ Oya xine juteutõkara a ynara ãko ase, Ritonõpo nymenekahpyryme ase ãmorepanekõme tõmiry kurã poko. Yronomyryme erohnõko ase ãmoreparykõ poko. Tãkye roropa ase.

¹⁴ Otarãme oumoxike xine wekyry tõ exiko juteutõkara Ritonõpo enetuputyry eneryke tyya xine. Mame otarame wekyry tõ mã Ritonõpo enetuputyry se exiko roropa, juteu tomo. Mame otarame toto pynanohnõko Jezu mana.

¹⁵ Juteu tõ se pyra toehse Ritonõpo ahtao kure toehse juteutõkara a, tymaro osepeme toto ehtohme. Mãpyra juteu tõ pyno ropa Ritonõpo ahtao kure kuhse exiko mana. Aorihtyã ãsemamyry ropa sä kure exiko mana.

¹⁶ Wyi ekeiryhtao, ekeisenä zokonaka kure ahtao tytororo kure exiry enetupuhnōko sytatose. Otyro mity kure ahtao amoriry roropa kure mana. (Moro saaro tonetupuhnanō osemazuhme Ritonōpo poetoryme toehse ahtao, seromato enetupuhnanō roropa ipoetoryme exīko, Aparāo ehtopōpyry samo.)

¹⁷ Mame otyro tarykase mana, oriwera. Mame toitoine amoriry tysahkase esemy a. Tymyakāmase toto oriwera itu htaō amoriry ke, toto esahpyry po ahtatohme ropa. Moro oriwera amoriry sã juteu tō mana, isahkatyã samo. Onenetupuhpyra toexirykōke Ritonōpo poenōme pyra toehse toto. Amarokō juteutōkara, moro itu htaō amoriry sã matose. Ritonōpo poenōme matose toehse enetuputyryke oya xine.

¹⁸ Naeroro mokaro, juteu tō, Ritonōpo onenetupuhpynō onypoihtopyra ehtoko: “Tee, juteu tō se pyra Ritonōpo mana. Kymarokō rokē menekase,” kara ehtoko. Amoriry sã rokē matose. Zoko sã pyra matose. Mame otyro eukuru yhtopyra mana amoriry wino imity aka. Yrome imity wino onuhnōko mana amoriry aka. Morararo matose. Kure oritorỹko Ritonōpo mana juteu tō pokoino.

¹⁹ Otarāme ynara āko matose: “ÿ, amoriry isahkatyã sã juteu tō tymyakāmase yna ke,” āko matose otarame.

²⁰ Ajohpe pyra mana. Amoriry isahkatyã sã juteu tō turumekase Ritonōpo a onenetupuhpyra toto exiryke. Mame typoenōme amarokō tyrise eya mokaro esahpyry pona, Kyrixtu enetuputyryke oya xine. Yrome epyrypara ehtoko. “Kymarokō rokē Ritonōpo poenōme sytatose,” kara ehtoko. Tome-seke ehtoko Ritonōpo onenetupuhkehpyra oehtohkōme.

²¹ Otyro amoriry sahkary sã juteu tō tuānohse Ritonōpo a onenetupuhpyra toto ahtao. Amarokō roropa opynanohpyra xine Ritonōpo exīko mana onenetupuhpyra awahtao xine.

²² Moro poko Ritonōpo kure ehtoh enetupuhnōko sytatose. Yrome kyyrypyrykō zehno exiry poko enetupuhnōko roropa sytatose. Tōmipona pyra exiketō zehno mana. Yrome opyno xine mana ipyno exikehpyra awahtao xine onenetupuhkehpyra roropa awahtao xine. Naeroro tomesseke ehtoko. Turumekase oya xine ahtao, amoriry sahkary sã awānohtorỹko roropa Ritonōpo mana.

²³ Morarame juteu tomo a Ritonōpo enetuputyryhtao ropa eya xine, typoenōme toto rīko ropa Ritonōpo mana. Isahkahpyry riry ropa sã esahpyry pona, moro saaro typoenōme juteu tō riry waro Ritonōpo mana.

²⁴ Amarokō juteutōkara oriwera amoriry itu htaō sã matose. Mame moro itu htaō amoriry tysahkase, arykahpyry aka tyritohme, tarykasã amoriry ehtohme ropa. Moro sã matose. Osemazuhme Ritonōpo poetoryme pyra mexiatose. Yrome seromaroro ipoetoryme toehse matose. Mame oriwera amorirỹpyry riry ropa tupime pyra Ritonōpo a. Moro sã juteu tō riry ropa tupime pyra Ritonōpo a mana typoenōme ropa toto ehtohme. Enetuputyryhtao eya xine typoenōme toto rīko ropa Ritonōpo mana.

Emero pynanopyry se Ritonōpo exiry poko

²⁵ Wekiry tomo, Ritonōpo osenetupuhpōpyry tokare pyra kynexine aporo. Yrome seromaroro tokare toehse rahkene. Naeroro ase aosenetupuhpōpyry ekarōko oya xine, zuaro oehtohkōme. Ynara mana, axītao rokē Ritonōpo enetuputyry se pyra juteu tō exīko mana. Juteutōkara pynanopyry poko, “Epo,” tykase Ritonōpo ahtao, Kyrixtu tonetupuhse ahtao toto a, morara toehse ahtao enetuputyry se exīko ropa juteu tō mana. Morohne poko ourutorỹko ase: “Kymarokō rokē tymeñekase Ritonōpo a, ipoetoryme,” kara oehtohkōme.

²⁶ Moromeïpo juteu tō emero pynanohnōko Ritonōpo mana. Sero poko ynara tymerose Ritonōpo omiryne:

“Opynanohnekō oehnōko Xiāo pona ypoetory tō, tyrypyrykō rumekahpōkō, pynanohse.

²⁷ Ynara jomiry etapōko ase eya xine, Juzenu te, jomiry roropa ynekarohpyry eya xine, jūme toto maro exikehpyra exīko.”

²⁸ Omi kurā se pyra juteu tō toehse exiryke Ritonōpo epeme pyra toehse, zehno mā toto. Yrome morara toehse mokaro exiryke amarokō, juteutōkara, Jezu Kyrixtu enetupuhnōko matose. Māpyra moino ro Ritonōpo nymenekatyāme juteu tō exiryke toto pyno ro mana. “Ypoenōme matose,” tykase Ritonōpo pake Aparāo tomo a. Naeroro juteu tō pyno ro Ritonōpo mana.

²⁹ Ritonōpo kure ehtoh onytyromara mana. “Mokaro pynanohnōko ase,” karyhtao eya, toto pynanohnōko mana. “Moxiā menekāko ase ypoenōme toto ehtohme,” karyhtao eya, toto menekāko mana.

³⁰ Pake hkopyra Ritonōpo onenetupuhpyra mexiatose. Aomipona pyra mexiatose. Seromaroro opynanohtoryko Ritonōpo mana, aomipona pyra juteu tō toehse exiryke.

³¹ Moro saaro imeïpo juteu tō pynanohnōko Ritonōpo mana opyno xine ehtoh sā seromaroro. Toto pynanohnōko Ritonōpo mana tōmipona pyra toto ahtao ro seromaroro.

³² Oxisā toehse juteu tomo juteutōkara maro Ritonōpo a, aomipona pyra toexirykōke. Morara exiryke oxisā toto pynanohnōko roropa Ritonōpo mana.

“Kure mase, Ritonōpo,” kary poko

³³ Kure kuhse Ritonōpo mana imehnō motye emero. Tvaro kuhse roropa ynororo. Emero ehtoh waro mana. Ritonōpo osenetupuhtoh waro pyra sytatose ipunaka. Ayaytory waro pyra roropa sytatose ipunaka.

³⁴ Ynara āko Ritonōpo omiry sero poko:

“Kuesēkō osenetupuhtoh waro pyra sero pōkō mā emero.

Ritonōpo anamorepara mā toto ipunaka.

³⁵ Tykyryrykō onekaropitopyra mā toto Ritonōpo a epehmapotohme ropā eya imeïpo,”

āko.

³⁶ Ynara exiryke, senohne emero tyrise Ritonōpo a. Ritonōpo poe emero toehse mana. “Emero motye kuhse kure mase, Ritonōpo,” katohme eya xine emero tyrise Ritonōpo a. Naeroro: “Kure mase, Ritonōpo,” kakehpyra sehtone myarotokorōme.

12

Ritonōpo omipona kuerohthōkō poko

¹ Wekyry tomo, kypyno xine Ritonōpo mā ipunaka. Naeroro osekartoko onekarorykō kurāme eya. “Taro ase Ritonōpo, omipona rokē jehtohme,” kah-toko eya tākye aehtohme. Morara awahtao xine zae matose exīko Ritonōpo poko.

² Ritonōpo se pyra exiketō typenetatohkō poko rokē mā toto. Mokaro ehtoh sā pyra ehtoko. Ōsenetupuhtohkō ikurākapotoko Ritonōpo a. Ōsenetupuhtohkō tukurākase ahtao eya, Ritonōpo penetatoh kurā kypoko xine waro exīko matose, tākye Ritonōpo riry waro exīko roropa matose te, zae ehtoh waro roropa matose exīko.

³ Ritonōpo a tyjamitunuru tokarose ya imehnō amorepaneme jehtohme. Naeroro ynara āko ase oya xine, kure oehtohkō poko ōsenetuputyrykohtao

onymotyēkara ehtoko. Zae osenetupuhtoko oehtoḥkō poko, oerohtohkō poko, enara, Ritonōpo poe tonetupuhse oya xine exiryke.

⁴ Kuokokō tuhke t̄ypokōke mana. Mame kypokōkō tuhke t̄ypokonohke mana.

⁵ Morararo sytatose Jezu Kyrixtu enetupuhnanomo. Tuhke kymarokō repe. Yrome toiro tokokē s̄a osenetupuhnōko sytatose Kyrixtu maro nymyry kuexirykōke. Mame kuokokō pokono atakorehmary s̄a atakorehmāko sytatose kuerohthokō poko kuahtao xine emero porehme.

⁶ Kypyno xine Ritonōpo mana ipunaka. Naeroro tyjमितunuru tyripose eya kukurohtaka xine tyotyoro kuerohthokō poko kuehtohkōme Ritonōpo nyrohmanohpotopōpyry poko. Tōmiry poko urutōme Ritonōpo nekarohpyry kyya xine ahtao, moro poko sehtone yronymyryme, Kuesēkō enetuputyryke kyya xine.

⁷ Imehnō akorehmaneme tyrise kuahtao xine Ritonōpo a, sakorehmatone toto. Imehnō amorepaneme tyrise kuahtao xine eya, samorepatone toto.

⁸ Imehnō typoremāse ahtao Ritonōpo enetuputyry poko, mame jamihme ropo toto riry waro kuahtao xine Ritonōpo poe, syjamihtanohpotone ropo toto. T̄ykyryneke kuahtao xine tonahsē sekarotone imehnomo a. Kyyamene se pyra sehtone. Imehnō esēme awahtao xine, tomeseke ehtoko opoetory tō poko. Etuarimaketō akorehmary waro awahtao xine Ritonōpo poe tākye ehtoko toto akorehmary poko.

⁹ Ajohpe pyra ehtoko imehnō pyno oexirykō poko. Oorypyrykō zehno ehtoko. Zae se rokē ehtoko.

¹⁰ Imehnō Jezu poetory pyno ehtoko oxiekyryme oexirykōke Kyrixtu enetuputyryke oya xine. Kure rokē imehnō tyritoko roropa.

¹¹ Yronymyryme erohtoko. Akīme pyra ehtoko. Kuesēkō omipona ehtoko yronymyryme. Tākye ehtoko aomipona oexirykō poko.

¹² Jezu maro tuhke jeimamyry aropōko sytatose Ritonōpo esao. Moro poko ōsenetuputyrykō poko tākye ehtoko. Oetuarimarykohtao eanahtotoko. Oturukehpyra ehtoko Ritonōpo maro.

¹³ Ritonōpo poetory etuarimaryhtao axī ke akorehmatoko toto ōkyryrykō zokonaka ekarotoko roropa eya xine. Osa ekarotoko katonō nyhtohme atapyīkō tao.

¹⁴ Ritonōpo se pyra exiketomo a oryhmerykohtao: “Papa, moxiā iturimapoko,” kara ehtoko Ritonōpo a. Ynara kahtoko: “Papa, moxiā ikurākako ropo,” kahtoko rokene.

¹⁵ Tākye exiketō maro awahtao xine atākyematoko. Xitaketō maro awahtao xine toto maro oxitatoko.

¹⁶ Imehnō Jezu poetory pyno ehtoko emero porehme. Epyrypara ehtoko. “Imehnō motye kure ase,” kara ehtoko. Osepeme ehtoko tymōkomokākara maro. “Imehnō motye tuarohxo ywy,” kara ehtoko roropa.

¹⁷ Popyra orirykohtao imehnomo a em̄popyra ehtoko. Kure ehtoh poko rokē ehtoko imehnō neneryme emero, zae oehtoḥkō waro toto ehtohme.

¹⁸ Yronymyryme ehtoko osepeme oehtoḥkōme imehnō maro, oxiehno pyra oehtoḥkōme toto maro, emero porehme.

¹⁹ Wekyry tōme matose opyno xine jexiryke. Em̄popyra ehtoko popyra tyrise awahtao xine imehnomo a. Ritonōpo rokē eraximatoko. Imēpo toto wānohnōko mana, iirypyry zehno toexiryke. Ynara tymerose Ritonōpo omiryne. “Ywy roro popyra exiketō poko em̄pōko ase. Toto epehmāko ase iirypyrykō epehpyryme, āko Kuesēkō mana,” me tymerose Ritonōpo omiryne.

²⁰ Yrome ynara ehtoko, Ritonõpo omihpyry ae ro. Ynara tymerose: “Ozehno exikety omise ahtao, autuhmatokō. Tuna se ynororo ahtao, auhpatoko. Kure ozehno exikety riryhtao oya xine, otarame ehxirõko mana ozehno xine toehtopõpyry poko,” äko.

²¹ Tyyrypyry poko exikety ynara karyhtao oya xine: “Kyyrypyrykõ poko sehtone,” karyhtao oya xine: “Arypyra ipunaka,” kahtoko eya xine. Popyra orirykohtao imehnomo a kure rokē tyritoko toto. Morara awahtao xine orēpyra exiiko matose, enara.

13

Kowenu omipona kuehtohkõ poko

¹ Ritonõpo a tyrise kowenu tō mana. Kowenu poetory tō roropa Ritonõpo poe tuisame mā toto. Naeroro toto omipona ehtoko emero porehme.

² Kowenu omipona pyra kuahtao xine Ritonõpo nymenekatyā omipona pyra sytatose. Morara exiryke kowenu omipona pyra exiketō wānohnõko mā toto.

³ Kowenu poetory zuno pyra kurākõ mana, yrome popyra exiketō mā toto zuno. Naeroro tuisa tō zuno se pyra awahtao xine kure rokē ehtoko. Mame kure rokē awahtao xine: “Zae mase,” äko mā toto oya xine.

⁴ Ritonõpo poe kowenu poetory tō mana opynanohtohkõme. Yrome popyra awahtao xine, toto zuno ehtoko. Ritonõpo poe jamihme mā toto popyra exiketō wānohtohme. Ritonõpo poe ajoajohpākõ wānohnõko mā toto. Popyra exiketō wānoopyry zae mā rahkene.

⁵ Morara exiryke kowenu poetory tō omipona ehtoko. Ozehno xine toto exiryino rokē pyra toto omipona ehtoko. Yrome toto omipona zae exiry waro oexirykõke toto omipona ehtoko.

⁶ Morara exiryke kowenu omi poe roropa, kytinerükõ apiakāko sytatose kowenu tinerūme. Zae aerokurukohtao Ritonõpo nyrohmanohpotoh poko erohnõko kowenu poetory tō mana.

⁷ Naeroro kowenu nepehmapotyā oya xine epehmatoko. Kure rokē tyritoko roropa toto emero porehme.

Imehnõ maro zae rokē kuexirykõ poko

⁸ Toiparo rokē osepekahpyra ehtoko imehnomo a. Epehmatoko toto. Morara exiryke imehnõ pyno exikehpyra ehtoko. Imehnõ pyno awahtao xine Ritonõpo nymeropohpyry omipona matose.

⁹ Ynara tymeropose Ritonõpo a: “Opyty kara nohpo ahtao ipoko pyra ehtoko. Imehnõ onetapara ehtoko. Imehnõ mõkomory onematonanohpyra ehtoko, ikyryrykõ onematonanohpyra ehtoko roropa. Imehnõ kyryry poko penetara ehtoko roropa.” Mame etyhpyryme ynara tykase Ritonõpo kyya xine: “Imehnõ pyno ehtoko, osepyno oehtohkõ saaro,” tykase. Moro etyhpyry omipona awahtao xine Ritonõpo nymeropohpyry omipona matose ipunaka.

¹⁰ Imehnõ pyno awahtao xine, toto onyhtomara matose. Naeroro imehnõ pyno awahtao xine, Ritonõpo nymeropohpyry omipona matose exiiko emero porehme.

¹¹ Etatoko pahne, Jezu oepyry ropa waro matose. Naeroro ipakatyā sã ehtoko. Ritonõpo nymeropohpyry omipona kuahtao xine ipakatyā sã sytatose. Kyrixtu enetupuhpitoryhtao kyya xine okyna ro aepyry ropa kynexine. Okyna hkopyra aepyry ropa mana seromaroro.

¹² Kuesëkõ oepyry ropa emepyry sã mana. Ëmehsasaka mana okynã pyra Jezu oepyry ropa exiryke. Naeroro kyyrypyrykõ xihpyry surumekatone.

Ritonõpo omipona rokē sehtone. Soutatu sā Kuesēkō jamitunuru sapoitone kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme.

¹³ Zae rokē sehtone kuomirykō poko, kynyrirykō poko roropa, ihximyra kuehtohkōme imehnō neneryme. Eukuru enyryhtao emotyēkara sehtone. Etýpyra roropa sehtone. Imehnō nohpo poko pyra sehtone. Ajoajohpe pyra sehtone. Atatapoipyra sehtone. Imehnō zumoxike pyra roropa sehtone.

¹⁴ Kypenetatohkō poko kuahtao xine iirypyryme exīko sytatose. Naeroro kypenetatohkō poko pyra sehtone. Yrome Kuesēkō Jezu Kyrixtu tyjamitunuru ekarōko kyaa xine mana soutatu tō esē pyrrou ekarory samo typotory tomo a. Naeroro: “Ajamitunuru tyriko yna kurohtaka orēpyra yna ehtohme õmipona,” kahtoko Kyrixtu a.

14

Popyra imehnō Jezu poetory onyripyra sehtone

¹ Kure rokē ehtoko imehnō Jezu poetory tō maro. Jamihme pyra toto ahtao ro Jezu enetuputyry poko, eahmako toto amaro xine toto ehtohme. Oseosezuhpyra ehtoko toto maro, toto osenetupuhtoh poko.

² Toitoinē Jezu poetory emero otuhnōko. Yrome imehnō mā jamihme hkopyra enetuputyryke tyaa xine tōsē onõpyra, tonahsē rokē enahnōko mā toto.

³ Amarokō emero otuhnōko matose. Naeroro: “Popyra mokyro, zuaro pyra rokē mana,” kara ehtoko imepý poko, tōsē onõpyra exikety poko. Morararo tonahsē rokē enahneme awahtao xine: “Popyra mokyro,” kara ehtoko imepý poko, emero otuhkety poko. Typoetoryme tyrise toto exiryke Ritonõpo a: “Põpyra mokyro,” kara ehtoko ipoko xine.

⁴ Zae pyra sytatose imepý poetory popyra ehtoh ekaroryhtao kyaa xine. Tosē omipona ehtoh poko mokyro mana. Zae ahtao: “Zae mase,” äko esē eya mana. Yrome azahkuru ahtao: “Azahkuru mase,” äko mana. Tyjamitunuru riry waro Kuesēkō mana ikurohtaka zae rokē aehtohme. Naeroro zae rokē exīko mokyro mā rahkene.

⁵ Toitoinē matose ynara äko: “Toitoinē ãmepyry kurehxo mana, imehnō ãmepyry motye,” äko, yrome imehnō mā ynara äko: “Emero ãmepyry oxisã ya,” äko. Morohne poko osenetupuhtoko otupipyra oehtohkōme.

⁶ Toiro ãmepyry menekaryhtao Jezu poetory a atäkyematohme, kure rokē Kuesēkō ritohme moro ãmepyry menekãko mana. Morararo tonahsē enapyryhtao eya kure rokē Kuesēkō ritohme moro enahnōko mana. “Kure mase Ritonõpo, senohne onekarohpyryme mana, yna napyryme,” karyke eya Ritonõpo a. Imepý mā tōsē onõpyra ahtao, kure Kuesēkō ekarōko roropa mana, “Kure mase,” karyke eya roropa Ritonõpo a.

⁷ Kypokoino xine rokē pyra isene sytatose, kypokoino xine rokē pyra orihñoko roropa sytatose.

⁸ Isene kuahtao xine, kure Kuesēkō ritohme kyaa xine isene sytatose. Kuorikyrykohtao, kure Kuesēkō ritohme orihñoko sytatose. Naeroro Kuesēkō poetoryme sytatose orihpyra ro kuahtao xine. Kuorikyrykohtao ipoetoryme ro sytatose.

⁹ Kyrixtu kynorihne. Mame kynësemãne ropa toorihxīpo orihpyra exiketõ esēme ehtohme te, aorihtyã esēme ehtohme roropa.

¹⁰ Amarokō ke? Oty katoh: “Popyra mokyro,” äko matou imepý poko? Oty katoh: “Moky xihpyra,” äko roropa matou? Yrome kymarokõ emero Ritonõpo ãpataka exīko kuapiakatohkōme eya.

¹¹ Ynara tymerose Ritonõpo omiryne sero poko: “Ywy ase Ritonõpo Orihpýme Exiketý, äko Kuesēkõ mana.

Naeroro sero pōkō emero porehme tosekumuru po porohnōko mā toto jēpataka.

‘Ritonōpome mase,’ āko toh mā ya emero porehme,”
me tymerose.

¹² Naeroro kymarokō emero Ritonōpo ezuhnōko sytatose kuehtopōpyrykō poko sero nono po.

Imehnō Jezu poetory azahkuru onyrippyra sehtone

¹³ Morara exiryke imehnō Jezu poetory tō onykerekeremara sehtone. Ynara rokē osenetupuhtoko, zae rokē sehtone imehnō Jezu poetory tō neneryme. Morara kuahtao xine: “Mokyro zae pyra mana,” kara imehnō mana kypoko xine. Māpyra zae pyra ehtoh poko kuahtao xine azahkuru exīko roropa mā toto kuenerykōke.

¹⁴ Kuesēkō Jezu Kyrixtu poe ynara zuaro ase, tōsē onyry iirypyryme pyra mana, ahno naxikahpyry ēpataka tyrise ahtao ro, joroko zohme tokarose ahtao ro imehnomo a ekamotohme ropa imeīpo. Yrome iirypyryme enetuputyryhtao oya xine, morara ahtao iirypyryme oya xine mana.

¹⁵ Imep̄y Jezu poetory zae pyra tyrise kyaa xine ahtao tōsē onyryke kyaa xine mokyro pyno nymyry pyra sytatose. Toto pyno Kyrixtu exiryke kynorihne toto pynanohtohme. Naeroro toto pyno sehtone roropa. Eya xine popyra moro tōsē onyryhtao kyaa xine, onōpyra sehtone toto maro kuahtao xine.

¹⁶ Otarāme onyryrykō kure oya xine repe, yrome imehnomo a otarame popyra mana. Morara ahtao tomeseke ehtoko imehnō onyporemākapopyra oehtohkōme roropa.

¹⁷ Ynara exiryke, Kuesēkōme Ritonōpo enetuputyryhtao kyaa xine tōsē poko torētyke pyra sytatose, eukuru tōkehko poko roropa. Yrome kure ehtoh poko enetupuhnōko sytatose te, imehnō pyno kuehtohkō poko, tākye kuehtohkō poko Ritonōpo Zuzenu poe, enara osenetupuhnōko sytatose Ritonōpo enetuputyryhtao kyaa xine Kuesēkōme.

¹⁸ Morararo Kyrixtu omipona kuahtao xine Ritonōpo zamaro sytatose exīko, imehnomo a roropa kure sytatose exīko.

¹⁹ Naeroro orēpyra sehtone osepeme kuexirykō poko imehnō maro. Satakorehmatone orēpyrahxo kuehtohkōme Kyrixtu enetuputyry poko kyaa xine.

²⁰ Ritonōpo nyrihpyry imep̄y kurohtao onyryhmara sehtone azahkuru kuexirykō poko. Emero rokē onōpopyra ehtoko imehnomo a ise pyra toto ahtao. Emero tōsē kure kuohkōme repe, yrome ahno nyrihpyry zot̄ypyryme toehse ahtao joroko zohme, moro onōpyra sehtone imehnō iirypyryme riporyino.

²¹ Zae sytatose, imehnō iirypyryme onyripyra kuahtao xine. Otarāme kyaa xine tōsē onyry kure, jehnahpyry enyry roropa kure. Yrome imep̄y Jezu poetory a morohne onyry iirypyryme ahtao onōpyra sehtone ipunaka.

²² Emero rokē onyry kure oya xine ahtao moro poko epyrypara ehtoko. Moro poko osenetupuhtoko Ritonōpo neneryme rokene. Mame zae ehtoh waro awahtao xine zae rokē ehtoko. Zae ehtoh poko rokē awahtao xine, tākye matose exīko.

²³ Yrome: “Nary,” karyhtao oya xine: “Otarāme senohne onyry ya popyra mana,” karyhtao oya xine, mame moro onyryhtao oya xine, popyra matose Ritonōpo a exīko. Zae ehtoh tonetupuhse oya xine repe. Yrome zae ehtoh poko pyra mexiatose. Morara exiryke zae ehtoh enetuputyryhtao oya xine yrome tyorō poko awahtao xine oorypyrykō poko matose.

15

Imehnõ Jezu poetory tõ akorehmary poko tåkye toto ehtohme

¹ Orëpyra kuahtao xine Jezu enetuputyry poko, imehnõ jamihme hkopyra exiketõ sakorehmatone, toetuarimarykõ poko poremäpyra toto ehtohme. Kypenetatohkõ poko rokë pyra sehtone.

² Imehnõ Jezu poetory tõ sakorehmatone, orëpyrahxo toto ehtohme Jezu enetuputyry poko, tåkye roropa toto ehtohme.

³ Morararo Kyrixtu kynexine. Typenetatoh poko pyra kynexine. Ynara tymerose Ritonõpo omiryne moro poko: “Okerekerematopõpyry sã opoihtonanomo a, ykerekeremãko mã toto ypoihtõko roropa mã toto,” tykase Jezu Tummy a.

⁴ Emero Ritonõpo omiry tymerose kuamorepatohkõme, kure kuexirykõ eraximatohme roropa kyya xine. Ritonõpo omiry omipona kuahtao xine atãkymãko sytatose. Kuetuarimarykõ poko penekehpyra roropa sytatose. Kure kuehtohkõ oneraximakehpyra sytatose.

⁵ Ritonõpo poe poremäpyra sytatose kuetuarimarykohtao. Ritonõpo poe atãkymãko sytatose. Naeroro ynara ãko ase Ritonõpo a opoko xine: “Roma põkõ akorehmako Papa, Omükuru Jezu Kyrixtu sã toto ehtohme ipoenopyry ke eya xine. Morara ahtao oxisã osenetupuhnõko mã toto.

⁶ ‘Kure mase Ritonõpo Kuesëkõ Jezu Kyrixtu Zũ kurã mase,’ ãko mã toto oximõme,” ãko ase Ritonõpo a.

Jezu Kyrixtu poko omi kurã etary poko juteutõkara a

⁷ Mame imehnõ Jezu poetory pyno ehtoko, opyno xine Kyrixtu ehtoh samo. Imehnõ Jezu poetory pyno awahtao xine: “Kure Ritonõpo mana, ipoetory tõ osepyno exiryke,” ãko mã toto oenerykõke.

⁸ Etatoko pahne, juteu tõ akorehmaneme toehse Kyrixtu, zae Ritonõpo ehtoh waro toto ehtohme. Aparão tõ zurutopõpyry ae ro Ritonõpo a toehse ynororo,

⁹ juteutõkara akorehmatohme roropa: “Kure mase, Ritonõpo,” katohme eya xine typynanopyrykõ poko eya. Ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “Morara exiryke, ‘Kure mase Ritonõpo’ ãko ase juteutõkara netaryme.

Eremiãko ase kure oehtoh poko,”

tykase.

¹⁰ Ynara tymerose roropa:

“Atãkymatoko juteutõkara, Ritonõpo nymenekatyã maro (juteu tõ maro),” tykase.

¹¹ Ynara tymerose roropa Tawi a:

“Kure Kuesëkõ tyritoko juteutõkara.

‘Orëpyra mase Ritonõpo,’ kahtoko eya emero porehme,”

me tymerose.

¹² Ynara roropa tymerose Izaja a:

“Tawi pary enurũko mana, Jese mükuru;

Orëpyra exũko mana, juteutõkara esẽme.

Mame mokyro enetuputyryke tyya xine toesëkõme,

kure toexirykõ eraximãko mã toto,”

tykase.

¹³ Ritonõpo poe kure kuehtohkõ eraximãko sytatose. Naeroro ynara ãko ase Ritonõpo a opoko xine: “Papa Kapuaono, opoetory tõ ãkyemapoko, torëtyke pyra tyriko toto oenetuputyryke eya xine. Mame Ouzenu jami-tunuru ke orëpyrahxo tyriko toto, kure toehtohkõ eraximary poko,” ãko ase opoko xine.

Orëpyra Pauru ehtopõpyry poko pape merory poko

14 Wekury tomo, ynara osenetupuhnõko ase opoko xine, kure ehtoh poko matose kokoro rokene. Tuarõhxo roropa matose. Naeroro imehnõ amorepary waro matose.

15 Yrome sero pape meroryhtao ya, orëpyra sã ourutorýko ase wenikehpyra oeltohkõme ynekarohpyry poko. Orëpyra ase, Ritonõpo a tymenekase jexiryke.

16 Jezu Kyrixtu poetoryme tymenekase ywy juteutõkara amorepatohme. Ritonõpo maro oturukety sã ase erohnõko, juteutõkara amorepary poko Jezu Kyrixtu enetupuhtohme eya xine. Juteutõkara Jezu enetuputyryhtao, Ritonõpo omipona exiõko mã toto. "Imehxo mase, yna esë mase," ãko mã toto Ritonõpo a. Mame morara kary etaryke tyya tãkye Ritonõpo exiõko mana. Mame kure exiõko roropa mã toto Ritonõpo neneryme, aosenetupuhtohkõ tyrise exiryke Ritonõpo Zuzenu a.

17 Jezu Kyrixtu maro jexiryke tãkye rokë ase jerohtoh poko, Ritonõpo nyrohmanohpotopõpyry poko ya.

18 Pake Kyrixtu poe juteutõkara amorepary poko exiase, enetupuhtohme toto a, Ritonõpo omipona toto ehtohme. Aomipona toehse mã toto jomiry etaryke tyya xine te, kure jehtopõpyry eneryke roropa tyya xine. Morara kary poko ihximyra ase.

19 Ritonõpo jamitunuru eneryke tyya xine te, kurãkõkara kurãkatopõpyry eneryke tyya xine roropa Ritonõpo omipona toehse mã toto, Ritonõpo Zuzenu jamitunuru ymaro exiryke. Naeroro jytoryhtao Jerusarë poe Iiriria pona ynara ase: "Kyrixtu enetuputyryhtao oya xine opynanohtorýko Ritonõpo mana," asene imeimehnõ netaryme pata tõ punero.

20 Moino ro omi kurã poko imehnõ amorepary se exiase. Kyrixtu poko onetapitopyra exiketõ amorepary se exiase toto patary poro, Kyrixtu waro pyra ro toexirykõke.

21 Ynara tymerose Ritonõpo omiryne moro poko:
"Zuruhnõ ipoko mã enëko mã toto.

Onetapitohnõ mã enetupuhnõko mã toto."

Naeroro Kyrixtu onetapitopyra exiketõ zurũko ase ipoko.

Toytory se Pauru ehtopõpyry Roma pona

22 Moino ro oenese xine jytory se exiase repe. Yrome tokurehse ywy, imehnõ Jezu onetapitopyra exiketõ amoreparyke ro ya omi kurã poko.

23 Yrome seromaroro jerohtoh taro tõtýhkase. Naeroro oenese xine jytory se ase.

24 Otarãme ytõko ase rahkene oenese xine. Expania pona jytoryhtao oenerykõ se ase. Morarame okynã pitiko amaro xine jahtao, otarame jakorehmãko matose Expania pona jytotohme.

25 Yrome seromaroro Jerusarë pona ytõko ase aporo, Jezu poetory tõ Jerusarë põkõ akorehmase. Ynara exiryke,

26 Jezu poetory tõ Masetonia po te, Akaia po roropa tytinerũkõ ekarory se toehse, pitiko rokë pyra, tymõkomokãkara akorehmatohme, Ritonõpo poetory tõ akorehmatohme Jerusarë po. Mokaro tinerũ arose ytõko ase Jerusarë põkomo a ekarotohme.

27 Mokaro Masetonia põkõ juteutõkara, Akaia põkõ roropa juteutõkara. Jezu tonetupuhse eya xine tamorepase toexirykõke Jerusarë põkomo a. Naeroro tytinerũkõ ekarory se mã toto juteu tomo a, etuarimaketomo a. Juteutõkara týkyryrykõ apiakary kure ya mana juteu tõ akorehmatohme atakorõme toexirykõke.

²⁸ Morarame moro tineru tokarose ya ahtao eya xine, mokaro nekaroh-pyry tytororo ekarōko ase juteu tomo a, Jerusarē pōkomo a. Morotoino ytōko ase oenese xine, Expania pona jytoryhtao.

²⁹ Mame oya xine toytose jahtao, ourutorýko ase itamurume Kyrixtu nyrytý kurā poko. Imehnō motye kure jyríko ynororo. Moro poko ourutorýko ase tákýe oehtohkōme.

³⁰ Wekyry tomo, Kuesēkō Jezu Kyrixtu tonetupuhse roropa oya xine, imehnō pyno matose roropa Ritonōpo Zuzenu nae oexirykōke, āmorepanekōme. Aomipona matose. Naeroro ajohpāme sã otururukohtao Ritonōpo a yronymyryme oturutoko ypoko, orēpyra jehtohme jerohtoh poko.

³¹ “Pauru ewomako Papa, onyhtomara Jutea pōkō ehtohme, onetapara ōmipona pyra exiketō ehtohme,” kahtoko Ritonōpo a. “Tákýe opoetory tō tyriko Papa, Jerusarē pōkomo. Pauru narohpyry apoiry poko tyya xine, tákýe tyriko toto Papa,” kahtoko Ritonōpo a.

³² Mame morararo otururukohtao Ritonōpo a ypoko tákýe ase exíko toeporehkase jahtao oya xine, jaropory se Ritonōpo ahtao. Mame kure oturūko sytatose oximaro toehse kuahtao xine.

³³ Jakorō tomo, Ritonōpo poe torētyke pyra sytatose. “Papa Kapuaono, Roma pōkō pyno exiko. Ewomako toto,” āko ase Ritonōpo a. Naeroro oewomatorýko mana.

16

Aosekazumatopōpyry

¹ Kure kuzē kuoryxirykō Pepe aropōko ase oya xine. Jezu poetoryme ynororo. Sēkerea po Jezu poetory tō akorehmaneme mana.

² Naeroro kure mokyro tyritoko, oya xine toytose ahtao. Osa ekarotoko eya atapyíkō tao. Kuesēkō pokoino mokyro tyritoko kure. Toipe Ritonōpo poetoryme kuahtao xine imehnō Jezu poetory ríko sytatose kure. Tuhkākō takorehmase roropa eya. Ywy roropa takorehmase eya tytapyī tao. Naeroro takorehmane se ynororo ahtao akorehmatoko.

³ “Kure pāna matou?” kary se ase Pirixira a, Akira a roropa. Ymaro erohtetōme toto exiryke Jezu Kyrixtu erohtoh poko.

⁴ Osepyno pyra toh kynexine. Orikyīse toh kynexine ypynanohtohme. Naerorō, “Kure mase,” kary se ase eya xine. Ywy rokē kara, tuhkākō Jezu poetory tō roropa juteutōkara, “Kure mase,” kary se ynanase toto a.

⁵ “Kure pāna matou?” kary se roropa ase Jezu poetory tomo a oximōme exiketomō a itapyíkō tao.

“Kure pāna mano, jepe Epeneto?” kary se ase Epeneto a. Mokyro osemazupu Kyrixtu enetupuhne moero Azia po.

⁶ “Kure pāna mano Maria?” kary se ase roropa. Yronymyryme mokyro nerokuase ākorehmarykō poko.

⁷ “Kure pāna matou Ātoroniku, Junia maro?” kary se ase. Juteu tō mokaro ysamo. Ymaro āpuruhpyry tao toh nexiase. Mokaro warohxo Peturu tō mana. Jezu poetoryme toehse toto osemazuhme onenetupuhpyra ro jahtao.

⁸ “Kure pāna mã Āpyriato? Opyno ase ipunaka Kuesēkō poetoryme oexiryke.

⁹ “Kure pāna mã Upanu?” kary se ase. Yna maro erohtetye ynororo, Kyrixtu erohtoh poko. Extaki a roropa: “Kure pāna mã moero? Opyno ase. Jepeme mase,” kary se ase.

10 “Kure pāna mano Apere?” kary se ase. Kyrixtu onurumekara mokyro ehtopōpyry waro ase. Tuhke tyhtomase ynororo Kyrixtu enetuputyryke eya yrome poremāpyra ynororo. “Kure pāna matou?” kary se ase roropa Arixtopuru tomo a, itapyī taōkō maro.

11 “Kure pāna mā Erotiāo?” kary se ase. Juteume mokyro ysamo. Mokaro a roropa Jezu poetory tō Nasezu tapyī taōkomo a: “Kure pāna matou?” kary se ase roropa mokaro a.

12 “Kure pāna matou Tyripena, Tyripoza roropa?” kary se ase. Erohnōko mā toto Kuesēkō erohtoh poko. Jepe kurano a, Pēxixti a: “Kure pāna mano?” kary se ase roropa, erohketye nymyry exiryke Kuesēkō erohtōh poko.

13 “Kure pāna matou?” kary se ase Rupo tomo a, jē maro. Erohkety orēpyra nase Kuesēkō erohtoh poko. Jē roropa tumūkuru sā jyriase kure rokene.

14 “Kure pāna matou Axīkyrito te, Perekōti te, Eremese te, Pataropa te, Eremasa te, emero Jezu poetory tō amaro exiketō maro. Kure pāna matou?” kary se ase oya xine.

15 “Kure rokē pāna matou?” kary se ase Piroroku tomo a Juria maro te, Nereu tomo a aoryxiry maro, Orīpa a te, emero Ritonōpo poetory tō roropa imaro xine exiketomo.

16 Oseahmatoko atakorōmākō sā oexirykōke. “Kure pāna matou?” kary se roropa oya xine Kyrixtu poetory tō taro, emero porehme.

Tuaro ehtoko oenekunopyrykōino

17 Wekery tomo, ynara kary se ase oya xine. Tomeseke ehtoko tyorō poko āmorepanekō poko. Āmorepatopōpyrykō tyorōmary se mā toto. Oseosezuhnōko mā toto oxiehno Jezu poetory tō ritohme. Jezu enetuputyry rumekapory se mā toto imehno mo a. Āmorepatopōpyrykō rumekapory se mā toto. Naeroro mokaro maro pyra ehtoko.

18 Morara kananō mā Kuesēkō Kyrixtu erohtoh poko pyra mā toto. Type-netatoh poko rokē mā toto. Omi kurā ke sā imehnō enekunohnōko mā toto. Tuaro pyra exiketō pyryaryke roropa tyya xine toto enekunohnōko mā toto. Naeroro mokaro poko tomeseke ehtoko osenekunohpopyra oehtohkōme.

19 Omi kurā omipona oehtohkō poko zuaro imehnō mana emero. Naeroro tākye ase opoko xine. Kure ehtoh poko zuaro oexirykō se ase. Yrome iiryppyryme ehtoh poko tuaro pyra oexirykō se ase.

20 Ritonōpo poe torētyke pyra sytatose. Okynā pyra joroko tamuru akurihmōko Ritonōpo mana opupurukō zopikoxi. Ijamitunuru enahkapōko mana ohtomazomopyra xine aehtohme.

Kuesēkō Jezu kure oritorŷko mana.

21 “Kure pāna matou?” kary se Timoteu tō oya xine. Ymaro erohketye ynororo. Morararo Ruxiu te, Jasāo te, Soxipatoro, enara. “Kure pāna matou?” kary se mā toto oya xine. Juteu tō mokaro ypanōkomo.

22 Ywy ase, Terexiu, sero pape merone. Ywy roropa: “Kure pāna matou?” kary se ase oya xine, Jezu poetory tomo.

23 Sero tapyi ešē roropa Kaju: “Kure pāna matou?” kary se roropa mana. Itapyī tao Jezu poetory tō mā oximōnōko. Eraxitu roropa. Sero pata tinerū eraseme ynororo. “Kure pāna matou?” kary se ynororo oya xine. Kuakorōkō Kuatu roropa, morara kary se roropa oya xine mana.

24 “Kure rokē Roma pōkō tyriko Papa,” āko ase Kuesēkō Jezu Kyrixtu a.

“Kure mase, Ritonōpo imehxo,” katoḥ sero

25 “Kure mase Ritonōpo. Emero motye tuisamehxo mase,” sykatone. Ynororo rokē orēpyra kyrirykō waro mana, Jezu enetuputyry poko

poremãpyra kuehtohkõme. Omi kurã poko imeimehnõ amorepase ytoytoase Jezu Kyrixtu poko. Pake Ritonõpo tõsenetupuhtopõpyry onekaropyra kynexine sero põkomo a.

²⁶Yrome seromaroro jarao tõsenetupuhtopõpyry tyripose Ritonõpo a. Urutõ kõ nymerotyã ae tõsenetupuhtopõpyry poko emero pata põkõ tuarõtanohpõko Ritonõpo mana enetupuhtohme toto a, tõmipona roropa toto ehtohme.

²⁷Toiro Ritonõpo mana. Ynoro rokẽ tuaro mana emero porehme. Naeroro: “Kure mase Ritonõpo, emero motye imehxo mase,” kakehpyra sehtone eya, Jezu Kyrixtu tonehpose eya exiryke kyya xine. Enara.

1 KORĪTIU

Pauru Nymerohpyry Korītu pōkō Neneryme

1 Corīntios

Ekarotopo

Sero pape tymerose Pauru a Jezu Kyrixtu enetupuhnanō neneryme pata Korītu po. Torētyke kynexine Jezu poetry tō poko, zae pyra toehse toto exiryke omi kurā Jezu poko enetupuhxīpo. Tamorepase toto Pauru a apitoryme toytose ahtao Korītu pona, 18me nuno taropose ahtao eya toto amorepary poko (Atos 18.1-18). Mame atae pyra toehse toh kynexine Ritonōpo omiry poko te, oximaro toto ehtoh poko roropa. Atapiakāko toh kynexine ahno rokē ekahmaryme, Jezu ekahmaryme pyra. Naeroro toto akorehmary se Pauru kynexine atae toto ehtohme ropa Jezu omipona.

Sero pape ao

Pauru osekarotopōpyry 1.1-9

Atapiakāko ahno ekahmaryme 1.10–4.21

Imehnō poko enetupuhnanomo 5.1-13

Enetupuhnanō hxirōko juize ēpataka 6.1-11

Zae ehtoh ōkokō poko 6.12-20

Tuaro ehtoh pytary poko 7.1-40

Zae ehtoh onenetupuhpynō maro 8.1–11.1

Zae ehtoh enetupuhnanō maro 11.2-34

Zuzenu Kurā nekarory 12.1–14.40

Kyrixtu ēsemamyry ropa, kymarokō roropa 15.1-58

Tineru ekarory Jezu poetry tō akorehmaryme Jutea po 16.1-4

Aosekazumatopo 16.5-24

¹ Ynanymerohpyry moro onenerykōme Jezu poetry tomo, Korītu pōkomo. Ymaro Soxitene nase sero merory poko. Jakorōme ynororo Jezu enetuputyryke tyya. Ywy ase Pauru. Ritonōpo nymenekahpyryme ase, imehnō amorepaneme, Jezu Kyrixtu poko.

² Ynanymerohpyry moro Korītu pōkō neneryme Ritonōpo poetry tō neneryme, Jezu Kyrixtu enetupuhnanō neneryme. Toahmase matose eya tymaro oehthokōme. Imaro toehse matose, Jezu Kyrixtu a tukurākase oexirykōke, emero Kuesēkō Jezu enetupuhnanō maro, emero pata tō punero.

³ Ynara āko ase Ritonōpo a opoko xine: “Papa Kapuaono, kure rokē opoetry tō tyriko. Torētyke pyra tyriko toto,” āko ase. Morara āko ase Jezu Kyrixtu Kuesēkōmo a roropa, enara.

Kyrixtu maro kure kyritorōko Ritonōpo mana

⁴ Kokoro rokē kure ritorōko Ritonōpo mana Tumūkuru Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine. Naeroro, “Kure mase Papa,” āko ase Ritonōpo a opoko xine.

⁵ Kyrixtu maro oexirykōke emero nae exiketō sā matose. Imaro oexirykōke orēpyra exīko matose omi kurā poko imehnō zururu poko. Otupipyra roropa matose zae ehtoh waro oexirykōke.

⁶ Kyrixtu poko onetahpyrykō tonetupuhse oya xine yronymyryme. Naeroro aomipona matose.

⁷ Emero nae exiketō sā matose, Ritonōpo Zuzenu nekarory emero mapoiatose. Jezu Kyrixtu Kuesēkō enehpōko ropa Ritonōpo mana sero pōkō neneryme emero. Aepyry ropa eraximaryme oya xine Ritonōpo Zuzenu nekarory mapoiatose.

⁸ Kokoro rokē porempāpyra oritorỹko Ritonõpo mana onenetupuhkehpyra oehtohkõme, tyrypyhpyke pyra oehtohkõme Kuesēkõ Jezu Kyrixtu oepyyro ropa ahtao.

⁹ Zae rokē Ritonõpo mana kyya xine. Eya toahmase matose, Tumūkuru marõme oehtohkõme, Jezu Kyrixtu Kuesēkõ epeme oehtohkõme.

Atapiakāko Jezu poetory tõ mana

¹⁰⁻¹¹ Wekyry tomo, Kyroe ekyry tõ juruase opoko xine, õsezusezukurukõ poko. Naeroro ynara kary se ase oya xine, Kuesēkõ Jezu Kyrixtu poetoryme oexirykõke, oseosezuhpyra ke ehtoko. Osepyno ke ehtoko yronymyryme. Oxisā enetupuhtoko. Oxisā tuaro ehtoko.

¹² Yrome toitoine matose ynara āko: “Pauru maro rokē ase,” āko. Imehnõ: “Aporu maro rokē ase,” āko. Imehnõ: “Peturu maro rokē ase,” āko roropa. Imehnõ: “Kyrixtu maro rokē ase,” āko. Atae pyra matose, oxiehno exiketõ samo.

¹³ Mame atae pyra awahtao xine Kyrixtu apiakāko sã matose. Ywy Pauru orihpyra exiase wewe poko omyakākõme, oorypyrykõ korokatohme. Naeroro: “Pauru poetoryme tõpurihkase ywy,” kara ehtoko. “Kyrixtu poetoryme ase,” kahtoko rokene. Oseosezuhpyra ehtoko.

¹⁴ Morara exiryke tãkye ase oẽpurihkara xine jexihpyry poko. Asakoro rokē tõpurihkase ya, Kyrixpu, Kaju, enara rokene:

¹⁵ “Typoe rokē tõpurihkase toto Pauru a, typoetoryme,” karyino.

¹⁶ Aõ, imepỹ roropa tõpurihkase ya, Extepana, jekyry tõ maro. Imehnõ tõpurihkase ya ahtao zuaro pyra ase, tuenikhẽse.

¹⁷ Kyrixtu a tonyohse ywy ahno õpurihkatohme pyra. Jenyohne typoko imehnõ amorepatohme. Toto amoreparyhtao ya zuaro exikety omiry sã pyra jomiry nexiase. Emese kure jomiry ahtao ynara kara mehtory: “Orẽpyra Jezu Kyrixtu mana. Iirypymākõ kurākary waro kuhse mana. Toorihse toexiryke kukurākatorỹko mana,” kara mehtory.

Kyrixtu mokyro, Ritonõpo jamitunuru, ituarõnory, enara

¹⁸ “Kyrixtu toxixihmapose wewe pokona kukurākatohkõme,” kary poko ynara āko Ritonõpo nukurākatyamo: “Tyjamitunuru ke Ritonõpo kukurākatorỹko mana toorihse Jezu exiryke kymyakākõme,” āko mã Ritonõpo nukurākatyamo. Yrome apotoimo htaka ytoketõ ynara āko: “Oty katoh toorihse nae? Toiparo rokē toorihse,” āko toto ajohpe rokene.

¹⁹ Moro poko ynara tymerose Ritonõpo omiryne:

“Zuaro exiketõ mã tyya xine rokē zuaro mã toto.

Yrome zuaro pyra toto ripõko ropa ase.

Sero põkomo a tuarohxo mã toto,

yrome ya zuaro pyra toh mana,”

tykase Ritonõpo pake.

²⁰ Morara exiryke otara āko zuarohxo exiketõ nae Ritonõpo a? Otara āko orẽpyra oturuketõ roropa nae? Imehnõ ezuezuhnanõ roropa? Otara āko toh nae Ritonõpo a? Arypyra: “To! Zuarohxo mã toto,” āko Ritonõpo onenetupuhpynomo sero nonõ põkomo. Yrome Ritonõpo a zuaro pyra mã toto ipunaka. “Zae ynanase Ritonõpo a zuarohxo yna exiryke,” āko toh mã repe. Azahkuru rokē morara āko mã toto.

²¹ “Ajohpanorykomo,” āko Jezu onenetupuhpynõ mã yna omiry poko Jezu enetuputyry poko. “Zuaro pyra matose,” āko mã toto yna a. “Toiparo rokē Jezu toorihse,” āko mã toto. Yrome Ritonõpo tuarohxo ipunaka. Morara exiryke Jezu onenetupuhpynõ tuaro pyra tyripose, tamoreme xine Ritonõpo waro exisaromepyra toto ehtohme. Yrome Jezu poko oturunõhtao rokē

iirypyrymākō kurākāko ropa mana, Jezu enetuputyryhtao eya xine. Morara tyripose Ritonōpo a.

²² Ynara āko juteu tomo: “Ritonōpo jamitunuru enepoko yna a zuaro yna ehtohme. Ritonōpo jamitunuru eneporyhtao yna a, aomipona yna exiry,” āko juteu tō repe. Mame juteutōkara ynara āko roropa: “Zuaro pyra yna ehtoh etary se ynanase. Zuarohxo exiketō omiry etaryhtao yna a Ritonōpo poe aexiry ynanenetuputyry,” āko mā kyreku tomo.

²³ Yrome mokaro sã pyra ynanase. Ynara āko rokē ynanase: “Kyrixtu toorihse, okurākatohkōme, iirypyryme pyra oehtohkōme,” āko ynanase. Mame morara karyhtao yna a juteu tō netaryme tohne exīko mā toto. Morararo morara karyhtao kyreku tō netaryme: “Ajojpe rokē moro,” āko mā toto.

²⁴ Yrome Ritonōpo nymenekatyamo a: “Kyrixtu toxixihmapose wewe pokona kymyakākōme,” kary zae mana juteu tomo a, juteutōkara a roropa. Eya xine Jezu Kyrixtu Ritonōpo jamitunuru enepōko mana, kukurākarykohtao. Eya xine zuaro Ritonōpo mana. Morara exiryke Tumūkuru tyrise iirypyrymākō pynanohne.

²⁵ “Ritonōpo zuaro pyra mana,” āko onenetupuhpynō repe. Yrome ahno motye zuaro Ritonōpo mana. “Ritonōpo jamihme pyra mana,” āko roropa onenetupuhpynō repe. Yrome emero motye jamihme mana.

²⁶ Wenikehpyra ehtoko wekyry tomo, oehstopōpyrykō poko onymenekara ro awahtao xine. Tuhke pyra mexiatose, zuaro exiketomo. Tuhke pyra mexiatose tamuximākomo. Tuhke pyra roropa mexiatose tymōkomoke exiketomo.

²⁷ “Tuaro pyra mokaro mana,” āko onenetupuhpynomo. Yrome mokaro tymenekase Ritonōpo a typonōme toto ritoḥme, tuaro exiketō hxiropotoḥme. “Tuisame pyra mokaro,” āko onenetupuhpynō roropa. Yrome toto tymenekase roropa Ritonōpo a, typonōme toto ehtohme tamuximākō hxiropotoḥme roropa.

²⁸ “Mokaro xihpyry,” āko onenetupuhpynomo. “Otyme kure nahe?” āko. “Typahsēme rokē mokaro,” āko roropa toḥ mā repe. Yrome tonetupuhnanō tymenekase Ritonōpo a onenetupuhpynō penetatoh jamitunuru enahkapotoḥme.

²⁹ Morara tyrise Ritonōpo a kure toexirykō poko epyrypara ahno ehtohme tōpataka.

³⁰ Māpyra Ritonōpo a typynanohse matose, Jezu Kyrixtu marōme oehthōkōme. Zuaro toehtoh ekarōko kyya xine mana. “Zae matose ya,” āko Ritonōpo kyya xine, Jezu a tukurākase kuexirykōme. Ritonōpo poenōme kure kyriatose. Kukurākatamitukō topehmase eya toorikyry ke rahkene.

³¹ Morara exiryke ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “Oepyryparykō se awahtao xine Kuesēkō nyrihpyry poko rokē epyrypatoko,” āko.

2

Kyrixtu exixihmatopōpyry ekarory poko

¹⁻² Wekyry tomo: “Imepỹ poko Korītu pōkō anamorepara ase, Jezu Kyrixtu poko rokē toto amorepāko ase,” ase ukurohtao rokene, ytopyry ro jahtao oya xine. Jezu orikyhyry poko āmoreparykō se nymyry exiase. Naeroro oehsene oya xine jahtao, jomiry tupime pyra nexiase. Jatamorepatopōpyry poko jepyrypary se pyra exiase: “Pauru otyro waro emero,” kara imehnō ehtohme. Ritonōpo osenetupuhtoh ekarory se exiase oya xine. Zae omi ekarory se exiase. Apitoryme aomiry waro pyra sexiataose. Yrome sero-maroro jarao mana.

³ Morara exiryke oya xine toytose jahtao, zehno exikety omiry sã pyra jomiry nexiase. Tykytyky tykase ywy zuno jehtopõpyryke azahkuru se pyra jexiryke Ritonõpo a.

⁴ Zae omi ekarose oya xine. Zuario exiketõ omiry sã pyra jomiry nexiase. Yrome Ritonõpo jamitunuru ke kuamorepatose. Morarame jomiry etaryke oya xine otuarõtanohtopatoose Ritonõpo Zuzenu, tyjamitunuru eneporyke oya xine.

⁵ Naeroro Jezu tonetupuhse oya xine, ahno tuarõnory ke pyra, Ritonõpo jamitunuru poe rokẽ Jezu tonetupuhse oya xine.

Zuario Ritonõpo ehtopo

⁶ Ritonõpo Zuzenu omipona exiketõ maro zuaro exikety sã oturũko ase. Yrome Jezu onenetupuhpynõ zuaro ehtoh sã pyra jomiry mana. Itamuhpopãtyã zuaro ehtoh sã pyra roropa mana. Axĩtao rokẽ itamuhpopãtyã mana sero nono po.

⁷ Emero motye zuaro Ritonõpo mana. Aomiry ekarõko ase oya xine zuaro oehtohkõme. Pake tokare pyra Ritonõpo osenetupuhtopõpyry kynexine. “Umũkuru enetupuhnanõ kurãkãko ase aorikyry ke toto myakãme. Umũkuru sã exĩko mã toto,” tykase Ritonõpo tyya rokene, sero nono onyripyra ro tahtao. Morara katopõpyry tokare pyra kynexine aporo. Seromaroro jarao mã rahkene.

⁸ Yrome Ritonõpo osenetupuhtopõpyry waro pyra sero põkõ tuisary tõ kynexine. Zuario tahtao xine Kuesẽkõ onexixihmapopyra toh exiry wewe pokona. Emero motye Kuesẽkõ kure exiry mana, tuisamehxo exiry, enara.

⁹ Moro poko ynara tymerose Ritonõpo omiry me:

“Tynekarory kurã kurãkãko Ritonõpo mana
ekarotohme typyno exiketomo a.
Onenepitopyra sero nono põkõ mana,
onetapitopyra roropa, onenetupuhpitopyra
roropa mã toto Ritonõpo nyrihpyry kurã poko,
tynekarory me typyno exiketomo a,”
me tymerose.

¹⁰ Yrome moro poko kymarokõ tutuarõtanohtopose Ritonõpo Zuzenu a, Ritonõpo nosenetuputyhpyry poko. Tuzenu tonehpose kukurohtaka xine zuaro kuehtohkõme. Emero oneto Ritonõpo Zuzenu mana. Ritonõpo osenetupuhtoh waro mana zuaro pyra imehnõ ahtao ro.

¹¹ Kuosenetuputyrykõ waro pyra imehnõ mana. Kymarokõ rokẽ zuaro. Moro saaro Ritonõpo Zuzenu rokẽ Ritonõpo osenetuputyry waro mana.

¹² Jezu enetupuhnõko sytatose. Naeroro Jezu onenetupuhpynõ zuzenu kukurohtaka xine pyra mana. Ritonõpo Zuzenu rokẽ tonehpose Ritonõpo a kukurohtaka xine, kuamorepatohkõme, emero inekarohpyry waro kuehtohkõme.

¹³ Morara exiryke ahno a rokẽ pyra tamorepase ynanase. Ritonõpo Zuzenu a tamorepase ynanase. Naeroro kytamurukõ namorepatopõpyry ke pyra imehnõ amorepãko ynanase. Ritonõpo Zuzenu namorepatopõpyry ke rokẽ Zuzenu nae exiketõ amorepãko ynanase.

¹⁴ Yrome Ritonõpo Zuzenu maro pyra exiketõ inekarotyã anapoipyra mã toto onenetupuhpyra toexirykõke. “Otãto tynekarory ekarõko Ritonõpo nae?” ãko mã toto. “Oty katohme moro apoiko mokaro nae?” ãko roropa toh repe oseya rokene, Ritonõpo Zuzenu maro pyra exiketomo. Ynara exiryke, Ritonõpo Zuzenu nae exiketõ rokẽ inekarotyã kure exiry enetupuhnõko.

¹⁵ Ritonõpo Zuzenu nae awahtao xine emero rokē toehse ahtao zae ehtoh enetupuhnõko matose. Mame õmirykõ eunopyry se imehnõ ahtao oneunoh-pyra ekurehnõko mã toto, zae rokē oexirykõke.

¹⁶ Ynara tymerose Ritonõpo omiryne:
 “Ritonõpo osenetupuhtoh waro pyra imehnõ mana.
 Amorepary waro ehsaromepyra roropa mã toto.
 Tamorepaneke pyra ynororo mana ipunaka.

Tamoreme zuaro ynororo,”
 ãko.

Mãpyra Kyrixtu poe osenetupuhnõko sytatose, kukurohtao xine Zuzenu exiryke.

3

Ritonõpo poetory tomo

¹ Wekiry tomo, tomeseke sã oturũko ase oya xine, Jezu enetupuhšenã sã oexirykõke, Ritonõpo Zuzenu omipona nymyry pyra oexirykõke roropa. Ritonõpo Zuzenu maro nymyry awahtao xine tyoro jotururu exiry oya xine. Yrome aomipona pyra oexirykõke Jezu waro pyra exiketõ zururu sã ourutoryko ase.

² Poeto pitiko ahtao suhsu ke auhpãko jẽ mana. Poeto pitiko sã matose Ritonõpo enetuputyry poko. Morara exiryke Ritonõpo omiry tupimãkara rokē ekaroase oya xine. Aomiry tupimã onetara mexiatose enetupuhšenã sã oexirykõke. Morararo matose seromaroro. Aomiry tupimã onetara ro matose,

³ Jezu onenetupuhpynõ sã oexirykõke, Zuzenu maro pyra exiketõ samo. Zumoxike matosẽ. Oseosezuhnõko roropa matose. Morara awahtao xine Jezu onenetupuhpynõ sã matose, Zuzenu maro pyra exiketõ samo. Naeroro tupimã ke ãmorepara xine ase.

⁴ Ynara ãko toitoine matose: “Pauru marõme rokē ase,” ãko. Imehnõ: “Aporu marõme ase,” ãko. Morara karyhtao oya xine oxiehnokõ sã matose. Jezu onenetupuhpynõ sã matose.

⁵ Yrome tuisame pyra Aporu mana. Tuisame pyra ase roropa. Ritonõpo namotome rokē ynanase, Jezu Kyrixtu poko imehnõ amorepananõme. Tamorepase yna a oexirykõke Jezu poetoryme toehse matosẽ. Kuesẽkõ ny-rohmanohpotopõpyry poko rokē erohnõko ynanase, aomipona.

⁶ Otyro puhturu arykary sã Kyrixtu ekarory mana. Ywy osemazuhme Kyrixtu ekaroase oya xine. Mame Kyrixtu omiry poko ãmoreparykõ otyro ehxikary sã mana. Aporu toerohse ýkapo ãmoreparykõ poko Kyrixtu omiry poko. Mame otyro ahtanohponeme Ritonõpo mana. (Moro saaro typoet-oryme oriatose Ritonõpo. Ritonõpo rokē onenetupuhpynomo a Tumũkuru enetupuhpory waro mana.)

⁷ Naeroro Kyrixtu ekaronanõ mã ime nymyry pyra mã toto. Aomiry poko imehnõ amorepananõ roropa ime nymyry pyra mã toto. Ritonõpo rokē ime kuhse mana, ipoe enetupuhnanõme toehse kuexirykõke.

⁸ Oxipãkõ mokaro Kyrixtu ekaronanomo, aomiry poko amorepatõkomo, enara. Imeĩpo typoetory tõ epehmãko Ritonõpo mana, toto erohtamitume. Zae erohketõ epehmãko kure mana. Zae pyrahme sã toerohse ahtao pitiko rokē toto epehmãko mana.

⁹ Ritonõpo tupi sã matose. Tupito esẽ tutupi pyno exiry sã opyno xine Ritonõpo mana. Ritonõpo tupi poko erohketõ sã ynanase Aporu maro. ãmorepatorýko ynanase.

Tapyi ešē tytapyī pynanopyry sã roropa opynanohtorỹko Ritonõpo mana. Itapyī sã matose.

¹⁰ Tapyi apõ sã Kyrixtu mana. Morara exiryke Kyrixtu ynanekaroase oya xine enetupuhthome oya xine. Ritonõpo a tyjमितunuru tokarose ya Kyrixtu ekarotohme onenetupuhpitopynomo a. Kyrixtu ekaroryhtao eya xine tapyi apõ rĩko sã ase. Mame ýkapo imehnõ mã Kyrixtu omiry poko mokarõ amorepãko jesahpyo. Mokaro amorepananõ mã tapyi amonanõ sã mã toto. Kure mã toto, zae imehnõ amoreparyhtao eya xine.

¹¹ Ritonõpo a Jezu Kyrixtu tonehpose xiaro, sero nono pona. Toiro ynororo, imepỹ pyra. Jezu enetuputyryke rokẽ kyya xine Ritonõpo poenõme exĩko sytatose.

¹² Imehnõ amorepananõ mã tapyi amonanõ sã mana. Toitoino tapyi amõko sã mã toto okynã ehtohme, uuru ke te, parata ke te, topu kurã ke roropa sã tyrĩko mã toto. Mokaro sã matose zae imehnõ amoreparyhtao oya xine. Yrome imehnõ mã axĩtaonato sã rokẽ tapyi amõko mã toto, wewe ke te, airiki ary ke te, paruary ke, enara. Mokaro sã exĩko sytatose zae pyra imehnõ amoreparyhtao kyya xine.

¹³ Mame apoto toehse ahtao tapyi zatyry enẽko sytatose. Yrome okynã exikety ke tamose ahtao zahpyra mana. Moro saaro Kyrixtu oehtoh ropa po. Kure imehnõ tamorepase ahtao kyya xine zae toto amorepatopõpyry kyya xine enẽko sytatose. Ýrome zae pyra imehnõ tamorepase ahtao kyya xine moro enẽko roropa sytatose, Kyrixtu oepyyry ropa ahtao.

¹⁴ Mame tapyi zahpyra ahtao tapyi ešē tytapyike ro exĩko mana tozehse apoto ahtao. Mokyro saaro zae imehnõ amorepananõ Ritonõpo nekarory kurã apoĩko mã toto toerohtamitukõme.

¹⁵ Yrome jatyhpyry esemy tytapyike pyra exĩko, tyahse exiryke. Mokyro saaro azahkuru imehnõ amorepananõ epehpyry kurã anapoipyra mã toto. Mãpyra toto pynanohnõko otarame Ritonõpo mana apoto htae anymyhpyry samo.

¹⁶ Ritonõpo tapyī sã matose, Ritonõpo Zuzenu okurohtao xine exiryke. Moro waro matose.

¹⁷ Ritonõpo tapyī kararapyryhtao Ritonõpo mã tytapyī ryhmahpõ ryhmãko. Kure Ritonõpo tapyī mana. Xihpyryme pyra mana. Kymarokõ Ritonõpo tapyīme sytatose. Naeroro azahkuru amorepananõ wãnohnõko Ritonõpo mana, tytapyī kurã ryhmananõ sã toto exiryke.

¹⁸ Osenekunohpopyra ehtoko Jezu onenetupuhpynomo a. “Emero zuaro ase,” karyhtao oya xine, moro waro ehtoh irumekatoko, Ritonõpo poe zuaro kuhse oehtohkõme.

¹⁹ “Zuarohxo ynanase,” ãko Jezu onenetupuhpynomo. Yrome Ritonõpo ynara ãko eya xine: “Rowohpe matose ipunaka,” ãko. Ynara tymerose Ritonõpo omiryryme: “ ‘Zuarohxo ywy,’ kananõ mã osenekunohnõko rokene zuaro toehtopõpyrykõke. Otuپیko mã toto. Tutütatohkõ ropa zupĩko sã mã toto,” ãko.

²⁰ Ynara tymerose roropa Ritonõpo omiryryme: “Otyme kure Ritonõpo a, ynara kananõ osenetupuhthoh nahe? ‘Imehnõ motye zuarohxo ywy,’ kananõ osenetupuhthoh otyme kure Ritonõpo a? Arypyra ipunaka,” tymerose.

²¹ Morara exiryke: “Imehnõ motye zuarohxo yna,” kara ehtoko. Seromaroro emero nae exiketõme matose Kyrixtu oesẽkõme exiryke.

²² Ywy Pauru, ãkorehmanekõme ase Kyrixtu poe, Aporu roropa te, Peturu roropa. Sero nono tõkehko tyrise Ritonõpo a osarykõme. Orihpyra ro awahtao xine opyno xine mana. Oorikyrykohta opyno xine ro mana. Seromaroro opyno xine mana. Opyno xine exikehpyra roropa mana.

²³ Mame Kyrixtu oesēkōme mana. Kyrixtu esēme Ritonōpo mana. Naeroro esēme sã roropa matose Ritonōpo nyriytã esēme.

4

Kyrixtu akorehmananomo

¹ Kyrixtu akorehmananō pyno ehtoh sã yna pyno ehtoko, Ritonōpo omiry ekaronanōme yna exiryke. Tokare pyra Ritonōpo osenetupuhtopōpyry kynexine aporo. Yrome seromaroro tōsenetupuhtopōpyry tokarose yna a zuaro yna ehtohme, ekarotohme ropa imehnomo a.

² Ynara āko typoetoke exikety typoetory tomo a: “Imepỹ omipona pyra ehtoko, jomipona rokē ehtoko,” āko. Moro saaro morara āko Ritonōpo tōmiry ekaronanomo a. Tōmipona toto se ynororo mana.

³ Otara kara ase: “Zae Pauru mana,” karyhtao oya xine. Imehnomo a roropa: “Zae pyra Pauru mana,” karyhtao, otara kara ase. Imehnō popyra onekaropyra ase. “Zae pyra mã toto,” kara ase. “Zae pyra ase,” kara ase roropa ypoko.

⁴ Ya zae rokē ase. Yrome otarame jukurākatopōpyry Ritonōpo a waro pyra imehnō mana zae jehtoh waro jahtao ro. Yrome Kuesēkomo a: “Pauru zae mana,” karyhtao, zae nymyry ase.

⁵ Morara exiryke Kuesēkō oehpyra ro ahtao: “Popyra matose Ritonōpo a,” kara ehtoko imehnomo a. Imeīpo jūme rokē kuapiakatorỹko Kuesēkō mana, toehse ropa tahtao. Morara ahtao kynyrĩhpyrykō enepynỹpo tō zumakapōko māna, kuosenetupuhtopōpyrykomo, kypenetatopōpyrykomo, enara. Morarame: “Kure mase ya,” āko Ritonōpo zae exiketomo a.

⁶ Wekyry tomo, opyno xine jexiryke yna poko kuurutou, ypoko, Aporu poko, enara. Āmorepatohkōme kuurutou zae oehthokōme, Ritonōpo omiry omipona oehthokōme, imehnō onypyrypara ehtoko. “Mose kure. Mose popyra,” kara ehtoko. Kure rokē ehtoko emero a.

⁷ Oxisã matose imehnō maro Ritonōpo a. Eya imehnō motye pyra matose. Ritonōpo nekarohpyryme okyryrykō mana, emero. Morara exiryke kure oexirykō poko epyrypara ehtoko, Ritonōpo poe rokē kure oexirykōke.

⁸ Otarāme azahkuru matose ynara āko: “Otyro se pyra ynanase, emero nae,” āko matose. “Tymōkomoke ynanase, porehme,” āko roropa matose repe. Yrome azahkuru matose. Tuisame sã matose tuisame pyra yna ahtao, Aporu maro. Tuisame nymyry awahtao xine tãkye jexiry, amaro xine tuisame ynanexiry roropa.

⁹ Ynara enetupuhnōko ase, Ritonōpo nymenekatyāme yna ahtao ro imehnō amorepananōme, tuisame pyra ynanase. Imehnō namotome sã rokē ynanase. Orihketōme sã tyrise ynanase, jarao orihmaposē samo emero tonesēme, kapuaōkō neneryme, nono pōkō neneryme, enara.

¹⁰ Kyrixtu onenetupuhpynomo a rowohpe ynanase Kyrixtu enetuputyryke yna a. Māpyra amarokomo Kyrixtu maro oexirykōke tuaro matose toehse. Onenetupuhpynomo a orēnōko ynanase. Yrome amarokō orēpyra matose eya xine. Yna se pyra mã toto. Yrome kure rokē oritorỹko mã toto.

¹¹ Emitapānōko ynanase. Tuna zehnāko roropa ynanase. Upōpo xihpyry ke tōtupohtose ynanase. Typipohse ynanase. Tosake pyra yna exiryke, ytoytko rokē ynanase pata tō poro.

¹² Erohkehpyra ynanase yronymyryme yna napyry epekahtohme. Imehnomo a typoihtose yna ahtao zae rokē toto ezuhnōko ynanase. Ynahtomaryhtao eanahtōko rokē ynanase.

¹³ Omi xihpyry ke typoihtose yna ahtao kure rokē ezuhnōko ynanase. Typahsēme sã yna ekarōko imehnō mana, itumekyhpyry sã yna rīko mã toto.

¹⁴ Ohxiroyrōkō se pyra ase repe. Morohne ymerono āmorepatohkōme, opyno xine jexiryke, ypoenōme sã oexirykōke.

¹⁵ Āmorepatōkō ikuhp̄yme tomãse ahtao ro, Kyrixtu omiry poko toiro rokē omykōme mana. Tamorepase ya oexirykōke Jezu Kyrixtu tonetupuhse oya xine. Morara exiryke omykōme ase, osemazuhme tamorepase ya oexirykōke.

¹⁶ Naeroro ajohp̄ãme sã kypoenohtoko ysã oehtohkōme.

¹⁷ Morara exiryke Timoteu aropōko ase oya xine. Umūkurume mana Kuesēkō enetuputyryke eya. Tymoise roropa ywy eya. Ipyno ase yronomyryme. Otuarōtanohtor̄yko ropa mana zae jehtoh poko Kyrixtu Jezu enetuputyryke ya. Imehnō amorepatopōpyry poko roropa ya ourutor̄yko mana. “Pata tō punero zae imehnō amorepāko Pauru mana, zae toto ehtohme tysaaro, Jezu poetory tō oximōtoh tao,” āko oya xine mana.

¹⁸ Toitoine matose epyryp̄ako, ytopyra jekaroryke oya xine repe.

¹⁹ Yrome Ritonōpo jaropyry se ahtao ytōko ase, okynã pyra, oenese xine. Mokaro otururu waro ase. Yrome amaro xine jahtao ywy roro epyryp̄aketō nyryry enēko ase. Otarãme Ritonōpo jamitunuru nae mã toto. Otarãme arypra mã toto.

²⁰ Ritonōpo enetupuhnōko sytatose kuesēkōme. Omihpo rokē kara moro. Ritonōpo jamitunurume mana.

²¹ Oty kurehxo oya xine nae? Oorypyrykō poko ouruse xine jytory kure oya xine nae? Omi kurã ke ouruse xine jytory kure oya xine nae, oeahmase xine? Opyno xine jexiry kure oya xine ahtao oorypyrykō irumekatoko.

5

Typyxiã kuroko nohpo tō poko

¹ “Toiro Korītu pō tummy pyty maro toehse mana, Jezu poetoryme tahtao ro,” tykase oehsenã ya. Morara popyra Ritonōpo a. Ritonōpo waro pyra exiketō roropa morara sã ahtao ihxip̄yke exiry tyrypyrykō poko.

² Morara awahtao xine toiparo rokē: “Kure ynanase,” āko matose. Epyrypara ehtoko kure oexirykō poko. Emynyhmato ko hkyty mokyro ryp̄yry poko. Mame mokyro iiryp̄yryme exikety emynyhmara ahtao tyrypyry poko Ritonōpo maro oturutoh taka onēmapopyra ehtoko. Amaro xine ōximōtohkō taka onēmapopyra ehtoko.

³ Ywy ase, ameke repe. Yrome amaro xine ro ase ukurohtao. Pitiko rokē pyra osenetupuhnōko ase roropa opoko xine. “Mokyro popyra Ritonōpo a tyrypyry poko exiryke,” āko ase Jezu Kyrixtu poe. Amarō xine jahtao morararo yk̄ary oya xine. Naeroro mokyro maro oximōpyra ehtoko.

⁴ Mame ōximomyrykohtao Jezu Kyrixtu amaro xine mana. Kokoro rokē kymaro xine mana, kyjamihtanohtor̄yko. Ywy roropa amaro xine sã ase josenetuputyryke opoko xine.

⁵ Naeroro Jezu jamitunuru poe mokyro iiryp̄yryme aexihpyry a ynara kahtoko: “Joroko tamuru oesēme mana,” kahtoko eya, tyrypyry xihpyry se pyra aehtohme ropa. Otarãme orihnōko mana. Yrome tyrypyry rumekary ropa ahtao eya orihpyra ro ahtao ipynanohnōko Ritonōpo mana Kuesēkō oep̄yry ropa ahtao.

⁶ Toiparo rokē: “Kure ynanase,” āko matose, zae pyra oexirykōke. Ynara zuaro matose, iporutatoh pitiko rokē repe, yromē tōximōse ahtao tiriiku maro, moro pão risē tytororo iporutaketyme exiko. Moro sã iiryp̄yryme

exikety mana. Toiro tyrypyry poko exikety amaro xine ahtao, okynā pyra imehnō mā morararo isā exiko, tyrypyrykō poko.

⁷ Oorypyrykō irumekatoko emero porehme. Oorypyrykō poko pyra awah-tao xine iiryryryme pyra matose. Tyrisenā sā matose. Pake kaneru mūkuru totapase juteu tomo a toytorykohtao Ejitu poe. Kaneru mūkuru totapase orihpyra tapyi taōkō ehtohme. Mokyro saaro Jezu Kyrixtu toorihse orihpyra kuehtohkōme. Oseahmatoh Paxikoa riryhtao juteu tomo a, atākyemāko mā toto kaneru mūkuru orihpōpyry poko tytamurukō orihpyra ehtohme. Moro saaro wenikehpyra sehtone roropa Jezu orihpōpyry poko kymyakākōme, orihpyra kuehtohkōme.

⁸ Jezu kynorihne kymyakākōme, orihpyra kuehtohkōme. Naeroro kyyrypyrykō surumekatone. Kyyrypyrykō poko pyra sehtone. Zae rokē sehtone ipunaka. Imehnō onenekunohpyra sehtone. Morara kuahtao xine atākyemāko sytatos Jezu orihpōpyry poko, juteu tō atākyematoh saaro kaneru mūkuru etapatōpyry poko.

⁹ Osemazuhme pape ymerose onenerykōme ynara katohme oya xine: “Osepeme pyra ehtoko nohpo tō poko exiketō maro, tynio kuroko imehnō orutua poko exiketō maro roropa.”

¹⁰ Ritonōpo waro exipitopyra exiketō poko morara kara akene. Toipe mokaro iiryryryme. Imehnō nohpo poko toto, tyamene se mā toto. Ematonāko roropa mā toto. Joroko tō poko mā toto Ritonōpo myakāme. Mokaro maro se pyra kuahtao xine sero nono rumekary se sehtory.

¹¹ Ynara kary se rokē exiase oya xine: “Jezu poetoryme ase,” kananō mā imehnō nohpo poko ahtao mokaro maro pyra ehtoko. Tyamene se exiketomo te, joroko tō eahmananomo Ritonōpo myakāme te, imehnō kerekere-mananomo te, etŷketomo te, imehnō poko enupunara exiketomo, enara. Mokaro maro pyra ehtoko. Otuhtoh po porohpyra ehtoko toto maro, kary se exiase oya xine.

¹²⁻¹³ Ritonōpo onenetupuhpyra exiketomo a: “Zae pyra matose,” kara ase. Ritonōpo rokē toto apiakāko mana imeīpo. Yrome Jezu waro exiketō zae pyra ahtao zae pyra toto ehtoh poko enetupuhpotoko. Ynara tymerose exiryke Ritonōpo omiryryme: “Mokyro iiryryryme aexihpyry aropotoko owinoino xine,” me tymerose. Naeroro iiryryryme aexityā aropotoko owinoino xine.

6

Jezu poetory hxirōko terekatu netaryme, oty katohme?

¹ Atakorōme matose Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine. Oxiehno toehse awah-tao xine imepŷ Jezu poetory maro, terekatu a mokyro anaropyra ehtoko Jezu poetory kara a. Kurehxo imepŷ Jezu poetory a oytorykomō zae ehtoh waro oehtohkōme.

² Etatoko pahne, Ritonōpo poetoryme kuexirykōke, sero etyhyry po sero nono pōkō apiakāko sytatose Ritonōpo omi poe. Tyrypyrykō poko aexityā apiakāko sytatose zae exiketō winoino. Morara exiryke atae pyra toehse awah-tao xine imepŷ Jezu poetory maro zae ehtoh enetupuhtoko. Ataamiro-toko ropā āmoreme xine.

³ Etatoko pahne, Ritonōpo nenyohyā kapuaōkō apiakāko roropa sytatose, zae exiketō ekarōko sytatose, tyrypyrykōke exiketō ekarōko roropa sytatose, enara. Morara ahtao oxiehno toehse kuahtao xine ro zae ehtoh enetuputyry tupime hkopyra kyya xine.

⁴ Naeroro oxiehno toehse awah-tao xine oty katoh zae ehtoh ekaropōko matou Jezu poetory kara a?

⁵ Ehxiropyra hmatou, Jezu onenetupuhpynomo a oytorykohtao? Toiro tokoh zuaro exikety amaro xine nah? Atae pyra awahtao xine, eya ytotoko zae ehtoh enetupuhtohme.

⁶ Seroae oxienonohnōko matose. Imepỹ Jezu poetory hxirōko matose terekatu ěpataka, Jezu poetory kara. Zae pyra matose morara awahtao xine.

⁷ Jezu poetory hxiroryhtao oya xine terekatu ěpataka Jezu onenetupuhpynō sã matose ipunaka. Kurehxo oya xine: “Oty kara,” kary, tyhtomase awahtao xine. Kurehxo tomatonanhse awahtao xine: “Oty kara,” kary oya xine.

⁸ Yrome imehnō ryhmãko matose. Imōkomory ematonanhōko matose Jezu poetoryme toto ahtao ro.

⁹ Etatoko pahne, zuaro matose, tyrypyrykō poko exiketō Ritonōpo esaka ytopyra ekurehnōko mana. Osenekunohpyra ehtoko. Imehnō nohpo poko exiketō mā omōpyra Ritonōpo esaka ekurehnōko te, imehnō orutua poko exiketomo te, orutua kō ropo oxipoko xihpyry exiketomo te, joroko tō eahmananō Ritonōpo myakãme omōpyra mā toto.

¹⁰ Omato komo te, tyamene se exiketomo, etỹketomo te, imehnō kerekere-manaponomo, imehnō ryhmananomo roropa, mokaro mā Ritonōpo nekarory anapoipyra ekurehnōko, omōpyra mā toto Ritonōpo esaka.

¹¹ Toitoino mokaro sã mexiatose, Jezu onenetupuhpyra ro awahtao xine. Yrome seromaroro Ritonōpo a oorypyrykō tykorokase mana. Tymenekase matose eya typoenōme oehtohkōme, tōmipona oehtohkōme. “Zae matose ya,” ãko Ritonōpo mana Kuesēkō Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine, Ritonōpo Zuzenu kukurohtao xine exiryke roropa.

Kure Ritonōpo riry poko kyya xine

¹² Otarãme ynara ãko matose ya: “Ywy ase Kyrixtu poetoryme. Naeroro emero rokē poko jahtao azahkuru pyra ase,” ãko matose. Ỹ, otarame azahkuru pyra mase repe. Yrome emero hkopyra kure oya xine mana. Azahkuru pyra ahtao ro emero hkopyra ipoko ase yryrypyra a ymykryyino ropa.

¹³ Imepỹ roropa otarame ynara ãko: “Tonahsē nae sytatose ěmatohme waku aka. Tuahke sytatose tonahsē omōtohme,” ãko. Ỹ, zae ro mana. Yrome imeĩpo moro asakoro enahkapōko Ritonōpo mana, kynapyrykomo, kuakurukomo, enara. Kuokokō tyrise Ritonōpo a kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme, imepỹ nohpo poko pyra, imepỹ nio poko pyra, orutua kō poko pyra, enara. Ritonōpo Zuzenu esaryme tyrise sytatose Kuesēkō omipona kuehtohkōme. Ritonōpo Zuzenu omipona pyra kuahtao xine toiparo rokē taro sytatose.

¹⁴ Kuesēkō tōsemãkapose ropa Ritonōpo a aorihxĩpo. Moro saaro kymarokō ěsemãkapōko ropa mana toorihse kuahtao xine. Tyjamitunuru ke kuĕsemãkapotorỹko ropa mana.

¹⁵ Etatoko pahne, Jezu enetupuhnanōme awahtao xine ōkokō Kyrixtu zokome mana ikyryryme toehse oexirykōke. Morara exiryke imepỹ nohpo poko jahtao popyra ase ipunaka, Kyrixtu zoko aroryke ya mokyro poko. Naeroro imepỹ nohpo poko pyra ehtoko ipunaka.

¹⁶ Etatoko pahne, imepỹ nohpo poko tahtao, toiro pũme sã exĩko orutua mana imaro. Ynara tykase Ritonōpo exiryke moro poko: “Mokaro asakoro toiro pũme sã exĩko mā toto,” tykase.

¹⁷ Yrome Kuesēkō omipona kuahtao xine toiro sã exĩko sytatose imaro, toiro zuzenu maro exĩko sytatose Kyrixtu Zuzenu maro.

¹⁸ Orutua komo, opyty kara maro pyra ehtoko ipunaka. Xihxi tomo, imepỹ nio maro pyra ehtoko ipunaka. Iiryrypyra nae tyoro. Ipoko ahtao otarame

kupūkō onyryhmara repe. Yrome imep̄y nohpo poko awahtao xine opūkō ryhmāko roropa matose.

¹⁹ Wenikehpyra ehtoko, kuokokō Ritonōpo Zuzenu esaryme mana. Kukurohtao xine mā ynororo, kyya xine tokarose Ritonōpo a exiryke. Naeroro opūkō esēme pyra matose. Ritonōpo rokē oesēkōme mana.

²⁰ Oorypyrykō tykorokase Ritonōpo a. Kyrixtu orihtop̄opyry ke oorypyrykō topehmase eya. Morara exiryke tuaro ehtoko kure rokē oehtohkōme. Morarame kure rokē awahtao xine: “Kure Ritonōpo mana. Emero motye kuhse imehxo mana,” āko onenetupuhpynō mā Ritonōpo poko, kure oehtohkō eneryke tyya xine.

7

Oururukō se ase opytarykō poko, oniotarykō poko, enara

¹ Onymerohpyrykō yneneryme enease. Moro poko ynara mekaropoaotose ya: “Yna pytary zae Ritonōpo a nae?” matose.

Etatoko pahne, opytarykō se pyra awahtao xine zae ro matose, nohpo poko pyra awahtao xine ipunaka.

² Yrome tuhke iiryppymākō nae. Pytara toh repe imehnō pyxiā poko toehtohkōme. Popyra mā toto. Morara exiryke kurehxo ya orutua kō pytary typye toto ehtohme. Morararo nohpo tō roropa, iniotarykō kure ya tynioke toto ehtohme emero.

³ Orutua komo, kure ehtoko opyxiākō maro. Opyty amaro se ahtao imaro exiko. Opyxiākō tymoise oya xine ahtao kure iniome matose. Xihxi tomo, amaro se onio ahtao imaro ehtoko. Oniokō tymoise oya xine ahtao kure matose.

⁴ Xihxi tomo, ōkokō esēme nymyry pyra matose. Tosēke matose, oniokō ke. Morararo orutua komo, ōkokō esēme nymyry pyra matose. Tosēke matose opyxiākō ke.

⁵ Xihxi tomo, oniokomo a: “Amaro se pyra ase,” kara ehtoko. Morararo orutua komo: “Amaro se pyra ase,” kara ehtoko opyxiākomo a. Ynara karyhtao oya xine: “Oximaro pyra sehne aporo,” karyhtao oya xine asakoro ro, yronymyrymehxo Ritonōpo maro ōtururukō poko oehtohkōme, kure. Tuhke pyra onyhtoko oximaro pyra. Imeīpo oximaro ehtoko ropa imehnō poko penetara oehtohkōme, iiryppyrme oriṗyra xine joroko tamuru ehtohme.

⁶ “Opytatoko kēty,” kara ase. “Oniotatoko kēty,” kara roropa ase, nohpo tomo a. Opytarykō se awahtao xine, opytatoko. Zae matose. Xihxi tomo, oniotarykō se awahtao xine oniotatoko.

⁷ Tākye ase typye pyra jehtoh poko. Orutua kō emero ysā toto ahtao kure ya exiry. Yrome Ritonōpo osenetupuhtoh kypoko xine oxisā pyra mana. Toitoinē Ritonōpo poe pytara mā toto. Iiryppyrme pyra roropa mā toto. Imehnō Ritonōpo poe ro pytāko mā toto. Tupime otarame eya xine exiry typye pyra toto ahtao. Ōtarāme tyrypyrykō poko exiry toto. Naeroro kurehxo Ritonōpo a ipytarykomo tyrypyrykō poko pyra toto ehtohme.

⁸ “Pytara ehtoko,” āko ase pytara ro exiketomo a. “Niotara ehtoko,” āko ase niotara ro exiketomo a, pyt̄yṗo tomo a, enara. Kurehxo ya toiroro oexirykomo ysaaro.

⁹ Yrome typenekehse awahtao xine oniotatoko, opytatoko, enara. Kurehxo Ritonōpo a oerēnarykomo, popyra openetarykō poko oexirykomo, tynioke pyra awahtao xine, typye pyra roropa awahtao xine.

¹⁰⁻¹¹ Tynioke exiketomo, oniokō onurumekara ehtoko. Morara āko ase Kuesēkō omi poe, ypoe rokē pyra. Oniokō rumekaryhtao oya xine imep̄y maro pyra ehtoko. Ōtarāme oxise exīko ropa matose oniokō maro. Morara

ahtao oniokõ maro exīko ropa matose. Morararo typye exiketomo, opyxiākõ onurumekara ehtoko.

¹² Imehnõ Jezu poetory tomo a ypoe ro ynara āko ase, Kuesēkõ nymeropohpyry kara: “Opyxiākõ Jezu onenetupuhpyra ro ahtao, yrome amaro xine se ro toto ahtao, toto onurumekara ehtoko.”

¹³ Morararo matose nohpo tomo. “Oniokõ Jezu onenetupuhpyra ro ahtao, yrome amaro xine se ro toto ahtao, toto onurumekara ehtoko.”

¹⁴ Toto onurumekara awahtao xine kure oniokõ rīko Ritonõpo mana Jezu onenetupuhpyra toto ahtao ro. Kure toto rīko Ritonõpo mana opokoino xine amaro xine toto exiryke typyxiākõ onurumekara toto exiryke. Morararo kure opyxiākõ rīko Ritonõpo mana Jezu onenetupuhpyra toto ahtao ro Jezu poetory maro toto exiryke tyniokõ onurumekara toto exiryke. Morara pyra ahtao opoenõkõ Ritonõpo waro pyra exiketõ poenõ sã rokẽ exiry. Yrome kure toto rīko Ritonõpo mana, typoetory maro toto exiryke.

¹⁵ Mame oniokõ Jezu poetory kara ahtao, mame orumekarykõ se toto ahtao, Jezu poetoryme awahtao xine, otara pyra orumekatorykõ mã toto. Opyxiākõ Jezu poetoryme pyra ahtao, mame orumekarykõ se toto ahtao, Jezu poetoryme oexirykõke, otara pyra orumekatorykõ mã toto. Morarame turumekase awahtao xine opyxiākõ a, oniokõ a roropa Jezu poetoryme awahtao xine tymyhpokase ropa sã matose. Naeroro: “Jurumekara exīko,” kara ehtoko oniokõ a, opyxiākõ a roropa. Toto maro oxiehno pyra kuexirykõ se Ritonõpo mana.

¹⁶ Naeroro xihxi tomo, oniokõ onurumekara ehtoko. Otarāme opokoino xine onio Jezu enetupuhñõkõ mã toto. Orutua komo, opyxiākõ onurumekara ehtoko. Otarāme opokoino xine opyxiākõ Jezu enetupuhñõkõ mã toto.

Ritonõpo omipona ehtoko

¹⁷ Tyjamitunuru ekarõko Ritonõpo kyaa xine mana orẽpyra kuehtohkõme inyrohmanohpotoh poko. Naeroro aomipona ehtoko. Toerohtohke mexiatose Jezu enetuputyryhtao oya xine. Moro erohtoh onurumekara ehtoko. Ipoko erohtoko ro. Morararo Jezu poetory tõ amorepãko ase emero pata tõ punero.

¹⁸ Tysahkase aexityāme awahtao xine Jezu poetoryme toehse awahtao xine asahkatopõpyry poko torẽtyke pyra ehtoko. Morararo matose onysahkara awahtao xine Jezu poetoryme toehse awahtao xine esahkappyra ehtoko.

¹⁹ “Jomipona nymyry matou?” āko rokẽ Ritonõpo kyaa xine mana. “Opihpyry mysahkatou?” kara ynororo kyaa xine. “Onysahkara ro matou?” kara roropa mana.

²⁰ Toerohtohke mexiatose okohmarykohtao Ritonõpo a typoetoryme oehthõkõme. Morararo ehtoko, oerohthõkõ poko erohtoko ro.

²¹ Toitoino imepỹ namotome mexiatose tykohmase awahtao xine Ritonõpo a. Otara kara. Oesēkõ poetoryme erohtoko ro. Yrome tokumẽtasão apoiry waro awahtao xine apoitoko.

²² Namoto tõ ytoytõko tamoreme xine pyra. Tosēkõ omipona rokẽ ytoytõko mã toto. Yrome namoto tõ Jezu poetoryme toehse ahtao namotome pyra sã toehse ropa mã toto. Kuesēkõ omipona rokẽ toehse mã toto. Mãpyra namotome pyra awahtao xine Kyrixtu enetuputyryhtao oya xine Kyrixtu namotome toehse matose, oesēkõme toehse aexiryke.

²³ Topehke typynanohse matose Ritonõpo a. Naeroro imepỹ namotome pyra ehtoko. Kyrixtu omipona rokẽ ehtoko.

²⁴ Wekyry tomo, typynanohse awahtao xine Ritonõpo a aomipona toehse mexiatose. Morararo ehtoko, seromaroro. Aomipona exikehpyra ehtoko. Onurumekara ehtoko Ritonõpo maro awahtao xine.

Niotara ro exiketõ zae ehtoh poko, pytõpo tõ roropa

²⁵ Onymerohpyrykõ ae mekaropaatose niotara ro exiketõ poko, pytara ro exiketõ poko roropa. Moro poko jurupyra Kuesẽkõ nexiase. Naeroro: “Kuesẽkõ omi poe ourutorõko ase,” kara ase. Naeroro typynanohse jexiryke, aomipona roropa jexiryke zae ehtoh enetupuhnõko rokẽ ase.

²⁶ Kyzehnotokõ kyhtomatorõko mana pitiko rokẽ pyra, Jezu poetory tõ kara. Naeroro typye pyra awahtao xine kurehxo ya morara oexirykomo.

²⁷ Typye awahtao xine opyxiäkõ onurumekara ehtoko. Måpyra typye pyra awahtao xine pytara ehtoko.

²⁸ Opytarykohtao iirypyryme pyra matose. Morararo tyniokẽkara niotaryhtao iirypyryme pyra mana. Yrome tupimehxo sã exiryke seromaroro morara åko ase, oetuarimarykõino.

²⁹ Wekyry tomo, okyna hkopyra Kyrixtu oehnõko ropa mana. Naeroro typye awahtao xine yronymyryme Kyrixtu nyrohmanohpotoh poko ehtoko typyåkara samo.

³⁰ Morararo oxixikariketomo, emynyhmara exiketõ sã ehtoko, tåkye exiketõ samo. Exianaketomo, atåkyemara sã emynyhmatoko. Osepekahketõme awahtao xine onepekatyhpyrykõ esẽme pyra sã ehtoko.

³¹ Tymõkomoke exiketyme awahtao xine tõpokõke pyra sã ehtoko, okyna hkopyra sero nono enatryryke.

³² Mõkomo tõkehko apoiry poko oya xine torẽtyke oexirykõ se pyra ase. Typye pyra exiketõ Kuesẽkõ nyrohmanohpotopõpyry a rokẽ tuaro Kuesẽkõ åkyemapory se toexirykõke.

³³ Yrome typye exiketõ tõpokõke exiko toto, mõkomo apoiry poko osenetupuhnõko roropa toto typyxiäkõ åkyemapory se toexirykõke.

³⁴ Asakorõ omipona se exiko toh mana. Ritonõpo omipona se, typyxiäkõ omipona se, enara toh mana. Atapiakåko sã toh mana. Yrome tyniokåkara Kuesẽkõ nyrohmanohpotopõpyry a rokẽ tuaro. Aomipona se rokẽ mã toto. Tåkye rokẽ tosẽkõ riry se roropa mã toto. Yrome tynioke exiketõ tõpokõke exiko, tymõkomorykõ apoiry poko osenetupuhnõko, tyniokõ åkyemapory se toexirykõke.

³⁵ Morara åko ase åkorehmarykõ se jexiryke. Tupimehxo opytarykõ riry se pyra ase repe. Zae oexirykõ se rokẽ ase, Ritonõpo omipona, Kuesẽkõ nyrohmanohpotopõpyry poko oehtohkõme yronymyryme.

³⁶ Asakoro ro orutua, nohpo, enara torẽnarykõ se toehse tahtao xine, yrome ynara karyhtao tyra xine: “Oximaro pyra ekurehnõko sytase,” åko otarame toh mana. Yrome ynara toto amorepåko ase, otarame õpenehpyrykõ maro pyra awahtao xine zae pyra exiko matose. Morara exiryke õpenehpyrykõ se ro awahtao xine yronymyryme oerẽnarykõ kure mana imaro. Iirypyryme pyra matose morara awahtao xine. Kurehxo opytarykomo.

³⁷ Måpyra imepõ tamoreme tõsenetupuhõpo typytary se pyra toehse tahtao, kure roropa mana. Toiroro se rokẽ tahtao, penetara roropa tahtao nohpo poko, tuaro ynororo, kure roropa ynororo pytara tahtao.

³⁸ Naeroro nohpo maro opytarykohtao kure Ritonõpo a matose. Yrome pytara awahtao xine kurehxo ya mana.

³⁹ Xihxi tomo, tosẽke matose oniokõ orihpyra ro ahtao. Yrome toorihse oniokõ ahtao, oniotary se ropa awahtao xine kure oniotarykõ ropa Jezu poetoryme orutua ahtao rokene.

⁴⁰ Yrome ynara enetupuhnōko ase, toorihse oniokō ahtao tākyehxo mehtory niotara ropa awahtao xine. Ritonōpo Zuzenu poe morara enetupuhnōko ase. Naeroro jomiry etatoko.

8

Tōsē poko, joroko tō zohme tokarose ahtao

¹ Onymerohpyrykō ae tōsē poko moturupoatose. Joroko tō zohme tōsē rīko imehnō mana. Mame morara tyrixīpo ekamōko mā toto. “Kure mokaro zoh onyry kyya xine nahe?” mekaropoatose. Moro poko oururukō se ase. “Joroko tō zoty poko tuaro sytatose. Naeroro otara kara sytatose,” katopōpyry oya xine zae ro repe. Yrome tuaro kuexirykō poko kuosenuputyryhtao epyrypāko sytatose tuaro kuehtohkō poko. Māpyra imehnō pyno kuahtao xine toto akorehmāko sytatose orēpyra toto ehtohme zae ehtoh poko.

² “Zuaro ase,” kananō mā zae ehtoh waro pyra mā toto.

³ Yrome typyno exiketō waro Ritonōpo mana.

⁴ Morarame tōsē rīko imehnō mana joroko zohme. Mame moro tōsē ekamōko mā toto imehno a. Otara āko sytatou? “Joroko zotīpyry onōpyra sehtone,” āko sytatou? Yrome ritōme pyra joroko tō mana. Ritonōpo myakāme pyra roropa mā toto. Toiro rokē Ritonōpo mana. Moro waro sytatose.

⁵ Sero nono pōkomo a tuhke joroko tō nae ritō sā repe. Azahkuru mā toto tuhke ritō kō ekaroryke tyya xine, kapuaōkomo nono pōkō roropa.

⁶ Yrome kyya xine toiro rokē Ritonōpo mana, Kumykomo. Emero Rihpōme mokyro mana. Ipoko ehtohme isene sytatose. Toiro roropa Kuesēkō mana, Jezu Kyrixtu. Eya senohne emero tyrise. Ipoe isene sytatose.

⁷ Yrome emero hkopyra Jezu poetory moro waro mana. Torēnase toto joroko tō eahmary poko imehno a. Naeroro tōsē onyryhtao tyya xine seroae ro: “Joroko zotīpyry mose ro,” āko mā toto, topekahse ahtao Jezu poetory kara a. Zae ehtoh waro hkopyra mā toto. Iirypyryme osekarōko mā toto joroko zotīpyry onyryhtao tyya xine.

⁸ Yrome kymarokō zae Ritonōpo a tōsē pokoino pyra. Oty kara Ritonōpo tōsē onyryhtao kyya xine, onōpyra kuahtao xine, enara. Oty kara rokē Ritonōpo morohne poko.

⁹ Otarāme zae oya xine moro tōsē onyry repe. Yrome otarame imepyny a, Jezu enetupuhpitone a moro tōsē onyry zae pyra mana. Naeroro tomeseke ehtoko Jezu enetupuhpitone tyrypyry poko onyripopyra ehtohkōme. Eya tōsē onyry popyra ahtao moro tōsē onōpyra ehtoko roropa.

¹⁰ “Oty kara,” āko matose joroko zotīpyry onyry poko oya xine. “Joroko tō Ritonōpo myakāme pyra mā toto. Zuaro ase,” āko matose. Naeroro omōnōko matose toto tapyī faka. Joroko zotīpyry ōnōko matose, awamekaro xine rokene. Morarame zae ehtoh waro hkopyra exikety otarame oenetyrōko mana. “Zae ya roropa moro tōsē onyry,” āko mana tyya rokene. Yrome zae pyra ro eya, Ritonōpo myakāme joroko ekaroryke eya.

¹¹ Moro tōsē onyry oya xine eneryke tyya otarame tōnōko roropa mana. Morarame tōkehse ahtao emynyhāko mokyro mana. “Otarāme orihnōko ase iirypyryme jexiryke,” āko mā repe. Yrome mokyro pynuke roropa Kyrixtu kynorihne, orihpyra aehtohme. Ākorōme mana Jezu enetuputyryke eya. Yrome emynyhāko mana iirypyryme tyripose oya xine exiryke.

¹² Naeroro mokyro a tōsē onyry zae pyra ahtao: “Otuhkose,” kara ehtoko eya. Morara karyhtao oya xine zae pyra matose. Iiryppyryme matose Kyrixtu a, ipoetory takorekehkase oya xine exiryke.

¹³ Iiryppyryme imep̄y Jezu poetory riry se pyra ase. Naeroro tōsē onyry ya zae pyra ahtao eya, onōpyra ase ipunaka jūme, iiryppyryme wekyry tō riporyno. Morararo ehtoko. Imehnō Jezu poetory iiryppyryme onyripopyra ehtoko, enara.

9

Ritonōpo a tymenekase

¹ Poetome pyra toehse ase tomesetase roropa ywy. Ritonōpo nymenekahpyryme ase. Tumūkuru poko imehnō amorepaneme tymenekase ywy. Ywy roro Jezu enease Kuesēkomo. Aomipona toerohse jexiryke āmoreparykō poko ipoetoryme toehse matose.

² Otarāme imehnomo a Kuesēkō nymenekahpyryme pyra ase repe. Yrome matose jenetupuhnōko Jezu nymenekahpyryme imehnō amorepaneme. Amarokō roropa Korītu pōkomo imehnō tuarōtanohne me matose, amorepatōme Jezu nymenekahpyryme jexiry poko. Tuhkākō ynara āko: “Kuesēkō omipona Korītu pōkō toehse. Morara exiryke Kyrixtu nymenekahpyryme Pauru enetupuhnōko ase,” āko.

³ Naeroro ykerekeremaryhtao imehnomo a ynara āko ase: “Kyrixtu nymenekahpyryme ase imehnō amorepaneme.

⁴ Zae nase ya tōsē apoiryhtao ya jokuru roropa omi kurā ekarotamitume,” āko ase eya xine.

⁵ Imehnō Kyrixtu nymenekatyā typyxiākō maro ytoytōko pata tō poro Jezu poetoryme toto exiryke. Zae mā toto Ritonōpo a. Kuesēkō akorō morararo type, Peturu roropa morararo. Mokaro sã jahtao kure jexiry roropa, type jytyryhtao.

⁶ Imehnō Kyrixtu nenyohyā erohppya mā toto tytinerūkō apoiry poko. Omi kurā ekarory poko rokē mā toto. Yrome erohnōko ase jemary ke roropa ytinerū apoiry poko etuarimara jehtohme. Panape roropa ysaaro erohnōko mana. Erohppya yna ahtao moro poko kure oya xine nae? Ya kure exiry repe.

⁷ Soutatu tōme ahtao tineru apoīko mā toto kowenu wino toerohtamitume. Tyoro roropa, tupito esemy, otyro tarykase eya ahtao otyro epery enahnōko ynororo toerohtamitume. Morararo pui esē tomo, suhsu euhkaryhtao suhsu apoīko mā toto tōkurukōme, toky tō pynanohtamitume.

⁸ Moro saaro tineru apoiry kyya xine zae mana imehnō amorepatamitume Ritonōpo omiry poko. Morararo Ritonōpo nymeropohpyry kuamorepatoryko.

⁹ Ynara tymerose Moeze a: “Pui mytary onymyhppya ehtoko tiriiku ipikary poko itūtūmaryhtao,” tykase. Yrome kuekykō pyno rokē pyra Ritonōpo kynexine. Enetupuhpotohme morara tymerose eya.

¹⁰ Kypyno xine kuhse Ritonōpo mana. Morara exiryke morara tymerose eya. Otyro arykananō mā ynara osenetupuhnōko: “Imeīpo otyro epery apoīko ase ynapyryme,” āko. Morararo mā osenetupuhnōko otyro epery apoinanō roropa. Naeroro toerohtamitukō eraximaryke tyya xine erohnōko mā toto.

¹¹ Toytoytose yna omi kurā ekarory poko oya xine. Otyro puhturu arykane sã ynanexiase tupito arykary pokō samo. Naeroro tineru apoiryhtao yna a ynaerohtamitume, popyra oya xine nae?

¹² Topehke pyra Ritonōpo omiry kurā ynanekaroase oya xine. Tyoro poko ynanerokuase roropa tineru poko.

Ynara kary etary se pyra ynanexiase Jezu onenetupuhpynomo a: “Ritonōpo omiry etary se pyra ase Pauru pokoino, tineru apoiry se rokē Pauru exiryke Ritonōpo omiry ekarotamitume,” kary etary se pyra ynanexiase.

13 Etatoko pahne, Ritonōpo maro oturutoh poko erohketō tynapyrykō apoiko mā toto Ritonōpo tapyī taka ytoketō wino. Tynekarorykō etapananō tohkō apoiko mā toto imehnō nekarotyamo.

14 Morararo: “Ritonōpo omiry poko imehnō amorepananō tynapyrykō apoiryhtao tynamorepatyā wino kure ya mana,” tykase Kuesēkō ya.

15 Māpyra imehnō tinerū anapoipitopyra exiase. “Epehpyry se ase āmorepatamitukōme,” kapitopyra ase. Morararo moro ynmerohpyry onenerykōme: “Otinerūkō apoiry se ase,” kara ase. Jorikyry se pyra ase repe. Yrome jorikyry motye kuhse imehnō tinerū apoiry se pyra ase omi kurā ekarotamitume. “Pauru tineru se nexiase omi kurā ekarotamitume,” kary etary se pyra ase ipunaka.

16 Epyrypara ase imehnō amorepary poko ya. “Kure ase imehnō amoreparyke ya omi kurā poko,” kara ase. Kuesēkō omipona rokē ase imehnō amorepāko. Ÿ, etuarimary imehnō anamorepara jahtao Jezu Kyrixtu poko.

17 Jamoreme jerokuruhtao omi kurā ekarory poko imehnomo a jerohtamitu se jexiry repe. Yrome Ritonōpo omi poe jexiryke jamoreme pyra ase. “Jomiry kurā ekaroko imehnomo a,” tykase Ritonōpo ya exiryke, aomipona rokē ase.

18 Morara ahtao otoko jepehpyry nae? Arypyra, tineru se pyra ase jerohtamitume. “Zae matose jepehmaryhtao oya xine āmorepatamitukōme,” kara ase jetananomo a. Tākye rokē ase topehke pyra imehnō amorepary poko ya Jezu Kyrixtu poko. Tākye jehtoh jepehpyryme sā ya mana.

19 Sero pō omi poe pyra ase erohnōko. Yrome emero akorehmaneme toehse wyw Kyrixtu enetupuhpotohme eya xine, ipoetoryme toto ehtohme.

20 Juteutōkara maro jahtao Moeze omihpyry omipona jehtoh poko torētyke pyra ase, Jezu enetuputyryke ya tukurākase jexiryke. Yrome juteu tō amoreparyhtao ya omi kurā poko, toto sā Moeze omihpyry omipona exīko wyw Jezu omiry zehno pyra toto ehtohme. Juteu tomo a Jezu omiry ekaroryhtao ya Moeze omihpyry omipona exīko ase yronymyryme juteu tō saaro, Jezu Kyrixtu enetupuhpotohme eya xine.

21 Morararo juteutōkara maro jahtao, mokaro sā Moeze omihpyry poko pyra ase, Jezu Kyrixtu enetupuhpotohme eya xine roropa. Kyrixtu omipona ase. Naeroro Ritonōpo omipona ase roropa.

22 “Jezu Kyrixtu enetuputyry poko ikuhnōko ase,” kananō maro jahtao mokaro sā exīko ase toto akorehmatohme, orēpyrahxo Jezu enetupuhpotohme toto a. Imeimehnō maro jahtao toto sā exīko wyw Jezu Kyrixtu enetupuhpotohme eya xine. Emero rokē poko ase Jezu enetupuhpotohme imehnomo a.

23 Morohne poko ase omi kurā ekarotohme sero pōkomo a. Jezu Kyrixtu ekaroryhtao ya kure jetananō rīko Ritonōpo mana. Kure jyrīko roropa mana.

24 Toipe tururume ytoketō poko ahno, axihxo tururume ytokety waro toehtohkōme. Mame tururume ytoketō tuhke tururume ytōko. Yrome toiro osemazuhme eporehkāko, axihxo exikety rokene. Ynoro rokē epehpyry apoiko mana. Tākye exīko roropa mana. Mokyro sā ehtoko, orēpyra tururume ytokety samo. Jezu Kyrixtu omipona exikehpyra ehtoko. Mame, “Kure mase,” āko Kuesēkō oya xine mana. Morara kary etaryke oya xine tākye kuhse exīko matose, tururume ytokety tākye exiry motye epehpyry apoiryhtao tyya.

²⁵ Toipe tururume ytoketomo. Kokoro rokē tururume ytōko mā toto, orēpyra toehtohkōme, imehnō motye toehtohkōme tururume toytotohkō poko. Mame imehxo exiketyme ahtao, imehxo toehtoh enetupuhpotoh apoiko mana. Moro imehxo toehtoh, enetupuhpotoh axītao rokē repe. Yrome Jezu omipona exiketyme kuahtao xine, axītao rokē pyra Ritonōpo nekarory apoiko sytatose. Jūme imaro exīko sytatose.

²⁶ Wazawazame pyra tururume ytokety ytōko toeporehkatohme ose-mazuhme. Mokyro saaro ase zae rokē jehtohme Jezu omipona Ritonōpo nekarory apoitohme ya. Tyoro roropa sā ase. Imep̄y poremākapone sā ase. Tomeseke sā ynororo poremāpyra toehtohme. Mokyro saaro ase tomeseke Jezu Kyrixtu omipona jehtohme.

²⁷ Imehnomo a ynara asene: “Zae ehtoko Jezu Kyrixtu omipona,” asene. Morara kaxīpo yrypyry poko toehse jahtao, ehxirory yronomyrime jomih-pyry etahpōkō neneryme. Morara exiryke yrypyry poko ypenetaryhtao ya ipoko pyra ase. Emero irumekāko ase Jezu Kyrixtu omipona rokē jehtohme: “Popyra mase ya,” kara Jezu ehtohme ya.

10

Joroko tō oneahmara ehtoko

¹ Wekyry tomo, osenetuhtoko kytamurukō poko. Moeze maro toyto-rykohtao ahno esao pyra toto tyypanohse Ritonōpo a. Akurū zopino toh kynexine. Tuna konōto Tahpiremā takuohse roropa eya xine.

² Mame tuna konōto akuotyryhtao eya xine, Moeze marōme tōpurihkase toto tuna konōto kua, akurū ao, enara.

³ Ritonōpo nenehpohpyry kapu ae tonahse eya xine emero porehme.

⁴ Ritonōpo nekarohpyry tōse roropa eya xine. Topu ae tuna tutūtase, toto okurume. Yrome moro topu Jezu Kyrixtu enetupuhtoh kynexine. Toto maro toytose ynororo.

⁵ Yrome Ritonōpo zamaro pyra tuhkākō kynexine. Morara exiryke toorihse toto ahno esao pyra toyforykohtao. Tōtonēse toto sapararahme ona poro.

⁶ Morara tyripose Ritonōpo a kutuarōtanohpotohkōme, zae ehtoh waro kuehtohkōme. Tyyrypyrykō poko typhenetase kytamurukomo. Naeroro mokaro sā pyra sehtone, kyyrypyrykō poko penetara sehtone ipunaka.

⁷ Toitoinē kytamurukō joroko tō poko toehse, Ritonōpo omipona pyra. Otuhtoh konōto tyrise eya xine tyneponāmarykō ēpataka, tōsemeikase toto. Ynara tymerose Ritonōpo omiryry pake moro poko: “Typorohse toto tyneponāmarykō ēpataka. Tōtuhse toto, eukuru tōse eya xine roropa. Mame towōse ropa toto watohme,” me tymerose. Mokaro sā pyra sehtone, joroko tō poko pyra sehtone ipunaka.

⁸ Imehnō nohpo poko exiry popyra Ritonōpo a mana. Imehnō orutua poko exiry roropa. Kytamurukō toitoinē nohpo tō poko toehse ahtao tuhkākō toorihse toto, 23 miume toorihse toiro ēmep̄yry ae rokene. Naeroro imehnō pyxiā poko pyra sehtone, imehnō nio tō poko pyra roropa sehtone.

⁹ Kytamurukomo a Ritonōpo tyenonohse. Tykerekerehse toto a. Ynara tykase toto Ritonōpo poko: “Kypyno xine Ritonōpo mana. Kuānohpyra xine mana iirypyrime kuahtao xine ro,” tykase toh repe. Mame tyrypyrykō poko toehse ahtao okoi tyripose Ritonōpo a toto esekatohme, tuhke. Naeroro Kuesēkō onyenoohpyra sehtone.

¹⁰ Ritonōpo poko tātakirimase kytamurukomo. Naeroro taorihmapose toto Ritonōpo nenyokhyry a. Toorihse toto. Naeroro Ritonōpo poko atakiri-mara sehtone.

11 Morara tyripose Ritonõpo a kytamurukomo a pake zuaro kuehtohkõme. Tymerose roropa tõmipona pyra exiketõ wānohtopõpyry poku kutuarõtanohtohkõme, kytamurukõ sã pyra kuehtohkõme. Seromaroro sero nono enahsasaka mana. Naeroro pakatokõ Ritonõpo omipona pyra ehtopõpyry sã pyra sehtone.

12 Morara exiryke ynara kara ehtoko: “Iiryppyryme pyra ase orõpyra jexiryke,” kara ehtoko. Ynara rokẽ kahtoko Ritonõpo a: “Kuakorehmako Papa yryppyry poku pyra jehtohme,” kahtoko Ritonõpo a.

13 Tukahse awahtao xine ynara zuaro matose imehnõ roropa morararo tyryppyrykõ poku tukuhse mã toto. Yrome jamihmehxo Ritonõpo mana. Tõmihpyry ae ro äkorehmatorõko mana tukuhse awahtao xine. “Epo nase,” äko mana. Okuhnekõ aropõko roropa mana owinoino xine. Jamihme pyra awahtao xine ajamihtanohtorõko mana ooryppyrykõ poku pyra oehtohkõme. Ajamihtanohtorõko mana ooryppyrykõ rumekatohme oya xine.

14 Naeroro wekryry tomo, joroko tõ poku pyra ehtoko ipunaka.

15 Tuaro exiketõme matose ya. Naeroro zae jomiry ehtoh enetupuhtoko.

16 Jezu orihtopõpyry poku wenikehpyra kuehtohkõme oximõnõko sytatose. Mame uwa eukuru poku: “Kure mase Papa,” äko sytatose Ritonõpo a. Ënõko sytatose emero porehme. Kyyryppyrykõ kurikary poku osenetupuhnõko sytatose toxixihmase Jezu exiryke wewe pokona kyyryppyrykõ epehpyryme. Morararo wyi enapyryhtao kyaa xine Kyrixtu orihtopõpyry poku osenetupuhnõko sytatose porehme. Oximaro sytatose Jezu Kyrixtu maro. Ty-jamitunuru ekarõko roropa mana kyaa xine. Moro poku osenetupuhnõko sytatose moro wyi enapyryhtao kyaa xine.

17 Oximõme wyi ohnõko sytatose Jezu orihtopõpyry poku osenetuputyry poku, tuhke kuahtao xine ro. Tuhke kymarokõ repe. Yrome Jezu enetuputyryke kyaa xine, aomipona toehse roropa kuexirykõke toiro zokome sã sytatose tupuhpyke Jezu ke, kuesõkõme aexiryke.

18 Juteu tõ poku osenetupuhtoko, Ritonõpo maro oturuketõ poku roropa. Tynõkarorykõ etaparyhtao tyaa xine tynõkarorykõme Ritonõpo a, tõnõko roropa toto. (“Ritonõpo poenõme ynanase,” äko osenetupuhnõko toto, moro tõsõ onyryhtao tyaa xine.)

19 Æmoreparykõ se roropa ase joroko poku. “Joroko tõ kure,” äko imehnõ mã repe. Yrome Ritonõpo onymyakãmara mã toto. Joroko tõ eahmananõ azahkuru mana. Ynara osenetupuhnõko mã toto: “Tõsõ ekarõko ase joroko zohme. Naeroro kure ase,” äko toh mã repe.

20 Yrome etatoko pahne, moro tõsõ riryhtao joroko zohme, Ritonõpo a moro onekaropyra matose. Joroko tamuru omi poe moro riko matose. Yrome joroko tõ poku oexirykõ se pyra ase ipunaka.

21 Mame Jezu orihtopõpyry enetupuhtoh eukuru enyryhtao oya xine Ritonõpo poenõme oexirykõ poku osenetupuhnõko matose. Naeroro ahno nekarohtopyry joroko tõ okurume, moro onõpyra ehtoko ipunaka. Ahno nyrytã õpataka eukuru riryhtao joroko okurume, moro onõpyra ehtoko. Morararo wyi enapyryhtao oya xine Jezu orihtopõpyry poku osenetupuhtohme Ritonõpo poetoryme oehtohkõ poku osenetupuhnõko matose. Naeroro ahno nyrytã zotõpyry onõpyra ehtoko, joroko tamuru omi poe moro zoty tyryse exiryke.

22 Zumoxike Kuesõkõ onyripyra sehtone. “Orõpyra ase Jezu motye,” karyhtao kyaa xine joroko tamuru akorehmaneme exiko sytatose. Mame joroko tamuru akorehmaneme kuahtao xine zumoxike exiko Kuesõkõ kypoko xine mana.

²³ Ynara āko imehnō mā otarame: “Emero rokē poko sytatose Kyrixtu potoryme kuexirykōke,” āko toh mā repe. “Yrome emero pyra kure kyya xine mana,” āko ase. “Emero poko ase Kyrixtu poetoryme jexiryke,” āko roropa toh mā repe. Yrome emero pyra zae kuehtohkō poko kuakorehmatorỹko mana.

²⁴ Osepyno rokē pyra ehtoko. Imehnō pyno ehtoko roropa. Kykyryrykō poko rokē kuahtao xine imehnō motye kuehtohkōme popyra sytatose.

²⁵⁻²⁶ Ynara āko Ritonōpo omiry: “Sero nono Ritonōpo kyryryme mana. Sero pōkō roropa emero porehme Ritonōpo nyrytāme mana,” āko. Naeroro tōsē apoiryhtao oya xine emero rokē kure mana. “Otarāme mose popyra Ritonōpo a,” kara ehtoko. “Otarāme mose ahno nyrytā ēpataka tyrise joroko zohme,” kara ehtoko roropa. Topekahse oya xine ahtao imehnomo a kure roropa mana.

²⁷ Morarame Jezu poetory kara a oeahmarykohtao tytapyī taka otuhse oytotohkōme, itapyī taka oytorykō se awahtao xine ytotoke. Mame: “Ōty mose,” karyhtao oya xine moro tōsē poko onekaropopyra ehtoko. “Mose tokarose nae joroko zohme?” kara ehtoko. “Mose onōpyra ase popyra exiryke Ritonōpo a,” kara ehtoko roropa. Otuhoko rokē rahkene.

²⁸ Yrome ynara karyhtao rokē eya xine: “Mose joroko zotỹpyry,” karyhtao oya xine, onōpyra ehtoko morara tykase ekarone exiryke, zae ehtoh poko oexirykō waro toto ehtohme.

²⁹ Amarokō tōsē onry poko, oty kara matose, joroko zotỹpyryme ahtao ro. Yrome imehnō Jezu poetory pokoino onōpyra matose zae pyra moro tōsē onry enetuputyryke eya xine. Otarāme ynara ekaropory se matose: “Ōty katohme imepỹ pokoino tōsē onōpyra hano? Eya rokē moro tōsē onry popyra mana, joroko zotỹpyryme ekaroryke eya.

³⁰ ‘Kure mase Papa. Senohne onekarohpyryme ya,’ āko ase Ritonōpo a. Naeroro oty katoh imehnō yna kerekeremāko nae tōsē onry poko yna a? Ritonōpo nekarohpyryme exiryke, ‘Kure mase,’ tykase ywy,” āko otarame matose ya.

³¹ Etatoko pahne, emero poko awahtao xine kure Ritonōpo tyritoko. Tōsē onryhtao oya xine, kure Ritonōpo ritohme tōtoko. Eukuru enryhtao oya xine kure Ritonōpo ritohme ētoko.

³² Kure rokē ehtoko juteu tō maro, juteutōkara maro, Jezu poetory tō maro roropa, penekehpyra toto ehtohme Jezu enetuputyry poko.

³³ Ysā ehtoko. Kure ehtoh rokē kuhnōko ase imehnō maro emero, toto pyno jexiryke. Osepyno hkopyra ase imehnō emero kure riry se jexiryke, toto pynanohtohme Kyrixtu a.

11

¹ Naeroro kypoenohtoko ysā oehtohkōme. Ywy roropa Kyrixtu poenohnōko ase.

Nohpo tō zae ehtoh poko

² Ypoko wenikehpyra matose, āmorepatopōpyrykō ya omipona roropa matose. Morara oexirykō kure mana.

³ Yrome ynara āmoreparykō se ase, typye exikety typyty esēme mana. Kymarokō emero esēme Kyrixtu mana. Mame Ritonōpo Kyrixtu esēme mana.

⁴ Naeroro oximōme awahtao xine ōtururukō poko Ritonōpo maro, kure orutua kō tyxapeuke pyra oturūko. Orutua komo, Ritonōpo omiry poko imehnō amoreparyhtao oya xine, tyxapeuke pyra toto amorepatoko. Tyxapeuke orutua ahtao Kyrixtu poihtōko sā mana. Popyra mana.

⁵ Yrome nohpo tomo, tuhpōke oturutoko Ritonōpo a oximōme awahtao xine. Imehnō amoreparihtao roropa oya xine tuhpōke Ritonōpo omiry poko to to amorepatoko. Tuhpōke pyra awahtao xine oniokō hxirōko matose, ehxirōko roropa matose oūsety sahkahpyry samo.

⁶ Naeroro tuhpōke se pyra nohpo ahtao, ynara kahtoko eya: “Oūsety isahkapoko roropa,” kahtoko eya. Ynara exiryke, nohpo zūsety tysahkase ahtao aehxirory mana. Naeroro kure tuhpōke nohpo tō ahtao oximōme awahtao xine, ehxiropyra mā toto.

⁷ Yrome orutua kō tyoro. Tuhpōke se pyra orutua komo, tysaaro tyrise exiryke Ritonōpo a. Tōmipona orutua kō ehtohme tyrise toto Ritonōpo a. Yrome nohpo tō tyrise tyniokō omipona ehtohme.

⁸ Orutua riry se Ritonōpo toehse ahtao nohpo wino onyripyra kynexine. Yrome orutua wino nohpo tyrise eya rahkene.

⁹ Orutua tyrise eya nohpo tō pokoino pyra. Yrome nohpo tyrise Ritonōpo a orutua pokoino, orutua akorehmaneme.

¹⁰ Naeroro Jezu poetory tō oximomyryhtao kure nohpo tō tuhpōke ahtao, toto eneryke Ritonōpo nenyohyamo a. Tuhpōke toto ahtao tyniokō omipona toehtohkō poko ituarōtanohpōko mā toto.

¹¹ Kuesēkō maro kuexirykōke toiroro pyra nohpo tō mana. Morararo orutua komo. Toiroro pyra sytatose. Atakorehmāko sytatose zae kuehtohkōme.

¹² Pake ahtao orutua osemazuhme tyrise Ritonōpo a. Mame aoropary zehpyry touse ahtao, nohpo tyrise eya roropa. Seromaroro orutua kō enurūko nohpo ae. Yrome emero porehme Ritonōpo poe mana.

¹³ Kure oya xine nae nohpo tō otururuhtao Ritonōpo maro oximōmākō rānao tuhpōke pyra ahtao? Arypyra, popyra mana.

¹⁴ Toipe sytatose. Orutua kō tūsehke mosā ke ahtao popyra kyaa xine mana. Epoihtōko sā mokyro mana kyaa xine.

¹⁵ Yrome nohpo tō tūsehke mosā ke ahtao kure rokē kyaa xine mana. Tūsehke mosā ahtao, tuhpōke exikety sā nohpo mana.

¹⁶ Tuhpōke pyra nohpo ahtao aotururuhtao Ritonōpo maro oximōmākō maro popyra mana, āko ase. Morara āko ase emero Jezu poetory tomo a emero pāta tō po. Morara āko ase roropa jezujezukuru se exiketomo a.

Kuesēkō otuhtopōpyry poko

(Mateu 26.26-30; Maku 14.22-25; Ruka 22.15-20)

¹⁷ “Kure rokē matose oximōnōko Ritonōpo poko,” kara ase oya xine. Ōximomyrykohtao atakorehmara matose yronomyrymehxo Jezu enetuputyry poko. Atakorekehkāko rokē matose. Morara popyra ya mana. Naeroro amoreparihtō ase zae ehtoh poko ōximomyrykohtao.

¹⁸ Ynara āko imehnō mana opoko xine: “Korītu pōkō tātapiakase sā mā toto. Oximōnōko ro mā toh repe, yrome oxiehno toto,” āko. Morara kary ajohpe pyra mana ya.

¹⁹ Otarāme atapiakāko matose zae oehtohkō enetupuhpotohme imehnomo a.

²⁰ Ōximomyrykohtao Kuesēkō orihpōpyry poko osetupuhpyra matose. Ōtukurukō poko rokē oximōnōko matose. Oty katohme?

²¹ Ōtukurukohtao toitoine matose emotyēkāko. Naeroro imehnō etyhyryme exiketō otuhpyra ekurehnōko, osemazuhme autuhtyā toemotyēkase exiryke.

²² Morara awahtao xine ōximomyrykohtao azahkuru matose ipunaka. Tytapyike matose. Omise awahtao xine otuhtoko atapyikō tao. Ritonōpo maro oturutoh tao zae rokē otuhtoko. Moro tao tymōkomokākara onyxiropyra

ehtoko roropa. Azahkuru awahtao xine ðximomyrkohtao: “Kure matose,” kara ase oya xine.

²³ Tamorepase ywy Kuesēkomo a toorihpopyry poko wenikehpyra ipoetry tō ehtohme. Morararo kuamorepatose. Ynara ase oya xine: “Kuesēkō Jezu Kyrixtu ewokasasaka ahtao Juta a, wyi apoine.

²⁴ ‘Kure mase Papa Kapuaono,’ karyhtao eya, wyi tohkane. Typoetry tomo a ynara tykase ynoro: ‘Sero wyi enapyryhtao oya xine wenikehpyra ehtoko jexihmapotopyry poko wewe pokona. Okurākatohkōme orihhōko ase,’ tykase.

²⁵ Mame otuhkehxīpo eukuru tapoise Jezu a. Ynara tykase: ‘Seny òkurukomo. Tōmiry kasenato ekarōko Ritonōpo sero pōkomo a jorihpopyry pokoino. Topekahse matose ya umunuru ke. Naeroro sē enyryhtao oya xine jorihpopyry poko osenetupuhtoko,’ tykase.

²⁶ Naeroro Kuesēkō oehtho to ropo wyi enapyryhtao oya xine, eukuru enyryhtao roropa oya xine, imehnō tuarōtanohpōko matose aorihpopyry poko kymyakākōme,” ase oya xine.

²⁷ Naeroro zae pyra awahtao xine ohxirotorȳko Ritonōpo mana, Kuesēkō orihpopyry poko wenikehpyra ehtoh enapyryhtao oya xine, eukuru enyryhtao roropa oya xine. Iiryryryme oexirykōke ohxirotorȳko Ritonōpo mana, Kuesēkō exixihmahpōkō hxiroly samo.

²⁸ Morara exiryke ynara osenetupuhtoko aporo: “Zae rokē ytoytkō hano Ritonōpo neneryme?” kahtoko aporo okurohtao xine. Morame zae awahtao xine rokē Kuesēkō exixihmapotopyry poko wenikehpyra ehtoh enahtoko, eukuru ētoko, enara. Iiryryryme awahtao xine oorypyrykō ekarotoko Ritonōpo a ikorokatohme. Moromeīpo enahtoko, ētoko, enara.

²⁹ Kuesēkō kynorihne kyyrypyrykō epehmatohme, Ritonōpo poenōme kuehtohkōme. Moro onenetupuhpyra awahtao xine, aorihpopyry poko wenikehpyra ehtoh onenahpyra ehtoko, onēpyra roropa ehtoko, enara. Awamekaro xine rokē moro wyi enapyryhtao oya xine, moro eukuru enyryhtao roropa oya xine awānohtorȳko Ritonōpo mana, ajoajohpe Kuesēkō orihpopyry poko wenikehpyra ehtoh enapyryke oya xine.

³⁰ Morara exiryke kure pyra toehse matose. Jamihme pyra roropa toehse matose. Toitoinē roropa amaro xine aexityā toorihse mana.

³¹ Kuesēkō orihpopyry poko wenikehpyra ehtoh enapyry se awahtao xine ynara osenetupuhtoko aporo: “Iiryryryme hano Ritonōpo a?” kahtoko oseyā rokene. Mame tyrypyhpyke awahtao xine ekarotoko oorypyrykō Ritonōpo a ikorokatohme ropo. Kyyrypyrykō tykorokase ahtao Ritonōpo a: “Popyra matose ya,” kara mana kyya xine. Kuānohpopyra xine roropa mana.

³² Yrome: “Popyra matose ya,” āko Ritonōpo kyya xine kyyrypyrykō poko kuahtao xine. Kutuarimapotorȳko roropa mana zomory zuaro kuehtohkōme, kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme. Morara kuamorepator̄yko Ritonōpo mana apotoimo htaka omōpyra kuehtohkōme tōmipona pyra exiketō maro.

³³ Morara exiryke wekury tomo, Kuesēkō exixihmatopyry poko wenikehpyra ehtoh enahtohme ðximomyrkohtao, imehnō Jezu poetry tō oepyy eraximatoko aporo. Mame oximōme toehse emero ahtao otuhtoko.

³⁴ Mame omise ro awahtao xine otuhtatoko atapykō taka, ozehno xine Ritonōpo exiryino awānohpopyra Ritonōpo ehtohme roropa. Tuhke mekaropone. Morohne poko ourutor̄yko ase amaro xine toehse jahtao.

12

Ritonõpo Zuzenu nekarory poko

¹ Wekry tomo, ynara matose: “Oty ekarõko Ritonõpo Zuzenu nae kyaa xihne?” matose pape poko. Naeroro Zuzenu Kurã nekarory tõ poko ourutorõko ase, zaẽ zuaro oehtohkõme.

² Jezu poetoryme exipitopyra ro awahtao xine, oenekunopyase xine joroko tõ eahmary poko Ritonõpo myakãme repe. Yrome opynanopyrykõ waro pyra mokaro mana, isene pyra toexirykõke.

³ Yrome seromaroro ynara kananõ nae: “Ritonõpo poe ase senohne rõko,” kananõ nae mana. Yrome Ritonõpo Zuzenu poe toto ahtao: “Jezu popyra mana,” kara toh mana ipunaka. Ritonõpo Zuzenu poe ynara ãko mã toto: “Jezu jesẽme mana,” ãko Ritonõpo Zuzenu nae exiketõ mana. “Kuesẽkõme mana,” ãko mã toto. Imehnõ mã morara kasaromepyra mã toto. Moro waro awahtao xine Ritonõpo poe oturuketõ nymyry waro matose. Ajohpe exiketõ waro roropa matose.

⁴ Tuhke rokẽ Ritonõpo Zuzenu nekarory tõ kyaa xine mana. Yrome toiro rokẽ ekarohpõ mana.

⁵ Tyotyoro poko tuhke erohnõko sytatose Kuesẽkõ omipona. Yrome toiro rokẽ Kuesẽkõ mana.

⁶ Tyotyorõ poko emese kure sytatose orẽpyra kuehtohkõme Ritonõpo nyrohmanohpotoh poko. Yrome toiro rokẽ Ritonõpo mana. Ipoẽ rokẽ emese kure sytatose, tyjamitunuru ekaroryke kyaa xine, inyrohmanohpotoh poko kuehtohkõme.

⁷ Tyjamitunuru ekarõko Ritonõpo kyaa xine mana imehnõ Jezu poetory akorehmatohme kyaa xine.

⁸ Tyjamitunuru ekarõko toitoine typoetory tomo a emese kure toto ehtohme zaẽ omi ekarory poko imehno a. Imehno a tyjamitunuru ekarõko mana emese kure toto ehtohme imehnõ amorepary poko Ritonõpo omiry poko, zuaro toto ehtohme.

⁹ Imehno a tyjamitunuru ekarõko mana yronymyryme Jezu enetupuh-tohme eya xine. Imehno a tyjamitunuru ekarõko mana kurãkõkara kurãkatohme eya xine.

¹⁰ Imehno a tyjamitunuru ekarõko Ritonõpo Zuzenu mana imehxo Ritonõpo ehtoh enepotohme imehno a. Imehno a tyjamitunuru ekarõko mana tõmiry ekarotohme imehno a. Imehno a tyjamitunuru ekarõko mana Ritonõpo Zuzenu poe exiketõ waro toto ehtohme, typoe rokẽ tyotoketõ waro roropa toto ehtohme. Imehno a tyjamitunuru ekarõko mana imehnõ omiry ae oturutohme. Imehno a tyjamitunuru ekarõko mana mokyro zurutopõpyry enetupuh-tohme ekarotohme ropa kuomirykõ ae.

¹¹ Tuhke ekarõko Ritonõpo Zuzenu kyaa xine mana. Yrome toiro rokẽ ynororo. Tamoreme ekarory se exiryke tyjamitunuru ekarõko kyaa xine mana.

Tõpokõke tuhke kuokokõ mana

¹² Kuokokõ tuhke tõpokõke mana. Moro saaro Kyrixtu enetupuhnanõ tuhke mã toto. Yrome toiro zoko sã sytatose Jezu enetuputyryke kyaa xine.

¹³ Tuhkãkõ Jezu Kyrixtu enetupuhnõko mana. Juteu tomo, juteutõkara roropa enetupuhnõko mã toto. Tosẽke exiketomo, tosẽke pyra exiketõ roropa enetupuhnõko mã toto. Enetuputyryke kyaa xine tukurãkase sytatose Ritonõpo Zuzenu a Jezu Kyrixtu zokome sã kuehtohkõme. Ritonõpo jamitunuru nae sytatose Zuzenu kukurohtao xine exiryke.

14 Ynara exiryke, toiro rokē pyra kuokokō pokō mana. Tuhke t̄ypokōke mana.

15 Kupupurukō ynara kara mana: “Tyoro jexiry se ase. Omame se ase,” kara mana. Pupume ro mana, myarotokoromero.

16 Morararo kypanarykō ynara kara mana: “Onume pyra jexiryke zoko pokōme pyra ase,” kara mana. Kuokokō pokōme ro mana. (Kuokokō pokō mā oxikerekeremara mana Ritonōpo nētaryme. Tākye rokē mā kehko toerohtokō pokō.)

17 Kuokokō tytororo onume rokē ahtao otato pyra kymarokō exiry. Morararo paname rokē kuokokō ahtao eunatarā kymarokō exiry.

18 Yrome toiro rokē pyra kuokokō pokō tyrise Ritonōpo a. Tuhke kypokōkō tyrise eya kuokokōme tytororo kuehtokōme. Morara tyrise kymarokō Ritonōpo a tōsenetupuhpōpyry ae ro.

19 Toiro rokē kypokōkō ahtao tokoke pyra sehtory.

20 Yrome zoko pokō tuhke tyrise toiro tokoke kuehtokōme.

21 Naeroro kuenurukō ynara kara mana kuemarykomo a: “Ose pyra ase,” kara mana. Kupuhpyrykō ynara kara mana kupupurukomo a: “Ose pyra ase,” kara mana. (Moro saaro: “Mose se pyra ase,” kara sehtone imep̄ȳ Jezu poetory pokō Jezu Kyrixtu enetuputyryke kyya xine.)

22 Kuokokō tyrise Ritonōpo a. Kure pyra kuokokō pokō toehse ahtao ise ro sytatoše. Oxisā kuokokō pokō jamihme se sytatoše. Kuokokō pokō toiro touse ahtao, etuarimāko sytatoše otarame orihnōko sytatoše.

23 Kuokokō pokō xihpyry nae sytatoše. Kyya xine xihpyryme mā repe. Yrome ipyno ro sytatoše. Ehxirōko sytatoše kuokokō pokō jarao tōsenese ahtao, yrome ipyno ro sytatoše.

24 Māpyra kuokokō pokō kure potu kyya xine ahtao, ipoko pyra sytatoše kure exiryke. Etatoko pahne, otarame ehxirōko sytatoše xihpyryme kuokokō pokō ahtao repe. Yrome Ritonōpo ehxiropyra mana kypyno xine toexiry pokō. Kuokokō pokō emero tyrise eya kuokokōme.

25 Kuokokō pokō tyorō pokona atapiakara mana. Morohno pokō rokē mana. Kuokokō pokō tuhke roropa repe. Yrome oximaro erohnōko mā kehko toiro tokoke exiryke. Moro saaro atapiakara sehtone. Kuesēkō omipona rokē sehtone.

26 Mame toiro kuokokō pokō jetū ahtao, tytororo kuokokō sam āko mana. Morararo kure rokē kuokokō pokō ahtao tytororo sam kara mana, toiro kuokokō exiryke. Jezu enetupuhnanō kuokokō sā mā toto. Kuepekō etuari- mary eneryhtao kyya xine, emynyhāko sytatoše. Kure kuepekō riryhtao imehno a tākye sytatoše kuepekō pokō.

27 Kymarokō emero Kyrixtu zoko sā sytatoše. Tuhke kuokokō pokō tyrise Ritonōpo a kuokokōme. Tōsenetupuhpōpyry ae ro morara tyrise sytatoše. Moro sā kymarokō emero Jezu Kyrixtu zoko sā sytatoše. Kyrixtu zoko pokō sā sytatoše.

28 Naeroro Kyrixtu enetupuhnanō tyrise Ritonōpo a imehnō akorehmaneme. Osemazuhme ynara tykase ynoro: “Umūkuru pokō omi kurā ekaronanōme matose,” tykase. Īkapona: “Jomiry pokō urutōme matose,” tykase imehno a. Īkapona ro: “Jenetupuhnanō amorepaneme matose,” tykase imehno a. Moromeīpo: “Yjamitunuru ke nyriropopyry tyritoko,” tykase imehno a. Mame: “Kurākōkara ikurākatoko ropā,” tykase ynoro imehno a. Mame: “Imehnō akorehmatoko jurumekara toto ehtohme,” tykase imehno a. Morarame: “Imehnō ešēme ehtoko,” tykase imehno a roropa. Mame: “Imehnō omiry ae urutōme ehtoko,” tykase etyhyryme, enara.

²⁹ Emero pyra toitoine rokē Ritonōpo nymenekahpyryme mā toto, Tumūkuru poko imehnō amorepatohme. Toitoine rokē urutōme roropa mā toto. Toitoine rokē amorepatōkōme mā toto. Toitoine rokē Ritonōpo jamitunuru nae mā toto orēpyra inyrohmanohpotoh ritohme.

³⁰ Toitoine rokē kurākōkara kurākāko ropa mā toto. Toitoine rokē roropa imehnō omiry ae oturūko mā toto. Toitoine rokē roropa mokaro nuru-topōpyry imehnō omiry ae ekarōko ropa mā toto kuomirykō ae.

³¹ Naeroro Ritonōpo nekarory kurā poko openetatoko.

Yrome tyorō poko ourutoryko ase seromaroro. Sero kure kuhse mana.

13

Imehnō pyno kuexirykō poko

¹ Otarāme imehnō omiry ae jotururu waro ase repe. Otarāme Ritonōpo nenyohyā omiry waro roropa ase repe.

Yrome imehnō pyno pyra jahtao
toiparo rokē oturūko ase,
panaikato sā rokē jotururu exiry, tātā katoh sā rokene.

² Otarāme Ritonōpo omi poe aomiry ekarōko ase imehnomo a. Otarāme emero poko zuarohxo ase atamorepaketō samo.

Otarāme imehnō motye
tupimākō waro roropa ase.
Otarāme Ritonōpo jamitunuru enetuputyryke ya
ypy tō enuēnapory waro roropa ase repe,
yrome imehnō pyno pyra jahtao otyme kure hano Ritonōpo a?
Arypyra ipunaka.

³ Otarāme ymōkomory emero ekarōko ase tymōkomokākara a. Otarāme: “Oty kara,” āko ase repe joko zahkary se Jezu waro pyra exiketō ahtao Jezu enetuputyry ya waro toto ehtōhme.

Yrome imehnō pyno pyra jahtao toiparo rokē oxiahkapōko ase. Toiparo rokē ymōkomory ekarōko ase roropa tymōkomokākara a.

⁴ Imehnō pyno jahtao penekhepyra ase kure toto ehtoh eraximary poko. Kure rokē toto rīko ase.

Imehnō pyno jahtao zumoxike pyra ase toto poko.

Osenynanohpyra ase.

Ypoko oseahmara ase.

Epyrypara roropa ase
imehnō motye jehtoh poko.

⁵ Imehnō pyno jahtao putupyra exiketō sā pyra ase.

Zae rokē ase.

Osepyno rokē pyra ase.

Yamene se pyra roropa ase.

Axi hkopyra imehnō zehno exīko ase.

Eya xine tyryhmase jahtao
onemetākāmara ase.

⁶ Imehnō pyno jahtao atākyemara ase tyrypyry poko toehse toto ahtao.

Zae toto exiry poko atākyemāko ase.

⁷ Imehnō pyno jahtao penekhepyra ase
kure toto ehtoh eraximary poko.

“Emero ikurākary waro Ritonōpo mana,” āko ase.

“Kure toto riry poko onymomohkepyra sehtone,” āko.

Toto anarypopyra roropa ase, enara.

⁸ Imehnō pyno nymyry jahtao

jūme toto pyno ase.

Ritonōpo Zuzenu poe imehnō
amoreparyhtao ya kure repe.

Yrome axītao rokē jomihpyry mana.

Ritonōpo Zuzenu poe imehnō omiry ae jotururuhtao,
moro roropa axītao rokē mana.

Tuaro jahtao roropa tuaro jexiry jūme pyra mana.

⁹ Seromaroro emero pyra,
zokonaka rokē zuaro sytatose.

Ritonōpo Zuzenu poe emero pyra zokonaka rokē
imehnō amorepāko sytatose roropa.

¹⁰ Yrome Ritonōpo maro toehse kuahtao xine
emero waro exīko sytatose,
zokonaka rokē pyra.

Zokonaka rokē aehtyā enahketōme mana.

¹¹ Poetome jahtao poeto omiry me jomiry kynexine.

Poeto sā tyxītase ywy, toexianase, enara.

Poeto sā roropa josenetuputyry kynexine.

Yrome seromaroro tuātase jexiryke poetome jehtopōpyry turumekase ya.

¹² Osene xihpyry ae kuosenerykohtao popyra rokē osenēko sytatose.
Moro saaro seromaroro pitiko sā rokē Ritonōpo poko enetupuhnōko
sytatose.

Imeīpo imaro kuahtao xine kure kuhse Ritonōpo enēko sytatose, osēpataka
rahkene.

Seromaroro zokonaka rokē zuaro sytatose.

Yrome kuario xine ynororo ipunaka.

Imeīpo zuarohxo exīko sytatose roropa, kuario xine Ritonōpo ehtoh samo.

¹³ Ritonōpo enetupuhnōko sytatose.

Imaro kuexirykō momohnōko roropa sytatose.

Imehnō pyno sytatose, enara.

Kure Ritonōpo enetuputyry kyaa xine kuesēkōme.

Kure roropa imaro kuexirykō eraximary kyaa xine.

Yrome imehnō pyno kuexirykō kure kuhse mana.

14

Ritonōpo Zuzenu nekarory tō poko kyaa xine

¹ Morara exiryke imehnō pyno oexirykō poko openetatoko. Ritonōpo
Zuzenu nekarory tō se ehtoko yronymyryme. Ritonōpo omiry ekarory se
ehtoko imehno a. “Ajamitunuru ekaroko ya ōmiry kurā ekarotohme
imehno a,” kahtoko Ritonōpo a.

² Imep̄y mā tyorō omiry ae tōtururuhtao kuurupyra xine mana. Ritonōpo
a rokē oturūko mana, moro omi onetara kuexirykōke. Otarāme Ritonōpo
Zuzenu poe zae oturūko ynororo repe yrome etananō onetara mā toto
ipunaka.

³ Yrome Ritonōpo omiry ekarone topohme oturūko imehnō netaryme
emero. Kuakorehmator̄yko mana yronymyrymehxo Kuesēkō enetupuh-
tohme kyaa xine. Kueanokō jamihtanohnōko ropa mana orēpyrahxo kue-
htohkōme Ritonōpo omipona. Kuemynyhmatohkō arōpōko mana tākye ropa
kuehtohkōme.

⁴ Imeimehnō omiry ae oturukety atakorehmāko rokē mana. Yrome
topohme Ritonōpo omiry ekarone imehnō Jezu poetory akorehmāko emero
itamurumehxo enetupuh-tohme eya xine.

⁵ Ritonõpo Zuzenu poe tyorõ omiry ae õtururukohtao tãkye pitiko ase. Yrome tãkye kuhse ase opoko xine Ritonõpo poe aomiry ekaroryhtao oya xine imehnomo a. Tyoro omiry ae urutõ kõ kure roropa toh mã repe. Yrome imoty kuhse Ritonõpo omiry ekaronanõ mana imehnomo a. Tyoro omiry ae oururukõ se imepõ ahtao moro omi waro exikety nae ahtao rokẽ kure mana, aomiry ritohme ropa õmirykõ ae. Yrome aomiry waro exikety pyra ahtao toiparo rokẽ moro omiry ae oturũko mokyro mana.

⁶ Wekry tomo ytõko ase oya xine. Amaro xine jahtao tyoro omiry ae rokẽ jotururuhtao ãkorehmara xine jexiry onetara oexirykõke. Ritonõpo nenehpohpyry ya ekaroryhtao oya xine ãkorehmatorõko ase. Zuario jehtoh roropa ekaroryhtao oya xine, ãkorehmatorõko ase. Ritonõpo Zuzenu poe oururukohtao ãkorehmatorõko ase. Inamorepatopõpyry roropa ekaroryhtao oya xine ãkorehmatorõko ase.

⁷ Rue tõkehko, haapa roropa aoamihtõko sã etone mana. Yrome etory waro pyra exikety ahtao, anaamihtopyra mana etory waro pyra toexiryke.

⁸ Soutatu tõ kohmatoh popyrahme sã totose ahtao owõpyra soutatu tõ mana. Tyyrekõ anapoipyra roropa mã toto ekurehnõko.

⁹ Morararo tyorõ omiry ae rokẽ imehnõ zururuhtao oya xine õmirykõ onetara mana. Onenetupuhpyra roropa mã toto, tophome toto onurupyra oexirykõke. Õmirykõ orexõto sã rokẽ arypyra exõko.

¹⁰ Kuomirykõ toiro rokẽ pyra mana. Tuhke omi nae sero põkõ mana. Oxisã pyra kuomirykõ mana. Omĩ waro exiketomo a rokẽ moro omi jaraõ mana.

¹¹ Yrome imepõ omiry waro pyra kuahtao xine moro omiry ae oturuketõ moẽ pata põkõme kyya xine mana. Morararo kymarokõ eya xine, moẽ pata põkõme sytatose eya xine.

¹² Ritonõpo Zuzenu nekarory tõ poko penetãko matose. Yrome ijami-tunuru ekaropoko orõpyrahxo oehtohkõme imehnõ akorehmary poko Jezu enetuputyry poko oya xine.

¹³ Tyoro omiry ae õtururukohtao ynara ekaropotoko Ritonõpo a: “Ajami-tunuru ekaroko ya Papa, tophome joturutohme jetananomo a toto omiry ae,” kahtoko Ritonõpo a.

¹⁴ Tyoro omiry ae jotururuhtao Ritonõpo a josenetupuhtoh poe pyra ase oturũko. Juzenu rokẽ oturũko Ritonõpo maro.

¹⁵ Naeroro ynara ãko ase, Ritonõpo maro oturũko ase juzenu poe roropa repe. Yrome josenetupuhtoh poe roropa oturũko ase Ritonõpo maro. Juzenu poe eremiãko ase Ritonõpo netaryme. Yrome josenetupuhtoh poe roropa eremiãko ase Ritonõpo netaryme.

¹⁶ Oximõme awahtao xine ouzenukõ omiry ae rokẽ: “Kure mase, Ritonõpo,” karyhtao oya xine amaro xine exiketõ: “ÿ, kure Ritonõpo mã rahkene,” kasaromepyra mã toto, õmirykõ onetara toexirykõke. “Otarã ãko mose nae?” ãko rokẽ toto, õmirykõ waro pyra toto exiryke.

¹⁷ Otarãme ouzenukõ omiry ae: “Kure mase, Ritonõpo,” ãko matose repe. Morara kary kure repe. Yrome amaro xine exiketõ anakorehmara matose.

¹⁸ Tyotyorõkõ omiry ae õtururukõ motye oturũko ase. Moro poko tãkye ase: “Kure mase, Ritonõpo,” ãko ase.

¹⁹ Yrome oximõme jahtao imehnõ Jezu poetory tõ maro, tyorõ omiry ae jotururu se pyra ase. Jetananõ omiry ae rokẽ jotururu se ase toto amorepa-tohme. Tyorõ omiry ae jotururuhtao tuhke omi ekaroryhtao ro onetara etananõ mã ipunaka. Yrome jetananõ omiry ae jotururuhtao kurehxo eya xine mana. Tuhke pyra omi ekaroryhtao ro etãko mã toto. Zuario exõko mã toto.

²⁰ Wekury tomo, poeto sã pyra ehtoko õsenetuputyrykõ poko. Ý, oorypyrykomo a tuaro pyra ehtoko poetohti samo. Yrome õsenetuputyrykõ poko zuãtatyã sã ehtoko.

²¹ Ynara tymerose Ritonõpo omiryne:
“Tarõkõ zurũko ase, ãko Kuesẽkõ mana.

Tyorõ omiry ae toto zurũko ase.

Moẽ pata põkõ omiry ae toto zurũko ase.

Yrome morara ahtao ro jomiry onetara exiko mã toto,”
me tymerose Ritonõpo omiryne.

²² Naeroro tyorõ omiry ae oturũko sytatose onenetupuhpynõ tuarõtatohme emero motye Ritonõpo jamitunuru ehtoh poko. Yrome topohme Ritonõpo omiry ekarõko sytatose enetupuhnanomo a toto amorepatohme.

²³ Õximomyrykohtao Jezu poetory tomo, otarame tyotyorõkõ omiry ae oturũko matose. Mame otarame moro taka Jezu poetory kara omõnõko, morara onetapitopyny. “Rowohpe pyrahxo nary keh moxiã nae?” ãko mokyro mana opoko xine.

²⁴ Yrome topohme Ritonõpo omiry ekaroryhtao oya xine, tyrypyry poko enetupuhnõkõ mokyro mana õmirykõ etaryke tyya. “Iiryryryme ase,” ãko mã Jezu onenetupuhpyny, topohme õmirykõ etaryke tyya.

²⁵ “Kokoro rokẽ yryrypyry xihpyry poko osenetupuhnõko ase,” ãko mokyro mana oya xine. Mame tosekumuru po porohnõko mana Ritonõpo õpataka: “Kure mase Ritonõpo, emero motye mase imehxo,” katohme Ritonõpo a. “Ajojhe pyra Ritonõpo taro mana, amaro xine,” ãko roropa oya xine mana.

Zae oehtohkõ poko õximomyrykohtao Ritonõpo poko

²⁶ Wekury tomo, zae ehtoh poko ãmoreparykõ se ase. Oximõme awahtao xine Ritonõpo poko, atakorehmatoko yronymyrymehxo enetupuhthome oya xine. Toiro eremiãko Ritonõpo poko. Imepý ãmorepatorýko mana. Imepý roropa Ritonõpo poe enetupuhpotoh ekarõko mana. Imepý roropa Ritonõpo Zuzenu poe tyorõ omiry ae oturũko mana. Imepý mã mokyro oturutopõpyry riko ropa õmirykõ ae ropa zuaro oehtohkõme. Morohne emero Jezu poetory tõ akorehmaryhtao kure moro mana.

²⁷ Mame tyorõ omiry ae tõtururu se exikety nae ahtao, kure asakoro rokẽ oturũko mã toto. Oseruao ahtao kure roropa mana, tuhke pyra exiryke. Ah toiro noturũ aporo. Mame tõtyhkase ynororo ahtao ah imepý ropa noturuno, toto omiry waro exikety nae ahtao tyrithome ropa õmirykõ ae, zuaro emero ehtohme.

²⁸ Yrome toto omiry waro exikety pyra ahtao, õmirykõ ae toto omiry rine pyra, ah mynyhme rokẽ nexi toto oximõtohtao. Ikurohtao xine rokẽ ah noturũ toto, Ritonõpo maro rokene.

²⁹ Mame Ritonõpo poe aomiry ekaronanõ asakoro ahtao kure. Ah noturũ toto. Oseruao ahtao kure roropa mana. Kure imehnõ mã toto omiry etãko emero porehme, zae toto exiry enetupuhthome tyya xine.

³⁰ Morarame toiro otururuhtao ro otarame Ritonõpo mã tõmiry ekarõko imepyny a ekarothome ropa oximõmãkõ netaryme. Morara ahtao ah mokyro noturukehno Ritonõpo nekarory mokyro a etatohme oya xine.

³¹ Ritonõpo omiry ekaroryhtao oya xine emero, kure mana, atakomino urutõ kõ ahtao rokene. Morara awahtao xine zuaro exiko matose, atãkyemãko roropa matose, atakorehmãko matose.

³² Ritonõpo Zuzenu poe Ritonõpo omiry nae awahtao xine ekarothome imehnomo a tuaro ro matose. Otururukõ se awahtao xine rokẽ oturũko matose. Otururukõ se pyra awahtao xine mynyhme rokẽ matose.

³³ Tākye pyra Ritonõpo mana ajoajohpe typoetory tõ ahtao. Yrome zae rokē kuahtao xine kuoximomyrykohtao tākye mana.

Mame emero pata po Jezu poetory tõ oximomyryhtao,

³⁴ ah nohpo tõ mynyhme rokē nexī toto. Ah nohpo tõ oximõmākõ onurupyra nexī toto. Țnara āko Moeze nymerohpyry mana: “Nohpo tõ onyripyra ehtoko otuisarykõme,” āko.

³⁵ Zae pyra mǎ nohpo tõ õtururu oximõme awahtao xine Ritonõpo poko. “Otarā nykǎ?” kary se nohpo tõ ahtao, ah nekaropõ toto tyniokomo a tytapykõ taka toytose ropa tahtao xine, enara.

³⁶ Zae pyra jomiry oya xine nae? Etatoko pahne, owino xine Ritonõpo omiry exipyra kynexine. Ritonõpo wino toehse. Amarokomo a rokē pyra Ritonõpo omiry tokarose kynexine, nono põkomo a emero porehme aomiry tokarose kynexine. Naeroro: “Țna rokē Ritonõpo nekarohpyry nymyry nae,” kara ehtoko.

³⁷ Toitoine matose Ritonõpo omiry ekaronanõme osekarõko. Ritonõpo Zuzenu nekarohpyry apoihpõme osekarõko roropa matose. Naeroro: “Kuesēkõ omi pōe morara tymerose Pauru a kuamorepatohkõme,” āko matose.

³⁸ Yrome nymerohpyry omipona se pyra imepỹ ahtao zae pyra mana. Mokyro omiry onetara ehtoko. Aomipona pyra ehtoko roropa.

³⁹ Wekury tomo, ynara kahtoko Ritonõpo a: “Ajamitunuru ekaroko ya Papa, zae õmiry ekarotohme imehnomo a,” kahtoko. Mame tyorõ omiry ae tõtururu se imepỹ ahtao: “Țyorõ omiry ae oturupyra exiko,” kara ehtoko eya.

⁴⁰ Oximõme awahtao xine Ritonõpo poko tuaro sǎ rokē ehtoko. Zae ehtoh poko rokē ehtoko.

15

Kyrixtu ěsemākapotopõpyry ropa poko

¹ Wekury tomo, omi kurǎ poko osenetupuhtoko. Țnekarohpyry oya xine omi kurǎ nexiase Jezu Kyrixtu poko. Tonetupuhse oya xine. Aomipona roropa matose seromaroko.

² Țnekarohpyry oya xine omi kure mana. Kuamorepatosene. Tone-tupuhse oya xine exiryke typynanohse matose Ritonõpo a, onurumekara ropa awahtao xine. Yrome turumekase ropa oya xine ahtao toiparo rokē tonetupuhse oya xine exiry.

³ Țnetahpyry Jezu Kyrixtu poko ekaroase oya xine. Imehnõ omiry emero motye kuhse kure moro omi mana. Kyrixtu kynorihne kyyrypyrykõ epehyryme, Ritonõpo omihpyry ae ro.

⁴ Tonēse oramǎka topu aka. Mame tõsemākase ropa Ritonõpo a oseruao tõmehse ahtao orihpỹme ropa aehtohme, Ritonõpo nymeropohpyry ae ro.

⁵ Mame tõsemāse ropa tahtao toorihxĩpo tõsenepose ropa Peturu a. Mame tynymenekatyamo a roropa 12mākomo a tõsenepose ropa Țnororo.

⁶ Mame tuhkākomo a tymaro ytoytoketomo a tõsenepose ropa, oximõme toto ahtao. 500 motye toh kynexine. Mokaro tuhke Jezu enenanõ orihpyra ro mǎ toto. Yrome toitoine mokaro toorihse ropa mǎ toto.

⁷ Moromeĩpo tõsenepose ropa Tiaku a. Mame tynymenekatyamo a tõsenepose ropa oximõme toto ahtao emero.

⁸ Mame mokaro a emero tõsenepose ahtao etyhyryme ya roropa tõsenepose Țnororo, imũkepyhyry emũkuakepyry sǎ ase, etyhyryme ya tõsenepose Țnororo exiryke.

⁹ Imehnõ Jezu nymenekatyǎ osemazuhme mǎ toto, ymotye tuisame mǎ toto. Etyhyryme tymenekase ywy Jezu a typoko imehnõ amorepatohme.

Osemazuhme popyra exiase ipunaka. Jezu poetory tō ryhmase ytoasene. Morara jehtopōpyry poko ehxirōko ase: “Jezu nymenekahpyryme ase,” karyhtao ya.

¹⁰ Itamurume ypyno Ritonōpo kynexine iirypyryme jahtao ro. Mame ypyno toexiryke typoetoryme jyriase. Ymenekase roropa, typoko imehnō amorepatohme. Toiparo rokē pyra typynanohse wyw. Orēpyrahxo toerohse wyw aomipona, imehnō Jezu nymenekatyā motye, emero porehme. Yrome jamoreme pyra ase erohnōko, Ritonōpo yjamihtanohnōko mana kokoro rokene.

¹¹ Omi kurā ekaroase oya xine. Imehnomo a roropa omi kurā tokarose oya xine. Omi kurā ekaronanōme yna exiry oty kara mana. Yrome ynanekarohpyry kure kuhse mana. Moro omi kurā tonetupuhse oya xine rahkene.

Kuēsēmākaporykō ropa poko

¹² Ynara āko ynanase imehnō amoreparyhtao: “Kyrixtu tōsemākase ropa Ritonōpo a, aorihxīpo,” āko ynanase. Yrome toitoine matose ynara āko: “Aorihtyā onēsēmākara Ritonōpo ekurehnōko,” āko matose repe. Oty katohme?

¹³ Aorihtyā onēsēmākara ropa Ritonōpo ahtao Kyrixtu roropa ēsemāpyra ropa exiry.

¹⁴ Morara ahtao Kyrixtu onēsēmākara Ritonōpo ahtao, toiparo rokē omi kurā ynanekarory oya xine. Toiparo rokē oesēkōme Jezu menetupuhitory roropa.

¹⁵ Morarame ajohpe pyra mokaro ahtao, ajohpe yna omiry exiry. Azahkuru Ritonōpo poko menetupuhitory roropa, ynara karyke yna a: “Kyrixtu tōsemākase ropa Ritonōpo a,” karyke yna ā. Ajohpe pyra mokaro ahtao, aorihtyā onēsēmākara ropa Ritonōpo ahtao, Kyrixtu roropa onēsēmākara Ritonōpo exiry.

¹⁶ Ynara exiryke, aorihtyā ēsemākary ropa waro pyra Ritonōpo ahtao, Kyrixtu roropa onēsēmākara ropa exiry.

¹⁷ Morarame Kyrixtu onēsēmākara ropa Ritonōpo ahtao toiparo rokē menetupuhitory, iirypyryme ro mehtory.

¹⁸ Kyrixtu onēsēmākara ropa Ritonōpo ahtao, Jezu poetory tō aorihtyā onypynanohpyra ekuretyry Ritonōpo, etuarimatoh tao rokē exiry toto.

¹⁹ Axītao rokē, sero po kuahtao xine rokē kypyno xine Kyrixtu ahtao, morarame toorihse kuahtao xine kypyno xine pyra Kyrixtu ahtao, imehnō motye tākye pyra sehtory.

²⁰ Yrome mokaro ajohpe rokē mā toto. Kyrixtu tōsemākase ropa Ritonōpo a aorihxīpo, kutuarōtatohkōme: “Imeīpo ypoetory tō emero ēsemākapōko ropa ase,” katoh zae ehtoh waro kuehtohkōme.

²¹ Kymarokō emero orihketōme toehse sytatose orutua pokoino, tyrypyry poko toehse exiryke. Morararo kuēsēmākapotorŷko ropa Ritonōpo mana imepŷ orutua pokoino, kure toexiry poko rokē exiketŷ pokoino.

²² Orihnōko sytatose emero porehme Atāo pakōme kuexirykōke. Mororo saaro Kyrixtu poenōme toehse kuexirykōke kuēsēmākapotorŷko ropa Ritonōpo mana.

²³ Kymarokō emero ēsemākapōko ropa Ritonōpo mana kuēsēmākapotohkō toehse ahtao. Kyrixtu osemazuhme tōsemāse ropa. Imeīpo Kyrixtu omipona exiketō ēsemānōko ropa mā toto Kyrixtu oepyry ropa ahtao.

²⁴ Ritonōpo se pyra exiketō jamitunuru enahkapōko Kyrixtu mana, joroko tōkehko, kowenu tōkehko, tuisa tōkehko roropa. Toto jamitunuru enahkapōko mana. Toto omipona pyra sero pōkō rīko roropa mana. Tumu omipona rokē toto rīko mana. “Emero esēme mase Papa. Sero pōkō emero ōmipona exīko mana,” āko mā Kyrixtu Ritonōpo a.

²⁵ Mame tuisa konōtome Kyrixtu exīko. Zehno exiketō poremākapōko Ritonōpo mana. Toto jamitunuru enahkapōko roropa mana. Kyrixtu omipona exīko mā toto emero.

²⁶ Kuorikyrykō mā kyzehnotokō sã mana kyya xine. Kyzehnotokō zuno sytatose. Kuorikyrykō zuno roropa sytatose. Emero esēme toehse Ritonōpo ahtao kuorikyrykō enahkapōko roropa mana, orihp̄yme kuehtohkōme.

²⁷ Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “Imehnō jamitunuru enahkapōko Ritonōpo mana Kyrixtu omipona toto ehtohme emero porehme,” āko. Morara karyke Ritonōpo a sero pōkō emero jamitunuru enahkapōko mana Kyrixtu omipona rokē toto ehtohme emero. Tyjamitunuru rokē onahkapopyra mana.

²⁸ Moraramē sero nono pōkō Kyrixtu omipona tyrise ahtao Ritonōpo a emero porehme, Kyrixtu osekarōko roropa mana Tummy a. Tumūkuru omipona emero tyrise ahtao Ritonōpo a, ynara āko Imūkuru eya: “Ywy roropa omipona rokē ase,” āko Imūkuru Tummy a mana. Mame sero pōkō emero esēme exīko Ritonōpo mana, kapuaōkō esēme roropa. Jūme toto esēme exīko mana.

²⁹ Etatoko pahne, aorihtyã onēsēmākapopyra Ritonōpo ahtao toiparo rokē osēpurihkapōko matose oepēpyãkō myakāme, aorihtyã myakāme. “Aorihtyã onēsēmākapopyra Ritonōpo mana,” āko mōkaro repe. Ajojhe mā toto. Zae mōkaro omiry ahtao toiparo rokē osēpurihkapory toto topēpyã myakāme, jūme toorihse toto exiryke.

³⁰ Aorihtyã onēsēmākapopyra Ritonōpo ahtao toiparo rokē oriorihnōko ynanase kokoro rokene. Yrome aorihtyã ēsemākapōko ropa Ritonōpo mana. Naeroro toiparo rokē pyra oriorihnōko sytatose.

³¹ Wekury tomo, opoko xine tãkye ase Jezu Kyrixtu omipona oexirykō poko. Morara āko ase oya xine kokoro rokē orihsasaka jehtoh enetuputyryke ya.

³² Taro Epezu po roropa orikyise exiase, kaikuxi tamuru maro osetapakety samo, yzehnotokō a jezuzekuruhtao. “Ameke pyra jorikyry mana,” ase roropa repe. Morara exiryke otyme kure jorikyry ya aorihtyã onēsēmākapopyra ropa Ritonōpo ahtao? Popyra exiry ipunaka. Ynara āko imehnō mā repe. “Okynã pyra orihnōko sytatose, oty kara. Naeroro sotuhtone. Eukuru sētone,” āko onenetupuhpynō mā repe.

³³ Tuaro ehtoko osenekunohpopyra oehtohkōme. Tyrypyrykō poko exiketō maro osepeme kuahtao xine zae ehtoh rumekāko sytatose kyrypyrykō poko ehtohme roropa, kuepekō saoro.

³⁴ Toitoine matose Ritonōpo waro pyra. Morara āko ase ohxirotokōme. Ajojohpe oehtohkō irumekatoko. Zae ehtoh poko osenetupuhtoko. Oorypyrykō poko pyra ehtoko ipunaka.

Kuokokō ēsemamyry ropa poko

³⁵ Otarāme amarokō ynara āko ekaropōko matose ya: “O tara aorikyhyry ēsemākapōko ropa Ritonōpo nae? O tara kuokokō exīko nahe?” āko matose roropa.

³⁶ Osenetupuhpynōme sã matose. Otyro puhturu arykāko sytatose nono aka. Morara ahtao rokē ēxihtāko mana, ahtāko mā rahkene.

³⁷ Zoko kara, ipuhturu rokē arykāko sytatose nono aka. Tiriikume ahtao, tiriiku puhturu rokē arykāko sytatose. Oxinase ahtao oxinase puhturu arykāko sytatose.

³⁸ Ritonōpo rokē ipuhturu ēxihtanohpōko mana, otyro zokome ehtohme. Moraramē otyro zoko tahtase ahtao ipuhturu sã pyra mana, tyoro.

³⁹ Sero nono pōkō pū oxisã pyra mana. Kupūkō tyoro mana, onokyro pū tyoro roropa mana. Torō tō pū tyoro, kana pū tyoro roropa.

40 Morararo kapu ao tyotyoro exiketō nae mana. Sero nono po tyotyoro exiketō nae roropa mana. Kapuaōkō kure potu mā toto. Sero nono pōkō kure potu roropa mā toto, yrome oxisā pyra toto kure exiry.

41 Xixi kure potu mana. Nuno kure exiry tyoro mana. Xirikuato kure exiry tyoro roropa mana. Xirikuato tō roropa kure exiry oxisā pyra mā kehko.

42 Moro saaro exīko kymarokomo kuokokō tōsemākapose ropa ahtao Ritonōpo a. Kuokokō tonēse ahtao motaketyme mana. Yrome tōsemākapose ropa ahtao Ritonōpo a motapŷme exīko mana.

43 Tonēse kuokokō ahtao ixihpyryme mana, jamihme pyra roropa. Yrome tōsemākapose ropa kuahtao xine kure potu kuokokō exīko, jamihme roropa exīko mana.

44 Tonēse kuokokō ahtao aorihtyā ekepyryme rokē kuokokō mana. Yrome tōsemākapose ropa kuahtao xine kuokokō tyoro mana. Ritonōpo Zuzenu nyrihpyry kuokokōme exīko mana. Sero nono poro kuahtao xine sero pō zokome kuokokō mana. Yrome tōsemākapose ropa kuahtao xine Ritonōpo a, kuokokō Ritonōpo Zuzenu nyrihpyryme exīko mana.

45 Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “Osemazuhme Atāo tyrise Ritonōpo a isene exiketyme, sero po tyotyoketyme,” āko. Yrome Atāo myakā seromato, Ritonōpo Zuzenu poe imehnō orihpŷme tyrīko mana. Atāo myakā esety Jezu Kyrixtu mokyro.

46 Osemazuhme kuokokō mā sero pō zokome rokē mana. Yrome okynā pitiko ahtao imepŷ zoko ekarōko Ritonōpo kyaa xine mana. Ritonōpo Zuzenu nyrihpyry ekarōko kyaa xine mana kuokokōme.

47 Osemazuhme Atāo zoko nono ke tyrise Ritonōpo a. Yrome Atāo myakāme, Jezu Kyrixtu tyhtose kapu ae.

48 Sero nono pōkō mā tokoke, nono ke tyrihpyry ke, Atāo samo. Yrome Kyrixtu maro exiketō mā imepŷ zoko apoiko mā toto toorihse tahtao xine. Jezu Kyrixtu zoko panō apoiko mā toto, kapu ae ayhtohpyry zoko panono.

49 Seromaroro nono ke tyrihpyry zoko sā kuokokō mana emero porehme. Okynā pyra kapu ae ayhtohpyry zoko sā kuokokō exīko mana, Kyrixtu zoko sā exīko.

50 Wekry tomo, ynara kary se rokē ase oya xine. Kupūkō omōsaromepyra mana Ritonōpo esaka motaketyme kupūkō exiryke. Kuokokō mā motaketyme exiryke Ritonōpo maro exisaromepyra mana.

51 Yrome etatoko pahne. Ritonōpo osetupuhpopyry sero kypoko xine. Toitoine kymarokō orihpyra exīko. Kytiorōmatorŷko rokē Ritonōpo mana axiny.

52 Axī pimyhkary sā tyoro exīko sytatose, rue panō etoryhtao kapu ao. Moro osetoryhtao aorihtyā ēsemākapōko ropa Ritonōpo mana, jūme orihzomopyra toto ehtohme. Mame kymarokō emero tyorōmāko mana.

53 Sero pōkō zoko orihketyme mana emero porehme. Toorihse ahtao motāko kuokokō mana. Yrome kuokokō tyorōmāko Ritonōpo mana, motapŷme ehtohme, jūme orihzomopyra kuehtōhkōme.

54 Ynara tymerose Ritonōpo omiryne:

“Nono pōkō orihzomopyra exīko mana emero esēme toehse jahtao,” me tymerose. Aomipona exīko mā toto emero porehme. Orihketō tyorōmāko Ritonōpo mana orihzomopyra toto ehtohme. Tōmihpyry ae ro orihpŷme kyritorŷko mana.

55 “Naeroro kuorikyrykō zuno pyra sytatose. Kyyryhmarykō zuno pyra roropa sytatose.”

56 Orihnōko sytatose emero porehme tyrypyhpyke kuexirykōke. Kyyrypyrykō poko zuaro sytatose Ritonōpo nymeropohpyry etaryke kyaa xine.

57 Yrome kyyrypyrykō korokāko Ritonōpo mana, iirypyryme pyra kuehtohkōme. Kyjamihtanohtorỹko mana kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme, Kuesēkō Jezu Kyrixtu omipona kuexirykōke. Naeroro, “Kure mase,” sykatone eya.

58 Naeroro wekyry tomo, opyno xine ase. Orēpyra ehtoko Kyrixtu eneutupyry poko. Poremāpyra ehtoko roropa. Kuesēkō nyrohmanohpoto-pōpyry poko erohtoko kokoro rokene. Ritonōpo jamitunuru ke oerokurukohtao toiparo rokē pyra matose erohnōko. Moro waro matose.

16

Tineru ekarory poko

1 “Yna roropa tineru kurākary se ynanase aropotohme Ritonōpo poetory tomo a, etuarimaketomo a, Jutea pōkomo a,” matose ya onymerohpyrykō ae. Etatoko pahne, kure otinerūkō ekarory eya xine. Naeroro otinerūkō ikurākatoko. Morara ase roropa Jezu poetory tomo a, Karaxia pōkomo a. Morara āko roropa ase oya xine.

2 Emero nomīko ae rokē otinerūkō apiakatoko ikurākatohme aporo. Tuhke tineru nae awahtao xine tuhke apiakatoko ikurākatohme. Tuhke hkopyra tineru nae awahtao xine tuhke hkopyra apiakatoko ikurākatohme. Mame anapiakahpyrykō tukurākase ahtao oya xine toeporehkase jahtao: “Axī ke otinerūkō apiakatoko,” kara ase. Jeporehkary oneraximara ehtoko. Seromaroro otinerūkō apiakatoko jeporehkary pune.

3 Morarame oya xine toytose jahtao orutua kō aropōko ase Jerusarē pona. Onymenekatyākō aropōko ase. Pape merōko ase roropa onekarorykō poko Jerusarē pōkō neneryme. Moro pape arōko mā toto otinerūkō maro Jerusarē pona.

4 Mame jytory kure ahtao ywy roropa ytōko ase toto maro.

Toytory poko Pauru osetupuhpōpyry

5 Ytoytōko ase Masetonia poro. Mame tōtyhkase jahtao jytory poko Masetonia po, oya xine ytōko ase.

6 Otarāme okynā se ase amaro xine. Otarāme ikonopory enahkapōko ase. Mame otarame jakorehmāko matose jytotohme ropa. Aza rokē ytōko ropa ase otarame? Zuaro pyra ase.

7 Axītao rokē se pyra ase amaro xine. Okynā se ase amaro xine, Kuesēkō ise ahtao roropa.

8 Yrome eraximary se ase aporo taro Epezu po. Otarāme Oseahmatoḥ Pētekoxite eraximāko ase aporo.

9 Tuhke nae taro Ritonōpo omiry etary se exiketomo. Naeroro Ritonōpo omiry poko toto amorepāko ase. Yrome tuhke yzehnotokō nae roropa. Jakorekehkāko mā toto, Jezu Kyrixtu ekaroryhta oya.

10 Ysā Timoteu roropa erohnōko Kuesēkō omi poe, omi kurā ekarory poko. Naeroro oya xine Timoteu toytose ahtao eahmatoko atapykō taka. Ipyno ehtoko roropa amaro xine se aehtohme.

11 Timoteu onypoihtopyra ehtoko nuaseme ro aexiry poko. Aepyry ropa eraximāko ase kuekyrykō maro. Naeroro akorehmatoko kure rokē aehtohme ropa ya. Tymōkomoke pyra anaropopyra ropa ehtoko owinoino xine.

12 Tuhke rokē ynara asene kuekyrykō a, Aporu a: “Kure ya oytory Korītu pona imehnō Jezu poetory tō maro, Korītu pōkō enese,” asene eya. Yrome

seromaroro oya xine ytopyra ynororo aporo. Imeīpo t̄ypokōke hkopyra tahtao toytory se oya xine mā rahkene.

¹³ Tuaro ehtoko Kyrixtu onurumekapopyra oya xine imehnō ehtohme. Yronomyryme Kuesēkō enetupuhtoko. Zehnotokō zuno pyra ehtoko. Orēpyra ehtoko Ritonōpo omipona.

¹⁴ Oerohtohkō poko awahtao xine imehnō pyno ehtoko roropa.

¹⁵ Otarāme Extepana tō waro matose ipoenō maro. Extepana tomo a Jezu tonetupuhse osemazuhme Akaia po. Yronomyryme Ritonōpo poetory akorehmāko mā toto. Wekyry tomo, etatoko pahne,

¹⁶ mokaro maro ehtoko. Toto omipona ehtoko roropa. Imehnō roropa toto maro ahtao, toto sā ahtao roropa, mokaro akorehmatoko roropa, isā oehtohkōme Kuesēkō omipona toto exiryke.

¹⁷ Tākye ase Extepana tō oehtopōpyry poko Potunatu maro, Akaiko maro. Jakorehmāko mā toto oesahpyo xine jakorehmara toehse oexirykōke.

¹⁸ Jeano ākyemāko mā toto, awākyematopōpyrykō saaro eya xine. Kure mā toto ya. Oya xine roropa kure rokē mā toto.

¹⁹ Oeahmarykō se Jezu poetory tō taro Azia po. “Kure pāna matou?” kary se mā toto oya xine. Akira tō roropa, Pirixira maro: “Kure pāna matou?” kary se mā toto. Morara kary se Jezu poetory tō roropa, Akira tō tapyī tao oximōketomo.

²⁰ Jezu poetory tō tarōkō emero: “Kure pāna matou?” kary se mā toto, oeahmarykō se mā toto.

Naeroro oseahmatoko oximōme awahtao xine, opyno xine yna ehtoh enetupuhtohme oya xine.

²¹ Sero pape merōko ase jemary ke ro: “Kure pāna matou? Ywy ase Pauru.

²² “Kuesēkō se pyra exiketō wānohnōko Ritonōpo mana,” āko ase.

“Osehko ropa Jezu,” āko ase, Kuesēkō oepyry ropa se jexiryke.

²³ Kure oriporykō se ase Kuesēkō Jezu a.

²⁴ Opyno xine ase ipunaka Jezu Kyrixtu tonetupuhse kyya xine exiryke. Enara.

2 KORĪTIU

Pauru Nymerohpyry ropa

Korītu pōkō Neneryme

2 Corīntios

Ekarotopo

Asakoropane pape tymerose Pauru a Jezu poetory tō neneryme pata Korītu po. Ýrome asakoro rokē ipapeny taro mana, Ritonōpo Omiry Kasenato ao. Toiro tymerose apitoryme (1 Korītiu 5.9-13). Imeīpo 1 Korītiu tymerose eya; mame (2 Korītiu 2.3 te, 2 Korītiu 7.8) inymerohpyry ekarōko mana: emynhmapotohme aexihpyryme.

Ritonōpo nymenekahpyryme Pauru kynexine, yrome toitoine Jezu poetory tō maro exiketō ikerekeremary se toehse. Amorepaneme nymyry pyra Pauru tokarose eya xine. Aomipona se pyra toh kynexine (2 Korītiu 10-12). Tynymerohpyry ae tōmihpyry omipona exiketō akorehmary se kynexine orēpyra toto ehtohme Jezu enetuputyry poko. Ynara tykase: “Tope tōme tyrise sytatose Ritonōpo a epeme pyra kuahtao xine ro. Tumūkuru Kyrixtu orikyry ke kymyakākōme tope tōme tyrise sytatose eya. Mame imehnō eahmaneme tyrise sytatose eya” (2 Korītiu 5.18). Taosanumase roropa ynororo Jutea pōkō pynanohtohme, toto akorehmatohme tineru aroporyke eya xine. Omi jetunety ke zae pyra exiketō tupokase Pauru a repe, etyhpyryme toto pyno toexiry ekarōko mana.

Sero pape ao

Pauru osekarotopōpyry 1.1-11

Jezu poetory tō maro Korītu po 1.12–7.16

1. Pauru toytory se toto enese repe 1.12–2.4

2. Iiryryry korokapory te, orēpyra exiry ropa 2.5-17

3. Ritonōpo a tymenekase amorepaneme 3.1–6.13

4. Enaroximāko Jezu se pyra exiketō amorepary poko 6.14–7.1

5. Tākye ehtoh poko 7.2-16

Tineru ekarory Jezu poetory tomo a Jutea po 8.1–9.15

Ritonōpo nymenekahpyryme amorepaneme Pauru osekarōko mana 10.1–13.10

Aosekazumatopōpyry etyhpyryme 13.11-13

¹ Ynymerohpyry moro onenerykōme. Ritonōpo poetoryme matose Korītu pōkomo, Akaia pōkō roropa. Ywy ase Pauru, Jezu Kyrixtu nymenekahpyryme typoko imehnō amorepatohme. Ritonōpo nymenekahpyryme roropa ase. Ýmaro kuakorōkō Timoteu nase.

² “Papa Kapuaono, kure rokē opoetory tō tyriko. Torētyke pyra tyriko toto,” āko ase Ritonōpo a opoko xine. Morara āko ase Kuesēkō Jezu Kyrixtu a roropa.

“Kure mase Papa,” āko Pauru Ritonōpo a

³ “Kure mase Papa,” sykatone Ritonōpo a, Kuesēkō Jezu Kyrixtu zумы a. Kypyno xine exikehpyra mana kuetuarimarykohtao ro, Kumyčkōme nymyry exiryke. Kuakorehmanekōme roropa mana, Ritonōpome toexiryke.

⁴ Yna etuarimaryhtao yna akorehmāko mana. Naeroro imehnō etuarimaketō emeryhtao yna a toto akorehmary waro ynanase, yna akorehmatopōpyry saaro Ritonōpo a.

⁵ Kyrixtu etuarimatopōpyry saaro etuarimāko ynanase pitiko rokē pyra, imaro yna exiryke, enetuputyryke roropa yna a. Morararo Kyrixtu maro yna exiryke yna akorehmāko mana.

⁶ Yna etuarimaryhta, ākorehmatohkōme etuarimāko ynanase. Ritonōpo a okurākatohkōme roropa etuarimāko ynanase. Takorehmase yna ahtaō amarokō roropa takorehmase matose. Tyjamihtanohpose roropa matose eanahtotohme, penekhepyra roropa oehtohkōme oetuarimarykohtaō yna samo, yna etuarimatoh eanahtory sā yna a.

⁷ Naeroro oserehpyra ynanase opoko xine Jezu enetuputyry onurumekara oexirykōe oetuarimarykohtaō ro. Ynara zuaro ynanase, yna maro oetuarimarykohtaō, yna maro ākorehmatorỹko Ritonōpo mana, yna akorehmary saaro.

⁸ Jakorō tomo, wenikehpyra ehtoko yna etuarimatopōpyry poko Azia po. Toetuarimase itamurume yna exiryke poremanyīse ynanexiase. Yna orikyry eraximāko rokē ynanexiase.

⁹ “Kuorikyry se Ritonōpo mana,” tykase yna repe. Yrome morara tyripose Ritonōpo a ynara kara yna ehtohme: “Orēpyra ase,” kara yna ehtohme. “Ritonōpo rokē orēpyra mana. Aorihtyā ēsemākaponeme ropa mana,” katohme rokē yna a.

¹⁰ Totatotapase yna ahtaō orikyīse ynanexiasene. Yrome Ritonōpo a typynanohse ynanexiase. Yna pynanohnōko ro mana. Naeroro ynoro rokē enetupuhnōko ynanase yna pynanohneme. Yna pynanohnōko ropa mana,

¹¹ yna akorehmaryhtaō oya xine ōtururukohtaō eya yna poko. Morarame tuhkākō ōtururu etaryke tyya yna pynanohnōko ropa Ritonōpo mana. Moromeīpo tuhkākō: “Kure mase, Ritonōpo,” āko, yna pyno exiry eneryke tyya xine.

Pauru a toytotoh tytyorōmase

¹² Tākye ynanase zuaro yna exiryke zae yna ehtoh poko sero nono po. Amaro xine zae kuhse yna ehtopōpyry poko tākye ynanase roropa. Topohme yna otururu nexiase amaro xine, zae se yna exiryke amaro xine. Ritonōpo jamitunuru poe morara ynanexiase, kypyno xine Ritonōpo exiryke, yna tuarōnory ke pyra.

¹³ Ynanymerohpyry sekeremary waro matose. Enetuputyry waro roropa matose zae pape meroryke yna a, onekunohto pyra. Zae ehtoh enetuputyry se ase oya xine ipunaka.

¹⁴ Seromaroro pohto rokē moro enetupuhnōko matose. Morarame Kuesēkō Jezu tooehse ropa ahtaō tākye kuhse exīko matose yna poko. Morararo opoko xine tākye kuhse exīko ynanase.

¹⁵ Zae jehtoh enetuputyry oya xine waro jexiryke osetuputyryse jytory poko oenese xine. Asakoro jytotoh se toehse ywy oya xine repe, ātākyematohkōme Ritonōpo omiry poko āmoreparykō poko.

¹⁶ Masetonia pona jytoryhtaō te, joepyyry ropa ahtaō roropa jytory se exiase oya xine jakorehmapotohme oya xine, Jufeā pona jytotohme.

¹⁷ Morotona jytory se jahtaō ajoajohpe exiase oya xine? Arypyra. Jytory se toehse jahtaō osepyno rokē pyra exiase. Ritonōpo omipona se exiase. Morara ahtaō oty katoh: “Ÿ, ytōko ase,” kaxīpo: “Arypyra, ytopyry ase,” ase ropa oya xine?

¹⁸ Arypyra. Zae rokē Ritonōpo mana. Ywy roropa: “Oya xine ytōko ase,” karyhtaō oya xine, ajohpe pyra exiase.

¹⁹ Ynara exiryke Jezu Kyrixtu Ritonōpo mūkuru ajohpe pyra mana. Ipoko tamorepase matose Xira a, Timoteu a, ya, enara. Kyryh āko rokē ynōroro, Tummy omipona.

²⁰ Ritonōpo a tōmiry tokarose ahtao kyya xine: “Kure oritorỹko ase,” tykase. Moro riko Jezu mana, emero porehme. Morara exiryke “Kure mase” kakehpyra sytatose eya ŷme Jezu Kyrixtu ehtoh poko, imehxo Ritonōpo ehtoh poko, enara.

²¹ Tyjamitunuru ekarōko Ritonōpo yna a mana, zae yna ehtohme Kyrixtu maro. Ritonōpo a tymenekase kuexirykōke ipoetoryme toehse sytatose.

²² Eya ro tosety tymerose sā kypoko xine, tosēke kuehtohkō waro imehnō ehtohme. Tuzenu kurā tokarose roropa kyya xine kukurohtao xine ehtohme, tynekarory poko kutuarōtatohkōme.

²³ Opyno xine jexiryke omynyhmaporykō se pyra jexiryke roropa oya xine ytopyra toehse ywy aporo Korītu pona. Ritonōpo jenēko mana. Ukurohtao enēko mana. Opyno xine jexiryke ytopyra jekuretyase. Moro waro Ritonōpo mana.

²⁴ Ōsenetupuhtohkō tyorōmary se pyra ynanase orēpyra Jezu enetuputyryke oya xine. Yrome ākorehmarykō se ynanase tākye oehtohkōme, emynyhmara oehtohkōme.

2

¹ Naeroro ynara tōsenetupuhse ywy. Zomory oya xine jytoryhtao omynyhmaporykō se pyra ase.

² Tymynyhmapose ya awahtao xine, jākyemara matose ekurehnōko. Amarokō rokē jākyemananōme matose.

³ Naeroro pape ymeroase onenerykōme. Ourutohkō ymeroase oorypyrykō rumēkatohme oya xine. Oya xine jytotoh poko emynyhmasē itamurume. Kurehxo jākyemary oya xine. Ynara zuaro ase, tākye jahtao tākye matose roropa.

⁴ Moro pape merory se pyra exiase repe ipunaka. Sam tykase ywy. Yxitase roropa moro meroryhtao. Omynyhmaporykō se pyra exiase repe. Yrome opyno xine jehtoh waro oehtohkōme moro pape ymeroase onenerykōme.

Mokyro iiryppyryme aexihpyry rypyry ikorokapotoko ropa

⁵ Mame mokyro poko ymeroase onenerykōme. Tyyryppyry poko toehse exiryke sam tykamexipose okurohtao xine. Sam karahko ase ukurohtao repe. Amarokō sam ākohxo matose okurohtao xine emero exisasaka. Ywy roropa sam tykase pohto.

⁶ Mokyro rypyry motyēkary se pyra ase zuānopyry poko. Epo hnae mokyro wānopyry oya xine.

⁷ Seromaroro iiryppyry korokatoh toehse. Kure mokyro tyritoko ropa (tyryppyry turumekase eya exiryke), tākye aehtohme ropa Ritonōpo omipona, emynyhmara aehtohme ropa, poremāpyra aehtohme roropa Jezu enetuputyry poko tyya.

⁸ Ipyno nymyry oehtohkō poko mokyro ituarōtanohpotoko, ajohpāme samo.

⁹ Zuaro se exiase: “Otarāme jomipona ro mā toto,” tykase ywy opoko xine. Morara exiryke ynymerohpyry arōpoase oya xine onenerykōme.

¹⁰ Pake mokyro rypyry pokoino toemynyhmasē ywy. Seromaroro iiryppyry korokaporyhtao oya xine, ywy roropa ikorokapōko ase. Opyno xine jexiryke ikorokapōko ase. Kyrixtu neneryme mokyrō rypyry korokapōko ase Ritonōpo a, Kyrixtime jahtao samo.

¹¹ Iirypyry korokaporyhtao oya xine oporemākapyrya xine joroko tamuru exīko. Tuaro sehtone ipoko. Kyrypyrykō poko kyryrykō se ynororo. Moro waro sytatose.

Torētyke Pauru ehtopōpyry poko Tyroa po

¹² Mame toeporehkase jahtao Tyroa pona Ritonōpo omiry kurā poko imehnō amorepase, tuaro toehse wyw. “Taro jerohtoh nase Kuesēkō omi poe,” ase.

¹³ Yrome torētyke exiase kuakorōkō Titu onenepyra jexiryke. “Titu enēko ase taro,” ase repe. (Ymyakāme toytose ynororo oenese xine.) Moraramenonenepyra jexiryke: “Ytōko ropa ase aporo,” ase morotōkomo a, Masetonia pona jytotohme.

Orēpyra yna ehtoh poko Kyrixtu maro

¹⁴ “Kure mase,” āko ynanase Ritonōpo a. Kyrixtu maro yna exiryke yna arōko sā Ritonōpo mana Kyrixtu mykapo imehnō neneryme, imehxo Kyrixtu ehtoh waro emero ehtohme. Typoxīne exikety ytory sā emero esaka yna ytoryhtao Kyrixtu poko imehnō tuarōtanohpōko ynanase.

¹⁵ Ixtaratu kurā typoxīne ehtoh sā typoxīne sā ynanase Ritonōpo a, Kyrixtu nekaroryme yna exiryke eya. Imehnō tuarōtanohpōko ynanase Kyrixtu maro ehtoh kure exiry poko, enetupuhnanomo, onenetupuhpynomo, enara. Toto tuarōtanohpōko ynanase.

¹⁶ Yrome onenetupuhpynomo a su āko sā ynanase orihmatō samo orihketōme toto exiryke, apotoimo htaka ytoketōme toto exiryke. Yrome Kyrixtu enetupuhnanomo a ixtaratu kurā sā yna omiry mana typoxīne samo. Toto akorehmāko yna omiry mana orihpŷme toto ehtohme. Yna amoreme pyra moro omi kurā ekarōko ynanase.

¹⁷ Tuhkākō nae tomeseke pyra Ritonōpo nekarohpyry poko. Mōkomo typyne pyra exikety sā amiry ekarōko mā toto. Yrome mokaro sā pyra ynanase ipunaka. Ritonōpo a tonyohse yna exiryke zae ourutorŷko ynanase ineneryme, Kyrixtu poetoryme yna exiryke.

3

Ritonōpo omiry kasenato omipona kuehtohkō poko

¹ Moino ro zae jehtoh waro matose. Naeroro: “Zae ase. Zae ase,” kary etary poko typenekehse matose otarame, zae jehtoh waro oexirykōke. Pape enery se pyra roropa matose yna poko. Imehnō ahtao, otarame pape se mā toto zae toehtohkō ekarotohme tuaro pyra exiketomo a. Kure toehtohkō poko pape meropōko mā toto tope tomo a, tuaro xine pyra exiketō neneryme: “Ajojhe,” kara toto ehtohme typoko xine. Yrome pape meropory se pyra ynanase kure yna ehtoh poko, yna waro oexirykōke.

² Amorepatōme yna ehtoh poko imehnō tuarōtanohneme matose, pape imerohpyry samo, imehnō neneryme. Tyrisenā sā toehse oexirykōke zae yna ehtoh enetupuhnōko mā toto. Ritonōpo jamitunuru yna maro ehtoh enetupuhnōko roropa mā toto. Naeroro pape poko morara imerory se pyra ynanase, jūme sā tymerose oexirykōke yna kurohtao.

³ Kyrixtu nymeropohpyryme sā matose yna a. Pape merotoh ke pyra, axītao rokē pyra roropa, jūme tymerose matose. Ritonōpo Zuzenu a tōmiry tymerose okurohtaka xine.

⁴ Morara āko ynanase opoko xine zae Ritonōpo ehtoh enetuputyryke yna a, Kyrixtu enetuputyryke roropa yna a.

⁵ Epyrypara ynanase: “Emese kure ynanase Ritonõpo nyrohmanohpotoh poko,” kara ynanase. Jamihme pyra yna exiryke epyrypara ynanase. Ritonõpo poe rokē inyrohmanohpotoh waro ynanase.

⁶ Ritonõpo rokē yna jamihtanohnõko mana, tõmiry kasenato omipona yna ehtohme. Inekarohpyry kasenato Moeze nymerohpyry omipona ehtoh sã pyra mana. Tuzenu omipona rokē yna riko mana. Moeze nymerohpyry omipona se kuahtao xine ro orihnõko ro sytatose aomipona nymyry pyra kuexirykõke. Yrome Ritonõpo Zuzenu kuesëkõme ahtao imaro orihpõme exiko sytatose jũme.

⁷ Pake Ritonõpo a tynmerohpyry tokarose ahtao Moeze a, topu risë poko, imehxo toehtoh tonepose roropa eya. Ritonõpo ezuru eneryke Moeze a, ãmyty roropa ezurumë toehse saerehkane samo, axĩtao rokē repe tõtururuke Ritonõpo ãpataka. Morarame imehnõ Izyraeu tõ enuru jetũ toehse Moeze ãmyty eneryke tyya xine, saerame ãmyty toehse exiryke, axĩtao rokē repe. Naeroro tynmeropohpyry ekaroryhtao imehxo toehtoh tonepose Ritonõpo a. Moro inyeropohpyry omipona ehsaromepyra kuexirykõke orihketõme toehse sytatose, Ritonõpo maro pyra toehse sytatose.

⁸ Moro motye kuhse Tuzenu ekaroryhtao kyya xine orihpõme kuehtohkõme imehxo toehtoh enepõko kyya xine mana.

⁹ Ritonõpo nekarohpyry apitoryme omipona pyra exiketõ taorihmapose toto. Morara ahtao ro, ime Ritonõpo ehtoh tonepose. Yrome moro motye kuhse Ritonõpo imehxo ehtoh enepõko inekarohpyry seromato mana. Kukurãkatorõko mana Ritonõpo epemë kuehtohkõme, kyyrypyrykõ poko pyra roropa kuehtohkõme.

¹⁰ Ritonõpo nekarohpyry seromato, Imũkuru, imehxo Ritonõpo ehtoh enepõko kuhse mana. Naeroro inekarohpyry pakato ime Ritonõpo ehtoh onenepyyrahme sã toehse mã rahkene.

¹¹ Axĩtao rokē aexihpyry a imehxo Ritonõpo ehtoh tonepose ahtao, moro motye kuhse Ritonõpo nekarohpyry seromato ime Ritonõpo ehtoh enepõko mana jumãme exiryke.

¹² Mame Ritonõpo nekarohpyry seromato jũme exiry waro yna exiryke orẽpyra ynanase.

¹³ Moeze ehtopõpyry sã pyra ynanase. Tõmyty tapuruse eya kamisa ke ezetyry onenepyyra Izyraeu tõ ehtohme.

¹⁴ Aosenetupuhtohkõ tapuruse sã roropa kynexine. Aosenetupuhtohkõ tapuruse ro seromaroro Ritonõpo nymeropohpyry sekeremaryhtao eya xine, pake toehtopõpyrykõ saaro. Onenetupuhpyra toh mana. Kyrixtu maro toehse kuahtao xine rokē kuosenetupuhtohkõ apuruhpyry sã pyra exiko ropa mana.

¹⁵ Yrome aosenetupuhtohkõ apuruhpyry saaro mana. Seroae ro Moeze nymerohpyry sekeremaryhtao eya xine aosenetupuhtohkõ apuruhpyry saaro mana.

¹⁶ Yrome kuosenetupuhtohkõ riko apuruhpyry sã pyra ropa Kuesëkõ mana. Ynara tymerose exiryke Ritonõpo omiryne: “Moeze ãmyty apuru touse ropa Kuesëkõ ãpataka toytose ropa Moeze ahtao,” me tymerose.

¹⁷ “Kuesëkõ,” kary ya: “Ritonõpo Zuzenu,” kary. Ritonõpo Zuzenu nae kuahtao xine kuosenetupuhtohkõ apuruhpyry sã pyra mana. (Tymyh-pokase ropa sã sytatose kyyrypyrykõ poko pyra kuehtohkõme.)

¹⁸ Naeroro Kuesëkõ maro kuexirykõke osene sã sytatose. Kuesëkõ imehxo ehtoh enõko imehnõ mana kuẽmytykõ eneryke tyya xine. Kuẽmytykõ anapurupyra roropa sytatose. Mame Kuesëkõ maro kuexirykõke isahxo exiko sytatose, Zuzenu erokuruke kukurohtao xine.

4

Ritonõpo nekarory ėme sã ynanase oripo samo

¹ Yna pyno toexiryke yna erohtoh tokarose Ritonõpo a yna a imehnõ amorepatohme typoko, tõmiry kurã poko, enara. Naeroro orẽpyra ynanase erohnõko.

² Imehnõ enekunopyry se pyra ynanase. Ajohpe imehnõ anamorepara ynanase Ritonõpo omiry poko. Aomiry onytoromara ynanase. Zuario yna exiryke, zae rokẽ toto amorepãko ynanase. Ritonõpo omipona se ynanase ipunaka. Ritonõpo neneryme, imehnõ neneryme roropa, zae yna ehtoh waro emero ehtohme.

³ Ynanamorepahpyry onenetupuhpyra imehnõ ahtao Kyrixtu poetoryme pyra toexirykõke onenetupuhpyra mã toto.

⁴ Onenetupuhpyra mã toto tonekunohse toexirykõke joroko tamuru a. Ritonõpo omipona se pyra toto exiryke toto tuisaryme joroko tamuru mana. Saereme sã Ritonõpo omiry kyya xine mana enetuputyryhtao kyya xine. Yrome mokaro tonekunohse exiryke joroko tamuru a tuisamehxo Kyrixtu ehtoh poko zuaro pyra mã toto. Ritonõpo enepone me Kyrixtu ehtoh poko onenetupuhpyra mã toto ipunaka.

⁵ Tuisame osekaro pyra ynanase. Jezu Kyrixtu poko rokẽ imehnõ amorepãko ynanase tosẽkõme enetupuhthohme eya xine. Ākorehmanekõme rokẽ ynanase, kure Jezu ritohme.

⁶ Apitoryme xinukutume rokẽ sero po kynexine. Mame: “Saereme exiko,” tykase Ritonõpo ahtao, saereme toehse. Mokyro: “Saereme exiko,” kahpõ, kutuarõtanohtorỹko mana tuisame imehxo toexiry poko. Kyrixtu ėmyty enepõko kyya xine mana. Ĕmyty eneryke kyya xine ime aexiry enetupuhnõko sytatose.

⁷ Yrome kymarokomo oripo sã sytatose, Ritonõpo nekarohpyry ėme sã rokene. Jamihme pyra sytatose orino risẽme sã rokene. Naeroro orẽpyra kuahtao xine Ritonõpo poe rokẽ orẽpyra sytatose kuamoreme xine pyra.

⁸ Etuarimãko ynanase yronomyryme, yrome porempyry ynanase. Otupiko roropa ynanase, toitoine repe yrome Kuesẽkõ onenetupuhkehpyra ynanase.

⁹ Tuhke yna zehnotokõ mã repe. Yrome yna onurumekara kuepekõ mana jũme. Tyyryhmase yna ahtao ro yronomyryme owõnõko ropã ynanase. Ritonõpo hnao pake totapase yna exiry.

¹⁰ Kokoro rokẽ yna ryhmasene toto. Yrome yna orikyry zuno pyra ynanase, Jezu maro yna exiryke. Naeroro Jezu jamitunuru poe isene ro ynanase. Moro enetupuhnõko imehnõ mana yna eneryke tyya xine.

¹¹ Yna etapary se exikehpyra imehnõ mana sero nono po Jezu omiry ekaroryke yna a. Naeroro yna onetapara toto ahtao Jezu jamitunuru enetupuhnõko imehnõ mana isene ro yna eneryke tyya xine, orihketõme yna zoko ahtao ro.

¹² Naeroro otarame imehnõ yna etapãko mana, yrome amarokõ orihpỹme exiko Jezu enetuputyryke oya xine.

¹³ Yna orikyryhtao oty kara. Onenetupuhkehpyra ynanase urutõ sã pake. Ynara tymerose eya: “Zae Ritonõpo omiry ehtoh enetupuhnõko ase. Morara exiryke aomiry ekarõko ase oya xine,” tykase. Moro saaro ynanase zae Ritonõpo omiry enetupuhnõko. Morara exiryke aomiry ekarõko ynanase oya xine.

¹⁴ Kuesẽkõ Jezu ėsemãkahpõme ropã Ritonõpo mana. Moro waro kuexirykõke ynara zuaro sytatose, yna roropa Jezu maro ėsemãkapõko Ritonõpo mana amaro xine tosaka kuarotohkõme, tymaro kuehtohkõme.

¹⁵ Naeroro etuarimāko ynanase Jezu Kyrixtu ekarory poko oya xine. Morarame typyno xine Ritonōpo ehtoh enetuputyryhtao imehnomo a tuhkehxo kure Ritonōpo riko mā toto: “Kure mase, Ritonōpo,” āko mā toto. Imehxo Ritonōpo ekarōko mā toto.

Zae ehtoh poko ynanase enetuputyryke yna a

¹⁶ Morara exiryke poremāpyra ynanase Ritonōpo omiry ekarory poko. Yna zoko osenahkaryhtao ro, yna kurohtao yna jamihtanoohnōko ropa Ritonōpo mana kokoro rokene.

¹⁷ Mame yna etuarimatoh pitiko rokē mana, axītao rokē roropa mana. Yrome toetuarimakehse yna ahtao kurāme exīko ropa ynanase, tuisame roropa exīko ynanase jūme. Yna etuarimatoh motye kuhse yna epehpyry exīko mana.

¹⁸ Serohne poko yna etuarimatoh poko kehko torētyke pyra ynanase. Morohne enēko sytatose. Yrome Ritonōpo nekarohpyry poko sytatose enetupuhnōko. Morohne onenepyra ro kuenurukō mana. Kynenehpyrykō axītao rokē mana. Yrome osenepyra aexityā jūme exikehpyra mana.

5

¹ Tapyi sā axītao rokē kuokokō mana sero nono po. Morarame toorihse kuahtao xine kuekepyrykō rumekāko sytatose. Mame imepỹ kuokokō myakā nae Ritonōpo mana kapu ao. Tynyrihpyry ekarōko kyya xine mana kytapyīkōme, jūme exiketyme.

² Seromaroro pusuh āko sytatose, kuokokō kapuaō peneryke. Type-nekehse sā sytatose kupūkō poko sero po. Upo amururu sā kuokokō kapuaōkō se sytatose.

³ Tokoke kapuaō ke kuahtao xine ihximyra sytatose, tymetyke pyra exikety sā pyra sytatose tokoke exikehpyra kuexirykōke, zuzenume rokē exipyra kuexirykōke.

⁴ Sero nono poro kuahtao xine sero kuokokō ao, sam āko sā sytatose. Kuokokō rumekary se hkopyra sytatose repe. Yrome kuokokō kapuaō se rokē sytatose, jūme sero orihkety myakāmatohme orihpỹme exikety ke.

⁵ Yna osenetupuhtoh poe rokē pyra morara āko ynanase. Pake tukurākase sytatose Ritonōpo a. Tuzenu tokarose roropa kyya xine kutuarōtanohpotohkōme tynekarory kurā poko kuokokō kasenato ekarory poko kyya xine imeīpo.

⁶ Naeroro oserehpyra sytatose zuaro kuexirykōke. Sero kuokokō ao ro kuahtao xine omōpyra sytatose Kuesēkō esaka.

⁷ Naeroro zae ehtoh poko sytatose enetuputyryke kyya xine onenepyra ro kuahtao xine.

⁸ Oserehpyra sytatose kuorikyrykō poko. Kure roropa kuorikyrykō kyya xine mana Kuesēkō maro kuehtohkōme.

⁹ Yronymyryme tākye Ritonōpo riry se sytatose kypoko xine. Aomipona se sytatose sero po, orihpyra kuahtao xine. Moero imaro kuahtao xine aomipona sero sytatose, enara.

¹⁰ Imeiōpo kymarokō emero Kyrixtu ēpataka osenepōko sytatose. Kuapiakatorỹko mana kuepehmatohkōme kynyrihpyrykō epehpyryme. Kure rokē kynyrihpyrykō ahtao sero nono po kurā ke kuepehmatorỹko mana. Yrome popyra kuahtao xine sero nono po, kynyrihpyrykō epehpyryme rokē kuepehmatorỹko mana.

Ritonōpo epeme kuexirykō poko Kyrixtu enetuputyryke kyya xine

¹¹ Morara exiryke yna epehmary Ritonōpo a waro yna exiryke zuno ynanase. Naeroro yronomyrme imehnō amorepāko ynanase, enetupuh-tohme eya xine. Toto amorepāko ynanase epehpyry apoitohme pyra. Yna kurohtao enēko Ritonōpo mana. Kure yna ehtoh waro mana. Zae jehtoh waro oehthokō se roropa ase.

¹² “Zae yna ehtoh enetupuhtoko,” kary se pyra ynanase oya xine. Yrome kure yna ehtoh poko tuaro oexirykō se ynanase. Ākorehmarykō se ynanase ihximyra oehthokōme yna poko. Mame imehnō yna kerekeremaryhtao onetarykōme toto ezukuru waro exīko matose. Mokaro epyrypāko mā toto typoko xine kure rokē sā toexirykōke imehnō neneryme. Yrome ikurohtao xine zae pyra mā toto, iirypyryme.

¹³ Rowohpe yna ekarōko toitoine mā repe. Yrome rowohpe yna ahtao ro Ritonōpo omīpona ro ynanase. Mame imehnō ynara āko yna poko: “Tuarohxo mā toto imehnō enekunopyry poko,” āko repe. Yrome kure oritohkōme erohnōko ynanase āmoreparykō poko.

¹⁴ Ākorehmarykō poko erohnōko ynanase kypyno xine Kyrixtu enutputyryke yna a. Morara exiryke opyno xine roropa ynanase. Ynara enutpuhnōko ynanase, toiro orutua toorihse kymyakākōme. Naeroro toorihse sā sytatose imaro.

¹⁵ Kynorihne kymyakākōme kypenetatohkō poko rokē pyra kuehtohkōme. Tōmīpona kuehtohkōme kynorihne. Tōsemāse ropa ynororo toorihxīpo kure rokē kyritohkōme.

¹⁶ Morara exiryke taroino imehnō ehtoh eneryke rokē yna a: “Mokyro kure. Mokyro kure pohto. Mokyro popyra,” karahme sā toehse ynanase. Pake Kyrixtu poko roropa: “Ahno rokē mokyro,” tykase yna repe. Ahnome rokē tokarose yna a. Yrome taroino moro sā pyra enetupuhnōko ynanase.

¹⁷ Kyrixtu poetoryme exinohtao tyrisenā sā sytatose. Kuehtopōpyrykō xihpyry tonahkase. Kurā ke rokē tymyakāmase.

¹⁸ Tope tōme tyrise sytatose Ritonōpo a epeme pyra kuahtao xine ro. Tumūkuru Kyrixtu orikyry ke kymyakākōme tope tōme tyrise sytatose eya. Mame imehnō eahmaneme tyrise sytatose eya, typyno toto ehtohme roropa.

¹⁹ Ynara āko ynanase imehnomo a: “Tope tōme sero pōkō rīko Ritonōpo mana Kyrixtu toorihse exiryke toto myakāme. Oorypyrykō poko ohxirorykō se pyra Ritonōpo mana. Oorypyrykō korokāko mana Jezu enetuputyryhtao oya xine. Tope tōme oritoryko mana Kyrixtu toorihse exiryke omyakākōme,” āko ynanase imehnō netaryme. Morara katohme tymenekase yna Ritonōpo a.

²⁰ Morara exiryke Kyrixtu poe ourutoryko ynanase. Ritonōpo poe roropa ourutoryko ynanase. Oeahmatoryko ynanase Kyrixtu omi poe. Osekarotoko Ritonōpo a ajohpāme samo, ise pyra awahtao xine ro. Mame typyno oritoryko mana.

²¹ Tyrypyhpyke pyra Kyrixtu kynexine. Yrome kypyno xine toexiryke kyyrypyrykō epona tyrise Ritonōpo a. Iirypyryme sā Kyrixtu tyrise Ritonōpo a kukurākatohkōme kure rokē kuehtohkōme, Kyrixtu maro.

6

¹ Erohnōko ynanase Ritonōpo maro. Naeroro ajohpāme sā okurākatoḡpyrykō Ritonōpo a onurumekara ehtoko.

² Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “Seroae okurākarykō se ase.

‘Yna pyno exiko,’ kary oya xine etāko ase opyno xine jexiryke,”

āko. Naeroro etatoko pahne! Seromaroro okurākarykō se Ritonōpo mana. Ekurehpyra ehtoko. Seroae ro enetupuhtoko oesēkōme!

³ Morara katopōpyry ekaroryhtao imehnomo a, zae ehtoh poko se rokē ynanase ipunaka, yna onykerekeremara toto ehtohme yna erohtoh poko, toto anakorekehkara roropa yna ehtohme.

⁴ Yna tuarimaryhtao eanahtōko ynanase Ritonōpo poetoryme yna ehtoh enetupuhpotohme imehnomo a. Tyryymase yna ahtao, tutuarimase yna ahtao, tupime yna erohtoh toehse ahtao roropa, penekēhpyra ynanase.

⁵ Typitypipohse yna, tōmase roropa āpuruhpyry taka. Tyryymase yna imoihmākomo a. Yna erohtoh poko itamurume exiryke typoremāse sā ynanexiase. Okynā nyhpyra ynanexiase. Tomitapāse roropa ynanexiase.

⁶ Yna rypyry poko se pyra ynanase ipunaka. Tuarō se ynanase. Penekēhpyra se ynanase roropa imehnō riry poko kure. Mame zae yna ehtoh ke Ritonōpo poetoryme yna ehtoh poko imehnō tuarōtanohpōko ynanase. Ritonōpo Zuzenu nae ynanase. Imehnō pyno ynanase.

⁷ Imehnō zurūko ynanase zae omi poko Jezu poko. Ritonōpo jamitunuru yna maro ehtoh roropa enepōko ynanase. Zae ynanase Ritonōpo omipona. Naeroro orēpyra imehnomo a ynara āko ynanase: “Oorypyrykō irumekatokō zae oehtohkōme Ritonōpo omipona, yna samo,” āko ynanase. Yna kerekeremanānō nae ahtao osewomāko ynanase. Ynara āko ynanase: “Yna onykerekeremara ehtoko zae yna exiryke,” āko ynanase.

⁸ Toitōine imehnō yna rīko kure. Yrome oty kara ynanase. Xihpyryme yna tyrise ahtao imehnomo a, oty kara roropa ynanase. Yna poihtoryhtao oty kara ynanase. Yna pyryaryhtao roropa oty kara ynanase. Onekunohkōme yna ekarōko imehnō mā repe. Yrome zae rokē ynanase ipunaka.

⁹ “Onokā mokaro?” āko imehnō mā yna poko. Yna waro pyra sā mā toto. Yrome yna waro mā toto emero. “Otarāme toorihse toto,” āko mā imehnō yna poko. Yrome orihpyra ro ynanase. Yna tuarimapōko imehnō mana. Yrome yna anaorihmapopyra mā toto.

¹⁰ Emynyhmāko ynanase. Yrome tākye exikehpyra ynanase. Tytineruke pyra exiketō sā ynanase. Yrome tuhkākomo a Ritonōpo nekarohpyry kurā ekarōko ynanase tytineruke exiketō motye toto ehtohme Jezu enetuputyryke eya xine. Tymōkomoke pyra sā ynanase. Yrome emero nae ynanase.

¹¹ Jakorō tomo Korītu pōkomo, opyno xine ynanase ipunaka. Naeroro zae ourutoryko ynanase zuaro oehtohkōme opyno xine yna ehtoh poko.

¹² Oty katoh yna rumekāko matou? Opyno xine ro ynanase. Otarāme: “Nary,” āko matose zae yna ehtoh poko zae yna ehtoh waro awahtao xine ro.

¹³ Ypoenō zururu sā ourutoryko ase. Yna pyno ehtoko opyno xine yna ehtoh saaro. Pitiko rokē pyra yna pyno ehtoko.

Tuarō ehtoko zae pyra amorepatō poko

¹⁴ Ritonōpo omipona pyra exiketō maro ytoytopyra ehtoko. Zae pyra exiketō mā zae exiketō maro osepeme ehsaromepyra mā toto. Saeremae ytoketō koko ytoketō maro ytoytopyra mā toto.

¹⁵ Kyrixtu poetry oxisā pyra mā toto joroko tamuru omipona exiketō maro. Jezu enetupuhanō oxisā pyra mā toto onenetupuhpynō maro.

¹⁶ Ritonōpo maro oturutoh taka ahno naxikahpyry Ritonōpo myakāme anaropyra sytatose ipunaka, Ritonōpo zamaro pyra exiryke. Kymarokō Ritonōpo tapyīme sā sytatose Zuzenu nae kukurohtao xine exiryke. Ynara tykase Ritonōpo moro poko:

“Osesarīko ase ypoetry tō maro,
toto maro jehtohme.

Toto esēme exīko ase.

Ypoetoryme roropa exīko mā toto,”
tykase.

¹⁷ Ynara tykase roropa Kuesēkō kyaa xine tyrypyry onurumekara exiketō
poko:

“Mokaro irumekatoko,
toto maro pyra oehtohkōme.

Tyrypyrykō poko exiketō sā pyra ehtoko ipunaka.

Morara awahtao xine oesarykō ekarōko ase oya xine ymaro oehtohkōme.

¹⁸ Omykōme exīko ase.

Umūkurume exīko matose,
jēxiryne roropa,”

tykase Kuesēkō Jamihmehxo Exikety. Morara tymerose urutō komo a pake
Ritonōpo omiryne.

7

¹ Jakorō tomo, morara tykase Ritonōpo exiryke kyrypyrykō xihpyry
surumekatone porehme. Kyrypyrykō xihpyry poko osenetupuhpyra se-
htone. Ritonōpo zuno sehtone. Kyrypyrykō sekarotone eya, zae rokē
kuehtohkōme.

Tākye Pauru ehtopōpyry poko

² Yna pyno ehtoko ajohpāme samo, okurohtao xine. Yna kerekeremanañ
omiry onetara ehtoko. Popyra oripopyra xine ynanexiase. Oryhmara xine
ynanexiase. Oenekunohpyra xine ynanexiase roropa ipunaka.

³ Morara karyhtao yna a ohxirorykō se pyra ynanase. “Popyra matose ya,”
kary se pyra ase roropa. Ynara asene oya xine: “Opyno xine yna exiryke jūme
orumekara xine ynanase yna kurohtao, orihpyra ro kuahtao xine, toorihse
kuahtao xine, enara,” asene.

⁴ “Nary rokene,” kara ase zae oehtohkō poko. Ritonōpo omipona nymyry
oehtohkō waro ase. Opyrypatorýko ase imehnō netaryne. Jetuarimaryhtao
ro porempyry ase, tākye kuhse jexiryke opoko xine.

⁵ Masetonia pona toeporehkase yna ahtao torētyke ynanexiase. Tuhke
rokē yna ryhmananō nae nexiase. Imehnō tōsezusezuhse yna maro. Os-
erehnōko roropa ynanexiase.

⁶ Yrome Ritonōpo mā typoremāse exiketō akorehmaneme nymyry mana.
Tākye yna riase ropa, Titu oepyyryke yna a.

⁷ Titu oepyyryke rokē pyra tākye toehse yna. Aomiry etaryke roropa yna
a tākye toehse yna. Ynara nase ynororo: “Korītu pōkō jākyemase ropa,”
nase yna a. “Oenery se roropa mā toto. Emynyh māko mā toto zae pyra
toehtopōpyrykō poko. Oewomarykō se roropa mā toto,” nase ynororo ya.
Naeroro, morara kary etaryke ya tākye kuhse toehse ywy.

⁸ Ynymerohpyry eneryke oya xine memynyhmatose. Yrome emynyhmara
ase moro poko. Moro pape ymeroase onenerykōme omynyhmapotohkōme
oorypyrykō xihpyry poko. “Popyra exiase moro pape merotopōpyryke ya,”
kara ase. Oemynyhmatopōpyrykō poko etaryke ya jemynyhmary se exiase
repe.

⁹ Yrome seromaroro tākye ase, ynymerohpyry aroporyke ya onenerykōme.
Oemynyhmatopōpyrykō se pyra exiase repe. Yrome oorypyrykō poko se pyra
toehse matose oemynyhmaxīpo xine, ynymerohpyry enexīpo. Moro poko
tākye toehse ywy. Ritonōpo omynyhmapoatose oorypyrykō rumekapotohme
oya xine. Naeroro zae ro exiase moro pape merotopōpyry poko.

¹⁰ Kuemynymarykohtao Ritonōpo poe, kyyrypyrykō rumekary se exīko sytatose. Kytoryōmatorŷko Ritonōpo mana kukurohtao xine, kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme. Kyyrypyrykō rumekary se kuahtao xine kukurākatorŷko Ritonōpo mana. Mame tukurākase kuahtao xine emynymara sytatose. Tākye exīko sytatose. Yrome Ritonōpo se pyra exiketō emynymaryhtao, tyrypyrykō se ro mā toto. Irumekary se pyra mā toto. Mokaro onukurākara Ritonōpo ekurehnōko mana. Jūme Ritonōpo maro pyra exīko mā toto toorihse tahtao xine.

¹¹ Oemynymatohkō zae kynexine Ritonōpo a. Axī toemynymase amarakomo oorypyrykō poko. Oorypyrykō rumekary se toehse matose. Oorypyrykō poko oehtopōpyrykō poko toehxirose matose. Ipoko ropa oexirykō zuno toehse mexiatose. Yronymyryme kure ehtoh poko se toehse matose. Tyrypyry poko aexihpyry zehno mexiatose. Mokyro wānopyry se mexiatose. Naeroro imehnō tutuarōtanohse zae oehtohkō poko.

¹² Moro pape ymeroase onenerykōme, tyrypyrykō poko aehtyā kurākapotohme, aosanumahpyry kurākapotohme roropa. Yromē moro motye oweniketyrykō se pyra exiase Ritonōpo a yna pyno oehtohkō poko, opyno xine yna ehtoh poko, enara.

¹³ Naeroro tākye ase yronymyryme yna pyno oehtohkō waro yna exiryke.

Tākye Titu nexiase roropa amaro xine tahtao, kure tyrise exiryke oya xine. Mame tooehse ropa tahtao yna zuruase opoko xine tākye yna ehtohme. Aomiry etaryke yna a opoko xine tākye toehse yna ipunaka.

¹⁴ Ytopitopyra ro Titu ahtao oya xine, ynara ase eya: “Korītu pōkō kure orīko mā toto kure toto exiryke,” ase eya. Mame Titu toytose ahtao oya xine, jomihpyry ae ro mexiatose. Kure Titu myriatose rahkene. Ajohpe jyripyra mexiatose. Ajohpe jomiry oya xine exipitopyra mana. Zae rokē mana. Morararo jomihpyry Titu a opoko xine zae ro toehse. Naeroro ehxiropyra ase.

¹⁵ Opyno xineho Titu mana seromaroro. Wenikehpyra mā ynororo tōmipona oehtopōpyrykō poko. “Kure rokē yriase toto. Tomeseke sā rokē ypoko toh nexiase. Jakorehmary se rokē toh nexiase,” tykase.

¹⁶ Naeroro tākye ase opoko xine. Ÿme matose, Ritonōpo omipona. Azahkuru se pyra matose roropa ipunaka.

8

Imehnō Jezu poetory tō akorehmary poko

¹ Jakorō tomo, Jezu poetory tō kure tyrise Ritonōpo a Masetonia pōkomo, toto pyno toexiryke. Moro poko oururukō se ynanase.

² Itamurume toetuarimase toh repe. Yrome tākye ro mā toto. Tymōkomoke pyra toehse toto. Yrome tākye kuhse toexirykōke imehnō Jezu poetory akorehmary se mā toto. Morara exiryke tŷkyryrykō ekarōko mā toto tymōkomokākara a, tymōkomoke pyra tahtao xine ro.

³ Etatoko pahne, typenetatohkō epekahxīpo rokē tytinerūkō akoīpyry kara tokarose eya xine. Moro motye tokarose eya xine. Tokarosē pyra tahtao xine ro tokarose eya xine: “Ekarofoko kēty,” karyke pyra roropa yna a. Tamoreme xine tŷkyryrykō tokarose toto a.

⁴ “Ajohpāme sā ynanekarory tineru arotatoko juteu tomo a, Jutea pōkomo a, toto akorehmary se yna exiryke,” tykase toto.

⁵ “Otarāme pitiko rokē ekarōko mā toto,” tykase yna repe. Yrome itamurume tokarosē eya xine. Osemazuhme tosekōme Jezu Kyrixtu tonetupuhse

eya xine, yronymyryme aomipona toehtohkōme. Mame Ritonōpo poe ro yna omipona se roropa toh nexiase.

⁶ Naeroro Titu maro ynanoturuase. Pake ynara tykase Titu oya xine: “Otinerūkō ikurākatoko aropotohme etuarimaketomo a,” tykase Titu oya xine. Naeroro ynara ase Titu a: “Korītu pona ytoko ropa. Korītu pōkomo a ynara kaxiko: ‘Kure otinerūkō ekarory seromaroro, etuarimaketomo a aropotohme, ōmihpyrykō ae ro,’” ase Titu a.

⁷ Imehnō motye kure ehtoh poko zuaro matose. Imehnō motye Jezu enetupuhnōko matose, imehnō zurūko matose Ritonōpo omiry poko. Zae ehtoh warohxo matose, imehnō akorehmary se roropa matose. Imehnō motye yna pyno matose. Naeroro imehnō motye otinerūkō ekarory se ynanase oya xine etuarimaketomo a, tākye oehtohkōme.

⁸ Jomipona orirykō se pyra ase ise pyra awahtao xine. Yrome imehnō tytinerūkō ekaroryke imehnomo a, ourutoryko ynanase toto sā oehtohkōme. Otinerūkō ekaroryhtao imehnomo a toto pyno nymyry matose Ritonōpo poe.

⁹ Kypyno xine Kuesēkō Jezu Kyrixtu ehtopōpyry waro matose. Emero nae kynexine kapu ao ro tahtao. Yrome kapu ae ayhtoryhtao tymōkomoke pyra sā toehse ynororo. Toetuarimase ynororo kukurākatohkōme tymōkomoke exiketō motye kuehtohkōme.

¹⁰ Ynara kary se ase otinerūkō ekarory poko etuarimaketomo a. Moae ynara matose: “Yna tinerū kurākāko ynanase ekarotohme etuarimaketomo a,” matose. Naeroro ekurehpyra ehtoko otinerūkō ekarory poko seromaroro. Apitoryme otinerūkō ekarory se mexiatose etuarimaketō akorehmatohme.

¹¹ “Kytinerūkō sekarotone etuarimaketomo a,” matose oseyā. Tākye mexiatose otinerūkō ekarory poko. Naeroro seromaroro ekurehpyra ehtoko. Tākye ehtoko roropa otinerūkō aropory poko. Oneraximara ehtoko. “Itamurumehxo tineru nae jahta rokē apiakāko ase zokonaka pixo ekarotohme,” kara ehtoko. Seromaroro otinerūkō tokarosēme mana. Mōro ekarotoko.

¹² Tākye awahtao xine otinerūkō ekarory poko, kure mana Ritonōpo a. Itamurume tineru ekaroryhtao kure mana. Pitiko rokē onekarohpyrykō ahtao kure roropa mana Ritonōpo a. Arypyra awahtao xine onekaropopyra Ritonōpo mana.

¹³ Omōkomory enahkapory se pyra ase tuhke tymōkomoke imehnō ehtohme.

¹⁴ Seromaroro tymōkomoke matose pitiko rokē pyra. Mokaro tymōkomokākara etuarimāko mana. Naeroro ajohpāme sā otinerūkō apiakatoko omōkomorykō roropa zokonaka ekarotohme eya xine. Morarame oetuarimarykohtao mokaro roropa tymōkomorykō apiakāko mā toto, ākorehmatohkōme. Morara awahtao xine oxisā exīko matose tymōkomoke. Etuarimaketō pyra exīko mana.

¹⁵ Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme: “Mokaro itamurume wyi panō apoihpōkō onymotyēkara toehse toto. Pitiko rokē apoihpōkō nae ro kynexine,” tykase.

Titu tō poko

¹⁶ Ritonōpo poe opyno xine Titu toehse yna samo. Ākorehmarykō se mana yronymyryme. Naeroro: “Kure mase Papa,” āko ynanase Ritonōpo a.

¹⁷ “Oytory se pyra hma Korītu pona, morotōkō akorehmase?” tykase yna ahtao Titu a: “Ÿ, ytōko ase,” tykase ynororo. Ākorehmarykō se toexiryke tamoreme toytory se toehse ynororo.

¹⁸ Seromaroro ytōko oya xine mana. Imaro imepỹ Jezu poetory aropōko ynanase. Mokyro se tarōkō Jezu poetory tō emero, imehnō amoreparý waro kuhse exiryke Ritonōpo omiry pōko Jezu Kyrixtu pōko.

¹⁹ Tymenekase ynororo Jezu poetory tomo a yna maro aytotohme Jerusarē pona tineru arose. Moro tineru arōko ynanase etuarimaketomo a ekarotohme, toto pyno kuehtohkō waro emero ehtohme. Morarame: “Emero motye mase. Yna esēme mase, imehxo,” āko toto Ritonōpo a.

²⁰ Tuhke tineru arōko ynanase. Tomeseke roropa ynanase ynara kamexipory se pyra yna exiryke: “Moro tineru aroryhtaō Pauru tomo a, zokonaka tanỹse eya xine tytinerūkōme,” kamexipory se pyra yna exiryke. Naeroro yna maro imehnō arōko ynanase yna onykerekeremara imehnō ehtohme.

²¹ Zae rokē ynanase Kuesēkō neneryme. Morararo zae se rokē ynanase imehnō neneryme roropa emero porehme.

²² Morara exiryke mokyro kuakorōkō aropōko ynanase Titu tō maro aytotohme oya xine. Tuhke tukuhsē ynororo yna a zae aehtoh waro yna ehtohme. Zuario ynanase. Ŷme mana. Imehnō akorehmary se roropa mana yronomyryme. Imehnō akorehmatohme otinerūkō ekarory se oexirykō enetupuhnōko roropa mana. Naeroro ākorehmarykō se ynororo.

²³ Ymyakāme Titu aropōko ase oya xine. Jytotozome mana. Jakorehmaneme roropa mana. Ymaro erohnōko mana ākorehmarykō pōko. Imehnō kuakorōkō imaro ytōko oya xine mana. Jezu poetory tō oximōmākō omi poe ytōko toh mana. Kure Kyrixtu rīnanōme mā toto.

²⁴ Toto pyno ehtoko oya xine toytose toto ahtaō. Morara awahtaō xine Jezu poetory tō emero toto pyno oehtohkō waro exīko mana. “Korītu pōkō kure rokē toh nexiase. Yna pyno toh nexiase. Pauru tō omihpyry ae ro kure rokē toh nexiase yna a,” āko toh mana opoko xine.

9

Jutea pōkō akorehmary pōko

¹ “Otinerūkō ekarotoko Jutea pona aropotohme Ritonōpo poetory tō etuarimaketō tinerūme,” kazomory etary se pyra matose otarame, zuaro oexirykōke.

² Moino ro mokaro akorehmary se oexirykōke, kypyrypatose Masetonia pōkō netaryme: “Kure mokaro Korītu pōkō mana. Mo jeimamyry ae ro Jutea pōkō akorehmary se toehse toto,” ase eya xine. Mame Ŷme oehtohkō waro tahtaō xine tuhkākō tākye toehse. Tytinerūkō ekarory se toehse roropa toh nexiase asā xine.

³ Seromaroro Titu tō aropōko ase oya xine ākorehmatohkōme otinerūkō kurākary pōko. “Korītu pōkō tytinerūkō kurākako mana aropotohme yna a, etuarimaketomo a,” tykase ywy Titu tomo a. Otinerūkō onekaropyra awahtaō xine toiparo rokē ytory toto. Azahkuru yna omihpyry exiry roropa opoko xine.

⁴ Imeīpo Masetonia pōkō ymaro aytoryhtaō oya xine ehxirōko ynanase opoko xine otinerūkō onukurākara tokurehsē awahtaō xine. Ehxirōko roropa matose Ŷme oenetuputyrykōke yna a.

⁵ Naeroro Titu tō aropōko ase oya xine osemazuhme ākorehmatohkōme otinerūkō kurākary pōko. Ōmihpyrykō ae ro ikurākatoko. Morarame toeporehkase jahtaō, pake tōtyhkase matose otinerūkō kurākary pōko. Morara ahtaō ynara enetupuhnōko imehnō mana: “Tamoreme xine Korītu pōkomo a tytinerūkō tokarose, ekarory se toexirykōke, imehnō omi poe pyra,” āko enetupuhnōko mā toto.

⁶ Tupito po tuhke pyra otyro puhturu arykaryhtao kyaa xine pitiko rokē epery apoiko sytatose. Yrome tuhkehxo arykaryhtao kyaa xine itamurumehxo epery apoiko ropa sytatose. Moro poko osenetupuhtoko. Imehnō akorehmatoko pitiko rokē pyra.

⁷ Āmoreme xine otinerūkō ekarory se awahtao xine ekarotoko. Yrome omomŷke awahtao xine otinerūkō onekaropyra ehtoko. “Ytinerū ekarory se nymyry pyra ase,” karyhtao oya xine onekaropyra ehtoko. Tākye rokē otinerūkō ekaroryhtao oya xine, Ritonōpo zamaro matose.

⁸ Itamurumehxo ekarōko ropa Ritonōpo oya xine mana. Openetatohkō motye ekarōko oya xine mana, tokarosē nae oehtohkōme ekarotohme imehnomo a, kure toto ritohme.

⁹ Ynara tymerose Ritonōpo omiryne:
 “Pitiko rokē pyra ekarōko Ritonōpo mana
 tymōkomokākara a toto pyno toexiryke.
 Zae rokē roropa ynororo jūme,”
 me tymerose pake Ritonōpo omiryne.

¹⁰ Otyro puhturu ekarōko Ritonōpo kyaa xine mana arykatohme. Mame tarykase ahtao otyro ahtanohpōko mana eperytatohme kynapyrykōme. Morararo itamurumehxo ekarōko Ritonōpo oya xine mana. Omōkomorykō emānōko mana imehnō pyno awahtao xine, pitiko rokē pyra omōkomorykō ekaroryhtao oya xine etuarimaketomo a.

¹¹ Morarame tymōkomoke oritorŷko mana tokarosē nae oehtohkōme pitiko rokē pyra. Tytineruke exiketō sā tineru ekarōko matose etuarimaketomo a. Morara exiryke ynara āko tuhkākō mā Ritonōpo a: “Papa, kure mase,” āko. “Opoe Korītu pōkomo a tytinerūkō tokarose Pauru tomo a, enehtohme yna a,” āko mā mokaro etuarimaketomo, Jutea pōkomo.

¹² Otinerūkō ekaroryhtao oya xine etuarimaketomo a kure matose Ritonōpo poetory akorehmaryke oya xine. Moromeīpo opokoino xine ynara āko mā toto: “Papa Kapuaono, imehxo mase. Emero motye kure mase,” āko mā toto Ritonōpo a.

¹³ Mame omomŷke pyra oexirykō eneryke tyaa xine tuaro exīko mā toto zae oexirykō poko, Kyrixtu omipona oexirykō poko. “Papa Kapuaono, kure kuhse mase, Korītu pōkomo a yna akorehmaryke, imehnō akorehmaryke roropa, enara,” āko mā toto Ritonōpo a.

¹⁴ Morarame oturūko mā toto opoko xine Ritonōpo a, opyno xine toexirykōke. “Papa Kapuaono, Korītu pōko pyno exiko. Kure mā toto yna a. Omomŷke pyra toh nexiase yna a, yna pyno toexirykōke. Morara mā toto, toto pyno oexiryke osemazuhme,” āko mā toto Ritonōpo a.

¹⁵ “Kure mase,” sykatone Ritonōpo a. Imehnō motye kypyno xine mana. Tineru ikuhpŷme ahtao, moro motye Ritonōpo nekarohpyry kure kyaa xine mana.

10

Pauru oturutuōpyry zae toehtoh poko imehnō amorepary poko

¹ Ywy ase Pauru. Oururukō se ase, ykerekereamanano. Ynara jekarōko matose: “Pauru poremānōko sā mana kymaro xine ahtao. Yrome orēpyra oturūko mana ameke ahtao pape poko rokene,” āko matose. Kypyno xine Kyrixtu exiryke, penekhepyra aexiryke roropa kypoko xine,

² ykerekereмара ehtoko, tohne pyra jehtohme jytoryhtao oya xine. Ynara zuaro ase, yna kerekereamanānō zurūko ase orēpyra samo. “Pauru mā Ritonōpo omiry ekarōko toepyrpatohme rokene,” kahpōkō zurūko ase. Imehnō sero pōkō sā yna ekarōko mā toto.

³ Sero nono poro ynanase Ritonõpo onenetupuhpynõ maro repe. Yrome mokaro osenetupuhtoh ke pyra yna zehnotokõ poremäkapõko ynanase.

⁴ Sero põkõ jamitunuru ke pyra kyzehnotokõ poremäkapõko ynanase, Ritonõpo jamitunuru ke rokẽ toto poremäkapõko ynanase. Ritonõpo jamitunuru ke joroko tamuru omipona se exiketõ jamitunuru enahkapõko ynanase. Oseosezuhketõ omiry zae pyra ahtao toto poremäkapõko ynanase roropa.

⁵ Kyrixtu omipona pyra toehse kuahtao xine, aomipona rokẽ kuosenuptuhtohkõ sryitone ropa. Mame Ritonõpo enetupuhkehpotoh roropa senahkapotone Ritonõpo jamitunuru ke. Kyrixtu omipona rokẽ kuetohkõme ipunaka.

⁶ Morarame aomipona toehse nymyry awahtao xine azahkuru exiketõ tuarõtanoohnõko sytatose. (Zae se pyra ynaroro ahtao toto aropõko sytatose kymaroino xine.)

⁷ Oty katoh imehnõ sã rokẽ jekarõko matou? Ritonõpo nymenekahpyryme pyra jekarõko matose jarao jeneryke rokẽ oya xine. Yrome amaro xine toiro Kyrixtu poetoryme toexiry waro exikety nae ahtao, mokyro Kyrixtu poetoryme jehtoh enetupuhnõko mana Kyrixtu poetoryme toehtoh saaro. "Kymoty xine kure Pauru osekarõko mana," äko matose otarame:

⁸ "Tymenekase ywy Kuesëkomo a ämorepatohkõme," karyke ya oya xine. Yrome ehxiropyra ase morara karyhtao ya, tymenekase jexiryke Kyrixtu a. Orëpyrahxo Jezu enetupuhpotohme oya xine jaropoase Ritonõpo oya xine oporemäkapotohkõme pyra.

⁹ "Ritonõpo nymenekahpyryme osekarõko Pauru, tuno kuetohkõme repe. Morara exiryke pape tymerose eya kynenerykõme," kara ehtoko.

¹⁰ Ynara äko matose otarame: "Orëpyrahxo Pauru kuurutorÿko mana pape ae rokene. Yrome taro kymaro xine tahtao opore pyra mana, jamihme pyra exikety samo. Oty kara aomiry mana," äko matose otarame.

¹¹ Etatoko pahne, tooehse jahtao oya xine orëpyra ourutorÿko ase nymerohpyry samo.

¹² Ynara äko toitoine matose: "Imehxo ynanase," äko. Morara kananõ sã se pyra ase. Oseyä rokẽ imehxo mã toto, tõsenetupuhtohkõ poe rokene. "Zae ynanase," äko toh mã repe, zae pyra tahtao xine ro. "Imehxo ynanase, imehnõ motye," kara ynanase.

¹³ Ritonõpo yna onenyohpyra ahtao: "Ritonõpo poe ynanase imehnõ amorepäko," kara ynanexiry. Yrome tonyohse yna exiryke Ritonõpo a, aomipona tyotõtõko ynanase. Oya xine yna enyokyase Ritonõpo, amaro xine yna erohtohme, tõmiry poko ämorepatohkõme. Morara exiryke Ritonõpo nymenekatyäme osekarõko ynanase onetarykõme.

¹⁴ Oya xine toytose yna ahtao Ritonõpo nyrohmanohpotopõpyry onymotyëkara ynanexiase. Aomipona ynanexiase, tonyohse yna exiryke eya oya xine, ämorepase xine, Ritonõpo omiry poko Jezu Kyrixtu poko.

¹⁵ Yna omipona orirykõ se pyra ynanexiase. Ritonõpo omipona se ynanexiase. Imehnomo a roropa tamorepase matose Kyrixtu omiry poko. Naeroro: "Yna a rokẽ Korïtu põkõ tamorepase," kara ynanase. Oty se ynanäe opoko xine? Arypyra. Itamurumehxo Ritonõpo omiry enetuputyry se ynanase oya xine. Morara ahtao itamurumehxo Kyrixtu omiry ekarõko imehnomo a sytatose, apatarykõ punero, Ritonõpo nyrohmanohpotopõpyry ae ro.

¹⁶ Morarame tõtyhkase yna ahtao Ritonõpo omiry ekarory poko apatarykõ po, myä ytõko ynanase imepÿ pona Ritonõpo omiry ekarose. Pata tõ nae ro, Ritonõpo omiry onetapitopynõ esary. Morotona yna ytory se ynanase mo-

rotkō amorepase Ritonōpo omiry poko. Morarame: “Imep̄y namorepatyā kahpyry amorepāko ropa ynanase,” kara ynanase exīko.

¹⁷ Ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “ ‘Emese kure ase,’ kara ehtoko. ‘Kuseskō emese kure mana,’ kahtoko,” āko.

¹⁸ “Kure ase,” karyhtao kyya xine, oty kara. Yrome, “Kure mase,” karyhtao Ritonōpo a kyya xine, kure mā rahkene.

11

Ajohpe imehnō amorepatōkō poko

¹ Rowohpe exiketō sā sytatose, “Kure ase,” karyhtao kyya xine. Naeroro penekhepyra ehtoko jotururu etary poko rowohpe exikety omiry sā jomiry ahtao ro. Kure jehtoh ekarory se pyra ase repe. Yrome jurumekara oehtohkōme ekarōko ase, imehnō ehtoh poko penetara oehtohkōme.

² Torētyke ase opoko xine, torētyke Ritonōpo ehtoh samo opoko xine. Omykōme sā jexiryke torētyke ase. Jēxiryne sā, orutua maro exipitop̄y sā matose ya. Oewomator̄yko sā ase roropa toirō pytyme sā oehtohkōme. Toiro rokē pyno exikety tynio nymyry pyno exiketyme mana. Morararo Kyrixtu pyno yronymyryne oehtohkō se ase, imehnō poko pyra oehtohkōme ipunaka. Imēpo oekarorykō se ase Kyrixtu a kurākōme, tyryrypyhpyke pyra exiketōme.

³ Torētyke ase opoko xine. Oenekunopyrykō se imehnō exiryke, Kyrixtu rumekatohme ropa oya xine ipyno hkopyra oehtohkōme. Morararo pake Ewa tonekunohse joroko tamuru a omi kurā ke samo.

⁴ Torētyke ase opoko xine oenekunohnanōkō omiry etaryke oya xine. Tyoro Jezu poko ourutor̄yko toh mā repe ynanekarohpyry kara. Oty katoh tākye ro matou mokaro omiry etaryhtao oya xine? Ritonōpo Zuzenu kara imep̄y zuzenu poko ourutor̄yko onekunohtōkō mana. Tākye matose mokaro etāko. Oty katohme? Ritonōpo omiry kurā myakamāko roropa mā toto tyorō ke. “Ritonōpo omiry sero,” āko toh mā repe. Ajohpe rokē totō. Oty katoh toto omiry xihpyry zae ekarōko matou?

⁵ Imehnō motye osekarōko mā toto, tuisamehxo. Ritonōpo nenyoh̄tyāme kurā osekarōko roropa mā toto. Yrome ymotye pyra mokarō mana.

⁶ Otarāme emese kure hkopyra ase jotururu poko repe. Yrome Ritonōpo omiry warohxo ywy. Ritonōpo waro yna ehtoh waro matose tonese yna exiryke oya xine kokoro rokene emero rokē poko yna ahtao.

⁷ Āmoreparykohtao ya Ritonōpo omiry poko epehpyry anapoipyra exiase āmorepatamitukōme. Ime hkopyra exiase amaro xine imehxo oehtohkōme. Toerohse ywy jemary ke tineru apoitohme ya. Otuisarykōme pyra exiase. Morara jehtopōpyry zae pyra oya xine nae? Zae ro exiase āmoreparykō poko topehke pyra?

⁸ Āmoreparykohtao ya Ritonōpo omiry poko, imehnō Jezu poetory tytinerūkō enehpoase ya. Mokaro tinerū apoiasē rokene, topehke pyra āmorepatohkōme.

⁹ Moino ro amaro xine jahtao: “Anapyrykō ekaroko ya ajohpāme samo,” kara exiase oya xine. Jezu poetory tō Masetonia poe toehse ahtao ise jehtopōpyry tonehse ya emero porehme. Morara exiryke: “Okyryrykō se ase,” kapitopyra exiase oya xine. Morararo ase exīko taroino. Jūme okyryrykō anapoipyra ase.

¹⁰ Kure ya mana. Topehke pyra imehnō amorepary ya Ritonōpo omiry poko Akaia patary tō po emero. Zae rokē ase. Ajohpe pyra asē Kyrixtu ukurohtao exiryke.

11 “Yna mōkomory apoiry se pyra Pauru nexiase yna pyno pyra exiryke,” kara ehtoko. Opyno xine ase ipunaka. Morara jehtoh waro Ritonōpo mana.

12 Jūme ynanase topehke pyra Ritonōpo omiry poko imehnō amorepāko. Naeroro: “Pauru tō sāk ynanase,” kasaromepyra mokaro mana, epehpyry apoiryke eya xine toerohhtamitukōme.

13 Ritonōpo nymenekatyā nymyry kara mokaro. Onekunohto rokē mā toto. Ajohpe rokē Ritonōpo nymenekatyāme osekarōko mā toto. “Kyrixtu poe amorepatorŷko ynanase,” āko toh mā repe. Ipoenohnōko rokē mā toto.

14 “Otāto mokaro ajohpākō omiry etāko Korītu pōkō nae?” kara ase. Tuaro ase. Joroko tamuru toetyorōmary waro mana Ritonōpo nenyokyhpyry sā toehtohme. Saereme exiketyme tanyhtary waro roropa mana kuenekunohhtohkōme.

15 Tosēkō saaro joroko tamuru poetry tanyhtary waro roropa mana kura mā toto, kurākō sā toehtohkōme, kuenekunohhtohkōme. Imeīpo, sero nono enahkatoth po tynyrihpyrykō epehpyry kahpyry apoīko mā toto. Kuenekunohhtamitukōme toto wānohnōko Ritonōpo mana. Zae rokē toto epehmāko mana.

Pauru etuarimatopōpyry poko

16 “Ajoajohpe sā Pauru mana,” kara ehtoko, āko ropa ase oya xine. Rowohpe jekaroryhtao oya xine jomiry etatoko ro (rowohpā omiry sā jomiry ahtao ro). Mokaro saaro epyrypaxi kure jehtoh poko.

17 Yrome Kuesēkō poe pyra jepyrypary mana kure jehtoh poko. Jamoreme rokē epyrypāko ase. “Kure rokē sātāse,” karyhtao ya rowohpā sā ase oturūko.

18 Imehnō mā tuhke kure toehtohkō poko epyrypāko mā toto. Naeroro, kure jehtoh poko epyrypaxi roropa oya xine.

19 Zuarohxo osekarōko matose repe. Yrome ajoajohpākō omiry poko atākymēko matose. Zae aomirykō ekarōko roropa matose repe.

20 Imehnō etāko matose oryhpopākarykohtao eya xine tōmipona orirykohtao, oenekunopyrykohtao roropa okyryrykō apoitohme tyya xine, āpururukohtao, putupyra rokē oekarorykohtao, oryhmarykohtao, enara. Morara ahtao mokaro pyno matose.

21 “Sekere āko rokē Pauru. Oty kara,” āko matose otuisarykōme os-ekaropyra jexiryke. Ajohpe pyra. Ihxipŷke ynanexiry mokaro sā toehse yna ahtao.

Yrome toepyryparykō poko ihximyra imehnō ahtao kure toehtohkō poko, wyy roropa jepyrypary poko ihximyra ase. Rowohpā sā se pyra ase, kure jehtoh ekarory se pyra ase repe. Yrome ekarōko ro ase.

22 “Juteume nymyry ynanase,” āko mā toto, epyrypāko. Morararo juteume ase roropa. “Izyraeu pakōme ynanase,” āko mā toto. Morararo ase. “Aparāo pakōme ynanase,” āko roropa mā toto. Morararo ase.

23 “Kyrixtu poetryme erohnōko ynanase,” āko mā toto epyrypāko. Mokaro motye kuhse wyy, Kyrixtu poetryme erohnōko ase. Rowohpā sā oturūko ase kure jehtoh poko. Yrome oty kara. Mokaro motye Ritonōpo poe erohnōko ase. Mokaro motye tomōse wyy āpuruhpyry taka. Mokaro motye typitypipohse wyy. Mokaro motye orikyīse exiase.

24 (Toipe juteu tomo pohnō pipohnōko tomo 39me.) Moro saaro juteu tuisary tomo a typitypipohse exiase 39me. Typipohzomose wyy 5me.

25 Roma pōkō soutatu tomo a typitypipohse wyy oseruao. Totapase wyy topu ke imōihmākomo a. Tyneryse wyy oseruao, wapu ae jytoryhtao. Tuna konōto kuaō toiro ēmepyyr arōpoase, saereme koko, enara.

26 Jytojtyryhtao pata tō poro neryīse exiase tuhke tuna kumaryke te, tyyryhmase exiase zehnotokomo a ytīnerū apoitohme. Wekyry tō jetapary se toh nexiase juteu tō tuisary, juteutōkara roropa jetapary se toh nexiase.

Pata konōto po toetuarimase exiase, ahno esao pyra roropa. Tuna konōto kuaō toetuarimase exiase, jepeme nymyry pyra onekunohtōkomo utuari-manohpoase.

²⁷ Itamurume erokuase, totaehse exiase; tuhke nyhpyra tōmehse exiase; tomitapāse exiase, tuna se toehse roropa exiase; tuhke rokē tohke pyra tykohmāse exiase, tytapyike pyra, tupoke pyra roropa.

²⁸ Jarao rokē pyra etuarimāko ase, torētyke ase Jezu poetry tō poko emero pata tō po. “Otarāme Jezu pyno ro mā toto. Otarāme aomiry se ro mā toto. Otarāme Ritonōpo Zuzenu omipona mā toto,” āko ase osenetupuhnōko.

²⁹ Imepŷ Jezu poetry iiryppyra a tonekunohse ahtao emynymāko ase roropa ipyno jexiryke. Tyryppyry poko toehse imepŷ ahtao sam āko ase ipoko.

³⁰ Tuhkākō jamihme pyra jehtoh enēko māna. Naeroro jepyrypany se jahtao, jamihme jehtoh poko epyrypara ase. Jamihme pyra jehtoh poko rokē epyrypāko ase.

³¹ Ritonōpo zae jehtoh waro mana. “Papa Kapuaono, imehnō motye kure mase,” kakehpyra sehtone Ritonōpo a, Kuesēkō Jezu zumy a.

³² Pake jamihme pyra jehtoh enepone Ritonōpo ya. Tamaxiku po jahtao pata esē japoiry se toehse. Soutatu tō tyrise eya pata omōtoh pona, jeraximatohme japoitohme. Mokyro pata esē esety Arefa.

³³ Yrome jepe tomo a towomase ywy. Pata apuru eutary ae jenyhtopone toto ruto ao. Morarame epame imepŷ pona. Moro ke jamihme pyra jehtoh enepone Ritonōpo ya.

12

Pauru osenehtopōpyry poko

¹ Toiparo rokē epyrypāko ase oya xine kure jehtoh poko. Yrome āko ro ase. Mōkaro ajoajohpākō epyrypāko mā toto tōsenehtopōpyrykō poko. Yrome Kuesēkō osenepotopōpyry ekarōko ase oya xine, josenehtopōpyry roropa.

² Pake pohto Ritonōpo maro jotururuhtao tanŷse ywy eya kapu aka, tosaka. 14me jeimamyry tarōpose moino, janŷtopōpyry poe. Otarāme juzenu rokē arone kapu moino akoxi. Juzenu enene imepŷ samo. Otarāme josenity ae rokē ytone kapu aka. Zuaro pyra ase. Ritonōpo rokē zuaro.

³ Etatoko pahne, jarotopōpyry Ritonōpo a waro rokē ase, typatary kurā pona, kapu aka. Otarāme juzenu rokē arone. Otarāme ytone josenity rokene. Zuaro pyra ase. Ritonōpo rokē zuaro mana.

⁴ Omi kurā etase moero jahtao. Morara katopōpyry ekarory waro pyra ase ipunaka, sero pōkō omiry sā pyra exiryke. Morara katopōpyry kamexipopyra roropa kynexine.

⁵ Naeroro morara jehtopōpyry poko epyrypāko ase. Orēpyra jehtopōpyry poko epyrypara ase. Jamihme pyra jehtoh enēko imehnō mana. Moro poko rokē epyrypāko ase.

⁶ Jepyrypanyhtao emese kure jehtopōpyry poko: “Rowohpā sā mase,” kasaromepyra imehnō mana zae ro jexiryke, ajohpe pyra ōtururukōke ypoko. Yrome morohne poko jepyrypany se pyra ase onetarykōme. Kure jehtopōpyry tonese oya xine. Jomiry roropa totase oya xine. Morohne poko tutuarōtase matose ypoko. Naeroro morohne motyēkary se pyra ase onetarykōme. “To! Kure rukukuh Pauru nae,” kamexipory se pyra jexiryke oya xine.

⁷ Kurākō kuhse Ritonōpo a tonepose ya josenety. Morara exiryke imehnō motye kure josekaroryino, kure pyra jyripoase roropa. Ritonōpo poe ro kure pyra jyripoase joroko tamuru.

⁸ Moro poko oturuasene Kuesēkō maro. “Kukurākako ropa, ajohpāme samo,” ase eya. Oseruao morara oturuase Ritonōpo a.

⁹ Yrome ynara nase jezukuase: “Okurākara ase. Yrome opyno ro ase. Amaro exikehpyra ase roropa. Kure jehtoh ekarōko ase oya, yjमितunuru roropa. Tyoro se pyra exiko mase. Jamihme pyra awahtao jamihme pyra oehtoh motye yjमितunuru ekarōko ase oya,” nase ya. Naeroro jamihme pyra jahtao ro tākye ase. Epyrypāko ase jamihme pyra jehtoh poko, Kyrixtu a jewomary enery se jexiryke tyjमितunuru ke.

¹⁰ Tākye ase kokoro rokene, jamihme pyra jahtao ro. Tykerekemase jahtao tākye ro ase. Jetuarimaryhtao tākye ro ase, taosanumase jahtao tākye ro ase. Morohne emero toehse ahtao Kyrixtu poetoryme jexiryke otara kara, tākye ro ase. Ynara exiryke, jamihme pyra jahtao, jamihme kuhse ase ymaro Kyrixtu exiryke.

Torētyke Pauru ehtopōpyry poko Korītu pōkō poko

¹¹ Rowohpā omiry sā epyrypāko ase kure jehtoh poko. Yrome opokoino xine morarā āko ase, kure jekaropyra oexirykōke. Kure jehtoh ekarory waro matose imehnomo a repe. Yrome zae pyra jekarōko roropa matose. Otarāme tuisame pyra ase. Yrome mokaro Ritonōpo poe amōrepatōkō kuhnanō ymotye pyra roropa mā toto. Oty rīko toh nae ymotye toehtohkōme? Arypyra ipunaka.

¹² Amaro xine jahtao Ritonōpo jमितunuru enepoasene oya xine. Ijमितunuru ke kurākōkara tukurākase ropa ya onenerykōme. Tōsenuruhkase amarokomo Ritonōpo jमितunuru eneryke oya xine. Penekehpyra exiase morohne enepory poko oya xine. Morohne eneryke oya xine Ritonōpo nenyokyhpyryme kuenetuputyatose. Ritonōpo nenyohyā rokē ijमितunuru enepōko mā toto.

¹³ Imehnō patary po jahtao moro pōkomo a tykyrysā tokarose ya, nae jehtohme. Yrome amaro xine jahtao: “Ōkyryrykō se ase,” kara exiase. Naeroro oty katohme ynara āko matou? “Pauru otarame kyse xine hkopyra mana, imehnō sehxo mana,” āko matose, oty katohme? Morara kara ehtoko. Otarāme kurehxo oya xine exiry: “Otinērūkō ekarotoko ya,” karyhtao ya oya xine.

¹⁴ Oya xine ytoase asakoro oenese xine. Seromaroro jytyry se ropa ase oya xine. Yrome jytyrytāmitu onepēhmapopyra ase oya xine. Otinērūkō se pyra ase. Opyno xine rokē ase Ritonōpo pyno roropa oehtohkōme. Ypoenōme sā matose. Toipe kypoēnōkō mā tunykō onuātānohpyra mā toto. Yrome jūkō typoēnōkō wātānohnōko.

¹⁵ Tākye rokē ase ŷkyryry ekarory poko oya xine, ytinerū enahkary poko roropa ākorehmatohkōme. Jorikyry zuno pyra roropa ase opynanohtohkōme, itamurume ākorehmarykō se jexiryke. Opyno xine ase ipunaka. Morara jahtao ro opyno hkopyra matose.

¹⁶ Otarāme ypoko ynara āko matose emero exisasaka: “Ajohpe pyra tŷkyryry onepēhmapopyra Pauru nexiase,” āko matose. Yrome toiro otarame ynara āko: “Kuenekunopyrykōke kytinērūkō tapoise eya tytinērūme,” āko otarame mana.

¹⁷ Oenekunohpitopyra xine exiase. Ynenyohyā aroporyhtao oya xine, oenekunopyatose? Arypyra.

¹⁸ Apitoryme Titu aropoase oya xine, imepỹ Jezu poetory maro. Oty tomatonanohse eya xine omõkomorykomo? Arypyra. Oxisã ynanase Titu maro. Zae se rokẽ ynanase. Imehnõ enekunopyry se pyra ynanase.

¹⁹ Otarãme ynara ãko matose: “Pauru tõ osewomãko rokẽ mã toto tyhxirorykõino,” ãko matose otarame repe. Osewomara ynanase. Kyrixtu poe ourutorỹko ynanase Ritonõpo êpataka kuehtohkõme samo. Wekry tomo, opyno xine ynanase. Emero pokõ yna ahtao ãkorehmarykõ se rokẽ ynanase.

²⁰ Toeporehkase jahtao oya xine otarame tytyorõtase matose ya. Otarãme yzamarõ oehtopõpyrykõ sã pyra oenetyrỹko ase. Morararo otarame azamaro xine jehtopõpyry sã pyra jenõko roropa matose. Otarãme õseõsezukurukõ enõko ase, otumoxike oehtohkõ roropa, oxiehno oehtohkõ roropa. Otarãme osepyno rokẽ oenetyrỹko ase. Otarãme oxikerekeremãko matose, epoihtõko roropa matose osetetaka. Otarãme imehnõ motye se rokẽ oehtohkõ enõko ase. Otarãme ajoajohpe oehtohkõ enõko roropa ase. Morara awahtao xine tãkye pyra exiko ase opoko xine emynyhãko ase. Ourutorỹko ase. Mame emynyhãko matose roropa.

²¹ Oorypyrykõ pokõ mexiatose toiro rokẽ pyra. Imehnõ pyxiã pokõ exiketõ nae amaro xine, imehnõ nio pokõ roropa. Ihximyra matose oorypyrykõ pokõ. Oorypyrykõ onurumekara ro matose. Emynyhmaro roropa matose oorypyrykõ xihpyry pokõ. Naeroro emynyhãko opoko xine ase yronymyryme Ritonõpo neneryme. Oya xine jyrtoryhtao xitãko ase otarame tyrypyrykõ pokõ exiketõ pokõ. Otarãme amaro xine jahtao ypremãkapõko Ritonõpo mana onenerykõme. Moro pokõ torëtyke ase.

13

Tuaro ehtoko, katopõpyry pokõ Pauru a

¹ Oya xine ytoase oenese xine asakoro. Seromaroro ytõko ropa ase oya xine. Jytory eraximatoko. Ynara tymerose Ritonõpo omiryne: “Imepỹ hxiroryhtao toiro rokẽ ihxirone ahtao aomiry onetara ehtoko. Yrome asakoro enenanõ ahtao, oseruao ahtao roropa, atae aomirykõ ahtao aomirykõ etatoko,” ãko.

² Oururukõ se ase iiryryryme aexityamo, imehnõ roropa emero. Sero pokõ kuuruatose toytose ropa jahtao oenese xine. Ourutorỹko ropa ase seromaroro amaro xine pyra jahtao, zomory iiryryrymãkõ wãnohpõko ase, toytose jahtao oya xine. Morara jahtao onoky oewomatorỹko nae?

³ Kyrixtu jamitunuru enery se matose ymaro, Kyrixtu ehtoh waro oehtohkõme. Otara kara. Toeporehkase morotona jahtao jenõko matose. Orëpyra jehtoh eneryke oya xine, Kyrixtu poe jehtoh waro exiko matose. Poremãpyra roropa Kyrixtu mana. Orëpyra mana ipunaka. Kokoro rokẽ tyjamitunuru enepõko oya xine mana.

⁴ Jamihme pyra sã kynexine repe toxixihmapose ahtao wewe pokona aorihtohme. Yrome Rifonõpo jamitunuru ke tõsemãse ropa ynororo jũme orihzomopyra ehtohme. Morararo yna Kyrixtu saaro jamihme pyra sã ynanexiase amaro xine repe. Yrome taroino ijamitunuru enepõko ynanase oya xine ãkorehmatohkõme.

⁵ Osenetupuhtoko onyryrykõ pokõ zae oehtohkõ waro oehtohkõme. Kyrixtu omipona nymyry hmatou? Oseyã rokẽ ynara kahtoko: “Jezu enetupuhnõko nymyry hano?” kahtoko okurohtao xine. Kyrixtu poetoryme nymyry awahtao xine, okurohtao xine Jezu Kyrixtu mana. Okurohtao xine Kyrixtu pyra ahtao ipoetory poenohnõko rokẽ matose. Morara awahtao xine toiparo rokẽ ipoetoryme osekarõko matose.

⁶ Toiparo rokē pyra Jezu tonetupuhse yna a. Toiparo rokē pyra Ritonōpo nymenekatyāme osekarōko ynanase imehnō amorepananōme. Moro waro oexirykō se ynanase.

⁷ Opoko xine oturūko ynanase Ritonōpo a ynara āko ynanase: “Papa Kapuaono, Korītu pōkō akorehmako kokoro rokene tyrypyrykō poko pyra toto ehtohme,” āko ynanase Ritonōpo a. Morara āko ynanase Ritonōpo a ynara kamexipotohme pyra: “Emese kure Pauru tō nexiase Korītu pōkō amorepary poko,” kamexipotohme pyra. Zae rokē oexirykō se yna exiryke morara āko ynanase: “Toiparo rokē Korītu pōkō tamorepase Pauru tomo a,” karyhtao ro imehnomo a.

⁸ Ritonōpo omiry kurā enahkapory se yna ahtao jamihme pyra ynanexiry. Yrome tōmipona yna ehtohme tyjमितunuru tokarose Ritonōpo a yna a.

⁹ Opoetorykōme sā yna ahtao, tākye ro ynanase, orēpyra awahtao xine oorypyrykō rumekary poko, Jezu Kyrixtu enetuputyry poko, enara. Tākye ynanase opoko xine, azahkuru yna ekaroryhtao ro imehnomo a. Naeroro: “Papa Kapuaono, ajमितunuru ekaroko Korītu pōkōmo a tyrypyrykō se pyra exiketōme toto ehtohme,” āko ynanase Ritonōpo a opoko xine.

¹⁰ Ytopyra ro jahtao oya xine sero pape merōko ase onenerykōme. Ourutōryko ase pape poko axī oorypyrykō rumekatohme oya xine, ourupyra xine jehtohme toeporehkase jahtao. Tyjमितunuru ekarone Kuesēkō ya. Yrome orēpyra oururukō se pyra ase. Tyjमितunuru ekarone ya ākorehmatohkōme, yronymyrymehxo Tuzenu omipona oehtohkōme.

¹¹ Enara rokē nymerohpyry moro, jakorō tomo. Kokoro rokē atamorepatoko zae rokē oehtohkōme Ritonōpo omipona, oorypyrykō xihpyry poko pyra oehtohkōme. Jomihpyry etatoko kure. Oseosezuhpyra ehtoko. Atae ehtoko ōsenetupuhtohkō poko. Imehnō pyno ehtoko. Osepyno roropa ehtoko. Kuamorepatoryko Ritonōpo mana imehnō pyno kuehtohkōme. Turo kukurohtao xine kyritōryko roropa mana kokoro rokene. Amaro xine exikehpyra roropa mana, jūme rahkeṅe.

¹² Oseahmatoko, osepyno kuehtohkō waro emero ehtohme.

“Kure pāna matou,” kary se Jezu poetory tō tarōkō oya xine.

¹³ “Kure rokē Korītu pōkō tyriko,” āko ase Kuesēkō Jezu Kyrixtu a. “Toto pyno exiko, ajohpāme samo,” āko ase Ritonōpo a. “Toto epeme exiko kokoro rokene,” āko roropa ase Ritonōpo Zuzenu a opoko xine. Enara rokene.

KARAXIA

Pauru Nymerohpyry Karaxia põkõ Neneryme

Gálatas Ekarotopõpyry

Omi kurã Jezu Kyrixtu poko tarose ahtao Romano Nonory poro, tuhkãkõ juteutõkara a Jezu tonetupuhse Tosëkõme. Mame tõturupitose Jezu poetory tomo zae ehtoh poko: Moeze nyripohpyry omipona juteutõkara ripory se toh toehse, aipotapihpyry sahkapory se juteu tõ samo Jezu poetoryme toto ehtohme (Atos 15.1-33). Moro sã tõsezusezuhse Jezu poetory tomo, Pauru namorepatyamo, Karaxia po.

Sero Pauru nymerohpyry Karaxia põkõ neneryme, mokaro zae pyra exiketõ ezuhtohme. Tynymerohpyry ae toto amorepãko osenekunohpoppyra toto ehtohme. Jezu poetory tõ riry se juteu tõ sã toh mã repe, yrome moro zae pyra mana. Kynyrirykõ ke kure ehsaromepyra sytatose Ritonõpo a. Jezu enefuputyryke rokë kyya xine kuesëkõme kukurãkatorÿko Ritonõpo mana. Mame Jezu maro kuahtao xine, kuosenetupuhtohkõ rïko tyrisenã sã mana. Zae exïko sytatose Ritonõpo a, ekarõko manã.

Sero pape ao

Aosekarotopõpyry 1.1-5

Omi zae Jezu Kyrixtu poko 1.6-10

Ritonõpo nymenekahpyryme Pauru ehtopo 1.11–2.21

Omi kurã Jezu Kyrixtu poko aroneme Pauru 3.1–4.31

Omi kurã Jezu Kyrixtu poko, zae ehtoh poko 5.1–6.10

Etyhyrymã kure toto ripotopo 6.11-18

¹⁻² Nynymerohpyry moro onenerykõme. Ywy ase Pauru. Ymaro Jezu poetory tõ nase. “Kure pãna matou?” kary se ynanase oya xine. Amarakõ Jezu poetory tõ matose, Karaxia põkomo. Æmorepanekõme Jezu Kyrixtu nymenekahpyryme ase, ahno nymenekahpyry kara. Ritonõpo nymenekahpyryme roropa ase. Jezu ësemãkapohpõ ropa mokyro.

³ Ynara ãko ase Ritonõpo a: “Papa Kapuaono, kure rokë Karaxia põkõ tyriko. Torëtyke pyra tyriko toto roropa,” ãko ase opoko xine. Morarã ãko ase roropa Jezu Kyrixtu Kuesëkomo a.

⁴ Kyrixtu kynorihne. Kynosekarone, kyyrypyrykõ ehepyryme, Tummy omi poe, Ritonõpo omi poe. Osemazuhme kymarakõ tymyhse sã sexine kyyrypyrykomo a. Morara exiryke Kyrixtu toorihse kÿpokatohkõme ropa.

⁵ Morara exiryke ynara kakehpyra sehtone: “Imehxo Ritonõpo mana,” kakehpyra sehtone.

Toiro rokë Kyrixtu omiry mana

⁶ Atasamãko opoko xine ase. Ynara exiryke. Opyno xine Ritonõpo kynexine ipunaka. Morara exiryke Tumükuru tonehpose aorihthohme omyakãkõme, oorypyrykõ ehehmatohme, jüme orihpyra oehthõkõme. Yrome axi oeahmahpõkõ rumekãko ropa matose. Imehnõ omiry ke Kyrixtu omiry myakamãko matose. Morara exiryke atasamãko ase opoko xine.

⁷ Toiro rokë Kyrixtu omiry mana. Tyorõ pyra mana. Yrome imehnõ poe matose otupïko. Mokaro mã azahkuru Kyrixtu omiry ekarõko mã toto. Kyrixtu ehtoh azahkuru ekarõko toto.

⁸⁻⁹ Mokaro Kyrixtu omiry azahkuru ekaronanõ pahnõko mã Ritonõpo apotoimo htaka. Yna roropa azahkuru Kyrixtu omiry ekaroryhtao yna a,

yna pahnōko roropa mā Ritonōpo. Morararo kapu ae Ritonōpo nenyokyh-pyry ahtao azahkuru Kyrixtu omiry ekaroryhtao mokyro emāko roropa mā Ritonōpo apotoimo htaka. Morara exiryke morara tykase ywy oya xine. Morara kazomōko ropa ase oya xine, zuaro oehtohkōme, azahkuru āmorepahpōkō tomasēme exiko mana apotoimo htaka, onenetuputyhpyrykō Kyrixtu poko tytyorōmase exiryke eya.

¹⁰ Imehnomo a “Kure mase, Pauru” kary etary se hkopyra ase. Yrome Ritonōpo a “Kure mase” kary etary se rokē ase. Emero rokē imehnō jepeme ehtoh poko jemynyhmāry se pyra ase. Emero rokē imehnō epeme se jehtoh poko jemynyhmāryhtao Kyrixtu omipona pyra exiko ase.

Pauru menekatopōpyry poko Kyrixtu a

¹¹ Ynara kary se rokē ase oya xine, wekyry tomo, āmorepatorŷko ase Jezu Kyrixtu poko. Ahno rokē omiry kara ekarōko ase oya xine.

¹² Ahno a pyra tamorepase ywy Kyrixtu poko. Jezu Kyrixtu a rokē tamorepase ywy, typoko.

¹³ Juaro matose. Pake Jezu poetory tō osanumase ywy, yronomyryme. Kytamurukō omihpyry omipona ro jahtao, toto htomase ywy. Toto zupise roropa ywy, toto etapatohme, emero toto enahkatohme.

¹⁴ Ymarōkō motye exiase Ritonōpo enetuputyry poko, kytamurukō omihpyry warohxo roropa exiase. Yronomyrymehxo exiase kytamurukō namorepatorōpyry poko.

¹⁵ Mame Ritonōpo a tymenekase ywy, kypyno xine toexiryke. Exipyra ro jahtao waku ao ro jahtao, tymenekase ywy eya, typoetoryme jehtohme.

¹⁶ Morarame imeīpo Tumūkuru tonepose ya, Kyrixtu omiry poko roropa juteutōkara amōrepatohme ya, Tumūkuru enetupuhpotohme roropa juteutōkara a. Morara exiryke imehnomo a ytopyra exiase oturupose Jezu poko.

¹⁷ Jerusarē pona ytopyra exiase roropa oturupose, osemazuhme Jezu Kyrixtu nymenekatyamo a, imehnō amōrepananōme. Mokaro a ytopyra exiase oturupose. Topoh rokē Arapia pona ytoase. Morotoino Tamaxiku pona ropa ytoase.

¹⁸ Oseruao tyeimāse ahtao Jerusarē pona ytoase ropa, oturupose Peturu a. Asakoro semana imaro exiase, joturupory poko eya.

¹⁹ Imehnō Jezu Kyrixtu nymenekatyā maro pyra exiase. Tiaku maro rokē exiase, Kuesékō akoronŷpyry maro.

²⁰ Ynymerohpyry sero zae. Ajohpe pyra ase. Ritonōpo mā zuaro. Ajohpe pyra jexiry waro mana.

²¹ Morotoino Jerusarē poe Xiria poro ytoase, Xirixia poro roropa.

²² Myaro toytose jexiryke juaro pyra toehse toto, Jezu poetory tomo, Jutea pōkomo.

²³ Imehnō otururu rokē totase eya xine ypoko. “Mokyro Pauru, kyyryhmahpōkō imehnō amōrepāko mana, Jezu enetupuhpotohme toto a. Pake Jezu enetupuhnanō enahkāpory satonōpo mokyro,” kary totase eya xine ypoko.

²⁴ Mame morara kary etaryke tyya xine: “Kure mase Ritonōpo, Pauru mapoiaase opoetoryme,” tykase toto ypoko.

2

Pauru oximōtopōpyry poko imehnō Jezu nymenekatyā maro

¹ Morarame 14me ikonopory taropose ahtao Jerusarē pona ytoase ropa Panape maro. Titu roropa aroase ymaro.

² Ritonõpo omi poe ytoase. Jezu poetory imehxo exiketõ maro oturuse ytoase. Mame oximõme yna ahtao, uruase toto juteutõkara amorepatoh poko ya Kyrixtu omiry poko, zuaro toto ehtohme, zae jehtoh poko zuaro roropa toto ehtohme. Toiparo rokë jerohtopõpyry exiryino ynanoturuse oximõme.

³ Mame jepe Titu kyrekume kynexine, juteume pyra. Yrome jaipotapihpyry onysahkapopyra toh kynexine Jezu poetory imehxo exiketomo.

⁴ Morarame imehnõ Jezu poetoryme tõsekarorykõ se toh nexiase repe. Yna maro tõximõse toto yna omiry etary se toexirykõke. “Jezu poetory ynanase roropa,” nase toto yna a, ajohpe rokene. Yna maro tõximõse tahtao xine Titu aipotapihpyry sahkapyry se nexiase toto, kytamurukõ omihpyry omipona yna riry se toexirykõke. Ynara kary se roropa nexiase toto yna a: “Oty katohme kytamurukõ omipona pyra matou Jezu tonetupuhse oya xine ahtao?” kary se nexiase toto yna a. “Kytamurukõ omipona ahtao rokë kure exikõ sytatose,” kary se nexiase toto yna a.

⁵ Yrome mokaro omipona pyra ynanexiase ipunaka. Kyrixtu omiry azahkuru ekarory se pyra yna exiryke, zae rokë ekarory se oya xine yna exiryke. Naeroro mokaro omipona pyra ynanexiase.

⁶ Yrome Peturu tõ Jezu poetory imehxo exiketõ kynexine. Mokaro yna onytyoromara nexiase totõ. Imehxo exiketõ, åko ase. Otaråme ime nymyry pyra nexiase toto. Zuarõ pyra ase. Ritonõpo rokë toto waro mana, ikurohtaõ xine eneryke tyya. Mokaro ytyorõmara nexiase.

⁷ Yrome jenetuputyase toto Ritonõpo nymenekahpyryme, juteutõkara amorepaneme Jezu Kyrixtu omiry poko. Peturu roropa Ritonõpo a tymenekase kynexine juteu tõ amorepaneme Jezu Kyrixtu omiry poko.

⁸ Morara exiryke Ritonõpo jamitunuru poe juteutõkara amorepaneme toehse ywy. Peturu ehtoh sã toehse ywy, Ritonõpo jamitunuru poe, Peturu juteu tõ amorepaneme toehse exiryke.

⁹⁻¹⁰ Mame Peturu tõ jenetuputyase, Peturu, Tiaku, Joãõ, enara. Jezu poetory imehxo exiketõ mokaro. Ritonõpo poe juteutõkara amorepaneme jenetuputyase toto. Morara exiryke yna emary apoiase toto, Panape maro, tonetupuhse yna erohtõh tyya xine exiryke. “Amarokõ juteutõkara amorepananõme matose. Morararo ynanase, juteu tõ amorepananõme ynanase,” nase toto yna a. “Yrome juteu tõ tymõkomoke pyra exiketõ eneryhtaõ oya xine, Jezu poetoryme, akorehmatoko toto,” nase toto ya. Yje, toto akorehmåko ynanase, ase eya xine.

Peturu zurutopõpyry Pauru a

¹¹ Moromeiõpo Åtiokia pona Peturu toehse ahtao, tutuarõmase ya jarao, azahkuru exiryke.

¹² Ynara kynexine Peturu. Osemazuhme aporo juteutõkara maro tõtuhse ynororo aporo. Jezu poetory tõ maro tõtuhse. Moromeiõpo mokaro maro tõtukuru se pyra ropa toehse ynororo, tyhxitapåse toexiryke, Tiaku naropotyã toytose morotõna exiryke. Toto hxike toexiryke otuhpyra Peturu toehse, mokaro maro, juteutõkara aipotapihpyry sahkaponanõme Tiaku naropotyã exiryke. Morara exiryke juteutõkara maro otuhpyra toehse Peturu. Morara exiryke moro eneryke ya, Peturu tutuarõtanohse ya moro poko, ajoajohpe toehse exiryke.

¹³ Mame imehnõ roropa Jezu poetory tõ Peturu sã toehse roropa toto. Juteutõkara maro tõtukurukõ se pyra toehse toto, imehnõ juteu tõ hxike toexirykõke. Panape roropa toto eneryke tyhxitapåse. Mokaro saaro toehse.

¹⁴ Mame zae pyra toto exiry tonese ya ahtao, Jezu Kyrixtu omiry omipona pyra roropa tonese ya ahtao, ynara ase Peturu a: “Juteu nymyry mase. Yrome juteu ehtoh sã pyra mexiase. Oty katohme matou juteutõkara riry

se juteu tamuru omipona? Kytamurukō omipona Jezu poetory tō onyripyra ehtoko,” ase Peturu a emero totasēme.

Jezu enetuputyryhtao

¹⁵ Ajohpe pyra, imehnō iirypyrymākō sã pyra sytatose, juteume tonuruse kuexirykōke.

¹⁶ Yrome Jezu Kyrixtu enetuputyryhtao rokē kyaa xine kukurākatorỹko Ritonōpo mana. Naeroro ynara karyhtao kyaa xine: “Moeze nymerohpyry omipona ase,” karyhtao kyaa xine, ekurākara ekurehnōko sytatose. Morara exiryke Jezu Kyrixtu tonetupuhse kyaa xine kukurākapotohkōme Ritonōpo a. Kyrixtu enetuputyryhtao rokē kyaa xine, kukurākatorỹko Ritonōpo mana. Moeze nymerohpyry omipona kuexirykōke pyra kukurākatorỹko mana. Ynara exiryke, Moeze nymerohpyry omipona kukuruhtao kyaa xine, kukurākara xine Ritonōpo ekurehnōko mana.

¹⁷ Jezu enetuputyryhtao rokē kyaa xine kukurākatorỹko Ritonōpo mana. Moeze nymerohpyry omipona pyra ro kuahtao xine kukurākatorỹko mana. Morara kuahtao xine iirypyryme kuexirykō waro sytatose exīko, juteutōkara saaro. Naeroro: “Oty kara mā Kyrixtu iirypyryme kuahtao xine,” āko sytatou? Arypyra, azahkuru rokē sytatose morara karyhtao kyaa xine.

¹⁸ Naeroro iirypyryme jehtopōpyry turumekase ya ahtao, mame unurumekahpyry poko toehse ropa jahtao Moeze nymerohpyry omipona pyra ropyra exīko ase.

¹⁹ Moeze nymerohpyry omipona jexiry jukurākara mana Ritonōpo a. Moro waro ase Ritonōpo omiry sekeremaryke ya. Moeze nymerohpyry omipona exisaromepyra sytatose. Inymerohpyry a totapase ywy. Kyrixtu maro toorihse ywy wewe pokona, tonetupuhse ya exiryke.

²⁰ Taro ro ase sero nono po, yrome Kyrixtu ymaro mana. Naeroro Ritonōpo mükuru enetuputyryke sã rokē ytoytōko ase. Pake jehtopōpyry sã pyra, aomipona toehse ywy. Ypyno toexiryke kynorihne, orihpyra jehtohme. Naeroro aomipona se rokē ase.

²¹ Emero kukurākarykō se Ritonōpo mana. Naeroro: “Kure jyripyra exiko,” kara ase eya. Otarāme imepỹ: “Kure jyripyra exiko,” āko Ritonōpo a, Moeze nymerohpyry omipona kukuru se toexiryke. Morara ahtao, toiparo rokē toorihse Jezu exiry. Mātã kuamoreme xine ekurākasaromepyra sytatose, Kyrixtu poe rokē Ritonōpo poenōme exīko sytatose, enara.

3

Moeze nymerohpyry omipona oexirykō Jezu enetuputyry sã pyra mana

¹ Karaxia pōkomo, putupyra rokē matose. Onoky a tytyrōmase matohu? Joroko tamuru poetory a otarame tonekunohse matose. Jezu Kyrixtu exihmatopōpyry waro mexiatose repe. Kure kuuruatose moro poko.

² Toiro ekaropōko ropa ase oya xine, otara kaxīpo oya xine Ritonōpo Zuzenu tomōse āka xine? Moeze nymerohpyry omipona oexīpo xine? Arypyra, Jezu Kyrixtu omiry etaryke rokē oya xine, menetuputyatose. Mame tonetupuhse oya xine exiryke Ritonōpo Zuzenu tomōse āka xine.

³ Ritonōpo Zuzenu poe rokē tonetupuhse oya xine. Ipoie ipoenōme toehse matose. Naeroro oty katohme Moeze nymerohpyry kuhnōko ropa matou seromaroro? Putupyra exiketō sã rokē matose.

⁴ Oryhmarykohtao ro tōseanahtose amarakomo. Āmorepatopōpyrykō onurumekara mexiatose aporo Jezu poetoryme toehse oexirykōke. Otarāme toiparo rokē moseanahtoatose.

⁵ Otātōhxo Ritonōpo tyjamitunuru enepōko nah oya xine? Otāto roropahxo Tuzenu ekarōko Ritonōpo na oya xihne? Moeze nymerohpyry omipona oexirykōke pyra Tuzenu ekarōko mana. Tōmiry etaryke rokē oya xine, Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine roropa, morara exiryke Tuzenu ekarōko Ritonōpo oya xine mana.

⁶ Morarar Aparāo toehse pake. Ynara tymerose pake sero poko Ritonōpo omiryne: “Ritonōpo tonetupuhse eya, tosēme nymyry. Morara exiryke tonepuhse eya exiryke Ritonōpo roropa kynenene kure exiketyme,” tykase.

⁷ Enetupuhtoko, Ritonōpo enetupuhnanō mā Aparāo pakōme nymyry Ritonōpo a.

⁸ Pake ro Ritonōpo tuaro ro, juteutōkara kurākary poko tyya. Morara exiryke tōmiry tokarose Aparāo a, Tumūkuru poko, enurupyra ro Kyrixtu ahtao. Ynara tykase eya: “Jenetuputyryke oya emero pata pōkō rīko ase kure, juteu tomo, juteutōkara, enara,” tykase Ritonōpo Aparāo a.

⁹ Morara kary etaryke tyya, zae Ritonōpo ehtoh tonetupuhse Aparāo a. Morara exiryke kure tyrise ynororo Ritonōpo a. Morararo emero Ritonōpo enetupuhnanō mana. Kure toto rīko roropa mā Ritonōpo Aparāo kure ritōpopyra saaro.

¹⁰ Imehnō ynara āko: “Toipe ywy kure, Moeze nymerohpyry omipona jexiryke,” āko toh mā repe. Morara kananō mā iirypyryme Ritonōpo a. Ynara tymerose exiryke Ritonōpo omiryne: “Moeze nymerohpyry omipona ehtoko, kokoro rokene. Toiro rokē jomipona pyra awahtao xine iirypyryme ya matose,” me tymerose Ritonōpo omiryne.

¹¹ Morara exiryke emero iirypyryme sytatose, Moeze nymerohpyry omipona pyra toehse kuexirykōke. Moeze nymerohpyry kukuruhtao kyya xine kukurākara xine Ritonōpo mana. Morara exiryke ynara āko Ritonōpo omiry: “Tonetupuhse oya xine jahtao okurākatoryko ase. Orihpyme oritoryko ase, jenetuputyryke oya xine,” āko kyya xine Ritonōpo mana.

¹² Moeze nymerohpyry omipona se exiketō ynara āko: “Moeze nymerohpyry omipona ahtao rokē kure exīko sytatose Ritonōpo a,” āko toh mā repe. Yrome Jezu enetupuhnanō morara kara mā toto. Ynara tymerose sero poko Ritonōpo omiryne: “Moeze nymerohpyry omipona exiketō, isene exīko toh mana jūme,” tykase.

¹³ Ynara āko Ritonōpo tōmipona pyra exiketomo a: “Iirypyryme ya matose ipunaka,” āko mā eya xine. Yrome Kyrixtu kynorihne kyyrypyrykō ehepyryme. Morara exiryke ynara tykase Ritonōpo Jezu a: “Iirypyryme mexī ipunaka wewe pokona toxixihmase oexiryke,” tykase. Yrome kyya xine morara kara Ritonōpo mana, kyyrypyrykō tapoise sā Jezu a exiryke, kymyakākōme toorihse toexiryke, kure rokē kuehtōhkōme.

¹⁴ “Jenetuputyryke oya emero pata pōkō rīko ase kure,” katōpopyra ae ro Aparāo a, toxixihmapose Kyrixtu. Mame Kyrixtu toorihse exiryke, oya xine roropa juteutōkara a Tuzenu ekarōko mana, Jezu enetuputyryke oya xine.

Ritonōpo nekarohpyry Aparāo a Moeze nymerohpyry sā pyra

¹⁵ Wekyry tomo ynara āko ase enetupuhtohme oya xine. Pape merory se kuahtao xine kymōkomohpyrykō esē riry poko, kuesetykō merōko sytatose pape pokona. Kuepekō roropa tosety merōko moro pokona. Asakoro esety ahtao imepē moro onytyromara mana. Moro onypahpyra roropa mana.

¹⁶ Moro sā ynara tykase Ritonōpo Aparāo a: “Kure orīko ase, apary roropa rīko ase kure,” tykase. “Emero apakomo,” kara Ritonōpo kynexine. Yrome toirō poko rokē ipary poko tōturuse Ritonōpo, Kyrixtu poko rokene.

¹⁷ Ynara āko ase oya xine, osemazuhme tōmiry ekarone Ritonōpo Aparāo a, kukurākarykō poko, tonetuputyry se kyya xine exiryke. Moromeipo

430me jeimamyry taropose ahtao tōmiry tymeropose ropa Moeze a. Yrome tynmeropohpyry Moeze a tōturutopōpyry Aparão a onytyoromara mana. Onymyakāmara roropa mana.

¹⁸ Ritonōpo nekarory kyya xine topehke pyra mana. Naeroro ynara kananō azahkuru mana: “Moino ro ase, Moeze nymerohpyry omipona ase. Morara exiryke jepehpyryme Ritonōpo nekarory apoiko ase,” kananō mā azahkuru. Epyrypāko rokē mā toto, Aparão ehtopōpyry sã pyra Ritonōpo onenetupuhpyra toexirykōke. Ritonōpo tonetupuhse tyya exiryke sã rokē in-ekarohpyry tapoise Aparão a, pake: “Morohne ekarōko ase,” tykase Ritonōpo exiryke eya.

¹⁹ Morara ahtao oty katohme Ritonōpo a tōmiry tymeropose Moeze a? Arypyra, moro tymeropose tyrypyrykō enetupuhthohme iirypyryme exike-tomo a. Axītao rokē roropa moro tymeropose, Aparão pary Kyrixtu oeh-tāne rokene. Morohne poko pake Aparão turuse Ritonōpo a. Ritonōpo tynmeropohpyry ekarone tynenyohityamo a, ekarotohme Moeze a imerotohme imehnō neneryme.

²⁰ Yrome tōmiry ekaroryhtao Aparão a, Ritonōpo rokē kynexine. Tynenyohityā maro pyra, takorehmaneke pyra. Enara kynexine, toiroro.

Sē nase Moeze nymerohpyry poko

²¹ Yrome asakoro pyra mana, iirypyrymākō kurākatoh asakoro pyra mana. Moeze nymerohpyry omipona kukuruhtao iirypyrymākō onukurākasaromepyra mana. Iirypyrymākō tukurākase ahtao Moeze nymerohpyry kukuru poko, imepỹ onekaropyra Ritonōpo exiry kypynanohtōhkōme, kyyrypyrykō korokatohme roropa.

²² Ynara tymerose sero poko Ritonōpo omiryne: “Tymyhse sã sero pōkō emero porehme iirypyrymākōmo a,” tykase. Naeroro Jezu Kyrixtu enetuputyryhtao kyya xine kymyhpokatoryko ropa sã Ritonōpo mana. Emero tynekarory ekarōko roropa mā Ritonōpo kyya xine Jezu enetuputyryhtao kyya xine.

²³ Kyrixtu oehpyra ahtao, enetuputyry waro pyra sexiatiase. Morara exiryke Moeze nymerohpyry rokē kutuarōtanopyatose zae ehtoh poko. Apurutyā sã sexiatiase Kukurākanekō enetupuhthāne rokē kyya xine.

²⁴ Poeto sã sexiatiase, naeroro kuātanohponekōme sã Moeze nymerohpyry kynexine. Poetohti wātanohne tunuātanopyry tō eraseme mana. Moro saaro Moeze nymerohpyry omipona sexiatiase, Kyrixtu oehthāne rokene, kukurākase xine. Kyrixtu enetuputyryhtao kyya xine, kukurākatorỹko mana.

²⁵ Seromaroro Kyrixtu enetupuhnōko sytatose. Kyrixtu enetuputyryhtao kyya xine poeto sã pyra sytatose. Zuātatyā sã sytatose. Naeroro Moeze nymerohpyry se hkopyra toehse sytatose, kuātanohnekōme pyra toehse exiryke.

²⁶ Seromaroro Ritonōpo poenōme toehse matose, Imūkuru maro, Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine.

²⁷ Kyrixtu tonetupuhse oya xine exiryke, tōpurihkase matose ipoetoryme oexirykō waro imehnō ehtohme, isã roropa oehthōkōme.

²⁸ Seromaroro juteu tō oxisã Ritonōpo a mana juteutōkara maro. Imehnō namoto tō oxisã roropa mana tamoreme sã erohketō maro. Orutua kō oxisã roropa mana nohpo tō maro. Oxisã matose Ritonōpo a Jezu Kyrixtu maro awahtao xine.

²⁹ Kyrixtu poetoryme oexirykōke, Aparão pakōme nymyry matose. Mame Ritonōpo nekarory esēme exīko matose Kyrixtu maro, Ritonōpo omihpyry ae ro Aparão a.

4

¹ Toipe ahno tumükue exikety. Toorihse ahtao imõkomohpyry esëme imükuhpyry exïko mana, tuâtase tahtao rokene. Yrome wâtara ro tahtao mã arypura aporo. Esëme ro mã repe, yrome namoto sã rokẽ mã aporo. Tummy ekepyry mõkomohpyry poko pyra mã aporo, poetome ro toexiryke.

² Mame tumyke pyra toehse exiryke imepÿ zuâtanoñko mana. Imõkomory eraseme exïko roropa zuâtanoñne mana. Jü ekepyry omihpyry poe zuâtakepyry ponãmero eraseme exïko mana.

³ Mokyro sã sexiataose pake, poetõpo sã rokene. Ritonõpo onenetupuhppnõ esëkõ omipona rokẽ sexiataose Kyrixtu onenetupuhpyra ro kuahtao xine.

⁴ Mame aehtoh po toehse ahtao, Tumükuru tonehpose Ritonõpo a, Kyrixtu tonehpose nohpo mükurume aenurutohme, juteume roropa aenurutohme. Moeze nymerohpyry omipona toehse roropa ynororo.

⁵ Mame ynara kase kymarokõ Ritonõpo a: “Moeze nymerohpyry omipona exisaromepyra ynanase,” kase kymarokomo. “Otaraze ae exïko ynanahẽ Ritonõpo a?” kase kymarokomo. Yrome ynara ãko Kyrixtu kyya xine: “Juzenu ekarõko ase oya xine okurãkatohkõme Ritonõpo a. Moeze nymerohpyry omipona oexirykõ se pyra ase. Ritonõpo poenõme oexirykõ se rokẽ ase,” ãko Jezu kyya xine.

⁶ Mame Tumükuru zuzenu tonehpose Ritonõpo a kuaka xine, Ritonõpo poenõme kuexirykõ waro kuehtohkõme. “Papa, Papa,” ãko mã Zuzenu kukurohtao xine.

⁷ Morara exiryke Ritonõpo poenõme kuehtohkõ waro kuexirykõke namotome pyra sã toehse sytatose, ipoenõme toehse kuexirykõke. Morara exiryke kurã ekarõko Ritonõpo mã kyya xine, typoenõme tyrise eya kuexirykõke.

Torëtyke Pauru ehtopõpyry poko sero Karaxia põkõ poko

⁸ Apitoryme Ritonõpo waro pyra mexiataosene. Morara exiryke imehñõ neponãmary omipona mexiataose. Ritonõpo poetoryme pyra mexiataose roropa.

⁹ Seromaroro Ritonõpo waro toehse matose. Awaro xine roropa Ritonõpo mana. Oty katoñ irumekary se ropa matou? Oty katoñ imepÿ ritõ tõ xihpyry eahmary se matoñu? Oty katoñ toto namotome oexirykõ se ropa matoñu?

¹⁰ Azahkuru matose ynara ãko: “Zae exïko sytatose Ritonõpo a tehme ehtoh riryhtao kyya xine kuropõme pyra ehtohme, nuno etyhpyry po, jeimamyry po, ikonopory po roropa, enara,” ãko matose repe azahkuru.

¹¹ Torëtyke ase opoko xine, yronymyryme kuamrepatosene repe. Otarãme toiparo rokẽ jakõtase ãmoreparykõ poko.

¹² Wekury tomo, ysã oexirykõ se ase, Kyrixtu omipona, asã xine roropa jexiryke. Azahkuru pyra mexiataose ymaro, kure rokẽ mexiataose ymaro.

¹³ Wenikehpyra ro matou? Apitoryme ro Ritonõpo omiry ekarose jytopõpyry poko oya xine? Kure pyra exiase moroto. Morara exiryke tehme toehse wyw amaro xine.

¹⁴ Mame: “Moky xihpyry, Pauru xihpyry,” kara mexiataose ypoko. Kure pyra jexiry nuriame nexiase repe oya xine. Yrome jenyohpyra ropa mexiataose morotoino. Kure rokẽ kyriatose. Ritonõpo nenyokyhpyry sã kyriatose. Kyrixtu Jezu kure riry sã roropa kure rokẽ ymaro mexiataose.

¹⁵ Tãkye mexiataose ypoko, ypyno oexirykõke. Otaraze toehse matou tãkye oehxïpo xine? Opoko xine ynara ãko ase: “Oenurukõ mukary waro awahtao xine moutory jenurume ekarotohme,” ãko ase opoko xine.

¹⁶ Seromaroro oepekõme pyra toehse hano? Otarãme zae jotururu exiryke.

17 Mokaro opyno xine sã toh mã repe. Yrome ãmorepatohkõ eya xine mã popyra. Amarokõ apiakary se toh mã ywinoino. Ypyno oehotopõpyrykõ sã typyno xine oriporykõ se rokẽ toh mana.

18 Imehnõ pyno kuexirykõ kure. Yrome toto enekunohtohme rokẽ kure sã toto riryhtaõ, popyra. Amaro xine rokẽ jahtaõ pyra imehnõ pyno ehtoko. Emero rokẽ, moe jahtaõ roropa kure ehtoko imehnõ maro.

19 Poetohti, opoko xine sam ãko ase. Enurusasaka exikety sã ase sam ãko opoko xine. Sam kakehpyra ase roropa Kyrixtu omipona ipunaka oexirykõ eraximaryke ya.

20 Seromaroro amaro xine jexiry se ase, ipunaka. Jotururu se ase amaro xine okurãkarykõ poko Ritonõpo a tãkye jehtohme ropa opoko xine. Torẽtyke ase opoko xine.

Sara tõ enetupuhthõ poko sero Akara maro

21 Etatoko pahne, Moeze nymerohpyry omipona se exiketomo, tuaro nymyry hmatou? Moeze omihpyry wahro?

22 Ynara tymerose Moeze a Ritonõpo omiryne. Aparão asakoro tumükue toehse. Toiro inamoto mükurume. Toiro ipyty nymyry mükurume.

23 Inamoto mükuru tonuruse ahno mükurume rokene, kymarokõ samo. Yrome ipyty rohtakano, Ritonõpo omi poe tonuruse poetõ, ynara tykase Ritonõpo exiryke pake: “Opyty emũkuãko mana,” tykase Ritonõpo Aparão a.

24 Moro poko ynara enetupuhnõko sytatose. Nohpo tõ asakoro kynexine. Ritonõpo omihpyry ekarotopõpyry asakoro ehtoh samo. Osemazuhme tõmiry tokarose Moeze a. Ypy po ahtaõ tõmiry tokarose eya imerotohme, Xinai po ahtaõ. Mokaro Moeze nymerohpyry omipona se exiketõ Aparão poetory mükuru sã mana, Akara mükuru samo. (Ypy Xinai Arapia po mana.)

25 Seromaroro ynara kananõ nae: “Moeze nymerohpyry omipona sehtone, kure kuehtohkõme Ritonõpo a,” ãko toto. Morara kananõ mã Akara mükuru sã toto, Iximaeu samo. Mokaro juteu tomo, Jerusarẽ põkomo. Akara mükuru sã mã toto.

26 Yrome imepỹ pata nae, Jerusarẽ panõ kapu ao. Moro pata kaeno. Moro po toehse sytatose, Aparão pyty mükuru sã kuexirykõke, Izake samo. Kyyrypyrykõ tykorokase Ritonõpo a, tonetupuhse kyya xine exiryke.

27 Ynara ãko Ritonõpo omiry:

“Kuku, emũkuapitopyra mase repe.

Yrome tãkye exiko.

Poetoẽme xipitopyra mase repe.

Yrome tãkye exiko.

Onio nurumekahpyryne mase repe.

Yrome tumükue exiketyme exiko mase tuhke.

Tynio maro exikehpyra exikety motye emũkuãko mase.

Naeroro tuhke opoenõ emamyryke tãkye exiko,”

tykase Ritonõpo. Moro tymerose Izaja a pake.

28 Wekyry tomo, Ritonõpo omi poe Izake tonuruse. Naeroro mokyro saaro matose, tonuruse sã oexirykõke Ritonõpo Zuzenu poe.

29 Mame mokyro a, ahno poe rokẽ aenuruhpyry a tounohse Ritonõpo omi poe aenuruhpyry. Moro saaro mã seromaroro. Ritonõpo Zuzenu poe aenurutyãme kuexirykõke kueunohtorỹko mã Moeze nymerohpyry omipona exiketomo.

30 Yrome ynara tymerose roropa Ritonõpo omiryne: “Anamoto aropoko ropa atapyĩ tae, imükuru maro. Mokyro mükuru mã omõkomory esẽme pyra mana. Opyty nymyry mükuru rokẽ mã omõkomohpyry esẽme exiko,” tykase Ritonõpo Aparão a.

³¹ Morara exiryke, wekury tomo, inamoto mūkurume pyra sã sytatose, ipyty nymyry mūkurume sã sytatose.

5

Orēpyra ehtoko zae oexirykō poko

¹ Tymyhpokase ropa sã sytatose Moeze nymerohpyry poko pyra kuehtohkōme. Kyrixtu kyjamihtanohtatose kukurākarykohtao. Morara exiryke orēpyra ehtoko zae oexirykō poko. Ynara kara ehtoko: “Moeze nymeropohpyry omipona sehtone kure kuehtohkōme Ritonōpo a,” kara ehtoko. Morara karyhtao oya xine imykyhpyry saaro matose.

² Etatoko pahne, ywy ase Pauru, ynara āko ase oya xine, aipotapihpyry sahkapanonō omipona awahtao xine: “Kyrixtu omipona ase,” āko matose toiparo rokene. Osenekunohnōko rokē matose, āko ase oya xine.

³ Morara exiryke otuarōtanohtorỹko ase. Aipotapihpyry tysahkase oya xine ahtao kure repe, emero Moeze nymerohpyry omipona awahtao xine rokene. Emero pyra aomipona awahtao xine ekurehnōko rokē matose.

⁴ Mame ynara karyhtao oya xine: “Moeze nymerohpyry omipona jexiryke, kure exīko ase Ritonōpo a,” karyhtao oya xine, toiparo rokē kure oehtohkō poko matose. Kyrixtu winoino tōtouse ropa matose. Imaro pyra toehse matose, morara karyke oya xine. Morara awahtao xine Ritonōpo kure oripopyra xine mana.

⁵ Yrome kymarokō tyoro. Jezu Kyrixtu enetupuhnōko sytatose. Morara exiryke kukurākatorỹko Ritonōpo mana. Zuzenu kuakorehmatorỹko roropa mana kukurākarykō eraximaryke kyya xine, tonetupuhse kyya xine exiryke.

⁶ Kyrixtu Jezu maro kuahtao xine kuaikōpotapihpyry tysahkase ahtao, oty kara. Onysahkara ahtao oty kara roropa mana. Ynara rokē kure Ritonōpo a mana, Jezu Kyrixtu enetuputyry kyya xine. Mame imehnō pyno exīko sytatose, Jezu tonetupuhse exiryke kyya xine.

⁷ Orēpyra mexiatose repe. Onoky omi poe Ritonōpo omipona pyra toehse ropa matou? Oty poe tyoro toehse matou?

⁸ Ritonōpo poe pyra tyoro toehse matose. Eya toahmase matose tōmipona oehtohkōme.

⁹ Pitiko rokē pou porutatoh toximase ahtao tiriiku maro, porutāko pitiko pyra mana, poume tyrisemy. Moro saaro toiro azahkuru amorepatō amaro xine ahtao azahkuru enetupuhnōko matose emero porehme, pou porutatoh risē sã tiriiku maro.

¹⁰ Yrome awaro xine ase. Kyrixtu Kuesēkō maro oexirykō waro ase. Eramara roropa matose, Kuesēkō omipona oehxīpo xine. Ysã enetupuhnōko rokē matose. Morara exiryke azahkuru āmorepahpōkō wānohnōko Ritonōpo mana. Otarāme imehxo exikety, otarame ime hkopyra ynororo. Mokyro wānohnōko Ritonōpo mana. Zuario ase.

¹¹ Jakorō tomo, imehnō ynara āko ypoko: “Pauru ynara nase: ‘Aikōpotapihpyry isahkapoko,’ nase Pauru,” āko toto ypoko. Yrome ajohpe rokē toto. Ajohpe pyra moxiā ahtao, yzehno pyra moxiā exiry. Yrome ywy ynara āko: “Jezu exixihmatopōpyry poko tonetupuhse oya xine ahtao rokē, Ritonōpo okurākatorỹko mana,” āko ywy. Morara exiryke yzehno ro toh nase.

¹² Kure ya okonehmanekō esahkaryhtao tamoreme xine. Ah mokaro nose mukā toto tamoreme xine rokene.

¹³ Jakorō tomo, Ritonōpo a tyjamitunuru tokarose oya xine imyhpokatyā sã oehtohkōme. Yrome tuaro ehtoko ajoajohpe pyra oehtohkōme. Ynara kara ehtoko: “Ritonōpo a tyjamitunuru tokarose ya ypenetatoh poko jehtohme,” kara ehtoko. Morara karyhtao oya xine openetatohkō rumekary waro pyra

matose. Morara kara ehtoko, Ritonõpo jamitunuru nae oexirykõke, imehnõ pyno ehtoko roropa. Morara awahtao xine oxime atakorehmäko matose.

¹⁴ Ynara exiryke, Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a ynara katoh tonõ nae: “Imehnõ pyno ehtoko, osepyno oehtohkõ samo,” äko. Imehnõ pyno awahtao xine pake Moeze nymerohpyry omipona toehse matose.

¹⁵ Yrome imehnõ pokõnopyryhtao oya xine, toto kerekeremaryhtao roropa oya xine, osekato sä matose. Morarame okynä pyra osepyno oehtopõpyrykõ enahpako matose ämoreme xine.

Kypenetatohkõ Ritonõpo Zuzenu penetatoh sä pyra tyoro

¹⁶ Ynara äko ase oya xine, Ritonõpo Zuzenu oesëkõme tyritoko. Oesëkõme ahtao openetatohkõ poko pyra exiko matose, pake oehtopõpyrykõ sä pyra exiko matose.

¹⁷ Ynara exiryke, kypenetatohkõ Ritonõpo Zuzenu penetatoh sä pyra tyoro mana. Ritonõpo Zuzenu Kurä poe kure oehtohkõ se matose. Yrome openetatohkõ tyoro. Morara exiryke kure se awahtao xine ro, ämoreme xine kure exisaromepyra matose.

¹⁸ Ritonõpo Zuzenu oesëkõme ahtao, ynara kara matose: “Moeze nymerohpyry omipona sehtone, kure kuehtohkõme Ritonõpo a,” kara matose.

¹⁹ Openetatohkõ waro matose. Openetatohkõ poko awahtao xine iirypyryme matose. Imehnõ nohpo poko se matose. Mame oorypyrykõ poko awahtao xine, ehxiropyra matose.

²⁰ Ahno nyrihpyry rokë eahmäko matose, Ritonõpo myakäme. Pyaxi poko roropa matose. Oxiehno exiko matose. Atatapoiko matose. Otumoxike exiko matose. Imehnõ zehno exiko matose. Oyamene se xine rokë matose, otytyko se. Imehnõ kerekeremary poko matose. Moromeipo oseosezuhnöko rokë matose atae pyra oexirykõ poko,

²¹ zumoxike exiko matose. Etÿnõko roropa matose. Oximõnõko matose oorypyrykõ poko oehtohkõme. Emero morohne poko matose. Naeroro, tuaro ehtoko, ase oya xine, morohne poko pyra oehtohkõme. Morararo äko ropa ase seromaroro oya xine, wenikehpyra oehtohkõme. Morohne poko awahtao xine omõpyra matose Ritonõpo esaka.

²² Yrome Ritonõpo Zuzenu oesëkõme ahtao ynara sä exiko matose, imehnõ pyno exiko matose. Atäkyemäko matose roropa. Torëtyke pyra exiko matose. Penekehpyra roropa matose. Enupunäko matose roropa imehnõ poko. Kure rokë imehnomo a matose. Kuesëkõ omipona matose.

²³ Imehnõ motye se pyra roropa matose. Osenetupuhnõko matose oorypyrykõ poko pyra oehtohkõme. Enara matose Ritonõpo Zuzenu oesëkõme ahtao. Morara awahtao xine zae rokë matose, pake Moeze omihpyry omipona toehse roropa matose.

²⁴ Jezu Kyrixtu poenõme oexirykõke oorypyrykõ poko oehtopõpyrykõ turumekase oya xine. Openetatopõpyrykõ roropa oorypyrykõ poko turumekase oya xine Kyrixtu jamitunuru poe.

²⁵ Ritonõpo Zuzenu jamitunuru nae matose. Morara exiryke oesëkõme tyritoko aomipona oehtohkõme.

²⁶ Tuisame se pyra ehtoko. Imehnõ onuropyra ehtoko. Imehnõ zumoxike pyra ehtoko roropa, enara.

6

Oenupunatoko imehnõ poko

¹ Jakorõ tomo, imepÿ Jezu poetory tyrypyry poko toehse ahtao, mokyro maro oturutoko. Ritonõpo Zuzenu omipona awahtao xine, mokyro maro

oturutoko tyrypyry rumekatohme ropa eya. Yrome mokyro onuromara ehtoko. Tuaro ehtoko roropa, oorypyrykō poko oripopyra xine joroko tamuru ehtohme.

² Oenupunatoko imehnō poko, toto etuarimary eneryhtao oya xine. Mame akorehmaryhtao oya xine Kyrixtu omipona exīko matose.

³ Yrome ynara kananō nae: “Tuisamehxo ywy. Morara exiryke imehnō akorehmary se pyra ase, tuisame jexiryke,” āko repe, ajohpe. Osenekunohnōko rokē mā tuisame toexiry poko.

⁴ Osenetupuhtoko āmoreme xine zae oexirykō poko. Zae nymyry awahtao xine Kuesēkō nyriphopyry poko, tākye exīko matose onyrihpyrykō poko. Mame ynara kara roropa ehtoko: “Ynyrihpyry rokē kure. Imehnō nyrytā motye,” kara ehtoko onyrihpyrykō poko.

⁵ Mame akīme pyra roropa ehtoko emero porehme, oerohtohkō poko.

⁶ Tamorepase awahtao xine Ritonōpo omiry poko, āmorepanekō epehmatoko omōkomorykō ke. Morara awahtao xine toto akorehmāko matose.

⁷ Osenekunohpyra ehtoko. Ritonōpo onenekunohsaromepyra matose. Otyro tarykase oya xine ahtao, mororōme ro epery apoīko ropā matose.

⁸ Moro saaro oorypyrykō poko awahtao xine oorypyrykō epehpyry apoīko ropā matose. Orihnōko matose jūme. Yrome Ritonōpo Zuzenu omipona awahtao xine, orihp̄yme exīko matose jūme, Ritonōpo Zuzenu poe.

⁹ Naeroro penekehpyra sehtone imehnō riry poko kure. Morarame poremp̄pyra kuahtao xine kurā apoīko sytatose imeīpo.

¹⁰ Morara exiryke imehnō poko enupunakehpyra sehtone. Jezu poetory tō poko roropa senupunatone kuhse.

Pauru osekazumatop̄pyry

¹¹ Sero etyhpyry merōko ase, jemary ke rokene. Inūmehme sã nymerohpyry nase.

¹² Āmorepanekō mokaro, aikōpotapihpyry sahapory sato komo, orēpyra toexirykō se toh mā repe. Imehxo toexirykō se roropa toh mana. Morara exiryke ynara kary se pyra toto: “Jezu Kyrixtu poe rokē orihp̄yme exīko sytatose, toorihse exiryke kymyakākōme, kyyrypyrykō epehpyryme,” kary se pyra toh mana. Oty katohme? Tuhkākō morohne kary etary se pyra exiryke.

¹³ Yrome mokaro jaikōpotapihpyry isahkatyā Moeze nymerohpyry omipona pyra ro toh mana. Mame aikōpotapihpyry sahapory se toto, imeīpo toepyryparykō se toexirykōke. “Yna omiry totase ahtao, tuhke tyaikōpotapihpyry tysahkaposē,” kary se rokē toto imehnō netaryme.

¹⁴ Yrome ase epyrypara kure jexiry poko. Jezu Kyrixtu Kuesēkō exixihmatop̄pyry poko rokē epyryp̄ako ase. Ynara exiryke, toorihse Jezu exiryke, josenetupuhtoh tyrisenā sã toehse. Jezu onenetupuhpynō penetatoh se pyra ase. Morararo Jezu onenetupuhpynō mā ysã se pyra roropa toto, enara.

¹⁵ Jezu Kyrixtu omipona kuahtao xine, aipotapihpyry tysahkase ahtao, oty kara. Onysahkara ahtao, oty kara roropa. Toiro rokē kure. Kuosenetupuh-tohkō tyrisenā sã toehse ahtao, moro mā kure kuhse.

¹⁶ Ōsenetupuh-tohkō tyrisenā sã mana. Naeroro ynara se ase Ritonōpo a. Opoko xine Ritonōpo enupunary se ase. Torētyke pyra oexirykō se roropa ase Ritonōpo a. Morara se roropa ase emero Ritonōpo poenō nymyry poko, emero pata tō po.

¹⁷ Taroino oseosezuhno etary se pyra ase, aipotapihpyry sahkary poko. Upū poko piūmero nase, jetapatop̄pyry topu kē. Jezu epetōkara a typityp-iphose ywy. Moro eneryke Jezu namotome jenetupuhnōko imehnō mana.

¹⁸ Jakorõ tomo, ynara ãko ase Jezu Kyrixtu Kuesêkomo a: “Karaxia põkõ pyno exikehpyra exiko,” ãko ase. Enara rokene.

EPEZU

Pauru Nymerohpyry Epezu pōkō Neneryme

Efésios

Ekarotopo

Pauru ytotoöpöpyry oseruaono ahtao, moroto kynexine pata Epezu po oseruao jeimamyry exisasaka (Atos 19.1–20.1). Sero pape tymerose Pauru a äpuruhpyry tao tahtao (Epezu 4.1), Jezu poetory tō neneryme Epezu po, imehnō pata tō po roropa.

Tynmerohpyry ae tōto amorepāko mana toiro zoko sã Jezu poetory tō ehtoh poko (Epezu 1.10). Jezu enetuputyryke kyya xine Kuesëkōme, zokome sytatose sero nono po (Epezu 1–3). Zuzenu Kurã tokarose kyya xine isene kuehtohkōme; naeroro zae ehtoh poko se rokë sytatose. Kuokokō pyno kuehtohkō sã kypyno xine Kyrixtu mana. Morararo kupuhpyrykō omipona kuokokō ehtoh sã Kuesëkō omipona sytatose sero nono po.

Oseruao enetupuhtoh ekarōko Pauru mana tuarohxo kuehtohkōme toiro ahnome kuehtohkō poko: zokome sã sytatose, kupuhpyrykōme Jezu mana (Epezu 1.22-23); tapyime sã sytatose, apōme Jezu mana, topuimo (Epezu 2.20-21); nohpō niome sã roropa Jezu mana, ipytyme sytatose enetuputyryke kyya xine (Epezu 5.25-32).

Sero pape ao

Aosekarotopöpyry 1.1-2

Omi kurã Jezu Kyrixtu poko 1.3–3.21

Zae Jezu poetory tō ehtopo 4.1–6.20

Aosekazumatopo, kure tyripotopo 6.21-24

¹ Ynymerohpyry moro onenerykōme Epezu pōkomo. Ywy ase Pauru, Ritonōpo nymenekahpyry, Kyrixtu Jezu poko imehnō amorepatohme.

Ritonōpo poetoryme matose, mäsã rokë pyra Kyrixtu Jezu enetuputyryke oya xine, imaro roropa oexirykōke.

² “Papa Kapuaono, kure Epezu pōkō tyriko. Torëtyke pyra tyriko toto,” äko ase Ritonōpo a opoko xine. Jezu Kyrixtu Kuesëkomo a roropa, morara äko ase.

Kure kyrirykō poko Ritonōpo a

³ “Kure mase Papa Kapuaono,” sykatone Ritonōpo a, Jezu Kyrixtu Kuesëkō zumy a, kure rokë tyrise kuexirykōke, Tumükuru Kyrixtu maro. Mame Tuzenu emero ekarōko kyya xine mana. Kure kapuaōkō ritopöpyry sã kure kyritorÿko Ritonōpo mana.

⁴ Sero nono onyripyra ro tahtao, kymenekatone Ritonōpo, typoetoryme kuehtohkōme, Tumükuru Kyrixtu maro kuehtohkōme. Kymenekatone kure kuehtohkōme, iirypyryme pyra tyneneryme. Kypyno xine toexiryke,

⁵ tumükurume kyrirykō poko tōsenetupuhse Ritonōpo pake Tumükuru orikyry poko. Tumükurume kyritone täkye toehtohme kypoko xine tōsenetupuhpöpyry ae ro.

⁶ Tumükuru pyno Ritonōpo ipunaka repe. Yrome tonehpose eya xiaro kypynanohtohkōme. Topehke pyra tynekarory kurã sã Tumükuru tonehpose aorihthohme. Morara exiryke: “Kure mase Papa. Yna esëme mase imehxo,” sykatone Ritonōpo a.

⁷ Tymyhpokase sã sytatose, kymyakäkōme Kyrixtu toorihse exiryke. Eya kyryrypyrykō tukurikase roropa mana, tumunuru ke. Morara exiryke imehnō kypyno xine exiry motye kypyno xine Ritonōpo mana.

⁸ Naeroro kure kyriatosene. Tuaro toexiryke tuaro kyritorŷko roropa mana.

⁹ Pake emero kukurākarykō poko tōsenetupuhse Ritonōpo oximōme kuehtohkōme, toiro tośeke kuehtohkōme. Yrome Ritonōpo osenetuputyry waro pyra sexiatose. Morarame kutuarōtanohpotone tōsenetupuhtopōpyry poko.

¹⁰ Ynara tykase Ritonōpo: “Emero oximōme toto rīko ase Kyrixtu orikyry ke, kapuaōkō maro, nono pōkō maro, enara, toto esēme Kyrixtu ehtohme,” tykase Ritonōpo pake. Mame morohne ritoh po toehse ahtao, morohne rīko Ritonōpo mana.

¹¹ Emero exīko Ritonōpo osenetupuhtopōpyry ae ro, aomihpyry ae ro roropa. Osemazuhme sero nono onyripyra ro tahtao kymarokō tymenekase eya typoenōme kuehtohkōme tumūkuru Kyrixtu maro, tōsenetupuhtopōpyryme exiryke, toemynyhmatopōpyry ae ro apitoryme.

¹² Naeroro: “Kure mase Ritonōpo, yna Esēme imehxo mase,” āko ynanase, osemazuhme Kyrixtu tonetupuhse yna a exiryke, kypynanohnekōme.

¹³ Morarame amarokomo a roropa kurā omi totase. Morara exiryke Kyrixtu menetuputyatose, Kyrixtu omiry enetuputyryke oya xine. Naeroro typynanohse oexirykōke Ritonōpo a, Tuzenu kurā ekarone oya xine tōmihpyry ae ro, ipoetryme oehtohkō poko utuarōtatohkōme.

¹⁴ Ritonōpo Zuzenu nae kuahtao xine, zuaro sytatose, Ritonōpo nekarory typoetry tomo a apoīko sytatose, Zuzenu nae kuexirykōke. Kuakorehmatorŷko mana kypyno xine Ritonōpo ehtoh enetuputyry poko, tymyhse exiketō sã pyra kuehtohkōme. Naeroro: “Kure mase Ritonōpo, yna Esēme mase imehxo,” sykatone.

Pauru oturutopōpyry

¹⁵ Mame Kuesēkō Jezu enetuputyry poko oya xine totase ya. Ritonōpo poetry pyno oexirykō roropa totase ya.

¹⁶ Morara exiryke morara kary etaryhtao ya, “Kure mase” kakehpyra sã ywy Ritonōpo a. Opoko xine oturūko roropa ase, Ritonōpo maro jotururuh-tao.

¹⁷ Ynara āko ase Ritonōpo a Kuesēkō Jezu Kyrixtu zummy a: “Papa Kapuaono, imehxo mase. Morara exiryke Ouzenu a Epezu pōkō tuaro tyripoko toto,” āko ase Ritonōpo a, Ritonōpo waro oexirykō se jexiryke. Osenetupuhpōko roropa Ritonōpo mana oya xine.

¹⁸ Ynara āko ase roropa Ritonōpo a: “Epezu pōkō amorepako Papa, amaro toexirykō waro toto ehtohme, kure tyriyrykō eraximatohme eya xine, onekarotyã waro toto ehtohme, imeīpo ōmihpyry ae ro onekarory tō kurã waro roropa toto ehtohme,

¹⁹ jamihme kuhse oexiry waro roropa toto ehtohme,” āko ase. Tyjami-tunuru ke kuakorehmatorŷko mana kukurohtao xine, enetuputyryke kyya xine. Tyjमितunuru ke ro

²⁰ Tumūkuru ēsemākāpone ropā aorihxīpo. Mame tymaro tuisame kynyryne kapu ao.

²¹ Seromaroro Kyrixtu tuisame mana, imehnō kapuaōkō motye emero. Kowenu tōkehko motye mana, tuisa tōkehko roropa motye. Pata esē tō motye roropa mana, sero nono po. Emero motye kuhse mana, jūme roropa mana.

²² Naeroro emero esēme Kyrixtu tyrise Ritonōpo a. Mame kynekarone typoetry tomo a, toto esēme aehtohme. Tuisa Imehxo Exiketū ekarone eya xine.

²³ Kyrixtu zokome sã Ritonōpo poetry tō mana. Mame kupuhpyrykō omipona kuokokō exiry sã, moro sã Kyrixtu omipona ipoetry tō mana. Toto kurohtao roropa mana, toto jamihtanohnōko, enara.

2

Kuosenetupuhtohkō tyrisenā sā tyrise ropa

¹ Osemazuhme aporo Ritonōpo enetuputyry se pyra mexiatose, Ritonōpo omipona pyra oexirykōke, tyryrypyhyke rokē oexirykōke.

² Morara oexirykōke Jezu onenetupuhpynō penetatoh poko rokē mexiatose. Joroko tō esē omipona roropa mexiatose, amerehmaōkō esemy. Ritonōpo omipona pyra exiketō esē roropa mokyro.

³ Mokaro sā sexiataose, Jezu onenetupuhpynō samo. Kypenetatohkō poko rokē sexiataose. Kyyrypyrykō poko roropā sexiataose. Kuosenetupuhtohkō ae kypenetatohkō poko sexiataose. Ritonōpo nuānopryme roropa sexiataose, apotoimo htaka taroposāme roropa sexiataose.

⁴ Yrome Ritonōpo kuānohpopyra xine kynexine, kypoko xine toenupunase toexiryke ipunaka.

⁵ Ritonōpo enetuputyry se pyra ro kuahtao xine, aomipona pyra roropa kuahtao xine, kuosenetupuhtohkō tyrisenā sā tyrise ropa Ritonōpo a, Kyrixtu maro kuehtohkōme. Kure orirykō se Ritonōpo exiryke okurākatone ropa.

⁶ Seromaroro Kyrixtu Jezu maro kuexirykōke, kuosenetupuhtohkō tyrisenā sā tyrise ropa Ritonōpo a mana. Tymaro tuisame kuehtohkōme kapu ao, kuosenetupuhtohkō tyrisenā sā tyrise ropa eya.

⁷ Morara kyriatose Ritonōpo, kure toexiryke poko enetupuhpotohme imehno a jūme. Imehnō kypyno xine exiry motye kuhse Ritonōpo kypyno xine exiry mana. Morara exiryke kure kyrikehpyra xine kynexine, Kyrixtu Jezu maro kuehtohkōme, enetuputyryke kyya xine.

⁸ Naeroro tamoreme opyno xine Ritonōpo toexiryke typynanohse matose. Okurākatoryko roropa mana kure oexirykō pokoino pyra. Jezu enetuputyryke rokē oya xine okurākatoryko mana. Topehke pyra, tynekarory kurā sā, Tumūkuru tonehpose aorihthome, okurākatohkōme.

⁹ Naeroro epyrypasaromepyra matose Ritonōpo poenōme oexirykō poko. Kure oexirykō pokoino pyra tukurākase matose Ritonōpo a.

¹⁰ Ritonōpo kyrihpōkomo. Kyritone Kyrixtu Jezu maro kuehtohkōme kure imehno ritohme kyya xine. Pake ynara tykase Ritonōpo tyra rokene, “Kyrixtu omipona exiketomo a imehno riry se ase kure, kokoro rokene,” tykase.

Oximaro kuexirykō poko Kyrixtu Jezu maro

¹¹ Wenikehpyra ehtoko oehtopōpyrykō poko. Juteutōkara matose, morara tonuruse oexirykōke. Amarokō poko, “Tyaikōpotapihpory onysahkahnō mokaro,” āko juteu tō opoko xine. Yrome typoko xine, tysahkase aexityāme, osekarōko toto, tyaikōpotapihpory tysahkase tyra xine exiryke.

¹² Pake Kyrixtu onenetupuhpyra mexiatose. Ritonōpo nymenekatyāme pyra mexiatose, juteume pyra oexirykōke. Pake ynara tykase typoetory tomo a, “Kure rokē oritoryko ase,” tykase Ritonōpo. Yrome oya xine morara kara kynexine. Taro amarokō repe, nono po. Kyrixtu a okurākarykō oneraximara sā mexiatose. Ritonōpo waro pyra roropa mexiatose.

¹³ Osemazuhme aporo moe sā mexiatose. Yrome Ritonōpo a tonehse ropa matose tyra Jezu Kyrixtu orikyry ke. Seromaroro imaro amarokō toehse aomipona toehse oexirykōke.

¹⁴ Toipe juteu tomo, oxiehno toto juteutōkara maro. Moeze nymerohpyry juteu tō apurume sā kynexine, juteutōkara maro pyra toto ehtohme, Moeze nymerohpyry omipona pyra juteutōkara exiryke. Yrome seromaroro moro apuru tykararahse mana Kyrixtu a oximōme toto ehtohme ropa. Toorikyry

ke oxiehno pyra tyripose toto eya osepyno toto ehtohme, oxise roropa toto ehtohme. Toorikyry ke oxiehno toto exiry tonahkapose eya.

¹⁵ Ynara tykase Kyrixtu eya xine, “Moeze nymerohpyry omipona oexirykõ pokoino pyra okurâkatorÿko Ritonõpo mana. Kure oexirykõ pokoino pyra roropa,” tykase. Atae pyra toh nexiase repe. Yrome oximõme tyrise toto eya, tyrisenã sã toto ehtohme tymaro, oxiehno pyra toto ehtohme, osepyno rokẽ toto ehtohme.

¹⁶ Toxixihmatopõpyryke wewe pokona, Kyrixtu a oxiehno toto ehtoh tonahkapose. Wewe poko toorihpõpyry ke oxiehnokõ tyrise ropã oxiehno pyra, osepyno toto ehtohme ropã. Tonehse ropã toto eya Ritonõpo a aomipona toto ehtohme.

¹⁷ Naeroro Kyrixtu toehse ãmorepase xine omi kurã poko, oxiehno pyra emero ehtohme Ritonõpo maro. Oya xine toehse, juteutõkara a. Ameke sã mexiatosene Ritonõpo a. Oya xine toehse roropa ynororo, juteu tomo a, ameke hkopyra mexiatosene Ritonõpo a.

¹⁸ Naeroro Kyrixtu enetuputyryke kyya xine emero sytatose Kumykõ ãpataka ytõko, juteu tomo, imehnomo, enara, toiro Zuzenu omipona kuexirykõke.

¹⁹ Juteutõkara matose. Yrome tyorõpõkõme pyra matose. Katonõme pyra roropa matose Ritonõpo a. Esary põkõme matose toehse, imehnõ Ritonõpo poetory tõ maro, Ritonõpo poenõme toehse oexirykõke.

²⁰ Ritonõpo tapyïme sã sytatose. Ynara sã sytatose enetupuhtohme rokene. Tapyi apurume sã matose. Tapyi apuru apõme Ritonõpo nymenekatyã imehnõ amorepanõme, Ritonõpo poe urutõ kõ maro, enara. Yrome tapyi nekapuru apoihtyme sã Kyrixtu Jezu mana.

²¹ Mokyro poe rokẽ Ritonõpo tapyi jamihme. Ipoe roropa Kuesõkõ maro kure exiko sytatose.

²² Amarokõ roropa imaro exiko matose Ritonõpo tapyïme, imehnõ Jezu poetory tõ maro, emero porehme, Ritonõpo Zuzenu esaryme.

3

Paury erohtopõpyry poko juteutõkara poko

¹ Morara exiryke oturõko ase Ritonõpo maro. Ywy ase Paury, Kyrixtu Jezu nymenekahpyry. Åpuruhpyry tao ase. Tomõse ywy ahno tõ zururuke ya, juteutõkara kurâkary poko Jezu a. Morara exiryke tõmapose ywy åpuruhpyry taka.

² Kypyno xine Ritonõpo exiryke tyrohmanohpose ywy eya, åkorehmanekõme jehtohme. Sero poko metatose ro.

³ Ritonõpo osenetupuhtopõpyry tokare pyra kynexine repe. Yrome utuarõtanohpone tõsenetupuhtopõpyry poko. Moro poko pape tymerose ya, onenyrykõme.

⁴ Naeroro nymerohpyry moro poko isekeremaryhtao oya xine, enetupuhnõko matose Kyrixtu poko. Ritonõpo osenetupuhtopõpyry waro jehtopõpyry poko enetupuhnõko matose.

⁵ Osemazuhme aporo ahno a tõsenetupuhtopõpyry onekaropyra Ritonõpo kynexine. Yrome seromaroro tynymenekatyã tutuarõtanohpose. Urutõ kõ roropa tutuarõtanohpose Tuzenu a, tõsenetupuhtopõpyry poko.

⁶ Ynara tykase Ritonõpo pake tyya rokene, “Kure rokẽ juteutõkara riko ase juteu tõ maro. Ypoenõme exiko mã toto Kyrixtu omiry enetuputyryke eya xine,” tykase ynororo. “Mame juteu tõ juteutõkara maro osepyno exiko toh

mana, Jezu Kyrixtu enetuputyryke eya xine. Ynekarory juteu tomo a, moro ekarōko roropa ase juteutōkara a,” tykase ynororo pake tyya rokene.

⁷ Kyrixtu omiry poko imehnō amorepaneme jyrine Ritonōpo. Tophekke pyra tyjamitunuru ekarone Ritonōpo ya. Erohnōko ukurohtao mana.

⁸ Jezu poetoryme ase. Tuisame pyra ase repe. Yrome eya jerohtoh tokarose mana, juteutōkara amorepatohme typoko. Imehnō motye kuhse Kyrixtu kypyno xine mana, emero kurā ekaroneme toexiryke.

⁹ Naeroro pake Ritonōpo tōsenetupuhse kukurākapyrykō poko Tumūkuru a, juteu tomo, juteutōkara, enara. Moro poko enetupuhpōko ase emero ahno a. Emero ritōme mā Ritonōpo. Tōsenetupuhtopōpyry onumakara kynexine aporo.

¹⁰ Seromaroro emero Jezu enetupuhnōko toh mana, juteu tomo, juteutōkara, enara. Moro eneryke tyya xine, ynara āko tuisamākō kapuaōkomo, “To! Emese kure mase Ritonōpo,” āko toh mana moro eneryke tyya xine.

¹¹ Ritonōpo poenōme toehse toto, enetuputyryke tyya xine, pake Ritonōpo osenetupuhtopōpyry ae ro. Kyrixtu Jezu a typoenōme tyrise sytatose, toorihse toexiryke kyrypyrykō epehpyryme.

¹² Kyrixtu maro kuahtao xine Ritonōpo ēpataka ytōko sytatose. Ihxike pyra roropa sytatose kueanokō tyjamihtanohse exiryke. Imaro oturūko sytatose tonetupuhse kyya xine exiryke.

¹³ Naeroro etuarimāko ase Kyrixtu omiry ekaroryke ya oya xine. Morara exiryke porempyry ae ro. Kyrixtu Jezu a tyuarimary etaryhtao oya xine. Kure oripotohkōme Kyrixtu omiry ekaroase oya xine. Kure oripotohkōme roropa tomōse ase āpuruhpyry taka.

Kypyno xine Kyrixtu exiry poko

¹⁴ Ritonōpo emero typoenōme se. Moro poko jemynyhmaryhtao jesekururu pona porohnōko ase, joturutohme Papa Kapuaō ēpataka.

¹⁵ Tonetupuhse kyya xine exiryke emero porehme tumyke exīko sytatose, Kumykōme Ritonōpo exiryke, kapuaōkomo te, nono pōkomo, enara.

¹⁶ Ynara āko ase Ritonōpo a, “Papa Kapuaono, imehxo mase. Orēpyra roropa mase. Naeroro ajamitunuru ekaroko Epezu pōkomo a, Ouzenu maro orēpyra toto ehtohme tukurohtao xine,” āko ase opoko xine.

¹⁷ “Papa Kapuaono, Epezu pōkō akorehmako Omūkuru enetuputyry poko, Jezu Kyrixtu osesaritohme ikurohtaka xine. Akorehmako toto imehnō pyno toto ehtohme, yronymyryme,” āko ase.

¹⁸ “Akorehmako toto Papa, tuaro toto ehtohme, emero opoetory tō maro, toto pyno Kyrixtu exiry poko, tuaro toto ehtohme imehnō pyno exiry poko, enara,” āko ase. Kapu zumo exiry sā Kyrixtu kypyno xine exiry mana. Kae exiry sā roropa kypyno xine Kyrixtu exiry mana. Tuna konōto zueme exiry sā roropa kypyno xine exiry roropa mana. Nono zumo exiry sā roropa kypyno xine Kyrixtu exiry mana. “Moro waro tyriko toto,” āko ase Ritonōpo a.

¹⁹ Ÿ, ynara se ase oya xine roropa. Kyrixtu kypyno xine exiry waro se ase oya xine. Mame zuaro awahtao xine itamurume repe, emero waro pyra ro matose. Ynara exiryke, ekuhpōme sā kypyno xine Kyrixtu exiry mana. Mame Ritonōpo osesariry se ase okurohtaka xine, Ritonōpo a rokē tuaro oehtohkōme kure kuhse Ritonōpo exiryke.

²⁰ Mame tyjamitunuru ke kynekaropohpyrykō motye tyryry waro Ritonōpo mana. Kynenetuputyrykō motye tyryry waro roropa mana, kukurohtaka xine.

²¹ Naeroro eya, “Imehxo mase, Ritonõpo,” sykatone, oximõme Jezu poetory tõ maro kuahtao xine. Kyrixtu Jezu maro toehse kuexirykõke. Naeroro morara sykatone kokoro rokene. Kakehpyra sehtone, enara.

4

Oxipoko enupunary poko Jezu poetory tomo a

¹ Morara exiryke, kure kyriatosene Ritonõpo. Naeroro oururukõ se ase. Taro ase tymyhse, Kuesëkõ omipona jerokuruke. Ynara kary se ase, kure rokë ehtoko, kure oehtohkõme toahmase oexirykõke Ritonõpo a. Morara exiryke kure rokë ehtoko.

² Opoko xine ro epyrypara ehtoko. Opoopore pyra ehtoko imehnõ maro. Azamaro pyra exiketõ zehno pyra ehtoko. Imehnõ pyno oexirykõke ako-rehmatoko toto.

³ Ritonõpo Zuzenu amaro xine ahtao oxipoko enupunãko matose. Oxipoko toenupunase oexirykõke oximaro exiko matose. Tomeseke ehtoko, oxipoko enupunakehpyra oehtohkõme.

⁴ Morohnome matose toehse, toirõ Zuzenu amaro xine exiryke. Toiro rokë eraximãko matose. Jezu Kyrixtu maro jüme orihipýme oehtohkõ eraximãko matose. Moro poko toahmase matose Ritonõpo a.

⁵ Toiro rokë Kuesëkõ mana. Toiro tonetupuhse kyya xine kukurãkanekõme. Toirõ omi poe roropa tõpurihkase sytatose.

⁶ Toiro Ritonõpo mana, Kumykomo. Kuesëkõme roropa mana. Kymaro xine toerohtoh kyrýko Ritonõpo mana, kukurohtao xine toexiryke.

⁷ Topehke pyra tynekaroryme tyjमितunuru tokarose Kyrixtu a kyya xine. Emero oxisã pyra repe yrome tõsenetupuhtõpyry ae ro tyjमितunuru tokarose kyya xine.

⁸ Ynara tymerose Kyrixtu poko, Ritonõpo omiryne:
“Tonukuruhtao kakoxi tuhkãkõ tynyporemãkapotyã tarose tymaro. Mame ekarory se toehtoh tonõ tokarose eya ahno tomo a,”
tykase.

⁹ Otarãme ekaropõko matose, “Oty kary moro tõnuhse?” ãko matose otarame. Ynara mana, osemazuhme Kyrixtu tyhtose aporo, sero nono zopikoxi.

¹⁰ Naeroro Kapu ae Ayhtohpyryme ynororo. Kapu aka onuhketyme ro-ro-pa mana. Kapu moinakoxi toytose ynororo. Emero esëme toehse ynororo, kapuaõkomo, nono põkomo, enara mã esëme toehse ynororo.

¹¹ Eya ekarory se toehtoh tonõ tokarose ahno tomo a. Tyjमितunuru tokarose eya xine orõpyra toto ehtohme toerohtohkõ poko. Toitoine tymenekase eya, typoko imehnõ tuarõtatohme. Imehnõ tymenekase roropa eya urutõ kõme. Imehnõ tyrise roropa eya imeimehnõ pata põkõ eah-mananõme, typoetoryme toto ehtohme. Imehnõ tymenekase typoetory tõ esëme, imehnõ roropa tymenekase imehnõ typoetory tõ amorepaneme.

¹² Morara tyrise eya emese kure typoetory ehtohme toerohtohkõ poko, toto atakorehmatohme Kyrixtu omipona toehtohkõme, Kyrixtu poetory emãtohme, enara.

¹³ Mame oxisã exiko sytatose, Jezu Kyrixtu enetuputyry poko kyya xine, oxisã roropa exiko sytatose Ritonõpo mükuru waro kuexirykõ poko. Mame tuaro exiketõme exiko sytatose, Kyrixtu tuaro ehtoh samo.

¹⁴ Mame poetome pyra sã exiko sytatose. Poetohi ahtao tuaro pyra ro. Imehnõ omiry etaryhtao zae ehtoh onenetupuhpyra toto poetome toexirykõke. Onekunohto omiry etaryhtao eya xine ajohpe toto exiry waro

pyra toto, osenekunohpōko rokene. Yrome kymarokō poetome pyra sã sytatose toehse, tuaro kuexirykōke.

¹⁵ Naeroro ajoajohpe pyra sehtone kuotururukohtao, imehnō pyno kuexirykōke. Mame Kyrixtu sã exīko sytatose. Kupuhpyrykōme mana, kuesēkōme, kutuisarykōme, enara.

¹⁶ Kyrixtu omi poe oximaro ipoetoryme sytatose, toiro kuokokōme samo. Morara exiryke oma tōkehko toiro zokome ehtoh sã, moro sã atakorehmāko Jezu poetory tō mana, emero porehme. Naeroro kuesēkō omipona kuahtao xine kure rokē sytatose, kuokokō wātāko mana. Moro sã atakorehmāko sytatose. Imehnō pyno kuexirykōke, kypyno xine roropa imehnō Jezu poetory tō mana.

Kyrixtu a kuosenetupuhtohkō tyrisenā sã ehtoh poko

¹⁷ Naeroro Kuesēkō omi poe ynara kary se ase oya xine, jomipona ehtoko, yronymyryme. Jezu onenetupuhpynō sã pyra ehtoko. Toiparo rokē Jezu onenetupuhpynō osenetupuhnōko toh mana.

¹⁸ Tuaro pyra toto ipunaka. Koko ytoytoketō sã ytoytōko toto. Isene pyra toto Ritonōpo poe tuaro pyra toexirykōke. Typenetatohkō poko se rokē foto.

¹⁹ Tyrypyrykō poko tahtao xine ihximyra toto. Tyrypyrykō poko rokē toto. Popyra toexirykō se rokē toto, ipunaka.

²⁰ Yrome mokaro sã pyra matose, Kyrixtu kure ehtoh waro toehse oexirykōke.

²¹ Osemazuhme ipoko metatose. Mame Kyrixtu omiry etaryhtao oya xine, ipoetoryme nymyry toehse matose. Mame ipoetoryme toehse awahtao xine zae oehthokō poko tamorepase matose imarōme toehse oexirykōke.

²² Naeroro pake Jezu onenetupuhpyra oehthopyrykō irumekatoko. Āmoreme xine oorypyrykō poko rokē mexiatosene. Moro onurumekara awahtao xine osenekunohnōko rokē matose oorypyrykō poko openetarykōke. Naeroro oorypyrykō irumekatoko.

²³ Tyrisenā sã ehtoko okurohtao xine, kure ehtoh poko openetatohkō penetatohme, zae ehtoh poko roropa ōsenetupuhtohkō ehtohme, enara.

²⁴ Mame upo kurā amurutoh sã kure oehthokō amurutoko. Ritonōpo nyrihpyry kurā amurutoko. Moro tamuruse oya xine ahtao Ritonōpo sã oenetarykō imehnō mana, Kyrixtu sã oexirykōke, zae roropa oexirykōke, oorypyrykō poko pyra toehse oexirykōke, kure rokē oexirykōke, enara. Ynara kahtoko imehnomo a, “Kuosenetupuhtohkō tyrisenā sã tyrise ahtao, Ritonōpo sã ytoytōko sytatose. Zae rokē ytoytōko sytatose. Aomipona roropa sytatose,” kahtoko.

²⁵ Naeroro ajoajohpe pyra ehtoko. Zae rokē oturutoko imehnō maro, tytotoro kuexirykōke Kyrixtu zokome.

²⁶ Imepỹ zehno toehse awahtao xine tomeseke ehtoko, oorypyrykō poko oexirykōino. Imepỹ zehno toehse awahtao xine, axī kure ehtoko ropa imaro, nyhpyra ro awahtao xine.

²⁷ Tomeseke ehtoko, joroko tamuru oenekunohpyra xine ehtohme. Ynara kahtoko eya, “Mya ytoko, yrypyry xihpyry poko jyripopyra exiko,” kahtoko eya.

²⁸ Imepỹ mōkomory tomatonanohse oya xine ahtao onematonanohzomopyra ehtoko. Erohtoko tineru apoitohme oya xine, oerohtamitukōme, ōkyryrykō epekahtohme oya xine, tymōkomokākara akorehmatohme roropa oya xine.

²⁹ Omi xihpyry ke imehnō onurupyra ehtoko. Zae rokē imehnō zurutoko, toto akorehmatohme yronymyrymehxo Ritonōpo omipona toto ehtohme.

Zae rokē zurutoko toto orēpyrahxo toto ehtohme Kyrixtu omipona, ðmiryķō etaxīpo eya xine.

³⁰ Mame Ritonōpo Zuzenu Kurā anasamapopyra ehtoko. Ritonōpo nekarohpyryme mā oya xine Zuzenu. Typoetoryme oenetupuhpotoryķo mana imehno a. Imeīpo tymyhpokase ropa sā exīko matose. Moro poko otuarōtanohtoryķo mana.

³¹ Tohne oehtopōpyryķō irumekatoko. Oorypyryķō poko openetatohķō roropa irumekatoko. Imehnō zehno oehtohķō roropa irumekatoko. Opore imehnō onurupyra ehtoko. Imehnō onykerekeremara ehtoko. Imehnō rymary se pyra ehtoko.

³² Yrome imehnō pyno ehtoko. Kure toto riry poko osenetupuhtoko. Imehnō rypyry ikorokapotoko Ritonōpo a. Moromeīpo owenikehtoko, “Otara kara,” kahtoko, Ritonōpo a oorypyryķō korokatopōpyry samo, Kyrixtu maro toehse oexiryķōke.

5

Saeremae ytoketō sā Jezu poetory tomo

¹ Ritonōpo poenōme oexiryķōke, ipoenohoko. Opyno xine roropa Ritonōpo exiryke ipoenohoko, isā oehtohķōme.

² Imehnō pyno ehtoko ipunaka. Pake ahtao juteu tamuru tomo a kaneru tō totapase tyrypyryķō korokapotohme Ritonōpo a. Moro saaro tōsekarose Kyrixtu, tynekaroryme Ritonōpo a kyyrypyryķō epehmatohme. Tākye Ritonōpo toehse Jezu orikyry poko. Typoxine exiketý sā kynexine eya. Naeroro kypyno xine Kyrixtu ehtoh sā imehnō pyno ehtoko.

³ Ritonōpo poetoryme oexiryķōke oorypyryķō poko pyra ehtoko ipunaka. Imehnō nohpo tō poko pyra ehtoko te, imehnō rypyry poko pyra roropa ehtoko, imehnō mōkomory poko penetara ehtoko roropā. Morohne poko oturupyra ehtoko roropa, ipoko ehtoh kara morohne.

⁴ Omī rypyry poko pyra ehtoko, popyra exiryke. Ajoajohpe pyra ehtoko. Imehnō rypyry poko oturunohtao popyra mana ipunaka. Yrome Ritonōpo a, “Kure mase,” kahtoko. Morara kary oya xine kure mana.

⁵ Tuarō ehtoko, imehnō nohpo tō poko exiketō mā omōpyra Kyrixtu maro, Ritonōpo esaka. Enara toh mana omōpyra Ritonōpo esaka. Imehnō rypyry poko exiketō roropa omōpyra mā toto. Mōkomo poko penetaketō roropa mā omōpyra. (Mōkomo poko openetarykohtao, Ritonōpo myakamāko sā matose ahno nyrihpyry ke.)

⁶ Osenekunohpopyra ehtoko ajoajohpākō omiry poko. Morohne poko toto exiryke toto zehno exīko Ritonōpo mana. Toto wānohnōko roropa mana, tōmipona pyra toto exiryke.

⁷ Tyrypyry poko exiketō maro pyra ehtoko.

⁸ Osemazuhme aporo Kyrixtu waro pyra mexiatose. Koko ytoketō sā mexiatose. Yrome Jezu Kuesēķō poetoryme toehse oexiryķōke saeremae ytoketō sā matose. Naeroro zuaro exiketō sā ehtoko, Ritonōpo omipona.

⁹ Saeremae ytoketō sā kuahtao xine, kure imehnō rīko sytatose. Zae ehtoh se exīko roropa sytatose. Imehnō akorehmāko sytatose Kyrixtu omiry omipona toto ehtohme.

¹⁰ Osenetupuhtoko Kuesēķō omiry poko, aomipona oehtohķōme, tākye Kuesēķō ehtohme opoko xine.

¹¹ Kyrixtu waro pyra exiketō tyrypyry poko rokē toto. Xinukutumae ytoketō sā rokē toto. Naeroro mokaro maro pyra ehtoko. Yrome toto rypyry zumakatoko aryhnaka, zurutoko toto zomory zuaro toto ehtohme.

¹² Tokare pyra mokaro tyrypyrykō poko ehtoh poko jotururu se pyra ase popyra ya exiryke.

¹³ Emero rokē saeremāka tonehse ahtao kure enēko sytatose. Iirypyrymākō tonehse ahtao Kyrixtu a iirypyrykō osenēko saeremao samo.

¹⁴ Ynara exiryke, emero tonepese ahtao saereme sã exīko, jarao exīko mana. Morara exiryke ynara tymerose imepyny a:

“Nyhkety, apakako ty.

Oēsemāko ropa orihxīpo,

mame Kyrixtu saereh āko mana opona,”

me tymerose.

¹⁵ Naeroro tomeseke ehtoko oehtohkō poko. Tuaro pyra exiketō sã pyra ehtoko. Tuaro ehtoko.

¹⁶ Tuaro pyra exiketō maro awahtao xine ekurehpyra ehtoko. Amorepato toto Ritonōpo omiry poko, tuhke iirypyrymākō nae exiryke.

¹⁷ Mame tuaro pyra exiketō sã pyra ehtoko. Osenetuphtoko Kuesēkō omiry poko, aomipona oehtohkōme, Kuesēkō tākye ehtohme opoko xine.

¹⁸ Etýpyra ehtoko eukuru ke, tahpyra oehtohkōme. Ritonōpo Zuzenu a rokē osekarotoko, kanawa āpuineme sã aaronekōme aehtohme.

¹⁹ Oximaro awahtao xine oturutoko oxime Ritonōpo poko. Oeremiatohkō kurā ae roropa Ritonōpo ākyematohme oeremiatoko, oxīmōme, Ritonōpo netaryme. Tawi omihpyry ae roropa oeremiatoko, Kuesēkō netaryme. Kure mase Ritonōpo, kahtoko okurohtāo xine.

²⁰ Kure mase, kakehpyra ehtoko Ritonōpo a. Emero kure oya xine ahtao, “Kure mase,” kahtoko. Emero pyra kure ahtao oya xine roropa, “Kure mase,” kahtoko ro Kumykomo a, Kuesēkō Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine.

Tynioke exiketomo tyniokō maro

²¹ Imehnō Jezu poetory omipona ehtoko, kure Kyrixtu ritohme oya xine.

²² Nohpo tomo, oniokō omipona ehtoko, kure Kuesēkō riry samo.

²³ Ynara exiryke, typyty esēme orutua mana, typoetory tō esēme Kyrixtu ehtoh samo. Typoetory tō kurākaneme roropa mana, toto pynanohneme roropa mana. Zokome mā toto.

²⁴ Naeroro Kyrixtu omipona ehtoko yronymyryme. Morararo ehtoko nohpo tomo, oniokō omipona ehtoko.

²⁵ Orutua komo, opyxiākō pyno ehtoko. Typoetory pyno Kyrixtu ehtoh saaro. Mame typoetory tō pyno toexiryke tamoreme kynorihne, typoetory tō kurākatohme tyya.

²⁶ Kynorihne Ritonōpo omipona enetupuhnanō ehtohme. Tukurikase roropa toto tōmipona toto ehtohme. Otyrō kurikary sã kyya xine, moro sã tukurikase toto eya,

²⁷ toto ekarotohme tyya typytyme kurano, oryxime exikety samo, imeimehnō maro exipitopý samo, atapuropyra, tunuriake pyra, ipihpyry kure potu, kurā rokē rahkene.

²⁸ Orutua komo, ōkokō pyno oehtohkō sã, opyxiākō pyno ehtoko. Typyty pyno orutua ahtao, osepyno roropa mana.

²⁹⁻³⁰ Ynara exiryke, kuokokō pyno sytatose. Kuokokō otuhmāko sytatose, osepyno kuexirykōke. Moro sã Kyrixtu typoetory pyno mana, zokome kuexirykōke.

³¹ Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme, “Naeroro orutua kō tumykō rumekāko, tysekō rumekāko roropa mā toto, typyxiākō maro rokē toehtohkōme. Mame mokaro asakoro typyty maro oximaro exīko toto. Toiro tupūke sã exīko toto,” me tymerose.

³² Zae mǎ morohne tymerose. Tupime mǎ enetuputyry repe. Yrome ywy moro poe Kyrixtu enetupuhnōko ase, typoetory tō pyno aexiry poko.

³³ Yrome opoko xine roropa ynara enetupuhnōko ase. Typpe exiketyme awahtao xine opyxiākō pyno ehtoko osepyno oehtohkō saaro. Morararo ehtoko nohpō tomo, kure oniokō tyritoko roropa.

6

Poetohti tumyō maro ehtoh poko

¹ Poetohti, Jezu poetoryme oexirykōke, omykō omipona ehtoko. Asakō omipona ehtoko roropa. Toto omipona awahtao xine zae matose Ritonōpo a.

² Ynara tymerose Ritonōpo omiryyme, “Kure omykō tyritoko. Asakō roropa kure tyritoko,” tykase. Morara kaxīpo ro tyya, “Oepehmatorỹko ase

³ kure rokē oehtohkōme, okynā orihpopyra oehtohkōme oesao xine,” tykase ynororo pake.

⁴ Typoenōkamo opoenōkō onyhtomara ehtoko, zehno pyra toto ehtohme. Kure rokē opoenōkō zuātanohtoko, zurutoko roropa, tyyrypyrykō poko pyra toto ehtohme. Amorepatoko toto Ritonōpo omiry poko, aomipona toto ehtohme.

Tosēke exiketomo tosēkō maro

⁵ Tosēke exiketomo, tomeseke ehtoko oesēkō omipona oehtohkōme. Onekunohto pyra roropa ehtoko. Morara awahtao xine Kyrixtu omipona roropa matose.

⁶ Naeroro toto omipona ehtoko, tonesēme rokē pyra, kure oekarotohkōme rokē pyra eya xine roropa. Yronymyyme Ritonōpo omipona ehtoko, Kyrixtu poetoryme oexirykōke.

⁷ Ynara kahtoko okurohtao xine, “Mose pokoino rokē pyra erohnōko ase. Jesē nymyry pokoino erohnōko ase,” kahtoko. Mame tākye ehtoko roropa oerokurukohtao.

⁸ Wenikehpyra ehtoko roropa kuepehmarykō poko Kuesēkomo a. Tosēke kuahtao xine, tosēke pyra kuahtao xine roropa, kuerohtamitukō epehmāko Kuesēkō mana.

⁹ Typoetokamo, morararo ehtoko, kure rokene, opoetory tomo a. Opoopore pyra ehtoko eya xine. “Awānohtorỹko ase,” kara ehtoko roropa eya xine. Ynara wenikehpyra ehtoko, opoetory tō maro, Kuesēkō kapuaō poetoryme matose. Eya kymarokō emero oxisamo. Naeroro oxisā kyritorỹko mana, kure rokene.

Soutatu sǎ tōsewomatohke Jezu poetory tō mana

¹⁰ Morarame ynmerohpyry etyhpyryme ynara kary se ase oya xine, ajamihataoko Kuesēkō maro oexirykōke. Kuesēkō jamitunuru emero jamitunuru motye kuhse. Ijamitunuru roropa kukurohtao xine mana.

¹¹ Mame soutatu tō aosewomatohkō nae, toto zupōme. Moro saaro Ritonōpo nekarohpyry kyaa xine, joroko tamuru kyyryhmara xine ehtohme. Naeroro Ritonōpo jamitunuru enetupuhtoko, tōmipona oripyra xine joroko tamuru ehtohme.

¹² Soutatu tō sero nono po ahno apoīko, toto poremākapotohme. Yrome kymarokō tyoro samo, Ritonōpo zehnotokō poremākapōko sytatose. Irypyrymākō esē tō mokaro, ahno kara mokaro, sero pōkō kara, kapuaōkō mokaro. Jamihme mǎ toto, tuhke roropa mǎ toto.

¹³ Naeroro axī Ritonōpo jamitunuru apoitoko, soutatu tomo a tōsewomatohkō apoitoh samo. Morarame oetuarimarykohtao orēpyra

matose exīko, oryhmārykō se exiketō maro ātātapoirykohtao. Morarame tātatapoikehse awahtao xine, orēpyra exīko matose.

¹⁴ Moro eraximāryke oya xine zae rokē oturutoko. Zae ōtururukohtao tymetŷ eary mykyhpō soutatu sā matose. Kure rokē imehnō tyritoko roropa. Morara awahtao xine soutatu a tupuropuru apururu sā matose.

¹⁵ Imehnō anamorepakehpyra ehtoko Ritonōpo omiry kurā poko, Tumūkuru a iirypyrymākō kurākary ropā poko. Morara awahtao xine, soutatu tysapatuke sā matose.

¹⁶ Kuesēkō onenetupuhkehpyra ehtoko. Kuesēkō enetuputyryhtao oya xine soutatu tomahpōke tōsewomatohke sā matose. Morō ke zehnotokō pyrēpyry zukatoh ezehkāko soutatu tō mana onuopyra toehtohme. Mokyro sā roropa matose tukuphse awahtao xine iirypyrymākō esemy a. Orēpyra exīko matose Kuesēkō enetuputyryke oya xine.

¹⁷ Soutatu tō tupuhpyrykō ewomatoh nae. Moro sā matose tukurākase oexirykōke Jezu Kyrixtu a. Okurākatopōpyrykō waro oexirykō oewomatohkōme mana. Mame tpyreke roropa soutatu tō mana. Morararo Ritonōpo omiry opyrekōme sā mana, Ritonōpo Zuzenu nekarohpyry orēpyra oehtohkōme aomipona.

¹⁸ Morohne poko ehtoko emero ōtururukohtao Ritonōpo maro. Oturutoko Ritonōpo a, ākorehmatohkōme. Emero rokē ahtao oturutoko Ritonōpo maro Zuzenu nekarory poko. Naeroro tuaro ehtoko. Poremāpyra ehtoko roropa. Ritonōpo poetory poko oturukehpyra ehtoko.

¹⁹ Ypoko roropa oturutoko Ritonōpo a, tōmiry ekarotohme ya, imehnō amorepatohme ya, orēpyra jehtohme toto zururuhtao ya Kyrixtu omiry poko, toto kurākary poko roropa Ritonōpo osenetupuhtopōpyry ae ro.

²⁰ Kyrixtu omiry poko imehnō tuarōtanohneme ase. Āpuruhpyry tao ro jahta imehnō tuarōtanohnōko ro ase. Naeroro oturutoko Ritonōpo a orēpyra jehtohme. Ynara kahtoko, “Papa, ajamitunuru ekaroko Pauru a orēpyra aehtohme imehnō zurutohme Kyrixtu omiry poko,” kahtoko.

Etyhpyry

²¹ Kuakorōkō kurā Tikiku yronymyryme Kuesēkō omipona roropa mana. Oenese xine ytōko mana, ouruse xine roropa, taro jehtoh poko, tuaro oehtohkōme.

²² Morara exiryke mokyro aropōko ase oya xine, ourutohkōme yna ehtoh poko, tākye oehtohkōme yna poko.

²³ Ynara āko ase Ritonōpo a opoko xine, “Papa Kapuaono, Epezu pōkō ako-rehmako, torētyke pyra toto ehtohme, imehnō pyno roropa toto ehtohme, itamurumehxo oenetupuhtohme roropa toto a,” āko ase. Morara āko ase roropa Kuesēkō Jezu Kyrixtu a.

²⁴ Kure oriporykō se ase Ritonōpo a, emero Kuesēkō Jezu Kyrixtu pyno exiketō maro, jūme ipyno toehse toto exiryke. Enara rokene.

PIRIPO

Pauru Nymerohpyry Piripo pōkō Neneryme Filipenses Ekarotopo

Masetonia nonory po, Kerexia po pata Piripo kynexine. Morotōkō amorepase Pauru toytōse omi kurā ekarose eya xine Jezu poko. Mame Jezu tonetupuhse eya xine, tōximōpitose toto Jezu eahmaryme (Atos 16.12-40). Imeīpo tuhke jeimamyry taropose ahtao, sero pape, *Piripo*, tymerose Pauru a āpuruhyppyry tao tahtao Roma po (Piripo 1.7). Mame toto ekary totase tyya ahtao Jezu poetory tō poko Piripo po, torētyke toehse ynororo mokaro poko, ajohpe amorepananō poko roropa. Tuaro toehse roropa ynororo toitoine Jezu enetupuhnanō tamuximākō epeme pyra toehse, jehno toehse toto. Sero pape tynymerohpyry taropose eya Jezu poetory tō Piripo pōkō neneryme. Tynymerohpyry ae: “Kure matose,” āko roropa mana toto nenehpohpyry pokoino, tineru tonehpose eya xine exiryke.

Sero ekarōko Piripo pōkō pyno Pauru ehtoh poko ipunaka. Ekarōko roropa nase Jezu enetuputyry poko, tākye ehtoh poko, imehnō pyno ehtoh poko te, orēpyra ehtoh poko Ritonōpo omipona. Toetuarimaryhtao ro, Jezu sã, tākye osekarōko Pauru mana. Imehnō amorepāko ro mana Ritonōpo omiry poko Jezu poko. Atamorepāko ro Pauru Jezu osenetupuhtoh riry poko tōsenetupuhtohme, Jezu ehtoh sã toehtohme roropa (Piripo 2.5-11).

Sero pape ao

Pauru osekarotopōpyry 1.1-11

Pauru ehtopōpyry 1.12-26

Kyrixtu sã imehnō pyno ehtoko 1.27–2.18

Timoteu te, Eparatoritu roropa 2.19-30

Kyrixtu marōme kuexirykō ipunaka 3.1–4.9

“Kure mase,” āko Pauru 4.10-20

Aosekazumatopo, kure toto ripotopo 4.21-23

Pauru osekarotopōpyry

¹ Ynymerohpyry moro onenerykōme, Piripo pōkomo. Ritonōpo poetoryme matose. Jezu Kyrixtu omipona exiketōme matose. Ritonōpo omiry ekarananō neneryme roropa sero merōko ase, ākorehmananōkō maro. Ýwy ase Pauru. Ymaro Timoteu nase. Jezu Kyrixtu poetoryme ynanase.

² Ynara āko ase Ritonōpo a, Kumykomo a, Kuesēkō Jezu Kyrixtu a roropa: “Papa, opoetory tō pyno exiko Piripo pōkomo. Torētyke pyra tyriko toto,” āko ase opoko xine.

Piripo pōkō poko Pauru oturutoh Ritonōpo a

³ Opoko xine josenetuputyryhtao: “Kure mase Papa, Piripo pōkō pyno exikehpyra oexiryke,” āko ase Ritonōpo a.

⁴ Opoko xine jotururuhtao Ritonōpo a tākye kuhse ase oturūko.

⁵ Oty katohme? Arypyra. Moino ro, jytopitoryhtao oesaka xine, kuakorehmatose imehnō amorepary poko omi kurā poko Jezu Kyrixtu poko. Āko ro matose seromaroro, jakorehmāko ro.

⁶ Naeroro ynara enetupuhnōko ase, okurohtao xine erohnōko mā Ritonōpo. Tyrisenā sā oritorŷko mana. Pake toerohpitose ynororo. Erohkehpyra mana opoko xine, Jezu Kyrixtu oepŷyropa ponāmero. Toehse ropa Jezu ahtao rokē toerohtoh pokō otyhkāko mā Ritonōpo.

⁷ Ypyno toexiry sā opyno xine roropa mā Ritonōpo. Opyno xine ase roropa. Jakorehmananōme matose, Ritonōpo nyrohmanohpotoh pokō, aomiry zae ehtoh ekarory pokō imehnomō a. Ehxiropyra matose āpuruhpyry tao jexiry pokō. Morararo āpuruhpyry tao pyra ro jahtao jakorehmananōme mexiatose, imehnō amorepary pokō omi kurā pokō Jezu Kyrixtu pokō.

⁸ Etatoko pahne, yronomyrme opyno xine ase, opyno xine Jezu Kyrixtu ehtoh samo. Opyno xine ase tamorepase jexiryke eya opyno xine jehtoh pokō. Ajohpe pyra ase morara kary pokō ya. Juaro Ritonōpo mana.

⁹ Ynara āko ase Ritonōpo a opoko xine: “Papa, Piripo pōkō akorehmako kokoro rokene itamurumehxo osepyno toto ehtohme. Opoko zuarohxo toto ehtohme akorehmako toto Papa, zae ehtoh menekary waro toto ehtohme roropa,

¹⁰ zae kuhse toexirykō se toto ehtohme oneneryme,” āko ase Ritonōpo a. Morara awahtao xine tyrypyhpyke pyra matose exīko, ohxiropyra xine roropa imehnō mana Kyrixtu oepŷyropa ahtao sero nono pona.

¹¹ Zae ehtoh pokō exīko matose, Jezu Kyrixtu a tyjamitunuru tokarose exiryke oya xine. Aomi poe kure Ritonōpo rīko matose. Mame: “Emero motye kure mase Ritonōpo,” āko imehnō mana Ritonōpo a zae oehthōkō eneryke tyya xine.

Emero motye Kyrixtu kure ya mana katopōpyry Pauru a

¹² Jakorō tomo, pitiko rokē pyra tyhtomase ywy onenetupuhpynomō a. Yrome enaromyra exiase omi kurā ekarory pokō imehnomō a. Mame orēpyra jeneryke, imehnō Jezu poetory tō roropa orēpyra omi kurā ekaropitōko mana. Naeroro tuhkehxo mā Ritonōpo omiry kurā waro exīko Jezu Kyrixtu pokō. Moro waro oexirykō se ase.

¹³ Tarōkō mā ypoko zuaro toehse, kowenu tuisary tapyī erase tō emero zuaro. Āpuruhpyry taka tōmapose ywy, Kyrixtu poetoryme jexiryke. Īperatu tapyī taōkō roropa emero zuaro mā toto ypoko.

¹⁴ Naeroro ehxiropyra jexiryke omi kurā ekarory pokō āpuruhpyry tao jahtao ro, tuhke Kuesēkō omipona exiketō orēpyrahxo exīko mana Kuesēkō enetuputyry pokō. Enaromyra mā toto Ritonōpo omiry pokō imehnō amorepary pokō, kokoro rokene.

¹⁵ Toitoinē Kyrixtu pokō imehnō zurūko mā toto jumoxike toexirykōke, kure tōsekarorykō se roropa toexirykōke. Yrome imehnō mā Ritonōpo omiry ekarōko imehnomō a, toto pyno toexirykōke.

¹⁶ Ypyno roropa toexirykōke Kyrixtu omiry ekarōko mā toto zae. Ritonōpo omi poe aomiry kurā myakāmary se pyra jexiry enetupuhnōko mā toto.

¹⁷ Yrome mokaro jumoxike exiketō mā ajohpe sā rokē Kyrixtu pokō imehnō zurūko. Osepyno rokē mā toto. Imehnō zurūko toh mā repe Kyrixtu pokō ymotyēkatohme, orēpyrahxo se toexirykōke.

Josanumary se roropa mā toh repe, āpuruhpyry tao jahtao.

¹⁸ Otara kara. Tākye rokē ase Kyrixtu pokō imehnō tamorepase ahtao, jumoxike exiketomō a tamorepase toto ahtao, ypyno exiketomō a tamorepase toto ahtao roropa. Tākye exikehpyra ase tamorepase imehnō ahtao, enāra.

¹⁹ Jezu Kyrixtu Zuzeno ymaro mana. Jakorehmāko mana. Jakorehmāko roropa matose ypoko Ritonōpo a ōtururukōke. Naeroro zuaro ase tūtāko ropa ase āpuruhpyry tae. Morara exiryke tākye ase.

²⁰ Ynara se ase, yronymyryme Kyrixtu omipona se ase. Orëpyra jexiry se ase Ritonõpo nyrohmanohpotopõpyry poko ya, kokoro rokene ekurehpyra jehtohme. Seromaroro kuhse enaromyra se ase. Kure Kyrixtu riry se rokë ase, orihpyra ro jahtao ro, toorihse jahtao ro, enara.

²¹ Oty kure ya sero nono po? Emero motye Kyrixtu kure ya mana. Naeroro toorihse jahtao kurehxo exïko ase imaro exikehpyra jexiryke.

²² Yrome orihpyra jahtao erohnõko ro ase. Ritonõpo nyrohmanohpotoh kurã poko ro ase. Orihpyra jahtao imehnõ Kyrixtu enetupuhnõko mana jomiry etaryke tyya xine. Morara exiryke imenekary waro pyra ase, jorikyry, orihpyra jexiry, enara.

²³ Asakoro kure ya mana. Sero nono rumekary se ase, Kyrixtu maro jehtohme. Morara kurehxo ya repe.

²⁴ Yrome oya xine kurehxo orihpyra jexiry aporo ãkorehmatohkõme.

²⁵ Moro enetupuhnõko ase. Naeroro orihpyra ase aporo amaro xine jehtohme. ãmorepatorÿko ase zuarohxo oehtohkõme, tãkye roropa oehtohkõme Ritonõpo enetuputyry poko oya xine.

²⁶ Morarame tãkye kuhse exïko matose, amaro xine tooehse ropa jahtao kure jexiryke oya xine. “Imehxo mã Jezu Kyrixtu,” ãko matose orihpyra jexiryke, imarõ oexirykõke.

²⁷ Ynara se ase oya xine, zae oehtohkõ se ase. Kyrixtu omipona nymyry oexirykõ se ase. Morarame aomipona awahtao xine orëpyra Jezu enetupuhnõko matose. Mame amaro xine jahtao, amaro xine pyra jahtao roropa ynara matose Ritonõpo omipona. Ynara etary se ase opoko xine imehnomo a. “Piripo põkõ orëpyra mã toto Ritonõpo omipona. Atakorehmãko roropa mã toto imehnõ amorepary poko Kyrixtu enetupuhpotohme eya xine,” ãko mã toto ya opoko xine.

²⁸ Ozehnotokõ zuno pyra ehtoko. Mokaro motye kuhse orëpyra Ritonõpo mana. Naeroro orëpyra rokë ehtoko kokoro rokene. Morarame enaromyra oexirykõ eneryke tyya xine typoremãkaporykõ enetupuhnõko mã toto. Apotoimo htaka tyrirykõ enetupuhnõko mã toto. Yrome tõmipona se exiketõ pynanohnõko Ritonõpo mana. Moro enetupuhnõko roropa mã toto. Naeroro ãkorehmatorÿko Ritonõpo mana, poremãpyra oehtohkõme jüme imaro oehtohkõme roropa.

²⁹ Tymenekase matose Ritonõpo a tõmipona oehtohkõme. Kyrixtu poetoryme matose erohnõko, Kyrixtu enetuputyryke oya xine oesëkõme. Etuarimãko roropa matose ipoetoryme oexirykõke.

³⁰ Pake josanasene yzehnotokomo. Josanumary meneatosene. Moro waro matose. Seromaroro, josanimãko ro mã toto. Morararo mã toto, õsanumatorÿko Kyrixtu poetoryme oexirykõke.

2

Penekehpyra Kyrixtu exiryke kuakorehmanekõme nymyry toehse

¹ Orëpyra matose Kyrixtu poetoryme toehse oexirykõke. Opyno xine toexiryke ãkorehmatorÿko Kyrixtu mana torëtyke pyra oehtohkõme. Ritonõpo Zuzenu Kurã mã ãmorepatorÿko okurohtao xine. Imehnõ Jezu poetory rïko matose kure. Toto pyno roropa matose.

² Morara exiryke ajohpãme sã oxisã osetupuhutoko. Oxisã roropa imehnõ pyno ehtoko. Oxisã õsetupuhutokõ ahtao jãkyemãko matose.

³ “Imehxo ase, imehnõ motye,” kara ehtoko. Imehnõ motye kure oexirykõ poko epyrypara ehtoko. Toto maro oxiekryme sã ehtoko. Kure tyritoko toto, otuisarykõme samo.

- ⁴ Osepyno rokē pyra ehtoko. Imehnō akorehmatoko.
- ⁵ Jezu Kyrixtu osenetupuhtoh sā osenetupuhtoko.
- ⁶ Moino ro Ritonōpome Jezu Kyrixtu kynexine.
Mame: “Asā tuisame se rokē ase Papa,
ahnome jexiry se pyra ase,” kara ynororo Tummy a.
- ⁷ Tamoreme tuisame toehtoh turumekase eya sero pōme toehtohme
imehnō akorehmaneme roropa toehtohme.
Mame ahnome tonuruse kysā xine ehtohme.
- ⁸ Mame orēpyra toexiry turumekase Tummy omipona toehtohme ipunaka
toorikyry ponāmero.
Tummy omihpyry ae ro Jezu kynorihne.
Wewe axikahpyry pokona toxixihmase,
iirypyryme aexihpyry samo.
- ⁹ Morara exiryke emero motye
tuisamehxo Jezu tyrise Ritonōpo a, tymaro aehtohme.
Tuisa esety ke tosehapse roropa ynororo Ritonōpo a ime aexiry enetupuh-
tohme imehnomo a emero.
- ¹⁰ Morara exiryke kure Jezu riry poko
tosekumurukō po porohnōko mā toto kapuaōkō emero te, sero nono pōkomo,
aorihtyā roropa.
Emero porohnōko tosekumurukō po mā toto.
- ¹¹ “Omorō mase yna esēme Jezu Kyrixtu,” āko mā toto imehnō netaryme
emero.
“Kure Ritonōpo mana. Kumykōme mana.
Emero motye orēpyra mana,” āko roropa mā toto.

Ritonōpo poetry tō saerehkane sā mā toto

¹² Etatoko pahne wekyry tomo, opyno xine ase. Amaro xine jahtao jomiry
mymoitone. Naeroro moro motye seromaroro jomipona ehtoko amaro xine
pyra ro jahtao. Ritonōpo nyrohmanohpotopōpyry poko erohtoko. Tomeseke
ehtoko roropa aomipona oehtohkōme. Ritonōpo zuno ehtoko. “Arypyra,”
kara ehtoko eya, opynanohkehpyra xine aehtohme.

¹³ Ynara exiryke okurohtao xine mā Ritonōpo, ākorehmatoryko mana
tōmipona se oehtohkōme. Tyjमितunuru ekarōko oya xine mana, tōmipona
oehtohkōme, enara.

¹⁴ Mame emero rokē poko awahtao xine, atakirimara ehtoko. Oseosezuh-
pyra ehtoko roropa,

¹⁵ tyrypyhpyke pyra oehtohkōme imehnomo a, okurohtao xine roropa
zae oehtohkō waro oehtohkōme. Iirypyrymākō rānao matose. Ajohpākō
rānao sero nono po matose roropa. Naeroro Ritonōpo poenōme sā ehtoko
kure rokē ehtoko. Xirikuato osenēko koko. Moro saaro matose zae awahtao
xine Jezu Kyrixtu omipona iirypyrymākō rānao awahtao xine, zae oehtohkō
enēko mā toto.

¹⁶ Ritonōpo omiry kurā ekarotoko eya xine, orihpyme toto ehtohme Jezu
enetuputyryke tyya xine. Morara awahtao xine tākye kuhse ase exīko opoko
xine Kyrixtu oepyyry ropa ahtao. Zuario exīko ase. Jerohtopōpyry amaro xine
toiparo rokē pyra exiry waro exīko ase.

¹⁷ Otarāme okynā pyra jetapāko onenetupuhpynō mana. Yrome jorikyry
ynekaroryme mana Ritonōpo a, orēpyra jerohtopōpyryke amaro xine. Yrome
otara kara. Tākye ro ase jorikyryhtao ākorehmatohkōme Jezu enetuputyry
poko oya xine. Tākye oexirykō se ase roropa moro poko.

¹⁸ Tākye oexirykō se ase roropa toorihse jahtao. Emynyhmara ehtoko
ypoko. Tākye ehtoko ysamo.

Timoteu poko Epaporotitu poka roropa

¹⁹ Okynā pyra Timoteu enyokyry se ase oya xine, aropory se Ritonōpo ahtao. Oenese xine aropory se ase kure oehtohkō ekaropose oya xine, zuaro jehtohme, tākye jehtohme.

²⁰ Timoteu opyno xine yronymyryme mana ysaaro. Imepŷ pyra mana. Isā exikety pyra mana.

²¹ Imehnō mā emero toerohtohkō poka rokē osenetupuhnōko mā toto. Jezu Kyrixtu omiry ekarory poka osenetupuhpyra mā toto. Typoko xine rokē osenetupuhnōko mā toto.

²² Yrome Timoteu mokaro sã pyra mana. Erohkety nymyry mana. Kure mana, zuaro matose. Ymaro erohnōko mana omi kurã poka imehnō amorepary poka Jezu poka. Umūkurume sã Timoteu nase. Jūme sã ase roropa.

²³ Morara exiryke enyokyry se ase oya xine. Yrome otara exīko hano. Otarāme āpuruhyry tae tūtāko ropa ase zuaro pyra ase. Zuaro jahtao rokē enyohnōko ase oya xine ouruse xine.

²⁴ Kuesēkō jamitunuru enetupuhnōko ase. Jytory se ase roropa oenese xine. Kuesēkomo a: “Ytoko,” kary momohnōko rokē ase jytotohme.

²⁵ Kuakorōkō aropōko ropa ase oya xine, Epaporotitu. Pake menepotone jakorehmaneme. Ymaro toerohse ynororo omi kurã ekarory poka. Urumekara ro mana. Jepeme nymyry mana.

²⁶ Oenese xine toytory se mana. Toemynyhmase ynororo opoko xine, akuruhtatopōpyry poka totase oya xine exiryke. Ynara tykase ynororo: “Toorihse Epaporotitu mā otarame, āko toh mā ypoko,” tykase ynororo. Morara exiryke toemynyhmase ynororo opoko xine.

²⁷ Itamurume kure pyra nexiase. Orikyise nexiase. Yrome ipyno Ritonōpo nexiase. Ipyno rokē pyra, ypyno roropa nexiase omuhpe jexiryino.

²⁸ Morara exiryke yronymyrymehxo Epaporotitu enyokyry se ase oya xine enetohme ropa oya xine. Tākye matose exīko mokyro eneryke ropa oya xine. Morarame tākye toehse awahtao xine emynyhmarahko exīko ase roropa.

²⁹ Naeroro mokyro eahmatoko oesaka xine aytotohme. Tākye ehtoko imaro ākorōkōme exiryke, Kuesēkō poetoryme exiryke. Morara ehtoko emero Epaporotitu panōkomo a. Kure rokē tyritoko toto. Morararo ehtoko emero, Jezu poetry tō maro. Kure rokē tyritoko toto.

³⁰ Toorikyry zuno pyra Epaporotitu nexiase. Jakorehmara mexiatose moe oexirykōke. Yrome imepŷ menyokyatose jakorehmatohme eya. Osepyno pyra nexiase. Jakorehmase Kyrixtu omi poe takuruhtary ponāmero.

3

Zae ehtoh poka Ritonōpo a

¹ Morarame jakorō tomo, atākymatoko Kuesēkō poetoryme oexirykō poka. Penekehpyra ase morara kary poka ya. Apitoryme morara ymeroase onenyrykōme. Oty katohme? Arypyra, ynymerohyry omipona awahtao xine kure rokē exīko matose.

² Tomeseke ehtoko popyra ehtoh poka exiketō poka. Kaikuxi sã oryhmariyō se rokē mā toto. “Aīkōpotapihpyry isahkatoko kure oehtohkōme Ritonōpo a,” āko mā toto. Opūkō sahkapory se toh mā repe. Tuaro ehtoko mokaro poka. Zae pyra exiketō mokaro.

³ Yrome mokaro sã pyra sytatose. Kukurohtao xine tukurākase kuexirykōke. Ritonōpo Zuzenu poe Ritonōpo poka sytatose. Atākymāko sytatose Jezu Kyrixtu poetoryme kuexirykōke. Kupūkō sahkary tōkehko,

kuakorehmara xine ipunaka kure kyrirykō poko Ritonōpo a. Moro waro sytatose.

⁴ Kynyrihpyrykō poko kure toehse kuahtao xine toiparo rokē enetupuhnōko sytatose. Kynyrihpyrykō kure ahtao Ritonōpo a imehnō motye kure jexiry, imehnō motye kure jehtoh poko tukuhse ya exiryke. Tuhke tyrise ya kure jehtohme Ritonōpo a.

⁵ Jenurutopōpyry poe 8me tōmehse jahtao waipotapihpyry tysahkase Ritonōpo poetoryme jekarotohme. Izyraeu paryme ase, Pējamī paryme. Juteume nymyry ase, juteume aja exiryke, Papa roropa. Zae Ritonōpo nymeropohpyry poko tamorepase wyy, parixeume toehse wyy.

⁶ Orēpyra exiase juteu tamuxiry tō omipona. Toto omiry onurumekara exiase. Yrome azahkuru exiase, Jezu poetory tō tyryhmase ya. Zaēkara sā toh nexiase ya. Mame zae jehtohme Moeze nymerohpyry omipona exiase yronymyryme repe.

⁷ Yrome seromaroro Kyrixtu pyno toehse wyy. Naeroro morohne kure jehtopōpyry kehko emero ipune pyra toehse ya, Kyrixtu rokē pyno toehse jexiryke.

⁸ Eya osekarōko ase, jesēme toehse ynororo exiryke. Aomipona se rokē ase ipunaka. Emero motye kure kuhse ynororo ya. Naeroro kure jehtopōpyry typhase ya emero. Emero turumekase ya aomipona jehtohme. Naeroro Kyrixtu poko ypenetaryke ya emero turumekase ya, typhasēme rokē toehse exiryke ya, Kyrixtu apoitohme rokē ya.

⁹ Kyrixtu maro nymyry toehse wyy. Apitoryme, zae ase Ritonōpo a, tamuxi tō omipona jexiryke, tykase wyy repe. Yrome seromaroro ynara zuaro toehse wyy, Kyrixtu enetuputyryke rokē ya tukurākase wyy. Ritonōpo ynara āko: “Tukurākase mase Umūkuru enetuputyryke oya,” āko Ritonōpo ya.

¹⁰ Seromaroro toiro se rokē ase. Kyrixtu omipona se rokē ase. Orēpyra ynororo. Tyjamitunuru ke tōsemāse ropa ynororo toorihxīpo. Naeroro ijamitunuru se ase roropa ukurohtao. Toetuarimase ynororo kypynanohtohkōme Tummy omi poe. Morararo Kyrixtu osanumatopōpyry sā josanumary se ase imehnō amorepary poko. Tummy omipona toehse ynororo toorikyry ponāmero. Morararō ase Kyrixtu omipona se ase jorikyry ponāmero.

¹¹ Isaaro jēsēmākāko ropa Ritonōpo mana toorihse jahtao. Moro se ase, moro eraximāko ase roropa.

Tururume ytoketō sā, “Kure mase,” katoḥ poko

¹² “Kyrixtu sā toehse wyy, aomipona toehse wyy,” kara ase, Jezu sā exipyra ro jexiryke. “Kure rokē ase tyrypyhpyke pyra,” kara roropa ase. Yrome Kyrixtu a typynanohse wyy tymaro jehtohme. Naeroro aomipona se rokē ase, onurumekara ase. Kure rokē se ase. Morara jehtohme typynanohse wyy Jezu Kyrixtu a.

¹³ Jakorō tomo: “Kokoro rokē Kyrixtu omipona rokē ase,” kara ase imehnomo a. Yrome pake iirypyryme jehtopōpyry poko osenetupuhpyra ase. Moro poko wenikehnōko ase. Taroino Ritonōpo omipona jehtoh poko osenetupuhnōko ase yronymyryme, jūme orihp̄yme jehtohme imaro. Aomipona se ase jetuarimaryhtao ro.

¹⁴ Tururume ytokety topohme ytōko axiny osema etyhp̄yry pona, osemazuhme toeporehkatohme, “Kure mase,” kary etatohme tyya. Mokyro sā jexiry se ase. Toiro se rokē ase. Ritonōpo omipona se ase yronymyryme, “Kure mase,” kary etary se jexiryke Ritonōpo a sero etyhp̄yry po. Mame jūme imaro exīko ase kapu ao toahmase jexiryke Kyrixtu a. Jūme imaro exīko ase Jezu Kyrixtu enetuputyryke ya.

15 Kyrixtu omipona kuahtao xine zae sytatose. Moro waro matose. Naeroro kokoro rokē aomipona sehtone. Yrome otarame toitoine matose aomipona se hkopyra. Morara awahtao xine otuarōtanohtrōko Ritonōpo mana zae zuaro oehthōkōme.

16 Aomipona kuahtao xine kure. Pake Ritonōpo nekarotopōpyry ae ro sexiataose. Moro saaro sehtone seromaroro aomipona.

17 Jakorō tomo, zae jehtoh ipoenohoko. Zuaro ehtoko. Ysā Ritonōpo omipona exiketō enetoko yna sā oehthōkōme.

18 Tuhkākō nae zae pyra exiketomo. Mokaro poku kuuruatosene. Yxitary se ase mokaro poku oururukohtao. Kyrixtu zehno exiketōme mā toto. Exiximatopōpyry eunohōko mā toto.

19 Typenatohkō poku se rokē mā toto. Ritonōpo oneahmara mā toto. Ihximyra mā toto tyrypyrykō kahpyry poku. Ipoko epyrypāko mā toto kure ehtoh poku samo. Senohne poku osenetupuhōko mā toto, onenetupuhpynō penetatoh poku tōkehko osenetupuhōko mā toto. Naeroro ameke rokē exīko mā toto Ritonōpo a. Etuarimatoh taka omōhōko mā toto.

20 Yrome kuesarykō kapu ao mana Ritonōpo esao. Moro poe Kuesēkō Jezu Kyrixtu oehhōko ropa mana kypynanohnekomo. Tākye rokē sytatose aepyry ropa eraximāko.

21 Tyjमितunuru ke Jezu Kyrixtu mā imehnō poremākapory waro emero porehme tōmipona toto ehtohme. Mame tyjमितunuru ke ro kuokokō myakamāko mana, kurā ke. Sero nono po kuahtao xine jamihme pyra sytatose. Yrome kuokokō myakamāko kurā ke mana, tokoke kurā ke kuehtōkōme. Orihpyme exīko sytatose jūme.

4

“Osepyno ehtoko,” katopōpyry Pauru a

1 Morara exiryke jakorō tomo, poremāpyra ehtoko Kuesēkō omipona oexirykō poku. Opyno xine ase yronymyryme. Oya xine jytory se ase. Tākye ase opoko xine kure oexirykōke ya. Ritonōpo nekarohpyryme matose ya, jerohtamitume matose.

2 Ynara āko ase oya Ewotia, oya roropa Sŷtyke, ajohpāme sā oxiehno pyra ehtoko. Osepyno ehtoko atakorōme oexirykōke, Jezu poetoryme oexirykōke.

3 Oya roropa jakorehmane ynara āko ase, mokaro nohpo tō zuruko, Ewotia, Sŷtyke, enara, oxiehno pyra toto ehtohme ropa. Itamurume toerohse toto ymaro Jezu poku imehnō amoreparry poku. Keremēti roropa toerohse ymaro, tuhkākō jakorehmananō marō. Mokaro esetykō tymerose Ritonōpo papē poku nase, jūme Ritonōpo maro toto ehtohme.

4 Typynanohse matose Kuesēkōmo a tymaro oehthōkōme. Naeroro tākye ehtoko kokoro rokene. Atākyematoko, āko ropa ase oya xine.

5 Emero rokē pyno ehtoko, okynā pyra Kuesēkō oehhōko ropa mana.

6 Torētyke pyra ehtoko. Emero poku oturutoko Ritonōpo maro. Openetatohkō ekaropotoko eya. Mame: “Kure mase Papa,” kahtoko roropa eya otururukohtao.

7 Mame torētyke pyra oritorōko mā Ritonōpo. Otāto? Zuaro pyra sytatose repe. Ynororo rokē zuaro torētyke pyra oritohkō poku. Jezu Kyrixtu maro oexirykōke oewomatorōko mana. Ōsenetupuhōkō kurākāko ropa mana. Kyrixtu omipona se rokē exīko matose.

8 Mame etatoko pahne jakorō tomo, zae ehtoh poku rokē osenetupuhoko. Zae ehtoh poku te, kure ehtoh poku te, jamihme pyra exiketō pyno exiry

poko, kure imehnō riry poko te, iirypyryme pyra ehtoh poko, imehnō pyno ehtoh poko, kure imehnō riry poko, enara. Morohne poko osenetupuhtoko.

⁹ Ya āmorepatopōpyrykō omipona ehtoko. Jomiry ke kuamorepatosene. Zae jehtopōpyryke roropa kuamorepatosene. Morarame torētyke pyra oritorýko Ritonōpo mana. Amaro xine exikehpyra roropa mana.

“Kure matose,” katopōpyry Pauru a

¹⁰ Tākye ase ipunaka, Kuesēkō maro jexiryke. Kure mase āko ase eya onenehpohpyrykō poko. Tuhke nuno taropose oya xine repe, yrome seromaroro ypyno oexirykō enepōko ropa matose ya. Pake ypyno mexiatose. Yrome jakorehmasaromepyra mexiatose. Seromaroro onenehpohpyrykō ke jakorehmāko matose. Kure matose.

¹¹ “Tuenikehse ypoko oexirykōke emynyh māko ase,” kara ase. Ynara zuaro toehse ywy, emero rokē toehse ahtao torētyke pyra ase. Tākye ro ase tymōkomoke pyra jahtao.

¹² Jetuarimary waro toehse ywy, tymōkomoke pyra jahtao ipunaka. Tymōkomoke toehse ywy roropa pitiko rokē pyra. Naeroro ynara waro toehse ywy, emero rokē toehse jahtao, jetuarimaryhtao roropa, tākye rokē ase. Tuesapare jahtao te, omise jahtao, tuhke tymōkomoke jahtao, tymōkomoke pyra jahtao roropa, tākye rokē ase.

¹³ Kokoro rokē tyjमितunuru ekarōko Kyrixtu ya. Naeroro emero rokē jetuarimaryhtao porempāpyra ase, yjamihtanopyryke Kyrixtu a, tyjमितunuru ke.

¹⁴ Piripo pōkomo, kure matose. Toiro rokē pyra otinerūkō mekarootose ya, arypyra jahtao.

¹⁵ Pake jytorryhtao Masetonia poe amarokō rokē toenupunase ypoko. Omi kurā Jezu poko ekaropitoryhtao ya amarokō rokē wakorehmatose; amarokō rokē ymaro mexiatose tytineruke jahtao, jetuarimaryhtao, enara. Imehnō tuenikaro rokē toh nexiase.

¹⁶ Toiro rokē pyra Tesaronika po jahtao tineru menehpoatosene ya tytineruke pyra jahtao.

¹⁷ Otinerūkō poko penetara ywy repe. Yrome Ritonōpo nekarory apoiry se ase, oya xine, jakorehmatamitume, otinerūkō tokarose exiryke oya xine ya.

¹⁸ Seromaroro onenehpohpyrykō Eporotitu a apoi rahkene, porehme. Epo mana. Imoty roropa mana. Onekarohpyrykō ya onekarohpyryme Ritonōpo a mana. Typoxine sā eya mana. Kure Ritonōpo a mana. Jamaro mana.

¹⁹ Morarame emero ise oehtohkō ekarōko roropa Ritonōpo oya xine mana, emero nae toexiryke, tyamene se pyra roropa toexiryke, Jezu Kyrixtu poetoryme oexirykōke.

²⁰ Naeroro: “Kure mase Ritonōpo. Yna zūme mase. Emero motye, imehxo mase,” kakehpyra sehtone, jūme, enara.

Pauru osekazumatopōpyry

²¹ Mame emero Jezu Kyrixtu poetory tomo a: “Kure pāna matou?” kahtoko. Morararo Jezu poetory tō ymarōkō: “Kure pāna matou?” āko oya xine mana.

²² Morararo emero Kyrixtu poetory tō tarōkō mā Īperatu tapyī taōkō maro: “Kure pāna matou?” āko oya xine.

²³ Mame ynara āko ase Ritonōpo a imaro jotururuhtao opoko xine: “Kure rokē Piripo pōkō tyriko,” āko ase Kuesēkō Jezu Kyrixtu a. Enara.

KOROXI

Pauru Nymerohpyry Koroxi pōkō Neneryme Colossenses Ekarotopo

Pata Koroxi kynexine Azia po, seroae Turukia nonory po. Morotōkō Jezu poetoryme toehse kynexine Ēpapura namorepatopōpyry etaryke tyya xine omi kurā poko Jezu Kyrixtu poko (Koroxi 1.7; 4.12).

Sero pape tymerose Pauru a āpuruhyry tao tahtao Roma po (Koroxi 4.3,10,18). Mame Pauru tuaro toehse ajohpe amorepatōkō poko. Azahkuru Jezu poetory tō amorepary se toh kynexine (Koroxi 2.8,16-23). Naeroro tynmerohpyry sero taropose eya Jezu poetory tō Koroxi pōkō neneryme, tuaro toto ehtohme, zae Jezu ehtoh poko, Ēpapura namorepatopōpyry omipona toto ehtohme ropa. Ynara tamorepase eya: Jezu Kyrixtu rokē kypynanohtorŷko mana; ynoro rokē kyyrypyrykō korokāko mana; enetuputyryke kyya xine Kuesēkōme ipoetoryme exīko sytatoše. Kyrixtu maro sero nono tyrise Ritonōpo a, Kyrixtu maro sero nono pōkō enehnōko ropa mana tymaro kuehtohkōme. Kyrixtu maro kuahtao xine jūme isene exīko sytatoše.

Tynmerohpyry ae toto amorepāko Pauru mana osenekunohpopyra toto ehtohme onekunohtōkomo a. Ritonōpome nymyry Jezu mana, sero ekarōko mana. Naeroro tomeseke sehtone ajohpe exiketō omipona pyra kuehtohkōme.

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-2

Aotururu Ritonōpo a Koroxi pōkō poko 1.3-14

Omi kurā Jezu Kyrixtu poko 1.15–3.4

Jezu maro ahtao tyrisenā samo 3.5–4.6

Aosekazumatopo, kure toto ripotoh roropa 4.7-18

Pauru nymerohpyry Koroxi pōkō neneryme

¹Ynymerohpyry moro onenerykōme. Ywy ase Pauru.

Ritonōpo nymenekahpyryme ase, Jezu Kyrixtu poko imehnō amorepaneme. Taro Timoteu nase ymaro. Kuakorōkōme ynororo Jezu enetuputyryke eya.

²Ritonōpo poetoryme matose, Koroxi pōkomo. Wekyryme matose, Kyrixtu enetuputyryke oya xine. Zae roropa matose, Kyrixtu omipona.

Kure rokē oriporykō se ynanase Ritonōpo a, Kumykomo a, ipoe torētyke pyra oehtohkōme.

“Kure mase Papa Kapuaono,” kary poko Ritonōpo a

³Ynara āko tarōkō yna a opoko xine: “Koroxi pōkō Jezu Kyrixtu omipona mana yronymyryme. Ritonōpo poetory pyno roropa mā toto ipunaka,” āko toto yna a.

⁴Naeroro opoko xine yna otururuhtao Ritonōpo maro: “Kure mase Papa Kapuaono,” āko ynanase Jezu Kyrixtu Kuesēkō zumy a.

⁵Moino ro zae omi etapitotopōpyry poe ro oya xine Jezu Kyrixtu poko, imeīpo Ritonōpo maro kuexirykō poko metatose. Imaro oehtohkō mo-mohnōko matose. “Ymaro exīko matose,” katopōpyry Ritonōpo a onytyroro-mara mana. Naeroro ipoetory pyno matose. Oesēkōme Jezu enetupuhnōko matose, enara.

⁶ Kure kyritoryŕko Ritonõpo mana. Kure imehnõ rŕko roropa mana. Morara kary totase oya xine. Morara kary etaryke oya xine zae aehtoh waro matose. Imehnõ amorepãko matose emero pata tõ poro. Morarame õmiryŕkõ etaryke tyya xine asã xine Ritonõpo enetupuhnõko mã toto. Kure Ritonõpo orirykõ enetupuhtoh sã oya xine enetupuhnõko mã toto. Kure toto rŕko Ritonõpo mana. Imaro toehtohkõ momohnõko roropa mã toto.

⁷ Erapura kynexine ãmorepanekomo, kure Ritonõpo orirykõ poko. Mokyro pyno ynanase yronymyryme. Jezu Kyrixtu poetoryme nymyry ynororo. Zae ãmorepatorŕko mana Kyrixtu poko. Ækorehmatorŕko roropa mana yna esahpyo.

⁸ Yna zuruase mokyro opoko xine: “Ritonõpo Zuzenu poe imehnõ pyno mã toto yronymyryme,” tykase ynororo opoko xine.

⁹ Naeroro mokyro omiry totase yna a exiryke oturukehpyra ynanase opoko xine Ritonõpo netaryme: “Koroxi põkõ akorehmako Papa typoko xine õsenetupuhtoh waro toto ehtohme. Zae ehtoh poko tuaro tyriko toto popyra ehtoh poko pyra toto ehtohme. Ouzenu a toto amorepapoko Papa,” ãko ase Ritonõpo a.

¹⁰ Mame Ritonõpo poe zae ehtoh waro awahtao xine aomipona exŕko matose. Ritonõpo zamaro matose exŕko. Kure rokẽ imehnõ rŕko roropa matose, pohto rokẽ pyra. Mame Ritonõpo warohxo exŕko matose.

¹¹ Ynara ãko ynanase Ritonõpo a: “Papa Kapuaono emero motye orẽpyra mase. Emero omiry motye õmiry kure mana. Naeroro Koroxi põkomo a ajamitunuru ekarõko mase jamihme toto ehtohme, penekhepyra roropa toto ehtohme opoko, tãkye toto ehtohme toetuarimarykohtao ro,” ãko ynanase.

¹² Saerehkane esẽme Ritonõpo mana. Zae exiketõ esẽme roropa mana. Ipoetory tõ roropa zae mana. Tynekarory kurã kurãkãko Ritonõpo mana ekarotohme typoetory tomo a. Moro eraximãko sytatose. Naeroro tãkye ehtoko. “Kure mase Papa,” kahtoko. Tukurãkase matose Ritonõpo a tymaro oehtohkõme, imehnõ Jezu poetory tõ maro, tuisame exikety Jezu tooehse ropa ahtao.

¹³ Tyrypyrykõ poko exiketõ esẽme joroko tamuru mana. Ipoetory tõ iiryryryme mana. Tyrypyhykyke sexiatose roropa. Joroko tamuru omipona sexiatose. Yrome kypynanopyatose ropa Ritonõpo, Tumũkuru poetoryme kuehtohkõme. Tumũkuru pyno ipunaka Ritonõpo mana.

¹⁴ Eya tymyhpokase ropa sã sytatose joroko tamuru poetoryme pyra kuehtohkõme. Kyyrypyrykõ topehmase eya toorikyry ke kymyakãkõme. Kyyrypyrykõ tykorokase eya mana zae kuehtohkõme.

Jezu Kyrixtu ehtoh poko, inyrihpyry poko, enara

¹⁵ Ritonõpo osenepyra mana. Morara exiryke Tumũkuru tonehpose eya sero nono pona zuaro kuehtohkõme. Isã Imũkuru mana ipunaka. Apitoryme tonuruse ynororo Ritonõpo mũkurume. Eya emero tyripose Ritonõpo a. Tynyrytyã motye kure ynororo Ritonõpo mũkurume toexiryke.

¹⁶ Emero tyrise eya Tummy omi poe, kapuaõkõ tyrise eya, xixi, xirikuato tõkehko. Nono põkõ roropa tyrise eya Tummy jamitunuru ke, senohne otyro tõkehko. Osenehnõ tyrise roropa eya, joroko tõ tuisary, ahno tuisary, pata esã roropa, kutuisarykõ roropa, kowenu tõ roropa, enara. Emero tyrise eya Kyrixtu omipona ehtohme emero porehme.

¹⁷ Sero põkõ pyra ro ahtao Kyrixtu nae ro ehse. Morara exiryke Jezu poe toehse kehko. Jezu hnao kymarokõ pyra exiry. Mame Jezu poe ro senohne enahpyra mana.

¹⁸ Kupuhpyrykõme sã Jezu mana Kuesẽkõme exiryke. Zokome sã sytatose ipoetoryme kuahtao xine. Jezu poe isene toehse sytatose. Ritonõpo mũkuru

imehxo mana. Tõsemãse ropa ynororo toorihxĩpo. Tõsemãkaposse ropa Ritõõpo a emero motye Jezu ehtohme. Morara exiryke toorihse kuahtao xine õsemãnõko ropa sytatose kure Ritõõpo ritohme jũme.

¹⁹ Tamoreme Tumũkuru poko Ritõõpo tõsenetupuhse: “Umũkuru tuisamehxo tyrĩko ase ysamo,” tykase Ritõõpo tyya rokene. Naeroro oxisã mã toto, Ritõõpo nymyryme Imũkuru exiryke.

²⁰ Ritõõpo zehno sero põkõ kynexine iirypyryme toehse toexirykõke. Toto zehno toehse Ritõõpo roropa. Naeroro ynara tõsenetupuhse Ritõõpo: “Umũkuru emero kurãkatõme tyrĩko ase oxiekyryme sã toto ehtohme ymaro,” tykase. Mame oxiehno pyra tyripose ropa toto eya tyehno pyra roropa, Jezu exixihmatopõpyry pokoino wewe pokona. Mame toto zehno pyra toehse Ritõõpo Jezu orihõtopõpyry ke, nono põkomo, kapuaõkomo, enara.

²¹ Amarokõ roropa Ritõõpo epeme pyra mexiatose. Ise pyra mexiatose ipunaka, oorypyrykõ pokoino. Oorypyrykomo a rokẽ tuaro mexiatose roropa.

²² Yrome seromaroro Tumũkuru orihõtopõpyry pokoino õsenetupuhtõhkõ tyrisenã sã tyrise ropa Ritõõpo a typyno oehtõhkõme, tymaro oehtõhkõme roropa, kure oehtõhkõme iirypyryme pyra, zae rokẽ oehtõhkõme, enara.

²³ Naeroro amõrepãtopõpyrykõ onurumekara ehtoko. Orẽpyra ehtoko Kuesẽkõ Jezu enetuputyry poko oya xine. Penekehpyra ehtoko ipoko. Osenekunõhpõpyra ehtoko ajoajõhpãkõ omiry etaryhtao oya xine. Ritõõpo maro oehtõhkõ momõhnõko matose oesẽkõme tonetupuhse oya xine exiryke. Omi kurã etaryke oya xine menetuputyatose. Pake moro omi kurã poko kuamõrepatosene. Seromaroro moro omi kurã poko imehnõ amõrepãko tuhkãkõ mana emero pata tõ poro.

Pauru erohtõpõpyry Jezu poetory tõ akõrehmary poko

²⁴ Tãkye ase jetuarimary poko akõrehmatõhkõme. Kyrixtu toetuarimase typoetory tõ kurãkatõhme tyya, kukurãkatõhkõme. Naeroro Kyrixtu akõrehmãko sã ase jetuarimary ke ipoetory tõ kurãkary poko.

²⁵ Ritõõpo poe Jezu enetupuhnanõ akõrehmaneme ase. Eya tyrohmanõhõpõse wyw akõrehmatõhkõme. “Jomiry kurã poko imehnõ amõrepako emero pata tõ poro,” tykase ya.

²⁶ Pake Ritõõpo õsenetupuhtõpõpyry waro pyra sero põkõ nexiase. Tuenikaroro rokẽ toh nexiase Ritõõpo õsenetupuhtõpõpyry poko. Yrome seromaroro tõsenetupuhtõpõpyry tokarõse rahkene tonetupuhnanomo a.

²⁷ Ynara tõsenetupuhse Ritõõpo: “Juteutõkaramẽ awahtao xine ro Kyrixtu amaro xine mana. Morara exiryke imaro tuisame exĩko matose,” tykase. Moro poko onetapitõpyra sexiãtõse aporo tokare pyra exiryke. Seromaroro moro omi kurã ekarory se mana emero netaryme.

²⁸ Morara exiryke Kyrixtu poko oturukehpyra ynanase emero pata tõ po. Morõtõkõ amõrepãko ynanase. “Tomeseke ehtoko Jezu enetuputyry poko ekurehpyra oehtõhkõme. Tokurehse awahtao xine apotoimo htaka ytõko matose,” ãko ynanase eya xine. Tuaro exiketõ sã toto amõrepãko ynanase Kyrixtu poko, ynara kary se yna exiryke Ritõõpo a: “Moxiã orẽpyra mã toto Jezu pyno toexirykõ poko, aomipõna toexirykõ poko, enara, Kyrixtu maro toehse toexirykõke,” kary se ynanase Ritõõpo a.

²⁹ Naeroro erohnõko ase yronymyryme. Etuarimãko ase roropa repe. Yrome tyjamitunuru ekarõko Kyrixtu ya mana tõmipõna jehtõhme. Emero motye orẽpyra Kyrixtu omiry mana. Mame tyjamitunuru ekaroryke ya imehnõ amõrepãko ase.

2

¹ Jerohtopõpyry poko oururukõ se ase zuaro oehtohkõme. Yronymyryme erokuase äkorehmatohkõme, Raotisea põkõ roropa akorehmatohme, imehnõ roropa juaro pyra exiketõ akorehmatohme roropa.

² Yronymyryme toerohse ywy toto jamihtanohtohme, Jezu omipona toto ehtohme. Imehnõ Jezu poetory pyno toto ehtohme roropa. Itamurumehxo zae omi waro toto exiry se exiase orõpyra toto ehtohme Jezu enetuputyry poko eya xine. Morara ahtao: “Otarãme enetupuhnõko ase,” kara exiko mã toto. “Otarãme aomipona se pyra ase,” kara roropa exiko mã toto. Mame Ritonõpo osenetupuhõpyry waro exiko mã toto, Kyrixtu nymyry waro exiko roropa mã toto. Ritonõpo namorepary emero pyra jarao kyya xine mana.

³ Kyrixtu maro kuahtao xine Ritonõpo namorepatoh warohxo exiko sytatose. Tupimãkõ waro exiko sytatose. Ritonõpo osenetupuhtoh enetupuhnõko sytatose, zae ehtoh enetupuhnõko sytatose, zae pyra ehtoh roropa enetupuhnõko sytatose.

⁴ Naeroro etatoko pahne, osenekunohpopyra ehtoko ajohpãkomo a. Otarãme imehnomo a mokaro omiry kure repe, yrome zae pyra mã toto. Ajohpe mã toto oenekunopyrykõ se toexirykõke.

⁵ Amaro xine pyra ase taro, yrome opoko xine osenetupuhnõko ase. Tãkye ase roropa opoko xine, orõpyra oexirykõke. Atakorehmãko matose orõpyrahxo Kyrixtu enetuputyry poko oya xine. Moro poko tãkye kuhse ase.

Kyrixtu maro kuexirykõ poko

⁶ Jezu Kyrixtu tonetupuhse oya xine oesëkõme. Naeroro onytyromara ehtoko. Aomipona rokë ehtoko, oesëkõme tonetupuhse oya xine exiryke.

⁷ Wewe tymise exikety sã ehtoko. Orõpyra Kyrixtu enetuputyryke oya xine orõpyra aomipona exiko matose. Itamurumehxo enetupuhtoko. Æmorepatopõpyrykõ omipona ehtoko. Mame: “Kure mase Papa. Yna pyno mase ipunaka,” kakehpyra ehtoko Ritonõpo a.

⁸ Tomeseke ehtoko typoetoryme oripopyra xine imehnõ ehtohme. Otarãme okuhtorõko mã toto ahno namorepatopõpyry ke oenekunohthohkõme repe. Kytamurukõ omihpyry poko Æmoreparykõ se mã toto Ritonõpo se pyra aexityã omihpyry poko roropa repe. Toiparo rokë Æmorepatorõko mã toto. Aomirykõ omipona pyra ehtoko Kyrixtu poe pyra toto exiryke.

⁹ Ritonõpo, Kyrixtu maro oxisã mã toto. Kyrixtu tonuruse ahnome kuamorepatohkõme Ritonõpo poko, aomiry poko, enara. Naeroro Kyrixtu eneryke kyya xine Ritonõpo waro sytatose.

¹⁰ Amarokõ roropa Kyrixtu omipona awahtao xine Ritonõpo jamitunuru nae matose. Emero motye tuisamehxo Kyrixtu mana. Ritonõpo nenyohityã esëme mana, joroko tamuru omipona exiketõ esëme roropa mana.

¹¹ Naeroro Kyrixtu a tyjamitunuru tokarose oya xine oorypyrykõ poko pyra oehtohkõme, tonetupuhse oya xine exiryke. Tyrisenã sã oriatose opükõ sahkyryke pyra. Õsenetupuhtohkõ tyrisenã sã tyrise exiryke eya oorypyrykõ jamitunuru tonahkaposse eya rahkene.

¹² Tõpurihkase awahtao xine Kyrixtu omi poe õsenetupuhtohkõ xihpyry tonahkase, oorihthokõ samo. Pake oehtopõpyrykõ tonõse sã mana aorihtyã ekepyry zonõtopõpyry samo. Mame Kyrixtu esemãkapory ropo sã Ritonõpo a moro sã õsenetupuhtohkõ tyrisenã sã tyrise ropo Ritonõpo a. Tyrisenã sã matose Ritonõpo jamitunuru enetuputyryke oya xine.

13 Osemazuhme toorihse sã mexiatose. Ritonõpo poko pyra mexiatose ipunaka tyrypyhpyke oexirykõke, Ritonõpo nymeropohpyry omipona pyra oexirykõke roropa juteutõkarame oexirykõke. Yrome seromaroro õsenetupuhthõkõ tyrisenã sã tyrise ropa Ritonõpo a. Tyrisenã sã matose. Kyyrypyrykõ tykorokase ropa Ritonõpo a emero porehme.

14 Kuamoreme xine Ritonõpo nymeropohpyry omipona exisaromepyra sexiataose ipunaka. Kyyrypyrykõ tymerose sã monexiano Ritonõpo nymeropohpyry maro. Yrome morohne topehmase Jesu a emero porehme toxixihmase ahtao wewe pokona kymyakãkõme. Kyyrypyrykõ tykorokase eya rahkene.

15 Morararo toorikyry ke wewe pokona joroko tamuru jamitunuru tonahkapose eya, tyzehnotokõ esẽ jamitunuru tonahkapose, tuisa tõ jamitunuru roropa tonahkapose eya, enara. Jaraa tytoremãkapose toto eya imehnõ neneryme. Mame tõmipona tyrise toto eya tytoremãkapose toto tyra exiryke emero neneryme.

16 Morara exiryke imehnõ nyripotoh onymoipyra ehtoko ynara karyhtao oya xine: “Mokarohne onõpyra ehtoko te, senohne onẽpyra ehtoko, sero emepyry ae erohpyra ehtoko, Oseahmatoh Nuno Kasenato ae, oserematoh ae roropa,” karyhtao.

17 Morohne poko sexiataose Kyrixtu oehpyra ahtao ro. Yrome morohne ekuhtoh sã rokẽ kynexine imeiõpo ehtoh poko enetupuhpotohme rokene. Seromaroro Kyrixtu toehse exiryke morohne poko se pyra toehse sytatose. Kyrixtu omipona se rokẽ sytatose toehse.

18 Ajohpe exiketõ omiry onetara ehtoko ynara karyhtao eya xine: “Popyra matose yna sã pyra oexirykõke,” karyhtao. Morara kananõ onetara ehtoko. Ynara ãko roropa mã toto otarame oya xine: “Omoty xine ase. Ritonõpo poe osenetyase,” ãko. “Tõsenepose Ritonõpo nenyokyhpyry ya. Inenyohtyã poetoryme rokẽ sytatose. Seahmatone toto,” ãko roropa mã toto ajohpe rokene. Morara kananõ imehnõ motye osekarõko toh mã repe, tuisamehxo osekarõko roropa toh mã repe. Ajohpe rokẽ mã toto. Tamoreme rokẽ osenetupuhnõko mã toto.

19 Yrome Kyrixtu Kuesẽkõ enetuputyry turumekase ropa eya xine azahkuru toexirykõke. Yrome kupuhpyrykõme sã Kyrixtu mana Kuesẽkõme exiryke. Zokome sã sytatose ipoetoryme kuexirykõke. Kuokokõ wãtanohpõko Ritonõpo mana, kyzehpyrykõ maro, kymitykõ maro. Moro saaro kuokokõ wãtanohpory saaro kuakorehmatorõko Ritonõpo mana orẽpyra kuehtõkõme tõmipona, tyrisenã sã kuosenetupuhthõkõ ehtohme roropa.

Kyrixtu maro kuosenetupuhthõkõ tyrisenã samo

20 Kyrixtu poe kuosenetupuhthõkõ xihpyry tonahse mana aorihyã samo. Tyjamitunuru tokarose roropa kyra xine Ritonõpo a iiryryymãkõ esẽ tõ omiry poko penetara oehthõkõme, joroko tamuru omipona exiketõ omiry poko penetara roropa oehthõkõme. Morara exiryke iiryryymãkõ esẽ tõ omiry poko penetara ehtoko.

21 Ynara karyhtao eya xine: “Senohne poko pyra ehtoko! Mokarohne onõpyra ehtoko. Morohne anapoipyra ehtoko,” karyhtao eya xine, toto omipona pyra ehtoko.

22 Morohne enahketyme mã kehko. Axĩtao rokẽ mã kehko emero porehme. Morohne ahno omiryyme rokẽ mana, ahno namorepatopõpyryme rokẽ roropa mana.

23 “Tuarohxo mokaõ,” ãko imehnõ mã repe. Yrome Ritonõpo nenyohyã ke Ritonõpo myakamãko mã toto. “Kure mase,” kameyipõko mã toto Ritonõpo nenyohyamo a. Ynara ãko roropa mã toto: “Ime pyra kuexirykõke

oturusaromepyra sytatose Ritonõpo a. Inenyohytyamo a rokē soturutone,” āko mā toto ajojhe rokene. Mame tokokō ryhmāko roropa mā toto, yrome typenetatohkō onytyoromara mā toto.

3

¹ Tõsemākapose ropa exiketō sã matose Kyrixtu omipona oexirykõke. Naeroro Ritonõpo nekarory poko openetatoko. Kyrixtu poko openetatoko. Tummy maro Kyrixtu typorohse mana, Tummy saaro tuisame toexiryke.

² Naeroro sero põkõ penetatoh poko osenetupuhpyra ehtoko. Kyrixtu osenetupuhtoh sã osenetupuhtoko.

³ Ritonõpo maro Kyrixtu oxisã osenetupuhnõko mā toto. Seromaroro toto osenetupuhtoh saaro osenetupuhnõko matose Kyrixtu omipona oexirykõke. Moro jarao pyra onenetupuhpynomo a, tonẽse sã eya xine mana.

⁴ Ōsenetupuhtohkō tyrisenã sã mana Kyrixtu omipona oexirykõke. Orihpõme exiko matose Kyrixtu maro. Mame aepyry ropa ahtao, imaro matose oehnõko. Imaro tuisame exiko matose.

Oehtopõpyrykõ tyrisenã samo

⁵ Naeroro oorypyrykõ poko pyra ehtoko. Openetatohkõ poko pyra ehtoko roropa aorihytã samo. Imehnõ nohpo poko pyra ehtoko. Atahmākara ehtoko nohpo poko ehtoh poko. Imehnõ poko penetara ehtoko. Nohpo tomo, orutua kō poko pyra ehtoko roropa. Iirypyryme imehnõ riry se pyra ehtoko. Toto poremākapory se pyra ehtoko. Omipona xine xihpyry toto onyripyra ehtoko. Oyamene se xine pyra ehtoko. Kyyamene se kuexirykõ xihpyryme Ritonõpo a mana. Ritonõpo myakamāko sã matose openetatohkõ ke oyamene se xine awahtao xine.

⁶ Naeroro tõmipona pyra exiketō zehno exiko Ritonõpo mana. Toto wānohnõko mana.

⁷ Amarokõ roropa osepeme mexiatose, iirypyrymākõ maro. Morara awahtao xine mokaro penetatoh poko openetatose roropa.

⁸ Yrome seromaroro oorypyrykõ irumekatoko. Imehnõ zehno pyra ehtoko. Imehnõ orutua maro oxipoko pyra ehtoko. Ajoajohpe pyra ehtoko roropa. Imehnõ oneunohpyra ehtoko. Omi xihpyry poko pyra ehtoko ipunaka.

⁹ Kyrixtu tonetupuhse oya xine ahtao tyrisenã sã ōsenetupuhtohkõ exiko ropa mana. Iirypyryme oehtopõpyrykõ turumekase oya xine. Naeroro imehnõ onenekunohpyra ehtoko.

¹⁰ Tyrisenã sã ōsenetupuhtohkõ riko Ritonõpo mana aomipona awahtao xine. Tõsenetupuhtoh sã kuosenetupuhtohkõ riko Ritonõpo mana. Imeipo toehtoh poko tuarohxo kyritorõko Ritonõpo mana tysã kuehtohkõme, tuaro roropa kuehtohkõme.

¹¹ Kuosenetupuhtohkõ tyrisenã sã toehse ahtao imehnõ eneryke kyya xine ynara kara sytatose, juteu tõ mokaro, kara sytatose. Juteutõkara mokaro, kara roropa sytatose. Mokaro isahkatyãme mā toto, kara sytatose. Onysahkapõ mokaro, kara roropa sytatose. Atamorepahnõ mokaro, kara sytatose. Ituakyry mokaro, kara roropa sytatose. Imehnõ namoto tõ mokaro, kara sytatose. Tamoreme xine erohketõ mokaro, kara roropa sytatose. Kyrixtu omipona mā toto. Enetupuhnõko mā toto, āko rokē sytatose imehnõ poko.

¹² Ōsenetupuhtohkõ tukurākase Ritonõpo a tõmipona toehse oexirykõke. Opyno xine itamurume kynexine omēnekatone roropa typonõme oehthõkõme. Oorypyrykõ tykorokase mana. Naeroro imehnõ pyno ehtoko. Kure toto riry poko osenetupuhtoko. “Imehnõ motye ase kure,” kara ehtoko.

Typoenõ pyno nohpo ehtoh sã tomeseke ehtoko imehnõ maro. Penekehpyra ehtoko roropa imehnõ kure ehtoh eraximary poko oya xine.

¹³ Imehnõ akorehmatoko, zae toto ehtohme. Imehnõ rypyry ikorokapoto Ritonõpo a. Osenetupuhpyra ehtoko popyra oritopõpyrykõ poko eya xine. Oorypyrykõ korokatopõpyry sã Kuesëkomo a toto rypyry ikorokapotoko roropa.

¹⁴ Morara awahtao xine zae matose. Morara awahtao xine imehnõ pyno ehtoko roropa. Toto pyno awahtao xine atapiakara matose, otumoxike pyra roropa matose. Kyrixtu poe osenetupuhnõko sytatose zae ehtoh poko. Naeroro atapiakara sytatose.

¹⁵ Kure rokë imehnõ tyritoko. Torëtyke pyra matose exïko Kyrixtu poe. Toahmase matose Ritonõpo a torëtyke pyra oehtohkõme, oximaro oehtohkõme toiro zoko samo. Naeroro, “Kure mase,” kakehpyra ehtoko Ritonõpo a.

¹⁶ Kokoro rokë Kyrixtu omipona rokë ehtoko ipunaka. Ipoko osenetupuh-toko okurohtao xine. Zae imehnõ amorepatoko Jezu Kyrixtu poko. Zae ehtoh poko ituarõtanohtopoto toto. Oerematoko ipoko. “Emero motye tuisame mase Jezu,” kary se awahtao xine: “Omorok rokë mase yna esëme Jezu,” kary se roropa awahtao xine te, tãkye awahtao xine okurãkatopõpyrykõ poko, morohne poko oerematoko Ritonõpo netaryme. “Kure mase,” kakehpyra ehtoko roropa okurohtao xine.

¹⁷ Emero rokë ahtao Kuesëkõ Jezu omipona ehtoko. Emero poko oturu-toko imaro. Imehnõ maro õtururukohtao oturutoko Jezu netaryme samo. Typynanohtse oexirykõke Jezu a: “Kure mase, Ritonõpo,” kahtoko Kumykõ Ritonõpo a.

Jezu poetory zae ehtoh poko imehnõ maro

¹⁸ Nohpo tomo, oniokõ omipona ehtoko. Jezu poetoryme oexirykõke zae matose oniokõ omipona awahtao xine.

¹⁹ Orutua komo, opyxiãkõ pyno ehtoko. Tohne pyra ehtoko toto maro. Opore toto onurupyra ehtoko.

²⁰ Poetohiti, Jezu poetoryme oexirykõke omykõ omipona ehtoko. Asakõ omipona ehtoko roropa. Morara awahtao xine Kuesëkõ zamaro matose.

²¹ Typoenõke exiketomo, opoenõkõ anaosanumanohpopyra ehtoko ozehno xine pyra toto ehtohme, toto onyporemãkapopyra roropa oehtohkõme.

²² Tosëke exiketomo, oesëkõ omipona ehtoko toto neneryme rokë pyra. Kure oekarotohkõme rokë pyra toto omipona ehtoko. Onekunohto pyra roropa ehtoko, Kyrixtu omipona se oexirykõke.

²³ Mame oerokurukõ zuno pyra ehtoko. Akïme pyra ehtoko roropa. Sero põ poetoryme rokë pyra matose erohnõko. Kuesëkõ omi poe roropa matose erohnõko.

²⁴ Kyrixtu Kuesëkõme nymyry mana. Aomipona erohnõko sytatose. Kuesëkõ kuepehmatorýko mana. Zae rokë kuahtao xine zae rokë kuepeh-matorýko mana.

²⁵ Yrome zae pyra toerohse kuahtao xine, moro sã kuepehmatorýko roropa Ritonõpo mana, kyyrypyrykõ epehpyryme, zae Ritonõpo exiryke kypoko xine.

4

¹ Typoetokamo, zae ehtoko opoetory tomo a. Kure rokë tyritoko toto. Tosëke roropa matose kapu ao. Moro poko wenikehpyra ehtoko.

Amorepatyã poko

² Oturukehpyra ehtoko Ritonõpo a. Tuaro ehtoko õtururukohtao, “Kure mase,” kakehpyra ehtoko Ritonõpo a.

³ Mame õtururukohtao Ritonõpo a, yna poko oturutoko: “Tupime pyra Pauru tõ otururu tyriko imehnõ amorepatohme õmiry poko, Kyrixtu orih-topõpyry poko yna myakãme,” kahtoko. Morohne poko imehnõ zururuke ya õpuruhpyry tao ase seromaroro.

⁴ Yrome zae ro ya mana Kyrixtu poko imehnõ amorepary ya. Naeroro ynara kahtoko: “Pauru tõ akorehmako Papa, kure imehnõ amorepatohme, õmiry enetupuhthohme eya xine,” kahtoko Ritonõpo a.

⁵ Jezu poetrytõ tõ kara maro awahtao xine tuaro ehtoko toto maro, penekhepyra toto ehtohme. Ekurehpyra ehtoko. Etary se toto ahtao zuruko toto Jezu Kyrixtu poko.

⁶ Kure rokẽ oturutoko imehnõ maro zuaro exiketõ samo, oetarykõ poko penekhepyra toto ehtohme. Mame kure imehnõ ezukuru waro exiko matose ekaroporyhtao oya xine, Jezu poko onenetupuhpynõ ezukuru waro oehthokõme roropa.

Aosekazumatopõpyry ropa poko

⁷ Yna akorõme Tikiku mana. Yzamaro mana itamurume. Õme erohnõko mana yna maro Kuesõkõ poetrytyme. Aytoryhtao oya xine ourutorõko mana ypoko.

⁸ Morara exiryke mokyro aropõko ase oya xine, õtãkyemathokõme yna ehtoh poko oururukõke eya.

⁹ Imaro Onezimu ytõko roropa mana. Jezu poetrytyme ynororo zae roropa ynororo yronomyryme. Yzamaro roropa mana. Oekyrykõme mã ynororo. Oya xine toytose tahtao xine ourutorõko mã toto, taro yna ehtoh poko, porehme.

¹⁰ Arixtaku taro mana, ymaro õpuruhpyry tao. “Kure pãna matou?” kary se ynororo oya xine. Maku roropa morararo. Maku Panape akonome mana. Otarãme ytõko roropa mana oenese xine. Ynymerohpyry ipoko mapoiatose. “Toytose oya xine ahtao eahmatoko atapyõkõ taka aytotohme,” ase, ymeroase onenerykõme.

¹¹ Jozue roropa: “Kure pãna matou?” kary se oya xine mana. Jozue esety akorõ Juxitume mana. Juteu tõ mokaro oseruao ro erohnõko mã toto ymaro imehnõ amorepary poko Jezu enetuputyry poko, tosõkõme Ritonõpo enetuputyry poko, enara. Jakorehmaryke eya xine tãkye ase ipunaka.

¹² Epapura roropa: “Kure pãna matou?” kary se oya xine mana. Mokyro oekyrykõme roropa mana. Jezu Kyrixtu omipona exiketyme roropa mana. Oturukehpyra ynororo yronomyryme Ritonõpo a opoko xine Jezu enetuputyry onurumekara oehthokõme. “Orõpyra Koroxi põkõ tyriko Papa, tuarohxo toto ehtohme zae ehtoh poko. Õmiry zae ehtoh waro tyriko toto. Õmipona ipunaka tyriko toto roropa,” ãko ynororo Ritonõpo a opoko xine.

¹³ Epapura erohtopõpyry ekarõko ase oya xine zuaro jexiryke. Yronomyryme toerohse ãkorehmathokõme, Raotisea põkõ akorehmathohme roropa, ljerapori põkõ roropa.

¹⁴ Ruka roropa: “Kure pãna matou?” kary se nase oya xine, Temaxi roropa. Opì warõme roropa ynororo Ruka. Yna zamaro ynororo pitiko rokẽ pyra.

¹⁵ “Kure pãna matou?” kahtoko Jezu poetrytõ tomo a Raotisea po. Morara kahtoko Nõpa a imarõkomo a roropa, Jezu poetrytõ tomo a roropa õximomyrykohtao itapyõ tao.

¹⁶ Sero ynymerohpyry tonese oya xine ahtao aropoko ropa Jezu poetory tō neneryme Raotisea pona. Morararo ynymerohpyry, Raotisea pōkō neneryme isekerematoko roropa taropose ahtao oya xine Raotisea pōkomo a.

¹⁷ Ynara kahtoko Arakipu a: “Oerohtoh onurumekara exiko otyhkary ponāmero oya, Kuesēkō nyrohmanohpotopōpyryme exiryke,” kahtoko.

¹⁸ Jemary ke nymyry sero merōko ase, kure pāna matou? Ywy ase Pauru. Wenikehpyra ehtoko āpuruhpyry tao jehtoh poko.

Kure rokē oriporykō se ase Ritonōpo a. Enara.

1 TESARONIKA

Pauru Nymerohpyry Tesaronika pōkō Neneryme

1 Tessalonicenses

Ekarotopo

Pata Tesaronika kowenu esaryme kynexine Masetonia nonory po, seroae Kerexia nonory po. Omi kurā Jezu Kyrixtu poko tokarose eya xine exiryke Pauru a Jezu tonetupuhse Tesaronika pōkomo a. Moro toehse Pauru yto-topōpyry asakoro ahtao. Moro pata po Jezu poetory tō zehno juteu tō kynexine; typatarykō poe Pauru tō taropose eya xine. Naeroro toepase toto Perea pona. Imeipo Korītu po Pauru ahtao omi toehse eya Timoteu wino Jezu poetory tō poko Tesaronika po (1 Tesaronika 3.6).

Sero 1 Tesaronika taropose Pauru a Jezu poetory tō neneryme Tesaronika po. Tynmerohpyry ae toto akorehmary se kynexine torētyke pyra toto ehtohme aorihtyā ēsemamyry ropa poko, otoko ahtao Jezu oehnōko ropa mana roropa. Toto amorepary se kynexine kypyno xine Ritonōpo ehtoh poko.

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1

Omi kurā Jezu poko tokarose Tesaronika po 1.2–3.13

Ritonōpo zamaro kuehtohkomo 4.1-12

Jezu Kyrixtu Kuesēkō oepyyry ropa 4.13–5.11

Tuaro ehtoh tonō, osekazumatopo 5.12-27

Kure tyripotopo 5.28

¹ Ynanymerohpyry moro onenerykōme. Taro ynanase ywy, Timoteu, Xira, enara. Ywy ase Pauru.

Amarokō Jezu poetoryme Tesaronika po. Ritonōpo poetoryme matose, Kumykō poetoryme, Kuesēkō Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine.

Kure rokē oriporykō se ase Ritonōpo a, torētyke pyra oriporykō se roropa ase eya.

Jezu enetupuhpyry Tesaronika pōkomo a

² “Kure mase, Ritonōpo,” āko ynanase opoko xine. Oturukehpyra ynanase opoko xine Ritonōpo a.

³ Kuesēkō Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine imehnō akorehmāko matose. Ritonōpo se oexirykōke, imehnō pyno roropa oexirykōke erohnōko matose Jezu ekarory poko. Jezu oepyyry ropa eraximaryke oya xine aomipona matose. Moro poko oturukehpyra ynanase opoko xine Ritonōpo Kumykō netaryme.

⁴ Ynara zuaro ynanase, Ritonōpo opyno xine mana. Tymenekase eya matose. Typoenōme tyrise eya matose.

⁵ Jezu poko oururukohtao yna a yna omiry rokē kara nexiase. Yna tyjamihtanohse Kurā Zuzenu a, Jezu poko ourutohkōme. Ajohpe pyra ynanekarohpyry oya xine Jezu poko. Tonetupuhse yna a roropa. Kure ynanexiase amaro xine. Zuaro matose. Tymōkomoke se pyra ynanexiase. Ākorehmarykō se rokē ynanexiase.

⁶ Yna typoehse oya xine, Kuesēkō roropa typoehse. Tyryhmase iirypyrymākomo a amarokō repe. Yrome Ritonōpo omiry mapoiatose. Tātākyemase amarokomo Kurā Zuzenu poe.

⁷ Morarame zae oexirykō tonese imep̄y pōkomo a, Jezu poetory tomo a Masetonia pōkomo a Akaia pōkomo a, enara.

⁸Ynaneharohpyry Jezu poko tokamose ropa oya xine Masetonia pōkomo a, Akaia pōkomo a, emero pata tō punero. Oturūko toto Ritonōpo enetuputyry poko oya xine. “Mokaro Tesaronika pōkō orēpyra Ritonōpo enetupuhnōko mā toto,” āko toto opoko xine. Morara exiryke oturupyra ynanase opoko xine tuaro toto exiryke.

⁹Imehnō pata tō poro ekātōko toto yna ytotoṭōpyry poko oya xine. “Kure rokē oseya mā toto, Pauru tō maro Tesaronika pōkomo. Ahno neponāmarykō turumekase eya xine: ‘Ritō kō mokaro,’ kary se pyra toexirykōke, Ritonōpo Zae Exikety, Isene Exikety roropa omipona toehtohkōme.

¹⁰Imūkuru oepyy ropa momohnōko roropa Tesaronika pōkō mana,” āko. “‘Kapu ae oehnōko mana. Jezu mokyro ēsemākapohpyry ropa mokyro aorihxīpo. Kukurākanekōme mā ynororo, kuānohpyra xine Ritonōpo ehtohme, emero tyrypyhpykā wānopryhtaō,’ āko mā Tesaronika pōkomo,” āko mā toto opoko xine.

2

Pauru erohtopōpyry Tesaronika po

¹Wekyry tomo, Ritonōpo omiry ekarose ynanytoase oya xine, āmorepase xine. Ekurehpyra ynanexiase. Tuaro matose.

²Tutuarimapose yna repe, tyryhmase roropa Piripo po, ytopyra ro yna ahtao oya xine Tesaronika poña. Zuaro matose. Yrome amaro xine orēpyra ynanexiase Ritonōpo poe. Zae rokē ynanoturuase Jezu Kyrixtu poko. Zehnotokō zuno pyra ynanexiase.

³Zae Jezu poko kuuruatose, azahkuru pyra, iirypyryme pyra, imehnō enekunopyry se pyra roropa ynanexiase.

⁴“Kure matose,” tykase Ritonōpo yna a. Morara exiryke zae rokē oturūko ynanase, aomipona. Tymenekase yna Ritonōpo a Tumūkuru poko imehnō zurutohme. Ahno ākyemapory se hkopyra ynanase. Ritonōpo ākyemapory se rokē ynanase. Yna kurohtaō enēko mana.

⁵“Kure matose,” kara ynanexiase oya xine. Imehnō mā “Kure mase” āko oenekunohtohkōme rokene. Mokaro sā pyra ynanexiase. Otinerūkō apoitohme yna tinerūme: “Kure matose,” kapitopyra ynanexiase. Ritonōpo zuaro mana.

⁶⁻⁷Āmorepanekōme ynanase Ritonōpo poe, Kyrixtu nenyohyāme yna repe. Yrome yna poko: “Kure matose, tuisamehxo,” kamexipory se pyra ynanexiase oya xine. Imehnomo a roropa morara kamexipory se pyra ynanexiase. Yrome tomeseke opoko xine ynanexiase, poetō ē samo, tumūkuru pyno exiry samo.

⁸Ose xine yna exiryke, Ritonōpo nekarohpyry Jezu poko ekarory se ynanexiase oya xine. Yna etapary zuno pyra ynanexiase Jezu enetupuhpory se yna exiryke, opyno xine yna exiryke roropa.

⁹Wekyry tomo, yme ynanexiase yna erohtoh poko. Wenikehpyra ro hmatou yna erohtopōpyry poko serātu ritopōpyry poko yna a. Saereme, koko ynanerokuase ōkyryrykō enahpyra ehtohme, Ritonōpo nekarohpyry Jezu Kyrixtu āmoreparykohtaō yna a.

¹⁰Yna poko imehnō tuarōtanohnanōme matose. Ritonōpo roropa imehnō tuarōtanohneme yna poko mana. Kure rokē amaro xine ynanexiase, iirypyryme pyra. Onekunohto pyra ynanexiase amaro xine, Jezu poetory tō maro.

¹¹Tumūkuē tumūkuru zururu sā ourutoryko ynanexiase.

¹²Ajamihtatohkōme ynanoturuase amaro xine, Ritonōpo omipona oehthohkōme. Omuhpe pyra oehthohkōme roropa. “Ritonōpo omipona ipunaka

ehtoko tãkye aehtohme opoko xine,” ynanase oya xine. Ourukehpyra xine ynanexiasene. Oeahmanekõme Ritonõpo mana, imaro tuisame oehtohkõme.

¹³ Ritonõpo omiry totase ahtao oya xine yna omi poe, zae menetuputyatose. Ahno omiry rokẽ kara mekaroatose. Ritonõpo omiry sero, mekaroatose. “Kure mase Ritonõpo. Tesaronika põkõ akorehmãko mase,” ãko ynanase. Ritonõpo omiryne nymyry exiryke erohnõko Ritonõpo mana enetupuhnanõ kurohtao. Toto jamihtanoohnõko mana tõmipona toto ehtohme.

¹⁴ Wekyry tomo, Jezu poetory tomo a tyhtomarykõ toanahtose Jutea po, tyryhmase tahtao xine juteu tuisary tomo a. Mokaro sã matose toehse, tyhtomase oexirykõke oekyrykomo a.

¹⁵ Mokaro a Jezu Kuesẽkõ toxixihmapose wewe pokona, aorihtohme. Urutõ kõ Ritonõpo poe totapase toto a. Yna taropose roropa eya xine, zehnotokõme toexirykõke. Ritonõpo zamaro pyra toto.

¹⁶ Yna akorekehkãko toto, juteutõkara maro yna otururuhtao Jezu poko toto kurãkapory se pyra mã toto Jezu a. Morara exiryke toto rypyry emãnõko. Tomãse rahkene. Seromaroro Ritonõpo toto zehno rahkene, toto wãnohnõko mana.

Tesaronika põkõ enery se ropa Pauru

¹⁷ Wekyry tomo, omuhpe ynanase opoko xine, okynahxo oenepyra xine yna exiryke. Yrome awarõ xine ro ynanase. Oenerykõ se ynanypenekehno.

¹⁸ Tuhke rokẽ yna ytory se ynanexiase oenese xine repe. Ywy roro, Pauru, jytory se exiase repe. Yrome yna akorekehkase joroko tamuru yna ytohtome monexiano.

¹⁹ Mãpyra Jezu oepyrõ ropa ahtao, opoko xine tãkye exiõko ynanase Jezu onenetupuhkepyra oexirykõke. Ynara ãko Jezu yna a: “Kure matose ya. Zae Tesaronika põkõ mamorepatose,” ãko. Morara kary etaryke yna a tãkye kuhse exiõko ynanase.

²⁰ Jezu enetuputyryke oya xine tãkye ynanase ynanamorepatyãme oexirykõke. “Kure matose. Zae toto tamorepase oya xine exiryke,” ãko Ritonõpo yna a Jezu omipona oexirykõke.

3

¹ Morarame tomuhtapãse yna exiryke ynara tõsenetupuhse ywy, otarame taro ase Atena po, toiroro,

² kuakorõkõ rokẽ Timoteu aropotohme oya xine, ajamihtanohtohkõme tõmiry ke. Ritonõpo omi poe erohketyne ynororo, Kyrixtu poko urutõme roropa. Jezu enetuputyry poko tõturuse ynororo oya xine, orẽpyrahxo enetupuhthome oya xine,

³ porempyra oehtohkõme imehnomo a oryhmartykohtao. Zuaro matose tyryhmase awahtao xine otuarimaporykõ waro Ritonõpo mana. Ækorehmatorỹko roropa mana orẽpyrahxo oehtohkõme.

⁴ Amaro xine ro yna ahtao kuuruatose. Kyyryhmatorỹko toh mana, etuarimãko sytatose, ynanase. Mame tuaro matose. Moro saaro toehse ynekarohpyry ae ro.

⁵ Morara exiryke Timoteu aropoase okynahxo oenepyra xine jexiryke. Jezu enetuputyry waro oexirykõ se jexiryke aropoase Timoteu. “Otarãme tukuhse toto joroko tamuru a. Otarãme toto amorepatopõpyry yna a tuenikehkaposse joroko tamuru a,” ase opoko xine.

⁶ Seromaroro Timoteu noepyase ropa oenexiõpo xine. Turuse eya ywy opoko xine: “Orẽpyra toto Jezu enetuputyry poko. Imehnõ pyno toehse toto.

Wenikehpyra toto kypoko. Omuhpe roropa toto kypoko kysaaro,” tykase Timoteu ya.

⁷ Morara kary etaryke yna a torētyke pyra toehse yna. Etuarimāko ro yna repe. Yrome tākye ynanase, Jezu enetuputyryke oya xine.

⁸ Tākye kuhse ynanase orēpyra Kuesēkō omipona awahtao xine.

⁹ “Kure mase” kary se rokē ynanase Ritonōpo a tākye ipunaka opoko xine yna exiryke.

¹⁰ Oturukehpyra ynanase Ritonōpo a oenerykō se yna exiryke. “Papa yna aropoko Tesaronika pōkomo a, toto amorepary se ropa yna exiryke. Zuaro pyra toto ahtao zurūko ynanase orēpyra ōmīry enetupuhtohme eya xine,” āko ynanase.

¹¹ “Papa Kapuaono, yna aropoko morotona, Tesaronika pōkō enetohme yna a,” āko ynanase Ritonōpo a, Jezu zummy a. Kuesēkōmo a roropa morara āko ynanase.

¹² “Opoetory tō pyno mā Tesaronika pōkomo. Imehnō pyno roropa mā toto. Toto akorehmako Papa, itamurumehxo opoetory tō pyno toto ehtohme, imehnō pyno roropa toto ehtohme ipunaka, toto pyno yna ehtoh samo,” āko ynanase Ritonōpo a.

¹³ Morara āko ynanase Ritonōpo a, ajamihtanohtohkōme, aomipona oehthōkōme, tyrypyhpyke pyra roropa oehthōkōme. “Iiryppyryme ro mose nase,” kara opoko xine imehnō ehtohme Kumykō ēpataka toehse kuahtao xine, Kuesēkō Jezu oepyyry ropa ahtao typoetory tō maro.

4

Ritonōpo zamaro kuexirykō poko

¹ Wekyry tomo, tuhke rokē morara ynanasene oya xine: “Ritonōpo omipona ehtoko, Kuesēkō Jezu poetoryme oexirykōke,” ynanasene oya xine. Ritonōpo zamaro matose aomipona oexirykōke. Seromaroro yronymyrymehxo Kuesēkō omipona ehtoko.

² Yna a āmorepatopōpyrykō waro matose. Kuesēkō Jezu omi poe kuamorepatose.

³ Ritonōpo kure oexirykō se tyrypyhpyke pyra. Orutua komo, nohpo tō poko pyra ehtoko. Opyxiākō maro rokē ehtoko. Nohpo tō roropa orutua kō poko pyra ehtoko. Oniokō maro rokē ehtoko, enara.

⁴ Nuasemākomo etatoko pahne, Jezu poetoryme oexirykōke typye awahtao xine kure rokē opyxiākō tyritoko. Ritonōpo waro pyra exiketō sã pyra ehtoko.

⁵ Nae nohpo poko exiketō nohpo tō osanumāko rokene ise ehxīpo. Naeroro mokaro sã pyra ehtoko. Nohpo maro opytary se awahtao xine onymenekahpyrykō pyno nymyry ehtoko, kure rokē oehthōkōme imaro Ritonōpo neneryme, kure roropa oehthōkōme imehnō neneryme.

⁶ Jezu poetoryme oexirykōke, osenekunohpyra ehtoko. Imehnō pyxiã poko pyra ehtoko. Morara kuuruatose pake: “Tomeseke ehtoko. Ritonōpo awãnohtorýko mana imehnō nohpo tō poko awahtao xine,” ynanakene oya xine.

⁷ Kymarokō toahmase Ritonōpo a tyrypyhpyke pyra kuehtohkōme, Jezu sã kure kuehtohkōme.

⁸ Yna a āmorepatopōpyrykō rumekaryhtao oya xine ahno rokē kara rumekãko matose. Ritonōpo rumekãko roropa matose, Tuzenu kurã ekarone rumekãko.

⁹ Imehnō Jezu poetory tō pyno matose Ritonōpo a āmorepatopōpyrykō omipona. Morara exiryke osepyno oexirykō poko pape onymerozomopyra ase.

¹⁰ Emero Jezu poetory tō pyno matose Masetonia pōkomo. Yrome ynara kary se ynanase oya xine, itamurumehxo toto pyno ehtoko, ipyno xine nymyry oehtohkōme.

¹¹ Imehnō maro atatapoiry se pyra ehtoko. Imehnō erokuru poko torētyke pyra ehtoko. Oerokurukō poko rokē ehtoko etuarimara oehtohkōme. Morara ynanakē pake.

¹² Kure oerokurukohta oouno xine Jezu poetory tō kara exīko mana. Imehnō kyryry poko penetara exīko roropa matose, nae oexirykōke.

Kuesēkō oehnōko ropa mana

¹³ Wekyry tomo, tuaro oexirykō se ynanase Jezu poetory orikyry poko, atasamara oehtohkōme toto orikyryhtao. Jezu poetory tō kara emynyhmāko itamurume tyekyry tō orikyryhtao Jezu maro toto exiry onenetupuhpyra toexirykōke. Mokaro sā oexirykō se pyra ase.

¹⁴ Ynara enetupuhnōko sytatose, Jezu towōse ropa toorihxīpo. Naeroro typoetory ekepyā ēsemākāko ropa Ritonōpo mana. Toto enehpōko ropa mana Jezu maro, Jezu tonetupuhse eya xine exiryke.

¹⁵ Kuesēkō omi poe ynara kary se ynanase oya xine, orihpyra ro kuahtao xine, Kuesēkō oepiryhtao, Jezu poetory ekepyā onuapōkara sytatose. Imaro xine onuhnōko sytatose.

¹⁶ Ritonōpo nenyokyhpyry imehxo exikety omitāko mā opore. Ritonōpo rue etōko mana. Mame Kuesēkō yhtōko kapu ae. Aorihtyā emero Kyrixtu enetupuhnanō ēsemānōko ropa toh mana.

¹⁷ Mame imaro xine onuhnōko sytatose orihpyra exiketō maro, akuru htaka Kuesēkō eporyse. Imaro exikehpyra sytatose.

¹⁸ Moro waro oexirykōke atākyematoko Jezu poetory tō orikyry poko.

5

Tuaro sehtone Jezu oepiry ropa symomohtone

¹ Wekyry tomo, Jezu oepiry ropa waro matose. Yrome aepiry ropa poko imerōko ase wenikehpyra oehtohkōme, tuarohxo roropa oehtohkōme.

² Omato oepiry sā, Kuesēkō oepiry mana. Tokare pyra oehnōko mana.

³ Ynara karyhtao eya xine: “Emero kure sytatose,” āko toh mā repe, tuaro pyra toexirykōke. Yrome axī toto etuarimatoh oehnōko mana. Atarypōko mā toto, nohpo oxietūtopyry samo. Toepatohkō zupīko mā toh repe.

⁴ Wekyry tomo, mokaro sā pyra matose tuaro oexirykōke. Oserehpyra matose, omato oepiry sā pyra Jezu oepiry oya xine mana,

⁵ ipoetoryme oexirykōke. Tuaro matose. Tyrypyhpyke exiketō sā pyra sytatose.

⁶ Morara exiryke tuenikaroro nyhketō sā pyra sehtone. Tuaro sehtone. Jezu oepiry symomohtone. Etūpyra sehtone, enara.

⁷ Koko nyhnōko toto emero porehme. Koko etūnōko roropa toto.

⁸ Yrome Ritonōpo poetoryme kuexirykōke tuaro sehtone. Etūpyra roropa sehtone. Soutatu tomo a pake tupuropurukō apuru tyrise. Tupuhpyrykō apuru roropa tyrise omōpyra pyrou ehtohme. Yrome kymarokō tyoro. Jezu enetupuhnōko sytatose Kuesēkōme. Ritonōpo pyno sytatose, imehnō pyno roropa sytatose. Jezu a kypynanopyrykō eraximāko sytatose apoto konōto htaka omōpyra kuehtohkōme.

⁹ Kymarokō tymenekase Ritonōpo a kyzehno xine pyra ehtohme. Kypy-nanohtohkōme tymenekase sytatose Kuesēkō Jezu Kyrixtu a, toorihse

¹⁰ exiryke kymyakākōme, imaro kuehtohkōme, orihpynomo, aorihtyamo, enara ehtohme.

¹¹ Morara exiryke oxijamihtanohtoko. Atakorehmatoko kurehxo Ritonōpo omiry enetupuhtohme. Morara awahtao xine moro saaro atakorehmāko matose.

Pauru nurutopōpyry etyhparyme

¹² Wekry tomo, ynara kakehpyra oya xine ynanase, Ritonōpo omiry poko āmorepanekō zuno ehtoko, Ritonōpo nymenekatyāme toto exiryke. Tymenekase Ritonōpo a oesēkōme toto ehtohme. Tymenekase roropa toto tōmiry poko āmorepanekōme.

¹³ Toto zunōpo rokē pyra ehtoko. Ipyno xine roropa ehtoko, toto erokuru pokoino ākorehmarykō poko. Kure rokē ehtoko, oseosezuhpyra, āko ynanase oya xine.

¹⁴ Wekry tomo, ynara āko roropa ynanase oya xine. Akīme exiketō akinuru irumekapotoko. Iporemātyā ijamihtanohtoko ropa. Ihxipŷke exiketō imehnō zururu poko Jezu enetuputyry poko tyya xine akorehmatoko imehnō zurutohme. Imehnō maro kure ehtoko, sekerereme.

¹⁵ Popyra imehnō oya xine ahtao, onemetakāmara ehtoko. Kokoro rokē kure ehtoko oseya. Kokoro rokē kure imehnō tyritoko roropa.

¹⁶ Atākyematoko kokoro rokene.

¹⁷ Oturukehpyra ehtoko Ritonōpo netaryme.

¹⁸ “Kure mase, Ritonōpo,” kahtoko eya. Emero popyra ahtao, morara kahtoko ro oya. “Kure mase,” kakehpyra rokē ehtoko. Morara kary etary se Ritonōpo oya xine mana, Kyrixtu Jezu poetoryme oexirykōke.

¹⁹ Tomeseke ehtoko Ritonōpo Zuzenu anakorekehkara oehtohkōme.

²⁰ Ritonōpo poe urutō kō omihpyry oseunohtou.

²¹ Urutō kō nekarohpyry ikuhtoko zuaro oehtohkōme. Kurā rokē imenekatopō aomipona oehtohkōme.

²² Oorypyrykō irumekatoko porehme, iirypyryme pyra oehtohkōme.

²³ Ynara āko ynanase Ritonōpo a opoko xine: “Papa Kapuaono, torētyke pyra yna rineme mase. Onukurākatyā Tesaronika pōkō ewomako ipunaka, zokokomo, zuzenukomo, aomirykomo, enara. Ipynanohtoko toto iirypyryme pyra toto ehtohme, ehxiropyra toto ehtohme yna ešē Jezu Kyrixtu oepyyry roropa ahtao,” āko ynanase Ritonōpo a.

²⁴ Kure mā mokyro Kueahmanekomo. Tōmipona kuehtohkōme kueahmatose. Tamoreme typoetoryme kyritoryko mana. Zae mokyro mana. Tōmihpyry anamonohpyra mana.

²⁵ Wekry tomo, oturutoko Ritonōpo a yna poko.

²⁶ Jezu poetory tō zuruko. “Pauru ose xine ro mana ipunaka,” kahtoko eya xine.

²⁷ Ynara āko ase oya xine Kuesēkō omi poe: “Sero ynymerohpyry isekere-matoko imoihmākō netaryme Jezu poetory tō netaryme,” āko ase.

²⁸ “Papa Kapuaono, kure rokē Tesaronika pōkō tyriko,” āko ase Jezu Kyrixtu Kuesēkomo a opoko xine. Enara.

2 TESARONIKA

Pauru Nymerohpyry ropa Tesaronika pōkō Neneryme 2 Tessalonicenses Ekarotopo

Pauru nymerohpyry apitorymä tonese ahtao ro Tesaronika pōkomo a, tōsezuseuhse toto Jezu Kyrixtu Tosēkō oepyyry ropa poko. Toitoine: “Jezu toehse ropa pake,” tykase toh repe. Imehnomo: “Ōehsasaka mana,” tykase; toerohtohkō turumekase eya xine aepyyry eraximatohme, imeimehnō maro rokē otuhnōko toh kynexine.

Naeroro sero 2 *Tesaronika* tymerose Pauru a Ritonōpo omipona exiketō akorehmatohme, azahkuru toto ehtoh kurākatohme. Ynara tokarose eya xine: Jezu Kyrixtu oehto popyra ehtoh emānōko itamurume sero nono po. Imepý: “Iirypyrymano,” orēpyra exīko, oximōme sero nono pōkō arōko mana, Ritonōpo zehno exiketomo, Ritonōpo poetory tō poremākatohme repe. Yrome mokaro poremākāko Ritonōpo mana. Tynymekatyā pynanohnōko mana, jūme toto ewomāko mana. Naeroro orēpyra ehtoko Jezu enetuputyry poko, ajohpe ehtoh onekahmara ehtoko. Toto tamorepase roropa eya akīme pyra ehtohme (2 Tesaronika 3.10).

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-2

Sero etyhyry poko 1.3–2.12

1. Sero pōkō apiakary poko 1.3-12

2. Ritonōpo zehnotokomo 2.1-12

Zae Jezu poetory tō exiry 2.13–3.15

Osekazumāko 3.16-17

Kure ehtoh ripōko 3.18

¹ Ynanymerohpyry moro onenerykōme. Ywy ase Pauru. Xira te, Timoteu roropa, enara ymaro mana taro.

Amarokō Jezu poetoryme Tesaronika po. Ritonōpo poetoryme matose, Kumykō poetoryme Kuesēkō Jezu Kyrixtu enetupuhnānōme oexirykōke.

² “Papa, kure rokē Tesaronika pōkō tyripoko. Torētyke pyra roropa tyripoko toto,” āko ynanase Ritonōpo a, Kumykomo a, Kuesēkō Jezu Kyrixtu a roropa.

Sero nono pōkō apiakary poko

³ Wekury tomo, ynara kakehyra ynanase Ritonōpo a opoko xine: “Kure mase, Ritonōpo,” kakehyra ynanase. Tākye yna exiryke opoko xine. Morara āko ynanase, Jezu enetuputyry emamyryke okurohtao xine. Imehnō pyno exīko matose ipunaka.

⁴ Morara exiryke opoko xine kure oturūko ynanase Jezu poetory oximōmākō netaryme, toanahtose itamurume oya xine exiryke ohtomarykōhta. Yrome onenetupuhkehpyra matose. Oryhmatorýko pohnō mā repe. Yrome eanahtōko rokē matose.

⁵ Omenekatorýko Ritonōpo mana tuisame oehto kōme imaro. Aomipona oexirykōke ohtomatorýko imehnō mana. Yrome eanahtōko matose. Ōseanahtotopōpyrykō waro imehnō ahtao, zae Ritonōpo exiry enetupuhnōko mā toto, kuapiakarykō poko eya.

⁶ Zae Ritonõpo exiryke ohtomahpõkõ htomãko roropa mana, ohtomatami-tukõme.

⁷ Ohtomakehpotorỹko ropa mana toanahtose oya xine exiryke. Yna roropa htomakehpõko mana. Morara tyriko mana Kuesëkõ Jezu oepyyry ropa ahtao kapu ae tynenyohtyã kapuaõkõ jamihmãkõ maro.

⁸ Apoto konõto tororokane maro oehnõko mana Ritonõpo waro pyra exiketõ wãnohpotohme. Aomipona pyra exiketõ roropa wãnohpõko mana, ynanekarohpyry Kuesëkõ Jezu poko totase eya xine exiryke. Yrome onenepuhpyra toto exiryke toto wãnohpõko Ritonõpo mana.

⁹ Toto rypyyry emetakame toto pahñõko mana apoto konõto htaka. Etuari-makehpyrã mã toto jũme. Kuesëkõ esaka ytopyrya toto; jũme imehxo aexiry onenepyyra ekurehnõko mã toto.

¹⁰ Jezu tooehse ropa ahtao tosëkõ eahmãko ipoetory tõ mana. “Imehxo mase,” ãko toto, Jezu enetupuhnanomo. Mokaro maro exiko matose roropa, ynanekarohpyry tonetupuhse oya xine exiryke.

¹¹ Morara exiryke oturukehpyra ynanase opoko xine Ritonõpo netaryme: “Papa, Tesaronika põkõ kure toexirykõ se maña. Akorehmako toto omũkuru nymyry sã toto ehtõhme, oya toahmase toto exiryke opoenõme toto ehtõhme. Jezu enetupuhñõko toto. Ijamihtanohko toto ýme toto ehtõhme õmipona. Akorehmako toto imehnõ akorehmatõhme roropa Jezu enetuputyrya poko,” ãko ynanase.

¹² Morara awahtao xine imehnõ ynara ãko: “Kure imehxo Kuesëkõ mana,” ãko toto oenerykõke. Jezu roropa ynara ãko kyya xine: “Kure matose,” ãko. Toipe Jezu Kyrixtu kure rokë typoetory tõ riiko mana. Isaaro roropa Ritonõpo mana.

2

Iirypyrãmã poko

¹ Wekyry tomo, oururukõ se ynanase Kuesëkõ Jezu Kyrixtu oepyyry ropa poko, imaro oximõme kuytorykõ poko roropa.

² Oty katoth axi osenekunohpõko matou? Osenekunohpopyra ehtoko: “Jezu tooehse ropa, pake,” karyhtao imehnomo a. Emynyhmara roropa ehtoko. Otarãme morara ãko amorepatõ mã repe ajohpe rokene. Otarãme: “Morara tykase Pauru nymerohpyry,” ãko imepỹ repe. Yrome morara kapitopyra ase. Ajohpãkõ omiry rokë moro.

³ Tomeseke ehtoko oenekunohpopyra xine imehnõ ehtõhme. Tuaro ehtoko, Ritonõpo zehnotokõ osemazuhme oehnõko mana. Iirypyrãmã pohto rokë kara oehnõko roropa mana. Imeĩpo Ritonõpo nemary mokyro apoto konõto htaka. Nypynanohsaromepyra imehnõ mana, jũme. Mokaro tooehse ahtao rokë Jezu oehnõko ropa mana.

⁴ Pyaximehxo osekarõko mokyro mana. “Ritõ kõ motye ase, oesëkõ motye,” ãko mã ynororo: “Imehxo mase,” katothme imehnomo a repe typoko. Porõhnõko mana Ritonõpo Tapyĩ tao. “Ritonõpome ase,” ãko kahpyry mã repe imehnõ enekunohtõhme rokene.

⁵ Moro poko oturuase oya xine amaro xine ro jahtao. Tuenikehse matou ynekarihpyrya poko oya xine?

⁶ Seromaroro mokyro oehpopyra exikety nae. Zuaro matose. Yrome toehtõh po toehse ahtao mokyro oehnõko mana Iirypyrãmã pohto rokë kara.

⁷ Mokyro Ritonõpo omipona pyra imehnõ ripone. Imehñõ enekunopyrya poko erohnõko mana seromaroro, omatome. Yrome mokyro akorekehkãko imepỹ mana, onekunohtõ akorekehkãko mana toytototh pona ro.

⁸ Morarame mokyro liryryymā pohto rokē kara osenepōko mana. Yrome toohse ropa Kuesēkō ahtao mokyro etapāko mana. Toiro puu katoh ke mokyro enahkāko mana orēpyrahxo tysaerehkatoth ke.

⁹ Mokyro liryryymā joroko tamuru jamitunuru poe orēpyra ikyrŷko mana imehnō enuruhkapotohme, enekunohtohme rokene.

¹⁰ Tyryryry ke toto enekunohnōko itamurume tymaro apoto konōto htaka toto ytotohme. Jezu omiry anapoipyra mā toto, ise pyra toexirykōke. Morara exiryke toto onypynanohpyra ekurehnōko mana.

¹¹ Morara exiryke ynara āko Ritonōpo: “Ah nosenekunohno toto,” āko Ritonōpo toto poko, ajohpākō omipona toto ehtohme.

¹² Morarame toto rypyry emetakamāko Ritonōpo mana tōmiry onenepuhpyra toto exiryke, tyryryrykō poko rokē tākye toto exiryke.

Tymenekase matose okurākatohkōme

¹³ Wekyry tomo, Kuesēkō opyno xine mana. Ritonōpo nymenekatyāme matose moino ro, opynanohtohkōme, okurākatohkōme roropa Tuzenu a, aomiry enetuputyryhtao oya xine. Morara exiryke: “Kure mase, Ritonōpo,” kary se ynanase kokoro rokene opoko xine.

¹⁴ Ritonōpo oeahmatose, Jezu poko yna a āmoreparykohtao. Oeahmatose tymaro oehthōkōme: “Kuesēkō Jezu Kyrixtu imehxo mana,” karyhtao ipoetory tomo a.

¹⁵ Toahmase oexirykōke porempāpyra ehtoko. Wekyry tomo, yna a āmorepatōpyrykō omipona ehtoko. Yna a ourutōpyrykō omipona ehtoko, ynanymerohpary onenerykō omipona ehtoko roropa, enara.

¹⁶ Ynara āko ynanase Kuesēkō Jezu Kyrixtu a Kumykō Ritonōpo a roropa: “Papa, yna pyno mexiase. Yna pyno oexiryke yna eano tyjamihtanohpose oya porempāpyra jūme yna ehtohme. Ooepyry ropa momohnōko ynanase.

¹⁷ Tesaronika pōkō eanokō ijamihtanohko porempāpyra toto ehtohme imehnō akorehmatohme toto a, kure imehnō zurutohme roropa, enara,” āko ynanase.

3

Oturutoko Ritonōpo a yna akorehmatohme eya

¹ Wekyry tomo, ynara kary se ropa ynanase oya xine. Oturutoko Ritonōpo a: “Papa, Pauru tō akorehmako ōmiry ekarory poko imehno a, ekurehpyra ōmiry otuotuhponamatohme, Jezu poetoryme imehnō ehtohme ōmiry apoiryhtao tyya xine, Tesaronika pōkō sã toto ehtohme ōmiry tapoise ahtao eya xine,” kahtoko.

² Oturutoko Ritonōpo a yna pynanohtohme tapoise yna ahtao pohno a, iiryryymākomo a, tuhke Jezu onenetupuhpynō nae exiryke.

³ Yrome Kuesēkō kurumekara xine mana. Ajamihtanohtorŷko mana, oewomatorŷko joroko tamuru omipona pyra oehthōkōme.

⁴ Tākye ynanase awaro xine yna exiryke. Yna omipona exikehpyra matose, Jezu poetoryme oexirykōke.

⁵ Ynara āko ynanase Kuesēkomo a: “Papa Kapuaono, Tesaronika pōkō amorepako ose ipunaka toto ehtohme. Akorehmako toto tyhtomarykō eanahtotohme, Kyrixtu a tyhtomary eanahtotōpyry samo,” āko ynanase.

Erohtoko kene tuenikaroro sã rokene

⁶ Wekyry tomo, Kuesēkō Jezu Kyrixtu omi poe ynara āko ynanase oya xine, akīme exiketō maro osepeme pyra ehtoko, ynanamorepatōpyry omipona pyra toto ahtao.

⁷ Akīme pyra ynanexiasene amaro xine yna ahtao. Zuaro matose. Yna ehtopōpyry sā ehtoko, akīme pyra.

⁸ Imehnō zuru poko pyra ynanexiasē. Topehmase yna a ahtao rokē ynanepapayase. Ynanerokuase, ynanetuarimase koko, saereme, enara, anapyrykō onenahpyra yna ehtohme.

⁹ Topehke pyra yna otukuru amaro xine kure repe, āmorepanekōme yna exiryke. Yrome yna kure exiry enepotohme oya xine topehke rokē ynanotukuasene amaro xine, ŷme oehtohkōme roropa.

¹⁰ Amaro xine yna ahtao ynara ynanase oya xine, toerokuru se pyra exikety anautuhmanohpopyra ehtoko, onŷkohmara roropa ehtoko, ynanase.

¹¹ Ynara kary totase yna a exiryke: “Akīme exiketō nae Tesaronika pōkō maro. Erohpyra toto ipunaka, imehnō tapyī tō takuroko rokē ytoyōtōko toto, popyra ehtoḥ poko rokē oturuse.”

¹² Mokaro zurūko ynanase Kuesēkō Jezu Kyrixtu omi poe: “Erohtoko kene tuenikaroro sā rokene, tŷkyryneke oehtohkōme, ōtuhtohkōme,” āko ynanase.

¹³ Wekyry tomo, penekēhpyra ehtoko imehnō akorehmary poko.

¹⁴ Yna omipona pyra exikety nae ahtao, sero ynanymerohpyry omipona pyra ahtao, mokaro maro pyra ehtoko, toto hxiropotohme. Otarāme yna omipona exīko ropa toh mana.

¹⁵ “Zehnotokō mokaro,” kara ehtoko toto poko. Oekyrykōme mokaro tyritoko akorehmatohme oya xine yna omipona toto ehtohme roropa.

Pauru nurutopōpyry etyhyry

¹⁶ Ynara āko ynanase Kuesēkomo a: “Torētyke pyra yna rine mase. Tesaronika pōkō torētyke pyra tyriko kokoro rokene. Toto maro exiko,” āko ynanase.

¹⁷ Ywy ase Pauru. Jesety moro tymerose ya jemary ke rokene. Moro enetupuhtoko ynanymerohpyry. Morara rokē pape aropōko ase onenerykōme.

¹⁸ Ynara āko ase Kuesēkō Jezu Kyrixtu a opoko xine: “Papa, kure rokē Tesaronika pōkō tyriko,” āko ase. Enara rokene.

1 TIMOTEU

Pauru Nymerohpyry Timoteu Neneryme

1 Timóteo Ekarotopo

Pauru nymerohpyry apitorymä sero Timoteu neneryme. Pauru maro toytose Timoteu tuhke päta tō poro akorehmase aherohtoh poko. Timoteu eny juteume kynexine, Jezu poetoryme toehse aenetuputyryke eya tosēme. Jumy kyrekume kynexine (Atos 16.1-3). Imeīpo Jezu poetory amorepaneme toehse Timoteu Epezu po.

Tynmerohpyry ae Timoteu zurūko Pauru mana enekunohtoh tonō poko (1 Timoteu 4.3-5).

Sero tynmerohpyry ae Timoteu zurūko mana zae exiketō rokē imeneka-tohme imehnō amorepananōme. Ynara āko roropa mana emero Jezu enetupuhnanomo a: “Imehnō pyno exiko roropa. Penekehpyra exiko Ritonōpo nyrohmanohpotoh poko. Osenetaonohpyra exiko roropa. Orēpyra exiko Jezu enetuputyry poko oesēme” (1 Timoteu 6.11-12).

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-2

Zae pyra amorepatoh tonomo 1.3-11

Typynanohse Ritonōpo a exiryke, kure mase, āko 1.12-20

Jezu enetuputyry, zae ehtopo 2.1–6.10

Tuaro ehtoh etyhyryme; kure tyripotopo 6.11-21

¹ Ynymerohpyry moro oneneryme Timoteu. Umūkurume mase Jezu omipona oexiryke. Ywy ase Pauru, Jezu Kyrixtu nenyokyhpyry. Imehnō amorepase tonyohse ywy Ritonōpo a Kukurākanekomo a roropa, Jezu Kyrixtu a. Aepyyropa momohnōko sytatose.

² “Kure rokē Timoteu tyriko. Ipyno exiko. Torētyke pyra tyriko roropa, ajohpāme samo,” āko ase Ritonōpo a, Kumykomo a. Morara āko ase Jezu Kyrixtu a roropa, Kuesēkomo a.

Tomeseke exiko ajohpākō omipona pyra oehtohme

³ Masetonia pona jytoryhtao ynara ase oya, moroto Epezu po rokē exiko, ase oya. Morara āko ropa ase oya seromaroro. Ynara exiryke, onekunohtōkō nae amaro xine. Zae pyra imehnō amorepāko mā toto. Toto mynyhpākapory se ase oya.

⁴ Pakatokō omihpyry poko rokē mā toto. Aenurutopōpyrykō poko roropa mā toto. Moro poko oturukehpyra toh repe. Yrome aomirykō Ritonōpo poko tuarōtanohpotoh pyra mana. Naeroro ynara kaxiko eya xine: “Ahno nekarohpyry rokē onetara ehtoko, pakatokō enurutopōpyry tō poko pyra ehtoko roropa,” kaxiko eya xine.

⁵ Morara kamexipōko ynanase imehnō pyno toto ehtohme. Otāto imehnō pyno exiko toh nae? Tyrypyrykō poko pyra tahtao xine tukurohtao xine, zae ehtoh poko rokē tahtao xine roropa imehnō pyno mā toto. Jezu enetuputyryhtao tosēkōme roropa imehnō pyno mā toto.

⁶ Yrome toitoine mokaro a zae ehtoh turumekase. Tahnōko mā toto tōmirykō poko rokē toexirykōke.

⁷ Imehnō amorepananōme toexirykō se toh mā repe. Ritonōpo nymerohpyry poko Moeze a imehnō amorepary se toh mā repe. “Zae rokē āmoreparykō ase,” āko toh mā repe. Yrome zae pyra imehnō amorepāko mā toto onenetupuhpyra toexirykōke.

⁸Kure mã Ritonõpo nymeropohpyry Moeze a. Zae rokē ipoko kuahtao xine kure sytatose.

⁹Ynara zuaro sytatose. Kurākō zupokatohme pyra Moeze a tōmiry tymeropose Ritonõpo a. Yrome aomipona pyra exiketō rokē zupokatohme tymeropose. Pohnō mokaro iirypyrymākomo, tyrypyrykō poko exiketomo, Ritonõpo kerekeremananomo, jūkō otapatōkomo jēkō roropa, Ritonõpo waro pyra exiketomo. Mokaro zurutohme tōmiry tymeropose Ritonõpo a Moeze a.

¹⁰Imehnō nohpo poko exiketomo, imehnō orutua poko exiketō roropa, imehnō orutua kō rokē oximaro exiketomo, tynekamorykōme ahno apoinanomo, ajohpākomo, ajohpe imehnō hxironanomo, emero Ritonõpo namorepatopōpyry omipona pyra exiketomo. Mokaro popyra exiketomo. Mokaro zupokatohme Moeze nymerohpyry tymeropose Ritonõpo a.

¹¹Morohne poko imehnō amorepāko ase Jezu ehtoh poko etaporyhtao ya. Ukurākane ropa Ritonõpo Imehxo Exikety Jezu poko ekarotohme imehnomo a.

Tākye Pauru typynanohse Ritonõpo a exiryke

¹²“Kure mase ya. Kyjamihtanohpoase,” āko ase Jezu Kyrixtu Kuesēkomo a. Tōmipona exiketyme jenetuputyryke eya tymenekase ywy imehnō amorepatohme typoko.

¹³Osemazuhme Jezu kerekeremahpō ase, ipoetory eunopyhpono, toto ryhmahpono. Yrome juānohpyra Ritonõpo kynexine onenetupuhpyra jexiryke. Morara jexiryke nyryhpyry waro pyra exine.

¹⁴Yrome ypyno Kuesēkō kynexine ipunaka. Kynosenetupuhpone ya. Imehnō pyno jyripone roropa. Moro sã imehnō pyno sytatose Jezu Kyrixtu maro kuahtao xine.

¹⁵Ynara kary zae mana, Jezu Kyrixtu nono pona tooehse iirypyrymākō pynanohse. Morara katopōpyry enetuputyry kure. Ywy roropa iirypyryme itamurume aexihpyryme ase.

¹⁶⁻¹⁷Ynara kakehpyra sehtone Ritonõpo a: “Kure mase Ritonõpo imehxo,” kakehpyra sehtone. Pake Kuesēkōme kynexine. Kuesēkōme ro mana. Kuesēkōme exikehpyra roropa mana. Orihp̄yme mã ynororo. Osenehpyra mana. Toiro mã Ritonõpo, imep̄y pyra. Okynã sã kyzehno xine pyra exiketyme ynororo. Iirypyryme itamurume jahtao juānohpyra Jezu Kyrixtu kynexine. Yrome yzehno pyra kynexine imehnō tuarōtanohtohme typoko, enetupuhthohme toto a tosekōme, jūme orihpyra toto ehtohme.

¹⁸Aimo, Timoteu, āmorepāko ase Ritonõpo omipona oehtohme. Pake Jezu poetory esã tōturuse Ritonõpo poe. Ynara tykase toto: “Imehnō amorepaneme exiko mase,” tykase toto oya. Naeroro toto nekarohpyry poko wenikehpyra exiko orēpyra oehtohme.

¹⁹Jezu Kyrixtu onenetupuhkehpyra exiko. Oorypyry enetuputyryhtao oya ipoko pyra exiko. Imeneu tō sã pyra exiko. Tyrypyrykō enetuputyryhtao tyra xine onurumekara toto. Ipoko ro toehse toto popyra. Morara exiryke Jezu tonetupuhkehse toto a. Ritonõpo omipona pyra toehse toexirykōke.

²⁰Morara toehse ynaroro Imeneu, Arexātere maro: “Ah joroko tamuru toto wānohno, Ritonõpo kerekeremakehtohme sahxo toto a,” ase ipoko xine.

2

Oximōmākō Ritonõpo poko

¹Osemazuhme ynara kary se ase oya, morotōkō amorepako. Ynara kaxiko eya xine: “Oturutoko Ritonõpo maro: ‘Kuakorehmako Ritonõpo, ajohpāme samo,’ kahtoko,” kaxiko eya xine. “Oturutoko imehnō poko roropa,” kaxiko eya xine. “Kure mase Papa Kapuaono,” kamexipoko roropa eya xine.

² Oturutoko Ritonõpo a tuisa tõ poko, pata esã poko roropa, kure toto ehtohme. Kure toto ahtao, torëtyke pyra sytatose porehme, tehme roropa. Kure ehtoh poko sytatose Ritonõpo neneryme, Kuesëkõ poko osenupuhnõko roropa sytatose.

³ Tymaro kuotururukõ se mã Ritonõpo. Jamaro sytatose imaro kuotururukohtao. Kukurãkanekõme aexiryke.

⁴ Sero nono põkõ kurãkary se mã Ritonõpo emero, zae ehtoh waro kuehtohkõme.

⁵ Toiro rokë Ritonõpo mana. Toiro roropa mã kyyryppyrykõ korokane, kyzehno xine pyra Ritonõpo ehtohme. Mokyro mã Jezu Kyrixtu, ahnome exikety.

⁶ Kukurãkatamitukõ epehmatohme toorihse ynororo. Jezu oepyyry se Ritonõpo ahtao tooehse ynororo kutuarõtanohse xine. “Emero ahno kurãkary se mã Ritonõpo,” kase tooehse Jezu.

⁷ Morara exiryke ymenekase Ritonõpo juteutõkara tuarõtanohneme jehthohme. Toto amorepaneme jaropoase, Jezu ekarotohme eya xine, tosëkõme Jezu enetupuhtohme eya xine, zae ehtoh waro toto ehtohme. Morara karyhtao yã ajohpe pyra ase, zae rokë osekarõko ase.

⁸ Ahno otururu se ase Ritonõpo maro, emero pata põkomo, tyryppyrykõ poko pyra exiketomo, zehno pyra exiketomo, osësezuhypra exiketomo, enara.

⁹ Morararo nohpo tomo a kure rokë zupõkõ amurupoko ihximyra aehtohkõme, imehnõ onyhxiropyra roropa aehtohkõme. “Õüsetykõ poko rokë pyra ehtoko. Kasuru tõkehko poko rokë pyra ehtoko roropa, oekurãkarykõ poko rokë pyra ehtoko,” kaxiko nohpo tomo a.

¹⁰ “Yrome imehnõ akorehmatoko. Moro saaro mã Ritonõpo omipona exiketomo,” kaxiko eya xine.

¹¹ “Tehme ehtoko, ãtamoreparykohtao Ritonõpo omipona oehtohkõme,” kaxiko eya xine.

¹² Orutua kõ anamorepapopyra ase nohpo tomo a, ituisarykõme roropa nohpo onyripyra ase. Ah mynyhme sã rokë nexi toto.

¹³ Ynara exiryke, Atão tyrise osemazuhme Ritonõpo a, okomino Ewa.

¹⁴ Atão onenekunohpyra roropa joroko tamuru kynexine repe. Ipyty rokë tonekunohse eya. Mame Ritonõpo omipona pyra toehse toto. Naeroro orutua kõ anamorepapopyra ase nohpo tomo a.

¹⁵ Yrome nohpo tõ kurãkãko mã Ritonõpo aenururukohtao, tosëkõme Jezu onenetupuhkehpyra toto ahtao, imehnõ pyno toto ahtao roropa, tyryppyrykõ rumekaryhtao eya xine, emotyëkara roropa tahtao xine, enara.

3

Jezu poetry esëme exiry poko

¹ Jezu poetry amorepaneme se kuahtao xine kure mana. Zae Jezu poetry amoreparyhtao kyya xine kure mana. Morara kary ajohpe pyra mana. Imehnomo a: “Jezu poetry amorepaneme jexiry se ase,” karyhtao oya, ynara kaxiko eya xine:

² “Iiryppyryme pyra ke ehtoko rorohpa ohxiropyra xine imehnõ ehtohme. Jezu poetry amorepaneme oexirykõ se awahtao xine, toiro rokë typee ehtoko. Emotyëkara ehtoko. Tuaro ehtoko. Kure rokë ehtoko. Katonõ pyno ehtoko. Imehnõ amorepaneme kure ehtoko,” kaxiko Jezu poetry amorepaneme se exiketomo a.

³“Etÿpyra ehtoko. Imehnõ onetapara roropa ehtoko. Imehnõ pyno ehtoko. Oxiehno pyra ehtoko. Penetara roropa ehtoko tineru poko,” kaxiko Jezu poetory amoreparý se exiketomo a.

⁴“Atapyĩ taõkõ esẽme nymyry ehtoko. Opoenõkõ amorepatoko õmipona xine toto ehtohme, tuaro roropa toto ehtohme,” kaxiko eya xine.

⁵ Atapyĩ taõkõ amoreparý waro awahtao xine Ritonõpo poetory amoreparý waro exiko matose. Yrome atapyĩ taõkõ amoreparý waro pyra awahtao xine, Ritonõpo poetory amoreparý waro pyra roropa matose.

⁶Jezu poetoryme exisenã ahtao, mokyro imehnõ amorepaneme onyripyra exiko, exisene aexiryke. Imehnõ amorepaneme tyrise ahtao otarame ynara ãko mana: “Kure ywy, iiryppyryme pyra, mokã sã pyra ase,” ãko mana. Morara karyke eya iiryppyryme exiko mana. Mame popyra mokyro ekarõko Ritonõpo mana popyra joroko tamuru ekarotopõpyry saaro.

⁷ Imepÿ Jezu poetory amorepane riry se awahtao, kure mokyro ehtoh waro roropa Jezu onenetupuhpynõ ahtao, mokyro tyritoko Jezu poetory amorepaneme. “Popyra mokyro,” karyhtao imehnomo a onyripyra ehtoko Jezu poetory tõ amorepaneme. Tyrise ahtao otarame joroko tamuru mokyro poremãkapõko mana.

Jezu poetory tõ akorehmananõme

⁸Mokaro saaro imehnõ akorehmaneme se awahtao xine zae rokẽ ehtoko. Ajoajohpe pyra ehtoko. Eukuru zetunuru enyryhtao emotyẽkara ehtoko. Imehnõ mõkomory poko penetara ehtoko.

⁹Orẽpyra Jezu enetupuhtoko. Omi kurã kukurohtao xine moro omipona rokẽ ehtoko, ehxiropyra oehtohkõme.

¹⁰Tuaro exiketõ rokẽ Jezu poetory tõ akorehmaneme tyritoko. Aomipona nymyry toehse ahtao rokẽ tyriko toto.

¹¹Ynara kaxiko nohpo tomo a roropa: “Nohpo tomo, mokã saaro ke ehtoko. Kure rokẽ ehtoko. Imehnõ onykerekeremara ke ehtoko. Emotyẽkara roropa ke ehtoko. Oniokõ pyno rokẽ ehtoko,” kaxiko eya xine.

¹²Jezu poetory tõ akorehmaneme kuahtao xine toiro rokẽ typpe sehtone. Kure rokẽ kypoenõkõ amorepãko sytatose. Kytapyĩtaõkõ roropa amorepãko kuomipona xine toto ehtohme.

¹³Zae Jezu poetory akorehmananõme ahtao, toerokurukõ poko tuisamehxo exiko toto. Mame orẽpyra exiko mã toto imehnõ amoreparý poko Jezu Kyrixtu enetuputyry poko.

Ritonõpo a kutuarõmatopõpyrykomo

¹⁴Moro, ynmerohpyry oneneryme, okynã pyra jytotoh exiryke oenese repe.

¹⁵Yrome otarame okynahxo ytopopyra ase. Morara exiryke sẽ ynmerohpyry aropõko ase oya oneneryme, tuaro oehtohme, Ritonõpo poetory tõ kure exiry poko Ritonõpo maro oturutoh tao. Ritonõpo Zuzenu isene mana tyroetory tõ kurohtao. Kure kuexirykõ eneryhtao imehnomo a Ritonõpo zae exiry enetupuhnõko toto.

¹⁶Ajohpe pyra nase. Ynara enetupuhnõko sytatose, osemazuhme tuaro pyra Jezu poko sexiataose repe, yrome Ritonõpo kutuarõtanopyatose.

Tumũkuru tonehpose ahnome.

Iiryppyryme pyra tonepose mokyro Ritonõpo Zuzenu a.

Tonese roropa Ritonõpo nenyohtyamo a, kapuaõkomo a.

Tokarose ahno tomo a, juteutõkara a roropa.

Tonetupuhse roropa mokaro a.

Moromeĩpo tarose ropa ynororo kapu aka.

4

Ajohpe amorepatōkomo

¹ Yrome ynara āko Ritonōpo Zuzenu: “Okynā toehse ahtao toitoine tyneneputupyhyppykō rumekāko toto, onekunohtōkō omipona toexirykōke, joroko tō omipona roropa toexirykōke,” āko.

² “Amorepaneme ase,” āko toh mā repe. Ajohpākō mokaro. Omi kurā etaryhtao tyya xine onetara mā toto. “Oōryppyrykō poko pyra ehtoko,” kary etaryhtao tyya xine onetara mā toto. Tyyryppyrykō poko rokē mā toto. Mame ikurohtao xine jahkahpyry sā toh mana, omi kurā onetara toexirykōke. Onetap̄y sā toto.

³ Ynara āko mā toto, imehnō amorepāko: “Pytara ehtoko. Opytarykohtao popyra,” āko toh mā repe. Tōsē onry rumekapōko roropa mā toto Ritonōpo omipona pyra. Onokyro tōkehko tyrise Ritonōpo a kuohkōme, tākye kuehtohkōme, “Kure mase” katohme kyaa xine Ritonōpo a, enetuputyryke kyaa xine aomiry waro roropa kuexirykōke.

⁴ Naeroro Ritonōpo nyrihpyry kuohkōme kure mana emero: “Kure mase, Ritonōpo,” karyhtao tōsē apoiryhtao. Naeroro tōsē onry onurumekara ehtoko.

⁵ Tōsē onryhtao kyaa xine kure Ritonōpo a, aomiry etaryhtao, kuotururukohtao roropa imaro.

Jezu Kyrixtu poetory kurano

⁶ Morohne poko Jezu poetory tō amoreparyhtao oya, Kyrixtu Jezu poetoryme nymyry mase. Tuātanhse sā mase Ritonōpo omiry poko. Orēpyra enetupuhneme mase, āmorepatopōpyry omipona oexiryke.

⁷ Naeroro ahno nekarohpyry rokē irumekako. Toto omiry Ritonōpo omiry poko otuarōtanohpopyra mana. Yrome atamorepako kure oehtohme, Ritonōpo omipona nymyry oehtohme.

⁸ Tururume kuytoryhtao etaehpyra kuehtohme kure pohto rokene. Yrome Jezu poetoryme kuahtao xine ynara āko roropa sytatose: “Kuatamoreparykohtao Ritonōpo omipona kuehtohkōme kure kuhse mana. Seroae Ritonōpo omipona kuahtao xine tākye sytatose, jūme roropa tākye exīko sytatose Ritonōpo esaka kuytorykōke,” āko sytatose.

⁹ Moro kuurutopōpyrykō zae mana, otato ehtoko yronymyryme.

¹⁰ Morara exiryke ŷme ynanase erohnōko, etuarimāko roropa ynanase ajohpe pyra Ritonōpo enetuputyryke yna a. Orihp̄yme jūme ynororo mana. Kukurākanekōme ynororo mana. Enetupuhnanō kurākaneme roropa mana.

¹¹ Morohne poko imehnō amorepako.

¹² Jezu poetoryme oehtoh poko osenepoko imehnomo a asā toexirykō se toto ehtohme. Ōmiry kure rokē tyriko. Imehnō maro kure rokē exiko. Imehnō pyno exiko. Ritonōpo onenetupuhkehpyra exiko. Nohpo tō poko pyra exiko. Ynara rokē exiko, asā imehnō toexiry se toto ehtohme, omoiry se roropa toto ehtohme: “Poetome ro mase. Ōmiry etary se hkopyra ase,” kara toto ehtohme.

¹³ Ritonōpo omiry onysekeremakehpyra exiko, oximōmākō netaryme jy-tory ponāmero. Zuruko toto. Amorepako toto Ritonōpo omipona toto ehtohme.

¹⁴ Ritonōpo Zuzenu otuarōtanohpoase imehnō amorepatohme. Ekurehpyra exiko toto amorepary poko. Amorepatōme oriasē Ritonōpo Zuzenu. Tomarykō tyrise Jezu poetory tomo a tamuximākomo a. Ynara tykase toto Ritonōpo poe: “Mose Timoteu imehnō amorepaneme exīko,” tykase toto Ritonōpo poe. Morarame amorepatōme oriasē Ritonōpo Zuzenu.

¹⁵ Morohne poko exiko kokoro rokene. Moro poko osenetupuhko, tuaro oexiry enetohme imehnomo a.

¹⁶ Tomeseke exiko zae rokē oehtohme. Orēpyra exiko zae rokē imehnō amorepary poko roropa. Morara awahtao osepynanohnōko mase, oetananō pynanohnōko roropa mase.

5

Jezu poetory pyno exiry poko

¹ Jezu poetory tō tamuhpomākō onyenonohpyra exiko. Zae pyra toehse toto ahtao kure rokē zuruko toto. Omý zurutoh sã zuruko toto. Nuasemākō zuruko ākorō tō zurutoh samo.

² Nohpo tō zuruko asa zururu samo. Oryximākō zuruko roropa ooryxiry zururu samo, zae rokene.

³ Kure tyriko pytýpo tomo, takorehmaneke pyra pytýpo ahtao.

⁴ Yrome pytýpo tumükue ahtao ipoenomo a tyse pyno se ase. Typake ahtao ipakomo a tynoty pyno se ase roropa. Poetome toto ahtao, toto pyno toehse. Morara exiryke ipoenomo a pytýpo tō pyno se ase. Morara ahtao kure Ritonōpo a.

⁵ Pytýpo tō tyekye pyra ahtao, ipyno sehtone, Ritonōpo nekarory eraximaryhtao rokē eya xine, oturukehpyra imaro toto ahtao, saereme, koko, enara.

⁶ Yrome imepý pytýpo typenatoh poko se rokē ahtao typoremãse sã Ritonōpo omiry poko mana.

⁷ Morara mokaro amorepako iirypyryme pyra toto ehtohme.

⁸ Imepý tyekyry pyno pyra ahtao typoenō nymyry pyno pyra ahtao Ritonōpo omipona pyra mana. Onenetupuhpý motye popyra mana tuaro toexiryke repe yrome aomipona pyra mana.

⁹ Pytýpo esety imeroko oximōmākō ipyno ehtohme 60me jeimamyry nae ahtao. Esety imeroko iniōpyry toiro rokē ahtao.

¹⁰ “Kure rokē imehnō rine mokyro,” karyhtao imehnomo a ipoko, esety imeroko, tumükuru tō tuātanohse kure eya ahtao, katonō nythohme tytapyī tokarose ahtao eya, Ritonōpo poetory tō pyno toehse ahtao, kurākara roropa takorehmase eya ahtao. Eméro rokē kure tyrise eya ahtao esety imeroko pytýpo tō esety maro.

¹¹ Yrome pytýpo tō esetykō onymeropyra exiko kunumuxime pyra ahtao. Oryxime ahtao otarame niotary se exiko ropa mana. Otarame tyniōtary poko penetaryke Kyrixtu poko penetarahme sã exiko ropa mana.

¹² Morarame azahkuru exiko mana Ritonōpo a tōsekarotopōpyry poko wenikehnōko ropa mana.

¹³ Kunumuximākōkara esetykō tymerose ahtao ipyno oximōmākō ehtohme otarame akīme exiko mã toto. Imeimehnō tapyī takuroko ytoytoōko mã toto. Mame ajoajohpe exiko roropa mã toto, kerekeremato, imehnō rypyry poko rokē oturūko. Morara ahtao popyra mana.

¹⁴ Morara exiryke kunumuximākōkara niotary se ase aemūkuatohkōme, tytapyī tao aerohtohme onyhxiropyra imehnō ehtohme.

¹⁵ Toitoino pytýpo tō joroko tamuru omi poe toeramase ropa.

¹⁶ Jezu poetory tō ekyry pytýpome ahtao ipyno aexirykō se ase, torētyke pyra ipoko oximōmākō ehtohme. Tyekye pyra ahtao rokē oximōmākomo a pytýpo pyno se ase.

¹⁷ Mame Jezu poetory amorepatōkō epehmatoko.

¹⁸ Ritonōpo omiry ynara āko: “Pui mytary onymyhyra ehtoko tiri-iku ipikary poko itūtumaryhtao,” āko. Ynara āko roropa Ritonōpo omiry:

“Erohketō epehmatoko aerohtamitume,” āko. (Morara exiryke kure Jezu poetory amōreparyhtao eya xine Ritonōpo omipona toto ehtohme kurehxo epehmatoko toto.)

¹⁹ Jezu poetory amorepane kerekeremary onetara exiko. Yrome iiryppyryme toehse ynororo ahtao asakoro enenanō ahtao aomirykō etako ihxirory pokō.

²⁰ Mame mokyro zuruko emero totasēme zomory zuaro aehtohme.

²¹ Timoteu, etako pahne, jomipona exiko ipunaka. Ynara kara exiko okurohtao: “Yzamaro exiketō onupokara ase iiryppyry pokō. Yzamaro pyra exiketō rokē zupokāko ase,” kara exiko okurohtao. Iiryppyryme exiketō ahtao zae rokē zuruko toto. Morara āko ase Ritonōpo netaryme, Jezu Kyrixtu netaryme roropa, inenyohtyā netaryme roropa kapuaōkō netaryme.

²² Axī pyra imep̄y imenekako Jezu poetory amorepaneme tyritohme. Imehnō amorepaneme onyripyra exiko iiryppyryme ahtao iiryppyrymā ako-rehmaneme oekaroryino. Imehnō onymoipyra exiko tyryppyrykō pokō toto ahtao.

²³ Tuna ēnōko roropa mase. Uwa eukuru jehnahpyry ēnōko mase pitiko rokene awakuru pokoino, kure pyrahme sā oexiryke.

²⁴ Toitoine tuānohsā enetupuhnōko sytatose axiny, iiryppyry jarao exiryke. Okynahxo ahtao tuānohsāme imehnō enetupuhnōko sytatose jarao pyra iiryppyrykō exiryke. Morara exiryke axī pyra imep̄y imenekako Jezu poetory amorepaneme tyritohme.

²⁵ Morararo toitoine ahno kure exiry axī enēko sytatose. Yrome tokare pyra ahtao okynahxo ahtao kure toto exiry enetupuhnōko sytatose.

6

¹ Imehnō namoto mokaro Jezu poetory tomo. Ynara kaxiko eya xine: “Oesēkō pyno ke ehtoko. Aomipona roropa ke ehtoko, Ritonōpo onykerekere-mara imehnō ehtohme, amōrepatopōpyry yna a roropa onykerekere-mara toto ehtohme,” kaxiko eya xine.

² “Oesēkō Jezu poetoryme ahtao toto onypoihtopyra ehtoko. Oekyrykōme sā tyritoko. Yme rokē erohtoko, Ritonōpo omipona roropa aexirykōke, toto pyno Ritonōpo exiryke roropa,” kaxiko eya xine.

Zae pyra amorepananō namorepary pokō

Orēpyra imehnō amorepako senohne pokō.

³ Jezu Kyrixtu omiry zae rokene. Aomipona kuahtao xine kyyryppyrykō rumekāko sytatose. Imep̄y mā otato pyra ahtao, Jezu omiry myakāmary se mana imep̄y omiry ke.

⁴ Osenetaonohkety rokē mokyro, tuaro pyra exikety. Imehnō ezuezukuru sato rokē mokyro. Omi pokō toto ezuezuhnōko rokē mokyro. Yrome toto ezuezuhtopōpyry pokoino zumoxike exiko mā toto, oxiehno roropa. Oxikerekere-māko toto. Tukurohtao xine imehnō ekarōko popyra toh ma repe.

⁵ Moro pokoino ajoajohpākō oseosezuhkepyra mana. Tukurohtao xine azahkuru exiryke. Zae exiry waro pyra toehse ipunaka. Tineru apoiry se mā toto Ritonōpo omipona tohtamitukōme repe.

⁶ Yrome Ritonōpo omipona kuahtao xine, tākye roropa kuahtao xine inekarohpyry pokō, tymōkomoke exikety motye sytatose. “Kure mase” kary-htao Ritonōpo a kyya xine kure ipunaka mana.

⁷ Tymōkomoke pyra sytatose enurūko. Taroino roropa mōkomo anaropyra sytatose kuorikyrykohtao.

⁸ Naeroro tohke kuahtao xine, tymetyke kuahtao xine roropa tākye sehtone.

⁹ Yrome tymōkomoke se kuahtao xine, xiaxiake kypenetarykōke joroko tamuru nukuhtatoh taka omōnōko sytatose. Kuesēkō enetupuhkehnōko sytatose. Kuamoreme xine ryhtāko sytatose.

¹⁰ Tineru poko penetanohtao xiaxiake iirypyry poko exīko sytatose. Tytineruke se toexirykōke toitoine ipoetory tomo a Jezu turumekase. Emynyhmāko itamurume mā toto. Tukurohtao xine sam āko toh mana.

Zae exiry poko Pauru namorepatopōpyry

¹¹ Yrome omoro Ritonōpo poetoryme oexiryke tomeseke mokaro sā pyra oehtohme. Tineru poko openetary irumekako, kure oexiry aroko. Ritonōpo zamaro exiko. Oesēme onenetupuhkehpyra exiko. Imehnō pyno exiko roropa. Penekehpyra exiko Ritonōpo nyrohmanohpotoh poko. Osena-tonohpyra exiko roropa.

¹² Orēpyra exiko Jezu enetuputyry poko oesēme. Ritonōpo omipona rokē exiko orihpyra oehtohme jūme. Typoetoryme tyrise mase eya, kure rokē tōturuse awahtao Jezu Kyrixtu oesēme exiry poko, imoihmākō netaryme.

¹³ Ritonōpo emero ritōme mana. Inetaryme Jezu Kyrixtu netaryme roropa ynara āko ase oya, Timoteu,

¹⁴ Ritonōpo omipona exiko ipunaka, ohxiropyra imehnō ehtohme, Jezu Kyrixtu Kuesēkō oepyry ropa ponāmero. Moro saaro Tummy omipona Jezu kynexine Pōtiu Pirato ēpataka tarose tahtao.

¹⁵ Jezu enehpotoh toehse ahtao enehpōko ropa Ritonōpo mana. Tuisame imehxo Ritonōpo mana. Kurā mokyro toiro. Tuisamākō tuisaryme mana, pata esā esēme roropa mana.

¹⁶ Ynoro rokē orihpyme mana jūme. Saereme konōto esary mana. Xixi moye reh mahna. Imehnō eya ytosaromepyra mana. Mokyro onenepitopyra sytatose osenepyme aexiryke. “Kure mokyro mana. Kuesēkōme mana jūme,” sytatone.

¹⁷ Ynara kaxiko tymōkomokamo a: “Osenetaonohpyra ke ehtoko. Ynara kara ehtoko okurohtao xine: ‘Tākye exīko ase ytinerū tomāse ahtao,’ kara ehtoko. Yrome ynara kahtoko rokene: ‘Tākye rokē ase Ritonōpo poko. Emero ekarōko mā ya,’ kahtoko rokē okurohtao xine,” kaxiko eya xine, amorepako toto.

¹⁸ “Kure ehtoko. Kure roropa imehnō tyritoko. Imehnō akorehmatoko. Omomyke pyra ke ehtoko,” kaxiko eya xine, amorepako toto:

¹⁹ “Tymōkomoke oehthkōme Ritonōpo esao, aomipona rokē roropa oehthkōme,” kaxiko eya xine.

²⁰ Timoteu, tomeseke exiko. Ourutopōpyry ya onuenikehkapopyra exiko. Imehnō otururu irumekako. Ritonōpo waro kamexipopyra mana. “Zuaro exiketōme ynanase,” āko toh mā repe ajohpe rokene. Toto oseosezukuruhatao toto onezuhpyra exiko.

²¹ Tōsezusezukurukō poko toto ahtao tytahse sā toh mana. Tosēkōme Jezu tonetupuhkehse toto ā.

“Timoteu tō pyno exiko,” āko ase Ritonōpo a opoko xine. Enara.

2 TIMOTEU

Pauru Nymerohpyry ropa Timoteu Neneryme

2 Timóteo

Ekarotopo

Sero 2 *Timoteu* tymerose Pauru a Timoteu neneryme zae aerohtoh poko, Jezu poetory amorepaneme toehse exiryke. Zurūko roropa mana toorikyry poko: “Enaromyra ase jorikyry poko, Ritonōpo maro jexiryke,” tykase. Timoteu pyno Pauru kynexine, akorehmanemē exiryke. Naeroro orēpyra tyripōko mana soutatu samo Kyrixtu omipona, ipoetory tō pyno ehtoh poko roropa (2 Timoteu 4.5).

Osekarōko Pauru mana: tošēme Jezu enetuputyry poko tyya, imehnō pyno toexiry poko te, orēpyra toehtoh poko imehnō amorepany poko Jezu poko. Morara exiryke Pauru typoenohse ahtao Timoteu a kure exīko mana. “Tururume ytokety sã poremäpyra exiase. Yrohmanohpotopōpyry tōtyhkase ywy. Kuesēkō onenetupuhkehpyra exiase. Naeroro Ritonōpo nekarory kurã jexaximāko mana, kure jehtopōpyry epehpyryme. Moro ekarōko mã Kuesēkō ya ekarotoh po toehse ahtao,” tykase Pauru (2 Timoteu 4.7-8).

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-2

Omi kurã Jezu poko ekarory 1.3–2.26

Jezu oehsasaka ahtao 3.1-9

Enaroximatoh, tuaro ehtopo 3.10–4.8

Typoko ehtopo 4.9-18

Aosekazumatoh etyhpyryme 4.19-22

¹ Ywy ase Pauru Jezu Kyrixtu nenyokyhpyry. Pake ynara tykase Ritonōpo: “Kure rokē oritorýko ase, jūme orihpyra oehtohkōme Jezu Kyrixtu maro,” tykase ynororo pake. Morara exiryke tonyohse ywy imehnō amorepatohme.

² Ynymerohpyry moro oneneryme Timoteu. Umūkuru kurāme mase Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya oesēme.

Ynara āko ase Kumykomo a Ritonōpo a: “Kure rokē Timoteu tyriko, ipyno ke exiko, torētyke pyra tyriko,” āko ase. Morara āko ase roropa Kuesēkomo a, Jezu Kyrixtu a.

Kure mase Ritonōpo, katopōpyry

³ Kokoro rokē oturūko ase opoko Ritonōpo netaryme. Ynara āko ase: “Kure mase Papa, Timoteu pyno oexiryke,” āko ase koko, saereme, enara. Ritonōpo poko ase. Yyrypyry poko pyra ase, tuaro ase. Tam tō tyrypyrykō poko pyra toh kynexine tuaro toexirykōke. Mokaro ehtopōpyry sã ase.

⁴ Wenikehpyra jexiryke oxitatopōpyry poko, omuhpe oehtopōpyry poko roropa, oenery se ropa ase ipunaka, tãkye nymyry jehtohme.

⁵ Jezu enetupuhnōko mase oesēme nymyry. Osenekunohpyra mase. Moro waro ase. Osemazuhme onoty a, Roiti a Jezu tonetupuhse. Asa a roropa tonetupuhse, Eunixi a. Seromaroro oya tonetupuhse rãhkene.

⁶ Morara exiryke pape merōko ase oneneryme wenikehpyra oehtohme, māsã rokē pyra oehtohme, imehnō amorepany poko. Ouhpona jemary tyrise ahtao ya, Ritonōpo a Tuzenu tokarose oya imehnō amorepatohme oya.

⁷ Tuzenu ekarone kyya xine, oserehpyra kuehtohkōme, orēpyra kuehtohkōme, imehnō pyno kuehtohkōme, zae ehtoh riry waro kuehtohkōme, enara.

⁸ Morara exiryke ehxiropyra exiko õtururuhtao imehnõ maro Jezu poko, Kuesëkõ poko. Ehxiropyra exiko roropa ypoko. Jezu poetoryme jexiryke japuruase toto. Ysaaro ke exiko. Ynara kaxiko: “Jezu poko imehnõ amorepary se ase. Imehnomo a jutuarimaporyhtao eanahtõko ase,” kaxiko. Mame otuarimaporyhtao åkorehmåko Ritonõpo mana eanahtotohme oya.

⁹ Kukuråkatone. Kueahmatone roropa typoetoryme kuehtohkõme. Kynyrihpyrykõ kurå pokoino pyra, typoe rokë kueahmatone kure kyrirykõ se toexiryke. Toenupunase kypoko xine toexiryke Tumükuru Jezu Kyrixtu enehpory se kynexine kukuråkanekõme, moino ro sero nono onyripyra ro tahtao.

¹⁰ Seromaroro Ritonõpo kure toexiry tonepose kyya xine kukuråkanekõ oepyyryke, Jezu Kyrixtu oepyyryke. Kuorikyrykõ tonahkapose Jezu a, jüme orihpyra kuehtohkõme, enetuputyryhtao kyya xine. Moro poko tuaro sytatose Jezu enetuputyryke kyya xine.

¹¹ Imehnomo a roropa Jezu enetupuhpotohme tymenekase ywy Ritonõpo a, ipoko toto zurutohme. Ritonõpo nenyokyhpyryme roropa ase, imehnõ amorepatohme, juteutõkara roropa amorepatohme.

¹² Morara exiryke etuarimåko ase. Yrome ase ehxiropyra, Jezu waro jexiryke. Ukuråkaneme enetupuhne. “Jesëme mase,” akë eya. Morara karyke ya osekarone eya ipoetoryme jehtohme. Jewomaneme mana tooepyyry ropa ponåmero kapu ae. Moro waro ase.

¹³ Ritonõpo omiry ekaroryhtao ya otato mexiase. Zae rokë oturuase oya. Moro omipona rokë exiko imehnõ amorepatohme oya ysaaro. Jezu enetupuhneme oexiryke aomipona rokë exiko. Imehnõ pyno ke exiko. Morara sehtone Jezu Kyrixtu poetoryme kuexirykõke.

¹⁴ Ritonõpo a tõmiry tokarose oya, otato oehtohme, etyorõmapopyra imehnomo a oehtohme, zae rokë imehnõ amorepatohme oya. Ritonõpo omiry poko awahtao Zuzenu åkorehmåko mana. Kukurohtao xine mana Ritonõpo Zuzenu.

¹⁵ Mokaro Azia põkõ urumekase ropa. Toto a urumekary waro mase, Pixeru, Eremojene, imehnõ maro urumekahpõkõ mokaro.

¹⁶ Yrome Onexiporu jakorehmane itamurume. Morara exiryke ynara åko ase Ritonõpo a: “Onexiporu tõ pyno exiko,” åko ase, jakorehmaneme aexiryke. Ehxiropyra roropa monexiå ymyhtoh poko.

¹⁷ Roma pona tooehse tahtao jupiase pohto rokë pyra, jenery ponåmero.

¹⁸ Morara exiryke ynara åko ase Ritonõpo a: “Onexiporu pyno exiko yn Esë oepyyry ropa ahtao kapu ae,” åko ase, takorehmase eya jexiryke Epezu po jahtao. Moro waro mase.

2

Soutatu sã Kuesëkõ omipona kuexirykõ poko

¹ Morara exiryke aimo orëpyra exiko. Jezu Kyrixtu åkorehmåko mana, kypyno xine toexiryke.

² Ynekarohpyry oya Jezu poko metase imehnõ netaryme. Tuhkåkõ netaryme ynekarohpyry metase. Moro ynekarohpyry ekaroko ropa orutua komo a, Ritonõpo omipona exiketomo a, imehnõ amorepananõme toto ehtohme.

³ Oseanahtoko otuarimaporyhtao imehnomo a ysaaro, soutatu sã roropa, Jezu Kyrixtu poetoryme oexiryke.

4 Etonatoh konōto toehse ahtao, soutatu tō xiaxiake ytopyra mā toto, emero irumekāko tosēkō omipona rokē toehtohkōme. Mokaro saaro ky-marokomo. Torētyke pyra sehtone tineru apoiry poko, mōkomo apoiry poko roropa, Kuesēkō omipona rokē kuehtohkōme tākye aehtohme kypoko xine.

5 Morararo orutua kō atatapoiryhtao imehxo exikety waro ehtohme, tosēkō omipona rokē ahtao: “Imehxo mokyro mana,” āko mā toto ipoko. Tosēkō omipona pyra ahtao: “Imehxo mokyro,” kara mā toto ipoko.

6 Kure tutupi poko erohkety osemazuhme tŷkyryry epery enahnōko, tarykase eya exiryke. Imeīpo tŷkyryry ekamōko mana imehnōme a.

7 Moro poko osenutupuhko, nymerohpyry poko. Morarame Kuesēkō utuarōtanohnōko mā rahkene, moro poko oepohnopyryhtao.

8 Wenikehpyra ke exiko Jezu Kyrixtu poko. Mokyro rokē tōsemākapose ropa aorihxīpo. Tawi ekepyry parŷpyryme mana. Morara āko ase Jezu poko imehnō amoreparyhtao.

9 Moro pokoino etuarimāko ase. Jezu omiry ekaroryke ya popŷ sã tōmapose ywy āpuruhpyry taka. Yrome Ritonōpo omiry anapurupyra mā toto.

10 Morara exiryke eanahtōko rokē ase. Utuarimaryhtao eanahtōko ase, Ritonōpo nymenekatyā kurākatohme, kysã toto ehtohme. Kukurākatorŷko Ritonōpo mana Jezu Kyrixtu poetoryme kuexirykōke. Kure rokē exīko sytatose orihpŷme.

11 Ynara katopōpyry zae nase:

“Imaro kuorikyrykohtao,
imaro orihpŷme exīko sytatose.

12 Imaro kuetuarimarykohtao,
imaro tuisame exīko roropa sytatose.

Yrome: ‘Jezu waro pyra ase,’
karyhtao kyra xine:

‘Mose waro pyra ase,’ āko roropa Jezu mana kypoko xine.

13 Ajohpe kuahtao xine,
ajohpe pyra ro Jezu mana,
amonoškara mana zae rokē toexiry poko.

Ynara kara mana: ‘Moky saaro ajohpe exīko ase,’ kara Jezu, ajohpākarama aexiryke.”

“Kure mase ya,” āko Ritonōpo aomipona exiketomo a

14 Moro katopōpyry kure. Jezu poetory tō moro poko toto onunikehkapopyra exiko. Amorepako toto. Ynara kaxiko eya xine Kuesēkō netaryme: “Oseosezuhpyra ke ehtoko omi poko. Oseosezuhnohtao popyra mana. Imehnō akorekehkāko rokē mana,” kaxiko eya xine.

15 Akīme pyra erohko Ritonōpo omipona oehtohme, “Kure mase,” katohme Ritonōpo a oya. Azahkuru pyra exiko ehxiropyra oehtohme oerokuru poko. Zae rokē imehnō amorepako Ritonōpo omiry poko.

16 Ritonōpo waro pyra exiketō omiry poko pyra exiko, Ritonōpo zamaro pyra toto omiry exiryke. Mokaro omiry etananō mā iirypyrymehxo exīko toh mana.

17 Ahno pū toeposohkase ahtao motapitōko mana jōtopyra exiryke. Moro saaro mokaro omiry, emānōko mana imehnō ryhmāko samo. Asakoro mokaro amorepananō mana Imeneu, Piretu, enara.

18 Ritonōpo omiry turumekase eya xine. Ynara āko toh mā repe: “Aorihyā tōsemākakehse Ritonōpo a,” āko toto, ajohpe rokene. Toitoine azahkuru exikety etaryke tyya xine, osenekunohnōko mā toto. Jezu omipona hkopyra exīko mā toto.

19 Yrome Ritonõpo nukurākatyã onyryhmara mana. Ynara tymerose exiryke Ritonõpo omiryne: “Kuesêkõ typoetory tõ waro mana,” me tymerose. Ynara roropa tymerose: “Kuesêkõ poetoryme kuahtao xine kyyrypyrykõ rumekãko sytatose,” me tymerose roropa.

20 Imehxo exiketõ tapyĩ tao oripo tõkehko nae. Typyne exikety nae, uuru risemy, parata risê roropa. Typyne pyra exiketõ nae roropa, wewe risemy te, orino apuhsê tõkehko, kurãkõ ême nae, emero rokê ême nae, enara.

21 Oripo saaro sytatose. Kyyrypyrykõ rumekaryhtao kyya xine, tukurikase roropa kuahtao xine oripo kurã sã sytatose, typyne exiketõ samo. Kyyrypyrykõ poko pyra exiko sytatose, Kuesêkõ poetoryme. Kuesêkõ omi poe kure rokê exiko sytatose. Kure tyriry poko rokene.

22 Nuasemãkõ otarame tyrypyrykõ poko penetãko mã toto. Ipenetarykõ poko pyra exiko. Ynara rokê exiko, zae ehtoh poko rokê exiko, Jezu enetuputyry poko, imehnõ pyno oexiry poko, kure rokê oexiry poko, enara. Moro saaro Ritonõpo maro oturuketomo, kure rokê toexirykõ poko toto. Tyrypyry poko pyra toto ipunaka tukurohtao xine.

23 Yrome imehnõ omiry ãkorehmara mana Ritonõpo onenetupuhpyra aexirykõke. Okynahtao oxiehno imehnõ riko aomirykõ mana. Morara exiryke toto omiry onetara exiko.

24 Jezu poetoryme oexiryke imehnõ zehno pyra exiko. Toto pyno exiko tuaro exikety samo, kure rokê toto amorepako, penekehpyra roropa exiko toto amorepary poko. Emÿpopyra exiko.

25 Imehno amoreparyhtao kuomirykõ omipona pyra toto ahtao toto pyno ro sehtone. Otarãme imeĩpo iiryryryme toexirykõ enetupuhnõko mã toto Ritonõpo poe. Otarãme tyrypyrykõ rumekãko ropa toto Jezu omipona toehtoõkõme.

26 Otarãme eramãko ropa toh mana joroko tamuru winoino. Inapuru-toh tae tũtãko ropa toh mana. Otarame omi kurã omipona pyra aehtyã ekurãkãko ropa toh mana Ritonõpo poe, enara.

3

Jezu oehsasaka ahtao

1 Tuaro ehtoko, Jezu oehsasaka ahtao tuhke ehtomaketõ exiko mana, Jezu omipona exiketõ poremãkapory se exiketomo.

2 Mokaro osepyno rokê exiketomo. Imehno mõkomory poko penetãko mã toto. Osenetaonohnõko rokê mã toto. Ritonõpo kerekeremãko mã toto, tumykõ omipona pyra exiketomo. Tyryryrykõ tokarose ahtao eya xine, “Kure mase,” kara mã toto, Ritonõpo a omipona pyra roropa mã toto.

3 Sekerereme pyra exiketõ mokaro, otupokapopyra exiketomo. Imehno kerekeremananomo ajoajohpãkomo, zehnotokomo, kurãkõ se pyra exiketomo.

4 Tope tõ ewokananomo, tomeseke pyra exiketomo, osenetaonohketomo, typenãtatoh poko rokê exiketomo, Ritonõpo pyno pyra exiketomo.

5 “Ritonõpo poetoryme ynanase,” ãko toh mã repe. Yrome Ritonõpo jमितunuru ripory se pyra mã toto tukurohtaka xine. Naeroro mokaro maro pyra ehtoko isã oexirykõino.

6 Toitoine mokaro zae pyra imehnõ amorepãko mã toto. Imehno tapyĩ taka omõnõko mã toto, nohpo tõ omipohtomase. “Jomipona awahtao xine, ytopyra matose apoto konõto htaka,” ãko toh mã repe. Mame ataomipohtomapõko mã toto. “Iiryryryme ase,” ãko rokê mã toto, yrome tyrypyry rumekary se pyra mã toto.

⁷ Atamorepakehpyra toh mā repe. Yrome zae omi exiry onenetupuh-saromepyra mā toto.

⁸ Pake Janexi tō tōxienonohse Moeze maro, Janexi, Jāpyrexi, enara toh kynexine. Zae Moeze omiry kynexine. Yrome zae omi etary se pyra toh kynexine. Zae omi etapory se pyra roropa toh kynexine. Mokaro saaro serōkomo. Zae pyra imehnō amorepāko mā toto zae omipona toexirykō se pyra mā toto. Tukurohtaο xine azahkuru rokē osenetupuhnōko mā toto. Jezu poetory poenohnōko rokē mā toto. Yrome Ritonōpo omipona pyra ekurehnōko mā toto.

⁹ Myarotokoro pyra mā toto. Azahkuru toto exiry enēko imehnō emero, pake Janes tō azahkuru ehtopōpyry samo Jāpyrexi maro.

Pauru namorepatopōpyry etyhpory

¹⁰ Yrome ya imehnō amorepatopōpyry waro toehse mase. Kure jehtopōpyry waro roropa mase. Ritonōpo omipona se jehtopōpyry waro mase, Ritonōpo enetupuhtopōpyry ya, sekerereme jehtopōpyry, imehnō pyno jehtopōpyry, yyryhmary eanahtotopōpyry ya,

¹¹ jyhtomatopōpyry, enara. Toetuarimase ywy itamura me Ātiokia po jah-tao, Ikoniu po, Rixityra po, enara. Yrome jyhtomaryhtaο, ypynanopyase Kuesēkomo.

¹² Morararo emero Jezu Kyrixtu omipona se exiketomo. Imaro se exiketō osanumāko mā toto aomipona se toto exiryke.

¹³ Yrome iirypyrymākō popyrahxo exīko mana, onekunohtōkō roropa. Imehnō enekunohnōko mā toto. Osenekunohpōko roropa joroko tamuru a toto.

¹⁴ Yrome tyoro mase. Zae ehtoh poko tātamorepase oya, Jezu Kyrixtu poko tonetupuhse roropa oya okurohtaο, moro onurumekara exiko ipunaka. Āmorepahpōkō waro mase, asa, onoty, ywy, enara.

¹⁵ Opoetoae ro kurā poko ātamorepahpyry mase. Pape kurāme exiryke ku-tuarōtanohtorŷko mana, Ritonōpo a typoetoryme kyrirykō poko, Jezu Kyrixtu tonetupuhse kyya xine ahtaο.

¹⁶ Tōmiry tymeropose urutō komo a Ritonōpo Zuzenu omi poe, zae kuamorepapotohkōme, iirypyrymākō mynyhmapotohme, azahkuru exiketō kurākatohme, kuamorepatohkōme kure ehtoh poko kuehtohkōme.

¹⁷ Tōmiry tymeropose eya typoetory tō tuaro ehtohme tymōkomoke exiketō sā kuehtohkōme roropa kure ehtoh poko zuaro kuehtohkōme imehnō ako-rehmary waro roropa kuehtohkōme.

4

¹ Jezu oehnōko mana kutuisarykomo. Tooehse ahtaο sero nono pōkō apiākāko mana, emero aorihtyamo, orihpynomo, enara. Ynara oururu se ase Ritonōpo netaryme, Jezu Kyrixtu Kuesēkō netaryme roropa:

² Ritonōpo omiry ekaroko imehnō netaryme. Ekurehpyra exiko. Jezu apoiry se toto ahtaο, amorepako toto. Apoiry se hkopyra toto ahtaο aomiry ekaroko rokē toto netaryme. Pohno zūruko tyrypyrykō poko pyra toto ehtohme. Ākyemapoko toto. Amorepako toto Ritonōpo omiry poko. Penekeh-pyra ke exiko roropa toto amoreparry poko.

³ Imeīpo zae omi etary se pyra exīko mā toto sero nono pōkomo, type-netatohkō poko rokē toehtohkōme. Ajohpākō menekāko mā toto ta-morepanekōme, tyrypyrykō poko rokē tamorepatohkōme.

⁴ Zae omi rumekāko mā toto ajoajohpākō omiry rokē etatohme tyya xine.

⁵ Naeroro mokaro sã pyra exiko. Tuaro exiko. Oetuarimaryhtao eanah-toko rokene. Imehnõ zuruko Jezu Kyrixtu poko. Orëpyra exiko Ritonõpo omipona. Imehnõ akorehmako roropa aomipona toto ehtohme.

⁶ Okyna hkopyra jorihtoh toehse nase. Yrome torëtyke pyra ase jorikyry poko.

⁷⁻⁸ Tururume ytoketõ ahtao, toiro osemazuhme eporehkãko. Epehpyry apoïko mana, tosëkõ omipona ahtao rokene, osema etyhpyry pona toeporehkase ahtao roropa. Mokaro sã ywy. Poremãpyra exiase. Yrõhmanoh-potopõpyry poko tõtyhkase ywy. Kuesëkõ onenetupuhkehpyra ase. Naeroro Ritonõpo nekarory kurã jeraximãko mana, kure jehtopõpyry epehpyryme. Moro ekarõko mã Kuesëkõ ya ekarotoh po toehse ahtao. Imehnomo a roropa, emero Kuesëkõ pyno exiketomo a moro ekarõko roropa mana, aepyry ropa eraximananomõ a.

Pauru nurutopõpyry

⁹ Timoteu, axĩ sahxo õpokonopyry aotyhkanohko, oehtohme xiaro ya.

¹⁰ Turumekase Temaxi a jexiryke morara ãko ase. Mõkomo poko typenetyrky toytose ynororo Tesaronika pona. Kyresëte toytose roropa Karaxia pona. Titu toytose Taumaxia pona, enara.

¹¹ Ruka rokë taro nase ymaro. Maku menehtase amaro oehtozome, jakorehmaneme aehtohme taro.

¹² Tikiku aropone Epezu pona.

¹³ Ooepiryhtao jupõ enehko. Tyroa po Kapo tapyĩ tao ynomoase. Moro enehko. Ypapë roropa enehko. Okyno pihpyry risë roropa enehko, imerohpyry. Morõ se nymyry ase.

¹⁴ Arexãtere, mokyro kurimene poko erohkety, popỹ mokyro yhtomane. Apo Kuesëkõ mokyro wãnohno iirypyryme aexiryro.

¹⁵ Akorekehkatõ mokyro nexiase Ritonõpo omiry ekaroryhtao yna a. Tõsezusezuhse itamurume ynororo yna maro. Mokyro waro exiko oryhmaryino roropa.

¹⁶ Apitoryme terekatu ëpataka toehse jahtao josewomatohme, jurumekase toto emero. Yrome ynara ãko ase Ritonõpo a ipoko xine: "Papa, mokaro onuãnohpyra exiko toto nyrihpyry poko," ãko ase.

¹⁷ Yrome Kuesëkõ jurumekara ymaro monexiano. Yjamihtanopyase Jezu Kyrixtu poko ekarotohme juteutõkara a. Typynanohse Kuesëkõmo a jexiryke jeatãpyra toh kynexine.

¹⁸ Kuesëkõ ypynanohnõko mana yryhmaryhtao pohnomo a. Mame orëpyra tosaka jarõko mana. Moero mã emero esëme mã ynororo. "Kure Ritonõpo mana, kakehpyra sehtone." Morara kary kure mana.

"Murutase toto," katopõpyry

¹⁹ Murutase toto Pirixira, Akira, Onexiporu tõ roropa, enara.

²⁰ "Pauru opyno xine," kaxiko eya xine. Eraxitu tõsesarise Korĩtu po, Tyropimu ynomoase Miretu po, kure pyra exiryke.

²¹ Axĩ sahxo moehtase ropa konopotara ro ahtao.

"Kuurupotase Timoteu a," ãko Eupuru mana, Purutëte te, Rino te, Kyrautia te, emero Jezu poetory tõ maro. "Opyno ynanase, Timoteu," ãko toh mana.

²² Ynara ãko ase Kuesëkõmo a Jezu Kyrixtu a: "Timoteu maro exiko. Ipyno exiko," ãko ase, enara rokene.

TITU

Pauru Nymeroypyry Titu Neneryme

Tito

Ekarotopo

Juteu kara Titu kynexine. Jezu poetoryme toehse ynororo ahtao Pauru maro toytose pata tō poro, akorehmaneme (Karaxia 2.1-3; 2 Korītiu 7.6-16). Jezu poetory tō amorepaneme toehse ynororo Kereta po (Titu 1.5).

Tynmerohpyry ae Titu zurūko Pauru mana Jezu poetory tō amorepananō zae ehtoh poko; zurūko roropa mana zae Titu ehtoh poko imehnō Jezu poetory tō maro: tamuximākō amorepatohme, nuasemākō amorepatohme, kunumuxime exiketō amorepatohme, oryxime exiketō amorepatohme, enara. Tamuximehxō Titu exiryke imehnō akorehmapory se Pauru kynexine eya: “Kypynanopyatose Ritonōpo kure kuexirykōke pyra, kypyno xine toexiryke” (Titu 3.5).

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-4

Jezu enetuputyry, zae ehtoh ipoetory tō maro 1.5–3.11

Tuaro ehtoh etyhporyme 3.12-15a

Kure tyripotoh Ritonōpo a 3.15b

¹ Ynmerohpyry moro oneneryme Titu. Ywy ase Pauru, Ritonōpo poetory, Jezu Kyrixtu nenyokyhpory.

Tymenekase ywy Ritonōpo a tynymenekatyā akorehmatohme aomiry enetupuhpotohme eya xine, zae omi kurā poko toto amorepatohme roropa.

² Orihpyme tymaro kyritoryko Ritonōpo mana. Ajohpākara mokyro Ritonōpo. Pake nono onyripyra ro tahtao ynara tykase ynororo tyya rokene: “Orihpyme ypoetory tō rīko ase,” tykase.

³ Mame tōmiry enehpory se toehse Ritonōpo ahtao tonehpose eya kyya xine. Tōmiry tokarose roropa ya ekarotohme imehnomo a, ynara katohme eya xine: “ ‘Umūkuru enetuputyryhtao oya xine, orihpyra oritoryko ase, jūme; kaxiko eya xine,” tykase ya Ritonōpo kukurākanekomo.

⁴ Umūkurume mase Titu, Jezu Kyrixtu tonetupuhse oya exiryke.

Ynara āko ase Ritonōpo a: “Papa, Titu pyno ke exiko. Torētyke pyra tyriko roropa,” āko ase. Jezu Kyrixtu a morara āko roropa ase kukurākanekōme exiryke.

Titu erohtopōpyry Kereta po

⁵ Kynomoase moroto ahmōta po Kereta po, morotōkō akorehmatohme otyhkara ro jexiryke, Jezu poetory amorepatōkō ritohme oya emero pata tō punero. Ynyrohmanohpotopōpyry poko oya wenikehpyra exiko.

⁶ Zae rokē exiketō Jezu poetory amorepaneme tyriko, toiro typpe exiketō rokene, Jezu enetupuhnanō ke typoenōke rokene. Ajoajohpe pyra typoenōke exiketō tyriko, tumykō omipona typoenōke roropa.

⁷ Ritonōpo omi poe Jezu poetory amorepananō ahtao imehnō mā toto onyhxiropyra kure rokē toto exiryke. Osenetaonohpyra exiketomo, atakirimahnomō, etyppya exiketomo, zehzehno pyra exiketomo, tyamene se pyra exiketomo,

⁸ katonō se exiketomo, kurākō maro se exiketomo, emotyēkara exiketomo, zae rokē imehnō rinanomo, Ritonōpo sā se exiketomo kure rokene, akīme pyra exiketomo,

⁹ zae omi onurumekara exiketomo zae exiryke, Jezu namorepatopõpyryme exiryke. Morara tahtao xine imehnõ zurũko toh mana, toto akorehmãko zae Ritonõpo omi poe. Azahkuru exiketõ namorepatopõpyry enepõko roropa toh mana.

¹⁰ Tuhke ajoajohpãkõ nae. Juteu tõ roropa Jezu enetupuhxõpo toeramase ropa toto. Ipoetohpyryme mã toehse toto. Imehnõ amorepãko toto azahkuru rokene. Tofo enekunõhnõko mã toto.

¹¹ Mokaro imynyhpãkapoko imehnõ enekunopyryino. Tyekyrykõ omipohomãko toh mana, zae pyra toto amorepãko, fineru apoitohme rokẽ tyya xine.

¹² Typoko xine ynara tykase imepyny: “Kereta põkõ emero ajoajohpe mana osekato kõ samo. Akĩme roropa mã toto, tõtukurukõ poko emotyẽkãko toto,” tykase mokyro Kereta pono typoko xine ro imehnõ netaryme.

¹³ Mokyro nekarohpyry ajohpe pyra mana. Morara exiryke mokaro zuruko orẽpyra samo, mãsa rokẽ pyra Ritonõpo omipona toto ehtohme.

¹⁴ Juteu tamuru tõ omihpyry irumekapoko eya xine imeimehnõ nyrohmanohpotoh roropa. Zae omi rumekahpõkõ nyrohmanohpotoh irumekapoko eya xine.

¹⁵ Kure exiketõ mã kure Ritonõpo nyrihpyry ekarõko. Yrome iirypyrymãkõ mã popyra Ritonõpo nyrihpyry ekarõko zae pyra toexirykõke. Tyrypyrykomo a rokẽ tuaro mã toto.

¹⁶ Moro saoro imehnomo: “Ritonõpo waro ynanase,” ãko toh mã repe. Yrome kure ehtoh poko pyra mã toto. Popyra ipunaka mã toto Ritonõpo neneryme. Imeimehnõ zehno mã toto Ritonõpo omipona pyra. Kure imehnõ riry waro pyra mã toto, enara.

2

Zae omi poko

¹ Yrome omoro tyoro, mokaro sã pyra. Zae omi ekaroko Jezu poetory tomo a. Ynara kaxiko eya xine: “Ritonõpo omipona ehtoko,” kaxiko.

² Tamuhpomãkõ zuruko kure toto ehtohme, ajoajohpe pyra, emotyẽkara roropa toto ehtohme tõtukurukõ poko, mãsa rokẽ pyra Ritonõpo enetupuh-tohme toto a, imehnõ pyno toto ehtohme, Ritonõpo omipona exiry poko penekhyra roropa toto ehtohme.

³ Morararo kunumuximãkõ zuruko kure toto ehtohme Ritonõpo poko exiketõ samo, imehnõ onykerekeremara toto ehtohme, eukuru jehnahpyry poko penetara toto ehtohme roropa. Zae omi poko imehnõ amorepapoko eya xine.

⁴ Oryximãkõ amorepapoko toto a, tyniokõ pyno toto ehtohme, typoenõkõ pyno roropa aehtohkõme,

⁵ Ritonõpo omi poe tuaro toto ehtohme, imehnõ orutua poko pyra oryxiaã ehtohme, tytapykõ tao rokẽ kure toto ehtohme, tyniokõ omipona toto ehtohme roropa. Tyniokõ omipona pyra Jezu poetory ahtao imehnõ ynara ãko toto eneryke tyya xine: “Ótarãme Ritonõpo omiry se hkopyra mokyro mana,” ãko tofo ipoko.

⁶ Nuasemãkõ roropa zuruko ajoajohpe pyra toto ehtohme.

⁷ Titu, kure rokẽ imehnõ tyriko, asã nuasemãkõ ehtohme. Zae imehnõ amorepako Ritonõpo omiry poko. Onekunohto sã pyra exiko.

⁸ Omi rypyry poko pyra exiko, ohxiropyra imehnõ ehtohme. Morara awahtao kyzehnotokõ ehxirõko tamoreme xine mana, ohxirory se exiketomo. Kure rokẽ oexiryke ohxiropyra mã toto.

⁹ Ynara kaxiko namotome exiketomo a: “Oesëkõ omipona ehtoko. Kure rokë erohtoko, oseosezuhpyra roropa.

¹⁰ Ematonara ehtoko. Kure rokë erohtoko. Morara awahtao xine ynara äko imehnõ oenerykõke: “To! Tukuräkanekõ omipona rukuh mokaro toehse nahe, äko mä toto oenerykõke,” kaxiko eya xine.

¹¹ Ritonõpo kuamorepatose kure toexiry poko, kypyno xine toexiryke, emero porehme repe.

¹² Ynara kuamorepatorÿko mana, kyyrpyrykõ rumekatohme kyya xine, Jezu poetry tõ kara penetatopÿpy rumekatohme roropa kyya xine, zae kuehtohkõme kukurohtao xine, zae roropa imehnõ neneryme kuehtohkõme, zae Ritonõpo neneryme kuehtohkõme roropa taro nono po.

¹³ Morara kuexirykõ se Ritonõpo mana. Täkye rokë sytatose Kuesëkõ oepÿry ropa eraximaryke kyya xine. Orëpyra oehnõko ropa mana. “Kure Ritonõpo mana, kukuräkanekõ imehxo,” äko sytatose emero porehme, Jezu Kyrixtu oepÿry ropa eneryke kyya xine.

¹⁴ Mokyro tõsekarose toorihthome kymyakäkõme, kyjamihtanohtohkõme, kyyrpyrykõ poko pyra kuehtohkõme, kukurohtao xine kukurikatohkõme roropa, ipoetryme nymyry kuehtohkõme, mäsa rokë pyra aomipona kuehtohkõme.

¹⁵ Moro poko imehnõ amorepako. Zuruko toto orëpyra, tyrypyhpyke toehse toto ahtao. Ynara kaxiko eya xine: “Jomi poe rokë pyra ourutorÿko ase, Ritonõpo omi poe ourutorÿko ase,” kaxiko, ynara kara toto ehtohme: “Poetome ro mase. Ömiry onetara ynanase,” kara toto ehtohme.

3

Kure rokë Jezu poetry exiry poko

¹ Ynara kaxiko roropa Jezu poetry tomo a: “Kowenu omipona ehtoko. Kowenu poetry omipona roropa ehtoko. Kure rokë erohtoko erohse oeahmarykohtao.

² Imehnõ onykerekeremara ehtoko. Atatapoipÿra roropa ehtoko. Sekereme ehtoko imehnomo a, kure rokë imehnõ ezuhtoko,” kaxiko.

³ Pake ajoajohpäkõ sä sexiatoise, Ritonõpo omipona pyra, popÿra ro-kene. Jezu poetry tõ kara penetatoh poko typhenetase kymarokomo, täkye kuexirykõ poko roropa typhenetase imehnõ zetü poko, imehnõ zumoxike ehtoh poko roropa. Imehnõ kyzehno xine toh nexiase. Toto zehno ynanexiase roropa.

⁴ Yrome Ritonõpo kukuräkanekõme mana. Kuamorepatose kypyno xine toexiry poko, kure kyrirykõ se toexiry poko roropa.

⁵ Mame kypnanopyatose kure kuexirykõke pyra. Kypyno xine toexiryke kypnanopyatose iirÿpyryme ro kuahtao xine. Kurä Zuzenu a kukurikapoatose enurusenä sä ropa kuehtohkõme, kure kuehtohkõme kukurohtao xine.

⁶ Omomyra Ritonõpo toehse. Tuzenu tokarose kyya xine, toorihse Jezu Kyrixtu exiryke kyyrpyrykõ ehepyryme.

⁷ Tuzenu tokarose kyya xine zae kuehtohkõme. Kure rokë kyritorÿko Ritonõpo mana. “Zae matose,” äko Ritonõpo mana kyya xine. “Ymaro aarotorÿko ase orihpyra oehtohkõme jüme,” äko mana. Morara kary eraximäko sytatose eya.

⁸ Morara kary ajohpe pyra mana.

Morara exiryke orëpyra exiko moro ekarory poko Ritonõpo enetupuhnanomo a kure rokë imehnõ ritohme toto a. Morara ahtao kure sytatose Ritonõpo neneryme, imehnõ neneryme roropa.

⁹ Yrome putupyra exiketõ oseosezukuruhtao anaponuhpyra exiko tyta-murukõ esety poko, Moeze omihpyry poko roropa toto oseosezukuruhtao toto anaponuhpyra exiko. Toipãme rokẽ sekere ãko mã toto.

¹⁰ Imehnõ azahkuru Jezu poetory amoreparyhtao zuruko toto ose-mazuhme aporo. Morotoino amorepazomoko ropa toto. Morarame õmipona pyra toto ahtao imaro xine pyra exiko.

¹¹ Zuaro mase toto osenekunopyry waro mase. Iirypyryme toto exiry eneryke oya zae pyra toto exiry waro mase.

Pauru nurutopõpyry etyhyryme

¹² Arytema aropõko ase oya. Arytema pyra ahtao Tikiku aropõko ase aarotohme, Nikopori pona. Moroto exiko ase ikonopyry ae.

¹³ Zena makorehmatase, Aporu maro ooepyryhtao. Zena, Roma kowenu omiry waro exikety. Akorehmako toto tÿkyryneke toto ehtohme toto ytoryhtao.

¹⁴ Imehnõ akorehmapoko roropa Jezu poetory tomo a etuarimaketõ pyno toto ehtohme, toipãme rokẽ pyra toto ehtohme.

¹⁵ “Kure pãna mã moero,” ãko oya ymarõkomo. Morara ãko roropa ase amarokomo a, yna pyno exiketomo a, Jezu poetory tomo a.

“Papa, Titu tõ pyno exiko,” ãko ase Ritonõpo a. Enara rokene.

PIREMÕ

Pauru Nymerohpyry sero Filemom Ekarotopo

Sero pape tymerose Pauru a Piremõ neneryme. Jezu poetoryme Piremõ kynexine otarame oximõtõh maro pata Koroxi po. Onezimu kynexine Piremõ natomote, yrome toepase ynororo tošë winoino. Mame Pauru waro toehse kynexine äpuruhyry tao ahtao. Jezu poetoryme toehse ynororo Pauru omiry etaryke tyya. Mame Onezimu aropory se Pauru kynexine esemy a ropa.

Tynmerohpyry ae tope zurüko Pauru inamoto Onezimu zehno pyra aehtõhme; kure rokë tyritõhme osepeme, azahkuru aehtopõpyry korokapõtõhme Ritonõpo a, atakorõme aehtõhme imaro Jezu tonetupuhse eya exiryke. Typapë taropose Pauru a Onezimu emahpo Piremõ a.

Sero pape ao

Osekarotopo 1-3

Jezu poetory pyno Piremõ ehtopo 4-7

Ekaropotõh Onezimu poko 8-22

Aosekazumatõh etyhyryme 23-24

Kure tyripõtõh Ritonõpo a 25

¹ Ynymerohpyry moro oneneryme Piremõ. Yna epeme mase, yna akorehmaneme roropa. Ywy ase Pauru, äpuruhyrytaano. Kyrixtu Jezu omipona jexiryke tõmapose ywy äpuruhyry taka.

Ymaro Timoteu nase jakorehmäko serõhne merory poko.

² Jezu poetory tõ oximõmäkõ neneryme ynymerohpyry moro, atapyi taõkõ neneryme roropa, Apia neneryme roropa. Jezu poetoryme toexiryke yna oryxiryke mana. Arakipu neneryme roropa moro. Soutatume sä ynororo mä ya, yna akorehmaneme exiryke.

³ Ynara äko ase Ritonõpo a opoko xine: “Kure rokë Piremõ tõ tyriko Papa. Torëtyke pyra tyriko toto,” äko ase. Morara äko ase Kuesëkõ Jezu Kyrixtu a roropa.

Imehnõ pyno Piremõ ehtopõpyry poko

⁴ Jotururuhtao Ritonõpo a opoko oturüko ase. “Kure mase, Papa. Kure jakorõ Piremõ riryke oya,” äko ase opoko.

⁵ Ritonõpo poetory pyno oexiry ekätõko imehnõ mana ynanetaryme, Kuesëkõ Jezu enetuputyry poko oya ekarõko roropa mä toto.

⁶ Jezu maro mase ytoyõko, tonetupuhse oya exiryke. Morara exiryke ynara äko ase Ritonõpo a: “Papa, Piremõ akorehmako imehnõ zurutõhme Jezu enetupuhpõtõpyry poko tyya. Amorepako toto oenetuputyry poko, zae Piremõ eneryke tyya xine, Jezu Kyrixtu omipona se toto ehtõhme Piremõ samo,” äko ase.

⁷ Opyu ase Piremõ. Jakorõme mase. Yna pyno oexiryke atäkyemäko ase, poremäpyra ase roropa. Tuhkäkõ Ritonõpo poetory tõ täkye toehse opokoino, toto pyno oexiryke.

Onezimu akorehmapory poko

⁸ Etako pahne, orëpyra se jahtao, oruime jexiryke Kyrixtu enetuputyry poko, jomí poe zae ehtõh poko exiko, ykary oya repe.

⁹ Yrome opyno jexiryke, ajohpãme sã jomipona exiko, ãko rokẽ ase oya. Ywy ase Pauru. Kyrixtu Jezu nymenekahpyry ase typoko imehnõ zuru-tohme. Æpuruhyry taka tõmapose ase roropa Jezu pokoino. Morara jahtao ro, ajohpãme sã, ãko ase oya.

¹⁰ Naeroro ekaropõko ase oya Onezimu poko. Umükurume mana Kyrixtu enetuputyryke eya. Æpuruhyry tao jahtao mokyro zũme toehse ywy Kyrixtu ekaroryke eya.

¹¹ Osemazuhme aporo akĩme toexiryke opoetohpyryme toehse ynororo. Yrome seromaroro ýme toehse ropa nase. Ækorehmaneme toehse jakorehmaneme, enara.

¹² Seromaroro mokyro aropõko ropa ase oya. Jeano roropa ytõko mana imaro ipyno jexiryke ipunaka.

¹³ Tarõ ise ro ase repe, ymaro aehtohme, Æpuruhyry tao ro jahtao, jakorehmaneme, oesahpyo. Ritonõpo omiry kurã poko Jezu Kyrixtu poko imehnõ amoreparyke ya Æpuruhyry tao ase.

¹⁴ Yrome jakorehmaneme Onezimu riry se pyra exiase oturupyra ro jahtao oya. Jakorehmary se awahtao rokẽ jakorehmary se ase oya. Naeroro ekaropõko ase oya ajohpãme samo.

¹⁵ Otarãme Onezimu toepase owinoino osemazuhme. Mame ytõko ropa mana oya, jũme amaro ehtohme rahkene.

¹⁶ Seromaroro namotome rokẽ pyra mana. Namoto motye kuhse ynororo. Ækorõme toehse mana Kyrixtu enetuputyryke eya. Ipyno yronomyryme ase. Ipynohxo exiko mase roropa opoetoryme exiryke, Ækorõme roropa exiryke Kuesẽkõ enetuputyryke eya.

¹⁷ Naeroro oepeme jexiryke, mokyro eahmako, oya toytose ahtao, jeahmatoh sã oya.

¹⁸ Iiryryryme toehse ynororo ahtao oya, otinerũ tapoise eya ahtao, ya rokẽ epehmapoko ropa.

¹⁹ Ynara imerõko ase jemary ke nymyry. Ywy ase Pauru. Ywy roro oepehmãko ase. Yrome owenikehkapopyra roropa ase. Jephemara ro mase roropa. Yhnao orihketyme ro mexiry.

²⁰ Naeroro, jakorony, ajohpãme sã jomipona exiko Kuesẽkõ pyno oexiryke. Morara awahtao jãkyemãko mase. Jakorõme sã mase Kyrixtu enetuputyryke oya.

²¹ Awaro ase. Morara imeroryhtao ya jomipona exiko mase. Jomiry motye tyriko mase. Zuaro ase.

²² Morara awahtao osa ikurãkako jesaryme. Otarãme õmihpyrykõ etaryke Ritonõpo a jaropõko ropa mana oya xine. Moro se ase ipunaka.

Pauru tõ osekazumatopõpyry

²³ “Kure pãna mano,” kary se Eapura oya. Æpuruhyrytaõme mana ymaro, Jezu Kyrixtu poko imehnõ amoreparyke eya.

²⁴ Morara kary se roropa ymaro erohketõ Jezu omiry poko, Maku, Arix-taku, Temaxi, Ruka, enarã.

²⁵ “Kure rokẽ opoetory tõ tyriko Papa,” ãko ase Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu a opoko xine. Enarã.

EPEREU

Epereu tō Neneryme sero

Hebreus

Ekarotopo

Sero pape tymerose Jezu enetupuhnanō neneryme, juteume tonuruse aexityamō. Toto rohmanohpōko imehnō kynexine, Jezu rumekatohme eya xine eramatohme ropa pake toehotopōpyrykō sã toto ehtohme ropa repe.

Yrome Ritonōpo omipona exiketō akorehmary se sero pape merohpō kynexine tãkye toto ehtohme Jezu maro toehotokō poko. Jezu Kyrixtu tonehpose Ritonōpo a sero nono pona tōmiry kurã ekarotohme kyaa xine, imehxo toehtoh enepotohme kyaa xine Tumūkuru ae. Kyrixtu imehxo mana Ritonōpo nenyohyã motye, urutō kō motye, Moeze motye Jozue maro. Jūme Oturuketyme Imehxo mana, aosekarotopōpyry tynekaroryme imehxo roropa mana ahno rypyry korokatohme. Jezu Kyrixtu enetuputyryke kyaa xine typynanohse sytatose jūme rahkene.

Epereu 11 ekarōko Ritonōpo enetupuhnanō anamonohpyra ehtopōpyry poko Ritonōpo enetuputyry poko toetuarimarykohtao ro, totapase ahtao ro. Naeroro mokaro sã: “Oesëkōme Jezu enetuputyry poko oya xine onurumekara ehtoko oetuarimarykohtao ro,” äko mana.

Sero pape ao

Jezu Kyrixtu, Ritonōpo kurano 1.1-3

Ritonōpo nenyohyã motye 1.4–2.18

Imehxo mana Moeze motye 3.1–4.13

Oturukety, rewita tō motye 4.14–7.28

Tōmiry etapotoh mã imehxo 8.1–9.22

Kyrixtu osekarotopōpyry tynekaroryme imehxo 9.23–10.39

Ritonōpo enetupuhnanomo 11.1-40

Orēpyra Jezu enetuputyry 12.1-11

Tuaro ehtoh te, enaroximatoh 12.12-29

Ritonōpo zamaro ehtoh; oturutoh Ritonōpo a 13.1-25

Ritonōpo mūkuru poko

¹ Pake Ritonōpo kynoturune kytamurukomo a urutō kō ae. Tuhke rokē kynoturune. Urutō kō osenetupuhtoh ae kynoturune. Aosenehtokō ae roropa kynoturune eya xine.

² Morarame pake hkopyra kynoturune ropa Ritonōpo kyaa xine Tumūkuru ae. Ynororo a sero nono tōkehko tyripose eya aporo, sero pōkō emero. Mame tymenekase ynororo Ritonōpo a emero esēme ehtohme, sero nono pōkō esēme, kapuaōkō esēme roropa, enara ehtohme.

³ Ime aexiry saerehkane sã mana. Ritonōpo ime exiry saaro ime aexiry mana ipunaka. Mame Ritonōpo ime exiry enepōko mana sero pōkomo a. Tyjamitunuru ke tynyrityã onenahkapopyra mana. Morarame sero pōkō rypyry korokaxīpo kyporohne kapu ao, tuisamehxo, Ritonōpo maro. Emero esēme Ritonōpo mana.

Tynenyohyã motye Ritonōpo mūkuru ehtoh poko sero

⁴ Tynenyohyã motye kuhse Tumūkuru tyrise eya. Esety roropa Ritonōpo mūkurume, Tummy wino tapoise eya. Mokyro esety Ritonōpo nenyohyã esety motye mana.

⁵ Tumūkuru a ynara tykase Ritonōpo:

“Umūkurume mase.
 Seroae omyme osekarōko ase,”
 tykase Ritonōpo Tumūkuru a. Yrome tynenyohtyamo a morara kara
 kynekurehne. Ynara tykase roropa Tumūkuru poko:
 “Jūme ase, umūkurume mana,”
 tykase Ritonōpo Jezu poko. Yrome morara kara kynekurehne tynenyohtyā
 poko.

⁶Ynara roropa tykase Ritonōpo Tumūkuru tooehse ahtao sero nono pona:
 “Ynenyohtyā emero kure Umūkuru rīko mana.
 ‘Kure mase, tuisa imehxo,’
 āko toh mana eya,”
 tykase Ritonōpo.

⁷Yrome ynara tykase tynenyohtyā poko:
 “Tyryrykane sā ynenyohtyā rīko ase axī toto ytotohme.
 Apoto sā roropa ynamoto tō ripōko ase orēpyra toto ehtohme,”
 tykase.

⁸Yrome Tumūkuru poko ynara tymeropose Ritonōpo a:
 “Ritonōpome mase.
 Tuisame oehtoh exikehpyra mana jūme.
 Zae oexiryke ipunaka tuisa kurāme mase.
⁹Zae ehtoh se mase te, zae pyra ehtoh se pyra roropa mase ipunaka.
 Morara exiryke kymenekase,
 tākye ipunaka oehtohme
 imehxo oehtohme roropa,
 imehnō motye kuhse oehtohme,”
 tykase Ritonōpo Tumūkuru a.

¹⁰Ynara tykase roropa ynororo eya:
 “Oya sero nono tyrise apitoryme.
 Kapu roropa tyrise oya, oemary ke, Ritonōpome oexiryke.

¹¹Enahnōko mā onyrytā repe.
 Yrome omoro orihpyme mase jumāme.
 Xihpyryme onyrytā mā exīko repe upo xityā samo.

¹²Upo sā toto amēnōko ropa mase,
 toto myakāmatohme.
 Yrome omoro mase etyorōmara.
 Tamuhpōme exipyra mase roropa,”
 tykase Ritonōpo Tumūkuru a.

¹³Ynara tykase roropa Ritonōpo Tumūkuru a:
 “Oporohko tāna. Tuisamehxo mexino ymaro.
 Ozehnotokō poremākapōko ase,
 opoetoryme toto rīko ase roropa,”
 tykase Ritonōpo eya. Yrome morara kara kynexine tynenyohtyamo a.

¹⁴Naeroro oturuxi Ritonōpo nenyoyhtyā poko. Kapu ae inenyoyhtyā
 mokaro. Tupūke pyra rokē mā toto. Toto aropōko Ritonōpo mana tarōkō
 akorehmatohme. Tynypynanohtyā akorehmase toto aropōko mana.

2

Kypynanohtohkō kurā poko

¹Morara exiryke otato sehtone omi kurā totase kyya xine ahtao. Tomeseke
 sehtone aomipona exikehpyra kuehtohkōme.

² Ritonõpo nenyoyhtyã omihpyry zae kynexine. Zae ehtoh poko tutuarõtanhpose imehnomo. Toto omihpyry omipona pyra exiketõ tuãnohse toto iirypyrykõ eheppyryme.

³ Yrome Kuesẽkõ Jezu omiry mokaro omihpyry motye kuhse mana. Otato pyra kuahtao xine kuãnohtorỹko mana, ekuehpyra mana. Osemazuhme kypynanohtokõ poko tyya kynoturune. Morarame etananõ roropa kutuarõtanhpotone zae aehtoh poko.

⁴ Ritonõpo roropa zae toehtoh poko kutuarõtanhpotone tyjamiunuru eneporyke, kurãkõkara kurãkary poko, enara. Typoetry tõ tyjamihtanhpose Tuzenu a tyotyorõ waro toto ehtohme orẽpyra toto ehtohme imehnõ Jezu poetory akorehmatohme emero porehme. Ise toehtopõpyry ae ro tyjamihtanhpose toto eya.

Kyrixtu enurutopõpyry ahnome kypynanohekõme

⁵ Sero nono tyrisenã tyrise ropa ahtao, sero põkõ esẽme tynenyoyhtyã onyripyra Ritonõpo exiko mana. Moro poko ourutorỹko ynanase sero-maroro.

⁶ Mãpyra ynara tymerose imepyny a Ritonõpo omiryne:
 “Otyme kure yna, ahnome rokẽ ynanase?
 Yrome yna poko osenetupuhnõko mase.
 Orihketõme ynanase,
 yrome yna pyno ro mase.

⁷ Tyrise ynanase oya onenyoyhtyã
 ime exiry sã pyra aporo;
 tuisamehxo tyrise roropa ynanase oya,
 onyrytyã esẽme.

⁸ Ajamitunuru poe emero esẽme tyrise ynanase oya,”
 me tymerose imepyny a Ritonõpo omiryne. Naeroro, emero esẽme karyke, emero esẽme toehse toh mã repe. Yrome ahno enẽko sytatose emero esẽme pyra ro.

⁹ Yrome Jezu poko enetupuhnõko sytatose. Axĩtao rokẽ tuisame hkopyra toehse ynororo Ritonõpo nenyoyhtyã poetoryme samo. Mame Ritonõpo omi poe toorihse ynororo kymyakãkõme, orihpyra kuehtohkõme, kypyno xine Ritonõpo exiryke. Mame toorihse exiryke tuisamehxo Jezu tyrise ropa Ritonõpo a. Emero esẽme tyrise eya.

¹⁰ Tuaro Ritonõpo kynexine Tumũkuru tuarimapory poko. Ynara tykase ynororo Tumũkuru poko: “Toetuarimaryke iirypyrymãkõ kurãkary waro exiko mana,” tykase. Emero ritõme ynororo. Tynyrytyã onenahkapopyra roropa mana. Tuhkãkõ eahmary se ynororo, tyya toto ytotohme typoenõme toto ehtohme, tymaro tuisame toto ehtohme.

¹¹ Kuesemazupurukõme toexiryke kukurãkatorỹko mana, kyyrypyrykõ korokãko roropa mana, Kumykõme roropa Jũ ehtohme. Naeroro ihximyra mana tyekyryme kuehtohkõ poko.

¹² Ynara tykase ynororo Tummy a:
 “Papa onyrihpyry poko jakorõ tõ zurũko ase.
 Opoko eremiãko ase, kure oekarõko ase opoetry tõ maro tõximõse yna ahtao,”
 tykase.

¹³ Ynara tykase roropa ynororo: “Ritonõpo, oenetupuhnõko ase,” tykase. “Taro ase ypoenõ maro, moxiã onekarotyã ya,” tykase Jezu.

¹⁴ “Ypoenõ moxiamo,” kynako Jezu kypoko xine. Ahnome kuexirykõke kysã xine Jezu toehse, ahnome, tupũke, tumunure roropa, enara. Ahnome

toehse ynororo toorihtohme, toorikyry ke joroko tamuru enahkatohme, kuorikyrykō esēme sã joroko tamuru exiryke.

¹⁵ Kuorikyrykō zuno kuexirykōke tymyhse sã sexiatiase. Joroko tamuru namotome sexiatiase. Yrome joroko tamuru enahkaryke tyya tymyhpokase ropa sã sytatose eya.

¹⁶ Zuario sytatose. Ahnome toehse Jezu tynenyoyhtyã akorehmatohme pyra tyya. Ynara tymerose Ritonõpo omiryne sero poko: “Tooehse ynororo Aparão pakomotyã akorehmatohme rokē tyya,” me tymerose Ritonõpo omiryne.

¹⁷ Morara exiryke tupūke exiketyme toehse ynororo, takorō tō samo, kymarokō samo. Kysã xine toehse ynororo zae tōturutohme kypoko xine Ritonõpo a, kypynanohnekōme roropa toehtohme. Ritonõpo omipona toexiryke kyyrypyrykō korokãko mana kyyrypyrykō topehmase exiryke tyya.

¹⁸ Tukupse ynororo joroko tamuru a iirypyryme tyritohme repe. Toetuarimase roropa ynororo. Naeroro kuakorehmarykō waro mana tukupse kuahtao xine joroko tamuru a.

3

Jezu poko Moeze poko roropa

¹ Wekry tōme matase. Jezu akorō tōme sytatose, toahmase Ritonõpo a kuexirykōke ipoetoryme kuehtohkōme. Osenetupuhtoko Kuesēkō Jezu poko. Tonehpose ynororo Ritonõpo a tymaro oturuketō tuisaryme aehtohme, kypoko xine aoturutohme Tummy a, tonetupuhtokō poko. Ihximyra sytatose roropa Kuesēkōme Jezu ekarory poko.

² Tymoise Ritonõpo Jezu a kynexine. Tymenekahpō omipona kynexine, Moeze sã toerohtoh poko. Moeze a roropa tymoise Ritonõpo toerohtoh poko, Ritonõpo poetory tō poko, Izyraeu tō poko.

³ Yrome Jezu Moeze motye kuhse kynexine, tuisamehxo. Tapyi amone eneryhtao kyya xine: “To! Emese kure mase. Tapyi rine nymyry mase,” åko sytatose eya. Yrome tapyi a morara kara sytatose. Moro saaro Moeze motye kuhse Jezu mana.

⁴ Mame tapyi rinanōme sytatose. Tuhke tapyi rihpō nae. Yrome Ritonõpo emero ritōme kuhse mana. Emero tyrise sytatose Ritonõpo a.

⁵ Moeze a Ritonõpo tymoise kynexine ipoetory tō eraseme sã rokene. Ritonõpo namotomē kynexine. Urutōme roropa kynexine Ritonõpo poe. Ritonõpo nekarory poko imeipo tōturuse ynororo.

⁶ Yrome Kyrixtu a Ritonõpo tymoise kuhse, Moeze motye kuhse. Tummy omipona kynexine tapyi esē nymyry samo, Ritonõpo mūkurume exiryke. Mame Ritonõpo poenōme sytatose oserehpyra kuahtao xine, Kuesēkō onenetupuhkehpyra kuahtao xine te, penekhepyra kuahtao xine Kuesēkō eraximary poko, enara. Imehnō motye kuhse Jezu exiryke onenetupuhkehpyra sehtone.

Ritonõpo poetory tō oserematoh poko sero

⁷ Ynara åko Ritonõpo Zuzenu:
“Seroae Ritonõpo omiry etaryhtao oya xine,

⁸ otato ehtoko. Ekurehpyra ehtoko.
Pake atamurukō ehtopopyry sã pyra ehtoko ahno esao pyra toto ahtao. Ynara tykase toto: ‘Ritonõpo se pyra sytatose Kuesēkōme. Aomipona pyra sehtone. Kuãnohpyra xine mana,’ tykase toto. Onymoipyra toh kynexine.

Tosēkō tukuhse eya xine.

⁹ Moroto atamurukō jukuhne toto, tyehno xine jehtohme.

Yjमितunuru tonese tyya xine ahtao ro jukuhne toto.

¹⁰ Morara exiryke 40me jeimamyry mokaro zehno toehse ywy.

Ynara akene: 'Azahkuru rokē mokaro osenetupuhnōko mana.

Jomipona pyra ekurehnōko mā toto,'

akene toto poko.

¹¹ Toto zehno exine.

Naeroro ynara akene:

'Jesaka omōpyra ekurehnōko mokaro mana.

Jūme omōpyra mā toto jesaka ymaro oserematoh taka,' akene,"

tykase Ritonōpo Zuzenu.

¹² Wekyry tomo, tomeseke ehtoko oorypyrykō poko oexirykōino okurohtao xine Kuesēkō onenetupuhkehpyra oehthokōme, Ritonōpo onurumekara roropa oehthokōme. Jūme orihpyme Ritonōpo mana.

¹³ Yrome Ritonōpo omipona oehthokōme atakorehmatoko kokoro rokene. "Taroino jomipona ehtoko," karyhtao Ritonōpo a kyya xine atakorehmatoko, toiro Jezu poetory osenekunopyryino tyrypyry poko.

¹⁴ Kyrixtu maro oxiekyryme sytatose. Osepeme roropa imaro sytatose Ritonōpo onenetupuhkehpyra kuahtao xine, apitoryme Jezu enetupuh-topōpyry saaro kyya xine ipoetoryme toehse kuahtao xine.

¹⁵ Ritonōpo omiryne ynara tymerose:

"Seroae Ritonōpo omiry etaryhtao oya xine otato ehtoko.

Ekurehpyra ehtoko.

Pake atamurukō ehtopōpyry sā pyra ehtoko.

Ahno esao pyra tahtao xine

onymoipyra toh kynexine,"

me tymerose.

¹⁶ Onokākō Ritonōpo omiry etaxīpo otato pyra toehse? Onokākō onymoipyra toehse roropa? Arypyra. Ejitu poe Moeze narotyamo, Moeze ekaḥmahpōkomo emero.

¹⁷ Onokākōmo a Ritonōpo zetū tanŷse 40me jeimamyry? Arypyra. Irypyrymākōmo a jetū tanŷse. Naeroro toorihse toto ona po, ahno esao pyra.

¹⁸ Morarame ynara tykase Ritonōpo: "Jūme ytopyra mā toto ynekarohpyry pona. Oserematoh taka ytopyra ekurehnōko mā toto," tykase. Onokākō poko morara tykase nae? Arypyra. Tymoiipyra aehtyā poko morara tykase, tōmipona pyra toto exiryke.

¹⁹ Naeroro ynara enetupuhnōko sytatose, Ritonōpo nekarohpyry pona ytopyra tokurehse toto onenetupuhpyra tokurehse toexirykōke.

4

¹ Zae ro Ritonōpo omihpyry mana kyya xine. "Oesēkōme jenetuputyryhtao oya xine omōnōko matose jesaka, ymaro oseremāko matose," katopōpyry zae mana. Naeroro tomeseke sehtone, ekurehpyra kuehtokōme, ynara kara Ritonōpo ehtohme kypoko xine: "Mose omōpyra mana jesaka. Ymaro oseremara mana, ekurehnōko," kara Ritonōpo ehtohme kypoko xine.

² Moro omi kurā totase kyya xine, mokaro pakatokō saaro. Totase eya xine repe. Yrome otato pyra toh toehse onenetupuhpyra toexirykōke.

³ Yrome kymarokomo, enetupuhnanōme kuexirykōke, Ritonōpo maro exiko sytatose. Imaro oseremāko sytatose, aomihpyry ae ro. Ynara tymerose Ritonōpo omiryne aomipona pyra exiketō poko:

"Toto zehno exine.

Naeroro ynara akene,
jesaka omōpyra ekurehnōko mā toto.
Jūme ytopyra mā toto moro pata pona.
Ymaro ytopyra mā toto oserematoh taka.”

Morara tymerose Ritonōpo omiryne pakatokō poko. Moino ro, sero nono ritopōpyry poe ro, aerohtoh tōtyhkase roropa.

⁴ Mame 7me ěmepyyry poko ynara tymerose Ritonōpo omiryne: “7me tōmehse ahtao tōtyhkase ynororo tynyriry tō riry poko, mame tōseremase ynororo,” me tymerose.

⁵ Ynara tymerose roropa moro poko Ritonōpo omiryne: “Jūme ytopyra mā toto ymaro oserematoh taka,” tykase.

⁶ Osemazuhme aomiry etananomo a aomiry totase repe. Yrome Ritonōpo esaka omōpyra tokurehse toto oserematoh taka, onenetupuhpyra toexirykōke. Yrome imehnō mā Ritonōpo maro exīko. Esaka omōnōko toh mana oseremase.

⁷ “Taroino jomipona ehtoko,” tykase Ritonōpo eya xine repe ayatorykohtao ahno esao pyra. Yrome aomipona pyra tokurehse toto. Morara exiryke tuhke jeimamyry taropose ahtao morara tykase ropa Ritonōpo. Ynara tymerose Tawī a Ritonōpo omiryne:

“Taroino jomiry etaryhtao oya xine,
jomipona ehtoko.
Ekurehpyra ehtoko,”

tykase.

⁸ (Otarāme imepỹ ynara āko mana: “Jozue ekepyry a Ritonōpo poetory tarose Ritonōpo nekarohpyry pona, oserematoh pona,” āko repe. Yrome zae pyra morara kary.) Ritonōpo esaka nymyry toto anaropyra Jozue kynexine. Ritonōpo oserematoh taka toto anaropyra kynexine. Ritonōpo esaka nymyry tarose toto ahtao eya aoserematohkōme: “Taroino jomipona ehtoko,” kazomopyra Ritonōpo exiry.

⁹ Naeroro Ritonōpo nekarory anapoipyra ro ipoetory tō mana, oserematoh nae ro exiryke Ritonōpo maro, Ritonōpo oserematohōpyry saaro pake omazūetatomykaponato ae.

¹⁰ Esaka tomōse kuahtao xine kuoserematohkōme Ritonōpo maro, kuerohtohkō poko pyra exīko sytatose, oseremāko sytatose Ritonōpo saaro, erohkehxīpo Ritonōpo oserematohōpyry saaro.

¹¹ Naeroro ehmaropa Ritonōpo a. Aomipona yronymyryme sehtone imaro kuoserematohkōme.

¹² Ritonōpo omiry isene exikety sã kuamorepatorỹko mana. Emese kure exikety sã roropa zonētyã enetupuhpōko mana. Osetato taerē rato ahtao omōnōko mā etyhpyry pona tōsē worryhtao. Ike tōsē sahsahkāko sytatose roropa, zehpo osenēko ipũ tysahkase ahtao. Moro rato sã Ritonōpo omiry mana. Imotyē kuhse mana, osetato taerē exikety motye etaryhtao kyya xine. Kuosenetupuhthkō jarao sã exīko mana kyya xine. Kypenetatohkō roropa jarao sã exīko kyya xine. Zonētyã enetupuhpōko Ritonōpo omiry mana, emero zuaro Ritonōpo exiryke.

¹³ Otonēsaromepyra sytatose kueneypyra xine Ritonōpo ehtohme. Tynyrityã emero porehme enēko Ritonōpo mana. Kuykuytorykō enēko mana kuosenetupuhthkō roropa enēko mana. Mame imeīpo Ritonōpo ěpataka ytōko sytatose emero porehme. Toiroro Ritonōpo ěpataka osekarōko sytatose kynyrityākō poko. Naeroro kytamurukō ehtopōpyry sã pyra sehtone, Ritonōpo onenetupuhpynō ehtopōpyry sã pyra. Aomipona sehtone ekurehpyra kuehtohkōme kuomomyrykō poko Ritonōpo esaka.

Ritonõpo maro oturuketõ tuisaryme Jezu ehtoh poko

¹⁴ Morarame Jezu Ritonõpo maro oturuketõ tuisaryme mana. Kynonuhne kapu aka, Ritonõpo esaka, kypoko xine oturuse Tummy maro, kuakorehmapose xine. Naeroro onenetupuhkehpyra sehtone. Imehnõ onurukehpyra sehtone roropa ipoko.

¹⁵ Ritonõpo maro oturuketõ tuisaryme mokyro mana, kuakorehmanekomo. Jamihme pyra kuehtohkõ waro mana ipunaka, kysã xine tukuhse toexiryke joroko tamuru a iirypyryme tyrithme repe. Yrome iirypyryme pyra kynexine ipunaka.

¹⁶ Morara exiryke oserehpyra sehtone. Soturutone Ritonõpo maro, kypyno xine exiryke. Kyyrypyrykõ korokãko mana. Kypyno xine toexiryke jamihme kyritorõko mana, kyyrypyrykõ poko kyrirykõ se joroko tamuru ahtao.

5

¹ Juteu tõ Ritonõpo maro oturuketõ tuisary ahnome rokẽ toh mana, kysã xine. Tymenekase ynaroro oturuketõme Ritonõpo maro imehnõ poko, toto zehno pyra Ritonõpo ehtohme. Naeroro tynekarory etapãko toh mana Ritonõpo a ekarotohme ahno rypyry korokapotohme.

² Ahnome rokẽ toexirykõke kysã xine, putupyra exiketõ zehno pyra toh mana. Azahkuru roropa toto ahtao toto zehno pyra ro toh mana. Nupunato toto enery waro roropa toh mana.

³ Morara exiryke tynekarory etapãko toh mana iirypyrymãkõ rypyry korokapotohme. Imehnõ rypyry rokẽ kara korokapotohme, tynekarorykõ etapãko toh mana. Tyryrypyhpyke toexirykõke tyryrypyrykõ korokapotohme roropa tynekarorykõ etapãko toh mana.

⁴ Tamoreme pyra Ritonõpo maro oturuketõ tuisaryme exiko mã toto. Tuisamehxo toexiry se exikety ahtao exipyra mana. Ritonõpo a tymenekase ahtao rokẽ, imaro oturuketõ tuisaryme exiko mana Arão menekatopõpyry saaro.

⁵ Moro saaro Kyrixtu, Ritonõpo nymenekahpyry tamoreme pyra tooehse. Ritonõpo ynara tykase eya:

“Umũkurume mase.
Seroae omyme jehtoh ekarono,”
tykase ynororo.

⁶ Ynara tymerose roropa Ritonõpo omiryne:

“Omorõ mase ymarõ oturukety jumãme,
Meukizeteke ehtoh samo,”
tykase ynororo.

⁷ Morarame Jezu sero nono po tahtao, tõtururuhtao sam tykase Ritonõpo neneryme. Tãtasamase roropa ynororo yronymyryme. Ipynanopyry waro Jummy, orihpyra aehtohme. Mame typoko epyrypara Jezu exiryke, Tummy omipona roropa exiryke, aomiry totase Ritonõpo a.

⁸ Mame Ritonõpo mũkurume tahtao ro Tummy omipona toehse ipunaka toorikyry ponãmero.

⁹ Morarame toetuarimatopõpyryke kypynanohnekõme toehse ynororo. Jũme typynanohse sytatose eya tõmipona toehse kuexirykõke.

¹⁰ Naeroro oturuketõ tuisaryme tyrise ynororo Ritonõpo a, Meukizeteke ehtopõpyry samo.

Sẽ nase Ritonõpo rumekahpõkõ wãnopryrõ poko

¹¹ Ritonõpo maro oturuketõ tuisaryme Jezu ehtoh poko tuhke nae ase. Oururukõ se roropa ase repe. Yrome tupime ãmoreparykõ ya, tũpore sã õsenetupuhthõkõ exiryke. Onenetupuhpyrahme sã matose.

¹² Okynā matose Jezu poetoryme repe. Yrome imehnō amoreparý waro pyra ro matose. Āmoreparýkō se matose āmorepatopōpyrykō poko ropa pake Jezu enetupuhpōpyry saaro oya xine. Morohne kure repe. Yrome awātarykō se roropa matose. Poeto pitiko sã matose. Suhsu se rokē mã toto tōsē onry waro pyra toexirykōke. Mokaro sã matose tupimākara rokē waro oexirykōke.

¹³ Enurusenã kō zae ehtoh waro pyra mã toto, zae pyra ehtoh waro pyra roropa mã toto. Enurusenã kō sã matose.

¹⁴ Kokoro rokē Ritonōpo omipona kuahtao xine aomiry waro exīko sytatosē. Tupime ehtoh waro roropa exīko sytatosē. Morara kuahtao xine tōsē ōnanō sã exīko sytatosē. Zae ehtoh Ritonōpo a waro exīko sytatosē, zae pyra ehtoh waro exīko roropa sytatosē.

6

¹ Morara exiryke itamurumehxo satamorepatone Kyrixtu poko, aomipona kuehtohkōme. Osemazuhme tuhke pyra āmorepatopōpyrykō kynexine Jezu enetupuhpitoryhtao oya xine. Ynara āmorepatopōpyrykō kynexine, oopyrykō rumekary poko oya xine te, Ritonōpo enetuputyry poko,

² ahno ēpurihkary poko te, Ritonōpo Zuzenu apoiry poko oya xine erotohme imehnō Jezu poetory tō akorehmary poko, aorihtyã ēsemākapory ropa poko te, kurākō apiakatohtoko, enara.

³ Ritonōpo waro toehse awahtao xine morohne poko atamorepatoko osemazuhme. Yrome atamorepatoh nae ro mana. Naeroro Ritonōpo ise ahtao itamurumehxo satamorepatone.

⁴ Mame imepyny a Jezu enetupuhxīpo, turumekase ropa eya ahtao tupime kuhse mana tyryppyry rumekary ropa eya Jezu enetupuhpōpyry ropa tyra tosēme. Osemazuhme Jezu tonetupuhse eya xine repe. Ritonōpo poetoryme toehse toto. Ikurohtaka xine tomōse Ritonōpo Zuzenu.

⁵ Ritonōpo omiry kure exiry waro toehse mã toto. Ritonōpo jamitunuru waro toehse roropa mã toto. Emero motye Ritonōpo imehxo exiry tonepupuhse eya xine roropa repe.

⁶ Moromeīpo Kuesēkō Kyrixtu enetuputyry turumekase ropa eya xine. Morara exiryke mokaro anakorehmasaromepyra imehnō mana, iiryppyrykō rumekary ropa poko eya xine, Kyrixtu enetuputyry ropa poko eya xine, enara. Tosēkōme Ritonōpo enetupuhxīpo, turumekase ropa tyra xine ahtao ynara sã mana, Ritonōpo mūkuru exixihmazomory ropa sã mana wewe pokona onenetupuhpyra ropa toehse toexirykōke. Jarao ihxirory ropa sã mana imehnō neneryme. Popyra mana ipunaka.

⁷ Otupikō poko osenetupuhpōpyry. Konopome ahtao anarykatyãkō ahtãko mana. Eperytãko mana. Otyro zamaro nono ahtao tãkye exīko matose. Morararo Ritonōpo, tãkye roropa mana tutupi kurã eneryke tyra.

⁸ Yrome otupikō po ātaryka rokē tahtase ahtao, omoxino tōkehko, sairi tōkehko, popyra oya xine mana. Morararo popyra rokē tutupi eneryke tyra tutupi zēhno exīko Ritonōpo mana. Otarãme ihtomapōko mana. Apoto zukãko mana, jahkapotohme.

⁹ Wekury tomo, otuarōtanohtorỹko ase opyno xine jexiryke tomeseke oexirykō se roropa jexiryke. Yrome Jezu poetoryme nymyry oekarotorỹko ynana. Naeroro tupito kurã sã matose yna a Jezu enetuputyryke oya xine.

¹⁰ Zae rokē Ritonōpo āpiakatorỹko mana. Wenikehpyra ynororo oerotohtopōpyrykō poko aomipona. Ipyno oexirykōke imehnō Jezu poetory tako-rehmase oya xine. Imehnō akorehmãko ro matose.

¹¹ Penekehpyra oehtohkō se ynanase Jezu poetory pyno oexirykō poko. Ātamoreparykō se roropa ynanase Ritonōpo poko, zuaro kuhsehxo oehtohkōme. Aomipona oehtohkō se ynanase oorikyrykō ponāmero, imaro oehtohkō ponāmero. Atamorepakehpyra awahtao xine, aomipona exikehpyra roropa awahtao xine orēpyra exīko matose Ritonōpo enetuputyry poko.

¹² Akīme exiketō sā pyra ehtoko. Jezu onenetupuhkehpyra ehtoko. Penekehpyra ehtoko roropa openetatohkō eraximary poko oya xine. Mame Ritonōpo nekarory kurā apoīko matose.

Sē nase ajohpe pyra Ritonōpo ehtoh poko

¹³ Mame Aparāo a ynara tykase Ritonōpo pake: “Kure orīko ase,” tykase. Mame ynara tykase roropa: “Jomihpyry ae ro kure orīko ase,” tykase, ajohpe pyra toexiry waro Aparāo ehtohme. Mame Ritonōpo motye exikety pyra mana. Ynoro rokē Imehxo Exiketyme mana. Naeroro tamoreme rokē zae toehtoh tokarose Aparāo a. Ritonōpome toehtoh tokarose eya.

¹⁴ Ynara tykase ynororo Aparāo a: “Ekurehpyra ase. Kure rokē orīko ase. Tuhkākō ekarōko ase roropa oya apakōme,” tykase Ritonōpo Aparāo a.

¹⁵ Morarame toraximase Aparāo a, toraximase. Mame penekehpyra toexiryke Ritonōpo nekarohpyry tapoise eya rahkene.

¹⁶ Toipe sytatose. “Ekurehpyra ase,” karyhtao imepyny a kyya xine, ajohpe se pyra kuahtao xine imepỹ imehxo exikety netaryme morara āko sytatose. Morarame mokyro imehxo exikety pokoino kuomihpyrykō ae emero tyrīko sytatose ekurehpyra. Tokurehse kuahtao xine ehxirōko sytatose toipe. Naeroro: “Ekurehpyra ase,” karyhtao imehxo exikety netaryme, oseosezuhpyra exīko sytatose toipe.

¹⁷ Morararo Ritonōpo: “Kure orīko ase,” tykase tahtao, ekurehpyra mana. Mame ekurehpyra toehtoh poko jūme kutuarōtanohpotorỹko mana. Naeroro: “Ekurehpyra ase. Jomihpyry ae ro kure orīko ase,” tykase ynororo.

¹⁸ “Jomihpyry ae ro kure orīko ase,” tykase toexiryke: “Ekurehpyra ase,” tykase roropa toexiryke, asakoro nae sytatose etyorōmara exiketōmo. Ajohpe ehsaromepyra Ritonōpo mana. Naeroro kuewomaneke maro toehse sytatose. Aomiry kurā etaryke kyya xine, oserehpyra sytatose. Kuytorykō eraximāko sytatose Ritonōpo esaka. Naeroro onurumekara sytatose.

¹⁹ Ritonōpo omihpyry ae kuytorykō eraximāko sytatose Ritonōpo esaka. Aomiry onurumekara sytatose. Oserehpyra sytatose kukurohtao xine. Kuesēkō onenetupuhkehpyra sytatose roropa. Imaro Ritonōpo esaka ytōko sytatose. Seromaroro tapurepyra toehse mana. Topohme ytōko sytatose Ritonōpo esaka.

²⁰ Jezu osemazuhme moro taka tomōse kuakorehmatohkōme. Ritonōpo maro oturuketō tuisaryme imehxo toehse ynororo, kuakorehmanekōme, jūme, Meukizeteke ehtopōpyry samo.

7

Meukizeteke tuisame ehtoh poko

¹ Mame mokyro Meukizeteke, tuisame kynexine pake, pata Sarē esēme. Ritonōpo maro oturuketyme roropa kynexine. Emero esēme imehxo Ritonōpo mana. Morarame Aparāo tyekyry tō puxihkaxīpo zehnotokō wino toeramase ropa, tuisa tō etapaxīpo. Mame tosaka toeopyry ropa ahtao tōseporyse Meukizeteke maro. Mame Aparāo eneryke tyya ynara tykase ynororo: “Kure orīko Ritonōpo mana. Morararo mā kure ya,” tykase ynororo.

² Mame tymōkomory tapiakase Aparāo a tynetapatyā mōkomohpyry. Omame porehme ahtao toiro touse eya ekarotohme Meukizeteke a.

“Meukizeteke,” kary: “Tuisa imehxo, Zae exikety,” kary. Sarē esēme esety akorō kynexine. “Sarē,” kary: “Torētyke pyra kyrihpōkō,” kary roropa.

³ Meukizeteke zū poko, jē poko roropa itamuru tō poko roropa onymeropyra tokurehse toto ipunaka. Aenurutopōpyry poko aorikyry poko roropa zuaro pyra sytase imerohpyry pyra exiryke. Naeroro Ritonōpo mūkuru ehtoh sã kynexine. Ritonōpo maro oturuketyme exikehpyra ynororo jumāme.

⁴ Etatoko pahne, tuisamehxo Meukizeteke exiry enetupuhtoko. Aparāo juteu tō tamuru. Yrome eya ro tynetapatyā mōkomohpyry tapiakase, zokonaka ekarotohme Meukizeteke a, tynekaroryme Ritonōpo a.

⁵ Rewi pakomotyā poko ourutoryko ase. Ritonōpo maro oturuketōme toto ahtao Ritonōpo nymeropohpyry poe ynara āko mā toto imehnō juteu tomo a: “Omōkomorykō apiakatoko zokonaka ekarotohme yna a,” āko mā toto tyekyry tomo a. Aparāo pakōme toto ahtao ro: “Zokonaka ekarotoko yna a,” āko mā toto eya xine.

⁶ Yrome Meukizeteke Rewi parỹpyryme pyra kynexine. Rewi parỹpyryme pyra tahtao ro Aparāo napiakahpyry apoine. Aparāo mokyro: “Kure orīko ase,” katopōpyry etahpō Ritonōpo a. Eya: “Kure orīko Ritonōpo mana. Morara kure ya,” tykase Meukizeteke.

⁷ Zuaro sytase, imepyny a: “Kure orīko Ritonōpo mana,” kahpō tuisamehxo mana. Morara katopōpyry etahpō tuisame hkopyra mana. Naeroro Meukizeteke Aparāo motye kynexine, tuisamehxo.

⁸ Etatoko pahne, mokaro Ritonōpo maro oturuketō imehnō napiakatyā apoīko mā toto. Kysã xine rokē mā toto, orihketōme roropa mā toto. Māpyra Meukizeteke a Aparāo napiakahpyry tapoise ahtao isene exiketyme kynexine. “Mokyro toorihse,” katoh pyra mana Ritonōpo papē poko.

⁹ Naeroro ynara kary se ahtao: “Rewi a roropa Aparāo maro ro tymōkomory tapiakase zokonaka ekarotohme Meukizeteke a.” (Rewi pakomotyā mokaro imehnō, juteu tō napiakatyā apoinanomo.) Naeroro tynapiakahpyry ekaroneme roropa Rewi kynexine.

¹⁰ Enurupyra ro tahtao moro tokarose eya, ipuhturume ro tahtao Aparāo ao. Itamuru a tymōkomory tapiakase ahtao, eya roropa tymōkomory tapiakase samo. Mame tynapiakahpyry tokarose sã eya Meukizeteke a, āko ase Rewi poko.

¹¹ Rewi pakomotyā tyripose Ritonōpo a Izyraeu tō akorehmatohme, Ritonōpo omipona tofo ehtohme. Yrome orēpyra Ritonōpo omipona exipyra tokurehse toto. Morara exiryke imepỹ tyrise Ritonōpo a toto myakāme Kyrixtu rahkene. Mame Kyrixtu tooehse Arāo ehtopōpyry sã pyra. Meukizeteke ehtoh sã toehse ynororo. Mame tyjamitunuru rīko mana kukurohtaka xine Ritonōpo omipona kuehtohkōme.

¹² Moeze omihpyry poe Ritonōpo maro oturuketōme Rewi pakomotyā kynexine. Seromaroro imepỹ tyrise Ritonōpo a typoetory tō akorehmaneme Arāo pakomotyā myakāme. Morara exiryke Moeze nymerohpyry tyorōmary se toehse. Omī kasenato omipona kuehtohkōme, Jezu omipona kuehtohkōme.

¹³ Kuesēkō Kyrixtu poko ourutoryko ase. Rewi paryme pyra kynexine. Jekyry tyoro kynexine. Jezu ekyry Ritonōpo maro oturuketōme exipitopyra kynexine.

¹⁴ Juta paryme rokē kynenurune Kuesēkō Jezu. Juta pakomotyamo a: “Ritonōpo maro oturuketyme exiko,” kapitopyra Moeze kynexine. Naeroro mokaro Ritonōpo maro oturuketō sã pyra Jezu Kyrixtu kynexine. Tyoro kynexine rahkene.

Ritonōpo maro oturukety kasenato kurā kuhse ehtoh poko

15 Naeroro tupime pyra ynara enetuputyry, tyoro oturukety Ritonōpo maro toehse, Meukizeteke ehtopōpyry samo.

16 Ritonōpo maro oturuketye toehse ynororo ahno omi poe pyra, Rewi parŷpyryme toehstopōpyryke pyra roropa. Yrome tyjमितunuru poe Ritonōpo maro oturuketye toehse ynororo orihpŷme exiketyme toexiryke jumāme.

17 Ynara tymerose Tawi a Ritonōpo omiryne: “Ymaro oturuketye nymyry mase, jūme, Meukizeteke ehtoh samo,” tykase.

18 Jamihme pyra mokaro kynexine, Moeze nymerohpyry omipona se exiketomo. Zae nymyry ehsaromepyra toh kynexine Ritonōpo neneryne, jamihme pyra toexirykōke. Morara exiryke: “Jomihpyry pakato omipona ehtoko,” kara Ritonōpo toehse.

19 Moeze nymerohpyry omipona se exiketō kure ehsaromepyra toh kynexine emero. Naeroro māsa rokē typenetatohkō eraximāko toh kynexine. Seromaroro imepŷ tokarose Ritonōpo a kyya xine kypoko xine oturuketye Kyrixtu. Imehnō penetatoh mōtye kuhse kypenetatohkō kure mana. Naeroro orēpyra kypenetatohkō eraximāko sytatose.

Ritonōpo maro oturuketye kurehxo

20 Ritonōpo omihpyry roropa nae sytatose: “Ekurehpyra ase,” katopōpyry Ritonōpo a Jezu poko. “Ymaro oturuketye mana, jumāme,” katopōpyry roropa nae. Morara kapitopyra Ritonōpo imehnō poko, tymaro oturuketōme toehse toto ahtao.

21 Yrome Ritonōpo maro oturuketye toehse Jezu, ynara katopōpyry ae ro Ritonōpo a:
“Ekurehpyra ase.

Jūme onŷtyoromara ase roropa.

Omoro mase ymaro oturuketye

imehnō akorehmatohme jumanatome,”

katopōpyry ae ro.

22 Naeroro: “Ekurehpyra ase,” tykase Ritonōpo exiryke tymaro oturuketye Jezu tyrise ahtao orēpyrahxo Jezu toehse, Tummy omiry kasenato poe. Iiryppymākö rypyry korokary poko ekurehpyra mana jūme, enetuputyryke eya xine. Morara kure kuhse mana.

Kurehxo Jezu exiry jūme exiryke

23 Ynara roropa, mokaro Rewi pakō Ritonōpo maro oturuketō tuhke kynexine orihketōme toexirykōke. Toorihse tahtao xine toerohkehse toto.

24 Yrome Jezu jūme isene mana. Naeroro toerohtoh onekaropyra mana imehnomo a. Jumāme Tummy maro oturuketye mana kuakorehmanekōme.

25 Jumāme toexiryke iiryppymākö pynanopyry waro mana. Toto oepyrhtaotyya, Jezu enetuputyryke eya xine toto pynanohnōko Ritonōpo mana. Orihpŷme Jezu exiryke oturukehpyra mana Tummy maro, kure toto riry poko.

Kurehxo Jezu mana, zae ipunaka exiryke

26 Naeroro Jezu kuakorehmanekōme mana. Ritonōpo maro Oturukety imehxo mana. Kure mana. Tyrypyhpyke pyra mana ipunaka. Azahkuru pyra mana, enara. Tapiakase mana iiryppymākö wino. Ritonōpo esaka tōuhse, kapu moinakoxi.

27 Imehnō Ritonōpo maro oturuketō tuisary sā pyra Jezu mana. Kokoro rokē tynekarory etapary se mokaro mana, tyryppyrkō epehpyryme os-emazuhme, imehnō rypyry epehpyrye roropa. Yrome Jezu toiro rokē toorihse. Tynekaroryme tōsekarose Tummy a imehnō rypyry epehpyryme rokene. Jūme inekarohpyry kure, tyoro onekarozomopyra ehtohme.

²⁸ Moeze omihpyry omipona se exiketō mā sero pōkō rīko typoko xine oturuketōme Ritonōpo maro. Kurākō nymyry kara menekāko mā toto Ritonōpo maro oturuketō tuisaryme. Yrome Moeze maro oturukehxīpo, ynara tykase Ritonōpo Tumūkuru a: “Omoro rokē zae mase ipunaka,” tykase ynororo Tumūkuru a. Morara exiryke: “Ekurehpyra ase, mokaro myakāme orīko ase ymaro oturuketyme jumāme,” tykase Jezu a ynororo.

8

Jezu Kuakorehmanekomo

¹ Ynara āko rokē ynanase, Takorehmaneke sytatose Ritonōpo maro oturukety ke. Tuisamehxo toehse ynororo. Naeroro Ritonōpo Kuesēkō apotunuru wino typorohse ynororo kapu ao.

² Kypoko xine Tummy zurūko mana, kuakorehmatohkōme. Ritonōpo maro oturuketō imehxo exiketō sā, erohnōko mana. Pake Ritonōpo maro oturuketō toerohse Ritonōpo Esary Kurā Kuhse tao. Yrome Jezu erohnōko Ritonōpo tapyī kurā tao mana, Ritonōpo nyrihpyry nymyry tao, ahno nyrihpyry kara tao.

³ Ritonōpo maro oturuketō imehxo exiketō emero tynekarorykō etapāko mana, tynetapatyā munuhpyry arotome Ritonōpo a. Naeroro Kutuisarykō roropa tynekarory ke pyra ahtao Ritonōpo maro oturuketyme imehxo exiketyme pyra exiry.

⁴ Sero nono po tahtao Ritonōpo maro oturuketyme pyra exiry, imehnō oturuketō nae exiryke. Moeze omihpyry omi poe tynekarorykō etapāko mā toto tynekarorykōme Ritonōpo a.

⁵ Moeze maro tōturuse Ritonōpo ahtao ypy po kamisa risē tamopose eya. Ikuhtoh tonepose eya ipoenohthome, tyryry waro ehtohme. Mame Ritonōpo nyrihpyry risasaka Moeze ahtao tapyime, ynara tykase Ritonōpo eya: “Tomeseke exiko. Ypy po ya āmorepatopōpyry panō rokē tyritoko ipunaka,” tykase.

⁶ Typoetory akorehmāko Jezu kapu ae. Jezu saaro Moeze omi poe Ritonōpo maro oturuketō typoetory tō akorehmāko roropa mā toto. Yrome mokaro motye kuhse kuakorehmatoryko Jezu mana. Tummy zuruneme nymyry mana kypoko xine. Moeze omihpyry poe Ritonōpo maro oturuketō erohtoh motye kuhse Jezu erohtoh mana. Morararo Ritonōpo nymeropohpyry Moeze a motye kuhse Ritonōpo omiry kasene mana Jezu pokoino: “Kure oritoryko ase,” karyke Ritonōpo a kyaa xine.

⁷ Ritonōpo omihpyry pakato a tukurākase kuahtao xine kasenato ke onymyakāmara exiry.

⁸ Yrome typoetory tō tyrypyhpyke ro Ritonōpo a tonese. Ynara tykase: “Imeīpo, āko Ritonōpo mana.

Jomiry kasenato ekarōko ase

Izyraeu tomo a, Juta tomo a, enara.

⁹ Jomihpyry ekaroase pake ahtao itamurukomo a.

Poeto zū sā exiase toto maro.

Poeto emary apoiryhtao arotome,

moro sā Izyraeu tō aroase Ejitu poe.

Yrome jomipona pyra toh kynexine.

Naeroro toto omiry onetara toehse ywy roropa.

¹⁰ Taroino jomiry kasenato ekarōko ase Izyraeu tomo a.

Taroino, āko Ritonōpo mana,

jomiry rīko ase toto kurohtaka.

Toto kurohtao jomiry merōko sā ase

tamoreme sā jomiry waro toto ehtohme,

tamoreme sã jomipona se roropa toto ehtohme.

Mame toto esẽme exĩko ase.

Ypoetoryme roropa exĩko mã toto.

¹¹ Morarame imehnõ tosaõkõ
anamorepara mã toto jomiry poko,
zuarõ toto exiryke.

Ynara kara exĩko mã toto tosaõkomo a:
'Kuesẽkõ warõ ehtoko,' kara exĩko mã toto,
juarõ toto exiryke, emero porehme.

Tuisa tõ juarõ exĩko,
ime pyra exiketõ roropa.

Emerõ juarõ exĩko mã toto.

¹² Mame toto rypyry korokãko ase,
toto onuãnohpyra ase exĩko.

Iirypyrykõ poko wenikehnõko roropa ase jũme,"
tykase.

¹³ "Jomiry kasenato," karyke Ritonõpo a, aomihpyry osemazuhmã pakatome toehse tymyakãmase eya exiryke. Mame pakatome toehse exiryke, jamihme pyra roropa toehse mana iirypyrymãkõ onukurãkara exiryke. Okynã pyra enahnõko mana jũme.

9

Ritonõpo poko kuehtohkõ poko

¹ Ritonõpo omihpyry osemazupu zae Ritonõpo poko exiketõ ripotoh nae kynexine, zae toto ehtohme Ritonõpo poko toto ahtao. Osa rõropa nae kynexine, ahno nyrihpyry, Ritonõpo poko ehtohme.

² Kamisa risẽ tyrise kynexine tapyime. Jaraohme sã kynexine Ritonõpo Esary Kurano. Moro tao ezuru apõ kynexine. Wyi apo roropa moro tao kynexine. Moro po wyi kynexine. Ritonõpo neneryme tyrise kynexine.

³ Mame imepõ osa kynexine moro tapyi tao. Kamisa risẽ akorõ moino kynexine. Ritonõpo Esary Kurã Kuhse moroto kynexine.

⁴ Moro tao uuru risẽ kynexine, ixtaratu panõ zahkatopo. Ritonõpo omihpyry ẽ roropa moro tao kynexine. Moro ao: "Ywy ase Ritonõpo, oesẽkomo. Jomipona ehtoko ipunaka. Kure rokẽ ehtoko," katopo Ritonõpo a moro ao kynexine. Morõ kaxo, uuru ke tukurihpase kynexine. Morõ kaxo ao roropa uuru risẽ kynexine otyro ẽme kasana sã tyrihpyry, kapu ae Ritonõpo nenepohpyry Izraeu tõ napryme. Moro ke pehme uuru risẽ kynexine. Arã myxihpyry roropa kaxo ao kynexine. Tãryke kynexine. Topu risẽ roropa kaxo ao kynexine, pipahme exiketõ asakoro. Ipokona tymerose kynexine tõmiry Ritonõpo a.

⁵ Mame moro kaxo po kapuaõkõ kuhtoh kynexine. Uuru risẽ kynexine asakoro kurãkomo, Ritonõpo moroto ehtoh enetupuhtohme. Toto aporiry ẽhtaparamase kynexine asakoro. Moroto iirypyrymãkõ zehno pyra Ritonõpo ehtoh enetupuhtoh kynexine toto rypyry korokaxõpo. Yrome moro poko emero amorepary se hkopyra ase seromaroro.

⁶ Morohne riry tõtyhkase ahtao Ritonõpo maro oturuketõ omõsene toto, Ritonõpo Esary Kurã taka. Tutõtase ropa toto moro tae toerohkehõpo xine.

⁷ Yrome Ritonõpo maro Oturukety imehxo exikety rokẽ tomõse moinakoxi, Ritonõpo Esary Kurã Kuhse taka. Toiro jeimamiry pune omõsene ynororo. Yrome omõpyra exiry munu anaropyra ahtao tymarõ, Ritonõpo neneryme, tyrypyry korokapotohme, imehnõ rypyry korokapotohme roropa, enara.

Ynara exiryke, otarame tyrypyrykō poko toehse tahtao xine tuaro pyra toh kynexine.

⁸ Morohne ke Ritonōpo Zuzenu ynara kuamorepatorŷko mana, kuesemarykō Ritonōpo a, onenepopyra ro kyaa xine kynexine. Ahno nyrihpyry kamisa risē tapyime Ritonōpo poko ehtohme, moro enahkara ahtao ro kuesemarykō nymyry Ritonōpo a onenepopyra ro kyaa xine kynexine.

⁹ Ikuhtoh rokē kynexine kuamorepatohkōme rokene. Kynekarorykō Ritonōpo a, okyno tōkehko etapasamo kyrypyrykō onykorokara ekurehnōko. Kukurohta xine onukurākara kyhxiropyra xine Ritonōpo ehtohme.

¹⁰ Moeze omihpyry poe pakatokō tōsē poko eukuru poko. Toekurikase roropa toto. Jarao rokē morohne poko toh kynexine. Yrome morohne poko pakatokō tyripose Ritonōpo a axītao rokene, Kyrixtu oehtāne rokene, (aomiry kasenato ke, kukurākatohkōme rahkene).

¹¹ Morarame Kyrixtu toehse Ritonōpo maro Oturukety imehxo exiketyme nymyry. Seromaroro: “Kurākō ekarōko ase oya xine,” āko kyaa xine mana. Sero pōkō namohpyry tao pyra oturūko Jezu mana Tummy maro kypoko xine. Ahno nyrihpyry motye kuhse Jezu erohtoh mana. Kure kuhse mana. Kapu ao mana.

¹² Morarame Kyrixtu tomōse ahtao Ritonōpo tapyī taka, Ritonōpo Esaka Kurā Kuhse taka tomōse ynororo. Yrome okyno munuru maro pyra tomōse. Kaneru tōkehko munuru anaropyra kynexine tynekaroryme Ritonōpo a. Kynorihne toiro, kypynanohtohkōme jumanatome.

¹³ Pui tōkehko munuru, tynekarotyā zahsē erunohpyry roropa ahno pona tyritohme kynexine, tyrypyhpyke exiketō pona, toto ryryry kurikatohme repe.

¹⁴ Morara ahtao enetuphtoko. Kyrixtu orikyry moro motye kuhse mana. Jūme mana myarotokorome. Tumunuru enepone Tummy a toxixihmapose tahtao, tyrypyhpyke pyra exikety ipunaka. Kyrixtu munuru toekuāse toorihse ahtao. Morara exiryke kukurikatorŷko Ritonōpo mana zae ehtoh waro kuehtohkōme. Kynyrihpyrykō xihpyry korokāko roropa mana Ritonōpo nymyry omipona pyra toexirykōke.

¹⁵ Morara exiryke Kyrixtu rokē Ritonōpo omiry kasenato ekaroneme mana kyaa xine. Naeroro kure tyneahmatyā rīko Ritonōpo mana jūme tōmihpyry ae ro. Kyrixtu kynorihne iiryryymākō pynanohtohme, orihpyra toto ehtohme tyrypyrykō ehepyryme. Tyrypyrykō poko toh kynexine Ritonōpo omihpyry osemazupu omipona pyra toexirykōke.

¹⁶ Toipe, ahno nymerohpyry nae ahtao tymōkomohpyry apiakatoh poko toorihse tahtao, inymerohpyry omipona pyra mā toto orihpyra ro ahtao.

¹⁷ Ynara exiryke, ahno nymerohpyry tynynomohpyry apiakatoh poko oty kara orihpyra ro ynororo ahtao. Toorihse ahtao rokē inymerohpyry omipona exīko mā toto.

¹⁸ Moro sā Kyrixtu orikyry kuhtoh kynexine. Toky tō totapase pakatokomo a Ritonōpo omihpyry pakato omipona toehtohkōme repe.

¹⁹ Osemazuhme mokaro zurune Moeze emero Ritonōpo nyrihpyry poko inymeropohpyry ao. Mame pui poenō munuru tapoise eya poti munuru maro otoxie tuna maro, ike moro pape ahno roropa emero tysapararahmase eya, kaneru hpoty ke tahpirē tōtuose exikety ke hissopo maro.

²⁰ Ynara tykase Moeze eya xine: “Sero munu Ritonōpo omihpyry zae ehtoh poko kutuarōtanohtorŷko mana. Taroino Ritonōpo omihpyry omipona ehtokō,” tykase.

²¹ Moraroro munu ke Moeze a morohne tysapararahmase, Ritonōpo namopohpyry tytapyīme, kamisa risemy. Imōkomory maro emero Ritonōpo poko ehtoh tysapararahmase eya.

²² Ajohpe pyra, Ritonōpo omihpyry pakato poe, emero exisasaka tukurākapose munu kuāpotoh ke. Ahno rypyry roropa onykorokara exiry tokarosē onetapara ahtao, enara.

Toorihse toexiryke kyyrypyrykō korokāko Kyrixtu mana

²³ Morara exiryke, Ritonōpo namopohpyry tytapyīme sero nono po te, imōkomory tōkehko emero kapuaōkō kuhtoh tukurākapose Moeze a, okyno munuru ke isapararahmatopōpyry ke. Yrome kapuaōkō nymyry toekurākase imepý kurā etaparyke. Mōkyro orikyry kurehxo. Okyno orikyry motye kuhse mana.

²⁴ Mame Kyrixtu omōpyra kynexine, ahno nyrihpyry taka, kypoko xine oturuse Tummy maro. Ritonōpo Esary Kurā Kuhse taka omōpyra kynexine. Kapu aka rokē kynomōne rahkene. Moroto osēpataka Ritonōpo maro kypoko xine oturūko mana.

²⁵ Juteu tō poko Ritonōpo maro oturuketō imehxo exiketō omōsene toto jeimamyry punero, Ritonōpo Esary Kurā Kuhse okyno munuru arotohme tyekyrykō rypyhpyry ehepyryme. Yrome Kyrixtu mokaro sã pyra mana. Ootomose omōpyra mana tōsekarotohme Ritonōpo a.

²⁶ Okyno orikyry sã rokē Jezu orikyry ahtao ootomose orikyry, sero nono ritopōpyry poe ro. Yrome tōsenepose kyya xine toiro sero nono enahsasaka ahtao kyyrypyrykō jamitunuru enahkatohme jūme. Moro poko kynorihne kymyakākōme.

²⁷ Toipe sytatose. Emero porehme orihnōko sytatose toiro. Moromeīpo kuapiakatorýko Ritonōpo mana.

²⁸ Morararo Kyrixtu kynorihne toiro, Ritonōpo neneryme, tuhkākō rypyry korokatohme. Oehnōko ropa mana. Mame tooehse tahtao kyyrypyrykō onepehmazomopyra mana. Toeraximananō pynanohse rokē oehnōko mana.

10

¹ Yrome Moeze nymerohpyry mōpāme rokē mana. Kyrixtu nyrihpyry kurā poko enetupuhpotohme rokē mana. Imenuru sã roropa mana pape poko, Ritonōpo nekārory kurā poko enetupuhpotohme. Tynekarorykō etapāko mā toto jeimamyry punero, kakehpyra samo. Yrome morohne ke ekurākasaromepyra mā toto ekurehnōko, Ritonōpo poko se exiketō mana.

² Ritonōpo poko exiketō rypyry tykorokase ahtao, tyrypyrykō poko ehxiropyra toh toehse exiry repe. Morarame tynekarorykōme okyno tōkehko onetapazomopyra toh exiry, tyrypyrykō tykorokase ahtao.

³ Yrome jeimamyry ae rokē tynekarorykō etapāko mā toto tyrypyrykō poko wenikehtohme repe. Yrome wenikehpyra mā toto iiryryryme ro toexirykōke.

⁴ Pui tōkehko orikyry ahno rypyry onepehmasaromepyra mana ipunaka.

⁵ Morara exiryke Kyrixtu oehsasaka tahtao sero nono pona, ynara tykase ynororo Tummy a:

“Okyno tōkehko totapasē se hkopyra mase.

Ahno nekarotyā oya se pyra mase.

Naeroro joko myriase ahnome jehtohme,

ōmipona jehtohme roropa.

⁶ Okyno tōkehko zahkary se hkopyra mase.

Tynekarorykōme oya okyno zahkākō mā toto.

Tytororo jahkākō mā toto

tyrypyrykō ehepyryme repe.

Yrome azamaro hkopyra mana.

7 Naeroro moro eneryke ya ynara ase,
taro ase Ritonōpo,
ōmipona jehtohme ipunaka.
Ypoko onymeropohpyry ae ro ase,”
tykase Kyrixtu Tummy a.

8 Osemazuhme ynara tykase ynororo: “Okyno tōkehko totapasē se hkopyra mase. Ahno nekarory se pyra. Okyno tōkehko zatyry tyrypyrykō epehpyryme, morohne azamaro pyra mana,” tykase ynororo. Morara tykase Kyrixtu, Ritonōpo nyperopohpyry ae ro mokarohne totapase ahtao, mokaro nekarory poko Ritonōpo a.

9 Mame morara kaŕipo, ynara tykase roropa ynororo: “Taro ase, Papa, ōmipona jehtohme ase ipunaka,” tykase. Naeroro Ritonōpo a pakatokō okyno etapoth tonahkase. Tymyakāmase Kyrixtu orikyry ke.

10 Mame Ritonōpo omipona Jezu Kyrixtu exiryke ipunaka, tukurikase sã sytatose. Kyyrypyrykō tykorokase mana, tynekaroryme tōsekarose Kyrixtu exiryke toorihthohme. Toorihse toiro, jūme kypynanohtohkōme.

11 Juteu tō poko Ritonōpo maro oturuketō erohnōko mana kokoro rokene. Porohpyra mā toto, tynekarorykō etapazomōko rokē toto tuhke. Yrome toto nekarotyā ahno rypyry onykorokara mana.

12 Tamoreme Kyrixtu kynorihne toiro, ahno rypyry epehpyryme. Inekarohpyry kure kuhse mana jumāme. Mame tōfyhkase ahtao kyporohne tuisame imehxo, Ritonōpo apotunuru wino.

13 Moroto mana tyzehnotokō poremākapory eraximāko. Toto poremākapōko Ritonōpo mana.

14 Kynosekarone toiro toorihthohme. Toorikyry ke kukurākatone jūme, kyyrypyrykō tykorokase exiryke tyya.

15 Ritonōpo Zuzenu roropa kutuarōtanohtorŕko sero poko mana. Ynara āko ynororo osemazuhme:

16 “Imēipo jomiry kasenato ekarōko ase ypoetry tomo a.
Jomiry merōko ase toto kurohtao zuaro toto ehtohme.
Toto eano pona imerōko ase jomipona se toto ehtohme,”
āko.

17 Morarame ynara āko roropa mana:
“Wenikehnōko ase toto rypyry poko.
Popyra toto ehtopōpyry poko wenikehnōko ase,”
āko mana.

18 Naeroro, kyyrypyrykō tykorokase exiryke, imepŕ totapasē se pyra mana, kynekarorykōme, kyyrypyrykō korokapotohme.

Ehmaropa Ritonōpo ēpataka

19 Wekury tomo, kure Ritonōpo a Jezu orihthopōpyry kyyrypyrykō epehpyryme. Naeroro seromaroro oturūko sytatose topohme Ritonōpo maro kokoro rokene, Jezu nae kuexirykōke. Kuesemarykōme sã Jezu mana Ritonōpo a.

20 Kamisa kuroko ytopyra sytatose. Mokaro juteu tō pake Ritonōpo maro oturuketō tuisary tomōse kamisa kuroko Ritonōpo maro oturuse. Yrome Jezu a toorihthopōpyry ke osema kasenato tyrise. Osemame exikehpyra mana Ritonōpo a kuytotohkōme.

21 Naeroro Ritonōpo maro Oturukety imehxo exikety nae sytatose, kuakorehmanekōme, Ritonōpo tapyŕ esemy.

22 Naeroro Ritonōpo a ehmaropa oturuse, tukurākase kuexirykōke eya. Torētyke pyra sehtone. Onenetupuhkehpyra roropa sehtone eya kuytorykōhtao. Osenekunohpopyra sehtone. Moeze a emero tysapararahmase munu

ke Ritonõpo tapyĩ taõkomo. Moro saaro Kyrixtu toorihse exiryke tukurikase sã kukurohtao xine mana. Popyra kuehtopõpyrykõ tykorokase roropa eya mana. Tuzenu tokarose roropa kyya xine ikurikatyã sã kuehtohkõme tuna ke.

²³ “Kure oritorỹko ase,” tykase Ritonõpo exiryke, kure typoetory riko mana, tõmihpyry onurumekara exiryke. Moro poko imehnõ zuruxõpo, nary rokene, kara sehtone. Kypynanopyrykõ seraximatone, tõmihpyry omipona Ritonõpo ehtoh enetuputyryke kyya xine.

²⁴ Imehnõ pyno sehtone. Satakorehmatone imehnõ pyno kuehtohkõ poko, kure imehnõ ritohme kyya xine, enara.

²⁵ Toitoina Jezu poetory oximõpyra mã toto. Morara pyra sehtone. Soximõtone Ritonõpo poko. Satakorehmatone. Ritonõpo omipona kuehtohkõ eneryke imehnomo a, aomipona se exiko roropa mã toto. Yronymyrymehxo Kuesẽkõ omipona sehtone, sykatone itamurumehxo oxime, okyna hkopyra Kuesẽkõ oepyrõ ropa enetuputyryke kyya xine.

²⁶ Ynara exiryke, Jezu kynorihne kyyrypyrykõ ehepyryme. Kure kuhse Jezu orihpõpyry kynexine Ritonõpo a. Naeroro imepỹ etapasẽ se pyra mana. Moro waro toehse sytatose. Naeroro kyyrypyrykõ onurumekara kuahtao xine Jezu waro pyra exiketõ samo, imepỹ tokarosẽ pyra mana kyyrypyrykõ ehepmatohme.

²⁷ Morara exiryke kyyrypyrykõ onurumekara kuahtao xine ynara rokẽ nae sytatose, kuãnopryrykõ zuno rokẽ exiko sytatose. Kurãkõ apiakatoh po kuapiakatorỹko Ritonõpo mana, tyrypyrykõ poko exiketõ wãnohtoh po. Apotoimo konõto htaka tyzehnotokõ emãko Ritonõpo mana, toto enahkatohme.

²⁸ Moeze nymerohpyry turumekase ahtao popyra kynexine. Aomipona pyra exiketõ totapapose toto popyra aehtohkõ tonese exiryke asakorõkomo a. Moeze nymerohpyry omipona pyra aehtyã totapapose toto. Epara toh kynexine. Toto anakorehmara roropa imehnõ kynexine. Moeze nymerohpyry turumekase eya xine exiryke totapase toto.

²⁹ Mokaro saaro seromaroro Ritonõpo mükuru kerekeremananõ nae. Ritonõpo omiry totase eya xine repe: “Umükuru kynorihne opynanohtohkõme, okurãkarykõ se toexiryke,” kary totase repe. Yrome: “Oty katoh toorihse Ritonõpo mükuru nae?” ãko mã toto Ritonõpo omiry poihtõko. “Iiryryymãkõ sã omükuru kynexine,” ãko roropa mã toto Ritonõpo a ajohpe rokene. Ritonõpo Zuzenu toto pyno repe. Yrome ipoihtõko rokẽ mã toto. Morara exiryke yronymyrymehxo mokaro wãnohnõko Ritonõpo mana Moeze kerekeremahpõkõ wãnohtopõpyry motye kuhse, iiryryrymehxo toto exiryke Ritonõpo kerekeremary poko.

³⁰ Ritonõpo waro sytatose. Ynara tykase ynororo: “Ywy roro emỹpõko ase. Ywy roro ypoetory tõ epehmãko ase,” tykase. Ynara tykase roropa ynororo: “Ypoetory tõ apiakãko ase,” tykase Kuesẽkõmo.

³¹ Iiryryrymãkõ wãnopryry mã oahmame pyra mana. Oserehnõko mã toto. Epara roropa mã toto imyhtoino. Ynoro rokẽ mã isene exiketyme jumanatome.

³² Wekyry tomo, wenikehpyra ehtoko oehtopõpyrykõ poko. Ritonõpo omiry kurã poko zuaro toehse awahtao xine tuhkãkõ ozehno xine toh nexiase. Oryhmerykõ se toh nexiase. Yrome Kyrixtu onenetupuhkehpyra mexiatose. Poremãpyra mexiatose, eramara ropa mexiatose oorypyrykõ poko ropa.

³³ Typoihtose mexiatose. Tyryryhmase roropa ozehnotokomo a tuhkãkõ neneryme. Imehnõ nupunato tonese oya xine tyryryhmase toto ahtao. Toto

maro se mexiatose.

³⁴ Imehnō Jezu poetory tō tōmapose ahtao āpuruhpyry taka, toto pyno mexiatose. Toto maro mexiatose imehnō neneryme. Mame atapyīkō tupuxihkase ahtao imehnomo a omōkomory tōkehko maro meanahtoatose. Tākye ro mexiatose Ritonōpo nekarory kurā enetuputyryke oya xine. Omōkomohpyrykō motye kuhse Ritonōpo nekarory oya xine mana. Moro onupuxihkasaromepyra imehnō mana, jumāme.

³⁵ Naeroro poremāpyra ehtoko. Ritonōpo a ōtururukō onurumekara ehtoko. Orumekara roropa Ritonōpo mana. Kure kuhse oritorŷko mana, imaro ōtururukohtao.

³⁶ Penekehpyra ehtoko Ritonōpo enetuputyry poko oya xine, aomipona oehthōkō poko, enara. Mame inekarotyā apoīko matose. Kure oritorŷko mana: “Kure oritorŷko ase,” katopōpyry ae ro.

³⁷ Ynara tymerose Ritonōpo omiryne sero poko:

“Okynā pyra oehnōko ropa mana.

Mokyro oehkety oehnōko ropa mā rahkene.

Ekurehpyra mana.

³⁸ Mame ypoetory tō kurākō isene exīko mā toto
jūme jenetuputyryke eya xine.

Yrome jurumekary ropa ahtao toto a,

tākye pyra exīko ase toto poko,”

āko Ritonōpo. Moro tymerose pake.

³⁹ Imehnō mā Kuesēkō rumekāko mā toto. Osenahkāko toh mana. Māpyra enetuputyryke kyaa xine typynanohse sytatose Ritonōpo a. Kuarotorŷko roropa mana tymaro kuehthōkōme.

11

Ritonōpo enetuputyry poko

¹ Ritonōpo enetuputyryke kyaa xine, kurākō eraximāko sytatose. Ekarōko Ritonōpo mana kyaa xine. Moro waro sytatose enetuputyryke kyaa xine, onenepyra ahtao ro.

² Ritonōpo onenetupuhkehpyra pakatokomo. Naeroro kurākōme tokarose toto Ritonōpo a.

³ Ritonōpo enetuputyryke kyaa xine zuaro sytatose. Senohne, xixi tōkehko xirikuato tōkehko emero tyrise Ritonōpo a, tōmiry ke rokene. Ritonōpo omi poe emero toehse, senohne oseneketō tyrise emero porehme osenepŷ poe.

⁴ Ritonōpo enetuputyryke Apeu a aomipona kynexine. Inekarohpyry Ritonōpo a kure kynexine. Yrome Kaī nekarohpyry Ritonōpo zamaro pyra kynexine. Kure Apeu enene Ritonōpo. Inekarohpyry kure tonese eya. Apeu toorihse pake repe. Yrome kutuarōtanohtorŷko ro mana Ritonōpo enetuputyry poko.

⁵ Ritonōpo enetuputyryke Enoke a, orihpyra ynororo tokurehse. Isene ro kynanŷne Ritonōpo kapu aka. Mame ekepyry tupise eya xine repe. Yrome onenepyra ropa tokurehse toto, tanŷse exiryke Ritonōpo a. Ynara tymerose Ritonōpo omiryne Enoke poko, anaropyra ynororo ahtao ro: “Ritonōpo zamaro Enoke kynexine.”

⁶ Ritonōpo zamaro ehsaromepyra sytatose onenetupuhpyra kuahtao xine. Ynara exiryke, Ritonōpo ehtoh enetuputyryhtao rokē kyaa xine, imaro oturūko sytatose. Ynara enetuputyryhtao roropa kyaa xine, tōmipona se exiketomo a kurākō ekarōko Ritonōpo mana. Morohne enetuputyryhtao rokē kyaa xine kuomirykō etāko Ritonōpo mana.

7 Ritonõpo enetuputyryke Noe a aomiry totase eya. “Sero pōkō wānohnōko ase tuna kumaryke, iirypyryme toto exiryke emero porehme,” kary etaryke tyya, Ritonõpo omipona toehse ynororo, konopo onenepyra tahtao ro. Kanawaimo taxikase eya tohpikē konōto tyrītohme. Morarame moro ao tōsepynanohse ynororo tyekyry tō maro. Ritonõpo enetuputyryke tyya, imehnō iirypyrymākō sã pyra kynexine, Ritonõpo omipona pyra exiketō sã pyra. Naeroro Noe kurāme tonese Ritonõpo a emero tonetupuhnanō maro.

8 Ritonõpo enetuputyryke Aparão a, aomipona toehse ynororo. Tykohmase ahtao Ritonõpo a, imepỹ pona aytotohme, tosaē toytose ynororo. Ritonõpo nekarory apoise toytose. Aza aytotohme? Zuario pyra kynexine. Toytose. Toytose.

9 Pore. Toeporehkase: “Sero nono ekarōko ase oya oesaryme apakō maro,” katopōpyry pona. Yrome katonōme sã rokē moroto ehse ynororo. Pui pihpyry ke rokē tytapyike ehse ynororo. Yrome onenetupuhkepyra kynexine. Morararo Izake te, Jako roropa. Eya xine tōmiry tokarose Ritonõpo a, Aparão a tōmiry ekarotopōpyry saaro.

10 Ynara exiryke tyoro pata eraximāko Aparão kynexine, Ritonõpo osenepuhtopōpyry te, inyrihpyry roropa, enara. Moro pata mã jūme enahpyra mana kapu ao.

11 Ritonõpo enetuputyryke Aparão a toemūkuase tamuhpōme tahtao ro. Ipyty roropa Sara kunumuxime toehse ahtao, kynemūkuane, zae Ritonõpo omihpyry ehtoh tonetupuhse eya exiryke.

12 Orihsasaka Aparão kynexine repe. Yrome tuhkākō tamurume toehse ynororo. Ipakō tuhke toehse, xirikuato tuhke exiry sã kapu poko, isawā tuhke exiry sã roropa tuna konōto ehpio.

13 Ritonõpo enetuputyryhtao ro mokaro toorihse toto emero. Ritonõpo nekarory anapoipyra tokurehse toto. Amekeino sã rokē Ritonõpo nekarory tonese eya xine tukurohtao xine. Inekarory eraximary poko fãkye toehse toto. Sero nono tosarykōme nymyry pyra exiry waro toh kynexine. “Axītao rokē ynanase taro. Katonōme sã rokē ynanase,” tykase tofo jarao, imehnō netaryme.

14 Morara kananō mã imehnō tuarōtanohpōko toto tosarykō nymyry eraximary poko tyya xine, tosarykō kapu ao.

15 Tynynomohpyrykō poko penetara toh kynexine. Toeramary se ropa toto ahtao tynynomohpyrykō pona ropa pake toeramase ropa toh exiry repe.

16 Yrome imepỹ pata tamuru kurā poko typenetase toto, Ritonõpo esary poko kapuaō poko. Naeroro: “Kuesēkōme Ritonõpo mana,” karyhtao eya xine, toto poko ihximyra Ritonõpo mana. Pata konōto tyrise roropa eya toto esaryme.

17 Ritonõpo enetuputyryke tyya, tumūkuru etapary se toehse Aparão repe tynekaroryme Ritonõpo a repe. Yrome tōmipona Aparão ehtoh kuhtohme rokē morara tyripose Ritonõpo a. Osemazuhme Aparão a Ritonõpo ynara tykase: “Tuhke emānōko mase,” tykase. Morara katoh totase tyya ahtao ro tumūkuru toirō etapary se toehse ynororo tynekaroryme Ritonõpo a.

18 Osemazuhme ynara tykase roropa Ritonõpo Aparão a: “Izake pakō tuhke emānōko mana, jomihpyry ae ro,” tykase.

19 Mame tumūkuru tuose ahtao Aparão a, Ritonõpo a ēsemākapory ropa waro kynexine. Naeroro imūkuru aēsemamyhpyry sã ropa toehse aorikyhpyry sã toehse exiryke.

20 Mame Ritonõpo enetuputyryke Izake a, ynara tykase ynororo Jako tomo a Ezau maro: “Kure oritoryko Ritonõpo mana imeĩpo,” tykase tumūkuru tomo a.

²¹ Ritonõpo enetuputyryke Jako a, kure Joze poenõ tyripose Ritonõpo a asakoro, orihsasaka tahtao. Tymyxiry ke tõsexiehtose tahtao: "Kure mase, Ritonõpo," tykase ynororo.

²² Ritonõpo enetuputyryke Joze a, ynara tykase ynororo tyekyry tomo a orihsasaka tahtao: "Imeïpo aarotorýko ropa Ritonõpo mana taroino, Ejitu poe. Naeroro yzehpyry marotatose ropa amaro xine, oytorykõ ropa ahtao. Ekurehpyra ehtoko," tykase ynororo tyekyry tomo a.

²³ Ritonõpo enetuputyryke Moeze zü tomo a, tumükuru enurusenã tonëse eya xine, oseruao nuno, onetapara Ejitu põkõ ehtohme. Nupunato tumükuru tonese eya xine. Mame Ritonõpo jamitunuru enetuputyryke eya xine oserehpyra toh toehse. Tuisa konõto omihpyry omipona pyra toehse toto, tuånopyrykõ zuno pyra roropa toehse toto.

²⁴ Mame Ritonõpo enetuputyryke Moeze a, tuåtase tahtao Parao ãxiry mükurume toehtoh turumekase ropa eya.

²⁵ Toetuarimary sehxo kynexine Ritonõpo poetory tõ maro, Ritonõpo omipona toehtohme. Axítao rokë tyrypyry anusasamã poko se pyra kynexine ipunaka.

²⁶ Kurehxo eya typoihtory imehnomo a Ritonõpo nymenekahpyry marõme toexiryke. Kure hkopyra eya Ejitu põkõ mõkomory apoiry tymõkomoryme. Moino ro Ritonõpo nekarory eneryke tyya, tyorõ se pyra toehse ynororo, imeïpo Ritonõpo nekarory apoitohme tyya, enetupuhtamitume tyya.

²⁷ Ritonõpo enetuputyryke Moeze a, Ejitu turumekase eya. Zehno tuisa konõto ehtoh zuno pyra kynexine. Poremãpyra roropa kynexine, Ritonõpo osenepyra exikety eneryke sã tyya.

²⁸ Ritonõpo enetuputyryke tyya munu tyripose juteu tomo a tytapyikõ omõtoht pota taka. Morarame moro munu eneryke Ritonõpo nenyokyhpyry a juteu tõ osemazuhme aenurutyã onetapara tokurehse. Munu onenepyra ahtao rokë tapyi taka tomõse Ritonõpo nenyokyhpyry, osemazuhme aenurutyã etapatohme. Moro ãmepyry Paxikoame tosehphase.

²⁹ Ritonõpo enetuputyryke Izyraeu tomo a tuna konõto Tahpiremã takuohse eya xine. Osemame toehse exiryke nono poro toytose toto. Morarame Ejitu põkomo a toto poenopyryhtao tyneryse toto tuna kuao.

³⁰ Mame Ritonõpo enetuputyryke Izyraeu tomo a, Jeriko zomye toytose toto. 7me tykohmãse toto pata zomye toytorykõ poko. Mame toepukase Jeriko apuru rahkene.

³¹ Raape orutua kõ poko aexihpyry kynexine repe. Yrome Ritonõpo enetuputyryke tyya Jozue nenyohtyã towomase eya, Jeriko enese toytose toto ahtao. Naeroro typynanohse roropa ynororo Ritonõpo a. Orihpyra tokurehse ynororo Ritonõpo onenetupuhpynõ totapase ahtao.

³² Ritonõpo enetupuhanõ nae ro tuhke. Yrome okynã jexiry toto poko oururukohtao emero, Kiteão poko te, Parake te, Sãsão te, Jepete te, Tawi te, Samueu te, imehnõ urutõ kõ roropa.

³³ Ritonõpo enetuputyryke tyya xine, imoihmãkõ typoremãkapose eya xine toto maro etonaryhtao. Zae ehtoh poko rokë toh kynexine. Naeroro Ritonõpo nekarory tapoise eya xine. Kaikuxi tõ mytary tapuruse Ritonõpo a toto onsekara ehtohme.

³⁴ Apotoimo tozehkapose eya xine te, tõsepynanohse roropa toto zehnotokõ toto worry se ahtao. Jamihme pyra toh kynexine repe, yrome jamihme toehse toto. Orëpyra toehse toto zehnotokõ soutatu maro toto osetaparyhtao. Mokaro soutatu tõ typoremãkapose eya xine.

³⁵ Ritonõpo enetuputyryke nohpo tomo a jekyry tõsemãse ropa toorihxïpo xine.

Yrome imehnō Ritonōpo enetuputyryhtao ro tyhtomase toto, totapase roropa toto. Ritonōpo turumekase ahtao eya xine onetapara toh exiry repe, yrome onurumekara toehse toto. Tōsemākapory ropā enetuputyryke tyya xine Ritonōpo onurumekara toh kynexine.

³⁶ Imehnō tounohse imehno a. Typointose toto te. Tūpore exikety ke typitypipohse toto ĩpatarānaka xine jetuhxo ehtohme. Imehnō tymyhse roropā zehnotokomo a keti ke, āpuruhpyry taka tōmase toto.

³⁷ Topu ke totapase toto. Serra ke tuhkohse toto irānakuroko. Warata ke tuose toto. Kaneru pihpyry tamuruse eya xine tupoke pyra toexirykōke. Tytineruke pyra toh kynexine. Tyhtomase te, tyryhmase roropa toto itamurume.

³⁸ Typahsā sā rokē toh kynexine Ritonōpo onenetupuhpynomo a. Yrome Ritonōpo a imehnō motye kuhse kure toh kynexine. Toytoytose toto, tosaake pyra exiketō samo, ona poro, ahno esao pyra te, ypy tō poro te, oramā aka tomōse toto, nono aka tynyhtohkōme.

³⁹ Tonetuputyryke kurāme tonese toto Ritonōpo a: “Kure matose ya,” tykase Ritonōpo eya xine: “Jenetuputyryke oya xine.” Enetuputyryhtao ro eya xine Ritonōpo nekarory anapoipyra toehse toh aporo.

⁴⁰ Ynara exiryke, imehnō tonetupuhnanō eraximary se Ritonōpo kynexine. Kymarokō eraximāko roropa kynexine mokaro maro inekarory kurā apoitohme kyya xine.

12

Ritonōpo Kumykō poko

¹ Naeroro tuhkākō kutuarōtanohtorỹko mana zae Ritonōpo ehtoh poko. Naeroro Jezu enetuputyry poko kuakorekehkatohkō surumekatone emero porehme. Kyyrypyrykō omoxinety sā kypoko xine. Tūpore sā kypoko xine roropa mā repe. Morohne surumekatone emero porehme. Tururume ytoketō sā sehtone. Penekehpyra sehtone Ritonōpo nekarory eraximary poko. Ritonōpo nekarory poko sehtone yronymyryme.

² Osenetupuhkehpyra sehtone Jezu poko. Jezu poe Ritonōpo enetupuhnōko sytatose Kuesēkōme. Osemazuhme kukurākanekōme toehse ynororo. Kuakorehmatorỹko roropa mana tonetupuhkehpyra kuehtohkōme myarotokorōmero. Mame wewe pokona toxixihmapory se pyra kynexine. Tounopyry se pyra roropa kynexine. Yrome poremāpyra kynexine. Tākye imeĭpo toexiry waro toexiryke: “Oty kara,” tykase toorikyry poko wewe pokona. Seromaroro tuisame imehxo mana Ritonōpo Kutuisarykō maro. Typorohse mana Ritonōpo maro, Ritonōpo apotunuru wino.

³ Jezu ryhmatopōpyry poko ĩpohnhtoko rupopāpyra oehtohkōme. Jehnotokomo a tyhxirose, yrome penekkehpyra ynororo tōseanahtory poko. Naeroro osenetupuhtoko ĩpoko etaehpyra oehtohkōme poremāpyra oehtohkōme roropa.

⁴ Oorypyrykō rumekary poko atatapoĭko sā matose. Yrome oetapara ro mā toto oorypyrykō poremākapory poko āwahtao xine.

⁵ Wenikehpyra ehtoko Ritonōpo omiry kurā poko. Tumūkurume oekarotorỹko Ritonōpo mana. Ynara āko: “Aimo, jomipōna exiko jetū oriryhtao ya zomory zuaro oehtohme. Poremāpyra roropa exiko opore turuse awahtao ya.

⁶ Ynara exiryke, opyno xine jexiryke jetunety ke ākorehmatorỹko ase zae oehtohkōme. Ypoenōme aehtyā ĩpohnōko sā roropa ase

azahkuru toehse ahtao emero porehme,”
äko.

7 Naeroro oryhmärykohtao, oetuarimärykohtao roropa eanahtotoko. Kumykō ämorepatorŷko mana zae oehtohkōme. Moro enetuputyryke oya xine eanahtotoko. Naeroro oetuarimatohkō otuarōtanohtorŷko mana opyno xine nymyry Ritonōpo ehtoh poko, imūkurume oehtohkō poko, enara. Typoenō tuarimapōko jūkō mana emero. Typoenō nymyry amorepāko jūkō mana, azahkuru toto ahtao, zae toto ehtohme.

8 Naeroro otuarimapopyra xine Ritonōpo ahtao azahkuru toehse awahtao xine, otarame imūkurume nymyry pyra matose, anorymā sā rokē matose imepŷ mūkurume. Ritonōpo poenōme nymyry pyra matose.

9 Kumykomo a, sero pono a typipohse kuahtao xine toto zuno sexiätose. Mokaro motye kuhse Kumykō Kapuaono. Naeroro yronymyryme aomipona sehtone, jūme orihpyra kuehtohkōme.

10 Kumykō sero pōkō kutuarimanohpotone tuhke pyra jeimamyry, tōsenetupuhtoh poe rokene. Yrome kutuarimäpotorŷko Ritonōpo mana kypyno xine toexiryke, zae kuhse kuehtohkōme tyaaro.

11 Kumykomo a tutuarimanohpose kuahtao xine zomory zuaro kuehtohkōme täkye pyra sā sytatose, emynyhmäko, jetü exiryke. Yrome imeīpo tymoise kyä xine ahtao torētyke pyra exīko sytatose, kuetuarimatami-tukōme, zae kuexirykō poko tamorepase kuexirykōke.

Ritonōpo maro ehxīpo eramara ropa ehtoko

12 Naeroro imehnō ijamihtanohpotoko ropa, typoremāse toto ahtao. Jezu enetuputyry poko akorehmatoko toto zae rokē toto ehtohme ropa.

13 Mame osema ae ytoketō osema kurā menekāko mana, tophmano. Mokaro sā zae rokē oehtohkō poko ehtoko. Imehnomo a opoenopyrykohtao zae ehtoh poko rokē toh exīko mana asā xine. Jamihme pyra exiketō roropa Jezu enetuputyry poko opoenopyrykohtao zae rokē exīko ropa mä toto, oenerykōke.

14 Imehnō maro oxiehno pyra ehtoko. Toto pyno ehtoko emero porehme. Osenetupuhtoko kure oehtohkō poko rokē oehtohkōme Ritonōpo maro. Ynara exiryke, tyrypyrykō poko exiketō Kuesēkō maro exipyra, ekurehnōko mä toto.

15 Tomeseke ehtoko, Jezu poetory tomo, eramara ropa oehtohkōme Ritonōpo maro ehxīpo, toeramase ropa ahtao itunety zoko sā exīko mana. Itunety zoko sā ahtao morararo ahtāko mana, itu ro eperytāko roropa mana. Mame tuhkākō iirypyryme exīko itunety zoko sā toehse mokyro exiryke.

16 Tomeseke ehtoko imehnō nohpo tō poko osenetupuhpyra oehtohkōme. Awamekaro xine pyra ehtoko roropa Ritonōpo nekarory poko. Ezau morara kynexine Ritonōpo omipona nymyry se hkopyra kynexine. Osemazuhme aenuruhpyryme toexiryke imehxo kynexine, takorō ruime. Yrome ime toehtoh turumekase ropa eya, tonahsē poko typenetase toexiryke. Mame zakorony imehxo toehse.

17 Moromeīpo toekurākapory se ropa toehse repe tummy a. Yrome onukurākapopyra tokurehse. Tynyrihpyry tyorōmary se toehse roropa repe. Tyxitase roropa ynororo repe. Yrome tynyrihpyry onytyromara kynekurehne.

18 Izyraeu tō ehtopōpyry sā pyra tooehse matose Ritonōpo a. Toeporehkase mokaro taposē pona, ypy Xinaï pona. Moro ypy po apoto tororo äko kynexine. Oresito ke xinukutume toehse, ikohmamyhpyry samo, tyryry tykase konōto, enara.

¹⁹ Panaikato kynexine rue samo. Aomiryje roropa kynexine. Moro omiry totase ahtao: “Ajohpāme sā Ritonōpo omiry etary se pyra ynanase,” tykase toto,

²⁰ Ritonōpo omiry etary zuno toehse toexirykōke. Ynara katopōpyry etaryke tyya xine zuno toehse toto: “Sero ypy pona oekykō anaropopyra ehtoko. Ypy pona toytose toto ahtao, totapasēme exīko toh mana. Naeroro etapatoko toto, jesaryme sero exiryke,” katopōpyry etaryke tyya xine zuno toehse toto.

²¹ Moeze roropa enaromŷke toehse moro omi etaryke tyya. Ynara tykase ynororo: “Tykytyky āko ase, zuno jexiryke,” tykase ynororo.

²² Yrome amarokō Ritonōpo maro ōtururukohtao zuno pyra matose. Tyoro ypy pona toeporehkase sā matose, Xiāo pona, Ritonōpo pataka, Jerusarē kapuaō pona. Moro pata esē orihpŷme exiketyme mana jūme. Moro pata pōkō imoihme mana Ritonōpo nenyohatyamo. Tōximōse toto otuhtoh koñōto poko.

²³ Ritonōpo poenō osemazuhme aenurutyā maro oximōnōko matose, tākye exiketō maro. Mokaro esety mā tymerose moero kapu ao. Ritonōpo maro toehse matose, kuapiakanekō maro. Imaro tuhke inukurākatyā zuzenu mana. Kure kuhse tyrise toto eya.

²⁴ Jezu a toehse matose, omi kurā kasenato ekarone a. Kukurākatamitukō topehmase Jezu a tumunuru ke. Apeu etapatopōpyry poko osenetupuhnohtao emŷpory poko osenetupuhnōko sytatose. Yrome Jezu orihpōpyry poko kuosenetuputyrykohtao tyoro osenetupuhnōko sytatose. Iirypyrymākō kurākary poko osenetupuhnōko sytatose. Naeroro Jezu orihpōpyry kure kuhse kyya xine mana.

²⁵ Naeroro tomeseke ehtoko. Aomiry onetara exiketō sā pyra ehtoko. Mokaro, Ritonōpo omihpyry ekarone onetara aehtyā sero nono po, osepynanohpyra tokurehse toto. Morara exiryke kymarokō roropa mokaro saaro omōnōko sytatose apotoimo htaka, kapu ae ayhtohpyry omiry rumekaryhtao kyya xine.

²⁶ Tōturuse Ritonōpo ahtao sero nono tykytyky tykase. Yrome seromaroro ynara tykase ynororo: “Zomory sero nono rokē kara, kapu roropa tykytyky kamexipōko ase, toiro,” tykase.

²⁷ “Toiro,” karyke eya, ynara enetupuhnōko sytatose, senohne emero Ritonōpo nyrytyā tykytyky āko. Enahkāko mana. Morarame tykytyky kapŷ rokē exīko mana.

²⁸ Naeroro, “Kure mase,” sykatone Ritonōpo a. Tuisame kyritorŷko mana tymaro jūme. Inekarohpyry kyya xine enahpŷme mana. Naeroro Ritonōpo poko sehtone. “Kure mase,” sykatone eya. Aomipona sehtone, zuno sehtone roropa.

²⁹ Apoto zemimā emero zahkāko mana. Moro sā mā Kyrihpōkomo. Iirypyrymākō enahkāko mana ipunaka.

13

“Kure mase,” katoh poko Ritonōpo a

¹ Imehnō pyno exikehpyra ehtoko, atakorōme oexirykōke, Kyrixtu enetuputyryke oya xine.

² Kure rokē katonō tyritoko atapykōkō tao toto ahtao. Wenikehpyra ehtoko, toitoine imehnomo a Ritonōpo nenyohatyā toahmase tytapykō taka, tuaro pyra tahtao xine.

³ Wenikehpyra ehtoko roropa Jezu poetory tō poko āpuruhpyry tao toto ahtao. Toto poko emynyhmatoko āpuruhpyry tao oexirykō samo. Etuarimaketō poko emynyhmatoko roropa toto emynyhmatoh saaro. Toto pyno ehtoko.

⁴ Opytarykō kure mana. Oniotarykō kure roropa mana zae awahtao xine, tomeseke roropa awahtao xine imehnō poko pyra oehtohkōme. Imehnō poko exiketō wānohnōko Ritonōpo mana. Imehnō pyxiā poko exiketō roropa wānohnōko mana.

⁵ Tineru poko penetara ehtoko. Tākye ehtoko Ritonōpo nekarohpyry poko omōkomorykōme. Ynara tykase Ritonōpo: “Amaro xine exikehpyra ase. Jūme orumekara xine ase,” tykase.

⁶ Naeroro oserehpyra sehtone. Ynara sykatone:

“Jakorehmaneme Kuesēkō mana.

Naeroro oserehpyra ase.

Yyryhmananō zuno pyra ase roropa.”

⁷ Wenikehpyra ehtoko āmorepahpōkō ekepyry poko. Āmorepatone toto Ritonōpo omiry poko. Mokaro ehtopōpyry poko osenetupuhtoko, aorih-topōpyrykō poko roropa. Jezu Kyrixtu enetupuhpyry eya xine ipoenotoko.

⁸ Jezu Kyrixtu etyorōmara mana. Pake aehtopōpyry saaro Jezu ehtoh mana seromaroro. Morara exikehpyra roropa mana. Naeroro onenetupuhkehpyra sehtone.

⁹ Tomeseke ehtoko osenekunohpopyra oehtohkōme ajohpākō namorepatoh ke. Kypyno xine Ritonōpo exiryke kure kyritoryko mana. Moro poko kuosenetuputyrykō kure, orēpyra kuehtohkōme kukurohtao xine. Yrome orēpyra exipyra sehtone juteu tō omihpyry poko: “Tōsē onōpyra ehtoko,” katopōpā poko. Morohne omipona exiketō toiparo rokē morohne omipona toehse toto.

¹⁰ Kyyrypyrykō korokapotoh nae sytatose, Kyrixtu exixihmapotopōpyry. Yrome Moeze omihpyry poe Ritonōpo maro oturuketō tyoro ikuhnōko mā toto tyrypyrykō korokatohme. Naeroro mokaro anakorehmara Jezu orih-topōpyry mana, onenetupuhpyra toto exiryke.

¹¹ Mokaro Ritonōpo maro oturuketō tuisary tō okyno munuru arosene rokē toto Ritonōpo maro oturutoh taka, Esary Kurā Kuhse, ahno rypyry korokapotohme. Mame tynetapatyākō ekepyry arosene rokē toto pata myhtokoxi jahkatohme.

¹² Morara exiryke Jezu roropa kynorihne pata myhto. Imunuru toekuāse, kyyrypyrykō korokatohme.

¹³ Wewe pokona toxixihmapory se pyra kynexine repe, tounopyry se pyra roropa kynexine. Yrome poremapyry kynexine. “Oty kara,” tykase toorikyry poko. Naeroro kyhxirorykō zuno pyra sehtone, aomipona kuehtohkōme.

¹⁴ Kuesarykō axītao rokē mā sero nono po. Imepy pata eraximāko sytatose kuesarykō nymyry kapu ao.

¹⁵ Naeroro: “Kure mase, Ritonōpo,” kakehpyra sehtone Ritonōpo a. Morara kary kyya xine Ritonōpo zamaro mana. Seromaroro okynō onetapara sytatose kynekarorykōme Ritonōpo a. “Kure mase,” āko rokē sytatose, Jezu enetuputyryke kyya xine kypynanohnekōme. Kuesēkōme roropa mana, enara.

¹⁶ Kure rokē imehnō tyritoko. Atakorehmatoko roropa. Morara kuexirykō kynekarorykōme mana Ritonōpo a. Morara kuexirykō jamaro mana.

¹⁷ Ritonōpo omiry poko āmorepatōkō omipona ehtoko. Imoitoko opyno xine toto exiryke Ritonōpo omi poe. Imeīpo Ritonōpo a osekarōko mā toto toeroh-topōpyrykō poko. Toto omipona awahtao xine tākye rokē erohnōko mā

toto. Māpyra onymoipyra awahtao xine erohnōko ro mā toh repe. Yrome atasamāko mā toto opoko xine. Mame otyme kure morara awahtao xine? Popyra ipunaka mana.

¹⁸ Oturukehpyra ehtoko Ritonōpo a yna poko. Tyryrypyhpyke pyra ynanase yna kurohtao. Kure ehtoh poko rokē yna exiry waro ynanase, zae ehtoh poko se rokē yna exiryke.

¹⁹ Ynara āko ase ajohpāme sā oya xine: “Oturutoko Ritonōpo a ypoko, axihxo jaropotohme eya oenese xine ropa.”

Oturutoh Ritonōpo maro

²⁰ Ritonōpo a Kuesēkō Jezu tōsemākapose ropa aorihxīpo, Kuesēkōme imehxo aehtohme, toorihse exiryke kymyakākōme. Aorikyry ke kukurākatamitukō topehmase eya, jūme Ritonōpo poenōme kuehtohkōme.

²¹ Ritonōpo poe torētyke pyra sytatose. Eya kure oriporykō se ase. Emero kurā ekaropory se ase oya xine emese kure oehtohkōme aomipona. Mame kukurohtao xine Ritonōpo penetatoh ripory se ase Jezu Kyrixtu a. “Kure Kyrixtu mana,” sykatone kokoro rokene, kakehpyra sehtone, enara.

Pape etyhpyry

²² Wekyry tomo, ynara āko ase oya xine ajohpāme samo, penekehpyra ehtoko jomiry etary poko. Mytyhse pitiko ynymerohpyry mana. Moro tymerose ya ākorehmatohkōme, tākye oehtohkōme, enara.

²³ Zuaro oehtohkō se ase wekyry Timoteu poko. Tutūtanohtohpose ropa ynororo āpuruhpyry tae. Okynā pyra aepyryhtao ya, otarame ymaro oenese ytōko mana.

²⁴ Kure pāna matou? kary se ase āmorepanekomo a. Emero Ritonōpo poetory tomo a roropa morara kary se ase. Jezu poetory tō roropa, Itaria poe aehtyā: “Kure pāna matou?” kary se roropa mā toto.

²⁵ Kure oriporykō se ase Ritonōpo a emero pohme. Enara rokene.

TIAKU

Nymerohpyry sero

Tiago

Ekarotopo

Sero pape tymerose Tiaku a Jezu enetupuhnanō neneryme emero pata tō po. Totō zurūko mana zae ehtoh poko Jezu poetoryme ahtao. Oturūko mana tytineruke pyra ehtoh poko te, tytineruke ehtoh poko roropa, kukuhtohkō poko te, zae pyra imehnō ekarory poko, omi etary poko, zae ehtoh riry poko roropa, imehnō kerekeremary poko, epyrypara imehnō motye toehtoh poko, penekhepyra ehtoh poko, oturutoh poko Ritonōpo a, enetuputyry poko roropa. Amorepaneme kynexine ynororo Jerusarē po, Jezu akorōme kynexine.

Tynymerohpyry ae ynara ekarōko mana: Ritonōpo enetuputyryhtao kyaa xine, yrome kure imehnō onyripyra kuahtao xine, toiparo rokē Ritonōpo enetupuhnōko sytatose.

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1

Enetupuhtopo te, tuaro ehtopo 1.2-8

Tytineruke pyra te, tytineruke 1.9-11

Kukuhtohkō poko 1.12-18

Omi etary te, zae ehtoh tyriry 1.19-27

Imehnō riry oxisamo emero 2.1-13

Enetupuhtopo, zae ehtoh riry 2.14-26

Zae kuomirykō ripory 3.1-18

Jezu se pyra exiketō epeme 4.1–5.1-6

Tuaro ehtoh etyhyryme 5.7-20

¹ Ywy ase Tiaku. Ritonōpo poetoryme ase. Kuesēkō, Jezu Kyrixtu poetoryme roropa ase. Ynymerohpyry moro onenerykōme. Juteu tō matosē. Jezu poetoryme roropa matose. Sapararahme exiketōme matose. Imehnō patao exiketōme roropa matose. “Kure pāna matou repe?” kary se ase oya xine.

Poremāpyra Jezu enetuputyry poko

² Wekry tomo, atākyematoko oetuarimarykohtao.

³ Mame oetuarimarykohtao poremāpyra awahtao xine Jezu enetuputyry poko orēpyra exīko matose.

⁴ Morara exiryke eanahtotoko ekurehpyra oehtohkōme, kure rokē oehtohkōme Ritonōpo a, iirypyryme pyra oehtohkōme roropa eya: “Toiro ise ro mase kure oehtohme nymyry ya,” kara Ritonōpo ehtohme kyaa xine.

⁵ Tuaro oexirykō se awahtao xine, Ritonōpo omipona oehtohkō poko ekaropotoko Ritonōpo a. Mame otuarōtanohtoryko mana, ekaroporyhtao oya xine, kutuarōtanohnekōme aexiryke. Kynekaropohpyrykō motyēkako roropa mana.

⁶ Yrome ekaroporyhtao Ritonōpo a, ijamitunuru enetupuhtoko. “Tuaro jehtoh ekarōko ma otarame Ritonōpo, nary rokene,” kara ehtoko. “Nary rokene,” karyhtao Ritonōpo poko, oty sã matou? Pohkane sã matose, tyryrykane a pohkane aroarory samo. Moro sã matose: “Nary rokene,” karyhtao oya xine.

⁷⁻⁸ Morara kananō mā: “Zuaro pyra ase,” āko toto, Ritonōpo omipona se pyra toexirykōke. Imehnō omiry etaryhtao tyaa xine, ityromāko toto. Mokaro sã awahtao xine Kuesēkō ākorehmara xine mana ekurehnōko.

Tymōkomoke pyra exiry, tymōkomoke exiry, enara

⁹ Tymōkomoke pyra awahtao xine tākye ehtoko. Ritonōpo nekarohpyry poko tākye ehtoko roropa. Imeīpo imehxo oritorŷko Ritonōpo mana ipoenōme oexirykōke.

¹⁰ Tymōkomokamo, atākymatoko roropa tymōkomoke pyra tyripose Ritonōpo a awahtao xine. Ona ekuru ohpapyry sā tymōkomoke exiketō orihnōko mana.

¹¹ Xixi jetū toehse ahtao, otyro anorŷko onahpoty roropa anorŷko, ekuru ohpahnōko mana. Axī ona ekurūpyry ixihpyryme exīko ropa. Moro saaro tymōkomoke exiketō orihnōko mana, toto erokuruhtao ro.

Sero nase kukuhtohkō poko

¹² Kuetuarimarkohtao porempāpyra sehtone, tākye rokē sehtone. Mame kukuhtopōpyrykō tōtyhkase ahtao, jūme orihpŷme kyritorŷko Ritonōpo mana, kuepehpyrykōme, porempāpyra toehse kuexirykōke. Kuesēkō maro exīko sytatose, emero ise exiketō maro. Morara tykase Ritonōpo exiryke tuaro sytatose.

¹³ Oorypyrykomo a toporyse ropa awahtao xine: “Jukuhnōko mā Ritonōpo iirypyryme jehtohme,” kara ehtoko. Ritonōpo imehnō onukuhsaromepyra mana iirypyryme aehtohme. Iirypyryme imehnō onyrippyra roropa Ritonōpo mana, iirypyryme toto ehtohme.

¹⁴ Āmoreme xine iirypyryme exīko matose, oorypyrykō poko openetarykōke.

¹⁵ Oorypyrykō poko openetarykohtao ipoko exīko matose. Morarame rokē exīko matose oorypyrykō pokōme rokene. Mame oorypyrykō poko rokē oexirykōke orihnōko matose. Ritonōpo maro pyra matose exīko.

¹⁶ Jakorō tomo, osenekunohpyra ehtoko.

¹⁷ Emero kurākō Ritonōpo nekarohpyryme mana. Kure nymyry inekarohpyry kyya xine. Kapu ezuru Rihpō mokyro. Inyrytā tyoro exīko mana. Yrome etyorōmara mana. Kokoro rokē kurākō ekarōko mā kyya xine.

¹⁸ Tōsenetupuhpōpyry ae ro tytyromapose sytatose eya typoenōme, aomiry kurā enetuputyryke kyya xine, imehxo kuehtohkōme, emero tynyrytā esēme kuehtohkōme. Ajohpe pyra aomiry mana.

Aomiry etāko sytatose, otato sehtone

¹⁹ Morara exiryke jakorō tomo, otato sehtone. Opyno xine ase. Axi hkopyra imehnō sezuhtone, axī pyra roropa sykūtatone. Moro waro matose.

²⁰ Kuatakirimarkohtao Ritonōpo omipona pyra exīko sytatose. Zae Ritonōpo mana. Aosenetuputyry roropa zae mana. Yrome kymarokō zae pyra sytatose tohne kuahtao xine. Naeroro atakirimara sehtone.

²¹ Morara exiryke oorypyrykō irumekatoko, ajoajohpe oexirykō irumekatoko. Ynara kahtoko okurohtao xine: “Popyra ase yrome yrypyry rumekary se ase. Ritonōpo omipona se ase,” kahtoko okurohtao xine. Mame okurākatorŷko ropa mana aomiry tonetupuhse oya xine ahtao.

²² Ritonōpo omiry omipona ehtoko. Aomiry etaryhtao oya xine, otato ehtoko. Ynara karyhtao oya xine: “Ritonōpo poetoryme ase, aomiry etaryke ya,” karyhtao oya xine, osenekunohnōko rokē matose. Morara exiryke aomipona roropa ehtoko.

²³ Ritonōpo omiry etāko matose. Mame aomipona pyra awahtao xine, osene ae oseneketō sā matose. Ynara exiryke, tōmytykō osene ae enēko toh repe.

24 Yrome tõsenekehxiþo xine axi tõmytykõ enetopõþyry poko wenikehnõko ropa mã toto. Mokaro sã mã otato pyra exiketomo. Ritonõþo omiry etaxiþo axi wenikehnõko mã toto, tynysekeremahþyrykõ poko.

25 Yrome Ritonõþo omiry kurã poko yronomyryme âtamoreþarykohtao, aomipona exiko matose. Aomipona awahtao xine orõþyra exiko matose, ooryþyrykõ poko pyra exiko matose. Wenikeþyra roropa matose âtamoreþatopõþyrykõ poko. Aomipona rokẽ ipunaka exiko matose. Morara awahtao xine Ritonõþo kure oritorõko mana.

26 Omi ryþyry onurumekara kuahtao xine toiparo rokẽ, Ritonõþo enetupuhnõko ase jesẽme, åko sytatose. Omi xihþyry onurumekara kuahtao xine osenekunohnõko sytatose.

27 Ynara rokẽ kure mana Kumykomo a, Ritonõþo a: poetõþo tõ pyno kuahtao xine, þytõþo tõ etuarimaketõ pyno kuahtao xine, kyyryþyrykõ poko pyra kuahtao xine; morara kuahtao xine, kure sytatose Ritonõþo a.

2

Oxisã imehnõ tyritoko, kure rokene

1-3 Wekyry tomo, Jezu Kyrixtu Kuesõkõ kurã enetupuhnanõme oexirykõke oximõnõko matose Ritonõþo omiry poko. Mame tymõkomoke exikety toehse ahtao, tomahtaõke uuru risẽ ke te, tynamuruke kurã ke roropa; mokyro porohkapõko matose epehtoh kurã pona. Ime mokyro enetupuhnõko matose. Mame imehnõ roropa oehnõko tymõkomokãkara; otara åko matou? “Xikihme rokẽ ehtoko,” åko matose eya xine. Otarãme nono pona rokẽ toto porohkapõko matose, toto onþporohkapopyra kurã pona matose. Zae pyra matose morara awahtao xine. Imehnõ oxisã tyritoko kure rokene.

4 Imehnõ þupõ eneryke toto apiakaryhtao oya xine, popyra matose Ritonõþo a.

5 Jakorõ tomo, otato ehtoko. Opoko xine jenupunaryke ynara åko ase oya xine, tymõkomokãkara tymenekase Ritonõþo a tonetupuhthome yronomyryme. Morara toto riryke tymõkomokã sã exiko toh mana. Toto poko ynara tykase Ritonõþo: “Yse exiketõ riko ase tuisame Umükuru maro,” tykase.

6 Yrome tymõkomokãkara kure onyriþyra matose. Oty katohme? Tymõkomoke exiketõ mã otuarimanohþotõrõko mana. Aarotõrõko roropa mã toto terekatu õþatakã.

7 Kure kuhse Jezu mana. Iþoetoryme kuekarotõrõko roropa imehnõ mana. Yrome mokaro Jezu poetõry kerekeremãko mã toto.

8 Pake ynara tykase Ritonõþo tosekõme tonetupuhnanomo a: “Imehnõ pyno ehtoko oseþyno oehtohkõ samo,” tykase. Morara tymerose Ritonõþo omiry. Moro omipona awahtao xine kure kuhse matose.

9 Yrome imehnõ þupõ eneryke oya xine: “Popyra mokyro,” åko matose. Oty katohme? Morara awahtao xine popyra matose ipunaka Ritonõþo a. Iryþyryme ro matose Ritonõþo mã awãnohtõrõko mana tõmipona pyra oexirykõke.

10 Ritonõþo omipona exisasaka awahtao xine popyra ro matose. Toiro aomipona pyra awahtao xine iryþyryme ro matose ipunaka.

11 Ynara tykase Ritonõþo: “Imehnõ nohpo poko pyra ehtoko. Imehnõ orutua kõ poko pyra roropa ehtoko,” tykase Ritonõþo. Ynara tykase roropa ynororo: “Imepý onetapara ehtoko,” tykase. Morara exiryke imehnõ nohpo poko pyra awahtao xine, yrome imeþý etaparyhtao roropa, iryþyryme ro matose. Ritonõþo omipona pyra.

12 Morara exiryke zae rokẽ ehtoko õtururukõ poko, otytyko poko roropa, enara, tuaro oexirykõke. Aomipona pyra awahtao xine awãnohtõrõko mana,

tōmipona pyra tokurehse oexirykōke. Aomipona awahtao xine orēpyra exīko matose, oorypyrykō poko pyra exīko matose.

¹³ Imehnō poko enupunara awahtao xine opoko xine enupunara roropa Ritonōpo exīko mana. Yrome imehnō poko oenupunarykohtao orēpyra exīko matose. Opoko xine enupunāko roropa Ritonōpo mana. Awānohpopyra xine mana.

Jezu enetuputyryke kyaa xine aomipona sehtone

¹⁴ Wekyry tomo, ynara karyhtao imepyny a oya xine: “Ritonōpo enetupuhnōko ase,” karyhtao, yrome imehnō kure onyripyra ynororo ahtao, ajohpe rokē mana. Ritonōpo poetoryme exipyra ekurehnōko mana. Ekurākapopyra mana Ritonōpo a.

¹⁵ Imep̄y Jezu poetory etuarimary eneryhtao oya xine tupoke pyra, tohke pyra roropa.

¹⁶ Mame ynara karyhtao eya: “Torētyke pyra ytoko. Oxiōtota. Otuhko,” āko matose repe. Yrome tōsē onekaropyra, upo roropa onekaropyra. Otāto ke etuarimara exīko nae? Etuarimāko ro.

¹⁷ Morararo Ritonōpo enetuputyryhtao kyaa xine, imehnō rīko kure sytatose. Kure imehnō onyripyra kuahtao xine, ajohpe rokē, enetupuhnōko ase, āko sytatose.

¹⁸ Imep̄y ynara āko kyaa xine mā repe: “Enetupuhnōko matose. Ywy kure imehnō rīko ase,” āko mā kyaa xine. Mokyro a ynara āko ase: “Otāto imehnō riryhtao kure onenetupuhpyra hma rorohpa? Popyra imehnō riry oya eneryke tyaa xine Jezu poetoryme pyra oekarōko mā toto. Yrome kure imehnō riry ya eneryke tyaa xine, ipoetoryme jenetupuhnōko mā toto,” āko ase eya.

¹⁹ Toiro Ritonōpo mana. Moro enetuputyryke oya xine Ritonōpo poetoryme osekarōko matose repe. Yrome joroko tō roropa moro enetupuhnōko Ritonōpo kure exiry pokō. Oserehnōko mā toto, ekurākara tokurehse toexirykōke.

²⁰ Tuario pyra ro hmatou? “Ritonōpo enetupuhnōko ase,” karyhtao, yrome imehnō onyripyra kure awahtao xine toiparo rokē: “Ritonōpo enetupuhnōko ase,” āko matose, tuaro pyra oexirykōke.

²¹ Kytamurukō Aparāo poko ourutor̄yko ase tuaro oehtohkōme. Iirypyry tykorokase Ritonōpo a, otato aexiryke. Tumūkuru tarose eya etapatohme repe tyekaroryme Ritonōpo a, aomipona toehtohme.

²² Menetupuh̄tou? Ritonōpo omipona Aparāo toehse. Tosēme Ritonōpo tonetupuh̄se eya. Morara exiryke, aomipona toehse Aparāo, tonetupuh̄se eya ipunaka. “Toiro ise ro ase kure oehtohme,” kara Ritonōpo eya.

²³ Zae Ritonōpo omihpyry, ynara katop̄pyry: “Ritonōpo tonetupuh̄se Aparāo a. Morara exiryke Ritonōpo enetuputyryke eya kurāme tonese eya,” tykase. Mame: “Jepeme Aparāo mana,” tykase roropa Ritonōpo ipoko.

²⁴ Menetupuh̄tou? Kukurākator̄yko Ritonōpo mana, tōmipona kuahtao xine, enetuputyryhtao kyaa xine roropa.

²⁵ Morararo Raape kynexine. Mokyro orutua kō poko exikety kynexine. Yrome Ritonōpo enetuputyryke tyaa, Jozue poetory tō towomase eya tytapȳi tao. Mame taropose ropa toto eya tyoro osema ae, onetapara toto ehtohme. Morara exiryke kure mokyro tyrise ropa Ritonōpo a tōmipona toehse exiryke.

²⁶ Tokoke sytatose repe, yrome tuzenuke pyra kuahtao xine orihnōko sytatose. Oty katohme pyra kuokokō mana, tuzenuke pyra ahtao. Moro saaro Ritonōpo enetuputyryhtao kyaa xine, yrome kure imehnō onyripyra kuahtao xine. Toiparo rokē: “Ritonōpo enetupuhnōko ase,” āko sytatose. Osenekunohnōko rokē sytatose.

3

Kuomirykō poko

1 Jakorō tomo, Jezu poetory tō amorepananō iirypyryme toehse ahtao, toto wānohnōkohxo Ritonōpo mana. Naeroro tuhke pyra Jezu poetory amorepananōme ehtoko.

2 Kymarokō emero azahkuru sytatose. Toitoinē rokē pyra. Kuomirykō xihpyry poko kuahtao xine iirypyryme exīko roropa sytatose. Kuomirykō poko iirypyryme pyra kuahtao xine, kure rokē sytatose. Orēpyra sytatose exīko. Kyyrypyrykō poko pyra roropa sytatose exīko.

3 Kawaru mytaka kurimene pitiko rīko ahno, tōmipona xine kawaru ehtohme. Moro kurimene pitiko rokē repe. Yrome ike kawaru panahmāko mā toto, tōmipona xine toto ytotohme.

4 Morararo wapu konōto. Mame tyryrykane konōto wapu arōko, yrome āpuitho pitiko ke wapu āpuine āpuīko mana, tōmipona wapu ytotohme.

5 Morohne sā kunurukō mana, pitiko rokē repe. Yrome epoe tuhke kuomirykō tūtāko mana, tuhke roropa kuepyrypatohkō tūtāko mana. Osenetupuhtoko ke apoto pitiko repe yrome emānōko mana. Itu zahkāko mana, wewe tō zahkāko roropa mana.

6 Moro saaro kunurukō apoto sā mana. Kunurukō poe omi rypyry itamurume tūtāko mana. Mame omi xihpyry tūtaryhtao kunurukō poe popyra kuosenetupuhtohkō exīko mana. Poetome kuahtao xine omi rypyry tūtāpitōko mana kunurukō poe. Zumo toehse kuahtao xine omi rypyry tūtākohxo mana, apoto konōto ehtoh sā joroko tamuru poe kyzahkase xine.

7 Onokyro tō kuremary waro sytatose zehno pyra toto ehtohme. Itu htaō komo nakuaōkō roropa. Torēnanohse toto ahno a zehno pyra toto ehtohme.

8 Yrome kunurukō onukuremasaromepyra sytatose kure ehtohme. Kunurukō okoi sā mana, popyra.

9 “Kure mase Papa, yna Esēme mase,” āko sytatose repe. Yrome kunurukō ke ro imehnō kerekeremāko sytatose. Tysaaro tyrise kymarokō Ritonōpo a.

10-12 Tuna enatyry wino tuna kurā maro tuna itunety oehpyra mana; tuna inehsāme exikety wino tuna kurā oehpyra mana. Morararo wikeira toperyme rokē eperytāko mana; tyorōme eperytara mana. Uwa zoko fikume eperytara mana. Kýtarykō toiro repe. Yrome toiro myta poe asakoro tūtāko mana: omi kurano, omi rypyry, enara. Jakorō tomo, morara ahtao popyra mana!

Ritonōpo poe tuaro kuahtao xine

13 Metatou? Menetupuhtou? Tonetupuhse oya xine ahtao, kure imehnō tyritoko. Imehnō motye se pyra ehtoko roropa. Morara awahtao xine imehnō ynara āko opoko xine: “Tuaro mose nase,” āko toto opoko xine.

14 Yrome imehnō zumoxike awahtao xine, imehnō kure riry poko type-nekehse awahtao xine, osepyno rokē awahtao xine roropa, popyra matose ipunaka. “Kure ase, imehnō sā pyra,” kara ehtoko. Morara karyhtao oya xine ajohpe rokē matose, iirypyryme ro oexirykōke.

15 Moro tuaro ehtoh Ritonōpo poe pyra mana. Sero pōkō poe rokē morara tuaro ehtoh mana. Morara awahtao xine, Ritonōpo Zuzenu poe pyra tuaro matose. Joroko poe osenetupuhnōko rokē matose.

16 Imehnō zumoxike awahtao xine te, tuisamehxo oexirykō se awahtao xine roropa, ajoajohpe itamurume exīko matose iirypyryme ipunaka.

17 Yrome Ritonōpo poe tuaro kuahtao xine osemazuhme kyyrypyrykō se pyra exīko sytatose. Morara kuahtao xine imehnō poko enupunāko sytatose. Tomeseke roropa exīko sytatose imehnō maro, zae rokē toto ezuhnōko

sytatose. Imehnō pyno sytatose, imehnō onyhxiiropyra roropa sytatose. Kure rokē imehnō rīko sytatose roropa, osetyoro imehnō onyripyra sytatose. Onekunohtōkō sã pyra roropa sytatose.

¹⁸ Tupito pona otyro puhturu tarykase ahtao kyya xine, otyrome ro emãñōko mana. Moro saaro oxiehno pyra exiketō imehnō amoreparyhtao, tuhkãkō oxiehno pyra exīko mana.

4

Iirypyrymãkō penetatoh poko awahtao xine

¹ Oty pokoino oseosezuhñōko matou? Oty katoh epokōnohnōko roropa matohu? Openetatohkō pokoino oxiehno matose. ãmoreme xine roropa oxiehno matose.

² Mōkomo poko penetãko matose repe, yrome anapoipyra matose. Morara exiryke imehnō etapary se exīko matose, anapoipyra oekuretyrykōke. Imehnō mōkomory se matose repe. Yrome anapoipyra matose ekurehnōko. Morara exiryke ehtomãko matose. Oseosezuhñōko rokē matose. Openetatohkō anapoipyra matose ekurehnōko, Ritonōpo a onekaropopyra oexirykōke.

³ Mame Ritonōpo a ekaroporyhtao oya xine anapoipyra ro matose, Ritonōpo omipona se pyra oexirykōke, openetatohkō se rokē oexirykōke. Morara awahtao xine azahkuru matose.

⁴ Imehnō poko exikety sã matose, Ritonōpo kuroko oorypyrykō poko oexirykōke. Tuaro pyra hmatohu? Ritonōpo se pyra exiketō epeme awahtao xine, Ritonōpo epeme pyra matose. Morara exiryke iirypyrymãkō penetatoh poko awahtao xine Ritonōpo epeme pyra exīko matose.

⁵ Ynara ãko Ritonōpo omiry kyya xine: “Ritonōpo nyrihpyryme sytatose. Yrome orēpyra kypenetatohkō poko sytatose,” ãko mã kyya xine Ritonōpo omiry. “Ajojhe,” kara ehtoko moro poko.

⁶ Yrome Tuzenu ke kyjamihtanohtorỹko Ritonōpo mana kyyrypyrykō poko penetara kuehtohkōme. Ynara tymerose sero poko Ritonōpo omiry: “Imehnō motye se exiketō akorekehãko Ritonōpo mana, yromē imehnō motye se pyra exiketō rokē poko enupunãko Ritonōpo mana,” ãko mã Ritonōpo omiry kyya xine.

⁷ Morara exiryke osekarotoko Ritonōpo a: “Ose ase jesēme,” kahtoko eya, yrome joroko tamuru a ynara kahtoko: “Jesē kara mase. Morara exiryke ytoko taroino,” kahtoko eya. Morara kary etaryke tyya epãko joroko tamuru mana.

⁸ Ritonōpo maro se oexirykō se awahtao xine, amaro xine se roropa ynoro mana. Iirypyrymãkomo, oorypyrykō irumekatoko, oorypyrykō ikorokapotoko Ritonōpo a.

⁹ Itamurume iirypyryme matose. Morara exiryke oxitatoko yronymyryme. Oorypyrykō poko tãkye oehtohkō irumekatoko Ritonōpo neneryme.

¹⁰ “Papa, wy ase popyra rokene, ãmipona exisaromepyra ase,” karyhtao kyya xine Ritonōpo a, tyrisenã sã kyritorỹko Ritonōpo mana, kueanokō jamihtanohnōko roropa mana. Kuakorehmatorỹko roropa mana, tōmipona kuehtohkōme.

Imehnō popyra onekaropyra ehtoko

¹¹ Jakorō tomo, oxikerekeremara ehtoko. Ynara ãko Moeze nymerohpyry: “Imehnō pyno ehtoko,” ãko mã kyya xine. Mame imehnō kerekeremaryhtao oya xine, popyra Moeze nymerohpyry ekarōko matose, aomipona pyra oexirykōke. “Moeze nymerohpyry popyra,” kananōme rokē exīko matose.

¹² Ritonõpo a tõmiry tymeropose tõmipona kuehtohkõme. Ynoro rokē kukurākarykõ waro mana. Ynoro rokē kuenahkaporykõ waro roropa mana. Naeroro: “Mose xihpyryme mana Ritonõpo a,” kara ehtoko imehnõ poko. Ritonõpo rokē iirypyryme exiketõ waro mana, iirypyryme pyra exiketõ waro roropa mana. Naeroro imehnõ popyra onekaropyra ehtoko.

“Epyrypara sehtone,” katoḥ poko

¹³ Etatoko pahne, ynara āko matose otarame opoe xine rokene: “Ytõko ynanase, mõtoḥne osepekahse. Toiro jeimamyry aropõko ynanase yna osepekatyry poko rokene, tineru apoitohme itamurume,” āko matose. Morara kara ehtoko.

¹⁴ Ynara exiryke, yrokokoro otara tyko kuehtohkõ onenetupuhpyra sytatose. Kuorikyrykõ onenetupuhpyra roropa sytatose. Akurū sā sytatose. Pakeimo ke akurū mana. Mame okynā pixo toehse ahtao akurū osenepyra exīko mana. Moro sā rokē sytatose, akurū samo, axītao rokene.

¹⁵ Ynara rokē kahtoko: “Jorikyry se pyra Ritonõpo ahtao rokē orihpopyra ase, ytoytko mõtoḥne. Otyro poko erohnõko ase, ise Ritonõpo ahtao rokene,” kahtoko.

¹⁶ Māpyra: “Ime ase. Jamoreme rokē ase otyro poko, Ritonõpo poe pyra,” karyhtaο oya xine, āmoreme xine rokē epyrypāko matose. Morara kary popyra mā ipunaka.

¹⁷ Kure imehnõ riry waro awahtaο xine, yrome kure toto onyripyra oekuretyrykohtaο iirypyryme matose Ritonõpo a.

5

“Tomeseke ehtoko.”

¹ Etatoko pahne, itamurume tymõkomoke exiketomo. Seromaroro tymõkomoke matose. Yrome tymõkomoke pyra exīko ropa matose. Etuarimāko rokē matose. Naeroro oxitatoko, oetuarimarykõ oepyyry poko.

² Omõkomorykõ mā tymotase mana. Oupõkõ kurā ouponỹpyrykõme toehse mana, nuko panõ a tonahse exiryke.

³ Otinerükõ ahkyryxitāko mana ryhtāko. Moro eneryke tyya xine ynara āko imehnõ mana opoko xine: “To, osepyno rokē moxiā nah, omomyke rukuh ipunaka toḥ nae,” āko toḥ mana opoko xine. Mame apoto nyahkahpyry sā sam āko matose oetuarimarykohtaο. Seromaroro mõkomo tapoise oya xine āpiakasasaka awahtaο xine.

⁴ Yrome opoetrykõ mā okerekerematorỹko, zae toerohtopõpyrykõ onepehmara oexirykõke. Otupikõ poko erohketõ xitary etāko Ritonõpo Jamihmehxo Exikety mana, zae pyra topehmase toto exiryke oya xine.

⁵ Opetarykõ poko rokē tytamuhpopāse matose, ātākyemarykõ poko roropa oorypyrykõ poko. Okyno nahpāko ahno tupune toto ehtohme toto etapatohme tõsēme. Mokaro sā matose, tymõkomoke toehse oexirykõke. Taroino etuarimāko matose apotoimo htao.

⁶ Kurākõ mekaroaotose popyra. Metapapoaotose toto roropa osewomara toto ahtao.

Sē nase penekhepyra kuehtohkõ poko

⁷ Jakorõ tomo, penekhepyra ehtoko Kuesēkõ eraximary poko. Aepyyry ropa momohnõko matose. Tupito esā mā penekhepyra tỹkyryry epery eraximary poko. Konopo oepyyry eraximāko mā toto otyro ēxihatoh po. Imēipo tuātasehxo otyro ahtao konopo oehnõko ropa mana. Konopo oepyyry eraximary poko penekhepyra roropa esā mana.

⁸ Mokaro saaro penekehpyra ehtoko Kuesëkö oepyyry ropa eraximary poko. Oeanokö ijamihtanohtoko, okynä pyra Jezu oehtoh ropa exiryke.

⁹ Jakorö tomo, ekerekeremara ehtoko. Imehnö onykerekeremara roropa ehtoko, ohxiropyra xine Ritonöpo ehtohme. Etatoko pahne, kuapiakanekö oehnöko mana, Imehxo Exiketä. Oehsasaka mana. Ynororo rokë mä iirypyrymäkö hxirokö mana.

¹⁰ Jakorö tomo, wenikehpyra ehtoko Ritonöpo poe pake urutö kö poko. Tutuarimarykö poko penekehpyra toto. Naeroro kutuarötanohtorÿko toh mana, tysä xine kuehtöhköme.

¹¹ Täkye rokë toh mana seromaroro, zae rokë Ritonöpo omipona toehse toexiryköke orihpyra ro tahtao xine. Toetuarimase toto itamurume Ritonöpo omipona toexiryköke. Yrome onurumekara toto. Morararo toehse Jo. Toetuarimaryhta oenekehpyra toehse ynororo, Ritonöpo a kure tyripory ropa eraximary poko. Imeipo kure Jo tyrise ropa Ritonöpo a töseanahtose itamurume exiryke. Morara exiryke soseanahtotone ropa. Kypyno xine ipunaka Ritonöpo mana. Kuänopyrykö se pyra roropa mana.

¹² Jakorö tomo, ajoajohpe pyra ehtoko: "Ajoajohpe rokë moxiamo," kara imehnö ehtohme opoko xine. "Ytöko ase äkorehmase," tykase awahtao xine imehno a, ömihpyrykö anamonohpyra ehtoko. Ytotoko. Ömirykö onetapopyra ehtoko. Morararo otyro poko ehtoko. Ekarory se pyra awahtao xine: "Ekarory se pyra ase," kahtoko. Jüme rokë imehnö zurutoko. "Ajoajohpe mokaro," kara Ritonöpo ehtohme opoko xine, awänohpyra xine aehtohme roropa.

¹³ Öetuarimarykohtao, oturutoko Ritonöpo a. Sekese awahtao xine oerematoko Ritonöpo kure exiry poko.

¹⁴ Kuräkara nae ahtao roropa, Jezu poetory tö ikohmatoko, tamuximehxo exiketomo, toto oturutohme Ritonöpo a ikuräkatohme ropa. Azeite ke zuhshmatoko roropa Kuesëkö ömi poe.

¹⁵ Mame toto oturutopöpyry poe ekuäkäko ropa kuräkara mana, Jezu enetuputyryke mokaro a. Kuesëkö mä mokyro kuräkäko ropa mana. Iirypyryme mokyro ahtao iirypyry korokäko roropa mana.

¹⁶ Morara exiryke iirypyryme awahtao xine ekarotoko imehnö netaryme, oopyrykö rumekatohme ropa oya xine, ikorokatohme roropa Ritonöpo a. Oturutoko Ritonöpo a imehnö poko roropa okuräkatohköme ropa. Mame aomipona exiketö otururuhta yronomyryme ömirykö etäko Ritonöpo mana. Tyjamitunuru ekaröko oya xine mana tömipona exiketöme oexiryköke.

¹⁷ Eria kysä xine ahnome pake. Mame töturuse ynororo yronomyryme Ritonöpo a. Ynara tykase ynororo: "Konopo onenehpopyra exiko," tykase. Mame tonehpokohse Ritonöpo a. Oseruaö jeimamyry zokonaka konopo oehpyra toehse.

¹⁸ Morarame töturuse ropa konopo oehtohme ropa. Mame konopo tonehpöse ropa Ritonöpo a aomi poe. Ona tukuräkase ropa. Otyro tökehko tahtase ropa.

¹⁹ Jakorö tomo, Ritonöpo omipona pyra aexihpyry ropa nae ahtao, mame mokyro akorehmaryhta oya xine zae enetupuhtohme ropa eya, kure exiko ropa mana.

²⁰ Oya xine mokyro enepyyry ropa ahtao tyrypyry rumekatohme ropa eya ikuäkäko ropa Ritonöpo mana, apotoimo htaka ytopyyra aehtohme. Iirypyry korokäko roropa Ritonöpo mana. Mame imehnö poko enupunaketöme nymyry matose exiko, mokyro takorehmase oya xine exiryke. Enara.

1 PETURU

Peturu Nymerohpyry Apitorymano

1 Pedro

Ekarotopo

Sero 1 Peturu tymerose Peturu a Jezu poetrytõ neneryme pata tõ po Azia po, seroae Turukia nonory po. Tynymerohpyry sero taropose eya “Papironia” poe (1 Peturu 5.13), otarame pata Roma poe (Apokaripxi 14.8; 16.19; 17.5).

Jezu poetrytõ etuarimãko kynexine, tyryhmase Jezu zehno exiketomo a. Tynymerohpyry ae toto jamihtanohpõko Peturu mana. Ynara ãko mana: “Jezu enetuputyry kyya xine, uuru motye kuhse kure mana. Uuru zahkary sã otuarimanohtoporõko Ritonõpo mana Jezu onenetupuhkehpyra oexirykõ waro toehtohme” (1 Peturu 1.7).

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-2

Jezu marõ ehtoh eraximãko 1.3-12

Zae ehtohme tymenekase 1.13–2.10

Omipona etuarimaryhtao 2.11–4.19

Jezu poetrytõ pyno ehtoko 5.1-11

Kure tyripotoh Ritonõpo a 5.12-14

¹ Ynymerohpyry moro onenerykõme. Ywy ase Peturu. Jezu Kyrixtu nymenekahpyryme ase omi kurã poko imehnõ amorepatohme. Ritonõpo nymenekatyãme matose, typoetryme oehtohkõme. Tosake pyra exiketõ matose. Sappararahme exiketõ matose. Pata tõ po matose Põtu po te, Karaxia po, Kapatoxia po, Azia po, Pitinia po, enara.

² Kumykõme Ritonõpo mana. Tymenekase matose eya kure rokẽ oehtohkõme iirypyryme pyra. Ritonõpo osenetupuhtopõpyry ae ro tymenekase matose eya. “Ypoetrytõ kurãme toto riko ase,” tykase Ritonõpo tyya rokene. “Umükuru Jezu Kyrixtu omipona exiko mã toto,” tykase. “Juzenu toto rypyry korokãko mana pøhme Umükuru munuru toekuãse exiryke,” tykase Ritonõpo tyya rokene.

Naeroro: “Papa Kapuaono, kure rokẽ opoetrytõ tyriko. Torëtyke pyra tyriko toto orëpyrahxo toto ehtohme, imehnõ zuno pyra roropa toto ehtohme,” ãko ase opoko xine.

Jũme Ritonõpo maro kuexirykõ poko

³ “Emero motye kure mase,” sykatone Ritonõpo a, Kuesëkõ Jezu Kyrixtu zummy a. Tumükuru Jezu Kyrixtu tõsemãkapose ropa aorihxipo, kypyno xine toexiryke. Tyjamitunuru tokarose kyya xine tyrisenã sã kuosenetupuh-tohkõ ehtohme. Naeroro isene kuexirykõ eraximãko sytatose jũme imaro kuehtohkõme.

⁴ Tynekarory kurãkãko Ritonõpo mana kapu ao typoenõ kyryryme. Orihpyra kuexirykõ Ritonõpo nekaroryme mã kyya xine. Ritonõpo nekarory kurã motara mana, xihpyryme exipyra mana, enahpyra mana, enara.

⁵ Tynekarory kyya xine kurãkãko Ritonõpo mana, tymaro jũme kuehtohkõme. Tonetupuhse oya xine exiryke oewomatorõko Ritonõpo mana tyjamitunuru ke. Imeipõ opynanopyrykõ enepõko mã Ritonõpo sero põkomo a, sero etyppyry po tymaro jũme kuehtohkõme.

⁶ Moro poko osenetupuhtoko tãkye oehtohkõme. Axĩtao rokẽ aporo taro emynyhmãko matose oetuarimarykõke. Toiro rokẽ pyra etuarimãko matose.

⁷ Uuru se sytatose pitiko rokē pyra. Axītao rokē uuru repe, enahnōko. Mame uuru zahkako mā ahno zemimehxo ehtohme. Moro saaro Jezu enetuputyry kyya xine, uuru motye kuhse kure mana Ritonōpo a. Naeroro uuru zahkary saaro utuarimanohtorōko Ritonōpo mana Jezu onenetupuhkehpyra oexirykō waro toehthohme. Jezu poetoryme awahtao xine oetuari-marykohtao ro Jezu onurumekara matose. Onenetupuhkehpyra roropa matose. Mame Jezu onurumekara awahtao xine: “Kure mase ya,” āko Ritonōpo oya xine mana. Kure oritorōko roropa mana tymaro, Jezu Kyrixtu oepyrō ropa ahtao. Jezu sã kure exīko matose. Isã tuisame exīko roropa matose.

⁸ Jezu Kyrixtu onenepitopyra matose yrome ipyno matose. Onenepyra ro matose seromaroro yrome enetupuhnōko matose. Naeroro atākyemāko matose ipunaka. Atākyemarykō kapuaōkō tākye exiry sã mana, ekuhpŷme sã mana tākye kuhse oexirykōke.

⁹ Tonetupuhse oya xine exiryke, Ritonōpo a typynanohse matose. Naeroro tākye matose typynanohse oexirykōke Ritonōpo a.

¹⁰ Moro poko tōsenetupuhse pake urutō komo: “Otāto ke sero pōkō pynanohnōko Ritonōpo nae?” tykase toto. Tōturupose roropa toto zuaro se toexirykōke. “Sero pōkō pynanohnōko Ritonōpo mana,” tykase toto Zuzenu poe.

¹¹ Kyrixtu Zuzenu toto maro kynexine. Kyrixtu tōsekarose eya xine. “Ritonōpo nymenekahpyry etuarimāko mana,” tykase eya xine. “Mame toetuarimakehse tahtao emero motye tuisamehxo exīko mana imehnō neneryme,” tykase ynororo eya xine. Morara kary etaryke tyya xine: “Onoky poko Kyrixtu Zuzenu morara āko nae? Otarahntao etuarimāko nae?” tykase toto oseya rokene.

¹² Tutuarōtanohpose toto Ritonōpo a. Ynara tykase ynororo eya xine: “Imeīpo toorihse awahtao xine rokē ynymenekahpyry tuarimapōko mā toto,” tykase Ritonōpo tōmiry poko urutō komo a. Tumūkuru poko turuse toto. Mame mokaro pakatōkō urutō kō tōturuse Ritonōpo nekarohpyry poko. Seromaroro Ritonōpo Zuzenu omi poe moro omi kurā tokarose oya xine āmorepatōkomo a. Tuzenu jamitunuru tonehpose tyya kapu ae. Moro poko tuaro toexirykō se Ritonōpo nenyohntā roropa repe kapuaōkomo, zuaro toehthōkōme.

Kure kuehtohkōme tymenekase sytatose

¹³ Morara exiryke ipakatyā sã ehtoko. Tuarō ehtoko. Tākye rokē ehtoko Ritonōpo nekarory eraximary poko. Tynekarory kurā ekarōko kyya xine mana Jezu Kyrixtu oepyrō ropa ahtao. Aepyrō ropa eraximatoko. Imepŷ poko osenetupuhpyra ehtoko. Ipoko rokē osenetupuhtoko.

¹⁴ Ritonōpo omipona ehtoko. Jezu waro pyra ro awahtao xine oorypyrykō poko rokē mexiatose. Yrome seromaroro oorypyrykō poko pyra ehtoko.

¹⁵ Ritonōpo tyrypyhpyke pyra ipunaka. Kure rokē ynororo. Eya toah-mase matose tysã oehthōkōme. Naeroro kure rokē ehtoko emero poko awahtao xine. Tyrisenã sã ōsenetupuhtōkō tyripotoko. Omi xihpyry poko pyra ehtoko roropa.

¹⁶ Ynara āko Ritonōpo mana: “Kure rokē ase, tyrypyhpyke pyra ipunaka. Naeroro ysã ehtoko, oorypyrykō poko pyra ehtoko,” āko.

¹⁷ “Papa,” āko matose, ōtururukohtao Ritonōpo maro. Yrome sero pōkō apiakaneme ynororo. Zae kuepehmatorōko mana kynyrihpyrykō eneryke tyya. Zae exiketō epehmāko mana zae toehthōpōpyry epehpyry ke. Yrome tyrypyry poko aexityā epehmāko etuarimatoh ke iiryryrykō epehpyryme. Naeroro aomipona ehtoko sero nono poro awahtao xine.

¹⁸ Apitoryme awamekaro xine rokē mexiatose oorypyrykō poko, atamurukō ekepyā samo. Yrome topekahse matose Ritonōpo a oehtopōpyrykō xihpyry rumekatohme oya xine. Tineru ke pyra topekahse matose, uuru tōkehko parata roropa, morohne ke pyra topekahse matose. Axītao rokē uuru tōkehko kure mana parata roropa.

¹⁹ Yrome typyne exikety ke kuhse topekahse matose. Kyrixtu orihthopōpyry ke topekahse matose. Imunuru toekuāse. Moro uuru motye kuhse mana. Kaneru mūkuru kurā totapase kytamurukomo a tyrypyrykō korokapotohme Ritonōpo a. Kurākō rokē totapase eya xine. Kurākōkara onetapara toto. Moro saaro Kyrixtu kynorihne tyrypyrypyke pyra aexihpyry ipunaka.

²⁰ Sero nono onyripyra ro tahtao Tumūkuru tymenekase Ritonōpo a sero pōkō pynanohne. Yrome pake pyra Tumūkuru tonehpose rahkene. Jarao tonehpose eya okurākatohkōme.

²¹ Jezu Kyrixtu tōsemākase ropa Ritonōpo a aorihxīpo. Emero motye tuisamehxo tyrise roropa eya. Emero motye kure ynororo. Naeroro Ritonōpo enetupuhnōko matose yronymyryme. Tākye roropa matose Ritonōpo eraximary poko.

²² Tykorokase matose Ritonōpo a aomiry kurā omipona toehse oexirykōke. Iiryryryme pyra matose. Imehnō Jezu poetry pyno nymyry matose. Naeroro imehnō pyno ehtoko yronymyryme, ajohpe rokē pyra.

²³ Apitoryme tonuruse amarokomo omykō poenōme. Yrome omykō sero pōkō orihnōko rokē mana. Orihnōko roropa matose. Yrome seromaroro Ritonōpo poenōme tonuruse ropa matose. Orihp̄yme Ritonōpo mana jumāme. Tonuruse ropa matose Ritonōpo poenōme aomiry enetuputyryke oya xine Ritonōpo omiry orihp̄yme exiketyme sā mana. Jūme Ritonōpo orihp̄yme mana. Naeroro aomiry enahp̄yme mana.

²⁴ Ynara tymerose Ritonōpo omiryryme:

“Sero pōkō onahpoty sā mana.

Toto kure exiry ona ekuru sā roropa mana.

Onahpoty orihnōko, ekuru ohpahnōko.

²⁵ Yrome Ritonōpo omiry jūme mana enahp̄yme.”

Moro omi kurā Jezu Kyrixtu poko, āmorepatopōpyrykomo.

2

Topuimo sā, mokyro orihp̄yme exikety

¹ Oorypyrykō poko pyra ehtoko. Imehnō zehno oexirykō irumekatoko. Ajohpe pyra ehtoko. “Kure ehtoko ysamo,” kara ehtoko imehnomo a iiryryryme awahtao xine. Imehnō zumoxike pyra ehtoko. Imehnō onykereremara ehtoko.

²⁻³ Ynara āko Ritonōpo omiry roropa: “Opyno xine Oesēkō mana. Moro waro matose toehse,” āko. Naeroro Ritonōpo omiry se ehtoko poeto enurusenā samo, suhsu se poeto ehtoh samo, tuātatohkōme. Iiryryryme pyra aomiry mana. Poeto ē typonō ohpāko zuātatohme. Moro saaro aomiry kure kyritoryko mana kukurohtao xine. Naeroro aomiry poko openetato kokoro rokene yronymyrymehxo Jezu enetupuhtohme oya xine, opynanohtohkōme Ritonōpo a roropa.

⁴ Pake Kuesēkō tonetupuhse oya xine. Topu sā ynororo etyorōmara. Orihp̄yme roropa mā ynororo jūme. Tapyi riryhtao ahno a topu ke topu menekāko mā toto. Toitoino topu pahnōko toto popyra exiryke eya xine. Moro topu sā, ahno nurumekahpyry sā Kuesēkō kynexine repe. “Popyra mana,” tykase iiryryrymākō ipoko repe. Yrome emero motye kure ynororo Ritonōpo a. Naeroro Ritonōpo nymenekahpyryme mana kypynanohnekōme.

⁵ Jezu Kyrixtu enetuputyryhtao oya xine opyno xine Ritonõpo mana. Topu risē sā roropa matose jūme orihp̄yme toehse oexirykōke Jezu Kyrixtu pokoino. Topu risē tapyi ahtao, moro sā tytapyīme oritorỹko Ritonõpo mana, Tuzenū esaryme. Erohnōko matose Ritonõpo maro oturuketō samo. Tukurākase matose eya, iirypyryme pyra tyrise ropa matose eya. Erohnōko matose Ritonõpo omi poe. Ijमितunuru amaro xine mana. Onekarorykō eya tākye Ritonõpo rīko, Jezu Kyrixtu enetuputyryke oya xine.

⁶ Ynara tymerose Ritonõpo omiryne:

“Mokyro ynymenekahpyry tapyi rinanō topu menekary samo,
 typyne exikety menekary samo,
 jamihme tapyi ritoh menekary sā roropa.

Emero esēme mokyro rīko ase.

Emero motye tuisamehxo tyrīko ase.

Mokyro aropōko ase Xiāo patary panō pona.

Morarame mokyro enetupuhnanō mā atasamara mā toto.

Tākye rokē exīko mā toto,”

me tymerose.

⁷ Jezu enetupuhnōko matose. Naeroro oya xine topu typyne exikety sā mana. Yrome onenetupuhpynomo a arypyra, ise pyra toexirykōke. Moro poko ynara tymerose Ritonõpo omiryne:

“Tapyi rinanomo a moro topu ipapyhpyry rokē kynexine,
 popyra exiryke eya xine.

Yrome moro topu kure exikety kynexine jamihme tapyi ritohme exiryke,”
 me tymerose.

⁸ Ynara tymerose roropa Ritonõpo omiryne:

“Sero topu pona osetapāko toh mana tuhke.

Moro topu pokoino osetapāko mā toto,”

me tymerose. Moro saaro emero esēme Kyrixtu exīko mana tuhkākō onenetupuhpyra ahtao ro. Osetapāko sā mā toto aomipona se pyra toexirykōke. Naeroro toto wānohnōko Ritonõpo mana, tōsenetupuhtopōpyry ae ro.

⁹ Yrome matose mokaro sā pyra. Ritonõpo nymenekatyāme matose. Tuisa konōto poetoryme matose, Ritonõpo maro oturuketōme sā roropa matose. Tukurākase matose. Ritonõpo poenōme matose. Tymenekase matose: “Ritonõpo kure mana,” katohme imehnomo a: “Emero zuaro Ritonõpo mana,” katohme roropa imehnomo a. Tymenekase matose eya oorypyrykō poko pyra oehtohkōme, kure ehtoh poko rokē oehtohkōme tysaaro.

¹⁰ Apitoryme Ritonõpo poetoryme pyra mexiatose, yrome seromaroro ipoetoryme matose. Apitoryme opyno xine Ritonõpo exiry waro pyra mexiatose. Yrome seromaroro opyno xine Ritonõpo exiry enetupuhnōko matose, typynanohse oexirykōke eya.

Ritonõpo omipona oexirykō poko

¹¹ Wekyry tomo, opyno xine jexiryke ourutorỹko ase. Katonōme sā rokē matose sero nono po, tosakākara samo. Naeroro oorypyrykō poko penetara ehtoko. Ipoko pyra roropa ehtoko. Zehnotokō maro atatapoiryhtao, tomeseke pyra ahtao osetapāko. Moro saaro oorypyrykō poko openetarykohtao iirypyryme exīko matose.

¹² Jezu waro pyra exiketō okerekeremarykō se ipunaka. “Tyrypyrykō poko ro Jezu enetupuhnanō mana,” āko mā toto ajohpe. Morara exiryke zae rokē ehtoko ipunaka. Morarame, kure oexirykō eneryke tyya xine: “Zae matose,” āko rokē mā toto. Ohxiropyra xine ekurehnōko toh mana. Morarame: “Emero motye kure mase Ritonõpo,” āko mā toto, aepyry ropa ahtao.

13 Kuesëkö poenõme matose. Naeroro sero põkö esëkö kowenu omipona ehtoko. Sero pata tamuru esë omipona ehtoko roropa Jezu onykerekere-mara onenetupuhpynõ ehtohme.

14 Kowenatu tõ omipona ehtoko roropa, Ritonõpo poe tymenekase toto oesëköme. Tosëkomo a tonehpose toto iirypymäkõ wänohtohme tyya xine, kure rokë zae exiketõ ritohme roropa tyya xine.

15 Okerekeremarykö se mä repe zae omi waro pyra exiketomo. Yrome zae rokë awahtao xine okerekeremasaromepyra mä toto. Morara exiryke zae ehtoh poko rokë oexirykö se Ritonõpo mana.

16 Tuisa poenõ tumykö omi poe ytoytko toto tamoreme xine. Toytotohkõ menekäko mä toto. Moro saaro Jezu enetuputyryhtao oya xine oytotohkõ menekäko matose onyryrykö roropa menekäko matose. Yrome ynara kara ehtoko: “ÿ jamoreme imenekäko ase,” kara ehtoko oorypyrykö poko se awahtao xine. Oorypyrykö poko penetara ehtoko. Omatome oorypyrykö poko pyra ehtoko roropa. Ritonõpo penetatoh poko rokë ehtoko.

17 Kure imehnõ aomirotoke. Imehnõ Jezu poetory pyno ehtoko, äkorõköme aexiryköke. Ritonõpo zuno ehtoko. Oesarykö esë roropa kure rokë tyritoko.

Osenetupuhoko Kyrixtu etuarimatopõpyry poko

18 Tosëke awahtao xine, oesëkö omipona ehtoko. Aomipona ehtoko kure orirykohtao, popyra orirykohtao roropa. Opyno xine totõ ahtao aomipona ehtoko, oryhmarykohtao roropa.

19 Mame oryhmatorykö imehnõ mana Ritonõpo omipona oexiryköke. Yrome oetuarimarykö Ritonõpo poe exiry waro matose. Mame eanahtoryhtao oya xine kure oritorykö Ritonõpo mana.

20 Oryhmarykohtao oesëkomo a popyra oehetopõpyry epehpyryme otyme kure oetuarimarykö eanahtory oya xine nae? Arypyra. Moro poko kurä onekaropyra ekurehnõko Ritonõpo mana. Yrome kure rokë awahtao xine, oryhmarykö eanahtoryhtao oya xine, täkye exiko Ritonõpo opoko xine mana. Kure oritorykö roropa mana, kure tyryryke oya xine.

21 Tymenekase matose Ritonõpo a oetuarimatohköme roropa Kyrixtu sä oehetohköme. Osemazuhme Kyrixtu toetuarimase omyakäkõme, okuräkatohkõme, apotoimo htaka ytopyra oehetohköme. Toetuarimase ynororo iirypyryme pyra tahtao ro. Mame tymenekase matose Ritonõpo a isä oehetohköme.

22 Tyrypyry poko pyra kynexine ipunaka, ajohpe pyra roropa kynexine.

23 Typoihtose tahtao onezuhpyra Jezu kynexine, onypoihtopyra roropa kynexine. Toetuarimaryhtao: “Oryhmatorykö Ritonõpo mana oephepyryköme, jryrymatoh epehpyryme,” kara ynororo kynexine. Ynara tykase rokë ynororo tyya rokene: “Ritonõpo jewomäko mana. Zae mokaro epehmäko mana inyritopõpyrykö epehpyryme sero nono po,” tykase Jezu tyya rokene.

24 Kyrixtu iirypyryme pyra, yrome kyyrypyrykö tapoise sä eya toeixihmapose ahtao wewe pokona. Toorihse ynororo kyyrypyrykö enahkapotohme. Toorihse tyjamitunuru ekarotohme kyya xine kyyrypyrykö poko pyra kuehtohköme. Toorihse ynororo zae kuehtohköme Ritonõpo a. Tyryrymase aexiryke tukuräkase sytatose eya. Naeroro ësemänõko ropa sytatose orihxipo.

25 Kaneru sä mexiatose, itahtyã samo, zae ehtoh waro pyra oexiryköke. Yrome seromaroro tonese ropa sä matose, Oesëkomo a. Eya tonehse ropa matose onurumekara ropa oehetohköme, Opynanohnekõ maro rokë oytohtohköme.

3

Tynioke exiketō poko, typpe exiketō poko roropa

¹ Oururukō se ase tynioke exiketomo. Oniokō omipona ehtoko. Otarāme Ritonōpo omiry onenetupuhpynōme oniokō mana. Yrome kure oehtohkō eneryke tyya xine enetupuhnōko mā toto, toto onurupyra awahtao xine ro.

² Zae nymyry awahtao xine ynara āko oniokō tyya xine rokene: “Pake ajoajohpe toehtopōpyry sã pyra ypyty mana. Kure rokē mana, zae rokē roropa,” āko mā toto. Jezu Kyrixtu enetuputyry se exīko roropa mā toto.

³ Ōtonohtohkō se hkopyra ehtoko oenepotohkōme imehnomo a. Oūsety ekurinary poko onymotyēkara roropa ehtoko. Kasuru tōkehko upo typyne exikety amururu se hkopyra ehtoko.

⁴ Oupōkō kurā enahnōko mana. Uuru tōkehko axītao rokē mana. Jarao rokē kure oehtohkō Ritonōpo zamaro pyra mana. Yrome zae ehtoh poko awahtao xine okurohtao xine Ritonōpo zamaro matose. Naeroro torētyke pyra ehtoko oūsetykō kurākary poko. Okurohtao xine kure ehtoko. Morara awahtao xine kure kuhse matose Ritonōpo a.

⁵ Moro saaro nohpo kurā kynexine pake, Ritonōpo enetupuhnanomo. Ritonōpo nekarory kurā eraximāko roropa toh kynexine. Nohpo kuranory tō kynexine tyniokō omipona toexirykōke.

⁶ Sara kynexine morararo. Tynio Aparāo omipona kynexine. “Jesēme mase,” tykase ynororo eya. Naeroro kure ehtoh poko awahtao xine, Sara sã exīko matose imehnō zuno pyra roropa awahtao xine.

⁷ Amarokō roropa typpe exiketomo, kure opyxiākō tyritoko. Ynara enetupuhntoko, jamihme hkopyra nohpo tō mana. Naeroro opyxiākō pyno ehtoko. Ritonōpo nekarory apoiry sã oya xine, opyxiākō roropa inekarory apoiko mā toto. Orihpyme exīko toh mana. Naeroro opyxiākō pyno ehtoko, porempāyra oehtohkōme Ritonōpo maro ōtururukō poko.

Kurākō etuarimary poko

⁸ Enahsasaka jomiry nase. Oxisã zae ehtoh poko osenetupuhtoko. Oximaro tãkye ehtoko. Imepy emynyhmaryhtao imaro emynyhmatoko. Imehnō pyno ehtoko opyno xine roropa toto ehtohme, atakorōmākō samo. Imehnō akorehmary se ehtoko. “Omotye xine ase, tuisamehxo,” kara ehtoko imehnomo a.

⁹ “Kurā rokē ekarōko ase oya xine,” tykase Ritonōpo kyya xine tymenekase kuahtao xine. Naeroro oryhmananōkō onryhmarã ehtoko. Popy ke pohnō onepehmarã ehtoko. Okerekeremananōkō onykerekeremara ehtoko. Kurā ke rokē epehmatoko toto.

¹⁰ Ynara tymerose Ritonōpo omiryyme:
“Sekese oehtohkō se awahtao xine,
oseahmarykō se roropa awahtao xine,
omi xihpyry poko pyra ehtoko.

Ajohpe pyra ehtoko roropa.

¹¹ Oorypyrykō irumekatoko,
kure rokē oehtohkōme.

Oseosezuhpyra ehtoko imehnō maro.
Tuaro ehtoko oxiehno pyra oehtohkōme.

¹² Ynara exiryke, oenotorỹko Kuesēkō mana kure awahtao xine.

Ōmirykō etãko roropa mana imaro ōtururukohtao.
Yrome tyrypyry poko exiketō zehno mana,”
me tymerose.

¹³ Oryhmarã xine imehnō mana kure ehtoh se rokē awahtao xine.

¹⁴ Otarāme ajoajohpākō oryhmatōrȳko mā toto, kure rokē awahtao xine. Morara ahtao tākye rō matose Ritonōpo poe. Ajoajohpākō zuno pyra ehtoko. Torētyke pyra ehtoko oryhmanekō poko roropa.

¹⁵ Yrome Kyrixtu zuno ehtoko okurohtao xine. Oesēkōme enetupuhtoko. Aomipona ehtoko roropa. Mame ynara karyhtao imehnomo a oya xine: “Oty katoh Jezu enetupuhnōko mah?” karyhtao oya xine ehxiropyra ehtoko. Kure rokē ezuhtoko tōto Kyrixtu enetuputyry poko oya xine, kure rokē toto ritohme oya xine.

¹⁶ Tomeseke ehtoko zae ehtoh poko rokē oehtohkōme. Mame ohxiropyrkō se imehnō ahtao ekurehnōko rokē mā toto. “Kyrixtu poetory roropa tyyrypyrykō poko mana,” kary se toh mā repe. Yrome zae ehtoh poko rokē awahtao xine ehxiroko rokē ohxironanō mana. Mynyhme rokē exīko mā toto.

¹⁷ Kure oexirykō poko oetuarimarykō kure mana, oetuarimarykō se Ritonōpo ahtao. Yrome oorypyrykō epehpyryme oetuarimarykō popyra mana.

¹⁸ Kyrixtu orihpōpyry poko osenetupuhtoko. Toorihse ynororo kymyakākōme. Kynorihne kyrypyrykō korokatohme. Toiro rokē kynorihne orihzomopyra toehtohme. Kure exiketȳ ynororo. Iiryrymākō kurākatohme, kynorihne Ritonōpo a kuarotohkōme. Zoko toxixihmase jehnotokomo a. Yrome tōsemāse ropa ynororo Tuzenu poe.

¹⁹ Morarame toytose Zuzenu rokē etuarimatoh taka aorihtȳ zuzenu amorepase omi kurā poko. Tapuruse mokaro zuzenu etuarimatoh tao.

²⁰ Ritonōpo omipona pyra tokurehse toh kynexine kanawa konōto riryhtao Noe a. Sero pōkō enahkapory se pyra Ritonōpo kynexine repe. Penekehpyra kynexine repe tōmipona toto eraximary poko. Yrome onenetupuhpyra toh kynexine. Tuhke pyra rokē, 8mākō rokē kanawa konōto aka tomōse toto. Mokaro 8mākō rokē tyyynanohse Ritonōpo a. Tanȳse toto tuna a.

²¹ Moro tuna kuamorepatohkōme kynexine kuēpurihkarykō poko. Epyryra sytatose kuēpurihkarykohtao. Osēpurihkāko sytatose: “Tȳpynanohse wyw Ritonōpo a,” katohme imehnō netaryme emero. “Zae ase seromaroro Ritonōpo a,” āko sytatose. “Aomipona rokē ase taroino,” āko sytatose kuēpurihkarykohtao, tōsemāse ropa Jezu Kyrixtu exiryke.

²² Seromaroro Jezu Kyrixtu toytose ropa kapu aka. Ritonōpo maro mana tuisamehxo. Emero kapuaōkō esēme mana, tuisamehxo exiketō esēme roropa mana, jamihme exiketō esēme roropa mana.

4

Tukurākase exiketomo

¹ Kyrixtu etuarimatopōpyry poko osenetupuhtoko. Toorihse ynororo kymyakākōme. “Jetuarimary se pyra ase,” kara ynororo kynexine. Naeroro isā sehtone. “Yna etuarimary se pyra ynanase,” kara sehtone. Jezu etuarimatopōpyry poko kuosenetuputyrykohtao kyrypyrykō poko se hkopyra exīko sytatose.

² Moino ro āmoreme xine oorypyrykō poko mexiatose. Taroino Ritonōpo omipona ehtoko, kokoro rokene. Oorypyrykō poko penetara ehtoko.

³ Apitoryme onenetupuhpȳnō penetatoh poko mexiatosene. Oorypyrykō xihpyry poko mexiatosene. Imehnō nohpo poko mexiatose, etȳnōko roropa, nohpo ryhpopākāko. Emotyēkāko mexiatosene eukuru poko. Tyorō poko roropa mexiatosene Ritonōpo myakāme.

⁴ Yrome seromaroro onenetupuhpynõ osenuruhkãko mã opoko xine, imaro xine ytopyra oexirykõke. Toto penetatoh poko se pyra oexirykõke ozehno xine exiko mã toto. Opoihtotorykõko mã toto.

⁵ Yrome typoko xine oekarõko mã toto Ritonõpo a kurãkõ apiakatoh po. Sero põkõ epehmary waro Ritonõpo mana inyrihpyrykõ epehpyryme. Kurã ke zae exiketõ epehmãko mana. Yrome azahkuru exiketõ aropõko mana etuarimatoh taka. Zae toto epehmãko mana orihpynypotomo, aorihtyamo, enara.

⁶ Pakatokõ aorihtyã toorihse. Topehmase toto Ritonõpo a inyrihpyrykõ epehpyryme imehnõ emero epehmary samo. Omi kurã tokarose eya xine roropa orihpyra ro toto ahtao. Omi kurã tokarose eya xine Jezu poko isã aẽsemãtohkõme ropa aorihxipo xine, Ritonõpo maro toto ehtohme.

Emese kure exiketõ poko Ritonõpo nekarory poko

⁷ Sero nono enahasaka mana. Naeroro eanahtotoko. Zae oehtokõ poko rokẽ ehtoko. Tuaro ehtoko roropa, kure õtururukõ ehtohme Ritonõpo maro.

⁸ Imehnõ pyno ehtoko yronymyryme. Imehnõ pyno oexirykõ kure kuhse Ritonõpo a. Imehnõ pyno awahtao xine iirypyrykõ poko wenikehnõko matosẽ.

⁹ Kure rokẽ atapyikõ taka ytoketõ tyritoko. Oxikerekeremara ehtoko roropa.

¹⁰ Tynekarory kurã ekarõko Ritonõpo kyya xine mana. Tyotyoro inekarohpyry kyya xine mana. Tapoise kyya xine porehme. Naeroro penekehpyra sehtone Ritonõpo nekarory apoiry poko kyya xine imehnõ akorehmatohme.

¹¹ Imehnõ zururu waro awahtao xine, Ritonõpo omiry poko zurutoko toto. Imehnõ akorehmary waro awahtao xine, Ritonõpo jamitunuru ke toto akorehmatoko. Morara awahtao xine: “Kure mase Ritonõpo, emero motye kuhse,” ãko oenenanõkõ mana. “Kure Jezu Kyrixtu mana. Ipoetory tõ roropa kure,” ãko mã toto.

“Emero motye kure mase Jezu. Emero motye tuisamehxo mase,” sykatone Jezu Kyrixtu a kokoro rokene.

Jezu poetory tõ etuarimary poko

¹² Wekyry tomo, opyno xine ase. Oetuarimarykõ itamurumehxo toehse ahtao torõtyke pyra ehtoko. “Oty katohme etuarimãko hano, imehnõ etuarimara ahtao?” kara ehtoko oseyã.

¹³ Atakorõme matose toehse Kyrixtu maro, oetuarimarykõke. Naeroro atãkyematoko. Imeipo tuisamehxo toehtoh enepõko Kyrixtu kyya xine mana. Morara ahtao tãkye kuhse exiko matose imaro.

¹⁴ Opoihtotorykõ onenetupuhpynõ mana Kyrixtu poetoryme oexirykõke. Opoihtorykohta eya xine tãkye ehtoko. Opoihtorykohta osenetupuhtoko Ritonõpo Zuzenu okurohta xine exiry poko. Emero motye kure Ritonõpo Zuzenu mana. Kukurohta xine roropa mana. Moro poko osenetupuhtoko.

¹⁵ Imehnõ onetapara ehtoko. Imehnõ mõkomory onematonanohpyra ehtoko. Imehnõ onyryhmara ehtoko. Imepý ehtoh poko pyra ehtoko. Morohne poko pyra awahtao xine, zae matose otuarimapyrykohta ro imehnomo a.

¹⁶ Naeroro Kyrixtu poetoryme oexirykõ pokoino oetuarimarykohta ehxiropyra ehtoko. “Kure mase Ritonõpo. Tãkye ynanase Kyrixtu poenõme yna exiryke yna etuarimaryhta ro,” kahtoko Ritonõpo a.

¹⁷ Okynã pyra kuepehmatorykõ Ritonõpo mana kynyrihpyrykõ epehpyryme. Kurã ke zae exiketõ epehmãko mana zae toto ehtopõpyry epehpyryme. Yrome tõmipona pyra exiketõ tuarimapykõko mana zae pyra toto

ehtopöpyry epehpyryme. Osemazuhme typoetory tõ epehmäko mana. Naeroro kuetuarimarykõ motye kuhse tõmiry kurä onenetupuhpynõ tuarimapõko Ritonõpo mana.

¹⁸ Ynara tymerose Ritonõpo omiryryme: “Zae se exiketõ pynanopyry tupime ro mana. Yrome Ritonõpo omipona pyra exiketõ pynanopyry tupime kuhse mana. Typnanopyrykõ poko ekurehnõko mä toto tyryrypyry poko exiketõ maro,” äko Ritonõpo omiryry.

¹⁹ Naeroro oetuarimarykõ se Ritonõpo ahtao opynanohtorÿko roropa mana imeïpo. Naeroro Kuesëkõ opyno xine exiry enetupuhtoko. Zae ehtoko ipunaka. Tõmiry poko opyno xine toexiry poko wenikehpyra ynororo mana. Opyno xine exikehpyra mana.

5

Amorepatoh sero

¹ Oururukõ se ase tamuximehxo exiketomo, Jezu poetory tõ pynanohneme oexirykõke. Ywy roropa asä xine tamuxime ase Jezu poetoryme. Kyrixtu etuarimatopöpyry poko imehnõ tuarõtanohneme ase tonese ya exiryke. Jenuru ke enene. Imeïpo emero motye kure Kyrixtu ehtoh enepõko Ritonõpo mana imehnomo ä emero. Morara ahtao kure Kyrixtu ehtoh enëko ase roropa.

² Tymenekase matose Ritonõpo a typoenõ pyno oehtohkõme. Naeroro kaneru esä tokykõ pyno ehtoh sä Ritonõpo poetory pyno ehtoko. Yronymyryme toto pyno ehtoko, ÿme exiketõ samo. Mäsa rokë pyra toto pyno ehtoko, oerohitamitukõ apoitohme rokë pyra. Toto akorehmary se oexirykõke toto pyno ehtoko Ritonõpo omipona oehtohkõme.

³ Ritonõpo poetory amorepaneme awahtao xine toto onynamotomara ehtoko. Zae rokë ehtoko, opoenohthokõme eya xine.

⁴ Kyrixtu Kuesëkõ Imehxo Exiketyme mana. Kaneru pyno exikety sä kypyno xine mana. Aepyry ropa ahtao, inekarory kurä apoïko matose. Tuisame oritorÿko roropa mana tymaro. Zae oepehmatorÿko roropa mana typoetory tõ pyno oehtohkõ epehpyryme. Sero pökõ tuisary parimä se mä toto, uuru risë se. Moro saaro Jezu nekarory kure oya xine mana, jüme mana enahpyra.

⁵ Morararo nuasemäkomo, tamuximehxo exiketõ Jezu poetoryme ahtao toto omipona ehtoko. Imehnõ motye se pyra ehtoko, ynara tymerose exiryke Ritonõpo omiryryme: “Imehnõ motye se exiketõ akorekehkäko Ritonõpo mana. Yrome tuisame pyra toexiry waro exiketõ akorehmäko mana,” me tymerose.

⁶ Naeroro imehnõ motye se pyra ehtoko. Emero motye tuisamehxo Ritonõpo mana. Aomipona se rokë ehtoko. Tuisame se hkopyra awahtao xine, ise tahtao tuisamë oritorÿko mana.

⁷ Torëtyke awahtao xine ynara kahtoko Ritonõpo a: “Papa Kapuaono, kuakorehmako, torëtyke pyra jehtohme,” kahtoko eya. Mame äkorehmatorÿko mana opyno xine toexiryke.

⁸ Tuaro ehtoko, tomeseke roropa ehtoko. Kaikuxi tamuru ytoytory sä ahno esekase, mokyro sä joroko tamuru ytoytõko mana Jezu enetuputyry kyya xine enahkase. Naeroro tuaro sehtone penekhepyra kuehtohkõme Jezu enetuputyry poko.

⁹ Joroko tamuru omipona pyra ehtoko. “Arypyra, õmiry etary se pyra ase,” kahtoko eya kokoro rokene. Penekhepyra ehtoko Jezu Kyrixtu enetuputyry poko oya xine. Imehnõ Jezu poetory tõ mä tuhke pata tõ po etuarimäko roropa toto asä xine. Zuaro matose.

¹⁰ Axĩtao rokẽ aporo etuarimãko matose. Yrome imehnõ motye kypyno xine Ritonõpo mana. Tymenekase matose eya tysã oehtohkõme kure rokene, Tumũkuru Kyrixtu maro. Kokoro rokẽ oorypyrykõ korokãko ynororo, tyrisenã sã oehtohkõme. ãkorehmatorỹko mana penekehpyra oehtohkõme Jezu Kyrixtu enetuputyry poko oya xine. Orẽpyra oritorỹko mana. Morarame emero motye kure toexiry eneporyhtao tysã oritorỹko roropa mana. Jũme kure ynororo.

¹¹ Emero esẽme exĩko ynororo jũme. Emero pata põkõ aomipona exĩko. Naeroro, “Kure mase,” kakehpyra sehtone eya.

Aosekazumatopõpyry

¹² Ynymerohpyry moro, pitiko rokẽ repe, onenerykõme. Ynymerohpyry aropõko ase Xira a. Jakorõme ynororo ya. Moro ynymerohpyry ke ãkorehmarykõ se ase. Kypyno xine Ritonõpo ehtoh poko otuarõtanohporykõ se ase roropa. Ajohpe pyra mana. Zae rokẽ ynororo. Naeroro porempãpyra ehtoko. Aomipona ehtoko.

¹³ Jezu poetory tõ Papironia põkõ asã xine mã toto, tymenekase toto Ritonõpo a. “Kure pãna matou?” kary se mã toto oya xine. Maku morara kary se roropa mana. Umũkurume sã mana.

¹⁴ Oseahmatoko osepyno oexirykõ waro emero ehtohme.

Torẽtyke pyra oriporykõ se ase Ritonõpo a. “Papa, torẽtyke pyra opoetory tõ tyriko,” ãko ase opoko xine, Kyrixtu poetoryme oexirykõke. Enara.

2 PETURU

Peturu Nymerohpyry Asakoromano

2 Pedro

Ekarotopo

Sero pape 2 *Peturu* tymerose Peturu a emero Jezu enetupuhnanõ neneryme. Tynymerohpyry ae toto enaroximäko mana zae pyra amorepananõ namorepany poko. Ritonõpo osenetupuhtoh sä pyra tyyrypyry poko mä toto. Mame imehnõ akorehmäko roropa mä toto iirypyryme toto ehtohme. Naeroro yronymyrymehxo Ritonõpo omiry kurä Jezu poko onurumekara ehtoko, zae ehtoh poko oehtohkõme. Mokaro zae pyra exiketõ opoihtotoryko roropa mä toto Jezu oepyry ropa eraximaryke oya xine. Yrome ynara äko Peturu mana: Ritonõpo kure mana, aomiry omi poe Jezu oehnõko mana, ekurehpyra mana. Penekehpyra rokë mana oeraximarykõ poko, oenahkaporykõ se pyra toexiryke, oorypyrykõ rumekary oya xine enery se toexiryke. Morara exiryke axi pyra oehnõko mana (2 Peturu 3.9).

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-2

Zae ehtoh Jezu poetoryme 1.3-21

Amorepananõ äjohpäkomo 2.1-22

Jezu oepyry ropa poko 3.1-18

¹Ynymerohpyry moro onenerykõme. Ywy ase Ximäo Peturu, Jezu Kyrixtu poetory. Ritonõpo nymenekahpyryme ase, typoko imehnõ amorepatohme.

Jezu Kyrixtu enetupuhnanõme matose. Kypynanohnekõme Jezu Kyrixtu mana. Kure Ritonõpo ehtoh sä kure Kuesëkö Jezu Kyrixtu mana. Ipoe menetuputyatose enetuputyry sä yna a. Jezu enetuputyryhtao kyya xine tymõkomoke kurä ke exiketõ sä sytatose.

²Ritonõpo omipona matose. Kuesëkö Jezu omipona roropa matose. Naeroro: "Papa Kapuaono, kure opoetory tõ tyriko. Torëtyke pyra roropa tyriko toto," äko ase Ritonõpo a opoko xine.

Kymenekatopõpyrykõ poko Ritonõpo a

³Tymenekase sytatose Ritonõpo a tysä kure kuehtohkõme. Tyjami-tunuru tokarose kyya xine tõmipona kuehtohkõme, kure kuehtohkõme. Tymenekase sytatose eya, tymaro tuisame kuehtohkõme. Kymenekahpõkö waro kuexirykõke aomipona sytatose.

⁴Morara exiryke tynekarory kurä tokarose kyya xine tõmihpyry ae ro, kyyrypyrykõ xihpyry poko pyra kuehtohkõme. Onenetupuhpynõ sä pyra kuehtohkõme roropa tynekarory kurä tokarose kyya xine, mokaro osenetupuhtoh sä pyra kuosenetupuhtohkõ ehtohme, Ritonõpo osenetupuhtoh sä rokë kuosenetupuhtohkõ ehtohme.

⁵Morara exiryke Jezu enetuputyryke oya xine yronymyryme kure ehtoh poko roropa ehtoko. Mame kure ehtoh poko awahtao xine atakorehmatoko, Ritonõpo nyryry waro oehtohkõme, aomiry waro roropa oehtohkõme.

⁶Mame Ritonõpo nyryry waro awahtao xine aomiry waro roropa awahtao xine, oorypyrykõ poko penetara ehtoko. Penekehpyra ehtoko Jezu poko, ohtomarykohtao ro imehnomo a. Morararo penekehpyra awahtao xine Jezu enetuputyry poko Ritonõpo osenetupuhtoh sä osenetupuhtoko.

⁷Mame Ritonõpo osenetupuhtoh sä õsenetupuhtohkõ ahtao imehnõ Jezu poetory pyno ehtoko roropa. Imehnõ Jezu poetory pyno awahtao xine imehnõ pyno ehtoko roropa.

⁸ Morara ehtoko. Mame morara awahtao xine, ynara äko oenenanökö mana: “Zae mä toto Kuesëkö Jezu Kyrixtu enetuputyryke eya xine,” äko mä toto. “Pake toehthopöpyrykö sä pyra mä toto Jezu enetuputyryke eya xine,” äko roropa mä toto opoko xine.

⁹ Yrome moro omipona pyra awahtao xine, mya osenuhmara exikety sä matose. Tonurëkara sä roropa matose. Oorypyhpyrykö kurikatopöpyry poko Ritonöpo a oweniketyatose ropa.

¹⁰ Naeroro jakorö tomo, yronymyrymehxo Ritonöpo omipona ehtoko. Yronymyrymehxo ipenetatoh poko ehtoko. Ritonöpo a tymenekase matose jüme typoetoryme oehthököme. Naeroro yronymyryme awahtao xine aomipona jüme onurumekara matose.

¹¹ Morarame Ritonöpo omipona oexiryköke: “Ymaro ehtoko,” äko Kuesëkö Jezu Kyrixtu oya xine mana. “Jüme tuisame exïko matose ymaro,” äko mana. “Kure ya mana tuisame oexirykö ymaro,” äko oya xine kypynanohnekö mana.

¹² Pake pitiko omi kurä waro toehse matose. Zae moro omi ehtoh enetupuhnöko matose. Yrome moro omi kurä poko oturukehpyra ase oya xine wenikehpyra oehthököme. Moro omi onurumekara ehtoko.

¹³ Orihpyra ro jahtao zae jotururu oya xine aomiry kurä poko, wenikehpyra oehthököme.

¹⁴ Zuaro ase. Okyna hkopyra orihnöko ase, Kuesëkö Jezu Kyrixtu nuru-topöpyry ae ro.

¹⁵ Naeroro penekhepyra ase morohne merory poko pape pokona wenikehpyra oehthököme jüme, toorihse jahtao ro.

Tuisamehxo Kyrixtu ehtoh enenanöme

“Kuesëkö Jezu Kyrixtu oehnöko ropa mana,” asene oya xine. “Tyjami-tunuru enepöko mana emero neneryme,” asene.

¹⁶ Imehnö omihpyry etaryke pyra Jezu Kyrixtu Kuesëkö oepyy ropa poko otuarötanohpöko nyanase, tuisamehxo aepyy poko roropa. Yna enuru ke imehxo aexiry nyanenease.

¹⁷ Moroto nyanexiase tuisamehxo ynororo tyrise ahtao Ritonöpo a, Kumykomo a. Omi nyanetase kaino, Imehxo Exikety omiryryme. Ynara nase nyanetaryme: “Umükuru nymyry mose ro, umükuru kurano, yzamaro exikety,” nase nyanetaryme.

¹⁸ Moro omi nyanetase kaino Kuesëkö Jezu maro yna ahtao ppy po, imehxo toehthoh enepotopöpyry po.

¹⁹ Apitoryme Ritonöpo poe urutö kö ekepyä omihpyry tonetupuhse yna a. Morarame Ritonöpo omiry etaryke yna a kaino itamurumehxo tone-tupuhse yna a. Etatoko pahne, Ritonöpo poe urutö kö omihpyry poko wenikehpyra ehtoko. Näparina sä aomihpyrykö mana. Näparina saereh äko xinukutume ahtao ëmepyyry pona. Ëmehsasaka ahtao Maparukawa enëko sytatose. Moro saaro Jezu Kyrixtu oehnöko ropa mana. Mokyro omihpyry kutuarötanohtorÿko mana Kuesëkö oehäne. Naeroro aepyy ropa imomoh-toko. Toehse ynororo ahtao emero motye imehxo aexiry enëko matose.

²⁰ Zuaro ehtoko roropa. Ämoreme xine pyra Ritonöpo poe urutö kö omih-pyyry enetupuhnöko matose.

²¹ Typoe xine pyra urutö kö töturuse. Ritonöpo Zuzenu poe kynoturune toto. Ritonöpo nekarohpyry tokarose eya xine imehnö netaryme.

2

*Ajohpākō imehnō amorepāko
(Juta 3-16)*

¹ Pake urutō kō ajohpākō toeporehkase juteu tō rānaka. Ritonōpo omiry poko amorepatōme tōsekarose toh repe. Ajohpe rokē toh kynexine. Mokaro saaro ajohpākō eporehkāko mana oesaka xine. Amorepatorŷko toh mā repe azahkuru rokene, ohtomapotohkōme rokene. Kuesēkō omiry se exiketō enekunohnōko mā toto. Tosēkō Jezu enetuputyry se pyra exīko mā toto. Naeroro tophome etuarimatoh taka toto aropōko Ritonōpo mana jūme toto etuarimatohme.

² Morara ahtao ro tuhkākō mokaro poenohnōko mana. Tamoreme xine tyrypyrykō poko exīko mā toto. Mokaro ehtoh eneryke tyya xine, ynara āko mā toto: “Jezu enetuputyry zae pyra mana. Jezu poetory roropa tyrypyry poko mā toto onenetupuhpynō samo,” āko mā toto, ajohpe rokene.

³ Tineru peneryke tyya xine tamoreme xine tōmihpyrykō ekarōko mā toto. Ajohpe amorepatorŷko mā toto. “Irypyryme mā toto ya,” tykase Ritonōpo pake mokaro poko. Toto enēko Ritonōpo mana. Tuaro mana. Emero enēko mana. Naeroro toto aropōko mana etuarimatoh taka.

⁴ Tynenyohyā kapu ae iiryryryme toehse ahtao toto onypynanohpyra Ritonōpo kynekurehne. Tomase rokē toto eya etuarimatoh taka. Moroto tapuruse toh mana, keti ke sā tymyhse toto xinukutumao. Imēpo sero pōkō epehmāko Ritonōpo mana. Kurā ekarōko mana tōmipona exiketomo a. Yrome tōmipona pyra exiketō tuarimapōko mana. Moro eraximāko mā toto.

⁵ Pakatokō roropa iiryryryme toehse ahtao toto onypynanohpyra Ritonōpo tokurehse. Tuānohse toto eya. Konopo konōto tonehpose eya sero pōkō nerymapotohme, iiryryrymākō nerymapotohme. Noē tō rokē typynanohse eya. Zae ehtoh poko imehnō amorepaneme Noe kynexine. “Oorypyrykō irumekatoko, okurākatohkōme Ritonōpo a,” tykase ynororo repe. Noe maro 8mākō rokē typynanohse Ritonōpo a.

⁶ Morararo Sotoma pōkō kynexine. “Iiryryryme matose,” kase Ritonōpo Sotoma pōkomo a, Komora pōkomo a roropa. Apoto ke tonahkapose toto eya. Tyahkapose toto, zuaro imehnō iiryryrymākō ehtohme: “Amarokō roropa enahkapōko ase,” katohme tyrypyry rumekary se pyra exiketomo a.

⁷ Ro rokē typynanohse. Sotoma poe tarose eya orihpyra ehtohme. Zae Ro kynexine Ritonōpo a. Toemynyhase itamurume ynororo morotōkō ryryry xihpyry eneryke tyya.

⁸ Mokyro kure kynexine. Typenekehse ynororo morotōkō ryryry eneryke tyya. Kokoro rokē toto eneryke tyya toto omiry xihpyry etaryke roropa tyya sam tykase tukurohtao.

⁹ Typoetory tō pynanopyry waro Kuesēkō mana etuarimara toto ehtohme. Yrome iiryryrymākō tuarimapōko mana, onuānohkehpyra mana toto ehtopōpyry epehpyryme kurākō apiakatoh po.

¹⁰ Itamurumehxo mokaro tuarimapōko mana, tamoreme xine tyrypyrykō xihpyry poko exiketomo, tōmipona se pyra exiketomo, enara.

Mokaro azahkuru imehnō amorepatōkomo. Ihximyra mā toto tyrypyrykō poko toehtohkō poko. Imehnō motye kure osekarōko mā toto. Ritonōpo poe omi kurā ekaronanō zuno pyra mā toto. Toto zehno rokē mā toto.

¹¹ Mokaro motye Ritonōpo nenyohyā mana. Orēpyrahxo mā toto. Mokaro motye zuarohxo roropa mā toto. Yrome imehnō onyhxiropyra mā toto Ritonōpo netaryme. “Popyra rokē mokaro kahpyry yna a,” kara mā toto. Toto onypoihtopyra roropa mā toto.

¹² Onokyro nae tuosēme, tōsēme. Mokaro sã mã mokaro zae pyra imehnõ amorepananomo. Ikuremahnõ sã ytoytõko mã toto. Emero rokẽ poihtõko mã toto onenetupuhpyra toexirykõke, tysã xine pyra exiryke. Onokyro etapyra sã toto enahkapõko Ritonõpo mana.

¹³ Imehnõ ryhmatamitume etuarimãko mã toto. Toto tuarimapõko Ritonõpo mana. Jarao typenetatohkõ xihpyry poko toto. Atãkyemãko mã toto tyrypyrykõ poko rokene. Ehxiropyra mã toto tyrypyrykõ poko tahtao xine imehnõ neneryme. Jezu orihtopõpyry poko enetupuh-toh poko õtukurukohtao, amaro xine otuhnõko mã toto toiparo rokene, tyrypyrykõ poko tãtãkyemarykõke. Imehnõ enekunohnõko rokẽ mã toto kure tõsekarorykõke eya xine.

¹⁴ Nohpo tõ eneryhtao tyya xine ipoko xine penetãko mã toto. Penekeh-pyra mã toto tyrypyrykõ xihpyry poko. Mãsa rokẽ Jezu enetupuhnanõ enekunohnõko mã toto. Tyamene se xine rokẽ mã toto. "Õtuarimapotorõko ase," ãko Ritonõpo mã eya xine. Otonēsaromepyra mã toto. Etuarimãko mã toto.

¹⁵ Osema rumekananõ tahnõko mana. Moro saaro mokaro zae ehtoh poko typenekese mã toto. Zae ehtoh turumekase eya xine. Naeroro tytahse sã mã toto. Zae ehtoh waro pyra toehse ropa mã toto. Paraõ ehtopõpyry sã toehse toto, Peoa mükuru ehtopõpyry samo. Tineru poko typenetase ynororo. Naeroro iiryryryme toehse ynororo tineru apoitohme tyya tyrypyry epehpyryme.

¹⁶ Yrome Ritonõpo poe jumõtu a turuse ynororo, Ritonõpo omipona pyra exiryke. "Ritonõpo omipona exiko," tykase jumõtu tosemy a, aomiry ae tose zurũko. Iiryryry xihpyry rumekapory se ropa Ritonõpo kynexine urutonõpo a repe.

¹⁷ Mokaro mã azahkuru imehnõ amorepananõ iporiry eutahpyry sã mã toto. Akurũ sã roropa tyryrykane a tarose ahtao. Toiparo rokẽ konopo eraximary sã toiparo rokẽ zae omi exiry momohnõko matose ewino xine popyra rokẽ toto exiryke. Osa menekãko Ritonõpo mana toto esaryme xinukutumã konõto ao.

¹⁸ Azahkuru ourutorõko mã toto tuisamehxo se toexirykõke tyrowotase toexirykõke roropa. "Kure ynanase Ritonõpo a yna rypiry poko tãkye yna ahtao ro, nohpo tõ poko yna ahtao roropa," ãko toto ajohpe rokene. Morara karyke imehnõ enekunohnõko mã toto. Mãsa rokẽ tyrypyrykõ rumekary se exiketõ enekunohnõko mã toto, tyrypyrykõ poko ropa toto ehtohme, pake toehtopõpyrykõ saaro.

¹⁹ "Emero rokẽ ehtoh poko kure. Kypenetatoh poko kuexirykõ kure roropa. Kypynanohtorõko Ritonõpo mana," ãko toh mã repe. Ajohpe rokẽ mã toto. Yrome zae ehtoh waro pyra mã toto. Zae ehtoh se kuahtao xine zae ehtoh poko rokẽ sytatose exiko. Yrome kyyrypyrykõ se kuahtao xine, kyyrypyrykõ poko rokẽ exiko sytatose. Naeroro zae ehtoh waro pyra mokaro mana tyrypyrykõ se toexirykõke.

²⁰ Toitoine tyrypyrykõ rumekãko mã toto. Jezu zehno exiketõ penetatoh rumekãko roropa toto Kuesẽkõ Jezu Kyrixtu omipona toehtohkõme. Kypynanohekõ enetupuhnõko mã toto. Moromeipo aomiry kurã rumekãko ropa mã toto. Mame tyrypyrykõ poko toehse ropa toto ahtao pake toehtopõpyrykõ saaro, onenetupuhpynõ sã exiko ropa mã toto. Itamurumehxo etuarimãko mã toto pake toehtopõpyrykõ motye. Onenetupuhpyra toehtopõpyrykõ motye etuarimãko mã toto.

²¹ Zae omi waro pyra ahtao, pitiko rokẽ etuarimary toto tynyrihpyrykõ epehpyryme, toorihse tahtao xine, zuaro pyra exiryke repe. Yrome omi kurã waro toehse mokaro, totase toto a exiryke. Axitao rokẽ Ritonõpo omipona

toehse toto. Mame turumekase ropa eya xine. Turumekase ropa exiryke itamura me toto wānohnōko Ritonōpo mana toorihse toto ahtao. Tōmipona pyra toehse toto exiryke toto wānohnōko Ritonōpo mana.

²² Ynara āko sytatose: “Tonarutatopōpyry pona eramāko ropa mā kaikuxi,” āko. Ynara roropa: “Tukurikase ahtao xikuromāka omōnōko ropa poinokoimo,” āko. Morararo mokaro zae omi rumekahpōkomo mokaro sā mā toto, kaikuxi samo, poinokoimo samo, enara.

3

Jezu oepiry ropa poko

¹ Wekyry tomo, nymerohpyry akorō moro onenerykōme. Asakoro ro tymerose ya zae ehtoh poko ōsenetupuhtokōme, wenikehpyra roropa oehthokōme, Jezu Kyrixtu oepiry ropa poko.

² Pake Ritonōpo poe urutō kō tōturuse Kuesēkō oepiry ropa poko. Zae aexityā kynexine Ritonōpo poe. Toto omihpyry poko osenetupuhtoko. Seromaroro Kuesēkō nymenekatyamo a roropa tōmiry tokarose kyya xine, kypynanohnekō nymenekatyamo a.

³ Toto omihpyry poko roropa wenikehpyra ehtoko. Sero etyhpyry po iirypyrymākō eporehkāko, tyrypyrykō poko typhenetoh poko rokē exike-tomo. Opoihtotorỹko mā toto. Ynara āko mā toto:

⁴ “Kyrixtu oehnōko ropa mana, nary rokene: ‘Oehnōko ropa ase kapu ae,’ tykase ynoro. Otoko ke na rokē?” āko mā toto. “Kytamurukō toorihse. Senohne onytyromara ro mana. Pake ehtopōpyry saaro mana seromaroro,” āko mā toto.

⁵ Yrome wenikehnōko mā toto, tamoreme senohne tyrise Ritonōpo a ehtoh poko. Tōmiry ke kapu tyrise eya sero nono roropa. Morararo sero nono tapuhse eya tuna ehpiry tomo, tuna kua, enara.

⁶ Tuna ke roropa nono po aexityā pakatōkō tonahkapose eya tuna konōto tukumanohpose ahtao eya.

⁷ Yrome seromaroro Ritonōpo poe ro kapu tōkehko enahpyra ro mana. Sero nono roropa enahpyra mana. Imeīpo kapu enahkapōko mana apoto ke. Tōmiry ke sero nono roropa enahkapōko mana. Senohne enahkaporyhtao tyya tōmipona pyra exiketō tuarimapōko mana iirypyrymākomo. Toto enahkapōko mana, enara. Moro waro se pyra mokaro mana.

⁸ Yrome wekyry tomo, wenikehpyra ehtoko, Ritonōpo a toiro ēmepiry tyoro pyra mana miume jeimamyry maro. Oxisā mā kehko Ritonōpo a.

⁹ “Oehnōko ropa ase oya xine,” kase Kuesēkomo. “Ekurehnōko mana,” āko imehnō mā repe. Yrome aepyry ropa poko ekurehpyra mana. Penekehpyra rokē maŋa oeraximarykō poko, ōenahkaporykō se pyra toexiryke, oopyrykō rumekary oya xine enery se toexiryke. Morara exiryke axī pyra oehnōko ropa mana.

¹⁰ Yrome Kuesēkō oehnōko mana. Tuamekaro rokē tapyi esē ahtao omato oehnōko mana. Moro saaro onenetupuhpynō tuamekaro ahtao Kuesēkō oehnōko ropa mana. Aepyry ropa ahtao kapu osenepyra exīko mana, panaikato maro. Kapuaōkō xixi tōkehko zahnōko mā kehko, enahnōko mā kehko. Sero nono tōkehko roropa osenepyra exīko mana.

¹¹ Senohne emero enahkapōko Ritonōpo mana. Moro waro matose. Naeroro oopyrykō poko pyra ehtoko ipunaka. Kokoro rokē Ritonōpo omipona ehtoko.

¹² Tumūkuru Jezu Kyrixtu enehpōko ropa Ritonōpo mana. Aepyry ropa imomohtoko. Aomipona ehtoko axī aehtohme ropa. Aepyry ropa ahtao

kapu zahnōko mana. Enahnōko mana. Xixi tōkehko etunamāko. Iporiry sã exīko axitū moino exiryke.

¹³ Yrome Ritonōpo omihpyry ae ro kapu tyrisene exīko. Nono roropa myakamāko mana. Tyrisene nono exīko ropa mana, kure rokē exiketō esaryme. Moro tyrisene exikety poko penetāko sytatose. Eraximāko sytatose, enara.

¹⁴ Wekry tomo, Kuesēkō oepyry ropa eraximāko sytatose. Naeroro kure rokē ehtoko. Oorypyrykō poko pyra ehtoko Ritonōpo omipona ehtoko kokoro rokene. Morara awahtao xine iiryryryme pyra matose exīko eya. Osepeme exīko matose imaro.

¹⁵ Otarāme okynā sã Kuesēkō oehpyra mana imehnō pynanopyry se toexiryke. Penekehpyra mana kypoko xine. Moro eneryke oya xine ynara enetupuhthoko, kypyno xine toexiryke, kukurākarykō se mana. Morararo tymerose kuakorōkō a, Pauru a onenerykōme, tutuarōtanohpose exiryke Ritonōpo a.

¹⁶ Pape tymerose eya Kuesēkō oepyry ropa poko. Toitoine inymerotyā jarao hkopyra mana. Tupime mā enetuputyry kyya xine. Naeroro azahkuru rokē kuamorepatoryko zuaro pyra exiketō mana. Onenetupuhpynō roropa zae pyra imehnō amorepāko mana. Ritonōpo omiry tyorōmāko mā toto. Naeroro etuarimatoh taka ytōko mā toto tynyrihpyrykō ehepyryme.

¹⁷ Wekry tomo, pohto rokē pyra enetupuhnōko matose. Yronymyryme enetupuhnōko matose. Azahkuru imehnō amorepananō oepyry waro matose. Naeroro tuaro ehtoko zae omi onurumekapopyra toto ehtohme oya xine. Ritonōpo omiry se pyra mā toto ipunaka.

¹⁸ Yrome matose atamorepakehpyra ehtoko opyno xine Jezu Kyrixtu exiry poko, Kypynanohnekōme aexiry poko, kuesēkōme aexiry poko, enara. “Emero motye kure mase. Imehxo kuhse mase,” sykatone eya seromaroro. Morara sykatone eya jūme. Enara.

1 JOÃO

João Nymerohpöry Apitorymano

1 João

Ekarotopo

Sero *1 João* tymerose João a kypyno xine Ritonõpo ehtoh poko te, Ritonõpo pyno kuehtohkõ poko te, imehnõ pyno kuehtohkõ poko roropa. “Ritonõpo kypyno xine ipunaka. Naeroro imehnõ pyno kuahtao xine Ritonõpo maro sytatose, kymaro xine roropa Ritonõpo mana” (1 João 4.16). Ritonõpo saerehkaneme mana. Imaro kuahtao xine zae ehtoh poko sytatose, osepeme exiko sytatose, zae pyra ehtoh se pyra exiko sytatose. Iiryppyryme toehse kuahtao xine kyyryppyrykõ ononëpyra sehtone. “Kyyryppyrykõ ekaroryhtao Ritonõpo a kyyryppyrykõ korokäko mana. Kure rokë kyritorÿko ropa mana kypyno xine toexiryke” (1 João 1.9).

Enaroximäko roropa João mana amorepananõ ajohpäkõ poko: zuzenume rokë Jezu ekarorykë eya xine, tupüke pyra, orihpyra, eşemäpyra, karyke ajohpe (1 João 2.22-23; 4.1-3; 5.6-9). Moro amorepatoh ajohpäkõ zuzenu poe mana. Yrome Jezu Kyrixtu enetuputyryhtao kyya xine, Ritonõpo pyno roropa kuahtao xine imehnõ pyno sehtone zae kuehtohkõme.

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-4

Ritonõpo mä saerehkaneme 1.5–2.29

Jezu poenomo, joroko poenomo 3.1-24

Jezu Zuzenu, Jezu zehno exikety 4.1-6

Ritonõpo poe imehnõ pyno 4.7-21

Jezu Kyrixtu enetuputyry poko 5.1-21

Jezu Kyrixtu mä Ritonõpo omiryne

¹ Ynanymerohpyry moro onenerykõme tuaro oehtohkõme Jezu Kyrixtu poko. Aomiry enetuputyryhtao kyya xine orihpÿme exiko sytatose. Pake ahtao nae ro ehse ynororo Tummy maro, nonõ pyra ro ahtao. Mokyro ynanenease yna enuru ke nymyry. Ynanetase roropa aomiry. Ynanapoiase roropa yna emary ke.

² Mokyro ynanenease tõtumakase ahtao. Morara exiryke oturüko ynanase yna a enetopõpyry poko, jüme Ritonõpo marõme kuehtohkõ poko roropa. Moro waro toehse ynanase tamorepase eya yna exiryke.

³ Yna a enetopõpyry poko ourutorÿko ynanase, aomiry etatopõpyry poko roropa ourutorÿko ynanase osepeme kuehtohkõme, Kummykõ maro, Imükuru Jezu Kyrixtu maro.

⁴ Morara exiryke sero pape merõko ynanase onenerykõme täkye kuehtohkõme ipunaka.

Saerehkaneme Ritonõpo mana

⁵ Ynara nekaroase Ritonõpo mükuru yna a, ekarotohme ropa oya xine: “Saerehkaneme Ritonõpo mana, xinukutume pyra mä ipunaka iiryppyryme pyra toexiryke,” nase yna a ekarotohme ropa oya xine.

⁶ Morara exiryke ynara kananõ mä ajohpe rokene: “Ritonõpo epeme ase,” karyhtao eya xine, yrome tyryppyrykõ poko ro toto ahtao, mokaro mä ajohpe rokene morara karyhtao eya xine. Imehnõ enekunohnõko rokë mä toto.

7 Māpyra saeremao exiketō sā kuahtao xine kyyryppyrykō poko pyra sytatose. Morara ahtao osepeme exīko sytatose. Mame Jezu Ritonōpo mūkuru kyyryppyrykō kurikāko mana kukurohtao xine tumunuru ke.

8 “Tyyrypyhpyke pyra ase,” karyhtao kyya xine, osenekunohnōko rokē sytatose, morara karyhtao kyya xine, iiryppyryme kuexirykōke kukurohtao xine.

9 Māpyra kyyryppyrykō ekaroryhtao Ritonōpo a kyyryppyrykō korokāko mana. Kure rokē kyritorŷko roropa mana kypyno xine toexiryke. Zae roropa ynoro ipunaka.

10 Ynara āko Ritonōpo sero pōkomo a: “Emero porehme tyyrypyhpyke matose,” āko. Morara exiryke: “Kure ase. Iiryppyryme pyra ase,” karyhtao kyya xine: “Ajojpe mase Ritonōpo,” āko sā sytatose. Morara ahtao aomiry kukurohtao xine pyra mana, morara karyke kyya xine.

2

Kyrixtu kuakorehmanekomo

1 Onenerykōme pape merōko ase zuaro oehtohkōme, ooryppyrykō poko pyra oehtohkōme. Mame iiryppyryme toehse kuahtao xine Jezu Kyrixtu kuakorehmatorŷko mana kyyryppyrykō rumekary ropa poko, tyyrypyhpyke pyra toexiryke. Morara exiryke oturūko mana kypoko xine Tuma a.

2 Kyrixtu rokē kyyryppyrykō kurikaneme mana. Kyyryppyrykō rokē kara, emero ahno rypyry kurikaneme roropa mana.

3 Ritonōpo omiry omipona kuahtao xine tuaro sytatose. Ritonōpo epeme kuexirykō waro sytatose.

4 Imepŷ Ritonōpo omipona pyra exikety ynara karyhtao eya: “Ritonōpo waro ase,” karyhtao eya ajohpe rokē mana. Zae pyra mā ipunaka. Imehnō enekunohnōko rokē mana.

5 Ritonōpo omipona exiketō mā Ritonōpo se yronomyryme. Morara kuahtao xine imaro kuexirykō waro sytatose.

6 “Ritonōpo ymaro mana,” karyhtao oya xine, Jezu Kyrixtu sā ehtoko kure rokene.

“Jezu omipona sehtone,” katopo

7 Kuku tomo, pape merōko ase onenerykōme Jezu omipona oehtohkōme. Pakato ro sero onetahpyrykō ro: “Imehnō pyno ehtoko,” katopōpyry poko eya.

8 Jezu saerehkaneme mana. Tuaro pyra kuahtao xine ixinukuturu htoko ytoketō sā sytatose. Yrome Jezu tonesē yna a. Imehnō pyno aexiry tonesē yna a. Morara exiryke tuaro ynanase, saeremao sā toehse ynanase.

9 Imepŷ tyekyry zehno exikety ynara karyhtao oya: “Saeremao ase,” karyhtao eya, xinukutumao ro sā mana, tyyrypyhpyke exiryke, tyekyry zehno ro toexiryke.

10 Imehnō poko enupunaketō saeremao sā mana, iiryppyryme pyra. Imehnō roropa ipokoino xine iiryppyryme pyra exīko mā toto.

11 Yrome imepyny tyekyry zehno exikety xinukutumao ytokety sā mana. Ytoytōko mā repe, yrome tosemary onenepyra sā mana. Xinukutume exiryke osenuhmaro mana.

12 Poetōhti, onenerykōme pape merōko ase, ooryppyrykō tykorokase Ritonōpo a exiryke, Kyrixtu toorihse exiryke ooryppyrykō epehpyryme. Morara exiryke onenerykōme pape merōko ase.

13 Onenerykõme roropa pape merõko ase tamuhpomãkomo. Osemazuhme aexihpyry waro oexirykõke. Onenerykõme roropa pape merõko ase nuasemãkomo, iirypyrymãkõ esë typoremãkapose oya xine exiryke.

14 Onenerykõme pape merõko ase poetohti, Kumykõ waro oexirykõke. Onenerykõme pape merõko ase tamuhpomãkomo, osemazuhme aexihpyry waro oexirykõke. Onenerykõme pape merõko ase nuasemãkomo poremäpyra oexirykõke, Ritonõpo omiry orëpyra okurohtao xine mana, iirypyrymãkõ esë roropa typoremãkapose oya xine mana.

15 Jezu onenetupuhpynõ penetatoh poko penetara ehtoko, imehnõ mõkomory poko roropa penetara ehtoko. Jezu onenetupuhpynõ penetatoh poko openetarykohtao Ritonõpo se pyra exiko matose, Jezu onenetupuhpynõ penetatoh poko openetarykõke.

16 Oty poko Jezu onenetupuhpynõ nahe? Tyrypyrykõ poko rokene. Tonuru zamaro exikety se rokë toto. Epyrypãko rokë toto. "Imehnõ motye ase kure. Imehnõ motye ase tÿkyryneke," äko mã toto, epyrypãko rokene. Morohne mã Ritonõpo poe pyra mana. Morohne mã Jezu onenetupuhpynõ poe rokene.

17 Sero nono enahkãko mana. Epõkõ enahkãko roropa mana. Emero toto penetatopõpyry maro toto enahkãko mana. Yrome Ritonõpo omipona exiketõ isene exiko toh mana jumãme.

Kyrixtu zehno exikety

18 Poetohti, sero nono enahsasaka mana. Morara exiryke Kyrixtu zehno exikety oepyyry enetupuhnõko matose. Pake totase oya xine aepyry poko. Seromaroro tuhke Kyrixtu zehno exiketõ toehse rahkene. Morara exiryke mokaro pokoino enetupuhnõko sytatose sero enahkary poko.

19 Mokaro Jezu poetry nymyry kara toh kynexine. Morara exiryke turumekase eya xine kymarokomo. Jezu poetryme nymyry toto ahtao, kymaro xine ro toh exiry. Yrome kurumekatone toto, zuaro kuehtohkõme, Jezu poetryme pyra toto exiry waro kuehtohkõme.

20 Yrome oya xine Ritonõpo Zuzenu tokarose Kyrixtu a. Morara exiryke zae ehtoh waro matose.

21 Onenerykõme pape merõko ase. "Zae ehtoh waro pyra matose," kara ase oya xine. Yrome zuaro oexirykõke së pape merõko ase onenerykõme. Zae ehtoh tyorõtara mana. Zae ehtoh ajohpe exipyra mana ipunaka. Moro waro matose.

22 Ynara kane mã ajohpe rokene: "Ritonõpo nymenekahpyry kara mokyro Jezu," kananõ mã ajohpe rokene. Kyrixtu zehno mã mokaro. Ritonõpo turumekase eya xine. Imükuru turumekase roropa mã eya xine.

23 Imükuru rumekary Ritonõpo rumekary sã roropa mana. Yrome Imükuru se exiry Ritonõpo se exiry sã roropa mana.

24 Tomeseke ehtoko. Æmorepatopõpyrykõ poko wenikehpyra ehtoko. Osemazuhme onetahpyrykõ poko wenikehpyra ehtoko. Moro poko wenikehpyra awahtao xine Jezu maro matose jüme Ritonõpo maro.

25 Ynara tykase Kyrixtu kyya xine: "Jenetuputyryhtao oya xine orihpyra exiko matose jüme," tykase kyya xine.

26 Tuhke nae onekunohtõkomo. Mokaro waro oehthõkõme pape merõko ase onenerykõme.

27 Yrome oya xine Kyrixtu a Tuzenu tokarose. Morara exiryke imepÿ ãmorepanekõ se pyra matose Kyrixtu Zuzenu amaro xine exiryke. Kurã ke rokë Kyrixtu Zuzenu amorepato mana. Zae rokë kuamorepatorÿko mana. Æmorepatopõpyrykõ omipona ehtoko. Kyrixtu onurumekara ehtoko.

²⁸ Poetohti, Jezu onurumekara sehtone, tooehse ropa Jezu ahtao orëpyra kuehtohkõme, ehxiropyra roropa kuehtohkõme aepyry ropa ahtao.

²⁹ Kyrixtu kure rokë exiry waro matose. Morara exiryke kure rokë exiketõ enetupuhnõko sytatose Ritonõpo poenõme.

3

Ritonõpo poenomo

¹ Ritonõpo kyse xine exiry menetupuhtou? Kypyno xine mã ipunaka. Morara exiryke ipoenõme toehse sytatose, typoenõme tyrise kuexirykõke eya. Yrome Ritonõpo waro pyra exiketõ nae sero nono po. Ritonõpo poenõme kuenetupuhpyra xine mokaro mana zuaro pyra toexirykõke.

² Kuku tomo, seromaroro Ritonõpo poenõme sytatose. Otara exiõko sytatou imeiõpo? Ynara rokë zuaro sytatose, Kyrixtu tooehse ropa ahtao, isã exiõko sytatose ynoro nymyry eneryke kyya xine.

³ Kyrixtu eraximananõ mã tomeseke toh mana tyrypyrykõ poko pyra toehtohkõme. Kyrixtu sã toehtohkõme, tyrypyhpyke pyra aexiryke.

⁴ Iiryppyryme exiketõ mã Ritonõpo omipona pyra mã toto. Ynara exiryke, aomipona pyra ahtao iiryppyryme exino.

⁵ Kyrixtu tooehse kyyrypyrykõ korokase. Tyrypyhpyke pyra ipunaka ynororo. Zuaro matose.

⁶ Kyrixtu omipona exiketõ emero porehme tyryppyry rumekãko. Yrome tyryppyry rumekary se pyra exiketõ Jezu onenetupuhpyra mana ipunaka, Jezu waro pyra toexirykõke.

⁷ Osenekunohpopyra ehtoko poetohti. Zae kuexirykohtao Kyrixtu sã sytatose, zae rokë aexiryke.

⁸ Tyrypyrykõ onurumekara exiketõ joroko tamuru poetoryme mã toto. Pake ro joroko tamuru iiryppyryme mana omotae pyra, sero nono exipito-topõpyry poe ro. Morara exiryke Ritonõpo mükuru tooehse, joroko tamuru nyrihpyry enahkapose.

⁹ Ritonõpo poenõme kuahtao xine kyyrypyrykõ poko pyra sytatose, Kumykõ saaro kuexirykõke, kukurohtaka xine tomõse aexiryke. Kyyrypyrykõ poko kyripopyra xine Kumykõ mana.

¹⁰ Ynara Ritonõpo poenõ enetuputyry, Ritonõpo poenõ tyoro toh mana, joroko tamuru poenõ tyoro roropa. Zae pyra exinohtao, imehnõ pyno pyra, imehnõ anakorehmara roropa mã toto, Ritonõpo poenõme pyra roropa toto exiryke.

Imehnõ pyno ehtoko

¹¹ Moino ro Ritonõpo omiry setatone. Ynara äko: "Imehnõ pyno ehtoko," äko.

¹² Kaĩ sã pyra sehtone. Iiryppyrymãkõ esë poetoryme kynexine. Takorõ totapase eya. Oty katohme takorõ totapase nae eya? Iiryppyryme toexiryke. Yrome zakorõ kure rokë kynexine.

¹³ Morara exiryke torëtyke pyra ehtoko Jezu onenetupuhpynõ ozehno xine ahtao.

¹⁴ Osemazuhme orihketõme sehtone. Seromaroro orihpõme kuexirykõ waro sytatose imehnõ pyno kuexirykõke. Imehnõ pyno pyra exiketõ orihketõme ro mana.

¹⁵ Imepõ zehno ahtao otapato ehtoh saaro. Otapatõme toexiryke orihketyme roropa mana, Ritonõpo esaka ytopyra mana.

¹⁶ Ynara imehnõ pyno exiry waro sytatose. Kyrixtu tõsekarose kypyno xine toexiryke, kyyrypyrykõ ephypyryme, orihpyra kuehtohkõme. Morara

exiryke Jezu ehtopõpyry sã sehtone. Imehnõ pyno sehtone. Samorepatone roropa toto orihpyra toto ehtohme.

¹⁷ Tymõkomoke kuahtao xine etuarimaketõ poko senupunatone. Enupunara kuahtao xine ajohpe rokẽ sytatose ynara karyhtao: “Ritonõpo se ase yronymyryme,” karyhtao kyya xine. Morara kaxiõpo etuarimaketõ poko enupunara kuahtao xine ajohpe rokẽ sytatose. Mãpyra etuarimaketõ poko kuenupunarykohtao, ajohpe pyra sytatose.

¹⁸ Poetohiti, imehnõ poko senupunatone kuomirykõ ke rokẽ pyra. Senupunatone kueanokõ maro, kure rokẽ toto ritohme roropa.

Poremãpyra sytatose

¹⁹ Morara kuahtao xine zae ehtoh omipona kuexirykõ waro sytatose. Poremãpyra sytatose Ritonõpo epataka kuahtao xine.

²⁰ Kuehxirotopõpyrykõ motye mã Ritonõpo nyhxirotary. Yrome iirypyryme pyra kuahtao xine: “Ehxiropyra ehtoko. Ohxiropyra xine ase,” äko Ritonõpo mana, emero zuaro toexiryke.

²¹ Morara exiryke ehxiropyra sytatose Ritonõpo epataka kuahtao xine.

²² Emero ekarõko mã Ritonõpo kyya xine tõmipona kuahtao xine. “Otytyko se ase,” karyhtao kyya xine, ekarõko mana tyamaro kuexirykõke.

²³ Ynara äko rokẽ mã Ritonõpo kyya xine: “Umükuru Jezu Kyrixtu enetupuhpõpyry saaro.

²⁴ Ritonõpo omipona exiketõ imaro mana. Onurumekara roropa Ritonõpo mana. Kymaro xine exiry waro sytatose Tuzenu tokarose kyya xine exiryke.

4

Onekunohtõ zuzenu poka

¹ Jepe tomo, Ritonõpo Zuzenu nae ase kanaanõ mã emero pyra zae mã toto. Morara exiryke toto omiry etatoko aporo. Ynara kahtoko aporo oxime rokene: “Ritonõpo omiry sã hnae?” kahtoko aporo. Ritonõpo omiry sã ahtao Ritonõpo Zuzenu nae mã toto. Yrome Ritonõpo omiry sã pyra ahtao Ritonõpo Zuzenu pyra mã toto. Tuhke ajoajohpe exiketõ ytoyfõko urutõme repe.

² Ynara Ritonõpo Zuzenu nae exiketõ enetupuhpõko matose: “Jezu Kyrixtu, Ritonõpo mükuru nymyry tonuruse ahnome sero nono po,” kanaanõ rokẽ mã Ritonõpo Zuzenu nae.

³ Yrome moro poka: “Ajohpe,” kanaanõ mã Ritonõpo Zuzenu pyra mã toto. Kyrixtu zehno exiketõ zuzenu rokẽ nae. Kyrixtu zehno exiketõ oepyy poka metatose. Seromaroro taro mana sero nono po.

⁴ Yrome oya xine ajoajohpãkõ typoremãkapose Ritonõpo poetoryme õexirykõke. Ritonõpo poe urutõ kõ poenohnanõ typoremãkapose oya xine. Toipe Ritonõpo Zuzenu okurohtao xine orẽpyra mana. Joroko zuzenu motye mana. Jezu onenetupuhpynõ kurohtao mã joroko zuzenu rokene.

⁵ Mokaro Ritonõpo poetory tõ urutõ kõ poenohnõko rokẽ mã toto. Jezu onenetupuhpynõ oturutõh poka rokẽ mã toto. Mame toto etãko mã Jezu onenetupuhpynomo, Jezu onenetupuhpyra toexirykõke.

⁶ Yrome Ritonõpo poetoryme ynanase. Morara exiryke Ritonõpo waro exiketõ mã yna omiry etãko mã toto. Yrome Ritonõpo poetory tõ kara yna omiry onetara mã toto. Morara exiryke moro ke Ritonõpo Zuzenu nae exiketõ waro sytatose, zae omi etãko mã toto. Ajoajohpe exiketõ waro roropa sytatose.

Ritonõpo poe imehnõ pyno sytatose

7 Jepe tomo, imehnō pyno sehtone. Ritonōpo poe sytatose imehnō pyno. Imehnō pyno kuahtao xine Ritonōpo poenōme sytatose. Ritonōpo waro roropa sytatose.

8 Ritonōpo imehnō pyno ipunaka. Morara exiryke imehnō pyno pyra exiketō Ritonōpo waro pyra mā toto.

9 Ynara kypyno xine toexiry enetupuhpōko kyaa xine Ritonōpo mana. Tumūkuru nymyry tonehpose sero ponā orihpyra kuehtohkōme, enutupyryke kyaa xine.

10 Ynara sã Ritonōpo kypyno xine exiry, osemazuhme Ritonōpo pyno pyra sehtone. Yrome kypyno xine ro mana. Morara exiryke Tumūkuru tonehpose kukurākanekōme, kyyrypyrykō korokatohme eya.

11 Morara exiryke imehnō pyno sehtone kypyno xine Ritonōpo ehtoh samo.

12 Ritonōpo onenepitopyra sytatose. Imehnō pyno kuahtao xine Ritonōpo kukurohtao xine mana. Kuakorehmatorỹko mana imehnō pyno kuehtohkō poko.

13 Mame Ritonōpo maro kuexirykō waro sytatose. Kukurohtao xine aexiry waro roropa sytatose Tuzenu tokarose kyaa xine exiryke.

14 Tumūkuru tonehpose Ritonōpo a sero nono pōkō kurākaneme ehtohme. Moro ynanenease. Moro poko imehnō amorepāko ynanase.

15 “Jezu Ritonōpo mūkurume nymyry mana,” kananō maro Ritonōpo mana. Ritonōpo maro roropa toh mana.

16 Ritonōpo kypyno xine exiry waro sytatose, moro tonetupuhse kyaa xine exiryke.

Toipe Ritonōpo imehnō pyno ipunaka. Morara exiryke imehnō pyno kuahtao xine Ritonōpo maro sytatose. Zuzenu roropa kukurohtao xine mana.

17 Kyrixtu ehtoh sã toehse sytatose sero nono po. Naeroro kuakorehmatoryỹko Ritonōpo mana imehnō pyno kuehtohkōme, ehxiropyra kuehtohkōme iiryryymākō apiakatoh po.

18 Imehnō pyno kuahtao xine oserehpyra sytatose. Yrome imehnō pyno pyra kuahtao xine ihxipỹke rokē sytatose exīko. “Otarāme Ritonōpo juānohnōko mana,” āko sytatose. Morara ahtao tupime mā imehnō pyno kuehtohkō exīko, imehnō pyno pyra toehse kuexirykōke.

19 Osemazuhme Ritonōpo kypyno xine. Morara exiryke imehnō pyno sytatose Ritonōpo poe.

20 Ynara kananō mā: “Ritonōpo poko enupunāko ase,” kananō mā Jezu poetory zehno ahtao ajohpe rokē mā toto. “Ritonōpo pyno ase,” āko mā toto. Otāto tynenehtorykō poko enupunāko nah? Mākara tynenerykō poko enupunara mā toto. Morara ahtao Ritonōpo pyno ehsaromepyra mā toto tyekyrykō poko enupunara toehtohkō samo.

21 Ynara Kyrixtu nekarohpyry kyaa xine: “Ritonōpo pyno oexirykō se awahtao xine, imehnō pyno ehtoko roropa,” tykase Jezu kyaa xine.

5

Jezu onenetupuhpynō poremākapyry poko

1 Jezu enetupuhnanō Ritonōpo nymenekahpyryme mā toto ipoenōme. Jū pyno kuahtao xine Imūkuru pyno roropa sytatose.

2 Ritonōpo poenō pyno sytatose. Mōkaro pyno kuexirykō waro sytatose, Ritonōpo se kuexirykōke, aomipona roropa kuexirykōke.

3 Ynara rokē Ritonōpo se kuexirykomo, aomipona kuexirykomo. Tupime pyra roropa aomipona kuexirykō mana.

⁴ Jezu onenetupuhpynõ poremäkapory waro Ritonõpo poenõ mana. Ynara rokẽ Jezu onenetupuhpynõ poremäkapõko sytatose. Jezu enetuputyryke kyya xine kuakorehmanekõme.

⁵ Onokãkõ Jezu onenetupuhpynõ poremäkapõko nae? Jezu Kyrixtu enetupuhnanõ rokene, Ritonõpo mûkurume aexiry enetuputyhpõkõ rokene.

Kutuarõtanhnekomo Jezu Kyrixtu poko

⁶ Jezu Kyrixtu tooehse tarona. Orihse tooehse kukurikatohkõme tumunuru ke. Tõsẽpurihkapose roropa nakuaka. Nakuaka rokẽ pyra osẽpurihkapose tooehse, kukurikase xine roropa tooehse tumunuru ke. Moro poko zae Ritonõpo Zuzenu kuurutorỹko mana zae aexiryke.

⁷ Oseruao nae kutuarõtanhnekomo Ritonõpo mûkurume Jezu exiry poko.

⁸ Ritonõpo Zuzenu kutuarõtanohtorỹko mana Ritonõpo mûkurume Jezu exiry poko. Jezu õpurihkatopõpyry poko kuemyryhmarykohtao Ritonõpo mûkurume Jezu enetupuhnõko sytatose. Jezu orikyry poko roropa kuemyryhmarykohtao Ritonõpo mûkurume Jezu enetupuhnõko sytatose, enara. Morõhne poko tuarõtãko sytatose.

⁹ “Ajõhpe,” kara sytatose ahno nekarõhpyry poko. Yrome Ritonõpo nekarõhpyry imehnõ nekarõhpyry motye kuhse zae. Ritonõpo nekarõhpyry ynara mana: “Jezu Umûkuru nymyryme mana,” ãko.

¹⁰ Naeroro Jezu Ritonõpo mûkurume enetupuhnanõ tuarõtãko toto. Zae toexirykõ waro roropa toto tukurohtao xine. Yrome Ritonõpo onenetupuhpynõ ajõhpe Ritonõpo ekarõko mã toto Ritonõpo omihpyry Tumûkuru poko onenetupuhpyra toexirykõke, Jezu Ritonõpo mûkurume nymyry onenetupuhpyra toexirykõke.

¹¹ Ynara Ritonõpo nekarõhpyry sero. Orihpyra kyritorỹko Ritonõpo mana Tumûkuru enetuputyryke kyya xine.

¹² Ritonõpo mûkuru maro exiketõ orihpyra mã toto. Yrome Ritonõpo mûkuru maro pyra exiketõ orihketõme toto.

Orihpõme kuexirykõ poko

¹³ Onenerykõme pape merõko ase orihpõme oehtohkõ waro oehtohkõme, Jezu Ritonõpo mûkuru enetuputyryke oya xine.

¹⁴ Mame kuomirykõ etãko Ritonõpo mana: “Papa, otytyko se ase. Omoro rokẽ zuaro mase. Õmiry omipona se rokẽ ase,” karyhtao kyya xine, kuomirykõ etãko mana. Morara exiryke orẽpyra sytatose Ritonõpo maro kuotururukohtao.

¹⁵ Ritonõpo maro kuotururukohtao kuomirykõ etãko mana. Naeroro: “Papa, otytyko se ase,” tykase kuahtao xine, tuaro sehtone. Kynekaropohpyrykõ emero ekarõko mã Ritonõpo kyya xine.

¹⁶ Imepỹ Jezu poetry eneryhtao tyrypyry poko ahtao, oturutoko Ritonõpo a ipoko, ikurãkatohme ropa, jũme orihpyra aehtohme. Yrome tyoro kyyrypyrykõ nae orihmapotonõ. Moro poko: “Oturutoko Ritonõpo a,” kara ase oya xine. Yrome Jezu poetry tõ tyrypyry poko toehse ahtao: “Oturutoko Ritonõpo a,” ãko ase oya xine.

¹⁷ Emero kyyrypyrykõ popyra. Yrome iiryppyry nae orihmapotõ kara.

¹⁸ Ynara zuaro sytatose, Ritonõpo poenõ tyrypyrykõ poko pyra mã toto. Ritonõpo mûkuru toto ewomãko mana toto onyryhmara joroko tamuru ehtohme.

¹⁹ Ritonõpo poetryme sytatose. Moro waro sytatose. Jezu onenetupuhpynõ mã joroko tamuru poetryme.

²⁰ Ynara zuaro roropa sytatose, Ritonõpo mûkuru tooehse kyya xine tuaro kuehtohkõme, Ritonõpo waro roropa kuehtohkõme. Ritonõpo nymyry maro

sytatose. Imūkuru maro roropa sytatose, Jezu Kyrixtu maro. Mokyro mā Ritonōpome nymyry. Mokyro maro orihpyra exīko sytatose jumāme.

²¹ Poetohti, joroko tō poko pyra ehtoko. Osenekunohpopyra ehtoko. Enara.

2 JOÃO

João Nymerohpyry Asakoromano

2 João

Ekarotopo

Sero 2 João tymerose amorepane João a Jezu poetory tō oximōmākō neneryme, osepyno toto ehtohme.

Enaroximāko roropa João mana: “Ajojohpākō namorepatoh onetara ehtoko. Toto omipona pyra ehtoko roropa ipunaka,” āko mana.

Sero pape ao

Osekarotopo 1-3

Zae ehtoh, imehnō pyno exiry 4-11

Aosekazumatopōpyry 12-13

¹ Ynymerohpyry moro oneneryme xihxi, opoenō neneryme roropa. Ritonōpo nyenenekahpyryme mase. Ywy ase João tamuximehxo exikety.

Opyno xine ase ipunaka. Ywy ro rokē kara, emero Jezu omipona exiketō opyno xine roropa nase. Moro omi zae mana, Jezu omiry.

² Jezu omiry kukurohtao xine exiryke, opyno xine ynanase. Aomiry kukurohtao xine exikehpyra mana, jumāme.

³ Ynara āko ase Ritonōpo a: “Papa Kapuaono, kure rokē yna tyriko. Yna poko oenupunako. Torētyke pyra yna tyriko ōmiry enetupuhthome yna a, imehnō pyno roropa yna ehtohme,” āko ase. Morara āko ase Jezu Kyrixtu a, Ritonōpo mūkuru nymyry a.

Zae exiry imehnō pyno exiry poko

⁴ Opoenō tō Jezu omipona mā toto, emero pyra repe. Aomipona exiketō waro jexiryke, tākye toehse ywy toto poko, Ritonōpo nekarohpyry omipona toto exiryke.

⁵ Morara exiryke ynara āko ase oya xihxi, imehnō pyno sehtone. Ritonōpo poe sero ymerono oneneryme. Seromato kara sero repe, pakato ro, osemazuhme Ritonōpo nekarohpyry ro, moro ymerono.

⁶ Jomiry metatose apitoryme, ynara katopōpyry ya: “Kure imehnō tyritoko,” katopōpyry metatose ya, Jezu Kyrixtu enetupuhpitoryhtao oya xine. Imehnō kure riryhtao kyya xine, Ritonōpo omipona sytatose.

⁷ Tuhke onekunohtōkō nae ytoytoketomo. “Jezu Kyrixtu tonuruse ahnome,” kara exiketomo. Mokaro mā onekunohtōme mā toto, Kyrixtu zehno exiketomo.

⁸ Tomeseke ehtoko onekunohpyra xine imehnō ehtohme. Tonekunohse awahtao xine eya xine, yna erohtopōpyry ahnikapōko matose. Yrome onekunohpyra xine imehnō ahtao, tākye exīko ynanase yna erohtamitu apoiryke yna a Ritonōpo a, emero porehme.

⁹ Jezu Kyrixtu namorepatopōpyry rumekananō mā Ritonōpo poetoryme pyra exīko. Morararo Kyrixtu namorepatopōpyry motyēkananomo. Yrome onurumekara exiketō Kumykō poetoryme mana. Imūkuru nymyry poetoryme roropa mā toto.

¹⁰ Tyorō amorepatō tooehse ahtao oya xine, Kyrixtu namorepatopōpyry kara ekarone tooehse ahtao, ynara kara ehtoko: “Omōko ytapyī taka,” kara ehtoko eya. “Torētyke pyra exiko, Ritonōpo amaro mana,” kara roropa ehtoko eya.

¹¹ Morara karyhtao oya xine isaaro matose, akorehmaneme roropa matose iirypyry poko.

Aosekazumatopõpyry

¹² Itamurume oururukõ se ase repe. Yrome ase pape merory se hkopyra. Okynã pyra jytory se ase myaro. Oximaro kuahtao xine oturũko sytatose tãkye kuehtohkõme ipunaka.

¹³ Apaxiry roropa Ritonõpo nymenekahpyryme mana.
“Kure pãna mã repe,” ãko nase apaxiry poenomo oya oturupõko toto. Enara rokene.

3 JOÃO

João Nymeroypyry Oseruaono

3 João

Ekarotopo

Sero 3 João tymerose amorepane João a tope Kaju neneryme. Kaju eahmäko mana: “Kure mase, imehnõ Jezu poetory tõ takorehmase oya imehnõ amorepary poko Jezu enetuputyry poko,” äko. Mame Tioterepe zupokäko mana, zae pyra exiryke: “Mokyro Jezu poetory amorepaxipo toeramase ropa tyrypyry poko toehtohme ropa,” äko. Mame Temetyriu eahmäko roropa mana zae ehtoh poko ynororo exiryke.

Sero pape ao

Osekarotopo 1

Kaju eahmary 2-8

Tioterepe zupokary 9-10

Temetyriu eahmary 11-12

Osekazumatopo 13-15

¹ Ynmeroypyry moro oneneryme, konohno Kaju. Opyno ase ipunaka. Ywy ase João tamuxime exikety.

² Konohno, opyno jexiryke opoko oturüko ase Ritonõpo a kure rokë oehtohme akuakuruhtara oehtohme. Orëpyra oexiry waro ase, Ritonõpo omipona oexiry, sekese oexiry, enara.

³ Moino Jezu poetory tõ tooehse xiara. Tokätose omoro kure. Naeroro täkye toehse ywy: “Omî kurä omipona Kaju mä rahkene, pake aehtopõpyry saaro,” tykase toto.

⁴ Toipe ywy, ypoenõ Ritonõpo omipona exiry ekary etaryhtao, täkye ase. Ypoenõme sã toehse matose ynamorepatyãme oexirykõke.

Kure Kaju ekarotopõpyry

⁵ Konohno, opyno ase yronymyryme. Orëpyra erohnõko mase, Jezu poetory tõ akorehmary poko. Katonõme toto ahtao kure toto rîko ro mase. “Kure Kaju yna riasene,” tykase mokaro, Jezu poetory tomo, amaroino aehtyã xiara.

⁶ Morara tykase toto, Jezu poetory oximõmäkõ netaryme taro. Amaroino aytorykõ ropa ahtao imepÿ pona tymõkomoke pyra toto anaropopyra exiko. Otytyko ekaroko eya xine, nae oehtoh tonõ ekaroko eya xine. Morara awahtao kure mase Ritonõpo a, aomipona toto erokuruke,

⁷ Kyrixtu omiry poko imehnõ amorepase toto ytoryke. Ynara exiryke, Jezu poetory tõ kara tÿkyryry onekaropyra eya xine mana.

⁸ Morara exiryke sakorehmatone toto Jezu poetoryme kuexirykõke. Mokaro akorehmaryhtao kyya xine, imaro xine sã imehnõ amorepãko sytatose Kyrixtu poko. Kyrixtu omiry ajohpe pyra mana.

Tioterepe, Temetyriu

⁹ Pape ymeroase inunõkara Jezu poetory tõ neneryme. Mahxo Tioterepe toto esëme toexiry se nã roropa. Ynmeroypyry se hkopyra mana.

¹⁰ Jytoryhtao oya xine ourutorÿko ase ipoko. Eya tykerekereemase yna itamurume, ixihpyryme ipunaka. Ajoajõhpe rokë mana. Moro motye; Jezu poetory tõ onynyhmapopyra mana tytäpyi tao. Mame imehnomõ a

toto nyhmaporyhtao, inyhmapohpõkõ zehno exĩko mana. Toto aropory se roropa mana oximõmãkõ htae, Jezu poetory tõ htae!

¹¹ Konohno, opyno ase. Naeroro iirypyrymãkõ osypoehno, kurãkõ rokẽ ipoenohko. Kure imehnõ rinañ Ritonõpo poetoryme mã toto. Yrome tyrypyry poko exiketõ Ritonõpo onenetupuhpitopyra mã toto.

¹² Imehnõ Temetyriu ekãtõko kure, zae aexiryke. Yna a roropa mã kure, yna omiry ajohpe pyra roropa. Zuarõ matose.

Aosekazumatopõpyry

¹³ Itamurume oururukõ se ase repe, yrome pape merory se hkopyra ase roropa.

¹⁴ Okynã pyra jytory se ase oya xine. Moero sytase oturũko, toytose jahtao.

¹⁵ “Torẽtyke pyra Kaju tõ tyriko,” ãko ase Ritonõpo a opoko xine. “Sekese rokẽ tyriko toto,” ãko ase opoko xine.

“Kure pãna mano?” kary se oepe tõ mana oya. “Kure pãna matou?” kary se roropa ynanase amarõkomo a, yna epe tomo a emero. Enara rokene.

JUTA

Nymerohpyry sero

Judas

Ekarotopo

Sero pape tymerose Juta a Jezu enetupuhnanō neneryme. Enaroximāko mana zae pyra amorepananō namorepary poko. Tyrypyrykō poko mā toto, mame imehnō akorehmāko roropa mā toto iirypyryme toto ehtohme. Naeroro: orēpyra ehtoko mokaro poremākapory poko. Ritonōpo omiry kurā Jezu poko onurumekara ehtoko, zae ehtoh poko oehtohkōme. Tomeseke ehtoko oenekunohpyra xine mokaro ehtohme. Imēipo mokaro wānohnōko Ritonōpo mana iirypyrykō epehpyryme.

Sero pape ao

Osekarotopo 1-2

Amorepananō ajohpākomo 3-16

Enaroximatopo, tuaro ehtopo 17-23

Aotururu Ritonōpo eahmaryme 24-25

¹ Ynymerohpyry moro onenerykōme. Ywy ase Juta, Jezu Kyrixtu poetory. Tiaku akorō roropa ase.

Tymenekase matose Ritonōpo a typoenōme oehtohkōme. Kумыkōme nymyry mana. Opyno xine mana ipunaka. Jezu Kyrixtu roropa oewomatorŷko mana popyra oripopyra xine imehnō ehtohme.

² Ynara āko ase Ritonōpo a opoko xine: “Kure rokē opoenō tyriko Papa. Torētyke pyra tyriko toto. Imehnō pyno tyriko roropa toto ipunaka,” āko ase.

Zae pyra amorepatōkō poko, ajohpākō poko

(2 Pēturu 2.1-22)

³⁻⁴ Wekyry tomo, opyno xine ase. Apitoryme pape merory se exiase kukurākatopōpyrykō poko. Yrome Ritonōpo se pyra exiketō xiaro. Omatome toehse toto. Ritonōpo omiry kurā Jezu Kyrixtu poko tyorōmāko mā toto. “Kure kyyrypyrykō poko ro kuahtao xine,” āko toh mā repe. Ajohpe rokē mā toto morara karyhtao eya xine. Tyrypyrykō poko toto. Jezu Kyrixtu rumekāko roropa mā toto. Toiro Jezu Kyrixtu mana Kuesēkomo, Kypynanohnekomo. Yrome: “Yna Esē kara mokyro,” āko mā toto, ise pyra toexirykōke. Pake mokaro wānopryr poko tymerose Ritonōpo omiryryme.

⁵ Morohne waro matose repe. Yrome owenikehkaporykō se ropa ase. Pake Izyraeu pary tō typynanohse Ritonōpo a. Ejitu poe tarose toto eya. Morarame onenetupuhpynō tonahkapose ropa eya.

⁶ Wenikehpyra ehtoko roropa Ritonōpo nenyoytā poko. Toitoinē mokaro imehxo toexirykō se toehse. “Ritonōpo sā orēpyra sytatose,” tykase toto ajohpe. Ritonōpo ime exiry typoenohse eya xine. Morara exiryke mokaro ēmāko Ritonōpo mana etuarimatoh taka. Ketī ke sā tymyhse mā toto jūme xinukutumao. Tūtara mā toto apiakatoh konōto eraximatohme toto a. Toehse ropa Jezu ahtao: “Popyra matose ya,” āko mā eya xine. Wenikehpyra ehtoko mokaro poko, Ritonōpo ime exiry poenohnanō poko.

⁷ Wenikehpyra ehtoko Sotoma pōkō poko, Komora pōkō poko roropa, imehnō pata pitiko pōkō poko roropa. Morohne pata pōkō popyra toehse tyrypyrykō poko xihpyry, Ritonōpo nenyoytā iirypyrymākō samo. Imehnō nohpo poko toehse toto, imehnō ryhpopākāko roropa. Naeroro Sotoma pōkō tuānohse Ritonōpo a. Etuarimāko mā toto jūme apotoimo htao,

imehnõ zuaro ehtohme iirypyrymäkõ wānopryyry poko Ritonõpo a. Moro poko osetupuhtoko.

⁸ Mokaro oehsenäkõ oya xine pakatokõ sã roropa mã toto. Tõsenehtopõpyrykõ ae ro tamoreme xine tokokõ poe iirypyryme exiko mã toto. Ritonõpo imehxo ehtoh eunohnõko mã toto, aomiry se pyra toexirykõke. Tuisa tõ kapuaõkõ poihtõko roropa mã toto.

⁹ Mokaro sã pyra Mikeu kynexine, Ritonõpo nenyokypyry tuisamehxo exikety. Jorokõ tamuru maro tõsezusezuhse toto Moeze ekepyry poko. “Onoky Moeze ekepyry zonēnõko nae? Ywy,” tykase toto. Yrome joroko tamuru onypoihtopyra Mikeu kynexine. “Xihpyryme mase,” kara tokurehse ynororo. Ynara rokē tykase: “Kuesēkõ ourũko mana,” tykase.

¹⁰ Yrome mokaro Ritonõpo se pyra exiketõ mã imehnõ poihtõko mã toto, onenetupuhpyra toexirykõke. Tamoreme tuaro mã toto onokyro samo. Naeroro zuaro toehtohkõke osenahkãko mã toto.

¹¹ Imehnõ motye etuarimakehpyra toh mana. Kaĩ ehtopõpyry sã toehse mã toto. Tyrypyry onykorokapopyra tokurehse ynororo. Mame azahkuru kahpyry se rokē toehse toto, tineru apoitohme tyya xine, Paraão ehtopõpyry samo. Ritonõpo omipona pyra toexirykõke, Kora ehtopõpyry samo, osenahkãko mã toto.

¹² Toiparo rokē oximõnõko mã toto amaro xine Jezu orihtopõpyry poko osetupuhtohme. Kamisa xikuromã sã nuriname mã toto arãnao xine. Eukuru poko emotyēkãko mã toto. Etñnõko mã toto imehnõ neneryme. Yrome ehxiropyra mã toto. Osepyno rokē mã toto. Akurũ sã mã toto konopo pyra ahtao. Tyryrykane a akurũ aroarory sã mã toto. Toiparo rokē ytoytõko mã toto. Epery zoko sã roropa mã toto topere pyra tokurehse ahtao. Kure ehtoh pokõ pyra mã toto. Wewe orihsē sã roropa mã toto imity maro touhpyry samo.

¹³ Pohkane konõto sã roropa mã toto tuna konõto kuaõ samo. Ätaryka arõko pohkane, isawã xikuromãkomo. Moro sã mokaro rypyry osenēko. Xirikuato ytoyoketye toehse ahtao, moro sã mã mokaro exiko. Toto esary menekãko Ritonõpo mana, mya xinukutumao, jũme toto ehtohme moero.

¹⁴ Pake mokaro pokõ tõturuse Enoke. Ritonõpo poe urutõme Enoke kynexine. Atão paryme roropa Enoke kynexine. Ynara tykase ynororo: “Enetoko ke Kuesēkõ oehnõko mana tynenyoytã tuhkãko maro.

¹⁵ Sero põkõ emero apiakase oehnõko mana. Iirypyrymäkõ wãnohnõko roropa mana tõmipona pyra toto exiryke. Toto nyrytã xihpyry epehpyryme toto wãnohnõko mana. Toto omihpyry xihpyry epehpyryme roropa toto wãnohnõko mana,” tykase Enoke pake Ritonõpo poe.

¹⁶ Mokaro Ritonõpo se pyra exiketõ epyrypãko mã toto kokoro rokene kure toexirykõ pokõ. Imehnõ kerekeremãko kahpyry mã toto. Toto hxirõko roropa mã toto. Typenetatohkõ xihpyry pokõ rokē mã toto. Imehnõ pokõ epyrypãko roropa mã toto tõmipona toto ritohme.

Tuaro ehtoko, tomeseke ehtoko

¹⁷ Wekury tomo, mokaro sã pyra matose. Pake tamorepase matose Kuesēkõ Jezu Kyrixtu nymenekatyamo a.

¹⁸ Ynara tykase toto oya xine Kuesēkõ omi poe: “Imēipo sero etyhyry po imehnõ oehnõko oya xine mana. Oeunohtorỹko mã toto. Typenetatohkõ pokõ rokē mã toto. Atahmãkãko roropa mã toto Kyrixtu oepyyry ropa pokõ,” tykase.

¹⁹ Mokaro Ritonõpo se pyra exiketõ Jezu poetory tõ oxiehno tyriko mã toto osepeme pyra toto ehtohme. Ritonõpo Zuzenu maro pyra mã toto. Typenetatohkõ pokõ rokē mã toto. Ritonõpo omipona pyra mã toto.

²⁰ Yrome, wekyry tomo, Jezu tonetupuhse oya xine oesëkõme. Itamurume-hxo enetupuhstoko seromaroro. Emero motye kure Jezu enetuputyry mana. Ritonõpo Žuzenu kyjamihtanohtorÿko mana. Naeroro oturutoko Ritonõpo maro ijamitunuru ke.

²¹ Penekehpyra ehtoko Ritonõpo omipona oexiry poko. Kypyno xine mana ipunaka. Kuesëkõ Jezu Kyrixtu oepyry ropa eraximatoko. Kuarotorÿko mana tosaka tymaro kuehtohkõme jüme.

²² Toitoina Jezu poetory mãsa rokë enetupuhnõko mã toto. Ynara kahtoko eya xine: “Mãsa rokë pyra, yronymyryme Jezu enetupuhstoko,” kahtoko eya xine.

²³ Toto ipynanohtoko, apotoimo htaka ytopyry toto ehtohme. Apoto htaka aepukahpyry anymyry sã oya xine iirypyrymãkõ ipynanohtoko. Tomeseke roropa ehtoko toto pyno awahtao xine, oorypyrykõ poko pyra oehtohkõme roropa, toto sã pyra oehtohkõme.

Kure Ritonõpo ekarõko

²⁴ Kypynanopyrykõ waro Ritonõpo mana, kyyrypyrykõ poko pyra kuehtohkõme. Kuarotorÿko roropa mana tosaka jüme tymaro kuehtohkõme. Kurãme kyritorÿko roropa mana, iirypyryme pyra tãkye kuehtohkõme ty-mar, Imehxo Exikety maro. Morara kure kuhse mana.

²⁵ Ynoro rokë Ritonõpome mana. Imepÿ pyra mana. Kukurãkanekõme mana Jezu Kyrixtu tonetupuhse kyya xine exiryke Kuesëkõme. Naeroro: “Emero motye kure mase,” sykatone eya. “Emero motye tuisamehxo roropa mase. Emero motye õmiry jamihme mana. Yna esëme imehxo mase,” sykatone eya. “Moino ro morara mexine. Morararo mase seromaroro. Kokoro rokë morararo mase exikehpyra jüme,” sykatone eya. Enara.

APOKARIPXI

Ritonõpo Nenepohpyry João a Apocalipse Ekarotopo

Apokaripxi tymeroŝe João a Jezu poetory tõ ryhmaryhtaŝo romano tuisary a, mokyro eahmary ŝe pyra toto exiryke. João tapuruse kynexine ahmõta Patimo po Ritonõpo omiry ekaroryke eya Jezu poko. Mame tynmerohpyry taropose eya Jezu enetupuhanõ neneryme 7mã pata tõ pona Azia po, Turukia nonory po. Jezu enetupuhanõ jamihtanohpõko mana eanahtotohme, anamonohpyra toto ehtohme Jezu enetuputyry poko tyryhmase toto ahtaŝo ro.

Moro tynmerohpyry ao Ritonõpo nenepohpyry tõ ekarõko mana. Morohne eneryke ynara enetupuhnõko sytatose: joroko tamuru jamitunuru enahnõko mana, typoremãkasẽme exiko mana ipoetory tõ maro. Yrome Ritonõpo orẽpyra mana Jezu Kyrixtu maro. Emero anamonohpyra exiketõ Jezu enetuputyry poko jũme isene exiko Ritonõpo maro kapu ao, Ritonõpo nyrihpyry kasenaŝo ao.

Sero pape ao

Osekarotopo 1.1-8

Jezu Kyrixtu osenepotopo 1.9-20

Aomiry typoetory tomo a 2.1–3.22

Enepotoh pape apuhtoh 7me 4.1–8.5

Rueimo 7me 8.6–11.19

Nohpo te, zakareimo 12.1-18

Asakoro onokyroimo 13.1-18

Imehnõ enepotoh tonomo 14.1-20

7me kasana 15.1–16.21

Papironia, nohpo 17.1–19.4

Imehnõ enepotoh tonomo 19.5–20.15

Kapu kasenaŝo, nono kasenaŝo, Jerusarẽ 21.1–22.5

Jezu oepyry ropa poko 22.6-21

¹ Moro João nymerohpyry, Jezu Kyrixtu nenepotyã poko. Ritonõpo nekarotyã morohne typoetory tõ amorepatohme, imeiõpo ehtoh poko, zuaro toto ehtohme. Mame Kyrixtu a morohne poko typoetory tõ João a, tutu- arõtanohtose tynenyokyhpyry a.

² Mame João a tynenehpyry tokarose emero porehme. Morohne tymeroŝe sero poko, Ritonõpo nekarohpyry, Jezu Kyrixtu namorepatopõpyry, enara.

³ Tãkye exiko matose sero pape sekeremaneme awahtaŝo xine. Tãkye roropa exiko matose sẽ omi etaneme awahtaŝo xine, otato roropa awahtaŝo xine. Ritonõpo poe sero tymeroŝe. Okyna hkopyra serohne exiko mana emero. Ekurehpyra mana.

“Kure pãna matou?”

⁴ Ynymerohpyry moro onenerykõme, Jezu poetory tõme matose, 7me pata põkõme matose Azia rãnaŝo. Ywy ase João.

Oturũko ase Ritonõpo a opoko xine. Ritonõpome mana, moino ro kynexine, jumãme exikehpyra roropa mana. Ynara ãko ase eya opoko xine: “Kure rokẽ ipoetory tõ tyriko Papa. Torẽtyke pyra tyriko toto,” ãko ase. Ritonõpo Zuzenu a kure oriporykõ ŝe ase roropa, Ritonõpo apõ õpataka exikety a, torẽtyke pyra oehtohkõme.

⁵ Jezu Kyrixtu a roropa kure oriporykō se ase. Kutuarōtanohnekōme mana, zae aomiry exiryke. Aēsemamyhpyry ropa ynororo osemazuhme toorihxīpo. Imēīpo kuēsemākaporōyko ropa mana tōsemātopōpyry ropa saaro. Tuisa tō ešēme mā ynororo.

Kypyno xine roropa mana. Toorikyry ke tymyhpokase ropa sytatose eya, kyyrypyrykō poko pyra kuehtohkōme,

⁶ Ritonōpo maro oturuketōme kuehtohkōme Jū maro oturuketōme, ipoetoryme roropa kuehtohkōme. “Kure Jezu Kyrixtu mana tuisamehxo. Jamih-mehxo roropa mana jūme,” sykatone ipoko, enara.

⁷ Enetoko ke! Oehnōko ropa mana akuru htoko. Emero mā mokyro enēko, tuohpōkō roropa. Mame sero nono pōkō emero xitāko mā toto mokyro eneryke tyya xine. Morara ahtao ro, osehko ropa Jezu, enara.

⁸ “Ywy ase Ame, Zme roropa. Apitorymāme, etyhpymāme, enara,” āko Kuesēkō Ritonōpo mana. Emero tyriry waro exiketyme ynororo. “Ywy ase seromaroro. Pake exiase. Jūme exikehpyra ase roropa,” āko mana.

Kyrixtu enetopōpyry

⁹ Ywy ase João, oruikomo. Jezu maro etuarimāko ase. Oetuarimarykō sā ase etuarimāko roropa. Ipoetoryme sytatose, eanahōko roropa sytatose. Ahmōta pona tonehse ywy ahno a Patimo pona, Ritonōpo omiry ekaroryke ya imehnō netaryme. Zae ehtoh Jezu namōrepahpyry roropa ekaroryke ya tonehse ywy xiaro, āpuruhpyry taka samo.

¹⁰ Nomiko ae Ritonōpo poko exiase. Mame Zuzenu tooehse ya. Tuaro pyra jahtao omi totase ya, ykae opore exikety, rue etone samo.

¹¹ Ynara nase:

— Pape imeroko onenery tō poko. Mame onymerohpyry aropoko ypoetory tomo a oximōmākomo a 7me pata tō pona, toto neneryme, Epezu pona, Eximina pona, Perekamu pona, Tiatira pona, Sarati pona, Pirateupia pona, Raotisea pona, enara.

¹² Mame ykaxoxi toeramase jahtao juruhpō enese nāparina tō rokē enease, setime. Apō po nexiase kehko.

¹³ Moro rānao orutua nexiase tupoke. Xikihme nexiase. Zupō mosa nexiase. Ipuuru pona toehse. Ipuropuru zomye zamareary panō nexiase, uuru risemy.

¹⁴ Zūsety karimutume nexiase, mauru samo, akurū sā roropa karimutume. Enuru zemime nexiase apoto samo.

¹⁵ Ipuuru zemime roropa nexiase metau iahkahpyry samo. Metau ikorokahpyry seneneme nexiase. Aomiry sōkane konōto sā nexiase.

¹⁶ Mame emahpo xirikuato nexiase setime, apotunuru wino. Itao ratoimo nexiase, osetato taere exikety. Ēmyty xixi sā nexiase saereme, tāxiahtao exikety samo.

¹⁷ Mokyro tonese ya ahtao, nono pona epukase imyhtokoxi, ahno ekepyry samo. Mame tapose ywy eya tomary ke apotunuru wino. Ynara nase ya:

— Oserehpyra exiko. Ywy ase Osemazuhme aexihpyry, Etyhpymy aexihpyry, enara.

¹⁸ Orihpyme exiketyme ase. Jorikyase repe. Yrome eneko ke, orihpyme ase jūme. Orihtoh ešēme ase, aorihtyā ešēme roropa.

¹⁹ Naeroro pape imeroko onenery tō poko, seromaroro ehtoh poko te, imeīpo ehtoh poko, enara.

²⁰ Zuaro pyra mase repe. Otuarōtanohpōko ase sē xirikuato poko jemah po setimākomo, mō nāparina apō poko roropa uuru risemy, setimākomo.

Sero xirikuato tō ypoetory tō ewomananōme mā toto. Nāparina apō moro setimākō ypoetory tō oximōmākō enetupuhtho moro.

2

Jezu omihpyry Epezu pōkō neneryme

1 — Naeroro pape imeroko ynenyokyhpyry neneryme, Epezu pōkō amorepane neneryme. Ynara imeroko: “Ynara kary se xirikuato apoine, setimākō apoine, tomary ke tapotunuru wino. Nāparina apō rānakuroko ytoyōko roropa ynororo.

2 Onyrihpyrykō waro ase, ŷme oerohtopōpyrykō roropa. Penekehpyra oehthopōpyrykō waro roropa ase. Iirypprymākō rypyry se pyra oexirykō waro roropa ase. Ynara kananō mā: ‘Ywy roropa Ritonōpo nymenekahpyry ase imehnō amorepaneme,’ kananō zae ehtoh tukuhsē oya xine. Ajohpe toto ehtoh waro toehse matose Ritonōpo nymenekatyāme pyra toto exiryke.

3 Penekehpyra matose. Metuarimatose ypoetoryme oexirykōke, poremāpyra roropa matose.

4 Yrome toiro ohxirorykō se ase, ypyno hkopyra matose osemazuhme ypyno oehthopōpyrykō sā pyra matose toehse.

5 Wenikehpyra ehtoko ypyno oehthopōpyrykō poko. Oorypyrykō irumekatoko ropa, osemazuhme ypoko oehthopōpyrykō sā oehthokōme ropa. Oorypyrykō onurumekara ro awahtao xine, oehnōko ropa ase oya xine, okyryrykō syryhmase tosaē, nāparina apony.

6 Yrome toiro oehthokō poko ose xine ro ase, nikoraita poetory tō se pyra matose ipunaka, ysamo.

7 Typanare awahtao xine, Zuzenu nekarohpyry ypoetory tō netaryme, moro etatoko. Otato ehtoko. Poremāpyra awahtao xine orihpŷme oritorŷko ase. Ritonōpo esao epery zoko nae. Moro epery enahnanō mā orihpŷme exīko. Moro epery ekarōko ase oya xine, enara.”

Jezu omihpyry Eximina pōkō neneryme

8 — Imepŷ pape imeroko ynenyokyhpyry neneryme, Eximina pōkō amorepane neneryme. Ynara kaziko ēya: “Ywy ase osemazuhme aexihpyry, etyhpyryme aexihpyry, enara. Aorikyhpyryme ro ase. Tōsemāse ropa ase. Ynara kary se ase oya xine,

9 oetuarimarykō waro ase. Tymōkomoke pyra oexirykō waro ase. Yrome tymōkomoke nymyry matose. Okerekeremarykō waro ase juteuimo tomo a. ‘Juteume ase,’ āko toh mā repe. Yrome juteu kara mokaro. Joroko tamuru poetoryme rokē toh mana.

10 Oserehpyra ehtoko oetuarimarykō poko. Imēīpo etuarimāko matose otarame. Etatoko ke, āpuruhpyry taka oēmapotorŷko joroko tamuru mana okuhtokōme. Etuarimāko matose 10 me ēmepyry rokene. Poremāpyra ehtoko jenetuputyry poko oya xine, oorihthokō ponāmero. Mame orihpŷme oritorŷko ase. Tururume ytoketō tururume ytōko orēpyrahxo toehthokō enepotohme. Orēpyrahxo exikety parimā apoīko mana orēpyra toehtamitume. Moro sā orihpŷme oehthokō apoīko matose poremāpyra awahtao xine jenetuputyry poko.

11 Typanare awahtao xine otato ehtoko. Juzenu nekarohpyry ypoetory tomo a etatoko aomipona oehthokōme.”

Jezu omihpyry Perekamu pōkō neneryme

12 – Imepÿ pape imeroko ropa ynenyokyhpyry neneryme, ypoetory tō Perekamū pōkō amorepane neneryme. Ynara kaxiko eya: “Tyratoke tÿtao exiketÿ omiry sero. Osetato taere tyratoke omiry sero.

13 Oesary waro ase, joroko tamuru apō pÿto oesary mana. Zae mase ya. Jenetupuhtopōpyry oya onurumekara mexiase, ypoetory kurā Ātipa totapase ahtao ro. Moroto joroko tamuru esao totapase ynororo.

14 Yrome ohxirory se ase, tuhke pyra. Paraāo namorepahpyry omipona exiketō moroto amaro mā toto. Paraāo mokyro Parake amorepahpō iirypyryme Izyraeu tō riry poko. Ahno naxikatÿā Ritonōpo myakāme tyripose eya. Mame mokaro ēpataka tonahsē tyrise eya xine, ‘Kure mase,’ katohme tyya xine ipoko. Moro tonahsē ke Izyraeu tō tautuhmapose eya iirypyryme toto ritohme Ritonōpo a. Nohpo tō poko Izyraeu tō tyripose roropa eya.

15 Morararo imehnō amaro mā toto, nikoraita tō namorepahpyry omipona exiketomo.

16 Naeroro oorypyrykō irumekatoko. Oorypyrykō onurumekara awahtao xine, okyna hkopyra oehnōko ase oya xine etonase mokaro maro, ratoimo ke ŷtae tÿtakety ke.

17 Typanare awahtao xine Juzenu nekarory ypoetory tomo a omipona ehtoko. Tyrypyrykō poremakaponanomo a tonahsē ekarōko ase. Tokare pyra moro ekarōko ase oya xine, pake ynekarohpyry sā kapu ae, Izyraeu tō napyryme. Topu karimutumā ekarōko ase roropa oya xine, tymerose oesetykō esehpasenā ke. Imehnō oesetykō waro pyra mā toto. Esē rokē tosetÿ waro exiko mana.”

Jezu omihpyry Tiatira pōkō neneryme

18 – Imepÿ pape ropa imeroko ynenyokyhpyry neneryme, ypoetory tō Tiatira pōkō amorepane neneryme. Ynara imeroko ineneryme:

“Ynara āko Ritonōpo mÿkuru oya xine, mokyro zemime tonure apoto samo, tupuhke roropa meŷtau samo ikorokahpyry sā roropa ipupuru:

19 Onyrihpyrykō waro ase, imehnō pyno oehtohkō waro roropa ase, ŷme oehtohkō imehnō akorehmary poko. Penekehpyra roropa matose. Onyrihpyrykō osemazuhme motÿe kuhse tyriko matose seromaroro.

20 Yrome toiro ohxirotorÿko ase, mokyro nohpo xihpyry anaropopyra matose owinoino xine. Mokyro esety Jezapeu. Ritonōpo poe ase urutōme, āko kahpyry ynororo. Ypoetory amorepāko kahpyry mana. Toto enekunohnōko imehnō nohpo tō poko toto ehtohme, ahno naxikatÿā Ritonōpo myakā napyry poko roropa toto ehtohme.

21 Iirypyry rumekatoŷ toraximase ya repe. Yrome imehnō poko toehtoh rumekary se hkopyra mana.

22 Naeroro otuato taponā mokyro emāko ase. Moroto etuarimāko itamurume mokyro mana ipoko aehtÿā maro. Seromaroro mokyro riiko ase mokaro maro tyrypyrykō onurumekara toto ahtao.

23 Ipoenō etapāko roropa ase, ypoetory tō emero zuaro ehtohme, imehnō osenetupuhtoh waro jehtoh waro toto ehtohme, imehnō penetatoh waro jehtoh waro roropa toto ehtohme. Oepehmatorÿko ase emero porehme onyrihpyrykō epehpyryme.

24 “Yrome amarokomo imehnō Tiatira pōkō roropa mokyro namorepahpyry xihpyry omipona pyra matose. Joroko tamuru namorepatoh poko atamorepara mexiatose. Ynara āko ase oya xine, tyorō onyrippyra ase oya xine.

25 Naeroro anamorepahpyrykō onurumekara ehtoko. Yronomyryme ipoko ehtoko joepyry ropa ponāmero.

26-28 “Orēpyra awahtao xine, jomipona ipunaka awahtao xine sero etyh-pyry pona, tuisame oritorŷko ase tuisame jehtoh sā Papa poe. Ahno esēme oritorŷko ase. Kurimene sā jamihme oritorŷko ase orino apuhsē sā rokē imehnō ehtohme oya xine jamihme pyra, ōmipona xine toto ehtohme. Mame xirikuato ekarōko ase oya xine, Maparukawa ekarōko.

29 “Otato awahtao xine Juzenu omipona ehtoko aotururuhtao ypoetory tomo a.”

3

Jezu omihpyry Sarati pōkō neneryme

1 – Mame imepŷ pape imeroko ynenyokypyry neneryme, ypoetory tō Sarati pōkō amorepanē neneryme. Ynara kaziko eya:

“Ywy ase Tuzenuke exikety, Ritonōpo Zuzenu ke, 7mākō ke. Jemah po xirikuato nae setime. Etatoko pahne onyrirykō waro ase: ‘Jezu poenōme mā toto,’ āko imehnō mā opoko xine repe. Yrome toorihse sā matose ya jomipona nymyry pyra oexirykōke. Oturupyra matose ya, jezuhyra roropa matose.

2 Morara oehtohkō popyry ya mana. Ynyrohmanohpotopōpyry poko oya xine erohnōko matose mōpāme rokene. Naeroro ajamihtatoko orēpyrahxo oehtohkōme jūme rokē oorikyrykōino. Ynara enetupuhnōko ase, onyrirykō poko awahtao xine Ritonōpo omipona nymyry pyra matose. Zae pyra matose Ritonōpo a.

3 Naeroro āmorepatopōpyrykō poko wenikehpyra ehtoko. Onetahpyrykō poko roropa wenikehpyra ehtoko. Aomipona ehtoko oorypyrykō irumekato-ko ropa. Pakara awahtao xine omatome oehnōko ase oya xine. Mame joepyry ropa waro pyra matose exīko.

4 Amaro xine nae tuhke pyra, tupoke sā ikurikasenā ke, Sarati pōkō roropa. Ymaro ytoytōko mā toto tupoke karimutumā ke, kurāme exiryke.

5 Oorypyrykō poremakaponeme awahtao xine karimutumā ke oupohtoto-rykō Ritonōpo mana. Oesetykō onymikara roropa typapē poe, orihpŷme exiketō esetykō poe. ‘Ypoetoryme moxiamo,’ āko ase jarao opoko xine, Ritonōpo ēpataka, inenyohtyā netaryme roropa.

6 “Otato awahtao xine, Juzenu omipona ehtoko otururuhtao ypoetory tomo a.”

Jezu omihpyry Pirateupia pōkō neneryme

7 – Jomiry imeroko ynenyokypyry neneryme, ypoetory tō Pirateupia pōkō amorepanē neneryme. Ynara kaziko eya:

“Ynymerohpyry moro oneneryme. Ywy ase kurāme. Ajohpe pyra ase ipunaka. Tysorotoke ase, Tawi kyryrŷpyry ke. Osa totapuruhmakase ahtao ya moro anapurupyra imehnō mana. Tapuruse ya ahtao anapuruhmakara imehnō mana.

8 Onyrirykō waro ase. Ajamitunurukō pitiko rokē repe. Ynamorepatyā omipona matose. Jurumekara matose. Omōtoh totapuruhmakase ya ōmōtohkōme. Moro anapurupyra imehnō mana.

9 Etatoko pahne, mokaro, joroko tamuru poetory ajohpe mā toto. ‘Juteume ynanase,’ āko toh mā repe. Yrome juteutōkara mokaro. Mokaro enehpōko ase oēpataka xine. Tosekumurukō pona porohnōko mā toto, ‘Kure mase,’ katohme oya xine. Opyno xine jehtoh enetupuhnōko mā toto emero.

10 Jomihpyry poko: ‘Penekehpyra ehtoko,’ katopōpyry omipona oexirykōke oewomatorŷko ase, sero pōkō etuarimatoh toehse ahtao. Zae toto ehtoh kuhtohme sero pōkō emero etuarimāko mā toto.

11 Okynā pyra oehnōko ropa ase. Tomeseke ehtoko ynekarohpyry poko oya xine, oephepyrykō onematonanohpyra imehnō ehtohme poremäpyra oehtamitukō onematonanohpyra toto ehtohme.

12 Poremāpyra awahtao xine oesarykō ekarōko ase oya xine Ritonōpo tapyī tao, jūme Ritonōpo maro oehtohkōme. Opokona xine Ritonōpo esety merōko ase, Ritonōpo esary esety roropa. Jerusarē tyrisenā moro, kapu ae ayhtohpyry Ritonōpo poe. Jesety esehpasenā roropa imerōko ase opokona xine.

13 “Otato awahtao xine Juzenu omipona ehtoko aotururuhtao ypoetory tō netaryme.”

Jezu omihpyry Raotisea pōkō neneryme

14 – Jomiry imeroko ynenyokyhpyry neneryme, ypoetory tō amorepane neneryme, Raotisea pōkō amorepane neneryme. Ynara kaxiko eya:

“Jomiry moro onenerykōme. Ywy ase Ritonōpo mūkuru. Otuarōtanohnekōme ase, zae exiketyme ase. Ritonōpo nyrityā emero tyrihpōme ase.

15 Onyrihpyrykō waro ase. Ritonōpo poetoryme osekārōko matose repe, yrome ysā pyra matose. Naeroro eukuru iparumā sā matose ya, yzamaro pyra matose. Kuenimā sā awahtao xine, ypoetoryme osekaropyra awahtao xine kurehxo ya exiry repe jomipona pyra oexirykōke. Axitunety sā awahtao xine jomipona nymyry awahtao xine roropa kurehxo oexirykō ya mā repe.

16 Yrome iparume sā rokē oexirykōke yzamaro pyra matose. Naeroro orumekatorykō ropa ase.

17 Ynara āko matose: “Tytineruke ase, tymōkomoke roropa. Emero nae ase, āko matose repe. Yrome ya tymōkomoke pyra matose. Etuarimāko matose, tytineruke pyra roropa matose, tupoke pyra roropa. Tonure pyra roropa matose.

18 Naeroro etatoko pahne, josenetupuhtoh poko openetatoko. Zae jehtoh poko openetatoko roropa. Ynara exiryke josenetupuhtoh uuru kurā sā mana. Zae jehtoh roropa uuru sā mana kurano. Morara awahtao xine tymōkomokā sā exīko matose kure ōsenetupuhtohkō toehse exiryke, zae oexirykōke roropa. Tupoke karimutumā ke sā exīko roropa matose ihximyra josenetupuhtoh apoiryhtao oya xine, zae jehtoh apoiryhtao roropa oya xine. Enuru epinopyhpyry sā exīko roropa matose, tonurākara sā pyra josenetupuhtoh apoiryhtao oya xine, zae jehtoh apoiryhtao roropa oya xine.

19 Imehnō pyno jahtao, toto zurūko ase. Zae pyra toto ahtao toto tuarimapōko roropa ase kure toto ehtohme. Naeroro yronymyryme oorypyrykō irumekatoko.

20 Etatoko pahne, tahtah āko ase jemary ke jomomyry se jexiryke okurohtaka xine. Jomiry etaryhtao oya xine, etapuruhmakaryhtao roropa oya xine omōnōko ase okurohtaka xine. Amaro xine otuhnōko ase. Ymaro roropa otuhnōko matose.

21 Oorypyrykō poremäkaponeme awahtao xine tuisame oritorykō ase, japō pona oporohkapōko ase. Morararo joroko tamuru typoremākaposē ya exiryke tuisame toehse ywy Papa maro. Imaro porohnōko ase apō pona.

22 “Otato awahtao xine Juzenu omipona ehtoko oururukohtao ypoetory tō netaryme, enara.”

1 Morarame ywy João osenuhmane ropa kakoxi. Mame omōtoḥ panō enease totapuruhmakase, kapu aka omōtoḥme. Mame omi totase ropa ya, rue panō ynetahpyry osemazuhme ro. Ynara tykase:

– Osehko xiaro kakoxi. Imeīpo ehtoḥ enepōko ase oya, tykase.

2 Mame Ritonōpo Zuzenu japoīase. Mame osenuhmane ropa. Kapu ao tuisa apō moroto nexiase. Moro po imep̄y nexiase typorohse.

3 Ēmyty zemime sã nexiase topu zemimã samo jasape samo, saratio maro. Tuisa apō zomye okohkuri nexiase sewemã samo ezemerauta samo.

4 Moro tuisa apō zomye imehnō apō nexiase 24mākomo, typarihmã sã nexiase tuisa apō zomye. Moro po Ritonōpo poetory tō tamuximākō typorohse nexiase, 24me. Upo karimutumã tamuruse toto a. Typarimãke roropa toḥ nexiase uuru risē ke zupuhpyrykō rehpo.

5 Mame tuisa apō wino nenenehãko nexiase, panaikato, konomeru konōto sã roropa, enara. Aritu panō setimākō zahnōko nexiase tuisa apō ēpataka. Ritonōpo Zuzenu setime exiketō enetupuhtoh nexiase.

6 Moroto tuisa apō etonie ikuhpo konōto panō nexiase, kutehi akusasamã panono. Akusasame kuhse nexiase.

Tuisa apō myhto isene exiketō nexiase asakoropane. Tonure tuhke toḥ nexiase, ēmytykō poko, īparykō poko, enara.

7 Toiro isene exikety kaikuxi tamuru panō nexiase, reão panono. Zakorō pui orutua panō nexiase. Imep̄y ahno ēmyty panō nexiase. Imep̄y piano panō nexiase pohpoh āko.

8 6me taporihke toḥ nexiase. Tonure tuhke toḥ nexiase aporirykō poko, zopino, epoe roropa, enara. Eremakehpyra toḥ nexiase saereme, koko, enara. Ynara nase toto:

“Kurano, kurano, kurano,

Kuesēkō Ritonōpo,

Imehxo Exiketyme mana.

Pake exikety ynororo.

Seromaroro nae ro mana.

Myarotokoro ynororo jumanatome,”

nase toto.

9 Mame mokaro isene exiketō eremiaryhtao Ritonōpo imehxo ehtoḥ poko, tuisamehxo aexiry poko, kure aexiry poko, jumãme aexiry poko

10 mokaro roropa tamuxime exiketō 24mākō nono pona typorohse toto Ritonōpo ēpataka. Tapō po typorohse exikety netaryme: “Kure mase. Jūme orihp̄yme mase,” tykase toto. Mame typarimākō emãko toḥ nexiase tuisa konōto apō myhtokoxi. Ynara āko toḥ nexiase:

11 “Yna esē mase Ritonōpo.

Emero rihpōme mase.

Ritonōpo imehxo mase,

āko ynanase oya emero porehme.

Yna tuisary kurã mase.

Yna esēme roropa mase imehxo.

Senohne emero tyrise oya okyryryme.

Tyryry se oexiryke emero toehse mana.

Isene exiketō roropa toehse,”

āko toto.

¹ Mame pape enease amemyhpyry tuisa apõ po iporotyhpyry emahpo, apotunuru wino. Moro pape tymerose ipokõ zao, jarao emero porehme. Tapuhse roropa moro pape nexiase 7me apuhtoh ke.

² Mame Ritonõpo nenyokyhpyry enease, jamihme exikety. Opore roropa aomiry nexiase. Ynara nase:

— Onoky nae imehxo exikety, kure nymyry exikety, sē pape etapuruhmakary waro exikety isekerematohme? tykase.

³ Yrome arypyra nexiase. Pape etapuruhmakary waro exikety pyra nexiase kapu ao, sero nono po roropa, aorihtyã zuzenu esao roropa pape enetohme etapuruhmakary waro exikety pyra ipunaka.

⁴ Naeroro tyxitase ywy itamuraume kurākõ pyra exiryke. Pape etapuruhmakary waro exikety pyra, pape enetohme.

⁵ Mame juruase tamuxime exikety toiro. Ynara nase:

— Xitara exiko. Eneko ke! Mokyro orēpyra exikety reão sã exikety, Juta paryme ynororo tuisa Tawi paryme roropa. Imehnõ typoremãkapose eya. Pape apuru tõ 7mãkõ etapuruhmakary waro mã ynororo, nase ya.

⁶ Mame kaneru mükuru sã enease, xikihme, tuisa apõ po, irãnao. Zomye isene exiketõ asakoropane exiketõ nexiase tamuximehxo exiketõ maro. Mokyro kaneru mükuru sã etapahpyryme sã enease. Tyretyke nexiase setime, tonure setime roropa. Ritonõpo Zuzenu enetupuhtoh mokaro nexiase. Ritonõpo Zuzenu emero pata tõ punero.

⁷ Mame pape apoise kaneru mükuru nytoase tapõ po iporotyhpyry emary poe.

⁸ Moro pape apoiry eneryke tyya xine mokaro asakoropane isene exiketõ tosekumurukõ po typorohse tofo nono pona kaneru mükuru ēpataka, tamuximãkõ maro. Toare exikety nae toh nexiase etotohme, kasana panõ roropa nae toh nexiase, uru risemy, pehme ixtaratu ke. Ritonõpo poetory tõ otururu moro ixtaratume mana.

⁹ Mame tyrisenã eremiatoh tukuhse toto a. Ynara nase toto:

“Kurãme oexiryke moro pape apoiry waro mase.

Etapuruhmakary waro roropa mase

toxixihmase oexiryke.

Oorihtopõpyryke yna mepekatyase

Ritonõpo poetoryme yna ehtohme.

Emero ituakyry maro mepekahne emero omiry poe, emero ahno maro,

emero pata tamuru poe.

¹⁰ Opoetoryme yna tyrise oya,

Ritonõpo maro oturuketõme yna ehtohme.

Tuisame yna riko roropa mase imehnõ esēme yna ehtohme imeĩpo sero nono

po.”

nase toto.

¹¹ Mame enease ropa, Ritonõpo nenyoyhtyã omiry etase roropa. Tuhke toh nexiase, miujãomãkõ maro miujãomãkomo. Xikihme toh nexiase, tuisa apõ zomye, mokaro asakoropane isene exiketõ zomye, tamuximãkõ zomye roropa.

¹² Toremiase toto oximõme. Ynara nase toto:

“Kaneru mükuru etapahpyry kure mana.

Tuisamehxo mana, tymõkomoke roropa.

Zuaro mana. Jamihme kuhse roropa mana.

Kure rokẽ oriry se ynanase porehme.

Ritonõpo imehxo mase. Kure mase,”

nase toto.

¹³ Morarame kapuaōkō omiry etase emero porehme, nono pōkō omiry maro, aorihtyā ekepyry omiry maro, tuna konōto kuaōkō omiry maro. Emero Ritonōpo nyrityā omiry etase. Eremiāko toh nexiase. Ynara nase toto tapō po iporotyhyry a, kaneru mūkuru a roropa: “Kure mase, tuisamehxo.

Ritonōpo imehxo mase, orēpyrahxo mase.

Jūme orihpyme mase,”
nase toto.

¹⁴ – Aō, tykase mokaro asakoropane isene exiketomo. Mame tamuxime exiketō roropa 24mākō typorohse toto tōmytykō po nono pokoxi: “Kure mase, Ritonōpo,” katohme.

6

Pape apuhtopōpyry 1mano

¹ Morarame kaneru mūkuru enease. Pape apuhtopōpyry etapuruhmakase ynororo, apitorymano. Mame isene exikety omiry etase toiro, asakoropane aehtoh omiry. Konomeru sã aomiry nexiase. Ynara nase ya:

– Osehko xiaro, nase.

² Mame osenuhmase. Moroto kawaru enease karimutumano. Epo ytokety typyreke nexiase. Eya parimā roropa tokarose uuru risemy orēpyrahxo exiketyme aexiryke. Mame toytose ynororo kawaru po, imehnō poremākapose.

Pape apuhtopōpyry 2mano

³ Morarame pape apuhtopōpyry akorō etapuruhmakase kaneru mūkuru. Mame isene exikety akorō ynara nase ya:

– Osehko xiaro, nase ya.

⁴ Imepy kawaru nutūtase, kamiraramano. Mame mokyro kawaru po ytokety tyjamihtanohpose, oxiehno sero pōkō ritohme, etonatohme, ose-nahkatohme, enara. Mame tapema konōto tokarose eya.

Pape apuhtopōpyry 3mano

⁵ Morarame pape apuhtopōpyry oseruaono etapuruhmakane kaneru mūkuru. Mame isene exikety oseruaono tōturuse, ynara nase ya:

– Osehko xiaro osenuhmase, nase. Mame enease, moroto kawaru nexiase, xinukutumano. Mokyro po ytokety omoxinety kuhtoh nae nexiase emahpo.

⁶ Mame omi etase ropa. Mokaro asakoropane isene exiketō wino moro omi totase ya. Ynara nase:

– Tiriiku toiro kirume ahtao, epehpyry toiro ěmepyyry erohtamitume mana. Oxinase epehpyry oseruao riturume ahtao, toiro ěmepyyry erohtamitume mana. Yrome oriu epehpyry onytyromara mana, uwa eukuru epehpyry roropa onytyromara mana.

Pape apuhtopōpyry 4mano

⁷ Morarame pape apuhtopōpyry asakoropane exikety etapuruhmakane kaneru mūkuru. Mame isene exiketō asakoropane exiketō omiry etane etyhpyrymā omiry:

– Osehko xiaro, kynako ya.

⁸ Mame osenuhmane. Moroto kawaru kynexine, kapaumano. Mokyro po ytokety nexiase esety Orihtopo. Mokyro tokahmase imepyny a, esety Aorihtyā esary. Mame taropse toto sero pōkō etapatohme emero pyra. Asakoropane ahtao toiro totapasēme toehse eya xine, totonarykō ke te, tōmirykō ke, tyrohsē ke te, esekātoht tonō ke, enara.

Pape apuhtopõpyry 5mano

⁹ Morarame pape apuhtopõpyry omame exikety totapuruhmakase kaneru mükuru a. Mame osenuhmase moroto okyno zahkatoh zopikoxi. Ritonõpo poetory ekepyä zuzenu enease. Ritonõpo omiry poko imehnõ amoreparyke tyya xine tofapase toh emero. Ritonõpo omipona toh exiryke roropa imehnõ tuarõtanohpory poko tyya xine.

¹⁰ Opore ynara nase toto:

– Yna esème mase. Orëpyrahxo exikety me mase. Kure mase ipunaka. Zae roropa mase. Otäto ise ro nono pökõ apiakatohme oya nae toto wänohtohme, yna mÿpotohme oya? nase toto.

¹¹ Mokaro zupõme karimutumä tokarose eya xine. Ynara tykase tozuhse toto:

– Apoaporo, eraximatoko aporo äkorõkõ oehtäne. Asä xine imehnõ Jezu poetory tõ etapåko roropa mä foto asä xine ro, tykase.

Pape apuhtopõpyry 6mano

¹² Mame pape apuhtopõpyry 6mã totapuruhmakase kaneru mükuru a. Nono kywyh kywyh tykase itamurume. Xixi tyarumäse roropa, kamisa xinukutumä samo topuxiximä samo. Nuno kamirarame toehse, munu samo.

¹³ Xirikuato tõ tohpahse kapu poe nono pona, itu epery ohpapyry samo jamihme tyryrykane ahtao.

¹⁴ Mame osenepyra toehse kapu, pape amemyry samo. Ypy tõ tysyryhmase esae xine, ahmõta tõ roropa esae xine tysyryhmase.

¹⁵ Mame sero pökõ tuisary tõ toepase toto otonëtohme, pata tõ esë tõ roropa, soutatu tõ esä roropa, tymõkomoke exiketomo, orëpyra exiketomo, emero porehme toepase toto, tosëke exiketomo, tosëke pyra exiketõ roropa. Tõtonëtohkõme toepase toto eutary aka, topu zopikoxi roropa ypy tõ po.

¹⁶ Kui tykase toto. Tykohtase toto ypy tõ netaryme topu tõ netaryme roropa:

– Epukako yna pona yna zonëtohme, yna onenepyra Ritonõpo ehtohme, tapõ pona iporotyhpory yna onenepyra aehtohme, yna zehno pyra kaneru mükuru ehtohme roropa.

¹⁷ Yna zehno toto ehtoh toehse exiryke poremänõko rokë ynanase, äko toh kynexine.

7*144.000me Izyraeu tõ poko*

¹ Morarame Ritonõpo nenyohityä enease, asakoropane. Sero nono etyhpory po toh nexiase xikihme, asakoropane etyhpory po. Tyryrykane asakoropane tapoise eya xine, tyryry kara ehtohme nono poro, tuna poro, itu poro, enara.

² Morarame Ritonõpo nenyokyhpyry imepÿ enease. Xixi tütatoh wino oehkety. Ritonõpo kyryry ke tomahpõke nexiase, Ritonõpo esety mero-topo. Opore tykohtase mokyro takorõ tõ netaryme, asakoropane exiketõ netaryme. Nono ryhmananõ mokaro Ritonõpo poe, tuna konõto ryhmananõ roropa.

³ Ynara nase ynororo mokaro netaryme:

– Nono onyryhmara ehtoko aporo, tuna konõto roropa. Kuesëkõ Ritonõpo esety onyrymeroxi aporo ipoetory tõ pery pokona së ke imerotoh ke, nase ynororo.

⁴ Mame mokaro tuhke exiry tokarose ya, Ritonõpo esety ke ëmyty poko inymerotyä tuhke exiry 144.000me toh nexiase.

⁵ 12.000me toh nexiase Juta pakōme, Ritonōpo esety ke imerotyamo. 12.000me roropa Rupē pakōme, 12.000me Kate pakōme,

⁶ 12.000me Asea pakōme, 12.000me Napatari pakōme, 12.000me Manase pakōme,

⁷ 12.000me Ximeāo pakōme, 12.000me Rewi pakōme, 12.000me Isakaa pakōme,

⁸ 12.000me Zepurō pakōme, 12.000me Joze pakōme, 12.000me Pējamī pakōme, enara.

Tuhkākō poko roropa

⁹ Morarame osenuhmase ropa. Moroto tuhkākō nexiase. Ikuhpŷme toh nexiase. Emero pata tamuru poe aehtyā nexiase, emero ituakyry tō maro, emero ahno maro, emero omi ae oturuketō maro toh nexiase. Xikihme toh nexiase Tuisa apō ēpataka, kaneru mūkuru ēpataka roropa. Tupoke karimutumā ke toh nexiase, toto emahpo marariary panō nexiase.

¹⁰ Opopre tōturuse toto. Ynara tykase:

– Ritonōpo a typynanohse sytatose, tapō po iporotyhpŷry a. Kaneru mūkuru a roropa tukurākase sytatose, tykase toto.

¹¹ Ritonōpo apō zomye inenyoyhtyā nexiase, tamuxime exiketō maro, isene exiketō asakoropane exiketō maro. Mame tosekumurukō po typorohse toto Ritonōpo apō ēpataka ēmytykō nono pokoxi. “Kure mase,” katohme Ritonōpo a.

¹² Ynara nase toto:

– Aō! Kure kuhse mase, Ritonōpo imehxo. Zuarohxo mase. Zae rokē mase. Emero motye tuisamehxo mase. Orēpyra mase. Jamihme roropa mase Ritonōpo. Yna esēme mase jūme, enara.

¹³ Mame ynara nase tamuxime exikety toiro ya:

– Onokākō mokaro, tupoke karimutumā ke? Otokoino toehse roropa toh nae? nase ya.

¹⁴ – Kū, omorohko, zuaro mase, tykase ywy eya.

Mame ynara tykase ynororo ya:

– Moxiā porempŷra exiketomo. Toanahtose toto a etuarimatoh konōto toehse ahtao. Kaneru mūkuru etapary sā toorihse Ritonōpo mūkuru. Moro enetuputyryke moxiamo a tukurikase toto Ritonōpo a upo kurikary sā kyaa xine.

¹⁵ Morara exiryke Ritonōpo apō ēpataka mā toto. Aomipona roropa toh mana imaro oturutoh tao, saereme, koko, enara. Mame toto ewomāko mana, toto onurumekara roropa mana tapō po iporotyhpŷry.

¹⁶ Emitapāpyra roropa mā toto jūme. Tuna zehnara roropa mā toto. Toto onyahkara roropa xixi mana. Imepŷ axitunety roropa toto onyahkara mana

¹⁷ mokyro kaneru mūkuru toto esēme exiryke. Tummy apō po ynororo. Toky tō pyno kaneru esē exiry sā typoetory pynanohnōko mana. Toto arōko sā mokyro mana tuna kurā kuaka, soesoekane kuaka roropa. Mame ixitykō korokāko ropa Ritonōpo mana, xitara ropa toto ehtohme jūme, tykase.

8

Pape apuhptōpŷry 7mano

¹ Mame pape apuhptōpŷry totapuruhmakase kaneru mūkuru a etyhpŷry-mano, 7mano. Morarame mynyhme rokē toehse emero kapu ao okynā pitiko, otarame zokonaka orame rokene.

² Mame Ritonōpo nenyoyhtyā enease 7mākomo. Kokoro rokē Ritonōpo ēpataka exikihmaketomo. Eya xine rue tokarose etotohme.

³ Mame imepÿ Ritonõpo nenyokyhpyry ixtaratuimo ã nae nexiase uuru risemy, typoxine zahkatoh eny. Ahno nekarory zahkatoh pona toytose ynororo. Mame ixtaratuimo tokarose eya itamurume zoximatohme Ritonõpo poetory oturutopõpyry maro jahkatohme jahkatoh po tynekaroryme Ritonõpo a.

⁴ Moro ixtaratuimo erexitory tõnuhse Ritonõpo poetory tõ oturutopõpyry maro, jahkatoh poe, Ritonõpo nenyokyhpyry emahpoe.

⁵ Mame ixtaratu êtyppyry typehkase mokyro a apoto ke jahkatoh wino. Nono pona tomase eya. Konomeru nexiase panaikato, nenenehkane maro. Nono kywyh kywyh tykase roropa.

Rue 1mano

⁶ Mame Ritonõpo nenyoyhtÿ 7mãkõ turuëkõ anymyase toto etotohme.

⁷ Toiro totose osemazupu a. Mame konopoimo tooehse tytopure apoto maro, munu maro. Itamurume tooehse sero nono pona. Mame nono tyahse zokonaka (oseruao ahtao toiro tyahse). Wewe tõkehko tyahse roropa tuhke onahpoty maro (oseruao wewe ahtao toiro tyahse).

Rue 2mano

⁸ Morarame Ritonõpo nenyokyhpyry akorony a turuë totose. Mame ypy konõto zatyry enease. Moro ypy tomase tuna konõto kuaka. Tuna konõto zokonaka munu sã tanyhtase.

⁹ Tuna konõto kuaõkõ zokonaka toorihse (oseruao ahtao toiro toorihse). Wapu tõ roropa zokonaka tonahkase (oseruao wapu ahtao toiro tonahse).

Rue 3mano

¹⁰ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry imepyny a ropa totose rue. Mame xirikuato konõto toepukase jatryhtao ro aritu samo, kaino kapu ae tuna tõ kuaka, (oseruao ahtao toirõ kuaka toepukase), zupuhpyry tõ kuaka roropa.

¹¹ Moro xirikuato esety Itunety nexiase. Morarame tuna zokonaka itũ toehse. Ahno tuhke toorihse tuna enyryke tyya xine, popyra toehse tuna exiryke.

Rue 4mano

¹² Mame Ritonõpo nenyokyhpyry imepyny a ropa turuë totose. Mame xixi zokonaka totapase, nuno zokonaka roropa, xirikuato tõ roropa zokonaka tonahkase (oseruao ahtao toiro tonahkase). Saereme hkopyra toehse toto. Tõmehse ahtao saereme hkopyra toehse, koko morararo xinukutumehxo toehse.

¹³ Morarame pianoimo enease kae, kapu ae aytoryhtao. Ynara nase ynororo:

– Myhene! myhene! Itamurumehxo sero põkõ mã etuarimãko, mokaro a rue etoryhtao. Oseruao Ritonõpo nenyoyhtÿ nae ro turuëkõ etotohme.

9

Rue 5mano

¹ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry imepyny a turuë totose. Mame xirikuato aepukary enease kapu ae nono pona. Mame eya soroto tokarose, joroko tõ eutary konõto apuru etapuruhmakatopo.

² Mame eya joroko tõ eutary totapuruhmakase, eutary konõto. Orexito tutõtase itamurume apoto konõto erexitory samo. Mame xixi tyarumãse. Kapu roropa xinukutume toehse joroko tõ eutary erexitory pokoino.

³ Mame itupary panõ tutõtase orexito maro nono pona. Orëpyra purutõme tyrise toto mynoto samo.

⁴ Otyro tōkehko onyryhmara tyripose toto, onahpoty, wewe tōkehko, ahno tō ryhmananome toh nexiase. Ritonōpo esety pyra iperykō poko ahtao, mokaro ryhmāko toto itupary panō kō nexiase.

⁵ Ahno anaorihmapopyra toh nexiase, toto poko rokene, 5me nuno aropōko mokaro mana ahno tuarimapory poko. Tupuruse ahtao eya xine moro jetū exiry mynoto nupuruhpyry samo.

⁶ 5me nuno aropōko toto. Morara ahtao toorikyrykō se ahno exīko repe. Yrome orihpyra mā toto.

⁷ Mokaro itupary panō kawaru sã nexiase, tpyreke exikety samo, imehnō maro tōsetapary waro exiketō samo. Tparimāke roropa toh nexiase, uuru panō ke zupuhpyrykō poko. Ēmytykō ahno ēmyty sã nexiase roropa.

⁸ Zūsetykō nohpo zūsety sã nexiase. Jerykō kaikuxi tamuru zery sã nexiase.

⁹ Ipuropurukō tapuruse sã nexiase kurimene risē panō ke. Panaikato tyrise eya xine roropa taporirykō ke, konopo konōto panaikato sã nexiase, itu htao konopo oepyy samo.

¹⁰ Tarokyrykō poko tunupurutatohke nexiase roropa mynoto panono. Tarokyry ke imehnō ryhmāko mā toto. 5me nuno aropōko roropa toh mana.

¹¹ Tosēke roropa toh mana, Ritonōpo nenyokyhpyry mokyro, joroko tō eutary erase. Mōkyro esety epereu omiry ae Apatōme mana. Kyreku omiry ae Aporiāome mana, (ryhmatō kary).

¹² Toiro tōtyhkase ryhmatō konōto. Taroino asakoro nae ro mana.

Rue 6mano

¹³ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry imepyny a turuē totose. Mame omi etase ixtaratuimo zahkatoh poe, etyhpury asakoropane exikety uuru risē poe, Ritonōpo ēpataka.

¹⁴ Ynara tykase ynororo turuē etohpono a, Ritonōpo nenyokyhpyry a:

– Ritonōpo nenyotyā tymyhse mā toto Eupyrati tunary kua. Imyh-pokata ropa toto, tykase.

¹⁵ Mame tymyhpokase ropa toto. Eraximāko rokē toh nexiase, sero-maroro ehtoē eraximāko, sero ēmepyy roropa, sero nuno, sero jeimamyry, enara. Eraximāko toh nexiase sero pōkō etapatohme tyya xine, emero pyra. (Oseruao ahtao toiro totapasēme exīko manā.)

¹⁶ Morarame kawaru po ytoketō ikuhpŷme sã toh nexiase.

– 200 miujāome nae toh nexiase, tykase ya.

¹⁷ Mame mokaro enease samo kawaru tomo, epo ytoketomo, enara. Toto puropuru apuru tahpire nexiase apoto samo. Ēzuezume roropa nexiase sapira samō, seweme roropa ēxofere samo. Kawaru zupuhpyry kaikuxi tamuru zupuhpyry sã nexiase reāo zupuhpyry samo. Ītae xine apoto tutūtase, orexīto maro, aixi zatyry sã ēxofere zatyry tutūtase.

¹⁸ Morara exiryke ahno toorihse tuhke. Oseruao ahtao toiro toorihse, orihmatōme moro apoto exiryke, orexīto maro, aixi zatyry panō maro kawaru tō mytae inufūtanohpohpyrykomo.

¹⁹ Mokaro kawaru tō jamitunuru toto mytao mana, toto arokyry ao roropa. Okoi sã toto arokyry mana osekato. Tarokyrykō ke ahno ryhmāko mā toto.

²⁰ Morarame ahno akoīpyry, orihpyra exiketō tynyrihpyrykō onurumekara toh nexiase. Joroko tō omipona exikehpyra toh nexiase. Tynyrihpyrykō Ritonōpo myakāme roropa tyrise eya xine, uuru risemy, parata risē roropa, metau risemy, topu risemy, wewe risemy, enara. Yrome osenuhmara mā toto, otato pyra roropa. Xikihme toytory waro pyra roropa mā toto.

²¹ Yrome mokaro tyryrypyrkō onurumekara toh nexiase, imehnō etapary poko, joroko tō poko, imehnō nohpo tō poko, imehnō mōkomory ematonanopyry poko, enara.

10

Ritonōpo nenyokhyry typapeke aexihpyry

¹ Morarame imep̄y enease Ritonōpo nenyokhyry, jamihme exikety. Aytory enease kapu ae. Tupoke kynexine akurū ke. Zuhpo okohkuri sā roropa nexiase. Ēmyty xixi sā nexiase. Jaxiry tororokane sā roropa nexiase, kaetokohxo exiketō sā asakoro.

² Emahpo pape pitiko nexiase imerohpyry typiapose. Jaxiry apotunuru wino tunā konōto kuaō nexiase, jaxiry etato nono po nexiase.

³ Mame opore tykohtase ynororo kaikuxi tamuru aryrykary samo (reāo aryrykary samo). Mame tozuhse ynororo konomeru tomo a, 7mākomo a, itamurume konomeru takararahkane sā aomiry nexiase roropa.

⁴ Mame konomeru tō omiry etaryke ya imerory se exiase repe. Yrome imep̄y omiry etase kaino kapu ae. Ynara nase ya:

– Konomeru tō 7mākō omihpyry onekaropyra exiko, onymeropyra exiko roropa, tykase.

⁵ Mame mokyro, Ritonōpo nenyokhyry, tuna konōto po xikihme exikety jaxiry etato nono po exikety, tomary tan̄yse eya kakoxi tapotunuru winono.

⁶ Mame tōturuse ynororo Ritonōpo poe. Jūme orihp̄yme exiketyme Ritonōpo mana. Kapu rihpōme ynororo nono rihpōme roropa. Tuna konōto rihpōme roropa ynororo. Emero kapuaōkomo, nono pōkomo tuna konōto kuaōkō roropa rihpōme ynororo. Ynara tykase inenyokhyry Ritonōpo poe:

– Epo mana! Okynā pyra toehse mana.

⁷ Rue totoše ahtao Ritonōpo nenyokhyry a, 7mākō etyhyry a, toepohnohtopōpyry ae ro emero tyrīko Ritonōpo mana tōmihpyry ae ro typoetory tomo a, urutō komo a, tykase ynororo.

⁸ Mame omi etase ropa kaino, osemazuhme ynetahpyry ro nexiase. Ynara tykase ynororo ya:

– Pape apoita moky a ipiapohpyry Ritonōpo nenyokhyry emahpo exikety, xikihme exikety moky tuna konōto po, nono po, enara, tykase.

⁹ Mame mokyro a Ritonōpo nenyokhyry a ytoase pape pitiko ekaropose eya.

– Pape pitiko se hano, ase eya.

– Seny, apoiko. Enahko. Ikatainy sā reh exīko mā awakuru ao. Yrome ōtao mā anusasame exīko ano zeni samo, nase ynororo ya.

¹⁰ Moro pape pitiko apoiase emary poe, tonahse ya. Anusasame nexiase ŷtao ahtao. Yrome tonahkehse ya ahtao, ikatainy sā toehse juakuru ao.

¹¹ Mame ynara nase ropa ynororo ya:

– Senohne Ritonōpo nekarohpyry ekaroko ropa imehnomo a tuhkākō poko, tuhke pata tamuru pōkō poko, tuhke tyotyoro tōmire exiketō poko, tuhke pata ešā poko roropa, enara, tykase ynororo ya.

11

Tuarōtanohnanō asakorō poko

¹ Morarame mara pisarara tokarose ya mosa ehtoh kuhtohme. Ynara tykase ya:

— Owōko, Ritonōpo maro oturutoh ikuhko, tapyi. Ahno nekarory tō zahkah-toh roropa ikuhkō. Ritonōpo poko exiketō ikuhko roropa moro taōkomo, tuhke toto exiry waro oehtohme.

² Yrome tapyi zomye jarakapyhyry onukuhpyra exiko, tokarose exiryke Ritonōpo waro pyra exiketomo a. Itūtūmāko mā toto Ritonōpo Patary Kurā poro Jerusarē poro 42me nuno.

³ Mame jomiry ekaronanō aropōko ase, ypoetory asakoro. Upo topuxiximā risē amurūko mā toto: “Emynyhāmāko ynanase oorypyrykō poko,” katohme imehno a. Mame Ritonōpo nekarohpyry poko imehnō zurūko mā toto tuhke ēmepyyry, 1.260me ēmepyyry pona, tykase.

⁴ Mokaro Ritonōpo omiry ekaronanō mā asakoro oriwera zoko sā mā toto. Nāparina sā roropa mokaro asakoro. Xikihme mā toto Kuesēkō ēpataka, sero nono esē ēpataka.

⁵ Mame mokaro ryhmary kukuruhtao imehno a, apoto tūtāko itae xine mana tyzehnotokō enahkatohme. Morara ahtao mokaro ryhmary kuhnanō emero orihnōko mā toto.

⁶ Ritonōpo poe kapu apururu waro mā toto konopo oehpyra ehtohme, Ritonōpo omiry ekaroryhtao imehno a. Ritonōpo poe iporiry riry waro roropa mā toto munume. Ritonōpo poe sero pōkō akuruhtanohpory waro roropa mā toto, tuhke tyrohsē ke, kokoro rokene ise toto ahtao.

⁷ Mame Ritonōpo omiry poko tōturukehse toto ahtao, eutary konōto ae tūtāko onokyroimo mokaro asakoro exiketō maro toetonatohkōme. Toto poremākapōko xihpyry mana. Toto etapāko mana.

⁸ Mame osema taka toto ekepyry emāko mana, moro pata konōto po, Kuesēkō exixihmatopōpyry po. Moro pata tyorō ke esēhtōko toto sero-maroro. “Sotoma moro,” āko mā toto. “Ejitu,” āko roropa mā toto iirypyryme moro pata pōkō exiryke itamurume.

⁹ Mame mokaro ekepyry enēko mā toto, emero pata tamuru pōkomo, ituakyry roropa toto enēko, tyotyoro omiry waro exiketō roropa, emero ahno toto ekepyry enēko asakoropane ēmepyyry zokonaka. Toto ekepyry ononēpopyra roropa mā toto.

¹⁰ Tākye sero pōkō exīko mokaro orihtopōpyry eneryke tyya xine. Atākyemāko mā toto. Tynekarorykō aropōko mā toto oseya rokene. Mokaro asakoro urutō kō pokoino toetuarimase toto itamurume sero pōkomo. Naeroro atākyemāko mā toto mokaro ekepyry eneryke tyya xine.

¹¹ Morarame asakoropane zokonaka tōmehse ahtao tōsemākapose ropa toto Ritonōpo a. Towōse ropa toto. Toto eneryke tyya xine tōserehse itamurume emero porehme.

¹² Morarame omi konōto totase kaino mokaro a, asakoro exiketomo a. Ynara tykase eya xine kapu poe:

— Osehtoko xiaro! Ōnuhtokose xiaro! tykase.

Mame tōnuhse toto kakoxi kapu aka, akuru htoko imehnō neneryme porehme.

¹³ Mame morara ahtao nono kywyh kywyh tykase jamihme samo, pata zokonaka tyyryhmase. Omame porehme tapyi ahtao toiro toepukase. Ahno roropa totapase nono kywyh kywyh karyke, 7 miume totapase toto. Imehnō tōserehse itamurume.

— Kure Ritonōpo Kapuaō mana. Imehxo mana. Orēpyrahxo roropa mana, tykase toto.

¹⁴ Asakoro ryhmatō tonahse repe. Enetoko ke zakorō ryhmatō oehsasaka mana.

Rue 7mano, etyhyrymano

¹⁵ Mame imepÿ Ritonõpo nenyokyhpyry rue etone, etyhpyrymano. Mame omi opore exiketõ etase kapu ao. Ynara nase toto:

— Seromaroro Kuesëkõ sero nono esëme toehse rahkene tynymenekahpyry maro. Tuisame exikehpyra mana jüme, nase toto.

¹⁶ Morarame tamuximäkõ 24mäkõ tapõkõ po typorohse exiketõ Ritonõpo ëpataka, tõpatapoe typorohse toto nono pokoxi, “Kure mase,” katohme Ritonõpo a.

¹⁷ Ynara nase toto:

“Yna esëme mase Ritonõpo,
imehxo oexiryke.

Seromaroro yna esëme ro mase.

Moinoronato mase yna esë roropa.

Kure mase orëpyra oexiryke, ajamitunuru mapoiase.

Tuisame exipitõko mase!

¹⁸ Awaro pyra exiketõ ozehno toehse mã toto,
tuãnohtohkõ toehse exiryke,
aorihtyã apiakatoh toehse exiryke roropa.

Opoetory tõ epehmatoh toehse roropa,
toto erohtamitume, urutõ kõ maro,
emero opoetory tõ roropa,
tuisamehxo exiketomo,
tuisame pyra exiketomo.

Emero ouno exiketõ epehmatoh toehse.

Sero nono ryhmananõ enahkatoh toehse roropa mana,”
nase toto.

¹⁹ Mame Ritonõpo maro oturutoh kurã totapuruhmakase kapu ao. Ritonõpo nymeropohpyry ë tonese moro tao. Typoetory tõ pyno Ritonõpo exiry enetupuhtoh moro. Mame neneneh tykase, takararah tykase, panaikato, konomeru maro. Nono kywyh kywyh tykase, konopoimo itamurume topu sã xiriri tykase, enara.

12

Nohpo ekahmatopõpyry zakareimo a

¹ Mame enetupuhpotoh konõto toeporehkase kapu ao. Nohpo nexiase. Tupoke xixi ke nexiase. Nuno roropa nexiase ipupuru zopino. Zupuhpyry po parimã nexiase, xirikuato maro 12me.

² Poetoëme nexiase. Enurusasaka nexiase. Kui äko roropa nexiase ynororo jetü toexiryke poeto ke.

³ Mame imepÿ enetupuhpotoh toeporehkase morotona kapu ao. Zakareimo konõto panõ nexiase, kamiraramano. Tupuhpyke ynororo 7me nexiase. Tyretyke roropa nexiase 10me. Zupuhpyry tõ po parimã panõ nexiase emero.

⁴ Xirikuato tarose eya kapu ae tarokyry ke. (Oseruao xirikuato ahtao toiro tarose eya.) Mame xirikuato tõ tynarotyã tomase eya nono pona. Nohpo enurukety ëpataka toexikihmase ynororo, aenururu eraximatohme tyra, poeto enahtohme tonuruse ahtao.

⁵ Mame nohpo tonuruse rahkene orutuame. Tuisame exiketyme ehtohme tonuruse mokyro, orëpyra pata tamuru tõ esëme aehtohme. Tyjamitunuru ke tõmipona imehnõ riko mana emero porehme. Mame poeto pitiko typynanohse Ritonõpo a. Tosaka tarose tapõ pona.

⁶ Mame nohpo toepase ahno esaka pyra. Mokyro esaryme osa tyrise Ritonõpo a. Mõroto ipynanohnõko imehnõ mana tuhke ëmepyry, 1.260me ëmepyry pona.

⁷ Mame totonapitose toto kapuaõkomo. Mikeu tõ tõsetapase toto zakareimo konõto maro. Typoetoke roropa zakareimo nexiase joroko tõ ke. Tõsetapase toto. Mikeu tõ poremäkapory se roropa nexiase toh repe. Mikeu nexiase Ritonõpo nenyokyhpyryme.

⁸ Morarame zakareimo konõto typoremäkapose ipoetory tõ maro. Taro-
pose toto kapu ae porehme.

⁹ Zakareimo konõto tomapose kapu ae. Pake mokyro okoime. Esety joroko tamuru, Satanaxi esetye roropa mana. Onekunõhto ynororo. Seronono põkõ tonekunõhse eya porehme. Mokyro tomapose kapu ae nono pona, ipoetory tõ maro, joroko tõ maro.

¹⁰ Morarame omi etase ropa kapu ao, opore exikety. Ynara nase:

– Seromaroro kypynanohtoryõko Ritonõpo mana. Seromaroro tyjami-
tunuru enepõko mana, tuisamehxo toexiryke. Seromaroro Inymenekah-
pyry tuisame toexiry enepõko mana. Ynara exiryke, kuakorõkõ hxirone
tomase exiryke kapu ae. Ritonõpo epatakata toto hxirõko nexiase saereme,
koko, enara. Mokyro tomase kapu ae.

¹¹ Mokyro typoremäkapose Jezu poetory tomo a toorihse Jezu exiryke toto myakäme. Mokyro typoremäkapose eya xine tosëkõ zae ehtoh ekaroryke roropa tyya xine imehno a. Typoremäkapose eya xine, osepyno pyra toehse toexirykõke toorikyrykõ ponämero.

¹² Naeroro atäkyematoko kapuaõkomo. Yrome myhene nono põkomo, tuna konõto kuaõkõ roropa, tyhtose joroko tamuru exiryke oya xine. Zekõtapanõko roropa mana okyna hkopyra tuänopyry ehtoh exiryke. Moro waro toexiryke zekõtapanõko mana, nase.

¹³ Morarame nono pona aepukahpyry waro toehse joroko tamuru ahtao nohpo tokahmapitose eya. Enurusenä õ tokahmapitose apoitohme tyya repe.

¹⁴ Mame aporiry asakoro tokarose nohpo a pianoimo aporiry panono, aepatohme tõsaka ropa, ahno esaka pyra. Moroto mokyro pynanohnõko Ritonõpo mana, oseruao jeimamyry zokonaka onyryhmaro joroko tamuru ehtohme.

¹⁵ Morarame tuna tutütanohtose zakareimo konõto a týtäe, itamurume, iporiry konõto samo, nohpo ekahmatohme, zue aka nohpo nerymapotohme repe.

¹⁶ Mame takorehmase nohpo nono a. Toëtakase nono tuna omõtõhme. Tuna tomõse nono aka, zakareimõ konõto mytae itõtahpyry.

¹⁷ Morarame zakareimo konõto tyekõtapäse nohpo poka. Toytose ynororo osetapase ipoenõ maro, ipakõ maro, emero Ritonõpo omipona exiketõ maro, Jezu Kyrixtu namorepahpyry omipona exiketõ maro roropa.

¹⁸ Mame isawä po zakareimo konõto xikihme toehse tuna konõto ehpio.

13

Onokyroimo asakoro

¹ Imeõpo onokyroimo enease aekuomyryhtao tuna konõto kuae. Tyretyke nexiase omame porehme, tupuhyke roropa nexiase 7me. Typarimäke iretyry nexiase emero. Ritonõpo zehno nexiase ynororo. Naeroro Ritonõpo esety tymerose eya tupuhyry tõ pokona Ritonõpome tõsekarotohme repe.

² Kaikuxi tamuru sã nexiase mokyro. Ipuuru uuso pupuru sã nexiase. Ìtary kaikuxi tamuru mytary sã nexiase. Mame zakareimo konõto a tyjamihtanohtose mokyro. Eya tapõ tokarose, tuisa konõtome mokyro tyrise eya roropa.

³ Mame mokyro onokyroimo zupuhpyry totapase toiro. Toorihse sã nexiase ipunaka. Yrome toekurãkase ropa. Moro eneryke tyya xine tõsenuruhkase sero nono põkõ emero. “Tol!” tykase toto. “Orẽpyra kuhse mose mana,” tykase toto. Aomipona se toehse roropa toto.

⁴ Kure rokẽ zakareimo konõto tyrise roropa eya xine Ritonõpo myakãme samo, tuisame toehtoh tokarose eya exiryke onokyroimo a, tuisame aehthhme. Ritonõpo myakãme onokyroimo toahmase roropa eya xine. Ynara nase toto:

– Imehxo mose mana. Isã pyra imehnõ mana. Orẽpyra kuhse ynororo. Iporemãkaponanõ pyra mã ipunaka, tykase toto.

⁵ Morarame tomiasẽ xihpyry mokyro onokyroimo. Yrome onuãnohpyra Ritonõpo nexiase aporo. 42me nuno taropose eya tuisame toexiry poko.

⁶ Mame Ritonõpome tõsekaropitose eya: “Ywy ase Ritonõpo,” tykase ynororo. Ritonõpo esety tounohse roropa eya. Esary roropa typõihtose eya. Emero kapuaõkõ roropa typõihtose eya.

⁷ Mame Ritonõpo poetry tõ tapoitapõise eya. Yrome mokyro kahpyry onyporemãkapopyra Ritonõpo kynexine aporo. Ritonõpo poetry typoremãkapõise eya. Tuisame toehse roropa ynororo, ituakyry esẽme, ahno esẽme, emero tyotyoro omiry ae exiketõ esẽme, emero pata tamuru põkõ esẽme, enara.

⁸ Mame kure rokẽ mokyro rĩko mã toto, emero sero nono põkõmo. “Kure mase. Imehxo mase,” ãko mã toto eya. Mokaro esety onymeropyra kynexine Ritonõpo papẽ pokona. Yrome mokaro, esetykõ tymerose exiketõ Ritonõpo papẽ pokona, mokaro kure onokyroimo onyripyra mã toto. “Kure mase,” kara mã toto eya. Moino ro esetykõ tymerose Ritonõpo a kaneru mükuru papẽ pokona sero nono onyripyra ro ahtao ro. Orihpõyme exiketõ mokaro jumanatome Kyrixtu poetoryme toexirykõke, toorihse Kyrixtu exiryke toto myakãme kaneru mükuru samo.

⁹ “Typanare awahtao xine otato ehtoko.

¹⁰ Tapõisẽme awahtao xine tapõisẽme ro matose. Tuosẽme awahtao xine tuosẽme ro matose. Naeroro Ritonõpo poetryme awahtao xine oseanahtoko. Penekehpyra ehtoko Ritonõpo enetuputyry poko.”

¹¹ Morarame imepõ onokyroimo tütary enease nono ae. Tyretyke nexiase asakoro, kaneru mükuru retyry samo. Yrome aomiry zakareimo konõto omiry sã nexiase.

¹² Mokyro onokyroimo apitoryme aexihpyry tuisame konõto aexihpyry sã toehse ynororo. Tõmipona sero nono põkõ tyrise eya emero. Mame onokyroimo osemazupu kure rokẽ tyripõise eya xine. “Kure mase imehxo,” kamexipotohme eya xine onokyroimo osemazuhme aexihpyry a, zupuhpyry ikurãkahpyry ropa a.

¹³ Mame tyjमितunuru tonepose eya. Apoto tonehpose eya kapu ae, tuhkãkõ neneryme.

¹⁴ Sero nono põkõ tonekunohse eya tyjमितunuru eneporyke eya xine. Onokyroimo osemazupu neneryme tyjमितunuru tonepose eya xine. Ynara tykase ynoro eya xine:

– Mose onokyroimo panõ imepõ tyritoko eahmatohme, “Kure mase,” katohme ipoko, tykase mokyro nono ae itũtahpyry eya xine onokyroimo poko, tapema ke zupuhpyry etapahpyry poko, aekurãkahpyry ropa poko. Kure mokyro ritohme ipanõ tyripõise eya xine.

¹⁵ Mame tyrise ahtao tyjमितunuru poe toto nyrihpyry taoseremanohpose eya aomitanohpotohme isene aehthhme. Mame isene toehse ynororo,

tötururu waro toehse. Imehnõ etapary waro roropa toehse, “Kure mase,” kara toto ahtao tyya.

¹⁶ Mame tosety meropoase onokyroimo, emero ipery pokona emero emary pokona apotunuru wino, enara. Inunomo, poetohti, tymõkomokamo, tytineruke pyra exiketomo, tosêke erohketomo, typoetoke exiketomo, emero.

¹⁷ Mokyro nymeropohpyry pyra exiketõ ahtao, mõkomo onepekahpoppyra eya xine ynororo, mõkomo onekamopopyra roropa ynororo eya xine.

¹⁸ Tuaro ehtoko. Tuaro awahtao xine enetupuhnõko matose. Mokyro onokyroimo nymerohpyry enetupuhthome mana, orutua esety poko. Ynara mana 666.

14

Jezu poetry tõ eremiary poko

¹ Mame osenuhmase ropa. Kaneru mükuru enease ypy Xião po. Imaro nexiase tuhkäkõmo, 144.000mãkomo. Typerykõ poko tymerose Ritonõpo esety nexiase, Kaneru mükuru esety roropa.

² Mame omi etase kaino, kapu ae. Sõkane konõto sã nexiase. Konomeru sã roropa nexiase. Tuhkäkõ eremiaketõ omiry etase. Toarê etory sã nexiase.

³ Xikihme nexiase toto Ritonõpo apõ myhto, isene exiketõ asakoropane exiketõ maro, tamuximäkõ maro. Tyrisenã eremiatoh poko toremiase toto. Moro eremiatoh waro pyra imehnõ mana. Mokaro rokẽ zuaro, 144.000mãkomo, topekahse toh mokaro Jezu a, sero põkõme ro toto ahtao ro.

⁴ Orutua kõ mokaro, kuräkõme mã toto. Tyrypyrykõ poko pyra mã toto ipunaka Ritonõpo omipona rokẽ toehtohkõme. Naeroro nohpo tõ poko pyra mã toto, typpe pyra roropa mã toto. Kaneru mükuru omipona rokẽ mã toto imepỹ maro toehtohkõme onurumekara mã toto. Topekahse mã toto imehnõ sero põkõ maro pyra toto ehtohme. Tokarose mã toto Ritonõpo a osemazuhme kaneru mükuru a, enara.

⁵ Toipe mã toto ajohpe pyra. Zae rokẽ mã toto Ritonõpo a.

Ritonõpo nenyokyhpyry oseruao

⁶ Morarame imepỹ Ritonõpo nenyokyhpyry enease aytoryhtao kae kapu kuroko. Omi kurã ekarose nytoase sero nono põkõ netaryme. Jũme moro omi kurã onytyromara mana. Emero pata tamuru põkõ netaryme, emero ituakyry netaryme, emero tyotyoro omiry ae exiketõ netaryme, emero pata esẽ poetry tõ netaryme.

⁷ Ynara nase opore:

– Ritonõpo zuno ehtoko, kure rokẽ tyritoko roropa. “Kure mase imehxo,” kahtoko eya, sero põkõ apiakatoth toehse exiryke põrehme. Naeroro oesekumurukõ po oporohtoko Ritonõpo êpataka, “Kure mase,” katohme eya. Kapu rihpõme ynororo, nono tõkehko rihpõme, tuna konõto roropa iporiry tõkehko emero rihpõme mana.

⁸ Mame mokyro apitorymã mykapo imepỹ Ritonõpo nenyokyhpyry toehse. Ynara nase ynororo:

– To! Tonahkase Papironia põkõ mana. Pata konõtome nexiase repe. Yrome nohpo sã imeimehnõ poko exikety sã toehse. Eukuru tokamose eya emero êtohme. Tynamokyry êpõko eya xine mana jehnahpyry, tymaro toto ehtohme. Mokyro sã Papironia põkõ toehse Ritonõpo a, nase.

⁹ Mame mokaro asakoro aehtoh mykapo imepỹ Ritonõpo nenyokyhpyry toehse. Ynara tykase ynororo:

– Onokyroimo xihpyry omipona awahtao xine, kurãme mokyro ekaro-ryhtao roropa oya xine mokyro esety meropõko matose operykõ pokona.

Operykō pokona pyra ahtao oemarykō mypany pokona esety meropōko matose.

¹⁰ Yrome moro sã tyripose oya xine ahtao ozehno xine exīko Ritonōpo mana ipunaka. Onokyroimo poetory wãnohnōko Ritonōpo mana emero, apotoimo htaka, axitunety htaka, tynenyoyhtyã kurã neneryme, kaneru mükuru neneryme roropa.

¹¹ Moro apoto erexitōry, toto wãnohtoh erexitōry onuhkehpyra exīko mana jũme. Etuarimakehpyra mã toto, saereme, koko roropa, onokyroimo kure ekaronanomo, inyrihpyry kahpyry kure ekaronanō roropa, esety merohpōkō roropa typokona xine. Mōkaro etuarimakehpyra mã toto, tykase ynororo.

¹² Naeroro oseanahtotoko Ritonōpo poetoryme awahtao xine, aomipona toehse oexirykōke. Jezu onenetupuhkehpyra roropa awahtao xine oseanahtotoko.

¹³ Mame omi etase ropa kapu ae. Ynara nase:

– Ynara imeroko: “Ritonōpo nyrohmanohpotoh poko erohketō toerihpyrykohtao tãkye exīko toh mana.”

– Aõ, ajohpe pyra nase, nezukuase Ritonōpo Zuzenu. Oseremãko mã toto toerohkehxīpo xine. Toerohtamitukō apoiko roropa mã toto, nase Ritonōpo Zuzenu.

Otyro epery apoiry sã nono pōkō apiakary mana

¹⁴ Mame osenuhmase ropa. Akurũ enease karimutumano. Moro akurũ po kapu ae ayhtohpyry panō enease typorohse. Typarimãke nexiase uuru risẽ ke zupuhpyry poko. Otyro sahkatoh nexiase emahpo, taere exikety.

¹⁵ Morarame imepỹ Ritonōpo nenyokhyppyry tutũtase Ritonōpo maro oturutoh tae. Opore ynara nase ynororo akurũ po iporotyhyppyry a:

– Atapemã ke isahkako otyro epery apoitohme oya, isahkatoh po toehse exiryke. Nono pōkō tahpirãse sã mã toto, tykase ynororo.

¹⁶ Morarame tytapemã ke nono po tỹkyryry tysahkase eya, akurũ po iporotyhyppyry a. Otyro epery anymyry sã nono pōkō tanỹse eya.

¹⁷ Mame imepỹ Ritonōpo nenyokhyppyry enease. Ritonōpo maro oturutoh tae nutũtase, kapu ao, tytapemake roropa taere exikety ke.

¹⁸ Imepỹ Ritonōpo nenyokhyppyry toehse ahno nekarory zahkatoh poe. Apoto eraseme kynexine. Opore tōturuse ynororo tytapemake exikety a. Ynara tykase ynororo:

– Atapemã ke uwa epery isahkako, uwa esary po, nono po, tahpirãse exiryke, tykase.

¹⁹ Naeroro tytapemake exikety a uwa epery tysahkase. Moro epery tomase eya euhkatoh aka, zehno Ritonōpo ehtoh aka.

²⁰ Mame axikaru euhkary sã moro epery touhkase euhkatoh ao, pata myhto. Munu tutũtase euhkatoh ae iporiry samo, 300 kirometuru mosa exiry. Zueme exiry toiro meturu zokonaka.

15

Etuarimatoh konōto otyhkatoh poko

¹ Morarame imepỹ osenuruhkatoh konōto enease kapu ao, Ritonōpo nenyoyhtyã 7mãkō enease 7me tyrohsemyimo maro, etuarimatoh konōto maro. Imehnō wãnohtoh moro etyhyppyrymano. Iirypyrymãkō zehno Ritonōpo ehtoh etyhyppyry moro.

² Mame osenuhmase ropa. Tuna konōto panō enease kutehi samo, otoxie kutehi ahtao kamirarame apoto maro. Onokyroimo poremãkaponanō enease roropa. Onokyroimo nyrihpyry poremãkaponanomō, 666 ke tosehke

exikety poremäkaponanõme roropa toh nexiase. Xikihme toh nexiase tuna konõto panõ ehpiõ. Osekuroko toare exikety toto emahpo nexiase Ritonõpo nekarotyã eya xine. Etõko toh nexiase.

³ Eremiãko roropa toh nexiase Moeze, Ritonõpo poetory nymerohpyry ae. Kaneru mükuru põko eremiãko roropa toh nexiase. Ynara nase toto:

“Papa Kapuaono, Ritonõpo imehxo mase.

Onyrytyã kure kuhse mana.

Orëpyra mase.

Pata tamuru esë mase. Zae mase.

Ajohpe pyra mase onyrytyã poko.

⁴ Onoky ouno pyra exikety nae nah?

Arypyra, ouno emero mã toto,

yna esëme oexiryke.

Imehxo oehtoh poko ekãtõko mã toto emero porehme.

Omoro rokë kurãme nymyry mase.

Pata tamuru põkõ emero oehnõko mã toto,

‘Kure mase,’ katohme oya.

Kure rokë orõko mã toto.

Tosekumuru po porohnõko mã toto oëpataka,

kure oexiry eneryke tyya xine,

emero pata põkõ punero,”

tykase toto toremiarykõme.

⁵ Moromeïpo tyorõ enease ropa kapu ao. Ritonõpo maro oturutoh enease, tapii. Moro tao kamisa risë nexiase, Ritonõpo apõ esaryme. Totapuruhmakase nexiase.

⁶ Mame Ritonõpo maro oturutoh tae tutütase inenyoytyã 7mãkomo. Imaro xine tyrohseymimo etuarimatoh konõto etyhyrymã nexiase. Upo karimumã ke tõtupohtose toh nexiase, rino risë ke, ikurikahpyry panõ ke. Aozahparakõme uuru risë nexiase tymyhse.

⁷ Mame isene exikety toiro nexiase Ritonõpo ëpataka, asakoropane exikety. Eya kasanamã tokarose Ritonõpo nenyoytyamo a 7mãkomo a. Uuru risë tokarose eya xine, 7me. Pehme kasanamã nexiase, iirypyrymãkõ zehno Ritonõpo ehtoh ke. Orihpÿme exiketyme Ritonõpo mana jüme.

⁸ Mame orexïto ke tyepkhase Ritonõpo maro oturutoh nexiase, Ritonõpo imehxo ehtoh poe, ijamitunuru poe, enara. Moro taka omõsaromepyra imehnõ toehse etuarimatoh konõto etyhyry exitãne, Ritonõpo nenyoytyã 7mãkõ nenehtyã etyhatãne.

16

Kasana pehme zehno Ritonõpo ehtoh ke

¹ Morarame omi konõto etase Ritonõpo maro oturutoh tao. Ynara nase tynenyoytyamo a, 7mãkomo a:

— Ytotoko. Kasana ao exikety ikuãtatoko. Zehno jehtoh ikuãtatoko nono pona, nase ynororo.

Kasana 1mano

² Naeroro Ritonõpo nenyokyhpyry osemazuhme aexihpyry toytose. Tykyryry tukuãse eya nono pona, kasana aono. Muretano xihpyry toehse onokyroimo kahpyry esety ke tÿpokõke exiketõ pokona, inyrihpyry xihpyry kure ekaronanõ pokona roropa.

Kasana 2mano

³ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry akorō a tykasanary tukuāse tuna konōto kuaka. Aorihtyā munuhpyry sã toehse tuna. Tunakuaōkō kana tōkehko toorihse emero porehme.

Kasana 3mano

⁴ Morarame Ritonōpo nenyokyhpyry oseruao aehtopo a tykasanary tukuāse tuna tō kuaka, tuna tō enatyry kuaka roropa. Munume tanyhtanohpose moro.

⁵ Imepÿ Ritonōpo nenyokyhpyry omiry etase, tuna erase omiry etase. Ynara tykase ynororo:

– Zae rokē mase. Azahkuru pyra roropa mase ipunaka iirypyrymākō wānoppyry poko oya, kure oexiryke. Kure exikehpyra mase, moino ro mase roropa.

⁶ Ritonōpo poetory totapase eya xine. Urutō kō totapase roropa. Naeroro toto etapāko roropa mase. Zae ro tynyrihpyrykō epehpyry apoiko mā toto, tykase.

⁷ Mame imepÿ omi etase tynekarory zahkatoh poe. Ynara nase:

– Kuesēkō Ritonōpo imehxo mase. Ajohpe pyra mase. Zae ro imehnō apiakāko mase. Zae ro toto wānohnōko mase, nase.

Kasana 4mano

⁸ Morarame Ritonōpo nenyokyhpyry asakoropane aehtopo a tykasanary tukuāse xixi pona. Ahno tyahkapose xixi a, piukah karyke itamurume.

⁹ Tyahse toto xixi ke piukah karyke. Mame Ritonōpo tykerekere mase eya xine, morohne wānohtoh esēme Ritonōpo exiryke. Yrome tyrypyrykō onurumekara toh nexiase. “Kure mase, Ritonōpo,” kara toh nexiase roropa.

Kasana 5mano

¹⁰ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry omame aehtoh a tykasanary tukuāse onokyroimo apō pona. Tyarumākapose onokyroimo esao. Kui tykase toto morotōkomo, jetū toehse toexirykōke.

¹¹ Mame Ritonōpo Kapuaō tykerekere mase eya xine jetū toexirykōke muretano hpe roropa toexirykōke. Yrome tyrypyrykō onurumekara ro toh nexiase.

Kasana 6mano

¹² Mame Ritonōpo nenyokyhpyry omazūpona aehtopo a tykasanary tukuāse Eupyrati tunary pona. Moro tuna tāpaise emero porehme, tasarahse, tonore tuna esahpyry toehse. Osemame toehse, xixi tūtatoh wino pata tō esā esemaryme ehtohme.

¹³ Mame joroko tō enease oseruao. Pororu sã toh nexiase. Tutūtase toto zakareimo konōto mytae, onokyroimo xihpyry mytae ajohpe urutō mytae, enara tutūtase toto.

¹⁴ Joroko tō mokaro, joroko tamuru poetory, tyjमितunuru eneponanomo. Nono poro ytōko mā toto oseruaōkomo, tuisa tō enehse, oximōme toto ehtohme etonathme Ritonōpo Imehxo Exikety maro iirypyrymākō apiakatoh konōto toehse ahtao.

¹⁵ “Etatoko pahne,” āko Jezu kyya xine. “Jeraximara awahtao xine omato oepyyry sã oehnōko ropa ase zuaro pyra awahtao xine. Tākye exīko matose tuaro awahtao xine, nyhpyra exikety sã awahtao xine, ātakimahpyry sã awahtao xine. Morara awahtao xine tupokā sã ytoyōtōko matose, ehxiropyra roropa matose.”

¹⁶ Morarame nono pōkō tuisary tonehse joroko tomo a. Oximōme tonehse toto ona pona. Epereu omiry ae moro ona esety Amaketōme mana.

Kasana 7mano

¹⁷ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry a omazũmykaponato aehtoh a tykasanary tukuäse kakoxi tyryrykane pona. Aomiry opore exikety tõturuse Ritonõpo apõ poe imaro oturutoh tae. Ynara nase:

– Tõtyhkase mana. Nenahno! tykase.

¹⁸ Mame neneneh tykase, panaikato, konomeru, nono kywyh kywyh tykase, enara. Moino ro ahno ritopõpyry poe ro sero nono kywyh kywyh katopõpyry sã pyra kynexine. Jamihme sero nono kywyh kywyh tykase.

¹⁹ Pata konõto tohpahse roropa oseruao. Imehnõ patary tõ tuhke tãtakuhmose emero pata tamuru punero sero nono po. Mame wenikehpyra Ritonõpo nexiase Papironia põkõ poko. Eukuru zetunuru èpoase sã eya xine tykasanary ae toto zehno Ritonõpo ehtoh enetupuhtoh moro eukuru nexiase.

²⁰ Ahmõta emero osenepyra toehse, ypy tõ roropa tonahse.

²¹ Konopimo toehse tytopuke tũpore topu konõto samo, omoxi roropa. Toiro topu 45 kiru samo. Kapu ae toepukase ahno pona. Mame Ritonõpo tykerekèremase ahno a moro konopimo pokoino, popyra eya xine exiryke ipunaka.

17

Orutua kõ poko nohpo ehtopõpyry poko

¹ Mame Ritonõpo nenyokyhpyry toiro toehse ya, 7mãkõ maro nexiase. Tykasanake kynexine ynororo. Ynara kynako ya:

– Ymaro eropa, musurehpã wãnopyry enekose. Mokyro musurehpã wãnopyry enepõko ase oya. Ritonõpo omipona pyra exiketõ enetupuhtoh mokyro. Pata konõto põkõ mokaro. Tuna tõ pũto typatarykõ tyrise eya xine.

² Sero põkõ tuisary tõ mokyro poko toehse toto musurehpã poko toehse, nohpo poko exiketõ samo. Etýketõ sã ipoko toehse toto sero nono põkomo, eukuru onèkehpyra exiketõ samo, nohpo poko exikehpyra exiketõ sã roropa.

³ Mame Ritonõpo Zuzenu a tapoise ywy. Inenyokyhpyry jaroase ahno esaka pyra. Moroto nohpo enease typorohse onokyroimo po. Tahpire mokyro nexiase. Ipihpyry tymerose esety xihpyry ke Ritonõpo eunohtoh ke. Tupuhpyke nexiase 7me. Tyretyke roropa nexiase 10me.

⁴ Tupõ tamuruse nohpo a nexiase tahpiremy. Emeporyme uuru risẽ nae nexiase, topu kurã roropa typyne exiketomo, kasuruiimo roropa. Emahpo kasana nae nexiase uuru risemy. Moro kasana pehme nexiase iiryppyry ke nuriamie exikety ke roropa, typoko imeimehnõ ehtopõpyry epehpyry ke.

⁵ Ipery poko esety tymerose nexiase. Moro esety onenetupuhpyra imehnõ mana. Ynara mana: “Papironia konõto. Imeimehnõ poko exiketõ ème mana, emero porehme. Tyyrypyrykõ poko penetaketõ ème roropa mana.”

⁶ Morarame mokyro eneryhtao ya, toetýse exikety sã tãkye nexiase Ritonõpo poetory orihtopõpyry poko, toto etapatopõpyry poko tyya, enara. Jezu onurumekara toto exiryke totapase toto eya.

Mame mokyro eneryke ya osenuruhkase ipunaka.

⁷ – Oty katoh osenuruhkãko hma? tykase Ritonõpo nenyokyhpyry ya. – Ourũko ase mose nohpo poko. Onokyroimo poko roropa, nohpo puimane, tupuhpyke exikety 7me, tyretyke exikety 10me. Mokaro poko ourũko ase.

⁸ Mokyro onokyroimo isene kynexine aporo. Yrome toorihse ropa ynororo. Mame okynã pyra onuhnõko ropa mana amerehmã ae. Ytoytõko ropa mana. Imeipo tonahkasẽme exiõko mana. Yrome atorykohtao ro sero nono poro osenuruhkãko enenanõ mana. Jezu poetory tõ kara osenuruhkãko mana. Esetykõ pyra mã Ritonõpo papẽ poko, typapẽ poko onymeropyra Ritonõpo exiryke pake, sero nono riryhtao, orihipýme exiketõ

esetykō maro. Osenuruhkāko mokaro mana onokyroimo eneryke tyya xine. Isene ehxīpo toorihse ropa ynororo. Yrome osenēko ropa mana.

⁹ – Tuaro ehtoko. Enetupuhtoko. Mokyro zupuhpyry tō 7mākō ypyme mā toto. Moro ypy tō emory po mokyro nohpo typorohse mana. Moro ypy tō 7mākō tuisame roropa mā toto.

¹⁰ Omame tuisa tonahse ropa mā toto. Toiro tuisame ro mana. Toiro oehpyra ro mana. Toohse ahtao okyna hkopyra exīko mana.

¹¹ Mame mokyro onokyroimo, isene ehxīpo, isene pyra toehse ropa tuisame 8māme exīko mana. Osemazuhme aporo 7māme nexiase. Imēipo mokyro tonahkasēme exīko mana.

¹² – Iretyry 10me, onenetyā tuisame roropa mā toto. Exipyra ro mā toh aporo. Yrome kowenu tuisaryme exīko mā toto axītao rokene onokyroimo maro.

¹³ Mokaro 10mākō atae rokē mā toto onokyroimo pyno toexirykō poko. Tyjमितunurukō ekarory se rokē mā toto onokyroimo a, tuisame toexirykō ekarory se eya roropa mā toto.

¹⁴ Kaneru mūkuru maro tōsetaparykō se mā toto. Yrome toto poremākapōko kaneru mūkuru mana, tynymenekatyā maro, tošēkō onurumekara exiketō maro. Kuesēkōme mana, imehnō esā esēme imehxo mana. Sero pōkō tuisary tō esēme roropa mana.

¹⁵ Mame ynara nase Ritonōpo nenyokyhpyry ya:

– Moro tuna onenehpyry pona typorohse nohpo kahpyry, moro tuna ahnome mana. Imoihme mā toto. Pata tamuru pōkō mokaro. Tyotyorōkō omiry ae exiketō mokaro.

¹⁶ Morarame iretyry 10mākō onenetyā onokyroimo kyryryme, mokaro mā nohpo zehno exīko, mokyro emero rokē poko aexihpyry zehno exīko mā toto. Mame imōkomory arōko mā toto emero porehme. Tupoke pyra inomōko mā toto. Ipū ōnōko mā toto. Mame jahkāko toh mana enahkatohme.

¹⁷ Ritonōpo poe ipenetatoh rīko mā toto. Ipoē atae mā toto. Tuisame toexirykō ekarōko mā toto onokyroimo a tuisamehxo aehtohme, Ritonōpo omihpyry ae ro.

¹⁸ – Mame mokyro nohpo pata konōtome mana. Sero nono pōkō tuisary tō emero tōmipona tyrise eya, tykase ynororo ya.

18

Papironia enatryr pokō

¹ Morarame imep̄y Ritonōpo nenyokyhpyry yhtory enease, kapu ae. Tuisamehxo nexiase. Kure aexiry ezurume sā konōto nexiase roropa. Ipoē saereme toehse sero nono emero porehme.

² Opore ynara tykase ynororo:

– Papironia tonahse, moro pata konōto patāpome toehse. Seromaroro joroko tō esaryme toehse mana, akuaryhpo tō esaryme rokene, iirypyryme exiketō esaryme, torō tō xihpyry esaryme, enara.

³ Ynara exiryke, Papironia pōkō nohpo sā mana, imeimehnō poko exiket̄y samo. Eukuru ekamory sā tōsekarose ynororo imehnō maro ehtohme. Sero nono pōkō tuisary tō ipoko toehse. Sero pōkō mōkomo poko erohketō tytineruke toehse tymōkomoke roropa Papironia pōkō pokoino, nohpo poko exiketō sā typenetatohkō poko toehse toexirykōke.

⁴ Morarame imep̄y omiry etase kaino kapu ae. Ynara nase:

– Moro pata irumekatoko, ypoetory tomo.

Irumekatoko ipunaka.

Mokyro anakorehmara ehtoko iirypyrykō poko,

awãnohpyra xine Ritonõpo ehtohme.

⁵ Kaetoko sã iirypyry mana, ypy sã konõto.

Naeroro inyrihpyry xihpyry poko wenikehpyra Ritonõpo mana.

⁶ Oritopõpyrykõ sã eya xine,

moro sã mokyro tyritoko emetakame.

Epehmatoko iirypyhpyry epehpyryme,

imotye roropa epehmatoko.

Ikasanary ipehkatoko jetunety ke.

Inekarohpyry oya xine jetunety,

moro motye ekarotoko ropa eya.

⁷ Ituarimapotoko, sam kamexiopotoko eya.

Imynyhmapotoko, tuisame imehxo tõsekarose exiryke.

Emero kurã tapoise eya tykyryryme.

Nohpo sã mana, ynara kane samo:

“Taro ywy tarõkõ esemy.

Pytõpo sã pyra ase.

Emynyhmara jũme ase, sam kara ase roropa,” kane sã mana.

⁸ Morara exiryke mokyro wãnohtoh oehnõko mana toiro emepyry ae.

Tyrosẽ oehnõko mana, etuarimatopo.

Emitapãnõko roropa mana.

Tyahkasẽme exiõko mana,

tuãnohsẽme exiõko,

orẽpyra Ritonõpo exiryke,

nase ynororo.

⁹ Morarame sero põkõ tuisary tõ ipoko xine aehtyã xitãko mana. Imaro xine tãkye aexityã pata zatyry eneryke tyya xine xitãko mã toto. Apoto erexitory eneryke tyya xine xitãko mã toto.

¹⁰ Amekeino rokẽ enõko mã toto, mokaro etuarimatoh zuno toexirykõke.

– Myhene! Myhene! ãko mã toto. – Pata imehxo nexiase repe. Orẽpyra Papironia põkõ nexiase repe. Yrome axi tonahse myhene, ãko mã toto.

¹¹ Mõkomo ekamonanõ roropa sero nono põkõ xitãko mana. Mokaro hnamõko mã toto, tymõkomorykõ epekahnanõ pyra toehse exiryke.

¹² Morohne onepekahpyra mã toto, uuru, parata, topu kurãkomo, kasuruimo te, kamisa karimutumano te, kamisa kurã ezuezumano, kamisa typne exikety te, kamisa tahpirẽ roropa, wewe kurano te, maafim risemy, wewe kurã risemy, metau risemy, kurimene risemy, topuimo risemy, (maamore risemy).

¹³ Kanera tõkehko onepekahpyra mã toto, tonahsẽ emepory tõkehko, typoxine zahsemy azawaimo, ixtaratu panono, ixtaratu, eukuru, oriu, pou risemy te, tiriiku puhturu roropa; pui tõkehko, kaneru tomo te, kawaru tomo, kahu tõkehko, namoto tõ roropa. Morohne nae toh nexiase tokamosẽme repe. Yrome epekahnanõ pyra toehse.

¹⁴ Ynara ãko mõkomo ekamonanõ eya repe:

– Openetatopõpyry tõ tonahse, omõkomory te, otinerũ te, orẽpyra oeh-topõpyry roropa, emero tonahse mã jũme. Morohne onenepyra ropa mase jũme, ãko mã toto.

¹⁵ Mõkomo ekamonanõ tytineruke toehse tymõkomory ekamory poko moro pata po. Moino osenuhmãko mã toto, mokaro etuarimatoh kurũke, imaro xine toetuarimary se pyra toexirykõke. Xitãko mã toto, mokaro hnamõko.

¹⁶ – Myhene! Pata imehxo nexiase, myhene! Tupoke kurã ke moro põkõ nexiase ezuezumã ke, tahpirẽ ke roropa. Uuru risã ke roropa tynamuruke nexiase toto topu kurã ke roropa typyne exiketõ ke, kasuruimo ke roropa.

¹⁷ Axī tymōkomoke pyra toh toehse. Tonahse emero porehme.

Wapu esē tō mā, imaro xine ytoketō roropa te, wapu poko erohketō roropa imehnō erohketō roropa tuna konōto po amekeino tōsenuhmase toto.

¹⁸ Pata zatyry eneryke tyya xine, orexīto eneryke roropa tyya xine, yronymyryme tyxitase toto. Ynara tykase toto:

– Pata kurāme nexiase. Ipanō pyra mana, tykase toto.

¹⁹ Nono tyrise eya xine tuhpokoxi xine, tyxitarykōke, pata hnamoryke tyya xine.

– Myhene! Pata imehxo nexiase repe! Moro pata po wapu konōto tō, emero tuna konōto poro ytoketō tytineruke toehse, tymōkomoke toehse roropa, moro pata pōkō tymōkomoke itamurume exiryke. Yrome axī tonahse emero porehme.

²⁰ Atākyematoko kapuaōkomo, mokaro enatyry poko. Atākyematoko Ritonōpo poetory tomo, inymenekatyā roropa imehnō amorepananōme. Ritonōpo poe urutō kō roropa atākyematoko. Mokaro tuānohse eya oryhmatami-tukōme.

²¹ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry a topu konōto tanŷe, jamihme exikety a. Moro topu zumo exiry saipe konōto sā kynexine. Mame tuna konōto kuaka moro topu tomase eya. Ynara nase:

– Topu tomase ahtao nakuaka axī nerŷko mana. Moro saaro axī Papironia pōkō enahnōko mana typatarykō maro. Jūme osenepyra ropa exīko mā toto.

²² Rue tōkehko onetara exīko morotōkō mana. Eremiakētō roropa onetara mā toto. Erohketō pyra exīko roropa mana. Tiriiku apotoh osētara exīko roropa mā moroto jūme.

²³ Nāparina saerehkara exīko mana. Niotaketō omiry pytakētō omiry roropa osetara moroto exīko mana. Mōkomo ekamonanō imehnō motye orēpyra toh nexiase repe. Pyaxime toehtohkōke imehnō tonekunohse eya xine, emero pata tō pōkō, nase.

²⁴ Papironia pōkō tuānohse kynexine urutō kō totapase eya xine exiryke, Ritonōpo poetory totapase roropa eya xine, imehnō totapase roropa sero nono pōkō eya xine, enara.

19

¹ Moromeīpo tuhkākō omiry panō etase ropa, opore exikety kapu ao. Ynara nase:

– Kure Ritonōpo mana, kypynanohnekōme mana, tuisame kuhse mana, orēpyra roropa mana.

² Zae mana, kure roropa mana imehnō apiakary poko. Mokyro nohpo iirypyryme exikety tuānohse eya iirypyryme sero pōkō tyrise exiryke eya, toto poko toehse exiryke. Mokaro tuānohse Ritonōpo a typoetory totapase eya xine exiryke, nase mokyro.

³ Mame opore ynara tykase ropa toto:

– Kure mase, Ritonōpo! Moro pata imehxo aexihpyry zahkehpyra mana. Erexītory onuhkehpyra roropa mana jūme, tykase toto.

⁴ Mame tamuximākō 24mākō tosekumurukō po typorohse toto. Morararo onokyroimo asakoropane exiketō tosekumurukō po typorohse toto.

– Kure mase, katohme Ritonōpo a. Tapō po Ritonōpo nexiase.

– Aō, tykase toto. – Kure mase, Ritonōpo, tykase toto.

Kaneru mūkuru otuhtoh konōto pytatohme

⁵ Morarame Ritonōpo apō poe omi etase ropa. Ynara nase:

– “Kure mase, Ritonõpo,” kahtoko Kuesëkomo a, ipoetoryme awahtao xine, emero porehme, tuisa tomo, tuisame pyra exiketõ roropa. “Kure mase,” kahtoko Ritonõpo zuno exiketomo, tykase.

⁶ Morarame tuhkäkõ omiry panõ etase ropa, sõkane panõ roropa, konomeru samo. Ynara nase:

– Kure mase, Ritonõpo. Yna esëme mase emero porehme. Tuisa Imehxo Exikety mase.

⁷ Satäkyematone. Soseahmatone roropa, “Kure mase,” sykatone eya ime kuhse aexiryke. Ynara exiryke, kaneru mükuru pytatoh toehse mana. Mame nohpo oryxime exikety tyse exikety oepiry eraximäko mana. Mokyro sä sytatose ekuräkäko Kuesëkö oepiry ropa eraximatohme.

⁸ Tupõ kurä amurüko nohpo mana, upo karimutume kuhse exikety. Mokyro sä Ritonõpo poe ipoetory tõ kure exiko mana, nase ynororo. (Toto zupõme sä kure toto ehtoh mana.)

⁹ Mame ynara nase Ritonõpo nenyokyhpyry ya:

– Ynara imeroko, täkye exiko mä toto eahmatyamo otuhtoh konõto pona, kaneru mükuru pytatoh pona, tykase ynororo.

Mame ynara tykase ropa:

– Jomihpyry moro zae mana Ritonõpo poe, tykase.

¹⁰ Mame imyhtoxi typorohse ywy, “Kure mase,” katohme eya repe. Yrome ynara nase ya:

– Arypyra. Asä ywy Ritonõpo namotome rokene. Imehnõ Ritonõpo poetory sä roropa ase. Jezu nekarohpyry zae ehtoh enetupuhnanõme matose. Ritonõpo rokë êpataka oporohtoko, “Kure mase,” katohme eya.

Jezu nekarohpyry zae ehtoh enetuputyryke tyya xine pape tymerose urutõ komo a Ritonõpo poe.

Kawaru po ytokety, karimutumã po

¹¹ Mame kapu etapuruhmakary enease. Moroto kawaru karimutumã nexiase. Mokyro kawaru po ytokety esety Kure Exikety. Ajohpäkarameroropa esety akorony, zae imehnõ apiakaryke eya. Imehnõ poremäkapõko roropa mana.

¹² Enuru zemime sä nexiase, apoto samo. Zupuhpyry po parimã tuhke nexiase, uuru risemy. Esety tymerose ipoko. Yrome ynororo rokë moro esety waro kynexine.

¹³ Zupõ munuhpe nexiase porehme. Tosehpase roropa ynororo Ritonõpo omiryne.

¹⁴ Mokyro mykapo tuhkäkõ toytose, kapuaõkomo, soutatu tomo. Kawaru po toytose toto, karimutumã po. Tupoke kurä ke toh nexiase, ikurikasenã sä roropa.

¹⁵ Mame ratoimo taere exikety tutütase sä mokyro mytae. Moro ke pata põkö poremäkapõko mana. Tyjमितunuru ke tõmipona toto ripõko mana. Kurimene jamitunuru sä orëpyra tõmipona emero tyrüko mana. Mame axikaru euhkapory sä axikaru eukuru riryhtao euhkatoh ao, moro sä tõmipona pyra exiketõ wänohnõko mä Ritonõpo, zehno toehse toexiryke.

¹⁶ Zupõ poko roropa esety tymerose jaxiry poko roropa: “Tuisa tõ tuisary, Esëkö esemy,” tymerose roropa nexiase.

¹⁷ Morarame xixi ao Ritonõpo nenyokyhpyry enease xikihme. Ynara nase opore kurumu tõ netaryne:

– Osehtoko xiaro oximõme õtuhtohkõ konõto pona, Ritonõpo nekarohpyry pona.

¹⁸ Osehtoko xiaro tuisa tõ pü õse, pirikateru tõ maro, soutatu tõ roropa, kawaru tõkehko, epo ytoketõ maro. Emero ahno pü õnõko matose tošëke

exiketomo, typoetoke exiketomo, imehxo exiketomo, ime pyra exiketō ro-
ropa, enara.

¹⁹ Morarame onokyroimo enease sero pōkō tuisary tō maro typoetory tō
soutatu tō maro. Tōximōse toh nexiase etonatohme kawaru po ytokety maro
ipootory tō maro, enara.

²⁰ Morarame onokyroimo tapoise, urutō ajohpe exikety maro. Mokyro
nexiase tyjamitunuru enetaonohnōko onokyroimo ēpataka. Morohne ty-
jamitunuru enepotopōpyry ke tyya imehnō tonekunohse eya. Onokyroimo
esety ke tymerose exiketō tonekunohse eya, “Kure mase,” kananō roropa
onokyroimo a. Mame mokyro onokyroimo tomase, urutō ajohpe exikety
maro apotoimo htaka. Orihpyme tomase toto apotoimo htaka. Ikuhpo sā
konōto apotoimo mana, zemime roropa mana topu zahkasē samo.

²¹ Ipoetorykō tuose roropa tyratō ke týtāo tyratokemy a, kawaru po ytokety
a. Mame mōkaro aorihtyā pū tōse kurumu tomo a. Tuesapare toehse toto.

20

1.000me jeimamyry

¹ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry enease ayhtoryhtao kapu ae. Eutary
konōto etapuruhmakatoh nae nexiase emahpo soroto panono. Ketī konōto
roropa emahpo nexiase.

² Zakareimo panō tapoise eya. Okoimo pakato ro nexiase. Mokyro ro
joroko tamuru nexiase. Satanaxi esety akorō roropa. Mokyro tymyhse eya
tehme rokē aehtohme, miume jeimātoht ponāmero.

³ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry a mokyro tomase moro eutary konōto
aka. Mame morō eutary konōto tapuruse eya. Tapuhse roropa eya tūtara
aehtohme, sero pata tō pōkō onenekunohpyra ropa aehtohme. 1.000me
jeimamyry taropose ahtao rokē mokyro tūtanohpōko ropa Ritonōpo mana
axītao rokene.

⁴ Morarame tuisa tō apō enease, epo typorohse exiketō roropa. Imehnō
apiakanaanōme toehse toto Ritonōpo poe. Morarame Jezu poetary ekepyry
tō zuzenu enease. Zehnotokō netapatyā nexiase Ritonōpo omiry pōko
imehnō amoreparyke eya xine, Jezu nekarohpyry ekaroryke roropa eya
xine. Tosekumuru po porohpyra exiketō mōkaro onokyroimo ēpataka.
Inyrihpyry ēpataka roropa porohpyra toh nexiase. “Kure mase,” kahnō
roropa mōkaro onokyroimo a. Onokyroimo esety onymeropopyra roropa
toh nexiase typerykō pokona, tomarykō pokona roropa, enara. Naeroro
tōsemāse ropa toto; tuisame toehse roropa toto Kyrixtu maro, nono pōkō
esēme, miume jeimātoht pona.

⁵ Ēsemātoht ropa moro osemazupu po. (Imehnō aorihtyā mā ēsemāpyra
aporo. Miume jeimamyry taropose ahtao rokē ēsemānōko ropa mā toto.)

⁶ Yrome tākye exīko mā mōkaro ēsemamyryhtao moro ēsemātoht osemazupu
po. Mōkaro mā orihpyra ropa exīko. Omōpyra roropa mā toto apotoimo
htaka. Ritonōpo maro oturuketōme mā toto Ritonōpo a Kyrixtu a roropa.
Imaro tuisame exīko mā toto miume jeimātoht pona.

Joroko tamuru poremākatopōpyry pōko

⁷ Moromeīpo miume jeimamyry taropose ahtao joroko tamuru
tūtanohpōko ropa Ritonōpo mana āpuruhpyry tae,

⁸ sero nono pona ayaytotohme ropa. Pata tō pōkō enekunohnōko mana
sero nono po emero, Koke pōkomo, Makoke pōkō roropa. Mame toto
anonohpōko joroko tamuru mana toto etonatohme. Tuhke toto exiry isawā
samo tuna konōto ehpio.

⁹ Atahpahnōko roropa mā toto nono poro. Ritonōpo poetory esary zomye exīko mā toto. Moro pata nupunato Ritonōpo a. Mame kapu ae apoto emapōko Ritonōpo mana joroko tamuru poetory enahkatohme.

¹⁰ Morarame joroko tamuru mokaro enekunohne emāko mana apotoimo htaka, zemime exikety htaka. Moro htaka onokyroimo tomase os-emazuhme, urutō ajohpe exikety maro. Etuarimāko mā toto moro htao saereme, koko. Jumāme zetūkehpyra mana.

Apiakatoh etyhyry

¹¹ Morarame tuisa apō konōto enease, karimutumano. Tapō po typorohse exikety enease roropā. Ewinoino sero nono toepase samo, kapu roropa toepase samo, osenepyra toehse.

¹² Morarame aorihtyā enease xikihme tuisa apō ēpataka tuisamehxo exike-tomo, tuisamākō kara, enara. Pape tō typiaposē. Imepý pape roropa tytiposē, jūme Ritonōpo maro exiketō papeny. Aorihtyā tapiakase eya, toto nyrihpyry enexīpo emero porehme, tymerose exiryke pape pokona.

¹³ Morarame tuna konōto kuae aorihtyā tutūtase ropa. Nono ae roropa aorihtyā esae tutūtase ropa aorihtyamo. Tapiakase toto emero porehme toto nyrihpyry kure exiry enetupuhxīpo.

¹⁴ Morarame orihtoh tomase aorihtyā esary maro apotoimo htaka. Ikuhpo sã konōto apotoimo mana. Moro apotoimo orihtoh akorōme mā moro.

¹⁵ Morarame mokaro esetykō pyra ahtao jūme Ritonōpo maro exiketō papē pokona mokaro emāko mā apotoimo htaka. Ikuhpo sã konōto apotoimo mana, enara.

21

Kapu tyrisenano nono roropa

¹ Morarame kapu enease tyrisenano. Nono roropa tyrisenā enease. Pakatōko kapu nono maro osenepyra toehse. Tuna konōto pyra nexiase roropa.

² Mame Ritonōpo Patary Kurā enease, Jerusarē tyrisenano. Ayhtory enease kapu ae Ritonōpo poe. Tōtyhkase nexiase tošē eraximāko. Niotakety sã nexiase. Niotakety upo kurā amurūko tynio oepyr eraximatohme.

³ Mame omi etase opore exikety, Ritonōpo apō poe:

– Seromaroro Ritonōpo esary nono pōkō maro mana. Toto maro osesarīko mana. Toto esēme exīko mana.

⁴ Toto xity korokāko mana toto enuru ae. Orihpyra ropa exīko mā toto, emynyhmarā roropa. Xitakehnōko toh mana, sam karā exīko pakatōko tonahse exiryke, tykase.

⁵ Mame ynara nase tapō po typorohse exikety:

– Seromaroro emero tyrīko ase tyrisenāme, tykase.

Ynara nase roropa ya:

– Moro imeroko, ajohpe pyra exiryke, zae rokē mana, tykase.

⁶ Mame ynara tykase ropa ynororo:

– Tōtyhkase mana. Ywy ase osemazuhme aexihpyry. Etyhpyrymā roropa ase. Tuna se awahtao xine ekarōko ase oya xine, ōkurukōme. Soesoekane kuae anýnōko ase ōkurukōme orihpýme oehtohkōme. Topehke pyra roropa mana.

⁷ Mame yzehno exikety poremākaporyhtao oya xine, ynekarohpyry apoīko matose. Oesēkōme exīko ase Ritonōpome jexiryke. Ypoenōme exīko matose roropa.

⁸ Yrome jomipona pyra exiketō, imehnō zuno exiketō roropa, imehnō ewokananomo te, imeimehnō poko exiketō kahpyry roropa, imehnō etapananomo te, tyrypyry poko exiketomo te, joroko tō poko exiketomo te,

pyaxi poko exiketō roropa, Ritonōpo myakāmananomo imep̄y ke te, ajohpe exiketō roropa, mokaro esaryme apotoimo exiko mana. Zemime mana topu zahkatoh samo. Ikuhpo sã konōto roropa mana. Moro orihtoh akorōme mana, nase ya.

Jerusarē tyrisenano

⁹ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry 7mã toiro tooehse ya tykasanake aexihpyry nexiase tyrohsemyimo maro, etuarimatoh konōto maro. Ynara nase ya:

— Ymaro eropa. Niotakety senetase, kaneru mükuru pyty, nase ya.

¹⁰ Mame yporemākase ropa Ritonōpo Zuzenu. Mame jaroase Ritonōpo nenyokyhpyry ypy emory pona kaetokō pona. Mame Jerusarē enease, pata kurano ayhtory kapu ae Ritonōpo poe.

¹¹ Saereme nexiase, Ritonōpo ezuru ke. Zemime sã nexiase osene tuhkã samo, topu kurã tpyne exikety jasape samo, kyrixtau akusasame exikety samo.

¹² Apuru konōto nae nexiase, kaetoko roropa. Omōtoho 12me nexiase, 12me omōtoho eraximananō roropa nexiase, Ritonōpo nenyohyamo. Moro omōtoho 12mãkō pokona Izyraeu mükuru tō esetykō tymerose 12mãkomo.

¹³ Oseruao omōtoho nexiase xixi tūtatoho wino, oseruao roropa xixi omōtoho wino. Oseruao omōtoho roropa nexiase inikahpoe, oseruao roropa ikurenae.

¹⁴ Moro pata apuru tyrise topu konōto po. 12me topu nexiase. Moro topu pokona tymerose kaneru mükuru nymenekatyã esetykomo, 12mãkomo.

¹⁵ Mame Ritonōpo nenyokyhpyry, ymaro oturukety, nae nexiase mosa ehtoh kuhtopo, zumo pata ehtoh kuhtohme, omōtopo, apuru, enara ikuhtohme.

¹⁶ Moro pata tahramehme mana, zumo exiry mosa exiry sã mana. Mame pata tukuhse Ritonōpo nenyokyhpyry a tykyryry ke, ikuhtoh ke, pata mosa exiry 2.400 kirometurume nexiase, zumo exiry morararo, kaetoko exiry morararo 2.400 kirometurume nexiase.

¹⁷ Mame pata apuru tukuhse Ritonōpo nenyokyhpyry a. Kaetoko exiry 65 meturume nexiase. Tykyryry ke tukuhse, ahno kyryry sã nexiase.

¹⁸ Moro apuru tyrise topu kurã ke. Jasape ke pata tyrise uuru kurã ke. Kutehi sã nexiase akusasame.

¹⁹ Pata apuru apō emepory nexiase topu kurãkomo tpyne exiketomo. Moro pata apuru apō nymyry topu kurã nexiase jasape. Epo tyoro topu kurã sapira nexiase. Jeuraono akata nexiase. Asakoropane aehtoh ropa ezemerauta nexiase.

²⁰ Omame aehtoh roropa saratonika nexiase. 6me aehtoh roropa saratio nexiase. 7me aehtoh roropa kyrisorito nexiase. 8me aehtoh roropa periro nexiase. 9me aehtoh roropa topazio nexiase. 10me aehtoh roropa kyrisoparazo nexiase, 11me aehtoh roropa jasitu nexiase, 12me aehtoh roropa ametixta nexiase.

²¹ Omōtoho apuru 12mãkō perora nexiase. Toiro omōtoho apuru toiro perora nexiase. Moro pata esemary uuru kurã risē nexiase. Akusasame nexiase kutehi samo.

²² Ritonōpo maro oturutoh pyra moro pata po nexiase Kuesēkō Ritonōpo moroto exiryke. Ime kuhse exikety ynororo, kaneru mükuru sã exikety imaro roropa mana.

²³ Xixi se pyra moro pata po, nuno se pyra roropa, saereme exiryke, Ritonōpo a tyeipose exiryke, ezurume sã kaneru mükuru exiryke roropa.

²⁴ Morara exiryke saeremae ytoytoho moroto sero pōkō mana. Sero pōkō tuisary tytinerūkō arōko mã toto morotona. Tymōkomorykō kurã roropa tynekarorykōme morotona arōko mã toto.

²⁵ Pata omōtoḥ anapurupyra mā toto saereme ahtao. Omōtoḥ anapurupyra mā toto jūme kohmāpyra exiryke moroto.

²⁶ Mame emero nono pōkō tykyryrykō kurā tynekarorykōme morotona arōko mā toto. Tytinerūkō roropa moro pata pona arōko mā toto.

²⁷ Yrome mā nuriame exiketō omōpyra ipunaka moro pata pona. Iiryppyryme exiketō roropa, ajohpe exiketō roropa omōpyra mā toto moro pata pona. Mokaro rokē, tosetykō tymerose exiketō kaneru mūkuru papē pokona jūme Ritonōpo maro exiketō esetykō maro, mokaro rokē omōnōko mā toto moro pata pona.

22

Wāto ehtoh enepotopōpyry Jezu a

¹ Morarame Ritonōpo nenyokyhpyry iporiry panō enepoase ya, orihpyra ehtopo, zemizemikane, akusasame exikety. Moro tuna Ritonōpo apō poe tūtāko mana kaneru mūkuru apō poe.

² Pata esemary konōto rānakuroko ytōko moro tuna mana. Tuna ehpio asakoro ro orihpyme ehtoh epery zoko nexiase. Emero nuno pune eperytāko mā kehko. 12me eperytāko mana toiro jeimamyry aroporyhtao. Zary roropa tuhke pata pōkō kurākatohme mana.

³ Pohnō pyra mā moro pata po, Ritonōpo zamaro pyra exiketō pyra mana. Ritonōpo apō moroto mana. Kaneru mūkuru apō roropa mā moro pata po. Mame:

– Kure mase, āko eya ipoetory tō mana.

⁴ Ēmyty enēko mā toto. Toto pery poko Ritonōpo esety tymerose mā roropa.

⁵ Kohmāpyra ropa mā moroto. Nāparina se pyra mā toto, xixi se pyra roropa mā toto Kuesēkō Ritonōpo a tyeipose exiryke. Mame tuisame exīko mā toto, jūme.

Jezu oepyyry ropa poko

⁶ Morarame ynara tykase Ritonōpo nenyokyhpyry ya:

– Moro omī zae mana. Ajohpe pyra mana. Kuesēkō Ritonōpo Tuzenu ekaroneme mana urutō komo a. Tynenyokyhpyry tonehpose typoetory tō amorepatohme. Okynā pyra morohne onenetyā exīko mā rahkēne, tykase ynoroḥo ya.

⁷ – Etatoko pahne, āko Jezu. Okynā pyra oya xine oehnōko ropa ase. Tākye exīko matose ynmeropohpyry omipona awahtao xine. Moro pape ynmeropohpyryme mana, āko mana kyya xine.

⁸ Ywy ase João, morohne etahpono, enehpono, enara. Morarame morohne totakehse ya ahtao tonekehse roropa ya ahtao, nono pona yporotyase jesekumuru po Ritonōpo nenyokyhpyry myhtokoxi, “Kure mase,” katohme eya repe, morohne eya tonepose ya exiryke.

⁹ Yrome ynara nase ya:

– Arypyra! Jeahmara exiko! Ywy roropa Ritonōpo poetoryme ase, asamo. Imehnō Jezu poetory tō urutō kō sā roropa ase. Emero sero pape omipona exiketō sā roropa ase. Ritonōpo rokē eahmako, tykase ynoroḥo ya.

¹⁰ Mame ynara tykase ropa ya:

– Ritonōpo poe onmerohpyryme mana, sero pape. Okynā pyra morohne exīko mā emero porehme. Naeroro moro ononēpyra exiko.

¹¹ Ah tyryppyrykō poko exiketō morara rokē nexī toto. Ah nuriame exiketō nuriame rokē nexī toto. Yrome ah zae ehtoh se exiketō zae rokē nexī toto. Ah kurākō kure rokē nexī toto, nase ya Ritonōpo nenyokyhpyry.

12 — Etatoko pahne! āko Jezu. — Okynā pyra ase oehnōko ropa. Oepēhpyrykō enehnōko ase ymaro onyrihpyrykō epehpyryme. Popŷ rihpōkō popŷ apoīko mā toto. Yrome kurā rihpōkō kurā rokē apoīko mā toto. Ÿme jomipona aexityā itamurumehxo epehpyry apoīko mā toto.

13 Osemazuhme exine senohne exipyra ahtao ro. Sero tonahse ahtao nae ro ase.

14 Tākye matose tupoke ikurikasenā panō ke oexirykōke. Oorypyrykō tukurikase ahtao, jūme Ritonōpo maro ehtoh epery enahpōko oya xine Ritonōpo mana. Aarotorŷko roropa mana omōtoah ae typataka.

15 Yrome, tyrypyrykō poko exiketō omōpyra mana, joroko poko exiketomo, pyaxime exiketomo, imeimehnō poko xihpyry exiketomo, imehnō etapananomo, imehnō wonanomo, imehnō orihmaponanomo, ahno nyrihpyry ke Ritonōpo myakāmananomo, ajohpe se exiketomo, ajohpe exiketō roropa. Mokarohne omōpyra mā toto moro pona.

16 — Ywy ase Jezu. Ynenyokyhpyry aropoase morohne ekarotohme oya xine tōximōse ypoetory tō ahtao. Tuisa Tawi paryme ase. Maparukawa enery sā oya xine ēmehsasaka ahtao, moro sā jeneryhtao oya xine ēmehnōko sā matose, tyrisenā sā exīko matose.

17 Kurā Zuzenu ynara āko niotakety maro:

— Osehtoko! āko toto.

Morara kary etaryhtao oya xine, morararo:

— Osehtoko! kahtoko.

Osehtoko tuna se exiketomo. Topēhke pyra ynekarory apoitoko, ōkurukōme samo jūme Ritonōpo maro oehtohkōme, emero rokene.

Etyhpyry

18 Ywy ase João. Ynara kary se ase oya xine, jomihpyry etananomo a, Ritonōpo poe ynmerohpyry sekeremananomo a roropā. Tomeseke ehtoko ynmerohpyry onymotyēkara ehtoko. Jomihpyry motyēkaryhtao oya xine awānohtorŷko roropa mā Ritonōpo tyrohsē ke. Ynmerohpyry tyrohsē poko, morohne ke awānohtorŷko mana.

19 Morararo Ritonōpo nekarohpyry myakāmaryhtao oya xine āpiakatorŷko mā Ritonōpo typoetory tō maro pyra oehtohkōme. Morara ahtao jūme Ritonōpo maro ehtoh epery onenahpyra ekurehnōko matose. Omōpyra roropa matose pata kurā pona. Morohne tymerose ya sero pape poko.

20 Ynara āko mā morohne poko otuarōtanohnekomo:

— Okynā pyra oehnōko ropa ase, āko.

Ah noehno ropa. Osehko ropa Tamuxi Jezu, yna esēme oexiryke.

21 “Opoetory tō pyno exiko Papa, emero porehme,” āko ase Kuesēkō Jezu a opoko xine. Enara.